

BIBLE

BA Y I B U R U I K W O

Ikwo Language

Ikwo - All Bible

Old Testament			
Mbulembu	3	Náhumu	1.570
Awufu	99	Habakuku	1.574
Livítikosu	182	Zefanaya	1.579
Ógú	242	Hagayi	1.584
Ditoronomi	327	Zekaráya	1.587
Jóshuwa	397	Malakayi	1.604
Ndu Ikpe	443	New Testament	
Rutu	487	Mátiyu	1.609
1 Sámeļu	493	Maku	1.686
2 Sámeļu	551	Luku	1.733
1 Ndu Eze	601	Jonu	1.810
2 Ndu Eze	660	Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru	1.870
1 Iphe e meru l'oge ndu Eze	715	Rómu	1.941
2 Iphe e meru l'oge ndu Eze	774	1 Kórintu	1.976
Ézura	841	2 Kórintu	2.011
Nehemáya	862	Galéshiya	2.033
Ésuta	891	Éfesosu	2.045
Jobu	905	Fílipayi	2.057
Egvu-Oma	963	Kolósi	2.066
Ètu	1.107	1 Tesalonáyika	2.075
O-zi-iphe	1.156	2 Tesalonáyika	2.082
Egvu Sólomonu	1.172	1 Tímoti	2.086
Azáya	1.181	2 Tímoti	2.097
Jeremáya	1.281	Táyitosu	2.104
Egvu-Aphu	1.387	Fayilímonu	2.108
Ezekelu	1.397	Híburu	2.110
Dáneļu	1.493	Jémusu	2.136
Hosáya	1.522	1 Pyita	2.144
Jóweļu	1.537	2 Pyita	2.155
Émosu	1.543	1 Jonu	2.162
Obedáya	1.555	2 Jonu	2.171
Jona	1.557	3 Jonu	2.173
Mayika	1.561	Judu	2.175
		Àphù	2.178

Ikwo - All Bible

Mbulembu

Mbulembu 1

- ¹Lẹ mbulembu; bẹ Nchileke meru igwe; bya emee mgboko.
- ²Mgboko te nwe ụgbugba; to nwe iphe nọ iya nụ. Yọ bụru mini jiru ẹkemeke ọbule. Eli mini ono agbakọta ọchi. Ume Nchileke eruphelephu l'eli mini ono ẹge ono.
- ³Tọ dọ iya bụ; Nchileke asụ: “T'iphoro dọ.” Iphoro adụwaphu.
- ⁴Iphoro ono adụ Nchileke mma. Yọ bya edokahu iphoro ono yẹ l'ọchi ono.
- ⁵Nchileke abya agụa iphoro ono “Eswe;” gụa ọchi ono “Enyashi.” Nchi ejihu bya abọhu. Ono aburu mbọku kẹ mbu.
- ⁶Ya ndono; Nchileke asụ: “T'iphe nọdu l'echi mini ono; nọ-buhu iya ẹbo.”
- ⁷Tọ dọ iya bụ; Nchileke abya emee ìphè ono; yo do buhu mini ọphu nọ l'imeli; l'ọphu nọ l'alị. Yọ dụwaphu ẹge ono.
- ⁸Nchileke eworu ìphè ono gụa “Akpamigwe.” Nchi abya ejihu; bya abọhu. Ono aburu mbọku k'ẹbo.
- ⁹Nchileke asụ: “Tẹ mini ọphu nọ lẹ mgboko nọkobe l'ẹkalanu; tẹ ẹke, kpọhuru nkụ mifuta.” Yọ dụwaphu ẹge ono.
- ¹⁰Nchileke agụa ẹke ono, kpọhuru nkụ ono “Alị;” gụa mini phụ “Eze Enyimu.” Nchileke abya elee ya ẹnya; yọ dọ iya mma.
- ¹¹Nchileke asụ: “T'alị fushia ụnwu iru; iphe, eye nebyi; mẹ oshi-ọmi; t'ọphu nọnu mịshia akpuru l'ụgbugba nkiya.” Yọ dụwaphu ẹge ono.
- ¹²Alị abya efushia ụnwu iru; fushia oshi, eye nebyi; mẹ oshi-ọmi; ọphu nọnu amịshia akpuru l'ụgbugba nk'iya. Yọ dọ Nchileke mma.
- ¹³Nchi abya ejihu; bya abọhu. Ono aburu mbọku k'ẹto.
- ¹⁴Nchileke asụ: “T'iphoro nọdu l'akpamigwe dokahuje eswe l'enyashi; shi ẹge ono koshije teke bụ ògè iphe; mẹ ụboku; mẹ teke bụ l'afa gvuru.
- ¹⁵T'iphoro ono, nọ l'akpamigwe ono chije lẹ mgboko.” Yọ dụwaphu ẹge ono.
- ¹⁶Nchileke abya emee iphoro labu, shihuru ike. Iphoro ọphu ka nshinu b'o meru t'o chije l'eswe; bya emee iphoro ọphu k'ọla alị t'o chije l'enyashi. Yọ bya emekwaaphu ụnwu mkpọ-kpodo.
- ¹⁷Nchileke abya eworu iphoro do be l'akpamigwe t'o chije lẹ mgboko:

¹⁸eswe l'enyashi; mękwaphu ęge ęphe edokahu iphoro l'ochi. Nchileke abya elee ya ęnya; yọ dọ iya mma.

¹⁹Nchi abya ejihu; bya abọhu. Ono aburu mbọku k'ęno.

²⁰Nchileke asu: “Tę mini kprofuta anu l'ọtú t'o buru le mini; unwenu awata ophe le mgboko le mkpuli akpamigwe.”

²¹Tọ dọ iya bu; Nchileke emeshia ęjo anu, bugbaa l'eze ęnyimu; me iphe, no ndzu, awu awuwu l'udu iya l'udu iya; ęphe eburu le mini. Unwenu, ephe l'eli l'ọ ha ekpofutakwaphu l'udu iya l'udu iya; ophu nonu l'ugbugba nk'iya. Nchileke abya elee ya ęnya; yọ dọ iya mma.

²²Yọ bya agooru iya onu; su iya: “T'ọ zua; zu-jishia mini, no l'eze ęnyimu; unwenu azukwaaphu zu-jia mgboko.”

²³Nchi abya ejihu; bya abọhu. Ono aburu mbọku k'ise.

²⁴Nchileke abya asu: “Tę mgboko kprofuta iphe, noğbaa ndzu l'udu iya l'udu iya. T'iphe bu elu kprofuta; me ndu ophu awu l'ępho; me anu ndu ophu bu l'ęgbudu. T'ophu nonu kprofuta l'ugbugba nk'iya.” Yọ dọwaphu ęge ono.

²⁵Nchileke meshiru anu-ęgu-ęgbudu l'udu iya l'udu iya; mee elu l'udu iya l'udu iya; mekwaaphu anu ophu awu l'ępho l'udu iya l'udu iya. Nchileke abya elee ya ęnya; yọ dọ iya mma.

²⁶Nchileke asu: “T'ayi mee madzu t'o yeru ayi; mbu t'ọ dọ ęge ayi dọ. T'ọ buru ishi, l'achi iphe, bu ęma, no l'eze ęnyimu; unwenu, ephe l'eli; iphe, bu elu l'ọ ha; me eliphe gbaa mgburumgburu jeyekpo l'iphe bu iphe, awu l'ępho.”

²⁷Tọ dọ iya bu; Nchileke ekee madzu; yo yeru iya. Yọ buru ęge Nchileke dọ bu ęge o keru iya; yọ dọ. Yo kee ęphe nwoke le nwanyi.

²⁸Nchileke abya agooru ęphe onu; su ęphe: “T'ęphe zua ha l'igwe. T'ęphe zua zu-jia mgboko; buru ishi iya. T'ęphe buru ishi, ęma, bu l'eze ęnyimu; buru ishi unwenu, ephe l'eli; buru ishi iphemiphe obule, e meru dobe le mgboko-a.”

²⁹Ya ndono; Nchileke asu: “L'iphe, bu iphe, ami akpuru le mgboko-a; me iphe, bu oshi-omi; me akpuru iya l'ọ ha; be ya nukotawaru unu t'ọ buru unu nri.

³⁰Iphe, bu anu, no le mgboko-a; me iphe, bu unwenu, ephe l'eli; me iphemiphe obule, awu l'ępho; mbu iphe bu iphe no ndzu l'ọ ha; be ya nukotaru iru ęswa t'ọ buru ęphe nri.” Yọ dọwaphu ęge ono.

³¹Nchileke abya elee ęnya; phu iphemiphe obule, o meru; yọ dukota mma. Nchi abya ejihu; bya abọhu. Ono aburu mbọku k'ishingu.

Mbulembu 2

¹Ono aburu ęge e gude mee igwe ye le mgboko; me iphemiphe obule, no iya nu.

²Lẹ mbọku k'ẹsaa bẹ Nchileke jegewaru ozi, o shi eje. Yo be lẹ mbọku k'ẹsaa ono; yo tũa ume ozi ono, o jekotaru ono.

³Nchileke agooru mbọku k'ẹsaa ono ọnu; bya emee ya; yo dũ nsọ; kẹ l'ọ bũ mbọku ono b'ọ tũru ume kẹ iphemiphe ọbule ono, o meshiru ono.

Ádamu yẹle Ívu

⁴Ọwaa ege o gude mee igwe yẹle mgboko teke o meru iya. Mbọku Ojejoje, bũ Nchileke meru mgboko yẹle igwe;

⁵b'ẹ to nwedu oshi, shiwa gvuru l'alì; ọphu o nwedu iru, ruwaru l'ẹgu; kẹle Ojejoje, bũ Nchileke te shidu mewa tẹ mini chije lẹ mgboko; madzũ ta nọwa k'ọkobe iphe l'alì.

⁶Yọ bũru mini, shi l'alì mufuta bẹ oogudeje agba mini l'alì.

⁷Tọ dũ iya bũ; Ojejoje, bũ Nchileke abya egude eja, shi l'alì kpua madzũ; bya ekuru ume ndzũ ye iya l'imi; onye ono abya abũru madzũ, nọ ndzũ.

⁸Ojejoje, bũ Nchileke abya eworu mgbabu gbaa l'uzo ẹnyanwu-ahata lẹ Ídenu; bya eworu nwoke ono, ọ kpuru ono dobe iya.

⁹Ojejoje, bũ Nchileke abya emee t'oshi, dũtsua iche iche fushia l'alì ono; mbũ oshi, dũ mma ole ẹnya; bya adũ mma eriri. L'echi mgbabu ono; bẹ oshi, anũje ndzũ nọ; mẹ oshi, emeje t'a maru iphe, dũ mma yẹle iphe, dũ eji.

¹⁰Yọ bũru l'alì Ídenu bẹ nggele, agba mini lẹ mgbabu ono eshije atsọshi. Nggele ono abya amakahũ ọzo ẹno lẹ mgbabu ono.

¹¹Ẹpha nggele kẹ mbũ bũ Pishonu ghajahũru alì Havila, bũ ẹke mkpọla-ododo nọ.

¹²Ọkpobe mkpọla-ododo nọ l'alì ono. Bedelomu, bũ etse, eshi mkpọ anọdu iya; ọnikùsù, bũ mkpuma, aswa nọ anọdukwa iya phũ.

¹³Ẹpha nggele k'ẹbo bũ Gihonu. Yẹbedua ghajahũru echi alì Kúshi.

¹⁴Ẹpha nggele k'ẹto bũ Táyigirisu; yẹbedua tsọru shia ọzo ẹnyanwu-ahata l'ibiyia kẹ Ashuru. Nggele k'ẹno abũru Yufurétusu.

¹⁵Ojejoje, bũ Nchileke abya eduta nwoke ono je edobe lẹ mgbabu Ídenu t'o jeje iya ozi; letaje iya ẹnya.

¹⁶Ojejoje, bũ Nchileke abya atũaru nwoke ono ekemu; sũ iya: “L'a haru iya t'o riye akpuru oshi, nọkota lẹ mgbabu-wa;

¹⁷ọbu lẹ nanũ ọphu ẹ too ridu bũ oshi ono, emeje t'a maru iphe, dũ mma yẹle iphe, dũ eji ono; kẹle mbọku, o riru iya bẹ ọo-nwuhukwa.”

¹⁸Ya ndono; Ojejoje, bũ Nchileke abya asũ: “L'ẹ tọ dũkwa mma tẹ nwoke ono nọdu nwenkinyi iya. Lẹ ya e-metaru iya onye n-yemẹka, gbaru iya nũ.”

¹⁹Tọ dụ iya bụ; Ojejoje, bụ Nchileke egudetsua ẹja, shi l'alì mee ụnwu anụmanu; me ụnwenu, ephe l'eli; bya achitaru iya Ádamu t'ọ maru iphe, ọo-gushi iya. Yọ bụru iphe, Ádamu gushiru iphemiphe ọbule ono, nọ ndzụ ono be ephe wataru azaza.

²⁰Tọ dụ iya bụ; Ádamu abya eworu ẹpha gushia elu l'ọ ha; me ụnwenu, ephe l'eli; me anegu-egbudu l'ọ ha. Obenu le Ádamu te nwedụ onye n-yemeka, gbaru iya nù, a chọvuru iya.

²¹Tọ dụ iya bụ; Ojejoje, bụ Nchileke abya emee Ádamu; ọkpobe mgbenya atsụ iya. Yọ nọdu le mgbenya ono; Nchileke abya ahata iya ọkpunggara; gude anụ ẹhu rachita iya.

²²Ojejoje, bụ Nchileke abya egude ọkpunggara ono, ọ hataru Ádamu l'ẹhu ono mee nwanyi; bya edutaru iya ẹya.

²³Ádamu echia mkpu; sụ: “Onye ọwaa bụ ọkpung, shi mu l'ọkpung; bụru ẹhu, shi mu l'ẹhu mu. Iphe, ee-ku iya bụ ‘nwanyi’; ke l'e shi l'ẹhu nwoke wofuta iya.”

²⁴Oo ya kparu iphe, nwoke a-haje nne iya; haa nna iya; yele nyee ya atugbabe; bụru ugwehu lanu.

²⁵Nwoke ono yele nyee ya ono ajiko gbaru ọtu; ọphu iphere 'adudu ephe.

Mbulembu 3

Adada madzụ

¹Agwo bụ anụ, shi kakota ẹregede l'iphe, bụ anegu-egbudu, Ojejoje, bụ Nchileke meshiru l'ọ ha. Ya ndono; yọ ji nwanyi ono: “Nchileke;?ọ sụru t'ẹ b'ọ dushi akpuru oshi, nọ le mgbabu-wa, unu e-rije ọo?”

²Nwanyi ono asụ agwo ono: “Le Nchileke sukwaru t'ayi riye iphe, bụ akpuru, shi l'oshi, nọ le mgbabu-a.

³Obenu le Nchileke sukwanuru t'ayi be erikwa akpuru oshi, shi l'oshi ọphu nọ l'echi mgbabu ono. Mbụ t'ayi be edenyikwa iya ẹka edenyi le phuu; l'ayi denyiwa iya ẹka be ayi a-nwuhukwa.”

⁴Agwo asụ nwanyi ono: “E ọ dukwa anwuhu, unu a-nwuhu.

⁵Iphe gbe mechia nù bụ le Nchileke marua l'unu -ria ya; be ẹnya a-sahu unu; unu adu l'ọ bụ Nchileke; maru iphe, dụ mma; me ọphu dụ ẹji.”

⁶Nwanyi ono abya elee ẹnya l'akpuru oshi ono; phụ l'ọ dụ mma k'eriri; l'amakwaphu mma ole ẹnya. Yọ gukfuru iya te ya ria akpuru oshi ono; maru mmamiphe. Yọ bya awota iya taa; bya awotakwaphu nù nji iya, yele iya tuko nọdu l'ẹke ono; yọ takwaaphu.

⁷Enya abya asahukota ephe; ephe abya amaru l'ephe gba ọtu. Ephe abya adzükobewaphu mkpekwo figu weru.

⁸Èphe abya anua ùkporo Ojejoje, bu Nchileke l'èke oojephe lè mgbabu ono lè gerigeri urenyashi; je eworu onwèphe domishia l'azù oshi, nòtsua lè mgbabu ono tẹ Ojejoje, bu Nchileke ba aphù èphe.

⁹Ojejoje, bu Nchileke abya ekua Ádamu; sù iya: “?Bù awe b'i nò?”

¹⁰Ádamu asù iya: “Lè ya nùkwaru ùkporo ngu lè mgbabu ono; je eworu onwiya domia l'èke ya atsu egvu; kele ya gba òtu.”

¹¹Ojejoje asù iya: “?Bù onye sùru ngu l'i gba òtu??Ti riakwa nù akpuru oshi ono, ya sùru t'è b'i ri ono?”

¹²Ádamu asù iya: “L'ò kwa nwanyi-a, i doberu iya l'èka-wa bè wòtaru iya nù iya; ya ataa ya.”

¹³Ojejoje, bu Nchileke abya aji nwanyi ono: “?Nanù ège ò dù b'i meru iya ège ono?” Nwanyi ono asù iya: “L'ò kwa agwò deru iya ye; ya eje eria ya.”

¹⁴Ojejoje, bu Nchileke asù agwò: “Lè keshinu òphu i meru egbe iphe òwaa; bè: Bù nggùbedua nwènkinyi ngu; b'a turu ònu l'iphe, bù elu; mè anègu-ègbudu l'ò ha. Ii-wata òwu l'èpho. Yò buru èja, nò l'alì bè ii-nòdu eri gbururu jeye ège ii-nò-bebe.

¹⁵Ya mewaru tẹ nggu lè nwanyi-a nòdu l'okfu. Awa ngu yèle kè nwanyi-a a-nòdukwapu l'okfu. Òo-dzòpyaje ngu ishi; nggùbedua emeka iya iphe l'ichirukfu.”

¹⁶Nwanyi ono b'ò sùru: “Ya e-me tẹ òpa èpho-ime karù ngu èhuka. Ii-jenwuje èhu tẹmanu nggu amua nwa. Obenu lè nji ngu a-nòdujele-e agù ngu ègu. Yò buru nji ngu ono a-buru ngu onye ishi.”

¹⁷Ádamu b'ò sùru: “Keshinu òphu i kwetaru ngabèru nyee ngu nchi; je eria akpuru oshi ono, ya sùru tẹ b'i rishi ono bè Ya gudeekwa okfu èka ngu tù alì ònu. Ii-jeje ntakfuru; tẹmanu nggu esebuta iphe, ii-ri. Yò buru ège ii-nòduje eje iya ndono gbururu jeye ège ii-nò-bebe.”

¹⁸“Alì a-wataru ngu ofushiru èjo ègbudu; mè ogvu. Yò buru akpuru iphe, mìtaru l'ègu a-bujeru ngu nri.

¹⁹Ii-gbutaje èphuru phee tẹmanu nggu eria nri; gbururu jeye teke ii-lata azù l'alì; keshinu òphu ò bù l'èja b'i shi; yò buru èja b'i bù. Ò bùkwaphu l'èja ono; bè ii-laphu azù.”

²⁰Tò dù iya bù; Ádamu agua nyee ya ono Ívu; kè l'òo-buru nne òha mgburumgburu.

²¹Ojejoje, bu Nchileke abya eworu akpò anù mee èkwa webe Ádamu yèle nyee ya.

²²Ya ndono; Ojejoje, bu Nchileke asù: “Nta-a bè madzù dùwa l'ò bù ayìbedua; mbu l'ò mawaru iphe, dù mma; maru òphu, dù èji. È ta ahakwa iya t'ò wòtafua akpuru oshi, emeje t'a nòdu ndzù ria; nòdu ndzù ojejoje.”

²³Tò dù ya bù; Ojejoje, bu Nchileke achìfu iya lè mgbabu Ídenu; t'o je ejeje ozi l'alì, bù èke e shiru wota èja kpua ya.

²⁴Yọ chifutsulephu nwoke ono lẹ mgbabu ono; bya eworu ojozi-imigwe, bu Cherobu dobe l'uzo ẹnyanwu-ahata mgbabu ono; bya eworu ogu-mbeke, enwu oku; l'egbu ifu l'azu dobe t'o cheje ọzo, e shi eje l'oshi-ndzụ phụ nche.

Mbulembu 4

Kenu yẹle Ebeļu

¹Adamu yẹle nyee ya; mbụ Ivu abya azẹ; yọ tsuta ime; mụa Kenu. Ivu asụ: “Lẹ Ojejoje yewaru iya ẹka; ya amụa nwata nwoke.”

²E metsua; yọ bya amụa Ébeļu, bu nwunne Kenu. Ebeļu aburu onye akpa elu; Kenu aburu onye akọ okfu.

³Yo be ujiku lanu; Kenu ahata iphe, ọ kọtaru l'alị tẹ ya je anụ Ojejoje.

⁴Ébeļu akputa nwa ọdungu l'aturu iya gbua; bushia ya anụ iya l'ẹke, ọ katsua ọgba ẹbà bya anụ Ojejoje. Ébeļu; mẹ iphe, ono ọ nuru ono adu Ojejoje mma.

⁵Obenu lẹ Kenu; mẹ iphe ọphu ọ nuru b'ọ jikaru. Ya ndono; ẹhu eghulaha Kenu eghughu; yọ swikobe.

⁶Ojejoje asụ Kenu: “?Bụ ngunu kparu iphe ẹhu eghu ngu eghughu??Nanụ ẹge ọ du b'ị swikoberu?”

⁷Ọ -buru l'i meru iphe, du mma;?bụ ngunu meru iphe ẹhu ta ga atsodu ngu ẹna. Obekwanu; ọ -buru l'ẹ ti medu iphe, du mma; makwaru amaru l'ẹjo iphe vudokwa l'onu ọzo ngu; l'eme tẹ ya ripyabe ngu. Olobu; kakwa iya ike!”

⁸Tọ du iya bu; Kenu asụ nwunne iya; mbụ Ébeļu t'ẹphe je l'ẹgu. Epe atugbua; shi rua; Kenu egude nwunne iya ono gbua.

⁹Ya ndono; Ojejoje asụ Kenu: “?Nanụ nwunne ngu Ébeļu?” Kenu asụ iya lẹ ya ta amakwa. Wo iya: “?Bụ yẹbedua bu onye eche nwunne iya nche tọ?”

¹⁰Ojejoje asụ iya: “?Bụ onye ziru ngu ome egbe iya ọwaa?” Wo iya: “Ngabekwa nchị! Mee nwunne ngu ono bẹ nọ l'alị l'echiku iya lẹ mkpu.

¹¹Nta-a b'ị buakwa onye, a turu onu. Alị ono, ghecharu onu; ngua mee nwunne ngu ono a-tukwa ngu uchi.

¹²I -kọo alị ono b'ẹ tọ dukwa iphe, i meta iya. Ii-nodulephu agba ọso ndzụ; l'agha ngvudangvu lẹ mgboko.”

¹³Kenu asụ Ojejoje: “Ahuhu ọwaa, ihu iya ọwaa bẹ karikwaru iya ẹka.

¹⁴Ege ichifuwa iya l'alị-a ntanụ tẹ ya gbeshi ngu l'ifu; wata ọgha ngvudangvu lẹ mgboko-a; bẹ iphe, bu onye -phuru iya nụ e-gbukwa iya.”

¹⁵Ojejoje asụ iya: “L'ẹ tọ dukwa ẹge ono. L'o -nweru onye gburu nggube Kenu bẹ aa-gwatakwa onye ọbu ugwo iya ugbo ẹsaa.” Ojejoje abya emee Kenu iphe-ọhubama; k'ọphu bu l'ẹ-tọ dudu onye, phuru iya nụ e-je iya egbugbu.

¹⁶Tọ dụ iya bụ; Kenu eshi l'ẹke, Ojejoje nọ gbeshi; je eburu lẹ Nọdu l'uzo ẹnyanwu-ahata Ídenu.

Eri Kenu

¹⁷Kenu yẹle nyee ya abya azẹe. Yọ tsuta ime; mua Ínọku. Kenu bẹ nweru mkpukpu, ookpu teke ono. Yo woru mkpukpu ono gua nwatibe iya; mbụ Ínọku.

¹⁸Ínọku abya amuta Iradu; Iradu abya amuta Mehujayelu; Mehujayelu abya amuta Metushelu; Metushelu abya amuta Lameku.

¹⁹Lameku luru unwanyi labu. Onye lanu bu Ada; onye ophu aburu Zela.

²⁰Ada abya amuta Jabelu. Jabelu ono bu iya bu nna ndu ebuje l'ulo-ekwa; l'akpa iphe-dobe.

²¹Nwunne Jabelu bu Jubalu. Yebedua, bu Jubalu bu nna ndu akpoje ogumogu; l'aphu opu.

²²Ophube Zila be mutaru nwata nwoke, epha iya bu Tubalu-Kenu. Yebedua bu onye gude ope; me igwe kpushia iphe, du iche l'iche, eegudeje eje ozi. Epha nwunne Tubalu-Kenu ke nwanyi bu Naama.

²³Ya ndono; Lameku asu unyomu iya ono: "Ada; nggu le Zela; unu gebe nchi! Unube unyomu Lameku; unu lo eka le nchi! Ya gbukwaru madzu; ke l'o mekaru iya iphe. O kwa nwokorobia, meru; ehu afua iya onya; be ya gburu.

²⁴O -buru le Kenu b'a gwataru ugwo-ochi iya ugbo esaa; be ke yebe Lameku abukwaru ugbo ukporo eto l'ugbo iri l'esaa!"

²⁵Tọ dụ iya bụ; Ádamu yẹle nyee ya abya azẹe odo. Yọ bya atsuta ime mua nwata nwoke; gua ya Setu; su: "Le Nchileke nwaru iya nwata nwoke odo, a-nodu ozori Ebelu ono, Kenu gburu ono."

²⁶Setu abya amuta nwata nwoke; gua ya Enoshi. Madzu eshiwaphu teke ono wata okpo-ku epha Ojejoje.

Mbulembu 5

Eri Adamu

¹Owaa bu iphe, e deru le ke ndu eri Adamu; me iphe, ephe meshiru. Teke Nchileke meru madzu b'o meru iya; yo du ege Nchileke du.

²O meru ephe nwoke le nwanyi; bya agooru ephe onu; kua ephe "madzu."

³Adamu anotsulephu ukporo afa ishingu l'afa iri bya amuta nwata nwoke, dulephu ege o du. Yo woru iya gua Setu.

⁴A mutsua Setu; Adamu abya anoo unu afa ebo. O mushikwaruphu unwegirima unwoke; me unwegirima unwanyi odo tsobe Setu.

⁵Adamu noru unu afa ebo l'ukporo afa ishingu l'afa iri b'o nwuhuderu.

- ⁶Setu anọtsulephu ụkporo afa ise l'afa ise bya amụta Ẹnoshi.
- ⁷Yọ mụtsua Ẹnoshi; bya anọfua unu afa ẹbo l'afa ẹsaa. Ọ mụshikwaruphu ụnwegirima unwoke; me ụnwegirima ụnwanyi ọdo tsobe Ẹnoshi.
- ⁸Setu nọru unu afa ẹbo l'ụkporo afa ise l'afa iri l'ẹbo b'ọ nwụhuderu.
- ⁹Ẹnoshi anọtsulephu ụkporo afa ẹno l'afa iri bya amụta Kénanu.
- ¹⁰Yọ mụtsua Kénanu; bya anọfua unu afa ẹbo l'afa iri l'ise. Ọ mụshikwaruphu ụnwegirima unwoke; me ụnwegirima ụnwanyi ọdo tsobe Kénanu.
- ¹¹Ẹnoshi nọru unu afa ẹbo l'ụkporo afa ise l'afa ise b'ọ nwụhuderu.
- ¹²Kénanu anọtsulephu ụkporo afa ẹto l'afa iri bya amụta Mahálalẹlu.
- ¹³Yọ mụtsua Mahálalẹlu; bya anọfua unu afa ẹbo l'ụkporo afa ẹbo. Ọ mụshikwaruphu ụnwegirima unwoke; me ụnwegirima ụnwanyi ọdo tsobe Mahálalẹlu.
- ¹⁴Kénanu nọru unu afa ẹbo l'ụkporo afa ise l'afa iri b'ọ nwụhuderu.
- ¹⁵Mahálalẹlu anọtsulephu ụkporo afa ẹto l'afa ise bya amụta Jaredi.
- ¹⁶Yọ mụtsua Jaredi; bya anọfua unu afa ẹbo l'ụkporo afa l'afa iri. Ọ mụshikwaruphu ụnwegirima unwoke; me ụnwegirima ụnwanyi ọdo tsobe Jaredi.
- ¹⁷Mahálalẹlu nọru unu afa ẹbo l'ụkporo afa ẹno l'afa iri l'ise b'ọ nwụhuderu.
- ¹⁸Jaredi anọtsulephu ụkporo afa ẹsato l'afa ẹbo; bya amụta Ínọku.
- ¹⁹Yọ mụtsua Ínọku; bya anọfua unu afa ẹbo. Ọ mụshikwaruphu ụnwegirima unwoke; me ụnwegirima ụnwanyi ọdo tsobe Ínọku.
- ²⁰Jaredi nọru unu afa ẹbo l'ụkporo afa ẹsato l'afa ẹbo b'ọ nwụhuderu.
- ²¹Ínọku anọtsulephu ụkporo afa ẹto l'afa ise bya amụta Metúsela.
- ²²Yọ mụtsua Metúsela yele Nchileke abya ayia ayiyi ụkporo afa iri l'ise. Ọ mụshikwaruphu ụnwegirima unwoke; me ụnwegirima ụnwanyi ọdo tsobe Metúsela.
- ²³Mkpako iphe Ínọku nọru bu ụkporo afa iri l'ẹsato l'afa ise.
- ²⁴Ínọku be yele Nchileke yiru ayiyi. A nonyaa; ta phuhe iya; kele Nchileke kutaru iya.
- ²⁵Metúsela anọtsulephu ụkporo afa tete l'afa ẹsaa bya amụta Lamẹku.
- ²⁶Yọ mụtsua Lamẹku; bya anọfua unu afa l'ụkporo afa iri l'etete l'afa ẹbo. Ọ mụshikwaruphu ụnwegirima unwoke; me ụnwegirima ụnwanyi ọdo tsobe Lamẹku.
- ²⁷Metúsela nọru unu afa ẹbo l'ụkporo afa ẹsato l'afa tete b'ọ nwụhuderu.
- ²⁸Lamẹku anọtsulephu ụkporo afa tete l'afa ẹbo bya amụta nwata nwoke;
- ²⁹gua ya Nówa; su: “L'oo-du ẹphe ike le nsegbu-akanya-a, ẹphe ese l'alị-a, Ojejoje turu ọnu-a.”

³⁰Yọ mụtsua Nónwa; bya anofua unu afa l'ukporo afa tete l'afa iri l'ise. O mụshikwaruphu unwegirima unwoke; me unwegirima unwanyi odo tsoke Nónwa.

³¹Lameku noru unu afa l'ukporo afa iri l'esato l'afa iri l'esaa b'ọ nwuhuderu.

³²Nónwa anotsulephu unu afa l'ukporo afa ise bya amuta Shemu; me Hamu; me Jafetu.

Mbulembu 6

Ugbo Nónwa

¹Tọ dụ iya bu; ndiphe l'aka nshinu eje le mgboko; aamushi unwanyi l'eyeru epe.

²Unwu Nchileke abya aphu l'unwanyi ono, ndiphe amushitsua ono amagbaa mma; onyenonu eje alutatsua onye ophu, dụ iya mma.

³Ojejoje asu: “Le ya ta ahahedu Ume yebe Ojejoje t'ọ nodu madzu l'ehu mgbe-'agvu-agvu; kele madzu bulephu anu-ehu mmanu b'ọ bu. Tsube nta-a be iphe oo-noje bu ukporo afa ishingụ.”

⁴Teke ono be ndu mkparawa, shi emeje iphe-kpaa nokwadia le mgboko; nodukwa iya ru kwaseru; teke unwu Nchileke wataru ojekfu unwanyi ke ndiphe; epe amushilahaaru epe unwu. Ndu ono bu ndu ogo-mkparawa, e shi maru amaru teke ndiche.

⁵Ojejoje abya elee enya; phu ege madzu du-tabewa eji le mgboko; l'iphe, epe anoduje ari tekenteke bu ege epe e-shi mee iphe, dụ eji.

⁶Yọ buru Ojejoje iphe-aphu le ya meru madzu doke le mgboko; yọ tsua ya l'ehu nshinu.

⁷Ojejoje asu: “Le ya e-melephu te madzu, ya meru doke le mgboko chihu. Madzu achihu; anu achihu; iphe, bu iphe awu l'epho achihu; je akpaa le nwenu, epe l'eli; ke l'ọ buwa iya iphe-aphu le ya meru epe.”

⁸Obenu le Nónwa be tubaru Ojejoje l'obu.

⁹Owaa ako ehu Nónwa: Nónwa bu onye doberu eka ndoo; onye uta e ta dudu l'ehu l'ogbo nk'ia. Yele Nchileke yiru ayiyi.

¹⁰O mutaru unwegirima unwoke eto: Shemu; Hamu; me Jafetu.

¹¹Teke ono be mgboko mebyishihuwaru l'enya Nchileke; yọ buru iphe-kpaa be jiru ekemeke obule.

¹²Nchileke aphua ege mgboko rehabetaru; kele ndiphe metoshiwaru onwephe.

¹³Tọ dụ iya bu: Nchileke asu Nónwa: “Le ya abyaakwa te ya bya ekpochafu ndiphe; ke l'iphe, jiru mgboko bulephu iphe-kpaa, shitaru epebedua l'eka. Ya e-kpochafu ndiphe; mebyishia mgboko.

¹⁴Oo ya bu; gude oshi gofa kua eze ugbo. Nggụ atụ-bushia ya mkpura mkpura; gude umu chia ya l'ime iya; me l'azu iya.

¹⁵Owaa ẹge ii-gude kua ya ndo-ọ: eze ugbo ono a-du ukporo nkwo-eka iri l'ise l'ogologo; usa iya adu ukporo nkwo-eka ẹbo le nkwo-eka iri; eli iya adu ukporo nkwo-eka le nkwo-eka iri.

¹⁶Ngggu abya aku-chia eli ugbo ono aku-chi t'o gude nkwo-eka lanu ka l'eli. Ii-ku ugbo ono t'o du mkpo-kfu eto; nggu eye ibo le mgberemeku iya.

¹⁷Ya e-gude utso bya le mgboko bya erigbushikota iphe, bu iphe no ndzu le mkpuli igwe-a; mbu iphemiphe obule, e meru ememe, atu ume. Iphemiphe obule, no le mgboko a-buru kpurupyata.

¹⁸Obenu le nggubedua be nggu l'iya a-gba ndzu; nggu abahu l'ugbo ono; nggubedua; me unwu ngu; me nyee ngu; me unyomu unwu ngu.

¹⁹Ngggu abya afọ iphemiphe obule, no ndzu ẹbo ẹbo; okee le nyee; dobe ndzu l'eke i no.

²⁰Nwenu, ephe l'eli a-du ẹbo ẹbo du l'udu iya l'udu iya byakfuta ngu; anegu-egbudu yele anu, awu l'epho adukwaphu ẹbo ẹbo byakfutakota ngu t'i dobe ephe ndzu.

²¹Ngggu abya afọ nri iche l'iche dobe t'o buru nri, unu l'ephe a-nodu eri.”

²²Nowa abya emekota iphemiphe obule ono ẹge ono, Nchileke suru t'o mee ya ono.

Mbulembu 7

Utso ono

¹E meebe; Ojejoje asu Nowa: “T'o bahu l'ugbo ono yele ndibe iya l'ephe ha; ke l'o buphu yebedua nwenkinyi iya be ya phuru, bu onye doberu eka ndoo l'ogbo-wa.

²Fota anu, e ta sodu nsọ ẹsaa ẹsaa: oke le nyee. Ngggu afota anu, aasọ nsọ ẹbo ẹbo: oke le nyee.

³Fota unwenu ẹsaa ẹsaa l'udu iya l'udu iya: okee le nyee; k'ophu oo-bya azufuta udu iya le mgboko odo.

⁴A -nolephu ujiku ẹsaa nta-a be ya e-me te mini chia le mgboko ukporo abali ẹbo: eswe l'enyashi; gude rigbushikota iphemiphe obule, no ndzu, ya meru dobe le mgboko-a.”

⁵Nowa abya ajiko iphemiphe obule ono, Ojejoje suru t'o mee ono mekota.

⁶Nowa gbawaru unu afa l'ukporo afa iri teke utso ono byaru le mgboko.

⁷Nowa yele unwu iya; me nyee ya; me unyomu unwu iya awuba l'ugbo ono; t'ephe gbalaaru utso ono.

⁸Anu ẹbo ẹbo l'ophu e ta sodu nsọ; me ophu aasọ nsọ; me l'unwenu; mekpọ iphemiphe obule, awu l'epho:

⁹okee le nyee abyakfutakota Nowa bya awuba l'ugbo ono ẹge ono, Nchileke ziru iya ono.

- ¹⁰A nòtsulephu ujiku ẹsaa ono; utso abya eji mgboko.
- ¹¹L'afa, kwe Nówá ọnu afa l'ụkporo afa iri; ẹ m̀bọku, ọnwá k'ẹbo dulephu l'abalị iri l'ẹsaa bẹ ọgba-mini, nòtsua l'ime ime alị gbafushihuru; a guhashia iphe, bụ ọnu-ọzo mini k'akpamigwe.
- ¹²Igwe achia mini ẹ mgboko ụkporo abalị ẹbo: eswe l'enyashi.
- ¹³Le m̀bọku ono gèdegede bẹ Nówá yẹle ọnwu iya, bụ iya bụ Shemu; Hamu; mẹ Jafetu; mẹ nyee ya; mẹ unyomu ọnwu iya ono ẹphe ẹto jiko wuba l'ugbo ono.
- ¹⁴Anegu-egbudu, dutsua l'udu iya l'udu iya; mẹ elu, dutsua l'udu iya l'udu iya; mẹ iphemiphe ọbule, bụ iphe awu l'ẹpho, dutsua l'udu iya l'udu iya; mẹ unwenu, dutsua l'udu iya l'udu iya; mbu iphemiphe ọbule, furu ẹbà bẹ tukoru tsoru ẹphe bahu l'ugbo ono.
- ¹⁵Iphemiphe ọbule, e meru ememe, nọ ndzu du ẹbo ẹbo byakfuta Nówá; bya abahu l'ugbo ono.
- ¹⁶Anu, wubakotaru l'ugbo ono bukotalephu okee ẹ nyee iphemiphe ọbule, nọ ndzu; ẹge ono, Nchileke suru Nówá t'ọ du ono. E meebe; Ojejoje abya agu-chia ugbo ono gu-buru ẹphe ye l'ime iya.
- ¹⁷Ukporo abalị ẹbo bẹ utso ono byakotaru ẹ mgboko; mini ono l'aka nshinu akaka l'ẹje; ugbo ono l'ese atugbu.
- ¹⁸Yọ buru ẹge utso ono abya kulakula l'atugbu bụ ẹge ugbo ono ese l'eli iya.
- ¹⁹Utso ono byataberu; k'ophu bụ l'o kpukotaru iphe, bụ ugvu ha l'eli ẹ mgboko.
- ²⁰O byataberu; k'ophu bụ l'o gude nkwo-eka iri l'ise kakota ugvu l'eli.
- ²¹Iphemiphe ọbule, nọ ndzu ẹ mgboko-a; bẹ lakotaru l'iyi. Mbu unwenu; elu; anegu-egbudu; iphe, bụ iphe nọ ẹ mgboko; je akpaa ẹ madzu bẹ bukotaru kpurupyata.
- ²²Iphemiphe ọbule, nọ l'eli alị, gude imi atu ume anwushihukota.
- ²³Iphemiphe ọbule nọ ndzu ẹ mgboko agvu. Mbu madzu; mẹ anu; iphemiphe ọbule, awu l'ẹpho; mẹ unwenu b'e mebyishikotaru ẹ mgboko. Yọ buru Nówá yẹle iphemiphe ọbule ono, ẹphe l'iya nọ l'ugbo ono wafuru.
- ²⁴Utso ono doru ẹ mgboko ụkporo abalị ẹsaa l'abalị iri.

Mbulembu 8

Alala utso ono

- ¹Obenu ẹ Nchileke nyatarua Nówá; mẹ unwu-anu-egu; mẹ elu, ẹphe l'iya jiko nodu l'ugbo ono. Yọ bya emee; pherephere awata ephephe ẹ mgboko; mini ono awata alala.
- ²Nchileke abya eworu ọgba-mini ime alị phu zu-chishia; woru ọnu-ọzo mini k'akpamigwe phu gu-chishikwaaphu. Mini ono achị-buhu;

- ³watawaphu alala. A nọlephu ụkporo abalị ẹsaa l'abalị iri; mini ono alawa nshinu.
- ⁴Onwa k'ẹsaa agbalephu abalị iri l'ẹsaa; ụgbo ono eje je asuru l'ugvu Araratu.
- ⁵Mini ono alakpelephu jeye l'onwa k'iri. Yọ buru lẹ mbọku mbụ l'onwa k'iri ono b'e beberu phua ọnungonu ọnungonu ugvu.
- ⁶A nọlephu ụkporo abalị ẹbo; Nónwa abya agụhaa windo, o yeru l'ugbo ono;
- ⁷bya ezifu ọphegu. Yo je ephephelaaha l'imeli: o -pheru jee; yo pheru laa; gbururu jeye teke mini ono tashihukotaru lẹ mgboko.
- ⁸Yọ bya ezifu ndo t'ọ maru mę mini ono;?ọ tahukotawaru l'eli alị?
- ⁹Obenu lẹ ndo ono ta phudu ẹke, oo-beru; kele mini kpukwaduru mgboko ekpukpu. Ya ndono; yọ lashia azu lakfube Nónwa l'ugbo ono. Nónwa amachia ẹka; nwuta ndo ono ye l'ime ugbo ono ọdo.
- ¹⁰Yọ bya anọ ujiku ẹsaa; bya eshikwa l'ugbo ono zifu ndo ono ọdo.
- ¹¹Ndo ono alatashia l'urenyashi; takpuru mkpekwo oshi olivu ọphungu l'onu. Nónwa amaru lẹ mini tahwaru lẹ mgboko.
- ¹²Yọ nọkwaa ujiku ẹsaa ọdo; bya ezifukwa ndo ono ọdo. Ndo ono ta latahe.
- ¹³Yo be lẹ mbọku mbụ l'onwa mbụ l'afa, kwe Nónwa unu afa l'ukporo afa iri l'afa lanu; mini ono atashihuwa l'alị. Nónwa abya ewofu iphe, e gude kuchia ugbo ono; bya aphu lẹ mini tashihuwaru lẹ mgboko.
- ¹⁴Yo rua l'onwa k'ẹbo gbaru ụkporo abalị l'abalị ẹsaa; alị akpọshihukotawa nku.
- ¹⁵Ya ndono; Nchileke asu Nónwa:
- ¹⁶“Unu lufuta l'ugbo ono; nggu lẹ nyee ngu; mę unwu ngu; ephe l'unyomu ephe.
- ¹⁷Nggu achifuta iphemiphe ọbule, nọ ndzu, unu l'iya nọ l'ẹke ono: unwenu; mę anu; mękpọ iphemiphe ọbule, awu l'epho; t'ephe bya azua azuzu zu-jia mgboko.”
- ¹⁸Tọ du iya bu; Nónwa abya alufuta yele unwu iya; mę nyee ya; mę l'unyomu unwu iya.
- ¹⁹Anu ono l'ọ ha; mę iphemiphe ọbule, awu l'epho; mę unwenu kpamukpamu; mbu iphemiphe ọbule, ejephe ejephe lẹ mgboko eshikota l'ugbo ono lufutakota l'udu iya l'udu iya.
- ²⁰Nónwa abya akpuru Ojejoje ẹnya-ngweja; bya ahata anu yele unwenu ndu ọphu ẹ taa sọdu nsọ; gwoo ngweja-ukfuru l'ẹke ono.
- ²¹Ojejoje anulephu mkpọ iya; kfua l'ime obu iya; su: “Lẹ ya te egudehedu okfu ẹhu madzu tua alị onu ọdo; ke l'iphe, madzu anọdujekpelephu arị l'obu iya shita lẹ nwata bulephu ẹjo iphe. Ọphu ya te emebyishihedu iphemiphe ọbule, ya meru ememe, nọ ndzu ẹge-a ọdo.

22“Jeye ẹge mgboko a-nọ-bebe; bẹ oge ọkobe iphe l'ali a-nọ; oge akpata iya anọdu. Oge oyi a-nọ; oge okpomọku anọdu. Udzu-mini anọ; winta anọdu. Eswe a-nọ; ẹnyasi anọdukwapu; E to nwedu ọphu a-nonyaa; ọo nọhe.”

Mbulembu 9

Ndzụ, Nchileke yẹle Nówa gbaru

¹Nchileke abya agooru Nówa yẹle unwu iya onu; sụ ẹphe: “Unu zua; zụ-jishia mgboko.

²Unwu anụ-ẹgu-ẹgbudu, nọkota lẹ mgboko; unwenu, ẹphe l'eli; iphemiphe ọbule, awu l'ẹpho; mẹ iphe bụ ẹma, bu lẹ mini bẹ biribiri unu e-gudeje; ẹphe atsuhu unu egvu.

³Iphemiphe ọbule, nọ ndzụ; l'eme ụkporo a-bukotaru unu nri. O bụ ẹge ya nukotaru unu iphe, bụ oshi-omi bụ ẹge ya anụ unu iphemiphe ọbule.

⁴“Olobu; unu ba atajekwa anụ; taa ndzụ iya; bụ iya bụ mee ya.

⁵Ya a-jikwa aji ishi unu. Iphe bụ anẹgu, gburu madzụ bẹ ya a-jikwa aji ishi onye ono. Madzụ -gburu madzụ ibe iya bẹ ya a-jikwapu aji ishi onye ono.

⁶“Iphe bu onye -gburu madzụ kwaphụ madzụ e-gbu iya; kele Nchileke meru madzụ; yọ dọ l'ọ bụ Nchileke.

⁷A -bya l'unubedua; unu jaa àjàjà; ka ẹswa l'igwe; unu azua azuzu zụ-jia mgboko.”

⁸Ya ndono; Nchileke asụ Nówa yẹle unwu iya, ẹphe l'iya jiko nọdu l'ẹke ono:

⁹“Nta-a bẹ unu l'iya agba ndzụ; unubedua unu l'unwu unu ndu ọphu nọ l'ifu.

¹⁰Ẹge ono bẹ yẹle iphe, bụ iphe nọ ndzụ, unu l'iya shi jiko nọdu gbakwaruphu ndzụ; mbụ nwenu; elu; anẹgu-ẹgbudu; mẹ iphemiphe ọbule ono, unu l'iya jiko shi l'ugbo ono lufuta ono; mbụ iphemiphe ọbule, nọ lẹ mgboko.

¹¹Unu l'iya gbaakwaru ndzụ. E te egudehedu utso rigbushia iphe, bụ iphe, nọ ndzụ ọdo. Ọphu o nwedu l'utso, e-mebyishikwadia mgboko-a ọdo.”

¹²Nchileke asụ: “Owaa iphe, a-nọdu ekoshi ndzụ ono, unu l'iya gbaru ono; mbụ ndzụ ono unu l'iya; mẹ iphe bụ iphe nọ ndzụ; mẹ l'ogbo ọphu nọ l'ifu agba ono ndọ-ọ:

¹³Ya wowaru evu-mini dobe l'akpamigwe. O bụ evu-mini ono a-nọdu ekoshi ndzụ ono yẹle mgboko mgburumgburu gbaru ono.

¹⁴Teke igwe ruru eruru; -gbaa evu-mini ono;

¹⁵ya anyata ndzụ, unu l'iya gbaru; unubedua; mẹ iphe, bụ iphe, nọ ndzụ l'udu iya l'udu iya. Mbụ l'ẹ to nwehedu lẹ mini erigbushia iphe, nọ ndzụ ọdo.

¹⁶Iphe bụ teke evu-mini gbaru l'urukpu bẹ ya a-phụ iya; nyata ndzụ tutu yoyo ono, yẹbe Nchileke yẹle iphe, bụ iphe, nọ ndzụ l'udu iya l'udu iya lẹ mgboko-a gbaru ono.”

¹⁷Nchileke asụ Nónwa: “Ọ bụ evu-mini ono a-nọdu ekoshi ndzụ ono yẹle iphemiphe obule, nọ ndzụ lẹ mgboko-a gbaru ono.”

Ụnwu Nónwa

¹⁸Ụnwu Nónwa, shi l'ugbo ono lufuta bụ Shemu; Hamu; mę Jafętu. Yọ buru Hamu be mụru Kénanu.

¹⁹Ọ bụ shita l'ẹka ụnwu Nónwa; ẹphe unwoke ẹto bę madzụ shi dzuru mgboko kparamu.

²⁰Nónwa, bụ onye akoje okfu, bụ iya bụ onye ọdungu, vuru ụzo wata ọko mgbo vayinu.

²¹Yo be ujiku lanu; yọ ngua mę, shi l'akpuru vayinu ono. Mę ono egude iya; k'ọphu o wefuru iphe; gbaru ọtu je adaburu l'ulo-ékwa iya.

²²Hamu, bụ nna Kénanu aphua nna iya l'ẹke ọ gba ọtu; je ekfuaru iya unwunne iya ẹphe ẹbo l'etezi.

²³Shemu; mę Jafętu achita ẹkwa kobetsua onwephe l'ukuvu; kpọo l'azụ l'azụ je aphukpua ya nna ẹphe ono. Ẹphe eworu ifu ghaa l'ibiyia ọdo t'ẹphe ba phụ nna ẹphe l'ẹke ọ gba ọtu.

²⁴Mę ono ephohulephu Nónwa l'ęnya; yọ bya anua iphe ono, mbuhu-ime iya meru iya ono.

²⁵Yọ sụ: “Kénanu buakwa onye a turu onu. Ọo-buru ohu laaru ohu l'ẹke unwunne iya phę nọ.”

²⁶Yọ sụkwaphu: “T'e tua Ojejoje, bụ Nchileke kę Shemu ẹpha! Tę Kénanu bukwaru ohu Shemu!

²⁷Tę Nchileke mekwaa tę Jafętu jaa ajaja! Tę Jafętu buru l'ulo-ékwa Shemu; Kénanu aburu ohu iya!”

²⁸L'utso ono byatsuaru ono bę Nónwa nọru ụkporo afa iri l'ęsaa l'afa iri.

²⁹Mkpakọ afa, Nónwa nọru bụ unu afa ẹbo l'ụkporo afa ęsaa l'afa iri b'ọ nwuhuderu.

Mbulembu 10

Eri ụnwu Nónwa

¹Qwaa eri ụnwu Nónwa, bụ iya bụ Shemu; Hamu; mę Jafętu, bụ ndu ẹphe mụshiru l'utso ono latsuaru.

Eri Jafętu

²Ụnwu Jafętu bụ Goma; Mágogu; Madayi; Javanu; Tubalu; Męsheku; mę Tirasu.

³Ụnwu kę Goma bụ Ashukenazu; Rifatu; mę Togarama.

⁴Ụnwu kę Javanu bụ ndu Elisha; ndu Tashishi; ndu Kítimu; mę ndu Ródu.

⁵Ndu ono bu ndu eri Jafetu. Yo buru l'ephe; be iphe bu oha ndu eli-alì; me ndu butsua l'ikfuli shiru jakashia. Ndu nonu enwetsuaru okè-alì nk'ephe; nweru okfu-alì nk'ephe; nwekwaruphu ikfu nk'ephe.

Eri Hamu

⁶Unwu ke Hamu bu Kúshi; Íjiputu; Putu; me Kénanu.

⁷Unwu ke Kúshi bu Séba; Havila; Sabúta; me Réma yele Sabuteka. Unwu ke Réma bu Sheba; me Dedanu.

⁸Kúshi bu iya muru Nimurodu, bu onye odungu, byaru bya aburu oke mkparawa le mgboko.

⁹Nimurodu be Ojejoje meru; yo buru onye achi nta nshinu. O bu iya kparu iphe aanoduje anma iya l'etu; su: "L'onye owaa du l'o bu Nimurodu, Ojejoje meru; yo buru iya ka le ke ochi nta."

¹⁰Eke ali-eze iya byidoru bu le Babelu; Ereku; Akadu; me Kalune. Eke ono nokota l'ali Shina.

¹¹Yo shi l'eke ono jaa jarua Asiriya, bu eke o no meta mkpukpu Ninive; Rehobotu-
Iye; Kala;

¹²me Resenu. Resenu ono no le mgbaku Ninive yele Kala, bu iya bu oke mkpukpu ono.

¹³Íjiputu bu iya bu nna ndu Ludu; ndu Anamu; ndu Lehabu; ndu Nafutu;

¹⁴ndu Paturosu; ndu Kafuto; me ndu Kasuluhu. Ndu Kasuluhu bu ephe metaru ndu Filisutayinu.

¹⁵Kénanu bu yebedua muru Sayidonu. Yo buru Sayidonu ono bu okpara iya. O bukwaphu Kénanu bu nna ndu Hetu;

¹⁶ndu Jebusu; ndu Amoru; ndu Gigashi;

¹⁷ndu Hevu; ndu Aruka; ndu Sinu;

¹⁸ndu Avadu; ndu Zema; me ndu Hamatu. A nonyaa; ikfu ndu Kénanu abya ajakashia.

¹⁹Okè-alì ndu Kénanu shi le Sayidonu no jeye e gude ala Géra; mbu jerua Gáza. O shikwaphu le Gáza no jeye e gude ala Sodomu; Gomóra; Adama; me Zeboyimu; mbu jeyewaru le Lasha.

²⁰Ono bu unwu Hamu ndono; me ikfu, ephe shitsua; okfu-alì ephe; mkpukpu ephe; me mba ephe l'iche l'iche.

Eri Shemu

²¹Shemu mushikwaruphu unwegirima unwoke. Nwunne Jafetu k'ogurennya bu Shemu. Yo buru Shemu bu ochechoroche unwu Eba l'ephe ha.

²²Unwu Shemu bu Élamu; Ashuru; Afakusadu; Ludu; me Áramu.

- ²³ Ụnwu ke Áramu bu Uzu; Hulu; Geta; mefua Mashu.
- ²⁴ Afakusadu bu yebedua muru Shela. Shela amua Eba.
- ²⁵ Eba mutaru unwoke labu. Onye lanu b'ọ guru Pégugu; ke l'a muru iya teke ndu mgboko kekashihuru. Nwunne ke Pégugu ono bu Jokutanu.
- ²⁶ Jokutanu bu yebedua muru Alumodadu; Shelefu; Hazamaveti; Jera;
- ²⁷ Hadoramu; Uzalụ; Dikila;
- ²⁸ Obalu; Abímelu; Sheba;
- ²⁹ Ofi; Havila; mefua Jobabu. Epe l'ephe ha bukota unwu Jokutanu.
- ³⁰ Epe buru tsube le Mésa jerua e gude ala Sefa laa l'oha, bu l'ugvu, no l'uzo enyanwu-ahata.
- ³¹ Yo buru unwu Shemu ndono; l'ikfu l'ikfu; okfu-alị epe; alị epe; me mba epe l'iche l'iche.
- ³² Ndu ono l'ephe ha bukota eri unwu Nówa; l'ege epe, shi fokashia butsuaru ikfu; shikwaphu ege ono ghotsua mba iche l'iche. O bu epebedua be bakashihuru nu; gho mbakeshi; dzuru mgboko l'utso ono byatsuaru.

Mbulembu 11

Origodo ulo-eli Babelu

- ¹ Ndiphe gbaa mgburumgburu bu okfu-alị lanu be epe shi ekfu; olu epe aburu nanu.
- ² Ya ndono; yo be teke ndiphe tugburu uzo enyanwu-ahata; je aphua eke alị daburu swanmangu l'alị Shina; epe eje ebukobe l'eke ono.
- ³ Epe asu onwephe: “Unu bya t'ayi yoo eja hua ya l'oku hu-ghee ya ahu-ghe.” Yo buru eja ono, epe yoshiru ayoyo ono be no ozori mkpuma. Epe abya egude korota nya ya ozori epoto.
- ⁴ Epe asu: “Unu bya t'ayi metaru onwayi mkpukpu; t'ayi kpua origodo ulo-eli, e-je etsukfuru l'igwe. Oo ya bu; ayi aburu ndu aa-maru epha ayi; k'ophu ayi ta agbakashihudu dzuru mgboko.”
- ⁵ To du iya bu; Ojejeje abya enyizita te ya phu mkpukpu ono yele origodo ulo-eli ono, unwu eliphe akpu ono.
- ⁶ Yo bya asu: “Ndu-a bukwa ndu lanu; l'ekfukota okfu-alị lanu; bya awata ome iphe-a. E to nwekwa iphe, epe chiru idzu ememe, epe e-te meghedu.
- ⁷ Unu t'ayi nyizita je akpaka okfu epe; t'e b'ọ duhe onye a-nodu anukwadu iphe ibe iya ekfu.”
- ⁸ To du iya bu; Ojejeje abya achikashia epe; epe edzuru mgboko; paru okpu mkpukpu ono haa.

⁹Ọ bụ iya kparu iphe e gude kua ẹke ono Babelu; ke l'ọ bụ l'ẹke ono be Ojejoje gbaghashiru unwu eliphe okfu; shi l'ẹke ono chikashia ephe; ephe edzuru mgboko.

Tsube l'oge ke Shemu rua l'oge ke Ebiramu

¹⁰Qwaa eri Shemu: A noleruphu afa ẹbo l'utso ono byatsuaru le Shemu nowaru ukporo afa ise; Shemu abya amua Afakusadu.

¹¹Yọ mọtsua Afakusadu; bya anofua unu afa l'ukporo afa ise. Ọ mụshikwaruphu unwegirima unwoke ọdo; me unwegirima unwanyi ọdo tsoke Afakusadu.

¹²Afakusadu abya anọo ukporo afa l'afa iri ise; bya amua Shela.

¹³Yọ mọtsua Shela; bya anofua unu afa l'afa ẹto. Ọ mụshikwaruphu unwegirima unwoke; me unwegirima unwanyi ọdo tsoke Shela.

¹⁴Shela abya anọo ukporo afa l'afa iri; bya amua Eba.

¹⁵Yọ mọtsua Eba; bya anofua unu afa l'afa ẹto. Ọ mụshikwaruphu unwegirima unwoke; me unwegirima unwanyi ọdo tsoke Eba.

¹⁶Eba abya anọo ukporo afa l'afa iri l'eno; bya amua Pẹlegu.

¹⁷Yọ mọtsua Pẹlegu; bya anofua unu afa l'ukporo afa l'afa iri. Ọ mụshikwaruphu unwegirima unwoke; me unwegirima unwanyi ọdo tsoke Pẹlegu.

¹⁸Pẹlegu abya anọo ukporo afa l'afa iri; bya amua Rewu.

¹⁹Yọ mọtsua Rewu; bya anofua ukporo afa iri l'afa tete. Ọ mụshikwaruphu unwegirima unwoke; me unwegirima unwanyi ọdo tsoke Rewu.

²⁰Rewu abya anọo ukporo afa l'afa iri l'ẹbo; bya amua Sérugu.

²¹Yọ mọtsua Sérugu; bya anofua ukporo afa iri l'afa ẹsaa. Ọ mụshikwaruphu unwegirima unwoke; me unwegirima unwanyi ọdo tsoke Sérugu.

²²Sérugu abya anọo ukporo afa l'afa iri; bya amua Nahọ.

²³Yọ mọtsua Nahọ; bya anofua ukporo afa iri. Ọ mụshikwaruphu unwegirima unwoke; me unwegirima unwanyi ọdo tsoke Nahọ.

²⁴Nahọ abya anọo ukporo afa l'afa tete; bya amua Téra.

²⁵Yọ mọtsua Téra; bya anofua ukporo afa ise l'afa iri le tete. Ọ mụshikwaruphu unwegirima unwoke; me unwegirima unwanyi ọdo tsoke Téra.

²⁶Téra abya anọo ukporo afa ẹto l'afa iri; bya amua Ebiramu; Nahọ; me Háranu.

²⁷Qwaa eri Téra: Téra bụ iya muru Ebiramu; Nahọ; me Háranu. Háranu bụ iya muru Lọtu.

²⁸Háranu be nwuhuru nu le Úru l'alị Kalúdiya, bụ ẹke a muru iya teke nna iya; mbu Téra nokwaduru ndzu.

²⁹Ébīramu yẹlẹ Nahọ abya ajiko lụa nwanyi. Ẹpha nyee Ébīramu bụ Seráyi; ẹpha nyee kẹ Nahọ aburu Milika. Onye mụru Milika bụ Hárānu. Yọ bukwaruphu Hárānu ono mụru Isuka.

³⁰Ophu Seráyi amụtadu nwa; kẹ l'ẹ too tsudu ime.

³¹Ya ndono; Téra eduta nwatibe iya, bụ Ébīramu; dutakwaphu Lótu, bụ nwanwa iya. Lótu ono bụ nwatibe Hárānu. O dutakwaruphu Seráyi, bụ nyee-nwa iya; mbụ nyee Ébīramu. Ẹphe ajiko shi lẹ Úru lẹ Kalúdiya jeshia Kénanu. Obenu l'ẹphe ruru Hárānu bukwarduaruphu l'ẹke ono.

³²Téra anọlephu ụkporo afa iri l'afa ise; nwuhu lẹ Hárānu.

Mbulembu 12

Nchileke eku Ébīramu

¹Tọ dụ iya bụ; Ojejoje asụ Ébīramu: “T'ọ haa mkpukpu iya; haa ndibe ẹphe; haa ndu ufu ẹphe; lashia alị, yẹbe Ojejoje e-koshi iya.

²“Ya e-me ngu; nggu aburu mba, ha nshinu. Ya a-goru ngu onu; mee t'ẹpha ngu dee ude. Nggu aburu onu-oma nụ ndu ọdo.

³Ndu goru ngu onu; bẹ ya a-goru onu. Ndu turu ngu onu; bẹ ya a-tu onu. Ya e-gude okfu ẹhu ngu gọoru ndiphe mgburumgburu onu.”

⁴Tọ dụ iya bụ; Ébīramu atugbua ẹge Ojejoje kfuru iya. Lótu etsoru iya. Teke ono, Ébīramu shi Hárānu tugbua ono b'ọ nọwaru ụkporo afa ẹto l'afa iri l'ise.

⁵Tọ dụ iya bụ; Ébīramu achiko ẹku, ẹphe kpataru l'ọ ha gwota; duta nyee ya, bụ Seráyi; duta Lótu, bụ nwa nwunne iya; mẹ ndu, ẹphe shi lẹ Hárānu gude. Ẹphe atugbua; yọ buru ẹphe ọla alị Kénanu. Ẹphe ejee jeye ẹphe ejerua ẹke ono.

⁶Ébīramu phẹ etsoru alị ono kwaseru gbururu jeye; ẹphe erua ẹke eze oshi More gvuru lẹ mgboro Shékemu. Teke ono bẹ ndu Kénanu bukwađu l'alị ono.

⁷Ojejoje abyakfuta Ébīramu bya asụ iya: “Ọ kwa eri ngu bẹ ya a-nukota alị-a.” Ébīramu abya akpuru Ojejoje, ono byakfutaru iya nụ ono ọnya-ngweja l'ẹke ono.

⁸Ébīramu phẹ eshi l'ẹke ono tugbua kwaseru ụzo ọnyanwu-ahata ugvu Bételu; je atua ụlo-ékwa ẹphe l'ụzo ọnyanwu-ariiba Bételu; l'ibya kẹ ọnyanwu-ahata Eyayi. Ébīramu erua ẹke ono bya akpuru Ojejoje ọnya-ngweja; nọdu l'ẹke ono kpọ-kua ya.

⁹Tọ dụ iya bụ; Ébīramu atugbua chebe ifu l'ụzo echi-ẹgu ọhuda.

Ébīramu bu lẹ Íjiputu

¹⁰Tọ dụ iya bụ; ẹjo-ẹgu awata ememe l'alị ono; Ébīramu phẹ alashia Íjiputu t'ẹphe je ebutota; kẹ l'ẹgu ono ajawa madzụ agba l'ẹke ono.

¹¹Ẹphe abahudelephu Íjiputu; Ébīramu asụ nyee ya, bụ Seráyi: “Ya makwarua l'ị bụ nwanyi, manukaru mma.

- ¹²Ndu Íjiputu -phua ngu bẹ ẹphe a-sukwa l'ì bụ nyee ya. Ẹphe eshi ẹge ono woru iya gbua; haa ngu t'ì nọdu.
- ¹³Sujekwa lẹ nggu l'iya bụ nwunne; k'ọphu ẹphe e-gude okfu ẹhu ngu meeru iya ọhuma; nggu eshikwaphu ẹge ono mee t'ishi iya kpọ-kfuru.”
- ¹⁴Ébiramu phẹ abya erua Íjiputu; ndu Íjiputu apha lẹ Seráyi bụ nwanyi, manukaru mma.
- ¹⁵Ndu bụ ishi l'ochichi Fero apha lẹ Seráyi; je aturu Fero onu iya. A bya eduta iya lashia kẹ Fero.
- ¹⁶Fero egude okfu ẹhu Seráyi meeru Ébiramu ọhuma: kpẹe ya aturu; kpẹe ya eswi; kpẹkwaa ya phụ nkakfu-igara: oke lẹ nyee; bya eduru unwoke yẹle unwanyi, a-nọdu ejeru iya ozi nụ iya. O kpẹkwaru iya phụ inya-ivu.
- ¹⁷Obenu lẹ Ojejoje byaru bya aloru ẹjo iphe-ememe tu Fero yẹle ndibe iya; okfu l'o dutaru nyee Ébiramu, bụ Seráyi.
- ¹⁸Ya ndono; Fero abya ekua Ébiramu; sụ iya: “?Nanu ẹge ọ dụ b'i meru iya egbe iya ọwaa??Bụ ngunu b'ẹ tị kaduru iya l'ọo nyee ngu?”
- ¹⁹?Nanu ẹge ọ dụ b'i suru l'ọo nwunne ngu nwanyi; nggu ahaa; ya eduta iya tẹ ya je alua ya? Owaa nyee ngu! Duta iya tugbua!”
- ²⁰Fero atua iwu tẹ ndu ozi iya chifu Ébiramu. Ẹphe abya achifu yẹle nyee ya; me iphemiphe ọbule, o nweru.

Mbulembu 13

Ébiramu yẹle Lótu ebukahu

- ¹Ya ndono; Ébiramu yẹle nyee ya eshi lẹ Íjiputu chita iphemiphe ọbule, ẹphe nweru; yọ buru ẹphe ọla echi-egu ọhuda. Lótu etsoru ẹphe.
- ²Teke ono bẹ Ébiramu buwa eze madzu l'elu; mkpọla-ọcha; me mkpọla-ododo.
- ³Ẹphe eshi l'echi-egu ọhuda ono kwaseru: ẹphe -shi l'ibiyi ọwaa; ẹphe alufu l'ibiyi ọphu jeye ẹphe ejerua Bételu l'ẹke ono, ọ kpọbejehawaru ọlo-ékwa iya lẹ mgbaku Bételu yẹle Eyayi ono.
- ⁴O bụ l'ẹke ono bẹ Ébiramu vuru ọzo kpua ẹnya-ngweja. Yọ nọdu l'ẹke ono kpọ-kua Ojejoje.
- ⁵Ya ndono; Lótu-wa yẹle Ébiramu yi-wa bẹ nwekwaruphu aturu l'igwe; me eswi; me ọlo-ékwa.
- ⁶Yo mee; alì ono te dzuhe ẹphe ẹbo; kẹ l'elu ẹphe hatabe l'uru; k'ọphu bụ l'ẹphe ta anokota-ghehedu l'ekalanu.
- ⁷Ya ndono; okfu awata ọdaru ndu echeru Ébiramu elu; ẹphe lẹ ndu ọphu echeru Lótu nk'iya. Teke ono bẹ ndu Kénanu ẹphe lẹ ndu Pérezu shikwaphu buru l'alì ono.

⁸A nonyaa; Ébiramu asụ Lótu: “T’okfu ba adashinuru nggu l’iya; ophu o daru ndu echeru ngu aturu yele ndu echeru yebedua nk’iya; ke le nggu l’iya bukwa ndu onu-ulo lanu.

⁹?Tọ budu alị daburu ngu ege-a l’ifu. T’ayi nọkahunu anọkahu; t’ayi be akwọkfuhenuru l’ekalanu ege-a. Hatakpelephu ekiya ophu ii-la je eburu. O -buru l’ii-la l’eka-ibyita; yebedua alaa l’eka-utara. Teke bu l’i laru l’eka-utara; yebedua alaa l’eka-ibyita.”

¹⁰Lótu apalia enya bya aphụ l’okpa-ugvu Jódanu, nọru je kpaa le Zówa be mini nọkota ohuma. Yọ dulephu l’obu mgbabu Ojejoje; dukwaphu l’obu alị Íjiputu. Teke ono be Ojejoje te emebyidua Sódomu me Gomóra.

¹¹Tọ du iya bu; Lótu egude eka iya hata okpa ugvu Jódanu kpamukpamu; bya egwota lashia ụzo enyanwu-ahata. Yọ buru iya bu le yele Ébiramu ebukahu:

¹²Ébiramu eburu l’alị Kénanu; Lótu eje eburu le mkpukpu lanu le mkpukpu, nọsua l’okpa ugvu ono; woru ulo-ekwà iya kpobe le mgboro Sódomu.

¹³Ndu Sódomu bu ndu, teru iphe, du eji ote uswe; buru ndu menukaru ejo iphe l’eke Ojejoje nọ.

¹⁴Ya ndono; Lótu alufutsulephu; Ojejoje asụ Ébiramu: “Palia enya lee l’uzo isheli; me l’uzo ohuda; me l’uzo enyanwu-ahata; me l’uzo enyanwu-ariba.

¹⁵Alị ono, i phuru ono be yebe Ojejoje a-nukota nggu l’awa ngu t’unu nweru jeye le tutu yoyo.

¹⁶Ya e-me awa ngu t’ephe ha l’igwe l’o bu eja, nọ l’alị; k’ophu bu l’oo onye duru ike guta eja, nọ l’alị be a-du ike guta awa ngu.

¹⁷Gbeshi; tsophekota alị ono maru ege ogologo iya ha; nggu amakwaruphu ege ụsa iya ha; kele ya a-nukota ngu iya.”

¹⁸Tọ du iya bu; Ébiramu ekwe bya afota ulo-ekwà nk’iya tugbua je eburu l’iku oswa Mamure l’iku Héburonu. Yọ nọdu l’eke ono kpuru Ojejoje enya-ngweja.

Mbulembu 14

Ébiramu adzo Lótu

¹Yọ buru teke ono be Amurafelu, bu eze ndu Shina; chitaru ndu eze ndu odo; ephe ejeshia ogu. Ndu eze ndu ophu bu Ariyoku, bu eze ndu Elasa; Kedolawoma, bu eze ndu Élamu; me Tidalu, bu eze ndu Goyimu.

²Ndu ephe jeru je etso ogu bu: Bera, bu eze ndu Sódomu; Bisha, bu eze ndu Gomóra; Shinabu, bu eze ndu Adama; Sheméba, bu eze ndu Zeboyimu; owaa eze ndu Béla, bukwa iya phụ be eekuje Zówa.

³Ndu eze k’ikperazu-wa abya edzukoo chita ndibe ephe jeshia ogu le nsuda Sidimu, bu iya megeeru buru Eze Enyimu Únú.

- ⁴Iphe, kparu ọgu ono bu l'ephe noru Kedolawoma l'eka afa iri l'ebo. Yo be l'afa k'iri l'eto ya; ephe ekwefu ikè l'ephe ta nohedu ephe l'eka.
- ⁵Yo rua l'afa k'iri l'eno; Kedolawoma yele ndu eze ono, wu-kfutaru iya nu ono eje anodu le Ashiterotu Kanayimu lu-gbua ndu Réfa; nodu le Hamu lu-gbua ndu Zuzu; je anodukwaphu le Shave Kiriyaatayimu lu-gbua ndu Emimu.
- ⁶Ephe abya eje anodu l'ali ugvu Séyi lu-gbua ndu Hori; lua ephe je akpaa le Elu-Paranu, no l'iku echi-egu.
- ⁷Ephe alatashia azu bya eje anodu le Enu-Mishupatu, bu iya bu Kadéshi; lutakota ali ndu Amaleku kparamukpamu; bya emekputa ndu Amoru, bu le Hazazonu Táma.
- ⁸Tọ du iya bu; eze ndu Sodomu; eze ndu Gomóra; eze ndu Adama; eze ndu Zeboyimu; mefua eze ndu Béla, bu iya bu Zówa; awufuta bya eje akwaa k'ogu le nsuda Sidimu.
- ⁹Ndu ephe kwaberu aburu Kedolawoma, bu eze ndu Élamu; Tidalu, bu eze ndu Goyimu; Amurafelu, bu eze ndu Shina; owaa Ariyoku, bu eze ndu Elasa. Ephe adu ndu eze eno l'etso ndu eze ise ọgu.
- ¹⁰Nsuda Sidimu ono be iduma iduma, epoto korota hatsua nshinu. Yo be teke ndu eze Sodomu me Gomóra ono; ephe le ndibe ephe jederu t'ephe gbalaa; uphodu ephe adalashihu l'iduma ono. Ndu ophu phoduru nu agbaru laa l'ugvu ugvu je anodu.
- ¹¹Ndu eze eno ono abya ajiko eku ndu Sodomu me ke ndu Gomóra; me nri ephe gwoo tugbua.
- ¹²Ephe kputakwaruphu Lotu, bu nwa nwunne Ébiramu; gwoo eku iya; keshinu ophu o bu le Sodomu.
- ¹³Onye lanu le ndu ono, gbalaru nu ono; abya ekfuaru iya Ébiramu, bu onye Hiburu. Ébiramu bu le mgboro eze oswa Mamure. Mamure bukwanu onye Amoru; buru nwunne Eshukolu me Ana. Ndu ono be ephe le Ébiramu tugbaru buru nanu.
- ¹⁴Ébiramu anulephu le nwa nwunne iya b'a kputaru l'ogu; yo kua ukporo unwoke iri l'ise l'unwoke iri l'esato, a mushiru le nk'ia, bukwaruphu ndu e ziru ege aaluje ọgu; ephe achipyabe ephe; gbakfu ephe le Danu.
- ¹⁵Yo rua l'enyashi; Ébiramu abya ekekashia unwoke ono ege ephe e-shi tso ndu ono ọgu. Ndu ke Ébiramu ono alua ephe; chia ephe gburruru jeye ephe agbarua Hoba, bu isheli Damasukosu.
- ¹⁶Yọ nakota ephe ivu ono, ephe gworu ono; bya edulata Lotu, bu nwa nwunne iya yele eku ke yebe Lotu; me unwanyi; mewaru ndu odo, ephe kputaru.
- ¹⁷Ébiramu alu-gbutsua Kedolawoma yele ndu eze ono, tso iya nu ono bya alatashia; eze ndu Sodomu abya iya ndzuta le Nsuda Shave, bukwa iya phu be eekuje Nsuda Eze.

¹⁸Tọ ụ́dụ́ iya ́bụ́; Melikízedeku, ́bụ́ eze ndu Salemu egude buredi; mę́ mę́ byakfuta ę́phe. Melikízedeku ono ́bụ́ onye achijeru Nchileke, ́bụ́ Ọ́karibe-Kakọ́ta-Nụ́ ę́ja.

¹⁹Yọ́ bya agọ́oru Ébiramu ọ́nu; sụ́ iya: “Tę́ Nchileke, ́bụ́ Ọ́karibe-Kakọ́ta-Nụ́ gọ́ru ọ́nu-ọ́ma nụ́ nggụ́be Ébiramu; Mbụ́ Nchileke ọ́phu ́bụ́ iya meru igwe bya emee mgboko.

²⁰T'e tua Nchileke, ́bụ́ Ọ́karibe-Kakọ́ta-Nụ́ ę́pha; Mbụ́ onye ono, woru ndu ọ́hogu ngu ye ngu l'ę́ka ono!” Ébiramu eworu iphemiphe ọ́bule ono, ọ́ lú́taru l'ọ́gu ono kee ọ́zo iri; gworu ọ́zo lanụ́ nụ́ iya.

²¹Eze Sódomu asụ́ Ébiramu t'ọ́ haaru iya ndu ọ́phu ́bụ́ madzụ́; gwotawaru ọ́phu ́bụ́ ivu nworu.

²²Ébiramu asụ́ eze ndu Sódomu: “Ya riakwaru Ojejoje angụ́; mbụ́ Nchileke, ́bụ́ Ọ́karibe-Kakọ́ta-Nụ́; onye meru igwe bya emee mgboko;

²³l'ę́ tọ́ ́dụ́du iphe, shi ngu l'ę́ka ya a-nata; mbụ́ m'ọ́o eri owu; m'ọ́o kwanu eri akpọ́kpa; t'ę́ b'ọ́ ́dụ́ teke ńi-sụ́ l'ọ́o nggu meru yebe Ébiramu; ya abaa eze.

²⁴Ę́ tọ́ ́dụ́kwa iphe, ya anata; gbahaa ọ́phu ndu ę́phe l'iya yí riwaru eriri; mę́ ọ́kẹ́ ọ́phu ruberu Ana yele Ę́shukolu; mę́ Mamure. Tę́ ndu onanu hata ọ́kẹ́-iphe ę́phe.”

Mbulembu 15

Ọ́gba-Ndzụ́ Nchileke yele Ébiramu

¹E mebetsua; Ébiramu abya aphụ́a àphù. L'àphù ono; be Ojejoje sụ́ru iya: “Ébiramu; ba atsụ́kwa egvu. Ọ́ ́bụ́ yebe Ojejoje ́bụ́ onye egbochitaje ngu nụ́; ́bụ́ru iya ́bụ́ obunggo ngu, ha nshinu.”

²Ébiramu asụ́ iya: “Nnajiufu, ́bụ́ Ojejoje;? ́bụ́ ngunu be ńi-nụ́ iya, ka nwa-a, ya ta mụ́tadu-a??Tọ́ ́bụ́du Eliyéza-a, ́bụ́ onye Damásukọ́su-a e-mekochaa ria ę́ku iya?”

³Ébiramu asụ́kwaphu: “Keshinu ę́ tị́ nụ́du iya nwa; ́bụ́nu l'ọ́o ohu ono, a mụ́ru l'ufu iya ono e-mekochaa ria iphe iya.”

⁴Ojejoje asụ́ iya: “L'ę́ tọ́kwa onye ono e-ri iphe ngu. Onye e-ri iphe ngu kwa nwata nwoke ọ́phu shi nggụ́bedua l'ę́hu gę́degede.”

⁵Yọ́ bya eduta iya lufu etezi; sụ́ iya: “T'ọ́ palia ę́nya lee l'akpamigwe; yọ́ gụ́a mkpọ́-kpodo, nọ́ iya nụ́ ọ́gu; m'ọ́o -́bụ́ru l'ọ́o-đụ́ ike gụ́kota iya.” Sụ́ iya: “Ono ́bụ́ ę́ge awa iya a-ha.”

⁶Ébiramu ekweta iphe ono, Ojejoje kfuru ono. Yọ́ gụ́aru iya ę́ya l'odobe-ę́ka-ndo.

⁷Ojejoje asụ́kwa iya phụ́: “Ọ́o yebe Ojejoje be shi lę́ Úru l'alí Kalúdiya dufuta ngu tę́ ya bya anụ́ ngu alí-a t'ọ́ ́bụ́ru nke ngu.”

⁸Ébiramu asụ́ iya: “Nnajiufu, ́bụ́ Ojejoje;?nanụ́ ę́ge ya e-shi maru l'alí ono a-bu nk'iya?”

⁹Ojejoje asụ iya: “Kpụtaru iya ada eswi; mę ada egwu; mę ebyila, gbatsuaru afa ęto ęto; nggu eyekwa iya phụ ndo; ọwaa kparakobe.”

¹⁰Ébiramu ajiko iphe ono wotaru iya; bya atukota iya ibè. Yọ bya eworu ibè iya ono doo; k'ophu o chegbatsuaru onwiya ifu. Ndu ophu bu unwenu b'ę tọ tudu ibè. O haru ephe ęge ono.

¹¹Yo be teke unwenu, erije anụ byaru t'ọ bya avukaa anụ ono; Ébiramu achikashia ya.

¹²Enyanwu anyihudelephu; oke mgbenya abya avota Ébiramu. Ochi, dụ egwu abya agbaa l'ęke ono; k'ophu bu l'egwu iya gbe bya egude iya.

¹³Ojejoje asụ iya: “T'o doo ngu ęnya ọhuma l'eri ngu e-mekochaa buru mbyamumbya l'ali, ę tabudu nk'ephe. Ee-me ephe ohu; kpaa ephe ęhu l'ęke ono unu afa.

¹⁴Obenu l'oha ono, ephe e-jeru ozi l'ọ bu ohu ono bę ya a-nụ aphụ. E -megelephu bę ephe e-vu ęku, ha nshinu lata.

¹⁵A -bya lę nggubedua; ii-ka nka; laa l'oge nka-ezekuna nke ngu l'ęhu-gudangu.

¹⁶O -rua l'ogbo k'ęno bę eri ngu a-lata azụ l'ęke-a; kę l'iphe, dụ ęji, ndu Amọru eme te ebuhudua.”

¹⁷Yo rua l'enyanwu nyihutsuaru; ọchi abyawa; ite, a kpọberu ọku, akpọ tututu yele itsu-ọku, enwu phophopho abya eshijahu ibè anụ ono ębo.

¹⁸Yọ buru mbọku ono bę Ojejoje yele Ébiramu gbaru ndzu. Yọ sụ Ébiramu: “O bu eri ngu bę ya nuru ali-a; tsube lę Enyimu Íjiputu jeye lę Enyimu Yufurétusu.

¹⁹Mbụ ali ndu Kenu; kę ndu Kenazu; kę ndu Kadumonu;

²⁰kę ndu Hetu; kę ndu Pérezu; kę ndu Réfa;

²¹kę ndu Amọru; kę ndu Kėnanu; ọwaa kę ndu Gigashi; mę kę ndu Jebusu.”

Mbulembu 16

Héga yele Ishimelu

¹Seráyi, bu nyee Ébiramu ta mutaduru iya nwa. O bu lę Seráyi nwekwanuru nwamgboko Íjiputu, ọ gbaru ohu. Epha nwamgboko ono bu Héga.

²Ya ndono; Seráyi asụ Ébiramu: “Ege Ojejoje mewaru; ya ta muta nwa; bę nggu l'ohu iya-a a-zękwa t'a maru;?ya e-shi iya l'ęka nweru unwegirima?” Ébiramu ekweta iphe, Seráyi kfu.

³Ébiramu buwaru afa iri lę Kėnanu teke Seráyi, bu nyee ya dutaru nwamgboko Íjiputu ono, bu ohu iya ono dee ya t'ọ luru.

⁴Ébiramu yele Héga abya azę; yọ tsuta ime. Yọ maleruphu lę ya dụwa ime; to nwehe iphe ọ gbekwaduru nnufu iya ono.

⁵Seráyi asụ Ébiramu: “Iphe-ẹhuka-wa, ya eje-wa kwa nggu b'o shi l'ẹka. Ya dutaru ohu iya dee ngu. Yọ malẹruphu lẹ ya dọwa ime; to nwehe iphe ọ gubekwaduru iya. Ọ kwa Ojejoje e-kpe ikpe ẹhu nggu l'iya.”

⁶Ébiramu asụ Seráyi: “Ohu ngu ono kwa nggu b'ọ nọ l'ẹka. Ọ kwa ẹge dọ ngu mma; nggu emee ya.” Ya ndono; Seráyi awata ọkpo Héga mkpọnwu; k'ọphu bụ l'a nọnyaaru; Héga akwata gbalaa.

⁷Tọ dọ iya bụ; ojozi Ojejoje apha Héga l'iku ọgba-mini, nọ l'echi-ẹgu. Ọgba ono, nọ l'uzo, shiru jee Shu.

⁸Yọ bya eku iya: “Héga; nggube ohu Seráyi;?bụ awe b'i shi??Bụkwanu awe b'i je?” Héga asụ iya: “Lẹ ya agbalaru nnufu iya; Seráyi.”

⁹Ya ndono; ojozi ono asụ iya: “Laphu azụ lakfu nnufu ngu. Nggu ewozita onwongu alị meje iphe, ọ sụru t'i mee.”

¹⁰Ojozi ono asụkwa iya phụ: “Lẹ ya e-me tẹ awa iya ha l'igwe; k'ọphu ẹphe a-buru 'aguta aguta.”

¹¹Ojozi Ojejoje ono asụ iya: “I dọkwa ime; iphe ịi-mụ aburu nwata nwoke. Iphe, ịi-gu iya bụ 'Ishimelu'; kele Ojejoje nọwaru ẹkwa, ịira t'a gbaaru ngu mkpu.

¹²Ọo-buru nkakfụ-igara ọswa; l'etso onyemonye ọbule okfu; onyemonye ọbule l'etsokwa iya phụ okfu. Yẹle unwunne iya e-buru lẹ mgbal-l'ogu.”

¹³Yo woru ẹpha gua Ojejoje, bụ onye ono, kfuru yeru iya ono. Iphe, ọ guru iya bụ Ẹlu-Royi, bụ iya bụ “Nchileke, ẹnya iya dọ l'ẹke, ya nọ;” kele Héga sụkwanuru: “?Ya gbe phụwanu Nchileke; nọdukwadua ndzụ.”

¹⁴Ọo ya kparu iphe, a guru wẹlu ono “Biye-Lahayi-Royi” Ọ nọ lẹ mgbaku Kadéshi yẹle Beredu jeye nta-a.

¹⁵Ya ndono; Héga abya amọaru Ébiramu nwata nwoke. Ébiramu agụa nwata ono Ishimelu.

¹⁶Iphe Ébiramu nọwaru teke Héga mọru iya Ishimelu bụ ọkporo afa ẹno l'afa ishingụ.

Mbulembu 17

Ndzụ, e gude obu-útsù gbaa

¹Ébiramu anọlephu ọkporo afa ẹno l'afa iri lẹ tete; Ojejoje abyakfuta iya bya asụ iya: “L'ọ kwa yẹbedua, bụ Nchileke bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike. Tsoje iya t'uta ba dọ lẹ ndzụ ngu.

²Ya e-me tẹ ndzụ, nggu l'iya gbaru vuru ire. Ya emee ngu t'ị jàà ájaja ha l'igwe.”

³Ébiramu adaa kpube ifu l'alị; Nchileke asụ iya:

⁴“Ndzụ ọwaa, nggu l'iya gbaru-wa bẹ bụwa nke ngu: ịi-buru nna mba, ha l'igweligwe.

- ⁵Èpha ngu ta abùhedu Èbirhamu. Èpha ngu bụwa Èbirhamu; kele ya mewaru ngu nna mba, dū l'igweligwe.
- ⁶Ya e-me ngu t'ì zua azuzu nshinu. Ya eshi l'eri ngu mee oha, dū iche l'iche; ndu eze eshikwaphu l'eri ngu lufuta.
- ⁷Ya e-me ndzū ono, nggu l'iya gbaru ono t'ò bụru oḡba-ndzū, a-nò gbururu jeye lẹ gbururu. Oḡba-ndzū ono a-bụru ke nggu l'iya; bụru k'unwu ngu l'ogbo ophu nò l'ifu; k'ophu ya a-bụru Nchileke ngu; bụru Nchileke k'unwu ngu ndu ophu abya l'uzo ifu.
- ⁸Alì Kénanu l'ò ha; mbụ ẹke ono, unu bụ mbyamumba nta-a ono bẹ ya a-nụ nggu l'eri ngu; t'ò bụru òkè-ìphe unu jeyewaru; yẹbedua aburu Nchileke ẹphe.”
- ⁹Nchileke asụ Èbirhamu: “A bya lẹ nggubedua; dobekwa oḡba-ndzū mu ono; nggubedua; nggu l'unwu ngu ndu ophu a-bya nū l'ogbo ophu nò l'ifu.
- ¹⁰Owaa bụ iphe unu e-meje gude dobe ndzū ono unu l'iya gbaru ono; nggubedua mẹ l'unwu ngu ndu ophu tso ngu l'azu: Tẹ ndibe ngu ndu k'unwoke l'ẹphe ha bujekwa útsù.
- ¹¹Nggubedua l'onwongu e-bukwaphu útsù t'ò bụru iphe-ohubama, a-nòdu ekoshi ndzū ono, nggu l'iya gbaru ono.
- ¹²Iphe bụ nwata nwoke, a mụru lẹ nke ngu bẹ ee-bufutaje útsù; m'ò -nolephu abalì ẹsato. Iphe, bụ onye nwoke, nò lẹ nke ngu b'e bufutaje útsù; m'ò -bụ onye a mụru lẹ nke ngu; m'ò -bụ onye ohodo, ẹ-te shidu l'eri ngu, i gude okpoga zuta azuta;
- ¹³m'a mụru iya lẹ nke ngu; m'i gude okpoga ngu zuta iya; e bufutaje iya útsù. Oḡba-ndzū ke yẹbe Nchileke ono, iphe-ohubama iya nò ngu l'ẹhu ono a-bụru oḡba-ndzū, a-nò gbururu jeye lẹ gbururu.
- ¹⁴Iphe, bụ nwoke, bụ akpapyi; mbụ onye ẹ te budu útsù; t'e bufukwa iya ebufu; ke l'ò dakawaru oḡba-ndzū ono.”
- ¹⁵Nchileke asukwaphu Èbirhamu: “A bya lẹ ke Seráyi, bụ nyee ngu; be ekujehekwa iya Seráyi. Èpha iya buakwa Séra.
- ¹⁶Ya a-ḡoru onu-oma nū iya; mee ya t'ò mụtaru ngu nwata nwoke. Ya a-ḡoru iya onu-oma; mee ya t'ò bụru nne, mụru oha, dū iche l'iche. Ya e-shikwa iya phụ l'ẹhu fota ndu eze.”
- ¹⁷Èbirhamu adaa kpube ifu l'alì; chia ochi; sụ onwiya: “?Bụ yẹbe nwoke, nòwaru ukporo afa ise bẹ aa-mutaru nwa nta-a tọ? Tẹmanu;?bụ Séra ophu nòwaru ukporo afa ẹno l'afa iri bẹ a-mụ-ghekwadu nwa?”
- ¹⁸Èbirhamu asụ Nchileke: “Byiko; tẹ Ishimelu nòdukpooru iya nū ndzū; ẹnya ngu anòdu l'ẹke o nò!”
- ¹⁹Nchileke asụ: “O dūa mma. Obule nyee ngu; mbụ Séra a-mutaru ngu nwata nwoke. Iphe ịi-gụ iya bụ Áyizaku. Áyizaku ono; mẹ eri iya ndu ophu etso iya l'azu bẹ ẹphe l'iya a-gba ndzū, a-nò gbururu jeye lẹ gbururu.

²⁰Ọ -buru kẹ Ishimelu bẹ ya nwaru iphe, i kfulu. Ya a-goru onu-oma nu iya; mee ya t'ọ zua buru o-jaa-jagba-egu; mbu t'ọ zua inyinwuru. Oo-buru nna ndu ishi iri l'ẹbo; ya emekwa ya phu t'ọ buru mba, ha nshinu.

²¹Obenu l'ọ bu lẹ Ayizaku bẹ ya a-kpobe ogba-ndzu iya ono; mbu onye Séra a-mutaru ngu egbe nta afa ọdo.”

²²Nchileke ekfuebetsuaru Ébirihamu iphe ono; paru iya haa tugbua.

²³Mboku ono gededede bẹ Ébirihamu dutaru nwatibe iya kẹ nwoke; mbu Ishimelu; ndu ohu ọdo, a mushiru lẹ nk'iya; mẹ ndu ophu o gude okpoga iya zuta azuta bushikota utsu. Iphe bu unwoke, no lẹ nk'iya b'o bukotaru utsu, bu iya bu ege Nchileke suru t'o mee ya.

²⁴Ébirihamu nowaru ukporo afa eno l'afa iri lẹ tete b'o buderu utsu.

²⁵Nwatibe iya; mbu Ishimelu bẹ gbaru afa iri l'eto; bua nkiya.

²⁶Ọ bu ujiku lanu ono b'e buru Ébirihamu yele nwatibe iya, bu Ishimelu utsu.

²⁷Unwoke, bukota lẹ kẹ Ébirihamu l'ephe ha: ndu ophu a muru amumu lẹ nk'iya; mẹ ndu ophu a zutaru azuta l'eka ndu ohodo; bẹ ephe l'iya jiko bukota utsu.

Mbulembu 18

Umadzu eto, kpakfutaru Ébirihamu

¹Ya ndono; Ojejoje abya abyakfuta Ébirihamu lẹ mgboro oswa Mamure; l'ẹke o no l'onu ulo-ekwa iya l'echi oke-eswe.

²Ébirihamu apalia enya phu unwoke eto, vudonyabe iya nu. Yo phulephu ephe; zilihu l'onu-uzo iya gbakfushia ephe. Yo gbakfu ephe bya ebyiaru ephe ikpere;

³su ephe: “Onye nwe mu nu; o -buru lẹ ya tubaru ngu l'obu; be eswetakwa kẹ yebe nwozi ngu.

⁴T'e kutaru unu nwa mini t'unu kwoo okpa; tuta ume lẹ mkpuli oshi-a.

⁵Yebedua achokwanuaru unu iphe t'unu ria; ege ike a-du unu t'unu jeshia iphe, unu eje; keshinu ophu unu batawaru kẹ yebe nwozi unu.” Ephe asu iya l'ege o kfulu dua mma.

⁶Ébirihamu emewaphu egwegwa bahushia lẹ ulo-ekwa iya; jekfube Séra; je asu iya: “Ngwaa; mee egwegwa tuta ntụ iphe eegudeje eme buredi ogbonga eto; gwoo; gude mee buredi.”

⁷Yo bya agbaru jeshia l'ẹke eswi iya doru; je afota nwada eswi, du nwa pelepele; kpee nwozi iya. Yo kputa iya je egbua; bokashia; woru iya shia.

⁸Yo bya apata era eswi yele manu, e gude era eswi mee; mẹ anu nwada eswi ono doberu ephe. L'ephe wataru ori nri ono; b'ọ byaru bya evudonyabe ephe lẹ mkpuli oshi ono.

- ⁹Éphe aji Ébiriham ẹke nyee ya nọ. Yọ sù ẹphe l'ọ nọkwa ẹ ụlo-ékwa phụ l'ẹkaphu.
- ¹⁰Ojejoje asụ iya: “L'egbe nta-a akele; bẹ ya a-lata azụ; nyee ngu; mbụ Séra amụa nwata nwoke.” Séra bẹ nọ l'ọnu-uzo ụlo-ékwa ono, Ojejoje gharu azụ ono gebe nchị.
- ¹¹Ébirihamu yẹle Séra bẹ kahwaru nù; ọgurennya ẹphe ahatsụwa nshinu; k'ọphu bụ ẹle Séra ta aphujehedu nsọ iya.
- ¹²Séra egude obu iya tų-kpee ọchi; sù: “?Bụ nta-a ẹ ya kahutsuaru; nnajiufu iya akahukwaphu ẹge-a bẹ ọo-lakwaduru iya l'ulo ọdo.”
- ¹³Ojejoje asụ Ébirihamu: “?Bụ ngunu kparu iphe Séra chiru ọchi; l'aji ẹge ya e-shikwadu mụta nwa nta-a, ya kahwaru ẹge-a?”
- ¹⁴?O nweru iphe, akpoje Ojejoje ẹka? Ya a-laphuta azụ l'ògè teke ono, ya tųru ono l'akele; teke ono bẹ Séra a-mụ nwata nwoke.”
- ¹⁵Séra egude ọtsu egvu; tų ẹgo ẹ ya ta chidu ọchi. Nchileke asụ iya l'ọ chirua ọchi.

Ébirihamu arọ arọ ẹhu ndu Sódomu mẹ Gómóra

- ¹⁶Unwoke ono aladẹlephu; chebe ifu l'uzo Sódomu. Ébirihamu etsoru ẹphe t'ọ duribe ẹphe.
- ¹⁷Ojejoje asụ: “?Nanụ ẹge ya e-shi domiaru Ébirihamu iphe, ya abya ememe edomi;
- ¹⁸keshinu Ébirihamu e-mekochaa bụru eze mba; bụru l'ẹka iya bẹ ya e-shi ọoru iphe bụ mbakeshi ẹle mgboko-a ọnu.
- ¹⁹Ya fọtawaru iya t'ọ bụru onye a-kpo-ziru unwu iya ụzo; yẹle ndibe iya ndu ọphu etso iya l'azụ; t'ẹphe tsoru ụzo ẹ yẹbe Ojejoje, bụ iya bụ t'ẹphe meje iphe, vudo nhamunha; mẹ iphe, gbaru ẹphe; k'ọphu yẹbe Ojejoje e-mekwanuru Ébirihamu iphe, ya kweru iya ụkwa iya.”
- ²⁰To dų iya bụ; Ojejoje asụ: “Lẹ mkpu, e chiwaru kpua ya l'okfu ẹhu ndu Sódomu mẹ Gómóra bẹ hawa nshinu.
- ²¹Ya ejewa tẹ ya je amaru: Ejo iphe, ẹphe eme;?ọ dų-tabẹ ẹji ẹge aatų ọnu iya? Teke ẹ tọ dųdu; ya amakwaruphu.”
- ²²Unwoke ono aghachi kwasẹru ụzo Sódomu. Obenu ẹle Ébirihamu vudophu Ojejoje l'ifu l'ẹke ono.
- ²³Ébirihamu abya akpịrita iya ntse; sù iya: “?Ii-gbukobe ndu doberu ẹka ndoo; ẹphe ẹle ndu eme iphe, dų ẹji tọo?”
- ²⁴Ọ -bụru ẹle ndu doberu ẹka ndoo ruru ụkporo ụmadzu ẹbo l'ụmadzu iri ẹle mkpukpu ono;?ii-mebyishikwa iya phụ tọo??Tii gudedu okfu ẹhu ụkporo madzų ẹbo l'ụmadzu iri ọphu doberu ẹka ndoo, nọ iya nų phụ haa ẹphe?
- ²⁵Tųsweka; ba ejekwa ome iphe, dų ẹge ono; mbụ ẹle t'i gbua ndu doberu ẹka ndoo; ẹphe ẹle ndu ẹjo madzų; m'ọ bụ t'i mee ndu doberu ẹka ndoo ẹge i meru ndu eme iphe,

dụ ẹji. Tẹ ẹjo nrọ kwakwaa lẹ maa! Nggube Onye Ikpe kẹ mgboko-a e-menu iphe, vudo nhamunha.”

²⁶Ojejoje asu: “O -buru lẹ ya phuru ukporo madzu ẹbo l'umadzu iri, bu ndu doberu ẹka ndoo lẹ Sodomu bẹ ya e-gudekwa-a okfu ẹhu ẹphe haa mkpukpu ono l'oha.”

²⁷Ébirihamu ekfukwaaphu ọdo; su: “Owaa ya bya azigabe k'okfu l'anu nggube Nnajiufu; lẹ yẹbe onye ẹ-ta dudu iphe ọdo, ya bu; gbahaa udzu-eja; mẹ ntụ-a;

²⁸Ọ bu;?ọ -bukwanuru lẹ ndu ono te rudu ukporo madzu ẹbo l'umadzu ire; mbu ọ -buru l'ẹphe phoduru umadzu ise; t'ẹphe rua ẹge ono eghe-e?” Ojejoje asu iya: “Ya -phua ukporo madzu ẹbo l'umadzu ise l'ẹke ono bẹ ya te emebyikwa iya.”

²⁹Ébirihamu abyakwa bya aji iya ọdo; su: “?O -bukwanuru ukporo madzu ẹbo damu b'a phuru eghe-e?” Ojejoje asu iya: “Lẹ ya e-gudekwa-a okfu ẹhu ukporo madzu ẹbo ono haa ya ememe.”

³⁰Ébirihamu asu iya: “Nnajiufu byiko; t'ẹhu be ejekwa ngu oghu eghughu; tẹ ya kfufukwaaru ọdo.?O -bukwanuru ukporo madzu l'umadzu iri b'a phuru l'ẹke ono eghe-e?” Ojejoje asu: “L'ẹ ya te emebyikwa iya mẹ ya phua ukporo madzu l'umadzu iri l'ẹke ono.”

³¹Ébirihamu asu: “Keshinu ọphu ya gbe kerebewanu k'okfu anu Nnajiufu;?ọ -bukwanuru l'ọo ukporo madzu b'a phuru l'ẹke ono eghe-e?” Ojejoje asu iya: “Lẹ ya e-gude okfu ẹhu ukporo madzu ono haa ya emebyi.”

³²Ébirihamu asu iya: “Nnajiufu byiko; t'ẹhu be ejekwa ngu oghu eghughu; tẹ ya kfufukwaa kẹ nwugbo lanu-a:?O -bukwanuru l'ọo umadzu iri nwenkinyi b'a phuru l'ẹke ono eghe-e?” Ojejoje asu iya: “Lẹ ya e-gudekwa-a okfu ẹhu madzu iri ono haa ya emebyi.”

³³Ojejoje yẹle Ébirihamu ekfugetsulephu; yọ tugbua; Ébirihamu alashia ufu.

Mbulembu 19

Eemebyishi Sodomu; mẹ Gómóra

¹Yo be l'urennyashi teke unwu ojozi labu ono jeruru Sodomu; Lotu anoduwa l'obu-educfu mkpukpu ono. Yo phulephu ẹphe; gbakfube ẹphe; bya ebyia ikpere; kpuberu ẹphe ifu l'ali;

²su ẹphe: “Ndu nwe mu nu; ya arọ unu t'unu bataru lẹ kẹ yẹbe nwozi unu; bya akwo ọkpa; unu aradu. O -rua l'oswi utsu; unu atugbuwaru jeshia iphe, unu eje.” Ẹphe asu iya: “Wawa; l'ẹphe a-radua l'educfu.”

³Yọ ronyaa ẹphe; ẹphe ekwe tsoru iya bahu nk'iya. Yọ bya akwaaru ẹphe ẹbyee, ha nshinu; gheeru ẹphe buredi, e te yedu iphe, ekoje buredi; ẹphe ataa.

⁴Ẹphe abyade ọla l'ulo; unwoke ndu Sodomu: nwata mẹ ogurennya eshi l'ẹke, du l'iche l'iche bya agbaa ulo ono mgburumburu.

- ⁵Èphe abya ekua Lótu; jĩa ya èke unwoke ono, bataru nk'iya l'urenyashi ono nõ. Wo iya t'o je edufuta èphe t'èphe l'èphe zèe!
- ⁶Lótu abya alufu etezi; woru ụzo gu-chia jekfushia èphe; sụ èphe:
- ⁷“Ndu mu; unu be emebukwaa egbe akpamara owaa!
- ⁸Unu lekwa; lẹ ya nwekwaru unwu-mgboko labu, èphe lẹ nwoke ta azebua. Tẹ ya dufutachiaru unu èphebedua; t'unu mee èphe ège dụ unu mma. O -buru k'unwoke owaa; unu be ebyikwa èphe aka; kẹ l'èphe kabekwa byaru iya ebyee.”
- ⁹Èphe asụ iya t'ọ kpiberu èphe l'uzo. Wo iya: “?Bụ nggubedua, bụ mbyamubya-a; gbe emewa nụ t'ị turu èphe onu iphe, èphe a-nodu eme too.” Wo iya t'ọ kpiberkwaru èphe l'uzo; odumeka bẹ èphe e-mekwa iya iphe ka ophu èphe g'e-me ndu ophu. Èphe enwube Lótu aka ikike; l'enwu iya t'èphe gbakpofu ibo ono.
- ¹⁰Unwoke labu ono amachiwaphu aka lobata Lótu l'ulo; woru ibo ono gu-chia.
- ¹¹Èphe emee; iphe bụ ndu ono, vudokota l'onu ibo ono atsulahaa ishi: nwata me ogurenya; k'ophu èphe ta phuhedu onu ibo ono.
- ¹²Unwoke labu ono aji Lótu: “?O nweru ndu odo, i nweru l'èke-a??O nweru ndu i keru nwanyi; unwu ngu ndu k'unwoke; ndu kẹ unwanyi; m'ọ kwanu ndu odo, bu lẹ mkpukpu-wa, nggu l'èphe bụ abubu. Tụkokwa èphe dufuta;
- ¹³l'èphe abyakwa omebyi èke-a. Lẹ mkpu, eechi anụ Ojejoje lẹ k'iphe, dụ eji ndu èke-a eme haakwa nshinu; k'ophu o ziru èphe t'èphe bya emebyishia ya.”
- ¹⁴Tọ dụ iya bụ; Lótu atugbua je ekfutsuaru iya ndu abya ọlu unwu iya; sụ èphe: “Unu mekwaa egwegwa lufu lẹ mkpukpu-a; kẹle Ojejoje abyaakwa iya emebyishi.” Obenu lẹ ndu ogo iya ono gbe rile-ẹ l'oo uja bẹ oobo.
- ¹⁵Yo be lẹ gerigeri nchi-abohu; ojozi ono achishilahaa Lótu oku; sụ iya: “T'o mee egwegwa duta nyee ya; me unwu-mgboko ono èphe ebo lufu. Odumeka bẹ unu l'unu ha a-bukwaru kpurupyata teke aa-nụ mkpukpu-a aphụ.”
- ¹⁶Lótu ejeshia ome mgbugbu; unwoke ono akputa iya l'eka; kputa nyee ya; me unwu-mgboko ebo phụ; kpufu lẹ mkpukpu ono; kẹle Ojejoje aphuru èphe imiko.
- ¹⁷Èphe alufutatsulephu; onye lanu asụ èphe t'èphe gbakwaa oso ndzụ èphe! T'èphe ba aghakwa enya l'azu; ophu èphe ejekwa ovudo evudo l'oghẹgu! T'èphe gbakwaru latsua l'ugvu! Odumeka bẹ èphe a-bukwaru kpurupyata!
- ¹⁸Lótu asụ èphe: “Wawakwa; ndu nwe mu nụ!
- ¹⁹Keshinu ophu yebe nwozi unu tubaru unu l'obu; unu ekoshiwa l'unu yeru iya obu; dzowa iya ndzụ; bẹ ya ta agbaghekwa ala l'ugvu: kẹ l'ejo iphe-ehuka-a a-byakfutakwa iya; bya egbua ya.
- ²⁰Unu lekwa mkpukpu phụ, nõ l'ekaphu. E to tekwa enya; tọ ba nwishi. Tẹ ya gbanuru laa l'èke ono ège ndzụ e-dzua ya ru.”

³⁷Onye k'ogurennya abya amua nwata nwoke; gwa ya Móabu. Yọ bụru Móabu ono bụ iphe, metaru ndu Móabu ntanụ.

³⁸Onye kẹ nwata abya amukwaaphu nwata nwoke; gwa ya Benu-Amị. Yọ bụru Benu-Amị bụ iphe, metaru ndu Amonu ntanụ.

Mbulembu 20

Ébirihamu yẹle Abyímeleku

¹Ébirihamu eshi l'ẹke ono tughua shia ụzo ọhuda; je eburu ịe mgbaku Kadéshi yẹle Shu. Yọ nonyaa tughua je ebutota ịe Géra.

²Yọ bụru l'ẹke ono bẹ Ébirihamu nọ sụ ịe nyee ya; mbụ Séra bụ nwunne iya. Abímeleku, bụ eze ndu Géra ezia; e je edutaru iya Séra.

³Yo be l'enyashi; Nchileke abyakfutashia Abímeleku ịe nrọ; bya asụ iya: “L'ị bụakwa maa. Ishi iya aburu nwanyi ono, i dutaru ono. Nwanyi ono kwa nyee madzụ.”

⁴Obenu ịe Abyímeleku yẹle nwanyi ono ta zedua. Tọ dụ iya bụ; Abímeleku asụ iya: “Nnajiufu;?ii-gbu ndu, ẹ-te nwedu iphe, ẹphe meru tọo?”

⁵Me Ébirihamu sụkwaru iya ịe nwanyi ono bụ nwunne iya. Nwanyi l'onwiya asụkwa iya phụ ịe nwoke ono bụ nwunne iya? Iphe-a bẹ ya te lebezikwa ẹnya mee; tọ bụ ịe ya meru iya tẹ ya mebata madzụ.”

⁶Nchileke asụ iya ịe nrọ ono: “L'ọ bụ oswi-okfu l'ẹ to lebezidu ẹnya mee ya. L'ọo ya kparu iphe, ya meru t'ẹ b'o meswe yẹbe Nchileke; mbụ tẹ yẹle nwanyi ono ba azeshi.

⁷Ngwaa; dulaaru nwoke ono nyee ya; kele nwoke ono bụkwa onye nkfuchiru Nchileke. L'oo-kfurua nụ yẹbe Nchileke l'okfu ẹhu kẹ nggube Abyímeleku tẹ ndzụ dzua ngu. Teke ẹ ti duladuru iya ẹya; makwaru amaru ịe nggu ịe ndibe ngu bụakwa maa.”

⁸Yo be l'onmewa utsu; Abímeleku abya ekukoo ndu ozi iya l'ẹphe ha; woru nrọ ono zeeru ẹphe. Ẹphe anụle ya phụ; egvu erua ẹphe l'ẹhu.

⁹Abímeleku abya ekua Ébirihamu; sụ iya: “?Bụ egbe ngunu??Bụ awe bẹ ya mesweru ngu, meru iphe i wotaru iphe, dụ ẹji ọphu ha ẹge-a bya ebobe yẹle ndu alị iya? I mekwaru iya iphe ta dudu kẹ t'i mee ya ẹya!”

¹⁰Abímeleku abya aji Ébirihamu; sụ iya: “?Bụ ngunu kpakpooru iphe, i meru iphe ono?”

¹¹Ébirihamu asụ iya ịe ya rịru ịe keshinu ẹ to nwedu ndu atsụ Nchileke egvu, bu l'ẹke-a bẹ ẹphe e-gbu iya l'okfu ẹhu nyee ya.

¹²Qodo abukpooru nụ ịe nwanyi ono kwa nwanna iya gededede. Ọ kwa nna lanụ mụru yẹle iya; ọbule ẹphe te shidu ịe nne lanụ; ya alukwanuru iya.

¹³Yọ be teke Nchileke meru tẹ mu gbeshi l'ufu nna mu wata ọgha-phe ẹge-a; mu asụ nyee mu ono l'ẹge oo-gude koshi lẹ ya yeru mu obu bụ tẹ ọosuje lẹ mu l'iya bụ nwunne iphe bụ ẹke, ayi jejeru.

¹⁴Abímeleku abya ahata aturu iya; mę eswi iya nụ Ébirihamu; bya ahatakwaphu ndu ohu iya: ndu k'unwoke mę ndu k'unwanyi yeru iya ẹya; metsua bya edulataru iya nyee ya, bụ Séra.

¹⁵Yọ bya asụ Ébirihamu l'ọ bụ yẹbe Abímeleku bẹ nwekota alị ono, oole ẹnya ono. T'o je ahata ẹke, dụ iya mma buru.

¹⁶Yọ bya asụ Séra lẹ ya nụakwaru nwunne ngu unu mkpọla-ọcha labụ l'ukporo mkpọla-ọcha iri. Ono iphe, ya gude asụ ngu paru haa l'ifu ndu unu l'ẹphe yị l'emeswe, e mesweru ngu. L'iswi dukotakwa ngu mma.

¹⁷Tọ dụ iya bụ; Ébirihamu abya ekfuru nụ Nchileke; Nchileke abya emee Abímeleku; mę nyee ya; mę unwanyi ndu ọphu bụ ohu iya; ẹphe awata ọmu nwa ọdo;

¹⁸kele Ojejoje shi mee; iphe bụ unyomu Abímeleku l'ẹphe ha ekekotaru ekeru l'okfu ẹhu nyee Ébirihamu; mbụ Séra.

Mbulembu 21

Aamụ Áyizaku

¹Ojejoje abya emeeru Séra ẹge o kfuru; bya emeeru iya ẹge o kweru iya ukwa iya.

²Séra abya atsuta ime; mọaru Ébirihamu nwata nwoke lẹ nka; l'ògè teke ono, Nchileke kweru iya ukwa iya ono gèdegede.

³Ébirihamu agua nwata ono, Séra mọru iya ono Áyizaku.

⁴Áyizaku anọlephu abalị ẹsato; Ébirihamu ebua ya útsù, bụ iya bụ ẹge Nchileke sọru t'o meje iya.

⁵Iphe Ébirihamu nọru b'a mọderu iya Áyizaku bụ ukporo afa ise.

⁶Séra asụ: “Lẹ Nchileke meekwaru tẹ ya mọ ọnu-ọchi. Ọ kwaphụ ẹge ono bẹ iphe, bụ onye nọru iya nụ e-tsokwaru iya phụ mọ ọnu-ọchi.”

⁷Yọ sụkwaphu: “?Bụ onye photajeru Ébirihamu lẹ ya e-mekochaa chee nwa ẹra? Ya egbe byalẹ bya amọtaru iya nwata nwoke lẹ nka.”

Aachifu Héga yẹle Ishimelu

⁸Nwata ono abya evua; a mifuru iya ọnu l'ẹra. Mbọku ono, a mifuru iya ọnu l'ẹra ono; bẹ Ébirihamu gbaru aji, dụ egvu.

⁹Séra abya aphua lẹ nwata nwoke ono, Héga, bụ nwanyi Íjiputu mọtaru Ébirihamu ono ajalaha Áyizaku ewena;

¹⁰sụ Ébirihamu: “Chifukwa nwanyi ohu-wa yẹle nwa iya; kele nwatibe nwanyi ohu-a yẹle nwatibe nk'iya; mbụ Áyizaku ta agbakwaru mgba l'iphe ngu.”

- 11**Iphe ono atsua Ébirihamu l'ehu nshinu; kele o bu okfu ehu nwatibe iya b'e ekfu.
- 12**Obenu le Nchileke suru iya: “Te ke nwata ono yele nwanyi ono, bu ohu ngu ono ba atsukwa ngu l'ehu. Mekwaa iphe, Séra kfuru ngu; ke l'o bu le Áyizaku be awa ngu e-shi jaa.
- 13**Ya e-mekwaphu nwatibe ke nwanyi ohu phu t'o buru mba k'eka iya; ke l'o bukwapu nwatibe ngu.”
- 14**Yo rua l'onma-ewa utsu echile iya; Ébirihamu ewota nri; kuru mini ye l'eda-akpo, eeyeje mini woru nu Héga; bya eworu iya dee ya l'ukuvu; chifu iya yele nwata ono. Ephe atugbua je etsoru echi-egu Besheba gaphelaha.
- 15**Mini, no l'eda-akpo ono agvulephu; yo togbo nwata ono le mkpuli iru lanu l'eke ono;
- 16**tugbua je anodu iche l'iku eke ono; l'eke bu a -gbaa akfu; yo jerua ya; ke l'o kpeburu le ya ta anodudu ele nwata ono enya t'o nwuhu. Yo kpo-kfuru l'iku eke ono; wata ora ekwa.
- 17**Nchileke anua nwata ono ekwa. Ojozi Nchileke anodu l'imigwe kua Héga; su iya: “?Bu ngunu Héga? Ba atsushi egvu; kele Nchileke nuwaru olu nwata ono l'eke ono, o ze l'ara ekwa ono.
- 18**Gbeshi; je ekulia nwata ono; heta; kele ya e-me iya t'o buru mba, ha nshinu.”
- 19**Nchileke abya emee; enya asahu Héga. Yo phua welu, mini no; je ekujia mini l'eda-akpo ono; bya echebe nwata ono.
- 20**Nchileke echee nwata ono jeye yo vufuta. Yo bua l'echi-egu ono ghoo o-ka-ibe l'ogba akfu.
- 21**Yo buru l'echi-egu Paranu b'o bu; nne iya eje aluaru iya nwanyi le Ijiputu.

Ébirihamu yele Abyimeleku agbaa ndzu

- 22**Abimeleku yele Fikolu, bu onye ishi ndu soja iya asu Ébirihamu le mgbaku ono: “Le Nchileke nokwa swiru ngu eswiru l'iphemiphe obule, iime ememe.
- 23**Rinuaru yeba Abyimeleku angu l'ifu Nchileke l'eka-a l'e to nwedu l'i gbaaru iya eregede; yebedua yele unwegirima iya; me ndu awa iya l'ephe ha. O buchia t'i koshi l'i yeru iya obu; bya eyeru mkpukpu-a obu; mbu mkpukpu-a, i byaru abyabya-a; ege ono, ya koshiru le ya yeru ngu ono.”
- 24**Ébirihamu ekweta le ya e-ri-a nte ono.
- 25**Ébirihamu abya echia Abimeleku ichi ke welu, ndu ozi Abyimeleku nataru iya.
- 26**Abimeleku asu iya: “Le ya ta makwa onye meru iya nu; ophu i kfubukwaaru iya eya. O kwa ntanu owaa be ya bebe anu iya.”
- 27**To du iya bu; Ébirihamu akputa aturu yele eswi kpee Abimeleku; ephe ebo ono abya agbaa ndzu.

²⁸Ébirihamu abya eshi l'igwe aturu iya fota ada aturu esaa dobe iche.

²⁹Abímeleku asụ Ébirihamu: “?Bụ ngunu kparu iphe ì fotarú ada aturu esaa ono dobe iche?”

³⁰Ébirihamu asụ iya t'ò nata ada aturu esaa ono t'ò buru iphe, a-nòdu agba ekebe l'ò bú iya turu wèlu-a.

³¹Tò dù iya bú; e woru èke ono guà Besheba; kè l'èke ono bú èke unwoke èbo ono riru nte.

³²Èphe agbatsulephu ndzụ ono lè Besheba; Abímeleku; mè Fìkolu mbụ onye ishi ndu soja iya alashia Filisutayinu.

³³Ébirihamu abya eworu oshi tamarisuku dzaa lè Besheba; nòdu l'èke ono kpò-kua Ojejoje, bú onye a-nò jeye tutu yoyo.

³⁴Ébirihamu ebuà l'alì Filisutayinu ùlori.

Mbulembu 22

Nchileke àhù Ébirihamu ama

¹A nonyaa; Nchileke abya ahùà Ébirihamu ama; kua ya: “Ébirihamu!” Ébirihamu aza iya.

²Yò sù iya: “Duta nwatibe ngu ono, bú Áyizaku; mbụ nwananụ ngu ono, ì yeru obu ono gude je l'alì Moriya. Teke ì ruru bè ya e-koshi ngu-a ugwu èke ìi-nòdu gude nwatibe ngu ono gwooru iya ngweja-ukfuru.”

³Yo be l'onma-èwa utsu echile iya; Ébirihamu enyikobe nkakfù-ìgara iya; duta nwatibe iya ono; mbụ Áyizaku; duta umadzu labù lè ndu ejeru iya ozi; yò buru èphe oje èke ono, Nchileke kfuru iya ono. O watakwaruphu nkù, oo-gude gwoo ngweja-ukfuru ono.

⁴Yo be mbòku, kwe èphe èto l'ije ono; Ébirihamu ejenyaa bya apalia enya; phua èke ono l'èke teru enya.

⁵Yò sù ndu ozi iya ono t'èphe nòdukwa l'èke-a; èphe lè nkakfù-ìgara ono; tè yèle nwata-a jeribefua l'èkaphu je abaarú Ojejoje èja. Teke èphe metsuaru bè èphe a-lata-a azù byakfuta èphe.

⁶Ébirihamu apata nkù ngweja-ukfuru ono bo nwatibe iya ono; mbụ Áyizaku. Yèbedua egude òku yèle mma. Èphe èbo ayìru tughua.

⁷Èphe ejenyaa; Áyizaku eku iya: “Nna!” Yò za iya. Áyizaku asụ iya: “Òku bè nòwa nù; nkù anòdu. O bú;?nanuhunu aturu, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru òbu?”

⁸Ébirihamu asụ iya: “Nwa mu; Nchileke a-nù-a aturu, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru òbu.” Èphe èbo atughua; yò buru èphe ejeje.

⁹Éphe erua ẹke ono, Nchileke kfuru iya ono; Ébirihamu abya akpua ẹnya-ngweja l'ẹke ono; bya eworu nkụ doo ya. Yọ bya ekee nwatibe iya ono; mbụ Áyizaku ẹgbu; pata iya tų-kobe l'eli nkụ ono, edoru l'eli ẹnya-ngweja ono;

¹⁰bya amachia ẹka; wota mma tẹ ya gbua nwatibe ya.

¹¹Ojozi Ojejoje anọduwaphu l'imigwe kua ya; sụ iya: “Ébirihamu! Ébirihamu!” Yọ za iya.

¹²Yọ sụ iya: “Be byikwa nwata ono ẹka! Ba dukwa iphe, ii-me iya. Nta-a bẹ ya mawaru l'iitsu Nchileke egvu; kẹ l'i tii seladuru iya ẹka azụ l'ẹke nwatibe ngu ono nọ; mbụ nwananụ ngu ono.”

¹³Ébirihamu abya apalia ẹnya; phua ebyila, mpo iya gbagaru l'iphe. Yo je akputa ebyila ono gbua ọzori nwatibe iya ono gude gwoo ngweja-ukfuru ono.

¹⁴Ya ndono; Ébirihamu eworu ẹke ono gụa: “Ojejoje bụ Ọ-kwọ-lẹ-mkpa.” Gbururu jeye ntanụ ọwaa bẹ aasuje: “L'eli ugvu Ojejoje bẹ aa-kwọ ngu lẹ mkpa.”

¹⁵Ojozi Ojejoje anọdu l'imigwe kua Ébirihamu k'ugbo ẹbo; sụ iya:

¹⁶“Lẹ yẹbe Ojejoje gudeekwa onwiya ria angụ lẹ keshinu ọphu i du-gheru ike mee egbe iphe ọwaa; ti selaru iya ẹka azụ l'ẹke nwatibe ngu ono nọ; mbụ nwa-nanụ ngu ono;

¹⁷bẹ ya gọfutajeru ngu ọnu; mee t'awa ngu ha l'igwe l'ọ bụ mkpọ-kpodo, nọ l'igwe; ha l'ọ bụ eveve mgbogidi ẹnyimu. Awa ngu phẹ a-luje ọgu luta mkpukpu ndu ọhogu ẹphe.

¹⁸Ọ bụ l'eri ngu bẹ ee-shi gọoru iphe bụ mbakeshi lẹ mgboko-a ọnu. Ishi iya aburu l'i nuru yẹbe Ojejoje okfu.”

¹⁹E mebetsua; Ébirihamu yẹle Áyizaku ejekfushia ndu ozi iya ono; ẹphe ayiru lashia azụ lẹ Besheba. Ébirihamu ebuwaruru lẹ Besheba.

Ụnwu Nahọ

²⁰A nọkwaru-o jeye; a bya ezia Ébirihamu lẹ Milika mushiakwaru nwunne iya, bụ Nahọ unwegirima.

²¹Uzu bụ ọkpara. Buzu aburu nwunne iya nwoke yẹle Kemuwelu. Kemuwelu bụ iya bụ nna Áramu.

²²A bya amua Kẹsedu tsoke Kemuwelu; bya amua Házo; ọwaa Piludashu yẹle Jidulafu; mẹ Bétuwelu.

²³Bétuwelu ono bụ yẹbedua bụ nna, mụru Ribéka. Yọ bụru unwegirima ẹsato ono bẹ Milika mұtaru Nahọ, bụ nwunne Ébirihamu.

²⁴Nnufu iya ọphu aza Ruma bẹ mұtaru iya Teba; Gahamu; Tahashu; mẹ Maaka.

Mbulembu 23

Anwuhu Séra

- ¹Séra nọru ụkporo afa ishingu l'afa ẹsaa.
- ²Èke ọ nọdu nwuhu bụ lẹ Kiriya Araba, bụ iya bụ Héburonu, nọ l'alì Kénanu. Ébirihamu agwa aphụ Séra; kwaa ẹkwa iya.
- ³Ébirihamu ahaa odzu nyee ya ono; jekfu ndu Hetu; je asụ ẹphe:
- ⁴“Lẹ ya bụkwa mbyamụmbya, shi eshishi lakfuta unu l'ẹke-a. Byiko; unu renua ya alì; tẹ ya lia nyee ya-a.”
- ⁵Ndu Hetu asụ iya:
- ⁶“Onye nwe mu nụ; ẹphebe ndu Hetu sụru: L'ì kwa eze madzụ l'ẹphe. Hatalẹphu ili ndibe ayi ọphu katsua ngu mma je elia nyee ngu. E to nwedu onye ndu-ẹphe, a-jika sụ t'ẹ b'ì lishi nyee ngu l'ìli iya.”
- ⁷Ébirihamu egbeshi bya ebyiaru ndu alì ono, bụ iya bụ ndu Hetu ikpere;
- ⁸sụ ẹphe: “Ọ -bụru l'ọ dū unu tẹ ya lia nyee ya bẹ ya ekfu t'unu rọru iya Éfurọnu Zóha;
- ⁹t'ọ ree ya ọgba Makupela iya phụ, nọ l'ishi alì iya phụ. Iphe, bụ iphe ọ hụru iya ẹya bẹ ya a-kfụ iya l'ifu unu l'ẹke-a; t'ọ bụru ẹke ayi a-nọduje eli odzu.”
- ¹⁰Éfurọnu ono, bụ onye Hetu ono bẹ yẹle ndu ndu-ẹphe jìkokwa-a nọdukota l'obu-educfu mkpụkpu ono. Éfurọnu araa ya arara; k'ọphu ndu Hetu, nọ l'ẹke ono nọkotaru iya; sụ Ébirihamu:
- ¹¹“Onye nwe mu nụ; wawakwa! Ya sụru lẹ ya nọ l'ifu ndu alì iya-a l'ekfu iya; sụ t'ì nwekotaru alì ono l'ọ ha; nggu enworu ọgba ono, nọ iya nụ ono; lia nyee ngu!”
- ¹²Ébirihamu abya ebyiaru ndu alì ono ikpere;
- ¹³sụ Éfurọnu: “T'ọ ngabe nchì. Ya a-kfụ aswa alì ono. Nata iya rụ aswa iya; k'ọphu ya e-je elia nyee ya l'ẹke ono.” O kfuru iya; k'ọphu ndu alì ono nọkotaru iya.
- ¹⁴Éfurọnu asụ iya:
- ¹⁵“Onye nwe mu nụ; alì ono dzukwaru unu mkpọla-ọcha. Ọlobu;?bụ ngunu b'ọ bụ l'ẹke nggu l'iya nọ? Jeru je elia nyee ngu l'ẹke ono.”
- ¹⁶Ébirihamu ekweta iphe, Éfurọnu hụru iya l'alì ono; bya eworu iya kfụ ya l'ifu ndu Hetu l'ẹke ono. Iphe, ọ kfuru iya bụ unu mkpọla-ọcha, bụ ẹra iphe, a tụtaru l'iphe, eegude ere aswa teke ono.
- ¹⁷Tọ dū ya bụ; e woru alì Éfurọnu, nọ lẹ Makupela ree Ébirihamu. Makupela ọbu nọ l'uzo ẹnyanwu-ahata Mamure. E reru iya alì ọbu yẹle ọgba, nọ iya nụ; mẹ iphe, bụ oshi, nọ iya nụ je akpaa l'ẹke oke iya jeberu.
- ¹⁸Iphe, bụ ndu Hetu, nọ l'ọnu educfu mkpụkpu ono aphụa teke e reru Ébirihamu alì ono t'ọ bụru alì iya.

¹⁹E metsua; Ébirihamu elia nyee ya; mbụ Séra l'ogba ono, nọ l'alì Makupela ono l'uzo ẹnyanwu-ahata Mamure, bụ iya bụ Héburonu l'alì Kénanu.

²⁰Tọ dū iya bụ lẹ ndu Hetu eworu alì ono yẹle ogba, nọ iya nū rekota Ébirihamu; yọ bụru alì iya ẹke ee-lije odzu.

Mbụlembu 24

Áyizaku yẹle Ribéka

¹Nta-a bẹ Ébirihamu kahụwaru ọhuma; Ojejoje agowaru iya onu l'iphemiphe ọbule.

²Yọ bya ekua onye ọphu kage ọbu ọgurennya lẹ ndu ejeru iya ozi; mbụ onye ọphu elektaru iya ẹnya l'iphemiphe ọbule, o nweru enweru; sụ iya: “Gude iya ẹka l'utakfu;

³gude ẹpha Ojejoje, bụ Nchileke k'imigwe; bụru Nchileke k'eliphe riaru iya angụ l'ẹ tiji lụduru nwatibe iya Áyizaku nwanyi lẹ Kénanu-a, ẹphe bu-a;

⁴mbụ l'ii-jechia l'alì yẹbe Ébirihamu; mbụ lẹ kẹ ndu abụbu iya gẹdegede je alutaru nwatibe iya Áyizaku nwanyi.”

⁵Nwozi iya ono aji iya: “Ọ -bụkwanuru lẹ nwanyi ọbu te kwedu l'oo-tsoru iya lata ẹke-a;?ya e-duta Áyizaku gude lashia l'alì ono, i shi ono tọ?”

⁶Ébirihamu asụ iya t'ẹ b'o dutakwa nwatibe iya laa ẹke ono ọdo!

⁷“Lẹ Ojejoje, bụ Nchileke k'igwe, bụ onye dufutaru iya l'ufu nna iya; mẹ l'alì ẹke, a mụru iya; mbụ onye kfuru nū iya; bya ekwee ya ukwa; riru angụ yeru iya ẹya: ‘Lẹ awa iya bẹ ya a-nū alì-a;’ Nchileke e-zi-a ojozi iya t'unu l'iya yiru; k'ọphu ii-lu-ghe nwanyi l'ẹke ono dulataru Áyizaku l'ẹke-a.

⁸Ọ -bụru lẹ nwanyi ọbu te kwedu tsoru ngu; ẹvu ngu ẹvu ogu. Ọ bụphu t'ẹ b'i dukwa Áyizaku laa ẹke ono.”

⁹Tọ dū iya bụ; nwozi ono abya egude nnajiufu iya ono mbụ Ébirihamu ẹka l'utakfu; riaru iya angụ l'okfu ono.

¹⁰Ya ndono; nwozi iya ono abya akputa inya-ivu nnajiufu iya ono iri gude tugbua; bya egwokwaaphu iphe ọdo, dutsua mma, nnajiufu iya ono nutsuaru iya gude; yọ bụru iya oje Mesopotémiya. Yo jerua bya abahụ lẹ ẹke Nahọ bu.

¹¹Yo rua; bya eruta inya-ivu ono jeshia l'iku wẹlu, nọ l'azụ mkpukpu ono. Yo rua iku wẹlu ono; bya emee ya; yo byishikota ikpere; k'ọphu ọo-dū ike nyizita. Teke ono bẹ bụwa urẹnyashi teke unwanyi awufuje je oseta mini.

¹²Onye ozi Ébirihamu ono abya ekfuru nū Nchileke; sụ iya: “Ojejoje, bụ Nchileke kẹ nnajiufu iya Ébirihamu. Mekwaa t'ije iya-a nweru ishi ntanu! Koshinu l'i yeru nnajiufu iya, bụ Ébirihamu obu!

¹³Mbụ; ọ kwa l'iku wẹlu-a bẹ ya nọ ẹge-a; unwu-mgboko mkpukpu-a awụ abya oseta mini.

- 14** Menua t'unwu-mgboko ono onye ophu ya suru: 'Byiko t'o zinua ite iya te ya nguta mini'; teke nwamgboko obu kweru chebe iya mini ono; bya asu le ya e-chebefua inya-ivu iya mini; ya amaru l'oo onye onanu b'i fotaru nwozi ngu, bu Ayizaku. O bu iya e-me te ya maru l'i yeruphu nnajiufu iya, bu Ebirhamu obu."
- 15** Yo gudekwadua ege ono ekfu anu Nchileke; owaa bu-wa Ribeka yele ite, o tukoberu l'ukuvu. Ribeka ono bu nwatibe Betuwelu. Betuwelu bukwanu nwatibe Milika. Milika bu nyee Nahọ. Nahọ aburu nwunne Ebirhamu.
- 16** Nwamgboko ono ama mma nshinu; buru onye doberu onwiya ogà; kele e to nwedu nwoke, chikahujewaru iya okpa. Yo bya eje le welu ono sejia mini l'ite iya gude lufuta.
- 17** Onye ozi ono abya agbafukebe iya; su iya: "Byiko t'o kenua ya nwa mini l'ite iya ono te ya ngua."
- 18** Ribeka asu iya: "Onye nwe mu nu; nguta nu iya!" Teke ono phu; yo pazitawaphu ite ono; paru iya l'eka; yo nguta iya.
- 19** Yo chebetsua ya mini ono; su iya: "Te ya setafukwaaruphu inya-ivu iya t'o ngua; k'ophu oo-dzuru iya."
- 20** Yo bya awufu-kebe mini l'ite iya ono ye l'ochi-eswi, no l'eke ono; bya agbaphu azu le welu ono je esetafia mini odo. Yo see mini; jeye yo setakotaru inya-ivu ono mini, dzuru iya nu.
- 21** Onye ozi ono anodukpelephu nwandoo l'ege iya t'o maru: ?Bu-a ya be Ojejoje fotaru iya obu?
- 22** Inya-kamelu ono angutsua mini ono; nwoke ono abya achifuta echi-imi, e gude mkpola-ododo, ere ire mee; me mgbaleka labu, e gude mkpola-ododo iri mee gbabe iya.
- 23** Yo bya aji Ribeka onye muru iya nu. Ji iya; ?m'o nweru eke ephe a-ze le ke nna iya t'ephe je aradu l'enyashi-a?
- 24** Ribeka asu iya le ya kwa nwatibe Betuwelu ophu Milika mutaru Nahọ;
- 25** sukwa iya phu l'ephe nwekwaru ewu onyingu; me k'okponku nshinu; nwekwaruphu ulo, ephe a-ze l'enyashi-a.
- 26** Nwoke ono abya efozeta; baaru Ojejoje aja; su iya:
- 27** "T'ajaja buru ke Ojejoje, bu Nchileke nnajiufu mu Ebirhamu; mbu Ojejoje ono, nyemobu iya e-ta agvudu agvugvu l'eke nnajiufu mu bu Ebirhamu no. O koshiwaru l'o gbaru te nnajiufu mu ono gude ire iya aka. A bya le mbedua; Ojejoje duwaru mu; mu eruta le k'abubu nnajiufu mu."
- 28** Nwamgboko ono agbaru lashia l'ulo nne iya je atuko iphe ono l'o ha kooru ephe.
- 29** Ribeka nweru nwunne iya ke nwoke, aza Lebanu. Lebanu agbachiwaphu jeshia nwoke ono ndzuta le welu ono;

³⁰ke l'ọ phuru echi-imi phụ; me mgbaleka ono, Ribeka gba ono; bya anukwaaphu iphe ono, ọ suru le nwoke ono kfulu iya ono. Yo tugbua jekfushia nwoke ono; rua; yo vudonyabewa inya-ivu iya l'iku welu ono.

³¹Lébanu asu iya: “Bata abata; nggube onye Ojejoje goru onu-oma nu!?Nanu ege o du b'i vudo eke-a? Ya doziakwaru ngu ulo eke ii-ze; dozikwaaphu eke inya-ivu ngu adoru.”

³²To du iya bu; nwoke ono abya abahu l'ulo obu. Lébanu abya atoshia inya-ivu iya ono iphe, o vu; bya achitaru inya-ivu ono l'ephe ha ewu onyingu; me k'okponku; bya apataru yebedua; me unwoke, yele iya yi mini t'ephe gude kwoo okpa.

³³E mebetsua; a bya egwota nri doberu nwoke ono. Yo su le ya te erikwa nri jeye teke ya kfuodoru iphe, ya byaru. Lébanu asu iya t'o kfuedu iphe obu!

³⁴Yo su Lébanu le ya bukwa nwozi Ébirihamu.

³⁵Le Ojejoje mewaru nnajiufu iya ono iphe-oma, du biribiri. O buwa onye nweru iphe nweshia ya ike. Ojejoje mewaru; yo nweru aturu; nweru eswi; nweru mkpola-ocha; me mkpola-ododo. O nukwaru iya phu ndu ejeru iya ozi: unwoke l'unwanyi; b'ọ byakwaruphu bya anushia ya inya-ivu; me nkakfu-igara.

³⁶Séra, bu nyee nnajiufu mu; be mutaru iya nwata nwoke l'ishi ewo. Ébirihamu ewowaru iphemiphe obule, o nweru enweru nukota nwata obu.

³⁷Nnajiufu mu ono be meru; mu eriaru iya angu; le mu ta aluduru nwatibe iya ono nwanyi Kénanu.

³⁸L'obu ndu ufu nna iya; mbu l'enya ufu ephe gedegede be mu e-je aluaru nwatibe iya ono nwanyi.

³⁹“Mu aji nnajiufu mu ono; su iya: ‘?O -bukwanuru le nwanyi obu te ekwedu l'ootsoru mube nwozi ngu-a ala eke ono eghe?’

⁴⁰“Yo su mu le Ojejoje ono, bu onye, ya abaru eja ono e-duru-a ojozi iya ye te mu l'iya yiru; k'ophu oo-me t'ije mu nweru ishi; k'ophu mu a-lukwanuru nwatibe iya nwanyi l'abubu ephe; mbu l'enya ufu ephe gedegede.

⁴¹Le mu -jekpowaa l'ufu ephe; ndibe ephe te kwe be evu mu; buakwa evu ogu.

⁴²“Ya ndono; mu abya abyaruta le welu-a ntanu; bya ekfulu Nchileke; su iya: ‘Nggube Ojejoje, bu Nchileke nnajiufu mu Ébirihamu; o -buru l'ọ du ngu mma; byiko menua te ije-a, mu byaru-a nweru ishi.

⁴³Nta-a be mu vudowa l'iku welu-wa; o -buru l'o nweru nwamgboko, byaru oseta mini; mu -su iya: “Byiko te mu ngutanu mini l'ite ngu ono;”

⁴⁴o -buru l'o kwetaru chebe mu iya; bya asu le yebe nwamgboko ono e-jekwa echebefua inya-ivu mu; t'onye ono bukwaru onye nggube Ojejoje fotaru nwatibe nnajiufu mu.’

- 45“Mu egudekwadua ẹge ono ekfu anụ Nchileke l'ime obu; Ribéka l'abyawaphu yẹle ite, ọ ọ́rú l'ukuvu. Yọ bya ejeshia lẹ wẹlu ono je eseta mini. Mu asụ iya: ‘Byiko t'ọ chebe mu nụ mini.’
- 46“Yọ pazitakebewaphu ite ono, ọ pa l'ukuvu ono; sụ mu tẹ mu nguta iya; ẹge ya e-je esetakwaruphu inya-ivu mu t'ẹphe ngua.”
- 47“Mu aji iya nwatibe onye ọ bụ. “Yọ sụ mu lẹ ya bụ nwatibe Bétuwẹlu Nahọ; onye ọ́phu Milika mụtaru iya.” “Mu abya eworu echi-imi ye iya l'imi; bya agbabe iya mgbaleka.
- 48Mu abya efozeta; baaru Ojejoje ẹja; jaa Ojejoje, bụ Nchileke nnajiufu mu Ébirihamu ajaja; mbụ Ojejoje, bụ onye duru mu; mu eshia ọ́zo, dụ mma byaruta ẹke-a; bya aphua nwata, bụ nwanwa nwunne nnajiufu mu, mu a-luru nwatibe nnajiufu mu ono.
- 49Nta-a bụ: ọ -buru l'unu e-koshi l'unu yeru nnajiufu mu obu; mbụ l'ọ gbaru t'e gude ire unu ẹka; unu kfuwa tẹ mu maru. Teke ẹ tọ dudu; unu kfukwaa ya phụ tẹ mu maru ọ́zo ọ́phu mu e-shi iya.”
- 50Lébanu yẹle Bétuwẹlu asụ: “Ọ kwa Ojejoje bẹ iphe ọ́waa shi l'ẹka;?bụkwadu ngunu odo bẹ ẹphe e-kfu?
- 51Ọ́waa Ribéka ndọ-ọ; duta iya lashia t'ọ je aluru nwatibe nnajiufu ngu ọ́bu; keshinu ọ́phu ọ bụ ẹge Ojejoje suru l'ọ́o-dụ ndono.”
- 52Onye ozi Ébirihamu ono anulephu ọ́nu, ẹphe yeru; byishi ikpere l'ali; baaru Ojejoje ẹja.
- 53Yọ bya egwota ngwa, e gude mkpọla-ododo; mẹ mkpọla-ọ́cha mee chẹe Ribéka; chẹkwa ya phụ ẹkwa. Ọ nọ́tsukwaaruphu nwunne Ribéka kẹ nwoke; mẹ nne iya iphe, eretsua ire nshinu.
- 54Ọ bụ teke ono bẹ yẹle ndu ẹphe l'iya yi tukuru bya eria nri; ngua iphe. E metsua; ẹphe aradu l'ẹke ono mbọku ono. Yo be l'utsu; nwozi ono asụ t'ẹphe ha ya rụ tẹ ya laa lakfu nnajiufu iya.
- 55Nwunne Ribéka ono yẹle nne iya arọo ya t'ọ haa t'ẹphe lẹ Ribéka nọ́fukpoonu m'ọ bụ abali iri; tẹmanu ẹphe ayiwaruru lashia.
- 56Yọ sụ ẹphe t'ẹphe be esedeshi iya; l'ẹke Ojejoje meekwaru ije iya; yo nweru ishi? Wo ẹphe t'ẹphe hanua ya tẹ ya lakfu nnajiufu iya.
- 57Ẹphe asụ iya t'ẹphe kukpooduanu nwata jiedu iya; t'a maru iphe, oo-kfu.
- 58Ẹphe abya ekua Ribéka; ji iya: “?M'oo-tsoru nwoke-a tọo?” Yọ sụ ẹphe lẹ ya e-tsoru iya-a.
- 59Tọ dụ iya bụ; ẹphe abya eduru Ribéka nụ iya; mẹkwaphu nwanyi, bụ iya heru Ribéka teke ọ ha nwanshi. Onye ozi Ébirihamu ono; mẹ ndu yẹle iya yi eduta ẹphe lashia.

⁶⁰Éphe abyade alala; ndu nwe Ribéka agooru iya onu; sù iya: “Nwunne ayi nwanyi; zùkwaa azuzu buru nne unukurunu! T'awa ngu lùjeekwa ogu lùta mkpukpu ndu ohogu ephe!”

⁶¹Ya ndono; Ribéka yele ndu ozi iya akwakobe bya enyihu inya-ivu ephe; tsoru nwozi Ébirihamu ono. Yo duta ephe; yò buru ephe alala.

⁶²Teke ono be Áyizaku shiwa l'uzo welu Byiye-Lahayi-Royi bya; ke l'eke o bu ebubu bu l'echi-egu uzo ohuda.

⁶³Yo be l'urenyashi ujiku lanu; Áyizaku ejeshia oghe-egu te ya je amachia ukfu. Yo bya ele enya phua inya-ivu, liberu l'abya.

⁶⁴Ribéka apalikwaaphu enya; phu Áyizaku; bya eshi l'eli inya-ivu ono nyizita;

⁶⁵ji nwozi ono: “Nwoke ono, shi l'egu eje abya ono;?bu onye b'o bu?” Onye ozi ono asu iya l'o kwa nnajiufu iya. Ribéka achitawaphu ulari-ifu iya phu-kpua onwiya ifu.

⁶⁶Onye ozi ono abya akokotaru Áyizaku ege ya jeru iya.

⁶⁷Áyizaku eduta Ribéka duba l'ulo-ekwa nne iya; mbu Séra; yo ghowaphu nyee ya. Yo yeeru Ribéka obu nshinu. Yo buru iya bu l'obu ago-zita Áyizaku le ke nne iya ono, nwuhuru nu ono.

Mbulembu 25

Anwuhu Ébirihamu

¹Ya ndono; Ébirihamu abya alua nwanyi odo, epha iya bu Ketura.

²Ketura amutaru iya Zimuranu; Jokushanu; Medanu; Midiya; Ishibaku; me Shuwa.

³Jokushanu bu nna Sheba; me Dedanu. Ndu bu ndu eri Dedanu bu ndu Ashuru; ndu Letushi; me ndu Leyumu.

⁴Unwu Midiya bu Ifa; Efa; Hanoku; Abida; me Eludaa. Ephe l'ephe ha tuko buru unwu Ketura.

⁵Ébirihamu atuko iphe, bu iphe o nweru enweru haaru Áyizaku.

⁶Obenu le teke o nokwadia ndzu b'o hataru iphe keeru unwegirima iya; ndu ophu nnufu iya phe mushiru iya. Yo bya edufushia unwegirima ono je edobe l'uzo enyanwu-ahata t'ephe le Áyizaku be ebushiru l'ekalanu.

⁷Iphe Ébirihamu noru bu ukporo afa esato l'afa iri l'ise.

⁸O karu nka likpahu alikpahu b'o nwuhuderu lakfu ndiche iya phe

⁹Yo nwuhutsua ono; unwegirima iya; mbu Áyizaku yele Ishimelu elia ya l'ogba Makupela l'ali Efuronu Zoha, bu onye Hetu. Ogba Makupela no l'uzo enyanwu-ahata Mamure.

¹⁰Alì ono bụ alì, Ébirihamu zuru ndu Hetu. Yò bụru l'èke ono b'e liru Ébirihamu; mē nyee ya, bụ Séra.

¹¹Ébirihamu anwuhutsulephu; Nchileke abya agooru nwatibe iya; mbụ Áyizaku onu. Teke ono bē Áyizaku bu l'iku wēlu Byiye-Lahayi-Royi.

Ụnwu Ishimelu

¹²Owaa eri Ishimelu ophu nwanyi Íjiputu; mbụ Héga, bụ ohu Séra mụturu Ébirihamu:

¹³Owaa unwu Ishimelu l'ège e shi mua ephe: Nebayotu bụ okpara iya. Ndu ophu etso iya nū bụ Kéda; Adubelu; Mibusamu;

¹⁴Mishima; Duma; Masa;

¹⁵Hadadu; Téma; Jeturu; Nafishi; owaa Kedema.

¹⁶Ephe l'ephe ha bukota unwu Ishimelu; bukotaru ishi l'ikfu èke ephe shi. O bụ ephe ephe b'e gudetsua maru mkpukpu; mē edukfu èke ephe butsua l'iche l'iche.

¹⁷Iphe Ishimelu noru bụ ukporo afa ishinguru l'afa iri l'èsa b'ò nwuhuderu.

¹⁸Eri iya shilephu lē Havila bua jeye lē Shu lē mgboro oke onye lē Íjiputu; l'e gude eje Asiriya. Ephe l'unwu Ébirihamu ndu ophu ta dubua lē mma.

Jékpọ mē Iso

¹⁹Owaa eri Áyizaku Ébirihamu: Ébirihamu bụ iya bụ nna Áyizaku.

²⁰Iphe, Áyizaku gbaru bụ ukporo afa labu teke o luru Ribéka, bụ nwatibe Bétuwelu. Ribéka ono bụ nwunne Lébanu. Èke ephe shi bụ Áramu lē Padanu Áramu.

²¹Áyizaku abya ekfuru nū Ojejoje l'okfu èhu nyee ya; kēle o keru ekeru. Ojejoje anua iphe ono, o kfuru iya ono; bya emee nyee ya; mbụ Ribéka; yò tsuta ime.

²²Unwegirima ono anodu iya l'ephe l'akpa onwephe mkpa. A nonyaa; yò sù: “?Bu ngunu kparu iphe, egbe iphe owaa amuru iya ège-a?” Yò tugbua jeshia okpata Ojejoje ishi iya.

²³Ojejoje asu iya: “L'ò kwa mkpukpu labu nò ngu l'ephe; mbụ l'ò bụ umadzu labu e-shi ngu l'èhu; kee onwephe èbo. Onye lanu a-ka onye ophu ike; onye k'ogurennya anodu ejeru onye kē nwata ozi.”

²⁴Yo rua ya l'ezeda; yo zeda mua ejima; yò bukotaru unwoke.

²⁵Onye ophu vu uzo eke meeme; gbakota eji l'èhu iya. Tò dū iya bụ; ephe agua ya Iso.

²⁶Amu-tsuta, aamu-tsuta iya; nwunne iya etsowa iya phu; su-de iya èka l'ichirukfu. Tò dū iya bụ; a gua ya Jékpọ. Iphe Áyizaku nowaru bụ ukporo afa èto teke Ribéka mshiru iya unwegirima ono.

²⁷Unwegirima ono abya evufuta. Iso aburu onye maru enya nta; onye anoduje achì nta l'ègu èke daburu adaburu. Jékpọ aburu onye eme nggujungguji; l'anoduje l'ufu.

²⁸Áyizaku yeru Íso obu; ke l'anụ ono, oogbuje ono atsoje iya ẹna. Obekwanu le Ribéka bụ Jékọpu b'o yeru obu.

²⁹Yo be ujiku lanụ; Jékọpu l'agwọ ine. Íso eshi nta bata; l'abya ọda mba.

³⁰Yọ sụ Jékọpu: “T'ọ kọnua ya ine iya ono, nwuru vji ono tẹ ya ria; le ya adaakwa mba.” Ọ bụ iya meru iphe a wataru iya oku Édọmu.

³¹Jékọpu asụ iya: “L'ọ kwa; m'ọ -buru l'ọ haru tẹ yẹbedua buru ọgurennya.”

³²Íso asụ t'ọ lekwa; le ya anwuhuakwa.?Ya gude k'ọgurennya eme ngunu?

³³Jékọpu asụ iya t'ọ rioduru iya angu; woru ọgurennya, gbaru iya nụ nụ yẹbe Jékọpu. Yo kwe; riaru iya angu; shi ẹge ono woru ọgurennya iya ọbu nụ Jékọpu.

³⁴Jékọpu abya awẹe Íso buredi; bya akọo ya ine azakụ ono, ọ gwọru ono; yo ria. Yo riebetsua ya; nguru mini ye iya; gbeshi; tugbua. Yọ buru ẹge ono bẹ Iso shi; woru ọgurennya, gbaru iya nụ gbaa mgbukuma.

Mbulembu 26

Áyizaku yẹle Abyímeleku

¹A nonyaa; ẹjo-ẹgu abya abya l'alị ono; t'a gufukwa ọphu byajeru l'oge ke Ébirihamu. Áyizaku alakfu Abímeleku, bụ eze ndu Filisutayinu le Géra.

²Ojejoje abyakfuta Áyizaku bya asụ iya t'ẹ b'ọ lakwa Íjiputu. T'ọ bukwaru l'alị ono, ya a-sụ iya t'ọ buru ono!

³Wo iya t'ọ butota l'alị-a; le ya a-nọdu-a swiru iya; ya agokwaruphu ọnu-ọma nụ iya. Ke l'ọ bụ nggubedua; nggu l'awa ngu bẹ ya a-nukota alị-a l'ọ ha. Ọdo bụ l'iphe, ya riru Ébirihamu angu le ya e-meru iya bẹ ya e-mekotakwa.

⁴Ya e-me awa ngu t'ẹphe ha l'igwe l'ọ bụ mkpọ-kpodo, nọ l'igwe. Ya anụ ẹphe alị-a l'ọ ha. Ọ bụ l'eri ngu bẹ ee-shi ọọru iphe bụ mbakeshi le mgboko-a ọnu.

⁵Ishi iya aburu le Ébirihamu nuru yẹbe Ojejoje okfu; mekota iphemiphe ọbule, ya toru iya ọkpa iya; dobekotakwaphu ekemu iya l'ọha.

⁶Tọ dụ iya bụ; Áyizaku eburu le Géra.

⁷Unwoke ndu ẹke ono akpalahaa ya ishi nyee ya. Yọ sụ ẹphe l'ọ kwa nwunne iya; ke l'ọotsu egvu le ya -su l'ọ bụ nyee ya bẹ ẹphe e-gbu iya; nata iya Ribéka. Ribéka ọphu bukwa nụ nwanyi l'ẹke ọoma mma.

⁸Yo be ujiku lanụ; Abímeleku, bụ eze ndu Filisutayinu epyofu ẹnya le windo iya; ọphu Áyizaku l'ẹke ọokpabashi nyee ya, bụ Ribéka. Teke ono bẹ Áyizaku buakwaru l'ẹke ono ulori.

⁹Ya ndono; Abímeleku abya ekua Áyizaku; sụ iya: “?Ọ kwa le nwanyi ono bẹ iilu alulu??Bụ ngunu kparu iphe i sụru l'ọ bụ nwunne ngu?” Áyizaku asụ iya: “Le ya rikwaru l'ee-gude okfu iya kpaphua ya?”

- 10** Abímeleku asụ iya: “?Bụ ngunu b'i meru ẹphe ẹge-a? Ndege ọ -bụru l'onye lanu l'unwoke-wa bẹ jeru yele nyee ngu ono azẹe; mę ii-ga emekwa t'a taa ayi ụta.”
- 11** Tọ dụ iya bụ; Abímeleku abya atuaru ndu ẹke ono l'ẹphe ha ekemu; sụ l'onye chọru nwoke-a; m'ọ bụ nyee ya okfu bẹ ee-gbukwa egbugbu!
- 12** Áyizaku abya emebe iphe l'alị ono; iphe emehuru iya nshinu l'afa ono; mbụ mehu gbaa mgburumgburu ugbo ụkporo ise; kele Ojejoje goru iya onu.
- 13** Yọ bya enweru iphe; ẹku l'abyaru iya; jeye yọ bụru ọbaba.
- 14** O nweru aturu l'igweligwe; nweru eswi; bya agbashia ohu dobe. A nonyaa; ndu Filisutayinu ejilahaaru iya ijimęnya.
- 15** Ẹphe abya egude eja vuchishikota iphe, bụ wẹlu, unwu ohu nna iya; mbụ Ébirihamu, tushiru teke ọ nọ ndzụ.
- 16** Abímeleku asụ Áyizaku t'ọ kwata kwafuru ẹphe l'alị; ke l'ọ kawa ẹphe ẹkuku!
- 17** Tọ dụ iya bụ; Áyizaku abya akwafu je akpobe ụlo-ékwa iya le nsuda Géra; buru l'ẹke ono.
- 18** Áyizaku abya atukwazikota wẹlu ono, a tushiru teke nna iya; mbụ Ébirihamu shi nọdu ndzụ ono; mbụ wẹlu ono, ndu Filisutayinu yechishiru le nna iya nwuhutsuaru ono. Yọ bya agukwata wẹlu ono ẹpha ono, nna iya shi gushia ya ono.
- 19** Ndu ozi Áyizaku egvua nsuda ono; gvuvu mini, doru edodo l'ẹke ono.
- 20** Obenu le ndu, echeru ndu Jira elu; mę ndu, echeru Áyizaku elu nk'ia wataru ọdzo wẹlu ono adzọdzo. Ẹphe asụ le mini ono bụ mini ẹphebe ndu Géra. Tọ dụ iya bụ; Áyizaku agua wẹlu ono Iseku ke l'a sworu iya uswo.
- 21** Ẹphe abya egvua wẹlu ọdo; ndu Jira adzokfukwaru iya phụ. Áyizaku agua onanu Sitina.
- 22** Yo gbeshi l'ẹke ono je atua wẹlu ọdo; tọ duche onye dzoru onanu. Yọ gua onanu Rehobotu bya asụ: “Le nta-a bẹ Ojejoje mewaru t'ẹphe tusaru ẹhu l'alị-a nọdu iya bụru ọ-jaa-jagba-egu.”
- 23** Yo gbeshi l'ẹke ono; yọ bụru iya ọla Besheba.
- 24** Ojejoje abyakfuta iya l'enyashi ono; bya asụ iya: “L'ọ kwa yebedua bụ Nchileke ke nna ngu, bụ Ébirihamu.” Wo iya t'ẹ b'ọ tsukwa egvu; kele ya nọ-ọ swiru iya. Ya egude okfu ẹhu nwozi iya; mbụ Ébirihamu goru onu-oma nụ yebe Áyizaku; mee t'awa iya ha igweligwe.
- 25** Áyizaku abya akpua ęnya-ngweja l'ẹke ono; bya akpọ-kua ẹpha Ojejoje. Yọ bya egvube ụlo-ékwa iya l'ẹke ono. Ndu ozi iya abya atua wẹlu l'ẹke ono.
- 26** Yọ bụru teke ono bẹ Abímeleku yele Ahuzatu; onye akpọ-zijeru iya ụzo; mę Fikolu, bụ onye ishi ndu soja iya shi Géra kpakfuta iya.

²⁷Áyizaku aji ẹphe: “?Bụ ngunu kparu iphe unu abya nk'ia; l'ẹke ya dukwa unu ashi; unu achifu iya l'ali unu.”

²⁸Ẹphe asu iya: “L'ẹphe makporu ohuma le Ojejoje no swiru iya eswiru. Oo ya kparu iphe ẹphe suru l'ọ du mma te nggu l'ẹphe ria nte; te nggu l'ẹphe gbaa ndzu;

²⁹l'ẹ tii medu ẹphe eji ege ono, e to dudu iphe ẹphe mejeru unu teke ono, unu shi buru ndu-ẹphe ono. Yo buleruphu ohuma be ẹphe mekotaru unu; bya edufu unu le domangu le rimangu ono. Nta-a be Ojejoje byawaru bya agowaru ngu onu.”

³⁰Áyizaku abya agbaaru ẹphe aji; ẹphe eria; ngua.

³¹Yo be l'onmewa utsu echile iya; ẹphe agbaa ndzu. Áyizaku abya edube ẹphe; ẹphe alashia l'ẹhu-gudangu.

³²Yo buru mboku ono be ndu ozi Áyizaku bya ekfuaru iya ke welu phu, ẹphe turu phu; su iya l'ẹphe phukwaru iya mini.

³³Yo gua ya Shiba. Epha mkpukpu ono aburu Besheba jeye ntanu-a.

³⁴iso anolephu ukporo afa labu; je alua Juditu, bu ada Beri onye Hetu; bya alukwaaphu Basematu, bu ada Elonu, bukwaphu onye Hetu.

³⁵Ẹphe aburu iphe-ẹhuka noduru Áyizaku yele Ribeka.

Mbulembu 27

Áyizaku agoru Jekopu onu

¹Yo rua teke Áyizaku kahwaru; k'ophu bu le nka lawaru iya l'enya; yo kua Iso, bu okpara iya. Yo za iya.

²Áyizaku asu iya: “Nta-a be ya buakwa nwoke ogurennya; to bu le ya maru mboku, ya a-nwuhu.

³Ngwaa; wota iphe, iigudeje achi nta; mbu eda-akfu ngu; me akfu ngu; gude je l'egbudu je egbua anu;

⁴gude iya shia nri, atso ena; mbu egbe iya ophu aduje iya mma. Teke i shitsuaru iya; nggu egwotaru iya eya; te ya ria; goru ngu onu; temanu ya anwuhude!”

⁵Yo buru le teke Áyizaku ekfuru Iso iphe ono be Ribeka nukotaru iphe ookfu. Iso atugbulephu jeshia nta ono;

⁶Ribeka asu nwatibe iya Jekopu: “Lenu; le ya nukwaru eke nna ngu shi ekfuru nwunne ngu Iso;

⁷t'o je egbua anu gude shiaru iya nri, atso ena te ya ria; ege ya a-goru iya onu l'ifu Ojejoje; temanu ya anwuhude.”

⁸Nwa mu; nta-a kwa t'i ngabekwa nchi ohuma; mee iphe-a, ya abyaru ngu ekfuru-a!

- ⁹Jee l'ẹke, elu dọru; fọta ada egħu labu, du mma; te ya gude shiaru nna ngu nri, du mma. Ya e-shile iya phu ege ọo-du iya mma.
- ¹⁰Teke ya shituaru iya; nggu egwota iya je anu nna ngu t'o ria; k'ophu ọo-goru ngu onu; temanu yo nwuhude.
- ¹¹Jekopu asu nne iya; mbu Ribeka: "Me nwunne iya; mbu Iso gbakwaru eji; yebedua aburu onye ehu kworu akwokwo.
- ¹²O nwekwaru ege ọo-du; nna mu ejeshia mu ora eka l'ehu; ọo-makwa l'ọ bu ugho be mu aghoru iya.?T'oo-medu nu; yo gbe tu mu onu l'ozori onu, ọo-ga agoru mu."
- ¹³Nne iya asu iya: "Nwa mu; ọ -tuu ngu onu te ya vukwaru iya! O bulephu t'i mee iphe, ya suru t'i mee. Tugbua je akputaru iya egħu ono!"
- ¹⁴Ya ndono; yo tugbua je akputaru nne iya egħu ono. Nne iya abya egude iya mee ke nri, atso ena; mee ya ege aduje nna iya mma.
- ¹⁵Ribeka abya achita uwe Iso, bu okpara iya; mbu uwe iya ophu kakota oma mma; yee onye ke nwata, bu iya bu Jekopu. Uwe Iso ono be shi koru l'ulo Ribeka.
- ¹⁶Yo bya eworu akpo egħu ono kwee ya l'eka; bya aphu-kpua ya eya l'olu eke kworu iya akwokwo.
- ¹⁷Yo bya aparu nri ono, o shiru, a tso ntumatu ono pee Jekopu; nukwa iya phu buredi, o gheru ye iya.
- ¹⁸Jekopu egwota iya gwojeru nna iya; je eku iya: "Nna!" Yo za iya; bya aji iya: "?I bu onye; nwa mu?"
- ¹⁹Jekopu asu iya: "L'ọ kwa yebedua, bu Iso, bu okpara ngu. Ya meekwaru ege i ziru iya. Gbeshi nu nodu anodu taa anu obu, ya gburu obu; k'ophu ii-goru iya onu."
- ²⁰Ayizaku aji iya: "Nwa mu;?nanu ege i meru gbukebewa anu obu egwegwa ege-a?" Jekopu asu iya: "L'ọ kwa Ojejoje, bu Nchileke ngu yetaru iya eka."
- ²¹Ayizaku asu Jekopu t'ọ kpirtaedu te ya raedu iya eka; maru:?m'i bu-a nwatibe iya Iso te ti budu?
- ²²Jekopu abya ejekfube nna iya, bu Ayizaku ntse. Yo bya araphee ya eka l'ehu; su iya: "L'olu ngu kwa olu Jekopu; obenu l'eka ngu bukwanu ke Iso."
- ²³E to hubehedu Jekopu ama; ke l'eka iya du eji eji l'ọ bu ke nwunne iya; mbu Iso. Yo gooru iya onu; l'ari l'ọ bu Iso.
- ²⁴Yo ji iya: "?Bu-a nggu bu nwatibe iya Iso?" Jekopu asu iya: "Iye-e!"
- ²⁵Yo su iya: "Nwa iya; patanuru iya anu obu, i gburu; bya eshia obu; k'ophu ya a-ta iya; gooru ngu onu obu!" Jekopu abya apataru iya eya; yo taa. Yo bya anu iya mee; yo nguru ye iya.
- ²⁶Nna iya ono; mbu Ayizaku asu iya t'ọ bya bya anmaa ya akpa!

- ²⁷Yo jenyabe iya ntse je anmaa ya akpa. Áyizaku anụa mkpọ uwe iya; bya agooru iya onu; sụ iya: “Ha! Mkpọ nwatibe iya dukwa l'ọ bụ mkpọ ẹgu, Ojejoje gọru onu-oma nụ.
- ²⁸Tẹ Ojejoje mekwaa tẹ igwe chijeru ngu mini; Yo mekwaaphu ẹke, i meberu iphe t'o mehujeru ngu. T'o mee t'i nweru nri; nweru mee; nweru k'etsushi iya.
- ²⁹Tẹ iphe bụ mbakeshi jejeru ngu ozi; iphe, bụ oha, nonu ebyijeru ngu ikpere! T'o buru nggubedua a-buru nnajiufu unwunne ngu phe; unwunne ngu phe ebyijeru ngu ikpere! Iphe, bụ onye turu ngu onu buakwa onye a turu onu; onye gọru ngu onu aburu onye a gọru onu!”
- ³⁰Áyizaku agoebetsuaru Jékpọu onu ono; ọ bukwadua alufu, ọ lufu l'ẹke, nna iya ono no; owaa buwa nwunne iya; mbụ Iso l'ẹke o shi nta ono ala.
- ³¹Iso abya eshikwaaphu nri, atso ẹna gwojeru nna iya; sụ iya: “Nna; gbeshi bya ataa anụ, ya gburu; shiaru ngu obu; ẹge ii-gọru iya onu obu.”
- ³²Áyizaku aji iya: “?Bụ onye b'i bụ?” Yọ sụ iya: “L'ọ kwa yebedua bụ nwa ngu nwoke; mbụ okpara ngu, bụ Iso.”
- ³³Èhu anmahu Áyizaku kpakpakpa. Yọ ji: “?Buhunu onye gburu anụ wotaru iya, ya gudekwadua l'ẹka ata; nggu abata-a? Ya gọkwaru onye ono onu; mbụ l'onye ono buakwa onye a gọru onu-oma nụ.”
- ³⁴Iso anulephu iphe ono, nna iya kfuru ono; gude aphụ; gude ẹkwa; sụ nna iya ono: “T'ọ gọru iya ru onu. T'ọ gọru iya ru onu nk'iya!”
- ³⁵Áyizaku asụ iya: “Lẹ nwunne ngu gudeekwa ugho bya anata onu-oma ngu.”
- ³⁶Iso asụ iya: “L'ọ bụlephu Jékpọu ono, a guru iya ono be gbaru iya nụ.?Owaa te kweedua ugbo ẹbo, o kputaru iya. Ọ nataru iya ogurennya, ya bụ. Nta-a b'ọ byawaru bya anatafua ya onu, a ga agoru iya.” Yo kfutsua ẹge ono bya aji nna iya ono: “?To nwekpodua nwonu ophu phoduru nụ, i gọru iya to?”
- ³⁷Áyizaku asụ iya: “Lẹ ya meekwaru Jékpọu t'ọ buru nnajiufu ngu; bya emekwaaphu tẹ ndu abubu iya l'ephe ha jejeru iya ozi. Ya gọkwaru onu nụ iya lẹ nri; mẹ lẹ mee.?Bụ ngunu be ya e-meru ngu nta-a nggube nwa iya?”
- ³⁸Iso asụ nna iya ono: “Nna;?bulephu onu-oma lanu b'i nweru kpu? Nna; gonuaru iya onu nk'iya!” Iso awata ẹkwa.
- ³⁹Nna iya mbụ Áyizaku asụ iya: “Eke ii-bu be bụ alị ẹke, ẹ-te emehujedu iphe; ẹke mini ta achiduru ngu.
- ⁴⁰Ọ bụ ogu-mbeke be ii-gude buru; nwunne ngu be ii-ndu agbaru mboyi. Obenu lẹ teke ọ wataru ngu otsu l'ehu; be ii-kwefuru iya ikè; nggu l'iya ebukahu.”

Jékpọu agba ala kẹ Lébanu

⁴¹Íso abya akpọo Jékọpu ashị lẹ k'ọnu ono, nna iya gọru nụ iya ono. Yọ sụ onwiya: “?Ọ kwa lẹ nna iya abyawa anwụhu? Teke ono bẹ ya e-gbu-a nwunne iya; mbụ Jékọpu.”

⁴²Ribéka anulephu iphe, Íso kfulu; bya ezia t'e je ekuaru iya nwa iya kẹ nwata; mbụ Jékọpu. Yo rua; Ribéka asụ iya: “Lekwa l'iphe nwunne ngu Iso gude l'adu onwiya ike; bukwa lẹ ya e-gbu ngu.

⁴³Oo ya bụ; nggube nwa iya; mekwaa iphe-a, ya abyaru ngu ekfulu-a: Gbalaa nta-a lakfu nwunne iya, bụ Lébanu lẹ Háranu;

⁴⁴tẹ nggu l'iya butota; t'e gude t'obu dazita nwunne ngu.

⁴⁵Teke o ghubuhuru iya eghughu; yọ zahawa iphe ono, i meru iya ono bẹ ya ezia t'ị lata.?Bụ ngunu a-kpakwanụ iphe ya a-nọdu t'unu nwushihu l'ujiku lanụ?”

⁴⁶Ya ndono; Ribéka asụ Áyizaku l'ike ọnodu ndzụ ta dūhekwa iya; kẹ l'ike unwanyi Hetu-a gvụakwaru iya. Ọ -bụru lẹ Jékọpu e-je alufua nwanyị Hetu ọdo;?ya a-nọkwadu ndzụ k'ome ngunu ọdo?

Mbulembu 28

¹Tọ dū iya bụ; Áyizaku abya ekua Jékọpu; gọru iya ọnu; bya anmaaru iya ọkwa; sụ iya: “Ba alukwa nwanyị Kénanu!

²Tugbulekwaphu jeshia kẹ Lébanu, bụ nwunne nne ngu lẹ Padanu-Áramu t'o kee ngu nwanyị; mbụ l'ufu nna, mụru nne ngu, bụ iya bụ Bétuwelu.

³Tẹ Nchileke, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike gokwaru ọnu-oma nụ ngu lẹ nwa; yo mee t'ị jaa ajaja bụru nna igweligwe mba.

⁴Tẹ Nchileke mekwaa t'ọnu ono, ọ gọru nụ Ébirihamu ono bukwaruphu nke ngu; nggu l'unwu ngu; k'ọphu alị ono, iibu nta-a l'ọ bụ onye mbyamumba ono a-buru nke ngu; mbụ alị ono, Nchileke nuru Ébirihamu ono.”

⁵Ya ndono; Áyizaku abya ezifu Jékọpu; yọ tugbua jeshia kẹ Lébanu lẹ Padanu-Áramu. Lébanu ono bụ nwatibe Bétuwelu, bụ onye Áramu; bukwaruphu nwunne Ribéka, bụ nne Jékọpu yele Íso.

⁶Ya ndono; Íso abya amaru lẹ Áyizaku gowaru Jékọpu ọnu; bya ezifuwa iya t'o je Padanu-Áramu; je alua nwanyị; bya amaru lẹ teke ono, ọ gọru iya ọnu ono b'ọ nmaru iya ọkwa t'ẹ b'ọ lukwa nwanyị Kénanu;

⁷bya amaru lẹ Jékọpu nwaru nna iya mẹ nne iya okfu; tugbuwa jeshia Padanu-Áramu.

⁸Ọ bụ teke ono b'ọ bya edoo Íso ẹnya ẹge unwanyị Kénanu dū-be nna iya; mbụ Áyizaku eji.

⁹Yọ tǔgbua jeshia kẹ Ishimelu; je alua Mahalatu yekobe l'unwanyi ndu ophu ooluhawa. Mahalatu ono bu nwunne Nebayotu, bu okpara Ishimelu; buru nwanwa Ebirhamu.

Nrọ, Jékọpu rọru lẹ Bételu

¹⁰Ya ndono; Jékọpu egbeshi lẹ Besheba; yọ buru iya oje Háranu.

¹¹Yo jenyaa; nchi ejikfu iya l'uzo; yọ nodu tẹ ya radu. Yo je apata mkpuma lanu l'ẹke ono; dobe; ze-zita; chebe iya ishi kuru mgbenya.

¹²Yọ bya arọo nrọ phua ubube, e gvuberu l'ali; yo je adu-kfuru l'igwe. Unwu ojozi Nchileke l'enyi iya godogodod; ndu enyihu enyihu; ndu enyizita enyizita.

¹³Ojejoje evudo l'onungonu ubube ono; su: "L'o kwa yebdua bu Ojejoje; bya aburu Nchileke ke nna ngu, bu Ebirhamu; bukwaruphu Nchileke ke Ayizaku. Ali ono, i ze ono be ya a-nu nggu l'awa ngu.

¹⁴Awa ngu a-ha igweligwe l'o bu eja, no l'ali. Unu e-bu jeye uzo enyanwu-ariba; bya ebua jerua uzo enyanwu-ahata. Unu e-bukwaphu jeye uzo isheli; bua jerukwaaphu uzo ohuda. Ya e-shi l'eka nggu l'awa ngu gooru ndiphe mgburumgburu onu.

¹⁵Ya e-swiru ngu eswiru; l'eleta ngu enya l'iphe, bu eke ii-jekpo. Odo aburu le ya e-dulata ngu azu l'ali-a. E to nweudu le ya aha ngu jeye teke ya e-mekotaru ngu iphe ono, ya kweru ngu ukwa iya ono."

¹⁶Jékọpu etehu; bya asu: "Ha! Oo ya bu le Ojejoje no l'ẹke-a; ya ta ama."

¹⁷Yọ wata otsu egvu; su: "L'akpaji eke-a be dukwa egvu! E to nwekwa iphe odo, eke-a bu; 'abudu ulo Nchileke. O kwa eke-a bu onu-uzo imigwe!"

¹⁸Yo be l'onmewa utsu echile iya; Jékọpu apata mkpuma ono, o shi chebe ishi ono; gvube l'o bu itso; bya eworu manu gbashl'eli iya.

¹⁹Yọ gua eke ono Bételu; e guderu l'iphe, e shi ekuje eke ono bu Luzu.

²⁰Jékọpu abya eribua ya le nte; su: "O -buru le Nchileke e-swiru iya; leta iya enya l'ije iya-a; mee te ya phuje iphe oye l'onu; me iphe owe l'ukfu;

²¹k'ophu bu le ya jeru iphe owaa lata l'ufu nna iya l'ehu-gudangu; be Ojejoje a-bukwaru Nchileke iya!

²²Mkpuma-wa, ya gvuberu l'o bu itso-wa a-buru ulo Nchileke; iphe bu iphe, nggube Nchileke nuru iya be ya e-ke uzo iri nu ngu uzo lanu."

Mbulembu 29

Jékọpu jeruru Padanu Áramu

¹Ya ndono; Jékọpu akwaseru ije iya jeye yo bya erua ali ndu uzo enyanwu-ahata.

²Yo rua ẹke ono bya aphu welu, no l'oghe-egu l'ẹke ono; me uzi aturu ẹto l'iku iya; ke l'aturu ono bu le welu ono b'o nguje mini. Mkpuma, e gude swichia onu welu ono aha nshinu.

³Yoo buje; aturu ono -dzukolephu l'ẹke ono; ndu eche iya nu abya agbakọ ẹka swifu mkpuma ono l'onu welu ono; seta mini doberu aturu ono. Ẹphe -megee; ẹphe abya eswikwazi mkpuma ono l'onu welu ono.

⁴Jékpọpu abya aji ndu eche aturu ono ẹke ẹphe shi. Ẹphe asu iya l'ẹphe shikwa Háranu.

⁵Yo su ẹphe me ẹphe maru Lébanu, bu nwanwa Nahọ? Ẹphe asu iya l'ẹphe makwaru iya-a.

⁶Jékpọpu aji ẹphe: “?Me ẹhu du iya-a mma?” Ẹphe asu iya l'ẹhu dukwa iya-a mma; l'o kwa nwatibe iya; mbu Rechẹlu be chi aturu abya ẹgaphu.

⁷Yo su ẹphe: “?Unu ta phudu l'uboku hakwadia nshinu; l'e to gbadua teke, aachikobeje aturu. Unu setanu mini doberu aturu ono t'o ngua. Teke e metsuaru; unu achiru iya je ẹke ookpaje nri t'o kpafua nri!”

⁸Ẹphe asu iya: “L'ẹphe te emeghekwa iya ẹge ono. L'o kwa teke aturu ono dzuleruphu edzudzu l'ẹke-a; e swifu mkpuma ono l'onu welu ono. Teke ono; e setaru iya mini t'o ngua.”

⁹Yo buru teke ono, ẹphe l'iya ekfu ono be Rechẹlu chi aturu nna iya byaruta; ke l'o bu nwamgboko eche aturu.

¹⁰Jékpọpu aphulephu Rechẹlu; me aturu Lébanu ono, o chi ono; tugbua je eswifu mkpuma ono l'onu welu ono; bya eseta mini doberu aturu nwunne nne iya ono; yo ngua.

¹¹Jékpọpu abya anmaa Rechẹlu akpa; wata ẹkwa.

¹²Jékpọpu asu Rechẹlu le yele nna iya bukwa; le ya bukwa nwatibe Ribéka. Rechẹlu agbagbua je akọoru iya nna iya.

¹³Lébanu anulephu ke nwa nwunne iya ono; mbu Jékpọpu; gbagbuwaphu gbakfutashia ya. Yo rua je anmaa ya akpa; tsuta iya onu; duta iya jeshia nk'iya. Ẹphe erua; Jékpọpu abya akokotaru iya iphemiphe obule ono, meru nu ono.

¹⁴Lébanu asu iya le yele iya bukwa mee lanu; mbu e -kee; e-kehe-odo.

Jékpọpu aluta Lii yele Rechẹlu

Jékpọpu ebulephu onwa ophu le ke Lébanu;

¹⁵Lébanu asu iya: “?Bu okfu le nggu l'iya bu abubu b'ii-nodu ejeru iya ozi ke mmanu to?” Wo iya t'o kfu iphe, ya a-nodu akfu iya.

¹⁶Lébanu be mutaru unwu-mgboko labu. Ẹpha onye k'ogurennya bu Lii; onye ke nwata aburu Rechẹlu.

¹⁷Lii be enya du eruru-eruru; obenu le Rechẹlu ama mma; du uguv.

- 18Rechelu be shi tubahawa Jekopu l'anya. Yo su Lebanu: "Te ya jenuaru iya ozi afa esaa; t'o kee ya nwatibe iya ke nwata; mbu Rechelu."
- 19Lebanu asu iya: "L'o gbe kakwa mma le ya keru ngu iya; male ya keru iya akataka onye odo. Ngwanu; t'ephe buwaruru."
- 20To du iya bu; Jekopu ejee ozi afa esaa changu t'e kee ya Rechelu. Afa esaa ono adule-e Jekopu l'o bu nwujiku olemole; ke l'o yeru Rechelu obu nshinu.
- 21Ya ndono; Jekopu asu Lebanu: "Le ya no-dzuakwaru afa esaa obu. Dee ya nyee ya; k'ophu ye ya a-ze."
- 22To du iya bu; Lebanu abya ekua ndu eke ono; shiaru ephe nri.
- 23Yo be l'urenyashi; yo duta ada iya; mbu Lii; dee Jekopu; ye ya aze.
- 24Lebanu abya eshi le ndu ohu iya duta nwamgboko ophu aza Zilipa duru nu Lii t'o jejeru iya ozi-ulo.
- 25Nchi abohulephu; Jekopu abya amaru l'o bu Lii b'e gbe dee ya. Yo su Lebanu: "?Bu ngunu b'i meru iya egbe iya owaa.?To budu Rechelu be ya jeru ngu ozi iya.?Nanu ege o du b'i gbaru iya egbe eregede owaa."
- 26Lebanu asu iya: "Ti madu l'e to budu ome-l'ali ayi l'eke-a t'e vuru uzo kee onye ke nwata nji; temanu e kede onye ke ogurennya.
- 27Taa nshi megeodu eswa-nwanyi k'onye owaa l'idzu-wa. E megee; ya ekefua ngu onye ke nwata; obule ii-jekwaru iya phu ozi afa esaa odo."
- 28Jekopu ekweta; bya emee eswa-nwanyi l'ehu Lii idzu ophu. Lebanu abya ekefua ya Rechelu.
- 29Lebanu abya eshi le ndu ohu iya duta nwamgboko ophu aza Biliha duru nu Rechelu t'o jejeru iya ozi-ulo.
- 30Jekopu yele Rechelu abya aze. Yo ka oyeru Rechelu obu; male Lii. Yo bya ejeeru Lebanu ozi afa esaa odo.

Unwu, Jekopu mutaru

- 31Ojejoje abya elee enya phu l'e te yeduru Lii obu; mee ya; yo wata otsu ime; Rechelu ekeru ekeru.
- 32Lii abya atsuta ime; mua nwata nwoke; gua ya Rubenu; ke l'o suru: "Le Ojejoje phuwaru iphe-ehuka, ya eje. Nta-a be ya maru le nji iya a-kabe-e yeru iya obu."
- 33Yo bya atsuta ime odo; mukwaaphu nwata nwoke; su: "Le Ojejoje nuwaru l'e t'e yeduru iya obu kparu iphe o nufukwaaru iya phu onye owaa." Yo gua ya Simiyonu.
- 34Yo bya atsutakwa ime odo; mukwaaphu nwata nwoke. Yo su: "Nta-a be ya maru le nji iya e-kwe-e rukota iya; kele ya mutawaru iya unwoke eto." Yo gua ya Livayi.

³⁵Yọ tsuta ime ọdo; mụkwaaphu nwata nwoke; bya asụ: “Ugbiya-a bẹ ya e-tu Ojejoje ẹpha.” Yọ gụa ya Júda. Yọ mụtsua Júda; tsụ-buhu ime.

Mbulembu 30

¹Rechẹlu aphua lẹ ya ta amutaduru Jékọpu nwa; kolahaaru nwunne iya ono okopho. Yọ sụ Jékọpu: “L'o -yedu iya ime bẹ ya a-nwuhukwa!”

²Iphe ono, o kfuru ono eghua Jékọpu eghughu. Yọ sụ Rechẹlu: “?Bụ iya bụ Nchileke, meru t'ẹ b'ị mụta nwata?”

³Ya ndono; Rechẹlu asụ iya: “Owaa Biliha ndo-ọ, bụ nwata ejeru iya ozi-ulo. Duta iya tẹ nggu l'iya zẹe t'ọ mụtaru iya nwa; k'ophu ya e-shi l'ẹka iya nweru ako.”

⁴Tọ dọ iya bụ; yọ bya eduta Biliha, bụ nwata mgboke, ejeru iya ozi-ulo dee ya; yọ luru. Jékọpu yẹle Biliha abya azẹe;

⁵yọ tsuta ime; mụaru iya nwata nwoke.

⁶Rechẹlu asụ: “Nta-a bẹ Nchileke hawaru iya enge. Ọ ngabewaru nchị nua iphe, ya roru iya; bya anụ iya nwata nwoke.” Yo gude k'ono gụa ya Dánu.

⁷A nonyakwaa; Biliha abya atsuta ime ọdo; mụaru Jékọpu nwata nwoke k'ẹbo.

⁸Rechẹlu asụ: “Lẹ yẹle nwunne iya kparu ẹnya nshinu; ọbule nta-a bẹ ya kaakwanu iya ẹkuku.” Yọ gụa ya Náfutali.

⁹Teke Lii bya amaru lẹ ya tsu-buwaru ime; b'o dutaru nwata ophu ejeru iya ozi-ulo; mbụ Zilipa dee Jékọpu t'ọ luru.

¹⁰Onye ozi-ulo kẹ Lii ono; mbụ Zilipa abya amutaru Jékọpu nwata nwoke.

¹¹Lii asụ: “Owaa kwa iphe-ekweru.” Yọ gụa nwata ono Gádu.

¹²Onye ozi kẹ Lii ono; mbụ Zilipa abya amutaru Jékọpu nwata nwoke k'ẹbo.

¹³Lii asụ: “Ehu atsokwa nụ yẹbe Lii ntumatu. Nta-a bẹ unwanyi a-nodu eku iya onye ehu atsọ ẹna.” Yọ gụa nwata ono Ásha.

¹⁴Yo be teke eebuje witu; Rúbenu atughua jeshia l'ẹgu; je aphua akpuru mandureku; wota iya wolataru nne iya Lii. Rechẹlu asụ Lii: “T'ọ henua ya mandureku ono, nwatibe iya wotaru ono.”

¹⁵Lii asụ iya: “Nji iya b'ị nataru iya. Onanu te dzu ngu;?iime t'ị natafua ya mandureku, nwatibe iya wotaru iya to?” Rechẹlu asụ iya: “T'ọ laaruru nji iya l'ulo l'enyashi-a ugwo mandureku nwatibe iya obu.”

¹⁶Ya ndono; Jékọpu eshilephu l'ẹgu lata l'urenyashi ono; Lii agbakfube iya; je asụ iya: “L'oo-lakwaru iya l'ulo l'enyashi-a; kele ya gudeekwa mandureku, nwatibe iya zuta iya.” Ya ndono; yo be l'enyashi; yọ laaru iya ulo obu.

- ¹⁷Nchileke anụa ekfukfu, Lii kfulu nụ iya; yọ tsutawaphu ime; mụaru Jékoṗu nwata nwoke k'ise.
- ¹⁸Lii asụ: “Lẹ Nchileke buakwaru iya nggo; kele ya dutaru nwamgboko, e jeru iya ozi-ulo dee nji iya.” Lii agwa nwata ono Ísaka.
- ¹⁹Lii abyakwa bya atsuta ime odo; mụaru Jékoṗu nwata nwoke k'ishingu.
- ²⁰Lii asụ: “Nchileke mewaru iya iphe-oma, du biribiri. Nta-a be ya maru le nji iya a-ndu akwabe iya ugvu; keshinu ophu ya mutawaru iya obodo okoro ishingụ.” To du iya bu; yo gua nwata ono Zébulonu.
- ²¹A nonyakwaa; yo bya atsuta ime odo; mụ nwamgboko; gua ya Dayina.
- ²²Nchileke abya anyata Rechelu; ngaberu iya nchi; bya emee ya; yo wata otsu ime.
- ²³Yo bya atsuta ime; mụ nwata nwoke; bya asụ: “Nta-a be Nchileke wofuwaru iya iphe-iphere.”
- ²⁴Yo gua nwata ono Jósefu; su: “Te Ojejoje yekwafukwaaru iya nwata nwoke odo l'owaa.”

Jékoṗu me Lébanu

- ²⁵Rechelu amutsulephu Jósefu; Jékoṗu asu Lébanu t'o ha ya te ya la ke nna iya, bu eke a muru iya.
- ²⁶T'o haaru iya unyomu iya; haaru iya unwegirima iya, bu ndu ya jeru iya ozi l'ishi ephe; te ya chita la. L'o phuru ege ya jeberu iya ozi.
- ²⁷Obenu le Lébanu suru iya: “O -buru le ya tbaru ngu l'obu; byiko nonyafunua! Le ya phuru l'o bu l'okfu ehu ngu be Ojejoje gude goru iya onu ege-a.”
- ²⁸Sukwa iya phuru t'o kfu iphe, ya a-kfuje iya te ya kfuje iya eya.
- ²⁹Jékoṗu asu iya: “L'i mawaru ege ya jeberu ngu ozi; maru ege elu ngu gude zuta-be le ya echeru ngu iya.
- ³⁰Nwiphe ono, i shi nweru be ya byaderu ono abarahu bya aha ege-a; ke l'obuje; ibyiya ophu ya shiru; Ojejoje agoru ngu onu. Nta-a bu;?buhunu teke ole be ya a-wata ogba mkpu ehu ke ye ndibe iya?”
- ³¹Lébanu aji iya iphe ya a-kfu iya? Jékoṗu asu iya t'e b'o dushi iphe o-kfu iya. “L'iphe e-gbe mechianu bu le ya a-ndu echeleru ngu-a aturu ege ya eche iya; m'o -buru l'i kwetaru iphe-a, ya abya ekfukfu-wa:
- ³²Te ya tsoo iphe bu eke elu ngu kuru ntanu; foshikota aturu ndu ophu turu iphe poopoo; me ndu ophu deberu iphe edebe; me iphe bu nwaturu ndu ophu eji uji; me iphe, bu egu, deberu iphe edebe; me ophu turu iphe poopoo. Ndu onanu a-buru aswa ozi iya.
- ³³O -rua l'uzo ifu be ji-ma-a me ya bu onye ire-lanu. Teke ji-bya ophu elu ndu onanu, i gude kfu ya ugwo ozi iya ono; o -buru l'i phuru iya egu, e ta atudu iphe poopoo; o

dudu buru ophu ẹ te edebedu iphe edebe; m'ọ bu nwaturu ophu ẹ te ejidu uji; maleruphu l'ọ bu ezita be ya zitaru iya.”

³⁴Lébanu ekweta; sù iya tọ dọ ẹge ono, o kfuru iya ono.

³⁵Mbọku ono gẹdegede be Lébanu tugburu je afoshikota mkpi, dengashiru iphe edengashi; ndu ophu debetsuaru iphe edebe; ndu ophu turu iphe poopoo; me nebyi egbu ndu ophu tushiru iphe ocha; owaa iphe bu unwu aturu ndu ophu eji uji; chiru iya nu unwu iya t'ephe cheje.

³⁶Yọ chita elu ono tugbua. Iphe o jeru ije bu abali ẹto b'o jeruru ẹke ooje, bukwanu ẹke yele Jekopu a-nodu onwephe ote-nya. Jekopu anodu l'ẹke ono, o gharu iya ono chelahaaru iya egbu ndu ophu o chi-phodoru.

³⁷Jekopu abya egbuta ekali-oshi popula onyingu; me oshi alumundu; me oshi pulenu. Yọ bya aswashia ekali-oshi ono ẹgbò; mee ya; yọ dọ l'a kashiru iya iphe ocha.

³⁸Yọ bya achita ekali-oshi ono, o swashiru ẹgbò ono yetsua l'ochi, elu anguje mini; dobe iya ẹge ọo-noduje ephe nhamunha l'ifu teke ephe byaru ongu mini; ke l'ọ bu teke ono, ephe byaru ongu mini ono be ephe agbaje l'okée.

³⁹Yoo buje; teke ephe no l'ifu ekali-oshi ono gbaa l'okée; ephe -bya amu nwa; ephe amushia ndu ophu dengashiru iphe edengashi; ndu ophu tushiru iphe poopoo; me ndu ophu debetsuaru iphe edebe.

⁴⁰Jekopu abya afoshia unwu elu ono dobe iche; bya achiru ndu ophu yeru ndu ophu dengashiru iphe edengashi; me ke ojingu yeru ndu ke Lébanu l'ifu. Yo shiwaphu ẹge ono nweru elu k'eka iya; t'ọ chikobejehe iya le ke Lébanu.

⁴¹Yoo buje teke ndu ophu bu nyee ya, shihuru ike byaru ogba l'okée; Jekopu achita ekali-oshi ono yetsua l'ochi, elu ono anguje mini; dobetsua ẹge ifu ephe l'iya e-chekotsua; k'ophu ephe a-noduje l'iku ekali-oshi ono gbaa l'okée.

⁴²Teke o buru elu ndu ophu du nyegenyege; too dobeduru ephe ekali-oshi ono. E shiwaphu ẹge ono; elu ndu ophu du nyegenyege alaarú Lébanu; ndu ophu shihuru ike alaarú Jekopu.

⁴³Ya ndono; Jekopu eshiwaphu ẹge ono báhú; buru ubabanyi; nwee elu igweligwe; gbashia ohu: ndu k'unwanyi me ndu k'unwoke; bya enweshia inya-ivu; me nkakfu-igara.

Mbulembu 31

Jekopu agbafu le ke Lébanu

¹A nonyaa; Jekopu anulahaa l'unwu Lébanu ekfu l'ọ jikowaru iphe, nna ephe nweru chita; l'iphemiphe obule ono, o nweru ono bukota ẹku nna ephe.

²Jekopu abya aphukwaaphu l'ẹ tọ buhedu umere, Lébanu shi emejeru iya b'o mekwaduru iya.

- ³Ya ndono; Ojejoje asụ Jékoṗu: “Tụgbua lakfu ndibe unu l'alị nna ngu phẹ. Ya a-nọ-ọ swiru ngu.”
- ⁴Tọ dụ iya bụ; Jékoṗu abya ezia t'e je ekuaru iya Rechẹlu yele Lii t'ephẹ byakfuta iya l'ẹgu l'ẹke elu iya nọ.
- ⁵Ephe erua; yọ sụ ephe: “Lẹ ya phụwaru l'ẹ tọ bụhedu ẹge nna unu shi emejeru iya umere bẹ oomeru iya ẹya nta-a. Ọbule Nchileke kẹ nna iya bẹ swiru iya-a.
- ⁶Unu makọtaru-a lẹ ya gude ike iya l'ọ ha jeeru nna unu ozi.
- ⁷E megee; nna unu ekputale iya-a; gbanwee aswa ozi iya ugbo iri. Obenu lẹ Nchileke te kwekwanu t'o merua ya ẹhu.
- ⁸Ọbuje; ọ -sụ l'ọo elu ndu ọphu turu iphe poopoo bụ aswa ozi iya; elu ono -bya ọmu ụnwu; yọ mụshikota ụnwu, turu iphe poopoo. Teke ọ sụru l'ọ bụ ndu ọphu dengashiru iphe edengashi a-buru aswa ozi iya; elu ndu onanu -bya ọmu ụnwu; yọ mụshilephu ụnwu, dengashiru iphe edengashi.
- ⁹Ọo ya bụ; l'ọ bụ Nchileke rutaru elu nna unu nụ yẹbedua.
- ¹⁰“Oge teke elu agbajẹ l'òkée; bẹ ya rojeru nrọ; phụa mkpi ndu ọphu dengashiru iphe edengashi; phụa ndu ọphu turu iphe poopoo; mẹ ndu ọphu deberu iphe edebe; l'ẹke oochi ndu ọphu.
- ¹¹Ojosi Nchileke abya ekua ya lẹ nrọ ono; sụ iya: ‘Jékoṗu!’ Ya aza iya.
- ¹²Yọ sụ iya: ‘Paliduduphu ẹnya apali; phụ lẹ mkpi ono, echikota elu ono bẹ bụkota mkpi, dengashiru iphe edengashi; ndu ọphu turu iphe poopoo; mẹ ndu deberu iphe edebe. Iphe kparu iphe ọ dụ ẹge ono bụ lẹ ya phụwaru iphe Lébanu eme ngu.
- ¹³Ọ bụ yẹbedua bụ Nchileke kẹ Bételu. Bételu bụ ẹke ono, ị wụru manụ l'eli mkpuma; bya aburu ẹke ono, ị kweru yẹbe Nchileke ụkwa ono. Gbeshilekwaphu nta-a lufu l'alị-a; la ẹke, a mụru ngu.’ ”
- ¹⁴Tọ dụ iya bụ; Rechẹlu yele Lii abya eyeeru iya ọnu; sụ iya: “?O nwekwaduru òkè, gbaru ephe l'iphe nna ephe.
- ¹⁵?Nna ephe ta agubedua ephe ndu ọhodo. Ẹ t'ọ bụlekwa l'e reru ephe erere; obenu l'okpoga, a kwaru l'ishi ephe b'ọ kpaphushiwaru.
- ¹⁶O doru ẹnya l'iphe, bụ ẹku ono, Nchileke nataru nna ephe ono; bẹ bụ nk'ephe; mẹ k'ụnwu ephe. Ọo ya bụ t'i mee iphe, bụ iphe, Nchileke sụru t'i mee!”
- ¹⁷Tọ dụ iya bụ; Jékoṗu abya achịta ụnwu iya; mẹ unyomu iya ye l'eli ịnya-ivu;
- ¹⁸bya achiru elu iya l'ọ ha yee l'ifu; mẹ l'iphemiphe ọbule, o setakotaru lẹ Padanu Áramu; yọ buru ephe ọla kẹ nna iya, bụ Áyizaku l'alị Kénanu.
- ¹⁹Teke Lébanu jeru tẹ ya je ebyishia aturu iya ẹji bẹ Rechẹlu jeru je ezikoo ụnwu ntekpe nna iya ono.

²⁰Jékoṗu agbakpuru Lébanu, bụ onye Áramu l'ako; ke l'ẹ to kfuduru iya le ya abyawa agbala.

²¹Yọ chita iphemiphe obule, o nweru gbalaa; je adaa Enyimu Yufurétusu; tugbua uzo, no l'e gude eje l'alị ugvu Gíledu.

Lébanu achị Jékoṗu t'o gude

²²Ya ndono; yo be mboku k'eto k'ophu Jékoṗu gbalaru; ama eje agbaaru Lébanu le Jékoṗu gbalaakwaru.

²³Yọ chitawaphu ndu abubu iya; ephe achiru Jékoṗu tugbua. Yo be le mboku k'esaa ya; ephe agbakfu iya l'alị ugvu Gíledu.

²⁴Obenu le Nchileke byakfutaru Lébanu, bụ onye Áramu le nro l'enyashi; su iya: “T'o kwabenuphu enya: t'e b'o dukwa iphe, oo-kfuru nu Jékoṗu! T'e b'o kfukwaru iya k'oma; to kfuru iya k'ejo iya!”

²⁵Teke Lébanu chi-kfuru Jékoṗu be Jékoṗu gvubewaru ulo-ekwa iya l'alị ugvu Gíledu. Lébanu yele ndu abubu iya ono ephe l'iya yi ono abya egvukwaaphu ulo-ekwa nk'ephe l'eke ono.

²⁶Lébanu asu Jékoṗu: “?Bụ ngunu b'i meru iya ege-a; gude ugho; chita unwu iya, ya keru ngu l'o bu ndu a lutaru l'ogu?”

²⁷?Bụ ngunu meru iphe i ghoro iya ugho; gbalaa l'edomi??Bụ ngunu kparu iphe e ti kfuduru iya eya; k'ophu ya ga egude ehu-otso-ena; gude egvu; me nkwa; me une dua unu?

²⁸Nggū emee te ya ba anma unwunwa iya; me unwegirima ono, ya keru ngu ono akpa; su ephe t'ephe lawaru. I mekwaru umere onye eswe.

²⁹Ya ga emekwa ngu iphe; o kwa-a le Nchileke ke nna ngu be byakfutaru iya nu le nro l'enyashi; su iya: “Te ya kwabenuphu enya: t'e b'o dukwa iphe, ya e-kfuru nu ngu! Te ya be ekfukwaru ngu k'oma; ya te ekfuru ngu k'ejo iya!”

³⁰Nta-a b'i tugburu alala; ke l'obu ufu nna ngu duwa ngu. O bu;?bu ngunu kparu iphe i zitaru unwu ntekpe iya.”

³¹Jékoṗu asu Lébanu: “L'o kwa egvu be ya shi atsū; kele ya riru l'ii-nata iya unwu ngu ono, i keru iya ono k'ehuka.

³²A bya le k'unwu ntekpe ngu; o -buru l'i phuru onye gude iya nu be ndzu ta aphodukwaru onye obu. Nta-a kwa t'i nodu l'ifu ndu abubu ayi-wa; gude eka ngu choo t'i maru;?o nweru iphe ngu, ya gude? O -nweru ophu i phuru; nggu ewota iya!” Jékoṗu ta ma le Rechelu zikoru unwu ntekpe obu.

³³To du iya bu; Lébanu abya abahu l'ulo-ekwa Jékoṗu; me ke Lii; me k'unwanyi labu ono, ejeru unyomu iya ozi ono; chokota iya; ophu o dudu iphe, o phuru. Yo shi l'ulo-ekwa Lii bahu le ke Rechelu.

³⁴Ama lẹ Rechẹlu bẹ woru unwu ntekpe ono nwua l'iphe, aanoduje anodu l'eli inya-ivu; nopyabe iya. Lébanu abya achiko iphe, no l'ulo-ekwa ono voshia avoshi; to du iphe o phuru.

³⁵Rechẹlu asu nna iya ono: “Onye nwe mu nu; t'e b'o ghukwa ngu eghughu; lẹ ya te gbesidu egbeshi l'i byaru-a; o kwa nsọ eme iya.” Lébanu ekwe iya; bya achọ unwu ntekpe ono nta; chọo ya imo; to phu iya.

³⁶Iphe awata oghu Jékopu eghughu; yo su Lébanu: “?Bukpo awe bẹ ya mesweru ngu ono?” Mbu; “?bu egbe ejo iphe ngunu bẹ ya mekpoo, kparu iphe iichi iya ke kparakpara ege-a?”

³⁷Nta-a, i tukowa iphe iya voo avovo-a;?bu ngunu b'i phuru, bu nke ngu, no iya nu. O -buru l'o nweru iphe i phuru; wofuta nu iya l'ifu ndibe unu-a me ndu nk'iya-a; t'ephe kfua onye achọ ibe iya okfu lẹ nggu l'iya!

³⁸“L'ime ukporo afa-a, nggu lẹ iya buru-a;?o nweru aturu ngu; me eghu ngu m'oo nanu, phejeru nwa.?Te ya wotajeru anu ebyila ngu m'oo nanu taa.

³⁹O -buru l'o nweru elu ngu ophu anu-egu-egbudu taru;?ya vulatajeru ngu odzu iya;?to budu yebedua gedegede bẹ oobujeru usu sua. Iphe bu iphe ngu, e zitaru l'eswe; m'o bu l'enyashi:?o nweru ophu e tii sujedu te ya kfua ngu ugwo iya.

⁴⁰Lewaru iphe yebe Jékopu shi ejeje: Anwu shi egheje iya egheghe l'eswe; oyi eshi abyajẹ iya atsụ-gbu l'enyashi; mgbenya te edzubua ya.

⁴¹O bu ege ono bẹ ya jekotaru ngu iya ukporo afa ophu. L'ime ukporo afa ono bẹ ya gude afa iri l'eno jeeru ngu ozi l'ishi unwu ngu ephe ebo. Afa ishingu ophu phoduru nu bẹ ya gude cheeru ngu elu ngu. Ugwo ozi yebe Jékopu b'i gbanweru ugbo l'ugbo iri.

⁴²Ndege Nchileke ke nna mu; mbu Nchileke ke Ebirhamu; mbu onye Ayizaku atsụ egvu ta anoru swiru mu; m'i gbabe mu eka otu; chia mu. Obenu lẹ Nchileke phwaru ntakfuru, mu eje; me ege mu esetabe akanya, kparu iphe o baru ngu mba l'enyashi unyaphua.”

⁴³Lébanu asu Jékopu: “Unwanyi-a kwa unwu mu; unwegirima-a aburu unwegirima mu; elu-a abukotaru elu mu. Iphemiphe obule-a, iile enya-a l'o ha bukota nke mu. O bu;?bu ngunu bẹ mu e-me l'okfu ehu unwu mu-a; me unwegirima-a, ephe mushiru-a.

⁴⁴Ngwa-a; bya t'ayi gbaa ndzu t'o buru ekebe noduru nggu l'iya!”

⁴⁵To du iya bu; Jékopu abya apata mkpuma gvube; yo gvuru l'o bu itso.

⁴⁶Yo su ndibe ephe ono t'ephe kpakoo mkpuma. Ephe abya akpaa mkpuma kube. Ephe anodu l'iku ikpo mkpuma ono ria nri.

⁴⁷Lébanu agua eke ono Jega Sahaduta; Jékopu agua ya Galidu.

⁴⁸Lébanu asu: “Ikpo mkpuma-a bẹ bu ekebe nggu l'iya ntanu-a.” O bu iya kparu iphe a guru iya Giledu

⁴⁹E kukwaru iya phụ Mizúpakẹ l'ọ sụru: “Tẹ Ojejoje chejekwa ẹphe nche teke ẹphe gbakahutsuaru tųgbua.

⁵⁰I -mee ụnwu mu-a ẹji; ọ dudu buru l'i jeru je alua ụnwanyi odo; a gụfu ẹphe ẹbo; a makwaru-a l'ẹ tọ nwedu onye, ayi ẹya nọ l'ẹke-a; ọ bu; nyatakwa lẹ Nchileke bu onye ekebe nggu l'iya.”

⁵¹Lébanu asụkwaphu Jékọpu: “Ọwaa bu ikpo mkpuma-a; mẹ itso-mkpuma-a, ya kpọberu t'ọ nọkahu nggu l'iya.

⁵²Ikpo mkpuma-a bu iphe ekebe. Ege ono kwaphu bẹ itso mkpuma ono bu iphe ekebe l'ẹke nggu l'iya nọ. Ya te eswetakwa ikpo mkpuma-a bya ọcho iphe e-me ngu nụ l'ẹka iya ọphu. Ọphu nggubedua 'eswetakwanu ikpo mkpuma ono; mẹ itso mkpuma ono bya ọcho iphe e-me mu nụ.

⁵³Tẹ Nchileke kẹ Ébirihamu, bu Nchileke kẹ Nahọ; bukwaruphu Nchileke kẹ nna ẹphe kpee nggu l'iya ikpe!” Tọ dọ iya bu: Jékọpu abya egude ẹpha Nchileke ono, nna iya, bu Áyizaku atsụ egvu ono riaru iya angu lẹ ya ta adakadu ndzụ ono, ẹphe gbaru ono.

⁵⁴Jékọpu abya anọdu l'eli ugwu ono gwoo ẹja; bya ekukoo ndu abubu iya; ẹphe abya eria nri. Ẹphe eriebetsua nri ono; jiko radu l'ẹke ono l'enyashi mbọku ono.

⁵⁵Yo be l'ọnmewa utsu; Lébanu abya anmatatsua ụnwunwa iya; mẹ ụnwu iya ono akpa; bya agọoru ẹphe ọnu. Yo metsua; laphushia azu l'ufu iya.

Mbulembu 32

Jékọpu akwakọbe k'ọkpofu Iso l'ifu

¹Jékọpu atugbua; yọ buru iya alala. Yo jenyaa; ụnwu ojozi Nchileke awu-kfuta iya.

²Jékọpu aphulephu ụnwu ojozi ono; sụ: “Ha! Ẹke-a bukwa ọdu ndu soja Nchileke!” Yọ gụa ẹke ono Mahanayimu.

³Jékọpu abya eyefu ndu ozi iya t'ẹphe vuru iya ụzo jekfu nwunne iya; mbu Iso lẹ Séyi l'alị Édọmu.

⁴Yo zia ẹphe; sụ: “Ọwaa iphe, unu e-kfuru nnajiufu iya; mbu Iso. Unu sụ iya lẹ nwozi iya; mbu Jékọpu sụru l'ọ bu l'ẹke Lébanu bẹ ya shi keshinu ono butaru jeye nta-a.

⁵Lẹ nta-a bẹ ya nwewaru eswi; nweru nkakfu-igara; nweru aturu; mẹ egbu; nweru ohu: unwoke l'ụnwanyi. Ya eyefu ndu ozi iya-a t'ẹphe byakfuta nggube onye nwe mu nụ t'a maru;?m'i kwee tẹ ya bata?”

⁶Ndu ozi ono ejeebe; lata bya asu Jékọpu: “L'ẹphe jekfukwaru nwunne ngu ọbu; mbu Iso. Lẹ nta-a b'ọ chikwa unu madzụ l'abya ngu ndzuta.”

⁷Meji atofu Jékọpu; yọ tsulaha egvu. Yọ bya ekekahu ndu yele iya yi uzi labu; bya ekee aturu iya; egbu iya; eswi iya; mẹ inya-ivu iya uzi ẹbo ẹbo kwaphu.

⁸Yọ ọ́; sù: “Teke ọ́ -bunuru lẹ́ Íso byaru bya etso uzi lanu ọ́gu; t'uzi lanu ọ́phu phoduru nu gbalaa.”

⁹Jékoṣu abya ekfuru nu Nchileke; sù iya: “Nggube Nchileke ke nna mu oche, bu Ébirihamu; Nchileke ke nna mu, bu Áyizaku; nggube Ojejoje; onye sùru te mu lashia azu l'ali, a muru mu; lakfu abubu mu phe; l'ii-me-e t'iphe duru mu le mma;

¹⁰mbu mube onye ta agbadu ke t'i meeru mu ohuma ono, i mekotaru mu ono; ọ́phu mu 'adukpodua nu ke t'i mekotaru mu iphe ono, i kwekotaru mu ukwa, l'ii-meru mube nwozi ngu ono. Teke mu daru Enyimu Jodanu-a; be bu mgboro be mu kpakfu. Obenu le nta-a be mu jakawaru okpa uzo labu.

¹¹Ya ekfu anu ngu su t'i dzota iya l'eka nwunne iya Íso; kele ya atsu egvu l'oo-bya bya afuaru iya; me unwanyi iya-a; me unwegirima epe.

¹²Obenu l'i kfuru su l'ii-me t'iphe duru mu le mma; mekwaaphu t'awa mu ha l'igwe l'o bu eveve mgbogidi enyimu; buru 'aguta aguta.”

¹³Yọ́ radu l'eke ono l'enyashi ono. Yọ́ bya eshi l'iphe ono, o nweru ono fota iphe, oogude meeru Íso iphe-oma.

¹⁴Iphe, ọ́ fotaruru bu: ukporo nne egbu iri; ukporo mkpi; ukporo nne aturu iri; owaa ukporo ebyila.

¹⁵Yọ́ bya afotakwaphu ukporo nne inya-ivu; le nne inya-ivu iri ye le l'unwu iya; ukporo nne eswi ebo; oke eswi iri; ukporo nne nkakfu-igara; me oke nkakfu-igara iri.

¹⁶Jékoṣu edokota elu ono iche l'iche; yeshia ndu ozi iya t'ephe switsuaru iya iche iche. Yọ́ su epe: “T'ephe vuru iya uzo tugbua! Wo epe t'ephe tushiaru onwephe ubara; t'e b'o du onye ye le k'ibe iya a-tugbabe.”

¹⁷Yọ́ su onye ọ́phu vu uzo: “O -buru l'unu le nwunne iya; mbu Íso dzudaru; yo ji ngu: ‘?Unu bu ndibe onye??bu awe be unu eje??bu onye nwekota elu-a, kuru unu l'ifu-a;’

¹⁸unu su iya: ‘L'o kwa nwozi iya; mbu Jékoṣu nwe iya. Ole o kwanu iphe o nuru t'e wotaru onye nwe mu nu Íso; le yebedua abyakwa-a; obu l'o nokwadia l'uzo azu.’ ”

¹⁹Yo kfukwaruphu ndu k'ebó; ndu k'eto; me iphe, bu ege epe hakota, etso elu ono: “L'o kwaphu iphe ono ya kfuru ono be unu e-kfukotaru Íso teke unu l'iya dzudaru.

²⁰Olobu; unu nyatakwa su iya le nwozi iya; mbu Jékoṣu abyakwa-a.” Iphe Jékoṣu riru bu l'iphe ono, ya nuru; yo vuta uzo ono e-mee Íso t'obu jizita iya; k'ọ́phu bu teke Íso phuru iya; t'o kweru nata iya.

²¹Tọ́ du iya bu; e rutakota iphe ono, o gude eje ome iphe oma ono; epe evuru iya uzo tugbua; yebedua, bu Jékoṣu aradu l'odu epe l'enyashi ono.

Jékoṣu ye le Nchileke agba mba

²²Jékoṣu abya eduta unyomu iya epe ebo l'enyashi ono; duta unwanyi labu ono, e deru iya t'ephe jejeru unyomu iya ozi ono; dutakwaphu unwegirima nk'iya epe iri le nanu; duta epe je adaa Enyimu Jaboku dafu azu iya ọ́phu.

- ²³Yọ dughatsua ẹphe ẹnyimu ono; latashia azu bya egwotakota iphemiphe obule, o nweru gwofu azu ẹnyimu ono azu iya ofu.
- ²⁴Tọ du iya bu; Jekopu anodu l'ẹke ono nwenkinyi iya. Yo nweru nwoke lanu, byaru nu yele iya agbalephu mgba jeye nchi aburu petekengu.
- ²⁵Nwoke ono abya amaru le ya te egudeghedu Jekopu; woru aka byia ya l'okpu-nka l'ẹphe agbakwadu mgba ono; nka agbufu iya.
- ²⁶Yọ su Jekopu t'ọ haa ya te ya la; le nchi abyawa abohu! Jekopu asu iya "Le ya ta ahakwa iya t'ọ la; gbahaa l'ọ goru iya onu."
- ²⁷Nwoke ono aji iya epha iya. Yọ su iya l'ẹpha iya bu Jekopu.
- ²⁸Nwoke ono asu iya l'ẹpha iya ta abuhedu Jekopu. Iphe oo-bu bu Izurelu; kele yele Nchileke ghawaru iya; yele madzu aghaa ya; yo mekputakota.
- ²⁹Jekopu asu iya: "Byiko; t'ọ konuaru iya epha iya." Nwoke ono aji iya: "?I gude epha iya eme ngunu?" Yọ bya agoru Jekopu onu l'ẹke ono.
- ³⁰Ya ndono; Jekopu agua eke ono Penuwelu; su: "Le yele Nchileke phuru ifu l'ifu; ya anodukwadu ndzu."
- ³¹Jekopu eswedelephu Penuwelu; enyanwu-ahata-wa. Yo gbe etewa nu okpa; le k'okpu-nka ono, a gbufuru iya ono.
- ³²O bu iphe ono kparu iphe ndu Izurelu ta atajedu aji, likfuru l'enu nka; mbu jeye ntanu owaa; ke l'ọ bu l'ẹke aji anoje l'enu nka b'e byiru Jekopu aka ono.

Mbulembu 33

Jekopu yele Iso edzuda

- ¹Jekopu apalia enya; phua Iso yele unu madzu, o chi abya. Yọ bya achita unwegirima iya keeru Lii yele Rechelu; me unwanyi ebo phu, bu ndu ejeru unyomu iya ozi phu.
- ²Yọ bya achiru unwanyi ebo ono, bu ndu ejeru unyomu iya ozi ono yele unwu epe ye l'uzo ifu. Yọ bya edobe Lii yele unwu iya l'azu ndu ofu; bya edobe Rechelu yele Josefu; epe ekpechi azu.
- ³Yebedua evutaru epe uzo. Yo jekfudelephu nwunne iya ono; bya ebyiaru iya ikpere ugbo esaa.
- ⁴Ya ndono; Iso agbakfube iya; je atu iya gbirimu; gbakua ya aka l'olu; nmaa ya akpa; bya etsua ya onu. Epe ebo ajiko wata ekwa.
- ⁵Iso abya apalia enya; phua unwanyi ono yele unwegirima ono; bya aji ya: "?Bu ndu ole; mbu ndu owaa, nggu l'ẹphe yi-a?" Jekopu asu iya: "L'ọ kwa unwegirima, Nchileke gude k'eze-iphe-oma nk'ia nu yebe nwozi ngu."
- ⁶Unwanyi labu phu, ejeru unyomu iya ozi phu yele unwegirima epe abyaruta; bya efooru iya ifu l'ali.

⁷Lii yeḷe ụnwegirima nk'iya abyakwaphu bya efokwaaru iya phụ ifu l'alị. Jósefu yeḷe Rechelu abyakpe azụ bya efokwaaru iya phụ ifu l'alị.

⁸Iso aji iya: “Igweligwe elu phuu, yeḷe iya dzuru l'uzo phụ;?bụ kẹ ngunu?” Jékoṗu asụ iya l'ọo iphe, ya gude eme t'obu dụ nggube onye nwe mu nụ mma l'ẹke ya nọ.

⁹so asụ iya: “Nwunne mu; mę ya gbe nweekwaru iphe nshinu; wotaru iphe ngu nweru.”

¹⁰Jékoṗu asụ iya: “Wawakwa! Ọ -bụru ẹ ya bụphu nwunne ngu l'oswiya; natanu iphe-a, ya nuru ngu-a! L'ẹge i shiru nabata iya bẹ ifu ngu dulekwa iya phụ l'ọ bụ ifu Nchileke.

¹¹Byiko; t'ọ nataru iphe ono, ya wotaru iya ono; kẹle Nchileke meekwaru iya eze-iphe-oma; ya enwekotawa iphemiphe obule, mkpa iya duru iya.” Jékoṗu aronyaa ya; yo kwa nata iya.

¹²Iso asụ: “Unu t'ayi la! Yebedua e-vutaru unu ụzo.”

¹³Jékoṗu asụ iya: “Onye nwe mu nụ; ị marua l'ụnwegirima-a te shihudua ike ohuma. Odo aburu ẹ ya eme tẹ ya leta aturu-a; mę eswi ndu owaa, mụshiru unwu k'ophungu-a ęnya; kẹ l'e -gude ike chita iya ẹge ono tughua; mbu-a m'oo ujiku lanu bẹ ẹphe a-nwushihukotakwa.

¹⁴Oo ya bụ; onye nwe mu nụ; vururu yebe nwozi ngu ụzo tughua. Yebedua a-tokpelephu nwehu l'etso elu-a; mę ụnwegirima-a gbururu jeye ya abyakfuta ngu ẹ Séyi.”

¹⁵so asụ iya: “Tẹ ya hanuru unwoke ndu nk'iya haaru iya t'ẹphe l'ẹphe yiru.” Jékoṗu asụ iya: “T'ọ haaru. L'iphe, bụ iphe dụ iya mkpa bụphu tẹ nggube onye nwe mu nụ kweru nabata iya l'oswiya.”

¹⁶Tọ dụ iya bụ; Iso egbeshi mboku ono; yo buru iya ọla Séyi.

¹⁷Jékoṗu aswĩa ya ẹ Súkọtu. Yo rua Súkọtu bya akwata ufu buru l'ẹke ono; bya atushiaru elu iya mkpu. Ọ bụ iya meru iphe eeku ẹke ono Súkọtu.

¹⁸Jékoṗu eshi ẹ Padanu Áramu; laruta Shékemu l'alị Kénanu; to nwe iphe meru iya nụ. Ị -nọdu l'ọdu ẹke ẹphe nọ; nggu ele mkpukpu ono ęnya.

¹⁹Yo gude ukporo mkpola-ocha ise zuta unwu Hamo alị ẹke o gvuberu ulo-ékwa iya. Hamo ono bụ iya bụ nna Shékemu.

²⁰Yo buru l'ẹke ono b'ọ kpuru ęnya-ngweja; kua ya Elu-Elohe kẹ Ízurelu.

Mbulembu 34

E guderu Dayina k'ẹhuka

¹Yo be ujiku lanu; Dayina bụ, nwata mgboke, Lii mutaru Jékoṗu akpafushia uri l'ẹke unwanyị alị ono.

- ¹⁹Nwokorọbya ono, bụ iya b'a kakọta ọkwabe ugvu l'ufu nna iya ono te emekpodua mbekwa l'iphe ono, ẹphe kfuru iya ono; kele nwatibe Jékoṗu ono bẹ dū l'iya phụ mma.
- ²⁰Tọ dū iya bụ; Hamọ yele nwatibe iya Shékemu atugbua jeshia l'obu-edukfu mkpukpu ẹphe; t'ẹphe kfuru iya ẹphe.
- ²¹Ẹphe erua je asụ ẹphe: “Lẹ ndu-a bẹ umere ẹphe dukwa mma. L'aa-hakwa ẹphe t'ẹphe buru l'alì-a; t̄saru ẹhu; nọdu iya agba nghọ; keshinu ọphu alì daburu phorongu, ẹphe e-buru. Ọdo aburu l'ẹphe l'ẹphe a-nọdu alugba nwanyi.
- ²²Obenu lẹ tẹmanu ndu ono ekwe l'ẹphe l'ẹphe e-buru; tuko buru ndu lanu bẹ ndu k'unwoke ayi l'ẹphe ha e-bukota útsù; l'ọ bụ ẹphebedua.
- ²³?Unu ta amadu l'elu ẹphe; ẹku ẹphe; mẹ iphe bụ anu ọdo, ẹphe nweru enweru a-bukotaru nk'ayi? Ọo ya bụ; unu t'ayi kweta iphe, ẹphe kfuru; k'ọphu ẹphe e-kweta buru l'alì ayi-a.”
- ²⁴Iphe, bụ unwoke mkpukpu ono l'ẹphe ha, bụ ndu lufutaru l'obu-edukfu ono ekwetakota iphe Hamọ yele nwatibe iya kfuru; a bya ebushikota ẹphe útsù.
- ²⁵A nọlephu abalì ẹto teke ẹphe nọkwadua ọnya ugvu ono; unwu Jékoṗu ụmadzu labu; ndu ọphu ẹphe lẹ Dayina shi lẹ nne lanu, bụ iya bụ Símiyọnu; mẹ Lívayi egbeshi m̄ita ogu-mbeke ẹphe je afuaru ndu mkpukpu ono l'otu-l'ukfu. Ẹphe eje etso ndu mkpukpu ono ọgu; jiko iphe, bụ unwoke, nọ iya nū gbugee.
- ²⁶Ẹphe egbua Hamọ yele nwatibe iya Shékemu; bya eduta Dayina l'ulo Shékemu; yo buru ẹphe alala.
- ²⁷Unwu Jékoṗu awuda lẹ mkpukpu ono yele odzu ono, kuru iya nū ono; je akwaa ẹphe l'okwata l'okfu nwunne ẹphe ono, e guderu k'ẹhuka mebyishia ono.
- ²⁸Ẹphe kpukoru aturu ẹphe; kpukoo eswi ẹphe; mẹ nkakfu-igara ẹphe; jiko iphemiphe ọbule, bụ ke ndu mkpukpu ono gwoo; mbu gwoo gwoo mẹ iphe ọphu nọtsua l'egu.
- ²⁹Ẹphe gwokotaru ẹku ẹphe; kpukota unwanyi ẹphe; mẹ unwegirima ẹphe lẹ ndzu; bya egwoo tutua l'ulo ẹphe.
- ³⁰Tọ dū iya bụ; Jékoṗu asụ Símiyọnu yele Lívayi: “Ọwaa egbe iphe ọphu unu kpataru iya nta-a! Nta-a bẹ unu meru tẹ ya buru ẹjo madzu l'ẹke ndu alì-a nọ; mbu ndu Kénanu yele ndu Pérezu. Mgbẹ unu marua lẹ ya ha nwanshi. Ẹphe -zakọta nta-a bya afuaru iya bẹ yele ndibe iya a-bukwaru kpurupyata!”
- ³¹Ẹphe asụ iya: “?Ọ gbakwanuru t'o mee nwunne ẹphe l'ọ bụ nwanyi ọkpara ẹge ono, o meru iya ono?”

Mbulembu 35

Jékoṗu akwala Bételu

- ¹Ya ndono; Nchileke asụ Jékọpu: “T’ọ kwalia lashia Bételu je eburu.” Sụ iya: “O -rua; t’ọ kpuaru yẹbe Nchileke ẹnya-ngweja; mbụ yẹbe Nchileke ono, byakfutaru iya nù l’o shi agbaru nwunne iya Íso ọso ono.”
- ²Tọ dụ iya bụ; Jékọpu asụ ndibe iya; mę ndu ẹphe l’iya bu: “T’ẹphe pakotakwaru iphe, bụ nte ndu ọhodo, ẹphe gude haa; ẹphe emee onwẹphe t’ẹphe dụ nsọ; yeshia uwe ẹphe; chítatsua ọphu ka mma yee.
- ³L’ẹphe abyakwa oje Bételu, ẹke ya a-kpuru Nchileke ẹnya-ngweja. Nchileke bụ onye ono, dzọru iya nù teke ono, ya shi eje ntakfuru ono; buru onye, chekotaru iya nù l’iphe bụ ẹge ya jekotaru iya.”
- ⁴Ya ndono; ẹphe atuko iphe, bụ nte ndu ọhodo ono, ẹphe doru ono nù Jékọpu; tųkokwaphu iphe-nchị ẹphe yeshia nù Jékọpu. Jékọpu achita iya lia lẹ mkpuli achi, nọ lẹ Shékemu.
- ⁵Ẹphe akwalia tųgbua; Nchileke emee; egvu egudekota iphe, bụ ndu mkpukpu, nọ-pheru ẹphe mgburumgburu; k’ọphu bụ l’ẹ t’ọ dudu ndu tųru iya ámà k’oje ẹphe ọchi ọso.
- ⁶Tọ dụ iya bụ; Jékọpu yẹle ndu ẹphe l’iya yị ejee bya ejerua Luzu, bụ iya bụ Bételu l’alị Kénanu.
- ⁷Yọ kpua ẹnya-ngweja l’ẹke ono; bya agua ẹke ono Ẹlu Bételu; kẹ l’ọ bụ l’ẹke ono bẹ Nchileke koshiru iya onwiya teke o shi agbaru nwunne iya ọso.
- ⁸Ya ndono; Debóra, bụ nwanyi, heru Ribéka teke o shi buru nwata abya anwuhu. E woru iya lia lẹ mkpuli ukfu achi, nọ lẹ nsuda Bételu. Ọo ya meru; e woru ẹke ono gwa Alọnu Bakutu.
- ⁹Jékọpu eshitsulephu Padanu-Áramu lata; Nchileke abyakfuta iya ọdo bya agooru iya ọnu.
- ¹⁰Nchileke asụ iya: “Ẹpha ngu bụ Jékọpu; ọle tsube nta-a bẹ ẹpha ngu ta abuhedu Jékọpu; ẹpha ngu a-buru Ízurelu.” Yọ buru iya bụ lẹ Nchileke agua ya Ízurelu.
- ¹¹Nchileke asụ iya: “L’ọo yẹbedua, bụ Nchileke bụ Ọkaribe-Kakota-Ike. Ii-zụ azuzu bya adu l’otu. Ii-meta ndu a-buru mba; metakwaphu mbakeshi. Ndu eze e-shi ngu l’ehu lufuta.
- ¹²Alị ono, ya nuru Ébirhamu; mę Áyizaku ono bẹ ya anukwa ngu phụ; l’anukwa iya phụ unwu nwanwanwanwa ngu.”
- ¹³Nchileke ekfutsuaru yeru iya; haa ya l’ẹke ono tųgbua.
- ¹⁴Jékọpu abya apalia mkpuma gvube l’ẹke ono, Ojejoje nọdu kfuru yeru iya ono; bya awua mę l’eli iya; wukwaa ya phụ manụ; gude gwaa ya.
- ¹⁵Jékọpu agua ẹke ono, Nchileke nọ kfuru yeru iya ono Bételu.

Anwuhu Rechelu yẹle Áyizaku

- ¹⁶Ephe egbeshi lẹ Bételu tųgbua. Efuratu adųdelephu ephe ntse; ime awata ome Rechelu. Ime ono ataa ya ike.
- ¹⁷Teke ono, ime ono shiru ike ono bẹ nwanyi, eswi iya ime sųru iya: “T’ẹ b’ọ tsųshi egvu. L’ọ kwa nwata nwoke ọdo bẹ ọo-mų.”
- ¹⁸Yọ byade ọtu-bu ume; gųa nwata ono Benoni; E mebetsua; nna nwata ono abya agua ya Bénjaminu.
- ¹⁹Ya ndono; Rechelu anwųhu; e lia ya l’uzo, e shi eje Efuratu, bu iya bu Bétulehemu.
- ²⁰Jékọpu eswita mkpuma gvube l’eli ili ono. Mkpuma ono nọphu l’eli ili ono jeye ntanu-a l’ekoshi l’ọ bu ili Rechelu.
- ²¹Ízurelu atųgbukwaa ọdo; je egvube ọlo-ékwa l’azu ọlo-eli mkpųkpu Eda.
- ²²Yọ buru teke Ízurelu bu l’ẹke ono bẹ Rúbenu raru Biliha, bu nnufu nna iya. Nna iya; mbų Ízurelu anųa ya. Jékọpu mųtaru unwoke iri l’ẹbo.
- ²³Unwegirima kẹ Lii bu Rúbenu, bu iya bu ọkpara Jékọpu; mẹ Símiyọnu; Lívayi; Júda; Ísaka; mẹ Zébulọnu.
- ²⁴Unwegirima kẹ Rechelu aburu Jósefu; mẹ Bénjaminu.
- ²⁵Unwegirima kẹ Biliha; mbų onye Rechelu guderu egude bu Dánu; mẹ Náfutali.
- ²⁶Unwegirima kẹ Zilipa; mbų onye Lii guderu egude aburu Gádu; mẹ Ásha. Ndu onanu bu unwoke, a mųshikotaru Jékọpu lẹ Padanu-Áramu.
- ²⁷Jékọpu alakfuta nna iya, bu Áyizaku lẹ Mamure l’iku Kiriyaatu Arųba, bu iya bu Héburonu, bu ẹke Ébirihamu yele Áyizaku shi jiko buru.
- ²⁸Iphe Áyizaku nọru bu ọkporo afa tete;
- ²⁹b’ọ nwųhuderu; lakfushia ndiche iya phe. Ọ kakpọoru nka ọhuma. Yọ nwųhutsua ono; unwu iya; mbų Íso yele Jékọpu elia ya.

Mbųlembu 36

Eri Iso

- ¹Qwaa bu eri Íso, bu iya bu Édọmu.
- ²Íso luru unwanyi ndu Kėnanu. Nwanyi k’odungu bu Ada, bu nwatibe Elọnu onye Hetu. Nwanyi k’ẹbo bu Oholibama, bu nwatibe Ana; bukwaruphu nwanwa Zibiyọnu onye Hevu.
- ³Nwanyi k’ẹto bu Basematu, bu nwatibe Ishimelu; bukwaruphu nwunne Nebayọtu.
- ⁴Ada mųtaru Íso Elifazu; Basematu amųtaru iya Ruwelu.
- ⁵Oholibama amųtaru iya Jewushi; mųtaru iya Jelamu; mẹfua Kora. Ndu ono bukota unwu, a mųtaru Íso lẹ Kėnanu.

- ⁶Íso abya eduta unyomu iya; mę unwegirima iya ndu k'unwoke; mę ndu k'unwanyi; duta iphe, bu ndibe iya l'ęphe ha; ruta elu iya; mę iphe bu anu, o kpataru lę Kėnanu; yo buru iya ęla ęke, teru ęnya l'ęke nwunne iya; mbu Jėkopu bu.
- ⁷Iphe ęphe nweru hatabewa nshinu; k'ophu bu l'ęphe ębo te ebukotahedu l'ękalanu. Elu ęphe emee; alı ono, ęphe bu ndu mbyamumba ono te edzuhe ęphe ebubu.
- ⁸Yo buru iya meru iphe Íso, bu iya bu Ęđomu jeru je eburu l'alı ugvu Sėyi.
- ⁹Owaa eri Íso, bu nna ndu Ęđomu teke o bu l'alı ugvu Sėyi:
- ¹⁰Owaa ępha unwu Íso: Elifazu bu nwata nwoke ophu Ada mutaru iya. Ruwelu bu nwata nwoke ophu Basematu mutaru iya.
- ¹¹Unwegirima unwoke ophu Elifazu mushiru bu: Tėmanu; Omaru; Zefo; Getamu; mę Kenazu.
- ¹²Elifazu nweru nwanyi ophu bu nnufu iya. Onye onanu bu Timına. Timına mutaru iya nwata nwoke lanu, aza Amaleku. Ndu onanu bu unwu-nwa Ada, bu nyee Íso.
- ¹³Unwegirima unwoke ophu Ruwelu mutaru bu: Nehatu; Zera; Shama; mę Miza. Ndu onanu bu unwu-nwa Basematu, bu nyee Íso.
- ¹⁴Unwegirima unwoke ophu Oholibama mutaru Íso bu: Jewushi; Jelamu; mę Kora. Oholibama ono bu nwatibe Ana bya aburu nwanwa Zibiyonu.
- ¹⁵Owaa ndu bu ishi l'eri Íso ndo-o: Unwegirima kę Elifazu, bu okpara Iso bu: Tėmanu; Omaru; Zefo; Kenazu;
- ¹⁶Kora; Getamu; mę Amaleku. Ndu ono bu ndu bu ishi l'eri Elifazu l'alı Ęđomu. ęphe bu unwunwa Ada.
- ¹⁷Ndu ophu bu ndu ishi l'unwegirima kę Ruwelu bu: Nehatu; Zera; Shama; mę Miza. Ndu onanu bu ndu bu ishi l'eri Ruwelu l'alı Ęđomu. ęphe bu unwunwa nyee Íso, bu iya bu Basematu.
- ¹⁸Unwegirima ophu Oholibama mutaru Íso bu: Jewushi; Jelamu; mę Kora. Ndu onanu bu ndu bu ishi l'eri nyee Iso, bu iya bu Oholibama, bu nwatibe Ana.
- ¹⁹Ndu ono l'ęphe ha bukota unwu Íso, bu iya bu Ęđomu; buru ęphe bugbaa ndu ishi l'ikfu ęphe iche iche.
- ²⁰Unwegirima kę Sėyi, onye Horu, bu iya bu onye nwe alı ono bu: Lotanu; Shobalu; Zibiyonu; Ana;
- ²¹Dishonu; Eza; mę Dishanu. Unwegirima Sėyi ono, bu lę Ęđomu ono bu ęphe bugbaa ndu ishi ndu Horu.
- ²²Unwegirima kę Lotanu bu: Hori; mę Hemanu. Timına bu nwunne Lotanu kę nwanyi.
- ²³Unwegirima kę Shobalu bu: Aluvanu; Manahatu; Ebalu; Shefo; mę Onamu.

- ²⁴Unwegirima ke Zibiyonu bu: Aya; me Ana. Ana owananu bu iya cho-vuru nwogvu obu, ekpo oku l'echi-egu l'eke ocheru nna iya, bu Zibiyonu nkakfu-igara.
- ²⁵Unwegirima ke Ana bu: Dishonu; me Oholibama, bu nwatibe iya ke nwanyi.
- ²⁶Unwegirima Dishonu bu Hemudanu; Eshubanu; Ituranu; me Keranu.
- ²⁷Unwegirima ke Eza bu: Bilihanu; Zevanu; me Ekanu.
- ²⁸Unwegirima ke Dishanu bu: Uzu; me Aranu.
- ²⁹Owaa ndu ishi ndu Horu: Lotanu; Shobalu; Zibiyonu; Ana;
- ³⁰Dishonu; Eza; me Dishanu. O bu ephebedua bu ndu ishi ndu Horu l'ege ephe shitsua l'ikfu l'ikfu l'alí Séyi ono.

Ndu eze, achí ndu Édómu

- ³¹Owaa bu ndu eze, vuru ọzo chia ndu Édómu; be eze ọdo, shi Ízurelu chideru ephe:
- ³²Béla Beyo buru eze ndu Édómu. Mkpukpu iya bu Dinuhaba.
- ³³Béla anwuhulephu; Jobabu Zera, bu onye Bọzura abya aburu eze l'ozori iya.
- ³⁴Jobabu anwuhulephu; Hushamu, bu onye Témanu abya anodu l'ozori iya chilahaa.
- ³⁵Hushamu anwuhulephu; Hadadu Bedadu, bu iya lu-gburu ndu Mídiya le Móabu abya aburu eze l'ozori iya. Mkpukpu nk'iya bu Avitu.
- ³⁶Hadadu anwuhulephu; Samúla ke Masureka abya anodu l'ozori iya chilahaa.
- ³⁷Samúla anwuhulephu; Shawulu ke Rehobotu, no l'iku Enyimu Yufurétusu abya anodu l'ozori iya chilahaa.
- ³⁸Shawulu anwuhulephu; Bálu-Hananu Akubo abya aburu eze l'ozori iya.
- ³⁹Bálu-Hananu anwuhulephu; Hada aburu eze l'ozori iya. Mkpukpu iya be eekuje Pawu. Epha nyee ya aburu Mehetabelu, bu nwatibe Maturedi. Maturedi bukwanu ada Mezahabu.
- ⁴⁰Owaa epha ndu bu ishi l'eri Íso l'ege ephe shitsua l'ikfu l'ikfu; me eke ephe butsua, eekutsua epha ephe alaru: Timína; Aluva; Jitetu;
- ⁴¹Oholibama; Ela; Pinonu;
- ⁴²Kenazu; Témanu; Mibiza;
- ⁴³Magudelu; me Iramu. Ndu-a l'ephe ha bukota ndu ishi ndu Édómu; l'ege ephe gude bua l'alí ono, ephe lutaru ono. Ephe l'ephe ha tukọ buru ndibe Íso, bu nna ndu Édómu.

Mbulembu 37

Nro, Jósefu roshiru

- ¹To du iya bu; Jekopu eburu l'alí ono, nna iya shi buru ono, bu iya bu alí Kénanu.

²Owaa akọ ẹhu Jékọpu: Jófẹfu anọlephu afa iri l'ẹsaa wata otso unwana iya phe l'eche aturu. Unwana iya phe ono bu unwegirima nyee nna iya phe; mbu Biliha; me Zilipa. Yo buje; ẹphe -lata; yo dooru nna ẹphe ejo iphe, unwana iya ndu ophu anọduje eme.

³Ízurelu aka oyeru Jófẹfu obu me l'ẹge o yeru unwu iya ndu ophu. Ishi iya aburu l'o bu nwa, a muru iya le nka. Yo bya akwaaru Jófẹfu uwe-nlọkpuru ẹka-ogologo, e dengashiru edengashi.

⁴Teke unwana iya bya amaru le nna ẹphe ka iya oyeru obu me l'ẹge o yeru ẹphebedua; ẹphe abya akpo ya ashi; ẹphe te ekfujeheru iya okfu oma.

⁵Yo be ujiku lanu; Jófẹfu arọ nro; bya ezeeru iya unwana iya ono. Nro ono emee; ẹphe akabakpo ya ru okpo ashi.

⁶Yo su ẹphe t'ẹphe gebe te ya zeeru ẹphe nro, ya roru.

⁷Wo ẹphe: “Le ya roru nro; ẹphe ajiko l'esweshi oshiwitil'egu. A nonyaa; iswe witu nk'ia egbeshi vudo evudo; iswe iya nk'ẹphe abya anọ-pee nk'ia mgburumburu; l'eforu nk'ia ono ifu l'ali.”

⁸Unwana iya ono asu iya: “?Bu iya bu l'iri l'oo nggu e-mekochaa buru eze l'achi ẹphe to? Mbu;?bu nggu e-mekochaa buru ishi ẹphe to?” Nro ono, o roru ono yele okfu ono, o kfuru ono emee; ẹphe akabaa ya ru okpo ashi.

⁹Yo be mboku odo; yo byakwa bya arọ nro odo; bya ezekwaaru iya phu unwana iya ono. Ono b'o suru ẹphe: “Unu gebe te ya zeeru unu nro odo, ya roru. Ya roru nro; ẹnyanwu; me onwa; owaa mkpo-kpodo iri le nanu abya eforu iya ifu l'ali.”

¹⁰Teke o zeru nna iya nro ono ẹge o zeru iya unwana iya phe be nna iya baru iya mba; su iya: “?Bu egbe nro ngunu du ẹge onanu??O bu le nne ngu; me yebedua, bu nna ngu; me unwana ngu phe e-mekochaa bya eforu ngu ifu l'ali to?”

¹¹Unwana iya ono awataru iya okoru okopho. Obenu le nna iya wotaru iphe ono kwachia l'okpoma.

Unwana Jófẹfu ere iya

¹²Ya ndono; unwana iya achita aturu nna ẹphe jeshia echeche l'iku Shékemu.

¹³Ízurelu asu Jófẹfu: “?Mgbẹ i marua l'unwana ngu phe eche aturu l'iku Shékemu. Ngwaa; bya te ya zi ngu t'i je agbaphee ẹphe.” Jófẹfu ekwe iya.

¹⁴Nna iya asu iya t'o je agbaphee unwana iya l'ẹke ẹphe no l'eche aturu; maru ẹge ẹphe du; ẹphe l'aturu ono. Teke o phutsuaru ẹphe; yo lata bya akoru iya. Yo buru le nsuda Héburonu b'o no zia ya ozi ono. Jófẹfu erua Shékemu;

¹⁵nwoke obu aphu iya l'ẹke ogha-phe l'egu l'ẹke ono; ji iya: “?Bu ngunu be jicho?”

¹⁶Yo su iya: “L'o kwa unwana iya phe; be ya achọ. O -buru l'i maru ẹke ẹphe no l'eche aturu ẹphe; byiko tunuru iya onu iya.”

- 17**Nwoke ono asụ iya: “L'ẹphe lufuakwaru l'ẹke-a. Lẹ ya nukwaru teke ẹphe shi ekfu t'ẹphe je Dótanu.” Tọ dụ iya bụ; Józsefu achọru ẹphe tugbua; je achọ-vu ẹphe l'uzo Dótanu.
- 18**Ẹphe aphụ l'iya phụ l'uzenya; wata ọchi idzu ẹge ẹphe e-shi gbua ya.
- 19**Ẹphe asụ onwẹphe: “Ọ-rọ-nrọ-a abyakwa-a!
- 20**Unu bya t'ayi gbua ya; chee lẹ nsụ lanụ l'ẹke-a. Teke e metsuaru; ayi asụ l'ọ bụ anụ-ẹgu-ẹgbudu gburu iya. T'ayi mawaruru ẹge nrọ iya ono e-shi vua.”
- 21**Rúbẹnu anụle iya phụ; chọlahaa ẹge ya e-shi dzọo ya t'ẹphe bẹ egbu iya. Yọ sụ: “Unu t'ayi be egbukwa iya egbugbu.
- 22**Unu be egbukwa ọchi. Iphe unu e-mechia bụ t'unu paru iya chee l'iduma-wa, nọ l'echi-ẹgu ẹke-a. Ọlobu; unu be emekakwa iya iphe.” Iphe kparu iphe Rúbẹnu kfuru ẹge ono bụ k'ọphu ọo-dzọfuta iya; duta iya dulaaru nna iya.
- 23**Ya ndono; Józsefu abyarutalephu ẹke unwanna iya ono nọ; ẹphe egude iya; yefu iya uwe-nlọkpuru ẹka-ogologo iya ono, e dengashiru edengashi ono;
- 24**kputa iya chee l'iduma. Iduma ono kpọhuru nkụ; to nwe iphe nọ iya nụ.
- 25**Ẹphe anọdukwadia k'ori nri; bya apalia ẹnya; phua ndu Ishimelu, liberu shi lẹ Gíledu; ẹphe l'inya-ivu ẹphe, vutsua manụ, eshi mkpọ; manụ bamụ; yeru meeru gude l'eje Íjiputu.
- 26**Júda asụ unwanna iya ndu ọphu; “?Bụ ngunu bẹ ayi e-rita iya mẹ ayi gbua nwanna ayi woru odzu iya lia?
- 27**Unu bya t'ayi ree ya ndu Ishimelu. T'ẹ b'ọ dukwa iphe ayi e-je iya ememe; l'ọ kwa nwanna ayi, ayi ẹya bụ mee lanụ.” Unwanna iya ono ekwe.
- 28**Ndu Mídiya ono, l'agba nghọ ono eswedelephu; unwanna Józsefu ono akpufuta iya l'iduma ono; woru iya ree ndu Ishimelu ono ụkporo pọngu. Ẹphe eduta iya lashia Íjiputu.
- 29**Rúbẹnu abya enyoo iduma ono; bya aphụ lẹ Józsefu ta anọhedu iya; yo gude ẹhu-eghughu woru uwe iya lajaa.
- 30**Yo jekfushia unwanna iya phẹ ono; je sụ ẹphe: “Mẹ nwata ono ta anọhekwa l'ẹke ono.?Nanụ uzo, ya e-shi iya nta-a?”
- 31**Ya ndono; ẹphe akputa egbu lanụ gbua; chita uwe Józsefu tsee lẹ mee egbu ono.
- 32**Ẹphe achita uwe-nlọkpuru ẹka ogologo ono chilaaru nna ẹphe; sụ iya: “T'o lekwa uwe, ẹphe detataru. T'o leedu iya ẹnya; maru m'ọ bụ ke nwatibe iya tẹ t'ọ bụdu iya.”
- 33**Jékopu abya elee ya ẹnya; yọ bụru iya. Yọ sụ: “L'ọ kwa uwe nwatibe iya! Ọ dukwa l'ọ bụ ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu gburu iya. L'ọ kwa anụ-ẹgu-ẹgbudu labushiru Józsefu vīriviri!”

³⁴Jékoṗu egude aphụ lajaa uwe iya; chíta uwe-aphụ yee; kwaa ẹkwa nwa iya ono abali olemole.

³⁵Unwegirima iya: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyị abya egboo ya nta; gboo ya imo; to kwe t'e gbota iya. Yọ sụ ẹphe: "T'ẹphe haa ya tẹ ya gụa aphụ nwa iya ono jeye teke ya a-lakfu iya l'ili." Ọ bụ ẹge ono bẹ nna iya gude kwaa ẹkwa iya.

³⁶Ya ndono; ndu Mídiya ono eje eworu Jósefu ree Pọtifa lẹ Íjiputu. Pọtifa ono bụ onye lanụ lẹ ndu ejeru Fero ozi; buru iya bụ onye ishi ndu soja, eche Fero nche.

Mbulembu 38

Júda yẹle Téma

¹Ya ndono; yọ buru teke ono bẹ Júda haru unwunna iya; tugbua jeshia kẹ nwoke Adulámu, eeku Hira je eburu.

²Yọ buru l'ẹke ono bẹ Júda nọ phụa nwatibe nwoke, eeku Shuwa, bụ onye Kénanu. Yọ lua nwata ono; yẹle iya abya azẹe;

³yọ tsụta ime; bya amutaru iya nwata nwoke, ọ gụru Ẹru.

⁴Yọ bya atsuta ime ọdo; mụa nwata nwoke; gụa ya Onanu.

⁵Yọ bya atsuta ime ọdo; mụkwaaphu nwata nwoke; gụa ya Shela. Yọ buru lẹ Kezibu b'ọ nọ mụa nwata ono.

⁶Júda abya aluaru Ẹru, bụ ọkpara iya nwanyi. Ẹpha nwanyi, ọ luru iya bụ Téma.

⁷Obenu lẹ Ẹru, bụ ọkpara Júda bụ onye menukaru ẹjo iphe. Ojejoje eworu iya chigbua.

⁸Tọ dụ iya bụ; Júda asụ Onanu: "T'ọ lụpyabe nyee nwunne iya ono; k'ọphu oo-shi ẹge ono togboru nwunne iya ono akọ lẹ mgboko."

⁹Obenu lẹ Onanu mawaru lẹ nwata, nwanyi ono a-muta ta abudu nk'iya. Yọo buje yẹle nyee nwunne iya ono zeru; ọ -gbaa teke ọo-nyị iphe; yọ nyiru iya wushi l'alị; k'ọphu ẹ too doberu nwunne iya ono akọ.

¹⁰Iphe ono, ọonoduje eme ono adu Ojejoje eji; yo wokwaru iya phụ chigbua.

¹¹Ya ndono; Júda asụ nyee nwa iya ono; mbụ Téma t'ọ la kẹ nna iya je anodu jeye tẹ Shela, bụ nwatibe iya vufuta. Ishi iya aburu l'ọ riru; sụ: "A maru;?onye onanu ta anwuhufuduanu ẹge unwunne iya ndu ọphu nwushihuru." Tọ dụ iya bụ; Téma atugbua; lashia kẹ nna iya.

¹²A bya anokwaru ọphu baru ishi; nyee Júda, bụ iya bụ nwatibe Shuwa abya anwuhu. Júda akwagetsua ẹkwa iya; tugbua; yọ buru iya oje Timina ọgba-phe ndu akpuru iya aturu iya eji. Onya iya; mbụ Hira, bụ onye Adulámu etsoru iya; yọ buru ẹphe ejeje.

- 13**Ya ndono; ama abya agbaaru Táma lẹ nna nji iya ejekwa Timina obyishi aturu iya eji.
- 14**Yo yefuwaphu uwe, nwanyi, nọ l'ulo-maa, o yeru; chita ulari-ifu phụ-kpua onwiya ifu t'ẹ ba ahube iya ama; je adugaru l'onu ẹke, eeshije abahu Enému, bukwanu ọzo, e shi eje Timína; ke l'ọ mawaru lẹ Shela vufutawaru; obule e te eduduaru iya nọ iya t'ọ lupyabe obu.
- 15**Júda abya aphua Táma tubesu l'oo nwanyi okpara; ke l'ọ phụ-kpuru onwiya ulari l'ifu;
- 16**tọ ma l'ọ bu nyee nwa iya. Yo jekfube iya l'iku ọzo ono; sọ iya t'ephẹ zẹe. Táma aji iya iphe ọo-kfụ iya t'ephẹ zẹe obu.
- 17**Júda asu iya: “Lẹ ya e-shi l'elu iya kpẹe ya nwada-eghu lanu.” Táma asu iya t'ọ wofuta iphe-itumo, ya e-gude jeye teke ọo-kputaru iya nwada-eghu obu?
- 18**Yọ ji Táma; sọ iya: “?Bu ngunu b'ọ du ngu tẹ ya yeru ngu l'itumo obu?” Yọ sọ iya: “L'ọ bu iphe-olu iya; iphe-ohubama, tso iya nọ; mẹ mgboro ono, o gude l'eka ono.” Júda ekwe iya; chiru iphe ono nọ iya; yele iya eje azee. Táma atsutawaphu ime.
- 19**Júda atugbulephu; Táma aphufu ulari-ifu ono, o shi phụ-kpua ifu ono; chita uwe nwanyi, nọ l'ulo-maa phụ, o shi yee phụ yepu azu.
- 20**E metsua; Júda abya akputa nwada-eghu ono kpẹe onya iya phụ; mbu Hira t'ọ je akpẹe nwanyi ono; chitakwanuru iya iphe phụ, o yeru iya l'itumo phụ. Yo shi rua ẹke ono; tọ phuhe nwanyi ono.
- 21**Yọ ji ndu ẹke ono: “Nanu nwanyi okpara ono, shi nọdu l'iku ọzo Enémuono?” Epe asu iya l'ẹ to nwekwa nwanyi okpara, nojeru l'ẹke ono.
- 22**Tọ du iya bu; yọ laphushia azu; je asu Júda: “Lẹ ya ta aphukwa iya. Ọdo aburu lẹ ndu, bu l'ẹke ono sukwaru l'ẹ to nwekwa nwanyi okpara, nojeru l'ẹke ono.”
- 23**Júda asu: “T'a haa ya t'ọ nwewaruru iphe ophu, o gude; a nonyakwaa; e gude iya nọ chilahaa ayi ochi. Mbu;?ya ta kpedunua ngu-a nwada-eghu-a; nggu egude iya je achọ ya; t'i phụ iya?”
- 24**A nọlephu iphe ruru onwa ẹto; a bya asu Júda lẹ nyee nwa iya-a; mbu Táma gbe agbaakwanu okpara; l'ọ gbe duakwanu ime. Júda asu t'a kpufuta iya; je akpoo ya oku!
- 25**A kpufutadele iya phụ; yo gworu iphe ono, Júda chejeru iya ono nọ t'e gwojeru iya; sọ t'e kfuru iya: “L'ọ kwa onye nwe iphe-a bẹ yeru iya ime.” Sọ t'e kfuru iya: “T'ọ gbuedu iphe-olu-wa igo; iphe-ohubama, tso iya nọ; mẹ mgboro-wa t'ọ maru:?oo-maghe onye nwe iya nọ?”
- 26**Júda aphulephu iphe ono; maru l'oo nk'ia; bya asu: “Ha! Nwanyi-a kakwa iya obu onye doberu ẹka ndoo; kele ya sutuaru lẹ Shela a-lupyabe iya; e metsua; ya te emehe iya.”
- 27**Yọ gbaa teke oo-zeda; a maru l'ọ bu ejima unwoke labu, nọ iya l'epho ono.

²⁸Yo zedade; onye lanu evuru uto wofuta aka. Nwanyi, eswi iya ime ono abya ewota owuu uswe gbabe iya l'aka; su l'oo onye onanu vu uto.

²⁹Nwata ono ewobalephu aka ono; nwunne iya eyewaphu ishi; kwofuta. Nwanyi ono, eswi ime ono asu: “?Owaa ege i shiru kpataru onwongu uto?” Ya ndono; a gu onye onanu Perezu.

³⁰Nwunne iya ophu a gbaberu eri owu uswe l'aka phu etsowa iya phu. A gu yebedua Zera.

Mbulambu 39

Josefu yele nyee Potifa

¹To du iya bu; e duru Josefu rua Ijiputu; Potifa azu-ghachi iya ndu Ishimelu ono. Potifa bu onye Ijiputu, tso le ndu Fero nuru oke-okwa. Yo buru iya bu onye ishi ndu soja, echeje Fero nche.

²Ojejoje eswiru Josefu; iphemiphe obule, o yeru aka l'ajahuru iya. Yo buru l'ulo onye Ijiputu ono, bu nnajiufu iya ono.

³Nnajiufu iya ono abya aphu le Ojejoje swiru Josefu eswiru; bya aphu l'iphemiphe obule, o yeru aka agajuru iya;

⁴Josefu abya atuba iya l'obu; yo woru iya mee nwozi iya; mbu mee ya onye, elekota ufu iya kparamkparam enya; bya ewokwaruphu iphemiphe obule, o nweru enweru ye iya l'aka t'o letajuru iya enya.

⁵Tsube teke ono, Potifa meru Josefu onye ishi, eletaru iya ufu iya enya; me iphemiphe obule, o nweru enweru ono be Ojejoje bya egude okfu ehuru Josefu goru nwoke Ijiputu ono onu. Onu ono, Ojejoje goru iya ono emee iphemiphe obule, Potifa nweru l'ufu; me ophu no l'egu; yo kweru iya.

⁶Potifa ahakotaru Josefu iphemiphe obule, o nweru enweru t'o letajuru iya enya; k'ophu bu l'e to duhedu iphe, okpajekwadu ishi ege ee-me iya. Iphe, o maleruphu nwenkinyi bu te ya ria nri. Josefu be gbaru ugbugba oma; l'amashi mma ike.

⁷A nonyalephu; Josefu atuba nyee nnajiufu iya ono l'enya. Yo su iya t'o bya t'ephe zee.

⁸Josefu ajika; su iya: “Le keshinu nnajiufu iya meru iya onye ishi iphemiphe obule, o nweru enweru b'e to okpajekwa ishi iphe eme nu l'ufu iya. Iphemiphe obule, o nweru enweru b'o yekotaru iya l'aka te ya letaru iya enya.

⁹O bu ege ike ke nnajiufu iya ha l'ulo-wa bu ege ike nk'iya ha. To nwe iphe o wohajuru iya ewoha; a gufuphu nggubedua; ke l'i bu nyee ya.?Nanu ege ya e-shi bya emee egbe akpamara owaa; kpua Nchileke?”

¹⁰Iphe bu mboku-mboku, mutaru amuta; yo kfukwaruphu Josefu te yele iya zee. Obenu le Josefu te kwedu; mbukponu te yele iya nodu l'ekalanu.

- ¹¹Yo be ujiku lanu; Jósefu abahu l'ulo te ya jee ozi, noru iya nu. Teke ono b'e to dudu ndu ejeje ozi l'ulo ono m'oo onye lanu, no l'ime ulo ono.
- ¹²Nyee Potifa ono awo iya l'uwe iya; su iya t'o bya t'ephe zee. Jósefu eyefu uwe iya ono haa ya l'eka gbafu etezi.
- ¹³Yo phulephu le Jósefu yefuru uwe iya haa ya l'eka kfufu etezi;
- ¹⁴kukowaphu ndu ozi ulo iya; su ephe: “Unu lenu! Nwohu-a, shi Híburu-a b'e dutaru t'o bya emeru ejo ahuma kpua ephe. O bakfutaru iya l'ime ulo l'eke-a te ye l'iya zee. Ya eworu mkpu chia.
- ¹⁵Yo nulephu le ya echi mkpu t'a bya agbaaru iya mkpu; paru uwe iya haaru iya; kfufu etezi.”
- ¹⁶Nwanyi ono egude uwe ono gbururu jeye nnajiufu Jósefu abata.
- ¹⁷Yo bya akooru iya iphe, muru nu; su iya: “Le nwohu Híburu-a, i dubataru ayi l'eke-a be byakwaru t'o mee mu ejo ahuma ntanu-a.
- ¹⁸Ya echilephu mkpu t'a bya agbaaru iya mkpu; yo haaru iya uwe iya kfufu etezi.”
- ¹⁹Nnajiufu Jósefu anulephu iphe ono, nyee ya kfuru iya l'o bu ege ohu iya meru iya ndono; voru oku ghua ehu.
- ²⁰Potifa akputa Jósefu je eye l'oka-mkporo, eze atu-chije ndu mkporo iya. Obenu le Jósefu no le mkporo ono;
- ²¹Ojejoje eswiru iya; l'ekoshi iya le ya yeru iya obu. Yo mee onye eche oka-mkporo ono; yo yeru Jósefu obu.
- ²²Onye ono, eche oka-mkporo ono emee Jósefu ishi ndu nokota l'oka-mkporo ono. Iphemiphe obule, eeme l'eke ono aburu Jósefu b'o nokota l'eka.
- ²³Iphe nowa Jósefu l'eka be onye eche oka-mkporo ono ta akpajehedu ishi ege ee-me iya; kele Ojejoje swiru Jósefu; iphemiphe obule, o yeru eka l'agajeru iya.

Mbulembu 40

Jósefu ako iphe, noro, ndu mkporo roro bu

- ¹A nonyaa; onye, agbajeru eze ndu Ijiputu mee; me onye eghejeru iya buredi emeswee nnajiufu ephe.
- ²Iphe eghulaha Fero eghughu l'eke umadzu labu ono, ejeru iya ozi ono no; mbu onye ishi ndu agbajeru iya mee; me onye ishi ndu ophu eghejeru iya buredi.
- ³Yo chita ephe je atuchishia l'ufu onye ishi ndu soja, echeje Fero nche. O kwaphu l'eke ono b'a tu-chiru Jósefu.
- ⁴Onye ishi ndu soja ono, echeje Fero nche ono eduru Jósefu yeru ephe t'ephe zije iya ozi. Ephe anonyaa le mkporo ono;

⁵unwoke labu ono; mbu onye ono, agbajeru Eze ndu Ijiputu mee; me onye ophu eghejeru iya buredi abya ajiko roo nro l'enyashi ujiku lanu. Iphe nro ono ekfu adugbaa iche l'iche.

⁶Yo be l'utsu iya; Josefu abya aphu l'ehu ta atsodu ephe ena.

⁷Yo ji ndu ono, okwa ephe kpo-litaru l'oru Fero ono; mbu ndu ono, a jiko ephe l'iya tuchia le ke nnajiufu iya ono; su: “?Bu ngunu meru iphe ehhu ta atsodu unu ena ntanu?”

⁸Ephe asu iya l'ephe ebo tukoru roo nro; to du onye a-karu ephe iphe nro ono butua. Josefu asu ephe: “?To du Nchileke bu onye akoje nro? Unu zenuaru iya nro obu.”

⁹Onye ishi ndu ono, agbajeru Fero mee ono abya ezeeru Josefu nro nk'iya; su iya: “Le ya roru nro; phu onwiya oshi vayinu l'ifu.”

¹⁰Oshi vayinu ono nweru ekali eto. Yo bya erua iru; tsua igu; mishia akpuru l'ofoko l'ofoko; bya achashia.

¹¹Ya ndono; ya egude okoro Fero l'eka; bya ewota akpuru vayinu ono pyia ya apyipyi; pyita iya mini ye l'okoro ono; nu Fero.”

¹²Josefu asu iya: “Owaa iphe nro ono bu ndo-o: Ekali oshi eto ono bu ujiku eto.

¹³Abali eto ntanu be Fero a-bya edufuta ngu l'eke-a; mee ti laphu azu l'oru ngu; gbalaharu Fero mee ege, i shi agbaru iya eya.

¹⁴Olobu; teke ono, iphe a-duru ngu le mma ege ono, oo-duru ngu iya ono; nyatabukwa yebe Josefu; kfuaru Fero okfu ehhu iya; k'ophu aa-tufu iya l'oka-mkporo-a;

¹⁵ke l'o kwa ezita b'e zitaru iya l'ali Hiburu. A bya erua eke-a; bya ekwekputa iya chee le mkporo l'e b'o du iphe, ya meru.”

¹⁶Ya ndono; onye ishi ndu ophu eghejeru Fero buredi aphulephu le Josefu koru nro ono ohuma; su iya: “Le yebedua rokwaruphu nro; vuru nkata buredi eto.

¹⁷Nkata ophu kpo-kfuru l'eli iya b'e yeru iphe du iche l'iche, e gheshiru Fero. Unwenu abya avukalaha iphe, no le nkata k'eli iya ono.”

¹⁸Josefu asu iya: “Owaa iphe nro ono bu ndo-o: Nkata eto ono bu abali eto.

¹⁹Abali eto ntanu be Fero a-bya akpufuta ngu; woru ngu swigbua l'eli oshi. Unwenu abya avukaa anu ngu.”

²⁰Ya ndono; yo be mboku k'eto ono; yo gbaa le mboku, a muru Fero. Yo bya anodu l'agbaru ndu ozi iya aji, o gude ekoshi l'oo mboku ono b'a muru iya. L'aanokwadu l'agba aji ono b'o ziru; e je edufutaru iya onye ishi ndu onanu, agbajeru iya mee ono; me onye ishi ndu ophu eghejeru iya buredi. E je edufuta ephe dobe l'ifu ndu ozi iya ndu ophu.

²¹Yọ bya anụ-phu onye ishi ndu onanu, agbajeru iya mee ono okwa iya azu; yo wataru iya ogbaru mee odo.

²²Obenu l'onye ishi ndu ophu eghejeru iya buredi b'ọ swi-gbukwanuru. Yọ buru iya bu le nro ono avukota l'ege ono, Jófesu kfulu iya ono.

²³Obenu l'onye ishi ndu ono, agbajeru Fero mee ono ta nyatahedu Jófesu; yo woru iya zahaa.

Mbulembu 41

Jófesu ekfu iphe Nro Fero bu

¹A nọlephu afa ebo; Fero abya arọ nro; phụ eke o vudo l'iku Enyimu Náyilu.

²A bya ele enya; eswi esaa, bukataru eji tayingu; dukota bemubemu eshi le Enyimu Náyilu ono rufuta; bya awushiru l'iku eke ono l'akpa nri.

³A nonyaa; eswi esaa odo, dutsua ejo adudu; dukota nyago-nyago-nyago eshikwaphu l'enyimu ono rufuta bya anonyabe ndu ophu l'iku enyimu ono.

⁴Eswi esaa ono, dutsua ejo adudu; bya adukota nyago-nyago-nyago ono abya ajiko eswi esaa ophu, bukataru eji tayingu phụ; dukota bemubemu phụ takota. E megee; Fero abya elutehu.

⁵A nonyakwaa; mgbenya abya eziru iya odo. Yọ rọ nro k'ebọ. L'onanu b'ọ roru nro; oke-akpe esaa, hakota okporokpo; du mma fokotaru l'ishi akpe lanu.

⁶A nonyaa; oke akpe esaa odo, bukota mgbapya akpe, pherephere uzo enyanwu-ahata mebyishiru emebyishi afoshikwaaphu;

⁷oke akpe esaa ono, bugbaa mgbapya akpe ono abya ajiko oke akpe esaa ophu du okporokpo; ọo afọfo phụ lekota. Fero elutehu; bya amaru l'ọ bu nro.

⁸Yo be l'utsu; nro ono akwata tsulaha ya l'ehu nshinu. Yo zia t'e je ekuaru iya ndu njibya; me ndu Ijiputu, maru mmamiphe. Fero abya ezeeru epe nro ono. To du epe onye duru ike koru iya iphe, nro ono bu.

⁹To du iya bu; onye ishi ndu agbajeru Fero mee asu iya: "L'ọ kwa ntanu-a be ya nyataru iphe, ya meru, e ta dudu mma.

¹⁰Teke ono, ehu ghujeru nggube Fero eghughu l'eke yebe nwozi ngu no, a gbajeru ngu mee; me onye ophu eghejeru ngu buredi. Iphe eghutabe ngu eghughu; k'ophu i chitaru epe je atuchia l'ufu onye ishi ndu soja, echeje ngu nche.

¹¹Yo be enyashi ujiku lanu; epe ebo arọ nro; nro ono enwekotaru iphe, o bu.

¹²Yo nweru nwokoroby, bu onye Hiburu, ejeru onye ishi ndu soja, echeje ngu nche ozi, ayi l'iya tuko nodu l'eke ono. Ayi ezeeru iya nro ono; yo koru ayi iphe, o bu. Onyenonu b'ọ koru iphe, nro nk'iya bu.

- ¹³Yọ bụleruphu ẹge ono, o kọru iya ono b'ọ vukotaru. Mbẹdua, agbajeru ngu mee-a b'i nu-phuru okwa mu azu; bya eworu onye ophu kfu-gbua.”
- ¹⁴Tọ du iya bu; Fero abya ezia t'e je ekua Jófẹfu. Nta-a nta-a b'a tofuwaru iya le mkporo ono. Yọ bya akpua ishi; chita uwe odo yee; yọ buru iya oje l'ifu Fero.
- ¹⁵Fero asu Jófẹfu: “Lẹ ya roru nrọ; tọ du onye duru ike kọru iya iphe o bu. Obenu lẹ ya nuwaru l'obuje; e zeeru ngu nrọ; nggu akọru onye ophu iphe nrọ ophu bu.”
- ¹⁶Jófẹfu asu Fero: “L'ẹ tọ kwa yẹbedua akoje iya. L'ọ kwa Nchileke bẹ a-koru nggube Fero iphe nrọ ono bu ẹge oo-ji ngu epho.”
- ¹⁷Fero asu Jófẹfu: “Lẹ ya roru nrọ; vudo l'iku Enyimu Náyilu;
- ¹⁸phua eswi esaa, bukotaru eji tayingu, dukota bemubemu eke epheshi lẹ mini ono rufuta bya anodu l'iku mini ono l'akpa nri.
- ¹⁹Eswi esaa odo, dutsulephu ejo adudu; dukota nyago-nyago-nyago erufutakwaphu. Ya ta aphubudua eswi, dujeru eji ẹge ono lẹ Ijiputu!
- ²⁰Eswi esaa onanu, dutsua ejo adudu; dukwaphu nyago-nyago-nyago ono; abya ajiko eswi esaa k'ivuzo phu takota.
- ²¹Yọ tatsua ya; dukwaphu ejo adudu ẹge o duhawa; k'ophu bu l'ẹ tọ dudu onye ekweta l'oo ya taru eswi ndu ophu. Ya ndono; ya elutehu.
- ²²“Ya abyakwa bya ekuru mgbenya odo; watakwa oro nrọ odo. Lẹ k'ugbiya-a bẹ ya phuru oke-akpe esaa, foru afofo; du mma; l'ẹke o bya apakota l'ukfu akpe lanu.
- ²³A nonyaa; ya abya aphukwaaphu oke-akpe esaa odo, dutsua mgbapya mgbapya; bukotaru mkpegbafu akpe; pherephere uzo enyanwu-ahata ephenwushia ya ephenwushi l'ẹke o patakotakaruphu.
- ²⁴Oke-akpe esaa ono, dukota mgbapya mgbapya ono abya ajiko ndu ophunanu, du mma phu lekota. Ya ezekotaru ndu njibya nrọ ono; tọ du onye duru ike kọru iphe o bu.”
- ²⁵Tọ du iya bu; Jófẹfu asu Fero: “Lẹ nrọ ebo ono, nggube Fero roru ono bukwa iphe lanu b'ọ bu. L'ọ kwa Nchileke eme tẹ ya koshi nggube Fero iphe, ya abya ememe.
- ²⁶Eswi esaa phu, dukota mma phu bu afa esaa. Ege ono kwaphu bẹ oke-akpe esaa phu, dukota mma phu bukwapu afa esaa. Oo ya bu lẹ nrọ ono jiko buru nrọ lanu.
- ²⁷Eswi esaa phu, dutsua nyago-nyago-nyago; bya adu ejo adudu, wufutaru nu lẹ ndu ophu wufutatsuaru phu; me l'oke-akpe esaa phu, dutsua mgbapya mgbapya; pherephere, shi uzo enyanwu-ahata phepyashiru ephesyashi phu bu afa esaa, ejo-egu e-me.
- ²⁸“O dua l'ọ bu ẹge ono, ya kfuhawaru ngu ono: L'ọ kwa Nchileke koshiru nggube Fero iphe, ya abya ememe.
- ²⁹Afa esaa bẹ nri a-ha nshinu lẹ Ijiputu gbaa mgburumburu.

³⁰Obenu l'afa ɛsaa ɔphu tso iya nɔ bɛ ɛjo-ɛgu e-me. Afa ɛsaa phu, nri a-ha nshinu lɛ Íjiputu phu bɛ aa-zahakɔta; ɛgu emee madzɔ ɛge ono jaa ya eze.

³¹ɛjo-ɛgu, a-byanɔ e-me to nwedu onye a-nyatakwadu teke ono, nri shi ha nshinu ono.

³²Iphe kparu iphe e meru tɛ Fero rɔo nrɔ ono uzi labɔ ɛge ono bu tɛ Fero maru lɛ Nchileke ribuwaru ɛtomu iya; mbɔ l'ɛ tɔ dudu ɛge aa-nɔ-be; Nchileke emee ya.

³³“Nta-a bukwa tɛ nggube Fero lee ɛnya; fɔta onye iphe edoje ɛnya; buru onye maru iphe; mee ya t'ɔ buru onye ishi l'alì Íjiputu mgburumburu.

³⁴Nggɔ afɔtakwaphu ndu a-nɔ-tsota onye ishi Íjiputu ono; t'ɛphe keje iphe bu iphe, ndu Íjiputu kpataru l'okfu ɛphe ɔzo ise wota ɔzo lanɔ l'ime afa ɛsaa phu, nri a-ha nshinu phu.

³⁵T'ɛphe nakɔo nri ono l'afa ono, nri a-ha nshinu ono. Teke ɛphe nakɔtsuaru iya; t'ɛphe gude ikike kɛ nggube Fero jee l'edukfu l'edufu l'alì-a gbaa mgburumburu je akwakɔbetsua ya.

³⁶Nri ono bɛ ee-doberu ndu alì-a kwabɛru afa ɛsaa ono, ɛjo-ɛgu e-me lɛ Íjiputu ono; k'ɔphu ɛgu te eyechidu alì-a.”

³⁷Iphe ono, Jósefu kfuru ono adɔ Fero yeke ndu ozi iya l'ɛphe ha mma.

³⁸Fero aji ɛphe; sɔ: “?O nweru onye ɔdo, ɛphe a-phɔ ɔdo, e-gbe ka nwoke ɔwaa, bu onye Ume Nchileke nɔ l'ɛhu ɛge-a?”

³⁹Tɔ du iya bu; Fero asɔ Jósefu: “Keshinu ɔphu Nchileke meru t'ì makɔtaru iphemiphe ɔbule-a l'ɔ ha b'ɛ to nwehekwa onye ɔdo gbe ka ngu nɔ lɛ k'iphe-odo-ɛnya; to nwe onye ɔdo, ka ngu ɔmaru iphe.

⁴⁰Oo nggubedua l'a-buru ishi l'ufu iya. Onyemonye ɔbule, nɔ l'alì-eze yebe Fero a-nɔdu anɔru ngu okfu. Iphe yebe Fero e-gude ka ngu nwenkinyi buwa kɛ l'oo ya bu eze.”

Ndu Íjiputu l'ophu nɔ Jósefu l'ɛka

⁴¹Ya ndono; Fero asɔ Jósefu: “Alì Íjiputu l'ɔ ha; bɛ ya yeekwaru ngu l'ɛka.”

⁴²Fero agbata echi mkpushi-ɛka iya gbabɛ Jósefu; bya eyee ya akpawuru uwe; bya anyabɛ iya iphe-olu mkpɔla-ododo.

⁴³Yɔ bya ewota ɔgbo-inya k'ɛbo nɔ Jósefu t'ɔogbaje. Ndu madzɔ awata ɔra t'e fooru Jósefu ifu l'alì. Yɔ buru iya bu l'o woru alì Íjiputu l'ɔ ha ye Jósefu l'ɛka.

⁴⁴Ya ndono; Fero asɔ Jósefu: “L'oo yebe Fero bu eze. Obenu l'ɛ to nwedu onye ha k'ome iphe l'alì Íjiputu gbaa mgburumburu; a -gufu l'ì sɔru t'e mee iphe ɔbu.”

⁴⁵Fero abya agu-kwazi Jósefu ɛpha; kulahaa ya Zafunatu-Paniya; byakwaphu bya eduta Asenatu, bu nwatibe Potifera, agwajɛru ndu ɔnu iphe dee ya t'ɔ luru. Jósefu abya atuko alì Íjiputu l'ɔ ha jegbakota.

⁴⁶Jósefu nọwaru ụkporo afa l'afa iri teke ọ wataru ojeru Fero, bu eze ndu Íjiputu ozi. Jósefu eshi le ke Fero jegbakota ali Íjiputu mgburumgburu.

⁴⁷L'afa esaa ono, nri no ono be ali mehukotaru iphe ntumatu.

⁴⁸Jósefu ajiko nri, a kotaru le Íjiputu l'afa esaa ono, nri no ono kwakokota; doo ya l'ulo eke, eedobeje nri l'edukfu l'edukfu. Yoo buje; o -bya l'edukfu; yo tuko iphe, bu nri, a kotaru l'egu, no l'uzo ibyiya onanu kwakobe.

⁴⁹Jósefu wuleruphu akpe, e gbutaru egbuta jeye yo kuru l'ikpo, ha l'o bu eveve mgbogidi enyimu. Nri ono hatabe nshinu; k'ophu a nonyaaru; e debuhu iya l'ekwo; ke l'o kporu eka ege ee-me guta iya aguta.

⁵⁰T'afa ejo-egu ono kwaa bya be Asenatu, bu nwatibe Potifera, agwajeru ndu Onu iphe mutawaru Jósefu unwegirima unwoke labu.

⁵¹Jósefu guru okpara iya Manase; su: "Le Nchileke mewaru te ya zahaa iphe-ehuka, byaru iya nu; zahaakwaphu ufu nna iya."

⁵²Onye k'ebo b'o guru Ifuremu; su: "Oo Nchileke be meru te ya barahu l'ali-a, ya shi eje ntakfuru-wa."

⁵³Afa esaa ono, nri no le Íjiputu ono abya agvu.

⁵⁴Afa esaa k'ejo-egu phu abya abya. Yo buleruphu ege ono, Jósefu kfuru ono b'o meru. Ejo egu ono emekota ndu mkpukpu odo; yo buru Íjiputu nwenkinyi bu eke nri no.

⁵⁵Ejo egu ono emedelephu ndu Íjiputu; ephe eje aralahaaru Fero ekwa nri. Fero asu ndu Íjiputu kpamukpamu: "Unu jekfufe Jósefu. Iphe o suseru t'unu mee; unu emee ya!"

⁵⁶Ejo egu ono edzuleruphu ali ono; Jósefu eworu ulo ono, e doru nri ono tuhashia; reshilaha ndu Íjiputu nri; ke l'ejo-egu ono ajawa madzu eze l'ali Íjiputu gbaa mgburumgburu.

⁵⁷Iphe bu mbakeshi abyaje Íjiputu okpata Jósefu nri; ke l'ejo-egu ono ajawa madzu eze l'iphe bu mgboko mgburumgburu.

Mbulembu 42

Unwu Jekopu eje Íjiputu okpata nri

¹Jekopu anua le nri no le Íjiputu; bya aji unwu iya ege o du be ephe nodu; chiru enya yeru onwephe ege ono?

²Wo ephe: "Le ya nukwaru le nri no le Íjiputu. Unu jekwa eke ono je akpata nri; k'ophu egu te egbushidu ephe."

³To du iya bu; unwana Jósefu ephe iri atugbua jeshia okpata nri le Íjiputu.

- ⁴Obenu lẹ Jékoṗu te kwedu tẹ Bénjaminu, bụ nwunne Jósefu tsoru ẹphe; kẹ l'ootsu egvu l'iphe e-me iya.
- ⁵Tọ dụ iya bụ; unwu Ízurelu etsoru lẹ ndu jeru ọkpata nri; kẹ l'ejo-ẹgu ono rukwaruphu alị Kénanu.
- ⁶Ya ndono; yọ bụru Jósefu bụ gọvano ndu Íjiputu; bụru iya ereje ndu alị ono nri. Tọ dụ iya bụ; unwana iya pẹ ono erua bya ebyishi ikpere; puaru iya ifu l'alị.
- ⁷Jósefu aphulephu unwana iya ono; hụbewaphu ẹphe ama; melahaa l'ẹ tọ madu ẹphe; kfulahaaru ẹphe ntanwụ ntanwụ; ji ẹphe ẹke ẹphe shi? Ẹphe asụ iya l'ẹphe shikwa alị Kénanu abya ọkpata nri.
- ⁸Ọ bụ oswi-okfu lẹ Jósefu hụbekotaru unwana iya ono ama; obenu l'ẹphebedua ta hụbehedu iya ama.
- ⁹Tọ dụ iya bụ; Jósefu abya anyata nro ono, ọ rojeru l'ẹhu ẹphe ono; sụ ẹphe: “L'ẹphe bụ ndu ngge. L'iphe, ẹphe byaru bụ t'ẹphe maru ẹke, a tuzoru ẹhu l'alị-a!”
- ¹⁰Ẹphe asụ iya: “Onye nwe mu nụ; wawakwa; l'ọ kwa nri bẹ ẹphebe ndu ozi ngu byaru akpata.
- ¹¹L'ọ kwa nna lanụ bẹ mụkotaru ẹphe. L'ẹphebe ndu ozi ngu bụkwa ndu ire-lanụ; l'ẹphe ta bụkwa ndu ngge.”
- ¹²Jósefu asụ ẹphe: “L'ọ ejo-ire! L'iphe ẹphe byaru bụ t'ẹphe maru ẹke, a tuzoru ẹhu l'alị-a!”
- ¹³Ẹphe asụ iya: “L'ẹphebe ndu ozi ngu dukwa iri l'ẹbo shi lẹ nna lanụ l'alị Kénanu. Onye kẹ nwata bẹ yele nna ẹphe nọ l'ufu; onye lanụ bẹ ta anọhedu nụ.”
- ¹⁴Jósefu asụ ẹphe: “L'ọ bụ iphe ono, ya kfuru ono bẹ unu bụ; mbụ l'unu bụ ndu ngge!
- ¹⁵Qwaa ẹge ee-shi maru ire unu ndọ-ọ: Ọ -bụrua lẹ Fero nọ-ọ ndzụ ẹge ọ nọ iya; bẹ unu ta aladu l'ẹ ba bụ lẹ nwanna unu kẹ nwata phụ b'e dutaru bya l'ẹke-a.
- ¹⁶Iphe unu e-me bụ t'unu zi onye lanụ l'ime unu t'o je eduta nwanna unu ono; unu bẹ ndu ophu l'unu ha bẹ a-nọdukota lẹ mkpọro. Ọo ya bụ; t'e shi ẹge ono; maru mẹ iphe, unu ekfu;?ọ bụa oswi-okfu. Teke ẹ t'ọ -dudu; Fero -nọdu-a ndzụ ẹge-a, ọ nonu iya-a bẹ unu bụkwa ndu ngge l'oswiya.”
- ¹⁷Yọ chita ẹphe je eye lẹ mkpọro; ẹphe anọ abalị ẹto.
- ¹⁸Yo be mbọku k'ẹto; Jósefu asụ ẹphe: “Unu -mewa iphe-a, ya abya ekfukfu-a bẹ ndzụ e-dzukwa-a unu; kẹle yebe Jósefu bụkwa onye atsụ Nchileke egvu.
- ¹⁹Ọ -bụru l'unu bụ ndu ire-lanụ l'oswiya; t'onye lanụ l'unu nọdu lẹ mkpọro l'ẹke-a; tẹ ndu ophu wota nri wolaaru ndibe unu ophu ẹgu eme l'ufu.
- ²⁰Obenu lẹ nwanna unu kẹ nwata ono bẹ unu dutafuje dutaru iya l'ẹke-a. Teke unu meru iya ẹge ono; ya amaru l'unu bụ ndu ire-lanụ; haa t'ẹ b'e egbushi unu.” Ẹphe ekweta;

- ²¹kfulahaaru onwẹphe: “L'ọ kwa iphe ẹphe meru nwanna ẹphe bẹ aanu ẹphe aphu iya ẹge-a. L'ẹphe phuru egbe aphu, ọ guru kpua ẹphe teke ono, o shi arọo t'e dobe iya ndzu ono; ọphu ẹphe angaduru iya nchi. L'ọ kwa iphe ono kparu iphe ẹphe eje egbe iphe-ẹhuka-a ntanu-a.”
- ²²Rúbenu asu ẹphe: “?Ya te kfiduru unu t'ẹ b'ọ du iphe unu e-me nwata ono; unu te yeru iya onu? Nta-a bẹ ọchi iya nonu ẹphe l'ishi.”
- ²³Ẹphe ta ma lẹ Jófẹfu anu iphe ẹphe ekfu; keshinu ọphu o nweru onye atu-nweru iya iphe ẹphe ekfu.
- ²⁴Jófẹfu eshi l'ẹke ẹphe nọ lufu je awata ọra ẹkwa; metsua laphutashia azu bya ekfuru yeru ẹphe ọdo. Yọ su t'a kpufuta Símiyonu; kee ya ẹgbu l'ifu ẹphe l'ẹke ono.
- ²⁵Jófẹfu abya asu t'e yejishiaru ẹphe nri l'ẹda ẹphe; yephukotaru ẹphe okpoga ẹphe azu l'ẹda ẹphe; a nu ẹphe nri, ẹphe e-ri l'uzo. E megetsulephu ẹge ono, o kfuru ono;
- ²⁶ẹphe apatsuaru ẹda nri ẹphe ono doo l'eli nkakfu-igara ẹphe; tugbua; yọ buru ẹphe alala.
- ²⁷Ẹphe erua l'ẹke ẹphe nọ-zitaru k'aradu; onye lanu l'ime ẹphe abya atoshia ẹda iya te ya hata nri nu nkakfu-igara iya; okpoga iya anoduwa l'onu ẹda ono.
- ²⁸Yọ su unwunne iya ndu ọphu: “Inhii; me okpoga iya b'e gbe yephukwaru iya azu! Owaa ya l'ẹda iya l'ẹke-a!” Meji atofu ẹphe; ẹhu anmalahaa ẹphe anmanma. Ẹphe asu onwẹphe: “?Bu egbe ngunu bẹ Nchileke meru ẹphe ẹge-a?”
- ²⁹Ẹphe alaruta Kénanu; bya atuko iphemiphe ọbule, meru nu kọoru nna ẹphe; mbu Jékọpu; su iya:
- ³⁰“L'onye bu ishi l'alị ono bẹ kfukwaru ẹphe ntanwu ntanwu; mee ẹphe l'ọ bu ndu byaru ngge l'alị ẹphe.
- ³¹Obenu l'ẹphe kfukwaru iya l'ẹphe kwa ndu ire-lanu; l'ẹphe ta bukwa ndu ngge.
- ³²L'ẹphe dukwa unwoke iri l'ẹbo shi lẹ nna lanu. Onye lanu ta nọhedu; onye ke nwata bẹ yele nna ẹphe nọ l'ufu lẹ Kénanu.
- ³³“Ya ndono; onye ishi ono, achi ndu alị ono asu: ‘L'ẹge ya e-shi maru me ayi bu ndu ire-lanu bu t'ayi haa onye lanu l'ayi te yele iya nọdu l'ẹke ono; ayibe ndu ọphu ewota nri wolaaru ndibe ayi, ẹgu eme.
- ³⁴Ọlobu t'ayi dutakwaru iya nwanna ayi ke nshii phu. Ọo ya bu; ya amaru l'ayi ta budu ndu byaru ngge; l'ayi bu-a ndu ire-lanu l'oswiya. Teke ono; ya eduru unwunne ayi ọphu nu ayi; ayi ejelahawaru ẹge du ayi mma l'alị ono.’ ”
- ³⁵L'ẹphe wataru ọtoshi ẹda ẹphe ono; bẹ ẹphe phutsuaru ẹkpa okpoga ẹphe l'ime ẹda ẹphe ono. Egvu egude ẹphe; gudekwaphu nna ẹphe.
- ³⁶Nna ẹphe; mbu Jékọpu asu ẹphe: “Nta-a bẹ unu emewa t'unu nagee ya unwu iya. Jófẹfu ta nọhedu; Símiyonu ta nọhe; nta-a bẹ unu emefua t'unu natafua ya Bénjaminu. Ẹ to nwehedu ẹke ya shiru iya nta-a, ọ dukwaduru iya lẹ ntse.”

³⁷Rúbènu asụ nna iya: “Ọ -bụru ị ya te edulataduru ngu Bénjaminu; gbulephu ụnwegirima kẹ yẹbe Rúbènu; ẹphe ẹbo-ọ. Ye iya Bénjaminu l'ẹka; ya e-dulataru ngu iya-a.”

³⁸Obenu ị Jékọpu sụru: “Wawa; nwa mu; Bénjaminu te tsodu unu; kẹle nwunne iya nwuhuhawaru; nta-a bụwa-a yẹbedua nwenkinyi iya. O -nweru iphe meru iya nụ l'uzo; bụwa iphe unu eme bụ tẹ ya gude ishi-ẹwo iya-a gụa aphụ laa maa.”

Mbulembu 43

Unwunna Jósẹfu; du Bénjaminu eje Íjiputu

¹Ya ndono; ẹjo-ẹgu ono te kwe ekwekwe l'alị Kénanu.

²Ndibe Jékọpu erigelephu nri ono, ẹphe shi ị Íjiputu wolata ono; Jékọpu asụ ụnwu iya t'ẹphe la azụ ị Íjiputu je azụtafuaru ẹphe nri!

³Júda asụ iya: “Lẹ nwoke ono nmakwaru ẹphe ọkwa nmashia ya ike: l'ẹ te ekwekwa t'ẹphe phụ iya ọdo; m'ọ -bụru l'ẹphe ị nwanna ẹphe ono ta ayịdu.”

⁴Wo iya: “I -kwe t'ẹphe ị Bénjaminu yiru; bẹ ẹphe e-jekwa-a je akpata ngu nri ọbu.

⁵Ọ -bụru l'i ti kwedu; bẹ ẹphe te ejekwa; kẹle nwoke ono nmakwaru ẹphe ọkwa nmashia ya ike: l'ẹ te ekwekwa t'ẹphe phụ iya ọdo; m'ọ -bụru l'ẹphe ị nwanna ẹphe ono ta ayịdu.”

⁶Ízurelu aji ẹphe: “?Nanu ẹge ọ dụ; bẹ unu kfulahaaru nwoke ono l'unu nweru nwanna ọdo; shi ẹge ono wolataru iya egbe iphe-ẹhuka ọwaa?”

⁷Ẹphe asụ: “L'ọ kwa nwoke ono jilahaaru ẹphe njikponu; l'akpa ẹphe ishi ẹhu ẹphe; mẹ kẹ ndibe ẹphe. Ọ jiru ẹphe: ‘Mẹ nna ayi;?ọ nọkwadu-a ndzu? Mẹ ayi nwefuaru nwunne ọdo?’ Ayi ekwelephu l'eyekotaru iya ọnu l'iphe ọoji.?O nweru teke ayi maru l'ọo-sụ t'ayi duta nwanna ayi ọbu byatashia ẹke ono?”

⁸Ya ndono; Júda asụ Ízurelu; mbụ nna iya: “T'ọ haa tẹ yẹle nwata ono yiru; ẹge ẹphe a-tugbu nta-a jeshia; k'ọphu nggubedua; yẹbedua; mẹ ụnwu ẹphe a-waru; t'egu be egbushi ẹphe.

⁹Mbedua, bụ Júda asuberu ngu ndzụ mu l'ishi nwata ono. Ọ -bụru ị mu te dulataduru ngu iya; taa mu ụta iya jeye ị gbururu.

¹⁰“Ndege ayi te eshi keshinu ono nọduta ẹke-a; mgbe nta-a bẹ ayi ge ejewa nụ gbe latawanụ ugbo ẹbo.”

¹¹Tọ dụ iya bụ; nna ẹphe ono; mbụ Ízurelu asụ ẹphe: “Ọ -bụru l'ọ bụ ẹge ono; bẹ eemefutaje iya; bukwa iya bụ t'unu wotatsua iphe katsua mma l'iphe, a kọtaru l'alị-a ye l'eda, unu a-nụ nwoke ono. Unu gude nwa manụ bamụ; nwa manụ-engu; etse; meeru; akpuru pisutasho; mẹ akpuru alụmondu.

¹²Unu egude okpoga, ha l'ọ bụ ọphu unu gudehawa ugbo labụ; k'ọphu unu a-dụ ike nụ-phu ẹphe okpoga ono azụ; mbụ okpoga ono, e yetsuaru unu l'ọnu ẹda unu ono; ke l'ọ nweru ike bụru l'ẹphe te elebezidu ẹnya mee ya.

¹³“Unu duta nwanna unu ọbu; tųgbua jekfu nwoke ọbu nta-a!

¹⁴Tẹ Nchileke, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike mee t'imiko unu dų nwoke ono t'ọ kwe t'unu lẹ Símiyọnu; mẹ Bénjaminu jịko yịru lata. A bya lẹ mbẹdua; ọ -bụru l'ọo ume-nwa; t'ọ menua mu.”

¹⁵To dų iya bụ; ẹphe abya egwota iphe ono, ẹphe a-nụ Józsefu ono; bya ewota okpoga, ha l'ọ bụ ọphu ẹphe gudehewa ugbo labụ; bya eduta Bénjaminu; yọ bụru ẹphe oje Íjiputu. Ẹphe erua bya evudo Józsefu l'ifu.

¹⁶Józsefu aphyẹphu Bénjaminu l'ẹke ẹphe l'iya yị; sụ nwozi ọlo iya: “T'ọ duta ndu ono je nk'iya.” Wo iya: “T'ọ gbua anụ gude meeru ẹphe ke nri; ke l'ẹphe l'iya e-riko nri l'eswe.”

¹⁷Nwoke ono abya emee ẹge ono, Józsefu kfuru iya ono; duta ẹphe lashia ke Józsefu.

¹⁸E dutalephu ẹphe je edobe l'ọlo Józsefu ono; egvu abya ẹphe l'ẹhu. Ẹphe arilaha l'iphe, kparu iphe e dutaru ẹphe dobe l'ẹke ono bụ k'okpoga phụ, e yekwaziru ẹphe azụ l'ẹda ẹphe lẹ mbọku k'ivuzọ phụ; l'ẹphe mawaru l'iphe, oome t'ọ mee bụ t'ọ shi ẹge ono tso ẹphe ọgu lụ-gbua ẹphe t'ẹphe bụru ohu iya; kputakota nkakfụ-igara ẹphe nworu.

¹⁹Ya ndono; ẹphe ejekfu nwozi Józsefu ono l'ọnu ọlo ono; sụ iya:

²⁰“Byiko nna; l'ugbiya ọphu l'ẹphe byajẹru ọkpata nri phụ;

²¹bẹ ẹphe ruru ẹke ẹphe a-radụ; bya atọhaa ẹkpa ẹphe; phụ l'okpoga, ẹphe gudetsua kpata nri bẹ nọtsua l'ọnu ẹkpa ẹphe; to gbe nwedu ọphu e wofuru m'ọo afụ. Lẹ nta-a bẹ ẹphe wolatakotakwaru iya unu.”

²²Wo iya: “L'ẹphe gudekwaphu okpoga ọdo, ẹphe e-gude kpatafua nri. L'ẹphe ta makwa onye yekwaziru ẹphe okpoga ono azụ l'ẹkpa.”

²³Onye ọru Józsefu ono asụ ẹphe: “Unu nọduru nwandoo; unu ba atsushi egvu! Ọ bụ Nchileke unu; mbụ Nchileke ke nna unu bẹ yeshiru unu okpoga ono l'ẹda unu; ke l'okpoga unu l'ọgiya ọphu bẹ bụ yẹbedua nataru iya.” Tọ dų iya bụ; yo je atufuta Símiyọnu; duta iya jekfube ẹphe.

²⁴Onye ozi ono eduta ẹphe je edobe l'ọlo Józsefu; bya ekee ẹphe mini; ẹphe akwọo ọkpa; bya anụ nkakfụ-igara ẹphe nri.

²⁵Ẹphe abya akwakọbe iphe ono, ẹphe gude, ẹphe a-nụ Józsefu ono; mbụ iphe, ẹphe a-nụ iya teke ọ lataru l'eswe; ke l'ẹphe nuru l'ọ bụ l'ẹke ono bẹ ẹphe e-ri nri.

²⁶Józsefu alatalephu; ẹphe abya egworu iphe ono, ẹphe guderu iya ono nụ iya; bya efooru iya ifu l'alị.

- ²⁷Yọ jì ẹ̀pẹ ẹ̀gẹ ẹ̀pẹ dọ; jìkwaphu ẹ̀pẹ ẹ̀gẹ nna ẹ̀pẹ dọ; mbụ nwoke ọ̀gurennya ono, ẹ̀pẹ kfuru iya okfu iya ono? “?Ọ nọkwadua ndzụ?”
- ²⁸Ẹ̀pẹ asụ iya: “L'o nwozi iya ono; mbụ nna ẹ̀pẹ nọkwa-a ndzụ; ẹ̀hu adụ iya mma.” Ẹ̀pẹ abya efokwaaru iya phụ ifu l'alì ọdo.
- ²⁹Yọ bya apalia ẹ̀nya phụa Bénjaminu; onye ọ̀phu bụ nwunne iya l'ẹ̀pho. Yọ jì ẹ̀pẹ: “?Bụ nwunne unu kẹ nwata, unu shi ekfuru iya ọ̀bu ndọ-ọ?” Yọ bya asụ Bénjaminu: “Nwa mu; tẹ Nchileke meeru ngu eze-ipe-oma!”
- ³⁰Imiko nwunne iya ono adụ iya l'ọ phuru iya. Jósefu alufu-kebe; jeshia ọ̀cho ẹ̀ke ọ̀-ndu raa ẹ̀kwa. Yọ bya abahụ l'ime mkpura iya je anodu raa ẹ̀kwa.
- ³¹Yo metsua bya aswaa ifu; lufuta; kpade onwiya; sụ t'e gwofutaru ẹ̀pẹ nri.
- ³²E doberu Jósefu nri nk'iya iche; doberu unwanne iya nk'ẹ̀pẹ iche; bya edoberu ndu Íjiputu, nọ l'ẹ̀ke ono nk'ẹ̀pẹ iche; kẹ l'ọduje ndu Íjiputu oyi t'ẹ̀pẹ lẹ ndu Híburu rigbabe nri.
- ³³Ndu ono b'e doru; ẹ̀pẹ aghaarú Jósefu ifu; nọ l'ẹ̀gẹ ẹ̀pẹ bụ ọ̀gurennya. Ẹ̀pẹ shi l'ọkpara nọ jeye l'onye ọ̀phu katsukpo ọ̀buru nwata. Yọ dukota ẹ̀pẹ biribiri.
- ³⁴A bya eshi lẹ teburu kẹ Jósefu keeru ẹ̀pẹ nri; oke iya kẹ Bénjaminu aka kẹ ndu ọ̀phu ugbo ise. Ẹ̀pẹ etsoru Jósefu ria; ngua; tee ẹ̀swa.

Mbulembu 44

A lọ-guderu Bénjaminu

- ¹Ya ndono; Jósefu asụ onye ejeru iya ozi l'ulo: “T'o yejishiaru ndu ono nri l'ẹ̀da ẹ̀pẹ; yetabe l'iya phụ ẹ̀gẹ ẹ̀pẹ e-gudeghe.”
- ²Wo iya: “T'o wota okoro mkpola-ocha kẹ yẹbe Jósefu ye l'onu ẹ̀da onye kẹ nwata; mękwaphu okpoga, o gude bya okpata nri.” Yọ bya emee ya ẹ̀gẹ ono, Jósefu kfuru iya ono.
- ³Yo be l'onma-ewa utsu echile iya; a bya edube ndu ono; ẹ̀pẹ alashia; ẹ̀pẹ lẹ nkakfu-igara ẹ̀pẹ.
- ⁴Ẹ̀pẹ eshilephu lẹ mkpukpu ono tugbua; ọ̀le ẹ to nwedua ẹ̀gẹ ẹ̀pẹ jeberu; Jósefu asụ nwozi iya ono: “Tsopyabe ndu ono nta-a nta-a. Teke i gbakfuru ẹ̀pẹ; nggu ajì ẹ̀pẹ: “?Ege ọ dọ bẹ ẹ̀pẹ gbe gude ẹ̀jo iphe kfua ugwo ọ̀huma, e meru ẹ̀pẹ?”
- ⁵?Tọ bụdu okoro, nnajiufu iya anguje mini ndọ-ọ; mbụ okoro oogudeje aphụ ẹ̀nya-labụ? Iphe ono, unu meru ono bukwa ishi iphe, dọ ẹ̀jì b'ọ bụ!”
- ⁶Onye ozi ono abya agbakfu ẹ̀pẹ; bya ewotalephu iphe ono, Jósefu ziru iya ono kfuaru ẹ̀pẹ.
- ⁷Ẹ̀pẹ asụ iya: “Onye nwe mu nù;?nanu ẹ̀gẹ ọ dọ bẹ iikfu ẹ̀gẹ ono? Tẹ njọ gbakwa ẹ̀gbudu; l'ọo ẹ̀pẹbedua, bụ ndu ozi ngu e-je ome egbe iphe onanu!”

²²Ayi asụ nggube onye nwe mu nụ lẹ nwata ono te egbeshijekwa egbeshi l'ẹke nna iya nọ; l'ọ -gbeshi bẹ nna iya a-hakwa ishi.

²³Obenu l'ị sụru ayịbe ndu ozi ngu: 'L'ọ -bụru lẹ nwanna ayi kẹ nwata ono te etsodu ayi bya bẹ ayi ta aphụhekwa ngu ọdo.'

²⁴L'ayi ruru ufu bẹ ayi jeru je ekfuaru nwozi ngu, bụ iya bụ nna ayi ẹge nggube onye nwe mu nụ kfulu.

²⁵“Onye ozi ngu ono, bụ iya bụ nna ayi asụ ayi: ‘T'ayi tughua je azutafua nri ọdo!’

²⁶Ayi asụ iya l'ayi te ejekwa; a gufukwa lẹ nwanna ayi kẹ nwata ono tso ayi; kẹ l'ayi ta adudu ike ophu nwoke ono; l'ẹbe abụ lẹ nwanna ayi kẹ nwata ono tso ayi.

²⁷“Onye ozi ngu ono, bụ iya bụ nna ayi asụ ayi: ‘L'ayi marua lẹ nyee ya mutaru iya unwegirima unwoke labu.

²⁸Onye lanu bẹ ya ta phuhedu; ya asụ lẹ ya mawaru l'ọ bụ anu-egu-egbudu bẹ foburu iya nụ. Keshinu teke ono bẹ ya ta phukwa iya.

²⁹Wo ayi: L'ọ -bụru l'ayi dutafuaru onye ọwaa tughua; o -nweru iphe meru iya nụ bunu iya bụ l'unu mewaru tẹ ya gude ishi ẹwo; gua aphu laa.'

³⁰“Oo ya bụ; ọ -bụru lẹ nwata ono te etsodu ayi laa; lakfu nwozi ngu ono, bụ iya bụ nna ayi ono; mbu; ọ -bụru lẹ nna ayi ono, ndzu iya yeke kẹ nwata ono buwa iphe lanu ono;

³¹phụ ayi; ayi lẹ nwata ono ta yi lata; bẹ ọo-hakwa ishi. Iphe ọ bụ aburu l'ọo ayibedua bẹ meru t'ọ gude nggumaphu laa lẹ nka.

³²Mubẹ nwozi ngu, bụ Júda bẹ kwekwaru nna mu ukwa l'ẹ to dudu iphe e-me nwata-a. Mu sụru iya: 'L'ọ -bụru lẹ mu te edulataduru iya ẹya; t'ọ taa mu uta iya gbururu jeye lẹ gbururu.'

³³“Oo ya bụ; byiko tẹ mube nwozi ngu nodunu l'ẹke-a buri ngu ohu l'ozori nwata ono; tẹ nwata ono tsoruru unwunna mu ndu ophu la.

³⁴?Nanukpoo ẹge mu e-me lakfu nna mu; lẹ mu lẹ nwata ono ẹbe ayi? Byiko be emekwa tẹ mu phụ egbe aphu ọwaa a-byakfuta nna mu ẹge-a!”

Mbulembu 45

Jósefu eme t'unwunna iya maru onye ya bụ

¹Ya ndono; Jósefu ta duhe ike kpade onwiya l'ẹke ndu, ejeru iya ozi nọ; yo chia mkpu; su t'e mee t'onnyemonye obule lufu iya l'ifu. Epe awufu; to nwehe onye yeke iya nokwadu l'ẹke ono. O bụ teke b'ọ meru t'unwunna iya maru onye ya bụ.

²Yọ wata ekwa; rashia ya ike; k'ophu bụ lẹ ndu Íjiputu nuru iya; ndibe Fero anukwaa ya phụ.

- ³Jósefu asụ ụnwunna iya ono: “L'ọ kwa yẹbedua bụ Jósefu! Nna iya;?ọ nọkwadua ndzụ?” Yọ kpọo ụnwunna iya ono okfu; kẹ l'egvu gudekotaru ẹphe.
- ⁴Jósefu abya asụ ẹphe t'ẹphe kpirita iya ntse. Ẹphe ekwe bya akpirita. Yọ sụ ẹphe: “L'ọ kwa yẹbedua bụ nwanna unu phụ; mbụ Jósefu ono, unu reru ndu Íjiputu ono.”
- ⁵Wo ẹphe: “Unu ba awakwa obu; ọphu unu 'atakwa onwunu ụta; k'erere, unu reru iya. Kẹ l'ọ kwa ẹge ee-shi t'a dzọo ndiphe ndzụ kparu iphe Nchileke zifuru iya tẹ ya vuru unu ụzo bya.
- ⁶Ọwaa kwewa afa ẹbo, ẹjo-ẹgu-a mewaru l'alị-a. L'ime afa ise ọphu abya nụ b'ẹ to nwekwa onye emebe iphe l'alị; k'ọphu ọ bụru k'akpata iya.
- ⁷Ọ bụ Nchileke zifuru yẹbe Jósefu tẹ ya vuru unu ụzo bya; k'ọphu ya e-me t'eri unu phọdu lẹ mgboko; mekwaaphu t'unu lẹ ndu eri unu dụ l'igwe wafu.
- ⁸“Ọo ya bụ; l'ẹ tọ bụkwa unubedua bẹ ziru iya tẹ ya bya ẹke-a; ọ kwa Nchileke. Ọ bụ Nchileke ono meru iya; ya anọdu ọnodu nna Fero; mee ya; ya aburu ishi l'ufu eze; bụkwaru iya phụ l'alị Íjiputu l'ọ ha.
- ⁹Nta-a bụkwa t'unu tughua ẹgwegwa je ekfuru nna iya: ‘Lẹ nwatibe iya; mbụ Jósefu suru lẹ Nchileke mewaru yẹbe Jósefu onye ishi ndu Íjiputu kpamukpamu. T'ọ byalẹkwaphu nta-a lakfuta iya; t'ẹ b'ọ jekwa ọkpo ọkfu!
- ¹⁰Ẹke oo-buru bụ lẹ Góshenu ẹke yẹbedua yẹle ụnwu iya; mẹ ụnwu nwanwa iya e-bunyabe iya ebunyabe; mbụ jeye l'aturu iya; eswi iya; mewaru iphemiphe ọbule, unu nweru enweru l'ọ ha.
- ¹¹I -nọdu lẹ Góshenu bẹ ya e-leta ngu ẹnya; kẹ l'ẹjo-ẹgu-a, byaru nụ-a e-mefukwaa afa ise nta-a. Ọdumeka bẹ yẹbedua; ndibe iya; mẹ iphemiphe ọbule, bụ nk'ia bẹ ẹgu e-gbukwa.’
- ¹²“Unubedua l'onwunu jeye lẹ nwunne iya; mbụ Bénjaminu gudewa ẹnya unu ele l'ọ bụ yẹbedua, bụ Jósefu gẹdegede ekfu okfu-a anụ unu.
- ¹³Unu kọoru nna iya k'egbe ugvu, a kwabẹru yẹbe Jósefu lẹ Íjiputu; mẹ k'iphemiphe ọbule, unu phukotaru l'onwunu. Unu dutakwa nna iya bya ẹke-a ẹgwegwa!”
- ¹⁴Yọ bya agbakwa nwunne iya; mbụ Bénjaminu ẹka l'olu; wata ọra ẹkwa. Bénjaminu arukotakwa iya phụ; wata ẹkwa nk'ia.
- ¹⁵Jósefu abya anmakọta ụnwanna iya ono akpa l'ẹphe ha; l'arakwaphụ ẹkwa. E metsua yẹle ụnwanna iya ono abya akọo akọ.
- ¹⁶Nzi abya erua kẹ Fero lẹ unwunne Jósefu bẹ byaru nụ; ẹhu atsọo Fero yẹle ndu ozi iya l'ẹphe ha ẹna.
- ¹⁷Fero asụ Jósefu: “T'ọ kfuru ụnwanna iya phẹ t'ẹphe gwoo ivu ẹphe doo l'eli elu ẹphe; la Kénanu;
- ¹⁸je eduta nna ẹphe; mẹ ndibe ẹphe kpamukpamu gude bya. Ya a-nụ ẹphe alị Íjiputu ẹke ọphu kakọta mma; k'ọphu ẹphe e-buru iya l'eriji ẹpho.

- ¹⁹Kfuru  phe t' phe pata  gbo-inya ndu  jiputu gude je achita  wegirima  phe; unyomu  phe; m  nna  phe bya.
- ²⁰T' phe ba y kwa  shi  ge  phe e-me iphe,  phe a-ha l'ufu; k  l'iphe, bu ali, katsukpo mma l   jiputu a-buru nk' phe.”
- ²¹T  d  iya bu;  nwu  zurelu abya emee  ge ono, Fero kfuru ono. J sefu abya anu  phe  gbo-inya  ge ono, Fero kfuru ono; bya anukwaphu  phe nri,  phe e-ri l'ije  phe ono.
- ²²Y  bya anukota  phe uwe  phungu iche l'iche. B jaminu b'  nuru  kporo mkpola-ocha iri l'ise;  waa uwe, d  iche iche  zo ise.
- ²³Iphe   nuru t'a n  nna iya bu: nkakfu-igara iri, e dojishiru iphe katsukpo mma l   jiputu edoji; m  nne nkakfu-igara iri, e dojikotaru witu; buredi; m waru iphe  do, nna iya a-nodu eri l'uzo teke  o-nodu abya.
- ²⁴E metsua; y  bya edube  wanna iya ono;  phe alashia. Y  s   phe t' phe ba asw kwa  swo l'esu-uzo.
- ²⁵T  d  iya bu;  phe egbeshi l   jiputu; y  buru  phe  la k  nna  phe; mb  J kopu l'ali K nanu.
- ²⁶ phe erua je asu nna  phe: “L  J sefu n kwa ndzu! L'  kwa iya bu onye ishi ndu  jiputu mgburumgburu.” Yo tee J kopu  kfu; to kweta l'  bu oswi-okfu b   phe ekfu.
- ²⁷Obenu l' phe bya akokotaru iya iphe, J sefu kfushiru; y  phulephu  gbo-inya, J sefu nuru t'e gude pata iya; woru ume zua; meji alatashia ya l'oru iya.
- ²⁸ zurelu asu: “Ya kwetawaru l  nwa iya; mb  J sefu n kwadua ndzu. Ya e-je aphu iya; t manu ya anwuhude.”

Mbulembu 46

J kopu ala  jiputu

- ¹Ya ndono;  zurelu abya egwokoo iphemiphe  bule, o nweru tugbua. Yo rua Besheba bya egwooru Nchileke k  nna iya, bu  yizaku eja.
- ²Nchileke abya eshi l' ph  kfuru yeru  zurelu l'enyashi ono; s  iya: “J kopu! J kopu!” Y  za iya.
- ³Nchileke asu iya: “L'  kwa y be Nchileke bu Nchileke k  nna ngu. Ba atsukwa egvu  la  jiputu; kele ya e-me ngu t'i buru mba, ha nshinu l' ke ono.
- ⁴Ya e-duru ngu je  jiputu ono; dulatakwa ngu ph  azu.   bu J sefu a-n  swiru ngu teke  i-nwuhu.”
- ⁵Ya ndono; J kopu egbeshi l  Besheba; y  buru iya atugbu.  nwu  zurelu eduta nna  phe ono, bu iya bu J kopu ye l'ugbo-inya ono, Fero nuru t'e gude pata iya ono.  phe edutakwaphu  nwu  phe; m  unyomu  phe ye l'ugbo-inya ono; y  buru iya  phe.

- ⁶Éphe erutakota elu éphe; mę iphemiphe obule, éphe setaru l'alì Kénanu. Jékoṗu yeḗe unwu iya kpamukpamu ekpolihu; yọ bọru éphe ọla Íjiputu.
- ⁷O dutaru unwu iya: ndu ke unwoke; mę unwu nwanwa iya ndu k'unwoke; duta ndu k'unwanyi; mę unwu nwanwa iya ndu k'unwanyi; tuko iphe bu iphe, shi l'eri iya; ruta; yọ bọru éphe ọla Íjiputu.
- ⁸Qwaa unwu Ízuruḗlu, bu iya bu Jékoṗu; mę iphe bu iphe, shi l'eri iya, tso iya la Íjiputu: Rúbenu, bu okpara iya.
- ⁹Unwu Rúbenu bu: Hanoku; Palu; Hézuronu; mę Kami.
- ¹⁰Unwu ke Símiyonu bu: Jimuwelu; Jaminu; Ohadu; mę Jakinu; Zoharu; mę Sholu, bu nwatibe nwanyi ke Kénanu.
- ¹¹Unwu ke Lívayi bu: Geshonu; Kohatu; mę Merari.
- ¹²Unwu ke Júda bu: Eru; Onanu; Shela; Pérezu; mę Zera. Eru yeḗe Onanu; be nwuhuhawaru le Kénanu. Unwu Pérezu bu: Hézuronu; owaa Hamulu.
- ¹³Unwu ke Ísaka bu: Tola; Puwa; Jashubu; owaa Shimuronu.
- ¹⁴Unwu ke Zébulonu bu: Sereḗdu; Eloṇu; mę Jahulelu.
- ¹⁵Ndu ono l'éphe ha bukota unwu, Lii muḗshiru Jékoṗu le Padanu-Áramu; a guḗfukwa nwatibe iya ke nwanyi, bu iya Dayina. Unwegirima iya ono l'éphe ha: unwoke l'unwanyi bu iphe éphe kpakoṗu du bu ukporo madzu l'umadzu iri l'eto.
- ¹⁶Unwu ke Gádu bu: Zefonu; Hagi; Shuni; Ezubonu; Éri; Arodi; mę Areli.
- ¹⁷Unwu ke Ásha bu: Imuna; Ishiva; Ishivi; owaa Beríya. Nwunne éphe ke nwanyi bu Séra. Unwu ke Beraya aburu: Heba; mę Milikiyeḗlu.
- ¹⁸Ndu ono bukota unwu, Zilipa mutaru Jékoṗu. Zilipa bu nwanyi ono, Lébanu duru yeru nwatibe iya ke nwanyi; mbu Lii l'ulo t'ọ bọru iya ohu ono. Iphe éphe kpakoṗu du bu umadzu iri l'ishingu.
- ¹⁹Unwu ke Rechelu, bu nyee Jékoṗu bu: Jósefu yeḗe Bénjaminu.
- ²⁰Jósefu no le Íjiputu muta Manáse; mę Ífuremu. Nwanyi, muru Jósefu unwegirima ono bu Asenatu, bu nwatibe Pọtifera. Pọtifera bu onye agwajeṗu ndu Onu iphe.
- ²¹Unwu ke Bénjaminu bu: Béla; Beka; Ashibeḗlu; Gera; Námanu; Ehi; Roshi; Mupimu; Hupimu; mę Arudu.
- ²²Ndu ono l'éphe ha bu unwu, Rechelu mutaru Jékoṗu. Iphe éphe kpakoṗu du bu umadzu iri l'eno.
- ²³Nwatibe ke Dánu bu Hushimu.
- ²⁴Unwu ke Náfutali bu: Jazeḗlu; Guni; Jeza; owaa Shilemu.

²⁵Ndu ono bu unwegirima, Biliha mutaru Jekopu. Biliha bu nwanyi ono, Lebanu duru yeru nwatibe iya ke nwanyi; mbu Rechelu l'ulo t'o buru iya ohu ono. Iphe ephe kpakoru du bu umadzu esaa.

²⁶Iphe ephe kpakoru du mbu ndu tsoru Jekopu laa Ijiputu bu ukporo umadzu eto l'umadzu ishingu; mbu ndu be unwu iya; a gufukwa unyomu unwu iya phe.

²⁷A -gukobe iya umadzu labu ono, a mutaru Josefu le Ijiputu ono be iphe ephe kpakoru du; mbu ndibe Jekopu, laru Ijiputu bu ukporo umadzu eto l'umadzu iri.

²⁸To du iya bu; Jekopu abya eyefu Juda t'o vuru uzo je eduta Josefu t'o bya ekoshi ephe eke e shi eje Goshenu. Ephe erulephu ali Goshenu;

²⁹Josefu abya ewota ugbo-inya iya mee ya ege oo-du t'o gude iya je ephe ndzuta. Yo rua je atu nna iya ono gbirimu; rukua ya eka; wata ekwa; raa ekwa ono ogologo.

³⁰Izurelu asu Josefu: "Te ya nwuhwaru nta-a; keshinu ophu ya gudewa enya iya phu l'i nokwadia ndzu!"

³¹To du iya bu; Josefu asu unwunna iya; me ndibe nna iya l'ephe ha: "Le ya e-je ekfuru Fero l'unwunna iya; me ndibe nna iya, shi l'ali Kenanu be lakfutaakwaru iya nu.

³²Ya e-kfuru iya l'ephe bukwa ndu eche aturu; mbu l'ephe bu ndu azu elu; l'ephe chikwa aturu ephe; me eswi ephe; me iphemiphe obule, ephe nweru enweru l'o ha."

³³Wo ephe: "O -buru le Fero kuru unu; ji unu iphe bu eka-oru unu;

³⁴unu sukwa iya l'unube ndu ozi iya shikwaru le dedeedee butaru ndu azu elu; ege nna unu oche phe shihawa buru. Ono kwa ege ee-shi; e kwe t'unu buru le Goshenu; kele ndu eche aturu adujekwa ndu Ijiputu ashi."

Mbulembu 47

¹Josefu abya ejekfu Fero je asu iya: "Le nna iya yele unwunne iya; aturu ephe; eswi ephe; me l'iphemiphe obule, ephe nweru enweru be shiakwa Kenanu byaruta Goshenu."

²Yo bya afota unwunne iya ono umadzu ise gude jekfu Fero.

³Fero abya aji ephe iphe bu eka-oru ephe. Ephe asu iya: "L'ephebe ndu ozi iya bukwa ndu eche aturu. L'o kwa ege ono be nna ephe oche phe cheru iya."

⁴Ephe asukwa iya phu: "L'ephe byaru t'ephe butota l'eke-a; ke l'ejo-egu, eme l'ali Kenanu ta dudu k'ekfukfu; k'ophu bu l'e to nweddu eke aturu ndu ozi ngu a-kpaje nri. Oo ya be ephe ekfu; su byiko t'i haaru t'ephebe ndu ozi ngu buru le Goshenu."

⁵Fero asu Josefu: "Le nna ngu; me unwunne ngu byakfutaakwaru ngu.

⁶Alì Íjiputu bụ nggu b'ọ nọ l'ẹka. Hata ẹke kagee mma l'alì-a nù nna ngu yẹle unwunne ngu t'ẹphe buru. Woru alì Góshenu nù ẹphe t'ẹphe buru. O -buru l'o nweru ndu ophu, i maru l'ẹphe ha, ike-ozì dọ; nggu eye ẹphe t'ẹphe chejeru iya elu nk'ìya.”

⁷Tọ dọ iya bụ; Jófẹfu abya eduru nna iya; mbụ Jékọpu jekfu Fero. Jékọpu abya agooru Fero onu.

⁸Fero aji iya afa ole, ọ nọwaru.

⁹Jékọpu asụ iya “L'ọ kwadua ụkporo afa ishingu l'afa iri bẹ ya nọwaru; ọle ọ bụlephu iphe-ẹhuka l'ọ ha; k'ọphu bụ l'oo-se tẹ ya ba anọ-ruhe ẹge nna iya oche phe nọ-ruru.”

¹⁰Jékọpu abya agooru Fero onu ọdo; lụfushia.

¹¹To dọ iya bụ; Jófẹfu abya emee tẹ nna iya; mẹ unwunna iya pẹ buru lẹ Íjiputu. Yọ nù ẹphe alì Íjiputu, ẹke kagee mma t'ẹphe buru, bụ iya bụ alì Ramesesu, bụ ẹge Fero sụru t'o mee ya.

¹²Jófẹfu l'anụ ndu ono nri l'ẹphe ha; bụ iya bụ nna iya; mẹ unwunna iya; mẹ iphe bụ ndibe nna iya l'ẹphe ha. Oonoduje anụ ẹphe nri l'ẹge unwegirima ẹphe ha.

Jófẹfu yẹle ẹjo-ẹgu ono

¹³Nri agvukota l'alì ono gbaa mgburumburu; kẹ l'ẹgu ono kporu ẹka. Alì Íjiputu mẹ alì Kénanu ajiko gbajoshihu; l'okfu ẹjo-ẹgu ono.

¹⁴Ndu Íjiputu; ẹphe lẹ ndu Kénanu atuko okpoga, ẹphe nweru kpafokota lẹ nri l'ẹka Jófẹfu. Jófẹfu evuta okpoga ono je akube l'ulo Fero.

¹⁵Okpoga onyemonye obule agvulephu; ndu Íjiputu abyakfutashia Jófẹfu bya asụ iya: “T'ọ nù ẹphe nri! O -dudu bẹ ẹphe a-nwushihukwa; kẹ l'okpoga ẹphe gvakwaru lẹ nri.”

¹⁶Jófẹfu asụ ẹphe: “O -buru l'okpoga ẹphe gvwaru; t'ẹphe kputajeru iya elu ẹphe l'ugwo nri, ya a-nụ ẹphe.”

¹⁷Tsube teke ono; ẹphe akputalahaaru iya elu ẹphe; mbụ inya ẹphe; aturu; egu; eswi; mẹ nkakfu-igara ẹphe. Yoo natajẹ ẹphe elu ẹphe; nù ẹphe nri ozori iya. Yọ buru ẹge ono b'o gude zua ẹphe afa ophu.

¹⁸Afa ono agvulephu; ẹphe abyakfuta iya l'afa ophu tso iya nù bya asụ iya: “L'ẹ to nwekwa iphe ẹphe edomiru nggube onye nwe-ẹphe edomi. Lẹ keshinu ophu okpoga ẹphe gvuru; elu ẹphe abukotawaru nke ngu; b'ẹ tọ duhekwa iphe ẹphe tokfu ẹka, ee-gudeje akfu nggube nnajiufu ugwo; a gufu ẹphebedua l'onwẹphe; mẹ alì ẹphe.”

¹⁹Wo iya: “?O dọ l'oo-kwe t'ẹphe buru kpurupyata; ẹphebedua; mẹ alì ẹphe? L'iphe, ẹphe ekfu bụ t'o wota ẹphebedua; mẹ alì ẹphe gude kfu ugwo nri ono; t'alì ẹphe bwaruru kẹ Fero; ẹphebedua aburu iya ohu. Yọ nù ẹphe iphe t'ẹphe mebe l'alì tẹ ndzu dzuaru ẹphe; k'ọphu alì-a ta adabuduru ochobo.”

²⁰Tọ dọ iya bụ; ndu Íjiputu l'ẹphe ha erekota alì ẹphe; kẹ l'ẹgu ono ta bụdu iphe e gude onu ekfu ekfukfu. Jófẹfu azukota iphe, bụ alì, nọ lẹ Íjiputu l'ọ ha; yọ buru kẹ Fero.

- ²¹Jósefu emee ndu Íjiputu l'èphe ha; èphe aburu ohu.
- ²²Alì ndu òphu ẹ tọ zudu nwenkinyi bu alì ndu achijeru ndiphe ẹja; ke l'ò bu Fero anuje èphe nri. Nri ono, Fero anuje èphe ono edzujekwanuru èphe. Yò buru iya meru iphe èphe te eredu alì nk'èphe.
- ²³Jósefu asu èphe: “Lẹ keshinu òphu ya zùwaru unu; zua alì unu nù Fero; owaa iphe, unu e-gude mebe l'alì.
- ²⁴Teke unu kpatajeru iphe ono; unu ekee ya ọzo ise; nù Fero ọzo lanù. Ọzo ẹno òphu be unu e-shi l'eri nri; shi iya l'anù ndibe unu; me unwegirima unu nri; shikwa iya phù wofu òphu unu e-dobe akù.”
- ²⁵Èphe asu iya: “L'ò dzowaru èphe ndzù! Byiko; t'ò dùnu nggube onye nwe-èphe mma t'èphe buru ohu Fero.”
- ²⁶Jósefu abya atua ya; yò buru ekemu l'alì Íjiputu. Ekemu ono be vukwa irè jeye ntanù-a; mbù ekemu ono, a turu sù l'uzi lanù l'uzo ise l'iphe a kpataru l'okfu a-bujeru ke Fero. Ọ buphu alì ndu achijeru oha ẹja nwenkinyi be ta budu alì ke Fero.
- ²⁷Ya ndono; ndu Ízurelu abya eburu Góshenu le Íjiputu. Èphe eburu l'ẹke ono nweru ẹku; nodu iya zushia; bya aka l'igwe.
- ²⁸Jékoṣu ebua le Íjiputu afa iri l'ẹsaa; teke ọ gbaru ọkporo afa ẹsaa l'afa ẹsaa.
- ²⁹Yò gbadelephu Ízurelu l'anwuhu; yo kua nwatibe iya; mbù Jósefu; sù iya: “Ọ -buru le ya nọ ngu-a l'obu l'oswiya; gude nù iya ẹka l'utakfu; riaru iya angù l'ẹ tii lidu iya l'alì Íjiputu.
- ³⁰L'ii-patachia ya je elia l'ẹke e liru nna iya oche phe.” Jósefu asu iya l'ò bulephu ẹge ono, o kfuru iya ono bu ẹge ya e-me iya.
- ³¹Yò sù iya t'ò riaru iya angù l'oo-me iya-a. Jósefu abya eriaru ya ẹya. Ízurelu abya efoo ifu l'oshi-azẹ ya; baaru Nchileke ẹja.

Mbulembu 48

Jékoṣu agọru Manáse yẹle Ífuremu ọnu

- ¹Yo be ujiku lanù; a bya ezia Jósefu le nna iya be ẹhu ta dùdu mma. Yo duta unwegirima iya èphe ẹbo, bu iya bu Manáse; me Ífuremu; yò buru èphe ejeje.
- ²Èphe erua; e je ezia Jékoṣu le nwatibe iya; mbù Jósefu be byakwaru iya ajiji. Yo keshia ẹhu gbeshi bya anodu l'oshi-azẹ ya.
- ³Jékoṣu asu Jósefu: “Lẹ Nchileke, bu Ọkaribe-Kakọta-Ike byakfutaru yẹbe Jékoṣu le Luzu l'alì Kénanu; bya agọru iya ọnu l'ẹke ono;
- ⁴sù iya: ‘Lẹ ya e-me iya tẹ ya zua azuzu; ya ha l'igwe. Lẹ ya e-me iya tẹ ya buru mba k'ẹka iya; nù iya alì-a t'ò buru òkè-iphe ndu eri iya jeye le tutu yoyo.’

- ⁵“Unwegirima labu ono, o mutaru le Íjiputu temanu ya abyade ono; bu iya bu Ífuremu me Manase be ya guwaru yeru unwu ke yebe Jekopu. Ífuremu yele Manase buwa unwu iya ege ono, Rubenu; me Simiyonu bu iya ono.
- ⁶O bu ndu ophu aa-mutaru ngu nta-a tsobe ndu owaa a-buru unwu ngu. Okè-ali, ephe a-hata be e-shi l'eka unwunne ephe ono, bu iya bu Ífuremu; me Manase.
- ⁷O bu le ya shi Padanu alata; be umuruku muru iya; kele Rechelu nahuru iya nwuhu le Kènanu l'ephe nokwaduru l'uzo le mgboro Efuratu. Ya eworu iya lia l'iku uzo ono, eeshi eje Efuratu ono, bu iya bu Bètulehemu.”
- ⁸Ízurelu aphulephu unwu Jósefu ono; ji iya: “?Bu ndu ole ndo-o?”
- ⁹Jósefu asu iya: “L'o kwa unwegirima, Nchileke nuru iya l'eke-a.” Ízurelu asu iya t'o dutaru iya ephe te ya gooru ephe onu.
- ¹⁰Teke ono be nka lawaru Ízurelu l'enya; t'o phufuhe uzo ohuma. Jósefu abya eduta unwegirima ono donyabe iya ntse; nna iya ono abya etsuta ephe onu; nmaa ephe akpa.
- ¹¹Ízurelu asu Jósefu: “Le ya te shikwa arikwadu le ya a-phukwadu ngu ifu odo; Nchileke abya emewa nu nta-a; ya egbe phufua unwu ngu yekobe iya.”
- ¹²Jósefu abya edufuta unwegirima ono l'utakfu Ízurelu; bya efurita; wota ifu kpube l'ali;
- ¹³bya esekputa ephe ebo; gude ephe ege ono machiaru Ízurelu. Ífuremu b'o sekpu l'eka-utara; nu iya Ízurelu l'eka-ibyita. Manase b'o sekpu l'eka-ibyita; nu iya Ízurelu l'eka-utara.
- ¹⁴Obenu le teke Ízurelu wataru ephe ogoru onu; b'o ku-swiberu eka iya aku-sibe; woru eka-utara iya byibe Ífuremu, bu onye ke nwata l'ishi; woru eka-ibyita iya byibe Manase, bu okpara.
- ¹⁵Yo bya agooru Jósefu onu; su: “Te Nchileke ono, nna iya oche phe, bu iya bu Ébirihamu; me Áyizaku tsoru uzo iya ono; mbu Nchileke ono, shi keshinu ya bu nwata chee ya jeye ntanu-a ono;
- ¹⁶me Ojozi-imigwe ono, dzokotaru iya nu l'iphe, bu iphe-ehuka ono, byaru iya nu ono; gokwaru onu-oma nu unwegirima-a. T'e kujekwa epha unwegirima-a laa l'epha ke yebe Jekopu yele ke nna iya oche phe, bu Ébirihamu; me Áyizaku; ephe azua inyinwuruku le mgboko-a.”
- ¹⁷Jósefu aphulephu le nna iya byiberu Ífuremu eka-utara l'ishi; ehu adaa ya ko. Yo je azu nna iya l'eka; te ya lofuta iya eka ono, o byiberu Ífuremu l'ishi ono byibe iya l'ishi ke Manase.
- ¹⁸Jósefu asu iya: “Wawakwa nna; o kwa onye ophu bu okpara ndo-o. O kwa yebdua be ii-byibe eka-utara l'ishi!”

¹⁹Obenu lẹ nna iya jikaru; sụ iya: “Nwa mu; ya marua. Ya marua. Oo-zu-a azuzu; buru mba k'eka iya; bya aha nshinu. Obenu lẹ nwunne iya kẹ nwata a-ka iya; ege ono kwaphu bẹ eri iya aburu igweligwe mba.”

²⁰Yọ bya agọoru ephe onu mboku ono; sụ: “Ndu Ízurelu l'e-gudeje ephe ngu ago onu; sụ: ‘Tẹ Nchileke mekwaa ngu t'i dọ l'ọ bụ Ífuremu yẹle Manáse.’ ” Ya ndono; yo mee; Ífuremu aka Manáse.

²¹Ízurelu abya asụ Jófufu: “Lẹ ya abyaakwa anwuhu; obule Nchileke e-swikwaru-a unu; dulaa unu azụ l'alị nna unu.

²²Ya nwaru ngu okè-alị lanu t'i gude ka unwunne ngu phẹ. Alị ono bẹ ya gude ogu-mbeke; mẹ akfụ luta l'eka ndu Amoru.”

Mbulembu 49

Jékoṗu agọshiru unwu iya onu

¹Ya ndono; Jékoṗu abya ekua unwu iya; sụ ephe: “Unu dzukobe tẹ ya kọoru unu iphe, a-muru unu l'uzo l'ifu!

²Unu dzukoo; ngaberu iya nchi; unubẹ unwu yẹbe Jékoṗu! Unu ngaberu iya nchi; yẹbe nna unu Ízurelu!

³Rúbenu; ọ bụ nggu bụ okpara iya; bya agburu-ike iya; Ọ bụ nggu vu ọzo kpọ iya ifu; koshi lẹ ya bụ nwoke. Ọ bụ nggu bẹ aa-kakọta okwabe ugvu; buru nggu a-kakọta ike.

⁴Keshinu ophu iitu akpara l'ọ bụ utso; b'ẹ tii kahedu ndu ophu. Ishi iya aburu lẹ nggu lẹ nyee nna ngu zeru; nggu eshi ege ono farua oshi-azee nna ngu.

⁵Símiyonu; mẹ Lívayi bụ unwunne. Ephe e-gudeje ogu-mbeke l'eme iphe-kpaa.

⁶Ya te etsokwa l'ejo idzu, ephe achi; to nwe lẹ ya anọo l'ẹke ephe nọ; kẹ l'ephe gude ehu-iwe gbushia ndiphe; bushia oke-eswi akwara-achi kẹ manụ.

⁷T'ehu-eghughu ephe ono vukwaru mburonu; kẹ l'ephe nwenukaru okpoma-oku. T'okpoma-oku ephe ono vukwaru mburonu; kẹ l'ephe nwenukaru onwu. Ya achikashi ephe t'ephe dzuru alị Jékoṗu; dokashia ephe; t'ephe dzuru alị Ízurelu kpamu.

⁸Júda; unwunna ngu phẹ a-nodu aja ngu ajaja. Ndu ohogu ngu; bẹ ii-pyitaje l'ekpiri. Unwunna ngu l'ephe ha a-nodu ebyiru ngu ikpere l'alị.

⁹Júda; i bụ nwa agụ. Nwa mu; i shiwa l'ẹke i gbushiru anu lata. Nta-a b'i byishiwari ikpere l'ọ bụ agụ. I zewa l'obu nne agụ; ?bụ onye ha kẹ t'ọ kpatee ngu?

¹⁰Júda ta abụ-buhudu eze abụ-buhu. Mgboro-eze ono te nwedu l'ọ lufu ngu l'eka; gbururu jeye teke onye ọ kuru ishi l'eka a-bya. Ọ -byalephu bẹ iphe bụ mbakeshi a-nodu anuru iya okfu.

¹¹Oo-libeje nkakfu-igara iya l'oshi vayinu; Nwa nkakfu-igara iya ono; bẹ oo-libeje l'oshi vayinu, katsukpo amimi. Oo-gudeje mee saa uwe iya; gude mini akpuru vayinu ono, ekeje kfu ono l'asa uwe-eze iya.

- ¹²Oo-ngútaje mée; ɛnya achaa ya vii; yọ ngua ɛra eswi; eze acha iya pemu-pemu.
- ¹³Zébulonu e-buru l'iku eze ɛnyimu. Onu-ɛnyimu iya a-buru ọdu ugbo-mini; Ókè-alì iya eje akpaa lẹ Sayidonu.
- ¹⁴Ísaka bú nkakfù-ìgara, shihuru ike. Ooze azee lẹ mgbaku ẹkpa-ivu labu.
- ¹⁵Teke ọ phuru ẹge ẹke ọonoduje atuta ume duta-be mma; me ẹge alì iya du-be ugvu; be ọo-pata ivu-ɛra iya tukobe onwiya l'ukuvu; ghoo ohu; jelahaa ozi mkpo-nyi-ɛnya.
- ¹⁶Dánu a-noduje ekpe ndu nk'iya ikpe, du mma; l'ọ bú ndu ikfu ndu Ízurelu ndu ọphu.
- ¹⁷Dánu a-du l'ọ bú agwo, no l'iku ọzo; mbu l'ọ bú ogiji, no l'iku ọzo, abuje: ọ -taa inya ɛra l'ichirukfu; inya obu atufu onye agba iya nu.
- ¹⁸Nggube Ojejoje; ya ele ɛnya tii dzoo yebe Jékọpu.
- ¹⁹Gádu be ndu ọ-lua-ọlaa a-furu; Obenu l'ii-chi ẹphe agada-eru-alì.
- ²⁰Ásha a-nodu akofuta nri, du mma. Nri, ọo-nodu ako bu nri, atso ɛna; buru nri, gbaru ndu eze.
- ²¹Náfutali bú ele, akfù ẹge ọ du iya. Ọonoduje amushi unwu, ama mma.
- ²²Jósefu bú oshi vayinu, miru akpuru wokfuru awokfuru. Ọ bú vayinu, gvuru l'iku mini l'amì akpuru ntumatu; Ẹkali iya abakahu; tuko upho-mkpuma sweta.
- ²³Ndu akfù gude ẹhu-eghughu tso iya ọgu. Ẹphe egude akfù ono gbanwua ya ẹhu;
- ²⁴Obenu l'akfù iya shihulerua ike ẹge o shihuru iya; okpu ẹka iya eshihu ike. Yọ buru ike ke Okaribe ke Jékọpu; be kparu iya nu; mbu onye ono, bu iya bu onye nche aturu; buru iya bu oke mkpuma ke Ízurelu ono.
- ²⁵Onye ike ono shi l'eka bu Nchileke ke nna nggube Jósefu, bu onye eyejeru ngu ẹka; Mbu onye ono, bu Okaribe-Kakota-Ike, bu iya agojeru ngu onu-oma. Ooshije lẹ mini achichi goru ngu onu; shi lẹ mini ime-alì; goru ngu onu; shi l'elu; me nwa goru ngu onu.
- ²⁶Onu ọphu nna ngu goru ngu kakwa k'eze ugvu ndiche; ka ukwa k'ugvu, shi l'oge ndiche. T'iphe-oma ono l'ọ ha bukwaru ke Jósefu; mbu ke onye ono, a ọfuru; dobe iche l'ẹke unwunne iya phe no ono.
- ²⁷Bénjaminu bú ejo nkuta-oswa, ẹgu egvu akurepho kfurukfuru. O -bee l'utsu; yọ taa anu, o gburu. O -bee l'urenyashi; yo kee iphe, ọ lutaru l'ogu.”
- ²⁸Ndu ono bukota ndu ikfu Ízurelu; ẹphe iri l'ebo. Iphe ono bukota iphe nna ẹphe kfu nu ẹphe teke ọogoru ẹphe onu. Iphe, bu onyenonu b'ọ goru onu, gbaru iya nu nu.

Anwuhu Jékọpu

- ²⁹Ya ndono; yọ bya ekeeru ẹphe ekpe; su ẹphe: “Lẹ ya abyaakwa ọla-kfu ndiche iya phe. Unu likwa-a ya l'ẹke e liru nna iya l'ogba, no l'alì Ẹfuronu, bu onye Hetu;

³⁰mbụ ọgba ono, nọ l'alị Makupela l'iku Mamure ị Kénanu, bụ ẹke Ébirihamu zuru Éfuronu onye Hetu yele alị, tso iya nụ t'ọ buru ẹke ee-lije odzu.

³¹Ọ bụ l'ẹke ono b'e liru Ébirihamu yele nyee ya; mbụ Séra; buru l'ẹke ono b'e liru Áyizaku yele nyee ya; mbụ Ribéka; bukwaruphu l'ẹke ono bẹ ya liru Lii.

³²Alị ono yele ọgba ono, nọ iya nụ ono b'a zuru ndu Hetu.”

³³Jékoṗu eketsuaru unwu iya ekpe ono; chiru okpa dobe l'oshi azee ya; tu-bua ume; lakfushia ndiche iya phe.

Mbulembu 50

¹Jósefu abya atụ nna iya gbirimu; bya etsuta iya onu; wata ekwa.

²Ya ndono; Jósefu abya ezia ndu dokinta, ejeru iya ozi t'ephe kwakobe odzu nna iya t'e b'o rehu. Ephe ekwe bya akwakobe odzu ono.

³Iphe ọ nataru ephe bụ ukporo abalị ẹbo t'ephe gude kwakobe odzu ono; ke l'ọ kwanu ege ono bẹ onataje; t'e gude kwakobe odzu. Ndu Íjiputu akwaa ekwa iya ukporo abalị ẹto l'abalị iri.

⁴A ratsulephu ekwa iya ono; Jósefu asụ ndu ozi Fero: “Ọ -buru ị ya nọ unu l'obu; unu kfulu Fero

⁵ị teke nna iya abya anwuhu b'ọ sukwaru te ya riaru iya angu ị ya e-jee je eli-a ya l'ili, ọ turu doberu onwiya l'alị Kénanu. Ọo ya bụ t'a haa ya te ya je elia ya. Teke ya litsuaru iya; ya alata.”

⁶Fero asụ iya: “T'o jekwa je elia nna iya l'ẹke, ọ sụru t'o riaru iya angu l'oo-je je elia ya.”

⁷Tọ dụ iya bụ; Jósefu atugbua jeshia oli nna iya. Iphe, bụ ndu, bụ ishi l'oru Fero awu-tsoru iya. Ndu, bụ ọgurennya l'ufu eze; ndu, bụ ọgurennya l'alị Íjiputu;

⁸ndibe Jósefu kpmukpamu; unwunne iya; me iphe bụ ndu nna iya l'ephe ha awu-lihu tsoru Jósefu; ephe ejeshia oli nna iya ono. Ọ buphu unwegirima ephe; me elu ephe be ephe haru ị Góshenu.

⁹Ugbo-inya; me ndu l'agba inya; be ephe l'iya yikwaphu. Ọ bulephu l'ephe zaru l'igwe je.

¹⁰Ephe erua ẹke, eetsuje balị ị Atadu l'iku Enyimu Jódanu; nodu l'ẹke ono raa ekwa Jékoṗu rashia ya ike. Jósefu anọ l'ẹke ono abalị esaa; nooru nna iya l'ulo-ekwa.

¹¹Ndu Kénanu, bu l'ẹke ono anua ekwa-aphu, aara l'ẹke ono, eetsuje balị ị Atadu ono; su: “Ọ kwa ekwa-anwuhu be ndu Íjiputu akwa ege ono.” Ọo ya kparu iphe eekuje ẹke ono, nọ l'iku Jódanu ono “Ébelu-Mizaremu.”

¹²Tọ dụ iya bụ; unwu Jékoṗu emee ege ono, ọ sụru t'ephe mee ono;

¹³pata odzu iya jeshia Kénanu je elia ya l'ogba, nọ l'egu Makupela l'iku Mamure, bu eke Ébirihamu zutaru Éfuronu onye Hetu yele ali, tso iya nu; t'ọ buru eke, ee-lije odzu.

¹⁴Jósefu elitsua nna iya ono yele unwana iya; me iphe bu ndu ono, tso iya je oli odzu ono alashia azu le Ijiputu.

Jósefu aguru unwana iya nvu

¹⁵Unwana Jósefu abya aphua le nna phe nwuhuwaru; bya asu: “L'o nwekwaru ege oo-du; Jósefu evukwaduru ejo iphe ono, epe meru iya ono l'obu; bya kfu epe ugwo iya.”

¹⁶Tọ du iya bu; epe abya ezia ozi t'e je ezia Jósefu; su iya: “L'o nwekwaru okwa, nna ngu nmaru b'ọ nwuhuderu.

¹⁷‘O suru t'ayi kfuru ngu: “Le yebdua, bu Jekopu arọ ngu t'i guaru unwana ngu-a nvu l'iphe, du eji ono, epe meru ngu ono; me l'iphe bu eke, epe meru ngu eji.” ‘
“Nta-a be epe arọ ngu t'i guaru epe nvu l'iphe, du eji ono, epe meru ngu ono; l'ephe bukwa-a ndu ozi ke Nchileke ke nna ngu.” Ozi ono erua Jósefu nchi; yo wata ekwa.

¹⁸Unwana iya ono awu-kfuta iya; bya ebyishiru iya ikpere; su iya: “L'ephe l'ephe ha bukotaakwa ohu ngu.”

¹⁹Jósefu asu epe: “Unu ba atsushi egvu; ke l'e to budu iya bu Nchileke.

²⁰O bu oswi-okfu l'unu riru t'unu mee yebe Jósefu ejo iphe; obu le Nchileke meru t'ọ buru iphe-oma; k'ophu ee-shi ege ono dzota ndu, du l'igwe, bunu iya bu iphe-a, eme nta-a.

²¹Oo ya bu t'unu ba atsushi egvu. Ya a-nodu anu-a unu nri; unu l'unwu unu.” Yo gude olu-odoo kfuru yeru epe; mee t'obu rua epe ali.

Anwuhu Jósefu

²²Jósefu eburu le Ijiputu yele ndibe nna iya. Iphe o noru bu ukporo afa ise l'afa iri.

²³O no ndzu; phu unwunwa Ifuremu; nodukwaphu ndzu; a mushia unwegirima ke Makiru, bu nwatibe Manase; yo hetatsua epe.

²⁴Ya ndono; Jósefu asu unwana iya: “Le ya abyaakwa anwuhu. Ole ya marua le Nchileke e-yerua unu eka dufuta unu l'ali-a; dulala unu azu l'ali ono, o kweru Ébirihamu; me Ayizaku; me Jekopu ukwa iya; tsua ya etomu ono.”

²⁵Jósefu emee; unwu Izurelu eriaru iya nte le Nchileke e-yeru-a epe eka; t'ephe vuta odzu iya vulaa teke epe a-nodu ala.

²⁶Tọ du iya bu; Jósefu anwuhu l'ọ notsuaru ukporo afa ise l'afa iri. Epe abya akwakobe iya; tee ya manu banu; kua ya l'igbe-odzu dobe le Ijiputu.

Awufu

Awufu 1

Ndu Íjiputu akpa ndu Ízurelu ẹhu

- ¹Owaa bu ẹpha unwu Ízurelu; ndu tso Jékọpu laa Íjiputu. Onyenonu be chi ndibe nk'ia lashia ẹke ono.
- ²Rúbenu; Símiyonu; Lívayi; Júda;
- ³Ísaka; Zébulonu; Bénjaminu;
- ⁴Dánu; Náfutali; Gádu; me Ásha.
- ⁵Ndu bu o-shi-l'eri Jékọpu du ukporo madzu ẹto l'umadzu iri l'ẹphe ha. Jósefu nohawa le Íjiputu anono.
- ⁶To du iya bu; Jósefu l'unwunne iya; me ndu ogo onanu l'ẹphe ha anwushihukota.
- ⁷Obenu le ndu Ízurelu nolee l'azushi; bya abarahu l'eje. ẹphe abya azua kwatakpo ha nshinu; k'ophu ẹphe bya achiko ali ono dzuru.
- ⁸Ya ndono; onye eze ophungu, ẹ-ta madu ke Jósefu achilaha ndu Íjiputu.
- ⁹Yo su ndu ali iya: “Unu lenu le ndu Ízurelu-a kaakwa ayi l'igwe; l'abyawa ayi oka ike.
- ¹⁰Unu byakwa t'ayi gude akò lepyabe ẹphe ẹnya; odumeka be ẹphe a-kakwa l'igwe. O -buru l'a nonyaaru; ogo daa be ẹphe e-tsokwaru ndu ohogu ayi; tso ayi ogo; shi ege ono haa ali-a wufu.”
- ¹¹Ya ndono; ndu Íjiputu abya afo madzu; mee ẹphe udumali; su t'ẹphe dzujeru ndu Ízurelu ozi mkpo-nyi-ẹnya. ẹphe bya akpuru Fero mkpuku Pyitomu; me mkpuku Ramesesu t'o buru ẹke aa-kwakobejeru Fero ẹku iya.
- ¹²Obenu l'o gbe abuje; a -ka ẹphe okpa ẹhu; ẹphe egbe ka azuzu; ka l'igwe; ji ekemeke obule. Ndu Íjiputu akabakporu otsu ndu Ízurelu egvu;
- ¹³bya akabakporu ẹphe odzuru ozi mkpo-nyi-ẹnya.
- ¹⁴ẹphe egude ozi mkpo-nyi-ẹnya mee; ndzu aburu ẹphe nggumaphu. ẹphe akpabe ẹphe ozi l'oyo buloku; me l'odzo aja; mekwaphu ozi ẹgu. Ozi, ndu Íjiputu edzuru ẹphe abukotaru ozi mkpo-nyi-ẹnya.
- ¹⁵Eze ndu Íjiputu asu unwanyi, eswije ndu Ízurelu ime, ẹpha ẹphe bu Shifura; me Puwa:
- ¹⁶“Teke unu a-nodu eswi unwanyi Ízurelu ime; unu lejee ẹnya; phu iphe ẹphe muru. O -buru nwoke; unu egbua ya. Teke o bu nwanyi; unu ahaa ya t'o nodu ndzu!”

¹⁷Obenu l'ụnwanyi ono, eswi ime ono atsu Nchileke egvu; k'ophu ẹphe ta adujedu ike ome iphe ono, eze ndu Íjiputu ziru ẹphe ono. Ẹphe ahaje ụnwegirima unwoke; t'ẹphe nọdu ndzụ.

¹⁸Ya ndono; eze ndu Íjiputu abya ekukobe ụnwanyi ono, eswije ime ono; sụ ẹphe: “?Nanụ ẹge ọ dụ bẹ unu eme ẹge-a??Nanụ ẹge ọ dụ bẹ unu ahaje ụnwegirima unwoke; t'ẹphe nọdu ndzụ?”

¹⁹Ụnwanyi ono, eswije ime ono asụ Fero l'ụnwanyi Híburu ta dukwa l'ọ bụ ụnwanyi Íjiputu. L'ẹphe shihukwaru ike; k'ophu bụ lẹ tẹmanu tẹ ụnwanyi, eswi ime ruta; bẹ ẹphe gbe zedawa nụ.

²⁰Nchileke emeeru ụnwanyi ono, eswi ime ono iphe-oma; ndu kẹ Ízurelu abya azua; kabaaru l'igwe.

²¹Nchileke egude kẹ l'ụnwanyi ono, eswi ime ono atsu iya egvu; mee ẹphe; ẹphe abya amutatsua nwa nk'ẹphe.

²²Ya ndono; Fero abya atụaru ndu nk'iya l'ẹphe ha ekemu; sụ: “Ọ -bụru lẹ ndu Híburu mụru nwa; ọ -bụru nwoke; t'e jeje je echee ya lẹ Ẹnyimu Náyìlu! Ọ -bụru nwanyi; t'a haa ya t'ọ nọdu ndzụ!”

Awụfu 2

Amụmu Mosisu

¹Ya ndono; nwoke, shi l'ọnu-ulo Lívayi abya alua nwanyi, shikwaphu l'ọnu-ulo Lívayi.

²Nwanyi ono abya atsuta ime; mụa nwata nwoke. Yọ phulephu lẹ nwata ono ama mma nshinu; hee ya l'edomi onwa ẹto.

³A nonyaa; tọ duhe ike domikota iya. Yọ bya egbuta ẹji; kpaaru iya nkata; bya echia ya ụra mbeke. Yo kuta nwata ono ye lẹ nkata ono; pata je edobe l'iku Ẹnyimu Náyìlu ẹke ẹji zeru ezeze.

⁴Nwunne Mosisu kẹ nwanyi eje evudo ote-ẹnya t'ọ maru iphe, e-eme nwata ono.

⁵Ya ndono; nwatibe Fero kẹ nwanyi ejeshia oghu ẹhu lẹ Ẹnyimu Náyìlu ono. Yẹle unwu-mgboko, ejeru iya ozi ayiru eje l'iku ẹnyimu ono. Yọ phua nkata ono l'ẹke ọ nọ l'ime ẹji ono; zi nwamgboko, bụ ohu iya t'o je wotaeduru iya ẹya.

⁶Yo kpuhaa ya; bya aphua nwata ono. Nwata ono l'ara ẹkwa; imiko iya egude iya. Yọ sụ: “Ọ kwa nwatibe onye Híburu ndo-ọ!”

⁷Nwunne nwata ono kẹ nwanyi asụ nwatibe Fero ono: “?Tẹ ya jewaru je ekuaru ngu nwanyi Híburu, e-heru ngu nwata ono tọ?”

⁸Yọ sụ iya t'o je. Nwamgboko ono atugbua je ekua nne nwata ono.

⁹Nwatibe Fero ono asụ nne nwata ono t'o kuta nwata ono je ehofutaru iya; lẹ ya a-kfu ya-a ugwo. Ya ndono; nwanyi ono ekuta nwata ono je ehelaha.

10Nwata ono evutalephu; yo duta iya dulaaru nwatibe Fero; yọ bụru nwa iya. Yọ gwa ya Mosisu; ke l'ọ sụru l'ọo nwata, ya gutaru le mini.

Mosisu agba ala Mídiya

11Ya ndono; yo be ujiku lanu le Mosisu vufutawaru; yo jeshia eke ndu nk'iya no l'eke ono, ephe eje ozi mkpo-nyi-enya ono. Yọ phua onye Ijiputu eke oochi onye Híburu iphe, bu onye lanu le ndu nk'iya.

12Yọ chikaa enya; chikaa enya; t'ọ du onye o phuru. Yo gbua onye Ijiputu ono; kpota eja kpochia ya.

13Yo be echile iya; yọ tugbua odo je aphua ndu Híburu umadzu labu eke ephe alu ogo. Yọ ji onye ophu achọ okfu: “?Nanu ege o du be iichi onye Híburu ibe ngu iphe?”

14Onye onanu asu iya: “?Bu onye meru ngu onye ishi; me onye ikpe l'eke ephe no??T'i mewa t'i gbua ya ege i gburu onye Ijiputu phu?” Ya ndono; Mosisu atsulahaa egvu; ria; su: “Iphe-a, ya meru-a b'e gbe madzuwaru nu.”

15Fero anulephu iphe ono; melahaa te ya gbua Mosisu. Obenu le Mosisu gbalaru l'ufu Fero; gbaru lashia ali ndu Mídiya je eburu. Yo rua je adugaru anodu l'iku welu.

16Yo nweru onye agwajeru ndu Mídiya iphe, mutaru unwu-mgboko esaa. Unwu-mgboko ono abya le welu ono okuta mini ye l'iphe eeyejeru anu mini te aturu nna ephe ngua.

17Yo nweru ndu odo, eche aturu, byaru bya achifu ephe. Ya ndono; Mosisu egbeshi je eyetaru ephe eka; kuta mini doberu aturu ephe.

18Unwu-mgboko ono alatalephu; nna ephe; mbu Ruwelu; aji ephe: “?Nanu ege o du be unu latakeberu egwegwa ege-a ntanu?”

19Ephe asu iya l'o nweru nwoke Ijiputu, nafutaru ephe l'eka ndu eche aturu ndu ophu; bya esetakwaphu mini doberu aturu ephe; t'ọ ngua.

20Yọ ji unwada iya ono: “?Nanu onye ophu??Bu ngunu kparu iphe unu paru iya haa? Unu je ekua ya t'ọ bya eria nri.”

21Mosisu ekweta te yele nwoke ono e-buru. Yo duta nwatibe iya ophu eeku Zipora kee Mosisu; yọ luru.

22Zipora abya amutaru Mosisu nwata nwoke. Mosisu agwa ya Geshomu; kele Mosisu suru: “Ya bu mbyamumba l'ali ndu ohodo.”

23A nonyaa; eze ndu Ijiputu anwuhu. Ndu Izurelu anodu l'ude; l'echi mkpu; l'ara t'e yeru ephe eka l'iphe-ehuka, ephe eje k'abubu ono, ephe bu ohu ono. Ekwaa ono, ephe ara ono abya erua Nchileke nchi.

24Nchileke anua aphu ono, ephe agu ono; bya anyata ndzu, ephe le Ebirhamu; me Ayizaku; me Jekopu gbaru.

25Nchileke abya aghaa enya; lee ndu Izurelu; rilahaa oriri ehue ephe.

Awụfu 3

Mósisu yẹle ọku, enwu l'iru nwoshi

- ¹Ya ndono; Mósisu l'eche aturu Jeturo, bu nna nyee ya, bukwa iya phụ bu onye agwajeru ndu Mídiya iphe. Yo be ujiku lanu; Mósisu achita aturu ono jeshia eke, teru enya l'echi-egu. Yo bya ejerua l'ugvu Hórebu, bu iya bu ugwu Nchileke.
- ²Yo nodu l'eke ono; ojozi Ojejoje egude ire-oku, enwu l'iru nwoshi hee ya l'ifu. Mósisu aphua l'oku ono enwu l'iru nwoshi ono; obenu l'e to kedu iya ekeke.
- ³Mósisu asu te ya jeedu je aphu iphe owaa, du biribiri, eme nu-a; te ya maeduru iphe, meru iphe, oku ono te ekedu nwoshi ono ekeke.
- ⁴Ojejoje aphulephu l'o kpiritawaru ntse te ya phu iphe ono; Nchileke eshi l'iru ono kua ya: "Mósisu! Mósisu!" Mósisu aza iya; su iya: "L'o kwa iya ndo-o."
- ⁵Nchileke asu iya: "Ba akpitahekwa ntse odo! Yefu akpokpa ngu; ke l'eke ono, iivudo ono bu ali, du nsu."
- ⁶Yo sukwapu Mósisu: "Oo yebedua bu Nchileke ke nna ngu; buru Nchileke ke Ebirhamu; buru Nchileke ke Ayizaku; bukwaruphu Nchileke ke Jekopu." Mósisu anu l'iya phu; wohaa ifu; ke l'otsu egvu ole Nchileke enya.
- ⁷Ojejoje asu iya: "Le ya phwaru iphe-ehuka, ndu nk'iya eje le Ijiputu. Ya nuwaru mkpu, ephe echi; su t'a dzofuta ephe l'eka ndu udumali. Iphe-ehuka, ephe eje be ruwaru iya l'ehu.
- ⁸Oo ya bu; le ya byawaru te ya nafuta ephe l'eka ndu Ijiputu; duru ephe lashia l'ali, du mma; ha nshinu; bya aburu ali-otsu ndu Kenu; me ke ndu Hetu; ke ndu Amoru; ke ndu Perezu; ke ndu Hevu; me ke ndu Jebusu.
- ⁹Nta-a be mkpu, ndu Izurelu echi ruwaru iya nchi. Ya aphwa ege ndu Ijiputu gude akpa ephe eh.
- ¹⁰Nta-a be ya ezi ngu t'i jekfube Fero je edufuta ndu nk'iya, bu ndu Izurelu le Ijiputu!"
- ¹¹Obenu le Mósisu suru Nchileke: "?Bu onye be ya bu k'oje okpofu Fero l'ifu; dufuta ndu Izurelu le Ijiputu?"
- ¹²Nchileke asu iya: "Ya e-swiru ngu-a eswiru. Odo bu l'owaa a-buru iphe-ohubama, ii-gude maru l'oo yebedua ziru ngu: I -dufutalephu ndu ono le Ijiputu be unu a-baru yebe Nchileke eja l'ugvu-a."
- ¹³Mósisu asu Nchileke: "O -bukwanuru le ya jekfuberu ndu Izurelu je asu ephe: 'Le Nchileke ke nna ephe zikwaru iya te ya byakfuta ephe.' Ephe -jikwanu iya epha ngu; ?bu ngunu be ya e-kfuru ephe?"
- ¹⁴Nchileke asu Mósisu: "YA BU ONYE YA BU. Iphe, ii-kfuru ndu Izurelu bu: 'L'oo YEBEDUA be ziru ngu t'i byakfuta ephe.' "

¹⁵Nchileke asukwaphu Mosisu t'ò sù ndu Ízurelu: “L'ò Ojejoje, bụ Nchileke kẹ nna unu pẹ; mbụ Nchileke kẹ Ébirihamu; Nchileke kẹ Áyizaku; mẹ Nchileke kẹ Jékọpu; bẹ ziru ngu t'ì byakfuta ẹphe. Ọ bụ ẹpha iya ndono gbururu jeye lẹ gbururu; bụru ẹpha ono bẹ ee-gude maru iya tsube l'ogbo rua l'ogbo.

¹⁶“Tugbua je ekukobe ndu bụ ọgurennya lẹ Ízurelu; sù ẹphe lẹ Ojejoje, bụ Nchileke kẹ nna unu pẹ; mbụ Nchileke kẹ Ébirihamu; mẹ kẹ Áyizaku; mẹ kẹ Jékọpu byakfutaru ngu bya asù lẹ ya lewaru unu ẹnya; bya aphụ egbe iphe, eeme unu lẹ Íjiputu.

¹⁷Ya kwewaru ukwa lẹ ya e-dufuta unu l'iphe-ẹhuka, unu eje lẹ Íjiputu; duru unu je edobe l'ẹgiri alì ndu Kénanu; mẹ kẹ ndu Hetu; kẹ ndu Amọru; kẹ ndu Pérezu; kẹ ndu Hevu; mẹ kẹ ndu Jebusu.

¹⁸“Ndu bụ ọgurennya lẹ Ízurelu e-geberu ngu-a nchì. Ọo ya bụ lẹ nggubedua; mẹ ndu bụ ọgurennya a-yì jekfube eze ndu Íjiputu je asù iya: ‘Lẹ Ojejoje, bụ Nchileke kẹ ndu Híburu; bẹ byakfutakwaru unu. T'ò hanu unu t'unu jee ije ujiku ẹto lufu l'echi-ẹgu; je egwooru Ojejoje, bụ Nchileke unu ẹja.’

¹⁹Ya makwaru-a l'eze ndu Íjiputu te ekwedu t'unu je; gbahaa l'e meru iya l'ẹka ike.

²⁰Ọo ya bụ lẹ ya a-machì ẹka; gude iphe, dọ biribiri, ya e-me lẹ Íjiputu nua ẹphe chikfuu. Teke iphe ono -metsuaru bẹ oo-kwetaa haa unu t'unu la.

²¹“Ya e-me tẹ ndu Ízurelu nọdu ndu Íjiputu l'obu; k'ọphu bụ; unu -ladelephu; t'unu ba agba ẹka.

²²Iphe, bụ nwanyi Ízurelu, nonu a-rọta onye obutobu iya; m'ò bụ nwanyi, bu l'ulo iya iphe, e meru lẹ mkpọla-ọcha; mẹ ọphu e meru lẹ mkpọla-ododo; mẹ uwe, unu e-ye unwegirima unu. Ọo ya bụ unu eshi ẹge ono gwoo iphe ndu Íjiputu gude la.”

Awufu 4

Iphe-ọphulenyà, Mosisu e-meshi

¹Mosisu asù: “?Ọ -bukwanuru l'ẹphe te kwetadu iphe, ya kfuru; m'ò bukwanu l'ẹphe te kwedu ngaberu iya nchì; sù l'ò bụ ẹjo-ire; lẹ Ojejoje ta abyakfutadu iya-e?”

²Ojejoje aji iya: “?Bụ ngunu b'i gude l'ẹka ẹge ono?” Yọ sù iya l'ò kwa mgboro.

³Ojejoje asù iya t'ò tọgbo iya l'alì! Yọ tọgbo iya. Yọ ghọ agwọ. Yo ye ọkpa l'oso.

⁴Ojejoje asù iya: “Machia ẹka gude iya lẹ mgbodzu!” Mosisu abya amachia ẹka; zu agwọ ono. Yọ ghọ; bya aburu mgboro ẹge o shi bụru.

⁵Ojejoje asù iya l'iphe ono bụ k'ọphu ẹphe e-kweta lẹ Ojejoje, bụ iya bụ Nchileke kẹ nna ẹphe; mbụ Nchileke kẹ Ébirihamu; Nchileke kẹ Áyizaku; mẹ Nchileke kẹ Jékọpu bẹ byakfutaru ngu nù.

⁶Ojejoje asukwaphu Mosisu t'ò nwua ẹka lẹ mkpuli uwe iya! Mosisu abya enwua ya. T'ò wofuta ẹka; bẹ ẹhu-labụ mewaru iya ẹka; yọ chahụwa phorophoro.

⁷Nchileke asụ iya: “Ngwaa; yephu ẹka ngu azụ lẹ mkpuli-ẹpho ngu!” Mósísu abya eyephu iya azụ. Yo wofuta iya; ẹhu-labụ ono emishihuwa; ẹka iya adụkotawa iya ẹge ẹhu iya ibe iya ọphu dụ.

⁸Ya ndono; Ojejoje asụ: “Ọ -bụru l'ẹphe te ekwetadu nke ngu; m'ọ kwanu l'ẹphe ta angabeduru ngu nchị l'iphe-ophulenyanya kẹ mbụ phụ bẹ ẹphe e-kweta-a k'ẹbo-wa.

⁹Ọbu; ọ -bụru l'ẹphe te kwetadu; ọ -bụkwanuru l'ẹphe ta ngabeduru ngu nchị l'iphe-ophulenyanya labụ-wa; nggu eje ekuta mini lẹ Ẹnyimu Náyílu; bya awushi l'alí ọkponku. Mini ono, i kutaru l'enyimu ono a-ghọ mee l'alí l'ẹke ono.”

¹⁰Mósísu asụ Ojejoje; “Nnajiufu; ya ta amakwa ẹge aasajẹ okfu. Tsubekpoo lẹ mbụ byeye nta-a, iikfu eyeru yẹbe nwozi ngu-a bẹ ya bụlephu onye apa ire apapa; bya aburu onye atsụ ntsu.”

¹¹Ojejoje asụ iya: “?Bụ onye meru ọnu madzụ??Bụ onye emeje madzụ t'ooda nkichi; m'ọ bụ t'ọnu bụru iya kpurukuduku??Bụ onye emeje madzụ t'ọ phụ ụzo; m'ọ bụ t'ọ tsu ishì??Tọ bụdu yẹbedua, bụ Ojejoje?”

¹²Ngwaa; je! Ya e-yetaru ngu-a ẹka t'i kfu okfu; zikwa ngu phụ iphe, ii-kfu.”

¹³Obenu lẹ Mósísu sụru iya: “Byiko; Onye nwe mu-nụ; zia ya rụ onye ọdo t'o je iya.”

¹⁴Ya ndono; ẹhu eghulaha Ojejoje eghughu l'ẹke Mósísu nọ. Yọ sụ Mósísu: “?Nwunne ngu; mbụ Ẹronu, bụ o-shi-l'eri Lívayi eghe-e? Ya makwarua lẹ Ẹronu maru ẹge eekfujẹ okfu. Ọ nọkwa l'ụzo l'abya ngu ndzuta. Ọdo bụ l'ẹhu a-tsọ iya ẹna m'ọ -phụa ngu.

¹⁵Ii-kfujẹ yeru iya; karu iya iphe, oo-kfu. Ya a-nọdua eyeru unu ẹbo ẹka l'okfu okfu; l'eziyikwaphu unu iphe, unu e-meje.

¹⁶Ọ bụ Ẹronu e-kfuchitajeru ngu l'ẹke ndu Ízurelu nọ. Ọ bụ iya a-bụru ọnu ngu; nggubedua adụ l'ọ bụ Nchileke l'ẹke, ọono.

¹⁷Ọlobu t'i gude mgboro-wa, i gude l'ẹka-wa; k'ọphu ii-gude iya mee iphe-ophulenyanya ono.”

Mósísu alaphu azụ lẹ Íjiputu

¹⁸Tọ dụ iya bụ; Mósísu abya ejekfu Jeturo, bụ nna nyee ya je asụ iya t'ọ haa ya tẹ ya jekfu ndibe ẹphe Íjiputu je amaru;?mẹ ẹphe nọ-kwadu-a ndzụ. Jeturo ekweta; sụ iya t'ọ tọkwa ẹhu.

¹⁹Teke ono bẹ Ojejoje nọhawa l'alí Mídiya; sụ Mósísu t'ọ tughua laphu azụ lẹ Íjiputu; kẹ l'iphe bụ ndu ono, shi achọ ndzụ iya ono nwushihukotawaru.

²⁰Tọ dụ iya bụ; Mósísu abya eduta nyee ya; mẹ unwu iya; ẹphe enyikobe nkakfụ-igara; yọ bụru ẹphe ọla Íjiputu. Yo wota mgboro Nchileke ono gude l'ẹka.

²¹Ojejoje sụ Mósísu: “Í -lalephu Íjiputu; chikokwa iphe, dụ biribiri ono, ya nuru ngu ike t'i mee l'ifu Fero ono mekota. Ọle ya a-kpọ-chi iya ọkpoma akpọ-chi; k'ọphu bụ l'ẹ too kwedu aha ndu Ízurelu t'ẹphe la.

- ²²Iphe, ii-kfuru Fero bu l'oo yebe Ojejoje suru l'oo Ízurelu bu okpara iya.
- ²³Ya kfuwaru ngu su t'i haa okpara iya ono t'o la; k'ophu oo-baru iya eja. I -jika l'e tii hadu iya t'o la be ya e-gbukwa okpara nkengu.”
- ²⁴Ya ndono; yo rua l'uzo eke ephe raduru; Ojejoje abyakfuta Mosisu; melahaa te ya gbua ya.
- ²⁵Zipora ewota mkpuma, atsu nko; bya ebuta nwatibe iya akpapyi; denyi Mosisu l'okpa; su iya le nta-a be ephe l'waru l'ehu mee.
- ²⁶Ya ndono; Ojejoje ahaa ya. Teke ono, Zipora suru l'ephe l'waru l'ehu mee ono be iphe, ooruu eka bu k'obu utsu phu.
- ²⁷Ojejoje asu Eronu t'o je Mosisu ndzuta l'echi-egu. To du iya bu; Eronu agbakfu Mosisu l'ugvu Nchileke; je anmaa ya akpa.
- ²⁸Mosisu abya akokotaru Eronu iphemiphe obule, Ojejoje ziru iya t'o je ekfua; mekwaphu k'iphe-ophulenyaa ono, Nchileke suru t'o meshia ono.
- ²⁹Mosisu yele Eronu abya ekukota ndu bu ogurennya Ízurelu l'ephe ha;
- ³⁰Eronu abya atuko iphemiphe obule ono, Ojejoje kfushiru Mosisu ono kfukotaru ephe. Yo bya emee iphe-ophulenyaa ono l'ifu ndu Ízurelu;
- ³¹ephe ekweta. Ephe anulephu le Ojejoje akpa ishi ephe; me l'o phuwaru iphe-ehuka, ephe eje; fuzita; baaru Nchileke eja.

Awufu 5

- ¹E metsua; Mosisu yele Eronu ejekfu Fero je asu iya: “Le Ojejoje, bu Nchileke ke Ízurelu sukwaru t'o haa ndibe iya t'ephe je agbaaru iya aji l'echi-egu.”
- ²Fero aji ephe: “?Bu onye bu Ojejoje; k'ophu ya a-ngaberu iya nchi; haa ndu Ízurelu t'ephe tugbua? Ya ta makwa Ojejoje ono; ya ta aha ndu Ízurelu t'ephe tugbua.”
- ³Ephe asu iya: “Nchileke ndu Hiburuu byakfutakwaru ephe. Hanua ephe t'ephe lufu l'echi-egu jee ije abali eto je agbaru Ojejoje, bu Nchileke ephe eja. Odumeka be oogudekwa o-me-l'ehu; m'o bu ugu gbushia ephe.”
- ⁴Obenu l'eze ndu Ijiputu kuru Mosisu yele Eronu; ji ephe: “?Bu ngunu kparu iphe unu jeru je achifuta ndu ono l'ozi ephe? Ngwaa; unu tugbua laphu azu l'ozi unu!”
- ⁵Yo sukwapu ephe: “Unu lewaru! Nta-a be ndu Ízurelu hawaa l'igwe; unu abya akposhilahaa ephe ozi, ephe eje!”
- ⁶O kwaphu mboku ono be Fero kuru ndu udumali; me ndu bu ishi l'ozi ndu Ízurelu; su ephe:
- ⁷“Unu ba anujehe ndu Ízurelu eswa, ephe e-gudeje ayọ eja! T'ephe jeje je achọ eswa chita l'onwephe!

⁸Ole t'ọ bụkwaru ẹja ole, ẹphe shi ayọtajehawaa lẹ mbụ bẹ unu e-me ẹphe t'ẹphe yọtaje. Unu be egbubotakwa iphe l'ẹja ole, ẹphe shi ayọtajehawaa. Ẹphe bụ ndu ẹniruru. Yọ bụru iya kparu iphe, ẹphe echi mkpu t'a haa ẹphe t'ẹphe je egwooru Nchileke ẹphe ẹja.

⁹Unu kabaa ẹphe ọkpabe ozi; k'ọphu ọzo k'ọje ọngabe nchi lẹ ntumatu ta dūheduru ẹphe.”

¹⁰Ya ndono; ndu udumali; mē ndu bụ ishi l'ozi ono asụ ndu Ízurelu: “Ọwaa iphe, Fero ekfu. Ọ sūru t'ẹ ba nujeh unu ẹswa.

¹¹T'unu jeje je achita iya l'onwunu l'ẹke unu phuru iya. Ọle ozi unu; b'e te egbubotakwa iphe m'ọo nanu.”

¹²Tọ dū iya bụ; ndu Ízurelu agbakashihu tsoru ali Íjiputu l'ọ ha; chọlahaa ẹswa, ẹphe e-vuta gude ayọ ẹja ọbu.

¹³Ndu udumali achilaha ẹphe kpabekpabe; sụ ẹphe: “T'ẹphe yọta-dzua ẹja ole, ẹphe shi ayọtaje l'uboku teke phụ, e shi evutajeru ẹphe ẹswa phụ!”

¹⁴Ndu udumali Fero abya echilaha ndu ishi l'ozi ndu Ízurelu ono iphe; mbụ ndu ono, ẹphe fọtaru dobe t'ẹphe letaje ndu Ízurelu ẹnya ono; sụ ẹphe: “?Bụ ngunu kparu iphe, unu ta yọ-dzudu ẹja unu unyaphua; mē ntanu ẹge unu shi ayọ-dzujehawa iya?”

¹⁵Ndu ishi l'ozi ndu Ízurelu ono abya awukfu Fero; sụ iya: “?Bụ ngunu bẹ iime ẹphebe ndu ozi ngu ẹge-a?”

¹⁶Ndu ozi ngu b'e te vutajeheduru ẹswa; tẹmanu a sukwapu t'ẹphe yọo ẹja. E chilaha ndu ozi ngu iphe; l'ẹke ọ kwa ndu nke ngu b'o shi l'ẹka.”

¹⁷Fero asụ: “Ọ bụ kẹ mmanu ono, unu nọ ono kparu iphe, unu wataru okfu t'a haa unu t'unu je egwooru Ojejoje ẹja.

¹⁸Unu tugbua nta-a je eje ozi, unu eje. E te evutaheduru unu ẹswa. Ọle mkpakọ bụkwa t'unu yọta-dzujee ẹja ole, unu shi ayọtaje!”

¹⁹Ndu ishi l'ozi ndu Ízurelu abya amaru l'ẹphe nmawaru lẹ gangu; l'ẹphe nutsuaru l'e te egbubotadu iphe l'ẹja ole, ẹphe shi ayọtaje l'uboku.

²⁰Ẹphe alufutalephu l'ufu Fero; phua Mosisu yele Éronu l'ẹke ẹphe vudo l'eche ẹphe;

²¹su ẹphe: “Tẹ Ojejoje lekwa ẹnya l'iphe-a, unu meru-wa; kpee unu ikpe iya! Kẹ l'unu kpatawaru; ẹphe abya adu Fero yele ndu ozi iya ashị. Nta-a bẹ unu wowaru mma ye ẹphe l'ẹka t'ẹphe gbushia ẹphe.”

Ụkwa Nchileke lẹ ya a-dzofuta ndu Ízurelu

²²Mosisu ejekfu Ojejoje bya asụ iya: “Nggube Nnajiufu!?Bụ ngunu kparu iphe, i wotaru ndu-a egbe iphe-ehuka ọwaa??Bụ ngunu kparu iphe, i ziru iya egbe ozi ọwaa?”

²³Keshinu teke ya jekfutsuaru Fero je egude ẹpha ngu kfuru yeru iya b'o wotaru iphe-ẹhuka, ɖu ẹge-a tukobe ẹphe l'ishi. Ophu 'onweddu iphe, i meru ẹ phuu gude dzofuta ndu nke ngu.”

Awufu 6

¹Ya ndono; Ojejoje asu Mosisu: “Nta-a be ẹi-phunua iphe, ya e-me Fero. Ke l'oo ẹka-ike be ya e-gude mee; yo haa ẹphe; mbu l'oo ẹka-ike be ya e-gude mee; yo chifu ẹphe l'ali iya.”

²Nchileke asu Mosisu: “L'oo yebedua bu Ojejoje.

³Ya seru Ebirhamu l'ifu; see Ayizaku l'ifu; sekwaaphu Jekopu l'ifu; kfuru ẹphe l'epha iya bu Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike. Obenu l'epha iya ono, bu Ojejoje ono be ya te medu t'ẹphe maru.

⁴Ẹphe l'iya abya agbaa ndzu ẹ ya a-nu ẹphe ali Kenanu, bu ẹke ẹphe shi buru l'o bu ndu laru alala.

⁵Odo aburu ẹ ya nuwaru ude, ndu Izurelu atsu; mbu ndu ono, ndu Ijiputu meru; ẹphe aburu ohu ono; nyata ogba-ndzu iya ono.

⁶“Oo ya bu; unu su ndu Izurelu: ‘L'o bu yebedua bu Ojejoje. Ya a-nafuta unu l'ozi mkpo-nyi-ẹnya ono, ndu Ijiputu dzuberu unu ono; mee t'unu nweru onwunu; t'unu ba buhe ohu ẹphe. Ya a-machi ẹka iya gude dzofuta unu; bya emeshia iphe, ɖu biribiri gude nu ẹphe aphu.

⁷Ya e-me unu; unu aburu ndu nk'iya; yebedua aburu Nchileke unu. Oo ya bu; unu amaru l'oo yebedua, bu Ojejoje bu Nchileke unu; mbu onye ono, nafutaru unu l'ozi mkpo-nyi-ẹnya ono, ndu Ijiputu dzuberu unu ono.

⁸Ya e-duta unu dubata l'ali ono, ya paliru ẹka iya imeli; ria angu ẹ ya a-nu Ebirhamu; me Ayizaku; me Jekopu ono. Ya a-nu iya unu t'o buru okè-ipe unu. Oo yebedua bu Ojejoje.’ ”

⁹Mosisu abya ezia ndu Izurelu, iphe ono, Nchileke ziru ono. Obenu l'ẹphe te yeduru iya onu; kele meji tofuwaru ẹphe; l'ozi mkpo-nyi-ẹnya ono, e dzuberu ẹphe ono.

¹⁰Ojejoje asu Mosisu

¹¹t'o je ekfuaru Fero, bu eze ndu Ijiputu t'o haa ndu Izurelu t'ẹphe tugbua lufu ẹ Ijiputu.

¹²Mosisu asu Ojejoje: “O -buru ẹ ndu Izurelu ta ngaduru iya nchi;?nanu ẹge Fero e-shi ngaaru iya nchi ẹge-a ya atsu ntsu-a?”

¹³To ɖu iya bu; Ojejoje abya ekfuaru Mosisu yele Eronu okfu ẹhu ndu Izurelu; me okfu ẹhu Fero bu, eze ndu Ijiputu; su t'ẹphe dufuta ndu Izurelu ẹ Ijiputu.

Okpa-ikfu Mosisu; me ke Eronu

- ¹⁴Qwaa bu ndu, bu ishi l'anya-ufu nna ephe. Unwu ke Rúbenu, bu okpara Ízurelu bu Hanoku; Palu; Hézuronu; me Kami. Ndu ono bukota ndu ikfu Rúbenu l'ephe ha.
- ¹⁵Unwu ke Símiyonu bu Jimelu; Jaminu; Ohadu; Jakinu; Zoharu; me Sholu, bu nwanayi Kénanu mutaru iya. Ndu ono bukota ndu ikfu Símiyonu l'ephe ha.
- ¹⁶Qwaa bu epha unwu Lívayi l'ege e deru ephe l'ekwo: Geshonu; Kohatu; me Merari. Lívayi noru ukporo afa ishingul'afa iri l'esaa.
- ¹⁷Unwu Geshonu l'anya-ufu l'anya-ufu bu Libuni; waa Shimeyi.
- ¹⁸Unwu Kohatu bu Amuramu; Izuha; Héburonu; me Uzelu. Kohatu noru ukporo afa ishingul'afa iri l'eto.
- ¹⁹Unwu Merari bu Mahuli; me Mushi. Ono bu ndu ikfu Lívayi l'ege e deru iya l'ekwo.
- ²⁰Amuramu be luru nwunne nna iya, bu Jokebedu. Yo mutaru iya Éronu; me Mosisu. Amuramu noru ukporo afa ishingul'afa iri l'esaa.
- ²¹Unwu Izuha bu Kora; me Nefegu; owaa Zikiri.
- ²²Unwu Uzelu bu Mishelu; me Eluzafanu; owaa Sitiru.
- ²³Éronu be luru Elisheba, bu nwatibe Amínadabu; bukwaruphu nwunne Náshonu ke nwanayi. Elisheba ono amutaru iya Nadabu; Abihu; Eliyéza; me Itama.
- ²⁴Unwu Kora bu Asiru; me Elukana; owaa Abiyasafu. Ndu ono bu ndu enya-ufu Kora.
- ²⁵Eliyéza Éronu luru nwatibe Putelu. Yo bya amutaru iya Finehasu. Ndu ono bukota ndu ishi ufu ndibe Lívayi l'ikfu l'ikfu.
- ²⁶Q bu Éronu ono; yele Mosisu bu ndu Ojejoje suru t'ephe shi le Íjiputu dufuta ndu Ízurelu l'ephe ha!
- ²⁷Q bu ephe bu ndu, kfuru Fero, bu eze ndu Íjiputu ke odufuta ndu Ízurelu l'alí Íjiputu. Q kwaphu Mosisu yele Éronu lanu ono b'ò bu.

Éronu bu onu, ekfuchitaru Mosisu

- ²⁸Ya ndono; teke ono, Ojejoje kfuru yeru Mosisu l'alí ndu Íjiputu ono
- ²⁹be Ojejoje suru iya: “Q bu yebedua bu Ojejoje. Zikota Fero, bu eze Íjiputu iphemiphe obule ono, ya ziru ngu ono.”
- ³⁰Obenu le Mosisu suru Ojejoje: “Keshinu ya bu onye atsu ntsu;?nanu ege Fero e-shi ngaberu iya nchi?”

Awufu 7

- ¹To du iya bu; Ojejoje asu Mosisu: “Lekwa le ya mewaru ngu; t'i du Fero l'ò bu Nchileke. Nwunne ngu Éronu aburu onye a-nodu ekfuchitaru ngu okfu.

²Kfukotakwa iphemiphe ọbule, ya kfuru ngu. Nwunne ngu Éronu e-kfuru Fero t'ọ haa ndu Ízurelu t'ephe lufu l'ali iya.

³Obenu le ya a-kpo-chi Fero okpoma. Ya e-meshi iphe-ophulenyaa; me iphe dugbaa biribiri l'ali Íjiputu;

⁴obenu le Fero ta angaduru unu nchi. O bu teke ono be ya e-byi ndu Íjiputu aka; meshia iphe, du biribiri; gude nua ephe aphu; shi ege ono dufuta ndibe iya, bu ndu Ízurelu l'ephe ha le Íjiputu.

⁵Ndu Íjiputu a-marua l'ọ bu yebedua bu Ojejoje teke ya machileruphu aka; byia ndu Íjiputu; dufuta ephe ndu Ízurelu l'eka.”

⁶Mosisu yele Éronu abya emee iphe Ojejoje ziru ephe.

⁷Mosisu nowaru ukporo afa eno; Éronu anowa ukporo afa eno l'afa eto teke ephe jeru je ekfuru nu Fero.

Mgboro Éronu ghoru agwo

⁸Ojejoje asu Mosisu yele Éronu:

⁹“O -buru le Fero suru unu t'unu mee iphe-ophulenyaa gude koshi iphe, unu ekfu; nggu asu Éronu t'ọ wota mgboro iya togbo Fero l'ifu; t'ọ ghoo agwo!”

¹⁰Ya ndono; Mosisu yele Éronu abya ejekfu Fero je emekota ege Ojejoje ziru ephe. Éronu atogbo Fero yele ndu ozi iya mgboro ono l'ifu; yo ghoo agwo.

¹¹Fero abya ekukoo ndu mmamiphe; me ndu amamanshi. Ndu njibya Íjiputu ono egude uzo, ephe egudeje eme amamanshi; mekwaaphu iphe ono.

¹²Onyenonu l'ephe ha abya atogbokota mgboro nk'ia l'ali; yo ghoshia agwo. Ole mgboro ke Éronu bya achiko mgboro ke ndu ono lekota.

¹³Obekwanu l'obu Fero kpo-chileru-a ege o kpo-chiru; to ngaru ephe nchi, bu iya bu ege ono, Ojejoje kfuhawaru ono.

Mini ghoru mee

¹⁴Ya ndono; Ojejoje asu Mosisu l'obu Fero kpo-chikwaru akpo-chi. O jikakwaru le ya ta ahadu ndu Ízurelu t'ephe la.

¹⁵Su iya: “Jekfu Fero l'utsu teke oo-nodu eje l'enyimu. Nodu l'iku Nanyi lu kwaberu iya; nggu ewota mgboro phu, shi ghoo agwo phu gude l'eka.

¹⁶Nggu asu iya le Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Hibururu zikwaru ngu ti bya asu iya t'ọ haa ndibe iya t'ephe la; k'ophu ephe a-baru iya eja l'echi-egu. Obenu le keshinu teke ono b'e to kwedu.

¹⁷Owaa iphe, Ojejoje ekfu: ‘Le shita l'iphe-a; be ii-maru l'oo yebedua bu Ojejoje. Yebe Mosisu e-woru mgboro-a, ya gude l'eka-a chia le mini Nanyi lu. Mini ono aghoo mee.

¹⁸Ẹma, nọkọta lẹ Náyìlù a-nwùshihukọta. Ẹnyimu ono eshihu erehu erehu; k'ọphu bụ lẹ ndu Íjiputu ta adudu ike ọngu mini, shi iya nù. ' ”

¹⁹Ojejoje asụ Mosisu: “T'o kfuaru Ẹronu t'o wota mgboro iya machia l'iphe, bụ mini, nọkọta l'alì Íjiputu: l'iphe, bụ ẹnyimu; iphe, bụ nggele; iphe, bụ okpuru; mę iphe bụ mgbakọbe-mini nonu; t'ọ ghọo mee. Mee a-tuko ẹkemeke ọbule dzuru l'alì Íjiputu; mbụ je akpaa l'iphe bụ ọdo-mini; ndu ọphu a pyiru apyipyi; mę ndu ọphu a kpuru akpukpu.”

²⁰Mosisu yele Ẹronu abya emee ẹge ono, Ojejoje ziru ẹphe ono. Yọ bya eworu mgboro iya malia l'ifu Fero yele ndu ozi iya; bya echia ya lẹ Ẹnyimu Náyìlù. Mini, nọ l'ẹnyimu ono l'ọ ha agbanwee buru mee.

²¹Ẹma, nọkọta lẹ Náyìlù anwùshihukọta. Mini ono eshikọta erehu erehu; k'ọphu bụ lẹ ndu Íjiputu ta dudu ike ngua mini, shi iya nù. Mee ono achiko ẹkemeke ọbule sweta l'alì Íjiputu.

²²Ndu njibya kẹ ndu Íjiputu abya egude amamanshi mekwaaphu ẹge ono. Tọ dụ ya bụ; Fero akpọ-chilee obu iya ẹge ọ kpọ-chiru iya; k'ọphu bụ l'ẹ tọ ngaduru Mosisu yele Ẹronu nchị ẹge ono, Ojejoje kfuhawaru ono.

²³Fero aghakọbe; laphushia azụ l'ufu iya; ọphu iphe ono 'erukpodua ya nù l'ẹhu.

²⁴Ndu Íjiputu abya atushia nwogvu l'iku Náyìlù; ẹke ẹphe achọ mini, ẹphe a-ngu; kẹle mini ẹnyimu ono ta dudu k'angungu.

Mbara abya ọgu

²⁵A nọlephu abalì ẹsaa; k'ọphu Ojejoje byiru ẹka lẹ Ẹnyimu Náyìlù.

Awufu 8

¹Ojejoje asụ Mosisu: “T'o jekfu Fero je asụ iya: ‘Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: Haa ndibe iya t'ẹphe la; k'ọphu ẹphe eje a-baru iya ẹja.

²Ọ -buru l'ì jikaru t'ẹphe ba alashi; bẹ ya e-gudekwa mbara bya ọgu l'alì ngu l'ọ ha.

³Mbara a-tuko Ẹnyimu Náyìlù ji; kposhia bya eji ufu ngu; ji ime ọlo ẹke ìizeje; ji oshi-azẹe ngu; ji ọlo ndu ozi ngu; ji ufu ndu alì ngu l'ẹphe ha; ji ọnu ekfu, eeshijeru ngu ite; mę l'ochi, eegudeje agwọ iphe, e gude emeru ngu buredi.

⁴Mbara ono a-nọduje akfu-kogbaa ngu l'ẹhu; mę l'ẹhu ndu alì ngu; mę l'ẹhu ndu ozi ngu l'ẹphe ha. ' ”

⁵Ojejoje asụ Mosisu: “T'o kfuru Ẹronu t'o wolía mgboro iya ono; maa l'ẹnyimu ẹnyimu; mę nggele nggele; mę l'okpuru okpuru; mee tẹ mbara bya edzuru alì Íjiputu.”

⁶Ẹronu abya amachia ẹka lẹ mini, nọkọta l'alì Íjiputu. Mbara awufuta bya edzuru alì Íjiputu.

⁷Obenu lẹ ndu amamanshi ono gude amamanshi ẹphe mekwaaphu ẹge ono. Ẹphe emekwaaphu; mbara awubata l'alì Íjiputu.

⁸Fero ekua Mósísu yẹ́lẹ́ Érónu; sù ẹ̀pẹ́: “T'ẹ̀pẹ́ ḱfuru nù Ojejoje t'ò wofuru yẹ́lẹ́ ndu alì iya l'ẹ̀pẹ́ ha mbara-wa; ẹ̀gẹ́ ya ahaa ndibe unu t'ẹ̀pẹ́ je agwaa Ojejoje.”

⁹Mósísu asù Fero: “Lẹ́ ya a-hakpọ́o ngu t'ì kọ́o teke ya e-kfuru nù Nchileke l'okfu ẹ́hu ngu; l'okfu ẹ́hu ndu ozi ngu; mẹ́ l'okfu ẹ́hu ndu alì ngu; k'ọ́phu mbara ono a-ha ngu; haa ufu ngu; wúlala lẹ́ Ẹ̀nyimu Náyìlu nwenkinyi.”

¹⁰Fero asù: “L'ọ́ bụ́ echile.” Mósísu asù: “T'ọ́ dù ẹ̀gẹ́ i kfuru; k'ọ́phu ii-shi ẹ̀gẹ́ ono maru l'ẹ́ tọ́ dùdu onye dù l'ọ́ bụ́ Ojejoje, bụ́ Nchileke ayi.

¹¹Mbara ono a-ha ngu; haa ufu ngu; haa ndu ozi ngu; haa ndu alì ngu. Ẹ́ke ọ́o-phọ́du nwenkinyi bụ́ lẹ́ Ẹ̀nyimu Náyìlu.”

¹²Mósísu yẹ́lẹ́ Érónu alufulephu l'ifu Fero; Mósísu abya araku Ojejoje lẹ́ kẹ́ mbara ono, o meru; yọ́ bya ọ́gu l'alì-eze Fero ono.

¹³Ojejoje abya emeeru Mósísu iphe, ọ́ rọ́ru iya. Mbara ono anwúshihukota l'ùlo; mẹ́ l'ogbodufu; mẹ́ l'ẹ́gu.

¹⁴A bya akua ẹ̀pẹ́ l'ikpo l'ikpo. Alì ono l'ọ́ ha eshihu kẹ́ rukurugbangu.

¹⁵Obenu lẹ́ Fero phuleruphu lẹ́ mbara ono gwúwaru; woru ọ́kpoma iya kpọ́-chia. Ọ́phu o kwehedu ngaberu Mósísu yẹ́lẹ́ Érónu nchì, bụ́ iya bụ́ ẹ̀gẹ́ ono, Ojejoje kfuhawaru ono.

Mkpúrúmkpu abya ọ́gu

¹⁶To dù iya bụ́; Ojejoje asù Mósísu t'ò kfuru Érónu t'ọ́ machia mgboro iya chia l'ẹ́ja, nọ́ l'alì; k'ọ́phu ẹ́ja ono a-ghọ́ mkpúrúmkpu; dzuru alì Íjiputu.

¹⁷Ẹ̀pẹ́ emee ya ẹ̀gẹ́ ono. Érónu abya amachia mgboro ono; chia l'ẹ́ja, nọ́ l'alì. Mkpúrúmkpu abya erikputa madzù yẹ́lẹ́ anù. Iphe, bụ́ ẹ́ja nọ́ l'alì Íjiputu mgburumburu aghọ́ mkpúrúmkpu.

¹⁸Ndu amamanshi ono abya emelaha t'ẹ̀pẹ́ gude amamanshi mekwaaphu ẹ̀gẹ́ ono. Ẹ̀pẹ́ ta dù ike mee ya. Mkpúrúmkpu ono achìko madzù yẹ́lẹ́ anù rikputa.

¹⁹Ndu amamanshi ono asù Fero: “L'iphe-wa bẹ́ ẹ́ka Nchileke dukwa.” Obenu lẹ́ Fero kpọ́-chilerua obu; to kwe ngabẹ́ nchì; bụ́ iya bụ́ ẹ̀gẹ́ ono, Ojejoje kfuhawaru ono.

Ijji abya ọ́gu

²⁰Ya ndono; Ojejoje asù Mósísu t'ò tehu l'ọ́nmewa utsu; jekfu Fero m'ò jedelephu l'ẹ̀nyimu; sù iya lẹ́ Ojejoje sùru: “T'ọ́ haa ndibe iya t'ẹ̀pẹ́ laa; je abaaru iya ẹ́ja.

²¹Ọ́ -bùru l'ẹ́ tì hadu ndibe yẹ́bẹ́ Ojejoje t'ẹ̀pẹ́ la bẹ́ ya e-zikwa ijji t'ò tsuru dududu; wù-kfuta ngu; wù-kfuta ndu ozi ngu; wù-kfuta ndu alì ngu; mẹ́kwaphu ùlo ngu l'ọ́ ha. Ùlo ndu Íjiputu bẹ́ ijji e-jikota l'etsu dududu; mbù jeye l'alì ẹ́ke ẹ̀pẹ́ adzoje ọ́kpa.

²²“ ‘Obenu lẹ́ mbọ́ku ono bẹ́ ya e-me t'alì Góshenu dù iche. Mbù l'ẹ́ke ndibe iya bu b'ẹ́ ta aphùdu ijji; k'ọ́phu ìi-maru lẹ́ yẹ́bedua, bụ́ Ojejoje nọ́ l'alì-a.

- ²³Ya a-kpa ókè l'èke ndibe iya mę ndibe ngu nọ. Iphe-ophulenyawa bu echile bę oo-me.' ”
- ²⁴Ojejoje abya emee ya ęge ono. Ijiji etsuru dududu wubata l'ufu Fero; mę l'ulo ndu ozi iya; mę l'alı İjiputu l'o ha. Ijiji ono achikolephu alı İjiputu l'o ha mebyishikota.
- ²⁵Fero abya ekua Mosisu yele Éronu; sụ ęphe: “Unu je agwaa Nchileke unu obu l'alı ęke-a!”
- ²⁶Obenu le Mosisu suru iya: “L'ę tọ dukwa mma ęge ono; ke l'iphe, ęphe egudeje agwa Ojejoje, bu Nchileke ęphe bukwa akpamara l'ęnya ke ndu İjiputu. ęphe -gudekwanu iphe, bu akpamara gwoo ęja;?ndu İjiputu ta atu-gbukwa nu ęphe le mkpuma.
- ²⁷Ayi e-jekwa ije abalı ęto jerua l'echi-ęgu je egwooru Ojejoje, bu Nchileke ayi ęja l'ęke ono; ęge o turu l'ekemu t'ayi mee.”
- ²⁸Fero asu: “Ya a-ha unu t'unu je egwooru Ojejoje, bu Nchileke unu ęja l'echi-ęgu. Ole t'unu be ejenukakwa ote-ęnya. Unu kfuru nuru iya Nchileke nta-a!”
- ²⁹Mosisu asu iya: “Ya -shilephu l'ęke iino lufu bę ya e-kfuru nu Ojejoje; k'ophu ijiji ono, etsu dududu ono a-ha nggube Fero; haa ndu ozi ngu; hakwaaphu ndu alı ngu. Ole te nggube Fero ba agbahekwa ęregede; shi ęge ono jıka te ndu İzurelu be eje egwooru Ojejoje ęja!”
- ³⁰Mosisu eshi l'ęke Fero nọ lufu; je ekfuru nu Ojejoje.
- ³¹Ojejoje emee iphe, Mosisu roru iya. Ijiji ono aparu Fero; mę ndu ozi iya; mę ndu alı iya haa; to nwehe m'oo ijiji lanu, phoduru nu.
- ³²Fero akpo-chikwaaphu obu; to kwe te ndu İzurelu tugbua.

Awufu 9

Onwu elu

- ¹Ya ndono; Ojejoje asu Mosisu: “T'o jekfu Fero je asu iya: ‘Owaa iphe, Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Hiburu ekfu. O suru “T'a aa ndibe iya t'ęphe je; je abaaruru iya ęja!”
- ²I -jıka t'ęphe be eje; lo-gude ęphe
- ³bę Ojejoje e-gudekwa ęka iya ye ęjo ome-l'ęhu t'o bya achiko elu unu gbushia. Mbụ l'oo-gbushi inya unu; gbushia nkakfu-igara unu; inya-ivu unu; eswi unu; aturu unu; mę egu unu.
- ⁴Obule Ojejoje a-kpa oke l'ęke elu ndu İzurelu; mę l'ęke ke ndu İjiputu nọ; k'ophu bu l'ę to nweduru elu ke ndu İzurelu m'oo nanu a-nwuhu nu.’ ”
- ⁵Ojejoje abya eyee teke oo-mee iphe ono; sụ l'oo echile bę yebe Ojejoje e-me iphe ono l'alı-a.

⁶Yo be echile iya; Ojejoje emee ya. Elu ndu Íjiputu anwushihukota. Obenu l'ẹ to nwedu kẹ ndu Ízurelu m'oo nanu, nwuhuru nu.

⁷Fero eye ndu jeru je aphu l'ẹ to nwedu elu kẹ ndu Ízurelu m'oo nanu, nwuhuru nu. Obenu lẹ Fero kpọ-chilerua obu; to kwe tẹ ndu Ízurelu tugbua.

Iphe-etsetse abya ogu

⁸Ya ndono; Ojejoje asu Mosisu me Eronu: “Unu kpota ntu, jiru mkpoji eka l'ovo-voku; te Mosisu ghaa ya l'ifu eke, Fero no.

⁹Oo-tsukashihu l'o bu udzu; jegbaru ali Ijiputu; gho iphe-etsetse tseshia madzu yele anu, bu l'ali ono l'o ha; fushihu bugbaaru ephe onya l'ehu.”

¹⁰Ya ndono; ephe eje ekpota ntu-oku; bya evudo Fero l'ifu. Mosisu eworu ntu-oku ono phekaashia l'imeli. Iphe-etsetse abya etsekashia madzu; me anu; fushihu buru ephe onya l'ehu.

¹¹Ndu amamanshi ta du ike vudo Mosisu l'ifu; ke l'iphe-etsetse ono tseshikwaruphu ephe ege o tseshiru ndu Ijiputu ophu l'ephe ha.

¹²Obenu lẹ Ojejoje kpọ-chiru Fero obu; to ngaru Mosisu yele Eronu nchi, bu iya bu ege ono, Ojejoje kfuhawaru iya Mosisu ono.

Aka-mini abya ogu

¹³To du iya bu; Ojejoje asu Mosisu: “Nmaa ewa l'utsu je evudo Fero l'ifu; su iya: ‘Qwaa iphe, Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Hiburu kfuru: Haa ndibe iya t'ephe je; je abaaru iya eja.

¹⁴Odumeka be ogiya-a be ya e-wota ejo mkpakhehu, a-lo nggu le ndu ozi ngu; me ndu ali ngu eka l'obu; k'ophu ii-makwanuru l'e to dudu onye du l'o bu yebedua le mgboko-a.

¹⁵Ishi ya aburu le nta-a be ya ga amachihawa eka; gude ejo ome-l'ehu gbushia nggu le ndu ali ngu; unu achihu le mgboko-a.

¹⁶Obenu l'iphe, kparu iphe, ya gude haa ngu bu k'ophu ya e-koshi ngu ege ike ke yebe Ojejoje habe nshinu; ee-kfudzuru epha iya le mgboko l'o ha.

¹⁷Obenu l'iipalikwadu onwongu imeli l'eke ndibe iya no; jika l'e tii hadu ephe t'ephe la.

¹⁸Egbe nta-a echile be ya e-me t'ejo aka-mini tua l'ali-a; mbu egbe aka-mini ophu e ta tubua l'ali Ijiputu keshinu teke o duheru nodu byeye ntanu-a.

¹⁹Zikwaa ozi nta-a t'e je achibata elu ngu dobe l'eke iphe e-gbochita iya; ke l'aka-mini ono a-tu-gbushikota madzu; tu-gbushia elu, no l'egu, e ta chibatadu l'ufu; ephe anwushihu.’ ”

²⁰Ndu ozi Fero ndu ophu atsụ Ojejoje egvu achibata-kebewaphu ohu ephe; me elu ephe l'ime ulo.

- ²¹Obenu lẹ ndu ẹ-te nwedu iphe ẹphe guberu Ojejoje haru ohu ẹphe; mẹ elu ẹphe l'ẹgu.
- ²²Ya ndono; Ojejoje asu Mosisu t'ọ machia ẹka l'akpamigwe tẹ aka-mini wata adashi l'alị Íjiputu tu-gbushia madzu; mẹ elu; mẹ iru, nokota l'alị Íjiputu.
- ²³Mosisu amachilephu mgboro iya l'akpamigwe; Ojejoje ezia egbe-igwe yele aka-mini; yo wata adada. Ebemu-igwe l'eku meremu meremu. Ojejoje emee aka-mini; yo chia l'ọ bu mini l'alị Íjiputu.
- ²⁴Aka-mini ono l'ada; ebemu l'eku o-ji-l'eka-togbo ono. Yo buru ejo oke pherephere, ha nshinu; ke l'ọ bu ono bu oke pherephere, kakota nshinu lẹ pherephere, phejewaru nu l'alị Íjiputu keshinu ophu o duberu buru mba k'eka iya.
- ²⁵L'alị Íjiputu mgburumgburu be aka-mini ono tu-gbushikotaru iphemiphe obule, nokota l'ẹgu: madzu mẹ elu. Yo tpyashia iphemiphe obule, futaru l'ẹgu; zijashitsua iphe bu oshi, no l'ẹgu ezijashi.
- ²⁶Ẹke, ẹ to tudu aka-mini ono nwenkinyi bu l'alị Goshenu, bu ẹke ndu Izurelu bu.
- ²⁷Ya ndono; Fero ezia t'e je ekuaru iya Mosisu yele Eronu; bya asu ẹphe: “Lẹ ya mewaru eji. Lẹ Ojejoje be iswi du maa; yebedua, bu Fero yele ndu nk'iya acho okfu.
- ²⁸Unu kfuru nu Ojejoje; ke l'egbe-igwe ono yele aka-mini ono tata-shiwaru. Ya a-ha unu t'unu laa; unu ba anọhe ọdo.”
- ²⁹Mosisu asu iya: “Lẹ ya -lufulephu lẹ mkpukpu-a be ya a-chili ẹka imeli; kfuru nu Ojejoje. Egbe-igwe a-ha agbagba; aka-mini adabuhu; k'ophu ji-maru lẹ mgboko-a bu ke Ojejoje.
- ³⁰Obenu lẹ ya marua lẹ nggubedua; nggu lẹ ndu ozi ngu ta awatadua ọtsu Ojejoje, bu Nchileke egvu.”
- ³¹Ọghù balị yele oghu fulakusu be aka-mini ono mebyishikotaru; ke lẹ balị eyeshiwa nebyi; ophu be fulakusu abukwaduru-a igu be ọtsu.
- ³²Obenu lẹ witu; mẹ supelutu b'ẹ to mebyishidu; ke l'ẹ to budu teke ono be ọomije.
- ³³Mosisu aparu Fero haa; shi lẹ mkpukpu ono lufu; je apalia ẹka imeli machiaru Ojejoje. Egbe-igwe ono yele aka-mini ono aburu ke nyonyoronyongu; mini ono aburu kengu l'alị ono.
- ³⁴Fero aphulephu lẹ mini ono chi-buhuwaru; aka-mini ono yele egbe-igwe ono ebuhuwa; yo mekwaa iphe, du eji ọdo. Yebedua yele ndu ozi iya akpo-chikwaa obu ẹphe ọdo.
- ³⁵Okpoma Fero abya akpo-chikwaa; ophu o kwedu haa ndu Izurelu t'ẹphe la; bu iya bu ẹge ono, Ojejoje shihawa Mosisu l'onu kfua ono.

Awufu 10

Igube abya ọgu

- ¹Ya ndono; Ojejoje asụ Mósísi: “Jekfu Fero; kele ya kpọ-chiru iya obu; kpọ-chia obu ke ndu ozi iya; k'ophu ya e-mekota oke iphe-ophulenyá, dughbaa biribiri l'ẹke ẹphe nọ;
- ²k'ophu unu a-kọru unwu unu; mę unwu nwanwa unu ẹge ya gude meshia ndu Íjiputu ike; mę ẹge ya gude mee oke iphe-ophulenyá l'ẹke ẹphe nọ. Unu amakwanuru l'ọ bú yẹbedua bú Ojejoje.”
- ³Ya ndono; Mósísi yẹle Éronu abya ejekfu Fero; je asụ iya: “Owaa iphe, Ojejoje, bú Nchileke ke ndu Híburu ekfu. Ooji: “?Bú jeye teke ole; be ị-ịka-be owozita onwongu alí l'ẹke ya nọ? Haa ndibe iya t'ẹphe la; k'ophu ẹphe a-baru iya ẹja!
- ⁴O -buru l'ị jikaru t'ẹphe ba lashí be ya e-gude igube bata l'alí ngu echile.
- ⁵Oo-bya achíko alí ono nyinwukota; k'ophu bú l'ẹ tọ dudu ẹke aaphu ụzo l'alí ono. Yọ chíko iphe, aka-mini mebyishiphodoru tapyashíkota; tapyashíkwaaphu iphe bú oshi, futaru l'ẹgu unu.
- ⁶Oo-bya atụko ụlo ngu; ụlo ndu ozi ngu; mę alí Íjiputu l'ọ ha nakọta. Iphe ono bú iphe, nna ngu; mę nna ngu oche phẹ ta aphubua l'alí-a; eshinu teke ẹphe laru ẹke-a byeye nta-a.’ ” Mósísi aparu Fero haa; ghakọbe; yọ buru iya alala.
- ⁷Ndu ozi Fero asụ Fero: “?Bú teke ole be nwoke-a a-chọ-beru ayi okpu-akpọhu-a? Haa ndu-a t'ẹphe laa je abaarú Ojejoje, bú Nchileke ẹphe ẹja.?Tí madu l'alí Íjiputu búwa kpurupyata?”
- ⁸Ya ndono; a bya eduphuta Mósísi yẹle Éronu azụ l'ifu Fero. Yọ sụ ẹphe: “Unu je abaarú Nchileke unu ẹja! Olobu;?bú ndu ole; ẹphe lẹ ndu ole e-je?”
- ⁹Mósísi asụ: “Ayí l'unwegirima ayi; mę ndu k'ogurennya; mę unwu ayi: ndu k'unwoke; mę ndu k'unwanyí a-tukokwa yíru. Ayi atukokwaphu aturu ayi; mę eswi ayi ruta; ke l'ayi a-gbaru Ojejoje ayi aji.”
- ¹⁰Fero asụ ẹphe: “Tẹ Ojejoje swibukwaaru unu; m'ọ buru lẹ ya a-ha unu t'unu l'unwegirima unu yíru tughua. Nta-a b'ọ doru ẹnya l'ọo iphe, dọ ẹji be unu arí k'ememe.
- ¹¹Waawa-o; t'ọ buru ndu k'unwoke nwenkinyi be unu e-gude je abaarú Ojejoje ẹja; keshinu ophu ọ bú iphe ono be unu shi ime-teke-wa rọta!” Ya ndono; a chífu Mósísi yẹle Éronu l'ifu Fero.
- ¹²Ojejoje asụ Mósísi t'ọ machia ẹka maa l'alí Íjiputu; tẹ igube wubata l'alí ono bya achíko iphe, futaru l'ẹgu l'alí ono tapyashíkota; mbụ iphe, aka-mini mebyishiphodoru.
- ¹³Ya ndono; Mósísi abya eworu mgboro iya maa l'alí Íjiputu. Ojejoje abya emee; pherephere, shi l'uzo ẹnyanwu-ahata awata ephephe. Pherephere ono ephekota l'alí ono: eswe l'enyashi. A lufutashia l'utsu; pherephere ono evubatawa igube l'alí ono.
- ¹⁴Igube atụko Íjiputu nata; nyinwukota ekemeke obule l'alí ono. Etu egbe igube onanu ta adubua; t'ọ bya l'adu ọdo.

¹⁵Yọ nyinwukota alì ono l'ọ ha; gbururu jeye; ekemeke ọbule ejihu kẹ kpalungu. Ẹphe abya atuko iphe, phoduru nù l'aka-mini ono byatsuaru tapyashikota; mbù iphemiphe ọbule, rutakpooru iru l'egu; mekwaphu akpuru oshi. Ẹkwo oshi; me iphe, a koru l'egu te nwedu m'ọo nanu, phoduru nù l'alì Íjiputu l'ọ ha.

¹⁶Fero etsopyabewaphu kua Mosisu yele Ẹronu; sù ẹphe: “Lẹ ya meswewaru Ojejoje, bụ Nchileke; bya emeswekwaaphu unubedua.

¹⁷Byiko; gufuaru iya nvù k'ugbo lanu-a; nggu ekfuru nù Ojejoje, bụ Nchileke unu t'o wofuru iya ejo iphe-ehuka-a!”

¹⁸Mosisu aparu Fero haa; lufu je ekfuru nù Ojejoje.

¹⁹Ojejoje abya agbanwee pherephere ono; mee ya; yọ buru eze pherephere, ha nshinu, shi l'uzo enyanwu-ariba bya evuta igube ono l'ọ ha je enwuru ye lẹ Eze Ẹnyimu Uswe. Tọ duhe m'ọo igube lanu, phoduru nù l'alì Íjiputu.

²⁰Ọle Ojejoje kpọ-chilerua Fero obu; k'ophu bụ l'ẹ to kwedu; haa ndu Ízurelu t'ẹphe la.

Ọchi abya ọgu

²¹Ya ndono; Ojejoje asù Mosisu t'ọ machia ẹka maa l'akpamigwe; t'ochi gbaa l'ekemeke ọbule l'alì Íjiputu. Ọchi, e-me tẹ ekemeke ọbule gbahu tsikiribangu.

²²Mosisu abya amachia ẹka maa l'akpamigwe. Alì Íjiputu mgburumgburu aburu tsirikiti; nọ abalì ẹto.

²³Tọ du onye phuru ibe iya; t'o nwe onye phuru ọzo; k'ẹ t'o shi l'ẹke o bu lufu; jeye abalì ẹto eswee. Obenu lẹ ndu Ízurelu bẹ iphoro nọ l'ẹke ẹphe bu.

²⁴Ya ndono; Fero ekua Mosisu; sù iya: “Unu je abaarù Ojejoje eja! Unu dutakota unwanyi; me unwegirima unu t'unu l'ẹphe yiru! Iphe, unu a-ha nwenkinyi bụ aturu; me eswi unu.”

²⁵Obenu lẹ Mosisu sùru iya: “Ì-hafukwaaphu ayi t'ayi gude iphe ayi e-gude gwooru Ojejoje, bụ Nchileke ayi ngweja-ukfuru; me ngweja mmanu ọdo.

²⁶Ọo ya bụ l'ayi e-ruta elu ayi. Ayi ta ahakwa m'ọ bụ eswi lanu l'ẹke-a; k'ophu ayi e-shi iya hata ophu ayi e-gude baaru Ojejoje, bụ Nchileke ayi eja. Ọ -budu l'ayi jeruru ẹke ono bẹ ayi ta amadu ndu ophu ayi e-gude baaru Nchileke eja.”

²⁷Ọle Ojejoje kpọ-chilerua Fero obu; k'ophu ẹ to kwedu haa ndu Ízurelu t'ẹphe tugbua.

²⁸Fero asù Mosisu: “Gbeshi iya l'ifu nta-a. T'ẹ b'ọ duhekwa mboku, ìi-bya bya evudo iya l'ifu ọdo. Mboku, ì byaru iya ẹge ono ọdo bẹ aa-chokwa ngu achochoch!”

²⁹Mosisu asù iya t'ọ du nù ẹge o kfuru. Lẹ ya ta abyahakwa iya ovudo l'ifu ọdo.

Awufu 11

Mgbonwu abya ogu

- ¹Ya ndono; Ojejoje asu Mosisu: “Le ya e-gudufua oke iphe-ehuka lanu byakfuta Fero yele ndu Ijiputu. E -metsulephu be oo-kwee t'unu shi l'eke-a wufu. O -kwelephu be oo-chishikota unu l'unu ha.
- ²Kfuaru ndu Izurelu; te unwoke ephe; me unwanyi ephe jekfu ndu obutobu ephe je arota ephe iphe, e meru le mkpola-ocha; me ophu e meru le mkpola-ododo.”
- ³Ojejoje abya emee; ndu Izurelu atuba ndu Ijiputu l'enya; mekwaaphu te ndu ozi Fero; me ndu Ijiputu l'ephe ha kwabe Mosisu l'onwiya eze ugwu, ha nshinu.
- ⁴To du iya bu; Mosisu asu: “Owaa iphe, Ojejoje ekfu: ‘L'uzo echi-abali be yebe Ojejoje a-tuko ali Ijiputu jekota.
- ⁵Iphe bu ndu, bu okpara l'ali Ijiputu a-nwushihukota; shita l'okpara Fero, bu eze; je akpaa l'okpara nwanyi, bu ohu, bu onye akwojeru iya iphe; mekwaphu elu, bu iya vuru uzo waa nne iya oswa.
- ⁶Oke uzu-ekwa, du egwu a-da l'ali Ijiputu gbaa mgburumgburu; mbu egbe uzu-ekwa, etu iya e-ta dubua; to bu l'oo-bya l'adu odo.
- ⁷Obenu l'eke ndu Izurelu no b'e to nwe du m'oo nkuta, a-gboru madzu; m'o bu anu ogbo.’ Teke ono; unu amaru le Ojejoje be kparu okè l'eke ndu Ijiputu; ephe le ndu Izurelu no.
- ⁸Iphe, bu ndu ozi ngu-a l'ephe ha a-wukfuta iya bya ebyiaru iya ikpere; su: ‘Te ya tugbuwaru; yele ndu tso iya nu l'ephe ha!’ O -metsulephu ege ono; ya atugbua.” Ya ndono; Mosisu egude ehughu; shi Fero l'ifu lufu-shia.
- ⁹To du iya bu; Ojejoje asu Mosisu le Fero te ekwekwa angaru iya nchi; k'ophu ya e-shikwanu ege ono meshia igweligwe iphe-ophulenyia l'ali Ijiputu.
- ¹⁰Mosisu yele Eronu emeshikota Fero iphe-ophulenyia ono l'ifu. Obenu le Ojejoje kpo-chilerua iya-a obu; to kwe haa ndu Izurelu t'ephe shi l'ali iya lashia.

Awufu 12

Aji Esweta

- ¹Ojejoje asu Mosisu yele Eronu le Ijiputu:
- ²“Onwa-a, ayi no nta-a a-bujeru unu onwa mbu l'afa.
- ³Kfuaru ndu Izurelu l'ephe ha l'o -rua mboku, onwa-a a-gba abali iri; te nwoke, nonu kpata nwaturu lanu doberu yele ndibe iya.
- ⁴O -buru le ndibe onye obu ta hadu l'igwe; k'ophu bu le nwaturu ophu kariru ephe aka; ephe ejekfu ndu katsua ephe obunyabe ntse t'ephe l'ephe gbaru mgbu le nwaturu lanu; me ephe gu-gee onwephe ogu; maru ole, ephe du. Unu lee enya; maru l'ege onyemonye a-du ike taa.

- ⁵Anụ, unu a-fọta a-buru anụ, gbarụ afa; buru okee ya; bya aburu ophu ẹ te nwedu ntupo. Unu -eshidu l'aturu; unu eshi ị nnebyi eghu fọta iya.
- ⁶Unu leta iya ẹnya gbururu jeye mbọku, ọnwaa-a a-gba abalị iri l'eno. Ọ bụ mbọku ono bẹ iphe, bụ ndu nonu ị Ízurelụ e-gbushikota nk'ephe l'uzo-ẹnnyashi iya.
- ⁷Ephe aharu mee ya nata; tee ị mgboro oshi-ibo; mę l'eli oshi-ibo, nọkota l'ulo, ephe nọ ata anụ nwaturu ono.
- ⁸Ennyashi ono bẹ ephe a-hụ anụ nwaturu ono ahuhu taa yele ẹkwo oshi, atso ile; mę buredi, ẹ te yedu iphe, ekoje buredi.
- ⁹Unu be eshikwa anụ ono eshishi; ophu unu atakwa iya l'onyingu. Ọ bụlephu t'unu hushia ya l'ọku; mbụ ishi iya; mę ọkpa iya; mękpo iphe-epho iya.
- ¹⁰T'ẹ b'o nwekwa ophu unu a-ha t'ọ bọo nchi. Ọ -buru l'o nweru ophu a haru; yọ nọ lufuta l'utsu; unu kpokwaa ya ọku.
- ¹¹Qwaa ẹge unu e-gude taa ya ndo-ọ: Unu gude akpo tubuta uwe unu; unu eyee akpokpa unu l'okpa; paru mgboro unu l'eka. Unu ataa ya wobuwobuwobu; kę l'ọ bụ Aji Esweta kę Ojejoje.
- ¹²“Ennyashi ono kwaphu; bę ya e-jekota l'alị Íjiputu; gbushikota iphe bụ ọkpara; ị madzụ mę l'elu. Iphe, bụ agwa ndu Íjiputu l'ọ ha; bę a-nụ chikikfuu. Ọ bụ yebedua bụ Ojejoje.
- ¹³Mee ono a-buru iphe-ohubama, e-koshije ulo ophu unu nọ; k'ophu bụ; ya -phulephu mee ono; ya esweta unu. Ẹ to nwedu ẹjo iphe-ememe, e-ru unu l'ehu teke ono, ya a-nodu egbushi ndu Íjiputu ono.
- ¹⁴“Mbọku ono a-buru unu mbọku eswe-iphe, unu e-gudeje nyata iphe-a; tsube l'ogbo rua l'ogbo bę unu a-gbaję iya; yọ buru aji kę Ojejoje. Ekemu ono a-nodu gbururu jeye ị gbururu.
- ¹⁵Abalị ẹsaa bę unu a-ta buredi, ẹ te yedu iphe, ekoje buredi. Mbọku kę mbụ bę unu e-wofukota iphe, ekoje buredi l'ulo unu. Kę l'iphe bụ onye taru iphe, e yeru iphe, ekoje buredi shita ị mbọku mbụ ono jeye ị mbọku k'ẹsaa ono bę ee-bufu ị Ízurelụ.
- ¹⁶Mbọku kę mbụ bę unu e-nweru ndzuko, dụ nsọ; bya enwekwaruphu ọdo mbọku k'ẹsaa. T'ẹ b'ọ dukwa iphe, unu e-je ujiku labụ ono; gbahalephu nri, unu e-ri bę unu e-shije. Yọ buru iphe, unu e-meje ndono nwenkinyi.
- ¹⁷“Unu gbaje Aji Buredi, ẹ te kodu ekoko; kęle ọ bụ mbọku ono gędegede bę ya dufutaru unu l'unu ha l'alị Íjiputu. Unu dobe mbọku ono; t'ọ buru mbọku, unu a-gbaję aji; t'ọ buru ekemu unu e-dobe shita l'ogbo rua l'ogbo.
- ¹⁸L'ọnwaa mbụ phụ bę unu a-taję buredi, ẹ te yedu iphe, ekoje buredi; shita l'urennyashi mbọku, ọnwaa ono gbaru abalị iri l'eno jeye l'urennyashi mbọku, ọ gbaru ukporo abalị l'abalị lanu.

- ¹⁹Abali ɛsaa b'ɛ ta aphudu iphe, ekoje buredi l'ulo unu. Onye rikpooru iphe, e yeru iphe ekoje buredi bɛ ee-bufu lɛ ndu Ízurelu; mɛ onye ono: ɔ bu mbyamumbya; m'ɔ bu onye a muru l'alɪ ono.
- ²⁰T'ɛ b'o nwekwa iphe, e yeru iphe, ekoje buredi, unu e-de onu. Eke unu bu; ɛke unu bu; unu taa buredi, ɛ te kodu ekoko!”
- ²¹Tɔ du iya bu; Mosisu abya ekua ndu, bu ogurennya Ízurelu l'ɛphe ha; sɔ ɛphe: “Unu tugbua nta-a nta-a je afota anu ophu unu lɛ ndibe unu e-gbu gude gbaa Aji Esweta nk'unu.
- ²²Unu ewota ɛkwo isopu, du jikfujikfu tsee lɛ mee anu phu, a nakoberu l'eze-efere phu tee l'eli oshi-ibo ono; mɛ mgoro iya ɛphe ɛbo. T'ɛ b'o nwekwa l'unu ha; onye alufu etezi jeye l'utsu;
- ²³k'ophu bu; teke Ojejoje a-nodu eswe; eje ogbushi ndu Íjiputu; ɔ -phuwa mee, e teru l'eli oshi-ibo; mɛ mgoro iya; yo sweta ibo onanu. E too kwedu tɛ mgbugbu-madzu ono bata l'ulo unu bya unu egbugbu.
- ²⁴“Unu mejekwa iphe-a t'ɔ buru nsɔ, a-duru unu l'eri unu gbururu jeye lɛ gbururu.
- ²⁵Unu -bahulephu l'alɪ ono, Ojejoje a-nu unu ono; bu iya bu iphe ono, o kweru ukwa iya ono; unu mejekwa ome-l'alɪ ono.
- ²⁶ɔ -buru l'unwu unu jiru unu; sɔ: ‘?Bu ngunu bɛ ome-l'alɪ ono bu l'ɛke unu no?’
- ²⁷Unu sɔ ɛphe: ‘L'ɔ bu ngweja ogbu anu Aji Esweta, aachiru Ojejoje, bu onye swetaru ulo ndu Ízurelu l'alɪ Íjiputu je egbushia ndu Íjiputu; t'o nwe ndibe ayi, o gburu.’ ” Ndu Ízurelu anulephu iphe ono; fozita ishi; baaru Ojejoje ɛja.
- ²⁸Ndu Ízurelu abya emee iphe ono ɛge Ojejoje toru Mosisu yele Éronu okpa iya; yo buru ɛge ono bɛ ɛphe meru iya.
- ²⁹Yo rua l'echi-abali; Ojejoje abya egbushikota okpara ndu Íjiputu l'ɛphe ha; shita l'okpara Fero, bu onye no l'aba-eze; jeye l'okpara onye mkporo, a tu-chiru l'okamkporo; mekwaphu iphe, waru elu ɛphe oswa.
- ³⁰Fero yele ndu ozi iya; mɛ ndu Íjiputu l'ɛphe ha etehu l'enyashi; uzu-ekwa adawa l'alɪ Íjiputu gbaa mgburumgburu; ke l'ɛ to nwedu ufu, no l'alɪ ono m'ɔ nanu; madzu ta nwuhudu.

Awufu unwu Ízurelu lɛ Íjiputu

- ³¹Fero abya ekua Mosisu yele Éronu l'enyashi ono; sɔ ɛphe: “Unu gbeshi; tugbua; unu lɛ ndu Ízurelu. Unu haa ndu alɪ iya; tugbua je abaaru Ojejoje ɛja, bu iphe, unu shi keshinu ono rɔta.
- ³²Unu ruta aturu unu; mɛ eswi unu; bu iya bu iphe, unu shi ekfu gude tugbua. Olobu; unu gokwaaru iya onu-oma.”
- ³³Ndu Íjiputu l'achishi ndu Ízurelu oku t'ɛphe mee ɛgwegwa lufu l'alɪ ɛke ono; ke l'ɛphe suru l'odumeka bɛ ɛphebe ndu Íjiputu a-gwukwa.

- ³⁴Ndu Ízurèlu ekpota iphe, eegudeje eghe buredi kpojia ochi buredi; gude uwe ephe kechia ya; paru iya l'ukuvu; ophu ephe eyedu iya iphe, ekoje buredi.
- ³⁵Ndu Ízurèlu emee ege Mosisu ziru ephe; bya arokoo ndu Íjiputu iphe, e meru le mkpola-ocha; me ke mkpola-ododo; me uwe.
- ³⁶Ojejoje emee; ndu Ízurèlu atuba ndu Íjiputu l'obu; ndu Íjiputu anukota ephe iphe, ephe roru ephe. Ephe eshi ege ono gwoo iphe ndu Íjiputu; lashia.
- ³⁷Ndu Ízurèlu eshi le Ramesesu jeshia Súkotu. Unwoke ndu ophu gude okpa eje rukwaru ukporo unu madzu ukporo eto l'ukporo unu madzu iri l'ise; a gufukwa unwanyi; me unwegirima.
- ³⁸Ndu odo dukwaphu l'igwe tsoru ephe; wakwaphu ikpotima elu; mbu aturu; me eswi.
- ³⁹Iphe, eegheje buredi, ephe shi l'alí Íjiputu gude be ephe gude ghee akara, e te yedu iphe, ekoje buredi. Iphe meru iphe; iphe, ekoje buredi ta nodu iya bu l'a chifuru ephe achifu l'alí Íjiputu; uzo ta duhe ephe k'okwakobe nri, ephe e-ri.
- ⁴⁰Iphe, ndu Ízurèlu noru le Íjiputu bu unu afa l'ukporo afa l'afa iri.
- ⁴¹Yo rulephu mboku, unu afa l'ukporo afa l'afa iri ono gvuru gedegede; ndibe Ojejoje l'ephe ha, bu iya bu ndu Ízurèlu; awufukota l'alí Íjiputu.
- ⁴²Keshinu ophu Ojejoje muru enya l'enyashi ono ege oo-me dufuta ephe le Íjiputu be ephebe ndu Ízurèlu l'ephe ha a-mujekwaruphu Ojejoje enya ege ono l'enyashi ono; gude kwabe iya ugvu; tsube l'ogbo sweru ogbo.

Ké ọgba Ají Esweta

- ⁴³Ojejoje asu Mosisu yele Éronu: “Owaa ege unu e-meje ke ọgba Ají Esweta ndo-o: “T'e b'o nwekwa onye mbyamumba, e-tsoru ria iphe ají ono.
- ⁴⁴Ohu, unu gbataru agbata be unu e-bujeodu utsu; temanu yo taa ya.
- ⁴⁵Ole te onye, byaru abyabya; m'o bu onye e butaru ebuta ba atakwa iya.
- ⁴⁶“Aa-noduje l'ulo lanu taa ya. T'e b'o nwekwa anu obu; ophu unu ee-gude lufuta etezi. Ophu o dukwa okpu iya m'oo nanu, unu e-jikwo ejikwo.
- ⁴⁷Ndu Ízurèlu a-tukoje l'ephe ha gbaa Ají Esweta ono.
- ⁴⁸“Onye laru alala, unu eya bu, choru te ya gbaa Ají Esweta ke Ojejoje be e-bushikota ndibe iya ndu ke unwoke utsu l'ephe ha; temanu yo tsoru gbaa ají l'o bu onye a muru l'alí ono. T'e b'o dukwa nwoke, bu onye akpapyi, a-ta iya nu.
- ⁴⁹Oo ekemu lanu ono, duru onye a muru amumu l'alí-a; dukwaruphu onye laru alala; unu eya atuko buru.”
- ⁵⁰Ndu Ízurèlu l'ephe ha abya atuko iphe, Ojejoje kfuru Mosisu yele Éronu mekota.
- ⁵¹Yo buru mboku ono gedegede be Ojejoje dufutaru ndu Ízurèlu l'ephe ha l'alí Íjiputu.

Awufu 13

Oye ndu, bu ọkpara l'ẹka Nchileke

¹Ojejoje asu Mosisu:

²“Unu doberu iya ọkpara unu iche. Iphe mbu, vu ọzo waa nne iya ọsua le Izurelu; m'o -bu madzu; m'o -bu elu; bu ke yebe Nchileke.”

³Ya ndono; Mosisu asu ndu Izurelu: “Unu nyata ntanu-a; mbu mboku, unu wufuru le Ijiputu, bu eke unu shi buru ohu. Ntanu-a bu mboku, Ojejoje gude eka-ike dufuta unu. Te b'o dukwa onye a-ta iphe, e yeru iphe, ekoje buredi.

⁴O bu ntanu-a l'ime onwa Abibu-a be unu atugbu.

⁵Teke Ojejoje duruleruphu unu l'ali ndu Kenu; me ke ndu Hetu; me ke ndu Amoru; me ke ndu Hevu; me ke ndu Jebusu; mbu egiri ali ono, o riburu nna unu oche phe angu le ya a-nu unu ono; unu dobejekwa nsu-wa l'onwa-a.

⁶Ujiku esa be unu a-takota buredi, e te yedu iphe, ekoje buredi. O -rua le mboku k'esa; unu agbaaru Ojejoje aji.

⁷Unu takotaje buredi, e te yedu iphe, ekoje buredi l'ime abali esa ono. Te b'o nwekwa iphe, e yeru iphe, ekoje buredi, aa-phu l'eke unu no; ophu o dukwa iphe, ekoje buredi, aa-phu l'ali unu.

⁸Mboku ono be unu a-su unwu unu l'iphe, kparu iphe, unu gude eme iya bu iphe, Ojejoje meru unu mboku, unu lufutaru l'ali Ijiputu.

⁹Te ome-l'ali ono bukwaru iphe-ohubama, e byiru unu l'o bu mbo l'eka; dee ya unu l'o bu uri l'ifu; t'e gude nyatajeru unu l'ekemu Ojejoje bu iphe, unu a-kpujeru l'onu; ke l'o bu Ojejoje ono be gude eka-ike dzofuta unu l'ali Ijiputu.

¹⁰Oo ya bu t'unu meje ekemu-a me oge iya rulephu afa l'afa.

¹¹“Ojejoje -durutsulephu unu ali Kenu ono; bya anu iya unu ege o riburu iya unu le nna unu oche phe le nte;

¹²bukwa t'unu nuje Ojejoje iphe mbu, vu ọzo waa nne iya ọsua. Anu mbu, bu okee ya, vuru ọzo waa nne iya ọsua l'elu unu a-buru ke Ojejoje.

¹³Iphe, bu nkakfu-igara, bu iya vu ọzo waa nne iya ọsua be unu e-gudeje nwaturu gbata. O -buru l'unu ta agbatadu iya; unu aswi-kwoo ya olu aswi-kwo. Iphe, bu ọkpara unu le nwoke be unu a-gbatajekwaphu agbata.

¹⁴“O -rua l'uzo-ifu; unwu unu -ji unu: ‘?Bu ngunu be iphe-a bu?’ Unu asu epe: ‘Le Ojejoje gude ike-eka iya dufuta unu le Ijiputu; mbu dufuta unu l'eke ono, unu shi buru ohu ono.

¹⁵Le teke Fero kpo-chiru obu; jika le ya ta ahadu ayi t'ayi la be Ojejoje gbushiru iphe, bu ọkpara l'ali ndu Ijiputu: madzu l'elu. O bu iya meru iphe ayi akputaje anu, bu okee ya, vuru ọzo waa nne iya ọsua gbuaru Ojejoje; l'egudeje iphe gbata ndu, bu ọkpara l'epho nne epe le madzu.’

¹⁶T'ome-l'alì ono bukwaru iphe-òhubama, e byiru unu l'ò bu mbo l'èka; dee ya unu l'ò bu uri l'ifu; gude koshi lè Ojejoje gude ike-èka iya dufuta unu l'alì Íjiputu.”

Ndu Ízurèlu eswe Eze Ènyimu Uswe

¹⁷Fero ahalephu ndu Ízurèlu; ephe atugbua; Ojejoje te du ephe shia ụzo alì ndu Filisutayìnu; e guderu l'ono ka ntse. Kele Ojejoje sùru: “?A maru: ọgu -dakfu ephe; ephe ta agbanweddu nù obu; lashia azù lè Íjiputu?”

¹⁸Tò dù iya bù; Ojejoje eduru ndu Ízurèlu jee mgburumgburu; shia ụzo echi-ègu; tugbua ụzo Eze Ènyimu Uswe. Ndu Ízurèlu eshi lè Íjiputu tugbua kwakòbe onwephe k'ọgu.

¹⁹Mósisu abya achìta ọkpu Jósefu gude; kele Jósefu meru unwu Ízurèlu; ephe eriaru iya nte. O sùru iya: “Ya maru lè Nchileke e-mekochaa bya eyeru unu èka. O le t'unu chitakwa ọkpu iya l'èke-a teke unu a-nòdu ala.”

²⁰Ephe awufulephu lè Súkòtu; je akpòbe ụlo-èkwà ephe lè Etamu l'iku echi-ègu.

²¹O -rua l'eswe; Ojejoje egude urukpu, kpuru rogbodongu edu ephe ụzo. O -rua l'enyashi; yo gude ọku, kpuru rogbodongu nùlahaa ephe iphoru; k'ophu ephe a-nòduje eje ije: eswe l'enyashi.

²²Urukpu ono, kpuru rogbodongu, oogudeje edu ephe l'eswe; mē l'ọku ono, kpuru rogbodongu, oogudeje edu ephe l'enyashi ono ta alufubua ndu Ízurèlu alufu l'ifu.

Awufu 14

¹Ya ndono; Ojejoje asù Mósisu:

²“Kfuaru ndu Ízurèlu t'ephe laphu azù je akpòbe ụlo-èkwà ephe lè mgboro Payi-Hahirotu, nò lè mgbaku Migidolu. Ephe akpòbe ụlo-èkwà ephe ono l'iku eze enyimu; t'o chebe ifu lè Bálu-Zefonu nhamunha;

³kele Fero a-rì lè ndu Ízurèlu bē ẹkwò-njì jìru; l'ephe kwawaru l'echi-ègu.

⁴Ya a-kpò-chi Fero obu; yo chikfuru ephe. Obenu l'ee-shi l'iphe, e-me l'èhu Fero yèle ndu soja iya; kwabē yèbe Ojejoje ugvu; ndu Íjiputu amaru l'ò bu yèbedua bù Ojejoje.” Ndu Ízurèlu emee ẹge ono, o kfuru ono.

⁵A bya ekfuaru eze ndu Íjiputu lè ndu Ízurèlu gbalaakwaru. Fero yèle ndu ozi iya agbanwee obu ephe l'èke ephe nò; sù: “?Bù ngunu bē ephe meru ẹge-a??Ephe gbe haa ndu Ízurèlu t'ephe tugbua; paru ozi, ephe eje haa tọ.”

⁶Tò dù iya bù; Fero asù t'a kwakòberu iya ụgbo-inya iya ọhuma. A kwakòbebetsua ya; yo chìta ndu soja yeru onwiya;

⁷chìta ụgbo-inya, katsua mma l'ugbo-inya iya; unu ụgbo-inya ụkporo l'iri; mēwaru ụgbo-inya ndu Íjiputu l'ò ha. Yò bya achìru ndu ishi soja yegbaa l'ugbo-inya ono.

⁸Ojejoje akpò-chia obu Fero, bù eze ndu Íjiputu; yo chipyabe ndu Ízurèlu l'èke ephe adzọ garamu garamu; awufu.

⁹Ịnya Fero l'ọ ha; mę ndu agba iya nụ; mę ugbo-inya iya; mę igweligwe ndu soja iya; mbụ ndu Íjiputu l'ẹphe ha achipyabe ndu Ízurelu bya agbakfu ẹphe l'ẹke ẹphe kpọberu ulo-ẹkwà ẹphe l'iku eze ẹnnyimu; ẹ mgboro Payi-hahirotu, cheru ifu ẹ Bálu-Zefonu nhamunha.

¹⁰Fero abyarutadelephu ntse; ndu Ízurelu apalia; yọ bụwaru ndu Íjiputu etso ẹphe. Egvu abya ẹphe l'ẹhu; ẹphe araku Ojejoje.

¹¹Ẹphe asụ Mosisu: “?Bụ l'ili ta nọdu l'alì Íjiputu meru iphe i dufutaru ẹphe t'ẹphe bya anwushihu l'echi-ẹgu??Bunua ngunu meru; nggu edufuta ẹphe l'alì Íjiputu?”

¹²?Ẹphe te kfuduru ngu l'alì Íjiputu t'i paru ẹphe haa; t'ẹphe jejeru ndu Íjiputu ozi??T'ọ ga akaduru ẹphe mma l'ẹphe ejeru ndu Íjiputu ozi; ma l'ẹphe nwushihuru l'echi-ẹgu?”

¹³Mosisu asụ ẹphe: “Unu ba atsushi egvu! Unu vudo vudoshia ike; phụ iphe, Ojejoje e-me gude dzofuta unu ntanụ. Ndu Íjiputu-a, unu ele ẹnnya ntanụ-a bẹ unu ta aphụhekwa ọdo.

¹⁴Unu nọdu nggujunguji; ẹ Ojejoje a-luru-a unu ọgu!”

¹⁵Tọ dụ iya bụ; Ojejoje asụ Mosisu: “?Ngunu meru iphe ịraru iya ẹkwa? Kfuru ndu Ízurelu t'ẹphe tugbua jeshia iphe, ẹphe eje.

¹⁶Wolia mgboro ngu; maa l'eze ẹnnyimu ono t'ọ kekahu mini ono ẹbo; k'ọphu ndu Ízurelu e-gude ọkpa ẹphe jee ije l'alì ọkponku l'ẹnnyimu ono; wụ-sweta.

¹⁷Ya a-kpọ-chi ndu Íjiputu obu; k'ọphu ẹphe e-tsopyabe ẹphe. E shi l'iphe, a-muru Fero yele ndu soja iya; mę ugbo-inya iya; mę ndu agbaru iya inya; kwabẹ yẹbe Ojejoje ugvu.

¹⁸Ọo ya bụ; ndu Íjiputu eshi ẹge ono maru l'ọo ya bụ Ojejoje; mbụ teke ẹphe e-shi l'iphe, a-muru Fero yele ndu soja iya; mę ugbo-inya iya; mę ndu agbaru iya inya; kwabẹ yẹbe Ojejoje ugvu.”

¹⁹Ya ndono; Ojozi Nchileke phụ, shi nọdu ndu Ízurelu l'ifu phụ abya esweta ẹphe; je etsoru ẹphe l'azụ. Urukpu phụ, kpuru rogbodongu phụ abya eshikwaphu l'uzo ifu; je anọdu ẹphe l'azụ;

²⁰je anọkahu ndu sojandu Íjiputu; mę ndu Ízurelu. L'enyashi ono mgburumburu bẹ urukpu ono gbakotaru ọchi l'ẹke lanụ; l'acha ọku l'ẹka iya ọphu. Iphe ono emee; k'ọphu ẹ tọ dudu ndu ọphu jekfuberu ibe ẹphe ntse l'enyashi ono phuu.

²¹Tọ dụ iya bụ; Mosisu abya amachia ẹka iya l'eli eze ẹnnyimu ono. Ẹnyashi ono l'ọ ha bẹ Ojejoje gude oke pherephere, shi l'uzo ẹnnyanwu-ahata ziphu eze ẹnnyimu ono azụ; yọ bya aghọo alì ọkponku. Mini ono ekekahu ẹbo.

²²Ndu Ízurelu abya abahụ l'eze ẹnnyimu ono; gude ọkpa jee l'alì ọkponku jeye ẹphe eswegee. Mini eze ẹnnyimu ono akpua l'ọ bụ upho-mkpuma; nọdu ẹphe l'ẹka-utara; mę l'ẹka-ibyita teke ẹphe eswe.

- ²³Ndu Íjiputu achipyabe ẹphe. Inya Fero; mẹ ugbo-inya iya; mẹ ndu agbaru iya inya; atuko tsoru ẹphe wuba l'ime eze ẹnyimu ono.
- ²⁴Yo rua l'uzo nchi-aboḥu; Ojejoje eshi l'oku; mẹ l'urukpu ono, kpuru rogbodongu ono; lee ndu soja ndu Íjiputu ẹnya; mee ẹphe; ẹphe aghahụ phuringu.
- ²⁵Yo mee; okpa ugbo-inya ẹphe ono awata oḡba mgburumgburu; k'ophu agbagba iya tsulahaaru ẹphe l'ẹhu. Ndu Íjiputu asụ: “T'ẹphe hakwaa ndu-a; laphu azụ; kẹ l'ọ kwa Ojejoje etso ẹphebe ndu Íjiputu oḡu l'okfu ẹhu ndu Ízurelu!”
- ²⁶Tọ dụ iya bụ; Ojejoje asụ Mosisu t'ọ machia ẹka; maa l'eze ẹnyimu ono; tẹ mini ono bya atso-kputa ndu Íjiputu; mẹ ugbo-inya ẹphe; mẹ ndu agbaru iya inya.
- ²⁷Mosisu abya amachia ẹka; maa l'eze ẹnyimu ono. Yo rua l'utsu; mini ono atsolahaa ege o shi atsohawa. Ndu Íjiputu agbalahaa t'ẹphe gbafu lẹ mini ono; Ojejoje azaru ẹphe ye l'eze ẹnyimu ono.
- ²⁸Mini ono abya atsoḡbabe; rikota ugbo-inya ono yele ndu agbaru iya inya. Ndu soja Fero, chipyaberu ndu Ízurelu; chia ẹphe jeye l'eze ẹnyimu ono te nwedu m'oo onye lanu, wafuru nu.
- ²⁹Obenu lẹ ndu Ízurelu jeru ije l'ali okponku sweta eze ẹnyimu ono. Mini eze ẹnyimu ono akpua l'ọ bụ upho-mkpuma; vudo ẹphe l'eka-utara; mẹ l'eka-ibyita.
- ³⁰Mboku ono bẹ Ojejoje dzofutaru ndu Ízurelu l'eka ndu Íjiputu. Ndu Ízurelu aphua ndu Íjiputu l'ẹke ẹphe nwushihuru; dabutsuaru lẹ mgbogidi ẹnyimu.
- ³¹Ndu Ízurelu aphua egbe ike, Ojejoje gude mekputa ndu Íjiputu; tsulaha Ojejoje egvu; bya ekweta nk'iya; mẹ kẹ nwozi iya, bụ Mosisu.

Awufu 15

Egvu Mosisu

- ¹Ya ndono; Mosisu; mẹ ndu Ízurelu agua egvu-a nu Ojejoje; su: Ya a-gu egvu nu Ojejoje; kẹ l'ọ koshiwaru l'ọ ha nshinu. Inya; mẹ ndu agba iya nu; b'ọ nwuru ye l'eze ẹnyimu.
- ²Ọ bụ Ojejoje bụ agburu-ẹhu mu; buru onye mu agu-ku l'egvu. Ọ bụ iya bụ onye dzofutaru mu nu. Ọ bụ iya bụ Nchileke mu; mu a-jajẹ iya ajaja. Ọ bụ iya bụ Nchileke nna mu; mu a-noḡu apali ẹpha iya eli.
- ³Ojejoje bụ soja. Ọo Ojejoje bụ ẹpha iya.
- ⁴Ugbo-inya Fero yele ndu soja iya; b'ọ nwuru ye l'eze ẹnyimu. Ndu, katsua mma lẹ ndu ishi ugbo-inya Fero; bẹ mini rigbushiru lẹ Eze Ẹnyimu Uswe.
- ⁵Ebo mini riru ẹphe; ẹphe aburu tubukungu l'ohu-mini l'ọ bụ mkpuma.
- ⁶Ẹka-utara ngu nggube Ojejoje; bẹ agburu-ẹhu, no iya nu du biribiri. Ẹka-utara nggube Ojejoje; bẹ gweru ndu ohogu ngu ogwe uji.

⁷I gude ọdu-biribiri ngu, ha nshinu kwatsushia ndu wụ-lihuru nụ; tso ngu okfu. Nnggu ahaa oke ẹhu-eghughu ngu, enwu l'ọ bụ ọku; yọ bya etsua ẹphe l'ọ bụ ẹswa ọkponku.

⁸Ọ bụ ume b'i ziru; eze ẹnyimu akọo ogiji. Utso ono akfuru l'ọ bụ ụpho-mkpuma. Ebo mini ahukoo l'ohu eze ẹnyimu.

⁹Ndu ọhogu saru nsasa; sụ: “L'ẹphe a-chi ayi; gude ayi. L'ẹphe e-ke iphe ayi; gude ayi mee ẹge dū ẹphe mma. Ẹphe a-mi ogu-mbeke ẹphe gude gbushia ayi.”

¹⁰Obenu l'i turu ume; eze ẹnyimu atuko ẹphe rigbushia. Ẹphe aburu tubukungu l'eze ẹnyimu l'ọ bụ ọta-njele.

¹¹?Nanu agwa, aturu nggube Ojejoje? “?Bụ onye dū l'ọ bụ nggu? Ẹge i dū-be nsọ dū biribiri. Ẹge i dū-be akpabiri adu egvu. Iimeje iphe, dū biribiri.

¹²Ẹka-utara ngu b'i machiru; mgboko abya atuko ndu ọhogu ayi lee.

¹³“Ndu i gbafutaru; be ii-gude n-yemobu ngu; dua. Yọ buru l'ẹke ono, i bu, dū nsọ ono; be ii-gude agburu-ẹhu ngu durua ẹphe.

¹⁴Iphe bụ mbakeshi, nuru iya nū; be egvu e-ru l'ẹhu. Egvu e-gude ndu Filisutiya.

¹⁵Ndu achi ndu Édomu; be meji a-tofu. Ẹhu anmaa ndu ishi Móabu anmanma. Ndu Kénanu erushihu.

¹⁶Otsu egvu; me ẹhu-anmanma e-gude ẹphe. Yọ buru agburu-ẹhu, nọ ngu l'ẹka-utara; be ii-gude mee t'ẹphe dabutsuaru l'ọ bụ mkpuma; gbururu jeye teke ndu ke nggube Ojejoje a-wu-sweta; mbu ndu ono, i gbafutaru l'ohu, ẹphe shi buru ono.

¹⁷Ii-dubata ẹphe; bya eye ẹphe l'ugvu nke ngu; mbu ẹke nggube Ojejoje fotaru t'ọ buru ufu ngu; mbu ulo, dū nsọ ọphu i gude ẹka ngu kpa.

¹⁸Ọ bụ nggube Ojejoje a-buru eze gburu jeye le gbururu.”

¹⁹Teke inya Fero; me ugbo-inya iya; me ndu agbaru iya inya bahuru l'eze ẹnyimu ono be Ojejoje vutaru mini ono byabe ẹphe. Obenu le ndu Ízurelu jeru ije l'alì ọkponku sweta eze ẹnyimu ono.

²⁰Ya ndono; Miriyamu, bụ nwanyi, ekfuchiru Nchileke, bụ nwunne Éronu abya ewota nkwa; unwanyi l'ẹphe ha awu-tsuru iya; l'aku nkwa; l'ete iya etete.

²¹Miriyamu l'aguru ẹphe egvu ono; l'asuje: “Unu gua egvu nū Ojejoje; ke l'ọ koshiwaru l'ọ ha nshinu. Inya yele ndu agba iya nū b'ọ nwuru ye l'echi eze ẹnyimu.”

Mini Mára; me Élimu.

²²Tọ dū iya bụ; Mosisu eshi le Eze Ẹnyimu Uswe dua ndu Ízurelu; bahu l'echi-egu Shu. Ẹphe ejee ije abalì ẹto l'echi-egu; ẹphe ta phu mini.

²³Ẹphe erua Mára; ẹphe ta dū ike ngua mini iya; kele mini ono atso ile. Ọ bụ iya kparu iphe, a guru ẹke ono Mára.

²⁴Ẹphe agulaaharu Mosisu aphu; sụ iya: “?Bụ ngunu be ẹphe a-ngu?”

²⁵Ya ndono; Mósísu araku Ojejoje. Ojejoje abya ekoshi iya mkpirikpi oshi. Yo wota iya chee lẹ mini ono. Mini ono atsołahaa uto-mini. O kwa l'ẹke ono bẹ Ojejoje turu ekemu nu ẹphe; bya atọru ẹphe okpa iya. Yo bukwaruphu l'ẹke ono b'ọ nọdu data ẹphe.

²⁶Ojejoje asu ẹphe: “O -buru l'unu ngaberu nchi l'okfu yẹbe Ojejoje, bu Nchileke unu; l'eme iphe, vudo nhamunha l'enya iya; o -buru l'unu anga nchi l'iphe, ya suru t'unu meje; letso iphe, ya toru okpa su t'unu tsoje; b'ẹ to dukwa ẹjo iphe-ememe ono, ya gude byakfuta ndu Ijiputu ono, ya egude abyakfuta unu; ke l'ọ bu yẹbedua bu Ojejoje: onye emeje unu t'unu ka mma l'iphe eme unu.”

²⁷E metsua; ẹphe abya ejerua Élimu; ẹke ogba-mini iri l'ẹbo nọ; ukporo nkfu ẹto lẹ nkfu iri anọdu iya. ẹphe abya akpọbe ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ mgboro mini ono.

Awufu 16

Mana; mẹ ọkwà

¹Ndu Ízurelu l'ẹphe ha awufu lẹ Élimu; bya erua echi-egu Sinu, nọ lẹ mgbaku Élimu yẹle Ugwu Sáyinayi lẹ mbọku, onwa k'ẹbo gbaru abali iri l'ise l'ẹphe shitsulephu l'ali Ijiputu lufuta.

²Ẹphe l'ẹphe ha agulahaaru Mósísu yẹle Éronu aphu l'echi-egu ono;

³su ẹphe: “Ndege Ojejoje gude ẹka iya gbushia ẹphe l'ali Ijiputu; mẹ ẹhu akakwa ẹphe mma! Ẹke ono bẹ ẹphe anọ-pheje ite-anu mgburumgburu; l'eriji ẹpho. Obenu l'unu chifutaru ẹphe bya edobe l'echi-egu l'ẹke-a t'unu kpọ-gbushia ẹphebe igwe ọha-a l'egu.”

⁴Ojejoje asu Mósísu: “Ya e-shi l'imigwe chiaru unu nri l'ọ bu mini. Ndu Ízurelu a-lufutaje mbọku-mbọku bya ekpota ophu e-dzuru ẹphe eriri ke mbọku ono. Ya e-shi ege ono data ẹphe; maru: mẹ ẹphe e-kweta-a meje iphe, ya turu ẹphe l'ekemu.

⁵O -rua mbọku k'ishingu; ẹphe eshia ophu ẹphe kpotaru. Mbọku ono bẹ ẹphe e-kpota iya t'ọ ha l'ọ bu ophu ẹphe ekpotajehawa mbọku ọdo ugbo labu.”

⁶To du iya bu; Mósísu yẹle Éronu asu ndu Ízurelu l'ẹphe ha: “L'urenyashi-a bẹ unu a-phi l'ọ bu Ojejoje bu onye dufutaru unu l'ali Ijiputu.

⁷O -rua l'utsu bẹ unu a-phi ọdu-biribiri Ojejoje; ke l'ọ nuwaru aphu, unu agu ekpu iya. Bẹ onye bẹ ẹphebedua bu; ophu unu a-nọdu aguru ẹphe aphu?”

⁸Mósísu asukwaphu: “Unu a-maru l'ọ bu Ojejoje l'oswiya teke ọo-nu unu anu, unu a-ta l'urenyashi-a; nu unu nri, e-dzu unu eriri l'utsu; ke l'ọ nuwaru aphu, unu guru kpua ya. Bẹ onye bẹ ẹphe bu? E to kwa ẹphebedua bẹ unu aguru aphu; o kwa Ojejoje bẹ unu aguru iya!”

⁹Mósísu asu Éronu: “Kfuru ndu Ízurelu l'ẹphe ha t'ẹphe tuko bya Ojejoje l'ifu; ke l'ọ nuwaru ke aphu, ẹphe agu.”

10Érõnu ekfukwadia eyeru ndu Ízurelu l'èphe ha; èphe aghaa ɛnya l'echi-ègu; phu òdu-biribiri Ojejoje l'èke ò charu phoo l'urukpu ono, kpuru rogbdongu ono.

11Ojejoje asu Mòsisu:

12“Lè ya nuwaru aphu, ndu Ízurelu agu. Kfuru èphe l'èphe a-ta anu lè nchi-èjihu. O - rua l'utsu; e gude nri nu-jia èphe èpho; k'òphu èphe a-maru l'ò bu yèbedua bu Ojejoje, bu Nchileke èphe.”

13Yo be l'urenyashi ono; òkwà abya atuko òdu ndu Ízurelu ono dzuru. A lufuta l'utsu; iji adashiwa; dzuru èke ono mgburumburu.

14Iji ono akorohulephu; yo nweru nwa iphe, wushiru l'alì l'echi-ègu ono, dugbaa yeriyeri; bya adu l'ò bu iji, oyi meru; yo nmakoo anmakoo.

15Ndu Ízurelu aphua iphe ono; jilaha ibe èphe; su: “?Bu ngunu ndo-ò?” Kè l'èphe te shihada maru iphe obu. Mòsisu asu èphe: “Oo nri, Ojejoje nuru unu t'unu ria.

16Owaa ekemu, Ojejoje turu ndo-ò: ‘Onyenonu e-kpotaje ophu e-dzuru iya nu. Ndu, bu l'ulo-èkwà unu be unu e-kpotajeru ogbonga lanu ogbonga lanu.’ ”

17Ya ndono; ndu Ízurelu emee ya ège e kfuru èphe. O nweru ndu ophu kpotaru nshinu; nweru ndu ophu kpotaru nwanshi.

18E metsua; èphe egude ogbonga gbaa ya; onye kpotaru nshinu; te kpoghatadu; ophu onye kpotaru nwanshi; 'ekpopetakwanu. Onyenonu kpotaleruphu ophu dzuru iya nu.

19Mòsisu asu èphe: “T'è b'o nwekwa onye e-dobe nk'ia t'o rua l'utsu.”

20Obenu l'o nwelerua ndu ophu è-ta ngabeduru Mòsisu nchi; haphodo nk'èphe dobe; yo nodu lufuta l'utsu. A lufutashia l'utsu; èhonwu ejiwa iya ejiji; yo shikwaphu nshi. Èhu eghulaha Mòsisu eghughu lè k'iphe ono, èphe meru ono.

21Utsu mboku-mboku; onyenonu eje ekpota ophu e-dzuru yèle ndibe iya eriri. Anwu chishidelephu ike; ophu phoduru l'alì azashihu.

22Yo rua mboku kè ishingu; èphe ekpota ophu ha l'ò bu ophu èphe ekpotaje ugbo labu; onye lanu ogbonga labu. Ndu ishi ndu Ízurelu abya ekfuaru iya Mòsisu.

23Yo su èphe: “Owaa ekemu, Ojejoje turu ndo-ò: ‘Echile bu eswe Sábata; mbu mboku otu-ume, du nsò kè Ojejoje. Oo ya bu; unu ghee iphe, du unu kè egheghe; shia, iphe du unu kè eshishi ntanu. Unu edobe ophu ghuduru nu jeye l'utsu.’ ”

24Èphe ahaa ya; yo bo nchi, bu ège Mòsisu kfuru èphe; too shi nshi; èhonwu ta la iya.

25Mòsisu asu èphe: “Unu ria ono ntanu; kèle ntanu bu mboku otu-ume kè Ojejoje. È to nwekwa nri, unu a-phu l'etezi ntanu-a.

26Unu e-kpotaje nri ono abali ishingu; òle mboku k'èsa, bu mboku otu-ume b'è to nodu.”

- ²⁷Ole o nwelerua ndu tugburu lẹ mbọku k'ẹsaa jeshia okpota nri ono; to nwe ọphu ẹphe phuru.
- ²⁸Ojejoje asu Mosisu: “?Bụ teke ole bẹ unu a-jikabe ome ekemu iya; mę l'okfu iya?”
- ²⁹Nyatakwa l'oo Ojejoje bẹ nuru unu mbọku ọtu-ume. Oo ya meru iphe ọobuje: o -rua mbọku k'ishingu; yọ nū unu nri, e-dzuru unu abali ẹbo. O -rua mbọku k'ẹsaa; tẹ onyenonu nọdujelephu l'ẹke ọ nọ. T'ẹ b'o nweshi onye a-lufuje alufu.”
- ³⁰Tọ dū iya bụ; ndu ono atua ume lẹ mbọku k'ẹsaa ono.
- ³¹Ndu Ízurelu ekua nri ono mana. Ọcha ụcha l'ọ bụ akpuru koriyanda; l'atsọ l'ọ bụ ẹcha mbeke, e gude manụ-ẹngu mee.
- ³²Mosisu asu: “Owaa iphe, Ojejoje ekfu: ‘Unu kpota ogbonga mana lanu doberu ogbo ọphu nọ l'ifu; k'ọphu ẹphe a-phu nri, ya nuru unu t'unu ria l'echi-ẹgu; teke ya dufutaru unu l'alị Íjiputu.’ ”
- ³³Ya ndono; Mosisu asu Éronu: “Wota ite; kporu ogbonga mana lanu ye iya. Dobe iya Ojejoje l'ifu; t'e doberu iya ogbo ọphu nọ l'ifu.”
- ³⁴Éronu eworu iya dobe l'ifu Okpoko Ekemu, bukwanu iya bụ ẹge Ojejoje kfuru iya Mosisu.
- ³⁵Ndu Ízurelu eria mana ono ukporo afa labu; gbururu jeye ẹphe ejerua alị ẹke e bu ebubu. Mbụ l'ẹphe riru mana gbururu jeye ẹphe erua l'ókè-alị Kénanu.
- ³⁶Ogbonga lanu bụ oke lanu l'uzo iri l'iphe jiru efere nkwo-ẹka.

Awufu 17

Mini, shi lẹ mkpuma

- ¹Ndu Ízurelu l'ẹphe ha awu-lihu l'echi-ẹgu Sinu tugbu; ẹphe -shi l'ibiyia owaa; ẹphe abahu l'ibiyia ọphu; ẹge Ojejoje ziru ẹphe. Ẹphe eje adọ lẹ Réfidimu. Obenu lẹ mini ta nọdu l'ẹke ono, ẹphe a-ngu.
- ²Ya ndono; ẹphe abalahaaru Mosisu mba; sụ iya t'ọ nū ẹphe mini t'ẹphe ngua. Mosisu asu ẹphe: “?Bụ ngunu bẹ unu abaru iya mba??Bụ ngunu kparu iphe unu adata Ojejoje adata?”
- ³Obenu lẹ mini wataru ọgu ndu Ízurelu; ẹphe agulahaaru Mosisu aphu; sụ iya: “?Bunua ngunu kparu iphe i dufutaru ayi; ayi l'unwu ayi; mę elu ayi l'alị Íjiputu bya edobe ayi t'egu mini gbushia ayi?”
- ⁴Tọ dū iya bụ; Mosisu araku Ojejoje; sụ iya: “?Bụ ngunu bẹ ya e-me ndu-a; kẹ l'ẹphe a-byaakwa iya ọtu mkpuma.”
- ⁵Ojejoje asu Mosisu: “T'o vuta ụzo tẹ ndu Ízurelu tsoru iya l'azu. T'ọ haru ndu bụ ọgurennya Ízurelu duta; yo wota mgboro ono, o chiru lẹ Ẹnyimu Náyilu ono gude jeshia.

⁶Ya e-vudo ngu l'ifu lẹ mkpuma Hórebu. Teke i ruru ẹke ono; nggu echia mgboro ono lẹ mkpuma ono. Mini, ndu Ízurelu a-ngu e-shi iya-a gbalahaa.” Mósísu abya emee ẹge ono l'ifu ndu bú ọgurenya ndu Ízurelu ono.

⁷Yọ bya agua ẹke ono “Masa;” gukwaa ya phụ “Meriba;” kele ndu Ízurelu swọru uswo; bya adata Ojejoje; sụ: “?Ayi lẹ Ojejoje nọ-ọ; t'ọ bú ịbagha?”

Aalụ-gbu ndu Amaleku

⁸Ndu Amaleku abya etso ndu Ízurelu ọgu lẹ Réfidimu.

⁹Mósísu asụ Jóshuwa: “Haru unwoke ayi fọta t'unu je awọta ndu Amaleku ọgu. Echile bẹ ya e-gude mgboro Ojejoje l'ẹka je evudo l'eli ugvu.”

¹⁰Tọ dụ iya bú; Jóshuwa eje awọta ndu Amaleku ọgu ẹge Mósísu ziru iya. Mósísu; Éronu; mẹ Huru enyihu eli ugvu; je anọdu l'onungonu iya.

¹¹Yọo buje; Mósísu chilia ẹka imeli; ndu Ízurelu emukputalahaa. Teke ọ chizitaru ẹka; ndu Amaleku emekputalahaa.

¹²A nonyaa; ẹka atshu Mósísu ume; ephe apata mkpuma; doberu iya; yọ nọdu anọdu. Éronu; mẹ Huru abya apalia ya ẹka imeli; onye lanu l'ẹka-utara; onye ọphu l'ẹka-ibyita. Ya ndono; ẹka anọdule iya phụ l'imeli ẹge ono gbururu jeye l'enyanwu-ariba.

¹³Yọ buru iya bú lẹ Jóshuwa phẹ emekputa ndu Amaleku.

¹⁴Ya ndono; Ojejoje asụ Mósísu: “Dee iphe-a l'ekwo t'ọ buru iphe, ee-gudeje nyata iya. Nggu emekwaaphu tẹ Jóshuwa maru lẹ ya e-me tẹ ndu Amaleku chihu lẹ mgboko; t'ẹ ba nyatajẹhe ephe.”

¹⁵Mósísu abya akpua ẹnya-ngweja; gụa ya “Ọ kwa Ojejoje bú onye emeje tẹ ẹka mu kangoo l'ọgu.”

¹⁶Yọ sụ: “Lẹ ya guru iya ẹpha ono; kele a chi-liru ẹka kfuru nọ Ojejoje l'aba-eze iya. Ojejoje a-nọdulephu etso ndu Amaleku ọgu; tsube l'ogbo rua l'ogbo.”

Awụfu 18

Jeturo akpakfuta Mósísu

¹Ya ndono; Jeturo, bú onye agwajeru ndu Mídiya iphe, bukwaphu nna nyee Mósísu; abya anukota k'iphemiphe ọbule, Nchileke meshiru Mósísu; mẹ ndu nk'iya, bú ndu Ízurelu; ọwaa ẹge Ojejoje gude dufuta ephe lẹ Íjiputu.

²Teke Mósísu dularu nyee ya; mbụ Zipora lẹ kẹ nna nyee ya, bú Jeturo; bẹ Jeturo nabataru nwanyi ono;

³waa unwu iya unwoke labu. Onye lanu bẹ ẹpha iya bú Geshomu; kele Mósísu sụru lẹ ya bú onye laru alala l'alị ndu ọhodo.

⁴Onye ọphu bẹ ẹpha iya bú Eliyéza; kẹ l'ọ sụru l'ọ bú Nchileke nna iya bú onye yeru iya ẹka. Ọ dzofutaru iya tẹ Fero be gbu iya.

⁵Jeturo, bu nna nyee Mosisu duru unwu Mosisu; me nyee Mosisu obu byakfuta iya l'echi-egu l'eke o kporeru ulo-ekwa l'iku ugvu Nchileke.

⁶Jeturo zihawaru t'e je asu iya: "Le yebe Jeturo, bu nna nyee ngu be dukwa nyee ngu; waa unwegirima ngu l'abya."

⁷To du iya bu; Mosisu agba iya ndzuta; bya ebyishi ikpere; nmaa ya akpa. Epe ekeletsua; bahushia l'ulo-ekwa Mosisu.

⁸Mosisu akokotaru nna nyee ya ono ke iphemiphe obule, Ojejoje meru Fero waa ndu Ijiputu l'okfu ehu ndu Izurelu; owaa ke iphe-ehuka, epe jekotaru l'uzo; me ege Ojejoje gude dzofuta epe.

⁹Ehu atsoo Jeturo ena l'o nuru ke iphe, du mma, Ojejoje mekotaru ndu Izurelu; dzofuta epe l'eka ndu Ijiputu.

¹⁰Yo su te ajaja buru ke Ojejoje, bu onye nafutaru ngu l'eka ndu Ijiputu yele eka Fero; mbu onye nafutaru ndu Izurelu l'eka ndu Ijiputu.

¹¹Nta-a be ya maru le Ojejoje be kakota agwa l'o ha nshinu. Ke l'o bu ndu nmaru ndu Izurelu kulakula b'o meru iphe-a.

¹²Ya ndono; Jeturo, bu nna nyee Mosisu abya egwooru Ojejoje ngweja-ukfuru; gwokwaaru iya phu ngweja odowaru. Eronu eduta ndu bu ogurennya Izurelu bya; epe le Jeturo eria nri l'ifu Nchileke.

Aafota ndu e-kpeshijeru ndu Izurelu okfu

¹³Yo rua echile iya; Mosisu abya anodu l'oshi iya; kpelahaaru ndu Izurelu ikpe. Epe anophee ya mgburumburu shita l'utsu jeye l'urenyashi.

¹⁴Nna nyee Mosisu aphu iphe, Mosisu emeru ndu Izurelu; bya aji: "Bu ngunu be iimeru ndu Izurelu ege-a? Bu ngunu kparu iphe o bu nggubedua nwenkinyi ngu bu onye ikpe; ndu-a l'ephe ha abya anophe ngu mgburumburu shita l'utsu jeye l'urenyashi?"

¹⁵Mosisu asu iya l'iphe kparu iya nu kwa l'ephe abyaje iya okpata ishi iphe, bu uche-obu Ojejoje.

¹⁶Teke o bu l'oo okfu adaru epe; epe ewotaru iya eya; ya edoshiaru iya epe; karu epe iphe, Ojejoje toru okpa su t'e tsoje; waa ekemu iya.

¹⁷Nna nyee Mosisu asu iya: "L'ege iime iya ta dukwa mma.

¹⁸O kwa egbugbu be nggubedua; waa ndu ono, awu-kfutaje ngu nu ono egbu onwunu. Ozi ono karikwaru ngu eka; e tii jekotakwa iya nwenkinyi ngu.

¹⁹Ngabe nchi te ya kpo-ziaru ngu uzo ege ii-meje iya. Te Ojejoje swikwaru ngu. O bu nggubedua a-no-chi enya ndu-a l'ifu Nchileke. Ii-wotaje iphe, adaru epe dooru iya.

²⁰Zia epe iphe, Ojejoje toru okpa su t'e tsoje; owaa ekemu iya; nggu ekoshi epe uzo, epe e-tsoru; me iphe, gbaru epe l'ememe.

²¹Nnggu abya eshi ɛ ndu Ízurelu l'ɛphe ha fɔta ndu ike dɔ; ndu atsɔ Nchileke egvu; ndu e gude ire ɛphe ɛka; bya aburu ndu ɛ te eridu nggolazu. Shi l'ɛphe fɔta ndu a-buru ndu ishi unu madzɔ labɔ l'ɔkporo madzɔ iri iri; ndu a-buru ndu ishi ɔkporo umadzu ise ise; ndu a-buru ndu ishi ɔkporo madzɔ ɛbo l'iri iri; mɛ ndu ɔphu a-buru ndu ishi umadzu iri iri.

²²Fɔta ɛphe t'ɛphe doshijeru ndu Ízurelu okfu tekenteke. Okfu ɔphu dɔ nphe; ɛphe edoshia ya l'onwɛphe. Okfu ɔphu shihuru ike; ɛphe ewotaru ngu iya. Ono bɔ ɛge -bɔ; unu -mee ya; ivu iya akaru ngu ɛ nphe; kɛ l'unu l'ɛphe tɔkoru evu iya.

²³I -mee ya ɛge ono, bukwanu ɛge ɔ bɔ uche-obu Nchileke bɛ ii-dɔkwa ike vua ivu ɛra ono. Teke ndu ono a-nɔdu ala; ɛphe egude ɛhu-ɔtso-ɛna l'ala.”

²⁴Mósisu anɔa iphe nna nyee ya kfuru; bya emekota iphe ono, o kfuru ono.

²⁵Yɔ bya eshi ɛ ndu Ízurelu fɔta ndu ike dɔ; bya emeshia ɛphe ndu ishi ndu dɔ unu labɔ l'ɔkporo iri iri; mɛ ndu ishi ndu dɔ ɔkporo ise ise; mɛ ndu ishi ndu dɔ ɔkporo ɛbo l'iri iri; ɔwaa ndu ishi ndu dɔ iri iri.

²⁶Yɔ buru ɛphe anɔduje edoshiru ndu Ízurelu okfu. Okfu ɔphu shihuru ike; ɛphe ewojeru iya Mósisu. Okfu ɔphu dɔ ntse; ɛphe edoshia ya l'onwɛphe.

²⁷Ya ndono; Mósisu ahaa nna nyee ya ono; yɔ lashia alɔ iya.

Awufu 19

Ugvu Sáyinayi

¹Yo be mbɔku, kwe ndu Ízurelu ɔnwa ɛto gedegede; k'ɔphu ɛphe shi ɛ Íjiputu wufuta; ɛphe abyaruta echi-ɛgu Sáyinayi.

²ɛphe eshi ɛ Réfidimu bya erua echi-ɛgu Sáyinayi; bya akpɔbe ɔlo-ɛkwà ɛphe l'ɛke ono l'ɔkpa ugvu ono.

³Mósisu enyihu eli ugvu ono nyikfu Nchileke. Ojejoje abya l'ugvu ono kua ya; sɔ iya: “Owaa iphe, ii-zi ndu ɔnu-ɔlu Jékɔpu; mbɔ iphe, ii-kfuru ndu Ízurelu:

⁴Unubɛdua l'onwunu phuru iphe, ya meru ndu Íjiputu; mɛ ɛge ya gude hee unu l'ɔ bɔ ugo, he nwa iya; hekfuta onwiya.

⁵Q -buru l'unu ngabɛru iya nchi; bya edobe ɔgba-ndzɔ iya bɛ unu a-buru ɔkè-iphe, duru iya iche l'iphe bɔ mbakeshi. A makwaru-a ɛ mgboko l'ɔ ha bɔ nk'iya;

⁶ɔle unu a-buru iya alɔ-eze ndu achijeru Nchileke ɛja; buru mba, dɔ nsɔ. Ono iphe, ii-kfuru ndu Ízurelu ndono.”

⁷Tɔ dɔ iya bɔ; Mósisu abya alaphu azɔ; bya ekukoo ndu bɔ ɔgurennya ndu Ízurelu; bya atɔko iphemiphe ɔbule ono, Ojejoje ziru iya t'o kfua ono; kfukotaru ɛphe.

⁸Ndu Ízurelu atɔko zɔa mgbede; sɔ: “L'iphe, bɔ iphe Ojejoje kfuru bɛ ɛphe e-mekota.” Mósisu abya egude ɔnu, ɛphe yeru jekfushia Ojejoje ɔdo.

⁹Ojejoje asụ Mósísi: “Lẹ ya a-nọdu l'urukpu, jihuru kpalungu byakfuta ngu; k'ophu ndu Ízurelu a-nọdu anụ ẹke, ya ekfu eyeru ngu; bya achiru ụkfu kwẹe ngu.” Mósísi abya ekfuaru Ojejoje k'onu, ẹphe yeru.

Odohe ndu Ízurelu nsọ

¹⁰Ojejoje asụ Mósísi: “T'o jekfu ndu Ízurelu je edoo ẹphe nsọ ntanụ yẹle echile. Yo kfuaru ẹphe t'ẹphe saa uwe ẹphe asasa.

¹¹O -rua mbọku k'ẹto; t'ẹphe kwakọbe-gewa; kele mbọku ono bẹ Ojejoje e-nyizita; nọdu lẹ Ugvu Sáyinayi; ndu Ízurelu aphukota iya l'ẹphe ha.

¹²Kpaaru ẹphe oke l'ugvu ono mgburumburu. Kfuaru ẹphe: ‘T'ẹphe letakwa ẹnya tẹ ọkpa ẹphe be erukwa lẹ mgboro ugvu ono; k'ophu ọ bụru kẹ onyihu iya enyihu. Onye ẹhu iya rutaru l'ugvu ono bẹ ee-gbukwa egbugbu.

¹³T'a tẹ-gbukwaa onye ọbu lẹ mkpuma; m'ọ bụ gbagbua ya l'arwa. T'ẹ b'e denyikwa iya ẹka. Ọ -bụru madzụ; bụru anụ; t'ẹ b'e kwekwa t'ọ nọdu ndzụ.’ Ọ bụlephu teke e gburu ụpyoku; ẹphe ejeshia l'eli ugvu ono.”

¹⁴Mósísi eshitsu lephu l'eli ugvu ono nyifuta byakfuta ndu Ízurelu; bya edoo ẹphe nsọ t'ẹphe duru Nchileke iche; ẹphe bya asashia uwe ẹphe.

¹⁵Yọ sụ ẹphe l'ọ -rua mbọku k'ẹto; t'ẹphe kwakọbe-geekwa onwẹphe. T'ẹ b'ọ dukwa ẹphe onye e-jekfu nwanyi!

Mósísi enyikfu Nchileke l'ugvu Sáyinayi

¹⁶Yo be l'utsu mbọku k'ẹto ono; ebemu awata ekuku; egbe-igwe l'agba; urukpu, jihuru kpalungu atso-kputa eli ugvu ono. Ọda ụpyoku, shi l'ugvu ono l'ada l'adashi ike. Onyemonye ọbule; l'ọdu ndu Ízurelu ono anmalahaa kpakpakpa.

¹⁷Mósísi abya edufuta ẹphe l'ọdu ndu Ízurelu ono; t'ẹphe byakfuta Nchileke. Ẹphe eje evudo l'ọkpa ugvu ono.

¹⁸Ẹnwuru-ọku achiko Ugvu Sáyinayi nata; kele Ojejoje gude ọku nyifuta lẹ Ugvu Sáyinayi ono. Ẹnwuru-ọku ono akpulephu tui l'ọ bụ ẹke a kọberu ọku icheku. Ugvu ono l'ọ ha anmakota jijiji l'anmashi iya ike.

¹⁹Ọda ụpyoku ono l'aka nshinu akaka l'eje; Mósísi l'ekfu okfu; aanụ olu Nchileke l'ẹke ookfu eyeru Mósísi.

²⁰Ojejoje enyizita l'eli Ugvu Sáyinayi ono; bya ekua Mósísi t'o nyikfuta iya l'eli eli ugvu ono. Mósísi enyikfushia ya eli ugvu ono.

²¹Ojejoje asụ iya t'o nyizita l'ali je anmaaru ndu Ízurelu ọkwa t'ẹphe ba akpahẹ ụzo t'ẹphe phụ Ojejoje; ọdumeka; bẹ ẹphe a-dukwa l'igwe bụru kpurupyata.

²²Mbukponu ndu achijeru Nchileke ẹja, eme t'ẹphe byakfuta yẹbe Ojejoje ntse bẹ e-do onwẹphe nsọ t'ẹphe duru iya iche; ọdumeka bẹ ya a-nukwa ẹphe aphụ.

²³Mósisu asụ Ojejoje: “Ndu Ízurelu te enyihukwa Ugwu Sáyinayi; kẹ l'ì tũru ayi ekemu sụ t'ayi dobe ugwu ono nsọ; tẹmanu ayi akpaa ya oke gbaphee mgburumgburu.”

²⁴Ojejoje asụ iya: “Nyizita l'alì je eduta Éronu tẹ nggu l'iya yiru. Obe ekwekwa tẹ ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu Ízurelu ọdo sweta ẹke ono nyikfuta yẹbe Ojejoje; ọdumeka bẹ ya a-nụkwa ẹphe aphụ.”

²⁵Mósisu enyizita bya ekfuaru ndu Ízurelu iphe, Ojejoje kfuru.

Awụfu 20

Ekemu iri, shi l'ẹka Nchileke

¹Ojejoje abya ekfukota iphe ono l'ọ ha; sụ:

²“Ọ bụ yẹbedua bụ Ojejoje, bụ Nchileke unu; onye dufutaru unu l'alì Íjiputu; mbụ alì ono, unu shi buru ohu ono.

³“Ba adụkwa iphe ịi-baru ẹja; gbahaa yẹbe Nchileke kpurumu.

⁴“Be emetakwaru onwongu ntẹkpe, e meru; yọ dụ l'ọ bụ iphe, nọ l'imigwe; m'ọ bụ ọphu, nọ lẹ mgboko; m'ọ bụ iphe, bu lẹ mini-ime-alì.

⁵Ba abakwaru iphe ọphu ẹja; ọphu i jekwaru iya ozi; kele yẹbe Ojejoje, bụ Nchileke unu ekokwa okopho. Ya anuje ndu kporu iya ashì aphụ k'ẹjo iphe, ẹphe meru iya; shi iya nua unwu ẹphe aphụ; nua ya unwu nwa ẹphe; nua ya unwu nwanwanwanwanwa ẹphe.

⁶Obenu l'iphe bụ ndu yeru iya obu; l'eme iphe, ekemu iya kfuru; bẹ ya emejekwanu t'obu, ya yeru ẹphe buru o-je-lẹ-nwanwa.

⁷“Be ekukwa ẹpha yẹbe Ojejoje, bụ Nchileke unu kẹ mkpẹ. Kele yẹbe Ojejoje ta ahakwa ndu eme ẹge ono; tẹ ya ba nụ ẹphe aphụ.

⁸“Nyatajẹkwa mee mbọku ọtu-ume t'ọ dụ nsọ.

⁹Ujiku ishingu; bẹ ii-seje akanya; jee ozi ngu.

¹⁰Obenu lẹ mbọku k'ẹsaa, bụ mbọku ọtu-ume kẹ yẹbe Ojejoje, bụ Nchileke unu. T'ẹ b'ọ dukwa ozi, ii-jeje mbọku ono. Ọphu i kwekwa t'unwegirima ngu; ndu ọphu ị gbaru ohu; elu ngu; jeye lẹ ndu ọphu laru alala, bu lẹ nke ngu; jee ozi mbọku ono.

¹¹Kẹ l'ọ bụ ujiku ishingu; bẹ yẹbe Ojejoje meru igwe; bya emee eliphe yẹle eze ẹnyimu; mẹ iphemiphe ọbule, nọ iya nụ. Yo be mbọku k'ẹsaa; ya atuta ume. Yọ buru iya kparu iphe yẹbe Ojejoje goru ọnu-oma nụ mbọku ọtu-ume; bya emee ya; yọ dụ nsọ.

¹²“Kwabejekwa nne lẹ nna ngu ugwu; k'ọphu ịi-ka nka l'alì ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu abya unu anunu ono.

¹³“Be egbukwa ọchi.

14“Be erikwa ogori.

15“Be ezikwa iphura.

16“Be ebobekwa madzụ ibe ngu ibo.

17“Be ejikwaru madzụ ibe unu ijimēnya l'ulo iya; m'ò bụ ị nyee ya; ohu, ọ gbataru agbata; elu iya; mēkpo iphe, bụ iphe o nweru enweru l'ò ha.”

18Ndu Ízurelu aphulephu egbe-igwe ono; mē ebemu ono; nua ọda upyoku ono; bya aphụ ẹnwuru-ọku, shi l'ugvu ono akpushi; ẹhu anmahu ẹphe anmanma l'ẹke ẹphe atsu egvu. Ẹphe evudo ote-ẹnya;

19sụ Mosisu t'ò kfujeru yeru ẹphe yēbedua l'onwiya; l'ẹphe a-ngabejee nchị. Tẹ Nchileke be ekfukwaru yeru ẹphe l'onwiya; ọdumeka bẹ ẹphe a-nwushihukwa.

20Mosisu asụ ndu Ízurelu: “T'ẹphe ba atsushi egvu; kele Nchileke byaru t'ò data ẹphe; k'ọphu ẹphe a-nọdu atsu yēbe Nchileke egvu; haa ome ejo iphe.”

21Ndu Ízurelu evudo ote-ẹnya; Mosisu abya ejekfube ọchi ono ntse, bụ ẹke Nchileke nọ.

Aakpụ ẹnya-ngweja Ojejoje

22Ojejoje asụ Mosisu t'ò sụ ndu Ízurelu l'ẹphe phụwaru l'onwẹphe ị ya shi l'imigwe kfuru yeru ẹphe.

23T'ẹ b'ò dukwa agwa, unu e-meta donyabe iya. T'ẹphe be egudekwa mkpọla-ọcha; m'ò bụ mkpọla-ododo meta agwa doberu onwẹphe.

24“O bụ ẹja, shi l'alị bẹ ee-gudeje kpụaru iya ẹnya-ngweja, bụ ẹke ee-gbuje aturu; mē egbu; mē eswi; gude gwooru iya ngweja-ukfuru; mē ngweja ẹhu-agu. Iphe bụ ẹke ya meru t'a anyatajẹ ẹpha iya bẹ ya a-byakfutaje unu bya agooru unu ọnu-oma.

25O -buru l'ẹphe gude mkpuma l'akpuru iya ẹnya-ngweja; t'ẹphe be egudekwa mkpuma, a kpucharu akpucha. Kẹ l'ẹphe -tsua ya ọngu bẹ ẹphe turuwaru iya.

26Ophu ẹphe akpukwa ẹnya-ngweja ono t'ò ha l'eli; k'ọphu aa-gbakobeje iphe l'eje iya; a nonyaa; ẹphe ajihaa onwẹphe ajiha l'ẹnya-ngweja ono.”

Awụfu 21

Ndu Hibururu, a gbaru ohu

1“Owaa ekemu, ii-zi ẹphe ndọ-ọ:

2“O -buru l'ị gbaru onye Hibururu ohu bẹ iphe, oo-jeru ngu ozi bụ afa ishingu. O -rua l'afa k'ẹsaa; yo nweru onwiya; ẹ taa kfudu ugwo l'ishi iya.

3O -buru l'ẹ tọ ludu nwanyi teke ọ dọberu buru ngu ohu; t'ò bukwaruphu yēbedua bẹ aa-ha t'ò la. O -bukwanuru ị yele nyee ya yi teke ọoby; tẹ nyee ya ono tsokwaru iya teke ọo-nọdu ala.

- ⁴Q -būru lẹ nnajiufu iya luru iya nwanyi; yọ mụturu iya unwegirima; nyee ya ono me unwegirima iya ono a-tuko būru kẹ nnajiufu iya. Yọ būru nwoke a-la nwenkinyi iya.
- ⁵“Q -būkwanuru l'ohu ono suru lẹ ya yeru nnajiufu iya obu; yeru nwanyi ono, ọolu ono obu; me unwegirima iya; ya ta chọ tẹ ya lufu je nweru onwiya;
- ⁶t'onye nwe iya nū duta iya je l'ifu ndu ikpe. T'o duru iya je l'onu-ibo; m'ọ bụ l'oshi-ibo gude oji kpọ-fua ya nchi. Yọ būru ohu iya jeye teke ọo-nọ-bebe.”
- ⁷“Q -būru lẹ nwoke reru nwa iya nwanyi t'ọ būru ohu; ẹ ta byadụ bya aha iya t'ọ laa; ẹge aahaje ndu ọphu bụ unwoke.
- ⁸Teke e reru iya onye ari kẹ t'ọ lua iya; a nonyaa; t'ọ dūhe iya mma k'alulu; t'ọ hakwaa t'a gbata iya. Ẹ tọ gbakwa tẹ nnajiufu iya ono ree ya ndu ọhodo; kẹ l'e to meduru ohu iya ono iphe, o kweru ukwa iya.
- ⁹Q -būru l'ọo nwatibe iya kẹ nwoke b'ọ gbaru iya doberu t'ọ lua; t'o mejekwa nwamgboko ọbu l'ọ bụ nwa iya nwanyi.
- ¹⁰Q -būru lẹ nwoke luru nwanyi ọdo; t'ọ nujekwa nyee ya kẹ mbụ nri; nmajeru iya ekwa; l'emekwaru iya phụ iphe, bụ iphe emejeru nwanyi aalu alulu.
- ¹¹O -būru l'ẹ too meduru nwanyi ono ọzo iphe ẹto ono; tẹ nwanyi ono lufukwa. Ọle t'ẹ b'ọ dukwa m'ọo afu, aa-kfu nwoke ono.”

Omeka onye ọdo iphe

- ¹²“Onye chiru madzụ iphe chigbua ya; t'ọ lakwaa l'ochi iya.
- ¹³Q -būkwanuru l'ẹ to lebezidu ẹnya; ọ -būru l'ọo Nchileke haru iya t'ọ mee ẹge ono; b'o nweru ẹke ya e-koshi unu tẹ onye dū ẹge ono gbajeru laa.
- ¹⁴Obenu; ọ -būru lẹ madzụ kwaberu ẹnya; gude ẹregede; gbua madzụ ibe iya; unu kputa onye ọbu kpufu l'ẹnya-ngweja yẹbe Nchileke; je egbua ya l'ẹke ọdo.”
- ¹⁵“Onye tsoru nne iya; m'ọ bụ nna iya ọgu bẹ ee-gbu egbugbu.”
- ¹⁶“Onye pataru madzụ ibe iya je eree; m'ọ bụ l'ọ nokwadu iya l'ẹka teke e guderu iya; t'e gbua onye ọbu egbugbu.”
- ¹⁷“Onye phuru nne iya; m'ọ bụ nna iya iphu; t'e gbukwaa onye ono egbugbu.”
- ¹⁸“Q -būru l'unwoke labụ bẹ okfu adaru; onye lanu atua onye ọphu mkpuma; m'ọ bụ l'ọ kfukfuberu ẹka tsua ya; ọphu onye ono anwuhudu; yọ bụ-chiaru iphe b'o mekaru iya; yọ zẹeru iya azẹ; t'ẹ b'ọ dukwa iphe, ee-me onye ono, mekaru iya iphe ono;
- ¹⁹m'ọ būru l'onye ono mekocharu l'aduje ike gude mgboro ejephe l'etezi. Ọle onye ọphu mekaru iya iphe phụ a-kfukwanu iya ugwo kẹ azẹ ono, o shi zẹe ono; bya aghakwaa ya phụ jeye teke ọo-kagee mma ọhuma.”
- ²⁰“Q -būru l'o nweru onye chiru ohu iya iphe; m'ọ bụ ohu iya kẹ nwoke; m'ọ kẹ nwanyi; ohu ono eshi l'iphe ono, e chiru iya ono nwuhu; t'a nūkwaa onye ono, chigburu iya nū ono àphù.

- 21 Obenu l'ọ -bụru l'ohu ono nọru abali ẹbo; m'ọ bu ẹto bya akorohu; t'ẹ b'ọ dukwa iphe, ee-me onye ono, chiru iya iphe ono; eshinu ohu ono bu ẹku iya.”
- 22 “O -bụru l'ọ nweru unwoke, alu ọgu; ẹphe emeka nwanyi, du ime iphe; mee k'ọphu ẹpho lufuru iya; ọphu o nwedu ẹke a kwataru meka iya iphe ọdo; t'e eretakwa onye ọphu mekaru iya iphe ọbu nre; ẹge du nji nwanyi ọbu mma; me ẹge ndu ikpe kpeburu.
- 23 Obenu; ọ -bụru l'e mekaru iya iphe nshinu; t'ẹ ndzu lakwaaru ndzu;
- 24 ẹnya alaarụ ẹnya; eze alaarụ eze; ẹka alaarụ ẹka; ọkpa alaarụ ọkpa.
- 25 O -bụru ọku b'ọ huru iya; t'a hulatakwa iya. Teke o mefuru iya ọnya l'ẹhu; t'e melatakwa iya. Teke o tsuru mkpukpu-mee ye iya l'ẹhu; t'e tsukwaruphu mkpukpu-mee ye iya l'ẹhu.”
- 26 “O -bụru l'ọ nweru onye chiru ohu iya iphe l'ẹnya; k'ọphu o chipyaru iya ẹnya lanu; te onye ono hakwaa ohu ono t'ọ je enweru onwiya; t'ọ buru ugwo ẹnya ono, o chipyaru iya ono.
- 27 O -bụru l'ọ chikwofuru iya eze lanu; t'ọ hakwaa ohu ono t'ọ je enweru onwiya; t'ọ buru ugwo eze iya ono.”
- 28 “O -bụru l'oke-eswi gude mpo du-gbua madzu; t'a tu-gbukwaa eswi ono le mkpuma; ọle t'ẹ ba atakwa anu iya atata; ọphu ọ dukwa iphe, ee-me onye nwe iya nu.
- 29 Obenu; ọ -bụru l'oke-eswi ọbu eme ẹnari; e kfuawaru iya onye nwe iya nu; t'ọ kwe kpo-chia ya l'ọka; ọ -bụru l'eswi ono du-gburu madzu; t'a tugbukwaa eswi ono le mkpuma; onye nwe iya nu alaa l'ọchi onye ọ du-gburu.
- 30 Ọle; ọ -bụru l'ọ du ndu ono t'ẹphe gbuaru onye nwe eswi ono nre; t'ọ kfuokotakwa iphe, bu iphe, e gbuburu iya; shi ẹge ono gbata onwiya.
- 31 Ekemu ono bukwaphu iphe lanu m'ọ -bụru l'oke-eswi du-gburu nwata nwoke madzu; m'ọ bu nwata nwanyi ke madzu.
- 32 O -bụru l'oke-eswi ono be du-gburu ohu; t'onye nwe eswi ono kfuwa onye nwe ohu ono ukporo mkpola-ocha le mkpola-ocha iri. T'a tu-gbukwaaphu eswi ono le mkpuma.”
- 33 “O -bụru le madzu kpufuru iphe le nsu; m'ọ bu l'onye ono turu nsu; ghebe iya onu; oke-eswi; m'ọ bu nkakfu-igara eje adalahu iya; nwuhu;
- 34 te onye nwe nsu ono kfuwaa ugwo anu ono. T'onye ono kfuwaa onye nwe anu ono, dalahuru le nsu ono ugwo iya; pata ono, nwuhuru nu ono.
- 35 “O -bụru le madzu be oke-eswi iya du-gburu oke-eswi onye ọdo; te umadzu labu ono gbaru mgba ree oke-eswi ọphu no ndzu; kee aswa iya ẹnya-nhamunha. ẹphe ekekwaaphu anu iya ọphu nwuhuru anwuhu ẹnya-nhamunha.
- 36 Ọle; ọ -bụru le onye, nwe oke-eswi ono mahawaru l'oke-eswi iya eme ẹnari; jika le ya ta akpo-chidu iya l'ọka; te onye nwe oke-eswi ono kpekwa onye ọphu oke-eswi ọdo; pata onanu, nwuhuru anwuhu ono.”

Awufu 22

Okwaberu eku enya

- ¹“O -buru l'o nweru onye kpuru eswi; m'ọ bu aturu onye ọdo l'iphura gbua; m'ọ bu l'o reru iya erere; t'o gudekwa eswi ise kfu ụgwọ eswi lanu ono. O -buru aturu; yo buru aturu eno.
- ²“O -buru l'a phuru iphura l'eke ootsukpo ụlo onye ọdo te ya bahu; o -buru l'e mekaru iya iphe; yo shi ege ono nwuhu be onye ono, gburu iya nu ono te gbukwa ochi.
- ³Obenu; o -buru l'o meru teke enyanwu hatawaru buakwa ochi be onye ono gburu. “Onye iphura kfu futaje ụgwọ iphe, o zitaru. O -buru l'e to nwedu iphe, o nweru; e ree yebedua l'onwiya; gude aswa iya kfu ụgwọ iphe, o zitaru.
- ⁴“O -buru l'iphe ono, o zitaru ono b'a phuru iya l'eka; yo ndukwadu ndu; m'ọ bu oke eswi-o; m'ọ bu nkaku-igara-o; m'ọ bu aturu; onye ono a-kfu ụgwọ iya nkukwase.
- ⁵“O -buru le madu chiru elu iya ye; yo je ataa iphe, e meberu l'okfu onye ọdo; m'ọ bu le mgbo vayinu onye ọdo; m'ọ bu l'o haru iya eka; yo je ataa iphe, e meberu l'okfu onye ọdo; te onye nwe elu ono gude iphe, katsua mma l'okfu iya; m'ọ bu le mgbo vayinu iya; kfu onye ophu ụgwọ iya.
- ⁶“O -buru l'oku nahuru laa l'egbudu; k'ophu o keru witu, e butawaru ebuta; m'ọ bu ophu e te butadua; m'ọ bu l'o kekotaru okfu ono l'o ha; te onye turu oku ono kfu kwa ụgwọ iya.
- ⁷“O -buru l'o nweru onye nuru madu okpoga; m'ọ bu iphe ọdo t'o doberu iya; a bya ezita iya l'ulo onye ono; o -buru l'e guderu onye oshi ono; t'o kfu kwa ụgwọ iya nkukwase.
- ⁸Teke bukwanu l'e te gudedu onye iphura obu; t'onye nwe ụlo ono lufuta l'ifu ndu ikpe; bya egude epha Ojejeje gua enwa t'a maru l'e to du iya kpamiru iya.
- ⁹O -buru l'o nweru iphe, aachọ aachọ; a phua ya onye ọdo l'eka; mbu iphe, du l'o bu eswi; m'ọ bu nkaku-igara; m'ọ bu aturu; m'ọ bu iphe eye l'ehu; mbu iphe bu iphe, eenweru enweru; t'e duta umadzu labu, adzo iphe ono bya l'ifu ndu ikpe. Onye ophu ikpe nmaru; yo kfu onye ophu nkukwase.
- ¹⁰“O -buru l'o nweru onye kperu madu nkaku-igara; m'ọ bu oke-eswi; ọdoo aturu; mewaru elu ọdo t'o doberu iya; yo nwuhu; m'ọ bu l'e mekaru iya iphe; m'ọ bu l'o phuhuru; to nwe onye maru iphe meru iya nu;
- ¹¹ege ee-shi doshia okfu ono bu te onye ono bya Ojejeje l'ifu je agua enwa l'e t'o makwa iphe, meru eku onye ophu; t'onye nwe iya nu kwetakwa ege ono; t'e b'o kfu kwa iya ụgwọ.
- ¹²Ole; o -bukwanuru l'a kpuru iya l'iphura le k'onye ono, e doberu iya ono; te onye ono kfu kwa onye nwe iya nu ụgwọ iya.

13 Ọ -buru l'ọ bụ anụ-ẹgu-ẹgbudu tagburu iya; t'ọ wota anụ iya ọphu ọ taphoduru je ekoshi; t'a maru l'ọo anụ tagburu iya. T'ẹ b'a sụkwa t'ọ kfuwa ụgwo iya.

14 Ọ -buru l'ọ nweru onye ọtaru elu onye ọdo; iphe emeka iya; m'ọ bụ l'ọ nwuhuru teke onye nwe iya nū ta nọdu l'ẹke ono; tẹ onye ọtaru iya nū kfuwaa ụgwo iya.

15 Obenu; ọ -buru l'onye nwe iya nū nọ l'ẹke ono teke ono; t'onye ọtaru iya nū ba akfuwa ụgwo iya. Teke bụ l'ọ kfuwu ụgwo; nguta eswi ono; tẹ okpoga ono, a kfuwu ono nọ-chiakwaru iyi, yitaru onye ọbu.

Iphe, gbaru l'ememe

16 Ọ -buru l'ọ nweru onye kpaguderu nwamgboko, nwoke ta achikahubua ọkpa; to nwewa onye eje iya alulu; ẹphe l'iya azẹ; t'ọ kwakwaa aswa nū ndibe ẹphe; duta iya je aluru.

17 Ọ -buru lẹ nna nwamgboko ono jikaru; sụ lẹ ya te ekedu iya ẹya; t'ọ kwakwaaphu aswa, aakwaje l'ishi nwamgboko, yele nwoke ta zebua; nū nna iya.

18 Ọ "Unu ba ahajekwa nwanyi, eme amamanshi t'ọ nọdu ndzụ.

19 Ọ "Onye yele anụ zeru be ee-gbuje egbugbu.

20 Ọ "Onye gworu eja nū iphe ọdo, ẹ-ta budo yebedua, bụ Ojejoje be ee-gbu egbugbu.

21 Ọ "Unu ba akpajekwa ndu laru alala ẹhu; ọphu unu emegbukwa ẹphe emegbu; ke l'unu shikwa-a buru ndu laru alala l'alị Ijiputu.

22 Ọ "Unu be emegbukwa unwanyi, maa tufuru; ọphu unu emegbukwa ndu a toru ogbe.

23 Teke unu emegbu ẹphe emegbu; ẹphe araa; raku yebe Ojejoje be ya a-nukwa olu ẹphe.

24 Ẹhu-eghughu iya a-vọ-lihukwa; ya egude ọgu bya achiko unu gbugee. Unyomu unu aburu ndu, maa tufuru; unwegirima unu aburu unwu ogbe.

25 Ọ -buru l'unu jeru ndu ke yebe Ojejoje, mkpa byaru ụgwo l'ime onwunu; unu be emekwa l'ọbu ndu ejeje ụgwo ọ-muru-nwa. Unu ba asukwa t'ẹphe kfuwu ọ-muru-nwa yeru iya unu.

26 Ọ -buru lẹ madzụ ibe unu yeru unu uwe l'itumo; unu wolaaru iya ẹya temanu enyanwu ariba.

27 Ke l'ọ bụ uwe ono bụ iphe, oogudeje egbochita ẹhu iya.? Buhunu ngunu be oo-gude kuru mgbenya? Ọ -raku yebe Ojejoje be ya a-nukwa olu iya; kele ya aphuje imiko.

28 Ọ "Unu be ekfubyishiekwa Nchileke ekfubyishi; ọphu unu akojekwa onye achị ndu alị unu onu.

29 Ọ "Unu ba ahakwa ogworu yebe Ojejoje ngweja, shi l'akpuru iphe, unu kpataru l'okfu; waa ọphu shi lẹ mẹ, unu pyitaru apyita. "Unwegirima unu ndu ọphu bụ ọkpara; be unu a-nuje iya.

³⁰Ono kwaphu ẹge unu e-meje iya l'eswi unu; mẹ l'aturu unu. Unu hajee ya t'ọ ọọ l'ehu nne iya abali esaa. O -rua le k'esato iya; unu akputa iya kputaru yebe Ojejoje.

³¹“Unu a-bu ndu duru yebe Ojejoje le nsọ. Unu ba atajekwa iphe, anu-egu-egbudu gburu. Unu togbojeru iya nkuta.

Awufu 23

Ekemu, a turu swibe ikpe, du mma; me k'obu-imiko

¹“Ba atujekwa ntumatu. Ba agbajekwa ejo ekebe gude eyeru ejo madzu aka.

²“Be etsojekwaru igwe-oha ye aka l'ome iphe e ta dudu mma. Teke i vudo l'ifu ndu ikpe; be egudekwa liime ti kfuwa iphe a-du oha mma; mee te ikpe laaru onye iswi e-ta dudu mma.

³Be egudekwa loo le madzu bu onye ukpa; gbachiaru iya l'ifu ndu ikpe.

⁴“O -buru li phuru oke-eswi; mo bu nkakfu-igara onye ohogu ngu eke okpa-phuhuwa akpaphuhu; kputakwa iya kpu-geru iya.

⁵O -buru li phuru nkakfu-igara onye i du ashi; eke ivu, o vu nyi-tsutaru iya; ba ahakwa iya. Tugbukwaa je eyeru iya aka.

⁶“Unu ba ajikakwa okperu onye ukpa ikpe ohuma l'ulo ikpe.

⁷Sekwaa aka; me okpa l'okpe ejo ikpe. Be egbujekwa onye, e te nwedu iphe o meru; mo bu onye doberu aka ndoo; kele ya ta ahakwa onye meru iphe, du eji te ya ba nma iya ikpe.

⁸“Ba anakwa aka-azu; kele aka-azu emejekwa te madzu mee enya le t'ọ phudu iphe, o phuchacharua; l'emejekwaphu t'a nma onye doberu aka ndoo ikpe.

⁹“Unu be emegbukwa ndu laru alala emegbu; ke l'unu maru ege oduje onye laru alala; unubedua eshiwa buru ndu laru alala l'ali Ijiputu.

Ekemu mboku otu-ume

¹⁰“Afa ishingu be unu a-koje ali unu; kpata iya iphe, e meberu iya.

¹¹O -be l'afa k'esaa; unu ahaa ya akoko; k'ophu ndu Izurelu ndu ophu akpa ukpa e-jeje akpaa l'eke ono. Ophu wuduru nu; anu-egu-egbudu erifufuwa iya ru. Unu mekwaaphu mgbo vayinu unu; me egu-olivu unu ege ono.

¹²“Abali ishingu be unu e-jeje ozi; o -be le mboku k'esaa; unu be ejekwa ozi; k'ophu oke eswi unu; me nkakfu-igara unu a-tutaje ume; mekwaphu k'ophu ohu, a muru le nk'unu; me onye bu mbyamumbya a-tutakwaphu ume.

¹³“Unu kwabekwa enya mekota iphemiphe obule-a, ya ekfuru unu-a. Unu ba adukwa iphe, bu iphe aagwa agwagwa, unu a-kpo-kuje. Unu be ephotajekwa iya epha ephota le phuu.

Uzo aji eto, aa-gbaje

- 14“Ugbo ẹto l'afa; bẹ unu a-gbajẹru iya aji.
- 15“Unu a-gba Aji Buredi, ẹ te kodu ekoko. Ujiku ẹsaa; bẹ unu a-tajẹ buredi, ẹ te yedu iphe, ekoje buredi; bụ iya bụ ẹge ya tūru unu l'ekemu. Unu meje iya teke ono, aagbajẹ aji ono l'ọnwa Abibu; kẹ l'ọ bụ l'ọnwa ono; bẹ unu lufutaru lẹ Íjiputu. “T'ẹ b'ọ dukwa onye a-gbajẹru ẹka bya iya l'ifu.
- 16“Unu gudeje iphe ọdungu, unu kpataru l'iphe, unu meberu l'alì gbaa Aji O-je-l'ẹgu. “Unu gbaa Aji Mkpù l'ishi-afa teke unu akpata iphe, unu meberu l'alì.
- 17“Ugbo ẹto l'afa bẹ unwoke unu l'ẹphe ha a-chìkoje bya l'ifu Nnajiufu, bụ Ojejoje.
- 18“T'ẹ b'ọ dukwa iphe e yeru iphe ekoje buredi, unu e-yekobe lẹ mee anụ, unu gude egworu iya ngweja. “T'ẹ b'ọ dukwa ẹbà anụ ono, e gude gbaa aji ono, aa-ha t'ọ bọ nchi.
- 19“Iphe mbụ, vuru ọzo kaa l'okfu unu bẹ unu e-gudeje bya l'ulo Ojejoje, bụ Nchileke unu. “Unu be egudejekwa mini-ẹra nne eghu shia nwa iya.

Ojozi Nchileke a-bọru ndu Ízurẹlu ọzo

- 20“Unu lekwa; lẹ ya e-zi ojozi-imigwe t'o vutaru unu ọzo; l'echẹ unu; dua unu durua ẹke ono, ya kwakọbewaru akwakọbe ono.
- 21Unu ngabẹjekwaru ojozi-imigwe ono nchi; meje iphemiphe ọbule, ọ sūru t'unu mee. Unu be ekwefujekwaru iya íkè; kẹ l'ẹ tọ gukwaru unu nvụ; keshinu ọphu ọ bụ ẹpha yẹbe Ojejoje b'o gude eje.
- 22Ọ -buru l'unu jiru obu oyi; ngabẹru ojozi-imigwe ono nchi; l'emekota iphe, yẹbe Ojejoje sūru t'unu meje; bẹ ya a-buru ọhogu ndu ọhogu unu; ẹphe adụ iya ashì; mbụ ndu unu dū ashì.
- 23Ojozi iya e-vutaru unu ọzo; duru unu bahụ l'alì ndu Amọru; kẹ ndu Hetu; kẹ ndu Pérezu; kẹ ndu Kénanu; kẹ ndu Hevu; mẹ kẹ ndu Jebusu. Ya a-chìkolephu ndu ono mee t'ẹphe chìhu l'alì ono.
- 24Unu be efozitajekwaru iphe, bụ iphe aagwa agwagwa; ọphu unu abajẹkwaru ẹphe ẹja; ọphu unu etsojekwaru ẹphe mee ome-l'alì ẹphe. Unu mebyishia agwa ẹphe; unu etsukposhia mkpuma, ẹphe doberu l'ẹnya-ngweja ẹphe.
- 25Unu bajẹru yẹbe Ojejoje, bụ Nchileke unu ẹja. Ya e-meru unu iphe-ọma lẹ nri; mẹ mini; bya ewofu ome-l'ẹhu l'ẹke unu nọ.
- 26Ẹ to nwedu l'ẹpho alufu madzụ l'alì unu; to nwe nwanyi, a-nọnu t'ọ tsụ ime. Ya e-me t'unu kajẹ nka lịkpahu alikpahu.
- 27“Ya e-me t'a atsujẹ unu egvu. Iphe bụ mbakeshi, unu l'ẹphe alụ ọgu bẹ ya e-me; ẹphe emehu ririri. Ya emee ndu ọhogu unu l'ẹphe ha t'ẹphe ghakọbeje; gbaaru unu ọso.
- 28Ya e-zi evu t'o vuru unu ọzo je achìshiaru unu ndu Hevu; mẹ ndu Kénanu; mẹ ndu Hetu l'ọzo.

²⁹Ole ya ta achifu-gedu ephe l'afa lanu; ke l'alì ono a-bya aburu okorobo-egu; anu-egu-egbudu, no iya nu aka unu eka.

³⁰Ya a-tokelephu nwèhu achishi ephe; jeye teke unu a-ka l'igwe; du ike nwekotaru alì ono.

³¹“Ya e-me te okè-alì unu tsube le Eze Enyimu Uswe je akpaa le Eze Enyimu Filisutayinu; me shita l'echi-egu jeye le Enyimu Yufurétusu. Ya e-woru ndu alì ono ye unu l'eka; t'unu chifu ephe.

³²Unu l'ephe ba agbakwa ndzu; unu l'agwa ephe ta agba.

³³Unu be ekwekwa t'ephe buru l'alì unu; odumeka be ephe a-kpatakwa t'unu mee ejo iphe meswee yebe Ojejoje. Ke l'unu -baaru agwa ephe eja; be oo-bukwaru onya nmata unu.”

Awufu 24

Eeme ogba-ndzu t'ò nguru anguru

¹To du iya bu; Ojejoje asu Mosisu te yele Eronu; Nadabu; Abihu; me ndu bu ogurennya Izurelu ephe ukporo madzu eto l'umadzu iri nyikfuta yebe Ojejoje; nodu ote-nya; baaru iya eja.

²O bu Mosisu nwenkinyi iya bu onye a-byakfuta yebe Ojejoje; te ndu ophu be ejekwa iya okpirita ntse. Te ndu Izurelu be etsokwaru iya nyikota eli uguvono.

³Mosisu eje ekfukotaru ndu Izurelu iphe, Ojejoje kfushiru; me ekemu iya. Ephe atuko gude olu lanu zua; su: “L'iphe, bu iphe, Ojejoje kfuru be ephe e-mekota.”

⁴Mosisu abya atuko iphe, bu iphe ono, Ojejoje kfuru ono dekota l'ekwo. Yo gbeshi lonmewa utsu; bya akpu a nya-ngweja l'okpa uguvono; bya akfube mkpuma iri l'ebo, no-chiru nya okpa-ikfu iri l'ebo ndu Izurelu.

⁵Yo bya ezia unwu-okorobya ndu Izurelu; ephe eje egwooru Ojejoje ngweja-ukfuru; gbushikwaaphu unwu oke-eswi gude gwooru iya ngweja-ehu-agu.

⁶Mosisu abya ekee mee anu ono ebo; woru uzo lanu wuru ye l'efere; bya ewota ophu phee l'nya-ngweja ono.

⁷Yo bya ewota Ekwo Ogba-ndzu ono guaru ndu Izurelu. Ephe azua mgbede; su l'ephe a-nodu angaberu Ojejoje nchi; l'eme iphemiphe obule, o kfuru.

⁸Mosisu abya ewota mee ono phee ndu Izurelu l'ehu; su: “Owaa bu mee, ekoshi ndzu, Ojejoje shi l'ekemu ono, o turu ono; unu l'iya agbaa l'ege o kfuru.”

⁹Mosisu yele Eronu; Nadabu; Abihu; me ndu bu ogurennya Izurelu ephe ukporo madzu eto l'umadzu iri abya enyihu eli uguvono;

¹⁰bya apua Nchileke ke ndu Izurelu. Iphe o vudo l'eli iya bu iphe e meru le mkpuma, aswa no, eeku je safaya; yo gbulephu samu l'ò bu akpamigwe.

¹¹Ophu ọ dudu iphe, Nchileke meru ndu bu ọgurennya Ízurelu ono. Epe aphu Nchileke; bya eria; ngua.

¹²Ojejoje asu Mosisu: “Nyikfuta iya l'ugvu-a bya anodu l'ẹke-a te ya nu ngu mkpuma, du balibali, ya deru ekemu; me iphe, ya suru t'ephe meje, a-noduje akpo-ziru epe uzo.”

¹³Ya ndono; Mosisu yele Joshuwa, bu onye anyajeru iya ekpa ayiru tugbua; je enyihu ugvu Nchileke.

¹⁴Mosisu asu ndu bu ọgurennya ono: “Unu nodu l'ẹke-a ngaberu epe jeye teke epe a-byakfuta unu odo. Eronu yele Huru be unu l'ephe no l'ẹke-a; onye okfu dakfutaru; t'o jekfu epe.”

¹⁵Mosisu enyhulephu ugvu ono; urukpu atso-kputa iya.

¹⁶Odu-biribiri Ojejoje abya atuko Ugvu Sinyinayi ono ji. Urukpu ono anoo l'ugvu ono ujiku ishingu. Yo be le mboku k'esaa; Ojejoje eshi l'urukpu ono kua Mosisu.

¹⁷Ndu Ízurelu be odu-biribiri Ojejoje ono dulephu l'o bu oku, enwu enwunwu l'eli ugvu ono.

¹⁸Mosisu enyia eli ugvu ono jeye teke urukpu ono kpuchitaru iya. Yo no l'eli ugvu ono ukporo abali ugbo ebo: eswe l'enyashi.

Awufu 25

Utu iphe, ee-gude mee ulo-ekwa

(Awu 35:4-9)

¹Ojejoje asu Mosisu:

²“T'o kfuaru ndu Ízurelu t'ephe wota iphe bya anu yebe Ojejoje. Iphe, oo-nataje bu iphe, onye gude obu iya wota bya anu.

³Iphe, epe a-nuje bu mkpola-ododo; mkpola-ocha; ope;

⁴owuu, eke urukpu-urukpu; ophu eke mee-mee; ophu eke uswuswe; okpobe owuu ocha; eji egu;

⁵akpo ebyila, a tseru l'uswe; akpo umoro-enyimu; oshi akasha;

⁶manu olivu, ee-gudeje amu oku; iphe, eeyeje le manu k'owu l'ishi t'o shi mkpo; ophu eeyeje l'insensu t'o shi kwekwekwe;

⁷mkpuma onikusu; mewaru mkpuma odo, aswa nogbaa. Mkpuma ono be ee-me gbapyabe l'uwe-ukuvu onye achijeru Nchileke eja yele uwe-okpoma.

⁸“Kfuru epe t'ephe ruaru yebe Ojejoje ulo, du nsu; te ya buru l'ẹke epe bu.

⁹Unu mekwaa ulo-ekwa ono yele iphemiphe obule, a-no l'ime iya t'o dulephu ege ya e-koshi nggube Mosisu t'e mee ya.

Okpoko Ogbá-ndzú ono

(Awụ 37:1-9)

- 10“T'èphe gude oshi akéshe gbaa okpoko. Tè ogologo iya dù nkwo-èka labù lè mkpirikpi iya. Ùsa iya adù nkwo-èka lanù lè mkpirikpi iya. Eli iya adùkwaphu nkwo-èka lanù lè mkpirikpi iya.
- 11Wúa òkpobe mkpòla-ododo l'ime iya; mè l'azú iya. Nnggu egudekwaphu mkpòla-ododo wúa lè mgberemèku iya mgburumgburu.
- 12Nnggu akputa echi mkpòla-ododo èno hebe l'òkpa iya èphe èno. Mbù t'i wota èbo hebe l'ibe lanù; wota èbo òphu hebe l'ibe iya òphu.
- 13Gude oshi akéshe pyíta mgbòro labù; wúa ya mkpòla-ododo.
- 14Nnggu eworu mgbòro ono èphe èbo pyoshia l'echi ono, e hebetsuaru lè mgberemèku okpoko ono t'ò buru iphe, ee-gudeje apa iya.
- 15Mgbòro ono a-nòduwaru l'echi okpoko ono. T'è b'e wofukwa iya ewofu.
- 16Ò bù ekemu ono, yèbe Ojejoje a-nù ngu ono bè ii-dobe l'ime okpoko ono.
- 17“Gude òkpobe mkpòla-ododo meta okfu okpoko; èke, aa-kfúje úgwò iphe, dù èji, madzú meru. T'ogologo iya dù nkwo-èka labù lè mkpirikpi iya. Ùsa iya adù nkwo-èka lanù lè mkpirikpi iya.
- 18Nnggu egude mkpòla-ododo mee cherobimu labù, a-nòdutsua l'ishi okfu okpoko ono. T'ò búkwaru mkpòla-ododo, e tsusaru etsusa bè ii-gude mee ya.
- 19Woru cherobimu lanù dobe l'ishi lanù; nnggu eworu òphu dobe l'ishi iya òphu. Ii-me tè cherobimu labù ono, nòtsua l'ishishi okpoko ono yèle okpoko ono t'èphe buru nanù.
- 20Cherobimu ono bè èbà iya a-jakashihu ajakashihu laa imeli; gude kpuchita okfu okpoko ono. Cherobimu ono; bè ee-dobe; k'òphu èphe a-gharu onwèphe ifu; tùko l'ele ènya l'eli okpoko ono.
- 21Nnggu ewota okfu okpoko ono kpuchia ya; woru iphe ono, e deru ekemu yèbe Ojejoje ono, bù òphu, ya e-mekochaa nù unu ono; yekwaphu l'ime okpoko ono.
- 22Yò buru l'eli okfu okpoko ono; mbù lè mgbaku cherobimu labù ono, nò l'eli okpoko ono; bù iya bù èke ono, e doberu iphe, e deru ekemu iya ono bè ya a-byakfuta ngu bya ekfuru ngu iphemiphe òbule, ndu Ízurelu e-meje.

Teburu ono

(Awụ 37:10-16)

- 23“Gude oshi akéshe meta teburu. Tè ogologo iya dù nkwo-èka labù. Ùsa iya adù nkwo-èka lanù. Eli iya adù nkwo-èka lanù lè mkpirikpi iya.
- 24Nnggu awúa ya òkpobe mkpòla-ododo; bya egudekwaphu mkpòla-ododo wúa lè mgberemèku iya mgburumgburu.

²⁵Nggu ewota oshi, dū gbiriri, ʊsa iya ha l'ọ bụ ọbechere-ẹka swephee mgberemẹku iya mgburumgburu; nggu egudekwaphu mkpọla-ododo wụ-phae oshi ono mgburumgburu.

²⁶Kpụta echi mkpọla-ododo ẹno hebegbaa lẹ mgberemẹku ọkpa teburu ono.

²⁷Echi ono a-nonyabetsukwaa oshi ono, dū gbiriri ono; k'ọphu ọo-dụkwanu ike gudeshia mgboro, ee-gudeje apa teburu ono.

²⁸Ii-gude oshi akesha pyishia mgboro ono; wua ya mkpọla-ododo t'ọ buru mgboro, ee-gudeje apa teburu ono.

²⁹Nggu egude ọkpobe mkpọla-ododo meshia efere; ite; okoro; mę nkwo-ẹka, aa-tu-kobeje l'eli teburu ono. Iphe ono l'ọ ha bụ iphe, ee-gudeje gwooru yẹbe Ojejoje ngweja-męe.

³⁰Tę eedobeje buredi l'ifu yẹbe Ojejoje. Ọ bụ l'eli teburu ono bę aa-tu-kobeje iya; k'ọphu ọo-nọduje iya l'ifu tekenteke.

Iphe, eegvubeje urọku

(Awụ 37:17-24)

³¹“Gude ọkpobe mkpọla-ododo, e tsusaru etsusa mee iphe, ee-gvubeje urọku. Mee ya t'ọ nweru oshi; nweru ẹkali. Yo nweru efere; nweru nkwo iya; nweru iphe, dū l'ọ bụ nwopu okoko-oshi; mę iphe, dū l'ọ bụ igu oshi, jawaru ajaja. Tụkokwa iphe ono l'ọ ha mee tę yẹle iphe ono, eegvubeje urọku ono dzekfua buru nanu.

³²Oshi iya ono e-nweru ẹkali ishingu: ẹto l'ẹka iya ọwaa; ẹto l'ẹka iya ọphu.

³³Tę ẹkali iya ono nwejeru okoro ẹto. Okoro ono bę ee-metsua t'ọ dūgbaa l'ọ bụ igu-oshi alumundu. E mekwaaphu nwopu okoko-oshi ye iya; ọwaa iphe, dū l'ọ bụ igu oshi, jawaru ajaja. Yo buru ẹge ono bę ọo-dụkota l'ẹkali iya ono ẹphe ishingu, dzekfugbaaru l'oshi iya ono.

³⁴Tę oshi iya ono nwekwaru okoro ẹno, e meru; yo dū l'ọ bụ igu alumundu. Yo nwekwaruphu iphe, e meru; yo dū l'ọ bụ nwopu okoko-oshi; ọwaa iphe, dū l'ọ bụ igu oshi, jawaru ajaja.

³⁵Nwopu okoko-oshi lanu bę ee-me t'ọ nọdu lẹ mkpuli ẹkali iya labu ono k'ali. K'ẹbo anodu lẹ mkpuli ẹkali iya labu k'echi. K'ẹto anodu lẹ mkpuli ẹkali iya labu k'eli. Mbụ l'ọo-nodutsua lẹ mkpuli ẹkali iya ono ẹphe ishingu.

³⁶Nwopu okoko-oshi ono yẹle ẹkali iya ẹkali iya ono bę ee-me tę yẹle oshi iya tuko dzekfuru. Yo buru ọkpobe mkpọla-ododo, e tsusaru etsusa bę ee-gude mee ya.

³⁷“Nggu emeta urọku ẹsaa gvubegbaa l'eli iphe ono, eegvubeje urọku ono. T'e dobekwa iya k'ọphu iphoru iya a-ngakọtaje ifu ẹke ọono.

³⁸Ákpà iya; mę iphe, aagujeru ọku iya ye bukwa ọkpobe mkpọla-ododo bę ee-gude mekwaa ya phu.

³⁹Iphe, eegvubeje urọku ono yẹle ngwa iya l'ọ ha bụ ụnu ọkpobe mkpọla-ododo ẹsaa l'ukporo iri bẹ ee-gude mee ya.

⁴⁰Letakwa ẹnya t'e mee iphe ono l'ọ ha t'ọ dọ ẹge e koshiru ngu iya l'eli uguvuo ono.

Awụfu 26

Ụlo-ẹkwà

(Awụ 36:8-38)

¹“Ii-meta ụlo-ẹkwà. Gude òwúú ọcha, a swịru l'ọ bụ ụdo; mę òwúú, eke urukpu-urukpu; ọphu eke uswuswe; mę ọphu eke mee-mee; kwee ẹkwa kweta iya ukfu-ẹkwa iri. T'onye maru ome nka gude òwúú ono kwee cherobimu ye l'ukfu-ẹkwa ono.

²Tę ukfu-ẹkwa ono tųkokwa hakọ ẹnya-nhamunha. T'ogologo iya dọ nkwo-ẹka ụkporo l'ẹsato. Ụsa iya adọ nkwo-ẹka ẹno.

³Wota ukfu-ẹkwa ono ise gbagbabe t'ọ bọru ishimishi lanu; nggu ewotakwaphu ụzo ise ọphu gbagbabe; t'ọ bọru ishimishi lanu.

⁴Ishimishi iya ono kę mbu b'ii-gude òwúú, eke urukpu-urukpu yeshia ya nkolaba l'igbirimonu ukfu-ẹkwa iya ono kę ikperazu. Nggu emekwaaphu ẹge ono l'ukfu-ẹkwa kę ikperazu l'ishimishi iya k'ẹbo.

⁵Nkoloba ụkporo labu l'iri bę ii-ye l'ishishi ishimishi lanu; nggu eyekwaphu nkoloba ụkporo labu l'iri l'ishishi ishimishi lanu ọphu. Nkoloba ono a-chiko chegbabe ifu.

⁶Gude mkpọla-ododo meta iphe, kweru nko ishi labu ụzo ụkporo labu l'iri. Nggu egude iya dzegbabe ishimishi ẹkwà ono ẹphe ẹbo t'ọ bọru nanu.

⁷“Nggu egude ẹji egbu kwee ẹkwà; kweta iya ukfu-ẹkwa iri lę nanu, ee-gude phuchita eli ụlo-ẹkwà ono.

⁸Tę ukfu-ẹkwa ono ẹphe iri lę nanu tųkokwa hakọ ẹnya-nhamunha. Tę ogologo iya dọ nkwo-ẹka ụkporo l'iri. Ụsa iya adọ nkwo-ẹka ẹno.

⁹Chita ukfu-ẹkwa ono ise gbagbabe t'ọ bọru ishimishi lanu; nggu achita ukfu-ẹkwa ishingụ ọphu gbagbabekwaphu t'ọ bọru ishimishi lanu. Ukfu-ẹkwà kę ishingụ phu; bę ii-pyaji ẹbo t'ọ gboru l'ifu ụlo-ẹkwà ono.

¹⁰Nkoloba ụkporo labu l'iri bę ii-ye l'ishishi ishimishi lanu; nggu eyekwaphu nkoloba ụkporo labu l'iri l'ishishi ishimishi lanu ọphu.

¹¹Nggu egude ope meta iphe, kweru nko ishi labu ụzo ụkporo labu l'iri. Nggu egude iya kotagbaa nkolaba ishimishi ẹkwà ono ẹphe ẹbo; gude iya dzegbabe ụlo-ẹkwà ono t'ọ bọru nanu.

¹²A bya l'ukfu-ẹkwa, tsufuru l'ulo-ẹkwà ono; mbu nkere-ẹbo l'ukfu-ẹkwa ono bę ee-me t'ọ wu-zita l'azu ụlo-ẹkwà ono.

- ¹³Ishimishi ono, e gude phụ-chita ụlo-ékwà ono e-gude nkwo-éka lanụ ka k'ime iya phụ ụsa lẹ mgbereméku iya ẹphe ẹbo. Ndu k'ono bẹ aa-ha t'ọ wụ-zita l'ụzo alị t'e gude iya kwechia mgbereméku iya.
- ¹⁴Nnggu ewota akpọ ebyila, e meru; yo ke uswuswe; phụ-chia ụlo-ékwà ono ọdo. Nnggu ewota akpọ umoro-ényimu kwechita iya.
- ¹⁵“Gude oshi akesha rúshia oshi, ee-gudeje kpọbe ụlo-ékwà ono.
- ¹⁶Oshi ono bẹ aa-rugbaa ogologo iya t'ọ dụ nkwo-éka iri. Ụsa iya adụ nkwo-éka lẹ mkpirikpi iya.
- ¹⁷Oshi ono bẹ aa-pyitatsua ọkpa ye éka labụ. Yọ buru ẹge ono bẹ ii-mekota oshi ụlo-ékwà ono l'ọ ha.
- ¹⁸A bya l'ulo-ékwà ono ibyiya ọphu gharu ifu l'ụzo ọhuda; bụ ụkporo oshi bẹ ii-ruta; yeshia ya.
- ¹⁹Nnggu egude mkpọla-ọcha meshia ọnya ẹke ee-gvubetsua oshi ono. Nnggu emeta iya ụzo ụkporo labụ. Iphe bụ oshi ọphu nonu e-nweru ọnya ẹke ee-gvubeje iya.
- ²⁰A bya l'ibyiya ọphu; mbụ ibyiya ọphu gharu ifu l'ụzo isheli; bụkwaphu ụkporo oshi bẹ ii-ruta; yeshia ya.
- ²¹Gude mkpọla-ọcha meshia ọnya ẹke ee-gvubetsua oshi ono ye. Nnggu emeta iya ụzo ụkporo labụ. Iphe bụ oshi nonu e-nweru ọnya ẹke ee-gvubeje iya.
- ²²A bya l'azụ ụlo-ékwà ono; mbụ ibyiya ọphu gharu ifu l'ụzo ọnyanwu-arịba bụ oshi ishingu bẹ ii-ruta; yeshia ya.
- ²³Nnggu arúshia oshi ẹbo ẹbo; yeshia l'iku iku ụlo-ékwà ono l'ụzo azụ iya.
- ²⁴Oshi labụ ono, ee-yeshi l'iku iya ono bẹ a-dugbaa nkwegba ẹbo ẹbo. Oo-shi l'ụzo alị dụ nkwegba ẹbo jeye l'imeli. Yọ buru echi lanụ bẹ aa-kube iya. Ẹphe ẹbo a-chiko dukota ẹge ono.
- ²⁵Oo ya bụ l'ọo-dụ oshi ẹsato l'ụzo azụ ụlo-ékwà ono. T'e gude mkpọla-ọcha meshia ọnya ẹke ee-gvubetsua oshi ono ye. Nnggu emeta iya ụzo iri l'ishingu. Iphe bụ oshi nonu e-nweru ọnya ẹke ee-gvubeje iya.
- ²⁶“Gude oshi akesha rashia oshi, dugbaa gbiriri, ee-gude swebushia l'oshi ono. Ụzo ise bẹ ii-swebetsua l'oshi éka ụlo-ékwà ono ẹkalanu;
- ²⁷nnggu eswebekwaphu ụzo ise ọdo l'éka iya ọphu. Ụzo ise ọdo aburu k'azụ ụlo-ékwà ono; ibyiya ọphu gharu ifu l'ụzo ọnyanwu-arịba.
- ²⁸Oshi ọphu dụ gbiriri, ee-swebe l'echi iya bẹ aa-pyi t'o shi l'ishi lanụ lufu l'ishi iya ọphu.
- ²⁹Nnggu awukota mkpọla-ododo l'oshi ono, eegudeje kpọbe ụlo-ékwà ono. Nnggu egudekwaphu mkpọla-ododo meshia echi, e-gudetsua gbiriri oshi ono. Nnggu abya awukwaaphu mkpọla-ododo lẹ gbiriri oshi ono.

- ³⁰“Rụkwaa ụlo-ékwà ono ẹge a tūru ngu ọnu iya l'eli Ugwu Sáyinayi.
- ³¹“Nggú egude òwúú, eke urukpu-urukpu; ọphu eke uswuswe; ọphu eke mee-mee yẹle k'ọcha, a swịru l'ọ bú ụdo; kwee ékwà. T'onye maru ome nka gudekwa òwúú ono kwee cherobimu ye l'ékwà ono.
- ³²Nggú egude oshi akesha pyia itso ẹno; wụa ya mkpọla-ododo. Nggú eworu itso ono kpọbetsua l'ẹnya ẹke e meshiru lẹ mkpọla-ọcha. Nggú egude iphe, kweru nko, e gude mkpọla-ododo mee kobe ẹkwa ono l'itso ono
- ³³lẹ mkpuli iphe phụ, kweru nko ishi labụ phụ, e gude dzegbabe ishimishi phụ, e gude phụ-chita ụlo-ékwà ono. Nggú eworu Okpoko Ekemu ono sùbe l'ẹke ono, e gebutaru ékwà ono. Ẹkwa ono bẹ ee-gude kekahu Ẹke-dụ-Nsọ lẹ Ẹke-Kakọta-ọdu-Nsọ.
- ³⁴Nggú ewota okfu okpoko ono, aakfuje ụgwo iphe, dụ ẹji, madzụ meru ono; kpube l'eli Okpoko Ekemu ono, a sùberu lẹ Ẹke-Kakọta-ọdu-Nsọ.
- ³⁵Nggú apata teburu phụ sùbe l'ifu ékwà ono, e gude gebuta Ẹke-Kakọta-ọdu-Nsọ ono. Ẹke aa-sùbe iya bú l'ime ụlo-ékwà ono l'ibiyia ọphu gharu ifu l'ụzo isheli. Nggú eworu iphe ono, eegvubeje urọku ono gvube l'ibiyia ọphu gharu ifu l'ụzo ọhuda; t'ẹphe lẹ teburu phụ chegbabe ifu.
- ³⁶“A -bya l'ọnu ụlo-ékwà ono; t'e gude òwúú, eke urukpu-urukpu; ọphu eke mee-mee; ọphu eke uswuswe; mẹ k'ọcha, a swịru l'ọ bú ụdo; kwee ékwà gude kochita iya.
- ³⁷Nggú egude mkpọla-ododo meshia iphe, kweru nko, ee-gude kobe ékwà ono l'itso. Nggú egude oshi akesha pyia itso ise; wụkwaa ya phụ mkpọla-ododo; gude ope kpushia ẹnya ẹke aa-kpọbeje itso ono; ẹphe ise.

Awụfu 27

Ẹnya-ngweja-ukfuru

(Awụ 38:1-8)

- ¹“Gude oshi akesha rụta ẹnya-ngweja. Tẹ eli iya dụ nkwo-ẹka ẹto. Tẹ ogologo iya yẹle ụsa iya hakwaru ẹnya-nhamunha. Iphe, ọo-dutsua bú nkwo-ẹka ise ise.
- ²Nggú emeta mpo dobetsua l'ishi ishi iku iya ụzo ẹno. Tẹ mpo ono yẹle ẹnya-ngweja ono ragbabe aragbabe búru nanụ. I -metsua; nggú eworu ope wụa ya.
- ³Nggú egude ope meshia iphe, bú iphe, ee-gudeje eje ozi l'ẹnya-ngweja ono, bú iya bú ite okpo ntụ; mẹ iphe, eegudeje ekpo ntụ eye l'ite ono; mẹ efere; mẹ oji; ọwaa iphe, aaguje ọku.
- ⁴Nggú egude ope meta iphe, dụ nggafu nggafu l'ọ bú ụgbu; bya enweru mgberemẹku ẹno. Nggú egudekwaphu ope meta echi ẹno hebetsua lẹ mgberemẹku iphe ono.
- ⁵Nggú ewota iphe ono kwechia ụzo alị mgberemẹku ẹnya-ngweja ono. T'e shi l'ụzo alị iya kwechia ya jeye l'echilabu iya.

⁶Nggu egude oshi akesha pyita mgboro labu, ee-gudeje apa iya. Nggu awukwaaphu ope le mgboro ono.

⁷T'e wotsuaru mgboro ono nwua l'anya echi phu le mgberemeku iya ephe ebo. Mgboro ono ephe ebo a-nodujetsua le mgberemeku enya-ngweja ono ephe ebo teke aapa iya apapa.

⁸Mekwaa enya-ngweja ono te uzo nodu iya l'echi. Nggu egude ibiribe oshi rua ya; mee ya t'o du ege ono, ya koshiru ngu l'eli uguvono."

Ogbodufu ono

(Awu 38:9-20)

⁹"Meeru ulo-ekwa ono ogbodufu. Gude owuu ocha, a swiru l'o bu udo; kwee ekwa, du ukporo nkwo-eka ise l'ogologo; gude gebuta ibyia ophu ogbodufu ono gharu ifu l'uzo ohuda.

¹⁰Nggu egude ope meta ukporo itso, aa-kpobe iya yele enya eke aa-kpobetsua itso ono. Nggu egude mkpola-ocha meshia iphe, nweru nkolaba, ee-gude kobe ekwa ono l'itso ono yele iphe, ee-swebe l'itso ono.

¹¹Uzo isheli iya bukwaphu ekwa, du ukporo nkwo-eka ise l'ogologo be ee-kwe; gude gebuta iya. Itso, aa-kpobe l'uzo isheli ono yele enya eke aa-kpobe itso ono a-dutsua ukporo ukporo. Yo bukwaphu ope be aa-wukota iya; bukwaphu mkpola-ocha be ee-gude meshia iphe, nweru nkolaba, ee-gude kobe ekwa l'itso ono yele iphe, ee-swebe iya.

¹²"A -bya l'usa ogbodufu ono l'uzo enyanwu-ariba iya; bukwaphu ekwa, du ukporo nkwo-eka labu le nkwo-eka iri l'ogologo be ee-kwe; gude gebuta iya. T'e meta itso iri, aa-kpobe l'uzo enyanwu-ariba ono; metakwaphu enya eke aa-kpobetsua itso ono uzo iri.

¹³Uza ogbodufu ono l'uzo enyanwu-ahata iya a-dukwaphu ukporo nkwo-eka labu le nkwo-eka iri l'ogologo.

¹⁴T'e kwee ekwa, du nkwo-eka iri l'ise l'ogologo; gude gebuta onu, eke e shi abata l'ogbodufu ono eke iya ophu. Itso, aa-kpobe iya yele enya eke aa-kpobetsua itso ono a-dutsua eto eto.

¹⁵A -bya l'eke, eeshije abata ogbodufu ono eke iya ophu; bukwaphu ekwa, du nkwo-eka iri l'ise be ee-kwe; gude gebuta iya. Itso, aa-kpobe iya; yele enya eke aa-kpobetsua itso ono a-dutsukwaaphu eto eto.

¹⁶"T'e gude owuu, eke urukpu-urukpu; ophu eke mee-mee; ophu eke uswuswe yele k'ocha, a swiru l'o bu udo; gude kwee ekwa, du nkwo-eka ukporo l'ogologo; gude gechita eke eeshije abahu l'ogbodufu ono. T'o bukwaphu onye maru ogude ngga kpa ekwa be e-eme iya nu. Eke ono, eeshije abahu iya ono be ee-metaru itso eno; owaa eno, aa-kpobetsua itso eno ono.

¹⁷Iphe, ee-swebegbaa l'itso, ee-gude kpọ-buta ogbodufu ono mgburumburu yẹle iphe, nweru nkolaba, ee-gudegbaa kobe ẹkwa ono l'itso ono; bukota mkpọla-ọcha bẹ ee-gude meta iya. Ẹnya nsu, aa-kpọbetsua itso ono bẹ aa-wukota ope.

¹⁸Ogbodufu ono a-dụ ukporo nkwo-ẹka ise l'ogologo; dụ ukporo nkwo-ẹka labu l'iri l'usa. Ee-gude ẹkwa, e kweru l'òwúú ọcha, a swiru l'ọ bu udo; gebuta iya. Eli ẹkwa ono a-dụ nkwo-ẹka ise; a wukota ope l'ẹnya ẹke aa-kpọbetsua itso iya.

¹⁹Iphe, bu ngwa ọdo, ee-gude eje ozi l'ulo-ẹkwà ono; m'o -ruhuru; ọ buru ngunu b'e gude iya eme; je akpaa lẹ nggu, ee-libegbaa eri ulo-ẹkwà ono; mekwaphu ke ogbodufu ono bu ope bẹ ee-gude mekota iya.”

Manu Uroku ono

(Liv 24:1-4)

²⁰“Kfuaru ndu Ízurelu t'ephe wotaru ngu okpobe manu olivu, e megheru emeghe; t'e yeje l'uroku; te oku uroku ono nwuje mkpurumkpuru.

²¹T'ọ buru Éronu yẹle unwu iya e-yeje oku l'uroku ono l'ifu Ojejoje l'ime Ulo-Ékwà Ndzuko ono; mbu l'azu ẹkwa phu, e gude kebuta Okpoko Ekemu phu. T'ephe mejekwaa uroku ono t'o shi l'urenyashi nwua jeye l'utsu. Te ndu Ízurelu dobekwa ekemu-a; shita l'ogbo sweru ogbo.”

Awufu 28

Uwe, ndu achijeru Nchileke eja

(Awu 39:1-7)

¹“T'e shi lẹ ndu Ízurelu dufutaru ngu nwunne ngu, bu Éronu yẹle unwu iya; mbu Nadabu; Abihu; Eliyéza; owaa Itama t'ephe buru ndu achijeru Nchileke eja l'ozi iya.

²T'a kwaaruu nwunne ngu, bu Éronu uwe, du nsọ; t'e shi ege ono mee ya t'ọ du biribiri l'ẹnya; du ugvu.

³Kfuaru ndu maru ome nka; mbu ndu ya nuru mmamiphe l'uzo iya onanu; t'ephe kwaaruu Éronu uwe, ee-gude doo ya nsọ; k'ophu ọo-buru onye a-chijeru yẹbe Ojejoje eja.

⁴Owaa egbe uwe, ephe a-kwashiru iya ndo-ọ: uwe-okpoma; uwe-ukuvu; uwe-nlokpuru; uwe ime-ẹhu; okpu-ẹkwa yẹle gbiriri ẹkwa-ukfu. T'ephe kwaaruu nwunne ngu, bu Éronu; me unwu iya; uwe ono, du nsọ ono; t'ephe buru ndu achijeru Nchileke eja l'ozi iya.

⁵Iphe, ephe e-gude kwee ẹkwa l'uwe ono bu mkpọla-ododo, a turu l'ọ bu òwúú; me òwúú, eke urukpu-urukpu; ophu eke mee-mee; ophu eke uswuswe; me k'ọcha, a swiru; yọ du l'ọ bu udo.

Uwe Ukuvu

(Awu 39:2-7)

6“T'onye maru ome nka gude òwúú mkpòla-ododo; òphu eke urukpu-urukpu; òphu eke mee-mee; òphu eke uswuswe; mę k'òcha, a swìru l'ò bụ ụdo; dzụa uwe-ukuvu.

7T'a dzụa uwe ukuvu ono; woru gbìriri ẹkwa labụ ye iya l'ishi l'ukuvu iya ẹphe ẹbo. Eegudeje gbìriri ẹkwa ono ẹphe ẹbo ligbabe k'ifu yẹle k'azu.

8T'e kwekwaaphu gbìriri ẹkwa, ee-gudeje kebuta iya l'ukfu ye iya. Gbìriri ẹkwa ono bẹ yẹle uwe ukuvu ono a-tụko bụru iphe lanụ. T'e gude òwúú mkpòla-ododo yẹle òwúú, eke urukpu-urukpu; òphu eke mee-mee yẹle òphu eke uswuswe; mę k'òcha, a swìru l'ò bụ ụdo.

9“Wota mkpuma ónikùsù labụ; deshia ẹpha ụnwu Ízurelu l'eli iya.

10Deshia ẹpha ono l'ẹge e gude mụa ẹphe. Ẹpha ishingu bẹ ii-de lẹ mkpuma lanụ. Nggudee ẹpha ishingu òphu lẹ mkpuma òphu.

11Oo ẹge onye apyije mkpuma, vu oke aswa akashije iya ẹpha; gude mee ya iphe-òhubama bụ ẹge ìi-kakòta ẹpha ụnwu Ízurelu l'ẹphe ha lẹ mkpuma labụ ono. Nggude awụa mkpòla-ododo l'igburumonu mkpuma ono mgburumgburu.

12Nggude adzụpyabe mkpuma labụ ono l'eli uwe-ukuvu phụ ẹphe ẹbo; k'òphu yẹbe Ojejoje e-gudeje iya nyata ụnwu Ízurelu. Ẹpha ụnwu Ízurelu ono a-nọ l'ukuvu Èronu ẹphe ẹbo t'ò bụru iphe, ya e-gudeje nyata ẹphe.

13Nggude awụa mkpòla-ododo l'igburumonu mkpuma ono.

14Nggude egude òwúú ọkpobe mkpòla-ododo swita gwogirigwo labụ; swia ya t'ò dụ l'ò bụ onye swìru ụdo. Nggude eworu mkpa ono likfubetsua lẹ mkpòla-ododo ono, a wuru l'igburumonu mkpuma ono.

Ẹkwa-Ọkpoma

15“T'onye maru ome nka kwee uwe-ọkpoma, ee-gudeje achọ iphe, bụ uche yẹbe Ojejoje. T'e gude iphe ono, e gude kwee uwe-ukuvu ono kwee ya; bụ iya bụ mkpòla-ododo, a tũru l'ò bụ òwúú yẹle òwúú, eke urukpu-urukpu; òphu eke mee-mee; òphu eke uswuswe; mę k'òcha, a swìru l'ò bụ ụdo.

16T'e kwekwaa ya t'ò nweru mgberemęku ẹno; dụ nkwegba labụ. Tẹ mgberemęku iya ono ẹphe ẹno hakokwa ẹnya-nhamunha. T'ogologo iya dụ nkwo-ẹka lanụ; ụsa iya adukwaphu nkwo-ẹka lanụ.

17“Dzụpyabe mkpuma, vugbaa oke aswa t'ò kpọo giriri ụzo ẹno l'ẹkwà ono. Ozo mkpuma kẹ mbụ bụ rubi; tópazù; mę bérilù.

18K'ẹbo bụ tòkwásù; sáfàyà; mę émeràlùdù.

19K'ẹto aburu jásintù; ágètù; ọwaa ámitìsùtù.

20K'ẹno aburu kirisòlàyitù; ónikùsù; mę jásùpà. T'a wụa mkpòla-ododo l'igburumonu mkpuma ono.

- ²¹Iphe, ọo-dụ bụ mkpuma iri l'ẹbo. Ẹphe l'ẹphe ha nanụ nanụ nọ-chitsuaru ẹpha ụnwu Ízurelu. T'e deshia ẹpha ụnwu Ízurelu ono lẹ mkpuma ono t'ọ dụ l'ọ bụ iphe-ọhubama nọ-chia ẹnya ọkpa-ikfu iri l'ẹbo ndu Ízurelu.
- ²²“Nggụ egude ọkpobe mkpọla-ododo swishia gwogirigwo, ee-likfubegbaa l'uwe-ọkpoma ono. T'a swishia ya t'ọ dụ l'ọ bụ ụdo.
- ²³Nggụ egude mkpọla-ododo meta echi labụ; yetsua l'ishi uwe-ọkpoma ono.
- ²⁴Nggụ eworu gwogirigwo phụ libetsua l'echi ono, e yegbaaru l'ishi uwe-ọkpoma ono.
- ²⁵Nggụ ewota ishi gwogirigwo ono ishi iya ọphu likfubekwaphu lẹ mkpọla-ododo phụ, a wụru l'igburumonu mkpuma labụ phụ, e likfuberu l'eli uwe-ukuvu phụ.
- ²⁶Nggụ egude mkpọla-ododo meta echi labụ ọdo; likfube l'ishi uwe-ọkpoma ọbu l'uzo alị iya. Likfubekwa iya l'ime uwe-ọkpoma ọbu; ibyiya ọphu tukoru l'eli uwe-ukuvu ono.
- ²⁷Nggụ egude mkpọla-ododo metafua echi ẹbo ọdo; libetsua l'ishishi gbiriri ẹkwa labụ phụ l'uzo alị iya; mbụ gbiriri ẹkwa ono, e liberu l'eli uwe-ukuvu ono. Libekwa iya l'eli ẹke ono, a nmaru gbiriri ẹkwa, a tų-butaru l'ukfu uwe-ukuvu ono.
- ²⁸Echi k'uwe-ọkpoma phụ bẹ ee-gude eri, e gude òwúú, eke urukpu-urukpu swia; libetsua l'echi uwe-ukuvu ọbu; k'ọphu ọo-nọdu lẹ mgboro gbiriri ẹkwa, a tų-butaru l'ukfu phụ; tẹ uwe-ọkpoma phụ ba anọdujekwa akụ lọkpalokpa l'eli uwe-ukuvu ono.
- ²⁹“Oo ya bụ; iphe bụ teke Ẹronu abahụ lẹ Ẹke-dụ-Nsọ ono; ẹpha ụnwu Ízurelu anọdu iya l'obu; mbụ l'ẹpha ono a-nọdu l'uwe-ọkpoma, eegudeje achọ iphe, bụ uche-obu Nchileke; shi ẹge ono mee tẹ Ojejoje gudeje iya l'anyata ẹphe tekenteke.
- ³⁰Nggụ eyekobefukwaaphu ido Urimu mẹ Tumimu l'uwe-ọkpoma ono; t'ọ tų-kojeru Ẹronu l'obu iphe bụ teke ọobyia Ojejoje l'ifu. Ẹge ono bẹ Ẹronu e-gudeje paru iphe, eegudeje achọ iphe, bụ uche-obu Nchileke l'ehu ndu Ízurelu bya Ojejoje l'ifu tekenteke.

Uwe ọdo, ndu achijeru Nchileke ẹja e-yeje

- ³¹“Gude ẹkwa, dụ urukpu-urukpu kwee uwe-nlọkpuru, ee-yeje uwe-ukuvu ono l'eli iya.
- ³²Kwekwaa ya tẹ ẹke eepyoje iya ishi nọdu iya l'echilabu. Nggụ eswia igburumonu iya ẹge eeswije olu uwe-a; t'ẹ b'ọ lakahu.
- ³³Gude òwúú, eke urukpu-urukpu; ọphu eke mee-mee yele ọphu eke uswuswe; kpatagbaa akpuru ụtara-okumu; dophee onu uwe ono mgburumgburu. Nggụ egudekwaphu mkpọla-ododo meshia mgbirigba gude dokahu iya edokahu.
- ³⁴Tẹ mgbirigba mkpọla-ododo ono; mẹ ụtara-okumu ono; nọ-phekwa igburumonu uwe ono mgburumgburu. T'e dongakota ẹphe edonga l'onu uwe ono.

³⁵Tẹ́ Èrọnu yeje iya teke ooje ozi l'ifu Ojejoje; t'ẹ́ b'ọ́ nwùhu. Ọda mgbirigba ono bẹ́ aa-nọduje anụ teke ọobahu lẹ́ Èke-dụ-Nsọ́ ono l'ifu Ojejoje ono; mẹ́ teke ọolufuta alufuta.

³⁶“Gude ọkpobe mkpọla-ododo meta iphe, dọ́ l'ọ́ bụ́ ekwekwerekwe; dee ya iphe ẹ́ge eedeje gude mee iphe-ọhubama. Iphe, ee-de iya bụ́: ‘Onye-a duru Ojejoje lẹ́ nsọ́.’”

³⁷Nggụ ewota eri, e gude òwúú, eke urukpu-urukpu swiá; libe l'iphe ono, dọ́ l'ọ́ bụ́ ekwekwerekwe ono; woru iya lipyabe l'ifu okpu-ẹ́kwa phụ́.

³⁸Èrọnu -kpuru okpu-ẹ́kwa ono; t'ọ́ nọdu iya l'egedege ifu; t'ọ́ bụru yẹ́bedua bẹ́ ọo-tu-koru l'ishi; mbụ́ emeru, e meruru iphe, ndu Ízurelu doberu yẹ́be Ojejoje nsọ́; m'ọ́ -ruhuduru ọ́ bụru iphe, dọ́ ịdagha bẹ́ ẹ́phe doberu iya nsọ́ ọbu. Iphe ono, dọ́ l'ọ́ bụ́ ekwekwerekwe ono a-nọdujelephu Èrọnu l'egedege ifu; t'iphe ono, e doberu nsọ́ ono dọ́kwanu yẹ́be Ojejoje mma k'anata.

³⁹“Nggụ egude òwúú ọ́cha kwee uwe-ime-ẹ́hu phụ́ yẹ́le okpu-ẹ́kwa phụ́. T'ọ́ bụkwaru onye maru ogude ngga kwee ẹ́kwa bẹ́ e-me gbiriri ẹ́kwa-ukfu phụ́.

⁴⁰A -bya lẹ́ k'unwu Èrọnu; kweeru ẹ́phe uwe-ime-ẹ́hu yẹ́le gbiriri ẹ́kwa-ukfu; mẹ́ okpu ndu achijeru Nchileke ẹ́ja; t'e shi ẹ́ge ono mee ẹ́phe t'ẹ́phe dọ́ biribiri l'ẹ́nya; dọ́kwaphu ugwu.

⁴¹I -yetsulephu nwunne ngu Èrọnu; mẹ́ unwu iya uwe ono; nggu awúa ẹ́phe manu l'ishi; gude mee t'ẹ́phe bụru ndu achijeru Nchileke ẹ́ja. Nggụ edobe ẹ́phe iche; t'ẹ́phe bụru ndu achijeru Nchileke ẹ́ja l'ozi iya.

⁴²“Nggụ egude ẹ́kwa ọ́cha metaru ẹ́phe nwị́ba, ẹ́phe e-yeje. T'ẹ́phe yeje iya t'ọ́ shi ẹ́phe l'ukfu rua ẹ́phe l'utakfu.

⁴³Tẹ́ Èrọnu yẹ́le unwu iya yejekwa nwị́ba ono teke ẹ́phe abahụ́ lẹ́ Ụ́lo-Ékwà Ndzuko ono; m'ọ́ bụ́ l'ẹ́phe ejeru yẹ́be Ojejoje ozi l'ẹ́nya-ngweja Èke-dụ-Nsọ́; k'ọ́phu ẹ́phe te emetadu iphe-uta kpua onwẹ́phe; shi ẹ́ge ono nwushihu. “Tẹ́ ekemu ono dọ́kwaru Èrọnu yẹ́le awa iya jeye lẹ́ tutu yoyo.”

Awufu 29

Odoe ndu achijeru Nchileke ẹ́ja nsọ́

¹“Ọwaa iphe, ii-me gude dobe ẹ́phe nsọ́; t'ẹ́phe bụru ndu achijeru Nchileke ẹ́ja l'ozi iya ndọ́-ọ́: Kpụ́ta nwa oke-eswi lanụ́; mẹ́ ebyila ẹ́bo, ẹ́ te nwedu ẹ́ke ntupo nọ́ iya l'ẹ́hu;

²nggu egude witu, e gweru egwegwe, ẹ́ te yedu iphe, ekoje buredi; gude ghee buredi. Hatakwa iya phụ́ gwọ́kobe manụ́; gude ghee akara. Nggụ egudekwa iya phụ́ ghee ẹ́cha-mbeke, a gbashị́ru manụ́.

³Nggụ achị́ko iya gworu ye lẹ́ nkata pataru yẹ́be Ojejoje; ẹ́phe l'oke-eswi phụ́; mẹ́ ebyila ẹ́bo phụ́.

- ⁴Teke e metsuaru; nggu eduta Éronu yele unwu iya bya l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko; gude mini ghua ephe ehu.
- ⁵Nggu achita uwe ndu achijeru Nchileke eja yee Éronu. Vuru uzo yee ya uwe ime-ehu phu; temanu nggu eyedu iya uwe-nlokpuru phu, ee-ye uwe-ukuvu l'eli iya phu. Nggu abya teke ono bya eyee ya uwe-ukuvu ono l'onwiya; mefua uwe-okpoma phu. Nggu egude gbiriri ekwa phu, e kweru t'e gudeje tu-buta uwe-ukuvu ono; gude tu-buta iya.
- ⁶Nggu ewota okpu-ekwa phu kpube iya; wota iphe phu, du l'o bu ekwekwerekwe phu, e doru nsò phu libe l'okpu ono.
- ⁷Nggu ewota manù, aawuje l'ishi wua ya l'ishi gude mee ya onye achijeru Nchileke eja.
- ⁸Nggu eduta unwu iya yeshia ephe uwe-nlokpuru;
- ⁹bya eworu okpu ndu achijeru Nchileke eja kpubegbaa ephe l'ishi. Nggu ewotakwaphu gbiriri ekwa-ukfu phu; webegbaa Éronu yele unwu iya l'ukfu. Ekemu, yebe Ojejoje turu ephe bu t'ephe buru ndu achijeru Nchileke eja jeye le tutu yoyo. O kwa ege ono be ii-me Éronu yele unwu iya t'ephe buru ndu achijeru Nchileke eja.
- ¹⁰“Teke e metsuaru; nggu akputa oke-eswi phu gude bya l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko ono. Te Éronu yele unwu iya byabe iya eka l'ishi;
- ¹¹nggu anodu Ojejoje l'ifu gbua ya l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko ono.
- ¹²Nggu emeta mee oke-eswi ono gude mkpushi-eka ngu tee ya le mpo, nogbaa l'enyangweja ono. Nggu eworu ophu phoduru nu wushia l'ukfu enya-ngweja ono.
- ¹³Meshikota iya ebà, no iya l'iphe-epho iya l'o ha. Nggu abotakwaphu anyi iya; me akpuru-ose iya ephe ebo yele ebà, nokota iya nu; kpoo oku l'enyangweja ono.
- ¹⁴Anu oke-eswi ono; me akpo iya yele nshi iya; be ii-gude je akpoo oku l'azu odu ndu Izurelu ono. Iphe o bu bu ngweja iphe du eji.
- ¹⁵“Nggu akputa ebyila phu nanu gude bya te Éronu yele unwu iya byabe iya eka l'ishi;
- ¹⁶nggu egbua ya; nata mee ya phedzuru le mgberemeku enya-ngweja ono mgburumgburu.
- ¹⁷Nggu ebushia anu ebyila ono ibiribe ibiribe; chita iphe-epho iya yele okpa iya; saa asasa. Nggu eworu iphe-epho iya ono yele okpa iya ono; chikobe l'ishi iya yele ibiribe ibiribe iya phu.
- ¹⁸Nggu achiko anu ebyila ono l'o ha kpoo oku l'enyangweja ono. Iphe o bu kwa ngweja-ukfuru; buru ngweja-oku, mkpo iya du Ojejoje mma.
- ¹⁹“Nggu akputa ebyila ophu gude bya te Éronu yele unwu iya byabekwa iya phu eka l'ishi;

- ²⁰nggu egbua ya; meta mee ya; tee Éronu yeḽe unwu iya l'atakpa-nchi ẹka-utara; ezeke-ẹka ẹka-utara; me l'ezeke-okpa ẹka-utara. Nnggu eworu mee ono phedzuru le mgbremeku ẹnya-ngweja ono mgburumburu.
- ²¹Nnggu emeta mee ono, suru l'ẹnya-ngweja ono; metakwaphu manụ phụ, aawuje l'ishi phụ phedzuru Éronu yeḽe uwe iya; phedzukwaru iya phụ unwu Éronu yeḽe uwe ẹphe. O bu ẹge ono be ee-shi mee te Éronu yeḽe unwu iya; me uwe ẹphe; du nsọ.
- ²²“Ebyila ono be ii-heshikota ebà; hetatsua ebà, no l'ukfumodzu iya; me ebà, nokota l'iphe-ẹpho iya l'o ha; botakwaphu anyi iya; owaa akpuru-ose iya ẹphe ebo yeḽe ebà, nokota iya nu; wota utakfu ẹka-utara iya tukwase iya. Ebyila ono bukwa ophu e gude eme Éronu yeḽe unwu iya t'ẹphe buru ndu achijeru Nchileke ẹja.
- ²³Nnggu eje le nkata ono, e yeru buredi, e te gudedu iphe, ekoje buredi ghee ono, nowa Ojejoje l'ifu ono; wota iya ishi buredi lanu; hatakwaphu ishi akara lanu l'akara ono, a gwokoberu manụ ghee ono; owaa ishi ẹcha-mbeke lanu.
- ²⁴Nnggu atuko iphe ono l'o ha de Éronu yeḽe unwu iya l'eka t'ẹphe woru iya maa Ojejoje l'ifu t'o buru ngweja-amama.
- ²⁵Teke e metsuaru; nggu anata ẹphe iphe ono l'o ha; chita yeḽe ngweja-ukfuru phụ kpoo oku l'ẹnya-ngweja ono. T'o buru ngweja-oku, mkpo iya du Ojejoje mma.
- ²⁶E -metsua; nggu ewota ndu ebyila ono, e gude mee Éronu t'o buru onye achijeru Nchileke ẹja ono; maa Ojejoje l'ifu t'o buru ngweja-amama. Ono a-buru oke iya nke ngu.
- ²⁷“Anu ebyila ono, e gude mee Éronu t'o buru onye achijeru Nchileke ẹja ono be ii-do nsọ; mbu eke ono, ruberu Éronu yeḽe unwu iya ono; bu iya bu ndu iya phụ, a maru amama phụ; me utakfu iya phụ, e doberu yebe Ojejoje phụ.
- ²⁸Ndu Izurelu -gude iphe ẹja bya; te ndu iya; me utakfu iya bujekwaru oke, aa-hejeru Éronu yeḽe unwu iya. Ono bu okè-iphe ophu ndu Izurelu e-dobejeru yebe Ojejoje iche me ẹphe bya ogwo ngweja-ẹhu-agu.
- ²⁹“Uwe, du nsọ ke Éronu a-bukwaruphu k'awa iya. Yo buru uwe ono be ẹphe e-yeje teke aawu ẹphe manụ gude eme ẹphe t'ẹphe buru ndu achijeru Nchileke ẹja.
- ³⁰Te nwa Éronu onye ophu eeme t'o no-chia ẹnya iya l'o bu onye achijeru Nchileke ẹja jeje le Ulo-Ékwà Ndzuko je ejee ozi le Eke-du-Nsọ ono; yejekwa uwe ono abali esaa.
- ³¹“Wota anu ebyila ono, e gude mee Éronu; yo buru onye achijeru Nchileke ẹja ono; shia l'ẹke du nsọ.
- ³²Te Éronu yeḽe unwu iya nodu l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko taa anu ebyila ono; me buredi phụ, e yeru le nkata phụ.
- ³³O kwa ẹphebedua a-ta anu ngweja ono, e gude kfua ugwo iphe, du eji ẹphe teke ono, aawu ẹphe manụ l'ishi ono; e shi ẹge ono dobe ẹphe nsọ t'ẹphe buru ndu achijeru Nchileke ẹja. T'e b'o dukwa onye odo, a-ta iya nu; ke l'o du nsọ.

³⁴O -buru l'ò nweru anụ ebyila ono, e gude mee Éronu; t'ò buru onye achijeru Nchileke ẹja ono; m'ò bụ buredi phụ; ọphu a taphodoru; yọ kwaa akwakwa lufuta l'utsu; t'a akpokwaa ya ọku. T'ẹ b'ò dukwa onye a-ta iya nụ; ke l'ò dụ nsọ.

³⁵“Meeru Éronu yele unwu iya iphe, ya turu ngu ekemu sụ t'i meeru ẹphe. Gude abali ẹsaa mee ẹphe t'ẹphe buru ndu achijeru Nchileke ẹja.

³⁶Gbujekwa oke-eswi mboku-mboku l'ime abali ẹsaa ono t'ò buru ngweja, e gude akfu ugwo iphe, dụ ẹji. O kwaphu ẹge ono bẹ ii-gwo ngweja gude kfuwa ugwo iphe, dụ ẹji; shi ẹge ono safu mmeru, nọ l'anya-ngweja ono. Nnggu awukwaa ya phụ manụ gude mee ya t'ò dụ nsọ.

³⁷Gude abali ẹsaa gwoo ngweja, e gude akfu ugwo iphe, dụ ẹji; shi ẹge ono safu mmeru, nọ l'anya-ngweja ono; k'ọphu ọo-dụ nsọ; iphe, bụ iphe, ruru iya nụ a-dukwapu nsọ.

³⁸“Iphe, ii-gudeje egwo ngweja ono l'anya-ngweja ono mboku-mboku kwa unwu aturu labu, gbagbaaru afa.

³⁹I -gbua nanu l'utsu; nnggu egbua nanu l'urenyashi.

⁴⁰Aturu ke mbu phụ bẹ ii-yekobeje witu, e gweru egwegwe je agbaa; mbu uzo lanu l'uzo iri ogbonga witu, a gwokoberu manụ olivu, a tsuru l'ikwe, jiru konggo labu. Nnggu ewotakwapu mee, jiru konggo labu; ye iya t'ò buru ngweja-mee.

⁴¹O -be l'urenyashi; nnggu akputa aturu ọphu gbua. Nnggu eyekobekwa iya phụ ngweja-nri; me ngweja-mee ẹge e yeru l'utsu phụ; t'ò buru ngweja-ọku, mkpo iya dụ Ojejoje mma.

⁴²“T'e gwojekwa ngweja-ukfuru-a tekenteke l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko, bụ iya bụ l'ifu yebe Ojejoje; shita l'ogbo sweru ogbo. O bụ l'ẹke ono bẹ ya a-byakfutaje ngu bya ekfuru yeru ngu.

⁴³O bukwaphu l'ẹke ono bẹ ya a-byakfuta ndu Ízurelu; ọdu-biribiri iya emee ẹke ono; yọ dụ nsọ.

⁴⁴“Yọ buru ẹge ono bẹ ya e-shi mee tẹ Ulo-Ékwà Ndzuko ono yele ẹnya-ngweja ono dụ nsọ; mekwaaphu tẹ Éronu; yele unwu iya; dụ nsọ; buru ndu achijeru Nchileke ẹja l'ozu iya.

⁴⁵Teke ono; ya eburu l'ẹke ndu Ízurelu bu; buru Nchileke ẹphe.

⁴⁶Ẹphe amaru l'ò bụ yebedua bụ Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe; onye dufutaru ẹphe l'ali Íjiputu; k'ọphu ya e-buru l'ẹke ẹphe bu. O kwa yebedua bụ Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe.”

Awufu 30

Ẹnya-ngweja insensu

(Awu 37:25-28)

- ¹“Gude oshi akeshá kúà ẹńya-ngwéj́a, bú ẹ́ke aa-kpójé ínsẹ́nsu ọ́kú.
- ²T'ogologo iya mẹ́ ọ́sá iya hakwaru ẹńya-nhamúnha. Iphe, ọ́o-búru bú nkwo-ẹ́ka lanú. Eli iya adú nkwo-ẹ́ka ẹ́bo. Tẹ́ mpo iya yẹ́le ẹńya-ngwéj́a ono ragbabe búru nanú.
- ³Wúkotakwa ọ́kpobe mkpọ́la-ododo l'eli iya yẹ́le mgberemẹ́kú iya; mẹ́ mpo iya. Nnggu egudekwaphu mkpọ́la-ododo kpú-phee mgberemẹ́kú iya mgburumgburu.
- ⁴Nnggu emeta echi mkpọ́la-ododo ẹ́bo ẹ́bo yegbaa lẹ́ mgberemẹ́kú iya ẹ́phe ẹ́bo. Yekwaa ya t'ọ́ nọ́dutsua lẹ́ mkpúli iphe ono, a kpú-pheru iya mgburumgburu ono. Ọ́ bú l'echi ono bẹ́ ee-yeje mgbọ́ro, ee-gudeje apa iya.
- ⁵Gude oshi akeshá pyíta mgbọ́ro ono; nnggu awúá ya mkpọ́la-ododo.
- ⁶Dobe ẹńya-ngwéj́a ono l'ifu ẹ́kwà phú, e gude gechita Okpoko Ekemu phú; mbú okfu okpoko phú, aa-nọ́duje akfú ọ́gwó iphe, dú ẹ́j́i phú, e gude kpuchia Okpoko Ekemu phú. Ọ́ bú ẹ́ke ono bẹ́ ya a-byakfutaje ngu.
- ⁷“Tẹ́ Érónu kpójekwa ínsẹ́nsu, eshi mkpọ́ ọ́kú l'ẹńya-ngwéj́a ono l'útsu m'ọ́ jeshia omezi urọ́kú phú.
- ⁸T'ọ́ kpójekwaphu ínsẹ́nsu ọ́kú l'ẹńya-ngwéj́a ono l'urẹ́nyashi m'ọ́ jeshia oye ọ́kú l'urọ́kú ono; k'ọ́phu ọ́kú ínsẹ́nsu a-nọ́duje enwu Ojejoje l'ifu shita l'ọ́gbo sweru ọ́gbo.
- ⁹Une be egudekwa ínsẹ́nsu ọ́do; ngwéj́a-ukfuru ọ́do; ngwéj́a-nri ọ́do; m'ọ́ bú ngwéj́a-mẹ́e ọ́do, bya egwogwo l'ẹńya-ngwéj́a-a.
- ¹⁰Ugbo lanú l'afa bẹ́ Érónu e-teje mee lẹ́ mpo ẹńya-ngwéj́a ono gude kfúá ọ́gwó iphe, dú ẹ́j́i. Ọ́ kwa mee anú ngwéj́a-iphe, dú ẹ́j́i, e gude akfú ọ́gwó iphe, dú ẹ́j́i bẹ́ ee-teje lẹ́ mpo ono afa l'afa. T'e mejekwa iya ẹ́ge ono shita l'ọ́gbo sweru ọ́gbo. Ẹ́ke ono búkwa ẹ́ke katsúa ọ́duru yẹ́be Ojejoje nsọ́.”

Ụ́tu Ụ́lọ-Ẹ́kwà Ndzuko

- ¹¹Ya ndono; Ojejoje asú Mósísu:
- ¹²“Teke jí-gú ndu Ízurelú ọ́gú t'í maru ẹ́ge ẹ́phe ha; t'onyenọ́nu kfújekwa yẹ́be Ojejoje aswa ishi onwiya gude gbata onwiya; m'a gú l'íya phú; t'ẹ́ b'ọ́ dú ẹ́jọ́ iphe-ẹ́huka, a-byakfuta ẹ́phe teke aa-nọ́du agú ẹ́phe ọ́gú ọ́bu.
- ¹³T'onye a guru kfújekwa nkere-ẹ́bo mkpọ́la-ọ́cha; tẹ́manu yo jekfube ndu ọ́phu a guhawaru. Tẹ́ nkere-ẹ́bo mkpọ́la-ọ́cha ono, onye ono a-nú ono búkwaru ọ́phu ha l'ọ́ bú k'eze-ọ́lọ́ yẹ́be Nchileke. Mkpọ́la-ọ́cha ono b'e -jeshia ya ebubu; e buta iya ọ́kporo. Tẹ́ nkere-ẹ́bo mkpọ́la-ọ́cha ono búkwaru iphe, ee-doberu yẹ́be Ojejoje iche.
- ¹⁴Iphe bú onye a guru ọ́gú; shita l'onye nọ́ru ọ́kporo afa jeye bẹ́ a-nú yẹ́be Ojejoje iphe.
- ¹⁵Teke unu anú yẹ́be Ojejoje iphe gude akfú ọ́gwó iphe, dú ẹ́j́i, unu meru; tẹ́ ndu nweru iphe ba anúghatakwa nkere-ẹ́bo mkpọ́la-ọ́cha; ọ́phu ndu ọ́kpa anú-petekwa.

¹⁶Nata okpoga ndu Ízurelu ono, e gude akfù ugwo iphe, dù èji èphe ono; gude jee ozi lè Ụlo-Ékwà Ndzuko ono. Ọ bụ iphe ono bẹ yèbe Ojejoje e-gudeje l'anyata ndu Ízurelu; bụru iya bẹ ee-gude kfua ugwo iphe, dù èji, èphe meru.”

Eze efere ono

(Awụ 38:8)

¹⁷Ya ndono; Ojejoje asụ Mosisu:

¹⁸“Gude ope mee eze efere, ee-gudeje ghua ẹhu. Ọ kwaphụ ope bẹ ee-gude mee ọkpa eze efere ono. Nggụ asube iya l'echi Ụlo-Ékwà Ndzuko ono yèle ọnya-ngweja ono; kuru mini ye iya.

¹⁹T'ọ bụru mini ono bẹ Éronu yèle unwu iya e-gudeje kwọọ ẹka; mẹ ọkpa.

²⁰Teke èphe abahụ lè Ụlo-Ékwà Ndzuko ono; m'ọ bụ l'èphe ejenyabe ọnya-ngweja ono; onu yèbe Ojejoje ngweja-ọku; t'èphe kwoshijekwa onwèphe mini; k'ophu èphe ta anwushihudu.

²¹T'èphe kwojekwaaphu ẹka; kwọọ ọkpa; k'ophu èphe ta anwushihudu. Ono bụ ekemu, a-noduru Éronu yèle awa iya; shita l'ogbo sweru ogbo.”

Manụ ọwu l'ishi

(Awụ 37:29)

²²Ya ndono; Ojejoje asụ Mosisu:

²³“Gwota ọkpobe iphe, eshi mkpọ gude bya. Iphe ii-gude bya bụ: Mèru mini ọphu ẹra iya dù unu shẹkelu l'ụkporo shẹkelu ise; mẹ sinamonu, eshi mkpọ ọphu ẹra iya dù ụkporo shẹkelu iri l'ẹbo lè shẹkelu iri, bụ iya bụ nkere-ẹbo mèru phụ; mẹ oshi omanko, eshi mkpọ ọphu ẹra iya dù ụkporo shẹkelu iri l'ẹbo lè shẹkelu iri;

²⁴mẹ kashiya ọphu ẹra iya dù unu l'ụkporo iri. Iphe ono l'ọ ha bụ iphe, eegudeje atu ẹra iphe l'eze-ulo yèbe Nchileke bẹ ee-gude tua ya. Nggụ ewotakwaphu manụ olivu, jiru konggo ẹsato.

²⁵T'onye maru ome manụ-mbeleke tuko iya l'ọ ha gwakọbe t'ọ bụru manụ, dù nsọ l'eshi mkpọ, aawuje l'ishi. Ọo-buru manụ, dù nsọ, aa-wuje l'ishi.

²⁶Nggụ egude manụ ono wukota lè Ụlo-Ékwà Ndzuko; mẹ Okpoko Ekemu;

²⁷mẹ teburu yèle ngwa iya l'ọ ha; mẹ iphe eegvubeje uroku yèle ngwa iya l'ọ ha; mẹ ọnya-ngweja insensu;

²⁸mẹ ọnya-ngweja, bụ ẹke ee-gwoje ngweja-ukfuru yèle ngwa iya l'ọ ha; mẹ eze efere yèle ọkpa iya.

²⁹Iphe ono l'ọ ha bẹ ii-dobe iche; t'ọ bụru iphe, kakọta ọdu nsọ; k'ophu iphe, bụ iphe denyiru iya nù a-dukwapu nsọ.

³⁰“Wua Éronu yèle unwu iya manụ l'ishi; nggu edoo èphe nsọ; k'ophu èphe a-buru ndu achijeru Nchileke ẹja l'ozi iya.

³¹Kfuaru ndu Ízurelu l'owaa bu manụ, du nsọ yẹbe Ojejoje, aa-wuje madzụ l'ishi shita l'ogbo sweru ogbo.

³²Tẹ b'a wujekwa iya madzụ mmanu; ophu aagwajekwa manụ odo t'ọ du l'ọ bu owaa. O kwa manụ, du nsọ. Oo ya bu t'e dobeje iya nsọ.

³³O -nweru onye gwaru manụ odo; yo du l'ọ bu manụ owaa; m'ọ bu l'ọ wuru iya madzụ mmanu l'ishi, abudu onye achijeru Nchileke eja; t'e bufukwa onye obu le ndu nk'ia.”

Ínsensu

³⁴Ya ndono; Ojejoje asụ Mósísu: “Wota iphe, eshi mkpọ gude bya. Iphe ii-wota bu: etse; onika; galubanumu; me okpobe furakínsensu. Tụa ya l'iphe, eegudeje atụ ẹra iphe t'ọ hakota ẹnya-nhamunha.

³⁵T'onye maru ome manụ-mbeleke tuko iphe ono l'ọ ha gwakọbe t'ọ buru ínsensu, eshi mkpọ. T'a pyashi iya únú. T'ọ bukwaru iphe ono, a gushiru ono nkinyi iya; be ee-gude mee ínsensu obu. Oo-buru ínsensu, du nsọ.

³⁶Haru iya gwee egwegwe dobe l'ifu Okpoko Ekemu, nọ le Ulo-Ékwà Ndzuko, bu iya bu eke ono, ya a-byakfuta unu ono. T'ọ bukwaru unu ínsensu, kakota odu nsọ.

³⁷Unu be emekwa ínsensu nk'unu t'ọ du l'ọ bu owaa. Unu doberu iya yẹbe Ojejoje nsọ.

³⁸O -buru l'ọ nweru onye meru ínsensu odo, du l'ọ bu owaa doberu onwiya l'ọ bu manụ-mbeleke; t'e bufukwa iya le ndu nk'ia.”

Awụfu 31

Bezalelu; me Oholiyabu

¹Ya ndono; Ojejoje asụ Mósísu:

²“Lekwa; ya fotawaru Bezalelu Úri Họru, bu onye ikfu Júda;

³bya emewa; te ume Nchileke ji iya ehu; k'ophu oo-nweru mmamiphe; kwaa ẹnya; buru onye iphe edoje iya ẹnya ohuma l'ome nka l'iphemiphe obule;

⁴t'ọ maru ege eeshije gude mkpọla-ododo yele mkpọla-ocha; me ope ememashi iphe ememashi;

⁵makwaruphu ege aawaje mkpuma, aswa nọ; me ege aawuje mkpọla-ododo l'igburumonu iya; bya amakwaruphu ege aapyije iphe apyipyi; mewaru ege eeshije emekota nka odo, dugbaa iche iche.

⁶Ya fotafukwaaruphu Oholiyabu Ahisamaku, bu onye ikfu Dánu; t'ọ yeru iya eka. Ndu maru ome nka l'ephe ha be ya nukotakwaruphu ike t'ephe mekota iphemiphe obule, ya suru t'unu mee;

⁷dunua l'ò bụ Ụlo-ékwa Ndzuko; Okpoko Ekemu yèle okfu okpoko ono, aanòduje akfù ụgwò iphe, dù èjì ono; mēwaru iphemiphe ọbule ọdo, eegudeje eje ozi l'ime ụlo-ékwa ono;

⁸bụ iya bụ teburu yèle ngwa iya l'ò ha; mē iphe eegvubeje uròku, e meru l'òkpobe mkpọla-ododo yèle ngwa iya l'ò ha; mē ẹnya-ngweja ínsensu;

⁹mē ẹnya-ngweja-ukfuru yèle ngwa iya l'ò ha; mē eze efere ono yèle ọkpa iya;

¹⁰wafua uwe, e kweru ekwekwe; mbụ uwe, dù nsò, Éronu, bụ onye achijeru Nchileke eja e-yeje; mē uwe, ụnwu iya e-yeje gude eje ozi ndu achijeru Nchileke eja;

¹¹mē manụ ọwu l'ishi; mē ínsensu, eshi mkpọ kẹ Eke-dụ-Nsò ono. Ọ bụlephu t'ephe mee ya t'ò dù ẹge ya sụru ngu t'e mee ya.”

Mbọku ọtu-ume

¹²Ya ndono; Ojejoje asụ Mosisu:

¹³“Kfuaru ndu Ízurelu t'ephe dobeje mbọku ọtu-ume yèbe Ojejoje. Kẹ l'oo-buru iphe-ọhubama, nòduru unu l'iya tsube l'ogbo sweru ọgbo. Ọo ya bụ t'unu maru l'ò bụ yèbedua bụ Ojejoje, bụ onye emeje unu t'unu dù nsò.

¹⁴“Unu nyatajẹ mbọku ọtu-ume; kẹle mbọku ono dùru unu lẹ nsò. Ọ -nweru onye dakaru iya nù; t'e gbukwaa onye ọbu egbugbu. Iphe bụ onye jeru ozi mbọku ono bẹ ee-bufu ebufu lẹ ndu nk'iya.

¹⁵Ọ bụ abalị ishingù bẹ unu e-gudeje jee ozi unu. Mbọku k'ẹsaa bụ mbọku ọtu-ume; bya aburu mbọku, dùru yèbe Ojejoje lẹ nsò. Iphe bụ onye jeru ozi lẹ mbọku ọtu-ume; t'e gbukwaa onye ọbu egbugbu.

¹⁶Tẹ ndu Ízurelu dobeje mbọku ọtu-ume; mee ekemu iya shita l'ogbo sweru ọgbo; t'ò buru iphe, a-nòdu ekoshi ọgba-ndzụ unu l'iya gbururu jeyewaru.

¹⁷Ọo-buru iphe-ọhubama nòduru yèle ndu Ízurelu jeye lẹ tutu yoyo; kẹ l'ò bụ abalị ishingù bẹ yèbe Ojejoje gude mee igwe yèle alị. Yo be mbọku k'ẹsaa; ya ahaa ozi; tuta ume.”

¹⁸Ya ndono; Ojejoje ekfugetsulephu nù Mosisu l'eli Ugwu Sáyinayi; bya anụ iya ekwekwerekwe mkpuma labụ, e deru Ekemu. Mkpuma ono bụ Nchileke nweke-iya gude ẹka iya dee ya iphe.

Awụfu 32

Nweswi, a kpuru lẹ mkpọla-ododo

¹Teke ndu Ízurelu leri ẹnya bya aphụ lẹ Mosisu anonukawa ọdu l'eli ugwu ono; ephe abya agbaphee Éronu mgburumgburu; sụ iya: “Ngwaa; t'ò metaru ephe Nchileke, a-nòdu edu ephe! Lẹ Mosisu-a, dufutaru ephe l'alị Íjiputu-a bẹ ephe ta makwa iphe, meru iya nù.”

- ²Éronu asụ ẹphe t'ẹphe yeshia iphe-nchị mkpọla-ododo, unyomu ẹphe yeru lẹ nchị; mę kę unwu ẹphe unwoke; mę k'unwu ẹphe unwanyi; chịtaru iya.
- ³Ya ndono; ndu ono l'ẹphe ha abya eyeshia iphe-nchị ẹphe; chijeru Éronu.
- ⁴Yọ chita iphe ono, ẹphe nuru iya ono gude kpụta agwa; yọ dụ l'ọ bụ nweswi. Yọ bya egude ngwa-ọru memashia ya ememashi. Ya ndono; ẹphe asụ: “Unubę ndu Ízurelu; ọwaa Nchileke unu ndọ-ọ; mbụ onye dufutaru unu l'alị Íjiputu!”
- ⁵Éronu aphulephu iphe ono bya akpua ẹnya-ngweja l'ifu nweswi ono bya araa ya arara; sụ: “Echile bę aa-gbaru Ojejoje aji-o!”
- ⁶Tọ dụ iya bụ; yo be echile iya; ndu Ízurelu etehu l'utsu; bya egwoo ngweja-ukfuru; mę ngweja ẹhu-agu. E metsua; ẹphe abya anoshia ria; ngua; bya awụ-lihu; wata ome k'enyishi.
- ⁷Ya ndono; Ojejoje asụ Mosisu: “Nyizita l'alị; kęle ndu nke ngu ono; mbụ ndu ono, i dufutaru l'alị Íjiputu ono bę merushiakwaru onwẹphe.
- ⁸Ẹphe hakebewaru ekemu ono, ya turu ẹphe ono; metawaru onwẹphe agwa, ẹphe kpuru; yọ dụ l'ọ bụ nweswi. Ẹphe fuzitawaru ishi baaru iya ẹja; bya agwawa iya agwagwa; sụ: ‘Unubę ndu Ízurelu; ọwaa Nchileke unu ndọ-ọ; mbụ onye dufutaru unu l'alị Íjiputu ono!’ ”
- ⁹Ojejoje asụ Mosisu: “Ya phụwaru lẹ ndu-a bụnukaru ndu obu-kpọkponyi.
- ¹⁰Pakwaru yębe Ojejoje haa tẹ ya gude oke ẹhu-eghughu iya dakfu ẹphe; kpukpoo ẹphe. Nngubedua, bụ Mosisu bę ya e-me ọha, ha nshinu.”
- ¹¹Mosisu arọlahaa Ojejoje, bụ Nchileke iya; sụ iya: “Byiko Ojejoje; t'ẹhu be eghunukakwa ngu eghughu ẹge ono l'ẹke ndu nke ngu nọ; mbụ ndu ono, i gude ike-ẹka ngu dufuta lẹ Íjiputu ono!
- ¹²Ndu Íjiputu a-sukwa l'iphe, kparu iphe, i dufutaru ẹphe bụ t'i bya egbushia ẹphe l'ugvu ugvu-a; k'ọphu ẹphe a-chihu lẹ mgboko. Byiko; gbanua mini l'obu; paru haa; be mebyishikwa ndu nke ngu.
- ¹³Nyatakwa ndu ozi ngu, bụ Ébirihamu; mę Áyizaku; mę Ízurelu, bụ ndu i gude onwongu ria angu; sụ: ‘L'ii-me awa ẹphe t'ẹphe ha l'ọbu mkpọ-kpodo, nọ l'igwe; tẹmanu nggu anụ awa ẹphe alị-a, i kwekotaru ẹphe ukwa iya; t'ọ bụru òkè-iphe ẹphe jeye lẹ tutu yoyo.’ “
- ¹⁴Ya ndono; Ojejoje abya arị-phu ọriri azụ; to mebyishihe ẹphe ẹge ono, o shi rịa lẹ ya e-mebyishi ẹphe ono.
- ¹⁵Mosisu abya aghachi; shi l'eli ugvu ono nyizita yęle ekwekwerekwe mkpuma labu ono, e deru ekemu ono, o gude l'ẹka ono. Mkpuma ono b'e deru iphe: ifu; mę azụ.
- ¹⁶Ekwekwerekwe mkpuma ono bụ Nchileke gude ẹka iya mee ya. Iphe, e deru iya aburu Nchileke gude ẹka iya dee ya.

- 17**Ya ndono; Jóshuwa anulephu ụzu, ndu Ízurelu atụ; sụ Mósísi: “Aatụkwa ụzu ọgu l'ọdu ndu Ízurelu ono.”
- 18**Mósísi asụ iya: “È tọo dakwa l'ọ bu ụzu ndu emekputa emekputa l'ọgu. Tọo da l'ọ bu ụzu ndu, eemekputa emekputa. Iphe, ya anụ kwa egvu.”
- 19**Mósísi abya erua l'iku ọdu ndu Ízurelu ono; bya aphụa nweswi ono; ọwaa ndu ono; l'ẹke ẹphe ete egvu. Ẹhu enwuhu iya ọku; yo woru mkpuma ono, o gude l'ẹka ono tụtụkposhia l'ọkpa ugvu ono.
- 20**Yọ bya ewota nweswi ono, ẹphe kpuru ono kpọo ọku. Yọ kpọtsua ya ọku; bya egwee ya; yọ dụ l'ọ bu ntụ. Yọ bya awuru iya ye lẹ mini; mee ndu Ízurelu; ẹphe ngua ya.
- 21**Yọ jì Ẹronu: “?Bu ngunu bẹ ndu-a kabekpoo mee ngu, kparu; nggu eduru ẹphe ye l'ome iphe, dụ ẹji, habe ẹge-a?”
- 22**Ẹronu asụ iya: “Onye nwe mu nụ; ba avọkwaru ọku ghua ẹhu. L'ì mahawaru lẹ ndu-a bẹ ome iphe, dụ ẹji kwọwaru ẹhu.
- 23**Ẹphe sụru tẹ ya metaru ẹphe Nchileke, a-nọdu edu ẹphe; kele Mósísi ọphu, dufutaru ẹphe Íjiputu bẹ ẹphe ta madu iphe, meru iya nụ.
- 24**Ya ndono; ya sụ ẹphe: ‘T'onye nweru iphe, e meru lẹ mkpọla-ododo; yefuta iya.’ Ẹphe achitaru iya mkpọla-ododo ono. Ya achiru iya ye l'ọku; iphe shi iya lufuta aburu nweswi-a.”
- 25**Mósísi aphụ lẹ ndu Ízurelu nahwaru; kele Ẹronu hawaru ẹphe; ẹphe te kwehe t'a chikobe ẹphe; ẹphe eshiwa ẹge ono buwaru ndu, ndu ọhogu ẹphe gude eme iphe-ọchi.
- 26**Mósísi evudo l'ọnu obu-edukfu ọdu ndu Ízurelu ono; sụ: “T'onye bu ke Ojejoje byakfuta iya!” Ndu Lívayi l'ẹphe ha awụ-kfube iya.
- 27**Yọ sụ ẹphe: “Ọwaa iphe, Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Ízurelu ekfu: ‘T'onyenonu turu ogu-mbeke ya l'ukfu; unu ejephee ọdu ndu Ízurelu ono mgburumgburu; tsube l'ishi iya ọwaa; rua l'ishi iya ọphu. T'onyenonu gbushia nwanna iya; mę ọnya iya; mę obutobu iya.’ ”
- 28**Ndu Lívayi abya emee ẹge Mósísi ziru ẹphe. Ndu e gburu mbọku ono rukwaru iphe, dụ l'ọ bu unu ẹsaa l'ukporo madzụ iri.
- 29**Mósísi asụ: “A fọtawaru unu doberu Ojejoje iche ntanụ; ke l'unu tsoru unwu unu; mę unwunne unu ọgu. Ojejoje gowaru ọnu-ọma nụ unu ntanụ-a.”
- 30**Yo be echile iya; Mósísi asụ ndu Ízurelu: “Iphe, dụ ẹji, unu meru, hakwa l'uru. Nta-a bẹ ya ejekfuwa Ojejoje t'a maru;?ya a-dụ ike rọ-buta iya t'ọ gwaru unu nvụ l'iphe, dụ ẹji ono, unu meru ono.”
- 31**Ya ndono; Mósísi abya ejekfu Ojejoje je asụ iya: “L'ẹjo iphe, ndu-a meru ta dukwa k'ekfukfu! Ẹphe gudeekwa mkpọla-ododo metaru onwẹphe agwa.

³²Olobu; byiko; gwaruru ephe nvu l'ejo iphe ono, ephe meru ono. Teke e to dudu; nggu efuchafukwa epha yebe Mosisu l'ekwo, i deru epha ndu nke ngu.”

³³Ojejoje asu Mosisu: “L'o kwa onye mesweru iya nu be ya e-fufu epha iya l'ekwo iya.

³⁴Tugbua nta-a je eduta ndu Izurelu je eke ono, ya kfulu ngu okfu iya ono; le Ojozi iya a-nodu-a edu unu. Ole oge teke, ya a-nu ephe aphu -rulephu; be ya a-nua ephe aphu k'iphe, du eji, ephe meru.”

³⁵Ojejoje abya egude ejo iphe-ememe byakfuta ndu Izurelu; k'iphe ono, ephe gude nweswi ono, Eronu kpuru ono mee.

Awufu 33

¹To du iya bu; Ojejoje asu Mosisu: “Shi l'eke-a tugbua; nggu le ndu ono, i dufutaru l'ali Ijiputu ono! Unu tugbua jeshia l'ali ono, ya kweru ukwa bya eriru angu yeru iya Ebirhamu; me Ayizaku; me Jekopu phe; su ephe: ‘Le ya a-nu iya awa ephe ono.’

²Ya e-zi ojozi t'o duru unu je; je achishiaru unu ndu Kenu; ndu Amoru; ndu Hetu; ndu Perezu; ndu Hevu; me ndu Jebusu.

³Unu tugbua jeshia l'egiri ali ono. Ole ya ta etsokwa unu; a -nonyakwaa; ya ekpukpoo unu l'uzo; ke l'unu bunukaru ndu obu-kpokponyi.”

⁴Ndu Izurelu anulephu ejo-nzi ono; wata ugu aphu; k'ophu bu l'e to nwedu ephe onye kwakwaduru ngwa gude memashia onwiya.

⁵Ishi iya aburu le Ojejoje suru Mosisu: “T'o kfulu ndu Izurelu l'ephe bunuka ndu obu-kpokponyi. L'o -buru l'oo te ya tsoru ephe b'o nwekwaru ege oo-du; ya ekpukpoo ephe. Oo ya bu; t'ephe kwashia ngwa ono, ephe kwaru gude memashia onwephe ono; te ya ria oriri; maru iphe, ya e-me ephe.”

⁶Ya ndono; ndu Izurelu eworu ngwa, ephe kwaru gude memashia onwephe kwashia l'ugvu Horebu.

Ulo-Ekwà Ndzuko

⁷Yo buru Mosisu shi aphutaje ulo-ekwa ono; je akpobe l'azu odu ndu Izurelu; kua ya “Ulo-Ekwà Ndzuko.” Iphe bu onye eje okpata Ojejoje ishi; ejeje le Ulo-Ekwà Ndzuko ono, no l'azu odu ndu Izurelu ono.

⁸Yoo buje; Mosisu -gbeshi l'eje le Ulo-Ekwà Ndzuko ono; ndu Izurelu l'ephe ha awu-lihu; vudogbaa l'onu ulo-ekwa ephe l'ele Mosisu jeye teke oo-bahu le Ulo-Ekwà Ndzuko ono.

⁹Mosisu -bahulephu le Ulo-Ekwà Ndzuko ono; urukpu ono, kpuru rogbondu ono alazita bya anochia onu Ulo ono; Ojejoje ekfulu nu iya.

¹⁰Ndu Izurelu -phulephu urukpu ono, kpuru rogbondu ono l'eke o no l'onu Ulo-Ekwà Ndzuko ono; onyenonu anodu l'onu ulo-ekwa iya wu-lihu; baaru Ojejoje eja.

¹¹Ojejoje shi anọduje ekfu eyeru Mósísi ifu l'ifu ẹge ono, madzụ anọduje ekfu eyeru onya iya ono. Teke e metsuaru; Mósísi alaphuta azụ l'ọdu ndu Ízurelu. Ole nwata okoro ono, e yejeru iya ẹka ono; mbụ Jóshuwa Nunu; ta alufujedu alufu ị Ụlo-Ékwà Ndzuko ono.

Mósísi yẹle ọdu-biribiri Ojejoje

¹²Mósísi asụ Ojejoje: “I shilephu teke-wa kfutaru iya tẹ ya dua ndu-a; ọle ẹ ti mekpodua tẹ ya maru onye ii-yeru iya tẹ yẹle iya dua ẹphe ọbu; nggu asụkwaru l'ị maru yẹbe Mósísi ọhuma; ya abawa ngu l'obu.

¹³Ọ -bụru phụ ị ya nọ ngu l'obu l'oswiya; koshinu iya ụzo ngu; k'ọphu ya a-maru ngu; nọduwa ngu rụ l'obu gbururu jeye. Nyatakwa l'ọha-wa bụ ndu nke ngu.”

¹⁴Ojejoje asụ iya: “Lẹ ya e-tsoru-a unu yẹbedua l'onwiya; ya emee tẹ meji nmakfuru ngu anmakfuru.”

¹⁵Ya ndono; Mósísi asụ iya: “Ọ -bụru l'ẹ tii tsoduru ayi eje nggụbedua l'onwongu; be ekwekwa tẹ ayi shi l'ẹke-a hata ọkpa lufu alufu!

¹⁶?Nanụ ẹge ee-shi maru ị yẹbedua yẹle ndu nke ngu nọ ngu l'obu; abụdu l'i tso ayi??Bụ ngunu ọdo e-koshi ị yẹbedua yẹle ndu nke ngu dụ iche l'ẹke ndu mgboko l'ẹphe ha nọ?”

¹⁷Ojejoje asụ Mósísi: “Lẹ ya e-melephu iphe ono, ị sụru tẹ ya meeru ngu ono; kẹ l'ị nọwa iya l'obu; ya amakwaru ngu phụ ọhuma.”

¹⁸Mósísi asụ iya: “Byiko; koshinu iya ọdu-biribiri ngu.”

¹⁹Ojejoje asụ iya: “Lẹ ya e-me t'ị phụ ẹge yẹbe Ojejoje dụ-tabẹ mma; ya anọdu ngu l'ifu kua onwiya iphe ya aza. Onye ọ dụ iya tẹ ya meeru eze-iphe-oma; ya emeeru iya ẹya; onye ọ dụ iya tẹ ya phụaru imiko; ya aphụaru iya ẹya.

²⁰Ole ị tii phụdu ifu iya; kẹ l'ẹ to nwedu onye gude ẹnya iya phụ iya nụ, a-nonu.”

²¹Ojejoje asụ: “O nweru mkpuma, nonyabe iya nụ, ịi-vudo l'eli iya.

²²Ọdu-biribiri iya swetadelephu; ya eworu ngu ye ị mgbaku mkpuma; gude ẹka iya gbochita ngu; gbururu jeye ya esweta-gee.

²³Teke ono; ya ewofu ẹka iya; nggu aphụ iya okpurukpu-azụ. Obenu l'ifu iya b'ẹ t'a phujekwa aphụphu.”

Awụfu 34

Ekwekwerekwe Mkpuma k'ẹbo

¹Ojejoje asụ Mósísi: “T'o je awata balibali mkpuma labụ ọdo, a-dụ l'ọ bụ kẹ mbụ phụ. Tẹ ya dekwaa ya phụ iphe, shi nọdu ị kẹ mbụ phụ, ị tųkporu phụ.

²Kwakọbe l'utsu echile; nyikobe Ugwu Sáyinayi; bya ekoshi iya onwongu l'eli uguvono.

³T'ẹ b'o nwekwa onye e-tsoṛu ngu nū; ọp̄hu ọ ɔ̀kwa onye aa-ph̄u l'ugvu ono lẹ phuu; t'ẹ b'o nwekwa at̄uru; m'ọ b̄u eswi, a-n̄odu ata nri l'okpa ugvu ono.”

⁴Ya ndono; M̄osisu abya awata ekwekwerekwe mkpuma lab̄u ọdo, d̄ulephu l'ọ b̄u kẹ mb̄u ph̄u; gude iya nyihu Ugvu S̄ayinayi l'onmewa utsu; paru ekwekwerekwe mkpuma lab̄u ono l'ẹka.

⁵Ya ndono; Ojejoje eshi l'urukpu nyifuta; bya evudonyabe iya; raa ya arara l'ẹpha iya b̄u Ojejoje.

⁶Yọ bya esweta M̄osisu l'ifu; bya agbakushi onwiya ẹpha; s̄u: “Oo yẹbedua b̄u Ojejoje! Oo yẹbedua b̄u Ojejoje; bya ab̄uru Nchileke, aph̄ujeru madz̄u imiko; bukwaruphu Nchileke, emejeru madz̄u eze-ipe-oma. Ya ta bukwa agu-onwuu. Ya b̄u onye n-yemobu iya nyiberu anyibe; buru o-me-g'o-kfuru!

⁷Ya ekoshije unukurunu madz̄u lẹ ya yeru ẹphe obu. Ya agujeru ẹphe nv̄u kẹ ẹjo okpoma ẹphe; m̄ẹ kẹ ik̄e, ẹphe kwefuru iya; m̄ẹ kẹ iphe, d̄u ẹji, ẹphe meru iya. Obule ya ta ahajekwanu onye ikpe nmaru tẹ ya ba h̄u iya ah̄uh̄u. Ndu iphe, d̄u ẹji b̄e ya ah̄u ẹ ah̄uh̄u k'iphe, d̄u ẹji, ẹphe meru iya; h̄u-rua ya l'ẹke unwu nwanwa ẹphe n̄o; m̄ẹ l'ẹke nwanwanwanwanwa ẹphe n̄o; h̄u-rua ẹphe l'ogbo k'eno.”

⁸M̄osisu abya eforita ifu l'al̄i teke ono teke ono; baaru Ojejoje ẹja;

⁹s̄u iya: “Nggube Ojejoje; ọ -buru-a lẹ ya n̄o ngu l'obu l'oswiya; byiko tẹ nggube Ojejoje tsonuru ayi. A makwaru-a lẹ ndu-a bunukaru ndu obu-kpokponyi; ọle; byiko gunuaru ayi nv̄u kẹ ẹjo okpoma ayi; m̄ẹ iphe, d̄u ẹji ayi. Nggwu ewotaru ayi t'ayi buru ok̄e-ipe ngu.”

¹⁰Ojejoje as̄u: “Lẹ nggu l'iya a-gba ndz̄u. Ya a-n̄odu l'atatifu ndu nkengu; mee eze iphe, d̄u biribiri, ya te mebudua l'ipe b̄u mbakeshi l'ọ ha. Mba ndu ono, unu l'ẹphe gbaru ọgbu-upho ono a-phukota ẹge iphe, yẹbe Ojejoje e-me d̄u-be egvu.

¹¹Unu ngab̄e nch̄i mee ekemu-a, ya at̄uru unu ntan̄u-a. Ya a-chifuru unu ndu Am̄oru; ndu K̄enanu; ndu Hetu; ndu P̄rezu; ndu Hevu; m̄ẹ ndu Jebusu.

¹²Ole t'unu kwabekwa ẹnya t'unu lẹ ndu bu l'al̄i ono, unu ala ono b̄e gba ndz̄u; odumeka b̄e ẹphe a-bukwaru ọnya hata unu.

¹³Unu gvukposhia ẹnya-ngweja ẹphe; unu etsukposhia mkpuma, ẹphe doberu ns̄o; unu afokashikwaaphu itso, e doberu agwa ẹphe, b̄u Ashera.

¹⁴T'ẹ b'ọ ɔ̀kwa iphe ọdo, unu a-bajeru ẹja ọdo; gbahaa yẹbe Ojejoje. Ishi iya ab̄uru lẹ yẹbe Ojejoje, ẹpha iya b̄u Okopho b̄e bukwa Nchileke, ekoje okopho.

¹⁵“Unu kwabekwa ẹnya t'ẹ b'ọ d̄u ndu bu l'al̄i ono, unu l'ẹphe a-gba ndz̄u. Kẹ l'ẹphe -gwad̄elephu agwa ẹphe; b̄e ẹphe e-kukwa unu t'unu bya; unu eje eria iphe, ẹphe gude gwaa agwa ẹphe ono.

¹⁶Ọ -buru l'unu haru unwan̄yi ẹphe l̄utaru unwu unu t'ẹphe buru unyomu ẹphe; b̄e ẹphe e-me unwu unu ono; ẹphe te kwehe nke mu; ẹphe abalahaaru agwa ẹphe ono ẹja.

- 17“Unu ba akputakwa ntekpe, unu a-nodu agwa agwagwa!
- 18“Unu gbaje Aji Buredi, e te kodu ekoko. Abali esaa be unu a-taje buredi, e te yedu iphe, ekoje buredi ege ono, ya suru t'unu meje iya ono. Unu agbaje aji ono teke ono, e doberu iya ono l'onwa Abibu; ke l'obu l'onwa ono be unu shi l'ali Ijiputu wufuta.
- 19“Iphe, bu iphe, vuru uzo waa nne iya oswa bukwa ke yebe Ojejoje. Iphe bu anu, bu okee ya, vuru uzo waa nne iya oswa bukwa ke yebe Ojejoje: m'o bu eswi; m'o bu aturu; m'o bu eghe.
- 20Unu gudeje nwaturu gbata nkakfu-igara, vuru uzo waa nne iya oswa. O -buru l'unu ta agbatadu iya agbata; unu aswi-kwoo ya olu. Iphe, bu nwata nwoke, vuru uzo waa nne iya oswa be unu a-gbataje agbata. “T'e b'o dukwa onye a-gbaje aka bya l'ifu yebe Ojejoje.
- 21“Abali ishingu be unu e-jeje ozi unu; o -rua mboku k'esaa; unu atuta ume. Unu be ejejekwa ozi le mboku k'esaa; m'o -ruhuru; o buru teke aakobe iphe akobe; m'o bu teke aakpata iphe, e meberu l'ali akpata.
- 22“Witu odungu, unu butaru; be unu e-gudeje gbaa Aji Idzu. Unu agbaa aji k'iphe, a kpataru l'okfu l'ishi-afa.
- 23Ugbo eto l'afa; be unwoke unu l'ephe ha a-chikoje bya l'ifu Nnajiufu, bu Ojejoje; mbu Nchileke ke ndu Izurelu.
- 24Ya a-chishiru unu iphe bu mbakeshi; bya emee t'ali unu kabaa nshinu. Ophu 'onwedu onye eje unu onata ali unu teke ono, unu e-jeje l'ifu Ojejoje, bu Nchileke unu ugbo eto l'afa ono.
- 25“Unu be eyekobejekwa iphe ekoje buredi le mee anu, unu gude egworu iya ngweja. “Ophu o dukwa anu, e gude gwoo eja Aji Esweta, aa-ha t'o bo nchi.
- 26“Iphe, bu iphe vuru uzo kaa l'iphe, unu meberu l'ali; be unu e-gudeje bya l'ulo Ojejoje, bu Nchileke unu. “Unu be egudejekwa mini-era nne eghe shia nwa iya.”
- 27Ya ndono; Ojejoje asu Mosisu: “Dee okfu ono l'o ha l'ekwo; ke l'oo okfu ono be nggu l'ia; me ndu Izurelu gude gbaa ndzu.”
- 28Mosisu be yele Ojejoje noru l'eke ono ukporo abali labu: eswe l'enyashi; ophu Mosisu 'eridu nri; t'o ngu mini. Yo dee okfu ogba-ndzu ono, bu iya bu ekemu iri ono, shi l'eka Nchileke ono l'eli ekwekwerekwe mkpuma ono.

Ifu Mosisu egbu nwijnwii

- 29Teke Mosisu shi le Ugwu Sayinayi nyifuta; gude ekwekwerekwe mkpuma labu ono, e deru ekemu Ojejoje ono l'eka; b'e t'o madu l'ifu egbu iya nwijnwii; keshinu ophu yele Ojejoje shi ako ako.
- 30Eronu yele ndu Izurelu l'ephe ha aphu ege ifu egbu Mosisu nwijnwii; tsulahaa egwu ege ephe e-shi jekfube iya ntse.

³¹Mósisu abya ekua ẹphe; Éronu yẹle ndu ishi ọha ono l'ẹphe ha atugbua teke ono jekushia ya; yọ bya ekfuru yeru ẹphe.

³²E metsua; ndu Ízurelu l'ẹphe ha abyakfuta iya ntse; yọ bya atushiaru ẹphe ekemu ono, Ojejoje nuru iya lẹ Ugvu Sáyinayi ono.

³³Mósisu ekfugetsua yeru ẹphe; chíta ọlari-ifu phụ-chia onwiya ifu.

³⁴Ole ọobuje; teke Mósisu bahuru lẹ Ọlo-Ékwà Ndzuko ẹke ono, Ojejoje nọ ono tẹ yẹle iya kfugba; yọ phufu onwiya ọlari-ifu ono; gbururu jeye teke ọo-lufuta. Ọ -lufutalephu; yọ bya ekfukotaru ndu Ízurelu iphe, e ziru iya;

³⁵ẹphe aphukwaaphu ẹge ifu egbu iya nwijnwii. Mósisu ewotaje ọlari-ifu ono phụ-chia ifu ọdo jeye; yọ jeshia tẹ yẹle Ojejoje kfugba.

Awufu 35

Mbọku ọtu-ume

¹Mósisu abya ekukobe ndu Ízurelu l'ẹphe ha; sù ẹphe: “Ọwaa iphe, Ojejoje sùru t'unu mee ndọ-ọ:

²Abali ishingu bẹ unu e-jeje ozi unu. O -be lẹ mbọku k'ẹsaa; unu edobe iya nsọ; t'ọ buru mbọku ọtu-ume kẹ Ojejoje. O -nweru onye jeru ozi mbọku ono; t'e gbukwaa onye ọbu egbugbu.

³T'ẹ b'ọ dukwa onye a-phụ-nwu ọku l'ufu iya mbọku ọtu-ume.”

Iphe, ee-gude mee Ọlo-Ékwà-dụ-Nsọ

(Awu 25:1-7; 35:10-19)

⁴Mósisu asu ndu Ízurelu l'ẹphe ha: “Ọwaa iphe, Ojejoje sùru t'e mee ndọ-a:

⁵Unu shi l'iphe, unu nweru hata iphe bya anu yẹbe Ojejoje. Onye oohe uhare t'ọ nu yẹbe Ojejoje iphe bẹ iphe, oo-gude bya bụ mkpọla-ododo; m'ọ bụ mkpọla-ọcha; ope;

⁶òwúú, eke urukpu-urukpu; ọphu eke uswuswe; ọphu eke mee-mee; òwúú ọcha; ẹji egbu;

⁷akpọ ebyila, a tseru l'uswe; akpọ umoro-ẹnyimu; oshi akesha;

⁸manu olivu, eegudeje amu ọku; iphe, eeyeje lẹ manu kẹ ọwu l'ishi t'ọ shi mkpọ; ọphu eeyeje l'insensu, eshi kwẹkwẹkwe;

⁹mkpuma ónikùsù; mẹwaru mkpuma ọdo, aswa nọgbaa. Mkpuma ono bẹ ee-mekochaa dzupyaabe l'uwe-ukuvu onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja yẹle uwe-ọkpoma iya.

¹⁰“T'iphe bụ ndu maru ome nka l'unu lufuta bya emee iphemiphe ọbule-a, Ojejoje turu onu t'e mee-wa;

- 11**mbụ ụlo-ékwà-dụ-nsọ ono; ékwa, aa-phụ-chi l'eli iya; iphe, ee-gude kwechia ya; iphe, ee-gude kota nkolaba iya; iphe, ee-gude gụ-chita iya; oshi-ibo iya; okpa iya; enya éke aa-kpogbaaru iya ye;
- 12**mẹwaru Okpoko Ogba-ndzụ ono; mgboro ono, ee-gudeje apa iya ono; okfu okpoko ono, aa-nọduje akfụ ugwo iphe, dụ ẹji ono; ékwa ono, ee-gudeje gebuta iya ono;
- 13**teburu ono; mgboro ono, ee-gudeje apa iya ono yẹle ngwa iya; mę buredi ono, ee-dobeje Ojejoje l'ifu ono;
- 14**iphe ono, eegvubeje urọku ono, e-meje tẹ iphoro nọdu ono yẹle ngwa iya l'ọ ha; urọku iya ono; manụ ono, ee-gudeje amụ oku ono;
- 15**enya-ngweja ínsensu ono; mgboro ono, ee-gudeje apa iya ono; manụ ono, aa-wuje l'ishi ono yẹle ínsensu ono, eshi kwékwekwe ono; ékwa ono, ee-gbobutaje onu ụlo-ékwà-dụ-nsọ ono;
- 16**enya-ngweja-ukfuru ono yẹle iphe ono, dụ l'ọ bụ ugbo, ee-gude ope mee ono; mgboro ono, ee-gudeje apa enya-ngweja ono yẹle ngwa iya l'ọ ha; eze efere ono, ee-gude ope mee ono; yẹ l'okpa iya;
- 17**ékwa ono, ee-gude gebuta ogbodufu iya; itso ogbodufu ono yẹle enya éke aa-kpobetsua itso ono; mę ékwa ono, ee-gude gebuta onu-nggamgbo ogbodufu ono;
- 18**mę nggu ụlo-ékwà-dụ-nsọ ono yẹle k'ogbodufu iya; mę eri iya;
- 19**mę uwe ono, e kweru ekwekwe, ee-yeje gude eje ozi l'ulo-nsọ ono; mbụ uwe, e doberu nsọ tẹ Éronu, bụ onye achijeru Nchileke ẹja yẹle unwu iya yeje gude eje ozi ndu achijeru Nchileke ẹja.”
- 20**Tọ dụ iya bụ; ndu Ízurelu eshi l'ifu éke Mósísu nọ wụkashihu.
- 21**Iphe bụ onye oohe uhere; mę onye o ruru l'ẹhu t'ọ nụ Ojejoje iphe; egudegbaa iphe bya; mbụ iphe, ee-gude rụa Ụlo-Ékwà Ndzuko ono; iphe, ee-gude eje ozi l'ime iya; mękwaphu ophu ee-gude kwee uwe, dụ nsọ.
- 22**Iphe bụ ndu oohe uhere: unwoke mę unwanyi; egudegbaa iphe, e gude mkpọla-ododo mee bya anụ; mbụ iphe, dugbaa l'ọ bụ ojaga; iphe-nchi; echi; męwaru iphe odo, dugbaa iche iche, e gude mkpọla-ododo mee. Ẹphe egudegbaa mkpọla-ododo ẹphe ono bya anụ Ojejoje.
- 23**Ndu nweru òwúú ewotagbakwaa ya phụ; mbụ òwúú eke urukpu-urukpu; ophu eke mee-mee; ophu eke uswuswe; m'ọ bụ k'ọcha; m'ọ bụ ẹji egbu; m'ọ bụ akpọ ebyila, a tseru l'uswe; m'ọ bụ kẹ umoro-enyimu.
- 24**Ndu ẹka ruru lẹ mkpọla-ọcha; m'ọ bụ ope; ewotakwa iya phụ bya anụ Ojejoje. Ndu nweru oshi akesha, nweru éke ee-gude iya rụa oru ono anukwa iya phụ.
- 25**Iphe bụ unwanyi, maru ome nka egudetsua ẹka ẹphe kwee ékwa bya anụ. O nweru ndu, bụ òwúú, eke urukpu-urukpu bẹ ẹphe gude kwee nk'ẹphe; nweru ndu bụ kẹ mee-mee; nweru ndu bụ k'uswe; nweru ndu bụ k'ọcha bẹ ẹphe gude kwee nk'ẹphe.

²⁶Unwanyi, oohe uhere; bukwaruphu ndu, maru ome nka; bu eji eghe be ephe gude kwee ekwa nk'ephe.

²⁷Ophube ndu ishi wotagbaaru mkpuma onikusu; mewaru mkpuma odo, aswa dugbaa; t'a gbapyabe l'uwe-ukuvu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja; yele uwe-okpoma iya.

²⁸Ephe nufukwaaruphu iphe, eshi mkpo; manu olivu, ee-gudeje amu oku; ophu ee-yeje le manu owu l'ishi; me k'insensu, eshi kwekwekwe.

²⁹Ndu Izurelu l'ephe ha: unwoke me unwanyi; mbu ndu oohe uhere ewotakotaru Ojejoje iphe, ephe turu obu ephe onyo l'ephe a-nu t'e gude ruru Ojejoje iphe ono, o shi l'onu Mosisu kfua t'e meeru iya ono.

³⁰Mosisu asu ndu Izurelu: "Unu lekwa le Ojejoje fotaakwaru Bezalelu Uri Huru; buru onye ikfu Jua;

³¹bya emewa; ume Nchileke eji iya eh; t'o nweru mmamiphe; kwaa enya; iphe edoje iya enya ohuma; k'ophu o-ma ome nka l'iphemiphe obule;

³²maru ege ee-shije gude mkpola-ododo; me mkpola-ocha; me ope l'ememashi iphe;

³³makwaruphu ege aawaje mkpuma, aswa no; me ege aawuje mkpola-ododo l'igburumonu iya; bya amakwaruphu ege aapyije iphe apyipyi; mewaru ege eeshije emekota nka odo, dugbaa iche iche.

³⁴O nukwaruphu yele Oholiyabu Ahisamaku, bu onye ikfu Danu mmamiphe t'ephe zije ndu odo ome nka obu.

³⁵O mewaru te mmamiphe ke ege e shi eme nka l'uzo, du iche iche; me mmamiphe ke ege e gude ememashi iphe ememashi rube ephe aka; me t'ephe maru ege eegudeje owuu, eke urukpu-urukpu; ophu eke mee-mee; ophu eke uswuswe; me k'ocha dengashia iphe edengashi. Ephe ebo bu ndu makotaru ege eemeje iphe nka t'o maa mma.

Awufu 36

¹"O bu Bezalelu yele Oholiyabu; me iphe bu ndu maru ome nka; mbu ndu Ojejoje nuru mmamiphe; bya emee te iphe doo ephe enya l'iphe, bu iphe, laru le ke okpu ulonso ono: o bu ephe a-ru oru ono; mee ya ege Ojejoje suru t'e mee ya."

²To du iya bu; Mosisu ekua Bezalelu yele Oholiyabu; me iphe bu ndu maru ome nka; ndu Ojejoje nuru mmamiphe; buru ndu oohe uhere t'ephe jee ozi ono;

³chiru iphe ono, ndu Izurelu tutaru t'e gude kpua ulonso ono nu ephe. L'utsu mboku-mboku be ndu Izurelu anoduje atuko iphe ono l'anu Mosisu l'ege ephe chiru obu ephe.

⁴Iphe, bu ndu maru ome nka okpu ulonso ono atuko l'ephe ha paru oru ephe haa;

⁵tugbua je asu Mosisu: "Le ndu-a tutaakwaru iphe, dzuru t'e gude ru oru obu, Ojejoje suru t'a ru obu; mbu l'ephe gbe tawa k'etsutsu iya ye iya."

⁶Mósisu atụa ekemu; sụ: “T’ẹ b’ọ dukwa nwoke; m’ọ bụ nwanyi, nweru iphe, oo-wotakwadu bya anụ; sụ l’ọ bụ iphe, o gude eyeta ẹka l’ụlo-nsọ ono.” E woru iphe ono, Mósisu kfuru ono radzuru l’ọdu ndu Ízurelu ono. E shi ẹge ono kposhia ndu Ízurelu t’ẹ b’ọ duhe iphe, ẹphe a-tụtakwadu;

⁷ke l’iphe, a tụtawaru t’e gude rụkota ọru ono bẹ dzuwaru nụ; tsufu etsufu.

Ụlo-Ékwà-dụ-Nsọ ono

(Awụ 26:1-14)

⁸Iphe bụ ndu ọphu maru iphe lẹ ndu ọru ono egude ukfu-ẹkwa iri mee ụlo-ékwà-dụ-nsọ ono. Ukfu-ẹkwa iri ono b’e kweru l’òwúú ọcha, a swịru l’ọ bụ ụdo; mẹ òwúú, eke urukpu-urukpu; ọphu eke uswuswe; mẹ ọphu eke mee-mee. Yọ bụru onye maru ome nka gude òwúú ono kwee cherobimu ye l’ukfu-ẹkwa ono.

⁹Ukfu-ẹkwa ono achiko haru ẹnya-nhamunha. Ogologo iya dụ nkwo-ẹka ụkporo l’esato; ụsa iya adụ nkwo-ẹka ẹno.

¹⁰Ephe ewota ukfu-ẹkwa ono ise gbagbabe; yọ bụru ishimishi lanụ; bya ewotakwaphu ụzo ise ọphu gbagbabe nanụ.

¹¹Ishimishi iya ono ke mbụ bẹ ẹphe gude òwúú, eke urukpu-urukpu yeshia ya nkolaba l’igburumonu iya; mekwaa ya phụ ẹge ono l’ishimishi iya k’ẹbo.

¹²Nkoloba ụkporo labụ l’iri bẹ ẹphe yeru l’ishishi ishimishi lanụ; bya eyekwaphu nkoloba ụkporo labụ l’iri l’ishishi ishimishi lanụ ọphu. Nkoloba ono atuko ghaaru onwephe ifu.

¹³Ephe egude mkpọla-ododo meta iphe, nweru nkolaba ishi labụ ụzo ụkporo labụ l’iri; gude iya dzegbabe ishimishi ẹkwa ono ẹphe ẹbo t’ọ tuko bụru nanụ.

¹⁴Ephe abya egude ẹji eghu kwee ẹkwa kweta iya ukfu-ẹkwa iri lẹ nanụ, ee-gude phụ-chita eli ụlo-ékwà ono.

¹⁵Ukfu-ẹkwa ono ụzo iri lẹ nanụ ono achiko haru ẹnya-nhamunha. Ogologo iya dụ nkwo-ẹka ụkporo l’iri. Ụsa iya adụ nkwo-ẹka ẹno.

¹⁶Ephe abya achita ukfu-ẹkwa ono ise gbagbabe; yọ bụru ishimishi lanụ; chita ụzo ukfu-ẹkwa ishingụ ọphu gbagbabe kwaphu nanụ.

¹⁷Nkoloba ụkporo labụ l’iri bẹ ẹphe yeru l’ishishi ishimishi lanụ; yekwaphu nkoloba ụkporo labụ l’iri l’ishishi ishimishi lanụ ọphu.

¹⁸Ephe egude ope meta iphe, nweru nkolaba ishi labụ ụzo ụkporo labụ l’iri; gude iya kotagbaa nkolaba ishimishi ẹkwa ono ẹphe ẹbo; gude iya dzegbabe ụlo-ékwà ono; yọ bụru nanụ.

¹⁹E metsua; ẹphe egude akpọ ebyila, a tseru l’uswe; mee iphe, ee-gude phụ-chia eli ụlo-ékwà ono; bya egudekwaphu akpọ umoro-enyimu mee iphe, ee-gude kwechita eli akpọ k’ebyila ono.

²⁰Ephe egude oshi akesha rụshia oshi-ibo, ee-ye l’ụlo-ékwà-dụ-nsọ ono.

- 21**Oshi-ibo ono b'a ruru; yọ dutsua nkwo-ẹka iri iri l'eli. Ụsa iya adu nkwo-ẹka le mkpirikpi le mkpirikpiri.
- 22**Oshi-ibo ono be ephe pyitatsuaru okpa ebo ebo ye ẹka labu. Yọ buru ege ono be ephe mekotaru oshi-ibo ulo-ekwa-du-nsọ ono l'ọ ha.
- 23**A bya le ulo-ekwa-du-nsọ ono ibyiya ophu gharu ifu l'uzo ohuda bu ukporo oshi-ibo be ephe rutaru t'e ye iya.
- 24**Ephe egude mkpola-ocha meshia enya eke aa-kpogbaaru okpa oshi-ibo k'uzo ohuda ono ye; meta iya uzo ukporo labu. Iphe bu oshi-ibo, nonu nwetsuaru enya labu eke, aa-kpotsuaru okpa iya ye.
- 25**A bya l'ibe iya ophu; mbu ibyiya ophu gharu ifu l'uzo isheli bukwaphu ukporo oshi-ibo be ephe rutaru t'e ye iya.
- 26**Ephe egude mkpola-ocha meshia enya eke aa-kpogbaaru okpa ibo ono; meta iya uzo ukporo labu. Iphe bu oshi-ibo, nonu enweru enya labu eke, aa-kpotsuaru okpa iya ye.
- 27**A bya l'azu ulo-ekwa-du-nsọ ono; ibyiya ophu gharu ifu l'uzo enyanwu-ariba bu oshi-ibo ishingụ be ephe rutaru t'e ye iya.
- 28**Iku azu ulo-ekwa-du-nsọ ono ephe ebo bu oshi-ibo labu be ephe rutaru t'e ye iya.
- 29**Oshi-ibo labu ono, ee-ye l'iku iya ono be ephe ruru; yọ du nkwegba labu. O shi l'uzo ali du nkwegba labu jeye l'uzo imeli. Yọ buru echi lanu b'e gude ku-gbabe iya; ephe ebo. Ephe ebo ono b'a ruru; yọ dukota ege ono.
- 30**Oo ya bu l'ọ nweru oshi-ibo esato l'azu ulo-ekwa-du-nsọ ono. E gude mkpola-ocha meshia enya eke aa-kporu okpa oshi-ibo ono ye uzo iri l'ishingu. Iphe bu oshi-ibo, nonu enweru enya labu eke, aa-kporu okpa iya ye.
- 31**Ephe egude oshi akesha pyishia oshi, ee-gude swebushia oshi-ibo ono. Uzo ise be ephe sweberu l'oshi-ibo mgberemeku ulo-ekwa-du-nsọ ono ibe lanu;
- 32**swebekwaphu uzo ise odo le mgboro iya ophu. Uzo ise odo bu l'azu ulo-ekwa-du-nsọ ono; ibyiya ophu gharu ifu l'uzo enyanwu-ariba be ephe sweberu iya.
- 33**Oshi ophu ee-swebe l'echi iya be ephe pyiru t'ọ shi l'ishi lanu lufu l'ishi iya ophu.
- 34**Ephe awua mkpola-ododo l'oshi-ibo ono; bya egudekwaphu mkpola-ododo meshia echi, e-gudetsua oshi ono, ee-gude swebushia l'oshi-ibo ono. Ephe abya awukwaaphu mkpola-ododo l'oshi ono.
- 35**Ephe egude owuu, eke urukpu-urukpu; ophu eke uswuswe; ophu eke mee-mee yele k'ocha, a swiru l'ọ bu udo; kwee ukfu-ekwa. Onye maru ome nka abya egude owuu ono kwee cherobimu ye l'ukfu-ekwa ono.
- 36**Ephe egude oshi akesha pyia itso eno; bya awua ya mkpola-ododo; bya egudekwaphu mkpola-ododo meshia iphe, nweru nkolaba, ee-gude kobe ekwa ono l'itso ono. Ephe abya egude mkpola-ocha kpushia enya eke aa-kpobe itso ono uzo eno.

³⁷Onye maru okwe ẹkwa ọhuma egude òwúú, eke urukpu-urukpu; ọphu eke mee-mee; ọphu eke uswuswe; mę k'ọcha, a swiru l'ọ bụ ọdo; kwee ẹkwa, ee-gudeje gebuta ọnu ulo-ẹkwà-dụ-nsọ ono. Yọ buru ndu gude ngga ekwe ẹkwa bę meru iya nụ.

³⁸Ephe egude oshi akesha pyita itso ise; bya emetakwaphu iphe, nweru nkolaba, ee-gude kobe ẹkwa ono l'itso ono. Ishi itso ono; mę iphe, ee-swebe l'itso ono bę ephe wuru mkpọla-ododo; bya egude ope meshia ẹnya ẹke aa-kpọbe itso ono ọzo ise.

Awufu 37

Okpoko Ọgba-ndzụ ono

(Awụ 25:10-22)

¹Bezalelu abya egude oshi akesha gbaa okpoko. Ogologo iya dụ nkwo-ẹka labụ lę mkpirikpi iya. Ọsa iya adụ nkwo-ẹka lanụ lę mkpirikpi iya. Eli iya adụkwaphu nkwo-ẹka lanụ lę mkpirikpi iya.

²Yọ wụa ọkpobe mkpọla-ododo l'ime iya mę l'azụ iya. Yo gudekwaphu mkpọla-ododo kpụ-phae mgberemęku iya mgburumgburu.

³Yọ kpụta echi mkpọla-ododo ẹno dukfubegbaa l'ọkpa iya ephe ẹno; mbụ wota ẹbo dukfube l'ibe lanụ; wota ẹbo ọphu dukfube l'ibe iya ọphu.

⁴B'ọ bya egude oshi akesha ono pyita mgboro labụ; wụa ya mkpọla-ododo;

⁵bya ewota mgboro ono ephe ẹbo pyotsua l'echi ono, e dukfubegbaaru lę mgberemęku okpoko ono t'ọ buru iphe, ee-gudeje apa iya.

⁶Yo gude ọkpobe mkpọla-ododo meta okfu okpoko, aa-nọduje akfụ ụgwo iphe, dụ ẹji. Ogologo iya dụ nkwo-ẹka labụ lę mkpirikpi iya. Ọsa iya adụ nkwo-ẹka lanụ lę mkpirikpi iya.

⁷Yo gude mkpọla-ododo mee cherobimu labụ, a-nọdutsua l'ishi okfu okpoko ono. Yo buru mkpọla-ododo, e tsusaru etsusa b'ọ gude mee ya.

⁸Yo woru cherobimu lanụ dobe l'ishi ibe lanụ; woru ọphu dobe l'ishi iya ọphu; bya emee; cherobimu labụ ono, nọtsua l'ishishi okpoko ono ephe ẹbo yęle okpoko ono aburu iphe lanụ.

⁹Cherobimu ono b'ọ meru; yọ jashia ẹbà l'uzo imeli; agu iya edochita eli okpoko ono. Ephe echegba onwephe ifu; chiru ẹnya ye l'eli okpoko ono.

Teburu ono

(Awụ 25:23-30)

¹⁰Ephe egude oshi akesha pyia teburu. Ogologo iya dụ nkwo-ẹka labụ. Ọsa iya adụ nkwo-ẹka lanụ. Eli iya adụ nkwo-ẹka lanụ lę mkpirikpi iya.

¹¹Ephe awua ya ọkpobe mkpọla-ododo; bya egudekwaphu mkpọla-ododo kpụ-phae eli iya mgburumgburu.

¹²Ephe ewota oshi, dụ gbiriri, ụsa iya ha l'ọ bụ ọbechere-ẹka swiphee mgberemẹku iya mgburumgburu; bya egudekwaphu mkpọla-ododo kpụ-pee oshi ono mgburumgburu.

¹³Ephe akpụta echi mkpọla-ododo ẹno dekfubegbaa lẹ mgberemẹku ọkpa teburu ono.

¹⁴Echi ono nnyabetsua oshi ono, dụ gbiriri ono; k'ophu ọo-dukwanu ike gudeshia mgboro, ee-gudeje apa teburu ono.

¹⁵Mgboro, ee-gudeje apa teburu ono bụ oshi akesha b'e gude pyishia ya; bya awua ya mkpọla-ododo.

¹⁶Ephe egude ọkpobe mkpọla-ododo meshia ngwa kẹ teburu ono; mbụ efere; mę ite; mę okoro; mę nkwo-ẹka, aa-tu-kobe l'eli teburu ono. Iphe ono l'ọ ha bụ iphe, ee-gudeje gwooru Ojejoje ngweja-mę.

Iphe, eegvubeje urọku ono

(Awụ 25:31-40)

¹⁷Ephe egude ọkpobe mkpọla-ododo, e tsusaru etsusa mee iphe, eegvubeje urọku. Ephe meru iya; yo nweru oshi; nweru ẹkali. Yo nweru efere; nweru iphe, dụ l'ọ bụ nwopu okoko-oshi; mę iphe, dụ l'ọ bụ igu oshi. Ephe atuko iphe ono l'ọ ha mee tẹ yele iphe ono, eegvubeje urọku ono buru iphe lanu.

¹⁸Oshi iya ono nweru ẹkali ishingu. Ẹkali ẹto nọ lẹ mgberemẹku iya lanu; ẹto k'ophu anodu iya lẹ mgberemẹku ophu.

¹⁹Ẹkali iya ono nweru efere ẹto. Efere ono b'e meru; yo dugbaa l'ọ bụ igu alumundu. E mekwaaphu nwopu okoko-oshi ye iya; owaa iphe, dụ l'ọ bụ igu oshi. Yo buru ege ono b'ọ dukota l'ẹkali iya ono ephe ishingu, jakashiru l'oshi iya ono.

²⁰Oshi iya ono nweru efere ẹno, e meru; yo dụ l'ọ bụ igu alumundu. Yo nwekwaruphu iphe, e meru; yo dụ l'ọ bụ nwopu okoko-oshi; owaa iphe, dụ l'ọ bụ igu oshi.

²¹Nwopu okoko-oshi lanu b'e meru; yo nọdu lẹ mkpuli ẹkali iya labu ono k'ali. K'ẹbo anodu lẹ mkpuli ẹkali iya labu k'echi. K'ẹto anodu lẹ mkpuli ẹkali iya labu k'eli. Mbụ l'ọ nokota lẹ mkpuli ẹkali iya ono ephe ishingu.

²²Nwopu okoko-oshi ono yele ẹkali iya ẹkali iya ono b'e meru yele oshi iya aragba nanu. Yo buru ọkpobe mkpọla-ododo, e tsusaru etsusa b'e gude mee ya.

²³Ephe gudekwaphu ọkpobe mkpọla-ododo meta urọku ẹsaa, ee-gvubegbaa l'eli iphe ono, eegvubeje urọku ono; bya emetakwaphu akpa iya; mę ashanga, aaguje ọku iya.

²⁴Iphe, eegvubeje urọku ono yele ngwa iya l'ọ ha bụ unu ọkpobe mkpọla-ododo ẹsaa l'ukporo iri b'e gude mee ya.

Enya-ngweja insensu

(Awụ 30:1-5)

²⁵Ephe egude oshi akesha kua enya-ngweja, bụ ẹke aa-kpoje insensu oku. Ogologo iya; mę ụsa iya chikokwa haru enya-nhamunha. Iphe, ọ bụ nkwo-ẹka lanu. Eli iya dụ nkwo-ẹka ẹbo. Mpo iya yele enya-ngweja ono aragbabe buru nanu.

²⁶Ḑphe awukota okpobe mkpola-ododo l'eli iya; mgberemeku iya; me mpo iya. Ḑphe egudekwaphu mkpola-ododo kpuphee mgberemeku iya mgburumgburu.

²⁷Ḑphe emeta echi mkpola-ododo ebo ebo dekfubegbaa le mgberemeku iya ephe ebo. Ḑphe dekfuberu iya; yo nodutsua le mkpuli iphe ono, a kpupheru iya mgburumgburu ono. O bu l'echi ono be ee-yeje mgboro, ee-gudeje apa iya.

²⁸Ḑphe egude oshi akesha pyita mgboro ono; wua ya mkpola-ododo.

²⁹Ḑphe emekwaaphu manu ono, du nsu, eshi mkpo, aawuje l'ishi ono; me okpobe insensu ono, eshi mkpo ono; bu iya bu oru onye maru ome manumbeleke.

Awufu 38

Enya-ngweja-ukfuru ono

(Awu 27:1-8)

¹Ḑphe egude oshi akesha kua enya-ngweja. Eli iya du nkwo-eka eto. Ogologo iya; me usa iya achiko haru enya-nhamunha. Iphe, o dutsua bu nkwo-eka ise ise.

²Ḑphe akputatsua mpo l'iku iku iya ephe eno. Ḑphe emee; mpo ono yele enya-ngweja ono aragbabe buru nanu. Ḑphe emetsua ya ege ono; bya eworu ope wua ya.

³Ḑphe egude ope meshia iphemiphe obule, ee-gudeje eje ozi l'enya-ngweja ono, bu iya bu ite okpo ntu; me eku; efere; oji; me ashanga, aaguje oku.

⁴Ḑphe egude ope meta iphe, du lo bu ugbu, nweru mgberemeku eno; woru iya kwechia uzo ali mgberemeku enya-ngweja ono. Ḑphe shi l'echilabu iya kwechia ya jeye l'eli iya.

⁵Ḑphe egudekwaphu ope kpushia echi eno hebetsua le mgberemeku iphe ono, du lo bu ugbu ono, e meru l'ope ono ephe eno; to buru enya eke ee-pyotsua mgboro, ee-gudeje apa enya-ngweja ono.

⁶Ḑphe egude oshi akesha pyita mgboro labu; wua ya ope;

⁷wotsuaru mgboro ono nwua l'enya echi phu le mgberemeku ebo ya. Mgboro ono ephe ebo a-nodujetsua le mgberemeku iya ephe ebo me aaparuu iya. Ḑphe meru enya-ngweja ono; uzo anodu iya l'echi; mbu l'ephe gude ibiribe oshi rua ya.

Eze efere ono

(Awu 30:17-21)

⁸Ḑphe egude ope mee eze efere yele okpa iya. Ope ono shi l'onyo unwanyi, anoduje eje ozi l'onu Ulo-Ekwà Ndzuko.

Ogbodufu

(Awu 27:9-19)

⁹Ḑphe abya emeeru ulo-ekwa ono ogbodufu; gude owuu ocha, a swiru lo bu udo; kwee ekwa, du ukporo nkwo-eka ise l'ogologo; t'e gude gebuta uzo ohuda l'ogbodufu ono.

¹⁰Ephe egude ope meta ukporo itso, aa-kpobe iya yele enya eke aa-kpobetsua itso ono; bya egude mkpola-ocha meshia iphe, nweru nkolaba, ee-gude kobe ekwa ono l'itso ono yele iphe, ee-swebetsua l'itso ono.

¹¹Uzo isheli iya bukwaphu ekwa, du ukporo nkwo-eka ise l'ogologo b'e kweru; gude gebuta iya. Itso, aa-kpobe l'uzo isheli ono yele enya eke aa-kpobe itso ono dutsua ukporo ukporo. Yo bukwaphu ope b'e gude metatsua ya. Yo bukwannuru mkpola-ocha b'e gude meshia iphe, nweru nkolaba, ee-gude kobe ekwa l'itso ono yele iphe, ee-swebetsua ya.

¹²A bya l'usa ogbodufu ono l'uzo enyanwu-ariba iya bukwaphu ekwa, du ukporo nkwo-eka labu le nkwo-eka iri l'ogologo b'e kweru; gude gebuta iya. Ephe abya emeta itso iri, aa-kpobe l'uzo enyanwu-ariba ono; metakwaphu enya eke aa-kpobetsua itso ono uzo iri. Ephe abya egude mkpola-ocha meshia iphe, nweru nkolaba, ee-gudeje kobe ekwa ono l'itso ono; me iphe, ee-swebetsua l'itso ono.

¹³Uza ogbodufu ono l'uzo enyanwu-ahata iya dukwaphu ukporo nkwo-eka labu le nkwo-eka iri l'ogologo.

¹⁴Ephe abya ekwee ekwa, du nkwo-eka iri l'ise l'ogologo t'e gude gebuta eka onu ogbodufu ono eke iya ophu. Itso, aa-kpobe iya yele enya eke aa-kpobetsua itso ono dutsua eto eto.

¹⁵A bya l'onu ogbodufu ono eka iya ophu; bukwaphu ekwa, du nkwo-eka iri l'ise be ephe kweru t'e gude gebuta iya. Itso, aa-kpobe iya yele enya eke aa-kpobetsua itso ono dutsukwaaphu eto eto.

¹⁶Iphe bu ekwa, ee-gude gebuta ogbodufu ono mgburumburu bukota owuu ocha, a swiru l'o bu udo be ephe gude kwee ya.

¹⁷Enya eke aa-kpobetsua itso, ee-gude kpobuta ogbodufu ono mgburumburu bu ope be ephe gude meshia ya. Iphe, nweru nkolaba, ee-gude kobe ekwa ono l'itso ono yele iphe, ee-swebetsua l'itso ono abukwanuru mkpola-ocha be ephe gude meshia iya. Ishi itso ono be ephe wuru mkpola-ocha. Iphe, ee-swebegbaa l'itso ono, ee-gude kpobuta ogbodufu ono mgburumburu bu mkpola-ocha be ephe gude meshia ya.

¹⁸E gude owuu, eke urukpu-urukpu; ophu eke mee-mee; ophu eke uswuswe yele k'ocha, a swiru l'o bu udo; gude kwee ekwa, du nkwo-eka ukporo l'ogologo; t'e gude gechita onu ogbodufu ono. Yo buru ndu gude ngga ekwe ekwa be meru iya nu.

¹⁹Onu-abata iya ono be ephe metaru itso eno; owaa enya eke aa-kpobetsua itso ono uzo eno. Iphe, nweru nkolaba, ee-gude kobe ekwa ono l'itso ono; me iphe, ee-swebetsua l'itso ono be ephe mekotaru le mkpola-ocha. Ephe awukotakwaphu mkpola-ocha l'eli itso ono.

²⁰Iphe bu nggu, ee-libegbaa eri ulo-ekwa ono; mekwaphu k'ogbodufu ono be ephe gude ope mekota.

Iphe, e gude jee ozi obu.

²¹Owaa bu mkpakọ iphe, e gude mee ụlo-ékwa ọbu; mbụ ụlo-ékwa Ekemu ono. O bu Mosisu sụru tẹ ndu ikfu Lívayi dekota iphemiphe ọbule ono l'ekwo. Onye ishi ephe bu Itama Éronu, bu onye achijeru Nchileke ẹja.

²²Bezalelu Úri Họru; bụru onye ikfu Júda mekotaru iphemiphe ọbule, Ojejoje tūru Mosisu ọnu t'e mee.

²³Onye ephe l'iya tukururu mee ya bu Oholiyabu Ahisamaku, bu onye ikfu Dánu. O maru ome nka; maru ẹrengete; bya aburu onye maru ẹge eegudeje òwúú, eke urukpu-urukpu; ọphu eke mee-mee; ọphu eke uswuswe; mę k'ocha dengashia iphe edengashi.

²⁴Mkpọla-ododo, a tataru lẹ ngweja-amama, a nuru t'e gude mee ụlo ono, du nsọ ono du ụkporo unu iri; l'unu iri lẹ tete; l'ụkporo ishinguru l'iri. Mkpọla-ododo ono aburu ọphu ha l'ọ bu k'eze-ulo Nchileke.

²⁵Mkpọla-ocha, ndu Ízurelu tataru teke ono, a guru ephe ọgu ono du ụkporo unu ẹto; l'unu iri lẹ tete; l'ụkporo ẹsato l'iri l'ise. Mkpọla-ocha ono aburu ọphu ha l'ọ bu k'eze-ulo Nchileke.

²⁶Iphe, mkpọla-ocha ọbu gbaru ephe l'ẹhu l'ẹhu bu nkere-ẹbo mkpọla-ocha. Mkpọla-ocha ono aburu ọphu ha l'ọ bu k'eze-ulo Nchileke. Ndu a guru teke ono, a guru ndu Ízurelu ọgu ono bu shita lẹ ndu nọru ụkporo afa tugburu. Iphe, ephe du bu ụkporo unu madzu ugbo ụkporo ẹto l'iri l'ise; l'unu madzu ẹsato; l'ụkporo madzu iri l'ẹsaa; lẹ umadzu iri.

²⁷Ụkporo unu mkpọla-ocha ugbo ụkporo l'iri l'ẹsaa; l'unu mkpọla-ocha ugbo iri bẹ ephe gude kpushigbaa ẹnya ẹka aa-kpọbegbaa ọkpa ibo ono, ee-gude kụ-chita ụlo-ékwa ono ụzo ụkporo ise. Unu mkpọla-ocha ẹsaa l'ụkporo mkpọla-ocha iri bẹ ephe gude kpua ẹnya lanu.

²⁸Ephe egude unu mkpọla-ocha ẹno; l'ụkporo mkpọla-ocha ẹsato; lẹ mkpọla-ocha iri l'ise kpushia iphe, nweru nkolaba, ee-gude kobe ẹkwa ono l'itso ono; bya egudekwa iya phu wukota l'ishi itso ono; bya egude iya mekwaaphu iphe, ee-swebegbaa l'itso ono.

²⁹Ephe tutakwaruphu ụkporo unu ope ugbo ụkporo l'ishingu; l'unu ope ise lẹ ngweja-amama ono.

³⁰Ephe egude iya kpua ẹnya ẹka aa-kpọbegbaa itso k'onu Ulo-Ékwà Ndzuko ono; bya egudekwa iya phu kpua ẹnya-ngweja ono, bu ẹke ee-gwoje ngweja-ukfuru ono yele iphe ono, du l'ọ bu ugbo ono; waa ngwa ẹnya-ngweja ono l'ọ ha.

³¹Ephe egudekwa iya phu kpua ẹnya ẹke aa-kpọbegbaa itso, ee-gude kpọ-buta ogbodufu ono; wakwaphu k'onu iya; mę nggu, ee-libegbaa eri ụlo-ékwa ono; mekwaphu k'ogbodufu iya.

Awụfu 39

Uwe ndu achije ẹja Nchileke

(Awụ 28:1-14)

¹Èphe egude òwúú, eke urukpu-urukpu; òphu eke mee-mee; mę òphu eke uswuswe; kweeru ndu achijeru Nchileke ęja uwe, ęphe e-yeje gude ęje ozi l'ulo-ękwà ono. Èphe kwekwaruphu Èronu uwe, ðu nsò; bu iya bu ęge Ojejoje suru Mòsisu t'e mee ya.

Uwe ifòdu

²Èphe egude òwúú mkpòla-ododo; òwúú, eke urukpu-urukpu; òphu eke mee-mee; òphu eke uswuswe; mę k'òcha, a swìru l'ò bu ọdo; kwee uwe-ukuvu.

³Èphe eworu mkpòla-ododo tsusaa etsusa; mee ya; yò ðu pheripheri; woru iya washia agwara; t'ęphe gude agwara ono tsokota lę mgbaku òwúú urukpu-urukpu; kę mee-mee; kę uswuswe; mę k'òcha, a swìru l'ò bu ọdo. Yò buru onye maru ome nka meru iya.

⁴Èphe eworu gbìriri ękwa labu gude ligbabe; k'òphu aa-nyaję iya l'ukuvu ęphe ębo; gude gbìriri ękwa ono ęphe ębo ligbabe lę k'ifu yele k'azụ.

⁵Èphe abya ekwekwaphu gbìriri ękwa, ee-gudeje kebuta iya l'ukfu ye iya. Gbìriri ękwa ono bę yele ifòdu ono chiko buru iphe lanu. Iphe, e gude kwee ya bu òwúú mkpòla-ododo yele òwúú, eke urukpu-urukpu; òphu eke mee-mee; òphu eke uswuswe; mę k'òcha, a swìru l'ò bu ọdo; bu iya bu ęge Ojejoje turu Mòsisu onu t'e mee ya.

⁶Mkpuma ónikùsù phụ bę ęphe wuru mkpòla-ododo l'igburumonu iya. Yò buru ęge ono, onye apyi mkpuma, vu oke aswa akashije ępha lę mkpuma; gude mee ya iphe-ohubama ono bu ęge ęphe kakotaru ępha unwu Ízurelu lę mkpuma ono.

⁷Èphe abya adzupyaabe mkpuma labu ono l'eli uwe-ukuvu phụ ęphe ębo; k'òphu Ojejoje e-gudeje iya nyata unwu Ízurelu; bu iya bu ęge Ojejoje turu Mòsisu onu t'e mee ya.

Uwe-Ọkpoma

⁸Èphe abya ekwee uwe-ọkpoma phụ, ee-gudeje achọ iphe, bu uche-obu yebe Ojejoje phụ. Èphe kweru iya; yò ðu l'ò bu uwe-ukuvu phụ, e kweru l'òwúú mkpòla-ododo yele òwúú, eke urukpu-urukpu; òphu eke mee-mee; òphu eke uswuswe; mę k'òcha, a swìru l'ò bu ọdo. Yò buru onye maru ome nka meru iya.

⁹O nweru mgberemęku ęno; ðu nkwegba labu. Mgberemęku iya ono ęphe ęno chikokwa hakota ęnya-nhamunha. Ogologo iya ðu nkwo-ęka lanu; ọsa iya adukwaphu nkwo-ęka lanu.

¹⁰Èphe abya adzua mkpuma, vugbaa oke aswa; yò kpọo giriri ọzo ęno l'ękwà ono. Mkpuma, nọ l'ogiri kę mbu bu rubi; tópazù; mę bérilù.

¹¹K'ębo bu tọkwásù; sáfayà; mę émèràlùdù.

¹²K'ęto aburu jásintù; ágètù; ọwaa ámitisùtù.

¹³K'ęno aburu kirísòlàyitù yele ónikùsù; mę jásupà. Èphe abya awua mkpòla-ododo l'igburumonu mkpuma ono.

- ¹⁴Iphe, ọ dū bụ mkpuma iri l'ẹbo. Ephe l'ephe ha nọ-chitsuaru ẹnya ẹpha ụnwu Ízurelu nanu nanu. Ephe abya edetsua ẹpha ụnwu Ízurelu ono lẹ mkpuma ono; yọ dū l'ọ bụ iphe-ohubama nọ-chia ẹnya ikfu iri l'ẹbo ndu Ízurelu.
- ¹⁵Ephe egude òwúú ọkpobe mkpọla-ododo swishia gwogirigwo, ee-likfubegbaa l'uwe-okpoma obu; mbu swishia ya; yọ dū l'ọ bụ onye swiru udo.
- ¹⁶Ephe egude mkpọla-ododo meta echi labu; yetsua l'ishi uwe-okpoma ono;
- ¹⁷bya eworu gwogirigwo phu libetsua l'echi ono, e yegbaaru l'ishi uwe-okpoma obu.
- ¹⁸Ephe abya ewota ishi gwogirigwo ono ishi iya ophu likfubekwaphu lẹ mkpọla-ododo phu, a wuru l'igburumonu mkpuma labu phu, e likfuberu l'eli uwe-ukuvu phu.
- ¹⁹Ephe abya egude mkpọla-ododo meta echi labu odo; likfube l'ishi uwe-okpoma obu l'uzo ali. Ephe likfuberu iya l'ime uwe-okpoma obu; ibyiya ophu tukoru l'eli uwe-ukuvu phu.
- ²⁰Ephe abya egude mkpọla-ododo metafua echi ẹbo odo; libetsua l'ishishi gbiriri ẹkwa labu phu l'uzo ali; mbu gbiriri ẹkwa ono, e liberu l'eli uwe-ukuvu ono. Ephe liberu iya temanu e rua ẹke ono, a nmaru gbiriri ẹkwa, a tu-butaru l'ukfu uwe-ukuvu ono.
- ²¹Echi uwe-okpoma phu be ephe gude eri, e gude òwúú urukpu-urukpu swia; libetsua l'echi uwe-ukuvu phu; k'ophu ọo-nodu lẹ mgboro gbiriri ẹkwa, a tu-butaru l'ukfu phu; k'ophu uwe-okpoma phu ta anodujeshi aku lokpalokpa l'eli uwe-ukuvu ono; bu iya bu ẹge Ojejoje turu Mosisu onu t'e mee ya.

Uwe odo, ndu achijeru Nchileke ẹja e-yeje

- ²²Ephe egude ẹkwa, du urukpu-urukpu mee uwe-nlokpuru, ee-yeje uwe-ukuvu ono l'eli iya. Yọ buru onye maru okwe ẹkwa ohuma kweru iya.
- ²³Ephe kweru iya; ẹke eepyoje iya ishi anodu l'echilabu iya; bya eswia igburumonu iya ẹge eeswije olu uwe-a; t'ẹ b'ọ lakahu.
- ²⁴Ephe egude òwúú, eke urukpu-urukpu; ophu eke mee-mee; ophu eke uswuswe; me k'ocha, a swiru l'ọ bu udo; metatsua iphe, dugbaa l'ọ bu akpuru utara-okumu; dophee onu uwe ono mgburumburu.
- ²⁵Ephe abya egude ọkpobe mkpọla-ododo meshia mgbirigba dophee igburumonu uwe ono mgburumburu lẹ mgbaku iphe ono, dugbaa l'ọ bu akpuru utara-okumu ono.
- ²⁶Mgbirigba ono; owaa iphe ono, e meru; yọ dū l'ọ bụ akpuru utara-okumu ono; anophe igbirimonu uwe ono mgburumburu. E dengashiru iya edengashi l'onu uwe ono, ee-yeje ejeru Ojejoje ozi ono; bu iya bu ẹge Ojejoje turu Mosisu onu t'e mee ya.
- ²⁷Ephe egude òwúú ocha kweeru Eronu yele unwu iya uwe-nlokpuru. Yọ buru onye maru okwe ẹkwa ohuma kweru iya.
- ²⁸Ephe gudekwaphu òwúú ocha kwee okpu-ekwa ono; me okpu ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono; gude òwúú ocha, a swiru l'ọ bu udo kwee nwiba ono.

²⁹Ephe gude òwúú ọcha, a swírú l'ọ bú ụdo; ọphu eke urukpu-urukpu; ọphu eke mee-mee; mę ọphu eke uswuswe; mee ẹkwa-ukfu ono; bú iya bú ozi onye maru odengashi iphe edengashi; bya aburu ẹge Ojejoje turu Mósísu ọnu t'e mee ya.

³⁰Ephe egude ọkpobe mkpọla-ododo meta iphe, dú l'ọ bú ekwekwerekwe; yọ búru okpu, dú nsọ; bya edee ya iphe ẹge-a, eedeje l'iphe-ọhubama-a. Iphe, ẹphe deru iya bú: IPHE, DURU OJEJOJE NSỌ.

³¹Ephe abya ewota eri, e gude òwúú, eke urukpu-urukpu swía; libe l'iphe ono, dú l'ọ bú ekwekwerekwe ono; woru iya lipyabe l'ifu okpu-ẹkwa.

Mósísu eje ọgba-phe ụlo-ẹkwà ono.

³²Nta-a bę ụlo-ẹkwà ono; mbụ Ụlo-Ékwà Ndzuko ono b'e meghewaru. Ndu Ízurẹlu mekotawaru iya ẹge Ojejoje sụru Mósísu t'e mee ya.

³³Ya ndono; ẹphe achíta iphe ụlo-ẹkwà ono l'ọ ha chítaru Mósísu; mbụ ụlo-ẹkwà ono; mę ngwa, tso iya nụ; dú l'ọ bú iphe iya ono, nweru nkolaba ono; mę ibo ono, ee-gude kụ-chita ụlo-ẹkwà ono; mę oshi ono, ee-gudegbaa swebushia lę mgbo ono; mę itso iya ono; mę ẹnya ẹke aa-kpobe itso ono; mę ọkpa ibo ono.

³⁴Ephe chítakwaruphu akpọ ebyila ono, a tseru l'uswe, ee-gude kpua ụlo-ẹkwà ono; akpọ umoro-ẹnyimụ ono; ẹkwa ono, ee-gude gebuta Ẹke-Kakọta-ọdu-Nsọ;

³⁵Okpoko Ekemu ono yęle mgboro ono, ee-gudeje apa iya ono; okfu okpoko ono, aa-nọduje akfụ ụgwo iphe, dú ẹji ono;

³⁶teburu ono yęle ngwa, tso iya nụ; buredi ono, ee-dobeje Ojejoje l'ifu ono;

³⁷iphe ono, eegvubeje urọku ono, e meru l'ọkpobe mkpọla-ododo ono; urọku iya ono yęle ngwa iya l'ọ ha; manụ ono, ee-gudeje amụ ọku ono;

³⁸ẹnya-ngweja ono, e meru lę mkpọla-ododo ono; manụ ono, aa-wụ l'ishi ono; ínsensu ono, eshi mkpọ ono; ẹkwa ono, ee-kochita ọnu ụlo-ẹkwà ono;

³⁹ẹnya-ngweja ono, bú ẹke ee-gwoje ngweja-ukfuru ono, e gude ope mee ono; iphe iya ono, dú l'ọ bú ụgbu ono; mgboro iya ono yęle ngwa iya l'ọ ha; eze efere ono yęle iphe ono, aa-subeje iya ono;

⁴⁰ẹkwa ono, ee-gude gebuta ogbodufu ono yęle itso iya; ẹnya ẹke aa-kpobetsua itso ono l'ọ ha; ẹkwa ono, ee-gude gechita ọnu ogbodufu ono; eri iya; nggu iya yęle iphemiphe, ee-gude eje ozi l'ụlo-ẹkwà ono; mbụ Ụlo-Ékwà Ndzuko ono;

⁴¹mę uwe ono, e kweru ekwekwe, ee-yeje gude eje ozi l'ụlo-nsọ ono; mbụ uwe, dú nsọ kę Éronu, bú onye achijeru Nchileke ẹja yęle k'unwu iya, ẹphe e-yeje teke ẹphe eje ozi ndu achijeru Nchileke ẹja.

⁴²Ndu Ízurẹlu achíko iphe ono rụkota l'ẹge Ojejoje turu Mósísu ọnu iya.

⁴³Mósísu abya elee ẹnya l'ozi ono; phụa l'ẹphe jekotawaru iya ẹge Ojejoje sụru t'e jee ya. Yọ bya agọoru ẹphe ọnu; gude kele ẹphe ekele k'ozi ono, ẹphe jeru ono.

Awufu 40

Aakpobe Ụlo-Ēkwà Ndzuko ono

- ¹Ya ndono; Ojejoje asụ Mósisu:
- ²“T’o kpobe ụlo-ékwà ono; mbụ Ụlo-Ēkwà Ndzuko ono mbọku mbụ l’onwa kẹ mbụ.
- ³Paru Okpoko Ekemu ono sùbe l’ime iya; nggu ewota ẹkwa ono gude gebuta iya.
- ⁴Nggu apabata teburu ono yẹle ngwa iya. Nggu apabatakwapụ iphe ono, eegvubeje urọku ono; dozitsua urọku, nọ iya nụ.
- ⁵Nggu apatakwapụ ẹnya-ngweja ínsensu ono, e meru lẹ mkpọla-ododo ono; sùbe l’ifu Okpoko Ekemu ono; gude ẹkwa ono gebuta onu ụlo-ékwà ono.
- ⁶“Nggu asùbe ẹnya-ngweja, bụ iya bụ ẹke ono, ee-gwoje ngweja-ukfuru ono l’ifu onu ụlo-ékwà ono; mbụ Ụlo-Ēkwà Ndzuko ono.
- ⁷Nggu apata eze efere ono sùbe lẹ mgbaku Ụlo-Ēkwà Ndzuko ono yẹle ẹnya-ngweja ono, bụ ẹke ee-gwoje ngweja-ukfuru ono; kuru mini ye iya.
- ⁸Nggu achita ẹkwa ogbodufu ono gude gebuta ogbodufu ono mgburumgburu; nggu ewotakwapụ ẹkwa onu ogbodufu ono kochita onu iya.
- ⁹Nggu ewota manụ ono, aawuje l’ishi ono; wụa l’ụlo-ékwà ono yẹle iphemiphe obule, nụ iya nụ; shi ẹge ono doo yẹle iphe, bụ iphe, nọ iya nụ nsọ; t’o dụ nsọ.
- ¹⁰Nggu awụkwaaphu ẹnya-ngweja ono, bụ ẹke ee-gwoje ngweja-ukfuru ono manụ yẹle ngwa iya l’o ha; shikwapụ ẹge ono doo ya nsọ; t’o bụru iphe, dụ nsọ nshinu.
- ¹¹Nggu awụkwaaphu eze efere ono yẹle okpa iya manụ; shi ẹge ono doo ya nsọ.
- ¹²“Nggu eduta Éronu yẹle unwu iya bya l’onu Ụlo-Ēkwà Ndzuko ono; ghụa ẹphe ẹhu.
- ¹³Nggu achita uwe ono, dụ nsọ ono yee Éronu; wụa ya manụ l’ishi gude doo ya nsọ; t’o bụru onye achijeru Nchileke ẹja l’ozi iya.
- ¹⁴Nggu edutakwapụ unwu iya yeshia ẹphe uwe-nlọkpuru phụ.
- ¹⁵Nggu awụa ẹphe manụ l’ishi ẹge ị wụru nna ẹphe; t’ẹphe bụru ndu achijeru Nchileke ẹja l’ozi iya. Manụ ono, ịi-wụ ẹphe l’ishi ono e-me ẹphe; t’ẹphe bụru ndu achijeru Nchileke ẹja l’ozi iya; tsube l’ogbo sweru ogbo.”
- ¹⁶Mósisu atuko iphe ono l’o ha mekota ẹge Ojejoje turu iya onu t’o mee ya.
- ¹⁷Yo be mbọku mbụ; l’onwa kẹ mbụ l’afa k’ẹbo; e woru ụlo-ékwà ono kpobe.
- ¹⁸Mósisu eworu ẹnya ẹke aa-kpobetsua ibo ụlo-ékwà ono; mę itso iya; kfubegbaa; bya akpobe iya ibo ono; bya eye iya iphe ono, ee-gude swebushia l’ibo ono; bya akpobekwa iya phụ itso ono.
- ¹⁹Yo wota ẹkwa ono phushia l’eli ụlo-ékwà ono; bya achita iphe phụ-chita ụlo-ékwà ono, bụ iya bụ ẹge Ojejoje sụru t’e mee ya.

- ²⁰Yọ pata ekemu ono ye l'ime Okpoko Oḡba-ndzụ ono; woru mgboro iya ono pyotsua l'okpoko ono; bya apata okfu okpoko ono, aa-nọdu akfụ ụgwo iphe, dị eji ono; sùbe l'eli iya.
- ²¹Yọ bya teke ono bya apata okpoko ono pabata l'ulo-ékwà ono; bya ewota ékwa ono gebuta Okpoko Ekemu ono; bụ iya bụ ẹge Ojejoje sụru iya t'o mee ya.
- ²²Mósisu abya apata teburu ono sùbe lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko ono l'uzo isheli; l'azu ékwa, e gude gebuta Ẹke-Kakọta-odu-Nsọ.
- ²³Yo woru buredi ono dobe Ojejoje l'ifu; bụ iya bụ ẹge Ojejoje sụru iya t'o mee ya.
- ²⁴Yọ pata iphe ono, eegvubeje urọku ono sùbe lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko ono l'uzo ohuda yele teburu ono ghagbabe iya ifu;
- ²⁵bya anọdu Ojejoje l'ifu l'ẹke ono mezitsua urọku, nọ iya nụ; bụ iya bụ ẹge Ojejoje tūru iya onu t'o mee ya.
- ²⁶Yọ patakwapu ẹnya-ngweja ono, e meru lẹ mkpọla-ododo ono sùbe l'ifu ékwa ono, e gude gebuta Ẹke-Kakọta-odu-Nsọ ono;
- ²⁷bya akpọọ ínsensu oku l'ẹnya-ngweja ono; bụ iya bụ ẹge Ojejoje ziru iya t'o mee ya.
- ²⁸Yo wota ékwa ono gude kochita onu ulo-ékwà ono;
- ²⁹bya eworu ẹnya-ngweja ono, bụ ẹke ee-gwoje ngweja-ukfuru ono sùbe lẹ mgboro onu Ụlo-Ékwà Ndzuko ono; bya egwooru Ojejoje ngweja-ukfuru yele ngweja-nri l'ẹnya-ngweja ono; bụ iya bụ ẹge Ojejoje tūru iya ekemu t'o mee ya.
- ³⁰Yọ bya apata eze efere ono sùbe lẹ mgbaku Ụlo-Ékwà Ndzuko ono yele ẹnyan-gweja ono, bụ ẹke ee-gwoje ngweja-ukfuru ono.
- ³¹Yọ bụru eze efere ono bẹ Éronu yele unwu iya; mẹ Mósisu gude kwọọ ẹka; kwọọ okpa.
- ³²Yọọ buje; teke ẹphe eme t'ẹphe bahụ lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko ono; m'ọ bụ t'ẹphe jenyabe ẹnyan-gweja ono, bụ ẹke ono, eegwoje ngweja-ukfuru ono ntse; ẹphe akwo-odu ẹka; kwọọ okpa; bụ iya bụ ẹge Ojejoje tūru ẹphe ekemu t'ẹphe meje iya.
- ³³Mósisu abya achitakwapu ékwa ogbodufu ono gude gebuta ogbodufu ulo-ékwà ono; mẹ ẹnyan-gweja ono mgburumburu; wotakwapu ékwa onu ogbodufu ono kochita onu iya. Yọ bụru iya bụ lẹ Mósisu arụ-ghee oru obu.

Odu-biribiri Ojejoje

- ³⁴Ya ndono; urukpu ono abya atso-kputa Ụlo-Ékwà Ndzuko ono; odu-biribiri Ojejoje abya eji ulo-ékwà ono.
- ³⁵Mósisu ta dị ike ye ishi lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko ono; kẹ l'urukpu tso-kputaru iya; odu-biribiri Ojejoje eji Ụlo-Ékwà Ndzuko ono ejiji.
- ³⁶Yọọ buje teke urukpu ono wukahuru l'eli ulo-ékwà ono; ndu Ízurelu akwalia.

37Ọ -buru l'urukpu ono ta tųgbudu; ęphe anọdu l'ęke ęphe nọ jeye mbọku, ọo-tųgbu.

38Ọ bu iya bu l'urukpu Ojejoje shi anọduje l'eli ọlo-ękwà ono l'eswe mgburumburu. O -be l'enyashi; yọ chalahaa l'ọbu ọku; dzuru ọlo ndu Ízurelu l'ọ ha. Yọ buru ęge ono b'o mekotaru iya jeye ndu Ízurelu ejegee ije ęphe ono.

Livítikosu

Livítikosu 1

Ngweja-ukfuru

- ¹Ojejoje eshi lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko kua Mósisu; sụ iya:
- ²“Owaa iphe, ii-kfuru unwu Ízurelu ndo-ọ: ‘O -nweru l'unu ha onye gude ngweja bya onu Ojejoje; t'onye ono kpụta eswi; m'ọ bụ aturu; m'ọ bụ egbu gude bya anị iya.
- ³“ ‘O -buru onye, bụ eswi b'ọ gude l'abyaru iya ogworu ngweja-ukfuru; t'onye ono kpụtakwa oke-eswi, ẹ ta adudu ntupo, nọ iya l'ehu; bya anụ l'onu Ụlo-Ékwà Ndzuko; k'ophu Ojejoje a-natakwanu iya.
- ⁴T'onye ono byibe anụ ono, ọ nuru t'ọ buru ngweja-ukfuru ono ẹka l'ishi. Aa-nata iya t'ọ nọ-chia ẹnya onye ono; buru iphe, ee-gude akfụ ugwo iphe, dụ ẹji, onye ono meshiru.
- ⁵T'onye ono nọdu Ojejoje l'ifu gbua oke-eswi ono. Unwu Éronu, bụ ndu achijeru Nchileke ẹja egude mee oke-eswi ono phephee mgburumburu l'ẹnya-ngweja l'ifu Ụlo-Ékwà Ndzuko ono.
- ⁶T'ọ swakwaa anụ ono akpọ; bushia anụ iya ibiribe ibiribe.
- ⁷Unwu Éronu, bụ onye achijeru Nchileke ẹja abya akpọbe ọku l'ẹnya-ngweja ono; woru nkụ doo ya.
- ⁸Ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono, bụ iya bụ unwu Éronu abya eworu anụ ono, e bushiru ebushi ono; mę ishi iya; mę ẹbà iya doo lẹ nkụ ono, e doru l'eli l'ẹnya-ngweja ono.
- ⁹Iphe-ephō iya; owaa ẹka iya; mę ọkpa iya bę onye ono e-gude mini saa asasa. Teke e metsuaru; t'onye achijeru Nchileke ẹja tuko iya l'ọ ha kpọo ọku l'ẹnya-ngweja ono; t'ọ buru ngweja-ukfuru; mbụ ngweja-ọku, mkpọ iya dụ Ojejoje mma.
- ¹⁰“ ‘O -buru l'ọo egbu; m'ọ bụ aturu bę onye ọbu gude abya ogwo ngweja-ukfuru; t'ọ bukwaru iphe, oo-wota bụ okee ya, ẹ to nweđu ẹke, ntupo nọ iya l'ehu.
- ¹¹T'onye ono kpụta iya je l'uzo isheli ẹnya-ngweja ono gbua ya Ojejoje l'ifu. Ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono eworu mee anụ ono phephee mgburumburu l'ẹnya-ngweja ono.
- ¹²T'onye ono bushia anụ ono ibiribe ibiribe. T'onye achijeru Nchileke ẹja chiru yele ishi iya; mę ẹbà iya doo l'eli nkụ ono, a kpọberu l'eli ẹnya-ngweja ono.
- ¹³Iphe-ephō iya; owaa ẹka iya; mę ọkpa iya bę onye ono e-gude mini saa asasa. Onye achijeru Nchileke ẹja atuko iya l'ọ ha kpọo ọku l'ẹnya-ngweja ono; t'ọ buru ngweja-ukfuru; mbụ ngweja-ọku, mkpọ iya dụ Ojejoje mma.
- ¹⁴“ ‘O -buru l'ọo anụ-ẹbà bę onye ọbu gude bya ogworu Ojejoje ngweja-ukfuru ọbu; t'ọ bukwaru ndo; m'ọ kwanu kparakobe bę oo-gude bya.

¹⁵T'onye achijeru Nchileke eja nwuta iya bya l'anya-ngweja ono; bya aswi-bufu iya ishi; kpoo ya oku l'anya-ngweja ono. Yo haa mee ya t'o lashi le mgboro anya-ngweja ono.

¹⁶T'o chifuta iya okpa-nri; nmashia ya ebà; woru iya wushi l'uzo anyanwu-ahata anya-ngweja ono; mbu l'eke ono, aawushije ntu ono.

¹⁷T'o shi l'ebà iya ono lajaa ya ebo t'o gheru onu. Ole t'e b'o lajashi iya ebo t'o nodu iche iche. T'onye achijeru Nchileke eja woru iya kpoo oku l'anya-ngweja; mbu l'eli nku ono, e doberu l'eli iya ono; t'o buru ngweja-ukfuru; mbu ngweja-oku, mkpo iya du Ojejoje mma.

Livitikosu 2

Ngweja-nri

¹“ O -buru ngweja-nri be onye obu gude bya ogworu Ojejoje; t'o bukwaru ntu akpe; be oo-gude bya. T'o gbashì iya manù; yekwa iya phù insensu.

²Teke o -metsuaru; t'o woru iya nu unwu Eronu, bu ndu achijeru Nchileke eja. T'onye achijeru Nchileke eja hata ntu akpe ophu jiru eka; gbashì iya manù; ye iya insensu; kpoo ya oku l'anya-ngweja ono; t'o no-chia anya-ngweja-nri; buru ngweja-oku, mkpo iya du Ojejoje mma.

³Ngweja-nri ono ophu wuduru nu a-buwaru ke Eronu ye le unwu iya. O du nsò nshinu; ke l'o shi le ngweja-oku, e gworu nu Ojejoje.

⁴“ Teke o bu ngweja-nri, e gheru le ntu-oku b'i gude bya; t'o bukwaru akara, e gude ntu witu, e te yedu iphe, ekoje buredi. T'e yekwa iya manù. Odumeka; t'o buru echa-mbeke, e te yedu iphe, ekoje buredi. T'e yekwa iya phù manù.

⁵Teke o bu le ngweja ngu bu ngweja-nri, e gheru le mbeji; t'o bukwaru ntu akpe, a gwokoberu manù; mbu ophu e te yedu iphe, ekoje buredi.

⁶Ii-gwepyashi iya egwepyashi; gbashì iya manù; ke l'o kwa ngweja-nri b'o bu.

⁷O -buru le ngweja ngu bu ngweja-nri, e shiru l'ite; t'o bukwaru ntu akpe, e yeru manù be ee-gude shia ya.

⁸O bu ngweja-nri, dugbaa ege ono be unu e-gudeje wotaru Ojejoje. Teke e gwotaru iya bya anu onye achijeru Nchileke eja; yo gude iya bya l'anya-ngweja ono.

⁹Onye ono, achijeru Nchileke eja ono eshi le ngweja ono hata ophu oo-hata je akpoo oku l'anya-ngweja ono; t'o buru ngweja-oku, mkpo iya du Ojejoje mma.

¹⁰Ngweja-nri ono ophu phoduru nu buwa ke Eronu ye le unwu iya. O du nsò nshinu; ke l'o shi le ngweja-oku, unu anu Ojejoje.

¹¹“ T'e b'o dukwa ngweja-nri, unu gude bya ogworu Ojejoje eja, unu e-yeje iphe, ekoje buredi. Unu be eyejekwa iphe, ekoje buredi; m'o bu manù-engu le ngweja-oku, unu anu Ojejoje.

¹²Unu e-shije l'iphe ọdungu, unu kpataru l'okfu unu bya egwooru Ojejoje ngweja akpuru-mbu. Ọlobu; unu ba akpokwa iya ọku l'anya-ngweja t'ọ buru ngweja, mkpo iya du Ojejoje mma.

¹³Unu yejekwa unu l'iphe bu ngweja-nri, unu abya onu Ojejoje; ke l'unu du ududu ndzu unu le Nchileke gbaru. Unu yejekwa unu l'iphe, bu ngweja, unu egwo egwogwo.

¹⁴“ ‘O -buru l'unu gude iphe ọdungu, unu kpataru l'okfu unu l'abya ogworu Ojejoje ngweja-nri; unu gbutakwa akpe, nokwadu l'onyingu; hua ahuhu; m'ọ kwanu tsua ya etsutsu gude gwoo ngweja-nri obu.

¹⁵Unu gbashijekwa iya manu; unu eyekwa iya phu insensu; ke l'ọ kwa ngweja-nri.

¹⁶T'onye achijeru Nchileke eja wotakota insensu ono; yo hata akpe ono, e tsuru etsutsu ono; meta manu gbash iya; kpo ya ọku l'ozori ngweja ono. O buakwa ngweja-oku, unu anu Ojejoje.

Livitikosu 3

Ngweja-ehu-agu

¹“ ‘O -buru ngweja-ehu-agu be madzu abya egwogwo; o -buru oke-eswi; m'ọ bu nne-eswi b'o gude bya; t'onye ono gudekwa ophu e-te nwedu ntupo.

²T'onye ono byibe anu ono eka l'ishi; gbua l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko ono. Teke e gbutsuaru iya; t'unwu Éronu, bu ndu achijeru Nchileke eja gude mee anu ono phephee l'anya-ngweja ono mgburumburu.

³T'o shi l'anu ono, e gude gwoo ngweja-ehu-agu ono bota anu, ngweja-oku nu Ojejoje. Iphe, oo-bota bu ebà, kwechiru iphe-epho iya; waa ophu nokota l'iphe-epho iya l'ọ ha.

⁴T'ọ botakwaphu akpuru-ose iya ephe ebo ye iya; me ebà ophu no l'uzo ose iya. T'o butakwaphu anyi iya yele akpuru-ose iya.

⁵T'unwu Éronu woru iya kpo ọku l'anya-ngweja l'eli ngweja-ukfuru ono, no l'eli nku ono, e doru l'oku ono; t'ọ buru ngweja-oku, mkpo iya du Ojejoje mma.

⁶“ ‘O -buru l'oo anu-ufu: okee ya; m'ọ bu nyee ya be madzu gude l'abya ogworu Ojejoje ngweja-ehu-agu; t'ọ nukwa ophu e-te nwedu ntupo.

⁷O -buru nwaturu be onye obu kpu bya onu ke ngweja obu; t'ọ kpukwaru iya bya Ojejoje l'ifu.

⁸T'onye ono byibe aturu ono eka l'ishi; woru iya gbua l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko ono. Teke e metsuaru; t'unwu Éronu gude mee anu ono phephee l'anya-ngweja ono mgburumburu.

⁹T'o shi le ngweja eh-agu ono buta anu, ee-gude gwooru Ojejoje ngweja-oku. Ebà iya l'ọ ha be ee-wotakota; bya eshi l'okpu ukfu iya gbujita ukfumodu iya l'ọ ha, bu eke ebà anoje. Ee-wotakota ebà, kwechiru iphe-epho iya; me ophu nokota l'iphe-epho iya.

- ¹⁰T'ò bọtakwaphu àkpùrù-ose iya ẹphe ẹbo ye iya; mẹ ẹbà, nọ l'uzo ose iya. T'ò tuko anyi iya yele àkpùrù-ose iya bọfuta.
- ¹¹T'onye achijeru Nchileke ẹja wota iya je akpọoru Ojejoje oku l'ẹnya-ngweja l'ò bu nri; mbu ngweja-oku, unu anu Ojejoje.
- ¹²“ ‘O -buru egghu be onye ophu kpu bya; t'onye ono kpatakwa iya phu bya Ojejoje l'ifu.
- ¹³T'onye ono byibe egghu ono ẹka l'ishi; woru iya gbua l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko ono. Teke e gbutsuaru iya; t'unwu Éronu wota mee ya phephee l'ẹnya-ngweja ono mgburumburu.
- ¹⁴Iphe, oo-shi l'egghu ono wota gude gwooru Ojejoje ngweja-oku bu ẹbà, kwechiru iphe-ẹpho iya; mẹ ophu nokota l'iphe-ẹpho iya.
- ¹⁵Yọ bọtakwaphu àkpùrù-ose iya ẹphe ẹbo ye iya; mẹ ẹbà, nọ iya nu, bu ophu nọ l'uzo ose iya. T'ò tuko anyi iya yele àkpùrù-ose iya ono bọfuta.
- ¹⁶T'onye achijeru Nchileke ẹja wota iya je akpọo oku l'ẹnya-ngweja; t'ò buru nri, e gworu ngweja-oku, mkpọ iya du Ojejoje mma. Ẹbà anu l'ò ha bukota ke Ojejoje.
- ¹⁷Ekemu-a bu ekemu, a-duru unu tsube l'ogbo sweru ogbo l'iphe bu ẹke unu nọ; bu iya bu t'unu ba atajekwa ẹbà iphe; unu te eri mee iphe.’ ”

Livítikọsu 4

Ngweja-iphe, du ẹji

- ¹Tò du iya bu; Ojejoje asu Mosisu:
- ²“Owaa iphe, ii-kfuru ndu Ízurelu ndo-o: ‘Teke o nweru onye meru ejo iphe l'amagama; daka-a ekemu Ojejoje turu; owaa ege o-duru iya:
- ³“ ‘O -buru l'oo eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja be meru iphe du ẹji; b'o shiakwa ege ono mee te ikpe nma oha l'ophu. T'onye ono kpatakwa oke-eswi, e-te nwedu ntupo wotaru Ojejoje t'ò buru ngweja ejo iphe ono, o meru ono.
- ⁴T'onye ono kpata oke-eswi ono gude bya Ojejoje l'ifu l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko ono. T'ò byibe oke-eswi ono ẹka l'ishi; gbua Ojejoje l'ifu l'ẹke ono.
- ⁵T'ò meta mee oke-eswi ono gude bahu l'ime Ulo-Ékwà Ndzuko ono.
- ⁶Teke o ruru; t'ò tsee mkpushi-ẹka le mee ono phee ugbo esaa l'ifu Ojejoje; mbu l'ifu ẹkwa ono, du nsọ ono.
- ⁷T'ò metakwaphu mee anu ono wuru ye le mpo ẹnya-ngweja insensu phu; mbu ẹnya-ngweja ono, nọ Ojejoje l'ifu le Ulo-Ékwà Ndzuko phu. T'ò pata mee ophu wuduru nu je awuru ye l'ukfu ẹnya-ngweja ẹke eegwoje ngweja-ukfuru, nọ l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko ono.

- 8Èbà oke-eswi ono, e gude egwo ngweja-iphe, dù ẹ̀jì ono; mbù ẹ̀bà, kwechiru iphe-ephò iya; mẹ ẹ̀bà, nọ iya l'ephò l'ọ ha bẹ oo-heshikota.
- 9T'ọ bọfu iya àkpùrù-ose iya ẹ̀phe ẹ̀bo; woshikota iya ẹ̀bà, nọ iya nù; mbù ọ̀phù nọ l'uzo ose iya. T'ọ tũko anyị iya yẹle àkpùrù-ose iya ono bọfuta.
- 10Ọ bụ ẹ̀ge ono, eeheshije ẹ̀bà l'oke-eswi, e gude egwo ngweja-ẹ̀hu-agu ono bụ ẹ̀ge ee-heshikwaphu ọwaa. Teke e metsuaru; t'onye ono, achijeru Nchileke ẹ̀ja ono wota iya je akpọo ọku l'ẹ̀nya-ngweja-ukfuru.
- 11Ọ̀phù bụ akpọ oke-eswi ono; anụ iya l'ọ ha jeye l'ishi iya; ẹ̀ka iya; ọ̀kpa iya; iphe-ephò iya; mẹ nshị iya;
- 12mbù anụ eswi ono l'ọ ha; bẹ oo-gude lufu alufu l'ọdu ndu Ízurelu ono. T'ọ gude iya je l'ẹ̀ke ẹ te merudu emeru; mbù l'ẹ̀ke ono, aawushije ntụ ono; je akpọo ya ọku l'eli ntụ ono.
- 13“ ‘Ọ -bùru l'ọo ndu Ízurelu mgburumgburu bẹ dakaru ekemu Ojejoje l'amagama; bẹ ikpe nmaakwaru ẹ̀phe; e guderu l'ẹ̀phe ta amadụ amama.
- 14Ọ -bùru l'ọ byaru bya edoo ẹ̀phe ẹ̀nya mbù iphe, ẹ̀phe meru; t'ẹ̀phe kpụtakwa nwa oke-eswi gude bya egwooru Nchileke ngweja-iphe, dù ẹ̀jì ono l'ifu Ụlo-Ékwà Ndzuko.
- 15Tẹ ndu bụ ọ̀gurennya Ízurelu byibe oke-eswi ono ẹ̀ka l'ishi l'ifu Ojejoje; gbua ya l'ẹ̀ke ono.
- 16Tẹ eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹ̀ja meta mee oke-eswi ono bahu lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko ono.
- 17Teke o ruru; t'ọ tsee mkpushi-ẹ̀ka lẹ mee anụ ono; phee ya ugbo ẹ̀saa l'ifu Ojejoje; mbù l'ifu ẹ̀kwa ono.
- 18T'ọ metakwaphu mee ono wùru ye lẹ mpo ẹ̀nya-ngweja phụ; mbù ẹ̀nya-ngweja ono, nọ Ojejoje l'ifu lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko ono. T'ọ pata mee ono ọ̀phù wuduru nù; wùru ye l'ukfù ẹ̀nya-ngweja-ukfuru, bụ ọ̀phù nọ l'ọnu Ụlo-Ékwà Ndzuko ono.
- 19T'onye ono, achijeru Nchileke ẹ̀ja ono woshikota ẹ̀bà anụ ono l'ọ ha kpọo ọku l'ẹ̀nya-ngweja ono.
- 20Ọ bụlephu ẹ̀ge o meru oke-eswi ono, e gude gwoo ngweja-iphe, dù ẹ̀jì ono bụ ẹ̀ge oo-me oke-eswi ọwaa. Ọ bụ ẹ̀ge ono bẹ onye ono, achijeru Nchileke ẹ̀ja ono e-shi kfuaru ẹ̀phe ụgwo ẹ̀jo iphe ọ̀bu, ẹ̀phe meru ọ̀bu; a gụkwuanuaru ẹ̀phe nvù.
- 21T'ọ pata anụ oke-eswi ono gude lufu l'azụ ọdu ndu Ízurelu ono; je akpọo ya ọku ẹ̀ge a kpọru oke-eswi k'ivuzọ phụ. Ọ kwa ngweja iphe, dù ẹ̀jì ọha; b'ọ bụ.
- 22“ ‘Ọ -bùru l'ọo onye ishi bẹ dakaru ekemu Ojejoje l'amagama; mee iphe Ojejoje, bụ Nchileke tũru l'ekemu t'ẹ b'e meshi bẹ ikpe nmaakwaru onye ọ̀bu.
- 23Ọ -bùru l'iphe, dù ẹ̀jì ono, o meru ono b'e meru; yo doo ya ẹ̀nya; iphe, oo-wota bụ mkpi, ẹ ta dudu ẹ̀ke ntupo nọ iya l'ẹ̀hu t'ọ bũru ngweja iya.

- ²⁴T'o byibe mkpi ono ẹka l'ishi woru iya gbua l'ẹke eegbuje anu, e gude egwo ngweja-ukfuru l'ifu Ojejoje. O kwa ngweja-iphe, du eji b'o bu.
- ²⁵T'onye achijeru Nchileke eja tsee mkpushi-eka le mee anu ono tee le mpo ɛnya-ngweja-ukfuru ono. Yo woru mee ono, wuduru nu ono ye l'ukfu ɛnya-ngweja ono.
- ²⁶Ebà anu ono l'o ha be oo-heshikota kpoo oku l'ɛnya-ngweja; ege a kpuru ke ngweja-ehu-agu phu. Onye achijeru Nchileke eja eshi ege ono kfua ugwo iphe, du eji obu, onye ophu meru obu; t'e shi ege ono gukwuanuru onye ono nvu l'iphe, du eji iya obu.
- ²⁷“ ‘O -buru l'o nweru onye Izurelu mmanu odo, meru iphe, du eji l'amagama; mbu mee iphe, Ojejoje turu ekemu t'e b'e meshi be ikpe nmaakwaru onye obu.
- ²⁸O -buru l'iphe, du eji ono, o meru ono b'e meru; yo doo ya ɛnya; iphe, oo-wota bu nyee egwu, e ta dudu eke ntupo no iya l'ehu; t'o buru ngweja k'iphe, du eji ono, o meru ono.
- ²⁹T'o byibe eka l'ishi anu ono; woru iya gbua l'ẹke eegbuje anu, e gude egwo ngweja-ukfuru.
- ³⁰T'onye achijeru Nchileke eja tsee mkpushi-eka le mee anu ono tee le mpo ɛnya-ngweja-ukfuru ono. Yo woru mee ono ophu wuduru nu wuru ye l'ukfu ɛnya-ngweja ono.
- ³¹T'o heshikota ebà, no l'anu ono; mbu ege ono, eemeje ke ngweja-ehu-agu ono. Te onye achijeru Nchileke eja kpoo ya oku l'ɛnya-ngweja; t'o buru ngweja, mkpo iya du Ojejoje maa; t'o shi ege ono kfua ugwo iphe, du eji, onye obu meru; k'ophu aagukwanuru iya nvu.
- ³²“ ‘Teke o bu aturu be onye obu gude bya anunu ke ngweja-iphe, du eji obu; te onye ono gudekwa ada aturu, e ta dudu eke ntupo no iya l'ehu.
- ³³T'o byibe eka l'ishi anu ono; woru iya gbua; t'o buru ngweja-iphe, du eji. Eke onodu gbua ya bu eke eegbuje anu, e gude egwo ngweja-ukfuru.
- ³⁴T'onye achijeru Nchileke eja tsee mkpushi-eka le mee anu ono tee le mpo ɛnya-ngweja-ukfuru ono. T'o wuru mee ono, wuduru nu ono ye l'ukfu ɛnya-ngweja ono.
- ³⁵Yo heshikota ebà, no l'anu ono ege ono, eemeje ke ngweja-ehu-agu ono. Onye achijeru Nchileke eja akpoo ya oku l'ɛnya-ngweja; t'o buru ngweja-oku, mkpo iya du Ojejoje maa; t'o shi ege ono kfua ugwo iphe, du eji, onye obu meru; k'ophu aagukwanuru iya nvu.

Livitikosu 5

Iphe, bu madzu -mee ya; yo gwoo ngweja-iphe, du eji

- ¹“ ‘O -buru le madzu phuru iphe, meru nu; m'o bu l'e meru t'o maru iphe, meru nu; a raa ya arara t'onye phuru nu bya agbaa ekebe; onye obu ta bya; be iphe obu tukookwaru iya l'ishi.

- 2“ ‘O -bụkwanuru l'o nweru onye denyiru ẹka l'iphe, aasọ nsọ; m'ọ bụ odzu anụ-egu-egbudu, aasọ nsọ; odzu iphe-edobe, aasọ nsọ; m'ọ kwanụ l'odzu iphe, awụ l'ephō, aasọ nsọ; l'amagama bẹ onye ọbu bụakwa onye aasọ nsọ; bụkwaruphu onye ikpe nmaru.
- 3“ ‘Teke bụ l'o denyiru ẹka l'iphe, aasọ nsọ, shi madzụ l'ẹhu l'amagama; m'ọ -ruhuru; iphe, aasọ nsọ ọbu dū iduagha bẹ ọo-bụakwa onye ikpe nmaru m'ọ maleruphu.
- 4“ ‘Onye ẹ-ta rīdu iphe ariri; kfu-buhulephu je eria angū l'owaa iphe ya e-me; m'ọ bụ iphe, dū mma; m'ọ bụ iphe, dū ẹji; ẹ tọ dukpodua m'ọ -ruhuru; ọ bụru egbe ngūnu bẹ onye ọbu riru angū ememe; l'ẹ b'ọ vuoduru ụzo rīa ya ariri; bẹ ikpe nmaakwaru iya; m'ọ maleruphu.
- 5“ ‘Iphe, bụ teke a nōnyaaru; madzụ abya amaru l'o nweru iphe ono, a gūshiru ono ọphu o meru; tẹ onye ono kfukwaa ya.
- 6Teke o kfutsuaru iya; t'ọ kputa ada egbu iya; m'ọ bụ ada aturu iya bya anụ Ojejoje t'ọ bụru ngweja-iphe, dū ẹji. Onye achijeru Nchileke ẹja eshi ẹge ono kfuā ụgwo iphe dū ẹji ọbu, onye ọbu meru ọbu.
- 7“ ‘O -būru l'ẹka te rudu onye ọbu lẹ nwaturu; t'ọ wotaru Ojejoje ndo labu; m'ọ bụ kparakobe ẹbo k'ejo iphe ono, o meru ono. Nanū bụ kẹ ngweja-iphe, dū ẹji; ọphu aburu kẹ ngweja-ukfuru.
- 8T'onye ono chiru ụnwenu ono je achẹe onye achijeru Nchileke ẹja. Onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono e-vuru ụzo gwoo ọphu bụ ngweja-iphe, dū ẹji. T'ọ swi-kwoo ya olu; ọle t'ẹ b'ọ bufukwa iya ishi.
- 9Yo meta mee ngweja-iphe, dū ẹji ono phee l'iku ẹnya-ngweja ono. Mee ọphu wuduru nū bẹ ọo-ha t'ọ lashī l'ukfu ẹnya-ngweja ono. O kwa ngweja-iphe, dū ẹji b'ọ bụ.
- 10Yo wota nwenu k'ẹbo gwoo ngweja-ukfuru; mee ya ẹge eemeje iya; shi ẹge ono gude iya kfuā ụgwo iphe, dū ẹji, onye ọbu meru; t'a gūaru iya nvu.
- 11“ ‘O -bụkwanuru l'onye ono ta adudu ike gbata ndo labu; m'ọ bụ kparakobe labu; t'onye ono wota ntū akpe, jiru ogbonga, e keru uzi iri; t'ọ bụru ngweja-iphe, dū ẹji, kẹ iphe ono, o meru ono. T'ẹ b'ọ yekwa iya manū; ọphu o yekwa iya ínsensu; kẹ l'ọ kwa ngweja-iphe, dū ẹji b'ọ bụ.
- 12T'onye ono gude iya wojeru onye achijeru Nchileke ẹja. T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono hata iya ọphu jiru iya ẹka t'ọ nọ-chia ẹnya-ngweja ono; yọ kpoo ya ọku l'eli ẹnya-ngweja; t'ọ bụru ngweja-ọku, unu anụ Ojejoje; kẹ l'ọ kwa ngweja iphe, dū ẹji.
- 13O kwa ẹge ono bẹ onye achijeru Nchileke ẹja e-shije kfuā ụgwo iphe, dū ẹji, onye ono meshiru; a gūaru iya nvu. Iphe phoduru nū lẹ ngweja ono a-buru kẹ onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono; ẹge ono, eemeje kẹ ngweja-nri ono.’ ”

Ngweja-ugwo

- 14Ojejoje abya ekfuru nū Mosisu; sū; iya:

¹⁵“O -buru l'o nweru onye ta nudu Ojejoje iphe, gbaru iya nu; shi ege ono mee iphe, du eji l'amagama; t'onye ono kputa egbu iya; m'o bu ebyila iya, e ta dudu ntupo, no iya l'ehu; bya anu Ojejoje t'o buru ngweja-ugwo. T'e gudekwa mkpola-ocha k'eze-ulo Nchileke maru aswa ebyila ono. O kwa ngweja-ugwo b'o bu.

¹⁶T'onye ono mekwazi iphe ono, o mesweru ono; ke l'e to nudu Ojejoje iphe, gbaru iya nu. Yo yekwakwa iya phu oke lanu l'uzo ise l'iphe ono; toko iya chiru nu onye achijeru Nchileke eja. Onye ono, achijeru Nchileke eja ono egude ebyila phu gwoo ngweja-ugwo; shi ege ono kfu ugwo iphe, du eji, onye ono meru; a guaru iya nvu.

¹⁷“O -nweru onye meru iphe, du eji; mbu l'o meru iphe, Ojejoje turu ekemu t'e b'e meshi; m'o -ruhuduru to ma amama; be ikpe nmaakwaru iya; iphe, du eji ono atukokwaru iya phu l'ishi.

¹⁸T'onye ono shikwa l'eke egbu iya me aturu iya no; kputa ebyila, e ta dudu ntupo, no iya l'ehu; t'o buru ngweja-ugwo. T'e gudekwa mkpola-ocha k'eze-ulo Nchileke maru aswa ebyila ono. T'o nu iya onye achijeru Nchileke eja t'o gude iya kfu ugwo iphe ono, o meru l'amagama ono; t'a guaru iya nvu.

¹⁹O kwa ngweja onye ikpe-nmaru b'o bu; ke l'ikpe nmaru onye ono l'ifu Ojejoje.”

Livitikosu 6

¹To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; su iya:

²“O -nweru onye meru iphe, du eji; shi ege ono meswee Ojejoje; mbu l'o dzuru madzu ibe iya ejo-ire l'iphe, a nuru iya t'o dobe; m'o bu t'o leta enya; odoo l'o naru madzu ibe iya nfu; m'o kwanu l'o riru madzu ibe iya uru;

³m'o bu l'o tututuru iphe, tufahuru etufahu; to kwe le ya phuru iya; odoo l'o kpapyaberu iphe, o meru gua enwa; odoo l'o meru iphe, dugbaa ege ono; shi ege ono mee iphe, du eji:

⁴onye ono, meru iphe, du eji ono; shi ege ono meta iphe, ikpe nmaru iya; bu iphe, oo-me bu t'o wolata iphe, o nataru le nfu; m'o bu ophu o ritaru l'uru; m'o bu ophu a nuru iya t'o leta enya; yo ria ya; m'o bu iphe onye odo, tufahuru nu; yo tututa iya;

⁵m'o bu iphe, dugbaa ege ono, o meru; kpapyabe iya gua enwa. T'onye ono kfukwaa ugwo iphe ono l'o ha. Yo wotafua ophu ha ege ono ugbo ise; tukobe iya; woru nu onye nwe iphe ono. Mboku, oo-kfu ugwo ono bu mboku ono, oo-gude ngweja-ugwo bya anunu ono.

⁶Ngweja-ugwo ono, oo-gworu Ojejoje ono be oo-wotaru onye achijeru Nchileke eja. T'o shi l'eke egbu iya me aturu iya no kputa ebyila, e ta dudu eke ntupo no iya l'ehu. T'e gudekwa mkpola-ocha k'eze-ulo Nchileke maru aswa ebyila ono.

⁷Onye ono, achijeru Nchileke eja ono abya anodu Ojejoje l'ifu kfu ugwo iphe, du eji, onye ono meru; l'a gukotaru iya nvu l'iphemiphe obule ono, o meru, ikpe iya nmaru iya ono.”

Ngweja-ukfuru

⁸Ojejoje abya ekfuru nū Mósísu; sù iya:

⁹“Owaa ekemu, ìi-tùru Éronu yèlè ùnwu iya: Ekemu owaa bù kẹ ngweja-ukfuru b'a tũ-doru iya: Tẹ ngweja-ukfuru nọdujekwa l'ọku l'ẹnya-ngweja ẹnyashi mgburumgburu jeye tẹ nchi bọhu. Ọku, nọ l'ẹnya-ngweja ono bẹ ee-me t'ọ nwu enwunwu tekenteke.

¹⁰Teke o ruru l'ùtsu; t'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono chita uwe iya ono, e meru l'òwúú ọcha ono yèlè nwiba phụ yee. Yọ bya ekpota ntụ, shi lẹ ngweja-ukfuru ono, bù ọphu ọku kepyashiru l'ẹnya-ngweja phụ; je asube l'iku ẹnya-ngweja ono.

¹¹Yọ bya eyefu uwe iya ono; chita uwe ọdo yee; pata ntụ ono lufu l'ọdu ndu Ízurelu ono; je asube l'ẹke ẹ te merudu emeru.

¹²T'ọku ono, nọ l'ẹnya-ngweja ono nwulekwaphu ẹge oonwu l'eli iya; t'ẹ b'e menyikwa iya emenyi. T'onye achijeru Nchileke ẹja yejekwa iya nkụ l'ùtsu mbọku-mbọku. Yọ bya eworu anụ ngweja-ukfuru doo giriri l'eli iya; l'ọ kpọkwaaphu ẹbà, shi l'anụ ngweja ẹhu-agu ọku l'eli iya.

¹³T'ọku ono nwujelephu l'eli ẹnya-ngweja ono mkpürumkpuru; t'ẹ b'ọ nyihujekwa anyihu.

Ngweja-nri

¹⁴“Owaa ekemu l'ẹge ee-gudeje egwo ngweja-nri ndọ-ọ: Ọ bù ùnwu Éronu a-nọduje Ojejoje l'ifu gwoo ngweja ono; l'ifu ẹnya-ngweja ono.

¹⁵T'onye achijeru Nchileke ẹja hata ntụ akpe ono, a gwọkoberu manụ ono ọphu jiru mkpoji-ẹka; wotakwaphu iphe bù ínsensu, e yeru lẹ ngweja-nri ono; je akpọo ọku l'ẹnya-ngweja ono t'ọ nọ-chia ẹnya-ngweja ono; buru ngweja, mkpọ iya dù Ojejoje mma.

¹⁶E -metsua; tẹ Éronu yèlè ùnwu iya ria ọphu wuduru nụ. Ole t'ẹphe be yekwa iya iphe, ekoje buredi; ẹke ẹphe a-nọdu ria ya abukwaru ẹke dù nsọ. T'ẹphe nọdukwa l'etezi Ụlo-Ékwà Ndzuko ria ya.

¹⁷T'ẹ b'e yekobekwa iya iphe, ekoje buredi; ghee. Ono bẹ mu nuru ẹphe t'ọ buru òkè iya nk'ẹphe lẹ ngweja-ọku ono. Ọ kakọta ọdu nsọ l'ọ bù ngweja iphe, dù ẹji; mẹ ke ngweja onye ikpe nmaru.

¹⁸Iphe bù onye, bù nwoke l'eri Éronu bẹ e-rije iya nụ. Ọ bù ẹge ono bẹ ee-meje iphe, bù ngweja-ọku, a nụ Ojejoje gbururu jeyewaru. Iphe bù onye denyiru ẹka lẹ ngweja ono bẹ ọakwa nsọ.”

¹⁹Tọ dù iya bù; Ojejoje abya ekfuru nū Mósísu ọdo; sù iya:

²⁰“Owaa bù ngweja, ndu eri Éronu e-gudeje gwooru Ojejoje mbọku, a wuru ẹphe manụ l'ishi: Iphe, ẹphe e-gudeje bù ntụ akpe, jiru nkere-iri ogbonga; t'ọ buru ngweja-nri; ẹge eegwoje iya mbọku-mbọku. Nkere-ẹbo ya bẹ l'ee-gwo l'ùtsu; gwoo nkere-ẹbo ya ọphu l'urenyashi.

²¹T'e ye iya ɔ mbeji; gwokobe iya manɔ ɔhuma; woru iya ghee egheghe pabata. Nggu abya eworu iya gwepyaasia egwepyaashi; gude bya egwooru Ojejoje; t'ɔ buru ngweja-nri, mkpɔ iya du Ojejoje mma.

²²Yɔ buru onye ono, bu eri Eronu ono, a wuru manɔ t'ɔ no-chia enya iya buru onye achijeru Nchileke eja ono be e-gwo ngweja ono l'onwiya. Iphe ono bu iphe, a toru okpa iya t'e tsoje jeye ɔ tutu yoyo. T'a kpokotajekwa iya oku l'ɔ ha.

²³Mbu l'iphe bu ngweja-nri, onye achijeru Nchileke eja gworu be aa-kpɔ oku l'ophu; t'e b'e rikwa iya eriri.”

Ngweja-iphe, du eji

²⁴To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru nu Mosisu; su iya:

²⁵“Kfuru Eronu ye ɔ unwu iya: L'owaa bu ekemu ke ngweja-iphe, du eji. O bu l'eke ono, eegbuje anu, e gude egwo ngweja-ukfuru ono bukwaphu eke ee-gbuje anu, e gude egwo ngweja-iphe, du eji; mbu l'aa-noduje Ojejoje l'ifu gbua anu obu. O kwa ngweja, kakota odu nsɔ b'ɔ bu.

²⁶T'onye achijeru Nchileke eja, bu iya gworu ngweja-iphe, du eji ono rikwaa ya. T'ɔ buru l'eke du nsɔ be oo-nodu ria ya. Eke oo-nodu ria ya bu l'etezi Ulo-Ekwà Ndzuko.

²⁷Iphe bu onye denyiru eka l'anu ono duakwa nsɔ. O -buru ɔ mee anu ono daru l'uwe; t'a nodukwa l'eke du nsɔ saa uwe obu.

²⁸O -buru ite, a kpuru l'ura b'e gude shia anu ono; t'a tukpokwaa ite obu. Teke o bu ite-igwe; t'e fuchaodu iya efucha; temanu e gude mini nmasaa ya anmasa.

²⁹Iphe bu ndu k'unwoke ɔ ndibe onye achijeru Nchileke eja l'ephe ha a-ta iya. O kwa ngweja, kakota odu nsɔ b'ɔ bu.

³⁰Ole; t'e b'e erikwa anu ngweja-iphe, du eji, e wobataru ɔ Ulo-Ekwà Ndzuko gude kfuwa ugwo iphe, du eji ɔ Eke-du-Nsɔ. T'a kpokwaa ya oku.

Livitikosu 7

Ngweja-ugwo

¹“Owaa bu ekemu ke ngweja-ugwo. O kwa ngweja, kakota odu nsɔ b'ɔ bu.

²O bu l'eke, eegbuje anu, e gude egwo ngweja-ukfuru ee-gbuje anu, e gude egwo ngweja-ugwo. E pheehee mee ya l'enya-ngweja ono mgburumgburu.

³Eba anu ono l'ɔ ha be ee-gude gwokotaru Nchileke; mbu eba, shi l'ukfumodu iya; me ophu kwechiru iphe-epho iya;

⁴me akpuru-ose iya ephe ebo ye eba, no iya l'uzo ose iya; waa anyi iya be aa-tuko ye akpuru-ose iya wota.

⁵T'onye achijeru Nchileke eja tukokwa iya kpoo oku l'enya-ngweja; t'ɔ buru ngweja-oku; nu Ojejoje. O kwa ngweja-ugwo b'ɔ bu.

⁶Iphe bụ nwoke lę ndu achijeru Nchileke ęja e-rije iya. Ọ bụ l'ęke dų nsọ bę aa-nọduje ria ya; kę l'ọ bụ ngweja, dushi nsọ ike.

⁷“Ọ bụlekwapu ęge ono, a tųru ọnu t'e meje iphe ngweja iphe, dų ęji ono bụ ęge ee-meje kę ngweja ikpe-anmanma. Yọ bųru onye achijeru Nchileke ęja, gude iya akfu ųgwo iphe, dų ęji ono bę e-nweru iya nų.

⁸Ọ bụ onye achijeru Nchileke ęja, gworu madzų ngweja-ukfuru e-nweru akpọ iya.

⁹Iphe bụ ngweja-nri, e gheru lę ntų-ọku; ọphu e shiru l'ite; m'ọ kwanų ọphu e gheru lę mbeji bųkwa onye achijeru Nchileke ęja, gworu iya nų nwe iya.

¹⁰Iphe bụ ngweja-nri, a gwọkoberu manų; mę k'ọkponku; tųkokwaruphu bųru k'ųnwu Éronu l'ęphe ha. T'ęphe kejekwa iya ęnya-nhamųha.

Ngweja-ęhu-agu

¹¹“Owaa bụ ekemu kę ngweja-ęhu-agu, madzų gude bya ọnu Ojejoje.

¹²Ọ -bųru l'onye ọbu anų iya t'o gude kele Ojejoje ekele; bę iphe, onye ono e-gude tsoru iphe ngweja ono bụ akara, a gwọkoberu manų. T'e ye iya iphe, ekoje buredi; ęcha-mbeke, e meru manų; ye iya iphe ekoje buredi; waa akara, e gude ntų akpe, a gwọkoberu manų ọhuma ọhuma.

¹³Oo-gudekwaphu akara, e yekoberu iphe, ekoje buredi lę ngweja-ęhu-agu ono, o gude kele Ojejoje ono.

¹⁴T'o shije lę ngweja ono wota akara lanų l'iphe ngweja ono l'iche l'iche woru gwoo t'ọ bųru ngweja, e gworu nų Ojejoje. Ọ bụ onye ono, achijeru Nchileke ęja, pheru mee ngweja ęhu-agu phų e-ri iya.

¹⁵Anų ngweja-ęhu-agu ono, o gude bya okele Ojejoje ekele ono bę aa-takọta lę mbọku, a nųru iya Ojejoje. T'ę b'ọ dųkwa ọphu aa-ha t'ọ nọdu jeye l'ųtsu.

¹⁶“Ole; ọ -bųkwanuru lę ngweja onye ọbu bụ ngweja, o gude eme iphe, o riburu angu ememe; m'ọ kwanų ngweja, ọ tųru obu iya ama bya agwagwa; t'a taa anų ono mbọku, a nųru iya. Ọ -bųru l'ę ta tagedu iya; t'a tafųfua ya nchi-ta-abọhu iya.

¹⁷Teke ọ bụ l'ọ phọdukwaduru-a lę mbọku k'ęto ya; t'a kpọọ ya ọku.

¹⁸Ọ -bųru l'o nweru anų ngweja ęhu-agu ono ọphu a taru lę mbọku k'ęto bę aa-jikakwa ngweja ọbu; ta gų iya eyeru onye gworu iya nų. Ọo-bųru ahųma b'o meru; yọ bųru onye riru iya nų bę iphe, dų ęji, o meru a-tų-koru l'ishi.

¹⁹“Anų ono ọphu ruru l'iphe, aasọ nsọ; t'ę b'a atakwa iya atata; t'e wokwaru iya kpọọ ọku. Ole ọ -bųkwanuru l'ọo anų ọdo; t'onye ę taa sọdu nsọ taa ya.

²⁰Ọ -nweru onye aasọ nsọ, taru anų ngweja-ęhu-agu kę Ojejoje; t'e bufukwa iya lę ndu nk'ia.

²¹Ọ -nweru onye denyiru ęka l'iphe, aasọ nsọ; mbų iphe dų l'ọ bụ iphe, aasọ nsọ, shi madzų l'ęhu; m'ọ kwanų anų, aasọ nsọ; m'ọ bụ iphe ọdo, bugbaa iphe, aasọ nsọ; o -

metsua bya ataa anụ ono, e gude gwooru Ojejoje ngweja-ẹhu-agu ono; t'e bufukwa onye ọbu lẹ ndu nk'ia."

²²Tọ dụ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; sụ iya:

²³"Kfuaru ndu Ízurelu sụ ẹphe-a: Unu ba atajekwa ẹ̀bà iphe; mbụ iphe, dụ l'ọ bụ ẹ̀bà eswi; m'ọ kwanụ ẹ̀bà aturu; m'ọ bụ ẹ̀bà eghe.

²⁴Ọ -buru ẹ̀bà anụ, nwuhuru l'onwiya; m'ọ bụ ọphu anụ-egu-egbudu gburu; bẹ unu nwekwaru ike gude iya mee iphe ọdo; ọlobu; unu ba atsokwa iya ọnu.

²⁵Iphe bụ onye taru ẹ̀bà anụ, e gude gwoo ngweja-ọku; nụ Ojejoje; t'e bufukwa iya lẹ ndu nk'ia.

²⁶Iphe bụ ẹke unu laru; ẹke unu laru; unu be erijekwa mee-iphe; mbụ mee ẹnu; m'ọ bụ mee anụ.

²⁷Onye riru mee-iphe; unu bufukwa onye ono lẹ ndu nk'ia."

²⁸Tọ dụ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; sụ iya:

²⁹"Kfuaru ndu Ízurelu sụ ẹphe-a: Onye gude ngweja-ẹhu-agu abya ogworu nụ Ojejoje; t'ọ wotakwa ẹka iya ọphu ruberu Ojejoje gwooru iya;

³⁰mbụ t'ọ gude ẹka iya wota ngweja-ọku nụ Ojejoje. Yo wota ẹ̀bà iya; waa ńdụ iya nụ Ojejoje; woru ńdụ iya ono màà àmàmà l'ifu Ojejoje t'ọ buru ngweja-amama.

³¹Onye achijeru Nchileke ẹja ewota ẹ̀bà iya ono kpoo ọku l'ẹnya-ngweja. Ọbule ńdụ iya bụ kẹ Éronu yele unwu iya.

³²T'unu kwata ụtakfu ẹka-utara anụ ngweja-ẹhu-agu unu ono woru nụ onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono t'ọ buru utu, a turu iya.

³³Nwatibe Éronu onye ọphu gude mee anụ ono yele ẹ̀bà iya je egwoo ngweja-ẹhu-agu ọbu bẹ aa-nụ ụtakfu ẹka-utara iya ono t'ọ buru òkè iya nk'ia;

³⁴kẹle ya shiwa lẹ ngweja-ẹhu-agu ono, ndu Ízurelu egwojeru nụ iya ono wota ńdụ iya ono, aamàjẹ àmàmà ono yele ụtakfu iya ono, a turu l'utu ono; woru nụ Éronu yele unwu iya; t'ọ buru òkè-iphe, ẹphe e-ketaje l'ẹka ndu Ízurelu jeye lẹ tutu yoyo.

³⁵Qwaa bụ òkè-iphe, shi lẹ ngweja-ọku, aanụ Ojejoje, bụ ọphu e doberu t'a nuje Éronu yele unwu iya; keshinu mboku, a ọfutaru ẹphe iche; t'ẹphe buru ndu achijeru Nchileke ẹja jejeru Ojejoje ozi.

³⁶Mboku ono, a wuru ẹphe manụ l'ishi ono bẹ Ojejoje turu ekemu sụ tẹ ndu Ízurelu nuje ẹphe ẹke ono t'ọ buru òkè-iphe ẹphe; mẹ t'ọ bukwaruphu ẹge ono bẹ aa-nuje iya unwu ẹphe shita l'ogbo sweru ogbo jeye lẹ tutu yoyo."

³⁷Ono bụ ekemu, ee-tsoje teke eegwo ngweja-ukfuru; ngweja-nri; ngweja-iphe, dụ ẹji; ngweja-ugwo; ngweja, e gude eme madzụ t'ọ buru onye achijeru Nchileke ẹja; mẹ ngweja-ẹhu-agu;

³⁸bụ iya bụ ekemu ono, Ojejoje tūru nū Mósísu lẹ Ugvu Sáyínayi lẹ mbọku ono, ọ sūru tẹ ndu Ízuru lẹ wotaru yẹbe Ojejoje ngweja l'echi-ẹgu Sáyínayi ono.

Livítikọsu 8

Eedobe ndu achijeru Nchileke ẹja nsọ

(Awụ 29:1-37)

¹Tọ dū iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru Mósísu; sụ iya:

²“Duta Éronu yẹle unwu iya; nggu achita uwe ndu achijeru Nchileke ẹja; nggu ewota manụ ọwu l'ishi ono; nggu akputa oke-eswi ono, ee-gude gwoo ngweja-iphe, dū ẹji ono; waa ebyila labụ ono; nggu apata nkata buredi ono, ẹ te yedu iphe, ekoje buredi ono.

³Nggu ekukoo ndu Ízuru l'ẹphe ha t'ẹphe dzukobe l'ọnu Ulo-Ékwà Ndzuko.”

⁴Mósísu abya emekota ẹge ono, Ojejoje ziru iya t'o mee ono. Ndu Ízuru abya edzua l'ifu Ulo-Ékwà Ndzuko ono.

⁵Mósísu asụ ndu Ízuru: “Ọwaa iphe, Ojejoje sūru t'e mee ndọ-ọ.”

⁶Yọ bya eduta Éronu yẹle unwu iya lufuta; bya egude mini ghua ẹphe ẹhu.

⁷Yo wota uwe ime-ẹhu ono yee Éronu; bya egude gbiriri ẹkwa-ukfu ono kebuta iya. Yọ bya ewota uwe-nlọkpuru yepyabe iya; bya ewota uwe-ukuvu ono yechita l'uwe-nlọkpuru ono; gude wẹrere ẹkwa ono, ee-gude tū-buta uwe-ukuvu ono l'ukfu ono; gude tū-buta iya.

⁸Yo wota uwe-ọkpoma ono yekwaa ya phu; bya ewota ido Urimu; mẹ Tumimu ye l'uwe-ọkpoma ono.

⁹Yọ bya eworu okpu-ẹkwa ono kpube iya; bya eworu iphe ono, dū l'ọ bụ ekwekwerekwe, e meru lẹ mkpọla-ododo ono; mbụ okpu ono, dū nsọ ono; libe l'okpu-ẹkwa ono l'uzo ifu, bụ iya bụ ẹge Ojejoje tūru Mósísu ekemu sụ t'o mee ya.

¹⁰Ya ndono; Mósísu ewota manụ ọwu l'ishi ọbu; bya awukota l'ulo-ẹkwà ono; mẹ iphemiphe ọbule, nọkota iya nū; shi ẹge ono mee ya; yọ dukota nsọ.

¹¹Yo meta manụ ono phee ugbo ẹsaa l'ẹnya-ngweja ono; yeru ngwa iya l'ọ ha; mẹ eze efere ono yẹle ọkpa iya; shi ẹge ono mee ya; yọ dukota nsọ.

¹²Yọ bya ewota manụ ọwu l'ishi ono wua Éronu l'ishi gude mee ya; yọ dū nsọ.

¹³Ya ndono; Mósísu abyakwaphu bya eduta unwu Éronu dufuta; bya eworu uwe-nlọkpuru yeshia ẹphe; bya egude gbiriri ẹkwa-ukfu webegbaa ẹphe; bya ewota ẹkwa-okpu kpubegbaa ẹphe l'ishi; bụ iya bụ ẹge Ojejoje tūru Mósísu ọnu t'e mee ya.

¹⁴Yọ bya akputa oke-eswi ono, ee-gude gwoo ngweja-iphe, dū ẹji ono bya; Éronu yẹle unwu iya eworu ẹka byabẹ oke-eswi ono l'ishi.

- 15**Mósisu eworu oke-eswi ono gbua; bya emeta mee ya gude mkpushi-ẹka iya tee ya lẹ mpo, nọgbaa l'ẹnya-ngweja ono; shi ẹge ono swafu mmeru, nọ iya nọ. Yọ bya eworu ophu phoduru nọ wua l'ukfu ẹnya-ngweja ono; gude mee ya; yọ du nsọ; kfuwa ugwo iphe, du eji; shi ẹge ono swafu mmeru, nọ iya nọ.
- 16**Mósisu abya eheshikota ẹbà, nọ l'iphe-ẹpho iya l'ọ ha; bọtakwaphu anyi iya; me àkpùrù-ose iya ẹphe ẹbo; me ẹbà, nọkota iya nọ; woru kpoo oku l'ẹnya-ngweja ono.
- 17**Yọ buru anu oke-eswi ono; waa akpo iya yele nshi iya; b'o gude je akpoo oku l'azu odu ndu Ízurelu; bu iya bu ẹge Ojejoje kfuru Mósisu t'o mee ya.
- 18**Yọ bya akputa ebyila ono, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru ono; Éronu yele unwu iya abya eworu ẹka byabe ebyila ono l'ishi.
- 19**Mósisu egbua ebyila ono; nakobe mee; pata mee ya ono phedzuru lẹ mgberemeku ẹnya-ngweja ono mgburumgburu.
- 20**Yo gbubushia anu ebyila ono ibiribe ibiribe; bya eworu ishi iya yele ibiribe ibiribe iya ono; me ẹbà iya kpokota oku.
- 21**Yo gude mini saa iphe-ẹpho iya; me ẹka iya yele okpa iya asasa; bya achiko anu ebyila ono kpoo oku l'ẹnya-ngweja ono; yọ buru ngweja-ukfuru, a nuru Ojejoje; mbu ngweja-oku, mkpo iya du Ojejoje mma; bu iya bu ẹge Ojejoje turu Mósisu ekemu t'o mee ya.
- 22**Yọ bya akputa ebyila odo. Ebyila onanu bu ophu ee-gude mee Éronu yele unwu iya t'ẹphe buru ndu achijeru Nchileke eja. Éronu yele unwu iya eje eworu ẹka byabe iya l'ishi.
- 23**Mósisu egbua ebyila ono; bya ewota mee ya gbashi Éronu l'atakpa-nchi ẹka-utara; mkpushi-ẹka ezeke-ẹka ẹka-utara; me mkpushi-okpa ezeke-okpa ẹka-utara.
- 24**Mósisu edufutakwaphu unwu Éronu; bya etekwaaphu ẹphe mee ono l'atakpa-nchi ẹka-utara; mkpushi-ẹka ezeke-ẹka ẹka-utara; me mkpushi-okpa ezeke-okpa ẹka-utara. Mósisu abya eworu mee ono phedzuru lẹ mgberemeku ẹnya-ngweja ono mgburumgburu.
- 25**Yo wota ẹbà iya; mbu ẹbà, shi l'ukfumodzu iya; me ophu nọkota l'iphe-ẹpho iya l'ọ ha; bọtakwaphu anyi iya; waa àkpùrù-ose iya ẹphe ẹbo yele ẹbà, nọkota iya nọ; wota utakfu ẹka-utara iya tukwase iya.
- 26**Yo je lẹ nkata ono, e yeru buredi, ẹ te gudedu iphe, ekoje buredi ghee, nọ Ojejoje l'ifu ono; bya ewota ishi buredi lanu; wotakwaphu ishi akara lanu l'akara ono, a gwokoberu manu ghee ono; waa ẹcha-mbeke lanu. Yo wota iya yekobe l'ẹbà iya phu yele utakfu ẹka-utara iya phu.
- 27**Yọ tuko iphemiphe ono l'ọ ha de Éronu yele unwu iya l'ẹka; ẹphe abya eworu iya maa amama l'ifu Ojejoje t'ọ buru ngweja-amama.

²⁸Mósisu abya anata ẹphe iphemiphe ono; chikota yẹle ngweja-ukfuru phụ kpoo oku l'enyangweja ono; yọ buru ngweja, e gude mee madzu t'ọ buru onye achijeru Nchileke ẹja; mbu ngweja-oku, mkpo iya du Ojejoje mma.

²⁹Yo wotakwaphu ndu iya, bu iya bu oke, a heru Mósisu l'ebyila ono, e gude mee Eronu phe t'ephe buru ndu achijeru Nchileke ẹja ono; makwaaphu amama l'ifu Ojejoje; t'ọ buru ngweja-amama; bu iya bu ẹge Ojejoje turu Mósisu l'ekemu t'o mee ya.

³⁰Ya ndono; Mósisu abya emeta manu, owu l'ishi ono; bya emetakwaphu mee ono, no l'enyangweja ono; bya eworu phee Eronu yẹle unwu iya l'ehu; me l'uwe ẹphe. Yo mee Eronu yẹle uwe iya; mee unwu iya phe l'uwe ẹphe; ẹphe adukota nsọ.

³¹Mósisu asu Eronu yẹle unwu iya: “Unu je eshia anu ono l'ifu Ulo-Ékwà Ndzuko. Unu anodu l'ẹke ono taa ya yẹle buredi ono, no le nkata ono, e yeru ngweja, e gude mee unu t'unu buru ndu achijeru Nchileke ẹja ono; bu iya bu ẹge ya turu ekemu su te Eronu yẹle unwu iya riye iya.

³²Anu ono yẹle buredi ono ophu phoduru nu; be unu e-woru je akpoo oku.

³³Unu be egbeshikwa l'ifu Ulo-Ékwà Ndzuko ono jeye ujiku esaa; teke ee-mege k'ome unu t'unu buru ndu achijeru Nchileke ẹja; ke l'ọ bu ujiku esaa; be ee-gude megee ya.

³⁴Iphe, e meru ntanu-a bu iphe, Ojejoje turu ekemu t'e mee; gude kfuwa ugwo iphe, du eji, unu meru.

³⁵Oo ya meru iphe, unu a-no l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko: eswe l'enyashi ujiku esaa; shi ẹge ono mee iphe, Ojejoje suru t'e meje; t'onwu be egbu unu; ke l'ọ kwa ẹge a turu iya l'ekemu ndono.”

³⁶Ya ndono; Eronu yẹle unwu iya emekota iphe, Ojejoje shi l'onu Mósisu su t'ephe mee.

Livitikosu 9

Ndu achijeru Nchileke ẹja awata ozi ẹphe

¹Yo be le mboku k'esato; Mósisu ekua Eronu yẹle unwu iya; me ndu bu ogurennya Izurelu.

²Yo su Eronu: “T'ọ kpata nwa oke-eswi gude gwoo ngweja-iphe, du eji yẹle ebyila, ii-gude gwoo ngweja-ukfuru. Oke-eswi ono me ebyila ono a-bu ophu e-te nwedu ntupo, no iya l'ehu; kpuru iya bya Ojejoje l'ifu.

³Kfuaru unwu Izurelu: T'ephe kpata mkpi t'e gude gwoo ngweja-iphe, du eji; unu akpata nweswi yẹle nwaturu. ẹphe ebo a-bugbaa ophu nowaru afa lanu; mbu ophu e-te nwedu ntupo, no iya l'ehu; gude je t'e gwoo ngweja-ukfuru.

⁴Unu akputakwaphu oke-eswi; waa ebyila, ee-gude gwoo ngweja-ẹhu-agu; t'e gude gwoo ngweja l'ifu Ojejoje; mekwaphu ngweja-nri, a gwokoberu manu; kele ntau ọwaa be Ojejoje e-koshikwa unu onwiya.”

⁵Ephe egwota iphe ono, Mosisu gushiru ono bya l'ifu Ulo-Ékwà Ndzuko. Iphe bu ndu Ízurelu l'ephe ha awufuta bya akuru Ojejoje l'ifu.

⁶Mosisu asu: “Owaa iphe, Ojejoje suru t'unu mee ndo-o; te ya koshikwanu unu ọdu-biribiri iya.”

⁷To du iya bu; Mosisu asu Éronu: “Tugbua je l'anya-ngweja ono je egwoo ngweja-iphe, du eji ngu obu yele ngweja-ukfuru ngu obu; gude kfuaru onwongu ugwo iphe, du eji yele ugwo iphe, du eji ndu Ízurelu. Gwoo ngweja ono gude kfu a ugwo iphe, du eji ephe; bu iya bu ege Ojejoje kfuru su t'e mee ya.”

⁸Ya ndono; Éronu abya ejee l'anya-ngweja ono; je egbua nwa oke-eswi ono, oo-gude gwoo ngweja-iphe, du eji nk'iya ono.

⁹Unwu iya abya apataru iya mee nwa oke-eswi ono. Yo gude mkpushi-eka meta mee ono tee le mpo, e mobegbaaru l'anya-ngweja ono; bya eworu mee ono ọphu wuduru nu; wuru ye l'ukfu anya-ngweja ono.

¹⁰Yo bya eworu ebà anu ono, o gude gwoo ngweja-iphe, du eji ono; owaa akpuru-ose iya ephe ebo; me anyi iya; kpoo oku l'anya-ngweja ono; bu iya bu ege Ojejoje turu Mosisu onu t'e mee ya.

¹¹Anu iya; me akpo iya; b'o kporu oku l'azu ọdu ndu Ízurelu.

¹²Éronu akputa anu ono, oo-gude gwoo ngweja-ukfuru ono gbua. Unwu iya abya apataru iya mee anu ono; yo bya ephephee ya l'anya-ngweja ono mgburumburu.

¹³Ephe ahaa anu ngweja-ukfuru ono nanu nanu chitaru iya; jeye l'ishi iya. Yo toko iya l'o ha kpoo oku l'anya-ngweja ono.

¹⁴Yo gude mini saa iphe-epho iya asasa; me eka iya; me okpa iya; bya akpokwaa ya phu oku l'eli ngweja-ukfuru ono, nohawa l'anya-ngweja ono.

¹⁵Éronu egwofuta iphe ngweja ndu Ízurelu; kputa egbu ono, oo-gude gwoo ngweja-iphe, du eji nk'ephe ono gbua; gude iya gwoo ngweja-iphe, du eji; ege ono, o gworu ke mbu phu.

¹⁶Yo bya akputa anu ono, oo-gude gwoo ngweja-ukfuru ono; gude iya gwoo ngweja obu ege a turu onu t'e meje iya.

¹⁷Yo wotakwaphu ngweja-nri ono; bya ahata iya ọphu jiru mkpoji-eka; kpoo ya oku l'anya-ngweja; a gufukwaru ngweja-ukfuru, eegwoje l'utsu.

¹⁸Yo bya egbua oke-eswi phu yele ebyila phu; gude gwooru ndu Ízurelu ngweja-ẹhu-agu. Unwu iya apataru iya mee anu ono; yo nata iya ephe phephee l'anya-ngweja ono mgburumburu.

¹⁹Éphe ewotakwaru iya phụ ẹ̀bà oke-eswi ono yẹ̀le k'ebiyila ono; mbụ ẹ̀bà, shi l'ukfumòdzu iya; mẹ ẹ̀bà, kwechiru iphe-ẹ̀pho iya; mẹfua àkpùrù-ose iya ẹ̀phe ẹ̀bo; mẹ anyị iya.

²⁰Éphe eworu ẹ̀bà anụ ono tukobe lẹ̀ ndú iya. Éronu abya eworu ẹ̀bà ono kpọọ ọ̀ku l'ẹ̀nya-ngweja ono;

²¹ọ̀le ndú iya ono; ọwaa ụtakfu ẹ̀ka-ụtara iya; b'o woru maa amama l'ifu Ojejoje t'ọ̀ buru ngweja-amama; bụ iya bụ ẹ̀ge Mósísu sùru t'e mee ya.

²²Tọ̀ dụ iya bụ; Éronu achilia ẹ̀ka imeli l'uzo ẹ̀ke ndu Ízurelu nọ; bya agọoru ẹ̀phe ọ̀nu; bya eshi l'ẹ̀ke o shi ogwo ngweja-iphe, dụ ẹ̀ji phụ yẹ̀le ngweja-ukfuru phụ; mẹ ngweja-ẹ̀hu-agu phụ; nyizita.

²³Mósísu yẹ̀le Éronu atụko bahụ l'ime Ụlo-Ékwà Ndzuko ono. Éphe alufutalephu; bya agọoru ndu Ízurelu ọ̀nu; Ojejoje ekoshi ndu ono l'ẹ̀phe ha ọ̀du-biribiri iya.

²⁴Ọ̀ku eshi Ojejoje l'ẹ̀ka daa bya ekee ngweja-ukfuru ono yẹ̀le ẹ̀bà ono, nọ l'eli ẹ̀nya-ngweja ono. Ndu Ízurelu apha iphe, meru nụ; gude ẹ̀hu-ọ̀tso-ẹ̀na tụa ụzu; dakọta kpurumu; kpubekota ifu l'alị.

Livítikọsu 10

Anwụhu Nadabu yẹ̀le Abihu

¹Unwu Éronu, bụ Nadabu; mẹ Abihu ewotatsua mbeji, aaguje ọ̀ku ẹ̀phe l'ẹ̀hu l'ẹ̀hu; bya amuru ọ̀ku ye iya; ye iya ínsensu. Obenu l'ọ̀ku ono, ẹ̀phe gude bya l'ifu Ojejoje ono bụ ọ̀ku, ẹ-ta dudu nsọ; bụ iphe Ojejoje sùru tẹ ẹ̀phe bẹ emejeshi.

²Ya ndono; ọ̀ku eshi Ojejoje l'ẹ̀ka bya eworu ẹ̀phe tsua; ẹ̀phe anọdu Ojejoje l'ifu l'ẹ̀ke ono nwụshihu.

³Mósísu asụ Éronu: “Ọ kwa iphe-a bẹ Ojejoje shi ekfu teke ono, ọ sùru: ‘Lẹ ndu abya iya ntse bẹ ya e-me t'ẹ̀phe maru lẹ ya dụ nsọ. Ya e-me tẹ ndu Ízurelu l'ẹ̀phe ha phụ ọ̀du-biribiri iya.’ ” Éronu anọdulephu nwa nggujungguji.

⁴Mósísu ekua Mishẹlu; mẹ Ẹluzafanu, bụ unwu Uzẹlu; sụ ẹ̀phe: “Unu pata odzu unwunne unu l'ụlo-ékwà Nchileke; pafụ l'ọ̀du ndu Ízurelu.” Uzẹlu ono bụ unwunne nna Éronu.

⁵Ya ndono; ẹ̀phe abya egude ẹ̀ka l'uwe-nlọkpuru ndu ono; pata ẹ̀phe pafushia l'ọ̀du ndu Ízurelu; bụ iya bụ ẹ̀ge Mósísu kfuru t'ẹ̀phe mee ya.

⁶Mósísu asụ Éronu yẹ̀le unwu iya; mbụ Eliyéza yẹ̀le Itama: “Unu ba ahakwa ẹ̀gbushi unu t'ọ̀ yagashihu ayagashihu; ọ̀phu unu alakakwa uwe unu alaka. Ọ dudu bẹ unu a-nwushihukwa; Ojejoje atụ-koshi ndu Ízurelu l'ẹ̀phe ha oke ẹ̀hu-eghughu iya. Ọ kwa unwunna unu; mbụ ndu Ízurelu l'ẹ̀phe ha a-ra ẹ̀kwa ndu ono, Ojejoje gude ọ̀ku kegbushia ono.

⁷Unu ba alufukwa alufu l'ifu Ụlo-Ékwà Ndzuko; a -nonyakwaa; unu anwushihu; kele Ojejoje wuru unu manụ l'ishi.” Yọ bụleruphu ege ono, Mósísu kfuru ono; be epe meru.

Ekemu ke ndu achijeru Nchileke eja

⁸Tọ dọ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru nọ Éronu; sọ iya:

⁹“Nngụbedua l'onwongu; me unwu ngu; unu ba angujekwa mee; ophu unu 'angujekwa iphe, eme l'enya; teke unu abahu le Ụlo-Ékwà Ndzuko. Odumeka be unu anwushihukwa. O bu ege ono be oo-du jeyewaru l'ogbo ophu etso unu.

¹⁰Oo ya bu; t'unu dokahuje iphe, du nsọ; yele iphe, e-ta adudu nsọ. Unu edokahukwaphu iphe, aasọ nsọ yele iphe, e ta asodu nsọ.

¹¹Unu ezije unwu Ízurelu iphe, bu ekemu ono l'ọ ha, bu ophu Ojejoje shi l'eka Mósísu tọaru epe.”

¹²Mósísu abya ekfuru yeru Éronu; me unwu iya ndu ophu phoduru nọ, bu iya bu Eliyéza yele Itama; sọ epe: “Unu wota ngweja-nri ophu phoduru nọ le ngweja-oku ono, a kporu oku nọ Ojejoje ono. Unu ria ya le mgboro enya-ngweja ono. Ole t'unu be eyekwa iya iphe, ekoje buredi. Ishi iya aburu l'ọ bu ngweja, du nsọ nshinu.

¹³Unu nodukwa l'eke du nsọ ria ya; ke l'oo iphe, ruberu ngu nọ; bya aburu iphe, ruberu unwu ngu; mbu ngweja-oku, aanu Ojejoje; ke l'oo ege a turu iya l'ekemu iya ndono.

¹⁴Obenu l'ọ bu nngụbedua; nggu l'unwu ngu: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi; a-taje ndu anu ono, e gude gwoo ngweja-amama ono yele utakfu iya ono, a nuru ono. Unu nodujekwa l'eke du nsọ taa ya; ke l'oo iphe, ruberu ngu nọ; bya aburu iphe, ruberu unwu ngu l'iphe, unwu Ízurelu gude bya ogwo ngweja-ehu-agu.

¹⁵Utakfu iya ono, a nuru ono; waa ndu iya ono, a maru amama ono be epe e-yekobeje ebà anu ngweja-oku ono wota; t'a maa amama l'ifu Ojejoje t'ọ buru ngweja-amama. Ono aburu nke ngu yele k'unwu ngu; buru iphe, ruberu unu gbururu jeye le gbururu, bu iya bu ege Ojejoje turu ekemu sọ t'e meje iya.”

¹⁶Mósísu akpaa ishi ege e meru eghu phu, e gude gwoo ngweja-iphe, du eji phu; bya amaru l'a kporu iya oku; ehulaha ya eghughu l'iphe, unwu Éronu ndu ophu nokwadu ndu meru; bu iya bu Eliyéza yele Itama. Yọ ji epe:

¹⁷“?Bu ngunu kparu iphe, unu ta nodudu l'ime ụlo-ékwà Nchileke taa anu ono, gude gwoo ngweja-iphe, du eji ono; keshinu o bu iphe, du nsọ nshinu; bya aburu iphe, a nuru unu t'unu gude safu iphe, du eji, ndu oha meru; shi iya kfu ugwo iphe, du eji epe l'ifu Ojejoje?

¹⁸Keshinu e te gudedu mee anu ono bahu le Eke-du-Nsọ be unu ga anodu l'ulo-ékwà Nchileke taa ya, bu iya bu ege ya turu l'ekemu.”

¹⁹Érõnu asu Mòsisu: “Ò kwa ntanụ-a bẹ ẹphe nọdu Ojejoje l'ifu gwoo ngweja-iphe, ụ́ ẹ́jì ẹphe yẹ́le ngweja-ukfuru ẹphe; yọ́ bya adakfuta iya ẹ́ge-a! Ndege ya taru anụ́ ngweja-iphe, ụ́ ẹ́jì ono ntanụ́; Ojejoje;?ọ́ ga anata iya-a?”

²⁰Mòsisu anụ́tsulephu iphe ono, o kfuru ono; yo ji iya ẹpho.

Livítikọ́su 11

Nri, aasọ́ nsọ́; mę́ ọ́phu, ẹ́ taa sọ́du nsọ́

(Dit 14:3-21)

¹Tọ́ ụ́ ẹ́jì iya ụ́; Ojejoje abya ekfuru yeru Mòsisu yẹ́le Érõnu; sụ́ ẹ́phe:

²“Unu kfuru ndu Ízurelụ́; sụ́ ẹ́phe: Ọ́waa ụ́ egbe anụ́, unu a-taję́ l'iphe, ụ́ anụ́, nọ́kota lę́ mgboko:

³Unu taję́ iphe, ụ́ anụ́, nweru ụ́jaragvu-ọ́kpa; mbụ́ anụ́, l'anwafutaję́ nri taphu azụ́ l'iphe, ụ́ unwu anụ́.

⁴O nwekwaru ndu ọ́phu anwafutaję́ nri taphu azụ́; ọ́phu ẹ́phe 'enwedu ụ́jaragvu-ọ́kpa; nwekwanuru ndu ọ́phu nweru ụ́jaragvu-ọ́kpa; ọ́phu ẹ́phe 'anwafutaję́du nri taphu azụ́. Unu ba ataję́kwa ndu onanu. Inya-kamelu bę́ anwafutaję́ nri taphu azụ́; obenu l'ọ́ to nwedu ụ́jaragvu-ọ́kpa. Ọ́o ya ụ́ l'ọ́ ụ́ anụ́, aasọ́ nsọ́ l'ẹ́ke unu nọ́.

⁵Unu ba ataję́kwa nchi-ògbà; kę́ l'ọ́onwafutaję́ nri taphu azụ́; obenu l'ẹ́ to nwedu ụ́jaragvu-ọ́kpa. Ọ́ ụ́ anụ́, aasọ́ nsọ́ l'ẹ́ke unu nọ́.

⁶Nggamanchi bụ́kwaphu anụ́, aasọ́ nsọ́ l'ẹ́ke unu nọ́; kę́ l'ọ́onwafutaję́ nri taphu azụ́; obenu l'ẹ́ to nwedu ụ́jaragvu-ọ́kpa.

⁷Ezi bụ́kwaphu anụ́, aasọ́ nsọ́ l'ẹ́ke unu nọ́; kę́ l'ọ́ nweru ụ́jaragvu-ọ́kpa; obenu l'ẹ́ tọ́o nwafutaję́du nri taphu azụ́.

⁸Anụ́ ono l'ọ́ ha bụ́kota anụ́, aasọ́ nsọ́ l'ẹ́ke unu nọ́; unu ba ataję́kwa anụ́ iya; ọ́phu unu 'edenyijekwa odzu iya ẹ́ka.

⁹“Ndu ọ́waa ụ́ anụ́ ndu ọ́phu unu a-taję́ ndọ́-ọ́ l'anụ́ ndu ọ́phu, bu lę́ mini; anụ́ nweru m̀kpó́ yẹ́le ọ́phu nweru ẹ́kiri; buru l'eze ẹ́nyimu; mę́ nggele. Unu taję́ ndu onanu.

¹⁰Obenu lę́ ndu ọ́phu l'ẹ́phe ha; mbụ́ ndu ọ́phu bu l'eze ẹ́nyimu; mę́ nggele; to nwe m̀kpó́; to nwe ẹ́kiri; mę́kpo iphemiphe ọ́bule, ụ́ iphe eje lę́ mini; mę́ iphe, ụ́ iphe, nọ́ ndzụ́; buru lę́ mini l'ọ́ ha bụ́kotakwa akpamara l'ẹ́ke unu nọ́.

¹¹Keshinu ọ́ ụ́ anụ́ akpamara; unu ba ataję́kwa anụ́ iya. T'odzu iya bụ́kwaruphu unu akpamara.

¹²Mbụ́ l'iphe ụ́ iphe, bu lę́ mini, ẹ́-te nwedu m̀kpó́; to nwe ẹ́kiri a-bụ́kotakwaru unu akpamara.

¹³“Ọ́waa unwenu ndu ọ́phu a-buru unu akpamara: unu ba ataję́kwa ndu onanu; kę́ l'ọ́ ụ́ akpamara. Ndu onanu ụ́ ugo; udele; udele-ojingu;

- 14mẹ egbe; ọwaa ivu l'udu iya l'udu iya;
- 15mẹkpo ọphegu l'udu iya l'udu iya;
- 16-18mẹ mgbashi-ujiku l'udu iya l'udu iya; mẹ ọnu ọolu; mẹ egbe-nwọku l'udu iya l'udu iya; mẹ ọgu-ikporo; mẹ ugo-mini;
- 19eze ọku-eswi-uda; mẹ apyara-nhọko l'udu iya l'udu iya; ovu; ọwaa utsu-nwankuta.
- 20“Iphe, bu ọgu, furu ẹbà; gude ọkpa ọno eje ije a-bukotaru unu akpamara.
- 21Ole o nwekwaru-a ọgu, furu ẹbà, gude ọkpa ọno l'eje ije, unu a-taje. Ọphu unu a-taje bu ọphu nweru ọgbatingu, oogudeje akfu nkfu.
- 22Ọphu unu a-taje bu igube l'udu iya l'udu iya; mẹ inyarinya l'udu iya l'udu iya; mẹ atsu-egu l'udu iya l'udu iya; waa mkpakparamatsu l'udu iya l'udu iya.
- 23Iphe bu ọgu ọdo, furu ẹbà; gude ọkpa ọno eje a-bukotaru unu akpamara.
- 24“Unwu iphe ono l'ọ ha e-me unu; unu aburu ndu aaso nsọ. Onye denyiru odzu iya ẹka be aa-nodu aso nsọ jeye l'urenyashi.
- 25Iphe bu onye pataru odzu iya a-sa uwe iya asasa. Onye ono a-buru onye aaso nsọ jeye nchi ejihu.
- 26Iphe bu anu, nweru ọpyi-ọkpa; to nwe ọjaragvu-ọkpa; ọwaa ọphu ta anwafutajedu nri taphu azu; t'ọ bukwaru unu anu, aaso nsọ. Iphe bu onye denyiru odzu iya ẹka a-bukwaruphu onye aaso nsọ.
- 27Iphe bu anu, nweru ọkpa ọno, bu ndu ọphu akọbeje nvo eje ije a-bukwaru unu anu, aaso nsọ. Onye denyiru odzu iya ẹka a-bukwaru onye aaso nsọ jeye nchi ejihu.
- 28Onye pataru odzu iya a-sa uwe iya asasa; yo buru onye aaso nsọ jeye nchi ejihu. Unwu anumanu ono a-bukotaru unu anu, aaso nsọ.
- 29“A -bya l'anu, awu l'epho; ndu ọwaa bu ndu ọphu unu a-nodu aso nsọ: ọphegu; okerekfu; ngwere l'udu iya l'udu iya;
- 30agu-ulo; awala; aghu; orinvuru waa ogube.
- 31Ndu onanu bukota anu, unu a-noduje aso nsọ l'anu, awu l'epho. Onye nweru ọphu o denyiru ẹka teke o nwuhuru anwuhu l'a-buru onye aaso nsọ jeye nchi ejihu.
- 32Iphe bu iphe ọphu nwuhuru anwuhu dapyaberu buakwa iphe, aaso nsọ; m'ọ bu iphe, e gude oshi pyia; m'ọ bu uwe; m'ọ bu akpo anu; m'ọ bu ẹda ukpo; mbukpo iphe, bu ngwo, e gude eme iphe; t'e dekwaa ya le mini; yo buru iphe, aaso nsọ jeye nchi ejihu; a tura ya.
- 33Teke o nweru l'ephe ha ọphu daru l'ite-ura; iphe bu iphe, no l'ite ono bukotaakwa iphe, aaso nsọ; unu tukpokwaa ite obu atukpo.
- 34Nri, mini shi l'ite ono denyiru buakwa nri, aaso nsọ. Iphe, bu iphe, aangụ angungu shi l'ite ono buakwa iphe-angungu, aaso nsọ.

- ³⁵Iphe, odzu anụ ono, a gushiru ono daru buakwa iphe, aasọ nsọ. Ọ -buru l'ọ daru l'ite-oku; m'ọ bu l'ekfu, eeshi ite t'a fọtakwa iya je atukposhia. Ọ buakwa iphe, aasọ nsọ. Unubedua a-nodukwanu asọ iya nsọ.
- ³⁶Enya eke mini eshije awushi; m'ọ bu nwogvu, mini ha nshinu ta buakwa eke, aasọ nsọ. Ọle onye denyiru odzu, daburu iya nụ eka be buakwa onye aasọ nsọ.
- ³⁷Ọ -nweru akpuru iphe, aaku akuku, odzu anụ ono daru be nebyi iphe ono ta buakwa iphe aasọ nsọ.
- ³⁸Obenu; ọ -buru l'e yewaru mini le nebyi iphe obu; odzu anụ ono adalahu iya b'ọ buakwa unu iphe, aasọ nsọ.
- ³⁹“Ọ -buru l'ọo anụ ophu a haru t'unu taje anụ iya be nwuhuru nụ be onye denyiru iya eka a-bukwaru onye aasọ nsọ jeye nchi ejihu.
- ⁴⁰Onye takwanuru odzu iya l'a-sa uwe iya asasa; buru onye aasọ nsọ jeye nchi ejihu. Onye patakwanuru odzu iya apata l'a-sakwaphu uwe iya; buru onye aasọ nsọ jeye nchi ejihu.
- ⁴¹“Iphe, bu iphe, awu l'epho a-bukotakwaru unu akpamara; t'e b'ọ dukwa onye e-ri iya eriri.
- ⁴²Unu ba atajekwa iphe, bu iphe, awu awuwu l'alị: ophu gude epho awu; m'ọ bu ophu gude okpa eno l'eje; m'ọ kwanu ophu gude igweligwe okpa eje; ke l'ọ tukoru buru akpamara.
- ⁴³T'e b'ọ dukwa iphe, awu l'epho, unu e-gude merua onwunu. Ophu unu 'egudekwa ephe mee onwunu ndu aasọ nsọ; t'unu be shi iya buru ndu e meruru emeru;
- ⁴⁴ke l'ọ kwa yebedua bu Ojejoje; bya aburu Nchileke unu. Ọo ya bu; unu dobe onwunu iche; unu adu nsọ; kele yebedua du nsọ. Unu be egudekwa iphe, awu l'epho; mbu ophu akpu wuruwuru l'alị merua onwunu;
- ⁴⁵ke l'ọ kwa yebedua bu Ojejoje, shi le Ijiputu dufuta unu te ya buru Nchileke unu. Ọo ya bu: ‘Unu dukwa nsọ; ke le yebedua dukwa nsọ.’
- ⁴⁶“Ono bu ekemu, a turu swibe anu; waa enu; me iphe, bu iphe, no ndzu, bu le mini; mekpọ iphe odo, bu iphe, awu l'epho; mbu ophu akpu wuruwuru l'eliphe;
- ⁴⁷t'e gude dokahu iphe, aasọ nsọ yele iphe, e taa sodu nsọ; dokahu anumanu, bu ophu ee-rije eriri; me ophu e tee rijedu eriri.”

Livitikosu 12

Osafu nwanyi, zedaru eku nturu

- ¹Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; su iya:
- ²“Kfuru yeru unwu Izurelu ege-a: Le nwanyi -tsuta ime bya amua nwata nwoke; t'ọ nokwaa abali esaa buru onye aasọ nsọ; ege ono, onoje teke nsọ eme iya ono; kele nturu no iya l'ehu.

³O -rua lẹ mbọku k'ẹsato; e bua nwata ọbu útsù.

⁴Teke ono; nwanyi ono abya anọ ụkporo abalì l'abalì iri l'eto t'e gude swafu iya nturu kẹ mee, laru iya nù. T'ẹ b'ọ dukwa iphe, e doberu nsọ, oo-denyi ẹka; ọphu t'ẹ b'ọ bahukwa lẹ Ụlo-dụ-nsọ jeye mbọku, nsọ k'ọsafu nturu iya a-gvù.

⁵“O -bùru l'ọo nwata nwanyi b'ọ mụru bẹ ọo-nọ ujiku iri l'ẹno bùru onye aasọ nsọ; bù iya bù ẹge aanọduje asọ iya nsọ teke nsọ eme iya. Iphe, ọo-nọ t'e gude safu iya mee, larù iya nù bù ụkporo abalì ẹto l'abalì ishingu.

⁶“Eswe mbọku ọsafu nturu iya ono gvùlephu; m'ọ bù nwata nwoke b'ọ mụru; m'ọ bù nwata nwanyi; tẹ nwanyi ono kpùta nwaturu, nọru afa lanù t'e gude gwoo ngweja-ukfuru. Yọ nwẹkwaaphu nwa ndo; m'ọ bù kparakobe; t'e gude gwoo ngweja-iphe, dù ẹji. T'o gude iya bya l'ifu Ụlo-Ékwà Ndzuko bya anù onye achijeru Nchileke ẹja.

⁷Onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono egude iphe ono gwoo ngweja nù Ojejoje gude kfua ụgwo iphe, dù ẹji, nwanyi ono meru. Teke ono; yọ bya aburu onye a safuru nturu lẹ mee, laru iya nù. Ono bù ekemu, nọru nwanyi, mụru nwata nwoke; m'ọ bù nwata nwanyi.

⁸“Teke bù l'onye ọbu ta adudu ike ọgbata nwaturu; t'ọ nwutaru iya kparakobe ẹbo; m'ọ bù ndo labù. T'a nwuta nanù gude gwoo ngweja-ukfuru; gude ọphu gwoo ngweja-iphe, dù ẹji. Onye achijeru Nchileke ẹja egude iya kfua ụgwo iphe, dù ẹji iya; yọ bùru onye, a safuru nturu.”

Livítikọsu 13

Onye ẹhu-labù eme

¹Tọ dù iya bù; Ojejoje abya ekfuru Mosisu yele Éronu; sù ẹphe:

²“O -bùru l'ọ nweru ọnya, nọ madzù l'ẹhu; m'ọ bù iphe, dù l'ọ bù ẹkpa; m'ọ bù iphe tukashiru iya poopoo l'ẹhu, bù iphe nweru ẹge ọo-dù; yọ ghọo ẹhu-labù; nọdu onye ono l'akpo-ẹhu; t'e dutakwa onye ọbu jekfu Éronu, bù onye achijeru Nchileke ẹja; m'ọ bù onye lanù l'unwu iya, bù onye achijeru Nchileke ẹja.

³T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono lee ẹnya l'ẹke iphe ọbu, nọ onye ono l'akpo-ẹhu ọbu. O -bùru l'ẹji, futaru l'ẹke ono ghọru aghọhu l'acha ụcha; tẹmanu ọ -bùru l'ẹke ono miru iya emimi; b'ọ bukwa ẹhu-labù; nọdu onye ono l'akpo-ẹhu. T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono lee ya ẹnya; gụa onye ono onye aasọ nsọ.

⁴Teke ọ bù l'akpo-ẹhu acha iya ụcha l'ẹke ọbu; e lee ya ẹnya t'o mi iya emimi; ọphu ẹji, nọ iya nù 'aghọdu aghọhu l'acha ụcha; t'onye achijeru Nchileke ẹja gù-chia onye ono ụlo abalì ẹsaa.

⁵O -be lẹ mbọku k'ẹsaa; t'onye achijeru Nchileke ẹja je elefua onye ono ẹnya l'ẹhu. Teke ẹhu-labù ono dukwadia ẹge ọ dù; t'ọ bakahu iya abakahu l'akpo-ẹhu; tẹ onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono gù-chifua ya ụlo ujiku ẹsaa ọdo.

⁶O -be lẹ mbọku k'ẹsaa; t'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono jekwaphu je elefua onye ono ẹnya l'ẹhu. O -buru l'ẹke ono, iphe ono nọ iya ono ekpekputawa iya ekpekputa; tọ bakahụ iya abakahu; t'onye achijeru ono, Nchileke ẹja ono gụa ya onye ẹ taa sọdu nsọ. Iphe, ọ bụ bụ iphe-ememe mmanu. T'onye ono saa uwe iya asasa; buru onye ẹ taa sọdu nsọ.

⁷O -bukwanuru l'iphe ono byaru bya abakahu abakahu; l'onye achijeru Nchileke ẹja phutsuaru iya sụ l'ẹ taa sọdu iya nsọ phụ; t'o lakwa azu je ekoshifua onwiya onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono ọdo.

⁸Teke onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono leri iya ẹnya bya aphua l'iphe ọbu aba iya ababa; t'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono gukwaa ya l'onye aasọ nsọ; ọ kwa ẹhu-labụ eme onye ono.

⁹“O -buru lẹ madzụ bẹ iphe eme iya l'akpo-ẹhu, bụ iphe, eswe nswe; t'e dukwaru onye ọbu jekfu onye achijeru Nchileke ẹja.

¹⁰T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono lee ya ẹnya. O -buru l'o nweru ọnya, nọ onye ono l'ẹhu, kweru igbagba-ọcha; bya emewaa; ẹji, nọ iya nụ; yọ ghoshwa aghoshi l'acha ụcha; ájì anọdu iya;

¹¹b'ọ kwa 'alagala ẹhu-labụ, eswe nswe nọ onye ono l'akpo-ẹhu. T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono gukwaa ya l'onye aasọ nsọ. T'ẹ b'o jekwa iya ọtu-chi ụlo; kẹ l'o buakwa onye aasọ nsọ.

¹²O -buru l'ẹhu-labụ ono voshiru madzụ l'akpo-ẹhu; tuko iya ẹhu dzuru; mbụ shi iya l'ishi dzuru iya ẹhu lufu l'okpa; iphe bụ ẹke onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono leri iya ẹnya abukotaru iya;

¹³t'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono lerekwaa ya ẹnya elere. O -buru l'iphe-ememe ono mewaru iya; kpọhu; ẹke ono achawa iya ụcha; t'ọ gukwaa onye ono onye ẹ taa sọdu nsọ; kẹ l'ọ buwa ichii-iphe nọ iya l'ẹhu; ẹ tọ buhedu ẹhu-labụ.

¹⁴O -bukwanuru l'o nweru teke a nọnyaaru; ájì alufuta iya l'ẹhu; b'ọ buakwa onye aasọ nsọ.

¹⁵Onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono -phulephu ájì ono; t'ọ gụa onye ono onye aasọ nsọ; kẹ l'ájì bụ iphe, aasọ nsọ. O kwa ẹhu-labụ eme onye ono.

¹⁶O -buru l'ájì ono nọnyaaru gbanwee; chalahaa ụcha; tẹ onye ọbu jekfukwa onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono.

¹⁷T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono lee ya ẹnya; ọ -buru l'ẹjo-ẹhu ọbu kpọhuwaru; chalahaa ụcha; tẹ onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono kfukwaa l'onye ono b'ẹ taa sọhedu nsọ. Teke ono; onye ono aburu onye ẹ taa sọdu nsọ.

¹⁸“A bya l'onye bụ iphe-etsetse shi tsee ya; yọ kawaa mma;

¹⁹a bya l'ẹke ono, iphe-etsetse shi tsee ya ono; yọ -buru l'ọ byaru bya afulia wata ọcha ụcha; m'ọ bụ l'o nweru ẹke acha kpalakpala; l'ekekwapu nwuswuswe; t'o jekwa je ekoshi iya onye achijeru Nchileke ẹja.

20T'onye ono, achijeru Nchileke eja ono lekwa ya ɛnya. Ọ -buru l'ẹke ono miru iya emimi; eji, nọ iya nọ agho agho l'acha ucha; t'onye ono, achijeru Nchileke eja ono gu onye ono onye aaso nsọ; ke l'ọ kwa ẹhu-labu lufutaru onye ono l'ẹke ono, iphe-etsetse shi tseta iya ono.

21Ọle; ọ -buru l'onye ono, achijeru Nchileke eja ono leri ɛnya l'ẹke ọbu; eji, furu l'ẹke ono ta ghọ agho; to mi iya emimi; yo kpekputa ekpekputa; te onye achijeru ono, Nchileke eja ono gu-chia onye ono ọlo ujiku ɛsaa.

22Ọ -buru l'ẹke iphe ọphu nọ iya byaru bya abakahu iya abakahu; te onye ono, achijeru Nchileke eja ono kfukwaa l'ọ bu onye aaso nsọ; ke l'ọ bu ẹhu-labu eme iya.

23Ọ -buru l'ẹke iphe ọphu nọ iya dulephu ẹge ọ du; to bakahu abakahu; a maru l'ọo ichii iphe-etsetse phu b'ọ bu. Te onye ono, achijeru Nchileke eja ono gu ya onye ẹ taa sọdu nsọ.

24“Teke bu l'oku huru madzu l'ehu; eke ono, oku huru iya ono achalaha ya kpalakala; l'ekewa iya phu nwuswuswe; m'ọ kwanu chalahaa ya ucha;

25t'onye achijeru Nchileke eja lekwa ya ɛnya. Ọ -buru l'ẹji, nọ l'ẹke ono ghoro agho chalahaa ucha; bya emia emimi b'ọ bukwa ẹhu-labu laru onye ono l'ẹke ono, oku huru iya ono. T'onye ono, achijeru Nchileke eja ono gukwa ya onye aaso nsọ; ke l'ọ kwa ẹhu-labu eme onye ono.

26Obekwanu l'ọ -buru l'onye ono, achijeru Nchileke eja ono leri iya ɛnya; eji, nọ l'ẹke ono ta ghọ agho l'acha ucha; to mi iya emimi; yo gbe kpekputawa ekpekputa; te onye ono, achijeru Nchileke eja ono gu-chia ya l'ulo ujiku ɛsaa.

27Ọ -be le mboku k'ɛsaa te onye ono, achijeru Nchileke eja ono lebaa ya ɛnya l'ehu. Ọ -buru l'ọoba iya ababa l'ehu; te onye ono, achijeru Nchileke eja ono gukwa ya onye aaso nsọ. Ọ kwa ẹhu-labu eme iya.

28Ọle; ọ -bukwanuru l'ẹke ono, iphe nọ iya ono dulephu ẹge ọ du; ọphu ọ bakaudu abakahu; yo gbechianu ekpekputawa ekpekputa; b'ọ bukwa oku ono, huru iya nọ ono switaru iya eswita. T'onye ono, achijeru Nchileke eja ono gukwa ya onye ẹ taa sọdu nsọ; ke l'ọo ichii oku phu b'ọ bu.

29Ọ -buru le nwoke; m'ọ bu nwanyi be onya nọ l'ishi; m'ọ bu l'agba;

30t'onye achijeru Nchileke eja lekwa ɛnya l'onya ọbu. Ọ -buru l'ọ miru emimi; eji, nọ onye ono l'ẹke ono adu manu-manu; bya adutsua nwulanwula; t'onye ono, achijeru Nchileke eja ono gukwa ya onye aaso nsọ; ke l'ọo ejo ẹkuluba; mbu l'ọo ẹhu-labu turu onye ono l'ishi; m'ọ bu l'agba.

31Teke bukwanu l'onye ono, achijeru Nchileke eja ono letsuaru ɛnya l'ejo ẹkuluba ono; to du iya l'ọ miru emimi; eji, nọ iya nọ te eji uji; t'onye ono, achijeru Nchileke eja ono gu-chikwaa onye ono l'ulo ujiku ɛsaa.

- 32**O -be lẹ mbọku k'ẹsaa t'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono lebaa ya ẹnya. O -buru l'ẹjo ẹkuluba ono ta bakahudu abakahu; ẹji, nọ iya nọ te ke manụ-manụ; tọ dọ iya l'o miru emimi;
- 33**t'a kpushia onye ono ishi; kpụ-buru ẹke ẹkuluba ono nọ haa; t'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono gu-chifua ya l'ulo t'ọ nọ ujiku ẹsaa ọdo.
- 34**Teke o ruru mbọku k'ẹsaa; t'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono lee ẹnya l'ẹkuluba ono. O -buru l'ẹ tọ bakahudu abakahu; e lee ya ẹnya; to mi iya emimi; t'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono gua ya onye ẹ taa sọdu nsọ. T'onye ono saa uwe iya; buru onye ẹ taa sọdu nsọ.
- 35**Olobu; o -buru l'ẹkuluba ono bakahuru iya abakahu l'ẹhu; l'a gutsuaru iya l'onye ẹ taa sọdu nsọ-a;
- 36**t'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono lebaa ya ẹnya ọdo. O -buru l'ẹkuluba ono bakahuru iya abakahu l'ẹhu l'oswiya; tẹ onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono be jehekwa ole ẹnya t'a maru m'ẹji iya;?ooke manụ-manụ. Onye ono buakwa onye aasọ nsọ.
- 37**Ole; o -bukwanuru l'ẹkuluba obu bẹ dulephu ẹge o dọ l'ẹnya; ẹji ojingu erutawaa l'ẹke ono bẹ ẹkuluba obu kpohuakwaru; o buakwa onye ẹ taa sọdu nsọ. T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono gua ya onye ẹ taa sọdu nsọ.
- 38**“O -buru lẹ nwoke; m'ọ bu nwanyi bẹ iphe-ocha tukashiru poopoo l'ẹhu; l'achagbaa ucha;
- 39**tẹ onye achijeru Nchileke ẹja lekwa onye obu ẹnya l'ẹhu. O -buru l'ẹke obu ta chadu ọkpobe ucha; a maru l'ọo ngwọ bẹ tukashiru onye obu l'ẹhu; l'onye obu b'ẹ taa sọdu nsọ.
- 40**“Egbushi -rishihu onye nwoke l'ishi; buakwa ishi-ọnma b'ọ bu. E tọ buakwa onye aasọ nsọ.
- 41**O -buru l'ọo l'ọnu-ifu bẹ egbushi rishihuru iya; bẹ onye obu buakwa ishi-ọnma ọnu-ifu. Obenu l'ẹ taa sọdu iya nsọ.
- 42**Ole; o -buru l'o nweru ọnya, acha kpalakpala; l'ekekwapu nwuswuswe, nọ iya l'ishi-ọnma obu; m'ọ bu ọnu-ifu obu; b'ọ buakwa ẹhu-labu bẹ turu iya l'ishi-ọnma obu; m'ọ bu l'ọnu-ifu.
- 43**T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono lee ya ẹnya. O -buru l'ọnya ono, nọ onye ono l'ishi; m'ọ bu l'ọnu-ifu ono acha iya kpalakpala; l'ekekwapu nwuswuswe; mbu dọ l'ọ bu ẹhu-labu ono, eswe nswe, emeje madzọ l'akpo-ẹhu ono;
- 44**ọo ya bu l'onye obu bu onye ẹhu-labu; buru onye aasọ nsọ. T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono gua ya l'onye aasọ nsọ; kele ẹhu-labu nk'iya turu iya l'ishi.
- 45**“T'onye ono lakakwaa uwe iya; haa egbushi iya t'ọ yagashihu ayagashihu; woru ẹkwa gbochita ugbo-ọnu; chia mkpu sọ lẹ ya buakwa onye aasọ nsọ; ya buakwa onye aasọ nsọ.

46O bụ ẹge iphe ono nọ-beru iya l'ẹhu bụ ẹge ọo-bụ-beru onye aasọ nsọ. Yo shi l'ọdu ndu Ízurelu lufu; je eburu iche.

Ekemu k'iphe, tsuru evu

47“O -buru l'o nweru uwe, tsuru evu; m'ọ bụ uwe ẹji anụ; m'ọ bụ uwe ọcha;

48m'ọ bụ ẹkwa, e kweru l'òwúú ọcha; m'ọ bụ ọphu e gude ẹji anụ kwee; m'ọ bụ l'akpọ; m'ọ bụ l'iphe, e meru l'akpọ;

49teke ọ bụ l'ẹke ono, tsuru evu ono eke ẹwu-ẹwu; m'ọ bụ l'ooke uswuswe; b'ọ bụkwa ẹjo-ẹhu, eswe nswe. T'e jekwa je ekoshi iya onye achijeru Nchileke ẹja.

50T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono lekwa ẹnya l'ẹke ono, tsuru evu ono; woru iphe ọbu, tsuru evu ọbu gu-chia l'ụlo t'ọ nọ abali ẹsaa.

51O -be le mbọku k'ẹsaa; tẹ onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono je elefua ya ẹnya ọdo. O -buru l'evu ọbu haru bakahu l'uwe ọbu; t'a makwaru l'ọ bụ ẹhu-labu. Iphe ono, tsuru evu ono buakwa iphe, aasọ nsọ.

52T'onye ono kpọkwaa uwe ono ọku; m'ọ bụ uwe ẹji anụ; m'ọ bụ uwe ọcha; m'ọ bụ ẹkwa, e kweru l'òwúú ọcha; m'ọ bụ ọphu e gude ẹji anụ kwee; m'ọ bụ iphe, e meru l'akpọ bụ ọphu evu ono nọ; t'a kpọkwaa ya ọku; kẹ l'ọ kwa ẹhu-labu.

53“Ole ọ -buru l'onye achijeru Nchileke ẹja leri iya ẹnya; evu ono ta bakahudu l'iphe ono;

54t'ọ zia t'a saa iphe ono, tsuru evu ono asasa. Yo bya agu-chia ya l'ụlo t'ọ nọ abali ẹsaa ọdo.

55T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono lee ẹnya l'iphe ono teke a satsuaru iya. O -buru l'iphe ọbu ta gbanwedụ ẹge ooke; m'ọ -ruhuduru ọ buru l'ẹ tọ bakahudu abakahu; b'ọ bụkwa iphe, aasọ nsọ. T'a kpọkwaa ya ọku; mẹ evu ọbu; ọ nọ iya l'ifu; m'ọ nọ iya l'azu.

56O -buru l'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono leri iya ẹnya; ẹke ono, tsuru evu ono ekpekputawa ekpekputa l'a satsuaru iya ono; t'ọ lakafu ẹke ono, tsuru evu l'uwe ono; m'ọ bụ l'akpọ ono; m'ọ bụ l'ẹkwà ono, e kweru ekwekwe ono; m'ọ bụ l'ọphu a kparu akpakpa.

57Ole; ọ -buru l'evu ono avua ọdo l'uwe ono; m'ọ bụ l'iphe ono, e kweru ekwekwe ono; m'ọ bụ l'ọphu a kparu akpakpa; m'ọ bụ l'iphe ono, e meru l'akpọ anụ ono; a maru l'ọ bụ iphe, abakahu abakahu. T'a kpọkwaa iphe bụ iphe ono, tsuru evu ono ọku.

58Iphe, bụ iphe, tsuru evu, a sawaru asasa; evu ono ta nọhe iya; t'a saa ya k'ugbo ẹbo t'ọ buru iphe, ẹ taa sọdu nsọ.”

59Ono bụ ekemu, nọru iphe bụ evu, tsuru l'uwe ẹji anụ; m'ọ bụ l'uwe ọcha; m'ọ bụ l'ẹkwà, e kweru ekwekwe; m'ọ bụ l'ọphu a kparu akpakpa; m'ọ bụ l'ọphu e gude akpọ mee; k'ọphu a gu iya l'iphe, aasọ nsọ; m'ọ bụ ọphu ẹ taa sọdu nsọ.

Livítikọsu 14

Okoshi l'onye iphe eme l'akpo-ehu korohuwaru

- ¹Tọ ọ́ ọ́ ọ́ ọ́; Ojejoje abya ekfuru yeru Mósísu; sù ọ́ ọ́:
- ²“Ọ́waa ọ́ ekemu, ee-tsoje mbọ́ku, eeme t'a sọ́-buhu onye ẹ́hu-labù shi eme nsọ́: T'e duru onye ọ́bu dutaru onye achijeru Nchileke ẹ́ja.
- ³T'onye ono, achijeru Nchileke ẹ́ja ono shikwa l'ọ́du ndu Ízurelu lufu; je elee ya ẹ́nya ọ́huma. Ọ́ -bùru l'onye ono korohuwaru l'ẹ́jo-ẹ́hu ono, eswe nswe ono;
- ⁴t'onye ono, achijeru Nchileke ẹ́ja ono zia t'e wotaru onye ọ́phu eeme t'a sọ́-buhu nsọ́ ọ́bu ọ́nwenu labù, nọ́ ndzù, ẹ́ taa sọ́du nsọ́; waa oshi sida; mẹ́ ẹ́kwa uswe; mẹ́ ẹ́swa isopu.
- ⁵T'o onye ono, achijeru Nchileke ẹ́ja ono sù t'e gbua nwẹ́nu ono nanù l'eli ite, a kpuru l'ura, e yeru mini, doru rísangu.
- ⁶Nwẹ́nu ọ́phu nọ́ ndzù phù bẹ́ ọ́o-nwùta; wota oshi sida phù; wota ẹ́kwa uswe phù; mẹ́ ẹ́swa isopu phù; tṹko tsee lẹ́ mee nwẹ́nu onanu, e gburu l'eli mini ono, e kutaru k'ọ́phungu ono.
- ⁷Yọ́ bya epee ya onye ono, eeme t'ẹ́ b'a sọ́he nsọ́ l'ẹ́hu-labù, eme ọ́ya nù ono ugbo ẹ́saa. Yọ́ sù l'onye ono búwa onye, ẹ́ taa sọ́du nsọ́; haa nwẹ́nu onanu, nọ́ ndzù ono t'o pheba l'ẹ́gu.
- ⁸Onye ono, byaru t'e mee ya t'ẹ́ ba sọ́he ọ́ya nsọ́ ono eje eworu uwe ọ́ya saa; kpùshikota ẹ́ji, nọ́ ọ́ya l'ẹ́hu l'ọ́ ha; mẹ́ ẹ́gbushi ọ́ya; ghua ẹ́hu; shi ẹ́ge ono búru onye ẹ́ taa sọ́du nsọ́. E -metsua ẹ́ge ono; t'ọ́ batawaru l'ọ́du ndu Ízurelu. Ọ́le t'ọ́ nọ́fukwa anọ́fu l'ọ́du ndu Ízurelu ono abalì ẹ́saa.
- ⁹Ọ́ -nọ́-gee abalì ẹ́saa t'ọ́ kpùshikwaa ẹ́ji, nọ́ ọ́ya l'ẹ́hu l'ọ́ ha ọ́do; kpùshia ishi; kpùshia ẹ́ji-agba; mẹ́ ẹ́jibu-ẹ́nya; mẹ́waru ẹ́ji ọ́do, nọ́gbaa ya l'ẹ́hu. Yọ́ saa uwe ọ́ya; ghua ẹ́hu; bya aburu onye ẹ́ taa sọ́du nsọ́.
- ¹⁰“Teke o ruru lẹ́ mbọ́ku k'ẹ́sato; tẹ́ onye ọ́bu kpùta ọ́nwu ebyila labù, ẹ́-te nwedu ntùpo; waa ada aturu, gbaru afa, ẹ́-te nwedu ntùpo. Yo gude nkere-ẹ́to ogbonga ntù akpe, a gwọ́koberu manù; t'e gude ọ́ya gwoo ngweja-nri. Yo wotakwaphu manù, jiru konggo ejiji tukobe ọ́ya.
- ¹¹Onye ono, achijeru Nchileke ẹ́ja ono eduta onye ono, eeme t'ẹ́ ba sọ́he nsọ́ ono yẹ́le iphe ono, o gude bya ono; bya eworu dobe Ojejoje l'ifu l'ọ́nu Ọ́lo-Ékwà Ndzuko.
- ¹²Yọ́ bya akpùta nwa ebyila ono nanù yẹ́le konggo phù, manù jiru ejiji phù; gude gwoo ngweja-ugwo. Yọ́ maa ngweja ono l'ifu Ojejoje t'ọ́ búru ngweja-amama.
- ¹³Yọ́ bya eworu nwa ebyila ono gbua lẹ́ Eke-dù-Nsọ́; mbù l'ẹ́ke ono, eegbuje anù, e gude egwo ngweja-iphe, dù ẹ́ji; mẹ́ kẹ́ ngweja-ukfuru ono. Ọ́ bú ẹ́ge ono, ngweja-iphe, dù ẹ́ji bú k'onye achijeru Nchileke ẹ́ja ono bú ẹ́ge ngweja-ugwo búkwaphu nk'ọ́ya. Ọ́ bú ngweja, dùshi nsọ́ ike.

- ¹⁴Onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono emeta mee anụ ono, e gude gwoo ngweja-ugwo ono; ye onye ono, eeme t'ẹ ba sọhe nsọ ono l'atakarama-nchị ẹka-utara; mkpushi-ẹka ezeke-ẹka ẹka-utara mę mkpushi-okpa ezeke-okpa ẹka-utara iya.
- ¹⁵Onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono abya emeta konggo manụ ono; meru iya ye onwiya l'ọbechere-ẹka ẹka-ibyita;
- ¹⁶woru mkpushi-ẹka ẹka-utara tsee le manụ ono; meta iya phee ugbo ẹsaa l'ifu Ojejoje.
- ¹⁷Manụ ophu ghuduru iya l'ọbechere-ẹka phụ be ọo-tada onye ono, eeme t'ẹ ba sọhe nsọ ono l'atakarama-nchị ẹka-utara; mkpushi-ẹka ezeke-ẹka ẹka-utara; mkpushi-okpa ezeke-okpa ẹka-utara; mę l'eli mee anụ ono, e gude gwoo ngweja-ugwo ono.
- ¹⁸Manụ ophu ghuduru nụ be oo-fu onye ono, eeme t'ẹ ba sọhe nsọ ono l'ishi; gude kfuà ugwo iphe, dụ ẹji onye ono l'ifu Ojejoje.
- ¹⁹“Onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono abya egwoo ngweja-iphe, dụ ẹji ono; gude kfuà ugwo iphe, dụ ẹji, onye ono meru; mbụ onye ono, eeme t'ẹ ba sọhe nsọ ono. Teke e metsuaru; yo woru anụ ono, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru ono gbua;
- ²⁰woru ngweja-ukfuru ono yele ngweja-nri, tso iya nụ l'ẹnya-ngweja gwoo gude kfuà ugwo iphe, dụ ẹji iya. Onye ono abya aburu onye ẹ taa sọdu nsọ.
- ²¹“Ole; ọ -buru l'onye ọbu bu onye ukpa; tọ dụ ike onu iphe ono, a gushiru ono; t'onye ọbu kputa nwa ebyila lanụ nụ t'ọ buru ke ngweja-ugwo. E woru iya maa t'ọ buru ngweja-amama, e gude akfụ ugwo iphe, dụ ẹji. Yọ byakwaphu bya ewota nkere-iri ogbonga ntụ akpe, a gwokoberu manụ; t'ọ buru ngweja nri; waa manụ, jiru konggo;
- ²²mę ndo labụ; m'ọ bu kparakobe ẹbo; ophu rukpeleru iya phụ ẹka. Nanụ be ee-gude gwoo ngweja-iphe, dụ ẹji. E gude ophu gwoo ngweja-ukfuru.
- ²³O -be le mbọku k'ẹsato; yọ chiru iphe bu iphe ono byakfuta onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono t'e gude mee ya t'ẹ ba sọhe iya nsọ; gude iya bya l'ifu Ụlo-Ékwà Ndzuko l'ifu Ojejoje.
- ²⁴T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono kputa nwaturu ono yele konggo ono, manụ jiru ejiji ono je amaa Ojejoje l'ifu t'ọ buru ngweja-amama.
- ²⁵Yo woru nwaturu ono gbua; meta mee ya tada onye ọbu, eeme t'ẹ ba sọhe nsọ ọbu l'atakarama-nchị ẹka-utara; waa le mkpushi-ẹka ezeke-ẹka ẹka-utara; wafuà le mkpushi-ẹka ezeke-okpa ẹka-utara.
- ²⁶Onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono abya emeta manụ ono meru ye onwiya l'ọbechere-ẹka ẹka-ibyita;
- ²⁷gude mkpushi-ẹka ẹka-utara iya phee manụ ono ugbo ẹsaa l'ifu Ojejoje.
- ²⁸Onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono emeta manụ ono, nọ iya l'ọbechere-ẹka ono tada l'ẹke ono, ọ tadaru mee anụ ono, e gude gwoo ngweja-ugwo ono; bu iya bu

l'atakarama-nchi ẹka-utara onye ono, eeme t'ẹ b'a sọhe nsọ ono; mkpushi-ẹka ezeke-ẹka ẹka-utara iya; mę mkpushi-ọkpa ezeke-ọkpa ẹka-utara iya.

²⁹Manu ọphu ghuduru iya l'ọbechere-ẹka bę oo-fu onye ono, eeme t'ẹ b'a sọhe nsọ ono l'ishi; gude kfuа ugwo iphe, du eji iya l'ifu Ojejoje.

³⁰Yọ nwuta ndo ono; m'ọ bu kparakobe ono, onye ono duru ike gbata ono; gude gwoo ngweja obu.

³¹Nanu bę oo-gude gwoo ngweja-iphe, du eji; gude ọphu gwoo ngweja-ukfuru yele ngweja-nri. O bu ege ono bu ege onye achijeru Nchileke eja e-shi kfuа ugwo onye ono, eeme t'ẹ b'a sọhe nsọ ono l'ifu Ojejoje.

³²Ono bu ekemu, noru onye oome; mbu ẹhu-labu; to du ike gbata iphe, ee-gude mee t'ẹ b'a sọhe iya nsọ.”

Igbo-ulo, tsuru evu

³³To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu yele Eronu; su ephe:

³⁴“Unu -lalephu ali Kenanu, bu eke ono, ya abya unu anunu t'ọ buru okè-iphe unu ono; o -buru l'o nweru ulo, no l'ali ono, ya meru; yo tsua evu;

³⁵te onye nwe ulo obu jekwa akooru onye achijeru Nchileke eja l'ulo iya dukwa iya l'ọ tsuru evu.

³⁶Onye ono, achijeru Nchileke eja ono a-su t'e gwoshikota iphe l'ulo ono; temanu yo bahu je aphu eke tsuru evu obu; k'ophu t'ọ tukodu ulo ono yele iphe, no iya nu gua l'iphe, aasọ nsọ. E -gwoshitsua iphe l'ulo ono; t'onye ono, achijeru Nchileke eja ono bahu l'ulo ono je elee ya enya.

³⁷T'o lee enya l'igbo-ulo eke tsuru evu obu. O -buru l'ooke ewu-ewu; m'ọ kwanu uswuswe; eke obu emia emimi;

³⁸te onye ono, achijeru Nchileke eja ono lufuta l'ulo ono; woru iya gu-chia t'ọ no ujiku esaa.

³⁹O -rua le mboku k'esaa; te onye ono, achijeru Nchileke eja ono laphu azu je elee enya l'ulo obu odo. O -buru l'evu obu bakahuru l'igbo-ulo ono;

⁴⁰t'ọ su t'e gvufu mkpuma ono, tsuru evu ono je etufaa l'ẹke aasọ nsọ l'azu mkpukpu.

⁴¹T'e kwoshia ime ulo ono ekwoshi l'igbo-ulo iya mgburumgburu; kpota iphe, e kwoshiru iya je awushia l'azu mkpukpu l'ẹke aasọ nsọ.

⁴²T'e wota mkpuma odo gude tu-chishia enya iya ọphu e gvukposhiru phu; a kutakwaphu epoto odo gude techia ulo obu odo.

⁴³“O -buru l'evu obu chafutaru l'ulo ono odo l'e gvukpofutsuaru mkpuma phu; e kwoshitsua ya; bya etechita iya azu obu;

⁴⁴tẹ onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono laphu azu jee elee ya ẹnya ọdo. Ọ -buru l'evu ọbu bakahuru l'ulo ọbu b'ọ bukwa evu, abakahu abakahu nọ l'ulo ono. Ọo ya bu l'ulo ọbu buwa ulo, aasọ nsọ.

⁴⁵T'e gbukaa ulo ọbu; vuta mkpuma iya; me oshi iya; waa ẹja, e gude techia ya je awushia l'azu mkpukpu l'ẹke aasọ nsọ.

⁴⁶Onye bahuru l'ulo ono teke ono, a gu-chikwaduru iya agu-chi ono; a-buru onye aasọ nsọ jeye nchi ejihu.

⁴⁷Onye zeru l'ulo ono kua mgbenya; m'ọ kwanu nọdu iya ria nri; tẹ onye ono sakwaa uwe iya asasa.

⁴⁸“Teke bu l'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono byaru t'o lee ulo ono ẹnya; bya aphu l'evu ono te nwehedu ẹke ọ nọkwadu l'ulo ono l'e techitsuaru iya ono; t'ọ gua ulo ono ulo, ẹ taa sọdu nsọ; ke l'evu ọbu ta nọhedu iya.

⁴⁹Iphe, oo-gude mee ulo ono t'ẹ b'a sọhe iya nsọ; bukwa t'ọ nwuta unwenu labu; wotakwaphu oshi sida; me ẹkwa uswe; waa ẹswa isopu.

⁵⁰Yo woru nwenu lanu gbua le ite, a kpuru l'ura, e yeru mini, du mma.

⁵¹E wota oshi sida phu; me ẹswa isopu phu; waa ẹkwa uswe phu yele nwenu ophu nọ ndzu; tuko tsee le mee nwenu ophu e gburu egbugbu phu yele mini phu du mma phu; woru iya phee l'ulo ono ugbo ẹsaa.

⁵²Oo-gude mee nwenu phu; me mini phu, du mma phu; me nwenu ophu nọ ndzu phu; me oshi sida phu; me ẹswa isopu phu; waa ẹkwa uswe phu; mee ulo ono t'ẹ b'a sọhe iya nsọ.

⁵³Yo gude nwenu ophu nọ ndzu phu lufu azu mkpukpu je ahaa ya t'o pheba l'egu. Ọ kwa ẹge ono be oo-shi kfuwa ugwo iphe, du eji; shi ẹge ono safu mmeru, nọ l'ulo ono; ulo ono aburu ulo, ẹ taa sọdu nsọ.”

⁵⁴Ono bu ekemu, ee-gudeje etso ẹhu-labu l'udu iya udu iya; jeye l'ejo ẹkuluba;

⁵⁵me k'evu, tsuru l'uwe yele ophu tsuru l'ulo;

⁵⁶me k'onye onya nọ l'ehu; m'ọ bu iphe, du l'ọ bu ẹkpa; m'ọ bu onye iphe tukashiru poopoo l'ehu;

⁵⁷t'e shi ẹge ono koshi teke iphe bu iphe, aasọ nsọ; m'ọo teke ọ bu iphe, ẹ taa sọdu nsọ. Ono bu ekemu ẹge ee-meje ke ẹhu-labu; me k'iphe, tsuru evu.

Livítikọsu 15

Onye iphe alashi l'ehu

¹Tọ du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu yele Ẹronu; su ẹphe:

²“Unu kfuru yeru ndu Ẫzurelu; su ẹphe-a: Ọ -nweru onye nweru iphe, atsoshi iya atsoshi l'ehu; be iphe ono, atsoshi iya l'ehu ono bukwa iphe, aasọ nsọ.

- ³Iphe ono meekwaru onye obu; yọ buru onye aasọ nsọ; mę iphe obu atsoshikwadu iya-a ege ọotsoshi; m'ọ kwanu l'o nweru iphe, e gude gbobuta iya b'ọ bulekwa iphe, aasọ nsọ.
- ⁴Iphe bu oshi-azęe, onye ono zęru buakwa iphe, aasọ nsọ. Iphe, bu iphe, ọ nọduru anọdu a-bukwaruphu iphe, aasọ nsọ.
- ⁵T'onye denyiru ęka l'oshi-azęe onye obu; sakwaa uwe iya asasa; ghua ęhu. Onye ono aburu onye aasọ nsọ jeye tę nchi jihu.
- ⁶Onye nọduru anọdu l'iphe, onye iphe shi l'ęhu alashi nọduru; t'onye ono sakwaa uwe iya; ghua ęhu. Yọ buru onye aasọ nsọ jeye tę nchi jihu.
- ⁷T'onye denyiru onye iphe shi l'ęhu l'atsoshi ęka sakwaa uwe iya asasa; ghua ęhu. Yọ buru onye aasọ nsọ jeye tę nchi jihu.
- ⁸Onye ono, iphe atsoshi atsoshi l'ęhu ono -gbushi onye ę taa sọdu nsọ onu-mini; t'onye obu sakwaa uwe iya; ghua ęhu. Yọ buru onye aasọ nsọ jeye tę nchi jihu.
- ⁹Iphe, bu iphe aagba agbagba, onye ono nọduru l'eli iya gbaa buakwa iphe, aasọ nsọ.
- ¹⁰Iphe bu onye ęhu iya ruru l'iphe onye obu shi nọdu a-buru onye aasọ nsọ jeye l'urennyashi. Onye wotaru iphe obu a-sakwa uwe iya asasa; ghua ęhu. Yọ buru onye aasọ nsọ jeye tę nchi jihu.
- ¹¹Onye o denyiru ęka; mbu onye iphe shi l'ęhu atsoshi; l'ę b'ọ kwọ ęka; t'onye ono sakwaa uwe iya asasa; ghua ęhu. Oo-buru onye aasọ nsọ jeye tę nchi jihu.
- ¹²O -buru ite-ura; bę onye obu denyiru ęka; t'a tukpokwaa ya. Teke ọ bu iphe, e gude oshi mee; t'e gudekwa mini saa iphe obu asasa.
- ¹³“Onye ono, iphe alashi l'ęhu ono -kalephu mma; t'ọ gutaru onwiya ujiku ęsaa nọ t'e gude mee ya t'ę ba sọhe iya nsọ. Yọ saa uwe iya; gude mini, e kutaru k'ophungu ghua ęhu. Yọ buru onye ę taa sọdu nsọ.
- ¹⁴O -be lę mboku k'ęsato; yọ nwuta kparakobe labu; m'ọ bu ndo labu gude bya Ojejoje l'ifu l'onu Ulo-Ękwà Ndzuko; bya anu iya onye achijeru Nchileke ęja.
- ¹⁵Onye ono, achijeru Nchileke ęja ono anwuta iya gude gwoo ngweja. Nanu bę oo-gude gwoo ngweja-iphe, du ęji. Yo gude ophu gwoo ngweja-ukfuru. O bu ege ono bę ee-shi; yọ kfua ugwo iphe, du ęji onye ono, iphe atsoshi l'ęhu ono l'ifu Ojejoje.
- ¹⁶“Teke nwoke nyiru iphe; t'ọ ghukwaa ęhu ohuma; buru onye aasọ nsọ jeye tę nchi jihu.
- ¹⁷Ękwa; m'ọ bu akpo, a nyiru iphe kpua bę ee-gude mini saa asasa. Ękwa ono; m'ọ bu akpo ono a-buru iphe aasọ nsọ jeye tę nchi jihu.
- ¹⁸Teke nwoke yele nwanyi zęru; nyia iphe; t'ęphe ębo jekwa je aghua ęhu. Ęphe ębo a-buru ndu aasọ nsọ jeye tę nchi jihu.

Nwanyi, nsọ eme

- 19“O -buru lẹ nwanyi bẹ nsọ eme bẹ ọo-buru onye mmeru nọ l'ẹhu abali ẹsaa. Onye denyiru iya ẹka a-bukwaruphu onye aasọ nsọ jeye tẹ nchi jihu.
- 20Iphe bu iphe, ọ zẹkpooru azẹe teke ono, nsọ eme iya ono; m'ọ bu iphe, ọ nọduru anọdu tukookwaru buru iphe, aasọ nsọ.
- 21Onye denyiru oshi-azẹe ya ẹka; a-sa uwe iya asasa; ghua ẹhu. Onye ono aburu onye aasọ nsọ jeye tẹ nchi jihu.
- 22Onye denyiru iphe, ọ nọduru anọdu ẹka; a-sa uwe iya asasa; ghua ẹhu. Onye ono aburu onye aasọ nsọ jeye tẹ nchi jihu.
- 23Onye denyiru ẹka l'oshi-azẹe ya; m'ọ bu l'oshi, ọnodu anọdu bẹ buakwa onye aasọ nsọ jeye tẹ nchi jihu.
- 24O -buru lẹ nwoke jekfuru nwanyi, nsọ eme; mee ono, ala nwanyi ono erua ya l'ẹhu; t'a sọkwaa nwoke ono nsọ abali ẹsaa. Iphe bu oshi, nwoke ono zẹru azẹe l'ọ ha a-bukota iphe, aasọ nsọ.
- 25“O -buru lẹ nwanyi bẹ mee laru ujiku olemole lẹ teke nsọ te emedu iya; m'ọ bu lẹ mee ọbu laghataru iya ujiku ole, ọnoje lẹ nsọ iya; t'a sọkwaa onye ọbu nsọ ẹge aasọje iya teke nsọ eme iya.
- 26Iphe bu oshi, ọ zẹru azẹe teke mee ono ala iya; bẹ aa-sọkwaphu nsọ ẹge a sọru oshi-azẹe, ọozeje teke nsọ eme iya. Iphe bu iphe, ọ nọduru anọdu; t'a sọkwaa ya phu nsọ ẹge ono, aasọje iya teke nsọ eme iya ono.
- 27Iphe bu onye denyiru ẹka l'iphe ono buakwa onye aasọ nsọ. T'onye ono sakwaa uwe iya; ghua ẹhu. Onye ono aburu onye aasọ nsọ jeye tẹ nchi jihu.
- 28Obenu l'agha; mee ọbu -labuhule iya phu; t'ọ gutaru onwiya ujiku ẹsaa nọ. Teke e metsuaru; yọ buru onye ẹ taa sọdu nsọ.
- 29O -be lẹ mbọku k'ẹsato t'onye ọbu nwuta kparakobe labu; m'ọ bu ndo labu; nwutaru onye achijeru Nchileke ẹja l'ifu Ulo-Ẹkwà Ndzuko.
- 30T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono nwuta nwenu lanu gude gwoo ngweja-iphe, du ẹji. Yo gude ọphu gwoo ngweja-ukfuru. Onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono e-shi ẹge ono kfuwa ugwo iphe, du ẹji nwanyi ono l'ifu Ojejoje lẹ kẹ mee ono, laru iya nu ono; yọ buru onye aasọ nsọ ono.
- 31“Ono bu ẹge unu e-shije dokahu unwu Ízurelu l'iphe, e-me t'ẹphe buru ndu aasọ nsọ; t'ẹphe be evuta mmeru vubata l'ulo-ẹkwà ono, nọ l'ẹke ono, ẹphe nọ ono; shi ẹge ono buru ndu aasọ nsọ nwushihu.”
- 32Ono bu ekemu, a turu doberu nwoke, iphe atsoshi l'ẹhu yele nwoke, nyiru iphe; shi ẹge ono buru onye aasọ nsọ;
- 33bya abukwaruphu kẹ nwanyi, nsọ eme; buru kẹ nwoke; m'ọ bu nwanyi iphe alashi l'ẹhu; m'ọ bu nwoke, jekfuru nwanyi, aasọ nsọ.

Livítikọsu 16

Mbọku ọkfu-ugwo-iphe, dụ ẹji

(Liv 23:26-32; Ọgú 29:7-11)

- ¹Ojejoje abya ekfuru nù Mósísu l'unwu Éronu ẹphe ẹbo nwùshihutsuaru teke ono, ẹphe jeru Ojejoje l'ifu ono;
- ²sù ẹphe: “Kfuru nwanne ngu Éronu; t'ẹ b'ọ bujelekwaphu teke dụ iya mma; yọ bahu lẹ Eke-Kakọta-ọdu-Nsọ; mbù l'ẹke ono, e gude ẹkwa kebuta l'ifu ẹke ono, aakfuje ugwo iphe, dụ ẹji, nọ l'eli Okpoko Ogbá-ndzù ono. Ọdumeka bẹ ọo-nwùhukwa. Ishi iya aburu lẹ ya anọduje l'urukpu bya l'eli ẹke ono, aakfuje ugwo iphe, dụ ẹji ono.
- ³Qwaa bụ ẹge Éronu e-gudeje bahu lẹ Eke-Kakọta-ọdu-Nsọ: Oo-gude nwa oke-eswi, oo-gude gwoo ngweja-iphe, dụ ẹji; bya egude ebyila, oo-gude gwoo ngweja-ukfuru.
- ⁴“Yọ chíta uwe-ime-ẹhu ọcha phụ, e doberu nsọ phụ yee; bya eyekwaaphu nwịba ọcha, eeyeje l'ime ukfu. Yo wota ẹkwa ọcha, gbíriri ẹkwa-ukfu tubuta onwiya; bya ewota okpu-ẹkwa kee. Uwe ono l'ọ ha bẹ ọkọta nsọ. Oo-gudejeodu mini ghua ẹhu; tẹmanu yo yede iya.
- ⁵“Tẹ ndu Ízurelù kpẹe Éronu mkpi labù t'ọ gude gwoo ngweja-iphe, dụ ẹji; waa ebyila lanù, oo-gude gwoo ngweja-ukfuru.
- ⁶Tẹ Éronu kpùta oke-eswi phụ gude gwoo ngweja-iphe, dụ ẹji kẹ nk'iya; shi ẹge ono kfua ugwo iphe, dụ ẹji, o meru yele kẹ ndibe iya l'ifu Ojejoje.
- ⁷Yọ bya akpùta mkpi labù phụ bya l'ifu Ojejoje l'ọnu Ụlo-Ékwà Ndzuko.
- ⁸Tẹ Éronu wota ẹnwa tụa lẹ mkpi labù ono. Ido lanù a-buru kẹ Ojejoje. Ido ọphu aburu kẹ Azazelu.
- ⁹Mkpi ọphu ẹnwa iya laru Ojejoje; bẹ Éronu e-gude gwoo ngweja-iphe, dụ ẹji.
- ¹⁰Ọphu ẹnwa iya laru Azazelu; bẹ aa-kpùta lẹ ndzù bya Ojejoje l'ifu t'e gude iya kfua ugwo iphe, dụ ẹji; tẹmanu a kpùtawá iya rù je ahaa l'echi-ẹgu t'ọ buru ẹja-enwenwe lakfu Azazelu.
- ¹¹“Éronu a-kpùta oke-eswi phụ, oo-gude gwoo ngweja-iphe, dụ ẹji phụ; gude kfua ugwo iphe, dụ ẹji k'onwiya mẹ kẹ ndibe iya. Yo woru oke-eswi ono gbua t'ọ buru ngweja-iphe, dụ ẹji nk'iya.
- ¹²Yo wota mbeji, aaguje ọku; vọta icheku-ọku l'ẹnwa-ngweja l'ifu Ojejoje; vọ-jia ya avọ-ji; bya ahata ínsensu, e gwemaru egwema; yo ji mkpoji ẹka labù; gude bahu l'ẹke ono, e gebutaru ẹkwa ono.
- ¹³T'ọ woru ínsensu ono tukobe l'eli ọku ono, nọ Ojejoje l'ifu ono; k'ọphu ẹnwuru-ọku ínsensu ono a-kpù tui rachia ẹke ono, aanọduje akfù ugwo iphe, dụ ẹji l'eli Okpoko Ekemu ono; k'ọphu ẹ tọ nwùhudu.

¹⁴T'o meta mee oke-eswi ono; gude mkpushi-eka phee ya l'eli eke ono, aakfuje ugwo iphe, du eji ono. Yo gudekwaphu mkpushi-eka phee mee-iphe ono ugbo esaa l'ifu eke ono, aakfuje ugwo iphe, du eji ono.

¹⁵“T'o woru mkpi phụ, o gude gwoo ngweja-iphe, du eji ndu Ízurelu phụ; gbuá; gude mee ya bahụ l'ẹke ono, e gebutaru ẹkwa ono; woru mee ya ono mee ẹge o meru mee oke-eswi phụ: mbụ phee ya l'eli eke ono, aakfuje ugwo iphe, du eji ono; phakwa ya phụ l'ifu iya.

¹⁶Yọ buru ẹge ono bẹ oo-shi kfuá ugwo iphe, du eji kẹ Eke-Kakọta-ọdu-Nsọ; kele ndu Ízurelu búwa ndu aasọ nsọ; buru ndu kwefuru íkè l'iphe, du eji, ẹphe mekotaru l'ọ ha. Yọ bukwaruphu ẹge ono bú ẹge oo-me iya lẹ kẹ Ulo-Ékwà Ndzuko, bú ọphu nọ ẹphe l'echi teke ono, ẹphe bú ndu aasọ nsọ ono.

¹⁷Tẹ b'ọ dukwa onye a-nọdu l'ime Ulo-Ékwà Ndzuko ono; mẹ Éronu bahulephu lẹ Eke-Kakọta-ọdu-Nsọ je okfu ugwo iphe, du eji; jeye yọ kfu-gee ugwo iphe, du eji k'onwiya yele kẹ ndibe iya mẹ kẹ ndu Ízurelu l'ẹpha ha; lufuta.

¹⁸Teke e metsuaru; yo jeshia l'ẹnya-ngweja ono, nọ Ojejoje l'ifu ono; je akfuá ugwo iphe, du eji k'ẹke ono. Yo meta mee oke-eswi phụ yele mee mkpi phụ; wuru ye lẹ mpo, e mobegbaaru l'ẹnya-ngweja ono.

¹⁹Yo meta mee ono gude mkpushi-eka iya phee ya l'ẹnya-ngweja ono ugbo esaa; shi ẹge ono safu iya nturu kẹ ndu Ízurelu; dobe iya nsọ ọdo.

Mkpi, vu iphe, du eji, ndu Ízurelu meru

²⁰“Éronu -kfu-gelephu ugwo iphe, du eji, e meru lẹ Eke-Kakọta-ọdu-Nsọ yele kẹ Ulo-Ékwà Ndzuko ono; mẹ k'ẹnya-ngweja ono; yọ bya akpufuta mkpi phụ, nọ ndzụ phụ;

²¹woru ẹka labụ byabẹ mkpi onanu, nọ ndzụ ono l'ishi; bya atuko ejo iphe, ndu Ízurelu meru kfushikota kpua ya yele íkè, ẹphe kwefuru Nchileke; mękpo iphe, du eji, ẹphe mekotaru l'ọ ha. Yọ tuko iya byabẹ mkpi ono l'ishi; kpuru iya kpẹe onye a turu ẹka t'ọ je ahaa ya l'echi-egu.

²²Yọ buru mkpi ono e-vutakota iphe, du eji ẹphe l'ọ ha laa lẹ mgbeğu ẹke ẹ te budu ebubu; je anọdu. Eke oo-je ahaa mkpi ono bú l'echi-egu.

²³“Teke ono; Éronu abahụ lẹ Ulo-Ékwà Ndzuko ono je eyefu uwe ọcha ono, o yeru b'ọ bahuderu lẹ Eke-Kakọta-ọdu-Nsọ. O -yefutsua ya; yọ haa ya l'ẹke ono.

²⁴Yọ nọdu l'ẹke du nsọ ghua ẹhu; woru uwe iya yee; lufuta bya egwoo ngweja-ukfuru kẹ nk'iya yele kẹ ndu Ízurelu; shi ẹge ono kfuá ugwo iphe, du eji k'onwiya yele kẹ ndu Ízurelu.

²⁵Yo woru ẹbà anụ, e gude gwoo ngweja-iphe, du eji phụ kpọo oku l'ẹnya-ngweja ono.

²⁶Onye phụ, jeru je enwuhaa mkpi phụ t'ọ buru egwu-enwenwe phụ; a-sakwaphụ uwe iya; ghua ẹhu; temanu yọ batadẹ l'ọdu ndu Ízurelu ọdo.

²⁷Oke-eswi phụ yẹle mkpi phụ, e gude gwoo ngweja iphe, dụ eji phụ; mbụ ọphụ e wobataru; mee ya lẹ Eke-Kakọta-ọdu-Nsọ t'e gude kfuá ụgwo iphe, dụ eji phụ; bẹ aa-paru pafụ l'ọdu ndu Ízurelu; woru akpọ iya; mẹ anụ iya; mẹ nshị iya kpọo ọku.

²⁸T'onye ono, jeru je akpọo ya ọku ono sakwaa uwe iya asasa; ghua ẹhu; tẹmanu yọ batade l'ọdu ndu Ízurelu.

Ekemu mbọku ọkfu-ụgwo iphe, dụ eji

²⁹“Oo ya bụ t'iphe-a bukwaru iphe, Nchileke toru ọkpa iya sụ t'unu meje gbururu jeyewaru. O -rujee l'abalị k'iri l'onwa k'esa; unu aswĩa aswĩswi. T'ẹ b'ọ dukwa unu onye e-jeje ozi mbọku ono; tsube lẹ ndu ọphụ a mụru lẹ Ízurelu; je akpaa lẹ ndu laru alala, unu l'ẹphe bu;

³⁰kẹ l'ọo mbọku ono bẹ aa-kfụ ụgwo iphe, dụ eji, unu meru; t'e gude sachafu unu iphe, dụ eji, unu meru l'ọ ha; unu aburu ndu ẹ taa sọdu nsọ l'ifu Ojejoje.

³¹Mbọku ono a-buru unu eswe Sábaturu; mbọku ọtu-ume, unu a-swije aswĩswi. Iphe ono bụ iphe, Nchileke toru ọkpa iya; sụ t'unu meje iya gbururu jeyewaru.

³²Onye a-kfụ ụgwo iphe, dụ eji ono bụ onye achijeru Nchileke ẹja, a wuru manụ l'ishi; dobe iya nsọ t'ọ buru eze onye achijeru Nchileke ẹja l'ozori nna iya bụ iya. Oo-yeje uwe ọcha ono, dụ nsọ ono.

³³Oo-kfụ ụgwo iphe, dụ eji kẹ Eke-Kakọta-ọdu-Nsọ; mẹ kẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko; mẹ k'ẹnya-ngweja; yọ bya akfua ụgwo iphe, dụ eji, ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ kẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha.

³⁴Ono a-buwaruru iphe, Nchileke toru ọkpa iya sụ t'e tsoje, unu a-nọdu emewaru gbururu jeye; mbụ l'aa-kfuje ụgwo iphe, dụ eji, unu Ízurelu l'ẹpha ha. Yọ buru ugbo lanụ l'afa bẹ ee-meje iya.” Yọ bulephụ ege Ojejoje kfuru iya bẹ Mosisu meru iya.

Livítikọsu 17

Ekemu t'ẹ b'e erijeshi mee-iphe

¹Tọ dụ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; sụ iya:

²“Owaa iphe, ii-kfuru Éronu yẹle unu iya; mẹ l'unu Ízurelu l'ẹphe ha: Kfuru ẹphe l'ọ kwa iphe, Ojejoje turu ekemu iya ndọ-ọ:

³Ọ -nweru onye Ízurelu gburu eswi; m'ọ bụ nwaturu; m'ọ bụ eghu l'ọdu ndu Ízurelu; m'ọ bụ l'ọ pafuru iya apafu; gbua;

⁴onye ono te gude iya bya l'ifu Ụlo-Ékwà Ndzuko; t'e gude gwoo ngweja; nụ Ojejoje l'ifu ụlo-ékwà Ojejoje ono; onye ono bẹ ikpe ọchi nmaakwaru. Ọ buakwa ọchi b'ọ gburu. T'e bufukwa iya lẹ ndu nk'ia.

⁵Iphe, meru iphe, a turu ekemu-a bụ t'ọ mee tẹ ndu Ízurelu wotaje ngweja ono, ẹphe anọduje egwo l'ẹgu ono bya egwooro Ojejoje; mbụ t'ẹphe woru iya nụ onye achijeru

Nchileke eja l'ifu Ụlo-Ékwà Ndzuko; t'ò gbua ya t'ò bụru ngweja-ẹhu-agu, e gworu nù Ojejoje.

⁶Onye ono, achijeru Nchileke eja ono epee mee anụ ono l'ẹnya-ngweja l'ifu Ụlo-Ékwà Ndzuko; bya akpọọ ẹba iya ọkụ t'ò bụru ngweja, mkpọ iya dū Ojejoje mma.

⁷Tẹ ndu Ízurelu haa ogwo ngweja l'anụ agwa, a kpuru; yọ dughaa l'ò bụ eghu; mbu agwa ono, ẹphe gbadoru Nchileke wata ọbaru eja ono. Ono bụ iphe, Ojejoje tọru ọkpa iya sù t'e tsoje; kfube l'ogbo rua l'ogbo.

⁸“Kfuru ẹphe: L'onye bụ onye Ízurelu; m'ò bụ onye laru alala, ẹphe l'ẹphe bu, bụ onye gworu ngweja-ukfuru; m'ò bụ l'ò nweru ngweja ọdo, ọ nuru;

⁹ọphu o gudedu iya bya l'ifu Ụlo-Ékwà Ndzuko bya egwooru Ojejoje; t'e bufukwa onye ọbu ebufu lẹ ndu nk'iya.

¹⁰“Iphe bụ onye bụ onye Ízurelu; m'ò bụ onye laru alala l'alị ẹphe, riru mee-iphe; onye ono bẹ ya e-bufu iya lẹ ndu nk'iya.

¹¹Ishi iya aburu l'ẹke ndzụ iphe, bụ iphe, e keru ekeke nọ bụ lẹ mee. Ya anụakwanu unu mee ono t'unu gudeje bya akfua ụgwo iphe, dū eji unu l'ẹnya-ngweja. Yọ bụru mee bẹ eegudeje akfụ ụgwo ndzụ madzụ.

¹²Oo ya kparụ iphe, ya sụru unubẹ ndu Ízurelu: T'ẹ b'ò dukwa l'unu ha onye e-rije mee-iphe. Ọphu ọ dukwa onye laru alala, unu l'ẹphe bu, e-rije mee-iphe.

¹³“Onye Ízurelu; m'ò bụ onye laru alala, unu l'iya bu, akpa l'egbudu; -gbua anụ; m'ò bụ nwenu, ẹ taa sọdu nsọ; t'onye ono wushikwaa mee ya l'alị kpochia ya eja.

¹⁴Ishi iya aburu l'ẹke ndzụ iphe, bụ iphe, e keru ekeke nọ bụ lẹ mee. Yọ bụru iya kparụ, iphe, ya sụru ndu Ízurelu: T'ẹ b'ò dukwa mee iphe, unu e-rije; kẹ l'ẹke ndzụ iphe, bụ iphe, e keru ekeke nọ bụ lẹ mee; l'iphe, bụ onye, riru iya nù bẹ ee-bufukwa ebufu.

¹⁵“Onyemonye kpọ; m'ò bụ onye a mụru lẹ Ízurelu; m'ò bụ onye laru alala, bụ onye taru iphe, bụ iphe, nwuhuru anwuhu; m'ò bụ iphe, anụ dzugburu adzugbu a-sakwa uwe iya asasa; ghua ẹhu; bụru onye aasọ nsọ jeye nchi ejihu. Teke ono; yọ bụru onye ẹ taa sọdu nsọ.

¹⁶Ole ọ -bụru l'onye ọbu ta sadu uwe iya; tọ ghụ ẹhu bẹ iphe, dū eji ọbu, o meru ọbu tukokwaru iya l'ishi.”

Livítikọsu 18

Azẹe nwoke lẹ nwanyi ọphu bụ akpamara

¹Tọ dū iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; sù iya:

²“Owaa iphe, ii-kfuru unwu Ízurelu ndo-ọ. Sù ẹphe: L'ò kwa yẹbedua bụ Ojejoje; bya aburu Nchileke unu.

- ³Unu be emekwa ẹge eemeje ẹ Ịjiputu l'ẹke ono, unu shi buru ono. Ọphu unu 'emekwa ẹge eemeje l'alì Kénanu, bú ẹke ono, ya edu unu ala ono. Unu be etsokwa ẹka ẹphe.
- ⁴Unu mejekwa iphe, ya tǔru l'ekemu; mẹ iphe, ya tǔru ọkpa iya sù tẹ eetsoje; kẹ l'ọ kwa yẹbedua bú Ojejoje; bya aburu Nchileke unu.
- ⁵Unu tsojekwa iphe, ya tǔru ọkpa iya sù t'e tsoje; l'emekwaphu iphe, ya tǔru l'ekemu, bú: onye meru iya nù; ndzù aburu nk'íya. Ọ kwa yẹbedua bú Ojejoje.
- ⁶“Tẹ b'ọ dukwa onye e-jekfu onye yẹle ya bú abubu azẹ; kẹ l'ọ kwa yẹbedua bú Ojejoje.
- ⁷Ba arakwa nne ngu; shi ẹge ono mee nna ngu iphe-iphere; kẹ l'onye ono bú nne ngu. Tẹ nggu ẹ nne ngu ba azẹkwa azẹ nwoke yẹle nwanyi.
- ⁸Ba arakwa nyee nna ngu; kẹ l'ọ kwa ome nna ngu iphe-iphere.
- ⁹Ba arakwa nwunne ngu; m'ọ bú nwanna ngu; m'a mǔru unu l'ufu lanù; m'a mǔru unu iche iche.
- ¹⁰Ba arakwa nwanwa ngu; m'ọ bú nwa ngu kẹ nwoke; m'ọ bú nwa ngu kẹ nwanyi mǔru iya; kẹ l'ono bukwa ome onwongu iphe-iphere.
- ¹¹Ba arakwa nwada nyee nna ngu; mbù onye bú nna lanù mǔru nggu l'íya; kẹ l'ọ bú nwanna ngu kẹ nwanyi.
- ¹²Ba arakwa nwunne nna ngu kẹ nwanyi; kẹle yẹle nna ngu bú mee lanù.
- ¹³Ba arakwa nwunne nne ngu; kẹle yẹle nne ngu bú mee lanù.
- ¹⁴Ba arakwa nyee nwunne nna ngu; shi ẹge ono mee nwunne nna ngu ono iphe-iphere; kẹ l'ọ nyee nwunne nna ngu.
- ¹⁵Ba arakwa nyee nwa ngu; kẹ l'ọ nyee nwa ngu b'ọ bú. Ba arakwa iya.
- ¹⁶Ba arakwa nyee nwunne ngu; kẹ l'ọ kwa ome nwunne ngu iphe-iphere.
- ¹⁷Ba arakwa nwanyi; bya arakwaaphu nwatibe iya. Ọphu ị rakwa nwanwa nwanyi ono; m'ọ bú onye ọphu nwa iya kẹ nwoke mǔru; m'ọ bú onye ọphu nwa iya kẹ nwanyi mǔru; kẹ l'ẹphe l'íya bú mee lanù. Onye eme ẹge ono bukwa ahuma bẹ oome.
- ¹⁸Ba alukwa nwunne nyee ngu tẹ yẹle nwunne iya bya anodu l'akpa ẹnya; yọ laru ngu l'ulo l'ẹke nyee ngu ono nokwadu ndzù.
- ¹⁹“Be arakwa nwanyi teke nsọ eme iya; mbù teke aasokwadu iya nsọ kẹ nsọ ono, eme iya nù ono.
- ²⁰Ba arakwa nyee onye obutobu ngu; shi ẹge ono merua onwongu.
- ²¹Ba adukwa unwu ngu ọphu ii-kwe t'a kpoo oku gude gwaa Mólèku; shi ẹge ono merua ẹpha Nchileke ngu. Ọ kwa yẹbedua bú Ojejoje.
- ²²Ba arakwa nwoke ibe ngu; kẹ l'ono kwa akpamara.

- ²³Be arakwa anụ; shi ẹge ono merua onwongu. T'ẹ b'ọ dukwa nwanyi, e-jekfu anụ te yele iya zee; ke l'ono bukwa ejo ahuma b'ọ bu.
- ²⁴“T'ẹ b'ọ dukwa iphe ono m'ọo nanu, unu e-gude merua onwunu. Ishi iya aburu l'ọo iphe-a l'ọ ha be iphe bu mbakeshi-a, ya abya achifu l'ifu unu-a gude merushia onwephe.
- ²⁵Ọ kwa iphe ono be ephe meru; shi ẹge ono merushia ali ono. Ya egude k'iphe, du eji ono, ephe meru ono gwaa ali ono ochi. Ali ono agbokwanua ephe l'ọ bu onye gboru egbo.
- ²⁶Ọlobu; unubedua; unu tsojekwa iphe, ya toru okpa iya t'e tsoje; me iphe, ya turu l'ekemu. Ophu o dukwa onye e-je ome iphe ono, bu ahuma ono m'ọo nanu; m'ọ bu onye a muru le Izurelu; m'ọ bu onye laru alala, unu l'iya bu;
- ²⁷ke l'ọo ahuma ahuma ono l'ọ ha be ndu ali-a meru; merushia ali-a; mbu ndu ono, vuru unu uto bua l'eke-a ono.
- ²⁸Unu -merua ali ono emeru be oo-gbokwa unu l'ọ bu onye gboru egbo ẹge ono, o gboshiru mba ono, vuru unu uto bua l'eke ono.
- ²⁹Ke l'o -nweru onye meru iphe ono, bu ahuma ono m'ọo nanu; be ee-bufukwa onye obu le ndu nk'iya.
- ³⁰“Oo ya meru iphe, unu e-meje iphe, ya suru t'e meje; t'ẹ b'ọ du ejo ome-l'ali ono ophu unu e-meje, bu ophu e shi emeje be unu lataderu. Ophu unu 'egudekwa iya merushia onwunu; ke l'ọ kwa yebedua bu Ojejoje; bya aburu Nchileke unu.”

Livitikosu 19

Ekemu k'unwu ibiribe iphe ọdo

- ¹Tọ du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; su iya:
- ²Ọwaa iphe, ii-kfuru unwu Izurelu l'ephe ha: Unu bukwaru ndu du nsọ; kele yebe Ojejoje, bu Nchileke unu dukwa nsọ.
- ³T'onyenonu l'unu ha kwabejekwa nne iya le nna iya ugu. Unu edobeje ekemu mboku otu-ume iya; ke l'ọ kwa yebedua bu Ojejoje; bya aburu Nchileke unu.
- ⁴“Unu ba aghachijekwa jelahaa le nte; ophu unu akpujekwa ogvu doberu onwunu. O kwa yebedua bu Ojejoje; bya aburu Nchileke unu.
- ⁵“Teke unu egworu Ojejoje ngweja-ehu-agu; unu gwojekwa iya l'uzo, oo-nata iya unu l'eka.
- ⁶Unu rijekwa iphe ngweja obu le mboku, unu gworu iya; m'ọ kwanu le nchi-ta-abohu iya. O -buru l'o nweru ophu phoduru nu jeye le mboku k'eto ya; t'a kpokwaa ya oku.
- ⁷O -nweru ophu e riru le mboku k'eto ya b'ọ buakwa ahuma b'e meru; e taa natahekwa iya.

- ⁸Oo ya bu l'iphe bu onye riru iya nu be iphe, du eji, o meru a-tukokwaru l'ishi; ke l'o meruru iphe, duru Ojejoje nso. Onye ono be ee-bufukwa le ndu nk'iya.
- ⁹“Teke unu akpata iphe, unu meberu l'ali; unu ba akpajekwa iya jia aka l'ali. Ophu unu atutujekwa ophu nashihuru ndu akparu iya unu daa l'ali.
- ¹⁰Unu be ejejekwa mkpakwa akparu vayinu le mgbo vayinu unu. Ophu unu atututajekwa ophu dashiru l'ali. Unu hajeru ndu onanu haaru ndu ukpa; me ndu laru alala; ke l'o kwa yebedua bu Ojejoje; bya aburu Nchileke unu.
- ¹¹“Unu be ezijekwa iphura; unu ta adzuj ejo-ire. Ophu unu 'aghojekwaru madzu ibe unu ugho.
- ¹²Unu ba akpapyabejekwa iphe, unu meru; gude epha iya gua enwa; shi ege ono merua epha Nchileke unu. O kwa yebedua bu Ojejoje.
- ¹³“Be erijekwa madzu ibe ngu uru; ophu i najekwa iya nfu. Te aswa-ozu onye i buru ozu ba anokwa ngu l'eka jeye l'utsu echile iya.
- ¹⁴Ba akojekwa onye ada nkichi onu; ophu iigudejekwa iphe dochia onye ishi uzo. Tsuje Nchileke ngu egvu; ke l'o kwa yebedua bu Ojejoje.
- ¹⁵“Unu be ekpejekwa ejo ikpe. Unu be elejekwa madzu enya l'ifu; kpee ikpe; shi iya nma onye ukpa ikpe; ke l'o bu onye ukpa; bya ekperu yeru eze madzu; ke l'o bu eze madzu. Te ikpe unu bujekwaru ikpe, du mma.
- ¹⁶Ba abukwa onye ntumatu l'eke madzu ibe ngu no; ophu inokwa l'idzu t'e wota madzu ibe ngu tsebe l'ifu ugu. O kwa yebedua bu Ojejoje.
- ¹⁷“Be evukwaru nwunne ngu okfu l'okpoma. Jekfuje onye o daru nggu l'iya; t'unu kpeshia; t'e b'i shi l'ehu iya je eye aka l'iphe, du eji.
- ¹⁸Be emelatajekwa ndibe unu iphe, ephe meru ngu; ophu o dukwa onye ophu ii-vujeru iphe l'obu. Yejechiaru madzu ibe ngu obu ege i yeru onwongu. O kwa yebedua bu Ojejoje.
- ¹⁹“Unu mejekwa iphe, ya toru okpa iya t'e tsoje. Unu ba ahajekwa te elu chia ophu ye l'iya e-ta abudu udu lanu. Ba akujekwa uzi iphe labu l'okfu ngu; ophu iiejekwa uwe, e-ta abudu udu ekwa lanu b'e gude kwaa ya.
- ²⁰“O -buru le madzu raru nwamgboko, a gbaru ohu; bya edobewaru iya nwoke odo; t'o bu l'a gbafutawaru iya t'o nweru onwiya; t'e kpekwa ya ekpekpe; hua ephe ahuhu ege gbaru nu. Ole t'e b'e egbukwa ephe egbugbu. Ishi iya aburu le nwamgboko ono bukwadu ohu.
- ²¹T'onye ke nwoke kpatakwa ebyila bya anu l'ifu Ulo-Ekwà Ndzuko; t'e gude gwooru iya ngweja okfu-ugwo-iphe, du eji l'ifu Ojejoje.
- ²²Onye achijeru Nchileke eja egude ebyila ono, e gude gwoo ngweja okfu-ugwo-iphe, du eji ono kfu ugwo iphe, du eji onye ono l'ifu Ojejoje; a guaru iya nvu l'iphe, du eji ono, o meru ono.

- 23“Unu -bahulephu l'alì ono; dzashia ya oshi-òmi, dughaa iche l'iche; unu sojekwa nebyi iya nsò. Afa èto bè unu a-sò iya nsò; ha ya eriri.
- 24O -be l'afa k'èno t'e doo akpuru, oshi ono mītaru nsò; gude gwooru Ojejoje ngweja-ekele.
- 25O -be l'afa k'ise; unu awatawaru ori akpuru oshi obu; k'ophu oshi ono a-nòdu eyeru unu nebyi kè yòkfu-yòkfu. O kwa yèbedua bù Ojejoje; bya aburu Nchileke unu.
- 26“Unu ba atajekwa anu, mee nòkwadu. Unu ba agwojekwa ogwu; ophu unu emejekwa mgbashi.
- 27Unu ba akpufubebejekwa egbushi, nò unu lè mgboro ishi; ophu unu akpushijekwa iku eji-agba unu.
- 28Unu be egubatajekwa onwunu onya l'èhu; okfu lè madzù nwuhuru; ophu unu edejekwa onwunu mbo. O kwa yèbedua bù Ojejoje.
- 29“Be emekwa nwa ngu nwanyi t'ò buru nwanyi okpara; shi ège ono merua nwa ngu obu; a nonyakwaa; ndu okpara abya eji alì unu; uru-alì abya eji iya.
- 30Unu dobeje ekemu mbòku otu-ume iya; unu akwabeje ulo iya ono, dù nsò ono ugvu. O kwa yèbedua bù Ojejoje.
- 31“Unu be ejection okpata ishi l'èka ndu aphù àphù; mè ndu njibya; kè l'èphe e-merukwa unu. O kwa yèbedua bù Ojejoje, bù Nchileke unu.
- 32“Gbeshijekwaru ndu bù ogurennya l'oshi. Kwabejeru ndu bù ogurennya ugvu; nggu atsuje Nchileke egvu. O kwa yèbedua bù Ojejoje.
- 33“Teke o nweru onye laru alala l'alì unu; unu ba akpakwa iya èhu.
- 34T'e emejekwa onye laru alala, bù l'alì unu ège eemeje onye a muru lè Ízurelu. Unu yekwaru onye ono obu ège unu yeru onwunu. Ishi iya aburu l'unubèdua shikwaphu buru ndu laru alala l'alì Íjiputu. O kwa yèbedua bù Ojejoje; bya aburu Nchileke unu.
- 35“Teke unu atù ège iphe hatabe ogologo; m'ò bù ège era iya habe; m'ò bù ège iphe hatabe l'igwe; unu be emejekwa iya l'uzo aghughu.
- 36Unu gudejekwa iphe, bù okpobe iya taa ya; mè okpobe nkwo-èka; mè okpobe ekpemu. O kwa yèbedua bù Ojejoje; bya aburu Nchileke unu; onye dufutaru unu l'alì Íjiputu.
- 37Oo ya bù t'unu tsokotaje iphe, bù iphe, ya toru okpa iya sù t'e tsoje; mè iphe, ya turu l'ekemu l'ò ha. Unu meje iya ège ono; kè l'òo yèbedua bù Ojejoje.”

Livítikòsu 20

Àhùhù, aa-hùje onye meru èjo iphe

- 1Tò dù iya bù; Ojejoje abya ekfuru yeru Mòsisu; sù iya:

- 2“Owaa iphe, ii-kfuru unwu Ízurelu ndo-ọ: Iphe bu onye Ízurelu; m'ọ bu onye laru alala le Ízurelu, kputaru nwa iya je anu Mólèku; t'e gbukwaa onye ono egbugbu. Te ndu mkpukpu ono wufutakwa je atu-gbua ya le mkpuma.
- 3Yebe Nchileke l'onwiya a-tachi ifu l'eke onye obu no; bufu iya le ndu nk'iya; ke l'o gude nwa iya gwaa Mólèku; shi ege ono merua ọlo iya ono, du nsọ ono; bya arutoshia epha iya ono, du nsọ ono.
- 4Ọ -buru le ndu mkpukpu ono phuru onye kputaru nwa iya je anu Mólèku; bya anyia nchi manu; epe te gbu onye obu;
- 5be ya a-gbanwukwaru onye obu ifu yele ndibe iya; bufu epe le ndu nk'epe; mekpọ iphe, bu ndu ono yele iya eshiswe ọzo ono; mbu ndu ono, jeru je egwolahaaru Mólèku eja ono.
- 6“ ‘Iphe, bu onye jelahaaru okpata ishi l'eka ndu aphu aphu; me l'eka ndu njibya; shi ege ono gwolaha eja be ya a-tachi ifu; bufu iya le ndu nk'iya.
- 7“ ‘Unu dobekwa onwunu iche; unu adu nsọ; ke l'ọ kwa yebedua bu Ojejoje; bya aburu Nchileke unu.
- 8Unu dobe iphe, ya toru okpa iya t'e tsoje; meje iya ememe; ke l'ọo yebedua bu Ojejoje, emeje unu t'unu du nsọ.
- 9“ ‘Onye phuru nna iya; m'ọ bu nne iya iphu; t'e gbukwaa onye obu egbugbu. Yo vuru ochi onwiya; keshinu o phuru nna iya; m'ọ bu nne iya iphu.
- 10“ ‘Ọ -buru le nwoke raru nyee nwoke ibe iya; epe eshi ege ono ria ogori; t'e gbukwaa nwoke obu yele nwanyi obu egbugbu.
- 11“ ‘Onye raru nyee nna iya bukwa nna iya b'o meru iphe-iphere. T'e gbukwaa epe ebo egbugbu; epe evuru ochi onwephe.
- 12“ ‘Onye raru nyee nwa iya; t'e gbukwaa epe ebo. Ochi onwephe atu-koru epe l'ishi; ke l'iphe epe meru bu akpamara.
- 13“ ‘Ọ -buru le nwoke jekfuru nwoke ibe iya; epe azee azee nwoke yele nwanyi be epe ebo meekwaru akpamara. T'e gbukwaa epe egbugbu. Ochi onwephe atu-koru epe l'ishi.
- 14“ ‘Onye luru nwanyi; bya alufua nne nyee ya ono bukwa ahuma b'ọ bu. T'a kpokwaa nwoke ono yele unwanyi ono oku epe ebo; k'ophu e ta hadu ahuma t'ọ to okpa l'eke unu no.
- 15“ ‘Teke o bu le nwoke jekfuru anu; t'e gbukwaa ya egbugbu. E gbukwaaphu anu obu.
- 16“ ‘Ọ -buru le nwanyi jekfuru anu; t'e gbukwaa nwanyi obu; gbua anu obu. Teke e gbutsuaru epe; ochi onwephe atu-koru epe l'ishi.

17“ ‘O -buru lẹ nwoke luru nwunne iya; m'ọ bụ nwanna iya yẹle iya azẹe; b'ọ bụkwa iphe-iphere. T'a nọdukwa l'edzudzu ọha bufu ẹphe. Ọ kwa nwunne iya b'ọ meru iphe-iphere. Tẹ iphe, o meru tẹ-kokwaru iya l'ishi.

18“ ‘Onye jekfuru nwanyi teke nsọ eme iya bẹ gvuakwaru ẹnu-mee nwanyi ono; mbụ lẹ nwanyi ọbu kpuhawaru ẹnu-mee ya ghebe ọnu. Ọo ya bụ; t'e bufukwa ẹphe ẹbo lẹ ndu nk'ẹphe.

19“ ‘Ba arakwa nwunne nne ngu; m'ọ bụ nwunne nna ngu; kẹ l'ọ kwa iphe-iphere l'ẹke ọkpobe abubu ngu. Iphe, unu meru kwa unu b'ọ tẹ-koru l'ishi.

20“ ‘Onye raru nyee nwunne nna iya; m'ọ bụ nyee nwunne nne iya; bẹ bụkwa nwunne nna iya ono; m'ọ bụ nwunne nne iya ono b'ọ meru iphe-iphere. Iphe, ẹphe meru kwa ẹphe b'ọ tẹkoru l'ishi. Ẹphe ta atọgbokwa akọ lẹ mgboko.

21“ ‘Onye luru nyee nwunne iya bẹ mekwaru iphe, aasọ nsọ; bya emee nwunne iya ọbu iphe-iphere. Ẹphe ta atọgbokwa akọ lẹ mgboko.

22“ ‘Ọo ya bụ; unu dobekota iphe, ya tọru ọkpa iya; mẹ iphe, ya turu l'ekemu; k'ọphu alị ono, ya edu unu ala ono ta agbodu unu l'ọ bụ onye gbọru ẹgbo.

23Unu be emejekwa l'ọ bụ ndu mba ono, ya abya achifu l'ifu unu ono; kẹ l'ọ kwa iphe ono l'ọ ha bẹ meru nẹ; ẹphe adu iya oyi.

24Ya kfuawaru unu: “L'unu e-nweru alị ẹphe; ya anu iya unu t'ọ buru ọkè-iphè unu; mbụ ẹgiri alị ono.” Ọ kwa yẹbedua bụ Ojejoje; bya aburu Nchileke unu, bụ onye shi l'iphe, bụ mba fọta unu dobe iche.

25“ ‘Ọo ya bụ; unu mejekwa iya t'ọ doo ẹnya; mbụ iphe, du iche l'anu, aasọ nsọ; l'ọphu ẹ taa sọdu nsọ; mẹ iphe, du iche lẹ nweu, aasọ nsọ; l'ọphu ẹ taa sọdu nsọ. Unu be egudekwa anu; m'ọ bụ nweu; m'ọ kwanu iphe, awu l'ẹpho merua onwunu; mbụ unwu iphe ono, mu gushiru unu sụ t'unu soje nsọ ono.

26Unu dobekwaru iya onwunu nsọ; kele yẹbe Ojejoje dukwa nsọ. Ya shiwa l'iphe, bụ mba fọfuta unu dobe iche t'unu buru nk'ia.

27“ ‘Nwoke; m'ọ bụ nwanyi, aphu àphù; m'ọ bụ l'ọ bụ nwanjibya l'unu; t'e gbukwaa ya egbugbu. T'e gudekwa mkpuma tẹ-gbushia ẹphe; ọchi ẹphe atẹ-koru ẹphe l'ishi.’ ”

Livítikọsu 21

Ekemu, a turu ndu achijeru Nchileke ẹja

1Tọ du iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; sụ iya: “Owaa iphe, ii-kfuru ndu achijeru Nchileke ẹja; mbụ unwu Ẹronu: T'ẹ b'ọ dukwa onye e-gudeje onye nk'ia, nwuhuru anwuhu mee onwiya onye aasọ nsọ;

2gbahalekwaphu l'onye ọbu bụ ọkpobe abubu iya: ọ du g'ọo nna iya; m'ọ bụ nne iya; m'ọ bụ nwa iya kẹ nwoke; nwa iya kẹ nwanyi; nwunne iya nwoke;

- ³m'ò kwanụ nwunne iya kẹ nwanyi, ẹ-ta alụdua nji; yò bụru iya b'ò nọ l'ẹka; kẹ l'ẹ to lụdua nji. Odzu egbe onye ono nwekwaru ike; yo gude iya mee onwiya onye aasọ nsọ.
- ⁴T'ẹ b'ò mekwa onwiya onye aasọ nsọ l'odzu onye ogo iya; shi ege ono merua onwiya.
- ⁵“T'ẹphe ba akpụshijekwa ishi; ophu ẹphe akpụ-shijekwa ẹji-agba ẹphe; ophu ẹphe ebujekwa mbo l'ẹhu ẹphe.
- ⁶T'ẹphe dukwaru Nchileke ẹphe nsọ; k'ophu ẹphe te emerudu ẹpha iya. Ishi iya aburu l'oo ẹphe egwoje ngweja-ọku nụ Ojejoje; mbụ nri ono, ẹphe anuje Nchileke ẹphe ono. Oo ya bụ; t'ẹphe bukwaru ndu dụ nsọ.
- ⁷T'onye achijeru Nchileke ẹja ba alukwa nwanyi, shiwa l'ogba okpara merushiwa onwiya. Ophu o lukwa nwanyi, nji iya chifuru achifu; kẹ l'onye achijeru Nchileke ẹja dukwaru Nchileke iya lẹ nsọ.
- ⁸Unu wotakwa onye achijeru Nchileke ẹja l'ò bụ onye dụ nsọ; kẹ l'oo yẹbedua agwaru unu Nchileke. T'ò bukwaru onye duru unu nsọ; kele yẹbedua, bụ Ojejoje, bụ onye doru unu nsọ bukwa onye dụ nsọ.
- ⁹“O -bụru lẹ nwatibe onye achijeru Nchileke ẹja wataru ogba okpara; shi ege ono merua onwiya bukwa nna iya b'ò meruru. T'a kpokwaa nwata nwanyi obu oku.
- ¹⁰“T'onye bụ onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja l'unwunne iya; mbụ onye a wuru manụ l'ishi; bụru onye e meru t'ò yeje uwe ndu achijeru Nchileke ẹja; tẹ onye ono ba ahajekwa ẹgbushi iya t'ò yagashihu ayagashihu; ophu o lajajekwa uwe iya alaja.
- ¹¹T'onye ono ba abahujekwa l'ẹke odzu zẹ. T'ẹ b'ò dukwa m'ò -ruhuru; o bụru nna iya; m'ò bụ nne iya nwuhuru; oo-bahụ l'ẹke ono je ome onwiya onye aasọ nsọ.
- ¹²T'ẹ b'ò lufujekwa alufu l'ulo, dụ nsọ kẹ Nchileke; ophu o merukwa ulo obu emeru; kẹ l'oo manụ Nchileke iya b'a wuru iya l'ishi. O kwa yẹbedua bụ Ojejoje.
- ¹³“T'ẹ nwanyi, oo-lụ bukwaru nwanyi yele nwoke ta zẹbua.
- ¹⁴T'ẹ b'ò lukwa nwanyi, nji iya ta nohedu; ophu oolukwa nwanyi, a chifuru achifu; m'ò kwanụ nwanyi, shi l'ogba okpara merua onwiya. T'ẹ nwanyi, oo-lụ bukwaru nwanyi yele nwoke ta zẹbua; nwanyi, shi l'ikfu nk'ia;
- ¹⁵k'ophu unwegirima iya ta bụdu ndu aasọ nsọ. Yo shi ege ono merua ikfu iya. O kwa yẹbedua, bụ Ojejoje bụ onye meru iya; yò dụ nsọ.”
- ¹⁶Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; sụ iya:
- ¹⁷“Owaa iphe, ii-kfuru Éronu ndo-o: Iphe bụ onye bụ eri ngu tsube l'ogbo rua l'ogbo, bụ onye nweru ẹke iphe mebyiru iya; t'ẹ b'ò byakwa t'ò nụ Nchileke iya nri.
- ¹⁸T'iphe bụ onye nweru ẹke iphe mebyiru iya ba byakwa ntse; mbụ onye ishi; onye ngvuru; m'ò bụ onye, nweru ẹke ẹhu ẹ-te dzudu iya oke;
- ¹⁹onye iphe lonwuru okpa lanụ; m'ò bụ ẹka lanụ;

²⁰onye ekwebe; onye, gbaru l'ò bụ ọ́ha-ikirima; onye iphe eme l'ènya; onye iphe eme l'akpọ́ ẹ́hu; m'ò bụ onye a haru aháhá.

²¹T'ẹ́ b'ò òkwa onye eri Éronu, bụ́ onye achijeru Nchileke ẹ́ja, nweru ẹ́ke iphe mebyiru iya, a-byaję́ ntse bya ogworu Ojejoje ngweja-òku. Keshinu o nweru ẹ́ke iphe mebyiru iya t'ẹ́ b'ò kpiritakwa ntse k'ogworu Nchileke iya ngweja-nri.

²²Ọ́le t'ò rijekwaru nri, a nùru Nchileke iya; mbù nri ọ́phu dù nsọ́; mę́ ọ́phu kakọ́ta ọ́du nsọ́.

²³Ọ́le keshinu o nweru ẹ́ke iphe mebyiru iya; t'ẹ́ b'ò jenyabejekwa mgboro ẹ́kwa, e gude kpù-butá Ẹ́ke-Kakọ́ta-ọ́du-Nsọ́; ọ́phu oojenyabejekwa ẹ́nya-ngweja; t'ẹ́ b'ò shi ẹ́ge ono merua ọ́lo iya ono, dù nsọ́ ono; kę́ l'ò kwa yę́bedua bụ́ Ojejoje, bụ́ onye emeje ẹ́phe; t'ẹ́phe adù nsọ́.”

²⁴Tọ́ dù iya bụ́; Mósísu abya eworu iphe ono l'ò ha kfuaru Éronu yę́le ụ́nwu iya; mę́ ndu Ízuru ọ́lù l'ẹ́phe ha.

Livítikọ́su 22

Ndu achijeru Nchileke ẹ́ja yę́le iphe, dù nsọ́ kę́ Nchileke

¹Tọ́ dù iya bụ́; Ojejoje abya ekfuru yeru Mósísu; sù iya:

²“Kfuaru Éronu yę́le ụ́nwu iya t'ẹ́phe kwabejekwaru iphe ono, ndu Ízuru ọ́lù doberu iya nsọ́ ono ẹ́nya; t'ẹ́phe be gude iya merua ẹ́pha iya ono, dù nsọ́ ono; kę́ l'ò kwa yę́bedua bụ́ Ojejoje.”

³Sù ẹ́phe: “L'iphe bụ́ onye bụ́ eri unu; tsube l'ogbo sweru ogbo, bụ́ onye aasọ́ nsọ́, byanyaberu iphe, ndu Ízuru ọ́lù doberu yę́be Ojejoje nsọ́; t'e bufukwa onye ono ebufu l'ifu iya. Ọ́ kwa yę́bedua bụ́ Ojejoje.

⁴“Ọ́ -bùru l'ò nweru onye, shi l'eri Éronu, iphe, eswe nswe eme l'akpọ́-ẹ́hu; m'ò kwanu l'iphe alashí iya l'ẹ́hu; t'onye ono be erikwa iphe, dù nsọ́ jeye teke ọ́o-korohu; bùru onye ẹ́ ta asọ́hedu nsọ́. Onye denyiru ẹ́ka l'iphe, aasọ́ nsọ́; dù l'ò bụ́ odzu; m'ò kwanu l'ẹ́hu iya ruru l'iphe-anyinyi;

⁵m'ò bụ́ l'ò denyiru iphe, awù l'ẹ́pho ẹ́ka, bụ́ iphe, ee-me iya t'ò bùru onye aasọ́ nsọ́; m'ò bụ́ l'ò denyiru onye aasọ́ nsọ́ ẹ́ka; m'ò bụ́ l'ò nweru iphe ọ́do, meru iya; yọ́ bùru onye aasọ́ nsọ́; b'ò bụ́akwa onye aasọ́ nsọ́.

⁶Onye denyiru iphe, dù ẹ́ge ono ẹ́ka a-bùru onye aasọ́ nsọ́ jeye tẹ́ nchi jihu. T'ẹ́ b'ò òkwa iphe, e doberu nsọ́, oo-ri; gbahaa l'ò gude mini ghụ́a ẹ́hu.

⁷Ẹ́nyanwu -nyihulephu; b'ẹ́ ta asọ́hekwa onye ọ́bu nsọ́. Ọ́ bụ́ teke ono bę́ onye ọ́bu a-watawaru ori iphe, e doberu nsọ́; kę́ l'ọ́o ono bụ́ nri iya.

⁸T'ẹ́ b'ò rijekwa iphe, nwùhuru anwùhu; m'ò bụ́ iphe, anù-ẹ́gu-ẹ́gbudu dzugburu adzugbu; t'ẹ́ b'ò shi ẹ́ge ono merua onwiya. Ọ́ kwa yę́bedua bụ́ Ojejoje.

⁹“Tẹ ndu achijeru Nchileke ẹja mejekwa iphe, ya sūru t'ẹphe meje. Ọ -būru l'ẹphe te emedu iya bẹ ẹphe e-metakwa iphe, dū ẹji kpua onwẹphe; yo gbushia ẹphe. Ọ kwa yẹbedua bụ Ojejoje, bụ onye meru ẹphe; ẹphe adū nsọ.

¹⁰“T'ẹ b'ọ dukwa onye ẹ-ta abudu onye eri ndu achijeru Nchileke ẹja, e-ri iphe, e doberu nsọ. T'onye byaru ẹbyee lẹ k'onye achijeru Nchileke ẹja; m'ọ bụ onye byaru iya ozi be erikwa iya.

¹¹Ọle; ọ -būru l'onye achijeru Nchileke ẹja gude okpoga iya gbata ohu; m'ọ bụ l'a mūru ohu l'ufu iya; tẹ ndu onanu rijekwa iya.

¹²Ọ -būru lẹ nwa nwanyi onye achijeru Nchileke ẹja luru onye ẹ-ta abudu onye achijeru Nchileke ẹja; tẹ nwanyi obu be erijekwa iphe ono, dū nsọ ono, aanuje ndu achijeru Nchileke ẹja ono.

¹³Ọle; ọ -bukwanuru lẹ nwa nwanyi onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono ta mutadu nwa; nji iya anwuhuwa; m'ọ kwanu l'a chifuru iya achifu; yo laa ke nna iya; t'o rijekwa nri ono ẹge o shi erije iya teke ọ bụ nwata. Ọle; tẹ onye ẹ ta abudu onye eri ndu achijeru Nchileke ẹja be erikwa iya.

¹⁴“Onye riru iphe, e doberu nsọ l'amagama; tẹ onye ono kfuakwa onye achijeru Nchileke ẹja ugwo iya; kfuuru nkere-ise tukobe iya.

¹⁵Tẹ ndu achijeru Nchileke ẹja be emerukwa ngweja, dū nsọ, shi l'ẹka ndu Ízurelu, bụ ophu ẹphe nuru Ojejoje;

¹⁶shi ẹge ono haa tẹ ndu, ẹ ta gbadu nu ria iphe ono, dū nsọ ono; shi iya rita iphe, dū ẹji tukobe onwẹphe; būru ndu ikpe nmaru. Ọ kwa yẹbedua bụ Ojejoje, bụ onye meru ẹphe; ẹphe adū nsọ.”

¹⁷Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; sū iya:

¹⁸“Owaa iphe, ii-kfuru Éronu yele unwu iya; mẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha: Ọ -būru l'onye Ízurelu; m'ọ bụ onye laru alala, bu lẹ Ízurelu gude iphe bya t'e gwooru Ojejoje ngweja-ukfuru k'iphe, o kweru ukwa iya; m'ọ kwanu iphe, ọ tūru obu iya ama ke anunu;

¹⁹t'onye ono kpatakwa anu, bụ okee ya, ẹ-ta adudu ẹke iphe mebyiru iya emebyi bya. Iphe, oo-gude bya bụ oke-eswi; m'ọ bụ ebyila; m'ọ bụ mkpi; k'ophu aa-natakwa nu iya unu l'ẹka.

²⁰Unu be ewotakwa iphe, nweru ntupo gude bya ogwo ngweja obu; ke l'ẹ taa natakwa iya unu l'ẹka.

²¹Onye kputaru eswi; m'ọ bụ aturu; m'ọ bụ eghe gude bya ogworu Ojejoje ngweja-ẹhu-agu; t'o shi ẹge ono medzua iphe, o kweru ukwa iya; m'ọ bụ iphe, ọ tūru obu iya ama; t'ọ bukwaru ophu ẹ te nwedu ntupo; k'ophu aa-nata iya ẹya l'ẹka.

²²Unu ba anujekwa Ojejoje anu, atsu ishi; m'ọ bụ ophu e mekaru iphe; m'ọ bụ ophu iphe mebyiru ibe-ẹhu iya nanu embeyi; m'ọ bụ ophu iphe alashi l'ẹhu; m'ọ bụ ophu

iphe eme l'akpo-ẹhu iya. Unu be egudekwa anu, du ẹge ono bya ogworu Ojejoje ngweja-oku l'eli ẹnya-ngweja.

²³O -buru ngweja, madzu turu obu iya ama l'anu; be onye obu nwekwaru ike nu eswi; m'o bu aturu, nweru ntupo. O le; teke bu l'o -bu ophu onye ono gude emedzu iphe, o kweru ukwa iya b'e taa natakwa iya ẹya.

²⁴Unu ba anujekwa Ojejoje anu, e mekaru iphe l'akpuru-aku; m'o bu ophu e tsupyarun nk'ia etsupya; m'o bu ophu iphe lajuru nk'ia alaja; m'o bu ophu e bufuru nk'ia ebufu. Unu be emejekwa iphe, du ẹge ono l'ali unu-wa.

²⁵Unu ba anujekwa anu, shi l'eka onye ohodo; t'o buru nri, unu anu Nchileke unu. Le keshinu egbe anu ono du l'o bu anu, nweru ntupo b'e ta anatakwa iya unu l'eka."

²⁶T'o du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; su iya:

²⁷"A -mua nwa eswi k'ophungu; m'o bu nwa aturu; odo nweghu; t'a hajekwaa ya te yele mne iya noo abali esaa. Tsube le mboku k'esato tugburu b'e nweru ike kpata iya je anu t'e gude gwooru Ojejoje ngweja-oku. Teke ono be aa-natakwa iya-a.

²⁸Unu ba atukojekwa nne eswi yele nwa iya; m'o bu aturu yele nwa iya gbua ujiku lanu.

²⁹"Teke unu egworu Ojejoje ngweja-ekete; unu mejekwa iya l'uzo, du mma; k'ophu aa-nata iya unu l'eka.

³⁰Unu tukokwa anu, e gude gwoo ngweja obu takota mboku ono. T'e b'o dukwa ophu aa-ha t'o noo lufuta l'utsu. O kwa yebedua bu Ojejoje.

³¹"Unu dobekwa ekemu iya; unu emeje iya ememe. O kwa yebedua bu Ojejoje.

³²Unu be emerukwa epha iya ono, du ns'o ono emeru. Te ndu Izurelu dobe epha iya ns'o; ke l'o kwa yebedua bu Ojejoje, bu onye meru unu; unu adu ns'o;

³³bya aburu onye dufutaru unu le Ijiputu te ya buru Nchileke unu. O kwa yebedua bu Ojejoje."

Livitikosu 23

Aji, dugbaa iche iche

¹T'o du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; su iya:

²"Owaa iphe, ii-kfuru ndu Izurelu ndo-o: Su epe: 'L'owaa bu aji, yebe Ojejoje dobetsuaru ndo-o; mbu aji, unu a-ra arara l'oo ya a-bu ndzuko, du ns'o.

³Ujiku ishingu be unu e-jeje ozi; mboku k'esaa aburu eswe Sabatu, bu mboku otu-ume. Mboku ono a-buru eswe ndzuko ophu du ns'o. Unu be ejejekwa ozi mboku ono; ke l'o bu mboku otu-ume ke Ojejoje l'iphe bu eke unu no.

⁴Owaa bu aji, Ojejoje doberu; mbu ndzuko, du ns'o, unu e-dzukobeje m'o rua teke e doberu iya.

Aji Esweta

(Ógú 28:16-25)

- ⁵“ ‘Aji Esweta Ojejoje bu mbòku, aa-watajẹ iya bu l'urenyashi mbòku onwa mbu gbaru l'abalì iri l'eno.
- ⁶O -be lẹ mbòku k'iri l'ise l'onwa ono kwaphu; unu agbajẹru Ojejoje Aji Buredi, ẹ te kodu ekoko. Ujiku ẹsaa bẹ unu a-ta buredi, ẹ te yedu iphe, ekoje buredi.
- ⁷Mbòku mbu l'oge aji ono bẹ unu e-nweru ndzuko, du nsọ. T'ẹ b'ọ dukwa ozi, unu e-jeje mbòku ono.
- ⁸Ujiku ẹsaa bẹ unu a-nòdulephu egworu Ojejoje ngweja-ọku. O -be lẹ mbòku k'ẹsaa; unu enwee ndzuko, du nsọ. T'ẹ b'ọ dukwa ozi, unu e-je mbòku ono.
- ⁹“ ‘Tọ du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Mòsisu; su iya:
- ¹⁰Owaa iphe, ii-kfuru ndu Ízurelu ndo-ọ: L'ẹphe -bahulephu l'alì ono, ya abya ẹphe anunu ono; teke ẹphe kpataru iphe, e meberu l'alì ono; ẹphe ewota ukfu lanu l'iphe odungu, ẹphe kpataru je anu onye achijeru Nchileke ẹja.
- ¹¹T'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono wota ukfu iphe ono maa Ojejoje l'ifu; k'ọphu Nchileke a-nata iya unu l'ẹka. O bu lẹ nchi-ta-abọhu mbòku ọtu-ume ono b'ọo-ma iya ọbu.
- ¹²Mbòku ono, unu a-ma ukfu iphe ono l'ifu Ojejoje ono bẹ unu e-gudekwaphu nwa ebyila, nọru afa lanu, ẹ-te nwedu ntupo bya egwoo ngweja-ukfuru nu Ojejoje.
- ¹³Ngweja nri, a-yi nu a-buru ntụ akpe, a gwọkoberu manu; yo ji nkwo-ẹka, e keru ọzo iri wota uzi labu, ee-gude gwooru Ojejoje ngweja-ọku, mkpo iya du mma. E yekobekwa iya phu mee, jiru konggo labu t'ọ buru ngweja-mee.
- ¹⁴T'ẹ b'ọ dukwa buredi, unu a-ta; ọphu unu atakwa akpe, a huru ahuhu; ọphu unu erikwa ọphu nọ l'onyingu; gbururu jeye mbòku ono, unu e-wotaru Nchileke unu ngweja ono. Ono a-buru iphe, ya toru okpa iya t'e tsoje tsube l'ogbo sweru ogbo l'iphe bu ẹke unu bu.

Aji Idzù

(Ógú 28:26-31)

- ¹⁵“ ‘Idzu ẹsaa -swelephu; tsube lẹ nchi-ta-abọhu mbòku ọtu-ume ono, unu gworu ngweja-amama ono;
- ¹⁶teke a nọ-dzuleruphu ukporo abalì labu l'abalì iri; o -rua lẹ nchi-ta-abọhu mbòku ọtu-ume k'ẹsaa; unu byakwa bya egwooru Ojejoje ngweja-nri, unu e-gude akpe ophungu gwoo.
- ¹⁷Unu shi l'ẹke unu bu wota ishi buredi ẹbo, e gheru lẹ ntụ akpe, jiru nkwo-ẹka, e keru ọzo iri; wota uzi labu, e yeru iphe, ekoje buredi; bya anu t'e gude gwoo ngweja-amama t'ọ buru akpuru iphe mbu, a nuru Ojejoje.

¹⁸Iphe, unu e-yekobefua l'ishi buredi ono bu unwu ebyila esaa, notsuaru afa ophu; bukwaruphu ophu e-ta dudu eke ntupo no iya; waa nwa oke-eswi lanu; me ebyila labu. T'e gude anu ono l'o ha; gude ngweja-nri; me ngweja-mee gwoo ngweja-ukfuru nu Ojejoje; mbu ngweja-oku, mkpo iya du Ojejoje mma.

¹⁹Unu akputa mkpi lanu gude gwoo ngweja-iphe, du eji; kputakwaphu unwu ebyila labu, gbagbaaru afa gude gwoo ngweja-ehu-agu.

²⁰T'onye ono, achijeru Nchileke eja ono woru unwu ebyila labu ono; waa buredi ono, e meru l'akpuru iphe mbu, a kpataru l'okfu ono maa Ojejoje l'ifu t'o buru ngweja-amama. Iphe ngweja ono bu bu ngweja, du nsọ ke Ojejoje. T'o buru onye achijeru Nchileke eja bu onye e-ri iya nu.

²¹Mboku ono kwaphu be unu e-nweru ndzuko, du nsọ. T'e b'o dukwa ozi, unu e-je mboku ono l'o ha. Ono a-buru iphe, a toru okpa iya t'e tsoje tsube l'ogbo sweru ogbo; unu emeje iya l'iphe bu eke unu bu.

²²“ Teke unu akpata iphe, unu meberu l'ali; unu ba akpajekwa iya jia eka l'ali. Ophu unu atutujekwa ophu nashihuru ndu akparu iya unu daa l'ali. Unu hajeeru ndu ukpa yele ndu laru alala ophu daru l'ali. O kwa yebedua bu Ojejoje; bya aburu Nchileke unu.’ ”

Aji Afa Ophungu

(Ogu 29:1-9)

²³Tọ du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; su iya:

²⁴“Owaa iphe, ii-kfuru unwu Izurelu ndo-o: Su epe: ‘L'iphe bu mboku mbu l'onwa k'esaa bukwa epe mboku otu-ume; mbu mboku, epe e-nweru ndzuko, du nsọ. O -be mboku ono t'e gbua upyoku gude karu onyemonye.

²⁵T'e b'o dukwa ozi, unu e-jeje mboku ono l'o ha. Iphe, unu e-mejehia bu l'unu e-gwojeru Ojejoje ngweja-oku.’ ”

Eswe okfu ugwo iphe, du eji

(Liv 16:1-34; Ogu 29:7-11)

²⁶Tọ du iya bu; Ojejoje bya ekfuru yeru Mosisu; su iya:

²⁷“Mboku, onwa esaa ono du l'abali iri a-bujeru unu Eswe Okfu Ugwo Ejo iphe. Mboku ono be unu e-nwe ndzuko, du nsọ; swia aswiswi; gwoo ngweja-oku; nu Ojejoje.

²⁸T'e b'o dukwa ozi, unu e-jeje mboku ono; ke le mboku ono bu Eswe Okfu Ugwo; mbu mboku, unu a-nodu l'ifu Ojejoje kfu ugwo iphe, du eji, unu meru.

²⁹Ke l'iphe bu onye e-ta aswidu aswiswi mboku ono be ee-bufukwa ebufu le ndibe epe.

³⁰Onye jeru ozi mboku ono be ya e-kwofukwa l'eke ndibe epe no.

³¹T'ẹ b'ọ dukwa ozi, unu e-je ẹ phuu. Ono a-buru iphe, a toru okpa iya t'e tsoje tsube l'ogbo sweru ogbo. Unu a-nodu eme iya iphe bu l'ẹke unu bu.

³²Mboku ono a-buru unu mboku ọtu-ume. Unu swijee aswiswi mboku ono. Unu e-shije l'urenyashi mboku, onwa du l'abalị tete tua ume jeye l'urenyashi ke mboku, onwa a-gba abalı iri.”

Ajị Mkpù

(Ọgú 29:12-40; Dit 16:13-17)

³³Tọ du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; sụ iya:

³⁴“Owaa iphe, ii-kfuru unwu Ízurelu ndo-ọ: Sụ ẹphe: ‘L'onwa ẹsaa ono -gbalephu abalı iri l'ise; t'a gbaa Ajị Mkpù ke Ojejoje. Iphe, aa-gbaru iya Ojejoje bu ujiku ẹsaa.

³⁵Mboku mbu; be unu e-nwe ndzuko, du nsọ. T'ẹ b'ọ dukwa ozi, unu e-je mboku ono l'ọ ha.

³⁶Ujiku ẹsaa ono; be unu e-gwojeru Ojejoje ngweja-ọku. O -be ẹ mboku k'ẹsato; unu enwee ndzuko, du nsọ; gwokwaaruphu Ojejoje ngweja-ọku. Ndzuko ono bukwa ndzuko, du nsọ. Ọo ya bu t'ẹ b'ọ dukwa ozi, unu e-je mboku ono l'ọ ha.

³⁷“ ‘Ono bu ajị, Ojejoje doberu; mbu ophu unu a-ra arara t'ọ buru ndzuko, du nsọ. T'e gwooru Ojejoje ngweja-ọku; bu iya bu ngweja-ukfuru; ngweja-nri; ngweja-mee; mewaru ngweja ọdo. Ngweja ono l'ọ ha be aa-noduje egwo ẹ mboku, gbaru iya nu.

³⁸Iphe ono l'ọ ha b'a gufukpokwaaru ngweja ke mboku ọtu-ume; bya agufu iphe, unu anuje Ojejoje anunu; gufu ẹ madzu akfu ugwo iphe, o kweru ukwa iya; gufu iphe unu chiru obu unu l'unu a-nu Ojejoje.

³⁹“ ‘L'abalị ise l'onwa ẹsaa teke unu kpatatsuaru iphe, unu meberu l'alị; unu agbaaru Ojejoje ajị ono ujiku-ẹsaa. Mboku abahu iya; me mboku k'ẹsato iya be unu a-tutakota ume ozi.

⁴⁰Mboku mbu l'ajị ono be unu a-hata akpuru oshi, katsua mma l'akpuru oshi, unu wotaru; gbuta igu; me ekali-oshi, ekwo du nshinu; waa ekali-oshi wilo. Unu gwota iphe ono gude je anodu Ojejoje, bu Nchileke unu l'ifu tee ẹsua ujiku ẹsaa.

⁴¹Unu gbajekwaru Ojejoje ajị ono ujiku ẹsaa afa l'afa. Ono bu iphe, a toru okpa iya t'e tsoje tsube l'ogbo sweru l'ogbo. Onwa, aa-gbaje iya bu l'onwa k'ẹsaa.

⁴²Yọ buru ẹ mkpù be unu a-noduje abalı ẹsaa ono; mbu l'iphe bu ndu a muru ẹ Ízurelu a-nodukotaje ẹ mkpù teke ono;

⁴³k'ophu iphe bu ogbo l'ufutaru nu a-maru ẹ ya meru te unwu Ízurelu bua ẹ mkpù teke ono, ya shi ẹ Íjiputu dufuta ẹphe ono. Ọ kwa yebedua bu Ojejoje; bya aburu Nchileke unu.’ ”

⁴⁴Tọ du iya bu; Mosisu abya atuko ajị, Ojejoje doberu kfukotaru ndu Ízurelu.

Livítikosu 24

Oleta Urọku ono ẹnya

(Awụ 27:20-21)

¹Tọ dụ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; sụ iya:

²“Kfuru ndu Ízurelu t'ẹphe wotaru ngu ọkpobe manụ olivu, a tsuru l'ikwe, ee-yeje l'urọku ono; k'ọphu ọo-nọduje enwu mkpụrumkpuru.

³Tẹ Éronu yẹle unwu iya yeje ọku l'urọku ono l'ifu Ojejoje l'ime Ulo-Ékwà Ndzuko ono; mbụ l'azụ ẹkwa phụ, e gude gebuta Okpoko Ekemu phụ. T'ẹphe mejekwa urọku ono t'o nwu mkpụrumkpuru; shita l'urenyashi jeye l'utsu. Tẹ ndu Ízurelu dobekwa ekemu-a tsube l'ogbo sweru ogbo.

⁴Tẹ Éronu dozije ọku l'urọku ono l'eli iphe, eegvubeje urọku ono, e meru lẹ mkpọla-ododo ono; t'o nwuje Ojejoje l'ifu mkpụrumkpuru.

Buredi, e doberu Nchileke nsọ

⁵“Gudeje ntụ akpe ghetá ishi buredi iri l'ẹbo. L'ishi buredi lanụ bẹ ii-yeje ntụ akpe, jiru nkwo-ẹka, e keru ụzo iri wota uzi labụ.

⁶Nggu eworu buredi ọbu doo ọkpa labụ l'eli teburu ono, e gude ọkpobe mkpọla-ododo mee ono dobe Ojejoje l'ifu. Ishi buredi ishingu l'ẹkalanu; ishi buredi ishingu ọphu l'ẹka iya ọphu.

⁷Nggu abya eworu ọkpobe ínsensu doo l'ọkpa l'ọkpa; t'ọ bụru iphe, nọ-chiru ẹnya buredi ono; t'e gude iya gwooru Ojejoje ngweja-ọku.

⁸Iphe bụ mbọku ọtu-ume, sweru esweswe bẹ Éronu e-dozije iya l'ifu Ojejoje. Yọ bụru ndu Ízurelu bẹ ọo-nọdu emeru iya; t'ọ bụru ọgba-ndzụ, a-nọ gbururu jeyewaru.

⁹“Buredi ono bụ Éronu yẹle unwu iya nwe iya. T'ẹphe nọdujekwa l'ẹke dụ nsọ taa ya; kẹ l'ọ dụ nsọ nshinu; bụru òkè iya nk'ẹphe lẹ ngweja, aakpọ ọku anụ Ojejoje jeye lẹ tutu yoyo.”

Onye kfubyiru ẹpha Ojejoje

¹⁰Yo nweru nwoke, nne iya bụ onye Ízurelu; nna iya aburu onye Íjiputu, ẹphe lẹ ndu Ízurelu yi. A nọnyaa; ọgu adaru yẹle onye Ízurelu ono l'odu ndu Ízurelu ono.

¹¹Onye ono, nne iya bụ onye Ízurelu ono ekfubyishilaha ẹpha Ojejoje. A kpụta iya kpụ-jeru Mosisu. Ẹpha nne nwata ono bụ Shelomitu, bụ nwatibe Dibiri l'ikfu Dánu.

¹²A kpụta iya je atụ-chia; kwabẹru Ojejoje t'ọ karu ẹphe iphe, bụ uche iya.

¹³Tọ dụ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; sụ iya:

¹⁴“Kpụta onye ono, kfubyiru ẹpha yẹbe Ojejoje ono kpufu l'odu ndu Ízurelu. Tẹ iphe bụ ndu nuru teke ookfubyi ẹpha iya ono; byabẹ iya ẹka l'ishi; tẹ ọha wụ-lihu; tẹ-gbua ya lẹ mkpuma.

¹⁵Kfuru ndu Ízurelu: L'iphe bụ onye kfubyiru ẹpha Nchileke bụkwa onye ono e-vuru iphe, tso iya nụ.

¹⁶Iphe, bụ onye kfubyiru epha Ojejoje bę ee-gbukwa egbugbu. Tę oha zefutakwa tų-gbua onye obu le mkpuma. Onye obu -buru onye laru alala; m'ọ bụ onye a muru le Izurelu; o -kfubya epha yebe Ojejoje; t'e gbukwaa ya egbugbu.

¹⁷“Iphe, bụ onye gburu madzų; t'e gbukwaa yebedua.

¹⁸Iphe, bụ onye gburu anumanu onye odo t'ọ kfukwaa ugwo iya. T'ọ bukwaru ophu no ndzų bę oo-gude dochia enya ophu nwuhuru nu.

¹⁹“Madzų -yee ibe iya oru l'ehu; t'e yekwaa ya phų oru l'eke o yeru onye ophu.

²⁰Madzų -gbajia madzų ibe iya okpu; t'a gbajilatakwa iya phų. Teke o bų enya b'o meru; yọ pyahu onye obu; t'e mekwaaphu tę nk'ia pyahulata iya. O -buru eze b'o chikworu onye ono; t'e chikwolatakwa iya phų. O bų ege o mekaberu onye odo iphe bų ee-mekatabekwa iya phų.

²¹Onye gburu anų madzų ibe iya; t'ọ kfukwaa ugwo iya. O -buru l'oo madzų b'o gburu t'e gbukwaaphų yebedua.

²²Ekemu-a bę nođu swiru ndu a muru amumu le Izurelu yele ndu laru iya alala. O kwa yebedua bų Ojejoje; bya aburu Nchileke unu.”

²³Mosisu ekfutsuaru iya ndu Izurelu; ephe akputa onye ono, kfubyiru epha Nchileke ono; kpufu l'odu ndu Izurelu; je eworu iya tų-gbua le mkpuma. Ndu Izurelu eshi ege ono mee iphe, Ojejoje tųru Mosisu ekemu t'ephe mee.

Livitikosu 25

Afa otuta-ume

(Dit 15:1-11)

¹Tọ dų iya bų; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu l'eli Ugwu Sáyinayi; sų iya:

²“Kfuru unwu Izurelu; sų ephe: Teke unu bahuleruphu l'alı ono, ya abya unu anunu ono; unu hajekwa-a alı ono t'ọ nooru Ojejoje afa otuta-ume.

³Unu mebeje iphe l'alı unu afa ishingu; unu akochajee mgbo vayınu unu akocha afa ishingu; wọ akpuru iya.

⁴O -be l'afa k'esaa; a haa alı ono t'ọ tuta ume. Ono bų afa otuta-ume ke Ojejoje. Unu be emebekwa iphe l'alı unu afa ono; ophu unu akochakwa mgbo vayınu unu.

⁵Unu be ejejekwa okpata iphe, daru eda. Teke oshi vayınu, e te mekwadu emekwa mıru amımi; unu ba awotakwa iya. Ishi iya bų l'afa ono bę alı ono atuta ume.

⁶Iphe, alı mıtaru l'afa onanu, alı atuta ume ono a-buru unu nri; buru ke ndu ohu unu; me ke ndu ozi, unu butaru ebuta; me ndu laru alala, unu l'ephe bu.

⁷O kwaphų iphe shi l'alı ono a-buru nri unwu elu unu; me k'unwu anų egu, bu l'alı unu.”

Afa eswe-aji

⁸“Unu gụa afa ọtuta-ume guta afa ẹsaa; mbụ afa ẹsaa ẹsaa ugbo ẹsaa. Afa ọtuta-ume ẹsaa ono bụ iphe, ọo-dụ bụ ụkporo afa labụ l'afa tetee.

⁹Onwa k'ẹsaa -dụlephu l'abalị iri, bụ iya bụ Eswe Ọkfu Ụgwo Ẹjo iphe; nggu ezia t'e gbua ụpyoku gude jedzuru l'alị unu.

¹⁰Unu edoo afa k'ụkporo ẹbo l'iri nsọ; unu araa ya arara t'onyenonu nweru onwiya l'alị ono gbaa mgburumgburu. Afa ono a-buru unu afa eswe-aji; teke iphe bụ onyenonu e-nweru alị iya; lakfu ndibe iya.

¹¹Tẹ afa k'ụkporo ẹbo l'iri ono bụkwaru unu afa eswe-aji. Unu be emebekwa iphe l'alị; ọphu unu 'ejejekwa ọkpata ọphu daru ẹda l'afa ono; m'ọ bụ ọphu mītaru ẹ vayinu, ẹ ta kọchadu akọcha.

¹²Keshinu afa ono a-buru unu afa eswe-aji; unu dobekwa iya nsọ. Ọ bụ iphe, daru ẹda l'alị ono bẹ unu e-ri l'afa ono.

¹³“O -rua l'afa eswe-aji ono; t'onyenonu je enweru alị iyare.

¹⁴“O -buru l'o nweru iphe, i reru madzụ ibe ngu; m'ọ kwanu l'o nweru iphe, madzụ ibe ngu zutaru ngu l'ẹka; unu mekwaa ya t'ẹ b'ọ dū onye e-ri ibe iya uru.

¹⁵Onye azụ onye ọdo alị a-nodu azụ iya l'ele ẹnya l'afa ole, alị ọbu nọwaru k'ọphu a gbaru afa eswe-aji. Onye ọphu ere erere elekwaaphu ẹnya l'afa ole, aa-nofua ẹmanu yọ laphu iya azụ l'ẹka.

¹⁶Teke bụ l'oo-te ẹnya ẹmanu yo rua afa ẹhu-ọtso-ẹna; aswa alị ọbu aha nshinu. Teke bụ l'ẹ too tedu ẹnya ẹmanu yo rua afa ẹhu-ọtso-ẹna ọdo; nggu egbuzita aswa iya; ke l'iphe, ọ kwata azuta ngu bụ iphe, ọo-kota l'ẹke ono l'oge, phoduru nū.

¹⁷T'ẹ b'ọ dūkwaa onye ọphu e-rita ibe iya uru. Iphe, unu e-mejehia bụ t'unu tsuje Nchileke unu egvu. Ọ kwa yẹbedua bụ Ojejoje; bya aburu Nchileke unu.

Iphe, ọtsu l'ẹhu l'afa k'ẹsaa ono

¹⁸“Oo ya bụ t'unu mejekwa iphe, ya toru ọkpa iya sū t'e tsoje. Unu emeje iphe, ya tūru l'ekemu; k'ọphu unu e-buru l'alị ono; t'ẹ b'ọ dū iphe, e-me unu.

¹⁹Oo ya bụ; alị emehulahaa iphe, e meberu iya; unu erijilahaa ẹpho; buru iya ẹ domangu-rimangu.

²⁰“Unu a-jikwaru: ‘?Bụ ngunu bẹ unu e-ri l'afa k'ẹsaa ọbu; m'ọ -nwedu iphe, unu meberu l'alị; to nwe iphe, unu a-kpata akpata?’

²¹L'afa k'ishingu ono bẹ ya a-goru onu-oma iya nū unu; k'ọphu alị ono e-mehu iphe, e-dzuru unu afa ẹto.

²²Teke o beru l'afa k'ẹsato; unu awata ọkobe iphe l'alị. Yọ buru iphe, unu kọtahawaru bẹ unu a-nodu eri jeye l'afa kẹ tete teke unu a-kpata iphe, unu meberu.”

Ẹge ee-shije gbafuta iphe, e reru erere

- 23“T’ẹ b’ọ dukwa onye e-reje alì iya nre-lanù; kẹ l’alì bukwa yẹbedua nwe iya. Unubedua bu abyabya bẹ unu byaru. Yọ buru anunu bẹ ya nuru iya unu t’unu buru.
- 24L’iphe, bu alì unu l’ọ ha; unu hajekwaa alì, e reru erere t’onye odungu shi nweru iya nù gbata iya.
- 25“Ọ -buru lẹ nwunne ngu bẹ ukpa guderu; k’ophu o butaru alì iya ree; t’onye a-bya ogbata alì ono bukwaru onye yẹle iya bu okpobe abubu.
- 26Ọ -buru l’onye obu te nwedu onye e-je ogbata alì ono; yẹbedua emekochaa bya enweru iphe oo-gude gbata iya;
- 27t’ọ gbakokwaa afa ole, swewaru nù keshinu teke o reru iya; kfua onye o reru alì ono ugwo afa ophu ẹ t’ọ kodua ya; laphu azu l’alì iya.
- 28Ọ -buru l’onye obu ta madu uzo, oo-shi gbafuta iya; tẹ alì ono, o reru ono nodukwa l’eka onye zuru iya nù jeye l’afa eswe-aji. O -rua l’afa eswe-aji; tẹ onye zuru iya nù haa ya; tẹ onye ono, nwe iya nù ono laphu azu l’alì iya.
- 29“Ọ -nweru onye reru ulo ebubu lẹ mkpukpu, e gude upho-mkpuma; kpu-pee mgburumburu; b’o nwekwaru ike gbata iya l’afa ono, o reru iya ono. Ọ bu l’afa ono bẹ oo-gbata iya.
- 30Teke bu l’ẹ tọ gbatadu iya jeye afa agvu; ọo ya bu l’ulo ono, nọ lẹ mkpukpu, a kpu-pheru mgburumburu ono a-buwaruru k’onye zuru iya nù gbururu jeye. Ẹ ta natakwaa iya ẹya l’afa eswe-aji.
- 31Obenu l’ulo ndu ophu nogbaa lẹ mkpukpu ndu ẹ te gudedu upho-mkpuma; kpu-pee mgburumburu bu ẹge eemeje oma ẹgu bẹ ee-meje iya. Yẹbedua bẹ aa-gbatajẹ agbata. O -rua l’afa eswe-aji; onye zuru iya nù akufu iya ẹka.
- 32“A -bya lẹ mkpukpu kẹ ndu Lívayi; tẹ ndu Lívayi gbatajẹkwa ulo, nọ iya nù teke du ẹphe mma.
- 33Ọ -buru l’onye Lívayi ta adudu ike gbata ulo, o reru lẹ mkpukpu ndu Lívayi l’eka onye zuru iya nù; o -rua l’afa eswe-aji tẹ ulo ono laphukwa iya azu l’eka. Ishi iya aburu l’iphe bu ulo, nọ lẹ mkpukpu ndu Lívayi bukwa iphe ẹphe l’ẹke ndu Ízurelu nọ.
- 34T’ẹ b’ọ dukwa iphe, e-me t’ẹphe ree alì ẹke ẹphe echeje aturu ẹphe; mbu ophu nọ lẹ mkpukpu ẹphe; kẹ l’ono bu okè-ipe ẹphe gbururu jeye lẹ gbururu.”

Ugwo, eeje ndu ukpa

- 35“Ọ -buru l’onye Ízurelu ibe ngu bẹ ukpa byaru; tọ duhe ike onu onwiya nri; yejeru iya ẹka ẹge ono, eeyejeru onye laru alala; m’ọ bu onye byaru abyabya ono; k’ophu odudu ike buru l’obutobu unu ẹge o bu iya.
- 36Ba anatajẹkwa iya o-muru-nwa. Tsuje chia Nchileke ngu egvu; k’ophu nwanna ngu ono a-du ike bunyabe ngu.
- 37Be ejekwa iya ugwo okpoga; su t’ọ tukwaseru ngu iya iphe; ophu i lekwa ẹnya uru lẹ nri, i reru iya.

³⁸O kwa yẹbedua bụ Ojejoje; bya aburu Nchileke unu, bụ onye dufutaru unu l'alị Íjiputu tẹ ya nụ unu alị Kénanu; bụru Nchileke unu.

Ohu onweru onwiya

³⁹“O-buru l'onye Ízurelu ibe ngu, nggu l'iya bu obutobu bẹ ụkpa guderu; k'ophu o woru onwiya ree ngu; be emekwa iya t'o jejeru ngu ozi l'ọ bụ ohu.

⁴⁰Dobechia ya l'ọ bụ onye i buru ozi; m'ọ bụ onye byaru abyabya; t'o jeeru ngu ozi ẹge ono jeye l'afa eswe-aji.

⁴¹O -rua teke ono; nggu ahaa ya; haa jeye l'unwu iya; t'ọ lakfu ndibe ẹphe; lakfu òkè-
iphe nna iya.

⁴²Lẹ keshinu ndu Ízurelu bụ ohu nk'iya, ya shi l'alị Íjiputu dufuta b'e te erekwe ẹphe t'ẹphe bụru ohu.

⁴³Ba adụkwaru onye Ízurelu ibe ngu ẹhuka; nggu atsujekwa Nchileke ngu egvu.

⁴⁴“Ndu unu a-gbajẹ ohu; unwoke l'unwanyi; bụkwaru ndu ọhodo-a, nọ-pheru unu mgburumgburu-a. Ono kwa ndu unu a-gbajẹ ohu ndono.

⁴⁵Ndu ọdo, unu a-gbajẹfua ohu bụ ndu byaru abyabya, unu l'ẹphe tuko buru; m'ọ kwanu unwu, ẹphe nọ l'alị unu mụshia. Unu -gbaa ẹphe ohu; unu enwewaruru ẹphe.

⁴⁶Ndu onanu bẹ unu e-me t'ẹphe bụru òkè-iphe, unu ketaru unwu unu; t'ẹphe bụru ohu ẹphe gbururu jeyewaru. A -bya lẹ ndu nk'unu, bụ unwu Ízurelu; unu ba adụkwaru ẹphe ẹhuka.

⁴⁷“O -buru l'onye laru alala; m'ọ bụ onye byaru abyabya, unu l'iya tuko buru nọnyaaru bya enweru iphe; onye Ízurelu ibe ngu yẹle iya bunyabe adaa ụkpa bya eworu onwiya ree onye ono, laru alala ono; m'ọ kwanu l'o woru onwiya ree abubu onye ono, laru alala ono;

⁴⁸b'e nwelekwaru-a ike gbafuta iya. Onye abubu iya nanu nwekwaru ike gbafuta iya.

⁴⁹Tẹ nwunne nna onye ọbu; m'ọ bụ nwa nwunne nna iya; m'ọ bụ onye ọdo, ẹphe l'iya bụ abubu jekwa je agbafuta iya. O -buru l'onye ọbu nọnyaaru bya enweru iphe k'ophu ọo-dụ ike gbafuta onwiya; tẹ onye ọbu gbafutakwa onwiya.

⁵⁰Tẹ yẹle onye gbaru iya ohu gbakokwaa afa ole ọ dụ tsube l'afa, a gbaru iya ohu jeye l'afa eswe-aji. T'e tsube l'iphe, onye o-gburu-mita ejetaje l'uboku; gbakoo okpoga afa, wuduru nu; karu iya iphe, ọo-kfu; gude gbata onwiya.

⁵¹O -buru l'afa, ghuduru nu hakwadu nshinu; t'onye ono keta okpoga ono, o shi gude ree onwiya ono ophu kwata ka nshinu kfu gude gbata onwiya.

⁵²Teke ọ -bükwanu l'afa, ghuduru nu habewa t'o rua l'afa eswe-aji; t'ẹphe l'iya gbakoo ya; t'ọ kfu ke afa ole, ghuduru nu; gbata onwiya.

⁵³T'e mejekwa onye ono ẹge eemeje nwozi, e butaru ebuta afa l'afa. T'e letakwa ẹnya tẹ onye ono, ọ nọ l'eka ono ba dukwaru iya ẹhuka.

54“O -bùru l'è te eshidu ège ono gbafùta iya; t'a hakwaa yèle ùnwegirima iya m'o rulephu l'afa eswe-aji.

55Ishi iya abùru lè ndu Ízurelu bù ohu iya. Èphe bù ohu iya, ya dufutaru lè Íjiputu. O kwa yèbedua bù Ojejoje; bya abùru Nchileke unu.”

Livítikòsu 26

Nggo, ee-bu onye, anùru Nchileke okfu

(Dit 7:12-24; 28:1-14)

1T'è b'ò òkwa agwa; m'ò bù ntekpe, a pyìru apyipyi; m'ò bù mkpuma, a kpòberu l'ò bù itso, unu e-dobe l'alì unu. T'è b'ò òkwa mkpuma, a pyìru apyipyi, unu ee-dobe l'alì unu; wata iya òbaru èja. O kwa yèbedua bù Ojejoje; bya abùru Nchileke unu.

2“Unu dobeje mbòku òtu-ume iya iche; unu akwabeje ùlo iya, dù nsò ugvu. O kwa yèbedua bù Ojejoje.

3“O -bùru l'unu eme iphe, ya tùru òkpa iya; bya edobe ekemu iya; l'eme iya ememe;

4bè ya a-nòdu achiru unu mini l'oruberu iya. Iphe, e meberu l'alì e-mehu emehu; oshi, nò l'ègu amìshi nebyi l'oruberu iya.

5Iphe a-nòdu emehuru unu nshinu; k'òphu bù l'unu a-nòdu etsu balì jeye; ògè òwo akpùru vayìnu erua. Unu egude òwo akpùru vayìnu jeye; ògè omebe iphe l'alì erua òdo. Unu a-nòdu eri nri; l'eriji èpho; buru l'alì ono lè domangu-rimangu.

6“Ya e-me t'unu buru l'èhu-agu l'alì ono; k'òphu bù l'unu a-zè azèe; tò dù onye eye unu egvu. Ya e-me t'èjo anù ègu chihu l'alì ono; òphu ògu ta byadù bya ada l'alì ono.

7Unu a-chì ndu òhogu unu; gbushia èphe.

8Unu -dù ise; unu achia ùkporo madzù ise. Teke unu dù ùkporo ise; unu achia unu ùkporo madzù l'ise. Unu e-gude nkogo gbushigee ndu òhogu unu.

9“Ya a-nòdu eleta unu ènya; mee unu t'unu zùà azùzù kabaa l'igwe. Ndzù, unu l'iya gbaru bè ya e-me t'ò nguru anguru.

10Unu a-nòduje eri iphe, unu kpataru jeye unu akpata k'òphungu; k'òphu bù; a - nònyaa; unu achishilaha akahù iya; k'òphu unu e-wobata k'òphungu.

11Ya a-bya; unu l'iya eburu eburu; òphu unu 'adùhedu iya oyi.

12Ya a-nòdu ejephe ejephe l'èke, unu nò; bùru Nchileke unu; unu abùru ndibe iya.

13O kwa yèbedua bù Ojejoje; bya abùru Nchileke unu, bù onye dufutaru unu l'alì Íjiputu; t'unu ba bùheru ohu ndu Íjiputu. Ya mebyiwaru ike ono, èphe shi gude mee t'unu bùru ohu èphe ono; shi ège ono mee unu t'unu phafùta ishi.”

Aphù, aa-nù onye kwefuru ikè

(Dit 28:15-68)

14“O -bùru l'unu ta ngabèduru iya nchì; unu te eme iphe, ya sùru tè unu meje l'ò ha;

- 15 mbụ; ọ -bụru l'unu ta gubedu iphe, ya toru ọkpa iya iphe; k'ọphu unu woru iphe, ya tūru l'ekemu mee; yọ bụru iphe-mmanu; unu te emeje iphe, ya sūru t'unu meje l'ọ ha; shi ege ono woru ndzụ, unu l'iya gbaru mebyia;
- 16 bụkwa iphe, ya e-me unu ndọ-ọ: Ya e-me t'unu wata ọtsu egvu; ụkwaranta alọlahaa unu yele ẹjo ẹhu-ọku, e-woru unu ẹnya mebyishia; ndzụ unu alaa ke mmanu. Unu -kobe iphe l'alị; yọ bụru iphe-mmanu; ke l'ọo ndu ọhogu unu e-ri iya.
- 17 Ya a-swınwuru unu ifu; ndu ọhogu unu emekputa unu l'ogu. Ndu unu dū ashị achilaha unu; unu agbalaha ọso teke ẹ tọ dudu onye achị unu.
- 18 “O -bụru le ya metsuaru unu ono; unu ta angaru iya nchị; be ya e-me unu iphe, ha l'ọ bu ono ugbo ẹsaa gude nua unu aphụ k'iphe, dū ẹji unu.
- 19 Ya e-me t'unu kubuhu onwunu ekuku; mbụ mee akpamigwe, unu vu l'ishi t'ọ dū l'ọ bu ịgwè; bya emee alị unu t'ọ dū l'ọ bu ope.
- 20 Ike, unu gude kọo alị a-buru unu ke mmanu; ke l'alị te nwedu iphe, oo-meta; ẹmanu be oshi-omi, gvuru l'alị ono a-mi-buhu mebyi.
- 21 “O -buru l'unu emekwaphu iphe, ya sūru t'unu be emejeshi; jika l'unu ta angaduru iya nchị be ya e-gude iphe-ẹhuka, ka iphe, dū ẹji, unu meru ugbo ẹsaa nua unu aphụ.
- 22 Ya a-chiru anụ-egu-egbudu ye t'ọ bya eripyabe unu; t'ọ gbabe unu ẹka unwegirima unu; tuko elu unu tagbushia; mee; unu ta abahedu ishi; esu-uzo unu adaburu ophorokpo.
- 23 “E -meebe unu iphe ono l'ọ ha; unu ta agbanwe; l'emekwaphu iphe, ya sūru t'unu be meshi;
- 24 be ya e-me unu iphe, ya ta g'emedu; mbụ gude iphe-ẹhuka, ka iphe, dū ẹji, unu meru ugbo ẹsaa nua unu aphụ.
- 25 Ya a-ha te ọgu dakfu unu; gude iya gwata unu ụgwọ ọgba-ndzụ ono, unu mebyiru ono. Unu -dzukobelephu le mkpukpu unu; ya emee t'ejo iphe-ememe dakfu unu; shi ege ono woru unu yee ndu ọhogu unu l'eka.
- 26 Ya a-nochi unu ụzo nri; k'ọphu bu l'unwanyi iri e-gudeje ite lanu shia iphe. Epe egude iphe, eegudeje atụ era iphe keeru iya unu; unu -rige ya; ẹpho te ji unu.
- 27 “O -buru le mu metsuaru unu iphemiphe ọbule ono; unu emekwaphu iphe, ya sūru t'unu be eme;
- 28 be ya e-gude ẹhu-eghughu mee unu iphe, ya ta g'emedu unu; mbụ gude iphe-ẹhuka, ka iphe, dū ẹji, unu meru ugbo ẹsaa nua unu aphụ.
- 29 Ono teke unu a-wata ori anụ unwu unu unwoke; me anụ unwu unu unwanyi.
- 30 Ya e-mebyishi ẹke unu agwaje nte; nwutsushia ẹnya-ngweja ẹke unu aakpoje insensu ọku. Ya a-tukwashi odzu unu l'eli nte unu, bụhukwaphu odzu l'onwiya. Unubedua adu iya oyi.

- 31 Ya e-me mkpukpu unu t'ọ dabugbaaru ophorokpo. Ya emee ọlo unu, dụ nsọ t'ọ buru okorobo ọlo. Teke ono bẹ mkpọ ngweja, unu gworu ta byadụ l'adụ iya mma.
- 32 Alị ono bẹ ya e-me t'ọ daburu ophorokpo; k'ọphu bụ lẹ ndu ọhogu unu, bụ ndu e-buchi iya nụ bẹ ọo-dụ biribiri.
- 33 Ya a-tuka unu nanụ nanụ l'iphe bụ mbakeshi. Yọ buru nkogo bẹ ya a-mita gude tsoru unu. Alị unu bẹ ẹgbara a-kfụ. Iphe, bụ mkpukpu unu l'ọ ha adaburu ochobo.
- 34 Teke ono bẹ ẹhu a-wata ọtso alị ono ẹna lẹ ya atuta ume; mbụ teke ono, ọ daburu ochobo ono. Unubedua anọdu l'alị ndu ọhogu unu ono. Teke ono bẹ alị ono a-nọdu ete ẹswa lẹ ya atuta ume.
- 35 Teke ono, alị ono daburu ochobo ono bụ ume bẹ ọotuta; kẹ l'ẹ to shidu atutajekwadu ume l'afa ọtuta-ume unu teke unu shi buru iya.
- 36 “A bya lẹ ndu ọphu wuduru nụ l'unu; ndu onanu bẹ ya e-me tẹ meji tọfu ẹphe l'alị ndu ọhogu ẹphe; k'ọphu bụ lẹ mkpekwo -mee ụkporo; ẹphe eye ọkpa l'oso l'ọ bụ ndu e gude nkogo l'achi. Ẹphe a-nọdu ada l'ẹ ba dụ onye achi ẹphe oso.
- 37 Ẹphe e-vukotaje ibe ẹphe daa l'ọ bụ ndu e gude nkogo l'achi; l'ẹ b'ọ dụ onye achi ẹphe. T'ọ bụhe l'unu a-dụkwadu ike ovudo ndu ọhogu unu l'ifu.
- 38 Unu a-nwushihu l'alị ndu ọhodo. Yọ buru alị ndu ọhogu unu e-ri unu ishi.
- 39 Nwa ndu ọphu phoduru nụ l'unu a-nọdu eyifu eyifu l'alị ndu ọhogu unu. Yọ buru iphe, dụ ẹji, ẹphe meshiru; mẹ ọphu nna ẹphe oche phẹ meshiru bẹ ẹphe e-gude yifu ono.
- 40 “Ọ -buru l'ẹphe koshiru iphe, dụ ẹji, ẹphe meshiru yẹle iphe, dụ ẹji, nna phẹ oche meshiru; mẹ emeswe, ẹphe mesweshiru iya yẹle ememe, ẹphe emeje iphe, ya sụru t'ẹphe be meshi,
- 41 bụ iphe, meru; ya emee ẹphe iphe, ya t'e g'emedu ẹphe; chiru ẹphe je eye l'alị ndu ọhogu ẹphe. Ọ -buru l'ẹjo ọkpoma ẹphe ono bẹ ẹphe e-wozita alị; bya akfua ụgwo iphe, dụ ẹji, ẹphe meshiru;
- 42 bẹ ya a-nyatakwa-a ndzụ yẹle Jékoju gbaru; nyata ndzụ yẹle Áyizaku gbaru; nyata ndzụ yẹle Ẹbirhamu gbaru; nyatakwaphụ alị ono.
- 43 Obenu l'alị ono bẹ ẹphe a-ha t'ọ daburu ochobo; gude ẹhu-ọtso-ẹna tuta ume. Ono teke ẹphe a-kfụ ụgwo iphe, dụ ẹji, ẹphe meru; kẹ l'ẹ tọ dudu iphe, ẹphe guberu iphe, ya turu l'ekemu; wafua l'ẹphe woru iphe, ya toru ọkpa iya sụ t'e tsoje mee; yọ dukota oyi.
- 44 Ole ẹge ọ dụ; ẹge ọ dụ bẹ teke ono, ẹphe a-nọdu l'alị ndu ọhogu ẹphe ono bẹ ya ta ajikakwa ẹphe; ọphu ya edobekwa ẹphe l'ọ bụ ndu dụ oyi; kẹ tẹ ya mebyishikota ẹphe l'ẹphe ha; mebyia ndzụ, ẹphe l'iya gbaru; kẹ l'ọ kwa yẹbedua bụ Ojejoje; bya aburu Nchileke ẹphe.

⁴⁵Ole ya e-gude okfu ẹhu ẹphe nyata ndzu yele ndu ndiche ẹphe gbaru; mbu ndu ono, ya shi l'ali Ijiputu dufuta; iphe bu mbakeshi egude ẹnya ẹphe phu iya ono; k'ophu ya a-buru Nchileke ẹphe. O kwa yebedua bu Ojejoje.”

⁴⁶Ono kwa iphe, Ojejoje toru okpa iya ndono; me iphe, o toru l'ekemu; waa ekemu, o shi l'eka Mosisu taru ndu Izurelu l'eli Ugvu Sinyinayi.

Livitikosu 27

Okweta Ojejoje ukwa iphe

¹Tọ du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; su iya:

²Kfuaru unwu Izurelu; su ẹphe: “O -buru le madzu riru angu le ya e-woru madzu nu Ojejoje; t'o kfuwaa ugwo l'ishi onye obu.

³“O -buru nwoke, noru tsube l'ukporo afa rua ukporo afa eto; bu ukporo mkpola-ocha ebo le mkpola-ocha iri be aa-kfu l'ishi iya. T'o bukwaru iphe eegudeje atu era iphe l'eze-ulo Nchileke b'ee-gude tu ya.

⁴“O -buru nwanyi; bu ukporo mkpola-ocha le mkpola-ocha iri be aa-kfu l'ishi iya.

⁵“O -buru nwokoro, noru tsube l'afa ise jeye l'ukporo afa; bu ukporo mkpola-ocha be aa-kfu l'ishi iya. O -buru nwanyi; bu mkpola-ocha iri.

⁶“O -buru nwata nwoke, noru tsube l'onwa lanu jeye l'afa ise; bu mkpola-ocha ise be aa-kfu l'ishi iya. O -buru nwata nwanyi; bu mkpola-ocha eto.

⁷“Nwoke, kariwaru ukporo afa eto bu mkpola-ocha iri l'ise be aa-kfu l'ishi iya. Teke o bu nwanyi; bu mkpola-ocha iri.

⁸“O -buru l'onye ono, riburu angu ono akpa nri; k'ophu bu l'e to dudu ike okfu iphe, a suru t'o kfu; t'o duru onye obu, o riru angu iya obu; dujeru onye achijeru Nchileke aja. Onye ono, achijeru Nchileke aja ono elee ya ẹnya; koru iya iphe, oo-kfu. T'o buru ege ike onye ono, riburu angu ono ha b'ee-gburu iya t'o kfu.

⁹“O -buru l'oo anu be madzu riburu nte le ya a-nu Ojejoje; mbu anu, gbaru iya nu; iphe, bu anu, a nuru Ojejoje ege ono dukotaakwa nsọ.

¹⁰T'e b'o wotakwa anu odo dochia ẹnya iya. T'e b'o wotakwa anu odo ka eji; m'o bu ophu ka mma gude gbanweta anu onanu, o riburu angu le ya a-nu ono. O -buru l'o gude anu odo gbanweta iya be anu ophu o gude gbanweta yele anu, o jeru agbanweta tukookwa buru anu, du nsọ.

¹¹Obenu; o -buru l'iphe, o riburu angu le ya a-nu bu anu, aaso nsọ; mbu anu ophu e tee gudejedu egworu Ojejoje aja; t'a kputakwa anu obu kpu-jeru onye achijeru Nchileke aja.

¹²T'onye ono, achijeru Nchileke aja ono lee ya ẹnya; maru m'o du mma; t'e to dudu. O bu iphe onye ono, achijeru Nchileke aja ono sukpleruphu t'o kfu be oo-kfu.

- 13O -būru l'onye nwe iya nū b'ò dū t'ò gbata iya; tẹ onye ono kee aswa iya ụzo ise; wota òkè lanụ tūkwase l'aswa iya kfuā; gude gbata iya.
- 14“O -būru lẹ madzū woru ụlo iya nū t'ò dūru Ojejoje nsọ; bukwa onye achijeru Nchileke ẹja e-kfu mẹ ụlo ono: ʔò dū mma; t'ẹ tọ dudu. O bụ iphe, onye achijeru Nchileke ẹja sūru l'ọo aswa iya; bụ aswa iya.
- 15O -būru l'onye ono, doberu Ojejoje ụlo ono nsọ ono b'ò dū t'ò gbata iya; tẹ onye obu kee aswa iya ụzo ise; yekobe l'aswa iya kfuā; ụlo obu aburu nk'iya.
- 16“O -būru lẹ madzū butaru alị iya nū t'ò buri ke Ojejoje; ẹge e-gude maru iphe, bụ aswa iya bụ ẹge iphe, aa-kobe l'alị ono habe nshinu. Alị, aa-kọ balị, jiru nkwo-ẹka iri bẹ aswa iya bụ ụkporo mkpọla-ọcha ẹbo lẹ mkpọla-ọcha iri.
- 17O -būru l'ọo afa eswe-aji b'ò nuru alị iya t'ò buri ke Ojejoje obu; bụlephu iphe, a sūru t'a kfuā bẹ aa-kfu.
- 18Ole; ọ -būru l'afa eswe-aji swewaru; b'o ribuderu angū lẹ ya e-woru alị ono doberu Nchileke nsọ; tẹ onye achijeru Nchileke ẹja gūa afa ole, phoduru nū; tẹmanu yo rua l'afa eswe-aji ọdo; shi ẹge ono karu onye ono iphe, aswa iya bụ. Oo ya bụ l'ee-gbubota iphe l'iphe, a sūru t'ò kfuā.
- 19O -būru l'onye woru alị ono doberu Nchileke nsọ b'ò dū t'ò gbata iya; t'ò kekwaaswa iya ụzo ise; woru òkè lanụ yekobe l'aswa iya; kfuā gude gbata iya. O metsua ya ẹge ono; alị ono abūwaruru nk'iya ẹge o shi buri iya.
- 20Ole; ọ -būru l'onye ono ta gbatadu alị ono; woru iya ree onye ọdo; bẹ alị obu kwaakwaru. E ta gbatahẹkwa iya ọdo.
- 21O -rulephu l'afa eswe-aji; bẹ alị ono a-duru Ojejoje nsọ. Yọ buri ndu achijeru Nchileke ẹja b'ọo-nodu l'ẹka; keshinu ọ bụ alị, e dobehawaru Ojejoje nsọ.
- 22“O -nweru onye riburu angū onu Ojejoje alị, ọ zuru azuzu, ẹ-ta budu alị, shi l'anya ikfu ẹphe;
- 23tẹ onye achijeru Nchileke ẹja gūa afa ole, phoduru nū; tẹmanu yo rua l'afa eswe-aji; shi ẹge ono karu onye ono iphe, aswa iya bụ. O bụ mboku ono bẹ onye ono a-kfu aswa iya t'ò buri iphe, dūru Ojejoje nsọ.
- 24O -rua l'afa eswe-aji; tẹ alị ono laphu azu l'ẹka onye reru iya nū; mbụ onye alị ono bụ nk'iya gẹdegede.
- 25“T'iphe bụ aswa, aakfu akfukfu bukwaru ophu ha l'ò bụ k'eze-ulo Nchileke. Mkpọla-ọcha ono b'e -jeshia ya ebubu; e buta iya ụkporo.
- 26“T'ẹ b'ò dukwa onye a-kputaje anu, vuru ụzo waa nne iya ọswa; bya anu t'e doberu Nchileke nsọ; ke l'anu, vuru ụzo waa nne iya ọswa bụhaakwa ke Ojejoje; m'ò bụ eswi; m'ò bụ aturu. L'ẹphe ha tuko buri ke Ojejoje.

²⁷O -buru anu, aaso nsò; tẹ onye ono kfuà iphe, a sùru t'ò kfuà gude gbata iya. Yo kekwaaphu aswa iya ọzo ise; wota òkè lanu yekobe l'aswa iya ono kfuà. Teke ọ bu l'ẹ tọ dudu ike agbata iya; t'e ree ya onye ọdo iphe, a sùru l'ọ bu aswa iya.

²⁸“Ole; t'ẹ b'ọ dukwa iphe, madzu goru nu Ojejoje, ee-re erere; m'ọ kwanu gbata iya agbata. Mbu iphe, shi l'iphe, madzu nweru enweru; m'ọ bu madzu; m'ọ bu anu; m'ọ bu ali, bu iya nwe iya. Iphemiphe, a goru nu Ojejoje dukwaru Ojejoje nsò nshinu.

²⁹T'ẹ b'ọ dukwa onye a goru nu Ojejoje, aa-gbata agbata. T'e gbukwaa onye obu egbu.

³⁰“Okè lanu l'uzo iri l'iphe, e metaru l'ali; m'o -ruhuru; ọ buru nebyi iphe, a kpataru l'iphe, a koru l'ali; m'ọ bu akpuru, oshi mitaru; bukotakwa ke Ojejoje. O duru Ojejoje nsò.

³¹O -nweru onye eme tẹ ya gbata òkè lanu l'uzo iri nk'iya; tẹ onye ono kekwa iphe, bu aswa iya ọzo ise; wota òkè lanu yekobe l'aswa iya ono gude gbata iya.

³²Uzo lanu l'uzo iri, shi l'eswi; me l'eghu; me l'aturu; mekpò anu k'iri l'iphe, bu anu, onye eche elu gude mgboro iya guta a-dukotakwaru Ojejoje nsò.

³³T'ẹ b'ọ jejekwa iya enyocha ke woo:?a maru; ọ dua mma; t'ẹ tọ dudu. Ophu ọ gbakwa iya inwe. A -gbakwanua ya inwe agbagba; be onanu yele ophu e gude angbanweta iya tukookwa buru iphe, du nsò. Ophu a byadu bya agbata iya agbata.”

³⁴Ono bu ekemu, Ojejoje tushiru nu Mosisu le Ugwu Sáyinayi t'ọ je anu ndu Ízurelu.

Ógú

Ógú 1

Aagụ ndu Ízurelu ọgu

¹L'abalị mbụ l'ọnwá k'ẹbo l'afa, kwe ndu Ízurelu afa ẹbo k'ọphu ẹphe shi l'alí Íjiputu lufuta; bẹ Ojejoje kfuru yeru Mosisu lẹ Ụlọ-Ékwà Ndzuko ndu Ízurelu l'echi-ẹgu; sù iya:

²“Gua ndu Ízurelu l'ẹphe ha ọgu. Gua ẹphe l'ikfu l'ikfu; mẹ l'unwunna l'unwunna. Gua unwoke l'ẹphe ha; nggu edeshikota ẹpha ẹphe nanu nanu.

³Nggube Mosisu; nggu lẹ Éronu; unu tuko iphe, bu unwoke lẹ Ízurelu gukota; mbu unwoke ndu nọwaru ukporo afa m'ọ kwanu karia; bya aburu ndu a-du ike oje ọgu.

⁴Unu shi l'iphe, bu ikfu ono l'ọ ha fota onye nwoke lanu t'o yetajeru unu ẹka. Ndu unu a-fota bu ndu bu ishi l'unwunna ẹphe.

⁵Owaa bu ẹpha ndu unu a-fota t'ẹphe yeru unu ẹka: “Onye unu a-fota l'ikfu Rúbenu bu Elizuru Shediyo.

⁶“Onye unu a-fota l'ikfu Símiyonu aburu Shelumelu Zurishadayi.

⁷“Onye unu a-fota l'ikfu Júda bu Náshonu Amínadabu.

⁸“Onye unu a-fota l'ikfu Ísaka aburu Netanelu Zuwa.

⁹“Onye unu a-fota l'ikfu Zébulonu bu Eliyabu Helonu.

¹⁰“A -bya l'ikfu k'unwu Jósefu; onye unu a-fota l'ikfu Ífuremu bu Elishama Amihudu. Unu afota Gamalelu Pedazo l'ikfu Manáse.

¹¹“Onye unu a-fota l'ikfu Bénjaminu bu Abidanu Gidiyoni.

¹²“Onye unu a-fota l'ikfu Dánu aburu Ahiyeza Amishadayi.

¹³“Onye unu a-fota l'ikfu Ásha bu Pagelu Okuranu.

¹⁴“Onye unu a-fota l'ikfu Gádu aburu Eliyasafu Diyuwelu.

¹⁵“Onye unu a-fota l'ikfu Náfutali bu Ahira Enanu.”

¹⁶Ndu ono bẹ bu unwoke, a fotarú lẹ Ízurelu gbaa mgburumgburu. Ẹphe bukota ndu ishi l'ikfu ndiche ẹphe; bya abugbaaru ishi l'ẹnya unwunna, nọ lẹ Ízurelu.

¹⁷Mosisu ye lẹ Éronu abya achita ndu ono, a gushiru ono.

¹⁸Yo rua l'abalị mbụ l'ọnwá k'ẹbo ono; ẹphe ekua ndu Ízurelu l'ẹphe ha; deshia ẹpha ẹphe l'ekwo. Ẹphe deshiru iya l'ikfu l'ikfu; mẹ l'unwunna unwunna. Iphe, bu unwoke, nọwaru ukporo afa kwaseru b'e dekotaru ẹpha ẹphe nanu nanu;

¹⁹ẹge ono, Ojejoje suru Mosisu t'o mee ya ono. Yo buru iya bu lẹ Mosisu agua ndu Ízurelu ọgu l'echi-ẹgu Sáyinayi.

Umadzu ole, a gūtagbaaru l'ikfu, nōnu

- ²⁰A -bya l'ikfu Rúbēnu, bụ ọkpara Ízureḷu; iphe, bụ unwoke, nōwaru ụkporo afa kwasēru; mbụ ndu a-dụ ike oje ọgu b'a gūru; deshikota ẹpha ẹphe nanụ nanụ. E deshiru iya l'ikfu l'ikfu; deshikwaa ya phụ l'ụnwunna l'ụnwunna.
- ²¹Iphe, a gūtaru l'ikfu Rúbēnu bụ ụkporo ụnu madzụ ise l'ụnu iri l'ishingu l'ụkporo umadzu ise.
- ²²L'ikfu Símiyōnu b'a gūkotaru iphe, bụ unwoke, nōwaru ụkporo afa kwasēru, bụ ndu a-dụ ike oje ọgu; bya edeshia ẹpha ẹphe nanụ nanụ l'ẹkwo. E deshiru iya l'ikfu l'ikfu; deshikwa ya phụ l'ụnwunna l'ụnwunna.
- ²³Ndu a gūtaru l'ikfu Símiyōnu dū ụkporo ụnu madzụ ẹsaa l'ụnu ẹsato l'ụkporo madzụ ise.
- ²⁴L'ikfu Gádu b'a gūkotaru iphe, bụ unwoke, nōwaru ụkporo afa kwasēru, bụ ndu a-dụ ike oje ọgu; bya edeshia ẹpha ẹphe nanụ nanụ l'ẹkwo. E deshiru iya l'ikfu l'ikfu; deshikwaa ya phụ l'ụnwunna l'ụnwunna.
- ²⁵Ndu a gūtaru l'ikfu Gádu dū ụkporo ụnu madzụ ise l'ụnu iri l'eno l'ụkporo madzụ ẹbo l'iri.
- ²⁶L'ikfu Júda b'a gūkotaru iphe, bụ unwoke, nōwaru ụkporo afa kwasēru, bụ ndu a-dụ ike oje ọgu; bya edeshia ẹpha ẹphe nanụ nanụ l'ẹkwo. E deshiru iya l'ikfu l'ikfu; deshikwa ya phụ l'ụnwunna l'ụnwunna.
- ²⁷Ndu a gūtaru l'ikfu Júda dū ụkporo ụnu madzụ tete l'ụnu ishingụ l'ụkporo madzụ iri.
- ²⁸L'ikfu Ísaka b'a gūkotaru iphe, bụ unwoke, nōwaru ụkporo afa kwasēru, bụ ndu a-dụ ike oje ọgu; bya edeshia ẹpha ẹphe l'ẹkwo. E deshiru iya l'ikfu l'ikfu; deshikwa ya phụ l'ụnwunna l'ụnwunna.
- ²⁹Ndu a gūtaru l'ikfu Ísaka dū ụkporo ụnu madzụ ishingụ l'ụnu madzụ iri l'ishingu.
- ³⁰L'ikfu Zébulōnu b'a gūkotaru iphe, bụ unwoke, nōwaru ụkporo afa kwasēru, bụ ndu a-dụ ike oje ọgu; bya edeshia ẹpha ẹphe l'ẹkwo. E deshiru iya l'ikfu l'ikfu; deshikwa ya phụ l'ụnwunna l'ụnwunna.
- ³¹Ndu a gūtaru l'ikfu Zébulōnu dū ụkporo ụnu madzụ ẹsaa l'ụnu ẹto l'ụkporo madzụ iri.
- ³²A -bya l'ikfu Jósefu; mbụ anma Ífuremu b'a gūkotaru iphe, bụ unwoke, nōwaru ụkporo afa kwasēru, bụ ndu a-dụ ike oje ọgu; bya edeshia ẹpha ẹphe. E deshiru iya l'ikfu l'ikfu; deshikwa ya phụ l'ụnwunna l'ụnwunna.
- ³³Ndu a gūtaru l'ikfu Ífuremu dū ụnu madzụ ụkporo ise l'ụnu lanụ l'ụkporo madzụ ise.
- ³⁴Anma Manáse b'a gūkotaru iphe, bụ unwoke, nōwaru ụkporo afa kwasēru, bụ ndu a-dụ ike oje ọgu; bya edeshia ẹpha ẹphe l'ẹkwo. E deshiru iya l'ikfu l'ikfu; deshikwa ya phụ l'ụnwunna l'ụnwunna.

- ³⁵Ndu a gūtaru l'ikfu Manáşę dū ũkporo ũnu madzū ęno l'ũkporo madzū iri.
- ³⁶A -bya l'ikfu Bénjaminu b'a gūkotaru iphe, bŭ unwoke, nŏwaru ũkporo afa kwasęru, bŭ ndu dzuwaru oje oĝu; bya edeshia ępha ęphe l'ękwo. E deshiru iya l'ikfu l'ikfu; deshikwa ya phŭ l'ũnwunna l'ũnwunna.
- ³⁷Ndu a gūtaru l'ikfu Bénjaminu dū ũkporo ũnu madzū ęno l'ũnu madzū ęsato l'ũkporo madzū iri.
- ³⁸L'ikfu Dánu b'a gūkotaru iphe, bŭ unwoke, nŏwaru ũkporo afa kwasęru, bŭ ndu dzuwaru oje oĝu; bya edeshia ępha ęphe l'ękwo. E deshiru iya l'ikfu l'ikfu; deshikwa ya phŭ l'ũnwunna l'ũnwunna.
- ³⁹Ndu a gūtaru l'ikfu Dánu dū ũkporo ũnu madzū ęsaa l'ũnu iri l'ishingu l'ũkporo madzū iri l'ise.
- ⁴⁰L'ikfu Ásha b'a gūkotaru iphe, bŭ unwoke, nŏwaru ũkporo afa kwasęru, bŭ ndu a-dŭ ike oje oĝu; bya edeshia ępha ęphe l'ękwo. E deshiru iya l'ikfu l'ikfu; deshikwa ya phŭ l'ũnwunna l'ũnwunna.
- ⁴¹Ndu a gūtaru l'ikfu Ásha dū ũkporo ũnu madzū ise l'ũnu madzū ęto l'ũkporo madzū iri l'ise.
- ⁴²L'ikfu Náfutali b'a gūkotaru iphe, bŭ unwoke, nŏwaru ũkporo afa kwasęru, bŭ ndu a-dŭ ike oje oĝu; bya edeshia ępha ęphe l'ękwo. E deshiru iya l'ikfu l'ikfu; deshikwa ya phŭ l'ũnwunna l'ũnwunna.
- ⁴³Ndu a gūtaru l'ikfu Náfutali dū ũkporo ũnu madzū isingu l'ũnu madzū iri l'ęto l'ũkporo madzū iri.
- ⁴⁴Ndu ono bę bŭ ndu Mŏsisu yele Éronu guru oĝu. Ndu yetaru ęphe ęka gŭa oĝu ono bŭ ndu ishi ndu Ízureġu ũmadzū iri l'ębo ono, nŏ-chigbaaru ęnya ũnwunna ęphe nanŭ nanŭ ono.
- ⁴⁵Iphe, bŭ unwoke Ízureġu l'ęphe ha, nŏwaru ũkporo afa kwasęru, bŭ ndu a-dŭ ike ojeru ndu Ízureġu oĝu b'a gūkotaru l'ũnwunna l'ũnwunna.
- ⁴⁶Mkpakŏ iphe, ęphe dŭ l'ęphe ha bŭ ũkporo ũnu madzū ũkporo ugbo ęto l'ũkporo ugbo iri l'ise; l'ũnu ęsato; l'ũkporo madzū iri l'ęsaa l'ũmadzū iri.
- ⁴⁷Ikfu Lívayi b'ę ta gŭdu teke a guru ndu Ízureġu ndu ophu.
- ⁴⁸Ishi iya abŭru lę Ojejoje sŭru Mŏsisu:
- ⁴⁹“T'ę b'ŏ gŭkwa ndu ikfu Lívayi; ophu ŏ gŭkwa ęphe teke ŏo-nŏdu agŭ ndu Ízureġu ndu ophu.
- ⁵⁰Iphe, ŏo-mechia bŭ t'ŏ fŏta ndu Lívayi ono t'ęphe letaje ũlo-ękwà, eedobeje ękwo-ekemu Nchileke ęnya; t'ęphe letaje iphe nŏ iya nŭ ęnya; mę iphe bŭ iphe, anoje l'ũlo-ękwà ono. Ő bŭ ęphe a-nŏduje apa ũlo-ękwà ono; mę iphe, bŭ iphe, nŏ iya nŭ. Yŏ bŭru ęphe a-nŏdu eleta iya ęnya; ęphe e-gudeje ũlo-ękwà nk'ęphe kpŏ-phęe ũlo-ękwà ono mgburumgburu.

⁵¹Iphe, bụ teke ụlo-ékwà ono abya atụgbu; t'ọ bụru ndu Lívayi a-fọ-tsutaje iya. Iphe, bụ teke aakpọbe iya akpọbe; t'ọ bụkwaruphu ndu Lívayi a-kpọbe iya. Onye ọdo mmanu, jekfuberu iya ntse; bẹ ee-gbu egbugbu.

⁵²Ndu Ízurelu a-kpọbetsua ụlo-ékwà ẹphe l'ọkpa l'ọkpa l'odu ndu Ízurelu ono. Onye, nonu a-kpọbeje nk'iya; t'ọ gbakfuru lẹ kẹ ndu ikfu iya; gbakfukwaruphu l'ékwà-ọhubama kẹ ndu ikfu iya.

⁵³Obenu lẹ ndu Lívayi bẹ e-gude ụlo-ékwà nk'ẹphe kpọ-pheta ụlo-ékwà ono, eedobeje ẹkwo-ekemu Nchileke ono mgburumgburu; k'ọphu Nchileke ẹ-ta atụ-koshidu edzudzu ọha Ízurelu oke ẹhu-eghughu iya. Ọ bụ ndu Lívayi a-nọdu eleta ụlo-ékwà ẹke eedobeje ẹkwo-ekemu Nchileke ono ẹnaya.”

⁵⁴Yọ bụru ẹge ono, Ojejoje sụru Mósisu t'e mee ya ono bẹ ndu Ízurelu meru iya l'ọ ha.

Ọgú 2

Aakpọ ụlo-ékwà l'odu ndu Ízurelu

¹Ojejoje abya ekfuru yeru Mósisu yele Éronu; sụ ẹphe:

²“Tẹ ndu Ízurelu kpọo ụlo-ékwà ẹphe t'ọ nọ-pher Ụlo-Ékwà Ndzuko ono mgburumgburu. Onyenonnu a-kpọbe nk'iya l'ẹke ndu ikfu nk'iya iya nọ; dobe iya ẹkwa-ọhubama, e gude maru ndu onu-ulo ẹphe.”

Ndu ụlo-ékwà k'uzo ẹnyanwu-ahata

³L'uzo ẹnyanwu-ahata; bụ ndu ikfu Júda a-kpọ iya ụlo-ékwà nk'ẹphe l'onu-ulo onu-ulo. Onye bụ ishi kẹ ndu Júda bụ Náshonu Amínadabu.

⁴Ndu a gutaru l'ikfu Júda ono dụ ụkporo unu madzụ tete l'unu madzụ ishingu l'ụkporo madzụ iri.

⁵“Ndu a-kpọbe ụlo-ékwà nk'ẹphe tsota ẹphe bụ ndu ikfu kẹ Ísaka. Onye bụ ishi l'ikfu kẹ Ísaka bụ Netanelu Zuwa.

⁶Ndu a gutaru l'ikfu Ísaka dụ ụkporo unu madzụ ishingu l'ụkporo madzụ iri l'ishingu.

⁷“Ndu ọdo, a-kpọbe nk'ẹphe tsota ẹphe bụ ndu ikfu Zébulonu. Onye bụ ishi l'ikfu Zébulonu bụ Eliyabu Helonu.

⁸Ndu a gutaru l'ikfu Zébulonu dụ ụkporo unu madzụ ẹsaa l'unu ẹto l'ụkporo madzụ iri.

⁹“Ikfu ono, a fọtaru t'ẹphe lẹ ndu ikfu Júda kpọnyabe ụlo-ékwà ẹphe l'onu-ulo onu-ulo ono; bẹ kpakọru dụ ụkporo unu madzụ ugbo ụkporo l'unu madzụ ishingu. Ọ bụ ẹphebedua e-vuru ụzo tughua.

Ndu ụlo-ékwà k'uzo ụzo ọhuda

¹⁰“A bya l'uzo ọhuda; ọ bụ ndu ikfu Rúbenu a-kpọ ụlo-ékwà nk'ẹphe laa ụzo ọhuda. Ẹphe a-kpọ iya l'onu-ulo onu-ulo. Onye bụ ishi l'ikfu Rúbenu bụ Elizuru Shediyo.

11Ndu a gɔtaru l'ikfu Rúbenu dɔ ɔkporo ɔnu madzɔ ise l'ɔnu iri l'ishingu l'ɔkporo madzɔ ise.

12“Ndu a-kpɔbe ɔlo-ékwa nk'ɛphe tsota ndu ikfu Rúbenu bɔ ndu ikfu Símiyɔnu. Onye bɔ ishi l'ikfu Símiyɔnu bɔ Shelumɛlu Zurishadayi.

13Ndu a gɔtaru l'ikfu Símiyɔnu dɔ ɔkporo ɔnu madzɔ ɛsaa l'ɔnu ɛsato l'ɔkporo madzɔ ise.

14“Ndu ɔphu a-kpɔbe nk'ɛphe tsota ɛphe bɔ ndu ikfu Gádu. Onye bɔ ishi l'ikfu Gádu bɔ Ẹliyasafu Duwɛlu.

15Ndu a gɔtaru l'ikfu Gadɔ dɔ ɔkporo ɔnu madzɔ ise l'ɔnu iri l'ɛno l'ɔkporo madzɔ ɛbo l'iri.

16“Ikfu ono, a fɔtaru t'ɛphe l'ikfu Rúbenu kpɔnyabe ɔlo-ékwa ɛphe l'ɔnu-ɔlo ɔnu-ɔlo ɛphe ono; bɛ kpakɔru dɔ ɔkporo ɔnu madzɔ iri l'ɛsato l'ɔnu iri l'ɔkporo madzɔ iri l'ɛbo l'umadzɔ iri. Ọ bɔ ɛphebedua bɔ ndu k'ɛbo, a-gbalihuje wata ije.

17“Ndu Lívayi e-vuta Ọlo-Ékwà Ndzuko nɔdu ndu ikfu ono l'echi; tɔgbua. Ọ bɔ ɛge ɛphe kpɔru ɔlo-ékwa ɛphe; bɔ ɛge ɛphe e-gudeje gbeshi: tɔgbua; ikfu, nɔnu; anɔdu l'ɛge ɛphe tso.

Ndu ɔlo-ékwa k'ɔzo ɛnyanwu-ariba

18“Ndu ɔphu a-kpɔbe ɔlo-ékwa nk'ɛphe l'ɔzo ɛnyanwu-ariba bɔ ndu ikfu Ífuremu. Ẹphe a-kpɔ iya l'ɔnu-ɔlo ɔnu-ɔlo. Onye bɔ ishi l'ikfu Ífuremu bɔ Elishama Amihudu.

19Ndu a gɔtaru l'ikfu Ífuremu dɔ ɔkporo ɔnu madzɔ ise; l'ɔkporo ɔnu madzɔ ise.

20“Ndu a-kpɔbe ɔlo-ékwa nk'ɛphe tsota ikfu Ífuremu bɔ ndu ikfu Manáse. Onye bɔ ishi l'ikfu Manáse bɔ Gamalɛlu Pedazɔ.

21Ndu a gɔtaru l'ikfu Manáse dɔ ɔkporo ɔnu madzɔ ɛno; l'ɔkporo madzɔ iri.

22“Ndu ɔphu a-kpɔbe ɔlo-ékwa nk'ɛphe tsobe ɛphe bɔ ndu ikfu Bénjaminu. Onye bɔ ishi l'ikfu Bénjaminu bɔ Abidanu Gidiyóni.

23Ndu a gɔtaru l'ikfu Bénjaminu dɔ ɔkporo ɔnu madzɔ ɛno; l'ɔnu ɛsato l'ɔkporo madzɔ iri.

24“Ikfu ono, a fɔtaru t'ɛphe lɛ ndu ikfu Ífuremu kpɔnyabe ɔlo-ékwa ɛphe l'ɔnu-ɔlo ɔnu-ɔlo ɛphe ono; kpakɔru dɔ ɔkporo ɔnu madzɔ iri l'ɛto l'ɔnu iri. Ọ bɔ ɛphebedua bɔ ndu k'ɛto; mɛ ɛphe tɔgbua ije.

Ndu ɔlo-ékwa k'ɔzo isheli

25“Ndu ɔphu a-kpɔbe ɔlo-ékwa nk'ɛphe l'ɔzo isheli bɔ ndu ikfu Dánu. Ẹphe a-kpɔ iya l'ɔnu-ɔlo ɔnu-ɔlo. Onye bɔ ishi l'ikfu Dánu bɔ Ahiyeza Amishadayi.

26Ndu a gɔtaru l'ikfu Danɔ dɔ ɔkporo ɔnu madzɔ ɛsaa; l'ɔnu iri l'ishingu l'ɔkporo madzɔ iri l'ise.

27“Ndu a-kpòbe ọ̀lo-ék̀wà nk'èphe tsota ikfu Dánu bú ikfu Ásha. Onye bú ishi l'ikfu Ásha bú Pagèlu Okuranu.

28Ndu a gùtaru l'ikfu Ásha dú ọ̀kporo ọ̀nu madzù ise; l'ọ̀nu èto l'ọ̀kporo madzù iri l'ise.

29“Ndu ọ̀phu a-kpòbe ọ̀lo-ék̀wà nk'èphe tsota èphe bú ndu ikfu Náfutali. Onye bú ishi l'ikfu Náfutali bú Ahira Enanu.

30Ndu a gùtaru l'ikfu Náfutali dú ọ̀kporo ọ̀nu madzù ishingù; l'ọ̀nu iri l'èto l'ọ̀kporo madzù iri.

31“Ikfu ono, a fòtaru t'èphe l'ikfu Dánu kponyabe ọ̀lo-ék̀wà èphe; kpòo ya l'ọ̀nu-ọ̀lo ọ̀nu-ọ̀lo; kpakòru dú ọ̀kporo ọ̀nu madzù iri lè tete l'ọ̀nu madzù iri. O bú èphebedua; bè e-kpejeru azù l'ije èphe; dzee onwèphe l'ọ̀nu-ọ̀lo ọ̀nu-ọ̀lo.”

32Ndu ono bú ndu Ízurèlu l'ège e gude gùa èphe ọ̀gu l'ènya-ufu ènya-ufu. Mkpakò ndu nòkòta l'òdu ndu Ízurèlu, bú ndu a gùru ọ̀gu l'ọ̀nu-ọ̀lo ọ̀nu-ọ̀lo; dú ọ̀kporo ọ̀nu madzù èto l'ọ̀kporo madzù iri l'ise l'ọ̀nu madzù èsato.

33Ole ndu Lívayi b'è ta gùduru yeru ndu Ízurèlu ọ̀phu l'èphe ha. Yò búru ège ono; bè Ojejoje sùru Mòsisu t'o mee ya.

34Tò dú iya bú; ndu Ízurèlu emekotalephu iphemiphe ọ̀bule, Ojejoje tùru Mòsisu ekemu iya. Yò búru ège ono bè èphe kpòshiru ọ̀lo-ék̀wà èphe l'ikfu l'ikfu. O kwaphù ège ono bè èphe eshije egbeshi atugbu; ndu ọ̀phu nònu èphe lè ndu ikfu nk'èphe; mè ndu ọ̀nu-ọ̀lo nk'èphe.

Ógú 3

Ndu Lívayi

1Owaa bú eri ndu ikfu Éronu yèle Mòsisu teke ono, Ojejoje kfuru yeru Mòsisu lè Ugvu Sáyinayi ono:

2Èpha ọ̀nwu Éronu bú Nadabu, bú iya bú ọ̀kpara iya; owaa Abihu; Eliyéza; mè Itama.

3Ono bú èpha ọ̀nwu Éronu, bú ndu a wùru manù l'ishi; mbù ndu ono, a fòtaru dobe t'èphe búru ndu achijeru Nchileke èja ono.

4Ole Nadabu yèle Abihu bè daru Ojejoje l'ifu; nwùshihu; kè l'èphe gude ọ̀ku, è-ta dùdu nsò kpòoru Ojejoje ngweja ọ̀ku l'èchi-ègu Sáyinayi. Èphebedua ta mùtadu ọ̀nwegirima. Yò búru Eliyéza yèle Itama bè jelahaaru ozi ndu achijeru Nchileke èja teke ono, nna èphe, bú Éronu nòkwadu ndzù ono.

5Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru yeru Mòsisu; sù iya:

6“T'ò chítà ndu ikfu Lívayi je eye l'èka Éronu, bú onye achijeru Nchileke èja; k'ọ̀phu èphe a-nòdu ejeru iya ozi.

7Èphe a-nòdu ejeru Éronu ozi; l'èjeru ndu Ízurèlu l'èphe ha ozi lè Ọ̀lo-Ék̀wà Ndzuko; mbù l'èphe a-nòdu èje ozi, gbaru èphe l'ọ̀lo-ék̀wà Nchileke.

⁸Èphe a-nòduje eleta iphe, nò lẹ Ụlò-Ékwà Ndzuko ono ẹn्या; shi ẹge ono l'ejeru ndu Ízurelu ozi, gbaru ẹphe l'ulo-ékwa Nchileke.

⁹Wo Mòsisu t'o woru ndu Lívayi l'ẹphe ha ye Éronu yele unwu iya l'ẹka. E shiwa lẹ ndu Ízurelu wota ẹphe l'ẹphe ha ye iya l'ẹka.

¹⁰T'ò fòta Éronu mẹ unwu iya t'ẹphe buru ndu achijeru Nchileke ẹja. Iphe bụ onye ọdo, jenyaberu mgboro ulo-nsọ ono ntse bẹ ee-gbu egbugbu.”

¹¹Ojejoje abyakwa bya ekfuru yeru Mòsisu ọdo; sụ iya:

¹²“Lenu; lẹ ya shiwa lẹ ndu Ízurelu fòta ndu Lívayi t'ẹphe nò-chia ẹn्या iphe, bụ nwoke, vuru ụzo waa nne iya ọswa lẹ Ízurelu. Ọo ya bụ lẹ ndu Lívayi bẹ bụ nk'iya;

¹³kele ndu, bụ ọkpara bukota nk'iya. Mbọku ono, ya gbushiru ndu bụ ọkpara l'alí Íjiputu ono bẹ ya wotaru iphe, bụ ọkpara ndu Ízurelu; doberu onwiya; mbụ shitakpoo lẹ madzụ je akpaa l'anụ. Ẹphe a-buru nk'iya. Ọ bụ yẹbedua bụ Ojejoje.”

Aagụ ndu Lívayi ọgu

¹⁴Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru yeru Mòsisu l'echi-ẹgu Sáyinayi; sụ iya:

¹⁵“Gua ndu Lívayi ọgu. Gua ẹphe l'unwunna l'unwunna; mẹ l'ikfu l'ikfu. Ndu ịi-gu bụ unwoke, nọwaru ọnwa lanụ kwaseru.”

¹⁶Tọ dụ iya bụ; Mòsisu agua ẹphe ẹge ono, Ojejoje kfuru iya ẹya ono.

¹⁷Qwaa ẹpha unwu Lívayi: Geshonu; mẹ Kohatu; ọwaa Merari.

¹⁸Qwaa bụ ẹpha unwu Geshonu l'unwunna l'unwunna: Libini mẹ Shimeyi.

¹⁹Unwu kẹ Kohatu l'unwunna l'unwunna bụ Amuramu; Izaha; Héburonu; mẹ Uzelu.

²⁰Unwu kẹ Merari l'unwunna l'unwunna bụ Mahuli waa Mushi. Ndu ono tukuru buru ikfu Lívayi; ẹge ẹphe dụ l'unwunna l'unwunna.

²¹Unwu Geshonu bụ ẹphe mụru ndu Libini; mẹ ndu Shimeyi. Yọ buru ndu ono bẹ bụ ndu ikfu Geshonu.

²²Unwoke, nọwaru ọnwa lanụ kwaseru l'ikfu Geshonu dụ unu madzụ iri l'esato l'ukporo madzụ iri l'ise.

²³Ikfu Geshonu bẹ a-kpọbeje ulo-ékwa ẹphe l'uzo ẹn्यानwu-ariba; l'azu ulo-ékwa Nchileke.

²⁴Onye bụ ishi l'ikfu Geshonu bụ Elyasafu Layelu.

²⁵Ozi, e yeru unwu Geshonu l'ẹka t'ẹphe jeje lẹ Ụlò-Ékwà Ndzuko ono bụ oleta ulo-ékwa Nchileke ẹn्या; waa ẹkwa, e gude kpua ya; mẹ oleta ẹkwa, e gude gbobuta ọnu Ụlò-Ékwà Ndzuko ono ẹn्या;

²⁶mẹ oleta ẹkwa, e gude gbobuta ogbodufu; waa ẹkwa, e gude gbobuta ọnu ogbodufu ono, nọ-pheru ulo-ékwa Nchileke ono; waa ẹn्या-ngweja mgburumgburu; mẹ oleta ụdo, e gude gebe ẹkwa ono ẹn्या; waa iphe bụ ozi, gbaru ẹphe.

- ²⁷Unwu ke Kohatu bu ephe muru ndu Amaramu; ndu Izuha; ndu Héburonu; me ndu Uzelu. Yo buru ndu ono bu ikfu Kohatu.
- ²⁸Unwoke, nowaru onwa lanu kwaseru l'ikfu Kohatu du ukporo unu l'unu madzu lanu l'ukporo madzu iri. O bu ephebedua be nwe ozi k'oje l'ulo-nsọ.
- ²⁹Ndu ikfu Kohatu b'a suru t'ephe kpobe ulo-ekwa ephe l'uzo ohali ulo-ekwa Nchileke.
- ³⁰Onye bu ishi l'ikfu Kohatu bu Elizafanu Uzelu.
- ³¹Ozi nk'ephe aburu oleta Okpoko Ogba-ndzu enya; me teburu; me iphe, eegvubeje uroku; me enya-ngweja; me iphe, no l'ulo-nsọ, ndu achijeru Nchileke aja egudeje eje ozi; me ekwa, e gude gebuta Eke-Kakota-odu-Nsọ; mewaru iphe bu ozi odo, gbaru ephe.
- ³²Onye ishi ndu ishi ndu Lívayi kpmukpamu bu Eliyéza Éronu, bu onye achijeru Nchileke aja. Oo yebedua b'a fọtaru t'o buru onye ishi ndu eleta enya l'ulo-nsọ ono.
- ³³Unwu ke Merari bu ephe muru ndu Mahuli; me ndu Mushi. Yo buru ndu ono bu ikfu Merari.
- ³⁴Unwoke, nowaru onwa lanu kwaseru l'ikfu Merari du unu madzu iri l'ise l'ukporo madzu iri.
- ³⁵Onye bu ishi ke ndibe Merari bu Zuriyelu Abihelu. Ndibe Merari b'a suru t'ephe kpobe ulo-ekwa ephe l'uzo isheli ulo-ekwa Nchileke.
- ³⁶Ozi, e yeru unwu Merari l'eka bu: oleta ibo ulo-ekwa Nchileke ono enya; me oshi, e swebushiru l'ibo ono; me itso iya; me enya eke aakpobeje okpa ibo ono; me itso ono; me ibiribe iphe ulo, nokota iya nu; mewaru ozi odo, gbaru ephe.
- ³⁷Ozi odo, e yeru ephe l'eka bu: oleta enya l'itso, e gude kpo-phekota ogbodufu ulo-ekwa Nchileke ono mgburumburu; okpa iya; nggu iya; me eri, e kegbaaru iya.
- ³⁸Mosisu; me Éronu; me unwu Éronu b'a suru t'ephe kpobe ulo-ekwa nk'ephe l'uzo enyanwu-ahata ulo-ekwa Nchileke; mbu l'ifu Ulo-Ékwà Ndzuko ono. Ozi, duru ndu Ízurelu le Eke-du-Nsọ ono; bu ephebedua e-jechijeru iya ephe. Onye odo mmanu - jenyabe Eke-du-Nsọ ono ntse; e gbua ya.
- ³⁹Mkpako ndu a guru ogu l'eri Lívayi; mbu ndu ono, Mosisu yele Éronu guru l'ikfu l'ikfu ege ono, Ojejoje suru t'ephe gba ya ono; mbu unwoke, nowaru onwa lanu kwaseru du ukporo unu madzu ebo l'unu iri l'ise.
- ⁴⁰Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; su iya: “T'o gukota unwoke, bu okpara l'alí Ízurelu l'ephe ha ogu; mbu unwoke, nowaru tsube l'onwa lanu kwaseru; woru epha ephe deshia.
- ⁴¹Wo iya t'o wofuta eri Lívayi doberu yebe Ojejoje l'onodu okpara l'alí Ízurelu mgburumburu. Yo wota anu ufu ke ndu Lívayi dobe l'onodu anu ivuzo l'anu, bu elu l'alí Ízurelu kpmukpamu. Oo yebedua bu Ojejoje.”

⁴²Tọ dọ iya bụ; Mósísu agụa iphe bụ ọkpara l'alí Ízuru lu kpamukpamu ọgu ẹge ono, Ojejoje sụru t'ọ gụa ya ono.

⁴³Mkpakọ ndu bụ ọkpara l'iphe, bụ unwoke l'alí Ízuru lu gbaa mgburumgburu; mbụ unwoke, nọwaru tsube l'onwa lanụ kwaseru dọ ụkporo unu madzụ labụ; l'unu iri l'ise; l'ụkporo madzụ iri l'eto l'umadzu iri l'eto. A guru ẹphe ọgu; deshia ẹpha ẹphe.

⁴⁴Tọ dọ iya bụ; Ojejoje abya asụ Mósísu

⁴⁵t'o wofuta eri Lívayi doberu yẹbe Ojejoje l'onodu ọkpara l'alí Ízuru lu kpamukpamu. Yo wota anụ ufu kẹ ndu Lívayi dobe l'onodu anụ ivuzọ l'anụ ufu l'alí Ízuru lu mgburumgburu. Oo yẹbedua bụ Ojejoje.

⁴⁶A -bya abya l'ụkporo umadzu iri l'eto l'umadzu iri l'eto ono, bụ iphe, ọkpara ndu Ízuru lu gude ka ndu ikfu Lívayi nshinu ono; iphe, aa-kfụ gude gbata ẹphe bụ:

⁴⁷mkpọla-ọcha ise, bụ: a -tụa ya atutu; ẹra iya aha l'ọ bụ ẹra mkpọla-ọcha ụlo-nsọ Nchileke, ẹra iya dọ ụkporo gera. Aa-kfụ iya l'ishi onye lanụ l'ẹhu l'ẹhu.

⁴⁸Wo iya t'o woru okpoga ono, ee-gude gbata umadzu ole ono, ẹphe gude ka ndu Lívayi nshinu ono nọ Ẹronu yẹle unwu iya.

⁴⁹Ya ndono; Mósísu anakọo okpoga ono, ee-gude gbata ndu ono; l'ẹka ndu ono, a guru ọgu; ẹphe aka ndu Lívayi nshinu ono.

⁵⁰Iphe, Mósísu natakotaru l'ẹka ndu bụ ọkpara l'alí Ízuru lu bụ unu mkpọla-ọcha ẹto; l'ụkporo mkpọla-ọcha ẹsato l'ụkporo mkpọla-ọcha ẹto lẹ mkpọla-ọcha ise, bụ: a -tude iya atutu; ẹra iya aha l'ọ bụ ẹra mkpọla-ọcha ụlo-nsọ Nchileke.

⁵¹Mósísu ewota okpoga ono, ee-gude gbata ndu ono nọ Ẹronu yẹle unwu iya; ẹge ono, Ojejoje turu iya l'ekemu ono.

Ọgú 4

Eri Kohatu

¹Ojejoje abya ekfuru yeru Mósísu yẹle Ẹronu; sụ ẹphe:

²“Unu gụa unwu Kohatu, bụ ndu shi l'eri Lívayi ọgu. Unu gụa ẹphe l'ikfu l'ikfu; me l'unwunna l'unwunna.

³Ndu unu a-gụ bụ iphe, bụ unwoke ndu, nọwaru tsube l'ụkporo afa l'afa iri je akpaa l'ụkporo afa labụ l'afa iri; mbụ ndu dzuwaru oje ozi lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko.

⁴“Ozi, unwu Kohatu a-nodu eje lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko ono bụ: oleti iphe, kakọta ọdu nsọ ẹnya.

⁵Teke ẹphe abya t'ẹphe shi l'odu ndu Ízuru lu tugbua; tẹ Ẹronu yẹle unwu iya bahụ lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko ono; je atofuta ẹkwa, eegudeje gebuta Eke-Kakọta-ọdu-Nsọ; gude iya phụ-chia Okpoko Ekemu ono.

⁶Teke ono; ephe ewota akpo umoro-enyimu phu-kputa iya; gude ekwa, dukota urukpu-urukpu phua ya l'eli; bya eworu mgboro, eegudeje apa iya ye iya.

⁷“L'eli teburu ono, eedobeje buredi, e gude chiaru Ojejoje eja ono be ee-kwebeje ekwa, eke urukpu-urukpu; wota efere tukobe l'eli iya; me ago; me okwa; waa otumu, ngweja iphe-angungu anoje. A tukobekwa iya phu buredi ophu anoje l'ifu Nchileke tekenteke.

⁸Ephe abya eworu ekwa uswe tusaa l'eli iphe ono l'o ha; kwechita iya akpo umoro-enyimu; wota mgboro, eegudeje apa iya ye iya.

⁹“Ephe abya egude ekwa, eke urukpu-urukpu kwechia iphe, aatukobeje uroku, e gude amu oku; gude iya kwechia uroku l'onwiya; me iphe, apaje owuu iya; me gbangugbangu, aagujeru oku ye; me iphemiphe obule, eeyeje manu, e gude amu oku.

¹⁰Teke ono; ephe egude akpo umoro-enyimu phu-kputa iphe ono l'o ha; me ngwa iya l'o ha; woru dobe l'eli iphe, eedobeje iya gude apa iya.

¹¹“L'eli enya-ngweja ono, e meru le mkpola-ododo ono be ephe a-phushi ekwa, eke urukpu-urukpu; gude akpo umoro-enyimu kwechia ya; woru mgboro, eegudeje apa iya; ye iya.

¹²“Ephe ewotakota iphe, bu ngwa, eegudeje eje ozi l'eke-du-nsa; gude ekwa, eke urukpu-urukpu kekobe iya; bya egude akpo umoro-enyimu kwechita iya; woru iya tukobe l'eli iphe, eegudeje apa iya.

¹³“A -bya l'enya-ngweja ono; t'ephe kpofo ntu, no iya nu; woru ekwa uswe tusaa l'eli iya.

¹⁴Teke ono; ephe ewota iphe, bu iphe, eegudeje eje ozi l'enya-ngweja ono; tukobe l'eli ekwa uswe ono. Mbua l'ephe a-tukobe iya gbangugbangu, aagujeru oku ye; me oji; me shovelu; me efere nkwoka. Iphemiphe obule ono be ee-kwechita akpo umoro-enyimu; woru mgboro, eegudeje apa iya; ye iya.

¹⁵“Eronu yeke unwu iya -kwechishitsulephu Eke-du-Nsa; me iphe, no iya nu; ndu Izurelu -byadelephu oshi l'odu ephe; tugbua; t'unwu Kohatu bya evuta iphe ono. Ole t'ephe be denyikwa aka l'iphe ono, du nsa ono. Odumeka; be ephe a-nwushihukwa. O bu unwu Kohatu e-vutaje iphe ono, du le Ulo-Ekwà Ndzuko ono.

¹⁶“Eliyéza Éronu, bu onye achijeru Nchileke eja be ke manu, eegudeje amu oku no l'eka; me insensu, eshije mkpo; me ngweja nri, eegwoje mboku-mboku; me manu, aawuje l'ishi. O bu yebedua a-nodu eleta ulo-ekwà Nchileke enya; me iphemiphe obule, no iya nu; mbu Eke-du-Nsa; me iphe nokota iya nu.”

¹⁷Ojejoje asu Mosisu yeke Éronu:

¹⁸“Unu be ekwekwa te ikfu Kohatu chihu l'eri ndu Lívayi.

¹⁹Owaa iphe, unu e-meru ephe; k'ophu ephe ta anwushihudu m'o -buru l'ephe -jenyaberu iphe, kakota odu nsa ntse: T'o buru Éronu yeke unwu iya a-bahuje l'ime Eke du Nsa; je ekfuru onyenonu ozi ophu oo-je; me ivu, oo-vuta.

²⁰Ole tẹ ndu ikfu Kohatu ba abahukwa je ole ẹnya l'iphe ono, dụ nsọ ono; m'o - ruhuru; ọ buru t'ephe lee ya ẹnya ugbo lanu; odumeka bẹ ephe a-nwushihukwa.”

Ụnwu Geshonu

²¹Ojejoje bya asu Mosisu:

²²“Gukwaaphu unwu Geshonu ọgu. Gụa ephe l'unwunna unwunna; mẹ l'ikfu l'ikfu.

²³Ndu unu a-gu bu iphe, bu unwoke ndu, nowaru tsube l'ukporo afa l'afa iri je akpaa l'ukporo afa labu l'afa iri; mbu ndu dzuwaru oje ozi le Ulo-Ékwà Ndzuko.

²⁴“Iphe, a-buru ozi ndu ikfu Geshonu l'ozi, eeje eeje l'ulo-ékwà ndzuko; mẹ iphe, eevu evuvu bu:

²⁵ovutaje ekwa, e gude mee ulo-ékwà Nchileke; vuta ulo-ékwà-du-nsọ ono; mẹ ekwa, e gude kpua ya; mẹ akpo umoro-enyimu, e gude kwechia ya; mẹ ekwa, eegudeje gbobuta onu Ulo-Ékwà Ndzuko;

²⁶mẹ ekwa, eegebutaje mgburumburu l'ogbodufu ono, no-pheru ulo-ékwà Nchileke ono; mẹ ẹnya-ngweja ono; waa ekwa, eegebutaje l'onu-uzo; mẹ eri, eegebeje iya; mẹ iphe, bu ngwa, no iya nu, eegudeje eje ozi. O bu ndu Geshonu e-gudeje iphe ono l'ọ ha mee iphe, ọ gbaru t'e gude iya mee.

²⁷Iphe, bu ozi, unwu Geshonu ejekpo eeje; m'o -ruhuru; ọ buru ovu ivu; m'ọ bu oje ozi ọdo bẹ bu Éronu yele unwu iya bẹ e-koshije ege ephe e-je iya. Oo unubedua e-koshije ephe ivu, gbaru ephe l'evuvu.

²⁸Ono bu ozi, ndu ikfu Geshonu a-noduje eje le Ulo-Ékwà Ndzuko ono. O bu Itama Éronu, bu onye achijeru Nchileke eja a-nodu ekoshije ephe iphe bu ozi ephe; mẹ ege ephe e-shije eje iya.

Ụnwu Merari

²⁹“A -bya abya l'unwu Merari; unu gụa ephe l'ikfu l'ikfu; mẹ l'unwunna l'unwunna.

³⁰Ndu unu a-gu bu iphe, bu unwoke ndu, nowaru tsube l'ukporo afa l'afa iri je akpaa l'ukporo afa labu l'afa iri; mbu ndu dzuwaru oje ozi le Ulo-Ékwà Ndzuko.

³¹Owaa iphe, gbaru unwu Merari l'ememe teke ephe eje ozi le Ulo-Ékwà Ndzuko. Ephe e-vutaje oshi, e gude gbaa ulo-ékwà-du-nsọ Nchileke; mẹ oshi, e swebushiru iya eswebushi; mẹ itso iya; mẹ okpa iya.

³²Ephe e-vutajekwaphu itso, no-pheru ogbodufu ono mgburumburu; mẹ okpa itso ono; mẹ nggu, a kporu l'ulo-ékwà ono; mẹ udo iya; mewaru ivu, etsoje iya nu l'ọ ha; mẹ iphemiphe obule, e gude eje egbe ozi ono. Unu ketajeru onyemonye obule iphe, gbaru iya l'evuvu.

³³Ono bu ozi, unwu Merari a-noduje eje le Ulo-Ékwà Ndzuko ono. Itama Éronu, bu onye achijeru Nchileke eja bẹ a-noduje ekoshi ephe ege ephe e-je ozi ono.”

Iphe, ndu Lívayi kpakọru dụ

- 34Ya ndono; Mosisu yele Éronu; me ndu ishi ndu Ízurelu abya agukota awa Kohatu ogu. A guru ephe l'ikfu l'ikfu; gua ephe l'unwunna l'unwunna.
- 35Ndu bu unwoke, nowaru shita l'ukporo afa l'afa iri jeye l'ukporo afa ebo l'afa iri; mbu ndu dzuwaru oje ozi le Ulo-Ékwà Ndzuko;
- 36mbu ndu a guru l'ikfu Kohatu du unu madzu ishingu; l'ukporo madzu iri l'esaa l'umadzu iri.
- 37Ono bu mkpakọ unwoke, a guru ogu l'ikfu Kohatu; mbu ndu jeru ozi le Ulo-Ékwà Ndzuko. Mosisu yele Éronu guru ogu ono ege ono, Ojejoje turu Mosisu ekemu t'o gua ya ono.
- 38Unwu Geshonu b'a gukwaruphu l'ikfu l'ikfu; me l'unwunna l'unwunna.
- 39Iphe, bu unwoke, nowaru ukporo afa l'afa iri jeye l'ukporo afa ebo l'afa iri, bu ndu a-du ike oje ozi le Ulo-Ékwà Ndzuko;
- 40b'a guru ogu l'ikfu l'ikfu; me l'unwunna l'unwunna. Ndu a gutaru du unu madzu ishingu l'ukporo iri le nanu l'umadzu iri.
- 41Ono bu mkpakọ unwoke, a guru ogu l'ikfu Geshonu; mbu ndu jeru ozi le Ulo-Ékwà Ndzuko. Mosisu yele Éronu guru ogu ono ege ono, Ojejoje turu iya eya ono.
- 42Iku unwu Merari b'a gukwaruphu l'ikfu l'ikfu; me l'unwunna l'unwunna.
- 43Iphe bu unwoke, nowaru shita l'ukporo afa l'afa iri jeye l'ukporo afa ebo l'afa iri, bu ndu dzuwaru oje ozi le Ulo-Ékwà Ndzuko
- 44b'a guru ogu l'ikfu l'ikfu. Ndu a gutaru du unu madzu esato.
- 45Ono bu mkpakọ unwoke, a guru ogu l'ikfu Merari. Mosisu yele Éronu guru ogu ono ege ono, Ojejoje suru Mosisu t'ephe gua ya ono.
- 46Ya ndono; Mosisu yele Éronu; me ndu ishi ndu Ízurelu agukota ndu Lívayi l'ephe ha ogu. A guru ephe l'ikfu l'ikfu; me l'unwunna l'unwunna.
- 47Ndu ephe guru bu iphe, bu unwoke, nowaru shita l'ukporo afa l'afa iri jeye l'ukporo afa ebo l'afa iri, bu ndu dzuwaru oje ozi le Ulo-Ékwà Ndzuko me ovu ivu.
- 48Iphe, ephe kpakoru du bu ukporo unu; l'unu madzu l'umadzu ukporo tetee.
- 49Ndu nonu l'ehu l'ehu b'e koshitsuaru ozi, ephe a-nodu eje; me iphe, ephe a-noduje evu ege ono, Ojejoje suru Mosisu t'o mee ya ono. To du iya bu; a gua ephe ogu ono ege Ojejoje suru Mosisu t'a gua ya.

Ógú 5

Odobe odu ndu Ízurelu nsọ

- 1Ojejoje abya asu Mosisu:

²“Kfuaru ephe t'ephe chishia iphe, bu ndu ehu-labu l'odu ndu Izurelu ono; ephe achishia ndu iphe alashi alashi l'ehu. Ephe achishikwaaphu ndu denyiru eke l'odzu; shi ege ono merua onwephe.

³Unu chifukota ephe; unwoke; me unwanyi. Unu chita ephe chifu l'odu ndu Izurelu; t'ephe be meru eke ono yele ndu nk'iya bu ono.”

⁴Ephe ekwe; chita ndu ono chifu l'odu ndu Izurelu ono. Yo buru ege ono, Ojejoje kfuru iya Mosisu ono be ephe meru iya.

Kę okfu ugwo iphe, e mebyiru

⁵Ojejoje asu Mosisu:

⁶“T'o kfuaru ndu Izurelu le teke madzu: m'o bu nwoke; m'o nwanyi mesweru ibe iya ege ono, ndiphe emeje; shi ege ono meswee Ojejoje ono; be ikpe nmaakwaru onye obu.

⁷Onye obu kfufutaje iphe, du eji ono, o meru ono; kfu-dzukwaaphu ugwo iphe, du eji ono, o meru ono l'o ha; wota uzo lanu l'uzo ise l'iphe iya yekobe iya; nu onye ono, o mesweru ono.

⁸O -buru l'onye ono, e mesweru ono te nwe du abubu, bu onye aa-kfu ugwo iphe ono; oo ya bu; ugwo ono aburu ke Ojejoje. Onye aa-nu iya bu onye achijeru Nchileke eja. Aa-kpuru ebyila yekobe iya; t'o gbua gude doshiaru iya okfu ehu iya.

⁹Iphe, bu iphe, ndu Izurelu doberu nsu t'ephe nu Ojejoje, bu iphe, ephe wotaru bya anu onye achijeru Nchileke eja bukota k'onye ono, achijeru Nchileke eja ono.

¹⁰Iphe, bu iphe, madzu doberu nsu te ya nu Nchileke bu onye achijeru Nchileke eja be nwe iya nu; mbu l'iphe, madzu nuru onye achijeru Nchileke eja bu onye ono, achijeru Nchileke eja ono nwe iya.”

Kę nwanyi, nji iya ele enya l'oori ogori

¹¹Tu du iya bu; Ojejoje abya asu Mosisu:

¹²“T'o kfuru ndu Izurelu l'o -buru le nwoke be nyee ya akpa ejo uri; nji iya te gudehe ire iya eka;

¹³mbu; o -buru le yele nwoke odo zeru; yo shi ege ono merua onwiya; nji iya ta ma; to nwe onye agba ekebe l'oo iphe o meru ndono keshinu e to dudu onye guderu iya nu teke oome iya;

¹⁴mbu; o -buru le nwoke ono be nonyaaru; kolahaaru nyee ya ono okopho; lelaaha ya enya l'o meruwaru onwiya; le teke nwanyi ono meruru onwiya l'oswiya; m'o kwanu l'a nonyaaru; kolahaaru nyee ya ono okopho; lelaaha ya enya l'o meruru onwiya l'e b'o meru onwiya;

¹⁵te nwoke ono duta nyee ya ono jekfu onye achijeru Nchileke eja. Yo gude uzo lanu l'uzo iri l'utu bali, jiru efere nkwo-eka, ee-gude gwoo eja l'okfu ehu nyee ya ono. T'e

b'o yekwa manụ l'utu balị ono; ọphu o yekwa iya insensu; ke l'ọ bu ngweja nri, e gworu le k'okopho; mbu ngweja, e gude anyata iphe, du eji.

16“Nwanyi ono be onye achijeru Nchileke eja e-durita ntse t'o vudo Ojejoje l'ifu.

17Te onye ono, achijeru Nchileke eja ono kuta mini, e doberu nsọ l'ite, a kpuru l'ura; kpota udzu-eja, shi l'ogbodo-ulo ulo-ekwa Nchileke wuru ye le mini ono.

18Onye ono, achijeru Nchileke eja ono -kfubetsulephu nwanyị ono l'ifu Ojejoje; yo tofu iya iphe, o keberu l'ishi; pata ngweja nri ono, e gude anyata iphe, du eji ono nu iya t'ọ parụ l'eka; mbu ngweja nri ono, e gworu le k'okopho ono. Onye ono, achijeru Nchileke eja ono l'onwiya aparụ mini ono, atso ile, emeje te madzu buru onye a turu onu ono.

19Ọ bu teke ono be onye ono, achijeru Nchileke eja ono a-nu nwanyi ono nte t'o ria: 'L'ọ -buru l'e to dudu nwoke ọdo, nggu l'iya zejeru; to bu l'i kpajeru ejo uri; shi ege ono merua onwongu l'ehu nwoke ọdo, gbahakwaa nji ngu-a; te mini-wa, atso ile, emeje te madzu buru onye a turu onu-a ba dukwa iphe, oo-me ngu.

20Teke bukwanu l'i no l'eka nji ngu-a; l'akpa ejo uri; nggu le nwoke ọdo zejewa; gbahakwaa nji ngu-a; nggu eshi ege ono merua onwongu;

21te Ojejoje mekwaa te ekpa-nwa chihu ngu; mbu t'e b'i heshi nwa l'utakfu; ti buru onye ndibe unu e-gude l'ako l'onu; gude ngu l'anma ejo etu. Ono bu teke onye ono, achijeru Nchileke eja ono a-su nwanyi ono t'ọ guaru onwiya enwa.

22Mbu; te mini-a, atso ile, emeje te madzu buru onye a turu onu-a kpobakwa ngu l'epho; k'ophu ekpa-nwa e-chihu; to he nwa l'utakfu.' “Teke ono; nwanyi ono asu: ‘Ọ -buru l'ọ bu ege ọ du b'i kfulu; t'ọ du ege ono.’

23“Onye ono, achijeru Nchileke eja ono abya atuko mburonu ono dekota l'ekwo; bya asaa ya asasa saru ye le mini ono, atso ile ono.

24Yọ bya eworu mini ono, atso ile ono, emeje madzu t'ọ buru onye a turu onu ono nu nwanyi ono t'ọ ngua. Ọ -ngu-ge l'iya phu; mini ono anodu iya l'epho; mee t'ejo iphe-ehuka, atso ile dakfuta iya.

25Teke ono be onye ono, achijeru Nchileke eja ono a-nata nwanyi ono ngweja-nri ono, o gworu le k'okopho ono, nwanyi ono pa l'eka ono. Yọ bya amaa ya amama l'ifu Ojejoje; woru iya je edobe l'enya-ngweja.

26Onye ono, achijeru Nchileke eja ono abya ahajia ngweja ono l'eka; woru kpo ọku l'enya-ngweja ono. Ngweja ono a-buru ngweja, e gude anyata iphe, du eji ono. O -metsulephu ege ono; yo bya anu nwanyi ono mini ono t'ọ ngua.

27Ọ -buru le nwanyi ono meruruphu onwiya; mbu; ọ -buru l'o riruphu ogori l'oswiya be bu teke a nuleru iya phu mini ono; yo ngua; teke ọ bahuleru iya phu l'epho be oo-me t'ejo iphe-ehuka, atso ile dakfuta iya. Oo-me te ekpa-nwa iya chihu; mee t'e b'o heshi nwa l'utakfu. Yọ gho onye a turu onu l'ufu ephe.

²⁸Teke ọ bụ ị nwanyi ono te merudu onwiya; mbụ; ọ -bụru ị nwanyi ono doberu onwiya ndo-o; b'ẹ t'ọ dudu iphe e-me iya nụ. Ọo-nọdu amushilee unwegirima.

²⁹“Ono bụ ekemu, a tūru swiberu nwanyi, nji iya ekoru okopho; mbụ nwanyi, nọ l'eka nji iya; l'akpa ẹjo uri; l'emrushu onwiya;

³⁰odo bụ l'a nọnyaaru; nwoke ekolahaaru nyee ya okopho; lelaaha ya ẹjo ẹnya. T'onye achijeru Nchileke bya edobe nwanyi ọbu l'ifu Ojejoje; mekota iya iphe bụ iphe ono, a tūru l'ekemu ono.

³¹Nwoke ono l'onwiya bẹ ta dukwa iphe, dū ẹji, a-tukoru iya l'ishi. Ọ bụ nwanyi ono e-vuru iphe, dū ẹji, o metaru kpua onwiya.”

Ọgú 6

Onye woru onwiya doberu Ojejoje iche

¹Ojejoje asụ Mosisu:

²“T'o kfulu ndu Ízurẹlu l'o -nweru nwoke; m'ọ bụ nwanyi, kweru ukwa, gbaru iche ị ya a-duru Ojejoje iche; mbụ ị ya e-dobe onwiya tẹ ya buri onye dū iche l'ẹke Ojejoje nọ;

³t'onye ọbu ba angujekwa mee; m'ọ bụ iphe odo, aangu angungu, eme l'ẹnya. T'onye ọbu ba angujekwa mee, anwu onu, e meru ị mee vayinu; m'ọ bụ iphe odo, aangu angungu, eme l'ẹnya. T'ẹ b'ọ ngujekwa mini akpuru vayinu; ọphu o rijekwa akpuru vayinu onyingu; m'ọ bụ k'okponku.

⁴T'ẹ b'o rijekwa iphe, shi l'oshi vayinu; m'ọ bụ akpuru vayinu ọbu l'onwiya; m'ọ bụ ẹgbo vayinu jeye teke ọo-bu-beru onye doberu onwiya Ojejoje iche.

⁵“Tẹ akwò be erukwa iya l'ishi jeye teke ono, ọo-bu-beru onye doberu onwiya iche ono. Ọo-dulephu nsọ ẹge ọ dū iya jeye teke ono, o doberu onwiya Ojejoje iche ono e-dzu. Egbushi, nọ iya l'ishi bẹ ọo-ha t'o ruchia eruchi.

⁶L'ògè teke ono, o doberu onwiya Ojejoje iche ono b'ẹ to jekwa ẹke odzu nọ;

⁷m'o -ruhuru; ọ buri l'ọo nna iya; m'ọo nne iya; odudu l'ọo nwunne iya kẹ nwoke; m'ọ nwunne iya kẹ nwanyi bẹ nwuhuru nụ. E too gudedu okfu l'ọo ẹphe jekfube odzu ẹphe ntse; shi ẹge ono merua onwiya; kẹ l'e gude ishi iya maru l'o doberu onwiya Nchileke iche.

⁸Ị teke ono ọo-nokotakpo buri onye doberu onwiya iche ono b'ọ bụ onye duru Ojejoje nsọ.

⁹“O -buri l'o -nweru onye gbabuhuru nwuhu ị mgboro ẹke ọ nọ; shi ẹge ono merua ẹgbushi ono, o doberu nsọ ono bẹ bụ: o -rulephu ị mboku k'ẹsaa; yọ kpushia ẹgbushi ono; shi ẹge ono safu onwiya mmeru l'ehu.

¹⁰O -be ị mboku k'ẹsato; yo wota ndo ẹbo; m'ọ bụ kparakobe ẹbo wojeru onye achijeru Nchileke ẹja l'onu Ulo-Ẹkwà Ndzuko.

- 11** Onye ono, achijeru Nchileke eja ono ewota nanu gwoo ngweja iphe, du eji. Yo wota nanu ophu gwoo ngweja-ukfuru gude kfuwa ugwo iphe, du eji, o meru; ke l'ọ noru l'eke madzu nwuhuru. Yo buru mboku ono kwaphu be oo-me t'ishi iya du-phu nsọ azu.
- 12** Oo-doberu onwiya Ojejoje iche jeye teke ono, o tu-buru le ya e-doberu onwiya Ojejoje iche ono. Yo wota ebyila, gbaru afa nu t'e gude gwoo ngweja ikpe-anmanma. Oge ophu, o nōhawaruphu b'e taa gu-kwaru eye iya. Ishi iya aburu l'o meruru onwiya teke ono, o shi dobe onwiya iche ono.
- 13** “Owaa bu ekemu, duru onye doberu onwiya Ojejoje iche ndo-o; me oge, o doberu onwiya Ojejoje iche dzulephu. Ee-duru iya bya l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko.
- 14** Yo buru l'eke ono be oo-nodu woru iphe, onu Ojejoje nu iya. Oo-nu iya ebyila, gbaru afa; to nwe ntupo t'e gude gwoo ngweja-ukfuru. Yo nu nwada aturu, nowaru afa; to nwe ntupo t'e gude gwoo ngweja iphe, du eji. Yo nu ebyila, e-te enwedu ntupo t'e gude gwoo ngweja ehu-agu.
- 15** Iphe odo, oo-yekobe iya bu nkata buredi, e-te kodu ekoko; waa akara witu, a gworu le manu; me echa-mbeke, a wuru manu l'eli; waa ngweja-nri yeke ngweja-mee, l'etsoje iya nu.
- 16** “Iphe ono l'ọ ha be onye achijeru Nchileke eja e-gworu nu Ojejoje. Yo gwoo ngweja iphe, du eji ono; me ngweja-ukfuru ono.
- 17** Onye ono, achijeru Nchileke eja ono e-woru nkata buredi ono, e-te kodu ekoko ono nu Ojejoje; bya egbua ebyila phu gude gwoo ngweja ehu-agu nu Ojejoje; bya eyekobekwa iya phu ngweja-nri yeke ngweja-mee, etsoje iya nu tuko gwoo.
- 18** Yo buru l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko be onye ono, doberu onwiya Ojejoje iche ono a-nodu kpushia egbushi ono, o doberu iche ono. Yo kpota egbushi iya ono ye l'oku, no le mkpuli eke iphe, e gude gwoo ngweja ehu-agu phu no.
- 19** “Onye ono, duru Ojejoje iche ono -kpushitsulephu egbushi iya ono, o doberu iche ono; te onye achijeru Nchileke eja wota eka ebyila ono ophu e shiru eshishi dee ya l'eka; wotafua akara lanu; me echa-mbeke lanu, e te kodu ekoko le nkata ono nu iya.
- 20** Oo ya bu; onye ono, achijeru Nchileke eja ono abya amaa ya amama l'ifu Ojejoje t'o buru ngweja-amama. Iphe ono be du nsọ; yo buru onye achijeru Nchileke eja be nwe iya nu yeke ndu ebyila ono, a maru amama; me utakfu iya ono, a nuru Ojejoje ono. E -metsua ege ono be onye ono, duru Ojejoje iche ono nweru ike ngua mee.
- 21** “Ono bu ekemu, duru onye doberu onwiya Ojejoje iche; mbu onye kweru ukwa le ya e-doberu onwiya Ojejoje iche; waa iphe, oo-nuje Ojejoje teke oge iya dzuleruphu; a gufukwa iphe odo, oo-du ike gbatafuwa. Ole o medzufutaje iphe, o kweru ukwa iya; l'ege ekemu onye duru Ojejoje iche gude du.”

Onu-oma ndu achijeru Nchileke eja l'ehu ndu Izurulu

- 22** Ojejoje asu Mosisu:

23“T'o kfulu Éronu yele unwu iya l'ọ waa bu ẹge ẹphe e-shije agoru ndu Ízurelu onu-oma:

24“Tẹ Ojejoje gọoru unu onu; yo chekwaje unu.

25Tẹ Ojejoje mọaru unu onu-ochi; yo meeru unu eze-iphe-oma.

26Tẹ Ojejoje lee unu ẹnya-oma; yo mee t'ẹhu du unu agu.

27“Ọ bu ẹge ono bẹ ẹphe e-shije kpọ-kua ẹpha iya l'ẹke ndu Ízurelu nọ; ya agọoru ẹphe onu-oma.”

Ọgú 7

Ngweja, e gude edobe ọlo-ẹkwà Ojejoje iche

1Tọ du iya bu; Mosisu egvubetsulephu ọlo-ẹkwà Ojejoje ono; bya awua ya manu; bya edobe iya iche; bya edobekwaphu iphe, bu iphe, nọ iya nu l'ọ ha iche. Ọ kwaphu ẹge ono b'ọ wuru manu l'ẹnya-ngweja; dobe iya iche; bya edobekwaphu iphe bu iphe, nọ l'ẹnya-ngweja ono l'ọ ha iche.

2Ndu ishi ndu Ízurelu, bu ndu ishi l'unwunna l'unwunna; mbu ndu ishi l'ikfu l'ikfu; bu iya bu ndu ono, bu ishi ndu ophu a guru ogo ono

3bẹ byaru bya eworu iphe nu Ojejoje. Iphe, ẹphe nuru bu o-gba-kperekpere ishingu, ekpuchiru iphe; me oke-eswi iri l'ẹbo. Ndu ishi ono bẹ nutsuaru oke-eswi nanu nanu l'ẹhu l'ẹhu. Ẹphe dutsua ẹbo ẹbo nu o-gba-kperekpere lanu. Ono bu iphe, ẹphe wotaru bya anu l'ifu ọlo-ẹkwà Ojejoje ono.

4Ojejoje asu Mosisu:

5“T'ọ natakota ẹphe iphe ono, ẹphe nuru ono; k'ophu ee-gude iya eje ozi le Ọlo-Ẹkwà Ndzuko. T'ọ woru iya nu ndu Lívayi. Onyenonu bẹ oo-nu iya l'ẹge ozi iya gbaru.”

6Ya ndono; Mosisu abya ewota o-gba-kperekpere ono; me oke-eswi ono nu ndu Lívayi.

7Unwu Geshonu b'ọ nuru o-gba-kperekpere ẹbo; waa oke-eswi eno t'ẹphe gude jeje ozi, gbaru ẹphe.

8Unwu Merari b'ọ nuru o-gba-kperekpere eno; waa oke-eswi esato t'ẹphe gude jeje ozi, gbaru ẹphe. L'ẹphe ha bẹ nokota l'ẹka Itama Éronu, bu onye achijeru Nchileke eja eje ozi, gbaru ẹphe.

9Obenu l'ẹ t'ọ dudu ophu o nuru unwu Kohatu; ke l'oo ẹphebedua b'ọ nọ l'ẹka; mbu oleta iphe, du nsọ ẹnya; bu iya bu ovu iphe ono, du nsọ ono l'ukuvu.

10Mboku, a wuru manu l'ẹnya-ngweja Nchileke gude woru iya ye Nchileke l'ẹka bẹ ndu ishi ono wotagbaaru iphe bya anu Nchileke l'ifu ẹnya-ngweja ono.

11Ojejoje abya ekfulu yeru Mosisu; su iya: “Iphe bu mboku-mboku te onye ishi lanu wotaje iphe nk'iya bya anu t'e gude woru ẹnya-ngweja ono ye Nchileke l'ẹka.”

12Onye wotaru iphe nk'ia bya anụ ịe mbọku ke mbụ bu Nášonu Amínadabu, bu onye ishi ndu Júda.

13Iphe, o nuru bu: efere lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha ishingụ ịe mkpola-ocha iri; bya anukwaphu ochi lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha eto ịe mkpola-ocha iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'o bu era shekelu eke-du-nsọ. Ophu nonu b'e yejishikotaru akpe, e gweru egwegwe; gwokobe iya manụ; t'e gude gwoo ngweja-nri.

14Iphe odo, o nuru bu ago lanu, e meru ịe mkpola-ododo iri. Iphe, jiru iya nu bu insensu.

15A nuru nwa oke-eswi lanu; ebyila lanu; nwa ebyila lanu, gbaru afa, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru;

16me mkpi lanu, ee-gude gwoo ngweja iphe, du eji;

17me oke-eswi ebo; ebyila ise; mkpi ise; me unwu ebyila ise, gbatsuaru afa, ee-gude gwoo ngweja ehu-agu. Ono iphe, Nášonu Amínadabu gude bya anu ndono.

18Yo be ịe mbọku k'ebo; Netanelu Zuwa, bu onye ishi l'ikfu Isaka ewota iphe nk'ia bya anu.

19Iphe, o nuru bu: efere lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha ishingụ ịe mkpola-ocha iri; me ochi lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha eto ịe mkpola-ocha iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'o bu era shekelu eke-du-nsọ. Ophu nonu b'e yejishikotaru akpe, e gweru egwegwe; gwokobe iya manụ; t'e gude gwoo ngweja-nri.

20Iphe odo, o nuru be bu ago lanu, e meru ịe mkpola-ododo iri. Iphe, jiru iya nu bu insensu,

21B'o bya anu nwa oke-eswi lanu; ebyila lanu; nwa ebyila lanu, gbaru afa, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru;

22mkpi lanu, ee-gude gwoo ngweja iphe, du eji;

23oke-eswi ebo; ebyila ise; mkpi ise; me unwu ebyila ise, gbatsuaru afa, ee-gude gwoo ngweja ehu-agu. Ono bu iphe, Netanelu Zuwa gude bya anu ndono.

24Yo be ịe mbọku k'eto; Eliyabu Helonu, bu onye ishi ndu ke Zébulonu ewota iphe nk'ia bya anu.

25Iphe, o nuru bu: efere lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha ishingụ ịe mkpola-ocha iri; me ochi lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha eto ịe mkpola-ocha iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'o bu era shekelu eke-du-nsọ. Ophu nonu b'e yejishikotaru akpe, e gweru egwegwe; gwokobe iya manụ; t'e gude gwoo ngweja-nri.

26Iphe odo, o nuru bu ago lanu, e meru ịe mkpola-ododo iri. Iphe, jiru iya nu bu insensu.

27Yo bya anu nwa oke-eswi lanu; ebyila lanu; nwa ebyila lanu, gbaru afa, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru;

28mkpi lanu, ee-gude gwoo ngweja iphe, du eji;

29oke-eswi ebo; ebyila ise; mkpi ise; me unwu ebyila ise, gbatsuaru afa, ee-gude gwoo ngweja ehu-agu. Ono iphe, Eliyabu Helonu gude bya anu ndono.

30Yo be le mboku k'eno; Elizuru Shediyo, bu onye ishi, unwu Rubenu ewota iphe nk'ia bya anu.

31Iphe, o nuru bu: efere lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha ishingulu le mkpola-ocha iri; me ochi lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha eto le mkpola-ocha iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'o bu era shekelu eke-du-nsọ. Ophu nonu b'e yejishikotaru akpe, e gweru egwegwe; gwokobe iya manu; t'e gude gwoo ngweja-nri.

32Iphe odo, o nuru bu ago lanu, e meru le mkpola-ododo iri. Iphe, jiru iya nu bu insensu.

33Yo bya anu nwa oke-eswi lanu; ebyila lanu; nwa ebyila lanu, gbaru afa, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru;

34mkpi lanu, ee-gude gwoo ngweja iphe, du eji;

35oke-eswi ebo; ebyila ise; mkpi ise; waa unwu ebyila ise, gbatsuaru afa, ee-gude gwoo ngweja ehu-agu. Ono iphe, Elizuru Shediyo gude bya anu ndono.

36Yo be le mboku k'ise; Shelumelu Zurishadayi, bu onye ishi unwu Simiyonu ewota iphe nk'ia bya anu.

37Iphe, o nuru bu: efere lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha ishingulu le mkpola-ocha iri; me ochi lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha eto le mkpola-ocha iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'o bu era shekelu eke-du-nsọ. Ophu nonu b'e yejishikotaru akpe, e gweru egwegwe; gwokobe iya manu; t'e gude gwoo ngweja-nri.

38Iphe odo, o nuru bu ago lanu, e meru le mkpola-ododo iri. Iphe, jiru iya nu bu insensu.

39Yo bya anu nwa oke-eswi lanu; ebyila lanu; nwa ebyila lanu, gbaru afa, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru;

40mkpi lanu, ee-gude gwoo ngweja iphe, du eji;

41oke-eswi ebo; me ebyila ise; mkpi ise; waa unwu ebyila ise, gbatsuaru afa, ee-gude gwoo ngweja ehu-agu. Ono iphe, Shelumelu Zurishadayi gude bya anu ndono.

42Yo be le mboku k'ishingu; Eliyasafu Diyuwelu, bu onye ishi ndu Gadu ewota iphe nk'ia bya anu.

43Iphe, o nuru bu: efere lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha ishingulu le mkpola-ocha iri; me ochi lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha eto le mkpola-ocha iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'o bu era shekelu eke-du-nsọ. Ophu nonu b'e yejishikotaru akpe, e gweru egwegwe; gwokobe iya manu; t'e gude gwoo ngweja-nri.

- ⁴⁴Iphe ọdo, ọ nuru bu ago lanu, e meru le mkpola-ododo iri. Iphe, jiru iya nu bu insensu.
- ⁴⁵B'ọ bya anu nwa oke-eswi lanu; ebyila lanu; nwa ebyila lanu, gbaru afa, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru;
- ⁴⁶mkpi lanu, ee-gude gwoo ngweja iphe, du eji;
- ⁴⁷oke-eswi ẹbo; ebyila ise; mkpi ise; waa unwu ebyila ise, gbatsuaru afa, ee-gude gwoo ngweja ẹhu-agu. Ono iphe, Elishama Diyuwelu gude bya anu ndono.
- ⁴⁸Yo be le mboku k'esaa; Elishama Amihudu, bu onye ishi ndu Ifuremu ewota iphe nk'ia bya anu.
- ⁴⁹Iphe, ọ nuru bu: efere lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha ishingulu le mkpola-ocha iri; me ochi lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha eto le mkpola-ocha iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'ọ bu era shekelu eke-du-nsọ. Ophu nonu b'e yejishikotaru akpe, e gweru egwegwe; gwokobe iya manu; t'e gude gwoo ngweja-nri.
- ⁵⁰Iphe ọdo, ọ nuru bu ago lanu, e meru le mkpola-ododo iri. Iphe, jiru iya nu bu insensu.
- ⁵¹B'ọ bya anu nwa oke-eswi lanu; ebyila lanu; nwa ebyila lanu, gbaru afa, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru;
- ⁵²mkpi lanu, ee-gude gwoo ngweja iphe, du eji;
- ⁵³oke-eswi ẹbo; ebyila ise; mkpi ise; waa unwu ebyila ise, gbatsuaru afa, ee-gude gwoo ngweja ẹhu-agu. Ono iphe, Elishama Amihudu gude bya anu ndono.
- ⁵⁴Yo be le mboku k'esato; Gamalelu Pedazo, bu onye ishi ndu ikfu Manase ewota iphe nk'ia bya anu.
- ⁵⁵Iphe, ọ nuru bu: efere lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha ishingulu le mkpola-ocha iri; me ochi lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha eto le mkpola-ocha iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'ọ bu era shekelu eke-du-nsọ. Ophu nonu b'e yejishikotaru akpe, e gweru egwegwe; gwokobe iya manu; t'e gude gwoo ngweja-nri.
- ⁵⁶Iphe ọdo, ọ nuru bu ago lanu, e meru le mkpola-ododo iri. Iphe, jiru iya nu bu insensu.
- ⁵⁷B'ọ bya anu nwa oke-eswi lanu; ebyila lanu; nwa ebyila lanu, gbaru afa, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru;
- ⁵⁸mkpi lanu, ee-gude gwoo ngweja iphe, du eji;
- ⁵⁹oke-eswi ẹbo; ebyila ise, mkpi ise; waa unwu ebyila ise, gbatsuaru afa, ee-gude gwoo ngweja ẹhu-agu. Ono iphe, Gamalelu Pedazo gude bya anu ndono.
- ⁶⁰Yo be le mboku ke tete; Abidanu Gidiyoni, bu onye ishi ndu Benjaminu ewota iphe nk'ia bya anu.

⁶¹Iphe, ọ nuru bu: efere lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha ishingụ le mkpola-ocha iri; me ochi lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha eto le mkpola-ocha iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'ọ bu era shekelu eke-du-nsọ. Ophu nonu b'e yejishikotaru akpe, e gweru egwegwe; gwokobe iya manu; t'e gude gwoo ngweja-nri.

⁶²Iphe odo, ọ nuru bu ago lanu, e meru le mkpola-ododo iri. Iphe, jiru iya nu bu insensu.

⁶³B'ọ bya anu nwa oke-eswi lanu; ebyila lanu; waa nwa ebyila lanu, gbaru afa, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru;

⁶⁴mkpi lanu, ee-gude gwoo ngweja iphe, du eji;

⁶⁵oke-eswi ebo; me ebyila ise; mkpi ise; waa unwu ebyila ise, gbatsuaru afa, ee-gude gwoo ngweja ehu-agu. Ono iphe, Abidanu Gidiyoni gude bya anu ndono.

⁶⁶Yo be le mboku k'iri; Ahiyeza Amishadayi, bu onye ishi ndu ikfu Danu ewota iphe nk'ia bya anu.

⁶⁷Iphe, ọ nuru bu: efere lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha ishingụ le mkpola-ocha iri; me ochi lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha eto le mkpola-ocha iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'ọ bu era shekelu eke-du-nsọ. Ophu nonu b'e yejishikotaru akpe, e gweru egwegwe; gwokobe iya manu; t'e gude gwoo ngweja-nri.

⁶⁸Iphe odo, ọ nuru bu ago lanu, e meru le mkpola-ododo iri. Iphe, jiru iya nu bu insensu.

⁶⁹B'ọ bya anu nwa oke-eswi lanu; ebyila lanu; nwa ebyila lanu, gbaru afa, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru;

⁷⁰mkpi lanu, ee-gude gwoo ngweja iphe, du eji;

⁷¹oke-eswi ebo; ebyila ise; mkpi ise; waa unwu ebyila ise, gbatsuaru afa, ee-gude gwoo ngweja ehu-agu. Ono bu iphe, Ahiyeza Amishadayi gude bya anu ndono.

⁷²Yo be le mboku k'iri le nanu; Pagelu Okuranu, bu onye ishi ndu ikfu Asha ewota iphe nk'ia bya anu.

⁷³Iphe, ọ nuru bu: efere lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha ishingụ le mkpola-ocha iri; me ochi lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha eto le mkpola-ocha iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'ọ bu era shekelu eke-du-nsọ. Ophu nonu b'e yejishikotaru akpe, e gweru egwegwe; gwokobe iya manu; t'e gude gwoo ngweja-nri.

⁷⁴Iphe odo, ọ nuru bu ago lanu, e meru le mkpola-ododo iri. Iphe, jiru iya nu bu insensu.

⁷⁵B'ọ bya anu nwa oke-eswi lanu; ebyila lanu; nwa ebyila lanu, gbaru afa, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru;

⁷⁶mkpi lanu, ee-gude gwoo ngweja iphe, du eji;

⁷⁷oke-eswi ẹbo; ebyila ise; mkpi ise; waa ụnwu ebyila ise, gbatsuaru afa, ee-gude gwoo ngweja ẹhu-agu. Ono bu iphe, Pagelu Okurano gude bya anu ndono.

⁷⁸Yo be le mboku k'iri l'ẹbo; Ahira Enanu, bu onye ishi ndu ikfu Náfutali ewota iphe nk'iya bya anu.

⁷⁹Iphe, o nuru bu: efere lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha ishinguru le mkpola-ocha iri; me ochi lanu, e meru l'ukporo mkpola-ocha eto le mkpola-ocha iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'o bu era shekelu eke-du-nsọ. Ophu nonu b'e yejishikotaru akpe, e gweru egwegwe; gwokobe iya manu; t'e gude gwoo ngweja-nri.

⁸⁰Iphe odo, o nuru bu ago lanu, e meru le mkpola-ododo iri. Iphe, jiru iya nu bu insensu.

⁸¹B'o bya anu nwa oke-eswi lanu; ebyila lanu; nwa ebyila lanu, gbaru afa, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru;

⁸²mkpi lanu, ee-gude gwoo ngweja iphe, du eji;

⁸³oke-eswi ẹbo; ebyila ise; mkpi ise; waa ụnwu ebyila ise, gbatsuaru afa, ee-gude gwoo ngweja ẹhu-agu. Ono bu iphe, Ahira Enanu gude bya anu ndono.

⁸⁴Iphe ono be bu iphe, ndu ishi ndu Izurelu gudetsua bya anu t'e gude woru enyanngweja ono ye Nchileke l'eka; mbu teke ono, a wuru iya manu ono. Iphe, ephe nuru bu: efere iri l'ẹbo, e meru le mkpola-ocha; ochi iri l'ẹbo, e meru le mkpola-ocha; waa ago iri l'ẹbo, e meru le mkpola-ododo.

⁸⁵Efere lanu b'e meru l'ukporo mkpola-ocha ishinguru le mkpola-ocha iri; mee ochi lanu l'ukporo mkpola-ocha eto le mkpola-ocha iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'o bu era shekelu eke-du-nsọ.

⁸⁶Agọ iri l'ẹbo ono, e meru le mkpola-ododo, e yejishikotaru insensu eyejishi ono be iphe, e gude mee ya bu mkpola-ododo iri iri. Mbụ mkpola-ocha, bu: a -tua ya atutu; era iya aha l'o bu era shekelu eke-du-nsọ. Mkpola-ododo, e gude mekota iphe ono l'oha be du ukporo mkpola-ododo ishinguru.

⁸⁷Iphe, iphe bu mkpakọ anu, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru dukota bu unwu oke-eswi iri l'ẹbo; ebyila iri l'ẹbo; unwu ebyila iri l'ẹbo, gbatsuaru afa ye le ngweja-nri, tso iya nu; waa mkpi iri l'ẹbo, ee-gude gwoo ngweja iphe-eji.

⁸⁸Anu, ee-gude gwoo ngweja ẹhu-agu be kpakoru du ukporo oke-eswi l'oke-eswi eno; ukporo ebyila eto; ukporo mkpi eto; waa ukporo unwu ebyila eto, gbatsuaru afa. Ono bu iphe, a nuru t'e gude woru enyanngweja ono ye Nchileke l'eka teke ono, a wuru iya manu ono.

⁸⁹Teke Mosisu bahuru le Ulo-Ékwà Ndzuko ono te ye le Ojejoje kfugbabe b'o nuru olu, e shi l'eli iphe, e gude kpuchia eke aanoduje akfu ugwo iphe, du eji kfuru yeru iya. Okfu ono b'a no le mgbaku cherobimu ẹbo phu kfu. Olu ono ekfuru yeru iya.

Ọgú 8

Urọku ẹsaa

¹Ojejoje abya ekfuru yeru Mósísu; sù iya:

²“Kfuru Éronu; sù iya teke oo-dobe urọku ẹsaa ono; t'o dobe iya; k'ophu iphoro iya a-nga ifu iphe ono, a tukoberu iya ono.”

³Éronu emee ya ẹge ono, o kfuru ono; bya edobe urọku ono; k'ophu iphoro iya ngashiru ifu iphe ono, a tukoberu iya ono, bụ iya bụ ẹge Ojejoje turu Mósísu l'ekemu.

⁴Qwaa bụ ẹge e gude mee iphe ono, aatukobeje urọku ono: Oo mkpọla-ododo, a kusaru akusa b'e gude mekota iya shita l'ike iya jeye lẹ nchi iya. Iphe ono, aatukobeje urọku ono b'e meleruphu ẹge Ojejoje koshiru iya Mósísu.

Odobe ndu Lívayi iche

⁵Ojejoje abya asù Mósísu:

⁶“T'o shi l'ẹke ndu Ízurelu nọ fọfuta ndu Lívayi; mechaa ẹphe emecha.

⁷Qwaa ẹge ii-shi mechaa ẹphe ndọ-ọ: Wota mini-nturu phee ẹphe l'ẹhu; ẹphe akpushikota iphe, bụ ẹji, nọ ẹphe l'ẹhu; sashikota uwe ẹphe; shi ẹge ono mechaa onwẹphe.

⁸T'ẹphe wota nwa oke-eswi yẹle ngweja nri, tso iya nù; bụ iya bụ akpe, e gweru egwegwe gwokobe iya manù. Nggube Mósísu ewota nwa oke-eswi ọdo, ee-gude gwoo ngweja iphe, dọ ẹji.

⁹Duru ndu Lívayi je l'ifu Ulo-Ékwà Ndzuko; nggu ekukobe iphe, bụ ndu Ízurelu l'ẹphe ha t'ẹphe dzua l'ẹke ono.

¹⁰Nggu eduru ndu Lívayi bya l'ifu Ojejoje. Ndu Ízurelu ebyibe ẹphe ẹka l'ishi.

¹¹Éronu bẹ e-wota ndu Lívayi ono nù yẹbe Ojejoje t'ẹphe bụru iya ngweja-amama, shi l'ẹka ndu Ízurelu; k'ophu ẹphe a-nọdu ejeru yẹbe Ojejoje ozi.

¹²Teke ono bẹ ndu Lívayi a-bya ebyibegbaa oke-eswi ono ẹka l'ishi; nggu egude oke-eswi lanù gwoo ngweja iphe, dọ ẹji; gude ophu gwoo ngweja-ukfuru nù Ojejoje; shi ẹge ono kfua ugwo iphe, dọ ẹji ndu Lívayi.

¹³“Tẹ ndu Lívayi vudo l'ifu Éronu yẹle unwu iya; nggu ewota ẹphe nù Ojejoje t'ẹphe nọdu ọnodu ngweja-amama.

¹⁴Ono ẹge ii-shi dobe ndu Lívayi iche l'ẹke ndu Ízurelu ndu ophu nọ ndono. Ndu Lívayi a-buru kẹ yẹbe Ojejoje.

¹⁵Teke i mechatsuaru ndu Lívayi ono; nggu ewofuta ẹphe dobe t'ẹphe dọ l'ọ bụ ngweja-amama ono; ẹphe ejelaha ozi lẹ Ulo-Ékwà Ndzuko.

¹⁶Oo ẹphebedua bụ ndu, e shi lẹ ndu Ízurelu nù yẹbe Ojejoje. Ya wotawaru ẹphe t'ẹphe buri nk'iya. Ya gudewa ẹphe dochia ẹnya ndu, bụ okpara l'alì Ízurelu gbaa mgburumgburu; mbụ iphe, bụ unwoke, vu ọzo waa nne ẹphe ọswa l'alì Ízurelu.

¹⁷Iphe, bu iphe, bu oke ya, bu iya vu ụzo waa nne iya ọswa l'alị Ízurelu gbaa mgburumgburu: m'ọ bu madzu; m'ọ bu anụ be bukota ke yebe Ojejoje. Le teke ono, ya gbushikotaru iphe, bu ọkpara l'alị Íjiputu ono be ya doberu ephe iche t'ephe buru nk'ia.

¹⁸Nta-a be ya wowaru ndu Lívayi t'ephe nọ-chia ọnya ndu, bu ọkpara l'alị Ízurelu gbaa mgburumgburu.

¹⁹Ya shiwa le ndu Ízurelu l'ephe ha wota ndu Lívayi nọ Éronu yele unwu iya; t'ephe jeje ozi le Ụlo-Ékwà Ndzuko l'ozori ndu Ízurelu; ephe akfuje ugwo iphe du eji, unwu Ízurelu meru; k'ophu mgbonwu ete egbudu ephe me ephe -byaa ntse l'eke ono, du-nso ono.”

²⁰Mosisu yele Éronu; me iphe, bu ndu Ízurelu l'ephe ha abya emeru yeru ndu Lívayi ege ono, Ojejoje turu iya Mosisu l'ekemu l'okfu ehu ndu Lívayi ono.

²¹Ndu Lívayi abya asashia onwephe iphe, du eji, ephe meshiru; bya asashia uwe ephe. Éronu abya eworu ephe ye Ojejoje l'eka t'ephe du l'ọ bu ngweja-amama; bya akfua ugwo iphe du eji, ephe meshiru; shi ege ono safu ephe nturu.

²²E metsua; ndu Lívayi abya anodu Éronu yele unwu iya l'eka wata oje ozi le Ụlo-Ékwà Ndzuko. Yọ buru ege Ojejoje turu iya Mosisu l'ekemu bu ege ephe meru ndu Lívayi ono.

²³Ojejoje abya asu Mosisu:

²⁴“Iphe-a be bu ndu Lívayi b'ọ duru: Unwoke, nọwaru ukporo afa l'afa ise tugburu be a-wataje oje ozi le Ụlo-Ékwà Ndzuko.

²⁵Ephe -gbawa ukporo afa ebo l'afa iri; ephe a-haa oje ozi, ephe shi eje l'ulo-ekwà ndzuko ono.

²⁶Ole; ọ -buru l'ọ du onye obu t'ọ yeru unwunna iya eka l'ozu Ụlo-Ékwà Ndzuko ono; t'ọ yetajekwaru ephe eka. Obenu le yebedua l'onwiya e-jebuhu ozi. Ọ bu ege ono be ii-shije nu ndu Lívayi ozi, ephe a-noduje eje.”

Ọgú 9

Ọgba Aji Esweta

¹L'onwa mbu l'afa, kwe ndu Ízurelu afa ebo, ephe shi le Íjiputu lufuta be Ojejoje kfuru yeru Mosisu l'echi-egu Sáyinayi; su iya:

²“Te ndu Ízurelu gbakwaa Aji Esweta l'oge iya.

³Onwa owaa -gbalephu abali iri l'eno; unu gbaa Aji Esweta ono l'oge iya. Teke unu awata iya agbagba bu me enyanwu ribadelephu. Unu gbaa aji ono l'ege ekemu iya du; me l'ege nsọ iya du.”

⁴Tọ du iya bu; Mosisu abya ekfuaru ndu Ízurelu t'ephe gbaa Aji Esweta ono.

⁵Éphe agbaa Aji Esweta ono l'echi-égu Sáyínayi l'ónwa mbụ ono gbaru abalị iri l'eno; l'enyanywu abyawa ariiba. Ndu Ízurelu atuko iphemiphe obule ono mekota l'ége Ojejoje kfulu iya Mósísi.

⁶Ole; o nwekwanuru ndu ophu te tsodu gbaa Aji Esweta ono mboku ono. Ishi iya aburu le mmeru no ephe l'ehu; ke l'ephe denyiru onye nwuhuru anwuhu aka. Ndu ono abyakfutashia Mósísi ye le Éronu mboku ono;

⁷bya asu Mósísi: “Le mmeru nokwa ephe l'ehu; ke l'ephe denyiru onye nwuhuru anwuhu aka. O bu;?nanu ege e meru te kwe t'ephe tsoru ndu Ízurelu ndu ophu; nu Ojejoje ngweja le teke bu oge iya?”

⁸Mósísi asu ephe: “Unu ngabe te ya maru iphe, Ojejoje e-kfu l'okfu ehu unu.”

⁹Tọ du iya bu; Ojejoje asu Mósísi:

¹⁰“T'o kfuluru ndu Ízurelu l'o -buru l'o -nweru onye l'ime ephe; m'o bu l'eri ephe, denyiru odzu aka; shi ege ono merua onwiya; o dudu l'oo iphe odo be onye obu jeru be onye ono a-gbalekwa-a Aji Esweta ke Ojejoje ono.

¹¹Teke ephe a-gba iya bu l'abalị iri l'eno l'ónwa k'ebó; me enyanwu ribadelephu. Iphe, ephe e-gude gbaa ya bu: buredi, e-te kodu ekoko; ye le mkpekwo, atsogbaa ile.

¹²T'e b'o dukwa iphe ono ophu ephe a-ha t'o bo nchi; ophu o dukwa okpu iya ophu ephe a-nyakwo anyakwo. O bu ege ekemu Aji Esweta ono dukota bu ege ephe e-gude gbaa ya.

¹³Ole; onye mmeru ta nodu l'ehu; to nwe eke o jeru; to tsokwanu gbaa Aji Esweta ono be ee-bufukwa ebufu l'eke ndibe ephe no; ke l'e to ndu Ojejoje ngweja iya l'oge iya. O kwa onye ono be iphe, du eji, o meru a-tukoru l'ishi.

¹⁴“ ‘A -bya abya le k'onye mbyamubya, unu l'iya bu ebubu: o -buru l'onye mbyamubya ono be choru t'o tsoru unu gbaa Aji Esweta ke Ojejoje; t'onye obu mekwaa ya ege ekemu iya; me nsó iya du. O bu nsó lanu, duru onye a muru amumu l'ali-a; dukwaruphu onye laru alala.’ ”

Urukpu atsọ-kputa ụlo-ékwà Nchileke

(Awụ 40:34-38)

¹⁵Mboku ono, a kporeru ụlo-ékwà Ojejoje, bu iya bu ụlo-ékwà, eke eedobeje ekwo ekemu Ojejoje be urukpu byaru bya ekpuchia iya. Yo be l'urenyashi; urukpu ono adulephu l'o bu oku l'eli ụlo-ékwà ono; du ege ono jeye l'utsu.

¹⁶Yọ buru ege ono b'o duru kwasewaruru. O -be l'eswe; urukpu ono ekpuchia ụlo-ékwà Ojejoje ono. Teke o beru l'enyashi; yọ chaa too l'o bu oku.

¹⁷Yọ buje teke urukpu ono shi l'eli ụlo-ékwà ono palihu imeli imeli; ndu Ízurelu awu-lihu tugba. Eke ephe jeberu; urukpu ono keshiru; ephe akposhia ụlo-ékwà ephe l'eke ono; noshia.

¹⁸Yọ buje; Ojejoje -sù ndu Ízurèlu t'èphe palia ije; èphe awù-lihu tųgbua. Teke ọ sùru t'èphe nọdu; èphe akpọshia ọlo-ékwa èphe; nọshia l'ọdu ndu Ízurèlu ono. Yọ bọru ège urukpu ono nọ-beru l'eli ọlo-ékwa Ojejoje ono bọ ège èphe anọ-beje l'ọdu ọlo-ékwa ono.

¹⁹Teke urukpu ono nọru anọno l'eli ọlo-ékwa Nchileke ono; ndu Ízurèlu emee ège Ojejoje kfuru èphe; nọpyabe; èphe ta atųgbudu.

²⁰Teke ọ bọ l'urukpu ono nọru l'eli ọlo-ékwa Ojejoje ono; nọo ya nwujiku olemole; bọ Ojejoje -sù èphe t'èphe nọdu; èphe akwaa l'ọdu ndu Ízurèlu ono; nọshia. Ọ -sù èphe t'èphe wù-lihu; èphe awù-lihu tųgbua.

²¹Ọ -bọru l'urukpu ono nọru shita l'urenyashi jeye l'ųtsu; o -rua l'ųtsu; yọ palihu; èphe awù-lihu tųgbua. Ọ -bọru l'eswe bẹ urukpu ono palihuru; m'ọ kwanu l'enyashi bẹ bọlephu teke ọ palihuru; ndu Ízurèlu awù-lihu tųgbua.

²²M'ọ -ruhuduru urukpu ono nọdu l'eli ọlo-ékwa Ojejoje ono nọo ya abalì èbo; m'ọ bọ ọnwa lanu; m'ọ bọ l'ọo afa ophu; èphe anọdu nọshia l'ọdu ndu Ízurèlu ono ège èphe nọ iya. Obenu l'a -nọnyawaa; urukpu ono paliwa; èphe awù-lihu; tųgbua.

²³Yọ buje; Ojejoje -sù èphe t'èphe nọdu; èphe akwaa l'ọdu ọlo-ékwa èphe; nọshia. Teke ọ sùru èphe t'èphe tųgbua; èphe awù-lihu tųgbua. Iphe, bọ iphe, Ojejoje kfuru èphe bẹ èphe mekotaru l'ège ọ tųru iya Mọsisu l'ekemu.

Ọgú 10

Ụpyoku mkpọla-ọcha

¹Ojejoje asù Mọsisu:

²“T'ọ gude mkpọla-ọcha, e tsusaru etsusa meta ụpyoku; k'ọphu oo-gudeje iya eku ndu Ízurèlu t'èphe dzukoo; gudejekwa iya phụ kfuru èphe teke èphe a-phụtajẹ ọlo-ékwa èphe tųgbua.

³Teke e gburu ụpyoku labu ono bọ iphe, ookfu bọ t'iphe, bọ ndu Ízurèlu l'èphe ha dzua l'ifu nggube Mọsisu l'ọnu Ọlo-Ékwà Ndzuko.

⁴Ọ -bọru l'ọo ụpyoku lanu nwenkinyi b'e gburu; iphe, ookfu bọ t'iphe, bọ ndu ishi, l'achinu dzua l'èke, jino; mbu ndu ishi, achigbaa ikfu l'ikfu ndu Ízurèlu.

⁵Teke, e gburu ụpyoku ono ugbo lanu; iphe, ookfu bọ t'iphe, bọ ikfu ndu ọphu kpọberu ọlo-ékwa èphe l'uzo ẹnyanwu-ahata wù-lihu tųgbua.

⁶Teke e gburu iya k'ugbo labu; bọ iphe ọ bọ bọ tẹ ndu ọphu kpọru ọlo-ékwa nk'èphe l'uzo ọhuda wù-lihu; tųgbua. Ee-gbuje ụpyoku ono gude koshi teke èphe a-wù-lihu; tųgbua.

⁷Ọ -bọru l'unu eku ndu ọha t'èphe dzukoo; unu egbua ụpyoku ono. Ọle t'ẹ b'ọ dakwa l'ọ bọ ọphu e gude agba ama.

⁸Ọ bụ ụnwu Éronu, bụ iya bụ ndu, achijeru Nchileke eja e-gbuje ụpyoku ono. Yọ bụru ome-l'ali, a-duru unu shita l'ogbo sweru ogbo.

⁹Teke ọ bụ l'unu eje otso ndu ohogu unu ogo l'ali unu; mbu ndu akpa unu ehu; unu gbua ụpyoku ono t'ọ dashia ọda ike; k'ophu Ojejoje, bụ Nchileke unu a-nyata unu; bya adzofuta unu l'eka ndu ohogu unu ono.

¹⁰Ọ kwaphu ege ono be unu ee-gbuje ụpyoku teke ehu atso unu ena; teke unu agba Aji Onwa Ophungu; me unu -gwotsulephu ngweja-ukfuru; me ngweja ehu-agu, unu egwoje; k'ophu Nchileke e-gude iya nyata unu. Ọo yebedua bụ Ojejoje, bụ Nchileke unu.”

Ndu Ízurelu alufu l'echi-egu Sáyinayi

¹¹Yo rua teke onwa k'ebo gbaru ukporo abali l'afa k'ebo ya; urukpu ono eshi l'eli ulo-ekwa Ojejoje ono, bụ eke ekwo ekemu ono anoje palia.

¹²Ndu Ízurelu abya eshi l'echi-egu Sáyinayi ono; yọ bụru epe atugbu. Epe ejee jeye l'echi-egu Paranu; urukpu ono an- kirishia l'eke ono.

¹³Ono bụ ke mbu, epe tugburu ije epe ono; ege ono, Ojejoje turu iya Mosisu lekemu ono.

¹⁴Yọ bụru ndu onanu, epe le ndu ikfu Júda no le ntso-lanu ono; bụ epebedua vutuaru ụzo; gude ekwa-ohubama ndu ikfu epe; yọ bụru epe atugbu. Nashonu Aminadabu bụ onye ishi ndu ikfu Júda ono.

¹⁵Netanelu Zuwa bụ onye ishi ndu ikfu Ísaka;

¹⁶Eliyabu Helonu aburu onye ishi ndu ikfu Zebulun.

¹⁷Tọ du iya bụ; a bya af-tsuta ulo-ekwa Ojejoje ono; unwu Geshonu; me unwu Merari apata iya; yọ bụru epe atugbu.

¹⁸Ikfu ọdo, tsotaru epe bụ ndu ono, epe le ndu ikfu ke Rubenu gba le ntso-lanu ono. Epe egude ekwa-ohubama ndu ikfu epe; yọ bụru epe atugbu. Elizuru Shediyo bụ onye ishi ndu ikfu Rubenu ono.

¹⁹Shelumelu Zurishadai bụ onye ishi ndu ikfu Simiyonu;

²⁰Eliyasafu Diyuwelu aburu onye ishi ndu ikfu Gadu.

²¹Tọ du iya bụ; ndu ikfu Kohatu apata iphe ono, du nsọ ono tugbua. Epe erua; a kpobewa nu ulo-ekwa Ojejoje ono.

²²Ikfu ọdo, l'etsota nu aburu ndu ono, epe le ndu ikfu Ifuremu gba l'odze lanu ono. Epe egude ekwa-ohubama ndu ikfu epe; yọ bụru epe atugbu. Elishama Amihudu bụ onye ishi ndu ikfu Ifuremu ono.

²³Gamalelu Pedazo bụ onye ishi ndu ikfu Manase;

²⁴Abidanu Gidiyoni aburu onye ishi ndu ikfu Benjaminu.

²⁵Ikfu ọdo, l'etsota iya nū; aburu ikfu ọphu ekpejeru azu l'ije ono, bu ndu ono ẹphe le ndu ikfu Danu gba l'odze lanu ono. Ẹphe egude ẹkwa-ọhubama ẹphe; yo buru ẹphe atugbu. Ahiyeza Amishadayi bu onye ishi ndu ikfu Danu ono.

²⁶Pageļu Okuranu bu onye ishi ndu ikfu Ásha;

²⁷Ahira Enanu aburu onye ishi ndu ikfu Náfutali.

²⁸Q bu ẹge ono be ndu Ízureļu awujeru l'odze l'odze tugburu ije ẹphe.

²⁹Mósisu abya ekfuaru Hobabu Ruwelu, bu onye Mídiya; mbu onye ogo iya ono; su iya: “Nta-a be ẹphe atugbuwa ala ali ono, Ojejoje kfuru ẹphe l'oo-nu ẹphe ono. Tsonuru ẹphe; ẹphe e-meru ngu-a ọhuma; kele Ojejoje kweshiwaru ndu Ízureļu ukwa iphe, dugbaa mma.”

³⁰Hobabu asu iya: “Waawa; le ya te ejedu. Ya alaphuwa azu lakfu abubu iya phe l'ali iya.”

³¹Obenu le Mósisu suru iya: “Byiko; ba ahakwa ayi. Keshinu ọphu i maru eke ayi a-kpobeje ulo-ekwa ayi l'echi-egu-a; nodunu tu-zijeru ayi uzo.

³²I -tsoru ẹphe be nggu l'ẹphe a-gbakwaru mgba l'iphe, bu iphe-oma, Ojejoje e-meru ẹphe.”

Okpoko Ogba-ndzu waa urukpu

³³Ya ndono; ẹphe eshi l'ugvu Ojejoje ono tugbu; jee ije abali eto. Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje evutaru ẹphe uzo l'ime abali eto ono; k'ọphu ọo-cho-vuru ẹphe eke ẹphe a-nodu tuta ume.

³⁴Yo buje; o -be l'eswe; urukpu, shi l'eka Ojejoje abya atukoru ẹphe l'ishi; teke ono, ẹphe shi l'odu ndu Ízureļu atugbu ono.

³⁵Teke e vutaleruphu Okpoko Ogba-ndzu ono tugbu; Mósisu asu: “Zilihu nggube Ojejoje. Te ndu ohogu ngu gbakashihukwa nanu nanu. Te ndu ono, i du ashi ono shikwa ngu l'ifu gbakashihu.”

³⁶Teke a pazetaru Okpoko Ogba-ndzu ono; Mósisu asu: “Laphuta azu nggube Ojejoje; lakfuta unukurunu ndu Ízureļu-a.”

Ọgú 11

Ọku, shi l'eka Ojejoje

¹To du iya bu; ndu Ízureļu awata ogo aphu k'iphe-ehuka, ẹphe eje. Aphu ono, ẹphe agu ono abya erua Ojejoje nchi; ẹhu eghulaha ya eghughu. Ojejoje eye oku; yo bya ekekota odu ndu Ízureļu ndu ọphu nofuru anofu.

²Ndu Ízureļu abya araku Mósisu; yo kfuru nu Ojejoje. Oku ono anyishihu.

³Oo ya meru; a wata oku eke ono Tabera; ke l'oku, shi Ojejoje l'eka bya ekee eke ono.

Nri, bu Mana

⁴O nweru igweligwe ndu ọdo, ẹ ta bụdu ndu Ízurelu, ẹphe l'ẹphe tso l'ije ono. Ndu ono awata ọra kẹ nri. Ndu Ízurelu ẹphebedua awata ọra ẹkwa anụ.

⁵Sụ: “L'ẹphe nyataru teke ẹphe shi nọdu lẹ Íjiputu. Teke ono bẹ ẹphe shi anọduje ata anụ ẹma kẹ mmanu; l'ata kukumba; akpuru-ipe; liku; alibasa; mẹ galiku.

⁶Ole nta-a b'ẹ t'ọ dūhedu iphe, agujekwadu ẹphe agugu; ọphu ọ dudu iphe, ẹphe aphujekwadu ria; gbahaa mana-a!”

⁷Mana bẹ ugbugba iya dū l'ọ bụ akpuru koriyanda. I -lee ya ẹnya; yọ nyaku anyaku; l'eshi mkpọ l'ọ bụ etse bedelomu.

⁸Ndu Ízurelu l'ejeje je ekpokoo ya; gwee ya egwegwe; m'ọ kwanu tsua ya etsutsu l'ikwe. Ẹphe ahajeru shia ya eshishi; m'ọ kwanu ghee ya egheghe. Ọonoduje atso l'ọ bụ iphe, e gude manụ olivu ghee.

⁹Teke mana ono adajeru ẹphe bụ teke iji datsuaru l'odu ndu Ízurelu ono l'enyashi.

Mosisu edoru Ojejoje edo

¹⁰Mosisu abya anua ẹge ndu Ízurelu wushigbaaru l'onu ulo-ékwa ẹphe l'ara ẹkwa; ẹhu akwata ghushilaha Ojejoje eghughu ike. Yọ tsulahaa Mosisu l'ẹhu.

¹¹Mosisu ajia Ojejoje iphe, kpataru iphe, o wokfutaru yẹbe nwozi iya egbe iphe-ẹhuka ọwaa? “?Nanụ ẹge ya mekataru nggube Ojejoje, kparu iphe, ị pataru ivu ẹhu ndu-a l'ẹphe ha bo iya?

¹²?Bụ yẹbedua yeshiru ime ndu-a l'ẹphe ha.?Tọo ya mụshiru ẹphe.?Bụ ngunu meru iphe ị suru tẹ ya heru ẹphe l'ọ bụ onye he nwata jeye teke ya e-heru ẹphe l'alị ono, i kweru ukwa iya; bya eribua nte l'ii-nụ nna ẹphe ono?

¹³Tekenteke bẹ ndu-a anọduje araru iya ẹkwa anụ.?Bụ awe bẹ ya a-phụ anụ, ya a-nụ ndu-a l'ẹphe ha?

¹⁴Ya ta adukwa ike ohekota ndu-a nwenkinyi iya; ivu ẹhu ẹphe anyi-gbuakwa iya anyi-gbu.

¹⁵Ọ -buru l'oo ẹge-a bẹ ii-mee iya; gbuchikwaa ya egbugbu nta-a. Ọ -buru lẹ ya nọ ngu-a l'obu; tẹ ya ba anodukwa ndzụ gude ẹnya iya phụ ẹjo onodu iya.”

¹⁶Ojejoje abya eyeeru Mosisu onu; sụ iya: “Chita ndu bụ ọgurennya Ízurelu ukporo madzụ ẹto lẹ madzụ iri t'ẹphe byakfuta iya. Ndu ono a-bụ ndu ị hụberu ama l'ẹphe buphu ndu bụ ọgurennya; buru ndu ishi ẹphe. Chita ẹphe tẹ nggu l'ẹphe bya evudo lẹ Ulo-Ékwà Ndzuko.

¹⁷Ya e-nyizita byakfuta ngu l'ẹke ono; nggu l'iya ekfugba; ya aharu ume, nọ ngu l'ẹhu habota woru ye ndu ono l'ẹhu; k'ọphu ẹphe e-yeta ẹka vuede ngu ivu ono; t'ẹ b'i vuhe iya nkinyi ngu.

¹⁸“Nggụ ekfuaru ndu Ízurelu t'ẹphe dobe onwẹphe iche kwaberu echile; l'ọ -rua echile bẹ ẹphe a-ta anụ. Ishi iya bụ lẹ yẹbe Ojejoje bẹ nwaru ẹkwa ono, ẹphe shi ara; l'aji

onye a-nụ ẹphe anụ t'ẹphe taa ono? Lẹ teke ẹphe shi nọdu lẹ Íjiputu b'o shikwa karu ẹphe mma. Nta-a bẹ Ojejoje a-nụ ẹphe anụ t'ẹphe taa.

¹⁹Anụ ono ta bukwa anụ k'ujiku lanụ; tọ bụ k'ujiku ẹbo; tọ bụ k'ujiku ise; tọ bụ k'ujiku iri; tọ bụ k'ujiku ukporo.

²⁰Unu a-ta anụ ono ọnwa ophu; taa ya jeye; yo shi unu l'imi ebushihu ebushihu; mbu jeye yọ tushihu unu; kẹ l'unu jikaru Ojejoje, bụ onye swiru unu; unu ararụ ẹkwa kpua ya; l'aji iphe menarua bẹ ẹphe shi lẹ Íjiputu lufuta?"

²¹Mósisu asụ Ojejoje: "T'ọ phụwaru l'ọ kwa ukporo unu madzụ ugbo ukporo ẹto; l'ukporo unu madzụ iri l'ise bẹ ẹphe l'iya gude ọkpa eje ẹge-a. Yọ buru ẹphe b'ì sùru l'ii-nụ anụ, ẹphe a-ta ọnwa ophu.

²²E -gbushigee aturu; mẹ eswi, nonu;?oo-dzu ẹphe tọ? Mbu; ọ -buru l'e gbushikotaru ẹphe ẹma, nọkọta l'eze ẹnyimu;?oo-dzu ẹphe tọ."

²³Ojejoje asụ Mósisu: "Eka yẹbe Ojejoje;?odu mkpirikpi tọ. Nta-a bẹ ii-phụ mẹ iphe, ya kfulu; doo-me t'ẹ to medu tọ."

Ndu bụ ọgurennya Ízurelu ekfuchiru Nchileke

²⁴Ya ndono; Mósisu alufu je ekfuaru ndu Ízurelu iphe, Ojejoje kfulu. Yọ chita ndu bụ ọgurennya ukporo ẹto l'iri ono; ẹphe abya evudo; gbaa ụlo-ẹkwà Nchileke ono mgburumgburu.

²⁵Ya ndono; Ojejoje egude urukpu nyizita bya ekfulu yeru Mósisu; bya habota ume, nọ Mósisu l'ẹhu; ye ndu bụ ọgurennya ukporo ẹto l'iri ono l'ẹhu. Teke ume ono byaru ẹphe l'ẹhu bẹ ẹphe wataru okfuchiru Nchileke. Ọ bụ l'ẹphe te kfulu iya tughuru.

²⁶Obenu l'ọ nweru umadzu ẹbo ọdo, kwaru l'ụlo-ẹkwà ẹphe. Onye lanụ bụ Eludadu. Onye ophu aburu Medadu. Ẹphe tso lẹ ndu bụ ọgurennya, e deshuru iya; ọbu l'ẹphe te tsodu jee l'ụlo-ẹkwà Nchileke. Obenu lẹ Ume ono byaleru-a bya eji ẹphe ẹhu; ẹphe anọdu l'ụlo-ẹkwà ono; kfuchilahaaru Nchileke.

²⁷Nwata-okoro lanụ agbagbua je asụ Mósisu: "Lẹ Eludadu yele Medadu nọkwa l'odu ndu Ízurelu ekfuchiru Nchileke."

²⁸Jóshuwa Nunu, bụ onye shi teke ọ bụ nwata jetaru Mósisu ozi atufulekwaphu ọnu; sụ: "Nggube onye nwe mu nụ, bụ Mósisu; kfunuru ẹphe t'ẹphe dobe ọnu ndo."

²⁹Mósisu asụ iya: "L'iikoru iya okopho tọ? Ọ gege adu iya mma; ndege ndu kẹ Ojejoje l'ẹphe ha gbe bukotaru ndu nkfuchiru; mbu tẹ Ojejoje yekota ẹphe Ume nk'iya l'ẹhu."

³⁰E metsua; Mósisu yele ndu bụ ọgurennya Ízurelu ono alaphushia azu l'odu ndu Ízurelu ono.

Ojejoje meru ọkwà anụ atata

³¹Ya ndono; pherephere abya eshi l'ẹke Ojejoje nọ phelaha. Yo shi l'eze ẹnyimu chikashia ọkwà; ẹphe abya adashia lẹ mgboro ọdu ndu Ízurelu ono. Ẹphe atuko ẹke

ono l'ọ ha dzuru rua iphe, ha l'ọ bụ ẹke madzụ a-dụ ike jee l'ọkpa ujiku lanụ. Ẹge ẹphe ẹpheberu l'eli bụ iphe, ruru ntụ-ọkpa ẹto m'e shi l'alị l'agu iya.

³²Mbọku ono l'ọ ha; mę echile iya: eswe l'enyashi; bę ẹphe tsoru je anwukoo ọkwà ono. Onye nwutanukaru nwanshi; bę anwụ-jije ụkporo efere nkwo-ẹka ise. Ẹphe eworu iya kpasaa t'ọ kpọhu nkụ. Yọ tuko ọdu ndu Ízurelu ono dzuru.

³³Ẹphe akpukwadurua anụ ono l'ọnu ata; ẹhu awata oghu Ojejoje eghughu l'ẹke ndu Ízurelu nọ. Yo meru ẹjo mgbonwu tų ẹphe.

³⁴E kulahaa ẹke ono Kíburọtu Hatava; kę l'ọo l'ẹke ono b'e liru iphe, bụ ndu kuru photophoto nri.

³⁵Ẹphe eshi lę Kíburọtu Hatava l'ẹke ono tųgbua jeshia Házerọtu je anoshia.

Ọgú 12

Miriyamu yele Éronu etso Mosisu okfu

¹Tọ dų iya bụ; Miriyamu yele Éronu awata okfuru Mosisu ẹji lę kę nwanyi Kúshi, ọ luru. Ishi iya aburu lę Mosisu luru nwanyi Kúshi.

²Ẹphe asụ: “?Bụ Mosisu nwenkinyi bę Ojejoje eshije l'ọnu iya kfu okfu tọ??Too shidua ẹphebedua l'ọnu kfu okfu tọ??” Ojejoje anụ iphe ono, ẹphe kfu ono.

³Mosisu l'onwiya bunukaru onye odoo. Ọo ya katsukpo ometa odoo lę mgboko gbaa mgburumgburu.

⁴E ji ekfu-a; Ojejoje ekfuaru Mosisu yele Éronu; mę Miriyamu; sụ ẹphe t'ẹphe lufuta; bya lę Ụlo-Ékwà Ndzuko ono. Ẹphe ẹto ono abya alufuta jeshia.

⁵Tọ dų iya bụ; Ojejoje anọdu l'urukpu, kpuru oronmono nyizita bya evudo l'ọnu ụlo-ékwà ndzuko ono; kua Éronu yele Miriyamu t'ẹphe bya. Ẹphe erutalephu ntse l'ẹke ono;

⁶Ojejoje asụ ẹphe t'ẹphe ngabę nchị nua iphe, ya ekfu: “L'ọobuje; unu l'onye nkfuchiru -nọdu; ya eshi l'aphù koshi iya onwiya; shi lę nro kfu yeru iya.

⁷Obenu l'ę tọ dudu ẹge ono l'ẹke nwozi iya; mbụ Mosisu nọ. Ọo ya bę ya wokotaru ndibe iya l'ẹphe ha ye l'ẹka.

⁸Ọo yebedua bę yele iya anọduje l'ifu l'ifu l'ekfu. Ẹphe egudeje okfu, doru ẹnya l'ekfu eyeru onwẹphe. Ẹphe te egudejedu ẹtu-okfu ekfu eyeru onwẹphe. Ọophuje ẹge yebe Ojejoje gbaru ụgbugba.?Bụ ngunu meru iphe unu etso nwozi iya; mbụ Mosisu okfu; unu ta tsụ egvu??”

⁹Ojejoje atukoshi ẹphe ẹhu-eghughu iya; yọ buru iya atugbu.

¹⁰Yọ buru l'urukpu ono shi l'eli ụlo-ékwà ono palia; b'a bya amaru; Miriyamu egbe buwarunu onye ẹhu-labụ; ẹhu achahụwa iya nụ oswi kę phorophoro. Éronu abya elee Miriyamu ẹnya; phụ ẹge ẹhu-labụ tükowa iya nụ ẹhu gvuru;

¹¹bya asụ Mósísu: “Onye nwe mu nù; be egudekwa kẹ iphe dọ eji, ayi meru l'ẹ b'a ama amama; nua ayi aphụ.

¹²Be ekwekwa tẹ Miriyamu dọ l'ọ bụ nwata, a bya bya amụ; yọ nwuhuwa; reshihu nne iya l'ẹpho.”

¹³Tọ dọ iya bụ; Mósísu abya araku Ojejoje; sụ iya: “Byiko; nggube Nchileke; menua ya t'ọ ka mma!”

¹⁴Ojejoje asụ Mósísu: “Ọ -bụru ẹ nna nwanyi-a vuru ọnu-mini kpua ya l'ifu;?iphere iya ta ga dudu iya abali ẹsaa tọo. Shi l'odu ndu Ízurelu chifu iya; t'o je anọo abali ẹsaa l'ẹke ono. Ọ -nọtsulephu abali ẹsaa ono; yọ lata azu.”

¹⁵Tọ dọ iya bụ; a bya eshi l'odu ndu Ízurelu ono nwufu Miriyamu. Yọ nọo l'ẹke ono abali ẹsaa; ọphu ndu Ízurelu 'alufudu alufu jeye teke e duphutaru iya azu.

¹⁶E metsua; ẹphe eshi ẹ Házeretu l'ẹke ono lufu je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe l'echi-ẹgu Paranu.

Ọgú 13

Ụmadzu iri l'ẹbo eje ngge l'ali Kénanu

(Dit 1:19-33)

¹Ojejoje asụ Mósísu

²“T'o ye ndu e-je ngge l'ali Kénanu; mbụ ali ono, ya eme tẹ ya nù ndu Ízurelu ono. T'o shi l'iphe, bụ ikfu ndiche ẹphe fọtatsua onye lanu, e-je nù. Ndu ọo-fọta bụ unwoke, bụgbaa ishi l'ikfu, nọnu.”

³Mósísu abya eyefu ẹphe ẹge ono, Ojejoje kfuru ono; ẹphe eshi l'echi-ẹgu Paranu tųgbua. Ndu ono, o yeru ono bụkota ndu ishi ndu Ízurelu.

⁴Ọwaa bụ ẹpha ẹphe: Onye shi l'ikfu kẹ Rúbenu bụ Shamuwa Zaku;

⁵onye shi l'ikfu kẹ Símiyonu aburu Shafatu Hori.

⁶Onye shi l'ikfu kẹ Júda bụ Kálebu Jefune;

⁷onye shi l'ikfu kẹ Ísaka aburu Igalu Jósefu.

⁸Onye shi l'ikfu kẹ Ífuremu bụ Hosáya Nunu;

⁹onye shi l'ikfu kẹ Bénjaminu aburu Paliti Ráfu.

¹⁰Onye shi l'ikfu kẹ Zébulonu bụ Gadiyelu Sodi;

¹¹onye shi l'ikfu kẹ Manáse, bụ iya bụ ikfu kẹ Jósefu aburu Gadi Susi.

¹²Onye shi l'ikfu kẹ Dánu bụ Amiyelu Gemali;

¹³onye shi l'ikfu kẹ Ásha aburu Sẹtu Máyikelu.

¹⁴Onye shi l'ikfu kẹ Náfutali bụ Nahubi Vofusi;

- 15** onye shi l'ikfu kẹ Gádu aburu Geyuwelu Maki.
- 16** Ono bu ẹpha unwoke ono, Mósísu yeru t'ẹphe je ngge l'alì Kénanu ono. Hosáya Nunu bẹ Mósísu guru Jóshuwa.
- 17** Mósísu abya ezia ẹphe t'ẹphe je ngge l'alì Kénanu; sù ẹphe: “Unu tsoru echi-ẹgu, nọ l'uzo ọhuda bahù l'alì ugvu l'ẹke ono.
- 18** Unu je amaru ẹge alì ono gbaru; unu amaru ẹge ndu bu iya nù dù. Unu maru mẹ ẹphe bù ndu ike nọ; t'ẹphe bù ndu ike ta nọdu; unu amaru mẹ ẹphe dù l'igwe; t'ọọ l'ẹphe habe nwahabe.
- 19** Unu amaru egbe alì ẹke ẹphe bu: ?bù alì, dù mma; tọo alì, dù ẹji. Unu amaru egbe mkpukpu, ẹphe bugbaa: ?bù mkpukpu, gheru onu; tọo mkpukpu, a kpuru upho-mkpuma
- 20** Unu amaru ẹge alì ẹphe dù. Unu amaru bù alì emehuje iphe; t'ẹ t'ọ budu. Unu amaru mẹ oshi nọ iya; ?tẹ tọo nọdu iya. T'obu shihukwa unu ike; unu egude akpuru oshi, shi l'alì ono lata.” Teke ono bù oge, akpuru vayinu anọduje acha.
- 21** Ya ndono; ẹphe atugbua jeshia je egekota alì ono ngge; shita l'echi-ẹgu Zinu je akpaa lẹ Rehobu l'uzo Lebo-Hámatu.
- 22** Ẹphe etsoru echi-ẹgu, nọ l'uzo ọhuda jeye ẹphe erua Héburonu, bù ẹke Ahimanu; Sheshayi; mẹ Talumayi, bù ndu shi l'eri Anaku bu. (A kpuru mkpukpu Héburonu; yọ nọo afa ẹsaa; b'a kpuderu mkpukpu Zowanu ọphu nọ l'alì Íjiputu.)
- 23** Ẹphe ejerulephu lẹ nsuda Ẹshukolu; gbukwota ẹkali vayinu lanu, akpuru wọkfuru awọkfuru. Ẹmadzu ẹbo l'ime ẹphe epyokafu iya l'oshi, dù ogologo paru; onye lanu aparu iya l'ishi lanu; onye ọphu aparu iya l'ishi iya ọphu. Ẹphe awọkokwaaphu akpuru utara-okumu; mẹ akpuru figu wolata.
- 24** A gua ẹke ono nsuda Ẹshukolu; kẹ l'ọ bù l'ẹke ono bẹ ndu Ízurelu gbukwotaru ẹkali vayinu, akpuru wọkfuru awọkfuru vulata.
- 25** Iphe ẹphe nọru l'ẹphe jeru ngge l'alì ono bù ọkporo abalì ẹbo bẹ ẹphe laderu.
- 26** Ẹphe abya alakfuta Mósísu mẹ Éronu; mẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha l'echi-ẹgu Paranu lẹ mkpukpu Kadéshi. Ẹphe abya edooru Mósísu; mẹ Éronu; mẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha ẹge ẹphe jeru iya; bya ekoshi ẹphe akpuru oshi, shi alì ono;
- 27** bya asù Mósísu: “Lẹ ẹphe jewaru je aphù alì ono, ì sùru t'ẹphe je aphù ono. Alì ono bù alì, emehuje iphe; bya aburu alì, iphe nọ. Ọwaa akpuru oshi, shi l'alì ono ndọ-ọ.
- 28** Ọle ndu bu l'alì ono bẹ ike nọ; mkpukpu, nọ iya nù hagbaa nshinu; bya aburu mkpukpu, e gude upho-mkpuma; kpù-pee mgburumgburu. Ẹphe phutsuaruru ndu shi l'eri Anaku l'ẹke ono.
- 29** Ndu Amaleku bu l'alì, nọ l'uzo ọhuda. Ndu Hetu; ndu Jebusu; mẹ ndu Amọru eburu l'alì ugvu l'ẹke ono. Ndu kẹ Kénanu bunyabe eze ẹnyimu; bukwaruphu l'iku Ẹnyimu Jódanu.”

³⁰Tò dù iya bù; Kálẹ̀bu abya emee ndu Ízurùlu; ẹ̀phe adaa shìkongu l'ifu Mòsisu; bya asù ẹ̀phe: “Unu t'ẹ̀phe je alùta alì ono t'ò buru nk'ẹ̀phe; kẹ l'ẹ̀phe a-dù a ike lùta iya.”

³¹Obenu lẹ̀ ndu ono, ẹ̀phe lẹ̀ Kálẹ̀bu yì jee ije ono sùru l'ẹ̀phe ta adùkwa ike oje otso ndu ono ọ̀gu; kẹ l'ẹ̀phe kakwa ẹ̀phe ike.

³²Ozi, ẹ̀phe byaru bya ezia ndu Ízurùlu lẹ̀ k'alì ono, ẹ̀phe jeru ngge ono abùru ẹ̀jo iya. Ẹ̀phe sùru: “L'alì ono, ẹ̀phe jeru ngge ono bẹ egbushikwa ndu bu iya nù. Ndu ẹ̀phe phùkotaru l'ẹ̀ke ono bùkotakwa ndu hagbaa ẹ̀jo ahaha.

³³Ẹ̀phe phùru ndu gbaru mkparawa, shi emeje iphe-kpaa l'ẹ̀ke ono. (Ndu ono bù ndu eri Anaku.) Ẹ̀phe dehutsukwaaru onwẹ̀phe edehu l'ẹ̀nya; dughbaa onwẹ̀phe l'ò bù unwu ọ̀gu l'ẹ̀nya. Yò buru ẹ̀ge ono bẹ ẹ̀phe dù ndu ono.”

Ọ̀gú 14

Jóshuwa yẹ̀le Kálẹ̀bu ekfu l'alì Kénanu dù mma

¹Tò dù iya bù; ndu Ízurùlu l'ẹ̀phe ha arakòta ẹ̀kwa l'ẹ̀nyashi ono rashì a ike.

²Ẹ̀phe l'ẹ̀phe agulahaaru Mòsisu yẹ̀le Éronu aphù; sù: “L'ò ga akakwaru ẹ̀phe mma l'ẹ̀phe nwùshihuru l'alì Íjiputu; m'ò kwanù l'echi-ẹ̀gu-a!

³?Bù ngunu meru iphe Ojejoje eme t'ò duru ẹ̀phe je edobe l'alì ono t'e gbushia ẹ̀phe? Unyomu ẹ̀phe; mẹ unwegirima ẹ̀phe a-bùru ndu a kpuru lẹ̀ ndzù.?Tò ga akaduru ẹ̀phe mma l'ẹ̀phe daphu azù lẹ̀ Íjiputu?”

⁴Ẹ̀phe ekfulahaaru onwẹ̀phe: “T'ẹ̀phe fòta onye lanù; mee ya onye ishi t'ò duru ẹ̀phe laphu azù lẹ̀ Íjiputu.”

⁵Mòsisu yẹ̀le Éronu adaa kpube ifu l'alì; l'echi ẹ̀ke ono, ndu Ízurùlu l'ẹ̀phe ha dzuru edzudzu ono.

⁶Jóshuwa Nunu; mẹ Kálẹ̀bu Jefune, tso lẹ̀ ndu ono, jeru ngge lẹ̀ Kénanu ono egude ẹ̀hu-eghughu lajashì a uwe, ẹ̀phe yeru l'ẹ̀hu;

⁷sù ndu Ízurùlu ono l'ẹ̀phe ha: “L'alì ono, ẹ̀phe jeru ngge ono bùkwa alì, dùshikpoo mma ike.

⁸Ò -bùru l'ẹ̀phe dù Ojejoje mma l'obu bẹ oo-du ẹ̀phe durua alì ono; mbù ẹ̀giri alì ono; nù iya ẹ̀phe.

⁹Ò bùlephu t'unu be kwefukwaru Ojejoje ikè. Ọ̀do abùru t'unu ba atsùkwa ndu alì ono egvu; kẹ l'ẹ̀phe te gbe dzudu ayi ọ̀kòri ọ̀tsu. Ẹ̀phebedua te gbe nweudu onye egbochita ẹ̀phe; ayìbedua bẹ Ojejoje nọ swiru eswiru. Ọ̀o ya bù; t'unu ba tsùshi ẹ̀phe egvu.”

¹⁰Obenu l'iphe bù ndu Ízurùlu ono l'ẹ̀phe ha bẹ sùru t'a tẹ̀gbushia Mòsisu phẹ̀ lẹ̀ mkpuma. Tò dù iya bù; ọ̀du-biribiri kẹ Ojejoje abya enwuaru ndu Ízurùlu l'ẹ̀phe ha kẹ phoo lẹ̀ Ụ̀lò-Ékwà Ndzuko ono.

Mòsisu arọ̀ Ojejoje l'okfu ẹ̀hu ndu Ízurùlu

- 11**Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; sù iya: “?Bù jeye teke ole bẹ ndu-a a-ha iya ọkpo ẹbo-ẹbo-l'afù??Bùkpo teke ole bẹ ẹphe a-jika-beru okweta nk'iya; yekwaru iphe-ophulenyà ono, ya meshibeberu l'ẹke ẹphe nọ ono?”
- 12**Ya e-gude iphe-ememe gbuchafu ẹphe; woru ẹphe mebyishia. Ọle nggubedua l'onwongu bẹ ya e-mee t'ì búrù ọha, ha nshinu; bya aka ẹphebedua agburu-ẹhu.”
- 13**Mosisu asù Ojejoje: “Lẹ ndu Íjiputu a-nùkwa iya m'i -mee ya ẹge ono. Nyatakwa l'ì gude ike ngu; shi l'ẹke ndu Íjiputu nọ dufuta ẹphe.
- 14**Ẹphe e-kfukwaru iya ndu, bu l'alì-a; kẹ l'ẹphe nùkotawaru lẹ nggube Ojejoje swiru ẹphe eswiru; nùwa l'ẹphe egudeje ẹnya ẹphe phua nggube Ojejoje; mẹ l'urukpu nke ngu bẹ anọduje ẹphe l'eli. Yọ buje; o -rua l'eswe; nggu egude urukpu, kpuru oronmono l'edu ẹphe; o -rua l'enyashi; nggu egude ọku, kpuru oronmono edukwaphu ẹphe.
- 15**I -gbushia ndu-a ugbo lanù nta-a bẹ ọha ono, nùhawaru ọdu ngu ono a-sùkwa:
- 16**‘Lẹ nggube Ojejoje ta dùhedu ike durua ẹphe l'alì ono, i kweru ẹphe ọkwa iya; ribua ya lẹ nte l'ìi-nù ẹphe ono; nggu egbe woru ẹphe gbushia l'echi-ẹgu.’
- 17**Nta-a; nggube Nnajiufu; ya ekfu anù ngu sù t'ì koshinu eze ike ngu ono; mbù ono, i kweru ọkwa; sù:
- 18**‘Lẹ Ojejoje ta bùkwa agù-ọnwuu. Ọ bù onye n-yemobu iya kariru akari; onye aguje nvù l'iphe, dù ẹji; mẹ l'ìkè, ekwefuru iya. Obenu l'ọ bùkwaphu onye ta ahajèdu onye ikpe nmaru t'ọ laa kẹ mmanu. Ọohuje ọnwegirima àhùhù k'iphe, dù ẹji, ndu muru ẹphe nù meru jeye l'ogbo k'eto rua lẹ k'eno.’
- 19**Gudenu obu-imiko ngu ono, nyìberu anyìbe ono gùaru ndu-a nvù l'iphe, dù ẹji, ẹphe meru ngu; mbù ẹge ono, i shi l'alì Íjiputu gùtaru ẹphe nvù jeye nta-a ono.”
- 20**Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; sù iya: “Lẹ ya gùwaru ẹphe nvù l'ẹge o kfuru.
- 21**Ọle; lẹ ndzù-a, ya nọnu-a; ọdu-biribiri iya edzuru mgboko ẹge o dzuru iya-a;
- 22**b'ẹ t'ọ dùdu onye ọphu gudewa ẹnya iya phua ọdu-biribiri iya; mẹ iphe-ophulenyà ono, ya meshiru l'alì Íjiputu ono; mẹ ọphu ya meshiru l'echi-ẹgu; mbù ndu ono, metsuaru bya adata iya ugbo iri; ọphu ẹphe 'angaduru iya nchì ono;
- 23**ẹ t'ọ dùdu m'ọo onye lanù l'ime ẹphe e-gude ẹnya iya phù alì ono, ya riburu nte; kwe nna ẹphe ọkwa iya ono. Ọphu ọ dùdu iphe, bù ndu kpọru iya ẹbo-ẹbo-l'afù, a-phù ya nù.
- 24**Ọle; a -bya l'ẹhu kẹ nwozi iya ono; mbù Kálẹbu; keshinu ọphu ọ bù onye obu iya gbaru iche; búrù onye gude obu iya l'ọ ha l'etso yẹbe Ojejoje bẹ ya e-duru iya bahù l'alì ono, o jeru ngge ono. Yọ búrù eri iya bẹ e-nweru alì ono.
- 25**Ọo ya bù; keshinu ndu Amalẹku; mẹ ndu Kénanu bu lẹ nsùda nsùda; o -rulephu echile; unu ghakọbe shia ọzo echi-ẹgu ono, nọ l'ọzo, e shi eje Eze Ẹnyimu Uswe ono.”

Ojejoje anì ndu Ízurelù aphù

(Dit 1:34-40)

²⁶Ojejoje abya aji Mosisu yele Éronu; sù ẹphe:

²⁷“?Bù teke ole bẹ ndu ẹjo-obu-wa a-gù-buhuru iya aphù? Ya nùkotawaru aphù, ndu Ízurelu agu.

²⁸Unu kfuru ẹphe lẹ yẹbe Ojejoje sùru: ‘L’ẹga-a, ya nọ ndzù-a; bẹ ya a-tùko iphemiphe ọbule ono, ẹphe kfushiru ono mee ẹphe.

²⁹Ọ bụ l’echi-ẹgu-wa bẹ odzu ẹphe a-wùshiru; mbù iphe, bụ ndu ono, nọwaru tsube l’ùkporo afa kwasẹru ono; mbù ndu ono, a gùru ọgu teke aagù ọgu ono; mbù ndu ono, tso gùaru iya aphù ono.

³⁰È tọ dudu m’ọo onye lanù l’unu ha, byaru bya a-bahù l’alì ono, ya woliru ẹka iya imeli kweta lẹ ya a-nù unu t’unu buru ono; gbahalephu Kálebu Jefune; mẹ Jóshuwa Nunu.

³¹A bya abya lẹ k’unwegirima unu ono, unu yọru ọshi; sù l’aa-kpù lẹ ndzù ono bẹ ya e-duru bahù t’ẹphe je amaru alì ono, unu jìkaru ono.

³²Ọle; unubẹdua l’onwunu bẹ odzu unu a-wùshiru l’echi-ẹgu-wa.

³³Unwegirima unu a-nọdu l’echi-ẹgu-wa ghaa ngvudangvu ọkporo afa labù; jee iphe-ẹhuka; kẹ l’unu bụ ‘ekwegekwe; mbù jeye teke odzu unu a-dabukotaru l’echi-ẹgu-wa.

³⁴Unu e-je iphe-ẹhuka ono ọkporo afa ẹbo lẹ k’ẹjo iphe ono, unu meru ono. Afa ophu a-nọ-chi ẹnya ujiku lanù l’ime ọkporo abalì ẹbo ono, unu gude jee ngge l’alì ono. Ọo ya bụ; unu amakwanuru iphe, ọ bụ lẹ ya ta natadu iphe unu meru.

³⁵Yẹbe Ojejoje bẹ kfuakwaru nk’iya! Ya mefutajekwa iphemiphe ọbule ono l’ẹke ndu ẹjo-obu-wa nọ; mbù ndu ono, chikoberu onwẹphe l’etso iya okfu ono. Ẹphe a-tùko buru kpurupyata l’echi-ẹgu-wa; mbù l’ọo l’ẹke-a bẹ ẹphe a-tùko nwùshihu.’ ”

³⁶Tọ dù iya bụ; iphe, bụ ndu ono, Mosisu yeru; ẹphe ejee ngge l’alì ono; mbù ndu ono, lataru bya atua ọnu alì ono ẹji ẹji; shi ẹge ono mee tẹ ndu Ízurelu gùaru Mosisu aphù ono;

³⁷ndu ono, bụ ẹphe turu ọnu alì ono ẹji ẹji ono bẹ Nchileke tųwaru mgbonwu nù; ẹphe anwùshihu.

³⁸Yọ buru Jóshuwa Nunu yele Kálebu Jefune bụ ndu waru nù l’iphe, bụ ndu ono, jeru ngge l’alì ono.

Eemekputa ndu Ízurelu lẹ Homa

(Dit 1:41-46)

³⁹Mosisu abya eworu iphe ono kfuaru ndu Ízurelu l’ẹphe ha; yo rukpoo ẹphe l’ẹhu nshinu.

⁴⁰Yo rua l’onma-ẹwa ọtsu; ẹphe egbeshi jeshia l’alì ugvu Kėnanu je anọdu; sù: “L’ẹphe mewaru iphe dù -ẹji. T’ẹphe tųgbukwaa jeshia ẹke ono, Ojejoje kweru ẹphe ọkwa iya ono.”

⁴¹Mósisu asụ: “?Bụ ngunu meru iphe unu eme t'unu mebyia iphe, ekemu Ojejoje kfuru? Ẹ tọo dukwaru unu lẹ mma!

⁴²Unu be ejekwa; kele Ojejoje taa nokwa swiru unu. Unu -jee; be ndu ohogu unu e-mekputakwa unu.

⁴³Ishi iya aburu lẹ ndu Amaleku me ndu Kėnanu be nokwa unu l'uzo ifu l'ėke ono. Ẹphe e-gude ogu-mbeke gbugbushia unu. Ojejoje te eswikwaru unu; ke l'unu gbakutawaru iya azu.”

⁴⁴Obenu l'ėphe te gbe kpadu ishi. Ẹphe atugbua jeshia l'alı ugwu ono. O bu lẹ Mósisu yele Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje te tsodu ẹphe lufu l'odu ndu Ịzurelu ono.

⁴⁵Tọ du iya bu; ndu Amaleku me ndu Kėnanu, bu l'alı ugwu ono abya etso ẹphe ogu; mekputa ẹphe; chia ẹphe jeye lẹ Homa.

Ọgú 15

Ekemu, tso lẹ ngweja, du iche iche

¹Ojejoje abya ekfuru yeru Mósisu; su iya:

²“T'o kfuaru ndu Ịzurelu; su ẹphe: ‘Unu -lalephu je eburu l'alı ono, ya eme te ya nu unu ono;

³unu -gwojelephu ngweja nu Ojejoje; unu eshi l'elu unu fota anu gbua; gude gwoo ngweja-oku, mkpo iya du Ojejoje mma. Unu e-meje iya ẹge ono lẹ ngweja-ukfuru; teke unu anu iphe, unu gude emedzu ukwa, unu kweru; me teke unu anu iphe, shi unu l'obu; m'o bu teke unu egwo ngweja-aji.

⁴Onye wotaru ngweja ono e-yekobeje iya ngweja nri bya anu Ojejoje; mbu wota nkwo-eka akpe, e gweru egwegwe kee uzo iri; wota uzo iri iya; gwokobe iya nkere-eno ekpemu manu.

⁵“ ‘Iphe, bu nwateru, e gude egwo ngweja-ukfuru; m'o bu ngweja mmanu be unu e-yekobeje ngweja-mee; mbu nkere-eno otumu mee.

⁶“ ‘A bya l'iphe, bu ebyila, e gude egwo ngweja; unu yekobeje iya ngweja nri; mbu uzo labu l'ime nkwo-eka akpe, e gweru egwegwe kee uzo iri; bya agwokobe iya nkere-eto ekpemu manu.

⁷Ngweja-mee ono be unu e-gude nkere-eto otumu mee gwoo. Unu meje iya t'o buru ngweja, mkpo iya du Ojejoje mma.

⁸“ ‘Teke o bu l'oo nwa oke-eswi be unu gude abya ogworu Ojejoje ngweja-ukfuru; m'o bu ngweja, unu gude emedzu ukwa, unu kweru Ojejoje; m'o bu ophu e gude egwo ngweja eh-agu;

⁹t'onye egwo iya nu yekobekwa iya ngweja nri; mbu uzo eto l'ime nkwo-eka akpe, e gweru egwegwe kee uzo iri; bya agwokobe iya nkere-ebo ekpemu manu.

- ¹⁰Ono kwaphu ẹge unu e-wota nkere-ẹbo otumu m̄e gude gwoo ngweja-m̄e. Ngweja ono a-buru ngweja-ọku, mkpọ iya dụ Ojejoje mma.
- ¹¹“ ‘Yọ buru ẹge ono b̄e unu e-medzujeru iya l'iphe, b̄u oke-eswi; ebyila; nwaturu; m'ọ b̄u nweghu, unu gude egwo ẹja.
- ¹²Ono ẹge unu e-medzujeru iya l'iphe b̄u ngweja, unu egwokpoo egwogwo; m'o - ruhuru; ọ ha igwe ịha-a.
- ¹³Iphe, b̄u onye a m̄uru l̄e Ízurelu b̄u ẹge ono b̄e oo-meje ngweja, oogwo anu Ojejoje; mbu ngweja-ọku, mkpọ iya dụ Ojejoje mma.
- ¹⁴Shita l'ogbo nk'unu je akpaa l̄e ndu ọphu a-bya nu; onye b̄u onye laru alala, unu l'iya bu -wota ngweja t̄e ya gwooru Ojejoje; mbu ngweja-ọku, mkpọ iya dụ Ojejoje mma; t'ọ bukwaru ẹge unu emeje b̄e oo-me.
- ¹⁵Oo ome-l'alì lanu ono b̄e d̄uru unub̄e ndu Ízurelu l'unu ha; m̄e iphe, b̄u ndu laru alala, unu l'ephe bu. Ome-l'alì ono a-nodulephu shita l'ogbo unu sweru ọgbo ọphu abya nu gbururu jewaru. Oo ẹge unu dụ l'ifu Ojejoje b̄u ẹge ndu, laru alala dukwaphu.
- ¹⁶Yọ buru ekemu lanu ȳele ome-l'alì lanu b̄e d̄uru unu l̄e ndu, laru alala, unu l'ephe bu.’ ”

K̄e ọnu Ojejoje iphe mbu

- ¹⁷Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; s̄u iya:
- ¹⁸“T'o kfuru ndu Ízurelu s̄u ephe: ‘Unu -rulephu alì ono, ya du unu eje ono;
- ¹⁹unu ridelephu nri, shi l'alì ono; unu ketakwa oke iya bya anu Ojejoje.
- ²⁰Unu gude utu iphe, shi l'akpuru iphe mbu, unu metaru l'alì ono gmeta buredi nu Ojejoje t'ọ buru ngweja, shi l'ẹke eetsuje balì.
- ²¹Ngweja-nri mbu, unu metaru l'alì ono b̄e unu a-nuje Ojejoje gbururu jeyewaru; mbu shita l'ogbo sweru ọgbo.

Ngweja k'iphe, dụ ẹji, e meru l'amagama

- ²²“ ‘O -buru l'unu ta madu amama; haa odobekota ekemu-a, Ojejoje tushiru ye Mosisu l'eka-a;
- ²³mbu ekemu ono l'ọ ha, Ojejoje shi l'eka Mosisu nu unu; tsube l̄e mboku ono, Ojejoje t̄uru iya nu unu ono jeyewaru;
- ²⁴b'ọ -buru l̄e ndu Ízurelu l'ephe ha ta madu; mbu l'ephe te lebezidu ẹn̄ya mebyia ekemu ono; t'unub̄e ndu Ízurelu wota nwa oke-eswi gude gwoo ngweja-ukfuru; mbu ngweja, e meru; mkpọ iya adu Ojejoje mma. Unu yekobeje iya ngweja-nri; m̄e ngweja-m̄e, l'etsoje iya nu; m̄e mkpi, ee-gude gwoo ngweja iphe, dụ ẹji.
- ²⁵T'onye achijeru Nchileke ẹja gwoo ngweja ono gude kfua ugwo iphe, dụ ẹji ndu Ízurelu l'ephe ha; t'a gvaru ephe nvu l'iphe, dụ ẹji, ephe meru; k̄e l'ephe ta madu

amama mee ya; byawa bya egwoo ngweja nū Ojejoje lẹ kẹ emeswe ono, ẹphe mesweru ono; mbụ ngweja-ọku; mẹ ngweja iphe, dụ ẹji.

²⁶Ndu Ízurelu l'ẹphe ha; mẹ ndu laru alala, ẹphe l'ẹphe bu bẹ aa-gukotaru nvụ; kẹ l'ẹphe l'ẹphe ha tukowaru mee iphe, dụ ẹji ono l'amagama.

²⁷“ ‘Ole agha; ọ -buru l'ọo onye lanụ bẹ meru iphe, dụ ẹji ono l'amagama; t'onye ọbu wota nwada eghu, gbaru afa t'e gude gwoo ngweja iphe, dụ ẹji ono, o meru ono.

²⁸Onye achijeru Nchileke ẹja bẹ a-nodu l'ifu Ojejoje kfua ugwo iphe, dụ ẹji, onye ono meru l'amagama. A -kfuwa ugwo iphe, dụ ẹji ono, onye ono meru ono b'a guwaru iya nvụ.

²⁹Oo ekemu lanụ ono bẹ duru iphe, bu onye meru iphe, dụ ẹji l'amagama; m'ọ bu onye a muru lẹ Ízurelu; m'ọ bu onye laru alala.

Ngweja k'iphe, dụ ẹji, e lebeziru ẹnya mee

³⁰“ ‘Obekwanu l'onye maru amaru mee iphe, dụ ẹji; m'a muru onye ọbu amumu lẹ Ízurelu; m'ọ bu onye laru alala bẹ onye ọbu kfusweekwaru ẹpha Ojejoje. Onye dụ ẹge ono bẹ ee-bufu ebufu l'ẹke ndibe ẹphe nọ.

³¹Keshinu ọphu onye ono ta dudu iphe, ọ guberu Ojejoje; bya emebyiwa ekemu Ojejoje; bẹ ee-bufuje onye ọbu ebufu; iphe, o metaru atukoru iya l'ishi.’ ”

Nwoke, dakaru nsọ mbọku ọtu-ume

³²Lẹ teke ndu Ízurelu nọkwadu l'echi-egu b'o nweru nwoke lanụ, e guderu l'ẹke ọokpa nkụ lẹ mbọku ọtu-ume.

³³Ndu phuru iya l'ẹke ọokpa nkụ ono akputa iya kpụ-kfushiaru Mosisu yẹle Éronu; mẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha.

³⁴Ẹphe akputa iya tu-chia atu-chi; kẹ l'ẹ te medua t'o doo ẹnya iphe, ee-me iya.

³⁵Tọ dụ iya bu; Ojejoje asu Mosisu: “Lẹ nwoke ono; bẹ ee-gbu egbugbu. Tẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha kpufu iya l'odu ndu Ízurelu je atu-gbua ya lẹ mkpuma.”

³⁶Ya ndono; ẹphe eshi l'odu ndu Ízurelu; kputa iya kpufu; je atu-gbua ya lẹ mkpuma ẹge ono, Ojejoje kfuru iya Mosisu ono.

Iphe, a kparu akpakpa gude mengashia ọnu uwe

³⁷Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; sụ iya:

³⁸“T'o kfuaru ndu Ízurelu; sụ ẹphe: ‘T'ẹphe kpa iphe-akpakpa l'igburumonu uwe unu. Unu adzuru òwúú, eke urukpu-urukpu ye l'eli òwúú ono, unu kpangashiru akpangashi dzupya l'uwe ono. Ono bu ẹge unu e-meje iya ndono tsube l'ogbo sweru ogbo.

³⁹Iphe-akpakpa ono bẹ unu e-leje ẹnya gude nyatakota ekemu yẹbe Ojejoje; k'ọphu unu a-noduje eme iya ememe; haa egu iphe, dụ ẹji ono, anoduje agugbaa obu unu ono; mẹ ọphu ẹnya unu aphuje; mbụ iphe, dụ ẹji ono, unu shi anoduje emegbaa ono.

⁴⁰Oo ya bu; k'ophu unu a-nyatajẹ ekemu yẹbe Ojejoje; l'eme iya ememe; shi ẹge duru Nchileke unu nsọ.

⁴¹Oo yẹbedua bu Ojejoje; bu Nchileke unu; mbu onye ono, dufutaru unu l'alì Íjiputu; tẹ ya buru Nchileke unu ono. Oo ya bu Ojejoje, bu Nchileke unu.' ”

Ógú 16

Kora; Detanu; waa Ebiramu

¹Yo be teke ono; Kora Izaha Kohatu; onye eri Lívayi; waa Detanu; mẹ Ebiramu, bu unwu Eliyabu; mẹ Onu Peletu, bu ndu ikfu Rúbenu achita madzu yeru onwẹphe;

²ẹphe awu-lihu tsolahaa Mósísu okfu. Ndu ono, tso ẹphe ono bugbaa ndu a fọtaru t'ẹphe buru ndu ishi, achì ndu Ízurelu; bya aburu ndu a maru ẹpha ẹphe lẹ Ízurelu gbaa mgburumburu. Iphe, ẹphe du bu ukporo umadzu iri l'ẹbo l'umadzu iri.

³Ẹphe achikobe onwẹphe byakfutashia Mósísu yẹle Éronu bya asu ẹphe: “L'unu metawaru iphe obu; yo kabẹ kpoo akpokpo! Ndu Ízurelu l'ẹphe ha bẹ unu maru l'ẹphe du nsọ l'ehu l'ehu; Ojejoje eswiru ẹphe eswiru.?Bu ngunu meru iphe unu paliru onwunu dobe l'ishi ndu kẹ Ojejoje ẹge ono?”

⁴Mósísu anulephu iphe ono, ẹphe kfuru ono; daa kpupyabe ifu l'alì.

⁵Yo su Kora yẹle ndu tso iya nu: “Teke o beru l'utsu bẹ Ojejoje e-koshi nu onye ophu bu nk'iya; waa onye du nsọ. Onye o fọtaru bẹ oo-mee t'o byanyabe iya ntse.

⁶Owaa iphe, unu ee-me ndo-o: Tẹ nggubedua, bu Kora; nggu lẹ ndu otu ngu phe wota efere, aagujeru oku ye;

⁷o -be echile; unu aguru oku ye iya; ye iya insensu l'ifu Ojejoje. Ayi a-maa onye ophu Ojejoje fọtaru. O chikwaa unubedua, bu ndu Lívayi metawaru iphe obu; yo kabẹ kariwa ẹka akari!”

⁸Mósísu asukwaphu Kora phe: “Unu ngabẹ nchì; unubẹ ndu eri Lívayi!

⁹?To dzudu unu l'oo unubedua bẹ Nchileke kẹ ndu Ízurelu fọtaru dobe iche lẹ Ízurelu mgburumburu; mee t'unu nodu iya ntse; l'ẹje ozi, no l'ulo-ekwa kẹ Ojejoje; mẹ t'unu vudoje ndu Ízurelu l'ẹphe ha l'ifu l'ejeru ẹphe ozi?

¹⁰O meru tẹ nggube Kora; mẹ ndu eri Lívayi, bu ndibe unu nodu iya ntse. Nta-a bẹ unu achowa ọzo, unu e-shi buru ndu achijeru Nchileke ẹja.

¹¹O kwa Ojejoje bẹ nggu lẹ ndu otu ngu l'unu ha kpakoru etso okfu.?Bu onye bẹ Éronu bu kẹ t'unu l'aguru iya aphu?”

¹²Tọ du iya bu; Mósísu abya ezia t'e je ekua Detanu; mẹ Ebiramu, bu unwu Eliyabu. Ẹphe asu l'ẹphe ta abyadu;

¹³su iya: “?T'o gbe dzudua ngu l'i dufutaru ẹphe l'ẹgiri alì Íjiputu ono; t'i bya egbushia ẹphe l'echi-egu l'ẹke-a? Nta-a b'i chofukwaaphu t'i mee onwongu onye ishi l'ẹke ẹphe no.

14Ophu ka njọ aburu l'ẹ ti dubadu ẹphe l'ẹgiri alì ono, i shi keshinu ono kfuta okfu iya ono; tọ bụ l'i koshiru ẹphe ẹke ẹphe a-kọbeje iphe; mẹ ẹke ẹphe e-me mgbo vayinu. ?Iime t'i mee ndu-a nphuruphuru-ẹnya tọo? Waawa-o! Ẹphe ta abyadu-o!"

15Tọ dụ iya bụ; ẹhu enwuhu Mosisu ọku. Yọ sụ Ojejoje: "T'ẹ b'ọ dukwa ngweja, ndu-a gworu nụ iya, ọo-nata. L'ẹ to nwekwa ẹphe onye ya mejewaru ẹji; to nwe ẹphe onye ya natajewaru m'ọo mẹ nkakfụ-igara iya."

16Mosisu asụ Kora: "Tẹ yẹle ndu otu iya l'ẹphe ha lufutakota l'ifu Ojejoje echile. Tẹ nggube Kora; mẹ ẹphebedua; ọwaa Ẹronu tuko byakota.

17T'onyenonu gudekwa efere, aagujeru ọku ye; ye iya insensu gude bya l'ifu Ojejoje. Iphe, ọo-dụ; mbụ efere ono, aagujeru ọku ye ono bụ ukporo iri l'ẹbo l'iri. Nggubedua, bụ Kora l'onwongu e-gude nke ngu; Ẹronu egude nk'iya bya."

18Tọ dụ iya bụ; onyenonu ewota efere ono, aagujeru ọku ye ono; bya aguru ọku ye iya; ye iya insensu je evudogbaa l'onu Ụlo-Ẹkwà Ndzuko ono. Ẹphe lẹ Mosisu mẹ Ẹronu atuko vudo l'ẹke ono.

19Kora abya achikobe ikpoto ndu Ịzurelu ono l'onu Ụlo-Ẹkwà Ndzuko ono t'ẹphe tso Mosisu yẹle Ẹronu okfu. Tọ dụ iya bụ; o-gbu-nwii-nwii kẹ Ojejoje abya enwua kẹ phoo l'edzudzu ọha ono.

20Ojejoje asụ Mosisu yẹle Ẹronu:

21"T'ẹphe shi l'edzudzu ọha ono lufuta tẹ ya bya atuko ndu ono l'ẹphe ha mebyishikota nta-a."

22Mosisu yẹle Ẹronu adaa; kpube ifu l'alì chishia mkpu; sụ: "Nggube Nchileke; nggube Nchileke, bụ nggu anuje ndiphe ndzu. ?Ii-gude k'iphe, onye lanu metaru tų-koshi ndu-a l'ẹphe ha ẹhu-eghughu ngu tọo?"

23Ojejoje asụ Mosisu

24t'ọ kfuaru ọha ono t'ẹphe lufuta l'ibyiya ophu ụlo-ẹkwà Kora; mẹ kẹ Detanu; mẹ kẹ Ebiramu nọ.

25Mosisu agbalihu yẹle ndu bụ ọgurennya Ịzurelu ayiru jekfushia Detanu; mẹ Ebiramu.

26Mosisu asụ ọha ono t'ẹphe lufutakwa l'ulo-ẹkwà ndu ẹjo iya ono! Sụ ẹphe: "Unu be edenyikwa ẹka l'iphe, bụ kẹ ndu ono; ọdumeka bẹ Ojejoje e-gudekwa k'ẹjo-iphe, ẹphe meshiru woru unu mebyishia."

27Tọ dụ iya bụ; ẹphe awufu l'ulo-ẹkwà Kora; mẹ kẹ Detanu; mẹ kẹ Ebiramu. Detanu yẹle Ebiramu abya alufuta vudo l'onu ụlo-ẹkwà ẹphe; ẹphe l'unyomu ẹphe; mẹ unwu ẹphe; mẹ unwegirima ẹphe.

28Mosisu asụ: "Ọwaa iphe, unu e-gude maru l'ọo Ojejoje ziru iya tẹ ya mee iphemiphe ọbule ono; mbụ l'ẹ t'ọ bụdu iphe, gbataru iya l'uche bẹ ya eme.

29Q -buru lẹ ndu-a bẹ nwuhuru anwuhu-ugboshi; ọ -buru l'ọo iphe adakfuje madzụ ba dakfuru ẹphe; ọo ya bụ t'a maru l'ẹ t'ọ bụdu Ojejoje ziru iya iphe ono, ya eme ono.

³⁰Ole; teke bu le Ojejoje meru t'iphe e-te emejedu nu mee; ali ekpuhaa onu lekota ephe; lee iphemiphe obule, ephe nweru enweru; mbu; ephe aburu ndu wubaru l'ali-maa le ndzu. Teke ono; unu amaru le ndu-a te nwedu iphe ephe guberu Ojejoje.”

³¹Ekfuge, Mosisu ekfugelephu iphe ono; ali eke Detanu phe vudo ekejahu ebo;

³²kpuhaa onu lekota ephe; me ndibe ephe; me ndu ke Kora; me iphe ephe l'o ha.

³³Ephe awubakota l'ali-maa le ndzu; me iphe, bu iphe, ephe nweru enweru; ali ekpupyabe ephe; ephe l'ephe ha atuko lakota l'iyi edzudu oha.

³⁴Yo buru mkpu, ephe echi be meru; ndu Izurelu, no-pheru eke ono mgburumburu eye okpa l'oso; ara l'ali abyawa ephe elele!

³⁵Ya ndono; oku, shi Ojejoje l'eka abya ekegbushikota ukporo madzu iri l'ebo l'umadzu iri phu, shi akpo insensu oku phu.

Efere, du nsọ, aagujeru oku ye

³⁶Ojejoje asu Mosisu

³⁷t'o kfuru Eliyēza Éronu, bu onye achijeru Nchileke eja t'o loshia efere ono, aagujeru oku ye l'oku ono; voshia icheku-oku, no iya nu tukaa nanu nanu; ke l'iphe ono du nsọ;

³⁸mbu efere ono, aagujeru oku ye, bu ke ndu ono, meru iphe, du eji; shi ege ono tufashia ndzu ephe ono. Teke o loshitsuaru iya; t'a kua ya t'o chisaa echisa; k'ophu ee-kpubeje iya l'eli enya-ngweja Ojejoje. Ishi iya aburu l'a nuwaru iya Ojejoje; yo duwa nsọ. Iphe ono be a-buru iphe-ohubama l'eke ndu Izurelu no.

³⁹To du iya bu; Eliyēza, bu onye achijeru Nchileke eja abya achikoo efere ono, aagujeru oku ye ono, bu ope b'e gude meshia ya ono; mbu iphe ono, ndu ono, oku kepyashiru ono gude bya okpo insensu oku. A kusaa ya usa; k'ophu ee-kpubeje iya l'eli enya-ngweja Ojejoje;

⁴⁰t'o buru iphe, ndu Izurelu e-gudeje nyata l'e t'o dudu onye odo, e-ta budu onye eri Éronu, a-kpuritaje ntse bya okpo insensu oku l'ifu Ojejoje; odumeka be oo-dukwaru onye obu ege o duru Kora yele ndu otu iya phe; mbu ege ono, Ojejoje shi l'eka Mosisu kfua ya ono.

Anwuhu egbushi ndu Izurelu

⁴¹Yo be echile iya; ndu Izurelu l'ephe ha awata oguru Mosisu yele Éronu aphu; su l'ephe gbushiwaru ndibe Ojejoje.

⁴²Teke ndu ono byaru bya edzukoo t'ephe tso Mosisu yele Éronu okfu; chebe ifu l'uzo Ulo-Ékwà Ndzuko; b'a bya amaru; urukpu atso-kputawa iya; o-gbu-nwii-nwii ke Ojejoje abya enwua ke phoo.

⁴³Mosisu yele Éronu ejeshia l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko ono;

⁴⁴Ojejoje asu Mosisu:

⁴⁵“Unu shi edzudu oha ono lufuta te ya bya atuko ephe mebyishia nta-a.”

⁴⁶Mósisu asụ Éronu: “Wota efere, ìgújeru oku ye; shi l'ènya-ngweja Ojejoje guta oku ye iya. Woru ìnsensu ye iya; nggu emee egwegwa gude iya jekfu oha ono; gude iya kfuà ugwo ejo iphe ephe. Ishi iya aburu l'èhu eghushikwa Ojejoje eghughu ike; mgbonwu awataakwa.”

⁴⁷Éronu ewota efere ono ege ono, Mósisu kfuru iya ono; gbagbua gbaba l'edzudzu oha ono. T'ò kwaa rua be mgbonwu ono watawaru ogbushi ndu ono. Yò bya akporu Ojejoje ìnsensu ono oku; bya akfuà ugwo iphe, dù eji ndu ono.

⁴⁸Yo vudo le mgbaku ndu ophu nwuhuwuru anwuhu; me ndu ophu no ndu; mgbonwu ono egbubuhu.

⁴⁹Ndu mgbonwu ono gburu be du ukporo unu madzu l'unu madzu iri l'ishingu; l'ukporo madzu iri l'ise; t'a gufukwa ndu ophu nwuhuru nu l'okfu eka Kora.

⁵⁰E megee; Éronu ejekfushia Mósisu l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko; ke le mgbonwu ono buhuwaru.

Ògú 17

Mgboro Éronu be rutaru iru

¹Ojejoje asu Mósisu:

²“Kfuaru ndu Ízurelu t'ephe che ngu mgboro iri l'èbo. Te ndu butsua ishi l'iphe bu ikfu, nonu nugbaa ngu mgboro lanu. Deshia epha onyenonu le mgboro nk'iya.

³Onyenonu l'iphe, bu ndu ishi ono, achigbaa ikfu ono e-nweru mgboro lanu. Teke a byaru le mgboro ke ndu ikfu Lívayi; nggu edee ya epha Éronu.

⁴Chita mgboro ono je awushi le Ulo-Ékwà Ndzuko l'ifu Okpoko Ekemu, bu eke ono, ya abyakfutaje unu ono.

⁵Onye mgboro nk'iya futaru ome; a maru l'oo onye ophu ya fotaru ndono. Teke e metsuaru; ya te eyeheduru ndu Ízurelu onu l'aphu ono, ephe anoje agu l'ekpu unu ono.”

⁶Tò dù iya bu; Mósisu abya ekfuru yeru ndu Ízurelu. Ndu, bu ishi l'iphe, bu ikfu nonu anugbaa ya mgboro nanu nanu. Iphe, o dù bu mgboro iri l'èbo. Mgboro ke Éronu l'ikfu ke ndu Lívayi tsokwa iya phu.

⁷Mósisu achita iya je edobe l'ifu Ojejoje l'ulo-ékwà l'èke ono, Okpoko Ekemu Nchileke no ono.

⁸Yo rua echile iya; Mósisu abahu l'ulo-ékwà l'èke ono, Okpoko Ekemu Nchileke no ono; bya aphua ege mgboro ke Éronu, bu onye no-chiru enya ikfu ke ndu Lívayi fushiru ome; rushia iru; tushikwaaphu igu; bya amishia akpuru alumundu, gbe chashitsuanu achashi.

⁹Mósisu abya eshi l'ifu Ojejoje chifuta mgboro ono chi-jeru ndu Ízurelu l'epha ha. Ephe elee ya enya; onyenonu ewotatsua mgboro ophu bu nk'iya.

¹⁰Ojejoje asụ Mósísu: “T’o woru mgboro kẹ Éronu dobephu azụ l’ifu Okpoko Ekemu ono; t’o nọdu l’ẹke ono buru iphe-ọhubama l’ẹke ndu ono, ekwefuje íkè ono nọ; t’o buru iphe, a-nọduje alọ ẹphe ẹka lẹ nchi t’ẹphe haa ọgu-phe aphụ l’ekpu yẹbe Ojejoje; a -nonyaa; ẹphe anwushu.”

¹¹Yọ bụleruphu ẹge Ojejoje sụru tẹ Mósísu mee ya b’o meru iya.

¹²Ndu Ízurelu asụ Mósísu: “Ẹphe a-nwushihukwa! Ẹphe gvụakwaru! Ẹphe gvụakwaru l’ẹphe ha!

¹³Iphe bụ onye, jekfuberu ụlo-ékwà Ojejoje ntse a-nwuhukwa.?Ẹphe a-nwushihukota l’ẹphe ha tọ?”

Ọgú 18

Ozi, duru ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu Lívayi

¹Ojejoje asụ Éronu: “Nggubedua l’onwongu; mę unwu ngu; mę iphe, bụ ọnu-ulo nna ngu l’ẹphe ha bę ọo-tu-koru l’ishi; mbụ iphe, dụ ẹji, e meru l’ẹke-dụ-nso nk’iya; yọ buru nggubedua l’onwongu kwaphụ; mę unwu ngu bę ọo-tu-kokwaruphu l’ishi; mbụ iphe, dụ ẹji, e meru meswee k’ọbu onye achije ẹja.

²Duta unwunna ngu phez, bụ iya bụ ndu ikfu Lívayi, bụ ikfu nna ngu t’ẹphe yejeru ngu ẹka; nggubedua; mę unwu ngu phez a-nọdu l’onu ụlo-ékwà ẹke Okpoko Ekemu Nchileke nọ eje ozi.

³Ọ bụ nggu bę ẹphe a-nọdu l’ẹka; l’eje iphe, bụ ozi, nọ l’ulo-ékwà ono. Ọle t’ẹphe be eshitakwa iku ẹke iphe ẹke-dụ-nso nọ; ẹphe te shita mgboro ẹnya-ngweja Nchileke; ọ -dudu bę nggu l’ẹphe a-nwushihukwa.

⁴Ẹphe e-tsoje ngu l’eje ozi, nọ lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko ono; mbụ iphe, bụ ozi, nọ l’ulo-ékwà ono. T’onye ọdo, ẹ ta bụdu onye Lívayi be eyetakwaru unu ẹka l’oru ono.

⁵Ọ bụ unubedua a-nọdu eje ozi, nọ l’ẹke-dụ-nso; mę ozi k’ẹnya-ngweja Nchileke; k’ophu Nchileke ẹte atụ-koshihedu ndu Ízurelu oke ẹhu-eghughu iya ọdo.

⁶Ọo yẹbe Ojejoje l’onwiya bę shi lẹ ndu Ízurelu fọta unwunna unu bę ndu Lívayi. Ẹphe bụ ndu e woru nụ unu; buru ndu e doberu yẹbe Ojejoje iche t’ẹphe jeje ozi, nọ lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko.

⁷Ọ bụ nggubedua; nggu l’unwu ngu a-nọdu eje ozi kẹ ogworu Nchileke ẹja; mbụ l’unu a-nọdu ejekota ozi k’ẹnya-ngweja Nchileke; waa ozi, nọ l’ime ẹke ẹkwa-mgbochi nọ. Ono bụ ozi, unu a-nọdu eje ndono. Ya yeru unu kẹ ogwo ngweja ono l’ẹka t’o buru iphe-oma, ya meru unu. Onye ọdo, ẹ ta bụdu onye Lívayi, byaru lẹ mgboro ẹke-dụ-nso a-nwuhukwa.”

Òkè, ruberu ndu achijeru Nchileke ẹja

⁸Tọ dụ iya bụ; Ojejoje asụ Éronu: “Nta-a bę ya wowaru iphemiphe ọbule, bụ iphe, aanuje iya anunu ye ngu l’ẹka. Iphe, bụ iphe, ndu Ízurelu dobejeru nso nụ iya bę ya nūwaru ngu t’o buru òkè-iphe ngu; nggu l’unwu ngu phez gbururu jeyewaru.

⁹Owaa bẹ a-bufuaru òkè-iphe unu l'iphe, kakọta ọdu nsọ ono, bụ ọphu ẹ ta kpọdu ọku: Iphe, ẹphe gudekota bya ogwo ngweja nụ iya; mbụ iphe, shi lẹ ngweja nri; mẹ ngweja iphe, dū ẹji; mẹ ọphu shi lẹ ngweja ikpe-anmanma; mbụ iphe, bụ iphe ono, ẹphe nuru t'ọ bụru ngweja, kakọta ọdu nsọ ono. Ndu onanu bẹ bukota òkè-iphe, ruberu nggube Éronu; mẹ unwu ngu phe.

¹⁰Unu nọduje l'ẹke, kakọta ọdu nsọ ria ya. Yọ bụru unwoke nwenkinyi bẹ e-rije iya nū. T'ọ bukwaru unu iphe, dū nsọ.

¹¹“Iphe, bụ iphe, ndu Ízurelu doberu mu iche; mbụ iphe, shikota lẹ ngweja-amama bẹ bụ nke ngu. Ya wowaru iya nū nggu l'unwu ngu: ndu k'unwoke; mẹ ndu k'unwanyi gbururu jeye lẹ gbururu. Iphe, bụ ndibe ngu, mmeru ta nọdu l'ẹhu bẹ e-tsoje ria ya.

¹²Iphe, bụ iphe, ndu Ízurelu nuru Ojejoje l'ọo iphe mbụ, shi l'iphe, ẹphe metaru l'alì bẹ bụ nggu nwe iya; mbụ iphe, bụ manụ olivu, kakọta mma; mẹ iphe, bụ mẹe ọphungu, kakọta mma; mẹ iphe, bụ akpe, kakọta mma.

¹³Iphe, bụ iphe, ẹphe wotaru Ojejoje l'ọo akpuru iphe mbụ, ẹphe metaru l'alì ẹphe bụ nke ngu. Iphe, bụ ndibe ngu, mmeru ta nọdu l'ẹhu bẹ e-tsoje ria ya.

¹⁴“Iphe, bụ iphe, e yeru Ojejoje l'ẹka l'alì Ízurelu bẹ bukota nke ngu.

¹⁵“Iphe, bụ iphe, kpọru nne iya ifu; m'ọ bụ madzụ; m'ọ bụ anumanu; mbụ ọphu e woru nū yẹbe Ojejoje bẹ a-buru nke ngu. Obenu aa-kfujẹ ụgwo gude gbata iphe, bụ ọkpara, shi l'ẹhu madzụ. Ọ kwaphụ ẹge ono bẹ aa-kfujẹ ụgwo gude gbata iphe, bụ anụ mbụ, shi l'ẹhu anụ, aasọ nsọ lufuta.

¹⁶Ẹphe -nọwa ọnwa ọphu bẹ aa-kfujẹ mkpọla-ọcha, dū shẹkelu ise gude gbata iya; mbụ mkpọla-ọcha, bụ a -tude ẹra iya; yọ ha l'ọ bụ ẹra shẹkelu ẹke-dụ-nsọ, dū gera ụkporo.

¹⁷Obenu lẹ nweswi; nwaturu; mẹ nweghu k'odungu bẹ aa-hajẹ agbata. Ndu onanu bẹ dū nsọ. Unu phejee mee ya l'eli ẹnya-ngweja ono; unu akpoje ẹba iya ọku gude gwoo ngweja-ọku, mkpọ iya dū Ojejoje mma.

¹⁸Anụ iya a-buru nke ngu; yekoberu ndụ-iphe, e gude gwoo ngweja-amama; mẹ utakfu ẹka-utara iya.

¹⁹“Iphe, bụ iphe, ndu Ízurelu doberu nsọ t'ẹphe nū Ojejoje bẹ ya nūwaru ngu; nggu l'unwu ngu: ndu k'unwoke; mẹ ndu k'unwanyi; t'ọ bụru nk'unu gbururu jeye lẹ gbururu. Ono bụ ọgba-ndzụ, yẹbedua, bụ Ojejoje gbaru l'ẹke ị nọ; mẹ l'ẹke awa ngu nọ. Ọgba-ndzụ ono a-buru ojejoje.”

²⁰Ojejoje asụ Éronu: “Unu be etsokwa ndu Ízurelu wata alì; ọphu ọ dukwa òkè, unu etso ẹphe eketa. Ọo yẹbe Ojejoje bẹ bụ òkè, unu nweru; bụru iya bụ òkè, unu ketaru l'ẹke ndu Ízurelu nọ.”

Òkè lanụ l'ụzo iri bụ òkè, dūru ndu Lívayi

²¹“A -bya abya l'ẹke ndu Lívayi; keshinu ẹphe eje ozi, nọ lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko bẹ ya nùkotawaru ẹphe iphe, ndu Ízurelu anuje Ojejoje lẹ k'òkè lanu l'uzo iri t'ọ buru òkè-ipe ẹphe.

²²Tsube nta-a kwaseru b'ẹ t'ọ dudu onye Ízurelu ọdo, e-jenyabe mgboro Ụlo-Ékwà Ndzuko ono; ọdumeka bẹ iphe, du ẹji onye ọbu meru a-tukokwaru iya l'ishi; yo nwuhu.

²³Ọo ndu Lívayi bẹ ozi Ụlo-Ékwà Ndzuko nọ l'ẹka; buru ẹphe bẹ iphe, du ẹji, e meru l'ẹke ono tukuru l'ishi. Iphe ono, a-bu nsọ, a-du nu jasuru asuru; mbu tsube l'ogbo sweru ogbo. Ẹphe te enwedu òkè l'ẹke ndu Ízurelu nọ.

²⁴Iphe, ndu Ízurelu nuru yẹbe Ojejoje, bu òkè lanu l'uzo iri bẹ ya nuru ndu Lívayi t'ọ buru òkè-ipe ẹphe. Ọo ya meru iphe, ya kfuru okfu ẹhu ẹphe; su: ‘Ẹphe te eketadu òkè-ipe l'ẹke ndu Ízurelu nọ.’ ”

Òkè lanu l'uzo iri; mẹ ndu Lívayi

²⁵Ojejoje asu Mosisu:

²⁶“T'ọ kfuaru ndu Lívayi; su ẹphe: ‘L'ọ -buru l'ẹphe nataru ndu Ízurelu òkè lanu l'uzo iri ono, ya nuru ẹphe t'ọ buru òkè-ipe ẹphe ono; t'ẹphe shije l'ime iya woru òkè lanu l'uzo iri nùkwaphu Ojejoje.

²⁷Iphe, ẹphe nuru bẹ aa-noje aguru ẹphe l'ọ bu iphe, shi l'ẹke eetsuje balị; a gukwaa ya phu l'ọ bu mẹ, shi l'ẹke aaku mẹ.

²⁸Ọo ya bu l'ẹphe e-shije l'òkè lanu l'uzo iri ono, ẹphe anatajẹ l'ẹka ndu Ízurelu ono woru òkè lanu l'uzo iri iya nùkwaphu Ojejoje. Yọ buru l'òkè lanu l'uzo iri ono bẹ ẹphe e-shi woru kẹ Ojejoje nu Éronu, bu onye achijeru Nchileke ẹja.

²⁹T'ẹphe wojekwaru iphe, gbaru Ojejoje nu iya l'iphe bu iphe, a nuru ẹphe. T'ẹphe shije l'ọphu bu iya kakọta mma nu iya; mẹ l'ọphu kakọta ọdu nsọ.’

³⁰“Kfuru ndu Lívayi; su ẹphe: ‘Lẹ teke ẹphe woru iphe, kakọta mma nu Ojejoje bẹ aguru iya ẹphe l'ọ bu iphe, shi l'ẹke eetsuje balị; a gukwaa ya phu l'ọ bu mẹ, shi l'ẹke aaku mẹ.

³¹Ẹphe lẹ ndibe unu a-nọduje l'ẹke du ẹphe mma ria ndu ọphu; kẹ l'ọo obunggo ozi, ẹphe eje lẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko.

³²Ẹ tọ dudu iphe, du ẹji, a-tukuru ẹphe l'ishi; m'ọ -buru l'ẹphe wotaru iphe ono ọphu katsua mma nu yẹbe Ojejoje. Ọle t'ẹphe kwabekwa ẹnya t'ẹphe be emeru iphe, ndu Ízurelu doberu nsọ t'ẹphe nu Ojejoje; ọdumeka b'ọ kwa onwu.’ ”

Ọgú 19

Mini, e gude asafu mmeru

¹Ojejoje asu Mosisu yẹle Éronu:

²“Owaa ekemu, Ojejoje t̄uru; s̄u: ‘Unu kfuru ndu Ízurelu t'ephe kp̄utaru ngḡube M̄osisu nwada eswi, eke uswuswe; ophu te enwedu oru, n̄o iya l'ehu; to nwe nt̄upo, o nweru; t'̄o bu l'e gudejewa iya jee ozi.

³Unu kp̄uta nwada eswi ono kp̄ee Eliyéza, bu onye achijeru Nchileke eja. T'a kp̄uta iya kp̄ufu l'odu ndu Ízurelu; je egbua ya eya l'ifu.

⁴T̄e Eliyéza, bu onye achijeru Nchileke eja t̄see m̄kp̄ushi-eka iya l̄e mee ya p̄hee ya l'uzo ifu Ulo-Ékwà Ndzuko ono ugbo esaa.

⁵Nwada eswi ono b̄e aa-kp̄o oku l'ifu iya; kp̄oo akp̄o-ehu iya oku; m̄e an̄u iya; m̄e mee ya; m̄e nsh̄i iya.

⁶Onye ono, achijeru Nchileke eja ono e-wota oshi sida; m̄e eswa isopu; m̄e òwúú uswe ch̄iru chee l'oku ono, e gude akp̄o nwada eswi ono oku ono.

⁷Teke ono; b̄e onye ono, achijeru Nchileke eja ono e-gude mini saa uwe iya; gude mini gh̄ua ehu. O -metsule iya ph̄u ege ono; ȳo batawaru l'odu ndu Ízurelu. Ōle ōo-n̄odu onodu onye aas̄o ns̄o jeye l'urenyashi mb̄oku ono.

⁸Onye bu iya kp̄oru nwada eswi ono oku e-gudekwaphu mini saa uwe iya; gude mini gh̄ua ehu; ȳo n̄odukwaphu onodu onye aas̄o ns̄o jeye l'urenyashi mb̄oku ono.

⁹Onye ophu ē taa s̄odu ns̄o e-kpota nt̄u nwada eswi ono je aw̄ushi l'eke ē te merudu emeru l'az̄u odu ndu Ízurelu. Ȳo buru l'eke ono; b̄e aa-w̄ushiru iya ndu Ízurelu t'ephe gude meje k̄e mini, eegudeje asafu madz̄u nt̄uru; gude iya eme k̄e osafu iphe, d̄u eji.

¹⁰Onye bu iya kpotaru nt̄u ono a-sa uwe iya asasa; ȳo n̄odu onodu onye aas̄o ns̄o jeye l'urenyashi mb̄oku ono. Ome-l'al̄i ono a-n̄oduwaru gbururu jeyewaru. Oo-n̄oduru ndu Ízurelu; n̄oduru ndu laru alala, ephe l'ephe bu.

Odenyi odzu eka

¹¹“ ‘Onye denyiru odzu onye nw̄uhuru anw̄uhu eka a-buru onye aas̄o ns̄o ujiku esaa.

¹²Onye obu e-gude mini ono, eegudeje asafu nt̄uru ono saa onwiya l̄e mb̄oku k'eto ya; m̄e l̄e mb̄oku k'esaa ya; t̄emanu ȳo d̄u mma. Ōle; ō -buru l'e t'̄o safudu onwiya l̄e mb̄oku k'eto; m̄e l̄e mb̄oku k'esaa ya ono; b'̄o buk̄waphu onye aas̄o ns̄o.

¹³Iphe, bu onye meru odzu onye nw̄uhuru anw̄uhu eka; t̄o safu onwiya buk̄wa ulo-ékwa Ojejoje b̄e oomeru emeru. Onye obu b̄e ee-bufu l'eke ndu Ízurelu n̄o. Oo-buru onye aas̄o ns̄o; k̄e l'e te phedu iya mini, eegudeje asafu madz̄u nt̄uru l'ehu. Nt̄uru ono nokwadu iya-a l'ehu ege oono iya eya.’

¹⁴“Owaa bu ekemu l̄e k'onye n̄o l'ime ulo-ékwa nw̄uhu. ‘Iphe, bu onye n̄o l'eke ono teke ono; m̄e onye bahuru l'ime ulo-ékwa ono teke ono kwaphu a-buru onye aas̄o ns̄o abal̄i esaa.

¹⁵Iphe, bu iphe, n̄o l'ulo-ékwa ono, e gheberu onu; te kpuchi iya ekpuchi b̄e aas̄okwaphu ns̄o.

16“ ‘Iphe, bu onye no l'egu denyi aka l'odzu onye e gburu le mma; odo bu odzu onye nwuhuru anwuhu mmanu; m'ọ kwanu l'ọ denyiru aka l'okpu onye nwuhuru anwuhu; m'ọ bu l'ili a-buru onye aaso nsọ abali esaa.’

17“‘A -bya l'eke ndu aaso nsọ; t'ephe kpota ntu ono, shi l'oku, e gude kpoo ngweja iphe, du eji oku ono ye l'iphe; ephe eje l'eke mini, atso atsotso no; kuta mini ye iya.

18Oo ya bu; onye e ta asodu nsọ ewota eswa isopu tsee l'ime mini ono; phee ya l'eli ulo-ekwa ono; me l'eli iphe, no l'ulo-ekwa ono; me l'ehu ndu no l'ime ulo-ekwa ono. O kwaphu ege ono be oo-phe iya iphe bu onye denyiru aka l'okpu onye nwuhuru anwuhu; me onye denyiru aka l'odzu onye e gburu le mma; odo bu onye denyiru onye nwuhuru anwuhu mmanu aka; me onye denyiru aka l'ili.

19Onye obu, e taa sodu nsọ obu e-phe onye ono, aaso nsọ ono mini ono le mboku k'eto; me mboku k'esaa. O -rua le mboku k'esaa ya; yo safu iya nturu ono. Onye ono, a saru ono asaa uwe iya asasa; gude mini ghua eh; yo bya adu mma l'uřennyashi mboku ono.

20“Obenu l'onye aaso nsọ; ophu o safudu onwiya asafu be ee-bufu le ndu Izurelu; ke l'ọ turuwaru eke-du-nsọ ke Ojejoje. Eshinu e te phedu iya mini, eegudeje asafu madzu nturu b'ọ bu onye aaso nsọ.

21Ono bu ekemu, a-duru ephe gbururu jeyewaru. Onye ono, bu iya epheje mini ono, eegudeje asafu madzu nturu ono be a-sakwaphu uwe iya asasa. Onye meru aka le mini ono, eegudeje asafu nturu ono a-buru onye aaso nsọ jeye l'uřennyashi mboku ono.

22Iphe, onye aaso nsọ denyiru aka b'e meruwaru emeru; onye denyiru aka l'iphe obu be aa-nodu aso nsọ jeye l'uřennyashi mboku ono.”

Ọgú 20

Anwuhu Miriyamu

1Tọ du iya bu; yo rua l'onwa mbu l'afa; ndu Izurelu l'ephe ha ejerua echi-egu Zinu. Ephe anoshia le Kadeshi. Miriyamu anwuhu l'eke ono; e lia ya l'eke ono kwaphu.

Mini, shi le mkpuma

2Teke ono b'e to nwedu mini, nonu k'ophu ndu Izurelu a-ngu. Ephe achikobe onwephe tsolahaa Mosisu yele Eronu okfu.

3Ephe awata obashiru Mosisu mba; su: “L'ọ ga akakwaru ephe mma; o bu l'ephe nwushihuru teke phu ndibe ephe nwushihuru l'ifu Ojejoje phu.

4?Bu gunu meru; nggu achita ephebe ndu ke Ojejoje bya awushi l'echi-egu eke-a t'ephe le elu ephe nwushihu?

5?Bu gunu meru; nggu edufuta ephe le Ijiputu bya eduru ephe dobe le mkpokoro eke-a, akpe ta nodu; to no iya mbu oshi figu; vayinu ta no iya; utara-okumu ta no iya; mini, ephe a-ngu, ta no iya-a?”

⁶Tọ dọ iya bụ; Mósísu yẹlẹ Érọnu alufu l'ẹke ono, ndu Ízurelụ dọru ono jeshia l'ọnu Ulo-Ékwà Ndzuko je adashia l'ẹke ono; kpúbetsua ifu l'alì. O-gbu-nwii-nwii kẹ Ojejoje enwuaru ẹphe kẹ phoo.

⁷Ojejoje asụ Mósísu:

⁸“Wota mgboro phụ tẹ nggu lẹ nwunne ngu Érọnu chikobe ndu Ízurelụ. Kfuru yeru mkpuma l'ẹke ẹphe ele ngu ẹnya tẹ mini shi iya tsófuta. Ono bụ ẹge ii-shi mee tẹ mkpuma ono tsófutaru ẹphe mini; k'ọphu ndu Ízurelụ mẹ elu ẹphe a-ngu mini.”

⁹Tọ dọ iya bụ; Mósísu abya ewota mgboro ono l'ifu Ojejoje ẹge o kfuru iya.

¹⁰Mósísu yẹlẹ Érọnu abya achikobe ndu Ízurelụ l'ifu mkpuma ono. Mósísu asụ ẹphe: “Unu ngabẹ nchì nta-a; unubẹ o-kwefuru-íkè phẹ ono.?Bụ t'ẹphe shi lẹ mkpuma-wa kufutaru unu mini tọ?”

¹¹Tọ dọ iya bụ; Mósísu ahalia ẹka iya; chia mgboro ono ugbo labụ l'eli mkpuma ono. Mini eshi lẹ mkpuma ono nwushihu; ndu Ízurelụ; mẹ elu ẹphe angua ya.

¹²Ọlẹ Ojejoje sụru Mósísu yẹlẹ Érọnu: “Keshinu ọphu unu te ekwetadu nk'iya; mbụ mee tẹ ya dọ nsọ l'ẹnya ndu Ízurelụ bẹ unu tee duru-hekwa ẹphe alì ono, ya nuru ẹphe ono.”

¹³Ọwaa bụ mini Meriba; kẹ l'ọo l'ẹke ono bẹ ndu Ízurelụ nọ tsoru Ojejoje uswo; Ojejoje ekoshikwanu ẹphe lẹ ya dọ nsọ.

Ndu Édọmu ajika tẹ ndu Ízurelụ be esweshi l'alì ẹphe

¹⁴Mósísu abya eshi lẹ Kadéshi zia ozi t'e je ezia eze ndu Édọmu; sụ: “Ọwaa bụ iphe nwunne ngu, bụ Ízurelụ kfuru: Unu mawaru egbe iphe-ehuka, byakfutaru ẹphe l'ọ ha.

¹⁵Unu mawaru ẹge nna ẹphe oche phẹ gude jeshia Íjiputu; ẹphe ebua lẹ Íjiputu l'ẹke ono nọo ọdu. Ndu Íjiputu akpaa nna ẹphe ono ẹhu nshinu; bya akpakwaa ya phụ ẹphebedua.

¹⁶Obenu lẹ teke ẹphe rakuru Ojejoje b'ọ nuru olu ẹphe; bya ezia ojozi; yọ bya edufuta ẹphe lẹ Íjiputu. Nta-a bẹ ẹphe nọwa lẹ Kadéshi, bụ mkpukpu, unu l'ẹphe riru ókè-alì.

¹⁷Byiko; hanua t'ẹphe shia alì unu sweta. Ẹphe te eshikwa ẹgu unu sweta; m'ọ bụ ẹke unu gbaru mgbo vayinu; ọphu ọ dudu wẹlu unu, ẹphe e-kuta mini ngua. Ẹphe e-tsoleruphu echi-gbororo sweta. Ẹphe ta aswibakwa l'uzo ẹka-utara; ẹphe ta aswiba l'uzo ẹka-ibyita jeye ẹphe eswekota l'alì unu.”

¹⁸Ọlẹ eze ndu Édọmu sụru iya: “Unu be eswetakwa l'alì ẹphe; ọ dudu bẹ ya e-gudekwa ogu-mbeke byakfuta unu ọgu.”

¹⁹Ndu Ízurelụ asụ iya: “Ẹphe e-shia oje sweta. Ọ -buru l'ẹphe nguru mini unu; ọdo l'ọo elu ẹphe nguru mini unu; ẹphe a-kfua unu ugwo iya. Haaru t'ẹphe gude ọkpa sweta; ẹ tọ dukwa iphe ọdo.”

²⁰Ọlẹ; eze ndu Édọmu sụru t'ẹphe be swetashi. Tọ dọ iya bụ; ndu Édọmu achita unwoke ẹphe l'igwe, bụ ndu ike dọ; jekfushia ndu Ízurelụ ọgu.

²¹Keshinu ophu ndu Édomu te kwedu tẹ ndu Ízurelu sweta l'alì ephe bẹ ndu Ízurelu ghachiru l'ẹke ephe nọ.

Anwuhu Éronu

²²Ndu Ízurelu awu-lihu lẹ Kadéshi tugbua jeye; ephe ejerua l'ugvu Hõru.

²³L'ugvu Hõru ono, nonyabe ókè-alì Édomu bẹ Ojejoje nọ sù Mósisu yẹle Éronu:

²⁴“Éronu bẹ a-nwuhu nù lakfu ndiche iya phẹ. Ẹ to jerudu alì ono, ya nuru ndu Ízurelu ono; kẹ l'unu kwefuru ikè l'ekemu, ya turu lẹ kẹ mini Meriba.

²⁵Duta Éronu yẹle Eliyéza, bụ nwatibe iya t'unu nyihu eli ugvu Hõru.

²⁶Yeshia Éronu uwe iya woru yee Eliyéza, bụ nwa iya; kẹle Éronu a-nodu l'ẹke ono nwuhu lakfu ndiche iya phẹ.”

²⁷Mósisu emee iphe, Ojejoje sùru t'o mee. Ndu Ízurelu anodu ele ephe ẹnya; ephe enyihu eli ugvu Hõru ono.

²⁸Mósisu eyeshia Éronu uwe iya woru yee Eliyéza, bụ nwatibe iya. Éronu anwuhu l'eli ugvu l'ẹke ono. Mósisu yẹle Eliyéza eshi l'eli ugvu ono nyizita.

²⁹Ndu Ízurelu aphulephu lẹ Éronu bẹ nwuhuwaru nù; iphe, bụ onu-ulo Ízurelu araa ẹkwa iya ukporo abalì l'abalì iri.

Ọgú 21

Ndu Ízurelu alu-gbu ndu Áradu

¹Teke onye eze Kénanu, l'achi ndu Áradu; mbụ onye ono, bu l'uzo ohuda nuru lẹ ndu Ízurelu shi l'uzo Atarimu abya; b'o tsoru ndu Ízurelu ogu; kputa ndu ophu o kputaru lẹ ndzụ.

²Ndu Ízurelu eribuaru Ojejoje nte; sù iya: “O -buru l'i woru ndu-a yee ephe l'eka bẹ ephe e-mebyishikota mkpukpu ephe l'o ha.”

³Ojejoje anua iphe ndu Ízurelu kfulu; woru ndu Kénanu ye ephe l'eka. Ephe emee ndu ono; mẹ mkpukpu ephe; yọ buru kpurupyata. Tọ dọ iya bụ; e kulahaa ẹke ono Homa.

Agwọ, e meru l'ope

⁴Ndu Ízurelu abya eshi l'ugvu Hõru tugbua; tsoru uzo, laru Eze Ẹnyimu Uswe; k'ophu ephe e-shi ẹge ono gbangoo Édomu. Ephe ejenyaa; ephe ta duhe ike takota nshi.

⁵Ephe awata okfurushi Nchileke yẹle Mósisu; sù: “?Bụ ngunu kparu iphe unu dufutaru ephe lẹ Íjiputu bya awushi l'echi-egu-wa t'ephe nwushihu? Nri ta nodu l'ẹke-a! Mini ta nọ iya! Ejo nri-a, ephe eriphe-wa bẹ gu-buhuakwaru ephe!”

⁶Tọ dọ iya bụ; Ojejoje achiru ejo agwọ ye; t'ọ byaru ndu Ízurelu ogu. Yọ taa ephe; tagbushia ephe l'igwe.

⁷Ndu Ízurèlu abyakfuta Mósísu bya asụ́ iya: “Èphe mewaru iphe, ò òji; kẹ̀ l'èphe kfurushiru Ojejoje; kfurushia nggubedua. Kfunuru nù Ojejoje; k'òphu oo-wofuru èphe agwọ́ ono.” Ya ndono; Mósísu abya ekfuru nù Ojejoje l'okfu ẹ̀hu ndu Ízurèlu ono.

⁸Ojejoje asụ́ Mósísu: “T'ò meta ẹ̀jo agwọ́ dobe l'eli itso lanù; k'òphu bụ́: onye agwọ́ phụ́ taru; teke o leri ẹ̀nya l'agwọ́ kẹ̀ ope ono; yọ́ dzuru.”

⁹Ya ndono; Mósísu egude ope meta agwọ́; tukobe l'eli itso lanù. Yọ́ bujeru; onye agwọ́ ono taru; o -lewa ẹ̀nya l'agwọ́ ono, e meru l'ope ono; yọ́ dzuru.

Ndu Ízurèlu eje ala Móabu

¹⁰Ndu Ízurèlu atugbua; rua Obótu; bya akpọ́o ụ̀lo-ékwà èphe.

¹¹Èphe eshi lẹ́ Obótu tugbua; je akpọ́o ụ̀lo-ékwà èphe lẹ́ Iye-Abarimu l'echi-ẹ̀gu ono, nọ́ chebe ifu lẹ́ Móabu l'uzo ẹ̀nyanwu-ahata.

¹²Èphe eshi l'ẹ̀ke ono tugbua; rua ọ́kpa-ugvu Zeredu; bya akpọ́be ụ̀lo-ékwà èphe l'ẹ̀ke ono.

¹³Èphe eshikwaphu l'ẹ̀ke ono tugbua je akpọ́be ụ̀lo-ékwà èphe l'azu Ẹ̀nyimu Amónu azu iya ọ́phu; ẹ̀ke ono, nọ́ l'echi-ẹ̀gu, nọ́ kpaa l'ókè-alì ndu Amọ́ru; kẹ̀ l'ọ́o Ẹ̀nyimu Amónu bụ́ ókè-alì ndu Móabu, nọ́kahuru ndu Móabu èphe lẹ́ ndu Amọ́ru.

¹⁴Oo ya meru iphe e kfururu lẹ́ Ẹ̀kwo ògù, Ojejoje; sụ́: “Mkpukpu Wahebu ono, nọ́ lẹ́ Sufa yele nsuda nsuda Ẹ̀nyimu Amónu;

¹⁵mẹ́ lẹ́ mkpọ́-ze mkpọ́-ze ono, nọ́ lẹ́ nsuda nsuda, nọ́ je akpaa lẹ́ mkpukpu Aru; bya anọ́o jeye l'ókè-alì ndu Móabu.”

¹⁶Èphe egbeshi l'ẹ̀ke ono kwaseru bya ejerua Biye, bụ́ iya bụ́ wẹ̀lu ono, Ojejoje sụ́ru Mósísu: “T'ò chikobe ndu Ízurèlu l'ekalanu; tẹ́ ya nù èphe mini t'èphe ngua ono.”

¹⁷Tọ́ ò ò iya bụ́; ndu Ízurèlu agua egvu-wa; sụ́: Nggube wẹ̀lu! Wufuta mini; T'a guru egvu nù iya.

¹⁸O bụ́ wẹ̀lu, bụ́ ndu eze gvuru iya; mbụ́ l'ọ́o ndu a maru ẹ̀pha èphe lẹ́ Ízurèlu bẹ́ turu iya nù. O bụ́ mgboro ndu eze; mẹ́ mgboro nk'èphe; bẹ́ èphe gude tuta ya. Tọ́ ò ò iya bụ́; èphe eshi l'echi-ẹ̀gu jeshia Mátana;

¹⁹shi lẹ́ Mátana lufu lẹ́ Nahalelu; shi lẹ́ Nahalelu lufu lẹ́ Bamotu;

²⁰shi lẹ́ Bamotu lufu lẹ́ nsuda, nọ́ l'alì Móabu lẹ́ mgboro Ugvu Pishiga, bụ́ ẹ̀ke eeshije ele alì, daburu swanmangu.

Ízurèlu alu-gbu Sihonu, bụ́ eze ndu Amọ́ru

(Dit 2:26-37)

²¹Tọ́ ò ò iya bụ́; ndu Ízurèlu ezia ozi t'e je zia Sihonu, bụ́ eze ndu Amọ́ru; sụ́ iya:

²²“T'èphe swetanu l'alì unu. Èphe ta aswibakwa l'ẹ̀gu unu; èphe ta aswiba lẹ́ mgbo vayinu unu. Ọ́phu ọ́ ò ò wẹ̀lu unu, èphe bya l'e-kuta mini ngua. Ọ́ bụ́lephu esu-uzo bẹ́ èphe e-toru jeye èphe eswekota alì unu.”

²³Obenu lẹ Sihonu te kwedu tẹ ndu Ízurelu sweta l'alì iya. Yọ chikobe ndu nk'ia l'ẹphe ha; ẹphe ejekfushia ndu Ízurelu oḡu l'echi-ẹḡu. Ẹphe erulephu mkpukpu Jahazu; yo tso ndu Izurelu oḡu.

²⁴Ndu Ízurelu egude oḡu-mbeke gbua ya; nata iya alì iya ono; shita lẹ Ẹnyimu Amonu je akpaa lẹ Ẹnyimu Jáboku; jeyewaru l'alì ndu Amonu; kẹ l'ókè-alì ndu Amonu b'e gude upho-mkpuma kpua mgburumgburu; yo shihu ike.

²⁵Ndu Ízurelu alutakota mkpukpu ndu Amoru l'ọ ha; buchikota iya; lutakota Heshibonu; mẹ iphe, bu mkpukpu, nọ-pheru iya mgburumgburu.

²⁶Heshibonu bẹ bu mkpukpu Sihonu, eze ndu Amoru. Yẹle onye, shi buru eze ndu Móabu lujeru oḡu; Sihonu alutakota alì iya je akpaa lẹ Ẹnyimu Amonu.

²⁷Oo ya meru iphe ndu ẹvu-egvu aguje; su: “Bya Heshibonu; t'a kpua ya; mbu t'a kpua mkpukpu Sihonu; t'o shihu ike.

²⁸Kẹ l'ọku shi lẹ Heshibonu kpufu; ọku eshi lẹ Sihonu kpufu. O tsuwaru mkpukpu Aru kẹ ndu Móabu; mbu ndu nwe ugvu, nogbaa l'iku Ẹnyimu Amonu.

²⁹Nsho unube ndu Móabu! E mebyishiwari unu; unube ndu anodeje agwa agwa Kemoshu! Unwegirima unwoke unu b'o mewaru; ẹphe agbakashihu lashia alì ọdo. Unwegirima unwanyi unu b'o mewaru; ẹphe abuwari ndu a kpuru lẹ ndzu nu Sihonu, bu eze ndu Amoru.

³⁰Ayi gweekwaru ẹphe egwegwe; tsube lẹ Heshibonu je akpaa lẹ Díbonu. Ẹphe gwewaru ẹphe ogwe ekfu jeye lẹ Nofa; mbu je akpaa lẹ Médebà.”

Ndu Ízurelu alu-gbu Oḡu, bu eze ndu Báshanu

(Dit 3:1-11)

³¹Tọ du iya bu; ndu Ízurelu eburu l'alì ndu Amoru.

³²Mósisu abya ezia ndu e-je ngge lẹ mkpukpu Jáza; ẹphe ejetsulephu; ndu Ízurelu eje alua mkpukpu, nọ iya nu; chikashia ndu Amoru, shi buru l'ẹke ono.

³³Tọ du iya bu; ndu Ízurelu aghakobe shia ọzo ophu shiru jeshia alì Báshanu. Oḡu, bu eze ndu Báshanu achita ndu nk'ia l'ẹphe ha jekfushia ẹphe oḡu lẹ mkpukpu Edereyi.

³⁴Ojejoje asu Mósisu: “Ba atsukwa Oḡu egvu; kele ya wowaru iya ye ngu l'eka; mẹ ndu nk'ia; mẹ alì iya. Mekwaa ya iphe, i meru Sihonu, bu eze, bu lẹ Heshibonu achi ndu Amoru.”

³⁵Ya ndono; ndu Ízurelu egbua Oḡu; gbushia unwegirima iya; mẹ ndu nk'ia l'ẹphe ha; k'ophu bu l'ẹ tọ dudu onye wafuru nu l'ime ẹphe. Ndu Ízurelu anata alì iya nweru.

Ọgú 22

Balaku ezi t'e je ekua Bélamu

¹Ndu Ízurelu atugbua jerua phorokoto alì ndu Móabu; bya akpoo ọlo-ékwà ẹphe l'iku Ẹnyimu Jodanu, nọ chebe ifu lẹ Jériko.

- ²Balaku Zipo apha iphe bu iphe, ndu Izurelu meru ndu Amoru.
- ³Ndu Móabu atsulahaa egvu; kele ndu Izurelu du l'igwe. Ehu erushihu ndu Móabu l'eke ndu Izurelu no.
- ⁴Ndu Móabu ejekfu ndu bu ogurennya ndu Mídiya je asu ephe: “Le nta-a be ikpoto ndu Izurelu-a a-tuko iphe, bu ndu gbaru ephe mgburumgburu lu-gbushikota ege eswi, atukoje eswa, no l'egu taa.” L'oge teke ono bu Balaku Zipo be bu eze ndu Móabu.
- ⁵Yo zia t'e eje ekua Bélamu Beyo, bu onye no le mkpukpu Peto l'ali Amawu le mgboro Enyimu Yufurétusu. Balaku ezia ya; su: “L'o nweru ndu shi Ijiputu lufuta; bya atuko mgboko dzuru. Nta-a be ephe nokwa iya le mgboro.
- ⁶Iphe, ya arọ ngu nta-a bu t'i bya atuaru iya ndu ono onu; ke l'ephe ka iya ike. O nwekwaru ege oo-du; ya alu-gbua ephe; chia ephe l'ali-a. Ishi iya aburu le ya maru l'onye i goru onu be buwa onye a goru onu; onye i turu onu aburu onye a turu onu.”
- ⁷To du iya bu; ndu bu ogurennya ndu Móabu; me ndu bu ogurennya ndu Mídiya egude ugwo, aakfuje t'a gbaa eja jekfushia Bélamu; je ezia ya ozi ono, Balaku ziru ono.
- ⁸Bélamu asu ephe: “Unu radu l'eke-a l'enyashi-a; k'ophu ya a-karu unu iphe, Ojejoje e-kfuru iya.” To du iya bu; Bélamu yele ndu ishi Móabu ono atuko nodu.
- ⁹Nchileke abyakfuta Bélamu bya aja ya; su: “?Bu ndu ole be nggu l'ephe no ono?”
- ¹⁰Bélamu asu Nchileke: “Le Balaku Zipo, bu eze ndu Móabu be ziru iya ozi; su
- ¹¹l'o nweru ndu shi le Ijiputu lufuta bya atuko mgboko dzuru. L'oo te ya bya atuaru iya ndu ono onu; l'o nweru ege oo-du; ya emekputa ephe; chishia ephe l'ali ephe.”
- ¹²Nchileke asu Bélamu: “Be etsokwa ephe je; ba atukwa ndu ono onu; ke l'ephe bukwa ndu a goru onu-oma nu.”
- ¹³Yo rua l'utsu iya; Bélamu alufuta bya ekfuaru ndu ishi ono, ejeru Balaku ozi ono; su ephe: “Unu lashia ali unu; le Ojejoje te kwakwa te ya tsoru unu je.”
- ¹⁴To du iya bu; ndu ishi Móabu ono atugbua lashia je asu Balaku: “Le Bélamu jikakwaru le ya te etsodu ephe.”
- ¹⁵Balaku abya ezifu ndu ishi odo, kaba l'igwe; mbu ndu a ka okwabe ugvu ama le ndu ke mbu phu.
- ¹⁶Ephe abyakfuta Bélamu bya asu iya: “Owaa iphe, Balaku Zipo kfuru. O suru: T'e b'o dukwa iphe, ii-kwe t'o kposhia ngu obya nk'ia.
- ¹⁷Ishi iya aburu le ya a-kwabe ngu ugvu, ha nshinu; bya emeeru ngu iphe, i suru te ya meeru ngu. Byiko; byanu bya atuaru iya ndu-a onu.”
- ¹⁸Bélamu asu ndu ozi Balaku ono: “M'o -ruhuru Balaku bya a-nu iya ulo iya ono, mkpola-ododo waa mkpola-ocha jiru ejiji ono; be ya te emeghatadu iphe Ojejoje, bu Nchileke iya kfuru. Ya te ewofudu iya iphe; ophu ya 'eyekwakwa iya iphe.

¹⁹Unu radu ege ndu ophunanu radujeru phu te ya maru m'o -nweru iphe, Ojejoje e-kfubaa yeru iya.”

²⁰Nchileke abyakfuta Bélamu l'enyashi bya asu iya: “O -buru l'oo oku; be ndu-a byaru ngu ekuku; gbeshi tsoru ephe; oo l'oo iphe, ya suru t'i mee be ii-me nwenkinyi.”

Nkakfu-igara Bélamu ekfu okfu

²¹Bélamu egbeshi l'utsu dozia nkakfu-igara iya tsoru ndu ishi Móabu ono; ephe tugbua.

²²Ole ehu ghuru Nchileke eghughu nshinu l'o tugburu jeshia ono. Ojozi Ojejoje eje akfuchia ya uzo. Teke ono be Bélamu no l'eli nkakfu-igara iya agba eje yeke ndu ozi iya umadzu ebo ayiru.

²³Nkakfu-igara ono aphulephu ojozi Ojejoje ono; l'eke oovudo l'esu-uzo; mifuta ogu-mbeke ya gude l'eka; haa uzo ono swiba l'egbudu. Bélamu echilaha nkakfu-igara ono iphe t'o ghazia ya t'o laphu azu l'uzo.

²⁴Ojozi Ojejoje ono eje evudo l'owere uzo, no le mgbaku mgbo vayinu ebo, upho-mkpuma nogbaa eka labu.

²⁵Nkakfu-igara ono aphulephu ojozi Ojejoje ono; nwuta onwiya laa l'upho-mkpuma ono; nwuta Bélamu okpa tsua l'upho-mkpuma ono; Bélamu echia ya iphe odo.

²⁶Ojozi Ojejoje ono atugbukwaa je evudo l'eke du gbiriri. Eke ono te nwedu uzo, eeshi swia eka-utara; m'o kwanu swia l'eka-ibyita.

²⁷Nkakfu-igara ono aphulephu ojozi Ojejoje ono; bya anmakpuru le mkpuli Bélamu; ehu eghulaha Bélamu eghughu; yo chilaha ya mgboro iya.

²⁸Ojejoje akuha nkakfu-igara ono onu; yo kfuru okfu nu Bélamu; su iya: “?Bu ngunu be ya meru ngu, meru iphe, i chiru iya iphe ugbo eto?”

²⁹Bélamu asu nkakfu-igara ono: “Iphe, ya gude echi ngu iphe be bu l'iime iya eswe. O -buru t'a su le ya gude ogu-mbeke l'eka me ya eworu ngu gbua nta-a.”

³⁰Nkakfu-igara ono asu Bélamu: “?Ya ta budu nkakfu-igara, i nwe enwenwe, i shihawa keshinu uwa gbata jeye ntanu-a.?Ya mejewaru ngu ege-a?” Bélamu asu iya: “Waawa.”

³¹Ya ndono; Ojejoje abya emee t'enya sahu Bélamu. Yo phua ojozi Ojejoje ono l'eke o vudo l'uzo; mifuta ogu-mbeke ya paru l'eka. Bélamu efozita ishi; daa; kpube ifu l'ali.

³²Ojozi Ojejoje ono aji iya; su: “?Bu ngunu meru iphe, i chiru nkakfu-igara ngu iphe ugbo eto-a? Ya byaru te ya bya an-chia ngu uzo; ke l'uzo, i cheberu ifu be gberu nggo l'enya mu.

³³Ugbo eto be nkakfu-igara-wa phuru iya; tochikotaru iya. Ndege e to toduru iya l'uzo; me ya ewowaru ngu gbua nta-a; haa yebedua t'o nodu ndzu.”

³⁴Bélamu asụ ojozi Ojejoje ono: “Ya mewaru iphe, dị ẹji; kele ya ta madu l'i vudo nọ-chia iya ụzo. Oo ya bụ; ọ -buru l'ẹ tọ dudu ngu mma tẹ ya jee; ya alaphu azụ.”

³⁵Ojozi Ojejoje ono asụ Bélamu: “T'o tsoruru ndu ono je; ọle t'ọ bụkwaru iphe, ya suru t'o kfu bẹ oo-kfu nwenkinyi.” Tọ dị iya bụ; Bélamu yele ndu ishi ono, ejeru Balaku ozi ono atugbua; yọ buru ẹphe ejeje.

Bélamu nọ lẹ kẹ Balaku

³⁶Balaku anulephu lẹ Bélamu abyawa; lufu jeshia ya ndzuta lẹ mkpukpu, nọ l'alị Móabu l'oke Ẹnyimu Amónu; mbụ l'ime ime ẹke ókè-alị ono.

³⁷Balaku asụ Bélamu: “Ya ziru ozi, dị ọku-ọku t'a bya ekua ngu t'ị bya.?Buhunu ngunu meru iphe, ẹ tị byakebedu??Bụ lẹ ya ta adudu ike akwabẹ ngu uguvụ tọ?”

³⁸Bélamu asụ Balaku: “O dị mma; ya byawaru. Ọlọbụ;?bulephu iphe dị iya mma bẹ ya e-kfu tọ? O bulekwaphu okfu, Nchileke yeru iya l'ọnu bẹ ya e-kfu.”

³⁹Tọ dị iya bụ; Bélamu etsoru Balaku; ẹphe ejeshia Kiriyatu Huzotu.

⁴⁰Balaku egbushia eswi; mẹ aturu gude gwoo ngweja; bya ahara nọ Bélamu yele ndu ishi ono yele iya yị ono.

Okfu mbụ, Balamu nataru l'ẹka Ojejoje

⁴¹Yo be l'utsu echile iya; Balaku eduta Bélamu; ẹphe atugbua jeshia Bamotu-Bálu; Bélamu eshi l'ẹke ono haru phụ ndu Ízurelu.

Ọgú 23

¹Bélamu asụ Balaku: “Kpụaru iya ẹnya-ngweja ẹsaa. Nnggu akpụtaru iya oke-eswi ẹsaa; waa ebyila ẹsaa.”

²Balaku abya emee ẹge Bélamu kfu. Ẹphe ẹbo egbua oke-eswi; mẹ ebyila ono nanu nanu l'ẹnya-ngweja ono iche l'iche.

³Bélamu asụ Balaku: “Vudo lẹ mgboro ngweja-ukfuru ono tẹ ya tugbua. O nweru ẹge ọo-dụ; Ojejoje abyakfuta iya. Iphe, bụ iphe, o koshiru iya bẹ ya a-kọru ngu-a.” Yọ tugbua jeshia l'eli nwugvu, ẹ-ta adudu iphe, nọ iya nọ.

⁴Nchileke abyakfuta Bélamu. Bélamu asụ Nchileke: “Ya doziwaru ẹnya-ngweja ụzo ẹsaa; bya egbuwa oke-eswi yele ebyila nanu nanu l'ẹnya-ngweja ono ẹphe ẹsaa.”

⁵Tọ dị iya bụ; Ojejoje eye Bélamu okfu l'ọnu sụ iya: “Laphu azụ jekfu Balaku je ezia ya ozi-wa.”

⁶Yo jekfushia Balaku; bya aphụ iya ẹge oovudo lẹ mgboro ngweja-ukfuru ono yele ndu ishi Móabu l'ẹphe ha.

⁷Bélamu ekfulahaa; sụ: “Lẹ Balaku byaru bya eduta iya lẹ Áramu; Eze ndu Móabu; eduta iya l'alị uguvụ ụzo ẹnyanwu-ahata; sụ iya: ‘Tẹ ya tọaru iya unwu Jékoṗu ọnu; ya ekfubyi-a unwu Ízurelu ekfubyi!’

⁸O bụ;?nanụ ẹge ya e-shi t̄a ndu Nchileke ẹ-ta at̄udu ọnu ọnu. ?Nanụ ẹge ya e-shi kfubyia ndu Ojejoje ẹ-te kfubyidu?

⁹Oo l'eli eze mkpuma; bẹ ya anọduje phụ ẹphe. Yọ b̄uru l'eli ugvu; bẹ ya anọduje ele ẹphe ẹnya; mb̄u ndu ono, d̄u iche ono. Ẹphe ta agujeduru onwẹphe eyeru ndu ọhodo.

¹⁰?B̄u onye a-d̄u ike ḡuta ụnwu Jékọpu l'ọgu; mb̄u ndu ha l'ọ b̄u evevee, nọ l'al̄i. Mb̄u;?b̄u onye a-d̄u ike ḡuta nkere-ẹno ụnwu Ízurelu l'ọgu. Tẹ ya nwuhukwa anwuhu onye doberu ẹka ndoo! Tẹ ya lakwaa ẹge ndu doberu ẹka ndoo alajẹ!”

¹¹Balaku as̄u B́elamu: “?B̄u nḡunu b'i meru iya ẹge ono? Ya s̄uru ngu t'ị bya at̄a ndu ọhogo iya ọnu; yo gbe b̄uru ọnu b'ị ḡoru n̄u ẹphe!”

¹²B́elamu as̄u: “?B̄u tẹ ya be kfushi iphe, Ojejoje yeru iya l'ọnu tẹ ya k̄fua t̄o?”

Okfu k'ẹbo, B́elamu nataru l'ẹka Ojejoje

¹³Balaku as̄u B́elamu: “Tsoru iya t'ẹphe je l'ẹke ọdo, ịi-n̄odu phụ ẹphe. Ẹ t̄i ph̄kotakwa ẹphe l'ẹphe ha. Ọ kwa ụphodu l'ime ẹphe bẹ ịi-ph̄u. Shi l'ẹke ono t̄aru iya ẹphe ọnu.”

¹⁴Balaku eduta B́elamu; ẹphe ejeshia l'ẹgu mkp̄kpu Zofimu, nọ l'eli ugvu Pishiga; yọ kp̄ua ẹnya-ngweja ụzo ẹsaa. Ẹphe egbushia oke-eswi yẹle ebyila nanụ nanụ l'ẹnya-ngweja ono iche l'iche.

¹⁵B́elamu as̄u Balaku: “Vudo lẹ mgboro ngweja-ukfuru ono tẹ ya jekfu Ojejoje l'ẹkaphu.”

¹⁶Ojejoje abyakfuta B́elamu; bya eye iya okfu l'ọnu; s̄u: “Laphu az̄u ọdo je ezia Balaku ozi-a.”

¹⁷B́elamu abya ejekfu Balaku; ph̄a ya l'ẹke oovudo lẹ mgboro ngweja-ukfuru ono yẹle ndu ishi Móabu, yẹle iya t̄uko n̄odu. Balaku as̄u B́elamu: “?B̄u nḡunu bẹ Ojejoje kfuru?”

¹⁸B́elamu ekfushilaha; s̄u: “Ngḡube Balaku; gbeshi egbeshi ngabẹ nch̄i! N̄a iphe, ya ekfu; ngḡube nwatibe Zipo.

¹⁹Nchileke ta ab̄kwa madz̄u mmanu; k'ọphu ọo-bya adz̄ulaha; ejo-ire. Ọphu ọ b̄kwanu nwa ndiphe; kẹ t'ọ gbanwee obu iya. ?O kfujewaru okfu; to me iya ẹge o kfuru? ?O kwejeru ụkwa iphe; to medzu ụkwa iphe ọbu t̄o?

²⁰Mb̄u l'agha; ozi, ya nataru b̄kwa tẹ ya ḡoru ndu ono ọnu. Nchileke ḡowaru ẹphe ọnu; ọphu ya ta a-d̄ukwa ike agbanwe iya.

²¹Ẹ t̄o d̄udu iphe, d̄u ẹji, ọ ph̄uru l'ẹhu ụnwu Jékọpu; ọphu ọ d̄udu iphe, ẹ-ta d̄udu mma, ọ ph̄uru l'ẹhu ụnwu Ízurelu. Ojejoje, b̄u Nchileke ẹphe swiru ẹphe ọkpobe eswiru. Ẹphe anọduje at̄u ụzu l'ọ b̄u eze ẹphe.

²²Nchileke; bẹ dufutaru ẹphe lẹ Íjiputu; bya emee ẹphe; ẹphe enweru ọkpehu l'ọ b̄u ats̄u.

²³E te egudeghedu ọgvu gwọta ụnwu Jékoṗu. Ọphu eegudeghedu agwugwo mekata ụnwu Ízureḷu. Nta-a bẹ ee-kfú okfú ẹhu ụnwu Jékoṗu; kfua okfú ẹhu ụnwu Ízureḷu; su: ‘Unu leduduphu iphe, Nchileke meeberu!’

²⁴Ndu Ízureḷu angu-lihuje l'ọ bụ nne agu. Ẹphe anọduje ebu nggada l'ọ bụ agu, ẹ-ta azejedu azeje jeye yọ labushia anụ, o gburu; mbụ jeye; yọ ngua mee-iphe, o guderu.”

²⁵Tọ dụ iya bụ; Balaku asụ Bélamu: “Ba tųkwa ẹphe ọnu ẹ phuu; ọphu ị gọkwaru ẹphe ọnu ẹ phuu!”

²⁶Bélamu asụ Balaku: “?Ya te kfuduru ngu l'oo iphe, Ojejoje kfuru bẹ ya e-me?”

Okfu k'ẹto, Bélamu nataru l'ẹka Ojejoje

²⁷Tọ dụ iya bụ; Balaku asụ Bélamu: “Bya tẹ ya duru ngu je ẹke ọdo. O nweru ike; yọ dụ Nchileke mma t'i shi l'ẹke ono tųaru iya ẹphe ọnu.”

²⁸Balaku eduta Bélamu; ẹphe enyihu ọnonu ugwu Peyọ; mbụ ugwu ono, nọ chebe ifu l'alị, daburu swanmangu ono.

²⁹Bélamu asụ Balaku: “Kpųaru iya ẹnya-ngweja ẹsaa l'ẹke-a; nggu akpųaru iya oke-eswi ẹsaa; ọwaa ebyila ẹsaa.”

³⁰Balaku emee ya ẹge Bélamu sụru t'o mee ya. Ẹphe egbua oke-eswi ono yẹle ebyila ono nanụ nanụ l'ẹnya-ngweja ono iche l'iche.

Ọgú 24

¹Bélamu abya aphua l'iphe, dụ Ojejoje mma bụ t'a gọru ọnu-oma nụ ndu Ízureḷu; o jheduru ọji ẹge ọojijehawa. Iphe, o meru bụ l'o woru ifu ghaa l'uzo echi-ẹgu.

²Bélamu abya apalia ẹnya imeli; phua ndu Ízureḷu l'ẹke ẹphe kpọbegbaaru ọlo-ékwa ẹphe l'ikfu l'ikfu. Ume Nchileke abya iya l'ẹhu;

³yo kfulahaa; sụ: “Ọwaa iphe Bélamu Beyọ l'ekfu; Ọ kwa onye ono, e meru; ẹnya asahụ ono ekfu iya.

⁴Ọwaa okfu, onye ono, anuje okfu, shi l'ẹka Nchileke ono ekfu; mbụ onye ono, aphuje iphe, Ọkaribe-Kakọta-Ike ekoshi ono; mbụ onye ono, adaje kpurumu l'alị; bya aburu onye e meru; ẹnya asahụ iya.

⁵Ẹge ọlo-ékwa ngu amabe mma; nggube Jékoṗu; mbụ ẹke nggube Ízureḷu bu ebubu!

⁶Ọo ẹge nsuda nsuda aduje-a bụ ẹge ọ susaru asusa. Ọ dụ l'ọ bụ mgbabu, a gbaru l'iku ẹnyimu. Ọ dụ l'ọ bụ oshi alowe, Ojejoje yeru l'onwiya; bya adụ l'ọ bụ oshi sida, gvuru l'iku ẹnyimu.

⁷Mini e-shije l'ite-mini Ízureḷu l'atsoshi atsoshi. Ẹphe e-nweru mini nweru k'etsubo iya. Eze ẹphe a-ka eze Agagu. Alị-eze ẹphe bẹ aa-pali eli.

⁸Nchileke dufutaru ẹphe ẹ Ịjiputu; bya emee ẹphe; ẹphe enweru ọkpehu l'ọ bu atsu. Iphe, bu mbakeshi ndu ọphu ẹphe du ashi; be ẹphe e-ripya eripyaa; tsua ọkpu ẹphe yogiriyogiri. Ẹphe e-gude arwa ẹphe nmafushia ẹphe anmafushi.

⁹Ízurelu nmakpuru anmakpuru; zeru l'ọ bu agu. O ze l'ọ bu nne agu; ?bu onye a-du ike kpatsua ya. Te iphe, bu ndu goru unwu Ízurelu onu bukwaru ndu a goru onu. Te iphe, bu ndu turu unu onu bukwaruphu ndu a turu onu.”

¹⁰To du iya bu; ẹhu eghulaha Balaku eghughu l'ẹke Bélamu no. Yo kua ẹka pamu; su Bélamu: “Nta-a be ya kuru ngu t'i bya atuaru iya ndu ọhogu iya onu; yo gbe buru onu b'i goru nu ẹphe ugbo ẹto-a.

¹¹Ngwaa; gude oso gbagbua lashia nk'unu nta-a! Ya shi ría ke te ya kwabe ngu ugvu, ha nshinu; obenu ẹ Ojejoje be nafuwaru ngu ugvu ono.”

¹²Bélamu aji Balaku su iya: “?Ya te kfuduru iya ndu i ziru t'ẹphe bya ekua ya; su:

¹³'M'o -ruhuduru Balaku nu iya ulo iya ono, mkpola-ododo me mkpola-ocha jiru ejiji ono be ya te emeghatakwa iphe, Ojejoje suru te ya mee; ya te egudedu uche k'onwiya l'eme iphe, du mma; m'ọ kwanu iphe, du ẹji. O bulephu iphe, Ojejoje kfuru be ya e-kfu.’

¹⁴Nta-a be ya a-lakfuakwa ndibe iya. O le byakwa te ya nmaaru ngu ọkwa iphe, ndu ono e-mekochaa mee ndibe unu ẹ teke no l'ifu.”

Okfu k'eno, Bélamu nataru l'ẹka Ojejoje

¹⁵To du iya bu; Bélamu efulahaa; su: “?Owaa bu iphe, Bélamu Beyo ekfu; mbu okfu, onye e meru; ẹnya asahu asahu ekfu.

¹⁶Owaa bu okfu, onye ono, anuje okfu, Nchileke ono ekfu; mbu onye ono, maru iphe, shi Okaribe-Kakota-Nu l'ẹka; mbu onye ono, aphuje iphe, Okaribe-Kakota-Ike ekoshi; onye ono, daru kpurumu; bya abuleru-a onye ono, e meru; ẹnya asahu ono.

¹⁷Ya phuru onye ono; ẹ-to budu nta-a. Ya ele onye obu ẹnya; ọle ẹ to nodu ntse. Mkporo eze e-shi l'onu-ulo Jekopu lufuta. Onye eze a-lufuta ẹ Ízurelu. Móabu be ọto-uko okè-alì iya rakaa araka; tuko unwu Sheti l'ophu mebyishia.

¹⁸Ndu Édomu be aa-luta l'ogu; O kwaphu ẹge ono; be aa-luta ndu Séyi, bu ndu ọhogu Ízurelu. Obenu ẹ ndu Ízurelu; be a-nodu aka ike l'eje.

¹⁹Onye ishi e-shi l'onu-ulo Jekopu lufuta; bya emebyishia ndu ọphu wafuru nu ẹ mkpukpu ono.”

²⁰Bélamu abya aphua ndu Amaleku; kfushilaha; su: “Ndu Amaleku bu ivuzo l'iphe bu mbakeshi; obenu l'ẹphe a-buru kpurupyata l'ikperazu.”

²¹Yo bya aphua ndu Kenu; su: “Eke unube ndu Kenu, bu ebubu b'e meru; yo shihu ke dungudungu. Nwamkpu, unu turu; be unu turu l'eli mkpuma.

²²Ole unube ndu Kenu; be aa-lukwa alulu. Ndu Asiriya a-kpuko unu ẹ ndzu.”

²³Bélamu ekfutsua ono; bya asụ: “?Bụ onye a-nọ ndzụ teke Nchileke a-nọdu eme iphe ono?”

²⁴Ugbo-mini e-shi lẹ Kítimu bya; bya emeshia ndu Asiriya yẹle ndu Eba ike. Obenu l'ephebedua a-bụkwaruphu kpurupyata.”

²⁵Tọ dụ iya bụ; Bélamu ekfutsua ẹge ono; gbeshi; yọ bụru iya alala; Balaku atugbua lashia.

Ọgú 25

Ndu Móabu dusweru ndu Ízurelu ụzo

¹A nonyaa lẹ teke ndu Ízurelu bu lẹ nsụda Shitimu; ẹphe awata ome k'enyishi ẹji; ẹphe l'unwanyi ndu Móabu.

²Unwanyi Móabu ono ekuje ndu Ízurelu t'ẹphe tsoru ẹphe je ọgwa nte ẹphe. Ndu Ízurelu l'erije iphe, a gwaru lẹ nte ono; l'abaru nte ndu Móabu ono eja.

³Tọ dụ iya bụ; ndu Ízurelu eworu onwẹphe tugbabe l'agwa Bálụ-Peyọ. E shi ẹge ono; ẹhu awata oghu Ojejoje eghughu l'ẹke ndu Ízurelu nọ.

⁴Ojejoje asụ Mosisu: “Chịta ndu ishi ndu Ízurelu l'ẹphe ha je egbushia l'ifu Ojejoje l'echi oke-eswe; k'ọphu Ojejoje e-wofu ẹhu-eghughu iya, enwu kfukfukfu l'ẹhu ndu Ízurelu.”

⁵Tọ dụ iya bụ; Mosisu asụ ndu ọgbo ikpe ndu Ízurelu: “T'onyenonu l'unu ha gbushia ndu nk'iya, bụ ndu woru onwẹphe tugbabe l'agwa Bálụ-Peyọ ono.”

⁶Teke ono, ndu Ízurelu nọ l'onu Ụlo-Ékwà Ndzuko aragbaa ẹkwa ono; bẹ nwoke Ízurelu lanu dutaru nwanyi Mídiya dubata lẹ nk'iya; l'ẹke Mosisu yẹle ndu Ízurelu l'ẹphe ha ele iya ẹnya.

⁷Finehasu Eliyéza Éronu, bụ onye achijeru Nchileke ẹja aphulephu iphe ono; gbalihu l'ẹke ono, ọha ono kuru ono; je adzuta arwa iya.

⁸Yo tsopyabe nwoke Ízurelu ono bahụ l'ime ụlo-ékwà ono; je eworu arwa ono nmaa ẹphe. Yo shi l'ẹhu kẹ nwoke baa lẹ kẹ nwanyi ono. E shiwaphu ẹge ono; mgbonwu ono ahaa ndu Ízurelu.

⁹Ole ndu mgbonwu ono gburu dukwa ukporo unu madzụ ugbo ẹto.

¹⁰Ojejoje asụ Mosisu:

¹¹“Finehasu Eliyéza Éronu, bụ onye achijeru Nchileke ẹja bẹ mewaru; ẹhu eghubuhu mu eghughu l'ẹke ndu Ízurelu nọ; kẹ l'o wotaru okopho, ya ge ekoru ndu Ízurelu kooru ẹphe; shi ẹge ono mee; ya te gudehe okopho iya ono mee tẹ ndu Ízurelu laa l'iyi.

¹²Ọo ya bụ t'i kfuru Finehasu lẹ yẹle iya gbawaru ndzụ ẹhu-agu.

¹³Ogba-ndzu ono a-buru nk'iya waa k'awa iya phe, bu ndu ophu etso iya nu. Ogba-ndzu ono bu l'ephe a-buru ndu achijeru Nchileke eja gbururu jeyewaru; ke l'o gude okfu-ehu Nchileke iya koo okopho; shi ege ono kfuwa ugwo iphe, du eji, ndu Izurelu meru."

¹⁴Epha nwoke Izurelu ono, e gburu yele nwanyi Midiya ono bu Zimuri Salu. Nna iya; mbu Salu bu onye ishi l'enya-ufu, no l'ikfu Simiyonu.

¹⁵Epha ke nwanyi Midiya ono, e gburu ono bu Kozubi nwatibe Zuru. Nna iya; mbu Zuru bu onye ishi l'enya-ufu ndu Midiya.

¹⁶Ojejoje abya asu Mosisu:

¹⁷"Kpaa ndu Midiya ehu; woru ephe gbushia.

¹⁸Ishi iya aburu l'ephe gude eregede kpaa unubedua ehu; shi le ke nte Balu ono, no le Peyo ono duphua unu uzo. Odo aburu le ke Kozubi, bu nwada onye ishi ndu Midiya; mbu nwunne ndu Midiya ke nwanyi; mbu onye ono, e gburu l'oge teke ono, ke Peyo meru mgbonwu abya ono."

Ōgú 26

Aagụ ndu Izurelu ogu k'ebo

¹Le mgbonwu ono latsuaru be Ojejoje kfuwa Mosisu yele Eliyeza Eronu, bu onye achijeru Nchileke eja; su:

²"Unu gwa ndu Izurelu kpamukpamu ogu l'enya-ufu l'enya-ufu; tsube le ndu nowaru ukporo afa kwaseru; mbu ndu dzuwaru oje ogu le Izurelu."

³Yo buru le baswangu ali Moabu, no l'iku Enyimu Jodanu le mgboro Jeriko be Mosisu yele Eliyeza, bu onye achijeru Nchileke eja nodu kfuwa ndu Izurelu; su ephe:

⁴"Unu gwa ndu Izurelu kpamukpamu ogu; tsube le ndu nowaru ukporo afa kwaseru; mbu ege ono, Ojejoje turu iya Mosisu l'ekemu ono." Owaa ndu Izurelu, shi le Ijiputu lufuta:

⁵Ndu eri ke Rubenu, bu okpara Izurelu bu: Hanoku, metaru ikfu Hanoku; Palu, metaru ikfu Palu;

⁶Hezuronu, metaru ikfu Hezuronu. Kami emeta ikfu Kami.

⁷Ndu ono l'ephe ha tuko buru ndu ikfu Rubenu. Ndu ophu a guru ogu tukoru du ukporo unu madzu ise l'unu madzu tete; l'ukporo madzu ishingwa le madzu iri.

⁸Nwatibe Palu ke nwoke bu Eliyabu.

⁹Unwegirima Eliyabu ndu k'unwoke bu: Nemelu; Detanu; me Ebiramu. O bu Detanu; me Ebiramu-a b'a fotajeru t'ephe buru ishi le Izurelu; ephe etsoru ndu ke Kora; kwefuru Mosisu yele Eronu ikè teke ono, ephe kwefujeru Ojejoje ikè;

- ¹⁰alì asaa ọnu tuko ẹphe lẹ Kora lekota ono. Ndu shi etso iya nù bẹ nwùshihuru nù; teke ono ọku kegbushijeru ọkporo madzù iri l'ẹbo l'umadzu iri ono. Iphe ono aburu iphe alọ ẹka lẹ nchì.
- ¹¹Obenu l'unwu kẹ Kora ta nwùshihukwa.
- ¹²Ndu ikfu Símiyọnu l'ọnu-ufu l'ọnu-ufu ẹphe bụ: Nemẹlu, metaru ndu ufu Nemẹlu; Jaminu, metaru ndu ufu Jaminu; Jakinu, metaru ndu ufu Jakinu;
- ¹³Zera, metaru ndu ufu Zera; mẹ Shawulu, metaru ndu ufu Shawulu.
- ¹⁴Ndu ono tuko buri ndu ikfu Símiyọnu. Ndu ọphu a guru ọgu bẹ dọ ọkporo unu madzù ugbo labù l'unu iri madzù l'ise l'ọkporo madzù iri.
- ¹⁵Ndu ikfu Gádu l'ọnu-ufu l'ọnu-ufu ẹphe bụ: Zefonu, metaru ndu ufu Zefonu; Hagi, metaru ndu ufu Hagi; Shuni, metaru ndu ufu Shuni;
- ¹⁶Ozuni, metaru ndu ufu Ozuni; Éri, metaru ndu ufu Éri;
- ¹⁷Arodi, metaru ndu ufu Arodi; Areli, metaru ndu ufu Areli.
- ¹⁸Ndu ono bẹ tuko buri ndu ikfu Gádu. Ndu ọphu a guru ọgu dọ ọkporo unu madzù ugbo ise l'unu madzù l'ọkporo ise.
- ¹⁹Júda bẹ mọtaru unwoke labù, ẹpha ẹphe bụ Ẹru; mẹ Onanu. Ọle ẹphe ẹbo nwùshihuru l'alì Kénanu.
- ²⁰Ndu kẹ ikfu Júda l'ọnu-ufu l'ọnu-ufu ẹphe bụ: Shela metaru ndu ufu Shela; Pérezu emeta ndu ufu Pérezu; mẹ Zera, metaru ndu ufu Zera.
- ²¹Unwu kẹ Pérezu bụ: Hézuronu, metaru ndu ufu Hézuronu; mẹ Hamulu, metaru ndu ufu Hamulu.
- ²²Ndu ono tuko buri ndu ikfu Júda. Ndu ọphu a guru ọgu dọ ọkporo unu madzù ugbo tete l'unu madzù iri lẹ nanù l'ọkporo madzù ise.
- ²³Ndu ikfu kẹ Ísaka l'ọnu-ufu l'ọnu-ufu bụ: Tola, metaru ndu ufu Tola; Puwa, metaru ndu ufu Puwa;
- ²⁴Jashubu, metaru ndu ufu Jashubu; mẹ Shimuronu, metaru ndu ufu Shimuronu.
- ²⁵Ndu ono bẹ tuko buri ndu ikfu kẹ Ísaka. Ndu ọphu a guru ọgu dọ ọkporo unu madzù ugbo ẹsato l'ọkporo madzù ugbo iri l'ise.
- ²⁶Ndu ikfu kẹ Zébulonu l'ọnu-ufu l'ọnu-ufu ẹphe bụ: Sẹredu, metaru ndu ufu Sẹredu; Elonu, metaru ndu ufu Elonu; mẹ Jahulelu, metaru ndu ufu Jahulelu.
- ²⁷Ndu ono tuko buri ndu ikfu Zébulonu. Ndu ọphu a guru ọgu dọ ọkporo unu madzù ugbo ẹsaa l'unu madzù iri lẹ nanù l'ọkporo madzù ise.
- ²⁸Ndu ikfu kẹ Jósefu l'ọnu-ufu l'ọnu-ufu ẹphe bụ: Manáse; mẹ Ífuremu.
- ²⁹Unwu kẹ Manáse bụ: Makiya, metaru ndu ufu Makiru. Makiru bụ nna Gíledu. Gíledu aburu iya metaru ndu Gíledu.

- 30 Ụnwu Gíledu bụ: Iyeza, metaru ndu ufu Iyeza; Helẹku, metaru ndu ufu Helẹku;
- 31 Asurelu, metaru ndu ufu Asurelu; Shékemu, metaru ndu ufu Shékemu;
- 32 Shemida, metaru ndu ufu Shemida; me Hefa, metaru ndu ufu Hefa.
- 33 Zelofehadu Hefa ta mutadu nwata nwoke. O bu unwanyi b'ọ mushiru. Epha unwanyi ono, o mushiru ono bu Mahula; Nówa; Hógula; Milika; me Tíza.
- 34 Ndu ono tuko buru ndu eri Manáse. Ndu ophu a guru ogu du ukporo unu madzu ishingu l'unu madzu iri le nanu l'ukporo madzu iri l'ise.
- 35 Ụnwu ke Ifuremu l'onu-ufu l'onu-ufu bu: Shutela, metaru ndu ufu Shutela; Beka, metaru ndu ufu Beka; waa Tahanu, metaru ndu ufu Tahanu.
- 36 Ụnwu Shutela bu Eranu, metaru ndu ufu Eranu.
- 37 Ndu ono be tuko buru ndu ikfu Ifuremu. Ndu ophu a guru ogu du ukporo unu madzu eno l'unu madzu l'ukporo madzu ise. Ndu ono tuko buru ndu eri Jósefu l'onu-ufu l'onu-ufu.
- 38 Ndu ikfu ke Bénjaminu bu: Béla, metaru ndu ufu Béla; Ashibelu, metaru ndu ufu Ashibelu; Ahiramu, metaru ndu ufu Ahiramu;
- 39 Shefufamu, metaru ndu ufu Shefufamu; waa Hufamu, metaru ndu ufu Hufamu.
- 40 Ụnwu Béla bu: Arudu; me Námanu. Arudu, bu iya metaru ndu ufu Arudu; Namanu aburu iya metaru ndu ufu Namanu.
- 41 Ndu ono tuko buru ndu ikfu Bénjaminu l'onu-ufu l'onu-ufu ephe. Ndu ophu a guru ogu du ukporo unu madzu ugbo ise l'unu madzu iri l'eno.
- 42 Ndu ikfu ke Dánu l'onu-ufu l'onu-ufu ephe bu: Shuhamu, metaru ndu ufu Shuhamu. Ndu ono tuko buru ndu ikfu Dánu l'onu-ufu l'onu-ufu ephe.
- 43 Ephe tuko buru ndu ufu Shuhamu. Ndu ophu a guru ogu du ukporo unu madzu ugbo esato l'unu madzu.
- 44 Ndu ikfu ke Ásha bu: Imuna metaru ndu ufu Imuna; Ishivi metaru ndu ufu Ishivi; waa Beríya, metaru ndu ufu Beríya.
- 45 Ụnwu Beríya bu: Heba, metaru ndu ufu Heba; waa Malikelu, metaru ndu ufu Malikelu.
- 46 O bu nwata nwanyi lanu be Ásha mutaru. Epha nwata ono bu Séra.
- 47 Ndu ono tuko buru ndu ikfu Ásha. Ndu ophu a guru ogu du ukporo unu ugbo ishingu l'unu madzu iri l'eto l'ukporo madzu iri.
- 48 Ndu bu ndu eri Náfutali l'onu-ufu l'onu ephe bu: Jahuzelu, metaru ndu ufu Jahuzelu; Guni, metaru ndu ufu Guni;
- 49 Jeza, metaru ndu ufu Jeza; waa Shilemu, metaru ndu ufu Shilemu.

⁵⁰Ndu ono tuko buru ndu ikfu Náfutali l'onu-ufu l'onu-ufu ephe. Ndu ophu a guru ogu du ukporo unu madzu ugbo ise l'unu madzu iri l'eto l'ukporo madzu iri.

⁵¹Iphe, ndu Ízurelu kpakoru du aburu ukporo unu madzu ugbo ukporo eto l'ukporo unu madzu iri l'ise l'unu madzu eno l'ukporo madzu ishingui l'umadzu iri.

Ndu Ízurelu awa ali ono, ephe eje eburu ono

⁵²Ojejoje asu Mosisu:

⁵³“Oo ndu-a be aa-washiru ali ono t'o buru okè-ipe, ephe ketaru. Ndu nonu e-keta l'ege ephe ha l'onu-ogu.

⁵⁴Ndu ha nshinu be ii-we ali, ha nshinu. Ndu ophu ha nwanshi; be ii-we ali, ha nwanshi. Ndu ophu nonu e-keta l'ege ephe ha l'onu-ogu.

⁵⁵Ali ono bu enwa be aa-tu gude washia ya. Aa-wa iya l'ikfu l'ikfu; ndu ophu nonu; ephe eketa okè iya nk'ephe l'ikfu nk'ephe.

⁵⁶O bu enwa be aa-tu gude washiaru ndu ophu ha nshinu; me ndu ophu ha nwanshi ali ono.”

Aagu eri Livayi ogu

⁵⁷Owaa ege e gude gua ndu ikfu ke Livayi l'onu-ufu l'onu-ufu: Geshonu metaru ndu ufu Geshonu; Kohatu, metaru ndu ufu Kohatu; Merari emeta ndu ufu Merari.

⁵⁸Ndu owaa be bukwaphu ndu ikfu Livayi: Ndu ufu Libini; ndu ufu Hiburunu; ndu ufu Mahuli; ndu ufu Mushi; me ndu ufu Kora. Kora bu iya metaru Amuramu.

⁵⁹Epha nyee Amaramu bu Jekobedu, bu nwatibe Livayi. Jekobedu bu nwata nwanyi, a mutaru Livayi le Ijiputu. Ndu o mutaru Amuramu bu Eronu; me Mosisu; waa Miriyamu, bu nwanne ephe ke nwanyi.

⁶⁰Erону bu nna Nadabu; Abihu; Eliyza; waa Itama.

⁶¹Nadabu yele Abihu be nwuhuru nu teke ephe gude oku, e-ta dudu nsu kporu Ojejoje ngweja oku.

⁶²Ndu a guru ogu l'eri Livayi; mbu unwoke ephe, nowaru shita l'onwa lanu kwaseru be kpakoru du ukporo unu madzu ugbo labu l'unu madzu iri l'esaa l'ukporo madzu iri. E ta gudu ephebedua teke a guru ndu Ízurelu ndu ophunanu; ke l'e te kevuduru ephe okè le Ízurelu.

⁶³Ndu ono bu ndu Mosisu yele Eliyza, bu onye achijeru Nchileke eja guru ogu; mbu ndu ono, guru ndu Ízurelu ogu le baswangu ali Moabu l'iku Enyimu Jodanu le mgboro Jeriko.

⁶⁴Ndu ono ta dudu l'ephe ha, tso le ndu ophu Mosisu yele Erону, bu onye achijeru Nchileke eja guru ogu teke ono, ephe guru ndu Ízurelu l'echi-egu ono.

⁶⁵Ishi iya aburu lẹ Ojejoje sūru ndu Ízurèlu ono l'ẹphe nwuhufutaje l'echi-ẹgu ono. Ẹ tọ dudu m'oo onye lanu, phoduru nu l'ime ndu ono; a gufu Kálebu Jefune yele Jóshuwa Nunu.

Ógú 27

Unwada Zelofehadu ekfu t'a nu ẹphe òkè-alì nna ẹphe

(Ógú 36:1-12)

¹Unwada Zelofehadu ejerua l'onu ọlo-ékwa ndzuko. Zelofehadu l'onwiya bu nwatibe Hefa; Hefa aburu nwatibe Giledu; Giledu aburu nwatibe Makiru; Makiru aburu nwatibe Manase. Ndu ono bu ndu eri Manase. Manase aburu nwatibe Josefu. Epha unwada Zelofehadu ono bu: Mahula; Nowa; Hogula; Milika; waa Tiza.

²Unwada Zelofehadu ono abya evudo Mosisu l'ifu; me le Eliyeza, bu onye achijeru Nchileke eja; me l'ifu ndu ishi; me l'ifu ndu Ízurèlu kparamkparamu l'onu Ọlo-Ékwà Ndzuko; kfulahaa; su:

³"Nna ẹphe be nwuhuru l'echi-ẹgu. Ọle; ẹ to tsokwa ndu ono, chikoberu onwẹphe tso Ojejoje okfu ono; mbu ndu otu Kora. O kwa k'iphe, du eji, o metaru l'onwiya b'o gude nwuhu; to muta unwoke.

⁴?Bu kele nna ẹphe ta mutadu nwata nwoke meru iphe epha iya e-chihu to? T'a hekwa-a ẹphe okè l'ẹke ndu nna ẹphe no."

⁵Tọ du iya bu; Mosisu ewota okfu unwada Zelofehadu ono pakfu Ojejoje.

⁶Ojejoje asu Mosisu:

⁷"Le unwada Zelofehadu kfuru iphe, gbaru nu. Unu shi l'okè-iphe ndibe nna ẹphe woru iphe nu ẹphe t'ẹphe nweru. Unu nu ẹphe okè-iphe, ruberu nna ẹphe t'o buru nk'ẹphe.

⁸Kfuaru ndu Ízurèlu su ẹphe-a: 'O -buru le nwoke nwuhuru; to muta nwata nwoke; t'e wotaje okè, ruberu iya nu nu nwatibe iya ke nwanyi.

⁹O -buru l'onye obu ta mutadu nwa-nwanyi; t'e wotaje okè, ruberu iya nu nu unwunne iya ke nwoke t'o buru iphe ẹphe.

¹⁰Teke obu l'ẹ to nwedu unwunne nwoke; t'e woru okè ono, ruberu iya nu ono nu unwunne nna iya ẹphe ke unwoke t'o buru nk'ẹphe.

¹¹O -buru le nna, muru onye ono te nwedu unwunne nwoke; t'e woru okè, ruberu iya nu nu ndu ẹphe l'iya bu okpobe abubu t'o buru iphe ẹphe. Iphe ono bu ome-l'alì, a toru okpa iya doberu ndu Ízurèlu; ẹge Ojejoje turu iya Mosisu l'ekemu.' "

Aafota Jóshuwa t'o no-chia ẹnya Mosisu

(Dit 31:1-8)

¹²Tọ du iya bu; Ojejoje asu Mosisu: "T'o nyihu eli ugvu Abarimu-a je anodu phukota alì ono, ya nuru ndu Ízurèlu ono.

¹³I -phutsule iya phụ; bẹ ịi-nwụhu lakfushia ndibe unu; ẹge ono nwunne ngu; mbụ Éronu jeru iya ono.

¹⁴Iphe, kparu iya nụ aburu l'unu kwefuru íkè l'okfu iya teke ono, ndu Ízurelu gujeru aphụ ịe mgboro mini ono, nọ l'echi-egu Zinu ono. Unu ta dụ ike dobe iya nsọ l'anya ẹphe.” (Mini ono bụ mini Meriba, nọ ịe Kadéshi l'echi-egu Zinu.)

¹⁵Mósisu asụ Ojejoje:

¹⁶“Tẹ Ojejoje; mbụ Nchileke ọphu gude ndzụ onyemonye fọta nụ onye a-nọdu edu ndu Ízurelu.

¹⁷Onye e-vutajeru ẹphe ụzo l'ejeje; mę l'alala; mbụ onye a-nọdu edu ẹphe l'eje ejeje; l'ala alala; tẹ ndibe nggube Ojejoje ta adushi l'ọ bụ aturu, ẹ-te nwedu onye eche iya nụ.”

¹⁸Tọ dụ iya bụ; Ojejoje asụ Mósisu: “Duta Jóshuwa Nunu, bụ onye Ume kẹ yẹbe Ojejoje nọ l'ẹhu; byibe iya ẹka l'ishi.

¹⁹Duru iya t'o je evudo Eliyéza, bụ onye achijeru Nchileke ẹja l'ifu; mę l'ifu ndu Ízurelu kparamu; nggu anọdu ndu ono l'ifu woru ozi ono ye iya l'ẹka.

²⁰Haru ike nke ngu ye iya l'ẹka; k'ọphu iphe, bụ ndu Ízurelu l'ẹphe ha a-nọdu anuru iya okfu.

²¹Tẹ Jóshuwa vudo Eliyéza, bụ onye achijeru Nchileke ẹja l'ifu. Eliyéza egude ido urimu jee ajịta ajị l'ifu Ojejoje t'ọ maru iphe, o kpeburu l'okfu ẹhu iya. Yọ buru iphe, Jóshuwa sụru tẹ ndu Ízurelu mee bẹ ẹphe e-meje. Ọ -sụ tẹ ndu Ízurelu tugbua; ẹphe atugbua; ọ -sụ t'ẹphe bata yẹle ẹphe atuko bata.”

²²Mósisu emee ẹge Ojejoje kfuru iya. Yo duta Jóshuwa kfube Eliyéza, bụ onye achijeru Nchileke ẹja l'ifu; mę l'ifu edzudzu ọha ndu Ízurelu.

²³Ya ndono; yo byibe Jóshuwa ẹka l'ishi woru ozi ono ye iya l'ẹka ẹge Ojejoje kfuru shita l'ẹka Mósisu.

Ọgú 28

Ngweja kẹ mbọku-mbọku

(Awụ 29:38-46)

¹Ojejoje asụ Mósisu:

²“Turu ekemu nụ ndu Ízurelu; sụ ẹphe: ‘Unu leta ẹnya nuje iya ngweja, ruberu iya nụ; mbụ nri, e gude egworu iya ngweja-ọku, mkpọ iya dụ iya mma. Unu nuje iya ẹya l'ògè iya.’

³Kfuaru ẹphe ẹge-a: ‘Owaa ngweja-ọku, unu e-gwoje nụ Ojejoje: unwu ebyila labu, gbatsuaru afa, ẹ te nwedu ntupo l'ẹhu. Unu gwoje iya mbọku-mbọku t'ọ buru ngweja-ukfuru, unu a-nọduje egwo tekenteke.

⁴Unu gbujee ebyila lanu l'utsu; unu egbua ebyila lanu l'urenyashi.

⁵Unu yeje iya ngweja nri gwoo; mbụ ụzo lanụ l'ụzo iri nkwo-ẹka ntụ akpe; bya agwọkobe iya nkere-eno ekpemu manụ, a pyishiru l'olivu.

⁶Oo ya bu ngweja-ukfuru, unu a-nọduje egwo tekenteke, bu iya bu ege a turu iya dobe le Ugvu Sáyinayi; mbụ ngweja-ọku, mkpọ iya dụ Ojejoje mma.

⁷Unu -gbua ebyila lanụ; unu eyekobe iya ngweja-mee gwoo; mbụ nkere-eno ekpemu mee. Oo l'eke-du-nsọ be unu a-gbashijeru Ojejoje ngweja-mee ono; mbụ mee, shihuru ike.

⁸Unu egbua ebyila lanụ l'urenyashi; yekobekwa iya phụ ngweja nri; me ngweja-mee ege ono, o du le k'utsu ono. Unu gwoo ya t'ọ buru ngweja-ọku, mkpọ iya dụ Ojejoje mma.

Ngweja ke mboku otu-ume

⁹“ ‘A -bya le mboku otu-ume; unu gbuje ebyila labu, gbatsuaru afa, ntupo e-ta nodu l'ehu gude gwoo ngweja; unu egude ụzo labu le nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ụzo iri gwokobe iya manụ gude gwoo ngweja nri. Unu eyekobe iya ngweja-mee, etsoje iya nu.

¹⁰Ono bu ngweja-ukfuru, unu e-gwoje mboku otu-ume; yekwaru ngweja-ukfuru, eegwoje tekenteke ye le ngweja-mee, etsoje iya nu.

Ngweja k'onwa ophungu

¹¹“ ‘O rujee mboku mbu l'onwa; unu egwooru Ojejoje ngweja-ukfuru. Unu gudeje unwu oke-eswi labu; me ebyila lanu; me unwu ebyila esaa, gbatsuaru afa, ntupo e-ta nodu l'ehu gude gwoo ngweja ono.

¹²Unu -gbua oke-eswi ono nanu be unu e-yekobeje iya ngweja nri gwoo; mbụ ụzo eto l'ime nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ụzo iri; bya agwokobe iya manụ. Unu -gbua ebyila ono; unu eyekobe iya ngweja nri gwoo; mbụ ụzo labu le nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ụzo iri, a gwokoberu manụ.

¹³Unu -gbua nwebyila lanu; unu eyekobe iya ngweja nri gwoo; mbụ ụzo lanu l'ụzo iri nkwo-ẹka akpe, e gweru egwegwe; gwokobe iya manụ. Ono bu ngweja-ukfuru; mbụ ngweja-ọku, mkpọ iya dụ Ojejoje mma.

¹⁴Ngweja-mee, e-tsojeru iya nu bu: unu -gbua oke-eswi; unu eyekobe iya nkere-ebo ekpemu mee. O -buru ebyila; unu eyekobe iya nkere-eto ekpemu mee gwoo. Unu -gbua nwebyila; unu e-yekobe iya nkere-eno ekpemu mee gwoo. Ono aburu ngweja-ukfuru, unu e-gwoje l'onwa l'onwa; afa gbaa mgburumburu.

¹⁵Unu gbuje mkpi lanu gude gwoo ngweja iphe, du eji nu Ojejoje; a gufukwa ngweja-ukfuru, eegwoje tekenteke ye le ngweja-mee, etsoje iya nu.

Aji Esweta

(Liv 23:5-14)

¹⁶“ ‘Mboku ke iri l'eno l'onwa mbu bu Aji Esweta ke Ojejoje.

- ¹⁷Mbọku kẹ iri l'ise l'onwa mbụ ono bẹ bụ aji. Ujiku ẹsaa bẹ unu a-takọtaje buredi, ẹ-te ekodu ekoko.
- ¹⁸Mbọku mbụ, unu wataru aji ono bẹ unu e-nwejeru ndzuko, ọ nso. Tẹ b'ọ dukwa ozi, unu e-jeje mbọku ono lẹ phuu.
- ¹⁹Unu gwoje ngweja-ọku; mbụ ngweja-ukfuru nọ Ojejoje. Unu gudeje unwu oke-eswi labụ; ebyila lanụ; mẹ unwu ebyila ẹsaa, gbatsuaru afa, ntupo ẹ-ta nọdu l'ẹhu gude gwoo ya.
- ²⁰Ngweja nri, e-yekobeje l'oke-eswi lanụ gwoo bụ ọzo ẹto lẹ nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ọzo iri; bya agwọkobe iya manụ. Teke ọ bụ ebyila lanụ; unu eyekobe iya ọzo labụ lẹ nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ọzo iri; bya agwọkobe iya manụ.
- ²¹Yọ buru ọzo lanụ l'ọzo iri bẹ unu e-gwoje l'ishi unwu-ebyila ono nanụ nanụ ẹphe ẹsaa.
- ²²Unu e-gbukwaaphu mkpi lanụ gude gwoo ngweja iphe, ọ ẹji; shi ẹge ono kfuà ọgwo iphe, ọ ẹji unu.
- ²³“ ‘Unu a-tukojẹ ngweja ono gwokota; yekobe lẹ ngweja-ukfuru ono, eegwoje l'utsu, bụ iya bụ ngweja ono, eegwoje tekenteke ono.
- ²⁴Ọ bụ ẹge ono bẹ unu a-nọduje egwo ngweja ono mbọku-mbọku abalị ẹsaa ono; t'ọ buru ngweja nri; mbụ ngweja-ọku, mkpọ iya ọdu Ojejoje mma. Unu gwoje ngweja ono yekobe lẹ ngweja-ukfuru ono, unu egwoje tekenteke ono; mẹ ngweja-mẹe, etsoje iya nụ.
- ²⁵O -rua mbọku kẹ ẹsaa; unu nweru ndzuko, ọ nso; t'ẹ b'ọ dukwa ozi, eejẹ ejeje, unu e-je mbọku ono.

Ajị Ídzù

- ²⁶“ ‘Mbọku, unu eme k'akpuru iphe mbụ unu; unu nwejeru ndzuko, ọ nso; tẹ b'ọ dukwa ozi, eejẹ ejeje, unu e-jeje mbọku ono. Mbọku ono; bẹ unu a-nujẹ Ojejoje akpuru iphe ọphungu unu lẹ teke unu agba Ajị Ídzù.
- ²⁷Unu gwoo ngweja-ukfuru; mbụ ngweja, mkpọ iya ọdu Ojejoje mma. Unu gbujẹ unwu oke-eswi ẹbo; waa ebyila lanụ; mẹ unwu-ebyila ẹsaa, gbatsuaru afa gude gwoo ngweja ono.
- ²⁸Ngweja nri, e-yekobeje l'oke-eswi lanụ bụ ọzo ẹto lẹ nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ọzo iri, a gwọkoberu manụ. Teke ọ bụ ebyila; unu yekobe iya ọzo ẹbo lẹ nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ọzo iri, a gwọkoberu manụ.
- ²⁹Yọ buru ọzo lanụ lẹ nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ọzo iri; bya agwọkobe iya manụ bẹ unu e-yekobeje l'unwu-ebyila ono nanụ nanụ gwoo ẹphe ẹsaa.
- ³⁰Unu gbujẹ mkpi lanụ gude kfuà ọgwo iphe, ọ ẹji, unu meru.
- ³¹Unu tukojẹ ngweja ono l'ọ ha gwokotaje; yekoberu ngweja-ukfuru ono, unu egwoje tekenteke; mẹ ngweja nri ono, etsoje iya nụ ono; mẹ ngweja-mẹe ono, etsoje iya nụ

ono. Olee; t'unu kwabekwa enya phụ l'ẹ t'ọ dudu anụ ono, nweru ẹke ntupo nọ iya l'ẹhu.

Ọgú 29

Ajị Ụpyoku

(Liv 23:23-25)

¹“ Lẹ mbọku mbụ l'ọnwa ẹsaa bẹ unu e-nwejeru ndzuko, dụ nsọ; t'ẹ b'ọ dukwa ozi, unu e-jeje mbọku ono. Mbọku ono bụ mbọku, unu e-gbuje ụpyoku.

²Unu e-gwo ngweja-ukfuru; mbụ ngweja, mkpọ iya dụ Ojejoje mma. Unu egbua nwa oke-eswi lanụ; waa ebyila lanụ; mę unwu-ebyila ẹsaa, gbatsuaru afa, ẹ-ta dudu ẹke ntupo nọ iya l'ẹhu gude gwoo ngweja ono.

³Ngweja nri, e-tsoje iya nụ bụ ntụ akpe, a gwọkoberu manụ. Oke-eswi ono bẹ unu e-yekobeje ụzo ẹto lẹ nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ụzo iri; bya agwọkobe iya manụ. Ebyila ono bẹ unu e-yekobeje ụzo labụ lẹ nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ụzo iri, a gwọkoberu manụ.

⁴A -bya l'unwu-ebyila ẹsaa phụ; nanụ bẹ unu e-yekobeje ụzo lanụ l'ime nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ụzo iri; gwọkobe iya manụ.

⁵Unu egbua mkpi lanụ gude gwoo ngweja iphe, dụ ẹji; shi iya kfua ụgwo iphe-ẹji, unu meshiru.

⁶Unu a-tụkoje ngweja ono l'ọ ha l'egwo; yekoberu ngweja-ukfuru phụ, eegwoje mę ọnwa fua phụ; mę kẹ mbọku-mbọku yele ngweja nri; mę ngweja-męe, etsoje iya nụ; l'ẹge a tọru ọkpa iya; mbụ ngweja-ọku, mkpọ iya dụ Ojejoje mma.

Mbọku ọkfu ụgwo iphe, dụ ẹji

(Liv 23:26-32)

⁷“ Lẹ mbọku k'iri l'ọnwa ẹsaa ono bẹ unu e-nwejeru ndzuko, dụ nsọ. Mbọku ono bẹ unu a-swije aswisi; haa ori nri; ọphu ọ dukwa ozi, unu e-je mbọku ono.

⁸Unu egwoo ngweja-ukfuru nụ Ojejoje; mbụ ngweja, mkpọ iya dụ mma. Unu gbua nwa oke-eswi lanụ; mę ebyila lanụ; mę unwu-ebyila ẹsaa, gbatsuaru afa, ẹ-te nwedu ntupo, nọ iya l'ẹhu gude gwoo ngweja ono.

⁹Ngweja nri, e-tsojeru iya nụ bụ ntụ akpe, a gwọkoberu manụ bẹ unu e-gudeje gwoo ya. Oke-eswi ono bẹ unu e-yekobeje ụzo ẹto lẹ nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ụzo iri. Ebyila ono bẹ unu e-yekobeje ụzo labụ lẹ nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ụzo iri.

¹⁰A -bya l'unwu-ebyila ẹsaa phụ; nanụ bẹ unu e-keje nkwo-ẹka ntụ akpe ụzo iri; wota ụzo lanụ gude gwoo ya.

¹¹Unu gbua mkpi lanụ gude gwoo ngweja iphe, dụ ẹji; a gufukwa ngweja iphe, dụ ẹji, eegwoje gude kfua ụgwo iphe, dụ ẹji; mę ngweja-ukfuru ono, eegwoje tekenteke ono; yele ngweja nri, etsoje iya nụ; mę ngweja-męe, etsojekwa iya phụ.

Ajị Mkpù

(Liv 23:33-43; Dit 16:13-17)

- 12“ ‘Lẹ mbọku k'iri l'ise l'onwa ẹsaa; bẹ unu e-nwejeru ndzuko, ọ nso; t'ẹ b'ọ ọkwa ozi, shihuru ike; unu e-jeje mbọku ono. Unu gbaaru Ojejoje Aji Mkpù abali ẹsaa.
- 13Unu e-gwo ngweja-ukfuru; mbụ ngweja-ọku, mkpọ iya ọ Ojejoje mma. Unu gbua unwu oke-eswi iri l'ẹto; mẹ ebyila labụ; waa unwu ebyila iri l'ẹno, gbatsuaru afa, ẹ-te nwedu ntupo gude gwoo ngweja ono.
- 14Ngweja nri, e-tsoje iya nù bụ ntụ akpe, a gwọkoberu manụ bẹ unu e-gudeje gwoo ya. Unwu oke-eswi ono nanụ ẹphe iri l'ẹto bẹ unu e-yekobeje ọzo ẹto lẹ nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ọzo iri; bya agwọkobe iya manụ. Ebyila labụ phụ; nanụ iya bẹ unu e-yekobe ọzo ẹbo lẹ nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ọzo iri; gwọkobe iya manụ.
- 15Unwu ebyila iri l'ẹno phụ; nanụ nanụ bẹ unu e-yekobeje ọzo lanụ lẹ nkwo-ẹka ntụ akpe, e keru ọzo iri, a gwọkoberu manụ.
- 16Unu egbua mkpi lanụ gude gwoo ngweja iphe, ọ ẹji; a gufukwa ngweja-ukfuru ono, unu egwoje tekenteke yẹle ngweja nri, etsoje iya nù; mẹ ngweja-mẹe, l'etsojekwa iya phụ.
- 17“ ‘O -rua mbọku k'ẹbo; unu egbua unwu oke-eswi iri l'ẹbo; mẹ ebyila labụ; waa unwu ebyila iri l'ẹno, gbatsuaru afa, ẹ-to nwedu ntupo gude gwoo ngweja ono.
- 18A bya l'unwu oke-eswi ono yẹle ebyila ono; mẹ unwu ebyila ono l'ẹphe ha; unu yekobeje iya ngweja nri, etsoje iya nù; mẹ ngweja-mẹe, etsoje iya nù; mbụ ẹge a tų-buru iya.
- 19Unu egbua mkpi lanụ gude gwoo ngweja iphe, ọ ẹji; a gufukwa ngweja-ukfuru ono, unu egwoje tekenteke yẹle ngweja nri, etsoje iya nù; mẹ ngweja-mẹe, etsojekwa iya phụ.
- 20“ ‘O -rua mbọku k'ẹto; unu egbua unwu oke-eswi iri lẹ nanụ; mẹ ebyila labụ; mẹ unwu ebyila iri l'ẹno, gbatsuaru afa, ẹ-to nwedu ntupo gude gwoo ngweja ono.
- 21A bya l'unwu oke-eswi ono yẹle ebyila ono; mẹ unwu ebyila ono l'ẹphe ha bẹ unu e-yekobeje ngweja nri, etsoje iya nù; mẹ ngweja-mẹe, etsoje iya nù; ẹge a tų-buru iya.
- 22Unu egbua mkpi lanụ gude gwoo ngweja iphe, ọ ẹji; a gufukwa ngweja-ukfuru ono, unu egwoje tekenteke yẹle ngweja nri, etsoje iya nù; mẹ ngweja-mẹe, etsojekwa iya phụ.
- 23“ ‘O -rua mbọku k'ẹno; unu egbua unwu oke-eswi iri; mẹ ebyila labụ; mẹ unwu ebyila iri l'ẹno, gbatsuaru afa, ẹ-ate nwedu ntupo gude gwoo ngweja ono.
- 24A bya l'unwu oke-eswi ono yẹle ebyila ono; mẹ unwu ebyila ono l'ẹphe ha; unu yekobeje iya ngweja nri; mẹ ngweja-mẹe, l'etsoje iya nù; ẹge a tų-buru iya.
- 25Unu egbua mkpi lanụ gude gwoo ngweja iphe, ọ ẹji; a gufukwa ngweja-ukfuru, unu egwoje tekenteke yẹle ngweja nri, etsoje iya nù; mẹ ngweja-mẹe, etsojekwa iya phụ.

26“ ‘O -rua mbọku k'ise; unu egbua ụnwu oke-eswi tete; waa ebyila labụ; waa ụnwu ebyila iri l'eno, gbatsuuru afa, ẹ-te nwedu ntupo gude gwoo ngweja ono.

27A bya l'ụnwu oke-eswi ono yẹle ebyila ono; mę ụnwu ebyila ono l'ephe ha; unu yekobeje iya ngweja nri; mę ngweja-męe, etsoje iya nụ; ęge ono, a tų-buru iya ono.

28Unu egbua mkpi lanụ gude gwoo ngweja iphe, dų ęji; a gųfukwa ngweja-ukfuru ono, unu egwoje tekenteke yẹle ngweja nri, etsoje iya nụ; mę ngweja-męe, l'etsojekwa iya phų.

29O -rua mbọku k'ishingu; unu egbua ụnwu oke-eswi ęsato; ebyila labụ; mę ụnwu ebyila iri l'eno, gbatsuuru afa; to nwe ntupo gude gwoo ngweja ono.

30A bya l'ụnwu oke-eswi ono yẹle ebyila ono; mę ụnwu ebyila ono l'ephe ha; unu eyekobeje iya ngweja nri; mę ngweja-męe, l'etsoje iya nụ; ęge a tų-buru iya.

31Unu egbua mkpi lanụ gude gwoo ngweja iphe, dų ęji; a gųfukwa ngweja-ukfuru ono, unu egwoje tekenteke yẹle ngweja nri, etsoje iya nụ; mę ngweja-męe, l'etsojekwa iya phų.

32“ ‘O -rua lę mbọku k'ęsaa; unu egbua ụnwu oke-eswi ęsaa; mę ebyila labụ; mę ụnwu ebyila iri l'eno, gbatsuuru afa, ẹ-te nwedu ntupo gude gwoo ngweja ono.

33A bya l'ụnwu oke-eswi ono yẹle ebyila ono; mę ụnwu ebyila ono l'ephe ha; unu yekobeje iya ngweja nri; mę ngweja-męe, l'etsoje iya nụ; ęge a tų-buru iya.

34Unu egbua mkpi lanụ gude gwoo ngweja iphe, dų ęji; a gųfukwa ngweja-ukfuru ono, unu egwoje tekenteke yẹle ngweja nri; mę ngweja-męe, etsojekwa iya phų.

35“ ‘O -rua mbọku k'ęsato; unu enwee ndzuko, dų nsọ. T'ę b'ọ dųkwa ozi, ha nshinu, unu e-jeje mbọku ono.

36Unu e-gwo ngweja-ukfuru; mbų ngweja-ọku, mkpọ iya dų Ojejoje mma. Unu egbua nwa oke-eswi lanụ; mę ebyila lanụ; mę ebyila ęsaa, gbatsuuru afa, ẹ-te nwedu ntupo gude gwoo ngweja ono.

37Nwa oke-eswi ono; ebyila ono; mę ụnwu ebyila ono l'ephe ha bę unu e-yekobeje ngweja nri; mę ngweja-męe, l'etsoje iya nụ; ęge a tų-buru iya.

38Unu egbua mkpi lanụ gude gwoo ngweja iphe, dų ęji; a gųfukwa ngweja-ukfuru ono, unu egwoje tekenteke yẹle ngweja nri; mę ngweja-męe, l'etsojekwa iya phų.

39“ ‘Ngweja ono l'ọ ha bę unu e-gwoje nų Ojejoje lę teke unu agba aji; a gųfukwa iphe, unu kweru Ojejoje ụkwa iya; iphe, unu chiru obu unu l'unu a-nų Ojejoje; mę ngweja-ukfuru; ngweja nri; ngweja-męe; męwaru ngweja ęhu-agu.’ ”

40Mosisu atųko ekemu ono, Ojejoje tųshiru ye iya l'ęka ono kfukotaru ndu Ịzuręlu.

Ọgú 30

Okwe Ojejoje ụkwa iphe

- ¹Mósisu abya ekfuaru ndu ishi l'ikfu l'ikfu Ízurelu; sù ẹphe: “Ọwaa iphe, Ojejoje tũru l'ekemu:
- ²Nwoke -kwee Ojejoje ụkwa; m'ọ bụ l'o nweru iphe, o riburu ẹ nte ẹ ya te emedu; ẹ nwoke ọbu ba dakakwa okfu iya. T'o medzukwaa iphe bụ iphe, shi iya l'ọnu lufuta.
- ³“Teke nwamgboko, bukwadu ẹ kẹ nna iya kweru Ojejoje ụkwa; m'ọ bụ l'o nweru iphe, o riburu nte ẹ ya te emedu;
- ⁴nna iya -nua kẹ ụkwa ono, o kweru ono; mẹ k'iphe ono, o riburu nte ẹ ya te emedu ono; ọphu ọ dudu iphe, nna iya ono kfuru yeru iya; ọo ya bụ l'ụkwa ono, o kweru ono e-keru; iphe ono, o riburu nte ẹ ya te emedu ono ekekwaruphu.
- ⁵Teke bụ ẹ nna iya nũru kẹ ụkwa ono; jịka ẹ mbọku ono, ọ nũru iya ono; ọo ya bụ l'ẹ tọ dudu ụkwa ono, o kweru ono; mẹ iphe ono, o riburu nte ẹ ya te emedu ono, nweru ọphu e-keru nũ. Ojejoje a-gũru nwamgboko ono nvũ; kẹ l'ọo nna iya te kwetadu t'o mee ya.
- ⁶“Teke ọ bụ ẹ nwamgboko ono bẹ kweoduru ụkwa ono; b'ọ lũderu nji; mbụ l'o nweru iphe, o gudewa ọnu iya ribua nte ẹ ya te emedu;
- ⁷nji iya ono -nua ya; ọphu ọ dudu iphe, o kfuru yeru iya ẹ mbọku ono, ọ nũru iya ono; ọo ya bụ l'ụkwa ono, o kweru ono e-keru; iphe ono, o riburu nte ẹ ya te emedu ono ekekwaruphu.
- ⁸Ole; ọ -bũru ẹ nji iya ono bẹ nũsuaru kẹ ụkwa ono; jịka ẹ mbọku ono, ọ nũru iya ono; ọo ya bụ l'ụkwa ono, o kweru ono; mẹ iphe ono, o gude ọnu iya ribua nte ẹ ya te emedu ono a-rũhu. Ojejoje a-gũru nwamgboko ono nvũ.
- ⁹“Nwanyi, nji iya ta nọhedu; m'ọ bụ nwanyi, nji iya chifuru achifu; -kweta Ojejoje ụkwa; m'ọ bụ l'o nweru iphe o riburu iya ẹ nte ẹ ya te emedu bẹ ụkwa ono tukokwaru l'ishi.
- ¹⁰“Ọ -bũru l'ọo nwanyi, nọ ẹ nji bẹ kweru ụkwa iphe; m'ọ kwanũ l'o nweru iphe, o riburu nte ẹ ya te emedu;
- ¹¹nji iya abya anua ya; to nwe iphe, o kfuru yeru iya; mbụ tọ jịka; ọo ya bụ l'ụkwa ono, nwanyi ono kweru ono e-keru; iphemiphe ọbule, o riru nte ẹ ya te emedu ekekwaruphu.
- ¹²Ole ọ -bũkwanuru ẹ nji iya bẹ nũru iya nũ; jịka mbọku ono, ọ nũru iya ono bẹ iphemiphe ọbule, shi nwanyi ono l'ọnu lufuta ẹ kẹ ụkwa ono, o kweru ono; mẹ k'iphe ono, o riru nte ẹ ya te emedu ono te ekehekwaru. Ojejoje a-gũru nwanyi ono nvũ; kẹ l'ọo nji iya bẹ jikaru nũ.
- ¹³Iphe, bụ ụkwa, nwanyi ono kweru; mẹ iphemiphe ọbule, o riburu nte ẹ ya te emedu bụ nji iya b'ọ nọ l'ẹka. Nji iya -sũ t'o keru; yo keru; ọ -sũ t'ẹ b'o keshiru; too keduru.
- ¹⁴Ole; ọ -bũkwanuru ẹ nji iya nũru iya; tọ dũ iphe, o kfuru; bẹ ụkwa, o kweru l'ọ ha e-keru; iphe, bụ iphe, o riru nte ẹ ya te emedu ekekwaruphu. Ọ bụ nji iya bẹ sũru t'o keru; kẹ l'ẹ tọ dudu iphe, o kfuru mbọku, ọ nũru iya.

¹⁵Ole; ọ -buru l'ọ nɔtsuaru iya; a nɔnyaa; yo chikaa ya mee be bu ya e-vuta ẹjo iphe, nwanyi ono gage evuta.”

¹⁶Ono bu iphe, Ojejoje toru Mosisu okpa iya su te eetsoje t'ọ noduru nwoke le nyee ya; me le nna yele nwa iya nwanyi; mbu nwata mgboke, bukwadu le ke nna iya.

Ọgú 31

Eemelata ndu Mídiya; iphe ẹphe meru ndu Ízurelu

¹Ojejoje abya ekfuru yeru Mosisu; su iya:

²“Gwata ndu Mídiya ugwo iphe ono, ẹphe meru ndu Ízurelu ono. Teke e metsuaru; be ii-nwuhu lakfu ndibe unu.”

³Tọ du iya bu; Mosisu asu ndu Ízurelu: “T'uphodu l'unu kwakobe k'ogu t'ẹphe jekfu ndu Mídiya je agwataru Ojejoje ugwo iphe ono, ẹphe meru ono.

⁴L'iphe bu ikfu, nonu le Ízurelu be unu e-shi fota unu madzu labu l'ukporo madzu iri t'ẹphe je ọgu ono.”

⁵Ya ndono; e shi l'iphe bu ikfu, nonu le Ízurelu fotatsua unu madzu ugbo ẹbo l'ukporo madzu iri iri. Yo buru ukporo unu madzu l'unu madzu iri b'a fotakotaru; kwakobe ẹphe k'ogu.

⁶Mosisu ezifu ẹphe t'ẹphe je ọgu ono. Ikfu, nonu be fotaru unu madzu ugbo ẹbo l'ukporo madzu iri k'ogu ono. ẹphe le Finehasu Eliyẹza, bu onye achijeru Nchileke ẹja ayiru. Finehasu gude ivu, shi l'ẹke-du-nsọ; me l'upyoku, eegudeje agba ama.

⁷ẹphe ejekfushia ndu Mídiya ọgu ẹge Ojejoje toru iya Mosisu l'ekemu; gbugee iphe, bu unwoke ndu Mídiya.

⁸ẹphe egbua gbua ndu eze ise, achị ndu Mídiya: mbu Evi; Rekemu; Zuru; Huru; me Reba; yewaruru ndu ọdo, e gbukwaruphu egbugbu. ẹphe gudekwaphu ọgu-mbeke gbua Bélamu Beyo.

⁹Ndu Ízurelu achia unwanyi ndu Mídiya; me unwegirima ẹphe le ndzu; kwaa eswi ẹphe; elu ẹphe; me iphe, bu iphe nweru enweru l'okwata;

¹⁰bya atushia oku le mkpukpu ẹke ndu Mídiya bukota; tukwaaphu l'odu ulo-ekwa ẹphe l'ọ ha.

¹¹ẹphe achitakota iphe, bu iphe ẹphe kwaru l'okwata; iphe, ẹphe lutaru aluta; jeye le madzu; me elu.

¹²ẹphe achita ndu ono, ẹphe kpuru le ndzu ono; iphe, ẹphe lutaru aluta; me iphe, ẹphe kwaru l'okwata wolataru Mosisu yele Eliyẹza, bu onye achijeru Nchileke ẹja; mewaru ndu Ízurelu l'ẹphe ha l'odu ndu Ízurelu; le baswangu ali Móabu l'iku ẹnyimu Jodanu le Jériko.

Ekemu, Mosisu toru teke ndu Ízurelu shi ọgu Mídiya la

¹³Tọ ọdu iya bu; Mosisu; me Eliyeza, bu onye achijeru Nchileke aja; me ndu ishi ndu Izurelu l'ephe ha; eshi l'odu ndu Izurelu; wufu jeshia ephe ndzuta.

¹⁴Ehu eghulaha Mosisu eghughu l'eke ndu ishi, achi ndu soja ono, shi ogo lata ono no; mbu ndu ishi, achi unu ndu soja ebo l'ukporo iri iri; me ndu ishi, achi ndu soja ukporo ise ise.

¹⁵Mosisu asu ephe: “?Unu haru unwanyi-a t'ephe nodu ndzu to?”

¹⁶?To budu ephe be Belamu ziru; ephe emee te ndu Izurelu meswee Ojejoje l'okfu ehu agwa, no le Peyo; bu eke mgbonwu shi dakfuta ndu ke Ojejoje.

¹⁷Ngwaa; unu toko unwegirima ephe ndu ke unwoke gbushikota ephe l'ephe ha; unu egbushikota iphe, bu unwanyi ephe, ephe nwoke zejewaru.

¹⁸Ndu ophu unu a-haru onwunu bu unwu-mgboko ephe, ephe le nwoke ta zebua.

¹⁹A -bya l'unube ndu ophu gburu madzu; me ndu ophu meru eka l'odzu; unu shikwa l'odu ndu Izurelu; wufu je anoo abali esaa. O -rulephu le mboku k'eto ya; me mboku k'esaa ya; t'ephe meshia onwephe emeshi; meshikwaaphu ndu ono, unu kputaru le ndzu ono.

²⁰Unu meshia uwe unu emeshi; unu emeshia iphe, e meru l'akpo; me iphe, e meru l'aji egbu; me iphe, a pyiru l'oshi.”

²¹Eliyeza, bu onye achijeru Nchileke aja asu ndu ono, jeru ogo ono: “Owaa bu ome-l'ali, no lekemu ono, Ojejoje turu nu Mosisu ono:

²²Oo mkpola-ododo; mkpola-ocha; ope; igwe; efere; ota-njele;

²³me iphe, bu iphe, oku e-te ekepyashidu be unu a-hu l'oku t'o du mma. Ole; e gudefutaje mini ono, eegudeje asafu nturu ono meshia ya emeshi. Iphe, bukwanu iphe oku e-ke; me a -hua ya l'oku be unu e-ye le mini ono gude mee ya t'o du mma.

²⁴Le mboku k'esaa; unu asaa uwe unu; du mma. Unu -metsua ya ege ono; unu abatawaru l'odu ndu Izurelu odo.”

Eeke iphe, a lutaru l'ogu Midiya

²⁵Ojejoje asu Mosisu:

²⁶“Te nggubedua; Eliyeza, bu onye achijeru Nchileke aja; me ndu ishi l'enya-ufu l'enya-ufu ndu Izurelu toko iphemiphe obule ono, a lutaru l'ogu ono gukota ogo; jeyekpo le madzu; me l'elu.

²⁷Unu ekee iphe ono, a lutaru l'ogu ono uzi labu. Unu kekahuru iya ndu ono, jeru ogo ono waa igwe-oha Izurelu.

²⁸Unu shi l'iphe ophu, unu keru nu ndu ono, jeru ogo ono tularu Ojejoje utu. Onye lanu be unu e-wofuta l'ime unu madzu l'ukporo ise; unu ewofuta iphe-edobe lanu l'ime unu iphe-edobe l'ukporo ise; mbu eswi; nkakfu-igara; aturu; me egbu.

- ²⁹Unu shi l'oke iya nk'ephe ono wota iya nū Eliyéza, bụ onye achijeru Nchileke ẹja t'ọ buru iphe, aa-nū Ojejoje.
- ³⁰Unu eshikwaphu l'iphe ono, unu keru nū ndu Ízurelu ono wofutatsua nanu nanu l'ime ukporo ẹbo l'iri; mbu le madzu; eswi; nkakfu-igara; aturu; egbu; me l'anu odo. Unu eworu iya nū ndu ikfu Lívayi, bụ ndu eleta ulo-ekwa Ojejoje enya.”
- ³¹Mósisu yele Eliyéza, bụ onye achijeru Nchileke ẹja emee ege Ojejoje turu iya Mósisu l'ekemu.
- ³²Owaa iphe, phoduru nū l'iphe ono, ndu ono, jeru ogu ono lutaru l'ogu: Aturu, phoduru nū du ukporo unu aturu ugbo ukporo eno l'ukporo unu eno l'unu esaa l'ukporo iri.
- ³³Eswi, phoduru nū adu ukporo unu eswi ugbo tete.
- ³⁴Nkakfu-igara, phoduru nū adu ukporo unu nkakfu-igara ugbo esaa l'unu iri l'ebo l'ukporo iri.
- ³⁵A -bya le madzu; unwanyi, ephe le nwoke ta zebua du ukporo unu unwanyi ugbo eno.
- ³⁶Owaa ege iphe, e keru nū ndu ono, jeru ogu ono ha: Aturu du ukporo unu aturu ugbo ukporo ẹbo l'ukporo unu ugbo labu l'unu eto l'ukporo iri l'ise.
- ³⁷L'ime aturu ono; ophu bu iya utu, aatu anu Ojejoje du unu aturu l'ukporo iri l'eto l'aturu iri l'ise.
- ³⁸Eswi du ukporo unu eswi eno l'unu iri. L'eswi ono; ophu bu iya utu, aatu anu Ojejoje du ukporo eswi eto l'eswi iri l'ebo.
- ³⁹Nkakfu-igara du ukporo unu nkakfu-igara ugbo eto l'unu iri l'ishingu l'ukporo ise. Le nkakfu-igara ono; ophu bu iya utu, aatu anu Ojejoje du ukporo nkakfu-igara eto le nkakfu-igara lanu.
- ⁴⁰A bya le madzu; iphe, ephe du bu ukporo unu madzu ẹbo. Iphe bu ndu e gude atu utu anu Ojejoje l'ime ephe; bu ukporo madzu l'umadzu iri l'ebo.
- ⁴¹To du iya bu; Mósisu bya eworu utu ono, a turu nū Ojejoje ono; nū Eliyéza, bụ onye achijeru Nchileke ẹja t'ọ buru iphe, aanu Ojejoje; ege Ojejoje turu iya Mósisu l'ekemu.
- ⁴²Owaa ege iphe ono, e keru nū ndu Ízurelu ono ha ndo-o; mbu iphe ono, Mósisu kewafuru iche l'ophu e keru nū ndu ono, jeru ogu Mídiya ono.
- ⁴³Iphe, e keru nū igwe-oha Ízurelu ono be ophu bu aturu du ukporo unu aturu ukporo ugbo labu l'ukporo unu ugbo ẹbo l'unu eto l'ukporo iri l'ise.
- ⁴⁴Ophu bu eswi du ukporo unu eswi eno l'unu iri.
- ⁴⁵Nkakfu-igara du ukporo unu nkakfu-igara ugbo eto l'unu iri l'ishingu l'ukporo ise.
- ⁴⁶Ndu madzu, e ketaru nū ephe du ukporo unu madzu ugbo ẹbo.

⁴⁷Mósisu abya eshi l'iphe ono, e keru nū ndu Ízurelu ono wotatsua iphe nanu nanu l'ime ukporo ẹbo l'iri iri; mbu le madzu; me elu. Yo woru iya nu ndu eri Lívayi, bu ndu eleta ulo-ekwa Ojejoje enya; ege ono, Ojejoje turu iya Mósisu l'ekemu ono.

⁴⁸Ya ndono; ndu ishi, achi ndu soja ono; mbu ndu ishi, achi unu ndu soja ugbo ẹbo l'ukporo iri; me ndu ishi, achi ndu soja ukporo ise ise awuru byakfutashia Mósisu.

⁴⁹Ephe asu Mósisu: “Ephebe ndu ozi ngu be guakwaru ndu soja ono, ephe chi jee ogu ono ogu; ophu o dudu m'o bu onye lanu, aachọ achọcho l'ime ephe.

⁵⁰Owaa bu iphe, ephe ewota t'a nu Ojejoje. Onyenonu a-nu iphe, o lutaru l'ogu ono; mbu iphe, e meru le mkpola-ododo, bu iya bu iyagba-ukfu; echi mgbalaka; echi mkpushi-eka; iphe-nchi; me iyagba-olu. Ephe wotaru iya t'e gude kfu ugwo iphe, du eji l'ifu Ojejoje.”

⁵¹Mósisu yele Eliyza, bu onye achijeru Nchileke eja anata ephe iphe ono, e meshiru le mkpola-ododo ono; mbu iphe, bu iphe, e meru ona.

⁵²Iphe ono, e meru le mkpola-ododo ono, ndu ishi, achi unu ndu soja ugbo ẹbo l'ukporo iri iri; me ndu ishi, achi ndu soja ukporo ise ise nuru Ojejoje ono be bu unu mkpola-ododo, du unu shekelu ukporo ẹbo le nanu l'ukporo iri l'ise l'ukporo ẹbo l'iri.

⁵³Ndu soja ono l'ehu l'ehu nwetsuaru iphe, ephe kwataru l'okwata.

⁵⁴Mósisu yele Eliyza, bu onye achijeru Nchileke eja be nataru iphe ono, e meru le mkpola-ododo ono l'eka ndu ishi, achi unu ndu soja ẹbo l'ukporo iri iri; me l'eka ndu ishi, achi ndu soja ukporo ise ise. Ephe nataru iya je edobe le Ulo-ekwa Ndzuko l'eke oo-nodu l'ifu Ojejoje; k'ophu ndu Ízurelu e-gudeje iya nyata k'ogu ono.

Ọgú 32

Ọgu t'a luta Gíledu

(Dit 3:12-22)

¹Unwu Rúbenu; ephe l'unwu Gádu be nweru iphe-edobe nshinu. Ephe abya aphua l'alí Jáza; me alí Gíledu be du mma t'e dobe iya iphe-edobe.

²To du iya bu; unwu Gádu; me l'unwu Rúbenu ono ejekfu Mósisu; waa Eliyza, bu onye achijeru Nchileke eja; me ndu ishi ndu Ízurelu; je asu ephe:

³“Alí mkpukpu Atarotu; Díbonu; Jáza; Nimura; Héshibonu; Eleyale; Sebamu; Nebo; me mkpukpu Beyonu;

⁴mbu alí ono, Ojejoje meru te ndu Ízurelu luta be ono bukwa alí, du mma k'odobe iphe-edobe; ephebe ndu ozi ngu aburu ndu nweru iphe-edobe.

⁵O -buru l'ephe no ngu l'obu; nunu ephebe ndu ozi ngu alí ono t'o buwaruru okè-alí nk'ephe. Unu be edutashinu ephe dafu azu Enyimu Jódanu azu iya ophu.”

⁶Mósisu asu unwu Gádu; me unwu Rúbenu: “?Unwunna unu a-nodu eje ogu; unubedua anọ-kirishia l'eke-a to?”

- ⁷?Bụ ngunu meru iphe, unu eme t'obu be shihushi ndu Ízurelu ike t'ephe la l'alì ono, Ojejoje nuru ephe ono?
- ⁸Ọ kwa ege ono bẹ nna unu pẹ meru lẹ teke ya shi lẹ Kadéshi-Baníya zifu ephe t'ephe je aphụ alì ono.
- ⁹Ephe jerutsuaru lẹ nsuda Eshukolu; je aphụ alì ono; ephe emee t'obu be shihushi ndu Ízurelu ike t'ephe bahu l'alì ono, Ojejoje nuru ephe ono.
- ¹⁰Ephe eshi ege ono kpatsua Ojejoje ẹhu-eghughu mbọku ono; yo ribua ya; sụ:
- ¹¹'L'ẹ tọ dudu onye nwoke Ízurelu, shi lẹ Íjiputu lufuta; shita l'onye nọwaru ụkporo afa kwaseru, byaru bya e-gude ẹnya iya phụ alì ono; mbụ alì ono, ya riburu lẹ nte lẹ ya l'a-nụ Ébiriham; Áyizaku; Jékoju ono; kẹ l'ephe te gudedu obu ephe l'ọ ha e-tso iya;
- ¹²gbahalephu Kálebu Jefune, shi l'eri Kenazu; mẹ Jóshuwa Nunu; kẹ l'ephe gude obu ephe l'ọ ha tsoru Ojejoje.'
- ¹³Ojejoje wushiru ndu Ízurelu ẹhu-eghughu iya; mee ephe; ephe etsoru echi-egu ghaa ngvudangvu ụkporo afa labụ; jeye teke ogo ono, meru iphe, dọ eji l'ẹnya Ojejoje ono gvuru.
- ¹⁴Yo rukwaa nta-a; unubẹ unwu-a, ndu eme iphe, dọ eji mushiru-wa abyakwa bya evudo l'ozori nna unu pẹ; t'unu mee t'ẹhu-eghughu Ojejoje kaba atangirihu l'ẹhu ndu Ízurelu.
- ¹⁵Unu -ghachiru iya azụ sụ l'unu te etsohedu iya nta-a bẹ ọo-pakwaru ephe haa l'echi-egu; yọ buru l'ọo unu bẹ kpataru tẹ ndu Ízurelu laa l'iyi."
- ¹⁶Tọ dọ iya bụ; unwu Gádu; mẹ unwu Rúbenu ono abyakfuta Mósísu bya asụ iya: "L'ọo-dụ ephe mma t'ephe meta ọdu ẹke iphe-edobe ephe a-nọ; mẹ t'ephe kpushia mkpukpu ẹke unwegirima ephe e-bu.
- ¹⁷Ole; ephe kwakobewaru t'ephe chita ngwa-ogu vutaru ndu Ízurelu ọzo jeshia; jeye teke ephe e-duru ephe ẹke ono, ephe e-buru ono. Unyomu ephe; ephe l'unwu ephe; e-buru lẹ mkpukpu-a, a kpuru; yo shihu ike-a; k'ophu oo-gbochita ephe l'eka ndu alì-a.
- ¹⁸Ephe ta abyadu bya a-la l'ufu jeye teke ndu Ízurelu e-ketadzu okè, ruberu ephe l'ephe ha.
- ¹⁹Kẹ l'ephe te etsodu ephe eketa okè l'azụ Ẹnyimu Jọdanu azụ iya ophu. Iphe, kparu iya nọ aburu l'okè nk'ephe bẹ nọ l'azụ iya ọwaa l'uzo ẹnyanwu-ahata Ẹnyimu Jọdanu."
- ²⁰Tọ dọ iya bụ; Mósísu asụ ephe: "Ọ -buru l'unu e-me iya ege ono; ọ -buru l'unu a-kwa onwunu ngwa-ogu unu l'ifu Ojejoje vuta ọzo k'ogu ono;
- ²¹Ọ -buru l'ọo ege unu ha bẹ unu a-chiru ngwa-ogu unu daa Ẹnyimu Jọdanu l'ifu Ojejoje; lua ogo ono jeye teke Ojejoje chifuru onwiya ndu ohogu iya ono l'ifu;

- 22**a -lütalephu alì ono l'ifu Ojejoje; unu alatashia; nweru onwunu l'iphe, a chọru t'unu mee l'ẹke Ojejoje nọ; mẹ l'ẹke ndu Ízurelu nọ. Alì ọwaa a-buru ókè-alì unu l'ifu Ojejoje.
- 23**Ole; ọ -buru l'unu te medu iphe, unu kfulu; ọọ ya bụ l'unu meru iphe, dọ eji l'ẹke Ojejoje nọ; t'ọ dokwaa unu ẹnya l'iphe, dọ eji, unu meru ta a-hakwa unu.
- 24**Unu kpushia mkpukpu, unyomu unu; mẹ unwegirima unu phẹ a-nọdu; unu emeta ẹke iphe-edobe unu a-nọ; unu emedzukota iphe, shi unu l'ọnu.”
- 25**Unwu Gádu ono; mẹ unwu Rúbenu asụ Mósísu: “Ọ kwa ẹge nggube onye nwe-ẹphe kfulu bẹ ẹphe e-me.
- 26**Unwegirima ẹphe; mẹ unyomu ẹphe; mẹ iphe-edobe ẹphe a-nọdu lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu, nọ l'alì Gíledu.
- 27**Ole; ẹphebedua, bụ ndu ozi ngu ẹphe, kwagbaaru ngwa-ọgu a-da ẹnyimu; je alọaru Ojejoje ọgu l'ifu ẹge ono, nggube onye nwe-ẹphe kfulu ẹphe ono.”
- 28**Ya ndono; Mósísu abya atọa ekemu nọ Eliyẹza, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; mẹ Jóshuwa Nunu; mẹ ndu ishi, achigbaa ẹnya-ufu, nọnu l'ikfu Izurelu lẹ k'okfu ẹhu unwu Gadu ono; mẹ k'unwu Rúbenu.
- 29**Yọ sụ ẹphe: “Ọ -buru l'unwu Gádu; mẹ unwu Rúbenu chítaru ngwa-ọgu l'ẹhu l'ẹhu k'ọgu ono l'ifu Ojejoje; ẹphe -tsoru unu daa Ẹnyimu Jódanu; bẹ teke a lütatsuaru alì ono bẹ unu a-nụ ẹphe alì Gíledu t'ọ buru ókè-alì ẹphe.
- 30**Ole; ọ -buru l'ẹphe ta achítadu ngwa-ọgu tsoru unu daa ẹnyimu; ẹphe etsoru unu keta ókè l'alì Kénanu.”
- 31**Ndu ikfu Gádu; mẹ ndu ikfu Rúbenu ono asụ: “Ọ kwa ẹge Ojejoje kfulu ẹphebe ndu ozi ngu phẹ; bẹ ẹphe e-me.
- 32**Ẹphe a-chiru ngwa-ọgu daa Ẹnyimu Jódanu bahụ l'alì Kénanu l'ifu Ojejoje; ọle ókè-alì ẹphe a-bukota l'azụ Ẹnyimu Jódanu azụ iya ọwaa.”
- 33**Tọ dọ iya bụ; Mósísu abya eworu alì ẹke Sihonu, bụ eze ndu Amọru shi achị; mẹ alì ẹke ọphu Ogu, bụ eze ndu Báshanu shi achị nọ unwu Gádu; mẹ unwu kẹ Rúbenu; mẹ nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse Jósefu. Ọ nuru ẹphe alì ono l'ọha; mẹ mkpukpu, nọkota iya nọ l'ọ ha; mbụ iphe bụ mkpukpu, nọ-pheru alì ono mgburumgburu.
- 34**Unwu Gádu akpua mkpukpu Díbọnu; Atarọtu; Árowa;
- 35**Aturotu-Shofanu; Jáza; Jogbeha;
- 36**Bétu-Nimura; mẹ Bétu-Háranu. Ẹphe kpukotaru mkpukpu ono; yo shihutsua ike; bya emetagbaa ẹke iphe-edobe ẹphe a-nọdu anọ.
- 37**Unwu kẹ Rúbenu akpua mkpukpu Hẹshibonu; Eleyale; Kiriyaatayimu;
- 38**mẹkwaphu Nebo; mẹ Bálu-Meyonu. Ẹphe akpukwaruphu mkpukpu Sibuma; gbanweshikota ẹpha mkpukpu ono, ẹphe kpushiru ono.

³⁹Unwu Makiru Manáşe eje ọgu l'alị Gíledu; lụta iya; chishia ndu Amọru, bu l'ẹke ono.

⁴⁰Tọ dụ iya bụ; Mosisu eworu alị Gíledu nụ Makiru Manáşe; yo buru l'ẹke ono.

⁴¹Jayi, bụkwaphu onye eri Manáşe aluta unwu mkpụkpu mkpụkpu, nọ iya nụ; woru iya gụa Havotu-Jayi.

⁴²Noba aluta mkpụkpu Kenatu; mę unwu mkpụkpu, nọ-pheru iya mgburumgburu. Yo gụa mkpụkpu ono Noba, bụ ẹpha, yẹbedua aza.

Ọgú 33

Ije ndu Ízurelu tsube lẹ Íjiputu rua Móabu

¹Ọwaa bụ ẹge ndu Ízurelu gude jee ije ẹphe teke ẹphe lufutaru lẹ Íjiputu. Ẹphe dzeberu l'okpa l'okpa; yo buru Mosisu yele Éronu bę du ẹphe.

²Mosisu bę deru ẹge ẹphe gude jee ije ono l'ẹkwo ẹge Ojejoje kfuru iya ẹya. Ọwaa ẹge ẹphe gude jee ije ẹphe ono ndọ-ọ tsube lẹ Íjiputu:

³Ndu Ízurelu gbeshiru ije l'abalị iri l'ise l'onwa kę mbụ. Lẹ mbọku, tsotaru mbọku Ajị Esweta kę Ojejoje bę ẹphe wataru ije ẹphe tsube lẹ mkpụkpu Ramesesu; ẹphe adzọru garamugaramu tugbua; ndu Íjiputu ele ẹphe; ẹphe atugbu.

⁴Teke ono bę ndu Íjiputu elishi odzu ndu bụ okpara ẹphe ono, Ojejoje chigbushiru ono. Ojejoje koshikwaruphu agwa ẹphe lẹ ya ka ẹphe ike.

⁵Ya ndono; ndu Ízurelu eshi lẹ Ramesesu gbeshi; rua Súkọtu; bya akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe.

⁶Ẹphe egbeshi lẹ Súkọtu je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Etamu, nọ l'iku echi-ẹgu.

⁷Ẹphe egbeshi lẹ Etamu; bya aghakọbe laphu azụ lẹ Pi-hahirotu, nọ l'uzo ẹnyanwu-ahata Bálu-Zefonu; bya akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ mgboro Migidolu.

⁸Ẹphe egbeshi lẹ Pi-hahirotu; bya aghaa eze ẹnnyimu bahụ l'echi-ẹgu. Ẹphe ejee ije abalị ẹto l'echi-ẹgu Etamu; bya erua Mára; kpọo ọlo-ẹkwà ẹphe ẹke ono.

⁹Ẹphe egbeshi lẹ Mára; bya ejerua Élimu. Élimu bę nweru nwogvu mini iri l'ẹbo l'alị ẹphe; nwekwaruphu ukporo nkfu ẹto l'iri. Ẹphe akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe l'ẹke ono.

¹⁰Ẹphe egbeshi lẹ Élimu bya erua iku Eze Ẹnyimu Uswe; bya akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe.

¹¹Ẹphe egbeshi lẹ Eze Ẹnyimu Uswe bya eje akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe l'echi-ẹgu Sinu.

¹²Ẹphe egbeshi l'echi-ẹgu Sinu je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Dofuka.

¹³Ẹphe egbeshi lẹ Dofuka je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Alushi.

¹⁴Ẹphe egbeshi lẹ Alushi je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Réfidimu. Ẹke ono b'ẹ to nwe du mini tẹ ndu Ízurelu ngua.

¹⁵Ẹphe egbeshi lẹ Réfidimu je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe l'echi-ẹgu Sáyinayi.

- 16 Ẹphe egbeshi l'echi-ẹgu Sáyinayi je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Kíburọtu Hatava.
- 17 Ẹphe egbeshi lẹ Kíburọtu Hatava je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Házerọtu.
- 18 Ẹphe egbeshi lẹ Házerọtu je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Ritima.
- 19 Ẹphe egbeshi lẹ Ritima je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Rimonu-Pérezu.
- 20 Ẹphe egbeshi lẹ Rimonu-Pérezu je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Libúna.
- 21 Ẹphe egbeshi lẹ Libúna je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Risa.
- 22 Ẹphe egbeshi lẹ Risa je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Kehelata.
- 23 Ẹphe egbeshi lẹ Kehelata je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe l'ugvu Shefa.
- 24 Ẹphe egbeshi l'ugvu Shefa je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Harada.
- 25 Ẹphe egbeshi lẹ Harada je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Makelotu.
- 26 Ẹphe egbeshi lẹ Makelotu je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Tahatu.
- 27 Ẹphe egbeshi lẹ Tahatu je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Téra.
- 28 Ẹphe egbeshi lẹ Téra je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Mitika.
- 29 Ẹphe egbeshi lẹ Mitika je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Hashimona.
- 30 Ẹphe egbeshi lẹ Hashimona je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe Moserotu.
- 31 Ẹphe egbeshi lẹ Moserotu je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Bene-Jaakanu.
- 32 Ẹphe egbeshi lẹ Bene-Jaakanu je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Họru-Hagigadu.
- 33 Ẹphe egbeshi lẹ Họru-Hagigadu je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Jotubata.
- 34 Ẹphe egbeshi lẹ Jotubata je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Aburona.
- 35 Ẹphe egbeshi lẹ Aburona je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Ezeyonu-Géba.
- 36 Ẹphe egbeshi lẹ Ezeyonu-Géba je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Kadéshi, nọ l'echi-ẹgu Zinu.
- 37 Ẹphe egbeshi lẹ Kadéshi je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe l'ugvu Họru, nọ l'ókè-alì ndu Édọmu.
- 38 Yọ buru l'ẹke ono bẹ ẹphe nọ; Ojejoje asu Éronu, bu onye achijeru Nchileke ẹja t'o nyihu eli ugvu Họru ono. Éronu enyihu ugvu ono nọdu iya nwuhu; lẹ mbọku mbu l'onwa ise l'afa, kwe ndu Ízurelu ọkporo afa labu, ẹphe shi lẹ Íjiputu lufuta.
- 39 Éronu bẹ nọwaru ọkporo afa ishingu l'afa ẹto teke o nwuhuru l'ugvu Họru.
- 40 Onye Kénanu, bu eze ndu Áradu; mbu onye ono, shi buru l'uzo ohuda Kénanu ono anu lẹ ndu Ízurelu awuwa abya.
- 41 Ndu Ízurelu egbeshi l'ugvu Họru je akpọo ọlo-ẹkwà ẹphe lẹ Zalumona.

- ⁴²Ephe egbeshi ị Zalumona je akpoo ụlo-ékwà ephe ị Púnọnu.
- ⁴³Ephe egbeshi ị Púnọnu je akpobe ụlo-ékwà ephe ị Obótu.
- ⁴⁴Ephe egbeshi ị Obótu je akpoo ụlo-ékwà ephe ị Iye-Abarimu, nọ l'ókè-alị Móabu.
- ⁴⁵Ephe egbeshi ị Iye-Abarimu je akpoo ụlo-ékwà ephe ị Díbọnu kẹ ndu Gádu.
- ⁴⁶Ephe egbeshi ị Díbọnu kẹ ndu Gádu je akpoo ụlo-ékwà ephe ị Alumọnu-Dibulatayimu.
- ⁴⁷Ephe egbeshi ị Alumọnu-Dibulatayimu je akpoo ụlo-ékwà ephe l'alị ugvu Abarimu; l'iku ugvu Nebo.
- ⁴⁸Ephe egbeshi l'alị ugvu Abarimu je akpoo ụlo-ékwà ephe ị baswangu l'alị ndu Móabu; l'iku Ẹnyimu Jódanu ị mgboro Jériko.
- ⁴⁹Ephe kporu ụlo-ékwà ephe l'iku Ẹnyimu Jódanu; shita ị Bétu-Jeshimotu jeye ị Ébẹlu-Shitimu ị baswangu alị ndu Móabu ono.
- ⁵⁰Yọ buru ị baswangu alị ndu Móabu ono, nọ l'iku Ẹnyimu Jódanu ị mgboro Jériko ono bẹ Ojejoje kfuru yeru Mósisu; sụ iya:
- ⁵¹“Kfuaru ndu Ízurelu sụ ephe agha: ‘Unu -swelephu Ẹnyimu Jódanu bahụ l'alị Kénanu;
- ⁵²unu tuko ndu bu l'alị ono l'ephe ha chíshikota. Unu emebyishikota mkpuma, ephe pyiru apyipyi; mebyishia iphe, bu ntekpẹ, ephe kpushiru onwephe. Unu atuko iphe, bu eke ephe achije eja nwukposhia.
- ⁵³Unu nata ephe alị ono buru; kele ya nwaru iya unu t'ọ buru nk'unu.
- ⁵⁴Unu tua ẹnwa washia alị ono l'ikfu l'ikfu. Ikfu ophu ha nshinu; unu awẹe ephe alị, ha nshinu. Ikfu ophu ha nwanshi; unu awẹe ephe alị, ha nwanshi. Eke a turu ẹnwa; yọ dabaru ndu ophu o dabaru; ephe ewota eka obu. Onyenọnu a-wata ókè-alị nk'iyia l'ikfu nna iya.
- ⁵⁵Ole; o -buru l'unu ta achifudu ndu, bu l'alị ono l'ifu unu bẹ ndu ono, unu haru ono a-ghokwa ogvu dzulahaa unu l'okpa; mbu buru mkpo kpolahaa unu ị mgberemeku. Ephe a-nodulephu l'akpa unu ehu l'alị ono, unu e-buru ono.
- ⁵⁶Teke ono; ya emee unu iphe, ya kwakoberu te ya mee ephe.’ ”

Ọgú 34

Ókè-alị Kénanu

- ¹Ojejoje asụ Mósisu:
- ²“Kfuaru ndu Ízurelu sụ ephe agha-a: ‘Teke unu bahuru l'alị Kénanu, bu alị ono, unu eje eketa t'ọ buru ókè-alị unu ono; owaa bu ege ókè-alị unu a-dụ ndo-o.

- ³Uzo ọhuda unu e-shi l'echi-ẹgu Zinu; tsoṛu oke ndu Édọmu ogologo. L'uzo ẹnyanwu-ahata bẹ ókè-alì ọzo ọhuda unu a-wata l'ishi ẹke Eze Ẹnyimu Únú jeberu.
- ⁴Ókè-alì unu ono e-shi l'uzo ọhuda bya esweta alì Akurabimu; shi l'ẹke ono tųgburu je alufu l'echi-ẹgu Zinu. Yo shi ẹge ono lufu l'uzo ọhuda Kadẹshi-Baniya; shikwaphu ẹge ono lufuta lẹ Hazarada; ghabua ẹke ono rua Azumonu.
- ⁵Ókè-alì ọzo ọhuda unu ono e-shi lẹ Azumonu gojia lufu lẹ nggele Íjiputu. Ẹke oo-jebe; mbu ókè-alì ono bu l'eze ẹnnyimu.
- ⁶“ ‘A -bya l'ókè-alì unu l'uzo ẹnyanwu-arìba; ókè iya a-buru lẹ Oke Ẹnyimu. Ono ẹke a-buru ókè-alì unu l'uzo ẹnyanwu-arìba.
- ⁷“ ‘A bya l'ókè-alì unu l'uzo isheli; unu shi lẹ Oke Ẹnyimu kpaá ókè-alì ono jeye l'ugvu Họru.
- ⁸Unu eshi l'ugvu Họru kpaá ókè-alì ono jeye lẹ Lebo-Hámatu. Ẹke ókè-alì ono e-beru bu lẹ Zedadu.
- ⁹Yo shi l'ẹke ono nọo jeye lẹ Zifurọnu. Ẹke ókè-alì ọzo isheli unu ono e-jebe aburu lẹ Haza-Enanu. Ono ẹke a-buru ókè-alì l'uzo isheli unu.
- ¹⁰“ ‘A bya l'ókè-alì ọzo ẹnyanwu-ahata unu; unu shi lẹ Haza-Enanu kpaá ókè-alì ono jeye lẹ Shefamu.
- ¹¹Ókè-alì ono e-shikwaphu lẹ Shefamu lufuta lẹ Ribúla l'uzo ẹnyanwu-ahata Ayinu. Oo-nọdu kwasẹru mkpọ-ze mkpọ-ze ọzo ẹnyanwu-ahata Eze Ẹnyimu Kínẹretu.
- ¹²Ókè-alì ono a-tųgburu jeye lẹ Ẹnyimu Jọdanu. Ẹke oo-beru aburu lẹ Eze Ẹnyimu Únú. “ ‘Ono ẹke a-buru alì unu ndono; mẹ ókè iya mgburumgburu.’ ”
- ¹³Mósisu abya ekfuaru ndu Ízurẹlu sụ ẹphe: “Unu tųa ẹnwa gude washia alì ono t'ọ buru nk'unu. Ọo ya bu alì ono, Ojejoje sọru t'a nų ikfu tete lẹ nkere-ẹbo ya phų.
- ¹⁴Ishi iya aburu lẹ ndu ikfu Rúbẹnu; mẹ ndu ikfu Gádu wafua nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse bẹ natawaru ókè-alì nk'ẹphe l'ẹnya-ufu l'ẹnya-ufu.
- ¹⁵Ikfu labu ono; mẹ nkere-ẹbo ikfu Manáse bẹ natawaru ókè-alì nk'ẹphe l'uzo ẹnyanwu-ahata l'azụ Ẹnyimu Jọdanu azu iya kẹ Jériko.”

Unwoke, a fọtaru t'ẹphe washia alì ono

- ¹⁶Ojejoje asu Mósisu:
- ¹⁷“Owaa ẹpha unwoke, a-washia alì ono nų unu t'ọ buru ókè-alì unu: Eliyéza, bu onye achijeru Nchileke ẹja; mẹ Jóshuwa Nunu.
- ¹⁸Shi l'iphe, bu ikfu nonu fọta onye ishi lanu t'ẹphe yeta ẹka t'a washia alì ono.
- ¹⁹Ẹpha unwoke ono bu: Kálebu Jefune, bu onye ikfu Júda;
- ²⁰Shemuwẹlu Amihudu, bu onye ikfu Símiyọnu;
- ²¹Elidadu Kisulọnu, bu onye ikfu Bénjaminu;

- ²²Buki Joguli; onye ishi ndu ikfu Dánu;
- ²³Haniyèlu Efòdu; onye ishi ndu ikfu Manáse, bụ nwatibe Jósefu;
- ²⁴Kemuwèlu Shifutanu; onye ishi ndu ikfu Ífuremu, bụkwaphu nwatibe Jósefu;
- ²⁵Elizafanu Panaku; onye ishi ndu ikfu Zébulonu;
- ²⁶Palutiyèlu Azanu; onye ishi ndu ikfu Ísaka;
- ²⁷Ahihudu Shelómi; onye ishi ndu ikfu Ásha;
- ²⁸mẹ Pedahèlu Amihudu; onye ishi ndu ikfu Náfutali.”
- ²⁹Ono bụ ẹpha unwoke ọbu, Ojejoje sụru t'ẹphe washia alị ono t'ọ bụru òkè-iphe ndu Ízurelu l'alị Kénanu.

Ọgú 35

Mkpụkpu, ndu ikfu Lívayi e-buru

- ¹Ojejoje bẹ kfuru yeru Mósísu lẹ baswangu alị Móabu; l'iku Jòdanu lẹ mgboro Jéríko; sụ iya:
- ²“Kfuaru ndu Ízurelu t'ẹphe shi l'òkè, ẹphe ketaru nụ ndu ikfu Lívayi mkpụkpu, ẹphe e-buru. Unu anụ ndu ikfu Lívayi alị ẹke iphe-edobe ẹphe a-kpajẹ nri lẹ mgburumgburu mkpụkpu mkpụkpu ono, aa-nụ ẹphe ono.
- ³Mkpụkpu ono l'ọ ha a-buru ẹke ndu ikfu Lívayi e-buru eburu; alị ono aburu ẹke eswi ẹphe; ẹku ẹphe; mękpọ iphe-edobe ẹphe l'ọ ha a-noje.
- ⁴Alị ono, unu a-nụ ndu ikfu Lívayi t'ẹphe dobe iphe-edobe ẹphe ono a-dụ unu ntụ-ọkpa labụ lẹ ntụ-ọkpa ụkporo iri; shita l'upho-mkpuma mkpụkpu ono l'azụ iya.
- ⁵Ụzo ẹnyanwu-ahata azụ mkpụkpu ono bẹ unu a-tụta unu ntụ-ọkpa ise; unu atụta unu ntụ-ọkpa ise l'uzo ọhuda iya; tuta unu ntụ-ọkpa ise l'uzo ẹnyanwu-arịba iya; tuta unu ntụ-ọkpa ise l'uzo isheli. Mkpụkpu kẹ ndu ikfu Lívayi a-nọdu l'echi. Azụ mkpụkpu ono aburu ẹke iphe-edobe ẹphe a-nọdu anọ.
- ⁶Mkpụkpu ishingu lẹ mkpụkpu lẹ mkpụkpu ono, unu a-nụ ndu ikfu Lívayi ono a-bụ mkpụkpu ẹke aa-nọduje ezeru ndzụ. Onye gburu ọchi; yọ gbaru laa lẹ mkpụkpu ono je anọdu zeeru ndzụ. Unu anụfua ẹphe ụkporo mkpụkpu labụ lẹ mkpụkpu labụ ọdo yekoberu ẹphe lẹ mkpụkpu ono.
- ⁷Mkpụkpu, unu a-nụ ndu ikfu Lívayi a-kpakọ dụ ụkporo mkpụkpu labụ lẹ mkpụkpu ẹsato yeke alị ẹke iphe-edobe ẹphe a-nọduje.
- ⁸A bya lẹ mkpụkpu, unu e-shi l'alị unwu Ízurelu nụ ndu ikfu Lívayi; unu shikwa l'ikfu ọphu alị ẹphe ha nshinu nụ ẹphe mkpụkpu l'igwe. Unu eshi l'ikfu ọphu alị ẹphe ha nwanshị nụ ẹphe mkpụkpu nwanshị. Ọ bụlephu t'ẹ shi l'ẹge òkè-alị ndu ikfu, nonu hatabe nụ ndu ikfu Lívayi.”

Mkpụkpu, onye gburu madzụ a-gbabajẹ; zeeru ndzụ

(Dit 19:1-13; Jós 20:1-9)

⁹Ojejoje asụ Mósísu:

¹⁰“Kfuaru ndu Ízurelu; sụ ẹphe: ‘Unu -swelephu Ẹnyimu Jódanu bahụ l'alị Kénanu;

¹¹unu fọta mkpụkpu, unu a-nọduje ezeru ndzụ; mbụ ẹke bụ onye ẹ-te lebezidu ẹnya gbua ọchi; t'ọ gbaru laa ẹke ono.

¹²Mkpụkpu ono a-buru unu ẹke unu a-nọduje zeeru ndzụ; gbalaaru onye agwata ụgwọ ọchi; t'onye gburu ọchi ono ba anwuhu jeye teke ọo-lufuta bya evudo l'ifu edzudzu ọha t'e kpee ya ikpe.

¹³Mkpụkpu isingu ono, unu a-nụ ndu ikfu Lívayi ono a-buru mkpụkpu ozeru-ndzụ ọbu.

¹⁴Unu a-nụ mkpụkpu, ee-zejeru ndzụ ono ẹto l'azụ Ẹnyimu Jódanu azụ iya ọwaa; unu anụ ẹto ọdo l'alị Kénanu.

¹⁵Mkpụkpu isingu ono a-buru mkpụkpu ẹke ndu Ízurelu; ndu mbyamumba; mę ndu ọdo, ẹ-ta bụdu ndu Ízurelu, bu l'alị ẹphe a-gbabaję; zeeru ndzụ. Onye gburu ọchi l'amagama bę a-gbajęru laa l'ẹke ono.

¹⁶“ ‘Onye -gude ígwè chigbua ya bę onye ọbu bụakwa onye gburu ọchi. Onye ono, gburu ọchi ono b'e gbufutaję egbugbu.

¹⁷Ọ -buru l'o nweru onye turu madzụ mkpuma tų-gbua ya bę onye ọbu bụakwa onye gburu ọchi. Onye ono, gburu ọchi ono b'e gbufutaję egbugbu.

¹⁸Ọ -nweru onye gude oshi, a-dụ ike chigbua madzụ; o -chia ya madzụ woru iya chigbua bę onye ọbu bụakwa ọchi b'o gburu. Onye ono, gburu ọchi ono b'e gbufutaję egbugbu.

¹⁹Onye bụ iya agwata ụgwọ ọchi ono ee-gbu onye ono, gburu ọchi ono. T'o gbua onye ono, gburu ọchi ono teke o jekfuru iya.

²⁰“ ‘Onye gude kę lę madzụ dų iya ashị; nwutsua ya; yọ nwuhu; m'ọ kwanụ l'o lebeziru ẹnya tų ya iphe; tugbua ya;

²¹m'ọ kwanụ l'o gude kęle yęle onye ọbu dų l'okfu; je echia ya ẹka chigbua ya bę onye ono, chigburu madzụ ono b'e gbufutaję; kę l'o gburu ọchi. Onye agwata ụgwọ ọchi ono; e-gbu onye ono, gburu ọchi ono teke o jekfuru iya.

²²“ ‘Ọle; ọ -buru l'o nweru onye nwutsuru madzụ l'ọtu-l'ukfu; yọ nwuhu; tọ bụ lę yęle onye ọbu nọ l'okfu; m'ọ bụ l'ę to lebezidu ẹnya tų ya iphe;

²³ọdoo l'ọo mkpuma, a-dụ ike tų-gbua madzụ b'ę tọ phudu onye ono; tų ya; woru onye ono tų-gbua bę keshinu onye ono, ọ tų-gburu ono bę yęle iya ta dudu l'okfu; ọphu tọ gba ẹnya tę ya meka iya iphe;

²⁴tę edzudzu ọha kpeshiaru iya onye ono, gburu ọchi ono yęle onye agwata ụgwọ ọchi ono, o gburu ono. Ọwaa ẹge ee-gude doshiaru iya ẹphe ndọ-ọ:

²⁵te edzudzu oha nafuta onye ono, gburu ochi ono l'eka onye agwata ugwo ochi; ephe eduru iya je edobephu azu le mkpukpu ono, aa-noduje ezeru ndzu ono, bu eke o gbaru laa ono. Oo-nodu le mkpukpu, aa-noje ezeru ndzu ono jeye teke onye ishi ndu achijeru Nchileke eja, bu onye ono, a wuru manu, du nsu l'ishi ono a-nwuhu.

²⁶“ ‘Ole; o -buru l'onye ono, gburu ochi ono be nweru teke o nonyaaru; sweghata oke mkpukpu ono, onono l'ezeru ndzu obu; mbu mkpukpu ono, o gbaru je anodu ono;

²⁷onye agwata ugwo ochi ono -phu iya l'oke azu mkpukpu, o no l'ezeru ndzu ono; o -buru l'onye agwata ugwo ochi ono be gburu iya nu be ikpe ochi ta anmakwa iya.

²⁸Ishi iya aburu l'onye ono, gburu ochi ono nofutaje le mkpukpu ono, o no l'ezeru ndzu ono jeye teke onye ishi ndu achijeru Nchileke eja a-nwuhu. O bu teke onye ishi ndu achijeru Nchileke eja ono nwuhuru be oo-laphuta azu ali ophu, o ketaru.

²⁹“ ‘Iphe ono a-bukotaru ome-l'ali, a toru okpa iya, a-noduru ogbomogbo l'eke unu bukotakpo.

³⁰“ ‘Oo ya bu l'iphe, bu onye gburu madzu b'e gbufutaje egbugbu; m'o -buru l'o nweru ndu agba iya ekebe. Ole e to budu shita l'ekebe onye lanu be ee-gude gbua ya.

³¹“ ‘T'e b'o to dukwa iphe, unu a-nataje t'e gude gbata ndzu onye gburu ochi, bu onye o gbaru t'o nwuhu anwuhu. E gbufutaje iya egbugbu.

³²“ ‘Onye gbaru laa le mkpukpu, eezejeru ndzu; bya eworu iphe nu l'ugwo t'a haa ya t'o laa ali ephe temanu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja anwuhu; unu ba natakwa iya iphe obu.

³³“ ‘Unu be emerushikwa ali ono, unu bu ono emerushi; kele mee ochi, e gburu egbugbu emerujukwa ali. E to nwedu ege ee-shi kfu ugwo iphe, du eji ali eke e gburu ochi; gbahalephu l'e gburu onye ono gburu ochi ono.

³⁴Unu be emerukwa ali ono, unu bu ono; kele yebedua, bu Ojejoje bukwa l'eke ndu Izurelu bu.’ ”

Ógú 36

Ókè-alì unwada Zelofehadu

(Dit 27:1-11)

¹Ndu bugbaa ndu ishi l'enya-ufu l'enya-ufu, nogbaa l'ikfu Giledu abyakfutashia Mosisu; me ndu ishi l'enya-ufu l'enya-ufu ndu Izurelu. Giledu bu nwatibe Makiru; Makiru aburu nwatibe Manase. Manase l'onwiya be shi l'onu-ulo Josefu.

²Ephe abyakfuta ephe bya asu: “Le Ojejoje be suru te nggube onye nwe mu nu, bu Mosisu tua enwa gude washia ali ono keeru ndu Izurelu t'o buru okè-alì ephe. Ojejoje asukwaphu te nggube nnajiufu ephe woru okè-alì ophu ruberu Zelofehadu, bu nwunne ephe woru nu unwada iya.

- ³Ọ -buru l'o nweru onye shi l'ikfu ọdo, nọ lẹ Ízurelu bya aluta ẹphe; iphe ọ bụ bụ l'aa-gufu òkè-iphe ẹphe l'òkè-iphe, shi lẹ ndiche ẹphe; je eworu yekobe lẹ k'ikfu ono, ẹphe laru nji ono. Ọo ya bụ; e shi ẹge ono wofu iphe l'òkè-iphe, ẹphe ketaru.
- ⁴Ọ -rulephu l'afa eswe-aji kẹ ndu Ízurelu; e wota òkè-iphe ẹphe yekoberu ikfu ono, ẹphe laru nji ono. Ókè-iphe ẹphe bẹ aa-gufu l'òkè-iphe ikfu nna ẹphe phe.”
- ⁵Tọ dụ iya bụ; Mósísu abya ekfuaru ndu Ízurelu ẹge Ojejoje kfuru iya; sụ: “L'iphe, ikfu ụnwu Jósẹfu ekfu bẹ vudokwa nhamụnha.
- ⁶Ọwaa iphe, Ojejoje kfuru l'okfu ẹhu ụnwada Zelofehadu: Ọ sụru: ‘T'ẹphe lua onye dụ ẹphe mma. Ọle ẹke ẹphe a-lụ a-bụ l'ẹnya-ufu ikfu nna ẹphe.
- ⁷Tẹ ókè-iphe ndu Ízurelu be shikwa l'ikfu dasweru ikfu. Iphe, bụ ndu Ízurelu e-gudetsua òkè-iphe, ẹphe ketaru l'ikfu nna ẹphe.
- ⁸Iphe, bụ nwa nwanyi, ketaru ókè l'ikfu Ízurelu bẹ lụfutaje nji l'ikfu nna iya; k'ophu ee-shi ẹge ono t'iphe, bụ ndu Ízurelu nwekotaru òkè-iphe nna ẹphe.
- ⁹Ọo ya bụ l'òkè-iphe te eshidu l'ikfu laa l'ikfu ọdo; kẹ l'ikfu, nonu lẹ Ízurelu e-gudeshi òkè-iphe nk'ẹphe.’ ”
- ¹⁰Yọ buru ẹge Ojejoje kfuru Mósísu bụ ẹge ụnwada Zelofehadu meru;
- ¹¹kẹle ụnwada Zelofehadu ono, bụ iya bụ Mahula; Tíza; HỌgula; Milika; waa Nówa bẹ bụ ụnwu nwunne nna ẹphe lụshiru ẹphe.
- ¹²A luru ẹphe lụbata l'ikfu ụnwu Manáse, bụ nwatibe Jósẹfu; òkè-iphe ẹphe anọdu ẹge ọ nọ l'ikfu nna ẹphe.
- ¹³Ono bẹ ekemu, Ojejoje turu; mẹ l'ome-l'alị, o shi Mósísu l'ẹka nụ ụnwu Ízurelu lẹ baswangu alị Móabu; l'iku Ẹnyimu Jódanu lẹ mgboro Jériko.

Ditoronomi

Ditoronomi 1

Ekemu t'a lufu l'ugvu Horębu

¹Qwaa bu iphe, Mosisu kfulu nu ndu Izuru lu l'ephe ha l'echi-egu uzo enyanwu-ahata Jodanu; bu iya bu nsuda Jodanu, cheru ifu l'uzo Sufu. Eke ono no le mgbaku Paranu eka lanu; me Tofelu; Lebanu; Hazerotu; me Dizahabu l'eka iya ophu.

²E -shi l'ugvu Horebu eje Kadeshi-Baniya be eejeje ije abali iri le nanu; temanu e rua ya; m'e shia uzo Ugvu Seyi.

³Yo be mboku ke mbu lonwa k'iri le nanu l'afa ophu kwe ephe ukporo afa labu; Mosisu araaru iya ndu Izuru lu l'ephe ha arara; mbu iphe, Ojejoje turu iya l'ekemu l'okfu ehu ephe.

⁴Teke ono bu lo lu-gbutsuaru Sihonu; eze ndu Amoru, shi achu ndu Heshibonu. L'oge teke ono kwaphu b'o shi le Edereyi; je alu-gbua Ogu, bu eze, shi achu ndu Bashanu; me ndu Ashutarotu.

⁵Yo buru l'uzo enyanwu-ahata Jodanu l'ali Mofabu l'eke ono be Mosisu no tokashiaru ephe ekemu ono; su:

⁶Ojejoje, bu Nchileke ayi no l'ugvu Horebu kfulu nu ayi; su: "L'unu nokwaru anono l'ugvu-a.

⁷Unu fokashia ulo-ekwa unu tugbua jeshia ali ugvu ndu Amoru; mee ali ndu nonyabe ephe le nsuda Jodanu; me l'ali ugvu; me lokpa-ugvu, no l'uzo enyanwu-ariba; me ndu bu l'uzo ohuda; me ndu bu l'uzo iku eze enyimu; mbu jeyewaru l'uzo ali ndu Kenanu; me l'ali ugvu ugvu Lebanonu; mbu je akpaa l'eze enyimu ono; mbu Enyimu Yufuretus.

⁸Unu lekwa; ya wookwaru ali ono dobe unu l'ifu. Unu jekwa je aluta ali ono nweru; mbu ali ono, Ojejoje riru angu le ya a-nu nna unu oche phe; mbu Ebirhamu; me Ayizaku; me Jekopu; me ndu awa ephe l'ephe ha ono."

Mosisu afota ndu ikpe

(Awu 18:13-27)

⁹Yo buru teke ono be mu suru unu le ya ta adukwa ike ovu ivu ehu unu nwenkinyi iya.

¹⁰Nta-a be Ojejoje, bu Nchileke unu mewaru; unu aka l'igwe; k'ophu bu le nta-a be unu hawa lo bu mkpo-kpodo, no l'igwe.

¹¹Mu ekfukwaaphu te Ojejoje, bu Nchileke ke nna unu phe mee t'unu kabaa l'igwe l'ege unu ha nta-a ugbo ukporo l'unu; yo gokwaaruphu unu onu, bu iphe o kweru unu ukwa iya.

¹²?Nanu ege yebedua nweke-iya a-du ike vua ivu era unu; me iphe, atsu unu l'ehu; l'edoshiru unu okfu, adaru unu?

¹³Unu shikwa l'ikfu unu iche l'iche fọtatsua ndu maru iphe; ndu iphe edoje ɛnya; b̄uru ndu a maru ɛpha ɛphe; t̄e ya mee ɛphe t'ɛphe b̄uru ndu ishi unu.

¹⁴Onu, unu yeru ab̄uru l'iphe, mu kfuru d̄u mma.

¹⁵T̄o d̄u iya b̄u; mu abya afọtatsua ndu b̄u ndu nweru ɛnya l'ikfu unu iche l'iche; ndu maru iphe; b̄ukwaruphu ndu a maru ɛpha ɛphe; mee ɛphe t'ɛphe b̄uru ndu ishi unu. O nweru ndu ɔphu mu meru; ɛphe ach̄i unu ɔmadzu ɛbo l'ukporo ɔmadzu iri iri; nweru ndu ɔphu ach̄i ukporo ɔmadzu ise ise; nweru ndu ɔphu ach̄i ukporo madz̄u ɛbo l'ɔmadzu iri iri; nweru ndu ɔphu ach̄i ɔmadzu iri; bya enweru ndu ɔphu b̄u ndu ishi l'ikfu l'ikfu.

¹⁶Mu abya at̄uaru ndu ikpe unu ekemu teke ono; s̄u ɛphe: “Unu ngabejekwa nch̄i l'okfu, adaru unwunne unu; doshiaru iya ɛphe l'uzo, d̄u mma: m'ɔ b̄u onye Ízurelu l'onye Ízurelu b'ɔ daru; m'ɔ b̄u onye Ízurelu yele onye laru alala.

¹⁷Unu be elejekwa madz̄u ɛnya l'ifu l'ekpe ikpe. Unu ngabejekwaru ɔmadzu lab̄u, okfu adaru nch̄i; t'ɛphe doo iphe, adaru ɛphe; m̄e ɛphe b̄u ndu ha nwansh̄i; m̄e ɛphe b̄u ndu ha nshinu. Unu ba atsujekwa madz̄u egvu; k̄e l'onye ikpe d̄u l'ɛka b̄ukwa Nchileke. Teke ɔ b̄u okfu, kariru unu ɛka; unu egude iya byakfuta mu t̄e mu n̄a.”

¹⁸Mb̄u l̄e mu t̄uko iphe, b̄u iphe, gbaru unu l'ememe kfukotaru unu teke ono.

Eezifu ndu ngge

(Ọgú 13:1-33)

¹⁹Teke Ojejoje, b̄u Nchileke ayi s̄uru t'ayi kwaf̄u l'ugvu H̄orebu; b̄e ayi w̄ufuru kwas̄eru ɔzo, e shi eje al̄i ugvu ndu Am̄oru; jekota ije l'echi-ɛgu ono, paru ɛka; d̄u egvu, unu ph̄ukotaru ono; jeye ayi erua Kad̄eshi-Ban̄iya.

²⁰Mu as̄u unu: “Nta-a b̄e unu ruakwaru al̄i ugvu ndu Am̄oru, b̄u iya b̄u al̄i, Ojejoje, b̄u Nchileke ayi abya ayi an̄unu.

²¹Unu lekwa: l̄e Ojejoje, b̄u Nchileke unu n̄akwaru unu al̄i ono. Unu t̄ugbukwaa je anata al̄i ɔbu, b̄u iya b̄u iphe, Ojejoje, b̄u Nchileke k̄e nna ayi oche ph̄e kfuru. Unu ba ats̄ukwa egwu; ɔphu ɛhu anmakwa unu anmanma!”

²²T̄o d̄u iya b̄u; unu awukfuta mu bya as̄u mu l'ɔ kakwa mma t'ayi f̄ota ndu e-vutaru ayi ɔzo; jeeru ayi ngge l'al̄i ono; k'ɔphu ɛphe a-bya akaru ayi ɔzo, ayi e-shi; m̄e mkp̄ukpu, ayi e-shitsua.

²³Iphe ono, unu kfuru ono ad̄u mu mma nshinu. Mu abya af̄ota ɔmadzu iri l'ɛbo; onye lan̄u l'iphe b̄u ikfu, n̄onu.

²⁴Ndu ono at̄ugbua shia ɔzo al̄i ugvu ono; l̄ufuta ns̄uda Ẹshukolu; gekota ngge l'al̄i ono.

²⁵Ẹphe hats̄uaru akp̄uru oshi, n̄o l'al̄i ono w̄ota wolataru ayi; bya as̄u ayi: “L'al̄i ono, Ojejoje, b̄u Nchileke ayi abya ayi an̄unu ono d̄ukwa mma.”

Ndu Ízurelu ekwefuru Ojejoje íkè

²⁶Obenu l'unu n̄tsuaru iya; bya ekwefu íkè ejeje; j̄ika ome iphe, Ojejoje, b̄u Nchileke ayi s̄uru t'unu mee.

²⁷Unu an̄odu l'ùlo-ékwā unu wata ōgu aph̄u; s̄u: “L̄e Ojejoje b̄e unu dukwa ash̄i; l'ò kwa iya meru iphe, o dufutaru unu l̄e Íjiputu; woru unu ye ndu Am̄oru l'èka t'ephe gbushia.”

²⁸Unu as̄u: “?B̄u awe b̄e unu e-je nta-a; keshinu un̄wunna unu mewaru; meji ekofu unu? K̄e l'ephe s̄uru l̄e ndu bu l'al̄i ono kakwa ayi ike; kak̄ota ayi ogologo; mkp̄ukpu ephe abugbaaru oke mkp̄ukpu, mgbodo iya etsu l'igwe. Ophu ka n̄j̄o ab̄uru l'ephe ph̄uru ndu shi l'eri Anaku l'èke ono.”

²⁹Mu as̄u unu: “T̄e meji ba awakwa unu awawa! Unu ba ats̄ukwa ephe egvu.”

³⁰L̄e Ojejoje, b̄u Nchileke unu, b̄u onye vutaru unu ̄zo b̄e a-l̄u-chitaru-a unu ōgu; ege ono, o l̄u-chitaru iya unu l̄e Íjiputu ono; b̄u ophu unu gude enya unu ph̄u.

³¹O l̄u-chitaru iya unu l'echi-egu; eke unu ph̄uru ege Ojejoje, b̄u Nchileke unu hetaru unu ege nna ehetaje nwatibe iya-a; hee unu gbururu jeye unu erua eke-a.

³²E guderu l'ò d̄u ege ono; unu aj̄ikale-e okweta k̄e Ojejoje, b̄u Nchileke unu ono,

³³b̄u iya vutaru unu ̄zo l'ije unu; b̄uru iya an̄oduje eleru unu enya l'èke unu a-kp̄obe ùlo-ékwā ono. Onye ab̄uje; o -be l'en̄yashi; ȳo m̄uberu unu ōku; teke o beru l'eswe; yo doberu unu urukpu; shi ege ono ekoshi unu ̄zo, unu a-n̄odu eshi.

Ojejoje àh̄ù ndu Ízurēlu àh̄ùh̄ù

(Ógú 14:20-45)

³⁴Ojejoje an̄a iphe, unu k̄furu; ēhu eghulahāa ya eghughu; yo ria anḡu; s̄u:

³⁵“L'è t̄o d̄udu m'ò b̄u onye lan̄u l̄e ndu ejo ōgbo-a, byaru bya e-gude enya ph̄u egiri al̄i ono; mb̄u al̄i ono, ya riru anḡu l̄e ya a-n̄u nna unu oche ph̄e ono;

³⁶gbahaa Kál̄ebu Jefune. Ȳeb̄edua a-ph̄u iya. Iphe b̄u eke o dz̄oru okpa l'al̄i ono b̄e ya a-n̄u iya ȳele un̄wu iya. Ishi iya ab̄uru l'ò gude obu iya l'ò ha l'etso Ojejoje.”

³⁷O buk̄waphu l'ok̄fu ēhu unu meru; ēhu eghulahāa Ojejoje eghughu l'èke mu n̄o. Yo s̄u: “L̄e m̄bedua ta abah̄ukwa iya ph̄u.

³⁸L'ò b̄u Jóshuwa Nunu, b̄u onye eyejeru mu eka a-bah̄u iya.” Wo t̄e mu mekwaa t'obu shihu Jóshuwa ike; k̄e l'ò b̄u ȳeb̄edua e-du ndu Ízurēlu t'ephe je anata al̄i ono t'ò b̄uru nk'ephe.

³⁹A bya l'unwegirima k̄e nsh̄ii; mb̄u ndu ophu unu s̄uru l'aa-kp̄u l̄e ndz̄u; mb̄u unwegirima ndu ophu e-ta amadua iphe, d̄u mma; l'ophu d̄u eji teke ono; o b̄u ephebedua a-bah̄u l'al̄i ono. O b̄u ephebedua b̄e ya a-n̄u al̄i ono t'ò b̄uru òkè-iphe ephe.

⁴⁰A bya l'unub̄edua; unu laphukwa az̄u. Unu w̄ukwaru; shia ̄zo echi-egu lashia l'̄zo Eze Enyimu Uswe.

Eemekputa ndu Ízurēlu

(Ógú 14:39-45)

⁴¹Tò dù iya bù; unu eyeeru iya ọnu; sù: “L'unu mesweekwaru Ojejoje. L'unu e-je alua ọgu ono; mekota iphe, bù iphe, Ojejoje, bù Nchileke ayi sùru t'unu mee.” Ya ndono; unu atuko l'unu ha kwakọbe k'ọgu; l'arị l'ọbahu l'alị ugvu ono dù nphe.

⁴²Ojejoje asụ mu: “Tẹ mu kfulu unu t'unu be ejekwa abahụ; ọphu unu 'ejekwa ọlu ọgu. Ishi iya aburu lẹ ya ta anọkwa unu l'azụ. Ndu ọhogu unu e-mekputakwa unu.”

⁴³Mu ekfugeeru iya unu; unu ta anga nchị. Unu ekwefuru Ojejoje íkè; ngabaru ẹka jeshia l'alị ugvu ono.

⁴⁴Ndu Amọru, bu l'alị ugvu ono awufuta bya etso unu ọgu. Epe eripyabe unu l'ọ bù ẹngu; chĩa unu tsube lẹ Séyi jeye lẹ Homa; gbushia unu.

⁴⁵Unu alaphuta azụ bya egude ẹkwa raku Ojejoje; ọphu o yeduru unu ọnu; tò ngaru unu nchị.

⁴⁶Yọ buru iya bù l'unu anọdu lẹ Kadéshi; nọo ya ọdu.

Ditoronomi 2

Ndu Ízurelu agha ngvudangvu l'echi-ẹgu

¹Ayi aghazia; wu-phu azụ l'echi-ẹgu; shia ọzo Eze Ẹnyimu Uswe, bù iya bù ẹge Ojejoje sùru mu t'ayi mee ya. Ayi aghaa ngvudangvu; nọo anono l'alị ugvu Séyi l'ẹke ono.

²Ya ndono; Ojejoje asụ iya:

³“L'unu ghashitawaru l'alị ugvu-wa. Iphe, unu e-me nta-a bù t'unu shia ọzo isheli.

⁴Ọwaa iphe, ya e-kfulu ndu Ízurelu. ‘Tẹ ya kfulu unu lẹ nta-a bẹ unu abyawa osweta ẹke unwunna unu; mbụ ndu awa Íso bu l'alị Séyi. Epe a-nọdukwa atsụ unu egvu; ọle; unu kwabekwaru onwunu ẹnya!

⁵Unu be etsokwa epe ọgu. Ishi iya aburu l'ẹ tò dukwa alị epe m'ọo nanu, ya a-nu unu; m'o -ruhuru; ọ buru ẹke ha l'ọ bù ntụ-ọkpa lanu. Ya nwakwaru Íso alị ugvu Séyi ono t'ọ buru nk'ia.

⁶Ọ bù okpoga bẹ unu e-gudeje zuta epe nri; bukwaruphu okpoga bẹ unu e-gudeje zuta epe mini angungu.’ ”

⁷Ojejoje, bù Nchileke unu ọokwaru unu ọnu l'iphe, bù iphe, unu yeru ẹka unu. Yọ buru Nchileke ono letakotaru unu ẹnya l'ije, unu jekotaru l'eze echi-ẹgu-wa. L'ime ukporo afa labu-a bẹ Ojejoje, bù Nchileke nonyabekotaru unu; t'o nwe iphe, uko iya dujeru unu m'ọo nanu.

⁸Yọ buru iya bù l'ayi abya esweta ẹke unwunne ayi phe ono, bù iya bù ndu awa Íso bu l'alị Séyi. Ayi agbado ọzo Araba ọphu shiru ọzo nsuda Élatu; bya agbado ọzo Ezeyonu-Géba; shia ọzo echi-ẹgu Móabu tugbua.

⁹Ya ndono; Ojejoje asu mu: “T'ayi ba achokwa ndu Móabu okfu; ophu ayi 'etsokwa ephe ogu; ke l'ẹ to dukwa ali ephe m'oo nanu, ya anu ayi; keshinu ya wowaru ali Aru nu ndu awa Lótu t'ọ buru nk'ephe.”

¹⁰Ndu shi buru l'ẹke ono bu ndu Emimu. Ephe bu ndu ike; dukwaphu l'igwe. Ephe hatsulephu ogologo ogologo l'ọbu ndu Anaku.

¹¹Ndu Emimu be eekuje ndu awa Réfa, bukwapu ege aasuje le ndu Anaku bu. Obekwanu le ndu Móabu ekuje ephe ndu Emimu.

¹²Ndu Horu shikwapu buru l'ali Séyi. Obenu le ndu awa Iso nataru ephe ali ono; mee ephe; ephe aburu kpurupyata l'ifu ephe l'ẹke ono. Ephe abya ebuchia ali ephe ege ndu Ízurelu buchiru ali ono, Ojejoje nuru ephe t'ọ buru nk'ephe ono.

¹³“To du iya bu; Ojejoje asu: ‘Unu wu-lihu je adaghaa Enyimu Zeredu ono.’ Ayi awu-lihu je adaghaa ya.”

¹⁴Tsube le teke ayi gbeshiru le Kadéshi-Baniya jeye teke ayi jeru je adaghaa Enyimu Zeredu; be bu ukporo afa l'afa iri l'esato. Tsube rua teke ono; be ogbo, shi dzua oje ogu le Ízurelu nwushihukotawaru, bu iya bu iphe, Ojejoje riburu le ya e-me.

¹⁵Ishi iya aburu le Ojejoje daberu ephe eka l'odu ndu Ízurelu jeye ephe agvu.

¹⁶Onwu egbugetsulephu ndu Ízurelu, ndu ophu dzuru oje ogu;

¹⁷Ojejoje asu mu:

¹⁸“Ntanu be unu e-sweta Aru, no l'ali ndu Móabu.

¹⁹Ole; teke unu ruru l'ali ndu Amonu; unu ba achokwa ephe okfu; unu te etso ephe ogu. Ishi iya bu l'ẹ to dudu ali ndu Amonu, ya bya anu unu. Ali obu be ya nuwaru ndu awa Lótu t'ọ buru nk'ephe.”

²⁰Eke ono be eekujekwaphu ali ndu awa Réfa. Bu iya bu l'oo ndu Refa shi buru iya teke ndiche. Ndu Amonu anoduje eku ephe ndu Zamuzumimu.

²¹Ndu ono shi buru ndu ike. Ephe du l'igwe; bya abukwaruphu ndu hagbaa ogologo l'ọ bu ndu Anaku. Obenu le Ojejoje mebyishiru ephe l'ifu ndu Amonu. Ndu Amonu achifu ephe; bya ebuchita eke ephe shi buru.

²²O kwaphu ege ono be Ojejoje meru iya ndu awa Iso, shi buru l'ali Séyi. O gbushiru ephe ndu Horu, shi buru l'ẹke ono. Ndu awa Iso achifu ephe bya ebuchita eke ephe shi buru gbururu jeye ntanu.

²³O kwaphu ege ono b'ọ muru ndu Avimu, shi bugbaaru l'unwu mkpukpu mkpukpu, noru jeye le Gáza. Ephebedua be ndu Kafuto, shikwapu Kafuto wufutaru bya egbugee; bya ebuchia eke ephe shi buru.

Ízurelu alu-gbu Sihonu, bu eze ndu Amoru

(Ógú 21:21-30)

- ²⁴Ojejoje asu mu: “Unu gbeshi ije je aghabua nsuda Amonu. Unu lenu; ya wookwaru Sihonu onye Amoru, bu eze ndu Heshibonu yele ali iya ye unu l'eka. Unu je etso ephe ogu; wata ephe achifu.
- ²⁵Tsube ntanu be ya e-me te iphe bu mbakeshi, no le mkpuli igwe; wata unu otsu egvu; mbu t'ephe tuko l'ephe ha wata onma kpakpakpa l'eke unu no. Ephe a-nu iphe, unu eme; meji agbabuhu ephe; ehuru awata ephe onma kpakpakpa l'eke ephe atsu egvu.”
- ²⁶“To du iya bu; mu eshi l'echi-egu Kedemotu zia ndu ozi t'ephe je ezia Sihonu, bu eze ndu Heshibonu ozi nchi-odoo; su iya:
- ²⁷‘Byiko t'ayi swetaru l'ali unu. Eke ayi e-shi nwenkinyi bu l'eze oje unu. Ayi ta ahakwa eze oje ono; swia ya l'uzo odo.
- ²⁸Nri, ayi e-ri; me mini, ayi a-ngu bu okpoga be ayi a-kwuje unu gude zuta iya. Iphe, ayi aru unu nwenkinyi bu t'ayi dzoo okpa l'ali unu sweta.
- ²⁹Unu haaru ayi t'ayi swee; je esweta Enyimu Jodanu bahu l'ali ono, Ojejoje, bu Nchileke ayi anu ayi ono.’ Bu iya bu ege ndu awa Iso, bu l'ali Seyi; me ndu Mofabu, bu l'ali Aru haru ayi; ayi esweta.”
- ³⁰Obenu le Sihonu, bu eze ndu Heshibonu jikaru t'ayi be eswetashi. Ishi iya aburu le Ojejoje, bu Nchileke unu meru t'obu buru iya obu-mkpuma; mbu t'obu kpo-chia ya akpo-chi; k'ophu ee-shi ege ono t'o woru iya ye unu l'eka; bunu-a ya bu ege o du ntanu-a.
- ³¹Ojejoje asu mu: “Te mu lenu; le ya wataakwaru oworu Sihonu yele ali iya ye ayi l'eka. T'ayi watakwa iya aluta; k'ophu ali Sihonu a-buru okè-ephe ayi.”
- ³²To du iya bu; Sihonu yele ndu nk'iya l'ephe ha awufuta bya etso ayi ogu le Jahazu.
- ³³Ojejoje, bu Nchileke ayi eworu iya ye ayi l'eka; ayi alu-gbua ya; lu-gbua unwu iya; lu-gbua ndu nk'iya iya l'ephe ha.
- ³⁴Ayi anakota mkpukpu le mkpukpu iya l'o ha teke ono; mebyishikota iya l'oha. Unwoke; unwany; l'unwegirima ta adudu onye wafuru nu.
- ³⁵Elu; me iphemiphe obule odo, ayi lutaru l'ogu le mkpukpu ono, ayi mekputaru ono be ayi gworu; yo buru nk'ayi.
- ³⁶Tsube le Arowa, no l'aguga nsuda Amonu; me le mkpukpu ono, no l'aguga nsuda Amonu ono je akpaa l'ali Giledu ta dudu m'oo mkpukpu lanu, kpajeru ayi eka; kele Ojejoje, bu Nchileke ayi tuko iya l'o ha nukota ayi.
- ³⁷Obenu l'ali ndu Amonu; me ali, no l'iku Enyimu Jaboku; me le mkpukpu, nogbaa l'ali ugwu be ayi te ejedu; mbu iphe bu eke ono l'oha, Ojejoje, bu Nchileke ayi buchiru t'ayi be eje ono.

Ditoronomi 3

Aalụ-gbu Ọgu, bụ eze ndu Báshanu

(Ọgú 21:31-35)

- ¹Tọ dụ iya bụ; ayi abya aghaa ifu tughua ụzo Báshanu. Ọgu, bụ eze ndu Báshanu; achita ndu alị iya byakfutashia ayi ọgu lẹ Edereyi.
- ²Ojejoje asụ mu: “Unu ba atsukwa iya egvu; kele ya wowaru iya ye unu l'eka; yebedua yele ndu alị iya l'ephe ha; mę alị iya. Unu mee ya iphe, unu meru Sihonu, bụ eze ndu Amoru, bu lẹ Heshibonu.”
- ³Ya ndono; Ojejoje, bụ Nchileke ayi eworu Ọgu, bụ eze ndu Báshanu; mę ndu alị iya l'ephe ha ye ayi l'eka. Ayi egbua ephe ogbu ekfu; k'ophu bụ l'ẹ to nwedu ephe onye wafuru nụ.
- ⁴Ayi anatakota iphe bụ mkpukpu nk'iya l'ọ ha teke ono. L'ime ukporo mkpukpu ẹto, o nweru; b'ẹ tọ dudu mkpukpu iya ono m'ọo nanu, ayi haru; mbụ alị Agobu l'ọ ha; bụ iya bụ alị-eze Ọgu l'alị Báshanu.
- ⁵Mkpukpu ono l'ọ ha; b'e gude upho-mkpuma kpụ-phekota mgburumgburu; yọ ha l'eli. A bya eyekota mgbo-igwe l'onu-abata iya; yekota iya iphe eegudeje atuchi iya atuchi. Ayi lụ-takwaruphu igweligwe mkpukpu ndu ọdo, ẹ-te gudedu upho-mkpuma kpua.
- ⁶Ayi meru mkpukpu ono l'ọ ha; yọ buru kpurupyata; bụ iya bụ ẹge ayi meru ke Sihonu, bụ eze ndu Heshibonu; mbụ l'ayi tuko unwoke ephe; unwanyi ephe; mę unwegirima ephe l'ephe ha gbushikota.
- ⁷Elu ephe; mę iphe bụ, iphe ephe nweru enweru l'ọ ha bę ayi kwaru l'okwata.
- ⁸Ọ bụ teke ono bę ayi nataru ndu eze ndu Amoru ephe ẹbo alị, nọ l'uzo ęnyanwu-ahata Ęnyimu Jodanu; shita lẹ nsuda Amonu jeye lẹ Ugvu Hemonu.
- ⁹Ugvu Hemonu bę ndu Sayidonu ekuje Siriyonu; ndu Amoru ekuje iya Seniru.
- ¹⁰Ayi natakotaru mkpukpu lẹ mkpukpu, tukoru atukoru mę alị Giledu l'oha; alị Báshanu l'oha jeye lẹ mkpukpu Saleka yele Edereyi, tukokwaphu tsoru l'alị Báshanu; ẹke Ọgu shi buru eze.
- ¹¹Ọ bụ Ọgu, bụ eze ndu Báshanu nwenkinyi iya; bę shi phodu nụ lẹ ndu eri Réfa. Iphe-azee ya bụ igwè b'e gude mee ya. Ogologo iphe-azee obu dụ nkwo-eka tete. Ụsa iya adu nkwo-eka ẹno; mbụ nkwo-eka mmanu. Iphe-azee ya obu nọ lẹ Raba l'alị ndu Amonu jeye ntau-a.

Eeke alị ono

(Ọgú 32:1-42)

- ¹²Ayi aluta-gelephu alị ono teke ono; mu eworu ụzo ishieli mkpukpu Arówa, nọ l'iku nsuda Amonu yele nkere-ẹbo alị ugvu Giledu mę mkpukpu, nokota iya nụ; nụ ndu ikfu Rúbenu; mę ndu ikfu Gádu.

¹³Mu abya ekee ndu ikfu Manáse ẹbo; wota alí Gíledu ibyiya ọphu wuduru nù; mẹc alí Báshanu l'ọphu; ẹke shikota búru alí-eze Ọgu; nù òkè lanù lẹ ndu ikfu Manáse ono. Agọbu gbaa mgburumburu l'alí Báshanu bẹ eekuje alí ndu awa Réfa.

¹⁴Jayi, bú onye ikfu Manáse bẹ lùta-kọtaru alí Agọbu ono l'ọ ha jeye l'ókè ẹphe lẹ ndu Geshu; mẹ kẹ ndu Maaka. Yọ woru mkpukpu, nọkota l'alí ono gụa onwiya: Havotu Jayi. Yọ búru iphe ono bẹ ẹke ono aza jeye nta-a.

¹⁵Makiru; yẹbedua bẹ mu nuru alí ndibe Gíledu.

¹⁶A bya abya lẹ ndu ikfu Rúbenu; mẹ ndu ikfu kẹ Gádu; ẹphebedua bẹ mu nuru alí, nọ tsube lẹ Gíledu jeye lẹ nsuda nsuda Amónu. Ọ bú l'echi nsuda ono bẹ ókè iya kparu. Mu anukwaphu ẹphe alí ọphu shi l'ẹke ono nọ jeye lẹ Ẹnyimu Jáboku; bú iya bú ẹke alí ndu Amónu kparu.

¹⁷Mu anukwaphu ẹphe nsuda Jódanu; tsube lẹ Kíneretu jeye nsuda eze ẹnyimu Jódanu, bú iya bú Eze Ẹnyimu Únú, nọ l'ókpa-ugvu Pishiga l'uzo ẹnyanwu-ahata iya. Yọ búru Ẹnyimu Jódanu bú ókè iya.

¹⁸Mu abya atuaru iya unu l'ekemu teke ono; sù: “Ojejoje, bú Nchileke unu nuakwaru unu alí-a t'ọ búru nk'unu. T'unwoke unu ndu ike dọ k'ọgu kwakwa onwẹphe k'ọgu; vuru unwunne unu ndu Ízurelu ọzo daa Ẹnyimu Jódanu.

¹⁹Ọle; t'unyomu unu; unwu unu; mẹ iphe bú elu unu; tẹ ndu onanu nọdukwa lẹ mkpukpu ono, mu nuru unu ono. Lẹ mu makwaru-a l'elu unu ha nshinu.

²⁰Unu tsokwaru ẹphe je ọgu gbururu jeye teke Ojejoje e-me t'ókpa rua ẹphe alí l'ọ bú unubedua; mbụ teke ẹphe a-nata alí ono, Ojejoje abya ẹphe anunu l'azụ Ẹnyimu Jódanu azụ iya ọphu ono. E -megee; onyenonu l'unu ha alashiwaru azụ l'ókè-alí ọphu mu nuru iya.”

²¹Mu abya ekfuaru Jóshuwa teke ono sù iya: “Lẹ nta-a b'ọ gudewa ẹnya iya phụ iphe, Ojejoje, bú Nchileke unu meru ndu eze ẹbo-wa. Ọ kwaphu ẹge ono bẹ Ojejoje e-mekota alí-eze ọphu nọkota l'azụ ẹnyimu azụ iya ọphu unu eje phu.

²²Unu ba atsukwa ẹphe egvu; kẹ l'ọ kwa Ojejoje, bú Nchileke unu l'onwiya l'a-luru unu ọgu ọbu.”

Eekfuru Mósísu l'ọ t'ọ bahudu lẹ Kénanu

²³Mu abya arọ Ojejoje teke ono; sù iya:

²⁴“Nggube Nnajiufu, bú Ojejoje; nta-a b'ì watawaru okoshi mube nwozi ngu ẹge i habe nshinu; mẹ ẹge ọkpu-ike ngu habe.?Nanụ agwa, nọ l'imigwe; m'ọ bú ọphu nọ lẹ mgboko, a-dụ ike omeshi iphe, ha nshinu ẹge-a iime-a?”

²⁵Byiko; hanu mu tẹ mu swee ẹnyimu-wa je aphụ ẹgiri alí ono, nọ l'azụ Ẹnyimu Jódanu azụ iya ọphu ono; mbụ ẹgiri alí ugvu ono yele alí ugvu Lébanonu!”

²⁶Obenu l'ọ bụ okfu ẹhu unu bẹ meru; Ojejoje atukoshi mu oke ẹhu-eghughu iya; to kwe ngaberu mu nchi. Ojejoje asu mu: “L'ọ dzuwakwaru. Tẹ mu be ekfuhakwa iphe ono, mu ekfu ono ọdo!”

²⁷Wo mu tẹ mu nyihu ugwu Pishiga; lee ẹnya l'uzo ẹnyanwu-ariba; lee l'uzo isheli; lee l'uzo ọhuda; lee l'uzo ẹnyanwu-ahata. Lekota ẹnya l'ali ono; ke le mu ta adakwa Ẹnyimu Jọdanu-a lufu azu iya ọphu.

²⁸Ole; tẹ mu zia Jọshuwa t'obu shihu iya ike; t'ẹ b'ọ teshi etete; ke l'ọo yẹbedua a-bu onye ishi; dua ndu-a t'ẹphe lufu azu iya ọphu je enweru ali ono, mu a-phu ono.”

²⁹Tọ du iya bu; ayi anoshia le nsuda ono, nonyabe mkpukpu Bẹtu-Peyo?

Ditoronomi 4

Mosisu ekfu tẹ ndu Ízurelu meje iphe a turu l'ekemu

¹Unube unwu Ízurelu; unu ngabekwa nchi tẹ mu zia unu iphe, Ojejoje toru okpa iya su tẹ eetsoje yele iphe, ọ suru t'emeje. Unu mejekwa ekemu-wa; k'ọphu unu a-ọdu ndzu; je aluta ali ono; mbu ali ono, Ojejoje, bu Nchileke nna unu phe abya unu anunu ono.

²Unu te eyekwakwa iphe, l'okfu-a, mu ekfuru unu-a. Ọphu unu ahabotakwa iya iphe; k'ọphu unu a-ọdu eme ekemu Ojejoje, bu Nchileke unu, bu ekemu ono, mu aturu unu ono.

³Unu gudewa ẹnya unu phu iphe, Ojejoje meru l'okfu ẹhu agwa Bálu-Peyo; mbu le Ojejoje, bu Nchileke unu meru iphe bu ndu shi l'ime unu tsoru omarali Bálu-Peyo; balahaaru iya ẹja; ẹphe abukotaru kpurupyata.

⁴Obenu l'unubedua l'unu ha, bu ndu noshiru ike le Ojejoje, bu Nchileke unu be no ndzu rua ntanu-a.

⁵Unu lekwa; mu zia kwawu unu iphe, Ojejoje toru okpa iya su t'e etsoje; bya ezia unu iphe, ọ suru t'e emeje, bu iphe Ojejoje, bu Nchileke mu suru tẹ mu zia unu; k'ọphu unu a-ọduje eme iya l'ali ono, unu eje aluta ono.

⁶Unu dobekwa ekemu ono; l'eme iya ememe; ke l'ọo ya e-koshi l'unu maru iphe; buru iya e-me t'iphe dojee unu ẹnya l'ifu ndiphe, bu iya bu ndu e-mekochaa nua iphe ono l'ọ ha, Ojejoje toru okpa iya ono; kfulahaa; su: “Okpobe okfu bu le mba-a, ha nshinu ege-a bukwa mba, maru iphe; buru mba, iphe edoje ẹnya!”

⁷?Nanu ọhodo, ha nshinu, agwa ẹphe nonyabe ntse okpobe anonyabe ege Ojejoje, bu Nchileke ayi anonyabeje ayi me ayi raku iya?

⁸Temanu;?nanu ọhodo, habaa nshinu, nweru ekemu, du mma l'ọ bu ndu owaa, mu atushiru unu ntanu-a.

⁹Ọ bulephu t'unu kwaberu onwunu ẹnya; unu eleta ndzu unu ẹnya okpobe eleta; a nonyaa; unu zahaa iphe, unu gude ẹnya unu phu; mbu t'ẹ b'ọo-lufukwa unu alufu

l'òkpoma jeye teke unu a-nọ-bebe. Ọ bụchia t'unu zia ya unwu unu; zia ya unwunwa unu p̄he.

¹⁰Unu nyatakwa mbọku ono, unu vudo Ojejoje, bụ Nchileke unu l'ifu l'ugvu Hórebu ono; mbụ mbọku ono, ọ s̄uru mu: “T̄e mu kua ndu Ízurēlu t'ep̄he dzukobe l'ifu iya; t'ep̄he n̄a olu iya; k'ophu ep̄he a-m̄uta ege ep̄he e-shije akwabē iya uḡvu; jeye teke ep̄he a-nọ-bebe l'al̄i ono. Ip̄he ono b̄e ep̄he e-zikwaphu unwu ep̄he.”

¹¹Ya ndono; unu abya akp̄irita ntse bya evudo l̄e mgboro ọkpa uḡvu ono; ọku, enwu phophopho l'eli uḡvu ono ebulihuje ebulihu; rua igweli. Urukpu atso-kputa; ọchi agbak̄ota l'ekemeke ọbule.

¹²Ojejoje eshi l'ọku ono l'ekfu an̄u unu. Unu an̄u olu iya; ọbule unu ta ph̄udu onye ekfu iya n̄u. Ọ b̄ulephu olu iya nwenkinyi b̄e unu n̄uru.

¹³Yọ bya atokashiaru unu ọgba-ndz̄u iya; s̄u t'unu dobe iya, b̄u iya b̄u ekemu iri ono; bya ewokwaru iya ph̄u deeru unu l̄e mkpuma ẹbo, d̄ugbaa bal̄ibali.

¹⁴Ojejoje abya ekfuru mu teke ono; s̄u mu t̄e mu zia unu ip̄he, ọ t̄oru ọkpa iya s̄u t'etsoje ȳele ip̄he, ọ s̄uru t'eemeje; k'ophu unu a-n̄odu eme iya l'al̄i ono, unu esweta l'eje enweru ono.

Eebuchi k̄e ọgwa nte

¹⁵Ọo ya b̄u; keshinu ẹ-t̄o d̄udu uḡbugba ip̄he, unu ph̄uru mbọku ono, Ojejoje shi l'ọku kfuru yeru unu l'ugvu Hórebu ono; unu kwabek̄waru onwunu ẹnya.

¹⁶Unu kwabek̄wa ẹnya; t'unu be egude ọpyi nt̄ekpe merua onwunu; mb̄u pyia nt̄ekpe doberu onwunu; m'o -ruhuru; nt̄ekpe ọbu d̄u idagha; mb̄u t'ẹ b'o yekwaru nwoke; t'o yeru nwanyi.

¹⁷T'ẹ b'o yekwaru an̄u, n̄o l̄e mgboko; t'o yeru n̄wenu, ep̄he l'eli;

¹⁸t'o yeru ip̄he, akp̄u l'ep̄ho; t'o yeru ẹma, bu l̄e mini.

¹⁹Unu kwabek̄wa ẹnya; t'ẹ b'ọ b̄u: unu -palia ẹnya l'imeli ph̄ua ẹnyanwu; m'ọ b̄u ọnwa; m'ọ b̄u mkp̄o-kpodo; m̄ewaru iphemip̄he ọbule ọdo, n̄okota l'akpamigwe; yọ gulahaa unu t'unu baaru iya ẹja; wataru iya ojeru ozi; mb̄u iphemip̄he ọbule ono, Ojejoje, b̄u Nchileke unu meru; keeru ip̄he, b̄u ndu n̄o l̄e mkpuli igwe-wa.

²⁰Unub̄edua b̄e Ojejoje lotaru l'ofuta l'ọ-tata-kfukfu ọku, adazaje mgboro-ígwè; mb̄u l'o dufutaru unu l'al̄i Íjiputu t'unu b̄uru iya ndu o ketaru l'òkè; ẹge unu b̄u iya ntan̄u-a.

²¹T̄emanu; mb̄edua b̄e Ojejoje gudewa okfu-ẹhu unu wofutaru mu ẹhu-eghughu iya; bya eriru anḡu ye iya: l̄e mu te eswedu Ẹnyimu J̄odanu; ọphu mu 'abah̄udu l'ẹgiri al̄i ono, Ojejoje, b̄u Nchileke unu n̄uru unu t'ọ b̄uru òkè ip̄he unu ono.

²²L̄e mu nwuhufutaje l'al̄i-a; t̄o d̄u ip̄he, e-me t̄e mu swee Ẹnyimu J̄odanu. L'ọo unub̄edua a-daghata iya je enweru ẹgiri al̄i ono.

²³Unu kwabekwa enya t'unu ba azaha ndzu Ojejoje, bu Nchileke unu meru; unu l'iya agbaa. T'e b'o dukwa iphe ono, Ojejoje, bu Nchileke unu suru t'unu ba abashiru eja ono, unu a-kpu; m'o kwanu pyia ntেকে, yeru iya nu;

²⁴kele Ojejoje, bu Nchileke unu bu oku, enwu enwunwu; buru Nchileke, eko okopho.

²⁵O -buru l'unu butsuaru l'ali ono; noo odu; nodu iya mushia unwu; nodu iya mushia unwu-nwanwa; bya etsube teke ono mebyishilaha onwunu; mbu je akpu ntেকে; m'o -ruhuru; o du idagha; shi ege ono melahaa iphe, du eji l'ifu Ojejoje, bu Nchileke unu bya akpatsua ya ehu-eghughu;

²⁶b'e to dukwa ege unu ano-beru; unu alakota l'iyi l'ali ono, unu abya oda Enyimu Jodanu eje anata ono. Unu te ebukwa iya ulori; unu aburu kpurupyata. Mu l'ekukwa igwe; l'ali t'ephe buru ndu ekebe ntanu.

²⁷Ojejoje a-chikashi unu; unu edzuru iphe bu ohamoha. Yo buru nwochi-l'eka madzu l'unu e-mekochaa wafu l'iphe bu mbakeshi ono, Ojejoje a-chiru unu ghaa ono.

²⁸L'eke ono be unu a-baru agwa, madzu gude eka mee eja; mbu agwa, e gude mkpuma; me oshi mee; too phu uzo; too nu iphe le nchi; too ri nri; too nu nshishi iphe.

²⁹Ole; unu -nodu l'eke ono choo Ojejoje, bu Nchileke unu be unu a-chotakwa iya-a; m'o buru l'unu gude obu unu l'o ha; gude ndzu unu l'o ha choo ya.

³⁰Teke unu jelahaaru iphe-ehuka ono; mbu teke iphemiphe obule-a wukotaru kpua unu b'o -rua l'ikperazu iya be unu a-ghakobe; woru ifu ghaaru Ojejoje, bu Nchileke unu; bya emelaha okfu iya.

³¹Le keshinu ophu Ojejoje, bu Nchileke unu bu Nchileke, aphuje imiko; b'e too jikakwa unu; ophu oomebyishikwa unu; ophu ozahakwa ndzu ono yele nna unu oche phe gbaru ono, bu ophu o riru angu yeru epe.

Oo Ojejoje bu Nchileke

³²Unu gbeshi kpaa ishi iphe, meru l'oge ohazu; temanu a mua unu; mbu keshinu teke Nchileke keru madzu le mgboko. Unu kpaedu ishi ono jeye l'eke igwe beru; ali eberu; unu amaru me iphe, ha nshinu ege-a;?o mejhawaru. Odo aburu t'a maru;?m'o nweru etu iya odo, nonu.

³³?O nweru ndu odo, nujewaru eke Nchileke shi l'oku l'ekfu okfu; ege-a unu nuru iya unubedua; metsua nodu ndzu?

³⁴?T'o nweru agwa, tujeru ama onafuta mba, no l'eka mba odo doberu onwiya; bya egude iphe-ophulanya; me iphe-ohubama, dugbaa biribiri; gude ugu; gude ike; me agburu-ehu iya yele oke n-yemegvu; egbe iya ono, Ojejoje, bu Nchileke unu meru unu le Ijiputu, unu gude enya unu phu ono?

³⁵E koshiru unu iphe ono; k'ophu unu a-maru l'oo Ojejoje bu Nchileke; l'e to duhedu Nchileke odo, du nu.

³⁶Ọ bụ l'imigwe b'o shi mee t'unu nwa olu iya; shi ege ono; loo unu eka le nchi. Yo koshi unu o-ta-kfukfukfu oku iya l'eliphe; unu anu olu iya, o shi l'ime oku ono ekfu.

³⁷Ọo l'o yeru nna unu oche phe obu; bya afota ikfu epe; kparu iphe yebedua l'onwiya gude eze okpehu iya ono, du egvu ono; dufuta unu le Ijiputu;

³⁸bya achifuru unu ndu ohodo, kagbaa unu nshinu; ka unu ike; bya edubata unu l'ali epe ono; woru iya nu unu t'o buru okè-iphe unu, bunu iya bu ege o du ntanu-a.

³⁹Iphe unu a-maru ntanu, bu iphe unu e-yekwaphu l'okpoma; bu l'oo Ojejoje bu Nchileke l'imigwe ophu no l'imeli; bya aburu iya le mgboko ophu no iya le mkpuli. E to duhedu Nchileke odo, nonu.

⁴⁰Ọo ya bu; t'unu tsojekwa iphe, o toru okpa iya su t'e etsoje ye le iphe, o suru t'e emeje, bu iya bu iphe, mu ekfuru ntanu-a; k'ophu iphe a-duru unu le mma; duru unu unu ndu ophu tso unu l'azu; me k'ophu unu a-ka nka l'ali ono, Ojejoje, bu Nchileke unu abya unu anunu t'o buru nk'unu gburu jeye le gburu ono.

Mkpukpu a -gbabe; a dzuru

(Ogu 35:9-34; Dit 19:1-13; Jos 20:1-9)

⁴¹To du iya bu; Mosisu ewofuta mkpukpu eto dobe iche l'uzo enyanwu-ahata Enyimu Jodanu;

⁴²eke onye gburu madzu ibe iya; l'e b'o lebezi enya a-gbajeru laa; m'o buru le ye le onye obu ta duhaada l'okfu. T'onye du ege ono gbaru laa le mkpukpu lanu le mkpukpu eto ono; je anodu zeeru ndzu.

⁴³Epha mkpukpu ono bu: Beza, no l'echi-egu, daburu baswangu. Ono bu eke ndu ikfu Rubenu a-gbajeru laa. Mkpukpu odo bu Ramotu l'ali Giledu; bu eke ndu ikfu Gadu a-gbajeru laa. Odo aburu Golanu l'ali Bashanu, bu iya bu eke ndu ikfu Manase a-gbajeru laa.

Mosisu atojashi ekemu t'o doo enya

⁴⁴Owaa bu ekemu, Mosisu turu doberu ndu Izurelu.

⁴⁵Owaa bu iphe, Ojejoje turu l'ekemu; bya aburu iphe, o toru okpa iya su t'e etsoje; me iphe, o suru t'e emeje; mbu iphe Mosisu kfushikotaru nu unu Izurelu l'ephe shitsua l'ali Ijiputu wufuta;

⁴⁶mbu teke epe no le nsuda, no le mgboro mkpukpu Betu-Peyo l'uzo enyanwu-ahata Enyimu Jodanu; l'ali Sihonu, eze ndu Amoru, bu onye shi buru le mkpukpu Heshibonu; mbu onye ono, Mosisu ye le ndu Izurelu mekputaru l'ephe shi le Ijiputu wufuta ono.

⁴⁷Epe anata ali Sihonu ono; me ali Ogu, bu eze ndu Bashanu. Ndu eze ebo ono bu ndu eze ndu Amoru, shi buru l'uzo enyanwu-ahata Enyimu Jodanu.

⁴⁸Ali ono shi le Arowa l'iku nsuda nsuda Amonu rua Ugwu Siriyonu; bu iya bu Ugwu Hemonu.

⁴⁹Ọ tughbukwaruphu uswe iya k'enyanywu-ahata Ẹnyimu Jódanu; gbazitawaru l'okpa-ugvu Pishiga.

Ditoronomi 5

Ekemu iri

(Awụ 20:1-17)

¹Mósisu abya ekua ndu Ízurelu l'ephe ha; sù ephe: Unube ndu Ízurelu; unu nukwa-a iphe, Ojejoje toru okpa iya; sù t'e etsoje; me iphe, o sùru t'e emeje, bu iphe ya ekfu anu unu ntanu. Unu mua ya omu-ekwo; unu edobe iya edobe; l'eme iya ememe.

²Ojejoje, bu Nchileke ayi; be mekwaru; ayi l'iya agbaa ndzu l'ugvu Hórebu.

³Ẹ to bukwa nna ayi oche phe; be ephe le Ojejoje gbaru ndzu ono. O kwa ayibedua; mbu ege ayi ha, bu ndu no ndzu l'eke-a ntanu-a.

⁴Ojejoje shikwa l'oku kfuru nu unu ifu l'ifu l'eli ugvu ono.

⁵Teke ono be ya vudo le mgbaku unu le Ojejoje; l'ekfuru unu iphe, Ojejoje kfuru; ke l'egvu oku ono guderu unu; unu te nyihu ugvu ono. O sùru:

⁶“L'o kwa yebe Ojejoje, bu Nchileke unu. O bu yebedua bu onye dufutaru unu l'alì Íjiputu; mbu l'alì eke ono, unu shi buru ohu ono.

⁷“T'e b'o dukwa iphe odo, ii-bajeru eja; gbahaa yebedua.

⁸“Ba apyikwa ntekpe doberu onwongu; m'o bu iphe odo, du l'o bu ophu no l'imigwe l'ephekerephe; m'o bu iphe, no l'eli alì le mkpuli igwe; m'o bu iphe, bu le mini le mgboko.

⁹Ba abakwaru iya eja; ophu i jekwaru iya ozi; ke le Ojejoje, bu Nchileke unu bukwa Nchileke, ekoje okopho. Oohuje ndu kporu iya ashì ahùhù k'ejo iphe, ephe meru iya; hùà hùà unwu ephe; hùà unwu-nwanwa ephe; hùà unwu nwanwanwanwanwa ephe.

¹⁰Obenu le ya aphujeru unukurunu imiko, bu ndu yeru iya obu; l'edobe ekemu iya.

¹¹“Be ekujekwa epha Ojejoje, bu Nchileke unu ke mkpe; ke l'onye eku epha Ojejoje ke mkpe b'e to hakwa t'e b'o nna iya ikpe.

¹²“Dobekwa mboku otu-ume nsò; bu iya bu iphe, Ojejoje, bu Nchileke unu sùru te iimeje.

¹³Abalì ishingu be ii-seje akanya; jekota ozi ngu l'o ha.

¹⁴Obenu l'abalì k'esaa bu mboku otu-ume ke Ojejoje, bu Nchileke unu. T'e b'o dukwa ozi, ii-jeje mboku ono. Be ejekwa ozi nggubedua; ophu unwegirima ngu ndu k'unwoke; me ndu ke nwanyi 'ejekwa; ophu unwoke, i gbaru ohu 'ejekwa; ophu unwanyi, i gbaru ohu 'ejekwa; ophu oke-eswi ngu 'ejekwa; ophu nkakfu-igara ngu 'ejekwa; ophu o dukwa elu ngu ophu e-je nu; ophu ndu byaru abyabya, no le nke ngu 'ejekwa. T'unwoke; me unwanyi, i gbaru ohu tutakwa ume ege ituta.

¹⁵Nyatakwa l'unu shi b̄uru ohu l̄e Íjiputu; l'oo Ojejoje, b̄u Nchileke unu; b̄e gude ike; m̄e agburu-̄ehu iya dufuta unu l'̄eke ono. Oo ya kparu iphe Ojejoje, b̄u Nchileke unu l'at̄uru ngu iya ̄otu ekemu; t'unu t̄ut̄aje ume mb̄oku ̄otu-ume.

¹⁶“Kwabeje nne l̄e nna, m̄uru ngu n̄u ugvu; b̄u iya b̄u iphe, Ojejoje, b̄u Nchileke unu suru t'unu meje; k'ophu ìi-ka nka; m̄e k'ophu iphe a-d̄uru ngu l̄e mma l'alì ono, Ojejoje, b̄u Nchileke unu abya unu an̄unu ono.

¹⁷“Be egbukwa ̄ochi.

¹⁸“Be erikwa ogori.

¹⁹“Be ezikwa iphura.

²⁰“Be ebobekwa madz̄u ibe ngu ibo.

²¹“Be ejikwaru madz̄u ibe ngu ijim̄enya l̄e nyee ya; m'ò b̄u l'ulo iya; m'ò b̄u l'alì iya; m'ò b̄u l̄e ndu ̄o gbaru ohu; m'ò b̄u l'oke-eswi iya; m'ò b̄u l̄e nkakf̄u-ìgara iya; m'ò b̄u l'iphe, b̄u iphe, madz̄u ibe ngu nweru enweru.”

²²Ono b̄u ekemu, Ojejoje t̄uru n̄u unu l'eli ugvu l'̄eke unu dzuru edzudzu. O shi l'oku; m̄e l'urukpu yēle ̄ochi; gude olu, shihuru ike kfuru yeru unu. Ē to nwehekwa iphe ̄odo, o yekoberu iya ̄odo. Yo woru iya dee l'eli mkpuma ̄ebo, d̄u balìbali n̄u mu.

Ndu Ízurelu at̄s̄u egvu l'ugvu Sáyinayi

(Awu 20:18-21)

²³Yo be teke unu n̄uru olu ono l'̄eke o shi l'ime ̄ochi l'ekfu an̄u unu; k̄e l'oku ono b̄u l'eli ugvu ono b̄e ootsu; iphe, b̄u ndu ishi l'iphe, b̄u ikfu unu iche iche yēle ndu b̄u ̄oguren̄ya unu awu-kfuta mu;

²⁴bya asu mu: “Nta-a b̄e Ojejoje, b̄u Nchileke ayi koshiwaru ayi ̄odu-biribiri iya; m̄e ēge ̄o habe nshinu. Ayi n̄ukwaruphu olu iya, o shi l'ime ̄oku ono ekfu. Ntan̄u-a b̄e ayi ph̄uwaru l̄e Nchileke kfuru okfu yeru madz̄u; onye ̄ophu an̄odukwadia ndz̄u.

²⁵?Nta-e??Ayi a-ph̄u anw̄uhu je eye iya ishi t̄o? K̄e l'ejo ̄oku-a e-kegbushikwa ayi; mb̄u l'ayi -n̄ufua olu Ojejoje, b̄u Nchileke ayi ̄odo b̄e ayi a-nw̄ushihukwa.

²⁶Ishi iya ab̄uru l'̄e t̄o d̄udu madz̄u mmanu, n̄ujewaru ēke Nchileke, n̄o ndz̄u; shi l'ime ̄oku l'ekfu okfu; ēge-a, ayi n̄uru iya-a; mekochara bya an̄odu ndz̄u.

²⁷Unu asu mu t̄e mu jekfubechia Ojejoje, b̄u Nchileke ayi ntse; je an̄ukota iphemiphe ̄obule, ookfu. Teke e metsuaru; mu abya ak̄oru unu iphe o kfuru. L'unu a-ngab̄ee nchi; mee iphe, o kfuru.”

²⁸T̄o d̄u iya b̄u; Ojejoje an̄u iphe unu kfuru teke ono, unu ekfu eyeru mu ono; bya asu mu: “L̄e ya n̄ukotawaru iphe, ndu ono kfuru mu. Iphe ēphe kfuru dukwa-a mma.

²⁹Ndēge ̄o b̄u ēge obu ēphe a-duje ndono tekenteke; k'ophu ēphe e-shi ēge ono l'ats̄u iya egvu; l'eme iphemiphe ̄obule, ya t̄uru l'ekemu; m̄e iphe ad̄ukwaru-a ēphe l̄e mma; ēphe l'unwu ēphe gbururu jeye l̄e gbururu!

- ³⁰“Wo mu tẹ mu tųgbua; je ekfuru ẹphe t'ẹphe laphukotawaru azų l'ulo-ẹkwà ẹphe.
- ³¹Ole; tẹ nggubedua nonyabekwa iya l'ẹke-a; k'ọphu ya a-kọru ngu iphemiphe ọbule, ya tųru l'ekemu; iphe, ya tọru ọkpa iya sų t'e etsoje; me iphe, ya sųru t'e emeje; bu iphe, ya e-zi ẹphe t'ẹphe meje l'alị ono, ya abya ẹphe anunu t'ẹphe nweru ono.”
- ³²Oo ya bu; unu zikwaa obu l'alị; meje iphe, Ojejoje, bu Nchileke unu sųru t'unu meje. Unu ba ahakwa iya; melahaa iphe ọdo.
- ³³Unu tųkojekwa ọzo ono shije; mbų ọzo ono, Ojejoje, bu Nchileke unu sųru t'unu shije ono; k'ọphu unu a-nọdu ndzų; me k'ọphu iphe a-dųru unu le mma; mefua k'ọphu unu a-ka nka l'alị ono, unu abya enweru ono.

Ditoronomi 6

Iphe, a tų-doru ekemu ọbu

- ¹Ọwaa bu iphe Ojejoje tųru l'ekemu yele iphe, ọ tọru ọkpa iya sų t'e etsoje yele iphe, ọ sųru t'e emeje, bu ọphu Ojejoje, bu Nchileke unu sųru tẹ mu zia unu t'unu meje l'alị ono, unu e-swe Ẹnyimu Jọdanu; eje enweru ono;
- ²mbų k'ọphu unu a-nọdu atsų Ojejoje, bu Nchileke unu egvu; unubedua; me unwu unu; me unwu-nwanwa unu. Mbų t'unu eme iphe ọ tọru ọkpa iya; me iphe ọ tųru l'ekemu, bu iya bu iphe mu ekfuru unu t'unu meje jeye teke unu a-nọ-beru; me k'ọphu unu a-ka nka.
- ³Unube ndu Ízurelu; unu ngabekwa nchi. Unu letakwa ẹnya; mee iphemiphe ọbule ono; k'ọphu iphe a-dųru unu le mma; unu ájájá ájaja; ka l'igwe l'ẹgiri alị ono, bu iya bu ege Ojejoje, bu Nchileke nna unu phe kweru unu ukwa iya.
- ⁴Unu nua ya; unube ndu Ízurelu! Le Ojejoje, bu Nchileke ayi bulekwa iya phų kpu bu Nchileke.
- ⁵Oo ya bu t'unu gude obu unu l'ọ ha; gude ndzų unu l'ọ ha; gude ike unu l'ọ ha yeru Ojejoje, bu Nchileke unu obu.
- ⁶Tẹ ekemu-a, mu atųru unu ntanų-a bukwaru unu eburu l'okpoma.
- ⁷Unu zijekwaa obu l'alị kuziaru iya unwegirima unu. Unu gudeje iya l'abọru ẹphe ọbo ọja teke unu nọ l'ime ọlo unu; teke unu eje ije l'esu-ọzo; teke unu zẹ azẹ; me teke unu gbeshiwaru egbeshi.
- ⁸Unu gbajeru iya l'ẹka t'ọ buru iphe-ọhubama. Unu ekebeje iya ya l'ọnu-ifu; k'ọphu unu a-nyataje iya.
- ⁹Unu dee ya edede l'okpa-ibo ọlo unu. Unu edeekwa ya phų l'ọnu-oguzo unu.
- ¹⁰Oo ya bukwanu; teke Ojejoje, bu Nchileke unu dubataleruphu unu l'alị ono, o riru nna unu oche phe; mbų Ébirihamu; me Áyizaku; me Jékọpu angų; le ya a-nų unu eze mkpukpu me ẹgiri mkpukpu mkpukpu, ẹ ta bųdu unu kpuru iya l'onwunu;

- ¹¹nụkwaphu unu ụlo, iphe dụ mma jigbaaru ejiji; mbụ iphe ẹ-ta bụdu unu kwaru iya ye l'ụlo ono; nụ unu wẹlu, ẹ-ta bụdu unu tūru iya; nụ unu mgbo vayinu yẹle oshi olivu, ẹ-ta bụdu unu kọru iya. Teke ono, unu a-nọdu eri nri l'eriji ẹpho ono;
- ¹²unu kwabekwa ẹnya; t'unu ba azahaa Ojejoje, bụ iya dufutaru unu l'alị Íjiputu, bụ ẹke ono, unu shi bụru ohu ono.
- ¹³Unu tsuje Ojejoje, bụ Nchileke unu egvu. Unu jejeru iya ozi. Unu egudeje ẹpha iya l'eri angụ.
- ¹⁴Unu be etsokwaru agwa ọdo; mbụ agwa ndu ono, bupheru unu mgburumgburu ono.
- ¹⁵Lẹ Ojejoje, bụ Nchileke ono, bu l'ẹke unu bu ono bụkwa Nchileke okopho. Unu -mee ya ẹge ono bẹ ẹhu-eghughu Ojejoje, bụ Nchileke unu a-dakfutakwa unu; mee unu; unu achihu lẹ mgboko-a.
- ¹⁶Unu be ejekwa ọdata Ojejoje, bụ Nchileke unu ẹge unu dataru iya lẹ Masa.
- ¹⁷Unu túbekwa nvo; meje iphemiphe ọbule, Ojejoje, bụ Nchileke unu sūru t'unu meje; mẹ iphe, ọ tūru l'ekemu yẹle iphe, ọ tọru ọkpa iya; sụ t'unu tsoje.
- ¹⁸T'iphe unu e-meje bụkwaru iphe, vudo nhamunha; bụru iphe dụ Ojejoje mma l'ẹnya; k'ọphu iphe a-duru unu lẹ mma; mẹ k'ọphu unu a-dụ ike bahu je anata ẹgiri alị ono, Ojejoje riru angụ lẹ ya a-nụ nna unu oche pẹ;
- ¹⁹chifukotaru unu ndu ọhogu unu t'ẹphe lufu unu l'ifu, bụ iya bụ ẹge Ojejoje kweru ụkwa iya.
- ²⁰O -rua mgbe-l'ifu; unwu unu -jia unu: “?Bụ ngunu b'ọ bụ; mbụ ekemu ono, Ojejoje, bụ Nchileke ayi tūru ono yẹle iphe, ọ tọru ọkpa iya ono; mẹ nsọ ono, ọ sūru t'e doje ono?”
- ²¹Iphe, unu e-kfuru ẹphe bụ l'unu shi bụru ohu Fero l'alị Íjiputu; Ojejoje egude ike ke ẹka iya; dufuta unu.
- ²²Unu gudekwaphu ẹnya unu phụ iphe-ophulenyia; mẹ iphe-ọhubama, dughbaa biribiri, haru kpaa kpaa, Ojejoje meru kpua alị Íjiputu; mẹ Fero; mẹ ndu alị iya l'ẹphe ha.
- ²³L'ọ dufutaru unu l'ẹke ono; bya anụ unu alị ono, o kweru nna unu oche pẹ ụkwa iya ono; bya eria angụ yeru iya ẹphe.
- ²⁴Ojejoje asụ unu t'unu mekotaje iphe-a, ọ tọru ọkpa iya sụ t'e etsoje; unu atsujekwaphu Ojejoje, bụ Nchileke unu egvu; ẹge iphe a-duru unu lẹ mma; unu akaa nka; bunu iya bụ ẹge ọ dụ ntanụ-a.
- ²⁵L'ọ -būru l'unu tọru ẹhu; dobekota iphe bụ ekemu-a l'ifu Ojejoje, bụ Nchileke unu; bụ iya bụ iphe ono, ọ sūru t'unu meje ono bẹ unu buakwa ndu doberu ẹka ndoo l'ifu iya.

Ditoronomi 7

Ndibe Ojejoje

(Awụ 34:11-16)

¹Teke Ojejoje, bụ Nchileke unu durutaleruphu unu l'alị ono, unu eje anata ono; bya achishikotaru unu mkporo-ọha ono; mbụ ndu Hetu; ndu Gigashi; ndu Amoru; ndu Kénanu; ndu Pérezu; ndu Hevu; wafua ndu Jebusu; bụ iya bụ mba ọsaa ono, kakọta unu nshinu; bya aka unu ike ono;

²Ojejoje, bụ Nchileke unu -woleruphu ẹphe ye unu l'ẹka; unu gbushigekwaa ẹphe. Unu l'ẹphe ba agbakwa ndzụ; ọphu unu 'aphukwaru ẹphe imiko.

³Unu l'ẹphe ba alugbakwa nwanyi. Unu be ekekwa ẹphe unu; ọphu unu alutakwaru unu nwanyi l'ẹke ono.

⁴Ishi iya aburu l'ẹphe e-mekwa unu; ẹphe ahaa ya etsotso; wata ọbaru agwa ọdo ẹja. Teke ono bẹ ẹhu-eghughu Nchileke a-bya adapyabẹ unu; unu aburu kpurupyata teke ono teke ono.

⁵Qwaa iphe unu e-mechia ẹphe ndo-ọ: Unu tuko ọnya-ngweja ẹphe mebyishikota; unu etsukposhikota mkpuma, ẹphe doberu nsọ; gbutsushikota oshi nte ẹphe, bụ Ashera. Unu akpokota iphe bụ nte ẹphe ọku l'ọha.

⁶Ishi iya aburu l'unu bụ ọha, duru Ojejoje, bụ Nchileke unu lẹ nsọ. Mbụ lẹ Ojejoje, bụ Nchileke unu ọtawaru unu t'unu buru ọha, o doberu nsọ t'unu buru nk'iya. O dobewaru unu t'unu kango-kota iphe, bụ ndu nọ lẹ mgboko gbaa mgburumburu.

⁷Ojejoje te wotakwa obu iya zia l'ẹke unu nọ; bya afota unu; okfu l'unu ka ndu ọdo l'igwe; o gbe buchiaru unubedua katsua ndu ọphu nwanshi l'ẹphe ha.

⁸Q buchia lẹ Ojejoje yeru unu obu; mę kę l'iphe ono, o riru angu iya l'ifu nna unu oche phe lẹ ya e-meru unu ono b'o mefutaje. Ọo ya meru iphe Ojejoje gude okpẹhu, nọ iya l'ẹka dufuta unu; bya agbafuta unu l'ẹke ono, unu shi buru ohu ono; mbụ l'ẹka Fero, bụ eze ndu Íjiputu.

⁹Qo ya bụ tẹ unu makwaru lẹ Ojejoje, bụ Nchileke unu bukwa Nchileke; mbụ Nchileke, evudoshije ike l'iphe, o kweru ukwa iya; buru Nchileke, edobeje ndzụ, yele ndu yeru iya obu gbaru. Tsube l'ogbo; rua l'ogbo bẹ Nchileke ekoshije l'obu, ya yeru ẹphe t'agvujedu agvugvu; mbụ ndu, yeru iya obu l'emeje iphe ọ suru ẹphe t'ẹphe me.

¹⁰Ndu kporu iya ashị bẹ ọokfujẹ ugwo l'ifu. Oomeje ẹphe; ẹphe aburu kpurupyata. Mbụ lẹ ndu kporu iya ashị b'ẹ tọ kpojekwa ukfu; temanu yọ hua ẹphe ahuhù.

¹¹Qo ya bụ; t'unu kwabekwa ọnya meje iphe, Ojejoje turu l'ekemu; unu etsoje iphe, ọ toru okpa iya sụ t'e tsoje; meje iphe, ọ suru t'unu me; bụ iya bụ ẹge mu aturu iya unu ntanu-a.

Ọnu-ọma, nọ l'ome iphe, a suru t'e emeje

(Dit 28:1-14)

¹²Q -buru l'unu ngaberu nchi l'ekemu-wa; mbụ dobe iya; l'eme iya ememe bẹ Ojejoje, bụ Nchileke unu e-dobekwa ọgba-ndzụ iya ono yele n-yemobu iya ono, bụ ọphu o riburu nna unu oche phe l'angu lẹ ya e-me.

- 13**Oo-yeru unu obu; gọoru unu ọnu-ọma; bya emekwaaphu t'unu ha igwe. Ọ-gokwaruphu ọnu-ọma nū unwu unu; mę iphe, unu meberu emebe; mbu witu unu; mę męe unu; mę manu unu. Oo-mekwaphu t'eswi unu; aturu unu; mę eghu unu zu azuzu l'alı ono, o riburu nna unu oche phe angu le ya a-nu unu ono.
- 14**Onu, aa-goru nu unu a-kakota ke ndu odo. Kele nwoke e-te eyedu ime; mę nwanyi, e-ta atsudu ime ta abyadu bya adu l'unu; to du l'elu unu.
- 15**Ojejeje a-tuko iphe bu iphe-ememe wofu unu l'ehu; ophu o dudu ejo iphe-ememe ndu Ijiputu ono, unu maru ono m'oo nanu, oo-kwe t'o mee unu. O bu ndu unu du ashi be oo-gude iya dakfu.
- 16**Unu tukokwa iphe bu mba le mba ha ono, Ojejeje, bu Nchileke unu abya unu oye l'eka ono gbushia. Unu ba aphukwaru epe imiko. Ophu unu 'ejekewaru agwa epe ozi; ke l'ono a-bukwa onya; nma unu.
- 17**Unu a-sukwaru: "Iphe bu mbakeshi-wa l'o ha kakota nu unu ike.?Nanu ege unu e-shi lu epe?"
- 18**Olobu; unu ba atsukwa epe egvu. Unu nyatakwa iphe, Ojejeje, bu Nchileke unu meru Fero; mę ndu Ijiputu l'epe ha.
- 19**Unu gude enya unu phu oke iphe-ophulanya; mę iphe-ophubama, dugbaa biribiri, Ojejeje, bu Nchileke unu gude ike iya yele okpehu iya dufuta unu. Ono bu ege Ojejeje, bu Nchileke unu e-me iphe, bu ndu ono, unu atsü egvu ono.
- 20**Odo aburu le Ojejeje, bu Nchileke unu e-ye evu t'o je agbagbushikota jeye mę ndu ophu nahuru unu je edomishia onwephe edomi.
- 21**T'obu ba awakwa unu awawa; kele Ojejeje, bu Nchileke unu nokwa unu l'azu; mbu Nchileke ono, ha nshinu; bya aburu onye aatsü egvu ono.
- 22**Ojejeje, bu Nchileke unu a-to nwehu chishiaru unu iphe bu mbakeshi ono, no-chishiru unu uzo ono. Unu ta adukwa ike erushikota epe ugbo lanu; odumeka be ejo anu egu a-ghatakwa igwe; buru ogu noduru unu.
- 23**Obenu le Ojejeje, bu Nchileke unu e-wokwanuru epe ye unu l'eka. Oo-meje t'utsu etsuaru epe; jeye unu atuko epe gbushikota.
- 24**Oo-tuko ndu eze epe l'epe ha yekota unu l'eka; unu emee te epha epe chihu le mkpuli igwe owaa. E to dudu ndu ha k'ogbaberu unu jeye teke unu a-tuko epe l'epe ha gbushikota.
- 25**Agwa epe, a pyiru apyipyi be unu a-kpokota oku. Te mkpola-ocha; mę mkpola-ododo, a wuru le ntekepe ono ba agujekwa unu agugu le phuu. Unu ba ewotajekwa iya nworu; odumeka be oo-bukwaru onya nmata ngu; ke l'o bukwa ome akpamara l'ifu Ojejeje, bu Nchileke unu.
- 26**Unu b'e ewobatajekwa ahuma ono l'ulo unu; a nonyakwaa unu aburu ndu a turu onu ege a turu iya. Iphe unu ee-mejechia bu t'unu kpokota iya ashi; l'atso iya oyi; ke l'o bu iphe, a turu onu b'o bu.

Ditoronomi 8

Unu ba azahakwa Ojejoje

- ¹Unu kwabekwa enya meje ekemu-a, mu aturu unu ntanu-a; k'ophu unu a-nodu ndzu; zua azuzu; je anata ali ono, Ojejoje kweru nna unu oche phe ukwa iya; bya eriru angu yeru iya ephe ono.
- ²Unu nyatakwa ege Ojejoje, bu Nchileke unu gude dua unu ukporo afa labu l'echi-egu; shi ege ono go-zita unu; bya adata unu; te ya maru iphe, no unu l'obu; mbu te ya maru;?me unu e-mejee ekemu iya; t'unu te emedu?
- ³O go-zitaru unu; mee t'egu gua unu; bya anu-a unu mana, bu nri unu ta mahaadu; nna unu oche ephe ta mahawa iya; k'ophu unu a-maru l'e to budu nri kpurumu be madzu egudeje nodu ndzu. L'iphe, madzu egudeje nodu ndzu bu iphe, bu okfu, shi Ojejoje l'onu.
- ⁴L'ime ukporo afa labu ono be uwe unu ta kahudu akahu; okpa ta bya unu era.
- ⁵Oo ya bu t'o dokwaa unu enya ohuma; l'oo ege madzu ahuje nwa iya ahuhuh-a bu ege Ojejoje, bu Nchileke unu ahuh unu.
- ⁶Oo ya meru iphe unu a-noduje edobe ekemu Ojejoje, bu Nchileke unu; l'etso uzo iya; l'atsu iya egvu;
- ⁷kele Ojejoje, bu Nchileke unu edu unu ala l'ali, du mma; ali, mini, shi l'ime ali anoduje awushi awushi; nggele eshi le nsuda nsuda; me l'ugvu ugvu l'atsoshi atsoshi.
- ⁸Mbu ali, witu; bali; vayinu; figu; me utara-okumu jiru ejiji; mbu ali, manu olivu; me manu-engu jiru ejiji.
- ⁹O bu ali, uko nri ta abyadu bya adu unu. E to nwedu iphe uko iya adu unu l'ali ono. Mkpuma, no iya nu bukota igwe; ugvu, nogbaa ya nu be unu a-nodu egvu ope.
- ¹⁰Teke unu rijitsujeeru epho; unu tujekwa Ojejoje, bu Nchileke unu epha k'egiri ali ono, o nuru unu ono.
- ¹¹Unu kwabekwa enya t'unu ba azaha Ojejoje, bu Nchileke unu; mbu t'unu ba ha omeje ekemu iya; me iphe, o suru t'e meje; me iphe, o toru okpa iya su t'e tsoje, bu iya bu ekemu ono, mu aturu unu ntanu ono.
- ¹²Unu kwabekwa enya t'e b'o bu; unu ridelephu iphe ehununu choru; wata okpushi ulo, dugbaa mma buru;
- ¹³eswi unu yeke aturu unu; me egu unu -watalephu azushi; mkpola-ocha unu; me mkpola-ododo unu; mewaru iphemiphe obule odo, unu nweru enweru hadelephu nshinu;
- ¹⁴unu eworu okpoma kpo-vube; zahaa Ojejoje, bu Nchileke unu, bu iya dufutaru unu l'ali Ijiputu; mbu l'eke ono, unu shi buru ohu ono.

¹⁵Mbụ onye ono, duru unu swekota eze echi-egu ono, aatsụ egvu ono; eke ejo-agwo; me akpị jiru ejiji; mbụ eke kpohuru nkụ; mini ta nọ iya. Yọ buru lẹ mkpuma, kporu gbengu gbengu b'o shi emeje tẹ mini tsɔfutaru unu.

¹⁶Mbụ onye bụ iya nuru unu mana l'echi-egu. Nri ono; mbụ mana bẹ nna unu oche phẹ ta madu. Iphe, kparu iya nū bụ l'oome t'ọ gọ-zita unu; data unu; k'ophu ọo-duru unu lẹ mma l'uzo ifu.

¹⁷Unu kwabekwa ɛnya t'unu ba awata okfu l'ime obu unu; sụ l'ọ kwa ike k'eka unu; bẹ unu gude kpakota ẹku-wa.

¹⁸Obenu; t'unu nyatajekwa Ojejoje, bụ Nchileke unu; kẹ l'oo yebedua nuru unu ike, unu gude akpa ẹku obu; k'ophu oo-me tẹ ogba-ndzụ ono keru ẹge o keru ntanụ; mbụ ophu o riru nna unu oche phẹ angụ iya.

¹⁹Unu -zahakwanua Ojejoje, bụ Nchileke unu; bya awata otso agwa; jelahaaru agwa ophu ozi; balahaaru iya ẹja bẹ mu agbakwaru unu ama ntanụ-a; sụ: L'ẹ tọ dukwa iphe, e-me t'unu ba alakota l'iyi.

²⁰Ọ kwa ẹge iphe bụ mbakeshi ono, Ojejoje nọdu l'ifu unu mee; ẹphe aburu kpurupyata ono laru l'iyi; bụ ẹge unubedua a-lakwaphu l'iyi; m'ọ -buru l'unu kwefuru Ojejoje, bụ Nchileke unu ike.

Ditoronomi 9

Ndu Ízurelu ekwefuru Nchileke ikè

¹Unubẹ ndu Ízurelu; unu ngabekwa nchi. Ntanụ bẹ unu e-swe Ẹnyimu Jódanu; je anata mba lẹ mba, kakota unu nshinu; ka unu ike. Mgbodo, ẹphe gudetsua tų-pee mkpukpu ẹphe mgburumgburu erutsua akpamigwe.

²Ndu ono bụ ndu shihuru ike; dugbaa ogologo. Ndu ono bụ ndu Anaku, bụ ndu unu maru amaru. Tẹmanu bẹ unu anujehawa ẹtu ono, aanmajẹ sụ: “?Bụ onye ha k'okpofu unwu Anaku l'ifu?”

³Olobu; t'ọ dokwaa unu ɛnya ntanụ l'oo Ojejoje, bụ Nchileke unu bụ onye e-vutaru unu ụzo l'obu oku, enwu enwunwu. Oo-mebyishi ẹphe; bya akpapyabẹ ẹphe l'ifu unu; k'ophu unu a-chifu ẹphe ẹgwegwa; mee t'ẹphe buru kpurupyata, bụ iya bụ ẹge Ojejoje kweru unu ukwa iya.

⁴Teke Ojejoje, bụ Nchileke unu chifutsuaru ẹphe l'ifu unu; unu ba awatanuphu ori l'ime obu unu; sụ: “L'ọ kwa okfu l'unu doberu ẹka ndoo meru iphe Ojejoje dubataru unu t'unu bya enweru ali-a.” Wawakwa; iphe, Ojejoje gude achifu ẹphe l'ifu unu bukwa l'iphe bụ mbakeshi ono menukaru ejo iphe.

⁵Ẹ tọ bukwa kẹ l'unu doberu ẹka ndoo; odumeka buru okfu l'obu guru unu iphoru meru iphe unu eje onata ali ẹphe. Ọ buchia okfu l'oha ono menukaru ejo iphe meru iphe Ojejoje, bụ Nchileke unu achifu ẹphe l'ifu unu; mɛfua k'ophu oo-me iphe ono, o riru nna unu oche phẹ angụ iya ono; mbụ Ẹbirhamu; mɛ Áyizaku; mɛ Jékoju.

⁶Oo ya bu; t'o dokwaa unu ɛnya l'ɛ tɔ budu okfu l'unu doberu ɛka ndoo meru iphe Ojejoje, bu Nchileke unu anu unu ɛgiri ali-a t'unu nweru; ke l'unubɛdua bukwaphu ndu obu ikpokponyi.

Nweswi, a kpuru akpukpu

⁷Unu nyatakwa iya; mbu t'unu ba azahakwa ɛge unu gude kpatsua Ojejoje, bu Nchileke unu oke ɛhu-eghughu l'echi-ɛgu. Tsube mboku, unu gbeshiru l'ali Ijiputu jeye unu abyaruta ɛke-a be unu shilephu kwefutaru Ojejoje ikɛ.

⁸L'ugvu Hɔrebu be unu kpatsuru Ojejoje oke ɛhu-eghughu. ɛhu eghutabe Ojejoje eghughu; k'ophu o byaru t'o mebyishia unu.

⁹Teke mu nyihuru ugvu ono; je onata mkpuma ono, du balibali ono; mbu mkpuma ono, e deru oɔba-ndzu, unu le Ojejoje gbaru ono; be mu noru l'eli ugvu ono ukporo abali ɛbo: eswe l'enyashi; mu te ri nri; mu ta ngu mini.

¹⁰Ojejoje anu mu mkpuma labu, du balibali; mbu mkpuma, bu Nchileke l'onwiya gude ɛka iya dee ya iphe. Iphe o deru le mkpuma labu ono aburu iphe ono, Ojejoje kfuru unu l'eli ugvu; mbu okfu ono, o shi l'oku kfuaru unu mboku ono, unu dzuru l'ɛke ono ono.

¹¹Ukporo abali labu: eswe l'enyashi ono agvulephu; Ojejoje anu mu mkpuma labu ono; mbu mkpuma ono, e deru oɔba-ndzu ono.

¹²Teke ono; Ojejoje asu mu: “Te mu gbeshi; shi l'ɛke-a nyizita ɛwegwa. Le ndibe mu-a, mu dufutaru l'ali Ijiputu-wa meruakwaru onwɛphe. E ta nokwa ophu baru ishi; ɛphe agbakutawa azu l'uzo ono, ya turu ɛphe ekemu t'ɛphe shije ono; bya akputawaru onwɛphe nwantɛke.”

¹³Ojejoje abya asukwa mu phu: “Ya lewaru ndu-a ɛnya; phu l'ɛphe bunuka ndu obu kpokponyi l'oswiya!

¹⁴Su te mu hakwaa ya te ya mebyishia ɛphe; fufu ɛpha ɛphe le mkpuli igwe. Ya - metsua; ya emee mu te mu buru oha: ka ɛphe ike; ka ɛphe l'igwe.”

¹⁵Tɔ du iya bu; mu aghachi; shi l'eli ugvu ono, oku enwu phophopho ono nyizita. Mkpuma oɔba-ndzu labu ono, du balibali ono anodu mu l'ɛka.

¹⁶Mu abya elee ɛnya; phu l'oswiya l'unu meswewaru Ojejoje, bu Nchileke unu; mbu l'unu kputawaru onwunu ntɛke, e meru; yo du l'o bu nweswi. E ta nodu ophu baru nwishi; unu abya aghaa azu l'uzo ono, Ojejoje turu unu ekemu; su t'unu shije ono.

¹⁷Mu eworu mkpuma labu ono, mu chi l'ɛka ono tukposhia l'ifu unu;

¹⁸daa kpurumu l'ifu Ojejoje odo; no ukporo abali labu: eswe l'enyashi; mu t'eri nri; mu t'angu mini. Yo buru iphe du eji, unu meru be kparu iya nu; mbu iphe, du eji ono, unu meeberu l'ifu Ojejoje; shi ɛge ono kpatsua ya ɛhu-eghughu ono.

¹⁹Mu atsulahaa egvu lẹ mu phuru ẹge ẹhu eghutabe Ojejoje; ke l'ẹhu ghutabewaru iya eghughu; k'ophu o shiwa abya unu emebyishi. Obenu lẹ Ojejoje metsuaru ngaberu mu nchi ọdo.

²⁰Ojejoje be ẹhu shikwaphu ghua eghughu l'ẹke Ẹronu nọ; ghutabe iya ẹya; k'ophu o byaru te ya wofu iya. Mu ekfukwaruphu nọ Ojejoje l'okfu ẹhu Ẹronu teke ono.

²¹Mu abya eworu iphe ono, unu gude mee iphe du eji ono, bu iya bu nweswi ono, unu kpuru ono kpo o ku; woru iya tsukposhia; bya egwee ya; yo du l'o bu ntu. Mu ekpota ntu iya ono wuru ye le nggele, shi l'ugvu ono atsoshi.

²²Unu kpatsukwaruphu Ojejoje ẹhu-eghughu lẹ Tabera; me lẹ Masa; mekwaphu lẹ Kiburotu-Hatava.

²³Yo be teke Ojejoje ziru unu t'unu shi lẹ Kadeshi-Baniya jeje anata ali ono, o nuru unu ono; unu ekwefu ikè; jika ome iphe Ojejoje, bu Nchileke unu kfuru. Unu ajika okweta nk'iya; jika ongabe nchi l'olu iya.

²⁴Eshinu teke mu maru unu be unu shilephu kwefutaru Ojejoje ikè.

²⁵Iphe meru iphe mu daru kpuberu Ojejoje ifu l'ali ukporo abali labu: eswe l'enyashi phu; bukwa okfu lẹ Ojejoje suru lẹ ya e-mebyishi unu.

²⁶Mu abya ekfuru nọ Ojejoje; su iya: “Nggube Nnajiufu, bu Ojejoje; byiko be emebyishikwa ndu nke ngu; mbu ndu ono, bu okè-iphe ngu ono, i gude eze ike ngu gbafuta; bya egude okpehu ngu dufuta epe l'ali Ijiputu.

²⁷Nyatanu ndu ozi ngu, bu Ẹbirhamu; Ẹyizaku; me Jekopu! Be eleshinu enya l'ẹge ndu-a kwefubetaru ngu ike; ẹge ejo-oby hatabe epe; me ẹge iphe, du eji epe hatabe nshinu.

²⁸Odumeka be ndu ono, i dufutaru ayi l'ali epe ono a-sukwa: ‘L'o kwa lẹ Ojejoje ta dudu ike oduru epe ali ono, o kweru epe ukwa iya ono; yefuaru lẹ ndu ono du iya ashi; meru iphe, o dutaru epe bya egbushia l'echi-egu.’

²⁹Obenu l'ẹpe ta dudu ngu ashi; epe gbechia buru ndu nke ngu; buru okè-iphe ngu, i gude eze ike ngu; me agburu-ẹhu ngu dufuta.”

Ditoronomi 10

Ekwekwerekwe Mkpuma k'ẹbo

(Awu 34:1-10)

¹“Yo buru teke ono be Ojejoje suru mu te mu jee awata ekwekwerekwe mkpuma labu, du l'o bu k'odungu phu gude nyikfuta iya l'eli ugvu ono; mu egudekwaphu oshi ruta okpoko.

²Ya e-wota iphe, e shi dee l'ekwekwerekwe mkpuma ke mbu phu, mu tukposhiru phu dee ya. Mu achita iya epe ebo ye l'ime okpoko ono.

³“Ya ndono; mu egude oshi akeshá meta okpoko ono; bya awata ekwekwerekwe mkpuma labù, dù l'ò bù kẹ mbù phù. Mu egude ekwekwerekwe mkpuma labù ono l'ẹka; nyihu eli ugvu ono.

⁴Ojejoje abya eworu iphe, o shi dee l'ekwekwerekwe mkpuma kẹ mbù phù; dephu azù l'ekwekwerekwe mkpuma ono, bù iya bù ekemu iri ono, o shi l'ime òkù l'eli ugvu phù mee t'unu madzuru mbòkù ono, unu dzukoberu ono; woru iya nù mu.

⁵Mu abya eshi l'eli ugvu ono nyizita; woru ekwekwerekwe mkpuma ono ye l'ime okpoko ono, mu rùtaru ono; bù iya bù ẹge Ojejoje tùru mu ekemu tẹ mu rù ya. Ekwekwerekwe mkpuma ono nòkwa-a l'ime okpoko ono nta-a.”

⁶Ndu Ízurèlu eshi lẹ wẹlu ndu Jakanu jerua Moséra. Yò bùru l'ẹke ono bẹ Éronu nwuhuru; e lia ya l'ẹke ono kwaphu. Eliyéza, bù nwatibe iya kẹ nwoke abya abùru onye achijeru Nchileke ẹja; nọ-chia ẹnya iya.

⁷Ẹphe eshi l'ẹke ono jeshia Gudugoda; shi lẹ Gudugoda; yò bùru ẹphe oje Jotubata. Alì k'ono bù ẹke nggele nọgbaa.

⁸Yò bùru teke ono bẹ Ojejoje fòtaru ndu ikfu Lívayi dobe iche; t'ẹphe pajẹ Okpoko Ọgba-ndzù ono; mẹ t'ẹphe vudoje l'ifu yẹbe Ojejoje l'ejeru iya ozi; mẹfua t'ẹphe gudeje ẹpha iya gọo ọnu-ọma. Ẹphe emekwa iya-a ẹge ono jeye ntanù.

⁹Yò bùru iphe ono kparu iphe ndu ikfu Lívayi te nwedù òkè-iphe l'ẹke ụnwunna ẹphe ndu ọphu nọ. Ọ bù Ojejoje bù òkè-iphe ẹphe, bù iya bù ẹge Ojejoje, bù Nchileke unu kfulu iya ẹphe.

¹⁰Ya ndono; mu abyakwa bya anọo l'eli ugvu ono ụkporo abalì labù: eswe l'enyashi, bù ẹge mu nọhawaru iya l'òdungu. Ojejoje angakwaarù mu phù nchì ẹge ọ ngaru mu iya l'ugbo iya ọphu. Tọ bùhe uche-obu Ojejoje t'ò mebyishia unu.

¹¹Ojejoje asù mu tẹ mu tųgbua je edua ndu Ízurèlu t'ẹphe jeje anata alì ono, ya riburu angù lẹ ya a-nù nna phẹ oche ono.

Iphe, Ojejoje ele ẹnya t'e meje

¹²Nta-a-e; unubẹ ndu Ízurèlu;?bù ngunu ọdo bẹ Ojejoje, bù Nchileke unu ele ẹnya t'unu mee; gbahaa t'unu tsuje Ojejoje, bù Nchileke unu egvu; tsoje ụzo iya l'ò ha; unu eyeru iya obu; gude obu unu l'ò ha; mẹ ndzù unu l'ò ha l'ejeru Ojejoje ono, bù Nchileke unu ono ozi.

¹³Ọdo abùru t'unu meje iphemiphe ọbule, Ojejoje sùru t'unu meje; mẹ iphe, ọ tọru ọkpa iya; sù t'e etsoje; mbù ekemu-a, mu atùru unu ntanù-a; k'ọphu ọo-dùru unu lẹ mma.

¹⁴Unu lewaru ẹnya: eligwe yẹle imigwe, nọghataru eligwe bukwa Ojejoje, bù Nchileke unu nwe iya. Mgboko; mẹwaru iphemiphe ọbule, nọ iya nù; bukotakwaphu nk'ia.

- ¹⁵Obenu lẹ Ojejoje bẹ wotalerua obu iya dobe l'ẹke nna unu oche phẹ nọ; yetaberu ẹphe obu; k'ophu o jidoru iphe bụ mbakeshi; fọta ndu awa ẹphe, bụ iya bụ unubedua; ege-a ọ dū ntaṅ-a.
- ¹⁶Oo ya bụ t'unu bua obu unu útsù; wofu ẹjo iphe, kpọ-chiru unu obu l'ọ bụ akpapyi; ba buhe o-kwefuru-ike phẹ.
- ¹⁷Ishi iya aburu lẹ Ojejoje, bụ Nchileke unu bukwa Nchileke, kakota iphe, bụ agwa; buru onye nwe-oha ophu kakota iphe bụ ndu nwe-oha. Ọ bụ Nchileke, paru ẹka; dū biribiri; dū egvu l'anya; ophu ọ dudu onye ooleje ẹnya l'ifu; ophu onadu ẹka-azu.
- ¹⁸Oohajeru ndu a toru ogbe enge; l'aharu iya unwanyi, mma tufuru. Ndu laru alala bẹ ooyejeru obu; l'anụ ẹphe nri; mẹ iphe owe l'ukfu.
- ¹⁹Oo ya bụ; t'unu yejekwaru ndu laru alala obu; ke l'unubedua shikwaphu buru ndu laru alala l'ali Íjiputu.
- ²⁰Unu tsuje Ojejoje, bụ Nchileke unu egvu; t'ọ buru iya bẹ unu a-nodu ejeru ozi nwenkinyi; buru iya bẹ unu a-chijeru ẹka kwẹ; buru ẹpha iya bẹ unu e-gudeje eri angu.
- ²¹Oo Ojejoje bẹ unu a-jajẹ ajaja; buru iya bụ Nchileke unu, bụ onye meru unu eze iphe-a, dū egvu-a, bụ ophu unu gude ẹnya unu phụ-wa.
- ²²Teke nna unu oche phẹ laru ali Íjiputu bẹ ẹphe dū ukporo umadzu ẹto l'umadzu iri. Obenu lẹ nta-a bẹ Ojejoje, bụ Nchileke unu mewaru unu; unu aha l'igwe l'ọ bụ mkpọ-kpodo, nọ l'igwe.

Ditoronomi 11

Oyeru Ojejoje obu; l'anuru iya okfu

- ¹Oo ya bụ; unu yeru Ojejoje, bụ Nchileke unu obu; meje iphe, ọ tūberu t'e emeje; mẹ iphe, ọ toru okpa iya; mẹ nsọ, o doberu t'e tsoje; mẹ ekemu iya tekenteke.
- ²Iphe, unu a-maru ntaṅ-a bụ lẹ ndu mu ekfuru iphe-a ta bukwa unwu unu; ke l'ẹphe ta madu ke àhùhù ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu hùrù unu ono; mẹ ọdu-biribiri iya yele ike mẹ agburu-ẹhu iya; tọ bụ l'ẹphe gudeje ẹnya ẹphe phụa ya.
- ³Ẹphe ta phubua iphe-ohubama iya; mẹ iphe ono, o meshikotaru l'ali Íjiputu ono; mbu iphe, o meru Fero, bụ eze ndu Íjiputu; mẹ ndu ali iya l'ẹphe ha;
- ⁴mẹ iphe ono, o meru ndu soja ndu Íjiputu; mẹ inya ẹphe; mẹ ugbo-inya ẹphe; mẹ ege o meru tẹ Eze Ẹnyimu Uswe gude utso byapyabẹ ẹphe teke ono, ẹphe achi unu ọso ono; mẹ ege Ojejoje meru; ẹphe abukotaru kpurupyata byeye ntaṅ;
- ⁵mewaru iphemiphe obule ono, o meru unu l'echi-ẹgu gbururu jeye unu abyaruta ẹke-a ono;

- ⁶mẹfua iphe o meru Detanu; mẹ Ebiramu; mẹ ụnwu Eliyabu, bụ nwatibe Rúbenu; teke ono, alí kpuharu onu l'ẹke ndu Ízurelu dzuru edzudzu; lekota ẹphe; ẹphe lẹ ndibe ẹphe l'ẹphe ha; mẹ l'ụlo-ékwa ẹphe; mẹkpo iphe bụ iphe, nọ ndzụ ọphu bụ nk'ẹphe ono.
- ⁷Oo unubedua l'onwunu bẹ gude ẹnya unu phua eze iphe ono, Ojejoje mekotaru ono.
- ⁸Oo ya bụ; unu tuko ekemu-a, mu aturu unu ntanu-a dobekota; k'ọphu ike a-du unu; t'unu je aluta alí ono, unu abya oda Ẹnyimu Jódanu je aluta ono;
- ⁹mẹ k'ọphu unu a-ka nka l'alí ono, Ojejoje riburu nna unu oche phe yele ikfu ẹphe nte; lẹ ya a-nu ẹphe ono; mbụ ẹgiri alí ono;
- ¹⁰kẹ l'alí ono, unu eje anata ono ta dukwa l'ọ bụ alí Íjiputu, bụ ẹke unu shi lufuta; buru ẹke unu shi akoje iphe l'alí l'onwunu; gude okpa unu je agbaa ya mini ẹge-a, aagbaje l'ẹke a kọru ẹkwo ophe-a.
- ¹¹Obenu l'alí ọwaa, unu eje anata-a bụ alí ugwu, nwetsukwaaruphu nsuda nsuda. O bụ igwe achije mini gbaa ya; yọ mu fokofoko.
- ¹²O bụ alí, Ojejoje, bụ Nchileke unu tuberu ẹnya. Mbụ l'ẹnya Ojejoje, bụ Nchileke anoje l'alí ono mkpulumkpuru; tsube lẹ mgbube ishi-afa jeye l'ishi-afa;
- ¹³k'ọphu bụ: ọ -buru l'unu kwetaru; l'eme ekemu mu-a aturu unu ntanu-a: bụ iya bụ t'unu yeru Ojejoje, bụ Nchileke unu obu; unu egude obu unu l'ọ ha; mẹ ndzụ unu l'oha ejeru iya ozi;
- ¹⁴bẹ Ojejoje e-me tẹ mini chijee l'alí unu l'oge iya: tsube lẹ mini-odungu je erua lẹ mini-ebuhu; k'ọphu onyenonu a-duje ike kpata iphe, o meberu l'alí; mbụ du ike gbuta akpe iya; kuta mee ya; bya emetakwaphu manụ iya.
- ¹⁵Oo-me tẹ ẹwu rujee lẹ mgbabu unu; k'ọphu eswi unu a-tajije ẹpho; mekwaaphu t'unubedua rijije ẹpho.
- ¹⁶Unu kwabekwaru onwunu ẹnya; t'ẹ b'e duphu unu ụzo; unu awata ojeru agwa ọdo ozi; balahaaru iya ẹja.
- ¹⁷Unu -mee ya ẹge ono bẹ Ojejoje a-tukoshikwa unu oke ẹhu-eghughu iya: oo-me tẹ mini ba achijeheru unu; mee tẹ alí unu be emehujehe iphe, e meberu iya. E ta anohedu ọphu baru ishi; unu aburu kpurupyata l'ẹgiri alí ono, Ojejoje abya unu anunu ono.
- ¹⁸Oo ya bụ; t'unu woru okfu-a, mu ekfuru unu ntanu-a kwachia l'ime obu unu; mẹ l'ime ndzụ unu. Unu gbaru iya l'ẹka t'ọ buru iphe-ohubama; yo kojekwaruphu unu l'egedege-ifu.
- ¹⁹Unu zije iya unwegirima unu. Unu akoje iya oko akọ teke unu nọ l'ụlo unu; mẹ teke unu eje l'ụzo; teke unu zẹe azẹe; mẹ teke unu vudo evudo.
- ²⁰Unu dekwaa ya phụ edede l'okpa-ibo unu; mẹ l'ọgu-nggamgbo unu;
- ²¹k'ọphu unubedua; mẹ unwegirima unu a-ka nka l'alí ono, Ojejoje riburu angụ lẹ ya a-nu nna unu oche phe; t'ẹphe buru jeye teke mgboko a-nọ-bebe ono.

²²Ọ -bụru l'unu tukuru ekemu-a, mu aturu unu t'unu dobe-a tsokota; mbụ t'unu yeru Ojejoje, bụ Nchileke unu obu; tsoje ụzo iya; chiru ẹka kwẹe ya;

²³be Ojejoje a-chifukwaru unu iphe bụ mbakeshi ono l'ifu unu; mbụ mbakeshi ono, kagbaa unu nshinu; ka unu okpehu ono; unu abya eburu l'alị ẹphe.

²⁴Iphe bụ ẹke, unu dzoru okpa a-bukotaru nk'unu. Alị unu a-buru tsube l'echi-egu je akpaa l'alị ugvu Lébanonu; noo tsube l'ẹ Ẹnyimu Yufurétusu je akpaa l'eze ẹnyimu ụzo ẹnyanwu-arịba.

²⁵Ẹ tọ dudu onye a-du ike akpofu unu l'ifu; kele Ojejoje, bụ Nchileke unu e-me t'a atsuje unu egvu l'alị ono l'ọ ha. Mbụ l'iphe, bụ ẹke unu dzoru okpa l'alị ono be ẹhu-anmanma iya e-gudeje ẹphe; bụ iya bụ ẹge o kweru unu ukwa iya.

²⁶Unu lenu! Ntanu-a be mu edoberu unu onu-oma; me mburonu.

²⁷Ọo-buru onu-oma noduru unu; m'ọ -buru l'unu eme ekemu Ojejoje, bụ Nchileke unu; bụ iya bụ ekemu-a, mu aturu unu ntanu-a.

²⁸Ọo-buru mburonu noduru unu; m'ọ -buru l'unu jikaru ome ekemu ono, Ojejoje, bụ Nchileke turu t'unu meje ono; paru ụzo ono, mu suru t'unu shije ono haa; tsolahaa agwa odo, unu ẹ-ta mahaada.

²⁹Teke Ojejoje, bụ Nchileke unu dubataleruphu unu l'alị ono, unu eje anata t'ọ buru nk'unu ono; teke ono be unu e-kfu k'onu-oma ono; raa ya arara le Ugvu Gerizimu; kfukwaaphu ke mburonu ono; raa ya arara le Ugvu Ebalu.

³⁰Ugvu ono ẹphe ẹbo be unu mahawaru l'ọ tuko nodu l'azu Ẹnyimu Jodanu azu iya ophu; l'uzo ẹnyanwu-arịba; l'iku oshi oshi More; mbụ l'alị ndu Kėnanu onanu, bu le nsuda Jodanu; le mgboro Gılıgalu ono.

³¹Nta-a be unu abyawa oswe Ẹnyimu Jodanu je anata alı ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu abya unu anunu ono. Unu -nata l'iya phu;

³²unu zikwaa obu l'alı; mekotaje iphe, bụ iphe Ojejoje toru okpa iya; su t'e etsoje; me iphe, o suru t'e meje, bụ ophu mu aturu unu nta nu-a.

Ditoronomi 12

Ẹnya-ngweja ke Ojejoje

¹Qwaa bụ iphe, Ojejoje toru okpa iya; me nsọ, o turu t'unu doo ẹnya edodo; meje l'alı ono, Ojejoje, bụ Nchileke ke nna unu phe anu unu t'ọ buru nk'unu jeye teke unu a-noberu le mgboko-wa ono.

²Unu tuko ẹke iphe bụ mbakeshi ono, unu eje onata alı ẹphe ono doberu agwa ẹphe; mebyishikota l'ọ ha. Agwa ono gukoberu ndu ophu ẹphe agweje l'eze ugvu ugvu; ugvu ugvu ke nshii; me l'iphe, bụ oshi, jakashiru ajakashi.

³Unu tũko ęke ęphe egwoje ęja nwukposhia; unu atũko mkpuma, ęphe doberu nsọ tsukposhia; tsukwaaphu iphe, bũ itso Ashera ęphe ọku. Unu atũkokwaphu ntękpe agwa ęphe gbujishia; k'ophu ępha agwa ono l'ọ ha a-chiũhu l'ęke ono.

⁴Ę tọ bũkwa ęge ęphe eshije abaru agwa ęphe ęja bũ ęge unu e-shije l'abaru Ojejoje, bũ Nchileke unu ęja.

⁵Iphe, unu e-mechia bũ t'unu chọo ęke Ojejoje, bũ Nchileke unu a-fọta l'ikfu unu t'ọ buru ęke, ee-dobe ępha iya; yo buru iya eburu. Ọ bũ l'ęke ono bę unu e-jeje.

⁶Ngweja-ukfuru; ngweja mmanu ọdo; ọzo lanũ l'ọzo iri; mę iphe ọdo, unu nũru iya, dũ iche; iphe, unu kweru ọkwa anũnu; iphe onye chiũru obu iya lę ya a-nũ; nwa eswi yęle nwatũru, bũ iya vuru ọzo waa nne iya ọswa; bũ l'ęke ono bę unu a-tũkoje wota iya bya anũ iya.

⁷Yọ buru l'ifu Ojejoje, bũ Nchileke unu l'ęke ono bę unu lę ndibe unu a-tũkoje nọdu ria nri. Ęhu atsojekwaphu unu ęna l'iphemiphe ọbule, unu kũberu ęka k'ememe; kęle Ojejoje, bũ Nchileke unu gọwaru unu ọnu.

⁸T'ę b'ọ bũkwa ęge ayi eme l'ęke-a ntanũ-a bũ ęge unu a-nọdu e-me l'ęke ono. L'ęke-a bę onyenọnu anọduje eme iphe, dũ iya mma;

⁹kęle nta-a bę unu te erudia ęke ono, unu a-nọdu tũta ume, bũ iya bũ ęke ono, Ojejoje, bũ Nchileke unu abya unu anũnu t'ọ buru ọkè-iphe unu ono.

¹⁰Ọle unu -dalephu Ęnyimu Jọdanu je eburu l'alĩ ono, Ojejoje, bũ Nchileke unu abya unu anũnu; t'ọ buru ọkè-iphe unu ono; mbũ o -melephu; t'unu nweru onwunu l'ęka iphe, bũ ndu ọhogu unu, bupheru unu mgburumgburu; k'ophu unu buwa lę domangu-rimangu;

¹¹teke ono bę Ojejoje, bũ Nchileke unu a-fọta ęke, ee-dobe ępha iya; yo buru iya eburu; mbũ ęke unu e-wotaje iphemiphe ọbule-a, mu tũshiru unu l'ekemu-wa gude bya: bũ iya bũ ngweja-ukfuru; ngweja mmanu ọdo; oke lanũ l'ọzo iri; iphe ọdo, unu nũru iya; mę iphe, katsũa mma l'iphe, unu nweru enweru, bũ iphe, unu kweru ọkwa iya l'unu a-nũ Ojejoje.

¹²Yọ buru l'ifu Ojejoje, bũ Nchileke unu ono bę unu a-nọduje; tee ęswa. Unubędua l'onwunu; mę ọnwu unu: ndu k'unwoke; lę ndu k'ọnwanyi; ndu ohu unu: ndu k'unwoke; lę ndu k'ọnwanyi; mę ndu Lĩvayi, bu lę mkpũkpu unu; mbũ ndu ọphu te nwedu alĩ, ęke a nũru ęphe; tọ dũ iphe ęphe ketaru t'ọ buru ọkè-iphe ęphe.

¹³Unu kwabękwa ęnya t'ę b'ọ bũlephu ęke dũ unu mma bę unu e-jeje je anọdu gwoo ngweja-ukfuru.

¹⁴Ęke unu e-gwoje ngweja-ukfuru ono a-bũlekwaphu l'ęke Ojejoje a-fọta l'ikfu unu nanũ. Yọ buru ęke ono bę unu a-tũkoje iphemiphe ọbule-a, mu atũru unu ekemu iya-a emekota.

¹⁵Ọlobu; unu gbujekwa anũ, dũ unu mma taa lę mkpũkpu lę mkpũkpu unu l'ọ ha; mbũ iphe, bũ anũ, gũru unu ęgu atata. Ọ bũlephu ęge Ojejoje, bũ Nchileke nũta-beru onye

ike bu ege oo-gbutabe iya; taa. Ndu aaso nsọ; me ndu e ta asodu nsọ nwekwaru ike; ephe ataa. T'a taje iya l'ọ bu anu mgbada; m'ọ bu anu umoro.

16Olobu: unu be erijekwa mee ya. Unu wushijekwa iya l'alị l'ọ bu onye wushiru mini.

17Unu ba anodujekwa le mkpukpu unu ria uto lanu l'uto iri l'akpe unu; mee unu; manu unu; m'ọ bu iphe odungu, bu iya vuru uto waa elu unu oswa; mbu eswi unu; me iphe-edobe odo; mewaru iphe bu iphe onye kweru ukwa iya; me iphe ngweja, onye chiru obu iya le ya a-nu; mewaru iphemiphe obule odo, du iche a nuru anunu.

18Iphe ono l'ọ ha be unu a-noduje l'ifu Ojejoje, bu Nchileke unu ria; mbu l'eke ono, Ojejoje, bu Nchileke unu a-fota ono. Unu anodu l'eke ono ria ya; unubedua; me unwu unu: ndu k'unwoke; le ndu k'unwanyi; ndu ohu unu: ndu k'unwoke; le ndu k'unwanyi; me ndu Lıvayi, bu le mkpukpu unu. Unu noduje l'ifu Ojejoje, bu Nchileke unu tee eswa ke iphemiphe obule, unu kuberu eka ke ememe.

19Unu kwabekwa enya t'unu ba kwasweru ndu Lıvayi enya jeyekpo teke unu a-noberu l'alị unu ono.

20Ojejoje, bu Nchileke unu -melephu t'okè-alị unu ka nshinu; bu iya bu iphe, o kweru unu ukwa iya; o -nweru onye egu anu gutaru; onye obu asu l'anu agukwa iya; t'ọ takwaa ya ege oogu iya.

21Ọ -buru l'eke Ojejoje, bu Nchileke unu afota t'ọ buru eke oo-dobe epha iya be teru unu enya; unu eshi l'elu unu gbua l'ege Ojejoje nuru unu; bu iya bu ege ono, mu turu iya unu l'ekemu ono; unu anodu l'echi mkpukpu unu taa ya ege o guru unu.

22Ọ bulephu ege aataje anu mgbada; m'ọ bu anu umoro bu ege unu a-ta iya. Ndu aaso nsọ; me ndu e-ta sodu nsọ nwekwaru ike taa ya.

23Ọ bulephu t'unu kwabe enya t'unu be erije mee ya; ke l'oo mee bu ndzu. Oo ya bu; unu be erijekwa ndzu iphe; taa anu iya.

24Unu be erijekwa mee-iphe. Unu wushijekwa iya l'ọ bu onye wushiru mini.

25Unu be erijekwa iya; k'ophu oo-duru unu le mma; duru unwu unu le mma; mbu ndu a-nodu etso unu l'azu; ke l'unu eme iphe, du mma l'ifu Ojejoje.

26Obenu l'iphe unu doberu Ojejoje nsọ; me iphe ono, unu kweru iya ukwa iya ono be unu e-gudeje je l'eke, Ojejoje a-fota.

27Eke unu a-gbaje ngweja-ukfuru; mbu anu obu l'onwiya yele mee ya bu l'enya-ngweja Ojejoje, bu Nchileke unu. Mee anu ono be unu a-gbashije l'enya-ngweja Ojejoje, bu Nchileke unu; unu eworu anu iya taa.

28Unu dokwaa enya ndoo; mekotaje iphemiphe obule-a, mu aturu unu l'ekemu-a; k'ophu oo-duru unu le mma; duru unwu unu, bu ndu ophu etso unu l'azu gbururu jeye le gbururu; ke l'unu eme iphe vudo nhamunha l'ifu Ojejoje, bu Nchileke unu.

29Teke ono, Ojejoje, bu Nchileke unu e-me t'ephe chihu unu l'ifu; mbu iphe bu mbakeshi ono, unu eje onata alị ephe ono; unu -natagelephu ephe alị ono; buchia ya;

³⁰unu kwabekwaru onwunu enya; m'a -latsulephu ephe l'iyi l'ifu unu; k'ophu unu te jedu je anma l'onya; kpalahaa ishi agwa ephe; jilaha: “?Nanu ege iphe bu mbakeshi-wa eshije abaru agwa ephe eja; t'unubedua wata ome ege ephe eme?”

³¹Unu ba abajekwaru Ojejoje, bu Nchileke unu eja ege ephe abajeru agwa ephe; ke l'o bu ejo akpamara ono, Ojejoje kporu ashi ono be ephe emejeru agwa ephe; mbu l'unwu ephe: ndu k'unwoke; le ndu k'unwanyi be ephe akpoje oku; nu agwa ephe.

³²Unu letakwa enya; meje iphemiphe obule-a, ya aturu unu l'ekemu. Unu be eyekwakwa iya iphe; unu ta habota iya iphe!

Ditoronomi 13

Obaru agwa ododo eja

¹O -buru l'a nonyaaru; madzu eshi l'unu lufuta bya aburu onye nkfuchiru; m'o bu o-ro-nro; melahaaru unu iphe-ohubama; m'o bu iphe-ophulenyia;

²O -buru l'e metsuaru; iphe-ohubama ono; m'o bu iphe-ophulenyia ono avua l'ege o kfuru iya; yo kfulahaaru unu: “T'unu wata otso agwa odo, unu ta mahaada; wata iya ojeru ozi;”

³unu ba angakwa nchi l'okfu onye nkfuchiru ono; m'o bu o-ro-nro ono; ke l'o kwa Ojejoje, bu Nchileke unu adata unu adata te ya maru;?unu gude-e obu unu l'o ha; me ndzu unu l'o ha yeru Ojejoje, bu Nchileke unu obu?

⁴O kwa Ojejoje, bu Nchileke unu bu onye unu e-tsoje; buru iya nwenkinyi iya bu onye unu a-tsuje egvu. Unu dobeje ekemu iya; unu anujeru iya okfu. Unu jejeru iya ozi; unu achijeru aka kwee ya.

⁵T'e gbukwaa onye nkfuchiru ono; m'o bu o-ro-nro ono egbugbu; ke l'o ziru unu t'unu kwefu ikè; haa otso Ojejoje, bu Nchileke unu, bu onye dufutaru unu l'ali Ijiputu; gbafuta unu l'eke ono, unu shi buru ohu ono. Onye ono bu iphe, oome bu t'o kposhia unu t'unu be etsoshi uzo ono, Ojejoje turu unu ekemu t'unu tsoje ono. T'e chigbukwaa njo l'igbo, o beru; te odo be ebehe iya l'unu.

⁶O -buru nwunne ngu; nggu l'iya shi l'epho; m'o nwatibe ngu ke nwoke; m'o nwatibe ngu ke nwanyi; o dudu buru nyee ngu; mbu o-che-ishi ngu; m'o bu egiri onya ngu, nggu l'iya bu 'a phu mini; 'e me ekfu; byakfutaru ngu le mpya bya emelaha te ya rata ngu t'unu je awata obaru agwa odo eja; mbu agwa, e ti mahaada; nna ngu phe ta mahawa iya;

⁷mbu agwa ndu bupheru unu mgburumgburu; ndu ophu bu unu ntse; me ndu ophu bu unu ote-enya; mbu enya ruru; okpa te ru;

⁸unu be eyekwaru onye obu onu; ophu unu angakwaru iya nchi. Unu ba aphukwaru iya imiko; unu te dobe iya ndzu; ophu unu edomikwa iya edomi.

⁹Unu gbukwaa onye obu egbugbu. Te nggubedua vuru uzo dabu iya aka onwu l'ehu; temanu ndu ophu l'ephe ha eripyabe iya.

¹⁰Unu gude mkpuma tū-gbua ya; kẹ l'ọ choru ọzo, oo-shi mee t'unu ghaaru Ojejoje, bu Nchileke unu azu; mbu onye dufutaru unu l'ali Ijiputu, bu eke unu shi buru ohu.

¹¹Teke ono; ndu Izurelu l'ephe ha anua ya; tsulahaa egvu; to duhe unu onye e-jekwadu ome egbe ejo iphe, du ege ono odo.

¹²O -buru l'unu shi le mkpukpu lanu l'ime mkpukpu le mkpukpu ono, Ojejoje, bu Nchileke unu a-nu unu t'unu buru ono nu;

¹³I'o nweru ndu ejo-madzu, shi l'unu je achita ndu bu le mkpukpu ono; su ephe t'ephe bya: t'ephe je awata obaru agwa odo eja; mbu agwa, ephe ta mahaada;

¹⁴unu kpakwaa ishi; nyochaa ya okpobe enyocha; mbu doo enya le mini; jia aji. O -buru oswi-okfu l'ejo ahuma, du ege ono be meru nu;

¹⁵unu gudekwa ogu-mbeke gbushikota iphe, bu ndu bu le mkpukpu ono; mee mkpukpu ono t'o buru kpurupyata. Unu gbukwaa gbua gbua jeye l'elu, no iya nu.

¹⁶Iphe bu iphe, no le mkpukpu ono be unu e-vufutakota; bya akube l'edukfu. Unu etsukota mkpukpu ono oku yele iphemiphe obule, no iya nu; t'o buru ngweja-ukfuru, a nuru Ojejoje, bu Nchileke unu. Mkpukpu ono a-buru ikpozu gbururu jeye le gbururu; to nwehe l'a kpu-kwaziru iya odo.

¹⁷T'e b'o dukwa iphe ono, e doberu ke emebyishi ono m'oo nanu, aa-phu madzu l'eka; k'ophu Ojejoje e-woru o-ta-chichichi oke ehu-eghughu iya ono wophu azu; imiko unu adu iya; okfu ehu unu erua ya l'ehu; yo mee; unu aka l'igwe, bu iphe, o riru nna unu oche phe angu iya;

¹⁸m'o -bukwaru l'unu ngaberu Ojejoje, bu Nchileke unu nchi; dobekota ekemu iya, mu aturu unu ntanu-a l'o ha; l'emekwaphu iphe kfuru nhamunha l'enya Ojejoje, bu Nchileke unu.

Ditoronomi 14

Nri, aaso nsọ; me ophu, e taa sọdu nsọ

(Liv 11:1-47)

¹O kwa unu bu unwu Ojejoje, bu Nchileke unu. Be ebyijekwa onwongu onya l'ehu; ophu iikpushijekwa onwongu egbushi onu ifu teke unu akwa madzu;

²ke l'unu bu oha, duru Ojejoje, bu Nchileke unu nsọ. Ojejoje afotawa unu dobe t'unu buru oha, duru iya iche le mgboko mgburumburu.

³Be erijekwa iphe, bu ebyi.

⁴Owaa bu anu, unu a-taje: eswi; aturu; egbu;

⁵ele; anyigo; egbu-oswa; atsụ; me aturu-oswa.

⁶Unu taje iphe, bu anu, nweru ujaragvu-okpa; l'anwafutaje nri; taphu iya azu.

⁷Ole anụ ọphu anwafutaje nri taphu azụ; m'ọ bụ ọphu nweru ọjaragvu-ọkpa, unu ta atajędu bụ: inya-ivu; nggamanchi; mę nchi-ọgbà. Ndu onanu anwafutaje nri taphu azụ; obenu l'ę to nwedu ọjaragvu-ọkpa. Unu soje ndu onanu nsọ.

⁸Ezi bukwapu anụ, unu a-nọdu asọ nsọ. A makwaru-a l'ọ nweru ọjaragvu-ọkpa; obekwanu l'ę tọ nwafutajędu nri taphu azụ. Ba atajękwa anụ iya; ọphu iidenyijekwa odzu iya ęka.

⁹Iphe bu lę mini; bę ọphu unu a-taję bụ ọphu nweru mkpọ yele ękiri.

¹⁰Ndu ọphu te nwedu mkpọ; mę ękiri bukwa anụ, unu a-nọdu asọ nsọ. Ba atajękwa iya.

¹¹Iphe bụ nwenu, ę taa sọdu nsọ bę ii-taję.

¹²Ole ndu ọphu unu ta atajędu bụ: ugo; udele; udele-ojingu;

¹³egbe; l'udu iya l'udu iya; ivu;

¹⁴ophegu l'udu iya l'udu iya;

¹⁵⁻¹⁷mgbashi-ujiku l'udu iya l'udu iya; nwenu golu; egbe-nwoku l'udu iya l'udu iya; ugo-mini; ọgu-ikporo;

¹⁸eze oku-eswi-uda; apyara-nhoko; ovu; mę utsu-nwankuta.

¹⁹Iphe bụ ogu, furu ębà bukotakwa anụ, unu a-nọdu asọ nsọ. Ba atajękwa iya.

²⁰Obenu l'iphe, bụ iphe, furu ębà l'ọ ha, l'ę taa sọdu nsọ bę unu a-taję.

²¹Ba atajękwa anụ, nwuhuru anwuhu. Nuje iya ndu laru alala, bu l'alị unu t'ęphe taa. Odumeka; nggu eje eree ya ndu ọhodo. Kę l'unubędua bụ ndu duru Ojejoje, bụ Nchileke unu nsọ. Be egudejekwa mini-ęra nne eghu shia nwa iya.

Ụzo lanụ l'uzo iri

²²Nujekwa ụzo lanụ l'uzo iri l'iphe bụ iphe, unu kpataru l'okfu unu afa l'afa.

²³Q kwa l'ifu Ojejoje, bụ Nchileke unu l'ęke ono, ọo-fota; dobe ępha iya; buru iya eburu ono bę unu l'a-nọduje ria ụzo lanụ l'uzo iri ono; bụ iya bụ iphe, shi lę balị unu; mę unu; manụ unu; mę iphe bụ iya vuru ụzo waa nne iya ọswa l'eswi; mę l'elu unu; k'ọphu unu e-shi ęge ono mụta ọtsu Ojejoje, bụ Nchileke unu egvu tekenteke.

²⁴Q -buru l'ęke ono tenukaru unu ęnya; k'ọphu bụ lę teke Ojejoje, bụ Nchileke unu gotsuaru unu ọnu; unu ta dụ ike gudekota ụzo lanụ l'uzo iri ono eje ęke ono, Ojejoje a-fota; dobe ępha iya ono; kę l'ọ tenukaru unu ęnya;

²⁵unu eree ya erere; reta iya okpoga gude l'ęka je ęke ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu a-fota ono.

²⁶Unu -rua ęke ono; unu egude okpoga ono mee iphe, dụ unu mma. Unu gude iya zua eswi; m'ọ bụ aturu; m'ọ bụ gude iya gaa mę; m'ọ bụ iphe angungu ọdo, atsụ atsutsu;

m'ò bụ iphe ọdo, ụ́ unu mma. Unu anọdu l'ifu Ojejoje, bụ Nchileke unu l'ẹke ono ria ya; tee ẹswa; unu lẹ ndibe unu.

²⁷Unu ba akwaswekwaru ndu Lívayi, bu lẹ mkpukpu unu ẹnya. Ishi iya aburu l'ephe te nwedu ẹke e doberu ephe k'iche; ephe te nwe òkè k'ẹka ephe l'ò bụ unubedua.

²⁸Iphe bụ afa k'eto, sweru esweswe; mę afa k'eto ono gvude bę unu a-chitakotaje ụzo lanu l'uzo iri l'iphe bụ iphe, unu meberu l'alị l'afa onanu; bya akubegbaa l'ẹke aakwakobetsua ya lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu unu;

²⁹k'ophu ephe a-byaję bya eria rijishia ephe; mbụ ndu Lívayi, bụ ndu, ę te nwedu alị e kevuru ephe; tọ ụ́ iphe ephe ketaru t'ò buru òkè-iphe ephe; mę ndu laru alala; ndu a toru ogbe; mę unwanyi, maa tufuru, unu l'ephe tukoru buru. Oo ya bụ; Ojejoje, bụ Nchileke unu agoru onu-oma nụ unu l'iphe bụ iphe, unu kuberu ę ka k'ememe.

Ditoronomi 15

Afa, onweru-onwonye

(Liv 25:1-7)

¹Iphe, bụ afa ẹsaa, sweru esweswe; unu haję iphe bụ ugwo, madzụ ji ibe iya; t'ò laa.

²Owaa ęge ee-shije mee kę oha ugwo ono ndo-o: “T'onye jeru onye Ízurelu ibe iya ugwo hajękwaaru iya ęya. T'ę b'o jehekwa onata onye Ízurelu ibe iya; m'ò kwanu nwanna iya ugwo ono; kę l'iphe, e kuru afa ono bụ afa, Ojejoje suru tę k'ugwo laa.

³O -buru onye ohodo ji ngu iya; jekwa je anata ugwo ngu. Obekwanu o -buru ophu dagbaru nggu lę nwanna ngu; hakwaa ẹka l'ono.

⁴“T'ę b'ò dukwa onye a-bụ onye ukpa l'unu. Kę l'alị ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu abya unu anunu t'ò buru òkè-iphe unu ono; bę oo-shi goru onu-oma nụ unu;

⁵m'ò -buru l'unu a-ngaberu Ojejoje, bụ Nchileke unu nchị; leta ẹnya; mekota ekemu-a, mu aturu unu ntanụ-a.

⁶Ishi iya aburu lę Ojejoje, bụ Nchileke unu a-goru unu onu-oma; bụ iya bụ iphe, o kweru unu ukwa iya. Unu a-nodu ejeje igweligwe ndu mba ọdo ugwo; ọle unubedua te ejitadụ ephe. Unu a-buru ishi; chĩa igweligwe ndu mba ọdo; ọle ę tọ dudu ndu abụ ishi; chĩa unubedua.

⁷“O -buru l'o nweru nwunne unu, bụ onye ukpa, unu l'iya tukoru buru lę mkpukpu lanu l'alị-a, Ojejoje, bụ Nchileke unu abya unu anunu-a; unu ba anmakwaru iya obu kpo-gbungu; ophu unu ekekwaru nwunne unu ono, bụ onye ukpa ono ẹka ngvu.

⁸Iphe unu e-mejehia bụ t'unu sajeru iya ẹka àsàsà; jee ya ugwo, e-dzuru iya ome iphe, bụ mkpa iya; m'ò -ruhuru; mkpa obu ha ihagha.

⁹Unu kwabekwa ẹnya tę ejo oriri ba abatashị unu l'okpoma; unu asụ l'afa k'ẹsaa, bụ iya bụ afa oka-gbu ugwo duakwa ntse; shi ęge ono woru ifu tachia l'ẹke nwanna unu ono, nọ lę mkpa ono nọ; jika l'ę to nwedu iphe unu anụ iya. Onye ono a-rakukwa Ojejoje kpube unu; yọ buru unu iphe, ụ́ eji.

¹⁰Unu gudejekwa obu unu; nū iya iphe bụ iphe ọ sūru t'unu nū iya; ọphu unu agujekwa aphū anū iya ẹya; kele Ojejoje, bụ Nchileke unu e-gudekwa ke iphe ono, unu nūru iya ono ọoru ọnu-oma yeru unu l'iphemiphe ọbule, unu eme ememe; me l'iphemiphe ọbule, unu yeru ẹka k'ememe.

¹¹Ndu ụkpa ta byadu bya agvu agvugvu l'ali-a. Ọo ya meru iphe mu aturu iya unu l'ekemu; sū t'unu sajekwaaru unwunna unu ẹka ọkpobe asasa yele ndu ụkpa; me ndibe unu, no le mkpa l'ali unu ono.

Ọha ndu bụ ohu t'ephe nweru onwephe

(Awụ 21:1-11)

¹²“O -buru l'o nweru onye Hibururu ibe ngu; i gbataru l'ohu; m'o -bu nwoke; m'o -bu nwanyi; yo jewaru ngu ozi afa ishingu; o -be l'afa k'asaa; hakwaa ya t'o laa; je enweru onwiya l'eka ngu.

¹³Teke ono, i haru iya t'o shi ngu l'eka lashia ono; ba agbabekwa iya ẹka ọtu.

¹⁴Sakwaa ẹka asasa; nū iya iphe, shi l'elu ngu; me l'eke eetsuru ngu bali; me le me nū. Saa ẹka asasa; shi l'phe Ojejoje, bụ Nchileke ngu gude ọoru ngu ọnu; nū iya.

¹⁵Unu nyatakwa l'unu shi buru ohu l'ali Ijiputu; Ojejoje, bụ Nchileke unu abya agbafuta unu. Yọ buru iphe ono meru iphe, mu aturu unu ekemu-a ntanu-a.

¹⁶“Olobu; ọ -bukwanuru l'ohu ngu ono sūru le ya ta alufudu ngu l'eka; ke l'o yeru ngu obu; bya eyeru ndibe ngu obu; nggu l'iya adu le mma;

¹⁷nggu ewota oji; dobe iya nchi l'ibo; kpọ-fua; onye ono abwaruru ohu ngu gbururu jeyewaru. Ọ kwaphu ege ono be ii-mekwaphu ohu ngu ke nwanyi.

¹⁸T'e b'o tsujekwa ngu l'ehu oha ohu ngu t'o je enweru onwiya; ke l'ozi, o jeru ngu l'ime afa ishingu ono kakwa nshinu ugbo labu; ma l'ozi onye e butaru ebuta gage e-jeru ngu. I -mee ya ege ono; Ojejoje, bụ Nchileke ngu a-ọoru ngu ọnu-oma l'iphemiphe ọbule bụ iphe, iime.

Anu, vuru ọzo waa nne iya ọswa

¹⁹“Ophu bụ okee ya l'iphe bụ iphe vuru ọzo waa nne iya ọswa l'eswi; me l'elu unu; be unu e-dobekotaru Ojejoje, bụ Nchileke unu nsọ. Unu be egudejekwa oke-eswi, bụ iya vuru ọzo waa nne iya ọswa eje ozi egu; ọphu unu akpushijekwa aturu, bụ iya vuru ọzo waa nne iya ọswa eji.

²⁰Iphe bụ afa, sweru esweswe be unu le ndibe unu a-nduje l'ifu Ojejoje, bụ Nchileke unu taa ya; l'eke Ojejoje a-fofa.

²¹Ole; ọ -bukwanuru l'anū ono nweru eke ntupo no iya l'ehu; mbu l'o daru ngvuru; m'o bụ l'otsu ishi; m'o bụ l'o nweru eke odo, iphe mebyiru iya ke eji eji; unu be egudekwa iya gwooru Ojejoje, bụ Nchileke unu ngweja.

²²Unu ndujekwa le ndu unu taa ya. Unu taa ya ege aataje mgbada; m'o bụ umoro. Onye, aaso nsọ l'onye e ta sodu nsọ nweru ike taa ya.

²³Unu be erijekwa mee ya. Unu wushijee ya l'alì ẹge aawushije mini.

Ditoronomi 16

Ajì Esweta

(Awu 12:1-20)

¹“Unu gbajee Ajì Esweta ke Ojejoje, bu Nchileke unu l'onwa Abibu; ke l'ò bu teke ono be Ojejoje, bu Nchileke unu duru unu l'enyashi dufuta l'alì Íjiputu.

²Unu gudeje eswi; m'ò bu elu unu gwooru Ojejoje, bu Nchileke unu ngweja Ajì Esweta l'ẹke Ojejoje a-fòta; dobe ẹpha iya; buru iya eburu.

³Unu be egudejekwa buredi, e yeru iphe, ekoje buredi taa ya. Ujiku ẹsaa be unu a-taje buredi, ẹ te yedu iphe, ekoje buredi; bu iya bu buredi iphe-ẹhuka; ke l'oo ẹphuru-ọku be unu gude; shi le Íjiputu wufuta. Unu meje iya jeyekpo teke unu a-no-bebe; gudeje iya nyata teke unu shi le Íjiputu wufuta.

⁴T'ẹ b'ò dukwa onye aa-phu iphe, ekoje buredi le nk'iya l'alì ono mgburumburu; gbururu jeye ujiku ẹsaa ono agvu. Ophu unu ekwejekwa te anu ono, e gburu l'urenyashi mboku ke mbu ono noo lufuta l'utsu.

⁵“Unu ba anodujekwa le mkpukpu le mkpukpu ono, Ojejoje, bu Nchileke unu abya unu anunu gbaa Ajì Esweta ono.

⁶Ẹke unu a-noduje gbaa ya bu l'ẹke ono, Ojejoje, bu Nchileke unu a-fòta; dobe ẹpha iya; buru iya eburu ono. O bu l'ẹke ono be unu a-noduje gwoo ngweja Ajì Esweta obu l'urenyashi; me ẹnyanwu ribadelephu ariba; l'oge teke ono, unu shi l'alì Íjiputu wufuta ono.

⁷O bu ahuhu be aa-huje anu iya taa l'ẹke ono, Ojejoje, bu Nchileke unu a-fòta ono. Teke o beru l'utsu; unu ajikobe; onyenonu alashia nk'iya.

⁸Ujiku ishingu be unu a-taje buredi, ẹ te yedu iphe, ekoje buredi; o -be le mboku k'ẹsaa; unu edzukoo l'ifu Ojejoje, bu Nchileke unu. T'ẹ b'ò dukwa onye e-je ozi mboku ono.

Ajì Ídzù

(Awu 34:22; Liv 23:15-21)

⁹“Unu gutaje idzu ẹsaa dobe. Teke aa-wataje ogu idzu ono bu me a watalephu obuta witu.

¹⁰O bu teke ono be unu a-gbajeru Ojejoje, bu Nchileke unu Ajì Ídzù. Teke aa-nodu agba ajì ono; te onyenonu wotaje iphe, o chiru obu iya; je anu Ojejoje; l'ẹge ẹka beru onye.

¹¹Unu dzukobe l'ifu Ojejoje, bu Nchileke unu tee ẹswa; onyemonye obule yele unwu iya: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi; me ndu ohu iya: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi; ndu Lívayi, bu le mkpukpu unu; ndu laru alala; ndu a toru ogbe; me

unwanyi, maa tufuru, unu l'ephe tukururu buru. Eke unu a-nodu mee ya bu l'eke ono, Ojejoje, bu Nchileke unu a-fota; dobe epha iya; buru iya eburu ono.

¹²Unu nyatajekwa l'unu shi buru ohu l'ali Ijiputu; k'ophu oo-me t'unu kwabe enya mekotaje iphe-a, mu toru okpa iya; su t'e etsoje-a.

Aji Mkpù

(Liv 23:33-43; Ogu 29:12-38)

¹³“Unu gbaje Aji Mkpù ujiku esaa; me unu tsugelephu witu unu; kuta-gee mee unu.

¹⁴Unu tejekwa eswa teke unu a-nodu agba aji ono; unubedua; unu l'unwu unu: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi; ndu ohu unu: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi; ndu Lívayi; ndu laru alala; ndu a toru ogbe; me unwanyi, maa tufuru, unu l'ephe tukururu buru.

¹⁵O bu l'eke ono Ojejoje, bu Nchileke unu a-fota ono be unu a-nodu gbaaru iya aji ono ujiku esaa. Ishi iya aburu le Ojejoje, bu Nchileke unu a-goru onu nu unu l'iphe, unu setaru eseta; me l'iphemiphe obule, unu byiberu eka; k'ophu ehu a-tsoku unu ena tsoku iya l'ishi.

¹⁶“Ugbo eto l'afa be unwoke unu l'ephe ha a-byakotaje l'ifu Ojejoje, bu Nchileke unu l'eke, oo-fota. Ephe a-bya le Aji Buredi, e te kodu ekoko; me le Aji Idzu; me Aji Mkpù. Ephe -byade t'ephe ba gbajekwa eka bya l'ifu Ojejoje.

¹⁷T'o bukwaru l'ege eka beru onye be oo-nuje; bu iya bu l'oo ege Ojejoje, bu Nchileke unu gota-beru onu nu madzu be onye obu a-nuta-be.

Aafota ndu ikpe

¹⁸“Unu fotakwa ndu ikpe; me ndu a-butua ndu ishi l'iphe bu ikfu, nonu l'iphe bu mkpukpu le mkpukpu ono, Ojejoje, bu Nchileke unu abya unu anunu ono. Yo buru ndu ono, aa-fota ono a-noduje ekpe ndu Izurelu ohuma.

¹⁹Unu ba anmajekwa madzu ikpe inmafu; ophu unu 'elejekwa madzu enya l'ifu l'ekpe ikpe. Unu be anakwa eka-azu; kele eka-azu apyi-chijekwa onye maru iphe eka l'enya. Oomejekwaphu te okfu onye doberu eka ndoo du gheleghele.

²⁰T'iphe, unu a-nodu l'ozo iya nwenkinyi bukwaru ikpe, du mma; k'ophu unu a-nodu ndzu; nweru ali ono, Ojejoje, bu Nchileke unu abya unu anunu ono.

Ogworu nte eja

²¹“Unu ba akpobejekwa itso Ashera le mgboro enya-ngweja, unu doberu Ojejoje, bu Nchileke unu.

²²Ophu o dukwa mkpuma, unu e-dobeje wata agwagwa; kele Ojejoje, bu Nchileke unu kpokwa ru iya ashi.

Ditoronomi 17

¹“Unu be egudejekwa oke-eswi; m'ò aturu, ntupo nò l'èhu; m'ò bụ òphu nweru èke iphe mebyiru iya emebyi; bya ogworu Ojejoje, bụ Nchileke unu èja; kẹ l'ono bụkwa iphe dū Ojejoje, bụ Nchileke unu oyi.

²“O -nweru nwoke; m'ò bụ nwanyi, unu l'iya bu lẹ mkpukpu lanu lẹ mkpukpu ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu abya unu anunu ono, a phuru l'èke oome iphe, dū èji l'ènya Nchileke; shi ège ono l'emebyi ògba-ndzū Nchileke;

³mbụ; ò -buru l'onye ono wataru ògwa nte; balahaaru iya èja; abaru enyanwu èja; òdo onwa; òdo mkpò-kpodo, bụ iphe, mu buchiru ebuchi;

⁴ò -buru l'e kfulu iya unu; unu anua ya; unu vujukwaru ụzo kpata ishi iya òhuma. Ò -buru oswi-okfu l'iphe òbu meru phụ; mbụ l'egbe akpamara, dū ège ono b'e meru phụ l'alì Ízurelu;

⁵t'a kpatakwa onye òbu, meru èjo iphe òbu: m'ò bụ nwoke; m'ò bụ nwanyi kpufu l'ògu-nggamgbo mkpukpu unu; gude mkpuma tugbua ya.

⁶Temanu e kpee madzū nkfugbu bẹ aa-duje èbo; m'ò bụ èto gbaa ya ekebe. T'è b'ò dukwa onye ee-gbu; m'ò buru onye lanu agba iya ekebe.

⁷T'ò bükwaru ndu ekebe ono e-vuru ụzo dabẹ iya èka; temanu ndu òphu l'èphe ha eripyabewa iya rụ. T'e chigbukwaa njo l'igbo, o beru; tẹ òdo be ebehe iya.

Ụlo-ikpe

⁸“Ò -buru l'o nweru okfu, daru nū, dūnukaru unu èhuka ekpekpe; okfu kẹ l'e gburu òchi te egbu; m'ò bụ l'e tsuru madzū iphe; ò -buru okfu, ada lẹ mkpukpu unu; unu gude okfu ono je l'èke ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu a-fota ono;

⁹gude iya jekfu ndu achijeru Nchileke èja, bụ ndu ikfu Lívayi; mẹ onye ikpe, nò l'òkwa teke ono; pafuru èphe ikpe òbu t'èphe kpebua ya.

¹⁰T'onye e kperu ikpe iya mekwaa ège a nòdu l'ènya èka ono, Ojejoje a-fota ono kpebua. Unu kwabekwa enya t'ò buleruphu iphe, èphe sūru t'e mee bẹ ee-me.

¹¹Unu mejekwa iphe, bụ ekemu, èphe tūru unu l'ò ha. Unu anabatajẹ ikpe ège èphe kperu iya. Unu ba ahakwa iphe, èphe kfulu; melahaa iphe òdo.

¹²Onye jikaru ome iphe onye ikpe kpeburu; m'ò bụ iphe o kpeburu mbụ onye, achijeru Nchileke èja, nò l'èke ono ejeru Ojejoje, bụ Nchileke unu ozi bẹ ee-gbukwa egbugbu. T'e chigbukwaa njo l'igbo, o beru; tẹ òdo be ebehe iya l'alì Ízurelu.

¹³Òha l'òphu a-nū iya; tsulahaa egvu. È tọ dūhekwa onye a-tukwadu ama k'ome ège ono òdo.

Aafota Eze

¹⁴“Teke unu bahuleruphu l'alì ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu abya unu anunu ono; mbụ teke ò laleruphu unu l'èka; unu abya akwaa ya ufu; wata okfu; sū: ‘Unu t'ayi fota eze, a-nòdu achì ayi l'ò bụ ndu òhodo, nò-pheru ayi mgburumgburu;’

¹⁵T'onye unu a-ma ẹka bukwaru onye Ojejoje, bu Nchileke unu fọtaru. T'onye ono bukwaru onye Ízurelu ibe unu; t'ẹ b'ọ bukwa onye ọhodo.

¹⁶T'onye ọbu ba abukwa onye a-nọdu achiko inya akuberu onwiya; ọphu o mekwa te ndu Ízurelu laphu azu le Íjiputu; ẹge ee-shi te ya kabaa ọnmashi inya dooru onwiya; kele Ojejoje kfuakwaru iya unu; su: 'Unu ba alaphuhekwa azu l'ẹke ono ọdo.'

¹⁷Ọphu onye ọbu abukwa onye a-nọdu aluko nwanyi kuaru onwiya; ọdumeka be ọzo a-kpọ-swehukwa iya. T'ẹ b'ọ chitakwa mkpola-ododo; waa mkpola-ọcha kuberu onwiya.

¹⁸Onye ono -bahulephu l'okwa eze ono; t'o wotakwa ekwo, a gworu agwogwo dekotaru onwiya iphe, no l'ekemu-a, bu ọphu shi l'ekwo, no l'eka ndu achijeru Nchileke ẹja, bu ndu ikfu Lívayi.

¹⁹T'o gudeje ekwo ono tekenteke; guje iya mboku-mboku jeye ẹge ọo-no-bebe; shi ẹge ono muta ọtsu Ojejoje, bu Nchileke iya egvu; zia obu l'alí; l'emekota iphe, bu ekemu Ojejoje yele iphe, ọ toru okpa iya su t'e tsoje.

²⁰T'onye ono ba arikwa le ya ka unyunna iya ndu ọphu nshinu; shi ẹge ono paru ekemu ono haa; melahaa iphe ọdo. Mbụ l'ọ kwa k'ọphu onye ọbu a-nonyafuaru ndzu l'aba-eze iya ọbu; yebedua yele unwegirima iya l'alí Ízurelu."

Ditoronomi 18

Òkè, gbaru ndu Lívayi

¹"Ndu Lívayi, bu ndu achijeru Nchileke ẹja; mbụ ndu ikfu Lívayi l'ẹphe ha b'ẹ taa wekwa ali; ọphu ọ dudu okè-iphe ọdo, e-rube ẹphe ẹka l'alí Ízurelu. Iphe, ẹphe e-gude buru bu iphe ngweja, a kpọ-phodoru oku l'ifu Ojejoje; ke l'ọo ono bu okè-iphe ẹphe.

²Ẹphe te enwedu okè-iphe l'ọ bu unyunna ẹphe; ọo Ojejoje bu okè-iphe nk'ẹphe; bu iya bu iphe, o kweru ẹphe ukwa iya.

³"Okè, e-rubeje ndu achijeru Nchileke ẹja teke ndu Ízurelu gude oke-eswi; m'ọ bu aturu bya ogworu Ojejoje bu: ẹka iya; me agba iya; owaa okfuru iya.

⁴Iphe ọdo, unu a-nujekwaphu ẹphe bu akpe, unu vuru ọzo buta; me ọdungu; manu ọdungu; me eji ọdungu, unu kputaru l'aturu unu;

⁵kele Ojejoje, bu Nchileke unu shiwa l'ikfu unu kpmukpamu fota ẹphe; ẹphe le ndu awa ẹphe; t'ẹphe gude ẹpha Ojejoje noduje iya l'ifu; l'ejeru iya ozi tekenteke.

⁶"O -buru l'onye shi l'ikfu Lívayi shi le mkpukpu, eke o bu l'alí Ízurelu; gude obu iya byatashia eke Ojejoje, bu Nchileke a-fota;

⁷t'a hakwaa ya t'o gude ẹpha Ojejoje, bu Nchileke iya jejeru iya ozi l'ọ bu ndu Lívayi ibe iya; bu ndu no l'ifu Ojejoje eke ono l'ejeru iya ozi.

⁸Iphe, gbaru ẹphe be ee-kejekwa enya-nhamunha; a gufukwaru ọphu onye ono ketaru l'iphe e retaru l'iphe ndu ufu ẹphe.

Ọha ẹjo ọkpa

⁹“Teke unu bahuru l'alì ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu abya unu anụnu ono; unu be ejekwa oye ẹke l'akpamara ono, iphe bụ mbakeshi anọduje eme ono.

¹⁰T'ẹ b'ọ dukwa l'unu ha onye a-kpọ nwatibe iya ọku: m'ọ bụ onye kẹ nwoke; m'ọ bụ kẹ nwanyi gude gwoo ẹja. Ọphu ọ dukwa onye a-nọdu agba ẹja; m'ọ bụ l'agwo ọgwu; m'ọ bụ l'akọwa ahuma; m'ọ bụ l'eme mgbashi.

¹¹T'ẹ b'ọ dukwa onye e-keje oswi; ọphu ọ dukwa onye e-jeje ọkpata ishi l'ẹka ndu aphụ àphù; m'ọ bụ ndu njibya; m'ọ bụ l'ẹka nwanyi-maa;

¹²kẹ l'iphe bụ onye eme iphemiphe ọbule ono bụkwa akpamara bẹ oome l'ifu Ojejoje. Yọ buru ahuma ahuma ono, iphe bụ mbakeshi eme ono; kparu iphe Ojejoje, bụ Nchileke unu achishi ẹphe l'ifu unu.

¹³Unu bụkwaru ndu uta ẹ ta adudu l'ẹhu l'ifu Ojejoje, bụ Nchileke unu.”

Onye nkfuchiru, dọ l'ọ bụ Mosisu

¹⁴“Iphe bụ mbakeshi ono, unu abya achishi ono anọduje anuru ndu agwo ọgwu; mę ndu agba ẹja okfu. Ọle unubedua bẹ Ojejoje, bụ Nchileke unu te kwekwa t'unu meje ẹge ono.

¹⁵Ojejoje, bụ Nchileke unu e-shi l'unu; mbụ l'unwunna unu gedegede fofutaru unu onye nkfuchiru, a-dọ l'ọ bụ mu. Unu nujekwaru onye ono okfu.

¹⁶“Kẹle mbọku ono, unu dzukoberu l'ugvu Horebu ono bụkwa iphe ono bẹ unu roru Ojejoje, bụ Nchileke unu; sụ iya: ‘Byiko t'unu ba anuhenu olu Ojejoje, bụ Nchileke unu; ọphu unu aphuhe nọ ọku-a, ghataru nshinu-a; ọdumeka bẹ unu a-nwushihukwa.’

¹⁷Ojejoje asụ mu l'iphe ono, ẹphe kfuru ono bẹ ẹphe kfukwaru ọhuma.

¹⁸Ya e-shi l'unwunna ẹphe wofutaru ẹphe onye nkfuchiru, dọ l'ọ bụ mbedua; woru okfu iya ye onye ono l'onu; yọ tuko iphe, ya kfuru iya kọkotajeru ẹphe.

¹⁹Onye ta ngabedu nchị l'okfu, onye ono, ekfuchitaru iya nọ ono ekfu; bụ yẹbedua l'a-ji onye ọbu aji.

²⁰Ọle; onye nkfuchiru, nonyaaru wata oku onwiya ekuku; kfulahaa iphe, ya te ekfudu; ọdumeka buru onye gude ẹpha agwa ọdo l'ekfu; t'e egbukwaa onye nkfuchiru ono egbugbu.

²¹“Unu a-jikwaru onwunu; su: ‘?Nanụ ẹge unu e-shi maru ozi ọphu ẹ-ta bụdu Ojejoje ziru iya?’

²²Ọ -buru l'onye nkfuchiru gude ẹpha Ojejoje l'ezi ozi; ọ -buru l'e mekocharu t'o re; t'o me ẹge o kfuru iya; ọo ya bụ l'ozi ono ta bụdu Ojejoje bẹ ziru iya nọ. Ọ kwa ekuku bẹ onye nkfuchiru ono eku onwiya. Unu ba atsujekwa egbe onye ono egvu.”

Ditoronomi 19

Mkpukpu, onye gburu madzọ a-gbalajẹ; zeeru ndzọ

(Ógú 35:9-28; Dít 4:41-43; Jós 20:1-9)

- ¹Teke Ojejoje, bú Nchileke unu meleruphu tẹ iphe bú mbakeshi ono chíhu; mbú ndu ono, Ojejoje, bú Nchileke unu abya t'ò woru alí ẹphe nù unu; t'unu buchishia mkpukpu ẹphe l'ò ha; buchishia ufu ẹphe l'ò ha ono;
- ²unu fofutakwa mkpukpu ẹto dobe iche l'alí ono, Ojejoje, bú Nchileke unu a-nù unu t'ò búru nke unu ono.
- ³Unu e-gude ẹka unu kee alí ono, Ojejoje, bú Nchileke unu abya unu anunu t'ò búru nk'unu ono ọzo ẹto. Ókè-alí ono ẹphe ẹto e-nwekota mkpukpu, bú: a -gbabe iya e zeeru ndzụ nanụ nanụ. Unu kpakwaa oje t'ò lufu l'ẹke ono; k'ophu onye gburu madzụ a-gbajeru laa ya.
- ⁴Owaa ẹge ọo-dujeru onye gburu ọchi; gbalaa laa ẹke ono; k'ophu ọo-nodu ndzụ; mbú onye ẹ te lebezidu ẹnya gbua madzụ ibe iya; ọphu ọ búdu l'okfu nọhawaru yẹle onye ọbu.
- ⁵Mbú ẹge-a: lẹ madzụ bẹ yẹle ibe iya yí je l'oswa je ọwata nkụ; yọ halia ẹka tẹ ya gbutsua oshi; ire ogbu-nkụ akpofu je atua onye ono woru iya tų-gbua; t'onye ono gbalakwaa laa mkpukpu lanụ lẹ mkpukpu ẹto ono je ezeeru ndzụ.
- ⁶Odumeka bẹ onye eme t'ò gwata ụgwọ ọchi onye ono, e gburu ono e-gudekwa ẹhughughu chia onye ono, gburu ọchi ono; gbakfube iya; kẹ l'uzo teru ẹnya; je eworu iya gbua; l'ẹbe abụ l'onye ọbu gbaru t'ò nwuhu; keshinu ẹ-tọ búdu lẹ yẹle onye ono shi nọduhawa l'okfu.
- ⁷Ọ kwa iya meru iphe, mu aturu iya unu l'ekemu sụ t'unu fofuta mkpukpu ẹto doberu onwunu.
- ⁸Ọ -búru lẹ Ojejoje, bú Nchileke unu kparu ókè-alí unu; yọ kabaa ọsa, bú iphe, o riburu ndiche unu phẹ l'angu lẹ ya e-me; e metsua; yọ nukota unu iphe, bú alí ono, o kweru ukwa lẹ ya a-nù ndiche unu phẹ ono;
- ⁹ọ -búru l'unu e-dobe-a ekemu-wa l'ò ha; l'eme iya ememe, bú ọphu mu aturu unu ntanụ-a; mbú t'unu yeru Ojejoje, bú Nchileke unu obu; t'ò búru ọzo iya bẹ unu a-nodujekpelephu etso; unu eyekwabaa mkpukpu ẹto ọdo lẹ mkpukpu ẹto ọphu;
- ¹⁰k'ophu e te egbujedu onye iswi dụ mma l'alí unu ono, bú ọphu Ojejoje, bú Nchileke unu nuru unu t'ò búru òkè-iphe unu; shi ẹge ono mee tẹ ikpe-ọchi tukoru unu l'ishi.
- ¹¹Obenu lẹ teke ọ bú lẹ madzụ bẹ okfu nọru yẹle madzụ ibe iya; yo je akwabẹru iya l'uzo; tso iya ọgu; woru iya gbua; bya agbaru laa lẹ mkpukpu ono nanụ;
- ¹²tẹ ndu bú ọgurennya mkpukpu ono zia t'e je akputa iya l'ẹke ono; kpẹe onye agwataje ụgwọ ọchi; t'ò gbua.
- ¹³Unu ba aphukwaru iya imiko. T'a gwatakwa ụgwọ ọchi onye ẹ-ta dudu iphe o meru l'alí Ízurelu; k'ophu ọo-duru unu lẹ mma.

Iphe e gude kpaa ókè-alí

¹⁴T'ẹ b'ọ dukwa onye e-wofuje ẹkpè, e gude kpaaru yẹ l'obutobu iya ókè-alì, bụ iphe, ndu ndiche unu meru l'alì ono, Ojejoje, bụ Nchileke anụ unu t'ọ bụru òkè-iphe unu ono.

Ndu ekebe

¹⁵Unu be egudejekwa ekebe onye lanụ gbaru; nma madzụ ikpe iphe dū ẹji, a sūru l'o meru; m'ọ bụ okfu, a sūru l'ọ kpataru. T'ọ bụkwaru l'ekebe madzụ ẹbo; m'ọ bụ ẹto gbaru bẹ ee-gude kpebua ikpe onye ọbu.

¹⁶Ọ -būru l'onye ekebe ẹregede wataru ọgba madzụ ekebe; gbalahaa ya ekebe, ẹ-ta abūdu oswi-okfu;

¹⁷tẹ umadzu ẹbo ọbu, okfu adaru ọbu je evudo l'ifu Ojejoje: l'ifu ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu ikpe, bụ ndu nọ l'okwa teke ono.

¹⁸Tẹ ndu ikpe ono zia obu l'alì jĩa ẹphe ajì. Ọ -būru l'onye ekebe ono adzụ ẹjo-ire; k'ophu bụ l'ọ wataru okfu iphe, onye ophu te medu;

¹⁹unu wota iphe ono, ọ rìru t'e mee onye ophu ono mee ya. T'e chigbukwaa njo l'igbo, o beru; tẹ ọdo be ebehe iya.

²⁰Ọo ya bụ; k'ophu ndu ọdo a-nụ iya; tsuhu egvu; t'o nwe onye emekwadu egbe iphe, dū ẹji dū ẹge ono ọdo l'unu.

²¹Unu ba aphujekwa imiko. Ọ kwa tẹ ndzụ laaru ndzụ; ẹnya alaaru ẹnya; eze alaaru eze; ẹka alaaru ẹka; ọkpa alaaru ọkpa.

Ditoronomi 20

Ekemu kẹ ẹge ee-shije eje ọgu

¹Unu eje otso ndu ọhogu unu ọgu; unu eje akpọ-luta ụgbo-inya ẹphe; mę ndu soja ẹphe l'ẹke ẹphe ka unu nshinu; unu ba atsukwa ẹphe egvu; kẹle Ojejoje, bụ Nchileke unu, bụ onye dufutaru unu l'alì Íjiputu bẹ nọkwa swiru unu.

²Teke unu abya ọwata ọgu ono; tẹ onye achijeru Nchileke ẹja lufutakwa bya ekfuru yeru ndu soja nk'unu.

³T'ọ sụ ẹphe: “Unubẹ ndu Ízurelu; unu ngabekwa nchì. Ntanụ-a bẹ unu ejekfu ndu ọhogu unu ọgu. Tẹ meji ba atofukwa unu; ophu unu 'atsukwa egvu. T'ẹhu be etekwa unu etete; ophu ẹphe eyekwa unu egvu;

⁴kẹ l'oo Ojejoje, bụ Nchileke unu bẹ unu l'iya yi; t'ọ lụ-chitaru unu ọgu l'ifu ndu ọhogu unu; shi ẹge ono mee t'unu lụ-gbua ẹphe.”

⁵Tẹ ndu ishi byakwaphu bya ekfuru nụ ndu soja ono; jĩa ẹphe; sụ: “?O nweru l'unu ha, onye kpuru ụlo ọphungu, ẹ to yedua Nchileke l'ẹka? T'onye ono lakwa ufu; t'ẹ b'ọ nwuhu l'ọgu; onye ọdo eje eworu ụlo ọbu ye Nchileke l'ẹka.

⁶?O nweru onye kọru mgbo vayinu; t'o riwa iphe, shi iya nụ? T'onye ono lakwa l'ufu; a nonyaa; ọ nwuhu l'ọgu; onye ọdo eria ya.

- ⁷?O nweru onye ejekwadu okfu nwanyi; nwanyi ta lawa nk'iya? T'onye ono lakwa l'ufu; a nonyakwaa; o nwuhu l'ogu; onye odo eje alua nyee ya."
- ⁸Tẹ ndu ishi ono kfukwaruphu yeru ndu soja ono; sụ ẹphe: “?O nweru onye atsụ egvu; m'ọ bụ onye meji atọfu atọfu? T'onye ono lakwa l'ufu; a nonyakwaa; yo mee; meji atofulahaa ibe iya ẹge ọ tofuru iya.”
- ⁹Teke ndu ishi ono kfugetsuleruphu iphemiphe obule ono nū ndu soja ono; t'ẹphe fotagbakwaa ndu ishi soja dobe, bụ ndu a-nodu edu ẹphe eje.
- ¹⁰Teke unu wufuru; l'ejekfu mkpukpu ogu; unu vukwaru ụzo kua ẹphe t'unu l'ẹphe kpeshia.
- ¹¹Ọ -buru l'ẹphe kwetaru t'unu l'ẹphe kpeshia; bya aguhaaruru unu onu-uzo ẹphe; ọo ya bụ l'iphe bụ ndu bu lẹ mkpukpu ono a-bukotaru ndu unu a-nodu edzuru ozi mkpo-nyienya.
- ¹²Ọ -buru l'ẹphe te kwedu t'unu l'ẹphe kpeshia; gbenu tso unu ogu; unu kee ogu kepee mkpukpu ono mgburumburu.
- ¹³Teke Ojejoje, bụ Nchileke unu woleruphu mkpukpu ono ye unu l'eka; unu gude ogu-mbeke tuko unwoke, no iya nu gbushikota.
- ¹⁴Unwanyi ẹphe; unwegirima ẹphe; elu ẹphe; mewaru iphemiphe obule odo, no lẹ mkpukpu ono; mekpọ iphe a lutaru l'ogu l'ọ ha; be unu e-gwotakota; t'ọ buru nk'unu. Unu e-ripya iphe, unu gwotaru l'eka ndu ohogu unu, bụ ophu Ojejoje, bụ Nchileke unu nuru unu.
- ¹⁵Ono bụ ẹge unu e-mekotaje iphe, bụ mkpukpu lẹ mkpukpu ono l'ẹphe ha, bụ ndu ophu no unu ote-anya, bụ ndu ophu e-ta ayidu l'iphe bụ mbakeshi owaa, bugbaa l'eketa.
- ¹⁶Ọle; ọ -buru mkpukpu ndu owaa, no l'ali, Ojejoje, bụ Nchileke unu abya unu anunu t'ọ buru okè-iphe unu-a; t'ẹ b'ọ dukwa iphe, atụ ume m'oo nanu, unu a-ha t'ọ nodu ndzu.
- ¹⁷Unu tukokwa iya l'ọ ha gbushikota; mbu ndu Hetu; ndu Amoru; ndu Kėnanu; ndu Pėrezu; ndu Hevu; me ndu Jebusu; bụ iya bụ ẹge Ojejoje, bụ Nchileke unu turu ekemu t'unu mee ya;
- ¹⁸t'ẹphe be shi ẹge ono zia unu ahuma ahuma ono, ẹphe anoduje eme ono, bụ ophu ẹphe anoduje emeru agwa ẹphe; unu eshi ẹge ono meswee Ojejoje, bụ Nchileke unu.
- ¹⁹Teke unu keru ogu yechia mkpukpu noo odu; l'eketa unu eme t'unu lua mkpukpu obu luta; unu be egudekwa ogbu-nku mebyishia oshi-omi, no iya nu. Unu hakwaa ya; wotaje nebyi iya ria; unu be egbutsushikwa iya egbutsushi.?Unu e-ke ogu kebuta oshi, gvuru l'egu; oshi;?o bu madzu to.
- ²⁰Ọ bụ oshi ndu ophu unu maru l'ẹ to budu oshi-omi bụ ndu ophu unu e-mebyishi. Unu gbutsushia ndu onanu; gude kpua ose-ogu kpuphee mkpukpu ono, etso unu ogu ono mgburumburu jeye teke unu emekputa ẹphe.

Ditoronomi 21

Onye e gburu; ophu a madu onye gburu iya nu

- ¹Ọ -buru l'a phuru odzu onye e gburu egbugbu; yọ daburu l'egu; l'alì ono, Ojejoje, bu Nchileke unu abya unu anunu t'ọ buru òkè-ìphe unu ono; ta ma onye gburu iya nu;
- ²te ndu bu ogurennya unu phe; me ndu ikpe unu phe wufuta; tsube l'eke odzu ono daburu; t̄a iphe at̄ut̄u jeye le mkpukpu le mkpukpu, n̄o-pheru iya mgburumgburu.
- ³Te ndu bu ogurennya ophu, shi le mkpukpu ophu kakota ononyabe odzu ono ntse kp̄ta ada eswi, e t'e gudebua jee ozi; ophu t'a tugbabebua yele ada eswi odo;
- ⁴kpuru bahu le nsuda, mini atsọ atsotso; mbu nsuda, e-ta k̄bu-a iphe; t̄o du iphe e mebejewaru iya. T'ephe nodu le nsuda ono; swi-kwoo ada eswi ono olu.
- ⁵Ndu achijeru Nchileke eja, bu unwu L̄ivayi a-lufuta l'uzo ifu bya evudo. Ishi iya aburu le Ojejoje, bu Nchileke unu fotawaru ephe t'ephe jejeru iya ozi; mefua t'ephe gudeje epha Ojejoje gooru madzu onu-oma. Teke okfu adaru madzu yele ibe iya; m'ọ kwanu le madzu mekaru ibe iya iphe; t'ọ buru ephe e-kpe iya.
- ⁶Ndu bu ogurennya, shi le mkpukpu ophu ka ononyabe eke odzu ono ze ntse l'ephe ha akwo eka l'eli ada eswi ono, a swi-kworu olu le nsuda ono;
- ⁷su l'eka ephe ta dukwa l'ochi onye-wa; ophu ephe aphukwa teke eegbu iya.
- ⁸Byiko Ojejoje; natanu ugwo-o, aakfu l'ishi ndu nke ngu, bu ndu Izurelu; mbu ndu ono, i gbafutaru ono. T'ochi onye e-ta dudu iphe, o meru ba atukokwaru ndu nke ngu, bu ndu Izurelu l'ishi. Oo ya bu; e shi ege ono kfu ugwo ochi onye ono, e gburu ono.
- ⁹Yọ buru ege ono be unu e-shi nwefu onwunu ugwo ochi onye e-ta dudu iphe, o meru; keshinu unu mewaru, iphe vudo nhamunha l'ifu Ojejoje.

K'olu nwanyi, a lutaru l'ogu

- ¹⁰Ọ -buru l'unu jekfuru ndu ohogu unu ogu; Ojejoje, bu Nchileke unu woru ephe ye unu l'eka; unu akpua ephe le ndzu;
- ¹¹ọ -buru le ndu ono, unu kpuru le ndzu ono nweru nwanyi, ama mma, nweru l'unu ha onye o du mma; l'agu onye obu t'ọ buru nyee ya;
- ¹²t'onye ono duta iya laa nk'iya; kpushia ya ishi; be ya nvo ebebe.
- ¹³Yo yefu uwe, o shi ye teke phu, a kp̄taru iya le ndzu phu. T'ọ nodu le ke onye obu; kwaa ekwa nne iya me ekwa nna iya onwa ophu. E -metsua; te yele onye obu watawaru azeze: onye obu aburu nji iya; yọ buru nyee ya.
- ¹⁴Ọ -buru l'e metsuaru; nwanyi obu ta duhe onye obu mma; t'ọ pakwaru iya haa t'ọ je eke, du iya mma. Olekwaphu t'e b'i re iya erere k'oreta okpoga; ophu ti mekwa iya ege eemeje ohu. Ishi iya aburu l'i mewaru iya iphe-iphere.

Iphe, ruberu okpara

¹⁵Q -buru lẹ nwoke alụ unwanyi labụ; yeru onye lanụ obu; kpọo onye ophu ashị; ephe ẹbo atuko mutawaru iya unwegirima; me onye ophu o yeru obu yele onye ophu o kpọru ashị; teke o bu l'oo onye ophu a kpọru ashị muru onye ophu bu okpara;

¹⁶mboku, oo-ke ekpe gude keeru unwu iya ẹku iya; t'ẹ b'o wotakwa nwatibe ke nwanyi ophu o yeru obu phụ; dobe l'onodu okpara; haa nwatibe ke onye ophu, o kpọru ashị phụ, bu iya bu okpara phụ.

¹⁷T'onye ono mekwaaru okpara iya ono, bu nwatibe ke nwanyi ono, o kpọru ashị ono iphe, ruberu iya nụ. Mbụ t'o kee iphemiphe obule, o nweru enweru uzo labụ; ke l'oo nwata ono bu nwa mbụ, koshiru l'o nọo l'ufu. Iphe, ruberu okpara bukwa iya nwe iya.

Nwa, kariru ndu muru nụ ẹka

¹⁸Q -buru lẹ madzụ mutaru nwa, ka iya ẹka; k'ophu bu l'ẹ too ngaduru ndu muru iya nụ nchị; too mejedu iphe, nna iya kfuru; too meje ophu, nne iya kfuru; teke ephe hùrù iya àhùhù; too yeduru ephe onu;

¹⁹tẹ nna iya yele nne iya kpụtakwa iya kpụ-jeru ndu bu ogurennya l'onu edukfu mkpukpu ephe.

²⁰T'ephe sụ ndu bu ogurennya mkpukpu ono: “Nwatibe ayi owaa kaakwa ayi ẹka; bya aburu 'anuma anuma. O bu oke-ekpiri; ngunuka mee.”

²¹T'unwoke mkpukpu ono l'ephe ha wufuta; tu-gbua ya lẹ mkpuma. T'e chigbukwaa njọ l'igbo, o beru; tẹ odo be ebehe iya; k'ophu ndu Izurelu l'ephe ha a-nụ iya; tsua egvu.

Ekemu, dụ iche iche

²²Q -buru lẹ madzụ meru iphe, o gbaru t'o nwuhu; e woru iya gbua; unu kobe odzu onye ono l'eli oshi;

²³t'odzu iya be kokwaru l'eli oshi l'ẹke ono jeye tẹ nchị bohụ. Unu likwaa ya mboku ono gededede; ke l'onye koru l'eli oshi be bu onye Nchileke turu onu. Unu be emerushikwa alị ono, Ojejoje, bu Nchileke unu abya unu anunu t'o buru okè-iphe unu ono.

Ditoronomi 22

¹Q -buru l'ị phuru eswi madzụ ibe ngu; m'o bu aturu iya l'ẹke ookpaphuhu akpaphuhu; be emekwa enya l'ẹ tị phudu iya; kebekwa ẹhu kputa iya kpụ-phuru onye ono, nwe iya nụ ono azụ.

²Q -buru l'onye ono te bunyabedu ngu ntse; odumeka buru l'ị tị madu onye obu; kpụtakwa iya laa nke ngu je edobe; jeye teke onye ono a-choru iya bya; nggu akpuru iya nụ iya.

³Ono kwaphụ ẹge ii-meje nkakfu-igara iya. Ege ono kwaphụ be ii-meje uwe iya; mekpọ iphemiphe obule, bu ke madzụ ibe ngu, tufahuru etufahụ; nggu aphua ya. Be emekewa enya l'ẹ tị phudu iya.

- ⁴Q -būru l'ì phūru nkakfū-igara madzū ibe ngu; m'ò bụ eswi iya l'èke ọ daru l'ìku esu-uzo; be emekwa ɛnya l'è tì phūdu iya. Kebekwa ɛhu je eyeru onye ọbu ɛka t'ò palia ya.
- ⁵Tẹ nwanyi ba akwajekwa ngwa nwoke; ọphu unwoke akwajekwa ngwa nwanyi; ke l'onye eme ege ono bukwa akpamara be oome l'ifu Ojejoje, bu Nchileke unu.
- ⁶Q -būru l'i swe l'esu-uzo; phua ɛkfuna-ɛnu l'eli oshi; m'ò bụ l'alì; ọ -būru l'unwenu no iya; m'ò bụ ɛkwa iya; nne iya ekpuru iya; ba anwūpyabekwa nwenu ono yele unwu iya.
- ⁷Kebekwa ɛhu haa nne iya t'o phefu; nggu anwūtaru unwu iya; k'ọphu ọo-duru ngu le mma; me k'ọphu ịi-ka nka.
- ⁸Q -būru l'ìkpu ụlo ọphungu; kpusakwaa l'uko iya usa; swia ya onu mgburumgburu; t'è bọ dū onye e-shi l'èke ono wefu bya adaa; woru ọchi ye l'ulo ngu ono.
- ⁹Q -būru l'ìiko mgbo vayinu; ba akukwa iya iphe ɛghirigha. I -mee ya ege ono be aanaatakwa ngu akpuru, ọ mītaru; natakwa ngu phū akpuru, ọ mītaru mbū vayinu ono je edobe l'ulo, dū nsọ.
- ¹⁰Be eligbabejekwa eswi yele nkakfū-igara gude l'atupya alì ugbo lanu.
- ¹¹Be yejekwa uwe, a kwaru ɛghirigha; mbū wota ɛkwa baragidi je akwakobe le rebererebere ɛkwa mmanu.
- ¹²Kpajekwaru eri owu, dū yagiriyaigiri ye l'uwe-nlọkpuru ngu azu eno.

K'ochifu nwanyi

- ¹³Q -būru le nwoke luru nwanyi yele iya azetsua; yo kpoo nwanyi obu ashi;
- ¹⁴bolahaa ya ibo; kfubyishilaa ya; su: “Le ya luru nwanyi-a; ya eje te ya eya zee; to duhe le nne muru iya.”
- ¹⁵Tẹ nna nwamgboko ono yele nne iya gude iphe, ekoshi le nwamgboko ono be yele nwoke odo ta zebu je ekoshi ndu bu ogurennya l'edukfu mkpukpu.
- ¹⁶Tẹ nna nwamgboko ono su ndu bu ogurennya ono: “Le nwatibe iya be ya keru nji; ole nta-a b'ọ duwa nji iya ashi.
- ¹⁷O bowaru iya ibo; su: ‘Le nwatibe iya ta duhedu ege ọ dū le nne muru iya.’ Olobu; owaa kwa iphe, ekoshi le nwatibe iya be nwoke odo ta chikahubua okpa.” Teke ono; ndu muru nwata ono abya eworu ɛkwa ono phushia l'ifu ndu bu ogurennya mkpukpu ono.
- ¹⁸Tẹ ndu bu ogurennya mkpukpu ono kpata nwoke ono; chia ya echachi;
- ¹⁹reta iya nre ukporo mkpola-ocha ise; woru nu nna nwamgboko ono; kele nwoke ono boru nwamgboko Izurelu ibo. Nwamgboko ono a-buru nyee ya ege ọ bu iya; ọphu to byadu bya achifu iya achifu jeye ege ọo-no-bebe.

- ²⁰Ole; ọ -bụkwanuru l'ibo ono, e boru iya ono bu oswi-okfu; k'ophu bu l'ẹ to dudu iphe, e gude koshi le nwamgboko ono be yele nwoke odo ta zebua;
- ²¹t'ephe kpufuta nwamgboko ono l'onu ulo nna iya; te unwoke mkpukpu ono tu-gbua ya le mkpuma; ke l'o meru ahuma l'ali Izurelu. Ono le ke nna iya l'agba okpara. T'e chigbukwaa njo l'igbo, o beru; te odo be ebehe iya.
- ²²O -buru l'e guderu nwoke l'eke yele nyee onye odo ze; t'e gbukwaa nwoke ono yele nwanyi obu. T'e chigbukwaa njo l'igbo, o beru; te odo be ebehe iya l'ali Izurelu.
- ²³O -buru le nwamgboko yele nwoke ta zebua; mbu nwamgboko, e doberu madzu k'alulu be nwoke odo phuru le mkpukpu; jekfu iya; ephe aze;
- ²⁴unu kputa ephe ebo kpufu l'onu obu-edukfu mkpukpu ono; gude mkpuma tu-gbushia ephe ebo. Aa-tu-gbu nwamgboko ono le mkpuma; ke l'o no l'eke, madzu no; to chi mkpu t'a gbaaru iya mkpu; tu-gbukwaaphu ke nwoke; ke l'o mebyishiru nyee onye odo. T'e chigbukwaa njo l'igbo, o beru; te odo be ebehe iya.
- ²⁵Obenu; ọ -buru l'oo l'ime egbudu be nwoke guderu nwamgboko, e doberu madzu k'alulu yele iya aze; bukwa onye ke nwoke nwenkinyi be ee-gbu.
- ²⁶T'e b'ọ dukwa iphe, unu e-me nwamgboko ono; l'ẹ to dukwa iphe du eji, o meru, ee-gude gbua ya. Ishi iya aburu le owaa dukwa l'ọ bu onye jeru je afuaru madzu ibe iya l'uzo; gbua.
- ²⁷Mbu le nwoke ono guderu nwamgboko ono, onye odo ejekwadu okfu iya ono l'ime egbudu; yo chia mkpu; t'o nwe onye, a-gbaru iya mkpu.
- ²⁸Ole; ọ -bụkwanuru le nwoke guderu nwamgboko, e-ta dudu onye edoberu iya k'alulu k'ehuka yele iya aze; a phua ephe;
- ²⁹te nwoke ono kfuwaa nna nwamgboko ono ukporo mkpola-ocha labu le mkpola-ocha iri. Te nwoke obu lukwaa nwamgboko ono; ke l'o mebyishiwari iya. Ophu o byadu achifu nwamgboko achifu gbururu jeye ege oo-no-bebe.
- ³⁰Te nwoke ba lukwa nyee nna iya; shi ege ono mechia nna iya ifu.

Ditoronomi 23

Obufu madzu ebufu

- ¹T'onye akpuraku pyahuru apyahu; me onye e bufuru utsu ba abatajekwa le ndzuko ndu ke Ojejoje.
- ²T'e b'ọ dukwa onye a gbataru l'okpara, a-bataje l'eke ndu ke Ojejoje dzukoberu. Ophu ndu awa iya; mbu jeye l'ogbo k'iri 'abatajekwa l'eke ndu ke Ojejoje dzukoberu.
- ³T'e b'ọ dukwa onye Amonu; m'ọ bu onye Moabu; mbu je akpaa l'eri ephe jeye l'ogbo k'iri, a-bata le ndzuko ke ndu Ojejoje gbururu jeye.

⁴Ishi iya aburu l'ephe te gudedu nri; me mini gba unu ndzuta teke unu shi Íjiputu alufuta. Ephe egbechia buta Bélamu Beyo, bu onye Peto l'ali Mesopotemiya t'o bya atua unu onu.

⁵Obenu le Ojejoje, bu Nchileke unu ta ngaduru Bélamu nchi; o gbechia mee mburonu ono; yo gho oonu-oma; kele Ojejoje, bu Nchileke unu yeru unu obu.

⁶Unu ba achokwa uzo unu, ee-shi t'ehu du ephe agu; m'o kwanu t'o duru ephe le mma jeye teke unu a-no-bebe.

⁷Te ndu Edomu ba adukwa unu ashi; ke l'ephe bu unwunne unu. Ophu unu akpokwa ndu Íjiputu ashi; ke l'unu shi buru ndu laru alala l'ali ephe.

⁸T'a hajekwaa ndu awa ephe ogbo k'eto t'ephe bata l'eke ndu ke Ojejoje dzukoberu.

Odo be odu odu t'e b'o ri inyi

⁹O -buru l'unu no l'odu odu l'oge odu; unu bukwaru uba yeru iphe, du eji.

¹⁰O -buru l'o nweru l'unu ha, onye nyiru iphe kpua onwiya l'enyashi; shi ege ono buru onye aaso nsu; t'onye ono shikwa l'odu odu ono lufu.

¹¹O -be l'urenyashi; to ghua eh. Enyanwu -nyihutsulephu; yo batawaru l'odu odu ono.

¹²T'o nwekwaru eke, unu e-jeje oje-l'ukpo l'azu odu odu ono.

¹³Unu yekobeje ikworo le ngwa-odu unu; k'ophu bu; o -nweru unu onye jeru oje-l'ukpo; t'o gude iya tua nsu nyiru iya ye; kpochia.

¹⁴Ishi iya aburu le Ojejoje, bu Nchileke unu etsojeru odu odu unu ejephe; l'adzo unu ndzu; woru ndu ohogu unu ye unu l'eka. Oo ya meru iphe odu odu unu bu-futaje eke, du nsu. T'e b'o phushi iphe, aaso nsu l'eke unu no; paru unu haa.

Unwu ekemu odo

¹⁵Ohu -shi l'eka nnajiufu iya gbakfuta ngu; ba kputakwa iya kpu-phuru nnajiufu iya ono azu.

¹⁶Hakwaa ya te unu l'ia buru l'eke dukpele iya phu mma le mkpukpu unu ono eke o fotar. Unu ba kpakwa iya eh.

¹⁷T'e b'o dukwa onye Izurelu: nwoke m'o bu nwanyi, a-nodu agbaru agwa okpara.

¹⁸Unu be egudejekwa ugwo, a kuru nwanyi okpara; m'o bu ophu a kuru nwoke okpara bya l'ulo Ojejoje, bu Nchileke unu bya okfu ugwo iphe, e riburu l'angu k'ememe; ke l'ephe ebo bukwa akpamara l'anya Ojejoje, bu Nchileke unu.

¹⁹Unu be ejekwa onye Izurelu ibe unu ugwo o-muru-nwa; l'okpoga; m'o bu le nri; m'o bu l'iphemiphe obule, bu iphe eejeje madzu l'ugwo.

²⁰Onye unu e-jeje ugwo o-muru-nwa bu onye mba odo. Obenu l'onye bu onye Izurelu ibe unu be unu te ejekwa ugwo o-muru-nwa; k'ophu Ojejoje, bu Nchileke unu a-gooru

onu-oma nū unu l'iphemiphe ọbule, unu byibekpooru ẹka k'ememe l'alì ono, unu eje aluta ono.

²¹Ọ buri l'unu riburu Ojejoje, bu Nchileke unu angu iphe unu e-me; unu ba akpokwa ukfu ememe iya; kele Ojejoje, bu Nchileke unu jifutajekwa unu aji iya; unu aburu ndu ikpe nmaru l'unu meru ejo iphe.

²²Ole; o -bukwanuru l'e t'o nwedu iphe unu riburu angu ke ememe; be ikpe ta nmakwa unu.

²³Iphe, bu iphe shi unu l'onu lufuta; unu letakwa enya mekota iya; ke l'o bu unubedua turu obu unu ama; gude onu unu ribuaru Ojejoje, bu Nchileke unu angu ome iphe ono.

²⁴Ọ buri l'unu bahuru le mgbo vayinu madzu ibe unu; unu rikwaa akpuru vayinu obu ege du unu mma; ole t'e b'o dukwa ophu unu e-ye le nkata unu.

²⁵Teke unu -bahuru l'egu madzu ibe unu; yo -du unu t'unu wota iphe, o kuru akuku ria; unu wotakwa iya; ole t'e b'o dukwa ukfu iphe ono ophu unu e-gude mma gbutsua.

Ditoronomi 24

Kẹ ọchifu nwanyi

¹Ọ -buri le nwoke luru nwanyi; a -nonyaa; nwanyi ono ta duhe iya mma; ke l'o phuru iphe, ta dudu mma l'ehu nwanyi ono; yo bya ederu ekwo ọchifu nwanyi; nu iya; chifu iya;

²Ọ -buri l'o lufuru; je alua nwoke odo;

³nji iya k'ebo ono abyakwaphu bya akpo ya ashi; dekwaruphu ekwo achifu odo nu iya; bya achifukwa iya phu le nk'iya; m'o bu l'onye k'ono bu anwuhu b'o nwuhuru; mbu onye ophu, shi duta iya; lua phu;

⁴te nji iya ke mbu phu, chifuru iya nu phu ba alaphukwa azu jeshia ya alulu; l'e merushitsuwaru iya ono; ke l'o bukwa akpamara l'ifu Ojejoje. Unu be emetakwa akpamara kpube ali ono, Ojejoje, bu Nchileke unu abya unu anunu t'o buri okè-iphe unu ono.

Ekemu, du iche iche

⁵Ọ -buri le madzu luru nwanyi k'ophungu; t'e b'e ezikwa iya t'o je ogu; ophu o dukwa ozi odo, ee-zi iya. T'onye ono no-gbukwa afa lanu l'ufu; mee nyee ya ono, o lutaru ono t'ehu tsoo ya ena.

⁶Te madzu ba apatakwa mkpuma, eegweje nri; m'o kwanu o-ji-l'eka mkpuma; t'o buri iphe, e yeru iya l'itumo; ke l'ono dukwa l'o bu onye gude ishi madzu ophu sibe l'itumo.

⁷Ọ -buri le madzu b'e guderu l'o zitaru onye Izurelu ibe iya ezita: l'eme iya l'o bu ohu; m'o -bu ree ya erere; t'e gbukwaa onye o-pa-l'eda ono egbugbu. T'e chigbukwaa njo l'igbo, o beru; te odo be ebehe iya.

- ⁸Ọ -buru onye ẹhu-labụ byaru; unu zikwaa obu l'alị; mee iphe, bụ iphe, ndu achijeru Nchileke ẹja, bụ ndu ikfu Lívayi sùru t'unu mee. Unu tükokpelephu iphe, bụ iphe, mu tũru ẹphe ekemu sù t'ẹphe meje; mekota.
- ⁹Unu nyatakwa iphe, Ojejoje, bụ Nchileke unu meru Miriyamu teke unu nọ l'ụzo; l'unu wufutatsuaru l'alị Íjiputu.
- ¹⁰Teke i jeru madzụ ibe ngu ụgwo; m'ọ -ruhuru; ọ buru ụgwo, dū ịdu-agma; ba bahụkwa l'ulo iya je owota iphe, ọ sùberu ngu l'itumo.
- ¹¹Nọdukwa l'etezi tẹ onye ọbu, i jeru ụgwo ọbu wofutaru ngu iphe, ọ sùberu ngu l'itumo ọbu.
- ¹²Ọ -buru l'onye ọbu bụ onye ụkpa; be egudekwa iphe ono, o yeru ngu l'itumo ono lashia l'ufu; nọ jeye tẹ nchi bọhu.
- ¹³Nchi -jihude; nggu ewophutaru iya ukpo iya ono azụ; k'ọphu ọo-zẹ iya; kua mgbenya; gọru ọnu-oma nù ngu. A gwaru ngu iya l'odobẹ ẹka ndoo l'ifu Ojejoje, bụ Nchileke ngu.
- ¹⁴Ọ -buru l'onye ẹ-te nwedu ẹge ọ haru iya; yọ kpa ụkpa -byaru ngu ozi; be emegbukwa iya emegbu; me onye ọbu;?ọ bụ onye Ízurelu ibe ngu; m'ọ bụ onye laru alala, buru lẹ mkpukpu unu.
- ¹⁵Kfujekwa iya aswa ozi iya l'uboku; tẹmanu ẹnyanwu anyihude; kẹ l'onye ono, akpa nri ono gbawaru aswa ozi iya yeru lẹ mkpa ẹhu iya. Odumeka bẹ ọo-rakwaru Ojejoje ẹjo ẹkwa l'okfu ẹka ngu; yọ buru ngu ome ẹjo iphe.
- ¹⁶Tẹ ndu bụ nna ba alajekwa l'iphe, nwa ẹphe metaru; ọphu ndu bụ unwu 'alajekwa l'iphe, nna ẹphe metaru. T'onye metaru iphe o metaru lakwaa l'iphe, o meru.
- ¹⁷Unu ba anafujekwa madzụ iphe gbaru iya nù; okfu l'ọ bụ onye laru alala; m'ọ kwanu okfu l'ọ bụ onye a tọru ogbe; ọphu unu anatajekwa nwanyi, maa tufuru uwe iya l'itumo.
- ¹⁸Unu nyatajekwa l'unubedua shi buru ohu l'alị Íjiputu; Ojejoje, bụ Nchileke unu agbata unu l'ẹke ono. Ọo ya meru iphe mu aturu unu ekemu; sù t'unu meje iphe ono l'ọ ha.
- ¹⁹Teke unu akpata iphe unu meberu emebe; ọ -buru l'ọ nweru ọphu unu haru l'okfu unu; unu ba alaphuhekwa azụ je iya ewota. Unu hakwaaru iya ndu laru alala; ndu a tọru ogbe; me unwanyi, maa tufuru; k'ọphu Ojejoje, bụ Nchileke unu a-gọru unu ọnu-oma l'iphe bụ iphe, unu kùberu ẹka.
- ²⁰Teke unu awọ olivu unu; unu ba awojekwa iya n-wọ labụ. Unu hajekwaa ọphu phoduru nù t'ọ dũru ndu laru alala; ndu a tọru ogbe; me unwanyi, nji ẹphe ta nọhedu.
- ²¹Ọ -buru l'unu awọ vayinu lẹ mgbo vayinu unu; unu be ejekwa mkpakwa iya. Unu hajekwaa ọphu phoduru nù t'ọ nọduru ndu laru alala; ndu a tọru ogbe; me unwanyi, nji ẹphe ta nọhedu.

²²Unu nyatajẹkwa l'unubẹdua shi b̄uru ohu l'alì Íjiputu. Ọo ya meru iphe mu at̄uru unu ekemu; s̄u t'unu meje iphe ono l'ọ ha.

Ditoronomi 25

Ekemu k'ochi madz̄u iphe

¹Ọ -b̄uru l'umadzu lab̄u b̄e okfu adaru; t'ẹphe gude iya je l'ulo ikpe t̄e ndu ikpe kpeeru iya ẹphe; haaru onye ọphu iswi d̄u mma enge; nmaa onye ọphu ach̄o okfu ikpe.

²Teke ọ b̄u l'onye ọphu ikpe nmaru b'ọ gbaru t'e chia iphe; t'onye ikpe mekwaa ya t'ọ z̄eru az̄e; t'e chia ya iphe l'ifu iya; chia ya ọnu ẹchachi ole ȳele iphe o meru hak̄o.

³Ukporo ọnu ẹchachi ẹbo b̄e ee-chi onye ọbu. T'ẹ b'ọ karikwa ẹge ono. E -chighata iya ẹge ono b'ọ buakwa ome nwanna ngu ono l'ẹ t̄o d̄udu iphe ọ b̄u l'ẹke ì n̄o.

⁴Unu be ekechijekwa eswi ọnu teke ọodzoshiru unu witu unu.

Ozi, n̄oru onye nwunne iya nw̄uhuru; haa nyee ya

⁵Ọ -b̄uru l'unwunne ẹbo bu; onye lan̄u an̄onyaa nw̄uhu t̄o m̄uta nwa; t̄e nyee ya be jekwa ọlu esu-uz̄o. T̄e nwunne n̄ji iya l̄upyabekwa iya; laj̄eru iya l'ulo. Nwunne n̄ji iya ono eshi ẹge ono medzukota iphe, gbaru iya n̄u l'ẹke nwanyi ono n̄o.

⁶Nwa nwoke mb̄u, ọ m̄utaru mb̄u nwanyi ono b̄e a-zaru ẹpha laa l'ẹpha nwunne iya ono, nw̄uhuru n̄u ono; t'e shi ẹge ono t'ẹpha iya be chihu l'alì Ízurelu.

⁷Ole; ọ -b̄uru l'ẹ t̄o d̄udu onye ono t'ọ l̄upyabe nyee nwunne iya ono; t̄e nwanyi ono jekfu ndu b̄u ọguren̄ya ono l'obu-edukfu mkp̄ukpu ono je as̄u ẹphe: “L̄e nwunne n̄ji iya j̄ikakwaru ome t'ẹpha nwunne iya be ephuhu l'alì Ízurelu. Ẹ to kwekwa l̄e ya emeru iya iphe, gbaru t̄e onye, b̄u nwunne n̄ji madz̄u meeru iya.”

⁸T̄e ndu b̄u ọguren̄ya mkp̄ukpu ono kua nwoke ono; kfuaru iya okfu. Ọ -b̄uru l'iphe, ookfu b̄e ookfu ekfushi ike: “L̄e ya ta al̄upyabedu nwanyi ono;”

⁹t̄e nyee nwunne iya ono gbeshi l'ifu ndu b̄u ọguren̄ya ono je eyeta akp̄okpa nwunne n̄ji iya ono nan̄u; v̄ushi iya ọnu-mini l'ifu; su iya: “L'ọo ẹge ono b̄e eemeje onye ẹ-ta ch̄odu t̄e ufu nwunne iya be echihu.”

¹⁰Iphe, ee-ku ufu nwoke ono l̄e Ízurelu b̄u: “Ufu onye e yetaru akp̄okpa iya.”

¹¹Ọ -b̄uru l'unwoke lab̄u al̄u ọgu; nyee onye lan̄u l'ime ẹphe abyatashia ọgbaru n̄ji iya ọdzori; bya az̄u nwoke ọphu l'ẹhu-nwoke;

¹²t'e gbubufukwa nwanyi ono ẹka; t'ẹ ba aph̄ukwaru iya imiko.

¹³Unu be eyejekwa iphe, eegudeje at̄u ẹra iphe uz̄o ẹbo l'ẹda unu: ọkpobe iya; m̄e adigboroja iya.

¹⁴Unu be enwekwaru iphe, eegudeje ama iphe amama uz̄o lab̄u l̄e nk'unu: ọkpobe iya; m̄e adigboroja iya.

¹⁵Unu gudeje ọkpobe iphe, eegudeje atụ ẹra iphe tịa iphe; k'ọphu unu a-ka nka l'alị ono, Ojejoje bụ Nchileke unu abya unu anụnu ono;

¹⁶ke l'iphe bụ onye, eme egbe iphe ono; mbụ onye, eme iphe l'ugho bụkwa akpamara be oome l'ifu Ojejoje, bụ Nchileke unu.

Ekemu t'e gbushia ndu Amaleku

¹⁷Unu nyatakwa iphe, ndu Amaleku meru unu teke unu nọ l'uzo; l'unu lufutatsuaru le Ijiputu.

¹⁸O bụ teke ike ije gvwaru unu; ike ta nohe unu; be ephe shiru unu uzo azu; bya etso unu ogu l'uzo; gbushia ndu ophu kpe azu; ephe ta tsu Nchileke egvu.

¹⁹Oo ya bu; teke Ojejoje, bụ Nchileke unu meleruphu; unu enweru onwunu l'eka iphe, bụ ndu ohogu unu, bupheru unu mgburumgburu l'alị ono, oobya unu anụnu t'ọ buru okè-iphe unu ono; unu mekwaa te ndu Amaleku chihu le mkpuli igwe owaa. Unu ba zahakwa iya ememe!

Ditoronomi 26

Akpuru iphe mbu

¹Unu -bahulephu l'alị ono, Ojejoje, bụ Nchileke abya unu anụnu t'ọ buru okè-iphe unu ono; mbụ unu -nata l'iya phụ buru;

²hatakwa akpuru iphe mbu l'iphe, i kotaru l'alị ono, Ojejoje abya unu anụnu ono; chiru ye le nkata; vuru je l'eke Ojejoje, bụ Nchileke unu a-foa; dobe epha iya; buru iya eburu.

³Jekfu onye achijeru Nchileke eja teke ono je asu iya: “Le ntanu-a be iikfuru Ojejoje, bụ Nchileke unu l'unu larutawaru l'alị ono, Ojejoje riburu nna ayi oche phe angu le ya a-nu ayi ono.”

⁴Onye ono, achijeru Nchileke eja ono a-nata ngu nkata ono; sibe l'ifu enya-ngweja Ojejoje, bụ Nchileke ngu.

⁵Nngu anodukwaphu l'ifu Ojejoje, bụ Nchileke ngu kfua: “Le nna mu shi buru onye Aramu, l'aghaphe aghaphe. O gude ndu ha nwanshi laa Ijiputu; je aburu onye laru alala l'eke ono. Yo buru l'eke ono b'ọ nọ buru oke mba, nweru agburu-ehu; bya aha igwe.

⁶Obenu le ndu Ijiputu nuru ayi aphu; bya emee t'ayi jee iphe-ehuka; mee te ayi jee ozi mkpo-nyi-enya.

⁷To du iya bu; ayi echia mkpu raku Ojejoje, bụ Nchileke ke nna ayi oche phe. Ojejoje anua olu ayi; bya aphua iphe-ehuka, ayi eje; me ozi, ayi ejegbu onwayi; me ege eegude akpabe ayi eh.

⁸Ya ndono; Ojejoje egude ike; agburu-ehu iya; oye egvu; iphe-ophulenyaa; me iphe-ohubama, dugbaa biribiri; dufuta ayi le Ijiputu.

⁹Yo dubatawa ayi l'ẹke-a; bya eworu alì-a nù ayi; mbù ẹgiri alì-a.

¹⁰Nta-a b'i wotawaru iya akpuru iphe mbù, shi l'iphe, i meberu l'alì-a, nggùbe Ojejoje nùru iya-a.” Nggù abya eworu iya dobe l'ifu Ojejoje, bù Nchileke ngu; baaru Ojejoje, bù Nchileke ngu ono ẹja.

¹¹Nggù abya etee ẹswa iphemiphe ọbule ono, dù mma, Ojejoje, bù Nchileke ngu nùru nggù lẹ ndibe ngu ono. Ndu Lívayi; mẹ ndu laru alala, unu l'ẹphe bu etekwaaphù ẹswa.

Ụzo lanù l'ụzo iri l'afa k'ẹto

¹²I -kfu-gelephu ụzo lanù l'ụzo iri l'iphemiphe ọbule, i setaru l'afa k'ẹto, bù iya bù afa, aakfùje ụzo lanù l'ụzo iri; mbù; teke ì nùsuaru iya ndu Lívayi; ndu laru alala; ndu nna ẹphe ta nọhedu; mẹ unwanyi, nji ẹphe ta nọhedu; k'ọphu ẹphe a-nọdu lẹ mkpukpu unu rijije ẹpho;

¹³nggù anọdu l'ifu Ojejoje, bù Nchileke ngu; sù: “L'i wofuakwaru iphe ono, dù nsọ ono l'ulo ngu; wowaru iya nù ndu Lívayi; ndu laru alala; ndu nna ẹphe ta nọhedu; mẹ unwanyi, maa tufuru, bù ekemu, ọ turu nù ngu. Ẹ tọ dukwa ekemu ono, ọ turu nù ngu ono, nweru ọphu ẹ ti tsodu; ọphu ọ dukwa ọphu ì zahajeru.

¹⁴Ẹ tọ dukwa ụzo lanù l'ụzo iri ono ọphu i riru teke ì nọ l'aphù; tọ dù ọphu i wofuru teke ì bù onye aasọ nsọ; ọphu ọ dudu ọphu i nùjeru ndu nwuhuru anwuhu. I nùkwaru Ojejoje, bù Nchileke ngu okfu; yọ buru iphemiphe ọbule, ọ sùru t'i mee b'i meru.

¹⁵Shinu l'imigwe, bù ufu ngu ono, dù nsọ ono lee ẹnya; gọru ọnu-ọma nù ndibe ngu, bù ndu Ízurelu; nggù agoru ọnu-ọma nù ẹgiri alì ono, i riburu nna ayi oche phẹ lẹ nte ono.”

¹⁶Ntanù-a bẹ Ojejoje, bù Nchileke unu tųwaru unu ekemu sù t'unu meje iphe-a, ya tọru ọkpa iya sù t'unu tsoje; mẹ iphe-a, ya sùru t'unu meje-wa. Unu zikwaa obu l'alì; gudeje obu unu l'ọ ha; mẹ ndzù unu l'ọ ha meje iphemiphe ọbule ono.

¹⁷Ntanù-a bẹ unu kfuwaru iya hoo-haa l'ọo Ojejoje bù Nchileke unu; l'ọo ụzo, ọ tọru bẹ unu a-nọdu etso; l'eme iphe, ọ tọru ọkpa iya; mẹ iphe, o kfuuru; mẹ nsọ iya; l'anùkwaru iya phù okfu.

¹⁸Ojejoje abyakwaphu bya ekfua ya hoo-haa ntanù-a l'unu bụwa ndibe iya, ya nwe k'iche, bù iphe, ya kwehawaru unu l'ụkwa; bya asù t'unu mejekwa iphe ya tųru unu l'ekemu.

¹⁹Oo-me unu t'unu ka iphe bù mbakeshi, o keru ekeke. Ẹpha unu a-ka kẹ ndu mba ọdo ono ode ude; ẹphe aka unu otushi ẹpha; ka unu ọkwabe ugvu. Unu aburu ọha, duru Ojejoje, bù Nchileke unu lẹ nsọ, bù iphe, o kfuhawaru.

Ditoronomi 27

Ẹnya-ngweja, nọ lẹ Ugvu Ebalu

- ¹Ya ndono; Mósísu yẹle ndu bu ọgurennya Ízurelu abya aturu ndu Ízurelu ono ekemu; su ẹphe: “Unu tukokwa ekemu-wa, ya aturu unu ntanu-a dohekota.
- ²Teke unu sweru Ẹnyimu Jódanu bahu l'ali ono, Ojejoje, bu Nchileke unu abya unu anunu ono; unu patatsua mkpuma, ha nshinu kpokobe; unu emeta ura nya ya.
- ³Unu eworu ekemu-a l'ọ ha dekota iya teke unu swetatsuleruphu ẹnyimu ono bahu l'ẹgiri ali ono, Ojejoje, bu Nchileke unu abya unu anunu ono. Ono bu iphe, Ojejoje, bu Nchileke nna unu oche phe kweru unu ukwa iya.
- ⁴Oo ya bu; teke unu swetsuleruphu Ẹnyimu Jódanu; unu akpokobe mkpuma ono, mu aturu unu ekemu iya ntanu ono. O bu le Ugvu Ebalu be unu a-kpokobe iya; gude ura nya ya.
- ⁵O bu l'ẹke ono be unu a-kpuru Ojejoje, bu Nchileke unu ẹnya-ngweja. O bu mkpuma be ee-gude kpua ya; mbu mkpuma, e to dudu iphe e meru l'igwe, a kujeru iya.
- ⁶T'ọ bukwaru mkpuma, e ta wadu awawa be unu e-gude kpuru Ojejoje, bu Nchileke unu ẹnya-ngweja ono. Yo buru l'eli iya be unu a-gbaje ngweja-ukfuru nu Ojejoje, bu Nchileke unu.
- ⁷Unu gwojekwaphu ngweja ẹhu-agu l'ẹke ono. Unu atuko nodu l'ẹke ono ria ya; tee eswa l'ifu Ojejoje, bu Nchileke unu.
- ⁸Unu dekwaa ekemu-a l'ọ ha t'o shia ohuma le mkpuma ono, unu kpobetsuaru ono.”

Mburonu, a no le Ugvu Ebalu bushua

- ⁹Mósísu yẹle ndu ikfu Lívayi, bu ndu achijeru Nchileke ẹja abya ekfuru yeru ndu Ízurelu l'ẹphe ha; su ẹphe: “Unube ndu Ízurelu; unu daa ashí; ngabe nchi! Ntanu be unu buakwa ndibe Ojejoje, bu Nchileke unu.
- ¹⁰Unu nujekwaru Ojejoje, bu Nchileke unu okfu. Unu dohekwa ekemu iya; meje iphe, o toru okpa iya; su te eetsoje, bu iphe, mu aturu unu ekemu iya ntanu.”
- ¹¹Yo bukwaruphu mboku ono; be Mósísu turu ndu Ízurelu ekemu; su:
- ¹²Teke unu swetsuaru Ẹnyimu Jódanu; ndu ikfu, e-vudo l'eli Ugvu Gerizimu goru onu-oma nu ndu Ízurelu bu: ndu ikfu Símiyonu; ndu ikfu Lívayi; ndu ikfu Júda; ndu ikfu Ísaka; ndu ikfu Jósefu; me ndu ikfu Bénjaminu.
- ¹³Ndu ikfu ophu e-vudo l'eli Ugvu Ebalu bua onu bu: ndu ikfu Rúbenu; ndu ikfu Gádu; ndu ikfu Ásha; ndu ikfu Zébulonu; ndu ikfu Dánu; me ndu ikfu Náfutali.
- ¹⁴Ndu Lívayi e-woli olu raaru iya unwoke ndu Ízurelu l'ẹphe ha arara; su:
- ¹⁵“Mburonu bu ke onye doberu ntekepe, a pyiru apyipyi; m'ọ bu ophu a kpuru akpukpu. Iphe ono bukwa akpamara l'ifu Ojejoje; mbu iphe ono, bu ndu eme nka gude ẹka mee ya; dobe iya l'agwa le mpya ono.” Ndu Ízurelu l'ẹphe ha atuko zua mgbede; su: “T'ọ du ẹge ono-o!”

- 16“Mburonu bu ke onye e-ta akwabedu nne le nna, muru iya nu ugwu.” Ndu Izurelu l'ephe ha atuko zua mgbede; su: “T'o du ege ono-o!”
- 17“Mburonu bu ke onye wofuru ekpe, e gude kpaaru madzu okè-alì.” Ndu Izurelu l'ephe ha atuko zua mgbede; su: “T'o du ege ono-o!”
- 18“Mburonu bu ke onye dusweru onye atsu ishi ụzo.” Ndu Izurelu l'ephe ha atuko zua mgbede; su: “T'o du ege ono-o!”
- 19“Mburonu bu ke onye anafuje madzu iswi-odu-mma; okfu l'o bu onye laru alala; onye nna iya ta nohedu; m'o bu nwanyi, maa tufuru.” Ndu Izurelu l'ephe ha atuko zua mgbede; su: “T'o du ege ono-o!”
- 20“Mburonu bu ke onye raru nyee nna iya; ke l'oo nna iya b'o mechiru ifu.” Ndu Izurelu l'ephe ha atuko zua mgbede; su: “T'o du ege ono-o!”
- 21“Mburonu bu ke onye raru anumanu.” Ndu Izurelu l'ephe ha atuko zua mgbede; su: “T'o du ege ono-o!”
- 22“Mburonu bu ke onye raru nwunne iya; mbu nwunne ye le iya shi le nne lanu; m'o bu nwanna iya.” Ndu Izurelu l'ephe ha atuko zua mgbede; su: “T'o du ege ono-o!”
- 23“Mburonu bu ke onye raru nne nyee ya.” Ndu Izurelu l'ephe ha atuko zua mgbede; su: “T'o du ege ono-o!”
- 24“Mburonu bu ke onye gburu madzu ibe iya le mpya.” Ndu Izurelu l'ephe ha atuko zua mgbede; su: “T'o du ege ono-o!”
- 25“Mburonu bu ke onye nataru aka-azu je egbua onye e-ta dudu iphe, o meru.” Ndu Izurelu l'ephe ha atuko zua mgbede; su: “T'o du ege ono-o!”
- 26“Mburonu bu ke onye pa iphemiphe obule, a turu l'ekemu-a aka lanu.” Ndu Izurelu l'ephe ha atuko zua mgbede; su: “T'o du ege ono-o!”

Ditoronomi 28

Onu-oma, a goru nu ndu eme ekemu ono

(Liv 26:3-13; Dit 7:12-24)

- 1O -buru l'unu nuru Ojejoje, bu Nchileke unu okfu; -leta enya l'eme ekemu iya l'o ha; mbu ekemu ono, mu aturu unu ntanu-a; be Ojejoje, bu Nchileke unu e-me t'unu kakota iphe, bu mbakeshi, no le mgboko-a nshinu.
- 2Onu-oma-wa a-buru nk'unu; m'o -buru l'unu anuru Ojejoje, bu Nchileke unu okfu.
- 3Onu-oma a-buru nk'unu le mkpukpu; buru nk'unu l'egu.
- 4Onu-oma a-buru k'unwu unu; buru k'iphe, unu meberu l'alì; buru k'unwu, elu unu mushiru; mbu eswi unu; me egbu unu; me aturu unu.
- 5Onu-oma a-buru ke nkata, unu vu eje l'egu; me otumu, unu atsu nri.

- ⁶Onu-oma a-buru nk'unu teke unu abata abata; me teke unu alufu alufu.
- ⁷Ojejoje e-me te unu mekputa ndu ohogu, wu-lihuru; bya etso unu ogu. Ephe e-dzebe edzebe byakfuta unu ogu; ole ephe a-gba nanu nanu; gbakashihu.
- ⁸Ojejoje e-me te onu-oma iya buru k'oba unu; mekpoo iphe bu iphe, unu kuberu eka unu. Oo-goru onu-oma nu unu l'ali ono, Ojejoje, bu Nchileke unu abya unu anunu ono.
- ⁹Ojejoje e-me t'unu kwata oswa shihu ike; buru ndu duru iya le nsu, bu iphe, o rihawaru unu angu iya; m'o -buru l'unu e-dobe ekemu Ojejoje, bu Nchileke unu; l'etsokwaphu uzo, o toru.
- ¹⁰Ndiphe l'ephe ha a-phu l'unu aza ephe alaru Ojejoje; tsulaha unu egvu.
- ¹¹Ojejoje e-me t'unu nwee iphe; nweshia ya ike; unu azua zua k'etsutsu iya; elu unu azua; zua k'etsutsu iya; iphe, unu meberu l'ali emehu k'etsutsu iya; l'ali ono, Ojejoje riburu nna unu phe nte le ya a-nu ephe ono.
- ¹²Ojejoje a-guhaaru unu ulo eke oodobeje eku iya l'imigwe; te mini chijee l'ali unu; l'oge iya; goru onu-oma iya nu iphe bu ozi, unu gude eka unu jee. Unu e-jeje igweligwe ndu mba odo ugwo; to dukwanu ndu unu e-je ejita.
- ¹³Ojejoje e-meje unu t'unu buru ishi; unu ta anodu ndu odo l'eka. Oo-mee unu; unu akalephu nshinu nshinu eje; unu ta aladu ali ali. Ole o kwa m'o -buru l'unu anga nchi l'ekemu Ojejoje, bu Nchileke unu, bu ophu mu aturu unu ntanu-a su te unu zia obu l'ali; meje iya ememe.
- ¹⁴Unu ba aghakwaru ekemu-a, mu aturu unu ntanu-a azu m'oo nanu. Unu ba ahakwa iya; melahaa iphe odo; wata otso agwa odo, unu a-nodu abaru eja.

Onu, a turu ndu kwefuru ikè

(Liv 26:14-46)

- ¹⁵Ole; o -bukwanuru l'unu ta anuduru Ojejoje, bu Nchileke unu okfu; unu te zi obu l'ali; l'edobe ekemu iya; unu te etso iphe, o toru okpa iya su te eetsoje, bugbaa iphe, mu aturu unu l'ekemu ntanu-a; mburonu-wa l'o ha a-bukotaru nk'unu.
- ¹⁶Mburonu a-buru nk'unu le mkpukpu; buru nk'unu l'egu.
- ¹⁷Mburonu a-buru ke nkata, unu vu eje l'egu; me otumu, unu atsu nri.
- ¹⁸Mburonu a-buru k'unwu unu; buru ke iphe, unu meberu l'ali; buru k'unwu, elu unu mutaru; mbu eswi unu; eghu unu; me aturu unu.
- ¹⁹Mburonu a-buru nk'unu teke unu abata abata; buru nk'unu teke unu alufu alufu.
- ²⁰Ojejoje a-tu unu onu; kpogháá unu egomunggo; mee te iphe, bu iphe unu kuberu eka be ekeru ekeru. Oo-me iya unu ege ono gbururu jeye; unu aburu kpurupyata; mbu laa l'iyi ke gbatabuta; l'okfu iphe, du eji, unu meshiru; zahaa Nchileke.

- ²¹Ojejoje e-gude ẹjo iphe-ememe swiru unu eswiru gbururu jeye unu agvụ l'alị ono, unu abahụ eje aluta t'ọ buru nk'unu ono.
- ²²Ojejoje a-tụ unu iphe-ememe, amị madzụ mini yẹle ẹhoku; ẹhu-ekoko; oke okpomoku; ẹjo mkpọ-anwụ; mę nwa-ntagbu, a-nọdu atagbushi iphe unu meberu l'alị. Iphe ono l'ọ ha a-kpa unu ẹhu jeye teke unu a-buru kpurupyata.
- ²³Akpamigwe-a, unu vu l'ishi-a a-buru ope; alị, unu dzọberu okpa aburu mgboro-ígwè.
- ²⁴Ojejoje e-me tẹ mini, ga anọdu achiru unu ghọo evevee yẹle udzu; shi l'imeli l'ekpu unu jeye teke unu a-gvụ.
- ²⁵Ojejoje a-ha tẹ ndu ọhogu unu lụ-gbua unu. Unu e-dzebe edzebe byakfuta ndu ọhogu unu ọgu; ọle unu a-gba nanụ nanụ; gbakashihu. Unu a-ghọo ndu alị-eze, nọgbaa lẹ mgboko-a a-nọdu atsọ oyi.
- ²⁶Odzu unu a-buru nri unwenu, ephe l'eli; mę unwu-anụ-ẹgu, bu l'eliphe; ọphu ọ dudu onye agbọru ephe chaa.
- ²⁷Ojejoje a-tụ unu ẹjo iphe-etsetse ndu Íjiputu; iphe-ebubu; ẹjo ọnya, aba yoyoyo; mę ẹkpa-ébyì; yọ buru 'agwọta agwọta.
- ²⁸Ojejoje e-me tẹ ọgvu gudeshia unu; unu awata ọtsu ishi; egomunggo esweshihu unu.
- ²⁹L'echi oke-eswe bẹ unu a-wata obyipheshi ẹka ẹge onye ishi ebyipheshije l'ochi. Ophu ọ dudu iphe, unu byiberu ẹka k'ememe, bya l'agaru unu. Aa-nọdulephu akpa unu ẹhu; l'ana unu nfu mbọku-mbọku; to nwe onye a-gbaru unu mkpu.
- ³⁰Ii-je okfu nwanyi jebua; yọ buru onye ọdo bẹ yẹle iya a-nọdu aze. Ii-kpụ ọlo kpụ-ghe ya; ọle ẹ tii budu iya. Ii-kọ vayinu; ọle tii wotadu akpuru iya.
- ³¹Aa-nọdu ngu l'ifu gbua oke-eswi ngu; ọle ẹ tii tadu anụ iya. A kpua nkakfu-igara ngu l'ike; ọphu a kpụ-phutaduru ngu iya azu. Aturu ngu bẹ ee-ruta chiru nụ ndu ọhogu ngu; to nwe onye ejeru ngu iya anafutaru.
- ³²Unwegirima unu: ndu k'unwoke; mę lẹ ndu k'unwanyi bẹ aa-chiru nụ ndu ọdo t'ephe buru ephe ohu. Enya a-nọ unu l'uzo mbọku-mbọku jeye enya agbakọta unu ochi l'ẹke unu ele enya ephe; ọle ike taa dudu unu t'o nweru iphe, unu e-me.
- ³³Ndu unu ẹ-ta madu e-ri iphe, unu kọru l'okfu; mbụ iphe, unu setaru l'akanya. O bulephu ẹhu bẹ aa-nọdu akpa unu; l'anụ unu nshị mbọku-mbọku;
- ³⁴k'ọphu bụ l'iphe, unu e-gude enya unu phua e-me unu; unu emelaha ọgvu ọgvu.
- ³⁵Ojejoje a-tụ unu ẹjo iphe-etsetse l'ikpere; mę l'okpa ephe ẹbo; mbụ iphe-etsetse, a-bụ 'agwọta agwọta. Oo-shi l'ọbocheru-okpa tsekota unu jeye l'ishi.
- ³⁶Ojejoje a-chita unu l'onye unu fọtaru t'ọ buru unu eze; laa mba, unu ta mahaada; nna unu oche phe ta mahawa iya. Unu anọdu l'ẹke ono balahaaru nte ọdo ẹja; mbụ nte, e gude oshi yẹle mkpuma mee.

- ³⁷Ndu ẹke ono, Ojejoje a-chiru unu laa ono be unu a-noḍu anyi ishi ẹdzu; buru iphe, e gude anma ẹjo ẹtu; me iphe, e gude atụ mgbonu.
- ³⁸Unu e-mebe iphe, ha nshinu l'ali; ọle nwiphe, unu a-kpata iya taa badu ishi; ke l'igube a-tapyashikota iya.
- ³⁹Unu a-ko mgbo vayinu leta iya enya; ọle unu ta angudu mee, shi iya nu; ophu unu awotadu akpuru, shi iya nu; ke l'unwehu a-tafu iya.
- ⁴⁰Oshi olivu a-tuko ali unu sweta; ọle unu taa phudu manu iya; ke l'akpuru iya e-rishihu; dashia.
- ⁴¹Unu a-mushi unwegirima unwoke; mushia unwegirima unwanyi; ọle ẹphe ta abaduru unu uru; ke l'aa-kpu ẹphe le ndzu laa ali odo.
- ⁴²Iphe, bu oshi, no l'ali unu; me iphe, bu iphe, unu meberu emebe be igube a-tapyashibebe.
- ⁴³Ndu laru alala l'ali unu be ẹka a-noḍu akango akango l'eje; unubedua aka ọla ali ali l'eje.
- ⁴⁴Ephe e-jeje unu ugwo; ọle unu tee nwedu ophu unu e-je ẹphe. Ephe a-bujeru ishi; unubedua anodu ẹphe l'eka.
- ⁴⁵Mburonu-a l'o ha a-dakfuta unu; chia unu kpabe-kpabe; jeye yo gude unu; mee unu; unu aburu kpurupyata. Ishi iya aburu le unu ta nuduru Ojejoje, bu Nchileke unu okfu; mee ekemu iya; me iphe, o toru okpa iya; su t'e tsoje.
- ⁴⁶Mburonu ono a-bu iphe-ohubama; me iphe, du biribiri; duru unu l'awa unu phe jeye le tutu yoyo.
- ⁴⁷Keshinu unu te gudedu ẹhu-otso-ena; tee eswa jeeru Ojejoje, bu Nchileke unu ozi teke iphe shi duru unu le mma;
- ⁴⁸be unu a-noḍu aswi ẹgu nri; me ẹgu mini; gbaa ọtu; gude uko iphemiphe obule; l'ejeru ndu ohogu unu ozi; mbu ndu ono, Ojejoje e-ye t'ephe bya etso unu ogu ono. Yo woru odogoro igwe nyabe unu l'olu jeye teke unu a-buru kpurupyata.
- ⁴⁹Ojejoje e-duta ndu mba, shi ote-enya; mbu l'eke mgboko jeberu; t'ephe du l'o bu ugo bya apaa unu. Ndu mba ono a-buru ndu unu e-ta anudu okfu ẹphe.
- ⁵⁰Ndu mba ono be ifu a-noḍu eshi ẹphe onwuu-onwuu; k'ophu bu l'ephe ta agubedu ndu bu ogurennya iphe; ẹphe ta aphuru unwegirima imiko.
- ⁵¹Ephe a-tapyaa elu unu; kpukpoo iphe, unu meberu l'ali; jeye unu aburu kpurupyata. E to dudu akpe unu; m'oo mee ophungu unu; m'oo manu unu; m'oo eswi unu; m'oo aturu unu, ẹphe a-haru unu jeye teke unu a-lakota l'iyi.
- ⁵²Ephe a-no-chishikota mkpukpu unu l'o ha mgburumburu jeye teke upho-mkpuma unu ono, hatsua l'eli, a kpushitsuaru ike ono; mbu upho-mkpuma ono, unu chiru ukfu kwee ono foshihuru; l'adashi. Ephe a-no-chishikota unu le mkpukpu ono l'oha, nokota l'ali unu mgburumburu; mbu ali ono, Ojejoje, bu Nchileke unu nuru unu ono.

- ⁵³Shita l'iphe-ẹhuka, ndu ọhogu unu e-me t'unu jee teke ẹphe a-no-chishikota mkpukpu unu ono be unu a-wata ọta anu unwegirima unu: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi, bu unwegirima, Ojejoje, bu Nchileke unu nuru unu.
- ⁵⁴Oo-du-tabe eji k'ophu bu le nwoke, katsukpo ọphuru madzu imiko l'ime unu; buru onye iphe katsua oru l'ehu be imiko nwunne iya nwoke; imiko nyee ya, o yeru obu; me imiko unwu iya ndu ophu, phoduru nu taa duhedu.
- ⁵⁵E too butadu anu nwa iya, oota; be m'oo onye lanu le ndu ono. Ishi iya aburu l'e to duhedu iphe odo, phodubaaru iya nu odo. Yo buru shita l'iphe-ẹhuka, ndu ọhogu unu e-me t'unu jee teke ẹphe a-no-chishikota mkpukpu unu ono mgburumburu.
- ⁵⁶Nwanyi, katsukpo ọphuru madzu imiko; buru onye iphe katsua oru l'ehu l'unu; mbu onye e-ta achojedu iphe, a-da okfu be a-odu edomiru nji iya, o yeru obu iphe edomi; l'edomiru iya unwegirima iya: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi.
- ⁵⁷Nwata, o zedaru eku iya k'ophungu; me ezè, tso iya nu be oo-meje le mpya taa nwenkinyi iya t'e b'o du onye a-ma nu. Ishi iya aburu l'e to nwehedu iphe odo, oo-ri; ke l'iphe-ẹhuka, ndu ọhogu unu e-me t'unu jee teke ono, ẹphe a-no-phe mkpukpu unu mgburumburu ono a-du egvu.
- ⁵⁸O -buru l'unu te letadu enya; meje iphemiphe obule, e kfulu l'ekemu-wa, e deru l'ekwo-a; k'ophu unu a-odu akwabẹ ẹpha-wa ugvu; mbu ẹpha ono, du akpabiri bya adu egvu ono; bu iya bu Ojejoje, bu Nchileke unu;
- ⁵⁹be Ojejoje e-mekwa t'ejo iphe-ẹhuka, etu iya e-ta dudu adudu dakfu unu l'unwu unu; mbu ejo iphe-ẹhuka, a-kari eka; alala iya aburu ọgu yele ejo iphe-ememe, a-du ideyideyi; to la alala.
- ⁶⁰Yo wokfutaru unu unwu ejo iphe-ememe ndu Ijiputu ono l'o ha, unu shi atsụ egvu ono; yo bya elia unu agbu l'ehu.
- ⁶¹Ojejoje evukwaruphu unwu iphe-ememe; me iphe-ẹhuka odo, e-te dedu l'ekwo ekemu-wa byabe unu l'ishi gbururu jeye unu aburu kpurupyata.
- ⁶²E guderu l'unu shi ha l'igwe l'o bu mkpo-kpodo, no l'igwe; ndu a-phodunu l'unu a-ha nwanshi. Ishi iya aburu l'unu te kwedu; naru Ojejoje, bu Nchileke unu okfu.
- ⁶³O kwa ege o shi atso-be Ojejoje ena te ya mee te iphe duru unu le mma; mee t'unu ka l'igwe; bukwaphu ege ootsobe Ojejoje ena te ya mee te unu buru kpurupyata; laa l'iyi. E fefu unu l'ali ono, unu abahu t'o buru nk'unu ono.
- ⁶⁴Ojejoje a-chikashi unu; mee unu; unu edzuru iphe bu mbakeshi; tsube l'eka mgboko eka iya owaa jeye l'eka iya ophu. Eke ono be unu a-odu; gwalahaa nte; mbu nte, e gude oshi; mee mkpuma mee. Nte ono aburu nte, unu ta mahaada; nna unu oche phe ta mahawa iya.
- ⁶⁵Iphe ta byadu bya aduru unu le ntse l'iphe bu mbakeshi ono; to nwe eke unu e-ku nk'unu. Ojejoje e-me t'unu chiru obu l'eka l'eke ono; enya agbaa unu ochi; to nwe iphe unu ele enya elevu.

⁶⁶Ndzụ unu a-nọdu awa awawa. Eswe l'enyashi; bẹ unu a-nọdu atsụ egvu. To nwe onye a-ma;?ya a-nọ-ọ ndzụ; tẹ ya ta anọdu.

⁶⁷Ọ -buru l'utsu; unu asụ: “Ndege ọ -bururu l'urenyashi!” Ọ -buru l'urenyashi; unu asụ: “Ndege ọ -bururu l'utsu!” Ishi iya aburu ege unu a-nọdu atsụ-tabe egvu; yeru ẹjo iphe, unu e-gude ẹnya unu aphutsua.

⁶⁸Ojejoje e-ye unu l'ugbo-mini; mee; unu alaphu azụ lẹ Íjiputu, bụ ẹke ono, ya sụru l'unu te ejehedu ọdo ono. Ẹke ono bẹ unu a-kpọbe onwunu k'erere; tẹ ndu ọhogu unu zua unu t'unu buru ẹphe ohu: unwoke l'unwanyi. Ọ bụ l'ẹ t'o nweddu onye azụ unu.

Ditoronomi 29

Ndzụ, Nchileke yele ndu Ízurelu gbaru lẹ Móabu

¹Ọwaa bụ iphe, e kfulu lẹ ndzụ ono, Ojejoje tũru Mósísu ekemu sụ t'o mee tẹ yele ndu Ízurelu gbaa lẹ Móabu ono; a gụfukwa ọphu ẹphe l'iya gbahawaru lẹ Hórebu.

²Mósísu abya ekukobe ndu Ízurelu l'ẹphe ha; sụ ẹphe: Unu gudewa ẹnya unu phụa iphemiphe ọbule, Ojejoje meru l'ifu unu lẹ Íjiputu; mbụ iphe, o meru Fero; mẹ ndu ozi iya l'ẹphe ha; mẹ l'alị iya l'ọ ha.

³Unu gude ẹnya unu phukota eze iphe-adata ono l'ọ ha; mẹ iphe-ọhubama, dụ egvu; mẹ iphe ono, dughbaa oke biribiri, meru nụ ono.

⁴Ole; jeyekwa ntanụ ọwaa; bẹ Ojejoje ta nukwa unu egomunggo, e-meje t'iphe doo unu ẹnya; ẹnya, unu e-gude aphụ ọzo; m'ọ bụ nchị, unu e-gude anụ iphe.

⁵Mu duru unu ụkporo afa ugbo labụ l'echi-ẹgu; ọphu uwe unu akahudu unu akahụ l'ẹhu; akpọ-ọkpa unu ta akahụ unu akahụ l'ọkpa.

⁶Unu ta tadu buredi; unu ta angụ mẹe; m'ọ bụ iphe ọdo, eme l'ẹnya; k'ọphu unu a-maru l'ọo mu bụ Ojejoje bya aburu Nchileke unu.

⁷Yo be teke ayi ruru alị ẹke ono; Sihonu, bụ eze ndu Hẹshibonu; mẹ Ogu, bụ eze ndu Báshanu alufuta bya etso ayi ọgu; ayi emekputa ẹphe.

⁸Ayi aluta alị ẹphe; woru nụ ndu ikfu Rúbenu; mẹ ndu ikfu Gádu; mẹ nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse; woru iya nụ ẹphe t'ọ buru òkè-iphe ẹphe.

⁹Ọo ya bụ; unu zikwaa obu l'alị; dobekota okfu, e kfulu l'ogba-ndzụ-a; unu emeje iya ememe; tẹ iphe, bụ iphe unu kuberu ẹka k'ememe bujeru unu upete.

¹⁰Ẹge unu ha vudokota l'ifu Ojejoje, bụ Nchileke unu ntanụ-a; mbụ ndu butsua ishi l'ikfu unu; mẹ ndu bụ ọgurennya unu; mẹ ndu ishi unu; mewardu ndu bụ nwoke lẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha;

¹¹yele unwegirima unu; mẹ unyomu unu; mẹ ndu laru alala, unu ẹphe bu ebubu, bụ ndu awajeru unu nkụ; l'ekuru unu mini.

¹²Unu vudokota l'ẹke-a; k'ọphu unu lẹ Ojejoje, bụ Nchileke unu a-gba ndzụ; unu ekweta lẹ nte ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu riru; gude agba ndzụ ono ntanụ;

- 13** ẹge ee-shi t'o mee unu ntaṅ-a t'unu b̄uru ndibe iya; yẹbedua ab̄uru Nchileke unu; b̄u iya b̄u iphe, o kweru Ẹkwa iya; bya ab̄uru iphe, o riburu nna unu p̄he, b̄u Ẹbirhamu; m̄e Ẹyizaku; m̄e Ẹj̄ok̄opu l̄e nte.
- 14** Ndzu-a, mu l'unu agba ntaṅ-a; m̄e nte-a, mu eri eye iya-a ta b̄ukwa unub̄edua b'ọ d̄uru nweṅkinyi unu.
- 15** O nwekwaruphu ndu ayi l'ẹphe t̄okoru vudo l'ifu Ojejoje, b̄u Nchileke ayi l'ẹke-a; nwekwaruphu ndu ayi l'ẹphe ta n̄odu l'ẹke-a ntaṅ.
- 16** Unub̄edua l'onwunu b'o doru ẹnya ọhuma ẹge ayi shi bua l̄e Ẹj̄iputu; m̄e ẹge ayi shi swekota al̄i ndu ọhodo; ruta ẹke-a.
- 17** Unu p̄h̄waru akpamara ono, ẹphe meru ono; mb̄u nt̄ekpe oshi; k̄e m̄kpuma; k̄e m̄kp̄ola-ọcha; waa k̄e m̄kp̄ola-ododo ono, ẹphe dobetsuaru ono.
- 18** Unu letakwa ẹnya t'ẹ b'ọ d̄u nwoke; m'ọ b̄u nwanyi; m'ọ b̄u ẹnya-ufu; ọ d̄udu b̄uru ndu ikfu, obu ẹphe a-l̄ufu l'ẹke Ojejoje, b̄u Nchileke ayi n̄o ntaṅ; je abalahaaru agwa ndu ọhodo ono ẹja. Unu be ekwekwa t̄e iphe, d̄u ẹji, ats̄o ile; l'egbu madz̄u ẹge ono kpofuta l'ime unu.
- 19** T'ẹ b'ọ d̄ukwa onye a-n̄tsua okfu mbur̄onu-a; wata ọgoru onwiya ọnu: “L'ẹhu a-du iya-a agu; m'ọ -ruhuru; ya b̄uru 'an̄umanuma.” Iphe, d̄u ẹge ono e-mekwa t̄e ndu ọphu eme ọhuma; m̄e ndu ọphu eme ẹji b̄ukotar̄u kpurupyata.
- 20** Ojejoje ta aḡukwaru onye ọbu nvu. Ẹhu-eghughu Ojejoje ȳele okopho iya a-n̄dukwa swiru onye ono. Mbur̄onu ono, e deshiru l'ẹkwo-ọ a-dakfutakwa iya; Ojejoje efufu ẹpha onye ono l̄e m̄kpuli igwe-a.
- 21** Ojejoje e-shi l'ikfu Ẹzurelu wofu onye ọphu dobe iche; t'umuruku m̄uaru iya; b̄u iya b̄u ẹge ọ d̄u l̄e mbur̄onu ono, e kfuru okfu iya l'ogba-ndz̄u ono, e deru l'ẹkwo ekemu-a ono.
- 22** Ogbo ọphu e-tsota unu; mb̄u unwu unu; m̄e ndu mba ọdo, shi ẹke teru ẹnya; a-ph̄u iphe, d̄u ẹji, eme l'al̄i ono; m̄e iphe-ememe, Ojejoje e-gude kpakaa al̄i ono.
- 23** Al̄i ono l'ọ ha b̄e iphe, e-ji iya n̄u b̄u ọku nsh̄i-egbe; waa únú; k'ọphu b̄u l'ẹ taa k̄odu iphe l'al̄i ono; ọphu ọ d̄udu iphe, emehu iya n̄u; ọphu ẹswa efukpodua ya n̄u. Mb̄u l'ee-mebyishi iya ẹge, e mebyishiru Sódomu m̄e Gómóra; m̄e Adama ȳele Zeboyimu; b̄u ndu Ojejoje gude ẹjo oke ẹhu-eghughu iya mebyishia.
- 24** Iphe b̄u mbakeshi a-t̄uko j̄ilaha; s̄u: “?B̄u nḡunu kparu iphe, Ojejoje meru al̄i-a ẹge-a; mb̄u iphe, kparu iphe, ọ t̄u-koshiru al̄i-a ẹjo oke ẹhu-eghughu iya ẹge-a?”
- 25** Teke ono b̄e ndiphe e-yeru ẹphe ọnu; s̄u: “Iphe, kparu iya n̄u b̄ukwa l̄e ndu ono gbakutaru az̄u l'ogba-ndz̄u Ojejoje, b̄u Nchileke k̄e nna ẹphe oche, b̄u ọphu ẹphe l'iya gbaru teke ono, o dufutaru ẹphe l̄e Ẹj̄iputu ono.
- 26** Ẹphe gbafuru je agwalaha agwa ọdo; balahaaru iya ẹja; mb̄u agwa, ẹphe ta madu; t'ọ b̄u l'ọo Nchileke doberu iya ẹphe.

²⁷Oo ya kparu iphe, ẹhu gbanwuhuru Ojejoje oku l'ẹke alì-a nọ; yo woru mburọnu ono l'ọ ha, e deru l'ẹkwo-a tukobe l'alì ono.

²⁸Tọ dọ iya bụ; Ojejoje efefu ẹphe l'alì ono; gude iwe; gude oke ẹhu-eghughu iya; nwuru ẹphe ye l'alì ndu ọdo; bụ ẹke ẹphe nọ ntanụ-a.”

²⁹Iphe, e domiru edomi bụ kẹ Ojejoje, bụ Nchileke ayi; obenu l'iphe, e meru t'a maru bụ nk'ayi; buru kẹ unwu ayi gbururu jeye lẹ gbururu; k'ọphu ayi e-meje iphemiphe ọbule, e deru l'ẹkwo ekemu-a.

Ditoronomi 30

Iphe ee-mejeru onye izimana laru azụ

¹Teke iphemiphe ọbule ono medeleruphu ẹge e kfuru iya l'ẹhu unu; mbụ ọnu-oma; me mburọnu ono, mu togboru unu ono; yo rua unu l'ẹhu l'iphe, bụ mbakeshi ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu chikashiru unu dobe ono;

²k'ọphu unu laphutaru azụ lakfuta Ojejoje, bụ Nchileke unu; bya egude obu unu l'ọ ha; me ndzụ unu l'ọha; nūlahaaru iya okfu; unu l'unwegirima unu; l'eme iphe, bụ iphe-a, mu aturu unu l'ekemu iya ntanụ-a;

³bẹ Ojejoje, bụ Nchileke unu e-dophu unu azụ l'ọnodu unu; phuaru unu imiko; dufutakota unu l'iphe bụ mbakeshi ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu chiru unu ye ono.

⁴M'ọ -ruhuduru; ọ buru l'a chiru unu je eye l'ẹke igwe jeberu alì ejebe; bẹ Ojejoje, bụ Nchileke unu e-jele-e ẹke ono je achikobe unu; dulata unu azụ.

⁵Mbụ lẹ Ojejoje, bụ Nchileke unu e-duphuta unu azụ l'alì ono, bụ kẹ nna unu oche phe ono; t'ọ buru nk'unu. Yo mee tẹ iphe duru unu lẹ mma; unu azua ka nna unu oche phe l'igwe.

⁶Ojejoje, bụ Nchileke unu e-me unu l'unwu unu t'unu anuru iya okfu; k'ọphu unu e-yeru Ojejoje, bụ Nchileke unu obu unu l'ọ ha; gude ndzụ unu l'ọ ha yeru iya obu; k'ọphu unu a-ka nka.

⁷Ojejoje, bụ Nchileke unu a-tuko mburọnu ono l'ọ ha byabẹ ndu ọhogu unu, bụ ndu phuru unu ẹhenu; l'akpa unu ẹhu.

⁸Ono bụ teke unu a-wata ọnuru Ojejoje okfu ọdo; melahaa iphe, bụ ekemu iya, bụ ọphu mu aturu unu ntanụ-a.

⁹Ojejoje, bụ Nchileke unu e-me tẹ iphe bụ iphe, unu kuberu ẹka jahuru unu; unu azua azuzu; elu unu azua; iphe unu meberu l'alì emehuru unu; kẹ l'e -metsua bẹ Ojejoje e-gude ẹhu-otso-ena mee t'iphe jahuru unu; ẹge ono, o gude ẹhu-otso-ena mee t'ọ jahuru nna unu oche phe ono;

¹⁰m'ọ -buru l'unu anuru Ojejoje, bụ Nchileke unu okfu; l'eme ekemu iya; me iphe, ọ turu okpa iya sụ t'e etsoje, bukwanu iphe, e deru l'ẹkwo ekemu-a; m'ọ -buru l'unu e-gude obu unu l'ọ ha; gude ndzụ unu l'ọ ha ghaa ifu; lakfuta Ojejoje, bụ Nchileke unu.

Okfu mkpọ-chi ishi

- ¹¹Ekemu-a, mu aturu unu ntanụ-a ta atsunukakwa unu l'ehu ememe; ophu o karikwanu unu eka.
- ¹²Ekemu ono ta nokwa l'imigwe; k'ophu unu a-ji; su: “?Bu onye e-nyihu imigwe je ewota iya; raaru iya ayi arara; k'ophu ayi e-me iya ememe?”
- ¹³Ophu o nokwa l'azu eze enyimu azu iya ophu; k'ophu unu a-ji; su: “?Bu onye a-da eze enyimu je ewota iya; raaru iya ayi arara; k'ophu ayi e-me iya ememe?”
- ¹⁴Obenu l'okfu obu nonyabe unu anonyabe; nodu unu l'onu; nodu unu l'obu; k'ophu unu a-nodu eme iya ememe.
- ¹⁵Unu leduduphu; ntanụ-a be mu dobekwaru unu ndzu; doberu unu akputo l'oborotu. Mu doberu unu anwuhu; doberu unu iyi.
- ¹⁶O -buru l'unu yeru Ojejoje, bu Nchileke unu obu; l'etso uzo iya; mbu dobe iphe, o turu l'ekemu; me iphe, o toru okpa iya su t'e etsoje; me iphe, o suru t'e meje, bu iya bu iphe-e, mu ezi unu ntanụ-a; be unu a-nodukwa ndzu; jaa ajaja ka l'igwe. Odo aburu le Ojejoje, bu Nchileke unu a-goru onu-oma nu unu l'ali ono, unu abahu eje aluta; t'o buru nk'unu ono.
- ¹⁷Ole; o -buru l'okpoma unu l'ufuru l'eke Ojejoje no; unu ta anheru iya okfu; bya aparu onwunu haa; e deta unu; unu eje abalahaaru nte ephe aja; jelahaaru iya ozi;
- ¹⁸be mu arakwaru iya unu arara ntanụ-a; su l'unu a-lakwa l'iyi; ophu unu te ebukwa ulori l'ali ono, unu abya oswe Enyimu Jodanu eje aluta t'o buru nk'unu ono.
- ¹⁹Ntanụ-a be mu ekukwa igwe; l'eku ali t'o bya agbaa unu ekebe le mu dobeekwaru unu ndzu; doberu unu onwu. Mu doberu unu onu-oma; dobekwaruphu unu mburonu. Oo ya bu; unu hatalakwa ndzu; k'ophu unu l'unwu unu a-dzuru ndzu.
- ²⁰Unu yeru Ojejoje, bu Nchileke unu obu; meje iphe o kfuru; unu a-chiru eka kwee ya. Ishi iya aburu l'oo Ojejoje bu ndzu unu; buru iya a-nu unu ndzu t'unu kaa nka; k'ophu unu e-buru l'ali ono, Ojejoje riburu l'angu le ya a-nu nna unu oche phe; mbu Ebirhamu; Ayizaku; me Jekopu.

Ditoronomi 31

Jóshuwa anọ-chi enya Mosisu

- ¹Tọ du iya bu; Mosisu ekfuru iphe ono, ookfu anu ndu Izurelu ono tugburu;
- ²su ephe: “Nta-a be mu kawaru nka nowa ukporo afa ishing; ophu ike 'aduhedu mu k'odu unu. Ojejoje kfuakwaru mu le mube Mosisu taa dadu Enyimu Jodanu azu iya ophu.
- ³O bu Ojejoje, bu Nchileke unu l'onwiya e-vutaru unu uzo; unu adaa enyimu ono. Yo buru iya a-tuko iphe bu mbakeshi-a l'o ha mebyishiaru unu; mee; unu aluta ali ephe. Jóshuwa a-buru onye ishi; dua unu t'unu daa enyimu ono; bu iya bu ege Ojejoje kfuru.

⁴Ojejoje e-me ephe ege o meru ndu eze ndu Amoru, bu iya bu Sihonu yele Ogu; bu ndu o mebyishiru; mebyishia ali ephe.

⁵Ojejoje e-woru ephe ye unu l'eka. Unu mekotakwa ephe ege ya suru t'unu mee ephe.

⁶Unu kakwaa ehu; obu eshihu unu ike. T'egvu ba byakwa unu l'ehu; ophu unu 'alakwa azu-azu l'eke ephe no. Ishi iya aburu l'oo Ojejoje, bu Nchileke unu l'onwiya bu onye du unu eje. E too hakwa unu eka; ophu oo-gbadokwa unu."

⁷Mosisu abya ekua Joshuwa; nodu l'ifu ndu Izurelu l'ephe ha; su iya: "Kakwaa ehu; obu eshihu ngu ike; ke l'o kwa nggu le ndu-a a-yi bahu l'ali ono, Ojejoje riburu angu l'oo-nu nna ephe oche ono. O bu nggubedua l'e-me t'ephe luta ali ono; t'o buru nk'ephe.

⁸O bu Ojejoje l'onwiya e-vutaru ngu uzo; swiru ngu eswiru. E too hakwa ngu eka; ophu o gbadokwa ngu. Ba atsukwa egvu; ophu obu 'etekwa ngu etete!"

Ege ee-shije agu ekemu Ojejoje

⁹Ya ndono; Mosisu abya edee ekemu ono edede; woru nu ndu, achijeru Nchileke eja, bu unwu Livayi, bu ephe apaje Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje; nukwa iya phu ndu bu ogurennya Izurelu l'ephe ha.

¹⁰Mosisu abya aturu ephe ekemu; su: "Iphe, bu afa esaa, sweru esweswe; l'oge aahaje iphe bu ugwo, madzu ji ibe iya; t'o laa; mbu teke ono, aagbaje Aji Mkpunono;

¹¹mbu teke ndu Izurelu byaleruphu l'ifu Ojejoje, bu Nchileke unu l'eke oo-fota; unu gua ekemu-a te ndu Izurelu l'ephe ha nua ya.

¹²Kfuru ephe t'ephe dzua l'ekalanu: unwoke; unwanyi; unwegirima; me ndu laru alala, bu le mkpukpu unu; k'ophu ephe a-tuko ngabe nchi; muta otsu Ojejoje, bu Nchileke unu egvu; ephe eletakwaphu enya mekotaje iphe, e kfuru l'ekemu ono l'o ha.

¹³Unwu ephe ndu ophu e-ta amadua ekemu-a a-nukwa iya phu; muta otsu Ojejoje, bu Nchileke unu egvu jeye ege unu e-buberu l'ali ono, unu ada Enyimu Jodanu; eje anata t'o buru nk'unu ono."

Okwa kele ndu Izurelu e-mekochaa kwefuru Nchileke ikè

¹⁴To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru nu Mosisu; su iya: "Le mboku, ji-nwuhu duakwa ntse. Kua Joshuwa; te nggu l'iya yiru bya evudo le Ulo-Ekwà Ndzuko te ya kfuru iya iphe, oo-me." Mosisu yele Joshuwa abyatashia bya evudo le Ulo-Ekwà Ndzuko ono.

¹⁵Ojejoje egude urukpu, kpuru rogbdongu bya le Ulo-Ekwà Ndzuko ono. Urukpu ono akpu rogbdongu l'onu-oguzo Ulo-Ekwà Ndzuko ono.

¹⁶Ojejoje asu Mosisu: "Nta-a bi byaakwa olakfu nna ngu oche phe. Ole; e taa nodu ophu, baru nwishi; ndu-a awata ofarushi onwephe l'o bu unwanyi okpara l'eke ephe abaru agwa ndu ali ono, ephe abahu ono eja. Ephe a-gbado yebe Ojejoje; mebyia ndzu ono yele ephe gbaru ono.

- ¹⁷Teke ono bẹ ẹhu e-ghulaha ya ẹbe Ojejoje eghughu l'ẹke ẹphe nọ; ya agbado ẹphe. Ya e-wofu ifu l'ẹke ẹphe nọ; a vya ẹphe kpatakpata. Ejo iphe; mẹ iphe-ẹhuka, du l'igweligwe a-dakfu ẹphe; k'ọphu ẹphe a-wata okfu mbọku ono; sụ: 'L'iphe, meru; iphe, du ẹji-a adakfuta ẹphe kwa lẹ Nchileke ẹphe ta nọhedu; swiru ẹphe.'
- ¹⁸Mbọku ono bẹ ya e-wofu ifu l'ẹke ẹphe nọ. Ishi iya aburu l'ẹphe woru ifu ghaaru agwa ọdo; shi ẹge ono mee ẹjo iphe.
- ¹⁹"Nta-a; unu woru egvu-a deeru onwunu edede; unu zia ya ndu Ízurelu t'ẹphe maru iya agugu; t'ọ buru iphe, ya e-gude agba ẹphe ekebe.
- ²⁰Ya -durulephu ẹphe l'ẹgiri alì ono, ya kweru nna ẹphe oche phẹ ụkwa iya; bya eriru angu yeru iya ẹphe ono; ẹphe -rijidelephu ẹpho; wata ọda ọkporokpo; bẹ ẹphe a-gharu nte ọdo ifu; jelahaaru ẹphe ozi; kolahaa ya ọkpa l'ishi; mebyishilaha ọgba-ndzu iya.
- ²¹Ejo iphe, du l'igwe; mẹ iphe-ẹhuka -dakfutalephu ẹphe; bẹ egvu ono a-buru iphe ekebe; maa ẹphe ẹjo ẹka; kele ndu awa ẹphe taa gu-buhudu iya agu-buhu. Ishi iya aburu lẹ temanu ya edutade ẹphe eje l'alì ono, ya riburu angu lẹ ya a-nu ẹphe ono; bẹ ya mahawaru iphe, ẹphe arì k'ememe."
- ²²Tọ du iya bu; Mosisu abya edee egvu ono mbọku ono; bya ezia ya ndu Ízurelu.
- ²³Ojejoje ekfuaru Jóshuwa Nunu iphe, oo-me; sụ iya: "Kakwaa ẹhu; obu eshihu ngu ike; ke l'ọo nggubedua e-du ndu Ízurelu laa l'alì ono, ya riburu angu lẹ ya a-nu ẹphe ono. Yẹbedua e-swikwaru ngu-a eswiru."
- ²⁴Mosisu edekota ekemu ono l'ẹkwo; to nwe m'ọo nanu, ọ haru.
- ²⁵Yọ bya ekfuaru ndu Lívayi, bu ndu apajẹ Okpoko Ọgba-ndzu Ojejoje; sụ ẹphe:
- ²⁶"Unu wota ẹkwo ekemu-wa dobe lẹ mgboro Okpoko Ọgba-ndzu Ojejoje, bu Nchileke unu; t'ọ nọdu l'ẹke ono l'agbaa unu ekebe;
- ²⁷kele ya maru ẹge unu bu-tabẹ ndu ekwefuje íkè; buru ndu ẹjo ọkpoma. Ọ -buru l'unu shiwa nta-a, ya nọkwadua ndzu; swiru unu eswiru-a buru ndu kwefuru Ojejoje íkè;?nanu ẹge ọo-du mẹ ya nwuhulephu!
- ²⁸Unu jee l'ikfu ono l'ọ ha; kuaru iya iphe, bu ndu, bu ọgurennya unu l'ẹphe ha yẹle iphe, bu ndu, bu ndu ishi unu; tẹ ya kfu okfu-a ye ẹphe lẹ nchì; kua igwe l'alì t'ọ bya agbaa ẹphe ekebe;
- ²⁹ke l'ọ dokpooru iya ẹnya ọhuma lẹ ya -nwuhutsua; bẹ unu a-wata ome umere, rehuru erehu; haa ụzo-a, ya turu unu l'ekemu t'unu tsoje-a. L'oge l'ifu bẹ iphe, du ẹji a-dakfukwa unu; ke l'unu a-nọdu eme ẹjo iphe l'ifu Ojejoje; shi ẹge ono gude iphe, unu gude ẹka unu meta kpatsua ya ẹhu-eghughu."

Egву, Mosisu guru

- ³⁰Tọ du iya bu; Mosisu eshi ishi lanu; gua egvu ono; gufu iya l'ishi. Edzudzu-ọha ndu Ízurelu ono l'ẹphe ha anukota iya.

Ditoronomi 32

- ¹Nggube igwe; ngabenuru mu nchi te mu kfu okfu! Nggube ali; nukwaa okfu, shi mu l'onu!
- ²T'iphe, mu ezi chikwaa mgu l'o bu mini l'obu. T'okfu, shi mu l'onu dakwaa l'o bu iji. T'o chikwaa yeshiyeshi l'o bu mini, ada l'iru egbudu; mbu l'o bu oke mini, ada yoyoyo l'eli iru oshi.
- ³Mu a-rakwa epha Ojejoje arara. Unubedua; unu jakwaa epha Nchileke ayi ono ajaja; ke l'o ha nshinu!
- ⁴O bu Ojejoje ono bu Agbara-Mkpuma! Iphe bu iphe, oome; be ntupo ta anojedu; Uzo iya kfu ntu. Nchileke evudoshije ike l'iphe, o kfu; ophu o dudu iphe, e-ta kfu ntu, oomeje. O doberu aka ndoo; buru onye obu guru iphoro.
- ⁵Ephe watawaru ome iphere, rehuru erehu l'eke o no. Ntupo, no epe l'ehu mewaru; epe ta buhe unwu iya. Epe bu ogbo, a chiliru aka l'ejo iphe; ogbo, uzo epe gberu nggo.
- ⁶?Bu egbe iphe owaa; be unu gude akfu Ojejoje ugwo; unube ndu-a, bu ndu eswe; unu te nwe egomunggo-wa? ?To budunua ya bu nna unu, bu iya keru unu? ?To budunua ya kpuru unu; bya emee unu t'unu nguru anguru?
- ⁷Unu nyatakwa teke ndiche! Unu ria oriri; nyata ogbo ophu swetawaru nu! Unu jia nna unu phe t'ephe kooru iya unu! Unu ajikwaa ya phu ndu bu ogurenua unu; t'ephe kooru iya unu!
- ⁸Teke Okaribe-Kakota-Nu keshiru mbakeshi okè-iphe epe; mbu teke o keshiru unwu eliphe; b'o tu-bugbaaru epe eke okè-ali epe a-kpa l'ehu l'ehu; l'ege unwu Izurelu ha;
- ⁹ke l'okè-iphe ke Ojejoje bu ndibe iya. Jekpu aburu okè-iphe ophu o fotar.
- ¹⁰L'echi-egu b'o cho-vuru epe. Mbu l'oo ali, aburu swanmangu, bu ejo ora anoduje ada iya; b'o no-pheru epe mgburumburu; l'eleta epe enya. Enya iya no l'eke epe no; l'o bu nwandodo-nya iya.
- ¹¹O bu ege ono, ugo anoduje epephe l'ekfuna iya; l'eruphe l'eli unwu iya-a; mbu ege ono, oojakaje ebà iya pakoo unwu iya; paru epe l'igburumonu ebà iya ono;
- ¹²be Ojejoje nwenkinyi iya duru epe; ophu o nwedu agwa ndu ohodo, yeru iya aka.
- ¹³O doberu epe l'eke ha l'eli le mgboko-a; t'ephe buru ishi; bya egude akpuru iphe, shi l'egu nua epe nri. O nukwaruphu epe manu-engu, shi le mkpuma; bya anu epe manu, shi l'ali, du ekfu-ekfu.
- ¹⁴O gudekwaphu manu-era eswi; me mini-era aturu; me nwaturu, gbaru eba; me ebyila; me elu, shi l'ali Bashanu; me egu; me okpobe witu zu-jia epe epho. Epe ngukwaruphu mee uswe, shi l'akpuru vayinu.
- ¹⁵Ole; Jeshurunu datsuleruphu okporokpo; bya ekwefu ikè. O daru okporokpo; duwa bogiri-bogiri. O tsuwaru onwiya eba; bya ajika Nchileke, keru iya nu. Yo buru Agbara-Mkpuma ono, dzofutaru iya nu ono; b'o jikaru.

- 16** Ẹphe eshi ẹge ono mee; yo kolahaaru agwa ndu ọhodo ono okopho. Mbụ l'ẹphe gude agwa ono, bukota akpamara ono; mee; ẹhu eghulaha ya eghughu.
- 17** Ẹphe awata ogwo ngweja l'anụ agwa, ẹ-ta bụdu Nchileke. Mbụ agwa, ẹphe ẹ-ta mabua. Agwa ono bụ agwa, ẹphe dobegbaaru k'ophungu; mbụ agwa, nna unu oche phe ta atsubua egvu.
- 18** Agbara-Mkpuma ono, zufuturu unu ono; be unu gbadoru. Mbụ l'ọo Nchileke ono, bụ iya muru unu ono; be unu zaharu.
- 19** Ojejoje abya aphua iphe ono, ẹphe eme ono; tsolaha ẹphe oyi; ke l'unwu iya ndu k'unwoke; me ndu k'unwany; be kpatsuru iya ẹhu-eghughu.
- 20** Yọ sụ: “Lẹ ya e-wofu ẹnya l'ẹke ẹphe nọ;” phuedukpoo iphe, ẹphe e-mekochaa buru. Ishi iya aburu l'ẹphe bụ ogbo, ọzo ẹphe gberu nggọ; buru unwegirima, ẹ-te evudoshijedu ike l'iphe, ẹphe kfulu.
- 21** Ẹphe gude iphe, ẹ-ta bụdu Nchileke mee te ya wata oko okopho; gude unwu agwa, bụ iphe-mmanu akpatsu iya ẹhu-eghughu. Ya e-gudekwanu mba, ẹ-ta bụdu mba; ye ẹphe okopho l'ẹhu; gude oha, eme eswe kpatsua ẹphe ẹhu-eghughu;
- 22** ke l'oke ẹhu-eghughu iya; be gbanwuhwaru oku. Oku obu e-ke gbururu jeye; yo kerua ime ime ali-maa. Oo-kekota mgboko; kee iphe, a kpataru akpata dobe iya; bya eworu oku tua l'ẹke ugwu futuru.
- 23** “Ya e-wota iphe-ẹhuka byabe ẹphe; chita arwa iya byibe ẹphe l'ẹhu.
- 24** Ejo ẹgu a-bya; ẹnya ekoroshihu ẹphe; okpomoku, a-nodu erebushi ẹphe anu; ejo iphe-ememe, abya egbushia ẹphe. Ya e-zi ejo anu-egu-egbudu t'o gude ẹpyi iya byakfuta ẹphe; zia ejo agwo, awu l'ali; t'o bya atagbushia ẹphe.
- 25** Ee-gude ogu-mbeke egbu ẹphe pyaapya l'etezi; k'ophu bụ l'ẹphe -nodu l'ime ulo; be meji te eguduru ẹphe eguru. Unwu-okoro bya; unwu-mgboko; unwegirima nshii; me ndu ewo furu l'ishi a-bukotaru kpurupyata.
- 26** Ya shi sụ lẹ ya a-chikashi ẹphe nanu nanu; mee t'e ba nyatajẹhe ẹphe anyata lẹ mgboko.
- 27** Obenu l'ọo ejo-onu ndu ohogu ẹphe; be ya ezeru; mbu; a -nonyakwaa; ndu ohogu ẹphe ekfua iphe, ẹphe ẹ-ta madu ishi iya; sụ: ‘L'ọo ẹphebe ndu ohogu me-kputaru; l'e to bukwa Ojejoje meeberu iphemiphe obule ono!’ ”
- 28** Ndu Izurelu bukwa oha, egomunggo swehuru; iphe te edoje ẹphe ẹnya lẹ phuu.
- 29** Ndege ẹphe, bụ ndu maru iphe; me ọo-ga e-dokwaa ẹphe ẹnya; ẹphe amakwaru ẹge ọo-muru ẹphe l'ikpazu.
- 30** ?Nanu ẹge onye lanu e-shi achi unu umadzu ugbo labu l'ukporo madzu iri oso. Odo aburu; ?nanu ẹge umadzu ebo e-shi mee unu umadzu ise; t'ẹphe wata oso; a gufukwa l'onye ono, bụ Agbara-Mkpuma ẹphe ono sefuwaru ẹphe eka; mbu lẹ Ojejoje miwaru ẹphe ẹnya?

- 31Kele mkpuma nk'ephe ta dukwa l'ọ bu Agbara-Mkpuma nk'ayi. Ndu ohogu ayi makwaru-a l'oo ege o du ndono.
- 32Vayinu nk'ephe shi le vayinu ke ndu Sodomu. Yo buru l'egu ndu Gomora; be akpuru vayinu ephe shi. Akpuru vayinu ephe bu nshi l'onwiya; jokfujokfu iya aburu age.
- 33Mee ephe bu era agwo; buru onu-mini, shi oghu l'onu.
- 34“Ya wowaru iphemiphe obule ono kwakobe; mbu nmachia ya; dobe l'eke ya akwakobeje eku iya.
- 35Oo yebedua agwataje ugwo iphe; buru yebedua; be okfu ugwo no l'eka. L'oge iya be okpa e-chifua ephe. Mboku, umuruku a-muru ephe nookwa ntse. Aphu abyaakwa ephe atsotso.”
- 36Ojejeje a-haru ndibe iya enge. Oo-phuru ndu ozi iya imiko; m'o phulephu l'ike ta duhedu ephe; mbu l'e to duhedu onye wuduru nu: ohu me amadu.
- 37Oo-su ephe:?Nanu agwa ephe obu; mbu mkpuma ephe obu, ephe agbabaje je anodu zeeru ndzu?
- 38Mbu agwa, taru ebà anu, ephe gbaru eja; ngua mee ngweja ephe ono. T'o gbeshinu bya eyeru unu eka! T'o gbochitanu unu!
- 39“Unu lekwa; o kwa yebedua nwenkinyi bu Nchileke. E to duhekwa Nchileke odo, nonu; a gufu iya. Oo yebedua emeje t'a nwuhu anwuhu; buru iya emeje t'a nodu ndzu. Oo yebedua emeje te iphe meka madzu; buru iya emeje t'o kpohu; ophu o dudu onye adu ike anafu iya onye ya guderu.
- 40Ya paliru eka iya imigwe; ribua ya: L'ọ bu ege ya a-no gbururu jeye-wa;
- 41be ya a-ba ogu-mbeke ya ono, egbu nwijnwii ono ababa; gude iya l'eka kpee ikpe; gwata ndu ohogu iya ugwo iphe, ephe meru; mbu kfu ndu ya du ashu ugwo.
- 42Ya e-me te mee madzu ngu-goo arwa iya agu-ngo; mbu mee ndu e gburu egbugbu; me mee ke ndu a kpuru le ndzu. Ogu-mbeke ya a-tsu madzu otsu ekfu; mbu je akpaa l'ishi ndu bu ishi ndu ohogu iya ono.”
- 43Unu tee eswa; unube mbakeshi! Unu le ndibe Nchileke tee eswa; ke l'oo-gwata ugwo ochi unwu iya. Ndu ohogu ayi; be oo-melata ugwo iphe, ephe meru; Yo kfu ugwo iphe, du eji, ndu nk'iya meru l'alı iya.
- 44Mosisu yele Joshuwa Nunu abya agukota egvu ono; ndu Izurelu l'ephe ha anukota iya.
- 45To du iya bu; Mosisu ekfutsuleruphu ndu Izurelu iphe ono l'ọ ha;
- 46bya asukwaphu ephe: “Unu vukwaru okfu-a, ya kfuru ntanu-a l'obu; k'ophu unu e-zia iya unwu unu t'ephe zia obu l'alı; mekota iphe, bu iphe, e deru l'ekemu-a.

47Tẹ okfu-a ba bukwaru unu mkpọkoro okfu; kẹ l'ọ kwa ẹke ono bẹ ndzụ unu nọ. Yọ buru iphemiphe ọbule ono e-me t'unu kaa nka l'alị ono, unu ada Ẹnyimu Jọdanu eje aluta t'ọ buru nk'unu ono.”

Mósisu a-nwụhu l'eli ugvu Nebo

48Yọ buru mbọku ono gẹdegede; bẹ Ojejoje kfuru yeru Mósisu; sụ iya:

49“Nyihu ugvu-a; mbụ Ugvu Nébo l'ugvu ugvu Abarimu-a, nọ l'alị Móabu, chebe ifu lẹ Jéríko; phụ alị Kénanu, bụ alị, ya abya ọnu ndu Ízurelu t'ẹphe nweru.

50Ọ bụ l'eli ugvu ono, ii-nyihu ono; bẹ ịi-nọdu nwụhu; lakfu ndibe ngu lẹ maa; ẹge ono, nwunne ngu Éronu nwuhuru l'ugvu Họru; lakfube ndibe iya ono.

51Ishi iya aburu l'unu nọ l'ifu ndu Ízurelu lẹ mini Meriba kẹ Kadéshi l'echi-egu Zinu kwefuru iya íkè; mbụ l'unu te medu t'a maru ẹge yẹbe Ojejoje dọ-be nsọ l'ẹke ndu Ízurelu nọ.

52Ọo ya meru iphe, bụ ụzenya bẹ ịi-nọdu lee ẹnya l'alị ono, ya anụ ndu Ízurelu ono; ole ẹ tji tudu iya ọkpa.”

Ditoronomi 33

Mósisu agọru ndu ikfu Ízurelu l'ẹphe ha ọnu

1Ọwaa bụ ọnu, onye kẹ Nchileke, bụ Mósisu gọru nụ unwu Ízurelu b'ọ nwuhuderu.

2Ọ suru: Ojejoje shi l'ugvu Sáyinayi bya. O shi l'uzo alị Séyi nwuaru ẹphe phoo l'ọ bụ nchi-abọhu. O shi l'ugvu Paranu l'echiru ẹphe oswi kẹ zaaa. Ndu, ẹphe l'iya yị bụ unukurunu ndu, dọ nsọ; bya aparu ọku, l'enwu enwunwu l'ẹka-utara iya.

3Mbụ lẹ ndiphe b'ọ yeru obu; iphe, bụ ndu dọ nsọ nọkota iya l'ẹka. Ẹphe adaje iya l'iku ọkpa; baaru iya ẹja. Yọ buru iphe, o kfuru bẹ ẹphe emeje.

4Mósisu turu ekemu doberu ayi; ọ buru ọkè-iphe kẹ ndu awa Jékoju l'ẹphe ha.

5Ọ bụ Ojejoje bụ eze ndu Jeshurunu teke ono, ndu ishi ndu Ízurelu; ẹphe lẹ ikfu ndu Ízurelu l'ẹphe ha dzukoru ono.

6“Tẹ ndzụ bukwaru kẹ ndu ikfu Rúbenu! T'ẹ b'ọ chíhukwa achihu; ọphu ọ kakwa nwanshi!”

7Ọwaa bụ iphe, o kfuru l'ẹhu ndu ikfu Júda: “Byiko Ojejoje; nukwaa olu ndu Júda! Dutakwa ẹphe dukfuta ndu nk'ẹphe! Mekwaa t'ẹka shia ẹphe ike l'ọgu. Byiko; yejenuru ẹphe ẹka t'ẹphe lụ-gbua ndu ọhogu ẹphe!”

8Ndu ikfu Lívayi b'ọ kfuru nk'ẹphe; sụ: “Nggube Ojejoje; menua tẹ ndu ikfu Lívayi gudeje ẹnwa, bụ iya bụ tumimu; mẹ urimu ngu; maru iphe, bụ uche-obu ngu! Mbụ ndu ono, ị dataru lẹ Masa; okfu adaaru nggu l'ẹphe lẹ mini Meriba ono.

- ⁹Ọ bụ ẹphe bẹ kfulu kẹ nne lẹ nna ẹphe; sụ l'ẹ t'ọ dukwa iphe, ẹphe guberu ẹphe. Ẹphe amia unwu, ẹphe muru amumu ẹnya; mikwaaphu unwunne ẹphe ẹnya. Obenu l'ẹphe ziru obu l'ome okfu ngu; nggube Ojejoje; bya edobekwaphu ogba-ndzu ngu.
- ¹⁰Ọ bụ ẹphe e-zije ndibe Jékọpọ iphe, i sụru t'e emeje; buru ẹphe e-zije ndu Ízurelu iphe, i turu l'ekemu. Ọ bụ ẹphe e-dobejeru ngu insensu; buru ẹphe e-dobeje ngweja-ukfuru l'ẹnya-ngweja ngu.
- ¹¹Byiko Ojejoje; goru onu-oma ye l'akanya, ẹphe ese; nggu anatajekwa ozi, ẹphe gude ẹka ẹphe jee! Nyakakwaa ẹphe okpu-nka; mbu ndu ono, wu-lihuru etso ẹphe okfu ono; me ndu kporu ẹphe ashị; k'ophu ẹphe ta aduhedu ike opa-li ishi apali odo!"
- ¹²Ndu ikfu Bénjaminu b'o kfulu nk'ẹphe; sụ: "Ndu Ojejoje yeru obu a-nonyabe Ojejoje; tusaru ẹhu; kele Ojejoje anoduje egbochita ẹphe: eswe l'enyashi. Ndu Ojejoje yeru obu; bẹ okwojeru l'azu."
- ¹³Ndu ikfu Jósefu b'o kfulu nk'ẹphe; sụ: "T'alị ẹphe bukwaru alị, Ojejoje goru onu-oma nu. Yo mee t'iji, shi l'imigwe dajeru ẹphe; mini ime-alị amuru ẹphe futufutu.
- ¹⁴T'anwu mejekwaa t'iphe, e meberu l'alị mehu! Yo mee t'iphe, kakota mma ruje ẹphe ẹka l'onwa l'onwa!
- ¹⁵T'a nukwa ẹphe iphe, katsukpo mma, shi l'alị ugvu ndiche ono; yele ẹgiri iphe, shigbaa l'unwu ugvu ojejoje ono!
- ¹⁶T'e gudekwa iphe, katsua mma, jiru mgboko-a goru iya onu! T'ikfu Jósefu tubakwa onye ono l'ẹnya; mbu onye ono, no l'iru oshi ono, enwu oku ono! T'iphemiphe obule-a bukotakwaru kẹ Jósefu; mbu onye ono, bu iya bu ishi l'unwunne iya ono.
- ¹⁷Ọ du biribiri l'ọ -bu oke-eswi, uzo waa nne iya oswa. Mpo iya du l'ọ bu k'atsu. Yo buru iya bẹ oo-gude adu-tsushi iphe bu mbakeshi; mbu jeye lẹ ndu bu l'ẹke mgboko jeberu. Ọ bu ẹge ono; bẹ unukurunu ndu ikfu Ífuremu du; bukwaruphu ẹge ono bu ẹge 'aguta aguta ndu ikfu Manásẹ du."
- ¹⁸Ndu ikfu Zébulonu b'o kfulu nk'ẹphe; sụ: "T'ẹhu tsoje unu ẹna unube ndu ikfu Zébulonu; teke unu alufu alufu. Ẹhu atsojekwaphu unu ẹna unube ndu ikfu Ísaka; teke unu no l'ufu unu.
- ¹⁹Ẹphe e-ku ndiphe t'ẹphe dzukoo l'ugvu; nodu l'ẹke ono gwoo ngweja l'uzo, vudo nhamunha. Yo buru iphe-oma, jiru eze ẹnyimu; me ẹku, domigbaaru onwiya l'alị eveve; bẹ ẹphe e-gude buru."
- ²⁰Ndu ikfu Gádu b'o kfulu nk'ẹphe; sụ: "T'onu-oma buru k'onye meru t'alị ndu ikfu Gádu jaa ajaja. Ndu ikfu Gádu zekwa l'ọ bu agu. Iphe bu iphe, ẹphe phuru; bẹ ẹphe ezijashije ẹka yele ishi.
- ²¹Ọ fotaru alị, kakota mma doberu onwiya; kẹ l'ọ bu ẹke, oke-alị kẹ ndu ishi ndu soja no; bẹ ndu ishi ndu Ízurelu edzukobeje; mee iphe vudo nhamunha l'ifu Ojejoje; bya edobe iphe, o suru t'e meje."

²²Ndu ikfu Dánu b'o kfulu nk'ephe; sù: “Lẹ ikfu Dánu bukwa nwa agu, shi lẹ Báshanu akfù gadamu gadamu eje abya.”

²³Ndu ikfu Náfutali b'o kfulu nk'ephe; sù: “Lẹ ndu Náfutali bẹ tubaakwaru Ojejoje l'enyà. Onu-oma Ojejoje abukwaruphu nk'iya. Ókè-alì iya bẹ shi l'uzo eze Enyimu Gálili; jerua l'uzo ohuda.”

²⁴Ndu ikfu Ásha b'o kfulu nk'ephe; sù: “T'onu, a goru unwu Ásha kakotakwa k'unwegirima odo. T'ephe tubakwa unwunne ephe l'enyà. T'okpa iya dekwaru ederu lẹ manù.

²⁵T'iphe, unu e-gudeje gu-chia nggamgbo unu bukwaru igwè yele ope. O bu ege unu a-no-bebe; bu ege ike unu e-beru.”

²⁶“E to dukwa onye du l'ọ bu Nchileke ke Jeshurunu; onye eswetaje igweli bya agbaaru unu mkpu; l'egudeje akpabiri iya swee urukpu.

²⁷O kwa Nchileke ono, shi l'ede-nwede ono bu onye unu a-noduje l'ime iya zeeru ndzu. Oo-woru eka iya dee unu adee; gude iya l'anu unu okpu ike-ike jeyewaru. Oochifuje unu ndu ohogu unu l'ifu; sù: ‘Unu toko ephe gbushikota!’

²⁸Oo ya bu lẹ ndu Ízurelu e-buru l'ehu-agu. Eri Jékoju atusaru ehù l'alì akpe yele mee no. Iji eshi l'igweli l'adaru ephe.

²⁹Onu-oma bu ke unube ndu Ízurelu. ?Bu ndu ole odo, du l'ọ bu unu; unube ndu ono, Ojejoje dzofutaru ono? Oo yebedua bu onye egbochitaje unu; bya aburu onye eyejeru unu eka. O kwaphu yebedua bu ogu-mbeke, unu gude eku onwunu. Ndu ohogu unu e-gude otsu egvu byakfuta unu; unu adzopyashia eke ephe agwaje iphe adzopyashi.”

Ditoronomi 34

Anwuhu Mosisu

¹Ya ndono; Mosisu eshi lẹ nsuda Móabu nyihu Ugvu Nébo, bu iya bu ugvu, katsua l'eli lẹ Pishiga, no ghaaru Jériko ifu. Ojejoje abya ekoshikota iya alì ono l'ọ ha; tsube lẹ Gíledu jeye lẹ Danu.

²Yo koshikota iya alì ndu Náfutali l'ọ ha; alì ndu Ífuremu; alì ndu Manáse; alì ndu Júda je akpaa l'eze enyimu uzo enyanwu-ariba; mewaru

³alì uzo ohuda; mewaru mgbaku iya onanu l'ọ ha tsube lẹ nsuda Jériko, bu iya bu ndu Oha-nkfù; je akpaa lẹ Zówa.

⁴To du iya bu; Ojejoje asu iya: “Owaa bu alì ono, ya riburu Ébirihamu; Áyizaku; me Jékoju angu lẹ ya a-nu ndu awa ephe ono. Ya hawaru ngu t'i gude enya ngu phu iya; ole i tii tudu iya okpa.”

⁵To du iya bu; nwozi Ojejoje ono; mbu Mosisu anwuhu l'ẹke ono lẹ Móabu ege Ojejoje kfulu iya.

⁶Yo lia ya l'okpa ugwu Móabu; ẹke nọ ghaaru mkpukpu Bétu-Peyọ ifu. Ọle ẹ tọ dudu onye maru nhamunha ẹke, ili iya nọ jeye ntau.

⁷Mósisu nọru ukporo afa iche iche ugbo ishing; b'ọ nwuhuderu; ọle ẹnya iya te mebua t'ọ phua raba-raba; ophu ike, nọ iya l'ehu ta alabua ali.

⁸Ndu Ízurelu anodu le nsuda Móabu ono raa ẹkwa Mósisu ukporo abali l'abali iri. Yo buru teke ono be oge, eegude akwa Mósisu gvuru.

⁹Ume ke mmamiphe abya eji Jóshuwa Nunu eh; kele Mósisu byiberu iya ẹka l'ishi. Ndu Ízurelu l'emeje iphe, o kfuru; shi ẹge ono mekota iphe ono, Ojejoje turu Mósisu ekemu iya ono.

¹⁰Keshinu teke ono ta dukwa onye nkfuchiru, lufutajeru l'ali Ízurelu, du l'ọ bu Mósisu; mbu onye Ojejoje maru ifu l'ifu.

¹¹E tọ dudu onye, du l'ọ bu iya l'ome iphe-ophuleny; me iphe-ohubama, dugbaa biribiri, bu ophu Ojejoje ziru iya; yo je emeshia le Íjiputu; mbu ophu meshiru Fero; me ndu ozi iya; me ndu ali iya l'ephe ha.

¹²E tọ dudu onye, du l'ọ bu Mósisu l'onweru oke agburu-ehu; me l'ome iphe, ha nshinu bya adu egvu l'ẹnya, bu ophu o meshiru l'ifu ndu Ízurelu kpamukpamu.

Jóshuwa

Jóshuwa 1

Ozi, Ojejoje ezi Jóshuwa

¹Tò dù iya bụ; nwozi Ojejoje; mbụ Mósísu anwuhutsulephu; Ojejoje asụ Jóshuwa Nunu, shi eyeru Mósísu ẹka:

²“Lẹ Mósísu, bụ nwozi iya bẹ nwuhuwaru nū. Nta-a bụ t'i gbeshi; tẹ nggu lẹ ndu-a; mbụ ndu Ízurelú l'ẹphe ha kwakọbe; je adaghaa Ẽnyimu Jódanu-a; bahụ l'alí ono, ya abya ẹphe anunu ono.

³Iphe bụ ẹke unu dzọru ọkpa; bẹ ya a-nụkota unu; bụ iya bụ ẹge ya kweru iya Mósísu l'ụkwa.

⁴Alí unu e-shi l'echi-ẹgu nọ jeye l'alí ugwu Lébanonu. Yo shikwaphu l'eze ẹnyimu ono; mbụ Ẽnyimu Yufurétusu je akpaa lẹ Oke Ẽnyimu l'uzo ẹnyanwu-arịba. Alí ndu Hetu l'ọ ha yíkwa iya phụ.

⁵Ẹ tọ dudu onye a-dụ ike agbabẹru ngu l'ọgu jeye teke ịi-nọ-bebe. Ọ bụ ẹge ono, ya shi swiru Mósísu ono bụ ẹge ya e-swikwaru ngu phụ. Ya te eleswetakwa ngu; ọphu ya 'agbadokwa ngu.

⁶“T'ọkpoma shia ngu ike; ọphu obu 'awakwa ngu awawa; kẹ l'ọ bụ nggubedua bẹ e-du ndu-a je t'ẹphe je aluta alí ono, ya riburu nna ẹphe oche phẹ angụ lẹ ya a-nụ ẹphe ono.

⁷Ọ buphu t'ọkpoma shia ngu ike; ọphu obu 'awakwa ngu awawa lẹ phuu. Tẹ ẹnya rua ngu alí t'i mekotaje ekemu ono, nwozi iya; mbụ Mósísu nuru ngu ono. Ba ahakwa iya; melahaa iphe ọdo; k'ọphu ẹka a-buru ngu upete l'iphe, bụ ẹkemeke ọbule, ii-jekpoo.

⁸Tẹ Ẹkwo Ekemu-a ba alufujekwa ngu alufu l'onu. Rije iya l'oriri: eswe l'enyashi; k'ọphu ii-zi obu l'alí l'emekota iphemiphe ọbule, e deru iya. Ọ -dụ ẹge ono; ẹka aburu ngu upete; iphe aduru ngu lẹ mma.

⁹“Ya te kfuhaadaru ngu iya; sụ tẹ ọkpoma shia ngu ike; ọphu obu 'awakwa ngu awawa. Ba atsukwa egwu; ọphu ịlakwa azu azu. Kẹle yẹbe Ojejoje, bụ Nchileke ngu nọkwaa swiru ngu eswiru l'ẹkemeke ọbule, iije.”

¹⁰Jóshuwa abya ezia ndu ishi ndu Ízurelú; sụ ẹphe:

¹¹“Unu jee l'odu ndu Ízurelú; je ekfuru ẹphe t'ẹphe kwakọbe nri ẹphe, e-ri ọhuma; l'ọ wuduwaru-a abalí ẹto; ẹphe adaa Ẽnyimu Jódanu je aluta alí ono, Ojejoje bụ Nchileke unu a-nụ unu; t'ọ buru nk'unu ono.”

¹²Obenu lẹ ndu ikfu Rúbenu; ndu ikfu Gádu; mẹ lẹ nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse bẹ Jóshuwa sụru:

¹³“T'ẹphe nyatakwa ekemu ono, Mósísu, bụ nwozi Ojejoje turu t'ẹphe mee ono: ‘Lẹ Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe abyawa ome t'ẹphe tuta ume; wowaru alí ono nū ẹphe t'ọ buru nk'ẹphe.’

¹⁴Unyomu ẹphe; unwegirima ẹphe; me elu ẹphe a-nodu l'alì ono, Mòsisu nuru ẹphe l'uzo ẹnyanwu-ahata Ẹnyimu Jòdanu ono. Obenu le ndu ophu bu mkparawa l'unu; ndu ophu e-ta atsudu egvu; bya enweru ngwa-ogu e-vuru unwunne ẹphe uto daa ẹnyimu ono; je eyeru ẹphe ẹka;

¹⁵gbururu jeye teke Ojejoje e-me t'ẹphe tuta ume; ẹge o meru unubedua; bya emee; t'ẹphe lutakwaphu alì ono, Ojejoje, bu Nchileke unu a-nu ẹphe t'o buru nk'ẹphe ono. Teke e metsuaru; unu alashiwaru azu je eburu l'alì nk'unu; mbu alì ono, Mòsisu, bu nwozi Ojejoje weru unu l'azu Ẹnyimu Jòdanu azu iya ophu; l'uzo ẹnyanwu-ahata ono.”

¹⁶Ẹphe asu Jòshuwa: “L'iphemiphe obule, i suru t'ayi mee be ayi e-me. Eke, i suru t'ayi jee be ayi e-je.

¹⁷O bu ẹge ono, ayi shi angabejeru Mòsisu nchi l'iphemiphe obule ono; bu ẹge ayi a-nodu angaberu ngu iya. Olobu; te Ojejoje, bu Nchileke ngu swikwaru ngu ẹge o shi swiru Mòsisu.

¹⁸Iphe, bu onye kwefuru ngu ikè; jika le ya te emedu okfu ngu; m'o -ruhuru; o buru ngunu b'i ziru iya be ee-gbu egbugbu. O buphu t'okpoma shia ngu ike; ophu obu 'awakwa ngu awawa!”

Jòshuwa 2

Réhabu yele ndu ngge

¹Ya ndono; Jòshuwa Nunu abya eshi le Shitimu zifu umadzu labu le mpya t'ẹphe je ngge. Yo su ẹphe: “Unu je elee ẹnya l'alì ono; oswikposhia ke Jériko.” Ẹphe atugbua; rua; je abahu l'ulo nwanyi okpara, aza Réhabu je aradu.

²Ama abya agbaaru eze ndu Jériko; l'o nwekwaru ndu Ízurelu, bataru le mkpukpu-a le nchi-ejihu-a; bya ngge l'alì-a.

³To du iya bu; Eze ndu Jériko abya ezia ozi su t'e je asu Réhabu: “T'o dufuta unwoke ono, bataru nk'iya ono; ke l'ẹphe byaru ngge l'alì-a l'o ha.”

⁴Obenu le nwanyi ono dutaru unwoke labu ono domia; su ẹphe: “L'o nwekwarua unwoke byaru nu; obule ya ta amakwa ẹke, ẹphe shi.

⁵L'o bekwaru l'urenyashi teke aa-guchi obu-edukfu mkpukpu; ndu ono atugbua. Ophu ya 'amakwa ibyiya ophu ẹphe shiru. L'o -buru l'unu tugbu-keberu nta-a; choru ẹphe kwaseru; be unu a-gbakfukwa-a ẹphe l'uzo.”

⁶(A ma l'o dutahawaru ndu ngge ono je edomia le mpuli owúú ocha, a subetsuaru l'uko ono.)

⁷To du iya bu; unwoke ono awufu choru ndu ngge ono kwaseru l'uzo, eeshije adafu Ẹnyimu Jòdanu. Ẹphe alufulephu; e woru obu-edukfu mkpukpu ono gu-chia.

⁸Temanu te ndu ngge ono ze-zita t'ẹphe kuru mgbenya; nwanyi ono abyakfuta ẹphe l'eli ulo ono;

- ⁹bya asụ ẹphe: “Lẹ ya mawaru lẹ Ojejoje nwaru unu alị-a. Biribiri unu gudewaru ẹphe l'ẹphe ha; mbụ l'ẹphebe ndu, bu l'alị-a bẹ anmakọta ruuru l'ẹke egvu unu guderu ẹphe.
- ¹⁰Ayi nwaru ẹge Ojejoje meru Eze Ẹnyimu Uswe; yọ tabuhu ẹbo; unu egude okpa wu-swee ya l'unu shi Ijiputu wufuta; nukwaaphu ẹge unu meru ndu eze ndu Amọru; ẹphe aburu kpurupyata l'uzo ẹnyanwu-ahata ẹnyimu Jọdanu. Ndu eze obu ẹphe ẹbo bu Sihonu mẹ Ogu.
- ¹¹Ayi anule iya phụ; meji aवेशihu ayi. Akpajiji unu emee; ayi ta duhe ike lo-gude onwayi; ke l'ayi maru lẹ Ojejoje, bu Nchileke unu bu Nchileke k'igwe; mẹ ke mgboko.
- ¹²Nta-a bukwa t'unu gude ẹpha Ojejoje riaru yẹbe Réhabu angu l'unu e-meru yẹle ndibe iya iphe-oma; kele ya mekwaruphu unu iphe-oma. Unu koshu iya iphe-ohubama, e-me tẹ ya maru
- ¹³l'unu e-dobe-e nne iya lẹ nna iya ndzụ; mẹ unwunne iya ndu k'unwoke; mẹ ndu k'unwanyi; mẹwaru ndibe ẹphe l'ẹphe ha. Mbụ l'unu e-dobe-e ẹphe ndzụ; t'ẹphe ba anwushihu.”
- ¹⁴Unwoke ono asụ iya: “L'ẹphe e-gude-e ke l'i dzọru ẹphebedua ndzụ; dzọo ndzụ nkengu. L'ọ -buru l'ẹ to nwedu onye, i kfuru iphe, ẹphe byaru bẹ Ojejoje -nulephu ẹphe alị ono bẹ ẹphe e-meru-a unu iphe-oma; koshi l'ẹphe bu o-me-g'o-kfuru.”
- ¹⁵Yọ bya epyofu eri lẹ windo; ẹphe egude eri ono ẹka lufu azụ iya ophu; ke l'o bu l'ulo, a kpuḡbaberu l'upho-mkpuma, e gude kpụ-pheta mkpukpu ono mgburumburu.
- ¹⁶Yọ sụ ẹphe: “Unu tḡbukwaa je edomia onwunu l'ugvu; tẹ ndu ono, achọ unu ono ba aphụ unu. Unu domishia onwunu l'ẹke ono ujiku ẹto jeye tẹ ndu ono lataodu azụ; tẹmanu unu atḡbuwaru jeshia iphe, unu eje.”
- ¹⁷Unwoke ono asụ iya: “Lẹ nte ono, i meru; ẹphe eriaru ngu ono te egudekwa ẹphe;
- ¹⁸a ḡfufu lẹ teke ẹphe a-kwa bya; b'i wotawaru eri uswe ono, i libejeru ẹphe lẹ windo ono, ẹphe shi pyofu ono libekwaphu. Odo aburu l'ii-duta nne lẹ nna ngu; unwunne ngu phẹ; mẹkpo iphe, bu ndibe ngu l'ẹphe ha dobe l'ulo-wa.
- ¹⁹O -buru l'o nweru ẹphe; onye, tḡburu lufu esu-uzo; iphe -mee iya; bukwa iya gburu onwiya. O kwa ndu ophu nọ l'ime ulo ono ḡdegede bẹ ochi ẹphe a-nọ ẹphe l'ishi; m'o -nweru ẹphe onye iphe meru.
- ²⁰Ole o -bukwanuru l'i tḡburu je ekfukashia iphe, ẹphe byaru; bẹ nte ono, i meru; ẹphe eriaru ngu ono te egudekwa ẹphe.”
- ²¹Nwanyi ono asụ ẹphe: “Gberegbede! Lẹ ya kwewaru ege ẹphe kfuru.” Yọ bya edube ẹphe; ẹphe atḡbua. Yọ bya ewota eri uswuswe ono libe lẹ windo ono.
- ²²Ẹphe atḡbua je edomishia onwẹphe l'ugvu ono ujiku ẹto jeye ndu ono, achị ẹphe ono achokota ẹphe l'uzo ono mgburumburu; ẹphe ta phụ ẹphe; wulala azụ.

²³Ya ndono; unwoke labu ono atugbua alala. Epe enyizita l'ugvu ono; daa enyimu ono; lakfu Jóshuwa Nunu; bya akọoru iya ege epe jeru iya.

²⁴Epe asu Jóshuwa: “L'ali ono l'ọ ha be Ojejoje nuakwaru epe. Le ndu ali ono anmakotakwa ruuru; l'eke epe atsu epe egvu.”

Jóshuwa 3

Ndu Ízurelu awu-swe Enyimu Jodanu

¹Yo be l'onma-ewa utsu; Jóshuwa yele ndu Ízurelu l'ephe ha awufu le Shitimu; jeshia Enyimu Jodanu. Epe abya adọ l'eke ono; be epe wufuderu azu enyimu ono azu iya ophu.

²A nọlephu ujiku eto; ndu ishi ndu soja abya etsophekota ọdu ọgu eke epe doru;

³bya asu epe: “Unu -phulephu Okpoko Ogbandzu Ojejoje, bu Nchileke unu l'eke ndu achijeru Nchileke eja, bu iya bu ndu ikfu Lívayi pa iya; unu wu-lihukwa l'eke, unu no tsoru iya.

⁴Oo ya bu ege unu amaru ọzo, unu e-shi; keshinu ophu unu te shibudua ọzo owaa. Olobu; unu bukwaru uba yeru Okpoko Ogbandzu ono iphe, ruru unu nkwo-eka ise. Unu be etsopyabekwa iya etsopyabe.”

⁵Tọ du iya bu; Jóshuwa asu ndu ono: “Unu mee onwunu t'unu du nsọ; ke l'echile be Ojejoje e-meru unu iphe-ophulanya!”

⁶Jóshuwa asu ndu achijeru Nchileke eja: “Unu pata Okpoko Ogbandzu ono; sweta; vuta ọzo!” Epe abya apata iya; sweta; vuta ọzo.

⁷Ojejoje asu Jóshuwa: “Ntanu be ya e-me t'i wata ode ude l'eke ndu Ízurelu l'ephe ha no; k'ophu epe a-maru le ya swiru ngu-a ege ono, ya shi swiru Mosisu ono.

⁸Kfuru ndu ono, achijeru Nchileke eja, pa Okpoko Ogbandzu ono; su epe: ‘Teke epe ruru le nggodo Enyimu Jodanu; t'ephe vudo l'eke ono!’ ”

⁹Jóshuwa asu ndu Ízurelu: “Unu bya eke-a bya anua iphe, Ojejoje, bu Nchileke unu ekfu.

¹⁰Owaa ege unu e-gude maru le Nchileke, no ndzu bu l'ime unu ndo-ọ: l'oo-chifuru unu ndu Kėnanu; ndu Hetu; ndu Hevu; ndu Pėrezu; ndu Gigashi; ndu Amoru; me ndu Jebusu.

¹¹Unu phu le Okpoko Ogbandzu Ojejoje, nwe mgboko l'ọ ha be e-vuru unu ọzo ruba le Enyimu Jodanu.

¹²Nta-a bukwa t'unu fota unwoke iri l'ẹbo l'ikfu ndu Ízurelu. Onye lanu l'ikfu lanu.

¹³Ndu ono, achijeru Nchileke eja, pa Okpoko Ogbandzu Ojejoje ono; mbu Ojejoje ophu, bu iya nwe mgboko; epe -yelephu okpa le Jodanu; be mini ono, atso ala l'uzo ohuda ono a-tabuhu ẹbo kpua rogbodyongu.”

¹⁴Tọ dụ iya bụ; ẹphe egbeshilephu t'ẹphe je adaa Ẹnyimu Jódanu; ndu achijeru Nchileke ẹja abya apata Okpoko Ogbá-ndzụ ono sweta ẹphe; vuru ụzo.

¹⁵Ẹnyimu Jódanu bẹ byawaru utso; ji ejiji; ẹge oojije teke aakpata iphe l'alì. Yọ buleruphu eruru, okpa ndu ono, achijeru Nchileke ẹja, pa Okpoko ono eru lẹ Ẹnyimu Jódanu;

¹⁶mini, shi l'ụzo isheli ẹnyimu ono atso-buhu. Mini ono abya akpoko; kpua rogbodongu tugburu jeye lẹ mkpukpu Ádamu l'iku Zaretanu. Mini ophu, atso ala l'ụzo Eze Ẹnyimu Araba, bụ iya bụ Eze Ẹnyimu Únú atabuhu; ndu Ízurelu abya awua wufu; chee ifu lẹ Jérìko azu iya ophu.

¹⁷Ndu ono achijeru Nchileke ẹja, pa Okpoko Ogbá-ndzụ Ojejoje ono; aparu iya vudo l'echi Ẹnyimu Jódanu ono, bụwa alì okponku ono; ndu Ízurelu awu-swegee. Ẹphe evudo l'ẹke ono gbururu jeye ndu ono l'ẹphe ha awu-swekota lẹ Ẹnyimu Jódanu ono, bụwa alì okponku ono.

Jóshuwa 4

Mkpuma, eegude anyata iphe, Ojejoje meru

¹Ndu Ízurelu eswegetsulephu Ẹnyimu Jódanu ono; Ojejoje asu Jóshuwa:

²“Fọta ụmadzu iri l'ẹbo lẹ Ízurelu. Ii-shi l'iphe bụ ikfu, nonu fọta onye lanu.

³Nggu ezia ẹphe t'ẹphe chita mkpuma iri l'ẹbo l'echi Ẹnyimu Jódanu l'ẹke ono, ndu achijeru Nchileke ẹja shi vudo ono gededede. T'ẹphe chita mkpuma ono swee ẹnyimu ono. Ẹphe -rua ẹke, unu a-radu; ẹphe edobe iya l'ẹke ono.”

⁴Tọ dụ iya bụ: Jóshuwa abya ekukoo unwoke iri l'ẹbo ono, o fọru nanu nanu l'iphe, bụ ikfu Ízurelu ono;

⁵sụ ẹphe: “Unu sweta Okpoko Ogbá-ndzụ Ojejoje, bụ Nchileke unu; je evudo l'echi Jódanu. T'onyenonu l'unu ha patatsua mkpuma nanu nanu tukobe onwunu l'ukuvu t'ọ gbaa ikfu ndu Ízurelu l'ẹhu l'ẹhu;

⁶t'ọ buru unu iphe-ohubama. Oo ya bụ; teke unwu unu jiru unu l'oge l'ifu: “?Bụ ngunu bẹ mkpuma ono bụhunu?”

⁷unu asu ẹphe lẹ teke e gude Okpoko Ogbá-ndzụ Ojejoje ruba lẹ Ẹnyimu Jódanu bẹ ẹnyimu ono tabuhuru ẹbo. Mkpuma ono bụ iphe, ndu Ízurelu e-gudeje nyata iphe ono, muru nu ono jeye lẹ tutu yoyo.”

⁸Tọ dụ iya bụ; ndu Ízurelu abya emee ẹge Jóshuwa ziru ẹphe; paa mkpuma iri l'ẹbo l'echi Ẹnyimu Jódanu ono. Ẹphe apaa mkpuma ono; yọ gbaa ikfu iri l'ẹbo ndu Ízurelu nanu nanu, bụ iya bụ ẹge Ojejoje kfuru Jóshuwa. Ẹphe apaa ya je edoo l'ẹke ẹphe noduru.

⁹Jóshuwa abya edoo mkpuma iri l'ẹbo ono, a pakoru l'enyoro ẹke ono, ndu achijeru Nchileke ẹja, pa Okpoko Ogbá-ndzụ Ojejoje ono shi vudo lẹ Ẹnyimu Jódanu ono. Mkpuma ono nophu l'ẹke ono gbururu jeye ntanu.

¹⁰Ndu achijeru Nchileke eja, pa Okpoko Ogba-ndzu ono evudokpelephu l'echi Enyimu Jodanu ono gbururu jeye ndu Izurelu emekota iphe, Ojejoje suru Joshuwa t'e mee. Epe mekotaru iya ege Mosisu turu iya Joshuwa l'iwu t'e mee ya. Ndu Izurelu abya awu-swekebe.

¹¹Epe awu-swegelephu; ndu achijeru Nchileke eja aparu Okpoko Ogba-ndzu ono lufuta; sweta je anodu epe l'uzo ifu. Ndu ono evudo l'ele epe.

¹²Unwoke, shi l'ikfu Rubenu; me ndu k'ikfu Gadu; me le nkere-ebo ndu k'ikfu Manase emee ege Mosisu ziru epe; bya akwaa onwephe ngwa-ogu bya awughata l'ifu ndu Izurelu.

¹³Iphe, ruru ukporo unu madzu ise akwaa onwephe ngwa-ogu; wu-swee Enyimu Jodanu l'ifu Ojejoje jeshia ugu le swanmangu ali Jeriko.

¹⁴Mboku ono be Ojejoje meru t'epha Joshuwa dee ude l'eke ndu Izurelu no. Epe awata okwaberu Joshuwa ugu; kwabe iya ugu ono gbururu jeye mboku, o nwuhuru, bu iya bu ege epe shi kwabeje Mosisu.

¹⁵Ya ndono; Ojejoje asu Joshuwa

¹⁶t'o kfuru ndu achijeru Nchileke eja, pa Okpoko Ekemu ono t'ephe shi le Enyimu Jodanu ono lufuta.

¹⁷Joshuwa abya asu ndu ono, achijeru Nchileke eja ono t'ephe lufuta l'enyimu ono.

¹⁸Ndu ono, achijeru Nchileke eja ono aparu okpoko ono lufuta. E ruru, okpa eru epe l'eli nggodo be Enyimu Jodanu ono tsogbareru; byaa utso ege o shi byahawa.

¹⁹O bu mboku, onwa mbu gbaru abali iri; be ndu Izurelu dagharu Enyimu Jodanu je adu le Giligalu l'oke-ali Jeriko l'uzo enyanwu-ahata.

²⁰Joshuwa eworu mkpuma iri l'ebo ono, a pakoru le Enyimu Jodanu ono kukobe le Giligalu.

²¹Yo su ndu Izurelu: "O -rua l'oge-l'ifu teke unwu unu a-ji unu iphe mkpuma ono bu;

²²unu su epe le ndu Izurelu sweru Enyimu Jodanu l'ali okponku;

²³kele Ojejoje, bu Nchileke unu mifuru unu mini le Enyimu Jodanu; yo kpohu nku; jeye unu awu-swee. O bulephu iphe ono, Ojejoje, bu Nchileke unu meru le Eze Enyimu Uswe ono b'o meru le Enyimu Jodanu, bu iya bu ege ono, o meru; Eze Enyimu Uswe atabuhu; ogbodo-ali akpohukota nku jeye ayi awu-swekota ono.

²⁴Iphe, kparu iphe, o meru iya ege ono bu k'ophu unwu eliphe a-ma le yebe Ojejoje nweru ike; me k'ophu unu a-nodu atsu yebe Ojejoje, bu Nchileke unu egvu."

Joshuwa 5

¹Ya ndono; ndu eze, l'achi ndu Amoru l'uzo enyanwu-ariba Enyimu Jodanu; me ndu eze, l'achi ndu Kenanu l'iku eze enyimu anulephu le Ojejoje miru mini le Enyimu

Jódanu; yọ kpọhu nku; ndu Ízurelu l'ephe ha abya awu-swee; meji atofu ephe; ike ta duhe ephe k'oje ogbaberu ndu Ízurelu.

Ebu ndu Ízurelu útsù lẹ Gíligalu

²Yọ buru teke ono bẹ Ojejoje sọru Jóshuwa: “T'o gude mkpuma meta mma; gude iya bushia unwu Ízurelu; ndu ophu ẹ te buhadua útsù útsù!”

³Tọ dụ iya bụ; Jóshuwa abya egude mkpuma meta mma; gude iya bushia unwu Ízurelu útsù l'ẹke e ku Gíbiya Haaralotu.

⁴Owaa iphe, kparu iphe Jóshuwa bushiru ephe ugwu: Unwoke ephe ndu ophu dzuru oje ogu teke ephe shi Íjiputu lufuta bẹ nwushihukotaru nọ l'echi-egu l'ephe wufutatsuaru lẹ Íjiputu.

⁵Ndu onanu l'ephe ha bẹ bushikotaru útsù. Obenu lẹ ndu ophu a mụshiru l'echi-egu l'ephe shiwa Íjiputu lufuta te budu.

⁶Ndu Ízurelu nọru ukporo afa labu l'echi-egu jeye unwu Ízurelu; ndu ophu dzuru oje ogu teke ephe wufutaru lẹ Íjiputu; anwushihukota. Mkpata iya a buru l'ephe te kwedu ome iphe, Ojejoje kfuru. Ojejoje eribua ya l'ephe ta aphudu egiri alị ono, ya kweru nna ephe oche phẹ ukwa iya ono.

⁷Yọ buru unwegirima ephe, o hefutaru dobe l'ozori nna ephe bẹ Jóshuwa bushiru útsù ono. Ephe shi buru ndu akpapyi; kẹ l'e te buhadua ephe útsù l'echi-egu.

⁸E bugetsulephu ephe útsù ono l'ephe ha; ephe anodu l'odu ẹke ephe doru; nyaa onya iya jeye; yọ kpọshihu ephe.

⁹Ya ndono; Ojejoje asu Jóshuwa: “Ntanu bẹ ya fufuru unu iphere k'alị Íjiputu l'ifu!” Tọ dụ iya bụ; e woru ẹke ono gụa Gíligalu.

¹⁰Yọ buru teke ono, ndu Ízurelu nọ lẹ Gíligalu ono bẹ ephe gbaru Aji Esweta; l'urenayashi mboku, onwa ono gbaru abalị iri l'eno lẹ swanmangu alị Jériko.

¹¹Yo be lẹ nchi-ta-abọhu mboku Aji Esweta ono; ephe eria iphe, shi l'alị ono. Ephe taru buredi, ẹ te kodu ekoko; mẹ l'akpe, a huru ahuhu.

¹²Yo rua echile iya l'ephe ritsuaru iphe, shi l'alị ono; mana adabuhu. Mana adabuhuru ndu Ízurelu; ephe adube l'afa ono rilahaa nri, a kotaru l'alị ndu Kėnanu.

Jóshuwa yẹle onye, pa ogu-mbeke

¹³Jóshuwa anodulephu l'iku Jériko; palia ęnya; phua nwoke, mifutaru ogu-mbeke; vudo iya l'ifu. Jóshuwa abya ejekfu iya; sọ iya: “?I bụ ayi; t'i bụ ohogo ayi?”

¹⁴Yọ sọ iya: “L'ẹ to nwekwa iphe ono, i kfushiru ono ophu ya bụ. Ya bụ-chia onye ishi ndu soja kẹ Ojejoje.” Jóshuwa adaa pẹ; woru ifu kpube l'alị; baaru iya ẹja; sọ iya: “?Bụ ngunu bẹ Onye nwe mu nọ ziru t'i zia yẹbe nwozi iya?”

¹⁵Onye ishi ndu soja Ojejoje ono asu Jóshuwa t'o yefu akpokpa iya; l'ẹke ono, o vudo ono dukwa nsọ! Jóshuwa ekwe bya eyefu iya.

Jóshuwa 6

¹Ya ndono; ndu Jéríko egude okfu ẹhu ndu Ízurelu; woru obu-edukfu mkpukpu ẹphe gu-chishia dudurungu. Tọ dọhe onye alufu alufu; tọ dọ onye abahu abahu.

²Tọ dọ iya bu; Ojejoje asu Jóshuwa: “Phukwa le ya wookwaru Jéríko; me eze ẹphe; me ndu soja ẹphe l'ẹphe ha, bu ndu ike-ka-l'ogu ẹphe ye ngu l'eka.

³Chitaje ndu soja ngu t'unu jeje je ejephee mkpukpu ono mgburumburu ugbo lanu l'uboku. Ege ono be unu e-je iya ujiku ishing.

⁴T'umadzu esaa, bu ndu achijeru Nchileke eja wotagbaa upyoku, e meru l'upyi ebyila l'ehu l'ehu vuru uzo; aaparú Okpoko Ogba-ndzu ono l'etso ẹphe. Teke o beru le mboku k'esaa; unu ejephee mkpukpu ono mgburumburu ugbo esaa. Teke unu a-nodu eje; ndu achijeru Nchileke eja l'egbu upyoku ono.

⁵Teke unu nuru upyoku ono; yo dashia oda ike; daa ogologo; unu l'unu ha tua uzu-ogu. Teke ono; be upho-mkpuma mkpukpu ono a-dashi. T'onyenonu tugbulekwaphu wuba le mkpukpu ono.”

⁶Tọ dọ iya bu; Jóshuwa Nunu abya ekua ndu achijeru Nchileke eja; su ẹphe t'ẹphe je apata Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje; te ndu achijeru Nchileke eja umadzu esaa, gude upyoku l'ehu l'ehu vuru uzo.

⁷Yo bya asu ndu Ízurelu: “Unu wu-lihu dzo-pee mkpukpu ono mgburumburu. Te ndu gude ngwa-ogu vuru uzo; ndu ophu pa Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje etso ẹphe.”

⁸Jóshuwa ekfuebetsua ege ono; ndu achijeru Nchileke eja umadzu esaa ndu ophu paa upyoku esaa evudo Ojejoje l'ifu l'egbu upyoku ono. Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje l'etso ẹphe.

⁹Ndu ophu chi ngwa-ogu abya evutaru ndu onanu, achijeru Nchileke eja, egbu upyoku ono evuta uzo. Ndu soja ophu anoje l'azu etsoru Okpoko Ogba-ndzu ono. Ndu k'upyoku l'egbu iya mgbupyabe.

¹⁰Jóshuwa be suhawaru ẹphe: “T'e b'o dukwa onye a-tu uzu-ogu; ophu o dukwa onye e-chi mkpu; ophu o dukwa onye e-kfu okfu jeye mboku, ya a-su t'ẹphe tuwaru uzu; temanu ẹphe atua ya.”

¹¹Ya ndono; yo su ẹphe t'ẹphe pata Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje ono gude iya dzo-pee mkpukpu ono mgburumburu ugbo lanu. ẹphe -dzo-phegee ya ege ono; ẹphe awu-phuta azu l'odu ẹphe; radu l'ẹke ono.

¹²Yo be l'onma-ewa utsu echile iya; Jóshuwa egbeshi; ndu achijeru Nchileke eja apata Okpoko Ogba ndzu Ojejoje ono.

¹³Ndu achijeru Nchileke eja umadzu esaa egude upyoku esaa ono vutaru Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje ono uzo l'egbu upyoku ono mgbupyabe l'eje. Ndu ophu gude ngwa-ogu evuta uzo. Ndu soja ophu anoje l'azu etsoru Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje ono. Ndu k'upyoku l'egbu iya mgbupyabe.

- 14**Yo be mbọku k'ẹbo; ẹphe awufuta bya adzo-phee mkpukpu ono mgburumburu bya awu-lashia azu l'odu ẹphe. Ono ẹge ẹphe meru iya jeye le mbọku ke ishing.
- 15**Yo be mbọku k'ẹsaa; ẹphe awu-lihu l'onma-ewa utsu bya adzo-phee mkpukpu ono mgburumburu ẹge ẹphe adzo-phejehawa. Ole mbọku onanu be ẹphe dzo-pheru iya ugbo ẹsaa.
- 16**Ẹphe adzo-phegetsule iya phu k'ugbo ẹsaa ono; ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono eworu upyoku gbua; Jóshuwa asu ẹphe: “T'ẹphe tua uzu-ogu; kele Ojejoje nuwaru ẹphe mkpukpu ono!”
- 17**Mkpukpu ono yele iphe, bu iphe no iya nu b'e doberu Ojejoje t'e mebyishia. O buphu nwanyi okpara ono; mbu Réhabu; me ndibe iya, ẹphe l'iya chiko nodu l'ulo iya be aa-ha; ke l'o bu iya domijeru ndu ngge phu, ẹphe zijeru phu.
- 18**Olobu; unu nodukwa iphe ono, e yeru Ojejoje l'eka t'o mebyishia ono ote-anya. Odumeka; be unu e-metakwa o-la-l'iyi; me iphe-ehuka tularu odu odu ndu Ízurelu.
- 19**Iphe bu mkpola-ocha; mkpola-ododo; iphe, e meru l'ope; me iphe, e meru l'igwe be dukotakwaru Ojejoje le nsọ. T'a chitakwa iya doberu Ojejoje l'eka aakwakojeru iya iphe.”
- 20**Ya ndono; e gbulephu upyoku ono; ẹphe e woru uzu tua. Anunu, ndu Ízurelu anu oda upyoku ono; ẹphe l'ẹphe ha atua uzu-ogu; upho-mkpuma mkpukpu ono afoshihu daa gwodogongu. Onyenonu awuba l'ime mkpukpu ono je alua ya.
- 21**Ẹphe eworu iphemiphe obule, no le mkpukpu ono ye Ojejoje l'eka t'o mebyishia. Ẹphe egude ogu-mbeke chiko iphe, bu iphe no le mkpukpu ono gbufu: unwoke; unwanyi; unwegirima; ndu bu ogurenaya; eswi; aturu; mewaru nkakfu-igara.
- 22**Ya ndono; Jóshuwa asu unwoke labu phu, jejeru ngge l'alí ono t'ẹphe bahu l'ulo nwanyi okpara ono; dufuta yele ndibe iya; bu iya bu ẹge ono, ẹphe l'iya riburu iya le nte ono.
- 23**Unwoke labu ono, jejeru ngge ono abya abahu l'ulo Réhabu; je edufuta yele nne iya; nna iya; unwunne iya ndu k'unwoke; me ndu abubu iya l'ẹphe ha. Ẹphe eduta ẹphe l'ẹphe ha; je edonyabe iku odu odu ndu Ízurelu; ẹke ẹ to nwedu iphe eme ẹphe.
- 24**Ẹphe abya eye oku le mkpukpu ono; yo chiko iphe, bu iphe no iya nu dzua. Obenu l'iphe ndu ophu, bu mkpola-ocha; mkpola-ododo; iphe, e metsuaru l'ope; me ophu e metsuaru l'igwe b'e vutaru je edobe l'ulo, a kwakobejeru Ojejoje iphe.
- 25**Obenu le Jóshuwa dzoru nwanyi okpara ono; mbu Réhabu yele ndibe iya; me abubu iya l'ẹphe ha ndzu; ke l'o bu iya domiru ndu Jóshuwa yejeru t'ẹphe je ngge le Jéríko. Nwanyi ono buphu l'alí Ízurelu jeye ntanu owaa.
- 26**Tọ du iya bu; Jóshuwa araaru iya ẹphe arara; su “L'iphe bu onye, nonyaaru jeshia okpukwa Jéríko-a buakwa onye a turu onu l'ifu Ojejoje. “T'onye ono bukwaru okpara iya; be oo-gude to ntọ-l'alí iya. Yo buru nwa mbuhu-ime iya; be oo-gude ye iya ogu-nggambo.”

²⁷Ya ndono; Ojejoje eswiru Jóshuwa; ẹpha iya atuko alì ono dee kfukakfuka.

Jóshuwa 7

Ẹjo iphe, Ekanu meru

¹Obenu ẹ ndu Ízurelu te mehedu ẹge a suru t'ẹphe mee ẹ k'iphe ono, e yeru Ojejoje l'ẹka ono. Ishi iya aburu ẹ Ekanu Kami Zimuri, bu onye onu-ulo Zera l'ikfu Júda haru gwota iphe ono. Ya ndono; ẹhu eghulaha Nchileke eghughu l'ẹke ndu Ízurelu no.

²To du iya bu; Jóshuwa anodu ẹ Jérìko zia unwoke t'ẹphe je ngge ẹ Eyayi. Eyayi nonyabe Bétu-Avenu l'uzo ẹnyanwu-ahata Bételu. Ya ndono; unwoke ono ejeshia ngge ẹ Eyayi.

³Ẹphe alata bya asu Jóshuwa l'o kwa ẹphe okpuchi: “Lẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha taa awufu-gekwa je otso ndu Eyayi ogu. T'o buru unu unwoke ise; m'o bu unu unwoke esaa l'ukporo unwoke iri e-je aluta ẹke ono. Ba ahakwa ndu Ízurelu l'ẹphe ha t'ẹphe je omesweshi ẹka l'ẹke ono; ẹ ndu ono kwa-a okpuchi be ẹphe bu ayi.”

⁴Ya ndono; a bya ezi unu unwoke esaa l'ukporo unwoke iri; t'ẹphe je ogu ẹ Eyayi. Ẹphe erua; ndu Eyayi atsua ẹphe otsu ẹkfu.

⁵Ndu Eyayi gburu ẹphe iphe, ruru ukporo madzu l'umadzu iri l'ishingu. Ẹphe eshi l'obu-edukfu ndu Eyayi chia ndu Ízurelu jeye l'ẹke aagbaje mkpuma; gbushia ẹphe ẹ mgbazita ugvu, notsua l'ẹke ono. Iphe ono, meru nu ono emee ndu Ízurelu; obu eyoshihu ẹphe.

⁶Jóshuwa alajashia uwe iya; daa kpurumu woru ifu kpube l'alì l'ifu Okpoko Ogbandzu Ojejoje; zewaruru l'ẹke ono jeye l'urenyashi. Ndu bu ogurennya Ízurelu etsokwaru iya phu; kpoo ntụ kpua onwẹphe l'ishi.

⁷Jóshuwa akpoo mkpu; su: “Nggube Nnajiufu, bu Ojejoje;?bu iphe, i dufutaru ndu-a ẹ Ẹnyimu Jòdanu bu t'i bya enwuru ẹphe nu ndu Amoru t'e gbugee ẹphe. Ayi ga anodukwaru l'azu Ẹnyimu Jòdanu azu iya ophu!”

⁸Nggube Ojejoje;?bu ngunu be ya e-kfu nta-a, ndu ohogu ndu Ízurelu nuru ẹphe nshia.

⁹Kẹle ndu Kėnanu; me ndu odo, butsua l'alì-a a-nukwa iya; bya agbaa ayi mgburumburu; mee t'e fufu ẹpha ayi ẹ mgboko-a.?Bu ngunu be ii-me ẹ k'ẹpha ngu ono, du nsọ ono?”

¹⁰Ojejoje asu Jóshuwa: “Gbeshi egbeshi!” Ji iya: “?Bu ngunu kparu iphe, i ze; woru ifu kpube l'alì.”

¹¹Wo iya: “O kwa ndu Ízurelu meru iphe, du eji. Ẹphe dakaakwaru ogbandzu ono, yẹbe Nchileke suru t'ẹphe dobe ono. Ẹphe hakwaru wota iphe ono, e yeru iya l'ẹka te ya mebyishia ono. Ẹphe ziru iphura; dzua ejo-ire; bya egwoo iphe ono yekobe l'eku nk'ẹphe.

¹²Ọ bụ iphe ono kparu iphe ndu Ízurèlu ta dudu ike gbabèru ndu ọhogu ẹphe. Ẹphe aghakọbe; ye ọkpa l'oso; kẹ l'e dobewaru ẹphe t'ẹphe buru kpurupyata. Ya te eswihekwaru unu odo; a gụfu l'unu tukuru iphe ono, e yeru iya l'ẹka k'emebyishi ono mebyishikota.

¹³“Tugbua; je emee ndu Ízurèlu t'ẹphe dụ nsọ. Sụ ẹphe t'ẹphe dobe onwẹphe nsọ; kwabèru echile. Lẹ Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurèlu sụkwaru l'iphe ono, ya sụru t'e ye iya l'ẹka kẹ emebyishi ono bẹ ẹphe kpmishiru. L'ẹphe ta adukwa ike ọkpofo ndu ọhogu ẹphe l'ifu; gbahaa l'ẹphe gwofuru iphe ono.

¹⁴“Teke o -beru l'utsu; t'iphe, bụ ikfu, nonu dzua. Ikfu ọphu Ojejoje fọtaru; ẹphe awufuta bya edzee onwẹphe l'unwunna l'unwunna. Unwunna ọphu Ojejoje fọtaru; ẹphe awufuta bya edzee onwẹphe l'ufu l'ufu. Ndu ufu ọphu Ojejoje fọtaru; ẹphe awufuta bya edzee onwẹphe l'onye l'onye.

¹⁵Onye, a phuru iphe ono, e yeru yẹbe Ojejoje l'ẹka kẹ emebeyishi ono bẹ aa-kpọ ọku; mẹ iphemiphe ọbule, o nweru enweru l'ọ ha. Ishi iya aburu l'onye ọbu dakaakwaru ọgba-ndzụ Ojejoje; bya emewa akpamara l'alị Ízurèlu.”

¹⁶Tọ dụ iya bụ; yo be l'ọnma-ẹwa utsu; Jóshuwa abya ekukoo ndu Ízurèlu; ẹphe awufuta l'ikfu l'ikfu. A bya afọta ndu ikfu Júda.

¹⁷Unwunna, nọtsua l'ikfu Júda awufuta; a bya afọta ndu unwunna Zera. Yọ bya emee ndu unwunna Zera; ẹphe abya edzee onwẹphe l'ufu l'ufu. A bya afọta ndu ufu Zimuri.

¹⁸Jóshuwa asụ ndu ufu Zimuri t'ẹphe byaa l'onye l'onye. Ẹphe abyatashia l'onye l'onye; a bya afọta Ekanu Kami Zimuri. Zimuri bụ onye ọnu-ulo Zera l'ikfu Júda.

¹⁹Ya ndono; Jóshuwa asụ Ekanu: “Nwa mu; kwabekwa Ojejoje, bụ Nchileke Ízurèlu ugvu. Kfuru iya iphe, i meru; ba agho-chikwaru iya ẹya agho-chi!”

²⁰Ekanu asụ: “L'ọ kwa oswi-okfu! Lẹ ya mesweekwaru Ojejoje, bụ Nchileke kẹ ndu Ízurèlu. Iphe, ya meru

²¹bụ lẹ ya phuru uwe-nlọkpuru, ama mma, e meru lẹ Bábyilonu; mẹ ẹkpa mkpọla-ọcha labụ; mẹ ugvu ẹkpa mkpọla-ododo; yọ gụlaha ya. Ya achita iya; je atua nsu l'ime ulo-ekwà iya; woru iya libe l'ẹke ono. Ọphu bụ mkpọla-ọcha bẹ ya yeru l'ọhu nsu ono.”

²²Tọ dụ iya bụ; Jóshuwa abya ezia ndu ozi iya; ẹphe ejeshia l'ulo-ekwà Ekanu. Ẹphe erua; yọ buruphu l'ẹke ono b'o domishiru iya l'oswiya; woru ọphu bụ mkpọla-ọcha ye l'ọhu iya.

²³Ẹphe abya avoshia iphe ono l'ulo-ekwà ono; chitaru Jóshuwa; mẹ ndu Ízurèlu l'ẹphe ha; woru iya wushi l'ifu Ojejoje l'ẹke ono.

²⁴Ya ndono; Jóshuwa yẹle ndu Ízurèlu l'ẹphe ha abya akputa Ekanu Zera; chita mkpọla-ọcha ono; uwe-nlọkpuru ono; mkpọla-ododo ono; kputakota unwu iya ndu k'unwoke; mẹ ndu k'unwanyị; bya eruta eswi iya; nkakfu-igara iya; aturu iya; chita mẹ l'ulo-ekwà iya; mękpo iphemiphe ọbule, o nweru enweru l'ọ ha jeshia Nsuda Akọ.

²⁵Jóshuwa asụ iya: “?Bụkpo ngunu kparu iphe, i jetaru egbe iphe-ehuka ọwaa tụ-kobe ephe? Ntanụ bẹ Ojejoje e-mekwanu t'iphe-ehuka byakfuta nggubedua.” Ya ndono; ndu Ízurelu awụpyabe yele ndibe iya; tụ-gbushia ephe le mkpuma; bya akpoo ephe oku.

²⁶Ephe abya ekpoo mkpuma kua Ekanu. Mkpuma ono nophu l'eke ono gbururu jeye ntanu-a. Yo buru iya bu le Ojejoje ewofu ephe oke ehughu iya ono. Ya ndono; a watawaphu oku eke ono Nsuda Akọ keshinu ono.

Jóshuwa 8

Aalụ-gbu ndu Eyayi

¹Tọ dụ iya bụ; Ojejoje asụ Jóshuwa: “Ba atsukwa egvu; ophu obu 'awakwa ngu awawa. Chita ndu soja l'ephe ha gude jekfu ndu Eyayi ogu; ke le yebe Ojejoje wowaru eze ndu Eyayi; ndu ali iya; mkpukpu iya; me l'ali iya l'o ha nu ngu.

²L'o kwa ege unu meru ndu Jeriko; me l'onye eze ephe be unu e-me ndu Eyayi; me onye eze ephe. Obenu l'iphe ephe, unu kwaru l'okwata; me elu ephe a-buru nk'unu. Unu je ekeeru ephe l'azu mkpukpu ono.”

³Tọ dụ iya bụ; Jóshuwa yele ndu soja ndu Ízurelu l'ephe ha ejeshia ogu le Eyayi. Jóshuwa abya afota ukporo unu ndu soja eto l'unu ndu soja iri l'ise, bu ndu ike-ka-l'ogu ephe zifu; t'ephe tugbua l'enyashi:

⁴su ephe: “Unu je ekeeru ephe l'azu mkpukpu ono. Unu ba anonukakwa mkpukpu ono ote-nya. Unu l'unu ha mukwaru nya; kwabe akwabe.

⁵Yebedua; me ndu ephe l'iya yi a-wuru je mkpukpu ono ntse. Teke ndu Eyayi byatashiaru ayi otso ogu ege ephe byahawaru; ayi emee l'ayi agbalaa agbala.

⁶Ephe a-chi ayi jeye teke ayi e-defutabebe ephe; k'ophu ephe a-noduwa mkpukpu ono ote-nya; ke l'ephe a-su: ‘L'ayi gbaakwaru ephe oso ege ayi agbaje.’ Oo ya bu; ayi gbadeleruphu ephe oso;

⁷unu eshi l'eke unu shi nodu keeru ephe; wufuta; bya anaa mkpukpu ono; kele Ojejoje, bu Nchileke unu e-woru-a mkpukpu ono ye unu l'eka.

⁸Unu -natalaphu mkpukpu ono; unu amuru oku ye iya. Unu mekwaa ya ege Ojejoje suru t'e mee ya. Unu chikokwa iphemiphe obule-a, mu ziru unu-a mekota.”

⁹Tọ dụ iya bụ; Jóshuwa ezi ephe; ephe eje ekee le mgbaku Bételu yele Eyayi; l'uzo enyanwu-ariba Eyayi. Jóshuwa yele ndu Ízurelu akwaa l'ufu l'enyashi ono.

¹⁰Yo be l'onma-ewa utsu; Jóshuwa achikobe ndu nk'iya. Ephe le ndu, bu ogurennya ndu Ízurelu evuta uzo duru ephe jeshia Eyayi.

¹¹Ndu soja, ephe l'iya yi l'ephe ha awuru tsoru iya; ephe awuru jerua ifu mkpukpu ono; bya adoo l'uzo isheli Eyayi. Nsuda ano-buhu ephe le mkpukpu ono.

- 12**Jóshuwa achịta unu unwoke iri l'ẹbo l'ụkporo unwoke iri je edoo; ẹphe ekee ịe mgbaku Bételu yele Eyayi; l'uzo ẹnyanwu-arịba mkpụkpu ono.
- 13**Tọ ụdu iya ụdu; ẹphe emee ndu soja ono; ẹphe anọdutsua kwabẹ akwabẹ. Ndu ọphu adọru l'uzo isheli mkpụkpu ono; ndu ọphu phọduru nū eje ekee l'uzo ẹnyanwu-arịba. Jóshuwa akwaa l'uzo nsuda ono l'enyashi ono.
- 14**Eze ndu Eyayi apha iphe, eme nū. Yo be l'onma-ewa utsu yele ndu Eyayi egude ọso wufuta ịe mkpụkpu ono; chebe ifu l'uzo nsuda Araba jekfushia ndu Ízurelu ọgu. Tọ ma l'o nweru ndu keru l'azu mkpụkpu ono; kwabẹru ẹphe.
- 15**Jóshuwa yele ndu Ízurelu l'ẹphe ha ahaa ẹphe; ẹphe achia ẹphe jerua l'uzo echi-egu.
- 16**E kukoo iphe, ụdu unwoke, bu ịe Eyayi l'ẹphe ha t'ẹphe chia ẹphe. Ẹphe ehehu chiru Jóshuwa phe tugburu. Jóshuwa phe egude ẹge ono defuta ẹphe ịe mkpụkpu ono.
- 17**Ẹ to nweduru m'ọo nwoke lanu, bu ịe Eyayi; m'ọ ụdu mkpụkpu Bételu, ẹ te tsodu chia ndu Ízurelu. Ẹphe ahaa mkpụkpu ono; yo gheru ọnu; chiru ndu Ízurelu kwaseru.
- 18**Ya ndono; Ojeje asu Jóshuwa t'o wolia arwa ono, o gude l'eka ono mabẹ l'uzo Eyayi; kele ya e-woru mkpụkpu ono nū iya. Tọ ụdu iya ụdu; Jóshuwa abya ewolia arwa iya ono mabẹ l'uzo Eyayi.
- 19**Ewoli, o woli arwa ono; ndu phu, shi kee k'ogu phu eshi l'ẹke, ẹphe nọ kfushia wuba ịe mkpụkpu ono je anaa ya teke ono teke ono; muru ọku ye iya.
- 20**Unwoke Eyayi ejeshia ọgha ẹnya l'azu; ẹnwuru-ọku eshiwa ịe mkpụkpu ẹphe kulube ala l'akpamigwe. Ẹphe ta mahẹ ụdu ọphu ẹphe e-shi iya; kele ndu Ízurelu ono, shi agbaru ẹphe ọso agba ala echi-egu ono gbe ghakobewanu tso ẹphe ọgu.
- 21**Jóshuwa yele ndu Ízurelu l'ẹphe ha apha iphe ịe ndibe ẹphe; ndu ọphu shi kee k'ogu phu be natawaru Eyayi; ọku etsuwa mkpụkpu ono; ẹphe awata ogbushi unwoke Eyayi.
- 22**Ndu ono, shi kputsuaru ekpuru k'ogu, ụdu ẹphe wubaruru je anaa mkpụkpu ono; muru ọku ye iya ono awufuta tsoru Jóshuwa phe l'ogu ono. Ẹphe eyebuta ndu Eyayi; gbaa ẹphe mgburumgburu. Ndu Ízurelu atuko ẹphe l'ẹphe ha gbushikota; tọ ụdu ẹphe onye wafururu; tọ ụdu onye nahuru nū.
- 23**Ọphu ụdu eze ndu Eyayi be ẹphe kpataru ịe ndu kpụ-jeru Jóshuwa.
- 24**Ndu Ízurelu egbuebelephu ndu Eyayi l'egu; mē l'echi-egu ẹke ono, ndu Eyayi chiru ẹphe jerua ono; mbu gudetsulephu ọgu-mbeke gbushikota ẹphe l'ẹphe ha; bya awuba ịe Eyayi je egbushikota ndu ọphu phodururu l'ẹke ono.
- 25**Ndu Eyayi, e gburu mboku ono ụdu ụkporo unu madu l'unu madu iri: unwoke mē unwanyi.
- 26**Jóshuwa te ewozitadu arwa ono, o gude l'eka ono gbururu jeye teke e gbugeru ndu, bu ịe Eyayi l'ẹphe ha.

²⁷Ndu Ízurèlu atũko iphe, bu elu ndu mkpũkpu ono kpua; tũko iphe ephe l'ò ha kwaa l'òkwata, bu iya bu ephe Ojejoje ziru Jóshuwa.

²⁸Tò dù iya bù; Jóshuwa egude òku tũfu Eyayi; mee ya; yò buru ikpòzu. Èke ono adaburu ochobo jeye ntanũ owaa.

²⁹Jóshuwa akpũta eze ndu Eyayi je aswĩ-gbua l'eli oshi; haa ya; yo koru l'èke ono jeye l'urennyashi. Yo be l'enyanywu anyĩhu; yò sũ t'e je ekofuta iya l'eli oshi ono. E kofuta iya je atogbo l'obu-edukfu mkpũkpu ono. Ephe akpaa mkpuma kua ya l'eli ehũ; yò kuru l'ikpo. Yò buru ephe ono b'ò kuru jeye ntanũ owaa.

Jóshuwa akpũru Ojejoje enya-ngweja lè Ugvu Ebalu.

³⁰Ya ndono; Jóshuwa abya akpũaru Ojejoje, bu Nchileke kè ndu Ízurèlu enya-ngweja lè Ugvu Ebalu;

³¹mekota iya ephe nwozi Ojejoje; mbũ Mòsisu tũru l'ekemu; sũ tẽ ndu Ízurèlu meje iya, bukwanu ephe e deru iya l'ekwo Ekemu Mòsisu; sũ: “L'anya-ngweja ono bu mkpuma, kpũkoru ophu; bẽ ee-gude kpua ya; mbũ mkpuma e-ta dũbua mgboro-ígwè, a kujeru iya.” Yò buru l'eli iya bẽ ephe gworu Ojejoje ngweja-ukfuru; mẽ ngweja-ehũ-agu.

³²Jóshuwa anòdu l'ifu ndu Ízurèlu l'èke ono deshia ekemu Mòsisu ono lè mkpuma; mbũ ekemu ono, o shi dehawa ono.

³³Ndu Ízurèlu l'ephe ha; ndu mbyamũmbya; ndu, bu ndu Ízurèlu yèle ndu bu ogurennya ephe; ndu ishi ephe; mẽ ndu ikpe ephe akpòo l'iku Okpoko Ogba-ndzũ Ojejoje ono eka labũ; ghakotaru ndu pa iya nũ ifu, bu iya bu ndu Lívayi, bu ndu achijeru Nchileke eja. Okpogu lanũ lè ndu ono doru onwephe l'ifu Ugvu Gerizimu; okpogu iya ophu edoo onwephe l'ifu Ugvu Ebalu; ephe ono nwozi Ojejoje; mbũ Mòsisu sũru t'ephe kpòo teke ono, ò tũru ekemu t'a gòoru ndu Ízurèlu onu ono.

³⁴E metsua; Jóshuwa abya agũkotaru ephe ekemu ono l'ò ha; gũshikotaru ephe onu-oma ono; mẽ mburõnu ono; mbũ gũleru iya phũ ephe ephe ono, e deru iya l'ekwo ekemu ono.

³⁵È t'ò dùdu m'òo akpũru okfu lanũ, Mòsisu kfuru, Jóshuwa e-ta gũfutaduru ndu Ízurèlu l'ò ha; ephe l'ephe ha anũkota iya; jeyekpo l'unwanyĩ; unwegirima; mẽ ndu mbyamũmbya, ephe lè ndu Ízurèlu bu.

Jóshuwa 9

Èregede, ndu Gíbiyõnu agbaru ndu Ízurèlu

¹Tò dù iya bù; ndu eze, bukota l'uzo enyanwu-arĩba Ènyimu Jòdanu; ndu butua l'alĩ ugu; ndu ophu butua lè nsũda nsũda l'uzo enyanwu-arĩba yèle ndu ophu bu l'iku Oke Ènyimu je akpaa lè Lébanõnu; mbũ ndu Hetu; ndu Amõru; ndu Kénanu; ndu Pérezu; ndu Hevu yèle ndu Jebusu anũkota iphe, meru nũ;

²je achikobe t'ephe je etso Jóshuwa yèle ndu Ízurèlu ogu.

³Ndu Gíbiyõnu anũlephu iphe, Jóshuwa meru ndu Jérìko; mẽ ndu Eyayi;

⁴Je eworu ẹregede gbaa; wata ome umere l'ọ bụ ndu nweru ndu, ẹphe nọ-chiru ẹnya ẹphe; je eworu nkaraba ẹda-ukpo; mę akahụ ẹda akpọ, eeyeje męe, lakashihutsuaru alakashihu, a dzukwatsuaru adzukwa doo l'eli nkakfu-igara ẹphe.

⁵Ẹphe abya achita nkaraba akpokpa; mę nkaraba uwe; yeshia. Buredi, ẹphe gude, ẹphe a-ta kposhihuwaru nkụ; tsushia evu.

⁶Ya ndono; ẹphe ejekfushia Jóshuwa; mę ndu Ízurelu ndu ophu l'odu ẹphe lę Gíligalu; je asụ ẹphe: “L'ẹphe shikwa mba, teru ẹnya bya t'unu l'ẹphe gbaa ndzụ.”

⁷Ndu Ízurelu asụ ndu Hevu ono: “Ọ -bukwanuru l'unu bua l'iku ẹke-a;?nanụ ẹge unu l'ẹphe e-shi gbaa ndzụ?”

⁸Ẹphe asụ Jóshuwa l'ẹphe bukwa ndu ozi iya. Jóshuwa asụ ẹphe: “?Unu bụ ndu ole??Bụ awe bę unu shi?”

⁹Ẹphe asụ iya l'ẹphe kwa ndu ozi iya, shi mba, teru ẹnya. L'ẹphe nwaru ẹge Ojejoje, bụ Nchileke unu ede ude; nukotawa ọtu-ọnu iphe, o meru lę Íjiputu;

¹⁰mę iphe, o meru eze labụ ono, achị ndu Amọru, bu l'uzo ẹnyanwu-ahata Ẹnyimu Jódanu ono; mbụ Sihonu, bụ eze Hẹshibonu; mę Ogu, bụ eze ndu Báshanu, achị mkpukpu Ashutarotu.

¹¹“Ọo ya kparu iphe ndu, bụ ọgurenya ayi; mę iphe, bụ ndu alị ayi l'ẹphe ha sụru t'ayi kwakọta iphe, ayi e-ri l'esu-uzo; bya unu ndzuta. Ayi ekfuru unu l'ayi buakwa ndu ozi unu. T'ayi l'unu gbanua ndzụ.

¹²Lewaru buredi, ayi gude, ayi a-ta l'uzo. Teke ayi egbeshi; b'o vo ọku. Obu; lewaru ẹge ọ kposhihuru nkụ; tsushiwa evu; dụ.

¹³Ẹda-męe-wa shikwa bụru k'ophungu teke ayi yeru iya męe. Olobu; phuwaru ẹge ọ lakashihuru. Uwe ayi; mę akpokpa ayi bụ l'esu-uzo b'ọ chiko kashihukota; kę l'ẹke ayi shi teru ẹnya.”

¹⁴Ndu Ízurelu abya etsoru ẹphe ria nri ono; ophu ẹphe ejehedu ọkpata Ojejoje ishi iya.

¹⁵Ẹphe lę Jóshuwa abya agbaa ndzụ. Yo kwe ẹphe ukwa l'ę t'ọ dudu iphe oome ẹphe; lę ndzụ a-buru-a nk'ẹphe. Ndu ishi Ízurelu abya eriaru ẹphe angụ iya.

¹⁶Ya ndono; a nọlephu ujiku ẹto, ẹphe lę ndu Gíbiyonu gbaru ndzụ ono; ndu Ízurelu anụa l'ẹphe bụ ndu ẹphe l'ẹphe bu-a obutobu l'ẹke ono.

¹⁷Tọ dụ iya bụ; ndu Ízurelu abya atugbua ije; jee ije abalị ẹbo; yo be lę k'ẹto ya; ẹphe erua Gíbiyonu; mę Kefira; Berotu; mę Kiriyatu-Jerimu.

¹⁸Obenu lę ndu Ízurelu te tsodu ẹphe ọgu; kęle ndu ishi ẹphe gudewa ẹpha Ojejoje, bụ Nchileke kę ndu Ízurelu riaru ẹphe angụ iya. Ndu Ízurelu l'ẹphe ha ataa ndu ishi ẹphe ụta k'iphe ono.

¹⁹Obenu lę ndu ishi ẹphe sụru ẹphe: “L'ẹphe gudeekwaa Ojejoje, bụ Nchileke kę ndu Ízurelu riaru ẹphe angụ. Lę nta-a bę ẹphe te edenyikwa ẹphe ẹka.

²⁰Iphe, ayi e-me bu l'ayi e-dobe ndu ono ndzu; k'ophu Ojejoje te medu ayi iphe l'ayi dakaru ndzu, ayi l'ephe gbaru.”

²¹Ephe asu: “T'ayi haa ephe t'ephe nodu ndzu; obule ephe a-noduje awaru ayi nku; ekuru ayi mini.” Ndu ishi ono emee ukwa ono, ephe kweru ephe ono.

²²To du iya bu; Joshuwa abya ekukobe ndu Gibiyonu; su ephe: “?Bu ngunu kparu iphe, unu dzuru ayi ejo-ire; l'unu bu ayi ote-enya; l'eke ayi l'unu bua l'iku eke-a?”

²³Nta-a be unu buakwa ndu a turu onu. Unu a-buru ohu; l'awa nku; l'eku mini edobe l'ulo Nchileke yebe Joshuwa.”

²⁴Ephe asu Joshuwa: “Ayibe unwu ohu ngu b'a kotsukwaaru ege Ojejoje, bu Nchileke unu gude tua ekemu nu nwozi iya, bu Mosisu; su t'o nu unu ali-a l'o ha; me t'o chiko ndu, bu l'ali-a gbushikotaru unu. O kwa iya be egvu unu guderu ayi. Yo buru iya kparu iphe ayi meru iphe ono, ayi meru ono.

²⁵Nta-a be ayi nookwa ngu l'eka. O kwa t'i mee ayi ege dukpelephu ngu phu mma.”

²⁶Oo ya bu le Joshuwa adzo ephe l'eka ndu Izurelu; ephe te gbushihe ephe.

²⁷Yo woru ndu Gibiyonu mee ndu a-nodu awaru oha nku; l'ekuru ephe mini. Ege ono kwaphu be ephe a-nodu awa nku; l'eku mini, ee-gudeje eme iphe l'eke Ojejoje a-fota t'o buru enya-ngweja iya. Yo buru iphe ono be ephe bu gbururu jeye ntanu-a.

Joshuwa 10

Enyanwu keru l'ekalanu

¹To du iya bu; Adoni-Zedeku, bu eze ndu Jerusalemu abya anua le Joshuwa lwaru ndu Eyayi; mewa mkpukpu ephe; yo buru kpurupyata. Mbụ l'o mewaru ndu Eyayi; me onye eze ephe ege o meru ndu Jeriko yele onye eze ephe; nukwaaphu le ndu Gibiyonu jekfuru ndu Izurelu; ephe l'ephe agbaa ndzu; ephe l'ephe achikowa buru.

²Iphe ono akwatakpo rua yele ndu ali iya l'ehu; kele Gibiyonu bu eze mkpukpu. O tso le mkpukpu, nweru eze; ka Eyayi nshinu; unwoke Gibiyonu buru ndu ike du l'ogu.

³To du iya bu; Adoni-Zedeku, bu eze ndu Jerusalemu ezia t'e je ezia Hohamu, bu eze ndu Heburonu; Piramu, bu eze ndu Jamutu; Jafiya, bu eze ndu Lakishi yele Debi, bu eze ndu Egulonu;

⁴su ephe: “T'ephe bya eyeru iya eka te ya je etso ndu Gibiyonu ogu; ke l'o tugburu jekfu Joshuwa yele ndu Izurelu; ephe l'ephe agbaa ndzu.”

⁵Ya ndono; ndu eze ise ono, achu ndu Amoru ono; mbu eze ndu Jerusalemu; ke ndu Heburonu; ke ndu Jamutu; ke ndu Lakishi; me ke ndu Egulonu abya atugbabe ndu soja ephe. Ephe eruta ndu soja ephe je ekee ogu; tso ndu Gibiyonu ogu.

⁶Ndu Gibiyonu ezia t'e je zia Joshuwa l'odu ndu Izurelu le Giligalu; su iya: “T'e b'o gbado kwa ephebe ndu ozi iya. T'o byakwa nta-a bya adzo ephe. T'o byakwa bya

agbaaru ephe mkpu; le ndu eze ndu Amoru, butsua l'ali ugvu l'ephe ha; tukokwaru eka l'etso ephebe ndu Gíbiyonu ogu.”

⁷Tọ dú iya bú; Jóshuwa eshi le Gíligalu ruta ndu soja iya l'ephe ha; je akpaa le ndu ophu bú ike-ka-l'ogu; ephe ejeshia Gíbiyonu.

⁸Ojejoje asu Jóshuwa: “Ba atsukwa ephe egvu; kele ya nwuwaru ephe ye ngu l'eka. E to nwekwa m'oo onye lanu l'ime ephe, agbaberu ngu nu.”

⁹Jóshuwa phe eshi le Gíligalu jee ije enyashi mgburumburu; bya atu ephe l'ukfu; fuaru ephe.

¹⁰Ojejoje emee ephe; ephe aghahu ndu Ízurelu beringu l'ifu. Ndu Ízurelu egbua ephe iphe, dú biribiri le Gíbiyonu. Ndu Ízurelu eruta ephe; chia ephe kwaseru uto, shiru jeshia Bétu-Horonu; saa ephe osa ekfu l'uto, shiru laa Azeka; me Makéda.

¹¹Ya ndono; ephe eye okpa l'oso l'agbalaru ndu Ízurelu. Ephe erulephu uto ophu shiru Bétu-Horonu kwaseru Azeka; Ojejoje emee; aka-mini eshi l'akpamigwe l'ada; l'atugbushi ephe. Ndu aka-mini ono tugbushiru; kakwa shinu me le ndu, ndu Ízurelu gude ogu-mbeke gbushia.

¹²Le mboku ono, Ojejoje woru ndu Amoru ye ndu Ízurelu l'eka ono be Jóshuwa vudo ndu Ízurelu l'ifu: su Ojejoje: “Nggube enyanwu; kekwaru jingu le Gíbiyonu! Nggube onwa; nggu ekekwaruphu ekeru le nsuda Ajalonu.”

¹³Tọ dú iya bú; enyanwu ekeru jingu l'ekalanu; onwa akwaa l'eke o jeberu; gbururu jeye ndu Ízurelu agwata ndu ohogu ephe ugwo iphe, ephe meru; bú iya bú ege e deru iya l'ekwo Jasha: L'enyanwu keru l'echi akpamigwe; jika ariba; iphe ruru ujiku ophu.

¹⁴Mboku, dú ege ono ta dubua; ophu o dubukwanua odo; mbu mboku, Ojejoje nuru madu okfu. O kwa Ojejoje lu-chiru ndu Ízurelu ogu mboku ono.

¹⁵E metsua; Jóshuwa ye le ndu Ízurelu alashia azu l'odu ndu Ízurelu le Gíligalu.

Egbushi ndu eze ndu Amoru; ephe ise

¹⁶Ya ndono; ndu eze ise ono agbagbua je edomishia onwephe l'ogba, no le Makéda.

¹⁷A bya ekfuaru Jóshuwa le ndu eze ise ono b'a phuru l'eke ephe domishiru onwephe l'ogba, no le Makéda.

¹⁸Yọ su: “T'e je apata eze mkpuma gude gu-chia onu ogba ono; a fota ndu, e-je anodu l'eke ono; swiru iya.

¹⁹Olobu; unu ba ahakwa ogu ono! Unu chikwaru ndu ohogu unu tugburu. Unu shia ephe uto azu; fuaru ephe. Unu be ekwekwa t'ephe gbarua mkpukpu ephe; le Ojejoje nwuakwaru ephe nu unu.”

²⁰Tọ dú iya bú; Jóshuwa ye le ndu Ízurelu azaa ephe azaza; k'ophu bú l'o phoduru me ephe agvu. Obenu l'o nweru-a nwanu ophu nahurunu; gbaru lashia mkpukpu ephe eke, a kpu-shiru ike.

²¹E mebetsua; ndu soja ndu Ízurelu l'èphe ha awulata l'èhu-gudangu; lakfushia Jóshuwa l'òdu èphe lè Makéda; òphu o nwedu onye halibaaru ònu l'èke ndu Ízurelu nò òdo.

²²Jóshuwa asù t'e swifu mkpuma ono l'ògba ono; kpufutaru iya ndu eze ise ono.

²³Èphe abya akpufuta ndu eze ise ono. Ndu eze ono bu eze kè ndu Jerúsalemu; kè ndu Héburonu; kè ndu Jamútu; kè ndu Lakíshi; òwaa kè Egulonu.

²⁴Èphe akpukoo ndu eze ono; kpútaru Jóshuwa; yo kukoo unwoke Ízurelu; bya ekua ndu ishi ndu soja, bu ndu èphe l'iya yi; sù èphe t'èphe bya agbabetsua ndu eze ono òkpa l'èkpiri. Èphe awufuta bya agbabekota èphe òkpa l'èkpiri.

²⁵Jóshuwa asù èphe: “Unu ba atsukwa egvu; òphu obu 'awakwa unu awawa. Unu shihukwa ike; obu akaa unu akaka; kè l'ò bu ège ono bè Nchileke e-mekota iphe, bu ndu òhogu unu, unu eje otso ògu.”

²⁶Ya ndono; Jóshuwa eworu ndu eze ono gbushia; woru odzu èphe kobetsua l'eli oshi ise iche iche. A paru èphe haa l'eli oshi ono jeye l'urenyashi.

²⁷Yo be lè gberegbede urenyashi; Jóshuwa ezia; e je ekoshia èphe l'eli oshi ono; chiru ye l'ime ògba ono, èphe shi domishia onwèphe ono. Èphe apakoo oke mkpuma, hatsua nshinu swichia ònu ògba ono. Mkpuma ono nòphu l'èke ono gbururu jeye ntanu.

²⁸Yò buru mbòku ono bè Jóshuwa lútaru Makéda; chíko ndu mkpukpu ono; mè onye eze èphe gbushikota. Òphu ò dùdu m'ò bu onye lanu, wafuru nu. Ò búlephu ège o meru eze ndu Jéríko b'o meru eze kè ndu Makéda.

Aalúta mkpukpu mkpukpu ndu úzo òhuda

²⁹Ya ndono; Jóshuwa yèle ndu Ízurelu l'èphe ha eshi lè Makéda jekfu ndu Libina ògu.

³⁰Ojejeje ewokwaruphu mkpukpu ono; mè onye eze èphe ye ndu Ízurelu l'èka. Jóshuwa achíko ndu, bu lè mkpukpu ono gbukota. Òphu ò dùdu m'ò bu onye lanu, wafuru nu. Yò buru ège o meru eze ndu Jéríko b'o meru eze kè ndu Libina.

³¹Tò dù iya bu; Jóshuwa yèle ndu Ízurelu kpamukpamu awufu lè Libina jeshia Lakíshi; je ekeeru èphe ògu l'èke ono; tso èphe ògu.

³²Ojejeje eworu Lakíshi nu ndu Ízurelu. Jóshuwa alúta iya lè mbòku k'èbo ya. Yo túko iphe, bu ndu, bu iya nu gbushia ège o gbushiru ndu Libina.

³³Teke ono kwaphu; Horamu, bu eze ndu Géza abyatashia tẹ ya yeru eze kè ndu Lakíshi èka; Jóshuwa alú-gbua yèle ndu soja iya. Òphu ò dùdu m'ò bu onye lanu, wafuru nu.

³⁴Ya ndono; Jóshuwa yèle ndu Ízurelu kpamukpamu eshi lè Lakíshi wufu jeshia Egulonu; je keeru èphe ògu l'èke ono; tso èphe ògu.

³⁵Èphe anata mkpukpu ono mbòku ono kwaphu; gbukota ndu, bu iya nu ège èphe gburu ndu Lakíshi.

- ³⁶Jóshuwa yẹle ndu Ízurelu kpamukpamu eshi le Egulonu je etso ndu Héburonu ogu.
- ³⁷Ephe anata mkpukpu ono; gbushikota iphe, bu ndu, bu iya nu; me onye eze ephe. Ophu o dudu m'ọ bu onye lanu, wafuru nu. Yo buru ege ephe meru; gbugee ndu Egulonu; be ephe meru ndu Héburonu.
- ³⁸Jóshuwa yẹle ndu Ízurelu kpamukpamu abya aghakobe; tso ndu Débi ogu.
- ³⁹Ephe aluta mkpukpu ono; kputa onye eze ephe; bya anakwaaphu unwu ibiribe mkpukpu odo, notsua ya nu; tuko ephe gbushikota. Ophu o dudu m'ọ bu onye lanu, wafuru nu. Ephe emee Débi yele eze, achi iya nu ege ephe meru Libina; Héburonu; me eze, achi iya nu.
- ⁴⁰To du iya bu; Jóshuwa alu-gbukota onu-ogo ono l'ọ ha jeye le ndu ali ugvu; ndu uzo ohuda; uzo enyanwu-ariba okpa-ugvu; ndu uzo mgbazita ugvu; me ndu eze ephe l'ephe ha. Ophu o dudu m'ọ bu onye lanu, wafuru nu. Iphe, bu iphe atu ume b'ọ gbukotaru, bu iya bu ege Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Ízurelu turu ekemu t'o mee ya.
- ⁴¹Jóshuwa shi le Kadéshi-Baniya lua ephe jeye le Gáza; bya eshi l'onu-ogo Góshenu lua ephe je akpaa le Gíbiyonu.
- ⁴²Jóshuwa alutakota ndu eze ono l'ephe ha; me ali ephe l'ugbo lanu; kele Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Ízurelu bu iya l'aluru ephe ogu.
- ⁴³Jóshuwa yẹle ndu Ízurelu emetsua latashia l'odu ephe le Gíligalu.

Jóshuwa 11

Aalu-gbu ndu eze ndu isheli

- ¹To du iya bu; Jabinu, bu eze ndu Házo anulephu ege ndu Ízurelu shi akpa ike; zia ozi t'e je ezia Jobabu, bu eze ndu Madonu; eze ndu Shimuronu; eze ndu Akushafu;
- ²ndu eze, bu l'ali ugvu uzo isheli; me ndu ophu bu l'oghugu, no l'ohuda eze enyimu Kíneretu yele ndu ophu butsua l'okpa ugvu, notsua l'uzo enyanwu-ariba; mekwaphu ndu Nafotu Dọ, no l'uzo enyanwu-ariba.
- ³Yo zikwaaphu ozi t'e je ezia ndu Kénanu, bu l'uzo enyanwu-ahata; ndu ophu bu l'uzo enyanwu-ariba; ndu Amoru; ndu Hetu; ndu Pérezu; ndu Jebusu, butsua l'ali ugvu; me ndu Hevu, bu l'okpa Ugvu Hemonu l'ali Mizupa.
- ⁴Ndu eze ono l'ephe ha eruta ndu soja ephe byatashia. Ndu soja ephe obu habekwa l'igwe l'ọ bu eveve mgbogidi enyimu. Ephe egudekwaphu inya; me l'ugbo-inya, du igweligwe.
- ⁵Ndu eze ono l'ephe ha atugbabe ndu soja ephe ono; bya edzua l'iku mini Meromu; kee k'oje otso ndu Ízurelu ogu.
- ⁶Ojejoje asu Jóshuwa: “Ba atsukwa ephe egvu; ke l'egbe nta-a echile; be ya e-nwuru ephe nu ndu Ízurelu t'ephe gbushia. Inya ephe be unu e-bushikota akwara azachi; kpokota ugbo-inya ephe oku.”

- ⁷Tò dù iya bú; Jóshuwa yéle ndu soja iya awufuta; bya atù ephe l'úkfu lẹ nggele Meromu; tso ephe oḡu.
- ⁸Ojejoje eworu ephe nù ndu Ízureḷu; ephe alù-gbua ephe; chia ephe kwaseru ọzo Oke Sayidonu; mẹ ọzo Misurepotu Mayimu; chíwaruru ephe je akpaa lẹ nsùda Mízupa, nọ l'uzo ẹnyanwu-ahata. Ndu Ízureḷu egbua ephe jeye t'ọ dù ephe m'ọ bú onye lanù, wafuru nù.
- ⁹Jóshuwa emee ephe eḡe Ojejoje sùru t'ọ mee ephe. Ephe atùko ìnya ephe akwara achi bushikota; kpokota ugbo-ìnya ephe oku.
- ¹⁰Jóshuwa abya aghakọbe teke ono je anata Házo; woru onye eze ephe gbua. Házo bú iya bú ishi alì-eze ono l'ọ ha, tṡgbaberu bya etso ndu Ízureḷu oḡu ono.
- ¹¹Ephe atùko iphe, bú ndu bu lẹ Házo gbua. E to nwedu iphe, atù ume lẹ mkpukpu ono, wafuru nù. Ephe emege bya atù oku lẹ mkpukpu ono.
- ¹²Jóshuwa atùko iphe, bú mkpukpu ono l'ọ ha; mẹ ndu eze, achi iya nù lùtakota; bya achiiko ndu, bu iya nù gbushia, bú iya bú eḡe nwozi Ojejoje; mbù Mosisu turu l'ekemu.
- ¹³Obenu l'ẹ to nwedu mkpukpu ono ophu, e metaru l'ẹke, shi daburu ochobo, ndu Ízureḷu turu oku; a gufu Házo nwenkinyi iya, bú Jóshuwa turu iya oku.
- ¹⁴Ndu Ízureḷu akwaa iphe ndu mkpukpu l'okwata; kpukoo elu ephe. Ndu ophu bú madzù b'e gburu; ephe aburu kpurupyata; to nwe m'ọ bú onye lanù, ephe haru.
- ¹⁵Ọ bú eḡe Ojejoje turu iya Mosisu, bú nwozi iya l'ekemu bú eḡe Mosisu turu iya Jóshuwa. Yọ buru eḡe ono bẹ Jóshuwa meru iya. E to nwedu iphe, Ojejoje ziru Mosisu m'ọ bú nanù, Jóshuwa te medu.
- ¹⁶Tò dù iya bú; Jóshuwa alùtakota alì ono l'ọ ha: ndu alì ugvu; ndu ọzo ohuda; mẹwaru onu-ogo Góshenu l'ọ ha; owaa ndu kẹ nsùda, nọ l'uzo ẹnyanwu-arìba; mẹ l'alì ugvu Ízureḷu yéle okpa-ugvu iya.
- ¹⁷Ephe shi l'ugvu Halaku, nọru jeye lẹ Séyi lù alì ono jeye lẹ Bálu-Gádu, nọ lẹ nsùda Lébanonu l'uzo ohuda Ugvu Hemonu. Yọ kpua ndu eze ephe lẹ ndzù; gbushia.
- ¹⁸Jóshuwa bẹ yéle ndu eze ono luru oḡu nọ odu.
- ¹⁹A -gufu ndu Hevu, bu lẹ Gíbiyonu b'ẹ to nwehedu ndu odo, ephe lẹ ndu Ízureḷu gbaru ndzù odo. Ndu Ízureḷu alùtatsua ndu ophu l'ephe ha;
- ²⁰kẹ l'ọ bú Ojejoje l'onwiya kpọ-chiru ephe obu t'ephe byakfuta ndu Ízureḷu oḡu; k'ophu ẹ ta phuduru ephe imiko; ephe eshi eḡe ono chíhu, bú iya bú iphe, Ojejoje turu Mosisu l'ekemu.
- ²¹Ọ kwaphù teke ono bẹ Jóshuwa jeru je egbushikota ndu Anaku, a maru l'ọ bú ndu, gbataru agbata. Ephe shi lẹ Héburonu bua eḡe ono jeye lẹ Débi; Anabu yéle ndu ophu bu l'alì ugvu ndu Júda l'ọ ha; mẹkwaphu ndu bu l'alì ugvu Ízureḷu kpamukpamu. Jóshuwa egbushikota ephe; mebyishikota mkpukpu ephe l'ọ ha.

²²E to nwedu ndu Anaku, phoduru nū lẹ Ízurelu m'ò bụ nanu. O buphu lẹ Gáza; Gatụ mę Ashudodu b'o nweru ndu ophu haru wafu nū.

²³Tọ dū iya bụ; Jóshuwa achiko alị ono l'ò ha lütakota; bụ iya bụ ege ono, Ojejoje suru Mosisu t'o mee ya ono. Yò lütatsua ya bya eworu iya nū ndu Ízurelu l'ikfu l'ikfu t'ò buru òkè-iphe ephe. Yò buru iya bụ lẹ ndu alị ono akabę zua ume lẹ kę ogu.

Jóshuwa 12

Ndu eze, Mosisu lütaru

¹Owaa ndu eze alị ono, ndu Ízurelu lụ-gbushiru; naa alị ephe l'uzo ęnyanwu-ahata Ęnyimu Jódanu azu iya ophu. Alị ono shi lẹ nsuda nsuda Amonu je akpaa lẹ Ugvu Hemonu. Ephe lükwaruphu iphe, bụ alị, nọ l'uzo ęnyanwu-ahata eke iya kę Araba. Ndu eze ophu bụ:

²Sihonu, bụ eze ndu Amoru. Eke o shi buru bụ lẹ Heshibonu. Eke o shi achị aburu Árowa, nọ lẹ nsuda nsuda Amonu. O shi l'ẹke ono nọ jeye l'ẹ Ęnyimu Jáboku, bụ òkè-alị ndu Amonu, bụ iya bụ nkere-ẹbo Gíledu.

³O chikwaruphu uzo ęnyanwu-ahata Araba; shi l'ẹke ono chia jeye lẹ Eze Ęnyimu Kíneretu; je akpaa lẹ Eze Ęnyimu Araba. O chikwaruphu jeye lẹ Bétu-Jeshimotu; ruwaru l'okpa-ugvu Pishiga.

⁴Ephe lükwaruphu alị Ogu, bụ eze ndu Báshanu. Ogu tso lẹ ndu wafuru nū lẹ ndu ikfu Réfa. O bụ iya shi buru eze ndu Ashutarotu; mę kę ndu Edereyi.

⁵Ndu, o shi achị bụ ndu Ugvu Hemonu; ndu Saleka; ndu alị Báshanu kpamukpamu; je akpaa l'ókè-alị ndu Geshu; mę kę ndu Maaka. Nkere-ẹbo alị ndu Gíledu jeye l'ókè-alị Sihonu, bụ eze ndu Heshibonu bukota eke o shi achị.

⁶O bụ nwozi Ojejoje; mbụ Mosisu yele ndu Ízurelu lụ-gburu ndu eze labu ono. Mosisu, bụ nwozi Ojejoje abya eworu alị ono nū ndu ikfu Rúbenu; ndu ikfu Gádu; mę nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse.

Ndu eze ophu Jóshuwa lụ-gburu

⁷Owaa bụ ndu eze ophu, bu l'uzo ęnyanwu-ariba Ęnyimu Jódanu, bụ Jóshuwa yele ndu Ízurelu lụ-gburu ephe. Alị ndu eze ono shi lẹ Bálu-Gádu, nọ jeye lẹ nsuda Lébanonu; je akpaa l'ugvu Halaku, nọru jeye l'e gude ala Séyi. Jóshuwa abya eworu alị ono keeru ndu Ízurelu l'ikfu l'ikfu t'ò buru òkè-iphe ephe.

⁸Alị ono bụ alị ugvu; mę nsuda uzo ęnyanwu-ariba; mę Araba; mę alị, nọ lẹ mgbazita ugvu ugvu; echi-egu; mę uzo ohuda. Mbụ l'alị ndu Hetu; kę ndu Amoru; kę ndu Kėnanu; kę ndu Pérezu; kę ndu Hevu; mę kę ndu Jebusu.

⁹Ndu Ízurelu lụ-gburu onye eze kę ndu Jériko; onye eze kę ndu Eyayi, nonyabe Bételu;

¹⁰onye eze kę ndu Jerúsalemu; onye eze kę ndu Héburonu;

- ¹¹onye eze ke ndu Jamútu; onye eze ke ndu Lakíshi;
- ¹²onye eze ke ndu Egulonu; onye eze ke ndu Géza;
- ¹³onye eze ke ndu Débi; onye eze ke ndu Geda;
- ¹⁴onye eze ke ndu Homa; onye eze ke ndu Áradu;
- ¹⁵onye eze ke ndu Libina; onye eze ke ndu Adulámu;
- ¹⁶onye eze ke ndu Makéda; onye eze ke ndu Bételu;
- ¹⁷onye eze ke ndu Tapúwa; onye eze ke ndu Hefa;
- ¹⁸onye eze ndu Afeku; onye eze ke ndu Lasharonu;
- ¹⁹onye eze ke ndu Madonu; onye eze ke ndu Házo;
- ²⁰onye eze ke ndu Shimuronu Meronu; onye eze ke ndu Akushafu;
- ²¹onye eze ke ndu Ténaku; onye eze ke ndu Megido;
- ²²onye eze ke ndu Kedeshi; onye eze ke ndu Jokuníyamu, no le Ugvu Kamelu;
- ²³onye eze ke ndu Doo, no le Nafotu Doo; onye eze ke ndu Goyimu Gíligalu;
- ²⁴mẹ onye eze ke ndu Tíza. Iphe, ephe tuko du bu ukporo ndu eze le ndu eze iri le nanu.

Jóshuwa 13

Alì ndu ophu ee-mekochaa je alutafua

- ¹Jóshuwa akawa nka; buwaru ogurennya; Ojejoje asu iya: “Le nta-a bi kawaru nka; buwaru ogurennya; alì ndu ophu ee-je aluta azakwaduuru l'igwe.
- ²“Alì ndu ophu phoduru nu bu: onu-ogo ndu Filisutayinu; me ke ndu Geshu;
- ³mẹ tsube le Enyimu Shihọ l'uzo enyanwu-ahata Íjiputu; je akpaa le Ékuronu l'uzo isheli. Alì ono l'ọ ha b'a gukotaru yeru alì Kénanu; bu iya bu alì ono, ndu Filisutayinu ise achi ono. Mkpukpu ono l'ọ ha bu: Gáza; Ashudodu; Ashikelonu; Gatụ;
- Ékuronu; mewaru Avimu.
- ⁴Dube l'uzo ohuda; be bukota alì ndu Kénanu; mbu e shi le Meyara, bu alì ndu Sayidonu je akpaa le Afeku, bu okè-alì ndu Amoru;
- ⁵mekwaphu alì ndu Gébalu; me alì ugvu Lébanonu kpmukpamu l'uzo enyanwu-ahata iya; byakwaphu bya eshi le Bálu-Gádu, l'uzo ohuda Ugvu Hemonu je akpaa le Lebo-Hámatu.
- ⁶“A bya abya l'iphe, bu ndu alì ugvu ono; mbu tsube le Lébanonu jeye le Misirefotu Mayimu, bu iya bu alì ndu Sayidonu kpmukpamu be ya a-chifukotaru ndu Ízurelu.

Iphe ii-me bu t'i keshiaru iya ndu Ízurelu t'ò buru ókè-alì ephe ege ono, ya suru t'i keeru iya ephe ono.

⁷Ndu ii-keru alì ono bu ndu ikfu tete phụ; me nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse t'ò buru ókè-alì ephe.”

Eeke alì, nọ l'ụzo ẹnyanwu-ahata Ẹnyimu Jódanu

⁸Nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse ọphunanu; me ndu ikfu ke Gádu be nwozi Ojejoje; mbu Mósísu wẹwaru alì l'ụzo ẹnyanwu-ahata Ẹnyimu Jódanu.

⁹Ókè-alì ọbu, a wẹru ephe ọbu be tsuberu le Árowa, nọ l'ọnu nsuda nsuda Amónu; shia mkpukpu ono, nọ l'echi nsuda nsuda Anónu; me swanmangu alì ono, nọ l'eli ugvu Médebà ono je akpaa le Díbónu.

¹⁰Iphe, bu mkpukpu Sihónu, shi buru le Hẹshibonu buru eze ndu Amọru tsokotakwa l'ókè-alì ono, a wẹru ndu ikfu ono. O nọru ege ono je akpaa l'ókè-alì ndu Amónu.

¹¹Ẹke ọdo, tso iya nu bu alì Gíledu; alì Geshu; alì Maaka ye le iphe, bu Ugvu Hẹmonu l'ọ ha; mekwaphu alì Báshanu kpamukpamu je akpaa le Saleka;

¹²mbu alì Báshanu ono, shi buru alì-eze Ogu, bu iya bu onye shi achì ndu Ashutarotu; me ndu Ederayi. Ogu tso le ndu wafuru nu l'eri Réfa. Mósísu lu-gburu ephe; naa ephe alì ephe.

¹³Obenu le ndu Ízurelu ta chífudu ndu Geshu; me ndu Maaka. Ephe haru ephe; ephe l'ephe eburu eghirigha jeye ntanu.

¹⁴A bya le ndu ikfu Lívayi; ndu onanu b'e t'ò wẹdu alì le phuu; ke le Ojejoje suru l'ọ bu ngweja-ọku, aakpojeru ye be Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Ízurelu a-buru ókè-iphe ephe; ege ya kweru ephe l'ukwa.

Alì ndu ikfu Rúbenu

¹⁵Owaa ege Mósísu keshiru ndu ikfu Rúbenu alì l'unwunna l'unwunna.

¹⁶Alì ndu ikfu Rúbenu be tsuberu le Árowa; nọ jeye le nsuda nsuda Amónu; nọkwaaphu jeye le mkpukpu ono, nọ l'echi nsuda ono. Odo tsokwa iya phụ bu swanmangu alì ugvu Médebà.

¹⁷Ẹke ọdo, tsofukwaa ya phụ bu Hẹshibonu; me iphe bu mkpukpu, nọkota le swanmangu alì ugvu ono; bu iya bu: Díbónu; Bamọtu Bálu; Betu Bálu Meyónu;

¹⁸Jahazu; Kedemotu; Mefatu;

¹⁹Kiriyatemu; Sibuma; Zeretu Shaha l'eli ugvu, nọ le nsuda;

²⁰mekwaphu Bẹtu-Peyọ; me mgbazita ugvu Pishiga; me Bẹtu-Jeshimotu.

²¹Iphe, bu mkpukpu, nọkota le swanmangu alì ugvu ono be tsokwa iya phụ; me alì-eze eke, Sihónu, shi achì; mbu eze, ndu Amọru ono, shi buru le Hẹshibonu l'achì ono. Mósísu lu-gburu Sihónu; lu-gbukotakwaphu ndu ishi ndu Mídiya, bu iya bu Evi; Rekemu; Zuru; Huru; me Riba. L'ephe ha shi nọdu Sihónu l'eka l'achì alì ono.

²²Bélamu Beyo, bu onye njibya tso le ndu, ndu Ízurelu gburu l'ogu.

²³Èke ókè-alì ndu ikfu Rúbenu kparu bu l'iku Ònyimu Jòdanu. Ono bu mkpukpu, a nukotaru ndu ikfu Rúbenu l'unwunna l'unwunna t'ò buru ókè-alì ephe.

Alì ndu Gádu

²⁴Owaa bu alì, Mòsisu keshiru ndu ikfu Gádu l'unwunna l'unwunna:

²⁵Alì Jáza tsokotakwa iya; me iphe, bu mkpukpu, notsua l'alì Gíledu l'ò ha; me nkere-èbo alì ndu Amonu jeye le Arówa l'uzo enyanwu-ahata Rába.

²⁶Alì ono shikwaphu le Héshibonu no jeye le Ramatu Mízupa; me Bétonimu. O shikwaphu le Mahanayimu no jeye l'alì Débi.

²⁷Alì ephe ndu ophu, no le nsuda bu: Bétu-Háramu; Bétu-Nimura; Súkotu; Záfónu; me iphe, bu èke alì-eze Sihonu jeberu; mbu Sihonu ono, shi buru eze ndu Héshibonu l'uzo enyanwu-ahata Ònyimu Jòdanu ono; mbu; je ephetu l'èke Eze Ònyimu Kínèretu jeberu.

²⁸Ono bu alì, a nuru ndu ikfu Gádu l'unwunna l'unwunna t'ò buru òkè ephe; me iphe, bu mkpukpu, tso iya nu.

Alì kè nkere-èbo ndu ikfu Manáse

²⁹Mòsisu butaru alì ono we nkere-èbo ndu ikfu Manáse l'unwunna l'unwunna.

³⁰Alì nk'ephe shi le Mahanayimu no jeye l'alì Báshanu l'ò ha; nokwaaphu je akpaa l'èke alì-eze Ogu, bu eze ndu Báshanu l'ophu; owaa ukporo mkpukpu èto, nokwaphu le Jayi l'alì Báshanu.

³¹Nkere-èbo alì Gíledu tsokwa iya phu; me Ashutarotu; me Edereyi, bu iya bu ishi mkpukpu Ogu, shi buru eze ndu Báshanu. Mkpukpu ono, a gushiru ono b'a weru nu nkere-èbo unwu Makiru Manáse. E keshiru iya ephe l'ikfu l'ikfu.

Iphe, e doberu ndu ikfu Lívayi

³²Alì ono bu le swanmangu alì ndu Móabu l'azu Ònyimu Jòdanu azu iya ophu; l'uzo enyanwu-ahata Jérìko be Mòsisu no keshia ya.

³³Obenu l'ikfu Lívayi be Mòsisu ta wedu alì; ke l'ò suru ephe l'ò bu Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Ízurelu bu òkè-iphe ephe.

Jóshuwa 14

Eeke alì, no l'uzo enyanwu-arìba Kénanu

¹Owaa ege e shi keeru ndu Ízurelu alì ndu Kénanu t'ò buru òkè-iphe ephe. Ndu, keshiru iya ephe bu Eliyéza, bu onye achijeru Nchileke eja; Jóshuwa Nunu; me ndu ishi ikfu ikfu ndu Ízurelu.

²Alì ono bu enwa b'a tushiru; gude keeru iya ndu ikfu tete le nkere-èbo ya phu; bu iya bu ege Ojejoje suru Mòsisu t'e mee ya phu.

³Mósisu wẹhawaru ikfu labu ophu le nkere-ẹbo ya phu ali nk'ẹphe l'uzo ẹnyanwu-ahata Ẹnyimu Jódanu. Obenu l'ikfu ke Lívayi ta dudu ophu o wẹru ẹphe ege o wẹru ndu ophu.

⁴Ikfu Jósefu be duwa ikfu labu. Ikfu labu ono bu ndu ikfu Manáse; me ndu ikfu Ífuremu. Ndu Lívayi b'e ta wẹdu ali. Eke a nuru ẹphe bulephu mkpukpu eke ẹphe eburu eburu, bu eke elu ẹphe a-kpaje nri.

⁵Tọ du iya bu; ndu Ízurelu eworu ali ono keshia ege Ojejoje suru Mósisu t'e keshia ya.

Aanu Kálebu ali le Héburonu t'ọ buru òkè-iphe nk'iya

⁶Ya ndono; yo nweru unwoke, shi l'ikfu Júda wu-kfuta Jóshuwa le Gíligalu. Kálebu Jefune, bu onye Kenazu asu Jóshuwa: “?O kwa l'i marua iphe, Ojejoje kfuru nwozi iya, bu Mósisu l'okfu-ẹhu nggube Jóshuwa; me ke yebe Kálebu le Kadéshi-Baníya?”

⁷Iphe, ya gbaru bu ukporo afa labu teke nwozi Ojejoje; mbu Mósisu zifuru yebe Kálebu; ya eshi le Kadéshi-Baníya bya ngge l'ali-a. Ya ejegee bya egude obu iya kokotaru iya iphe, ya phuru.

⁸Obenu l'unwunna iya; ndu ẹphe l'iya yi je be lataru bya emee; meji atofu ndu Ízurelu. Ole yebedua gudelephu obu iya l'ọ ha etso uzo Ojejoje, bu Nchileke iya.

⁹Tọ du iya bu; Mósisu anodu mboku ono gedegede kwee ya ukwa; riru angu yeri iya ẹya: ‘L'ali ono eke, ya dzoru okpa a-buru nk'iya; buru k'unwu iya jeye le tutu yoyo; kele yebe Kálebu gude obu iya l'ọ ha etso Ojejoje, bu Nchileke yebe Mósisu.’

¹⁰“Yọ buleluphu ege ono, Ojejoje kweru yebe Kálebu ukwa ono bu ege o meru: bya edobe yebe Kálebu ndu jeye ya anoo ukporo afa labu l'afa ise; keshinu teke ono, o kfuru Mósisu iphe ono; mbu teke ono, ndu Ízurelu shi awu-phe l'echi-egu ono. Owaa yebe Kálebu ntanu-a; ya nowaru ukporo afa eno l'afa ise!”

¹¹Okpu shihukwaduru iya-a ike l'ehu ege o shihuru iya ẹya mboku ono, Mósisu ziru iya ozi ono. O kwa ege ike du-be iya mboku ono; bu ege o du iya ntanu: k'ophu bu l'e t'o nwedu m'ọ -dataru ke oje ogu nta-a; ya te ejedu iya; jee lata.

¹²O kwa iya bu t'i nu iya ali ugvu-a, Ojejoje kweru iya ukwa iya mboku ono ono. I nuru-a le ndu Anaku bu l'ẹke ono teke ono; nukwaaphu le mkpukpu ẹphe hatsua nshinu; e gudekota okpo-mgbinyiku upho-mkpuma kpu-phetakota mkpukpu ẹphe mgburumburu. Obenu le Ojejoje a-gbaru mu-a mkpu; mu achifu ẹphe; nata ẹphe ali ono ege ono, Ojejoje kfuru iya ono.”

¹³Tọ du iya bu; Jóshuwa abya agooru Kálebu Jefune onu; bya eworu Héburonu nu iya t'ọ buru òkè-iphe iya.

¹⁴Tọ du iya bu; ali Héburonu adube teke ono buru ke Kálebu Jefune, bu onye Kenazu; ke l'ọ gude obu iya l'ọ ha tsoo Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Ízurelu.

¹⁵Héburonu b'e shi ekuje Kiriya Aruba. Aruba ono bu nwoke, bu iya shi katsua nshinu l'eri Anaku. Ya ndono; e metsua; ẹphe atua ume ogu.

Jóshuwa 15

Alì, ndu ikfu Júda ketaru

- ¹Alì, a t̄uru ẹnwa; yọ laaru ndu ikfu Júda l'ụnwunna l'ụnwunna bẹ nọru jeye l'alì ndu Édomu; bya anọo jeye l'echi-ẹgu Zinu l'ishi ishi ụzo ọhuda.
- ²Ókè-alì ẹphe l'ụzo ọhuda shi l'iku Eze Ẹnyimu Únú l'ishi ishi ụzo ọhuda;
- ³nọo kwaseru ụzo ọhuda ugvu Akarabimu; bya eshi l'ẹke ono nọo jeye l'echi-ẹgu Zinu; shikwaphu l'ẹke ono nọo lufu l'ụzo ọhuda Kadéshi-Baníya. O shikwaphu ẹge ono je atujahu Hézuronu bahu Adaru; je ago-jia bahu lẹ Karaka.
- ⁴Yọ bya etsube l'ẹke ono nọo jeye lẹ Azumonu; bya alufuta lẹ nggele ndu Íjiputu; nọwaru je asu-chia ishi l'eze ẹnyimu. Ono bu ókè-alì ẹphe l'ụzo ọhuda.
- ⁵Ókè-alì ẹphe l'ụzo ẹnyanwu-ahata bẹ tsuberu lẹ Eze Ẹnyimu Únú nọo jeye l'ẹke Ẹnyimu Jódanu tsọbaru lẹ Eze Ẹnyimu Únú ono. Ókè-alì ono l'ụzo isheli shi l'ẹke ono
- ⁶nọo jeye lẹ Bétu-Hogula; nọwaru jeye l'ụzo isheli Bétu-Araba jeye lẹ Mkpuma Bohanu. Bohanu ono bu nwatibe Rúbenu.
- ⁷Ókè-alì ono abya eshi lẹ nsuda Akọ tugbua ụzo Débi; bya aswía ya l'ụzo isheli; lufu lẹ Gíligalu, nọru chebe ifu lẹ Ugvu Áduminu; l'ụzo ọhuda nggele, nọ l'ẹke ono. O shikwaphu l'ẹke ono nọo jeye l'ụzo mini Enu Shemeshi; mbu nọo ẹge ono je ephefu lẹ Enu-Rogelu.
- ⁸Yo shi lẹ nsuda Benu Hínomu, nọ l'ụzo ọhuda Jebusu, bu iya bu Jerúsalemu; tujahu ugvu, nọ l'ụzo ẹnyanwu-ariba nsuda Hínomu; mbu l'ụzo isheli nsuda Réfa.
- ⁹Ókè-alì ono eshi l'eli ugvu ono nọo jeye lẹ nwogvu Nefutowa; je ephefu lẹ mkpukpu, notsua l'iku ugvu Ẹfuronu; bya aswí-jia lufuta lẹ Bala, bu iya bu Kiriya Jerimu.
- ¹⁰Yọ bya ajizia swía ya l'ụzo-ẹnyanwu-ariba lẹ Bala; swee lashia Ugvu Séyi; shiwaru ẹke ono je anyiru ẹhu l'ụzo isheli ugvu Jerimu, bu iya bu ugvu Kesalónu. Yọ bya eshi l'ẹke ono gbazita lẹ Bétu-Shemeshi; bya aghajaa Tímína.
- ¹¹O shikwaphu l'ẹke ono je anyiru ẹhu l'ugvu, nọ l'ụzo isheli Ékuronu; bya aswía ya lẹ Shikeronu; je alufu ugvu Bala; tugbua jerua Jabunílu. Ẹke o jeru je asube ishi bu l'eze ẹnyimu.
- ¹²Ókè-alì iya l'ụzo ẹnyanwu-ariba bu lẹ mgboro mgboro Oke Ẹnyimu. Ono bu ẹge ókè-alì kẹ ndu ikfu Júda shiru ndono l'ụnwunna l'ụnwunna.

Alì, Kálebu lutaru

(Ikpe 1:10-15)

- ¹³Jóshuwa shi l'alì ndu ikfu Júda wẹe Kálebu Jefune alì ono. Yọ buru ẹge ono bẹ Ojejoje t̄uru iya Jóshuwa l'ekemu. Ẹke, ọ wẹru ẹphe alì ono bu lẹ Héburonu. Héburonu ono bu mkpukpu Aba, bu iya bu nna-oché Anaku.

- ¹⁴Kálẹ̀bu abya achìshia ndu ikfu Anaku ẹ̀phe ẹ̀to lẹ̀ Hẹ̀buronu. Ndu ono bụ ụ̀nwu Sheshayi; ụ̀nwu Ahimanu; mẹ ụ̀nwu Talumayi. Ndu ono l'ẹ̀phe ha tuko buru ndu ikfu Anaku.
- ¹⁵Yo shi l'ẹ̀ke ono jekfushia ndu Débi ọ̀gu. Iphe, e shi ekuje ndu Débi bụ ndu Kiriyatu Sefa.
- ¹⁶Kálẹ̀bu abya asụ: “L'onye -dụ̀kpooru ike je etso ndu Kiriyatu Sefa ọ̀gu; lụ̀-gbua ẹ̀phe; bẹ ya e-ke nwatibe iya, aza Akusa!”
- ¹⁷Tọ̀ dụ iya bụ; Ọ̀tuniyelu Kenazu, bụ nwanne Kálẹ̀bu eje alụ̀-gbua ndu ono. Kálẹ̀bu eduta nwatibe iya; mbụ Akusha kee ya.
- ¹⁸Yọ lalẹ̀phu kẹ Ọ̀tuniyelu; Akusa asụ nji iya t'o kfulu Kálẹ̀bu, bụ iya bụ nna iya t'o bee ya alị. Akusa eshi l'eli nkakfụ-igara iya nyifuta; Kálẹ̀bu ajị iya: “?Nanụ ẹ̀ge ọ̀ dụ?”
- ¹⁹Yọ sụ iya: “Tẹ ya rọ̀nua ngu iphe. Keshinu ọ̀phu ị nuru iya alị l'uzo ọ̀huda; nufunua alị l'ẹ̀ke ọ̀gba-mini nọ.” Tọ̀ dụ iya bụ; Kálẹ̀bu abya anụ iya alị l'uzo ugu ẹ̀ke ọ̀gba-mini nọ; nụkwa iya phụ alị l'uzo nsuda ẹ̀ke nwogvu nọ.
- ²⁰Qwaa alị, e keshiru ndu ikfu Júda l'ụ̀nwunna l'ụ̀nwunna t'ọ̀ buru nke ẹ̀phe ndọ-ọ̀:
- ²¹Mkpukpu, e keshitsuaru ndu ikfu Júda l'ishi ishi ụ̀zo ọ̀huda lẹ̀ mgboro ókè-alị ndu Édomu bụ: Kabuzelu; Eda; Jagu;
- ²²Kina; Dimona; Adada;
- ²³Kedeshi; Házo; Itunanu;
- ²⁴Zifu; Telemu; Beyalotu;
- ²⁵Házo Hadata; Kiriyotu Hézuronu, bụ iya bụ Házo;
- ²⁶Amamu; Shéma; Molada;
- ²⁷Haza-Gada; Hẹ̀shimonu; Bẹ̀tu-Pẹ̀letu;
- ²⁸Haza-Shuwalu; Besheba; Biziyotiya;
- ²⁹Bala; Imu; Ezemu;
- ³⁰Elutoladu; Kesilu; Homa;
- ³¹Zikulagu; Madumana; Sansána;
- ³²Lebawotu; Shilihimu; Ayinu; mẹ Rimonu. Iphe, ọ̀ dụ bụ ụ̀kporo mkpukpu lẹ̀ mkpukpu tete; ọ̀waa ụ̀nwu mkpukpu, gbaru iya mgburumgburu.
- ³³Mkpukpu ndu ọ̀phu, a nushiru ndu ikfu Júda lẹ̀ nsuda ụ̀zo ẹ̀nyanwu-arịba bụ: Eshutawolu; Zora; Ashuna;
- ³⁴Zanowa; Enu Ganimu; Tapúwa; Enamu;
- ³⁵Jamútu; Adulámu; Soko; Azeka;

- ³⁶Sharému; Aditemu; Gedera; mę Gederotemu. Iphe, ọ dụ bụ mkpụkpu iri l'eno; ọwaa ụnwu mkpụkpu, gbaru iya mgburumgburu.
- ³⁷Mkpụkpu ndu ọphu, nọ lę nsụda ẹnyanwu-arịba, a nụkwaruphu ndu ikfu Júda bụ: Zenanu; Hadásha; Migudalu Gádu;
- ³⁸Dileyanu; Mízupa; Jọkutelu;
- ³⁹Lakíshi; Bozukatu; Egulọnu;
- ⁴⁰Kabọnu; Lahumasu; Kitulishi;
- ⁴¹Gederọtu; Bétu-Dagọnu; Nama; mę Makéda. Iphe, ọ dụ bụ mkpụkpu iri l'ishingu; ọwaa ụnwu mkpụkpu, gbaru iya mgburumgburu.
- ⁴²Mkpụkpu ndu ọphu, nọ lę nsụda ẹnyanwu-arịba, a nụkwaruphu ndu ikfu Júda bụ: Libina; Eta; Áshanu;
- ⁴³Ifuta; Ashuna; Nezibu;
- ⁴⁴Keyila; Akuzibu; mę Marésha. Iphe, ọ dụ bụ mkpụkpu tete; ọwaa ụnwu mkpụkpu, gbaru iya mgburumgburu.
- ⁴⁵Èke ọdo bụ alị Ékuronu; mę mbukobe mbukobe; ọwaa ụnwu mkpụkpu, gbaru iya mgburumgburu.
- ⁴⁶Ọdo bụ iphe bụ mkpụkpu, nọ l'uzo Ashudọdu; l'uzo ẹnyanwu-arịba alị Ékuronu yęle eze ẹnnyimu.
- ⁴⁷Ọdo bụ alị Ashudọdu l'onwiya; mę mbukobe mbukobe yęle ụnwu ibiribe mkpụkpu ọdo, nọ-pheru iya mgburumgburu. Èke ọdo aburu alị Gáza; mę mbukobe mbukobe; yęle ụnwu ibiribe mkpụkpu, nọ-pheru iya mgburumgburu je akpaa lę nggele, bụ ókè-alị ndu Íjiputu yęle Oke Ẽnyimu.
- ⁴⁸Mkpụkpu ndu ọphu, a nuru ndu ikfu Júda l'alị ugvu bụ: Shamiru; Jatiru; Soko;
- ⁴⁹Dana; Kiriyaatu Sana, bụ iya bụ Débi;
- ⁵⁰Anabu; Eshitemowa; Animu;
- ⁵¹Góshenu; Holọnu; mę Gilo. Iphe, ọ dụ bụ mkpụkpu iri lę nanu; ọwaa ụnwu mkpụkpu, gbaru iya mgburumgburu.
- ⁵²Mkpụkpu ọdo, a nushiru ndu ikfu Júda l'alị ugvu ono bụ: Arabu; Duma; Éshanu;
- ⁵³Janimu; Betu Tapúwa; Afeka;
- ⁵⁴Humuta; Kiriyaatu Aruba, bụ iya bụ Héburonu; mę Ziyọ. Iphe, ọ dụ bụ mkpụkpu tete; ọwaa ụnwu mkpụkpu, gbaru iya mgburumgburu.
- ⁵⁵Mkpụkpu ọdo, a nushiru ndu ikfu Júda l'alị ugvu ono bụ: Mawonu; Kamelu; Zifu; Juta;
- ⁵⁶Jézerilu; Jokudeyamu; Zanowa;

⁵⁷Kenu; Gíbiya; me Timina. Iphe, o du bu mkpukpu iri; owaa unwu mkpukpu, gbaru iya mgburumgburu.

⁵⁸Mkpukpu odo, a nuru ndu ikfu Júda l'alì ugvu ono bu: Haluhulu; Bètu-Zu; Gedo;

⁵⁹Máratu; Bètu-Anotu; me Elitekonu. Iphe, o du bu mkpukpu ishingu; owaa unwu mkpukpu, gbaru iya mgburumgburu.

⁶⁰Mkpukpu odo, a nuru ndu ikfu Júda l'alì ugvu ono bu: Kiriyatu Bala, bu iya bu Kiriyatu-Jerimu; me Rába. Iphe, o du bu mkpukpu labu; yeru unwu ibiribe mkpukpu, gbaru iya mgburumgburu.

⁶¹Mkpukpu ndu ophu a nuru ndu ikfu Júda l'echi-egu bu: Bètu-Araba; Midinu; Sekaka;

⁶²Nibishanu; Ndu Unu; me Ènu-Gedi. Iphe, o du bu mkpukpu ishingu; owaa unwu mkpukpu, gbaru iya mgburumgburu.

⁶³Ndu Júda ta dukwa ike chifu ndu Jebusu, bu ndu shi buru le Jerúsalemu. Ephe l'ephe abya ebua gbaa eghirigha jeye ntanu.

Jóshuwa 16

Alì, ndu ikfu Jósefu ketaru

¹Alì ophu a turu enwa; yo daaru ndu ikfu Jósefu be shi l'uzo enyanwu-ahata mini Jérìko, no jeye l'iku Enyimu Jòdanu; swee Jérìko; kwaseru echi-egu je akpaa l'alì ugvu Bètelu.

²Yo shi le Bètelu l'eke ono lufu Luzu; bya eshi l'eke ono swee Atarotu l'alì ndu Aki.

³B'ò bya eshi l'eke ono lasha uzo enyanwu-ariba l'ókè-alì ndu Jafuletu; nowaru ege ono jeye le Bètu-Horonu; shi l'eke ono no jeye le Géza; je akpawaru l'ókè eze enyimu.

⁴Ono bu alì, ndu ikfu Manáse; me ndu ikfu Ífuremu, bu unwu Jósefu ketaru; yo buru nke ephe.

⁵Owaa ege okè-alì ndu ikfu Ífuremu jeru iya l'unwunna l'unwunna: O shi le Atarotu Ada l'uzo enyanwu-ahata no jeye le Bètu-Horonu ophu tukoru atukoru;

⁶shikwaphu l'eke ono no je akpaa l'eze enyimu. O shikwaphu le Mikumetatu ghajia shia uzo enyanwu-ariba jeshia Tanatu Sháyìlo; swee eke ono tugburu Janowa l'uzo enyanwu-ahata.

⁷Yo bya eshi le Janowa gbazita lasha Atarotu; me Naara; bya anyiru ehule Jérìko; je ephefu Enyimu Jòdanu.

⁸Okè-alì ono eshi le Tapúwa no l'uzo enyanwu-ariba jeye le nggele Kana; je asuchia ishi l'eze enyimu. Ono bu alì, a nuru ndu Ífuremu l'unwunna l'unwunna t'ò buru nk'ephe;

⁹a gufukwa mkpukpu olemole odo, e bufuru ndu Ifuremu l'alì ke ndu Manáse.

¹⁰Obenu l'ephe ta chifudu ndu Kénanu, bu le Géza. Ephe le ndu Ifuremu buru eghirigha jeye ntanu-a; ndu Ifuremu l'edzuru ephe ozi mkpo-nyi-enya.

Jóshuwa 17

Alì, a wèru ndu ikfu Manáse

¹Owaa bu alì ophu a wèru ndu ikfu Manáse. Manáse bu okpara Jósefu. Makiru, bu iya bu nna Gíledu bu okpara Manáse. Makiru ono b'a wèru Gíledu; me Báshanu; ke l'ephe bu ndu ike du l'ogu.

²A bya eworu alì odo waaru ndu ikfu Manáse ndu ophu phoduru nu l'unwunna l'unwunna. Unwunna ono l'iche iche bu ndibe Abiyéza; ndibe Heleku; ndibe Asurelu; ndibe Shékemu; ndibe Hefa; me ndibe Shemida. Ndu ono bu unwoke, o mushiru mbu Manáse Jósefu l'unwunna ephe l'iche iche.

³Zelofehadu Hefa ta mutadu nwata nwoke. O bu unwanyi kpu b'o mushiru. Epha unwanyi ono, o mushiru ono bu Mahula; Nówa; Hogula; Milika; me Tíza. Zelofehadu bu nwatibe Hefa; Hefa aburu nwatibe Gíledu; Gíledu aburu nwatibe Makiru; Makiru aburu nwatibe Manáse.

⁴Ya ndono; unwanyi ono abya awu-kfube onye achijeru Nchileke eja, bu Eliyéza; me Jóshuwa Nunu; me ndu ishi; je asu ephe: "Le Ojejoje sukwaru Mosisu t'o wep ephe alì ege a wèru unwunne ephe ndu k'unwoke." To du iya bu; Jóshuwa abya emee ege Ojejoje kfuru; woru alì wep ephe ege a wèru unwunne ephe ndu ophu.

⁵Ndu ikfu Manáse b'a wèru uzo alì iri; a gufukwa Gíledu; me Báshanu, bu ophu no l'uzo enyanwu-ahata Enyimu Jódanu;

⁶ke l'unwegirima unwanyi Manáse ono b'e kevuru okè-alì ege e kevuru unwunne ephe ndu k'unwoke. Alì Gíledu b'a wèru ndu ikfu Manáse ndu ophu.

⁷Alì ndu Manáse shi l'ókè-alì ndu ikfu Ásha no je akpaa le Mikumetatu l'uzo enyanwu-ahata Shékemu. Alì ono shi l'eke ono kwaseru uzo ohuda; keta ndu bu le Enu Tapúwa yeru iya.

⁸Tapúwa mgburumgburu bu ke ndu Manáse. Obenu le Tapúwa gedegede l'ókè-alì ndu Manáse bu alì ke ndu Ifuremu b'o laru.

⁹Alì ono eshi l'eke ono no kwaseru uzo ohuda lufu le nsuda nggele Kana. O nweru mkpukpu olemole, no l'uzo ohuda nggele ono, bu ke ndu ikfu Ifuremu. Ole mkpukpu olemole ono be yele ke ndu ikfu Manáse nogbaberu. Okè-alì ndu ikfu Manáse shi l'eke ono lufu l'uzo isheli nggele ono je etsube l'eze enyimu.

¹⁰Alì ono l'uzo ohuda nggele ono bu ke ndu ikfu Ifuremu; uzo isheli iya aburu ke ndu ikfu Manáse. Okè iya ke ndu ikfu Manáse ruru eze enyimu; bya ejerukwaaphu l'ókè-alì ke ndu Ásha l'uzo isheli iya; bya ejerukwaaphu l'alì ke ndu Ísaka l'uzo enyanwu-ahata iya.

¹¹L'ime alì kẹ ndu ikfu Ísaka; mẹ kẹ ndu ikfu Ásha b'o nweru mkpukpu olemole, bu kẹ ndu ikfu Manáse, bu iya bu: Bétu-Shanu; Ibulamu; mękwaphu ndu kẹ Dọo yẹle Énu-Dọo; Ténaku; ọwaa Megido; mẹ mbukobe mbukobe, nọ-pheru iya mgburumburu. (Mkpukpu ọphu kwe k'eto lẹ mkpukpu ono, a gushiru ono bu Nafotu.)

¹²Obenu lẹ ndu ikfu Manáse ta dudu ike chifu ndu Kénanu, bu lẹ mkpukpu ono; kẹle ndu Kénanu kwefuru ike l'ẹphe ta alufudu l'alì ono.

¹³Ọle a nonyaaru; ndu Ízurelu abya akapyabẹ ndu Kénanu ẹkuku; bya eyebuta ẹphe; ẹphe ejelahaaru ẹphe ozi mkpọ-nyi-ẹnya. Obenu l'ẹphe ta chifukwanu ẹphe.

¹⁴Ya ndono; yo be ujiku lanu; ndu ikfu kẹ Jófẹfu awu-kfu Jóshuwa; je asu iya: “?Nanu ẹge ọ du b'ọ bu nwalì lanu, a turu ẹnwa wẹe ẹphe; mẹ nwalì lanu ọdo b'a nuru ẹphe; l'ẹphebe ndu Nchileke ọru onu-oma; ẹphe azaa l'igwe ẹge-a?”

¹⁵Jóshuwa asu ẹphe: “Ọ -buru l'unu ha l'igwe; k'ọphu bu l'alì ugvu Ífuremu hanuka unu nwanshì; unu je asua ọswa l'alì ndu Pérezu; mẹ kẹ ndu Réfa yefua ya!”

¹⁶Ndu ikfu Jófẹfu asu iya: “L'ugvu ono te edzukwa ẹphe; ọdo bu lẹ ndu Kénanu, bu lẹ nsuda nsuda, nọ l'iku ẹke ono bu ndu nwetsuaru ugbo-inya, e meru l'ígwè; mbu ndu, bu lẹ Bétu-Shanu; mẹ ndu, butua lẹ mbukobe l'ẹke ono; mẹ lẹ ndu ọphu bu lẹ nsuda Jézerilu.”

¹⁷Jóshuwa asu ndu ikfu Jófẹfu, bu iya bu ndu Ífuremu; mẹ ndu Manáse: “Unu ha l'igwe nshinu; bya eshikwaphu ike; ẹ tọ budu okè-alì lanu nwenkinyi bẹ aa-wẹ unu.

¹⁸Ugvu ono, bu ọswa ono a-bufukwaaphu nk'unu. Unu súa ya jeye l'ẹke okè iya jeberu t'ọ bukotaru nk'unu. A makwaru-a lẹ ndu Kénanu nweru ugbo-inya, e meru l'ígwè; agburu-ẹhu anodu ẹphe; obenu l'unu a-du-a ike chishia ẹphe l'ẹke ono!”

Jóshuwa 18

Aawashifua alì ọphu phoduru nu

¹Ndu Ízurelu l'ẹphe ha abya edzukoo lẹ Sháyilo; woru Ulo-Ékwà Ndzuko ẹphe gwube. Alì ono l'ọ ha bẹ ẹphe lutawaru;

²Ọbule ndu ikfu Ízurelu ọzo ẹsaa te nwedua okè-alì, ẹphe hataru.

³Tọ du iya bu; Jóshuwa asu ndu Ízurelu: “?Bu teke ngunu meru; tẹmanu unu atugbua je aluta alì ono, Ojejoje, bu Nchileke kẹ nna unu oche phe nuru unu ono?”

⁴Su ẹphe: “Ngwaa! T'iphe, bu ikfu nonu fota unwoke ẹto ẹto t'ẹphe bya tẹ ya zia ẹphe t'ẹphe je agbaphee alì ono; k'ọphu ẹphe e-de iya l'ẹkwo ẹge alì ono gbaru; mẹ ẹge eeshi kee ya t'ọ bugbaaru okè-iphe ẹphe. Teke ẹphe metsuaru ẹge ono t'ẹphe byakfuta iya.

⁵Unu e-ke alì ono ọzo ẹsaa. Ndu ikfu Júda e-buru l'alì ọphu a wẹru ẹphe l'uzo ọhuda. Ndu ikfu Jófẹfu eburu l'ọphu a wẹru ẹphe l'uzo isheli.

⁶Teke unu detsuaru ege ókè-alì ẹsaa ono gbaru l'ẹkwo; unu ewotaru iya ẹya tẹ ya t̄aru iya unu ẹnwa l'ifu Ojejoje, bụ Nchileke ayi.

⁷Ndu ikfu Lívayi te etsokwa unu hata òkè-alì; kẹ l'ẹja, ẹphe achijeru Nchileke bẹ b̄wa òkè-ìphe nk'ẹphe. Ndu kẹ ikfu Gádu; ndu ikfu Rúbenu; mẹ lẹ nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse bẹ hatawaru alì nk'ẹphe l'uzo ẹnyanwu-ahata Ẹnyimu Jódanu. Ọ bụ nwozi Ojejoje; mbụ Mósìsu bẹ w̄eru ẹphe alì nk'ẹphe.”

⁸Unwoke ono awufudelephu t'ẹphe je akpaa ókè-alì ono; Jóshuwa anmaaru iya ẹphe kungu; s̄u ẹphe: “Unu t̄gbua je etsophee alì ono mgburumgburu; maru ege ọ gbaru; dee ege ọ gbaru l'ẹkwo. Teke unu detsuaru iya; unu ewotaru iya ẹya lẹ Sháyìlo; tẹ ya n̄odu lẹ Sháyìlo l'ẹke-a t̄aru iya unu ẹnwa l'ifu Ojejoje.”

⁹T̄o d̄u iya b̄u; unwoke ono awufu; je at̄uko alì ono jekota. Ẹphe etsoo alì ono lẹ mkp̄ukpu lẹ mkp̄ukpu; kee ya ụzo ẹsaa; bya edekota ege ọ d̄u l'ẹkwo agw̄ogwo. Ẹphe emetsua; gude iya lakfu Jóshuwa l'odu ẹphe lẹ Sháyìlo.

¹⁰Jóshuwa abya at̄aru ẹphe ẹnwa l'ifu Ojejoje lẹ Sháyìlo; n̄odu l'ẹke ono keshiaru ndu Ízurel̄u alì ono l'ikfu l'ikfu.

Alì ndu ikfu Bénjaminu

¹¹A bya at̄a ẹnwa ono; ȳo daaru ndu ikfu Bénjaminu l'ụnwunna l'ụnwunna. Alì ọphu, a w̄eru ẹphe n̄o lẹ mgbaku alì ndu ikfu Júda yele kẹ ndu ikfu Jósefu.

¹²L'uzo iya k'isheli bẹ ẹke ókè-alì ẹphe d̄beru b̄u lẹ Ẹnyimu Jódanu; t̄gbua shia nȳiru ẹhu l'uzo isheli Jérìko kwas̄eru ụzo ẹnyanwu-ar̄iba; bah̄u l'alì uḡvu; shiwaru ẹke ono p̄hefu l'echi-ẹgu B̄etu-Avenu.

¹³Yo shi l'ẹke ono swee ụzo ọhuda uḡvu Luzu, b̄u iya b̄u B̄etelu; bya at̄gbua Atar̄otu Ada l'eli uḡvu, n̄o lẹ B̄etu-H̄oronu ọphu n̄o l'uzo ns̄uda.

¹⁴Ókè-alì ono shikwaphu l'uḡvu, cheberu ifu lẹ B̄etu-H̄oronu l'uzo ns̄uda; sw̄ia ya l'uzo ọhuda; kwas̄eru ụzo ẹnyanwu-ar̄iba bya al̄ufuta lẹ Kiriyatu Bál̄u, b̄u iya b̄u Kiriyatu-Jerimu, b̄u mkp̄ukpu, n̄o l'alì ndu ikfu Júda. Ono b̄u ókè-alì ndu ikfu Bénjaminu l'uzo ẹnyanwu-ar̄iba.

¹⁵A bya l'uzo ọhuda bẹ alì ẹphe shi l'az̄u Kiriyatu-Jerimu l'uzo ẹnyanwu-ar̄iba; t̄gbua l̄ufu l'iku n̄woḡvu Nefutowa.

¹⁶Ókè-alì ono abya eshi l'ẹke ono nȳiru ẹhu l'okpa uḡvu, n̄o ḡhaa ifu lẹ ns̄uda Hín̄omu; mb̄u l'uzo isheli ns̄uda Réfa. Ȳo t̄gbua ns̄uda Hín̄omu, n̄o l'uzo ọhuda uḡvu Jebusu; je al̄ufu lẹ Ẹnu-Roḡelu.

¹⁷Yo shi l'ẹke ono j̄i-zia ụzo isheli; l̄ufu lẹ Enu Shemeshi; jewaru ege ono je al̄ufu lẹ Gelilotu, n̄o chebe ifu l'e gude ala Áduminu; shi l'ẹke ono gbaf̄u lẹ Mkp̄uma Bohanu. Bohanu ono b̄u n̄watibe Rúbenu.

¹⁸Yo shikwaphu l'ẹke ono nȳiru ẹhu lẹ ns̄uda-ns̄uda ụzo isheli B̄etu-Araba; bya eshia bah̄u lẹ Araba;

¹⁹bya eshia nsuda-nsuda ụzo isheli Bétu-Hogula; shi l'ẹke ono bya ebufuta l'uzo isheli ẹke eze Ẹnyimu Únú; l'ẹke, Ẹnyimu Jódanu atsoba l'uzo ohuda. Ono bu okè-alì ndu ikfu Bénjaminu l'uzo ohuda iya.

²⁰L'uzo ẹnyanwu-ahata bu Ẹnyimu Jódanu bu okè iya. Ono bu okè ẹke alì ndu ikfu Bénjaminu kparu l'unwunna l'unwunna gbaa mgburumgburu.

²¹Owaa mkpukpu, a weru ndu ikfu Bénjaminu l'unwunna l'unwunna: Jériko; Bétu-Hogula; Emeku Kezizu;

²²Bétu-Araba; Zemarayimu; Bételu;

²³Avimu; Para; Ofura;

²⁴Kefa; Amoni; Ofuni; me Géba. Iphe, o du bu mkpukpu iri l'ẹbo; owaa unwu mkpukpu, gbaru iya mgburumgburu.

²⁵Mkpukpu odo, a nushiru ndu ikfu Bénjaminu bu: Gíbiyonu; Ráma; Berotu;

²⁶Mízupa; Kefira; Moza;

²⁷Rekemu; Ipelu; Tarala;

²⁸Zela; Helefu; me le mkpukpu ndu Jebusu, bu iya bu Jerúsalemu; Gíbiya; me Kiriyatu. Iphe, o du bu mkpukpu iri l'eno; owaa unwu mkpukpu, gbaru iya mgburumgburu. Ono bu alì, a weru ndu ikfu Bénjaminu l'unwunna l'unwunna.

Jóshuwa 19

Alì ndu ikfu Símiyonu

¹A bya atua enwa k'ẹbo; yo daaaru ndu ikfu Símiyonu l'unwunna l'unwunna. Okè-alì, a weru ẹphe no l'ime alì ndu Júda.

²Mkpukpu, tso l'ophu a weru ẹphe bu: Besheba, bu iya bu Sheba; Molada;

³Haza-Shuwalu; Bala; Ezemu;

⁴Elutoladu; Betulu; Homa;

⁵Zikulagu; Bétu-Makabotu; Haza Susa;

⁶Bétu-Lebawotu; me Sharuhenu. Iphe, o du bu mkpukpu iri l'eto; owaa unwu mkpukpu, gbaru iya mgburumgburu.

⁷Mkpukpu odo, tsokwaphu l'alì ndu ikfu Símiyonu bu: Ayinu; Rimonu; Eta; me Áshanu. Iphe, o du bu mkpukpu eno; owaa unwu mkpukpu, gbaru iya mgburumgburu;

⁸mewaru iphe bu unwu mkpukpu odo, no-pheru iphe, bu mkpukpu ono, a gushiru ono mgburumgburu; je akpaa le Belatu-Biye, bu iya bu Ráma l'uzo ohuda. Ono bu ẹke, a weru ndu ikfu Símiyonu l'unwunna l'unwunna t'o buru okè-alì ẹphe.

⁹Alì kẹ ndu ikfu Símiyọnu phẹ ono b'e shi l'alì ọphu a nuru ndu Júda wata; kẹ l'alì a wẹru ndu ikfu Júda kariru ẹphe ẹka; ẹphe ta dụ ike buchia ya. Ọ bụ iya meru iphe e shi l'alì ndu Júda ono wẹe ndu ikfu kẹ Símiyọnu.

Alì ndu ikfu Zébulọnu

¹⁰A bya atụa ẹnwa k'ẹto; yọ daaru ndu ikfu Zébulọnu l'ụnwunna l'ụnwunna. Ókè-alì nk'ẹphe kparu lẹ Sarídi.

¹¹O shi l'ẹke ono kwasẹru ụzo ẹnyanwu-arịba Máraala; shia je anyịru ẹhu lẹ Dabeshetu; bya anọo ẹge ono jeye lẹ nggele, nọ l'ụzo Jọkuniyamu.

¹²Lẹ Sarídi b'ọ swịru iya l'ụzo ẹnyanwu-ahata; je eshia ókè-alì mkpụkpu Kisolotu Tábo; shiwaru l'ẹke ono nọo jeye lẹ Daberatu; gbafụwaru Jafiya;

¹³bya eshi ẹke ono kwasẹru ụzo ẹnyanwu-ahata lufu Gatu Hefa; mẹ Etu Kazinu; bya ebufuta lẹ Rimọnu; bya aji-zia jeshia Neya.

¹⁴Yo rua ẹke ono; ghajia kwasẹru ụzo isheli lufu Hanatọnu; je akpaa lẹ nsụda Ifuta Ẹlu.

¹⁵Mkpụkpu ndu ọdo, tso l'alì ndu ikfu Zébulọnu ono bụ Katatu; Nahalalu; Shimurọnu; Idala; mẹ Bétulehemu. Iphe, ọ kpakọta dụ bụ mkpụkpu iri l'ẹbo; ọwaa ụnwu mkpụkpu, gbaru iya mgburumgburu.

¹⁶Mkpụkpu ono l'ọ ha yele ụnwu ibiribe mkpụkpu ono, tso iya nụ ono tuko buru ókè-iphe ndu ikfu Zébulọnu l'ụnwunna l'ụnwunna.

Alì ndu ikfu Ísaka

¹⁷A bya atụa ẹnwa k'ẹno; yọ daaru ndu ikfu Ísaka l'ụnwunna l'ụnwunna.

¹⁸Mkpụkpu, nọ l'alì ọphu a wẹru ẹphe bụ: Jézerilu; Kesulotu; Shúnemu;

¹⁹Hafarayimu; Shiyọnu; Anaharatu;

²⁰Rabiti; Kishọnu; Ẹbezu;

²¹Remetu; Enu Ganimu; Enu Hadahu; mẹ Bétu-Pazẹzu.

²²Ókè-alì iya rutsuaru Tábo; Shahazuma; mẹ Bétu-Shemeshi; shi l'ẹke ono lufu lẹ Ẹnyimu Jódanu. Iphe, ọ kpakọta dụ bụ mkpụkpu iri l'ishingu; ọwaa ụnwu mkpụkpu, gbaru iya mgburumgburu.

²³Mkpụkpu ono yele ụnwu mkpụkpu ono l'ọ ha tuko buru kẹ ndu ikfu Ísaka l'ụnwunna l'ụnwunna.

Alì ndu ikfu Ásha

²⁴A bya atụa ẹnwa k'ise; yọ daaru ndu ikfu Ásha l'ụnwunna l'ụnwunna.

²⁵Mkpụkpu, nọ l'alì ọphu a wẹru ẹphe bụ: Hẹlukatu; Hali; Bétenu; Akushafu;

²⁶Alameleku; Ámadu; mẹ Mishalu. Ẹke a kparu ókè-alì ọbu l'ụzo ẹnyanwu-arịba bụ uguv Kamelu; mẹ Shihọ Libinatu.

²⁷Yọ bya aswĩa ya l'uzo ẹnyanwu-ahata shia Bétu-Dagọnu; bya anyịru ẹhu l'alị ndu ikfu Zébulọnu; mę nsuda Ifuta Ẹlu; bya eshi l'ẹke ono kwaseru ọzo ọhuda jeye le Bétu-Emeku; mę Niyẹlu; bya eswee Kabulu l'uzo ẹka-ibyita.

²⁸Yọ tųgbua ẹge ono shia Abudọnu; Rehobu; Hamọnu; Kana; jeye yo rua eze mkpųkpu ono; mbu Sayıdonu.

²⁹Ókè-alị ono abya eshi l'ẹke ono lashia azu kwaseru ọzo Ráma; bya erua Táya, bu mkpųkpu, a kpų-phetaru upho-mkpuma iya mgburumgburu. Yọ bya eshi l'ẹke ono swĩa ya le Hosa; je ephefu l'eze ẹnymu. Mkpųkpu, nọtsua l'alị ono bu Mahalabu; Akuzibu;

³⁰Uma; Afẹku; mę Rehobu. Iphe, ọ kpakọta du bu ųkporo mkpųkpu le mkpųkpu labu; yeru unwu ibiribe mkpųkpu, gbaru iya mgburumgburu.

³¹Mkpųkpu ono l'ọ ha yele unwu ibiribe mkpųkpu ono, tso iya nu ono l'ọ ha chiko buru okè-iphe ndu ikfu Ásha l'unwunna l'unwunna.

Alị ndu ikfu Náfutali

³²A byakwa atua ẹnwa k'ishingu; yọ daaru ndu ikfu Náfutali l'unwunna l'unwunna.

³³Ókè-alị ẹphe shi le Helefu; mę l'iku eze oshi Zananimu; swee Adami Nekebu; mę le Jabunflu; shi l'ẹke ono lufu Lakumu; kwaseru ẹge ono jeye le Ẹnymu Jọdanu.

³⁴Ókè-alị ono abya eshia ọzo ẹnyanwu-arịba lashia Azunotu-Tábo; shia ẹke ono lufuta le Hukọku. Yọ bya anyịru ẹhu l'alị ndu ikfu Zébulọnu l'uzo ọhuda; mę ke ndu Ásha l'uzo ẹnyanwu-arịba; mę Ẹnymu Jọdanu l'uzo ẹnyanwu-ahata.

³⁵Mkpųkpu mkpųkpu, nọ l'alị ndu ikfu Náfutali ndu ọphu, a kpų-phetaru upho-mkpuma iya mgburumgburu bu: Zidimu; Zeru; Hámatu; Rakatu; Kíneretu;

³⁶Adama; Ráma; Házo;

³⁷Kedeshi; Edereyi; Ẹnu-Házo;

³⁸Yironu; Mıgudalu Ẹlu; Horemu; Bétu-Anatu; mę Bétu-Shemeshi. Iphe, ọ kpakọta du bu mkpųkpu iri le tete; ọwaa unwu mkpųkpu, gbaru iya mgburumgburu.

³⁹Mkpųkpu ono l'ọ ha; yeru unwu ibiribe mkpųkpu ono, gbaru iya mgburumgburu ono l'ọ ha tuko buru okè-alị ndu ikfu Náfutali l'unwunna l'unwunna.

Alị ndu ikfu Dánu

⁴⁰Tọ du iya bu; a bya atua ẹnwa k'ẹsaa; yọ daaru ndu ikfu Dánu l'unwunna l'unwunna.

⁴¹Mkpųkpu ndu ọphu, nọ l'alị ọphu a weru ẹphe bu: Zora; Ẹshutawolu; Iru Shemeshi;

⁴²Shalubimu; Ajalọnu; Itula;

⁴³Elọnu; Tımína; Ẹkuronu;

⁴⁴Eluteke; Gibétọnu; Belatu;

⁴⁵Jéhudu; Bene-Béraku; Gatų-Rimọnu;

⁴⁶Mejakoṅu; mekwaphu Rakoṅu; yeru alì ophu, nọ ghaa ifu lẹ Jópá.

⁴⁷Ole ọ tsuru ndu ikfu Dánu l'ẹhu oluta alì nk'ẹphe. Tọ dọ iya bụ; ẹphe atugbua je etso ndu Leshemu ọgu; lụ-gbua ẹphe; bya atuko ẹphe gbushia; naa ẹphe alì obu buru. Ẹphe eje eburu lẹ Leshemu; woru mkpukpu ono gua ochechoroche ẹphe, bụ iya bụ Danu.

⁴⁸Mkpukpu ono l'ọ ha; ọwaa unwu mkpukpu, gbaru iya mgburumgburu achiko bukotaru okè-alì ndu ikfu Dánu l'unwunna l'unwunna.

Alì Jóshuwa

⁴⁹A tų-getsulephu ẹnwa; keshia alì ono l'oruberu iya; ndu Ízurelu abya eshi l'oke iya nk'ẹphe wẹe Jóshuwa Nunu alì t'ọ buru okè-iphe iya.

⁵⁰Yọ buleruphu ẹge Ojejoje tųru ẹphe l'ekemu t'ẹphe mee ya; bẹ ẹphe meru iya. Mkpukpu ẹke ọ tųru ẹka; sụ t'a nụ iya bẹ ẹphe nuru iya. Mkpukpu, ẹphe nuru iya bụ Timinátu Séra, nọ l'alì ugvu Ífuremu. Yọ bya akpu-kwazi mkpukpu ono buru.

⁵¹Alì ono l'ọ ha bẹ Eliyéza, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; mẹ Jóshuwa Nunu; mẹ lẹ ndu ishi ndu Ízurelu l'ikfu l'ikfu nọdu l'ifu Nchileke lẹ Sháyilo; l'onu ẹke eeshije abata lẹ Ulo-Ékwà Ndzuko tųa ẹnwa gude washjaru iya ndu Ízurelu. Yọ buru ẹge ono bẹ ẹphe keru alì ono l'ọ ha; jeye ẹphe ekegee iya.

Jóshuwa 20

Mkpukpu ishingu, bụ a -gbabe a dzuru

(Ọgú 35:9-34; Dit 4:41-43; 19:1-13)

¹Tọ dọ iya bụ; Ojejoje asu Jóshuwa

²t'ọ kfuru ndu Ízurelu t'ẹphe fọta mkpukpu mkpukpu, bụ a -gbabe; a dzuru, bụ iya bụ ẹge ono, ya shi l'onu Mósisu kfuru ẹphe ono;

³k'ophu bụ: o -nwejeru onye gburu madzụ l'ẹ b'ọ ma amama; t'ọ gbaru laa ẹke ono je ezee ndzụ; shi ẹge ono nahụ ugwo ọchi onye ono, o gburu ono.

⁴“Onye obu -rulephu l'onu obu-edukfu mkpukpu ono; t'ọ vudokwa l'ẹke ono dooru ndu bụ ọgurennya mkpukpu ono iphe, dakfutaru iya nụ. Ọ bụ ndu bụ ọgurennya ono e-duta iya duba lẹ mkpukpu ono; wẹe ya alì t'ẹphe l'iya buru.

⁵Ọ -buru l'ọ onye ono, eme tẹ ya gwata iya ugwo ọchi ono chiru iya bya; tẹ ndu bụ ọgurennya mkpukpu ono ba ahakwaru iya onye ono, gbaru ọso ndzụ ono; ke l'ẹ to lebezidu ẹnwa gbua onye ono; ophu ọ bụdu l'okfu, shi adahawaru yele onye obu.

⁶Onye ono e-bu lẹ mkpukpu ono jeye teke oo-vudo l'ifu ọha; ẹphe ekpee ya ikpe. Yo bukwaaphu l'ẹke ono jeye teke onye achiru Nchileke ẹja teke ono a-nwuhu. Ọ bụ teke ono bẹ ọo-laphu azu l'ufu iya, bụ iya bụ mkpukpu ẹke o shi gbaa ọso ndzụ ono.”

⁷Tọ dọ iya bụ; ẹphe abya afọta Kedeshi, nọ l'alì ugvu ndu Náfutali l'alì Gálili; mẹ Shékemu, nọ l'alì ugvu ndu Ífuremu; mẹ Kiriya Aba, bụ iya bụ Héburonu, nọ l'alì ugvu ndu Júda.

⁸E rua l'uzo ɛnyanwu-ahata Ɛnyimu Jɔdanu; mbu swanmangu alɔ, nɔkota l'eli ugvu l'echi-ɛgu l'uzo ɛnyanwu-ahata Jɛriko; ɛphe afɔta Beza l'alɔ ndu ikfu Rubeɔnu; Ramotu le Giledu l'alɔ ndu ikfu Gadu; me Golanu, no le Basšanu l'alɔ ndu ikfu Manase.

⁹Mkpukpu ono l'o ha b'a fɔtaru doberu ndu Izurelu; me ndu bu mbyamumba; t'onye gbujeru madzu le b'o ma amama; gbaru laa eke ono je ezee ndzu; shi ege ono nahu ugwo ochi onye ono, o gburu ono; gbururu jeye teke oo-vudo l'ifu oha t'e kpee ya ikpe.

Joshuwa 21

Mkpukpu ndu Livayi

¹Ya ndono; ndu bugbaa ishi l'ɛnya ufu ndu ikfu Livayi abyakfutashia Eliyeza, bu onye achijeru Nchileke eja; me Joshuwa Nunu; me ndu, bugbaa ishi l'ɛnya ufu ndu ikfu Izurelu l'ɛphe ha.

²Yo buru le Shayilo l'alɔ Kenanu be ɛphe byakfutaru ɛphe; bya asu ɛphe: “Le Ojejoje shikwa l'onu Mosisu tua ekemu su t'a nutsua ɛphe mkpukpu eke ɛphe e-buru; me alɔ eke elu ɛphe a-noduje akpa nri.”

³To du iya bu; ndu Izurelu abya emee ya ege Nchileke turu l'ekemu; bya eshi l'oke iya nk'ɛphe ketatsua mkpukpu; nu ndu ikfu Livayi; nukwaphu ɛphe eke elu ɛphe a-noduje akpa nri.

⁴Enwa ke mbu, e vuru uzo tua adaaru ndu ufu Kohatu l'unwunna l'unwunna. Ndu Livayi ndu ophu bu ndibe Eronu, bu onye achijeru Nchileke eja b'a nuru mkpukpu iri l'eto, shi alɔ ndu ikfu Juda; ke ndu ikfu Simiyonu; me ke ndu ikfu Benjaminu.

⁵Ndu ufu Kohatu ndu ophu nanu b'a weru mkpukpu iri, shi l'alɔ ndu ikfu Ifuremu; ke ndu ikfu Danu; me ke nkere-ɛbo ndu ikfu Manase l'unwunna l'unwunna.

⁶Ndu ufu Geshonu b'e shi l'alɔ ndu ikfu Isaka; ke ndu ikfu Asha; ke ndu ikfu Nafutali; me nkere-ɛbo ke ndu ikfu Manase l'alɔ Basšanu we mkpukpu iri l'eto l'unwunna l'unwunna.

⁷Ndu ufu Merari b'e shi l'alɔ ndu ikfu Rubenu; ke ndu ikfu Gadu; me ke ndu ikfu Zebulun we mkpukpu iri l'ebo l'unwunna l'unwunna.

⁸Mkpukpu ono l'o ha; me eke, elu akpaje nri; be ndu Izurelu wekotaru ndu ikfu Livayi l'ege ono, Ojejoje shi l'onu Mosisu tua l'ekemu ono.

⁹⁻¹⁰Qwaa mkpukpu ophu e shi l'alɔ ke ndu ikfu Juda; me ke ndu ikfu Simiyonu we unwu Eronu, shi l'unwunna Kohatu, bu ndu ikfu Livayi. Iphe, kparu iphe, a weru ɛphe alɔ ono bu l'enwa ke odungu bu ɛphe b'o daru.

¹¹Mkpukpu ndu ophu a weshiru ɛphe bu: Kiriyatu Aruba, bu iya bu Heburonu ye eke, elu ɛphe a-kpaje nri, no-pheru iya mgburumgburu. Heburonu ono no l'alɔ ugvu ndu Juda. Aruba bu nna oche Anaku.

- ¹²Obenu l'ophu, bu ẹgu; me mkpukpu, no-pheru ono mgburumgburu be ephe nuru Kálebu Jefune t'o buru okè-iphe iya.
- ¹³Unwu ke Eronu, bu onye achijeru Nchileke eja b'a weru mkpukpu Héburonu t'o buru mkpukpu eke onye gburu ochi a-gbajeru laa je anodu. Mkpukpu ndu odo, tso iya bu Libina;
- ¹⁴Jatiru; Eshitemowa;
- ¹⁵Holonu; Débi;
- ¹⁶Ayinu; Juta; me Bétu-Shemeshi yele eke elu akpaje nri, nokota iya nu. Mkpukpu tete b'a wataru l'alì ke du ikfu labu ono.
- ¹⁷A bya l'alì ke ndu ikfu Bénjaminu bya awẹe ephe Gíbiyonu; Géba;
- ¹⁸Anatotu; me Alumonu; mekwaphu eke, elu ephe a-kpaje nri, nokota iya nu. Iphe, o du bu mkpukpu eno.
- ¹⁹Mkpukpu, a weshiru ndu achijeru Nchileke eja, bu iya bu unwu Eronu du iri l'eto; yeri eke elu ephe a-kpaje nri.
- ²⁰Ndu ufu Kohatu, shi l'ikfu Lívayi ndu ophu phoduru nu b'a wataru mkpukpu olemole l'alì ke ndu ikfu Ífuremu nu.
- ²¹Eke, a nuru ephe bu Shékemu l'alì ugvu Ífuremu. Shékemu ono tso le mkpukpu, onye gburu ochi a-gbajeru laa je anodu zeeru ndzu. Eke odo, a nuru ephe bu Géza;
- ²²Kibuzayimu; me le Bétu-Horonu; yeri eke elu ephe a-kpaje nri, no-pheru iya mgburumgburu. Iphe, o du bu mkpukpu eno.
- ²³Mkpukpu ndu ophu e shi l'alì ndu ikfu Dánu nu ephe bu Eluteke; Gibétonu;
- ²⁴Ajalonu; mekwaphu Gatù-Rimonu yele eke elu ephe a-kpaje nri, no-pheru iya mgburumgburu. Iphe, o du bu mkpukpu eno.
- ²⁵Mkpukpu ndu ophu e shi le nkere-ẹbo ikfu Manáse nu ephe bu: Ténaku; me Gatù-Rimonu; yeri eke elu ephe a-kpaje nri, no-pheru iya mgburumgburu. Iphe, o du bu mkpukpu labu.
- ²⁶Mkpukpu iri ono yele eke elu ephe a-kpaje nri ono b'a nukotaru ndu ufu Kohatu ndu ophu phoduru nu.
- ²⁷A bya le ndu ufu Geshonu, bukwaphu ndu ikfu Lívayi. Mkpukpu, a nuru ephebedua bu mkpukpu ndu ophu shi le nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse. Eke, a nuru ephe bu Gólanu l'alì Báshanu eke onye gburu ochi a-gbajeru laa je anodu; nufukwaphu ephe Be Eshutara; yeri eke elu ephe a-kpaje nri, no-pheru iya mgburumgburu. Iphe, o du bu mkpukpu labu.
- ²⁸Eke ophu e shi l'alì ke ndu ikfu Ísaka nu ephe bu: Kishonu; Daberatu;
- ²⁹Jamútu; mekwaphu Enu Ganimu; yeri eke elu ephe a-kpaje nri, no-pheru iya mgburumgburu. Iphe, o du bu mkpukpu eno.

- ³⁰Èke òphu e shi l'alì ndu ikfu Ásha nù òphe bù: Mishalu; Abudònu;
- ³¹Hèlukatu; Rehobu; mē èke elu òphe a-kpajē nri, nò-pheru iya mgburumgburu. Iphe, ò dù bù mkpùkpu èno.
- ³²Èke òphu e shi l'alì ndu ikfu Náfutali nù òphe bù: Kedeshi, nò l'alì Gálili t'ò bùru èke onye gburu òchi a-gbajèru laa je anòdu. A nùkwaruphu òphe Hamotu Doo; Katanu; yeru èke elu òphe a-kpajē nri, nò-pheru iya mgburumgburu. Iphe, ò dù bù mkpùkpu èto.
- ³³Mkpakò mkpùkpu, a nùru ndu ufu Geshònu chíko dù iri l'èto; yeru èke elu òphe a-kpajē nri, nò-pheru iya mgburumgburu.
- ³⁴A bya lè ndu ikfu Lívayi ndu òphu phòduru nù, bù iya bù ndu ufu Merari. E shi l'alì kè ndu ikfu Zébulònu nù òphe Jòkuníyamu; Kata;
- ³⁵Dìmuna; mēkwaphu Nahalalu; yeru èke elu òphe a-kpajē nri, nò-pheru iya mgburumgburu. Iphe, ò dù bù mkpùkpu èno.
- ³⁶Èke, e shi l'alì ndu ikfu Rúbènu nù òphe bù: Beza; Jahazu;
- ³⁷Kedemotu; mēkwaphu Mefatu; yeru èke elu òphe a-kpajē nri, nò-pheru iya mgburumgburu. Iphe, ò dù bù mkpùkpu èno.
- ³⁸Èke, e shi l'alì kè ndu ikfu Gádu nù òphe bù: Rámòtu Gíledu t'ò bùru èke onye gburu òchi a-gbajèru laa je anòdu. A nùkwaruphu òphe Mahanayimu;
- ³⁹Héshibonu; mē Jáza; yeru èke elu òphe a-kpajē nri, nò-pheru iya mgburumgburu. Iphe, ò chíko dù bù mkpùkpu èno.
- ⁴⁰Mkpakò mkpùkpu, a wèru ndu ufu Merari, tso l'ikfu Lívayi dù iri l'èbo.
- ⁴¹Mkpakòta mkpùkpu, e shi l'alì ndu Ízurèlu wèe ndu ikfu Lívayi dù ùkporo mkpùkpu labù lè mkpùkpu èsato; yeru alì èke, elu òphe a-kpajē nri.
- ⁴²Iphe, bù mkpùkpu ono l'ò ha l'iche iche bè nwekotaru alì, gbaru iya mgburumgburu èke elu a-kpajē nri.
- ⁴³Tò dù iya bù; lè Ojejoje anùkota ndu Ízurèlu alì ono, o riburu ndu ndiche òphe l'angù; lè ya a-nù òphe ono. Èphe eje alùta alì ono buru.
- ⁴⁴Ya ndono; Ojejoje emee; òphe atùfu ume; túsaru èhu, bù iphe, o kweru ndiche òphe ùkwa lè ya e-meru òphe. È tò dùhedu ndu òhogu òphe, dùkwaduru ike ògbaberu òphe; kèlè Ojejoje nwukotawaru ndu òhogu òphe ono nù òphe.
- ⁴⁵È to nwedù ùkwa òma ono, Ojejoje kweshiru ndu Ízurèlu ono, nweru m'òo nanù, è to meduru òphe. O mekotaru iya òphe l'ò ha.

Jóshuwa 22

Ikfu èto akwala l'alì nk'òphe l'ùzo ènyanwu-ahata.

- ¹Ya ndono; Jóshuwa abya ekukoo ndu ikfu Rúbenu; ndu ikfu Gádu; mę nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse;
- ²sụ ẹphe: “Nta-a bę unu mekotawaru iphe, Mósisu, bụ nwozi Ojejoje turu unu ekemu t'unu mee; bya anukotaru yębe Jóshuwa okfu l'iphe, bụ iphe, ya ziru unu l'ọ ha.
- ³Eshinu ime teke ono jeye ntanụ-a bę unu ta gbadobua unwanna unu; ęnya erua unu alị; unu ejee ozi, Ojejoje ziru unu.
- ⁴Nta-a, nchị dụwa unwanna unu ndoo, bụ iphe, Ojejoje, bụ Nchileke unu kweru unu ukwa iya; bukwa t'unu lashiwaru l'ufu unu l'alị ono, Mósisu, bụ nwozi Ojejoje nuru unu l'azu Ęnyimu Jódanu azu iya ophu ono.
- ⁵Olobu; unu letakwa ęnya meje ekemu ono, Mósisu, bụ nwozi Ojejoje turu nụ unu ono, bụ iya bụ t'unu yeru Ojejoje, bụ Nchileke unu obu; tsoje ụzo iya; chikoje ekemu iya l'ọ ha l'eme. Unu achiru ukfu kwęe ya; gudeje obu unu l'ọ ha l'ejeru iya ozi; gude ndzu unu l'ọ ha l'abaru iya eja.”
- ⁶Jóshuwa abya agooru ẹphe onu; sụ ẹphe t'ẹphe lawaru. Ẹphe awukahu lashia l'ufu ẹphe.
- ⁷Nkere-ẹbo ikfu Manáse bę Mósisu wẹhawaru alị lę Báshanu. Nkere-ẹbo ophu; ẹphe l'unwanna ẹphe b'ọ wẹru alị l'azu Ęnyimu Jódanu azu iya ophu l'uzo ęnyanwu-ariba. Jóshuwa asu ẹphe t'ẹphe lawaru; bya agooru ẹphe onu;
- ⁸sụ ẹphe: “Iphe, unu vu l'ala hakwa nshinu; yeru elu; mkpola-ocha; mkpola-ododo; ope; igwè; męwaru ẹkwa unu, zaru ntumatu. Tę unu l'unwanna unu kekwa iphe ono, unu kwaru l'okwata ono.”
- ⁹Tọ dụ iya bụ; ndu Rúbenu; mę ndu Gádu; ẹphe lę nkere-ẹbo ndu Manáse ahaa ndu Ízurelu lę Sháyilo l'alị Kėnanu; wufu lashia alị Giledu, bụ alị nk'ẹphe, bụ iya bụ alị ono, Ojejoje turu ekemu; sụ Mósisu t'ọ buru nk'ẹphe ono.
- ¹⁰Ya ndono; ẹphe ejee bya erua Gelilotu l'iku Ęnyimu Jódanu l'alị Kėnanu; ndu ikfu Rúbenu; ndu ikfu Gádu; mę lę nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse abya eworu ęnya-ngweja, ha ejo nshinu kpua l'iku Ęnyimu Jódanu l'ẹke ono.
- ¹¹Tọ dụ iya bụ; ndu Ízurelu anulephu l'ẹphe kpuru ęnya-ngweja lę Gelilotu, bụ okè-alị Kėnanu l'iku Ęnyimu Jódanu l'azu iya kę ndu Ízurelu;
- ¹²ndu Ízurelu l'ẹphe ha abya edzukobe lę Sháyilo t'ẹphe je etso ẹphe ogu.
- ¹³Tọ dụ iya bụ; ndu Ízurelu abya ezia Finehasu Eliyéza t'o je Giledu; je aphụ ndu ikfu Rúbenu; ndu ikfu Gádu; mę lę nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse. Eliyéza phụ bụ onye achijeru Nchileke eja.
- ¹⁴Ẹphe eyeru iya ndu ishi iri. Umadzu iri ono shitsua l'ikfu ndu Ízurelu iche iche. Ẹphe l'ẹphe ha bukota ishi l'onu-ufu, dugbaa iche iche lę Ízurelu.
- ¹⁵Ẹphe erua Giledu je jekfu ndu ikfu Rúbenu; ndu ikfu Gádu; mę lę nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse bya asu ẹphe:

- 16“Ndibe Ojejoje l'ephe ha sukwaru: ‘?Nanu ege o du be unu mebyiru ekemu, Nchileke turu? Mbu;?bu ngunu kparu iphe unu gharu Ojejoje azu je akpwaru onwunu enya-ngweja; shi ege ono kwefuru iya ikè?’
- 17?Iphe ono, ephebe ndu Izurelu meru le Peyo ono te edzudua to? Keshinu ono jeye nta-a be ephe te nwefukwaa onwephe l'iphe, du eji ono. O bu iphe, du eji ono kparu iphe iphe-ehuka-wa byakfutaru ndu Izurelu.
- 18?Unu towaru nwehu alufu Ojejoje l'ehu to? “ ‘Unu makwaru l'unu -kwefuru Ojejoje ikè ntanu-a; be ehu e-ghukwa Ojejoje eghughu teke o beru echile.
- 19O -buru l'o du unu l'ali nk'unu b'e merushiru emerushi; unu alakfuta ayi l'ali ke Ojejoje l'azu iya-a; l'eke ulo-ekwa ke Ojejoje no t'ayi l'unu chiko buru. Unu ba kpushiru onwunu enya-ngweja, e ta budu enya-ngweja Ojejoje, bu Nchileke ayi; shi ege ono kwefuru Ojejoje; me ayibedua ikè.
- 20Teke ono, Ekanu Zera mebyiru ekemu, Ojejoje turu le k'iphe, duru iya nsò ono;?Ojejoje ta nbeduru ndu Izurelu l'ephe ha oke ehu-eghughu iya to? E to bukwa yebedua nwenkinyi iya be nwuhuru nu l'okfu iphe ono.’ ”
- 21To du iya bu; ndu ikfu Rubenu; ndu ikfu Gadu; me le nkere-ebo ndu ikfu Manase asu ndu ishi ndu Izurelu:
- 22“Okaribe, bu Nchileke; bya aburu Ojejoje! Okaribe, bu Nchileke; bya aburu Ojejoje! O makotaru iphemiphe obule. T'unube ndu Izurelu makwaruphu! O -buru l'oo t'ayi kwefuru Ojejoje ikè; m'o bu ege ee-me t'ayi ba nuru iya okfu be ayi gude kpua enya-ngweja-a; unu be edobekwa ayi ndzu ntanu.
- 23Odo bu; o -buru l'iphe, ayi gude kpua enya-ngweja k'eka ayi bu t'ayi shi ege ono lufu Ojejoje l'ehu; wata ogba ngweja-ukfuru; ngweja-nri; me le ngweja-ehu-agu; te Ojejoje l'onwiya jikwaa ayi iyeregede!”
- 24“Wawakwa! Iphe, kparu iphe ayi jeru okpu enya-ngweja ono kwa l'ayi tsuhuru egvu; l'ayi ta madu: unwu unu ta egbeshidu nu ujiku lanu; su l'e to nwe du iphe, jikoru ayi le Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izurelu?
- 25Unwegirima unu;?ta asudunu le Ojejoje mewaru; okè ayi l'unu aburu le Enyimu Jodanu; l'ayibe ndu ikfu Rubenu; me ndu ikfu Gadu ta gbakwa le Ojejoje. E shi ege ono; unwu unu emee; unwu nk'ayi ababuhuru Ojejoje eja.
- 26“L'o kwa iya kparu iphe, ayi suru: ‘T'ayi kpule-e enya-ngweja. Ole e to bukwanu eke ee-gwoje ngweja-ukfuru; m'o bu ngweja odo.’
- 27Iphe, ayi gbe kpua ya kwa t'o buru iphe, a-buru ekebe ayi l'unu; me ogbo ophu no l'ifu; l'ayi e-gudeje ngweja-ukfuru; ngweja-ehu-agu; me le ngweja odo; baaru Ojejoje eja l'ulo iya, du nsò. T'e b'o dukwanu teke a nonyaa; unwegirima unu asu l'unwegirima nk'ayi ta gbadu le Ojejoje.
- 28“O bu iya meru iphe ayi suru: ‘A makwaru ama; l'ephe -nonyaaru; kfuaru ayibedua; m'o bu unwegirima ayi ege ono; t'ayi sukwanu ephe: T'ephe phukwa l'enya-ngweja

ophu yele ke Ojejoje bukwa nanu; mbu ophu nna ayi oche phe kpuru l'onwephe. L'ephe ta kpukwa iya t'ephe gwojeru iya Ojejoje ngweja-ukfuru; m'o bu ngweja odo; l'o kwa t'o buru iphe, a-nodu agbaru ayi l'unu ekebe.'

²⁹“Te Nchileke be ekwekwa t'ayi kwefuru Ojejoje ikè; ghaaru iya azu; je akpua enya-ngweja-ukfuru odo; ngweja-nri; m'o bu ngweja odo; gbe haa enya-ngweja Ojejoje, bu Nchileke ayi ono, no l'ifu ulo-ekwa iya ono.”

³⁰To du iya bu; Finehasu, bu onye achijeru Nchileke eja; me ndu ishi ndu Izurelu, bu ephe bu ndu ishi, shitsua l'unwunna ndu Izurelu anubebe iphe ono, ndu ikfu Rubenu; ndu ikfu Gadu; me ndu ikfu Manase kfuru ono; ehuru atsuo ephe ena.

³¹Ya ndono; Finehasu Eliyaza asu ndu Rubenu; ndu Gadu; me ndu Manase: “Ntanu be ayi maru le Ojejoje no swiru ayi; ke l'unu te mebyidu ekemu Ojejoje. Nta-a be unu dzofuwaru ayibe ndu Izurelu t'e b'o du iphe Ojejoje e-me ayi.” Eliyaza, bu nna Finehasu bu onye achijeru Nchileke eja.

³²To du iya bu; Finehasu Eliyaza, bu onye achijeru Nchileke eja; me ndu ishi ono eshi l'ali Giledu eke ephe le ndu ikfu Rubenu; me ndu ikfu Gadu shi nodu ndzuko ono lashia Kenu; je akoru ndu Izurelu ege ephe jeru iya.

³³Ehuru atsuo ndu Izurelu ntumatu; l'ephe ntsuaru ege ephe jeru iya. Ndu Izurelu abya ajaa Nchileke ajaja. Ephe ekfubuhu ke oje otso ndu ikfu Rubenu; me ndu ikfu Gadu ugu; mbu ugu, ephe shi rukota ehuru t'ephe je emebyishia ali ndu ikfu Rubenu; me ke ndu ikfu Gadu.

³⁴Ndu ikfu Rubenu; me ndu ikfu Gadu abya eworu epha gua enya-ngweja ono. Iphe, ephe guru iya bu: “Iphe, agbaru ayi ekebe le Ojejoje bu Nchileke.”

Jóshuwa 23

Ekpe, Jóshuwa eke anu ndu Izurelu

¹A nonyakpowaru le Ojejoje metsuaru; ehuru adu ndu Izurelu agu l'eka ndu ohogu ephe, gbaru ephe mgburumburu; teke ono be Jóshuwa kahwaru akahu; ogurennya iya aduwa nshinu.

²Yo kua ndu Izurelu l'ephe ha. O kuru ndu bu ogurennya ephe; me ndu ishi ephe; ndu ikpe yele ndu odo, onu eru l'okfu; su ephe: “Nta-a be ya kahwaru; ogurennya iya ahawa nshinu.

³Unu gudewa enya unu phua iphemiphe obule, Ojejoje, bu Nchileke unu meru iphe bu mbakeshi ono l'okfu ehuru unu. O bu Ojejoje ono, bu Nchileke unu ono bu onye luchitaru unu ugu.

⁴Unu nyatakwa ege ya gude washaru unu ali iphe bu mbakeshi ndu ophu, e ta alutadua l'ogu; me ali ndu onanu, ya lutawaru ono; mbu ali ono, no le mgbaku Enyimu Jodanu yele Oke Enyimu, no l'uzo enyanwu-ariba ono.

- ⁵Ọ bụ Ojejoje, bụ Nchileke unu l'onwiya bẹ a-chifu ẹphe l'alì ono. Oo-nwufu ẹphe l'alì ono; unu anata iya ẹphe; bụ iya bụ ẹge Ojejoje, bụ Nchileke unu kweru unu ụkwa iya.
- ⁶“Ọ bụphu t'ọkpoma shia unu ike; ẹnya erua unu alì t'unu meje ekemu ono, e deru lẹ Ekwo Ekemu Mósìsu ono. Unu ba ahakwa iya; melahaa iphe ọdo.
- ⁷Tẹ b'ọ dukwa iphe, unu l'ẹphe e-je emegba; mbụ iphe bụ mbakeshi ndu ọphu bunyabe unu. Unu ba akpọ-kujekwa agwa ẹphe; ọphu unu 'egudejekwa ẹphe ria angụ. Unu be ejejekwaru ẹphe ozi; ọphu unu 'abajekwaru ẹphe ẹja.
- ⁸Ọ bụ Ojejoje, bụ Nchileke bẹ unu a-chiru ẹka kwẹe; ẹge unu shi teke ẹ ta madu kwetata jeye nta-a.
- ⁹“Ojejoje chishiru unu iphe bụ mbakeshi, hatsua nshinu; shihu ike. Keshinu ono jeye ntanụ-a ta dúbua iphe bụ mbakeshi ono ọphu dọjeru ike gbaberu unu.
- ¹⁰Onye lanụ l'ime unu aduje ike chikashia unu madzụ ẹbo l'ụkporo madzụ iri; kele Ojejoje, bụ Nchileke unu anọduje aluru unu ọgu ẹge o kweru unu ụkwa iya.
- ¹¹Ọo ya bụ; t'ẹnya rukwaa unu alì t'unu yeru Ojejoje, bụ Nchileke unu obu.
- ¹²“Ọlobu; ọ -buru l'unu nọnyaaru; ghaaru iya azụ; unu lẹ mbakeshi ndu ọwaa, a lụ-phodoru-wa bya atugbabe; buru nanụ; m'ọ kwanu l'unu l'ẹphe wataru ọlugba nwanyi; wata omegba iphemiphe ọbule;
- ¹³unu makwaru amaru lẹ Ojejoje, bụ Nchileke unu ta achifuhokwaru unu iphe bụ mbakeshi ono. Iphe, e-gbe mechia nụ bụ l'ẹphe a-buru igbudu tųpyabe unu; buru ọnya hata unu. Ẹphe a-buru ẹchachi, ee-gude àhù unu àhùhù; buru ogvu; turu unu l'ẹnya gbururu jeye teke unu a-chiko buru kpurupyata l'ẹgiri alì ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu nuru unu ono.
- ¹⁴“Nta-a bẹ oge nka-ezekuna nk'iya ruwaru, bụ iphe duru ndiphe l'ẹphe ha. Unu gudewa obu unu; mẹ uche unu maru l'ẹ tọ dudu ẹgiri iphe ono, Ojejoje, bụ Nchileke unu kwekotaru unu ụkwa iya ono, nweru ọphu ẹ to medu. Ọ tųkowa ụkwa ono l'ọ ha mekota. Ẹ tọ dudu m'ọo nanụ, ọ haru.
- ¹⁵Ọle ọ kwaphu ẹge ono, iphe, bụ iphe, dọ mma, Ojejoje, bụ Nchileke unu kwekotaru unu ụkwa iya vukotaru ono; bukwapu ẹge iphe, dọ ẹji ono, Ojejoje nmaru unu ọkwa iya ono a-vukota; jeye teke oo-me unu; unu aburu kpurupyata l'ẹgiri alì-a, ọ nuru unu-a;
- ¹⁶m'ọ buru l'unu dakaru ekemu, nọ l'ogba-ndzụ ono, unu lẹ Ojejoje gbaru ono. Ọ -buru l'unu je ejelaaharu agwa ozi; balaaharu iya ẹja bẹ Ojejoje a-nubekwaru unu oke ẹhu-eghughu iya. Ẹ tọ dukwa ẹge unu a-nọ-bebe; unu aburu kpurupyata l'ẹgiri alì ono, Ojejoje nuru unu t'unu buru ono.”

Jóshuwa 24

Ojejoje nwẹnkinyi iya bẹ ayi a-nọdu ejeru ozi

- ¹Ya ndono; Jóshuwa abya ekukoo ikfu ndu Ízurèlu kparamukpamu; ẹ̀phe edzukoo ẹ̀ Shékemu. Yọ bya ekukoo ndu, bụ ọgurennya; ndu ishi; ndu ikpe; mę ndu, nọtsua l'okwa ẹ̀ Ízurèlu; ẹ̀phe edzua l'ifu Nchileke.
- ²Jóshuwa asụ ndu ono l'ẹ̀phe ha: “Ojejoje, bụ Nchileke kę ndu Ízurèlu sụru: ‘Lẹ teke ndiche; bę nna unu oche phę jeye ẹ̀ Téra, bụ nna Ébirihamu; mę Nahọ; shi buru ẹ̀ azụ Ẹnyimu Yufurétusu azụ iya ọphu; l'abaru agwa ẹja.
- ³Obenu ẹ̀ yębe Ojejoje dufutaru nna unu, bụ Ébirihamu l'alị ono, nọ l'azụ ẹnyimu azụ iya ọphu ono; duta iya; yo jephekota alị Kénanu l'ọ ha; ya abya emee ya; yo nweru unwu l'igwe. Ya nuru iya Áyizaku;
- ⁴Áyizaku amụta Jékọpu yęle Iso. Ya eworu alị ugvu Séyi nụ Iso; obenu ẹ̀ Jékọpu; yęle unwu iya laru Íjiputu.
- ⁵“ Ya ezia Mósisu; mę Éronu; bya egude ẹ̀phe mee tẹ iphe-ẹhuka dakfuta ndu Íjiputu; shi ẹge ono dufuta unu l'ẹke ono.
- ⁶Teke ya shi ẹ̀ Íjiputu dufuta nna unu phę bę ẹ̀phe ruru eze ẹnyimu; ndu Íjiputu egudewa ụgbo-inya; mę ndu agbaru iya inya l'achị ẹ̀phe. Ẹphe achia ẹ̀phe jeye ẹ̀ Eze Ẹnyimu Uswe.
- ⁷Obenu ẹ̀ ndu Ízurèlu rakuru Ojejoje; yo wota ọchi gude dokahu nna unu ẹ̀ ndu Íjiputu. Ya mee eze ẹnyimu ono; yọ bya ekpua ẹ̀phe; rigbushikota ẹ̀phe. Unu egude ẹnya unu phukota iphe meru ndu Íjiputu. E metsua; unu eburu l'echi-ẹgu nọo ntumatu.
- ⁸“ Ya duru unu jeye unu abata l'alị ndu Amọru, bụ ndu shi buru l'uzo ẹnyanwu-ahata Ẹnyimu Jódanu. Ẹphe abya etso unu ọgu. Ya eworu ẹ̀phe nụ unu; gbushia ẹ̀phe; unu anaa ẹ̀phe alị ẹ̀phe; yọ buru nk'unu.
- ⁹Teke ono, Balaku Zipo, bụ eze ndu Móabu rụkotaru ẹhu t'ọ bya etso ndu Ízurèlu ọgu ono; b'o ziru t'e je ekuaru iya Bélamu Beyọ t'ọ bya atua unu ọnu.
- ¹⁰Obenu ẹ̀ ya ta ngaduru Bélamu nchị. Ọo ya kparu iphe, ọ wataru unu ọgoru ọnu; ọ - go-gee ya; yọ gọkwase iya. Ya eshi ẹge ono nafuta unu l'ẹka iya.
- ¹¹“ Tọ dụ iya bụ; unu adaa Ẹnyimu Jódanu; bya erua Jériko. Ndu Jériko etso unu ọgu, bụ iya bụ ẹge ndu Amọru; ndu Pérezu; ndu Kénanu; ndu Hetu; ndu Gigashi; ndu Hevu; mękwaphu ndu Jebusu tsokwaruphu unu. Obenu ẹ̀ ya nwuru ẹ̀phe nụ unu.
- ¹²Ya ziru evu-enyi; yo vuta ụzo je achishiaru unu ẹ̀phe; mbụ je akpaa ẹ̀ ndu eze labụ, shi achị ndu Amọru. Alụ-gbu, unu lụ-gburu ẹ̀phe te shikwa l'ogu-mbeke unu; m'ọ bụ l'akfụ unu.
- ¹³Ya nuru unu alị, unu te sedu ẹza iya; nụ unu mkpukpu, unu te gudedu ẹka unu kpua. Unu eburu iya; l'eri iphe, shi ẹ̀ mgbọ vayinu, unu ẹ ta kọdu; l'eri iphe, shi l'oshi olivu, unu te eyedu.’
- ¹⁴“Nta-a kwa t'unu tsuje Ojejoje egvu; unu egude ire-lanu l'abaru iya ẹja. Unu tufashikota nte, nna unu oche phę shi agwaję l'azụ Ẹnyimu Yufurétusu azụ iya ọphu; mę ọphu ẹ̀phe shi agwaję l'alị Íjiputu; wata ojeru Ojejoje ozi.

15Ole; ọ -buru l'ọ jeru Ojejoje ozi dọ unu ẹji; ọọ ya bọ; t'unu hata onye ọphu unu a-nọdu ejeru ozi ntanụ-a. Ọ -buru agwa, nna unu oche phe shi baaru ẹja l'azụ ẹnyimu; unu ahata iya. Ọ -buru agwa kẹ ndu Amọru, bọ ndu ọphu shi buru l'ẹke-a, unu bu-a; unu ahata iya. Obenu lẹ yẹbe Jóshuwa yẹle ndibe iya l'ẹphe ha kwa Ojejoje bẹ ẹphe a-nọdu ejeru ozi.”

16Ndu Ízurelụ achiko zua; sụ: “Tuswekwa! Tẹ Nchileke be ekwekwa t'ẹphe haa Ojejoje; balahaaru agwa ọdo ẹja.

17Ọ bọ Ojejoje, bọ Nchileke gẹdegede, bọ iya dufutaru ẹphe; mẹ nna ẹphe oche phe lẹ Íjiputu; ẹke ayi shi buru ohu. O meshikotaru iphe, dọ biribiri, ẹphe gude ẹnya ẹphe phukota. Ọ bọ iya gbochikotaru ẹphe l'ẹka iphe bọ mbakeshi, ẹphe swekotaru teke ẹphe nọ l'ije.

18Ọ bọ Ojejoje chifukotaru ẹphe iphe bọ mbakeshi; mbụ jeye lẹ ndu Amọru-a, shi buru l'ali-a. Ọ kwa iya bọ l'ẹphebedua l'onwẹphe bukwapu Ojejoje bẹ ẹphe a-nọdu ejeru ozi; kẹ l'ọọ ya bọ Nchileke ẹphe.”

19Jóshuwa asụ ẹphe: “Unu ta adukwa ike ojegheru Ojejoje ozi; kẹ l'ọ bọ Nchileke, dọ nsọ; bukwaruphu Nchileke, eko okopho. Ẹ tọo hakwa unu kẹ mmanu; mẹ unu kwefuru iya ikè; mee iphe, dọ ẹji.

20Ọ -buru l'a nonyaaru; unu ahaa Ojejoje balahaaru agwa ẹja bẹ ọo-ghakwa aghagha; wolataru unu ntakfuru; mee unu; unu achihu; mbụ l'ọ metsuaru unu ọhuma ono.”

21Obenu lẹ ndu Ízurelụ sụru Jóshuwa: “Waawa; l'ẹphe a-nọdu-a abaru Ojejoje ẹja.”

22Ya ndono; Jóshuwa asụ ẹphe: “Unu bukwaru onwunu ndu ekebe; l'unu hataru l'unu a-nọdu abaru Ojejoje ẹja.” Ẹphe atuko zua gberegbede; sụ: “Iye-e; l'ẹphe buwaru onwẹphe ndu ekebe.”

23Jóshuwa asụ ẹphe: “Nta-a bukwa t'unu tuko agwa unu foshikota; chiru obu unu yee l'ẹke Ojejoje, bọ Nchileke kẹ ndu Ízurelụ nọ.”

24Ndu Ízurelụ azua mgbede; sụ Jóshuwa: “L'ẹphe a-nọdu abaru Ojejoje ẹja; l'anuru iya okfu.”

25Yọ buru mbọku ono bẹ Jóshuwa yẹle ndu Ízurelụ gbaru ndzụ. Jóshuwa anọdu lẹ Shékemu l'ẹke ono tụa ekemu doberu ẹphe; tọaru ẹphe nsọ, ẹphe a-nọdu etso.

26Jóshuwa abya atuko iphemiphe ọbule ono dekota l'ẹkwo ekemu Nchileke; bya apata mkpuma, ha nshinu gvube l'ukfu achi, nọ l'iku ẹke, Ojejoje doberu nsọ.

27Yọ gvubetsua ya; sụ ndu Ízurelụ l'ẹphe ha: “Unu phukwa! Mkpuma-a a-nọdu agba ayi ekebe. Iphe, bọ iphe, Ojejoje kfuru ayi b'ọ nukotakwaru. Ọ -buru l'e megeeru; unu te emeheru Ojejoje ire-lanụ; bẹ mkpuma ono a-gbakwa unu ẹjo ekebe!”

Anwụhu Jóshuwa

28Ya ndono; Jóshuwa ahaa ẹphe; onyenonu alashia l'ẹke a wẹru iya.

²⁹E metsulephu iphemiphe ọbule ono; Jóshuwa Nunu, bụ nwozi Ojejoje anwụhu l'ọgbatsụaru ụkporo afa ise l'afa iri.

³⁰E lia ya l'ẹke a wẹru iya alị ị Timinátu Séra l'alị ugvu ndu Ífuremu; l'ụzo isheli ugvu Gaashị.

³¹Ndu Ízurelu abakọtaru Ojejoje ẹja ị teke ono, Jóshuwa nọ ono; mę teke ndu bụ ọgurenya, kakpuru iya nụ nọkwadu ndzụ; mbụ ndu gude ẹnya ẹphe phụa iphemiphe ọbule ono, Ojejoje mekotaru ndu Ízurelu ono.

³²Okpu Jósefu, ndu Ízurelu shi ị Íjiputu chiru; bẹ ẹphe liru ị Shékemu ị mkpawaru alị, Jékọpu zuru ụnwu Hamọ, bụ nna Shékemu ụkporo mkpọla-ọcha ise. Ẹke ono mekocharu buru alị ndu ikfu Jósefu.

³³Eliyéza Éronu anwụhu; e lia ya ị Gíbiya, bụ ẹke a wẹru nwatibe iya, bụ Finehasu alị l'alị ugvu ndu Ífuremu.

Ndu Ikpe

Ndu Ikpe 1

Ndu Ízurèlu etso ndu Kénanu òphu phòduru nù ògu

¹Jóshuwa anwùhutsulephu; ndu Ízurèlu eje akpata Ojejoje ishi; t'èphe maru ndu ikfu òphu e-vutaru èphe ụzo je etso ndu Kénanu ògu.

²Ojejoje asụ èphe: “L'ò bụ ndu Júda e-je. Lẹ ya wowaru alì-a ye èphe l'èka.”

³Ndu Júda abya asụ ndu Símiyònu, bụ unwunne èphe: “Unu bya t'ayi jeru ndu Kénanu, bu l'alì ono, e keru nù ayi ono ògu. Teke e metsuaru; ayìbedua etsokwaruphu unu t'ayi je alùta èke òphu e keru nù unu.” Tò dụ iya bụ; ndu ikfu Símiyònu ekwe; tsoru èphe; èphe ejeshia.

⁴Ya ndono; ndu Júda egbeshi jeshia ògu ono. Ojejoje eworu ndu Kénanu; mę ndu Pérezu ye èphe l'èka; èphe egbua èphe ụkporo unu madzụ l'unu madzụ ise lẹ Bèzeku.

⁵Ò bụ l'èke ono bẹ èphe phuru Adoni-Bèzeku lẹ Bèzeku; tso iya ògu. Èphe alua; lùta ndu Kénanu; mę ndu Pérezu.

⁶Adoni-Bèzeku eye òkpa l'oso; èphe achia ya gude; bushia ya ezeke-èka; mę ezeke-òkpa.

⁷Adoni-Bèzeku asụ: “Ụkporo ndu eze ẹto lẹ ndu eze iri, e bushiru ezeke-èka; mę ezeke-òkpa shi atụtuje ẹkpu-utara, adashì lẹ mkpuli okpokoro mu teke mu eri nri. Nta-a bẹ Nchileke akfụwa mu ụgwo iphe, mu meru èphe.” Tò dụ iya bụ; èphe akpuru iya jeshia Jerúsalemu èke ò nòdu nwùhu.

Ndu Júda alùta Jerúsalemu; mę Héburonu

⁸Ndu Júda eje ògu lẹ Jerúsalemu; lùta iya. Èphe egude ògu-mbeke gbufu mkpukpu ono; nwuru òku ye iya.

⁹E metsua; ndu Júda awụkwaruphu jekfushia ndu Kénanu ndu òphu bu l'alì ugvu; ndu òphu bu l'echi-ègu l'uzo òhuda; mę ndu òphu butsua l'alì òkpa-ugvu l'uzo ẹnyanwu-arìba ògu.

Òtuniyelu alùta mkpukpu Débi

(Jós 15:13-19)

¹⁰Ndu Júda eje etso ndu Kénanu òphu bu lẹ Héburonu ògu; lụ-gbua ndu Sheshayi; ndu Ahimanu; mę ndu Talumayi. Iphe, e shi ekuje Héburonu bụ Kiriyatu Aba.

Òtuniyelu alùta mkpukpu Débi

(Jós 15:13-19)

¹¹Èphe eshi l'èka ono; wùru jeshia je etso ndu bu lẹ Débi ògu. Iphe, e shi ekuje Débi bụ Kiriyatu Sefa.

¹²Ya ndono; Kálèbu asụ: “L'onye duru ike je etso ndu Kiriyatu Sefa ògu; mekputa èphe; bẹ ya e-de ada iya, bụ Akusa t'ò lụa.”

13Tọ ɖu iya bu; nwunne Kálẹbu k'iru-alì, bu Ọtuniyelu Kenazu; eje alua mkpukpu ono; luta iya. Kálẹbu edee ya ada iya ono; mbu Akusa; yo lulahaa.

14Yo be ujiku lanu; Akusa asu nji iya t'o kfulu Kálẹbu, bu iya bu nna iya t'o bee ya alì. Akusa abya enyizita l'eli nkakfu-igara, o no; Kálẹbu aji iya; su: “?Nanu ege o du?”

15Yo su iya: “Te ya ronua ngu iphe. Keshinu ophu i nuru iya alì l'uzo ohuda; nufunua alì l'ẹke ogba-mini notsua.” Tọ ɖu iya bu; Kálẹbu abya anu iya ogba-mini k'eli; me k'alì.

Ọgu adaru ndu Júda; me ndu Bénjaminu

16Tọ ɖu iya bu; onye Kenu, bu ndu eri nna nyee Mosisu eshi le Ndu Nkfu, bu iya bu Jérìko; ephe le ndu Júda awufuta; jeshia echi-egu Júda l'uzo ohuda; l'iku Áradu; je eburu l'ẹke ono.

17Ya ndono; ndu Júda; me ndu Símiyonu, bu unwunne ephe atugbabe je etso ndu Kénanu ophu bu le Zefatu ogu; lu-gbua ephe; mee mkpukpu ono; yo chihu. E kulahaa mkpukpu ono Homa

18Ndu Júda lutakwaruphu Gáza; Ashikelonu; Ékuronu; me iphe, bu alì, notsua ya nu.

19Ojejeje anodu swiru ndu Júda; ephe alua ogu ono; nakota alì ndu ophu bu l'ugvu ugu. Ndu ophu bu le nsuda nsuda be kporu ephe l'achishi; kele ndu onanu be nweshiru ugbo-inya igwè.

20Mkpukpu Héburonu b'e keru nu Kálẹbu; kele Mosisu kwehawaru iya ukwa le ya anu iya eya. Tọ ɖu iya bu; Kálẹbu abya achishia unwu Anaku eto, bu l'ẹke ono.

21Obule ndu Bénjaminu ta dudu ike chifu ndu Jibusu, bu le Jerúsalemu. Ndu Bénjaminu; me ndu Jibusu atuko bua eghirigha le Jerúsalemu jerua ntanu owaa.

Ndu Ifuremu; me ndu Manáse aluta Bételu

22Tọ ɖu iya bu; ndu onu-ulo Jósefu egbeshi jekfushia ndu Bételu ogu. Ojejeje anodu swiru ephe l'ogu ono.

23Yo nweru unwoke, ephe zifuru t'ephe je ngge le Bételu ono. Iphe, e shi eku Bételu bu Luzu.

24Ya ndono; ndu ono erudelephu; bya aphu nwoke, shi le mkpukpu ono alufuta; ephe asu iya: “Byiko koshinu ayi eke ayi e-shi bahu le mkpukpu-a; l'ayi e-mekwa ngu-ahuma.”

25Ya ndono; yo koshi ephe uzo, eeshije abahu le mkpukpu ono. Ephe etso ndu mkpukpu ono ogu; gude ogu-mbeke gbufu ephe. Onye ephe haru bu nwoke ono, koshiru ephe uzo, ephe shiru bahu le mkpukpu ono; me ndibe iya l'ephe ha.

26Tọ ɖu iya bu; nwoke ono akwafu lashia l'alì ndu Hetu; nodu l'ẹke ono meta mkpukpu, o kuru Luzu. Yo buru iphe ono b'o za jeye ntanu.

Ọha, ndu Izurelu ta chifudu

²⁷Obenu lẹ ndu Manáse ta chífudu ndu Bétu-Shanu; ndu Ténaku; ndu Dọ; ndu Ibulamu; ndu Megido; mẹ unwu mkpukpu ọdo, bupheru mkpukpu ndu ono mgburumburu; kele ndu Kénanu bẹ kweru ikpokponyi l'alị ono.

²⁸A nonyaa; ndu Ízurelu abya aka ndu Kénanu ekuku; dzulahaaru ephe ozi mkpo-nyi-enya. Obenu l'ephe ta dudu ike chifu-gee ndu Kénanu l'ẹke ono.

²⁹Ndu Ífuremu ta dukwaphu ike chifu-gee ndu Kénanu ophu bu lẹ Géza. Ndu Ífuremu; mẹ ndu Kénanu atuko bua eghirigha l'ẹke ono.

³⁰Ndu kẹ Zébulonu ta dukwaphu ike chifu-gee ndu Kénanu ophu bu lẹ Kitironu; mẹ Nahalolu. Ephe lẹ ndu ono abya ebua eghirigha. Ephe edzulahaaru ndu kẹ Kénanu ozi mkpo-nyi-enya.

³¹Ndu kẹ Ásha ta dukwaphu ike chifu-gee ndu Akọ; ndu Sayidonu; ndu Ahulabu; ndu Akuzibu; ndu Hẹluba; ndu Afiku; mẹ ndu Rehobu.

³²Ndu Ásha ephe lẹ ndu Kénanu, bu l'alị ono ajiko bua eghirigha; kele ndu Ásha ta chifu-gude ephe l'ẹke ono.

³³Ndu Náfutali ta dukwaphu ike chifu-gee ndu Bétu-Shemeshi; ndu Bétu-Anatu; mẹ ndu Náfutali. Ephe lẹ ndu Kénanu, bu l'alị ono ajiko bua eghirigha. Obule ndu Betu-Shemeshi; mẹ ndu Betanatu jelahaaru ephe ozi mkpo-nyi-enya.

³⁴Ndu Dánu bẹ ndu Amoru nwularu azu; chiru ephe ye l'alị ugvu ono; jika t'ephe ba wu-kfuta ephe lẹ nsuda.

³⁵Ndu Amoru ekebe l'ephe bufutaje l'ugvu Heresu; mẹ mkpukpu Ajalonu; Shalubimu. Obenu lẹ ndu eri Jósefu byaru bya awupyabe ephe; ka ephe ekuku; mee ndu Amoru; ephe ejelahaaru ephe ozi mkpo-nyi-enya.

³⁶Ókè-alị ndu Amoru shi l'ugvu Akpi bya eswee Sela tugbua.

Ndu Ikpe 2

Ojozi Ojejoje abaru ndu Ízurelu mba

¹Yo be ujiku lanu; ojozi-imigwe, shi l'eka Ojejoje eshi lẹ Gíligalu byatashia Bokimu bya asu ndu Ízurelu: “Ya dufutaru unu lẹ Íjiputu; duru unu ye l'alị ono, ya riburu nna unu phe nte lẹ ya a-nu ephe ono; su: ‘Lẹ ya ta adakadu ndzu ono, yele unu gbaru ono;

²ophu 'o dukwa ndu alị ono, unu l'ephe a-gba ndzu. T'unu gbe tuko-chia eke ephe anoduje agwa iphe chikposhia.’ Obenu l'unu dakaru iphe ono, mu kfuru unu ono.?Nanu ege o du?

³Iphe ya ekfuru unu nta-a bẹ lẹ ya ta achifuhekwaru unu ndu ono. Ephe a-buru unu aghamehu; unwu agwa ephe aburu onya; hata unu.”

⁴Ojozi-imigwe ono, shi l'eka Ojejoje ono ezigelephu ndu Ízurelu ozi ono; ephe atua uzu-ekwa.

⁵Ya ndono; ephe agube eke ono Bokimu. Ephe anodu l'ẹke ono chiaru Ojejoje eja.

Anwuhu Jóshuwa

⁶Jóshuwa asútsua ẹphe t'ẹphe la. Ẹphe agbakashiḡhu. Onyenonu; yọ lashia ẹke a wẹru iya alì.

⁷Ndu Ízureḡlu bakotaru Ojejoje ẹja teke Jóshuwa nọ ndzu; mękwaphu l'oge ndu bu ogurennya Ízureḡlu ndu ophu nonu lẹ Jóshuwa nwuhutsuaru; mbu ndu onanu, phukotaru iphe, du biribiri, Ojejoje meshiru ndu Ízureḡlu ono.

⁸Nwozi Ojejoje; mbu Jóshuwa Nunu nonu ukporo afa ise l'afa iri b'o nwuhuderu.

⁹Ẹphe elia ya l'ẹke o kwataru ufu lẹ Timinátu Heresu, nọ l'alì ugvu Ífuremu l'uzo isheli ugvu Gaashi.

¹⁰Ya ndono; ogbo onanu anwushihugetsua; lakfu ndiche ẹphe; ogbo odo evufuta, bu ndu ẹ-ta madu Ojejoje; ẹphe ta ma iphe ono, Ojejoje meshiru ndu Ízureḡlu ono.

Ndu Ízureḡlu haru Nchileke; gwalahaa nte

¹¹Tọ du iya bu; ndu Ízureḡlu abya emechishilaha Ojejoje ẹnya; wata obaru Bálu ẹja;

¹²mbu; paru Ojejoje, bu Nchileke nna ẹphe oche, bu onye dufutaru ẹphe l'alì Íjiputu haa. Ẹphe etsoru iphe bu nte ndu buphe ẹphe mgburumburu gwalaha. Ya ndono; ẹphe emee iphe eghulahaa Ojejoje eghughu;

¹³ke l'ẹphe paru obaru iya ẹja ha; balahaaru agwa Bálu me Ashitoretu ẹja.

¹⁴Tọ du iya bu; Ojejoje egude ẹhu-eghughu iphe ono nwuru ndu Ízureḡlu nu ndu o-lua-olaa; ẹphe alua ẹphe alulu. Yo nwuru ẹphe nu ndu ohogu ẹphe, bupheru ẹphe mgburumburu, bu ndu ẹphe ta dudu ike gbaberu.

¹⁵Yọ buje iphe bu teke ndu Ízureḡlu jeru ogu; yọ paru ẹphe haa; e mekputa ẹphe; bu iya bu ege o ribuhawaru nte lẹ ya e-me ẹphe. Iphe ono emee; ẹphe anodu l'oke iphe-ehuka.

¹⁶Tọ du iya bu; Ojejoje emee; yo nweru ndu ikpe, bu ndu byaru bya adzofuta ẹphe l'eka ndu o-lua-olaa ono, shi alu ẹphe alulu ono.

¹⁷Obenu l'ẹphe ta ngaduru ndu ikpe ono nchi; tsoleru-a l'afarushi onwephe; l'omara-alì, dugbaa iche iche. Ẹphe agbado okpa ono, nna ẹphe oche tsoru ono; mbu nna ẹphe oche phe ono, mekotaru iphe, Ojejoje turu ẹphe l'ekemu ono.

¹⁸Iphe bu teke Ojejoje meru te ndu Ízureḡlu nweru onye ikpe; b'e too dehajedu iya ẹka. Oogudeje onye ikpe ono dzofuta ndu Ízureḡlu l'eka ndu ohogu ẹphe. O bu onye ikpe ono; be oogudeje dzoo ẹphe gbururu jeye teke onye obu a-no-bebe. Ojejoje emejeru ẹphe ege ono ke l'imiko ẹphe egudeje iya l'ude ẹphe, atsù l'eka ndu akpa ẹphe ẹhu; me l'ẹhu, ẹphe emerushi ẹphe.

¹⁹Yoo bujelephu teke onye ikpe ono nwuhuru; ẹphe aghakobe tsolahaa uzo, ka ophu nna ẹphe tsoru eji; gwalahaa nte; balahaaru iya ẹja. Ẹphe ajika oha iphe, du eji ẹphe eme; jika l'ẹphe ta hadu okwefuru Ojejoje ikè.

²⁰Yọ buru iya bu l'iwe ewelaha Ojejoje l'ẹke ndu Ízurelu nọ; yọ sù: “Keshinu ophu ndu-a dakaru ndzù ono, mu gbaru doberu nna ẹphe oche ono; ẹphe ta nuru mu okfu;

²¹bẹ mu ta achifuduru ẹphe iphe bu mbakeshi ono, Jóshuwa chifuphodoru b'ọ nwuhuderu ono.

²²Mu e-gude ẹphe daẹdu ndu Ízurelu tẹ mu maẹduru;?ẹphe e-tsoru-a ọzo mu ẹge nna ẹphe oche tsoru; tọ bu l'ẹphe te etsodu.”

²³O bu iya kparu iphe Ojejoje haru iphe bu mbakeshi ono l'ẹphe ha; tọ chishi ẹphe; ophu o mekwanu tẹ Jóshuwa mekputa ẹphe.

Ndu Ikpe 3

Mbakeshi, Ojejoje ta chishiduru ndu Ízurelu

¹Owaa bu mbakeshi, Ojejoje haru tẹ ya gude daẹdu ndu Ízurelu l'ẹphe ha; mbu ndu ophu ta phudu ogu l'alì Kėnanu.

²Iphe, kparu iya nu aburu t'o gude iya kpọ-ziaru ogo unwu Ízurelu ndu ophu ẹ-ta mahada k'ogu k'ogu.

³Owaa bu ndu mba obu: Ndu ishi ise, achi ndu Filisutayinu; ndu Kėnanu l'ẹphe ha; ndu Sayidonu; me ndu Hevu, bu l'alì Ugvu Lébanonu, shita l'ugvu Bálu-Hėmonu je akpaa lẹ Lebo-Hámatu.

⁴Ojejoje haru ẹphe achishi t'o gude ẹphe data ndu Ízurelu t'ọ maru m'ẹphe e-meje iphe, ọ turu ẹphe l'ekemu ono, o shi l'ẹka Mósisu tularu nna ẹphe oche ono.

⁵Ndu Ízurelu; ẹphe lẹ ndu Kėnanu; ndu Hetu; ndu Amoru; ndu Pérezu; ndu Hevu; me lẹ ndu Jebusu buru ẹghirigha.

⁶Ndu Ízurelu; ẹphe lẹ ndu ono alukolaha nwanu; shiwaphu ẹge ono tsoru ndu ono gwalaha nte ẹphe.

Ọtuniyelu adzọo ndu Ízurelu

⁷Ndu Ízurelu emee iphe, du Ojejoje ẹji. ẹphe azaha Ojejoje, bu Nchileke ẹphe; gwalaha Bálu; me Ashera.

⁸Ojejoje ewelahaaru ndu Ízurelu iwe; k'ophu bu l'o woru ẹphe ye l'ẹka Kushanu Rishatayimu, bu eze ndu Mesopotėmiya. Ndu Ízurelu anọ eze ono l'ẹka afa ẹsato.

⁹Teke ndu Ízurelu rakuru Ojejoje b'o meru Ọtuniyelu Kenazu, bu nwanne Kálebu ke nwata; yọ bya adzofuta ẹphe.

¹⁰Tọ du iya bu; Ume Ojejoje abya iya l'ẹhu; yọ buru onye ikpe ndu Ízurelu; chiru ẹphe jeshia ogu. Ojejoje eworu Kushanu Rishatayimu, bu eze ndu Mesopotėmiya ye iya l'ẹka; yọ kapyabẹ Kushanu Rishatayimu ẹkuku.

¹¹Yọ buru iya bu lẹ nchi adu ndoo l'alì ono ukporo afa ẹbo teke Ọtuniyelu Kenazu nwuhuru.

Ehudu adzo ndu Ízurelu

- 12**Tò dù iya bú; ndu Ízurelu abyakwa bya emee iphe, dù Ojejoje eji ọdo. Yo mee Egulonu, bú eze ndu Móabu; yọ bya aka ndu Ízurelu ekuku.
- 13**Ya ndono; Egulonu eje ekua ndu Amonu; mę ndu Amaleku; ephe etso ndu Ízurelu ogu. Ephe alua ndu Ízurelu; naa ephe mkpukpu Ndu Nkfu.
- 14**Ya ndono; ndu Ízurelu anọo l'eka Egulonu, bú eze ndu Móabu afa iri l'esato.
- 15**Tò dù iya bú; ndu Ízurelu araku Ojejoje ọdo; yọ nọ ephe onye ogbata, bú Ehudu Gera, bú onye ikfu Bénjaminu. Ehudu bę eme ibyita. Ya ndono; ndu Ízurelu abya ezi Ehudu; yo gwota utu, ephe atuje anọ Egulonu, bú eze ndu Móabu t'o je anọ iya.
- 16**Tẹmanu Ehudu atugbude b'ọ baru ogu-mbeke, atsọ nkọ ifu labu, ha ogologo l'ọ bú nkwo-eka lanu; chibe l'utakfu eka-utara iya l'ime uwe iya gude jeshia.
- 17**Yo rua; bya egworu iphe ono nọ Egulonu, bú eze ndu Móabu. Egulonu bú onye okporokpo.
- 18**Ehudu anuebetsua ya iphe ono; bya edufu ndu vu iphe ono, ephe tutaru ono.
- 19**Ephe erua l'eke a pyishiru ntekpe le Giligalu; yọ ghakobe lashia azu le k'eze ono. Yo rua; je asu eze: “Byiko; o nweru iphe, ya eme te ya kfuru ngu l'edomi.” Eze ono asu ndu ozi iya: “Unu gbeshi!” Tò dù iya bú; ephe egbeshi; wukahu.
- 20**Ya ndono; Ehudu abya akpirita iya ntse l'ime mkpura ulo-eli, jiru oyi, bú eke eze ono nọ nkinyi iya; su iya: “L'o nweru ozi, Nchileke ziru, ya eme te ya zia ngu.” Ya ndono; eze ono egbeshi vudo evudo.
- 21**Ehudu eyewaphu eka-ibyita l'uwe iya miwaphu ogu-mbeke ono, o chiberu l'utakfu eka-utara iya phu; su ya eze ono l'epho.
- 22**Ogu-mbeke ono abagee ya l'epho jeye l'ishi iya. Onunu ogu-mbeke ono eje epee ya l'okpurukpu-azu. Yọ kpoo Ehudu l'anmafuta. Akurepho iya atsushia.
- 23**Ehudu agu-chishikota ibo, nọ l'ogbodo ulo-eli ono; woru iya gbachishia.
- 24**Yọ latsua; ndu ejeru eze ozi eje aphu le mkpura ulo-eli ono b'a gbachishiru agbachishi; ephe aria l'oo-bukwa l'ọ nọ le mkpu eke ono, eji oyi ono l'eje uboku.
- 25**Ephe anodu l'eke ono chee ya ege ono mehu maa; ophu o dudu. Ephe ewota igodo gbahaa uzo ono; bya aphu nnajiufu ephe ono; l'eke o daburu l'ogbodo-ulo ono; gbe nwuhuwanu anwuhu.
- 26**Yọ buru teke ono, ephe nọ l'eche ono bę Ehudu pyofuru; shia uzo eke ono, a pyishiru ntekpe ono; gbalaa lashia Séyira.
- 27**Yọ gbarua eke ono je anodu l'alị ugvu Ifuremu; woru upyoku gbua. Ndu Ízurelu awufuta; wuru tsoru iya. Yo vutaru ephe uzo;
- 28**su ephe: “Unu tso mu; le Ojejoje wookwaru ndu Móabu, bú ndu ohogu unu ye unu l'eka.” Tò dù iya bú; ephe awuru tsoru iya. Ephe eje anọ-chishikota Enyimu Jodanu,

ẹke dukota bachara bachara, bu ẹke eeshije gude okpa dafu Móabu; ophu ephe ekwedu t'o nweru m'ọ bu onye lanu le ndu Móabu ono a-dafu enyimu ono azu iya ophu.

²⁹Ephe egbua ndu Móabu ono iphe ruru ukporo unu madzu l'unu madzu ise teke ono; mbu ndu bukota unwoke mkparawa; buru ndu okpehu; to nwe m'ọ bu onye lanu, wafuru nu.

³⁰Ndu Izurelu aluta ndu Móabu mboku ono; ephe aburu ndu no ndu Izurelu l'eka. Yo buru iya bu le nchi adu ndoo l'ali ono ukporo afa eno.

Shamuga adzofuta ndu Izurelu

³¹Onye, tsotaru Ehadu bu Shamuga Anatu. Shamuga Anatu gude mgboro, e gude eche eswi chigbushia ndu Filisutayinu unu madzu l'ukporomadzu iri. Yebedua bukwaphu onye ogbata ndu Izurelu.

Ndu Ikpe 4

Debora; me Baraku gbafutaru ndu Izurelu

¹Ya ndono; Ehadu anwuhutsulephu; ndu Izurelu awatakwa ome iphe, du Ojejoje eji odo.

²Ojejoje enwuru ephe nu Jabinu, bu eze ndu Kenanu, shi buru le Hazo l'achi. Onye ishi ndu soja Jabinu bu Sizera, shi buru le Haroshetu Hagoyimu.

³Yo buru okfu l'o nweru unu ugbo-inya igwe ebo l'ukporo ugbo-inya ise b'o gude ukporo afa mgburumburu kpa ndu Izurelu ehu. To du iya bu; ndu Izurelu echiku Ojejoje t'o gbaaru ephe mkpu.

⁴Debora, bu onye nkfuchiru Nchileke; bya aburu nyee Lapidotu bu iya shi buru onye ikpe ndu Izurelu l'ogege ono.

⁵Eke o shi anoduje ekpe ikpe bu le mkpuli Nkfu Debora, no le mgbaku Rama; me Betelu l'ali ugvu Ifuremu. Yo buru l'eke ono be ndu Izurelu e gudeje okfu, adaru ephe nu bya t'o kpeshiaru ephe.

⁶Yo be ujiku lanu; Debora ezia Baraku Abinowamu; yo shi le Kedeshi, no l'ali ndu Nafutali byatashia. Yo rua; Debora asu iya: "Le Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izurelu ziru ngu t'i je Nafutali; me Zebulun; chita ukporo unu unwoke l'unu unwoke ise yeru onwongu; t'unu shia uzo Ugvu Tabo.

⁷Le ya e-deta Sizera, bu onye ishi ndu soja Jabinu; yo chita ugbo-inya; me ndu soja iya gude bya ngu ugu le Enyimu Kishonu. Ya e-woru iya-a ye ngu l'eka."

⁸Baraku asu Debora: "Ya e-jekwa-a; m'ọ -buru l'ii-tsoru iya je. O -buru l'e tii tsodu iya eje; be ya te ejekwa."

⁹Debora asu iya: "Ya e-tso ngu-a je. O bu l'ugvu, tso iya nu ta abuekwa nke ngu. Ishi iya aburu l'ọ kwa nwanyi be Ojejoje e-me; yo gude Sizera." Ya ndono; Debora ekwe; tsoru Baraku; ephe ejeshia Kedeshi,

¹⁰bụ ẹke Baraku kukoru ndu Zébulonu; mę ndu Náfutali; ẹphe edzua. Ụkporo unu madzụ l'unu ise bę tso iya je; Debóra tsokwa iya phụ.

¹¹Ya ndono; Heba, bụ onye Kenu bę haru ndu Kenu ibe ẹphe l'ẹke ẹphe nọ; je eworu ụlo-ékwa iya gvube l'ukfu achi, nọ lę Zanimu l'iku Kedeshi ntse. Ndu Kenu bụ eri Hobabu, bụ nwunne nyee Mósisu.

¹²A bya ekfuaru Sizéra lę Baraku Abinowamu bę nọkwa lę Ugwu Tábo;

¹³Sizéra achikotawaphu ụkporo unu ugbo-inya ígwè iya ẹbo l'ukporo ugbo-inya ígwè ise; mę unwoke, yele iya nọ l'ẹphe ha; shi lę Haroshetu Hagoyimu jeshia lę Ẹnyimu Kishonu.

¹⁴Ya ndono; Debóra asuwaphu Baraku: “Ọ bụ ntanụ bę Ojejoje e-woru Sizéra ye ngu l'ẹka. Ojejoje vutaakwaru ngu ụzo.” Ya ndono; Baraku yele ụkporo unu ndu soja ẹbo l'ukporo ndu soja iri ono eshi lę Ugwu Tábo nyizita.

¹⁵Ọ bụkwadua ogu, Baraku yele ndu soja iya etso Sizéra; Ojejoje egude ogu-mbeke; mee Sizéra; yele ugbo-inya iya; mę ndu soja iya; ẹphe agbahu gharaghara. Sizéra akfufuta l'ugbo-inya iya gude ọkpa rebe ọso.

¹⁶Baraku achia ndu soja Sizéra; mę ugbo-inya ẹphe ejerua Haroshetu Hagoyimu. Ẹphe ajiko ndu soja iya l'ẹphe ha gwọo ọgwọ ine; to nwe m'ọ bụ onye lanụ, wafuru nụ.

Jeyelu egbu Sizéra

¹⁷Ya ndono; Sizéra egude ọkpa gbaa gbarua ụlo-ékwa Jeyelu, bụ nyee Heba kę Kenu. Ishi iya aburu lę Jabinu, bụ eze ndu Házo bę yele ndu Heba kę Kenu nọ lę nchi-odoo.

¹⁸Jeyelu aphule iya phụ l'ẹke ọ gba abya; gbakfubeshia ya; sụ iya: “Bata abata; onye nwe mu nụ! Bata abata; ba atsushi egvu!” Tọ dụ iya bụ; yọ bya abahụ zę-zita. Yọ bya eworu ẹkwa kpube iya.

¹⁹Yọ sụ iya: “Byiko; ke mu nụ mini.” Yo je ekpuhaa iphe, ooyeje mini ẹra-eswi; gbata iya chebe iya. Yọ bya eworu ẹkwa kpuchitakwa iya phụ.

²⁰Yọ sụ nwanyi ono: “Vudo l'onu-oguzo; o -nweru onye jiru ngu: ‘?M'o nweru onye nọ l'ẹke-a?’ sukwa iya: ‘Waawa!’ ”

²¹Obenu lę Jeyelu, bụ nyee Heba gbe wota nggu, o gude kpọbe ụlo-ékwa iya; wota ọngu; pyaa apyapya jekfushia Sizéra l'ẹke ọ zę l'eku mgbenya l'ẹke ike gvuru iya; gude ọngu ono kpọo ya nggu ono l'ishi-nchi jeye yo je anguru l'ali. Yọ nwuhu.

²²A bya ele ẹnya; Baraku achia Sizéra l'abya. Jeyelu abya iya ndzuta; bya asụ iya t'ọ bya tẹ ya koshi iya nwoke ono, ọcho ono. Baraku etsoru iya bahụ; phụ Sizéra; yọ daburu l'ẹke ono; gbe nwuhuwanu anwuhu; nggu ono anguru iya l'ishi-nchi.

²³Mbọku ono bę Nchileke meru Jabinu, bụ eze ndu Kėnanu; ishi erua ya ali l'ẹke ndu Ízurelu nọ.

²⁴Ike ndu Ízurèlu abya akapyabẹ̀ kẹ̀ Jabinu, bụ̀ eze ndu Kénanu l'ẹ̀je gburu jeye ẹ̀phe akpaphua ya.

Ndu Ikpe 5

Egvu, Debóra mẹ̀ Baraku agụ̀ru Nchileke

¹Ọwaa egvu, Debóra yẹ̀le Baraku Abinowamu gụ̀ru mbọ̀ku ono:

²Ndu bụ̀ ndu ishi ndu Ízurèlu vutaru ụ̀zo ọ̀gu. Ndu Ízurèlu awụ̀-lihu tsoru ẹ̀phe. Unu jaa Ojejoje ajaja!

³Unu nua iphe-wa; unubẹ̀ ndu eze! Unu ngabẹ̀kwa nchi; unubẹ̀ ndu ishi; Mu a-gụ̀ru Ojejoje egvu; Mu a-gụ̀ egvu; gude jaa Ojejoje, bụ̀ Nchileke kẹ̀ ndu Ízurèlu ajaja!

⁴Nggube Ojejoje; teke ị̀ gbalihuru l'alị̀ Séyi; dzọ̀ru lụ̀fu l'ọ̀nu-ogo ndu Édọ̀mu; bẹ̀ mgboko tehuru kfụ̀kafuka; igwe erua eruru; wa mini.

⁵Iphe bụ̀ ugvu, nọ̀nu; jeyekpo lẹ̀ Ugvu Sáyinayi nmakọ̀taru jijiji l'ifu nggube Ojejoje; mbụ̀ l'ifu nggube Ojejoje, bụ̀ Nchileke kẹ̀ ndu Ízurèlu.

⁶L'oge kẹ̀ Shamuga Anatu; mẹ̀ Jeyelu; b'a gwọ̀beru oshi ọ̀kpobe ụ̀zo; ndu ije epyolahaa ntubo.

⁷Iphe, bụ̀ mkpụ̀kpu, nọ̀ lẹ̀ Ízurèlu adaburu ochobo; jeye Debóra alufuta; bya aburu nne ndu Ízurèlu.

⁸Teke ẹ̀phe hataru agwa ophungu; bẹ̀ ọ̀gu dalahaaru l'alị̀ Ízurèlu mgburumgburu. Tọ̀ dụ̀ m'oo iphe mgbochi-ọ̀gu; ọ̀ dudu bụ̀ru arwa, a phuru ndu Ízurèlu l'ẹ̀ka k'ọ̀gu.

⁹Obu mu nọ̀kwa l'ẹ̀ke ndu ishi ndu Ízurèlu nọ̀; mbụ̀ ndu ono, chiru obu ẹ̀phe; wofuta onwẹ̀phe ono. Unu jaa Ojejoje ajaja!

¹⁰Unu kfukwaa ya; unubẹ̀ ndu agba nkakfụ̀-igara ọ̀cha; nọ̀du l'eli ukpo, e gude dozia nkakfụ̀-igara; mẹ̀ unubẹ̀ ndu eje l'esu-ụ̀zo.

¹¹Unu geedukwa olu-egvu ndu ono, agụ̀ egvu l'ẹ̀ke eeku mini ono! Ọ̀ bụ̀ l'ẹ̀ke ono; bẹ̀ ẹ̀phe nọ̀ l'agụ̀ iphe, vudo nhamunha, Ojejoje mekotaru; mẹ̀ l'iphe vudo nhamunha, ndibe iya, bụ̀ ndu Ízurèlu mekotaru. Tọ̀ dụ̀ iya bụ̀; ndibe Ojejoje awuru jeshia l'obu-edukfu mkpụ̀kpu ono.

¹²“Gbeshi egbeshi; Debóra! Gbeshi egbeshi; gụ̀a egvu! Gbeshi egbeshi; Baraku; duru ndu ị̀ lụ̀taru l'ọ̀gu tų̀gbua; nggube nwatibe Abinowamu!”

¹³Ndu ọ̀phu phoduru nụ̀ awụ̀-kfuta ndu ọ̀nu eru l'okfu. Ndibe Ojejoje awukfuta mu t'ayi tso ndu ike nọ̀ l'ọ̀gu ọ̀gu.

¹⁴Ndu Ífuremu, bụ̀ ndu gbaru ọ̀gvu l'alị̀ Ugvu Amaleku awufuta tsoru nggube Bénjaminu; nggu lẹ̀ ndu nke ngu. Ndu ishi soja, shi Makiru awufuta. Ndu Zébulonu, bụ̀ ẹ̀phe gude mgboro onye ishi soja awufuta.

- ¹⁵Ndu ishi ndu Ísaka etsoru Debóra; ẹge ono bẹ ndu kẹ Ísaka tsokwaruphu Baraku wuba lẹ nsudata ugvu ono. Obenu lẹ ndu ikfu Rúbẹnu; bẹ ọkpoma agba iche l'iche.
- ¹⁶Ndibe Rúbẹnu; ?bụ ngunu bẹ unu dọru l'ọdu-aturu eme? ?Bụ t'unu nua opu, ndu eche aturu aphụ tọ? Ndu ikfu Rúbẹnu; bẹ ọkpoma agba iche l'iche.
- ¹⁷Ndu Gíledu bẹ kwaru l'azụ Ẹnyimu Jódanu. Unubẹ ndu Dánu; ?bụ ngunu kparu iphe, unu je arịretsuaru l'ugbo-mini. Ndu Ásha akwaa l'iku ẹnyimu; l'iku ọdu ugbo-mini.
- ¹⁸Ndu Zébulonu tufaru ndzụ; hata ọnwu. Ẹge ono bẹ ndu Náfutali tufakwaruphu ndzụ; hata ọnwu; yọ buru ẹphe oje ọgu ono.
- ¹⁹Ndu eze byaru bya alua ọgu ono. Ndu eze ndu Kénanu byaru bya alua ọgu lẹ Ténaku; mẹ lẹ mini Megido; ọphu ọ dudu iphe, ẹphe lutaru; mbụ m'ọo shishi.
- ²⁰Mkpọ-kpodo shi l'imigwe bya ọgu; Ẹphe shi l'ẹke ẹphe eshije bya etso Sizéra ọgu.
- ²¹Ẹnyimu Kishonu; mbụ ẹnyimu ndiche ono abya ekpota ẹphe. Obu shihuru mu ike; tẹ mu dzọru tugbua!
- ²²Igidi ọkpa inya Sizéra ada l'ọ bụ egbe-igwe. Yọo gbagbaa kẹ kwago-kwago.
- ²³Ojozi-imigwe Ojejoje sọru: “Tẹ mburonu buru kẹ ndu Merọzu; kẹ l'ẹphe ta byadu oyetaru Ojejoje ẹka l'ọgu; mbụ yetaru Ojejoje ẹka lua ndu ike dọ l'ọgu.”
- ²⁴Tẹ Jeyelu, bụ nyee Heba kẹ Kenu bukwaru onye aa-kage ọgoru onu l'iphe bụ unwanyi. T'ọ buru iya bẹ ugvu a-kage etsotso l'iphe, bụ unwanyi, bu l'ulo-ékwa.
- ²⁵Sizéra raru ọra mini; yọ nọ iya mini ẹra-eswi. Yo metaru iya manụ ẹra-eswi, e yeru l'iphe, gbaru ndu oke amadu.
- ²⁶Ọ dzu-liru ulo-ékwa; bya egude ẹka-utara palia ọngu ndu ozi; kpọbe iya Sizéra l'ishi-nchi; kpọo ya ishi yọgiri-yogiri.
- ²⁷Yọ buru iya gwọkfungu l'iku ọkpa; daa; daburu l'ẹke ono. Ọ bụ l'iku ọkpa iya b'ọ gwọshihuru. Yọ buru l'ẹke ono, ọ gwọshihuru ono b'ọ nọdu nwuhu.
- ²⁸“Nne Sizéra eshi lẹ windo pyofu ẹnya; nọdu l'azụ windo ono l'ara; sọ: “?Bụ ngunu kparu iphe, ugbo-inya iya ta latadu keshinu ono? ?Bụ ngunu meru iphe, ẹ ta anudu ukporo, ọkpa ugbo-inya iya eme keshinu ono?”
- ²⁹Ndu ọphu kagee ọmaru iphe l'unwanyi, ejeru iya ozi azuru yeru iya. Yẹbedua ekfukwaphu eyeru onwiya.”
- ³⁰Ẹphe asụ iya: ?Tọ budu ọkwata; bẹ ẹphe akwa; l'ekekwapu ọphu ẹphe lutaru. Unwoke; bẹ unwu-mgboko a-gba nanu nanu; m'ọ bụ ẹbo ẹbo. Sizéra eketatsua uwe, a dzuru; dengashia ya edengashi; unwanyi ono e-yeje.
- ³¹“Tẹ ndu ọhogu nggube Ojejoje bukwaru kpurupyata. Ọlobu; tẹ ndu yeru ngu obu dukwa l'ọ bụ ẹnyanwu-ahata; l'echi taataa teke ọ hafutaru.” Yọ buru iya bụ lẹ nchi adu ndoo l'alị ono ukporo afa ẹbo.

Ndu Ikpe 6

Ndu Mídiya akpa ndu Ízurelu ẹhu

- ¹Ndu Ízurelu abyakwa bya emee iphe, ɔ́ ẹ́jì l'ifu Ojejoje. Ojejoje enwuru ẹ́phe ye ndu Mídiya l'ẹ́ka afa ẹ́saa.
- ²Ndu Mídiya emee ndu Ízurelu; k'ọ́phu bú l'ẹ́phe haru gwota lashia l'ugvu je anọ́du lẹ́ mgbaku mgbaku mkpuma; ndu awụ́laa l'ọ́gba je eburu; ndu awụ́laa l'ẹ́ke a kpuru; yọ́ buru ọ́kpo-mgbinyiku.
- ³Yọ́o búje teke ndu Ízurelu kọ́ru okfu; ndu Mídiya; ndu Amaleku; mẹ́waru ndu ọ́zo ẹ́nyanwu-ahata ọ́do ehehu je alua ẹ́phe.
- ⁴Ẹ́phe ejeje je aɔ́o l'alì ono; tuko iphe ẹ́phe meberu l'alì kpukpoo je akpaa lẹ́ Gáza. Ẹ́ to nwedu m'ọ́ bú iphe lanu, ẹ́phe ahajẹ́ru ndu Ízurelu t'ẹ́phe gude buru; mbu m'ọ́o aturu; eswi; m'ọ́ bú nkakfu-igara.
- ⁵Ẹ́phe achijeru elu ẹ́phe; mẹ́ ọ́lo-ékwa ẹ́phe l'ọ́ bú igube bya aphupyaabe ndu Ízurelu. Ndu ono; ẹ́phe l'inya-ivu ẹ́phe abuje 'aguta aguta. Ẹ́phe abyaje bya ekpukpoo alì ono.
- ⁶Ndu Mídiya emee ndu Ízurelu; ẹ́phe aburu ndu ukpa-mkpere. Ẹ́phe abya echiku Ojejoje t'ọ́ gbaaru ẹ́phe mkpu.
- ⁷Ndu Ízurelu arakutsua Ojejoje lẹ́ kẹ́ iphe ono, ndu Mídiya eme ono;
- ⁸yo zitaru ẹ́phe onye nkfuchiru Nchileke, bú onye sọ́ru: “Ojejoje, bú Nchileke kẹ́ ndu Ízurelu sọ́ru: L'ọ́ bú iya bú onye dufutaru unu l'alì Íjiputu; mbu l'alì ono, unu shi buru ohu ono.
- ⁹Ya nafutaru unu l'ẹ́ka ndu Íjiputu; mẹ́ l'ẹ́ka ndu shi ewe unu ishi ẹ́biriba. Ya achishia ẹ́phe l'alì ẹ́phe; woru iya nu unu.
- ¹⁰Ya kfuru sọ́ l'ọ́ bú yẹ́bedua, bú Ojejoje bú Nchileke unu; t'unu be ejekwa ọ́gwa nte ndu Amọ́ru, bú ẹ́ke ono, unu bu ono; ọ́phu unu eyeduru iya ọ́nu.”
- ¹¹Ya ndono; ojozi-imigwe, shi l'ẹ́ka Ojejoje abyatashia bya anọ́du l'ukfu achì, nọ́ lẹ́ Ọ́fura. Onye nwe achì ono bú Jowashi, bú onye ikfu Abiyéza. Nwatibe iya ọ́phu eeku Gídiyọ́nu anọ́du l'ẹ́ke eetsuje witu; tẹ́ ndu Mídiya ba aphu iya.
- ¹²Ojozi-imigwe ono, shi l'ẹ́ka Ojejoje ono abyakfutashia Gídiyọ́nu bya asu iya: “Nggube mkparawa l'ọ́gu; Ojejoje nọ́kwaa swiru ngu!”
- ¹³Gídiyọ́nu asu iya: “Nnajiufu; ọ́ -buru lẹ́ Ojejoje nọ́; swiru ayi;?bú ole bú kẹ́ iphe ọ́waa dakfutakotaru ayi ẹ́ge-a.?Nanuhunu iphe-biribiri iya ono, nna ayi oche phe kọ́ru ayi; sọ́: ‘L'ọ́ bú Ojejoje dufutaru ayi lẹ́ Íjiputu-a.’ Yo be nta-a; Ojejoje agbado ayi; nwuru ayi tu-haaruru ndu Mídiya.”
- ¹⁴Ya ndono; Ojejoje abya aghachi; sọ́ iya: “Gude ike, i nweru je anafuta ndu Ízurelu l'ẹ́ka ndu Mídiya; mbu;?tọ́ búdu yẹ́bedua ezi ngu t'i je tọ́.”

- ¹⁵Gídiyọnu asụ iya: “Nnajiufu;?nanụ ẹge mu e-shi dzọfuta ndu Ízurelu l'ẹke ọ kwa ufu nk'ayi bẹ ẹnya iya katsua alala lẹ ndu ikfu Manáse; bya aburu mbẹdua bẹ kage ọla alí l'ẹnya-ulo nk'ayi?”
- ¹⁶Ojejoje asụ iya: “Obenu lẹ mu e-swiru ngu-a; nggu egbupyakota ndu Mídiya l'ugbo lanụ.”
- ¹⁷Gídiyọnu asụ iya: “Ọ -buru lẹ mu nọ ngu phụ l'obu; koshinu mu iphe, e-me tẹ mu maru l'ọ bu-a nggu bẹ mu lẹ nggu ekfu.
- ¹⁸Byiko; be jeodukwa atugbu; tẹ mu je ewota iphe, mu gude egworu ngu ẹja bya edoberu ngu l'ifu.” Yo kwe iya; sụ iya: “Mu e-che ngu-a gbururu jeye t'í lata azụ.”
- ¹⁹Ya ndono; Gídiyọnu abahụ l'ulo je eworu nwophoja egbu gbu; shia; bya ewota iphe, e gude eme buredi, jiru efere nkwo-ẹka ghta buredi, e te yedu iphe, ekoje buredi. Yọ bya agushia anụ ono ye lẹ nkata; wuru mini iya ye l'itoshi; gwota iya gwojeru iya l'ukfu achị ono.
- ²⁰Ojozi-imigwe ono, shi l'ẹka Nchileke ono asụ iya: “Gwota anụ ono; mẹ lẹ buredi ono dobe l'eli mkpuma-wa, nọ l'ẹke-a; nggu apata mini anụ ono wua l'eli iya.” Gídiyọnu ekwe bya emee ya ẹge ono, o kfuru ono.
- ²¹Tọ dụ iya bụ; ojozi-imigwe ono, shi l'ẹka Nchileke ono abya eworu onunu mgboro, o gude l'ẹka denyi l'anụ ono; mẹ buredi ono. Ọku agbanwuhu lẹ mkpuma ono kepyashia anụ; mẹ buredi ono. Ojozi-imigwe ono, shi l'ẹka Nchileke ono emihuwaphu.
- ²²Gídiyọnu amawaruphu l'ọ bụ ojozi-imigwe, shi l'ẹka Ojejoje; rashiwaphu: “Nshọo iya-e! Nnajiufu, bụ Nchileke Ọ kwa ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nchileke bẹ ya phuru lẹ madzụ ẹga-e!”
- ²³Obenu lẹ Ojejoje sụru iya: “T'ẹhu dukwa ngu agu! Ba atsukwa egvu; l'ẹ tị nwuhukwa.”
- ²⁴Tọ dụ iya bụ; Gídiyọnu abya akpuru Ojejoje ẹnya-ngweja l'ẹke ono; gua ya: “Ojejoje bụ ẹhu-agu.” Ẹnya-ngweja ono bẹ nophu lẹ mkpukpu Ọfura l'alí ndu Abiyéza gbururu jeye ntanụ ọwaa.
- ²⁵L'enyashi mboku ono kwaphu bẹ Ojejoje sụru iya: “Kputa oke-eswi k'ẹbo l'eswi nna ngu; mbu; onanu, gbaru afa ẹsaa ono; je afokashia ẹnya ẹke nna ngu agwajẹ Bálu; nggu egbutsushia itso Ashera, nọ l'azụ iya.
- ²⁶Tẹmanu nggu abya akpuru Ojejoje, bụ Nchileke ngu ẹnya-ngweja; mee ya t'ọ du mma l'eli eli ugwu-a. Nggu egbu eswi ono; chita itso Ashera ono, i gbutsushiru ono mee nkụ; gude kpọo oke-eswi ono ọku t'ọ buru ngweja-ukfuru.”
- ²⁷Ya ndono; Gídiyọnu achita ndu ozi iya unwoke iri; ẹphe eje emee ya ẹge ono, Ojejoje ziru iya ẹya ono. Ọlobu l'enyashi b'ọ meru iya; kẹ l'ọ tsu ndibe ẹphe; mẹ l'unwoke mkpukpu ono egvu ememe iya l'eswe.

²⁸Ndu mkpukpu ono alufuta l'utsu; e mebyishikotawanu enya-ngweja Bálu; gbutsushiwanu itso Ashera, nọ l'azu iya; kpowanu oke-eswi k'ẹbo ono oku l'eli enya-ngweja k'ophungu ono.

²⁹Ephe ajilahaa: “?Bụ onye meru iphe owaa?” Ephe awata ogvu enu iphe ono, meru nu ono; t'ephe maru onye meru iya nu. A bya asu ephe: “L'ọ kwa Gídiyọnu Jowashi be meru iya nu.”

³⁰Ya ndono; ndu mkpukpu ono abya ekua Jowashi; su iya: “Je edufuta nwatibe ngu. Oo-la l'iphe, o meru; ke l'ọ fokashiru enya-ngweja Bálu; bya egbutsushia itso Ashera, nọ l'azu iya.”

³¹Iphe, Jowashi gbe kfuru ndu ono ripyaberu iya nu ono bu: “?Unu ejeru Bálu odzori too??Bụ t'unu dzoo ya be unu eme too? Iphe, bu onye ejeru Bálu odzori be e-gbukwa l'utsu. O -buru le Bálu bu-a okpobe agwa b'oo-gwata nu ugwo iya teke madzu mebyishiru enya-ngweja iya.”

³²O bu mboku ono be ephe guberu Gídiyọnu “Jeru-Bálu.” Iphe, Jeru-Bálu bu bu “Te Bálu gbataru onwiya”; kele Gídiyọnu be nwutsushiru enya eke, aagwaje Bálu.

³³Ya ndono; ndu Mídiya kpmukpamu; ndu Amaleku; me ndu bu l'uzo-enyanwu-ahata achita ndu soja ephe tugbabe nanu; bya adaa Enyimu Jodanu azu iya ophu; je akwaa le nsudata ugwu Jézerilu.

³⁴Ya ndono; Ume, shi l'eka Ojejoje abya eji Gídiyọnu ehụ; yo woru upyoku gbua gude kukokota unwu Abiyéza t'ephe tsoru iya.

³⁵Yọ zia ozi; yo jedzuru ali Manase t'ephe kwakobe k'ogu. O zikwaruphu ozi; e je ekuaru iya ndu Ásha; ndu Zébulonu; me ndu Náfutali; ephe awukfuta ephe.

³⁶Gídiyọnu asu Nchileke: “Teke o buruphu l'ii-shi l'eka mu dzoo ndu Ízurelu l'ege i kweru mu ukwa iya;

³⁷lenu; ya a-kube eji aturu l'eke-a, eetsuje witu-a. O -buru l'iji dashiru kpua eji aturu ono; to dashi l'ogbodali, no-pheru iya mgburumgburu; mu amaruphu l'ii-shi-a l'eka mu dzoo ndu Ízurelu l'ege i kfuru.”

³⁸Yọ buru ege ono b'o meru. Yo be l'oswi?bu-onye-ndono; Gídiyọnu eje je apyia eji aturu ono; mini, no iya nu eji efere nkwo-eka.

³⁹Gídiyọnu asu Nchileke: “Byiko; t'ehu be ejekwa ngu oghu eghughu; te mu rofua ngu iphe lanu odo: Haa te mu gude eji aturu ono odo mafueduru ege oo-du. K'ugbo iya-a be ii-me t'iji aturu ono kpohukota nku; nggu emee t'iji dashikota l'ogbodali l'eka ono.”

⁴⁰Nchileke emee ya ege ono l'enyashi mboku ono. O buphu eke ono, eji aturu ono no ono be iji ta dadu; ogbodo-ali, no-pheru iya mgburumgburu be iji dashikotaru.

Ndu Ikpe 7

Gídiyọnu etso ndu Mídiya ogu

- ¹Yo be l'oswi?bụ-onye-ndono; Jeru-Bálu, bụ iya bụ Gídiyọnu yẹle ndu soja iya l'ephe ha awụ-lihu wụru je adọo l'iku nwogvu Harọdu. Ndu kẹ Mídiya adọo lẹ nsuda, nọ l'uzo isheli ẹke Gídiyọnu phẹ dọru; lẹ mgboro Ugvu More.
- ²Ojejoje asụ Gídiyọnu: “Ndu soja ngu hanukakwa mu nshinu k'oworu ndu Mídiya ye ephe l'ẹka; k'ophu ndu Ízurelu ẹ-ta anọdudu ekfu l'ọ bụ ike k'ẹka ephe; bẹ dzofutaru ephe.
- ³Iphe ii-me bụ t'i je araaru iya ephe arara nta-a; sụ ephe: ‘Onye makwaru l'ẹhu anma iya anmanma l'ẹke ọ tsu egvu; t'onye ọbu shikwa lẹ Ugvu Gíledu-a lashia.’ ” Ya ndono; ụkporo unu madzụ ụgbo ẹbo l'unu madzụ iri l'ise ehehu lashia. Yọ bụwaru-a ụkporo unu madzụ l'unu madzụ ise bẹ phoduru nụ.
- ⁴Ojejoje asụ Gídiyọnu: “Lẹ ndu ono hanukakwadia nshinu. Chita ephe je lẹ mini te mu fọru ngu ephe l'ẹke ono. Onye mu sụru l'oo-tso ngu je; e-je. Onye mu sụru l'ẹ too tsodu ngu; tee jedu.”
- ⁵Tọ dụ iya bụ; Gídiyọnu abya achita ephe jeshia lẹ mini. L'ẹke ono bẹ Ojejoje sụru iya: “Dobe ndu ọphu gude ire ngua mini ẹge ono, nkuta anguje ono iche. Ngg edobekwaphu ndu byishiru ikpere ngua iche.”
- ⁶Yọ bụru ụkporo madzụ iri l'ise gude ẹka kwọta mini ono ngua; ndu ọphu l'ephe ha gbushikotaru ikpere ngua.
- ⁷Ojejoje asụ Gídiyọnu: “Ọ kwa ụkporo madzụ iri l'ise-wa, gude ẹka kwọta mini ngua-wa bẹ mu e-gude dzọo unu; woru ndu Mídiya ye ngu l'ẹka. Tẹ ndu ọphu l'ephe ha lakwa.”
- ⁸Ya ndono; Gídiyọnu achilashia ndu ọphu; ephe alashia. Ụkporo madzụ iri l'ise ọphu akwaa; nakọo ndu ọphu nri ephe; mẹ l'upyoku ephe. Ẹke ọdu ọgu kẹ ndu Mídiya nọ; bụ l'uzo nsuda ẹke ono, ọdu ọgu kẹ Gídiyọnu phẹ nọ ono.
- ⁹Yo be l'enyashi mbọku ono; Ojejoje asụ Gídiyọnu: “T'ọ gbeshi; je ọgu l'ọdu ọgu ndu Mídiya; kele ya wowaru iya ye iya l'ẹka.
- ¹⁰Ọ -bụru l'ọotsu egvu; tẹ yẹle Pura, bụ onye ejeru iya ozi yiru je l'ọdu ọgu ephe ono.
- ¹¹Teke o ruru; yọ ngabẹ nchi; nua iphe, ephe ekfu. Ọ -nụ-gee ya; bẹ oo-ye iya-a ọkpu-ikike, oo-gude je ọgu l'ọdu ọgu ono.” Tọ dụ iya bụ; yẹle Pura, bụ nwozi ayiru jerua mgboro ẹke ono, ndu soja ndu Mídiya dọru ono.
- ¹²Ephe erua; ndu Mídiya; ndu Amaleku; mẹ lẹ ndu onanu, shitsua l'uzo-ẹnyanwu-ahata ono akwawaru l'ọ bụ igube lẹ nsuda-ugvu ono. Inya-kamelu ephe aburu 'aguta aguta l'ọ bụ eveve mgbogidi ẹnyimu.
- ¹³Gídiyọnu erua; yo nweru nwoke, ezeru ọnya iya nrọ, ọ rọru. Onye ono sụru ọnya iya ono: “Lẹ ya rọru nrọ; ishi buredi, e meru lẹ bali, dụ mgburumgburu ewee kperekpere webeta l'ọdu ọgu ndu Mídiya. Ishi buredi bali ono egude ike ono, o gude ewe kperekpere ono nwuta ọlo-ẹkwà, nọ l'ẹke ono tụa. Yọ daa; kpọo ishi akụ.”

¹⁴Onya iya ono asụ iya: “L'ẹ to nwekwa iphe ọdo, nrọ ono a-buru; gbahaa ogu-mbeke Gídiyọnu Jowashi, bụ onye Ízurelu; kele Nchileke wowaru ndu Mídiya; mę l'ọdu ọgu ẹphe l'ọ ha ye iya l'ẹka.”

¹⁵Gídiyọnu anụebe nrọ ono, e zero ono; mę l'iphe, ọ bụ; baaru Nchileke ẹja. Yọ latashia l'ọdu ọgu ke ndu Ízurelu; bya asụ ẹphe: “Ngwaa; unu wu-lihu; le Ojejoje wookwaru ọdu ọgu ndu Mídiya ye unu l'ẹka.”

¹⁶Yọ bya eworu ụkporo madzụ iri l'ise ono, ọ fọtaru, e-je ọgu ono kee uzi ẹto; bya eworu ụpyoku; mę ọkpopya ọkponku, e yetsuaru itsu-ọku nushia ẹphe;

¹⁷sụ ẹphe: “Unu le ya ẹnya! Ẹge ya meru; unu emee. Teke ya ruru ọnu ẹke ono, ẹphe ọdu ọdu ono; ẹge ya meru; unu emee ẹge ọbu.

¹⁸Teke ndu ẹphe l'iya yi gburu ụpyoku; t'unubedua nọdukwa l'ẹke unu nọ le mgboromgboro ọdu ọgu ndu Mídiya ono gbua ụpyoku nke unu. Unu -gbutsua ya; unu araa: ‘Unu bụ ke Ojejoje; buru ke Gídiyọnu!’ ”

¹⁹Tọ dụ iya bụ; Gídiyọnu yele ụkporo madzụ ise phụ, ọ chi phụ erua l'ọnu ọdu ọgu ke ndu Mídiya; l'echi-abali keleruphu ẹbo. Yọ buru teke ono; be ndu Mídiya, nọ le nche lufuleruphu; ndu ọdo l'abata. Ẹphe eworu ụpyoku gbua; kụkposhia ọkpopya ono, ẹphe gudetsua l'ẹka ono.

²⁰Ndu ọkpa-ọgu ẹto ono egbuwaphu ụpyoku nke ẹphe; woru ọkpopya nke ẹphe kụkposhia. Tọ dụ iya bụ; ẹphe egude ẹka-ibyita wotatsua itsu-ọku ono; gude ọphu bụ ụpyoku l'ẹka-utara; rakọta: “Ayi bụ ke Ojejoje; buru ke Gídiyọnu!”

²¹Ndu Ízurelu agbaa ọdu ọgu ndu Mídiya ono mgburumgburu; onyenọnu evudotsua kemukemu l'ẹke o vudo. Ndu Mídiya agbahụ gharaghara; l'agba l'echi mkpu.

²²Ụkporo madzụ iri l'ise ono egbuebetsulephu ụpyoku ono; Ojejoje emee iphe bụ onye, nọ l'ọdu ọgu ndu Mídiya ono; ẹphe egude ogu-mbeke gbushilaha ibe ẹphe. Ẹphe alunyaa ya; gbalashia; gbaru lashia Betu-Shita, nọ l'uzo iya ke Zerera; mbu gbakpoo gbarua ọkè Ébẹlu-Mehola. Ébẹlu-Mehola nọ le mgboro Tabatu.

²³E kukwaruphu ndu Ízurelu, shi le ndu ikfu Náfutali; ndu ikfu Ásha; mę le ndu ikfu Manáse l'ẹphe ha; ẹphe awufuta; chiru ndu Mídiya ono kwaseru.

²⁴Gídiyọnu ezikwaaphu ndu ozi; ẹphe eje ezikota iphe, bụ ndu bu l'alị ugwu Ífuremu t'ẹphe wufuta je agbabua ndu Mídiya le Ẹnyimu Jọdanu je akpaa le Bétu-Bara. E kua ndu Ífuremu l'ẹphe ha; ẹphe awufuta je ekee tsube le Ẹnyimu Jọdanu je akpaa le Betubara.

²⁵Ẹphe guderu ndu ishi ndu Mídiya ẹbo, bụ iya bụ Orebu mę Zeyebu. Orebu be ẹphe gburu le mkpuma Orebu; gbua Zeyebu l'ẹke aadzoshije mee le Zeyebu. Ẹphe achilataru Gídiyọnu ishi Orebu mę Zeyebu l'azụ Ẹnyimu Jọdanu ẹke ọ nọ.

Ndu Ikpe 8

Gídiyọnu alụ-gbu ndu Mídiya ọphu phọduru nụ

- ¹Ya ndono; ndu Ífuremu asụ Gídiyọnu: “?Bụ ngunu kparu iphe, i meru ayi ẹge-a??Bụ ngunu kparu iphe, ẹ-ti kudu ayi teke iije otso ndu Mídiya ọgu?” Ẹphe ekfuaru iya okfu ọnwuu-ọnwuu.
- ²Gídiyọnu asụ ẹphe: “?Nanụ iphe, ya meru, gbe ka nk'unu? Iphe ndu Ífuremu kpataru l'akpaa l'akpuru vayinu ẹphe ta akadu mma; mę l'iphe ndu Abiyéza wotaru lẹ vayinu nk'ẹphe?”
- ³Nchileke meru; unu egude Orebu mę Zeyebu, bụ ndu ishi ndu Mídiya.?Bụ ngunu bę mu meru, gbe bya aka nk'unu ono?” Onu, o yeru ẹphe emee; obu ejizita ẹphe.
- ⁴Gídiyọnu yele ukporo madzụ iri l'ise ono yele iya alụ ndu Mídiya ono achia ẹphe ege ono je adaa ẹnimu Jọdanu; yekwaru kpokakpoka, Gídiyọnu yele ndu soja iya ono esetsuwa l'ẹke ike gvushiwaru ẹphe.
- ⁵Ẹphe erua Súkọtu; Gídiyọnu asụ ndu mkpukpu ono: “Byiko unu nunu ndu soja mu nri; l'ẹphe adaakwa mbà adada l'ẹke ayi achị Zeba; mę Zalumuna, bụ ndu eze ndu Mídiya.”
- ⁶Ndu ishi Súkọtu asụ iya: “Ikfu t'ayi nụ ndu soja ngu buredi;?unu gudewaru Zeba yele Zalumuna tọo?”
- ⁷Gídiyọnu asụ ẹphe: “Ọ dụ mma. Teke Ojejoje yeleru mu phụ Zeba; mę Zalumuna l'ẹka bụ ọgarama-mbo; mę mkpakpari, shi l'echi-ẹgu; bę mu e-gude lakashia anụ unu alakashi.”
- ⁸Yo shi l'ẹke ono jeshia lẹ Penuwelu. Yo rua; bya ekfukwaaruphu ẹphe iphe ono, o kfuhawaru ndu Súkọtu ono; ndu Penuwelu ekfukwaru iya phụ ẹge ono, ndu Súkọtu kfuru iya ono.
- ⁹Yọ sụ ndu Penuwelu: “Teke mu mekputaru l'ọgu ono; bę mu e-tsukposhi ụlo-eli obu- edukfu unu-a teke mu a-nọdu alata alata.”
- ¹⁰Ya ndono; Zeba mę Zalumuna anọdu lẹ Kako; ẹphe lẹ ndu soja ẹphe, dụ ukporo unu madzụ l'unu madzụ iri ẹsaa l'ukporo madzụ iri, bụ ndu, e gbuphodoru lẹ ndu soja ophu shi l'uzo ẹnyanwu-ahata; kę l'e gburu ndu soja ono ukporo unu madzụ ugbo iri l'ise, bụ ndu jeru ọgu.
- ¹¹Gídiyọnu eshia ụzo ndu ije eshije l'uzo ẹnyanwu-ahata Noba; mę Jogbeha; je afuaru Zeba mę Zalumuna; ẹphe lẹ ndu soja ẹphe ono teke ẹphe tuzoru onwẹphe ẹhu.
- ¹²Eze ndu Mídiya ono ẹphe ẹbo, bụ iya bụ Zeba yele Zalumuna erebe ọso. Gídiyọnu achia ẹphe gude; zekaa ndu soja ẹphe; ẹphe agbahu mbutso-mbutso.
- ¹³Ya ndono; Gídiyọnu Jowashi alade ọgu ono; shia ụzo, shiru ugvu Heresu;
- ¹⁴Yo gude nwata okoro lanụ, bụ onye Súkọtu; jilaha ya aji. Nwata ono edeshikotaru iya ẹpha ndu bụ ọgurenya; mę ndu ishi Súkọtu; deta ẹphe ukporo madzụ ẹto l'umadzu iri l'ẹsaa.

¹⁵Gídiyọnu abya ejekfushia ndu Súkọtu; bya asụ ẹphe: “Unu lekwa Zeba yẹle Zalụmuna ọphu unu shi ekfuru mu kulakula: ‘Mẹ mu gudewaru Zeba mẹ Zalụmuna, kpara iphe unu a-nụ ndu soja mu, ike gvushiru nri t'ẹphe ria.’ ”

¹⁶Yọ bya eruta ndu bụ ọgurennya Súkọtu; gude ọgarama-mbo; mẹ mkpakparị echi-ẹgu; hùà ẹphe àhùhù.

¹⁷Yọ bya ejeshia Penuwelu; woru ọlo-eli obu-edukfu ẹphe tsukposhia; gbukwaaphu ndu mkpukpu ono.

¹⁸Gídiyọnu abya aghakọbe teke ono jì Zeba mẹ Zalụmuna: “?Bụ egbe ndu ngunu bẹ unu gbushiru l'ugvu Tábo ono?” Ẹphe asụ iya: “L'ọ kwa unwoke, dukotalephu l'ọ bụ nggubedua. Ẹphe dukota l'ọ bụ unwu eze.”

¹⁹Gídiyọnu asụ ẹphe: “Lẹ ndu ono bukotakwa unwunne mu pẹ. Ọ kwa nne lanu; bẹ muru mu l'ẹphe. Kamenu; mu ta g'egbukwa unu; ndẹge unu doberu ẹphe ndzu!”

²⁰Yọ sụwaphu ọkpara iya, aza Jeta: t'ọ je egbushia ẹphe. Obenu l'ọ kporu nwata ono omili mma gbua ẹphe; kẹ l'ọ bụ nwata; l'atsụ egvu.

²¹Ya ndono; Zeba mẹ Zalụmuna asụ iya: “Gbeshinu bya egbua ayi nwẹka-ngu; kẹ l'ọ bụ ẹge nwoke beru bẹ ẹge ike iya ebejeru.” Ya ndono; Gídiyọnu ezilihuwapu; woru ẹphe gbushia; metsua bya anyashia maamaa, ẹphe nyabetsuaru inya-ivu ẹphe.

²²E megee; ndu Ízurelu asụ Gídiyọnu: “T'ọ buru onye ishi; chĩa ẹphe; yẹbedua; mẹ nwatibe iya; mẹ nwanwa iya; kẹ l'ọ dzofutawaru ẹphe l'ẹka ndu Mídiya.”

²³Gídiyọnu asụ ẹphe: “Lẹ ya ta achikwa unu; ọphu nwa iya 'achikwa unu. Ọ bụ Ojejoje bẹ a-chi unu.”

²⁴Yọ sụ ẹphe: “Tẹ ya rọo unu iphe. T'onyenọnu nụ iya iphe-nchi, ọ kwaru l'okwata.” Ndu Mídiya eyeje iphe-nchi; kẹ l'ẹphe bụ ndu eri Ishimelu, eyeje iphe-nchi, e meru lẹ mkpọla-ododo.

²⁵Ẹphe asụ iya: “Ayi e-gudekpoo obu ọtso-ena nụ ngu iya.” Ẹphe abya eworu ẹkwà tọsaa l'ogbodali; onyenọnu ewotatsua iphe-nchi, ọ kwaru l'okwata doo l'ẹkwà ono.

²⁶Ẹra iphe-nchi mkpọla-ododo ono, ọ nakoru ẹphe ono byaru ọha l'ọ bụ ẹra ẹkpa mkpọla-ododo iri l'esaa; a gufukwa iphe maamaa; mẹ l'uwe, eke too, ndu eze ndu Mídiya eyeje; ọwaa gwogirigwo, ndu eze ono nyabetsuaru inya-ivu ẹphe l'ọlu.

²⁷Gídiyọnu egude iphe-nchi ono kpọta uwe-ukuvu; gube iya agwa lẹ mkpukpu iya, bụ Ọfura. Ndu Ízurelu abya agwalahaa ya; shi iya farushilahaa onwẹphe. Yọ wọo ọnya; hata Gídiyọnu yẹle ndibe iya.

²⁸Tọ dụ iya bụ; ndu Ízurelu abya aka ndu Mídiya ẹkuku; ọphu ndu Mídiya eselibudua ishi eseli ọdo. Yọ buru iya bụ lẹ nchi adu ndoo l'alì ono ukporo afa ẹbo l'oge kẹ Gídiyọnu.

Anwuhu Gídiyọnu

²⁹Jeru-Bálu, bụ iya bụ Gídiyọnu Jowashi alashia ufu; je eburu.

³⁰Gídiyọnu m̀taru ̀kporo ̀nwegirima unwoke ̀to l'umadzu iri, bukota ̀nwegirima iya g̀degede; k̀ l'ọ luru ̀nwanyi l'igwe.

³¹O nweru nwanyi ọphu b̀ nufu iya, bu l̀ Shékemu. Nwanyi onanu m̀taru iya nwata nwoke lanu, ọ guru Abímeleku.

³²Gídiyọnu Jowashi nwuhuru teke ọ kawaru nka ọhuma. E liru iya l'ili nna iya Jowashi l̀ Ọfura Abiyéza.

³³Ọ bukwa dua ishi, Gídiyọnu eye l̀ nsu; ndu Ízurelu aghakobe; wata ọgwa Bálu ọdo. Ẹphe ewota Bálu-Beritu dobe ọzori Nchileke ẹphe.

³⁴Ndu Ízurelu ta anyatahe Ojejoje, b̀ Nchileke ẹphe ono, dzọru ẹphe mgburumgburu egede l'ẹke ndu ọhogu ẹphe ono;

³⁵ọphu ẹphe emebuaru ndibe Jeru-Bálu; mbu Gídiyọnu iphe-oma gude kfu ya ụgwọ iphe-oma ono, o mekotaru ndu Ízurelu ono.

Ndu Ikpe 9

Eeme Abyímeleku eze

¹Tọ du iya b̀; Abímeleku Jeru-Bálu egbeshi jeshia k'unwunne nne iya phe l̀ Shékemu; m̀ k̀ ndu nne iya l'ẹphe ha;

²sụ ẹphe: “Unu ji ndu Shékemu l'ẹphe ha: “?Bụ ole ka unu mma; l'unwu Jeru-Bálu ẹphe ̀kporo madzu ̀to l'umadzu iri chiru ẹphe; m̀ l'onye lanu chiru ẹphe?” Unu nyatakwa l'ayi b̀ mee lanu.”

³Ndu nne iya ono eje eworu iphe ono kfukotaru iphe b̀ unwoke ndu Shékemu; ọkpoma ẹphe anatawa iya phu t'ẹphe tsoru Abímeleku; k̀ l'ẹphe kfuru; sù: “Ọ kwa nwunne ayi.”

⁴Ẹphe abya eshi l'ulo agwa Bálu-Beritu wofuta ̀kporo mkpola-ocha ̀to l̀ mkpola-ocha iri nù iya. Abímeleku egude iya je ebuta ndu b̀ 'ọ-ga-l̀-mpa phe; m̀ ndu mbuko-mbuko; ẹphe etsolahaa ya.

⁵Yọ tugbua jeshia k̀ nna iya l̀ Ọfura je egbushikota unwunna; mbu unwu Jerubalu ono, du ̀kporo madzu ̀to l'umadzu iri ono l'eli mkpuma lanu. Ọ buphu Jótamu, b̀ onye k̀ nwata l'unwu Jeru-Bálu b̀ wafuru nù; k̀ l'ọ jeru je edomia onwiya.

⁶Ndu Shékemu; m̀ ndu Betu-Milo l'ẹphe ha azafu je edzua l'ukfu achị, nọ l'iku itso, du nsọ l̀ Shékemu; chia Abímeleku eze.

⁷Jótamu anua iphe ono, meru nù ono; gbachiwaphu je enyihu ọnungonu Ugwu Gerizimu; raaru iya ndu ono arara; sù: “Unube ndu Shékemu; unu ngabeduduru mu phu nchi; ege Nchileke a-ngabekwaruphu unu nchi!

⁸O nweru teke obu, oshi wu-lihuru jeshia ọfota oshi ọphu a-nodu achị ẹphe. Ẹphe asu oshi olivu t'ọ buri ẹphe eze!

⁹Oshi olivu asụ ẹphe: ‘?Bụ tẹ ya paru manu iya ono, eegudeje akwabẹ yẹle madzu ugvu ono haa; letalahaa oshi ndu ọphu ẹn्या tọ?’

¹⁰Ẹphe asụ oshi figu t'ọ buru ẹphe eze!

¹¹Oshi figu asụ ẹphe: ‘?Bụ tẹ ya paru ẹgiri akpuru ono, ya amije, atsoje ririri ono haa; letalahaa oshi ndu ọphu ẹn्या tọ?’

¹²Ẹphe asụ vayinu t'ọ buru ẹphe eze.

¹³Vayinu asụ ẹphe: ‘?Bụ tẹ ya paru mee ya ono, emeje t'obu tsoo maa yẹle madzu ẹna ono haa; letalahaa oshi ndu ọphu ẹn्या tọ?’

¹⁴E megee; ẹphe asụ uke t'ọ buru ẹphe eze.

¹⁵Uke asụ ẹphe: ‘Ọ -buru l'unu emephu tẹ ya buru eze l'oswiya; unu wubata lẹ mkpuli iya zee ndzu. Ọ -dudu; t'ọku shikwa lẹ yẹbe uke bya ekee iphe, bu oshi sida, nọ l'ali ugvu Lébanonu!’

¹⁶“Ọ -buru l'iphe, unu meru; bẹ unu meru l'ire-lanụ; ọ -buru l'iphe, unu meru; bẹ unu meru l'o-ruberu-iyia chia Abímeleku eze; ọ -buru-a l'ọ bu iphe, gbaru nụ; bẹ unu meru Jeru-Bálu yẹle ndibe iya; ọ -buru iphe, gbaru iya nụ; bẹ unu meru;

¹⁷mbụ nna mu, gude ishi iya gbaa ugbo; lua ọgu ẹhu unu; dzofuta unu l'eka ndu Mídiya;

¹⁸yo be ntanụ; unu etsopyabewanu ufu iya; gbukota unwu iya ẹphe ukporo ẹto l'umadzu iri l'eli mkpuma lanụ. Unu abya eworu Abyímeleku, bu nwatibe nwanyi, bu ohu, nna mu gbaru agbagba mee eze ndu Shékemu; okfu l'ọ bu nwunne unu.

¹⁹Ọ -buru l'iphe, unu meru Jeru-Bálu yẹle ndibe iya ntanụ bẹ unu meru ono l'ire-lanụ; mee ya l'o-ruberu-iyia; tẹ Abímeleku bukwaru unu iphe ẹhu-otso-ena; unu abukwaru iya phu iphe ẹhu-otso-ena!

²⁰Teke ẹ tọ dudu; t'ọku shikwa lẹ Abímeleku bya ekepyashia unu; unubẹ ndu Shékemu; me ndu Betu-Milo. T'ọku shikwaphu l'unubẹ ndu Shékemu; me ndu Betu-Milo bya ekepyashia Abyímeleku!”

²¹Jótamu agbalaa lashia Byiye je eburu; kẹ l'ọ tsu nwanna iya ono; mbụ Abímeleku egvu.

Okfu ada lẹ Shékemu

²²Ya ndono; Abímeleku achilephu ndu Ízurelu afa ẹto;

²³Nchileke eworu ẹjo-maa ye lẹ mgbaku Abímeleku yẹle ndu Shékemu. Ndu Shékemu ekwefulahaaru Abyímeleku ikè;

²⁴t'e shi ẹge ono gwata ugwo iphe-kpaa ono, ẹphe meru unwu Jeru-Bálu; ẹphe ukporo madzu ẹto l'umadzu iri ono; k'ọphu ugwo ọchi ẹphe a-tukoru nwanna ẹphe, bu Abímeleku l'ishi. Yọ tu-kokwaruphu ndu Shékemu, bu ẹphe yetaru iya ẹka t'ọ gbushia ẹphe.

²⁵Tọ ọ́ ọ́ yia ọ́; ndu Shékemu ezifu madzú; ẹ́pẹ ẹ́je ekeeru Abímẹ́leku phẹ́ l'eli ugwu ugwu, nọ́gbaa l'ẹ́ke ono. Ẹ́pẹ ezifu ndu ọ́do; ẹ́pẹ ẹ́je analahaa iphe ọ́ onye eswenu nfu. Ama ẹ́je agbaaru Abyímẹ́leku.

²⁶A nọ́nyaa; Galu Ebedu egbeshi rukoo unwunne yia; ẹ́pẹ ẹ́jeshia Shékemu. Ndu Shékemu anabata ẹ́pẹ ọ́huma.

²⁷Ẹ́pẹ abya awufu; jeshia l'ẹ́gu je awọ́ akpuru vayinu lẹ́ mgbo vayinu ẹ́pẹ. Ẹ́pẹ awọ́ebe yia; bya adzọ́shia ya mée; wata ọ́gba aji l'ulo agwa ẹ́pẹ ono. Ẹ́pẹ anọ́du l'ẹ́ke ono l'eri; l'angu; l'eburu Abímẹ́leku ọ́nu.

²⁸Galu Ebedu asú: “?Bú onye ọ́ Abímẹ́leku ọ́??Bú ngunu a-kpata tẹ́ ayibe ndu Shékemu nọ́du yia l'ẹ́ka??Tọ́ ọ́budunua ya ọ́ nwatibe Jeru-Bálu??Tọ́ ọ́buduna Zebulu l'etsota yia nù l'ọ́ ọ́ ishi? Unu jeeru Hamọ́, ọ́ nna Shékemu ozi!?Bú ngunu a-kpata iphe, ayi a-bya anọ́du Abímẹ́leku l'ẹ́ka.

²⁹T'a sùkwanu l'ọ́o mu; ọ́ ndu-a nọ́ l'ẹ́ka; mẹ́ mu ewofuhawaru Abímẹ́leku. Mu g'asú Abyímẹ́leku t'ọ́ ruta ndu soja yia l'ẹ́pẹ ha; gude bya.”

³⁰Zebulu, ọ́ gọ́vano mkpukpu ono anulephu iphe ono, Galu Ebedu kfuru ono; akpo agbanwuhu yia ọ́ku.

³¹Yo zifuwaphu ndu ozi l'edomi t'ẹ́pẹ jekfu Abímẹ́leku; je asú yia: “Lekwa-a; lẹ́ Galu Ebedu yẹ́le ndu ufu ẹ́pẹ nọ́kwa lẹ́ Shékemu. Ẹ́pẹ tükookwa ndu mkpukpu-wa kpalia; t'ẹ́pẹ tso ngu okfu.

³²Iphe, ii-me ọ́ t'i gbeshi l'enyashi; nggu lẹ́ ndu ọ́phu nggu l'ẹ́pẹ nọ́; je ekee l'ẹ́gbudu.

³³O -be l'utsu; mẹ́ anwú -hatalephu; unu je afuuru mkpukpu ono. Teke Galu yẹ́le ndu nk'ia byaru t'ẹ́pẹ bya etso ọ́gu; mee ẹ́pẹ ẹ́ge ike beru ngu.”

Abyímẹ́leku aka Galu yẹ́le ndu soja yia ẹ́kuku

³⁴Yo be l'enyashi; Abímẹ́leku yẹ́le ndu soja yia l'ẹ́pẹ ha ekee onwẹ́pẹ uzi ẹ́no; kee l'iku Shékemu.

³⁵Galu Ebedu egbeshi je evudo l'obu-edukfu mkpukpu ono. Abímẹ́leku yẹ́le ndu soja yia awu-lihu l'ẹ́ke ẹ́pẹ shi domishia onwẹ́pẹ.

³⁶Galu aphulephu ẹ́pẹ; sù Zebulu: “Lenu-o! O nwekwaru ndu shikwa l'eli ugwu awu abya!” Zebulu asú yia: “Ọ́ kwa nwonyonyo ugwu ono b'i phuru; yọ́ ọ́du ngu l'ọ́ ọ́ madzú ono.”

³⁷Galu abya ekfukwaa ya phú ọ́do; sù: “Ọ́phu t'i lenu; l'ọ́ nwekwaru ndu shi l'echi alí ono awu abya; nwekwaruphu ndu ọ́phu shi l'uzo ukfu achi ndu njibya l'abya.”

³⁸Zebulu asú yia: “?Nanú ire ọ́bu, i shi gude l'aji: ‘?Bú onye ọ́ Abímẹ́leku ọ́; k'ọ́phu unu a-nọ́du ejeru yia ozi?’?Tọ́ ọ́búdu ndu-a b'i shi ekfutoshi-wa? Gbeshinu je etso ẹ́pẹ ọ́gu!”

³⁹Ya ndono; Galu egbeshi; ruta ndu Shékemu; je etso Abímẹ́leku ọ́gu.

- ⁴⁰Abímeleku eruta Galu phe; ephe eye okpa l'oso. Ndu ke Galu adu l'igwe; mbu ndu ophu e mekashiru iphe; ephe adaa gwogwo wo jerua l'onu obu-edukfu mkpukpu ono.
- ⁴¹Abímeleku emetsua lashia Aruma je anodu. Zebulu achifu Galu yele ndu nk'ia phe le Shékemu.
- ⁴²Yo be le nchi-abohu iya; ndu Shékemu awufu jeshia l'egu. E je ekfuaru iya Abímeleku.
- ⁴³Yo bya achita ndu nk'ia kee uzi eto. Ephe egbeshi je ekeeru ephe l'egbudu. Yo paliwaphu enya; phua ndu Shékemu, shi le mkpukpu ono awufuta; yo gbeshi je afuaru ephe.
- ⁴⁴Abímeleku yele okpa-ogu lanu ophu yele iya yi awufu-kebe lashia l'obu-edukfu mkpukpu ono. Okpogu ebo ophu awufu je afuaru ndu Shékemu ndu ophu no l'egu ono; gbua ephe pyaapya.
- ⁴⁵Mboku ono l'ophu be Abímeleku lokataru ogbu le mkpukpu ono. Yo luta iya; gbushia ndu, no iya nu; bya ephee ya unu.
- ⁴⁶Ndu no l'ulo-eli Shékemu anulephu iphe, Abímeleku eme; wubakota l'ime eke a kpuru; yo buru okpo-mgbinyiku l'ulo agwa Elu-beritu.
- ⁴⁷Ama abya agbaaru Abímeleku le ndu no l'ulo-eli Shékemu wukobeekwaru l'ekalanu.
- ⁴⁸Abímeleku yele ndu nk'ia awuru jeshia l'ugvu Zalumonu. Ephe erua l'eke ono; Abímeleku egude ogbu-nku, o pa l'eka gbukwoshia nku; chikobe iya; chiru ye l'ukuvu. Yo su ndu ono yele iya yi ono: “Ngwaa! Iphe, bu iphe unu phuru, ya meru; unu mee ya nta-a nta-a!”
- ⁴⁹Ya ndono; onyenonu abya awaa nku; vuta iya tsoru Abímeleku. Ephe evuru nku ono je edoo l'eke ono, a kpuru; yo buru okpo-mgbinyiku ono; muru oku ye iya. Oku erefu l'ulo-eli ono; dzua ya; kegbushikota ndu, no iya nu, ruru unu madzu ebo l'ukporo madzu iri; unwoke l'unwanyi.

Anwuhu Abímeleku

- ⁵⁰Abímeleku emetsua jeshia Tebezu; je agbaa ya mgburumgburu; nata iya.
- ⁵¹Obenu l'o nwekwanuru okpo-mgbinyiku ulo-eli, no le mkpukpu ono, ndu eke ono, gbaru laa; je anodu; unwoke me unwanyi. Ephe alashia l'okpotsu ulo-eli ono; kpo-budo onwephe l'ime eke ono.
- ⁵²Abímeleku abyatashia ugu l'ulo-eli ono; rukwadia onu-ibo ulo-eli ono ntse t'o tua ya oku.
- ⁵³Yo nweru nwanyi, paliru mkpuma uswe; haa ya eka. Yo bya adaa Abímeleku l'ishi; tufua ya okpu-ishi.

⁵⁴Abímeleku ekuwaphu nwokorɔbya, apajeru iya ngwa-ɔgu; sù iya: “Míta-kebe ogu-mbeke ngu gbugbua mu; k'òphu ẹ ta anòdudu ekfu l'ò kwa onye nwanyi gburu iya.” Onye ozi iya ono ewotawaphu mma súa ya; yò nwùhu.

⁵⁵Ya ndono; ndu Ízurelu aphùlephu lẹ Abímeleku bẹ nwùhuru nù; ẹphe awùkashihu; lashia.

⁵⁶Yò buru iya bụ lẹ Nchileke agwata Abímeleku ugwo ẹjo iphe ono, o meru nna iya l'unwunna iya ono, o gbushiru ono; ẹphe ụkporo madzụ ẹto l'umadzu iri.

⁵⁷Nchileke eshikwaphu ẹge ono mee; ẹjo iphe ono, ndu Shékemu meru ono abya atukoru ẹphe l'ishi. Onu ono, Jótamu Jeru-Bálu turu ẹphe ono erekota l'ẹge ọ turu iya.

Ndu Ikpe 10

Tola; onye ikpe ndu Ízurelu

¹Abímeleku anwùhutsulephu; nwoke lanù, shi l'ikfu Ísaka alùfuta t'ò dzòta ndu Ízurelu. Ẹpha nwoke ono bụ Tola, bụ nwatibe Puwa; buru nwanwa Dodo. Ẹke o bu bụ lẹ Shamiru l'alì ugvu Ífuremu.

²Ọ chiru ndu Ízurelu ụkporo afa l'afa ẹto b'ò nwùhuderu. Ẹke e liru iya bụ lẹ Shamiru.

Jayi; onye ikpe ndu Ízurelu

³Tola anwùhutsua; Jayi, bụ onye Gíledu abya tsota iya; kpeeru ndu Ízurelu ikpe ụkporo afa l'afa ẹbo.

⁴Ọ mụturu ụkporo unwegirima unwoke l'unwoke iri. Unwegirima ono nweru nkakfù-ìgara l'ẹhu l'ẹhu. Ọ bụ ẹphe bụ ishi l'ụkporo mkpukpu lẹ mkpukpu iri l'alì Gíledu. Iphe, eeku mkpukpu ono l'ò ha jeye ntanù bụ Havòtu Jayi.

⁵Jayi anwùhu; e lia ya lẹ Kamonu.

Jẹfuta; onye ikpe ndu Ízurelu

⁶Ya ndono; ndu Ízurelu abya emee iphe, dọ Ojejoje ẹji ọdo; balahaaru Bálu ẹja; mẹ Ashítoretu; agwa ndu Áramu; agwa ndu Sayídonu; agwa ndu Móabu; agwa ndu Amonu; mẹ l'agwa ndu Filisitayínu. Ẹphe aparu Ojejoje haa; ẹphe ta abajẹheru iya ẹja.

⁷Ẹhu eghulaha Ọjejoje eghughu l'ẹke ndu Ízurelu nọ; yo nwuru ẹphe ye ndu Filisitayínu; mẹ ndu Amonu l'ẹka.

⁸Ẹphe egwee ẹphe ogwe ujimu l'afa ono. Afa iri l'ẹsato bẹ ẹphe kpakọturu ndu Ízurelu ẹhu; mbụ ndu ọphu bu l'uzo ẹnyanwu-ahata ẹnyimu Jódanu lẹ Gíledu l'alì Amoru.

⁹Ndu Amonu abya adaa azụ Jódanu azụ iya ọphu jeshia otso ndu Júda; ndu Bénjaminu; mẹ ndu ọlọ Ífuremu ọgu. Iphe atsulaha ndu Ízurelu l'ẹhu nshinu.

¹⁰Tọ dọ iya bụ; ndu Ízurelu abya echiku Ojejoje; sù iya: “L'ẹphe meswewaru ngu; ke l'ẹphe hawaru nggube Nchileke; je abalahaaru agwa Bálu ẹja.”

- ¹¹Ojejoje asụ ẹphe: “Teke ono, ndu Íjiputu; ndu Amọru; ndu Amọnu; ndu Filisitayinu;
¹²ndu Sayidonu; ndu Amaleku; ọwaa ndu Mawonu shi kpọtoo unu ọnu akpọtoo ono, unu rakuru mu ono;?mu ta byadunụa bya adzọfuta unu tọo.
¹³Unu egbe halee mu-a; balahaaru agwa ẹja. Iphe ọ bụ bụ le mu ta adzọhedu unu ọdo.
¹⁴Unu je echiku agwa, bụ ọphu unu hataru t'ọ dzọfutaja unu teke unu nọ l'iphe-ẹhuka!”
¹⁵Ndu Ízurelu asụ Ojejoje: “Ayi meswewaru; melephu ayi ẹge dụ ngu mma. Ọlobu; byiko; dzọfutalephu ayi kẹ ntanụ.”
¹⁶Ya ndono; ẹphe abya afọshikota agwa ndu ọhodo ono, ẹphe dobetsuaru ono; balahaaru Ojejoje ẹja. Iphe-ẹhuka ono, ndu Ízurelu eje ono abya erua ya l'ẹhu; k'ọphu bụ l'ẹ tọ dūhedu ike ọta nshi.
¹⁷Tọ dū iya bụ; e kua ndu Amọnu; ẹphe abya edzua k'ọgu le Gíledu. Ndu kẹ Ízurelu abya edzukwaaphu k'ọgu le Mizúpa.
¹⁸Ndu ishi, achị Gíledu asụ ẹphe: “?Bụ nwoke ole e-vukpooru ụzo je etso ndu Amọnu ọgu? Onye ono a-bụ onye ishi ndu Gíledu gbaa mgburumburu.”

Ndu Ikpe 11

- ¹Jẹfuta bụ onye Gíledu. Ọ bụ mkparawa l'ọgu. Nna iya bụ Gíledu; nne iya aburu nwanyi ọkpara.
²Unyomu Gíledu bẹ mụshiaru iya unwu. Yo be teke unwegirima ono vufutakotaru; ẹphe achifu Jẹfuta; sụ iya: “E tii ketakwa oke l'ufu ayi; kẹ l'ọ bụ nwanyi ọdo mụru ngu.”
³Ya ndono; Jẹfuta agbafuru unwana iya ono; gbaru lashia alị Tobu je eburu. Ndu, bụ 'ogalemkpa phe awu-kfuta iya; ẹphe l'iya ayiru ghaphelaha.
⁴A nonyaa; ndu Amọnu abya etso ndu Ízurelu ọgu.
⁵Ndu bụ ọgurenya ndu Gíledu eje ekua Jẹfuta l'alị Tobu;
⁶sụ iya: “T'ọ bya aburu ẹphe onye ishi; k'ọphu ẹphe a-dụ ike je etso ndu Amọnu ọgu.”
⁷Jẹfuta asụ ẹphe: “?Mu ta dūdunua unu ashị, kparu iphe unu chifuru mu l'ufu nna mu.?Ngunu kparu iphe unu chọru mu bya nta-a, unu nọ l'iphe-ẹhuka-a?”
⁸Ndu bụ ọgurenya Gíledu asụ: “Mgbẹ ọ buphu k'iphe ono kparu iphe, ayi choderu ngu. Byanụ t'i tisoru ayi je alua ndu Amọnu; ẹge ịi-buru onye ishi ndu Gíledu mgburumburu.”
⁹Jẹfuta asụ ẹphe: “Teke unu dutaru mu lashia azụ l'ufu tẹ mu je aluaru unu ndu Amọnu; ọ -buru le Ojejoje woru ẹphe ye mu l'ẹka;?mu a-buru-a onye ishi unu?”

¹⁰Ndu bu ọgurenya Gíledu ono asu iya: “Ọ bu Ojejoje a-buru nggu l'ẹphe onye ekebe. Ọ bụlephu ege i kfuru bẹ ọo-du.”

¹¹Jẹfuta ekwe tsoru ẹphe; ẹphe emee ya onye ishi; mẹ onye ishi-ọgu ẹphe. Jẹfuta anọdu lẹ Mizúpa kfushia iphe ono, o kfuhawaru ono l'ifu Ojejoje.

Jẹfuta yẹle eze ndu Amọnu

¹²Ya ndono; Jẹfuta abya ezia ndu ozi t'ẹphe je aji eze ndu Amọnu su iya: “Iphe ẹphe meru, meru iphe, ọ byaru bya etso alẹ ẹphe ọgu?”

¹³Eze ndu Amọnu ezia ndu ono, Jẹfuta ziru ono; su ẹphe: “Iphe, kparu iya nu bu lẹ teke ndu Ízurelu shi lẹ Íjiputu wufuta bẹ ẹphe naru mu alẹ mu shita lẹ nsuda nsua Amọnu jeye lẹ Ẽnyimu Jábọku; mbu je akpaa lẹ Ẽnyimu Jódanu. Unu nu-phu mu alẹ ono, unu natatsuaru mu ono azu lẹ domangu lẹ rimangu.”

¹⁴Jẹfuta eziphu ndu ozi iya azu t'ẹphe je ezia eze ndu Amọnu;

¹⁵su iya: “Ọwaa iphe, Jẹfuta ekfu. Ọ suru: ‘Lẹ ndu Ízurelu ta natakwa alẹ ndu Móabu; ẹphe ta nata kẹ ndu Amọnu.

¹⁶Iphe mechiaru nu bu lẹ teke ndu Ízurelu shi lẹ Íjiputu; bẹ ẹphe shiru echi-egu lufuta Eze Ẽnyimu Uswe; shiwaru onanu lufu Kedeshi.

¹⁷Ndu Ízurelu anọdu lẹ Kedeshi ono zia ndu ozi t'ẹphe je ekfuru eze ndu Édọmu: “T'o kweru t'ẹphe shia alẹ iya sweta.” Obenu l'eze ndu Édọmu te yeduru ẹphe onu. Ẽphe abyakwaphu bya ezia eze ndu Móabu ege ono, ẹphe ziru eze ndu Édọmu ono. Eze ndu Móabu ajikakwaphu. Ya ndono; ndu Ízurelu akwaa lẹ Kedeshi.

¹⁸Ẽphe anonyaa; wu-lihu l'echi-egu ono; shia nkupe-nkupe alẹ ndu Édọmu; mẹ kẹ ndu Móabu; lufuta l'uzo ẹnyanwu-ahata alẹ ndu Móabu; bya adọ l'azu Ẽnyimu Amọnu azu iya ophu. Ẽphe ta bahudu l'alẹ ndu Móabu; kẹ l'ọ bu Ẽnyimu Anọnu bu okẹ ẹphe lẹ ndu Móabu.

¹⁹Tọ du iya bu; ndu Ízurelu abya ezia ndu ozi t'e zia Sihonu, bu eze ndu Amoru, l'achi ndu Hẹshibonu. Ndu Ízurelu ezia ndu ozi ono t'ẹphe je ekfuru iya su iya: “T'ayi shinua alẹ ngu sweta jeshia l'alẹ nk'ayi.”

²⁰Sihonu ajika tẹ ndu Ízurelu be swe l'alẹ iya; kẹ l'ẹ tọ madu ege ẹphe e-me teke o kwetaru t'ẹphe je swee. Ya ndono; Sihonu ekukoo ndu nk'iya l'ẹphe ha; ẹphe awufu je adọ lẹ Jahazu; tso ndu Ízurelu ọgu.

²¹Ya ndono; Ojejoje, bu Nchileke kẹ ndu Ízurelu enwuru Sihonu; mẹ ndu nk'iya ye ndu Ízurelu l'eka. Ẽphe emekputa ẹphe. Ndu Ízurelu anakota alẹ ndu Amoru, bu l'ẹke ono.

²²Ẽphe duberu l'alẹ ndu Amọnu naa alẹ ono jeye lẹ Jábọku; mẹ tsube l'echi-egu; je akpaa lẹ Jódanu.

²³Nta-a bu; keshinu ophu Ojejoje, bu Nchileke kẹ ndu Ízurelu chishiwaru ndu Amoru; bya eworu alẹ ono nu ndu nk'iya, bu ndu Ízurelu;?buhunu ole bu k'obyanya onata alẹ ọdo?

24?Tọ dọ iphe agwa ngu; mbụ Kemoshu nuru ngu; bẹ ii-kwe ẹka? Ayibedua akwẹ ẹka l'iphe Ojejoje, bụ Nchileke ayi nuru ayi.

25?Ị ka eze ndu Móabu, bụ Balaku Zipo mma? Yẹle ndu Ízurelu te sebua okfu; ọphu ẹphe l'iya alubua ọgu.

26Ndu Ízurelu buru lẹ Hẹshibonu; Arówa; mẹ l'unwu mkpukpu, nọ-pheru iya mgburumburu; mękwaphu lẹ mkpukpu, nọsua l'iku Ẽnyimu Amonu ukporo afa iri l'ise phuu.?Bụ ngunu kparu iphe, ẹ tị natadu ẹphe alị teke ono?

27E to nwekwa ẹke mu mesweru ngu. O gbechikwa buru nggubedua achọ mu okfu; kẹ l'ị byaru bya etso mu ọgu. Tẹ Ojejoje, bụ onye ikpe kpeeru ndu Ízurelu; ẹphe lẹ ndu Amonu ikpe ntanụ.' ”

28Obule eze ndu Amonu ta ngadu nchị l'ozi Jẹfuta.

Jẹfuta Alụ-gbua ndu Amonu

29Ya ndono; ume Ojejoje abya eji Jẹfuta ẹhu. Yo je eshijaa alị ndu Gíledu; mẹ alị ndu Manáse; shia Mízupa l'alị Gíledu; bahụ l'alị ndu Amonu.

30Jẹfuta abya ekwee Ojejoje ukwa; sụ iya: “Ọ -buru l'i woru ndu Amonu ye mu l'ẹka;

31bẹ iphe ivu-uzo, shi l'ulo mu; bya mu otu ilaa teke mu shi l'ogu ono alata a-buru kẹ Ojejoje. Mu e-gude iphe ọbu gwooru ngu ngweja-ukfuru.”

32Tọ dọ iya bụ; Jẹfuta atugbua; je etso ndu Amonu ọgu. Ya ndono; Ojejoje eworu ẹphe ye iya l'ẹka.

33Tsube lẹ Arówa jeye l'oge iya kẹ Minitu; rua lẹ Ébẹlu-Keramimu b'o gbufuru ukporo mkpukpu. Yọ buru iya bụ l'ishi erua ndu Amonu alị l'ẹke ndu Ízurelu nọ.

Jẹfuta anụ Ojejoje ada iya

34A bya ele ẹnya lẹ Jẹfuta lateru l'ufu iya lẹ Mizúpa; ada iya akwua nkwa l'ete egvu abya iya ndzuta. Nwata ono bụ nwa lanụ, ọ mọtaru. A gufu nwata ono b'ẹ to nwehedu nwata odo, ọ mọtaru: lẹ nwoke; m'ọ bụ lẹ nwanyi.

35Jẹfuta aphule iya phụ; woru uwe iya lawaa; rashia: “Haa! Ada mu. I gbuakwaru mu! I meekwaru t'aphụ tsọru mu; kẹ l'ukwa, mu kweru Ojejoje bẹ mu ta ahaghedu iya emeru!”

36Ada iya ono asụ iya: “Nna; ọ -buru l'ị sawaru onu l'ẹke Ojejoje nọ; menua mu ẹge i kweru Ojejoje ukwa l'ii-me mu; nta-a, Ojejoje mewaru; nggu agwata ndu ọhogu ngu, bụ ndu Amonu ugwo iphe, ẹphe meru ngu.

37Iphe, ii-meru iya bụ t'ị haaru iya ọnwa ẹbo tẹ yẹle ndu ọnyà iya phẹ yiru je aghaphee l'ugvu ugvu; raa ẹkwa; kẹ l'ẹ to nwedu lẹ ya alukwadia nji.”

38Nna iya ekwe; haa ya; yo je anọ ọnwa ẹbo. Unwu-mgboko ibe iya etsoru iya; je anọ l'ugvu ugvu; kwaa ẹkwa; kẹ l'ẹ to nwedu l'ọ lukwadia nji.

³⁹Onwa ẹbo ono agvulephu; yọ lashia l'ufu. Nna iya ono emee ya ẹge ono, o kweru ụkwa iya ono; ọphu nwoke 'achikahubua ya ọkpa. E mewa iya; yọ buru ome-l'alị ndu Ízurelu

⁴⁰I'iphe, bú afa, sweru esweswe bẹ unwu-mgboko ndu Ízurelu e-jeje je egude abalị ẹno raa ẹkwa ada Jẹfuta ono, bú onye Gíledu.

Ndu Ikpe 12

Jẹfuta yẹle ndu Ífuremu

¹Ya ndono; e kua unwoke ndu Ífuremu; ẹphe abya akwaa ngwa-ogu; yọ buru ẹphe ọdafu Ẹnyimu Jódanu azụ iya ọphu jeshia lẹ mkpukpu Záfónu jeshia je aji Jefuta sụ iya: “?Bú ngunu meru iphe, i je alua ndu Amonu; t'i ku ayi t'ayi lẹ nggu yiru? Ayi abyakwa ọtu ụlo ngu ọku t'i nọdu l'ime iya t'ọ dzua nggu l'iya.”

²Jefuta asụ ẹphe: “?O kwanu teke oke okfu shi adaru ayi lẹ ndu Amonu bẹ mu kuru unu; ọphu unu ekwedu bya adzofuta ayi l'eka ndu Amonu ono. Tọ dọ iya bú;

³teke mu phuru l'unu ta agbagheduru mu mkpu; mu eworu ndzụ mu tufaa; hata anwuhu; yọ buru mu ọdafu Ẹnyimu Jódanu azụ iya ọphu; jekfushia ndu Amonu ọgu. Ojejoje emee; mu emekputa ẹphe. Mbụ; ọphu unu gbe bya mu etso mu ọgu nta-a buhunụ kẹ ngunu?”

⁴Ya ndono; Jẹfuta abya ekukobewaphu ndu Gíledu; ẹphe eje alushi ndu Ífuremu ono ọgu. Ndu Gíledu emekputa ndu Ífuremu; kele ndu Ífuremu sụru ẹphe: “Unubẹ ndu Gíledu; unu bú ndu alala, bu lẹ mgbaku ndu Ífuremu yẹle ndu Manáse.”

⁵Tọ dọ iya bú; ndu Gíledu atughua je eketsua l'ẹke eeshije adafu Ẹnyimu Jódanu azụ iya ọphu, bú ụzo, shitsuaru laa alị ndu Ífuremu. Yọo buje teke onye Ífuremu, nahuru nụ ruru ẹke ono; sụ ẹphe: “Tẹ ya swetakwa;” ẹphe aji onye ọbu: “?I bú onye Ífuremu?” Teke onye ọphu sụru ẹphe: “Waawa;”

⁶ẹphe asụ iya: “O dọ mma. Kuedu: ‘Shibóletu.’ ” Teke onye ọbu kusweru iya; kua ya “Sibóletu”; ẹphe egude iya; gbua l'ẹke ono, eeshije adafu Ẹnyimu Jódanu ono. Ndu Ífuremu, e gburu teke ono bú ụkporo unu madzụ ise l'unu madzụ ise.

⁷Jẹfuta aburu onye ikpe ndu Ízurelu afa ishingu. Jẹfuta, bú onye Gíledu abya anwuhu; e lia ya lẹ mkpukpu, o shi l'alị Gíledu.

Ibzanu; onye ikpe ndu Ízurelu

⁸Jẹfuta anwuhutsua; Ibzanu, bú onye Bétulehemu achilahaa ndu Ízurelu.

⁹O mụtaru ụkporo unwoke l'unwoke iri; mụtá ụkporo unwanyi l'unwanyi iri. Unwu nwanyi iya ono b'o kekotaru nji l'ikfu ọdo; lushiaru ẹgirima iya unwoke unwu-mgboko l'ikfu ọdo. Ibzanu chiru ndu Ízurelu afa ẹsaa;

¹⁰nwuhu; e lia ya lẹ Bétulehemu.

Elonu; onye ikpe ndu Ízurelu

¹¹Ibizanu anwuhutusa; Elonu, bu onye Zébulonu abya achia ndu Ízurelu afa iri.

¹²Elonu, bu onye Zébulonu anwuhu; e lia ya le Ajalonu, no l'ali ndu Zébulonu.

Abudonu; onye ikpe ndu Ízurelu

¹³Elonu anwuhutsulephu; Abudonu Hilelu, bu onye Piratonu achia ndu Ízurelu.

¹⁴O mutaru ukporo unwoke labu. Unwunwa iya adu ukporo unwoke l'unwoke iri. Unwu iya ono; me unwunwa iya ono l'ephe ha nweru nkfu-igara l'ehu l'ehu. Abudonu buru onye ikpe ndu Ízurelu afa esato.

¹⁵To du iya bu; Abudonu Hilelu anwuhu; e lia ya le Piratonu l'ali Ifuremu l'ali uguv Amaleku.

Ndu Ikpe 13

Amumu Samusinu

¹Ya ndono; ndu Ízurelu abya emee ejo iphe l'anya Ojejoje. Ojejoje eworu ephe ye ndu Filisutayinu l'eka ukporo afa labu.

²O nweru nwoke obu, eeku Manowa, bu onye Zora. Manowa shi l'ikfu ndu Danu. O luru nwanyi; nyee ya ono ta atsụ ime; to mutakwanu nwata.

³Ojozi-imigwe, shi l'eka Ojejoje abya ehee nyee nwanyi ono l'ifu; su iya: “E-ti tsudu ime; ti muta nwata; obule l'ii-tsuta ime; mua nwata nwoke.

⁴Kwabekwa enya t'e b'i ngu mee; m'o bu iphe odo, eme l'anya; ophu iirikwa iphe, aaso nsọ;

⁵kele ii-tsuta ime; mua nwata nwoke. T'agube be erukwa nwata ono l'ishi; ke l'oo-buru onye duru Nchileke iche shita l'epho nne iya. Oo-wata odzo ndu Ízurelu l'eka ndu Filisutayinu.”

⁶To du iya bu; nwanyi ono ejekfube nji iya; je asu iya: “L'onye ke Nchileke be byakfutakwaru iya nu; l'onye obu dulephu l'o bu ojozi-imigwe, shi l'eka Nchileke; mbu l'o du egvu. Mu ta jikwa iya eka, o shi; ophu o kakwanuru mu epha iya.

⁷Obenu l'o suru mu: ‘Le mu a-tsuta ime; mua nwata nwoke; olobu; dube nta-a te mu kwabekwa enya t'e b'o du teke mu a-ngu mee; ophu mu angukwa mee, eme l'anya; ophu mu erikwa iphe, aaso nsọ; kele nwata ono a-bukwa onye duru Nchileke iche shita teke aa-mu iya jeye mboku, oo-nwuhu.’ ”

⁸Ya ndono; Manowa abya ekfuru nu Ojejoje; su: “Byiko; Nnajiufu; mu arọ t'i meeru te onye ke Nchileke ono, i ziru; yo byakfuta ayi ono byafua odo bya ezia ayi ege ayi e-me nwata ono, aa-mu ono.”

⁹Nchileke anua iphe ono, Manowa kfuru ono; ojozi-imigwe, shi l'eka Nchileke abyakfuta nwanyi ono odo l'eke o no l'egu. Obule nji iya ono; mbu Manowa be ye ya ta nodu l'eke ono.

- ¹⁰Nwanyi ono ejewaphu je asụ nji iya ono: “Lẹ nwoke-wa, byakfutaru iya mbọku-a byaakwaru ọdo!”
- ¹¹Manowa egbeshi; tsoru nyee ya ono. Yo rua je aji nwoke ono: “?Bụ nggu bẹ kfujeru nụ nwanyi-a?” Yọ sụ iya: “L'ọ kwa iya.”
- ¹²Manowa asụ iya: “Teke iphe ono, i kfuru ono reru;?nanụ ẹge ndzụ nwata ono a-du??Bụ ngunu a-bụ ọru iya?”
- ¹³Ojozi-imigwe ono asụ iya: “Tẹ nyee ngu kwabekwa ẹnya; mekota iphe, mu kfuru iya.
- ¹⁴Tẹ b'o rikwa iphe, shi l'oshi vayinu; ọphu ọ ngụkwa mee; m'ọ bụ iphe, eme l'ẹnya; ọphu o rikwa iphe, aasọ nsọ. T'o dobekwa iphemiphe, ọbule ono, mu turu iya ono.”
- ¹⁵Manowa asụ ojozi-imigwe ono, shi l'ẹka Ojejoje ono: “Nọdukwa l'ẹke-a t'ayi je egbua nwophoja egbu; mee; wotaru ngu.”
- ¹⁶Ojozi-imigwe ono, shi l'ẹka Ojejoje ono asụ iya: “Unu a-lọ-gudekpokwa mu; ọbule mu te erikwa nri unu. Ọle; ọ -buru ngweja-ukfuru bẹ unu egwo; unu gwooru iya Ojejoje.” Manowa ta ma l'onye ono bụ ojozi-imigwe kẹ Ojejoje.
- ¹⁷Manowa aji ojozi-imigwe ono, shi l'ẹka Ojejoje ono; sụ iya: “?Bụ ngunu bụ ẹpha ngu; k'ọphu ayi a-kwabẹ ngu uguv teke iphe ono, i kfushiru ono reru?”
- ¹⁸Yọ sụ iya: “?Bụ ngunu kparu iphe, iiji iya ẹpha iya? Ẹpha iya dukwa biribiri.”
- ¹⁹Ya ndono; Manowa abya akputa nwophoja egbu yẹle ngweja-nri; gwooru Ojejoje ẹja l'eli mkpuma. Ojejoje abya emee iphe, du biribiri; Manowa yẹle nyee ya anodu ẹge ono l'ele.
- ²⁰Teke ọku gbanwuhuru l'ẹnya-ngweja ono; ire-ọku akpuchia l'ala l'igwe bẹ ojozi-imigwe ono, shi l'ẹka Ojejoje ono bahuru l'ire-ọku ono; tsoru iya tugbu. Manowa yẹle nyee ya aphulephu iphe, meru nụ; dashia; woru ifu kpuke l'ali.
- ²¹Ojozi-imigwe ono, shi l'ẹka Ojejoje ono ta byakfutahe ẹphe ọdo; Manowa amaru l'ọ bụ ojozi-imigwe, shi l'ẹka Ojejoje.
- ²²Manowa asụ nyee ya: “Mẹ ayi buakwa maa; m'ọ kwa Nchileke bẹ ayi phuru ono!”
- ²³Obenu lẹ nyee ya suru iya: “Dege Ojejoje choru tẹ ya gbua ayi; m'ẹ tọ g'anatakwa ayi ngweja-ukfuru ono; mẹ ngweja-nri ono; tọ g'ekoshi ayi iphe ono, o koshikotaru ayi ono; ọphu to g'ekfukwaru ayi iphe ono, o kfushiru ayi ono.”
- ²⁴Ya ndono; nwanyi ono abya atsuta ime; mua nwata nwoke; gua ya Sámusinu. Nwata ono abya evufuta; Ojejoje agoru onu-oma nụ iya.
- ²⁵Ume Ojejoje abya awata iya ome ire l'ẹhu teke ọ nọ lẹ Mahane-danu, nọ lẹ mgbaku Zora; mẹ Ẹshutawolu.

Ndu Ikpe 14

Sámusìnu alù nwamgbòko Filisutayìnu

- ¹Yo be ujiku lanù; Sámusìnu ejeshia Timína. Yo rua l'èke ono; je aphù nwamgbòko ndu Filisutayìnu lanù.
- ²Yò lashia; je asù nne iya; mē nna iya: “L'ò nwekwaru nwamgbòko Filisutayìnu, ya phùru lẹ Timína. Unu jekwa je alùaru iya ẹya.”
- ³Nne iya lẹ nna iya ono asù iya: “?To nwekpodua nwamgbòko, dù ngu mma l'iphe bù ndu abùbu ngu; m'ò kwanu l'iphe bù ndibe ayi l'èke-a.?Ò búfutaje nwanyi Filisutayìnu; mbù ndu akpapyì ono.” Sámusìnu asù nna iya: “T'ò jeru alùaru iya ẹya. L'ò bù onye onanu dù mu mma.”
- ⁴Ndu, m̀ru iya nù ta ma l'òo Ojejoje, bẹ iphe ono shi l'ẹka, bù onye achọ ọzo, ya e-shi fùaru ndu Filistayìnu; kẹ l'òo ndu Filistayìnu shi achù ndu Ízurelu teke ono.
- ⁵Tò dù iya bù; Sámusìnu etsoru nne lẹ nna iya jeshia Timína. Ẹphe erude lẹ mgbo vayìnu ndu Timína; ọwaa nwa agù, lùfutaru nù; l'ede ekiri abyakfuta iya.
- ⁶Ume Ojejoje abawa iya phù l'ẹhu k'igiri-igiri. Yò zù nwa agù ono; gude ẹka labuhu iya ẹbo l'ò bù onye, labuhuru nweghu nshì. Ọbule ẹ to kfuduru iya nne lẹ nna iya.
- ⁷Sámusìnu eje; yẹle nwamgbòko ono akọo akọ; nwamgbòko ono adù iya mma.
- ⁸Yo be teke o jeru t'e dee ya nwamgbòko ọbu. Yò swìba; tẹ ya phùedu odzu agù ono. Ẹngu egbe yewa iya nù; manù-ẹngu anọdu iya.
- ⁹Yo gude ẹka kọta manù-ẹngu ono; mìlahaa ogologo l'eje. Yo jekfube nne lẹ nna iya; ja anù ẹphe; ẹphe amia. Obenu l'ẹ to kfuduru ẹphe l'ò bù l'odzu agù phù b'ò hataru ẹngu ono.

Ílú, Sámusìnu t̀ru

- ¹⁰Tò dù iya bù; nna iya ejeshia t'ò je aphù nwamgbòko ọbu. Sámusìnu agbaaru ẹphe aji ẹswa-nwanyi, búkwanu ẹge onye alù nwanyi k'ophungu emeje.
- ¹¹Teke ndu Filistayìnu phùru Sámusìnu bẹ ẹphe duru ọkporo madzù l'umadzu iri nù iya t'ẹphe nọduru iya l'oshi ndu ọnya.
- ¹²Sámusìnu asù ẹphe: “Tẹ ya t̀aru unu ilu. Onye -kọru iya iphe, ọ bù l'ime abalì ẹsaa-wa, eeme ẹswa-nwanyi-wa bẹ ya a-nù ọkporo uwe-nlọkpuru; ọwaa ọkporo uwe l'uwe iri, dughaa iche iche.
- ¹³Teke ọ búru l'unu ta akatadu iya; unu anù yẹbedua ọkporo uwe-nlọkpuru l'uwe iri; ọwaa ọkporo uwe l'uwe iri, dughaa iche iche.” Ẹphe asù iya: “T'ò t̀eduru ẹphe ilu ọbu; t'ẹphe nua!”
- ¹⁴Yò sù ẹphe: “L'òo iphe, erije iphe; bẹ iphe, eeri eriri shi lùfuta. Iphe, nweru ọkphehu; bẹ iphe atso rengerenge shi lùfuta.” A nọo abalì ẹto; ẹphe ta ma iphe, ilu ono bù.
- ¹⁵Yo be lẹ mbọku k'eno; ẹphe asù nyee Sámusìnu: “T'ò gude ọjì jifuta iphe, ilu ono bù; ọdumeka bẹ ẹphe e-tsukwa iya ọku; tsua ndibe nna iya.?Bù iphe, i kuru ẹphe bù ege ee-me t'ì naa ẹphe iphe ẹphe t̀o?”

¹⁶To ụ iya ụ; nyee Sámusịnu ono abya anọdu Sámusịnu l'ifu; wata ẹkwa; sụ iya: “L'ọ kpọru iya ashi! L'ẹ to yeduru iya ru obu. Ọdumeka;?nanu ẹge ọ ụ b'ọ nmaru ndibe ayi ẹtu; to karu iya iphe, ẹtu ono ụ!” Sámusịnu asụ iya: “Nne ẹ nna, mụru iya nụ ẹ ya ta kọduru iya; yọ ụru nggubedua ẹ ya e-gbe kachiaru iya?”

¹⁷Nwanyi ono arakọta ẹkwa abali ẹsaa ono, ẹphe nọ l'ẹswa-nwanyi ono. Yo be mbọku k'ẹsaa ya; yo woru iya kfuaru iya; ke l'o shi keshinu ono nwupyabe iya t'o kfuru iya ẹya. Nwanyi ono atugbua je eworu iphe, ilu ono ụ kfuaru ndibe ẹphe.

¹⁸T'enyanywu kwaa ẹba ẹ ẹ mbọku k'ẹsaa ono; ndu mkpukpu ono asụ Sámusịnu: “?Bu ngunu ka manụ-engu ọto ẹna? ?Bu ngunu ka agụ ike?” Sámusịnu asụ ẹphe: “Dege unu te gudedu ada-eswi iya kọo iphe; me unu ta ga amakwa iphe, ilu iya ono ụ.”

¹⁹Ya ndono; Ume Ojejoje abyawa iya phụ l'ẹhu k'igiri-igiri. Yo jeshia Ashikelonu je egbua ndu ẹke ono ụkporo madzụ l'umadzu iri; gwoo iphe ẹphe. Yọ lata; chita ẹphe; chiru nụ ndu ono, kọtaru ilu ono. Yo gude ẹhu-eghughu lashia ẹ ke nna iya.

²⁰Nyee Sámusịnu ono ẹ ụ ọnya Sámusịnu, duru iya l'ẹswa-nwanyi ono b'e duru iya nụ.

Ndu Ikpe 15

Sámusịnu atụ ọku l'iphe, ndu Filisutayịnu meberu l'ali

¹A bya anọwaru jeye teke eebu je witu; Sámusịnu akputa nwada egbu; yọ ụru iya oje ọji nyee ya ono. Yo rua; je asụ ọgo iya ono: “L'ẹ ya ejekwa ẹ mkpura nyee ya.” Nna nyee ya ajika t'ẹ b'o jeshi;

²sụ Sámusịnu: “Ya makwarua ẹ nyee ngu ono ẹ ụ ngu ashi; ụdu ngu iya k'inumuchacha, meru iphe, mu dutakwaduru iya phụ kee ọnya ngu.?Nwunne iya ke nwata ta kadunua ya ọma mma? Dutanu onye onanu l'ozori iya.”

³Sámusịnu asụ ẹphe: “Nta-a ẹ ya nweru iphe, ya agbabe ọkpa meshia ndu Filisutayịnu ike; ụta ta aduru iya ẹya.”

⁴Ya ndono; yọ tugbua; je anwukoo ụkporo uphegu iri l'ise. Yọ bya afo ẹphe ẹbo ẹbo; lota ẹphe ọdzu; logbabetua. Yo meebe; bya eworu itsu-ọku lishikota iya;

⁵muru ọku yeshia ya; paru iya ẹka haa. ẹphe egude iya wufu; je atukota ọku l'egu ndu Filisutayịnu: ndu ọphu, e buwaru ebubu; me ndu ọphu, e te budua; mbụ dzua jeye ẹ mgbabu olivu ẹphe.

⁶Ndu Filisutayịnu aji onye meru iya nụ. A sụ ẹphe: “L'ọ ụ Sámusịnu, ụ ọgo nwoke Timina; ke l'onye ọgo iya ono dutaru nyee ya dee ọnya iya.” Ya ndono; ndu Filisutayịnu ekwe; hehu je egude nyee Sámusịnu ono; me nna iya tsua ẹphe ọku.

⁷Sámusịnu asụ ẹphe: “L'ẹ keshinu unu meru iya ẹge ono ẹ mu ta ahadu unu; ẹbe abụ ẹ mu melataru unu!”

⁸Yo tsowaphu ẹphe ọgu k'ẹhuka ẹhuka; gbua ẹphe l'igwe. Yo meebetsua; tugbua je anọdu l'ogba, nọ ẹ mkpuma Etamu.

Sámusìnu emekputa ndu Filisutayìnu

⁹Tò dù iya bù; ndu Filisutayìnu awùfu je adọọ lẹ Júda k'ọgu; tso ndu Lehi ọgu ọlua-ọla.

¹⁰Ndu Júda aji ẹphe ẹge ọ dù bẹ ẹphe byaru ẹphe ọgu? Ẹphe asù: “L'ẹphe byaru ogude Sámusìnu t'ẹphe gwata iya ụgwo iphe, o meru ẹphe.”

¹¹Ya ndono; ọnu madzù ẹsaa l'ụkporo madzù iri eshi lẹ Júda zafù jekfushia Sámusìnu l'ọgba mkpuma Etamu; je aji iya: “?Tì madu l'ọ bù ndu Filisutayìnu bẹ ẹphe nọ l'ẹka tọo??Bù ngunu meru iphe, i meru ayi ẹge-a?” Yọ sù ẹphe: “Ọ kwa ụgwo iphe, ẹphe meru iya; bẹ ẹphe melataru ẹphe.”

¹²Ẹphe asù iya: “L'ẹphe byakwaru t'ẹphe kee ngu; kpùta je anù ndu Filisutayìnu.” Sámusìnu asù ẹphe: “T'ẹphe riaru iya nte l'ẹphebedua l'onwẹphe te egbudu iya.”

¹³Ẹphe asù iya: “L'iphe ẹphe e-me nwenkinyi bù l'ẹphe e-ke iya ẹgbu; kpuru je anù ẹphe. L'ẹphe te egbukwa iya egbugbu.” Ẹphe egude ọkpukpu ẹbo, bụkota k'ophungu kee ya; dufuta iya lẹ mkpuma ono.

¹⁴Yo rudelephu Lehi, bù iya bù ẹke ono, ndu Filisutayìnu dọru ono; ẹphe ehehu; l'atù ọzu l'abyakfuta iya. Ume Ojejoje abyawa iya phù l'ẹhu k'igiri-igiri; ọkpukpu ono, nọ iya l'ẹka ono eribushihu l'ọ bù eri-owu, ọku daru.

¹⁵Yọ phuwaphu ọkp-agma nkakfù-igara, dughaa ophungu ophungu. Yo detawa iya phù; gude iya chigbua ọnu unwoke labù l'ụkporo unwoke iri.

¹⁶Sámusìnu asù: “Ọkp-agma nkakfù-igara; bẹ ya mewaru; ẹphe akua l'ikpo l'ikpo. Ọkp-agma nkakfù-igara; bẹ ya gudewa gbua ọnu unwoke labù l'ụkporo unwoke iri.”

¹⁷Yo kfutsua ẹge ono; woru ọkp-agma nkakfù-igara ono tufaa. Ya ndono; e woru ẹke ono gua Ramatu-Lehi, bù iya bù “ugvu ọkp-agma.”

¹⁸Ya ndono; mini agulaha Sámusìnu l'agushi iya ike. Yọ raku Ojejoje; sù iya: “I shiwa l'ẹka yẹbe nwozi ngu dzofuta ndu nkengu l'uzo, dù biribiri.?Bù ẹgu mini e-gbe bya egbua ya nta-a tẹ ya dalahu ndu akpapyi-a l'ẹka tọo?”

¹⁹Nchileke abya eworu ẹke ẹnu nọ tų-fua lẹ Lehi; mini awushilaha ya. Sámusìnu anguebetsua mini ono; ẹhu alazita iya; ike abya adù iya. E woru ẹke ono gua “Enu Hakore” Ẹke ono nọkwaphu lẹ Lehi jeye nta-a.

²⁰Sámusìnu aburu onye ikpe; kpeeru ndu Ízurelu ikpe ụkporo afa l'oge kẹ ndu Filisutayìnu.

Ndu Ikpe 16

Sámusìnu afọfu obu-edukfu ndu Gáza

¹Yo be ujiku lanù; Sámusìnu ejeshia Gáza. Yo rua; je aphù nwanyi ọkpara; jekfushia ya; ẹphe azẹe.

²Ya ndono; a bya ekfuru ndu Gáza: “Lẹ Sámusínu nọkwa l'ẹke-a!” Ẹphe eje agbaa ẹke ono mgburumgburu; keeru iya l'obu-edukfu mkpukpu ono ẹnyashi ophu. To nwe iphe, ẹphe meru l'ẹnyashi ono. Ẹphe l'ekfu: “L'ọo t'ẹphe chee; teke o beru lẹ ngguge ọtsu; ẹphe egbua ya.”

³Yo be l'echi-abali; Sámusínu egbeshi l'ẹke ọ zẹ; je ebe ẹka l'ibo obu-edukfu ono; fọta yẹle itso labu, gude iya nu; fọta mẹ mgboro-ígwè, e gude gbapyabẹ iya; ye iya l'ukuvu; je enyia eli ugvu obu, nọ chebe ifu lẹ Héburonu.

Sámusínu yẹle Delayila

⁴A nonyawaru; Sámusínu aphua nwanyi obu, aha Delayila lẹ Nsuda Soréku; yọ dụ iya mma.

⁵Ndu ishi ndu Filisutayínu abya ejekfu nwanyi ono; sù iya: “T'o dee ya edede; deta iya t'ọ karu iya ẹke eze ike iya ono shi; mẹ iphe, ẹphe e-me; ka iya ẹkuku; gude iya kee.” Ẹphe asù nwanyi ono l'ẹphe l'ẹphe ha a-nu iya unu mkpọla-ọcha ẹbo l'ukporo mkpọla-ọcha iri l'ise l'ẹhu l'ẹhu.

⁶Tọ dụ iya bu; Delayila abya ejekfu Sámusínu; je asù iya: “Byiko; kanuru mu ẹke eze ike ngu ono shi ngu; nggu akaru mu ọzo, madzù e-shighe; ka ngu ẹkuku; gude ngu kee.”

⁷Sámusínu asù iya: “L'e -gude ọkpukpu ẹsaa, a swikwaduru-a k'ophungu, ẹ ta kpohudua nkù kee ya; bẹ ike iya a-gvu; ya abya adù l'ọ bu madzù mmanu.”

⁸Tọ dụ iya bu; ndu ishi ndu Filisutayínu abya achede Delayila ọkpukpu ẹsaa, a swikwaduru-a k'ophungu, ẹ ta kpohudua nkù; yo gude iya kee Sámusínu.

⁹Yo nweru ndu Delayila domiru l'ime mkpura, nọ l'ẹke ono. Yo chia; sù: “Sámusínu! Ndu Filisutayínu abyaakwa ngu egude!” Sámusínu eworu ọkpukpu ono gbabushia l'ọ bu eri-owu b'e gude ọku dabua. Yọ buru iya bu l'ẹ ta phudua ẹke ike iya ono shi.

¹⁰Ya ndono; Delayila asù Sámusínu: “I meru mu eswe; dzuru mu ẹjo-ire. Ngwa-a; kanuru mu ẹge ee-shi kee ngu!”

¹¹Sámusínu asù iya: “E -gude eri ophungu, ẹ-ta dudu iphe, e gudejewa iya kee; kee mu; bẹ ike mu a-gvu; mu abya adù l'ọ bu madzù mmanu.”

¹²Tọ dụ iya bu; Delayila abya achita eri ophungu gude kee ya. Yo nweru ndu Filisutayínu, nọ l'ime mkpu kwabẹru Sámusínu. Delayila echia; sù: “Sámusínu! Ndu Filisutayínu abyaakwa ngu egude!” Sámusínu eworu eri ono, nọ iya l'ẹka ono gbabushia l'ọ bu eri-owuu.

¹³Delayila asù Sámusínu: “Egbe teke i shi meta mu eswe; l'adzuru mu ẹjo-ire. Kanuru mu ẹge ee-shi kee ngu egbu.” Yọ sù iya: “O -buru l'ị lọkahuru egbushi mu ukfu ẹsaa; gude eri, e gude ekwe ẹkwa kepyabe iya; bya ewota ngga dzu-deshia ya ike; bẹ ike a-gvu mu; mu abya adù l'ọ bu madzù mmanu.”

¹⁴Ya ndono; Sámusínu ekuleruphu mgbenya; Delayila abya alokahu egbushi iya ono ukfu ẹsaa; bya egude ngga, e gude ekwe ẹkwa dzu-deshia ya ike; bya asù Sámusínu:

“Ndu Filisutayinu abyaakwa ngu egude!” Yo zilihu; mifu ngga ono; lafu eri ono; me l'iphe ekwa ono.

¹⁵Delayila asu iya: “?Nanu ege ii-shi su l'i yeru mu obu; l'eke obu ngu ta nodu l'eke mu no? Owaa ekwe ugbo eto, i mewaru mu eswe; ti kwe karu mu eke ike ngu ono shi.”

¹⁶Mkpurumkpuru; yo kpabe Samusinu okfu iphe ono; jeye yo kfufu iya madzu l'ehu.

¹⁷Yo bya ekfuaru Delayila obu iya; su iya: “L'e ta adabudua ya agube l'ishi; kele ya bu onye duru Nchileke iche shitakpooru l'epho nne iya. A -kpushiwa iya ishi; ike iya alufu; ya abya adu l'o bu madzu mmanu.”

¹⁸Ya ndono; Delayila amaleruphu l'o kfuaru iya obu iya; yefu madzu t'e je ezia ndu ishi ndu Filisutayinu; su ephe: “Unu laphuta azu odo; l'o kfuwaru iya iphemiphe.” To du iya bu; ndu ishi ndu Filisutayinu egude okpoga ono rutashia.

¹⁹Yo mee Samusinu; yo nodu iya l'utakfu kuru mgbenya. Yo kua nwoke lanu; yo bya akpushia ya ukfu egbushi esaa phu. Delayila emekashilaha ya eh; ike ta duhe iya.

²⁰Yo su iya: “Samusinu! Ndu Filisutayinu egudeekwa ngu!” Yo tehu; ria: “L'oo te ya yoo onwiya ege ya ayojehawa; nyikufu nweru onwiya.” To ma le Ojejoje hawaru iya.

²¹Ndu Filisutayinu egudewa iya phu; swoshia ya enya; kpuru iya jeshia Gaza. Ephe egude iphe, e meru l'ope tua ya mkpakobe; chee l'ulo-mkporo t'o kwojeru ephe iphe.

²²Yo nodu l'eke ono; egbushi ono erutalaha odo; l'akputsuaru iya ono.

Anwuhu Samusinu

²³Ya ndono; ndu ishi ndu Filisutayinu abya edzukobe t'ephe gwooru agwa ephe, bu Dagonu oke eja gude tua ya epha. Ephe ete eswa; l'ekfu: “Le agwa ephe wowaru onye ohogu ephe; mbu Samusinu ye ephe l'eka.”

²⁴Ndu ono aphulephu Samusinu; tulaha agwa ephe ono epha; l'asuje: “Agwa ayi wowaru onye ohogu ayi ye ayi l'eka; mbu onye meru ali ayi; yo daburu ochobo; tsua ndibe ayi l'otumu.”

²⁵Ephe etenyaa eswa; su: “T'e dufutaru ephe Samusinu t'o meeru ephe iphe-ochi.” Ya ndono; a bya edufuta Samusinu l'ulo-mkporo; yo melahaaru ephe iphe-ochi. Ephe emee ya; yo vudo le mgbaku itso labu, bu iya gude ulo ono.

²⁶Samusinu asu nwata okorobyia obu, kpu iya l'eka: “Menua t'eka rua ya l'itso ono, gude ulo ono; k'ophu ya a-dakobe iya.”

²⁷Ulo ono be unwoke me unwanyi jiru; l'atsu rukfurukfu. Iphe, bu ndu ishi ndu Filisutayinu l'ephe ha nokotakwaphu l'eke ono. O nweru ndu odo, no l'eli ulo ono l'ele iphe-ochi ono, Samusinu eme ono. Ndu ono du unu umadzu esaa l'ukporo madzu iri: unwoke l'unwanyi.

²⁸Tọ ụ́ ị́yá ́bụ́; Sámusínú ́abya ́ekfuru ́nụ́ Ojejoje; sụ́ ị́yá: “Nggụ́be Nnajiufu, ́bụ́ Ojejoje; nyatakwa mu! Nggụ́be Nchileke; byiko; nufunua mu ike ugbo lanụ́-wa; tẹ́ mu gude ị́yá ḱfua ndu Filisutayínú ́ugwo ́enya mu-a ́ephe ́ebo.”

²⁹Sámusínú ́awowaphu ́eka l'itso labụ́ ono, ́bụ́kwanu ị́yá gude ́ulo ono. Yo gude ́eka-utara ị́yá nwupyabe itso ono nanụ́; gude ́eka-ibyita nyipyabe ́ophu.

³⁰Sámusínú ́asụ́: “Tẹ́ yẹ́le ndu Filisutayínú ́nwushihukota!” Yọ́ fua agburu-ẹ́hu; gude ike ị́yá l'ọ́ ha nyibe l'itso labụ́ ono. ́Ulo ono adaa dapyabe ndu ishi ono; mę́ iphe, ́bụ́ ndu nọ́ ị́yá nụ́ l'ephe ha. Ndu, Sámusínú ́gburu teke ọ́ nwuhuru anwuhu aka ndu, ọ́ gburu teke ọ́ nọ́ ndzụ́.

³¹Ya ndono; unwunne ị́yá; mę́ ndu ufu ị́yá eje apata ị́yá; lia lę́ mgbaku Zora lę́ Eshutawolu l'ili Manowa, ́bụ́ nna ị́yá. Sámusínú ́chiru ndu Ízurelu ́ukporo afa.

Ndu Ikpe 17

Unwu ntę́kpe Mayika

¹O nweru nwoke lanụ́, ́epha ị́yá ́bụ́ Mayika, shi l'alị́ ugwu Ífuremu.

²Yo be mbọ́ku ono; yọ́ sụ́ nne ị́yá: “Ekpá ́mkpọ́la-ọ́cha iri lę́ nanụ́ ngu ono, phuhjeru nụ́, ya nuru ́eke iiburu onye wotaru ị́yá nụ́ ọ́nu ono kwa yę́bedua gude ị́yá; l'ọ́ kwa ị́yá wotaru ị́yá.” Nne ị́yá ono asụ́ ị́yá: “Tẹ́ Ojejoje gọ́kwaaru ngu ọ́nu-ọ́ma; nwa mu!”

³Yo wolataru nne ị́yá unu ́mkpọ́la-ọ́cha labụ́ l'ukporo ́mkpọ́la-ọ́cha iri l'ise phụ́. Nne ị́yá asụ́ ị́yá: “Ya doberu Ojejoje ́mkpọ́la-ọ́cha ono nsọ́ tẹ́ nwatibe ị́yá kputa ntę́kpe; gude ́mkpọ́la-ọ́cha ono wua ya l'ẹ́hu. Nta-a ́be ya a-nụ́-phu ngu ị́yá azu.”

⁴Ya ndono; yọ́ bya eworu ́mkpọ́la-ọ́cha ono nụ́ nne ị́yá ono. Nne ị́yá ono atsee ́eka lę́ ́mkpọ́la-ọ́cha ono; wota ị́yá ́ukporo ́mkpọ́la-ọ́cha iri je achę́e onye akpuje ́mkpọ́la-ọ́cha. Yo gude gude ị́yá kputa ntę́kpe; gude ị́yá meta unwu ọ́kpata. E megee; je edobe ị́yá l'ulo Mayika.

⁵Mayika nweru ́ulo nte; bya emeta uwe-ukuvu; mę́waru unwu ọ́kpata ọ́do dobe; bya ewota nwatibe ị́yá lanụ́ kę́ nwoke dobe t'ọ́ gwaję́ ị́yá.

⁶Teke ono ́be ndu Ízurelu te shidu nweru eze, achị́ ephe. Onyenonu emelephu ę́ge ́du ị́yá mma.

⁷Tọ́ ụ́ ị́yá ́bụ́; yo nweru nwokorọ́bya, shi Bętulehemu l'alị́ Júda. Ọ́ ́bụ́ onye ọ́kpa-ikfu Lívayi.

⁸Yo shi lę́ Bętulehemu jeshia ọ́cho ́eke ọ́do, oo-buru. Yo rua l'alị́ ugwu Ífuremu; bahu l'ufu Mayika.

⁹Mayika aji ị́yá ́eke o shi? Yọ́ sụ́ ị́yá: “Lę́ ya ́bụ́kwa onye Lívayi. Lę́ ya shi lę́ Bętulehemu l'alị́ Júda; l'achọ́ ́eke ya e-buru.”

¹⁰Mayịka asụ iya: “Nnggu l'iya bunuru; t'ì bụru iya nna; nggu agwajeru iya iphe. Yẹbedua a-nòduje anụ ngu mkpòla-òcha iri l'afa; l'akporu ngu uwe; l'anụkwa ngu phụ nri.”

¹¹Onye Lívayi ono ekwe; yẹle iya eburu. Nwokoròbya-a adụ Mayịka l'ò bụ nwa iya.

¹²Mayịka emee ya onye agwajeru iya iphe; yò kwaa lẹ kẹ Mayịka.

¹³Ya ndono; Mayịka asụ: “Lẹ ya maru lẹ Ojejoje a-nòduje eme t'iphe dọjeru iya lẹ mma; keshinu ophu ya mewaru onye Lívayi; yò gwaru iya iphe.”

Ndu Ikpe 18

Ndu Danụ achọ alị, a-bụru nk'ẹphe

¹Teke ono bẹ ndu Ízurelu te shidu nweru eze, achi ẹphe. Teke ono kwaphu bẹ ndu ikfu Dánu shi achọ ẹke a-bụru alị; kẹ l'ẹ-to nwedu alị, a wẹwaru ẹphe lẹ Ízurelu t'ò bụru òkè-iphe ẹphe.

²Tò dọ iya bụ; ndu ikfu Dánu abya eshi lẹ Zora mẹ Ẹshutawolu yefu mkpawara unwoke ise t'ẹphe je ngge l'alị ono; maru ẹge ọ gbaru. Ụmadzu ise ono nọ-chikotaru ẹnya ndu ikfu Dánu. Ndu ono asụ ẹphe: “Unu je amaru ẹge alị ono gbaru.” Ndu ono atụgbua; rua alị ugwu Ífuremu; bahụ lẹ kẹ Mayịka; radụ.

³Ẹphe erudelephu kẹ Mayịka; nua olu nwokoròbya ono, shi l'ikfu Lívayi ono; hụbewa iya phụ ama. Ẹphe awụba l'ẹke ono; jì iya: “?Onye du ngu bya ẹke-a??Bụkwanu ngunu bẹ iime l'ẹke-a??Bụ ngunu kparu iphe, ì nọ l'ẹke-a?”

⁴Yò kọoru ẹphe iphe, Mayịka meshikotaru iya; sụ ẹphe: “Lẹ Mayịka butaru iya tẹ ya gwajeru iya iphe.”

⁵Ẹphe asụ iya: “Byiko; jìtaeduru ẹphe Nchileke t'ẹphe maru; ije ẹphe-wa;?oo-nweru-a ishi?”

⁶Onye ono, agwajẹ iphe ono asụ ẹphe: “Ụkfu ta akpọkwa unu; nji ta aji unu; lẹ Ojejoje vutaakwaru unu ụzo.”

⁷Unwoke ise ono atụgbua; rua Layishi; bya aphụ ẹge ndu ẹke ono túsaru ẹhu l'ò bụ ndu Sayidonu; nchị adụ ẹphe ndoo; to nwe iphe, ẹphe awa ọkpoma iya. Ndu alị ono ta dudu iphe ẹphe achọ achọcho. Yo mee; ẹphe abụkotaru ọva. Ẹphe bu ndu Sayidonu ote-ẹnya; to nwe ndu ẹphe l'ẹphe emegba.

⁸Ẹphe emegee bya alaphu azụ lẹ Zora; mẹ Ẹshutawolu. Ndibe ẹphe aji ẹphe ẹge ẹphe jeru iya.

⁹Ẹphe asụ ẹphe: “Unu bya t'ayi je etso ẹphe ọgu; kẹ l'ayi phuru alị ọbu; yò bụru ọkpobe alị. ?Unu te emedu ụkporo tọ? Unu be ejekwa ome mgbugbu ọdzota alị ono.

¹⁰Teke unu ruru ẹke ono bẹ unu a-phua ẹge ndu, bu iya nụ tuzokotaru onwẹphe ẹhu; mẹ ẹge alị ono gburu barakatangu. Nchileke wookwaru alị ono ye unu l'ẹka; mbụ alị, ẹ ta dudu iphe, aachọ iya achọcho.”

¹¹Tọ ụyọ iya ụyọ; unwoke l'ụkporo unwoke iri eshi l'ikfu Dánu kwaa ngwa-ọgu; shi lẹ Zora mę Eshutawolu ono wufuta tųgbua.

¹²Ephẹ ejebe l'ụzo je adọo l'iku Kiriyatu-Jerimu l'alị Júda. Ọ ụyọ iya kparu iphe, eeku eke ono, ụyọ ụzo ẹnyanwu-arịba Kiriyatu-Jerimu “Mahane Dánu,” ụyọ iya ụyọ “Ọdu Ọgu Dánu” gbururu jeye ntanụ ọwaa.

¹³Ephẹ eshi l'ẹke ono jeshia l'alị ugwu Ífuremu; rua; wụba lẹ kẹ Mayịka.

Ndu Dánu alụ-gbu ndu Layishi

¹⁴Tọ ụyọ iya ụyọ; unwoke ise ono, jeru ngge l'alị Layishi ono asụ unwunna ephẹ ono: “?Unu marua l'ọ nweru ụlo-wa ọphu uwe-ukuvu; unwu ọkpata; męwaru ntẹkpe, a pyiru apyipyi nọgbaa? Unu makwaru iphe unu e-me?”

¹⁵Ephẹ aswịbawaphu l'ẹke ono; je abahụ l'ụlo nwokorọbya ndu ikfu Lívayi ono lẹ kẹ Mayịka; bya etua ya ndo-o.

¹⁶Unu unwoke l'ụkporo unwoke iri ono, shi l'ikfu Dánu, kwaru ngwa-ọgu akwaa l'ọnu-nggamgbo.

¹⁷Unwoke ise phụ, jeru ngge l'alị phụ abaa l'ụlo ono; je apaa ntẹkpe ono, a pyiru apyipyi ono; paa uwe-ukuvu ono; chịa ọgwu ọdowaru; mę unwu ntẹkpe ọphu, a kpuru akpukpu. Onye agwajẹ iya nụ yẹle unu nwoke l'ụkporo unwoke iri phụ, kwaru ngwa-ọgu phụ; evudo l'ọnu-nggamgbo.

¹⁸Teke ndu ono bahuru l'ụlo Mayịka; l'achiko ntẹkpe ono, a pyiru apyipyi ono; ndu ọphu a kpuru akpukpu; uwe-ukuvu; męwaru ọgwu ọdowaru; bẹ onye ono, agwajẹ iphe ono jiru ephẹ: “?Nanụ ege ọ ụyọ?”

¹⁹Ephẹ asụ iya: “Dobekwa ọnu ndo! Ba adụkwa iphe, ii-je ekfukfu. Tsoru ayi; k'ọphu ii-buru ayi nna; gwajẹru ayi iphe.?Ọ ka ngu mma t'ọ buru onye lanụ; bẹ ii-nodu lẹ nk'iya l'agwaru iya iphe; mę l'ii-gwaru ikfu ndu Ízurelu; mę ndu ufu ephẹ iphe?”

²⁰Ehu atsolahaa onye ono, agwajẹ iphe ẹna; yo wota uwe-ukuvu ono; ọgwu ọdowaru; mę lẹ ntẹkpe ono, a pyiru apyipyi ono; tsoru ephẹ.

²¹Ephẹ achiru unwegirima ephẹ; elu ephẹ; mę lẹ ngwokongwoko, ephẹ ọdo ye l'ụzo ifu; yọ buru ephẹ atugbu.

²²Ephẹ jemihuakwaru ọhuma lẹ kẹ Mayịka; b'e kuru ndu obutobu Mayịka; ephẹ ezefu je agbabua ndu Dánu ono.

²³Ephẹ awata ochi mkpu l'ekpu ndu Dánu ono. Ndu Danu aghakọbe; sụ Mayịka: “?Bụ ngunu byaru ngu, iichi eze ndu ọwaa l'abya?”

²⁴Yọ sụ ephẹ: “Unu gwotaru nte mu; bya eduta onye, agwajẹru mu iphe.?Bụ ngunu ọdo bẹ mu tọkfukwadu ẹka??Nanụ ege e meru bẹ unu gbe ajị mu: “?Bụ ngunu byaru mu?” ”

²⁵Ndu Dánu asụ iya: “T'ayi ba anụhekwa ngu okfu ọdo; ọdumeka bẹ ndu ẹnya enwu ọku a-byakwa nggu lẹ ndibe ngu l'ẹhu; a chọo unu achọcho.”

²⁶Ya ndono; ndu Dánu atugbua jeshia iphe, ephe eje. Mayika aphua l'ephe kariru iya eka; kwekwaduphu ghaa ifu; laphushia azu l'ufu.

²⁷Ephe egwota iphe ono, Mayika meshiru ono; duta onye agwajeru iya eya; yo buru ephe oje Layishi. Ephe eje afuaru ndu, e-te ledu enya ogu; ephe ta ma l'o nweru iphe abya ephe ememe; gude ogu-mbeke gbua ephe pyaapya; tufu mkpukpu ephe l'oku.

²⁸To nwe ndu byaru ephe agbataru; kele ndu Sayidonu bukwanu ephe ote-enya; ophu o dudu iphe, ephe le ndu odo emegbaje. Eke mkpukpu ono; mbu Layishi no bu le nsuda ugvu, no l'egude ala Betu-Rehobu. Ndu Dánu abya akpukwaa mkpukpu ono; buru;

²⁹gua ya Dánu, bu iya bu onye metaru ephe. Dánu bu nwatibe Izurelu. Iphe, mkpukpu ono shi aza bu Layishi.

³⁰To du iya bu; ndu Dánu eworu okpata ono, ephe nakoru ono dobe; mee Jonatanu Geshomu Mosisu; me l'unwegirima iya; ephe aburu ndu agwaru iya ephe jeye teke a kpuru ndu ali ono le ndzu.

³¹Ephe edobe ntেকে Mayika ono; gwaa ya jeye l'ege ulo Nchileke no-beberu le Sháyilo.

Ndu Ikpe 19

Nnufu onye Lívayi b'e gburu

¹L'oge teke ndu Izurelu te shidu nweru eze b'o nweru nwoke Lívayi, shi buru l'imime ali ugvu Ifuremu. Nwoke ono nweru nwanyi Betulehemu, o dutaru dobe; yo buru nnufu iya.

²Nwanyi ono awata ome k'enyishi eji. Yo nonyaa; lufu; lashia ke nna iya le Betulehemu l'ali Júda. Yo notsua onwa eno le ke nna iya ono;

³nji iya ejeshia t'o je ekfuru iya t'o lata. Yo kputa nkakfu-igara ebo; yele onye, ejeru iya ozi ayiru jeshia. Ephe erua; nwanyi ono eduta iya duba l'ulo nna iya. Nna nwanyi ono aphule iya phu; ehu atsuo ya; yo gbaru bya iya ndzuta.

⁴Ogo iya ono, bu iya bu nna nwamgboko ono enwupyabe iya t'e b'o lashi. Yo kwe; ephe l'iya anoo abali eto; ria; ngu; l'ekukwaphu mgbenya.

⁵Yo be mboku k'eno; ephe egbeshi l'oswi utsu kwakobe k'alala; nna nwamgboko ono asu onye ogo iya ono: "Nodu ria nri; k'ophu ume a-dukwanu ngu. Teke e metsuaru; nggu alawaru."

⁶Ephe ebo abya anodu ria; ngua. Nna nwamgboko ono asu iya: "Byiko; nodufunua enyashi-a t'ehu tsoo ngu ena."

⁷Nwoke ono egbeshide te ya la; ogo iya ono aruo ya; yo nofua enyashi mboku ono.

- ⁸Yo be l'oswi ụtsu l'abalị k'ise ya; yo gbeshi ị ya alawa. Nna nwamgboko ono asụ iya: “Ria iphe t'ume dị ngu. Teke o beru l'eswe; nggu alashia.” Ẹphe ẹbo abya anọdu; ria nri.
- ⁹Ya ndono; yo be teke nwoke ono ọle nnufu iya ono; mę l'onye, ejeru iya ozi gbeshiru k'alala; nna nnufu iya ono asụ iya: “T'o lenu; ị nchi jihuakwaru. Unu radu nu. Teke o beru l'ụtsu echile; unu alawaru.”
- ¹⁰Obenu ị nwoke ono b'ẹ tọ dūhedu k'aradu. Yo gbeshi; ọ buru iya alala. Yo duta nnufu iya ono; kputa nkakfu-igara ẹbo, e doru iphe l'azu; ẹphe atugbua; shia ụzo Jébusu, bu iya bu Jerúsalemu.
- ¹¹Jebusu anọduplephu ẹphe ntse; ụboku agvūwa. Onye ozi ono asụ nnajiufu iya ono: “Ophu t'ayi bahu ị Jébusu-wa; radu.”
- ¹²Nnajiufu iya ono asụ iya: “Wawa. L'ẹphe ta abahudu mkpukpu ndu ọhodo, ẹ ta budu mkpukpu ndu Ízurelu. L'ẹphe e-jeru mkpukpu Gíbiya.”
- ¹³Yọ sụ iya: “T'ọ bya t'ẹphe keshia ẹhu rua Gíbiya; m'ọ kwanu Ráma; radu.”
- ¹⁴Ya ndono; ẹphe atugbua; nchi ejikfu ẹphe l'uzo l'ẹphe eruwa Gíbiya l'alị Bénjaminu.
- ¹⁵Ẹphe abahu t'ẹphe radu ị Gíbiya. Ẹphe eje anọdu l'edukfu mkpukpu; to nwe onye suru ẹphe t'ẹphe bya aradu nk'ia.
- ¹⁶A bya ele ẹnya; yo nweru nwoke ọgurennya, shi ozi l'egu ala l'urennyashi ono. Nwoke ono bu onye shi l'alị uguv Ífuremu. O bu ebubu ị Gíbiya. Ndu ẹke ono bu ndu Bénjaminu.
- ¹⁷Nwoke ọgurennya ono apalia ẹnya l'o ruru edukfu ono; phua onye ije ono; ji iya: “?Bu awe be iije??Bukwanu awe b'i shi?”
- ¹⁸Yọ sụ nwoke ọgurennya ono: “Ayi shi Bétulehemu l'alị Júda l'ala iphe, ayi jeru; l'ala l'alị uguv Ífuremu, bukwanu iya bu ẹke mu bu ebubu. Mu jeru Bétulehemu; l'alawa l'ulo Ojejoje; to nwe onye suru mu tẹ mu bata ị nk'ia.
- ¹⁹Ayi gudekwa nri, nkakfu-igara ayi e-ri; gude ẹswa okponku, ẹphe a-zẹ. Ayibe unwu-ojozi ngu; mbu mbẹdua; nwozi ngu kẹ nwanyi; mę nwozi, ayi l'ia yi gudekwa nri, ayi e-ri; gude iphe ayi a-ngu. Ẹ to nwekwa iphe ayi eje arọta.”
- ²⁰Nwoke ọgurennya ono asụ ẹphe: “Unu t'ayi je nke mu. Iphe, bu mkpa unu bu mu b'ọ nọ l'ẹka. Unu ba aradu l'edukfu.”
- ²¹Ya ndono; yo duta iya; ẹphe ejeshia nk'ia. Yọ bya anu nkakfu-igara nwoke ono nri. Ẹphe akwoebetsua okpa; bya eria nri; ngua iphe angungu.
- ²²Ẹphe anọdukwadua l'eme ẹswa l'ẹke ẹhu atso ẹphe ẹna; nwoke, bu ndu iwe ị mkpukpu ono abya agbaa ulo ono mgburumgburu; tsulaha ẹka l'ibo; sụ nwoke ọgurennya ono, bu iya bu onye nwe ulo ono: “T'o dufutaru ẹphe nwoke ono, byaru l'ulo iya ono t'ẹphe l'ia zẹ!”

²³Nwoke, nwe ụlo ono ejekfu ẹphe l'etezi; sụ ẹphe: “Wawa; ndu mu. Unu be enwekwa egbe akirishi ọwaa. Unu elewanua ịe nwoke-wa be byaru mu ẹbyee. Unu be mekwa ẹjo akpamara ọwaa.

²⁴Ọwaa bụ nwatibe mu, nwoke ta chikahubua ọkpa. Ọwaa kwaphụ nnufu nwoke ono. Mu e-dufuta ẹphe nụ unu t'unu raa; mee ẹphe ege dū unu mma. Ọle; ọ -buru nwoke ọwaa; t'ẹ b'ọ dukwa ẹjo akpamara, unu e-me iya.”

²⁵Obenu ịe ndu ono ta ngaduru iya nchị. Nwoke Lívayi ono ekwe; dufuta nnufu iya ono duru nụ ẹphe. Ẹphe egude iya k'ẹhuka; raa ya ẹnyashi mgburumgburu. Nchi abyadelephu abọhu; ẹphe aparu iya haa.

²⁶Nchi abọhulephu; nwanyi ono akputa onwiya je atua l'ọnu ibo ụlo nwoke ono, nnajiufu iya nọ ono; daburu l'ẹke ono gbururu jeye nchi abọhu.

²⁷Nnajiufu nwanyi ono etehu l'utsu; guhaa ụlo te ya lufu lashia; nnufu iya ono adabuwaru l'ọnu-uzo ono; wushi ẹka l'ọnu ibo ono.

²⁸Yọ sụ iya: “T'o gbeshi t'ẹphe la!” To kfudu okfu. Yo kwe; pata iya tu-kobe l'eli nkakfu-igara iya; yọ buru ẹphe alala.

²⁹Yo rua ufu bya ewota mma kwakashia nnufu iya ono akwakashia; sajarahia ya ịe nkwo ịe nkwo sata iya uzo iri l'ẹbo; chita anu iya wojetsua l'ekemeke obule l'ali Izurelu.

³⁰Iphe, bụ onye phuru iya nū; yọ sụ: “Egbe iya ọwaa b'ẹ te mebukwaa l'ali Izurelu; mbu l'ẹ ta phubedua egbe iphe ọwaa shitakpo keshinu ẹphe shi ali Ijiputu jeye ntanu. Unu rikwaa ya ariri! Unu achia idzu; kfururu ayi iphe ayi e-me.”

Ndu Ikpe 20

Ndu Izurelu akwakobe k'ogu; ẹphe ịe ndu Bénjaminu

¹Tọ dū iya bụ; ndu Izurelu l'ẹphe ha azafuta shitakpo ịe Dánu jeye ịe Besheba; mbu jeyekpo l'ali Giledu. Edzudzu-oha ono azafuta l'ọ bụ onye lanu je adọ Ojejoje l'ifu ịe Mízupa.

²Ndu ishi ndu ishi l'ikfu l'ikfu ndu Izurelu edzua l'edzudzu oha ndu ke Nchileke ono. Iphe, ẹphe dū bụ ukporo unu ugbo labu l'ukporo unu iri, bụ ndu gude ọkpa; pagbaaru ogu-mbeke.

³Nzi erua ndu Bénjaminu ịe nchị ịe ndu Izurelu zafuwaru je edzua ịe Mízupa. Ndu Izurelu asu: “T'a kooduru ẹphe ege ẹjo akpamara ọwaa shiru ma.”

⁴Ya ndono; nwoke Lívayi, bụ iya bụ nji nwanyi ono, e gburu ono asu ẹphe: “Lẹ yele nnufu iya bahuru ịe Gíbiya l'ali Bénjaminu t'ẹphe radu.

⁵Yo be l'enyashi; unwoke ndu Gíbiya abyatashia l'ulo, ya nọ; gbaa ụlo ono mgburumgburu l'eme t'ẹphe gbua ya. Ẹphe egude nnufu iya k'ẹhuka; raa ya; ragbua ya.

⁶Ya abya apata nnufu iya ono; kwakashia anu iya nanu nanu; keeru ndu Izurelu l'onu-ogo onu-ogo; ke l'iphe ephe meru l'ali Izurelu bu akpamara; buru utsuruku.

⁷Nta-a; unube ndu Izurelu l'unu ha; unu kfu ege bu ememe iya.”

⁸Ndu Izurelu awu-lihu l'o bu onye lanu; su: “L'e to nwedu l'ayi ha, ala l'ufu. Mbụ; l'e to nwedu l'ayi ha; m'o bu onye lanu, a-la l'ulo iya.

⁹Iphe, ayi e-me ndu Gíbiya nta-a bu t'ayi tua enwa; gude tso ephe ugu.

¹⁰L'iphe, bu ikfu Izurelu l'ophu be ayi e-shi le ndu, du ukporo unwoke ise; fota unwoke iri; shi le ndu unu labu l'ukporo iri fota ukporo ise; shi le ndu du ukporo unu l'unu ise fota unu labu l'ukporo ise. O bu ephe a-nodu ewojeru ndu soja ayi nri; k'ophu bu teke ndu soja ono ruru Gíbiya t'ephe gwata ndu Gíbiya k'ali Bénjaminu ugwo akpamara ono, ephe kparu l'ali Izurelu ono.”

¹¹Unwoke Izurelu l'ephe ha abya edzua; mekobe onwephe l'o bu onye lanu t'ephe je afuaru mkpukpu ono.

¹²Ya ndono; ndu ikfu Izurelu abya ezia ozi t'e je etsogbakota ikfu Bénjaminu; su ephe: “?Ejo akpamara owaa, e meru l'unu-a bu ole-e?

¹³Unu dufutaru ayi ndu iwe ono; mbu ndu Gíbiya ono t'ayi gbushia ephe; fufu ejo akpamara ono l'ali Izurelu.” Obenu le ndu Bénjaminu ta ngakpoduaru nchi l'iphe ono, ndu Izurelu ibe ephe kfuru ephe ono.

¹⁴Ya ndono; ndu Bénjaminu azafu l'edukfu l'edukfu je edzua le Gíbiya t'ephe je etso ndu Izurelu ugu.

¹⁵Ephe abya eshi l'edukfu iche l'iche fota ukporo unu madzu eto l'unu ise, bu ndu pakota ugu-mbeke; yeru unu madzu l'ukporo madzu iri l'ise, bu ndu e doru enya edodo fọ le Gíbiya.

¹⁶L'ime ndu soja ono l'ephe ha be unu soja l'ukporo soja iri ise bu ndu e doru enya edodo fọ, bukota ndu, eme ibyita. Ephe bu ndu agba mgbeka; k'ophu bu l'ephe a-du gbata ekete; ephe ta agbaswe iya agbaswe.

¹⁷Ndu Izurelu; e to bukwa ndu Bénjaminu; abya edzukobe ukporo unu unwoke ise iche iche ugbo iri, bu ndu pakota ugu-mbeke. Ephe bu ndu maru enya ugu.

Ndu Izurelu etso ndu Bénjaminu ugu

¹⁸Ndu Izurelu awu-lihu jeshia Betelu okpata Nchileke ishi t'ephe maru ndu e-vuru uzo je etso ndu Bénjaminu ugu? Ojejoje asu ephe: “L'o bu ndu Jüda e-vu uzo.”

¹⁹Yo be l'utsu iya; ndu Izurelu awu-lihu je adoo; kwaru Gíbiya.

²⁰Ndu Izurelu awufu t'ephe je etso ndu Bénjaminu ugu. Ya ndono; unwoke Izurelu eje etso ephe ugu le Gíbiya.

²¹Ndu Bénjaminu eshi le Gíbiya wufuta bya egbua ndu Izurelu ukporo unu madzu ebo l'unu madzu iri l'ise mboku ono.

²²Obenu lẹ ndu Ízurèlu shilerua ọkpoma ike; chikobe onwẹphe ọdo; je ekee ọgu l'ẹke ono, ẹphe kehewaru iya lẹ mbọku k'ivuzọ ono.

²³Ndu Ízurèlu awufu je anọdu Ojejoje l'ifu kwaa ẹkwa jeye l'urennyashi. Ẹphe abya aji Ojejoje; su iya: “?T'ẹphe jewaru je etso unwunne ayi ndu Bénjaminu ọgu ọdo tọ?” Ojejoje asu ẹphe: “T'ẹphe jeru.”

²⁴Yo be mbọku k'ẹbo; ndu Ízurèlu awufuta; byaruta ndu Bénjaminu ntse.

²⁵Lẹ mbọku ono kwaphu; ndu Bénjaminu eshi lẹ Gíbiya wufuta; ẹphe lẹ ndu kẹ Ízurèlu awogba iya. Ndu Bénjaminu egbua ndu kẹ Ízurèlu ukporo unu madzọ ẹbo l'unu ise, bukota ndu pa ogu-mbeke.

²⁶Ndu Ízurèlu l'ẹphe ha awufu jeshia Bételu je anọdu l'ẹke ono kwaa ẹkwa l'ifu Ojejoje; swikota aswiswi mbọku ono jeye l'urennyashi. Ẹphe abya agwooru Ojejoje ngweja-ukfuru; mẹ ngweja-ẹhu-agu.

²⁷Ndu Ízurèlu abya akpata Ojejoje ishi; kẹ l'ọ bu l'ẹke ono bẹ Okpoko Ọgba-ndzu Ojejoje shi nọdu teke ono;

²⁸Finehasu Eliyéza Éronu aburu onye eleta iya ẹnya. Ẹphe aji Ojejoje; su iya: “?T'ẹphe jewaru je etso ndu Bénjaminu, bu unwunna ẹphe ọgu ọdo; t'ọ bu t'ẹphe be ejeshi?” Ojejoje asu ẹphe: “T'ẹphe je; kẹ l'echile bẹ ya e-woru ẹphe ye ẹphe l'ẹka.”

Ndu Ízurèlu alu-gbu ndu Bénjaminu

²⁹Tọ du iya bu; ndu Ízurèlu abya ekee; gbaa ẹphe mgburumburu lẹ Gíbiya.

³⁰Yo be lẹ mbọku k'ẹto; ndu Ízurèlu ekpofu; jekfushia ndu Bénjaminu ọgu. Ẹphe eje ekeeru ndu Gíbiya ọgu ẹge ẹphe ekejehawa iya.

³¹Ndu Bénjaminu awufuta; t'ẹphe lẹ ndu Ízurèlu kpogba iya. Ẹphe eshi ẹge ono wufuta-gee lẹ mkpukpu ẹphe. Ẹphe awata ogbu ndu Ízurèlu pyaapya ẹge ẹphe egbuje ẹphe; k'ophu bu lẹ ndu Ízurèlu, ẹphe gburu l'egu; mẹ l'esu-uzo, e shi eje Bételu; mẹ l'esu-uzo ophu e shi eje Gíbiya gbe duwa ukporo madzọ l'umadzu iri.

³²Ndu Bénjaminu anodukwada ekfu: “Nhuu! Ayi alukwa ẹphe ẹge ayi luru ẹphe mbọku k'ivuzọ!” Ndu Ízurèlu asu: “T'ayi kpólala azu; k'ophu ẹphe a-wufuta-ge lẹ mkpukpu ẹphe nọdu l'uzo.”

³³Ya ndono; ndu Ízurèlu l'ẹphe ha awufukota l'ẹke ẹphe shi nọdu; kee ọgu lẹ Bálu-Táma. Ndu Ízurèlu ndu ophu shi nọdu l'egbudu kee; eshi l'ẹke ẹphe nọ l'uzo ẹnyanwuariba Gíbiya wufuta.

³⁴Ukporo unu madzọ l'unu madzọ ise lẹ ndu kẹ Ízurèlu, e doru ẹnya edodo fọ awufu jeshia l'ifu ọgu je etso ndu Gíbiya ọgu. Ọgu ono eshia ike; k'ophu bu lẹ ndu Bénjaminu ta madu l'ọ-la-l'iyi nọwa ẹphe ntse.

³⁵Ojejoje egude ndu Ízurèlu lua ndu Bénjaminu. Ndu Ízurèlu egbua ukporo unu madzọ ẹto l'unu madzọ ẹbo l'ukporo madzọ iri l'ise lẹ ndu kẹ Bénjaminu mbọku ono, bu ndu pagbaa ogu-mbeke.

³⁶Ndu Bénjaminu amaru l'e mekputawaru ephe. Ndu ke Ízurelu abya akpolaaru ndu Bénjaminu azu; ke l'ephe kporu obu ye; le ndu onanu, ephe yeru t'ephe kee l'egbudu kwabe l'iku Gíbiya ono be keru-a ohuma.

³⁷Ndu ono, shi kee l'egbudu ono ezifulephu ugbo lanu; wuba le Gibeya; je egude ogu-mbeke gbua ndu mkpukpu ono pyaapyaa.

³⁸Ndu Ízurelu; ephe le ndu onanu, keru l'egbudu ono chihawaru iya achichi t'ephe mee t'enwuru-oku kpufu le mkpukpu ono.

³⁹Teke ono; ndu Ízurelu aghakobe wupyabe ephe. Ndu Bénjaminu watahawaru ogbu ndu Ízurelu; gbuwa ephe ukporo madzu l'umadzu iri; l'ekfuwaru onwephe: "Nhuu! Ayi alukwa ndu Ízurelu ege ayi luru ephe mboku ke mbu phu!"

⁴⁰A bya ele enya; enwuru-oku akpuchiwa le mkpukpu ono. Ndu Bénjaminu aghaa enya; phu le mkpukpu ephe akpukotawa tututu l'enwuru-oku l'ala l'igwe.

⁴¹Ndu ke Ízurelu aghakobewaphu wu-kputa ndu Bénjaminu. Meji atofu ndu Bénjaminu; ke l'ephe mawaru l'ephe abyawa ekpolashihu.

⁴²Ephe eche okpa l'oso l'agba ala l'uzo echi-egu; l'eke ephe agbalaru ndu Ízurelu. Obenu l'e-to dudu iphe, ephe gbataru iya. Ndu Ízurelu eshi le mkpukpu, notsua l'iku eke ono wufuta; abya ekebuta ephe; wata ephe egbushi.

⁴³Ephe agbaa ndu Bénjaminu mgburumburu; gbaa ephe obo l'uzo enyanwu-ahata Gíbiya.

⁴⁴Ndu Bénjaminu, e gburu du ukporo unu madzu ebo l'unu madzu ise, bukota mkparawa l'ogu.

⁴⁵Teke ephe ghakoberu; gbaru lashia l'echi-egu le Mkpuma Rimonu be ndu Ízurelu gburu ephe unu madzu iri l'ebo l'ukporo madzu iri l'uzo. Ephe achia ndu Bénjaminu gude-gude jeye le Gidomu; gbufua ephe unu madzu ise.

⁴⁶Ndu Bénjaminu, e gburu mboku ono du ukporo unu madzu eto l'unu madzu ebo l'ukporo madzu iri, bukota ndu jeru ogu; buru mkparawa l'ogu.

⁴⁷Ndu Bénjaminu, du unu madzu l'ukporo madzu iri aghakobe gbalaa; lashia l'echi-egu le mkpuma Rimonu; no l'eke ono onwa eno.

⁴⁸Ya ndono; ndu Ízurelu alaphushia azu; l'alí ndu Bénjaminu; je atuko iphe, bu mkpukpu, no l'alí ono gbua pyaapyaa. Ephe gburu madzu; gbua iphe bu elu, no l'eke ono; gbua iphemiphe obule, ephe phuru l'eke ono; tukota oku l'iphe, bu mkpukpu, ephe jeruru.

Ndu Ikpe 21

Ndu Ízurelu daru ehu ndu Bénjaminu

¹Ndu Ízurelu nohawaru le Mízupa; ribua ya: "L'e to nwedu onye Ízurelu, e-duta nwa iya kee onye Bénjaminu."

²Tò dù iya bú; ndu Ízurèlu azafù je akuru lẹ̀ Bételu; òdu Nchileke l'ifu l'ẹ̀ke ono; kwaa ẹ̀kwa jeye l'urenyashi.

³Èphe asù: “Nggube Ojejoje, bú Nchileke kẹ̀ ndu Ízurèlu;?bù ngunu kparu iphe, egbe iphe owaa dakfutaru ndu Ízurèlu.?Bù ngunu kparu iphe, aachọ̀ ikfu lanu aachọ̀cho lẹ̀ Ízurèlu ntanu.”

⁴Yo be echile iya; ndu Ízurèlu anmaa ẹ̀wa; woru ẹ̀nya-ngweja kpua l'ẹ̀ke ono; bya egwoo ngweja-ukfuru; mẹ̀ ngweja-ẹ̀hu-agu l'ẹ̀ke ono.

⁵Ya ndono; ndu Ízurèlu abya aji onwẹ̀phe; sù: “?O nweru ikfu Ízurèlu, ẹ̀-te tsodu ayi òdu l'ifu Ojejoje l'ẹ̀ke-a?” Ishi iya aburu l'ẹ̀phe ribuhawaru iya l'o -nweru onye ẹ̀-ta abyadu t'ẹ̀phe òkobe l'ifu Ojejoje lẹ̀ Mízupa bú egbugbu bẹ̀ ẹ̀phe e-gbu onye obu.

⁶Tò dù iya bú; ndu Ízurèlu adaa ẹ̀hu unwunna ẹ̀phe ono; mbù ndu Bénjaminu; sù: “L'ikfu lanu lẹ̀ Ízurèlu bẹ̀ phoduwarua mẹ̀ ẹ̀phe agvu.”

⁷“?Nanu ẹ̀ge ayi e-me lushiaru ndu Bénjaminu ndu ophu wafuru nu nwanyi; keshinu ayi gudewa ẹ̀pha Ojejoje ribua l'ayi te ekedu ẹ̀phe unwu ayi.”

⁸Èphe abya aji: “?Bù ndu ikfu ole lẹ̀ Ízurèlu te tsodu ẹ̀phe òdu l'ifu Ojejoje lẹ̀ Mízupa?” Èphe abya achofuta lẹ̀ ndu Jábeshi-Gíledu ta dudu; m'ọ̀o onye lanu, byaru ndzuko ono;

⁹kẹ̀ l'ẹ̀phe dzuwaru onwẹ̀phe maru l'ẹ̀-tọ̀ dudu ndu Jábeshi-Gíledu m'ọ̀ bú onye lanu ò l'ẹ̀ke ono.

¹⁰Tò dù iya bú; oha ono, dzuru l'ẹ̀ke ono abya afọ̀ta ukporo unu ndu soja l'unu ndu soja iri; zifu ẹ̀phe t'ẹ̀phe gude ogu-mbeke je Jábeshi-Gíledu je egbushikota iphe bú ndu bu l'ẹ̀ke ono: nwoke; nwanyi; mẹ̀ unwegirima.

¹¹Èphe asù: “Owaa, iphe unu e-me teke unu ruru: Unu gbushikota iphe bú nwoke; l'unwanyi, nwoke chikahujewaru okpa.”

¹²Ndu ẹ̀phe phuru lẹ̀ Jábeshi-Gíledu, nwoke ta chikahubua okpa dù unu unwu-mgboko lanu. Èphe edukoo ẹ̀phe jeshia l'odu ẹ̀phe lẹ̀ Sháyilo l'alì Kénanu.

¹³Ya ndono; ndu Ízurèlu l'ẹ̀phe ha abya ezia t'e zia ndu Bénjaminu lẹ̀ Mkpuma Rimonu l'ẹ̀phe choru t'ẹ̀phe l'ẹ̀phe kpeshia.

¹⁴Tò dù iya bú; ndu Bénjaminu alatashia teke ono; ndu Ízurèlu eworu unwu-mgboko ndu Jábeshi-Gíledu ono, ẹ̀phe kpuru lẹ̀ ndzu ono keeru ndu Bénjaminu t'ẹ̀phe luru. Obule ẹ̀ to dzugbaduru ẹ̀phe.

Aalutaru ndu Bénjaminu unwanyi odo

¹⁵Ya ndono; imiko ndu Bénjaminu egude ndu ono; kẹ̀le Ojejoje mewaru ikfu ndu Ízurèlu; yọ̀ gbaa oru.

¹⁶Tò dù iya bú; ndu bú ogurennya ndu Ízurèlu asù: “?Nanu ẹ̀ge ee-me t'ọ̀ buru l'a lukotaru ndu Bénjaminu ndu ophu phoduru nu nwanyi; keshinu e gbugeru unwanyi ndu Bénjaminu?”

¹⁷Ḑphe asukwaphu onwḑphe: “Lḑ ndu Bḑjaminu ọphu wafuru nḑ nwefutaje akọ; tḑ mkpurophu ikfu be echihu lḑ Ízureḑu.

¹⁸Ọbu; ẹ tọ bukwa l'ayiḑbedua e-gbe keghee ndu Bḑjaminu unwu ayi; keshinu ayi ribuwaru iya: ‘L'onye keru ndu Bḑjaminu nwatibe iya l'ayi buakwa onye e buru ọnu.’”

¹⁹Ḑphe asḑ: “Oo-o!?M'o nwenarua aji, ayi agbajeru Ojejoje afa l'afa lḑ Sháyilo, nọ l'uzo isheli Betḑlu; nọdu l'uzo ẹnyanwu-ahata ọzo, shiru Bḑtelu laa Shékemu l'uzo ọhuda Lebona?”

²⁰Ḑphe asḑ ndu Bḑjaminu: “Unu tḑgbua; je edomishia onwunu lḑ mgbo vayinu;

²¹kwabḑ akwabḑ. Teke unwu-mgbọko Sháyilo wufutaru bya ote egvu; tḑ onyenọnu shi lḑ mgbo vayinu ono je egude onye ọphu ọo-lḑ; gude lashia alḑ Bḑjaminu.

²²Teke ndu nna; m'ọ bu unwunne ẹphe ndu k'unwoke jiru ayi; ayi asḑ ẹphe t'ẹphe gude okfu ẹhu ayi; meeru unu iphe-ọma; haaru unu unwegirima ono; kḑ l'ayi ta dudu ike lḑ-dzuaru ẹphe nwanyi teke ono, a luru ọgu ono. Tḑmanu bḑ ẹnwa te egudekwa unu; kḑ l'unu te gudedu ẹka unu kee ẹphe nwanyi.”

²³Ndu Bḑjaminu ekwe. Yo be teke unwu-mgbọko ono ete egvu; onyenọnu; yọ gbafuta je egude nwamgbọko lanḑ; pata iya gbachia; yọ buru nyee ya. Ḑphe alata l'alḑ ẹphe; bya akpukwa-zi mkpukpu ono; buru.

²⁴Ndu Ízureḑu awukahu l'ẹke ono teke ono; onyenọnu alashia l'ikfu nk'iya; shiwaru ẹke ono lashia l'ẹke ọ hataru ókè-alḑ nk'iya.

²⁵Teke ono bḑ ndu Ízureḑu te shidu nweru eze, achḑ ẹphe. Onyenọnu emelephu ẹge du iya mma.

Rutu

Rutu 1

Naomi yele Rutu

¹Teke ono, ndu ikpe shi achi ndu Ízurelu ono; be ejo-egu byaru l'ali ono. Nwoke lanu, bu onye Bétulehemu l'ali Júda egbeshi yele nyee ya; me unwu iya unwoke epe ebo; lashia Móabu.

²Epha nwoke ono bu Elimeleku. Epha nyee ya aburu Naomi; ke unwegirima iya unwoke ono epe ebo aburu Mahulonu; me Kiliyonu. Epe bu ndu Efuratu le Bétulehemu l'ali Júda. Epe atuko gwota lashia Móabu je eburu.

³Epe ebunyaa l'eke ono; Elimeleku, bu iya bu nji Naomi anwuhu; haa nwanyi ono yele unwegirima unwoke ebo ono.

⁴Epe abya alushia nwanyi Móabu. Epha onye lanu l'unwanyi ono bu Opa; onye ophu aburu Rutu. Epe ebulephu l'ali ono iphe, ruru afa iri;

⁵Mahulonu yele Kiliyonu anwushihu. Naomi agbaru eka; unwegirima iya ono epe ebo ta nohe; nji iya ta no.

⁶Yo nonyaa le Móabu; nua le Ojejoje mewaru t'iphe duru ndu nk'iya le mma; ke l'o mewaru t'ephe nweru nri eriri. Naomi yele unyomu unwu iya ono epe ebo ajikobe; yo buru epe alala.

⁷Yele unyomu unwu iya ono epe ebo eshi l'eke ono, epe shi buru ono gbeshi; kwaseru uzo Júda.

⁸Naomi asu unyomu unwu iya ono epe ebo: “Unu lakwa azu lakfube nne unu le nk'ephe. Te Ojejoje mekwaaru unu iphe-oma ege ono, unu meru ndu ophu nwuhuwaru anwuhu me le mbedua ono.

⁹Te Ojejoje mekwaa t'unu lutsua nji odo l'eke ehu a-du unu agu.” Yo kfuebe ege ono; nmaa epe akpa tsutatsua epe onu. Epe atuko wata ekwa;

¹⁰sụ iya: “Wawa; l'ephe e-tsoru iya lakfube ndibe epe.”

¹¹Naomi asu epe: “Unu la; unwu mu.?Bu ngunu meru iphe unu e-tso mu.?Mu a-tsukwadu ime odo k'omuta ndu, a-lushi unu.

¹²Unu laa byiko unwu mu; kele mu kahwaru k'olu nji odo. O -bururu t'a su le mu levuru enya; lua nji l'enyashi-a;?mu a-tsuta-ghe ime; mua unwegirima unwoke.

¹³?Unu a-nodukpelephu gburu jeye t'ephe vufuta.?Unu a-ha olu nji; nodu ngabekpeleruphu epe too. Wawa; unwu mu. O kakwa mbedua oburu iphe aphu; me l'unubedua. Ishi iya aburu le Ojejoje mewaru mu oduge-eme.”

¹⁴Yo kfuebe ege ono; epe atuko wata ekwa odo. Ya ndono; Opa ekwe bya etsuta nne nji iya onu; yo buru iya ola azu. Obenu le Rutu swikuru nne nji iya ono; mbu Naomi.

¹⁵Naomi asụ iya: “Lekwa; nyee nwunne nji ngu alakfubeekwa ndibe ẹphe; mę l'agwa ẹphe. Tsoru iya la!”

¹⁶Rutu asụ iya: “Ba asushi tẹ ya haa ngu; m'ọbu tẹ ya haa ngu etsotso. L'ọ kwa ẹke iije; bẹ ya e-je; bụru ẹke ị zeru; bẹ ya a-zẹ. Ndibe ngu a-bụ ndibe iya; Nchileke ngu abukwaruphu Nchileke iya.

¹⁷Ẹke ị nwuhuru; bụ ẹke ya a-nwuhu. Yọ bụru l'ẹke ono; bẹ ee-li iya. Tẹ Nchileke nukwaa ya aphụ; mbụ t'ọ gwakwaa ya ọchi; m'ọ buduphu anwuhu kpụ; bụ iphe, e-kekahu nggu l'iya!”

¹⁸Naomi abya amaru lẹ Rutu ribuwaru lẹ ya e-tso iya; paru iya haa.

¹⁹Tọ dụ iya bụ; ẹphe ẹbo atugbua; jee gbururu jeye ẹphe erua Bétulehemu. Teke ẹphe larutaru Bétulehemu; bẹ mkpukpu ono gbahuru gharaghara l'okfu ẹphe. Ụnwanyi l'ebutsua mkpu; l'ajitua; sụ: “?Bụ-a Naomi ndọ-ọ tọ?”

²⁰Yọ sụ ẹphe: “Ndu mu; unu be ekujehe mu Naomi. Unu kujechia mu ‘Mára;’ kele Ọkaribe-Kakọta-Ike meekwaru ndzụ mu; yọ bụru olubu.

²¹Kele teke mu eje ejeje; bẹ mu vu l'ishi; paru l'ẹka. Ọbule Ojejoje mewaru mu; mu agbaru ẹka lata. ?Bụ ke ngunu; bẹ unu e-gude eku mu Naomi; l'ẹke Ojejoje nwaru mu chikikfuu? Mbụ lẹ Ọkaribe-Kakọta-Ike nyiwaru mu ẹka swongu.”

²²Tọ dụ iya bụ; Naomi yele nyee nwa iya; mbụ Rutu kẹ Móabu; ayiru laruta Bétulehemu teke eebuwa balị.

Rutu 2

Rutu eje àkpà l'okfu Bówazu

¹Ya ndono; yo nweru nwoke lanụ, Naomi nweru, bụ abubu nji iya. Nwoke ono shi l'eri Elimeleku phe; bya aburu onye nweru iphe nshinu. Ẹpha iya bụ Bówazu.

²Yo be ujiku lanụ; Rutu; mbụ nwanyi Móabu phụ asụ Naomi: “Byiko tẹ ya jenu je amaru;?m'ọ nweru onye ya a-tuba l'ẹnya tẹ ya kpaa mkpakwa iphe l'ukabyi iya.” Naomi asụ iya t'ọ jeru.

³Yọ tugbua jeshia ẹke aakpata iphe l'alị; l'etso ẹphe l'azụ akpa mkpakwa iya. Yọ buleruphu l'ẹke Bówazu ono, bụ abubu Elimeleku ono kọru b'ọ jeru.

⁴A bya ele ẹnya; Bówazu eshiwa lẹ Bétulehemu bya. Yọ bya ekele ndu ono, aakparu iya iphe ono; sụ ẹphe: “Tẹ Ojejoje swikwaru unu!” Ẹphe asụ iya: “Tẹ Ojejoje gọkwaaru ngu ọnu-oma.”

⁵Tọ dụ iya bụ; Bówazu abya ajị nwozi iya, bụ onye ishi ndu akparu iya iphe l'ẹgu; sụ iya: “?Bụ onye alụ nwamgboko ọwaa?”

⁶Onye ozi iya, bụ onye ishi ndu akpa iphe l'ẹgu ono asụ iya: “L'ọ kwa nwamgboko ono, shi Móabu, tso Naomi lata ono.

⁷L'ò rọkwaru mu tẹ ya tsoru ndu ebu balị l'azu; l'akpa mkpakwa iya ọphu dashiru nụ. Keshinu ọtsu b'ọ tsoru ndu ono, ebu balị ono jee ozi jeye nta-a. Ọ buphu ugbo lanu b'ọ jeru ja atuta ume nwanshi l'ulo-egu.”

⁸Ya ndono; Bówazu asu Rutu: “Ngabe nchi nwa mu; ba dukwa mboku, ii-je mkpakwa balị l'ege ndu odo; a gufu eke-a. Nopyabelekwaphu l'eke-a nggu l'unwu-mgboko-ọ, ejeru mu ozi-a.

⁹Lepyabekwa enya l'eke, ephe akpata iphe-a; nggu etsoje unwu-mgboko-a l'azu. Mu kfuakwaru unwu-okorobyia ono t'e b'ọ dukwa onye a-cho ngu okfu. Teke mini gutajeru ngu; nggu eje anguta mini, unwoke ono kutaru ye l'ite-mini, no l'eke ono.”

¹⁰Ya ndono; Rutu adaa; kpube ifu l'alị; su iya: “?Nanu ege e meru; be ya tubaru ngu l'enya; ke t'i nyata yebe onye ohodo?”

¹¹Bówazu asu iya: “A kokotawaru iya iphe, i meru nne nji ngu; keshinu nji ngu nwuhuru; me ege i haru nne ngu; haa nna ngu; haa alị eke, a muru ngu; bya tẹ nggu le ndu e ti mahaada buru.

¹²Tẹ Ojejoje kfuakwa ngu ugwo iphe-oma ono, i meru ono. Tẹ Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izurelu, bu onye, i gbataru bya ekpuru l'ehu; kfuakwa ngu ugwo iya nkfun-go k'oma.”

¹³Rutu asu iya: “Onye nwe mu nu; tẹ mu tubajelekwara ngu phu l'obu ege ono mu tubaru ngu iya ono; ke l'i gudewa olu-oma ngu mee t'obu shihu mube nwozi ngu ike; le mu ba adukponu l'ọ bu eke onye lanu l'unwu-mgboko-ọ, ejeru ngu ozi dzuru okpa.”

¹⁴Yọ gbaa l'ori nri; Bówazu asu iya t'ọ bya anodu l'eke ephe no wota buredi tsutaje le vinega taa. Tọ du iya bu; yọ bya anonyabe ndu ono, akpata iphe ono; Bówazu eworu balị, a huru ahuru nu iya; yọ taa ya tajia ephe; taphodo iya ataphodo.

¹⁵L'ọ meeberu jeshia mkpakwa balị ono odo; be Bówazu suru ndu ono, eburu iya balị ono; t'e b'ọ dukwa onye a-baru iya mba; m'ọ -ruhuru; ọ chikolahaa ndu ọphu e bukoberu ebukobe.

¹⁶“Iphe, unu e-gbe meje bu t'unu lebezije enya haru shije l'ọphu unu sweru esweswe mifutatsua balị wushiru iya t'ọ tutua; ọphu unu abakwaru iya mba.”

¹⁷Ya ndono; Rutu akpaa mkpakwa balị ono jeye l'uřennyashi; bya echishia ya; yo ji ashanga lanu.

¹⁸Yo vuta iya vulata l'ufu; nne nji iya aphu ege ọ ha; mbu ọphu ọ kpataru. Rutu abya ewofutafua iphe, o riphoduru eriphodo l'eke ono.

¹⁹Nne nji iya ono aji iya: “?Bu awe b'i jeru mkpakwa ke ntanu??Bu awe b'i jeru iya? T'ọ dukwaru onye ono, gu-vutaru ngu nu ono le mma!” Tọ du iya bu; Rutu akọoru nne nji iya ono onye o jeru akpaa ono; su iya: “L'epha onye ya jeru akpa l'egu iya ntanu kwa Bówazu.”

²⁰Naomi asu nyee nwa iya ono: “Tẹ Ojejoje gokwaru onu-oma nu onye ono! Ojejoje, bu onye ta ahajedu okoshi ndu no ndzu me ndu nwuhuwaru anwuhu le ya yeru ephe

obu.” Yọ sụ Rutu: “Lẹ nwoke ono bẹ ayi l'iya bukwa mee lanu; mbu onye lanu le ndu ogbaru oleta ayi enya.”

²¹Rutu; bu onye Móabu-wa asu iya: “L'ophu katsukpo nu kwa l'ọ suru te ya byajekpelephu bya etsoru ndu eburu iya bali ono jeye teke ee-buge nk'ia.”

²²Naomi asu Rutu; mbu nyee nwa iya: “O kakwaru ngu mma; nwa mu; t'i tsojeru unwu-mgboko, ejeru iya ozi; ke l'i -jee eke odo be oo-nwekwaru ege o du; a choo ngu okfu.”

²³Tọ du iya bu; Rutu etsolahaa unwu-mgboko, ejeru Bówazu ozi l'akpa akpa bali jeye teke e bueberu bali; me witu. Ya ndono yele nne nji iya ono achiko buru.

Rutu 3

Rutu yele Bówazu l'ẹke eetsuje bali

¹Yo be ujiku lanu; nne nji iya ono; mbu Naomi; asu iya: “Nwa mu;?to dudunua mma me mu chotaru ngu eke ji-nodu t'e leta ngu eke a-buru ngu ufu, bu eke ehu a-du ngu agu to.

²Bówazu; mbu onye ono, nggu l'unwu-mgboko, ejeru iya ozi shi nodu ono;?ta buduna abubu ayi. L'enyashi ntanu be oo-nodu aphucha bali l'ẹke eetsuje bali ono.

³Ghua ehu; nggu ajia manu, eshi mkpo; nggu ewota uwe ngu ophu katsua mma yee. Teke e metsuaru; nggu atugbua jeshia l'ẹke ono, eetsuje bali ono. Obe emekwa t'ọ maru l'i no l'ẹke ono jeye teke oo-rieberu nri; ngua iphe angungu.

⁴Tonwubelephu enya maru eke o ze. Teke O -ze-zitalephu; nggu atugbua je aphu-lia ya iphe, o phu-kpuru onwiya l'okpa; zenyabe iya. Oo-karu ngu-a iphe, ii-me.”

⁵Rutu asu iya: “Iphe bu iphe, i suru te mu mee be mu e-me.”

⁶Tọ du iya bu; yo tugbua jeshia eke ono, eetsuje bali ono je emekota ege ono, nne nji iya suru iya t'o mee ono.

⁷Bówazu eritsulephu nri; ngua iphe angungu; gude ehu-otso-ena je azeru le nkulahu eke a kuberu bali. Rutu atọ nwehu je aphu-lia ya iphe l'okpa zenyabe iya.

⁸Yo rua l'echi-abali; Bówazu elubirihu. Yọ ghaa aghagha; phu l'o nweru nwanyi, ze iya l'uzo okpa!

⁹Yọ ji: “?Bu onye?” Rutu asu iya: “L'ọ kwa mbedua; Rutu, bu nwozi ngu. Lupyabenu mu; byiko; ke l'ọo nggubedua bu abubu ayi, gbaru t'i leta ayi enya.”

¹⁰Yọ sụ iya: “Te Ojejoje gokwaaru ngu onu-oma; ada mu. Iphe-oma owaa kakwa ophu i mehawaru; ke l'ẹ ti gbatsoduru unwokoro; me epe nweru iphe; me epe te nwedu.

¹¹Nta-a; ada mu; ba atsushi egvu. Le mu e-mekotaru ngu-a iphemiphe obule, i roru mu; ke l'onymonye obule le mkpukpu ayi makotawaru l'i bu nwanyi umere oma.

¹²Ọ bụ oswi-okfu lẹ mu l'unu bụ. Obenu l'o nweru onye ọdo, unu l'iya ka abubu, bụ onye ọ gbaru t'o leta ngu ọnya.

¹³Nọdu l'ẹka-a l'enyashi-a. Teke o beru l'utsu; ọ -buru l'oo-meru ngu-a iphe, gbaru tẹ madzu meeru abubu iya; b'ọ dukwa mma. Ọ -dudu; kamenu; bẹ ya e-meru ngu iya-a. Zeru l'ẹka-a; tẹ nchi bọhu.”

¹⁴Ya ndono; Rutu azeru iya l'uzo okpa jeye l'utsu. Yo be l'oswi?bụ-onye-ndono; yo gbeshi l'ẹke ono. Yo gbeshide; Bówazu asu iya: “T'ẹ b'o mekwa t'o nweru onye a-ma lẹ nwanyi byaru l'ẹke-a, eetsuje balị-a.”

¹⁵Rutu abyade alufu; Bówazu asu iya: “T'ọ tofu ẹkwà, o we; tośaa ya atosa.” Yọ bya atosaa ya; Bówazu abya egude iphe vọta balị ugbo ishingu yeru iya l'ẹkwà ono; kekoo ya; bo iya. Yọ tugbua; lashia.

¹⁶Yọ lakfushia nne nji iya; bụ Naomi; yọ ji iya: “?Nanu ẹge ọ muru; nwa mu?” Yọ bya akokotaru iya iphemiphe obule ono, nwoke ono meru iya ono;

¹⁷sụ iya: “L'ọ tataru balị-a l'iphe, aatuje iya ugbo ishingu; nụ mu; sụ mu tẹ mu ba agbashị ẹka lakfube nne nji mu.”

¹⁸Naomi asu iya: “Nọdukpelephu nwandoo nwa mu; maru iphe, e-me nụ; kele nwoke ono ta byadu bya anmakfuru anmakfuuru ntanu jeye teke ọo-phụ ishi iya.”

Rutu 4

Bówazu alu Rutu

¹Ya ndono; Bówazu atugbua jeshia l'obu-edukfu mkpukpu ono je adugaru. A bya ele ọnya; onye ono yele nwanyi ono ka abubu ono, o shi ekfuru ono eswewa; Bówazu ekua ya; sụ iya: “T'ọ bya anọduedu l'ẹke-a!” Yọ tugbua je je anọ-zita.

²Bówazu abya ekua ndu bụ ọgurennya mkpukpu ono umadzu iri; sụ ẹphe: “Unu bya anọdu anọdu l'ẹke-a.” Ẹphe ekwe bya anọdu.

³Yọ sụ abubu ẹphe ono: “Lẹ Naomi shiakwa Móabu lata; yoo me t'o ree alị abubu ayi; mbụ Elimeleku.

⁴Ya aria l'ọ ka mma tẹ ya mee t'ị maru. Ọ -buru l'ii-zu iya; nggu azua ya l'ifu ndu-a, nọ l'ẹke-a; mẹ l'ifu ndu bụ ọgurennya ayi-a. Ọ -buru l'ọo agbata bẹ ii-gbata iya; nggu agbata ya. Teke bụ l'ẹ tị gbatadu; nggu ekfuru iya tẹ ya maru. Kẹ l'ẹ to nwedu onye ọdo, o ruberu l'agbata iya; a gufu nggubedua. Onye ọdo bụwa yebedua.” Nwoke ono asu iya: “Lẹ ya a-gbata iya.”

⁵Bówazu asu iya: “I -zua Naomi yele Rutu, bụ nwanyi Móabu alị ono; bẹ ii-lupyabekwaphu nyee nwoke ono, nwuhwaru nụ ono; k'ophu ọo-togbo akọ; t'epha onye ono, nwuhwaru nụ ono be ephuhu.”

⁶Tọ du iya bụ; abubu ẹphe ono asu: “Lẹ keshinu ọ bụ ẹge ono b'ọ du; bẹ ya ta agbafutakwa alị obu; kele ya te ejedu ọtu ẹku iya ntụ. Gbafutachia ya nggubedua; kele ya te emeghekwa iya!”

⁷L'ogege ono l'alì Ízurèlu; bẹ ọobuje; madzụ eme t'ọ gbata iphe; m'ọ -bụ t'ọ gbanweta iphe; bẹ ooyefuje akpọkpa iya; nụ onye ono. Yọ bụru ẹge ono; bẹ ndu Ízurèlu egudeje ekoshi l'e mebuwaru iphe ọbu.

⁸Tọ dụ iya bụ; abụbu ẹphe ono asụ Bówazu: “T'ọ zụa ya.” Yo kfutsua ẹge ono; bya eyefu akpọkpa iya; nụ Bówazu.

⁹Teke ono phụ; Bówazu asụwaphu ndu bụ ọgurenya ono; mẹ iphe bụ ndu nọkota l'ẹke ono: “Ọ kwa unubedua bụ ndu ekebe ntanụ lẹ Naomi rewaru iya iphemiphe ọbule, bụ ke Elimẹleku; mẹ ke Kiliyọnu; mẹ ke Mahulonụ.

¹⁰Ẹge ono kwaphụ; bẹ ya lụpyaberu Rutu; mbụ nwanyi Móabu, nji iya; mbụ Mahulonụ haru; k'ọphu ee-shi ẹge ono t'e doberu iya akọ; mẹ ẹge ee-shi t'iphe nji iya, nwuhuwaru anwuhu nọdu; k'ọphu ẹpha iya ta achihudu l'ufu ẹphe; mẹ lẹ mkpukpu ẹphe. Unubedua bu ndu ekebe ntanụ.”

¹¹Tọ dụ iya bụ; ndu bụ ọgurenya ono; mẹ iphe, bụ ndu nọkota l'obu-edukfu ono azua mgbede; sụ: “L'ẹphe bụ ndu ekebe. Tẹ Ojejoje mekwa-a nwanyi-a, alata nke ngu-a t'ọ dụ l'ọ bụ Rechelu mẹ Lii; ndu bụ ẹphe; bẹ ndu ikfu Ízurèlu shi futa. T'ẹka ngu bukwaru ụpete l'alì Efuratu; nggu aburu onye a maru amaru lẹ Bétulehemu.

¹²Tẹ Ojejoje shikwa l'unwu, ọo-nụ nwata nwanyi-a; mee t'ufu ngu dụ l'ọ bụ ufu Pérezu, bụ nwa, Táma mụturu Júda.”

Eri Dévidi

¹³Tọ dụ iya bụ; Bówazu eduta Rutu; yọ bụru nyee ya. Yọ bya ejekfu iya; Ojejoje emee; yọ tsuta ime; mụa nwata nwoke.

¹⁴Ndu k'unwanyi ekfulahaaru Naomi; sụ iya: “T'ajaja bụru ke Ojejoje, bụ onye meru t'i nweru nwanwa, e-leta ngu ẹnya. Tẹ ẹpha iya dekwaa ude l'alì Ízurèlu.

¹⁵Nyee nwa ngu ono yeru ngu obu; bya emewaru ngu iphe unwegirima unwoke ẹsaa ta ga emeduru ngu. Nta-a b'ọ mụwaru ngu nwanwa, bụ iya e-le ngu nka; mee t'i bya etsefu lẹ nwamgboko ọdo.”

¹⁶Tọ dụ iya bụ; Naomi ekuta nwata ono dobe l'utakfu; yọ bụwaru iya rụ heru iya.

¹⁷Unwanyi obutobu agwa nwata ono Óbedu; sụ: “L'a mụwaru Naomi nwata nwoke!” Óbedu ono bụ iya bụ nna Jesi; Jesi aburu nna Dévidi.

¹⁸Qwaa bụ eri Pérezu: Pérezu bụ nna Hézurọnu. Hézurọnu aburu nna Ramu.

¹⁹Ramu bụ nna Amínadabu.

²⁰Amínadabu aburu nna Náshọnu. Náshọnu bụ nna Sálumọnu.

²¹Sálumọnu aburu nna Bówazu. Bówazu bụ nna Óbedu.

²²Óbedu aburu nna Jesi. Jesi aburu nna Dévidi.

1 Sámeļu

1 Sámeļu 1

¹O nweru nwoke obu, bu onye Ráma l'ali ugwu Ífuremu. Epha nwoke ono bu Elukana Jerohamu Elihu. Elihu ono bu nwatibe Tohu; Tohu aburu nwatibe Zufu l'ikfu ndu Ífuremu.

²Elukana be luru unwanyi labu. Onye lanu bu Hana; onye ophu aburu Penina. Penina; be mushiru unwegirima; obenu le Hana te nwedu ophu o mutaru.

³Afa l'afa; be nwoke ono eshije le mkpukpu iya jeshia Sháyilo; obaru Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike eja; me t'o gworu ngweja nu iya. O bu l'eke ono be unwegirima Elayi epe ebo, bu iya bu Hofini; me Finehasu anoduje l'achiru Ojejoje eja.

⁴Yoo buje; teke Elukana gworu eja ono; yo wota anu, gbaru nyee ya; mbu Penina ye l'unwu iya: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi nu epe.

⁵Obenu le Hana; be oobeje anu le nk'iya; ke l'o yeru iya obu nshinu; yeru le Ojejoje kechiru iya epho.

⁶Yo buru okfu le Ojejoje kechiru iya ekpa-nwa meru iphe onye o buru yele iya anoduje aduka iya l'iphe; gude iya l'akpatsu iya aphu.

⁷Yo buru ege ono be onoduje ada afa l'afa. Iphe bu teke Hana jeru l'eze-ulo Nchileke; nyee nji iya ono l'akpatsu iya aphu; k'ophu bu l'oraje ekwa; jika nri.

⁸Yoo buje aanonyaa; Elukana, bu nji iya ono aji iya iphe oraru, kporu iya nri: “?Bu ngunu kparu iphe aphu jiru iya obu??Ya ta kaduru iya ogaru mkpa karia unwegirima nwoke iri too?”

⁹Yo be ujiku lanu le Sháyilo l'ephe ritsuaru nri; ngua iphe-angungu; Hana egbeshi. Teke ono be Elayi, bu onye achijeru Nchileke eja nodu anodu l'oshi, no l'onu eze-ulo Nchileke.

¹⁰Hana egude aphu; gude enya-mini; kfulu nu Ojejoje.

¹¹Yo ribua ya; su: “Nggube Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; o -buru l'ii-le enya l'aphu, byaru nwozi ngu; nyata iya; k'ophu e tji zahadu yebe nwozi ngu; nu iya nwata nwoke; be ya e-wokwaru iya phu nu nggube Ojejoje; t'o buru nke ngu jeye ege onobebe. Agube ta abyadu eru iya l'ishi.”

¹²Teke ono, ookfu anu Ojejoje ono be Elayi phuberu iya enya l'onu.

¹³Hana egude obu iya l'ekfu anu Nchileke. Onu l'eme iya ukporo; obu l'e ta anudu iphe, ookfu. Elayi arilahaa l'o bu mee b'o nguru;

¹⁴su iya “?Bu teke ole be mee owaa e-mebuhu ngu l'enya? Panuru mee haa!”

¹⁵Hana asu iya: “E to kwa ege ono b'o du; onye nwe mu nu. Mu bukwa nwanyi, aphu jiru okpoma. Mu ta ngukwa mee; to nwe iphe odo, eme l'enya, mu nguru. L'o kwa ege o duru mu; be mu atoshiru Ojejoje.

¹⁶Be ewotakwa mube nwozi ngu l'ọ bu nwanyi, iphere gvuru l'ifu. Ọ kwa ẹge iphe ono ahutabe mu ọku; me ẹge ọotsuta-be mu l'ehu be mu shi teke ono kfushitaru Nchileke ono.”

¹⁷Elayi asu iya: “Lawaru nta-a! Te Nchileke ke ndu Izurelu mekwaaru ngu iphe, iiroru iya.”

¹⁸Hana asu iya: “T'obu rukwaa ngu l'ẹke nwozi ngu no.” Ya ndono; Hana atugbua je eria nri; ifu abya atusahu iya.

¹⁹Yo rua l'onma-ewa utsu echile iya; ephe egbeshi; baaru Ojejoje eja tugbua laphushia azu l'ufu ephe le Rama. Elukana abya ejekfu nyee ya ono; mbu Hana; Ojejoje anyata iya.

²⁰A nonyaa; Hana abya atsuta ime; mua nwata nwoke; gua ya Samelu; ke l'ọ suru: “Le ya rotaru iya Ojejoje.”

Hana eye Samelu l'eka Nchileke

²¹Yo be teke nwoke ono; mbu Elukana yele ndibe iya jeru t'ephe je egwooru Nchileke eja; mekwaphu t'o mee iphe, o kweru Nchileke ukwa iya, bu ẹge oomeje afa-l'afa;

²²Hana akwaa l'ufu. Yo su nji iya: “Le ya te ejekwa jeye teke nwata-wa wofuru onu l'era. Teke ono; ya ekuta iya je edobe l'ulo Ojejoje. Yo buwaruru l'ẹke ono.”

²³Nji iya; mbu Elukana asu iya: “O kwa ti mee ya l'ẹge o du ngu l'obu. Nodu jeye teke nwata e-wofu onu l'era. Te iphe Ojejoje kfuru rekwa l'ẹge o kfuru iya.” Ya ndono; nwanyi ono anodu hee nwata ono jeye teke o ngu-buru era.

²⁴Nwata ono ewofutsulephu onu l'era; yo kuta iya; bya akputa oke-eswi, gbaru afa eto; wota ntutu witu, jiru, nkwo-eka labu; bya egude otumu mee; duru iya jeshia l'ulo Ojejoje le Shayilo; e gudekpooru le nwata ono hakwadu nwanshi.

²⁵Ephe egbutsua oke-eswi ono; duta nwata ono dujeru Elayi.

²⁶Hana abya asu Elayi: “Keshinu i no ndzu ẹge i no iya-a; ngube onye nwe mu nu; b'o kwa mu bu nwanyi phu, vudonyabeje ngu nu l'ẹke-a; l'ekfu anu Ojejoje phu.

²⁷Mu roru t'o nu mu nwata-wa; nta-a be Ojejoje mewaru mu iphe ono, mu roru iya ono.

²⁸Oo ya bu le nta-wa be mu kutawaru iya Ojejoje. Oo-buru ke Ojejoje jeye ẹge oo-no-bebe.” Ephe abaaru Ojejoje eja l'ẹke ono.

1 Samelu 2

Ekfukfu, Hana kfuru nu Nchileke

¹Tu du iya bu; Hana abya ekfuru nu Ojejoje; su iya: Mu ete eswa l'ẹke Ojejoje no. Ike mu bu l'eka Ojejoje b'o shi. Nta-a be mu asawa okfu l'ifu ndu ohogu mu; kele mu etewa eswa l'i dzofutaru mu.

²È to nwedu onye dū nsọ l'ọ bụ Ojejoje; to nwe onye, l'aturu ngu nū; Ọphu o nwedu Agbara-Mkpuma, dū l'ọ bụ Nchileke ayi.

³Unu haa ọsa nsasa; unu ahaa ogude ọnu l'apali onwunu eli; kele ọ bụ Ojejoje, bụ Nchileke kwa iya nwe mmamiphe; bụru iya bụ onye enyochaje umere, madzū eme ememe.

⁴Akfu ndu mkparawa b'i nyakwoshiwaru. Obenu le ndu ike gvuru b'i kwawaru agburu-ehu l'ọbu onye kwaru ngwa-ogu.

⁵Ndu epho shi ji; wowaru onwephe nū l'okfu nri. Ndu ophu egu shi agu; be epho jiwaru. Nwanyi, e-te shidu atsu ime; mutaru unwegirima esaa. Obenu le nwanyi ophu mutaru unwu l'igwe; be gbawa eka.

⁶“O bụ Ojejoje anafuje madzū ndzū; bụru iya anuje ndzū. O bụ iya enwujeru madzū ye le maa; bụru iya emeje t'e teta nodu ndzū.

⁷O bụ Ojejoje emeje te madzū bụru onye ukpa; bụru iya emeje t'e nweru iphe. O bụ iya ewozitaje madzū ali; bụru iya ewolije madzū eli.

⁸Ookulije ndu ukpa l'ēja; palia ndu e-ta dudu ege ọ haru epho l'ikpo ntū; woru epho dobe l'eke ndu ishi nọ; eke aa-nodu akwabẹ epho ugu. Okpa-ulo ke mgboko kwa Ojejoje nwe iya. O bụ l'eli iya b'o gvugaberu mgboko.

⁹Oobojeru ndu duru iya le nsọ ọzo. Obenu le ndu akirishi; be oomeje t'ephe tabuhu ọnu l'ekpuru-ochi. Madzū te egudejekwa okpemu pyafuta ishi.

¹⁰Ndu etso Ojejoje okfu; be aa-nyakwoshi anyakwoshi teke oo-shi l'imigwe gude egbe-igwe bya ọgu. Oo-kpe mgboko l'ophu ikpe; woru ike; m'okpemu nū onye nke ngu ono, a wuru manū ono.”

¹¹Tọ dū iya bụ; Elukana phe atugbua lashia l'ufu epho le Ráma. Nwata ono; mbu Sámelu anodu l'eka Elayi, bụ onye achijeru Nchileke eja; jelahaaru Ojejoje ozi.

Unwegirima Elayi

¹²Unwegirima Elayi be bukota ndu ejo-madzū; to nwe iphe epho guberu Ojejoje.

¹³Iphe, ndu achijeru Nchileke eja emeje bụ l'ọobuje: madzū -bya ogwo eja; nwozi onye ono, achijeru Nchileke eja ono egude ọjì, nweru ọnu ẹto bya teke anū ono shikwadururu l'oku;

¹⁴woru ye l'ite ono. Iphe, ọjì ono gvutaru bụ k'onye ono, achijeru Nchileke eja ono. Yọ bụru ege ono be eemeje iya iphe, bụ onye Ízurelu, gude ngweja bya Sháyilo.

¹⁵Yọ buje temanu a kpoo eba anū ono, e gude gwoo eja ono oku be nwozi onye ono, achijeru Nchileke eja ono abyakfutaje onye ono, egwo eja ono; sū iya: “T'o wotakwa anū ono; nū onye achijeru Nchileke eja t'a hua ahuhu; l'ẹ tọ natakwa ophu e shiru eshishi; gbahaa k'onyingu.”

¹⁶Yọ buje teke ndu ono sūru nwozi ono: “T'e vuoduru ụzo kpoo ẹba anụ ono oku; tẹmanu yo wotawaru ẹge dū iya mma;” nwozi ono asụ: “Waawa! T'o ye iya ẹya l'ẹka nta-a; odumeka be ya e-wotakwa iya k'ẹhuka.”

¹⁷Iphe, unwu-okorọbya ono eme akwata ha nshinu l'ẹnya Ojejoje; ke l'ẹphe gude iphe, a nuru Ojejoje l'atụ jola-jola.

Sámẹlu awata ojeru Ojejoje ozi

¹⁸Sámẹlu bụ nwata-okoro, l'ejeru Ojejoje ozi; l'eye uwe-nlọkpuru ocha, ndu achijeru Nchileke ẹja eyeje.

¹⁹Afa-l'afa ha be nne iya akwaje uwe-nlọkpuru; chitaru iya teke yele nji iya byaru ogwo ẹja, ẹphe egwoje l'afa.

²⁰Yoo buje Elukana yele nyee ya bya ẹge ono; Elayi agoru onu-oma nu ẹphe; su ẹphe: “Tẹ Ojejoje mekwaa tẹ nwanyi-a mutaru ngu unwegirima, l'a-no-chi ẹnya nwata-wa, nwanyi-a roru Ojejoje; yo metsua; kuta iya nu-phu iya azu-a.” Teke Elayi gotsuaru ẹphe onu ẹge ono; ẹphe atugbua lashia.

²¹Ojejoje abya emeeru Hana iphe-oma. Yọ bya atsuta ime; bya amutafua unwegirima unwoke ẹto; me unwanyi labu. Nwata ono; mbu Samelu anodu l'ifu Ojejoje vuta.

Elayi me unwegirima iya

²²Nta-a be Elayi kahwaru okpobe akahu. Eekfujeru iya iphemiphe obule, unwegirima iya anoduje eme ndu Izurelu l'ẹphe ha; me l'ẹphe anoduje ara unwanyi, eje ozi l'onu Ulo-Ékwà Ndzuko.

²³Ya ndono; yo su ẹphe: “?Nanu ẹge o du be unu eme ẹge-a? Nchi jikwaru iya le ke ẹjo ememe-wa, unu eme-wa.

²⁴Wawakwa; unwu mu. Iphe, mu anu l'onu ndu ke Nchileke l'ẹke unu no ta dukwa mma.

²⁵O -buru le madzu mesweru madzu ibe iya; Nchileke aburu iya onye-ogbo. Olobu; madzu -meswee Ojejoje;?bu onye e-kfuru iya ẹya.” Unwegirima iya ono anyilee nchi manu l'okfu nna ẹphe ono; kele Ojejoje tu-buwaru le ya e-gbushi ẹphe.

²⁶Nwata ono; mbu Samelu l'evu; nodu Ojejoje l'obu; nodukwa iya phu ndiphe.

Ama iphe, a-dakfuta onu-ulo Elayi

²⁷Onye ke Nchileke abyakfuta Elayi; bya asu iya: “Owaa iphe, Ojejoje kfuru: “?Ya te wodunaru-a onwiya koshi onu-ulo nna ngu teke ono, ẹphe no Fero l'ẹka l'alị Ijiputu ono?”

²⁸O bu yebedua fotaru nna ngu l'ikfu ndu Izurelu l'ẹphe ha t'o buru onye a-chijeru Nchileke ẹja; t'o buru iya e-jeje l'ẹnya-ngweja mu; kpoo insensu oku; yeje uwe-ukuvu nodu iya l'ifu. Iphe, bu ngweja-oku, ndu Izurelu nuru iya be ya nukotakaruphu ndu onu-ulo nna ngu.

²⁹?Bụ ngunu meru iphe unu ta agụbedu ngweja iya iphe; me iphe ono, ya tūru ekemu; sū t'a nūje iya l'eze-ulo ẹke ya bu ebubu ono??Nanu ẹge o du b'i ka okwabe unwu ngu ugvu; ma le yebedua; kparu iphe o bu iphe ndu nk'ia, bu ndu Izurelu nuru iya be unu afotaje ophu kakota mma eri; l'ada rekfurekfu?

³⁰“Oo ya bu le Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izurelu; suru: ‘O bu oswi-okfu le ya suru l'o bu onu-ulo ngu; me onu-ulo nna ngu a-noduje eje ozi l'ifu iya gbururu jeye le gbururu.’ Obule nta-a; be yebe Ojejoje ekfu; su: ‘Le too duhedu ẹge ono! L'o bu ndu akwabe iya ugvu be ya a-kwabe ugvu. Ndu ophu akpo iya ebo-ebo-l'afu be aa-tuphu l'onu.

³¹Tubekwa iya nvọ l'ogbaakwa teke ya a-gbajifu ike ngu; gbajifu ike ke ndu onu-ulo nna ngu; k'ophu bu l'e too nwedu onye, bu ogurennya, a-nokwadu l'enya ufu unu.

³²Ii-gude enya ngu phu l'ẹke ono, ya bu ono be no l'iphe-ehuka. Iphe, du mma be mu e-mekpokwaaru ndu Izurelu. Obenu l'enya-ufu unu te enwedu onye byakwadu bya aka nka gbururu jeye.’

³³L'unu ha onye ophu ya te egbudu l'enya-ngweja iya a-dzukwaru-a. Obenu l'oo-buru unu aphu; buru unu ẹkwa; buru unu iphe-ehuka. Ndu onu-ulo unu a-nodu agbakwohu agbakwohu.

³⁴Iphe, e-me l'ehu unwegirima ngu; ndu k'unwoke ephe ebo, bu iya bu Hofini yele Finehasu a-buru ngu iphe-ohubama. Ephe ebo a-nwushihu ujiku lanu.

³⁵Mu e-gude ẹka mu wofuta onye a-nodu achijeru mube Nchileke ẹja. Onye ono a-buru onye e gude ire iya ẹka; buru onye eme uche mu; me obu mube Nchileke. Mu e-me t'onu-ulo onye obu nguru anguru; yo nodu l'ifu onye nke mu ono, mu wuru manu l'ishi ono eje ozi gbururu jeye.

³⁶Iphe, bu onye phoduru nu l'enya-ufu e-byije ikpere bya iya oro okpoga; me nri; l'aro iya: ‘T'o yenu iya l'oru, gbaru onye achijeru Nchileke ẹja; k'ophu ya a-phuje iphe oye l'onu.’ ”

1 Sámẹlu 3

Ojejoje eku Sámẹlu oku

¹Nwata ono; mbu Sámẹlu anodu Elayi l'ẹka l'ejeru Ojejoje ozi. Teke ono be Ojejoje te shidu ekfujekwadu eyeru madzu; t'a kwata shi aphujekwadu aphu.

²Yo be l'enyashi ujiku lanu; Elayi azeru l'ẹke ozeje. Teke ono be nka lawaru iya l'enya; k'ophu bu l'e to kwatadu aphukwadu uzo ohuma;

³uroku eze-ulo Nchileke ta anyihuwa teke ono. Sámẹlu azekwanuru l'ime eze-ulo Nchileke l'ẹke Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje no.

⁴Ojejoje abya eku Sámẹlu. Yo za iya;

⁵bya egude ọso gbakfushia Elayi je asụ iya: “?I kuru iya oku? Ọ kwa iya ndọ-ọ!” Elayi asụ iya: “Lẹ ya te ekukwa ngu oku; jekwa je azeru azẹe!” Yọ tugbua je azẹ-zita ọdo.

⁶Ojejoje abyakwa bya ekua ya ọdo: “Sámẹlu!” Sámẹlu egbeshikwa jekfushia Elayi; je asụ iya: “?I kuru iya oku? Ọ kwa iya ndọ-ọ.” Elayi asụ iya: “Nwa iya; ya te kukwa ngu oku; jekwa je azeru azẹe.”

⁷Teke ono bẹ Sámẹlu ta amadua Ojejoje; kẹle Ojejoje te kfuduaru yeru iya.

⁸Ojejoje abyakwa bya ekua Sámẹlu k'ugbo ẹto; Sámẹlu ezilihukwa jekfushia Elayi je asụ iya: “?I kuru iya oku? Ọ kwa iya ndọ-ọ.” Yọ bya erua Elayi l'ẹhu l'ọ bụ Ojejoje bẹ eku nwata ono.

⁹Yọ sụ Sámẹlu: “Tugbua je azeru azẹe. Teke o kuru ngu ọdo; nggu asụ iya: ‘Nnajiufu kfua iphe, ọ bụ; kẹle nwozi ngu ngaberu ngu-a nchị.’ ” Sámẹlu atugbua je azeru l'ẹke ọ zẹhawa.

¹⁰Ojejoje abya evudo l'ẹke ono; bya ekua ya ẹge ookujehawa iya: “Sámẹlu! Sámẹlu!” Sámẹlu asụ iya: “Kfua iphe, ọ bụ; kẹle nwozi ngu ngaberua nchị.”

¹¹Ojejoje abya ekfuaru Sámẹlu; sụ iya: “Lenu; iphe, ya abya ememe l'alị Ízurelu a-bụ onye nuru iya nụ; yọ gbaa ya anwirinwa lẹ nchị.

¹²Mbọku, ya e-me iphe ono bẹ ya e-me t'iphe, ya kfuru l'ẹhu ọnu-ulo Elayi mekota.

¹³Ya kfuwaru Elayi lẹ ya abyawa tẹ ya nua ndibe iya aphụ gbururu jeye lẹ gbururu. Ishi iya aburu k'ẹjo iphe, ọ machacharu l'unwu iya eme; l'ekfubyishi ẹpha Nchileke; tọ lọ ẹphe ẹka lẹ nchị.

¹⁴Oo ya kparu iphe ya riburu iya: ‘L'ẹjo iphe, ndu ọnu-ulo Elayi metaru; bẹ ngweja; m'ọ bụ iphe-anunu ta asafu-ghekwa gbururu jeyewaru.’ ”

¹⁵Sámẹlu abya azeru. Yo bẹ l'utsu; yo gbeshi je aguhaa ulo Ojejoje. Ọbule ọ tsuhuru egvu; tọ dūhe ike kfuaru Elayi kẹ àphụ ono, ọ phuru ono.

¹⁶Tọ dū iya bụ; Elayi abya ekua ya: “Nwatibe mu Sámẹlu.” Sámẹlu aza iya.

¹⁷Elayi ajị iya: “?Bụ ngunu bẹ Ojejoje kfuru ngu-a? Be edomikwaru iya ẹya edomi. O -nweru ọphu i domiru iya edomi; tẹ Ojejoje mekwaa ngu iya; mbụ; t'o mee ngu ọphu ka njọ.”

¹⁸Tọ dū iya bụ; Sámẹlu abya achiko iphe ono, o kfuru iya ono kfushikotaru iya; to nwe m'ọ bụ nanu, o domiru iya edomi. Elayi asụ iya: “Ọ bụ iya bụ Ojejoje; t'o mekwaa iphe, bụ iphe dū iya mma.”

¹⁹Sámẹlu l'evu; Ojejoje anọdu swiru iya; ọphu o nwedu okfu, Sámẹlu kfuru, alajẹ kẹ mmanu.

²⁰Iphe bụ ndu Ízurelu l'ẹphe ha; tsube lẹ Dánu jeye lẹ Besheba amakotaru lẹ Sámẹlu bụ ọkpobe onye nkfuchiru, shi Ojejoje l'ẹka.

²¹Yọọ buje; a-nọta nọta; Ojejoje ehee lẹ Sháyilo; shi l'okfu ọnu iya koshi Sámẹlu onwiya.

1 Sámẹlu 4

Ndu Filisutayinu aluta Okpoko Ogba-ndzu

¹Tọ dọ iya bụ; Sámẹlu awata okfu l'eyeru ndu Ízurelu mgburumgburu. Yọ bụru iya bụ lẹ ndu Ízurelu awufu t'ẹphe je etso ndu Filisutayinu ọgu. Ndu Ízurelu eje akwaa ọdu ọgu lẹ Ebeníza; ndu kẹ Filisutayinu akwaa nk'ẹphe lẹ Afẹku.

²Ndu Filisutayinu abya edzua onwẹphe k'ọgu byakfutashia ndu Ízurelu t'ẹphe kpogba iya. Ọku ekeru achi l'ọgu ono; k'ọphu bụ lẹ ndu Filisutayinu mekputaru ndu Ízurelu; gbua ẹphe iphe, ruru unu umadzu iri l'ifu ọgu ono.

³Ndu soja ndu Ízurelu alaphulephu azu l'ọdu ẹphe; ndu bụ ọgurenya ẹphe aji: “?Bụ ngunu meru iphe, Ojejoje haru tẹ ndu Filisutayinu mekputa ẹphe l'ọgu ntau? L'ẹphe e-jekwa je apata Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje lẹ Sháyilo; k'ọphu oo-tsoru ẹphe je adzota ẹphe l'ẹka ndu ohogu ẹphe.”

⁴Ya ndono; ẹphe abya ezifu madzu; ẹphe ejeshia Sháyilo je apata Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike; mbụ onye ono, nọ l'aba-eze l'echi cherobimu ono. Unwegirima Elayi ẹphe ẹbo, bụ iya bụ Hofini; mẹ Finehasu nọkwaphu l'ẹke ono; ẹphe lẹ Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje ono.

⁵A pabatalephu Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje ono l'ọdu ọgu ndu Ízurelu; ọzu aburu kẹ wọ; k'ọphu bụ l'ali nmahuru jijiji.

⁶Ndu Filisutayinu anulephu ẹge ndu Ízurelu atụ wọwowo; jilaha: “Iphe eme nọ l'ọdu ọgu ndu Híburu?” A nonyaa; ẹphe abya amaru l'ọ bụ Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje; b'a pabataru l'ọdu ọgu ono;

⁷tsulaha egvu; kfulaha; sụ: “L'ọ nwekwaru agwa, bataru l'ọdu ọgu ndu Ízurelu. Nshọ ayi! Iphe, dọ ẹge-a te mebukwaa!

⁸Ayi laakwaru!?Bụ onye a-dzọ ayi l'ẹka oke agwa ọwaa? L'ọ kwa agwa ono bụ iya gude iphe-ememe, dọ iche iche gbushia ndu Íjiputu l'echi-ẹgu ono.

⁹Unube ndu Filisutayinu! Unu shihu ike l'ọ bụ nwoke; ọdumeka bẹ unu buakwa ohu ndu Híburu ẹge ono ẹphe shi bụru ohu unu ono. Ọo ya bụ; t'unu tso ẹphe ọgu l'ọ bụ unwoke!”

¹⁰Tọ dọ iya bụ; ndu Filisutayinu alua ọgu ono; lụ-gbua ndu Ízurelu; k'ọphu onyenonu gbalashiru lashia l'ufu iya. Ndu e gburu egbugbu adu egvu; kẹle ndu kẹ Ízurelu dọ ukporo unu madzu ẹto l'iri l'ise, bụ ndu soja k'okpa, laru l'ọgu ono.

¹¹Ẹphe naru Okpoko Ojejoje ono; gbua unwegirima Elayi ono ẹphe ẹbo, bụ iya bụ Hofini; mẹ Finehasu.

Anwuhu Elayi

- ¹²Mbọku ono kwaphu bẹ onye Bénjaminu gude ọso shi l'ifu ọgu ono jeshia Sháyilo yẹle uwe iya, ọ lajashiru alajashi; kpota ẹja kpua onwiya l'ishi.
- ¹³Teke ọ bataru; bẹ Elayi nọlephu lẹ nwaba iya ele ẹnya l'esu-uzo; kẹ l'obu ete iya etete; lẹ kẹ Okpoko Ojejoje ono. Onye ono abata bya ekfua iphe, meru nū; uzu-ekwa aburu yoo lẹ mkpukpu ono.
- ¹⁴Elayi anua uzu-ekwa ono; jilaha; sū: “?Bụ ngunu bụ kẹ wówowo onanu?” Nwoke ono emewaphu ẹgwegwa jekfushia Elayi,
- ¹⁵bụ onye nọwaru ukporo afa ẹno l'afa iri l'esato. Nka lawaru iya l'ẹnya; to phufuhe uzo ohuma.
- ¹⁶Nwoke ono asu Elayi: “L'ọ kwa nta-a bẹ ya shi l'ifu ọgu. L'ọ kwa ọso bẹ ya gude shi l'ẹke ono gbalaa ntanu.” Elayi aji iya: “?Nanu ẹge ọ muru; nwa mu?”
- ¹⁷Nwoke ono, byaru ozi ono asu iya: “Lẹ ndu Ízurelu bẹ gbakwaru ọso l'ifu ndu Filisutayinu; e gbua soja ndu Ízurelu ogbu-ekfu. Odo aburu l'unwegirima ngu ẹphe ẹbo, bụ Hofini; mẹ Finehasu b'e gbukwaru; nakwaaphu Okpoko Nchileke ono.”
- ¹⁸Yo kulephu Okpoko Nchileke ono; Elayi eshi l'aba ono daa laa azu; sū-kwoo olu; yo buru iya anwuhu; kẹ l'ọ buwa nwoke ọgurennya; hakwaphu okporokpo. Yo buru ukporo afa labu b'ọ buru ndu Ízurelu onye ikpe.
- ¹⁹Nyee Finehasu, bụ nyee-nwa iya; bẹ du ime teke ono. Yo gbawa iya l'ezeda. Nwanyi ono anulephu lẹ Okpoko Nchileke; b'a nataru; mẹ lẹ nna nji iya; mẹ nji iya bẹ nwuhuru nū; ime awatawa iya phufu ememe. Yo zeda. O bụ l'ime obu tsuru iya l'ehu.
- ²⁰Yo buru teke ọtu-buwa ume bẹ unwanyi, eswi iya ime suru iya: “T'o gude ẹka l'obu; l'ọ bụ nwata nwoke b'ọ muru.” Obenu l'ẹ to kfudu okfu; to ngaru ẹphe nchi.
- ²¹Yo gua nwata ono Ikabodu; sū: “L'odu-biribiri Nchileke lufuwaru l'alí Ízurelu.” Ishi iya bụ l'a nataru Okpoko Ojejoje; nna nji iya yele nji iya anwuhufua.
- ²²Yo sū: “L'odu-biribiri Nchileke bẹ lufuwaru l'alí Ízurelu; kẹ lẹ Okpoko Ojejoje b'a natawaru.”

1 Sámẹlu 5

Ndu Filisutayinu ẹphe lẹ Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje

- ¹Ndu Filisutayinu anatatsua Okpoko Nchileke; bya apafu iya lẹ Ebeniza je edobe lẹ Ashudodu.
- ²Ẹphe aparu iya je edobe l'ulo agwa ẹphe, bụ Dagonu; dokube Dagonu l'onwiya.
- ³Ndu Ashudodu abya etehu l'onmewa utsu echile iya; Dagonu ekpubewa ifu l'alí l'onu Okpoko Nchileke ono. Ẹphe apalia Dagonu; woru iya dobephu azu l'ẹke ọnojehaw.
- ⁴Ẹphe abya etehu l'onmewa utsu ophu tsotaru mboku k'ono; Dagonu ekpubewa ifu l'alí l'onu Okpoko Ojejoje ono. Ishi iya; mẹ ẹka iya atuko chikwoshihuwa; daburu l'ogbodo-ulo ono. Yo buru ugwehu iya nwenkinyi bẹ phoduru nū.

⁵O bụ iya kparụ iphe ndu agwaję Dagonu lę Ashudodu; mę ndu abahuje l'ulo iya ta adzojedu okpa l'ogbodo-alı ulo ono jeye ntanụ-a.

⁶Ojejoje abya adabę ndu Ashudodu ęka l'ęhu; męwaru ndu obutobu ęphe. Yọ loru iphe-ebubu nụ ęphe; gude iya merushia ęphe ęhu.

⁷Unwoke ndu Ashudodu abya aphụ ęge ọomuru ęphe; sụ: “L'okpoko Nchileke kę ndu Ízurelu ta anodukwa eswiru ęphe l'ęke-a; kę l'oodawa ęphe l'agwa ęphe, bụ Dagonu ęka l'ęhu.”

⁸Ęphe ezia ozi; kukoo ndu ishi ndu Filisutayinu l'ęphe ha; jilaha ęphe: “?Bụ imagha; bę ayi e-me Okpoko Ojejoje kę ndu Ízurelu?” Ęphe asụ: “T'a pafu Okpoko Ojejoje kę ndu Ízurelu je edobe lę Gatụ.” T'ọ dụ iya bụ; ęphe apafu Okpoko Ojejoje kę ndu Ízurelu ono.

⁹Ęphe apafutsua ya; Ojejoje adalaha mkpukpu ono ęka l'ęhu; k'ophu ęphe wataru ọtsu egvu. Yo mee; iphe-ebubu awata obu ndu mkpukpu ono: nwata mę ọgurennya.

¹⁰Tọ dụ iya bụ; ęphe agulia Okpoko Ojejoje ono je edobe lę Ękuronu. Okpoko Nchileke ono abahudelephu lę Ękuronu; ndu Ękuronu arashia: “Ęphe pataakwaru Okpoko Ojejoje ndu Ízurelu t'o gbushia ęphe lę ndibe ęphe.”

¹¹Tọ dụ iya bụ; ęphe abya eku-koo ndu ishi ndu Filisutayinu l'ęphe ha; bya asụ ęphe: “Unu pafu Okpoko Ojejoje kę ndu Ízurelu t'ọ laphu azụ l'ęke o shi; ọ -dudu bę oobugekwa ayi lę ndu nk'ayi.” Kę l'egvu mgbonwu bya eruta ndu mkpukpu ono; Nchileke l'ada ęphe ęka l'ęhu l'ęke ono.

¹²Ndu ophu nwuhu-phoduru nụ bę iphe-ebubu bulahaaru; ękwa, ndu mkpukpu ono ara erua imigwe.

1 Sámelu 6

Okpoko Ogba-ndzụ Nchileke alaphu azụ lę Ízurelu

¹Okpoko Ojejoje ono anotsulephu onwa ęsaa l'alı Filisutayinu;

²ndu Filisutayinu abya ekua ndu l'agwajęru ęphe ọmarali; mę ndu njibya; jia ęphe: “?Bụ imagha bę ayi e-me kę Okpoko Ojejoje ono? Unu kfuru ayi ęge ayi e-gude paphu iya azụ l'ęke o shi.”

³Ndu ono, agwajęru ęphe ọmarali; mę ndu njibya ono asụ ęphe: “O -buru l'unu ewola Okpoko Ojejoje kę ndu Ízurelu; unu ba agbabekwa iya ęka ọtu wolaa. Unu keshikwaa ęhu gworu ngweja ikpe-anmanma nụ iya. Teke ono; a gwọo unu l'iphe eme unu; unu abyakwaphu bya amaru iphe kparu iphe ę to kwedu kufu unu ęka l'ęhu.”

⁴Ndu Filisutayinu ono bya aji: “?Bụ ngunu bę aa-nụ iya l'onodu kę ngweja ikpe-anmanma obu?” Ęphe asụ ęphe: “L'ọ bụ iphe-ebubu ise, e gude mkpola-ododo kpua; mę okerefu ise, e gude mkpola-ododo kpua, bụ iya bụ ęge ndu ishi ndu Filisutayinu hatabe l'igwe. Kę l'ọ bụ iphe-ememe lanụ shi emekota unu lę ndu ishi unu.

- ⁵Unu kpua iphe ono, du l'ọ bu iphe-ebubu ono; me okerefu ono, eyi ali unu iyi ono; unu abya akwabe Nchileke ke ndu Izurelu ugvu; t'a maru: ọo-tuwo eka l'oda unu l'agwa unu; me ali unu eka l'ehu.
- ⁶Bu ngunu kparu iphe unu kpo-chiru obu unu ege ndu Ijiputu; me Fero kpo-chiru iya?? To bu du teke Nchileke meshilahaaru epe iphe ike be epe haru ndu Izurelu; epe alashia to?
- ⁷Oo ya bu; unu mee o-gba-kperekpere ophungu. Unu akputa nne eswi labu, he unwu; mbu ndu ophu e te gudebudua odogoro tugbabe ebo. Unu woru nne eswi labu ono tugbabe l'o-gba-kperekpere ono. Unu apaphu unwu eswi ono azu l'odu-eswi, eke epe shi.
- ⁸Unu aparu Okpoko Ojejoje ono tukobe l'o-gba-kperekpere ono; unu eworu iphe ono, unu gude mkpola-ododo kpushia ono; mbu ngweja ikpe-anmanma ono ye l'okpoko, no l'iku Okpoko Ojejoje ono. Teke unu metsuaru; unu ewehaa ya; t'o la eke o shi.
- ⁹Olobu; unu lezitakwa iya enya. O -buru l'o tugburu; chebe ifu l'uzo eke o shi; l'uzo iya ke Betu-Shemeshi; unu amaru l'o bu Ojejoje meru t'iji iphe ono dakfuta ayi. Teke e to du du; ayi amaru l'e to bu du iya daru ayi eka; l'o bulephu iphe-ehuka byaru."
- ¹⁰To du iya bu; epe emee ya ege ono. Epe eworu nne eswi labu libe l'ogba-kperekpere ono; bya eworu unwu eswi je aguchia l'odu-eswi.
- ¹¹Epe aparu Okpoko Ojejoje ono tukobe l'o-gba-kperekpere ono; paru okpoko, a chiru okerefu mkpola-ododo phu; me iphe ono, dugbaa l'o bu iphe-ebubu ono, e gudekwaphu mkpola-ododo kpushia ono ye iya.
- ¹²Nne eswi labu ono akwaseleruphu uzo Betu-Shemeshi. Epe atugburu uzo ono; l'egbu ora; eje; to nwe eke epe swibaruru aswiba. Ndu ishi ndu Filisutayinu l'etso epe l'azu l'azu jeye l'oke epe le ndu Betu-Shemeshi.
- ¹³Teke ono be ndu Betu-Shemeshi akpata witu l'okpa ugvu okpa ugvu epe. Epe abya apalia enya; phua Okpoko Nchileke ono; ehuru atsoo epe ntumatu l'ephe phuru iya.
- ¹⁴O-gba-kperekpere ono erua l'egu Joshuwa ke Betu-Shemeshi; bya evudo l'iku eze mkpuma, no l'eke ono. Ndu ono egbujashia oshi, e gude kua o-gba-kperekpere ono; bya egude nne eswi labu ono gwoo ngweja-ukfuru nu Ojejoje.
- ¹⁵Ndu Livayi abya apazita Okpoko Ojejoje ono; me okpoko ono, e yeru iphe ono, a kpushiru le mkpola-ododo phu; bya achiru iya tukobe l'eli eze mkpuma ono. Ndu Betu-Shemeshi abya egwoo ngweja-ukfuru; nu Ojejoje; gwokwaaru iya phu ngweja.
- ¹⁶Ndu ishi ndu Filisutayinu epe ise aphukota iphe ono; bya alaphu azu le Ekuronu mboku ono kwaphu.
- ¹⁷Owaa bu mkpola-ododo ono, a kpushiru; yo du l'o bu iphe-ebubu ono; mbu ono, ndu Filisutayinu nuru Ojejoje t'o buru ngweja ikpe-anmanma ono. Ndu Ashudu;

ndu Gáza; ndu Ashikelonu; ndu Gatú; mę ndu Ékuronu nıtsuaru nanu nanu iche l'iche.

¹⁸Okerekfu phı, e gude mkpola-ododo kpua phı bę hatabelephu l'igwe l'ọ bu mkpukpu, ndu Filisutayinu, ndu ishi ise phı achigbaa; mbı mkpukpu ono, a kpuphegbaaru mgburumgburu; mę mkpukpu, nıgbaa ya nı. Eze oke mkpuma ono, ęphe tı-koberu Okpoko Nchileke l'ęgu Jóshuwa kę Bętu-Shęmeshi phı; bę bukwa iphe, agba ekebe jeye ntanu-a.

¹⁹Obenu lę Nchileke haru chigbushia unwoke ndu Bętu-Shęmeshi. Ukpuro madzı ęto l'umadzu iri bę nwuhuru nı; kę l'ęphe nyoru Okpoko Ogbandzı Ojejoje enyonyo. Ndu Ízurelu agwa aphı; kęle ndu, Nchileke chigbushiru kwata ọswa ha nshinu.

²⁰Ndu Bętu-Shęmeshi ası: “?Bı onye a-dı ike vudo Ojejoje, bı Nchileke, dı nsọ l'ifu??Bı onye bę Okpoko Nchileke ono e-shi l'ęke-a je anodu l'ufu iya?”

²¹Tọ dı iya bı; ęphe bya ezifu ndu ozi t'ęphe jekfu ndu Kiriyatu-Jerimu je ezia ęphe: “Lę ndu Filisutayinu palataakwaru Okpoko Ojejoje. Unu bya apata iya je edobe l'ibiyia nk'unu.”

1 Sámęlu 7

¹Tọ dı iya bı; unwoke ndu Kiriyatu-Jerimu eje apata Okpoko Ojejoje ono. ęphe aparı iya je edobe l'ulo Abinadabu l'eli ugvu; bya edobe nwa iya, bı Eliyęza nsọ t'ọ letaje Okpoko Ojejoje ono ęnya.

Aadzofuta ndu Ízurelu l'ęka ndu Filisutayinu

²O tewaru ęnya; mbı ruwa ukporo afa k'ophu Okpoko Ogbandzı ono shi nıduta lę Kiriyatu-Jerimu. Ndu Ízurelu l'ęphe ha atukowa gudewa ękwa; l'achọ Ojejoje.

³Tọ dı iya bı; Sámęlu abya ekfuru ndu Ízurelu l'ęphe ha; sı: “O -buru l'unu gudewa obu unu l'ọ ha alakfuta Ojejoje; unu ewoshia agwa ndu ọhodo; mę agwa Ashera ono. Unu kporu obu unu ye l'ęke Ojejoje nı; t'ọ buru iya kpı bę unu a-nıdu abaru ęja; k'ophu ọ-nafuta unu l'ęka ndu Filisutayinu.”

⁴Ya ndono; ndu Ízurelu ewofukota agwa Bálu; mę kę Ashıtoretu, ęphe dobegbaaru; bya abalahaaru Ojejoje nwenkinyi iya ęja.

⁵Sámęlu ası: “Unu dzua lę Mızupa unubę ndu Ízurelu l'unu ha; tę mu kfuru nı Ojejoje l'okfu ęhu unu.”

⁶L'ęphe dzukotsuaru lę Mızupa; bę ęphe kutaru mini wushia l'alı l'ifu Ojejoje. ęphe aswıa aswıswı; nıdu l'ęke ono kfushia iphe, dı ęji ęphe meshiru; sı: “L'ęphe meswewaru Ojejoje.” Yọ buru Sámęlu bı onye ishi ndu Ízurelu lę Mızupa.

⁷Ndu Filisutayinu anulephu lę ndu Ízurelu dzuru lę Mızupa; ndu ishi ndu Filisutayinu ejeshia t'ęphe je etso ęphe ọgu. Ndu Ízurelu anı l'ıya phı; egvu ndu Filisutayinu egude ęphe.

⁸Ndu Ízurelu asụ Sámèlu: “Ba ahakwa ọraku Ojejoje, bụ Nchileke ayi l'okfu ẹhu ayi; k'ọphu ọo-gbafuta ayi l'ẹka ndu Filisutayinu!”

⁹Sámèlu ekwe; bya ewota nwaturu, angukwadu ẹra gwooru Ojejoje ngweja-ukfuru. Yọ bya araku Ojejoje l'okfu ẹhu ndu Ízurelu; Ojejoje anụa olu iya.

¹⁰Yọ gudekwadua ngweja-ukfuru ono l'ẹka l'egwo; ndu Filisutayinu abyakfutashia ndu Ízurelu ọgu. Ojejoje egude egbe-igwe gbọoru ndu Filisutayinu ọgbo mbọku ono; ẹphe atsuhu egvu gbaa nanu nanu.

¹¹Ndu Ízurelu awufuta ị Mízupa; chíru ẹphe tughuru; l'egbutsushi ẹphe l'uzo jeye ị mkpoda Bétu-Karu.

¹²Tọ dụ iya bụ; Sámèlu eworu mkpuma sùbe l'echi Mízupa; mę Shenu; woru ẹke ono gua Ebeníza; sụ: “Jeye nta-a bę Ojejoje eyeleruphu ayi ẹka.” Iphe, Ebeniza bụ bụ “mkpuma n-yemęka.”

¹³Yọ bụru iya bụ ị ndu Ízurelu akapyabę ndu Filisutayinu; ẹphe ta byahe ọgu ọ-lụa-ọlaa ọdo ị Ízurelu. Ojejoje anọdulephu l'ada ndu Filisutayinu ẹka l'ẹhu l'ẹge Sámèlu nọta-beru ndzụ.

¹⁴Tsube ị Ẹkuronu jeye ị Gatụ, bụkota mkpukpu, ndu Filistayinu shi naa ndu Ízurelu l'ọgu bę ndu Ízurelu byaru bya anaphutakota ẹphe azụ ọdo. Ndu Ízurelu anafutakota ndu ẹphe l'ẹphe bu obutobu l'ẹka ndu Filisutayinu. Nchị abya adụ ndu Ízurelu; ẹphe ị ndu Amọru ndoo.

¹⁵Sámèlu bụ iya bụru ndu Ízurelu ọgbo ikpe jeye l'ẹge ọ nọ-beru.

¹⁶Afa-l'afa ha b'o shije ị Bételu jeye ị Gíligalu; lufu ị Mízupa; l'edoshiru ndu Ízurelu okfu l'ẹke ono l'ọ ha.

¹⁷Ole ọobuje; o -jee l'o jeru; yọ laphuta azụ ị Ráma, bụ ẹke ufu iya nọ. Yọ bụru l'ẹke ono bę ọonoduje edoshiru ndu Ízurelu okfu. Ọ kpuru Ojejoje ẹnya-ngweja l'ẹke ono.

1 Sámèlu 8

Ndu Ízurelu achọ onye a-buru ẹphe eze

¹Sámèlu akahulephu; bya agụa unwegirima iya ndu k'unwoke t'ẹphe bụru ndu ọgbo ikpe ndu Ízurelu.

²Ẹpha ọkpara iya bụ Jówelu; otsota iya aburu Abíja. Ẹke ẹphe shi nọdu bụru ndu ọgbo ikpe bụ Besheba.

³Obenu l'unwu iya ono te tsodu ubeka iya. Ẹphe gharu ifu; wata ọcho uru l'uzo, ẹ-te vudodu nhamunha; l'eri ẹka-azụ; l'ekpe ejo ikpe.

⁴Ndu bụ ọgurennya ndu Ízurelu l'ẹphe ha abya edzukobe; jekfushia Sámèlu ị Ráma.

⁵Ẹphe asụ iya: “Lenu: nta-a b'ị kahwaru; unwu ngu te etso ubeka ngu. Nta-a kwa t'ị tularu ayi ẹka l'onye a-buru ayi eze ẹge ono iphe bụ mbakeshi ndu ọphu nwegbaaru ono.”

- ⁶Obenu l'onanu, ephe kfuru Sámelụ “t'ọ nụ ephe eze, a-nọdu achị ephe” ono bẹ duru iya eji. Yo wota iya ye Ojejoje l'eka.
- ⁷Ojejoje asụ Sámelụ: “T'ọ ngabekwaru ndu ono nchị l'iphe, bụ iphe, ephe ekfuru iya. L'ẹ t'ọ bukwa nggubedua bẹ ephe jikaru; ọ kwa yebe Ojejoje bẹ ephe jikaru tẹ ya ba abụheru ephe eze.
- ⁸Ọ bụ ẹge ono bẹ ephe shi keshinu mbọku, ya dufutaru ephe lẹ Íjiputu meta jeye ntanụ-a; k'ophu bụ l'ephe gwọberu yebe Ojejoje; balaharu agwa ndu ọdo ẹja. Ọ kwaphụ ẹge ono bẹ ephe gwọberu nggubedua nta-a.
- ⁹Geeruru ephe nchị l'iphe, ephe ekfu. Ọlobu; nmashikwaaru ephe okwa ike; mee t'ephe maru ẹge eze ono, a-nọdu achị ephe ono e-me ephe.”
- ¹⁰Ya ndono; Sámelụ abya achịko iphe ono, Ojejoje kfuru ono kfuaru ndu ono, ekfu t'ọ nụ ephe eze, a-nọdu achị ephe ono.
- ¹¹Yọ sụ ephe: “Ọwaa iphe, eze ono, a-nọdu achị unu ono a-nọdu eme unu: Ọo-chịta unwegirima unu; ndu k'unwoke dobe t'ephe gbajeru iya ugbo-inya; mę inya l'onwiya gude ejeru iya ozi. Yọ bụru ephe a-nọdu evuru ugbo-inya ono ọzo.
- ¹²Ọ nweru ndu ophu oo-zi t'ephe chijeru iya ukporo unu ndu soja labu l'ukporo iri iri; nweru ndu ophu a-nọdu achị ukporo ndu soja labu lẹ ndu soja iri iri; nweru ndu ophu a-nọdu akoru iya okori; mę ndu ophu a-nọdu akpataru iya iphe o meberu l'alị; mę ndu ophu a-nọdu eme ngwa-ogu; mę ngwa, etsoje ugbo-inya.
- ¹³Ọo-chiru unwegirima unu ndu k'unwanyị; ye t'ephe meje manụ mbeleke; shije nri; m'ọ bụ gheje iphe.
- ¹⁴Ọo-nashikota unu alị unu; mę mgbo vayinu unu; mę mgbabu olivu unu ophu kakota mma; nụ ndu ozi iya.
- ¹⁵Witu unu; mę akpuru vayinu unu bẹ oo-ke ọzo iri; vuta ọzo lanu nụ ndu ishi l'ozu iya; mę unwu-mboyi iya.
- ¹⁶Ohu unu ndu k'unwoke; mę ndu k'unwanyị; eswi unu; mę nkakfu-igara unu ndu ophu kagee oshihu ike bẹ ọo-chitakota t'ephe jejeru iya ozi.
- ¹⁷Aturu unu; mę egbu unu bẹ oo-ke ọzo iri; ruta ọzo lanu iya; unubedua l'onwunu atuko l'ejeru iya ozi.
- ¹⁸Ọ -rua teke ono; bẹ unu a-rangarahukwaa t'a nafuta unu l'eka onye ono, unu gude eka unu fota t'ọ bụru unu eze ono; obule Ojejoje ta angakwaru unu nchị teke ono.”
- ¹⁹Obenu lẹ ndu ono dahuru Sámelụ nkichi; sụ iya: “Wawa; l'ephe choru onye a-buru ephe eze;
- ²⁰k'ophu ephe a-du l'ọ bụ iphe bụ mbakeshi ọdo; nweru eze, a-nọdu achị ephe; vutajeru ephe ọzo l'ogu.”
- ²¹Sámelụ anukota iphemiphe obule ono, ndu ono kfuru ono; tuko iya l'ọ ba kfuaru Ojejoje.

²²Ojejoje asụ Sámèlu: “Meeru ẹphe iphe, ẹphe kfulu; nù ẹphe onye a-bùru ẹphe eze.”
Tò dù iya bù; Sámèlu asụ unwoke Ízurèlu: “T'onyenonu lakwa mkpukpu ẹke o shi.”

1 Sámèlu 9

Sámèlu ete Sọlu manụ l'ishi

¹O nweru nwoke, bù onye ikfu Bénjaminu. Ẹpha nwoke obu bù Kishi Abiyèlu. Abiyèlu bù nwatibe Zero; Zero aburu nwatibe Bekoratu; Bekoratu aburu nwatibe Afaya onye Bénjaminu. Kishi ono bù onye nweru ẹku.

²Kishi mụru nwata nwoke, aza Sọlu. Sọlu bù nwokoro; matabe mma; k'ophu bù l'ẹ to nwedu onye aatụ eyeru iya l'alì Ízurèlu. Onye vutanukaru evuta ebeje iya l'ukuvu.

³Yo be teke nkakfù-ìgara Kishi, bù nna Sọlu phushihuru; Kishi asụ nwatibe iya ono; mbụ Sọlu: “T'o duta nwozi lanụ tẹ yẹ l'iya je achọ nkakfù-ìgara ono.”

⁴Ẹphe atugbua; bya atujahụ alì ugvu Ífuremu; bya atujahụ alì Shalisha; ẹphe ta phụ iya. Ẹphe abya etsogburu ụzo alì ndu Shaalimu; to nwe nkakfù-ìgara ono, ophu nọ l'ẹke ono. Ẹphe atuko ẹke iya kẹ Bénjaminu jekota; ẹphe ta phụ iya.

⁵Ẹphe erulephu l'alì Zufu; Sọlu ekfuaru nwozi ono yẹle iya yi ono; sụ iya: “Bya t'ẹphe la; odumeka bẹ nna iya a-hakwa kẹ nkakfù-ìgara; rìlahaa nk'ẹphe.”

⁶Nwozi ono asụ iya: “T'o lenu; l'o nwekwaru onye kẹ Nchileke, bu lẹ mkpukpu-wa. O bù onye aakwabẹ ugvu; bya eyeru l'iphemiphe obule, o kfulu erekotaje. T'ayi jeedukwa ẹke ono; je amaru: ?m'oo-koshi ayi ẹge ayi e-shi iya.”

⁷Sọlu asụ iya: “?Nanụ iphe ayi a-nụ nwoke obu; mẹ ayi -jee? Nri, nọ lẹ nwèda ayi gvwaru; to nwe iphe, ayi a-nyako onye kẹ Nchileke ono. ?Nanụ ẹge ee-me t'ẹka ayi l'iya tuga?”

⁸Nwozi ono abya eyeeru Sọlu onu odo; sụ iya: “Lenu; iphe, nọ mu l'ẹka kwa nkere-eno ẹkpa mkpola-ocha lanụ. Mu e-woru iya nù onye kẹ Nchileke ono; k'ophu o-karu ayi ụzo, ayi e-shi iya.”

⁹L'odungu l'alì Ízurèlu; shi abuje: madzụ -je ojita Nchileke iphe; yọ sụ: “Unu bya t'ayi jekfu onye àphù;” kẹle ndu ono, eekuje ndu nkfuchiru Nchileke nta-a ono b'e shi ekuje ndu àphù teke ono.

¹⁰Sọlu asụ nwozi iya ono l'ọ dù mma; t'ọ bya t'ẹphe je: Ya ndono; yọ buru ẹphe oje mkpukpu ono, onye kẹ Nchileke bu ono.

¹¹L'ẹphe enyikpelephu ùgvù abahụ lẹ mkpukpu ono bẹ ẹphe l'unwu-mgboko, eje okuta mini dzudaru. Ẹphe ajia ẹphe mẹ onye àphù ono; ?ono-ọ?

¹²Unwu-mgboko ono asụ ẹphe: “L'ọ nọkwa-a. L'ọ nọ unu l'ụzo ifu. Unu lobekwa alobe. O bù-a ntanụ b'ọ byaru mkpukpu ayi; kẹle ndu ndu-ayi egwo ngweja l'ẹke eegwoje ẹja.

- 13**Unu -bebe abahụ ị mkpụkpu ono bụ unu a-phụ iya-a; ịmanu yo jeshia ori nri l'eli ẹke eegwoje ẹja. Kele ndu ono te erikwa nri jeye teke ọo-bya bya agoru onu-oma ye l'ẹja ono, e gworu ono. Teke e metsuaru; ịmanu ndu e kuru eriwaru nri. Unu tugbua nta-a; l'unu a-phụ iya-a!”
- 14**Ephe atugbua bahu ị mkpụkpu ono. Abahụ, ephe abahụ ị mkpụkpu ono; buwa Sámẹlu l'ẹke ooje abyakfuta ephe; ẹje ala l'eli ẹke eegwoje ẹja.
- 15**Obenu ị Ojejoje koshihawaru Sámẹlu iphe ono unyaphua ya; sụ:
- 16**“L'egbe nta-a echile; bụ mu e-zi nwoke, shi l'ikfu ndu Bénjaminu t'ọ byakfuta ngu. Teke o ruru; nggu etee ya manụ t'ọ buru onye ishi, a-nọdu achi ndu nke mu, bu Ízurelu. O bu iya a-nafuta ephe l'eka ndu Filisutayinu. Ị mu lewaru ndu nke mu enya; ẹkwa, epha ara eruwa mu nchi.”
- 17**Aphuphu, Sámẹlu aphụ Sọlu bụ Ojejoje sụru iya: “Lekwa nwoke ono, ya kfuru ngu okfu iya ono; ọo ya a-chi ndibe ya.”
- 18**Tọ du iya bu; Sọlu abya ejekfu Sámẹlu l'ẹke, eeshije abata ị mkpụkpu ono; sụ iya: “Byiko; kanuru mu ẹke ọlo onye àphù ono nọ.”
- 19**Sámẹlu asụ iya: “L'ọ kwa yẹbedua bu onye àphù ono. Vuru mu ọzo nyihu eli ẹke ono, eegwoje ẹja ono; ị ntanu ọwaa; bụ nggu l'iya e-rigba nri. O -be l'utsu; mu ahaa unu t'unu la; mu akawaru ngu ru iphe, nọ ngu l'obu.
- 20**A bya ị ke nkakfu-igara unu ono, phushihuru nụ keshinu abali ẹto ophu sweru nụ; t'obu rua unu ali; ke l'a phuraru iya.?Tọ budunua l'ẹke i nọ; me l'onu-ulo nna ngu bụ ndu Ízurelu chiru obu tųpyaa?”
- 21**Sọlu asụ iya: “?Ya ta budunua onye Bénjaminu, bu ikfu ophu, kakota nwanshi ị Ízurelu.?Tọ budunua ufu nk'ephe kakota nwanshi l'ikfu Bénjaminu.?Bu ngunu kparu iphe iikfuru mu egbe iphe ọwaa?”
- 22**Sámẹlu abya eduta Sọlu yele nwozi iya bahu l'ogbodo-ulo ẹke ono, eegwoje ẹja ono; bya eworu ephe dobe t'ephe nọdu l'ishi ndu ono, e yeru t'ephe bya, bu ndu ruru ukporo umadzu l'umadzu iri ono.
- 23**Sámẹlu abya ekfuaru onye eshi nri; sụ iya: “T'o wota nụ anu ono, ya nuru iya ono; mbu ophu, ya suru t'o dobe iche phụ”
- 24**Onye ono, eshi nri ono abya ewolia utakfu anu ono yele iphe, tukoru iya nụ; doberu Sọlu l'ifu. Sámẹlu asụ: “Owaa iphe, e doberu ngu. Ria ya; ke l'e dobehawaru ngu iya ru teke ono, ya suru: ‘L'o nweru ndu, ya kuru ebyee ono.’ ” Ya ndono; Sọlu yele Sámẹlu erigba nri mboku ono.
- 25**E metsua; ephe eshi l'eli ẹke ono, eegwoje ẹja ono lufuta bahushia l'ime mkpụkpu. Sámẹlu yele Sọlu anodu l'eli ọlo iya kọo akọ.
- 26**Ephe abya etehu l'onmewa utsu teke nchi abohuwa; Sámẹlu ekua Sọlu l'eli ọlo ono; sụ iya: “Gbeshi te ya dube ngu.” Sọlu egbeshi yele Sámẹlu alufushia etezi.

²⁷Ephe abyade ɔlufu l'ògè mkpukpu ono; Sámèlu asu Sòlu: “T'o kfulu nwozi iya ono t'ò tɔgbua; vuru ayi ɔzo. Nggubedua angabe nwanshi; k'ophu ya e-zi ngu ozi, Nchileke ziru.” Nwozi ono abya evuta ɔzo tɔgbua.

1 Sámèlu 10

¹Ya ndono; Sámèlu ewota ekpemu manɔ ono wɔ Sòlu l'ishi; bya etsutsua ya ɔnu; su: “Ojejoje be wɔwaru ngu manɔ l'ishi t'i buru onye ishi, a-nɔdu edu ndu nk'ia, bu Ízurelu. Ii-bu onye ishi ndu ke Ojejoje; dzofuta ephe l'eka ndu ohogu, gbaru ephe mgburumgburu. Owaa a-buru iphe-ohubama, e-koshi l'oo Ojejoje fotaru ngu t'ò buru nggu a-nɔdu edu ndu ono, bu òkè-iphe ke yebe Ojejoje ono.

²I -hale mu phɔ; shi l'eke-a tɔgbua ntanu-a b'o nweru unwoke labu, nggu l'ephe e-dzuda le mgboro ili Rechelu le Zeluzá l'òkè-ali ndu Bènjaminu. Ephe a-su ngu le nkakfu-igara ono, i jeru achochu ono b'a phɔakwaru. Le nna ngu ta arhekwa ke nkakfu-igara; o gbekwanu buru oriri ehu ngu jiru iya ehu. Aji iya aburu: “?Bu ngunu be ya e-me le ke nwatibe iya-a?” ”

³“O bu l'eke ono be ii-shiwaru lufu l'ukfu oke oshi, nɔ le Tábo. L'eke ono be nggu l'unwoke eto, eje Betelu oje obaru Ojejoje eja e-dzuda. Onye lanu a-kpuru unwu-eghu eto; onye ophu achiru ishi buredi eto; onye ophu aparɔ otumu mee.

⁴Ephe e-kele nggu ekele; chiru ishi buredi labu, ii-nata; nu ngu.

⁵E -megee; be ii-je l'ugvu Nchileke le Gíbiya l'odu soja ndu Filisutayinu. I -rudelephu mkpukpu ono be ii-phɔ ndu nkfuchiru Nchileke l'eke ephe dzeberu; shi l'eli eke eegwoje eja; chiru ogumogu; me nkwa; me opu; me une l'aku; eje l'uzo; l'ekfuchiru Nchileke.

⁶Ume Ojejoje e-gude ike bya ngu l'ehu; nggu etsoru ephe kfuchilahaaru Nchileke; nggu agbanwee; ghoo onye du iche.

⁷Iphe-ohubama-a -metsulephu; mee iphe, bu iphe i maru l'ò du mma; kele Nchileke nokwa-a swiru ngu eswiru.

⁸“Oo ya bu; t'i vuru mu ɔzo jeshia Gíligalu. Mu a-byakfuta ngu-a l'eke ono; bya egwoo ngweja-ukfuru; me ngweja ehu-agu. O bu l'ii-che abali esaa jeye te mu byakfuta ngu bya ekoshi ngu iphe, ii-me.”

⁹Sòlu aghachi te ya haa Sámèlu tɔgbua; Nchileke agbanwee ya obu; iphe-ohubama ono emekota mboku ono.

¹⁰Ephe erua Gíbiya; ephe le ndu nkfuchiru Nchileke, dzeberu edzebe abya edzuda. Ume Nchileke abya iya l'ehu k'ike ike; ephe l'ia atuko kfuchilahaaru Nchileke.

¹¹Ndu mahawaru iya nu aphua ege ye le ndu nkfuchiru Nchileke tuko ekfuchiru Nchileke; ephe ajalaha onwephe; su: “?Bukwa ole be dakfutaru nwatibe Kishi ege-a? Sòlu;?o tsofua le ndu nkfuchiru Nchileke too?”

¹²Nwoke, bu l'ẹke ono aji: “?Bụ onye bụ nna ẹphe?” O bụ l'ẹke ono; bẹ ẹtu ono shi, aanmajẹ; sụ: “Sọlu;?o tsofua lẹ ndu nkfuchiru Nchileke tọ?”

¹³Sọlu ekfuchitsuaru Nchileke ono; tųgbua jeshia l'ẹke eegwoje ẹja.

¹⁴Nwunne nna Sọlu bya aji yẹle nwozi iya ono ẹke ẹphe shi jee. Sọlu asụ: “L'ẹphe shikwa je ọcho nkakfụ-igara-wa. Ẹphe achonyaa ya; bya amaru l'ẹphe ta aphudu iya; chọru Sámẹlu jeshia.”

¹⁵Nwunne nna Sọlu ono asụ iya: “?Bụkwanu ngunu bẹ Sámẹlu kfuru unu?”

¹⁶Sọlu asụ iya: “O kfuru iya ayi kfushia ya ike l'a phukotawaru nkakfụ-igara ọbu.” Obenu l'ẹ to kfukwanuru iya iphe phụ, Sámẹlu kfuru iya lẹ k'ọburu eze phụ.

Eeme Sọlu eze ndu Ízurelu

¹⁷Sámẹlu abya ekua ndu Ízurelu l'ifu Ojejoje lẹ Mízupa;

¹⁸sụ ẹphe: “Ojejoje, bụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu sụru: ‘Ya dufutaru ndu Ízurelu lẹ Íjiputu; nafuta unu l'ẹka ndu Íjiputu; mẹwaru l'ẹka ndu alị ndu ọdo, shi akpa unu ẹhu.’

¹⁹Obenu lẹ nta-a bẹ unu jikaru Nchileke unu ono, adzofutaje unu l'oke iphe-ẹhuka; mẹ l'oke aphụ ono. Unu egude ọnu unu; sụ: ‘Waawa; l'ọ bụ t'e doberu unu onye a-buru unu eze.’ Nta-a bụ; unu doo onwunu l'ikfu l'ikfu; mẹ l'ufu l'ufu wofuta l'ifu Ojejoje.”

²⁰Sámẹlu achikobetsua ikfu ndu Ízurelu l'ẹke lanu ono; yọ buru ikfu kẹ Bénjaminu b'a fọtaru.

²¹Yọ bya achikobe ndu ikfu Bénjaminu ono l'ufu l'ufu l'ifu Nchileke; yọ buru ndu ufu kẹ Matiri b'a fọtaru. E megee; yọ buru Sọlu Kishi b'a fọtaru. A chode iya; ta phuhe iya.

²²Ẹphe abya eje ajitafua l'ifu Ojejoje: “?Mẹ onye ọbu; ọ byawaru l'ẹke ono tọ?” Ojejoje asụ: “Ii-ye; l'o domiru onwiya l'ẹke ivu kuru.”

²³Ẹphe egude ọso je akpufuta iya. Yọ buru iya kakota ndu ọphu l'eli; k'ọphu bụ l'onye vutanukaru evuta beru iya l'ukuvu.

²⁴Sámẹlu abya asụ ndu nọkota l'ẹke ono: “Unu lewaru onye Ojejoje fọtaru. Ẹ to nwekwa onye dọ l'ọ bụ iya lẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha.” Ndu ono azua ya; sụ: “Ndzụ ngu ndzụ ogologo; nggube eze!”

²⁵Sámẹlu abya ekfuaru ndu Ízurelu ekemu, a-nọdu achị nụ lẹ k'onye eze ono. Yọ bya edee ya edede l'ẹkwo; woru iya dobe l'ifu Ojejoje. Sámẹlu emetsua; haa ẹphe; onyenonu alashia.

²⁶Sọlu alashikwaaphu l'ufu iya lẹ Gíbiya. Ndu mkparawa, Nchileke yeru iya l'obu etsoru iya.

²⁷Obenu l'o nweru ndu mkpaka sụru “?Nanu ẹge onye ọwananu e-shi dzofuta ẹphe?” Ẹphe akpọo ya ẹbo-ẹbo-l'afu; to nwe iphe, ẹphe nuru iya. Obenu lẹ Sọlu dakpeleruphu ashị.

1 Sámèlu 11

Sòlu anafùta mkpùkpu Jábèshi

- ¹Tò dù iya bù; Nahashi, bù eze ndu Amònu atùgbua je ekee ògu; yechia Jábèshi-Gíledu. Ndu Jábèshi l'èphe ha asù iya: “T'èphe l'iya gbanua ndzù t'èphe nòdu iya l'èka.”
- ²Eze ndu Amònu ono; mbù Nahashi sùru èphe: “Tèmanu unu l'èphe agbaa ndzù bùlephu mē ya swòshikotaru unu ẹnya ẹka-ùtara l'unu ha; shi ẹge ono meru iphe-iphè kpuà ndu Ízùrèlu l'èphe ha.”
- ³Ndu bù ògurenya ndu Jábèshi asù iya: “T'ò nù èphe abalì ẹsaa t'èphe ye ndu ozi t'èphe je ezikota iya l'alì Ízùrèlu. Ọ -bùru l'e to nwedù onye a-dzòfuta èphe; èphe achìko nù wùru byakfutashia ngu.”
- ⁴Tò dù iya bù; ndu ozi ono erua Gíbiya, bù iya bù mkpùkpu ẹke Sòlu bù; bya ekfuaru ndu ono iphe ono. Èphe atua ùzu-ẹkwa.
- ⁵Yò buleruphu teke ono bẹ Sòlu shi l'ẹgu chìru oke eswi l'alata. Yò jì èphe ẹge ọ dù bẹ ùzu-ẹkwa ada ẹge ono. Èphe abya ekfuaru iya iphe ono, ndu Jábèshi kfuru ono.
- ⁶Sòlu anùtsua iphe ono, èphe kfuru ono; Ume Nchileke abya iya l'èhu k'èhuka k'èhuka; èhu agbanwuhu iya ọku.
- ⁷Yò kpùta oke-eswi labù gbua; bya ebushia anù iya ebushi; chìru nù ndu ozi t'èphe koshikota iya l'alì Ízùrèlu l'ò ha. Èphe ara iya arara; l'asùje: “Ọ kwa ẹge-a bẹ ee-me oke-eswi onye, ẹ te ekwedù otso Sòlu yẹle Sámèlu.” Yo mee; egvu Ojejoje abya èphe l'èhu; èphe awùfutakota.
- ⁸Sòlu abya agùkota èphe ògu lẹ Bèzeku. Ndu kẹ Ízùrèlu dù ùnu ùmadzu ùnu; l'ùkporo ùnu madzù iri l'ẹsaa l'ùnu madzù iri. Ndu kẹ Júda adù ùkporo ùnu madzù ẹto l'ùmadzu iri l'ise.
- ⁹Èphe abya ezia ndu ozi ono, byaru nù phù; sù èphe: “Unu zia unwoke Jábèshi-Gíledu l'aa-nafùta èphe echile teke anwù shihuleruphu ike.” Èhu atsoo ndu Jábèshi ẹnà lẹ ndu ozi ono jetsuaru je ezia èphe ozi ono.
- ¹⁰Ndu Jábèshi abya asù ndu Amònu: “L'ò -be echile bẹ ayi a-wù-kfuta unu; t'unu mee ayi ẹge dù unu mma.”
- ¹¹Yo be echile iya; Sòlu eworu ndu nk'iya kee uzi ẹto. A bya erua teke eecheje nche ikperazù l'enyashi; èphe awùba l'òdu ndu Amònu je egbua èphe pyaapyaa jeye anwù eswe eshihu ike. Ndu òphu phòduru nù; agbaa nanù nanù; k'òphu bù l'e to nwedù onye yẹle ibe iya gbaru ẹkalanu.
- ¹²Tò dù iya bù; ndu ono abya asù Sámèlu: “?Nanù ndu ono, jìru mē Sòlu a-dùà ike chĩa èphe ono? Dufutaru ayi ndu ono t'ayi gbushia.”
- ¹³Sòlu asù èphe: “L'e to nwedù onye eegbu egbugbu ntanù; kẹ l'ò bù ntanù bẹ Ojejoje nafùtaru ndu Ízùrèlu.”

¹⁴Sámẹ̀lu bya asụ ndu ono: “Unu bya t'ayi je Gíligalu; je emee t'aba-eze iya ono kabaaru evuru ire l'ẹ̀ke ono.”

¹⁵Tọ̀ dụ iya bụ; ẹ̀phe achiko l'ẹ̀phe ha jeshia Gíligalu je anọdu Ojejoje l'ifu chia Sọlu eze. Ẹ̀phe bya egwooru Ojejoje ngweja ẹ̀hu-agu l'ẹ̀ke ono. Sọlu; mę ndu Ízurelu l'ẹ̀phe ha atuko tee ẹ̀swa nshinu l'ẹ̀ke ono.

1 Sámẹ̀lu 12

Okfu ikperazụ, Sámẹ̀lu kfuru nụ ndu Ízurelu

¹Sámẹ̀lu abya ekfuaru ndu Ízurelu l'ẹ̀phe ha; sụ ẹ̀phe: “Mu nukotaru iphe bụ iphe, unu kfuru mu l'ọ ha; bya ewofutawaru unu eze, a-nọdu achị unu.

²Nta-a bę unu nwewaa eze, a-nọdu edu unu. Mbędua l'onwomu kahwaru nụ; ishi abụwaru mu ishi-ẹwo Ụnwu mu unwoke bę unu l'ẹ̀phe chikokwaru nọdu. Mu shi lę nwata duta unu jeye ntanụ-a.

³Unu lenu; ọwaa mu ndo-ọ. Unu gbaaru mu ekebe l'ifu Ojejoje; mę l'ifu onye ono, ọ wuru manụ l'ishi ono l'ọo ọwaa bụ iphe, dụ ẹji, mu yejeru ẹka.?Bụ eswi onye bę mu kputajeru??Tọo nkakfu-igara onye bę mu kputajeru??Bụ onye bę mu kputajeru??Bụ onye bę mu kpajeru ẹhu??Bụ onye bę mu natajeru ẹka-azụ; ẹge ee-shi tę mu mee ẹnya l'ę to nwedu iphe, mu phuru? Ọ -buru l'ọ nweru iphe ono ọphu mu yejeru ẹka; t'e kfua ya; mu e-mekwazia ẹke mu mesweru.”

⁴Ẹ̀phe asụ iya: “E ti kputabukwaa ayi; ọphu ị kpabukwaa ayi ẹhu; ọphu o nwekwa onye ị natajeru iphe iya.”

⁵Sámẹ̀lu asụ ẹ̀phe: “L'ọ kwa Ojejoje bụ onye ekebe ntanụ. Onye-a, e chiru eze ntanụ-a abukwaruphu onye ekebe; l'e to nwedu iphe, unu agbabe ọkpa ebo mu ibo.” Ẹ̀phe azua; sụ: “L'ọo ya bụ onye ekebe.”

⁶Sámẹ̀lu asụ ndu ono: “Obenu lę Ojejoje bę ọfutaru Mosisu yęle Ẹronu; bya edufutakwaphu nna unu oche phę Íjiputu.

⁷Ọo ya bụ; unu vudokwa ẹge unu vudo; tę mu nyataru unu l'ifu Ojejoje iphe ono, bukota iphe, dụ mma, Ojejoje meshiru unu; mę lę nna unu oche phę ono.

⁸“Teke Jékoju latsuaru Íjiputu; nna unu phę abya araku Ojejoje t'ọ gbaaru ẹ̀phe mkpu; bę Ojejoje yeru Mosisu yęle Ẹronu, bụ ndu dufutaru nna unu phę lę Íjiputu; bya emee; ẹ̀phe eburu l'ẹ̀ke-a.

⁹“Obenu l'ẹ̀phe zaharu Ojejoje, bụ Nchileke ẹ̀phe; yo nwuru ẹ̀phe ye l'ẹ̀ka Sizera, bu onye ishi soja ndu Házo; yekwaphu ẹ̀phe l'ẹ̀ka ndu Filisutayinu; mę l'ẹ̀ka eze ndu Móabu, bụ ndu tsotsuaru ẹ̀phe ọgu.

¹⁰Ẹ̀phe abya araku Ojejoje; sụ iya: ‘L'ayi meekwaru ẹjo iphe; kę l'ayi paru Ojejoje haa; balahaaru Bálu; mę Ashitoretu ẹja. Ọlobu; dzofutaru ayi l'ẹ̀ka ndu ọhogu ayi l'ayi a-baru ngu-a ẹja.’

- 11**Ojejoje abya ezia Jeru-Bálu; Baraku; Jefuta; mę Sámelụ; gude ephe nafuta unu l'eka ndu ohogu unu, no-pheru unu ano-phe; unu abya eburu l'ehu-agu.
- 12**“Yo be teke unu bya aphua le Nahashi, bu eze ndu Amonu be abyawa unu otso ogu; unu asu mu: Waawa; l'unu choru onye a-buru unu eze; e gudekwaru le Ojejoje, bu Nchileke unu gbe buhawaruru eze unu.
- 13**Nta-a bu t'unu phu eze obu, unu fotaru obu; mbu onye ono, unu suru t'a nu unu ono. Unu phu iya le Ojejoje nuwaru unu onye eze obu.
- 14**O -buru l'unu a-nodu atsu Ojejoje egvu; l'abaru iya aja; l'anuru iya okfu; unu te ekwefuje ikè l'ome ekemu Ojejoje ono; mbu unu l'eze ono, achi unu ono atuko l'etso Ojejoje, bu Nchileke unu; be oo-dukwa-a mma.
- 15**Obenu; o -buru l'unu ta anuduru Ojejoje okfu; l'ekwefuru iya ikè l'ekemu, o turu be oo-dakwa unu aka ege ono, o daru iya nna unu phe ono.
- 16**“Nta-a bu t'unu vudo l'eke, unu vudo; gude enya unu phu eze iphe, Ojejoje e-me.
- 17**?To budu nta-a be aakpaje witu? Mu a-kpo-ku Ojejoje t'o tua egbe-igwe; chia mini. Unu eshikwanu ege ono maru ege iphe, du eji, unu metaru l'ifu Ojejoje habe nshinu; mbu le k'onye eze ono, unu suru t'a nu unu ono.”
- 18**To du iya ya bu; Sámelụ abya akpo-ku Ojejoje. Ojejoje atua egbe-igwe; chia mini mboku ono. Ndu ono l'ephe ha awata otsu Ojejoje; mę Sámelụ egvu; l'atsushi iya ephe ike.
- 19**Ndu ono l'ephe ha asu Sámelụ: “Kfururu nu Ojejoje, bu Nchileke ngu l'okfu ehụ ndu ozi ngu t'ayi ba anwushihu; ke l'ayi byawaru bya wota k'e t'o nu ayi eze; yekobe l'ejo iphe ophu, ayi mehawaru.”
- 20**Sámelụ asu ephe: “Unu ba atsushi egvu. O bu oswi-okfu l'unu mekotaru ejo iphe ono l'o ha; o bu t'unu ba agwobekwa otso Ojejoje. Unu gudechikwaa obu unu l'o ha baaru Ojejoje aja.
- 21**Unu ta aghakobekwa; tsolahaa agwa, bu iphe-manu; mbu l'e to nwedu uru, ooba; t'o bu l'oo-gbe nafuta unu; ke l'o bukota iphe-manu.
- 22**Ojejoje e-gude k'epha iya ono, ha nshinu ono; haa ndu nk'iya; ke l'o bu l'o du iya mma b'o gude mee unu t'unu buru ndu nk'iya.
- 23**A -bya le mbedua; t'iphe ophu e-me te mu ba anodu ekfu anu Ojejoje l'okfu ehụ unu; mbu shi ege ono meswee Ojejoje ba abyakwa. Mu e-zi unu uzo, du mma; buru uzo, gbaru nu.
- 24**O bu l'ephu t'unu tsuje Ojejoje egvu; unu egude ire-lanu; wofuta obu unu l'abaru iya aja. Unu nyatakwa eze iphe, o meeberu unu.
- 25**Ole; o -buru l'unu kwaseru l'ome ejo iphe be unu l'eze unu obu a-tukokwa buru ntụ-e kprofu.”

1 Sámèlu 13

Sámèlu aḷo Sòlu ẹka lẹ nchị

- ¹Iphe Sòlu gbaru bụ ụkporo afa l'afa iri teke ọ wataru achichi. Yọ chia ndu Ízurelu afa labu;
- ²bya afọta ndu Ízurelu unu unwoke ẹsaa l'ụkporo unwoke iri. Unu unwoke ise b'ọ chitaru swibe onwiya lẹ Mikumashi; mẹ l'alị ugvu Bételu. Yọ bya achita unu unwoke labu l'ụkporo iri swibe Jonátanu lẹ Gíbiya l'alị ndu Bénjaminu. Unwoke ndu ọphu b'ọ sụru onyenonu t'ọ la.
- ³Jonátanu eje etso ndu Filisutayinu ọgu lẹ nwodu ọgu ẹphe, nọ lẹ Géba; yo rua ndu Filisutayinu lẹ nchị. Sòlu abya egbua ụpyoku l'alị ono l'ọ ha: “Tẹ ndu Híburu nukwaa ya!”
- ⁴Ndu Ízurelu anua lẹ Sòlu bẹ lụ-gbuwaru ndu Filisutayinu lẹ nwodu-ọgu ẹphe. Nta-a bẹ ndu Ízurelu dụwa ndu Filisutayinu ashị l'ẹnya. A bya ekua ndu Ízurelu t'ẹphe jekfu Sòlu lẹ Gíligalu.
- ⁵Ndu Filisutayinu abya edzukoo t'ẹphe tso ndu Ízurelu ọgu. Ẹphe gude ụgbo-inya ọgu, dụ ụkporo unu ẹto l'ụkporo unu iri l'ise; mẹ ndu ụgbo-inya, dụ unu madzụ iri l'ise. Ndu soja mmanu adulephu l'ọ bụ eveve mgbogidi ẹnyimu. Ẹphe awu-lihu je akwabẹ k'ọgu lẹ Mikumashi l'uzo ẹnyanwu-ahata Bétu-Avenu.
- ⁶Ndu Ízurelu abya aphua l'alị ruhuwaru aruhu; lẹ ndu nk'ẹphe b'a kariru ẹka; ẹphe eje eworu onwẹphe domishia l'ime ọgba; mẹ l'ime ẹkfukala; mẹ lẹ mkpuli oke mkpuma; mẹ l'ime iduma; mẹkpo l'ime ogvu mini.
- ⁷O nweruru ndu Híburu ono ndu ọphu datsuaru azu Ẹnyimu Jódanu azu iya ọphu bahu l'alị Gádu; mẹ l'alị Gíledu. Sòlu anọ-kirishia lẹ Gíligalu. Ẹhu atuko anmatsua ndu soja ọphu yele iya yi kpakpakpa; l'ẹke ẹphe atsụ egvu.
- ⁸Sòlu anọ l'ẹke ono abalị ẹsaa, bụ iya bụ oge, Sámèlu turu; ọ bụ lẹ Sámèlu ta byakwanu Gíligalu. Ndu kẹ Sòlu awata agbakashihu.
- ⁹Ya ndono; Sòlu asu: “T'e wotaru iya ngweja-ukfuru; mẹ ngweja ẹhu-agu ono.” Sòlu abya eworu ngweja-ukfuru ono gwoo.
- ¹⁰O kwadua egwoghe, o gwoghe ngweja-ukfuru ono; Sámèlu eruta. Sòlu egbeshi; jeshiwa iya phụ ndzuta.
- ¹¹Sámèlu aji iya: “?Nanu ẹge ọ du?” Sòlu asu iya: “Lẹ ya byaru bya elee ẹnya; phụ lẹ ndu ẹphe l'iya yi agbakashihuwa; nggubedua ta bya teke i sụru l'ii-bya; bya eyeru lẹ ndu Filisutayinu e-dzuwa lẹ Mikumashi;
- ¹²ya ariá; sụ: ‘Nta-a bẹ ndu Filisutayinu a-byakwa bya etso iya ọgu lẹ Gíligalu l'ẹke-a l'ẹbe ọbu lẹ ya rọwaru Ojejoje t'ọ gbaaru iya mkpu.’ Ọ kwa iya meru iphe ọ kpapyaberu iya; ya eworu ngweja-ukfuru ono gwoo.”

- ¹³Sámèlu asụ iya: “Ọ kwa umere onye eswe b'i meru ono. E ti dobehekwa ekemu, Ojejoje, bụ Nchileke ngu tūru ngu. Ndege ọ bụ l'i doberu iya; mę Ojejoje ge emekwa-a tę aba-eze nguru anguru l'alị Ízurelu gbururu jeyewaru.
- ¹⁴Obenu lę nta-a bę aba-eze ngu ta akpọhekwa ukfu; kele Ojejoje cho-vuakwaru nwoke lanu, nọ iya l'obu; tuwa iya eka t'ọ buru iya bụ onye a-nọdu edu ndu nk'iya. Ishi iya aburu l'e ti dobedu ekemu, Ojejoje tūru nū ngu.”
- ¹⁵Tọ dū iya bụ; Sámèlu eshi lę Gíligalu lasha Gíbiya l'alị ndu Bénjaminu. Sọlu abya agwa unwoke, ephe l'iya nọ l'ifu ogu. Ephe akpakọ dū unu umadzu l'ukporo madzu iri.
- ¹⁶Sọlu yele nwatibe iya Jonátanu; mę ndu ephe l'iya yi atuko nọdu lę Gíbiya. Ndu Filisutayinu edobe odu ogu ephe lę Mikumashi.
- ¹⁷Ndu ọ-lua-ọlaa ekee onwephe ọzo ęto; shi l'odu ogu ndu Filisutayinu wufuta. Uzo lanu shiru ọzo Ofura l'uswe iya k'alị Shuwalu.
- ¹⁸Uzo lanu ọdo akwaseru ọzo Bētu-Horonu; ndu k'ęto echebe ifu l'oke-alị ono, nọ laaru nsuda Zeboyimu; chebe ifu l'echi-ęgu ono.
- ¹⁹A bya l'alị Ízurelu mgburumburu b'ę to nwedu m'ọo onye ọzu lanu; kele ndu Filisutayinu sūru: “L'ọ dū ęge ono bę ndu Híburu a-watakwa omeshiru onwephe ogu-mbeke; m'ọ bụ ara!”
- ²⁰Yọ buru lę Filisutayinu bę ndu Ízurelu ejeje ọba iphe, ephe egudeje atụ ntupya; mę ogu; mę ogbu-nku; mę mma ephe.
- ²¹Ugwọ, ephe akfuje gude baa iphe eegude atụ ntupya; ogbu-nku; mę iphe, eegude achikwa eswi, atupya alị akwata ha nshinu.
- ²²Yo be mbọku, ogu ono daru; to nwe ndu soja Sọlu mę Jonátanu, nweru m'ọ bụ onye lanu, gude ogu-mbeke; mę ọbu ara. Yọ buleruphu Sọlu yele nwatibe Jonátanu bę gude iya nū.
- ²³Ndu Filisutayinu abya ahata ndu soja ephe; ephe awufu je akwaa k'ogu lę mgbango Mikumashi.

1 Sámèlu 14

Jonátanu etso ndu Filisutayinu ogu

- ¹Yo be ujiku lanu; Jonátanu Sọlu asụ nwokorọbya, achiru iya ngwa-ogu: “T'ọ bya t'ephe je azu iya ophu l'odu ogu ndu Filisutayinu.” Obenu l'ę to kfuduru iya nna iya.
- ²Sọlu anodu l'ukfu utara-okumu l'iku Gíbiya lę Miguronu. Ndu tso iya nū nọdu l'ęke ono rukwaru unu madzu l'ukporo iri;
- ³Onye tso ephe nọdu l'ęke ono bụ Ahija, bụ onye yeru uwe-ukuvu, bụ uwe ndu achijeru Nchileke ęja eyeje. Ahija ono bụ nwatibe Ahitubu, bụ nwunne Ikabodu. Onye muru Ahitubu bụ Finehasu, bụ nwatibe Elayi, bụ onye achijeru Ojejoje ęja lę Sháyilo. To nwe onye maru lę Jonátanu bę tugbuwaru nū.

⁴Lẹ mgbaku uguvuo ono, Jonátanu eme t'ọ shia sweta je l'ẹke ndu Filisutayinu dọru ono bẹ mkpuma kpuru oronmono ẹka labu. Ibe lanu bẹ eekuje Bozezu; ibiyia ophu aburu Sene.

⁵Mkpuma ono, kpuru oronmono ono bẹ nanu no l'uzo isheli laaru Mikumashi. Ophu nanu anodu l'uzo ohuda laaru Géba.

⁶Jonátanu abya asu nwokorobia ono, achiru iya ngwa-ogu ono: “T'ọ bya t'ephe sweta jeshia le nwodu-ogu ndu akpapyi ono. L'ọ nweru-a ege oo-du; Ojejoje aluru ayi ugu. E to nwekwa iphe kpuru Ojejoje ogude dzofuta madzu: me a ha igwe; m'a ha nwanshi.”

⁷Onye ono, chiru iya ngwa-ogu ono asu iya: “Melephu iphe, no ngu l'obu. Iphe, ii-malephu bu le mu vudo ngu l'azu; yo buru uche-obu ngu bu uche-obu mu.”

⁸Jonátanu asu iya: “Ngwanu; bya t'ayi je. Ayi e-sweta jekfu ndu ono; mee k'ophu ephe a-phu ayi.

⁹O -buru l'ephe suru ayi t'ayi gebe t'ephe byakfuta ayi; ayi anodu l'ẹke ayi no.

¹⁰O -bukwanuru l'ephe suru t'ayi byakfuta ephe; ayi enyikfushia ephe; ke l'ọ bu iya e-koshi ayi le Ojejoje wowaru ephe ye ayi l'eka.”

¹¹Ya ndono; ephe ebo abya emee; ndu Filisutayinu aphu ephe. Ndu Filisutayinu ono asu: “Lekpoduanu! Ndu Hiburu bẹ kabekwa shiwa l'ime enu, eke ephe shi domishia onwephe l'alufuta.”

¹²Unwoke ono, dọru kwagetsuaru k'ogu ono araaru Jonátanu yele onye ono, chiru iya ngwa-ogu ono; su ephe: “Unu bya nu t'ayi koshi unu ege unu a-du!” Jonátanu asu onye ono, chiru iya ngwa-ogu ono: “Nyiru; tso mu; le Ojejoje wowaru ephe ye ndu Izurelu l'eka.”

¹³Jonátanu egude okpa; gude l'eka l'enyi eje. Onye ono, achiru iya ngwa-ogu ono etsopyabe iya. Jonátanu egbushi ndu Filisutayinu ndu ophu shi ephe l'uzo ifu. Onye ono, achiru iya ngwa-ogu ono etsoru iya l'egbushi ndu ophu shi ephe l'uzo azu.

¹⁴L'ogu ke mbu ono bẹ Jonátanu yele onye ono, achijeru iya ngwa-ogu ono gburu ukporo madzu. Ogologo ali eke e tsopyaberu ndu ono gbushia bẹ hakwa l'obu nkere-ebo eke ee-gude eswi labu tupa atupa.

¹⁵Akpajiji iya egudekota ndu soja ono l'ephe ha; mbu ndu ophu no l'odu nk'ephe; me l'egu; mbu je akpaa le ndu ophu no kwagebetsua k'ogu; me ndu ke o-lua-olaa. Ali anmahu jijiji. Yo buru Nchileke; bẹ meru akpajiji ye ephe l'ehu.

Ndu Izurelu achikashi ndu Filisutayinu

¹⁶Ndu soja Solu ndu ophu no le nche le Gibiya l'ali Benjaminu aphua le ndu ke Filisutayinu; l'agba nanu nanu l'erebahu erebahu.

- ¹⁷Sọlu abya asụ ndu ẹphe l'iya nọ: “Unu ụgedu ndu soja ono t'a maru ndu ọphu ẹ-ta nọdu nụ.” A bya agwa ẹphe; yọ buru Jonátanu yẹle onye ono, achijeru iya ngwa-ọgu ono bẹ ta anọdu.
- ¹⁸Sọlu asụ Ahija: “Pata Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje ono;” kele Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje ono nọ swiru ndu Ízurelu teke ono.
- ¹⁹Sọlu akpukwaduraa iphe l'ọnu ekfuru onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono; ọzu, ada l'odu ke ndu Filisutayinu akabakporu adada. Sọlu asụ onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono: “T'ọ hawa iya ru!”
- ²⁰Sọlu yẹle ndu soja iya abya edzua; yọ buru ẹphe oje ọgu. Ẹphe abya aphua le ndu Filisutayinu ta madu iphe, ẹphe eme; l'ẹphe gudegbaa ogu-mbeke l'egbushi onwẹphe.
- ²¹Ndu Hibururu; ndu ọphu shi turu ikè yeru ndu ke Filisutayinu; tsoru ẹphe; abya atua ikè ituphu; wu-kfushia ndu ke Ízurelu ndu ọphu tso Sọlu; me Jonátanu.
- ²²Ndu Ízurelu ọphu shi domishia onwẹphe l'alị ugwu Ífuremu anua le ndu Filisutayinu agbawa ọso; wufuta chipyabe ẹphe.
- ²³Ẹphe alua ọgu ono je esweta Bétu-Avenu. Ojejoje anafuta ndu Ízurelu mbọku ono.

Jonátanu amị manụ-ẹngu

- ²⁴Mbọku ono bẹ ndu Ízurelu jenwuru ẹhu; kele Sọlu guderu ẹphe; nua ẹphe nte: “L'onye wotaru nri dee l'ọnu tẹmanu nchi ejihu bẹ buakwa onye a turu ọnu; k'ọphu yẹbe Sọlu a-gwata ndu ọhogu iya ugwo iphe, ẹphe meru iya.” Yọ buru iya meru; to nwe ndu soja ono onye wotaru nri mee l'ọnu.
- ²⁵Ndu soja ndu Ízurelu ono l'ẹphe ha ezehu; wuba l'oswa. Alị ono bu ẹke manụ-ẹngu nọ.
- ²⁶Ẹphe awuba l'oswa ono; phua ẹge manụ-ẹngu ono alashị; to nwe onye meru iya ẹka; mee l'ọnu; ke l'ẹphe atsụ egwu nte ono, ẹphe riru ono.
- ²⁷Jonátanu te shikwanu nuhawa le nna iya nuru ndu Ízurelu nte. Yo je eworu ishishi mgboro, o gude l'ẹka ru l'ẹbaku-ẹngu ono; bya akpaa ya ẹka; dee l'ọnu. Ẹnya abya ephohu iya.
- ²⁸Onye lanu le ndu ono asụ iya: “Nna nggu guderu ayi; ayi eria nte: ‘L'onye wotaru nri dee l'ọnu ntanụ-a bẹ buakwa onye a turu ọnu!’ O kwa iya meru iphe mbà l'atutsua ndu-a.”
- ²⁹Jonátanu asụ: “Le nna mu; bẹ meekwaru t'iphe-ẹhuka dakfuta ndu alị-a. Lewaru ẹge ẹnya bya agusahu mu le nwa manụ-ẹngu-a, mu deru ọnu-a.
- ³⁰Iphe ga akakwaru mma; ndege a haru ndu Ízurelu; t'ẹphe haru ria iphe, ẹphe kwataru l'okwata l'ẹka ndu ọhogu ẹphe ntanụ-a?? Ẹphe ta ga akaduru ogbushi ndu Filisutayinu obu l'igwe to?”
- ³¹Ẹgu egudeshia ndu Ízurelu mbọku ono l'ẹphe shitsua le Mikumashi gbua ndu Filisutayinu ẹge ono jeye le Ajalonu.

- ³²Ephe abya avuppyabe iphe ono, ephe kwaru l'okwata ono; tsoru egbu; aturu; eswi me unwu iya; gbushia l'ali l'eke ono; l'ata l'onyingu.
- ³³Yo nweru ndu jeru je asu Solu: "T'o phukwa; le ndu Izurelu egbukwa anu; ata iya l'onyingu; shi ege ono emeswe Ojejoje." Solu asu: "E to buhekwa iphe, unu kfuru be unu eme. Ngwaa; unu swiritaru mu eze mkpuma nta-a!"
- ³⁴Yo su ephe: "Unu tugbua je asu ndu ono t'onyenonu kputa eswi l'aturu l'ehu l'ehu; bya eworu iya gbushia l'eke-a; haa ota anu, mee no; k'ophu ephe t'emesweddu Ojejoje." Onyenonu akputa eswi nk'ia l'enyashi ono bya egbua l'eke ono.
- ³⁵Solu abya akpuru Ojejoje enya-ngweja. Ono aburu enya-ngweja odungu, Solu kpuru Ojejoje.
- ³⁶Solu asu: "Unu t'ayi bakfu ndu Filisutayinu l'enyashi; je akwaa iphe ephe l'okwata jeye le nchi-abohu; ophu o dukwa ephe onye, ayi e-dobe ndzu." Ephe asu: "O bu ege i kfuru iya bu ege oo-du." Onye achijeru Nchileke eja asu: "T'ephe kpataodukwa Nchileke ishi l'eke-a."
- ³⁷Solu abya aji Nchileke: "?Bu te ya bakfuwaru ndu Filisutayinu ogu too??L'o-woru ephe ye ndu Izurelu l'eka too?" Obenu le Nchileke te eyeduru iya onu mboku ono.
- ³⁸Solu abya asu ndu ishi soja ono: "Unu dzua l'eke-a t'ayi maeduru ege ayi shiru meswee ntanu.
- ³⁹O -buru-a le Ojejoje ono, adzofutaje ndu Izurelu ono no ndzu ege o no iya-a; b'o -ruhuru; o buru okpara mu; mbu Jonatanu b'o teru; b'o nwuhufutaje." To nwe onye yeru iya onu.
- ⁴⁰Solu abya asu ndu Izurelu l'ephe ha: "Unu vudo l'ekaphu; te yebedua yele okpara iya; mbu Jonatanu vudo l'eke-a." Ndu ono asu iya: "O bu ege i kfuru iya bu ege oo-du."
- ⁴¹Solu abya ekfuru nu Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izurelu; su: "Yenuaru mu okpobe onu." A bya atua enwa; yo gude Jonatanu yele Solu.
- ⁴²Solu asu: "Unu tueduru mu le Jonatanu enwa ono." A bya atua ya; yo gude Jonatanu.
- ⁴³Solu abya asu Jonatanu: "T'o kfueduru iya iphe, o meru." Jonatanu asu iya: "L'o kwa nwa manu-engu, ya gude mgboro, ya gude l'eka ruta be ya kparu l'onu. Nk'ia gvwaru nu!"
- ⁴⁴Solu asu iya: "Te Nchileke gwakwaa ya ochi; mbu mee ya ophu ka njo; m'o -buru l'e ti nwuhudu; nggube Jonatanu."
- ⁴⁵Ndu ono abya asu Solu: "Tusweka!?!Nanu ege ee-shi gbua Jonatanu, bu onye dzoru ndu Izurelu ndzu ege-a? Kamenu; e to nwekwa; m'o bu egbushi, e-shi ya l'ishi lufu; ke l'o bu Nchileke; be yetaru iya eka; yo mee iphe ono ntanu." Ndu Izurelu eshi ege ono nafuta Jonatanu; te gbuhe iya.

⁴⁶Sọlu achibuhu ndu Filisutayinu; ẹphe aghaa ifu; laphushia azu l'ali ẹphe.

Ndu Sọlu tsogbaaru ọgu

⁴⁷Teke Sọlu wataru ọchi ndu Ízurelu b'o ttoru ndu ọhogu iya l'ẹphe ha ọgu: mbu ndu Móabu; ndu Amonu; ndu Édomu; ndu eze, achi ndu Zóba; me ndu Filisutayinu. Iphe, bu ndu ọphu ọ ghachiru ifu; be oomeje; ẹphe anyia nshi.

⁴⁸Ọ luru ọgu mkparawa lu-gbua ndu Amaleku; shi ege ono nafuta ndu Ízurelu l'eka ndu kwaru iphe ẹphe l'okwata.

⁴⁹Unwegirima Sọlu le ndu k'unwoke bu: Jonatanu; Ishivi; me Malukishuwa. Epha nwatibe iya nwanyi k'ogurennya bu Merabu; epha ke nwata aburu Mikalu.

⁵⁰Epha nyee ya bu Ahinowamu, bu nwatibe Ahimazu. Epha onye ishi ndu soja Sọlu bu Abuna Neru. Neru bu nwunne nna Sọlu.

⁵¹Nna, muru Sọlu bu Kishi. Kishi yele nna Abuna, bu iya bu Neru tuko buru unwegirima Abiyelu.

⁵²L'oge ke Sọlu l'ọ ha bulephu ọgu ọgu, nwugbaaru oku be ẹphe le ndu Filisutayinu shi anoduje. Yo buje Sọlu -phua onye, bu mkparawa l'ogu; yo duta iya; yeru onwiya.

1 Sámelu 15

Aalu-gbu ndu Amaleku

¹To du iya bu; Sámelu abya asu Sọlu: “Ọ bu mbedua bu onye ono, Ojejoje ziru te mu bya awua ngu manu l'ishi ti buru eze ndu nk'iya, bu Ízurelu ono. Nta-a bu ti ngabe nchi; nua ozi, Ojejoje ziru t'e zia ngu.

²Qwaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu: ‘Le ya a-nu ndu Amaleku aphu iphe ono, ẹphe meru ndu Ízurelu teke ono, ẹphe je akwaaru ẹphe l'uzo l'ẹphe shi Ijiputu alufuta ono.

³Tugbua nta-a je etso ndu Amaleku ọgu; nggu atuko iphe, bu iphe, ẹphe nweru enweru mebyishia. Ba adukwa onye ii-dobe ndu: nwoke le nwanyi; unwegirima me ndu e he l'eka; me eswi; aturu; inya-ivu; mekpoko nkakfu-igara.’ ”

⁴To du iya bu; Sọlu abya ekua ndu soja iya; ẹphe abya edzua le Telayimu. Yo gua ẹphe ọgu: ndu ọphu shi Ízurelu adu ukporo unu madzu l'ukporo madzu ise. Ndu ọphu shi Juda adu ukporo unu madzu ise.

⁵Sọlu phe atugbua jeshia mkpukpu ndu Amaleku; je ekeeru ẹphe le nsuda.

⁶Yo su ndu Kenu: “T'ẹphe lufu l'eke ndu Amaleku no; k'ọphu ya ta achikodu ẹphe le ndu Amaleku gbushia; ke l'unu meru ndu Ízurelu l'ẹphe ha iphe-oma teke ono, ẹphe shi le Ijiputu alufuta ono.” Ya ndono; ndu Kenu eshi le Amaleku wufu.

⁷Sọlu abya eshi le Havila tsoo ndu Amaleku ọgu jeye l'echi-egu Shu, no l'uzo enyanwu-ahata ali Ijiputu.

⁸Yọ kpua Agagu, bu eze ndu Amaleku le ndzu; gude ogu-mbeke gbugee ndu ke Agagu ono l'ephe ha.

⁹Obenu le Solu yeke ndu nk'iya doberu Agagu ndzu; me iphe bu aturu; eswi; unwu eswi, gbashiru eba; me unwu aturu ndu ophu kakota mma; jeyewaru l'iphemiphe obule, du mma; ephe te mebyishi iya. Iphe ephe mebyishiru nwenkinyi abuleruphu unwu nkirika iphe; me iphe, e-ta badu uru.

Ojejoje anafu Solu okwa-eze iya

¹⁰Tọ du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Samelu; su iya:

¹¹“O bu aphu noduru iya le ya meru Solu t'ọ buru eze; ke l'ọ ghawaru yebe Ojejoje azu; haa ya etsotso; too mehe iphe, ya turu l'ekemu.” Iphe ono atsua Samelu l'ehu nshinu; yo rakota ekwa l'enyashi ono phuu l'araku Ojejoje.

¹²Yo be l'utsu iya; Samelu anmaa ewa jeshia te yeke Solu phu. Yo rua; a su iya: “Le Solu jeshiakwaru l'ugvu Kamelu. Yo kputsua iphe, ee-gudeje anyata iya; ghazia; yo buru iya oje Giligalu.”

¹³Samelu abya ejekfu Solu; Solu asu iya: “Te Ojejoje gokwaru onu-oma nu ngu. Ya meekwaru iphe, Ojejoje suru te ya mee.”

¹⁴Samelu asu iya: “?Ora aturu-a, ya anua bu ke ngunu??Ora eswi-a, ya anua bu ole-e?”

¹⁵Solu asu iya: “O kwa ndu soja be shi le Amaleku gude iya lata. Aturu ephe; me eswi ephe ndu ophu kakota mma b'e doberu, ee-gude gwooru Ojejoje, bu Nchileke ngu eja. Ndu ophu be ayi mebyishikotaru l'ephe ha.”

¹⁶Samelu asu Solu: “T'o dukwaaru ngu. Te ya karu ngu iphe, Ojejoje kfuru iya l'enyashi.” Solu asu iya: “Ngwaa; kfunuaru iya eya.”

¹⁷Samelu asu iya: “T'a gufuru l'i shi ha onwongu nwanshi l'anya;?to budunua nggu b'e meru ishi l'okpa-ikfu ndu Izurelu too. Ojejoje abya awua ngu manu l'ishi t'i buru eze ndu Izurelu?”

¹⁸Ojejoje ziru ngu ozi; su: ‘T'i je etso ndu ejo iya ono; mbu ndu Amaleku ogu; gbua ephe jeye teke ephe a-buru kpurupyata.’

¹⁹?Bu ngunu kparu iphe, e ti mehedu iphe, Ojejoje kfuru? Unu agbakebe je avupyabe iphe-okwata; shi ege ono mee iphe, du eji l'anya Ojejoje.”

²⁰Solu abya asu Samelu: “Mu meekwaru iphe, Ojejoje kfuru; bya ejee ozi ono, Ojejoje ziru mu. Mu tukowa ndu Amaleku l'ephe ha gbushia; bya akpua Agagu, bu eze ephe le ndzu lata.

²¹Ndu soja eshi l'iphe ono, a kwaru okwata ono kpukoo aturu; me eswi; mbu iphe, bu ophu kakota mma, e doberu k'emebyi. Ephe egwota iya t'e gude gwooru Ojejoje, bu Nchileke ngu ngweja le Giligalu.”

- ²²Sámẹ̀lu asù iya: “?Ngweja-ukfuru; mẹ ngweja mmanu ọ̀do; ?i tubesu l'ọ ka Ojejoje mkpa; ma l'ọ̀nuru iya okfu? Ọ̀nuru iya okfu kakwa ogworu iya ngweja; ọ̀nu iphe lẹ nchì aka ogude anù, gbaru ẹ̀ba gwoo ngweja.
- ²³Okwefu ikè dùta-be ẹ̀ji l'ọ̀ bụ ọ̀gwo ọ̀gvu. Oku onwonye ekuku adùta-be ẹ̀ji l'ọ̀ bụ ọ̀gwa nte. Keshinu ọ̀phu ì jìkaru iphe, Ojejoje kfuru; bẹ Ojejoje jìkaakwaru t'ẹ̀ b'ì buhe eze.”
- ²⁴Ya ndono; Sọ̀lu asù Sámẹ̀lu: “Ya meekwaru iphe, dù ẹ̀ji. Ya dakaawaru ekemu Ojejoje; dakaa okfu nkengu. Ọ̀ kwa egvu bẹ ya tsuhuru; kpuchia ọ̀nu mee uche nk'ẹ̀phe.
- ²⁵Nta-a bẹ ya arọ̀ ngu t'ì guaru iya nvù; nggu etsoru iya laphu azù lẹ Gíligalu tẹ ya je abaarù Ojejoje ẹ̀ja.”
- ²⁶Obenu lẹ Sámẹ̀lu sùru iya: “Lẹ ya te etsokwa iya alaphu azù. Kẹ l'ọ̀ jìkaru okfu Ojejoje; Ojejoje ajìkakwa iya phù t'ẹ̀ b'ọ̀ buhe eze ndu Ízurèlu!”
- ²⁷Sámẹ̀lu aghakọ̀be tẹ ya tẹ̀gbua; Sọ̀lu ẹ̀je awọ̀ru iya l'ọ̀nu uwe-nlọ̀kpuru iya; yọ̀ labahu.
- ²⁸Sámẹ̀lu asù iya: “Ntanù ọ̀waa bẹ Nchileke lafuru ngu alì-eze ndu Ízurèlu l'ẹ̀ka; woru iya nù onye obutobu ngu; onye ọ̀phu ka ngu ọ̀buru ọ̀kpobe madzù.
- ²⁹Ojejoje, bụ iya bụ ọ̀du-biribiri ndu Ízurèlu ta byakwa bya adzù ẹ̀jo-ire; ọ̀phu ọ̀ gbanweghedu obu iya; kẹ l'ẹ̀ tọ̀ bụdu madzù mmanu; k'ọ̀phu ọ̀o-gbanwe obu iya.”
- ³⁰Sọ̀lu asù iya: “Ya meswewaru. Ọ̀lobu; byiko kwabẹ̀nu iya ugvu l'ifu ndu bụ ọ̀gurennya ndu nke mu; mẹ l'ifu ndu Ízurèlu; tsoru iya laphu azù; k'ọ̀phu ya a-barù Ojejoje, bụ Nchileke ngu ẹ̀ja.”
- ³¹Sámẹ̀lu ekwe bya etsoru Sọ̀lu laphushia azù; Sọ̀lu baarù Ojejoje ẹ̀ja.
- ³²Sámẹ̀lu abya asù: “T'a kputaru iya Agagu, bụ eze ndu Amaleku l'ẹ̀ke-a!” Agagu egude ẹ̀hu-ọ̀tso-ẹ̀na jekfushia ya; l'arì lẹ teke e gege egbu iya egbugbu bẹ eswetawaru nù.
- ³³Obenu lẹ Sámẹ̀lu sùru: “Ọ̀ bụ ẹ̀ge ono, i gude ogu-mbeke mee unwanyi; ẹ̀phe agbaru ẹ̀ka nwa ono; bụ ẹ̀ge nne ngu a-bùru onye gba ẹ̀ka nwa l'ẹ̀ke unwanyi nọ.” Sámẹ̀lu eworu Agagu gbua; tẹ̀ anù iya nanù nanù l'ifu Ojejoje lẹ Gíligalu.
- ³⁴Tọ̀ dù iya bụ; Sámẹ̀lu atẹ̀gbua lashia Ráma. Sọ̀lu alashia l'ufu iya lẹ Gíbiya.
- ³⁵Ọ̀phu Sámẹ̀lu te egudebua ẹ̀nya iya phù Sọ̀lu ọ̀do jeye mbọ̀ku, yẹ̀be Sámẹ̀lu nwuhuru; e guderu l'ọ̀ tsọ̀ru aphù ẹ̀hu Sọ̀lu nshinu. Yo rua Ojejoje l'ẹ̀hu lẹ ya meru tẹ Sọ̀lu bùru eze ndu Ízurèlu.

1 Sámẹ̀lu 16

Sámẹ̀lu echi Dévidi eze

- ¹Tò dù iya bú; Ojejoje abya asù Sámèlu; “?Bù teke ole bẹ ìi-tsòbebe aphù ẹhu Sòlu; l'ẹke ya gbe jìkawa t'ẹ b'ò bùhe eze ndu Ízùrèlu. Gbajia manù l'ùpyi ngu; tẹ ya zi ngu kẹ Jesi, bú onye Bétulehemu; lẹ ya fọtawaru onye lanù l'ùnwu iya ndu k'unwoke t'ò búru eze.”
- ²Sámèlu asù iya: “?Nanù ẹge ya e-shi jee? Sòlu -nù ya bẹ oo-gbukwa iya.” Ojejoje asù: “Kpùta nwada eswi; nggu asù l'ò bú Ojejoje b'ì byaru ogworu ngweja.
- ³Zia Jesi t'ò bya l'ẹke ono, eegwo ngweja ono. Ya e-koshi ngu-a iphe, ii-me. O bú onye ophu ya kfuru ngu; bẹ ìi-wù manù l'ishi t'ò búru eze obu.”
- ⁴Sámèlu abya emee iphe ono, Ojejoje kfuru ono. Yo rulephu Bétulehemu; ndu bú ogurennya mkpùkpù ono atùko anma kpakpakpa lẹ k'abyabya iya ono. Ẹphe ajìgbaa: “?O dùa lẹ mma b'ò byaru?”
- ⁵Sámèlu asù ẹphe: “Iye; o kwa-a k'oma. O bú Ojejoje bẹ ya byaru ogworu ngweja. Unu je emee onwunu t'unu dù nsò; unu abya etsoru iya lẹ ngweja ono.” Ya ndono; yò bya emee Jesi yẹle ùnwu iya ndu k'unwoke; ẹphe adù nsò. Yò bya ekua ẹphe t'ẹphe bya lẹ ngweja ono.
- ⁶Ẹphe erua; Sámèlu aphù Eliyabu; rìa: “L'o doru ẹnya l'ò bú onye ophu, Ojejoje fọtaru t'a wù manù l'ishi obu bẹ vudo Ojejoje l'ifu-a.”
- ⁷Obenu lẹ Ojejoje sùru Sámèlu: “Be elekwa ẹnya l'ẹge o gbaru; m'ò bú ẹge o habe l'eli; lẹ ya jikaakwaru iya. Ishi iya aburu l'ẹ tọ búdu ẹge madzù ele ẹnya l'iphe bú ẹge Ojejoje ele iya. Madzù anòduje ele ugbugba eli ẹhu; obenu lẹ Ojejoje anòduje ele ẹnya l'ime obu.”
- ⁸Tò dù iya bú; Jesi abya ekua Abinadabu; bya emee t'o shi Sámèlu l'ifu swee. Sámèlu asù: “L'ẹ t'ò búkwa onye owaa bẹ Ojejoje fọtaru.”
- ⁹Jesi abya emee tẹ Shama sweta; Sámèlu asù: “L'ẹ t'ò búkwaphu onye owaa bẹ Ojejoje fọtaru.”
- ¹⁰Jesi emee ùnwu iya ndu kẹ unwoke; ẹphe ẹsaa; ẹphe eshikota Sámèlu l'ifu swee. Sámèlu asù: “L'ẹ to nwedù ẹphe onye ophu Ojejoje fọtaru.”
- ¹¹Sámèlu abya ajì Jesi; sù iya: “?Bùwaphu mkpakò ùnwegirima ngu; ndu k'unwoke ndò-o?” Jesi asù iya: “O phòdufuaru onye kẹ nwata; ọle oochekwanu aturu.” Sámèlu asù iya: “T'o ye madzù t'e je ekua ya; kẹ l'ayi ta anòdudu anòdu jeye teke oo-ruta.”
- ¹²Ya ndono; yo zi; e je ekua ya. Dévidi bú nwata, dù kẹ nwa potopoto; l'ama mma; dukwaphu ugu. Ya ndono; Ojejoje asù Sámèlu: “Gbeshi wù ya manù l'ishi; kẹ l'ò bú iya bú onye ophu.”
- ¹³Sámèlu abya egude ùpyi ono; wù ya manù ono l'ishi l'ifu unwunne ndu ophu. Keshinu mbòku ono; Ume Ojejoje abya Dévidi l'ẹhu k'íkike-íkike. Sámèlu atùgbua lashia Ráma.

Dévidi akpòru Sòlu une

- ¹⁴Ume Ojejoje lufuwaru Sọlu l'ẹhu; Ojejoje abya eye ẹjo maa t'ọ kpakashije ya ẹhu.
- ¹⁵Ndu ozi Sọlu asu iya: “?Lewaru; nta-a; be ẹjo maa, Nchileke ziru akpakashị ngu ẹhu?”
- ¹⁶Tẹ nggube onye nwe-ayi zinua ayibe ndu ozi ngu t'ayi je achoo onye maru ege aakpoje une; k'ophu bu ẹjo maa ono, Nchileke ziru ono kparutale ngu phu; onye ono akpooru ngu iya; nggu aka nwa mma.”
- ¹⁷Ya ndono; Sọlu asu ndu ozi iya: “Unu choo onye maru okpo une ohu-oma; dutaru iya.”
- ¹⁸Onye lanu le ndu ozi ono asu iya: “L'o nweru nwatibe Jesi ke Bětulehemu, ya phuru; ke okpo une doru enya. O shihuru ike madzu; bya aburu mkparawa l'ogu. O maru ege eekfuje okfu; l'amakwaphu mma; bya aburu onye Ojejoje swiru eswiru.”
- ¹⁹Sọlu abya eyefu ndu ozi iya; t'ephe je ke Jesi je asu iya: “T'o dee ya nwatibe iya ke nwoke iya ono; mbu Dévidi, bu iya bu onye onanu, eche aturu ono.”
- ²⁰Ya ndono; Jesi abya akputa nkakfu-igara; chiru buredi tukobe iya; pata otumu mee; bya akputa nweghu ye iya; duru nwatibe iya ono; mbu Dévidi nu ephe t'ephe dujeru Sọlu.
- ²¹Ya ndono; Dévidi alakfushia Sọlu je ejelahaaru iya ozi. Sọlu akwata oswa yeru Dévidi obu. Dévidi egbe bya abumaruru onye achijeru iya ngwa-ogu.
- ²²To du iya bu; Sọlu abya ezia t'e je ziaru iya Jesi: “T'ọ hanuuru iya Dévidi t'o tsoru jejeru iya ozi; kele umere iya du iya mma.”
- ²³Yo buje teke ẹjo maa ono, Nchileke ziru ono kparutaru Sọlu l'ẹhu; Dévidi ewota une iya kpolahaa. Sọlu agbakerehu; bya aka mma; ẹjo maa ono a paru iya haa.

1 Sámẹlu 17

Dévidi yele Goliyatu

- ¹Ndu Filisutayinu abya atuko ndu soja ephe kukobe k'ogu. Ephe abya edzua le Soko l'ali Júda. Yo buru le Ifesu-Damimu, no le mgbaku Soko yele Azeka; be ephe byaru bya akpo k'ogu.
- ²Sọlu yele ndu Izurelu akpo k'ogu le nsuda Ela; kwaberu ndu Filisutayinu.
- ³Ndu Filisutayinu anodu l'eli ugvu lanu; ndu Izurelu anodu l'eli ugvu ophu. Yo buru nsuda ugvu labu ono be nokahuru ephe.
- ⁴O-ka-ibe l'ogu, shi le Gatụ, epha iya bu Goliyatu abya eshi l'odu ke ndu Filisutayinu lufuta. Ogologo iya be du nkwo-eka tete.
- ⁵Okpu-ígwè, ookpu l'ishi be bu ope b'e gude mee ya. Uwe ogu, o yeru l'ẹhu kwaphu ope b'e gude mee ya. Uwe ono be era iya du unu shekelu iri l'ẹbo l'ukporo iri.

⁶O gude iphe obu, e gude ope mee kechia okpa; bya ewofuaru arwa e gude ope kpua tukobe l'azu.

⁷Ara, o gude l'eka dulephu l'ọ bu igwè, shihuru ike, onye akpa ekwa egudeje akpa ekwa. Igwe, e gude kpua ishi arwa ono be era iya ha l'ọ bu era ekpa ope ishing. Onye apajeru iya iphe, oogbobeje l'ezeru onwiya be vutaru iya uzo.

⁸Goliyatu abya evudo; raaru ndu soja ndu Izurelu arara; su ephe: “?Bu ngunu kparu iphe unu lufutaru bya akpo k'ogu? Mbedua;?mu ta budu onye Filisutayinu to. To unubedua;?unu ta budu ndu ozi Solu. Unu shi l'ime unu fota onye lanu t'o byakfuta mu!

⁹O -buru l'oo-du ike tso mu ogu; gbua mu; ayi anodu unu l'eka. Olobu; o -bukwanuru le mbedua mekputaru iya; woru iya gbua; unubedua anodu ayi l'eka; jelahaaru ayi ozi!”

¹⁰Onye Filisutayinu ono asu: “Ntanu owaa be mu etsoru ndu soja ndu Izurelu aka l'okpoma! Unu ye onye lanu te mu l'iya megba iya l'eka!”

¹¹Anunu, Solu yele ndu Izurelu nuru iphe, onye Filisutayinu ono kfuru; ehuru erushihu ephe; egvu abya ephe l'eha.

Dévidi abya ogba-phe ndu Izurelu

¹²Dévidi be bu nwatibe onye Efuratu ono, epha iya bu Jesi, shi Bétulehemu l'ali Júda. Jesi be mutaru unwoke esato. O buwa ogurennya; kawa nka teke Solu shi achi.

¹³Unwegirima Jesi umadzu eto ndu ke ogurennya be tso Solu jee ogu. Onye ke okpara bu Eliyabu. Otsota iya aburu Abinadabu. Onye k'eto aburu Shama.

¹⁴Dévidi bu iya katsua obuta nwata l'ephe. Umadzu eto le ndu k'ogurennya phu be tso Solu.

¹⁵Dévidi eshi eshije le ke Solu eje ocheru nna iya eguru le Bétulehemu. O -jetsua; yoo la-phushia azu le ke Solu.

¹⁶Ukporo abali labu mgburumgburu be onye Filisutayinu ono lufutakotaru utsu l'urennyashi bya asugabe onwiya l'eke ono.

¹⁷To du iya bu; Jesi asu nwatibe iya; mbu Dévidi: “T'o wota nkwo-eka akpe-a, a huru ahuru-a; me ishi buredi iri-wa; gude oso wojeru iya unwunne iya phe l'eke ono, ephe doru k'ogu ono.

¹⁸Gudekwaphu chiizu iri; nu onye ishi ndu soja ephe. Maru me ehuru -dua unwunne ngu phe mma; nggu abya edowaru mu ru ege ephe du.

¹⁹Ephe le Solu; me ndu Izurelu l'ephe ha be chikoru nodu le nsuda Ela l'ogu onye le ndu Filisutayinu.”

²⁰Ya ndono; yo be lonmewa utsu echile iya; Dévidi egbeshi paru aturu iya haaru onye eche-aturu odo; bya akwakobe ivu; tugbua jeshia l'ege ono, Jesi ziru iya ono. Yo buru l'o ruru ono be ndu soja ono azu egvu ogu; l'eje l'ifu ogu.

- 21**Ndu Ízurelu me ndu Filisutayinu abya akpoo; cheeru onwephe ifu.
- 22**Dévidi achiko ivu ono, o gude bya ono haaru onye l'eleta ivu ndu soja enya; gude oso gbakfu unwunne iya phe l'ifu ogo gedegede je ekele ephe.
- 23**Ephe l'iya ekfukwadia; o-ka-ibe ndu Filisutayinu ono; mbu Goliyatu, bu onye Gatu abya eshi l'eke ephe kporu giriri k'ogu lufuta; bya ekfua ege ono, ookfujehawa ono; Dévidi anua iya.
- 24**Ndu Ízurelu l'ephe ha ebu nwoke ono enya; wata otsu egvu; gbakashihu.
- 25**Ndu Ízurelu achiko l'ekfu; su: “?Unu phuru-a ege nwoke-wa anodujelephu abya? Iphe, oolufutaje bu t'o bya aturu ndu Ízurelu. Onye duru ike gbua ya be eze evukwaru eku, ha nshinu nu. Oo-kekwapu onye obu nwatibe iya; bya agufu ndibe nna onye obu l'akiriko ali Ízurelu.”
- 26**Dévidi aji unwoke ono, vudonyabe iya nu ono: “?Bu ngunu be ee-meru onye gburu nwoke Filisutayinu ono; wofu ndu Ízurelu iphe-iphere owaa l'ifu??Bu ngunu be onye Filisutayinu-wa bu; mbu akpapyi nwa-mma-wa; ke t'o tujo ndu soja ke Nchileke ophu no ndzu?”
- 27**Ephe asu iya: “L'oo iphe ono, ephe shi kfuhawa ono be ee-meru onye gburu iya nu.”
- 28**Eliyabu, bu nwunne Dévidi k'ogurennya anua ege yele ndu ono ekfu; voru oku ghua ehu l'eke Dévidi no; ji iya: “?I byaru ome ngunu l'eke-a? Mbu;?bu onye b'i haru unwaturu phu l'echi-egu? Ya makwaru-a l'e tii kwejedu l'o nweru onye ishi kfu; makwaruphu ege obu shihuberu ngu ike; ke l'iphe, i byaru bu t'i bya aphu ege e gude alu ogo ono.”
- 29**Dévidi asu iya: “?Bu ngunu be ya meru??Bu te ya be ekfushi okfu to?”
- 30**Yo ghachi; jilaha onye odo iphe ono. A bya ekfukwaa iphe phu, e kfuhawaru iya phu.
- 31**Ndu odo anua onu, Dévidi yeru; tugbua je edooru iya Solu. Solu ezia t'o bya.
- 32**Dévidi abya asu Solu: “T'e b'o dukwa onye obu e-te etete l'okfu ehu onye Filisutayinu-a. Nwozi nggu be e-jee etso iya ogo.”
- 33**Solu asu iya: “L'e ti hakwa k'oje otso onye Filisutayinu ono ogo; i bukwadu nwata; obenu le yebedua buwa onye bu ogurennya, shi teke o bu okorobya luta ogo.”
- 34**Dévidi asukwanu Solu: “Mube nwozi nggu; be kwa aturu nna iya be ya shihawa cheta. Teke agu; m'o bu oke nkuta-oswa byaru bya apata nwaturu mu l'eke ephe doru;
- 35**mu etsopyabe iya; kua ya iphe; nafu iya eya l'onu. Teke o ghakoberu; chikfuru mu; mu aworu iya; kwaa ya agba; woru iya gbua.
- 36**Nwozi nggu; be gbuwaru gbua agu; gbua biye. Onye Filisutayinu-wa; mbu akpapyi nwamma-wa a-dukwapu ege ono; ke l'o tujowaru ndu soja ke Nchileke ophu no ndzu.

- ³⁷Ojejoje ono, bu onye nafutaru mu le nvo odumu; me le nvo biye ono a-nafutakwa mu phu l'eka onye Filisutayinu ono." Solu asu Dévidi: "Jeshia. Te Ojejoje swikwaru ngu eswiru."
- ³⁸Solu abya achita akpawuru uwe iya kpua Dévidi; bya eworu okpu-ogu, e meru l'ope kpube iya; bya achita uwe-ogu iya yee ya.
- ³⁹Dévidi abya eworu ogu-mbeke ya kepyabe l'uwe-ogu ono; bya ejeshia t'o gude iya jephee ejephe; ke l'e kwoduru iya ehu. Yo su Solu: "Le ya ta adukwa ike oye iphe owaa l'eje; ke l'e to kwoduru iya ehu." Yo woru iya yeshikota.
- ⁴⁰Yo bya ewota mgboro iya; bya afota mkpuma ise, kworu akwokwo le nggele, no l'eke ono; bya achiru iya ye le nwekpa, no l'eda iya, ndu eche aturu egudeje. Yo gude urobo iya l'eka; jekfushia onye Filisutayinu ono.
- ⁴¹Ya ndono; onye Filisutayinu ono akparu onye apajeru iya iphe, eegude egbobuta onwonye ye l'ifu; l'eje abyakfuta Dévidi.
- ⁴²Yo bya ele Dévidi enya; bya aphu l'o bu nwata nshii, du nwa potopoto; l'ama mma; bya elephee ya enya.
- ⁴³Yo su Dévidi: "?Ya bu nkuta meru iphe ichi oshi abyakfuta iya?" Onye Filisutayinu ono egude agwa nk'ephe kolahaa Dévidi onu;
- ⁴⁴su iya: "Bya te ya woru anu ngu keeru unwu anu-egu-egbudu ye le unwenu, ephe l'eli!"
- ⁴⁵Dévidi asu iya: "O bu oswi-okfu l'i gude ogu-mbeke; me arwa, du iche iche l'abyakfuta mu ogu. Obenu le mbedua gude epha Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; mbu Nchileke ke ndu soja ndu Izurelu, bu iya bu onye ono, i turuwaru ono.
- ⁴⁶Ntanu-a be Ojejoje e-me t'i daba mu l'eka; mu aku-tsua ngu; buta ngu ishi. Ntanu; be mu e-me t'unwu anu-egu-egbudu ye l'unwenu, ephe l'eli ria odzu ndu Filisutayinu; k'ophu mgboko mgburumgburu a-makwanuru le Nchileke no-o le Izurelu.
- ⁴⁷Iphe, bu ndu-a, jiru eke-a a-maru l'e to budu ogu-mbeke ye le arwa; be Ojejoje egudeje dzofuta madzu; ke l'ogu-a be bu ke Ojejoje; oo-chikotaru unu ye ayi l'eka."
- ⁴⁸Onye Filisutayinu ono ejenyabede l'iya phu ntse k'ogu; Dévidi egude oso gbarua l'ifu ogu ono te ye le iya megba iya.
- ⁴⁹Dévidi eyewaphu eka l'ekpa iya; wofuta mkpuma lanu; bya eseta urobo iya phu gbaa onye Filisutayinu ono l'egedege onu-ifu. Mkpuma ono aburu iya tsururu l'egedege onu-ifu ono. Yo ngahu; daa kpube ifu l'ali.
- ⁵⁰Dévidi egude mkpuma; me urobo mekputa onye Filisutayinu ono; woru iya gbua; l'e b'o gude m'o bu ogu-mbeke l'eka.
- ⁵¹Dévidi egude oso je enyikobe iya; woru eka l'ogu-mbeke onye Filisutayinu ono; mifuta iya l'obo iya; gude iya gbubufu iya ishi. Ndu Filisutayinu aphulephu l'oka-ibe ephe ono be nwuhuwuru nu; ghaa ifu; ye okpa l'oso.

⁵²Ndu soja ndu Ízurèlu; m̀e ndu k̀e Júda awu-lihu; l'atụ ụzu; chiru ndu Filisutayinu tugbua. Ẹphe achia ẹphe chi-rua Gatụ; m̀e l'ẹke eeshije abahụ lẹ Ẹkuronu. Ndu Filisutayinu, e gbushiru adabutsuaru l'ụzo, e shi eje Sharému; mbụ jeye lẹ Gatụ m̀e Ẹkuronu.

⁵³Ndu Ízurèlu achi-gelephu ndu Filisutayinu ono; laphutashia azụ; je akwaa iphe okwata l'odu ẹphe.

⁵⁴E metsua; Dévidi apata ishi onye Filisutayinu ono je edobe lẹ Jerúsalemu. Yọ bya achikoo ngwa-ogu onye Filisutayinu ono dobe l'ulo-ékwa nk'iaya gèdegede.

Edu Dévidi edukfu Sọlu

⁵⁵Ya ndono; teke Sọlu phuru Dévidi ẹge oojekfu onye Filisutayinu ono ogu b'ọ jiru Ábuna, bụ iya bụ onye ishi ndu soja iya; sụ iya: “?Nwata ono bunua nwatibe onye?” Ábuna asụ iya: “Nggube eze; ẹge ị nọ ndzụ ẹge ị nọ iya-a bẹ ya ta makwa iya.”

⁵⁶Eze asụ iya: “Kpataedu ishi nwatibe onye ọ bụ.”

⁵⁷Alata, Dévidi alatakwadua ogbu onye Filisutayinu ono; Ábuna eduta iya dutaru Sọlu lẹ Dévidi pakwadua ishi onye Filisutayinu ono l'eka.

⁵⁸Sọlu abya ajia ya: “Nwokoro;?i bunua nwatibe onye?” Dévidi asụ iya: “Lẹ ya bukwa nwatibe nwozi ngu; mbụ Jesi kẹ Bétulehemu.”

1 Sámelụ 18

¹Dévidi yele Sọlu ekfutsulephu; obu Jonátanu yele kẹ Dévidi eje atugba; yọ bya eyeeru Dévidi obu ẹge o yeru onwiya.

²Tsube mbọku ono bẹ Sọlu dutaru Dévidi swibe onwiya; too kwejehe t'ọ la kẹ nna iya.

³Jonátanu yele Dévidi abya agbaa ndzụ; kẹ l'o yeru Dévidi obu ẹge o yeru onwiya.

⁴Jonátanu eyefu uwe-nlọkpuru, o yeru nụ Dévidi; nụkwa iya phụ uwe-ogu iya; ogu-mbeke ya; akfụ iya; m̀e akpọ, ookeje l'uwe iya.

⁵Iphe, bụ iphe Sọlu ziru Dévidi t'o mee bẹ oomeje ohuma; k'ophu bụ l'o meru iya onye ishi ndu soja iya. Iphe ono adu ndu Ízurèlu l'ẹphe ha mma l'obu; je akpaa lẹ ndu, ejeru Sọlu ozi.

Sọlu ejiru Dévidi ijimęnya

⁶Ndu soja edzebe wata alala lẹ Dévidi gbutsuaru onye Filisutayinu ono; unwanyi eshi l'iphe bụ mkpukpu, nọkota l'alị Ízurèlu wufuta; chiru nkwa; chiru une; l'azụ egvu ẹhu-otso-ena; l'ete iya etete gude eje eze, bụ Sọlu ndzuta.

⁷Ẹphe agụ egvu ono; l'ete iya etete; asuje: “Lẹ Sọlu gburu unukurunu; Dévidi egbukwanua unukurunu ugbo iri.”

⁸Èhu eghulaha Sòlu eghughu; kẹ l'iphe ono, ẹphe ekfu ono bẹ dọ iya ẹji. Yọ ría; sù: “Dévidi bẹ eekfu l'ọ gburu ẹnukurunu ugbo iri; yẹbedua aburu ẹnukurunu kpọu. ?Bù ngunu bẹ ọo-natafua ọdo; ta bọdu alì-eze ndu Ízurelu?”

⁹Keshinu mbọku ono bẹ Sòlu jilahaaru Dévidi ijimẹnya.

¹⁰Yo rua echile iya; Nchileke ezi ẹjo maa; yọ bya ẹji Sòlu l'èhu k'ẹji-ẹji. Yọ wata ome ọgvu ọgvu l'ime ọlo iya. Dévidi l'akpọru iya une ẹge ọokpojahawaru iya ẹya. Sòlu egude arwa l'ẹka;

¹¹l'arì tẹ ya gude iya sùpyabe iya l'oshi-ẹpoto. Yọ tọa Dévidi arwa ono ugbo labu; yo zekota iya.

¹²Sòlu l'atsù Dévidi egvu; kẹle Ojejoje gbadowaru iya; swiwaru Dévidi eswiru.

¹³Ya ndono; Sòlu abya edufu Dévidi l'ẹke yẹbe Sòlu nọ; woru iya mee onye ishi unu ndu soja labu l'ukporo ndu soja iri. Yọ bọru Dévidi eduje ẹphe l'ẹje ọgu.

¹⁴Iphemiphe ọbule, o yeru ẹka abujeru iya ọpete; kẹle Ojejoje bẹ nọ swiru iya nù.

¹⁵Sòlu aphua ẹge iphe agaberu Dévidi; tsulaha ya egvu.

¹⁶Obenu l'iphe bọ ndu Ízurelu; mẹ ndu Júda l'ẹphe ha yeru Dévidi obu; kẹ l'ọo ya bẹ eduje ẹphe l'ẹje ọgu.

Dévidi alù nwatibe Sòlu

¹⁷Sòlu asù Dévidi: “Ọwaa Merabu, bọ nwata mu k'ọgurennya. Ọ -bọru l'i gude ike ngu l'ọ ha l'ẹjeru mu ozi; l'a-luru Ojejoje ọgu bẹ mu e-ke ngu iya.” Ishi iya bọ lẹ Sòlu riru: “Lẹ ya te ebyikpọdua Dévidi ẹka. T'ọ bọruru ndu Filisutayinu e-do iya imo!”

¹⁸Dévidi asù Sòlu: “?Bù onye bẹ ya bọ??Bù ngunu bẹ ndu ibe iya; mẹ lẹ ndu ikfu nna iya bukwanu l'alì Ízurelu; kẹ tẹ ya bya aburu ọgo eze?”

¹⁹Yo be teke ee-ke Dévidi nwatibe Sòlu ono; mbọ Merabu; e gbe wowaru iya nù kee Adurelu, bọ onye Mehola.

²⁰Mikalu, bukwapu nwatibe Sòlu eyeeru Dévidi obu. A bya ekfuaru iya Sòlu; èhu atsọ ya ntumatu.

²¹Sòlu aría: “Lẹ ya e-ke iya t'ọ bọru ọnya hata iya; k'ọphu ee-shi ẹge ono tẹ ndu Filisutayinu kpaphua ya.” Ya ndono; Sòlu asù Dévidi: “Ọwaa kwewa k'ugbo ẹbo, ọ dafutaru l'ii-bọru ọgo iya.”

²²Tọ dọ iya bọ; Sòlu ezi ndu ozi iya; sù ẹphe: “Unu kuchi Dévidi ekuchi; sù iya: ‘L'èhu atsokwa eze ẹna l'ẹke ọono. Ọ kwaphu ẹge ono b'ọ dukota ndu ozi yẹbe eze mma l'ẹnya. T'ọ byanù tẹ eze mọya ya nta-a.’ ”

²³Ẹphe anọduje l'ekfuru Dévidi iphe ono. Ọbule Dévidi asujekwanu ẹphe: “?Unu tubesu l'ọ dọ ntse ọburu ọgo eze ẹge ono? Nwogbe bẹ ya bọ; to nwe onye maru iya nù k'ẹge ono.”

²⁴Ndu ozi Sòlu ekfutsuleru iya phọ iphe, Dévidi kfuru;

²⁵Sọlu asụ: “Unu sụ Dévidi: ‘Lẹ Eze te elekwa ẹnya t'ọ kwaarụ iya aswa ọdo l'ishi nwanị ono; a gụfụ útsù akpapyị ụkporo ndu Filisutayịnu ụmadzu ise; tẹ ya shi ege ono melata ndu ọhogu iya ono.’ ” Idzu Sọlu abụrụ ege ee-shi tẹ Dévidi dalahụ ndu Filisutayịnu l'ẹka.

²⁶Ndu ozi eze abya ekfuaru Dévidi iphe ono, eze kfuru ono; yọ bya anabata iya tẹ ya bụrụ ọgo eze. Ya ndono oge teke e kfuburu ta agvụkwa;

²⁷Dévidi egbeshi yẹle ndu etsoje iya nụ je egbua ndu Filisutayịnu ụkporo madzụ iri; chita útsù akpapyị ephe; bya agụ-dzua ya agụ-dzu chẹe eze; k'ophu ọo-bụkwanuru ọgo eze. Sọlu abya eduta nwatibe iya ono; mbụ Mikalu kee ya.

²⁸Sọlu abya amaru lẹ Ojejoje nọ swiru Dévidi; bya eyeru lẹ nwatibe iya; mbụ Mikalu yeru iya obu nshinu;

²⁹bya akaba ya rụ ọtsu egvu. Dévidi abụwaru iya rụ ọhogu jeyewaru.

³⁰Ndu soja ndu Filisutayịnu anọduje ejekfu ndu Ízurelụ ọgu njepyaabe. Yọo bụje iphe bụ teke ephe byaru; ndu kẹ Dévidi aka ephe ọnu nshị; a ma lẹ ndu ishi ndu soja Sọlu ndu ophu l'ephe ha. E shi ege ono; ephe Dévidi edelaha edede.

1 Sámelụ 19

Sọlu eme tẹ ya gbua Dévidi

¹Sọlu abya ezi nwatibe iya; mbụ Jonátanu mę ndu ozi iya l'ephe ha t'ephe gbua Dévidi. Obenu lẹ Jonátanu yeru Dévidi obu nshinu.

²Jonátanu eje edooru iya Dévidi; sụ iya: “Lẹ nna iya; mbụ Sọlu achọkwa ụzo, oo-shi gbua ya. Wo iya t'ọ kwabekwaru onwiya ẹnya l'utsu echile. T'ọ chọkwaa eke, nọ-chiru anọ-chi je edomia onwiya.

³Ya e-tsoru nna iya je anọdu l'egu eke ị nọ. Ya e-kfuru iya okfu ẹhu ngu. Iphe, ya nataru iya l'onu bẹ mu a-bya emee t'ị maru.”

⁴Jonátanu abya ekfuaru nna iya; mbụ Sọlu kẹ Dévidi lẹ k'oma; sụ iya: “Nggube eze; be emekwa nwozi nggu Dévidi ẹjo iphe. Ẹ tọ dukwa eke o mewaru ngu ẹji. Iphe, o meshiru b'i ritakwaru uru nshinu.

⁵O gude ishi ndzụ iya tụa ntụ teke ono, o jeru je egbua onye Filisutayịnu ono. Ojejoje adzọo ndu Ízurelụ l'ephe ha l'ẹke ha nshinu. Ị phụkwaru iya-a; tee ẹswa iya. ?Bụ ngunu kparu iphe ii-me onye ẹ-to nwedu iphe, o meru iphe; mbụ t'i woru Dévidi gbua l'ẹ b'ọ dụ iphe ịi-guru nụ iya?”

⁶Sọlu anụ iphe, Jonátanu kfuru; bya eribua ya; sụ: “Kamenu; l'ẹ to nwedu iphe eme Dévidi.”

⁷Tọ dụ iya bụ; Jonátanu abya ekua Dévidi; tuko iphe ono dokotaru iya. Yo metsua duta Dévidi dujeru Sọlu; ephe atuko nọdu l'ẹge ephe shi nọduhawa.

- ⁸Ogu abya adakwaa ọdo. Dévidi agbalihukwa je etso ndu Filisutayinu ọgu; tsua ẹphe ọtsu ẹkfu; ẹphe agbaa nanu nanu.
- ⁹Yo be ujiku lanu; Ojejoje ezi ẹjo maa; yo bya Sọlu l'ẹhu teke ọ no l'ime ọlo iya; paru arwa l'ẹka. Dévidi egudekwa nu une iya l'ẹka akpo.
- ¹⁰Sọlu achọo te ya gude arwa ono supyabe Dévidi l'oshi-ẹpoto. Dévidi ezee ya; arwa ono. Yo je anguru l'oshi-ẹpoto. Dévidi epyofu l'enyashi ono; gbalaa.
- ¹¹Sọlu abya ezi ndu ozi iya t'ẹphe je l'ulo Dévidi je eche iya nche; k'ọphu ẹphe e-gbu iya l'utsu. Mikalu, bu nyee Dévidi ekfuaru iya; su: "L'ọ -buru l'i ti gbadu ọso ishi ndzu ngu l'enyashi-a be ee-gbukwa ngu echile."
- ¹²To du iya bu; Mikalu eshi le windo kuzita iya; yo gbafu gbalaa.
- ¹³Mikalú ewota ntẹkpe nyobe l'oshi-azẹe; chiru ẹkwà phukpua ya; bya eworu pyilo, e meru l'ẹji eghu dobe iya l'uzo ishi.
- ¹⁴Yo be teke Sọlu ziru t'e je egude Dévidi; Mikalu asu ẹphe: "L'ẹhu ta dukwa iya mma."
- ¹⁵Sọlu eziphu ndu ono azu ọdo t'ẹphe je aphu Dévidi; su ẹphe: "Unu pata iya l'oshi-azẹe ọbu bya; k'ọphu ya e-gbuwa iya ru."
- ¹⁶Ndu ono abya abata; yo buru ntẹkpe be ze l'oshi-azẹe ono; me pyilo, e meru l'ẹji eghu, no iya l'uzo ishi.
- ¹⁷Sọlu asu Mikalu: "?Nanu ẹge ọ du bi dzuru iya egbe ẹjo-ire ọwaa; dufu onye ọhogu iya t'ọ gbalaa?" Mikalu asu Sọlu: "L'ọ sukwaru le ya e-gbu yẹbe Mikalu; m'ọ -buru le ya ta hadu iya te ya gbalaa!"
- ¹⁸Dévidi anahulephu gbalaa ono; jekfushia Sámẹlu le Ráma je achiko iphe, Sọlu mekotaru iya dooru iya. To du iya bu; yele Sámẹlu ayiru jeshia Neyotu je anodu.
- ¹⁹Ozi abya erua Sọlu nchi le Dévidi be no le Neyotu Ráma.
- ²⁰Yo zia t'e je egude Dévidi. ẹphe erua bya aphua ọgbo ndu nkfuchiru Nchileke l'ẹke ẹphe ekfuchiru Nchileke. Yo buru Sámẹlu be vudo l'ẹke ono; nodu l'ọ bu onye ishi ẹphe. Ume Nchileke abya ndu ono, Sọlu ziru ozi ono l'ẹhu; ẹphe ekfuchilahaaru Nchileke.
- ²¹A bya ekfuru iya Sọlu; yo zia ndu ọdo; ẹphe erua bya ekfuchikwaaruphu Nchileke. Sọlu abya ezia ndu k'eto; ẹphe ekfuchikwaaruphu Nchileke.
- ²²To du iya bu; yo bya atugbua jeshia Ráma l'onwiya; bya erua l'eze welu ono, no le Seku ono; bya aji; su: "?Bu awe be Sámẹlu yele Dévidi no?" ẹphe asu iya: "L'ẹphe nokwa le Neyotu le Ráma."
- ²³Sọlu atugbua jeshia Neyotu, no le Ráma ono; Ume Nchileke abyakwa iya phu l'ẹhu. Yo tsoru ọzo ekfuchiru Nchileke jeye; yo rua Neyotu, no le Ráma.

²⁴Yọ lashĩa uwe iya; kfuchikwaaruphu Nchileke l'ifu Sámẹlu. Yọ gbarụ ọtu; daburu l'ẹke ono: eswe l'enyashi. Ọo ya kpataru iphe, ndiphe anọduje ekfu; sụ: “Sọlu;?o tsofua lẹ ndu nkfuchiru Nchileke ọo?”

1 Sámẹlu 20

Jonátanu eyeru Dévidi ẹka

¹Dévidi abya eshi lẹ Neyotu Ráma gbalaa jekfushia Jonátanu je asụ iya: “?Bụ ngunu bẹ ya meru??Bụ ngunu bụ iphe, dọ ẹji, ya meru??Nanụ ẹge ya shi meswee nna ngu meru iphe o gude l'achọ ishi iya?”

²Jonátanu asụ iya: “Tụswekwa! Ishi ngu ta alakwa iya. Iphe, ịi-ma bụ l'ẹ to nwe du iphe nna iya e-me t'ẹ b'o vuoduru ọzo kfuru iya ẹya: m'ọ bụ iphe ha nshinu; m'ọ bụ ọphu ha nwanshi.?Bunua ngunu meru iphe oo-domiru iya ọwaa edomi? Ẹ ọo bụkwa oswi-okfu!”

³Dévidi abya eribua ya; sụ iya: “Lẹ nna ngu; b'o doru ẹnya ọhuma lẹ nggu l'iya dọ lẹ mma. Yo kpebuwa: ‘Lẹ ya te ekfuduru Jonátanu iphe ọwaa; ọ -dudu; bẹ oo-ghu iya eghughu.’ Kamenu; ọ kwa 'avuhu avuhu; lẹ ndzụ iya egekwa egege.”

⁴Jonátanu asụ Dévidi: “Iphe, ị sụkporu tẹ ya meeru nggu bẹ ya e-me.”

⁵Dévidi asụ iya: “Echile kwa Aji Ọnwa Ọphungu, gbarụ tẹ yẹle eze nọdu yekoo ẹka lẹ nri. Ọlobu; hanua ya tẹ ya je edomia onwiya l'egu jeye l'urenyashi nwarechi.

⁶Teke nna ngu jiru aji iya; nggu asụ iya lẹ ya rokwaru ngu t'ị haa ya tẹ ya jee l'ufu lẹ Bétulehemu; kẹ l'o nweru ẹja, ndu ufu egwoje afa-l'afa teke ono.

⁷Ọ -buru l'ọ suru l'ọ dua mma; nggu amaru lẹ nwozi ngu a-wa-a. Ọ -bụkwanuru l'ẹhu ghuru iya eghughu; nggu amaru l'ọ chiru mu ẹjo idzu.

⁸A -bya lẹ nggubedua: Mejekwaru yẹbe nwozi ngu iphe-oma; kẹle nggu l'iya nọdukwa l'ifu Ojejoje gbaa ndzụ. Ọ -nweru iphe, dọ ẹji, ya meru; gbukwaa ya l'onwongu; be edukwa iya ru gude je onu nna nggu.”

⁹Jonátanu asụ: “Tụswekwa! Ndege o nweru ẹjo idzu, ya maru, nna iya achiru ngu;?ya tege ekfuduru ngu iya ọo.”

¹⁰Dévidi ajia ya; sụ: “?Nanụ ẹge ya e-me maru; m'ọ -buru lẹ nna ngu yeru ngu onu ehuka ehuka?”

¹¹Jonátanu asụ: “T'ọ bya t'ẹphe je l'egu ono.” Ẹphe abya ayiru jeshia l'egu ono.

¹²Jonátanu abya asụ Dévidi: “Tẹ Ojejoje, bụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu bụkwaru iya onye ekebe; lẹ ya a-jitakwa nna iya iphe ono l'egbe nta-a echile; m'ọ bụ nwarechi. Ọ -buru l'ọochiru ngu idzu oma; bẹ ya e-mee t'ị maru.

¹³Ọ -bụkwanuru lẹ nna iya bẹ achọ t'o merua nggu ẹhu; tẹ Ojejoje mekwaa yẹbe Jonátanu ọphu ka njọ m'ọ -buru lẹ ya te emedu t'ị maru; mbụ dufu ngu t'ị gbalaa l'ẹhu-agu. Tẹ Ojejoje swikwaru ngu ẹge o shi swiru nna iya.

- 14O -buru lẹ ya nọ ndzụ; byiko; koshijekwa l'i yeru iya obu; mbụ egbe n-yemobu kẹ Ojejoje; k'ophu ya ta anwuhudu.
- 15Be ewofukwa ọ-dụ-lẹ-maa mma ayi ono l'ẹke ndibe mu nọ. Teke Ojejoje wofutsuaru ndu ọhogu nggube Dévidi l'ẹphe ha
- 16tẹ ẹpha Jonátanu ba alufukwa l'ọnu-ulo Dévidi. Tẹ Ojejoje jikwaa ndu ọhogu Dévidi aji iya.”
- 17Jonátanu bẹ yeru Dévidi obu ẹge o yeru onwiya; yo mee Dévidi to ribudaru iya nte ọdo le yẹbedua, bụ Dévidi e-yekwaru iya phụ obu ẹge ono.
- 18Jonátanu abya asụ Dévidi: “Lẹ echile kwa Aji Ọnwa Ọphungu. Aa-makwaa l'ẹ tị byadụ; kẹ l'oshi ngu a-daburu ophorokpo.
- 19Teke o beru nwarechi l'uzo urenyashi; nggu eje anọdu l'ekaphu, i domijeru onwongu teke iphe-a wataru adada phụ; kwabẹru iya l'iku mkpuma Ezeļu.
- 20Ya a-gba ọnu akfụ ẹto l'uzo ẹke ono; mbụ gbaa ya l'o nweru iphe, ya gọberu iya.
- 21Teke ono; bẹ ya e-zi nwata okoro; sụ iya t'ọ tughua je achọ akfụ ono. Ọ - tughulephu; ya asụ iya t'o shia ẹke iya ophu i nọ chọ ya. Teke ono; nggu eshi ẹke ono lufuta. Kamenu; ẹ to nwedu iphe, e-me ngu nụ.
- 22Teke bukwanu lẹ ya sụru nwata okoro ono t'ọ tughua; l'akfụ ono nọkwadu iya-a l'uzo ifu; iphe ọ bụ bụ t'i tughua; lẹ Ojejoje sụwaru ngu t'i tughua.
- 23A -bya abya l'iphe ophu ayi shi kfu; nyatakwa lẹ Ojejoje bụ onye ekebe nggu l'iya gbururu jeye.”
- 24Ya ndono; Dévidi eworu onwiya domia l'egu. Aji Ọnwa Ọphungu ono abya erua; eze abya anọdu tẹ ya ria nri.
- 25Eze anọdu l'ẹke ọonoduje lẹ mgboro upho-mkpuma. Jonátanu anọdu; ghaaru iya ifu. Ábuna anonyabe Sọlu lẹ mgberemẹku. Obenu l'oshi kẹ Dévidi te nwedu onye nọ iya nụ.
- 26Ophu Sọlu te nwedu iphe, o kfuru mbọku ono; kẹ l'ọ rikwanuru: “L'o nweruphu ẹge ọ mụru Dévidi tọ dudu nsọ. O doru ẹnya l'ẹ tọ dudu nsọ.”
- 27Yo be mbọku ophu tsotaru iya nụ, bụ iya bụ mbọku k'ẹbo l'ọnwa ophungu ono; to nwe onye nọ l'ẹke Dévidi anoje. Sọlu asụ nwatibe iya; mbụ Jonátanu: “?Bụ ngunu meru iphe, nwatibe Jesi ta byadụ ori nri unyaphua; t'ọ bya ntanụ?”
- 28Jonátanu asụ iya: “Lẹ Dévidi rọshikwaru iya ike tẹ ya haa ya t'o je Bétulehemu.
- 29O sụru t'a haa ya tẹ ya je; lẹ ndibe ẹphe nweru eja, ẹphe egwo l'ibiyia nk'ẹphe. Unwunne iya phẹ asukwanu tẹ ya bya. Yọ sụ l'ọ -buru lẹ ya nọ mu l'obu; tẹ ya jenu tẹ yẹle unwunne iya phẹ phụ. Ọ bụ iya meru iphe ẹ tọ byadụ ori nri-eze.”

³⁰Èhu eghulaha Solu eghughu l'èke Jonátanu nọ. Yọ sù iya: “Nggùbe nwa, èjọ nwanyi-a; mbù nggùbe nwa, nwanyi-a, bù 'anuma anuma-a!?'Ọ dù ngu lẹ ya ta madu l'ì turu ike yeru nwatibe Jesi; l'eme iphe-iphere ekpu nggu lẹ nne, mọru ngu nù tọ?”

³¹Ọ kwa ẹge nwatibe Jesi nọ-beberu ndzù lẹ mgboko-a bù ẹge èhu ngu; mẹ alì-eze ngu ta abyadù bya ekeru ekeru. Zikwaa t'è je ekuaru iya ẹya nta-a; kẹ l'ọ nwuhufutaje!”

³²Jonátanu aji nna iya: “?Bù ngunu bù ishi iphe, ee-gude gbua Dévidi??Bù ngunu b'ọ meru?”

³³Solu eworu arwa tọ tẹ ya nmagbua Jonátanu. Yo doo Jonátanu ẹnya lẹ nna iya kpebuwaru tẹ ya gbua Dévidi.

³⁴Jonátanu egude oke iwe shi l'èke ono, ẹphe nọ l'eri nri ono kwolihu lufu. Iphe-iphere ono, nna iya eme ekpu Dévidi ono erua ya l'èhu; k'ọphu bù l'ẹ to rihedu nri lẹ mbọku k'ẹbo l'ọnwa ọphungu ono.

³⁵Yo be l'utsu iya; Jonátanu egbeshi jekfushia Dévidi l'egu l'ẹge ẹphe chíru. Yo duta nwata okoro nshii; yẹle iya ayiru.

³⁶Yọ sù nwata ono t'ọ gbagbua je achọ akfù-wa, ya abya agbagba-wa. Nwata ono agbachia; yọ gbaa akfù ono l'uzo ifu nwata ono.

³⁷Nwata erudelephu ẹke akfù ono daru; Jonátanu ekua ya; sù iya: “L'akfù ono daru iya l'uzo ifu!”

³⁸Yọ rashiaru nwata ono; sù iya: “Ngwa-a! Gude ọso!” Be evudokwa evudo. Nwata ono atututa akfù ono; byakfutashia nnajiufu iya.

³⁹Ọbule nwata ono ta madu iphe, akọ nù; gbahalephu Jonátanu yẹle Dévidi.

⁴⁰Ya ndono; Jonátanu achiru ngwa-ọgu iya chẹe nwata ono; sù iya: “T'ọ lawaru. Yọ chita akfù ono chílaa.”

⁴¹Nwata ono atugbutsulephu; Dévidi eshi l'iku mkpuma ono l'uzo ọhuda bya adaa; buaru Jonátanu ifu l'alì ugbo ẹto. Ẹphe abya etsutsua onwẹphe ọnu; watakọta ẹkwa; ọbule Dévidi ka iya arara.

⁴²Jonátanu asù Dévidi: “Laa l'èhu-agu; kẹ l'ayi gudewa ẹpha Ojejoje ribua lẹ nggu iya a-buru ọnyà: ‘Lẹ Ojejoje bẹ bù onye ekebe nggu l'iya; mbù jeye lẹ ndu o-shi-l'eri ngu rua lẹ ndu o-shi-l'eri nk'iya gbururu jeye.’ ” Ya ndono; Dévidi atugbutsua; Jonátanu ala phushia azù l'ufu.

1 Sámẹlu 21

¹Dévidi atugbua jekfushia Ahimeleku, bù onye achijeru Nchileke eja lẹ Nobu. Èhu anmahu Ahimeleku anmanma l'ọ phuru Dévidi. Yọ jì Dévidi: “Iphe, meru iphe ọ bù yẹbedua byaru nwẹnkinyi iya; to nwe onye yẹ ẹya yì?”

- ²Dévidi asụ Ahimeleku, bụ onye achijeru Nchileke eja: “L’o nweru iphe, eze ziru iya, ọ sụru iya t’ẹ b’ọ dukwa onye ya e-me t’ọ maru iphe ọphu, o ziru iya ọbu; mbụ iphe ono, o ziru mu; l’ọ mu ẹke l’ẹ nchị ono. Ndu ozi iya b’o nweru ẹke ya sụru t’ẹ y’ẹ l’ephedzuda.
- ³“O nweru ẹge ọ ha ngu l’ẹka nta-a? Nunu iya ishi buredi ise; m’ọ bụ iphe ọdo, nọ ngu nụ.”
- ⁴Onye ono, achijeru Nchileke ono asụ Dévidi: “L’ẹ buredi mmanu ta nọkwa; gbahalephu buredi ndu ọphu e doberu Nchileke iche; m’ọ bụru-a l’unwokoro ono b’ẹ ẹphe l’unwanyị ta z’ẹdu.”
- ⁵Dévidi asụ onye ono, achijeru Nchileke eja ono ọnu: “Ezi-okfu ezi-okfu bụ l’ayi l’unwanyị te megbakwa keshinu, ayi gbeshiru ije. Mbụ l’unwoke ono edobejekwa onw’eph’ẹ ns’ọ teke ẹphe eje iphe mmanu ọdo; k’ọphu ọ bụru k’ẹ ntanụ!”
- ⁶Ya ndono; onye ono, achijeru Nchileke eja ono eworu buredi ono, e doberu Nchileke iche ono nụ iya; eshinu ẹ t’ọ d’udu buredi ọdo, n’onu; gbahaa buredi, e doberu ns’ọ l’ifu Ojejoje, bụ ọphu e wofuru; wota ọphu evo ọku dobe iche mb’ọku, e wofuru akahụ iya.
- ⁷O nweru onye e jeru S’olu ozi n’ọ l’ẹke ono mb’ọku ono. Y’ọ b’uru esede b’e sederu iya l’ifu Ojejoje. Ẹpha iya bụ Dow’egu. Ọ bụ onye Ẹd’omu; b’uru onye ishi ndu echeru S’olu aturu.
- ⁸Dévidi aji Ahimeleku; s’ụ iya: “?T’i nwedu arwa; m’ọ bụ ogu-mbeke l’ẹke-a? K’ẹle ya te gudekwa ogu-mbeke; to nwe ngwa-ogu ọdo, ya gude; k’ẹ l’ozi ono, eze ziru iya ono b’ẹ d’ụ ọku-ọku.”
- ⁹Onye ono, achijeru Nchileke eja ono asụ iya: “L’ọ kwa ogu-mbeke Goliyatu k’ẹ Filisutayin’u ono, i gburu l’ẹ ns’uda Ela b’ẹ n’ọ l’ẹke-a. A ph’ụ-chiru iya l’ẹkw’à dobe l’az’ụ uwe-ukuvu, onye achijeru Nchileke eja eyeje. Ọ -b’uru l’iichoo; nggu ewota iya; eshinu ẹ t’ọ nwedu ogu-mbeke ọdo, n’ọ l’ẹke-a; gbahaa onanu.” Dévidi asụ iya: “L’ẹ to nwedu ọdo, ka onanu mma; t’ọ n’ụ iya ẹya r’ụ.”
- ¹⁰Ọ bụ mb’ọku ono b’ẹ Dévidi gbafuru lakfushia Akishi, b’ụ eze ndu Gat’ụ l’ẹke ọ gbalaru S’olu.
- ¹¹Ndu ozi Akishi asụ Akishi: “?T’ọ b’udunua Dévidi ọwaa b’ụ eze ndu al’i ono t’ọ t’ọ?T’ọ b’udunua y’ẹbedua b’ẹ ẹphe ag’ụ-kuje l’egvu: ‘L’ẹ S’olu gburu ụnukurunu ndu soja; Dévidi egbukwanua ụnukurunu ugbo iri.’ ”
- ¹²Okfu ono erua Dévidi l’ẹhu; y’ọ wata ọtsu Akishi, b’ụ eze ndu Gat’ụ egvu nshinu.
- ¹³Yo lebezi ẹnya; wata ome l’ọ b’ụ onye ọgvu eme l’ifu ẹphe l’ẹke ono. Yo gude ẹka l’akakash’i ibo obu edukfu mkp’ukpu ono; l’alash’i ọnu-mini ekpu onwiya l’ẹji-agba.
- ¹⁴Akishi asụ ndu ozi iya: “Unu lenu; l’ogvu emekwa nwoke-wa!?!B’ụ ng’unu kparu iphe unu dutaru iya ẹya?”
- ¹⁵Uko ndu ọgvu;?ọ d’ụ iya, kparu iphe unu dutaru iya ẹya t’ọ bya eme ẹge-a l’ifu iya.?Ọ batafujeru iya l’ulo t’ọ.”

1 Sámèlu 22

Sòlu egbushi ndu achijeru Nchileke ẹja

- ¹Ya ndono; Dévidi eshi ẹ Gatu gbaru lashia l'ogba, nọ ẹ Adulámu. Unwunne iya mẹ ndibe ẹphe l'ẹphe ha anụ l'iya phụ; wụfu jekfushia ya l'ẹke ono.
- ²Ndu bụ ndu iphe atsụ l'ẹhu; ndu ji ụgwo; mẹ ndu iphe, eemegbaa l'alị ono atụko wụkfu iya. Yọ bya aburu onye ishi ẹphe. Unwoke, wụ-tsoru iya nụ; bẹ dū ụnu madzụ.
- ³Yọ bụru l'ẹke ono bẹ Dévidi shi jeshia Mízupa l'alị Móabu. Yo rua je asụ eze ndu Móabu: “?M'oo-kwe tẹ nne ẹ nna iya lakfuta iya tẹ yẹ l'ẹphe nọdu jeye teke ya amaru iphe, Nchileke e-meru iya?”
- ⁴Ya ndono; yo duru ẹphe haaru eze ndu Móabu; ẹphe ebua ẹ nk'iya l'oge ono, Dévidi shi agba l'ezeru ishi iya ono.
- ⁵Onye nkfuchiru Nchileke, bụ Gádu abya asụ Dévidi: “T'ẹ b'o nọhe l'ụlo, a kpushiru ike. T'ọ tųgbua lashia alị ndu Júda.” Tọ dū iya bụ; Dévidi eshi l'ẹke ono lufu lashia l'oswa Heretu.
- ⁶Sòlu abya anua l'a phụwaru Dévidi mẹ ndu etso iya nụ. Teke ono bẹ Sòlu nọ ẹ mkpuli oshi tamarisuku l'eli ugu, nọ ẹ Gíbiya. Sòlu egude arwa l'ẹka; ndu ozi iya l'ẹphe ha atụko vudo; gbaa ya mgburumburu.
- ⁷Sòlu asụ ẹphe: “Unu gebeduduphu; unubẹ ndu Bénjaminu! Nwatibe Jesi;?ọo-nụkota unu alị; nụ unu mgbo vayịnu tọo.?Oo-mekota unu ndu ishi, l'achị ụnu ndu soja labụ l'ụkporo iri iri; mẹ ndu ishi, achị ụkporo ndu soja ugbo ise ise tọo.
- ⁸Bụ iya meru iphe unu l'unu ha chiru mu ẹjo idzu; to nwe onye, meru tẹ mu maru teke nwatibe mu; mẹ nwatibe Jesi gbaru ndzụ. To nwe l'unu ha onye ọphu kparu mu ishi; m'ọ bụ kfuaru mu ẹ nwatibe mu; bẹ yewaru nwozi mu, bụ Dévidi dūbedube t'ọ je edomia onwiya kwaberu mu; mbụ ẹge ọ kwagebenuru mu-a ntanụ-a.”
- ⁹Tọ dū iya bụ; Dowẹgu kẹ Édomu yẹle ndu ozi Sòlu tųkoru vudo l'ẹke ono asụ: “Lẹ ya phụkwaru nwatibe Jesi; l'ọ byakwaru kẹ Ahimeleku Ahitubu ẹ Nobu.
- ¹⁰Ahimeleku ẹje akpataru iya ishi l'ẹka Ojejoje. O nwekwaruphu nri, o gworu nụ iya; bya eworu ogu-mbeke Goliyatu kẹ Filisutayịnu phụ nụkwa iya phụ.”
- ¹¹Ya ndono; eze abya ezia t'e je ekuaru iya Ahimeleku Ahitubu, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndibe nna iya l'ẹphe ha, bụ ndu, achijeru Nchileke ẹja ẹ Nobu. ẹphe atụko wụ-kfutashia eze.
- ¹²Sòlu asụ iya: “Gebe nchị nta-a nggube nwatibe Ahitubu!” Ahimeleku asụ iya: “Ọwaa ya ndọ-ọ; onye nwe mu nụ.”
- ¹³Sòlu asụ iya: “?Bụ ngunu meru iphe unu ẹ nwatibe Jesi gbaru iya ẹjo idzu; nggu anụ iya buredi; nụ iya ogu-mbeke; bya akpataru iya ishi l'ẹka Nchileke; k'ọphu ọ bya ekwefuru iya ikè; je akwageberu iya ẹge-a, ọ kwageberu iya ntanụ-a?”

¹⁴Ahimeleku asụ eze: “?Nanụkpoo onye ọdo, e gude ire iya ẹka ị ndu ozi ngu l'ephe ha ẹge e gude ọgo ngu; mbụ Dévidi, bụ iya bụ onye ishi ị ndu eche ngu nche; bya aburu onye a kakọta ọkwabe ugwu l'ufu ngu gbaa mgburumgburu?”

¹⁵?Bụ mbọku ono bẹ ya beberu je ọkpata Nchileke ishi l'okfu ẹhu iya? Wawakwa! Tẹ nggube eze ba atukobekwa nwozi ngu okfu; m'ọo onye lanu ị ndibe nna iya; kele nwozi ngu ta makwa iphe, ada nụ; a gufulephu ẹge mu kfuberu-wa.”

¹⁶Eze asụ: “I buakwa maa; Ahimeleku; mbụ nggubedua l'ishi onwongu; mę ndibe nna ngu l'ephe ha.”

¹⁷Eze asụ ndu l'eche iya nche, nonyabe iya nụ: “Unu gbushia ndu-a, achijeru Nchileke ẹja-a; ke l'ephe turu ike yeru Dévidi. Ephe machacharu teke Dévidi agbala; ephe ta bya bya ekfuru iya ẹya.” Obenu ị ndu ozi eze te nwedu onye ọphu o heru uhere tẹ ya halia ẹka gbua ndu achijeru Nchileke ẹja.

¹⁸Eze abya asụ Dowegu ke Édomu t'o gbushia ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono. Dowegu aghakobe gbushilaha ephe. Iphe o gburu mbọku ono bụ ụkporo madzụ ẹno l'umadzu ise, bụ ndu yeru uwe-ukuvu.

¹⁹Yo gudekwaphu ogu-mbeke bahu Nobu, bu mkpukpu ndu achijeru Nchileke ẹja je egbushikota unwoke, bu iya nụ; mę unwanyi; mę unwegirima; je akpaa ị ndu ọphu angukwadu ẹra; mękpo eswi; nkakfu-igara; mę aturu.

²⁰Obenu ị Abiyáta, tso ị ndu k'unwoke l'unwegirima Ahimeleku Ahitubu bẹ nahuru nụ gbakfushia Dévidi.

²¹Yo kfuaru Dévidi ị Sọlu gbugeekwaru ndu achijeru Nchileke ẹja.

²²Dévidi abya asụ Abiyáta: “Lẹ ya malekwaru-a mbọku ono ị Dowegu ke Édomu ekfuru iya Sọlu; keshinu ọ nọ l'ẹke ono mbọku ono. Ọ kwa yẹbe Dévidi b'o shi l'ẹka; mbụ egbushi ono, e gbushiru ndibe nna ngu ono.

²³Nọdu l'ẹke-a; ba atsushi egwu. L'onye achọ ishi ngu kwa ishi ke yẹbe Dévidi bẹ onye ọbu achọ. I -nọdu l'ẹke ya nọ; b'ẹ to nwedu iphe, e-me ngu nụ.”

1 Sámelụ 23

Dévidi adzọ ndu Keyila

¹A bya ekfuaru Dévidi: “T'o lekwa-a; ị ndu Filisutayinu bẹ etsookwa ndu Keyila ọgu; l'akwa iphe ephe ọkwata l'ẹke ephe eetsuje balị.”

²Dévidi abya aji Ojejoje; sụ iya: “?Bụ tẹ ya je etso ndu Filisutayinu ono ọgu tọ?” Ojejoje asụ iya: “T'o je etso ndu Filisutayinu ono ọgu; dzofuta ndu Keyila.”

³Ndu ke Dévidi asụ iya: “T'o lewaru; l'ephe atsụ egwu l'alị ndu Júda l'ẹke-a. ?Nanụ ẹge ọo-dụ mę ephe -je etso ndu Filisutayinu ọgu ị Keyila!”

⁴Dévidi abyakwa bya akpata Ojejoje ishi ọdo. Ojejoje asụ iya: “T'o gbeshi jeshia Keyila; kele ya e-woru-a ndu Filisutayinu ye iya l'ẹka.”

⁵Ya ndono; Dévidi yẹle ndu etsoje iya nū atugbua jeshia Keyila je etso ndu Filisutayinu oḡu; kpukoo elu ephe. Dévidi phe atsua ndu Filisutayinu oṣu-ekfu bya adzofuta ndu Keyila.

⁶Teke ono, Abiyata Ahimeleku gbalaru gbakfushia Dévidi le Keyila ono b'o chikwa uwe-ukuvu.

⁷E je edooru Solu le Dévidi be nokwa le Keyila. Solu asu: “Le Nchileke mewaru te Dévidi dalahwaru iya l'eka; keshinu o je abahu le mkpuku, e gude upho-mkpuma kpu-pheta mgburumgburu; ye iya mkpuruku-igwe, eegudeje atuchi iya atuchi.”

⁸Solu abya ekukobe ndu soja iya k'ogu; t'ephe je Keyila je ekepheta Dévidi yele ndu nk'ia.

⁹Dévidi abya amaru le Solu agbawaru iya ejo idzu; su Abiyata, bu onye achijeru Nchileke eja: “T'o chitaru iya nu uwe-ukuvu ono.”

¹⁰Dévidi abya asu: “Nggube Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izurelu; yebe nwozi ngu b'o ngwaru anguru le nchi le Solu be eme t'o bya Keyila bya egude okfu eh mu mebyishia mkpuku-wa.

¹¹Ndu Keyila;?ephe a-kputa mu nu iya too? Nggube Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izurelu; kfulu yebe nwozi ngu te ya maru: Solu;?l'oo-bya eke-a ege ono, ya nuru ono too?” Ojejoje asu iya: “L'oo-byakwa.”

¹²Dévidi abya ajikwa ya odo: “Ndu Keyila;?ephe a-kputa yele ndu-a, etsoje iya nu-a nu Solu too?” Ojejoje asu: “Iye; l'ephe a-kpukwaru unu nu iya.”

¹³Ya ndono; Dévidi yele ndu etso iya nu, ruru unu madzu l'ukporo madzu iri egbeshi lufushia le Keyila; tsoru aghaphe. A bya edooru Solu le Dévidi gbafuakwaru le Keyila; yo haa; ophu o jehedu eke ono.

Dévidi no l'echi-egu

¹⁴Dévidi ano-kirishia l'ime oḡba l'echi-egu; mbu noduwaru l'ali uguv l'echi-egu Zifu. Solu l'etsojeru l'achophe iya mboku-mboku; obenu le Nchileke te kwedu te Dévidi daba iya l'eka.

¹⁵Yo buru le Dévidi no l'ali Horeshi l'echi-egu Zifu b'o nuru le Solu abya t'o gbua ya.

¹⁶Jonatanu Solu egbeshi jekfushia Dévidi le Horeshi. Yo bya eyetaru iya eka; mee te okpoma shihu iya ike le Nchileke.

¹⁷Yo su Dévidi: “Ba atsushi egvu; ke l'eka nna iya; mbu Solu te erukwa iya l'ehu. O bu nggu a-buru eze ndu Izurelu; yebdua e-kwe ngu ebo. Onanu dokpooru nna iya; mbu Solu enya ohuma.”

¹⁸Ephe ebo achiko gbaa ndzu l'ifu Ojejoje. E metsua; Dévidi ano-kirishiaru l'ali Horeshi ono; Jonatanu alashia ufu iya.

- ¹⁹Ya ndono; ndu Zifu awu-kfushia Sọlu lẹ Gíbiya je asu iya: “Lẹ Dévidi domikwaru onwiya l'alì ephe. O nọ l'ogba, nọ l'alì Horeshi; l'ugvu Hakila l'uzo ohuda ali, daburu swanmangu.
- ²⁰Nta-a kwa t'i bya teke dukpole ngu phu mma nggube eze. O bu ayibedua b'ọ duwaruru t'ayi kputa iya ye nggube eze l'eka.”
- ²¹Sọlu asu ephe: “Tẹ Ojejoje gokwaru onu-oma nu unu ke l'unu yeri mu obu.
- ²²Unu je akwakobefua; unu achofuta eke Dévidi anoduje; makwaruphu onye phuru iya nu l'eke ono; kele ya nuru l'ọ dunukaru eregede.
- ²³Oo ya bu t'unu je elezita enya; geta iphe, bu eke oodomije onwiya; unu alaphuta azu bya eyeri iya okfu l'eda. Unu -byakwanu; mu l'unu ayiwaruru: o -buru l'ọ nọ l'alì ono be mu a-chokota iya l'iphe bu enya-ufu, nọ l'ikfu Júda mgburumburu.”
- ²⁴Ya ndono; ephe atugbua vuru Sọlu uzo jeshia Zifu. Dévidi yele ndu etso iya nu be gbe noduwa nu l'echi-egu Mawonu; l'uzo ohuda ali, daburu swanmangu.
- ²⁵Sọlu me ndu yele iya yi abya awata ocho Dévidi. A bya edooru iya Dévidi; yo tugbua lashia l'iku mkpuma, nọ l'echi-egu Mawonu je anodu. Sọlu abya anua iya; chilaha Dévidi l'eke ono.
- ²⁶Sọlu l'eje l'azu uguvno ono azu iya ophu; Dévidi yele ndu nk'ia l'eje l'azu iya ophu; agba t'ephe gbalaaru Sọlu. Yo be lẹ Sọlu yele ndu soja iya eme t'ephe gbaa Dévidi phe mgburumburu; gude ephe;
- ²⁷nwozi erua bya asu Sọlu: “T'ọ byakwa egwegwa! Lẹ ndu Filisutayinu byaakwaru ogu o-lua-olaa l'alì ayi.”
- ²⁸Sọlu aghakobelekwaphu; paru ochi Dévidi ha; yo buru iya ojekfu ndu Filisutayinu. Oo ya kparu iphe ephe ekuje eke ono Sela-Hamahulekotu.
- ²⁹Dévidi abya eshi l'eke ono tugbua je eburu l'ogba, nọ lẹ Énu-Gedi.

1 Sámelù 24

Dévidi edobe Sọlu ndu

- ¹Sọlu achifutsulephu ndu Filisutayinu; bya alata; e dooru iya lẹ Dévidi nokwa l'echi-egu Énu-Gedi.
- ²Tọ du iya bu; Sọlu abya achita unu umadzu esaa l'ukporo madzu iri, bu ndu a fotarù lẹ ndu Ízurelu; ephe awufu chorù Dévidi yele ndu nk'ia jeshia l'uzo iya ke mkpuma egbu-oswa.
- ³Sọlu erua l'odu-aturu l'iku esu-uzo; yo nweru ogba, nọ l'eke ono. Sọlu abahu l'ogba ono tẹ ya jee l'uboku. A ma lẹ Dévidi; yele ndu nk'ia nọ l'ime ime ogba ono.
- ⁴Ndu ke Dévidi ono asu iya: “L'ọ kwa ntanu bu mboku ono, Ojejoje kfuru ngu okfu iya; su lẹ ya e-woru onye ohogu ngu ye ngu l'eka; t'i woru iya mee ege du ngu mma-a.” Dévidi abya epyofuta; pyaa apyapya je ebyibuta onu uwe-nlokuru Sọlu.

- ⁵E metsulephu; Dévidi awata ọnma onwiya ikpe kẹ l'o byibutaru ọnu uwe-nlọkpuru Sọlu.
- ⁶Yọ sụ ndu ono, etsoje iya nụ ono: “Tẹ Ojejoje be ekwekwa tẹ ya mee nnajiufu iya egbe iphe-a; mbụ onye ono, Ojejoje wuru manụ l'ishi ono; m'ọ bụ kẹ tẹ ya halia ẹka denyi iya; kẹ l'ọ bụ onye Ojejoje wuru manụ l'ishi.”
- ⁷Yọ bụru okfu ono bẹ Dévidi gude sede ndu nk'iyia; tọ ha ẹphe t'ẹphe tso Sọlu ọgu. Ya ndono; Sọlu eshi l'ogba ono lufushia; jeshia mkpa iya.
- ⁸Dévidi emetsua bya eshi l'ogba ono lufuta bya ekua Sọlu; sụ iya: “Onye nwe mu nụ, bụ eze!” Sọlu aghaa ọnya. Dévidi abya efozita kpube ifu l'alị; woru onwiya machia;
- ⁹sụ Sọlu: “?Bụ ngunu kparu iphe, ịinoduje angaru ndiphe nchi, anoduje edoru ngu le Dévidi l'achọ t'o merua ngu ẹhu?”
- ¹⁰Ntanụ ọwaa b'i gudewa ọnya ngu phụ ẹge Ojejoje meru; t'i daba mu l'ẹka l'ime ogba phụ. O nweru ndu sūru tẹ mu gbua ngu; obenu le mu dobeleru ngu-a ndzụ. Mu asụ le mu ta byakwa bya l'ahali ẹka mu denyi nnajiufu mu; kẹ l'ọ bụ onye Ojejoje wuru manụ l'ishi t'ọ bụru eze.
- ¹¹Nna mu; lewaru ọnu uwe-nlọkpuru ngu ẹge mu gude iya l'ẹka! Mu byibutaru ọnu uwe ngu ono; mu te gbu ngu egbugbu. T'o doo ngu ọnya nta-a; nggu amakwaruphu le mu te meswedu ngu; ọphu mu te kwefubuaru ngu ikè. Ẹ to nwedu iphe, dụ ẹji, mu meru ngu; ọbule ịiche mu phụ t'i gbua mu.
- ¹²Tẹ Ojejoje kpekwa ikpe ẹhu mu le nggu; mbụ tẹ Ojejoje gwatakwa ngu ụgwo iphe, dụ ẹji ono, i meru mu on. Ọ bụ le mu ta byadu bya edenyi ngu ẹka.
- ¹³Ọ dụ l'ọ bụ ẹtu ndiche, sūru: ‘L'ẹjo-ememe shi l'ẹka ẹjo-ududu.’ Ọo ya bụ le mbẹdua ta byadu bya edenyi ngu ẹka.
- ¹⁴?Bụ ngunu meru iphe eze ndu Ízurelu a-nọdu achị iya k'egbugbu??Bụ onye bẹ ịichi ọbu??Bụ odzu nwankuta; tọ bụ nwogu, ta gbadu ẹbà?
- ¹⁵Tẹ Ojejoje kpekwa ikpe nggu l'iyia; kfu onye ọphu iswi dụ mma. T'o lee ya ọnya; haaru mu enge nafuta mu l'ẹka ngu.”
- ¹⁶Dévidi ekfutsulephu ẹge ono; Sọlu ajị iya: “?Nwa mu, Dévidi; bụ nggubedua ekfu iphe ono?” Sọlu ebyiswee ẹkwa.
- ¹⁷Yọ abya asụ: “I kakwa mu odobe ẹka-ndo; kẹ l'i meru mu iphe-oma; obenu le mbẹdua eme ngu iphe, dụ ẹji.
- ¹⁸Ntanụ ọwaa b'i koshiru l'i meru mu iphe-oma; mbụ le Ojejoje meru tẹ mu daba ngu l'ẹka; ti gbu mu.
- ¹⁹Madzụ -phua ọhogu iya;?ọohaje iya t'ọ tughua kẹ mmanu tọ. Ọo ya bụ; tẹ Ojejoje kfukwaa ngu ụgwo iphe-oma ono, i meru mu ono ntanụ-a!
- ²⁰Nta-a b'o dowaru mu ọnya l'ị bífutaje eze; bụru nggu a-nọdu achị alị Ízurelu.

²¹Gude epha Ojejoje riaru mu nte nta-a; l'ẹ t'o nwedu l'i bufu awa mu ebufu; m'ọ bu mee t'ẹpha mu chihu l'ufu nna mu!"

²²Tọ du iya bu; Dévidi abya eriaru Sọlu nte; Sọlu alashia l'ufu iya. Dévidi yele ndu nk'iya awufu lap hushia azu l'ogba ono.

1 Sámẹlu 25

Nebalu aswaru Dévidi ọswara

¹Ya ndono; Sámẹlu abya anwuhu. Ndu Ízurelu abya edzukobe; kwaa ẹkwa iya; lia ya l'ufu iya le Ráma. E meebe; Davidi atugbua lashia l'echi-ẹgu Paranu.

²O nweru nwoke Mawonu, nweru ẹku Kamẹlu; buru onye nweru iphe nshinu. O nweru unu aturu esaa l'ukporo aturu iri. Eghu iya adu unu eghu labu l'ukporo eghu iri. Yọ nodu le mkpukpu Kamẹlu l'akpu aturu iya ono ẹji.

³Epha nwoke ono bu Nebalu; ke nyee ya aburu Abigelu. Nyee ya ono bu nwanyi, nweru egomunggo; l'amakwaphu mma. Obenu le nji iya, bu onye Kálebu du ehuka; nweru ejo umere.

⁴Dévidi anodu l'echi-ẹgu nua le Nebalu l'akpu aturu iya ẹji.

⁵Yọ bya ezifu umadzu iri l'unwu-okorọbya, l'etso iya nu; su epehe: "Unu jekfu Nebalu le Kamẹlu; je ekeleru iya ẹya.

⁶Unu su iya: 'Ndzu iya ndzu ogologo. T'ehu dukwa iya agu yele ndibe iya; mewaru iphemiphe obule, o nweru enweru!

⁷Ya nuwaru le teke aakpuje aturu ẹji be ruwaru nu. Le teke epehe le ndu echeru iya aturu shi tuko nodu l'eke lanu be epehe ta kpabua ndibe ngu ono ehu; to nwe iphe epehe, phuhujeru nu teke epehe shi nodu le Kamẹlu.

⁸I -jia epehe; be epehe a-koru ngu-a. Oo ya bu; t'obu ngu rua l'eke unwu-okorọbya mu-wa no; keshinu ophu ayi byaru l'oge aji. Byiko; nukwa ndu ozi ngu-a; me yebe nwa ngu, bu Dévidi iphe, ẹka ngu rukpeleruphu.' "

⁹Ndu ozi Dévidi ono erua; bya eworu ozi ono, Dévidi ziru ono zia Nebalu; bya angabe nchi l'onu, oo-ye.

¹⁰Nebalu aji ndu ozi Dévidi ono "“?Bu onye bu Dévidi??Bu onye bu nwatibe Jesi? Ndu nta-a dukwa l'igwe shi ke nnajiufu epehe l'agbakashihu.

¹¹?Bu ke ngunu be ya e-wota nri iya; wota mini iya; me anu, ya gburu ndu akpu aturu iya ẹji je anu ndu, ya ta madu eke epehe shi?"

¹²Unwu-okorọbya ono aghachi je ekfukotaru Dévidi ege Nebalu kfulu.

¹³Dévidi asu epehe: "T'onyenonu wota ogu-mbeke ya turu!" Epehe achita ogu-mbeke epehe tua onwephe. Dévidi abya ewotakwaphu nk'iya turu. Ndu ophu tso Dévidi be rukwaru unu madzu. Ukporo umadzu iri anodu swiru ivu epehe.

- ¹⁴Nwokorọbya lanu lẹ ndu ozi kẹ Nebalu eje edooru nyee Nebalu; mbu Abigelu; su iya: “I phuru lẹ Dévidi bẹ nọ l'echi-egu zia ndu ozi iya t'ephe bya ekeleru iya nnajiufu; yo gbe meru iphe-iphere kpua ephe.
- ¹⁵O bu lẹ ndu ono mekwaru ayi iphe-oma. Ephe ta akpabukwaa ayi ehu; ophu iphe ayi 'ephubua teke ono, ayi l'ephe shi tuko nodu l'echi-egu ono.
- ¹⁶Mboku-mboku: eswe l'enyashi; bẹ ephe shi buru upho-mkpuma gbochiru ayi teke ono, ayi shi anonyabeje ephe l'echi aturu ayi ono.
- ¹⁷Nta-a kwa t'i riedu iya; maru iphe, ii-me; kẹ l'iphe, du eji bẹ abyakwa oda-kfuta nnajiufu ayi yele ndibe iya l'ephe ha; kẹ l'umere iya kwatakwaru du eji; to nwe onye onujeru okfu.”
- ¹⁸Abigelu abya emewaphu egwegwa je achita ukporo ishi buredi iri; otumu mee labu; aturu ise, e gburu huchaa bya apama ya apama dobe; akpe, a huru yejia ogbonga ise; ukporo echa-mbeke ise, e gude akpuru vayinu ghee; me ukporo echa-mbeke iri, e gude akpuru figu ghee. Yo gwoo ya doo l'eli nkakfu-igara;
- ¹⁹su ndu ozi iya: “Unu tugbua vuta uzo; ya a-nodu etso-o unu l'azu.” O bu l'ẹ to kfukwanuru iya nji iya; mbu Nebalu.
- ²⁰L'o nọ l'eli nkakfu-igara iya agbazita l'uwuru, nọ l'ugvu ono; b'o phuru Dévidi yele ndu ono, tso iya nu ono l'ẹke ephe agbazitakwaphu l'abyakfuta iya. Ephe abya edzuda.
- ²¹Yo buru teke ono bẹ Dévidi kfuwokwaduru-a: “L'ẹ to nwedu uru, o baru iya mbu echeche, ya cheru nwoke-wa eku iya l'echi-egu; mbu chee ya; k'ophu bu l'ẹ to nwedu iphe iya ophu phuhuru nu. Yo buru ejo iphe b'o gude kfu ya ugwo iphe-oma, ya meru iya
- ²²Tẹ Nchileke mekwaa yebe Dévidi ophu ka njo; mbu t'o gwakwaa ya ochi; m'o -rua l'utsu echile; ya edobe m'o bu onye lanu, bu nwoke ndu lẹ nk'ia.”
- ²³Abigelu aphulephu Dévidi; nyifutakebewaphu l'eli nkakfu-igara iya ono; bya daa l'ifu Dévidi; woru ifu kpube l'ali.
- ²⁴Nwanyi ono adaa Dévidi l'ifu; su iya: “Onye nwe mu nu; t'o bukwaru yebdua nwenkinyi iya bẹ aa-ta uta. Byiko; tẹ yebe nwozi ngu kfunuru yeru ngu; t'i nu l'olu nwozi ngu.
- ²⁵Onye nwe mu nu; ba angakwaru mkpokoro nwoke ono, bu Nebalu nchi; kẹ l'o bulephu ege epha iya du b'o du. Oza onye eswe l'epha; l'emehukwaphu eswe. Obenu lẹ yebe nwozi ngu nwanyi ta phukwa ndu ozi ono, nggube nnajiufu iya yeru ono.
- ²⁶Obenu agha; nnajiufu; keshinu Ojejoje sephuwuru ngu azu; t'ẹ b'i je egbua ochi; me t'ẹ b'i gwata ugwo iphe, e meru ngu l'onwongu; kamenu; bẹ bukwa ege Nebalu du; bu ege ndu ohogu ngu; me iphe, bu ndu l'achọ ege ephe e-shi mekata nggube nnajiufu mu a-du.
- ²⁷T'e wonuru iphe-a, mube nwozi ngu nwanyi guderu nggube nnajiufu mu nu unwu-okorọbya ono, tso ngu nu ono.

²⁸Byiko; guaruru nwozi ngu nwanyi nvu l'ẹke mu mesweru; ke l'a makahawaru le Ojejoje e-me k'ophu bu: i -chi-gee; nwatibe ngu achi-tsota ngu gbururu jeyewaru. T'e b'o dukwa ejo iphe, aa-phu ngu l'ehu jeye l'ege ii-no-beru.

²⁹O -ruhuduru madzu l'achi ngu ke egbu bu be Ojejoje, bu Nchileke ngu e-woleruphu ndzu nggube nnajiufu mu kwachia ohu-mma l'ite ndzu. Obenu le ndzu ke ndu ohogu ngu phe be aa-gbaphu ege-a aagbaphuje mkpuma urobo-wa.

³⁰Teke Ojejoje meleruphu nggube nnajiufu mu iphe du mma ono, o kweshigbaaru ngu ukwa iya ono; bya eworu ngu mee ishi l'ali Izurelu;

³¹b'e to buduru nnajiufu mu aphu; obu te eku ngu ebemu l'i gburu ochi inyigirinyi; m'o bu l'i gwataru ugwo iphe, e meru ngu. Teke ono, Ojejoje e-meshiru nggube nnajiufu mu iphe ono, du mma ono; nyatakwa mube nwozi ngu nwanyi."

³²Devidi asu Abigelu: "T'ajaja buru ke Ojejoje, bu Nchileke ke Izurelu; mbu onye ziru ngu t'i byakfuta iya ntanu-a.

³³Te onu-oma bukwaru nke ngu l'ege enya shiru rua ngu ali l'iphe owa. Te onu-oma bukwaruphu ke nggubedua gbobutaru mu te mu be egbu ochi ntanu-a; gude eka mu gwata ugwo iphe, e meru mu.

³⁴Odumeka be mu ribuakwaru nte: 'L'o -buru-a le Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izurelu no ndzu ege o no iya-a; mbu onye ono, gbobutaru mu; mu te mehe ngu iphe ono, mu tuburu k'ememe ono; be ndege e ti gbaru bya iya ndzuta-a; b'o rua l'utsu echile; b'e to dukwa iphe kfu utsu, ga aphodu nu l'ufu Nebalu.' "

³⁵To du iya bu; Devidi abya anata iphe ono, o gwotaru iya ono; su iya: "T'o lawaru. Le ya nuwaru iphe, o kfuru bya ekwetawaa."

³⁶Abigelu abya alakfu Nebalu je aphua l'o noru l'ufu iya l'agba aji; ege ono, onye eze agbaje ono. Ehu atso Nebalu ena; kele mee emewaa ya l'enya. To nwe iphe, Abigelu kfuru iya jeye nchi bahu.

³⁷Yo rua l'utsu iya teke mee ono phohuru Nebalu l'enya; nyee ya abya atuko iphemiphe obule ono dokotaru iya; meji atofu iya; yo kpo-beru.

³⁸A nolephu iphe, du l'o bu abali iri; Ojejoje echigbua Nebalu; yo buru iya anwuhu.

Devidi aluta Abigelu

³⁹Devidi abya anua le Nebalu nwuhwaru; yo su: "T'ajaja buru ke Ojejoje; mbu onye ono, gwataru ugwo iphe-iphere ono, mu nataru l'eka Nebalu ono. Ojejoje kposhiwaru nwozi iya oye eka l'iphe, du eji, ya g'emeta kpua onwiya. Ojejoje meru t'ejo iphe, Nebalu meru tu-koru Nebalu l'onwiya iya l'ishi." Devidi ezia t'e je ezia Abigelu t'o bya te ya luru iya.

⁴⁰Ndu ozi Devidi ejeshia Kamelu je ezia Abigelu le: "Devidi be zikwaru t'ayi bya eduta ngu t'i buru nyee ya."

⁴¹Abigelu egbeshi bya ebuaru iya ifu l'ali; su: “Owaa mube nwozi unu nwanyi ndo-o; mbu onye a-ndu asaje ndu ozi nnajiufu mu okpa.”

⁴²Abigelu ajikobewaphu bya eduta unwu-mgboko ise, ejeru iya ozi yeru onwiya; nyikota nkakfu-igara tsoru ndu ono, Dévidi ziru ozi ono; je awata olu Dévidi.

⁴³Dévidi be aluhawa Ahinowamu, bu onye Jézerilu. Yele Abigelu abya achiko buru unyomu Dévidi.

⁴⁴Teke ono be Solu kutawaru nwatibe iya, bu Mikalu; mbu nyee Dévidi kee Paliti Layishi ke Galimu.

1 Sámèlu 26

Dévidi aha Solu ndzu odo

¹Ndu Zifu atugbua jeshia Gíbiya je edooru Solu: “Le Dévidi be domikwaru onwiya l'ugvu Hakila, no ghaa ifu l'echi-egu Jeshimonu?”

²Solu achita unu unwoke esaa l'ukporo unwoke iri, a foru afofo l'ali Izurelu; ephe ayiri jeshia echi-egu Zifu ocho Dévidi.

³Solu phe abya emee onodu l'iku uzo l'ugvu Hakila ono, no chee ifu le Jeshimonu ono. Ophu be Dévidi noru l'echi-egu. Yo phulephu le Solu tsowa iya abya eke ono;

⁴zia ndu ngge; t'ephe je amaru m'o bu oswi-okfu le Solu abya.

⁵Ya ndono; Dévidi epyofu jeshia eke ono, Solu phe kwaru odu odu ono. Yo rua; je aphu eke Solu yele Abuna Neru, bu onye ishi ndu soja ze. Solu be ze l'ime odu odu ono; ndu soja iya ado-pee ya mgburumburu.

⁶Dévidi abya aji Ahimeleku, bu onye Hetu; me Abishayi Zeruya, bu nwunne Jóabu: “?Onye ophu e-tsoru iya t'ephe jekfu Solu l'eke ono, ephe no ono?” Abishayi asu: “L'oo yebedua l'e-tsoru iya.”

⁷Ya ndono; Dévidi yele Abishayi atugbua jekfu ndu soja ono l'enyashi. Ephe erua je aphu Solu l'eke ooze l'eku mgbenya l'ime ime odu odu ono yele arwa iya, o gwuberu l'ali l'uzo ishi iya. Abuna yele ndu soja ono aze-pee ya mgburumburu.

⁸Abishayi asu Dévidi: “Ntanu be Nchileke mewaru te ohogu ngu daba ngu l'eka. Hanu te ya gude arwa supyabe iya l'ali ugbo lanu; ya ta asukwa iya eya ugbo labu.”

⁹Dévidi egberu su Abishayi: “Be egbukwa iya!? Bu onye a-hali eka byia onye Ojejoje wuru manu l'ishi t'o buru eze; te ikpe ba nma iya?”

¹⁰Yo su ya: “Kamenu; o kwa Ojejoje l'onwiya e-gude eka iya chigbua ya. O-nwuhudu l'oge nka-ezekuna nk'ia; yo laa l'ogu.

¹¹Te Ojejoje be ekwekwa te ya halia eka byia onye ono, Ojejoje wuru manu l'ishi ono. Iphe, e-me nu bu t'i mita arwa ono; me iphe-mini ono, no iya l'uzo ishi ono t'ayi gude tugbua.”

- 12**Ya ndono; Dévidi ewolia arwa ono yele iphe-mini ono, nọ Sọlu l'uzo ishi ono; yo buru ephe atugbu. Iphe ono emee; to nwe onye phuru iya nu; to nwe onye maru nu; ophu 'onwedu onye tehuru nu. Ephe atuko nodu le mgbenya; kele Ojejoje meru te okpobe mgbenya gude ephe.
- 13**Dévidi abya adafu azu iya ophu; je evudo l'eli ugu l'eke teru nwenya. Eke, nọ-buhuru ephe akwata ha usa nshinu.
- 14**Dévidi abya ekua ndu soja ono; kua Abuna Neru; su iya: “T'izadu oku; Abuna?” Abuna aza; bya asu: “?I bu onye; nggube onye ophu, l'eku eze oku?”
- 15**Dévidi asu Abuna: “?O kwa li bunua nwoke??Nanu onye agbaberu ngu nu l'ali Izurelu??Bu ngunu meru iphe e ti letadu onye nwe-ngu nu, bu eze enya? Ishi iya bu l'o nweru onye byaru te ya gbua onye nwe-ngu nu, bu eze.
- 16**Iphe ono, i meru ono ta dukwa mma. Kamenu; iphe, ruberu unu l'unu ha; kwa anwuhu; ke l'unu te letadu nnajiufu unu enya; mbu onye ono, Ojejoje wuru manu l'ishi ono. Chikaedu enya achika.?Nanu arwa eze; me iphe-mini, o shi donyabe ishi iya.”
- 17**Solu amalekwaruphu l'o bu olu Dévidi. Yo su: “?Bu olu ngu ndono nwatibe mu Dévidi?” Dévidi asu iya: “I-ye; eze; onye nwe mu nu; o kwa iya-a.”
- 18**Yo sukwapu: “Buhunu ke ngunu be nggube onye nwe mu nu achi nwozi ngu??Bu ngunu be ya meru??Nanu egbe ejo iphe ya meru?”
- 19**Byiko; nggube eze, bu onye nwe mu nu; ngabenuru nwozi ngu nchi nta-a. O -buru l'o bu Ojejoje be kpaliru ngu t'i chilahaa mu ege ono; oo ya bu t'o natakwana ngweja-a. Teke bu l'oo madzu be eme iya nu; t'ephe bukwaru ndu Ojejoje buru onu. Nta-a be ephe chifuwaru mu l'ali ke ndibe Ojejoje; su te mu je ejelahaaru agwa odo ozi!
- 20**Olobu; te mee mu be egedakwa l'ali l'eke teru enya l'ifu Ojejoje.?I marua le ya ta akadụ nwogu nshii oga mkpa.?Nanu ege e meru be eze ndu Izurelu byaru bya achilahaa ya l'o bu onye achi nta okwa l'eli ugu.”
- 21**Solu asu: “Ya meekwaru iphe, du eji. Latanu azu; nwatibe iya Dévidi. Ya te ejehekwa ngu ome iphe mboku odo; ke l'i guberu ndzu yebe Solu iphe ntanu-a. O kwa eswe be ya meru; mbu le ya mewaru ejo iphe, ha nshinu.”
- 22**Dévidi asu: “O kwa arwa nggube eze ndo-o. T'unwokoro ngu onye lanu bya ewota iya.
- 23**Te Ojejoje kfu kwaa onyenonu ugwo odobe-eka-ndoo ya me ke ovudoshi ike l'iphe, onye kfuru. Ntanu be Ojejoje meru; ti daba iya l'eka; obule ya ta chokwanu te ya halia eka byia onye ono, Ojejoje wuru manu l'ishi ono.
- 24**T'o bukwaru ege ya guberu ndzu ngu iphe ntanu; be Ojejoje a-gubekwapu ndzu nke iya; nafuta iya l'iphe, bu iphe-ehuka, byaru iya nu.”
- 25**Ya ndono; Solu asu Dévidi: “T'onu-oma bukwaru nke ngu; nwa iya Dévidi. Ii-me iphe, ha nshinu; mee ya mefu iya onya!” Dévidi atugbua; So lu alaphushia azu l'ufu iya.

1 Sámèlu 27

Dévidi alakfu ndu Filisutayĩnu

- ¹Dévidi abya ariya l'ime onwiya; sù: “M'a nonyaa ujiku lanu be ya e-shikwa l'eka Sòlu laa l'iyi. E to nwekwa iphe odo, e ta budu te ya gbaru lashia ali ndu Filisutayĩnu; k'ophu Sòlu a-kaberu haa ya acho-phe l'ali Ízurelu; ya eshi ege ono nahu iya.”
- ²Tò dù iya bù; Dévidi yele unwoke ono, dù unu madzu l'ukporo iri ono, bù ndu nk'iya akwafu lakfushia Akishi Mawoku, bù eze ndu Gatù.
- ³Dévidi phe alakfushia Akishi je eburu le Gatù. Onyenonu be yele ndibe iya tukoru buru. Dévidi be yele unyomu ephe ebo tuko buru; mbu Ahinowamu ke Jézerilu; me Abigelu ke Kamelu, bù iya bù nwanyi ono, nji iya; mbu Nebalu tufuru phu.
- ⁴E dotsuaru Sòlu le Dévidi gbalawaru lashia Gatù; ophu o chohedu iya odo.
- ⁵Tò dù iya bù; Dévidi abya asu Akishi: “O -buru le ya no ngu l'obu; wofutanu mkpukpu lanu l'ali-a nu iya te ya buru. Nanu ege o bu yebe nwozi ngu be nggu l'iya a-chiko buru le mkpukpu-eze l'eke eze bu?”
- ⁶Ya ndono; Akishi eworu Zikulagu nu iya mboku ono. Yo buru iya meru iphe Zikulagu bu mkpukpu ndu eze ndu Júda jeye ntanu-a.
- ⁷Dévidi ebua afa ophu l'onwa eno l'ali ndu Filisutayĩnu ono.
- ⁸Dévidi yele ndu nk'iya atugbua jeshia je etso ndu Geshu; ndu Gizi; me ndu Amaleku ogu o-luru-olaa. Ndu ono be shihawa teke turu etete butaru l'ali ono; tsube le Shu jeye le Ijiputu.
- ⁹Yoo buje ndu ophu Dévidi bakfuwaru l'ogu ono; yo gbushikota ephe. E to nwedu oke l'anya, oodobeje ndzu. Yo tuko aturu ephe; me egu; eswi; nkakfu-igara; me inya-ivu; jeyewaru l'uwe ephe gwoo. Teke e -metsuaru; yo lakfushia Akishi.
- ¹⁰Teke Akishi jiru iya: “?Bu ibyiya ole b'i jeru ogu o-lua-olaa obu ntanu?” Dévidi asu iya: “L'o bu l'uzo ohuda ndu Júda; m'o bu l'uzo ohuda ke ndu Jerahumelu; m'o bu l'uzo ohuda ndu Kenu.”
- ¹¹E to nwedu oke l'anya, oodobeje ndzu kpuru bya Gatù; ke l'oorije: “L'ephe e-jekwa je agbaa ya ama; su l'oo iphe, Dévidi meru ndo-o.” Yo buru ege Dévidi shi emeje iya ndono l'oge teke o bukotaru l'ali ndu Filisutayĩnu.
- ¹²Akishi eworu Dévidi ye onwiya l'ehu; su onwiya: “Le Dévidi l'a-buwaruru nwozi iya gburu jeye; ke le ndibe ephe, bù ndu Ízurelu be kpowaru iya ashi okpobe akpokpo.”

1 Sámèlu 28

- ¹Yo rua teke obu; ndu Filisutayĩnu bya achikobe ndu soja ephe t'ephe tso ndu Ízurelu ogu. Akishi eje asu Dévidi: “T'o dokwaa ngu enya; le nggu le ndu nkengu e-dubekwa iya ogu.”

²Dévidi asụ iya: “Teke ono; nggu aphụwaru iphe, nwozi ngu e-me.” Akishi asụ Dévidi: “Ọ dulephu mma; ya e-mewa ngu ru t’i buru iya onye nche jeye teke ya a-nọ-bebe.”

Sọlu yẹle nwanyi, bu lẹ Ẹnudo

³Sámẹlu bẹ nwụhuwaru nụ; ndu Ízurelu l'ẹphe ha araa ẹkwa iya; bya elia ya lẹ Ráma. Sọlu bẹ chikowaru ndu aphụ àphù; mẹ ndu njibya rushikota l'alì ono.

⁴Ndu Filisutayinu abya edzua l'odu ọgu lẹ Shúnemu. Sọlu achikobe ndu kẹ Ízurelu l'ẹphe ha; dobe ẹphe l'odu ọgu nk'ẹphe l'ugvu Gilobówa.

⁵Sọlu aphulephu ndu soja ndu Filisutayinu; egvu abya iya l'ẹhu; meji akfulahaa ya nkfu.

⁶Yo jeshia ọkpata Ojejoje ishi; ọbu l'ẹ to nwedu onu, Ojejoje yeru iya. Ẹ to shidu lẹ nro zia ya ozi; to shi l'ido urimu; to shi l'onu ndu nkfuchiru iya yeeru iya onu.

⁷Sọlu abya asụ ndu ejeru iya ozi: “Unu leeru iya ẹnya nwanyi aphuje àphù; tẹ ya je akpata iya ishi.” Ẹphe asụ iya l'o nweru onye lanu, bu lẹ Ẹnu-Doo.

⁸Sọlu abya eworu onwiya gbugabe; chita uwe mmanu yee. Yọ be l'enyashi; yẹle unwoke labu ayiru jekfushia nwanyi ono. Sọlu erua bya asụ iya: “T'ọ kpataeduru iya maa ishi. Ọ bu onye ọphu ya kuru ẹpha iya; bẹ ii-kpo-lita.”

⁹Nwanyi ono asụ iya: “Lenu; ọ kwa i marua iphe, Sọlu meru. Mbụ lẹ ndu aphụ àphù; mẹ ndu njibya b'o rushikotaru l'alì-a.?Bụ ngunu kparu iphe i bya eworu ọnya kwebe lẹ ndzụ iya; tẹ ya shi ẹge ono nwuhu?”

¹⁰Sọlu abya egude ẹpha Ojejoje ribua; sụ iya: “Kamenu; l'ẹ to nwedu iphe, e me iya nụ; k'iphe-a.”

¹¹Nwanyi ono abya aji iya; sụ: “?Bụ onye bẹ ya e-kuru ngu?” Yọ sụ iya: “L'ọ bu Sámẹlu bẹ ii-kuru iya.”

¹²Nwanyi ono aphulephu Sámẹlu; chia mkpu; sụ Sọlu: “?Nanu ẹge ọ dụ b'i gbaru iya ẹgedede??Tọ bụdu nggu bụ Sọlu!”

¹³Sọlu asụ nwanyi ono t'ẹ b'ọ tsushi egvu. Ji iya iphe ọ phuru? Nwanyi ono asụ iya: “Lẹ ya phuru maa l'ẹke o shi l'alì alufuta.”

¹⁴Sọlu aji iya: “?Nanu ẹge ọ gbaru?” Nwanyi ono asụ iya: “L'ọ kwa nwoke ọgurennya, yeru uwe-nlokpuru bẹ alufuta nụ.” Sọlu amalẹrupu l'ọ bụ Sámẹlu; fozita; woru ifu bua l'alì gude kwabẹ iya ugvu.

¹⁵Sámẹlu abya asụ Sọlu: “?Bụ ngunu bẹ iikuru iya, i gude bya akpo-lita iya ẹge-a?” Sọlu asụ iya: “L'uboku ta dukwa mma; kele ndu Filisutayinu bẹ byaru iya ọgu; Nchileke apawaru iya haa; ọphu o shijehedu l'onu ndu nkfuchiru iya; m'ọ bụ lẹ nro kfuru yeru iya. Ọ bụ iya meru iphe ya eku ngu t'i karu iya ọzo, ya e-shi iya.”

¹⁶Sámẹlu asụ iya: “?Iichoru iya ngunu nta-a, Ojejoje ghowaru onye okfu ngu; ghawaru ngu azu-a?”

- ¹⁷Ọ bụ iphe ono, Ojejoje shi iya l'ọnu gbaaru ngu ama iya ono bẹ reru ẹge ono. Ojejoje bẹ nafuwaru ngu ọkwa-eze ono; wowaru iya nū onye ọdo, bụ iya bụ Dévidi.
- ¹⁸Ishi iya aburu l'ẹ ti nūduru Ojejoje okfu; jịka ogbushi ndu Amaleku; shi ẹge ono mee tẹ oke ẹhu-eghughu iya l'ẹke ẹphe nọ lufuta ìphè. Ọ bụ iya meru iphe o meru ngu iphe-a, o meru ngu-wa ntanụ.
- ¹⁹Ọphu ka nū bụ lẹ Ojejoje a-chiru nggu lẹ ndu Ízurelu ye ndu Filisutayinu l'ẹka; mbu l'echile ọwaa bẹ nggu l'unwu ngu ndu unwoke a-lakfuta yẹbedua lẹ maa. Ọ kwaphu ẹge ono bẹ Ojejoje a-chiru ndu soja ndu Ízurelu ye ndu Filisutayinu l'ẹka.”
- ²⁰Akpajiji iphe ono, Sámelụ kfuru ono egude Sọlu; yọ ngabuhuwaphu teke ono daa l'alị. Ike agvụ iya; kẹ l'ẹ to nwedu iphe, shiru iya ọnu eswe l'enyashi mbọku ono.
- ²¹Nwanyi ono abya aphu ẹge ẹhu anma Sọlu anmanma; sụ iya: “Lenu; lẹ yẹbe nwozi ngu nwanyi bẹ nukwaru ngu okfu; mee iphe, i ziru iya ememe. Ya turu ndzụ iya ntụ; mekota iphemiphe ọbule, i suru tẹ ya mee.
- ²²Byiko; gebenuru nwozi ngu nwanyi nchị; tẹ ya nū ngu nri t'i ria; k'ọphu ike a-du ngu; t'ị la.”
- ²³Sọlu ajika lẹ ya te eridu nri ono. Ndu ozi iya etsoru nwanyi ono; rọlahaa ya; yo kweta teke ono. Yo gbeshi l'ẹke, ọ zẹ l'alị je anọ-zita l'oshi-azẹe.
- ²⁴Nwanyi ono bẹ nweru nweswi, gbaru ẹba, nọ l'ulo iya. Yo gbuwa iya phu teke ono teke ono; wota ntụ witu gwọo gude ghee buredi, ẹ te eyedu iphe, ekoje buredi.
- ²⁵Nwanyi ono abya akwashiaru Sọlu phẹ iphe ono; ẹphe eria. E metsua; ẹphe atugbua l'enyashi ono lashia.

1 Sámelụ 29

- ¹Ndu Filisutayinu abya edzua ndu soja ẹphe lẹ Afẹku. Ndu kẹ Ízurelu eje akpọbe ọdu ọgu nk'ẹphe lẹ mgboro ẹke mini, anọduje amushi lẹ Jézerilu.
- ²Yo be teke ndu ishi ndu Filisutayinu keshiru ndu soja ẹphe; ẹphe awu l'ukporo ise ise; ndu unu labu l'ukporo iri iri; Dévidi yẹle ndu nk'iya l'awu etso ẹphe; ẹphe lẹ Akishi.
- ³Ndu ishi ndu Filisutayinu abya aji: “?Bụ ngunu bẹ ndu Híburu ọwaa eme l'ẹke-a?” Akishi asu ẹphe: “L'ọ kwa Dévidi ọphu shi buru nwozi Sọlu, bụ eze ndu Ízurelu? Mu l'iya buakwaru iphe, kariru afa ọphu. Ọ bụ lẹ keshinu ọphu ọ gbafutaru l'ufu Sọlu gbakfuta mu b'ẹ to nwekwa ntupo, mu phujewaru iya l'ẹhu.”
- ⁴Ẹhu eghulahaa ndu ishi ndu Filisutayinu ono eghughu; ẹphe asu iya: “T'o duphukwa ẹphe azu t'ẹphe je anodu l'ẹke ono, a nuru ẹphe t'ẹphe buru ono. T'ẹ b'o tsokwaru ẹphe je ọgu; ọdumeka bẹ ọo-ghakọbekwa tso ayi ọgu.?Tọ kadu mma tẹ yẹle nnajiufu iya doshia iphe adaru ẹphe; mẹ lẹ t'o gbushia ayi?”
- ⁵?Tọ budunua Dévidi ọwaa; bẹ ẹphe aguje l'egvu: “ ‘Lẹ Sọlu gburu unukurunu; Dévidi egbukwanua unukurunu ugbo iri.’ ”

⁶Ya ndono; Akishi abya ekua Dévidi; sù iya: “Kamenu; l'ì b̄lephu onye eegude ire iya ẹka. Ọ d̄u iya; t'ì t̄soru l'oru soja ẹphe. Lẹ keshinu mb̄oku, ì lakfutaru iya jeye nta-a; b'ẹ to nwed̄u nt̄upo, ya ph̄ujeru ngu l'ẹhu. Obenu l'ẹ t̄i d̄udu ndu ishi ono mma l'ẹnya.

⁷Tugbua lashia l'ẹhu-agu; bẹ ejekwa ome iphe, ẹ-ta d̄udu ndu ishi ndu Filisutaȳinu mma.”

⁸Dévidi aji iya: “?B̄uhunu nḡunu bẹ ya meru??B̄u nḡunu b'ì ph̄uru l'ẹhu yẹbe nwozi ngu t̄sube lẹ mb̄oku ono, ya lakfutaru ngu ono jeye nta-a??Nanu iphe b̄u lẹ ya te ejedu je etso ndu ọhogu ngḡube eze, b̄u onye nwe mu n̄u ọgu?”

⁹Akishi as̄u iya: “Lẹ ya marua l'ì d̄u yẹbedua mma l'ẹnya l'ọbu ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nchileke Ọbule ndu ishi ndu Filisutaȳinu kfuwaru s̄u l'ẹ t̄ii tsodu ẹphe eje ọgu ono.

¹⁰Ọlobu; nmaa ẹwa l'utsu nggu lẹ ndu ono, shi ejeru nnajiufu ngu ozi ono; mb̄u ndu ono, nggu l'ẹphe t̄uko ȳiru ono t'unu tugbua mẹ iphoro d̄ulephu gerigeri l'utsu.”

¹¹Ya ndono; Dévidi yẹle ndu nk'iya egbeshi l'ọnma-ẹwa utsu laphushia az̄u l'al̄i ndu Filisutaȳinu; ndu Filisutaȳinu atugbua; ȳo b̄uru ẹphe oje Jézerilu.

1 Sámẹlu 30

Dévidi etso ndu Amalẹku ọgu

¹Dévidi yẹle ndu nk'iya ph̄u erulephu Zikulagu lẹ mb̄oku k'ẹto; k'ọphu ẹphe gbeshiru; ndu Amalẹku ejewa ọgu ọ-l̄ua-ọlaa l'uzo ọhuda; mẹ lẹ Zikulagu. Ẹphe al̄ua Zikulagu; m̄uru ọku ye iya.

²Ndu Amalẹku ono akp̄ua ẖwanyi, n̄o iya n̄u lẹ ndz̄u; mb̄u kp̄ua kp̄ua nwata l'oguren̄ya. Ẹ to nwed̄u m'oo onye lan̄u, ẹphe gburu egbugbu; gbahaa l'ẹphe kp̄uru ẹphe lẹ ndz̄u lashia.

³Teke Dévidi yẹle ndu nk'iya ono rutaru Zikulagu bẹ ẹphe bya aph̄u ẹge ọku mebyishiru iya; bya eyeru l'a kp̄ukotaru unyomu ẹphe; mẹ ẖwegirima ẹphe lẹ ndz̄u.

⁴Dévidi yẹle ndu nk'iya ono akwaa ẹkwa ẹge ono jeye ike agv̄ushia ẹphe.

⁵Unyomu Dévidi ẹphe ẹbo, b̄u iya b̄u Ahinowamu kẹ Jézerilu; mẹ Abigelu, ọphu nji iya, b̄u Nebalu t̄ufuru ph̄u; mb̄u onye Kamẹlu ph̄u b'a kp̄utakwaruphu.

⁶Iphe ono atsua Dévidi l'ẹhu nshinu; kẹ lẹ ndu nk'iya ono wataru okfu t'a t̄u-gbua ya lẹ mkpuma. Ẹphe l'ẹphe ha bẹ ẹhu gbanwuhuru ọku k'ẖnwu ẹphe: ndu k'unwoke; lẹ ndu k'ẖwanyi, a kp̄utaru. Obenu lẹ Dévidi shilee Ojejoje l'ẹka d̄ua onwiya ike.

⁷T̄o d̄u iya b̄u; Dévidi abya as̄u Abiyáta Ahimẹleku, b̄u onye achijeru Nchileke ẹja: “T'ọ wotaru iya n̄u uwe-ukuvu!” Abiyáta ach̄ita iya chijeru iya.

⁸Dévidi abya aji Ojejoje; s̄u iya: “?Tẹ ya ch̄iwaru ndu ọ-l̄ua-ọlaa ono t̄o??Ya a-gbakfu ẹphe?” Nchileke as̄u iya: “T'ọ chipyabe ẹphe; l'ẹphe a-gbakfu-a ẹphe; nash̄ikota ẹphe iphe ono l'ọ ha.”

- ⁹Dévidi yẹle ndu nk'iya ono du unu l'ụkporo iri. Ẹphe abya erua nggele Besọ. Yo nweru ndu ophu haru noshia l'ẹke ono;
- ¹⁰ke l'ụkporo madzu iri l'ẹphe; be ike gvushiru; ẹphe te eswehe nggele ono. Yo buru Dévidi; me unu madzu be chipyaberu ndu ono jeshia.
- ¹¹Ẹphe agbata je aphua onye Ijiputu l'echi-egu. Ẹphe eduta onye ono dutaru Dévidi. Ẹphe abya eworu nri nu iya; yo ria; bya echebe iya mini; yo ngua.
- ¹²Ẹphe eworu ibiribe echa-mbeke, e gude akpuru oshi figu mee; me ophu e gude akpuru vayinu mee; nu iya. Yo taa ya bya awota onwiya; ke l'o nowaru abali eto: eswe l'enyashi; to ngu m'oo mini.
- ¹³Dévidi aji iya: “?Bu onye b'i tso? Temanu;?bu awe b'i shi?” Nwokorobia ono asu iya: “Le ya kwa onye Ijiputu; bukwaruphu nwohu onye Amaleku. Nnajiufu iya haru iya eshinu k'abali eto nta-a; ke l'ehu ta dudu iya mma.
- ¹⁴Ayi jeru ogu o-lua-olaa le Keretu l'uzo ohuda; me le ndu bu l'ẹke iya ke ndu Júda; me ndu Kálebu, bu l'uzo ohuda. Ayi eye oku le Zikulagu.”
- ¹⁵Dévidi aji iya: “?Ii-du ike duru iya je ekoshi iya ndu o-lua-olaa ono?” Yo su iya: “T'o gude epha Nchileke riaru iya nte l'e tii gbudu iya; m'obu kpuru iya nu Nnajiufu iya. I riwaru iya nte ono be ya e-duru ngu-a je ekoshi ngu eke epe no.”
- ¹⁶Yo duta Dévidi; epe erua. Ndu Amaleku ono awushiru l'ali ono; l'eri; l'angu; l'eme eswa k'igweligwe okwata ono, epe kwaru l'ali ndu Filisutayinu; me ke ndu Júda ono.
- ¹⁷Dévidi phe eshi l'uřennyashi mboku ono gbua epe jeye l'uřennyashi echile iya. To nwe m'oo onye lanu, gbalaru nu; a gufu unu unwu-okorobia lanu, nyikoberu inya-ivu; gbalashia.
- ¹⁸Dévidi phe atuko iphe ono, ndu Amaleku gworu ono natakota jeye l'unyomu iya epe ebo.
- ¹⁹E to nwedu iphe epe, ophu phuhuru ephuhu; onye ukfu l'onye nta; unwokoro l'unwu-mgboko; iphe, a kwaru l'okwata; me iphe mmanu odo, epe gwokoro egwoko. Dévidi phe anaphutakota iya azu.
- ²⁰David phe abya akpua aturu ndu Amaleku; me egu epe; me eswi epe. Ndu ke Dévidi ono, kparu eku ono evuru uzo; su: “Owaa bu iphe, Dévidi kwataru l'okwata.”
- ²¹Dévidi abya abyakfuta ukporo madzu iri phu bu ndu ono, ike gvushiru k'ophu epe ta dudu ike tsoru Dévidi phu; mbu ndu ono, a eswataru le nggele Besọ phu; epe awufuta t'ẹphe gba Dévidi yẹle ndu nk'iya ndzuta. Dévidi erua bya ekele epe.
- ²²Ndu ejo madzu; me ndu mkpaka le ndu ono, tso Dévidi ono abya asu: “Le keshinu epe te tsodu ayi; be ayi te ekevukwa epe l'iphe ono, ayi kwataru l'ogu ono. Iphe, e-mechia nu bu l'onyenonu e-duta nyee ya; me unwu iya lashia.”
- ²³Dévidi asu epe: “Wawakwa; unwunna mu; unu be egudekwa iphe, Ojejoje nuru ayi mee ege ono. Ojejoje chewaru ayi; bya ewowaru ndu byaru ayi ogu ye ayi l'eka.

²⁴?Bụ onye a-ngarụ unu nchị l'iphe ono, unu ekfu ono? L'ọ kwa iphe, onye nọdu swiru ivu ketaru bẹ bụ iphe, onye tso je ọgu e-keta. Onyenọnu e-nweru òkè ẹnyanhamunha.”

²⁵Dévidi atụa ya; yọ bụru ekemu bya aburu ome-l'alị ndu Ízurelu shita mbọku ono jeye ntanụ.

²⁶Dévidi alarulephu Zíkulagu; yọ haru iphe ono, ẹphe kwaru l'ọkwata ono nụ t'e je anụ ndu ọnyà iya, bụ ndu ọgurenya ndu Júda. Yọ sụ t'a sụ ẹphe: “Ọwaa bụ iphe, ya anụ unu l'iphe, ẹphe nataru ndu ọhogu Ojejoje l'ọgu.”

²⁷Ọ nuru iphe ono t'a nụ ndu Bételu; ndu Ráma l'uzo ọhuda; ndu Jatiru;

²⁸ndu Arówa; ndu Sifimotu; ndu Eshitemowa;

²⁹ndu Rakalu; ndu Jerahumelu; ndu Kenu;

³⁰ndu Homa; ndu Bọrashanu; ndu kẹ Ataku;

³¹ndu Héburonu; ndu kẹ Dévidi; mę iphe, bụ ndu ẹke ono, o gvugbaaru ọkpa teke ono, o shi aghaphe aghaphe ono.

1 Sámelụ 31

Anwụhu Sọlu

(1 Iphe 10:1-12)

¹Ndu Filisutayinu abya etso ndu Ízurelu ọgu; ndu Ízurelu agbaaru ẹphe ọso. Ndu Ízurelu ndu ọphu e gburu lẹ Ugvu Gilobówa aha l'igwe.

²Ndu Filisutayinu achiru Sọlu yele unwu iya tųgburu; gbakfube ẹphe; je egbua Jonátanu; Abinadabu; mę Malukishuwa.

³Ọgu ono eshihu ike l'ẹke Sọlu nọ; ndu akfụ agbaa Sọlu akfụ; meka iya iphe nshinu.

⁴Sọlu asụ onye achiru iya ngwa-ọgu: “Mịta ogu-mbeke ngu nmagbua ya; a nonyaa nụ; ndu akpapyi-wa abya eworu iya gbua; mee ya iphe-iphere.” Obenu l'onye ono, achiru iya ngwa-ọgu ono bẹ egvu guderu; to kwe. Tọ dụ iya bụ; Sọlu ewota ogu-mbeke nk'iya ngube l'alị; pata onwiya tųa l'eli iya.

⁵Onye ono, achijeru Sọlu ngwa-ọgu ono amaru lẹ Sọlu nwuhwaru; dafua l'eli ogu-mbeke nk'iya; ẹphe ẹ ya chiko nwushihu.

⁶Ọo ya bụ lẹ Sọlu yele unwu iya unwoke ẹphe ẹto; onye achijeru ngwa-ọgu; mę ndu soja iya l'ẹphe ha agvụ ujiku lanụ ono.

⁷Ndu Ízurelu ndu ọphu bu l'azụ nsuda Jézerilu azụ iya ọphu; mę ndu ọphu bu l'iku Ẽnyimu Jódanu aphulephu lẹ ndu soja Ízurelu bẹ gbarụ ndu Filisutayinu ọso; bya aphukwaaphu lẹ Sọlu yele unwu iya k'unwoke nwushihwaru; haa mkpukpu ẹphe gbalashia. Ndu Filisutayinu abya ebuchia iya.

⁸Yo be echile iya lẹ ndu Filisutayinu jeru t'ẹphe yeshia ndu ono, e gburu l'ọgu ono uwe ẹphe; phua odzu Sọlu yẹle unwu iya unwoke ẹphe ẹto lẹ Ugvu Gilobówa.

⁹Ẹphe abya ebuta Sọlu ishi; yeshia ya ngwa-ọgu iya; bya eye ndu ozi t'ẹphe je araa ya arara l'alì Filisutayinu mgburumburu l'ulo agwa ẹphe; mẹ tẹ ndiphe nugharu iya.

¹⁰Ẹphe eworu ngwa-ọgu iya ono dobe l'ulo agwa Ashitoretu; bya eworu ugwehu iya kepyabe l'upho-mkpuma Bétu-Shanu.

¹¹Ndu Jábeshi-Giledu anulephu iphe, ndu Filisutayinu meru Sọlu;

¹²unwoke agburu-ẹhu nọ lẹ mkpukpu ono atuko wufu l'enyashi jeshia Betushanu. Ẹphe eje apazita odzu Sọlu yẹle kẹ unwu iya l'eli upho-mkpuma Bétu-Shanu; pata jeshia Jábeshi je akposhia ya oku.

¹³Ẹphe abya achikobe okpu ẹphe lia l'ukfu oshi tamarisuku, nọ lẹ Jábeshi. Ẹphe abya aswĩa aswĩswi abalì ẹsaa.

2 Sámèlu

2 Sámèlu 1

Dévidi anụ k'anwụhu Sọlu

- ¹Sọlu anwụhutsulephu; Dévidi eshi l'ọgu ono, o gbushiru ndu Amaleku ono lata bya anọ abalị labụ lẹ Zíkulagu.
- ²Yo rua mbọku ọphu kwe iya ẹto; a bya ele ẹnya; nwoke lanụ, eshiwa l'ọdu ọgu Sọlu phẹ rua yele uwe iya, a gbajashiru agbajashi; ọwaa aja, nọ ya l'ishi. Yọ byakfuta Dévidi; bya ebyishi ikpere; gude kwabẹ iya ugvu.
- ³Dévidi ajị iya ẹke o shi. Yọ sụ Dévidi: “L'ọ bụ l'ọdu ọgu ndu Ízurelu; bẹ ya shi gbalaa.”
- ⁴Dévidi ajị iya: “?Nanụ ẹge ọ du? T'ọ kọoduru iya.” Yọ sụ Dévidi: “Lẹ ndu Ízurelu gbakwaru ọso l'ifu ọgu. Ndu ọphu daru nụ; nwụshihu aha l'igwe; k'ọphu bụ lẹ Sọlu yele nwatibe iya; mbụ Jonátanu; bẹ nwụhukwaru nụ.”
- ⁵Dévidi ajị nwokorọbya ono, bụ iya bya akọoru iya iphe ono; sụ iya: “?Nanụ ẹge i shi maru lẹ Sọlu yele nwatibe iya; mbụ Jonátanu bẹ nwụhuru nụ?”
- ⁶Nwokorọbya ono abya akọoru Dévidi: “L'o nweru ẹge o meru; ya anọdu lẹ Ugvu Gilobówa. Sọlu l'onwiya anọdu l'ẹke ono dakobe arwa iya. Ugbọ-inya yele ndu agba iya nụ l'achị iya kẹ kpabẹ-kpabẹ.”
- ⁷Ya ndono; Sọlu abya aghaa ẹnya; phụ mu; bya araku mu. Mu ajị iya iphe mu e-me.
- ⁸Yọ jị mu onye mu bụ. Mu asụ iya: “Lẹ mu bụ onye Amaleku.”
- ⁹Yọ sụ mu: “Tẹ mu bya evudo-nyabe iya gbua ya; kẹle ya nọwa dzeedzee ndzụ!”
- ¹⁰“Mu ejenu je evudonyabe iya; woru iya gbua; kẹ l'o doru mu ẹnya l'ọ -daruwa alị b'ọ bụwa iya ọnwu. Mu abya ekputa iya okpu-eze iya; gbata iya echi-ẹka iya. Yọ bụru iya bẹ mu wotaru nggube onye nwe mu nụ l'ẹke-a.”
- ¹¹Dévidi yele ndu ono, etso iya nụ eye ẹka l'uwe ẹphe; gbajashia ya.
- ¹²Ẹphe araa ẹkwa; gua aphụ; swịa ẹgu jeye l'urenyashi l'okfu ẹhu Sọlu yele nwatibe iya kẹ nwoke, bụ Jonátanu; mẹ kẹ ndu soja Ojejoje, bụ ọnu-ulo Ízurelu ono, e gude ogu-mbeke gbugbushia ono.
- ¹³Dévidi abya ajị nwokorọbya ono, byaru iya odoru iphe ono; sụ iya: “?Bụ awe b'i shi?” Yọ sụ iya: “Lẹ ya bụkwa nwatibe onye Amaleku, bụ mbyamụmbya.”
- ¹⁴Dévidi ajị iya: “?Bụ ngunu meru iphe ẹ tị tsudu egvu k'ọhali ẹka gbua onye Ojejoje wuru manụ l'ishi?”
- ¹⁵Dévidi abya ekua onye lanụ l'unwu-okorọbya iya; sụ iya: “T'o je egbuta nwoke ono togbọ!” Yo je egbuta iya togbọ; yọ nwụhu.

¹⁶Dévidi asụ iya: “T’ochi ngu tukokwaru ngu l’ishi; kẹ l’i gudewa ọnu ngu gbaa onwongu ama l’ọ bụ nggu gburu onye Ojejoje wụru manụ l’ishi.”

Dévidi agụ aphụ Sọlu yẹle Jonátanu

¹⁷Dévidi abya agụ egvu-aphụ ẹhu Sọlu yẹle nwatibe iya; mbụ Jonátanu;

¹⁸bya asụ t’e zia ndu Júda ẹge aaguje egvu-aphụ ono. Ẹpha egvu ono bụ “akfụ.” Ẹke e deru iya bụ l’ẹkwo Jasha.

¹⁹“Ụgvù ngu; nggùbe Ízurelù; b’e gbuwaru tọgbo l’eli ugvu! Unu lewaru ẹge ndu ike zetsua!

²⁰T’ẹ b’e kfukwa iya lẹ Gatụ; ọphu a rakwa iya arara lẹ mbaduzo ndu Ashikelonu; k’ọphu ẹhu ta awatadụ ọtso ndu Filisutayinu ẹna; ndu akpapyị ono awata ọtu okokooko.

²¹Unubẹ ugvu Gilobówa; t’iji ba adakwaru unu; ọphu mini achikwaru unu; ọphu alị, emehuje iphe ‘abuhakwa nk’unu. Kẹ l’ọ bụ l’eli unu b’a nọ merua iphe, ndu ike nọ egudeje egbobuta onwephe l’ọgu. Mbụ l’iphe, Sọlu egudeje egbobuta onwiya l’ọgu ta abuhedu iphe, a nyiru manụ.

²²Akfụ Jonátanu te ejejekwa gbaru ẹka; l’ẹ b’o gvuta anụ ndu ike nọ; ọphu ogu-mbeke Sọlu ta alajekwa l’ẹ b’o kuta mee madzụ; yo ji iya ejiji.

²³Sọlu; mẹ Jonátanu; shi dụ ugvu l’ẹnya; bụru ndu e yeru obu. Ẹphe tųgbaru lẹ ndzụ; tųgba l’onwu. Ẹphe shi ka ugo ome kọrokoro; ka agụ agburu-ẹhu.

²⁴Unubẹ unwanyi Ízurelù; unu raa ẹkwa Sọlu; mbụ onye ono, yeru unu uwe uswe, ama mma ono; mbụ onye ono, gude mkpọla-ododo memashia uwe, unu yeru l’ẹhu ememashi ono.

²⁵Unu lewaru ẹge ndu ike zetsua l’ọgu! L’eli ugvu b’e gburu Jonátanu; yọ daburu.

²⁶Mu agụ aphụ ẹhu ngu; nwunne mu Jonátanu; I shi bụnukaru mu onye vu oke aswa. Obu, i shi yeru mu; bẹ dukwa biribiri. O dụ biribiri karia n-yemobu k’unwanyi.

²⁷Unu lewaru ẹge ndu ike zetsua! Ngwa-ọgu, eegudeje alụ ọgu bụkotawa ọ-la-l’iyi!”

2 Sámẹlu 2

Eechi Dévidi eze ndu Júda

¹E metsua; Dévidi ejeshia ọkpata Ojejoje ishi tẹ ya maru: “?Mẹ ya a-la lẹ mkpukpu lẹ Júda je eburu?” Ojejoje asụ iya: “T’o je!” Dévidi ajị iya: “?Bụ awe bẹ ya a-la?” Ojejoje asụ iya: “T’o la Héburonu!”

²Dévidi atųgbua lashia ẹke ono yẹle unyomu iya ẹphe ẹbo; mbụ Ahinowamu kẹ Jézerilu; mẹ Abigelu kẹ Kamẹlu, bụ nwanyị ono, nji ya; mbụ Nebalu tųfuru ono.

³Dévidi achitakwaphu ndu nk'ia, bu iya bu unwoke ono yele iya yi ono. Onyenonu eduta ndibe iya; ephe eje eburu le Héburonu me l'edukfu edukfu, no-pheru iya mgburumburu.

⁴Ndu Júda abyatashia Héburonu. Yo buru l'eke ono be ephe no wua Dévidi manu l'ishi t'o buru eze, chia ndu Júda. A bya ekfuru Dévidi l'o bu ndu Jábeshi-Gíledu be liru Sölu.

⁵Dévidi abya eyefu ndu ozi t'ephe je ezia unwoke Jábeshi-Gíledu: “Te Ojejoje goru onu-oma nu ephe k'ugvu ono, ephe kwaberu Sölu, bu nnajiufu ephe; woru iya lia ono.

⁶Te Ojejoje mekwaa t'ephe maru ege obu-oma iya hatabe nshinu l'eke ephe no. T'o koshi kwaphu ephe le ya gbaru t'e gude ire iya eka l'eke ephe no! Yebedua, bu Dévidi l'onwiya e-mekwaruphu ephe iphe-oma; keshinu ophu ephe maru mee iphe owaa.

⁷Oo ya bu; t'eka shihukwa ephe ike; ephe aburu ndu kwaru enya; kele nnajiufu ephe; mbu Sölu be nwuhwakwaru nu; ndu onu-ulo Júda awuwa iya manu l'ishi te ya buru eze ephe.”

Eeme Ishibosheti eze ndu Ízurelu

⁸Abuna Neru, bu onye ishi ndu soja Sölu abya eduta nwatibe Sölu, bu Ishibosheti byatashia Mahanayimu;

⁹bya emee ya eze ndu Gíledu; ndu Ashuru; ndu Jézerilu; ndu Ífuremu; ndu Bénjaminu; mewaru ndu Ízurelu l'ephe ha.

¹⁰Iphe Ishibosheti Sölu gbaru bu ukporo afa labu teke o duberu buru eze ndu Ízurelu. Iphe o chiru bu afa labu. Obenu le ndu onu-ulo Júda bu Dévidi be ephebedua wutsoru.

¹¹Dévidi eburu le Héburonu; buru eze ndu onu-ulo Júda. Iphe, o chiru bu afa esaa l'onwa ishingu.

Ogu adaru ndu ke Dévidi; ephe le ndu ke Ishibosheti

¹²Ya ndono; Abuna Neru yele ndu ejeru Ishibosheti Sölu ozi, shi Mahanayimu atugbua jeshia Gíbiyonu.

¹³Jóabu Zeruya yele ndu ke Dévidi atugbua jekfushia ephe l'okpuru Gíbiyonu. Yo nweru ndu ophu doru l'azu okpuru ono azu ophu; ndu ophu adoru l'azu iya ophu.

¹⁴Abuna asu Jóabu: “T'unwu-okoroby-a haru gbeshi je akpasweru onwephe eka t'ayi phu.” Jóabu ekweta.

¹⁵Ephe awu-lihu; a bya aguta ephe umadzu iri l'ebo l'eke iya ke ndu Bénjaminu yele Ishibosheti Sölu; guta umadzu iri l'ebo l'eke iya ke Dévidi.

¹⁶To du iya bu; onyenonu abya aworu ibe iya l'ishi; woru ogu-mbeke nmatsua ibe ephe le mgberemeku. Ephe adashia; nwushihukota l'ugbo lanu. O bu iya meru iphe e gude kulahaa eke ono “Egu Ogu-mbeke.” Eke ono be no le Gíbiyonu.

- 17 Ogu mbọku ono ekpohu ọku. Ndu kẹ Dévidi emekputa ndu kẹ Ábuna yẹle unwoke Ízurelu.
- 18 Unwegirima Zeruya ẹphe ẹto nọkotakwa l'ẹke ono; mbụ Jóabu; mẹ Abishayi yẹle Ásahẹlu; ndu k'unwoke. Ásahẹlu bẹ eme kọrokoro l'ọbu mgbada.
- 19 Ásahẹlu achipyabe Ábuna; k'ọphu bụ l'ẹ tọ ghachidu aghachi l'ẹke ọochi iya.
- 20 Ábuna abya aghaa ẹnya phụ iya; jì iya: “Ásahẹlu; bụ nggu?” Yọ asụ iya: “L'ọ kwa iya.”
- 21 Ábuna asụ iya: “T'ọ ghachi l'ẹka-utara iya; m'ọ bụ l'ẹka-ibyita iya; gude onye lanụ l'unwu-okoro bya ono nashia ya ngwa-ọgu iya!” Obenu lẹ Ásahẹlu te kwedu haa ya achichi.
- 22 Ábuna abya anmaaru Ásahẹlu ọkwa ọdo; sụ iya: “Haa ya achichi! Ya -gbuta ngu tua l'alì nta-a;?ya e-shi agha palia ifu apali l'ẹke nwanne ngu; mbụ Jóabu nọ?”
- 23 Ophu Ásahẹlu 'ekwedu haa ya achichi. Ábuna ewotawaphu arwa iya sụ Ásahẹlu l'ẹpho; yo je alufuta iya l'okpurukpazu. Yọ daa; nwuhu l'ẹke ono. Yọ buje; onye -jetaru bya ebu ẹnya l'ẹke ono, Ásahẹlu daburu ono; yo ovudo.
- 24 Jóabu yẹle Abishayi chipyabe Ábuna. Yọ buru l'ẹnyanwu-ariba-wa bẹ ẹphe chiruru iya l'ugvu Ama, nọ chee ifu lẹ Giya l'uzo iya ọphu eeshije eje echi-ẹgu Gibiyonu.
- 25 Unwoke Bénjaminu atuko kfulu Ábuna l'azụ. Ẹphe akpoo onwẹphe l'ekalanu; vudo l'eli ugvu lanụ.
- 26 Ábuna abya ekua Jóabu; sụ iya: “?Bụ mma bẹ ayi e-gudewaru alu-gbushi onwayi jeye??T'i madu l'oo-mekochaa buru ayi aphụ.?Bụ teke ole bẹ ii-kfuru ndu nke ngu t'ẹphe haa ọchi unwanne ẹphe?”
- 27 Jóabu asụ: “Keshinu Nchileke nọ-ọ ndzụ ẹge ọ nọ iya-a; ndege ẹ t'i kfuru okfu; bẹ ndu-a ga a-chikwa unwanne ẹphe ẹge ono jeye l'utsu.”
- 28 Tọ dọ iya bụ; Jóabu abya eworu upyoku gbua; ndu soja ono akfushi; ẹphe ta achihe ndu Ízurelu ọdo; ọphu ẹphe 'etsohedu ẹphe ọgu ọdo.
- 29 Ábuna yẹle ndu nk'ia eshia Araba; jekota ije l'enyashi mbọku ono; bya eswee Ẹnyimu Jodanu; jekota ije l'utsu iya lufuta lẹ Mahanayimu.
- 30 Jóabu abya eshi ọchi Ábuna ono lata; bya edzua ndu nk'ia. Umadzu iri lẹ tete aburu ndu achọ achọcho lẹ ndu kẹ Dévidi; a gufukwa Ásahẹlu.
- 31 Obenu lẹ ndu kẹ Dévidi gbukwanuru ukporo madzụ iri l'esato lẹ ndu ikfu Bénjaminu, bụ ndu kẹ Ábuna.
- 32 Ẹphe apata Ásahẹlu je elia l'ili nna iya lẹ Bétulehemu. Jóabu yẹle ndu nk'ia atugbua l'enyashi ono; yọ buru lẹ nchi abọhu bẹ ẹphe jeruru Héburonu.

2 Sámẹlu 3

¹Ogu, daru ndu onu-ulo Solu; me ndu ke Dévidi aburu ogu, a luru ogologo. Ike ke Dévidi l'aka akaka eje; ike ke ndu onu-ulo Solu l'agvu agvugvu eje.

Unwegirima, a mushiru Dévidi le Héburonu

(1 Iphe 3:1-4)

²Teke Dévidi bu le Héburonu b'a mushiru iya unwegirima unwoke. Okpara iya bu Amunonu. Onye muru iya nu bu Ahinowamu, bu nwanyi Jézerilu.

³Abigelu, Nebalu ke Kamelu shi lujee; tufuwa iya atufu amutaru iya otsota, bu Kiliyabu. Nwatibe Talumayi, bu eze ndu Geshu; mbu Maaka mutaru iya Abusolomu, bu onye k'eto.

⁴Hagitu mutaru iya Adónija, bu onye k'eno. Abitalu amutaru iya onye k'ise, bu Shefatíya.

⁵Nyee ya; mbu Egula mutaru iya onye k'ishingu, bu Ituremu. Ndu-a b'a mushikotaru Dévidi teke o bu le Héburonu.

Ábuna etso Dévidi

⁶Yò buru teke ono, ogu adaru ndu onu-ulo Solu owaa ndu onu-ulo ke Dévidi ono be Ábuna nodu l'eka ulo ke Solu; vudoshia ike.

⁷Yo nweru nwanyi obu, shi buru nnufu Solu, aza Rizúpa. Nwanyi ono bu nwatibe Aya. Yo be ujiku lanu; Ishibosheti abya ekua Ábuna; su iya: “?Nanu ege o du b'i wataru ora nnufu nna iya?”

⁸Iphe ono, Ishibosheti kfuono eghua Ábuna ntumatu; yo su Ishibosheti: “?Ya gbe bya atwaru nu ikè yeru ndu Júda to? Keshinu kpò byeye ntanu-a; be ya shi gudeta obu iya l'ò ha turu ikè yeru nna ngu, bu Solu; me ndibe iya; me ndu onyà iya. Ya anodukpelephu l'alù ogu ehunu te ndu ke Dévidi ba aluta unu. Yò buru nta-a b'i bya ekobe iya okfu, laru le ke nwanyi-a.

⁹Tè Nchileke gwakwa ya ochi; mbu t'o mekwa ya ophu ka njo m'ò buru le ya te meduru Dévidi iphe ono, Ojejoje riburu le nte kwee ya ukwa iya ono;

¹⁰mbu le ya e-me t'alì-eze ono lufu onu-ulo Solu l'eka; mee te Dévidi buru eze ndu Ízurelu me Júda; shita le Dánu jeye Besheba.”

¹¹Ophu Ishibosheti emekpodua onu ukporo k'okfu okfu yeru Ábuna odo; ke l'otsu iya egvu.

¹²To du iya bu; Ábuna abya eyefu ndu ozi t'ephe jeru iya ke Dévidi je asu iya: “?Bunua onye be alì-a no l'eka? Te nggu l'iya gbaa ndzu; k'ophu ya e-yetaru ngu eka chita ndu Ízurelu l'ephe ha ye l'eka iya nke ngu.”

¹³Dévidi asu iya: “L'ò dua mma te nggu l'iya gbaa ndzu. O bu l'ò nweru iphe lanu, ya ele ngu enya iya l'eka: Iphe obu bu t'e b'i byakwa eke ya no; gbahaa l'i du Mikalu Solu dutaru iya teke ìi-nodu abya!”

- ¹⁴Dévidi abya eye ndu ozi t'ephe jekfu Ishibosheti Sọlu je asụ iya: “T'o dee ya nyee ya Mikalu, ya butaru akpapyị ụkporo ndu Filisutayinu ise gude kwaa aswa iya ono.”
- ¹⁵Ya ndono; Ishibosheti ezia t'e je anata Mikalu l'ẹke nji iya; mbụ Palutiyẹlu Layishi.
- ¹⁶Nji nwanyi ono l'ara ẹkwa; etso iya; jeye; ephe erua Bahurimu. Ábuna asụ nwoke ono: “T'ọ la!” Yọ tųgbua; lashia.
- ¹⁷Ábuna abya ekua ndu bụ ọgurenya ndu Ízurelu idzu; sụ ephe: “Unu shiwa teke teru enya seta ẹge unu e-shi mee Dévidi eze unu.
- ¹⁸Ngwa-a; unu mee ya ẹya nta-a! Ishi iya aburu ẹ Ojejoje kwewaru Dévidi ụkwa; sụ iya: ‘L'ọ bụ l'ẹka nwozi iya, bụ Dévidi; bẹ ya e-shi nafuta ndu nk'iya, bụ ndu Ízurelu l'ẹka ndu Filisutayinu; mẹ l'ẹka ndu ọhogu ephe l'ephe ha.’ “
- ¹⁹Ábuna abyakwaphu bya ekfuru yeru ndu Bénjaminu; b'ọ bya atųgbua jeshia Héburonu je ekfuaru Dévidi iphe, bụ iphe ndu Ízurelu; mẹ ndu ikfu Bénjaminu l'ephe ha abya ememe.
- ²⁰Ndu ephe ẹ Ábuna yi je kẹ Dévidi ono ẹ Héburonu bụ ụkporo unwoke; Dévidi eshia nri gude gbaaru ephe aji.
- ²¹Ábuna asụ Dévidi: “Onye nwe mu nụ, bụ eze; ọ kwa tẹ ya je je ekuaru ngu ndu Ízurelu l'ephe ha tẹ nggu l'ephe gbaa ndzụ; k'ophu ịi-buru eze ephe ẹge ono, ọogu ngu t'ị buru ono.” Dévidi edufu Ábuna; yọ tųgbua lashia l'ẹhu-agu.

Jóabu egbu Ábuna

- ²²Yọ bụleruphu teke ono bẹ ndu kẹ Dévidi; mẹ Jóabu shi ọgu ọ-lụa-ọlaa, ephe jeru bata; vuru iphe, dụ egvu, ephe kwaru l'okwata. Obenu ẹ Ábuna ta nọkwanu l'ufu Dévidi ẹ Héburonu; kele Dévidi dufuwaru iya. Yọ tųgbua lashia l'ẹhu-agu.
- ²³Jóabu yele ndu soja, yele iya yi abatalephu; e kfuru iya ẹ Ábuna Nẹru bẹ shikwa byakfuta eze; yo dufuwa iya; yọ lashia ẹ nchị-odoo.
- ²⁴Ya ndono; Jóabu ejekfushia eze je asụ iya: “?Bụ ngunu b'i meru ẹge ono??Bụ ngunu meru iphe Ábuna byakfutaru ngu; nggu ahaa ya; yọ lashia? Nta-a b'ọ laakwaru!
- ²⁵Ị marua onye Ábuna Nẹru bụ. Ọ kwa ụgho b'ọ byaru ngu aghọru; bya t'ọ maru ẹge iije iya ala; maru iphe, bụ iphe, iime ememe.”
- ²⁶Jóabu ahaa Dévidi lufushia; bya ezia ndu ozi iya t'ephe gbakfu Ábuna. Ephe agbakfu Ábuna ẹ wẹlu Síra; kuphuta iya azụ; Dévidi ta ma.
- ²⁷Ábuna alaphutalephu azụ ẹ Héburonu; Jóabu ekuchi iya ekuchi l'iku obu-edukfu ono; l'ọ nweru iphe, ya eme tẹ ya kfuru iya. Jóabu anọdu l'ẹke ono; nmafua ya ephe; yọ nwuhu. Yo shi ẹge ono gwata ụgwọ ọchi nwunne iya phụ; mbụ Ásahelu.
- ²⁸Dévidi abya anụa iya; su: “Gbururu jeye ẹ gbururu bẹ ẹka yele ndu alị-eze iya ta dukwa l'ochi Ábuna Nẹru l'ifu Nchileke.

²⁹Tẹ ọchi Ábuna tų-kokwaru Jóabu; mę ndu ọnu-ọlo nna iya l'ẹphe ha l'ishi! T'onye ẹjo ọnya ata ba agvụkwa agvụgvu l'ufu Jóabu; mę onye ẹhu-labụ; mę onye gude mkpọro l'ẹje ije; mę onye e gburu l'ike; mę onye ụkpa.”

³⁰Yọ bụru Jóabu yẹle nwunne iya kẹ nwoke; mbụ Abishayi bẹ gburu Ábuna; kẹ l'ọ bụ iya gburu Ásahẹlu, bụ nwunne ẹphe l'ọgu lẹ Gíbiyọnu.

Eeli Ábuna

³¹Dévidi abya asụ Jóabu mę ndu ẹphe ya nọ: “Unu lawashia uwe unu; unu achita uwe-aphụ yee; raa ẹkwa Ábuna.” Eze, bụ Dévidi l'etso igbe-odzu ono l'azu.

³²Ẹphe elia Ábuna lẹ Héburonu; eze akwaa ẹkwa Ábuna l'eli ili iya. Ndu ono l'ẹphe atụa ụzu-ẹkwa.

³³Eze, bụ Dévidi abya agụa egvu-aphụ l'ẹhu Ábuna; sụ: “?Bụ Ábuna b'ọ gbaru t'ọ nwụhu anwụhu onye eswe-wa tọo?”

³⁴Ẹ te kekwa ngu ẹgbu l'ẹka; ta tų ngu mkpọro l'ọkpa. I laru l'ike l'ọ bụ onye dabaru ndu ẹjo madzụ l'ẹka.” Ndu ono l'ẹphe ha atụko tų ụzu-ẹkwa iya ọdo.

³⁵Ndu ono l'ẹphe ha abya arọlahaa Dévidi t'o ria nri lẹ teke ọ bụkwadu eswe. Obenu lẹ Dévidi riburu iya; sụ: “Kamenu; lẹ ya te ewotadu nri; m'ọ -bụ iphe ọdo kpaa l'ọnu tẹmanu ẹnyanwu arịba!”

³⁶Ẹhu atsoo ndu ono l'ẹphe ha ẹna; ẹphe atube nvo l'iphe ono, Dévidi meru ono; iphemiphe ọbule, eze Dévidi meru adụkota ẹphe mma.

³⁷Ndu ono l'ẹphe ha; je akpaa lẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha amaru mbọku ono l'ẹka eze, bụ Dévidi ta anọdu l'egbugbu ono, e gburu Ábuna Nẹru ono.

³⁸Eze asụ ndu ozi iya: “?Unu ta madụ l'onye nwụhuru l'alị Ízurelu ntanụ bụ oke amadụ; bụru nwatibe eze?”

³⁹Ọ bụ oswi-okfu l'a wụru mu manụ l'ishi tẹ mu bụru eze; obenu l'ike ta anọdu mu ntanụ-a; kẹ l'unwegirima Zeruya bẹ nabaru mu ẹka. Tẹ Ojejoje kfụkwaa ndu ẹjo madzụ ụgwọ l'ẹge ẹjo iphe, ẹphe meru habe!”

2 Sámẹlu 4

Eegbu Ishibosheti

¹Ishibosheti Sọlu anụlephu lẹ Ábuna bẹ nwụhuwaru nụ lẹ Héburonu; ike agvụ iya. Ndu Ízurelu l'ẹphe ha atsulahaag egvu.

²Nwatibe Sọlu ono bẹ nweru unwoke labụ, o yeru t'ẹphe bụru ishi ndu ọ-lua-ọlaa. Onye lanụ bụ Bena; onye ọphu aburu Rekabu. Ndu ono bụ unwu Rimonu lẹ Berotu. Berotu bụ mkpukpu, a guru yeru ndu ikfu Bénjaminu;

³kẹle ndu Berotu gbarụ ọso laa Gitayimu je ebuwaruru l'ẹke ono bụru mbyambya jeye ntanụ-a.

⁴Ya ndono; nwatibe Sọlu; mbụ Jonátanu enweru nwatibe iya kẹ nwoke, daru ngvuru l'ọkpa labụ. Yọ buru afa ise bẹ nwata ono gbakwadurua teke ozi shi Jézerilu ruta ẹphe nchị lẹ Sọlu yẹle Jonátanu bẹ nwuhuru nụ. Nwanyi, ehe nwata ono anụlephu iphe ono; kwolihu; kuta nwata ono gbala. Nwata ono anyifu daa; daa ngvuru. Ẹpha nwata ono bụ Mefiboshetu.

⁵Ya ndono; unwu Rimonu; onye Berotu; mbụ Rekabu mẹ Bena atugbua mbọku ono; yọ buru ẹphe oje kẹ Ishibosheti. Ẹphe erua kẹ Ishibosheti l'echi oke-eswe teke Ishibosheti nọ l'atuta ume eswe;

⁶bya abahụ l'ime ime ụlo iya l'ọ bụ l'ẹphe eje ọhata witu. Ẹphe anmafua ya ẹpho l'ime ẹke ono; pyofu gbalaa.

⁷Yọ buru teke Ishibosheti zẹ l'oshi-azẹe ya bẹ ẹphe bakfuru iya l'ime mkpura ẹke ọozeje l'ime ụlo iya. Ẹphe anmaa ya mma; nmagbua ya; buta iya ishi. Ẹphe apata ishi iya ono tugbua; gude iya jekota ije l'uzo nsuda Ẹnyimu Jodanu ẹnyasi mbọku ono l'ọ ha.

⁸Ẹphe apata ishi iya ono pataru Dévidi lẹ Héburonu; bya asụ iya: “Owaa ishi Ishibosheti, bụ nwatibe Sọlu; mbụ ọhogu ngu ono, shi achọ ishi ngu ono. Ntanu-a bẹ Ojejoje gwatawaru Sọlu yẹle eri iya ugwo iphe ono, ẹphe meru nggube eze, onye nwe mu ono.”

⁹Dévidi abya eyeeru Rekabu yẹle nwunne iya kẹ nwoke, bụ Bena onu; mbụ unwu Rimonu; onye Berotu onu; sụ ẹphe: “Kamenu; l'ẹpha Ojejoje bụ onye, nafutaru iya l'iphe-ẹhuka ono;

¹⁰kwa ẹge ọ mụru nwoke ono, byaru bya asụ iya lẹ Sọlu nwuhuwuru ono; bụ ẹge ọomuru unu. O shi ari lẹ ya byaru iya ozi ozi, dū mma; obenu lẹ ya nwutawaru iya; gbua lẹ Zikulagu. Ono aburu nggo, ya buru iya; l'ozu ono, ọ byaru iya ezizi ono.

¹¹Unu bẹ ndu ẹjo iya-wa;?nk'unu ta kaduru ẹji l'unu bahuru l'ime ụlo onye ẹ te nwe du iphe o meru; je egbua ya l'eli oshi-azẹe ya.?Ya ta agwatadunua unu ugwo ọchi iya; mbụ wofu unu lẹ mgboko-a?”

¹²Ya ndono; Dévidi ezifu unwu-okorọbya iya; ẹphe eworu ẹphe gbushia; kwashia ẹphe ẹka; mẹ ọkpa; pakoo ugwehu ẹphe je ekobe l'iku okpuru, nọ lẹ Héburonu. Ẹphe apata ishi Ishibosheti je elia l'ili Abuna lẹ Héburonu.

2 Sámẹlu 5

Eechi Dévidi eze ndu Ízurelu mgburumgburu

(1 l'phe 11:1-9)

¹Tọ dū iya bụ; ikfu ndu Ízurelu l'ẹphe ha abyakfuta Dévidi lẹ Héburonu bya sụ iya: “Ayịbedua mẹ nggubedua chiko buru mee lanu mẹ anu-ẹhu lanu.

²L'oge ọhazu teke Sọlu shi buru eze ayi bẹ bụ nggubedua shi anọduje edu ndu Ízurelu l'ogu. Yọ buru nggu bẹ Ojejoje suru l'ii-nodu eche ndu nk'iya; mbụ ndu Ízurelu l'ọ bụ onye eche aturu. Yọ buru nggu e-mekochaa chia ẹphe.”

³Tò dú iya bú; ndu bú ọgurenya Ízurelu l'ẹphe ha abyakfuta eze, bú Dévidi lẹ Héburonu; ẹphe l'iya agbaa ndzụ l'ifu Ojejoje; ẹphe awụya ya manụ l'ishi t'ọ búru eze ndu Ízurelu.

⁴Iphe Dévidi gbaru bú ụkporo afa l'afa iri teke ọ wataru achichi. Yọ chia ụkporo afa labụ.

⁵Teke o bu lẹ Héburonu b'ọ chiru ndu Júda afa ẹsaa l'ọnwá ishingu. Yọ bya akwalala lẹ Jerúsalemu; nọdu l'ẹke ono chia ndu Ízurelu l'ẹphe ha; mẹ ndu Júda ụkporo afa l'afa iri l'eto.

⁶Eze, bú Dévidi yẹle ndu nk'iya awụba lẹ Jerúsalemu jekfushia ndu Jebusu, bu l'ẹke ono ọgu. Ndu Jebusu ono abya asụ Dévidi: “E tịi hakwa k'ọbata l'ẹke-a; kẹ l'ọ kwa ndu ishì; mẹ ndu ngwuru a-chiphu ngu azu.” Ẹphe ariá l'ẹ to nwedu lẹ Dévidi abata l'ẹke ono.

⁷Obenu l'e metsuleru-a; Dévidi anatalẹ ẹphe ẹke ẹphe kpuru; yo shihu ike l'eli Ugwu Záyọnu, mekocharu búru Mkpukpu Dévidi.

⁸Ọ bú mbọku ono bẹ Dévidi sụru: “L'ọ kwa onye a-dụ ike lua ndu Jebusu bẹ e-tsoru ọswa-mini bakfu ndu ishì; mẹ ndu ngwuru ono, Dévidi kpọru ashì ono.” Ọo ya bú iphe ono, eekfufe; sụ: “Lẹ ndu ishì; mẹ ndu ngwuru ta byadụ bya a-bahụ l'ulo.”

⁹Dévidi abya awata ufu l'ẹke ono, a kpushiru ike ono; gụa ẹke ono Mkpukpu Dévidi. Ọ kpuru ụpho-mkpuma mkpukpu ono mgburumgburu; shi l'agbarike ụpho-mkpuma mkpukpu ono kpua ya bahụ abahụ.

¹⁰Dévidi l'aka oshihu ike akaka l'eje; kele Ojejoje; mbụ Nchileke, bú Ọkaribe-Kakọta-Ike nọ swiru iya.

¹¹Ya ndono; Hiram, bú eze ndu Táya abya eye ndu ozi iya t'ẹphe vutaru Dévidi oshi sida; bya eyekwaphu ndu kapyinta; mẹ ndu edoje ụlo; ẹphe abya akpọaru Dévidi ụlo-eze iya.

¹²Dévidi abya amaru lẹ Ojejoje mewaru tẹ ya nguru anguru l'ọbu eze ndu Ízurelu; yeru lẹ Ojejoje gudewa k'okfu ẹhu ndu nk'iya; mbụ ndu Ízurelu palia alì-eze iya imeli.

¹³Dévidi akwafutsua lẹ Héburonu; bya alushia unwanyi ọdo; bya achita unwanyi ọdo doo; ẹphe aburu nnufu iya phẹ lẹ Jerúsalemu. Ẹphe abya amushifuaru iya unwu: nwoke lẹ nwanyi.

¹⁴Qwaa ẹpha unwegirima, a mụshiru iya lẹ Jerúsalemu: Shamuwa; Shobabu; Nétanu; Sólomonu;

¹⁵Ibuha; Elishuwa; Nefegu; Jafiya;

¹⁶Elishama; Eliyada; mẹ Elifeletu.

Dévidi emekputa ndu Filisutayinu

(1 Iphe 14:8-17)

¹⁷Ndu Filisutayinu anulephu l'a wūwaru Dévidi manū l'ishi t'ò buru eze ndu Ízurelu; ephe achiko l'ephe ha zahū; choru Dévidi jeshia. Dévidi anua ya; je anọ-kirishia l'ẹke ono, a kpūshiru ike ono.

¹⁸Ndu Filisutayinu erua je edoo onwephe; je akpaa lẹ nsuda Réfa.

¹⁹Dévidi akpata Ojejoje ishi; su: “?Bū tẹ ya je je etso ndu Filisutayinu ọgu tọ??L'oo-woru ephe ye iya l'ẹka tọ?” Ojejoje asū iya: “T'ò je; lẹ ya e-woru-a ndu Filisutayinu ono ye iya l'ẹka.”

²⁰Ya ndono; Dévidi ejeshia Bálu-Perazimu; je alua ephe l'ẹke ono. Yọ su: “L'ọ bu ẹge ukporo-mini ekpoje-wa bu ẹge Ojejoje shiwa l'ẹka iya kpota ndu ohogu iya phe.” O bu iya kparu iphe ọ aguru ẹke ono Bálu-Perazimu.

²¹Ndu Filisutayinu achiru ntekpe ephe l'ọ ha wūshi l'ẹke ono; Dévidi yele ndu nk'ia achita iya tugbua.

²²Ndu Filisutayinu alaphutakwa azu ọdo; bya edoo onwephe je akpaa lẹ nsuda Réfa.

²³Dévidi abya akpata Ojejoje ishi. Ojejoje asū iya: “Unu be eshikwa ephe l'ifu nhamunha; unu shichikwaa ephe l'azu; gbaa ephe mgburumburu l'ifu ẹke ono, oshi balusamu vudogbaa ono; tso ephe ọgu.

²⁴Unu nulephu ọda igidi-ọkpa l'eli oshi balusamu ono; unu emekebe egwegwa; ke l'ọ bu teke ono be Ojejoje vutaru unu ọzo t'unu je egbushia ndu soja ndu Filisutayinu.”

²⁵Ya ndono; Dévidi emee ya ẹge ono Ojejoje ziru iya ono. Yo shi lẹ Géba gbua ndu Filisutayinu jeye lẹ Géza.

2 Sámẹlu 6

Eedobe Okpoko Ọgba-ndzū Ojejoje lẹ ke Ọbẹdu-Édọmu

(1 Iphe 13:1-14; 15:1—16:3, 43)

¹Dévidi abya ekua ndu a fọtaru lẹ ndu Ízurelu. Iphe, ephe dū bu ukporo unu umadzu ugbo ẹto l'unu iri l'ise.

²Dévidi yele ndu nk'ia l'ephe ha atugbua jeshia Béla l'alì Júda t'ephe je apalata Okpoko Ọgba-ndzū Ojejoje; mbū okpoko ono, eekuje ala l'ẹpha Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakota-Ike ono; mbū onye ono, aba-eze iya nọ lẹ mgbaku cherobimu ono.

³Ephe apafuta Okpoko Ọgba-ndzū Ojejoje ono l'ulo Abinadabu tukobe l'eli ọ-gba-kperekpere ophungu. Ulo Abinadabu ono be tukoru l'eli ugvu. Yọ buru Uza; me Ahiyo, bu unwu Abinadabu ndu k'unwoke l'anga ọ-gba-kperekpere ophungu ono.

⁴Ephe angaru ọ-gba-kperekpere ono, a tukoberu Okpoko Ọgba-ndzū Ojejoje ono lufuta lẹ ke Abinadabu l'eli ugvu ono. Ahiyo evuru Okpoko Ọgba-ndzū ono ọzo.

⁵Dévidi yele ndu Ízurelu l'ephe ha egude ike ephe l'ọ ha l'ete eswa l'ifu Ojejoje. Ephe agu egvu; l'akpo ogumogu; me une; l'aku nkwa; aphū opu; l'ayo oja.

⁶Èphe erulephu l'èke Nekonu eetsuje balì; Uza atufu èka tẹ ya wọta Okpoko Ogbandzụ Ojejoje ono; kẹ l'eswi, alokpụ ọ-gba-kperekpere ono, a tukoberu iya ono kpakotaru iphe.

⁷Èhu eghua Ojejoje eghughu l'èke Uza nọ; yo woru iya chigbua; kẹ l'o meru iphe ẹ-ta gbadu iya l'ememe. Uza anwuhu l'èke ono l'iku Okpoko Ogbandzụ Ojejoje ono.

⁸Èhu eghulaha Dévidi eghughu; kẹ lẹ Ojejoje chigburu Uza. A wata oku èke ono Pérezu-Uza jeye ntau.

⁹Dévidi atsulahaa Ojejoje egvu mbọku ono; yọ sù: “?Nanukpoo ẹge Okpoko Ogbandzụ Ojejoje-a e-me rua ya èka?”

¹⁰Yo mee; too vuhe Dévidi evuvu t'ọ palata Okpoko Ogbandzụ Ojejoje ono lẹ Mkpukpu Dévidi. Yo gbe patachia ya je edobe lẹ kẹ Óbèdu-Édọmu kẹ Gitu.

¹¹Okpoko Ogbandzụ Ojejoje ono anọ ọnwa ẹto lẹ kẹ Óbèdu-Édọmu kẹ Gitu; Ojejoje agọoru Óbèdu-Édọmu yẹle ndibe iya l'èphe ha ọnu.

Eevulata Okpoko Ogbandzụ Nchileke lẹ Jerúsalemu

(1 Iphe 15:25-29)

¹²Tọ dọ iya bụ; a bya edooru eze, bụ Dévidi: “Lẹ Ojejoje gudekwa kẹ Okpoko Ogbandzụ Nchileke ono gọoru ndibe Óbèdu-Édọmu ọnu; męwaru iphemiphe ọbule, o nweru enweru.” Ya ndono; Dévidi eteru ẹswa je apafuta Okpoko Ogbandzụ Ojejoje ono lẹ kẹ Óbèdu-Édọmu; palaa lẹ Mkpukpu Dévidi.

¹³Yọọ buje; ndu pa Okpoko Ogbandzụ Ojejoje ono tua ntụ-ọkpa ishingu; Dévidi egbua oke-eswi; mę nweswi, gbaru ẹba gude gwooru Nchileke ngweja.

¹⁴Dévidi anmaa ẹkwa ọcha l'ukfu; bya egude ike ya l'ọ ha l'ete egvu l'ifu Ojejoje.

¹⁵Dévidi yẹle ndu Ízurelu l'èphe ha egbu ọpyoku; l'atụ wọwowo apalata Okpoko Ogbandzụ Ojejoje ono.

¹⁶Okpoko Ogbandzụ Ojejoje ono abatadelephu lẹ Mkpukpu Dévidi; nwatibe Solu, aza Mikalu epyofu ẹnya lẹ windo; phua eze, bụ Dévidi l'èke o gude egvu-akfukfu l'ete egvu l'ifu Ojejoje; kpọọ ya ẹbo-ẹbo-l'afu.

¹⁷Èphe abya apabata Okpoko Ogbandzụ Ojejoje ono; woru iya dobe l'èke ruberu iya nù l'ime ọlo-ékwa, Dévidi kpọberu t'e dobe iya. Dévidi abya egwoo ngweja-ukfuru; mę ngweja ẹhu-agu l'ifu Ojejoje.

¹⁸Dévidi egwotsulephu ngweja-ukfuru ono; mę k'ẹhu-agu ono; gude ẹpha Ojejoje, bụ Okaribe-Kakọta-Ike gọru ọnu-ọma nù ndu Ízurelu.

¹⁹Yọ bya ekeeru ndu ono l'èphe ha ishi buredi nanù nanù l'ẹhu l'ẹhu. O kekwaruphu akara, e meru l'akpuru oshi detu; mę akara, e meru l'akpuru vayinu; kedzuru iya ndu Ízurelu ono l'èphe ha: unwoke l'unwanyi. E metsua; ndu ono l'èphe ha awukashihu lashia l'ufu ẹphe l'ẹhu l'ẹhu.

²⁰Dévidi abya alata tẹ ya kele ndibe iya; nwatibe Sọlu; mbụ Mikalu agbafuta bya iya ndzuta; bya asụ iya: “Ege eze ndu Ízurelu shikwanu dū ugvu kẹ ntanū; k'ẹ t'ọ gbabe onwiya ọtu l'ifu unwu-mgboko, ephe gbaru ohu; mbụ ege ono, mkpokoro madzụ emeje onwiya; kele iphere gvuru iya l'ifu ono.”

²¹Dévidi asụ Mikalu: “Ọ kwa l'ifu Ojejoje bẹ ya shi nọdu ete ẹswa; mbụ Ojejoje ono, haru nna ngu; haa onye ọdo, shi l'onu-ulo nna ngu fotachia yẹbedua tẹ ya buru ishi ndu kẹ Ojejoje, bụ iya bụ ndu Ízurelu. Ya a-nọdulekwaphu ete ẹswa l'ifu Ojejoje.

²²Ya a-kabakwaaru ome onwiya onye eswe; buru onye aakpo ẹbo-ẹbo-l'afu l'ẹke i nọ. Obenu l'ẹke unwu-mgboko ohu-wa, i kfulu-wa nọ bẹ ee-gbe l'akwabe iya nū ugvu.”

²³Nwatibe Sọlu ono; mbụ Mikalu ta mutakwa nwata jeye mbọku, ọ nwuhuru.

2 Sámẹlu 7

Ozi, Nétanu ziru Dévidi

(1 Iphe 17:1-15)

¹Yo be teke eze buwa l'ufu iya; Ojejoje emewa t'obu rua ya alị; tọ chihe obu l'ẹka l'ẹke ndu ohogu iya, nọ-pheru iya mgburumgburu;

²eze asụ onye nkfuchiru Nchileke, bụ Nétanu: “T'o lenu; nta-a bẹ ya bu l'ulo, e gude oshi sida mee; Okpoko Ogba-ndzụ Ojejoje aburu l'ulo-ẹkwà b'ọ nọ.”

³Nétanu asụ iya: “Iphe, bụ iphe, nọ ngu l'obu; nggu eje emee ya; lẹ Ojejoje bẹ swikwaru ngu eswiru.”

⁴Yo be l'enyashi mbọku ono; Ojejoje abya ekfuru yeru Nétanu; sụ iya:

⁵“Je ezia nwozi iya; mbụ Dévidi: ‘Lẹ Ojejoje, bụ Nchileke sụru:?Bụ nggubedua akpuru iya ulo, ya e-buru tọo.

⁶Keshinu mbọku ono, ya dufutaru ndu Ízurelu lẹ Íjiputu ono jeye ntanū-a bẹ ya te ebubukwaa l'ulo. Ya egudeje ulo-ẹkwà iya l'ejephe ejephe.

⁷L'iphe, bụ ẹke yele ndu Ízurelu yiwa jekota;?o nweru teke ya sụjeru ndu ishi ikfu Ízurelu; mbụ ndu ono, ya sụru t'ephe cheje ndu nk'iya, bụ Ízurelu l'ọ bụ onye eche aturu ono; iphe, meru iphe ephe ta kpuduru iya ulo sida?’ ”

⁸“Kfulu nwozi iya; mbụ Dévidi: Ọwaa iphe yẹbe Ọkaribe-Kakota-Ike; mbụ Ojejoje ekfu: ‘Ya dufutaru ngu l'egu, ẹke elu atajẹ nri; t'ẹ b'i tsophehe aturu; t'i byachia bya aburu onye a-nọdu achị ndu nk'iya, bụ Ízurelu.

⁹Ya shi etsoje ngu l'eje iphe, bụ ẹke, iije; ya achiko ndu ohogu ngu l'ephe ha gbukota l'ifu ngu. Nta-a bẹ ya e-me ephe ngu t'ọ ha nshinu l'ọ bụ kẹ ndu oke amadu, e nwegbaaru lẹ mgboko.

¹⁰Ya a-nū ndu nk'iya, bụ Ízurelu alị k'ẹka ephe. Ya a-dzabe ephe l'ọ bụ oshi l'alị ono; k'ophu ephe e-buru l'alị k'ẹka ephe. E to nwedu lẹ madzụ achọ ephe okfu ọdo. Ophu

o nwedu ịe ndu ẹjọ madzụ akpaa ẹphe ẹhu ẹge ono, ẹphe shi akpa iya ẹphe l'ọdungu phụ;

¹¹mbụ ẹge e shi kpata iya ẹphe keshinu teke ono, ya fọtaru ndu ikpe t'ẹphe chije ndu nk'iya, bụ Ízurelu ono. Ya e-mekwaphu t'ị tuta ume l'ẹke ndu ọhogu ngu l'ẹphe ha nọ. Yẹbe Ojejoje ekfukwaru ngu phụ ịe ya e-meru ngu ọnu-ulo nke ngu.

¹²Oge nka-ezekuna nke ngu rulephu; nggu alakfuwa nna ngu phe; be ya e-shi l'unwu ngu fota onye a-nọ-chi ẹnya ngu; mbụ onye e-shi ngu l'ẹhu gẹdegede. Ya e-mee ali-eze iya t'ọ ngunu anguru.

¹³Ọ bụ onye ono a-kpuru yẹbe Nchileke ulo; ya emee aba-eze iya t'ọ nguru anguru gbururu jeye ịe gbururu.

¹⁴Ya a-buru nna iya; yẹbedua aburu nwatibe iya. O -mee iphe, dọ ẹji; ya egude ẹchachi ndiphe hụa ya àhùhù; mbụ chia ya ẹchachi unwu-eliphe.

¹⁵Ẹ to nwedu ịe ya ahaa ya oyeru obu; ẹge ono, ya haru iya oyeru Sọlu; bya egude ngu dochia ẹnya iya ono.

¹⁶Ọnu-ulo ngu; mę ali-eze ngu a-nọ gbururu jeye ịe gbururu l'ifu iya. Aba-eze ngu be ee-me t'ọ nguru anguru gbururu jeye ịe gbururu.' ”

¹⁷Ya ndono; Nétanu akọkotaru Dévidi iphe ono l'ẹge e kfuru iya ẹya; mę ẹge ọ phukotaru iya l'ophuleny.

Dévidi ekele Nchileke ekele

(1 Iphe 17:16-27)

¹⁸Tọ dọ iya bụ; eze, bụ Dévidi egbeshi bahu l'ime ulo je anodu l'ifu Ojejoje; bya asụ: “Nggube Nnajiufu, bụ Nchileke;?bụ onye be ya bụ; tẹmanu ọnu-ulo iya bukwanu ngunu; ke t'ị wolía ya je dobe l'ẹke ha l'eli ẹge-wa.

¹⁹L'ẹnya nke ngu b'ẹ tọ baduru nwishi; nggube Nnajiufu, bụ Ojejoje. I kfuwaru ẹge ọnu-ulo nwozi ngu a-dụ l'uzo ifu.?Bụ ẹge ono bụ ẹge iigudeje ehe madzụ; nggube Nnajiufu, bụ Ojejoje?

²⁰“?Bụ ngunu ọdo be yẹbe Dévidi e-kfufuaru ngu? Ishi iya aburu ịe nggube Nnajiufu, bụ Ojejoje mahawaru ẹge yẹbe nwozi ngu gbaru.

²¹I shiwa l'iphe i kfuru; mę l'ẹge obu ngu dọ; mee eze iphe, ha ẹge-a; bya emee te yẹbe nwozi ngu maru iya.

²²“Ẹge ị habekwanu nshinu nggube Ojejoje, bụ Nnajiufu! Ẹ to nwedu Nchileke ọdo, nọ nụ; gbahaa nggubedua; ẹge ono, ayi gude nchi ayi nua ya ono.

²³?Bụ ndu ole ọdo a-dụ l'ọ bụ ndu nke ngu, bụ ndu Ízurelu; mbụ mba lanu ịe mgboko-a, nggube Nchileke jeru je agbafuta t'ẹphe buru ndu nke ngu; bya egude ẹphe mee t'a maru ẹpha ngu; bya emee iphe, ha nshinu; dọ biribiri l'ifu ndu nke ngu, bụ ndu ono, ị gbafutaru l'ẹka ndu Íjiputu. Ị chikashikwaruphu iphe bụ mbakeshi; ẹphe l'agwa ẹphe l'ifu ndibe ngu ono?

²⁴I mewaru tẹ ndu nke ngu; mbụ ndu Ízurelu nguru anguru; bụru ndu nke ngu gègedede jeyewaru; nggube Ojejoje aburu Nchileke ephe.

²⁵“Nggube Ojejoje, bụ Nchileke; mekwaa t'o keru; mbụ ukwa ono, i kweru l'ẹhu yẹbe nwozi ngu; mę l'ẹhu ọnu-ulo iya ono. T'o rekwaa l'ẹge i kfuru gbururu jeye lẹ tutu yoyo;

²⁶k'ophu ephe ngu a-ha nshinu gbururu jeye lẹ gbururu. Yọ bụru teke ono bẹ ndiphe a-sụ l'ọ bụ nggube Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike bẹ bụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu; ọnu-ulo yẹbe nwozi ngu, bụ Dévidi evudoshia ike l'ifu ngu.

²⁷Ọ bụ nggube Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike; bya aburu Nchileke kẹ ndu Ízurelu. I koshiru yẹbe nwozi ngu iphe-a; sụ: ‘L'ii-meje t'eze shi l'ọnu-ulo.’ Yọ bụru iya bẹ yẹbe nwozi ngu gbaburu okpa l'ekfu anụ ngu ẹge-a.

²⁸‘Nggube Nnajiufu, bụ Ojejoje; ọ bụ nggu bụ Nchileke! Okfu ngu bukota oswi-okfu; nggu abya ekweshia yẹbe nwozi ngu ukwa iphe-oma, dugbaa ẹge-wa.

²⁹Nta-a bukwa t'ọ bụru iphe, dụ ngu mma l'obu t'ị goru ọnu-oma nụ ọnu-ulo yẹbe nwozi ngu; t'i lezita ephe ẹnya l'ije ephe; kẹ l'ọ bụ nggubedua, bụ Nnajiufu; bụru Ojejoje bẹ kfuru iya nụ. T'ọnu-oma ngu ono nọdukwaru ọnu-ulo nwozi ngu gbururu jeye lẹ gbururu.’ ”

2 Sámẹlu 8

Ndu Dévidi lụ-gbukotaru

(1 Iphe 18:1-17)

¹E megetsulephu; Dévidi abya alụ-gbua ndu Filisutayinu; mee ephe; ephe anọdu iya l'ẹka. Yọ nafu ndu Filisutayinu ono mkpukpu Metegama.

²Dévidi abya alụ-kpuwaaphu ndu Móabu. O meru ephe; ephe azeshikota azee l'ali; kpoo onwephe giriri. Yọ bya ewota eri, ha ogologo to ephe ugbo labu l'ephe ze azee ono; woru ndu k'ono gbushia. Yọ bya atoo ndu k'eto. Ndu onanu b'o doberu ndu; ephe aburu ndu ozi yẹbe Dévidi; l'atu utu anu iya.

³Dévidi bẹ lụ-gbukwaruphu Hadadéza Rehobu, bụ eze ndu Zóba teke Hadadéza jeru tẹ ya mee t'ali, nọ je akpaa lẹ Ẹnyimu Yufurétusu lakota iya l'ẹka.

⁴Dévidi anata iya ugbo-inya, dụ unu labu l'ukporo iri; mę ndu ugbo-inya, dụ unu l'ukporo iri l'ise; bya anakwa iya phu ndu soja k'okpa, dụ ukporo unu madzu labu l'unu madzu iri. Dévidi bushikotaru inya ono, anọduje akpu ugbo-inya ono akwara azu okpa; a gufu ukporo ise, o doberu onwiya.

⁵Ndu Áramu, bu lẹ Damásukosu abya t'ephe yetaru eze ndu Zóba, bụ Hadadéza ẹka; Dévidi egbua ephe ukporo unu madzu labu l'unu madzu iri l'ise.

⁶Dévidi abya emeta odu ndu soja lẹ Áramu kẹ Damásukosu; haru ndu soja iya chita dobe iya. Ndu Áramu ono anọdu Dévidi l'ẹka; l'atu akiriko anu iya. Iphe Ojejoje anọduje eme aburu tẹ Dévidi mekputa l'iphe bu ẹke, o jeru.

⁷Dévidi achikoo iphe, ndu ozi Hadadéza egbobeje gude ezeru onwephe, e gude mkpọla-ododo meshia chilata le Jerúsalemu.

⁸Dévidi eshi le Béta; me le Berotayi, bukota mkpukpu, no l'ali, Hadadéza achi vua ope, hakpo nshinu.

⁹Eze ndu Hámatu, bu Toyi anulephu le Dévidi lukotawaru ndu soja Hadadéza;

¹⁰ye nwatibe iya nwoke, epha iya bu Joramu t'o je ekele eze, bu Dévidi ekele; jaa ya ajaja ke l'o lu-gburu Hadadéza. Ishi iya aburu le Hadadéza be yele Toyi shi anoduje alu ogo tekenteke. Iphe, Joramu gude bya bu ivu, e megbaaru le mkpọla-ododo; mkpọla-ocha; me l'ope.

¹¹Eze, bu Dévidi eworu ivu ono ye Ojejoje l'eka ege ono, o yehawaru mkpọla-ocha; me mkpọla-ododo, o lutaru l'iphe bu mbakeshi phu, o lu-gbukotaru phu;

¹²mbu ophu shi le Édomu; Móabu; Amonu; Filisutayinu; owaa ndu Amaleku. O kwaphu ege ono b'o woru iphe, o nataru eze ndu Zóba, bu Hadadéza Rehobu l'ogu ye Ojejoje l'eka.

¹³Dévidi abya aburu onye a maru amaru l'o shitsulephu Nsuda Ali Unu lata, bu eke o gburu ukporo unu madzu labu l'unu madzu ise le ndu Édomu.

¹⁴Yo bya emeshia odu ndu soja l'ali ndu Édomu l'o ha; chita ndu soja yekota iya. Ndu Édomu l'ephe ha a abya nodukota Dévidi l'eka. Ojejoje l'emeje te Dévidi ka ike l'iphe, bu eke, o jeru.

¹⁵Dévidi abya aburu eze ndu Izurelu l'ephe ha; l'ekperu epe ikpe l'uzo, du mma; me l'uzo, vudo nhamunha.

¹⁶Yo buru Jóabu Zeruya be bu onye ishi ndu soja. Jehoshafatu Ahiludu aburu onye edeje iphe meru nu.

¹⁷Zadoku Ahitubu yele Ahimeleku Abiyata bu ndu achijeru Nchileke aja; Seraya aburu o-de-ekwo.

¹⁸Benaya Jehoyada bu onye ishi ndu Keretu me ndu Peletu, bu ndu eche eze nche. Ndu k'unwoke l'unwegirima Dévidi aburu ndu ishi l'ozi eze.

2 Sámelu 9

Iphe-oma, Dévidi meru Mefiboshetu

¹Tu du iya bu; Dévidi abya aji; su: “?O nwekpooru onye shi l'onu-ulo Solu, phoduru nu te ya gude okfu-ghu Jonatanu meeru iphe-oma?”

²Yo nweru nwozi ndu onu-ulo Solu, epha iya bu Ziba. Epe ekua ya t'o bya aphu Dévidi. Eze, bu Dévidi aji iya: “?Bu nggu bu Ziba too?” Ziba asu iya: “L'o kwa yebe nwozi ngu bu iya.”

³Eze ajị iya: “?O nwekpooru onye phọduru nụ l'ọnu-ulo Sọlu tẹ ya meeru iya iphe-oma, shitaru Nchileke l'eka?” Ziba abya asụ eze: “L'ọ nweru nwatibe Jonátanu lanụ, nọkwadu nụ, ọkpa labụ nwuhuru anwuhu.”

⁴Eze ajị iya: “?Bụ l'awe b'ọ nọ?” Ziba asụ l'ọ nọkwa lẹ kẹ Makiru Amiyelu lẹ Lodeba.

⁵Ya ndono; eze, bụ Dévidi ezia t'e je kẹ Makiru Amiyelu lẹ Lodeba je eduta iya.

⁶Mefiboshetu Jonátanu Sọlu ono erulephu; bya adaa byishiru Dévidi ikpere; gude kwabẹ iya ugvu. Dévidi abya eku iya: “Mefiboshetu!” Yọ za iya; sụ iya: “L'ọ kwa yẹbe nwozi ngu ndo-ọ.”

⁷Dévidi asụ iya: “Ba atsukwa egvu; kele ya e-gude okfu-ehu nna ngu, bụ Jonátanu meeru ngu iphe-oma. Alị nna ngu oche; mbụ Sọlu bẹ ya a-nụ-phukota ngu azụ. Ọdo aburu l'ọo lẹ nk'ia bẹ epho ngu a-nọdu anọ tekenteke.”

⁸Mefiboshetu ebyishi ikpere; sụ iya: “?Bụ ngunu bẹ yẹbe nwozi ngu bụ kẹ t'ị nyata 'ọ-ga-lẹ-mkpa, dū l'ọ bụ iya?”

⁹Eze abya ekua Ziba, bụ nwozi Sọlu; sụ iya: “Iphemiphe ọbule, shi buru kẹ Sọlu; je akpaa lẹ kẹ ndu ọnu-ulo iya gededede; bẹ ya wowaru nụ nwanwa nnajiufu ngu.

¹⁰Nggubedua; mę unwu ngu; mę ndu ozi ngu bẹ a-kojeru iya alị ono; kọta nri; k'ophu nwanwa nnajiufu ngu e-nweru iphe-eriri. Ọ bụ lẹ nwanwa nnajiufu ngu; mbụ Mefiboshetu a-nọduje eri nri l'okwa-nri yẹbe Dévidi.” Teke ono bẹ Ziba mụturu unwoke iri l'ise; bya enweru ọkporo ndu ozi.

¹¹Ziba asụ eze: “Yẹbe nwozi ngu e-mekotalephu iphe nggube eze, bụ onye nwe mu nụ ziru tẹ ya mee ya.” Ya ndono; Mefiboshetu erilahaa nri lẹ kẹ Dévidi l'ọ bụ nwatibe eze.

¹²Mefiboshetu bẹ mụturu nwata nwoke, aza Mayika. Ndibe Ziba l'ephe ha achiko bukotaru ndu ozi Mefiboshetu.

¹³Mefiboshetu aburu ngvuru ọkpa labụ. Yo buru lẹ Jerúsalemu; kẹ l'ọo-nọduje eri nri l'okwa-nri eze tekenteke e.

2 Sámelụ 10

Dévidi emekputa ndu Amonu

(1 Iphe 19:1-19)

¹A nonyaa; eze ndu Amonu abya anwuhu. Nwatibe iya kẹ nwoke, bụ Hanunu abya aburu eze l'ozori iya.

²Dévidi asụ: “Lẹ ya e-meru Hanunu Nahashi iphe-oma; ege nna iya meru yẹbedua.” Yọ bya ezi ndu ozi t'ephe je akporu Hanunu ifu nna iya ono. Ndu ozi ono abya erua Amonu;

³ndu ishi ndu Amonu asụ Hanunu, bụ onye nwe-ephe: “?Iri l'ọ bụ ugvu bẹ Dévidi akwabẹ nna ngu, meru iphe o ziru t'a bya ngu ọkporu ifu??Iri l'ẹ t'ọ bụdu ngge bẹ

Dévidi ziru ɛphe t'ɛphe bya; k'ɔphu ɛphe a-makɔtaru ɛge mkpɔkpu-wa dɔ; shi ɛge ono bya anata iya ayi?"

⁴Tɔ dɔ iya bɔ; Hanunu egude ndu ono, Dévidi ziru ozi ono; kpɔshishia ɛphe ɛji-agba ɛphe ibe lanɔ ibe lanɔ; bya achabushia ɛphe uwe-nlɔkpuru ɛphe l'ɔswara-íkè; nwufu ɛphe t'ɛphe la.

⁵A bay ekfuru iya Dévidi; yo zi t'e je ɛphe ndzuta; kɛ l'ɔ bɔ iphe-iphere, ha nshinu b'e meru ɛphe. Eze ezia; sɔ: "T'ɛphe nɔdu lɛ Jériko jeye teke ɛji-agba ɛphe ono e-ruchita; tɛmanu ɛphe alata."

⁶Yɔ bya edoo ndu Amɔnu ɛnya l'iphe ɛphe meru bɛ mewaru tɛ akpo gbanwuhu Dévidi ɔku; tɔgbua je ebuta ndu soja k'ɔkpa ɔkporo unu ndu soja ugbo labɔ l'unu ndu soja iri lɛ ndu kɛ Siríya, bu lɛ Bétu-Réhobu; mɛ ndu kɛ Zóba. ɛphe butakwaruphu eze ndu Maaka yeɛle ndu soja iya: unu ndu soja labɔ l'ɔkporo ndu soja iri; bya ebutafua unu ndu soja l'ɔkporo ndu soja iri lɛ ndu kɛ Tobu yeru onwɛphe.

⁷Anunu, Dévidi anɔ iya; yo zifu Jóabu yeɛle ndu soja iya l'ɛphe ha.

⁸Ndu Amɔnu awufuta bya akpɔo giriri k'ɔgu l'ifu obu-edukfu mkpɔkpu ono. Ndu kɛ Áramu phɔ, shi lɛ Zóba; mɛ Rehobu; mɛ ndu shi l'alɔ Tobu; ɔwaa ndu kɛ Maaka nɔdu l'echi-ɛgu.

⁹Jóabu aphɔlephu l'e buru iya k'ɔgu ono ifu l'azɔ; yɔ fɔo ndu Ízurelu ndu ɔphu katsua ɔma ɛnya ɔgu; chiru ɛphe ye t'ɛphe kwabɛru ndu kɛ Áramu ono;

¹⁰bya achiru ndu ɔphunanu dobe t'ɛphe nɔdu nwunne iya, bɔ Abishayi l'ɛka kwabɛru ndu kɛ Amɔnu.

¹¹Jóabu asɔ: "O -buru lɛ ndu Áramu karilahaaru iya ɛka; unu abya eyetaru iya ɛka. Teke bukwanu l'ɔ bɔ ndu kɛ Amɔnu bɛ karilahaaru unu ɛka; bɛ ɛphe a-bya bya eyetaru unu ɛka.

¹²T'obu shihu unu ike; t'ayi lua ɔgu ɛhu ndibe ayi l'ɔ bɔ ndu bɔ mkparawa; lua ɔgu okfu ɛhu mkpɔkpu kɛ Nchileke. Lɛ Ojejoje e-me-e iphe, dɔ iya mma l'obu."

¹³Tɔ dɔ iya bɔ; Jóabu yeɛle ndu nk'iya awɔ-lihu; je etso ndu Áramu ɔgu. Ndu Áramu eye ɔkpa l'ɔso gbalashia.

¹⁴Ndu kɛ Amɔnu aphɔlephu lɛ ndu Áramu agbalawaa; ɛphebedua eshi l'ɛke, Abishayi nɔ ye ɔkpa l'ɔso; wɔba l'ime mkpɔkpu ɛphe. Tɔ dɔ iya bɔ; Jóabu eshi l'ɔgu ɛphe lɛ ndu Amɔnu ono latashia Jerúsalemu.

¹⁵Ndu Áramu aphɔlephu lɛ ndu Ízurelu me-kputawaru ɛphe; je edzukobe.

¹⁶Hadadeza ezia ndu Áramu, nɔ l'azɔ ɛnyimu Yufurétusu; ɛphe abyatashia. ɛphe lɛ Shobaku, bɔ onye ishi ndu soja Hadadéza awɔru laa Helamu.

¹⁷A bya ekfuru iya Dévidi; yo kua ndu Ízurelu l'ɛphe ha; ɛphe adaa ɛnyimu Jɔdanu jeshia Helamu. Ndu Áramu ono abya akpɔo giriri; tso Dévidi phɛ ɔgu.

¹⁸Ḑphe emekochaa gbaaru ndu Ízureḓu ọso. Dévidi egbua unu ndu soja l'ụkporo ndu soja iri l'ise ẹ ndu k'ugbo-inya; mẹ ụkporo unu unwoke ugbo ise, bu ndu egudeje inya mmanu alu. Shobaku, bu onye ishi ndu soja ẹphe b'e mekaru iphe; yo nwuhu l'ẹke ono.

¹⁹Ndu eze ono, ẹphe ẹ Hadadéza shi yeko ẹka l'ọgu ono aphulephu ẹ ndu Ízureḓu ụgbuwaru ẹphe; ẹphe emee t'ẹphe ẹ ndu Ízureḓu ọdu ẹ nchi-odoo; ẹphebedua anodu ndu Ízureḓu l'ẹka. Ndu Áramu atsulahaa egvu; jika oyetaru ndu Amonu ẹka ọdo.

2 Sámẹlu 11

Dévidi anata Uráya nyee ya

¹Yo be l'oge mini-ọdungu teke ndu eze ejeje ọgu; Dévidi ezifu Jóabu yeḓe ndu ozi iya; mẹ ndu Ízureḓu l'ẹphe ha; ẹphe eje agwaa ndu Amonu maa; kee k'ọgu; yechia mkpukpu Rába. Dévidi l'onwiya akwaa ẹ Jerúsalemu.

²Yo be l'urenyashi ujiku lanu; Dévidi egbeshi l'oshi-azee ya te ya kpaphe akpaphe l'eli ulo-eze iya. Yo ọdu l'ẹke ono tufu enya phua nwanyi, aghu ẹhu. Nwanyi ono l'amashikpoo mma ike.

³Dévidi ezifu madzu t'o je akpata ishi onye nwanyi ono bu. Onye ono asu iya: “L'ọ kwa Betisheba; nwatibe Eliyamu. O bu nyee Uráya ke Hetu.”

⁴Dévidi eye ndu ozi iya t'ẹphe je edutaru iya ẹya. Betisheba abyalephu; Dévidi eduta iya yeḓe iya azee. (Yo buru teke ono be Betisheba shilephu l'ome nsọ ke ọsafu mmeru, eemeje teke nsọ metsuaru nwanyi.) E metsua; nwanyi ono atugbua lashia.

⁵Nwanyi ono atsuta ime; bya ezia Dévidi; su iya: “Lẹ ya dukwa ime.”

⁶Dévidi ezia Jóabu; su iya t'o ziaru iya Uráya ke Hetu t'ọ lata. Jóabu abya ezia Uráya t'o je aza Dévidi oku.

⁷Uráya erua; Dévidi aji iya aji Jóabu; mẹ ndu soja iya; mẹ ẹge ọgu ono eje ala.

⁸Dévidi asu Uráya: “T'ọ laa l'ufu iya je atuta ume.” Uráya egbeshi; tugbua. Eze egworu iphe nu t'e wolaaru iya.

⁹Obenu ẹ Uráya kwaru l'onu-nggamgbo eze; yeḓe ndu ozi nnajiufu iya aradu; to laruhe l'ufu iya.

¹⁰A bya ekfuaru Dévidi ẹ Uráya ta lahakwa. Yo bya aji Uráya: “?Tọ budunua ẹke teru enya b'i shi lata nta-a??Nanu ẹge ọ du b'ẹ ti lahedu l'ufu?”

¹¹Uráya asu iya: “Lẹ Okpoko Ogbu-ndzu Ojejoje; ndu Ízureḓu; ndu Júda; nnajiufu iya, bu Jóabu; mẹ ndu ozi iya l'ẹphe ha; tukokwa wushiru l'egu ọgu.?Nanu ẹge ya e-shi lashia l'ufu je eria; ngua; yeḓe nyee ya azee? Kamenu; ya te emekwa iya ememe!”

¹²Dévidi asu iya: “Nofufua ntanu. Teke o beru echile; ya ahaa ngu t'i laphu azu.” Ya ndono; Uráya akwaa ẹ Jerúsalemu mboku ono; mẹ echile iya; to lahe.

13Dévidi ekua ya; yọ bya; yẹle iya atuko ria; ngua; Dévidi echee ya mee nshinu. Yo be l'enyashi; Uráya egbeshikwa je azẹe l'ẹke ọ zẹ unyaphua iya yẹle ndu ozi nnajiufu iya; ọphu ọ ladu l'ufu iya.

14Yo be l'utsu; Dévidi ederu ẹkwo nu Uráya t'ọ nu Jóabu.

15Iphe o deru l'ẹkwo ono bu: “Duru Uráya ye l'ifu ọgu l'ẹke ọphu katsua okpo oku. I -dutsuaru iya ye; unu akpo-phu azu; k'ọphu ee-gbu iya; t'ọ nwuhu.”

16Yọ buru teke Jóabu gude ndu soja iya yechia mkpukpu ono b'o duru Uráya ye l'ẹke ọ maru lẹ ndu ọhogu ẹphe, ike katsua no.

17Ndu mkpukpu ono awufutalephu jekfu Jóabu phe ọgu; a haru ndu soja Dévidi gbushia. Uráya ke Hetu etsoru lẹ ndu nwuhuru nu.

18Jóabu abya ezia ozi; kọoru Dévidi ẹge ọgu ono gude jee.

19Jóabu asu onye ono, o ziru ono: “I -dogetsuaru eze ẹge ọgu ono jeru laa;

20ọ -buru l'iwe byaru iya l'ehu; yọ jilaha ngu: ‘Iphe meru iphe unu gude je anonuka mkpukpu obu ntse l'ọgu ono;?unu ta mahaada l'ẹphe a-ọdu l'eli upho-mkpuma agba akfu.

21?Bunua onye be gburu Abimeleku Jerubesheti??Tọ budunua nwanyi, no l'eli upho-mkpuma gude o-ji-l'eka mkpuma tu-gbua ya lẹ Tebezu??Bu ngunu meru iphe unu jeru je anonuka l'upho-mkpuma obu ntse?’ Ọ -jia ngu ẹge ono; nggu asu iya lẹ nwozi iya; mbu Uráya ke Hetu be nwuhukwaruphu.”

22Nwozi ono atugbua jeshia. Yo rua; je atuko iphe, bu iphe Jóabu ziru iya zikota Dévidi.

23Nwozi ono asu iya: “Lẹ ndu ono nabaru ayi ẹka; wu-kfuta ayi ọgu l'echi-egu. Ole ayi chi-phuru ẹphe azu jeye ayi erua l'obu-edukfu mkpukpu ẹphe.

24Ndu chi akfu anodu l'eli upho-mkpuma gude iya haru ndu ozi nggube eze tu-gbushia. Odo aburu lẹ nwozi ngu; mbu Uráya ke Hetu tsokwa nwuhu.”

25Dévidi abya ezia nwozi ono; su iya: “Iphe, ii-kfuru Jóabu bu: ‘Lẹ ya suru te ike ba agvukwa unu; ke l'ogu ta akpadu oke onye oo-gbu. T'eka shia ya ike l'ogu ono l'ẹke mkpukpu ono no; jeye teke ọo-luta iya. Je ekfuaru Jóabu ẹge ono gude mee t'obu shihu iya ike.’ ”

26Nyee Uráya anua lẹ nji iya nwuhwaru; noru iya l'ulo-ekwa.

27Yọ no-getsua l'ulo-ekwa ono ẹge aanoje; Dévidi eduta iya lulaha. Yọ mọaru iya nwata nwoke. Obenu l'iphe ono, Dévidi meru ono du Ojejoje eji.

2 Sámẹlu 12

Nétanu ekfuru Dévidi iphe, du eji, o meru

- ¹To dụ iya bu; Ojejoje abya ezifu Nétanu t'o je ké Dévidi. Nétanu erua bya asụ iya: “L'o nweru unwoke labu, bu lẹ mkpukpu lanu. Onye lanu nweru iphe; onye ophu aburu onye ukpa.
- ²Onye onanu, nweru iphe ono nweru aturu; nweru eswi l'igwe.
- ³Obenu l'onye ukpa phụ te nwedu iphe, o nweru; gbaha nwada aturu, o zutaru azuta. Yo chee ya jeye; yọ nodu yele unwegirima ibe iya l'eka vuta. Nwoke ono ye l'aturu iya ono anoduje erigba nri; l'angu mini l'okoro lanu; k'ophu bu l'oohejeru nwaturu ono eheru; yo ku mgbenya. Aturu ono anodu onodu nwatibe iya ké nwanyi.
- ⁴Yo be ujiku lanu; ebyee abyaru nwoke ono, nweru iphe ono. Yọ jika lẹ ya t'akputadu aturu nk'ia ono; m'ọ bu eswi iya ono nanu gbua; gude shiaru ebyee ya ono nri. Yo gbekhia je akputa nwada aturu k'onye ukpa phụ gbua gude shiaru onye ebyee ya ono nri.”
- ⁵Dévidi avoru oku ghua ehu; sụ Nétanu: “Kamenu; l'onye ono, meru iphe ono; be ishi iya a-lakwa iya!
- ⁶O kfufutaje ugwo aturu ono ugbo eno; ké l'o meru iphe dụ ege ono; imiko onye ukpa ono ta dụ iya.”
- ⁷Nétanu asụ Dévidi: “L'ọ kwa nggubedua bu onye ono! Ojejoje, bu Nchileke ké Ízurelu sụru: ‘Lẹ ya wuru ngu manụ l'ishi t'i buru eze, a-nodu achị ndu Ízurelu; bya anafuta ngu l'eka Sọlu.
- ⁸Ya woru ọlo Sọlu, bu nnajiufu ngu ye ngu l'eka; woru unyomu iya ye ngu l'eka. Ya woru ali-eze ndu Ízurelu; me ké Júda woru ye ngu l'eka. O -buru l'iphemiphe obule ono be ha nwanshi; be ya ge eyekwafuaru ngu iya iphe.
- ⁹Nanu ege o dụ; b'i wotaru okfu Ojejoje kpoo ebo-ebo-l'afu; shi ege ono mee iphe, dụ iya eji l'enya? I gude ogu-mbeke gbua Uráya ké Hetu; bya eduta nyee ya lulahaa. Yọ buru ogu-mbeke ndu Amonu b'i gude gbua ya.
- ¹⁰Iphe, ii-maru bu l'ẹ to nwedu l'ochi agvu l'ufu ngu gbururu jeye; ké l'ẹ to nwedu iphe, i guberu iya; je anaa Uráya ké Hetu nyee ya lulahaa.’
- ¹¹Ojejoje, bu Nchileke sụru: ‘Lẹ ya e-shi l'ufu ngu vofuta iphe, dụ eji kpube ngu. Ii-nodu ege-a; ya achita unyomu ngu; nu onye ufu ngu; yọ raa ephe l'echi oke-eswe.
- ¹²I meru nkengu lẹ mpya. Obule ya e-mekwanu ngu nke ngu l'echi oke-eswe l'ifu ndu Ízurelu l'ephe ha.’ ”
- ¹³Dévidi asụ Nétanu: “Ya mesweekwaru Ojejoje.” Nétanu asụ iya: “Lẹ Ojejoje wofuakwaru iphe, dụ eji, i meru. E tii nwuhuekwa.
- ¹⁴Obenu lẹ keshinu bu iphe ono, i meru ono be ndu ohogu Ojejoje shiwa kfubyia ya; be nwata ono, a muru ngu ono ta anokwa.”
- ¹⁵E metsua; Nétanu atugbua lashia l'ufu.

Anwuhu nwata ono, a muru Dévidi ono

Tọ dọ iya bụ; Ojejoje abya adaa nwata ono, nyee Uráya m̀t́aru Dévidi ono ẹka; iphe-ememe abya azu iya.

¹⁶Dévidi arọlahaa Nchileke l'okfu ẹhu nwata ono. Yọ wata ọswi aswisi. Ẹnyashi mbọku-mbọku; ọ -laa l'ulo; yo je azeru l'ali; l'arọ Nchileke.

¹⁷Ndu ọphu bụ ọgurennya l'ufu iya abya t'ẹphe yeta ẹka kpu-lia ya l'ali ono, ọ zẹ ono; to kwe; jika lẹ ya te etsodu ẹphe ria nri.

¹⁸Yo be lẹ mbọku k'ẹsaa; nwata ono anwuhu. Ndu ozi Dévidi awata ọtsu egvu ẹge ẹphe e-me kfuru iya lẹ nwata ono nwuhuwaru; ke l'ẹphe suru: “Teke nwata ono nọkwadu ndzụ be ẹphe kfuru yeru Dévidi; tọ ngaru ẹphe nchi.?Nanụ ẹge ẹphe e-shi kfuru iya lẹ nwata ono nwuhuwaru? Oo-merukwa onwiya ẹhu.”

¹⁹Dévidi abya aphua ẹge ndu ozi iya adzu-phere onwẹphe taphatapha; yo rua ya l'ẹhu lẹ nwata ono nwuhuwaru. Yọ ji ẹphe: “Nwata ọbu;?ọ nwuhuwaru tọ?” Ẹphe asu iya: “Iyee; l'ọ nwuhuakwaru.”

²⁰Ya ndono; Dévidi abya egbeshi l'ogbodo-ali ono, ọ zẹ ono je aghua ẹhu; jia manu. Yọ bya agbanwee uwe iya bahu l'ime ulo Ojejoje je abaaru iya aja. Yo metsua ẹge ono; lashia l'ufu iya; rua; su t'a nu iya nri. A nu iya ẹya; yo ria.

²¹Ndu ozi iya abya ajia ya: “?Nanụ ẹge ọ dọ b'i meru egbe umere ọwaa? Teke nwata ono nọkwadu ndzụ b'i shi akwa ẹkwa; l'aswi aswisi. Yọ bu-chiaru nta-wa, ọ nwuhuru-a b'i gbeshiru ria nri!”

²²Dévidi asu ẹphe: “Lẹ ya shi ara ẹkwa; l'aswi aswisi teke nwata ono nọkwadua ndzụ; ke lẹ ya riru; su: ‘?Onye maru mẹ Ojejoje e-meru iya eze-iphe-oma dobe nwata ono ndzụ?’

²³Ole nta-a l'ọ nwuhuwaru-wa;?bukwadu ke ngunu be ya a-nodu aswiri aswisi nta-a.?Ya a-du ike wophuta iya azu ọdo tọ? Ọ bu yẹbedua e-mekochaa lakfube iya; obenu lẹ nwata l'onwiya ta alahẹkwanu azu alakfuta iya ọdo.”

Aamu Sólomonu

²⁴Tọ dọ iya bụ; Dévidi abya adua nyee ya, bụ Betisheba ike. Yọ bya alaarua iya l'ulo; yọ tsuta ime; m̀aru iya nwata nwoke. Dévidi agua nwata ono Sólomonu. Ojejoje eyeru nwata ono obu.

²⁵Ojejoje egude ke obu, o yeru iya zia onye nkfuchiru iya; mbu Nétanu t'o je agua ya Jedidaya.

Jóabu aluta Rába

(1 Iphe 20:1-3)

²⁶Ya ndono; Jóabu abya etso Rába Amonu ọgu. Yọ lua luta mkpukpu, onye eze ẹphe bu.

²⁷Jóabu abya ezifu ndu ozi iya t'e zia Dévidi: “Lẹ ya tsowaru ndu Rába ọgu; nawa ẹphe ẹke ẹphe eshije angu mini.

²⁸Oo ya bụ; chikobe ndu soja, phoduru nū l'ephe ha bya ekepheta mkpukpu ono; nata iya; me teke ya a-nata iya yebedua; e woru mkpukpu ono gwa ya.”

²⁹Ya ndono; Dévidi abya achikobe ndu soja ono l'ephe ha; chiru ephe jeshia Rába. Yo rua; bya abakfu ephe ogu; luta iya.

³⁰Yo kputa eze ephe okpu-eze, o kpu l'ishi. Era okpu-eze ono ha l'obu era talentu mkpola-ododo. Yọ buru mkpuma, vugbaa oke aswa b'e gude dengashia ya edengashi. E wota okpu-eze ono kpube Dévidi. Dévidi akwata oswa kwaa okwata, ha nshinu le mkpukpu ono.

³¹Yọ chita ndu mkpukpu ono dobe t'ephe gudeje soya; ikworo; me ogbu-nku l'eje ozi; bya eye ephe t'ephe yoje eja. Yọ buru ege ono b'o mekotaru mkpukpu, nokota l'alị ndu Amonu. E metsua; Dévidi yele ndu soja iya l'ephe ha awuru lashia azu le Jerúsalemu mu.

2 Sámelụ 13

Amunonu; me Táma

¹Nwatibe Dévidi; mbu Abusolomu nweru nwunne iya nwanyi, aza Táma. Táma amashi mma ike. A nonyaa; nwatibe Dévidi ke nwoke, aza Amunonu abya eyeru Táma obu.

²Ehu abohu Amunonu l'okfu ehu nwanna iya ono; mbu Táma; k'ophu bu l'iphe-ememe guderu iya. Iphe, kporu Amunonu aburu ege oo-shi te yele Táma zee; kele Táma be nwoke ta achikahubua okpa.

³Amunonu be nweru onya iya, aza Jonadabu Shimeya. Jonadadu bu nwa nwunne Dévidi; buru onye eregede.

⁴Yọ bya aji Amunonu: “?Bu ngunu kparu iphe o bu nggube nwatibe eze abuje: o -rua l'utsu mboku-mboku; nggu anwuppyashihu ege-a? Kanuru iya iphe obu.” Amunonu asu iya: “Le ya yeru Táma, bu nwunne Abusolomu; bu nwanna iya obu.”

⁵Jonadabu asu iya: “Je azeru l'oshi-azee ngu; meje l'ehu ta dudu ngu mma. Nna ngu - bya le ngu phu ajiji; nggu asu iya l'iro iya t'o haa nwanna ngu; mbu Táma t'o bya anu ngu nri. T'o nodu l'eke ile iya enya; mee nri obu; gude eka iya nua ngu iya.”

⁶Amunonu ekwe je azeru l'obu onye ehu e-ta dudu mma. Yo be teke eze byaru iya ajiji; Amunonu asu iya: “Byiko; te nwanna iya; mbu Táma byanu bya anodu te ya le iya enya t'o ghee akara nu iya te ya taa.”

⁷Tọ du iya bu; Dévidi ezia t'e je l'ufu je ezia Táma; t'o je l'ulo nwanna iya; mbu Amunonu je emee nri; nu iya t'o ria.

⁸Táma atughua jeshia l'ulo nwanna iya; mbu Amunonu. Yo rua; Amunonu azewa azee. Táma abya ekpota ntụ iphe, eegudeje eme akara bya agwokobe iya; bya eshi iya ghee akara.

⁹Yọ bya achiru akara ono ye l'efere woru nū iya. Amūnonu ajika iya atata; sū iya t'ọ chishia iphe, bụ ndu, nọ l'ẹke ono t'ẹphe gbeshi! Ẹphe alufukota.

¹⁰Amūnonu asū Táma: “T'ọ wobata nri ọbu l'ime mkpura; yo gude ẹka iya nūje iya ẹya tẹ ya ria.” Ya ndono; Táma apata akara ono, o gheru ono wojeru nwanna iya; mbụ Amūnonu l'ime mkpura iya.

¹¹Táma ewolilephu nri ono nū iya t'ọ ria; Amūnonu azūpyabe iya; sū iya: “Bya tẹ nggu l'iya zẹ; nwanna iya.”

¹²Táma asū iya: “Wawakwa; nwanna iya! Be egudekwa iya ike! Ẹ te emejekwa ẹgbe iphe ono l'alị Ízurelu! Be emekwa ẹjo akpamara ọwananu.

¹³A -bya l'ẹhu nk'iya;?bụ awe bẹ ya a-nọdu wofu onwiya iphe-iphere iya. Tẹmanu bẹ nggubedua l'onwongu a-dulephu l'ọ bụ onye tso lẹ ndu ono, eme éswé l'alị Ízurelu ono. Byiko; kfunuru yeru eze; ẹ tọ jikakwa t'ẹ b'ị lụ iya.”

¹⁴Yo kfua nta; kfua imo; Amūnonu ta ngarū iya nchị. Yo gude iya k'ẹhuka raa; kẹ l'ọ ka iya ike.

¹⁵E metsua; Táma abya adū Amūnonu ashị k'ẹji. Mbụ l'ashị, ọ kpọru iya byaru bya aka obu, o shi yeru iya. Amūnonu asū iya: “T'ọ gbeshi; lufu!”

¹⁶Táma ajika; sū iya: “Waawa! L'achichi ọwaa, ìichi iya tẹ ya lufu nta-a bẹ kakwa ẹji; karia ọphu i mewaru iya.” Amūnonu ta angaru iya nchị;

¹⁷kua onye ejeru iya ozi; sū iya: “T'ọ kpufuru iya nwanyi-a l'ifu; yọ guchia ibo ono; swọ-budo iya l'etezi!”

¹⁸Onye ozi iya ono abya enwufu Táma; guchibodo iya ye l'etezi swọbe iphe l'ibo ono. Táma bẹ yeru uwe-nlọkpuru, nweru ẹka ogologo; kẹ l'ọ bụ egbe uwe ono bẹ unwada eze ndu ọphu nwoke ta chikahubua ọkpa eyeje.

¹⁹Táma ekpota ntụ kpua onwiya l'ishi; woru uwe-nlọkpuru ono, o yeru ono gbajashia; chiru ẹka kwẹe l'ishi; raru ẹkwa lashia.

²⁰Nwunne iya; mbụ Abusolomu aphua ya bya ajia ya: “?Ọ dū lẹ nwanna ngu; mbụ Amūnonu mebyiwaru ngu? Nọdu nwandoo nwunne mu. Nwanna ngu b'ọ bụ; be evukwaru iphe ono l'obu.” Táma eje eburu lẹ kẹ nwunne iya Abusolomu; nọdu l'ọ -bụ nwanyi, e bufuru ebufu.

²¹Eze Dévidi anulephu iphe, meru nū; ẹhu agbanwuhu iya ọku.

²²Abusolomu adahū Amūnonu nkichi; to kfujehe okfu eyeru iya; m'ọ bụ k'oma; m'ọ bụ k'ẹji. Yọ kpọ Amūnonu ashị kẹ l'ọ guderu nwunne iya; mbụ Táma k'ẹhuka raa.

Abusolomu; mẹ Amūnonu

²³Afa labụ eswetsua teke ndu akpūjeru Abusolomu aturu iya ẹji nọ lẹ Bálu-Házọ l'ókè ẹphe lẹ ndu Ífuremu. Abusolomu ezia iphe bụ unwu eze; ndu k'unwoke t'ẹphe dzua l'ẹke ono.

- ²⁴Abusolomu ejekfu eze l'onwiya je asụ iya: “Lẹ yẹbe nwozi ngu bẹ ndu akpụje aturu eji byakwaru ozi. Ya arọ nggube eze tẹ nggu lẹ ndu ozi ngu yinuru bya.”
- ²⁵Eze asụ iya: “Waawa; nwa iya. L'ephe ta achikodu bya; kẹ l'ephe a-bya aburu ivu-era noduru ngu.” Yọ rọo ya nta rọo ya imo; to kwe lẹ ya e-je. Yọ bụ-chiaru onu b'ọ goru nụ iya.
- ²⁶Abusolomu abya asụ iya: “Ọ -buru l'ẹ tiji byadu; byiko tẹ nwanna iya; mbụ Amunonu tsokwaru ephe bya!” Eze aji iya: “?Bụ kẹ ngunu bẹ oo-gude tsoru unu je?”
- ²⁷Abusolomu arọo ya; rọshia ike; yo kweta tẹ Amunonu yẹ l'unwu eze ndu k'unwoke ndu ophu tsoru iya je.
- ²⁸Abusolomu asụ ndu ozi iya: “T'ephe to-nwube enya maru teke Amunonu nguwaru mee; yo gudewa iya. Ya -sụ unu t'unu chitsua Amunonu; unu chigbua ya. Unu ba atsukwa egvu.?Tọ bụdu yebedua bẹ ziru iya unu ọo. T'obu shihu unu ike; unu be etekwa etete.”
- ²⁹Ya ndono; ndu ozi Abusolomu emee Amunonu ege e ziru ephe. Unwu eze; ndu k'unwoke awu-lihu; onyenonu; yọ kfu-kobe inya-mulu iya; gbalaa.
- ³⁰Ephe anodukwaduru l'esu-uzo; ozi egbe ruwanu Dévidi nchi lẹ Abusolomu gbushikotaakwaru unwu eze; ndu k'unwoke l'ephe ha; l'ẹ to nwekwa ephe m'ọ bụ onye lanu phoduru nụ.
- ³¹Eze ezilihu; ye aka l'uwe iya lawaa ya. Yọ bya agwoshita l'ali; zeru. Ndu ozi iya, vudonyabe iya nụ l'ẹke ono atuko uwe ephe lawashikwaaphu.
- ³²Jonadabu Shimeya, bụ nwa nwunne Dévidi asụ eze: “Tẹ onye nwe mu nụ; ba arikuwa l'unwu-eze l'ephe ha b'e gbugewaru. Ọ kwa Amunonu kpụu bẹ nwuhuru nụ. Ọ kwa iphe Abusolomu shihawa rita keshinu mboku ono, Amunonu guderu nwunne iya nwanyi; mbụ Táma k'ehuka raa ono ndono.
- ³³Tẹ nggube eze, bụ onye nwe mu nụ; ba achikwaru uche ye l'a sụru l'unwu-eze gvuru. Ọ kwa Amunonu kpụu bẹ nwuhuru nụ.”
- ³⁴Abusolomu bụ owaa yehawaruru okpa l'oso gbalaa-wa. Tọ dụ iya bụ; nwoke, nọ lẹ nche apalia enya; phụ igweligwe ndu jiru ọzo; l'ẹke ephe shi l'ugvu eje abya.
- ³⁵Jonadabu asụ eze: “Lenu; l'unwu nggube eze alaakwa. Ọ kwa ege yẹbe nwozi ngu kfuru iya bụ ege ọ mụru.”
- ³⁶Ekfuge, ookfuge l'iya phụ; unwegirima eze; ndu k'unwoke ono awubata; bya atua uzu-ekwa. Eze yele ndu ozi iya l'ephe ha akwaa ekwa; kwashia ya ike.
- ³⁷Abusolomu agbalaa lakfushia Talumayi Amihudu; mbụ eze ndu Geshu. Dévidi anodu l'akwa ekwa nwa iya ono mboku-mboku.
- ³⁸Abusolomu agbaru laa Geshu; je anọo afa ẹto l'ẹke ono.
- ³⁹A nonyaa; obu Abusolomu emelaha eze, bụ Dévidi; kẹ l'o nwewaru obu lẹ k'anwuhu Amunonu nụ.

2 Sámelu 14

Abusolomu alaphuta azu le Jerúsalemu

- ¹Ya ndono; Jóabu Zeruya abya amaru l'obu Abusolomu be emeshi eze ike.
- ²Yọ bya eye madzu t'o je Tékowa je ekuaru iya nwanyi mmamiphe l'ẹke ono; su iya: T'o meje l'ọ bu onye nọ l'aphu. T'o yee uwe onye nọ l'aphu; haa oji manu mbeleke. T'oo mejelephu l'ọ bu nwanyi, shi teke teru enya noduta l'aphu onye nwuhuru anwuhu.
- ³T'o jekfu eze je ekfuaru iya ege ono. Tọ du iya; Jóabu abya eworu okfu ye iya l'onu.
- ⁴Nwanyi Tékowa ono abya ejekfu eze te ya kfuru yeri iya; rua bya ebyishi ikpere; kpube ifu l'alị gude kwabe iya ugu; bya asu eze: “Nggube eze; byiko yenuru iya ẹka!”
- ⁵Eze aji iya: “?Nanu ege o du?” Yọ su iya: “Le ya bu nwanyi, maa tofuru; mbu le nji iya ta anohedu.
- ⁶Yọ buru unwegirima unwoke labu be yebe nwozi ngu nwanyi mutaru. Yo be ujiku lanu; epe ebo awata ogo l'egbudu; to nwe onye nọ l'ẹke ono; k'ophu ee-gbo epe. Onye lanu echitsua ibe iya; woru iya chigbua.
- ⁷Ya ndono; ndibe ayi l'ephe ha awu-lihu ripyabe yebe nwozi ngu nwanyi; su te ya kpufutafuaru epe onye ophu chigburu nwunne iya ke nwoke phu t'ephe gbua gude gwata ugwo ochi iya; shi ege ono nafu iya okè, gbaru iya nu l'iphe nna iya. Epe eme t'ephe menya nwa akpuru icheku-oku lanu ono, ya togboru ono; shi ege ono mee t'epha nji iya; me awa iya chihu.”
- ⁸Eze asu nwanyi ono: “Tugbua lasha; te ya bya aturu ekemu nu epe l'okfu ehu ngu.”
- ⁹Nwanyi Tékowa ono asu iya: “Nggube eze, bu onye nwe mu nu; t'iphe, du eji, alufuta iya nu tukokwaru iya l'ishi; me l'ishi onu-ulo nna iya. Te ikpe ba anmakwa eze yele aba-eze iya.”
- ¹⁰Eze asu iya: “O -nwekpooru onye jeru ngu ekfuru; duta iya byakfuta iya; onye obu aparu ngu haa.”
- ¹¹Nwanyi ono asu iya: “Byiko; te nggube eze kpo-kunua Ojejoje, bu Nchileke ngu; k'ophu onye o nọ l'eka; mbu ogwata ugwo ochi ono a-ha ogbu nwatibe iya ke nwoke ono.” Eze asu iya: “Kamenu; l'egbushi, nọ nwatibe ngu l'ishi te erifudu; m'oo nanu.”
- ¹²Nwanyi ono asu iya: “Te yebe nwozi ngu nwanyi kfufunua akpuru okfu lanu yeri nggube eze, bu onye nwe mu nu.” Yọ su iya: “Kfua ya.”
- ¹³Nwanyi ono asu iya: “?Bu ngunu meru iphe nggube eze pataru egbe iphe owaa kpube ndibe Nchileke??T'ọ budu ikpe be nggube eze anma onwongu l'iphe ono, iikfu nta-a ono; kele nwatibe ngu phu, a chifuru achifu phu be nggube eze te kwedu t'ọ lata.
- ¹⁴Ayi l'ayi ha nwuhufutaje anwuhu. Ayi du l'ọ bu mini, wushihuru l'alị, e-te nwehedu ege ee-shi kukobe iya l'iphe odo. E to nwekwa onye Nchileke gufuru t'e b'ọ nwuhushi.

Iphe, oomejechia bu l'oochoje uzo, ee-shi t'onye a chifuru achifu laphuta azu lakfuta iya.

¹⁵Ya byawaru te ya kfuaru iya nggube eze, bu onye nwe mu nu; ke le ndiphe mewaru egvu ye iya l'ehu. Yebe nwozi ngu nwanyi aria le ya e-kfuru yeru nggube eze; ke l'o nweru ege oo-du; nggu emee iphe, nwozi ngu aru ngu t'i mee.

¹⁶Mbu le nggube eze a-nua okfu iya; nafuta yebe nwozi ngu l'eka nwoke ono, acho uzo, oo-shi gbua yebe nwa iya; nafu ayi okè-iphe ono, Nchileke nuru epehono.

¹⁷Nta-a be yebe nwozi ngu nwanyi ekfu; su: 'Byiko; te okfu nggube eze, bu onye nwe mu nu mekwaa te meji nmakfuru iya anmakfuru; kele nggube eze, bu onye nwe mu nu du l'o bu ojozi Nchileke, amajeru iphe, du mma me iphe, du eji. Te Ojejoje, bu Nchileke ngu swikwaru ngu eswiru.' "

¹⁸Ya ndono; eze abya aji nwanyi ono; su iya: "Be ed omikwaru iya iphe-a, ya eme te ya jia ngu-a edomi." Nwanyi ono asu iya: "Jinua ya iphe obu; nggube eze, bu onye nwe mu nu."

¹⁹Eze abya aji iya: "Eka Jóabu;?o du l'iphemiphe obule-a, iikfu-a to?" Nwanyi ono asu iya: "Nggube eze, bu onye nwe mu nu;?bu onye ha ke t'e b'o ye onu l'aji, i jiru? O kwa nwozi ngu Jóabu be ziru iya ije-wa; bukwaru iya phu be yeru yebe nwozi ngu okfu l'onu te ya kfu.

²⁰O bu nwozi ngu, bu Jóabu be meru iphemiphe obule ono; k'ophu oo-gbanwe iphe-a, l'eme nta-wa. Nggube onye nwe mu nu be manuru mmamiphe l'obu ojozi Nchileke; k'ophu bu l'i makotaru iphe, bu iphe, eme le mgboko-a."

²¹Ya ndono; eze asu Jóabu: "O du mma. Ya e-me-e iphe ono. Tugbua je edulata nwokorobia ono; mbu Abusolomu."

²²Jóabu ebyishi ikpere; kpube ifu l'ali gude kwabe iya ugvu; bya etua eze epha. Yo su: "Ntanu-a be yebe nwozi ngu maretaru le ya no nggube eze, bu onye nwe mu nu l'obu; ke l'i meru iya iphe, ya roru ngu t'i meeru iya."

²³To du iya bu; Jóabu atugbua jeshia Geshu je eduphuta Abusolomu azu le Jerúsalemu.

²⁴Obenu l'eze sukwanuru t'o jelekwaphu je eburu l'ulo nk'ia; t'e b'o gudehekwa enya iya phu iya odo. Ya ndono; Abusolomu eje eburu l'ulo nk'ia; too gudejehe enya iya phu eze.

Abusolomu yebe Dévidi edoshi

²⁵L'ali Izurelu gbaa mgburumburu b'e to nwedu nwoke odo, a jaberu ajaja ke mma iya l'o bu Abusolomu. Tsube l'ishi jeye l'obechere-okpa iya; b'e to nwedu eke o nweru ntupo.

²⁶Egbushi, no iya l'ishi shi evuje; du ogologo; du jikfujikfu. Yo shi akpuje iya ugbo lanu l'afa teke okpoko-egbushi iya hawa nshinu ege ono. O -kpu-gee ya; yo wota iya

tua; t'ò maru ẹge ọnyita-be ẹra. Ẹra ẹgbushi iya shi eruje ụkporo shẹkelu iri m'e - gude iphe, eze egudeje atụ ẹra iphe tua ya.

²⁷Iphe a mụturu Abusolomu; bụ unwegirima unwoke ẹto; mę nwata nwanyi lanu. Ẹpha nwata iya kę nwanyi ono bụ Táma. Táma ono amashi mma ike.

²⁸Abusolomu ebua lę Jerúsalemu afa labu; ọ bụ l'ẹ to gudebua ẹnya iya phụ eze ifu.

²⁹Abusolomu ezia tę Jóabu bya tę ya zi iya kę eze. Jóabu te kwe abyabya. Yọ bya ezia ya k'ugbo ẹbo; yọ jikakwaphu abyabya.

³⁰Yo kwe teke ono bya ezi ndu ozi iya; sụ ẹphe: “Unu lenu; l'egu, Jóabu kọru balị bę nọ-nyabe nke iya. Unu je atua ya ọku.” Ndu ozi iya atugbua je eworu ọku tua ya.

³¹Jóabu atugbua jekfube Abusolomu lę nk'iya; je asụ iya: “?Nanu ẹge ọ dọ b'i yeru ndu ozi ngu; ẹphe eje atua ọku l'egu iya?”

³²Abusolomu asụ Jóabu: “Lę ya ziru t'e zia ngu t'i bya tę ya zia ngu t'i jekfu eze je aji iya: ‘?Iphe, meru iphe, ya shi Geshu latashia? O gege akaru iya mma lę ya nọ-kwadu l'ẹke ono.’ Ọo ya bụ t'i mee tę ya phụ eze. Ọ -buru l'o nweru iphe, dọ ẹji, ya meru; t'ogbua ya rụ egbugbu.”

³³Ya ndono; Jóabu atugbua je ekfuru eze iphe ono. Eze abya ekua Abusolomu. Yọ byaruta; bya ebyishi ikpere; kpuberu eze ifu l'alị. Eze abya etsutsua Abusolomu onu.

2 Sámẹlu 15

Ẹjo idzu, Abusolomu achirụ Dévidi

¹E metsua; Abusolomu abya edobe ụgbo-inya k'onwiya; chiru inya ye iya; mę ụkporo unwoke labu l'unwoke iri, bụ ndu e-vutajeru iya ụzo.

²Yọo buje; o -be l'onmewa utsu; Abusolomu egbeshi je evudo l'iku esu-uzo l'ẹke eeshije abahu l'obu-edukfu mkpukpu ono. O -nweru onye eje ochi eze okfu; Abusolomu ekua ya; ji iya: “?Bụ mkpukpu awe b'i shi?” Onye ono asụ iya: “Lę nwozi iya shikwa l'ikfu lanu l'ikfu ndu Ízurelu.”

³Onye obu kfutsulephu ẹge ono; Abusolomu asụ iya: “Iphe, i kfuru dukwa mma; buru iphe, vudo nhamunha. Obenu l'ẹ to nwedu onye a-nọ-chita ẹnya eze; nua iphe, adaru unu.”

⁴Iphe ọdo, Abusolomu ekfufefua bụ: “T'a sukwaru l'a fotaru iya tę ya buru onye ikpe l'alị-a bę ọo-ga abujekwaru: iphe, bụ onye wotaru iya okfu; m'ọ bụ onye byaru bya echia ya okfu; mę ya ekpee ya; kperu iya nụ iya.”

⁵Ọ kwaphu ẹge ono bę ọobuje; o -nweru onye byakfutaru iya nụ tę ya bua ifu l'alị; kele iya ekele; yọ machia ẹka; nmaa ya akpa; tsuta iya onu.

⁶Ono bụ ẹge Abusolomu shi emeje iphe, bụ ndu Ízurelu, gude ikpe bya k'eze ndono. Yo mee; yọ buru yębedua bę ndu Ízurelu yeru obu.

⁷A nọtsulephu afa ẹno; Abusolomu asu eze: “Byiko; hanua ya te ya je Heburonu je emedzua ukwa, ya kweru Ojejoje.

⁸Ishi iya aburu le teke ono, yebe nwozi ngu nokwadu le Geshu l'ali Sayiria ono be ya kweru ukwa; su: ‘Ojejoje -mewa; ya alaphu azu le Jerusalemu be ya a-baru Ojejoje eja.’ ”

⁹Eze asu iya: “T'o jekwaa l'ehu-agu!” Ya ndono; yo tugbua jeshia Heburonu.

¹⁰Abusolomu abya ezifu ndu ozi le mpya t'ephe jekota l'ikfu ndu Izurelu l'ephe ha; je asu ephe: “Unu -nulephu upyoku; unu echia mkpu; su: ‘Abusolomu bu eze le Heburonu.’ ”

¹¹Ndu ephe le Abusolomu shi Jerusalemu yiru be du ukporo unwoke iri. Ndu ono bu ndu e ziru nzi t'ephe bya. Ephe egude obu guru iphoro jeshia; l'e ba ma iphe, eme nu.

¹²Abusolomu egudekwadua ngweja ono l'eka egwo; zia t'e je ekuaru iya Ahitofelu ke Gilo le mkpukpu iya, bu Gilo t'o bya. Ahitofelu ono bu onye anoduje atuziru Devidi uzo. Ya ndono; ejo idzu ono, aachiru Devidi ono abya aka nshinu; ndu awu l'etso Abusolomu l'aka nshinu eje.

Devidi agba oso le Jerusalemu

¹³To du iya bu; nwozi lanu agbaru bya asu Devidi: “?I marua le ndu Izurelu l'ephe ha buwa l'eke Abusolomu no be obu ephe no?”

¹⁴Devidi abya ekfuru yeru ndu ozi iya l'ephe ha, bu ndu yele iya chiko nodu le Jerusalemu; su ephe: “Unu gbeshikwa t'ayi gbalaa; odumeka b'e to nwekwa ayi onye a-nahu-ghe Abusolomu. Unu mekebe egwegwa t'ayi tugbua; a nonyaa nu; yo tu ayi l'ukfu bya emee ayi ejo iphe; gude ogu-mbeke gbugbushia ndu mkpukpu-wa.”

¹⁵Ndu ozi eze asu iya: “L'o kwa iphe, bu iphe nggube onye nwe mu-nu, bu eze gbeburu be ayibe ndu ozi ngu e-me.”

¹⁶To du iya bu; eze atugbua; ndibe iya l'ephe ha etso iya. Eze ahaa unwanyi iri ndu ophu bu nnufu iya phe t'ephe leta enya l'ufu.

¹⁷Eze atugbua; yele ndu tso iya nu l'ephe ha; ephe ejee ije ote-enya; kfushi.

¹⁸Ndu ozi iya abya awu-swekota; mbu ndu Keretu; ndu Peletu; me unu madzu l'ukporo iri ono, shi le Gatu tsoru iya ono. Ephe abya esweta eze; vuta uzo.

¹⁹Ya ndono; eze abya asu Itayi, bu onye Gatu: “?Bu ngunu meru iphe i tso ayi? Laphukwa azu lakfu eze Abusolomu; ke l'i bu onye ohodo; bya aburu onye a kpuru le ndzu le nk'unu.

²⁰?Nanu ege ee-shi; yo buru nggube onye bua nyaphua b'i byaru; be ya e-me t'i tsoru ayi gaphelaha ririri; le ya e-ba ma eke ayi cheberu ifu. Chita ndibe unu laphu azu. Te Ojejoje koshikwa obu-imiko iya l'eke i no; yo koshikwaphu le ya bu onye eegude ire iya eka.”

- ²¹Itayi asụ eze: “Kamenu; l'ọ kwa ẹke nggube eze, bụ onye nwe mu nụ nọ; bẹ yẹbe nwozi ngu nọ; lẹ ndzụ; m'ọ bụ l'ọnwu.”
- ²²Dévidi asụ Itayi: “Ngwaa; sweta vuta ụzo!” Itayi, bụ onye Gatụ abya esweta; mę ndu yẹle iya yi; mę ụnwegirima, tso iya nu.
- ²³Ya ndono; ụzu-ẹkwa atụ l'alị ono lẹ ndu ono wụswederu. Eze; mę ndu ono yẹle iya yi ono eje adaa nggele Kídironu; chebe ifu l'ụzo echi-ẹgu.
- ²⁴Abiyáta abya esweta; Zadọku eswetakwaphu; mę ndu Lívayi l'ẹphe ha, bụ ndu pa Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje. Ẹphe abya apazita Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje ono dobe l'alị jeye teke ndu ono chikoru wufutakota lẹ mkpukpu ono.
- ²⁵Eze asụ Zadọku: “T'ọ paphu Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje ono azụ l'ime mkpukpu. Ọ -bụru lẹ ya nọ Ojejoje l'obu bẹ oo-duphuta iya-a azụ; mee tẹ ya phufua Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje; mę ẹke ono, ọonoduje ono ọdo.
- ²⁶Ọ -bụru l'ẹhu ta atsođu Nchileke ẹna l'ẹke ya nọ; bụnua ya ndọ-ọ; t'ọ mee ya ẹge du iya mma.”
- ²⁷Eze asukwaphu Zadọku, bụ onye achijeru Nchileke ẹja: “?Ọ kwaa l'ị phujenua aphụ? Laphu azụ l'ime mkpukpu l'ẹhu-agu; nggu lẹ nwatibe ngu, bụ Ahimazu; mę Jonátanu, bụ nwatibe Abiyáta.
- ²⁸Ya a-nọdu-a l'ọkpa Ẹnyimu Jódanu ibyia ọphu eeru iya eruru l'ụzo echi-ẹgu kwaberu ozi unu.”
- ²⁹Zadọku yẹle Abiyáta apata Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje ono laphushia azụ lẹ Jerúsalemu je anọ-kirishia l'ẹke ono.
- ³⁰Dévidi atugbua kwaseru; gude ẹkwa l'enyi Ugwu Olivu. Yo kpuchia iphe l'ishi; gbarụ ọkpa ọtu l'eje. Ndu etso iya nụ l'ẹphe ha achiko kpuchishikota iphe l'ishi; l'ara ẹkwa awụ etso iya.
- ³¹A bya ekfuru Dévidi: “Lẹ Ahitofelu tsokwa Abusolomu l'ejo idzu ono.” Ya ndono; Dévidi abya ekfuru nụ Nchileke; sụ iya: “Byiko Ojejoje; menua t'ụzo ono, Ahitofelu atụ-ziru Abusolomu ono bụru iphe-eswe.”
- ³²Dévidi enyirulephu eli eli ugwu ono, bụ ẹke aanoduje abaru Nchileke ẹja; ọwaa bụwa-a Hushayi kẹ Akụ l'ẹke ọ bya iya ndzuta. Uwe Hushayi agbajashihu agbajashihu; yo kpota ntụ kpua onwiya l'ishi.
- ³³Dévidi asụ iya: “I -tsoru iya; bẹ ii-bukwaru ivu ẹra duru iya.
- ³⁴Laphuchia azụ lẹ Jerúsalemu je asụ Abusolomu: ‘L'ii-buru nwozi yẹbe eze; ẹge ono, i shi bụru nwozi nna iya Dévidi ono. Obenu lẹ nta-a; bẹ ii-buru nwozi iya.’ I -mee ya ẹge ono; bẹ ii-yetaru iya ẹka gbanwe ẹjo idzu ono, Ahitofelu achị ono.
- ³⁵Zadọku; mę Abiyáta, bụ ndu achijeru Nchileke ẹja bẹ nggu l'ẹphe a-chiko nọdu l'ẹke ono. Iphe bụ iphe, i nujeru lẹ k'eze; nggu ekfuru iya ẹphe.

³⁶Unwu  phe  phe  bo; mbu Ahimazu Zadoku; me Jonatanu Abiyata be  phe l' phe chiko nodu l' ke ono. Iphe, bu iphe i nataru; nggu ezia  phe t' phe bya ekfuaru iya  ya.”

³⁷Ya ndono; yo buru teke Hushayi, bu onya D vidi eruta Jerusalemu; be Abusolomu erutakwaphu.

2 S m lu 16

D vidi yele Ziba

¹D vidi ejeribelephu nwanshi l'eli eli ugvu ono; nwozi Mefiboshetu, aza Ziba anoduwa t'  gba iya ndzuta. Yo chiru nkakfu-igara olemole, a kwakoberu; bo iya ukporo ishi buredi iri; ukporo  cha-mbeke ise, e gude akpuru vayinu ghee; ukporo akpuru oshi-omi ise; me l'otumu me lanu.

²Eze abya aji Ziba; su iya: “?Bu ke ngunu b'i vutaru iphe owaa?” Ziba asu iya: “Le nkakfu-igara ono bu iphe, ndibe eze a-noje l'agbaphe. Ophu be buredi yele akpuru oshi-omi phu bu iphe, unwoke, tso ngu nu a-noduje ata. Me phu bu ndu ike gvuru l'echi-egu be a-ngutaje iya nu; gude rukota onwephe.”

³Eze aji iya: “?Nanu nwanwa nnajiufu ngu?” Ziba asu iya: “L'  nokwa le Jerusalemu; ekfu l' o ntanu be ndu Izurelu e-woru ali-eze nna iya oche nu-phu iya azu.”

⁴Eze asu Ziba: “L'iphemiphe obule, shi buru iphe Mefiboshetu be buakwa nke ngu.” Ziba asu iya: “Eka iya l'ali! Byiko; te ya tubajekwa ngu l'enya nggube eze, bu onye nwe mu nu.”

D vidi; me Shimeyi

⁵Eze, bu D vidi erua Bahurimu; nwoke lanu, bu onye ufu Solu phe eshiwa l' ke ono lufuta. Epha onye ono bu Shimeyi Gera. Yo phushi iphu l'eje abya.

⁶Yo wata  tu D vidi yele ndu ozi iya l' phe ha mkpuma; l' ke ndu yele iya yi; me ndu soja iya; ndu ophu bu ndu ike-ka-l'ogu l' phe ha no-pheru iya mgburumgburu.

⁷Shimeyi l'akporu iya iphu ono; su iya: “Gbeshi; nggube o-gbu-ochi ono. Gbeshi; nggube 'o-ga-le-mkpa ono!

⁸Ojejoje gwatawaru ngu ugwo ochi ndu i gbushiru l'onu-ulo Solu; mbu onye ono, i no-chiru enya iya chilahaa ono. Ojejoje nafuwaru ngu ali-eze ono woru nu nwa ngu; mbu Abusolomu. Lewaru l'ejo-ududu ngu gudeshiwaru ngu; ke l'i bu o-gbu-ochi!”

⁹Abishayi Zeruya asu eze: “Nggube eze, bu onye nwe mu nu;?nanu ege o du be epherephere-wa byaru bya ako ngu onu. Hanu ya te ya je ebufu iya ishi.”

¹⁰Eze asu iya: “?Bu ngunu be unu l'iya ji; unube unwu Zeruya? O -buru l'  bu Ojejoje ziru iya t'  bya ako ya onu; ‘?bu onye a-du ike jia ya iphe, kparu iya nu.’ ”

¹¹Ya ndono; Dévidi abya asụ Abishayi yẹle ndu ozi iya l'ẹphe ha: “Unu lewaru l'ọ bu nwa, shi iya l'ẹpho bẹ achọ ishi iya.?Bụ-chia ọwananu, bụ onye Bénjaminu-wa ta a-kaduru njo? Unu parụ iya haa t'ọ kọ iya ọnu, ọku iya; kẹ l'ọ bụ Ojejoje ziru iya ẹya.

¹²O nweruru ẹge ọo-du; Ojejoje elee ẹnya; phụ egbe iphe-ẹhuka, dakfutaru iya nù; meeru iya iphe-oma gude kfuà ya ụgwo ọnu-a, aako iya ntanụ-a.”

¹³Ya ndono; Dévidi yẹle ndu nk'iya ono akwaseru esu-uzo ono; Shimeyi akwaseru iku ugwu, nọ chebe ifu ichefu. Yoo je; l'ako iya ọnu; atụ iya mkpuma; l'aphuru iya ntụ.

¹⁴Eze yẹle ndu yẹle iya yiru erua ẹke ẹphe eje; ike agvushikota ẹphe; ẹphe anodu l'ẹke ono tuta ume.

Ahitofelu ezi Abusolomu ẹjo ozi

¹⁵Tọ dụ iya bụ; Abusolomu yẹle ndu ono l'ẹphe ha; mbụ unwoke Ízurelu awuru wubata lẹ Jerúsalemu. Ahitofelu etsokwaruphu ẹphe.

¹⁶Hushayi kẹ Akụ, bụ ọnya Dévidi ejekfu Abusolomu je asụ iya: “Ndzụ ngu ndzụ ogologo; nggube eze! Nggube eze; ndzụ ngu ndzụ ogologo!”

¹⁷Abusolomu asụ Hushayi: “?Bụ obu, i yeru ọnya ngu obu ndo-ọ??Nanụ ẹge ọ dụ b'e ti tsodu ọnya ngu obu?”

¹⁸Hushayi asụ Abusolomu: “Waawa; kẹ l'ọ bụ onye ọphu Ojejoje; mẹ ndu-a; mẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha fọtaru bẹ ya a-buru nk'iya. Yọ buru iya bẹ ya l'iya a-nođuwaru.

¹⁹Tẹmanu;?bụ onye b'ọ gbarụ tẹ ya jejeru ozi??Tọ bụdu nwatibe iya.?Tọ bụdu ẹge ya jeru nna ngu ozi bẹ ya e-jekwaru iya phụ nggubedua.”

²⁰Abusolomu asụ Ahitofelu: “Gbazikwaaru ayi ụzo;?nanụ ẹge ayi e-je iya?”

²¹Ahitofelu asụ Abusolomu: “T'ọ jekfukota nnufu nna iya phẹ ono; mbụ ndu ono, ọ haru t'ẹphe leta ufu-eze ẹnya ono. Teke ono bẹ ndu Ízurelu mgburumgburu a-nụa l'i mewaru onwongu; nggu eshi nna ngu nshi l'imi. Ọdo aburu l'ẹka e-shihukwaphu ndu ono, etso ngu nù ono ike.”

²²Ya ndono; a bya akpọberu Abusolomu ụlo-ékwa l'okpotsu ụlo obu-eze; Abusolomu etsota nnufu nna iya phẹ ono; raa ẹphe nanụ nanụ; ndu Ízurelu egudekota ẹnya ẹphe phụ iya.

²³L'ogege ono bẹ mgbazi Ahitofelu shi adujelephu l'ọbu ẹge ono, e shi ejeje ọkpata Ojejoje ishi ono. Yọ buru ẹge ono bẹ Dévidi yẹle Abusolomu shi ewotaje mgbazi Ahitofelu.

2 Sámẹlu 17

Ahitofelu eduswe Abusolomu ụzo

¹Ahitofelu abya ekua Abusolomu; sụ iya: “Tẹ ya fọta ụkporo unu unwoke; l'ụkporo unwoke iri t'ayi je achia Dévidi ọso l'enyashi-a.

- ²Ya a-bakfu iya teke ike gvushiwaru iya; yò dūwa gòlogolo. Ya e-me t'ò wata ọtsu egvu; k'ophu ndu ono yèlè iya yì ono l'èphe ha a-gbakashihu. Teke ono; ya eworu eze gbua.
- ³Ya e-duphutakotaru ngu ndu ono azu. Onye ono, ìicho ono -nwùhuwa bẹ ndu ophu l'èphe a-latakòta azu. È to nwedu ndu ono, onye ọku akọ.”
- ⁴Iphe ono adu Abusolomu yèlè ndu bu ọgurennya ndu Ízurelu l'èphe ha mma.
- ⁵Abusolomu asu: “Unu kua Hushayi kẹ Aku t'ayi nufua iphe, oo-kfu.”
- ⁶Hushayi abyakfuta l'iya phu; Abusolomu asu iya: “Owaa iphe, Ahitofelu kfuru. O suru: ?L'ayi e-me ege o kfuru? Teke e t'ò dudu; nggu eyee onu nke ngu.”
- ⁷Hushayi abya asu Abusolomu: “Uzo ono, Ahitofelu tu-ziru ngu k'ogiya-a ta dukwa mma.
- ⁸I mahawaru lẹ nna ngu; mẹ ndu nk'iya l'èphe ha bu ndu ike-ka-l'ogu. Ehu anọduje enwu epehe ọku l'ọbu agu, a chitaru unwu iya. A -gufukpooru ono bẹ nna ngu kwa onye k'ogu doru enya; temanu b'ẹ too kwekwa t'èphe l'iya nọdu l'ekalanu l'enyasi-a.
- ⁹Nta-a owaa kpọ bẹ oo-gbe domiwa nu onwiya l'ime ogba ọdo l'ẹke ọdo. O -lufuta bya etso unu ọgu ugbo lanu; bẹ onye nuru iya nu a-sukwa: ‘Lẹ ndu etso Abusolomu gvakwaru.’
- ¹⁰Je akpaa lẹ ndu ike-ka-l'ogu; mbu ndu ono, obu shihutsuaru ike l'ọbu agu ono bẹ e-gude ọtsu egvu rushihu; kele ndu Ízurelu l'èphe ha marua lẹ nna ngu bẹ bu onye eka karu akaka l'ogu; ndu yèlè iya yì abu-kotaru mkparawa l'ogu.
- ¹¹Onu, ya eye aburu tẹ ndu Ízurelu l'èphe ha; tsube lẹ Dánu jeye lẹ Besheba dzua byakfuta ngu. Mbu t'èphe zahu l'ọbu l'ọ bu eveve mgbogidi enyimu; nggubedua l'onwongu eduru epehe jeshia ọgu ono.
- ¹²Teke ono; ayi etso iya ọgu l'ẹke ayi cho-vukpeleru iya phu; ayi adapyabe iya ege ono, iji utsu anọduje adashi l'ali ono. Yẹbedua l'onwiya; mẹ ndu yèlè iya yì l'èphe ha b'ẹ ta byadu bya a-ha ndzu m'ọ bu onye lanu.
- ¹³O -nweru mkpukpu, o pyobaru; ndu Ízurelu l'èphe ha e-gude eri je lẹ mkpukpu obu; je alo-tsua ya; kpua ya wuruwuru ye lẹ nsuda; k'ophu bu l'ẹ to nwedu m'ọ bu ibiribe eja, a phu l'ẹke ono.”
- ¹⁴Abusolomu mẹ ndu Ízurelu l'èphe ha azua; su: “L'idzu Hushayi kẹ Aku bẹ kakwa kẹ Ahitofelu mma.” Ishi iya aburu lẹ Ojejoje chi-buwaru iya tẹ ya shi ege ono kpakaa egiri uzo ono, Ahitofelu tuziru ono; k'ophu Ojejoje e-shikwanu ege ono mee t'iphe, du eji dakfuta Abusolomu.

Ama gbaru Dévidi; yọ gbalaa

- ¹⁵Tọ du iya bu; Hushayi abya ekfuaru Zadoku yèlè Abiyáta, bu ndu, achijeru Nchileke eja uzo ono, Ahitofelu gbaziru Abusolomu yèlè ndu bu ọgurennya ndu Ízurelu ono; mẹ ophu yẹbedua l'onwiya gbaziru epehe.

- ¹⁶Yọ sù ẹphe: “Unu zia ozi rua Dévidi nchì nta-a nta-a t'ẹ b'ọ radukwa aradu l'ẹke ono, eeruje Ẹnyimu Jódanu eruru l'echi-ẹgu ono. T'ẹ b'ọ dukwa iphe, e-me t'ẹ b'ọ dafu azu iya ophu; ọ -dudu bẹ aa-chokwa eze; mẹ ndu yẹle iya yi achocho.”
- ¹⁷Teke ono bẹ Jonátanu yẹle Ahimazu anọduje lẹ Ẹnu-Rogelu; kẹ l'ẹphe ta tudu ama obahu Jerúsalemu. Yọ buru nwata nwamgboko, eje ozi bẹ eezije t'o je ezia ẹphe ozi; ẹphe eje ezia ya eze, bụ Dévidi.
- ¹⁸Obenu l'o nweru nwokorọbya lanu phuru ẹphe; je edooru iya Abusolomu. Ẹphe ẹbo alufu-kebe l'ẹke ono; jeshia l'ufu nwoke lanu lẹ Bahurimu. Nwoke ono nweru wẹlu l'ogbodufu iya. Ẹphe enyiba l'ime wẹlu ono.
- ¹⁹Nyee nwoke ono achita iphe kpuchia onu wẹlu ono; bya eworu witu kpasaa l'eli iya; to nwe onye maru nu.
- ²⁰Ndu ozi Abusolomu abyakfuta nwanyi ono l'ulo; bya aji iya: “?Nanu Ahimazu yẹle Jonátanu?” Nwanyi ono asu ẹphe l'ẹphe daakwaru azu nggele phu tugbua. Ẹphe achonyaa ẹphe; ẹphe ta aphu ẹphe; laphushia azu lẹ Jerúsalemu.
- ²¹Ndu ono alatsulephu; Ahimazu yẹle Jonátanu eshi lẹ wẹlu ono nyifuta tugbua jeshia ozi eze, bụ Dévidi ozi ono. Ẹphe erua bya akọoru iya egbe idzu, Ahitofelu chiru; su iya t'o tugbulekwaphu nta-a dafu azu ẹnyimu ono azu iya ophu.
- ²²Ya ndono; Dévidi yẹle ndu yẹle iya yi atugbua je adaa Ẹnyimu Jódanu. T'ọ kwa be l'ẹnya-ngge utsu b'ẹ to nwehedu ẹphe, onye phoduru nu; ẹphe adafukotawa azu Ẹnyimu Jódanu azu iya ophu.
- ²³Ahitofelu aphulephu l'ẹ to budu idzu nk'iya b'e tsoru; nyikobe nkakfu-igara iya gbagbua; yọ buru iya ola l'ufu lẹ mkpukpu iya. Yọ larua bya edozitsua ufu iya ẹge odu; je aswi-gbua onwiya. A pata iya je elia l'ili nna iya.
- ²⁴Dévidi atugbua jeshia Mahanayimu; Abusolomu yẹle ndu Ízurelu l'ẹphe ha, tso iya nu adaa Ẹnyimu Jódanu kwaseru.
- ²⁵Abusolomu bẹ wowaru Amasa mee onye ishi ndu soja iya l'ozori Jóabu. Amasa bu nwatibe onye Ízurelu, ẹpha iya bu Itura. Itura ono bẹ luru Abigelu Nahashi; bya aburu nwunne Zeruya, bu nne Jóabu.
- ²⁶Abusolomu yẹle ndu Ízurelu eje adọo l'alì Gíledu.
- ²⁷Dévidi erutalephu Mahanayimu; Shobi Nahashi kẹ Rába, nọ l'alì ndu Amonu; mẹ Makiru Amiyelu kẹ Lodeba; mẹ Bazilayi, bu onye Gíledu, shi lẹ Rogelimu;
- ²⁸vukoo oshi-azee; eze efere; iphe, a kpushiru l'ẹja; witu; balì; akpuru iphe, e gweru egwegwe; ophu a huru ahuhu; azaku; mẹ akpanyiko;
- ²⁹manu-engu; manu, e meru l'era-eswi; aturu; mẹ nri odo, e gude era-eswi mee, eekuje chiizu; vutaru Dévidi yẹle ndu yẹle iya yi t'ẹphe riye; kẹ l'ẹphe suru lẹ Dévidi phe bẹ ẹgu guwaru; ike agvushiwa ẹphe; ẹgu mini aguwa ẹphe l'echi-ẹgu.

2 Sámẹlu 18

Anwūhu Abusolomu

¹Tọ dū iya bụ; Dévidi abya achikobe ndu ono yele iya yi ono; bya afọo ndu ishi soja ke ndu ophu dū unu labu l'ukporo iri iri; bya afọo ndu ishi soja ke ndu ophu dū ukporo ise ise.

²Dévidi abya eye ndu soja ono t'ephe tugbua. Nkere-eto le ndu soja ono be bu Jóabu bu onye ishi ephe; nkere-eto odo aburu Abishayi Zeruya; mbu nwunne Jóabu, bu onye ishi ephe; nkere-eto odo aburu Itayi onye Gatū bu onye ishi ephe. Eze asu ndu ono: “Le yebedua l'onwomu a-lufutakwaphu bya etsoru unu jeshia.”

³Obenu le ndu ono suru iya: “L'e tii tsokwa ephe; ke l'o -buru l'o dataru k'ogba oso be ndu ono ta akpakwa ishi. O -buru le nkere-ebo l'ege ephe ha nwushihu; be ephe ta akpakwaphu ishi. Obenu le nggubedua nwenkinyi ngu kakwa ephebedua ugbo ukporo. Iphe gbe kakwa mma kwa ti nodu le mkpukpu turu ike yeru ephe.”

⁴Eze asu ephe: “L'o kwa ege unu ritakpeleru iya phu bu ege ya e-me iya.” Ya ndono; eze abya evudo l'iku obu-edukfu mkpukpu ono; ndu ono l'awu l'eswe: ndu ophu dū ukporo ise ise; me ndu ophu dū unu labu l'ukporo iri iri.

⁵Eze anmaaru Jóabu; me Abishayi; me Itayi okwa; su ephe: “Unu gudekwa okfu aka ke yebedua haa ome nwokorobya ono; mbu Abusolomu iphe-kpangangangu.” Ndu ono l'ephe ha anukota l'eze nmaru okwa ehu Abusolomu ye ndu ishi ndu soja ono l'eka.

⁶Tọ dū iya bụ; ndu ono awuru je etso ndu Ízurelu ogu. Yọ buru l'oswa Ífuremu be ephe no lua ogu ono.

⁷Ndu ke Dévidi alu-gbua ndu soja ndu Ízurelu l'eke ono. Ndu e gburu egbugbu mboku ono aha nshinu. Ephe dū ukporo unu madzu ugbo labu l'unu madzu iri.

⁸Ogu ono aghalihu dzuru ali ono l'o ha. Ndu ophu nwushihuru nu l'oswa ono mboku ono kakwa ndu ophu e gude ogu-mbeke gbushia.

⁹Teke ono, aalu ogu ono be Abusolomu yele ndu soja ke Dévidi byaru bya ahadzu. Abusolomu l'agbakwa nu inya-mulu iya. Inya-mulu ono agbaa je agbaba le mkpuli eze achị. Achị ono ekota Abusolomu l'ishi; yo koru le nphakata ekali achị ono l'aku eregede. Inya-mulu ono agbachia.

¹⁰Nwoke lanu aphua ya; je edooru iya Jóabu; su iya: “T'o lenu; le ya phukwaru Abusolomu; yo koru l'eli achị l'aku eregede.”

¹¹Jóabu aji nwoke ono, kfuru iya iphe ono: “?I su l'oo ngunu??L'i gude enya ngu phu iya??Bu ngunu meru iphe e ti chitadu iya togbo l'ali l'eke ono. Teke ono; ya anu ngu shekelu mkpola-ocha iri; me akpo, eekebutaje l'ukfu.”

¹²Nwoke ono asu Jóabu: “M'o ruhuru a paru shekelu mkpola-ocha, du unu labu l'ukporo iri nu iya; be ya ta ga ahalikwa aka denyi nwatibe eze; l'eke ayi nukwaru-a okwa, eze nmaru ye nggu le Abishayi; me Itayi l'eka; su: ‘T'unu gudekwa okfu aka yebe eze gbochita nwokorobya ono; mbu Abusolomu.’

13Ọ -bụru lẹ ya je etsebe onwiya l'anya-mgbashi; woru Abusolomu gbua; bẹ eze ga amanu; unu ezeeru onwunu; yẹbedua evuru iya.”

14Tọ dū iya bụ; Jóabu asụ: “Ya ta anọduhekwa t'i gbu iya oge ege-a.” Yọ chita arwa eto l'eka je anmaa Abusolomu l'okpoma teke ọ nọkwadu ndzụ l'eli achị ono.

15Unwu-okorọbya iri, bụ ndu achijeru Jóabu ngwa-ọgu anọ-pher Abusolomu mgburumgburu; woru iya gbugbua.

16Ya ndono; Jóabu abya egude upyoku sephuta ephe azụ. Ephe ahaa ọchi ndu Ízurelu ono; kele Jóabu sụwaru t'ephe haa k'ogu.

17Ephe abya apata odzu Abusolomu chee l'eze iduma, nọ l'oswa l'eke ono; kpaa ikpo mkpuma kúbe iya. Ndu Ízurelu etsukahu; onyenonu alashia nk'ia.

18Teke Abusolomu nọ ndzụ b'ọ pataru itso je egvube lẹ Nsuda Eze t'ọ bụru iphe, ee-gudeje anyata iya; ke l'ọ sụru: “Lẹ ya te nwedu nwata nwoke, ee-gudeje anyata iya.” Yo woru itso ono gụa onwiya. E shiwaru ege ono l'eku iya alaru Abusolomu byeye ntanụ.

Eekfuru Dévidi lẹ Abusolomu laru l'ogu

19Ya ndono; Ahimazu Zadoku asụ: “Tẹ ya gbagbua je ezia eze lẹ Ojejoje nafutaakwaru iya l'eka ndu ohogu iya.”

20Jóabu asụ iya: “L'ẹ tọ kwa nggubedua b'ọ gbarụ oje ozi ozi-a ntanụ. Teke o beru mbọku ọdo; nggu eje. Ọ -bụru ke ntanụ b'ẹ tọ gbakwa ngu l'ejeje; kele nwatibe eze; bẹ nwuhukwaru nụ.”

21Ya ndono; Jóabu ezi nwoke Kúshi ono t'o je akọru eze iphe, ọ phuru. Onye Kúshi ono abya ebuaru Jóabu ifu l'alị; gbagbua; yọ bụru iya ejeje.

22Ahimazu Zadoku abya ekfuaru Jóabu ọdo; sụ iya: “T'ọ haaru tẹ ya gbatoru onye Kúshi ono; ophu e-me nụ; t'o mee.” Jóabu asụ iya: “Nwa iya;?bụ ngunu meru iphe ọ dū ngu t'i je? E to nwekwa nggo, ee-bu ngu l'ozi ono.”

23Yọ sụ Jóabu: “Lẹ ya jefutaje; m'o -ruhuru ngunu me.” Jóabu asụ iya: “Ngwanu!” Ahimazu agbachia; shia ụzo nsuda Enyimu Jodanu; gbasweta onye Kúshi phụ.

24Teke ono bẹ Dévidi nọ lẹ mgbaku eke eeshije abata lẹ mkpukpu ono; ọwaa onu eke ophu eeshije aalufu alufu. Onye nche enyihu eli upho-mkpuma, e gude kpua onu eke ono je evudo l'imeli imeli iya. Onye nche ono ejeshia ole enya; phua nwoke, agbakpelephu oso nwenkinyi iya.

25Onye nche ono ekua eze oku; kfuru iya eya. Eze asụ: “Ọ -bụru l'ọ yị nwenkinyi iya; bẹ bụ ozi, dū mma bẹ ọoby ezizi.” Nwoke ono agbakwaphu abya.

26Ya ndono; onye nche ono atufu enya phua nwoke ọdo, agbakwaphu abya. Yo kua onye nche obu-edukfu mkpukpu ono; sụ iya: “Tọ lenu; l'onye ọdo agbakwa abya; yẹbedua nwenkinyi!” Eze asụ: “L'ọ kwaphu ozi, dū mma b'ọ bya ezizi.”

²⁷Onye nche ono asụ: “Onye k'odungu phụ; bẹ ọso iya gbe dụ iya l'ọ bụ kẹ Ahimazu Zadoku.” Eze asụ: “Ọ bụ ọkpobe madzụ b'ọ bụ; bụru ozi, dụ mma bẹ ọobyaje ezizi.”

²⁸Ya ndono; Ahimazu abya ekua eze; sụ iya: “L'iphe dukwa-a mma!” Yo fuzita; buaru eze ifu l'ali; sụ iya: “T'ajaja bụru kẹ Ojejoje, bụ Nchileke ngu! O wofuwaru ndu ono, paliru ẹka t'ephe gbua nggube eze, bụ onye nwe mu nụ ono.”

²⁹Eze aji iya: “?To nwedunu iphe, meru nwokorọbya ono; mbụ Abusolomu?” Ahimazu asụ iya: “Lẹ ya phuru ẹjo ọzu, ada nụ teke ono, Jóabu eme t'ọ zia yẹbe nwozi nggube eze ozi-wa. Ọ bụ lẹ ya ta makwanụ ishi ọzu ono.”

³⁰Eze asụ iya: “Ghachi; vudo l'ẹke-a.” Yọ bya aghachi; vudo l'ẹke ono.

³¹Onye Kúshi ono abyaruta bya asụ: “Nggube eze, bụ onye nwe mu nụ; ọkpobe-ozí abya-o! Ntanụ-a bẹ Ojejoje nafutakotawaru ngu l'ẹka ndu ono, wụ-lihuru tso ngu okfu ono.”

³²Eze aji onye Kúshi ono: “?To nwedunu iphe, meru Abusolomu?” Onye Kúshi ono asụ iya: “T'ọ bukwaru ẹge ọ muru nwokorọbya ono bụ ẹge ọo-muru iphe bụ ndu ọhogu eze, bụ onye nwe mu nụ; mękpọ iphe, bụ ndu wụ-lihuru tso ngu okfu.”

³³Iphe ono erua eze l'ẹhu nshinu; yọ tųgbua jeshia l'ụlo ọphu a kpuru l'eli ẹke, eeshije abata mkpukpu ono je anọdu ralahaa ẹkwa. Teke ooje l'abya b'ọ sụru: “Nggube nwa mu Abusolomu; nwa mu-ee! Nwa mu Abusolomu! Ọ gęga aka mu mma l'ọ bụ mu nwuhuru; tẹ nggubedua nọdu. Nggube nwa mu Abusolomu! Nwa mu-ee; nwa mu-ee!”

2 Sámẹlu 19

Jóabu abaru Dévidi mba

¹Tọ dụ iya bụ; e je edooru Jóabu: “Lẹ Eze bẹ agukwa aphụ; l'akwa ẹkwa Abusolomu.”

²Ya ndono; ndu soja Dévidi anụa mbọku ono l'eze gbe agụ aphụ nwa iya ono; k'ọphu bụ l'emekputa ono, ẹphe mekputaru mbọku ono gbe ghọwaaru ẹphe aphụ.

³Ẹphe ezitatsua onwẹphe ezita mbọku ono; pyobatsua lẹ mkpukpu ẹge ono, ndu iphere guderu l'ẹphe gbarụ ọso l'ọgu ezitaje onwẹphe ezita; pyobata ono.

⁴Eze ekpuchia onwiya iphe l'ifu chia mkpu; sụ: “Nggube nwa mu Abusolomu! Nwa mu Abusolomu; nwa mu-ee!”

⁵Ya ndono; Jóabu abya ejekfu eze l'ime ụlo je asụ iya: “?Bụ ndu nke ngu-a, dzọru ngu ndzụ; dzọo unwu ngu; dzọo unyomu ngu; dzọo nnufu ngu phẹ b'i mechishiru ifu ntanụ-a.

⁶Yọ bụru ndu kpọru ngu ashị b'i yeru obu; kpọ-chia ndu yeru ngu obu ashị. Umere ngu ntanụ-a mewaru; yo doo ẹnya l'ẹ to nwedu iphe, ị guberu ndu ishi ndu soja ngu; mę ndu ozi ngu phẹ. Ya phụwaru l'ẹhu ga atsọ ngu ẹna; ndẹge ọ bụ l'ọ Abusolomu nọ ndzụ ntanụ; ẹphebedua l'ẹphe ha achiko nwushihukota.

⁷Ngwa-a; tugbukwaa jekfu ndu ozi ngu; je eyeru ephe okpu ike-ike. Ya gude epha Ojejeje eri angu; su; l'i -tugbudu je b'e to nwekwa m'o bu onye lanu, a-nodu swiru ngu l'enyashi-a. Yo buru ono a-bu o-ka-njo l'iphe dakfutawaru ngu nu keshinu i bu nwokorobya jeye nta-a."

⁸To du iya bu; eze egbeshi pata oshi iya je anodu l'obu-edukfu mkpukpu ono. A bya akooru ndu soja ono; su ephe: "T'ephe lekwa; l'eze nokwa l'obu-edukfu mkpukpu-wa." Ndu ono chiko l'ephe ha wu-kfu iya.

Dévidi alaphu azu le Jerúsalemu

Teke ono be ndu Izurelu gbakashihuwaru; onyenonu alashia nk'iya.

⁹Ndu Izurelu l'ephe ha aswolaha a uswo l'ikfu nonu; ephe ekfugbaa: "L'eze be nafutaru ephe l'eka ndu ohogu ephe; bya adzofuta ephe l'eka ndu Filisutayinu. Yo be nta-a; yo buru okfu eka Abusolomu b'o gude gbafu l'ali-a.

¹⁰Odo aburu le Abusolomu ono, ephe wuru manu l'ishi t'o buru eze ephe ono be nwuhwakwaru l'ogu. Nta-a bu;?bu ngunu meru iphe e te eyedu onu l'ege ee-shi duphuta eze azu?"

¹¹Eze, bu Dévidi abya ezia ozi t'e je ezia Zadoku ye le Abiyata, bu ndu achijeru Nchileke eja; su ephe: "T'ephe jitaedu ndu bu ogurenya ndu Juda: Iphe meru iphe o bu ephebedua eme t'ephe kperu azu l'ege ee-shi t'eze laphuta azu l'ufu iya; l'eke iphemiphe obule, ndu Izurelu l'ephe ha ekfu ruwaru yebe eze nchi l'ufu iya?"

¹²Ephe l'iya tuko buru ndu onu-ulo lanu; mbu e -kee; e-kehe-odo.?Nanu ege o du, kparu iphe o bu unubedua apa k'alata eze ekalanu?

¹³Unu asu Amasa le ya suru: '?Ye le iya ta budunua mee lanu; e -kee; e-kehe-odo? O bu yebedua be ya e-gude dochia enya Jobabu t'o buru ishi ndu soja tsube ntanu tugburu. Te Nchileke gwakwaa ya ochi; mbu t'o mekwaa yebe eze ophu ka njo; m'o -buru l'e to dudu ege ono.' "

¹⁴Yo kfu kfu buta ndu Juda; obu abya aburu ephe nanu. Ephe abya ezia t'eze ye le ndu nk'iya l'ephe ha chiko lata.

¹⁵Eze abya alatashia; labebe Enyimu Jodanu. Teke ono be ndu Juda jewaru je anodu le Giligalu t'ephe bya iya ndzuta; dughatawa iya ru Enyimu Jodanu.

¹⁶To du iya bu; Shimeyi Gera, bu onye Benjaminu le Bahurimu emekebe egwegwa tsoru ndu Juda; ephe ejeshia eze, bu Dévidi ndzuta.

¹⁷Ndu ikfu Benjaminu, ephe l'iya yi be du unu madzu labu l'ukporo madzu iri; me nwozi onu-ulo Solu; mbu Ziba ye le unwu iya ndu k'unwoke, du iri l'ise; me ndu ozi iya ukporo madzu. Ephe emekebe jekfushia eze le Enyimu Jodanu l'eke o no.

¹⁸Ephe abya aghaa Enyimu Jodanu t'ephe dulata ndibe eze; me t'ephe meeru eze iphe, bu iphe o choru t'e meeru iya.

Dévidi aguru Shimeyi nvu

Dévidi adalephu Ẽnyimu Jódanu; Shimeyi Gera ebyishiru iya ikpere;

¹⁹sụ iya: “Onye nwe mu nụ; pakwaru haa l'ẹke ya mesweru ngu. Be ejekwa ọnyata iphe, dụ eji, yẹbe nwozi ngu meru nggube eze, bụ onye nwe mu nụ mbọku ono, i shi Jerúsalemu tughua ono. Eze; byiko wofukwa iya l'obu ngu.

²⁰Yẹbe nwozi ngu marua lẹ ya meru eji; ọlobu kwanụ yẹbedua bụ onye ivuzọ lẹ ndu onu-ulo Józefu l'ọ ha, byaru nggube eze, bụ onye nwe mu nụ ndzuta.”

²¹Ya ndono; Abishayi Zeruya asụ: “L'ọ gbarụ t'e gude k'iphe-a gbua Shimeyi; kẹ l'ọ bụ iphu b'o phuru onye Ojejoje wuru manụ t'ọ bụru eze.”

²²Dévidi asụ: “?Bụ onye sụru t'unu yee onu unubẹ unwu Zeruya, meru iphe unu a-bya aburu ndu okfu iya ntanụ??Ọ gbarụ t'ọ nweru onye ee-gbu egbugbu l'alị Ízurelu ntanụ??Tọ bụ lẹ ya ta madu l'ọ bụ yẹbedua bụ eze ndu Ízurelu ntanụ?”

²³Yọ bya eribuaru Shimeyi nte l'ẹ te egbudu iya.

Dévidi yẹle Mefiboshetu ekpeshi

²⁴Nwanwa Sọlu; mbụ Mefiboshetu atughbukwaaphu jeshia eze ndzuta. Keshinu mbọku ono, eze tughuru ono jeye mbọku, ọ laphutaru azụ l'ẹhu-agu b'ẹ to letabua ẹnya l'okpa iya; ọphu ọ kpụbua eji-agba iya; to nwe uwe iya ọphu ọ sajeru asasa.

²⁵Yọ be teke o shi Jerúsalemu bya eze ndzuta; eze aji iya: “Mefiboshetu;?bụ ngunu meru iphe ẹ ti tsodu iya gbalaa?”

²⁶Yọ sụ: “Nggube eze, bụ onye nwe mu nụ; okfu lẹ yẹbe nwozi ngu nọ ngwuru bẹ ya sụru nwozi iya t'ọ doziaru iya nkakfụ-igara iya tẹ ya nọdu iya gbatsoru nggube eze. Obenu lẹ nwozi iya; mbụ Ziba dephuru iya.

²⁷Yọ byawa bya ekfutoshia yẹbe nwozi ngu l'ẹke nggube eze, bụ onye nwe mu nụ nọ. Obenu lẹ nggube eze, bụ onye nwe mu nụ bẹ dụ-wa l'ọ bụ ojozi Nchileke. Iphe, bụ iphe dụ ngu mma; nggu emee ya.

²⁸Iphe, shi gbaa ndu onu-ulo nna iya l'ẹphe ha bụ t'ẹphe nwushihu l'ifu eze, bụ onye nwe mu nụ. Obenu l'i woru yẹbe Mefiboshetu, bụ nwozi ngu dobe tẹ ya tsoru lẹ ndu a-nọduje eri nri l'ulo ngu gẹdegede.?Bụ ngunu ọdo bẹ ya e-gude ẹka l'arọ t'i meeru iya ngunu ọdo?”

²⁹Eze asụ iya: “Hawaru-o. Ya sụwaru tẹ nggu lẹ Ziba kekahu alị ono!”

³⁰Mefiboshetu asụ eze: “Haa tẹ Ziba wotakota iphemiphe ọbule; keshinu e metsuaru; nggube eze, bụ onye nwe mu nụ alaruta ufu ngu l'ẹhu-agu.”

Dévidi ekele Bazilayi

³¹Bazilayi kẹ Gíledu bẹ shi lẹ Rogelimu bya tẹ ya tsoru eze daghaa Ẽnyimu Jódanu; vudoberu iya t'ọ lawaru.

³²Bazilayi bẹ bụwa ọgurennya; gbawa ụkporo afa ẹno. Ọ bụ nwoke, nweru iphe nshinu; shi anuje eze nri teke ọ nọ lẹ Mahanayimu.

³³Eze asụ Bazilayi: “T’o tsoru iya daa ẹnụmu-wa; t’ephe je anọdu lẹ Jerúsalemu; k’ophu ya a-nọdu eleta iya ẹnụ.”

³⁴Bazilayi asụ eze: “?Ya a-nọfua afa ole nta-a; kẹ tẹ ya tsoru nggube eze la Jerúsalemu?”

³⁵Afa-a kweekwa iya ụkporo afa ẹnụ.?Ya makwaduru iphe, dū mma l’ophu, dū ẹji??Ya makwaduru ọtso-ẹnụ iphe, ya eri eriri; m’ọ bụ ophu ya angụ angungu??Ya a-dukwa ike ọnu olu-egwu unwoke; m’ọ k’unwanyi??Bụ kẹ ngunu bẹ yẹbe nwozi ngu a-bya aburu ivu-ẹra nọduru nggube eze, bụ onye nwe mu nū?

³⁶?Bụ kẹ ngunu bẹ nggube eze e-gude eje iya obu obunggo, ha ẹge-a? Yẹbe nwozi ngu búa tẹ ya dufu ngu azụ Ẹnyimu Jódanu azụ iya ophu;

³⁷nggu ahaa yẹbe nwozi ngu tẹ la; k’ophu ya a-nọdu l’alị ẹke ya shi; nwuhu l’ẹke e liru nne lẹ nna iya. Ọwaa nwozi ngu, bụ Kimuhamu ndọ-ọ; t’o tsoru nggube eze, bụ onye nwe mu nū dafu azụ iya ophu; nggu e-meeru iya iphe, dukpele ngu phụ mma.”

³⁸Eze asụ iya: “Lẹ Kimuhamu e-tsoru iya-a dafu azụ iya ophu; yọ buru iphe, bụ iphe dū ngu mma bẹ ya e-meru iya. Ọdo aburu l’ọ bụ iphe, ị sukpeleruphu tẹ ya meeru ngu bẹ ya e-meru ngu.”

³⁹Ya ndono; ndu ono l’ephe ha adakota azụ Ẹnyimu Jódanu azụ iya ophu; eze abya adafukwaaphu. Eze abya eworu ọnu tsutsua Bazilayi; gọru ọnu-ọma nū iya. Bazilayi alashia l’ufu iya.

Ndu Ízurelu ekoru ndu Júda okopho

⁴⁰Eze adatsua ẹnụmu ono jeshia Gíligalu; Kimuhamu etsoru iya. Ndu Júda l’ephe ha; mẹ nkere-ẹbo ndu Ízurelu awuru vudoberu eze.

⁴¹Ya ndono; iphe, bụ ndu Ízurelu l’ephe ha azahụ byakfuta eze bya asụ iya: “?Nanụ ẹge ọ dū bẹ unwanne ephe ndu Júda byaru bya eduta nggube eze lẹ mpya; mbụ duta nggube eze; mẹ ndibe ngu; mẹ ndu nggu l’ephe yị l’ephe ha daa azụ Ẹnyimu Jódanu?”

⁴²Ndu Júda l’ephe ha abya eyeeru ndu Ízurelu ọnu; sụ ephe: “L’iphe, kparụ iya nū bụ l’ephe l’eze ka abubu. Mbụ;?nanụ ẹge ọ dū bẹ oogbe eghe unu egheghu??O nweru iphe, shi eze l’eka, ephe riru??To nweru iphe iya, ephe nataru t’ọ buru nk’ephe?”

⁴³Ya ndono; ndu kẹ Ízurelu asụ ndu kẹ Júda: “Eka ayi dukwa l’ehu eze ugbo iri. Ọdo aburu l’ephe kakwa iya unu enwenwe.?Nanuhunu ẹge ọ dū bẹ unu ta gubedu ephe iphe??Tọ budunua ephebedua vu ụzo wata okfu ẹge ee-shi t’e dulata eze?” Obenu lẹ ndu kẹ Júda gbe kabaaru okfu ọnwuu-ọnwuu.

2 Sámẹlu 20

Sheba ekwefuru Dévidi ikè

¹Tọ dū iya bụ; yo nweru onye, bụ 'ọ-ga-lẹ-mkpa, nọ l’ẹke ono, aza Sheba Bikiri. Ọ bụ onye ikfu Bénjaminu. Yo woru ụpyoku gbua; chia mkpu; sụ: “L’ephe te nwekwa òkè

l'èhu Dévidi; to nwekwa òkè, gbaru ephe l'èhu nwatibe Jesi! Unubè Ízurelu; t'onyenonu lakwa-o.”

²Ndu Ízurelu l'ephe awufu Dévidi l'èhu je etsoru Sheba Bikiri. Obenu lè ndu kè Júda tsube lè Enyimu Jódanu je akpaa lè Jerúsalemu wu-tsoru Dévidi.

³Dévidi alarulephu nk'ia lè Jerúsalemu; bya achita nnufu iya phụ; ephe iri phụ, o haru t'ephe nodu letaru iya ufu phụ; ye l'èke aa-no eche ephe nche. Yoo nu ephe nri; obule e too lajeheduru ephe l'ulo. E dochiru ephe l'ulo; ephe anodu l'ò bù unwanyi, maa tufuru jeye ephe anwushihu.

⁴Ya ndono; eze abya ezia Amasa; su iya: “T'o gude ujiku eto je ekuaru iya ndu Júda t'ephe bya t'ephe l'ia phụ. Tè yèbe Amasa tsokwaru ephe bya.”

⁵Amasa atugbua je anoghata teke eze tu-buru iya.

⁶Dévidi bya asu Abishayi: “L'èjo iphe, Sheba Bikiri e-me ephe kakwa ophu Abusolomu meru. Chita ndu ozi yèbe nnajiufu ngu chipyabe iya; odumeka be oo-bahukwa lè mkpukpu, a kpụ-pheru mgburumgburu; nahu gbalaa.”

⁷To du iya bu; Abishayi achitanu ndu soja Jóabu; ndu kè Keretu; ndu kè Peletu; me iphe bu ndu ophu bu ike-ka-l'ogu phe; ephe eshi lè Jerúsalemu tugbua jeshia ochi Sheba Bikiri.

⁸Ephe anokwadia l'oke mkpuma, no lè Gíbiyonu; Amasa abyakfutashia ephe. Teke ono be Jóabu yeru uwe soja iya; gude akpo, o-we-l'ukfu gude kebuta ogu-mbeke, e yeru l'obo. Yo jeshia ohata okpa; ogu-mbeke ono eshi l'obo iya mifu daa.

⁹Jóabu abya aji Amasa: “?Ehu du ngu-a mma; nwunne mu?” Jóabu abya eworu ekatara denyi Amasa l'èji-agba te ya tsutsua ya onu.

¹⁰Ophu Amasa 'aphudu ogu-mbeke, Jóabu kpapyi l'eka. Yo woru iya nmaa ya l'ephe; akurepho iya ekposhia l'ali. E to gvuhekwa iya ogu-mbeke ono odo; yo buwaru iya phụ anwuhu. Ya ndono; Jóabu yele nwunne iya; mbu Abishayi achipyabe Sheba Bikiri.

¹¹Onye lanu lè ndu soja kè Jóabu eje evudonyabe Amasa; l'asuje: “Onye suru lè Jóabu no iya l'obu; mbu onye suru lè ya bu kè Dévidi; t'onye obu tsonuru Jóabu!”

¹²Amasa adaburu l'echi-esu-uzo l'èke ono araswi onwiya lè mee ya. Yoo buje; onye jetaru rua eke ono; yo kpo beru. Nwoke ono aphulephu l'obuje; onye jetaru rua eke ono; yo kpo beru; pata Amasa tua l'egbudu; chita kpowula kpowula uwe kpuchia iya.

¹³Yo buru l'a pafutsuaru iya l'uzo ono be ndu soja ono l'ephe ha wuru tsoru Jóabu chilahaa Sheba Bikiri.

¹⁴Sheba eswejakota iphe, bu ikfu, no l'ali Ízurelu je akpaa lè Ébelu-Bétu-Maaka. Ndu ikfu Bikiri l'ephe ha edzua; wu-tsoru iya.

¹⁵Jóabu; me ndu soja iya l'ephe ha abya ekee ogu; yechia Ébelu-Bétu-Maaka; kebuta Sheba l'èke ono. Ephe abya akube eja gude kpụ-butu mkpukpu ono; eja ono anoo rua

l'upho-mkpuma mkpukpu ono. Epe awata otsukposhi upho-mkpuma mkpukpu ono; k'opu oo-ze.

¹⁶Yo nweru nwanyi, maru mmamiphe, bu le mkpukpu ono. Nwanyi ono awata ochi mkpu; l'ara: "Unu ngabekwa-o! Unu ngabekwa-o! Byiko; t'e ziaru iya Jóabu t'ọ bya te ya k'furu yeru iya."

¹⁷Jóabu abya ejeshia ya; nwanyi ono aji iya: "Bụ nggubedua be bu Jóabu?" Yo su iya: "Iye." Nwanyi ono asu iya: "Ngabekwa nchi l'iphe, yebe nwozi ngu ke nwanyi abyaru ngu ekfuru." Jóabu asu iya: "Le ya ngaberu-a nchi."

¹⁸Nwanyi ono asu: "Le teke ndiche b'e shi asuje: 'T'e je Ebelu je okpata ishi!' A - kpatawa ishi ono; e shi ege ono doshia okfu, ada nu."

¹⁹Ayi kwa ndu du agu; buru ndu e gude ire epe eka l'ali Izurelu. Nta-a be iime ti mebyishia mkpukpu, no onodu nne l'ali Izurelu. Nanu ege o du b'i me ti lu ndu bu okè-iphe Ojejoje?"

²⁰Jóabu asu iya: "Tuswekwa! E phokwa iya ru ephopho; ke l'oo yebedua a-lu mkpukpu unu; m'o bu mebyishia ya."

²¹E to dukwa ege ono. O bu l'o nwekwanuru nwoke lanu, eeku Sheba Bikiri, shi l'ali uguv Ifuremu, bu onye kwefuru eze, bu Dévidi ikè. Unu -kpatawa nwoke ono ye iya l'eka; ya alufu le mkpukpu-wa." Nwanyi ono asu Jóabu: "Ee-shi le mgbodo-ulo tuaru ngu ishi nwoke ono."

²²To du iya bu; nwanyi ono egude mmamiphe iya ono jekfu ndu mkpukpu ono. Epe ebuta ishi Sheba Bikiri tuaru Jóabu. Yo woru upyoku gbu; ndu soja ono awufu le mkpukpu ono; onyenonu alashia l'ufu iya. Jóabu alaphu azu jekfushia eze le Jerúsalemu.

Ndu ishi, no Dévidi l'eka

²³Jóabu be bu onye ishi soja ndu Izurelu gbaa mgburumburu. Benaya Jehoyada aburu onye ishi ke ndu Keretu; me ndu Peletu.

²⁴Adoniramu bu onye ishi ozi mkpo-nyi-enya. Jehoshafatu Ahiludu aburu onye edeje iphe meru nu; kwakobe iya.

²⁵Sheva bu o-de-ekwo. Zadoku ye Abiyata aburu ndu achijeru Nchileke eja.

²⁶Ira ke Jayi aburu onye achijeru Nchileke eja ke Dévidi.

2 Samelu 21

Eegbushi unwu Solu

¹Yo nweru teke egu mejeru l'ali Izurelu afa eto mgburumburu l'oge ke Dévidi. Dévidi abya akpaa Ojejoje ishi iphe ono. Ojejoje asu: "L'iphe, kparu iya nu bu l'ochi no Solu ye onu-ulo iya l'ishi; ke l'o gbushiru ndu Gibiyonu."

²Ndu Gíbiyónu ta b́du ndu Ízurelu gèdegede. Èphe b́ ndu phòduru ń lè ndu Amòru. Ndu Ízurelu eribuaru èphe nte l'èphe e-dobe èphe ndzú. Obenu lè Sòlu gudekwanu ège iphe metutaru ndu Ízurelu; mè ndu Júda evutabe iya òku l'èhu; wudu m'o gbushigee èphe.

³Dévidi aji èphe: “?B́ ngunu b́ ya e-meru unu??Nanu ège ya e-me mezita unu; k'òphu unu a-gòru ònu-òma ń ndu ono, b́ òkè-iphe Ojejoje ono?”

⁴Ndu Gíbiyónu ono asú iya: “L'èphe ta akpakwa ishi mkpòla-òcha; m'ò b́ mkpòla-ododo, shi Sòlu l'èka; m'ò kwanu òphu shi ndibe iya l'èka. Èphe ta chò t'o nweru onye èphe e-gbu l'alì Ízurelu.” Yò jì èphe: “?B́ ngunu b́ unu chòru t́ ya meeru unu.”

⁵Èphe asú eze: “Ò kwa nwoke ono gbufuru ayi; ch́aru ayi èjo idzu; k'òphu b́ l'òkpu ayi kpòhuru; to nwe èke ayi nweru oke l'alì Ízurelu lè phuu.

⁶Òo ya b́ t'e duta unwegirima iya unwoke umadzu èsaa dufutaru ayi t'ayi je egbushia l'ifu Ojejoje lè Gíbiya, b́ mkpùkpu Sòlu, b́ onye ono, Ojejoje fòtaru ono.” Eze asú èphe: “Lè ya e-duta èphe ń unu.”

⁷Obenu l'eze b́ gude kè ndzú ono, Dévidi yèlè Jonátanu Sòlu nòdu l'ifu Ojejoje gbaa ono dobe Mefiboshètu ndzú. Mefiboshètu b́ nwatibe Jonátanu; bya aburu nwanwa Sòlu.

⁸Yò b́uru Amoni; mè Mefiboshèti, b́ unwoke lab́, Rizúpa, b́ nwatibe Aya m̀taru Sòlu b'ò kpuru ń èphe. Ò kpùtakwaruphu unwoke ise, nwatibe Sòlu; mb́ Mikalu m̀taru ń èphe. Èpha nji nwanyi ono b́ Adurelu Bazilayi, b́ onye Mehola.

⁹Dévidi akpuru èphe ń ndu Gíbiyónu; èphe e je egbushia èphe l'eli ugvu l'ifu Ojejoje. Èphe èsaa ono alakòta l'ugbo lań. Yò b́uru mbòku mb́ l'oge teke aawataje òkpata iphe, e meberu l'alì b'e gbushiru èphe ono; mb́ l'oge teke a watalèphu obu balì.

¹⁰Ya ndono; Rizúpa, b́ nwatibe Aya èje ach́ta uwe-aph́ t́saaru onwiya l'eli mkpuma. Nwanyi ono shi l'oge teke aawataje òkpata iphe, e meberu l'alì nòdu swiru odzu unwu iya ono jeye mini, shi l'igwe ach́ta kpua èphe. Òphu 'o kwebua t́ nwenu, èphe l'eli gvu ònu l'odzu èphe l'eswe; m'ò b́ t́ ań-ègu-ègbudu byakfuta èphe l'enyashi.

¹¹A bya ekfuru Dévidi iphe nwatibe Aya; mb́ Rizúpa, shi b́uru nnufu Sòlu meru;

¹²Dévidi atugbua je ach́ta òkpu Sòlu yèlè kè nwatibe iya, b́ Jonátanu l'èke ndu Jábèshi-Gíledu wùshiru iya. Èphe jeru lè mpya je ach́ta iya l'eze edukfu Bètu-Shanu l'èke ndu Filisutayínu shi kobe odzu èphe l'èphe gbutsuaru èphe l'ugvu Gilobówa.

¹³Dévidi ach́ta òkpu Sòlu mè kè nwatibe iya; mb́ Jonátanu l'ò ha ch́lata l'èke ono; mè l'òkpu ndu òphu e gbushiru egbugbu.

¹⁴E metsua; èphe eworu òkpu Sòlu yèlè kè nwatibe iya; mb́ Jonátanu je elia lè Zela l'alì ndu Bénjaminu l'ili Kishi, b́ nna Sòlu. Èphe ach́ko iphe, eze sùru t'èphe mee; mekota. E metsua; Nchileke emeeru èphe iphe, èphe ròru iya l'okfu èhu alì ono.

Ògu, ndu Ízurelu; èphe lè ndu Filisutayínu lùtsuaru.

(1 Iphe 20:4-8)

- ¹⁵A nonyakwaa ọdo; ọgu adaru ndu Filisutayinu; me ndu Ízurelu. Dévidi yele ndu soja iya atugbua je etso ndu Filisutayinu ọgu. A nonyaa; ike ta duhe Dévidi.
- ¹⁶Ishibibenobu, bu onye eri Ráfa arĩa l'ọ bu-wa te ya gbua Dévidi. Nwoke ono be era ara, o gude l'eka ruru era ukporo shekelu ise. Yo tukwaruphu ọgu-mbeke ophungu.
- ¹⁷Obenu le Abishayi Zeruya be bya agbataru Dévidi; bya echitsua onye Filisutayinu ono; woru iya gbua. Ya ndono; ndu soja Dévidi eria angu: “L'e to byadu bya etso ephe je ọgu ọdo; t'e ba atsonyi urọku ndu Ízurelu.”
- ¹⁸A notakwa; ọgu ọdo adaru ephe le ndu Filisutayinu le Gobu. Sibekayi, bu onye Husha egbua Safu, bu onye eri Ráfa.
- ¹⁹Ọgu ọdo abyakwa bya adaru ephe le ndu Filisutayinu le Gobu. Eluhananu Jayi, bu onye Bétulehemu egbua Goliyatu, bu onye Gatụ; mbu onye ono, igbidigbi arwa iya ha l'ọbu k'oshi, eegudeje ekwe ekwa ono.
- ²⁰Yo bekwaphu l'ọgu ọdo, daru ephe le Gatụ; yo nweru nwoke lanu, halephu ke ngakfungakfu. Yo futsua mkpushi-eka ishingu ishingu l'eka iya ephe ebo; me mkpushi-okpa ishingu ishingu l'okpa iya ephe ebo; yo kpakota du ukporo l'eno. Nwoke ono shikwaphu l'eri ndu Ráfa.
- ²¹Nwoke ono abya awata oko ndu Ízurelu onu; nwa nwunne Dévidi; mbu Jonatanu Shimeya eworu iya gbua.
- ²²Ndu ono ephe eno shikota l'eri ndu Ráfa le Gatụ. Yo buru Dévidi be ephe shikota l'eka nwushihu.

2 Sámelụ 22

Egву, Dévidi guru Ojejoje

(Egву 18:1-50)

- ¹Dévidi guru egvu-a nu Ojejoje mboku, o nafutakotaru iya l'eka ndu ohogu iya l'ephe ha; kelekele ke Solu.
- ²O guru; su: O bu Ojejoje bu oke mkpuma nke mu; buru iya bu a-gbabe-a-dzuru nke mu; buru iya agbafutaje mu.
- ³O bu Nchileke mu bu Agbara-Mkpuma, mu agbabaje je edomia onwomu. O bu iya egbochije mu t'e b'ọ du iphe, e-me mu nu; buru iya bu onye egudeje agburu-ehu iya dzoo mu. O bu l'ime iya; be mu agbabaje; zeeru ndzu; buru iya bu onye ndzota mu. O bu iya adzoje mu l'eka ndu enya enwu oku.
- ⁴O bu Ojejoje be mu arakuje; yo dzoo mu l'eka ndu ohogu mu. O gbaru t'a jaja iya ajaja.
- ⁵Anwuhu shiwa ye mu egbirigba l'olu. O-la-l'iyi atsoo l'ọ bu mini bya atso-kputa mu.
- ⁶Ekpa-oyi ali-maa nyiru mu kpa. Anwuhu eshiwa gbaberu mu onya.

- ⁷Mu eshi l'iphe-ehuka, byaru mu nū raku Ojejoje; mbū raku Nchileke mu. Yo shi l'eze-ulo iya nua olu mu; Mkpu, mu chiru chiku iya erua ya nchi.
- ⁸Ya ndono; eliphe l'oplu etehu kfukakfuka; nmaḳoṭa jijiji. Eke a tūru ḳpa-alī imigwe anmaḳoṭa anmanma; keḷe Nchileke; be ehu egu eghu.
- ⁹Enwuru-ḳu shi iya l'imi akpḳo ke tūtutu; Oku, shi iya l'onu atūko iphemiphe obule ekepyashi. Icheku-ḳu iphe, o kepyashiru achiko ekemeke obule ata kfukfuku.
- ¹⁰Yḳo dajaa akpamigwe; yḳo buru iya alufuta. Ochi, gbarū ke tsukiribangu anḳdu iya le mkpuli ḳpa.
- ¹¹Yḳo nḳdu l'eli Cherobimu phefu. Yḳo buru pherephere bu ebà o gude ephe.
- ¹²Yo woru ochi gbaphua onwiya l'o bu mkpu; Urukpu, mini jiru ejiji anḳ-pee ya mgburumburu.
- ¹³Urukpu; me icheku-ḳu, ata kfukfuku eshi l'o-gbu-nwii-nwii ya awushi.
- ¹⁴Ya ndono; Ojejoje eshi l'akpamigwe tua egbe-igwe. A nua olu onye ono, bu Okaribe-Kaḳoṭa-Nu ono.
- ¹⁵O gbaru akfu gude chikashia ndu ohogu iya. Ebemu-igwe b'o kuru ke meremu; ephe eze oso.
- ¹⁶Oke enyimu ekekahu ebo; k'oplu a phutsuaru ime ime ebo enyimu l'enya; kpahatsua eke, a tūru ḳpa-alī mgboko ghebe onu. Yḳo buru l'eke Ojejoje gude oke pherephere, shi iya l'imi deeru ndu ohogu iya ekiri.
- ¹⁷Ojejoje eshi l'imigwe selita mu; gufuta mu l'ime ebo.
- ¹⁸O nafutakwaru mu phū l'eka ndu ohogu mu, shihuru ike; me l'eka iphe, bu ndu mu du ashi; Ke l'ephe kariru mu eka.
- ¹⁹L'oge teke ono, umuruku muru mu ono; be ephe je agbabua mu ifu. Obenu le Ojejoje byaru bya aburu mu agbarike.
- ²⁰O bu yebdua kutaru mu dobe l'eke gbasaru agbasa. O yeru mu eka nafuta mu; keḷe mu no iya l'obu.
- ²¹Ojejoje buru mu nggo; keḷe mu doberu eka ndoo; iswi adu mu mma.
- ²²Ke l'o bulephu uzo, Ojejoje toru be mu etsoje. Oplu mu egudebua ejo iphe ghaaru Nchileke azu.
- ²³Ikpe Ojejoje be mu mubekotaru enya l'o ha; to bu le mu ghajeru ekemu, o tūru azu.
- ²⁴E to dudu eke uta duru mu l'eke onono. Mu sederu onwomu; to nwe ejo iphe, mu yejeru eka.
- ²⁵Mu bu onye doberu eka ndoo; buru onye iswi du mma. O bu iya meru iphe Ojejoje buru mu nggo; l'ege mu dutabe iya mma l'enya.
- ²⁶Ndu yeru nggube Ojejoje obu be iyejeru obu. Ndu dukota mma b'i duebejeru mma.

- 27Ndu obu gūru iphoro; b'i gūjeru obu iphoro. Ndu doberu ụzo ẹphe ngḡirigongḡirigo; bẹ iidobejeru ụzo ngu ngḡirigongḡirigo.
- 28Ndu wozitaru onwẹphe alị; b'i dzofutaje. Obenu l'ẹnya ngu anọduje l'ẹke ndu eku onwẹphe ekuku nọ t'i wozita ẹphe alị.
- 29Ọ bụ ngḡube Ojejoje bụ urọku mu. Ngḡube Ojejoje emeje t'iphoro duru mu l'ẹke ọchi nọ.
- 30Ọ -bụ l'ike nke ngu; bẹ mu e-gude mekputa igwe-ọha ndu soja; bụru ike ngu; bẹ mu e-gude nyia ụpho-mkpuma mkpukpu; je anaa mkpukpu ọbu.
- 31Ụzo Nchileke bẹ ntupo ta nọdu. Okfu Nchileke bụ ọkpobe okfu. Oogbochitaje ndu gbabaru l'ime iya t'ẹphe zee ndzụ.
- 32?Nanufua onye ọdo, bụ Ọkaribe ọdo; a gūfu Ojejoje? ?Nanụ onye ọdo, bụ Agbara-Mkpuma ọdo; a gūfu Nchileke ayi?
- 33Ọ bụ Nchileke emeje tẹ ike dū mu; bụru iya emeje tẹ ntupo ba anọ l'ụzo mu.
- 34O meru mu; mu akfū gelengu gelengu l'ọbu mgbada; bya eworu mu tukobe l'eli ugvu.
- 35Ọ ziru mu; mu amaru ẹge aaluje ọgu; k'ọphu bụ l'ẹ to nwedu m'ọ -bụ akfū, e kweru l'igwe; mu agba l'iya-a.
- 36Ọ bụ ngḡube Ojejoje gbochitaru mu; shi ẹge ono dzofuta mu. Ọ bụ ẹka, i yeru mu; bẹ paliru mu nụ.
- 37I mesaru ụzo mu t'ọ ha ụsa; k'ọphu ọkpa te echifudu mu.
- 38Mu gude ọso chĩa ndu ọhogu mu; gwe e ẹphe ogwe-ẹkfu. Ọphu mu atsuladu azụ jeye mu alụ-gbua ẹphe.
- 39Mu chiru ẹphe pyakapyaka; chibashitsua ẹphe ọnya; k'ọphu ẹphe ta dudu ike palia ishi ọdo. Ẹphe adashĩa mu l'iku ọkpa.
- 40Ọ bụ ike nke ngu; bẹ mu gude eje ọgu. Ndu etso mu okfu b'i meru; ẹphe ebyishi ikpere; fuaru mu ọnu l'alị.
- 41Ndu ọhogu mu b'i meru; ẹphe eye ọkpa l'ọso tsuphu azụ; Mu emebyishikota ndu ono, mu dū ashị ono.
- 42Ẹphe chiru mkpu; to nwe onye gbaru ẹphe mkpu. Ẹphe araku Ojejoje; ọphu o yeduru ẹphe ọnu.
- 43Mu gweru ẹphe ogwe uji; mee ẹphe; ẹphe adu l'ọ bụ udzu-ẹja, nọ l'alị. Mu tsuru ẹphe ọtsu-ẹkfu; ẹphe l'ọbu ẹpoto, nọ l'esu-ụzo.
- 44Ị nafutaru mu l'ẹka ndu nke mu, abyaru mu ọgu; mee mu; mu aburu ishi iphe bụ mbakeshi; k'ọphu bụ lẹ ndu, mu te shidu maru byaru bya anọdu mu l'ẹka.

⁴⁵Iphe bụ ndu ọhodo anọduje ebyiru mu ikpere. Ẹphe -nua l'owaa iphe, mu sūru t'e mee ndo-ọ; ẹphe emee ya ẹgwegwa.

⁴⁶Meji atoshihu ẹphe; ẹphe eshi l'ẹke ẹphe shi; wuru yotiyoti byakfuta mu.

⁴⁷Ojejoje nokwa ndzu! Unu tua ya ẹpha. O bụ iya bụ Agbara-Mkpuma ọbu, domiru mu nū ọbu. Unu kutsee Nchileke; l'ọbu iya bụ onye adzoje mu nū!

⁴⁸O bụ Nchileke agwatajẹ ugwo iphe, ndu ọhogu mu meru mu. O meru; unwu eliphe; ẹphe anodu mu l'ẹka.

⁴⁹Oonafutaje mu l'ẹka ndu ọhogu mu. Oowolije mu; woghata ndu etso mu ọgu. Oogbafutaje mu l'ẹka ndu ẹnya enwu ọku.

⁵⁰O bụ iya meru iphe mu e-vudo l'ifu mbakeshi; jaa nggube Ojejoje. Mu a-gu egvu gude jaa ngu.

⁵¹Onye eze, i ọtaru; bẹ iimeje t'ẹka iya karia l'ọgu. N-yemobu ngu; b'i koshije onye i teru manụ: mbụ Dévidi yele ndu o-shi-l'eri iya pẹ jeye lẹ tutu yoyo.

2 Sámelụ 23

Okfu ikperazu, shi Dévidi ọnu

¹Owaa bụ okfu ikperazu, Dévidi: “Owaa bụ olu Dévidi Jesi; nwoke, Nchileke woliru eli; onye Nchileke kẹ Jékoṗu teru manụ t'ọ buru eze. O bụ iya agujeru ndu Ízurelu egvu-oma.

²Ume Ojejoje shi mu l'ọnu ekfu. Okfu iya degeru mu edegeru l'ọnu.

³Nchileke kẹ Ízurelu kfuwaru. Agbara-Mkpuma kẹ ndu Ízurelu; bẹ sūru mu: ‘Teke madzụ achị l'uzo, vudo nhamunha; gude ọtsu-egvu Nchileke l'achị

⁴bẹ ọduje l'ọbu iphoro nchi-abọhu teke ẹnyanwu ahata ahata; m'ọ bụ teke ẹnya buru igwe koro. Oduje l'ọ bụ anwu, emeje t'ẹswa, kprofuta l'alị teke mini chitsuaru.’

⁵?Tọ bụdu ẹge ono bẹ ndibe mu nọ; ẹphe lẹ Nchileke tọo? Kẹ l'o meru; mu l'iya agbaa ndzụ, a-ndu jeye lẹ tutu yoyo. O meru iya; yọ nguru anguru l'iphemiphe ọbule; bya emee ya t'ẹ b'ọ dū iphe, e-mebyi iya nū. Nchileke e-me tẹ ndzofuta mu dzua oke; iphemiphe ọbule, agū mu nū bẹ oo-meru mu.

⁶Obenu lẹ 'ọ-ga-lẹ-mkpa pẹ bẹ ee-tufatsua etufa l'ọbu onye tufaru ogvu; kẹ l'ẹ to gudejedu ẹka achita ẹphe.

⁷Onye edenyi ẹka l'ogvu ono gundefutaje iphe ígwè m'ọ bụ oshi arwa; gude kpota iya je akpoo ọku.”

Ndu kẹ Dévidi, ike ka l'ọgu

(1 Iphe 11:10-19)

⁸Owaa bu epha ndu soja Dévidu, bu ike-ka-l'ogu phe: Ishubelu onye Hakumonu. O bu iya shi buru onye ishi l'umadzu eto phu. O bu yebedua egudeje arwa jekfu unu ndu soja labu ogu; gbushikota ephe l'ugbo lanu.

⁹Onye k'ebo, etsota iya nu bu Eliyeza Dodo ke Ahohi. Yebedua yikwaphu l'umadzu eto phu, bu ndu ike-ka-l'ogu phu. O tso Dévidi mebyishia ndu Filisutayinu teke ephe dzukoberu k'ogu. Ndu Izurelu atsulaa azu.

¹⁰Obenu l'o vudoshiru ike gbua ndu Filisutayinu jeye eka atsushia iya ume; kupyabetsua ya akupyabe l'ogu-mbeke, o pa. Ojejoje emee ya; yo kpa ike, du egvu mboku ono. E metsua; ndu ophu awu-phu azu; yo buwarua t'ephe chita ngwa-ogu ke ndu ophu laru l'ogu; be ephe daphuru azu.

¹¹Onye k'eto, etsota iya nu bu Shama Agee; onye Hararu. Ujiku lanu be ndu Filisutayinu dzukojeru k'ogu le Lehi. Yo nweru egu eke, a koru azamu l'eke ono. Ndu soja ndu Izurelu eye okpa l'oso gbalashia.

¹²Obenu le Shama vudoshilerua ike l'echi-egu ono; tso ndu Filisutayinu ogu; gbushia ephe. Ojejoje emee; ndu Izurelu emekputa ephe ohuma ohuma.

¹³Yo be teke aakpata iphe l'ali; umadzu eto l'ime ukporo umadzu l'umadzu iri, bugbaa ndu ishi ogu ono awuru wu-kfu Dévidi l'ogba, no le Adulamu. Teke ono be igweligwe ndu Filisutayinu wufutaru bya adoru le nsuda Réfa.

¹⁴Teke ono be Dévidi no l'ime eke o kpuru; yo shihu ike. Ndu soja ndu Filisutayinu adoru le Bétulehemu.

¹⁵Mini awata ogu Dévidi. Yo su: “Haa! Ndege o -nwekwanuru onye e-kutaru iya mini le welu, nonyabe onu eke eeshije abahu le Bétulehemu te ya ngua!”

¹⁶Unwoke eto ono, bu ike-ka-l'ogu phe ono akpata uzo; swee ndu soja Filisutayinu l'eke ono, ephe doru ono; je ekuta mini le welu ono, no-nyabe eke ono, eeshije abahu Bétulehemu ono; wotaru Dévidi. E metsua; Dévidi ta nguhe mini ono; yo wushiaru iya Ojejoje;

¹⁷bya asu: “E phokwa iya ru ephopho; Ojejoje; ke te ya ngua mini owaa.?To budu ndzu ndu-a; be ephe jeru je etube le mgbashi ege ee-shi t'e kuta iya?” Yo mee; to nguhe mini ono. Ono bu iphe ike, unwoke eto phu, bu ike-ka-l'ogu phu meru ndono.

¹⁸O bu Abishayi yele Jóabu Zeruya bu nwunne bu onye ishi ukporo unwoke l'unwoke iri ono, bu ndu ishi ogu ono. Abishayi be gudeje arwa iya jekfu ukporo madzu l'umadzu iri l'ise ogu; gbushikota ephe. E shiwaru ege ono; maru epha iya l'obu k'umadzu eto ophu.

¹⁹O bu yebedua b'a katsua okwabe ugvu l'ukporo madzu l'umadzu iri ono. Yo buru yebedua bu onye ishi ephe; l'ebe obu l'a guru iya ye l'umadzu eto phu.

²⁰Benaya Jehoyada bu o-ka-ike l'ogu. Eke o shi bu Kabuzelu. O kparu ike, du egvu. O bu yebedua gburu unwoke Móabu labu ono, bu ndu ike ono; buru iya jejeru je egbua agu l'ime iduma mboku, mini suno jiru ali ono.

- ²¹Benáya gbukwaruphu oke mkparawa onye Íjiputu, pa arwa byakfuta iya ọgu. Iphe, yẹbedua gude bakfuta iya bụ mgboro; bya anata nwoke Íjiputu ono arwa ono, o gude ono; gude nmagbua ya.
- ²²Ono bụ ike, Benáya Jehoyada kparụ ndono. Yẹbedua b'a makwaruphu ẹpha iya ẹge a maru k'umadzu ẹto phụ, bụ ike-ka-l'ọgu phụ.
- ²³A -bya l'ụkporo madzụ l'umadzu iri phụ; b'o tso l'onye a kwata akwabẹ ugvu. Ọbu l'ẹ t'a gụkobeke iya l'umadzu ẹto phụ. Tọ dụ iya bụ; Dévidi emee ya onye ishi lẹ ndu soja, eche iya nche.
- ²⁴Ásahẹlu, bụ nwunne Jóabu tso l'ụkporo madzụ l'umadzu iri ono. Ndu ọdo bụ Eluhananu Dodo kẹ Bétulehemu;
- ²⁵Shama kẹ Harodu; Erika kẹ Harodu;
- ²⁶Helezu kẹ Paliti; Ira, bụ nwatibe Ikeshi ọphu Tékowa;
- ²⁷Abiyéza kẹ Anatotu; Mebunayi kẹ Husha;
- ²⁸Zalumonu k'eri Ahohi; Maharayi kẹ Netofa;
- ²⁹Helebu Bena kẹ Netofa; Itayi Ribayi kẹ Gíbiya l'alí ndu Bénjaminu;
- ³⁰Benáya kẹ Piratonu; Hidayi kẹ ọzo nggele Gaashi;
- ³¹Abiyalubonu kẹ Araba; Azumavetu kẹ Bahurimu;
- ³²Eliahuba kẹ Shalubonu; mẹ unwu Jashenu; mẹ Jonátanu;
- ³³Shama kẹ Hararu; Ahiyamu Shararu kẹ Hararu;
- ³⁴Elifeletu Ahasubayi kẹ Maaka; Eliyamu Ahitofelu kẹ Gilo;
- ³⁵Hezuro kẹ Kamelu; Parayi kẹ Arabu;
- ³⁶Igalu Nétanu kẹ Zóba; Bani k'ikfu Gádu;
- ³⁷Zeleku, bụ onye Amonu; Naharayi kẹ Berotu, bụ onye achijeru Jóabu Zeruya ngwa-ọgu;
- ³⁸Ira kẹ Itiru; Garebu kẹ Itiru kwaphụ;
- ³⁹mẹfua Uráya, bụ onye Hetu. Iphe ẹphe tukuru dụ bụ ụkporo madzụ l'umadzu iri l'ẹsaa.

2 Sámẹlu 24

Dévidi agụ ndu Ízurelu; mẹ ndu Júda ọgu

(1 Iphe 21:1-6)

- ¹Ojejoje avoru ọku ghua ẹhu l'ẹke ndu Ízurelu nọ; yọ kpalia Dévidi t'o mee t'iphe-ehuka dakfuta ẹphe; sụ iya: “T'ọ tughua je agua ndu Ízurelu; mẹ ndu Júda ọgu.”

²Eze, bu Dévidi ezia Jóabu; me ndu ishi ndu soja, epe l'iya no; su epe: “Unu jekota iphe, bu ikfu, no le Ízurelu; shita le Dánu je akpaa le Besheba gukota epe ugu; k'ophu ya a-maru ole, epe du.”

³Obenu le Jóabu be suru eze: “Te Ojejoje, bu Nchileke ngu mekwaa te ndu ono ka l'igwe ugbo ukporo ise me l'ege epe ha nta-a; nggube eze, bu onye nwe mu nu egude enya ngu phu iya. O bu?bukwanu ngunu meru iphe nggube eze, bu onye nwe mu nu eme t'i mee egbe iphe owaa?”

⁴E metsua; okfu eze adanyia ke Jóabu yeke ke ndu ishi ndu soja iya ono. Jóabu yeke ndu ishi ndu soja ono eshi l'ifu eze tugbua oje ugu ono.

⁵Epe adalephu Enyimu Jodanu; doshia le mgboro mkpukpu Árowa; l'uzo ohuda mkpukpu, no l'echi nsuda; bya eshi l'eke ono chebe ifu le Gádu lufuwaru Jáza.

⁶Epe abya abahu Gíledu; me l'onu-ogo Tatimu-hodushi. Epe eshi l'eke ono bahu le Dánu-Janu; bya eswija lufu Sayidonu.

⁷Epe eshi ono bya echebewaru ifu le a-gbabe-a-dzuru ke mkpukpu Táya. Epe eshi eke ono jekotawaru mkpukpu, nokota l'alí ndu Hevu yeke ke ndu Kénanu. Epe abya akpo-chia ya ishi le Besheba l'uzo ohuda Júda.

⁸Epe jeru iya onwa tete l'ukporo abali be epe laphutaderu azu le Jerúsalemu.

⁹Jóabu abya akoru eze, bu Dévidi umadzu ole, o gutaru l'ogu ono. Le Ízurelu be epe gutaru ukporo unu unwoke ukporo ugbo ise, bu ndu soja, ike du l'ogu; bya aburu ndu e-gudeghe ugu-mbeke; guta ukporo unu unwoke ukporo ugbo eto l'unu unwoke ugbo ukporo labu l'iri le Júda.

¹⁰Dévidi agu-gelephu ugu ono; meji akfulahaa ya nkfu. Yo su Ojejoje: “Ya mewaru iphe, du eji, ha nshinu l'iphe ono, ya meru ono. Byiko Ojejoje; wofunu iphe, du eji ono, yebe nwozi ngu meru ono; ke l'o kwa eswe be yeke meru ege ono.”

¹¹Te Dévidi kwaa tehu le nchi-abohu iya; be Ojejoje kfuwaru Gádu, bu onye nkfuchiru Nchileke, aphujeru Dévidi aphu; su iya:

¹²“Je asu Dévidi: Owaa iphe Ojejoje ekfu: ‘Uzi iphe eto; be ya doberu iya; t'o hata ophu ya e-me iya.’ ”

¹³To du iya bu; Gádu ejekfu Dévidi je asu iya: “?Bu ejo-egu, a-no afa eto; m'o bu ti gbaaru ndu ohogu ngu oso onwa eto; m'o bu t'ejo mgbonwu no l'alí ngu abali eto? Nta-a bukwa ti ria ya ariri; karu iya; te ya maru iphe, ya e-zi onye ziru iya nu.”

¹⁴Dévidi asu Gádu: “Le ya nokwa l'oke iphe-ehuka. Obenu l'o kakwaru ayi mma t'ayi daba Ojejoje l'eka; a ma l'ayi dabaru madzu l'eka; ke l'obu-imiko ke Ojejoje pakwaru apaa.”

¹⁵Ya ndono; Ojejoje abya aloru ejo mgbonwu tu ndu Ízurelu shita l'utsu mboku ono jeye mboku, o tu-buru epe. Shita le Dánu jeye le Besheba be epe du ukporo unu madzu ugbo esato l'unu madzu ugbo iri l'ise nwushihu.

- ¹⁶Ojozi-imigwe ono amachilephu eka te ya dabẹ Jerúsalemu mebyishia ya; yo rua Ojejoje l'ehu; mbu ejo iphe ono, dakfuru ephe ono. Yo su ojozi-imigwe ono, egbushi ndu ono: “L'o duwa mma! Sephu eka ngu azu; paru ephe haa.” Teke ono be ojozi Ojejoje ono nowa l'oma eke Arawuna, onye Jibusu anoduje etsu balị iya.
- ¹⁷Dévidi aphulephu ojozi-imigwe ono, Nchileke gude echigbushi ndu ono ono; su Ojejoje: “L'o kwa yebdua mesweru; mee iphe, e ta dudu mma.?Buhunu ole be unwu aturu-wa meru? T'o bu-chikwaaru yebdua; me ndu ndibe be ii-dabe eka!”
- ¹⁸Yo buru mboku ono be Gádu byakfutaru Dévidi bya asu iya: “T'o tugbua je akparu Ojejoje enya-ngweja l'eke Arawuna ke Jibusu anoduje etsu balị iya.”
- ¹⁹Ya ndono; Dévidi atugbua jeshia ege ono, Ojejoje shi l'onu Gádu zia ya ono.
- ²⁰Arawuna atufulephu enya phua eze, bu Dévidi yele ndu ozi iya l'eke ephe eje abyakfuta iya; byishi ikpere; kpube ifu l'ali; gude kwabe iya ugu.
- ²¹Arawuna asu: “?Bukwa ole be eze, bu onye nwe mu nu byakfutaru nwozi iya?” Dévidi asu iya: “Le ya byaru te ya zuta iya eke ono, ootsuje balị ono; kparu Ojejoje enya-ngweja; k'ophu ejo mgbonwu ono e-buhu.”
- ²²Arawuna asu Dévidi: “Te nggube eze, bu onye nwe mu nu wotakpelephu iphe, du ngu mma gude gwoo ngweja obu. Owaa eswi, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru nu Ojejoje; me bodu, eegudeje etsu balị; me odogoro, eegudeje atugbabe eswi l'ozori nku.
- ²³Nggube eze; iphemiphe obule ono l'o ha be yebe Arawuna nuru ngu iya.” Arawuna asukwa iya phu: “Te Ojejoje, bu Nchileke ngu natakwa ngweja ngu.”
- ²⁴Obenu l'eze suru Arawuna: “Waawa; ya kfufutaje ngu ugwo iya. Ya te egudekwa iphe, e to nwe du iphe, o phuru iya gwooru Ojejoje, bu Nchileke iya ngweja-ukfuru.” Oo ya bu le Dévidi azua eke ono, eetsuje balị ono; me eswi ono; gude ukporo shekelu mkpola-ocha labu le mkpola-ocha iri kfu ya.
- ²⁵Dévidi abya akparu Ojejoje enya-ngweja l'eke ono; bya egwoo ngweja-ukfuru; me ngweja eh-agu l'eli iya. Ojejoje anua iphe, o roru iya l'okfu-ali ono; ejo mgbonwu ono, byaru ndu Izurelu ono alaa.

1 Ndu Eze

1 Ndu Eze 1

Teke Dévidi bụwa ọgurennya

¹Teke ono bẹ eze, bụ Dévidi kahụwaru; bụwaru ọkpobe onye bụ ọgurennya; k'ophu bụ l'oyi anọduje atsu iya; m'o -ruhuru; a phụ-kpua ya ukpo.

²Tọ dū iya bụ; ndu ozi iya abya asụ iya: “T'ephe lenuaru nggube eze, bụ onye nwe mu nū ẹnya nwamgboko, nwoke ta achikahubua ọkpa; t'ọ bya eswiru nggube eze; letaje ngu enya. Yọ zenyabejekwaphu ngu phụ; k'ophu oo-meje t'ehu vo nggube onye nwe mu nū ọku.”

³Ephe abya achiko alị Ízurelu l'ọ ha jegbaru l'ẹke ephe achọ nwamgboko, ama mma. Ephe achonyaa; bya aphua Abishagu kẹ Shúnemu. Ephe eduta iya dutaru eze.

⁴Nwamgboko ono bẹ ama ntumatu. Yọ nọdu l'eleta eze ẹnya; l'ejeru iya ozi. Ọ bụ l'eze te ejekfubua ya azẹ.

Adónija eme t'o mee onwiya eze ndu Ízurelu

⁵Ya ndono; Adónija, bụ nwatibe nwanyi ophu, bụ Hagitu awata owoli onwiya eli; l'ekfu: “L'ọo ya a-buru eze.” Yọ bya akwakoberu onwiya ugbo-inya; mę ndu agbaje iya nū; bya edobe ukporo madzū labū l'umadzu iri t'ephe vutajeru iya ụzo.

⁶Ophu nna iya 'ababuaru iya mba; m'ọ bụ jia ya: Iphe, kparu iphe oome ẹge ono. Adónija ono amashi mma ike. Yọ buru iya tso Abusolomu l'azu.

⁷Adónija eje achi-koshi Jóabu Zeruya; mę Abiyáta, bụ onye achijeru Nchileke ẹja idzu iya; ephe etsoru iya; turu ikè yeru iya.

⁸Obenu lẹ Zadoku, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; Benáya Jehoyada; Nétanu, bụ onye nkfuchiru Nchileke; Shimeyi; Reyi; mę ndu soja Dévidi; ndu ophu bụ ike-ka-l'ogu l'ephe ha te nwedu onye turu ikè yeru Adónija.

⁹Adónija eje anọdu lẹ Mkpuma Zohęleti lẹ mgboro Enu-Rogelu gbushia aturu; oke-eswi; mę eswi, gbagbaaru ẹba gude shia nri. Yo kua unwana iya l'ephe ha, bụ iya bụ unwu eze; bya ekukwaaphu unwoke ndu Júda, bụ ndu eje ozi l'ufu-eze lẹ nri ono.

¹⁰Ọ bụ l'ẹ to kudu Nétanu, bụ onye nkfuchiru Nchileke; to ku Benáya; to ku ndu soja ndu ophu bụ ike-ka-l'ogu phẹ; to ku Sólomonu, bụ nwanna iya.

Betisheba ejekfu Dévidi l'okfu ẹhu Adónija

¹¹Tọ dū iya bụ; Nétanu abya aji Betisheba, bụ nne Sólomonu; sụ iya: “?Tii nudu lẹ Adónija Hagitu bẹ bụwa eze; onye nwe mu nū; mbụ Dévidi ta ma?”

¹²Byakwaphu nta-a tẹ ya karu ngu ẹge ii-me dzọta ishi ngu; mę kẹ nwatibe ngu Sólomonu.

¹³Tugbulekwaphu nta-a jekfu eze, bụ Dévidi je asụ iya: ‘Nggube eze, bụ onye nwe mu nū;?Ọ kwa l'i riru mube nwozi ngu nte l'ọ bụ nwatibe mu Sólomonu a-buru eze

nọ-tsota ngu l'aba-eze ngu??Nanụ ege ọ dụ b'o gbe bụwaru nụ Adónija gbe bụwaru nụ eze ọbu?"

¹⁴Teke ono, ịi-nọ l'ẹke ono; kpuru okfu ono l'ọnu; nggu l'eze ono; bẹ ya a-bata bya achia ngu ẹka l'azu."

¹⁵Tọ dụ iya bụ; Betisheba abya atugbua jekfushi eze l'ime ụlo-eze. Eze l'onwiya bụwa ọkpobe nwoke ọgurennya. Yọ bụru Abishagu kẹ Shúnemu eleta iya ẹnya.

¹⁶Betisheba abya efuzita byiaru eze ikpere. Eze aji iya: "Nanụ ege ọ dụ?"

¹⁷Betisheba asụ iya: "Onye nwe mu nụ; i gude ẹpha Ojejoje, bụ Nchileke ngu ribuaru yẹbe nwozi ngu nwanyi nte; lẹ nwatibe ngu; mbụ Sólomonu a-buru eze nọ-tsota ngu l'aba-eze ngu.

¹⁸Ọbu; lekwa lẹ Adónija gbe bụakwaru nụ eze ọbu nta-a; lẹ nggube eze, bụ onye nwe mu nụ ẹ-ba ama.

¹⁹O gbushiakwaru igweligwe oke-eswi, eswi, gbagbaaru ẹba; mẹ aturu; bya ekuwa unwu eze l'ẹphe ha; kua Abiyáta, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; mẹ Jóabu, bụ onye ishi ndu soja; to ku nwatibe ngu, bụ Sólomonu.

²⁰Nggube eze, bụ onye nwe mu nụ; nta-a bẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha nọkwa l'ele ngu; t'ẹphe maru onye ịi-sụ t'ọ nọdu l'aba-eze nggube onye nwe mu nụ; l'ọzori ngu.

²¹Ọ -dudu bẹ mbọku, a -nonyaru; t'ị nọhe bẹ aa-watakwa ome yẹle nwatibe iya Sólomonu l'ẹphe -bụ ndu meru ẹjo iphe."

²²Betisheba yẹle eze akpukwaduru-a okfu ono l'ọnu; Nétanu, bụ onye nkfuchiru Nchileke abata.

²³A abya ezia eze lẹ Nétanu, bụ onye nkfuchiru Nchileke bẹ byakwaru nụ. Yọ bata; bya ebuaru eze ifu l'alị.

²⁴Nétanu abya asụ iya: "Nggube eze, bụ onye nwe mu nụ;?ọ dụ l'ị sụwaru l'ọ bụ Adónija a-buru eze, nọ-chia ẹnya ngu tọ; mbụ l'ọ bụ iya a-nọdu l'aba-eze ngu?"

²⁵Ntanụ-a b'o jewaru je egbushia oke-eswi; mẹ eswi, gbashiru ẹba; mẹ igweligwe aturu. O kuakwaru unwu eze l'ẹphe ha; bya ekua ndu ishi ndu soja; mẹ Abiyáta, bụ onye achijeru Nchileke ẹja. Mbụ lẹ nta-a; bẹ ẹphe nọkwa l'eri; l'angu: l'ekfu; sụ: 'Ndzụ ngu ndzụ ogologo; eze, bụ Adónija!'

²⁶Ọle mbẹdua, bụ nwozi ngu; mẹ Zadọku, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; mẹ Benáya Jehoyada b'ẹ to kukwa; ọphu o kukwa nwozi ngu, bụ Sólomonu.

²⁷?Bụ nggube eze, bụ onye nwe mu nụ bẹ meru egbe iphe ọwaa; ọphu i medu t'ayibe ndu ozi ngu maru l'ọo ọwaa bụ onye ọphu a-nọdu l'aba-eze ngu m'ị chị-gelephu?"

Dévidi eme Sólomonu eze

²⁸Tọ dụ iya bụ; eze, bụ Dévidi asụ: "Kuaru mu nụ Betisheba." Betisheba abya abata bya evudo iya l'ifu.

²⁹Eze eribua nte; sụ: “Ojejoje -nọdu-a ndzụ ẹge ọ nọ iya-a; mbụ onye ono, nafutaru iya l'iphe-ẹhuka iya l'ọ ha;

³⁰bẹ nte ono, ya gude ẹpha Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu ribuaru ngu ono bẹ ya e-medzu ntanụ-a; mbụ nte ono, ya riru; sụ ngu l'ọ bụ nwatibe ngu Sólomọnu a-buru eze l'ọzori iya; nọchi ẹnya yẹbe Dévidi l'aba-eze iya ono.”

³¹Tọ dụ iya bụ; Betisheba ebyishi ikpere; kpube ifu l'alị; gude kwabẹ eze ugvu; sụ iya: “Ndzụ ngu; ndzụ ogologo; nggube eze, bụ onye nwe mu nụ Dévidi!”

³²Eze, bụ Dévidi asụ: “Kuaru mu Zadọku, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; mẹ Nétanu, bụ onye nkfuchiru Nchileke; mẹ Benáya Jehoyada.” Ẹphe abyaruta l'ifu eze.

³³Eze asụ ẹphe: “Unu lẹ ndu ozi yẹbe onye nwe-unu yiru. Tẹ nwatibe iya nwoke; mbụ Sólomọnu, nọdu l'eli inya-mulu yẹbe eze t'unu duru iya je lẹ nggele Gihonu.

³⁴Unu -rulephu ẹke ono; tẹ Zadọku, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; mẹ Nétanu, bụ onye nkfuchiru Nchileke wụa ya manụ l'ishi t'ọ buru eze ndu Ízurelu. Teke ono; unu egbua ụpyoku; sụ: ‘Ndzụ ngu; ndzụ ogologo; nggube eze, bụ Sólomọnu!’

³⁵Teke unu metsuaru; unu awuru tsoru iya t'ọ bya anọdu l'aba-eze mu; buru eze nọchia ẹnya mu; kẹ lẹ mu tūwaru iya ẹka t'ọ buru iya a-buru eze ndu Ízurelu; buru eze ndu Júda.”

³⁶Benáya Jehoyada azua mgbede; sụ: “Ono ẹge ọ dū-o! Tẹ Ojejoje, bụ Nchileke kẹ nggube eze, bụ onye nwe mu nụ kfufukwaa ẹge i kfu.

³⁷T'ọ bukwaru ẹge Ojejoje swiru nggube eze, bụ onye nwe mu nụ bụ ẹge oo-swiru Sólomọnu; bya emee t'abubu, ọ bụ eze kangoo kẹ onye nwe mu nụ, bụ eze Dévidi.”

³⁸Zadọku, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; Nétanu, bụ onye nkfuchiru Nchileke; Benáya Jehoyada; mewartu ndu Keretu mẹ ndu Peletu edoziaru Sólomọnu inya-mulu eze, bụ Dévidi; yọ nọdu iya l'eli agba; ẹphe ejeshia Gihonu.

³⁹Ẹphe erulephu ẹke ono; Zadọku, bụ onye achijeru Nchileke ẹja eshi l'ulo-ékwa wota mpo, manụ nọ; wụa Sólomọnu l'ishi. Ẹphe abya eworu ụpyoku gbua; ndu ono l'ẹphe ha atua uzu; sụ: “Ndzụ ngu ndzụ ogologo; eze, bụ Sólomọnu!”

⁴⁰Ndu ono l'ẹphe ha l'awu etso iya. Ẹphe aphụ opu; l'atụ uzu ẹhu-otso-ena; k'ophu bụ l'alị nmahuru jijiji.

Adónija atsụ Sólomọnu egvu

⁴¹Adónija yele ndu ono, o kuru lẹ nri ono aburu l'ẹphe erigewa nri ono bẹ ẹphe nuru uzu, atụ nụ. Jóabu abya anua ọda ụpyoku ada nụ; ji: “?Igidi ọwaa, ede ẹge-a lẹ mkpukpu-a bụ kẹ ngunu?”

⁴²Yọ kpukwaduru iya-a l'onu ekfu; Jonátanu Abiyáta, bụ onye achijeru Nchileke ẹja aburu pherekete. Adónija asụ iya: “Bata nwoke, dū mma. Ya marua l'ọ bụ ozi, dū mma b'i gude bya.”

⁴³Jonátanu asụ iya: “Wawakwa. L'onye nwe-mu nụ; mbụ eze Dévidi meekwaru Sólomonu eze.”

⁴⁴Eze bẹ yeru iya Zadọku, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; Nétanu, bụ onye nkfuchiru Nchileke; Benáya Jehoyada; ndu Keretu; mę ndu Peletu. Ẹphe emee Sólomonu; yọ nọdu l'inya-mulu, eze agbajẹ.

⁴⁵Yọ bụru lẹ Gihonu ono bẹ Zadọku, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; mę Nétanu, bụ onye nkfuchiru Nchileke wụru iya manụ l'ishi t'ọ bụru eze. Ẹphe gbe shiakwa l'ẹke ono gude ẹhu-ọtso-ena wufuta; k'ọphu bụ lẹ mkpukpu bẹ tehuru kẹ kfukakfuka. O kwa iya bụ ọzu ono, unu anụ ono.

⁴⁶Odo aburu lẹ Sólomonu gbẹ nọduakwa nụ l'aba-eze ọbu.

⁴⁷Ndu ozi eze abyakwaphu okele nnajiufu ayi, bụ eze Dévidi asuje: “Tẹ Nchileke ngu mekwaa ẹpha Sólomonu t'ọ ka nke ngu. Yo mekwaaphu t'aba-eze nk'iya ka nke ngu!” Eze l'onwiya anọdu l'oshi-azẹe ya; fozita baaru Nchileke ẹja;

⁴⁸bya asụ: T'ajaja bụru kẹ Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu, bụ onye ono, doberu mu ndzụ; mu egude ẹnya mu labụ phụ onye nọ-chiru ẹnya mu; bụru eze ntanụ-a!

⁴⁹Ndu ono, Adónija kuru lẹ nri ono atsulahaa egvu. Ẹphe awụ-lihu; gbakashihu.

⁵⁰Adónija egude k'egvu, ọotsu Sólomonu; gbagbua je akwẹe ẹka lẹ mpo ẹnya-ngweja Ojejoje.

⁵¹Ama abya agbaaru Sólomonu lẹ Adónija gudeekwa k'egvu nggube Sólomonu je akwẹe ẹka lẹ mpo ẹnya-ngweja Ojejoje; sụ: “Tẹ eze, bụ Sólomonu riaru iya nte ntanụ-a l'ẹ t'oo gudedu ogu-mbeke gbua yẹbe nwozi iya!”

⁵²Sólomonu asụ: “O -bụru l'ọo-nọdu ekoshi lẹ ya bụ ọkpobe madzụ; bẹ ẹgbushi, nọ iya l'ishi ta adafudu m'ọo nanụ. Olobu; ọ -bụru l'a phuru iphe, dụ ẹji lẹ ndzụ iya b'ọ laakwaru.”

⁵³Eze, bụ Sólomonu abya eye ndu jeru je edufuta iya l'ẹnya-ngweja ono. Adónija abya ebyishi ikpere l'ifu l'eze, bụ Sólomonu. Sólomonu asụ iya: “Tugbua lashia nke ngu.”

1 Ndu Eze 2

Dévidi eke ekpe anụ Sólomonu

¹Yo rudelephu teke Dévidi a-nwuhu; yo kee ekpe nụ nwatibe iya Sólomonu; sụ iya:

²“Nta-a bẹ oge nka-ezekuna nk'iya ruwaru, bụ iphe duru onyemonye ọbule. Shihukwa ike; nggu ekoshije l'ị bụ nwoke.

³Mejekwa iphe, Ojejoje, bụ Nchileke ngu ele ẹnya iya; mbụ t'i tsoru ọzo iya; nggu emeje iphe, ọ toru ọkpa iya; mę ekemu iya; mę ome-l'alị iya; mę iphe, o kfuru; ẹge ono, e deru iya l'ẹkwo ekemu Mosisu ono; k'ọphu bụ l'iphe, bụ iphe, iime ememe; mę ẹkemeke ọbule, i yeru ọkpa a-bujeru ngu upete;

⁴k'ophu Ojejoje e-medzu iphe ono, o kweru mu ukwa iya: 'L'ò -bùru l'unwu mu kwabèru onwèphe ɛnya; gude obu ɛphe; mɛ ndzù ɛphe l'ò ha vudoshia ike l'etsotso ono, ɛphe etso iya ono; b'è to nwedù l'èka akufu ngu l'aba-eze ndu Ízurelu.'

⁵"Odo bù; l'ì maru iphe, Jóabu Zeruya meru mu. Mbù iphe ono, o meru umadzu labù, bù ndu ishi ndu soja Ízurelu; mbù Ábuna Nèru; mɛ Amasa Jeta. O gburu ɛphe; l'ò bù ndu e gburu l'ògu; gude gwata ugwo òchi, ɛphe gburu l'ògu. Yo gbe bùru mbèdua bya evuru òchi ɛphe; mɛ mburònu iya.

⁶Gude mmamiphe ngu maru iphe, ii-me iya. Olobu; be ekwekwa t'ò kaa nka nwùhu anwùhu ugboshi.

⁷"A -bya l'unwu Bazilayi kè Gíledu; mejekwaru ɛphe òhuma. T'ɛphe tsokwaru lè ndu a-nòduje eri nri lè nke ngu; kè l'ò bù ɛge ɛphebedua mekwaru mu phù ndono teke ono, mu shi agbalaru nwanna ngu, bù Abusolomu.

⁸"Onye òdo bù Shimeyi Gera kè Bahurimu l'alì Bénjaminu. O bù yèbedua kòru mu ɛjo ònu mbòku ono, mu jeru Mahanayimu ono. Teke ò byakfutaru mu lè Jòdanu; bè mu gude ɛpha Ojejoje ribuaru iya angù lè mu te egudedu ogu-mbeke gbua ya.

⁹Obenu; ba ahakwa iya nta-a tɛ b'ì nù iya aphù. I bù onye maru iphe. I marua iphe, ii-me; t'ò gude ishi-èwo lòkaa mee laa maa."

Anwùhu Dévidi

(1 Iphe 29:26-28)

¹⁰Tò dù iya bù; Dévidi abya anwùhu lakfushia nna iya phè; e lia ya lè Mkpukpu Dévidi.

¹¹Iphe, Dévidi chìru l'alì Ízurelu bù ukporo afa labù. O chìru afa ɛsaa lè Hèburonu; bya achia ukporo afa l'afa iri l'èto lè Jerúsalemu.

¹²Sólomònu abya anòdu l'aba-eze nna iya, bù Dévidi. Alì-eze iya abya anguru anguru; shihu ike.

Eegbu Adónija

¹³Ya ndono; Adónija Hagitu abya ejekfu Betisheba, bù nne Sólomònu. Betisheba aji iya: "Bù-a k'òma b'ì byaru?" Adónija asù iya: "L'ò kwa-a k'òma;"

¹⁴sù iya: "L'ò nweru iphe, ya byaru ngu ekfuru." Betisheba asù iya: "T'ò kfunua iphe òbu."

¹⁵Adónija abya awata iya ekfukfu; sù iya: "L'ì maru l'ò bù yèbedua b'ò gbaru tɛ ya bùru eze. Ndu Ízurelu l'ɛphe ha abùru yèbedua bɛ ɛphe shi ele ɛnya l'ò bù iya a-bùru eze. Obenu l'e mekocharu; iphe agbanwee; yò bùru nwanna iya b'ò laru l'èka; kè l'ò bù Ojejoje bɛ meru t'ò bùru nk'ia.

¹⁶Nta-a b'ò nweru iphe lanù, ya eme tɛ ya ròta ngu. Ba ajìkakwa." Betisheba asù iya: "T'ò kfunua iphe òbu."

¹⁷Adónija asụ iya: “Byiko; kfunuru eze, bụ Sólomõnu t'o dee ya Abishagu ke Shúnemu t'ò bụru nyee ya. L'è tọ jìkakwa m'i -kfuaru iya ẹya.”

¹⁸Betisheba asụ iya: “L'ò dū mma. Lẹ ya e-kfurua yeru eze l'okfu ẹhu ngu.”

¹⁹Ya ndono; Betisheba atugbua jekfu Sólomõnu tẹ ya kfuaru iya okfu ẹhu Adónija. Eze egbeshi je iya ndzuta; rua bya ebyishiru iya ikpere; metsua bya anọ-zita l'aba-eze iya; zi; e je apata aba-eze doberu nne iya ono; yọ nọdu iya l'ẹka-utara.

²⁰Betisheba bya asụ: “O nweru iphe, ha nwanshi, ya eme tẹ ya rọo ngu. Byiko; ba ajìkakwa.” Eze asụ iya: “Rọo iphe obu nne mu; mu taa jìkakwa.”

²¹Betisheba asụ iya: “T'e dunuru Abishagu ke Shúnemu nū nwanna ngu; mbụ Adónija t'ò bụru nyee ya.”

²²Eze, bụ Sólomõnu asụ nne iya: “?Bụ ke ngunu b'ì sụru t'e duru Abishagu ke Shúnemu nū Adónija? I ga asufuanu t'a haaru iya alì-eze-wa; keshinu ophu o bụ nwanna mu k'ogurennya; mbụ t'a haaru iya yẹle Abiyáta, bụ onye achijeru Nchileke ẹja mẹ Jóabu Zeruya!”

²³Ya ndono; eze, bụ Sólomõnu egude ẹpha Ojejoje ribua angụ; sụ: “Kamenu; m'ò -buru l'ishi Adónija ta aladu l'iphe ono, o kfuuru ono!”

²⁴Ojejoje bụ onye meru mu; mu anọdu l'aba-eze nna mu, bụ Dévidi; bya emee tẹ onu-ulo mu; bụru ẹke ndu eze e-shije lufuta; bụ iya bụ ẹge ono, o kweru ukwa iya ono. Kamenu; Adónija ta awafukwa ntanu.”

²⁵Eze, bụ Sólomõnu ezifu Benáya Jehoyada; yo je eworu Adónija gbugbua.

Iphe meru Abáyata; mẹ Jóabu

²⁶A bya lẹ ke Abiyáta, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; eze asụ iya: “La ẹke i shi lẹ Anatotu. Iphe gbaru ngu nū bụ t'ì nwuhu; obu lẹ ya tee gbudu ngu nta-a; ke l'ò bụ ngu pataru Okpoko Ogba-ndzụ Nnajiufu, bụ Nchileke l'oge ke nna mu, bụ Dévidi; nggu etsoru nna mu jekota iphe-ehuka, byakfutakotaru iya nū.”

²⁷Ya ndono; Sólomõnu ewofu Abiyáta t'ẹ b'ò bụhe onye achijeru Nchileke ẹja ke Ojejoje. E shi ẹge ono; okfu, Ojejoje kfujeru lẹ Sháyilo l'okfu ẹhu onu-ulo Elayi eree.

²⁸Jóabu anulephu iphe, mụru nū; gbaba l'ulo-ekwà Ojejoje je akwẹ ẹka lẹ mpo ẹnya-ngweja Ojejoje; kele Jóabu shi etso Adónija; ọle ẹ to tsobua Abusolomu.

²⁹A bya ekfuaru eze, bụ Sólomõnu lẹ Jóabu bẹ gbakwaru laa l'ulo-ekwà Ojejoje; mbu vudo-kube ẹnya-ngweja. Sólomõnu ezifu Benáya Jehoyada t'o je egbua ya.

³⁰Benáya ejeshia l'ulo-ekwà Ojejoje ono je asụ Jóabu: “L'eze sukwaru t'ì lufuta l'ẹke ono!” Jóabu asụ iya: “Lẹ ya ta alufutadu. O bụ l'ẹke-a bẹ ya a-nwuhu.” Benáya alaphushia azụ je ekfuaru eze iphe, Jóabu kfuuru.

³¹Eze asụ iya: “T'o mee ya ẹge ya kfuuru. Gbua ya; nggu elia ya; k'ophu bụ l'ochi ndu ono, o gbushiru l'ẹ b'ò dū iphe, ẹphe meru ono ta atukoduru yẹle ndu onu-ulo nna iya l'ishi.

³²Ojejoje e-mee t'ugwo ọchi ndu ono, o gbushiru ono tukoru iya l'ishi. Mbụ ọchi ụmadzu labụ ono, o tsoru ọgu gbushia; l'ẹ ba ama; mbụ nna mu, bụ Dévidi. Ndu ono, o gbushiru ono; mbụ Ábuna Nẹru, bụ onye ishi ndu soja Ízurelu; Amasa Jeta, bụ onye ishi ndu soja Júda. Ndu ono bẹ kakọta iya odobe-ẹka-ndoo; ka iya mma.

³³T'ọchi ẹphe tukokwaru Jóabu; mẹ iphe, bụ eri iya l'ishi jeye lẹ tutu yoyo. Obenu lẹ Dévidi; mẹ eri iya; mẹ ọnu-ulo iya; mẹ aba-eze iya bẹ Ojejoje a-nụ ẹhu-agụ jeye lẹ tutu yoyo.”

³⁴Tọ dụ iya bụ; Benáya Jehoyada atugbua je eworu Jóabu gbua. E je elia ya l'ufu iya l'echi-ẹgu.

³⁵Eze abya ewota Benáya Jehoyada dochia ẹnya Jóabu t'ọ bụru onye ishi ndu soja; bya eworu Zadọku, bụ onye achijeru Nchileke ẹja dochia ẹnya Abiyáta.

³⁶Tọ dụ iya bụ; eze bya ezia; e je ekua Shimeyi. Yọ sụ iya: “T'ọ kpua ụlo lẹ Jerúsalemu buru.” Wo iya: “T'ẹ b'ọ dukwa teke oo-shi ẹke ono lufu.”

³⁷Wo iya: “T'o dokwaa ya ẹnya lẹ mbọku, ọ lufuru; daa nggele Kídironu; bẹ aa-chọkwa iya achọcho; ọchi iya atụ-koru iya l'ishi.”

³⁸Shimeyi asụ eze: “L'iphe, o kfuru dụ mma. Ọ bụ ẹge nggube eze, bụ onye nwe mu nụ kfuru bụ ẹge mube nwozi ngu e-me.” Shimeyi abya eburu lẹ Jerúsalemu; bua ya ogologo.

³⁹A bya anọ afa ẹto; ohu Shimeyi adụ ụmadzu labụ gbafu gbakfushia Akishi Maaka, bụ eze ndu Gatu. A bya ekfuaru iya Shimeyi; sụ iya: “Ohu ngu phẹ nọkwa lẹ Gatu.”

⁴⁰Shimeyi egbeshi bya edozia nkakfu-igara iya gbagbua; yọ bụru iya oje Gatu lẹ ke Akishi je elee ẹnya ohu iya phẹ ono. Yo je eduta ndu ohu iya phẹ ono lẹ Gatu.

⁴¹E je ekfuaru Sólomonu lẹ Shimeyi shiakwa lẹ Jerúsalemu jee Gatu; latawa azu.

⁴²Eze abya ezia; e je ekuaru iya Shimeyi. Shimeyi erua; eze asụ iya: “?Ya te emedunua ngu-a t'i gude ẹpha Ojejoje ria nte; bya anmaaru ngu okwa; t'o dokwaa ngu ẹnya: lẹ mbọku, i shi l'ẹka-a lufu; jee ẹke ọdo; bẹ aa-chọkwa ngu achọcho??Tị kfuduru iya: ‘L'ọ dukwa ngu-a mma; l'ẹ to nwedu ẹke ii-lufu eje?’

⁴³?Buhunu ngunu meru iphe ẹ ti mehedu iphe, i riburu Ojejoje angu l'ii-meru iya; mẹ ekemu ono, ya turu nụ ngu ono?”

⁴⁴Eze abya asukwaphu Shimeyi: “I gude-a obu ngu maru ẹjo iphe, i meru nna mu, bụ Dévidi. Nta-a bẹ Ojejoje e-wota ejo iphe ono, i meshiru ono tukobe ngu l'ishi.

⁴⁵Obu lẹ yẹbedua, bụ eze; bẹ Ojejoje aa-goru ọnu-oma nụ; aba-eze Dévidi anguru anguru l'ifu Ojejoje jeye lẹ tutu yoyo.”

⁴⁶Eze abya ezi Benáya Jehoyada; yo je egbua Shimeyi. Yọ bụru teke ono bẹ alị-eze ono bya anguru anguru l'ẹka Sólomonu.

1 Ndu Eze 3

Sólomõnu ekfu t'a nũ iya mmamiphe

(2 Iphe 1:1-13)

- ¹Sólomõnu bẽ luru nwatibe Fero, bũ eze ndu Íjiputu; shi ege ono yẽle iya agbaa ndzũ. Yo duta nwatibe Fero ono bya edobe lẹ Mkpukpu Dévidi; yõ nõdu l'ẹke ono jeye yõ kpu-ghee ufu-eze iya; mẽ ụlo kẹ Ojejoje; mẽ ụpho-mkpuma, nõ-pheru Jerúsalemu mgburumburu.
- ²Yõ buru l'ochi-eja bẽ ndu Ízurelu shi egwojeru Ojejoje aja; kẹ l'ẹ ta kpudua eze-ulo Ojejoje teke ono.
- ³Sólomõnu bẽ yeru Ojejoje obu; l'emekota iphe, bũ iphe nna iya; mbũ Dévidi toru okpa iya. O bũlephu l'o shi ejeje ogwa iphe; l'akpo insensu oku l'ochi-eja.
- ⁴Eze, bũ Sólomõnu ejeshia ogwo ngweja lẹ Gíbiyõnu, bũ ishi ẹke aagwajẹ iphe. Iphe Sólomõnu gworu l'ẹke ono karikwaru ụnu ngweja-ukfuru labũ l'ukporo ngweja-ukfuru iri.
- ⁵Yo be l'enyashi; Ojejoje abyakfuta Sólomõnu lẹ nrõ lẹ Gíbiyõnu l'ẹke ono bya asu iya: “T'o kfua iphe, o choru tẹ ya nũ iya.”
- ⁶Sólomõnu asu iya: “I koshiwaru l'i yeru nwozi ngu Dévidi, bũ nna iya obu nshinu; kẹ l'õ bũ onye e gude ire iya ẹka; buru onye doberu ẹka ndoo; bukwaruphu onye obu guru iphoro l'ifu ngu. I yeru iya obu ono; yetaberu iya ẹya; k'õphu i nũru iya nwata nwoke, a-nõdu l'aba-eze iya ntanũ-a.
- ⁷“Nggũbe Ojejoje, bũ Nchileke iya; nta-a b'i mewaru yẹbe nwozi ngu tẹ ya buru eze l'ozori nna iya, bũ Dévidi; lẹ yẹbe nwata nshii, ẹ-ta madu ege ya e-shi eme iphe, gbaru iya nũ.
- ⁸Yẹbe nwozi ngu bẽ nõwa yẽle ndu ono, i fõtaru ono; mbũ ndu ono, dũ l'igwe; buru 'agũta agũta ono.
- ⁹Oo ya bũ t'i nũnu yẹbe nwozi ngu egomunggo, ya e-gude achĩ ndibe ngu; mẽ tẹ ya makahũjeru iphe, dũ mma l'iphe, dũ ẹji. O -dũdu;?bũ onye a-dũ ike õchikota ndibe ngu-a, ha ege-a.”
- ¹⁰Iphe ono, Sólomõnu kfuru ono adũ Ojejoje mma.
- ¹¹Yõ sũ Sólomõnu: “Keshinu o bũ iphe i kfuru ndono; ti kfu kẹ ndzũ ogologo; ti kfu t'a nũ ngu ẹku; ti kfu tẹ ndu õhogu ngu nwũshihu; yo gbe bũ-chiaru egomunggo, ii-gude achĩ l'ũzo, vudo nhamũnha b'i sũru t'a nũ ngu;
- ¹²bẽ ya e-meru ngu iphe ono, i kfuru ono. Ya a-nũ ngu mmamiphe; nũ ngu egomunggo; k'õphu bũ l'ẹ tõ dũdu onye atũru ngu nũ, dũjeru nũ; to nwe onye atũru ngu nũ, byaru bya adũ nũ.
- ¹³Ya a-nũkwa ngu phũ iphe, ẹ ti kfudu tẹ ya nũ ngu: Ya e-me t'i nweru ẹku; bya emee t'a kwabeje ngu ugvu; k'õphu bũ l'ẹ tõ dũdu onye eze õdo, a-tũru ngu nũ lẹ ndzũ ngu.

14Ọ -bụru l'i tsoru ụzo iya; l'eme iphe, ya ọturu ọkpa iya; mę ekemu iya ęge ono, nna ngu, bụ Dévidi meru ono; bę ya e-me t'i kaa nka.”

15Sólomọnu etehu; bya amaru l'ọbu nrọ bę ya arọ. Yọ latashia Jerúsalemu; je evudo l'ifu Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje gwoo ngweja-ukfuru; mę ngweja ẹhu-agụ. Yo metsua bya agbaaru ndu ozi iya l'ephe ha aji.

Sólomọnu kperu ikpe, dọ ẹhuka

16O nweru unwanyi ọkpara labu, byaru bya evudo eze l'ifu.

17Onye lanu asu: “Onye nwe mu nu; yele nwanyi-a bę gba mgba buru l'ulo. O no teke ya zedaru.

18A notsua abali ęto; k'ophu ya zedaru; yębedua abya ezeda nk'iya. E to nwekwa onye ọdo, no l'ulo-a; gbahaa ęphe ębo.

19“Yo rua l'enyashi; yo woru nwatibe nk'iya zę-gbua.

20Yo be l'echi-abali teke yębe nwozi ngu ekuwa mgbenya; yo gbeshi pata odzu nwatibe iya ono bya enyonyabe mu; kuta nwata nke mu je enyonyabe onwiya.

21A lufuta l'utsu iya; mu egbeshi te mu chebe nwata mu ęra; yọ bwaru nu odzu. Nchi abohulephu ohuma; mu abya atoo nwehu lee nwata ono ęnya; phua l'ę to budu nwata nke mu.”

22Nwanyi ophu aswo-lihu; su: “Waawa! L'ọ bu nwata ophu no ndzu bu nk'iya; ophu nwuhuru anwuhu aburu ke nwanyi ophu.” Nwanyi ophu asu: “Waawa! Le nwata ophu nwuhuru anwuhu bu nwa nke ngu; ophu no ndzu buru nwa nk'iya.” Epe anodu eze l'ifu l'adzokashi iya ęge ono.

23To du iya bu; eze asu: “Onye owaa suru: ‘L'oo nwata ophu, no ndzu bu nk'iya; ophu nwuhuru anwuhu aburu k'onye ophu.’ Onye ophu asu: ‘Waawa; l'obu nwa nke ngu nwuhuru anwuhu; nwa nke iya aburu ophu no ndzu.’ ”

24Eze asu: “T'e wotaru iya mma.” A bya ewotaru iya mma ono.

25Yọ su t'e bua nwata ophu no ndzu ębo; woru ibe lanu nu onye lanu; e woru ibe lanu nu onye ophu.

26Nwanyi ophu nwatibe nk'iya no ndzu ayekpeshihu; chia mkpu; su eze: “Byiko; onye nwe mu nu; kuta nwata ono, no ndzu ono kee nwanyi ophu; t'e b'e egbukwa iya egbugbu!” Nwanyi ophunanu asu: “L'ę to nweddu onye enwe iya nu l'ephe ębo. T'e bua ya ru ębo!”

27Ya ndono; eze abya ebua okfu ono; su: “T'e b'e egbukwa nwata ono. T'e kuru iya nu nwanyi k'odungu phu; l'oo ya bu nne, muru nwata ono.”

28Ndu Izurelu l'ephe ha anulephu ęge eze gude kpee ikpe ono; tsulahaa ya egvu; ke l'ephe maru l'ọ bu Nchileke bę nuru iya mmamiphe, o gude kpee ikpe ono nhamunha ęge ono.

1 Ndu Eze 4

Ndu nweru ọkwa l'ọchichi Sólomọnu

- ¹Ya ndono; eze, bụ Sólomọnu abụru eze ndu Ízurelu l'ẹphe ha.
- ²Ọwaa bụ ndu ọkwa ẹphe ha nshinu l'ọchichi iya: Azariya Zadọku bụ onye achijeru Nchileke ẹja.
- ³Elihorefu yẹle Ahíja, bụ ụnwu Shisha bụ ẹphe ederu eze ẹkwo. Jehoshafatu Ahiludu bụ onye akwakọbeje iphe.
- ⁴Benáya Jehoyada bụ onye ishi ndu soja. Zadọku; mę Abiyáta abụru ndu achijeru Nchileke ẹja.
- ⁵Azariya Nétanu bụ yẹbedua elekota ndu achi ọnu-ogo. Zabudu Nétanu abụru onye achijeru Nchileke ẹja; l'agbazikwaruphu eze ụzo.
- ⁶Ahisha bụ onye ishi l'ufu-eze. Adoniramu Abuda abụru onye ishi ozi mkpọ-nyị-ẹnya.

Ndu ọ-chị-ọha; mę ọnu-ogo, ẹphe achigbaa

- ⁷Sólomọnu bę nweru gọvano iri l'ẹbo, achi ndu Ízurelu l'ẹphe ha. Yọ buru ẹphe ewotajeru eze yẹle ndibe iya nri, ẹphe eri. Onye lanu ewotajeru iya nri l'ọnwa lanu l'afa.
- ⁸Ọwaa ẹpha ndu ọ-chị-ọha ono: Nwatibe Họru bụ ọ-chị-ọha ọnu-ogo ugvu Ífuremu.
- ⁹Nwatibe Deka bụ ọ-chị-ọha ndu Maakazu; ndu Shalubimu; ndu Bétu-Shẹmeshi; mę ndu Elọnu-Bétu-Hananu.
- ¹⁰Nwatibe Hesedu bụ ọ-chị-ọha ndu Arubotu. Soko; mę alị Hefa l'ọ ha abukotaru nk'ia.
- ¹¹Nwatibe Abinadabu, aha Tafatu alu nwatibe Sólomọnu; buru ọ-chị-ọha ndu Naforu-Dọ.
- ¹²Bana Ahiludu bụ ọ-chị-ọha ndu Ténaku; ndu Megido; mę ndu Bétu-Shanu l'ẹphe ha. Mbụ ẹke ono, nọ-nyabe Zaretanu; nọdukwaphu lę nsuda Jézerilu; tsube lę Betishanu je akpaa lę Ébẹlu-Mehola; je eswee Jokumeyamu ono.
- ¹³Nwatibe Géba bụ ọ-chị-ọha ndu Rámọtu-Gíledu. Ẹke Jayi Manáse shi buru lę Gíledu l'ọ ha bę bukota nk'ia; mę ọnu-ogo Agọbu l'alị Báshanu; mbụ oke ukporo mkpukpu ẹto ono, e gude upho-mkpuma kpụ-phetagbaa mgburumburu; bya egude igodo ope tų-chia ọnu-uzo iya atuchi ono.
- ¹⁴Ahinadabu Ido bụ ọ-chị-ọha ndu Mahanayimu;
- ¹⁵Ahimazu abụru ọ-chị-ọha ndu Náfutali. Yẹbedua alu nwatibe Sólomọnu ọphu aha Basumatu.
- ¹⁶Bana Hushayi bụ ọ-chị-ọha ndu Ásha; mę ndu Alọtu.
- ¹⁷Jehoshafatu Paruwa bụ ọ-chị-ọha ndu Ísaka;

¹⁸Shimeyi Ela aburu o-chi-oha ndu Bénjaminu;

¹⁹Géba Úri bu o-chi-oha ndu Gíledu. O bu eke ono; be Sihonu shi, shi buru eze ndu Amoru; eze ndu Ogu; me ke ndu Báshanu. O bu yebedua nwenkinyi iya shi buru govano ndu Júda.

Iphe, ewotajeru Sólomonu l'ujiku lanu

²⁰Ndu Júda; me ndu Ízurelu aha l'igwe l'obu eveve mgbogidi enyimu. Ephe shi nweru nri-eriri; nweru iphe angungu; ehu atso ephe.

²¹Sólomonu, bu eze achia ali ono l'o ha shita le Enyimu Yufurétusu je akpaa l'ali Filisutayinu; je akpaa l'oke ephe le ndu Íjiputu. Ndu ali ono iche iche shi nodu Sólomonu l'eka; l'atu akiriko anu iya jeye l'oge nka-ezekuna nk'ia.

²²Iphe, e shi ewotajeru Sólomonu l'uboku bu ukporo ekpa witu l'ekpa witu iri, e tsuru etsutsu; owaa ukporo ekpa witu eto, a kworu akwokwo;

²³eswi iri, gbaru ebà; ukporo eswi, akpa l'onwiya; ukporo aturu ise; mewaru ele; mgbada; anyigo; me oku, phuru l'enya.

²⁴Sólomonu achia ali, nokota l'uzo enyanwu-ariba Enyimu Yufurétusu l'o ha; mekpodo ndu eze, bukota l'uzo enyanwu-ariba enyimu ono; mbu shita le Tifuza je akpaa le Gáza. To nwe ndu obutobu iya, ogu dajeru ephe l'ia.

²⁵Teke Sólomonu no ndzu be ndu Júda; me ndu Ízurelu buru le nchi-odoo; tsube le Dánu je akpaa le Besheba. Onyenonu enweru mgbo vayinu; me oshi figu nk'ia.

²⁶Sólomonu shi nweru ukporo unu ulo ise, bu eke oodobeje inya, l'akporu iya ugbo-inya iya; bya enweru ukporo unu madzu iri, bu ndu agbaru iya inya.

²⁷O bu ndu o-chi-oha ono shi ewotajeru eze, bu Sólomonu yele ndu onu nri nri. Onyenonu be ewotaje nk'ia l'onwa ophu o ruberu iya. E to nweddu iphe, ephe shi ekweje t'o koo ya uko.

²⁸Ege ono kwaphu be ephe shi ewotaje bali; me eswa witu, inya-ogu; me inya mmanu odo ataje bya edobe l'eke gbaru nu. Onyenonu shi ewotaje iphe, gbaru iya l'ewota.

Mmamiphe Sólomonu

²⁹Nchileke nuru Sólomonu mmamiphe; bya emee t'iphe doje iya enya ohuma. O nukwaru iya phu egomunggo, du egvu.

³⁰Sólomonu be mmamiphe iya kangokotaru mmamiphe ke ndu uzo enyanwu-ahata l'ephe ha; kangokwaaphu ke ndu Íjiputu l'ephe ha.

³¹Mmamiphe iya be kangokotaru ke madzu l'o ha. O ka ke Etanu, bu onye Zera; ka ke Hemanu; ka ke Kalukolu; me ke Dada, bu unwu Maholu. Epha Sólomonu atuko iphe bu mbakeshi, no-pheru iya mgburumgburu dee kfukakfuka.

³²Etu etu, o nmashiru du unu etu esaa l'ukporo etu iri; bya agwa unu egvu labu l'ukporo egvu iri l'egvu ise.

³³Ọ maru ẹnya oshi; mbụ tsube l'oshi sida Lébanonu je akpaa l'ẹswa isopu, efuje l'upho-mkpuma. Ọ kwaphu ẹge ono b'ọ maru ẹnya unwu anụ jeye ẹ ndu ọphu awu l'ẹpho; unwu ẹnu; mẹ k'ẹma.

³⁴Ndu eze, achi ẹke, dughaa iche iche ẹ mgboko anụ ẹ mmamiphe Sólomonu; yetsua ndu e-je anuta okfu mmamiphe, shi iya l'onu.

1 Ndu Eze 5

Sólomonu akwakọbe k'ọkpu eze-ulo Ojejoje

(2 Iphe 2:1-16)

¹Hiramu, bụ eze ndu Táya bẹ yẹle Dévidi shi eshi ọnya. Yọ nulephu ẹ Sólomonu b'a wuwaru manụ l'ishi t'ọ buru eze; nochia ẹnya nna iya, bụ Dévidi; yo zifu ndu ozi iya t'ẹphe byakfuta Sólomonu.

²Sólomonu l'onwiya abya eziphu Hiramụ ozi azu; sụ iya:

³Ị mawaru ẹ nna mu; mbụ Dévidi ta kpuduru Ojejoje, bụ Nchileke iya ulo; mkpata iya buru ọgu ono, ndu ọhogu iya shi eshije l'ẹkemeke etso iya ono; jeye; Ojejoje emee; ndu ọhogu iya ono anọdukota iya ẹ mkpuli ọkpa.

⁴Obenu ẹ nta-a bẹ Ojejoje, bụ Nchileke mu mewaru; nchi adu mu ndoo l'ẹkemeke ọbule; to nwe onye okfu nọru mu l'iya; to nwe iphe-ẹhuka, byakfutaru mu nụ.

⁵Ọ bụ iya bụ mkpata iphe mu ari k'ọ kpuru Ojejoje, bụ Nchileke mu ulo; ẹge ono o kfulu iya nna mu, bụ Dévidi; sụ: “L'ọo nwatibe ngu, ya e-dobe t'ọ nochia ẹnya ngu l'aba-eze ngu ono a-kpuru iya ulo ono.”

⁶Nta-a bukwa t'i zia ndu e-je egbuaru mu oshi sida Lébanonu. Ndu ozi mu; ẹphe ẹ ndu ozi ngu e-yekota ẹka l'ozi, nọ iya nụ. Mu a-kfua ngu-a ugwo ozi ndu nke ngu; iphe, bụ iphe ị sukpleruphu tẹ mu kfua; ẹ l'i marua l'ẹ to nwedu ndu maru ẹnya k'ogbu oshi l'ọbu ndu Sayidonu.

⁷Hiramu analephu ozi ono, Sólomonu ziru ono; ẹhu atsoo ya ẹna nshinu. Yọ sụ: “T'ajaja buru ẹ Ojejoje ntanu-a; mbụ onye ono, nuru Dévidi nwata, maru iphe ẹge-a t'ọ buru ishi ọha, ha nshinu!”

⁸Hiramu abya ezia Sólomonu; sụ iya: “Ya nuwaru ozi, i ziru iya. Ya e-mekotakpoo iphe, ị suru tẹ ya mee ẹ ẹke oshi sida; mẹ l'oshi payinu ono.

⁹Ndu ozi iya e-shi ẹ Lébanonu vua oshi ono vufuta l'onu eze ẹnymu. Ya e-sweshi iya esweshi gude iya kpoghata l'eze ẹnymu; je edobe l'ẹke, ị turu ẹka t'e dobe iya. Ọ bụ l'ẹke ono bẹ ee-dobe iya; unu abya evutawa iya ru. Iphe, du iya mma bụ t'i nuje ndibe iya nri.”

¹⁰Ya ndono; Hiramụ anukota Sólomonu oshi sida; mẹ oshi payinu, mkpa iya duru iya l'ọ ha.

¹¹Sólomõnu l'anuje Hiramụ ụkporo ụnu ẹkpa witu labụ l'unu ẹkpa witu iri t'ọ bụru nri ndibe iya; yeru ụkporo ụnu ite manụ olivu labụ l'unu ite iri. Manụ ono bụ manụ, a kworụ ẹka mee. Yọ bụru ẹge ono bẹ Sólomõnu anuje iya Hiramụ afa-l'afa.

¹²Ojejoje anulephu Sólomõnu mmamiphe ẹge ono, o kweru iya ụkwa iya ono. Sólomõnu yẹle Hiramụ adụa lẹ mma; bya agbaa ndzụ.

Ndu ọgbo-ozì Sólomõnu

(2 Iphe 2:17-18)

¹³Eze, bụ Sólomõnu abya afọta ndu ọgbo-ozì l'alì Ízurelụ l'ọ ha. Ndu ọgbo-ozì ono bẹ chikọru dū ụkporo ụnu unwoke ẹto l'unu unwoke iri l'ise.

¹⁴Yoo zifuje ẹphe ụkporo ụnu unwoke l'unu unwoke ise ise l'ọnwá t'ẹphe je Lébanõnu. Ẹphe -nọo ọnwá lanụ lẹ Lébanõnu; ẹphe abya anọo ọnwá labụ l'ufu. Yọ bụru Adoniramụ bụ onye ishi ozi mkpọ-nyì-ẹnya.

¹⁵Sólomõnu nwekwaruphu ụkporo ụnu madzụ ẹsato l'unu madzụ iri l'ise, bụ ndu evuje iphe. Bya enweru ụkporo ụnu madzụ iri, bụ ndu anọduje agbakpọshi mkpuma l'alì;

¹⁶t'a gụfukwa ụnu madzụ ẹsato l'ụkporo madzụ ise, bụ ndu ishi, eleta ẹnya l'ozì ono.

¹⁷Eze abya atụa ekemu t'ẹphe gbakpọshia oke mkpuma, vu ọnu aswa kwatsushia ya t'e gude tọo ọkpa ụlo ono.

¹⁸Tọ dū iya bụ; ndu l'emere Sólomõnu nka; ndu l'emere Hiramụ nka; mẹ ndu Gébalu abya egbushia oshi kwakọbe; bya agbakpọshia mkpuma, ee-gude kpua ụlo ọno.

1 Ndu Eze 6

Sólomõnu akpụ eze-ụlo Nchileke

(2 Iphe 3:1-14)

¹Sólomõnu wataru ọkpụ eze-ụlo Nchileke ono l'ọnwá Zifu, bụ iya bụ ọnwá k'ẹbo; l'afa k'ẹno k'ọphu ọ wataru ọchi ndu Ízurelụ; l'afa, kwe ndu Ízurelụ ụnu afa l'ụkporo afa ẹno; k'ọphu ẹphe shi Íjiputu lufuta.

²Eze-ụlo ono, eze, bụ Sólomõnu kpuru Ojejoje ono bẹ ogologo iya dū ụkporo ntụ-ọkpa ẹno lẹ ntụ-ọkpa iri; uswe iya adu ụkporo ntụ-ọkpa lẹ ntụ-ọkpa iri; eli iya adu ụkporo ntụ-ọkpa labụ lẹ ntụ-ọkpa ise.

³Nwulo, a kpuru; dukfube l'ọnu eze-ụlo ono bẹ ogologo iya dū ụkporo ntụ-ọkpa lẹ ntụ-ọkpa iri; yekoberu uswe eze-ụlo ono l'onwiya. Uswe kẹ nwulo ono dū ntụ-ọkpa iri l'ise.

⁴Eze-ụlo ono bẹ windo, o yeru l'eli iya dughbaa wẹrere wẹrere.

⁵Ọ kpụ-phetaru eze-ụlo ono; mẹ ime Eke-dụ-nsọ mgburumburu. Yọ kpua ya; yekota iya mkpura; yọ nọdu l'ụlo ono mgburumburu.

⁶Ụlo-alì iya; bẹ ụsa iya dū ntụ-ọkpa ẹsaa lẹ mkpirikpi iya; ụsa iya k'echilabu adu ntụ-ọkpa tete; ụsa iya k'ẹto adu ntụ-ọkpa iri lẹ mkpirikpi iya. A kpushiru mgbèjà

mgburumburu l'azụ eze-ulo ono. Yọ buru l'eli mgbeja ono b'a tukobegbaaru osweru; k'ophu bu l'osweru ono te gvufudu igbo-ulo eze-ulo ono.

⁷Teke aakpu eze-ulo ono be mkpuma, e gude kpua ya buphu ophu a no l'eke, aagbaje mkpuma washia. Ophu o nwedu teke a nujeru oda ongu; m'o bu oda ogbu-nku; ophu a nubua oda igwe, e gudeje eme k'ulo teke aakpu iya.

⁸Onu eke, eeshije abahu l'ogbodo-ulo ono k'alij be no laaru uzo ohuda eze-ulo ono. Yo nweru ubube ulo-eli eenyije nyiba le mkpo-kfu ulo ono k'echilabu; bya eshi le k'echilabu ono nyihu mkpo-kfu iya k'eto.

⁹Solomonu akpua eze-ulo ono kpu-ghe. Yo gude oshi sida; me oshi sida, a washiru awashi ku-chia eli iya.

¹⁰A kpushikwaruphu nwulo, du mkpo-kfu mkpo-kfu; yo du-kfutsuaru l'eze-ulo ono mgburumburu. Iphe, ephe dugbaa l'eli bu ntu-okpa esaa esaa le mkpirikpi iya. Yo buru oshi sida b'e gude gbakfube iya l'eze-ulo ono.

¹¹Ojejeje abya ekfuru yeru Solomonu; su iya:

¹²“A -bya le k'eze-ulo-a, ikpu-wa; o -buru l'ii-tsoje iphe, ya toru okpa iya; l'edobe nso iya; edobekota ekemu iya l'o ha; l'eme iya ememe; be ya e-shi l'eka ngu mee te okfu ono, ya kfuru nna ngu ono; mbu Dévidi; ree.

¹³Mbu le ya e-buru l'eke ndu Izurelu bu; ya ta aha ndu nk'iya ono, bu ndu Izurelu.”

Eememashi ime eze-ulo ono

(2 Iphe 3:8-14)

¹⁴Ya ndono; Solomonu abya akpua eze-ulo ono kpu-ghe ya.

¹⁵Yo gude oshi sida, a washiru awashi kwechishia igbo-ulo ime eze-ulo ono; shita l'okpa-alij jeye l'eli iya eke a ku-chiru aku-chi. Yo buru oshi payinu b'o gude kwechishia ogbodo-ulo iya.

¹⁶Yo gude oshi sida, a washiru awashi ku-buta eke du ukporo ntu-okpa le ntu-okpa iri l'ime ime eze-ulo ono gude meta mkpura, bu iya bu Eke-Kakota-odu-Nso. E shi l'ogbodali iya kua ya oshi sida jeye l'eli iya.

¹⁷Nwulo ophu no l'ifu Eke-Kakota-odu-Nso ono be ogologo iya du ukporo ntu-okpa eto.

¹⁸Ime eze-ulo ono be bu oshi sida b'e gude kwechishikota iya; k'ophu bu l'e to dudu mkpuma, e gude kpua ulo ono, nweru ophu a phuru l'enya le phuu. A pyishigbaa iphe, du l'obu otumu; me okoko, jawaru ajaja l'oshi sida ono.

¹⁹O kpuru Eke-Kakota-odu-Nso ono dobe l'ime ime eze-ulo ono t'o buru eke ee-dobe Okpoko Ogba-ndzu Ojejeje.

²⁰Eke-Kakota-odu-Nso l'ime ime ulo ono be du ntu-okpa ukporo l'iri l'ogologo iya. Uswe iya du ukporo ntu-okpa le ntu-okpa iri; eli iya adu ukporo ntu-okpa le ntu-okpa

iri. Yo gude mkpọla-ododo, guru egugu kwechishia ya; gudekwaphu oshi sida mee ẹnya-ngweja.

²¹Sólomonu egude ọkpobe mkpọla-ododo kwechishikota ime eze-ulo ono l'ọ ha; bya eswebushia gwogirigwo, e gude mkpọla-ododo mee l'ọnu ime mkpura Eke-Kakọta-odu-Nsọ ono; bya awua ya mkpọla-ododo gude kwechia ya.

²²Eze-ulo ono l'ọ ha b'o kwechikotaru mkpọla-ododo l'ime iya. Kwaphu ẹge ono b'o gude mkpọla-ododo kwechia ẹnya-ngweja ono, nọ lẹ Eke-Kakọta-odu-Nsọ ono.

²³O gude oshi olivu meta cherobimu labu, eli iya dugbaa nkwo-ẹka iri l'ise kfube l'ẹke ono, kakọta nsọ ono.

²⁴Èbà cherobimu ono nanu bẹ du nkwo-ẹka ẹsaa lẹ mkpirikpi iya; nanu ophu adu nkwo-ẹka ẹsaa lẹ mkpirikpi iya. Shita l'ishishi nku ono owaa jeye l'ophu bẹ du nkwo-ẹka iri l'ise.

²⁵Cherobimu k'ẹbo dukwaphu nkwo-ẹka iri l'ise l'eli. Cherobimu ono ẹphe ẹbo bẹ hakọta ẹnya-nhamunha; gbakọta ugbugba lanu.

²⁶Cherobimu ono nanu du nkwo-ẹka iri l'ise l'eli; yo buru ẹge ono bẹ ophu dukwaphu.

²⁷O gvubekotaru cherobimu ono l'ime ẹke ono, kakọta nsọ l'eze-ulo ono. Akwa-ẹka ẹphe ajashikota ajashi. Akwa-ẹka kẹ cherobimu lanu; bẹ nọ je adu-kfuru l'igbo-ulo ibe lanu; kẹ cherobimu ophu anọ je adu-kfuru l'igbo-ulo ibe iya ophu. Akwa-ẹka ẹphe ono abya adu-kfutsuaru ibe iya l'echi ulo ono.

²⁸Yo buru mkpọla-ododo b'o kweru l'eli cherobimu ono.

²⁹O pyishiru cherobimu; pyishia nkfu; mẹ igu oshi l'eli igbo-ulo ime ulo, du nsọ ono; mękpọ azu iya gbaa mgburumgburu.

³⁰Oma eze-ulo ono b'o kwechishiru mkpọla-ododo l'ime iya mę azu iya.

³¹L'ọnu-uzo Eke-Kakọta-odu-Nsọ b'o yeru ibo, du nkwegba labu, e gude oshi olivu pyia. Okpa ibo ono kẹ imeli yele kẹ mgbereṁeku bẹ chikoru nweru mgbereṁeku ise.

³²O pyishiru cherobimu; mę nkfu; owaa okoko, jaru ajaja l'eli ibo labu ono, e gude oshi olivu pyia ono; bya ekwekota iya mkpọla-ododo l'eli; woru mkpọla-ododo ono wua l'eli cherobimu; mę nkfu ono.

³³O kwaphu ẹge ono b'o meru okpa ibo, nweru mgbereṁeku ẹno, e gude oshi olivu mee; woru ye l'ọnu eze-ulo ono gędegede.

³⁴Yo bya egude oshi payinu pyia ibo ẹbo. Ibo ono agujeru dakobe ibe iya.

³⁵Yo pyishikwaaphu cherobimu; mę nkfu; owaa okoko, jaru ajaja l'eli ibo ono; bya egude mkpọla-ododo kwee l'eli iphe ono, o pyishiru l'ibo ono; mbu chibetsua ya echibe.

³⁶Yo kputa ogbodu-ufu ye l'eze-ulo ono. Upho-mkpuma, e gude kpu-buta iya bẹ aatukobeje oshi sida lanu l'eli mkpuma, a kwatsuru akwatsu; doo ya mkpo-kfu ẹto.

³⁷Ọ bụ l'ọnwá Zíwú l'afá, kwe Sólómonu afá ẹno; k'ọphú ọ wataru achichi b'ọ tọru ọkpa-ulo eze-ulo Nchileke ono.

³⁸Ọ bụ l'ọnwá Bulu, bụ iya bụ ọnwá k'ẹsato; l'afá, kwe iya afá iri lẹ nanu; k'ọphú ọ dọberu buru eze b'ọ kpụ-chiru ulo ono l'ọ ha l'ẹge e kfurú t'akpua ya. Yọ buru afá ẹsaa bẹ Sólómonu gude kpua ulo ono.

1 Ndu Eze 7

Sólomónu akpụ obu-eze iya

¹Sólomónu gude afá iri l'ẹto kpua obu-eze iya kpụ-ghe.

²Obu-eze ono b'ọ gude oshi sida, shi lẹ Ọswa Lébanonu kpua. Ogologo ulo ono dọ ukporo ntụ-ọkpa ẹsaa lẹ ntụ-ọkpa iri; uswe iya dọ ukporo ntụ-ọkpa ẹto lẹ ntụ-ọkpa iri l'ise; eli iya dọ ukporo ntụ-ọkpa labu lẹ ntụ-ọkpa ise. Obu-eze ono b'a kporu itso oshi sida giriri ọzo ẹno; bya eworu osweru oshi sida swee l'eli itso ono.

³Yọ buru oshi sida b'e gude kpuchia ya l'eli osweru ono, e swebegbaaru l'eli itso ono. Ọ dọ ukporo itso labu l'itso ise. Iphe, ọ dọ l'ọkpa l'ọkpa aburu iri l'ise iri l'ise.

⁴Windo, e yeru iya b'a kporu giriri ọzo ẹto. E yeshiru windo ọbu; yo chegbatsua ifu.

⁵Ibo, e yekotaru l'ulo ono; mę windo, e yeshiru iya b'e meru ọkpa iya; yo nweru mgberemęku ẹno ẹno. Windo ono b'a kporu giriri ọzo ẹto; yo chegbatsua ifu.

⁶Yọ bya akputa ulo ọphú eekuje Ụlo Itso. Ogologo iya dọ ukporo ntụ-ọkpa ẹto lẹ ntụ-ọkpa iri l'ise; uswe iya adu ukporo ntụ-ọkpa labu lẹ ntụ-ọkpa ise. O nweru nwulo ọphú a kpuru dọ-kfube l'onu ẹke eeshije abahu iya; bya ekpua ya iphe l'eli; yọ buru itso ono gudekota iya.

⁷Yọ bya akputa Ogbodo-Ụlo Aba-Eze, bụ iya bụ Ogbodo-Ụlo Ikpe; mbu ẹke ọo-nduje ekpe ikpe. Yọ buru oshi sida b'e kweru iya shita l'alị iya jeye l'eli iya.

⁸Ọphú bụ ulo ebubu Sólómonu bẹ nọ lẹ nkulahu ufu ono, nọ l'uzo ulo ikpe ono. Ụlo ono b'e meru; yọ gbaa ụgbuga lanu. Ọ kwaphu egbe ulo lanu ono b'ọ kpuru nyee ya; mbu nwatibe Fero, bụ eze ndu Íjiputu phu, ọ lutaru phu.

⁹Ụlo ono l'ọ ha; shita l'ẹke a turu ọkpa iya jeye l'eli iya; mękwaphu shita l'azu iya jeye l'ogbodufu ono bẹ bụ mkpuma, vu oke onu-aswa b'e gude kpua ya. Mkpuma ono b'a gbakposhiru l'ọ ha; bya egude soya kwochashia ya: ifu l'azu.

¹⁰Mkpuma, e gude tua ọkpa ulo ono bẹ vugbaa oke onu-aswa bya ahagbaa nshinu nshinu. O nweru ndu ọphú dọ nkwo-ẹka iri l'ise; nweru ndu ọphú dọ nkwo-ẹka iri l'ẹbo.

¹¹E gude mkpuma, a washiru awashi, vugbaa oke onu-aswa; mę osweru oshi sida doo l'eli iya.

¹²A kpuru upho-mkpuma; gude gbaa eze ogbodufu ono mgburumgburu. Upho-mkpuma ono abujeru; a -kpua mkpo-kfu mkpuma ẹto; a tu-kobe iya osweru oshi sida

lanu l'eli ege ono, e meru iya l'upho-mkpuma, e gude kpu-pheta ufu eze-ulo Nchileke phu; owaa nwulo ono, eeshije abahu l'eze-ulo Nchileke ono.

Iphe, e doru l'eze-ulo Nchileke

(2 Iphe 3:15-17; 4:1-10)

¹³Eze, bu Sólomonu abya ezia t'e je ekuaru iya Hiramụ lẹ Táya.

¹⁴Hiramụ bu onye Táya, o doru enya mbu iphe k'ogude ope l'eme nka. Nna iya ta nohedu; o bu lẹ yebedua bukwaphu onye Táya, makwaruphu ogude ope l'eme nka. Nne Hiramụ bu onye Náfutali. Yọ bya ke Sólomonu bya arukota oru, a suru iya t'oru.

Itso, e meru l'ope

(2 Iphe 3:15-17)

¹⁵Yọ bya egude ope kpu itso labu, dutsua ukporo ntu-okpa lẹ ntu-okpa esaa l'eli; owaa ntu-okpa iri l'esato lẹ mgburumburu iya.

¹⁶O gudekwaphu ope, a dazeru adaze kputa nchi-itso labu, aa-tu-kobe l'eli itso ono. Nchi-itso ono l'ehu l'ehu be iphe, o dukota l'eli bu ntu-okpa esaa esaa lẹ mkpirikpi iya.

¹⁷Yọ bya akpata iphe, du l'o bu ugbu; owaa iphe, du l'o bu gwogirigwo yetsua lẹ nchi-itso ono. Iphe, o dukota bu esaa esaa lẹ nchi-itso lanu.

¹⁸B'o bya abya teke ono bya emeshia iphe, du l'obu akpuru utara-okumu; doo ya wiriri uzi labu l'eli nchi-itso ono gude dophetsua iphe ono, a kparu akpakpa phu mgburumburu; gude memashia ya ememashi.

¹⁹Nchi-itso ono, a tu-koberu l'eli itso ono, a kpoberu l'onu nwulo ono, eeshije abahu l'eze-ulo Nchileke ono b'o kpuru; yo du l'obu nkashi-iyi. Yo buru nkwo-eka ishingwu b'o dukota l'eli.

²⁰O bu l'eli nchi-itso ono ephe ebo; mbu l'eke ono, e meru; yo gwoo agwogwo ono b'e doru iphe ono, du l'o bu akpuru utara-okumu ono giriri uzo labu. Ishi itso ono l'ehu l'ehu b'e doru ukporo akpuru utara-okumu iri iri gbaa mgburumburu.

²¹B'o bya akpobe itso ono ephe ebo l'ifu nwulo ono, eeshije abahu l'eze-ulo Nchileke ono. Itso ophu o kpoberu l'uzo ohuda b'o guru Jakinu. Ophu o kpoberu l'uzo isheli b'o guru Bówazu.

²²Nchi-itso ono l'o ha b'e meru; yo dutsua l'o bu nkashi-iyi. Oo ya bu l'oru k'itso agwu.

Iphe, e meru l'opu, eeyeje mini

(2 Iphe 4:2-5)

²³To du iya bu; Hiramụ abya adazee ope gude kputa eze durongu mini, du mgburumburu. Igburumonu iya mgburumburu du nkwo-eka iri l'ise. Eli iya du nkwo-eka esaa lẹ mkpirikpi iya. Mgburumburu iya adu ukporo nkwo-eka labu lẹ nkwo-eka l'ise.

- ²⁴Lẹ mkpuli igburumonu iya b'a kpopyaberu iphe, du l'ọ bu otumu iri iri l'anya ntu-okpa lanu; woru iya kpoo giriri uzi labu. E meru iya; ye l'eze durongu mini ono aragbabe aragbabe.
- ²⁵Eze durongu mini ono b'a doberu l'eli oke-eswi iri l'ẹbo, a kpuru l'ope. Oke-eswi ono ẹto; gharu ifu l'uzo isheli; ẹto aghaa ifu l'uzo ẹnyanwu-ariba; ẹto aghaa ifu l'uzo ohuda; ẹto aghaa ifu l'uzo ẹnyanwu-ahata. Ẹphe l'ẹphe ha aghakota ikẹ l'ime.
- ²⁶Eze durongu mini ono be igbi iya ha l'ọbu nkfukfumeke. Igburumonu iya b'o meru; yo du l'ọbu igburumonu okoro; mbu yo dulephu l'ọbu okoko ojinkfu. Mini, alaje iya be e-ru iphe, du l'ọ bu unu ukporo ovara l'ise.
- ²⁷O gudekwaphu ope meta o-gba-kperekpere iri. O-gba-kperekpere ono l'ehu l'ehu dukota ntu-okpa ishingu ishingu l'ogologo; du ntu-okpa ishingu l'uswe. Eli iya du ntu-okpa eno le mkpirikpi iya.
- ²⁸Owaa ege o gude mee o-gba-kperekpere ono: O meru iya; yo nweru mgberemeku eno. Yo gude ope, du gbarara-gbarara swebushia ya eswebushi l'echi iya.
- ²⁹L'eli iphe ono, o swebushiru eswebushi l'echi iya ono b'o kpuru agu; kpu a oke-eswi; me cherobimu dobegbaa. Yo bya egude ongu tsua ope jeye yo du l'ọbu iphe, a kparu akpakpa; woru iya hebe l'eli agu ono; me oke-eswi ono; hebekwa iya phu le mkpuli iya.
- ³⁰O-gba-kperekpere ono nwetsuaru okpa eno l'ehu l'ehu, e meru l'ope; bya enweru iphe, emeje te okpa iya ono wephe ewephe, bukwaphu ope b'e gude mee ya. O gude ope meta iphe, aasubeje eze efere le mgberemeku iya epe eno; bya akpaa iphe akpakpa; gude memashia ya ememashi.
- ³¹L'eli o-gba-kperekpere ono b'a kpo-furu uzo; bya eyephee ya iphe mgburumburu l'uzo ono. Eke ono, a kpo-furu iya ono be ogvurogvu iya du nkwo-eka lanu le mkpirikpi iya. Uzo ono be gbaru mgburumburu du l'ọ bu iphe, a doberu iya adobe le mkpuli. Onu iya ye le iphe ono, e yeru iya le mkpuli ono chiko du nkwo-eka labu le mkpirikpi iya. A pyishiru iphe, du iche iche gude gbakota eke ono, a kprofuru iya uzo ono mgburumburu. A kuru o-gba-kperekpere ono; yo nweru mgberemeku eno, e ta kudu iya mgburumburu.
- ³²E meru okpa iya epe eno ye le mkpuli iphe ono, e gude kua o-gba-kperekpere ono. Iphe ono, emeje; t'okpa iya ewephe ewephe ono b'e meru; yo likfutsuaru elikfuru l'o-gba-kperekpere ono. Okpa iya nanu be du nkwo-eka labu le mkpirikpi iya.
- ³³Okpa iya ono b'e meru; yo du l'ọbu okpa ugbo-inya. Yo buru ope b'a dazeru adaze gude meta iphe ono, emeje t'okpa iya ewephe ewephe ono; me igburumonu okpa iya; me nggara iya; me iphe, aagajeru nggara supoku ye.
- ³⁴O-gba-kperekpere ono nwekotaru iphe, adobeje iphe uzo eno eno. Iphe ono be nokota nanu nanu le mgberemeku iya. Iphe ono b'e meru ye le o-gba-kperekpere ono achiko likfugbaaru.

³⁵L'eli ọ-gba-kperekpere ono b'e yeru iphe, dụ mgburumgburu, dụ uzi ẹto l'ime nkere-eno nkwo-ẹka lanu l'eli. Iphe ono, aadọbeje iphe ono; ọwaa iphe, e gude kua ọ-gba-kperekpere ono b'e meru; yo likfukotaru l'eli iya ono.

³⁶Yọ bya apyishia cherobimu; me agu; me nkfu l'eli iphe ono, aadọbeje iphe ono; pyishikwaa ya phu l'eli iphe ono, e gude kua ọ-gba-kperekpere ono; mbu l'ẹke ta dudu iphe no-chiru iya nu; bya akpaa iphe-akpakpa l'eli iya gude memaa ya emema.

³⁷Ono bu ẹge o meru ọ-gba-kperekpere iri ono ndono. O meru iya; yo buru iphe lanu; hakota enya-nhamunha; gbakota ugbugba lanu.

³⁸Yọ bya egude ope mee eze efere iri. Ophu nanu be anataje ukporo ọvara mini ugbo iri le nanu l'ọvara iri. Efere ono l'ehu l'ehu be dukota nkwo-ẹka ishingu ishingu l'usa iya. Efere ono be aa-dobetsua nanu nanu l'ọ-gba-kperekpere ono ẹphe iri.

³⁹O kfuBERU ọ-gba-kperekpere ono ise l'uzo ẹka-utara eze-ulo Nchileke ono; bya akfube ise l'uzo ẹka-ibyita iya. Eke o doBERU eze durongu mini phu bu l'ẹka-utara eze-ulo ono; laaru uzo enyanwu-ahata l'ibiyi k'uzo ohuda.

⁴⁰Iphe odo, HiramU kpufuaru bu ite; me eze ago; ọwaa eze efere.

Iphe, HiramU kpushiru doo l'eze-ulo Nchileke

(2 Iphe 4:11-22)

To du iya bu; HiramU atuko ozi ono, oojeru eze, bu Solomonu l'eze-ulo Nchileke ono rua; yo gvU. Owaa bu iphe, o kpushiru l'eze-ulo Nchileke ono:

⁴¹Itso labu; ọwaa nchi-itso labu, gworu agwogwo; b'a tu-kobetsuaru l'eli itso labu ono; me iphe-akpakpa labu, o kparu gude memashia labu ono, gbaru yororo ono;

⁴²me unu iphe ono, dukota l'obu akpuru utara-okumu, o dopheru iphe, a kparu akpakpa ono. O doru iya giriri uzi labu le nchi-itso ono, gbaru yororo ono; mbu l'eli itso ono;

⁴³me ọ-gba-kperekpere iri; ọwaa eze efere iri ono, a doBetsuaru iya l'eli ono;

⁴⁴me eze durongu mini; me oke-eswi iri l'ẹbo, a doBERU eze durongu mini ono l'eli;

⁴⁵me ite; me eze ago; ọwaa efere. Iphemiphe, HiramU meshikotaru eze, bu Solomonu l'eze-ulo Nchileke ono be bu ope, egbu nwɔnwii b'o gude mekota iya.

⁴⁶Eze be ziru t'a dazee ope ono gude kpushia iphe ono le phorokoto alɔ Jodanu; mbu alɔ Ura, no le mgbaku Sukotu; Zaretanu.

⁴⁷Solomonu ta tudu era iphe ono atutu; ke l'o panukaru l'igwe. Era ope ono b'e ta madu ẹge o ha.

⁴⁸Solomonu mekotakwaruphu ngwa, no l'eze-ulo Nchileke ono, bu iya bu: Enyan-gweja, e gude mkpola-ododo mee; teburu, e gude mkpola-ododo mee, eedobeje buredi, du nsɔ l'ifu Ojejoje;

⁴⁹mẹ iphe, eegvubeje urọku, e gude ọkpobe mkpọla-ododo mee. Ise b'o doberu l'ẹka-utara; dobe ise ọphu l'ẹka-ibyita l'ifu Ẹke-Kakọta-ọdu-Nsọ ono; mẹ iphe, ọ bu okoko, e gude mkpọla-ododo mee; mẹ urọku, e gude mkpọla-ododo mee; mẹ iphe, eegudeje akpapyabẹ iphe, e gude mkpọla-ododo mee;

⁵⁰mẹ omogo; mẹ iphe, aswoje òwúú urọku; mẹ eze efere; mẹ ago, e gude ọkpobe mkpọla-ododo mee; mẹ iphe, aagujeru ọku ye; mẹ ẹnya ọkpa-ibo ọnu, ada Ẹke-Kakọta-ọdu-Nsọ yẹle ẹnya ọkpa-ibo eze-ulo ono l'onwiya, e gude mkpọla-ododo mee.

⁵¹Yọ buru iya bu l'ozi, eze, bu Sólomọnu eje l'eze-ulo Nchileke agvu. Yọ bya ewobatakota iphemiphe ọbule ono, Dévidi, bu nna iya doberu nsọ ono; bya egworu iya dobe l'ẹke eedobeje ẹku l'eze-ulo Nchileke ono; mbu mkpọla-ọcha; mẹ mkpọla-ododo; mẹ ivu, ọ bu iche iche.

1 Ndu Eze 8

Aapabata Okpoko Ọgba-ndzụ l'eze-ulo Nchileke

(2 Iphe 5:2—6:2)

¹Tọ bu iya bu; Sólomọnu abya ekukoo ndu bu ọgurenya ndu Ízurelu; mbu ndu bu ishi l'ikfu l'ikfu; mẹ ndu bu ishi l'ẹnya-ufu ndu Ízurelu; t'ẹphe byakfuta iya lẹ Jerúsalemu; k'ọphu ẹphe a-pafuta Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje lẹ Ugvu Záyọnu, bu iya bu Mkpukpu Dévidi.

²Yo rua l'onwa Etanimu, bu iya bu onwa k'ẹsaa teke ẹphe agbajẹ aji; unwoke Ízurelu l'ẹphe ha abya edzua Sólomọnu l'ifu.

³Ndu bu ọgurenya ndu Ízurelu l'ẹphe ha edzua; ndu achijeru Nchileke ẹja abya apata Okpoko Ọgba-ndzụ ono.

⁴Ẹphe apata Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje; pata Ulo-Ékwà Ndzuko; gwotakota iphe, e doberu nsọ l'ime iya. Yọ buru ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu Lívayi bẹ vutaru iya nu.

⁵Eze, bu Sólomọnu; mẹ igweligwe ndu Ízurelu, ẹphe l'iya dzuru l'ẹke ono anọdu l'ifu Okpoko Ọgba-ndzụ ono; l'egbushi aturu; mẹ eswi. Iphe, ẹphe gbushiru mbu anu aburu 'aguta aguta.

⁶Ya ndono; ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono apata Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje ono je edobe l'ẹke ọ bu nsu, e metaru iya l'ime mkpura eze-ulo ono, bu iya bu Ẹke-Kakọta-ọdu-Nsọ; woru iya dobe lẹ mkpuli ẹbà cherobimu.

⁷Cherobimu ono bẹ sakatsuru ẹbà l'eli ẹke ono, Okpoko Ọgba-ndzụ ono no ono; shi ẹge ono gbobuta Okpoko ono; mẹ oshi, eegudeje apa iya.

⁸Oshi ono bẹ ọ bu tabe ogologo; k'ọphu bu l'eeshije lẹ Eke-ọdu-Nsọ ono, no l'ifu Ẹke-Kakọta-ọdu-Nsọ ele ishishi iya ẹge o tsefutaru. Ole ẹ te shijekwanu l'ẹke ọdu phua ya. Ẹphe nokwa-a l'ẹke ono byeye ntanu.

⁹È tọ nwekwa iphe, nọ lẹ Okpoko ono; gbahaa mkpuma labu ono, du balibali, Mosisu yeru iya l'ugvu Horebu l'ẹke ono, Ojejoje yele ndu Izurelu nọ gbaa ndzu l'ephe shi Ijiputu lufuta ono.

Odu-biribiri Ojejoje

(2 Iphe 5:11-14)

¹⁰Ndu achijeru Nchileke ẹja eshilephu lẹ Eke-du Nso ono lufuta; urukpu abya eji eze-ulo Nchileke ono.

¹¹Urukpu ono emee; k'ophu ndu achijeru Nchileke ẹja ta duhedu ike jee ozi, ephe eje; ke l'odu-biribiri Ojejoje byaru bya eji eze-ulo Ojejoje ono.

Okfu, Solomonu kfu

(2 Iphe 6:3-11)

¹²Tọ du iya bu; Solomonu asu: "Ojejoje suru l'o bo urukpu, gbahuru ke tsukiribangu be ya e-buru.

¹³Nta-a be ya kpwaru ngu eze-ulo, ha nshinu, bu eke ii-buru jeye le tutu yoyo."

Okfu, Solomonu kfu

¹⁴Lẹ teke ono, ndu Izurelu dzukoberu l'ẹke ono be Solomonu ghachiru ephe ifu; gooru ephe onu;

¹⁵su: "Tajaja buru ke Ojejoje, bu Nchileke ke Izurelu; mbu onye ono, gude onu iya kwee Dévidi, bu nna mu ukwa; bya egudewa eka iya medzua ukwa ono. Ke l'o kfu; su:

¹⁶'Eshinu mboku ono, ya dufutaru ndu nk'iya; mbu ndu Izurelu lẹ Ijiputu ono b'e to nwedu mkpukpu, ya fofutaru l'ikfu Izurelu l'o ha, bu eke aa-kpuru iya t'epha iya nodukwanu l'ẹke ono. Ole ya fofutaru Dévidi t'o chije ndu ke yebe Nchileke, bu ndu Izurelu.'

¹⁷"Nna mu, bu Dévidi b'o shikpoo vua evuvu te ya kpwaru Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izurelu eze-ulo.

¹⁸Obenu lẹ Ojejoje suru nna mu, bu Dévidi: 'Keshinu ophu i vu iya l'obu t'i kpwaru iya eze-ulo b'o dukwa-a mma l'o nọ ngu l'obu.

¹⁹Obu l'ẹ to budu nggubedua be a-kpu ulo obu. Onye a-kpu iya nu bu nwata ngu ke nwoke, bu onye ophu shi ngu l'ehu. O bu yebedua a-kpuru iya eze-ulo ono.'

²⁰"Nta-a be Ojejoje medzuakwaru ukwa ono, o kweru ono; kele mu lufutawaru bya ano-chia enya nna mu, bu Dévidi; noduwa l'aba-eze ndu Izurelu ege ono, Ojejoje kweru ukwa iya ono. Nta-a be mu kpwaru eze-ulo Ojejoje, bu Nchileke ke Izurelu ono.

²¹L'eze-ulo ono be mu metawaru eke Okpoko Ogba-ndzu nọ; mbu okpoko ono, e yeru ogba-ndzu ono, Ojejoje yele nna ayi phe gbaru teke ono, o dufutaru ephe lẹ Ijiputu ono."

Sólomõnu ekfu anụ Ojejoje

(2 Iphe 6:12-42)

- ²²Tọ dụ iya bụ; Sólomõnu evudo l'ifu ẹnya-ngweja Ojejoje; l'ifu edzudzu ọha ndu Ízurelu onọ; chilia ẹka iya labụ imeli;
- ²³kfulahaa nụ Ojejoje; sụ: “Nggube Ojejoje, bụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu! Ẹ to nwedu Nchileke ọdo, dụ l'ọ bụ nggubedua l'imigwe; mẹ l'eliphe; mbụ nggube onye edobeje ọgba-ndzụ, ngu lẹ ndibe ngu gbaru; l'ekoshije l'i yeru ndu ozi ngu obu; mbụ ndu onọ, gude obu ẹphe l'ọ ha etso ụzo ngu onọ.
- ²⁴Nggube onye onọ, medzuru ụkwa, i kweru nwozi ngu onọ, bụ nna mu Dévidi. I gude ọnu ngu kwee ya ụkwa; bya egude ẹka ngu medzua ya ẹge-wa ọ dụ ntanụ-a.
- ²⁵“Nggube Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu; nta-a bụ kwa t'i medzufua ụkwa onọ, i kweru nwozi ngu onọ, bụ nna mu Dévidi; mbụ onọ, i kweru iya; sụ: ‘L'ẹ to nwedu iphe, bya e-me t'ụnwu iya nọ-buhu l'aba-eze ndu Ízurelu; m'ọ buru-a l'ụnwu ngu ọbu bẹ a-kwabẹru onwẹphe ẹnya; l'etso ụzo ngu; ẹge onọ, nggubedua tsoru iya onọ.’
- ²⁶Nta-a; Nchileke kẹ Ízurelu; t'okfu onọ, i kfuru yeru nwozi ngu, bụ nna mu Dévidi onọ rekwa.
- ²⁷“Olobu; Nchileke;?oo-bughe lẹ mgboko-a ọo. Igwe; mbụ igwe ọphu kakọta l'eli te dzudu ngu anọdu;?bu-chia eze-ulo ọwaa, mu kpuru ọwaa e-dzu ngu.
- ²⁸Obu; nūnua ekfukfu, nwozi ngu ekfu anụ ngu; mẹ aroro, ọoro ngu. Nggube Ojejoje, bụ Nchileke mu; ngabenu nchị lẹ mkpu, nwozi ngu echiku ngu; mẹ ekfukfu, ọ nọ l'ifu ngu l'ekfu anụ ngu ntanụ-a.
- ²⁹Mbụ; t'ẹnya ngu rujenua l'eze-ulo-wa eswe mẹ l'enyashi. Mbụ ẹke-wa ị sụru l'ii-buru-wa; k'ọphu bụ teke mube nwozi ngu gharu ifu l'eze-ulo-wa kfuru nụ ngu; nggu angabẹru mu nchị.
- ³⁰Ngabejenuru nwozi ngu; mẹ ndibe ngu, bụ ndu Ízurelu nchị teke ẹphe gharu ifu l'ẹke-wa ekfu anụ ngu. Shikwa l'imigwe, bụ ẹke i bu ebubu nua ya. Teke ị nuru iya; nggu aguaru ẹphe nvụ l'ejo iphe, ẹphe meru.
- ³¹“O -buru l'ọ nweru onye mesweru ibe iya; eele ẹnya t'onye ọbu ria nte; ọ -buru l'onye ọbu byaru l'ẹnya-ngweja ngu, nọ l'eze-ulo-wa; ria nte ọbu;
- ³²shikwa l'imigwe nua ya; nggu emee iphe, gbaru ngu nụ. Kpee ndu ozi ngu onọ ikpe l'onwongu. Onye ọphu ikpe nmaru; nggu anma iya ikpe; tų-kobe iya iphe, o metaru l'ishi. Onye ọphu iswi dụ mma; nggu ahaaru iya enge; meeru iya iphe, gbaru iya nụ lẹ k'ọ dobe-ẹka-ndo iya.
- ³³“O -buru lẹ ndu ọhogu mekputaru ndibe ngu, bụ ndu Ízurelu; kẹ l'ẹphe mesweru ngu; ẹphe -bya aghaa umere lakfuta ngu; bya ekulahaa ẹpha ngu; nọdu l'eze-ulo-wa kfuru nụ ngu; ọo ngu;
- ³⁴byiko; shikwa l'imigwe nua ya; nggu aguaru ndibe ngu onọ, bụ ndu Ízurelu nvụ l'ejo iphe ọbu. Nggụ eduphuta ẹphe azụ l'alị onọ, i nuru nna ẹphe onọ.

- 35“Teke ọbu l'igwe buru mini; mini -chibuhu; ke l'ephe meru ejo iphe; ephe - byakwanu bya aghaa ifu l'uzo eke-wa kfuru nu ngu; kulahaa epha ngu; bya agbakuta ejo iphe ephe ono azu; ke l'i mewaru; ephe ejee iphe-ehuka;
- 36shikwa l'imigwe nua ya; nggu aguaru ndu ozi ngu ono, bu ndu Izurelu nvu le k'ejo iphe ono. Ngg akpoziaru ephe uzo, vudo nhamunha, ephe a-nodu etso. Ngg emee te mini chia l'ali ono, i nuru ndibe ngu t'o buru okè-iphe ephe ono.
- 37“O -buru loo ejo-egu byaru l'ali-a; me obu ejo iphe-ememe; m'o -bu iphe, atagbu nri, a koru l'okfu; m'o bu ophu emeje t'o tsua evu; m'o bu igube; m'o bu ntaka, atakashije iphe; m'o bu l'oo ohogu ephe byaru bya ekepheta ephe le mkpukpu, no l'ali ephe; mbu; m'o -ruhuru; o buru ejo iphe-ehuka; m'o bu iphe-ememe, du iduagha be byaru nu;
- 38o -nwekpooru onye machiru eka iya l'uzo ulo-wa kfuru nu ngu; m'o bu l'o bu ndibe ngu, bu ndu Izurelu l'o ha be kfuru nu ngu nu; bya aroro ngu; ke l'o bu l'onyenonu maru ege iphe-ehuka ono atsu-be iya l'ehu;
- 39shikwa l'imigwe, bu eke ono, i bu ebubu nua iya. Gukwaaru ephe nvu; mee iphe, gbaru ngu nu; nggu emeeru onyenonu l'ege iphe, o meru gbaru; eshinu ophu i maru obu onyemonye obule. Ke l'o bu nggubedua kpuu be maru obu unwu eliphe l'ephe ha;
- 40k'ophu ephe a-nodu atsu ngu egvu mboku-mboku; jeye teke ephe a-no-bebe l'ali-a, i nuru nna ayi phe-wa.
- 41“A bya l'onye ohodo; e-ta budu onye Izurelu, bu ndibe ngu; mbu onye, gude k'epha ngu shi l'eke teru enya bya;
- 42kele ndiphe be a-nua k'epha ngu ono, ha nshinu ono; me k'ike ngu; me k'iphe, du biribiri, inoduje emeebe. Teke onye obu byaru bya aghaa ifu l'eze-ulo-wa; kfuru nu ngu;
- 43shikwa l'imigwe, bu eke ono, i bu ebubu ono; nua ya; nggu emeeru onye ohodo ono iphemiphe obule, o gude araku ngu; k'ophu ndu mgboko l'ephe ha a-maru epha ngu; shi ege ono l'atsu ngu egvu ege ndibe ngu, bu ndu Izurelu atsu ngu. Ephe amakaruphu l'eze-ulo-a, mu kpuru ngu-wa be bu epha ngu b'e gude kpuu ya.
- 44“O -buru le ndu nke ngu jeru je etso ndu ohogu ephe ugu l'eke bu eke i ziru ephe; ephe -chebewa ifu le mkpukpu-wa, i fotaru-a; me l'eze-ulo-a, mu kpuru ngu-a kfuru nu nggube Ojejoje;
- 45nodukwa l'imigwe nua ekfukfu, ephe kfuru nu ngu; me aroro ono, ephe roru ngu ono; gbaaru ephe mkpu.
- 46“Teke obu l'obu ejo iphe be ephe meru ngu; ke l'e to nwe du onye e-te emejedu ejo iphe; eh -ghulahaa ngu eghughu; nggu eworu ephe ye ndu ohogu l'eka; k'ophu bu le ndu ohogu kpuru ephe le ndzu lashia ali ephe l'eke teru enya; me obu eke du ntse;
- 47ephe -nodu l'ali ono, a kpuru ephe le ndzu laa ono; izimana ala ephe azu; ephe anodu l'ali ndu ono, kpuru ephe le ndzu ono roo ngu: ‘L'ephe mewaru ejo iphe; mewa iphe, e-te evudo nhamunha; mewa akpamara.’

- ⁴⁸Ọ -buru l'ẹphe nọ l'ali ndu ọhogu ẹphe ono, kpuru ẹphe lẹ ndzụ ono gude obu ẹphe l'ọ ha; me ndzụ ẹphe l'ọ ha lakfuta ngu ọdo; ghaa ifu l'ali-wa, bu ali, i nuru nna ẹphe-wa; mbu lẹ mkpukpu-a, i ọtaru-a; me l'eze-ulo-a, mu kpuru ngu-a;
- ⁴⁹shikwa l'imigwe, bu ẹke ono i bu ebubu ono; nua ekfukfu, ẹphe kfuru nu ngu; me aroro, ẹphe roru ngu ono; gbaaru ẹphe mkpu.
- ⁵⁰Guaru ndibe ngu ono, meru ngu ejo iphe ono nvu. Guaru ẹphe nvu l'emeswe ono, ẹphe mesweru ngu ono. Nnggu emee te ndu ono, lutaru ẹphe l'ogu ono phujeru ẹphe imiko;
- ⁵¹ke l'ẹphe bu ndibe ngu; bya aburu okè-iphe ngu ono, i dufutaru lẹ Ijiputu; mbu l'ejo o-tata-kfukfu oku ono, a-daze iphe-igwe ono.
- ⁵²“T'anya dunu ngu l'iphe, nwozi ngu arọ ngu; me iphe, ndibe ngu ono, bu ndu Izurelu arọ ngu; ngabejenuru ẹphe nchi teke bu teke ẹphe rakuru ngu;
- ⁵³ke l'ẹphe bu ndu i wofutaru dobe iche l'iphe bu mbakeshi, nokota lẹ mgboko-a; t'ẹphe buru okè-iphe ngu; mbu ege ono, i shi l'onu nwozi ngu, bu Mosisu kfu ya teke ono, nggube Okaribe-Kakota-Nu, bu Ojejoje dufutaru nna ayi phe lẹ Ijiputu ono.”
- ⁵⁴Ya ndono; Solomonu ekfugetsulephu nu Ojejoje; rokota iya iphemiphe obule ono; bya eshi l'anya-ngweja Ojejoje ono, o shi byishi ikpere; chilia aka labu imeli ono gbeshi.
- ⁵⁵Yo bya evudo; wolia olu ewoli; goru edzudzu oha ndu Izurelu ono l'ẹphe ha onu; su:
- ⁵⁶“T'ajaja buru ke Ojejoje, bu onye ono, meru te ndu Izurelu tuta ume; ege, o kweru ukwa iya ono. Iphe, bu ukwa ono, o shi l'eka nwozi iya, bu Mosisu kwee ono te nweddu m'oo nanu, laru ke mmanu.
- ⁵⁷Te Ojejoje, bu Nchileke ayi swiru ayi eswiru; ege ono, o swiru nna ayi phe ono. Te b'ọ pakwaru ayi haa; ophu o gwobekwa ayi.
- ⁵⁸T'o mekwaa t'ayi kporu obu ayi yeru iya; tsoje uzo iya l'ọ ha; meje ekemu iya; me iphe, o toru okpa iya t'e meje; me ome-l'ali iya, bu iya bu iphe, o kfuru nna ayi phe.
- ⁵⁹T'ekfukfu owaa, mu no l'ifu Ojejoje kfuru nu iya-a nodukwa nggube Ojejoje, bu Nchileke ayi ntse: eswe l'enyashi; k'ophu o-gbajeru nwozi iya; me ndibe iya, bu ndu Izurelu mkpu lẹ mkpa mboku-mboku;
- ⁶⁰k'ophu ndu mgboko l'ẹphe ha a-ma l'ọ bu Ojejoje bu Nchileke; lẹ to nwehedu Nchileke ọdo, nonu.
- ⁶¹Unu wotakota obu unu l'ọ ha ye l'ẹke Ojejoje, bu Nchileke no. Unu etsoje iphe, o toru okpa iya; meje iphe, ekemu iya kfuru; ege-a o du ntanu-a.”

Eeye eze-ulo ono l'eka Ojejoje

(2 Iphe 7:4-10)

⁶²To ò dú iya bú; eze yéle ndu Ízurùlu l'èphe ha, bú ndu yéle iya nò eworu ngweja gwoo l'ifu Ojejoje.

⁶³Anù, Sólomoni gburu gude chiru Ojejoje éja éhu-agù bè dú; ùkporo unu eswi labù l'unu eswi iri l'ise; mè ùkporo unu aturu l'aturu iri l'ise. Eze yéle ndu Ízurùlu l'èphe ha atugba woru eze-ùlo ono ye Ojejoje l'èka.

⁶⁴O kwaphù mbòku ono bè eze yeru Nchileke ogbodufu eze-ùlo ono l'èka; nòdu iya gwoo ngweja-ukfuru; ngweja-nri; mè ngweja éba anù, e gude gwoo ngweja éhu-agù. Ké l'ènya-ngweja ono, e gude ope mee, nò l'ifu Ojejoje ono hanùka nwanshi; k'òphu bú lè ngweja-ukfuru ono; mè ngweja-nri ono; mè k'èba anù, e gude chia éja éhu-agù ono taa lakòtadu iya.

⁶⁵Ya ndono; Sólomoni; mè ndu Ízurùlu ono, èphe l'iya nò l'èke ono l'èphe ha; mè l'igwe óha, shi lè Lebo-Hámatu; je akpaa lè nggele Íjiputu atùko nòdu teke ono gbaa ajì ono. Èphe nò l'ifu Ojejoje, bú Nchileke ayi gbaa ajì ono abalì éśaa; bya agbakwase iya abalì éśaa ódo; bú iya bú abalì iri l'èno.

⁶⁶Yo be lè mbòku k'ésato iya; yò sù t'èphe laa. Èphe ekele eze; gude éhu-òtso-èna k'iphe-oma, Ojejoje meshiru nwozi iya, bú Dévidi; mè ndibe iya, bú ndu Ízurùlu; wùkahu; onyenonu alashia nk'iya.

1 Ndu Eze 9

Ojejoje eyeru Sólomoni onu

(2 Iphe 7:11-22)

¹Sólomoni akpu-getsua eze-ùlo Nchileke; mè ufu-eze; bya emekota iphemiphe óbule, ó tùberu k'ememe;

²Ojejoje abyakfuta iya k'ugbo ébo ége ono, ó byakfutahawaru iya lè Gíbiyonu phù;

³bya asù iya: “Ya nùwaru ekfukfu, i kfuru nù iya; mè iphe, ì ròru iya. Ya dobewaru eze-ùlo-wa, ì kpuru-a nsò; bya emewa iya t'ò búru éke épha iya a-nòdu l'ere ire jeye lè gbururu. Ènya iya; mè obu iya a-dùje l'èke ono tekenteke.

⁴“A bya lè nggùbedua; ó -bùru l'ii-gude obu, gùru iphorò; mè ome iphe, vudo nhamunha l'etso iya ége ono, Dévidi, bú nna ngu tsoru iya; l'eme iphe, ya turu l'ekemu; l'edobe iphe, ya toru ókpa iya; mè iphe, ya sùru t'e meje;

⁵bè ya e-me t'aba-eze ngu lè Ízurùlu nguru anguru gbururu jeyewaru; ége ono, ya kweru iya nna ngu, bú Dévidi l'ùkwa teke ono, ya sùru iya: ‘L'è to nwedu iphe, e-me t'unwu ngu nò-buhu l'aba-eze ndu Ízurùlu anò-buhu.’

⁶“Ole; ó -bùru l'a nonyaaru; nggùbedua; m'ò bú unwu ngu tee tsohe iya; unu t'emehe ekemu iya; mè iphe, ya toru unu ókpa iya; je awatachia ógwa nte; l'abaru iya éja;

⁷bè ya e-wofukwa Ízurùlu l'alì ono, ya nùru èphe ono; mìa ènya l'eze-ùlo ono, ya doberu nsò t'èpha iya deje udo ono. Ízurùlu aburu ndu, ndu ódo e-gude anma l'èjo étu; búkwaruphu ndu ee-gude eme iphe óchi.

⁸Eze-ulo-a, ha ege-a a-buru onye esweta iya nu; ishi anyia ya eka-oyi; yoo kpo-yia ukuvu; su: ‘?Bu ngunu meru iphe Ojejoje meru ali-a yele eze-ulo-a ege-a?’

⁹Teke ono; ndiphe asu: ‘Mkpata iya bu l'ephe haru Ojejoje, bu Nchileke ephe; mbu onye ono, dufutaru nna ephe l'ali Ijiputu; gbe bya akporu obu ephe yeru agwa; gwalahaa ya; l'abaru iya eja. O bu iya meru iphe Ojejoje wokfutaru ephe ejo iphe-ehuka-wa.’ ”

Iphe odo, Solomonu meshiru

(2 Iphe 8:1-18)

¹⁰Iphe o nataru Solomonu bu ukporo afa t'o gude kpu chia ulo labu ono, bu iya bu eze-ulo Nchileke yele ulo-eze.

¹¹Eze, bu Solomonu eshi le Galili guta ukporo mkpuku nu Hiram, bu eze ndu Taya; ke oshi sida; oshi payinu; me mkpola-ododo ono, o nukotaru iya ono.

¹²Hiram eshi le Taya bya te ya bya aphu mkpuku ono, Solomonu nushiru iya ono; to du iya mma.

¹³Yo ji Solomonu; su iya: “?Bu egbe mkpuku ngunu b'i nushiru iya ege-a?” Yo woru mkpuku ono gube ali Kabulu. E kulahaa ya Kabulu byeye ntanu.

¹⁴Iphe, Hiram nuhawaru eze bu ukporo eka mkpola-ododo isingu.

¹⁵Owaa bu iphe, ndu ozi mkpo-nyi-enya ono, eze Solomonu fotaru ono rufutaru; mbu ndu ono, o fotaru t'ephe kpa eze-ulo Nchileke; yeru ulo nk'ia; me upho-mkpuma Jerusalem; agburanyi upho-mkpuma ono; ke mkpuku Hazo; ke Megido; me ke mkpuku Geza.

¹⁶Fero, bu eze ndu Ijiputu eje ugu le Geza je aluta iya; tufu iya l'oku; bya egbushia ndu Kenu, bu ephe bu le mkpuku ono; bya eworu iya nu nwatibe iya ke nwanyi ono, Solomonu luru ono; t'o buru iphe, o gude dua ya ulo.

¹⁷Ya ndono; Solomonu abya akpukwaa Geza; kpukwakwaaphu Betu-Horonu, no l'uzo ndohali;

¹⁸me Belatu; me Tadumo ono, no l'echi-egu ali Juda.

¹⁹O kpushikwaruphu mkpuku, okwakobeje iphe; ndu ophu eedobeje ugbo-inya iya; me ndu ophu ndu agbaru iya inya anoduje. Solomonu akpa iphemiphe obule, du iya te ya kpa le Jerusalem; me l'ali ugu Lebanonu; meko l'ali-eze iya l'o ha.

²⁰A bya le ndu ophu phoduru nu le ndu Amoru; ndu Hetu; ndu Perezu; ndu Hevu; ndu Jebusu; mbu ndu onanu, e-ta budu ndu Izurelu ono,

²¹bu eri ndu ono, phoduru nu l'ali ono; mbu ndu ophu ndu Izurelu te gbushidu be Solomonu meru t'ephe buru ohu; l'eje ozi mkpo-nyi-enya byeye ntanu.

²²Ndu ke Izurelu te nwekwa onye ophu Solomonu meru ohu. Ephebedua b'o meru ndu soja iya; ndu ishi l'ozi iya; ndu ishi ndu soja iya; ndu ishi ugbo-inya iya; me ndu agbaru iya inya.

- ²³Ọ bụ l'ephē; bē Sólomōnu fōtaru ụnu madzụ l'ụkporo ụmadzụ ẹsaa l'ụmadzụ iri, a-buru ishi l'iphe, Sólomōnu gude l'ẹka eme; l'achikobe ndu ozi ono.
- ²⁴Ọ bụ lē nwatibe Fero phụ shitsua lē Mkpukpu Dévidi bya eburu l'ulo ono, Sólomōnu kpuru iya ono; bē Sólomōnu kpuru agburanyi upho-mkpuma mkpukpu ono.
- ²⁵Ugbo ẹto l'afa bē Sólomōnu egwoje ngweja-ukfuru; mē ngweja ẹhu-agu l'ẹnya-ngweja ono, ọ kpuru Ojejoje ono. Ọ nọdujekwa iya phụ kpoo ínsensu ọku yekobe iya l'ifu Ojejoje; shi ẹge ono medzukota iphe, eemeje l'eze-ulo Nchileke.
- ²⁶Eze, bụ Sólomōnu kpushikwaruphu ugbo-mini dobe lē Ezeyonu-Géba, nọ-nyabe Élatu l'alì ndu Édomu l'iku Eze Ẹnyimu Uswe.
- ²⁷Hiramu eye ndu nk'iya, bụ ndu akpoje ugbo-mini, mahawaru eze ẹnyimu ono ohuma; t'ephē tsoru ndu kē Sólomōnu meje k'ugbo ono.
- ²⁸Ẹphe egude ugbo jee Ofi; shi l'ẹke ono wolataru Sólomōnu ụnu ẹkpa mkpola-ododo l'ẹkpa mkpola-ododo ụkporo.

1 Ndu Eze 10

Eze-nwanyi ndu Sheba akpakfuta Sólomōnu

(2 Iphe 9:1-12)

- ¹Eze-nwanyi ndu Sheba abya anụ ẹge ẹpha Sólomōnu ede kfukakfuka; mē ẹge yēle Ojejoje gude nọdu. Nwanyi ono egude aji, shihuru ike byatashia ya adata.
- ²O gude ndu ije l'igwe bya Jerúsalemu; chíru ìnya-ivu, vugbaa manụ, eshi kwekwekwe; bya egude igweligwe mkpola-ododo; mē mkpuma, vugbaa oke aswa. Yo ruta bya achiko iphemiphe obule, nọ iya l'obu kfukotaru Sólomōnu.
- ³Sólomōnu eyekotaru iya onu l'aji, ọ jiru iya l'ọ ha. Ẹ to nweddu aji, ọ jiru eze, kpuru iya ẹka l'ẹnya kē t'ẹ b'o yeru iya ẹya onu.
- ⁴Eze-nwanyi Sheba ono aphụ egbe mmamiphe, Sólomōnu nweru; mē ufu-eze iya;
- ⁵phụ egbe nri, oorije; ụdu oshi, ndu ozi iya adugajeru anodu; ẹge ndu ozi iya gude eje ozi; egbe uwe, ephe yegbaaru l'ẹhu; ndu etsujeru iya onu lē mē; mē ngweja-ukfuru, achije l'eze-ulo Nchileke; yọ tufu iya ẹhu.
- ⁶Yọ sụ eze: “L'akọ, ya nuru l'alì iya; l'iphe i meshiru; mē kē mmamiphe ngu bukotakwa oswi-okfu.
- ⁷Obule ya te shikwa kweta l'akọ ono bụ oswi-okfu; jeye nta-a, ya byaru bya egude ẹnya iya phụ iya-a. Mbụ l'e te kekwa iya ẹbo kọoru iya. Mmamiphe ngu; mē iphe, i nweru bē kakwa ẹge a turu onu iya.
- ⁸Ọ bụlephu lē ndibe ngu bē iphe kweru; kwekwaruphu ndu ozi ngu, bụ ndu anoduje ngu l'ifu tekenteke l'anụ okfu mmamiphe, shi l'onu!
- ⁹T'ajaja buru kē Ojejoje, bụ Nchileke ngu, bụ onye ono, ì dū mma t'o dobe ngu l'aba-eze ndu Ízurelu ono. Mkpata iya aburu lē Ojejoje yeru ndu Ízurelu obu, 'agvụ agvụ;

meru iphe o meru ngu eze ephe; k'ophu ii-nodu ekpe ikpe; l'eme iphe vudo nhamunha.”

¹⁰Eze-nwanyi ono abya eworu ukporo ekpa mkpola-ododo ishingụ nụ eze; bya anụ iya manụ, dụ egvu, eshi kwekwekwe; me mkpuma, vugbaa oke aswa. Manụ, eze-nwanyi ndu Sheba ono nuru eze, bu Sólomonu be hatabe nshinu; k'ophu bu l'e to nwedu manụ, a nujeru iya habe ege ono.

¹¹Ugbo-mini Hiramụ eshi Ofi vulata mkpola-ododo; me oshi alumugu, dụ egvu; me mkpuma, vugbaa oke aswa.

¹²O bu l'oshi alumugu ono; be eze gude meshia itso ye l'eze-ulo Nchileke; me l'ulo ufu-eze; gudekwa iya phụ mee une; me ogumogu, ndu egvu egudeje agụ egvu. Oshi alumugu, ha ege ono b'e ta evulatabudua; ophu 'a phubua udu iya odo jeye ntanụ.

¹³Eze, bu Sólomonu anukota eze-nwanyi ndu Sheba iphe, bu iphe, dụ iya mma, o suru t'o nụ iya; a gufukwa ebyee, o sahawaru eka asasa kwaarụ iya. E metsua; eze-nwanyi ono alashia ali ephe yele ndu ozi iya.

Ekụ Sólomonu

(2 Iphe 1:13-17; 9:13-28)

¹⁴Mkpola-ododo, abyajeru Sólomonu afa l'afa be era iya aduje unu ekpa mkpola-ododo l'ukporo ekpa mkpola-ododo iri l'eto l'ekpa ishingụ;

¹⁵a gufukwa iphe, eshije l'eka ndu ngho; me l'eka ndu agba ikike ngho; me ophu eshije l'eka ndu eze ndu Arébiya; me l'eka ndu govano ali ono.

¹⁶Eze, bu Sólomonu gude mkpola-ododo, e tsuru etsutsu meta iphe, eegudeje egbobuta onwonye, hagbaa nshinu. O metaru iya ukporo iri. Mkpola-ododo, laru le nanu iya aduje unu ekpa mkpola-ododo lanu l'ukporo ekpa mkpola-ododo iri.

¹⁷Yo gudekwaphu mkpola-ododo, e tsusaru etsusa meta iphe ono, eegudeje egbobuta onwonye ono ke nshii, dụ ukporo iri l'ise. Mkpola-ododo, laru le nanu be e-ru ekpa mkpola-ododo lanu l'ugvu iya. Eke eze doberu iya bu l'ulo ono, e gude oshi, shi le Oswa Lébanonu kpua ono.

¹⁸O kwaphu ege ono be eze gude eze-enyi meta aba-eze, ha nshinu; bya ekwekota iya okpobe mkpola-ododo l'eli.

¹⁹Eke eeshije l'enyikobe aba-eze ono be nweru ntụ-okpa ishingụ. Azu iya b'e meru; yo gwoo mgburumgburu. A kpuru agụ dobetsua l'eke aatukobeje eka ephe ebo.

²⁰A kpuru agụ iri l'ebo dobetsua l'eli ntụ-okpa ishingụ ono. A kpuru iya; yo nodutsua l'ishi ishi ntụ-okpa ishingụ ono. E to nwedu aba-eze odo, e mejewaru ege ono l'ali-eze odo.

²¹Iphe, eze egudeje angu iphe bu mkpola-ododo b'e gude mekota iya. Ivu, nokota l'ulo ono, e gude oshi, shi le Oswa Lébanonu kpua ono bu okpobe mkpola-ododo b'e gude meshia ya. E to nwedu iphe ono, m'oo nanu ophu e meru le mkpola-ocha; ke l'e to nwedu iphe, a guberu mkpola-ocha l'oge ke Sólomonu.

²²Eze nweshiru ugbo-mini, eegude a gbaru iya ngho; me ugbo-mini ke Hiram. Iphe, bu afa eto, sweru esweswe be ugbo-mini ono alaje; vulata mkpola-ododo; mkpola-ocha; eze-enyi; adaka; me enwe.

²³Yo buru eze, bu Solomonu be kakota onweru eku; buru iya kakota omaru mmamiphe l'iphe, bu ndu eze ndu mgboko l'ephe ha.

²⁴Ndiphe mgburumgburu l'eshije mba, du iche l'iche l'abya t'ephe nua okfu mmamiphe, Nchileke nuru Solomonu.

²⁵Afa l'afa be obojuje: onye -byade; yo guderu iya iphe; mbu iphe, e meru le mkpola-ocha; ophu e meru le mkpola-ododo; uwe-nlokporu; ngwa-ogu; manu, eshi kwekwekwe; inya; mewaru inya-mulu. Iphe, aanuje ahaje nu nshinu.

²⁶Solomonu abya akuberu onwiya ugbo-inya; me ndu agbaaru iya inya. O nweru unu ugbo-inya eto l'ukporo inya iri; bya enweru ukporo unu madzu l'unu madzu iri, bu ndu agbaru iya inya. O nweru ndu ophu yebe eze doberu le mkpukpu, eedobeje ugbo-inya; dobe ndu ophu le Jerusalemu swibe onwiya.

²⁷Eze be meru mkpola-ocha; yo ji Jerusalemu; bya emee oshi sida; yo dzuru ekemeke obule ege oshi sikamo, chikoru ali okpa-ugvu enyanwu-ariba dzuru.

²⁸O bu le Ijiputu; me Kuwe b'e shi ejeje onmaru Solomonu inya. Yo buru ndu agbaru iya ngho shi anmatajeru iya inya obu.

²⁹Iphe, ephe shi egudeje azuta ugbo-inya lanu le Ijiputu bu unu ekpa mkpola-ocha lanu l'ukporo ekpa mkpola-ocha iri; l'egudeje ukporo ekpa mkpola-ocha esaa le mkpola-ocha iri nmaa inya lanu. Ndu ngho eze ono shikwaphu evujejeru ndu eze ndu Hetu; me ndu eze ke ndu Aramu iphe.

1 Ndu Eze 11

Solomonu agharu Nchileke azu

¹Ya ndono; Solomonu abya eyeeru unwanyi ohodo obu; je alushia unwanyi Moabu; unwanyi Amonu; unwanyi Edomu; unwanyi Sayidonu; me unwanyi Hetu; yekoberu nwatibe Fero phu, ooluhawa phu.

²Unwanyi ono shikota l'oha ono, Ojejoje nmaru ndu Izurelu okwa; su: "T'ephe l'ephe ba alugbakwa nwanyi; ke l'ephe e-mekwa t'unu kporu obu unu yeru agwa ephe." Obule Solomonu gbe bya eyeshiaru ephe obu ike.

³Unyomu iya du unu unwanyi l'ukporo unwanyi ugbo iri l'ise. Ndu ono l'ephe ha bukota unwada eze. B'o bya enweru ukporo unwanyi ugbo iri l'ise, bu nnufu iya phe. Unwanyi ono emee; obu iya alufu l'eke Ojejoje no.

⁴Solomonu akahudelphu; unyomu iya phe emee ya; yo kporu obu ye l'agwa. Obu iya ta nohe l'eke Ojejoje, bu Nchileke iya no ege ono, obu nna iya, bu Devidi shi nodu ono.

⁵Sólomõnu agwalahaa Ashera, bu agwa ndu Sayidonu; me Mólèku, bu ejo agwa ndu Amõnu.

⁶Yõ buru iya bu le Sólomõnu emee ejo iphe l'enyã Ojejoje; k'õphu e to gudehedu obu iya l'õ ha l'etso Ojejoje ege nna iya, bu Dévidi tsoru.

⁷L'ugvu uto enyanwu-ahata Jerúsalemu be Sólomõnu kpuru eke aagwaje Kemõshu, bu ejo agwa ndu Móabu; me Mólèku, bu ejo agwa ndu Amõnu.

⁸Q kwaphu ege ono b'õ kpushiru unyomu iya phe ono, shigbaa ohodo ono eke ephe a-nõduje akpõ insensu õku; gude l'agwa ephe.

⁹Ehu eghulahaa Ojejoje eghughu l'eke Sólomõnu nõ; ke l'obu iya lufuwaru l'eke yebe Ojejoje, bu Nchileke ke Ízurelu nõ; mbu onye ono, byakfutaru iya ugbo labu ono.

¹⁰Ojejoje tuhawaru Sólomõnu ekemu; su iya t'e b'o tsokwa agwa. Obenu l'õ jikaru odobe iphe, Ojejoje turu iya ekemu iya.

¹¹Tõ du iya bu; Ojejoje asu Sólomõnu: “Keshinu õphu i meru iphe, du ege-a; mbu õphu e ti dobedu õgba-ndzu iya; me iphe, ya toru õkpa iya; mbu iphe ono, ya turu ngu ekemu iya ono; be ya a-nafu ngu ali-eze ono; woru iya ye nwozi ngu l'eka.

¹²Ole ya e-gude okfu eka nna ngu, bu Dévidi; haa ya anafu nta-a, i nõ ndzu-a. Ya a-nafu iya nwatibe ngu ke nwoke l'eka.

¹³Obule ya taa a-nafu-kotakwa ali-eze ono l'õ ha. Ya e-gude okfu ehunwozi iya, bu Dévidi; me ke Jerúsalemu, bu eke ono, ya fõtaru ono; woru ikfu lanu nu nwatibe ngu ke nwoke.”

Ndu ohogu Sólomõnu

¹⁴Tõ du iya bu; Ojejoje abya edobe Hadadu, bu onye Édõmu t'õ buru onye okfu Sólomõnu. Hadadu shi l'eri eze ndu Édõmu.

¹⁵Teke Dévidi yele ndu Édõmu luru õgu; be Jóabu, bu onye ishi ndu soja iya jeru oli ndu, e gbushiru l'õgu ono; je achiko unwoke Édõmu l'ephe ha gbushigee.

¹⁶Jóabu be yele ndu Ízurelu nõru õnwa ishingu l'eke ono; ephe egbushikota unwoke ndu Édõmu l'ephe ha.

¹⁷Obule Hadadu be nweru ndu Édõmu, shi ejeru nna iya ozi, o tsoru gbalaa; lashia Íjiputu. Teke ono be Hadadu bukwa du nwata.

¹⁸Ephe shi le Mídiya; lufuta le Paranu; le Paranu chita unwoke; ephe l'ephe ayiru lashia Íjiputu; ephe ejekfu Fero, bu iya bu eze ndu Íjiputu. Yõ nu Hadadu ulo; nu iya ali; bya anu iya nri.

¹⁹Hadadu atuba Fero l'enyã nshinu; k'õphu bu le Fero keru iya nwunne nyee ya; mbu nwunne eze-nwanyi ono, bu Tapénesu.

²⁰Nwunne Tapénesu ono abya amútaru iya nwata nwoke, ọ gúru Genubatu. Tapénesu, bú eze-nwanyi ehee nwata ono; hefuta iya l'ufu-eze. Genubatu yéle unwu Fero achíko vua.

²¹Hadadu anọdu lẹ Íjiputu nua lẹ Dévidi nwuhuwaru; Jóabu, bú onye ishi ndu soja anwuhukwaphu; yọ sụ Fero: “T'ọ haa ya tẹ ya tughua la alí iya.”

²²Fero aji iya: “?Bú ngunu bẹ ụko iya duru ngu l'ẹke ya nọ, meru iphe ìicho t'ì la alí ngu?” Hadadu asụ iya: “T'ọ haa ya ru tẹ ya la.”

²³Nchileke abya edobefua onye ọdo, aza Rezonu Eliyada; t'ọ búru onye okfu Sólomonu. Rezonu bẹ gbafujeru lẹ kẹ nnajiufu iya, bú Hadadéza, bú eze ndu Zóba.

²⁴Ọ bú lẹ Dévidi gbushiru ndu soja ndu Zóba bẹ Rezonu chikoberu ndu, ọ chikoberu; mee t'ẹphe kwefuru ndu ishi, achinu ikè. Yọ búru iya bú onye ishi ẹphe. Ẹphe atughua jeshia Damásukosu ẹke ẹphe chiru iya eze ndu Damásukosu.

²⁵L'oge kẹ Sólomonu gbaa mgburumgburu bẹ Rezonu bẹ meleruphu onwiya onye okfu ndu Ízurelu. Ọ bú ẹjo-oshi, Hadadu shi nọduru ndu Ízurelu bẹ Rezonu tsoru. Yọ búru eze ndu Áramu; ndu Ízurelu adua ya ashí.

Jeróbuwamu ekwefuru Sólomonu ikè

²⁶Jeróbuwamu Nébatu awatakwaphu okwefuru Sólomonu ikè. O shi tsoru lẹ ndu ozi Sólomonu. Jeróbuwamu bú onye Zereda l'ikfu Ífuremu. Nne iya bú Zeruwa, nji iya tufuru atufu.

²⁷Owaa ẹge o shi kwefuru Sólomonu ikè: Sólomonu bẹ kpuru agburanyi uphompkuma, e gude kpụ-pheta Mkpukpu Dévidi, bú nna iya; bya akpụ-chishia ẹke gbaru ọru l'upho-mkpuma, e gude kpụ-pheta Mkpukpu Dévidi, bú nna iya.

²⁸Jeróbuwamu shi búru nwoke, ike dụ. Sólomonu abya aphua lẹ nwata okoro ono bú onye ejeshi ozi ike; yo mee ya onye ishi ndu ọgbo ozi ụlo Jósefu l'ọ ha.

²⁹Yo be ujiku lanu; Jeróbuwamu eshi Jerúsalemu jeshia iphe; yéle Ahija, bú onye nkfuchiru Nchileke, shi mkpukpu Sháyilo edzuda l'esu-uzo. Ahija yeru uwe ọphungu. Yọ búru ẹphe ẹbo ono nọ nwẹke-ẹphe lẹ mgbegu ono.

³⁰Ya ndono; Ahija eye ẹka l'uwe ọphungu ono, o ye ono; zijaa ya uzi iri l'ẹbo;

³¹sụ Jeróbuwamu: “T'ọ wota mpekala uwe ono iri; kẹle Ojejoje, bú Nchileke kẹ Ízurelu sụru: ‘Lẹ ya abyawa ọnafu Sólomonu alí-eze ono l'ẹka; nụ ngu ikfu iri.

³²Ole ya e-gude okfu ẹhu nwozi iya, bú Dévidi; mẹ l'okfu ẹhu Jerúsalemu, bú mkpukpu, ya fọtaru l'ikfu ndu Ízurelu l'ọ ha; haaru iya ikfu lanu kpụ.

³³Mkpata iya aburu l'ẹphe haru yẹbedua; balahaaru Ashera, bú agwa ndu Sayidonu ẹja; Kemoshu, bú agwa ndu Móabu; mẹ Mólẹku, bú agwa ndu Amonu; jika lẹ ya te etsodu uzo yẹbe Ojejoje; meje iphe, vudo nhamunha l'ẹnya iya; mẹ iphe, ya tọru ọkpa iya; mẹ ome-l'alí iya; ẹge ono, nna iya, bú Dévidi meru ono.

³⁴“ ‘Ole agha; ya taa nafu-kotakwa iya ali-eze ono l'ọ ha l'eka. Ya e-gude ke nwozi iya, bu Dévidi, bu onye ya fotaru; bya aburu onye doberu iphe, ekemu iya kfuru; me iphe, ya toru okpa iya; haa ya t'ọ buru onye ishi jeye teke ọo-nọ-bebe.

³⁵Obenu le ya a-nafu nwatibe iya nwoke ali-eze ono; shi l'ime iya wota ikfu iri nu ngu.

³⁶Nwatibe Dévidi be ya a-nu ikfu lanu; k'ophu nwozi iya; mbu Dévidi e-nweru onye a-nodu achi le Jerúsalemu, bu mkpukpu, ya fotaru dobe epha iya.

³⁷Nggubedua l'onwongu be mu e-me t'i buru eze ndu Ízurelu mgburumgburu; chia eke du ngu mma.

³⁸Ọ -buru l'ii-ngaberu iya nchi l'iphemiphe obule, ya turu ngu ekemu iya; l'etso uzo iya; l'eme iphe, vudo nhamunha l'enya iya; mbu etso iphe, ya toru okpa iya; me ekemu iya; ege-a nwozi iya, bu Dévidi meru-a; be ya e-swiru ngu eswiru; mee t'ali-eze ngu noduwaru jeyeru l'obu ke Dévidi. Ya e-woru ali Ízurelu nukota ngu;

³⁹gude k'iphe ono, meru nu ono hua unwu Dévidi ahuhù. Ole ahuhù ono be ta anokwa gburu jeye.’ ”

⁴⁰Ya ndono; Sólomonu achokashilaha uzo, ya e-shi gbua Jeróbuwamu. Jeróbuwamu agbalaa lashia Íjiputu; lakfushia Shishaku, bu eze ndu Íjiputu. Yo noduwaru le Íjiputu jeye Sólomonu anwuhu.

Anwuhu Sólomonu

(2 Iphe 9:29-31)

⁴¹Iphe ọdo, meeberu nu l'oge ke Sólomonu; me iphemiphe obule, o meshiru; me ke mmamiphe iya; b'e dekotaru l'ekwo-ako, e deshiru iphe, Sólomonu meru.

⁴²Sólomonu noru le Jerúsalemu buru eze ndu Ízurelu ukporo afa labu.

⁴³Yo nwuhu lakfushia nna iya phe. E lia ya le Mkpukpu Dévidi, bu nna iya. Nwatibe iya, bu Réhobuwamu aburu eze; no-chia e nya iya.

1 Ndu Eze 12

Ndu Ízurelu ekwefuru Réhobuwamu ikè

(2 Iphe 10:1-19)

¹Tọ du iya bu; Réhobuwamu atugbua jeshia Shékemu; kele ndu Ízurelu l'ọ ha wuwaru jeshia eke ono t'ephe mee ya eze.

²Teke ono be Jeróbuwamu Nébatu nokwaduru le Íjiputu, bu eke ono, o gbaru laa teke ono, o gbalaru Sólomonu ono. Yo nodu le Íjiputu ono nua ya; latashia.

³Ya ndono; e zia t'e je ekua ya. Jeróbuwamu yele ndu Ízurelu bya awu-kfu Réhobuwamu je asu iya:

- ⁴“Lẹ nna ngu boru ẹphe ivu-ẹra. Nta-a bu t'i menua t'ozi mkpọ-nyi-ẹnya ono, nna ngu shi kpabe ẹphe ono; me ivu ono, o boru ẹphe ono ka nwa nphẹ. Teke ono; ẹphe ejelahaaru ngu ozi.”
- ⁵Réhobuwamu asu ẹphe: “T'ẹphe laa je anọ abali ẹto; ẹphe adaphu azu.” Ẹphe awukashihu.
- ⁶Tọ du iya bu; eze, bu Réhobuwamu eje akpata ndu bu ogurennya ono, shi ejeru nna iya, bu Sólomonu ozi teke o no ndzu ono ishi. Yọ ji ẹphe: “?Nanu ẹge unu suru te ya yeeru ndu-a onu?”
- ⁷Ẹphe asu iya: “O -buru l'ji-buru nwozi ndu-a ntanu; mbu jeeru ẹphe ozi; yeeru ẹphe onu ohuma; be ẹphe a-bukwaru ndu ozi ngu gburu jeye le gburu.”
- ⁸Obenu le Réhobuwamu jikaru iphe ono, ndu bu ogurennya kfuru iya ono; jekfushia unwu-okorobyia, ẹphe l'iya bu ogbo, ejeru iya ozi te ya kpata ẹphe ishi.
- ⁹Yọ ji ẹphe: “?Nanu ẹge unubedua suru te ya yeeru ẹphe onu??Bụ ngunu be ayi e-kfuru ndu-a, suru te ya mee t'ivu, nna iya boru ẹphe ka nwa nphẹ?”
- ¹⁰Unwokoro ono, ẹphe l'iya bu ogbo ono asu iya: “L'iphe, ii-kfuru ndu ono, suru ngu le nna ngu shi bo ẹphe ivu ẹra; l'ọo t'i mee ya t'ọ ka nphẹ ono bu le: mkpushi-eka nshii ngu be kakwa ukfu nna ngu igbi.
- ¹¹Lẹ nna ngu boru ẹphe ivu ẹra; o bu l'ii-me iya t'ọ kabaa onyi ẹra. O bu echachi be nna ngu shi egudeje echi ẹphe; obenu l'iphe nggubedua e-gude bu akpi l'agba ẹphe.”
- ¹²Tọ du iya bu; yo be mboku k'eto ono; Jeróbuwamu; me ndu Ízurelu l'ẹphe ha abyakfuta Réhobuwamu odo; ẹge ono, o kfuru ẹphe t'ẹphe bya le mboku k'eto ono.
- ¹³Eze agbado idzu ke ndu bu ogurennya ono; yeeru ndu ono onu ehuka ehuka.
- ¹⁴Yo je etsoru onu ono, unwokoro phu yeru iya phu; su: “Lẹ nna iya boru unu ivu ẹra; ole yebedua e-me t'ọ ka onyi ẹra. Nna iya bu echachi b'o shi echije unu. Ole yebedua e-gude akpi l'agba ẹphe.”
- ¹⁵Oo ya bu l'eze ta angaduru ndu Ízurelu nchi. Yọ buru Ojejoje meru iya t'ọ du ẹge ono; k'ophu iphe ono, Ojejoje shije l'onu Ahija ke Sháyilo kfuaru Jeróbuwamu Nébatu ono e-re.
- ¹⁶Ndu Ízurelu ono l'ẹphe ha abya aphu l'eze ta angaduru ẹphe nchi; ji iya: “?Bụ ngunu ji ẹphe le Dévidi. ?Nanu okè, ẹphe nweru l'ẹke nwatibe Jesi no. Unube ndu Ízurelu; t'onyenonu yekwa okpa l'ẹke o yeru iya! Nggube Dévid; letaakwaru onu-ulo ngu!” Tọ du iya bu; ndu Ízurelu awukahu; onyenonu alashia l'ulo-ékwa iya.
- ¹⁷Yọ buwaruru ndu Ízurelu ophu bu le l'edukfu l'edukfu ophu, no l'ali Júda be Réhobuwamu chilahaaru.
- ¹⁸Tọ du iya bu; eze, bu Réhobuwamu ezifu Adoniramu, bu onye ishi ozi mkpọ-nyi-ẹnya; t'ọ jekfu ndu Ízurelu. Yo rua; ẹphe egude mkpuma tu-gbua ya l'oha. Eze Réhobuwamu enyihukebe ugbo-inya iya gbalaa; yọ buru iya ola Jerúsalemu.

¹⁹Eshinu teke ono bẹ ndu Ízurelu kwefuleruphu ọnu-ulo Dévidi íkè jeye ntanu.

²⁰Ndu Ízurelu anua lẹ Jeróbuwamu bẹ lawaru nū; zia t'e je ekua ya. Yo rua l'ẹke ẹphe dzuru; ẹphe emee ya eze ndu Ízurelu mgburumgburu. Yo buruphu ndu ikfu kẹ Júda nwenkinyi bẹ kwaru ọnu-ulo kẹ Dévidi l'ẹka.

Ozi, Shemáya ezi Réhobuwamu

(2 Iphe 11:1-4)

²¹Rehóbuwamu alarulephu Jerúsalemu; chikobe ndu soja ndu ọnu-ulo Júda; mẹ kẹ ndu ikfu Bénjaminu. Ẹphe dọ ọkporo unu unwoke ugbo ọkporo l'ẹbo, bọ ndu a fọtaru; t'ẹphe je etso ndu Ízurelu ọgu; k'ọphu ẹphe a-nataphu alì-eze ono azọ woru nū Réhobuwamu Sólomonu.

²²Obenu lẹ Nchileke byaru bya ekfuru yeru Shemáya, bọ onye kẹ Nchileke; sọ iya:

²³“T'o je kfuru Réhobuwamu Sólomonu, bọ eze ndu Júda; ndu ọnu-ulo Júda; mẹ kẹ Bénjaminu l'ẹphe ha; mẹwaru ndu ọphu l'ẹphe ha;

²⁴lẹ Ojejoje sọru: ‘Unu be ejekwaru unwunna unu, bọ ndu Ízurelu ọgu. T'onyenonu lakwa l'ufu iya; kẹ l'ọ kwa yẹbedua bẹ iphe ono shi l'ẹka.’ ” Ẹphe anutsua iphe ono, Ojejoje kfuru ono; wụkashihu; yọ buru ẹphe alala ẹge ono, Ojejoje kfuru ono.

Jeróbuwamu gude ope kpua unwu eswi labu

²⁵Tọ dọ iya bọ; Jeróbuwamu abya akpua mkpukpu Shékemu l'alì ugwu Ífuremu kpushia ya ike; buru l'ẹke ono. Yọ buru l'ẹke ono b'o shi je akpua mkpukpu Penuwelu.

²⁶Jeróbuwamu abya ekfua l'ime obu iya; sọ: “Alì-eze-wa bẹ e-mekochakwaa laphu ndu ọnu-ulo Dévidi azọ l'ẹka.

²⁷Ọ -buru lẹ ndu ono, e-jeje ọchi ẹja l'eze-ulo Nchileke lẹ Jerúsalemu bẹ obu ẹphe a-laphukwa azọ l'ẹke nnajiufu ẹphe nū nọ; mbu Réhobuwamu, bọ eze ndu Júda. Ẹphe eworu mu gbua; jekfushia Rehóbuwamu, bọ eze ndu Júda.”

²⁸Ya ndono; eze ejetsua je akpata ishi; bya egude mkpola-ododo kpua unwu eswi labu; bya asu ẹphe: “Unubẹ ndu Ízurelu! Jerúsalemu tenukakwaru unu ẹnya. Ọwaa Nchileke unu ndọ-ọ; mbu onye ono, dufutaru unu lẹ Íjiputu ono.”

²⁹Yo woru nanu dobe lẹ Bételu; dobe nanu ọphu lẹ Danu.

³⁰Iphe ono aburu iphe, dọ ẹji. Ẹphe ejeje ọbaru unwu eswi ono ẹja; je akpaa l'ọphu nọ lẹ Danu.

³¹Jeróbuwamu abya akpushia ọlo-agwa l'ẹke aagwajẹ iphe; bya eshi l'ẹke, dọ iche iche fọo ndu a-nodu achiru ẹphe ẹja l'ẹke ono; mbu ndu ẹ-ta bọdu ndu eri Lívayi.

³²Yo wota mbọku ọnwa-ẹsato gbaru l'abalì iri l'ise dobe eswe-iphe ẹge aagbajẹ iya l'alì Júda; gwoo ngweja, dọ iche iche l'ẹnya-ngweja ono. Ọ kwaphu ẹge ono b'o meru iya lẹ Bételu; l'egworu unwu eswi ono, ọ kpushiru ono ngweja. Yo metsua; bya edobekwaphu ndu a-nodu egwo ngweja lẹ Bételu l'ẹke ono, aagwajẹ iphe, o meshiru ono.

³³Onwa-ẹsato gbalephu abali iri l'ise, bu iya bu mboku ono, o fotaruru l'onwiya; doberu ndu Izurelu eswe-iphe ono; yo je l'anya-ngweja ono, o kpuru le Bételu ono; nodu iya kpoo insensu oku.

1 Ndu Eze 13

Onye ke Nchileke, shi l'ali Júda

¹Ya ndono; yo be ujiku lanu le Jeróbuwamu vudo l'ifu anya-ngweja ono le Bételu te ya kpoo insensu oku; onye ke Nchileke eshi l'ali Júda gude ozi, shi Ojejoje l'onu ruta.

²Onye ono araa ozi ono, Ojejoje ziru ono arara kpua anya-ngweja ono; su: “Nggube anya-ngweja-wa! Ojejoje suru: ‘L'o nweru nwata nwoke, aa-mu l'onu-ulo Dévidi. Epha iya a-buru Josáya. Nwata ono e-gude ndu-wa, anoduje ngu l'eli akpo insensu oku-a gwoo eja. Okpu madzu be aa-kpo oku l'eli ngu!’ ”

³Mboku ono gedegede; onye ke Nchileke ono asu: “Owaa bu iphe-ohubama, Ojejoje kfuru okfu iya; su: ‘L'anya-ngweja-wa; a-gbakposhihu; ntu, no iya nu awushihu!’ ”

⁴Eze, bu Jeróbuwamu anulephu iphe ono, onye ke Nchileke raru kpua anya-ngweja ono, no le Bételu ono; shi l'anya-ngweja ono machia aka; su: “Unu gude iya!” Eka ono, o maberu ono alonwuhu; k'ophu bu l'e to duhedu ike sephu iya azu.

⁵Anyangweja ono agbakposhihu; ntu, no iya nu awushihu; bu iya bu iphe-ohubama ono, onye ke Nchileke kfuhawaru le Ojejoje suru l'oo-me ono.

⁶Ya ndono; eze asu onye ke Nchileke ono: “Ronua Ojejoje, bu Nchileke ngu; nggu ekfuru nu iya l'okfu ehu mu; k'ophu aka mu a-du ege o shi du.” Onye ke Nchileke ono abya ekfuru nu Ojejoje; yo mee; aka eze; yo du ege o shi duhawa.

⁷Eze asu onye ke Nchileke ono: “T'o tsoru iya t'ephe je l'ufu; k'ophu oo-ri nri; ya ebuwa iya ru nggo.”

⁸Onye ke Nchileke ono asu eze: “E to nwedu m'o -ruhuru; l'ii-ke iphe, no l'ulo ngu ebo; nu iya uzo lanu; be ya te etsokwa ngu. Ophu 'onwedu le ya eria nri; m'o bu tsua mini onu l'eke-a;

⁹kele Ojejoje nmaru iya okwa iya; su: ‘Te ya be erikwa nri; ophu ya angukwa mini; ophu o bukwa uzo, ya shiru bya be ya e-shi la.’ ”

¹⁰To du iya bu; yo tsoru uzo odo; e ta budu uzo ophu o shiru teke oobyá Bételu lashia.

Onye nkfuchiru Nchileke, shi Bételu

¹¹O nweru nwoke ogurennya, bu onye nkfuchiru Nchileke, bu le Bételu. Unwu nwoke ono abya ekfukotaru iya iphemiphe obule ono, onye ke Nchileke phu bya emee le Bételu mboku ono. Ephe ekfukotaru nna ephe iphe ono, o kfuru eze ono.

¹²Nna ephe aji ephe uzo ophu o shiru? Ephe abya ekoshi iya uzo ophu onye ke Nchileke ono, shi Júda ono shiru.

¹³Yọ sụ ụnwegirima iya ono: “Unu doziaru iya nkakfụ-igara nta-a!” Ẹphe edoziaru iya nkakfụ-igara ono; yo nyikobe iya;

¹⁴gbagbua chikfuru onye kẹ Nchileke ono. Yo je aphua iya l'ẹke ọ dugaru l'ukfu achi; ji iya: “?Bụ nggubedua bu onye kẹ Nchileke ono, shi Júda ono?” Yọ sụ iya: “Ii-ye; l'ọ kwa yẹbedua.”

¹⁵Nwoke ono asụ iya: “T'o tso ru iya t'ẹphe je l'ufu t'o je eria nri.”

¹⁶Onye kẹ Nchileke ọphu shi Júda asụ iya: “Ya tee tsokwa ngu alaphu azụ; ya te etso ngu abahụ abahụ; ọphu ya 'erikwa nri; ya ta angụ mini l'ẹke-a;

¹⁷kẹle Ojejoje turu iya ekemu; sụ tẹ ya be erikwa nri; ọphu ya angụkwa mini l'ẹke-a. Odo bu t'ẹ b'ọ bukwa ụzo, ya shiru bya; bẹ ya e-shi la.”

¹⁸Nwoke ono asụ iya: “Lẹ yẹbedua l'onwiya bukwapu onye nkfuchiru ẹge ono, ọ bu ono. L'ọ kwa ojozi, shi l'ẹka Ojejoje bẹ kfuru yeru iya; sụ tẹ ya bya eduphuta ngu azụ t'ayi je l'ufu; t'i ria nri; ngua mini.” 'A ma l'ọ ọjọ-ire bẹ ọdzuru iya ono.

¹⁹Ya ndono; onye kẹ Nchileke ono etsoru iya; ẹphe eje eria nri; ngua mini l'ufu nwoke ono.

Agụ adzụ-gbu onye kẹ Nchileke, shi Júda

²⁰Ẹphe egudekwadua nri l'ẹka eri; Ojejoje abya ekfuru yeru onye nkfuchiru k'ogurennya ono, dubataru iya nụ ono.

²¹Yọ rangarahu; sụ onye kẹ Nchileke ono, shi Júda ono: “Lẹ Ojejoje sụru: ‘Lẹ keshinu ẹ ti medu iphe, Ojejoje kfuru ngu; ti dobe ekemu ono, Ojejoje, bu Nchileke ngu turu ngu ono;

²²nggu egbe lashia azụ; je eria; ngua l'ẹke ono, ya sụru ngu: “T'ẹ b'ọ dukwa iphe ii-ri; ọphu ọ dukwa iphe ii-ngu ono.” Nta-a b'ẹ te elikwa odzu ngu l'ẹke e liru nna ngu phe!”

²³Yo ritsulephu nri ono; ngua mini ono; onye nkfuchiru Nchileke k'ogurennya ono eje edoziaru onye nkfuchiru Nchileke ono, o dubataru ono nkakfụ-igara iya.

²⁴Yọ tugbua; rua ezuzo yẹle agụ edzuda. Agụ ono adzụ-gbua ya; paru odzu iya togbo l'esu-uzo; nkakfụ-igara ono; mẹ agụ ono evudonyabe iya.

²⁵Yo nweru ndu eswe nụ; bya aphua odzu iya ẹge ọ daburu l'uzo; ọwaa agụ, vudonyabe iya nụ; kwe bahụ lẹ mkpukpu onye nkfuchiru k'ogurennya phụ; je ekfua ya.

²⁶Onye nkfuchiru k'ogurennya phụ, bu iya dubataru iya l'ufu iya phụ anua iphe, meru nụ; sụ iya: “L'ọ kwa onye kẹ Nchileke ono, te medu iphe, Ojejoje kfuru. Ojejoje eworu iya nụ agụ; yọ dzu-gbua ẹge ono, Ojejoje kfuru iya ẹya ono.”

²⁷Yọ sụ ụnwegirima iya: “Unu doziaru iya nkakfụ-igara ono.” Ẹphe abya edozia ya.

²⁸Yo je aphụ odzu ono l'ẹke ọ daburu l'esu-uzo; nkakfụ-igara; mẹ agụ evudonyabe iya. Ọphu agụ ono 'atadụ odzu ono; tọ dzu-gbu nkakfụ-igara ono.

²⁹Tọ dọ iya bụ; onye nkfuchiru k'ogurennya ono apata odzu onye ke Nchileke ono tukobe l'eli nkakfu-igara; vulaa mkpukpu iya; k'ophu o-ra ekwa iya; lia ya.

³⁰Yọ bụru l'ili nk'ia b'o liru iya. Epe araa ekwa iya; sụ: “Nwunne mu-e! Nwunne mu-e!”

³¹Yo litsua ya; sụ unwu iya: “Teke yebedua nwuhuru; unu likwaa ya l'ili ono, e liru onye ke Nchileke ono. Unu chikwaru okpu iya donyabe okpu nk'ia.

³²Mkpata iya aburu l'ozi ono, Ojejoje ziru iya; yọ bya araru iya kpua enya-ngweja ono, nọ le Bételu; me ọlo-agwa ono, nogbaa l'eke aagwaje iphe l'iphe, bụ edukfu Samériya ono a-vukotakwa.”

³³Iphe ono be meru nu; obule Jeróbuwamu ta hadu ejo iphe, oome. Iphe o gbe mechia bụ l'ọ fotatsuaru ndu dọ iche iche, a-noduje achiru ndiphe eja l'eke aachije eja. Iphe, bụ onye choru te ya bụru onye a-nodu achiru oha eja; yọ nata onye obu; doo ya nsọ ke t'ọ chije eja ono.

³⁴Iphe ono abya aburu iphe, dọ eji l'ufu Jeróbuwamu. Yọ bụru iya meru; epe aburu ndu e bufuru ebufu; mee epe; epe aburu kpurupyata le mgboko.

1 Ndu Eze 14

Ozi, Ojejoje ziru Ahija t'o zia Jeróbuwamu

¹L'oge teke ono kwaphu; iphe-ememe abya egude Abija Jeróbuwamu.

²Jeróbuwamu asụ nyee ya: “Gbeshi; mee onwongu ege e to nwedu onye a-ma l'i bụ nyee ya. Tugbua jeshia Sháyilo. Ii-phu onye nkfuchiru Nchileke, bụ Ahija l'eke ono; mbu onye ono, kfuru iya le ya a-buru eze ndu Ízurelu ono.

³Guderu iya ishi buredi iri; akara; me ite manụ-engu. Oo-karu ngu-a iphe, e-menu l'ehu nwata-a.”

⁴Nyee Jeróbuwamu abya emee ya ege ono; gbeshi; yọ bụru iya oje Sháyilo le ke Ahija. Ahija ta aphuhedu ọzo ohuma; kele nka bawaru iya l'enya.

⁵Obenu le Ojejoje kfuhawaru Ahija sụ iya: “Le nyee Jeróbuwamu abyakwa iya okpata ishi ehu nwatibe iya, iphe eme. Owaa iphe, ii-kfuru iya; owaa iphe ii-kfuru iya.” Nyee Jeróbuwamu abya abyaruta; melahaa le ya bụ onye odo k'iche.

⁶Ya ndono; Ahija anulephu igidi-okpa iya l'eke ooje abya l'onu ọlo; sụ iya: “Bata-o; nyee Jeróbuwamu! Bụ ngunu meru iphe iime t'a sụ l'i bụ onye odo? E zikwaru mu ozi, dọ eji te mu zia ngu.

⁷Lashia; je ezia Jeróbuwamu le Ojejoje, bụ Nchileke ke Ízurelu sụru: ‘Le ya shiwa le ndu Ízurelu wolita ngu; mee ngu t'i bụru onye ishi ke ndu nk'ia, bụ Ízurelu.

⁸Ya eshi l'onu-ọlo Dévidi pafuta ali-eze ono woru nu ngu. Obenu l'e ti dudu l'obu nwozi iya, bụ Dévidi, bụ onye mekotaru ekemu iya; bya egude obu iya l'ọ ha tsoo ya. Iphe, oomeje l'enya yebe Ojejoje aburu iphe vudo nhamunha kpuu.

⁹Ejo iphe, i meru bẹ kakotakwa kẹ ndu ophu vu ngu ọzo. I meshiru onwongu agwa; gude igwe kpushia unwu ntekpe; shi ege ono kpatsua yẹbe Ojejoje iwe; bya ewowaru iya docha edocha l'azụ ngu.

¹⁰“ ‘Oo ya bụ lẹ ya e-wota iphe-ehuka bya ezia l'ufu Jeróbuwamu. Ya e-me t'unwegirima unwoke chihi l'ufu iya: m'ọ bụ ohu; m'ọ bụ amadu lẹ Ízurelu. O bụ ege ono, eekpofuje ntụ ono bụ ege ya e-kpofu ndibe Jeróbuwamu; jeye teke nk'ia a-gvu.

¹¹Iphe, bụ onye kẹ Jeróbuwamu, nwuhuru lẹ mkpukpu bụ nkuta a-ta anụ iya. Onye ophu nwuhuru l'echi-egu aburu nwenu, ephe l'eli a-vuka anụ iya. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.’

¹²“A bya lẹ nggubedua; tugbua lashia. O bụ teke i turu okpa lẹ mkpukpu unu ono; bẹ nwata ono a-nwuhu.

¹³Ízurelu l'ephe ha a-ra ekwa iya; lia ya. L'iphe, bụ unwu Jeróbuwamu l'ephe ha buphu yebedua kpau bẹ ee-li elili; kẹ l'ọ bụ yebedua kpau bụ onye Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu cho-vuru iphe, dū mma l'ehu iya l'ufu Jeróbuwamu gbaa mgburumgburu.

¹⁴“Ophu ka nū aburu lẹ Ojejoje e-wofuta onye a-buru eze ndu Ízurelu l'onwiya; mbu onye e-kpofu ndibe Jeróbuwamu ntan-a; mbu nta-a nta-a owaa.

¹⁵Ojejoje a-da ndu Ízurelu eka; k'ophu ephe a-du l'ọ bụ eswa, pherephere enwunga enwunga lẹ mini. Oo-feshi ephe l'egiri alị ono, o nuru nna ephe ono; woru ephe tukashia nanu nanu l'azụ Enyimu Yufurétusu. Kẹ l'ephe gudewa itso Ashera ono, ephe kpobegbaaru ono kpatsua Ojejoje iwe.

¹⁶Oo-gude k'ejo iphe ono, Jeróbuwamu meru ono; gude k'ejo iphe ono, o meru ndu Ízurelu; ephe eye eka ono; mia ndu Ízurelu enya.”

¹⁷Tọ dū iya bụ; nyee Jeróbuwamu egbeshi; yọ buru iya ọla Tiza. O bukwadua okpa, ọotu l'onu ọlo iya; nwata ono anwuhu.

¹⁸Ndu Ízurelu l'ephe ha araa ekwa iya; lia ya ege ono, Ojejoje shi l'onu nwozi iya, bụ Ahija, buru onye nkfuchiru Nchileke kfuhawa ono.

Anwuhu Jeróbuwamu

¹⁹Iphe ọdo, meeberu nū teke Jeróbuwamu shi achị; ọgu, o lutsuaru; mę ege o gude chia b'e dekotaru l'ekwo, e deshuru iphe meru nū l'oge ndu eze Ízurelu.

²⁰Jeróbuwamu bẹ chiru ukporo afa l'afa labu. Yọ nwuhu lakfube nna iya phe. Nadabu, bụ nwatibe iya aburu eze no-chia enya iya.

Réhobuwamu bụ eze ndu Júda

²¹Réhobuwamu Sólomonu bẹ bụ eze lẹ Júda. Iphe o gbaru bụ ukporo afa labu l'afa lanu teke o wataru achichi. Yọ chia afa iri l'esaa lẹ Jerúsalemu, bụ iya bụ mkpukpu ono, Ojejoje fotaru l'ikfu Ízurelu gbaa mgburumgburu t'ọ buru eke oo-ngube epha iya. Epha nne iya bụ Neema; onye Amonu.

²²Ndu Júda bẹ meru ẹjo iphe l'ẹnya Ojejoje. Ẹjo iphe, ẹphe meru akpatsua Ojejoje okopho; kẹ l'ẹphe meru ẹjo iphe, ka ọphu nna ẹphe meru.

²³Ẹphe kpukwaruphu ẹke aa-gwajẹ iphe doberu onwẹphe; dobegbaa mkpuma, du nsọ; mẹ itso Ashera l'ugvu, nọgbaa l'eli; mẹ l'iphe bụ oshi, nweru idzu.

²⁴Ẹphe nwekwaruphu unwoke, agbatsua ọkpara l'ulo agwa ẹphe l'alị ono l'ọ ha. Ụru-alị ono, ẹphe shi arushi mbụ iphe bụ mbakeshi ono, Ojejoje chifuru l'alị ẹphe; woru iya nụ ndu Ízurelu ono bẹ ẹphe yekotaru ẹka l'ọ ha.

Ndu Íjiputu abyarụ ndu Jerúsalemu ọgu

(2 Iphe 12:1-11)

²⁵Yo be l'afa, kwe Réhobuwamu afa ise, ọ wataru ọbu eze; Shishaku, bụ eze ndu Íjiputu abya ọgu lẹ Jerúsalemu.

²⁶Yọ bya evukota ẹku, nọ l'eze-ulo Nchileke; mẹ ẹku, nọ l'ulo-eze. O vutakotaru iphemiphe ọbule; mbụ chia chia iphe, eegudeje egbobuta onwonye ono, Sólomonu gude mkpọla-ododo kpushia ono.

²⁷Eze, bụ Réhobuwamu abya egude ope kpụ-phukota iphe ono azụ gude dochita ẹnya iya ọphu; bya eworu iya ye l'ẹka ndu ishi ndu eche ọnu ẹke eeshije abahụ l'ufu-eze nche; t'ẹphe leta iya ẹnya.

²⁸Yọo bụje teke eze eje l'eze-ulo Nchileke; ndu nche ono aparu iphe ono, eegudeje egbobuta onwonye ono. Teke e megeru; ẹphe ewophuta iya azụ bya edobe l'ulo-nche.

Anwụhu Réhobuwamu

(2 Iphe 12:15-16)

²⁹Iphe ọdo, meeberu nụ teke Réhobuwamu shi achi; mẹ iphemiphe ọbule, yẹbedua meru b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nụ l'oge ndu eze Júda.

³⁰Réhobuwamu yẹle Jeróbuwamu ta lụ-bubua ọgu alụ-bu.

³¹Réhobuwamu abya anwụhu; lakfube nna iya phẹ. E lia ya l'ẹke e liru nna iya phẹ lẹ Mkpukpu Dévidi. Ẹpha nne iya bụ Neema, onye Amọnu. Abíja, bụ nwatibe iya kẹ nwoke abya aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

1 Ndu Eze 15

Abayija bụ eze ndu Júda

(2 Iphe 13:1—14:1)

¹L'afa, kwe Jeróbuwamu Nébatu afa iri l'ẹsato, ọ wataru achichi; bẹ Abíja wataru ọchi ndu Júda.

²Iphe, ọ chiru bụ afa ẹto lẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bụ Maaka; nwatibe Abusolomu.

³Abíja bẹ mekotaru ẹjo iphe, nna iya mehawaru. Ẹ tọ kpọduru obu iya l'ọ ha yeru Ojejoje, bụ Nchileke iya ẹge ono, Dévidi, bụ nna iya oche shi kporu ye ono.

⁴Ojejoje, bu Nchileke iya egudele okfu ẹhu Dévidi nu iya nwata t'ọ nọ-chia ẹnya iya le Jerúsalemu; bya emee te Jerúsalemu vudoshia ike.

⁵Mkpata iya aburu le Dévidi meru iphe, vudo nhamunha l'ẹnya Ojejoje. E to habua ome iphe, Ojejoje turu iya l'ekemu l'oge nk'iya; a gufulephu k'okfu ẹhu Uraya, bu onye Hetu.

⁶Réhobuwamu yele Jeróbuwamu anodulephu l'ogu jeye l'oge nka ke Abayijamu.

⁷Iphe odo, meeberu nu l'oge ke Abija; me iphemiphe obule, yebedua meru b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Júda.

⁸Abija abya anwuhu lakfushia nna iya phe. E lia ya le Mkpukpu Dévidi. Ása, bu nwatibe iya ke nwoke aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

Ása bu eze ndu Júda

(2 Iphe 15:16—16:6)

⁹L'afa, kwe Jeróbuwamu ukporo afa, o wataru ochi ndu Ízurelu be Ása wataru ochi ndu Júda.

¹⁰Iphe, o chiru bu ukporo afa labu l'afa lanu le Jerúsalemu. Epha nne iya oche bu Maaka; nwatibe Abusolomu.

¹¹Ása be meru iphe, du mma l'ẹnya Ojejoje ege ono, Dévidi, bu nna iya meru.

¹²O chishikotaru iphe, bu unwoke okpara l'ulo agwa ali ono l'o ha; bya alukota iphe, bu nte, nna iya phe doberu.

¹³O nafuru; nafu Maaka, bu nne iya okwa eze-nwanyi, o bu; ke l'o doberu ejo itso agwa Ashera. Ása egbukwoshia itso Ashera ono; je akpo ya oku le ngele Kídironu.

¹⁴O bu l'e to woshidu eke ono, aagwaje iphe ono. Gbururu jeye mboku, Ása nwuhuru b'o kporu obu iya l'o ha ye l'eke Ojejoje no.

¹⁵Yo gwota iphe ono yele nna iya shi yehawa Nchileke l'eka ono gwoba l'eze-ulo Nchileke; mbu mkpola-ocha; mkpola-ododo; me ngwa odo.

Ogu ndu Júda; me ndu Ízurelu luru

(2 Iphe 16:1-6)

¹⁶Gbururu jeye Ása yele Baasha anwushihu; be ephe ta alu-bubua ugu alu-bu.

¹⁷Baasha, bu eze ndu Ízurelu etso ndu Júda ugu; je akpu mkpukpu Rama t'o shihu ike; t'e b'o nwe onye e-shi ke Ása, bu eze ndu Júda lufu; m'o bu bahu iya abahu.

¹⁸Ása achita iphe, bu mkpola-ocha; me mkpola-ododo, phoduru nu l'eku, no l'eze-ulo Nchileke; me ophu, no l'ulo-eze; nu ndu ozi iya t'ephe je ke Bénu-Hadadu Taburimonu Heziyonu, bu eze ndu Aramu le Damasukosu; je ezia ya:

¹⁹“T'ephe gbaa ndzu; buru nanu ege nna ephe shi gbaa. T'o lekwa mkpola-ocha; me mkpola-ododo, ya anu iya. T'o je je adokaa ndzu ono yele Baasha, bu eze ndu Ízurelu gbaru ono; k'ophu oo-paru iya haa.”

²⁰Benu-hedadi ekweta iphe, eze, bụ Ása kfulu; bya eyefu ndu ishi ndu soja iya; ephe ejeshia ogu le mkpukpu, nɔgbaa le Ízurelu. Ephe alua luta ndu Ijonu; ndu Dánu; ndu Ébelu-Bétu-Maaka; ndu Kínereu; me ali ndu Náfutali l'o ha.

²¹Baasha anulephu iphe, meru nu; haa okpu Ráma t'o shihu ike; yo buru iya ola Tíza.

²²Eze, bụ Ása abya atuaru ndu Júda l'ephe ha ekemu t'ephe je evua mkpuma; me l'oshi ono, Baasha shi gude akpu Ráma t'o shihu ike ono. Ekemu ono, o turu ono te nwedu onye o gufuru agufu. Yo buru iya be eze, bụ Ása gude kpu Géba l'ali Bénjaminu; me Mízupa.

Anwuhu Ása

(2 Iphe 16:11-14)

²³Iphe odo, meeberu nu teke Ása shi achi; ike, o kparu; me iphemiphe obule, yebedua meru; yeru mkpukpu, o kpushiru; b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Júda. Yo rua teke o buwa ogurenya; iphe abya emee ya l'okpa.

²⁴Ása nwuhuru lakfushia nna iya phe; e lia ya l'eke e liru nna iya phe le Mkpukpu Dévidi, bu nna iya. Jehoshafatu, bu nwatibe iya ke nwoke aburu eze no-chia enya iya.

Nadabu bu eze ndu Ízurelu

²⁵Nadabu Jeróbuwamu wataru ochi ndu Ízurelu l'afa, kwe Ása, bu eze ndu Júda afa labu. Iphe, Nadabu chiru ndu Ízurelu bu afa labu.

²⁶O meru ejo iphe l'enya Ojejoje; tsoo ubeka nna iya l'ejo iphe; seta ndu Ízurelu ye l'ejo iphe ono.

²⁷Baasha Ahija k'ikfu Isaka agbaaru Nadabu ejo idzu; woru iya gbua le Gibétonu l'ali Filisutayinu teke ono, Nadabu yele ndu Ízurelu l'ephe ha kephetaru Gibétonu mgburumburu ono.

²⁸Yo buru l'afa, kwe Ása afa eto, o wataru ochi ndu Júda be Baasha gburu Nadabu; bya aburu eze no-chia enya iya ono.

²⁹Baasha abuleruphu eze; gbushikota ndibe Jeróbuwamu l'ephe ha. E to nwedu m'oo onye lanu, o haru ndzu l'ufu Jeróbuwamu; mbu kpochafu ephe ege ono, Ojejoje shi lonu nwozi iya, bu Ahija ke Sháyilo kfu ono.

³⁰Ishi iya aburu k'ejo iphe ono, Jeróbuwamu meru ono; me ophu o kpataru ndu Ízurelu; ephe emee; me k'ehu-eghughu ono, o kpatsuru Ojejoje, bu Nchileke Ízurelu ono.

Anwuhu Nadabu

³¹Iphe odo, meeberu nu teke Nadabu shi achi; me iphemiphe obule, yebedua meru b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Ízurelu.

³²Gbururu jeye Ása yele Baasha anwushihu be ephe ta lu-bubua ogu alu-bu.

Baasha bu eze ndu Ízurelu

³³L'afa, kwe Ása afa ẹto, ọ wataru ọchi ndu Júda; bẹ Baasha Ahija wataru ọchi ndu Ízurelu lẹ Tíza. Iphe, ọ chíru bú ọkporo afa l'afa ẹno.

³⁴O meru iphe, dú ẹji l'ẹnya Ojejoje; kẹ l'o tsoleruphu ọzo kẹ Jeróbuwamu l'ome ẹjo iphe ono; bya akpata ndu Ízurelu ye iya.

1 Ndu Eze 16

¹Tọ dú iya bú; Ojejoje abya ekfuaru Jéhu Hanani okfu ẹhu Baasha; sù iya:

²“Keshinu ọphu ya shi l'ikpọzu kufuta ngu; bya emee ngu t'ì búru onye a-nọdu edu ndibe iya, bú ndu Ízurelu; nggu egbe je etsoru ọbeka Jeróbuwamu; mee tẹ ndibe iya, bú ndu Ízurelu wata ome ẹjo iphe; shiwa l'ẹjo iphe ono, ẹphe eme ono kpatsua ya ẹhu-eghughu;

³bẹ ya e-me tẹ Baasha yẹle ndibe iya chíhu. Ọ bú ẹge ya meru ọnu-ọlo Jeróbuwamu Nébatu bẹ ya e-me ọnu-ọlo iya.

⁴Iphe, bú onye kẹ Baasha, nwuhuru lẹ mkpukpu bú nkuta a-ta iya. Onye ọphu nwuhuru l'echi-ẹgu aburu nwenu, ẹphe l'eli a-vuka anu iya.”

Anwuhu Baasha

⁵Iphe ọdo, meeberu nù teke Baasha shi achì; iphe, yẹbedua meru; mẹ ike, ọ kparu b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nù l'oge ndu eze Ízurelu.

⁶Baasha nwuhuru lakfube nna iya pẹ; e lia ya lẹ Tíza. Ela, bú nwatibe iya kẹ nwoke aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

⁷Okfu ono, Ojejoje shi l'ọnu onye nkfuchiru Nchileke; mbù Jéhu Hanani kfua l'ẹhu Baasha yẹle ndibe iya ono avukota. Ishi iya aburu k'iphe, dú ẹji, o meeberu l'ẹnya Ojejoje; shi ẹge ono kpatsua ya ẹhu-eghughu. Ọdo aburu l'o melahaaru l'ò bú ndibe Jeróbuwamu; l'ẹke ọ kwa iya bẹ gbushiru ẹphe.

Ela bú eze ndu Ízurelu

⁸L'afa, kwe Ása ọkporo afa l'afa ishingù, ọ wataru ọchi ndu Júda bẹ Ela Baasha wataru ọchi ndu Ízurelu. Iphe, ọ chíru bú afa labù lẹ Tíza.

⁹Onye ozi iya, aza Zimuri, bú onye ishi nkere-ẹbo ọgbo-inya iya agbaaru iya ẹjo idzu. Teke ono bẹ Ela nọ l'ọlo Aruza, bú onye ishi l'ufu-eze lẹ Tíza l'angu-sweshi ifu.

¹⁰Zimuri abakfu iya je echitsua ya; woru iya gbua. Yọ búru l'afa, kwe Ása ọkporo afa l'afa ẹsaa; k'ọphu ọ wataru ọchi ndu Júda bẹ Zimuri gburu Ela ọbu; bya aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

¹¹Ọ búkwadua anọ-zita, Zimuri anọ-zita l'aba-eze iya; b'ọ tukuru ndibe Baasha l'ẹphe ha gbushikota. Ndu k'unwoke te nwedu m'ọ bú onye lanù, o gbuphodoru; jeyekpo lẹ ndu abubu ẹphe; mẹ ndu ọnya ẹphe.

¹²Yọ búru iya bú lẹ Zimuri emee t'ẹgara kfua l'ufu Baasha. E shi ẹge ono; yọ vua mbù okfu ono, Ojejoje shi l'ọnu Jéhu, bú onye nkfuchiru iya kfua lẹ k'ẹhu Baasha ono.

¹³Mkpata iya aburu ejo iphe ono, Baasha yele nwatibe iya; mbu Ela meshiru; bya eseta ndu Izuruelu ye t'ephe tsoru iya; gude 'o-ga-le-mkpa agwa ono, ephe agwa ono; kpatsua Ojejoje, bu Nchileke ke Izuruelu iwe.

¹⁴Iphe odo, meeberu nu teke Ela shi achi; me iphemiphe obule, yebedua meru b'e dekotaru lekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Izuruelu.

Zimuri bu eze ndu Izuruelu

¹⁵L'afa, kwe Asa ukporo afa l'afa esaa, o wataru ochi ndu Juda be Zimuri chiru abali esaa le Tiza. Teke ono be ndu soja ndu Izuruelu kwaru k'ogu l'iku Gibetonu l'ali Filisutayinu.

¹⁶Ndu soja ono, kwaru k'ogu ono abya anua le Zimuri; be gbaru eze ejo idzu; gbe gbuwa iya egbugbu. Ephe anodu l'eke ono mboku ono, ephe kwaru k'ogu ono; chia Omuri, bu onye ishi ndu soja ono eze ndu Izuruelu.

¹⁷Ya ndono; Omuri yele ndu Izuruelu ono yele iya kwaru k'ogu l'iku Gibetonu ono eshi l'eke ono wufu; je eyechia Tiza.

¹⁸Zimuri aphulephu l'aabyawa onata mkpukpu ono; bahu l'ime ulo, no l'ufu-eze, bu eke aanoduje ezeru onwonye; muru oku ye l'obu-eze ono; yo kegbua ya.

¹⁹Ishi iya aburu ejo iphe ono, o meeberu ono. O tsoru ubeka Jerobuwamu; mee iphe, du eji l'enya Ojejoje; bya eseta ndu Izuruelu t'ephe tsoru iya.

²⁰Iphe odo, meeberu nu teke Zimuri shi achi; me ejo idzu, o gbaru b'e dekotaru lekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Izuruelu.

Omuri bu eze ndu Izuruelu

²¹Ya ndono; ndu Izuruelu ekee onwephe ebo. Ndu lanu turu ike yeru Tibuni Ginatu t'o buru eze; ndu ophu aturu ike yeru Omuri.

²²O bu le ndu ophu turu ike yeru Omuri ka ndu ke Tibuni Ginatu ike. To du iya bu; Tibuni anwuhu; Omuri aburu eze.

²³Yo buru l'afa, kwe Asa ukporo afa l'afa iri le nanu, o wataru ochi ndu Juda be Omuri wataru ochi ndu Izuruelu. Iphe, o chiru bu afa iri l'ebo. L'ime afa iri l'ebo ono b'o buru le Tiza afa ishingu chia.

²⁴O zuru Ugwu Sameriya l'eka Shema. Iphe o gude zua ya bu ekpa mkpola-ocha labu. Yo bya akpu mkpukpu l'ugwu ono; gua ya Sameriya, bukwaphu epha Shema ono, bu onye shihawa nweru ugwu ono.

²⁵Omuri be emee ejo iphe l'enya Ojejoje. Ejo iphe, o meru akakota ke ndu vuhawa iya uzo.

²⁶Ke l'o tsoru uzo Jerobuwamu Nebatu; mee ejo iphe ono, o meru te ndu Izuruelu ye eka; wata ogwa nte; shi ege ono kpatsua Ojejoje, bu Nchileke ke Izuruelu ehu-eghugu.

Anwuhu Omuri

²⁷Iphe ọdo, meeberu nū teke Omuri shi achi; mē iphemiphe ọbule, yẹbedua meru; yeru ike, ọ kparu b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nū l'oge ndu eze Ízurelu.

²⁸Omuri anwuhu lakfube nna iya phẹ. E lia ya lẹ Samériya. Éhabu, bụ nwatibe iya kẹ nwoke aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

Éhabu bụ eze ndu Ízurelu

²⁹L'afa, kwe Ása ụkporo afa l'afa iri l'esato, ọ wataru ọchi ndu Júda bẹ Éhabu Omuri wataru ọchi ndu Ízurelu. Iphe, ọ chíru bụ ụkporo afa l'afa labụ lẹ Samériya.

³⁰Éhabu Omuri emee ẹjo iphe l'ẹnya Ojejoje karia kẹ ndu ọphu vuhawa iya ụzo.

³¹Ẹ tọ bụlekwa l'o meru ẹjo iphe ono, Jeróbuwamu Nébatu meru ono kpúu; ọ lụkwaruphu Jézebelu, bụ nwatibe Etubalu, bụ eze ndu Sayidonu; shi iya gwalahaa Bálu; balahaaru iya ẹja.

³²Yo je akpwaru ẹnya-ngweja l'ulo Bálu lẹ Samériya.

³³Éhabu dobekwaruphu Ashera; bya emefua iphe ọdo gude kpatsua Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu ẹhu-eghughu; karia kẹ ndu ọphu vuhawa iya ụzo.

³⁴Ọ bụ l'oge kẹ Éhabu bẹ Hiyelu kẹ Bételu kpuru Jériko. O phuru iya ishi ọkpara iya nwoke, aza Ebiramu t'ọ tua ntọ-l'alì mkpukpu ono; phukwaa ya phuru ishi mbuhu-ime iya kẹ nwoke, aza Segubu t'ọ kpua onu ẹke ee-shije abahụ mkpukpu ono. Yo relephu ẹge ono, Ojejoje shihawa l'onu Jóshuwa Nunu kfua ono.

1 Ndu Eze 17

Elayija ebuchi mini

¹Ya ndono; Elayija kẹ Tishibe l'alì Gíledu abya asụ Éhabu: “Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu -nọdu-a ndzụ ẹge ọ nọ iya-a; mbụ onye ono, ya ejeru ozi ono; b'ẹ to nwekwa l'iji adaa; ọphu mini 'achidi l'ime afa olemole nta-a; gbahalephu lẹ ya sụru t'ọ chia.”

²Ojejoje abya ekfuru nū Elayija; sụ iya:

³“Gbeshi; shia ụzo ẹnyanwu-ahata je edomia onwongu lẹ l'iku nggele Keritu l'uzo ẹnyanwu-ahata Jódanu.

⁴Ọ bụ lẹ nggele ono; bẹ ịi-nọdu angụ mini. Kẹ nri bẹ ya kfuwaru unwu ọphegu t'ọ wotajeru ngu nri l'ẹke ono.”

⁵Ya ndono; Elayija atugbua je emee ẹge ono, Ojejoje sụru iya t'ọ mee ono. Yọ tugbua je anọdu lẹ mgboro nggele Keritu l'uzo ẹnyanwu-ahata Jódanu.

⁶O -be l'utsu; unwu ọphegu ewotaru iya nri; mē anụ. O -be l'urenyashi; yo wotakwaru iya phụ nri; mē anụ. Yọ bụru lẹ nggele ono bẹ ọonguje mini.

⁷A nọyaa; nggele ono atahụ; kẹle mini ta chídu l'alì ono.

Elayija yẹle nwanyi Zárefatu

⁸Tọ dụ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru Elayija; sụ iya:

- ⁹“Gbeshi; jeshia Zárefatu lẹ Sayidonu je anọdu l'ẹke ono. O nweru nwanyi, nji iya ẹ-ta nọhedu, bu l'ẹke ono, ya kfuwaru t'ọ nuje ngu nri.”
- ¹⁰Ya ndono; Elayija egbeshi; yọ bọru iya oje Zárefatu. Yo rulephu obu-edukfu mkpukpu ono; yo nweru nwanyi, nji iya ẹ-ta nọhedu, nọ l'ẹke ono akpata nkụ. Elayija ekua ya; sụ iya: “Byiko; kuta nụ nwamini ye l'iphe wotaru iya tẹ ya ngua”
- ¹¹Nwanyi ono atugbua tẹ ya je ekutaru iya mini ono; Elayija ekua ya; sụ iya: “Byiko; wotafuaru iya nụ nwa buredi.”
- ¹²Nwanyi ono asụ iya: “Ya gudekwa ẹpha Ojejoje, bụ Nchileke, nọ ndzụ l'ekfuru ngu lẹ ya te nwekwa buredi. Iphe, ya nweru kpụu bụkwa nwọchi-l'ẹka ntụ iphe, eegudeje eghe buredi, nọ l'efere; mę nwa manụ, nọ l'ite-manụ. Ọo ya bẹ ya akpata nkụ-a tẹ ya bahụ je emee ya ẹge yẹle nwatibe iya e-ria. Ẹphe -ritsua ya; ẹphe anwushihu.”
- ¹³Elayija asụ iya: “Ba tsushi egvu. Laa je emee ya ẹge ono, i kfuru ono. Ọlọbu t'i vuoduru ọzo ghetaru yẹbedua nwa buredi, ha nwanshị l'iphe ono; wotaru iya. Teke e metsuaru; nggu eghetawaru kẹ nggu lẹ nwatibe ngu.
- ¹⁴Kẹle Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu sụru: ‘Lẹ ntụ iphe buredi ta byadụ bya a-gvu agvugvu l'efere ono; ọphu ite-manụ ono ta byadụ a-nọ iphoro jeye mbọku, Ojejoje e-me tẹ mini chĩa l'alì-a.’ ”
- ¹⁵Nwanyi ono atugbulekwaphu je emee ẹge Elayija kfuru iya. Ya ndono; nwanyi ono; ndibe iya; mę Elayija abya enweru nri, ẹphe erije mbọku-mbọku.
- ¹⁶Ntụ iphe buredi ono ta agvubua agvugvu l'efere ono; ọphu manụ ta gvubua l'ite-manụ ono, bụ iya bụ ẹge ono, Ojejoje shi l'ọnu Elayija kfua ya ono.
- ¹⁷A nọnyaa; iphe-ememe egude nwatibe nwanyi ono, bụ iya nwe ọlo ono. Iphe-ememe ono l'aka njọ eje; jeye nwata anwuhu.
- ¹⁸Nwanyi ono asụ Elayija: “Nggube onye kẹ Nchileke;?bụ ngunu bẹ ịi-sụ lẹ ya meru ngu? Ị byaru t'ị nyataru iya ejo iphe, ya meru; shi ẹge ono gbua nwatibe iya?”
- ¹⁹Elayija asụ iya: “T'o kee ya nwata ngu ono!” Elayija ekuta nwata ono kuba l'ulo-eli, ẹke ọonoduje; je enyobe iya l'oshi-azẹe ya.
- ²⁰Yọ bya araku Ojejoje; sụ iya: “Nggube Ojejoje, bụ Nchileke iya;?i mefuaru t'ejo akpamara ọwaa dakfuta nwanyi-a, nji iya ẹ-ta nọhedu-wa, ya nọ lẹ nk'iya-a; kẹ t'i gbua nwatibe iya?”
- ²¹Elayija ewota onwiya machĩa l'eli nwata ono ugbo ẹto; bya araku Ojejoje; sụ: “Byiko; Ojejoje, bụ Nchileke iya; menua tẹ nwata-wa laphuta azu!”
- ²²Ojejoje anụa olu Elayija. Nwata ono awata ọtu ume; kọrohuwaphu.
- ²³Elayija ekuta nwata ono; shi l'ulo-eli ono nyizita lẹ k'alì; je ekee ya nne iya; sụ iya: “Ọwaa nwa ngu; ọ nọkwa ndzụ.”
- ²⁴Nwanyi ono asụ Elayija: “Ọ nta-a bẹ ya maru l'ị bụ onye kẹ Nchileke; okfu, Ojejoje shi l'ọnu ngu kfua aburu ọkpobe-okfu.”

1 Ndu Eze 18

Elayija yẹle Obedáya

- ¹A nọokwaru ophu baru ishi; l'afa k'ẹto k'ophu ejo mkpọ-anwụ ono byaru; Ojejoje abya ekfuru yeru Elayija; sụ iya: “Je eworu onwongu koshi Éhabu; ya e-me tẹ mini chia lẹ mgboko.”
- ²Ya ndono; Elayija ejeshia je eworu onwiya koshi Éhabu. Teke ono bẹ ejo-ẹgu ono shikpooru ọkpobe ike lẹ Samériya.
- ³Éhabu abya ekua Obedáya, bụ onye ishi, eletaru iya ufu-eze ọnya. Obedáya bụ onye Ojejoje duru lẹ nsọ nshinu;
- ⁴Kele teke Jézebelu shi egbushi ndu nkfuchiru Ojejoje bẹ Obedáya chítaru ẹphe ụkporo madzụ ise je edomishia l'ogba. O doru ẹphe ụkporo madzụ labụ l'umadzu iri iri l'ogba lanu; l'anụ ẹphe nri; mẹ mini angungu.
- ⁵Éhabu asụ Obedáya: “T'ayi jegbakota alí-a l'ẹke nwogvu; mẹ nsuda nsuda nọtsua; ke l'o nweru ẹge ọo-du; ayi aphua ẹke iru-ẹswa nọ; shi ẹge ono dzọta inya ayi; mẹ inya-mulu ayi ndzụ; t'ẹku ayi ba agvụ l'ọ ha.”
- ⁶Ẹphe abya ekee alí ono ẹge ẹphe e-shi jegbakota iya. Éhabu eshia ẹkalanua; Obedáya eshia ẹka iya ophu.
- ⁷Obedáya ejenyaa; yẹle Elayija abya edzuda. Obedáya ahụbelekwa iya phụ ama; byishi ikpere; sụ iya: “Onye nwe mu nụ, bụ Elayija! Bụ nggu ndọ-ọ?”
- ⁸Elayija asụ iya: “L'ọ kwa iya. Tugbua je ekfuru onye nwe-ngu nụ lẹ Elayija nọkwa l'ẹke-a.”
- ⁹Obedáya asụ iya: “?Bụ egbe ejo iphe ngunu bẹ ya meru; meru iphe iime t'i nwuru yẹbe nwozi ngu ye Éhabu l'ẹka; t'o gbua?”
- ¹⁰Ojejoje, bụ Nchileke ngu, nọkwa ndzụ; bụru onye ekebe iya l'ẹ to nwekwa mba; mẹ ali-eze, nnajiufu iya te eziada t'e je ngu achocho. Mba; m'ọ bụ alí-eze ophu sụru l'ẹ tị nọdu lẹ nk'ẹphe; yọ nua ẹphe nte t'ẹphe ria l'ẹphe ta phudu ngu.
- ¹¹Yọ bụru iya b'ì byaru nta-a bya asụ tẹ ya je ekfuru onye nwe mu nụ lẹ nggube Elayija nọ l'ẹke-a.
- ¹²?Ya maru ẹke Ume Ojejoje a-paru ngu je edobe teke ya haru ngu l'ẹke-a tugbua. Ya -jelephu je ekfuaru iya Éhabu; yo rua; tọ phuhe ngu bẹ oo-gbukwa iya. Lẹ yẹbe nwozi ngu, Ojejoje shi keshinu ya bụ nwokoro dutaru lẹ nsọ.
- ¹³Onye nwe mu nụ? tị núbunua iphe, ya meru teke ono, Jézebelu shi egbushi ndu nkfuchiru Ojejoje ono; mbụ ẹge ya domiru ụkporo ndu nkfuchiru Ojejoje ise l'ogba? Ya domishiru ẹphe ụkporo madzụ labụ l'umadzu iri iri l'ogba lanu; l'anụ ẹphe nri; mẹ mini.
- ¹⁴Yọ bụru nta-a b'ì bya asụ tẹ ya tugbua je ekfuru onye nwe mu nụ lẹ Elayija nọ l'ẹke-a. Oo-gbukwa iya!”

¹⁵Elayija asụ iya: “Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakọta-Ike ndu-a ndu ẹge ọ nọ iya-a; mbụ onye ono, ya ejeru ozi ono; be ya koshifutaje Éhabu onwiya ntanu.”

Éhabu yẹle Elayija edzuda

¹⁶Ya ndono; Obedáya atugbua jekfushia Éhabu je ezia ya ẹya. Éhabu ejekfushia Elayija.

¹⁷Éhabu aphulephu Elayija; sụ iya: “?Bu nggu ndo-ọ; nggube onye ono, akpa ndu Ízurelu ẹhu-a?”

¹⁸Elayija asụ iya: “L’ẹ to bukwa yẹbedua akpa ndu Ízurelu ẹhu. Ọ buchikwaa nggubedua; nggu le ndibe nna ngu phe; ke l’unu haru ome ekemu Ojejoje; tsolahaa Bálu.”

¹⁹“Ngwaa; zia t’e je ekua ndu Ízurelu l’ẹphe ha t’ẹphe byakfuta iya le Ugvu Kamelu. Chita unu madzu l’ukporo madzu labu l’umadzu iri ono, bu ndu nkfuchiru Bálu; me unu madzu ophu, bu ndu nkfuchiru Ashera ono; mbu ndu ono, Jézebelu anu nri ono t’ẹphe bya.”

Elayija yẹle ndu nkfuchiru Bálu

²⁰Tọ du iya bu; Éhabu abya ezia; e je ekua ndu Ízurelu l’ẹphe ha; me ndu nkfuchiru Bálu; ẹphe edzua le Ugvu Kamelu.

²¹Elayija abya evudo ndu Ízurelu ono l’ẹphe ha l’ifu; sụ: “?Bu jeye teke ole be obu a-bo-beru unu ẹbo ẹge-a? Ọ -buru l’ọ bu Ojejoje bu Nchileke; unu tsonuru iya. Teke bu l’oo Bálu bu iya; unu etsonuru iya.” Yo kfutsua ẹge ono; ophu ẹphe 'ekfuduru okfu yeru iya.

²²Elayija asụ ndu ono: “L’ọ bu yẹbedua kpau be phoduru nu le ndu nkfuchiru ke Ojejoje. Obenu le ndu nkfuchiru ke Bálu be du unu madzu l’ukporo madzu labu le madzu iri.

²³T’a kputaru ayi oke-eswi labu. T’ẹphebedua hata oke-eswi lanu; gbua; bokashia ya; doo l’eli nku. Olobu t’ẹphe ba amukwaru oku ye iya. Yẹbedua e-gbua oke-eswi lanu ophu; bokashia ya; doo l’eli nku; ya ta amukwaru oku ye iya.

²⁴Unu akpo-ku agwa unu; te yẹbedua kpo-ku Ojejoje. Onye ophu gude oku za oku; a maru l’ọ bu iya bu Nchileke.” Ndu ono l’ẹphe ha azua mgbede; sụ: “L’iphe, o kfuru du mma.”

²⁵Elayija asụ ndu nkfuchiru Bálu: “Unu vuru ọzo hata oke-eswi lanu gbua; keshinu ophu unu ha l’igwe. Unu akpo-kua agwa unu; olobu; unu ba amukwaru oku ye iya.”

²⁶Ẹphe abya akputa oke-eswi lanu l’oke-eswi, a nuru ẹphe; gbua. Ẹphe eshi l’utsu kpo-kua Bálu jeye l’echi oke-eswe; l’asuje: “Nggube Bálu; zanu ayi!” Tọ du ophu, meru nu; to nwe onye yeru ẹphe onu. Ẹphe etsoru ẹnya-ngweja ono, ẹphe meru ono l’ete iya egvu mgburumburu.

²⁷Yo be l'eswe; Elayija ajalaha a epe ewena; su epe: “Unu kushifua ya oku ike; ke l'ọ kwa agwa b'ọ bu. ?A maru; ?m'ọ nọ l'oke ọriri; ?t'ọ bu l'oome iphe; ?t'ọ bu l'o jeru iphe. A maru; ?bu mgbenya be ooku; t'unu kutee ya.”

²⁸Epe awata iya ọrashi ike; gude mma; me arwa l'egvujashi onwephe l'ege ome-l'ali epe du; jeye mee awushilaha a epe l'ehu.

²⁹Epe echia mkpu ono jeye enyanwu abya eswee l'echi ishi; chia ya jeye teke aachije eja urenyashi; to nwe ophu meru nu; to nwe onye yeru epe onu; ophu o nwekwanu onye geberu epe nchi.

Ojejoje gude ọku erepya ngweja Elayija

³⁰To du iya bu; Elayija asu ndu ono l'ephe ha: “Unu kpurita iya ntse.” Epe akpurita; jekfube iya. Elayija abya edozia enya-ngweja Ojejoje, e shi nwutsushia enwutsushi;

³¹bya apata mkpuma iri l'ebo. Mkpuma iri l'ebo ono no-chiru enya ikfu iri l'ebo unwu Jekopu; mbu onye ono, Ojejoje kfujeru: “L'epha iya a-buru Izurelu ono.”

³²Yo gude mkpuma ono kputaru Ojejoje enya-ngweja. Yo bya egvua nsu, ha usa gvuphee eke ono mgburumburu.

³³Yo bya edoo nku ege oo-du; bya egbua oke-eswi ono bokashia; doo l'eli nku ono; su: “Unu je ekujishia mini l'ite-mini eno; bya awua l'eli ngweja-ukfuru-a; me le nku-wa.”

³⁴Yo su epe: “Unu je ekutafua ya k'ugbo ebo” Epe eje ekutafua k'ugbo labu. Yo su epe: “Unu je ekutafua k'ugbo eto.” Epe eje ekuta iya k'ugbo eto.

³⁵Mini ono eshi l'eli enya-ngweja ono; bya eji nsu ono, e bupheru mgburumburu ono ejiji.

³⁶Oge teke eegwoje ngweja urenyashi erulephu; Elayija, bu onye nkfuchiru Ojejoje abya akpurita ntse; su: “Nggube Ojejoje, bu Nchileke ke Ebirhamu; ke Ayizaku; me ke Izurelu; menua t'a maru ntanu l'ọ bu nggu bu Nchileke le Izurelu; me t'a maru le ya bu nwozi ngu; me l'iphe-a, ya meru-wa be bu iphe, i suru te ya mee.

³⁷Zanua ya oku nggube Ojejoje; zanua ya oku; k'ophu ndu-a a-maru l'ọ bu nggube Ojejoje bu Nchileke; buru nggu bu onye e-me te egomunggo epe laphuta azu.”

³⁸Oku eshiwaphu Ojejoje l'eka bya ekepyashia ngweja ono; kee nku ono; kee mkpuma ono; kee eja, no l'ali; mbu kee kee mini ono, jiru nsu ono.

³⁹Ndu ono l'ephe ha aphu iphe ono; dashia kpurumu kpurumu; rashia; su: “O bu Ojejoje bu Nchileke-o! O bu Ojejoje bu Nchileke!”

⁴⁰Elayija asu epe: “Unu nwukoo ndu nkfuchiru Balu ono. Unu be ekwekwa t'o nweru epe onye ophu e-pyofu nu!” Epe anwukoo epe; Elayija achita epe jeshia le nsuda Kishonu je eworu epe gbushia l'eke ono.

Mini achị

⁴¹Ya ndono; Elayija asụ Éhabu: “Tụgbua je eria nri; nggu angua iphe; kẹ l'ephụ oke mini aphụakwa.”

⁴²Éhabu atụgbua tẹ ya je eria; ngua. Elayija eje enyihu eli eli Ugwu Kamelụ; je efurita; kpupyabe ifu lẹ mgbaku ikpere iya.

⁴³Yọ sụ nwozi iya: “Tụgbua nta-a je eleedu ọnya l'uzo eze ọnyimu.” Nwozi iya ono atụgbua je elee ọnya; bya asụ iya: “L'ẹ to nwekwa iphe, nọ l'ẹke ono.” Yọ sụ iya t'o jee ya ẹge ono ugbo ọsaa.

⁴⁴Yo be lẹ k'ọsaa ya; nwozi iya ono asụ iya: “Lenu; urukpu, habelephu l'ọbu ẹka madzụ bẹ shikwa l'eze ọnyimu ono akpụ-lihu.” Elayija asụ iya: “Tụgbua je ekfuru Éhabu: ‘T'o dozia ugbo-inya iya gbagbua lashia. A nọnyaa; oke mini anmabudo iya.’”

⁴⁵A nọtalephu nwanshi; igwe erua eruru; jihu uji; pherephere awata ephephe; oke mini awata achichi. Éhabu agbaru lashia Jézerilu.

⁴⁶Ike Ojejoje abya Elayija l'ẹhu; yọ chita uwe iya; kee onwiya; gbagbua je evuru Éhabu ọzo rua Jézerilu.

1 Ndu Eze 19

Elayija agbaru Jézebelu ọso

¹Éhabu abya akọkotaru Jézebelu iphemiphe ọbule, Elayija meru; mẹ l'ẹge o gude ogu-mbeke gbushikota ndu nkfuchiru Bálụ.

²Jézebelu abya ezia t'e je ezia Elayija; sụ: “T'alị gwakwaa ya ọchi; mbụ mee ya ọdugeme; m'o rua egbe nta-a echile; ya te emewa ndzụ ngu t'ọ dụ l'ọ bụ kẹ ndu nkfuchiru Bálụ ono.”

³Elayija atsulahaa egvu; ye ọkpa l'ọso. Yo rua Besheba l'alị Júda; woru nwozi iya haa l'ẹke ono.

⁴Yẹbedua l'onwiya ejee ije abalị ophu bahụ l'echi-ẹgu. Yo rua l'ukfu oshi junipa; bya adugaru; kfulahaa nụ Nchileke t'o me tẹ ya nwuhu. Yọ sụ: “O dzuwaru. Byiko Ojejoje; wotanụ ndzụ iya; kele ya ta kadụ ndiche iya phẹ mma.”

⁵Yo kfutsua ẹge ono; bya aze-zita l'ukfu oshi ono; mgbenya atụ iya. A bya ele ọnya; ojozi-imigwe lanụ abya akpaa ya ẹka; sụ iya: “Gbeshi; ria nri.”

⁶Elayija abya achikaa ọnya; phua ishi buredi, e gheru l'ovovo-ọku; mẹ ite, mini, a sụberu iya l'uzo ishi. Yọ abya eria; ngua; bya aze-zita ọdo.

⁷Ojozi Ojejoje ono abya alaphuta azụ k'ugbo labụ; bya akpaa ya ẹka; sụ: “Gbeshi; ria nri; ọdumeka bẹ ike a-gvukwa ngu l'ije ọbu.”

⁸Yo gbeshi bya eria nri; ngua mini. Yo gude ike nri ono, o riru ono jee ije ụkporo abalị labụ: eswe l'enyashi jeye yo jerua ugwu Hórebu, bụ iya bụ ugwu Nchileke.

⁹Yo rua l'ẹke ono; bahu l'ogba je aradu. Ojejoje abya bya ekfuru yeru iya l'ẹke ono; su iya: “?Bu ngunu be iime l'ẹke-a; Elayija?”

¹⁰Elayija asu iya: “L'okfu ẹhu nggube Ojejoje; mbu Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike evukwa mu ẹhu. Ishi iya aburu le ndu Izurelu hakotawaru ogba-ndzu ngu; bya enwutsushiwa ẹnya-ngweja ngu; gude ogu-mbeke l'egbushi ndu nkfuchiru ngu. Yo buwaru-a yebedua nkinyi iya be phoduru nu. Nta-a be ephe achowa ishi iya.”

¹¹Ojejoje asu: “Tugbua je evudo l'ifu Ojejoje l'eli ugvu; kele Ojejoje abya esweta.” To du iya bu; oke pherephere, ha nshinu abya ezilahaa; agbawashi ugvu ono; l'agbakposhi eze mkpuma, nokota l'ugvu ono ke yogiriyogiri l'ifu Ojejoje ono. O bu le Ojejoje ta nodu le pherephere ono. Pherephere ono ezibuhulephu; ali awata onma jijiji; ophu Ojejoje 'anodu l'ali-onma-jijiji ono.

¹²Ali anmatsulephu jijiji; oku awata adzudu; ophu Ojejoje 'anokwa l'oku ono. Oku ono anyihulephu; a wata odzu ndzumuka.

¹³Elayija anua ya; bya egude uwe iya kwechia onwiya ifu; lufuta bya evudo l'onu ogba ono. Yo nweru olu lanu, suru iya: “?Bu ngunu be iime l'ẹke-a; Elayija?”

¹⁴Elayija asu iya: “Iphe ke nggube Ojejoje; mbu Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike; be shihawa evu mu evuvu; ke le ndu Izurelu be hakotaru ogba-ndzu ngu; nwutsushiwa ẹnya-ngweja ngu; gude ogu-mbeke l'egbushi ndu nkfuchiru ngu. Yo buwaru yebedua nkinyi iya be phoduru nu. Nta-a be ephe achowa ishi iya.”

¹⁵Ojejoje asu iya: “Laphu azu; shia uzo ophu i shiru jeshia echi-egu Damasukosu. Teke i ruru; nggu awua Hazelu manu l'ishi t'o buru eze ndu Aramu.

¹⁶Wua Jehu Nimishi manu l'ishi t'o buru eze ndu Izurelu; nggu awua Elayisha Shafatu ke Ebelu-Mehola manu l'ishi t'o no-chia ẹnya ngu; buru onye nkfuchiru Nchileke.

¹⁷Onye gbalaru nu te Hazelu be egbu iya; Jehu egbua ya. Onye gbalaru nu te Jehu be egbu iya; Elayisha egbua ya.

¹⁸Obenu le ya dobelerua unu umadzu iri l'esaa l'ukporo madzu iri l'ali Izurelu, bu ndu e-te wotabua ikpere byishiru Balu; baaru iya aja; to bu l'ephe tsujeru iya onu.”

Elayija yele Elayisha

¹⁹To du iya bu; Elayija eshi l'ẹke ono lufu; je aphua Elayisha Shafatu l'ẹke o gude ukporo oke-eswi l'oke-eswi eno l'ako okori. Elayija ejekfushia ya; je ewota ukpo iya gbaphua ya l'ẹhu.

²⁰Elayisha ahakota oke-eswi ono; gbatoru Elayija. Elayisha asu iya: “Te ya je anmaa nne le nna iya akpa;ya abya etsoru ngu.” Elayija asu iya: “T'o je. Olobu; nyatakwa iphe ya meru iya.”

²¹Elayisha aparu iya haa laphushia azu; je egbushikota oke-eswi iya phu. Yo gude oshi ono, e gude gakoo ya ono; shia anu iya. Yo metsua bya eworu iya keeru ndiphe; ephe ataa. Yo gbeshi teke ono tsoru Elayija; jelahaaru iya ozi.

1 Ndu Eze 20

Bénu-Hadadu etso ndu Samériya ọgu

¹Bénu-Hadadu, bú eze ndu Áramu abya achikobe ndu soja iya l'ẹphe ha. Yẹle ụkporo ndu eze lẹ ndu eze iri l'ẹbo atugbabe; ẹphe l'inya; mẹ l'ugbo-inya ẹphe. Ẹphe eje ekee k'ọgu; yechia Samériya; tso ẹphe ọgu.

²Yo zia ndu ozi t'a bahụ lẹ mkpukpu je ezia Éhabu, bú eze ndu Ízurelu: “Ọwaa iphe Bénu-Hadad kfurú:

³‘Mkpọla-ọcha ngu; mkpọla-ododo ngu búkotakwa nk'iya. Unyomu ngu; mẹ unwegirima ngu ndu ọphu kakọta ọma mma abụkwaruphu nk'iya.’ ”

⁴Eze ndu Ízurelu asụ: “Nggube eze, bú onye nwe mu nụ; ọ bú ẹge i kfurú bú ẹge ọ-odu. Yẹbedua; mẹ iphemiphe ọbule, ya nweru enweru búkota nke ngu.”

⁵Ndu ozi ono alaphu azụ ọdo; bya asụ: “Ọwaa iphe Bénu-Hadadu ekfu. Ọ sụru: ‘Lẹ ya zihawaru t'ị chítaru iya mkpọla-ọcha ngu; mkpọla-ododo ngu; unyomu ngu pẹ; ọwaa unwegirima ngu.

⁶Ọle l'egbe nta-a echile; bẹ ya e-ye ndu ozi iya t'ẹphe bya atua ụlo ngu; mẹ kẹ ndu ozi ngu vulavula. Iphe bú iphe, ẹka ẹphe ruru, dú ẹphe mma bẹ ẹphe e-wota.’ ”

⁷Eze ndu Ízurelu abya ekua ndu bú ọgurennya l'alị ono l'ẹphe ha; sụ ẹphe: “?Unu lewaru ẹge nwoke-wa achọ iya okfu? O ziru tẹ mu doberu iya unyomu mu; unwegirima mu; mkpọla-ọcha mu; ọwaa mkpọla-ododo mu; tọ búkwa lẹ mu jikaru.”

⁸Ndu bú ọgurennya ono; mẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha; asụ iya: “T'ẹ b'ọ ngashiru iya nchị; ọphu o kwetakwa iphe, o kfurú.”

⁹Tọ dú iya bú; Éhabu eziphu ndu ono, Bénu-Hadadu ziru ozi ono; sụ ẹphe: “Unu kfurú eze, bú onye nwe mu nụ: ‘L'iphe ono, i vuru ụzo sụ tẹ yẹbe nwozi ngu mee ono bẹ ya e-mekota. Ọ bú lẹ k'ikperazu-a bẹ ya te emeghekwa.’ ” Ndu ono, byaru ozi ono alufu; je ezia Bénu-Hadadu iphe, e ziru ẹphe.

¹⁰Bénu-Hadadu abya ezia ozi ọdo t'e je ezia Éhabu; sụ: “T'alị gwakwaa ya ọchi; mbụ mee ya ọdu-geme; m'ọ -bụru lẹ ya te emedu lẹ Samériya kpukpoo ya ekpukpo.”

¹¹Eze ndu Ízurelu asụ: “Unu kfurú iya l'onye kwaru onwiya ngwa-ọgu ta asajedu nsasa; gbahaa teke o mekputatsuaru l'ọgu.”

¹²Yọ bụru teke Bénu-Hadadu yẹle ndu eze ndu ọphu nọtsua l'ulo-ekwa ẹphe angu mẹ b'a byaru bya ezia ya ozi ono. Yọ sụ ndu soja iya: “Unu kwakọbe k'ọgu.” Ẹphe abya akwakọberu ndu Samériya ọgu.

Éhabu alụ-gbu Bénu-Hadadu

¹³Ya ndono; yo nweru onye nkfuchiru Nchileke, byakfutaru Éhabu, bú eze ndu Ízurelu bya asụ iya: “Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: ‘?Ị phuru igweligwe ndu-a? Ya e-woru ẹphe ye ngu l'ẹka ntanụ; t'ji-makwanuru l'ọ bú yẹbedua bú Ojejoje.’ ”

- 14**Éhabu asụ iya: “?Bụ onye a-lụ ọgu ono?” Onye nkfuchiru Nchileke ono asụ iya: “Owaa iphe Ojejoje ekfu: ‘O bụ unwu ọgbo lanụ ị ndu soja ndu ishi obodo; ị a-lụ iya nụ.’ ” Tọ dụ iya bụ: Éhabu asụ: “?Bụ ndu ole a-wata ọgu ono?” Onye nkfuchiru Nchileke ono asụ: “L’ọ bụ unubedua.”
- 15**Tọ dụ iya bụ; yọ bya achikobe unwu ọgbo lanụ ị ndu soja ndu ishi mkpukpu ono. Iphe, ephe dụ bụ ukporo madzụ iri ị nanụ l’umadzu iri l’ebo. E metsua; yọ bya achikobe ndu Ízurelu ndu ophu kpakoru dụ unu madzụ iri l’esaa l’ukporo umadzu iri.
- 16**Yọ buru l’eswe ị ephe tugburu jeshia teke Bénu-Hadadu yele ukporo ndu eze ị ndu eze iri l’ebo phụ, eyetaru iya eka phụ nọwa l’ulo-ekwa ephe ngutawa mee; k’ophu bụ l’o me ephe l’anya.
- 17**Unwu ọgbo lanụ ị ndu soja ndu ishi obodo phụ evutaru ephe ụzo. Bénu-Hadadu ị yefuhawaru ndu jeru bya agbaaru iya ama; sụ: “L’o nwekwaru unwoke, shi ị Samériya eje abya.”
- 18**Benuhedadi asụ ephe: “O -buru l’ephe byaru k’odoo; unu kpukoo ephe ị ndzụ. Teke o bụ k’ogu; unu kpukwaaphu ephe ị ndzụ.”
- 19**Unwu ọgbo lanụ ndu soja ndu ishi obodo ono evuru ụzo wufuta ị mkpukpu; ndu soja ophu l’etso ephe.
- 20**Onyenonu egbua onye ophu o dagbaru yee ya. Ndu Áramu eye okpa l’oso; ndu Ízurelu achipyabe ephe. Bénu-Hadadu, bụ eze ndu Áramu anodu l’inya; gbalaa yele uphodu ndu agbaru iya inya.
- 21**Eze ndu Ízurelu atugbua je egudeshia inya ephe; me ugbo-inya ephe; gwee ndu Áramu ogwe ekfu.
- 22**E metsua; onye nkfuchiru Nchileke ono abyakfuta eze ndu Ízurelu ono; bya asụ iya: “Jekwa je akwakobe ndu soja ngu; maru iphe, unu e-me. Ke l’oge mini odungu k’afa odo rulephu; ị eze ndu Áramu a-byakwaru ngu ọgu odo.”
- 23**Ndu ishi l’ozi eze ke ndu Áramu abya ekfuaru iya; sụ: “L’iphe, meru iphe ndu Ízurelu ka ephe ike kwa l’agwa ephe butsua agwa eli ugvu. Ndege o bụ l’eke daburu adaburu b’a luru ọgu ono me ayi ga akakwa ephe ike.
- 24**Iphe, ii-me bụ t’i wofutsua ndu eze phụ l’onodu ephe; wotachia ndu ishi ndu soja dochia enya ephe.
- 25**Nggụ achita ndu soja, ha l’obu ndu ophu e gburu egbugbu; me inya; me ugbo-inya, ha l’obu ophu tufashihuru nụ; t’ayi jekfu ephe ọgu l’eke, daburu adaburu. Ayi kafutaje ephe ike.” Bénu-Hadadu ekwe; bya emee iphe, ephe kfuru iya.
- 26**Yo rulephu l’oge mini odungu l’afa ophu tso iya nụ; Bénu-Hadadu achikobe ndu Áramu ephe ejeshia Afeku; t’ephe je etso ndu Ízurelu ọgu.
- 27**Ndu ke Ízurelu akwakobe k’ogu; wu-kfushia ephe. Ndu ke Ízurelu adoo uzi labu l’obu unwu ndokobe egbu; ghaaru ndu Áramu ifu; obenu ị ndu ke Áramu chikoru mgboko-egu naa.

²⁸Onye kẹ Nchileke abya asụ eze ndu Ízurelu: “Owaa iphe Ojejoje ekfu: ‘Lẹ keshinu ọphu ndu Áramu gude ọnu ẹphe sụ lẹ Ojejoje bụ agwa, ereje ire l'eli ugwu; l'ẹ too rejedu ire lẹ nsuda; bẹ ya a-chịta igwe ndu-a l'ẹphe ha ye ngu l'eka; t'ị makwanuru l'ọ bụ yẹbedua bụ Ojejoje.’ ”

²⁹Ẹphe adọo cheeru onwẹphe ifu abalị ẹsaa. Yo be lẹ mbọku k'ẹsaa; ẹphe awọgbabe onwẹphe l'ọgu ono. Ndu Ízurelu egbua ndu Áramu ụkporo unu unwoke iri l'ẹbo; l'unu unwoke iri, bụ ndu soja k'ọkpa l'ujiku lanu.

³⁰Ndu ọphu e gbuphodoru; bẹ gbabaru lẹ Afẹku; ụpho-mkpuma mkpukpu ono ezee tugbua ụkporo unu madzụ ugbo ẹto; l'unu madzụ ẹsaa; l'ụkporo madzụ iri. Bénu-Hadadu agbalaa je edomia onwiya l'ime ime ụlo, nọ lẹ mkpukpu ono.

Éhabu edobe Bénu-Hadadu ndzụ

³¹Ndu ozi Bénu-Hadadu abya asụ iya: “Lenu; ayi nuru lẹ ndu eze ndu Ízurelu bẹ aphuje imiko. T'ayi nmaru uwe-aphu l'ukfu; rikua onwayi eri l'ishi; jekfushia eze ndu Ízurelu. O nweru ẹge ọo-dụ; yo dobe ngu ndzụ.”

³²Ya ndono; ẹphe abya anmaa uwe-aphu l'ukfu; kee eri l'ishi jekfushia eze ndu Ízurelu je asụ iya: “Onye ozi ngu Bénu-Hadadu sụru ẹge-a: ‘Byiko hanua ya tẹ ya nọdu ndzụ.’ ” Eze aji ẹphe: “?Ọ nọkwadu-a ndzụ? Ọ kwa nwunne iya b'ọ bụ nụ.”

³³Ndu ozi Bénu-Hadadu l'egekpelephu iphe, e-shi iya l'ọnu lufuta. Ẹphe anatakebe iya okfu l'ọnu; sụ: “Iye; mbụ nwunne ngu Bénu-Hadadu.” Yọ sụ ẹphe: “Unu je eduta iya t'ọ bya.” Bénu-Hadadu erutalephu; Éhabu emee t'ọ nyihu l'ugbo-inya iya.

³⁴Bénu-Hadadu asụ iya: “Mkpukpu ono, nna mu nataru nna ngu ono bẹ ya a-nu-phukota ngu azụ; nggu emee ẹke aa-noje azuru ngu aswa lẹ Damásukosu ẹge ono, nna nk'iya meru lẹ Samériya ono.” Éhabu asụ: “Lẹ ya e-gude k'ogba-ndzụ ono; haa ngu t'ị la.” Tọ dụ iya bụ; ẹphe eworu ndzụ gbaa; Éhabu aparụ iya haa; yọ lashia.

Aanma Éhabu ikpe kẹ l'ọ haru Bénu-Hadadu

³⁵Yo nweru onye lanu lẹ ndu nkfuchiru Nchileke, Ojejoje sụru t'ọ sụ onye ọphu: “Byiko; t'ọ chia ya iphe.” Onye ono ajika iya ochi iphe ono.

³⁶Tọ dụ iya bụ; onye nkfuchiru Nchileke ono asụ iya: “Lenu; keshinu ọphu ị jikaru ome iphe, Ojejoje kfuru; b'ị -haa ya l'ẹke-a nta-a lufu; bẹ agụ a-dzugbukwa ngu.” Nwoke ono eshilephu l'ẹke ono lufu; agụ eworu iya dzụ-gbua.

³⁷Onye nkfuchiru Nchileke ono abya aphua onye ọdo; yọ sụ iya: “Byiko; chinua mu iphe.” Onye ono eworu iphe chia ya; meka iya iphe.

³⁸Onye nkfuchiru Nchileke ono alufu; je evudo l'iku esu-uzo; kwaberu eze. Yo gude iphe kechia onwiya ifu; t'a ba ma l'ọo ya.

³⁹Eze eswedelephu; onye nkfuchiru Nchileke ono arashia; sụ iya: “Lẹ yẹbe nwozi ngu bẹ bahuru l'ifu ọgu; yo nweru nwoke, dutaru onye ọ kputaru lẹ ndzụ bya asụ iya: ‘Tẹ ya leta onye ono ẹnya. Teke ọ gbalaru; ishi iya alaa l'ugwo iya; ọdumeka ya akfua ẹkpa mkpola-ọcha.’ ”

⁴⁰Tọ dọ iya bụ; yēbe nwozi ngu akwaa lẹ mee ọwaa; mee ọwaa; nwoke agbalaa.” Eze ndu Ízurelu asụ iya: “L'ọ kwa iphe, gbaru ngu ndono. Ọ kwa nggu b'o shi l'ọnu.”

⁴¹Ya ndono; onye nkfuchiru Nchileke ono aphufu-kebe iphe ono, o gude kechia onwiya ifu ono; eze ndu Ízurelu abya amaru l'ọ bụ onye lanụ lẹ ndu nkfuchiru Nchileke b'ọ bụ.

⁴²Yọ sụ eze: “Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: ‘Lẹ keshinu ọphu ị haru onye ya kpeburu t'ọ nwuhu; yọ laa kẹ mmanu; bẹ ishi ngu a-lakwa l'ugwo ishi iya; ndu nke ngu alaa l'ugwo ndu nk'ia.’ ”

⁴³Eze ndu Ízurelu atugbua lashia l'ufu-eze iya lẹ Samériya. Iphe aburu iya iwe; l'atsukwa iya phụ l'ẹhu.

1 Ndu Eze 21

Mgbo vayinu Nebotu

¹O nweru mgbo vayinu, nọ lẹ Jézerilu l'iku ufu-eze Éhabu, bụ eze lẹ Samériya. Onye nwe iya nụ bụ Nebotu kẹ Jézerilu.

²Yo be ujiku lanụ; Éhabu asụ Nebotu: “T'ọ nunu iya mgbo vayinu iya-a tẹ ya mee mgbabu, ya a-kọbeje ẹkwo-ọphe; keshinu ọphu ọ nọ l'iku ufu iya. Ya e-gude mgbo vayinu ọphu ka mma gbanweta iya; m'ọ kwanụ ya egude okpoga kfuá ngu aswa iya.”

³Nebotu asụ Éhabu: “Tẹ Ojejoje be kwekwa tẹ ya woru oke-alị nna iya phẹ nụ ngu.”

⁴Éhabu atso ru gbudagbuda; gude iwe lashia l'ufu iya; kele Nebotu kẹ Jézerilu bẹ sụru lẹ ya taa nudu iya oke-alị nna iya phẹ. Yọ lashia; je agbanwua ifu; jịka ori nri.

⁵Jézebelu, bụ nyee ya abya abata; bya asụ iya: “?Bụ ngunu b'ị gbanwuru ifu ẹge-a kẹ be eri nri?”

⁶Éhabu asụ iya: “L'iphe, kparu iya nụ bụ lẹ ya kfuru Nebotu kẹ Jézerilu t'ọ ree ya mgbo vayinu iya tẹ ya kfuá ya aswa iya l'okpoga; ọdumeka tẹ ya nụ iya mgbo vayinu ọdo l'ugwo iya; m'ọ buru l'ọ dọ iya mma. Obenu l'ọ sụru lẹ ya ta anudu iya mgbo vayinu iya.”

⁷Nyee ya; mbụ Jézebelu asụ iya: “?Bukwadia nggu bụ eze ndu Ízurelu tọo? Gbeshi ria nri ngu; obu atso ngu ẹna. Ya a-nataru ngu-a mgbo vayinu Nebotu kẹ Jézerilu.”

⁸Ya ndono; Jézebelu abya egude ẹpha Éhabu deshia ẹkwo; gude iphe-ọhubama, Éhabu egudeje anyachishi ẹkwo nyachishia ya; woru iya keshiaru ndu bụ ọgurenaya; mẹ ndu nweru ẹnya, bụ ndu ẹphe lẹ Nebotu chikoru buru lẹ mkpukpu.

⁹Iphe, o deru l'ẹkwo ono bụ: “Unu tua ọnu mbọku unu a-swị ẹgu. O rua mbọku ono; unu dobe Nebotu l'ọnodu, ha nshinu l'echi ọha.

¹⁰Unu eyeru iya ndu bụ ẹjo madzụ ẹbo t'ẹphe nọdu iya l'ifu; gbaa ya ire l'ọ kfururu Nchileke; abya ekfutoo eze. Teke ono; unu akpufu iya je atụ-gbua ya lẹ mkpuma.”

¹¹Tọ dū iya bụ; ndu mkpukpu; mbụ ndu bụ ọgurenya; mē ndu nweru ọnya, bu lẹ mkpukpu Nebotu p̄he emee ẹge Jézebelu deru l'ekwo ono, o deru keshiaru ẹphe ono.

¹²Ẹphe abya atua onu mboku aa-swị aswịswi; woru Nebotu dobe l'onodu, ha nshinu l'echi ọha.

¹³Ndu, bụ 'o-ga-lẹ-mkpa labu abata bya anodu iya l'ifu; gbalahaa ya ire; su: “Lẹ Nebotu kfururu Nchileke; kfutoshia eze.” Ya ndono; ẹphe akpufu iya azu mkpukpu; je atụ-gbua ya lẹ mkpuma.

¹⁴Ẹphe emetsua bya ezia Jézebelu: “L'a tū-gbuakwaru Nebotu lẹ mkpuma; l'ọ nwuhuakwaru.”

¹⁵Anunu, Jézebelu anu l'a tū-gbuwaru Nebotu lẹ mkpuma; yọ su Éhabu: “Tugbua je anata mgbo vayinu Nebotu kẹ Jézerilu p̄hụ; mbụ alị ono, ọ jikaru lẹ ya tee redu ngu t'ị kfu ya okpoga iya ono. Gbeshi je anata iya; lẹ Nebotu ta anohekwa; ọ nwuhuakwaru.”

¹⁶Éhabu anulephu lẹ Nebotu bẹ nwuhuwaru nū; gbeshi jeshia lẹ mgbo vayinu Nebotu kẹ Jézerilu ono; tẹ ya nata iya.

Elayija ekfu iphe, e-me Éhabu

¹⁷Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru yeru Elayija kẹ Tishibe; su iya:

¹⁸“Gbeshi; jee Samériya; jekfu Éhabu, bụ eze ndu Ízurelu. Ẹke ọ nọ nta-a bụ lẹ mgbo vayinu Nebotu, o jeru iya anata.

¹⁹Kfuru iya: Owaa iphe Ojejoje ekfu: ‘?I -gbutsuaru madzụ; bya anaa ya iphe iya? Su iya: Owaa iphe Ojejoje ekfu: O bụ l'ẹke ono, nkuta mīcharu mee Nebotu ono; bẹ nkuta a-mīcha mee nk'iya!’ ”

²⁰Éhabu asu Elayija: “?I chowaru iya bya; nggube onye ohogu iya?” Elayija asu iya: “Iye; ya chookwaru ngu bya; kẹ l'i wowaru onwongu ree l'ejo iphe l'ọnya Ojejoje.

²¹‘Nta-a bẹ ya e-me t'iphe-ẹhuka dakfuta ngu; eri ngu bẹ ya a-za l'ẹza. Iphe, bụ onye bụ nwoke l'ufu Éhabu bẹ ya e-kpofu ekpofu l'alị ndu Ízurelu: ohu; lẹ amadu.

²²Ya e-me onu-ulo ngu l'ọ bụ kẹ Jeróbuwamu Nébatu; mē kẹ Baasha Ahija; kẹ l'ị kpatsuaru iya ẹhu-eghughu; bya emee tẹ ndu Ízurelu mee ejo iphe.’

²³“A bya l'ẹhu Jézebelu; Ojejoje kfukwaruphu; su: ‘L'ọ nkuta a-ta anu Jézebelu lẹ Jézerilu.’

²⁴“Iphe, bụ onye kẹ Éhabu, nwuhuru lẹ mkpukpu bụ nkuta a-ta anu iya. Onye ọphu nwuhuru l'echi-egu aburu nwenu, ẹphe l'eli a-vuka anu iya.”

²⁵Ẹ to nwedu nwoke, dujeru l'ọ bụ Éhabu; onye nyee ya Jézebelu nwuru ye; yọ woru onwiya togboru ejo iphe l'ọnya Ojejoje.

²⁶O meru akpamara; kẹ l'ọ tsoru agwa l'ọ bụ ndu Amoru ono, Ojejoje chifuru l'ifu ndu Ízurelu ono.

Éhabu ata onwiya ụta

²⁷Ya ndono; Éhabu anụtsulephu iphe ono; gbajashia uwe iya; yee uwe-aphu; swilahaa aswiswi. Ooyeje uwe-aphu ono zeru aze; yee ya l'ejephe gologolo.

²⁸Ojejoje abya ekfuru yeru Elayija ke Tishibe; su iya:

²⁹“?I phuru-a ege Éhabu byawaru bya ewozita onwiya ali l'ifu iya? Keshinu ophu o wozitaru onwiya ali l'ifu iya be ya te emehedu t'iphe-ehuka ono bya teke o no ndzu. Ya e-wota iphe-ehuka ono doberu onu-ulo iya l'oge ke nwa iya.”

1 Ndu Eze 22

Iphe, Mikaya phuru l'ehu Éhabu

(2 Iphe 18:2-27)

¹A noo afa eto; ndu Áramu; ephe le ndu Ízurelu ta alu ogu.

²Yọ buru l'afa k'eto ono be Jehoshafatu, bu eze ndu Júda kpakfuru Éhabu, bu eze ndu Ízurelu.

³Eze ndu Ízurelu aji ndu ozi iya: “?Unu marua l'o bu ayibedua nwe Rámotu-Gíledu; to nwe iphe, ayi eme; t'ayi nafuta iya l'eka eze ndu Áramu?”

⁴Ya ndono; yo ji Jehoshafatu: “?M'oo-tsoru iya je ogu le Rámotu-Gíledu too?” Jehoshafatu asu eze ndu Ízurelu: “Nggwu l'iya bukwa nanu. Ndu nke iya; me ndu nke ngu aburu nanu. Inya iya; me inya nke ngu aburu nanu.”

⁵Jehoshafatu asu iya: “T'o kpataodukwa ishi; maru iphe, Ojejoje e-kfu.”

⁶Tọ du iya bu; eze ndu Ízurelu abya achikobe ndu nkfuchiru, ruru unu madzu; ji ephe: “?Ya e-je ogu le Rámotu-Gíledu; too te ya be ejeshi?” Ephe asu iya: “T'o je; kele Nnajiufu e-woru mkpukpu ono ye yebe eze l'eka.”

⁷Jehoshafatu asu: “?To nwedu onye nkfuchiru Ojejoje, no l'eke-a t'ayi kpata iya ishi?”

⁸Eze ndu Ízurelu asu iya: “L'o nwefukwaaru onye lanu, ayi e-shi l'eka iya kpata Ojejoje ishi. Ole onye ono du iya ashi; ke l'e to kfubua okfu oma l'ehu iya; gbahalephu ejo iya. Onye ono bu Mikaya Imula.” Jehoshafatu asu: “Eze; be ekfuhekwa ege ono odo.”

⁹Tọ du iya bu; eze ndu Ízurelu abya ekua nwozi iya nanu; su iya: “T'o duta Mikaya Imula t'o bya nta-a nta-a.”

¹⁰Ya ndono; eze ndu Ízurelu yele Jehoshafatu, bu eze ndu Júda eyeshia uwe eze ephe; sugatsuaru l'aba-eze ephe l'eka eetsuje balı l'onu eke e shi abahu l'obu-edukfu Sameriya; ndu nkfuchiru ono l'ephe ha a-nodu ephe l'ifu ekfugbaa iphe, ephe ekfu.

¹¹Zedekaya Kenana egude igwe meshia mpo; bya asu: “Le Ojejoje, bu Nchileke suru: ‘Le mpo-wa; be ii-gude adu ndu Áramu jeye teke ii-kpochafu ephe.’ ”

- 12Olu ndu nkfuchiru ono l'ẹphe ha aburu iphe lanu: "T'o je ọgu ẹ Rámọtu-Gíledu; je emekputa; kele Ojejoje e-woru-a mkpukpu ono ye nggube eze l'ẹka."
- 13Onye ono, jeru oku Mikaya ono asu iya: "Lekwa; l'olu ndu nkfuchiru ophu be wukwaru nanu; l'ekfu ẹ k'oma a-duru eze. Byiko; te okfu nggu ẹ ndu ophu bukwaru nanu; mbu t'i kfukwaa okfu, du mma."
- 14Mikaya asu: "Kamenu; o bulekwapu iphe, Ojejoje kfuru iya; be ya e-kfu."
- 15Mikaya abyaruta; eze aji iya: "Mikaya;?bu t'ayi jee ọgu ẹ Rámọtu-Gíledu; to o t'ayi be ejeshi?" Mikaya asu iya: "Ngwaa; jenu je emekputa ẹphe. Ojejoje e-woru-a mkpukpu ono ye nggube eze l'ẹka."
- 16Eze asu iya: "?Bu ugbo ole be ya a-ro ngu t'i gude ẹpha Ojejoje kfuaru iya ire-lanu?"
- 17Mikaya asu iya: "Le ya phuru ẹge ndu Ízurelu l'ẹphe ha gbakashihuru nanu nanu l'ugvu l'o bu aturu, ẹ-te nwedu onye nche. Ojejoje asu: 'Le ndu-a te nwedu onye ishi. Oo ya bu t'onyenonu lashia l'ufu iya l'ẹhu-agu.' "
- 18Eze ndu Ízurelu asu Jehoshafatu: "?Ya te kfuhaadaru ngu l'ẹ to kfudu iphe, du mma l'ishi iya; gbahaa ẹjo iya?"
- 19Mikaya ekfukwaru iphe, ookfu; su: "Ngwaa; ngabe nchi nua iphe, Ojejoje kfuru: Ya phuru Ojejoje l'ẹke o no l'aba-eze iya; ndu ojozi-imigwe agbaa ya mgburumburu: ndu vudo iya l'ẹka-utara; ndu evudo iya l'ẹka-ibyita.
- 20Ojejoje asu ẹphe: "?Bu onye e-je ekfubuta Éhabu t'o je ọgu ẹ Rámọtu-Gíledu; k'ophu ishi iya e-phuhu l'ẹke ono?" "Onye owaa -lufuta; yo kfu iphe lanu; onye odo -lufuta; yo kfu odo.
- 21E metsua; ojozi lanu alufuta bya evudo l'ifu Ojejoje; su: 'L'oo yebedua e-je ekfubuta iya.'
- 22"Ojejoje aji iya: "?Nanu ẹge ii-shi kfubuta iya?" "Yo su: 'Le ya e-je aburu nwamaa ẹjo-ire je anodu l'onu ndu nkfuchiru Éhabu.' "Ojejoje asu iya: 'Je; l'ii-kfubuta iya-a; je emee ya ẹge ono.'
- 23"Oo ya bu; t'i maru ẹ Ojejoje yewaru ndu nkfuchiru ngu l'ẹphe ha nwamaa ẹjo-ire l'onu. Ojejoje kfuakwaru okpu-akpo hu tukobe ngu l'ishi."
- 24Ya ndono; Zedekaya Kenana ẹje ebyiaru iya Mikaya l'ishi nchi; su iya: "?Nanu ẹge Ume Ojejoje shiru lufu yebedua l'ẹhu; bya ekfuru yeru ngu?"
- 25Mikaya asu: "Mboku, ii-maru bu mboku ono, ii-je edomia onwongu l'ime ime mkpura ono."
- 26Eze ndu Ízurelu asu ẹphe: "Unu kputa Mikaya kpu-kfu Amonu, bu o-chi-oha mkpukpu; me Jowashi, bu nwa eze.
- 27Unu asu ẹphe l'eze: 'Unu tu-chia onye-a l'oka-mkporo; tubataje nwa nri atubata; nu iya; unu edjee ya nwa mini edee l'onu jeye; ya ejee; lata l'ẹhu-agu.' "

²⁸Mikaya asụ: “I -laa l'ẹhu-agu; nggu amaru l'ẹ tọ bụdu Ojejoje bẹ shi iya l'ọnu kfua okfu.” Yọ sụ ndu nọ l'ẹke ono t'ẹphe tube nvọ l'okfu iya ono.

Éhabu ala l'ọgu

(2 Iphe 18:28-34)

²⁹Ya ndono; eze ndu Ízurelu; mę Jehoshafatu, bụ eze ndu Júda atụgbua jeshia Rámọtu-Gíledu.

³⁰Eze ndu Ízurelu asụ Jehoshafatu: “Ya e-me onwiya t'ẹ b'a ma onye ya bụ; bahụ l'ọgu ono. Nggubedua eyee uwe-eze ngu.” Eze ndu Ízurelu abya emee onwiya t'ẹ b'a ma l'ọo ya bahụ l'ọgu ono.

³¹Eze ndu Áramu bẹ kfuhawaru ndu ishi ụgbo-inya iya, dụ ụkporo madzụ l'umadzu iri l'ẹbo; sụ ẹphe: “Unu ba etsokwa onye ukfu; m'ọ bụ onye nta ọgu. Onye unu e-tso ọgu kpụu; bụ eze ndu Ízurelu.”

³²Ndu ishi ụgbo-inya ono aphulephu Jehoshafatu; sụ: “Ọ kwa eze ndu Ízurelu ọbu ndọ-ọ!” Ẹphe aghazia t'ẹphe tso iya ọgu; Jehoshafatu eye mkpu l'ọnu.

³³Ndu ono, agba ụgbo-inya ono amaru teke ono l'ẹ tọ bụdu yẹbedua bụ eze ndu Ízurelu; haa ya achichi.

³⁴Yo nweru onye agbalephu akfụ nk'iya; to nwe ẹke ọ kwata gobe iya agobe. Yo je adaa eze ndu Ízurelu l'ẹhu ẹ mgbaku ẹke ọ kwa ngwa-ọgu iya. Eze arangarahu; sụ onye angaru iya ụgbo-inya: “Kpọlaa azụ; pafụ iya l'ọgu-wa; kẹ l'e meruwaru iya ẹhu.”

³⁵Ọgu ono ekpohu ọku mbọku ono; e kepyabe eze ekepyabe l'ụgbo-inya ono; ẹphe ẹ ndu Áramu l'alụ iya. Mee, shi l'ẹke ono, e mekaru iya iphe ono awụ ala l'alị ụgbo-inya ono. Yo be l'urenyashi iya; yọ nwụhu.

³⁶Ẹnyanwu aribadelephu; e woru mkpu chia l'ẹke ndu soja nọ; sụ ẹphe: “T'onyenonu yekwa ọkpa l'ẹke o yeru iya!”

³⁷Tọ dụ iya bụ; eze anwụhu; a pata iya bya elia ẹ Samériya.

³⁸Ẹphe eje asaa ụgbo-inya ono asasa l'okpuru Samériya, bụ ẹke ndu agba ọkpara aghuje ẹhu. Nkuta erichaa mee ya ẹge ono, Ojejoje kfuhawaru iya ono.

³⁹Iphe ọdo, meeberu nụ teke Éhabu shi achị; mę iphemiphe ọbule, yẹbedua meru; mę k'ulo-eze, ọ kpuru gude eze-enyi memaa ya; mę kẹ mkpukpu, ọ kpushiru; yo shihugbaa ike b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nụ l'oge ndu eze Ízurelu.

⁴⁰Ya ndono; Éhabu anwụhu lakfushia nna iya pẹ. Ehezaya, bụ nwatibe iya kẹ nwoke aburu eze l'ozori iya.

Jehoshafatu bụ eze ndu Júda

(2 Iphe 20:31—21:1)

⁴¹Jehoshafatu Ása wataru ọchi ndu Júda l'afa, kwe Éhabu afa ẹno, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu.

- ⁴²Iphe Jehoshafatu gbaru bu ụkporo afa l'afa iri l'ise teke o wataru ochi ndu Júda. Yo chia ụkporo afa l'afa ise le Jerúsalemu. Epha nne iya bu Azuba; nwatibe Shilihi.
- ⁴³Jehoshafatu be tsoru ubeka nna iya, bu Ása. E to nwedu ophu o haru m'oo nanu. O meru iphe, kfulu nhamunha l'enya Ojejoje. O bu l'e to wofudu eke aagwaje iphe. Ndu Izurelu l'ejeje ochi eja; l'akpo insensu oku l'eke ono.
- ⁴⁴Jehoshafatu mekwaruphu; yele eze ndu Izurelu anodu le nchi-odoo.
- ⁴⁵Iphe odo, meeberu nu teke Jehoshafatu shi achi; ike, o kparu; me ege o gude lua ogu b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Júda.
- ⁴⁶Unwoke ndu shi nodu l'ulo agwa l'agba okpara, bu ndu ophu phoduru nu teke nna iya shi buru eze b'o chishikotaru l'ali ono.
- ⁴⁷Teke ono be ndu Edomu te nwedu eze, achi epha; yo buru onye no-tsotaru eze be achi nu.
- ⁴⁸Jehoshafatu be nweru ugbo-mini Tashishi, ejeje Ofi je ovuta mkpola-ododo. Obenu l'ugbo-mini ono kpuru le Ezeyonu-Geba; to jehe.
- ⁴⁹L'oge ono be Ehezaya Ehabu suru Jehoshafatu: "Te ndu ozi iya; me ndu ozi ngu tsojeru ugbo-mini ono." Jehoshafatu ajika.
- ⁵⁰Ya ndono; Jehoshafatu anwuhu; lakfushia nna iya phe. E lia ya l'eke e liru nna iya phe le Mkpukpu Devidi, bu nna iya. Jehoramu, bu nwatibe iya ke nwoke aburu eze no chia enya iya.

Ehezaya bu eze ndu Izurelu

- ⁵¹Ehezaya Ehabu wataru ochi ndu Izurelu l'afa, kwe Jehoshafatu afa iri l'esaa, o wataru ochi ndu Júda. O chiru ndu Izurelu afa labu le Sameriya.
- ⁵²O meru ejo iphe l'enya Ojejoje; tsoo ubeka nna iya; me ke nne iya; tsoo ubeka Jerobuwamu Nebatu; mbu onye ono, kpataru te ndu Izurelu mee ejo iphe ono.
- ⁵³Yoo shi egwojeru Balu eja; l'abaru iya eja; shi ege ono kpatsua Ojejoje, bu Nchileke ke Izurelu ehu-eghugu ege ono, nna iya meru ono.

2 Ndu Eze

2 Ndu Eze 1

Ehezáya ezi t'e jeru iya l'agwa Bálu Zebòbu

- ¹Ya ndono; Éhabu anwuhutsulephu; ndu Móabu awata okwefuru ndu Ízurelu ikè.
- ²Yò buru teke ono; bẹ Ehezáya shi l'ònu ọ̀lo-eli iya lẹ Samériya bya adaa; meka onwiya iphe. Yo zia ndu ozi iya; sù ẹ̀phe: “T'ẹ̀phe je lẹ Bálu Zebòbu, bụ agwa ndu Ékuronu; je akpata ishi t'a maru;?ya a-kaa mma l'iphe ọ̀waa, mekaru iya nù-a?”
- ³Ya ndono; ojozi-imigwe, shi l'ẹ̀ka Ojejoje asù Elayija kẹ Tishibe: “T'o gbeshi je je aji ndu ozi eze ndu Samériya ono: ‘?Bù l'ọ̀o lẹ Nchileke ta nọdu l'alì Ízurelu; meru iphe unu eje lẹ Bálu Zebòbu, bụ agwa ndu Ékuronu ọ̀kpata ishi tọo?’
- ⁴Ojejoje, bụ Nchileke sùru: ‘L'ẹ̀ too shihekwa l'oshi-azẹe ono, ọ̀ daburu ono gbeshi. Ọ̀ buakwa maa.’ ” Yo kfutsua ege ono; mbù Elayija; tũgbua.
- ⁵Ndu ozi ono abya alakfuta eze; yọ̀ jì ẹ̀phe: “?Nanù ege ọ̀ dù; bẹ unu latakebewaru ege-a?”
- ⁶Ẹ̀phe asù iya: “L'o nweru nwoke, byakfutaru ẹ̀phe bya asù ẹ̀phe t'ẹ̀phe jekfu eze ono, ziru ẹ̀phe ozi ono; je asù iya: ‘Ọ̀waa iphe Ojejoje ekfu: Ọ̀ sùru:?Bù l'ọ̀o lẹ Nchileke ta nọdu l'alì Ízurelu; meru iphe iizi t'e jeru ngu ọ̀kpataru ishi lẹ Bálu Zebòbu, bụ agwa ndu Ékuronu tọo? Ẹ̀ to nwekwa l'i shi l'oshi-azẹe ono, iize ono gbeshi. Ị buakwa maa.’ ”
- ⁷Eze asù ẹ̀phe: “Nwoke ono, byakfutaru unu bya ekfuaru unu iphe ono;?nanù ege ọ̀ gbaru.”
- ⁸Ẹ̀phe asù iya: “L'o yeru uwe, e meru l'ẹ̀ji anù. Iphe, o keru l'ukfu aburu akpọ̀ anù.” Ehezáya asù: “Ọ̀ kwa Elayija kẹ Tishibe.”

Ehezáya ezi t'e je egude Elayija

- ⁹Eze eziwaphu onye ishi, achì ụ̀kporo ndu soja labù lẹ ndu soja iri; bya eyeru iya ndu soja iya ono t'ẹ̀phe je egude Elayija. Ẹ̀phe erua; onye ishi ndu soja ono ejekfu Elayija l'eli ugvu l'ẹ̀ke ọ̀ nọ; je asù iya: “Nggùbe onye kẹ Nchileke; eze sùru t'i nyizita!”
- ¹⁰Elayija asù onye ishi ụ̀kporo ndu soja labù lẹ ndu soja iri ono: “Ọ̀ -bùrua lẹ ya bụ onye kẹ Nchileke; tẹ̀ ọ̀ku shikwa l'imigwe bya ekegbushia nggu l'ụ̀kporo ndu soja labù lẹ ndu soja iri ono, nggu l'ẹ̀phe yì ono.” Ya ndono; ọ̀ku eshiwaphu l'imigwe bya ekegbushia yẹ̀le ụ̀kporo ndu soja labù lẹ ndu soja iri ono.
- ¹¹Eze abyakwa bya ezi onye ishi ụ̀kporo ndu soja labù lẹ ndu soja iri ọ̀do; bya eyeru iya ndu soja iya ono t'ẹ̀phe je egude Elayija. Ẹ̀phe erua; onye ishi ndu soja ono asù iya: “Nggùbe onye kẹ Nchileke; eze sùru t'i nyifuta ẹ̀gwegwa!”
- ¹²Elayija asù iya: “Ọ̀ -bùrua lẹ ya bụ onye kẹ Nchileke; tẹ̀ ọ̀ku shikwa l'imigwe bya ekegbushia nggu l'ụ̀kporo ndu soja labù lẹ ndu soja iri ngu ono.” Nchileke eshiwaphu l'imigwe yẹ̀le ọ̀ku; yọ̀ bya ekegbushikota onye ishi ono yẹ̀le ndu soja iya.

¹³Ya ndono; eze abyakwa bya ezi onye ishi ukporo ndu soja labu le ndu soja iri odo; k'eto ya yele ndu soja iya. Epeherua; onye ishi ndu soja ono enyikfube Elayija l'eke o no; je ebyishiru iya ikpere; rolahaa ya; su: "Nggube onye ke Nchileke; byiko; te ndzu dzua ya ru; yele ukporo madzu labu l'umadzu iri-wa, bu ndu ozi ngu-wa.

¹⁴Lewaru ege oku shi l'imigwe bya ekegbushia ndu ishi ndu soja labu phu, vuhawa uzo bya; me ukporo ndu soja labu l'iri iri phu, epeherua yigbaa phu. Olobu; byiko; te ndzu dzua ya ru l'eke i no."

¹⁵Ya ndono; ojozi Ojejoje ono asu Elayija: "T'o tsoru iya nyifuta. Te b'oto tsukwa iya egvu!" Elayija egbeshi tsoru iya nyifuta; epeherua ejekfushia eze.

¹⁶Elayija asu eze: "Le Ojejoje, bu Nchileke suru: '?Bu l'oto l'e-to nwe du Nchileke, no l'ali Izurelu, ii-kpata ishi; meru iphe i ziru ndu ozi ngu t'ephe jeru ngu okpataru ishi le Balu Zebobu, bu agwa ndu Ekuronu. Eshinu ophu i meru iya ege ono; b'e tii gbesikwa l'oshi-azee ono, i daburu ono. I buakwa maa.' "

¹⁷E megee; Ehezaya anwuhu ege ono, Ojejoje shi l'onu Elayija kfuwa ono. Ehezaya ta mutadu nwata nwoke. Yo buru nwunne iya; mbu Joramu be buru eze no-chia enya iya; l'afa, kwe Jehoramu Jehoshafatu afa labu, o wataru ochi ndu Juda.

¹⁸Iphe odo, meeberu nu teke Ehezaya shi achi; me iphemiphe obule, yebedua meru b'e dekotaru lekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Izurelu.

2 Ndu Eze 2

Ojejoje okuta Elayija l'imigwe

¹Teke Ojejoje abya ogude oke oku-maa kuta Elayija lashia imigwe; be Elayija yele Elayisha shilephu le Giligalu alufuta.

²Elayija asu Elayisha: "T'o nodukwa l'eke-a; le Ojejoje zikwaru iya te ya je Betelu." Elayisha asu iya: "Kamenu; ya ta ahakwa ngu." Ya ndono; epeherua ayiru jeshia Betelu.

³Ndu ogbo nkfuchiru Nchileke, bu le Betelu awu-kfuta Elayisha bya asu iya: "?I marua le Ojejoje abya okuta nnajiufu ngu ntanu?" Elayisha asu epeherua: "Ya makwaru-a. Olobu; unu hakwaa k'ono."

⁴Elayija asu Elayisha: "Nodukwa l'eke-a Elayisha; le Ojejoje zikwaru iya te ya je Jeriko." Elayisha asu iya: "Kamenu; ya ta ahakwa ngu." Ya ndono; epeherua ayiru jeshia Jeriko.

⁵Ndu ogbo nkfuchiru Nchileke, bu le Jeriko awu-kfuta Elayisha bya asu iya: "?I marua le Ojejoje abya okuta nnajiufu ngu ntanu?" Elayisha asu epeherua: "Ya makwaru-a. Olobu; unu hakwaa k'ono."

⁶Elayija asu Elayisha: "Nodukwa l'eke-a le Ojejoje zikwaru iya te ya je Enyimu Jodanu." Elayisha asu: "Kamenu; ya ta ahakwa ngu." Ya ndono; epeherua ebo ayiru; tugbua.

⁷Ukporo madzụ labụ l'umadzu iri lẹ ndu ogbo ndu nkfuchiru Nchileke etsoru ephe; je evudo ote-anya l'ele ephe l'eke ephe ebo vudo l'iku Enyimu Jodanu ono.

⁸Elayija eyefu uwe-nlokpuru iya; bya apyakobe iya apyakobe; chia lẹ mini ono. Mini ono ekekahu ebo; ophu awuru laa eka iya ophu; ophu awuru laa eka iya ophu; ephe ebo abya eswee l'ali okponku.

⁹Ephe eswetsulephu; Elayija asụ Eláyisha: “Kfunuru iya iphe, ya e-meru ngu; temanu e kuta iya kufu l'eke i nọ.” Eláyisha asụ: “Byiko; t'ume, ha l'ọ bụ nke ngu ugbo labụ nọdu nụ iya l'ehu.”

¹⁰Elayija asụ: “Iphe, i kfuru bukwa iphe dụ ehuka. Ole agha; o -buru l'i phuru iya teke Nchileke a-nodu ekulita iya; be oo-bukwaru-a nke ngu; o -dudu b'e t'ọ dukwa.”

¹¹Ya ndono; ephe eje l'akoshi ako. A bya ele anya; ugbo-inya; me inya, enwugbaa oku abya ekekahu ephe. Oke oku-maa ekulia Elayija kuba l'imigwe.

¹²Eláyisha aphua ya; chishia mkpu: “Nna iya-ee! Nna iya-ee! Ugbo-inya; me ndu inya-ogu Izurelu!” Yọ phụ-beberu iya. Eláyisha eye eka l'uwe, o yeru; yo zijahu iya ebo.

Eláyisha awata ozi iya

¹³Ya ndono; Eláyisha achita uwe Elayija, dafuru nụ; lashia azụ je evudo l'onu Enyimu Jodanu.

¹⁴Yo wota uwe Elayija ono, dafuru nụ ono chia lẹ mini; sụ: “?Nanụ Ojejoje; mbụ Nchileke ke Elayija?” Yo chia uwe ono lẹ mini ono; mini ono ekekahu ebo; ophu alaa eka iya ophu; ophu alaa eka iya ophu. Eláyisha esweta.

¹⁵Ndu ogbo nkfuchiru Nchileke phụ, shi Jériko, bụ iya bụ ndu phụ, shi vudo ote-anya ele ephe phụ; aphulephu Eláyisha; sụ: “Ume Nchileke ono, shi nọdu Elayija l'ehu ono nọkwa Eláyisha l'ehu!” Ephe awufu jeshia ya ndzuta; bya ebyishiru iya ikpere.

¹⁶Ephe asụ iya: “Lenu; ephebe ndu ozi ngu be nweru ukporo umadzu labụ l'umadzu iri, agburu-ehu nokota. Byiko; t'ephe jenu je achọo nnajiufu ngu; t'a maru:?Ume Ojejoje pataru iya je edobe l'ugvu; t'ọ bụ lẹ nsuda.” Eláyisha asụ ephe: “Wawakwa; t'ephe be ejekwa.”

¹⁷Ephe ekfunyaaru iya eya jeye iphere iya adu iya; yọ sụ ephe: “Ngwa; unu zinua ya ephe.” Ephe ezifu ukporo madzụ labụ l'umadzu iri ono. Ephe achọo ya abali eto; ephe ta phụ iya.

¹⁸Ephe alata; byakfuta Eláyisha l'eke o nọ lẹ Jériko. Yọ sụ ephe: “?Ya ta sudunu-a unu t'unu be ejeshi?”

Iphe-ophuleny, Eláyisha meshibeberu

¹⁹Ya ndono; unwoke mkpukpu ono abya asụ Eláyisha: “Onye ishi; lekpoduaphu lẹ mkpukpu-wa be nokpoo l'eke, dụ mma. Ole mini, nọ iya nụ be dụ eji; ophu ali-a 'emehujedu iphe.”

²⁰Eláyisha asụ ẹphe: “Unu je eye únú ịẹ efere ọphungu wotaru iya.” Ẹphe eje ewotaru iya ẹya.

²¹Yọ tųgbua jeshia l'ẹke ono, mini amųshi amųshi ono je agharu únú ono ye iya; sụ: “Ọwaa iphe Ojejoje Ízureļu ekfu. Ọ sụru: ‘Lẹ ya mewaru mini-wa t'ọ dų mma. Ẹ to nwedu l'ọ gbua onye ngųru iya nų ọdo; ọphu oo-mehedu t'ali-a be emehujehe iphe ọdo.’ ”

²²Mini ono abya adų mma byeye ntanų; bų iya bų ẹge ono, Eláyisha kfuru iya ono.

²³Eláyisha eshi l'ẹke ono jeshia Bételu. L'ooje l'ųzo bẹ unwokoro shi l'ime mkpųkpu ono lųfuta; bya atųlahaaru iya ųzu; sụ iya: “Gbeshi l'ẹke-a; nggųbe ishi-ọnma ono! Gbeshi l'ẹke-a; nggųbe ishi-ọnma ono!”

²⁴Eláyisha aghakọbe bya aphų ẹphe; gude ẹpha Ojejoje tųa ẹphe ọnu. Ẹjo anų-ẹgu-ẹgbudu labų, eekuje biye; bųkota nyee ya eshi l'ọswa lųfuta bya alabushia ųkporo unwokoro labų l'unwokoro labų ono alabushi.

²⁵Eláyisha eshi l'ẹke ono; yọ bųru iya oje Ugvu Kamẹlu; shi ẹke ono lashia Samériya.

2 Ndu Eze 3

Ọgu ndu Ízureļu; ẹphe ịẹ ndu Móabu

¹Jehoram Ẹhabu bẹ wataru ọchi ndu Ízureļu l'afa, kwe Jehoshafatu afa iri l'ẹsato, yẹbedua wataru ọchi ndu Júda. Ẹke Jehoram nọ chia bų ịẹ Samériya. Iphe ọ chiru bų afa iri l'ẹbo.

²Ọ meru ejo iphe l'ẹnya Ojejoje; ọle ẹ to merudu iya ẹge nne iya; mẹ nna iya meru. Ọ fọfuru itso ono, dųru Bálų ịẹ nsọ, nna iya kpọberu ono.

³Obenu l'ọ yelerua ẹka l'ẹjo iphe ono, Jeróbuwamu Nébatu meru ono; mbų ejo iphe ono, o nwuru ndu Ízureļu ye ono. Ẹ to hadu iya ememe.

⁴Ya ndono; Mésha, bų eze ndu Móabu bẹ ázų atųru. Afa-l'afa ha bẹ ọokpujeru ųkporo ųnu ųnwu atųru iri l'ẹbo l'ųnu atųru iri kpẹe eze ndu Ízureļu; nųkwa iya phų eji, shi l'ųkporo ųnu ebyila iri l'ẹbo l'ųnu ebyila iri.

⁵Ẹhabu anwųhulephu; eze ndu Móabu awata okwefuru eze ndu Ízureļu íkè.

⁶Ya ndono; eze, bų Jehoram eshi ịẹ Samériya je ekukoo ndu Ízureļu l'ẹphe ha.

⁷Yọ bya ezia Jehoshafatu, bų eze ndu Júda; sụ: “L'eze ndu Móabu bẹ kwefukwaru iya íkè. ?Ii-tsoru iya t'ayi je etso ndu Móabu ọgu?” Jehoshafatu asụ iya: “Lẹ ya e-tsoru iya-a je. Yẹbedua bẹ dųwa l'ọ bų nggųbedua; ndu nk'iya adųwa l'ọ bų ndu nke ngu; ịnya iya adųkwaphu l'ọ bų ịnya nk'iya.”

⁸Jehoram aji iya: “?Nanų ųzo, ẹphe e-shi eje ọgu ọbu?” Jehoshafatu asụ iya: “L'ẹphe e-shi echi-ẹgu ndu Édọmu.”

- ⁹Ya ndono; eze ndu Ízurelu; eze ndu Júda; mę eze ndu Édomu ayiru jeshia. Epe ejee ije mgburumgburu abalı ęsaa; mini epe agvu; to nwehe ophu ndu soja epe a-ngu; to nwe ophu elu, epe chi a-ngu.
- ¹⁰Eze ndu Ízurelu echishia; su epe: “Haa! Ojejoje;?o kuwaru epebe ndu eze ęto-wa t'ọ chiru epe ye ndu Móabu l'ęka ęo.”
- ¹¹Jehoshafatu aji iya: “?To nwe du onye nkfuchiru Ojejoje, nọ l'ęke-a; k'ophu epe e-shi iya l'ęka kpata Ojejoje ishi?” Onye lanu le ndu ozi eze ndu Ízurelu asu: “Le Eláyisha Shafatu, shi eyeru Elayija ęka nọkwa l'ęke-a.”
- ¹²Jehoshafatu asu: “L'onye ono be okfu Ojejoje nọkwa l'ęhu.” Ya ndono; eze ndu Ízurelu; Jehoshafatu; mę eze ndu Édomu ejekfushia ya.
- ¹³Eláyisha asu eze ndu Ízurelu: “?O nweru iphe, nggu l'iya jigbanua? Jekfu nu ndu nkfuchiru onanu, nne le nna ngu phe ejekfuje ono.” Eze ndu Ízurelu asu iya: “Wawakwa; kele Ojejoje kukobewaru epebe ndu eze ęto-wa te ya chiru epe ye ndu Móabu l'ęka.”
- ¹⁴Eláyisha asu iya: “Keshinu ophu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike -nọo ndzu ege o nọ iya-a; mbu onye ya ejeru ozi; be ya te g'elekwa ngu ęnya; k'ophu o buru k'oyeru ngu onu; ndęge ę tọ bu ugvu, ya akwabę Jehoshafatu, bu eze ndu Júda.
- ¹⁵Olobu; jeru je ekuaru iya onye akpoje ogumogu.” Onye ono, akpoje ogumogu ono abyatashia bya awata iya akpokpo; ike Ojejoje abya Eláyisha l'ęhu.
- ¹⁶Eláyisha asu: “Ojejoje suru t'unu tushia nsu t'ọ tuko nsuda nsuda-wa dzuru.
- ¹⁷Kele Ojejoje suru l'unu ta aphudu pherephere; k'ophu o buru ke mini. Obenu le mini e-jikota nsuda ono pyimu; unubędua angua mini; eswi unu angua; elu unu angua.
- ¹⁸O bu iphe, du npe l'ęnya Ojejoje. Oo-wokwaruphu ndu Móabu ye unu l'ęka.
- ¹⁹Iphe bu mkpukpu, a kpushiru ike be unu a-lukota; mę mkpukpu, nwegbaaru ęnya. Unu egbutsushikota iphe, bu oshi, du mma; chiko ęnya-ogvu mini nwuchishia; gude mkpuma tu-chishia okpobe ali epe.”
- ²⁰Yo be l'utsu echile iya; l'oge teke eegwoje ngweja utsu; mini shi l'uzo iya ke Édomu atsọo; bya ejikota ali ono.
- ²¹Ndu Móabu abya anua le ndu eze ono abyaru epe ogu; bya achita unwoke epe ndu ophu a-du ike oje ogu; shita le ndu ha nwanshi je akpaa le ndu ha nshinu; epe eje akwaa l'ókè-ali epe.
- ²²Epe etehulephu l'onmewa utsu; anwu l'echi le mini ono. Ndu Móabu anodu l'azu iya ophu phu mini ono; yoo ke epe uswuswe l'ęnya l'ọ bu mee.
- ²³Epe asu: “L'ọ kwa mee du ege-a phu! Ndu eze ono lwaru ogu; gbushia onwephe. Unube ndu Móabu; ngwa; t'ayi je akwaa iphe epe l'okwata.”
- ²⁴Ndu Móabu awuba l'odu ndu Ízurelu; ndu Ízurelu awu-lihu; tso epe ogu jeye epe eye okpa l'oso. Ndu Ízurelu awubata l'ali ndu Móabu; l'egbushi epe;

²⁵mebyishikota iphe, bu mkpukpu ephe l'ọ ha. Onyenonu akpaa mkpuma kua l'iphe bu okpobe ali ephe; jeye ephe egude mkpuma tu-chishikota ali ono; nwuchishikota enya-ogvu mini ephe; gbutsushikota oshi, du mma le mkpukpu ono. Eke ephe haru mkpuma, no iya nu; yo nodu l'eke o no buphu le Kiri Hareseti kpuu. Ole ndu atuje mgbeka no-phekwanuru iya mgburumgburu; woru iya lua.

²⁶Eze ndu Moabu aphulephu l'ogu ono nabawaru iya aka; chita unu umadzu l'ukporo umadzu iri l'ise, bu ndu chigbaa ugu-mbeke; see te ya kpata uzo jekfu eze ndu Edomu. O bu l'e to kpatadu uzo.

²⁷Ya ndono; yo kputa okpara iya, bu onye ga aburu eze no-chia enya iya; gude gwoo aja l'eli upho-mkpuma mkpukpu ono. Iphe ono erua ndu Izurelu l'ehu; k'ophu bu l'ephe tsuphuru azu; lasha ali ephe.

2 Ndu Eze 4

Manu nwanyi, nji iya ta nohedu

¹O nweru nwanyi, bu onye ogo ndu nkfuchiru Nchileke shi alu iya. Yo byakfuta Elayisha bya araku iya; su iya: "Le nwozi ngu, bu iya bu nji iya; be nwuhwakwaru nu. O donuru ngu-a enya le nwozi ngu ono shi atsụ Ojejoje egvu. Ole nta-a; be onye o ji ugwo byawaru t'o nata iya unwegirima iya unwoke ephe ebo l'ugwo ono; t'ephe buru iya ohu."

²Elayisha asu nwanyi ono: "Bu ngunu be ya e-meru ngu? Bu ngunu b'i nweru l'ulo ngu? Karu iya eya." Nwanyi ono asu iya: "Le nwozi ngu nwanyi ta dukwa iphe, o nweru l'ulo; gbahaa nwa ite manu lanu."

³Yo su iya: "T'o je arokoo ndu obutobu iya phe ite, e te nwedu iphe e yeru iya. T'o rotakwa iya l'igwe.

⁴Teke ono; nggu l'unwu ngu abahu l'ulo; swo-chia onwunu uzo. Unu wu-jishikota ite ono l'o ha; ophu jiru nu; unu edochi iya."

⁵Ya ndono; nwanyi ono ahaa Elayisha; lufu; je aswo-chia onwiya; me unwegirima iya l'ulo. Unwegirima ono apataru iya ite ono; yoo wu manu eye iya.

⁶Ite ono ejitsulephu; yo su nwatibe iya ono: "T'o patafuaru iya ite odo!" Nwata ono asu iya: "L'e to nwehekwa ite odo, phoduru nu." To du iya bu; manu ono awu-buhu.

⁷Nwanyi ono atugbua je ekfuaru iya onye ke Nchileke ono. Yo su iya: "T'o je eree manu ono gude kfu ugwo obu; ophu phoduru nu; be nggu l'unwegirima ngu e-gude buru."

Nwatibe nwanyi Shunemu tetaru nodu ndu odo

⁸Yo be ujiku lanu; Elayisha ejeshia Shunemu. Yo nweru nwanyi, nweru iphe, bu l'eke ono. Yo kua Elayisha le nri. Yoo bujewaruru; o -swe l'eke ono; yo bahu je eria nri.

⁹To du iya bu; nwanyi ono asu nji iya: "Ya mawaru le nwoke-wa, anoduje abya l'ekewa tekenteke ege-a be bu onye du nsu ke Nchileke.

- ¹⁰T'ayi meta nwulo nshii kpọ-kfube l'eli iya nk'ayi; doberu iya ẹya oshi-azẹe; doberu iya ẹya teburu; oshi-anọdu; mę urọku; k'ọphu bu teke ọ byajeru; yọ nọdu l'ẹke ono."
- ¹¹Yo be ujiku lanu; Eláyisha abya ẹke ono; bahu le nwulo ono je azeru.
- ¹²Yọ su nwozi iya; mbu Geházi: "T'o je ekuaru iya nu nwanyi Shúnemu ono." Yo je ekua ya. Yọ byatashia.
- ¹³Eláyisha asu Geházi t'ọ su nwanyi ono: "Bụ ngunu be ẹphe e-meru iya l'ẹhu-a, o mekashiru onwiya l'okfu ẹhu ẹphe-wa? Bụ t'ẹphe kfuru yeru eze; t'ọ bu t'ẹphe kfuru yeru onye ishi ndu soja l'okfu ẹhu iya to?" Nwanyi ono asu iya: "L'ẹ to nwekwa iphe ya achọ achọcho; le yele ndibe ẹphe bukwa-a l'ẹke-a."
- ¹⁴Eláyisha aji Geházi: "Bụ ngunu be ee-meru nwanyi ono?" Geházi asu: "Okpobe okfu bu l'ẹ to mutadu nwa; nji iya akahwa akahu."
- ¹⁵Eláyisha asu t'o kua ya. Yo kua nwanyi ono; yọ bya evudo l'onu ibo.
- ¹⁶Eláyisha asu iya: "Egbe nta-a afa ọdo; be ii-he nwata nwoke l'ẹka." Nwanyi ono asu iya: "Waawa; onye nwe mu nu; ba akabekwa dzuru yebe nwozi ngu ke nwanyi ẹjo-ire; nggube onye ke Nchileke."
- ¹⁷E metsua; nwanyi ono abya atsuta ime. Yo rulephu l'oge teke ono, Eláyisha kfuru ono l'afa ophu tso iya nu; yọ mu nwata nwoke.
- ¹⁸Yo be ujiku lanu le nwata ono vutawaru; yọ tugbua jekfushia nna iya l'egu l'ẹke yele ndu akpata iphe, ọ koru l'okfu chiko nọdu.
- ¹⁹Yọ rangarahu; su nna iya ono: "Ishi iya-o! Ishi iya-o!" Nna iya asu nwozi iya: "T'o kuta iya kulaaru nne iya."
- ²⁰Onye ozi ono abya ekuta nwata ono kulaaru nne iya. Nne iya eheru iya l'utakfu jeye yo rua l'eswe; nwata ono anwuhu.
- ²¹Yo je eworu iya nyobe l'oshi-azẹe onye ke Nchileke ono; gu-chia ọlo ono; tugbua.
- ²²Yọ bya ekua nji iya; su iya: "Byiko; t'o yenuru iya nwozi lanu; owaa nkakfu-igara lanu te ya gbaru je ke onye ke Nchileke; ẹge ya a-lata ẹgwegwa."
- ²³Nji iya asu iya: "Bụ ke ngunu be iije nk'iya ntanu-a; ẹge ẹ to budu l'ọ bu Aji Onwa Ophungu; to bu mboku ọtu-ume-a?" Nwanyi ono asu iya: "L'ọ du-a mma."
- ²⁴Ya ndono; yo dozia nkakfu-igara ono; su nwozi ono: "T'ọ gba iya t'ẹphe je; be ejekwa ọtu-ze ẹka; gbahaa le ya suru ti to nwehu."
- ²⁵Nwanyi ono agbagbua; je ejekfu onye ke Nchileke le Ugvu Kamelu. Yo nọdukwaduru ote-ẹnya; onye ke Nchileke ono aphua ya; su Geházi, bu nwozi iya: "T'o lenu. L'ọ kwa nwanyi Shúnemu phu ndophu.
- ²⁶Gbagbua je iya ndzuta; nggu aji iya: mę ẹhu du iya-a mma; mę nji iya; mę nwatibe iya?" Nwanyi ono asu iya: "L'ẹphe dukwa-a."

²⁷Yo jekfulephu onye ke Nchileke ono l'ugvu ono; woru iya aka l'okpa. Gehazi abyatashia ya enwufu; onye ke Nchileke ono asu iya: "T'o haa ya; ke l'aphu jiru iya okpoma; to bu le Ojejoje meru te ya maru; to kfuru iya eya."

²⁸Nwanyi ono asu iya: "Onye nwe mu nu!?!Ya kfunaru ngu-a okfu nwa??Ya ta sudunu ngu-a t'e b'i kobeshi iya obu l'eli?"

²⁹Elayisha asu Gehazi: "Kwakobe onwongu; nggu ewota mgboro iya phu gude jeshia. O -nweru onye nggu l'iya dzudaru; be ekekwa onye ophu ekele; ophu o dukwa onye ii-kwe ekele. Teke i ruru; nggu ewota mgboro iya ono tu-kobe nwata ono l'ifu!"

³⁰Nne nwata ono asu: "Kamenu; ya ta ahakwa ngu!" Ya ndono; Elayisha egbeshi; tsoru iya; ephe atugbua.

³¹Gehazi evuru uzo tugbua je eworu mgboro ono tu-kobe nwata ono l'ifu. Nwata ono te kfu okfu; too tu ume. Yo lashia azu jekfu Elayisha je asu iya: "Le nwata ono te tetakwa."

³²Teke Elayisha rutaru l'ulo ono b'o phuru le nwata ono nwuhwaru; nyoru l'oshi-azee ya phu.

³³Yo bahu l'ime ulo ono swo-chia ya. Yo buru yele nwata ono; be no l'ulo ono; yoo kfu anu Ojejoje.

³⁴Yo gbeshi je azeru nwata ono l'eli eh; woru onu nk'iya kfube iya l'onu; woru enya iya kfube iya l'enya; woru aka iya tu-kobe iya l'eka. O bu l'ooze l'eli nwata ono; be eh bya awata ovo nwata ono oku.

³⁵Elayisha abya egbeshi; jephee l'ulo ono; bya alaphu azu je azeru machia onwiya l'eli nwata ono odo. A nonyaa; nwata ono abya ezee uze ugbo esaa; bya amusaa enya.

³⁶To du iya bu; Elayisha ekua Gehazi; su iya: "T'o kuaru iya nwanyi Shunemu ono." Yo je ekua ya. Nwanyi ono erua; Elayisha asu iya: "T'o kuta nwatibe iya."

³⁷Nwanyi ono abata; bya ebyishi ikpere l'iku okpa Elayisha; kuta nwa iya ono tugbua.

Iphe-ophulanya ebo odo.

³⁸E metsua; Elayisha abya alashia Gíligalu; ejo-egu l'eme l'ali ono. Ogbo ndu nkfuchiru Nchileke abya adoo ya l'ifu; yo su nwozi iya: "T'o wota eze ite phu gwooru ndu ogbo nkfuchiru Nchileke ono ine t'ephe ria."

³⁹Ya ndono; onye lanu atugbua bahu l'egbudu te ya kpata ekwo; bya eje aphua vayinu oswa; wokoo nebyi iya; phukobe uwe-nlokpuru iya chiru iya yejia ya eyeji. Yo rua; bya ebyia ya ebyibi chiru ye l'ite ono, e shiberu ine ono; ophu o nwedu onye maru iphe o bu.

⁴⁰A gwogele iya phu; wufuta iya yeru ndu ono t'ephe ria. Ephe eridelephu ine ono; chishia mkpu; su: "Nggube onye ke Nchileke; iphe, no l'ite-wa egbukwa madzu; ephe te erihekwa."

⁴¹Eláyisha asụ: “Kpotaędu ęcha, e tsuru etsutsu.” E kpotaru iya ęya. Yo kpota iya ye l’ite ono; sụ: “T’a wufuta iya; nụ ndu ono t’ęphe ria.” A wufuta iya; tọ dųhe iphe, egbu madzụ, nọkwadu lę nri ono.

Eláyisha anụ ụkporo madzụ ise nri

⁴²Ya ndono; nwoke ọbu, shi lę Bálụ-Shalisha ewotaru onye kę Nchileke ụkporo ishi buredi, e gude ntụ balị, bụ akpuru-iphe ọdungu ghee; mę ishi akpe olemole, o gbutaru k’ophungu ye l’ękpa iya. Eláyisha asụ nwozi iya: “T’o woru iya nụ ndu ono t’ęphe taa.”

⁴³Nwozi iya ono asụ: “?Nanụ ęge mu e-shi doberu ụkporo madzụ ise iphe-a l’ifu?” Eláyisha asụ iya: “T’ọ nụ iya ęphe t’ęphe ria; kęle Ojejoje sụru l’ęphe e-ri iya; riphodo iya eriphodo.”

⁴⁴Ya ndono; yọ bya edoberu iya ęphe l’ifu; ęphe eria ya riphodo iya eriphodo ęge ono, Ojejoje kfuru iya ono.

2 Ndu Eze 5

Aagwọta Némanu l’ęhu-labụ, eme iya nụ

¹Némanu bụ iya bụ onye ishi ndu soja eze ndu Áramu. Ọ bụ eze madzụ l’ęke nnajiufu iya nọ; bya aburu onye aakwabę oke ugwu; kę l’ọ bụ l’ęka iya bę Ojejoje shiru mee ndu Aramụ; ęphe emekputaje l’ogu. Ọ bụ onye soja, ike dų l’ogu; ọ bụ l’ęhu-labụ emekwanu iya.

²O nweru teke ndu ọ-lụ-ọlaa, shi Áramu jeru ọgu lę Ízurelụ; je akpua nwamgbọko lanụ lę ndzụ; bya edobe iya; yoo jeru nyee Némanu ozi.

³Yo be ujiku lanụ; nwamgbọko ono asụ nyee nnajiufu iya ono: “Ọ dų iya t’a sụ lę nnajiufu iya jeru je aphụ onye nkfuchiru Nchileke, nọ lę Samériya. O ge eme iya; yọ ka mma l’ęhu-labụ ono, eme iya nụ ono.”

⁴Ya ndono; Némanu atụgbua je ekfuaru eze iphe nwamgbọko Ízurelụ ono kfuru.

⁵Eze ndu Áramu asụ iya: “T’o je. Lę ya e-deru-a ękwo nụ eze ndu Ízurelụ.” Tọ dų iya bụ; Némanu atụgbua jeshia. Iphe, o gude bụ ękpa mkpọla-ọcha iri; unu ękpa mkpọla-ododo iri l’ise; mę ukfu-ękwa iri.

⁶Yo rua; je eworu ękwo ono nụ eze ndu Ízurelụ. Iphe eze deru l’ękwo ono bụ: “Lę ya gude ękwo-wa l’ezi nwozi iya; mbụ Némanu t’ọ byakfuta ngu; t’i mee ya t’ọ ka mma l’ęhu-labụ, eme iya nụ.”

⁷Eze ndu Ízurelụ agụtsua ękwo ono; woru uwe iya dojashia; chia mkpu; sụ: “?Bụ iya bụ Nchileke, ike kę ndzụ l’onwu nọ l’ęka, meru iphe o ziru nwoke-wa t’ọ bya tę ya mee ya t’ọ ka mma l’ęhu-labụ, eme iya nụ? Ọ kwa okfu b’ọ chọ iya ęge-a.”

⁸Eláyisha, bụ onye kę Nchileke abya anụa l’eze ndu Ízurelụ dojashiru uwe iya; zia t’e je ezia ya: “?Bụ ngunu meru iphe, ọ dojashiru uwe iya? Wo iya: T’o kfuru onye ọbu t’ọ byakfuta iya nta-a; k’ophu ọo-ma l’onye nkfuchiru Nchileke nọ lę Ízurelụ.”

⁹Tò dù iya bú; Némanu achíru ìnya iya; mę ụgbo-ìnya gbaa bya agbaruta ọnu-ụlo Eláyisha.

¹⁰Eláyisha ezia nwozi t'o je asụ iya: “T'o je aghua ẹhu ị ẹnyimu Jódanu ugbo ẹsaa; l'ẹhu iya a-bya-a bya adụ iya ẹge o shi dughawa; yọ kọrohu.”

¹¹Némanu egude ẹhu-eghughu tughua; sụ: “Lẹ ya gbe shi arị l'ọo-lufuta byakfuta iya; bya evudo kpọ-kua ẹpha Ojejoje, bú Nchileke iya; mbụ raa ya ẹka l'ẹke ono, ẹhu-labụ eme iya ono; mee tẹ ya kọrohu.

¹²?Ọ bú l'enyimu Abana; mę ẹnyimu Farupa, nọgbaa ị Damásukọsu ta kakọtadu mini, nọkota ị Ízurelu mma tọ? Ya e-jenu je aghua ẹhu ọbu l'ẹke ono kawaru mma.” Yọ ghakọbe; gude iwe tughua.

¹³Ndu ozi Némanu ejekfu iya je asụ iya: “Nna;?ndẹge onye nkfuchiru Nchileke ono suru t'i mee iphe ọdo, ka nshinu; tii g'emedu iya tọ??Bụ-chia t'i ghua ẹhu; ka mma; b'ẹ ti meggedu tọ?”

¹⁴Tò dù iya bú; Némanu atughua je egvuda ị ẹnyimu Jódanu ugbo ẹsaa ẹge ono, onye kẹ Nchileke kfuru iya ono. Akpẹhu iya abya ala azụ dù l'ọ bú kẹ nwata nshii; yọ kọrohuwaphu.

¹⁵Ya ndono; Némanu yẹle ndu ozi iya l'ẹphe ha aghaa ifu jekfushia onye kẹ Nchileke ono. Yo rua; bya evudo iya l'ifu; sụ iya: “Nta-a; bẹ ya kabẹwa maru l'ẹ to nwedu ẹke Nchileke nọkwadu ị mgboko-a l'ọ ha; gbahaa ị Ízurelu. Byiko nata nụ iphe, yẹbe nwozi ngu anụ ngu.”

¹⁶Eláyisha asụ iya: “Kamenu; l'ẹpha Ojejoje, bú onye ono, ya ejeru ozi ono; ẹ tọ dukwa iphe, ya anata ngu.” Némanu arọ ya nta; rọ ya imo; yọ jịka.

¹⁷Némanu asụ: “Ọ -bụru l'ẹ tii natadu iya; byiko kponua yẹbe nwozi ngu ẹja, ìnya-mulu labụ a-dù ike vuta. Kẹ ị yẹbe nwozi ngu ta abyahedu bya egwota ngweja-ukfuru; m'ọ bú ngweja ọdo nụ agwa ọdo; gbahaa Ojejoje.

¹⁸Ọlobu; tẹ Ojejoje gụkwaaru yẹbe nwozi ngu nvụ l'iphe lanụ-wa: Iphe ọbu bú: ọ -bụru le nnajiuifu iya eje l'ụlo agwa Rimonu t'o je abaaru iya ẹja; yọ bụru iya bẹ yẹ l'iya yi; ya erua je efuzita l'ụlo agwa Rimonu ono; baaru iya ẹja; tẹ Ojejoje gụkwaaru yẹbe nwozi ngu nvụ.”

¹⁹Eláyisha asụ iya: “T'ọ lawaru.” Némanu atughua; jeribe nwanshi;

²⁰Geházi, bú nwozi onye kẹ Nchileke, bú Eláyisha asụ onwiya: “Nta-a bẹ nnajiuifu iya haru Némanu onye Áramu kẹ mmanu; to nwe iphe, o gude bya, ọ nataru. Kamenu; ya tsofutaje iya; je aharu iphe ono nata iya.”

²¹Ya ndono; Geházi etsopyabe Némanu. Némanu aghua onye agba etso iya nụ; bya eshi l'ugbo-ìnya iya nyizita; gba iya ndzuta. Yo rua; bya asụ iya: “?Ọ dua ma?”

²²Geházi asụ iya: “L'ọ bukwa-a k'oma. L'ọ kwa nnajiuifu iya bẹ ziru iya tẹ ya bya asụ ngu l'ọ bú nta-a bẹ unwokoro labụ, bú ndu shi l'ogbo ndu nkfuchiru shi l'alị uguv Ifuremu. Wo; byiko; t'i nunu ẹphe ẹkpa mkpọla-ọcha; mę ukfu-ẹkwa labu.”

²³Némanu asụ iya: “T’o wotaru ẹkpa mkpọla-ọcha labụ.” Yọ ọlahaa Geházi t’ọ nata iya rụ. Yo woru ẹkpa mkpọla-ọcha labụ kee l’ẹkpa labụ; woru ukfu-ẹkwa labụ ye iya; bo ndu ozi iya ụmadzu labụ; ẹphe evuta iya tughua; Geházi etso ẹphe.

²⁴Geházi erulephu l’ugvu ono; nata ndu ozi ono iphe ono dobe l’ulo; bya edube ẹphe; ẹphe alashia.

²⁵Yọ bahụ l’ulo je evudo nnajiufu iya; mbụ Eláyisha l’ifu. Eláyisha ajị iya: “Geházi;?Bụ awe b’i shi jee?” Geházi asụ iya: “L’ẹ tọ dukwa ẹke yẹbe nwozi ngu shi jee.”

²⁶Eláyisha asụ iya: “?Maa ya te eshidunua l’etso ngu teke ono, nwoke ono shi l’ugbo-inya iya nyifuta byakfuta ngu ono??Bụ nta-a b’ọ gbaru t’a nata okpoga; nata ẹkwa; nata mgbabu olivu; nata mgbo vayinu; igweligwe aturu; eswi; mę ndu ozi: unwoke l’ụnwanyi?”

²⁷Ẹhu-labụ ono, shi eme Némanu ono; bę swewaru nggu l’awa ngu phę gbururu jeye lę gbururu.” Geházi eshi Eláyisha l’ifu lufu; ẹhu-labụ edzuwaru iya nụ ẹhu. Yọ chanwehu; chalahaa phorophoro.

2 Ndu Eze 6

Ire ogbu-nkụ, ese eli

¹Yo be ujiku lanụ; ogbo ndu nkfuchiru ono asụ Eláyisha: “Lenu; ẹke-a, nggu l’ẹphe bu-wa hanụkakwa nwanshi.

²T’ẹphe jenu Jódanu t’onyenonu gbuta oshi, ẹphe e-gude bya emeta ẹke ẹphe a-nọdu anọ.” Eláyisha asụ ẹphe t’ẹphe je.

³Onye lanụ l’ẹphe asụ iya: “Byiko; tsonuru ẹphebe ndu ozi ngu jee.” Eláyisha asụ iya: “Lę ya e-je-a.”

⁴Tọ dụ iya bụ; yo tsoru ẹphe jeshia. Ẹphe erua Ẹnyimu Jódanu; wata ogbutsushi oshi.

⁵Yo nweru onye lanụ, bụ teke o gbuta itso nk’iya; bę ire ogbu-nkụ iya kpofuru; dalahu lę mini. Yo chia: “Alakwaa ya; onye nwe mu nụ. Ọ kwa anguta; bę ya ngutaru iya.”

⁶Onye kę Nchileke ono ajị iya ẹke ọ dalahuru. Yo koshi iya ẹya. Eláyisha egbuta oshi chee l’ẹke ono; ire ogbu-nkụ ono abya esee.

⁷Eláyisha asụ iya: “T’ọ gụtawa iya rụ.” Nwoke ono amachia ẹka; gụta iya.

Ndu soja ndu Áramu atsọ ishi

⁸A nonyaa; eze ndu Áramu abya etso ndu Ízurelu ọgu. Yo kua ndu ishi soja iya idzu; kfuaru ẹphe ẹke ya e-dobe ọdu ọgu iya.

⁹Onye kę Nchileke abya ezia ozi t’e je ezia eze ndu Ízurelu; sụ iya: “T’ọ kwabekwa ẹnya. T’ẹ b’o shikwa ẹkaphu; lę ndu Áramu ọbekwaru ọdu ọgu ẹphe l’ẹke ono.”

- 10**Tọ ụy iya ụy; eze ndu Ízurelu ezia t'e je l'ẹke ono, onye ke Nchileke kfuru iya ono. Eláyisha l'agbaru eze ama tekenteke; k'ophu ọo-kwabekwanuru onwiya ẹnya; te ndu soja iya be a-tu phaa; wulahu l'egbe ẹke ono.
- 11**Iphe ono atsua eze ndu Áramu l'ẹhu nshinu. Yọ bya ekua ndu ishi soja iya; su ẹphe: “T'ẹphe karu iya onye l'ẹphe, turu ike yeru eze ndu Ízurelu.”
- 12**Onye lanu le ndu ishi ono asu: “Nggube eze, ụy onye nwe mu nu! E to dukwa. L'o kwa Eláyisha, ụy onye nkfuchiru Nchileke, bu l'alí Ízurelu; be ewotaje iphemiphe obule, i no l'ime mkpura ngu kfu; kfuaru iya.”
- 13**Eze ndu Áramu asu: “Unu je achoo ẹke Eláyisha obu no; k'ophu ya e-ye ndu e-je egude iya nu.” A bya ekfuaru iya l'o no le Dótanu.
- 14**Yọ bya eyefu ndu soja l'igwe; ẹphe l'inya; me ugbo-inya. ẹphe egude ẹnyashi je agbaa mkpukpu ono mgburumburu.
- 15**Yo be l'onma-ewa utsu; nwozi onye ke Nchileke ono etehu; lufuta; jeshia ole ẹnya; mkporo-oha ndu soja; me inya ẹphe; me ugbo-inya ẹphe agbawa mkpukpu ono mgburumburu. Nwozi iya ono echia mkpu; su: “Onye nwe mu nu;?bu ngunu be ẹphe e-me?”
- 16**Onye nkfuchiru Nchileke ono asu iya: “Ba atsushi egvu. Le ndu ophu no swiru ayi; kakwa ndu ophu no swiru ẹphe.”
- 17**Eláyisha abya ekfuru nu Nchileke; su iya: “Byiko Ojejoje; menua t'ẹnya sahu nwozi mu-wa; k'ophu ọo-phu ụzo.” Ya ndono; Ojejoje abya ekpuhaa nwokoro ono ẹnya; yo phu l'iphe, jiru ugvu ono; gbaa Eláyisha mgburumburu bu inya; me ugbo-inya, enwugbaa oku.
- 18**Teke ndu soja Áramu ono abyakfuta Eláyisha ogu b'o kfuru nu Ojejoje; su: “T'o mee te ndu-a l'ẹphe ha wata ọtsu ishi.” Ojejoje emeru ishi tu ẹphe ege ono, Eláyisha kfuru iya ono.
- 19**Tọ ụy iya ụy; Eláyisha asu ẹphe: “L'ẹke-a ta bukwa ụzo; to bu mkpukpu ono. Unu tsoru iya te ya je ekoshi unu onye unu achoo.” Yo duru ẹphe jeshia Samériya.
- 20**ẹphe abahulephu le Samériya; Eláyisha ekfuru nu Ojejoje; su: “Nggube Ojejoje; menua te ndu-a muhaa ẹnya; phulahaa ụzo.” Ya ndono; Ojejoje abya emee; ẹphe amuhaa ẹnya; phua l'o bu l'echi Samériya; be ẹphe no.
- 21**Eze ndu Ízurelu aphua ẹphe; su Eláyisha: “Nna;?bu te ya gbushia ẹphe??Te ya gbushiwaru ẹphe?”
- 22**Eláyisha asu iya: “Be egbukwa ẹphe.?Bu ndu i gude ogu-mbeke ngu; me akfu ngu kpata le ndzu; be ii-gbu? Gbechia nu ẹphe nri; nggu anu ẹphe mini; k'ophu ẹphe e-ri; ngua; ẹphe alakfuwaru nnajiufu ẹphe.”
- 23**Tọ ụy iya ụy; eze ndu Ízurelu abya agbaaru ẹphe aji, ha nshinu. ẹphe eria; ngua; be ẹphe lakfuderu nnajiufu ẹphe. Yọ buru iya bu le ndu soja ndu Áramu abyaberu ogu o-lua-olaa l'alí Ízurelu.

Ejo-egu byaru lẹ Samériya

²⁴E metsua; Bénu-Hadadu, bú eze ndu Áramu achíta ndu soja iya l'ephe ha; ephe eje ekee k'ogu; yechia Samériya.

²⁵Eyechi ono, ephe yechiru Samériya ono; bẹ ephe yechiru iya nọo ọdu. Iphe tso iya nọ aburu ejo-egu; k'ophu bú l'e relahaaru ishi nkakfụ-igara lanu ụkporo mkpọla-ocha ugbo eno; relaha nshị ndo, habe nwahabe mkpọla-ocha ise.

²⁶Yo be ujiku lanu; l'eze ndu Ízurelu ejephe l'eli ụpho-mkpuma, e gude kpụ-pheta mkpukpu ono mgburumburu; nwanyi lanu arashia: “Nggube eze, bú onye nwe mu nu; gbanuaru iya mkpu!”

²⁷Eze asu: “Ọ -buru lẹ Ojejoje ta gbaduru ngu mkpu;?bú awe bẹ ya e-shi gbaaru ngu mkpu??Ya e-shi l'ẹke eetsuje balị; t'ọ bú l'ẹke adzoshije mee?”

²⁸Eze abya aji iya: “?Nanu ẹge ọ du?” Nwanyi ono asu iya: “L'ọ bú nwanyi-a; bẹ suru tẹ ya wota nwata iya; t'ephe gbua; taa anu iya ntanu. Teke o beru echile; yo wota nwata nk'ia; t'ephe gbua; taa anu iya.

²⁹Tọ du iya bú; ephe eworu nwata nk'ia shia; taa anu iya. Yo be echile iya; ya su iya t'o wota nwata nk'ia t'ephe taa anu iya; yo woru iya wohaa.”

³⁰Eze anutsulephu iphe ono, nwanyi ono koru ono; woru uwe iya lajashia. Ndu phuru eze teke ono, ooswe l'eli ụpho-mkpuma ono; aphụ l'o yeru uwe-aphụ l'ime ẹhu.

³¹Yọ su: “Kamenu; m'ọ -buru l'ẹ te bufudu Eláyisha Shafatu ishi ntanu!”

³²Teke ono; bẹ Eláyisha yele ndu bú ọgurennya mkpukpu tukoru nọdu l'ufu iya. Eze abya ezifu onye ozi; t'o vuru iya ọzo je kẹ Eláyisha. Ọbu lẹ temanu onye ophu, e ziru ejeruta; bẹ Eláyisha kfuhawaru ndu bú ọgurennya ono; su ephe: “?Unu ta phudu onye mgbugbu-madzua-a ẹge o yeru onye a-bya ebuta iya ishi? Onye ozi ono rulephu; unu gu-chia ọzo; swọ-chia ya iphe; t'ẹ b'ọ bata.?Tọ du igidi-okpa nnajiufu iya; bẹ ya anu l'ẹke ọda iya l'azu phụ.”

³³Eláyisha akpukwadurua iphe ono l'onu; onye ono, e ziru ozi ono abyakfutawa iya phụ. Eze asu: “Iphe-ehuka-wa kwa l'eka Ojejoje b'o shi.?Bú kẹ ngunu; bẹ ya a-nodu ngabefuaru Ojejoje ọdo?”

2 Ndu Eze 7

¹Eláyisha asu: “Unu nukwaa iphe, Ojejoje kfuru: L'egbe nta-a echile; bẹ aa-nodu ere ogbonga ntụ iphe, eegudeje eme buredi mkpọla-ocha lanu; l'ere ogbonga balị labu mkpọla-ocha lanu l'onu obu-edukfu Samériya.”

²Onye ishi soja ophu, bú iya kakota ono eze ntse asu onye kẹ Nchileke ono: “L'ẹ too nwekwa; m'o -ruhuru; Ojejoje guhashia ọzo ẹku k'imigwe; oo-meghe.” Eláyisha asu iya: “Ii-gudenua enya ngu phụ iya; ọle ẹ too rudu ngu onu.”

Ndu soja Áramu agba ọso

- ³Yo nweru unwoke ẹno, bu ndu ẹhu-labụ, anọduje l'onu obu-edukfu Samériya. Ẹphe asụ ibe ẹphe: “?Bụ ngunu meru iphe ẹphe a-nọdu l'ẹke-a; nwushihu?”
- ⁴Ẹphe -sụ t'ẹphe bahu l'ime mkpukpu; be ẹphe a-nwushihukwa; ke l'ejo-egu emekwa l'ẹke ono. Ẹphe -nọdukwa nụ l'ẹke-a; ẹphe anwushihukwaphu. O bu t'ẹphe gbe jechia l'odu ọgu ndu Áramu; je eworu onwẹphe nụ ẹphe. Ẹphe -haa ẹphe; ẹphe anọdu ndzụ. Ẹphe -gbushia ẹphe; yọ buwaru iya phụ.”
- ⁵Yo be le nchi-ejihu-wa; ẹphe egbeshi jeshia l'odu ọgu ndu Áramu ono. Ẹphe erua l'iku ọdu ọgu ono; to nwehe onye nọkwadu iya nụ;
- ⁶kele Ojejoje meru te ndu soja ndu Áramu nua igidi igweligwe ugbo-inya; me k'inya; me ke ikpoto ndu soja; k'ophu bu l'onymonye obule suru ibe iya: “Lenu; l'eze ndu Ízurelu; butaakwaru eze ndu Hetu; me eze ndu Íjiputu t'ẹphe byakfuta ẹphe.”
- ⁷Ya ndono; yo be l'enyashi; ẹphe awu-lihu gbalashia; hakota ulo-ekwa ẹphe; inya ẹphe; me nkakfu-igara ẹphe. Ẹphe ahaa ọdu ọgu ẹphe ono; yo du ege o du; gbalashia.
- ⁸Ndu ẹhu-labụ ono erua l'iku ọdu ọgu ono; bahu l'ulo-ekwa lanu; je eria; ngua; vua mkpola-ocha; mkpola-ododo; me ekwa je eworu domishia. Ẹphe alaphuta azu; bya abahu l'ime ulo-ekwa ọdu; vua iphe, no iya nụ; je edomikwaaphu.
- ⁹To du iya bu; onyenonu; yo su ibe iya: “Ayi te emekwa ohuma. Ntanu-a kwa eswe-aji b'o bu; ole ayi gbe no-kirishia. Ayi -kwaa l'eka jeye l'utsu; be aa-nukwa ayi aphu. Unu t'ayi jelekwapu nta-a; je ekfuaru iya ndibe eze.”
- ¹⁰Ya ndono; ẹphe atugbua je ekua ndu echeje nche l'obu-edukfu kfuru iya ẹphe; su ẹphe: “L'ẹphe jekwaru l'odu ọgu ndu Áramu; to nwe m'oo onye lanu, no iya nụ; to nwe onye ẹphe nuru ukporo iya. Yo buru inya; me nkakfu-igara; b'e litsuaru l'ẹke ono; ulo-ekwa ẹphe adulephu ege o du.”
- ¹¹Ndu nche ono araa iphe ono, ndu ono kfuru ono arara; e je ekfua ya l'ufu-eze.
- ¹²Eze egbeshi l'enyashi ono; su ndu ozi iya: “Iphe ono, ndu Áramu meru ono; be ya akaru unu nta-a. Ẹphe maru l'egu eme ayi. O bu iya meru; ẹphe awufu l'odu ọgu ẹphe ono; je edomishia onwẹphe l'egu. Iphe ẹphe ari aburu l'ayi -wufutalephu; t'ẹphe kpukoo ayi le ndzụ; wubata le mkpukpu ayi.”
- ¹³Onye lanu le ndu ozi eze ono asu: “T'ẹphe fota madzu; zi t'ẹphe gude inya ise, phoduru le mkpukpu-wa je amaru ege iphe du. E -gude ẹphe; be onodu ẹphe dukwataa l'o bu ke ndu Ízurelu ono, a haru l'ẹke-a ono. Mbụ l'ẹphe a-dulee l'o bu igweligwe ndu Ízurelu ono, nwushihuwaru nụ ono. Oo ya bu t'ayi zi ẹphe t'ẹphe je amaru iphe, meru nụ.”
- ¹⁴Ya ndono; ẹphe abya achita ugbo-inya labu; me inya. Eze abya ezia t'a choru ndu soja ndu Áramu jeshia; bya asu ẹphe: “T'ẹphe je egude enya ẹphe phu iphe, meru nụ.”
- ¹⁵Ẹphe achoo ẹphe jeye le Enyimu Jodanu; phua l'uwe; me ivu, ndu Áramu tufashiru l'uzo; l'ẹke oso ono turu ẹphe l'ukfu. Ya ndono; ndu ono, jeru ozi ono alaphushia azu je ekfuaru iya eze.

¹⁶Tọ dọ iya bụ; ẹphe atugbua je egwoo iphe l'ọdu ọgu ndu Áramu ono. E megee; ree ogbonga ntụ iphe, eegudeje eme buredi mkpọla-ọcha lanụ; bya eree ogbonga balị labụ mkpọla-ọcha lanụ, bụ iya bụ ẹge ono, Ojejoje kfururu ono.

Aadzọ-gbu onye ishi ozi eze l'ọkpa

¹⁷Eze ndu Ízurelu eye onye ishi soja, bụ iya kagee ya ọno ntse; t'o leta ọnya l'obu-edukfu mkpukpu ono. Yọ bụru l'ẹke ono; b'a dzọ-gburu iya l'ọkpa; bụ iya bụ ẹge ono, onye kẹ Nchileke kfuhawaru iya teke ono, eze jeru l'ufu iya ono.

¹⁸Ishi iya aburu lẹ teke ono, onye kẹ Nchileke kfururu eze: “L'egbe nta-a echile; bẹ eere ogbonga ntụ iphe, eegudeje eme buredi mkpọla-ọcha lanụ; bya eree ogbonga balị labụ mkpọla-ọcha lanụ l'ọnu edukfu Samériya;”

¹⁹bẹ onye ishi soja ono, kakọta ọno eze ntse ono sọru: “L'ẹ too mekwa; m'o -ruhuru; Ojejoje ghashia ọzo ẹku k'imigwe.” Eláyisha asụ iya: “L'oo-gude ọnya iya phụ iya; ọle too rudu iya ọnu.”

²⁰Yọ bụru ẹge ono; b'o meru; mbụ lẹ ndiphe dzọ-gburu iya l'ọkpa l'obu-edukfu mkpukpu ono.

2 Ndu Eze 8

Aanụ-phu nwanyi Shúnemu alị iya azụ

¹O nweru teke Eláyisha kfururu nwanyi ono, o mejeru nwatibe iya, nwuhuru anwuhu; yo teta ndu ndzụ ono; sụ iya: “T'o gbeshi; duta ndibe iya t'ẹphe lufu je anodu l'ẹke dọ ẹphe mma; kẹle Ojejoje tawaru ẹjo-ẹgu ye l'alị-a afa ẹsaa.”

²Tọ dọ iya bụ; nwanyi ono egbeshi je emee iphe ono, onye kẹ Nchileke kfururu ono; duta ndibe iya; ẹphe alufu; je anọo afa ẹsaa lẹ Filisutayinu.

³Afa ẹsaa ono agvulephu; nwanyi ono eshi Filisutayinu lata. Yọ bya ejekfube eze; je arọo ya t'a nụ-phu iya ọlo iya; mẹ alị iya azụ.

⁴Teke ono; bẹ eze ekfu eyeru Geházi, bụ nwozi onye kẹ Nchileke; asuje: “T'o kfukotanuru iya iphe, bụ iphe-ophuleny Eláyisha l'ọ ha?”

⁵Geházi anodu l'akọru eze ẹge Eláyisha shiri mee t'onye nwuhuru anwuhu teta ndu ndzụ ọdo; a bya ele ọnya; nwanyi ono, Eláyisha meru nwa iya; yo teta ono abata bya arọlahaa eze t'a nụ-phu iya ọlo iya yẹle alị iya azụ. Geházi asụ: “Nggube eze, bụ onye nwe mu nụ! Ọ kwa nwanyi ọbu ndọ-ọ; yẹle nwa iya ono, Eláyisha mejeru; yo teta ndu ndzụ ono.”

⁶Eze abya ajị nwanyi ono k'iphe ono; yọ kọkotaru iya ẹya. Eze abya eduru nwozi lanu yeru iya; sụ iya: “Woru iphe, bụ kẹ nwanyi-wa nụ-phukota iya azụ l'ọ ha. Nụkota iya iphe, bụ iphe shi l'alị iya lufuta; tsube mbọku, ọ lufuru l'alị-a jeye nta-a.”

Hazelu egbu Benuhedadu

⁷Ya ndono; Eláyisha ejee Damásukosu. Teke ono; bẹ iphe-ememe guderu Bénu-Hadadu, bụ eze ndu Áramu. A bya ekfuaru iya l'onye kẹ Nchileke bẹ byaru nụ.

⁸Eze asụ Hazẹlu: “T’o wota iphe, ọo-nụ onye kẹ Nchileke ono gude; yo shi iya l’ẹka kpataedu Ojejoje ishi; maru: ‘?Mẹ ya a-kaa mma l’iphe ono, eme iya nụ ono?’ ”

⁹Tọ dụ iya bụ; Hazẹlu abya egwoo iphe, dughbaa iche iche, kakota mma lẹ Damásukọsu dojia eli ukporo inya-ivu labu gude jekfushia Eláyisha. Yo rua; bya evudo iya l’ifu; su: “Nwatibe ngu, bụ Bénu-Hadadu; mbu eze ndu Áramu; bẹ ziru iya tẹ ya bya ajita ngu;?mẹ ya a-ka-a mma l’iphe-wa, eme iya nụ-wa?”

¹⁰Eláyisha asụ iya: “Je je ekfuru iya l’oo-ka-a mma; ọle Ojejoje koshikwanuru iya l’ọ nwuhufutaje.”

¹¹Eláyisha adabẹ Hazẹlu ẹnya ẹge ono jeye iphere egude Hazẹlu. Onye kẹ Nchileke ono arata ẹkwa.

¹²Hazẹlu ajị iya: “Onye nwe mu nụ;?bụ ngunu bẹ iraru?” Eláyisha asụ iya: “L’ishi ẹkwa iya bụ lẹ ya mawaru iphe, dụ ẹji, ii-me ndu Ízurelu. Ii-yekota oku l’iphe bụ ẹke, ẹphe kpuru; yo shihu ike. Unwokoro ẹphe; bẹ ii-gude ogu-mbeke gbushia; taa unwegirima ẹphe ọtu pyaapya. Unyomu ẹphe; ndu ọphu dụ ime bẹ ii-gvufushi ẹpho.”

¹³Hazẹlu asụ iya: “?Yẹbe nwozi ngu, ẹ-to nwedu iphe ya bụ;?bụ onye nuru iya ike ọphu ya e-gude mee iphe, ha nshinu ẹge ono?” Eláyisha asụ iya: “Lẹ Ojejoje koshiwaru iya l’ii-mekochaa buru eze ndu Áramu.”

¹⁴Tọ dụ iya bụ; Hazẹlu ahaa Eláyisha lakfushia nnajiufu iya, bụ Bénu-Hadadu. Bénu-Hadadu ajị iya: “?Bụ ngunu; bẹ Eláyisha kfuru?” Hazẹlu asụ iya: “L’o sukwaru l’ii-ka-a mma.”

¹⁵Yo rua echile iya; Hazẹlu ewota ukpo tsee lẹ mini; mini angugua ya angugu; yo wota iya phukputa Bénu-Hadadu ifu; yo nwuhu. Hazẹlu aburu eze no-chia ẹnya iya.

Jehoram, bụ eze ndu Júda

(2 Iphe 21:1-20)

¹⁶L’afa, kwe Joram Éhabu afa ise, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu; bẹ Jehoram Jehoshafatu wataru ọchi ndu Júda. Onye shi buru eze ndu Júda teke ono bụ Jehoshafatu.

¹⁷Iphe Jehoram gbaru bụ ukporo afa l’afa iri l’ẹbo teke ọ bya aburu eze. Ọ chiru afa esato lẹ Jerúsalemu.

¹⁸O tsoru ubeka ndu eze ndu Ízurelu; mee ẹge ndibe Éhabu meru; kẹ l’ọ luru nwatibe Éhabu. Yo mee iphe, dụ ẹji l’ẹnya Ojejoje.

¹⁹Ọle Ojejoje gude okfu ẹka nwozi iya, bụ Dévidi; ọphu 'ovudu iya evuvu t’o mebyishia ndu Júda; kẹ l’o kwehawaru Dévidi ukwa l’unwu iya; mọ awa iya; bẹ ọchichi ta alufudu l’ẹka gbururu jeye lẹ gbururu.

²⁰L’oge kẹ Jehoram; bẹ ndu Édomu kwefuru ndu Júda ikè; bya afotaru onwephe onye a-buru ẹphe eze.

²¹Tọ dụ iya bụ; Jehoramụ achịta ụgbo-inya iya l'ọ ha jeshia Zayi. Ndu Édọmu abya ekephee yele ndu ishi ụgbo-inya ono mgburumgburu. Yo be l'enyashi; yo gbeshi bakfu ndu Édọmu ọgu. Ndu soja iya agbakashihu gbalashia.

²²Ya ndono; ndu Édọmu ekwefuru ndu Júda íkè jeye ntanu. Teke ono kwaphu; bẹ ndu Libina kwefukwaruphu íkè.

²³Iphe ọdo, meeberu nụ teke Jehoramụ shi achị; mę iphemiphe ọbule, yebedua meru b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nụ l'oge ndu eze Júda.

²⁴Tọ dụ iya bụ; Jehoramụ anwuhu lakfubeshia nna iya phę; e lia ya l'ęke e liru nna iya phę lę Mkpukpu Dévidi. Nwatibe iya kę nwoke; mbụ Ehezaya abya aburu eze nọ-chia ęnya iya.

Ehezaya, bụ eze ndu Júda

(2 Iphe 22:1-6)

²⁵Ọ bụ l'afa, kwe Joramụ Éhabu afa iri l'ębo, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu; bẹ Ehezaya Jehoramụ wataru ọchi ndu Júda.

²⁶Iphe Ehezaya gbaru bụ ụkporo afa l'afa labu teke ọ wataru achichi. Yọ chia afa lanu lę Jerúsalemu. Epha nne iya bụ Atalaya, bụ nwanwa Omuri, bụ eze ndu Ízurelu.

²⁷Ọ tsoru ụbeka ndibe Éhabu; mee iphe, dụ ęji l'ęnya Ojejoje ęge ndibe Éhabu meru; kę l'ọ bụ ọgo ndu ufu Éhabu.

²⁸Ehezaya bę yele Joramụ Éhabu tugburu jeshia otso Hazelu, bụ eze ndu Áramu ọgu lę Rámotu-Gíledu. Ndu Áramu emeka Joramụ iphe.

²⁹Tọ dụ iya bụ; eze, bụ Joramụ alashia Jézerilu t'o je anodu nyaa iphe ono, ndu Áramu mekaru iya lę Ráma teke ono, o tsoru Hazelu, bụ eze ndu Áramu ọgu ono. Ehezaya Jehoramụ, bụ eze ndu Júda ejeshia Jézerilu ọji Joramụ Éhabu k'iphe ono, e mekaru iya ono.

2 Ndu Eze 9

Jéhu bụ eze ndu Ízurelu

¹Yo be ujiku lanu; onye nkfuchiru Nchileke; mbụ Eláyisha ekua onye lanu l'ogbo ndu nkfuchiru; sụ iya: “Kwakọbe; wota ekpemu manụ-wa je Rámotu-Gíledu.

²Teke i ruru; nggu elee ęnya Jéhu Jehoshafatu Nimishi. Kuchi iya ekuchi; duta iya t'unu bahụ l'ime ọlo.

³Teke ono; nggu ewota ekpemu manụ ono; woru manụ ono tee ya l'ishi; sụ: Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: ‘Ya awụ ngu manụ l'ishi t'ị bụru eze ndu Ízurelu.’ Teke e metsuaru; nggu agụhaa ọlo gbalaa; gude ọso gbalaa. Ba akpokwa ụkfu!”

⁴Nwokerọbya ono, bụ onye nkfuchiru ono atugbua jeshia Rámotu-Gíledu.

⁵Yo rua; ndu ishi ndu soja anọduwa lẹ ndzuko. Yọ sụ ẹphe: “Onye ishi ndu soja; ya nwekwaru ozi, ya e-zia ngu.” Jéhu ajị iya: “?Bụ onye ole l'ẹke-a bẹ iikfuru?” Yọ sụ iya: “L'ọ bụ nggubedua; onye ishi ndu soja.”

⁶Jéhu egbeshi; ẹphe abahụ l'ime ụlo. Onye nkfuchiru ono eworu manụ ono tee ya l'ishi; sụ iya: “Lẹ Ojejoje, bụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu sụru: ‘Lẹ ya awụ ngu manụ l'ishi t'ị bụru eze, achị ndibe kẹ Ojejoje; mbụ ndu Ízurelu.”

⁷Ndu ọnu-ụlo Éhabu, bụ nnajiufu ngu; bẹ ịi-dzo pyaapyaa; k'ophu ya e-shi ẹge ono gwata ụgwọ ọchi ndu ozi iya ono, bụ ndu nkfuchiru; mẹ k'iphe bụ ndu ozi Ojejoje, bụ ndu Jézebelu gbushikotaru.

⁸Ndibe Éhabu l'ẹphe ha a-bụru kpurupyata. Iphe, bụ nwata nwoke l'ọnu-ụlo Éhabu l'alị Ízurelu; bẹ ya e-domi: m'ọ bụ ohu; m'ọ bụ amadu.

⁹Ya e-me ufu Éhabu t'ọ dụ l'ọ bụ ufu Jeróbuwamu Nébatu; mękwaphu t'ọ dụ l'ọ bụ ufu Baasha Ahíja.

¹⁰Jézebelu; bẹ bụ nkuta a-ta anụ iya l'egu, nọ lẹ Jézerilu. Ẹ to nwedu onye e-li iya elili.' ” Yo kfutsua ẹge ono; guhaa ụlo; gbalaa.

¹¹Jéhu abya ejekfu ndu ishi ndu soja ophunanu; onye lanụ ajị iya: “?Bụ-a k'oma??Bụ ngunu; bẹ onye ọgvu ono chọru ngu bya?” Jéhu asụ: “?Ọ kwa l'unu mahawaru onye ọbu bya amaru ẹge ookfuje okfu.”

¹²Ẹphe asụ iya: “L'ọo ẹjo-ire! Kfuwaruru ẹphe iphe ọbu nta-a.” Jéhu asụ ẹphe: “Iphe, o kfuru iya bụ lẹ Ojejoje sụru lẹ ya wụwaru yẹbe Jéhu manụ l'ishi; tẹ ya bụru eze ndu Ízurelu.”

¹³Ẹphe emewaphu ẹgwegwa je achita uwe ẹphe; wushi l'alị t'ọ dzọbe ọkpa. Ẹphe abya egbua ụpyoku; sụ: “Jéhu bụ eze!”

Jéhu egbu Joram

¹⁴Ya ndono; Jéhu Jehoshafatu Nimishi eje achiaru Joram ẹjo idzu. Teke ono; bẹ Joram yẹle ndu Ízurelu l'ẹphe ha shi adzo tẹ Hazelu, bụ eze ndu Áramu ba ana ẹphe Rámotu-Gíledu.

¹⁵Ọbu l'eze, bụ Joram laru Jézerilu oje ọnya ẹke ono, ndu Áramu mekaru iya iphe teke ono, ẹphe lẹ Hazelu, bụ eze ndu Áramu shi alụ ọgu ono. Ya ndono; Jéhu asụ: “Ọ -bụru l'ọ bụ obu unu ndono; t'ẹ b'ọ dukwa onye e-shi lẹ mkpukpu-wa pyofu je Jézerilu odo iphe-a.”

¹⁶Jéhu enyihu ụgbo-inya gbaru jeshia Jézerilu; kẹ l'ọ bụ ẹke ono; bẹ Joram zẹ. Ehezaya, bụ eze ndu Júda bẹ jeru iya ajiji.

¹⁷Onye nche, vudo l'ulo eli, nọ lẹ Jézerilu aphua Jéhu; mẹ ndu l'awụ etso iya nụ; l'ẹke ẹphe dzeberu abya; chishia mkpu; sụ: “L'ọ nwekwaru ndu ya phuru, awụ abya nụ.” Joram asụ: “T'a chota onye agba inya; zia ya t'ọ je ẹphe ndzuta je ajị ẹphe: ‘?M'ọ bụ-a k'oma?’ ”

¹⁸Onye agbaję ịnya agba Jéhu ndzuta; sụ iya: “L'eze sụru: ‘?Bụ-a k'oma?’ ” Jéhu aji iya: “?Unu gude k'oma eme ngunu? Unu tso iya azụ!” Onye nche ono asụ eze: “L'onye e ziru jekfuakwaru ẹphe; ọle ẹ tọo latakwa nụ azụ.”

¹⁹Eze abya ezi onye ọdo, agbaję ịnya t'ọ jekfuedu ẹphe. Yo rua; bya asụ ẹphe: “L'eze sụru: ‘?Bụ-a k'oma?’ ” Jéhu asụ iya: “?Unu gude k'oma eme ngunu? Unu tso iya azụ!”

²⁰Onye nche ono asụ eze: “L'ọ jekfuakwaru ẹphe; ọle ẹ tọo latakwa nụ azụ. Ẹge onye ọbu gude agba; b'ọ dukwa l'ọbu Jéhu Nimishi. Oogbakwa iya k'ẹhuka k'ẹhuka.”

²¹Joramu asụ: “T'ọ doziaru iya ụgbo-ịnya iya.” E doziaru iya ẹya. Joramu, bụ eze ndu Ízurelu yẹle Ehezáya, bụ eze ndu Júda agbagbua jekfushia Jéhu. Onyenonu anodutsua l'ụgbo-ịnya nk'ia. Ẹke ẹphe gbakfuru iya bụ ẹke, shi bujeru alị Nebotu kẹ Jézerilu.

²²Joramu aphulephu Jéhu; ji iya: “Jéhu;?bụ-a k'oma?” Jéhu asụ iya: “?Nanụ ẹge k'oma e-shi du; l'ẹke uru-alị; mę mgborogwu ono, shi nne ngu, bụ Jézebelu l'eka ono hapu ẹge o shi hahawa?”

²³Joramu agbaphushia azụ; l'echi mkpu l'araru Ehezáya: “Ehezáyá; l'ọ kwa ọgu-o!”

²⁴Jéhu egude ike iya l'ọ ha seta akfụ iya gbaa Joramu lẹ mgbaku ukuvu; yo je atụ-fua ya meji. Yọ dawaphu dakoru l'eli ụgbo-ịnya iya ono.

²⁵Jéhu ekfuaru onye ishi ụgbo-ịnya iya, aza Bidika: “T'ọ pata iya je etufaa l'alị Nebotu kẹ Jézerilu phụ. Nyatakwa lẹ teke phụ, nggu l'ia chikoje shi gude ụgbo-ịnya agbatso nna iya; mbụ Éhabu; bę Ojejoje kfuru okfu ẹhu iya; sụ:

²⁶‘Unyaphua; bę ya phuru mee Nebotu; mę mee k'unwu iya. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. Ya mefutaje ngu t'ị kfua ụgwo alị-a. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.’ Unu pata iya je etufaa l'alị ono; ẹge ono, Ojejoje kfuru iya ono.”

Eegbu Ehezáya

²⁷Ehezáyá, bụ eze ndu Júda apụa iphe, meru nụ; gbagbua; tsoru ụzo, shiru onu edukfu Betihaganu. Jéhu achipyabe iya; sụ: “Unu gbagbufua yẹbedua!” Ẹphe agbata iya akfụ l'ụzo, sweru laa Guru lẹ mgoro Ibulamu. Yọ gbaru laa Megido; je anwuhu l'ẹke ono.

²⁸Ndu ozi iya egude ụgbo-ịnya pata iya jeshia Jerúsalemu je elia l'ili iya l'ẹke e liru nna iya phẹ lẹ Mkpukpu Dévidi.

²⁹Yọ buru l'afa, kwe Joramu Éhabu afa iri lẹ nanu, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu; bę Ehezáya wataru ọchi ndu Júda.

Eegbu Jézebelu

³⁰Ya ndono; Jéhu atugbua jeshia Jézerilu. Jézebelu anulephu l'ọ byaru; tee mkpo-nya; memaa ẹgbushi iya; je eworu ẹnya pyofu lẹ windo.

³¹Jéhu abya abyaruta l'obu-edukfu; Jézebelu aji iya: “Nggube Zimuri-a;?bụ-a k'oma; mbụ nggube onye-wa, gburu nnajiufu ngu-a?”

³²Jéhu apalia ɛnya l'uzo windo ono; sụ: “?Bụ onye ole bụ onye nk'iyá??Bụ onye ole-e?” Ụmadzu labụ; m'ò bụ ụmadzu ɛto, bụ ndu a haru ahaha eshi lẹ windo lee ya ɛnya.

³³Jéhu asụ ɛphe: “Unu shi l'ɛke ono tufu Jézebelu!” ɛphe atufu iya; mee ya akfukashihu kpua l'upho-mkpuma; mę inya, nogbaa l'ɛke ono. Jéhu egude inya ono dzoo ya pyakapyaka.

³⁴Jéhu abahụ l'ime ụlo je eribua ya; sụ: “T'ɛphe pata nwanyi ono, vu onu ono; je elia; ke l'ò bụ ada eze!”

³⁵ɛphe alufulephu t'ɛphe je elia ya; iphe, ɛphe phuru nwenkinyi aburu okpokoro ishi iya; mę okpa iya; owaa ɛka iya.

³⁶ɛphe alaphu azụ je ekfuaru iya Jéhu. Yò sụ: “L'oo ya bụ iphe ono, Ojejoje shi l'onu nwozi iya; mbụ Elayija ke Tishibe kfua; sụ: ‘L'ò bụ l'egu, nò lẹ Jézerilu; bę nkuta a-ta anụ Jézebelu.’

³⁷Jézebelu bę odzu iya a-dụ l'ò bụ nshị, a nyikaru nanụ nanụ l'alị Jézerilu; k'ophu bụ l'ẹ to nwedu onye a-hube iya ama; sụ: ‘L'ò kwa Jézebelu ndo-ò.’ ”

2 Ndu Eze 10

Egbushi ndibe Éhabu

¹Unwegirima Éhabu dụ ụkporo madzụ ɛto l'ụmadzu iri lẹ Samériya. Jéhu abya edee ɛkwo keshiaru ndu achị nụ lẹ mkpukpu ono; keeru iya ndu bụ ogurennya; mę ndu bụ ɛphe hefutaru unwegirima Éhabu ono. L'ekwo ono b'ò deru; sụ:

²“Keshinu ophu unwegirima nnajiufu unu tukoru nodu; yeru l'unu nweru ugbo-inya; nweru inya; nweru ngwa-ogu; bya enweru mkpukpu, a kpushiru ike; bę bukwa ɛkwo-wa -bebelephu eru unu ɛka;

³unu afota onye katsua mma; mbụ onye ọ gbaru t'unu fota l'unwu nnajiufu unu ono; mee ya eze; t'unu lua ọgu l'okfu onu-ulo nnajiufu unu.”

⁴Egvo abya ɛphe l'ehu; ɛphe asụ: “T'e lewaru; ndu eze labụ phụ ta dudu ike vudo iya l'ifu.?Nanụ ɛge ɛphebedua e-shi kpofo iya l'ifu?”

⁵Tò dụ iya bụ; onye bụ iya bụ ishi l'ufu-eze; onye govano mkpukpu ono; ndu bụ ogurennya; mę ndu bụ ɛphe hefutaru unwu Éhabu; ezia ozi t'e je ezia Jéhu; sụ iya: “L'ɛphe bụ ndu ozi iya. L'ò bụ iphe, ọ sụru t'ɛphe mee; bę ɛphe e-me. L'ẹ to nwekwa onye ɛphe eme eze. Melekwaphu iphe, bụ obu ngu.”

⁶Jéhu abya edeeru ɛphe ɛkwo k'ugbo ɛbo; sụ ɛphe: “Ò -buru l'unu kfu yebedua l'azu; lanuru iya okfu; oo ya bụ; t'unu bushikota unwu nnajiufu unu ishi l'ɛphe ha; chitaru iya lẹ Jézerilu l'egbe nta-a echile.” Unwu Éhabu ono, bụ iya bụ ụkporo madzụ ɛto l'ụmadzu iri ono; bę bụ ɛphe lẹ ndu oke amadu lẹ mkpukpu ono shi bugbaaru. Yò buru ndu ono zufutatsuaru ɛphe.

⁷Ekwo ono erulephu ndu ono ẹka; ẹphe achita unwu eze ono; gbushikota l'ẹphe ha; mbu ukporo madzu ẹto l'umadzu iri ono. Ẹphe edoo ishi ẹphe le nkata; vulaaru Jehu le Jizerilu.

⁸Onye ozi abya ezia Jehu l'e vulataakwaru iya ishi unwu Ehabu obu. Jehu asu: "T'o kube ẹphe l'ikpo labu l'ifu obu-edukfu mkpukpu t'ẹphe nodu l'ẹke ono jeye l'utsu."

⁹Yo be l'utsu; Jehu alufu; je evudo l'ẹke onyemonye obule a-phu iya; su ẹphe: "Eka unu ta dukwa l'iphe owaa. O kwa yebedua be gbaru nnajufu iya, bu Joramu ẹjo idzu; woru iya gbua. Olobu;?bu onye gbushiru ndu owananu?"

¹⁰Oo ya bu t'unu maru l'e to nwekwa iphe, Ojejoje kfuru le k'ufu Ehabu, e-te redu nu. Ojejoje; be mewaru iphe, o shi l'onu nwozi iya; mbu Elayija kfua."

¹¹Jehu egbushikota iphe bu ndibe Ehabu, ndu ophu phoduru nu le Jizerilu. O gbukotaru ndu, shi buru ishi l'oge ke Ehabu; ndu onya iya; me iphe bu ndu shi achijeru iya ẹja. E to nwedu m'oo onye lanu, o haru; t'o wafu l'ẹphe.

Jehu egbushi ndu abubu Ehezaya

¹²Ya ndono; Jehu abya egbeshi jeshia Sameriya. Yo jetabelephu rua ẹke ndu eche aturu anoduje ebushi aturu ẹji;

¹³yele ndibe Ehezaya, shi buru eze ndu Juda edzuda. Yo ji ẹphe: "?Unu bu ndu ole?" Ẹphe asu iya: "L'ẹphe bukwa ndibe Ehezaya. Iphe, ẹphe abya aburu t'ẹphe bya aja unwegirima Ehezaya; me nne-eze."

¹⁴Jehu asu: "Unu kpukoo ẹphe le ndzu." Ẹphe abya akpukoo ẹphe; metsua chita ẹphe je akube l'iduma, no l'ẹke ono, ndu eche aturu anoduje ebushi aturu ẹji ono. Ndu ẹphe gburu du ukporo madzu labu l'umadzu ẹbo. E to nwedu ẹphe onye wafuru nu.

Egbushi ndibe Ehabu ophu phoduru nu

¹⁵Jehu egbeshi l'ẹke ono; je aphu Jehonadabu Rekabu l'ẹke ooje abyakfuta iya. Jehu ekele iya; bya aji iya: "?I turu-a ikè yeru iya ẹge yebedua turu yeru ngu?" Jehonadabu asu iya le ya tukwarua ikè yeru iya. Jehu asu iya: "O -buru ẹge ono b'o du; kwenu iya l'eka." Yo machiaru iya ẹka; Jehu eselita iya dubata iya l'ugbo-inya iya.

¹⁶Jehu asu iya: "Tsoru iya; k'ophu ii-phu ẹge iphe ke Ojejoje evube iya oku l'ehu." Ya ndono; yo pata iya l'ugbo-inya ono tugbua.

¹⁷Ẹphe erulephu Sameriya; Jehu atuko iphe bu ndibe Ehabu ndu ophu, phoduru nu l'ẹke ono gbushikota. Yo dzoo ẹphe l'ẹphe ha pyaapya ẹge ono, Ojejoje shi l'onu Elayija kfua ono.

Egbushi ndu abaru Balu ẹja

¹⁸Jehu abya ekua ndu Izurelu l'ẹphe ha; su ẹphe: "Ehabu be baru Balu ẹja; ole o bapeteru iya ẹya. Yebe Jehu a-baru Balu ẹja baruaru iya ẹya abaru.

¹⁹Ngwa; unu kua ndu nkfuchiru Balu l'ẹphe ha; iphe bu ndu oru Balu; me ndu achijeru iya ẹja. T'e b'o nwekwa onye a-gbala nu; kele ya abya ogworu Balu ẹja, ha nshinu.

Onye gbalaru nū; ta anọdukwa ndzū.” Iphe ono aburu ẹregede, Jéhu gude eme tẹ ya gbushikota iphe, bụ ndu abaru Bálu ẹja.

²⁰Jéhu asụ ẹphe: “Unu tụa ndzuko; t'a kwabẹ Bálu ugvu.” Ẹphe abya araa kẹ ndzuko ono arara.

²¹Jéhu abya achikota alì Ízurelu l'ọ ha zikota ozi; iphe bụ ndu abaru Bálu ẹja l'ẹphe ha abyakota; to nwe m'ọo onye lanu, ẹ ta abyadunu. Ẹphe awu-jia eze ọlo Bálu ono; ji iya pyimu; shita l'ishi iya ophu je akpaa l'ishi iya ophu.

²²Jéhu ekfuaru onye eleta ọlo, eedobeje uwe; sụ iya: “T'ọ chitaru ndu ono l'ẹphe ha uwe-nlọkpuru t'ẹphe yee!” Yọ bya achitaru iya ẹphe.

²³Tọ dū iya bụ; Jéhu yele Jehonadabu Rekabu abahu l'ọlo Bálu ono. Jéhu asụ ndu ono, abaru Bálu ẹja ono: “Unu lewaru; phụ l'ẹ to nwedū onye kẹ Ojejoje tso unu nọdu l'ẹke-a; gbahaa ndu abaru Bálu ẹja nwenkinyi ẹphe.”

²⁴Ya ndono; ẹphe abahu jeshia ogwo ẹja; mẹ ngweja-ukfuru. Jéhu bẹ wowaru ukporo madzū ẹno ye t'ẹphe kwabẹ l'etezi; bya asụ ẹphe: “O -nweru onye, haru m'ọo onye lanu lẹ ndu-a, ya eye unu l'ẹka-a; yọ gbalaa; bẹ ee-gude ishi nk'iya kfua ugwo iya.”

²⁵Egwoje, Jéhu egwoje ngweja-ukfuru ono; yọ sụ ndu nche; mẹ ndu ishi: “Unu bahu je egbushikota ẹphe! T'ẹ b'ọ dukwa onye ophu unu e-kwe t'ọ gbalaa.” Tọ dū iya bụ; ẹphe egude ogu-mbeke gbugbushikota ẹphe. Ndu nche ono; mẹ ndu ishi ono etufashia odzu ẹphe l'etezi; bya awuba l'ime ime ọlo Bálu ono.

²⁶Ẹphe apashia oshi ẹke, aagwajẹ Bálu; kpoo ya oku;

²⁷bya etsukposhia oshi Bálu; tsukposhia ọlo iya. Yọ buru nshi; bẹ eejeje anyinyi l'ẹke ono jeye ntanu.

²⁸Yọ buru iya bụ lẹ Jéhu emebyia k'ọbaru Bálu ẹja l'alì Ízurelu.

²⁹Ọ bụ le Jéhu te esefudu ẹka l'ẹjo iphe ono, Jeróbuwamu Nébatu kpataru tẹ ndu Ízurelu mee ono. Mbụ ẹja ono, ẹphe baru unwu-eswi phụ, e gude mkpọla-ododo kpua dobe lẹ Bételu; mẹ lẹ Dánu phụ.

³⁰Ojejoje asụ Jéhu: “Keshinu i meru iphe, dū mma; mee iphe, vudo nhamunha l'ẹnya iya; bya emee ndibe Éhabu iphe, nọ iya l'obu t'e mee ẹphe; bẹ awa ngu a-nọ l'aba-eze ndu Ízurelu jeye l'ogbo k'ẹno.”

³¹Ọ bụ lẹ Jéhu te gudedu obu iya l'ọ ha dobe iphe, ekemu Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu kfuru. Ẹ tọ hadu ẹjo iphe Jeróbuwamu ono; mbụ ẹjo iphe ono, ọ kpataru; ndu Ízurelu emee ono.

Anwuhu Jéhu

³²Teke ono; bẹ Ojejoje wataru ohabota oke alì ndu Ízurelu. Hazelu alu-gbukota mkpukpu lẹ mkpukpu ndu Ízurelu;

³³tsube l'uzo ɛnyanwu-ahata ɛnyimu Jɔdanu; l'alɪ Gɪledu l'ɔ ha; mɛ alɪ ndu Gádu; kɛ ndu Rúbenu; mɛ kɛ ndu Manásh shita lɛ Árowa lɛ nsuda nsuda Amónu; je akpaa lɛ Gɪledu; mɛ Báshanu.

³⁴Iphe ɔdo, meeberu nɔ teke Jéhu shi achɪ; iphemiphe ɔbule, yɛbedua meru; mɛ ike, ɔ kparu; b'e dekotaru l'ɛkwo, e deshiru iphe meru nɔ l'oge ndu eze Ízurelu.

³⁵Tɔ dɔ iya bɔ; Jéhu anwuhu lakfushia nna iya pɛ; e lia ya lɛ Samériya. Jehowahazu, bɔ nwatibe iya kɛ nwoke aburu eze nɔ-chia ɛnya iya.

³⁶Iphe, Jéhu chiru ndu Ízurelu lɛ Samériya; bɔ ukporo afa l'afa ɛsato.

2 Ndu Eze 11

Atalaya, bɔ eze-nwanyi ndu Júda yɛle Jowashi

(2 Iphe 22:10—23:15)

¹Atalaya, bɔ nne Ehezáya aphulephu lɛ nwatibe iya; bɛ nwuhwaru nɔ; gbeshi je emee ndibe eze l'ɛphe ome-l'iwe.

²Jehosheba, bɔ ada eze Joramu; buru nwunne Ehezáya kɛ nwanyi eduta Jowashi dufu l'ɛke ndibe eze ono, eeme t'e gbushia ono nɔ. Yo duta yɛle onye ehe iya nɔ; je edomia lɛ mkpura; shi ɛge ono wohaaruru iya Atalaya; k'ɔphu bɔ l'ɛ to gbuhedu iya.

³E domiru Jowashi yɛle onye ehe iya nɔ l'eze-ulo Nchileke afa ishingu l'oge ono, Atalaya achɪ ono.

Ekwefuru Atalaya ikè

(2 Iphe 23:1-15)

⁴Yo rua l'afa k'ɛsaa; Jehoyada abya ezia t'e je ekua ndu ishi, achigbaa ukporo ndu soja ukporo ise ise, shi l'alɪ Karu; mɛ ndu nche t'e duru ɛphe byakfuta iya l'eze-ulo Nchileke. ɛphe l'iya agbaa ndzɔ; yo mee; ɛphe eribuaru iya nte l'ulo Ojejoje ono. Yo abya ekoshi ɛphe Jowashi, bɔ nwatibe eze ono.

⁵Yɔ bya atuaru ɛphe ekemu; sɔ: “Owaa iphe, unu e-me ndo-o: Unu kee onwunu ɔzo ɛto unubɛ ndu ono, echeje nche mboku ɔtu-ume ono. T'uzo lanu je anodu lɛ nche l'ufu-eze;

⁶uzo lanu anodu lɛ nche l'onu-uzo Suu; uzo lanu ɔphu a-nodu l'onu-uzo, nɔ l'azu ndu nche ono. Ono bɔ ɛge unu e-shi chee ɔlo ono; k'ɔphu ɛ te enwutsudu iya.

⁷Uzo labu l'unu, bɔ ndu ɛ-te chejedu nche mboku ɔtu-ume a-noduje lɛ nche l'eze-ulo Nchileke; gbochita eze.

⁸Unu gudegbaa ngwa-ogu unu l'ɛka gbaa eze, bɔ Jowashi mgburumgburu. Iphe, bɔ onye shitaru ɛke unu nɔ; unu gbua onye ɔbu. Unu swijeru eze eswiru l'ejeje; mɛ l'alala.”

⁹Ndu ishi, achigbaa ukporo ndu soja ise ise ono emee ɛge ono Jehoyada, bɔ onye achijeru Nchileke ɛja kfuru ɛphe ono. Onyenonu eje eduta ndu nk'iya, bɔ ndu nche kɛ

mbòku ọtu-ume; mę ndu ọphu chigewaru nọ l'alawa alala; ẹphe abyakfutashia Jehoyada, bụ onye achijeru Nchileke ẹja.

¹⁰Onye ono, achijeru Nchileke ono achita arwa; mę iphe ono, eegudeje gbobuta onwonye ono, shi buru kę Dévidi, e doberu l'eze-ulo Nchileke ono woru nọ ndu ishi, achigbaa ukporo ndu soja ise ise ono.

¹¹Ndu nche ono apagbaaru ngwa-ogu l'ẹhu l'ẹhu vudo; gbaa eze mgburumgburu tsube l'uzo ọhuda eze-ulo ono jeye l'uzo isheli iya; mbụ jeye l'ẹnya-ngweja Ojejoje; mę eze-ulo ono.

¹²Jehoyada abya edufuta nwatibe eze ono; bya eworu okpu-eze kpube iya; woru ẹkwo, ekemu Nchileke nọ iya. Ẹphe awua ya manụ l'ishi; chia ya eze. Ndu ono akwaru iya ẹka; zua ya; sụ: “Ndzụ ngu ndzụ ogologo; nggube eze!”

¹³Atalaya anulephu uzu, ndu nche; mę ndu ọha atụ l'eze-ulo Ojejoje; tugbua jekfushia ẹphe l'ẹke ono.

¹⁴Yọ bya elee ẹnya; phụ ẹge eze ono vudo l'iku itso, bụ iya bụ ẹge ome-l'alị kfuru; phukwaaphu lẹ ndu ishi ndu soja; mę ndu egbuje ọpyoku vudonyabe iya; mę ẹge ndu alị ono l'ẹphe ha chikoru etegbaa ẹswa; l'egbu ọpyoku. Yọ gbajashia uwe iya; chia mkpu; sụ: “Ejo iphe eme-o! Ejo iphe eme-o!”

¹⁵Ya ndono; Jehoyada, bụ onye achijeru Nchileke ẹja abya atwaru ndu ishi ukporo ndu soja ise ise ono ekemu; sụ ẹphe: “Unu kpufuta nwanyi ono l'ẹke ono, ndu nche nọ ono. Unu egude ogu-mbeke gbua iphe, bụ onye tso iya nọ.” Kę l'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono sụru: “T'e b'e gbukwa iya l'eze-ulo Nchileke.”

¹⁶Tọ dọ iya bụ; ẹphe egude iya; kpụ-rua ọnu ẹke ịnya eshije abahụ l'ufu-eze; woru iya gbua l'ẹke ono.

Jehoyada edozi alị Júda

(2 Iphe 23:16-21)

¹⁷Jehoyada abya emee t'eze; mę ndu Júda; ẹphe lẹ Ojejoje gbaa ndzụ. Ndzụ ono, ẹphe gbaru ono aburu l'ẹphe a-buru ndu e gude ire ẹphe ẹka l'ẹke ibe ẹphe nọ; mę l'ẹke Ojejoje nọ.

¹⁸Ndu alị ono l'ẹphe ha ejeshia l'eze-ulo Bálu je enwutsushia ya; tuko ẹnya-ngweja Bálu; mę iphe bụ ntekpe iya tsua yogiriyogiri. Ẹphe egbua Mátanu, bụ onye achijeru Bálu ẹja l'ifu ẹnya-ngweja Bálu. Jehoyada, bụ onye achijeru Nchileke ẹja abya eye ndu nche; ẹphe echelaha eze-ulo Nchileke.

¹⁹Yo duta ndu ishi ukporo ndu soja ise ise ono, shi Karu; mę ndu nche; mę ndu alị ono l'ẹphe ha; ẹphe eshi l'eze ulo Nchileke dufuta onye eze ono; duba iya l'ufu-eze. Ẹke ẹphe shiru bụ l'ọnu-nggamgbo ẹke ndu nche anọduje. Eze eje anọdu l'aba-eze iya; wata ọchi ndu Júda.

²⁰Ẹhu atsolahaa ndu alị ono l'ẹphe ha ẹna. Nchị abya adụ ẹphe ono ndoo; kę l'e gudewa ogu-mbeke gbua Atalaya l'ufu-eze.

²¹Iphe Jowashi gbaru bụ afa ọsaa teke ọ wataru achichi.

2 Ndu Eze 12

Jowashi bụ eze ndu Júda

(2 Iphe 24:1-16)

¹L'afa, kwe Jéhu afa ọsaa k'ọphu ọ bụ eze ndu Ízurelu; bẹ Jowashi wataru achichi le Jerúsalemu. Yọ chia ụkporo afa labụ le Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bụ Zibaya; onye Besheba.

²Jowashi bẹ mekotaru iphe, vudo nhamunha l'anya Ojejoje l'oge nk'ia; kele Jehoyada, bụ onye achijeru Nchileke eja shi akpọ-ziru iya ụzo.

³Obenu l'ẹke aagbaję eja b'ę te ewofudu; ndu alı ono l'ejeje ogwo eja; l'akpọ insensu oku l'eli ẹke ono.

⁴Jowashi abya ekfuru yeru ndu achijeru Nchileke eja; sụ ẹphe: “Unu natakota iphe, bụ okpoga, dū nsọ, eewobataje l'eze-ulo Nchileke; mbụ okpoga, aatutaje l'utu; okpoga, e ketaru onyenonu t'ọ kfuje; mę okpoga, madzụ gude obu iya bya anụ l'eze-ulo Nchileke.

⁵Tę ndu achijeru Nchileke eja l'onye l'onye natakota okpoga ono l'eka onye edobeje okpoga t'e gude iya mekwaa iphe, bụ ẹke mebyihuru nụ l'ulo Ojejoje.”

⁶Ole ndu ono, achijeru Nchileke eja ono ta watadu omekwa eze-ulo Nchileke ono jeye l'afa, kwe Jowashi ụkporo afa l'afa ęto; k'ọphu ọ wataru achichi.

⁷Eze, bụ Jowashi abya ekua Jehoyada, bụ onye achijeru Nchileke eja; mę ndu achijeru Nchileke eja ọdo jı ẹphe: “?Bụ ngunu meru iphe unu te emekwadu iphe ono, mebyishihuru l'eze-ulo Nchileke ono? Unu ba anatahekwa ndu edobeje okpoga okpoga ọdo. Unu wotachia okpoga ọphu nọ unu l'eka nụ t'e gude mekwaa eze-ulo ono.”

⁸Ndu ono, achijeru Nchileke eja ono ekweta l'ẹphe ta anatahedu okpoga ọdo; yeru l'ẹphe te emekwadu eze-ulo Nchileke ono l'onwẹphe.

⁹Jehoyada, bụ onye achijeru Nchileke eja apata okpoko; swofua ya ụzo l'okfuchi iya; je eworu iya dobe l'anya-ngweja Ojejoje l'uzo ẹka-utara teke aabata l'eze-ulo Nchileke ono. Ndu achijeru Nchileke eja ndu ọphu eche ẹke, eeshi abata l'eze-ulo Nchileke l'ewotaje okpoga, e wobataru l'eze-ulo ye l'okpoko ono.

¹⁰Yọo buje; okpoga ono -halephu nshinu l'okpoko ono; onye ederu eze ẹkwo; mę onye ishi ndu achijeru Nchileke eja abya agua ya; chiru ye l'ekpa; kechia.

¹¹Ẹphe gutsua okpoga ono l'ęge ọ ha; ẹphe eworu iya nụ ndu bụ ishi eleta ęnya l'ozi eze-ulo ono. Yọ buru l'okpoga ono bẹ ẹphe eshije l'akfua ndu eje ozi l'eze-ulo Nchileke ono ụgwo: mbụ ndu kapyinta; ndu akpụ ulo ọbu akpukpu;

¹²ndu edo ọ́lo; mẹ́ ndu akúkposhi mkpuma. Yọ́ bụ́ru l'okpoga ono bẹ́ ẹ́phe eshije zúta oshi; mẹ́ mkpuma, a gbakpòshiru agbakpòshi, e gude emekwa eze-ọ́lo Nchileke ono. Yọ́ bụ́ru iya b'e gude mekota l'iphemiphe ọ́bule, eemekwa emekwa l'eze-ọ́lo ono.

¹³Ẹ́ tọ́ dúkwa okpoga ono ọ́phu e gude mee efere mkpọ́la-ọ́cha; mẹ́ iphe, apaje òwúú urọ́ku; mẹ́ ochi, eeyeje mini; mẹ́ ọ́pyoku; mẹ́waru iphe ọ́do, e gude mkpọ́la-ododo; mẹ́ mkpọ́la-ọ́cha mee dobe l'eze-ọ́lo Nchileke ono.

¹⁴Ọ́ búlephu ndu eje ozi l'eze-ọ́lo ono bẹ́ a nùru iya t'ẹ́phe gude mekwaa eze-ọ́lo ono.

¹⁵Ẹ́ ta sùbua ndu a nùru okpoga ono t'ẹ́phe bya edoo ẹ́ge ẹ́phe shiru kpaphushia ya; kẹ́ l'ẹ́phe bú ndu gude ire-lanù eje ozi ono.

¹⁶Okpoga, shi lẹ́ ngwẹ́ja ndu ikpe-nmaru; mẹ́ kẹ́ ngwẹ́ja ndu iphe, dú ẹ́ji b'ẹ́ te wobatadu l'eze-ọ́lo Nchileke. Ndu nwe iya nù bú ndu achijeru Nchileke ẹ́ja.

¹⁷Yọ́ bụ́ru teke ono bẹ́ Hazẹ́lu, bú eze ndu Áramu jeru je etso ndu Gatù ọ́gu; lùta iya. Yọ́ ghakọ́be jeshia ọ́gu lẹ́ Jerúsalemu.

¹⁸Jowashi, bú eze ndu Júda egwota iphemiphe ọ́bule, nna iya phẹ́, bú Jehoshafatu; Jehoram; mẹ́ Ehezáya, bú ndu shi bụ́ru eze ndu Júda doberu Ojejoje iche; mẹ́ ọ́phu yẹ́bedua doberu Ojejoje iche; mẹ́ mkpọ́la-ododo, a phuru l'ẹ́ke eedobeje ẹ́ku l'eze-ọ́lo Nchileke; mẹ́ l'ufu-eze; gwolaaru Hazẹ́lu, bú eze ndu Áramu. Yo chítà ndu soja iya; shi lẹ́ Jerúsalemu lufu-shia.

Anwùhu Jowashi

¹⁹Iphe ọ́do, meeberu nù teke Jowashi shi achì; mẹ́ iphemiphe ọ́bule, yẹ́bedua meru b'e dekotaru l'ẹ́kwo, e deshuru iphe meru nù l'oge ndu eze Júda.

²⁰Ndu ozi Jowashi achìaru iya ẹ́jo idzu; woru iya gbua l'ọ́lo, nọ́ lẹ́ Bétu-milo l'uzo, shiru jee Sila.

²¹Ndu ozi iya ọ́phu gburu iya nù ọ́phu bú Jozaka Shimeyatu; mẹ́ Jehozabadu Shoma. Tọ́ dú iya bú; Jowashi anwùhu; e lia ya l'ẹ́ke e liru nna iya phẹ́ lẹ́ Mkpúkpu Dévidi. Nwatibe iya, bú Amazáya abya aburu eze nọ́-chia ẹnya iya.

2 Ndu Eze 13

Jehowahazu bú eze ndu Ízurelu

¹L'afa, kwe Jowashi Ehezáya ọ́kporo afa l'afa ẹ́to, ọ́ wataru ọ́chi ndu Júda bẹ́ Jehowahazu Jéhu wataru ọ́chi ndu Ízurelu lẹ́ Samériya. Iphe, ọ́ chíru bú afa iri l'ẹ́saa.

²O meru iphe, dú ẹ́ji l'ẹnya Ojejoje. O tsoru ọ́beka, Jeróbuwamu Nébatu; mbù iphe ono, o meru ndu Ízurelu; ẹ́phe e-mee ono. Ẹ́ tọ́ habúa ome iphe, dú ẹ́ji.

³Tọ́ dú iya bú; Ojejoje atukoshi ndu Ízurelu ẹ́hu-eghughu iya; chíru ẹ́phe ye l'ẹ́ka Hazẹ́lu, bú eze ndu Áramu; mẹ́ l'ẹ́ka nwatibe iya, bú Benu-Hadadu.

⁴Jehowahazu abya ekfuru nù Ojejoje; Ojejoje angaarú iya nchì; kẹ́ l'ọ́ phuru ẹ́ge eze ndu Áramu gude akpa ndu Ízurelu ẹ́hu.

⁵Ojejoje abya anụ ndu Ízurèlu onye dzọru ẹ̀phe; ẹ̀phe anahụ ndu Áramu. Ndu Ízurèlu abya eburu lẹ nchị-odoo ẹ̀ge ẹ̀phe shihawa buru.

⁶Obenu l'ẹ̀phe ta hadu ẹ̀ka l'ẹ̀jo iphe ono, ndibe Jeróbuwamu meru ono; mbụ iphe ono, o meru ndu Ízurèlu; ẹ̀phe emee ono. Iphe ono l'ọ ha b'o yekotaru ẹ̀ka. Yọ buru ẹ̀ge itso Ashera nọ lẹ Samériya nọ b'ọ nọ.

⁷Ẹ to nwedu ndu soja Jehowahazu phọduru nụ; gbahaa ụkporo ndu soja labụ lẹ ndu soja iri, bụ ndu agbajẹ inya; mẹ ụgbo-inya iri; mẹ ụkporo unu ndu soja l'ise, bụ ndu soja k'ọkpa; kẹ l'eze ndu Áramu bẹ gbugeru ndu ọphu; mbụ dzọo ẹ̀phe pyaapyyaa l'ọ bụ ẹja.

Anwụhu Jehowahazu

⁸Iphe ọdo, meeberu nụ teke Jehowahazu shi achi; mẹ iphemiphe ọbule, yẹbedua meru; mẹ ike, ọ kparu b'e dekotaru l'ẹ̀kwo, e deshiru iphe meru nụ l'oge ndu eze Ízurèlu.

⁹Jehowahazu anwụhu lakfushia nna iya pẹ; e lia ya lẹ Samériya. Jehowashi, bụ nwatibe iya nwoke aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

Jehowashi bụ eze ndu Ízurèlu

¹⁰L'afa, kwe Jowashi ụkporo afa l'afa iri l'ẹ̀saa, ọ wataru ọchi ndu Júda bẹ Jehowashi Jehowahazu wataru ọchi ndu Ízurèlu. Iphe, ọ chiri bụ afa iri l'ishingu lẹ Samériya.

¹¹O meru iphe, dū ẹji l'ẹ̀nya Ojejoje. Ẹ tọ habua ome ẹjo iphe ono, Jeróbuwamu Nébatu meru; mbụ iphe ono, o meru ndu Ízurèlu; ẹ̀phe e-mee ono. Ẹ tọo habua ẹjo iphe ono.

Anwụhu Jehowashi

¹²Iphe ọdo, meeberu nụ teke Jehowashi shi achi; mẹ iphemiphe ọbule yẹbedua meru; yeru ike, o gude tso Amazáya, bụ eze ndu Júda ọgu; b'e dekotaru l'ẹ̀kwo, e deshiru iphe meru nụ l'oge ndu eze Ízurèlu.

¹³Jehowashi anwụhu lakfushia nna iya pẹ; e lia ya l'ẹ̀ke e liru ndu eze ndu Ízurèlu lẹ Samériya. Jeróbuwamu, bụ nwatibe iya abya anọdu l'ọkwa-eze ono.

Anwụhu Eláyisha

¹⁴Yọ buru teke ono bẹ iphe-ememe, bụ iya mekocharu gbua Eláyisha guderu iya. Jehowashi, bụ eze ndu Ízurèlu ejeshia ya ajiji. Yo rua bya aralahaa ẹ̀kwa l'ifu iya; sụ: “Nna iya-ee! Nna iya-ee! Nngube ụgbo-inya; bya aburu ọ-gba-inya-ọgu ndu Ízurèlu!”

¹⁵Eláyisha asụ iya: “T'o wota ụta; yo seta akfụ.” Jehowashi abya ewota iya.

¹⁶Eláyisha asụ eze ndu Ízurèlu ono: “Gude ẹ̀ka ngu seta akfụ ono!” Yọ bya eseta iya. Eláyisha abya atụ-kobe eze ono ẹ̀ka l'ẹ̀ka nk'ia;

¹⁷sụ iya: “Guhaa windo ọphu nọru laa ụzo ẹnyanwu-ahata!” Yọ guhaa ya. Eláyisha asụ iya: “Gbaa akfụ ono!” Yọ gbaa ya. Eláyisha asụ iya: “Ono bụ akfụ Ojejoje, e-gude mekputa ndono! Ono bụ akfụ, ii-gude lụ-gbua ndu Áramu; kẹ l'ii-mekputa ẹ̀phe lẹ Afẹku; ẹ̀phe aburu kpurupyata.”

¹⁸Eláyisha asúkwa iya phụ: “Wota akfụ ono!” Yo wota iya. Yọ sụ eze ndu Ízurelu ono: “Sua ya l'alì!” Yọ sua ya ugbo ẹto; haa ya.

¹⁹Èhu eghulaha onye kẹ Nchileke ono eghughu l'ẹke ọ nọ. Yọ sụ: “I gege asụ iya ugbo ise; m'ọ -bụ ugbo ishingu; k'ọphu i gege alụ-gbukwanu ndu Áramu jeye ẹphe abụ-geeru kpurupyata. Ọle nta-a bụ ugbo ẹto kpụu bẹ ii-mekputa ẹphe.”

²⁰Tọ dụ iya bụ; Eláyisha anwùhu; e lia ya. Ndu ọ-lụa-ọlaa, shi Móabu eshi awubatajẹ l'alì Ízurelu lẹ mini ọdungu.

²¹Yo be ujiku lanụ; yo nweru ndu eli odzu. Ẹphe aphulephu ndu ọ-lụa-ọlaa ono; paru odzu nwoke ono chee l'ili Eláyisha; gbalashia. Odzu nwoke ono eje edenyi l'ọkpu Eláyisha; teta; bya evudo l'ọkpa iya ẹphe ebo.

Ọgu ndu Ízurelu; mẹ ndu Áramu

²²L'oge kẹ Jehowahazu bẹ Hazelu, bụ eze ndu Áramu kpakọtaru ndu Ízurelu ẹhu.

²³Ọle Ojejoje anọduje emeru ndu Ízurelu eze-iphe-ọma; l'aphuru ẹphe imiko; too kweje t'o nweru iphe e-me ẹphe. Iphe, kparu iya nụ aburu ndzụ ono yẹle Ébirihamu; Áyizaku; mẹ Jékoju gbaru ono. Jeye ntanụ-a b'ẹ tọ bụdu uche iya tẹ ya mebyishia ẹphe; m'ọ bụ tẹ ya chifu ẹphe l'ifu iya.

²⁴Hazelu, bụ eze ndu Áramu anwuhulephu; nwatibe iya; mbụ Bénu-Hadadu aburu eze; nọ-chia ẹnya iya.

²⁵Yọ bụru teke ono bẹ Jehowashi Jehowahazu natakọtaru iya mkpukpu ono, Hazelu shi nata nna iya; mbụ Jehowahazu l'ọgu ono. Jehowashi emekputa iya ugbo ẹto; shi ẹge ono naphutakota mkpukpu ndu Ízurelu azụ.

2 Ndu Eze 14

Amazáya bụ eze ndu Júda

(2 Iphe 25:1-24)

¹L'afa, kwe Jehowashi Jehowahazu afa labụ, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu bẹ Amazáya Jowashi wataru ọchi ndu Júda.

²Iphe ọ gbaru bụ ụkporo afa l'afa ise teke ọ wataru achichi. Yọ chia ụkporo afa l'afa tete lẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bụ Jehowadinu; onye Jerúsalemu.

³Amazáya bẹ meru iphe, vudo nhamunha l'ẹnya Ojejoje. Ọ bụ l'ẹ to merudu iya l'ọ bụ ochechoroche iya, bụ Dévidi. O tsoleluphu ụbeka nna iya, bụ Jowashi.

⁴Obenu l'ẹ to woshidu ẹke ono, aagwajẹ iphe ono. Ndu Júda eshi anọduje l'ẹke ono egwo eja; l'akpo ínsensu ọku.

⁵Ẹka eshihulephu Amazáya ike l'ọchichi; yo gbushia ndu ozi iya ono, bụ ẹphe gburu nna iya teke ọ bụ eze ono.

⁶Ọ bụ l'ẹ to gbudu unwegirima ndu mgbugbu-madzụ ono; kẹ l'o tso ru iphe ono, e deru l'ẹkwo ekemu Mósisu l'ẹke ono, Ojejoje turu ekemu; sụ: “Ndu mụru nwa b'ẹ te

egbudu l'ugwo iphe, unwu ephe metaru; ophu 'e gbukwanu unwegirima l'ugwo iphe, ndu, muru ephe metaru; onyenonu be a-la l'iphe, o metaru.”

⁷Q bu Amazaya be gburu ndu Edomu unu madzu ugbo ukporo l'ise le Nsuda Ali Unu; bya aluta mkpukpu Sela l'ogu; woru iya gua Jokutelu. Yo buru epha ono be oza jeye ntanu-a.

⁸To du iya bu; Amazaya abya ezia ozi t'e je ezia eze ndu Izurelu; mbu Jehowashi Jehowahazu Jihu: “T'o bya t'ayi kpogba iya.”

⁹Jehowashi, bu eze ndu Izurelu eziphu Amazaya, bu eze Juda ozi azu; su iya: “Oshi uke, no l'ali ugvu Lebanonu ziru oshi sida ugvu Lebanonu; su iya: ‘Te nwatibe iya byanu bya alua ada iya.’ Ya ndono; anu-egu-egbudu ali ugvu Lebanonu eswedelephu; dzoo uke ono pyaapya.

¹⁰I mekputawaru ndu Edomu; gbe gudewa iya ru l'eku onwongu. Ophu t'epho ji ngu l'ophu i meru; nggu ejibe onwongu ejibe.?Bu ngunu meru iphe ichoru onwongu okfu; nggu le ndu Juda ishi-ephuhu?”

¹¹Q bu le Amazaya ta angaduru iya nchi. To du iya bu; Jehowashi, bu eze ndu Izurelu achita ndu soja iya jeshia yele Amazaya eje akpogba iya le Betu-Shemeshi Juda.

¹²Ndu Izurelu alu-gbua ndu Juda; onyenonu eye okpa l'oso; gbalashia; lashia l'ufu ephe iche iche.

¹³Jehowashi, bu eze ndu Izurelu akpu Amazaya Jowashi Ehezaya, bu eze ndu Juda le ndzu le Betu-Shemeshi. Yo jeshia Jerusalemu je enwutsushia upho-mkpuma Jerusalemu; shita le Onu-Uzo ndu Ifuremu je erua le Onu-Uzo Aguga; nwutsushia eke ogologo iya ruru unu ntukpa.

¹⁴Q chitakotaru mkpola-ododo; me mkpola-ocha; mewaru ivu, nokota l'eze-ulo Nchileke; me ophu no l'eke eedobeje eku l'ulo-eze. O nweru ndu ophu e guderu l'ogu, o chiru laa Sameriya; t'a bya agbata ephe agbata.

Anwuhu Jehowashi

¹⁵Iphe odo, meeberu nu teke Jehowashi shi achi; me iphemiphe obule, yebedua meru; yeru ike, o kparu; me ege yele Amazaya, bu eze ndu Juda gude lua ogu; b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Izurelu.

¹⁶To du iya bu; Jehowashi anwuhu lakfushia nna iya phe; e lia ya l'eke eelije ndu eze le Sameriya. Nwatibe iya; mbu Jerobuwamu abya aburu eze no-chia enya iya.

Anwuhu Amazaya

¹⁷Amazaya Jowashi, bu eze ndu Izurelu be noru afa iri l'ise le Jehowashi Jehowahazu, bu eze ndu Izurelu nwuhutsuaru.

¹⁸Iphe odo, meeberu nu teke Amazaya shi achi b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Juda.

¹⁹Lẹ Jerúsalemu b'a nọ chiáru Amazáya ejo idzu. Yọ gbalaa lashia Lakíshi. Ẹphe eye ndu jekfuru iya nù lẹ Lakíshi l'ẹke ono; je eworu iya gbua.

²⁰Ẹphe egude inya palata iya bya elia lẹ Jerúsalemu l'ẹke e liru nna iya phẹ lẹ Mkpukpu Dévidi.

²¹Ndu Júda l'ẹphe ha ewota Azaríya, bú onye nọwaru afa iri l'ishingu mee ya eze l'ozori nna iya, bú Amazáya.

²²Ọ bú Azaríya bẹ kpukwa-ziru mkpukpu Élatu; woru iya nù-phu ndu Júda azụ lẹ Amazáya nwuhutsuaru lakfushia nna iya phẹ.

Jeróbuwamu k'ẹbo bú eze ndu Ízurelu

²³L'afa, kwe Amazáya Jowashi afa iri l'ise, ọ wataru ọchi ndu Júda bẹ Jeróbuwamu Jehowashi wataru ọchi ndu Ízurelu. Iphe, ọ chíru bú ụkporo afa labụ l'afa lanụ lẹ Samériya.

²⁴Ọ meru ejo iphe l'ẹnya Ojejoje. Ẹ tọ hadu ome ejo iphe ono, Jeróbuwamu Nébatu meru tẹ ndu Ízurelu mee ono.

²⁵Ọo ya b'e shi l'ẹka; a nataphukota ókè-alí ndu Ízurelu azụ; shita lẹ Lebo-Hámatu jeye lẹ Eze Ẹnyimu Araba. O shi ẹge ono vua; mbụ iphe ono, Ojejoje, bú Nchileke kẹ ndu Ízurelu shi l'ọnu nwozi iya, bú Jona Amitayi kfuá; mbụ onye nkfuchiru Nchileke ono, shi Gatu Hefa ono.

²⁶Ojejoje bẹ phụwaru ẹge iphe-ẹhuka, ndu Ízurelu hatabe nshinu; tsube lẹ ndu ọphu bú ohu je akpaa lẹ ndu ọphu bú amadụ: to nwe onye a-gbaru ẹphe mkpu.

²⁷Ọ bú lẹ keshinu Ojejoje te kfudu lẹ ya e-me t'ẹpha ndu Ízurelu chíhu lẹ mgboko-a b'o shi l'ẹka Jeróbuwamu Jehowashi dzọfuta ẹphe.

²⁸Iphe ọdo, meeberu nù teke Jeróbuwamu shi achi; mẹ iphemiphe ọbule, yẹbedua meru: ike, ọ kparu; ọgu, ọ lutsuaru; yeru ẹge o shi nataphu Damásukosu; mẹ Hámatu azụ l'ẹka ndu Júda; woru nù ndu Ízurelu b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nù l'oge ndu eze Ízurelu.

²⁹Tọ dụ iya bú; Jeróbuwamu anwuhu lakfushia nna iya phẹ, bú iya bú ndu eze ndu Ízurelu. Zekaráya, bú nwatibe iya kẹ nwoke aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

2 Ndu Eze 15

Azaríya bú eze ndu Júda

(2 Iphe 26:1-5)

¹L'afa, kwe Jeróbuwamu ụkporo afa l'afa ẹsaa, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu bẹ Azaríya Amazáya wataru ọchi ndu Júda.

²Iphe ọ gbaru bú afa iri l'ishingu teke ọ wataru achichi. Yọ chíá ụkporo afa labụ l'afa iri l'ẹbo lẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bú Jekolaya; onye Jerúsalemu.

³Azariya be meru iphe, vudo nhamunha l'enya Ojejoje ege nna iya; mbu Amazaya meru.

⁴Obenu l'e to wofudu eke aagwaje iphe; ndu Juda l'ejeje ogba eja l'eke ono; l'akpo insensu oku.

Ehu-labu eme Azariya

(2 Iphe 26:16-23)

⁵Ojejoje abya aloru ehu-labu tu eze ono; yo taa ya jeye teke o nwuhuru. Ehu-labu ono emee; yo shi buru iche. Jotamu, bu nwatibe iya aburu ishi l'ufu-eze; mekochaa wata ochi ndu ali ono l'ozori iya.

⁶Iphe odo, meeberu nu teke Azariya shi achi; me iphemiphe obule, yebedua meru b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Juda.

⁷Ya ndono; Azariya anwuhu lakfushia nna iya phe; e lia ya l'eke e liru nna iya phe le Mkpukpu Davidi. Jotamu, bu nwatibe iya ke nwoke aburu eze no-chia enya iya.

Zekaraya bu eze ndu Izurelu

⁸L'afa, kwe Azariya ukporo afa l'afa iri l'esato, o wataru obu eze ndu Juda be Zekaraya Jerobuwamu wataru obu eze ndu Izurelu. Iphe, o chiru bu onwa ishingu le Sameriya.

⁹Zekaraya be meru iphe, du eji l'enya Ojejoje l'o bu nna iya phe. E to habua ome ejo iphe ono, Jerobuwamu Nebatu meru ono; mbu iphe ono, o meru ndu Izurelu; ephe emee ono.

¹⁰To du iya bu; Shalumu Jabeshi agbaaru Zekaraya ejo idzu; nodu l'ifu ndu Izurelu gbua ya; bya aburu eze no-chia enya iya.

¹¹Iphe odo, meeberu nu teke Zekaraya shi achi b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Izurelu.

¹²To du iya bu; iphe ono, Ojejoje kfuru Jihu ono avua; mbu iphe ono, o kfuru iya; su: "L'o bu unwu iya phe a-nodu ano l'aba-eze ndu Izurelu chia jeye l'ogbo k'eno."

Shalumu bu eze ndu Izurelu

¹³Shalumu Jabeshi wataru achichi l'afa, kwe Uzaya ukporo afa l'afa iri le tete, o wataru ochi ndu Juda. Iphe, o chiru bu onwa lanu le Sameriya.

¹⁴Menahemu Gadi eshi le Tiza jeshia Sameriya. Yo nodu le Sameriya l'eke ono tso Shalumu Jabeshi ogu; gbua ya; buru eze no-chia enya iya.

¹⁵Iphe odo, meeberu nu teke Shalumu chiru; me ejo idzu, o gbaru b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Izurelu.

¹⁶Teke ono be Menahemu shi le Tiza tso ndu Tifuzo ogu; woru ephe lua; mbu lua lua ndu bunyabe ephe; bufushia iphe, bu unwanyi, du ime ephe; ke l'ephe jikaru iya.

Menahemu bu eze ndu Izurelu

¹⁷L'afa, kwe Azaríya ụkporo afa l'afa iri le tete, o wataru ochi ndu Júda; be Menahemu Gadi wataru ochi ndu Ízurelu. Iphe, o chiru bu afa iri le Samériya.

¹⁸Menahemu be meru ejo iphe l'enya Ojejoje. L'oge ochichi iya l'o ha b'e to wofubua eka l'iphe, du eji ono, Jeróbuwamu Nébatu meru ono; mbu ono, o meru; ndu Ízurelu emee ono.

¹⁹Eze ndu Asiriya; mbu Pulu achiru ndu soja bya ogu o-luru-olaa le Ízurelu. Menahemu anu iya ukporo unu eka mkpola-ocha labu l'ukporo eka iri; t'o yetaru iya eka; te eka shia ya ike l'ochichi.

²⁰Yo buru le Ízurelu be Menahemu shi nafuta okpoga ono. Yo buru ndu nweru iphe l'alí ono b'o naru ukporo mkpola-ocha labu le mkpola-ocha iri iri l'onye l'onye; nu eze ndu Asiriya. Eze ndu Asiriya ono atughua laphushia azu; to noduhe l'alí ono.

²¹Iphe odo, meeberu nu teke Menahemu shi achi; me iphemiphe obule, yebedua meru b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Ízurelu.

²²Menahemu anwuhu lakfushia nna iya phe. Nwatibe iya; mbu Pekahaya aburu eze; no-chia enya iya.

Pekahaya bu eze ndu Ízurelu

²³L'afa, kwe Azaríya ukporo afa labu l'afa iri, o wataru ochi ndu Júda be Pekahaya Menahemu wataru ochi ndu Ízurelu. Iphe, o chiru bu afa labu le Samériya.

²⁴Pekahaya be meru ejo iphe l'enya Ojejoje. E to habua ome ejo iphe ono, Jeróbuwamu Nébatu meru ono; mbu iphe ono, o meru ndu Ízurelu; ephe emee ono.

²⁵Onye ishi ndu soja Pekahaya, aza Peka Remaliya agbaaru iya ejo idzu; gbata ukporo madzu labu l'umadzu iri le Giledu; ephe etsoru iya je etso Pekahaya ogu l'eke a kpuru; yo shihu ike l'ufu-eze le Samériya. Ephe egbua ya; gbukwaaphu Agobu; me Ariye yeru iya. Yo buru iya bu le Peka egbua Pekahaya; bya aburu eze; no-chia enya iya.

²⁶Iphe odo, meeberu nu teke Pekahaya shi achi; me iphemiphe obule, yebedua meru b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Ízurelu.

Peka bu eze ndu Ízurelu

²⁷L'afa, kwe Azaríya ukporo afa labu l'afa iri l'ebo, o wataru ochi ndu Júda be Peka Remaliya wataru ochi ndu Ízurelu. Iphe, o chiru bu ukporo afa le Samériya.

²⁸Peka meru ejo iphe l'enya Ojejoje. E to habua ome ejo iphe ono, Jeróbuwamu Nébatu meru; mbu ono, o meru ndu Ízurelu; ephe emee ono.

²⁹Teke Peka bu eze ndu Ízurelu be Tigulatu-Pilesa, bu eze ndu Asiriya nataru mkpukpu Ijonu; nata Ébelu-Bétu-Maaka; nata Janowa; nata Kedeshi; nata Házo. O natakwaruphu ali Giledu; me ali Gálili, bu iya bu ali ndu Náfutali l'o ha; kpua ndu eke ono le ndzu lashia Asiriya.

³⁰Yo be l'afa, kwe Jótamu Uzaya ukporo afa, o wataru obu eze ndu Júda; Hosaya Ela agbaaru Peka Remaliya ejo idzu; woru iya gbua; buru eze no-chia enya iya.

³¹Iphe ọdo, meeberu nū teke Peka shi achi; mē iphemiphe ọbule, yẹbedua meru b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nū l'oge ndu eze Ízurelu.

Jótamu bụ eze ndu Júda

(2 Iphe 27:1-9)

³²L'afa, kwe Peka Remaliya afa labụ, ọ wataru ọchi ndu Ízurelu bẹ Jótamu Uzáya wataru ọchi ndu Júda.

³³Iphe ọ gbaru bụ ụkporo afa l'afa ise teke ọ wataru achichi. Yọ chia afa iri l'ishingu lẹ Jerúsalemu. Epha nne iya bụ Jerusha; nwatibe Zadọku.

³⁴Jótamu bẹ meru iphe, vudo nhamunha l'anya Ojejoje ẹge ono nna iya; mbụ Uzáya meru ono.

³⁵Obenu l'ẹ to wofudu ẹke aagwajẹ iphe. Ndu ono l'agba ẹja; l'akpọ insensu ọku l'ẹke ono. Jótamu bụ iya kpukwaru onu -uzo imeli l'eze-ulo Nchileke.

³⁶Iphe ọdo, meeberu nū teke Jótamu shi achi; mē iphemiphe ọbule, yẹbedua meru b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nū l'oge ndu eze Júda.

³⁷Yọ buru teke ono bẹ Ojejoje wataru ozi Rezinu, bụ eze ndu Áramu; mē Peka Remaliya t'ephe jeje otso ndu Júda ọgu.

³⁸Jótamu anwuhu; lakfushia nna iya phẹ; e lia ya l'ẹke e liru nna iya phẹ lẹ Mkpukpu Dévidi, bụ ochechoroche iya. Nwatibe iya; mbụ Éhazu abya aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

2 Ndu Eze 16

Éhazu bụ eze ndu Júda

(2 Iphe 28:1-4)

¹L'afa, kwe Peka Remaliya afa iri l'ẹsaa, ọ wataru achichi bẹ Éhazu Jótamu wataru ọchi ndu Júda.

²Iphe Éhazu gbaru bụ ụkporo afa teke ọ wataru achichi. Yọ chia afa iri l'ishingu lẹ Jerúsalemu. E to medu iphe, vudo nhamunha l'anya Ojejoje, bụ Nchileke iya ẹge ono ochechoroche iya; mbụ Dévidi meru ono.

³O tsoru ụbeka ndu eze ndu Ízurelu. O kpọru nwatibe iya kẹ nwoke ọku gude gwoo ẹja; bụ iya bụ ẹjo akpamara ono, iphe bụ mbakeshi ono, Ojejoje chishiru ndu Ízurelu ono shi anọduje eme.

⁴O gworu ngweja; kpọo insensu ọku l'alị ugvu; mē l'iphe, bụ oshi, nweru idzu.

⁵Tọ dū iya bụ; Rezinu, bụ eze ndu Áramu; mē Peka Remaliya, bụ eze ndu Ízurelu ejeshia ọgu lẹ Jerúsalemu; je eyechia Éhazu. O bụ l'ephe ta dudu ike lụ-gbua ya.

⁶Yọ buru teke ono bẹ Rezinu, bụ eze ndu Áramu lụta-phuru Élatu azu; nū ndu Áramu. Yọ chishia ndu Júda lẹ Élatu; ndu Áramu abya ebuchia ya jeye ntanụ-a.

Éhazu eje arọ l'ẹka ndu Asiriya

(2 Iphe 28:16-21)

⁷Ya ndono; Éhazu abya ezia t'e je ezia Tigulatu-Pilesa, bu eze ndu Asiriya: “Lẹ ya bu nwozi iya; buru nwatibe iya.” Wo iya: “T'ọ byanu bya anafuta iya l'ẹka eze ndu Áramu; mẹ l'ẹka eze ndu Ízurelu, bu ndu byaru iya ọgu.”

⁸Éhazu abya achikoo mkpọla-ọcha; mẹ mkpọla-ododo, nọ l'eze-ulo Nchileke; mẹ ọphu nọ l'ulo ẹku l'ufu-eze nọ t'e eje anuru iya eze ndu Asiriya.

⁹Eze ndu Asiriya abya ekweta iphe, Éhazu rọru iya; chita ndu soja iya; ẹphe awuru jeshia Damásukọsu je aluta iya; kpukoo ndu bu l'ẹke ono lẹ ndzọ lashia Kíru; woru Rezinu gbua.

¹⁰Ya ndono; eze, bu Éhazu atugbua jeshia Damasukosu tẹ ya je aphụ Tigulatu-pilesa, bu eze ndu Asiriya. Yo rua; je aphụ ẹnya-ngweja lẹ Damásukọsu; bya eseta iya; dekota ugbugba iya; mẹ ẹge, ee-gude kpua ya; nọ t'e wolaaru Uráya, bu onye achijeru Nchileke ẹja.

¹¹Ya ndono; Uráya, bu onye achijeru Nchileke ẹja ono akpua ẹnya-ngweja ọphu dulephu ẹge ono, Éhazu shi Damásukọsu nọ t'e wotaru iya ono. Tẹ Éhazu kwaa; shi Damásukọsu lata bẹ Uráya gbe kpọ-ghewa nọ ẹnya-ngweja ono.

¹²Eze eshi Damásukọsu lata bya aphụ ẹnya-ngweja ono; jeruta iya ntse; bya egwoo ya ngweja.

¹³O gworu ngweja-ukfuru; gwoo ngweja-nri; mẹ ngweja-mẹe; bya ephee mee anu, o gburu k'ẹja ẹhu-agu l'ẹnya-ngweja ono.

¹⁴Enya-ngweja ono, e gude ope mee, shi nọdu l'ifu Ojejoje ono b'ọ pafutaru l'ifu ọlo ono; mbu ono, nọ lẹ mgbaku ẹnya-ngweja ono, a kpuru k'ophungu yele eze-ulo Nchileke; je eworu iya dobe l'uzo isheli ẹnya-ngweja ono, ọ kpuru ono.

¹⁵Ya ndono; eze, bu Éhazu abya aturu ekemu nọ Uráya, bu onye achijeru Nchileke ẹja; sọ iya: “Ọ bu l'eli ẹnya-ngweja-wa, a kpuru k'ophungu-a bẹ ii-gwoje ngweja-ukfuru l'utsu; gwoo ya ngweja nri l'urennyashi. Ọ bu l'ẹke-a bẹ ii-gwoje ngweja-ukfuru; mẹ ngweja-nri, shi eze l'ẹka; gwoo ya ngweja-ukfuru, shi ndu alị-a l'ẹka; mẹ ngweja nri ẹphe; mẹ ngweja-mẹe ẹphe. Ọ kwaphu ẹge ono bẹ ii-pheje mee anu, ngweja-ukfuru; mẹ mee anu, e gude gwoo ngweja ọdo. Ọ bu l'ẹnya-ngweja ono, e meru l'ope ono bẹ ya e-jeje ọkpata ishi iphe.”

¹⁶Uráya, bu onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono emekota iphe ono, eze Éhazu kfuru iya ono.

¹⁷Eze, bu Éhazu akpọkashia iphe ono, e swebegbaaru lẹ mgberemẹku ọ-gba-kperekpere phụ; pashia eze efere, shi nọdugbaa l'eli iya. Ọ pafukwaruphu eze durongu mini phụ, e doberu l'eli oke-eswi phụ, a kpuru l'ope phụ; mbu ono, shi nọdu iya lẹ mkpuli ono; woru iya tọ-kobe l'ọkpa-mkpuma.

¹⁸O gude tẹ ya mee iphe, a-dụ eze ndu Asiriya mma l'obu pafu ẹke oshi-eze atukojeru; bya agu-chia ẹke ndu eze Júda eshije abahu l'eze-ulo Nchileke.

Éhazu arọ n-yemẹka l'ẹka ndu Asiriya

(2 Iphe 28:16-21)

¹⁹Iphe ọdo, meeberu nọ teke Éhazu shi achi; mẹ iphemiphe ọbule, yẹbedua meru b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshiru iphe meru nọ l'oge ndu eze Júda.

²⁰Ya ndono; Éhazu anwuhu lakfushia nna iya phẹ; e lia ya l'ẹke e liru nna iya phẹ lẹ Mkpukpu Dévidi. Nwatibe iya kẹ nwoke; mbụ Hezekáya abya buru eze; nọ-chia ẹnya iya.

2 Ndu Eze 17

Hosáya bụ eze ndu Ízurelu

¹L'afa, kwe Éhazu afa iri l'ẹbo, ọ wataru ọchi ndu Júda bẹ Hosáya Ela wataru ọchi ndu Ízurelu. Iphe, ọ chíru bụ afa tete lẹ Samériya.

²Hosáya meru ẹjo iphe l'ẹnya Ojejoje. Ọ bụlephu l'ẹjo iphe, o meru te rudu l'ọ bụ kẹ ndu vuhawa iya ọzo buru eze l'alí Ízurelu.

³Shalumanesa, bụ eze ndu Asiriya eje etso Hosáya ọgu; mekputa iya. Hosáya awata iya ojeru ozi; wata ọtu akiriko l'anụ iya.

⁴A nonyaa; Hosáya ezi t'e je ezia So, bụ eze ndu Íjiputu t'ọ bya eyetaru iya ẹka; k'ọphu ya ta nọdu atukwadu akiriko anụ eze ndu Asiriya ẹge o shi atuje iya afa-l'afa ha. Eze ndu Asiriya abya amarụ l'ọ bụ idzu, Hosáya achi ndono; gude iya tuchia.

⁵Eze ndu Asiriya achita ndu soja iya; ẹphe awubata l'alí Ízurelu; vua ya kpatakpata. Ẹphe eje eyechia Samériya afa ẹto.

⁶Yọ buru l'afa, kwe Hosáya afa tete k'ọphu ọ dọberu buru eze; bẹ eze ndu Asiriya nataru Samériya; kpua ndu Ízurelu lẹ ndzụ; lashia Asiriya. Yo rua; je edobe ẹphe; ẹphe eburu lẹ Hala; mẹ l'uzo Ẹnyimu Habọ lẹ Gozanu; chíta ndu ọphu ọ chítaru; ẹphe eje ebu lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu, nọ l'alí Mídiya.

Ẹjo iphe, ndu Ízurelu; mẹ ndu Júda meeberu

⁷Iphe, meru iphe, ọ mọru ndu Ízurelu ẹge ono bụ l'ẹphe mesweru Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe; mbụ onye ono, dufutaru ẹphe lẹ Íjiputu l'ẹka Fero, bụ eze ndu Íjiputu ono. Ẹphe abalahaaru agwa ẹja;

⁸bya emelaha l'ọ bụ mbakeshi ono, Ojejoje chíshiru ẹphebe ndu Ízurelu ono; mbụ melaha iphe ono, ndu eze ndu Ízurelu wobataru l'alí ono.

⁹Ndu Ízurelu anọduje eme Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe iphe, ẹ-te vudo nhamunha l'edomi. Lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu; bẹ ẹphe kpushiru ẹke aagwajẹ iphe dobegbaaru onwẹphe. Ẹphe kpushiru iya lẹ mkpukpu, hagbaa nwanshi; kpushia ya lẹ mkpukpu, a kpuru; yo shihugbaa ike.

- ¹⁰Ḕphe dobegbaaru agwa; kp̄obekota itso Ashera l'iphe, b̄u eze ugvu l'alì ono; m̄e iphe, b̄u oshi, nweru idzu.
- ¹¹Ḕ b̄u ege iphe b̄u mbakeshi shi an̄oḁuje akp̄o ìns̄ensu oḁu l'eli eke, aagwaj̄e iphe t̄emanu b̄e Nchileke ch̄ifuderu eḁhe l'alì ono; b̄e ndu Ízureḁu watakwaruphu akp̄okpo. Ḕphe gudewa ejo iphe ono kpatsua Ojejoje ehu-eghughu.
- ¹²Ḕphe awata oḁaru agwa eja; e guderu l̄e Ojejoje s̄uru eḁhe t'ephe ba abakwa.
- ¹³Ojejoje shiwa l'onu ndu nkfuchiru iya l'ephe ha; m̄e ndu àph̄u l̄o ndu Ízureḁu; m̄e ndu Júda eka l̄e nch̄i; s̄u eḁhe: “Unu haa ejo iphe. Unu meje ekemu iya. Unu emeje iphe, ya t̄oru oḁpa iya; mb̄u ekemu ono, ya t̄uru; n̄u nna unu ph̄e; bya eshi l'eka ndu ozi iya ph̄e, b̄u ndu nkfuchiru; n̄u unu ono.”
- ¹⁴Obenu l'ephe ta angadu nch̄i. Ḕphe ekwefu ìkè l'oḁu nna eḁhe, j̄ikaru k̄e Ojejoje, b̄u Nchileke eḁhe.
- ¹⁵Ḕphe j̄ikaru ome iphe, o t̄oru oḁpa iya; j̄ika ndz̄u ono yeḁe nna eḁhe gbaru ono; kwefu ìkè l'iphe, o nmaru eḁhe oḁwa iya. Ḕphe abalahaaru unwu agwa, b̄u 'o-ga-l̄e-mkpa eja; jeye teke eḁhebedua l'onw̄ephe bya ab̄ufuaru 'o-ga-l̄e-mkpa. Ḕphe tsoru ubeka iphe b̄u mbakeshi ono, bupheru eḁhe mgburumgburu; b̄u iya b̄u ndu ono, Ojejoje s̄uru t'ephe be etsokwa ubeka eḁhe ono.
- ¹⁶Iphe, b̄u ekemu, Ojejoje, b̄u Nchileke eḁhe t̄ukotaru eḁhe l'o ha b̄e eḁhe j̄ikakotaru. Ḕphe kpuru agwa lab̄u, ḁu l'o b̄u oke-eswi doberu onw̄ephe; dobekwaphu itso Ashera; balahaaru mkp̄o-kpodo; m̄e Bálu eja.
- ¹⁷Ḕphe kp̄oru unwu eḁhe ndu k'unwoke; m̄e ndu k'unwanyì oḁu; gude gwoo eja. Ḕphe shi ejeje l̄e njibya; l'eme amamanshi. Ḕphe woru onw̄ephe toḁboru ejo iphe l'enya Ojejoje; shi ege ono kpatsua ya ehu-eghughu.
- ¹⁸Ḕhu ghutaberu Ojejoje l'eke ndu Ízureḁu n̄o; k'ophu b̄u l'o ch̄ifuru eḁhe l'ifu iya. Ndu o haru nwenkinyi b̄u ndu oḁpa-ikfu k̄e Júda.
- ¹⁹Obenu l̄e ndu k̄e Júda te dobekwaphu ekemu Ojejoje, b̄u Nchileke eḁhe. Ḕphe eye eka l'ome iphe ono, ndu Ízureḁu wobataru ono.
- ²⁰Ojejoje aj̄ikakota iphe b̄u o-shi-l'eri Ízureḁu; n̄u eḁhe aph̄u bya enwuru eḁhe n̄u ndu kwaru eḁhe l'okwata jeye ȳo ch̄ifukota eḁhe t'è b'o phujeh̄e eḁhe.
- ²¹Teke Ojejoje bufuru Ízureḁu l'onu-ulo Dévidi b̄e eḁhe meru Jeróbuwamu Nébatu eze eḁhe. Jeróbuwamu emee ndu Ízureḁu; eḁhe ahaa otso Ojejoje; bya emee; eḁhe emee iphe, ḁu eji, ha nshinu.
- ²²Ndu Ízureḁu yekotaru eka l'iphe, b̄u ejo iphe ono, Jeróbuwamu meru ono. Ḕphe te esefubua ya eka;
- ²³jeye teke Ojejoje ch̄ifuru eḁhe l'ifu iya ege ono, o shihawa l'onu ndu ozi iya, b̄u ndu nkfuchiru kfua ono. A kp̄ua ndu Ízureḁu l'alì eḁhe; lashia Asiriya byeye ntanu.

Ndu oḁodo buchiru Samériya

- ²⁴Eze ndu Asiriya eje achita madzu le Bábýilonu; Kuta; Ava; Hámatu; me le Sefavemu je edobe ephe t'ephe buchishia iphe, bu mkpukpu Samériya l'ozori ndu Ízurelu. Ephe anaa ali Samériya; buchikota mkpukpu iya.
- ²⁵Teke ndu ono wataru obu l'eke ono be ephe te shidu abaru Ojejoje eja. Ya ndono; Ojejoje eye agu; yo je aharu ephe tagbushia.
- ²⁶E kfuaru iya eze ndu Asiriya: “Le ndu, o chitaru dobe t'ephe butsuaru le mkpukpu Samériya ta makwa nsò Nchileke ali ono. L'o yeekwaru agu; yo wata ephe atagbushi; ke l'ephe ta madu nsò Nchileke ali ono.”
- ²⁷Tò du iya bu; eze ndu Asiriya atua ekemu; su: “T'e duta onye lanu le ndu ono, achijeru Nchileke eja, unu kputaru l'eke ono; t'o je eburu eburu l'eke ono; zia ephe nsò Nchileke ali ono.”
- ²⁸Ya ndono; onye lanu le ndu ono, achijeru Nchileke eja, ephe shi le Samériya kputa ejeshia je eburu le Bételu; zilahaa ephe ege ephe e-shije abaru Ojejoje eja.
- ²⁹Obenu l'iphe, bu ndu ophu nonu metatsuaru agwa ali ephe swibe onwephe le mkpukpu eke ephe bugbaa; woru iya dobetsua le nwulo-agwa, ndu Samériya kpushiru l'eke ephe agwaje iphe.
- ³⁰Ndu ophu shi Bábýilonu metaru agwa Súkotu Benotu; ndu ophu shi Kuta emeta agwa Negalu. Ndu ophu shi Hámatu metaru agwa Ashima;
- ³¹ndu ophu shi Ava emeta agwa Nibuhazu yele Tatakú. Ndu ophu shi Sefavemu akpoje unwu ephe oku gude gwooru agwa nk'ephe eja, bu iya bu Adurameleku yele Anameleku.
- ³²Ephe abajekwarua Ojejoje eja. Obenu l'ephe fotaru ndu nk'ephe t'ephe gwajeru ephe iphe le nwulo-agwa, nogbaa l'eke aagwaje iphe.
- ³³Ephe shia abaru Ojejoje eja. Obenu l'ephe abajekwaruphu agwa ephe eja l'uzo ndu ali ephe agwa iya.
- ³⁴Yo buru ege ephe shi emejehawa be ephe eme byeye ntanu owaa. Ephe ta abaduru Ojejoje eja; ophu ephe 'emedu iphe, o toru okpa iya; me ome-l'ali iya; ophu ephe 'emedu ekemu iya; me ekemu ono, o turu nu o-shi-l'eri Jékopu; mbu onye ono, o guberu Ízurelu ono.
- ³⁵Teke Ojejoje yele ndu Ízurelu gbaru ndzu b'o suru ephe: “T'e b'o dukwa agwa odo, unu a-baru eja; m'o bu byiaru iya ifu l'ali; m'o bu jeeru iya ozi; m'o bu gwooru iya ngweja.
- ³⁶O bu Ojejoje, bu iya gude ike iya, ha nshinu; me agburu-ehu iya dufuta unu le Íjiputu be unu a-bajeru eja. O bu iya be unu e-byijeru ifu l'ali; buru iya be unu e-gwojeru eja nu.
- ³⁷Unu kwabekwa enya meje iphe, ya toru okpa iya; unu emeje ome-l'ali iya; iphe, ya suru t'e meje; me ekemu ono, ya deru doberu unu ono jeye le gbururu. Unu ba abajekwaru agwa eja.

- ³⁸Unu ba azahakwa ndzu ono, unu l'iya gbaru ono; ophu unu 'abajekwaru agwa eja.
- ³⁹O bu Ojejoje, bu Nchileke unu be unu a-baje-chiaru eja. O bu iya bu onye a-nafuta unu l'eka ndu ohogu unu l'ephe ha.”
- ⁴⁰O bu l'ephe ta angaduru iya nchi; l'emelee ege ephe shi emejehawa.
- ⁴¹Ya ndono; iphe bu mbakeshi ono l'abaru Ojejoje eja; l'abakwaruphu agwa nk'ephe eja. Unwu ephe; je akpaa l'unwunwa ephe aburu ege nna ephe meru be ephebedua eme byeye ntanu.

2 Ndu Eze 18

Hezekaya bu eze ndu Jüda

(2 Iphe 29:1-2)

- ¹L'afa, kwe Hosaya Ela afa eto, o wataru ochi ndu Izurelu be Hezekaya Ehazi wataru ochi ndu Jüda.
- ²Iphe o gbaru bu ukporo afa l'afa ise teke o wataru achichi. Yo chia ukporo afa l'afa tete le Jerusalemu. Epha nne iya bu Abi; nwatibe Zekaya.
- ³Hezekaya be meru iphe, vudo nhamunha l'enya Ojejoje ege ono, ochechoroche iya; mbu Devidi meru ono.
- ⁴O wofuru eke aagwaje iphe; kupyashia mkpuma, ephe doberu nso; bya egbutsushia itso Ashera. O tsupyashikwaruphu agwo phu, Mosisu gudeje ope mee phu; kele jeye l'oge teke ono be ndu Izurelu shi akpojekwadu insensu oku anu iya. Iphe e shi ekuje agwo ono bu Nehushutanu.
- ⁵Hezekaya be dakoberu Ojejoje, bu Nchileke ke Izurelu. E to nwe du onye eze odo, dukwadu l'o bu yebedua l'iphe, bu ndu eze ndu Jüda l'ephe ha; mbu je akpaa le ndu ophu vu iya uzo chia; me ndu ophu tsotaru iya nu.
- ⁶Ke l'o haru onwiya eka l'eke Ojejoje no. E to tsonyabua Ojejoje tsobuhu iya. O dobekotaru ekemu ono, Ojejoje turu nu Mosisu ono.
- ⁷Ojejoje eswiru iya okpobe eswiru; k'ophu bu l'iphemiphe obule, o yeru eka l'abujeru iya upete. O kwefuru eze ndu Asiriya ikè; ophu 'o jebuduaru iya ozi.
- ⁸O lu-gburu ndu Filisutayinu; shita le mkpukpu, ha nwanshi je akpaa le mkpukpu ephe, a kpuru; yo shihu ike; mbu je akpaa le Gaza yeke mkpukpu, gbapheru iya mgburumgburu.
- ⁹L'afa, kwe Hezekaya afa eno, k'ophu o duberu buru eze ndu Jüda, bu iya bu afa, kwe Hosaya Ela afa esaa, o wataru ochi ndu Izurelu be Shalumanesa, bu eze ndu Asiriya jeru ugu le Sameriya je eyechia ya.
- ¹⁰A nolephu afa eto; ndu Asiriya anaa mkpukpu ono. O bu l'afa, kwe Hezekaya afa ishinguru b'a nataru Sameriya; bu iya bu afa, kwe Hosaya afa tete, o wataru obu eze ndu Izurelu.

¹¹Eze ndu Asiriya achita ndu Ízurelu lasha Asiriya; je edobe ephe le Hala; me l'uzo Enyimu Habo le Gozanu; me le mkpukpu le mkpukpu, no le Midiya.

¹²Mkpata iya aburu le ndu Ízurelu jikaru ome iphe, Ojejoje, bu Nchileke ephe suru t'ephe mee; daka ndzu, ephe le Nchileke gbaru. Iphe, bu iphe Mosisu, bu nwozi Ojejoje kfukotaru ephe; be ephe ta angadu nchi; ephe te me iya.

Senákeribu eye ndu Jerúsalemu egvu

(2 Iphe 32:1-19; Azá 36:1-22)

¹³Yo rua l'afa, kwe eze, bu Hezekaya afa iri l'eno k'ophu o wataru achichi; Senákeribu, bu eze ndu Asiriya abyaruru ndu Júda ogo; bya atuko mkpukpu ephe l'o ha; ndu ophu a kpuru; yo shihutsua ike luta.

¹⁴Ya ndono; Hezekaya, bu eze ndu Júda abya ezia ozi t'e je ezia eze ndu Asiriya l'eke o no le Lakishi; su iya: "Le ya chowaru iya okfu. T'o selala eka azu. L'iphe, bu iphe o sukpooru te ya kfu; be ya a-kfu iya-a." Eze ndu Asiriya asu Hezekaya, bu eze ndu Júda t'o kfu ya ukporo ekpa mkpola-ocha iri l'ise l'ekpa mkpola-ododo ukporo l'iri.

¹⁵Ya ndono; Hezekaya achitakota iphe, bu mkpola-ocha, nokota l'eze-ulo Nchileke; me l'ulo eku ufu-eze vuta je anu eze ndu Asiriya ono.

¹⁶Hezekaya kweshikwaruphu mkpola-ododo, o kweru l'ibo; me ophu o kweru l'okpa ibo eze-ulo Nchileke; woru nu eze ndu Asiriya ono.

¹⁷Ya ndono; eze ndu Asiriya abya eshi le Lakishi zifu igweligwe ndu soja; bya eyeru ephe ndu ishi soja eto; t'ephe jeru eze, bu Hezekaya ogo le Jerúsalemu. Ephe erua Jerúsalemu; bya evudo l'iku mgbodzu okpuru uzo eli, no l'uzo, eeshije eje eke aasa uwe.

¹⁸Ephe ezia t'e je ekuaru ephe eze. Yo buru Eliyakimu Hilikaya, bu onye ishi l'ufu-eze; me Shebuna, bu o-de-ekwo; me Jowa Asafu, bu onye akwakobeje iphe be lufutaru nu; byakfuta ephe.

¹⁹Onye ishi ndu soja ono abya asu ephe: "Unu je ekfuru Hezekaya; su iya: Owaa iphe, Onyibe, bu eze ndu Asiriya kfuru ndo-o. O suru: ?Bu ke ngunu b'i gude adzuga ege ono?"

²⁰Iisuje l'i maru egedede k'ogu; me ike, e gude alu ogo. Obenu l'o bukota mkpokoro okfu be iikfu. ?Bu onye b'i dakoberu gude l'ekwefuru yebe eze ndu Asiriya ikè?"

²¹Nta-a b'i jeru je adakobe ndu Íjiputu; mbu Íjiputu ono, bu mkpo-asenyimu, bu: onye dakoberu iya nu; yo yejashia ya eka; meka iya iphe. O kwa ege ono be Fero, bu eze ndu Íjiputu emeje iphe bu ndu dakoberu iya nu.

²²I sukwanu iya l'o bu Ojejoje, bu Nchileke unu be unu dakoberu; ?to buduna Ojejoje ophu be Hezekaya wofuru eke aagwaje iya; mebyishia enya-ngweja iya; bya asu ndu Júda me ndu Jerúsalemu: 'T'ephe byaje ochi eja l'enya-ngweja-a, no le Jerúsalemu-a.'

²³"Byakwaphu nta-a te nggu le nnajiufu iya, bu eze ndu Asiriya chia idzu. Ya a-kpuru unu inya ise kpee ngu; m'o buru l'ii-du ike ye ndu a-nodu agba iya nu.

- 24** O -buru ndu Íjiputu b'i dakoberu t'èphe nù unu ụgbo-inya; mę ndu agba iya nù;?nanu ęge i riru l'ii-dù ike gbaberu; m'o -ruhuru; o buru onye ishi ndu soja ophu enya iya katsua alala; le ndu ishi soja nnajiufu iya.
- 25** Odo bu: ?i tubesu le ya gba ęka byaru ngu ogu-a, ya byaru bya emebyishia ya-wa. O kwa Ojejoje gedegede be ziru iya te ya je je emebyishia ali-wa."
- 26** To du iya bu; Eliyakimu Hilikaya ye Shebuna; mę Jowa asu onye ishi ndu soja ono: "Byiko; gude Áramu kfuru yeru ephebe ndu ozi ngu; l'ephe anu iya-a. Be egudekwa okfu Hiburur kfuru yeru ephe; kele ndu no l'eli upho-mkpuma phu a-ndukwa anu iya."
- 27** Onye ishi ndu soja ono asu ephe: "?Unu arı l'o bu unubedua; unu le nnajiufu unu nwenkinyi; be nnajiufu iya ziru iya ozi-wa; te ya bya ezia? O kwa unu le ndu phu, no l'eli upho-mkpuma phu; mbu ndu ono, unu l'ephe e-mekochaa ria nshi unu l'onu; bya anga mamini, unu nyiru; be ya ekfuru."
- 28** Onye ishi ndu soja ono akfu-lihu vudo evudo; gude okfu Hiburur rashia ya ike; su: "Unu nukwaa iphe, o kfuru; mbu Onyibe, bu eze ndu Asiriya!
- 29** Eze suru: 'Unu be ekwekwa te Hezekaya duphua unu uzo. E to dzo-ghekwa unu!
- 30** Unu be ekwekwa te Hezekaya deta unu t'unu dakobe Ojejoje; l'eke ookfuru unu le Ojejoje a-dzota-a unu; le mkpuku-a ta alakwa l'eka eze ndu Asiriya.'
- 31** "Unu ba angakwaru Hezekaya nchi; ke l'eze ndu Asiriya sukwaru: 'T'unu wufuta wu-kfuta iya t'unu l'iya doshia; k'ophu onyenonu l'unu ha e-ri iphe, shi le vayinu iya; ria akpuru, shi le figu iya; ngua mini, o kutaru le welu iya;
- 32** jeye teke ya a-bya akpu unu; lashia ali, du l'o bu nk'unu ono; mbu ali, witu no; mę ophungu anodu iya. Ali, nri no; mgbo vayinu anodu iya. Oshi olivu no iya; bya aburu ali manu-ęgu. Unu hata ndzu; unu ba ahatakwa anwuhu.' "Unu ba angakwaru Hezekaya nchi; l'eke ooduphu unu eduphu; l'ekfuru unu le Ojejoje l'a-dzota-a unu.
- 33** ?O nwejeru iphe bu mbakeshi ono ophu agwa ali ephe dzotajewaru l'eka eze ndu Asiriya?
- 34** ?Bu awe be agwa ndu Hamatu ye ke ndu Apadu no? Agwa ndu Sefavemu; ke ndu Hena; mę ke ndu Iva;?o no l'awe??Ephe duru-a ike dzofuta ndu Sameriya l'eka yebe eze ndu Asiriya?
- 35** ?Bu ole l'iphe bu agwa iphe bu mbakeshi ono be duru ike dzota ndu ali iya l'eka yebe eze ndu Asiriya??Buchia Ojejoje e-gbe du ike dzoo ndu Jerusalemu l'eka iya?"
- 36** Ndu Juda ono, ookfu eyeru ono adaa ashi; to nwe ephe onye kfuru okfu; ke l'eze, bu Hezekaya turu ekemu; su: "T'e b'o dukwa onye e-yeru iya onu."
- 37** To du iya bu; Eliyakimu Hilikaya, bu onye ishi l'ufu-eze; mę Shebuna, bu o-de-ekwo; mę Jowa Asafu, bu onye nkwakobe atugbua jekfu Hezekaya. Ephe erua; je alajashia uwe ephe; kooru iya iphe, onye ishi ndu soja ono kfuru.

¹⁴Tọ ụyá ọ́yá ọ́yá; Hezekáya nata ẹ́kwo ono l'ẹ́ka ndu ozi ono bya eworu iya gwa. Yọ bya abahụ l'eze-ulo Nchileke je atosaa ẹ́kwo ono l'ifu Ojejoje.

¹⁵Hezekáya abya ekfuru nù Ojejoje; sù iya: “Nggube Ojejoje, ọ́ Nchileke kẹ́ ndu Ízurelu, ọ́ onye ụ́garu l'aba-eze iya l'echi cherobimu. Ọ́ ọ́ nggu nkinyi ngu ọ́ Nchileke, nwekota alí-eze, nọ́ lẹ́ mgboko mgburumgburu. Ọ́ ọ́ nggu meru igwe; mee eliphe.

¹⁶Ngabenu nchí nggube Ojejoje; nua iphe, ya ekfu. Sanua enya phududuphu. Ngabekpoduaphu nchí; nua ozi ono, Senákeribu ziru t'e gude bya ekfutoshia nggube Nchileke, nọ́ ndzụ́ ono.

¹⁷“Nggube Ojejoje; ọ́ kwa oswi-okfu lẹ́ ndu eze ndu Asiriya mebyishiaru iphe ọ́ mbakeshi; mebyishia alí ẹ́phe.

¹⁸Ẹ́phe chíwaru agwa ndu ono ye l'ọ́ku; kepyashia ya; kẹ́ l'agwa ẹ́phe ọ́bu ta ọ́bu chi; gbahaa nkụ; mẹ́ mkpuma, ọ́ iphe, madzụ́ gude ẹ́ka mee.

¹⁹Nta-a; nggube Ojejoje, ọ́ Nchileke ayi; dzofuta nù ayi l'ẹ́ka eze ndu Asiriya; k'ophu alí-eze, nọ́kota lẹ́ mgboko l'ọ́ ha a-maru l'ọ́ ọ́ nggubedua kpụ; mbụ́ nggube Ojejoje ọ́ ọ́ Nchileke.”

Àphù Azáya l'ẹ́ge Senákeribu e-gude daa

²⁰Tọ ụyá ọ́yá ọ́yá; Azáya Emožu abya ezia Hezekáya; sù iya: “Ọ́waa iphe Ojejoje, ọ́ Nchileke kẹ́ ndu Ízurelu kfuru: Ya nwaru iphe, i kfuru nù iya l'okfu ẹ́hu Senákeribu, ọ́ eze ndu Asiriya.

²¹Ọ́waa iphe, Ojejoje kfuru l'okfu ẹ́hu Senákeribu: “Ụ́wegirima Záyonu aja ngu ewena; to nwe iphe ẹ́phe guberu ngu. Ụ́wegirima Jerúsalemu anọ́du l'e-kwe l'ishi l'ishi l'ẹ́ke ị́gba ọ́so ndzụ́.

²²?Bụ́ onye ọ́yá onye ono, i shi agba okfu ọ́gba egbe; l'ekfubyishi ono. ?Bụ́ onye b'i shi atụ́ ụ́zu ekpu; l'ẹ́ke iiku onwongu. Ọ́ kwa Onye ọ́yá nso kẹ́ Ízurelu!

²³I ziru ndu ozi ngu; ẹ́phe abya egude ọ́nu nmaa Nnajiufu phulaphula. I sùru l'i gudewa ugbo-inya ọ́gu ngu, zaru ntumatu naa naa jeye l'ugvu ugvu. L'ẹ́ke ono b'i sùru l'i gbutsushiru oshi sida iya ndu ophu katsua l'eli; gbutsushia oshi payinu iya ndu ophu kakota ugvu l'enya. B'i bya ejerua ẹ́ke ọ́ katsua ọ́buru ẹ́kfukala; mẹ́ ẹ́ke ọ́ katsua ọ́buru ọ́swa, ọ́mma.

²⁴Ya tawaru welu l'alí ndu ọ́hodo; ngwa ya mini; bya egudewa ọ́bechere-ọ́kpa iya dzoo iphe, ọ́ nggele, nọ́ l'alí Íjiputu; yọ́ tashihu.”

²⁵?Ọ́ ọ́yá ọ́yá ọ́yá ọ́yá lẹ́ ya mehawaru iphe ọ́waa ẹ́ge ọ́o-ọ́yá teke teru etete. Ọ́ ọ́yá l'oge ndiche; ọ́yá ya chíru idzu iya dobe. Yọ́ ọ́yá nta-a; ọ́yá ya meru iya t'o ree; mbụ́ mee; nggu eworu mkpukpu, a kpuru; yo shihugbaa ike mebyishia; yọ́ ọ́yá ikpo mkpuma.

²⁶Yọ́ ọ́yá iya ọ́yá l'ike agvụ́ ndu ọ́yá nù; Ya emee ẹ́phe; ẹ́phe emehu ririri; kpoo beru. Ẹ́phe abya adu l'ọ́ ọ́yá iphe, a kuru l'okfu; mbụ́; l'ọ́ ọ́yá iphe, ruru iru k'ophungu; ọ́yá l'ọ́ ọ́yá ẹ́swa, furu l'okpotsu ọ́lo, anwụ́ chigbushiru l'ẹ́ ba adu ẹ́ge o vutaberu l'eli.

²⁷Obenu lẹ nggubedua; bẹ ya magheru amaghe. Ya maru teke ñidugaru adugaru; maru teke ñilufu alufu; maru teke ñibata abata; bya maru ẹge iitsutaberu iya ẹka l'okpoma.

²⁸Keshinu ọ bụ yẹbe Nchileke; bẹ iitsuru ẹka l'okpoma; l'ekfuru iya gbaphugbaphu; bẹ ya e-gude ñkokoro iya dzupyebe ngu imi; woru mkpürumkpü igwe ye ngu l'onu l'öbu inya. Ya e-mee ngu t'i shia ọphu i shi laphu azü l'ẹke i shi.

²⁹Nggube Hezekáya; ọwaa iphe, a-bürü ngu iphe-öhubama: “Afa-a bẹ ii-ri iphe, daru ẹda. Afa ọdo; nggu eria ọphu shi l'ono. O -rua l'afa k'ẹto ya; nggu akoo okfu; kpata iya; nggu agbaa mgbo vayinu; ria iphe, shi iya nü.

³⁰Nwa ndu, a-phodu nü lẹ Júda; a-gba akwara l'ime alí; mĩa nebyi l'elikoro.

³¹Mkpata iya abürü l'o nwerua nwa ndu a-wafü nü lẹ Jerúsalemu; nweru nwa ndu ọphu e-shi lẹ Ugvu Záyonu wafü.” Ọ bụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike e-gude ẹge ọ ru-beru iya l'ẹhu mee t'ọ dü ẹge ono.

³²Ọwaa iphe, Ojejoje kfuru l'ẹhu eze ndu Asiriya: “E tọ hadu kẹ bata lẹ mkpükpu-a; ọphu 'ọ gbadu m'oo akfü lanü l'ẹke-a. E too gudedu iphe, eegbobutaje onwonye bya iya ifu. Ọphu 'ọ gvudu iya ose-ogu.

³³Ọ bụ ọzo, o shi bya; bẹ oo-shi laa. E tọ batadu mkpükpu ọwaa lẹ phuu.” Ono kwa iphe, Ojejoje kfuru ndono.

³⁴“Ya e-gude okfu k'ẹpha iya; mẹ okfu ẹhu Dévidi, bụ nwozi iya gbochita mkpükpu-a; dzoo ya.”

³⁵Ya ndono; yo be l'enyashi iya; ojozi Ojejoje atugbulekwaphu jeshia l'odu soja ndu Asiriya; je egbua ẹphe ụkporo unu ndu soja ugbo iri l'ẹbo; l'ụkporo ndu soja iri. A lufuta l'utsu; odzu azeshiwa rekperekpe.

³⁶Ya ndono; Senákeribu, bụ eze ndu Asiriya atugbua; ye ifu l'ẹke o yeru iya; laphushia azü lẹ Nínive je anodu.

³⁷Yo be ujiku lanü; l'ọ gwa nte iya, bụ Nisuroku; unwu iya; mbü Adurameleku; mẹ Sharéza egude ogu-mbeke gbugbua ya; gbalaa lashia Araratu. Esahadonu, bụ nwatibe iya abya abürü eze no-chia enya iya.

2 Ndu Eze 20

Iphe-ememe guderu Hezekáya

(Azá 38:1-8, 21-22; 2 Iphe 32:24-26)

¹Yọ bürü teke ono bẹ iphe-ememe guderu Hezekáya; k'ọphu bụ l'ọ byawa anwuhu. Onye nkfuchiru Nchileke, bụ Azáya Emožu abya ejekfu iya; je asü iya: “Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: Dozia ufu ngu; kẹ l'ịbyaakwa anwuhu; ẹ tịi kakwa mma.”

²Ya ndono; Hezekáya abya aghaa ifu l'utsu-ẹpotu; kfuru nü Ojejoje; sü iya:

³“Nggube Ojejoje; nyatanu ege ya bu-be onye gude ire-lanu; l'obu iya l'ọ ha tsoo ọzo ngu; me ege ya meberu iphe, du mma l'enya ngu.” Hezekaya araa ekwa; kpoo kfulakfula.

⁴Temanu te Azaya sweta l'echi-ogbodufu ono; Ojejoje abya ekfuru yeru iya; su iya:

⁵“T'ọ laphu azu je ekfuru Hezekaya, bu onye ishi, achi ndu ke yebe Ojejoje le Ojejoje, bu Nchileke ke nna ngu, bu Dévidi be suru ege-a: Ya nuwaru ekfufu, i kfuru nu iya; phwa enya-mini, shi ngu l'enya. Ya e-me ngu t'i korohu. Abali eto nta-a be ii-je l'eze-ulo Nchileke.

⁶Ya e-yekwaru ngu afa iri l'ise le ndzu ngu. Odo bu le ya a-nafuta ngu; nafuta mkpukpu-wa l'eka eze ndu Asiriya. Ya e-gude okfu epha ke yebe Ojejoje; me ke Dévidi ono, bu nwozi iya ono gbochita mkpukpu-wa.”

⁷Ya ndono; Azaya asu: “Unu wota iphe figu, e gweru egwegwe.” Epe wota iya ghaa Hezekaya l'iphe-etsetse ono, fokashiru iya l'ehu ono; yo korohuwaphu.

⁸Hezekaya aji Azaya; su: “?Bu ngunu bu iphe-ohubama, e-koshi le Ojejoje e-me-a te ya korohu; jee l'eze-ulo Nchileke le mboku k'eto?”

⁹Azaya asu: “Owaa bu iphe-ohubama, Ojejoje e-koshi ngu; t'i gude maru le Ojejoje e-me-e iphe ono, o kfuru ono.?Bu te nwonyonyo gude ntụ-okpa iri jeru laa l'ifu; to t'ọ gude ntụ-okpa iri laa azu?”

¹⁰Hezekaya asu: “L'ọ dukwa nphe te nwonyonyo gude ntụ-okpa iri jeru laa ifu; male t'ọ gude ntụ-okpa iri laa azu.”

¹¹Ya ndono; onye nkfuchiru Nchileke, bu Azaya abya akpo-ku Ojejoje; Ojejoje emee nwonyonyo, shi jeruwa ntọ-kpa iri l'ulo-eli Éhazu; t'ọ tsu-phu azu jerua ntụ-okpa iri.

Ndu e ziru ozi, shi Bábýilónu

¹²Yọ buru teke ono; be Merodaku-baladanu Baladanu, bu eze ndu Bábýilónu deshiru ekwo; nu t'e je anu Hezekaya; yeru iphe, o nuru iya k'iphe-ememe, eme iya nu.

¹³Hezekaya anabata ndu ono, e ziru ozi ono; bya ekoshikota epe ulo-eku iya l'ọ ha; mbu koshi koshi epe mkpola-ocha; mkpola-ododo; manu, eshi mkpo; manu, du mma; bya ekoshi epe ulo ngwa-ogu iya; me iphe, bukota eku iya. E to nwe du iphe, no l'ufu-eze iya; me iphe, no l'ali-eze iya l'ọ ha, Hezekaya te koshidu ndu ono.

¹⁴Ya ndono; Azaya, bu onye nkfuchiru Nchileke abya ejekfu eze, bu Hezekaya; je aji iya: “?Bu awe be ndu ono shi bya??Bu ngunu be epe kfuru?” Hezekaya asu iya: “L'ephe shikwa eke teru enya bya. Epe shikwa Bábýilónu.”

¹⁵Onye nkfuchiru Nchileke ono aji iya iphe epe phuberu l'ufu-eze iya. Hezekaya asu iya: “L'ephe phukotaru iphe, no l'ulo-eze iya. Le to nwekwa eku, ya nweru enweru, ya te koshidu epe.”

¹⁶Ya ndono; Azaya abya asu Hezekaya: “T'ọ nua okfu, shi Ojejoje l'onu.”

¹⁷Ọ sūru: “L'ụboku abyaphụ teke iphemiphe ọbule, nọ l'ufu-eze iya; mę iphe ono, nna iya phę setaru dobe; yọ nọo byeye nta-a ono a-buru iphe, ee-vuta lashia Bábyilonu. Ẹ to nwedu m'ọ ọphu e-wudu nụ. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹⁸Unwegirima ndu ọphu shi ngu l'ẹpho gędegede bę aa-haru kpua lę ndzụ; ẹphe eje aburu ndu, a haru ahaha; nọdu l'ufu-eze ndu Bábyilonu.”

¹⁹Hezekáya asụ: “L'okfu ono, ị sūru lę Ojejoje kfuru ono dukwa mma.” Iphe, meru iphe Hezekáya kfuru ẹge ono bu l'ọ riru lę nchị a-dua ndoo; l'ẹ to nwedu iphe eme nụ nta-a, ya nọkwadu ndzụ-a.

Anwụhu Hezekáya

(2 Iphe 32:32-33)

²⁰Iphe ọdo, meeberu nụ teke Hezekáya shi achị; yeru ike, ọ kparu; mę ẹge o shiru tua okpuru; bya egvua ụwara ẹke mini e-shi atsọbata lę mkpukpu ono b'e dekotaru l'ekwo, e deshuru iphe meru nụ l'oge ndu eze Júda.

²¹Hezekáya anwụhu lakfushia nna iya phę. Nwatibe iya, bu Manáse abya aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

2 Ndu Eze 21

Manáse bu eze ndu Júda

(2 Iphe 33:1-20)

¹Iphe Manáse gbaru bu afa iri l'ẹbo teke ọ wataru achịchi. Yọ chia ụkporo afa labu l'afa iri l'ise lę Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bu Hefuziba.

²Manáse bę meru ẹjo iphe l'ẹnya Ojejoje; o meru akpamara l'ọ bu ndu mbakeshi ono, Ojejoje chishuru l'alị ẹphe; nụ ndu Ízurelu ono.

³Ẹke ono, aagwaję iphe, nna iya; mbu Hezekáya mebyishuru ono b'ọ kpukwa-ziru; bya akpuru Bálu ẹnya-ngweja; kpọbe itso Ashera ẹge ono, Éhabu kpọberu; teke ono, o shi buru eze ndu Ízurelu ono. O shi ebyijeru mkpọ-kpodo, nọgbaa l'igwe ikpere; l'abakwaru iya phụ ẹja.

⁴Ọ kpushuru ẹnya-ngweja agwa l'ime eze-ulo Nchileke, bu ẹke ono, Ojejoje sūru: “Ọ bu lę Jerúsalemu bę ya e-dobe ẹpha iya.”

⁵L'echi-ogbodufu labu eze-ulo Nchileke ono b'ọ kpushuru ẹnya-ngweja ẹke aabyaję ọgwa mkpọ-kpodo.

⁶Ọ kpọru nwatibe iya kę nwoke ọku gude gwoo ẹja. Ọ tọru nshị; gwọo ọgvu. O jeru ọkpata ishi l'eka ndu aphụ àphụ; mę ndu njibya. O meru iphe, du ẹji nshinu l'ifu Ojejoje; shi ẹge ono kpatsua Nchileke ẹhu-eghughu.

⁷Yọ pyia ntẹkpe Ashera je edobe l'eze-ulo Nchileke, bu ẹke Ojejoje sūru Dévidi; mę nwatibe iya, bu Sólomonu: “L'eze-ulo-wa; mę lę Jerúsalemu, bu mkpukpu, ya fọtaru l'ikfu ndu Ízurelu l'ọ ha; bę ya e-dobe ẹpha iya gbururu jeye lę gbururu.

⁸O -būru l'ẹphe e-leta ẹnya; l'eme iphe, bụ iphe ya tūru ẹphe l'ekemu; l'eme ekemu ono, Mósísu, bụ nwozi iya tūru nū ẹphe ono; b'ẹ to nwedu ẹ ya emee t'ẹphe shi l'alí ono, ya nūru nna ẹphe ono hata ọkpa lufu alufu.”

⁹Obenu ẹ ndu Ízurelu ta ngadu nchí. Manáse dusweru ẹphe ọzo; k'ọphu bụ l'ẹphe meru iphe, dū ẹji, ka ọphu ndu mbakeshi ono, Ojejoje mebyishiru; ndu Ízurelu egude ẹnya ẹphe phua ya ono meru.

¹⁰Ojejoje abya eshi l'ọnu ndu ozi iya, bụ ndu ekfuchiru iya nū; sū:

¹¹“Lẹ keshinu ọphu Manáse, bụ eze ndu Júda mewaru iphe, dū ẹji; bya aruwa uruburuku, ka ọphu ndu Amọru, bụ ndu vu iya ọzo ruru; bya emekwaaphu tẹ ndu Júda ye ẹka l'ogwa nte iya; shi ẹge ono mee iphe, dū ẹji;

¹²bẹ Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu sūru: Lẹ ya e-wota iphe, dū ẹji bya edoberu ndu Jerúsalemu; mẹ ndu Júda; mbụ ọdu iya ọphu bụ onye nūru iya nū; ẹhu agbangahu iya agbangahu.

¹³Ya e-wota iphe, ya meru ndu Samériya; mẹ iphe, ya meru ndibe Éhabu mee ndu Jerúsalemu. Ya e-fufu ndu Jerúsalemu ẹge ono, onye asa efere efuchaje iya kpube iya ifu alí ono.

¹⁴Ndibe iya ono ndu ọphu wafuru nū; bẹ ya e-ye ndu ọhogu ẹphe l'ẹka; t'a lua ẹphe alulu; kwaa iphe ẹphe l'okwata.

¹⁵Mkpata iya aburu l'ẹphe meru iphe, dū ẹji l'ẹnya yẹbe Ojejoje; shi keshinu mboku, nna ẹphe shi ẹ Íjiputu lufuta kpatsua ya iwe byeye ntanu.”

¹⁶A gufu ono; Manáse gbushiru ndu ẹ-te nwedu iphe, ẹphe meru; k'ọphu bụ ẹ mee ẹphe jiru Jerúsalemu; tsube l'ishi iya ọwaa rua ishi iya ọphu; yeru ẹjo iphe ono, o duru ndu Júda ye; ẹphe eshi ẹge ono mee iphe, dū ẹji l'ẹnya Ojejoje ono.

Anwuhu Manáse

(2 Iphe 33:18-20)

¹⁷Iphe ọdo, meeberu nū teke Manáse shi achi; mẹ iphemiphe ọbule, yẹbedua meru; yeru ẹjo iphe, o meshiru b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nū l'oge ndu eze Júda.

¹⁸Ya ndono; Manáse anwuhu; lakfushia nna iya phẹ; e lia ya ẹ mgbabu ufu-eze; ẹ mgbabu Uza. Tọ dū iya bụ; nwatibe iya; mbụ Amọnu aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

Emonu bụ eze ndu Júda

(2 Iphe 33:21-25)

¹⁹Iphe Amọnu gbaru bụ ọkporo afa l'afa labu teke ọ wataru achichi. Yọ chia afa labu ẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bụ Meshulemetu; nwatibe Haruzu. Nne iya ono bụ onye Jotuba.

²⁰Emonu bẹ meru ẹjo iphe l'ẹnya Ojejoje l'ọ bụ nna iya, bụ Manáse.

²¹O tsoru ọbeka nna iya; baaru agwa, nna iya baru ẹja; l'ebyiru iya ikpere.

²²Ọ haru Ojejoje, ọ Nchileke kẹ nna iya phe; jika otso ọzo kẹ Ojejoje.

²³Ndu ozi Amonu agbaaru iya ejo idzu; je egbua ya l'ulo-eze iya.

²⁴Ndu ali ono egbushikota ndu ono, gbaru eze, ọ Amonu ejo idzu ono. Epe emetsua; bya eworu nwatibe iya, ọ Josaya mee eze l'ozori iya.

²⁵Iphe ọdo, meeberu nu teke Amonu shi achi; me iphemiphe obule, yebedua meru b'e dekotaru l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ndu eze Joda.

²⁶Eka e liru iya ọ l'ili iya le mgbabu Uza. To du iya ọ; nwatibe iya, ọ Josaya aburu eze no-chia enya iya.

2 Ndu Eze 22

Josaya ọ eze ndu Joda

(2 Iphe 34:1-2)

¹Iphe Josaya gbaru ọ afa esato teke o wataru achichi. Yo chia ukporo afa l'afa iri le nanu le Jerusalemu. Epha nne iya ọ Jedida; nwatibe Adaya. Nne iya ono ọ onye Bozukatu.

²Josaya meru iphe, vudo nhamunha l'enya Ojejoje. O tso ru ubeka ochechoroche iya, ọ Dévidi; to nwe eke, o hasweru okpa.

A phuru ekwo ekemu

(2 Iphe 34:1-2)

³Yo be l'afa, kwe eze Josaya afa iri l'esato k'ophu o wataru achichi; yo zi Shefanu Azalaya, ọ o-de-ekwo; buru nwanwa Meshulamu t'o jee l'eze-ulo Nchileke. Yo zia ya; su:

⁴“Jekfu Hilikaya, ọ onye ishi ndu achijeru Nchileke eja; t'o gukota okpoga, e wobataru l'eze-ulo Nchileke; mbu okpoga, ndu, eche nche l'onu eze-ulo Nchileke nataru ndu madzu.

⁵T'e woru okpoga ono nu ndu eleta enya l'ozi eze-ulo Nchileke ono; t'ephe gude iya kfu ndu ono, emekwa eze-ulo Nchileke ono ugwo;

⁶mbu ndu kapyinta; ndu akpu ulo; me ndu edo ulo. Epe egudekwa iya phu zu oshi; me mkpuma, a gbakposhiru agbakposhi, ee-gude kpukwaa eze-ulo ono.

⁷E to gbakwa t'a kpa epe ishi ege epe gude kpaphua okpoga ono; ke l'ephe bu ndu e gude ire epe eka.”

⁸Hilikaya, ọ onye ishi ndu achijeru Nchileke eja asu Shefanu, ọ o-de-ekwo: “Le ya phukwaru ekwo ekemu l'eze-ulo Nchileke.” Yo bya eworu ekwo ekemu ono nu Shefanu; yo gua.

⁹Shefanu, ọ o-de-ekwo alaphu azu je asu eze: “Ndu ozi ngu wotaakwaru okpoga obu, no l'eze-ulo Nchileke nu ndu eleta enya l'ozi ono, e je l'ulo Ojejoje ono.”

¹⁰Shefanu, bu o-de-ekwo; asukwaphu eze: “L’o nwekwaru ekwo, Hilikaya, bu onye achijeru Nchileke eja nuru iya;” bya anodu eze l’ifu gua ya.

¹¹Eze anua iphe ono, o gufutaru l’ekwo ekemu ono; woru uwe iya lajashia.

¹²Yo bya ekua Hilikaya, bu onye achijeru Nchileke eja; kua Ahikamu Shefanu; Akubo Mikaya; Shefanu, bu o-de-ekwo; me Asaya, bu nwozi eze; su ephe:

¹³Unu je akpata Ojejoje ishi l’okfu ehuru iya; me l’okfu ehuru ndu-a; me l’okfu ehuru ndu Juda l’ephe ha ke iphe-a, a gufutaru l’ekwo-a, a phuru-a. Ke l’oke ehuru-eghughu Ojejoje be hakwa nshinu nodu swiru ayi; kele nna ayi phe ta ngabedu nchi l’iphe, no l’ekwo-wa; ophu ephe emedu iphe, e deru ayi l’ekwo ekemu-wa.

¹⁴Ya ndono; Hilikaya, bu onye achijeru Nchileke eja; me Ahikamu; Akubo; Shefanu; me Asaya ejeshia okpata Huluda, bu nwanyi, bu onye nkfuchiru Nchileke ishi. Nwanyi ono bu le Jerusalemu le Oghe-egu ke Ebo. Onye shi alu iya nu bu Shalumu Tikuva Hahasu; buru onye eleta uwe ndu achijeru Nchileke eja enya.

¹⁵Nwanyi ono asu ephe: “Le Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izuru suru: Unu je ezia onye ziru unu t’unu bya;

¹⁶Owaa iphe Ojejoje ekfu: Le ya a-byaakwa owotaru Jerusalemu; me ndu bu iya nu ejo iphe-ehuka ege ono, e deru iya l’ekwo ekemu ono, eze ndu Juda guru ono.

¹⁷Mkpata iya aburu l’ekeshinu ophu ephe lufuwaru iya l’ehuru; l’akpo insensu oku anu agwa odo; yo buru iphe, ephe gude eka mee be ephe gude akpatsu iya ehuru-eghughu; be oke ehuru-eghughu iya a-nodulephu ata kfukfuku l’o bu oku l’ehuru Jerusalemu; ophu e gbotadu iya egbobuta.

¹⁸A bya l’ishi eze ndu Juda l’onwiya, bu onye ziru unu t’unu bya ajita l’eka Ojejoje; unu kfuru iya le Ojejoje, bu Nchileke ke Izuru be suru ege-a: Le k’okfu ono, o nuru ono;

¹⁹be keshinu ophu o taru onwiya uta; bya ewozita onwongu ali l’ifu Ojejoje l’o nuleruphu iphe, ya kfuru le ke Jerusalemu me ndu bu iya nu; l’ephe a-buru kpurupyata; buru ndu a turu onu; yo gude iphe ono lajashia uwe iya; raa ekwa l’ifu iya; be ya nuwaru iphe, o kfuru nu iya. Ono bu iphe Ojejoje kfuru ndono.

²⁰Iphe, e-gbe meenu bu le ya e-duta iya dukfu nna iya phe; e lia ya le chiriru-werere. Ejo iphe-ehuka ono, ya e-me t’o dakfu ndu mkpukpu-wa ono ta adakfudu iya.” Ephe alashia je akoru eze ege nwanyi ono kfuru.

2 Ndu Eze 23

Josaya agbakwazi ndu onye le Ojejoje

(2 Ipe 34:3-7, 29-33)

¹Tu du iya bu; eze, bu Josaya abya ezi t’e je ekuaru iya ndu bu ogurennya ndu Juda; me ndu ke Jerusalemu.

²Eze yẹle unwoke ndu Júda ono; mę ndu Jerúsalemu; ndu achijeru Nchileke ẹja; ndu nkfuchiru Nchileke; mę ndu Júda l'ẹphe ha: ndu ukfu lẹ ndu nta eje edzua l'eze-ulo Nchileke. Yo woru ẹkwo ọgba-ndzu ono, a phuru l'eze-ulo Nchileke ono guru ye ẹphe lẹ nchi.

³Eze abya evudo lẹ mgboro itso eze-ulo ono; gbakwazi ndzu ono l'ifu Ojejoje: lẹ ya anodu etso Ojejoje; gude obu iya l'ọ ha; mę ndzu iya l'ọ ha eme ekemu iya; mę iphe, ọ suru t'e meje; mę iphe, ọ toru ọkpa iya; shi ẹge ono l'eme iphe, ẹkwo ọgba-ndzu ono kfuru. Ndu ono l'ẹphe ha ekweta l'ọgba-ndzu ono.

Josáya edokwazi iphe

⁴Ya ndono; eze abya ezi Hilikaya, bu onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu achijeru Nchileke ẹja ọphu etsota iya nu; mę ndu eche onu eze-ulo Nchileke nche t'ẹphe je achishikota ivu, eegudeje abaru Bálu ẹja; mę kẹ Ashera; mę kẹ mkpo-kpodo l'eze-ulo ono. Eze eje akpo ọ ivu ono ọku l'egu Kídironu l'azu Jerúsalemu; kpota ntụ iya ghaa lẹ Bételu.

⁵Yọ chishikota ndu ono, ndu eze ndu Júda yeru t'ẹphe kpoje insensu ọku l'ẹke ono, aagwaje iphe, ọgba lẹ Júda ono; mę ọphu ọ-pheru Jerúsalemu mgburumgburu; mbu ndu ono, akpoje insensu ọku nu Bálu; mę ẹnyanwu; mę ọnwa; mę iphe bu mkpo-kpodo, ọnu ono.

⁶Ọ fofuru agwa Ashera l'eze-ulo Nchileke; je akpo ya ọku lẹ nggele Kídironu l'azu Jerúsalemu; gwee ya; yọ buru ntụ. Yo kpota ntụ iya ono je awushia l'ikiri-kpo.

⁷O nwutsuhiru ulo unwoke, agba ọkpara l'iku eze-ulo Nchileke butua; nwutsuhia ulo unwanyi, anoduje akpa uwe, eewebeje Ashera.

⁸Yọ bya achita iphe, bu ndu achijeru Nchileke ẹja lẹ mkpukpu, ọgba l'alí Júda; bya emerushia ẹke aagwaje iphe; mbu ẹke ono, ndu ono shi akpoje insensu ọku; tsube lẹ Géba jeye lẹ Besheba. Yo mebyishia ẹke aagwaje iphe l'onu-uzo Jóshuwa, bu ọvano; l'eka-ibyita edukfu mkpukpu ono.

⁹Ndu ono, egwojeru agwa ẹja ono te shikwa etsoje egwo ẹja l'ẹnya-ngweja kẹ Ojejoje lẹ Jerúsalemu; obenu l'ẹphe shi etsoje unwunna ẹphe l'ata buredi, ẹ-te ekodu ekoko.

¹⁰Josáya tururu Tofetu, bu ẹke aagwaje iphe lẹ nsuda unwu Hínomu; k'ọphu bu l'ẹ to nwe du onye ewotajekwadu nwatibe iya kẹ nwoke; m'ọ bu kẹ nwanyị gwoo ẹja nu Mólèku.

¹¹Iphe, bu inya, ndu eze ndu Júda nuru ẹnyanwu, gvutsuaru l'onu eze-ulo Nchileke; b'ọ chishiru; bya amuru ọku ye l'iphe, bu ugbo-inya, e shi dobekwaruphu ẹnyanwu; ọku ekekota iya. Ẹke ẹphe shi ọdu bu l'echi ẹke ono, ọ lẹ mgboro ulo ono, nwozi ono, aza Nétanu-Melèku bu.

¹²O nwutsushiru ẹnya-ngweja ono, ndu eze ndu Júda kpuru l'ulo-eli Éhazu; nwutsushia ẹnya-ngweja ono, Manáse kpuru l'echi ogbodufu labu ono, ọ l'eze-ulo Nchileke. Ọ chifuru iya l'ẹke ono; je akua ya pyaapya; chita je enwuru ye lẹ nggele Kídironu.

¹³Eze aturukota ẹke ono, aagwajẹ iphe l'uzo ẹnyanwu-ahata Jerúsalemu; l'ẹka-utara Ugvu Uru-ali; mbu ẹke ono, Sólomonu kputaru Ashitoretu, bu ẹjo agwa ndu Sayidonu; kputaru Kemoshu, bu ẹjo agwa ndu Móabu; kputaru Mólèku, bu ẹjo agwa ndu Amonu.

¹⁴Josáya ku-kwoshikotaru ntekpe, no l'ẹke ono; gbutsua Ashera; woru okpu ndu nwuhuru anwuhu kube l'ẹke ono.

¹⁵O chikporu ẹnya-ngweja Bételu l'ẹke ono, Jeróbuwamu Nébatu kpoberu; gude iya mee te ndu Ízurelu ye ẹka l'iphe, du ẹji ono. O turu oku l'ẹnya-ngwajẹ ono; tukwaaphu oku l'agwa Ashera; bya egwee ya; yo buru ntụ.

¹⁶Ya ndono; Josáya abya achikaa ẹnya phua ili, nogbaa l'ugvu ono. Yo zi; e je avoshiaru iya okpu, no l'ili ono; yo kpo ya oku l'eli ẹnya-ngweja ono; merua ya. Yo shi ege ono vua; mbu iphe ono, Ojejoje shi l'onu onye nkfuchiru iya kfua ono.

¹⁷Josáya abya aji: “?Bu ngunu be ya ele ẹnya, a kpuru egaphu?” Ndu mkpukpu ono asu iya: “L'o kwa ili ẹke e liru onye ke Nchileke phu, shije Júda bya ekfua ke iphe-a, i meru ẹnya-ngweja Bételu-wa.”

¹⁸Yo su ephe: “Unu hakwaa ya; t'e b'o dukwa onye e-me ẹka l'okpu iya.” Ephe aparu okpu ono haa; hakwaaphu k'onye nkfuchiru Nchileke phu shi Samériya phu.

¹⁹O bu ege ono, Josáya mebyishiru ẹke ono, aagwajẹ iphe, nokota le Bételu ono bukwaphu ege o mebyishiru iphe, bu ẹke aagwajẹ iphe le Samériya, bu ophu uphodu ndu eze ndu Ízurelu kpushiru; shi ege ono kpatsua Ojejoje ehu-eghughu.

²⁰O tuko iphe bu ndu agwajẹ iphe l'ẹke ono, aagwajẹ iphe ono gbugee l'eli ẹnya-ngweja ono; bya etsua okpu ndiphe oku l'eli ẹnya-ngweja ono. Yo metsua; laphushia azu le Jerúsalemu.

A wataru ogba Aji Esweta odo

(2 Iphe 35:1-19)

²¹To du iya bu; eze, bu Josáya abya asu ndu Júda l'ephe ha: “T'ephe gbaaru Ojejoje, bu Nchileke ephe Aji Esweta ege ono, e deru iya le Ekwo Ogba-Ndzu ono.”

²²E to nwedu Aji Esweta ophu a gbajewaru ege a gbaru ono. E ta gbabua ya ege ono l'oge ndu ikpe. T'a gba iya ege ono l'oge ndu eze ke Ízurelu; m'o bu l'oge ndu eze ke Júda.

²³Olobu l'afa, kwe Josáya afa iri l'esato, yo wataru aburu eze b'a gbaru Ojejoje Aji Esweta ono le Jerúsalemu.

Iphe Josáya meshiru

²⁴Iphe odo, Josáya meru bu l'o chishikotaru ndu aphu àphù; me ndu njibya; chiko iphe bu agwa; me ẹjo akpamara, nokota le Jerúsalemu; me l'ali ndu Júda l'o ha wofukota. Iphemiphe obule ono b'o mekotaru te ya gude medzua iphe, e deru l'ekwo ekemu ono, Hilikaya, bu onye achijeru Nchileke eja phuru l'eze-ulo Nchileke ono.

²⁵E tọ nwedu eze ọdo, dị l'ọbu Josáya lẹ ndu vu iya ụzo chia; mę ndu ọphu, etso iya l'azụ, bụ onye gudeje obu iya l'ọ ha; mę ndzụ iya l'ọ ha; mę ike iya l'ọ ha ziberu Ojejoje; ege ono ọ nọ l'ekwo ekemu Mosisu.

²⁶Obenu l'oke ẹhu-eghughu Ojejoje, ata kfukfukfu, ọ dabęru ndu Júda ono bę ta ejizitaduru ejizita. Yọ buru iphe, kparu iya nụ bụ iphemiphe ọbule ono, Manáse meeberu gude kpatsua ya ẹhu-eghughu.

²⁷Obenu lẹ ya meru iphe, Ojejoje kfuru; sụ: “Mu e-wofufua ndu Júda l'ẹke, mu nọ ege ono, mu wofuru ndu Ízurelu; mu ajika Jerúsalemu, bụ mkpukpu ono, mu fọtaru; mę eze-ulo ono, mu sụru l'ọ bụ ẹke ẹpha mu a-nọdu ere ire ono.”

Anwụhu Josáya

(2 Iphe 34:3-7, 29-33)

²⁸Iphe ọdo, meeberu nụ teke Josáya shi achi; mę iphemiphe ọbule, yębedua meru b'e dekotaru l'ekwo, e deshuru iphe meru nụ l'oge ndu eze Júda.

²⁹Obenu l'oge kę Josáya bę Fero Neko, bụ iya bụ eze ndu Íjiputu chi ndu soja iya jeshia Ẽnyimu Yufurétusu tẹ ya yetaru eze ndu Asiriya ẹka l'ọgu. Eze, bụ Josáya achita ndu soja nk'iya jekfushia ya ọgu. Fero-neko aphụ l'iya phụ; woru iya gbua lẹ Megido.

³⁰Ndu ozi iya shi lẹ Megido gude ugbo-inya palata odzu iya lẹ Jerúsalemu; bya elia ya l'ili nk'iya. Ndu Júda ewofuta nwatibe Josáya kę nwoke, aza Jehowahazu; tee ya manụ l'ishi t'ọ buru eze nọ-chia ẹnya nna iya.

Jehowahazu bụ eze ndu Júda

(2 Iphe 36:2-4)

³¹Iphe Jehowahazu gbaru bụ ụkporo afa l'afa ẹto teke ọ wataru achichi. Yọ chia ọnwa ẹto lẹ Jerúsalemu. Ẽpha nne iya bụ Hamutalu; nwatibe Jeremáya kę Libina.

³²Jehowahazu bę meru ejo iphe l'ẹnya Ojejoje ege nna iya oche ẹphe meru.

³³Fero Neko tuchiru iya lẹ mkporo lẹ mkpukpu Ribúla l'alị Hámatu; k'ọphu bụ l'ẹ tọ nọdihedu lẹ Jerúsalemu achi. Fero-neko bya atụ-buaru ndu Júda t'ẹphe kfua ụkporo ẹkpa mkpọla-ọcha ugbo ise; mę ẹkpa mkpọla-ododo.

³⁴Fero Neko eworu Ẽliyakimu Josáya mee eze l'ọzori nna iya, bụ Josáya. Yọ gbanwee ẹpha Ẽliyakimu; yọ zalahaa Jehoyakimu. Ya ndono; yo dufu Jehowahazu je edobe lẹ Íjiputu; yọ nọdu l'ẹke ono nwụhu.

³⁵Jehoyakimu kfua Fero Neko mkpọla-ọcha; mę mkpọla-ododo ono, ọ tų-buru ndu Júda. O keru utu nutsua ndu Júda l'ẹge ike beru onyemonye; shi ege ono gbata mkpọla-ọcha; mę mkpọla-ododo ono.

Jehoyakimu bụ eze ndu Júda

(2 Iphe 36:5-8)

³⁶Iphe Jehoyakimu gbaru bụ ụkporo afa l'afa ise teke ọ wataru achichi. Yọ chia afa iri lẹ nanụ lẹ Jerúsalemu. Ẽpha nne iya bụ Zébida; nwatibe Pedaya kę Ruma.

³⁷Jehoyakimu meru ẹjo iphe l'ẹnya Ojejoje ẹge nna iya oche ẹphe meru.

2 Ndu Eze 24

¹Ọ bụ l'oge kẹ Jehoyakimu; bẹ Nebukadineza, bụ eze ndu Bábyilonu byaru ọgu lẹ Júda. Jehoyakimu anọa ya l'ẹka afa ẹto; bya aghachi; kwefulahaaru iya íkè.

²Ojejoje abya eshi lẹ Bábyilonu; Áramu; Móabu; mẹ Amọnu zifu ndu ọ-lua-ọlaa; ẹphe abyaru Jehoyakimu ọgu; t'ẹphe bya emebyishia Júda ẹge ono, Ojejoje shi l'ọnu ndu ozi iya, bụ ndu nkfuchiru iya kfuwa ono.

³Iphe, doru ẹnya aburu l'iphe ono, mekotaru l'ẹhu ndu Júda ono bẹ bụ Ojejoje sọru t'ọ mee; t'ọ shi ẹge ono wofu ẹphe l'ẹke ya nọ l'okfu ẹjo iphe Manáse; mẹwaru iphemiphe ọbule ọdo, o meshiru;

⁴mẹkwaphu kẹ ndu ono, ẹ-te nwedu iphe, ẹphe meru, o gbushiru; ọchị ẹphe atukoru Jerúsalemu l'ishi; ọphu Ojejoje 'ekwedu lẹ ya aguru ẹphe nvu.

⁵Iphe ọdo, meeberu nọ teke Jehoyakimu shi achi; mẹ iphemiphe ọbule, yẹbedua meru b'e dekotaru l'ẹkwo, e deshuru iphe meru nọ l'oge ndu eze Júda.

⁶Tọ dọ ya bụ; Jehoyakimu anwuhu lakfushia nna iya pẹ. Nwatibe iya, bụ Jehoyakinu abya aburu eze nọ-chia ẹnya iya.

⁷Eze ndu Íjiputu te eshibudua l'alì iya lufuta ọdo; kẹ l'eze ndu Bábyilonu bẹ naru iya alì iya mgburumgburu; shita lẹ nggele Íjiputu je akpaa lẹ Ẹnyimu Yufurétusu.

Jehoyakinu bụ eze ndu Júda

(2 Iphe 36:9-10)

⁸Jehoyakinu bẹ gbawaru afa iri l'ẹsato teke ọ wataru ọbu eze. Iphe, ọ chiru bụ ọnwa ẹto lẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bụ Nehushita; nwatibe Elunatanu kẹ Jerúsalemu.

⁹Jehoyakinu meru ẹjo iphe l'ẹnya Ojejoje ẹge nna iya meru.

¹⁰Yọ buru teke ono; bẹ ndu soja Nebukadineza, bụ eze ndu Bábyilonu wuru bya bya eyechia Jerúsalemu.

¹¹Nebukadineza l'onwiya abyakfuta ndu nk'iya lẹ Jerúsalemu teke ono, ẹphe yechiru iya ono.

¹²Tọ dọ iya bụ; Jehoyakinu, bụ eze ndu Júda; mẹ nne iya; ndu ozi iya; ndu, bụ amadu lẹ ndu ozi iya; mẹ ndu ishi l'ozi iya atuko l'ẹphe ha woru onwẹphe nọ eze ndu Bábyilonu. Yọ buru l'afa, kwe eze ndu Bábyilonu afa ẹsato k'ọphu, ọ wataru achichi b'ọ kpuru Jehoyakinu lẹ ndzu.

¹³Yọ vua mbụ iphe ono, Ojejoje kfuhawaru l'iphe, bụ ẹku, nọ l'eze-ulo Nchileke; mẹ l'ulo-eze; yeru iphe, bụ ivu ono, Sólomọnu, shi buru eze ndu Ízurelu gude mkpọla-ododo mekota; doo l'eze-ulo Nchileke ono bẹ ee-gwo. Yọ buru iphe ono bẹ Nebukadineza byaru bya emedzua.

¹⁴Ọ kpuru ndu Jerúsalemu l'ẹphe ha ẹ ndzụ lasha Bábyilonu. Ọ kpuru ndu ishi; kpua ndu soja; kpua ndu ọphu bu ike-ka-l'ọgu phe; kpua ndu eme nka; kpua ndu uzu. Iphe, ẹphe du bu unu madzụ ugbo ukporo l'ise teke ọ kpuru ẹphe. Ndu ọ haru nwenkinyi bu ndu katsua ọburu ndu ukpa l'alị ono.

¹⁵Nebukadineza eshi ẹ Jerúsalemu kpua Jehoyakinu ẹ ndzụ laa alị Bábyilonu. Ọ kpuru nne Jehoyakinu; kpua unyomu iya; kpua ndu ishi l'ozi iya; kpua ndu ike nọ l'alị ono.

¹⁶Eze ndu Bábyilonu akputa unu ndu soja iri l'ẹsaa l'ukporo ndu soja iri, bu ndu ike nọ; buru ndu maru ẹnya ọgu; bya akpua unu madzụ labu l'ukporo madzụ iri, bu ndu nka; me ndu uzu.

¹⁷Yo wota Mataníya, bu nwunne nna Jehoyakinu mee eze l'ozori Jehoyakinu; gbanwee ẹpha iya gube iya Zedekaya.

Zedekaya bu eze ndu Júda

(2 Iphe 36:11-12; Jer 52:1-3)

¹⁸Zedekaya be nọwaru ukporo afa l'afa lanu teke ọ wataru achichi. Iphe, ọ chiru bu afa iri ẹ nanu ẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bu Hamutalu; nwatibe Jeremáya. Ẹke nne iya ono shi bu Libina.

¹⁹Zedekaya be meru ẹjo iphe l'ẹnya Ojejoje l'ọ bu Jehoyakimu.

²⁰Yọ buru ẹhu-eghughu Ojejoje be meru iphe iphe ono meru ndu Jerúsalemu; me l'ẹhu ndu Júda jeye teke ọ chifuru ẹphe l'ifu iya. E metsua; Zedekaya abya ekwefuru eze ndu Bábyilonu ikè.

2 Ndu Eze 25

Adada Jerúsalemu

(2 Iphe 36:13-21; Jer 39:1-10; 52:3-11)

¹Ya ndono; yo be l'afa, kwe Zedekaya afa tete; k'ọphu ọ wataru achichi; l'abalị k'iri l'onwa iri; eze ndu Bábyilonu, bu Nebukadineza achita ndu soja iya l'igwe; ẹphe abyatashia Jerúsalemu. Ẹphe eje akwaa k'ọgu l'azu mkpukpu ono; nọdu l'ẹke ono gvua ya ose-ọgu mgburumgburu.

²Ẹphe eyechia mkpukpu ono jeye l'afa, kwe eze, bu Zedekaya afa iri ẹ nanu.

³Yo rua l'abalị ke tete l'onwa k'eno; ẹjo-ẹgu, nọ ẹ mkpukpu ono bya aka njo; k'ọphu ndu bu iya nu te nwehedu nri, ẹphe e-ri.

⁴E woru upho-mkpuma mkpukpu ono tsufua; yo be l'enyashi; ndu soja mkpukpu ono l'ẹphe ha etsukahu gbalaa. Ẹke ẹphe shiru gbalaa bu l'onu-uzo ọphu, nọ ẹ mgbaku upho-mkpuma labu ono, nọ ẹ mgboro mgbabu eze ono. Ẹke ẹphe shiru aburu uzo Araba. Teke ono kwa teke ndu soja Bábyilonu kephekquaduru mkpukpu ono mgburumgburu.

⁵Ndu soja Bábyilonu achipyabe eze, bu Zedekaya je egude iya l'alì daburu swanmangu lẹ Jérìko. Ndu soja iya ebuhaa ya tsukashihu.

⁶Èphe egude eze; kpù-kfu eze ndu Bábyilonu lẹ Ribùla, bu èke a nọ nmaa ya ikpe.

⁷Èphe anọdu eze Zedekaya l'ifu gbushia unwegirima iya; bya aswoshia ya akpuru-nya; gude ope tua ya mkpakọbe; kpuru iya lashia Bábyilonu.

Eemebyishi Jerúsalemu; mę eze-ulo Nchileke

(Jer 52:12-23)

⁸Yo rua abalì k'èsa l'ime onwa k'ise; l'afa, kwe Nebukadineza afa iri lẹ tete, o wataru ochi ndu Bábyilonu; Nebuzaradanu, bu onye ishi ndu soja-eze Nebukadineza; buru nwozi eze ndu Bábyilonu ono ejeshia Jerúsalemu.

⁹Yo rua je atua oku l'eze-ulo Nchileke; tua oku l'ufu-eze; tua oku l'iphe, bu ulo, nọ lẹ Jerúsalemu. Iphe, bu ulo, aga mkpa l'èke ono b'ọ tuktaru oku.

¹⁰Ndu soja, nọ onye ishi ndu soja-eze ono l'èka eje etsukposhia upho-mkpuma, e gude kpù-pheta Jerúsalemu mgburumburu.

¹¹Nebuzaradanu, bu onye ishi ndu soja-eze ono eruta iphe, bu ndu phoduru lẹ mkpukpu ono lashia Bábyilonu; mbu igwe oha ono; yeru ndu ophu gbaru oso laa k'eze ndu Bábyilonu.

¹²Ndu ophu onye ishi ndu soja ono haru bu ndu ophu kakota obu ndu ukpa l'alì ono; t'èphe jeje ozi lẹ mgbo vayinu; mę l'okfu.

¹³Itso ope, nọ l'eze-ulo Nchileke; o-gba-kperekpere; eze durongu mini, e gude ope kpua, nọ iya nu be ndu Bábyilonu kupyashiru; vuta ope ono lashia Bábyilonu.

¹⁴Èphe vukwaruphu ite; eze ago; iphe, apaje owúu urọku; efere; iphe bu iphe, a kpuru l'ope, eegudeje eje ozi l'eze-ulo Nchileke;

¹⁵iphe, aakpoje insensu oku; ochi; iphemiphe obule, e meru lẹ mkpola-ododo; mę lẹ mkpola-ocha be onye ishi ndu soja ono vukotaru.

¹⁶Ope, laru l'itso labu ono; eze durongu mini ono; mę l'o-gba-kperekpere ono, Sólomonu meshiru dobe l'eze-ulo Nchileke ono be era iya, kariru ege aa-tu onu iya.

¹⁷Itso ono be eli iya dugbaa ntokpa ukporo l'èsa esaa. Yo buru ope b'e gude wua l'ishi iya. Iphe ishi itso ono du bu ntù-okpa eno eno lẹ mkpirikpi iya; bya enwegbaaru iphe, a kparu akpakpa; mę ophu a kpuru l'ope, dugbaa l'o bu utara-okumu, nọ-pheru iya mgburumburu, e gude memashia ya ememashi. Itso k'èbo; yeke iphe, a kparu ye iya be bu iphe lanu yeke ophu.

Aakupụ ndu Júda lẹ ndzụ ala Bábyilonu

(Jer 52:24-27)

¹⁸Ya ndono; onye ishi ndu soja-eze ono abya akpua Seráya, bu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja lẹ ndzụ; kputa Zefanaya, bu onye, etsota Seréya; mę umadzu eto, echeje nche l'onu eze-ulo Nchileke.

¹⁹Lẹ mkpụkpu ono b'ọ kpụturu onye ishi ndu soja; mę ụmadzu ise, anọduje edoziru eze ụzo, bụ ndu ọphu a phuru lẹ mkpụkpu ono; kpụta onye ederu onye ishi ndu soja ẹkwo, bụ iya bụ onye anaję ndu alị ono l'ọru soja; mę ụkporo ụmadzu ẹto, bụ unwoke alị ono, a phuru lẹ mkpụkpu ono.

²⁰Nebuzaradanu, bụ onye ishi ndu soja-eze akpụta ẹphe kpụ-jeru eze ndu Bábyilonu lẹ Ribúla.

²¹Yọ bụru lẹ Ribúla l'alị Hámatu bę eze ndu Bábyilonu nọ gbushia ẹphe. Yọ bụru ẹge ono b'e shi kpua ndu Júda lẹ ndzụ laa alị ọdo.

Gedaliya bụ ọ-chị-ọha ndu, a haru lẹ Júda

(Jer 40:1—41:15)

²²Nebukadineza, bụ eze ndu Bábyilonu abya afọta Gedaliya Ahikamu Shefanu t'ọ bụru ọ-chị-ọha ndu ọphu phọduru nụ l'alị Júda.

²³Ndu ishi ndu soja; mę ndu nk'ẹphe anua l'ọ bụ Gedaliya bę Nebukadineza meru gọvano ndu Júda; wuru wụ-kfuta Gedaliya lẹ Mízupa. Ẹpha ndu ono bụ: Ishimelu Netenáya; Johananu Kareya; Seráya Tanihumeti, bụ onye Netofa; mę Jezaniya, shi Maaka; ẹphe lẹ ndu nk'ẹphe.

²⁴Gedaliya eribuaru ẹphe lẹ ndu nk'ẹphe ono nte; gude mee t'obu shihu ẹphe ike; sụ ẹphe: “Unu ba tsụkwa ndu ishi ndu Bábyilonu egvu. Ọ -bụru l'unu nọ l'alị ono l'ejeru eze ndu Bábyilonu ozi; bę iphe a-dukpooru unu lẹ mma.”

²⁵Yo rua l'ọnwa k'ẹsaa l'afa ono; Ishimelu Netenáya Elishama, shi l'ufu ndu eze; achita ụmadzu iri jeshia ọgu lẹ Mízupa je egbua Gedaliya; ndu Júda; mę ndu Bábyilonu, ẹphe l'iya nọ lẹ Mízupa.

²⁶Tọ dụ iya bụ; ndu Júda l'ẹphe ha; ndu ukfu lẹ ndu nta; je akpaa lẹ ndu ishi ndu soja ẹphe; egude k'ọtsu-egvu ndu Bábyilonu gbaru lashia Íjiputu.

Aatufuta Jehoyakinu lẹ-mkpọro

(Jer 40:7-9; 41:1-3)

²⁷L'afa, kwe Jehoyakinu, bụ eze ndu Júda ụkporo afa l'afa iri l'ẹsaa, a kpuru iya lẹ ndzụ bę Evilu-Merodaku byaru bya aburu eze; wata ọchi ndu Bábyilonu. Yọ tufu Jehoyakinu, bụ eze ndu Júda lẹ mkpọro l'ọnwa iri l'ẹbo nọ l'ụkporo abalị l'abalị ẹsaa.

²⁸O kfuru okfu ọma nụ Jehoyakinu; bya edobe iya l'ọnodu, kakọta kę ndu eze ọdo, a kpuru ẹphe l'iya ndzụ laa alị Bábyilonu.

²⁹Jehoyakinu eyefu uwe mkpọro iya; bya etsoru rilahaa nri l'ufu-eze jeye l'ẹge ọ nọ-beru.

³⁰Mbọku-mbọku bę eze nuru iya okpoga, oo-gudeje eme mkpa iya jeye l'ẹge ọ nọ-beru.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 1

Ndu a mụru tsube l'ogbo Ádamu rua l'ogbo Ébirhamu

(Mbu 5:1-32; 10:1-32; 11:10-26)

- ¹Ádamu bụ nna Sẹtu; Seti aburu nna Énoshi.
- ²Énoshi bụ nna Kénanu; Kénanu aburu nna Mahálalẹlu. Mahálalẹlu bụ nna Jeredi;
- ³Jeredi aburu nna Ínọku. Ínọku bụ nna Metúsela; Metúsela aburu nna Lémẹku.
- ⁴Lémẹku bụ nna Nówa. Ụnwu Nówa bụ Shemu; Hamu; mę Jafẹtu.
- ⁵Ụnwu Jefẹtu bụ Goma; Mágogu; Madayi; Javanu; Tubalu; Mésheku; mę Tirasu.
- ⁶Ụnwu Goma bụ Ashukenazu; Difatu; mę Togama.
- ⁷Ụnwu Javanu bụ Elisha; Tashishi; Kítimu; mę Ródu.
- ⁸Ụnwu Hamu bụ Kúshi; Íjiputu; Putu; mę Kénanu.
- ⁹Ụnwu Kúshi bụ Séba; Havila; Sabúta; Ráma; mę Sabuteka. Ụnwu Réma aburu Sheba; mę Dedanu.
- ¹⁰Kúshi bụ nna Nimurodu. Nimurodu bụ onye soja ivuzo, ike kakota lę mgboko.
- ¹¹Íjiputu bụ nna ndu Ludu; ndu Anamu; ndu Lehabu; ndu Nafutuhu;
- ¹²ndu Paturosu; ndu Kafuto; mę ndu Kasuluhu. Ndu Kasuluhu bụ ephe metaru ndu Filisutayinu.
- ¹³Kénanu bụ nna Sayidonu. Sayidonu bụ iya bụ okpara iya. Kénanu bukwaphu nna ndu Hetu;
- ¹⁴ndu Jebusu; ndu Amoru; ndu Gigashi;
- ¹⁵ndu Hevu; ndu Aka; ndu Sinu;
- ¹⁶ndu Avadu; ndu Zéma; mę ndu Hámatu.
- ¹⁷Ụnwu Shemu bụ Élamu; Ashuru; Afakusadu; Ludu; Áramu; Uzu; Hulu; Geta; mę Mésheku.
- ¹⁸Afakusadu bụ nna Shela; Shela aburu nna Iba.
- ¹⁹Iba mụtaru unwoke labu. Epha onye lanu bụ Pélegu. Ishi iya aburu l'a muru iya l'ogè teke mgboko kekashiru ekekashi. Epha nwunne iya kę nwoke bụ Jokutanu.
- ²⁰Jokutanu bụ nna Alumodadu; Shelefu; Hazamaveti; Jera;
- ²¹Hadoramu; Uzalú; Dikila;
- ²²Obalu; Abímẹlu; Sheba;
- ²³Ofi; Havila; męfua Jobabu. Epehe l'ephe ha bukota unwu Jokutanu.

- ²⁴Shemu bu nna Afakusadu; Afakusadu aburu nna Shela.
²⁵Shela bu nna Iba; Iba aburu nna Pẹlegu. Pẹlegu bu nna Rewu;
²⁶Rewu aburu nna Sérugu. Sérugu bu nna Nahọ; Nahọ aburu nna Téra.
²⁷Téra bu nna Ébiramu, bu iya bu Ébirhamu.

Eri Ishimelu

(Mbu 25:12-16)

- ²⁸Unwu Ébirhamu bu Áyizaku me Ishimelu.
²⁹Owaa bu eri ephe ndo-o: Nebayotu bu okpara Ishimelu. Ndu ophu bu Kéda; Adubelu; Mibusamu;
³⁰Mishima; Duma; Masa; Hadadu; Tima;
³¹Jeturu; Nafishi; me Kidema. Ephe l'ephe ha bukota unwu Ishimelu.
³²Ketúra, bu nnufu Ébirhamu mutaru iya Zimuranu; Jokushanu; Medanu; Mídiya; Ishibaku; me Shuwa. Unwu Jokushanu bu Sheba; me Dedanu.
³³Unwu Mídiya bu Ifa; Iferu; Hanoku; Abída; me Eludaa. Ndu ono l'epha ha bukota unwu Ketúra.

Eri Iso

(Mbu 36:1-19)

- ³⁴Ébirhamu bu nna Áyizaku. Unwu Áyizaku bu Iso; me Izurelu.
³⁵Unwu Iso bu Elifazu; Ruwelu; Jewushi; Jelamu; me Kora.
³⁶Unwu Elifazu bu Témanu; Omaru; Zefo; Getamu; Kenazu; Timína; me Amaleku.
³⁷Unwu Ruwelu bu Nahatu; Zera; Shama; me Miza.

Ndu odungu, buru l'ali Édomu

(Mbu 36:1-19)

- ³⁸Unwu Séyi bu Lotanu; Shobalu; Zebiyonu; Ana; Dishonu; Iza; me Dishanu.
³⁹Unwu Lotanu bu Hori me Homamu. Timína bu nwunne Lotanu ke nwanyi.
⁴⁰Unwu Shobalu bu Aliyanu; Manahatu; Ebalu; Shefi; me Onamu. Unwu Zibiyonu bu Aya; me Ana.
⁴¹Nwa, Ana mutaru bu Dishonu. Unwu ke Dishonu bu Hamuranu; Eshubanu; Ituranu; me Keranu.
⁴²Unwu Iza bu Bilihanu; Zavanu; me Jakanu. Unwu Dishanu bu Uzu; me Aranu.

Ndu eze ndu Édomu

(Mbu 36:31-43)

- ⁴³Qwaa bu ndu eze, chi-oduru ndu Édomu temanu be ndu Ízurelu nwederu eze: Béla Beyo. Epha mkpukpu iya bu Dinuhaba.
- ⁴⁴Teke Béla nwuhuru be Jobabu Zera ke Bozura buru eze; no-chia enya iya.
- ⁴⁵Teke Jobabu nwuhuru be Hushamu ke Témanu buru eze; no-chia enya iya.
- ⁴⁶Teke Hushamu nwuhuru be Hadadu Bedadu buru eze; no-chia enya iya. O bu iya be mekputaru ndu Mídiya l'alí Móabu. Epha mkpukpu iya bu Aviti.
- ⁴⁷Teke Hadadu nwuhuru; Samúla ke Masureka aburu eze; no-chia enya iya.
- ⁴⁸Teke Samúla nwuhuru; be Shawulu ke Rehobotu, no le mgboro Enyimu Yufurétusu buru eze; no-chita enya iya.
- ⁴⁹Teke Shawulu nwuhuru be Bálu-Hanau Akubo buru eze; no-chia enya iya.
- ⁵⁰Teke Bálu-Hanau nwuhuru be Hadadu buru eze; no-chia enya iya. Epha mkpukpu iya bu Payi. Nyee ya bu Mehetabelu; bu nwatibe Maturedi. Maturedi bu nwanwa Mezahabu.
- ⁵¹Hadadu abya anwuhu. Ndu owaa bu ndu ishi ndu Édomu: Timína; Aliya; Jetetu;
- ⁵²Oholibama; Ela; Pinonu;
- ⁵³Kenazu; Témanu; Mibuza;
- ⁵⁴Magudelu; me Iramu. Ndu ono shi bujeru ndu ishi ndu Édomu.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 2

Eri Ízurelu

- ¹Qwaa unwu Ízurelu ndo-o: Rúbenu; Símiyonu; Lívayi; Júda; Ísaka; Zébulonu;
- ²Dánu; Jósefu; Bénjaminu; Náfutali; Gádu; me Ásha.
- ³Unwu Júda bu: Eru; Onanu; me Shela. Onye o shi l'eka iya muta umadzu eno ono bu nwanyi Kénanu, bu nwatibe Shuwa. Ole Ira, bu okpara iya be meru ejo-iphe l'enya Ojejoje. Ojejoje eworu iya gbua.
- ⁴Táma, bu nyee-nwa Júda abya amutakwaru iya phu Pérezu me Zera. Iphe, unwu Júda tuko du bu ise.
- ⁵Unwu Pérezu bu Hézuronu; me Hamulu.
- ⁶Unwu Zera bu Zimuri; Etanu; Hemanu; Kalukolu; me Dara. Iphe, epe dukota bu ise.
- ⁷Nwatibe Kami bu Ekanu. O bu iya wolataru ndu Ízurelu iphe-otsu-l'anu; ke l'o dakaru iphe, e kfuru su t'e b'o dukwa onye e-wota iphe, e doberu Nchileke iche.
- ⁸Nwatibe Etanu bu Azariya.
- ⁹Unwu, a mutaru Hézuronu bu Jeramelu; Ramu; me Kelubayi.

¹⁰Ramu bụ nna Amínadabu; Amínadabu aburu nna Náshonu, bụ iya bụ onye ishi ndu Júda.

¹¹Náshonu bụ nna Saluma; Saluma aburu nna Bówazu.

¹²Bówazu bụ nna Óbedu; Óbedu aburu nna Jesi.

¹³Ndu owaa bụ unwu Jesi: Eliyabu bụ okpara iya; Abinadabu aburu otsota; Shimeya bụ onye ke eto;

¹⁴Netanelu bụ onye k'eno; Radayi aburu onye k'ise.

¹⁵Ozemu bụ onye k'ishingu; Dévidi aburu onye k'esaa.

¹⁶Unwunne ephe ndu k'unwanyi bụ: Zeruya; me Abigelu. Unwu Zeruya bụ: Abishayi; Jóabu; me Ásahelu; ephe eto ono.

¹⁷Abigelu bụ nne Amasa. Nna Amasa bụ Jeta, shi l'eri Ishimelu.

Eri Hezuronu

¹⁸Kálebu Hézuronu be shi l'eka nyee ya, bụ Azuba mụta Jeriyotu. Nwanyi ono mụtakwaru iya phụ Jesha; Shobabu; me Adonu.

¹⁹Azuba anwuhulephu; Kálebu eje alua Efuratu; yo mụtaru iya Huru.

²⁰Huru bụ nna Uri; Uri aburu nna Bezalelu.

²¹E megee; Hézuronu eje alua nwatibe Makiru. Makiru bukwanu nna Gíledu. Hezuronu luru nwanyi ono teke yebe Hezuronu gbaru ukporo afa eto. Nwanyi ono amutaru iya Segubu.

²²Segubu bụ nna Jayi; onye ukporo mkpukpu le mkpukpu eto l'alị Gíledu shi nodu l'eka.

²³Ole ndu Geshuru; me ndu Eramu nataru mkpukpu le mkpukpu ono, shi nodu Jayi l'eka ono; natakwa iya phụ Kenatu; me unwu mkpukpu mkpukpu, gbapheru iya mgburumburu. Mkpukpu ono dukota ukporo mkpukpu eto. Ndu ono l'ephe ha bukota ndu awa Makiru, bụ iya bụ nna Gíledu.

²⁴Hézuronu, bụ nna Kálebu anwuhutsulephu; Kálebu alupyabe Efuratu, bụ nyee nna iya. Efuratu amutaru iya Ashuru. Ashuru amuta Tékowa.

Eri Jeramelu Hézuronu

²⁵Ndu owaa bụ unwu Jeramelu, bụ okpara Hézuronu: Ramu bụ okpara iya; me Buna; Orenu; Ozemu; me Ahija.

²⁶Jeramelu be lukwaruphu nwanyi odo, epha iya bụ Atara. Yebedua bụ nne Onamu.

²⁷Unwu Ramu, bụ okpara Jeramelu bụ: Mahazu; Jaminu; me Eka.

²⁸Unwu Onamu bụ Shamayi; me Jada. Unwu Shémayi aburu Nadabu; me Abishuru.

²⁹Epha nyee Abishuru bụ Abihelu. O mụtaru iya Ahubanu; me Molidu.

- ³⁰Unwu Nadabu bu: Seledu; me Apemu. Seledu nwuhuru; to dobe ako.
- ³¹Nwatibe Apemu bu Ishi. Ishi bu nna Sheshanu; Sheshanu aburu nna Ahulayi.
- ³²Unwu Jada; mbu nwunne Shemayi ke nwoke bu Jeta; me Jonatanu. Jeta nwuhuru; to dobe ako.
- ³³Unwu Jonatanu bu Peletu; me Zaza. Ndu ono bu ndu eri Jeramelu.
- ³⁴Sheshanu ta mutadu unwoke. O bu unwanyi b'o mushiru kpuu. O nweru onye Ijiputu, bu ohu iya, aza Jaha.
- ³⁵Sheshanu eduta nwatibe iya kee Jaha, bu ohu iya. Yo mutaru iya Atayi.
- ³⁶Atayi bu nna Netanu; Netanu aburu nna Zabadu.
- ³⁷Zabadu bu nna Efulalu; Efulalu aburu nna Obedu.
- ³⁸Obedu bu nna Jehu; Jehu aburu nna Azariya.
- ³⁹Azariya bu nna Helezu; Helezu aburu nna Eleyasa.
- ⁴⁰Eleyasa bu nna Sisumayi; Sisumayi aburu nna Shalumu.
- ⁴¹Shalumu bu nna Jekamiya; Jekamiya aburu nna Elishama.

Eri Kelebu

- ⁴²Ndu owaa bu unwu Kalebu, bu nwunne Jeramelu ke nwoke: Mésa bu okpara iya. Mésa ono bu nna Zifu. Nwatibe Kelebu odo bu Marésa. Marésa bu nna Héburonu.
- ⁴³Unwu Héburonu bu: Kora; Tapúwa; Rekemu; me Shéma.
- ⁴⁴Shéma bu nna Rahamu. Rahamu aburu nna Jokamu. Rekemu bu nna Shemayi.
- ⁴⁵Nwatibe Shemayi bu Mawonu. Mawonu aburu nna Bétu-Zu.
- ⁴⁶Ifa, bu nnufu Kalebu mutaru iya Haranu; Moza; me Gazezu. Haranu bu nna Gazezu.
- ⁴⁷Unwu Jahudayi bu: Regemu; Jótamu; Geshanu; Peletu; Ifa; me Shaafu.
- ⁴⁸Maaka, bu nnufu Kalebu be mutaru iya Shebe; me Tirihana.
- ⁴⁹O kwa iya phu mutaru Shaafu, bu onye metaru Madumana; Sheva bu iya metaru Makubina; me Gibeya. Nwata nwanyi, Kalebu mutaru bu Akusa.
- ⁵⁰Owaa bu ndu eri Kelebu: Efuratu bu nyee Kalebu. Huru aburu okpara Efuratu. Unwu Huru bu: Shobalu, bu onye metaru Kiriyatu-Jerimu;
- ⁵¹me Saluma, bu iya metaru Bétulehemu; me Harifu, bu onye metaru Bétu-Geda.
- ⁵²Owaa bu ndu eri Shobalu, bu onye metaru Kiriyatu-Jerimu: O bu iya metaru Harowe, bu nkere-ebo ndu Menuhotu.
- ⁵³Ndu owaa bu ndu enya-ufu Kiriyatu-Jerimu: ndu Jeta; ndu Putu; ndu Shumatu; me ndu Mishura. O bu l'eka ndu ono; be ndu Zora; me ndu Eshutawolu; shi futa.

⁵⁴Ndu ọwaa bụ ndu eri Saluma: ndu Bétulehemu; ndu Netofa; ndu Atarotu-Betu-Jóabu; nkere-ẹbo ndu Manahatu; mę ndu Zora.

⁵⁵Ndu ęnya-ufu ọphu bụ ndu o-de-ẹkwo, bu ẹ Jebezu bụ: ndu Tiratu; ndu Shimeya; mę ndu Suka. Ndu ono bụ ndu Kenu, shi l'eri Hámatu, bụ nna ndu ọnu-ulo Rekabu.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 3

Eri Dévidi

(2 Sám 3:2-5)

¹Ọwaa bụ unwu Dévidi; ndu ọphu a mụshiru iya ẹ Hẹburonu: Amunonu bụ ọkpara. Nwanyi, muru iya nụ bụ Ahinowamu kẹ Jézerilu. Dánẹlu bụ otsota. Nwanyi, muru iya nụ bụ Abigelu kẹ Kamẹlu.

²Abusolomu bụ onye k'ẹto. Nwanyi, muru iya nụ bụ Maaka. Maaka bụ nwatibe Talumayi, bụ eze ndu Geshu. Adónija bụ onye k'ẹno. Nne, muru iya nụ bụ Hagitu.

³Shefatíya bụ onye k'ise. Nne, muru iya nụ bụ Abitalu. Ituremu bụ onye k'ishingu. Nne, muru iya nụ bụ nwanyi ọphu eeku Egula.

⁴Umadzu ishingu-wa b'a mụtaru Dévidi ẹ Hẹburonu, bụ ẹke ọ nọdu chia afa ẹsaa l'onwa ishingu. Ẹ Jerúsalemu b'ọ chiru ụkporo afa l'afa iri l'ẹto.

⁵Ọwaa bụ ndu a mụshiru iya ẹ Jerúsalemu: Shimeya; Shobabu; Nétanu; mę Sólomonu. Nwanyi, mụshiru iya umadzu ẹno ono bụ Betusheba, bụ nwatibe Amiyẹlu.

⁶Unwu iya ọdo bụ Ibuha; Elishama; Elifeletu;

⁷Noga; Nefegu; Jafiya;

⁸Elishama; Eliyada; mę Elifeletu; ẹphe tete.

⁹Ndu ono l'ẹphe ha bụkota unwu Dévidi kẹ unwoke; t'a gufukwa unwoke, o shi l'ẹka nnufu iya pẹ mụshia. Táma bụ nwunne ẹphe kẹ nwanyi.

Eri Sólomonu

¹⁰Réhobuwamu bụ nwatibe Sólomonu; Abayíja aburu nwatibe Réhobuwamu. Ása bụ nwatibe Abíja; Jehoshafatu aburu nwatibe Ása.

¹¹Joram bụ nwatibe Jehoshafatu; Ehezáya aburu nwatibe Joram. Jowashi bụ nwatibe Ehezáya;

¹²Amazáya aburu nwatibe Jowashi. Azaríya bụ nwatibe Amazáya; Jótamu aburu nwatibe Azaríya.

¹³Éhazu bụ nwatibe Jótamu; Hezekáya aburu nwatibe Éhazu. Manáse bụ nwatibe Hezekáya;

¹⁴Amonu aburu nwatibe Manáse; Josáya aburu nwatibe Emonu.

¹⁵Qwaa bu unwu Josáya ndo-o: Johananu bu okpara iya; Jehoyakimu aburu otsota; Zedekaya aburu otsota, tsotaru okpara; Shalumu aburu onye k'eno.

¹⁶Ndu owaa bu ndu eri Jehoyakimu: Jekonaya bu nwatibe Jehoyakimu; Zedekaya aburu nwatibe Jekonaya.

Eri Jekonaya

¹⁷Qwaa bu ndu eri Jekonaya onanu, a kpuru le ndzu ono: Sheyalutiyele;

¹⁸Malukiramu; Pedaya; Shenaza; Jekamaya; Hoshama; me Nedabaya.

¹⁹Unwu Pedaya bu Zerubabelu; me Shimeyi. Unwu Zerubabelu bu Meshulamu; me Hananiya. Shelomitu bu nwunne ephe ke nwanyi.

²⁰O mutakwaruphu Hashuba; Ohele; Berekaya; Hasadaya; me Jushabu-Hesedu; ephe ise.

²¹Qwaa bu ndu eri Hananiya: Pelatiya; Jeshaya; unwu Refaya; unwu Ananu; unwu Obedaya; me unwu Shekaniya.

²²Qwaa bu ndu eri Shekaniya: Shemaya me unwu iya, bu Hatushi; Igalu; Bariya; Neyaraya; Shafatu. Ephe toko du isingu.

²³Unwu Neyaraya bu: Eliyowenayi; Hezekaya; me Azurikamu. Ephe toko du eto.

²⁴Unwu Eliyowenayi bu: Hodaviya; Eliyashibu; Pelaya; Akubu; Johananu; Delaya; me Anani. Ephe toko du esaa.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 4

Ndu ikfu Júda

¹Unwu Júda bu: Pérezu; Hézuronu; Kami; Huru; me Shobalu.

²Shobalu bu nna Reyaya. Reyaya aburu nna Jahatu. Jahatu aburu nna Ahumayi; me Lahadu. Ndu ono bu ndu unwunna Zora.

³Qwaa bu unwu Etamu ndu ke unwoke: Jézerilu; Ishima; me Idubashi. Epha nwunne ephe ke nwanyi bu Hazeleluponi.

⁴Penuwele bu nna Gedo. Iza aburu nna Husha. Ndu owaa bu unwu Huru. Huru l'onwiya bu okpara Efuratu, bu nna Bétulehemu.

⁵Ashuru, bu nna Tékowa. O luru unwanyi labu, epha ephe bu Hela; me Naara.

⁶Naara be mutaru iya Ahuzamu; Héfa; Timeni; me Haahashutari. Ndu onanu bu unwu ke Naara.

⁷Unwu ke Hela bu Zeretu; Zoha; me Etinanu.

⁸Kozu bu nna Anubu; me Zobiba; bya abukwaruphu nnajiufu ndu enya-ufu Ahahelu, bu nwatibe Harumu.

⁹Jebezu b'a ka ọkwabe ugwu mele unwunne iya unwoke ọdo. Nne iya be guru iya Jebezu; su: “Le ya jeru iphe-ehuka gude mua ya.”

¹⁰Jebezu kpokuru Nchileke ke ndu Izurelu; su iya: “Byiko; gonuru onu-oma nu iya; menu-a te oke-alì iya ka usa. Te nggube Nchileke gude eka ngu heje iya; wofuru iya ejo-iphe; k'ophu e to merudu iya ehu!” Nchileke emeeru iya iphe ono, o roru iya ono.

¹¹Kelubu, bu nwanne Shuha; buru nna Mehuru. Mehuru aburu nna Eshutonu.

¹²Eshutonu bu nna Betu-Rafa; Paseya; me Tehina. Tehina bu iya metaru ndu Iru-Nehashi. Ndu ono; epe le ndibe epe bu epe bu ndu Rika.

¹³Unwu Kenazu bu Otuniyelu; me Seraya. Unwu ke Otuniyelu aburu Hatatu; me Meyonotayi.

¹⁴Meyonotayi ono bu nna Ofura. Seraya bu nna Jobu, bu nna ndu Ge-Harashimu. Mkpukpu ono aza Ge-Harashimu; ke le ndu bu iya nu bu ndu eme nka.

¹⁵Unwu Kalebu Jefune bu: Iru; Ela; me Naamu. Nwatibe ke Ela bu Kenazu.

¹⁶Unwu Jehalelelu bu: Zifu; Zifa; Tiriya; me Asarelu.

¹⁷Unwu Ezura bu Jeta; Meredu; Ifa; me Jalonu. Nyee Meredu be muru Miriyamu; Shemayi; Ishuba, bu nna Eshitemowa.

¹⁸Nwanyi ọdo, Meredu luru l'ikfu Juda mutaru iya Jeredu, bu iya metaru ndu Gedo. O mutakwaruphu Heba, bu iya metaru ndu Soko; bya amukwaaphu Jekutiyelu, bu iya metaru ndu Zanowa. Ndu ono bukota unwu Bitiya, bu nwatibe Fero, o luru mbu Meredu.

¹⁹Hodiya be luru nwanne Nahamu. O bu Hodiya be mutaru onye metaru ndu Keyila; muta onye metaru ndu Gami; muta onye metaru ndu Eshitemowa ke Maaka.

²⁰Unwu Shimonu bu Amunonu; Rina; Benu-Hananu; me Tilonu. Unwu Ishi bu: Zohetu; me Benu-Zohetu.

²¹Owaa bu unwu Shela Juda: Iru bu nna Lika; me Laada, bu iya metaru ndu Marésha; bya abukwaru iya phu metaru ndu enya-ufu ono, akpaje ekwa-ocha le Betu-Ashubayi;

²²me Jokimu; me unwoke Koziba; Jowashi; me Sarafu; onye ono shi achi l'alì Móabu; mbu onye ono, megeeru laa Jashubi-lehemu ono. (Iphe ono bu iphe meru nu l'oge ndiche).

²³O bu epe bu ndu o-kpu-ite, shi bujeru le Netayimu; me Gedira. Epe bu l'eke ono; l'aruru eze epe oru.

Ndu ikfu Símiyónu

²⁴Unwu Símiyónu bu: Nemuwele; Jaminu; Jaribu; Zera; me Shawulu.

²⁵Shalumu bu nwatibe Shawulu; Mibusamu aburu nwatibe Shalumu; Mishima aburu nwatibe Mibusamu.

- ²⁶Nwatibe ke Mishima bu Hamuwelu; Zakuru aburu nwatibe Hamuwelu; Shimeyi aburu nwatibe Zakuru.
- ²⁷Shimeyi mutaru unwoke iri l'ishingu; waa unwanyi ishing. O bu l'unwunne iya ndu k'unwoke ta mutadu unwu l'igwe; k'ophu bu le ndu enya-ufu ephe ta jadu ajaja ege ndu Jüda jaru.
- ²⁸Mkpukpu eke ephe shi butsuaru bu Besheba; Molada; Haza-Shuwalu;
- ²⁹Biliha; Ezemu; Toladu;
- ³⁰Betuwelu; Homa; Zikulagu;
- ³¹Betu-Makabotu; Hazaru-Susimu; Betu-Biri; me Sharemu. O bu le mkpukpu ono be ephe shi bukotaru jeye teke Dévidi shi buru eze.
- ³²Edukfu ndu ophu bupheru ephe mgburumburu bu: Etamu; Ayinu; Rimonu; Tokenu; me Ashanu. Edukfu ise b'ọ dukota;
- ³³yeru unwu edukfu, no-pheru obodo ono mgburumburu je akpaa le Balu. Ono bu eke ephe shi bugbaaru. O nwekwaruphu ekwo, ephe deshuru ege e shi mushia ephe.
- ³⁴Meshobabu; Jamuleku; Josha bu nwatibe Amazaya;
- ³⁵me Jowelu. Jihu bu nwatibe Joshibiya. Joshibiya aburu nwatibe Seraya; Seraya aburu nwatibe Asiyelu.
- ³⁶Eliyowenayi; Jaakoba; Jeshohaya; Asaya; Adiyelu; Jesimelu; Benaya;
- ³⁷me Ziza Shifi. Shifi bu nwatibe Alonu; Alonu aburu nwatibe Jedaya; Jedaya aburu nwatibe Shimiri; Shimiri aburu nwatibe Shemaya.
- ³⁸Ndu ono, a gushuru ege ono bugbaa ishi l'enya-ufu ephe; l'onu-ulo nna ephe byatsuaru bya evua evuvu; ha nshinu.
- ³⁹Ephe buru je akpaa l'onu eke eeshije abahu Gedo; bua jeye l'uzo enyanwu-ahata nsuda ono l'eke ephe achọ nri, elu ephe a-nodu eri.
- ⁴⁰Yo buru l'eke ono be ephe cho-vuru okpobe nri; me nri, du mma, elu ephe a-nodu eri. Ali obu ha usa nshinu; bu ejia oyi; okfu ta ada iya. Ndu shi buru l'eke ono bu ndu eri Hamu.
- ⁴¹Ndu-a, e deshuru epha ephe-wa byaru teke Hezekaya shi buru eze ndu Jüda bu emebyishia ulo-ekwa ndu eri Hamu ono; chigbushia ndu Meyunimu, ephe phuru l'eke ono; mee ephe; ephe aburu kpurupyata, bu iya bu ege ephe du jeye ntanu; bu ebuchia eke, ephe shi buru; kele nri noru elu ephe l'eke ono.
- ⁴²Uphodu l'ime ephe, bu iya bu ndu eri Simiyonu atugbua jeshia le Ugvu Seyi. Iphe, ephe du bu unu unwoke l'ukporo unwoke ise. Ndu bu ishi ephe bu: Pelatiya; Neyaraya; Refaya; me Uziyelu. Ephe bu unwu Ishi.
- ⁴³Ephe egbushia ndu phoduru nu le ndu Amaleku ono, gbaru oso ono; buru l'eke ono jeye ntanu.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 5

Ndu ikfu Rúbenu

- ¹Ọ bụ Rúbenu bụ ọkpara Ízurelu. Obenu l'o jeru je araa nyee nna iya; shi ẹge ono nafu onwiya ọnodu k'ọkpara ono, ọ bụ ono. E woru ọkpara ono nụ ụnwu Jósẹfu, bụkwaphu nwatibe Ízurelu. Ọ bụ iya meru iphe ẹ te dedu l'ọo Rúbenu bụ ọkpara l'ẹkwo, e deshiru ẹge e shi mua ẹphe.
- ²E guderu l'ọo Júda mekocharu bya akakọta ike l'unwunne iya l'ẹphe ha; yọ buru l'eri iya bẹ onye ishi shiru lufuta; obenu l'ọnodu ọkpara bụ Jósẹfu b'ọ laru.
- ³Ọwaa ndu bụ ụnwu Rúbenu, bụ ọkpara Ízurelu: Hanọku; Palu; Hézuronu; mẹ Kami.
- ⁴Ọwaa bụ awa Jówẹlu: Jówẹlu bụ nna Shemáya; Shemáya aburu nna Gogu; Gogu aburu nna Shimeyi.
- ⁵Shimeyi bụ nna Mayika; Mayika aburu nna Reyaya; Reyaya aburu nna Bálu;
- ⁶Bálu aburu nna Bera. Bera bẹ Tiligatu-Pilesa, bụ eze ndu Asiriya kpuru lẹ ndzụ. Yọ bụkwaru iya phụ shi buru ishi l'ikfu Rúbenu.
- ⁷Ọwaa bụ ndu abubu ẹphe; l'ẹnya-ufu l'ẹnya-ufu ẹphe; mẹ lẹ ẹge e shi dee ẹpha ẹphe l'ẹkwo, e deshiru ẹge e shi mua ẹphe. Onye ishi ẹphe bụ Jeyẹlu; Zekaráya;
- ⁸mẹ Béla Azazu. Azazu bụ nwatibe Shéma; Shéma aburu nwatibe Jówẹlu. Ẹke ẹphe bu bụ lẹ Árowa. Ẹphe e shi l'ẹke ono bua je akpaa lẹ Nebo; mẹ lẹ Bálu Meyonu;
- ⁹bukwaaphu je akpaa l'uzo ẹnyanwu-ahata; bua jeye l'ẹke eeshije abahu l'echi-egu; l'azu Ẹnyimu Yufurétusu azu iya ọwaa. Ishi iya aburu l'elu ẹphe zushiru kabaa l'igwe l'alị Gíledu.
- ¹⁰Teke Sọlu shi achị bẹ ikfu Rúbenu tsoru ndu Héga ọgu; lụ-gbua ẹphe; je ebuchia ụlo-ékwà ndu Héga ono l'alị, nọkota l'uzo ẹnyanwu-ahata alị Gíledu gbaa mgburumgburu.

Ndu ikfu Gádu

- ¹¹Ụnwu Gádu bẹ buru cheeru ụnwu Rúbenu ifu l'alị Báshanu; bua jeye lẹ Saleka.
- ¹²Jówẹlu bụ onye ishi ẹphe. Shafamu aburu otsota. Ndu ọdo bụ Jánayi; mẹ Shafatu lẹ ndu bu l'alị Báshanu.
- ¹³Ndu bụ abubu ẹphe l'ẹnya-ufu l'ẹnya-ufu ẹphe bụ: Máyikelu; Meshulamu; Sheba; Jorayi; Jakanu; Ziya; mẹ Iba; ẹphe ẹsaa.
- ¹⁴Ọwaa bụ ndu eri Abihelu Huri: Huri bụ nwatibe Jarowa; Jarowa aburu nwatibe Gíledu; Gíledu aburu nwatibe Máyikelu; Máyikelu aburu nwatibe Jeshishayi; Jeshishayi aburu nwatibe Jahudo; Jahudo aburu nwatibe Buzu.
- ¹⁵Ahi Abudiyẹlu Guni bẹ shi buru onye ishi l'ẹnya-ufu nna iya.

¹⁶Ḑphe bu l'alì Gíledu; mē l'alì Báshanu; mē lē mkpūkpu mkpūkpu, nọ iya nū; bya enwekotaru alì ẹke elu ẹphe akpajē nri l'alì Sheronu je akpaa l'ẹke o jeberu.

¹⁷Ndu ono l'ẹphe ha b'e dekotaru ẹpha ẹphe l'ẹkwo, e deshiru l'ẹge e shi mụa ẹphe. Teke e deru iya bụ l'oge teke Jótamu shi bụru eze ndu Júda, bụkwaphu oge teke Jeróbuwamu shi bụru eze ndu Ízurelu.

¹⁸Ndu ikfu Rúbenu; mē ndu ikfu Gádu; mē nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse bē nweru ndu mkparawa l'ogu; mbụ ndu bụ ẹphe apajē iphe, eegudeje egbobuta onwonye; mē ogu-mbeke; bya aburu ndu agba akfụ. Ẹphe bụ ndu kē ogu doru ẹnya ọhuma. Ẹphe dū ụkporo unu ndu soja ugbo ise l'unu iri lē nanu; l'ụkporo ugbo iri l'ẹsato; bụkotaru ndu soja.

¹⁹Ẹphe tsoru ndu Héga ogu; ndu Jeturu; ndu Nafishi; mē ndu Nodabu.

²⁰Nchileke eyetaru ẹphe ẹka; ẹphe emekputa ndu Héga; mē ndu ẹphe lē ndu Héga tukuru ẹka nanu; kē l'ẹphe rakuru Nchileke l'ogu ono; bya akporu obu yeru iya; yo meeru ẹphe iphe, ẹphe suru t'o meeru ẹphe.

²¹Ẹphe erukoo elu ndu Héga. Inya-kamelu, ẹphe kpukoru dū ụkporo unu ishingu l'unu ise. Aturu, ẹphe kpukoru dū ụkporo unu ugbo ụkporo l'iri lē nanu l'unu ise. Nkakfụ-igara, ẹphe kpukoru dū unu ise. Madzu, ẹphe kpuru lē ndzu dū ụkporo unu ugbo iri l'ẹbo l'unu iri.

²²Ndu ogu ono riru ha nshinu; kē l'ọ bụ Nchileke bē ogu ono shi l'ẹka. Ndu Rúbenu eje ebuchia ẹke ono jeye teke a kpuru ẹphe lē ndzu laa alì ọdo.

Nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse

²³Nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse dū l'igwe. Yọ bụru ẹphe bu l'alì ono. Ẹphe buru shita l'alì Báshanu jeye lē Bálu-Hemonu; mē l'ugvu Seniru; mbụ Ugvu Hemonu.

²⁴Qwaa bụ ndu ishi l'ẹnya-ufu nna ẹphe: Ifa; Íshì; Eliyelu; Azuriyelu; Jeremáya; Hodaviya; mē Jahudiyelu. Ndu ono bụ ọ-ka-ike l'ogu; ndu a maru amaru; bya abugbaaru ishi l'ẹnya-ufu nna ẹphe.

²⁵Obule ẹphe te koshidu l'ọ gbaru tē Nchileke kē nna ẹphe gude ire ẹphe ẹka. Ẹphe abalahaaru agwa ndu alì ọdo ẹja; mbụ ndu alì ono, Nchileke mebyishiru ẹphe l'ifu ono.

²⁶Tọ dū iya bụ; Nchileke kē Ízurelu abya akpalia Pulu, bụ eze ndu Asiriya, bụ iya bụ Tiligatu-Pilesa; yo je akpua ndu ikfu Rúbenu; ndu ikfu Gádu; mē nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse lē ndzu; lashia Hala; Habo; Hara; mē l'enyimu Gozanu. Ẹphe akwaa l'ẹke ono jeye ntanu.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 6

Ndu ikfu Lívayi

¹Unwu Lívayi ndu k'unwoke bụ Geshonu; Kohatu; mē Merari.

²Unwu Kohatu ndu kē unwoke bụ Amuramu; Izaha; Héburonu; mē Uzelu.

- ³Unwu Amuramu bu Éronu; Mósísu; me Miriyamu. Unwu Éronu ndu k'unwoke bu Nadabu; Abihu; Eliyéza; me Itama.
- ⁴Eliyéza bu nna Finehasu; Finehasu aburu nna Abishuwa;
- ⁵Abishuwa aburu nna Buki; Buki aburu nna Uzi;
- ⁶Uzi aburu nna Zerahiya; Zerahiya aburu nna Merayotu;
- ⁷Merayotu aburu nna Amariya; Amariya aburu nna Ahitubu;
- ⁸Ahitubu aburu nna Zadoku; Zadoku aburu nna Ahimazu;
- ⁹Ahimazu aburu nna Azariya; Azariya aburu nna Johananu;
- ¹⁰Johananu aburu nna Azariya. O bu iya shi achijeru Nchileke eja l'eze-ulo ono, Sólomonu kpuru Nchileke le Jerúsalemu ono.
- ¹¹Azariya bu nna Amariya; Amariya aburu nna Ahitubu;
- ¹²Ahitubu aburu nna Zédoku; Zédoku aburu nna Shalumu;
- ¹³Shalumu aburu nna Hilikaya; Hilikaya aburu nna Azariya;
- ¹⁴Azariya aburu nna Seraya; Seraya aburu nna Jehozadaku.
- ¹⁵Jehozadaku b'a kpuru le ndzu laa ali odo teke ono, Ojejeje shi l'eka Nebukadineza kpukoo ndu Júda; me ndu Jerúsalemu le ndzu laa ali odo.
- ¹⁶Unwu Lívayi ndu k'unwoke bu Geshonu; Kohatu; me Merari.
- ¹⁷Owaa bu epha unwu Geshonu: Libina; me Shimeyi.
- ¹⁸Unwu Kohatu bu: Amuramu; Izaha; Héburonu; me Uziyelu.
- ¹⁹Unwu Merari bu Mahuli; me Mushi. Owaa bu ndibe Lívayi l'enya-ufu l'enya-ufu ephe:
- ²⁰Owaa bu ndu eri Geshomu: Libini bu nwatibe Geshonu. Jahatu aburu nwatibe Libini. Zima aburu nwatibe Jahatu.
- ²¹Jowa bu nwatibe Zima. Ido aburu nwatibe Jowa. Zera aburu nwatibe Ido. Jeyaterayi aburu nwatibe Zera.
- ²²Owaa ndu eri Kohatu: Amínadabu bu nwatibe Kohatu; Kora aburu nwatibe Amínadabu; Asiru aburu nwatibe Kora;
- ²³Elukena aburu nwatibe Asiru; Ebasafu aburu nwatibe Elukana; Asiri aburu nwatibe Ebyasafu;
- ²⁴Tahatu aburu nwatibe Asiru; Uriyelu aburu nwatibe Tahatu; Uzaya aburu nwatibe Uriyelu; Sholu aburu nwatibe Uzaya.
- ²⁵Owaa ndu eri Elukana: Amasayi; me Ahimotu.

²⁶Elukana bụ nwatibe Ahimotu; Zofayi abụru nwatibe Elukana; Nehatu abụru nwatibe Zofayi;

²⁷Eliyabu abụru nwatibe Nehatu; Jerohamu abụru nwatibe Eliyabu. Elukana abụru nwatibe Jerohamu; Sámèlu abụru nwatibe Elukana.

²⁸Owaa bụ unwu Sámèlu: Jówèlu bụ okpara iya. Abíja abụru otsota.

²⁹Owaa ndu eri Merari: Mahuli bụ nwatibe Merari; Libini abụru nwatibe Mahuli; Shimeyi abụru nwatibe Libini; Uza abụru nwatibe Shimeyi;

³⁰Shimeya abụru nwatibe Uza; Hagiya abụru nwatibe Shimeya; Asáya abụru nwatibe Hagiya.

Ndu egvu l'eze-ulo Nchileke

³¹Owaa bụ unwoke, Dévidi doberu t'ephe bụru ndu ishi egvu l'ulo Ojejoje l'e dobetsuaru Okpoko Ogba-ndzụ Nchileke l'èke ono.

³²Ozi ephe bụ ogu egvu l'ifu ulo-ékwà Nchileke, bụ iya bụ Ulo-Ékwà Ndzuko ono. O bụ l'èke ono bè ephe shi anòduje jeye Sólomónu abya akpua eze-ulo Nchileke le Jerúsalemu. Ephe eje ozi ephe l'ège o gbaru.

³³Owaa bụ unwoke obu, shi bụru ogo-egvu obu; mē unwu ephe k'unwoke: Lè ndu eri Kohatu b'e nweru ndu owaa: Himanu; onye ishi egvu. Himanu bụ nwatibe Jówèlu; Jówèlu abụru nwatibe Sámèlu.

³⁴Sámèlu bụ nwatibe Elukana; Elukena abụru nwatibe Jerohamu; Jerohamu abụru nwatibe Eliyèlu; Eliyèlu abụru nwatibe Towa.

³⁵Towa bụ nwatibe Zufu; Zufu abụru nwatibe Elukana; Elukena abụru nwatibe Mahatu; Mahatu abụru nwatibe Amasayi.

³⁶Amasayi bụ nwatibe Elukena; Elukana abụru nwatibe Jówèlu; Jówèlu abụru nwatibe Azaríya; Azaríya abụru nwatibe Zefanaya;

³⁷Zefanaya abụru nwatibe Tahatu; Tahatu abụru nwatibe Asiru; Asiru abụru nwatibe Ebasafu; Ebyasafu abụru nwatibe Kora;

³⁸Kora abụru nwatibe Izaha. Izaha bụ nwatibe Kohatu; Kohatu abụru nwatibe Lívayi; Lívayi abụru nwatibe Ízurelu.

³⁹Ásafu bụ nwunne onye ufu Himanu. O bụ yèbedua bụ agbarike Himanu. Ásafu bụ nwatibe Berekaya; Berekaya abụru nwatibe Shimeya.

⁴⁰Shimeya bụ nwatibe Màyikelu; Màyikelu abụru nwatibe Baseya; Baseya abụru nwatibe Malukíja.

⁴¹Malukíja bụ nwatibe Etuni; Etuni abụru nwatibe Zera; Zera abụru nwatibe Adaya.

⁴²Adaya bụ nwatibe Etanu; Etanu abụru nwatibe Zima; Zima abụru nwatibe Shimeyi.

⁴³Shimeyi bụ nwatibe Jahatu; Jahatu aburu nwatibe Geshonu; Geshomu aburu nwatibe Lívayi.

⁴⁴Onye odo, tso l'otu Hemanu bụ Etanu, shi l'eri Merari. Yēbedua anọdujekwaphu eyeru Hemanu ẹka. Etanu bụ nwatibe Kishi; Kishi aburu nwatibe Abudi; Abudi aburu nwatibe Máluku.

⁴⁵Maluki bụ nwatibe Hashabiya; Hashabaya aburu nwatibe Amazáya; Amazáya aburu nwatibe Hilikaya.

⁴⁶Hilikaya bụ nwatibe Amuzi; Amuzi aburu nwatibe Bani; Bani bụ nwatibe Shemeru.

⁴⁷Shemeru bụ nwatibe Mahuli; Mahuli aburu nwatibe Mushi; Mushi bụ nwatibe Merari; Merari aburu nwatibe Lívayi.

⁴⁸Unwunna ẹphe, bụ ndu eri Lívayi b'e yeru t'ẹphe jeje ozi, dụ iche iche le mkpù mkpù eze-ulo Nchileke.

Ụnwu Éronu

⁴⁹A bya le Éronu yele unwu iya; o bụ ẹphe egwoje ẹja l'enyangweja-ukfuru; me l'enyangweja ẹke aakpoje insensu oku. O bụ ẹphebedua b'ọ nọ l'eka mbu Eke-Kakota-odu-Nso. Yo buru ẹphe ekpuchijeru ndu Izurelu iphe, dụ eji ẹphe l'eka Nchileke nọ; bụ iya bụ ẹge Mosisu, bụ nwozi Nchileke turu iya l'ekemu.

⁵⁰Owaa bụ ndu eri Éronu: Eliyēza bụ nwatibe Éronu; Finehasu aburu nwatibe Eliyēza; Abishuwa aburu nwatibe Finehasu.

⁵¹Buki bụ nwatibe Abishuwa; Uzi aburu nwatibe Buki; Zerahiya aburu nwatibe Uzi.

⁵²Merayotu bụ nwatibe Zerahiya; Amariya aburu nwatibe Merayotu; Ahitubu aburu nwatibe Amariya.

⁵³Zadoku bụ nwatibe Ahitubu; Ahimazu aburu nwatibe Zadoku.

⁵⁴Owaa bụ ẹke ẹphe bu ebubu; mbu oke ali, a weru ẹphe t'ẹphe buru. Eke ono bụ ndu eri Éronu; mbu ndu eri Kohatu b'a weru iya; ẹphe eburu; ke l'oo ẹphe; be enwa mbu daru.

⁵⁵A nuru ẹphe Hēburonu, nọ l'ali Júda; me ali ẹke elu akpaje nri, gbaru iya mgburumburu.

⁵⁶Obenu le ndegu mkpukpu ono; me l'unwu edukfu edukfu odo, nokota iya nu b'a nuru Kálebu Jefune.

⁵⁷Ndu eri Éronu b'a nushiru mkpukpu ozeru-ndzu. Mkpukpu ozeru-ndzu, a nuru ẹphe obu bụ Hēburonu; Libina; Jatiru; me Eshitemowa yele ali ẹke elu akpaje nri, nokota le mkpukpu ono.

⁵⁸Eke odo bụ mkpukpu Hilenu yele ali ẹke elu akpaje nri, nokota le mkpukpu ono; me mkpukpu Débi yele ali ẹke elu akpaje nri, nokota le mkpukpu ono;

- ⁵⁹mẹ mkpụkpu Áshanu yẹle alị ẹke elu akpajẹ nri, nọkota lẹ mkpụkpu ono; mẹ mkpụkpu Bētu-Shemeshi yẹle alị ẹke elu akpajẹ nri, nọkota lẹ mkpụkpu ono.
- ⁶⁰E shi l'alị kẹ ndu ikfu Bénjaminu woru mkpụkpu Géba; Alemetu; mẹ Anatoṭu yẹle alị ẹke elu akpajẹ nri, nọkota iya nū nū ndu ikfu Lívayi. Mkpụkpu, a nuru ndu eri Kohatu l'anya-ufu ẹnya-ufu dukota iri l'eto.
- ⁶¹A bya atua ẹnwa shi lẹ mkpụkpu kẹ nkere-ẹbo ẹnya-ufu ndu ikfu Manáse keta mkpụkpu iri nū ndu phoduru nū l'eri Kohatu.
- ⁶²E shi lẹ mkpụkpu ikfu Ísaka; ikfu Ásha; Náfutali; mẹ l'ikfu Manáse, bu ndu ophu bu l'alị Báshanu keta mkpụkpu iri l'eto nū eri Geshonu; l'anya-ufu ẹnya-ufu.
- ⁶³E shi l'alị ndu ikfu Rúbenu; ndu ikfu Gádu; mẹ lẹ ndu ikfu Zébulonu keta mkpụkpu iri l'ẹbo nū ndu eri Merari; l'anya-ufu ẹnya-ufu.
- ⁶⁴Toṭo du iya bu; ndu Ízurelu achiru mkpụkpu ono l'ọ ha nū ndu eri Lívayi yẹle alị ẹke elu akpajẹ nri, nọkota iya nū.
- ⁶⁵Ndu Ízurelu tukwaruphu ẹnwa shi lẹ mkpụkpu kẹ ndu ikfu Júda; ndu ikfu Símiyonu; mẹ ndu ikfu Bénjaminu woru mkpụkpu ono nū ẹphe, bu iya bu iphe bu mkpụkpu ono, a gushiru ono.
- ⁶⁶Uphodu lẹ ndu ẹnya-ufu Kohatu b'e shi l'ikfu Ífuremu nū mkpụkpu ẹke ẹphe butsua.
- ⁶⁷A nuru ẹphe mkpụkpu ozeru-ndzu l'alị ugvu ugvu Ífuremu, bu iya bu Shékemu; Géza;
- ⁶⁸Jokumeyamu; Bētu-Horonu;
- ⁶⁹Ajalonu; Gatụ-Rimonu yẹle alị ẹke elu akpajẹ nri, nọkota iya nū.
- ⁷⁰Ẹnya-ufu, phoduru nū lẹ ndu eri Kohatu b'e shi lẹ nkere-ẹbo ikfu Manáse nū mkpụkpu Ana; mẹ Bilemu yẹle alị ẹke elu akpajẹ nri, nọkota iya nū.
- ⁷¹Ndu k'eri Geshonu b'e shikwaphu lẹ nkere-ẹbo alị ikfu Manáse nū mkpụkpu Gólanu, nọ l'alị Báshanu; mẹ Ashutarotu yẹle alị ẹke elu akpajẹ nri, nọkota iya nū.
- ⁷²E shi l'alị ndu ikfu Ísaka nū ẹphe mkpụkpu Kedeshi; Daberatu;
- ⁷³Rámoṭu; mẹ Anemu yẹle alị ẹke elu akpajẹ nri, nọkota iya nū.
- ⁷⁴E shi l'alị ndu ikfu Ásha nū ẹphe mkpụkpu Mashalu; Abudonu;
- ⁷⁵mẹ Hukoṅu; Rehobu yẹle alị ẹke elu akpajẹ nri, nọkota iya nū.
- ⁷⁶E shi l'alị ndu ikfu Náfutali nū ẹphe mkpụkpu Kedeshi l'alị Gálili; Hamonu; mẹ Kiriyaṭayimu yẹle alị ẹke elu akpajẹ nri, nọkota iya nū.
- ⁷⁷Ndu phoduru nū lẹ ndu eri Merari b'e shi l'alị ikfu Zébulonu keta mkpụkpu Rimonu; mẹ Tábo yẹle alị ẹke elu akpajẹ nri, nọkota iya nū woru nū.

⁷⁸E shi l'alì ndu ikfu Rúbenu, nọ m'e swee Ẹnyimu Jódanu l'azụ iya ọpụ l'uzo ẹnyanwu-ahata mkpụkpu Jérìko nù ẹpẹ Beza, nọ l'echi-ẹgu; mẹ alì ẹke, elu akpajẹ nri, nọnyabe iya nù; mẹ mkpụkpu Jahuza; mẹ ẹke, elu akpajẹ nri, nọnyabe iya nù; mẹ

⁷⁹Kedemotu; mẹ Mefatu yẹle alì ẹke elu akpajẹ nri, nọkota iya nù.

⁸⁰Eshi l'alì ndu ikfu Gádu nù ẹpẹ mkpụkpu Rámọtu l'alì Gíledu; Mahanayimu;

⁸¹Hẹshìbonu; Jáza yẹle alì ẹke elu akpajẹ nri, nọkota iya nù.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 7

Ndu ikfu Ísaka

¹Unwu Ísaka bụ: Tola; Puwa; Jashubu; Shimuronu; ẹpẹ ẹno.

²Unwu kẹ Tola bụ: Uzi; Refaya; Jeriyẹlu; Jahumayi; Ibusamu; mẹ Shemẹlu. Ẹpẹ bụkota ndu ishi l'ẹnya-ufu nna ẹpẹ, bụ Tola. Ẹpẹ bụkota ọ-ka-ike l'ọgu l'ogbo nk'ẹpẹ. L'oge kẹ Dévidi; bẹ ẹpẹ shi dọ ụkporo ọnu ugbo labụ l'ọnu madzụ ugbo iri l'ishingu l'ụkporo iri.

³Nwatibe kẹ Uzi bụ Izurahiya. Ụwegirima unwoke Izurahiya bụ: Máyìkelu; Obedáya; Jówẹlu; mẹ Ishiya. L'ẹpẹ hakọta ẹpẹ ise tọko bụkotaru ndu ishi l'ẹhu l'ẹhu.

⁴Ẹpẹ lụshiru ọnwanyi l'igwe; mụshikwaaphu unwu l'igwe. L'eri nk'ẹpẹ l'ẹnya-ufu nna ẹpẹ b'e nweru ụkporo ọnu unwoke ẹno l'ọnu unwoke iri, bụgbaa ndu dzuwaru oje ọgu.

⁵Ndu ikfu Ísaka l'ẹpẹ ha; mbụ ndu ẹnya-ufu ẹpẹ mẹ ndu abụbu ẹpẹ, bụ ọ-ka-ike l'ọgu dọ ụkporo ọnu ugbo iri; l'ọnu madzụ ugbo iri 'esaa l'ụkporo iri; mbụ ẹge e deru iya l'ẹkwo, e deshìru ẹge e shi mụa ẹpẹ.

Ndu ikfu Bénjaminu

⁶Unwu Bénjaminu bụ: Béla; Beka; mẹ Jediyẹlu; ẹpẹ ẹto.

⁷Unwu kẹ Béla bụ: Ezubonu; Uzi; Uziyẹlu; Jerimọtu; mẹ Iri; ẹpẹ ise. Ẹpẹ tọko bụkotaru ndu ishi l'ẹnya-ufu ẹpẹ; bya abụkotaru ọ-ka-ike l'ọgu. L'ẹkwo, e deshìru ẹge e shi mụa ẹpẹ; bẹ ẹpẹ dọ ụkporo ọnu ugbo labụ; l'ọnu ugbo iri l'ise; l'ụkporo l'iri l'ẹno.

⁸Unwu kẹ Beka bụ: Zemira; mẹ Jowashi; mẹ Eliyéza; mẹ Eliyowenayi; mẹ Omuri; mẹ Jeremọtu; mẹ Abayíja; mẹ Anatọtu; mẹ Alemẹtu. Ẹpẹ l'ẹpẹ ha tọko bụkotaru unwu Beka.

⁹L'ẹkwo, e deru ẹge e shi mụa ẹpẹ; bẹ ẹpẹ dọ ụkporo ọnu ugbo labụ; l'ọnu iri l'ụkporo iri. Ẹpẹ bụkota ndu ishi l'ẹnya-ufu ẹpẹ; bya abụkotaru ọ-ka-ike l'ọgu.

¹⁰Nwa Jediyẹlu bụ Bilihanu. Unwu kẹ Bilihanu bụ: Jewushi; Bénjaminu; Ehudu; Kenana; Zetanu; Tashishi; mẹ Ahishaha.

¹¹Ụnwu Jediyelu ono l'ephe ha bukota ndu ishi l'enya-ufu ephe; bya aburu o-ka-ike l'ogu. Ndu dzuwaru oje ogu l'ime ephe; be du ukporo unu ugbo labu l'unu eto.

¹²Shupimu me Hupimu be bu unwu Iri; Hushimu aburu nwatibe Aha.

Ndu ikfu Náfutali

¹³Ụnwu Náfutali bu Jazielu; me Guni; Jeza; me Shalumu. Ephe bu eri Biliha.

Ndu ikfu Manáse

¹⁴Ụnwu ke Manáse bu: Asurelu, onye ophu nwanyi Áramu, bu nnufu iya; mutaru iya; me Makiru, bu nna Gíledu.

¹⁵Makiru be luru Hupimu yele Shupimu nwanyi. Epha nwunne Makiru ke nwanyi bu Maaka. Epha onye k'ebó bu Zelofehadu. Zelofehadu be bu unwanyi nwenkinyi b'ó mushiru.

¹⁶Nyee Makiru ono, epha iya bu Maaka ono be mutaru nwata nwoke; bya agwa ya Pereshi. Epha nwunne Pereshi bu Shereshi. Unwu Pereshi aburu Ulamu waa Rekemu.

¹⁷Nwatibe ke Ulamu bu Bedanu. Ndu ono bu ndu eri Gíledu. Gíledu bu nwatibe Makiru; Makiru aburu nwatibe Manáse.

¹⁸Nwunne iya ke nwanyi, bu Hamoleketu be mutaru Ishodu; Abiyéza; me Mahula.

¹⁹Ụnwu ke Shemida bu Ahiyanu; Shékemu; Likihi; me Aniyamu.

Ndu ikfu Ífuremu

²⁰Ífuremu bu nna Shutela; Shutela aburu nna Beredu; Beredu aburu nna Tahatu; Tahatu aburu nna Eliyada; Eleyada aburu nna Tahatu;

²¹Tahatu aburu nna Zabadu; Zabadu aburu nna Shutela. Eza waa Eladu be jeru ozita eswi le mkpukpu Gatú; ndu a muru l'eke ono egude ephe gbua.

²²Nna ephe; mbu Ífuremu araa ekwa ephe nshinu; unwunna iya bya adua ya ike.

²³Ífuremu abya alaaru nyee ya l'ulo; yo tsuta ime mua nwata nwoke. Iphe o guru iya bu Beriya; ke l'iphe, du eji meru le nk'iya.

²⁴Ífuremu be mutaru nwata nwanyi, aza Sheera. Yo buru iya kpuru mkpukpu Bétu-Horonu, no l'uzo nsuda yele k'isheli; bya akpua mkpukpu Uzenú-Sheera.

²⁵Onye nwoke odo, Ífuremu mutaru bu Refa. Refa bu nna Reshefu; Reshefu aburu nna Tela; Tela aburu nna Tahanu;

²⁶Tahanu aburu nna Ladanu; Ladanu aburu nna Amihudu; Amihudu aburu nna Elishama;

²⁷Elishama aburu nna Nunu; Nunu aburu nna Jóshuwa.

²⁸Alí, bu nk'ephe; mbu eke ephe bu ebubu bu: Bételu; me mkpukpu, nokota iya nu; je akpaa le Naaranu, l'uzo enyanwu-ahata; me Géza, no l'uzo enyanwu-ariba yele

mkpukpu, nokota iya nu; mewaru Shékemu; me mkpukpu, nokota iya nu; waa Aya; me mkpukpu, nokota iya nu.

²⁹Ndu buru laa okè-alì unwu Manáse bu: mkpukpu Bétu-Shanu; Ténaku; Megido; Doo; me iphe, bu mkpukpu nokota iya nu. Mkpukpu ono l'ò ha bu ndu eri Jósefu Ízurelu bukota iya.

Ndu ikfu Ásha

³⁰Unwu nwoke Ásha bu: Imuna; Ishiva; Ishivi; me Beríya. Nwunne ephe ke nwanyi bu Séra.

³¹Unwu Beríya bu Heba; me Malukiyelu, bu nna Biruzayitu.

³²Heba bu nna Jafuleti; Shoma; me Hotamu. Nwunne ephe ke nwanyi bu Shuwa.

³³Unwu Jafuleti ke nwoke bu: Pasaku; Bimuhalu; me Ashuvatu. Ono ndu bu unwu Jafuleti.

³⁴Unwu Shéma bu: Ahi; Rohuga; Huba; me Áramu.

³⁵Unwu nwoke ke Helemu bu: Zofa; Imuna; Sheléshi; me Amalu.

³⁶Unwu Zofa bu: Suwa; Hanéfa; Shuwalu; Beri; Imura;

³⁷Beza; Hodu; Shama; Shilusha; Ituranu; me Bera.

³⁸Unwu Jeta bu: Jefune; Pisupa; me Ara.

³⁹Unwu Ula ke nwoke aburu: Ara; Haniyelu; me Riziya.

⁴⁰Ndu ono l'ephe ha bukota ndu eri Ásha. Ephe bukota ndu ishi l'enya-ufu ephe; bukotaru ndu a foru afofo; bya aburu o-ka-ike l'ogu; bukotaru ndu ishi ndu bu ishi. L'ekwo, e deru ege e shi mua ephe; be ephe kpako du ukporo unu ugbo eto l'unu ise, bu ndu dzuwaru oje ugu.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 8

Ndu ikfu Bénjaminu

¹Unwu Bénjaminu bu Béla, bu okpara iya. Ashibelu bu otsota. Ahara bu onye k'eto.

²Nohahu bu onye k'eno; Ráfa aburu onye k'ise.

³Unwu Béla bu: Adaru; Gera; Abihudu;

⁴Abishuwa; Námanu; Ahowa;

⁵Gera; Shefufanu; me Huramu.

⁶Unwu Éhudu bukota ndu ishi l'enya-ufu ndu shi buru le Géba. O le a chiru ephe; ephe alashia Manahatu.

⁷Epha ephe bu Némanu; Ahíja; Gera, bu onye chi ephe laa Manahatu. Gera bu nna Uza; me Ahihudu.

- ⁸Shaharayimu bẹ mұtaru ұnwu lẹ Móabu l'ọ chifutsuaru unyomu iya; mbụ Hushimu yẹle Bara.
- ⁹Nwanyi ọdo, ọ luru, aza Hodeshu bẹ mұtaru iya: Jobabu; Zibiya; Mésa; mẹ Malukamu;
- ¹⁰Jewuzu; Sakiya; mẹ Miruma. Ndu ono bụkota ұnwu iya; bya abụkotaru ndu ishi l'anya-ufu ẹphe.
- ¹¹O shikwaphu l'ẹka Hushimu mұta Abitubu yẹle Elupalu.
- ¹²Unwu Elupalu bụ: Iba; Mishamu; mẹ Shemedi, bụ onye metaru mkpụkpu Ono; mẹ Lodu; mẹwaru mkpụkpu lẹ mkpụkpu, gbaru iya mgburumgburu.
- ¹³Beríya; mẹ Shéma bụ ndu ishi l'anya-ufu ndu bu lẹ mkpụkpu Ajalonu. Yọ buru ẹphe chifuru ndu shi buru lẹ Gatụ.
- ¹⁴Unwu kẹ Beríya bụ: Ahiyo; Shashaku; Jeremotu;
- ¹⁵Zebadaya; Áradu; Eda;
- ¹⁶Máyikelu; Ishupa; mẹ Joha.
- ¹⁷Unwu Elupalu bụ: Zebadaya; Meshulamu; Hiziki; Heba;
- ¹⁸Ishimerayi; Iziliya; mẹ Jobabu.
- ¹⁹Unwu Shimeyi bụ: Jakimu; Zikiri; Zabudi;
- ²⁰Eliyenayi; Ziletayi; Eliyẹlu;
- ²¹Adaya; Beraya; mẹ Shimuratu.
- ²²Unwu kẹ Shashaku bụ: Ishupanu; Iba; Eliyẹlu;
- ²³Abudonu; Zikiri; Hananu;
- ²⁴Hananiya; Élamu; Antotayija;
- ²⁵Ifudeya; mẹ Penuwẹlu.
- ²⁶Unwu kẹ Jerohamu bụ: Shamusherayi; Shehariya; Atalaya;
- ²⁷Jareshiya; Elayija; mẹ Zikiri.
- ²⁸Ndu ono bụkota ndu ishi l'anya-ufu nna ẹphe; ẹge e deru iya l'ẹkwo, e deshiru ẹge e shi mụa ẹphe. Ẹke ẹphe shi buru bụ lẹ Jerúsalemu.
- ²⁹Nna Gíbiyonu bụ lẹ Gibiyonu b'o shi buru. Ẹpha nyee iya bụ Maaka.
- ³⁰Okpara iya bụ Abudonu. Ndu ọphu tsota iya nụ bụ: Zuru; Kishi; Bálu; Nadabu;
- ³¹Gedo; Ahiyo; Zeka;
- ³²mẹ Mikuloṭu. Mikuloṭu bụ nna Shimeya. Ẹphebedua bẹ bunyabe ndu abụbu ẹphe lẹ Jerúsalemu.

- ³³Neru bu nna Kishi; Kishi aburu nna Solu; Solu aburu nna Jonatanu; Malukishuwa; Abinadabu; me Eshibalu.
- ³⁴Nwatibe Jonatanu bu Meribu-Balu, bu iya bu nna Mayika.
- ³⁵Unwu ke Mayika bu: Pitonu; Meleku; Taréya; me Éhazu.
- ³⁶Éhazu bu nna Jehowada; Jehowada aburu nna Alemetu; Azumavetu; me Zimuri. Zimuri bu nna Moza;
- ³⁷Moza aburu nna Bineya; Bineya aburu nna Ráfa; Ráfa aburu nna Eleyasa; Eleyasa aburu nna Ázelu.
- ³⁸Ázelu mutaru unwu ishingu. Epha epe bu Azurikamu; Bokeru; Ishimelu; Sheyariya; Obedaya; me Hananu. Ndu ono l'ephe ha bukota unwu Ázelu.
- ³⁹Owaa bu unwu nwunne iya nwoke Esheku: Ulamu bu okpara iya; Jewushi bu otsota; Elifletu aburu onye k'eto.
- ⁴⁰Unwu Ulamu bukota ndu o-ka-ike l'ogu; buru ndu maru ogba akfu. Epe mushiru unwu l'igwe; mushikwaaphu unwu nwanwa l'igwe. Ipe epe kpakoru du bu ukporo iche iche ugbo esaa l'umadzu iri. Ndu ono l'ephe ha bukota ndu ikfu Benjaminu.

1 Ipe e meru l'oge ndu Eze 9

Ndu a kpuru le ndzu, daphuru azu le Jerusalemu

(Awu 9:1; Ezu 2:70; Neh 7:73; 11:3)

- ¹Ndu Izurelu l'ephe ha; b'e dekotaru epha epe l'ekwo, e deshuru ege e shiru mua epe. E dekotaru iya l'ekwo ndu eze ndu Izurelu. Ndu Juda b'a kpuru le ndzu laa Babylonu. Ishi iya aburu l'ephe mesweru Nchileke.
- ²Ndu, vuru uzo bya ebuphu azu l'ali ono, bu nk'ephe ono bu uphodu le ndu Izurelu; ndu achijeru Nchileke eja; ndu eri Lívayi; me ndu l'eje ozi l'eze-ulo Nchileke.
- ³Owaa bu ndu shi l'ikfu Juda; ndu ikfu Benjaminu; ndu ikfu Ifuremu; me ndu ikfu Manase, bu le Jerusalemu:
- ⁴Utayi, bu nwatibe Amihudu; Amihudu aburu nwatibe Omuri. Omuri bu nwatibe Imiri; Imiri aburu nwatibe Bani. Bani shi l'eri Perezu; Perezu aburu nwatibe Juda.
- ⁵Ndu ufu Shayilo tsokwaphu le ndu, lataru nu; yekoberu Asaya, bu okpara ye le unwu iya.
- ⁶Ndu ufu ke Zera latakwaruphu; yekoberu Jewelu. Ndu, shi l'eri Juda du unu madzu; l'ukporo ugbo iri l'eno; l'umadzu iri.
- ⁷Ndu ophu, shi l'eri Benjaminu, lataru nu bu: Salu Meshulamu; Meshulumu Hodaviya; owaa Hodaviya Hasenuwa.

⁸Ibuneya bụ nwatibe Jerohamu; Ela aburu nwatibe Uzi; Uzi aburu nwatibe Mikiri. Meshulamu bụ nwatibe Shefatíya; Shefatíya aburu nwatibe Réwèlu; Ruwèlu aburu nwatibe Ibunija.

⁹Ndu ikfu Bénjaminu, lataru nù dū ùnu madzù ugbo labù; l'ùkporo ugbo ẹsaa; l'umadzu iri l'ishingu. Ẹphe l'ẹphe ha bụgbaa ishi l'ẹnya-ufu nk'ẹphe.

¹⁰Ndu, achijeru Nchileke eja, lataru nù bụ: Jedaya; Jehoyaribu; mę Jakinu;

¹¹wafụa Azaríya, bụ nwatibe Hilikaya. Hilikaya bụ nwatibe Meshulamu; Meshulumu aburu nwatibe Zédòku. Zédòku bụ nwatibe Merayotu; Merayotu aburu nwatibe Ahitubu, bụ onye ishi eze-ulo Nchileke.

¹²Onye ọdo bụ Adaya, bụ nwatibe Jerohamu. Jerohamu bụ nwatibe Pashọ; Pashọ aburu nwatibe Malukíja. Masayi, bụ nwatibe Adiyèlu; Adiyèlu aburu nwatibe Jahuzera. Jahuzera bụ nwatibe Meshulamu; Meshulamu aburu nwatibe Meshilemitu; Meshilemitu aburu nwatibe Imá.

¹³Ndu ono, achijeru Nchileke ono, bụgbaaru ishi l'ẹnya-ufu ẹphe ono dū ùnu ẹno; l'ùkporo madzù ugbo ẹsato. Ẹphe bụ ndu ike nọ l'oje ozi, nọ l'eze-ulo Nchileke.

¹⁴Ndu kę ikfu Lívayi ndu ọphu lataru nù bụ: Shemáya, bụ nwatibe Hashubu. Hashubu bụ nwatibe Azurikamu; Azurikamu aburu nwatibe Hashabaya kę Merari.

¹⁵Ndu ọdo, latakwaruphu lę ndu ikfu kę Lívayi bụ: Bakubaka; Hereshi; Galalu; mę Mataníya, bụ nwatibe Mayíka. Mayíka bụ nwatibe Zikiri; Zikiri aburu nwatibe Ásafu.

¹⁶Obedáya bụ nwatibe Shemáya; Shemáya aburu nwatibe Galalu. Galalu bụ nwatibe Jedutunu; Berekaya aburu nwatibe Ása; Ása aburu nwatibe Ẹlukana, shi buru lę Netofa.

¹⁷A bya lę ndu nche eze-ulo Nchileke; yọ bụru Shalumu; Akubu; Talumonu; Ahimanu; męwaru unwunne ẹphe. Shalumu bụ onye ishi ẹphe.

¹⁸Ẹke ẹphe eche bụ ọnu-oguzo Eze, nọ laaru ọzo ẹnyanwu-ahata. Ẹphe eche iya-a byeye ntanu. Ọ bụ ẹphe shi eche ẹke eeshije abahu l'ọdu ikfu ndu Lívayi.

¹⁹Shalumu bụ nwatibe Kore; Kore aburu nwatibe Ẹbasafu; Ẹbyasafu aburu nwatibe Kora. Shalumu yęle unwunna iya, bụ iya bụ ndu ẹnya-ufu ẹphe bụ unwu Kora b'o shi l'ẹka; mbụ oche ẹke eeshije abahu l'ulo-ékwa Ojejoje. Ono kwaphu ẹge nna ẹphe shi eche ẹke eeshije abahu l'ọdu kę Ojejoje.

²⁰L'oge ọhazu bụ Finehasu Eliyéza shi bụru onye ishi ẹphe; Ojejoje eshi swiru iya.

²¹Zekaráya, bụ nwatibe Meshelemáya shikwaphu eche ọnu ẹke, eeshije abahu lę Ulo-Ékwà Ndzuko.

²²Ndu a fọtaru t'ẹphe cheje nche l'ọnu ẹke ono, eeshije abahu ono dū ọkporo madzù iri l'umadzu iri l'ẹbo. E dekotaru ẹpha ẹphe l'ẹkwo, e deshiru ẹge e shi mụa ẹphe l'ikfu l'ikfu; lę mkpukpu lę mkpukpu ẹphe. Ọ bụ Dévidi yęle Sámèlu, bụ onye aphuje àphù bę yeru ẹphe ozi ono l'ẹka; kę l'ẹphe bụ ndu, gbarù t'e gude ire ẹphe ẹke.

- ²³Yọ buru ẹphe l'ụnwu ẹphe b'ọ nọ l'ẹka t'ẹphe cheje ẹke eeshije abahụ l'ụlo Ojejoje, bu iya bu ụlo-ékwa.
- ²⁴Ndu nche ono anọdukotaje le mgberemeku eno k'eze-ulo ono. Ẹphe anọduje l'uzo ẹnyanwu-ahata; nọdu l'uzo ẹnyanwu-arịba; nọdu l'uzo isheli; me l'uzo ohuda.
- ²⁵Ndibe ẹphe eshije l'ime obodo bya ẹphe ocheede nche, ẹphe anọje abali ẹsaa. Yọ buru ẹge ono be ẹphe emeje iya tekenteke kpọ.
- ²⁶Umadzu eno, shi l'ikfu Lívayi, bu ndu ishi nche ono be anọdujelephu l'ozi ẹphe mkpürumkpuru. O bu ẹphe echeje mkpura; me ulo, aakwakọbe ẹku l'ulo Ojejoje.
- ²⁷Ẹphe anọ-pheje eze-ulo Nchileke ono mgburumgburu; radu aradu; ke l'ọo ẹphebedua anọduje eche ẹke ono nche. Yọ buru ẹphe aguhaje ulo ono iphe bu utsu mbọku-mbọku.
- ²⁸O nweru ẹphe ndu ophu eleta ẹnya l'iphe, eegudeje eje ozi l'eze-ulo Nchileke. O bu ẹphebedua aguje iya ogu teke a chibatara iya; me teke a chifuru iya achifu.
- ²⁹O nweru ndu ophu a tukwaruphu ẹka t'ẹphe buru ndu ishi, eleta ngwa, nọ l'eze-ulo ono ẹnya; me l'iphe, dukota nsọ; me ntụ akpe; mee vayinu; manụ; insensu; me manụ, eshi mkpọ.
- ³⁰O nweru ndu achijeru Nchileke ẹja ono, ozi ẹphe bu t'ẹphe gwakọbeje manụ, eshi mkpọ.
- ³¹Onye Lívayi, aza Matitíya; mbu okpara Shalumu, bu onye eri Kora be ozi nk'ia bu oghe iphe bu buredi, eghe egheghe l'efere.
- ³²O kwaphu ẹge ono b'ọ nweru unwunna ẹphe, bu onye eri Kohatu, o nọ l'ẹka mbu ome buredi, eedobeje l'ifu Nchileke, bu iya bu buredi mbọku otu-ume.
- ³³O nwekwaruphu ndu ogbo egvu. Ẹphe bugbaa ndu ishi l'ẹnya-ufu ẹphe l'ikfu Lívayi. Ẹke ẹphe bu ebubu bu l'eze-ulo Nchileke. E to nwedu ozi odo, a guru ẹphe ye; ke l'ẹphe anọduje l'ozi: eswe l'enyashi.
- ³⁴Ndu ono l'ẹphe ha bukota ndu ishi l'ẹnya-ufu ndu Lívayi; l'ẹge e deru iya l'ekwo, e deshiru ẹge e shi mua ẹphe. Ẹphe bugbaa ndu ishi, bu le Jerúsalemu.

Eri Sọlu

(1 Iphe 8:29-38)

- ³⁵Jeyelu, bu nna Gíbiyonu shi buru le Gíbiyonu. Ẹpha nyee iya bu Maaka.
- ³⁶Okpara iya bu Abudonu; ndu ophu etsota iya nu aburu Zuru; Kishi; Balu; Neru; Nadabu;
- ³⁷Gedọ; Ahiyo; Zekaraya; me Mikulotu.
- ³⁸Mikulotu bu nna Shimeyamu. Ẹphebedua be bunyabekwaphu unwunna ẹphe le Jerúsalemu.

³⁹Neru bu nna Kishi; Kishi aburu nna Solu; Solu aburu nna Jonatanu; Malukishuwa; Abinadabu; me Eshibalu.

⁴⁰Nwatibe Jonatanu bu Meribu-Balu; Meribu-Balu aburu nna Mayika.

⁴¹Unwu Mayika bu: Pitonu; Meleku; Taréya; me Éhazu.

⁴²Éhazu bu nna Jara; Jara aburu nna Alemetu; Azumavetu; me Zimuri. Zimuri bu nna Moza;

⁴³Moza aburu nna Bineya. Bineya bu nna Refaya; Refaya aburu nna Eleyasa; Eleyasa aburu nna Ázelu.

⁴⁴Azelu be mutaru unwoke ishingu. Epha epe bu Azurikamu; Bokeru; Ishimelu; Sheyariya; Obedaya; me Hananu. Ndu ono bukota unwu Ázelu.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 10

Anwuhu Solu

(1 Sam 31:1-13)

¹Tọ du iya bu; ndu Filisutayinu awata otso ndu Izurelu ogu; ndu Izurelu agbaaru epe oso. E gbushia igweligwe ndu Izurelu le Ugvu Gilobowa.

²Ndu Filisutayinu ono etsopyabe Solu yele unwu iya k'ehuka k'ehuka. Epe egbua Jonatanu; me Abinadabu yele Malukishuwa, bu unwu Solu.

³Ogu ono ekpohu oku l'eke iya ke Solu; ndu agba akfu aphu iya; gude akfu merua ya ehu.

⁴Ya ndono; Solu asu onye achiru iya ngwa-ogu: "Mita ogu-mbeke ngu nmagbua ya; a nonyaa nu; ndu akpapyi-wa abya emeru iphe-iphere kpua ya." Obenu l'onye ono, achiru iya ngwa-ogu ono be egvu guderu; to kwe. Tọ du iya bu; Solu ewota ogu-mbeke nk'ia ngube l'ali; pata onwiya tua l'eli iya.

⁵Onye ono, achijeru iya ngwa-ogu ono aphulephu le Solu nwuhwaru; dakwaaphu; nmaa onwiya l'eli ogu-mbeke nk'ia; nwuhufua.

⁶Tọ du iya bu le Solu yele unwu iya epe eto; me ndibe iya atuko l'ephe ha kpolahu.

⁷Teke ndu Izurelu ndu ophu bu le nsuda phuru le ndu soja epe gbalashikotawaru; Solu yele unwu iya anwushihuwa; epe ahaa mkpukpu epe gbalashia; ndu Filisutayinu abya akwachia ya; buru.

⁸Yo be echile iya; le ndu Filisutayinu byaru t'ephe yeshia ndu ono, e gburu l'ogu ono iphe, epe yetsuaru l'ehu; epe aphua odzu Solu yele unwu iya ege o dabugbaaru le Ugvu Gilobowa.

⁹Epe eyeshia Solu iphe, o yeru l'ehu; bya ebuta iya ishi; chikoo ngwa-ogu iya; bya eye ndu ozi t'ephe jegbaru ali Filisutayinu je arakashia ya; k'ophu agwa epe; me ndu nk'ephe a-nukota iya.

¹⁰Èphe eworu ngwa-ọgu Sọlu je edobe l'ulo agwa èphe; woru ishi iya kobe l'ulo agwa, bu Dagonu.

¹¹Ndu Jábeshi-Gíledu anulephu iphe ono, ndu Filisutayinu meru Sọlu ono;

¹²iphe bu unwoke èphe ndu ophu bu mkparawa ezelihi je apata odzu Sọlu yele k'unwu iya palata Jábeshi. Èphe eje elia èphe l'ukfu eze oshi, no le Jábeshi; bya aswĩa aswĩswi abali esaa.

¹³Sọlu be nwuhuru nu; okfu l'o mesweru Ojejoje. È to medu iphe, Ojejoje kfulu; yekobefuaru l'o jeru okpata ishi le k'onye aphu àphù;

¹⁴tọ kpatadu Ojejoje ishi. Tọ du iya bu; Ojejoje eworu iya gbua; woru ali-eze ono ye Dévidi Jesi l'eka.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 11

Dévidi bu eze ndu Ízurelu mgburumgburu

(2 Sám 5:1-10)

¹Tọ du iya bu; ndu Ízurelu l'èphe ha atuko wu-kfuta Dévidi le Héburonu bya asu iya: “Nggụ l'èphe tuko buru mee lanu; me anu-ehu lanu.

²L'oge ohazu; mbu me teke Sọlu shi buru eze; bu nggubedua shi eduju ndu Ízurelu leje ejeje; l'ala alala l'ogu. Temanu be Ojejoje, bu Nchileke ngu sukwaru ngu l'oo nggu bu onye a-nodu eche ndibe iya, bu ndu Ízurelu l'o bu onye eche aturu; mbu l'iburu ishi ndibe iya, bu ndu Ízurelu.”

³Iphe, bu ndu bu ogurennya Ízurelu l'èphe ha awukfu eze, bu Dévidi le Héburonu; èphe l'iya agbaa ndu l'ifu Ojejoje; èphe awua Dévidi manu t'o buru eze ndu Ízurelu; ège ono, Ojejoje shi l'onu Sámelu kfu ya ono.

⁴Dévidi yele ndu Ízurelu l'èphe ha awuru jeshia ogo le Jerúsalemu, bu iya bu Jebusu. Ndu Jébusu bu èphe bu l'èke ono.

⁵Ndu Jébusu asu Dévidi: “O -buru l'i bu nwoke; bataedu le mkpukpu-a.” Obenu le Dévidi metsuleru-a luta eke a kpshiru ike, no le Ugwu Záyonu, bu iya mekocharu buru Mkpukpu Dévidi.

⁶Dévidi be kfuwaru su l'onye bu iya vuru uzo gbua onye Jebusu be a-buru ishi; bukwaruphu onye ishi ndu soja. Tọ du iya bu; Jóabu Zeruya evuru uzo tugbua madzu; bya aburu onye ishi ono.

⁷Dévidi abya akwata ufu l'èke ono, a kpshiru ike ono. E kulahaa ya Mkpukpu Dévidi.

⁸Yo gude upho-mkpuma kpu-pee mkpukpu ono mgburumgburu. Yo shi l'agbarike upho-mkpuma mkpukpu ono kpu ya jeye l'upho-mkpuma ono gedegede. Yo buwaruru Jóabu; be dozifuaru eke phoduru nu le mkpukpu ono.

⁹Dévidi l'aka ike eje; kele Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike nodu swiru iya.

Ndu a maru amaru lẹ ndu soja Dévidi

(2 Sám 23:8-39)

- 10**Owaa ndu bu ishi ndu ophu bu ike-ka-l'ogu phe lẹ ndu soja Dévidi: mbu ndu ephe lẹ ndu Ízurelu l'ephe ha turu ikè yeru Dévidi l'ochichi iya. O bu ephe yetaru eka t'e mee ya eze; ege ono, Ojejoje kfulu ndu Ízurelu l'oo-du ono.
- 11**Owaa epha ndu ophu bu ike-ka-l'ogu lẹ ndu soja Dévidi: Jeshobimu, bu onye Hakumonu shi buru onye ishi ke ndu ishi ophu ephe eto. O nweru teke o gude arwa iya gbua ukporo madzu iche iche ugbo iri l'ise l'ugbo lanu ono.
- 12**Onye ophu etsota iya nu bu Eliyēza Dodo; ke Ahohi. Yebedua tsokwaphu l'eze ndu ishi eto phu, bu ike-ka-l'ogu phu.
- 13**O tso Dévidi nodu lẹ Pasu-Daminu teke ndu Filisutayinu dzukoberu l'eke ono k'ogu. O nweru egu, a koru balị; yo buru l'eke ono be ndu ke Ízurelu tsuberu ye okpa l'oso; gbalaaru ndu Filisutayinu.
- 14**Yebedua yele Dévidi evudoshia ike l'egu ono; luta iya; gbushia ndu Filisutayinu. Ojejoje adzofuta ephe; mee; ephe emekputa ndu ophu nshinu.
- 15**Umadzu eto l'ime ukporo umadzu l'umadzu iri ono, bugbaa eze ndu ishi ogo ono abyakfuta Dévidi lẹ mkpuma, no l'ogba mkpukpu Adulamu. Teke ono; be ikpoto ndu Filisutayinu doru lẹ nsuda Réfa.
- 16**Teke ono be Dévidi no l'ime eke o kpuru; yo shihu ike. Ndu soja ndu Filisutayinu adoru lẹ Bétulehemu.
- 17**Mini awata ogo Dévidi. Yo su: “Ndege o -nweru onye e-je ekutaru iya mini lẹ welu ono, no l'eke eeshije abahu lẹ Bétulehemu ono te ya ngua!”
- 18**Ya ndono; unwoke eto ono, bu ike-ka-l'ogu phe ono; akpakata uzo l'eke ndu soja ndu Filisutayinu no; je ekuta mini lẹ welu ono, no l'eke eeshije abahu lẹ Bétulehemu ono; wojeshiaru Dévidi. O bu lẹ Dévidi te kwedu ngua mini ono; yo woru iya wushiaru Ojejoje;
- 19**su: “Te Nchileke iya; be kwekwa te ya mee egbe iphe owaa.?Nanu ege ya e-shi bya angua mini-wa, duwa l'o bu mee ndu-a, woru ndzu ephe tsebe l'onu ogu; ege ee-shi t'ephe kuta iya-a?” E mekochaa; Dévidi ta nguhe mini ono. Ono aburu ike, ephe kparu; mbu unwoke eto ono, bu ike-ka-l'ogu phe ono.
- 20**L'ime ukporo unwoke l'unwoke iri ono, bu ndu ishi ogo ono bu Abishayi, bu nwunne Jóabu be bu onye ishi ephe. Abishayi be gudeje arwa iya jekfu ukporu umadzu iri l'ise ogo; gbukota ephe; e shiwaru ege ono; epha iya edelaha ude l'o bu k'umadzu eto ophu.
- 21**O bu yebedua b'a katsua okwabe ugvu l'ime ukporo umadzu l'umadzu iri ono. Yo buru yebedua bu onye ishi ephe; ole e ta gukwanuru iya ye l'umadzu eto phu.

- ²²Benáya Jehoyada bụ ọ-ka-ike l'ọgu. Ẹke o shi bụ Kabuzelu. Ọ kparụ ike, dị egwu. Ọ bụ yẹbedua gburu unwoke Móabu labụ ono, bụ ndu ike ono; bụru iya jejeru je egbua agu l'ime iduma mbọku, mini suno jiru alị ono.
- ²³Benáya gbujekwaruphu eze nwoke Íjiputu, dị ntụ-ọkpa ẹsaa lẹ mkpirikpi iya l'ogologo. Ara, nwoke Íjiputu ono pa l'ẹka bẹ ha l'ọ bụ oshi, ndu ekwe ẹkwa egudeje ekwe ẹkwa. Obenu lẹ yẹbedua gude mgboro je anyịchata nwoke Íjiputu ono arwa ono; gude nmagbua ya.
- ²⁴Ono ike, Benáya Jehoyada kparụ ndono. E shiwaru ẹge ono; maru ẹpha iya l'ọ bụ k'ụmadzu ẹto phụ, bụ ndu ike-ka l'ọgu phụ.
- ²⁵Ọ bụ onye aakwabẹ ugwu l'ime ụkporo madzụ l'ụmadzu iri phụ; ọle ẹ ta gụkwanuru iya ye l'ụmadzu ẹto phụ. Ya ndono; Dévidi emee ya onye ishi lẹ ndu soja, eche iya nche.
- ²⁶Ẹpha ndu ishi ọgu ono bụ: Ásahẹlu, bụ nwunne Jóabu; Ẹluhananu Dodo kẹ Bétulehemu;
- ²⁷Shamọtu, bụ onye Harọru; Helezu, bụ onye Pelonu;
- ²⁸Ira Ikeshi kẹ Tékowa; Abiyéza kẹ Anatotu;
- ²⁹Sibekayi kẹ Husha; Ilayi kẹ Ahohi;
- ³⁰Maharayi, bụ onye Netofa; Heledu Bena kẹ Netofa;
- ³¹Itayi Ribayi kẹ Gíbiya, nọ l'alị ndu Bénjaminu; Benáya, bụ onye Piratonu;
- ³²Hurayi, shi lẹ nsuda nsuda ugwu Gaashị; Abiyẹlu kẹ Araba;
- ³³Azumavetu, bụ onye Baharumu; Ẹliyahuba kẹ Shalubonu;
- ³⁴waa ụnwu Hashemu kẹ Gizonu; mẹ Jonátanu Shage kẹ Hararu;
- ³⁵Ahiyamu Saka kẹ Hararu; Elifalu Úru;
- ³⁶Hefa kẹ Mechera; Ahíja, bụ onye Pelonu;
- ³⁷Hezuro, bụ onye Kamẹlu; mẹ Narayi Ẹzubayi;
- ³⁸Jówẹlu, bụ nwunne Nétanu; mẹ Mibuha Hagiri;
- ³⁹Zeleku, bụ onye Amonu; Naharayi kẹ Beerotu, bụ onye achijeru Jóabu Zeruya ngwa-ọgu;
- ⁴⁰Ira, bụ onye Jatiru; Garebu kẹ Jatiru;
- ⁴¹Uráya, bụ onye Hetu; Zabadu Ahụlayi;
- ⁴²mẹ Adina Shiza, bụ onye ikfu Rúbenu. Ọo ya bụ onye ishi ndu kẹ Rúbenu; bya aburu onye ishi ndu ụkporo soja l'iri, ẹphe l'iya tuko nọdu.
- ⁴³Mẹfua Hananu Maaka; Joshafatu, bụ onye Mitanu;

⁴⁴Uziya ke Ashitera; Shama yele Jeyelu, bu unwu Hotamu, bu onye Arówa;

⁴⁵Jediyelu Shimiri; me Joha, bu nwunne iya. Epe bu ndu Tizu.

⁴⁶Meɔua Eliyelu, bu onye Mahava; Jeribayi yele Joshaviya, bu unwu Elunamu; Ituma ke Móabu;

⁴⁷Eliyelu; Óbedu; me Jasiyela, bu onye Mezoba.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 12

Ndu soja, shi l'ikfu Bénjaminu

¹Owaa ndu byakfutaru Dévidi le Zikulagu teke ono, e to shidu eje ege soru iya nu ono. Onye kparu iya nu aburu Solu Kishi. Ndu ono tso le ndu soja, yetaru iya eka l'ogu.

²Epe chi uta; bya amaru ege eegudeje eka-utara me eka-ibyita l'agba akfu; m'o bu tua mkpuma. Epe bu ndu abubu Solu; ndu ikfu Bénjaminu.

³Onye ishi epe bu Ahiyeza; onye odo bu Jowashi. Epe ebo bu unwu Shema ke Gibiya. Ndu odo fua bu Jezeyelu; me Peletu, bu unwu Azumavetu; owaa Béraku; me Jehu ke Anatotu.

⁴Ishimaya, bu onye Gibiyonu tsokwa iya phu. O bu onye ike, tso le ndu soja ukporo l'iri phu. Yebedua bu onye ishi epe. Ndu ophu bu Jeremaya; Jazelu; Johananu; Jozabadu, bu onye Gedera;

⁵me Eluzayi; Jerimotu; Beyaliya; Shemariya; me Shefatiya ke Harufu.

⁶Ndu odo bu Elukana; Ishaya; Azarelu; Joweza; me Jashobeyamu, bu onye Kora;

⁷me Jowela; Zebadaya, bu unwu Jerohamu ke Gedo.

Ndu soja, shi l'ikfu Gádu

⁸Le ikfu ke Gádu; b'o nweru ndu ophu bufuru onwephe jekfu Dévidi l'eke a kpushiru ike l'echi-egu. Ndu ono bu o-ka-ike l'ogu; buru ndu soja, k'ogu doru enya; buru ndu aduje ike paru iphe, eegudeje egbobuta onwonye l'og u; me ara. Epe gbaru igiri-igiri l'o bu agu; l'agbashi oso ike l'o bu mgbada, no l'ugvu.

⁹Onye ishi epe bu Eza. Onye k'ebo bu Obedaya. Onye k'eto aburu Eliyabu.

¹⁰Onye k'eno bu Mishumana. Onye k'ise aburu Jeremaya.

¹¹Onye k'ishingu bu Atayi. Onye k'esaa aburu Eliyelu.

¹²Onye k'esato bu Johananu. Onye ke tete aburu Eluzabadu.

¹³Onye k'iri bu Jeremaya. Onye k'iri le nanu aburu Makubanayi.

¹⁴Ndu k'ikfu Gádu ono bukota ndu ishi soja l'ehu l'ehu. Onye ophu enya iya katsua alala l'ephe bu onye ophu achu ndu soja ukporo ise; onye ophu kakota ike l'ephe aburu onye achu unu ndu soja labu l'ukporo iri.

¹⁵O bụ ẹphe dajeru Ẹnyimu Jódanu l'ónwa kẹ mbụ teke ọ byajeru utso tsofuta l'onu iya; je achikashia iphe, bụ ndu bu lẹ nsuda nsuda je akpaa lẹ l'uzo ẹnyanwu-ahata; me l'uzo ẹnyanwu-arịba.

Ndu soja, shi l'ikfu Bénjaminu; me l'ikfu Júda

¹⁶O nwekwaruphu ndu ophu shi l'ikfu Bénjaminu; me l'ikfu Júda jekfu Dévidi l'ẹke ono, a kpushiru ike ono.

¹⁷Dévidi alufu; je ẹphe ndzuta; su ẹphe: “O -buru l'oo k'odoo be unu gude byakfuta iya; t'unu yeru iya ẹka; be obu yele unu a-tugbakwa-a buru nanu. Teke o bu l'iphe, unu byaru bu t'unu seru iya ye l'eka ndu ohogu iya; l'ẹ ba bu l'eka iya du l'iphe, du eji be bukwa te Nchileke kẹ nna ẹphe oche phe lee ya ẹnya; kpee unu ikpe.”

¹⁸Tọ du iya bu; ume Nchileke abya Amasayi, bu onye ishi kẹ ndu soja ukporo l'iri phu l'ehu; yọ su: “Epe kwa nke ngu; Dévidi! Epe tukwaru ikè yeru ngu; nggube nwatibe Jesi! T'ọ dukwaru ngu lẹ mma! T'ọ dukwaru ngu lẹ mma! T'ọ dukwaru ndu, kfu ngu l'azu mma; kele Nchileke ngu e-yeru ngu ẹka.” Tọ du iya bu; Dévidi anata ẹphe; bya emee ẹphe ndu ishi ndu o-lua-olaa ya.

Ndu soja, shi l'ikfu Manáse

¹⁹O nwekwaruphu ndu shi l'ikfu Manáse, bukafuru tsoru Dévidi lẹ teke ono yele ndu Filisutayinu tugbaberu ẹka l'ejekfu Sọlu ogo ono. Ole Dévidi metsuaru; to yetaheduru ndu Filisutayinu ẹka; kele ndu ishi ẹphe chiru idzu; chifu iya t'ẹ b'o tsohe ẹphe. Epe asu l'ishi ẹphe e-je; kele Dévidi e-bukafu tsoru nnajiufu iya, bu Sọlu.

²⁰Yọ buru teke Dévidi eje Zikulagu be ndu ikfu Manáse ono wu-kfutaru iya; mbu Aduna; Jozabadu; Jedyelu; Máyikelu; Jozabadu; Elihu; me Ziletayi. Ndu ono bu ndu ishi, achi unu ndu soja labu ukporo iri iri l'ehu l'ehu l'ikfu Manáse.

²¹Epe eyetaru Dévidi ẹka l'ẹke ndu o-lua-olaa no. Epebedua bu ndu soja ophu, bu ndu ike-ka-l'ogu.

²²Mboku-mboku; ndiphe l'awu abya t'ẹphe yetaru Dévidi ẹka; jeye ẹphe agho eze ndu soja, du l'ọ bu ndu soja Nchileke.

Ndu soja Dévidi lẹ Héburonu

²³Owaa onu-ogu ndu kwaru onwephe ngwa-ogu; byakfuta Dévidi lẹ Héburonu t'ẹphe nafu Sọlu okwa-eze iya nu Dévidi; bu iya bu ẹge Ojejoje kfuru l'oo-du.

²⁴Ndu k'ikfu Júda; mbu ndu pa iphe, e gude egbobuta onwonye; me arwa be du unu iri l'esaa; bukotaru ndu kwaru ngwa-ogu.

²⁵Ndu k'ikfu Símiyonu du unu ndu soja iri l'esaa l'ukporo iri l'ise; bukotaru ndu soja ophu bu ndu ike-ka-l'ogu.

²⁶Ndu k'ikfu Lívayi du unu iri lẹ nanu l'ukporo madzu iri;

²⁷yekoberu Jehoyada, bu onye ishi onu-ulo Éronu. Ndu ẹphe l'iya yi du unu tete l'ukporo ise.

- ²⁸O nwekwaruphu nwata-okoro, aza Zadoku. O bu o-ka-ike l'ogu. Ndu ishi ndu soja, shi l'onu-ulo nna iya du ukporo l'ebo.
- ²⁹Ndu k'ikfu Benjaminu, bu iya bu ndu abubu Solu du unu esaa l'ukporo umadzu iri. Ndu ophu ka l'igwe l'ime ephe tukwadururu ike yeru Solu jeye teke ono.
- ³⁰Ndu k'ikfu Ifuremu be du ukporo unu ugbo labu; l'unu iri l'ebo; bukotaru o-ka-ike l'ogu. Ephe butukwaaphu ndu a maru epha ephe l'enya-ufu nna ephe.
- ³¹Le nkere-ebo ikfu Manase be ephe du ukporo unu ugbo labu l'unu ise. Ndu ono bu ndu e wofutaru epha ephe t'ephe bya etsoru chia Dévidi eze.
- ³²Ndu k'ikfu Isaka bukota ndu k'oge doru enya; buru ndu makotaru iphe, gbaru te ndu Izurelu mee. Ephe du ukporo iri; bukotaru ndu ishi. Ndu abubu ephe anodu ephe le mkpuli.
- ³³Ndu k'ikfu Zebulun du ukporo unu ugbo ishing; l'unu umadzu ise; bukotaru ndu maru k'ogu nshinu. Ephe nweru ngwa-ogu, du iche iche; bya egude obu lanu bya t'ephe yeru Dévidi eka.
- ³⁴Ndu k'ikfu Nafutali du unu labu l'ukporo iri; bukotaru ndu ishi ndu soja. Ndu tso ephe; be du ukporo unu ugbo eno l'unu madzu iri l'ebo l'ukporo iri; buru ndu patsua iphe, e gude egbobuta onwonye; mekwaphu ara.
- ³⁵Ndu k'ikfu Danu du ukporo unu ugbo eto l'unu iri le nanu l'ukporo iri; bukotaru ndu k'ogu doru enya.
- ³⁶Ndu k'ikfu Asha du unu ukporo ise; bukotaru ndu maru k'ogu nshinu; buru ndu kwakoberu k'ogu.
- ³⁷Ndu k'ikfu Rubenu; me ndu k'ikfu Gadu; me nkere-ebo ndu ikfu Manase, bu iya bu ndu k'ono, bu l'azu enyimuazu iya ophu ono be du ukporo unu ugbo iri l'ise; buru ndu nweru ngwa-ogu, du iche iche.
- ³⁸Ndu soja ono l'ephe ha kwakotaru ngwa-ogu l'ehu l'ehu. Ephe gudekota obu ephe l'o ha byakfuta Dévidi le Heburonu t'ephe mee ya eze ndu Izurelu kparamu. O kwaphu ege ono be obu ndu Izurelu ndu ophu bukota nanu t'e mee Dévidi eze.
- ³⁹Ndu ono be ephe le Dévidi noru abali eto l'eke ono. Ephe anodu l'eri; l'angu; kele ndibe ephe tukoru ephe iphe-eriri.
- ⁴⁰O kwaphu ege ono be ndu obutobu ephe; je akpaa le ndu shi l'ikfu Isaka; ndu ikfu Zebulun; me l'ikfu Nafutali kebegbaaru nri l'eli nkakfu-igara; eli inya-ivu; eli inya-mulu; mekpoo l'eli oke-eswi vutaru ephe. Nri abya etsubo etsubo; mbu ntụ akpe; echa-figu; akpuru vayinu, a miru amimi; mee; manu; me eswi; me aturu; ke l'ehu-otso-ena jiru Izurelu ejiji.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 13

Okpoko Ogba-ndzu le ke Obedu-Edomu

¹Tò dù iya bú; Dévidi abya ejekfu ndu ishi, achì unu ndu soja labù l'ùkporo iri iri idzu; mē ndu ishi ophu, achì ùkporo ndu soja ise ise.

²Dévidi abya ekfuru ndu Ízurelu l'èphe ha; sù èphe: “Ò -bùru l'ò dù unu mma; -bùru uche-obu Ojejoje, bú Nchileke èphe; t'èphe zikwaa ozi t'o rukota unwunne èphe l'èphe ha nchì l'alì Ízurelu; zikwaa ya phù ndu achijeru Nchileke eja; mē ndu Lívayi, buru lē mkpukpu èke eeche elu; t'èphe bya t'èphe l'èphe yìru;

³je apalata Okpoko Ogba-ndzù Ojejoje èphe ono; kē l'èphe ta kpadù ishi iya l'oge kē Sòlu.”

⁴Ndu ono l'èphe ha ekweta t'e mee ya ège ono; kē l'ò dù èphe mma t'e mee ya ège ono.

⁵Tò dù iya bú; Dévidi abya ekua ndu Ízurelu l'èphe ha; tsube lē Ènyimu Shihò lē Íjiputu jeye lē Lebo-Hámatu; t'èphe je apafùta Okpoko Ogba-ndzù Ojejoje ono lē Kiriyatu-Jerimu.

⁶Dévidi yēle ndu Ízurelu l'èphe ha azaru jeshia Bala, bú iya bú Kiriyatu-Jerimu lē Júda t'èphe je apata Okpoko Ogba-ndzù Nchileke ono; mbù okpoko ono, a gùru èpha Ojejoje; mbù onye ono, aba-eze iya nò lē mgbaku cherobimu ono.

⁷Èphe abya apafùta Okpoko Ogba-ndzù Ojejoje ono l'ùlo Abinadabu parù tukobe l'eli ogba kperekpere ophungu; Uza yēle Ahiyo angata o-gba-kperekpere ono.

⁸Dévidi yēle ndu Ízurelu l'èphe ha egude ike èphe l'ò ha l'ete èswa l'ifu Nchileke. Èphe egude ogumogu; gude une; gude nkwa; gude ogele; mē upyoku l'agù egvu.

⁹Èphe erulephu èke eetsuje balì lē Kidonu; Uza atùfu èka tē ya wòta Okpoko Ogba-ndzù Ojejoje ono; kē l'eswi, alòkpu o-gba-kperekpere, a tukoberu iya bē kpakotaru iphe.

¹⁰Èhu agbanwuhu Ojejoje oku l'èke Uza nò; yo woru iya chigbua; kē l'ò tufuru èka denyi lē Okpoko Ogba-ndzù ono. Yò nòdu Nchileke l'ifu l'èke ono nwùhu.

¹¹Èhu adalephu Dévidi kò; kēle Ojejoje wekoshiru Uza iwe. A gùbe èke ono Pérezu Uza byeye ntanù.

¹²Egvu Ojejoje egude Dévidi mbòku ono; yò sù; “?Nanu ège ya e-shi pata Okpoko Ogba-ndzù Ojejoje bya edobe lē nk'iya?”

¹³Yo mee; Dévidi ta paruhe Okpoko Ogba-ndzù ono Mkpukpu Dévidi. Iphe, o mechiaru bú l'ò pataru iya je edobe lē kē Óbèdu-Édòmu, bú onye Gatù.

¹⁴Okpoko Ogba-ndzù Nchileke ono anòo lē kē Óbèdu-Édòmu phē onwa èto. Ojejoje agooru ndibe Óbèdu-Édòmu onu; mēwaru iphemiphe obule, o nweru enweru.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 14

Ndibe Dévidi

¹Tọ ɖu iya bu; Hiram, bu eze ndu Táya abya eye ndu ozi iya t'ephe jekfu Dévidi. Yọ nu ephe oshi sida; yeru ephe ndu akpuje ọlo; me ndu kapyinta t'ephe je akpuaru Dévidi ọlo.

²Dévidi abya amaru le Ojejoje be mewaru t'ọ nguru anguru l'abubu, o bu eze ndu Ízurelu; yefuaru l'ali-eze iya b'e gudewa okfu ehu ndu nk'iya ono, bu Ízurelu palia imeli.

³Tọ ɖu iya bu; Dévidi abya alushifua unwanyi l'igwe le Jerúsalemu; bya amushifua unwu: unwoke l'unwanyi.

⁴Owaa bu epha unwegirima, a mushiru iya le Jerúsalemu: Shamuwa; Shobabu; Nétanu; Sólomonu;

⁵Ibuha; Elishuwa; Elipeletu;

⁶Noga; Nefegu; Jafiya;

⁷Elishama; Beliyada; me Elifeletu.

Dévidi alu-gbu ndu Filisutayinu

(2 Sám 15:11-16)

⁸Ndu Filisutayinu anulephu l'a wuwaru Dévidi manu l'ishi t'ọ buru eze ndu Ízurelu l'ephe ha; ephe l'ephe ha awufu jeshia ya achocho. Dévidi anu l'iya phu; jeshia ephe ndzuta.

⁹Teke ono be ndu Filisutayinu byawaru ogu o-lua-olaa le nsuda Réfa; gwowaa tutua.

¹⁰Dévidi abya aji Nchileke; su iya: “?Te ya jewaru je etso ndu Filisutayinu ogu too??Ii-woru-a ephe ye iya l'eka?” Ojejoje asu iya: “T'o jeru; le ya e-woru-a ephe ye iya l'eka.”

¹¹Tọ ɖu iya bu; Dévidi me ndu nk'iya ejeshia Bálu-Perazimu; je alu-gbu ephe l'eke ono. Yọ su; “L'ọ bu ege ukporo-mini ekpoje-wa bu ege Nchileke shiwa l'eka iya kpota ndu ohogu iya.” O bu iya meru iphe, a guberu eke ono Bálu-Perazimu.

¹²Ndu Filisutayinu achiru agwa ephe haa l'eke ono; Dévidi atua ekemu t'a kpo ya oku.

¹³E metsua; ndu Filisutayinu abyakwa ogu o-lua-olaa; gwoo tutua le nsuda ono odo.

¹⁴Dévidi abyakwa okpata Nchileke ishi odo; Nchileke asu iya t'e b'o shikwa ephe l'ifu; t'o shichia ephe l'azu; gbaa ephe mgburumgburu; shi l'ifu eke ono, oshi balusamu vudotsua ono tso ephe ogu.

¹⁵Su ephe: “Teke unu nuluruphu igidi okpa l'eli oshi balusamu ono; unu etsopyabe je ogu; ke l'oo Nchileke be vutawaru unu uzo t'unu je egbushia ndu soja ndu Filisutayinu.”

¹⁶Ya ndono; yo buleruphu ege Nchileke ziru iya Dévidi b'o meru iya. Yo shilephu le Géba gbushia ndu soja ndu Filisutayinu jeye le Géza.

¹⁷Épha Dévidi atuko mgboko l'ò ha dee kfuakakfuka. Ojejoje emee mba le mba ha; ephe atsukota iya egvu.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 15

Okpoko Ogba-ndzu Nchileke ala Jerúsalemu

¹Dévidi akpushitsuaru onwiya ulo le Mkpukpu Dévidi; bya edozia eke Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje a-no; bya akpoberu iya ulo-ekwa.

²Tò dù iya bù; Dévidi asu: “L'è tò dùdu onye odo, a-paru Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje; gbahaa ndu Lívayi; ke l'ò bù ephe; be Ojejoje fotaru t'ephe pajè iya; me t'ephe jejeru iya ozi gbururu jeyewaru.”

³Dévidi abya ekukoo ndu Ízurelu l'ephe ha le Jerúsalemu; t'ephe je apata Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje ono bya edobe l'èke ono, o kwakoberu iya ono.

⁴Yo kua ndu eri Éronu; me ndu Lívayi.

⁵Ndu eri Kohatu, o kuru dù ukporo madzu ishingu. Yo buru Yuriyelu bù onye ishi ephe.

⁶Ndu eri Merari dù ukporo madzu iri le nanu. Yo buru Asaya bù onye ishi ephe.

⁷Ndu eri Geshonu dù ukporo madzu ishingu l'umadzu iri. Yo buru Jowelu bù onye ishi ephe.

⁸Ndu eri Elizafanu dù ukporo madzu iri. Yo buru Shemaya bù onye ishi ephe.

⁹Ndu eri Hiburonu dù ukporo madzu eno. Yo buru Eliyelu bù onye ishi ephe.

¹⁰Ndu eri Uzelu dù ukporo ise l'umadzu iri l'èbo. Yo buru Aminadabu bù onye ishi ephe.

¹¹Tò dù iya bù; Dévidi abya ekua Zadoku yele Abiyata, bù ndu achijeru Nchileke eja; me Uriyelu; Asaya; Jowelu; Shemaya; Eliyelu; me Aminadabu, bù ndu Lívayi;

¹²su ephe: “O bù unubèdua bù ndu ishi l'enya-ufu nna unu l'ikfu Lívayi. Unu je edobe onwunu nsò; unu l'unwunna unu phe; k'ophu unu a-pata Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje, bù Nchileke ke Ízurelu bya edobe l'èke ya kwakoberu iya.

¹³O bù okfu l'è tò bùdu unubèdua pataru iya l'odungu phù meru iphe Ojejoje, bù Nchileke gude tukoshi ephe ehu-eghughu phù; ke l'ephe ta jitadu iya; mee ya l'uzo, e doberu iya.”

¹⁴Tò dù iya bù; ndu ono, achijeru Nchileke eja; me ndu Lívayi ono abya edobe onwephe nsò; k'ophu ephe e-je apata Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje, bù Nchileke ke Ízurelu ono.

¹⁵Ndu Lívayi ono abya atukobetsua oshi, e gude apa Okpoko Ogba-ndzu ono l'ukuvu gude paru iya, bù iya bù ege Mosisu turu iya l'ekemu; mbu ege Ojejoje kfuru iya.

¹⁶Dévidi asúkwapu ndu ishi ndu Lívayi t'èphe t'ya ùnwunna èphe éka t'èphe búru ndu a-nòdu agù egvu; mbù gude ngwa-egvu, bú une; ogumogu; ogele; mè èhu-òtso-èna gushia egvu ike.

¹⁷Tò dù iya bú; ndu Lívayi abya agù Hemanu Jówèlu; mè Ásafu Berekaya, bú onye lanù l'ùnwunna iya; mè Etanu Kushaya ké Merari.

¹⁸Ùnwunna èphe òdo, èphe fòtaru yeru èphe bú Zekaráya; Jaziyèlu; Shemiramòtu; Jehiyèlu; Uni; Eliyabu; Benáya; Maseya; Matitíya; Elifelehu; Mikuneya; Óbèdu-Édòmu mè Jeyèlu, bú ndu nche ònu òguzo.

¹⁹Ndu òphu agù egvu agùgu; bú iya bú Hemanu; Ásafu; mè Etanu bè anòduje akù ogele, e meru l'òpe.

²⁰Zekaráya; Aziyèlu; Shemiramòtu; Jehiyèlu; Uni; Eliyabu; Maseya; mè Benáya abùru èphebedua a-nòdu akpò ogumogu t'ò dajè gengugengu.

²¹Matitíya; Elifelehu; Mikuneya; Óbèdu-Édòmu; Jeyèlu; mè Azazíya abùru ndu a-nòduje akpò une.

²²Kenaniya, bú onye ishi-egvu ndu Lívayi bú iya a-nòdu eduzi k'egvu ono; ké l'o doru iya ènya.

²³Berekaya yèle Èlukana a-bùru ndu nche ònu éke Okpoko Ògba-ndzù ono nò.

²⁴Shebaniya; Joshafatu; Netanèlu; Amasayi; Zekaráya; Benáya; mè Eliyéza, bú èphe bú ndu achijeru Nchileke éja a-nòdu l'ifu Okpoko Ògba-ndzù Ojejoje ono l'egbu ùpyoku. Óbèdu-Édòmu waa Jehiya a-búkwaruphu ndu nche ònu éke Okpoko Ògba-ndzù ono nò.

Aapalata Okpoko Ògba-ndzù Ojejoje ono

(2 Sám 6:12-22)

²⁵Tò dù iya bú; Dévidi; mè ndu bú ògurennya ndu Ízurèlu; mè ndu ishi ùnu ndu soja labù l'ùkporo iri iri egude èhu-òtso-èna jeshia òpata Okpoko Ògba-ndzù Ojejoje ono lè ké Óbèdu-Édòmu.

²⁶Èphe egbua oke-eswi èsaa waa ebyila èsaa; kéle Nchileke yetawaru ndu Lívayi ono, pa Okpoko Ògba-ndzù ono éka.

²⁷Dévidi eyee akpawuru uwe òcha; mè ndu Lívayi ono, apa Okpoko Ògba-ndzù ono; mè ndu egvu; mè Kenaniya, bú onye ishi-egvu ono. Dévidi ewekwaruphu ékwa òcha.

²⁸Ya ndono; ndu Ízurèlu l'èphe ha evulia Okpoko Ògba-ndzù Ojejoje ono; l'atù wòwowo gude ùpyi ebyila; gude ùpyoku; gude nkwa; gude ogumogu; mè une l'azù egvu.

²⁹Okpoko Ògba-ndzù Ojejoje erudelephu Mkpùkpu Dévidi; nwada Sòlu, eeku Mikalu epyofu ènya lè windo; phù eze, bú Dévidi l'èke oote egvu; l'eme èswa; tò gùbehe iya iphe l'ime obu iya.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 16

- ¹Tọ dọ iya bụ; ẹphe apabata Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje ono; bya edobe iya l'ime ụlọ-ékwa ono, Dévidi kpọberu t'e dobe iya ono. Ẹphe abya egwoo ngweja-ukfuru; me ngweja ẹhu-agu l'ifu Nchileke.
- ²Dévidi egwotsulephu ngweja-ukfuru; me k'ẹhu-agu ono; bya egude ẹpha Ojejoje gooru ndu Ízurelu onu.
- ³Yọ bya ekeeru ndu ono ishi buredi nanu nanu l'ẹhu l'ẹhu; me okpurukpu anu; me akara, e meru l'akpuru vayinu; kedzuru iya ndu Ízurelu l'ẹphe ha: unwoke l'unwanyị.
- ⁴Yọ bya aharu ndu Lívayi fọta t'ẹphe jeje ozi l'ifu Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje ono; mbu t'ẹphe roje Nchileke iphe; tuje iya ẹpha; jaje Ojejoje, bu Nchileke ke Ízurelu ajaja.
- ⁵Ásafu bu ishi; Zekaraya aburu otsota. Ndu odo bu: Jeyelu; Shemiramotu; Jehiyelu; Matitya; Eliyabu; Benaya; Óbedu-Édomu; me Jeyelu. Ẹphebedua a-noduje akpo une; me ogumogu. Ásafu akụ ogele.
- ⁶Benaya yele Jazelu, bu ndu achijeru Nchileke ẹja a-noduje egbu upyoku tekenteke l'ifu Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje ono.

Egvo-ekele

(Egvo 105:1-15; 96:1-13; 106:1, 47-48)

- ⁷Mboku ono be Dévidi vuru uto kfuaru Ásafu; me ndu egvo iya t'ẹphe gu egvo ekele nu Ojejoje.
- ⁸Unu kele Ojejoje ekele; unu kpọ-kua ẹpha iya! Unu mee t'iphe bu mbakeshi madzuru iphe, o mekotaru!
- ⁹Unu guku iya l'egvo; unu gu egvo gude tua ya ẹpha! Unu kfukashia iphe bu iphe, du biribiri, onoduje eme!
- ¹⁰Unu gude ẹpha iya ono, du nsọ ono kua onwunu ekuku! T'obu ndu achọ Ojejoje teje eswa!
- ¹¹Unu wojeru ẹnya dabẹ lẹ Ojejoje; me l'okpehu iya! Unu achoje ifu iya tekenteke!
- ¹²Unu nyatakwa iphe, du biribiri, o meshiru; iphe-ophuleny, o meshikotaru; me ikpe, o kpekotaru.
- ¹³Unubẹ ndu eri Ébirihamu, bu nwozi iya; unubẹ unwu Jékpọ, bu ndu o gude ẹka iya fọta!
- ¹⁴O kwa iya bu Ojejoje bya aburu Nchileke ayi; Ikpe iya tuko mgboko vọ kfurukfuru.
- ¹⁵Ọgba-ndzụ iya be onyataje jeye lẹ tutu mimimi. Ukwe iphe, o kweru be anoje shita l'ogbo sweru ogbo.
- ¹⁶Ndzụ yele Ébirihamu gbaru; me angu ono, o riburu Áyizaku

- 17b'o meru; yọ bọru ekemu l'ẹhu Jékọpu; Ndu Ízurelu b'o meru; yọ bọru ọgba-ndzọ, a-nọ gbururu jeye;
- 18sụ ẹphe: “Ọ bụ unu; bẹ ya a-nụ alị Kénanu t'ọ bọru òkè-ìphe, unu ketaru.”
- 19Teke ẹphe shi habe ahabe; mbụ teke ẹphe shi bọru kpakọru-chíta; bọru ndu nlamunla l'alì ono;
- 20ẹphe shi eshije l'ọha ọwaa; lufu l'ọphu; shi eshije l'alì-eze ọwaa; lufu l'alì-eze ọphu;
- 21ọphu ọ dudu onye o kweru t'ọ kpaa ẹphe ẹhu. Yọ bọru okfu ẹhu ẹphe; bẹ oogudeje baarụ ndu eze mba;
- 22sụ ẹphe: “Unu be edenyikwa ndu nk'ìya, e teru manụ ẹka; ọphu ọ dukwa iphe, unu e-me ndu ekfuchiru iya!”
- 23Unu gua egvu nù Ojejoje; unubẹ eliphe l'ọphu! Unu rajẹ iya arara mbọku-mbọku l'ọdzoje madzọ!
- 24Unu tųaru ndu ọhodo ọnu ẹge ọ dọ-be biribiri; unu ekfuaru ndiphe l'ọphu iphe, dọ biribiri, oomeje.
- 25Ishi iya aburu lẹ Ojejoje parụ ẹka; bọru onye gbaru t'a jajẹ iya oke ajaja. Ọ gbakwaruphu t'a tsuje iya egvu, kariru kẹ agwa.
- 26Kẹ l'agwa ndiphe l'ọphu; bẹ bukota ntẹkpe. Obenu l'ọo Ojejoje; bẹ meru igwe.
- 27Akpabiri yẹle o-gbu-nwii-nwii; bẹ nọ iya l'ifu. Ike waa ẹhu-ọtso-ẹna tuko ẹke o bu dzuru.
- 28Unubẹ ikfu l'ikfu, nọ lẹ mgboko-a; unu kwabẹ Ojejoje ugvu! Unu kfua ẹge oogbube nwiiinwii yẹle ẹge ọkpehu iya habe nshinu!
- 29Unu kwabẹ Ojejoje ugvu, gbarụ ẹpha iya. Unu wotaru iya iphe. Unu yee ọdu nsọ l'ọ bụ uwe; baarụ Ojejoje ẹja.
- 30Unubẹ unwu eliphe l'unu ha; unu nmahukwa iya kpakpakpa l'ifu. Mgboko b'e mewaru; yọ nguru anguru. Ẹ-tọ nwedu iphe, ha kẹ enwubata iya.
- 31Tẹ imigwe l'ọphu tee ẹswa; ẹhu atsoo eliphe l'ọphu ẹna. T'ẹphe karụ iphe bụ mbakeshi l'ọo Ojejoje bụ eze.
- 32T'eze ẹnyimu tųa oke eyii; mẹ iphe, bụ iphe, nọ iya nù. T'ẹgu, ẹke e meberu iphe tee ẹswa yẹle iphemiphe ọbule, nọ iya nù.
- 33Ono teke iphe, bụ oshi, nọ l'ọswa a-gụ egvu ẹhu-ọtso-ẹna l'ifu Ojejoje. Ishi iya aburu l'ọobyawa okpe unwu eliphe ikpe.
- 34Unu kele Ojejoje ekele; kẹ l'ọ bụ onye ọma! N-yemobu iya anọje gbururu jeye lẹ gbururu.

³⁵Unu raku iya; sù iya: “Nafutanu ayi; nggùbe Nchileke, bù Onye ndzofuta ayi! Rukobenu ayi; dzofuta ayi l'èka ndu òhodo; k'òphu ayi e-gude èpha ngu ono, dù nsò ono kele ngu ekele; gude ajaja, ayi aja ngu kua onwayi ekuku.”

³⁶Tẹ ajaja buru kẹ Ojejoje, bù Nchileke kẹ Ízurelu; gbururu jeye lẹ gbururu. Ndu Ízurelu l'èphe ha atuko zùkota mgbede; sù: “Ono kwa ège ọ dù. Tẹ ajaja buru kẹ Ojejoje.”

Eeke ozi

³⁷Tọ dù iya bù; Dévidi abya ahaa Ásafu mẹ ndu egvu iya l'ifu Okpoko Ogba-ndzù Ojejoje ono; t'èphe jeje ozi l'èke ono tekenteke; mbù ège a chorù t'e meje iya mbòku-mbòku.

³⁸Ọ hakwaruphu Óbèdu-Édòmu waa ndu ọru iya, dù ụkporo ẹto l'umadzu ẹsato. Óbèdu-Édòmu Jedutunu yẹle Hosa bẹ eche ọnu ẹka ono nche.

³⁹Dévidi hakwaruphu Zadọku, bù onye achijeru Nchileke ẹja; waa ụnwunna iya, bukwapu ndu achijeru Nchileke ẹja t'èphe nọdu l'ọnu m̀kpù Ojejoje, nọ l'èke aagwaje iphe lẹ Gíbiyọnu ono.

⁴⁰Ozi èphe bù t'èphe gwojeru Ojejoje ngweja-ukfuru l'ènya-ngweja-ukfuru: eswe l'ènyashi; mbù tekenteke; ège ono, e deru iya l'èkwo ekemu, Ojejoje turu nù ndu Ízurelu ono.

⁴¹Ndu a guru yeru èphe bù Hemanu; Jedutunu; mẹwaru ndu a fọtaru; kua èphe l'èpha t'èphe keleje Ojejoje ekele kẹ n-yemobu iya ono, anọje gbururu jewaru ono.

⁴²Hemanu yẹle Jedutunu bù èphe anọduje egbu ụpyoku; l'akù ogele; mẹwaru ngwa-egvu ọdo, e gude agù egvu, dù nsò. Ụnwu Jedutunu bù èphebedua anọduje eche ọnu-ụzo.

⁴³Tọ dù iya bù; ndu Ízurelu l'èphe ha awùkashihu; onyenọnu alashia l'ufu iya. Dévidi alashia l'ufu tẹ ya je agọru ọnu-ọma nù ndibe iya.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 17

Ozi, Nétanu ezi Dévidi

(2 Sám 7:1-17)

¹Ya ndono; yo be teke Dévidi buwa ebubu lẹ nk'iya; yọ sù Nétanu, bù onye nkfuchiru Nchileke: “T'o lenu; lẹ yẹbe Dévidi bu l'ùlo, e gude oshi sida kpua; Okpoko Ogba-ndzù Ojejoje aburu l'ùlo-èkwà b'ọ nọ.”

²Nétanu asù Dévidi: “Iphe, bù iphe, nọkpele ngu phù l'obu k'ememe; mee ya; kẹle Nchileke nọkwa-a swiru ngu eswiru.”

³Yo be l'ènyashi; Ojejoje abya ekfuru yeru Nétanu; sù iya:

⁴“Je ezia nwozi iya; mbù Dévidi lẹ yẹbe Ojejoje sùru: L'ẹ tọ bùdu yẹbedua a-kpuru iya ụlo, ya e-buru.

⁵Lẹ keshinu mbọku ono, ya dufutaru ndu Ízurelu ẹ Íjiputu ono jeye ntanu; bẹ ya te bubua l'ulo. Ege o du bu: ya -shi l'ulo-ẹkwà owaa; ya abahu l'ulo-ẹkwà odo; ya -shi ẹ mkpù owaa; ya abahu ẹ mkpù odo.

⁶L'iphe bu ẹke ono yele ndu Ízurelu tuko jekota ono;?o nweru teke ya suseru m'oo onye lanu ẹ ndu ishi ephe ono, bu ndu ono, ya suru t'ephe cheje ndibe iya l'o bu onye eche aturu ono: ‘?Bu ngunu meru iphe, unu ta kpuduru iya ulo, e meru l'oshi sida?’ ”

⁷“Kfuru nwozi iya; mbu Dévidi ẹ yẹbe Okaribe-Kakota-Ike, bu Ojejoje suru agha: Ya dufutaru ngu l'egu, ẹke elu akpaje nri; l'eche aturu; t'i bya aburu onye achi ndu nk'ia, bu Ízurelu.

⁸Ya shihawa switaru ngu eswiru l'iphe bu ẹke, iije; bya atuko ndu ohogu ngu l'ephe ha lu-gbua l'ifu ngu. Ya e-me ephe ngu t'o ha nshinu l'o bu ephe ndu bu oke amadu, nɔgbaa ẹ mgboko-a.

⁹Ya a-nu ndibe iya, bu ndu Ízurelu alì k'eka ephe. Ya a-dzabe ephe l'obu oshi l'alì ono; k'ophu ephe e-buru l'alì k'eka ephe; ophu ndu akirishi 'akpahedu ephe ehu ege e shi akpa iya ephe l'odungu phu;

¹⁰mbu ege e shi akpa iya ephe keshinu teke ono, ya fotaruru ndu ikpe t'ephe chije ndibe iya, bu ndu Ízurelu ono. Iphe bu ndu ohogu ngu l'ephe ha bẹ ya a-kapyabekota ike. “ ‘Iphe odo, ya ekfuru ngu bu ẹ Ojejoje a-kpuru ngu ulo.

¹¹Teke oge nka-ezekuna nke ngu ruleruphu; nggu alakfubewa nna ngu phe; bẹ ya e-shi l'unwu ngu wofuta onye a-no-chi enya ngu. Ya e-mee te alì-eze iya nguru anguru.

¹²O bu onye ono bẹ a-kpuru iya ulo ono; ya emee te eri iya buru eze jeye ẹ tutu yoyo.

¹³Ya a-buru nna iya; yẹbedua aburu nwatibe iya. E to nwekwa ẹ ya ewofu n-yemobu oma iya l'ẹke onono; ege ya wofuru iya l'ẹke onye ono, vu ngu uto ono no.

¹⁴Ya e-dobe iya t'o buru onye ishi l'ulo iya; me l'alì-eze iya jeye ẹ tutu yoyo. Ono kwaphu ege eri iya a-buru eze gbururu jeye ẹ gbururu.’ ”

¹⁵Ya ndono; Nétanu ekfukotaru Dévidi iphe ono ege e koshiru iya eya l'aphu.

Dévidi ekfu anu Nchileke

(2 Sám 7:18-29)

¹⁶To du iya bu; eze, bu Dévidi egbeshi bahu l'ime ulo je anodu l'ifu Ojejoje; su: “Nggube Ojejoje, bu Nchileke;?bu onye bẹ ya bu; temanu onu-ulo iya bu gunu ke t'i wota iya kfube l'ẹke ha l'eli ege-a?

¹⁷L'enya nke ngu b'o ha ngu nwanshi; nggube Nchileke. I kfuwaru okfu ehu onu-ulo nwozi ngu ege oo-du l'uzo ifu. I wotawaru iya mee l'o bu onye, bu iya b'a katsua opa-li eli l'ẹke ndiphe no; nggube Ojejoje, bu Nchileke?

¹⁸“?Bu ngunu odo bẹ yẹbe Dévidi e-kfubakwadaru ngu l'egbe ugu owaa, i kwaberu yẹbe nwozi ngu-a? I makotaru ege nwozi ngu gbaru.

- ¹⁹Nggube Ojejoje; i gudewa okfu ẹhu nwozi ngu; me ẹge o du ngu l'obu; meshia eze iphe, hagbaa ẹge-a; bya emee te ya makotaru eze iphe owaa.
- ²⁰“E to dudu onye du l'o bu nggu; nggube Ojejoje; ophu o dudu Nchileke odo, nonu; gbahaa nggubedua ẹge ono, ayi gudewa nchi ayi nua ono.
- ²¹?Nanukpoo ndu odo, du l'o bu ndu nke ngu, bu ndu Izurelu; mbu oha lanu le mgboko-a, nggube Nchileke jeru je agbafuta t'ephe buru ndu nke ngu; bya egude ephe mee t'a maru epha ngu amaru; bya emee iphe, dagbaaru kpa; du biribiri l'ifu ndu nke ngu ono, bu ndu i gbafutaru le Ijiputu; chikashia iphe bu mbakeshi l'ifu ndibe ngu ono.
- ²²I meru te ndu nke ngu, bu ndu Izurelu buru ndu nke ngu gedegede gbururu jeyewaru; nggube Ojejoje abuwaru Nchileke ephe.
- ²³“Nggube Ojejoje; mekwaa t'o keru; mbu ukwa ono, i kweru yebe nwozi ngu yele onu-ulo iya ono gbururu jeye le gbururu. Mekwaa l'ege i kfu.
- ²⁴T'o kekwaru; k'ophu epha ngu a-pa aka apaa gbururu jeye le gbururu. O bu teke ono be aa-su le nggube Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; mbu Nchileke ke Izurelu be bu Nchileke ke ndu Izurelu l'oswiya! Temanu be onu-ulo yebe nwozi ngu, bu Dévidi a-ngukwaruphu anguru l'ifu ngu.
- ²⁵“O bu okfu le nggube Nchileke iya be koshiru yebe nwozi ngu l'ii-meru iya onu-ulo iya be meru; onu adu nwozi ngu k'onodu l'ekfu anu ngu.
- ²⁶Nggube Ojejoje; oo nggu be bu Nchileke obu! I kweshiwaru yebe nwozi ngu ukwa iphe-oma, dugba ẹge-a.
- ²⁷Nta-a bukwa t'o du ngu mma t'i goru onu-oma nu onu-ulo nwozi ngu; k'ophu bu l'oo-nodu kwaseru l'ifu ngu. Ishi iya aburu l'oo nggube Ojejoje be goru onu-oma nu iya; oo-buru onu-ulo, a goru onu-oma nu gbururu jeye le gbururu.”

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 18

Ọgu, Dévidi lugaaru; mekputa

(2 Sam 18:1-18)

- ¹E metsua; Dévidi abya alu-gbua ndu Filisutayinu; mee ephe; ephe anodu iya l'eka. Yo nata ndu Filisutayinu Gatụ yele unwu edukfu edukfu, nokota iya nu.
- ²Dévidi lu-gbukwaruphu ndu Móabu; mee ephe; ephe ejelahaaru iya ozi; atukwaphu akiriko anu iya.
- ³Dévidi abya alu-gbukwaaphu Hadadéza, bu eze ndu Zóba; je akpaa le Hámatu; teke Hadadeza jeru te ya mee te ali, no je akpaa le Enyimu Yufurétusu lakota iya l'eka.
- ⁴Dévidi anata iya unu ugbo-inya labu l'ukporo iri; me ndu agbaje inya-ogu, du unu iri l'esaa l'ukporo madzu iri; bya anatakwa iya phu ndu soja k'okpa, du ukporo unu ugbo labu l'unu umadzu iri. Dévidi egububushikota inya ono, alokpuye ugbo-inya ono akwara azu achi; haa ukporo ise nwenkinyi.

⁵Yo be teke ndu Áramu ke Damásukosu byaru t'ephe yetaru eze ndu Zóba, bu Hadadéza éka; Dévidi egbua ephe unu ukporo labu l'iri l'ise.

⁶Dévidi abya emeta odu ndu soja le Áramu ke Damásukosu chiru ndu soja dobe iya. Ndu Siríya ono anodu iya l'éka; l'atu akiriko anu iya. Ojejoje l'emeje te Dévidi mekputa l'iphe bu éke o jeru.

⁷Dévidi achiko iphe ndu ozi Hadadéza egudeje egbobuta onwephe, e gude mkpola-ododo meshia chilata le Jerúsalemu.

⁸Dévidi eshikwaphu le Tibuhatu; me le Kunu, bukota mkpukpu, no l'ali, Hadadéza achi; vukoo ope, ha nshinu. Yo buru iya be Sólomonu gude tuta eze mini ope; me itso; mewaru iphe, o gude ope meshia.

⁹To du iya bu; Towu, bu eze ndu Hámatu anulephu le Dévidi be lu-gbuwaru ndu soja Hadadéza, bu eze ndu Zóba;

¹⁰bya eyefu nwatibe iya ke nwoke, bu Hadoramu t'o je ekele eze, bu Dévidi ekele; jaa ya ajaja; ke l'o lu-gburu Hadadéza l'ogu ono. Ishi iya bu le Hadadéza be yele Towu shi anoduje l'ogu tekenteke. Hadoramu egwota ivu, du iche iche, e meru le mkpola-ododo; me le mkpola-ocha; me ope gude nu Dévidi.

¹¹Eze, bu Dévidi eworu ivu ono doberu Ojejoje nsó ege ono, o dobehawaru mkpola-ocha yele mkpola-ododo, o natagbaaru ndu ohodo ono; mbu ndu Édomu; ndu Móabu; ndu Amonu; ndu Filisutayinu; me ndu Amaleku.

¹²Abishayi Zeruya gburu ndu Édomu ukporo unu madzu ugbo labu l'unu umadzu ise le Nsuda Ali Únú.

¹³Yo bya edobe odu ndu soja le Édomu; chita ndu soja ye iya. Ndu Édomu l'ephe ha anodukota Dévidi l'éka. Ojejoje l'emeje Dévidi t'o lu-gbua iphe bu ndu o daru ephe l'iya.

¹⁴To du iya bu; Dévidi aburu eze ndu Ízurelu l'ephe ha; l'ekperu ndu nk'iya ono l'ephe ha ikpe l'uzo, du mma; me l'uzo, vudo nhamunha.

¹⁵Jóabu Zeruya bu onye ishi ndu soja. Jehoshafatu Ahiludu aburu onye edeje iphe, meru nu.

¹⁶Zadoku Ahitubu yele Ahimeleku Abiyata bu ndu achijeru Nchileke eja. Shavisha aburu o-de-ekwo.

¹⁷Benaya Jehoyada bu onye ishi ndu Keretu; me ndu Peletu. Ndu k'unwoke l'unwegirima Dévidi aburu ndu ishi l'ozi eze.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 19

Ogu, Dévidi yele ndu Amonu luru

(2 Sám 10:1-19)

- ¹A nonyaa; Nahashi, bu eze ndu Amonu abya anwuhu. Nwatibe iya ke nwoke aburu eze; no-chia enya iya.
- ²Devidi asu le ya e-meru Hanunu, bu nwatibe Nahashi ohuma; kele nna iya meru yebdua ohuma. To du iya bu; Devidi abya eye ndu ozi t'ephe je akporu Hanunu ifu nna iya ono. Ndu ozi Devidi ono abya erua Hanunu l'ali Amonu t'ephe kporu iya ifu ono;
- ³ndu, bu ishi ndu Amonu asu Hanunu: “?Iiri l'oo ugu be Devidi akwabe nna ngu ono, kparu iphe o ziru t'a bya akporu ngu ifu ke nna ngu? M'o kwa ngge be ndu ozi iya ono byaru; k'ophu bu: ephe -getagelephu ege mkpukpu-wa du; ephe abya alu-gbua ya; wota.”
- ⁴To du iya bu; Hanunu egude ndu ono, Devidi ziru ozi ono; kpushia ephe eji-agba; bya eshi ephe l'oswara-ikè chabushia uwe-nlokpuru ephe; nwufu ephe t'ephe la;
- ⁵ephe atugbua. Yo nweru ndu jeru je ekfuaru Devidi ege e meru ndu ono; yo zia t'a gba ephe ndzuta; ke l'e meru ephe iphe-iphere, ha nshinu. Eze ezia su ephe: “T'ephe nodu le Jeriko jeye teke eji-agba ephe e-rudzu; temanu ephe alatade.”
- ⁶Ndu Amonu abya amaloruphu l'ephe meru umere unwegirima l'eke Devidi no; Hanunu me ndu Amonu ewota unu mkpola-ocha ugbo labu l'ukporo iri gude je ebuta ugbo-inya; me ndu agbaje inya le Mesopotemiya; me l'ali ndu Aramu-Maaka; me le Zoba.
- ⁷Ephe eje ebuta ugbo-inya, du ukporo unu ugbo eno; butafua eze ndu Maaka ye le ndu soja iya. Ephe abya adoru l'iku Medeba. Ndu ke Amonu eshigbaa le mkpukpu ephe dzukobe k'ogu ono.
- ⁸Anunu, Devidi nuru iya; yo yefu Jobu ye le ndu soja iya l'ephe ha.
- ⁹Ndu Amonu awufuta bya akporo giriri k'ogu l'ifu eke eeshije abahu le mkpukpu ono. Ndu eze phu, byaru nu phu anodu l'ime egu.
- ¹⁰Jobu aphulephu le ndu ohogu iya kporu iya giriri: ifu me l'azu k'ogu; yo fokoo ndu Izurelu ndu ophu katsukpo okwa enya l'ogu; chiru ephe ye t'ephe nodu kwaberu ndu ke Aramu ono.
- ¹¹Yo chiru ndu ophu yeru nwunne iya; mbu Abishayi t'ephe nodu kwaberu ndu ke Amonu.
- ¹²Jobu asu: “O -buru le ndu Aramu karilahaaru iya eka; nggu abya eyetaru iya eka. Teke o bu l'oo ndu Amonu be karideru ngu eka; ya abya eyetaru ngu eka.
- ¹³T'obu shihukwa ngu ike; t'ephe lua ya ogu mkparawa; l'o kwa ogu ehun dibe ephe; bukwaruphu ogu ehun mkpukpu ke Nchileke. Ojejoje e-mee iphe, du iya mma l'enya nk'ia.”
- ¹⁴To du iya bu; Jobu ye le ndu nk'ia awufu jekfushia ndu Aramu ogu; ndu Aramu obu eye okpa l'oso.

¹⁵Ndu kẹ Amọnu aphulephu lẹ ndu Áramu gbalaru; yehukwaphu ọkpa l'oso ephebedua; gbalaaru Abishayi, bu nwunne Jóabu. Ephe agbaru gbaba l'ime mkpukpu ephe. Jóabu alaphushia azu lẹ Jerúsalemu.

¹⁶Ndu Áramu aphulephu lẹ ndu Ízurelu lu-gbuwaru ephe; zia; e je achitakota ndu Áramu ndu ophu no l'azu Enyimu Yufurétusu. Yo buru Shofaku, bu onye ishi ndu soja Hadadéza bu onye ishi ephe.

¹⁷Dévidi anulephu iphe meru nu; bya achikobe ndu Ízurelu l'ephe ha; ephe adaa Enyimu Jodanu jekfushia ephe ogu. Dévidi abya akpo ndu soja iya ono giriri t'ephe tso ndu Áramu ogu obu; yo sworu.

¹⁸Ndu Siríya ono agbaaru ndu Ízurelu oso. Dévidi egbua ephe unu unwoke iri l'esaa l'ukporo madzu iri, lẹ ndu k'ugbo-inya; waa ndu soja k'okpa, du ukporo unu ise. Shofaku, bu onye ishi ndu soja ephe b'e gbukwaruphu.

¹⁹To du iya bu; ndu kẹ Hadadéza abya aphu lẹ ndu Ízurelu mekputawaru ephe; ephe ejekfushia Dévidi; ephe l'iya ekpeshia. Ephe abya anodu Dévidi l'eka. Ophu ndu Áramu 'ejebahedua oyeru ndu Amọnu eka odo.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 20

Jóabu aluta mkpukpu Rába

(2 Sám 12:26-31)

¹Yo be l'oge mini-odungu teke ndu eze ejeje ogu; Jóabu achita ndu soja iya; ephe eje agwaa ndu Amọnu maa. Dévidi l'onwiya be kwaru lẹ Jerúsalemu. Jóabu phe eje ekee k'ogu; yechia Ráma; mee ephe oduge-eme.

²Dévidi ekputa eze ephe okpu-eze, o kpu. Era okpu-eze ono be ha l'o bu era talentu mkpola-ododo. Yo buru mkpuma, vugbaa oke aswa b'e gude dengashia ya. E woru okpu-eze ono kpube Dévidi l'ishi. Dévidi akwaa mkpukpu ono l'okwata; zaa ya azaza.

³Yo rukoo ndu mkpukpu ono dobe t'ephe gude soya, e gude ekwo oshi jelahaaru iya ozi; me ogu, e meru l'igwe; me ogbu-nku. Yo buru ege ono be Dévidi mekotaru mkpukpu ndu Amọnu l'ephe ha. E metsua; Dévidi yele ndu soja iya l'ephe ha alaphushia azu le Jerúsalemu.

Ndu ishi ndu Filisutayinu ala l'ogu

(2 Sám 21:15-22)

⁴E metsua; ogu adaru ephe lẹ ndu Filisutayinu lẹ Géza. Yo buru teke ono be Sibekayi; onye Husha gburu Sipayi, bu onye lanu l'eri ndu mkparawa. A kakputa ndu Filisutayinu ono l'enya.

⁵L'ogu odo, daru ephe lẹ ndu Filisutayinu; Eluhananu Jayi egbua Lahumi, bu nwunne Goliyatu, bu onye Gatu; mbu onye ono, igbidigbi arwa, o gude du l'o bu oshi, onye ekweje ekwa egudeje ekwe ekwa ono.

⁶Ogu ọdo abya adaaru ẹphe lẹ ndu Gatụ. L'ọgu onanu b'o nweru nwoke lanu, ha nshinu. O furu mkpushi-ẹka ishingu ishingu l'ẹka iya ẹphe ẹbo; waa mkpushi-ọkpa ishingu ishingu l'ọkpa iya ẹphe ẹbo, bu iya bu ụkporo l'eno. Nwoke ono bukwaphu onye eri ndu mkparawa.

⁷Nwoke ono awatalephu ọko ndu Ízurelu onu; nwa nwunne Dévidi, aza Jonátanu Shimeya eworu iya gbua.

⁸Ndu ono bukota eri ndu mkparawa lẹ mkpukpu Gatụ. Dévidi yele ndu ozi iya egbushikota ẹphe.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 21

Dévidi agu ndu Ízurelu ọgu

(2 Sám 24:1-25)

¹Tọ dụ iya bu; Sétanu egbeshi te ya mebata ndu Ízurelu; bya akpalia Dévidi t'ọ gua ndu Ízurelu ọgu.

²Dévidi asu Jóabu me ndu ishi ndu soja: “Unu je agua ndu Ízurelu ọgu; tsube lẹ Besheba je akpaa lẹ Dánu. Teke unu gutsuaru iya; unu abya akarụ iya; k'ọphu ya amaru ege ẹphe ha.”

³Jóabu asu iya: “Te Ojejoje mekwaa te ndibe iya ka l'igwe ugbo ụkporo ise; karia ege ẹphe ha nta-a. Nggube eze, bu onye nwe mu nu;?ndu-a ta budunua ndu ozi ngu?Nanu ege e meru be onye nwe mu nu acho t'o mee ege-a??Bu ngunu meru iphe o bu yebedua be gbe l'emeta iphe, ikpe a-nma ndu Ízurelu?”

⁴Okfu eze adagbunua ke Jóabu. Jóabu alufu je atuko Ízurelu l'ọ ha jegbakota; bya alaphuta azu lẹ Jerúsalemu.

⁵Jóabu abya akọoru Dévidi ege ndu ono, o guru ọgu ono hakota. Ndu ke Ízurelu l'ẹphe ha dụ ụkporo unu unwoke ugbo ishingu l'unwoke iri l'esaa l'unu iri, bu ndu aduje ike paa ogu-mbeke. Ndu ke Júda dụ ụkporo unu unwoke ugbo labu l'unwoke iri l'esato l'unu iri l'ise, bukwaphu ndu aduje ike paa ogu-mbeke.

⁶Obule e to gukobekwa ndu ikfu Lívayi; me ndu ikfu Bénéjaminu; ke l'iphe ono, eze kfuru ono ta dudu iya mma.

⁷Iphe ono, o suru t'e mee ono aburu iphe, dụ Nchileke eji; yo gude iya nua ndu Ízurelu aphu.

⁸Dévidi abya asu Nchileke: “Le ya mewaru iphe, dụ eji, ha nshinu shita l'iphe-a, ya meru-wa. Ole ya arọ ngu t'i wofunu iphe, dụ eji ono, nwozi ngu meru ono; ke l'ọ bu eswe be yele iya meru.”

⁹Ojejoje ekfuru yeru Gádu, bu onye aphujeru Dévidi àphù; su iya:

¹⁰“T'o je asu Dévidi lẹ Ojejoje suru: ‘Le ya kọberu iya ụzo iphe ẹto. T'ọ hata ọphu ya e-me iya.’ ”

- 11**Gádu abya ejekfu Dévidi je asụ iya: “Owaa iphe, Ojejoje ekfu: ‘T’o hata nanu.
- 12**?O hataru ejo-egu, a-nọ afa ẹto??Tọo tẹ ndu ọhogu iya phẹ gude ọnwa ẹto; mee ẹphe ụmuruku; gude ogu-mbeke gbushia ẹphe??T’o hataru ogu-mbeke kẹ Ojejoje abalị ẹto, bụ iya bụ oge ejo mgbonwu a-bya l’alị-a; ojozi Ojejoje atuko alị Ízurelu l’o ha mebyishia? Nta-a; bukwa t’o kpebua iphe, ya e-je ekfuaru onye ziru iya nụ.’ ”
- 13**Dévidi asụ Gádu: “O kwa oke iphe-ẹhuka byakfutaru iya ẹge-a. Tẹ ya dabachikwaa l’eka Ojejoje; kẹ l’obu-imiko iya parụ ẹka. Tẹ ya ba adabakwa l’eka madzụ.”
- 14**Tọ dụ iya bụ; Ojejoje alọru mgbonwu nụ ndu Ízurelu. Ndu nwushihuru nụ dụ ukporo unu madzụ ugbo ẹsato l’unu iri l’ise.
- 15**Ojejoje ezia ojozi ono t’o je emebyishia Jerúsalemu. Ojozi ono awatalephu ome iphe e ziru iya; yo rua Ojejoje l’obu; yo sụ ojozi ono: “L’o dzuwaru! Sephu ẹka ngu azu.” Teke ono bẹ ojozi Ojejoje ono nọwa l’ẹke Ọnanu, bụ onye Jibusu anọduje etsu balị iya.
- 16**Dévidi abya apalia ẹnya; phụ ojozi Ojejoje ono l’ẹke oovudo lẹ mgbaku igwe yẹle alị; mifuta ogu-mbeke mabẹ lẹ Jerúsalemu. Teke ono bẹ Dévidi yẹle ndu bụ ọgurenya tuko yegbaa uwe-aphụ; ẹphe adashia kpube ifu l’alị.
- 17**Dévidi asụ Nchileke: “L’o kwa yẹbedua bẹ turu ekemu t’a gua ndu-a ogu. Mbụ l’o yẹbedua bẹ meru iphe, dụ ẹji. Ya mewaru iphe, ẹ-ta dudu mma.?Unwu aturu-wa mehunuru ole? Byiko; Ojejoje, bụ Nchileke iya; iphe, ya arọ ngu bụ; t’o bụru yẹbedua yẹle unwunna iya; bẹ ịi-dabẹ ẹka l’ẹhu. Be ekweshinu tẹ mkpakehu-wa nọduru ndibe ngu.”
- 18**Tọ dụ iya bụ; ojozi Ojejoje ono asụ Gádu t’o je ekfuru Dévidi t’o je emeeru Ojejoje ẹnya-ngweja l’ẹke ono, Ọnanu, bụ onye Jibusu etsuje balị ono.
- 19**Tọ dụ iya bụ; Dévidi atugbua jeshia ẹge ono, Gádu gude ẹpha Ojejoje kfuaru iya ẹya ono.
- 20**Teke ono bẹ Ọnanu etsu witu. Yọ ghakọbe bya aphụ ojozi ono; unwegirima iya; ẹphe ẹno, ẹphe l’iya tuko nọdu l’ẹke ono eworu onwẹphe domishia.
- 21**Dévidi abya ejekfushia Ọnanu. Ọnanu elee ẹnya; bya aphụ Dévidi l’ẹke ooje abya; shi l’ẹke ọno l’etsu witu ono lufuta; je ebuaru iya ifu l’alị.
- 22**Dévidi asụ Ọnanu: “Nunu iya alị-a, bụ ẹke iitsuje witu tẹ ya meeru Ojejoje ẹnya-ngweja; k’ophu mkpakehu ono e-buhu l’ẹke ndu-a nọ. Ree ya ẹya tẹ ya kfu-dzua ngu ugwo iya.”
- 23**Ọnanu asụ Dévidi: “T’o wota iya ru. Tẹ yẹbe eze, bụ onye nwe mu nụ mekwaphu iphe, dụ iya mma. Ya a-nụ eswi, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru; bya anụ iphe, eegudeje etsu witu; nụ witu t’e gude gwoo ngweja nri. Iphe ono l’o ha bẹ ya a-nukota.”
- 24**Eze, bụ Dévidi asụ Ọnanu: “Wawakwa. Ya a-kfu-dzu ngu ugwo iya akfu-dzu. Ya te ewotakwa iphe, bụ iphe ngu nụ Ojejoje; ya te ’ewota iphe, ẹ-te nwe du iphe, o phuru iya gwoo ngweja-ukfuru.”

²⁵Tọ dụ iya bụ; Dévidi akfua Onanu ụnu shẹkelu mkpọla-ododo l'ụkporo shẹkelu iri t'ọ bụru ụgwo alị ono.

²⁶Dévidi abya akpụaru Ojejoje ọnya-ngweja l'ẹke ono; bya eworu ngweja-ukfuru; mę ngweja ẹhu-agu gwoo; bya akpoku Ojejoje; Ojejoje eshi l'imigwe gude ọku bya aza iya oku l'ọnya-ngweja-ukfuru ono.

²⁷Tọ dụ iya bụ; Ojejoje asụ ojozi ono; yọ mi-phu ogu-mbeke ono azụ l'ọbo iya.

²⁸Teke Dévidi phuru lę Ojejoje bę zaru iya oku l'ẹke ono, Onanu, bụ onye Jebusu etsuje witu ono; b'ọ bya anọdu l'ẹke ono gwoshia ngweja.

²⁹Ishi iya aburu lę teke ono bę ụlo-mkpù Ojejoje phụ, Mosisu meru l'echi-ẹgu phụ yele ọnya-ngweja-ukfuru phụ bę nọkota-wa l'ẹke eegwoje ẹja lę Gíbiyọnu.

³⁰Ole Dévidi ta kwadụ tę ya jeodu njita l'ifu Nchileke l'ẹke ono; kę l'ọotsu ogu-mbeke ojozi Ojejoje ono egvu.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 22

¹Tọ dụ iya bụ; Dévidi asụ: “Ọ bụ l'ẹke-a bę ụlo Ojejoje, bụ Nchileke a-nọdu; bụru iya a-buru ọnya ẹke ndu Ízurelu a-nọduje gwoo ngweja-ukfuru.”

Aakwakọbe k'ọkpu eze-ụlo Nchileke

²Tọ dụ iya bụ; Dévidi atụa ekemu t'a chikobe ndu bụ mbyamubya, nọ l'alị Ízurelu. Yo bya eshi l'ẹphe fọta ndu l'a-nọdu akụpyashi mkpuma, ee-gude kpua ụlo Nchileke ono.

³Ọ nụkwaruphu mkpụrukpu-ígwe l'igwe t'e gude kpushia nturu, aa-kụpyabetsua l'ibo ọnu-oguzo; mę ọphu ee-gude jìgbabetsua iphe ajìgbabe; bya anụkwaphu ope, kariru kę t'e je ọtu ẹge ẹra iya ha.

⁴Yọ bya anụ oshi sida, bụ 'aguta aguta; kele ndu Sayidonu; mę ndu Táya bę vulataru Dévidi oshi sida, ha uru.

⁵Dévidi asụ: “Lę nwatibe iya; mbụ Sólomonu bụkwadu nwata nshii, ẹ-te nwedu iphe, ọ mawaru. Ụlo ọbu, aa-kpuru Ojejoje ọbu a-kwata ọswa ha nshinu; k'ọphu bụ l'ọtu ọnu iya; mę l'ọdu-biribiri iya e-de kfulakfuka l'eliphe mgburumgburu. Ọo ya bụ lę ya a-kwakọbe iphe ee-gude kpua ya.” Tọ dụ iya bụ; Dévidi atuko iphe ee-gude kpua ụlo ono kwakọbe; mbụ kwakọbe k'etsutsu iya b'ọ nwuhuderu.

Iphe, Dévidi kfuru nwatibe iya Sólomonu

⁶Tọ dụ iya bụ; yo kua nwatibe iya, bụ Sólomonu; tūaru iya ekemu; sụ iya t'ọ kpuaru Ojejoje, bụ Nchileke kę ndu Ízurelu ụlo.

⁷Dévidi asụ Sólomonu: “Nwa mu; o shi bụru obu iya tę ya kpuaru ẹpha Ojejoje, bụ Nchileke iya ụlo.

⁸Obenu lę Ojejoje byaru bya ekfuru yeru iya; sụ iya: ‘Lę ya lūwaru ọgu; gbuwa madzū nshinu. Sụ tę ya ba akpukwaru iya ụlo; kele ya gbuwaru madzū nshinu lę mgboko-a l'ọnya yebe Nchileke.

⁹Ole tẹ ya phukwa l'aa-mutaru iya nwata nwoke. Nwata obu a-bu onye ehu-agu. Oome tẹ nchi du iya ndoo l'eke ndu ohogu iya nokota mgburumburu. Epha iya a-buru Solomonu; l'oge nk'ia; be ya e-me tẹ nchi du ndu Izurelu ndoo l'ekemeke obule; ekemeke obule a-dakotaru epe jii.

¹⁰L'oo yebedua be a-kpuru iya ulo. Oo-buru nwatibe iya; yebedua aburu nna iya. Ya e-me tẹ abubu, o bu eze le Izurelu buru 'echihu echihu gbururu jeye.'

¹¹"Nwa mu; tẹ Ojejoje swikwaru ngu eswiru; k'ophu ii-kpu ulo Ojejoje, bu Nchileke ngu ono kpukota; ege ono, o kfuru iya l'ehu ngu ono.

¹²O bu tẹ Ojejoje nu ngu oriri; mee tẹ iphe dojee ngu enya; k'ophu bu le teke o nuru ngu ike t'i chia ndu Izurelu; be ii-buru onye a-noduje eme ekemu Ojejoje, bu Nchileke ngu ono.

¹³Teke ono bu; o -buru l'i tuberu enya ome iphe, o turu okpa iya; me ome-l'ali ono, Ojejoje kfuru Mosisu tẹ ndu Izurelu meje ono; be uzo ngu a-buru upete. Shihukpelekwphu ike; nggu eshihu obu ike. Ba atsukwa egvu; ophu ike 'agvukwa ngu.

¹⁴"Ya jenwukwaru ehu ege ya e-shi dobe iphe, ee-gude kpua ulo Ojejoje ono. Ya doberu mkpola-ododo, du ukporo unu talentu ugbo iri l'ebo l'unu iri; bya edobe mkpola-ocha, du ukporo unu talentu ukporo ugbo ishingun l'uzo ise; kwatakpo dobe ope; me mkpurukpu-igwe, kariru ege aa-tu era iya atutu. Ya dobekwaruphu oshi; me mkpuma. Nggubedua nweru ike; nggu eyekwafua ya iphe.

¹⁵Ndu ozi b'i nweru; nweru k'etsubo. I nweru ndu akupyashi mkpuma; nweru ndu edoje eja ulo; nweru ndu kapyinta; mewaru ndu eme nka l'uzo, du iche iche;

¹⁶ndu emeje nka le mkpola-ododo no iya; me ndu ke mkpola-ocha; me ndu ke ope; me ndu ke mkpurukpu-igwe. Epe bu 'aguta aguta. Gbeshi wata oru ono. Te Ojejoje swikwaru ngu eswiru."

¹⁷Devidi abya ekfukwaruphu ndu ishi ndu Izurelu l'ephe ha t'ephe yetaru nwatibe iya; mbu Solomonu aka; su epe:

¹⁸"Ojejoje, bu Nchileke unu;?to nodunua swiru unu to?To medunua tẹ nchi du unu ndoo l'ekemeke to? O mewaru tẹ ndu bu l'ali-a lakota iya l'eka; bya anatakotawa ali-a ye Ojejoje l'eka; me l'eka ndu nk'ia.

¹⁹Nta-a bukwa t'unu gude ndzu unu; me obu unu choo Ojejoje, bu Nchileke Eke-du-Nso; k'ophu aa-pata Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje; me ivu, du nso, bu ke Nchileke bya edobe l'ulo ono, aa-kpuru Ojejoje ono."

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 23

Unwunna ndu Livayi

¹Teke Devidi karu nka; lilihuwa alilihu; b'o meru nwatibe iya; mbu Solomonu eze ndu Izurelu.

- ²Yọ bya ekukobekwaphu ndu ishi ndu Ízurelu l'ẹphe ha; me ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Lívayi.
- ³Ndu Lívayi ndu ọphu nọwaru shita l'ụkporo afa l'afa iri kwaseru b'a gụkotaru ọgu. Iphe ndu k'unwoke kpakọru dọ aburu ụkporo ọnu ugbo ẹno l'ọnu iri l'ise.
- ⁴Dévidi asu: “L'ụkporo ọnu unwoke ugbo ẹto l'ime ndu ono a-nọdu eleta ẹnya l'ozi, eeje l'ulo Ojejoje ono. Ọnu unwoke iri l'ise aburu ndu ishi; me ndu ikpe.
- ⁵Ọnu unwoke iriaburu ndu nche ọnu-oguzo; ọnu unwoke iri ọdo a-nọdu aja Ojejoje ajaja; gude ngwa-egvu, ya metaru l'aja iya.”
- ⁶Dévidi abya ekee ẹphe l'ẹnya-ufu ẹnya-ufu l'ẹge ọnuwu Lívayi ha: bọ iya bọ Geshonu; Kohatu; me Merari.
- ⁷Ndu ke Geshonu bọ: Ladanu; me Shimeyi.
- ⁸Ọnuwu Ladanu bọ: Jehiyelu, bọ ọkpara; Zetamu; me Jówelu; ẹphe ẹto.
- ⁹Ọnuwu ke Shimeyi bọ: Shelomitu; Haziyele; me Háranu; ẹphe ẹto. Ẹphe bukota ndu ishi l'ẹnya-ufu Ladanu.
- ¹⁰Ndu ke Shimeyi bọ: Jahatu; Zina; Jeyushi; me Beríya; ẹphe ẹno.
- ¹¹Jahatu bọ ọkpara; Ziza aburu otsota. Jeyushi me Beríya ta mọtadu unwoke l'igwe; a gua ẹphe l'ọ bọ ndu ẹnya-ufu lanu.
- ¹²Ndu ke Kohatu aburu: Amuramu; Izuha; Héburonu; me Uzele; ẹphe ẹno.
- ¹³Ọnuwu ke Amuramu bọ: Éronu; me Mósísi. Éronu b'e doberu iche; yebedua yele ọnuwu iya t'ẹphe buru ndu e-wojeru iphe, kakota ọdu nsọ dobe nsọ; kpoje ínsensu ọku l'ifu Ojejoje gbururu jeye le gburu. Yọ buru ẹphe a-nọdu ejeru Ojejoje ozi; gude ẹpha iya ago ọnu-oma gbururu jeyewaru.
- ¹⁴Mósísi, bọ onye ke Nchileke b'a guru ọnuwu iya yeru ndu ke Lívayi.
- ¹⁵Ọnuwu Mósísi bọ: Geshomu; me Eliyéza.
- ¹⁶Ọnuwu ke Geshomu bọ: Shebuwele, bọ ọkpara.
- ¹⁷Ọnuwu ke Eliyéza bọ: Rehabiya, bọ ọkpara. Eliyéza ta mọtahedu nwata nwoke ọdo; ole Rehabiya mụshikwanuru unwoke l'igwe.
- ¹⁸Ọnuwu ke Izuha bọ: Shelomitu, bọ ọkpara.
- ¹⁹Ọnuwu ke Héburonu bọ: Jeriya, bọ ọkpara. Amariya aburu otsota. Jazelu bọ onye k'eto; Jekameyamu aburu onye k'eno.
- ²⁰Ọnuwu ke Uzele bọ: Mayika, bọ ọkpara; Ishiya aburu otsota.
- ²¹Ọnuwu ke Merari bọ: Mahuli; me Mushi. Ọnuwu ke Mahuli bọ: Eliyéza; Kishi.
- ²²Eliyéza nwuhuru; to mọtá unwegirima unwoke. O bulephu unwanyi kpuu b'ọ mụshiru. Yọ buru ọnuwu Kishi, bọ ndu ẹphe l'ẹphe bọ be lụkotaru ẹphe.

²³Unwu ke Mushi bu: Mahuli; Eda; me Jeremotu; epe eto.

²⁴Ndu ono bukota ndu eri Lívayi l'ènya-ufu l'ènya-ufu. Epe bukota ndu ishi l'ènya-ufu nna epe; ege e deru epha epe l'èkwo; bya agua epe ogu l'èhu l'èhu; mbu ndu ophu nowaru shita l'ukporo afa kwaseru; bya aburu ndu eje ozi l'ulo Ojejoje ono.

²⁵Kele Dévidi kfuhawaru; su: “Le Ojejoje, bu Nchileke ke Ízurelu; mewaru te nchi du ndibe iya ndoo; byakwa bya ebuwaru eburu le Jerúsalemu ege-a, oobu iya-a jeyewaru.

²⁶E to gbahedu te ndu Lívayi vupheje ulo-mkpù; me iphe, e gude eje ozi l'ime iya.”

²⁷Yo buru okfu ikperazu, Dévidi kfuru be meru iphe a guru ndu Lívayi ogu tsube le ndu no-swewaru ukporo afa kwaseru.

Ozi, noru ndu Lívayi l'ulo Ojejoje

²⁸Ozi, noru ndu Lívayi bu t'ephe yetajeru unwu Éronu eka l'ozi, eeje l'ulo Ojejoje; mbu l'ogbodufu eze-ulo ono; me le mkpuli mkpuli iya; me omecha iphemiphe obule, du nsò emecha; mewaru ozi odo, eeje l'ulo Nchileke ono.

²⁹Ozi odo, noru epe bu ke buredi ono, eedobeje l'ifu Nchileke; me ke ntu akpe, eegudeje egwo ngweja nri; me k'echa-mbeke, e-te kodu ekoko; me k'oghe iphe egheghe; me k'iphe bu iphe, a gworu agwogwo; mewaru otu iphe atutu; t'a maru ole, o du; me ege o ha.

³⁰Iphe bu utsu, sweru esweswe be epe e-vudoje l'ekele Ojejoje ekele; aja iya ajaja. O -be l'urenyashi; epe emekwaa ya phu ege ono;

³¹me iphe bu teke e gworu ngweja-ukfuru ke mboku otu-ume; me Aji Onwa Ophungu; me k'ogba aji, a turu teke aagbaje iya. Epe a-noduje eje ozi l'ifu Ojejoje tekenteke ege a tuburu t'ephe jeje iya.

³²Oo ya bu l'oo epe b'o no l'eka; mbu ozi, eeje le Ulo-Ékwà Ndzuko; me ke Eke-du-Nso ono; mbu t'ephe nodu l'eka unwunna epe, bu unwu Éronu jee ozi, no l'ulo Ojejoje ono.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 24

Ogbo ndu achijeru Nchileke eja

¹Owaa ege egude kee unwu Éronu: Unwu Éronu bu: Nadabu; Abihu; Eliyéza; me Itama.

²Nadabu yele Abihu be vu nna epe uzo nwuhu; ophu epe 'amutadu unwu. To du iya bu; Eliyéza yele Itama ejelahaa ozi ndu achijeru Nchileke eja.

³Zadoku, bu onye eri Eliyéza yele Ahimeleku, bu onye eri Itama be yetaru Dévidi eka kee epe ege epe a-nodugbaa l'eje ozi epe.

⁴Ndu eri ke Eliyéza be ka onwe ndu bu ishi me le ndu eri ke Itama. Ege epe gude keshia ya bu: L'eri ke Eliyéza b'e ketaru madzu iri l'ishingu, bugbaa ndu ishi l'ènya-

ufu l'ɛnya-ufu; bya eketa ɔmadzu ɛsato, buɔbaa ndu ishi l'ɛnya-ufu l'ɛnya-ufu l'eri ke Itama.

⁵A tɔru ɛnwa gude kee ɛphe; ɛphe ahako ɛnya-nhamunha; ke l'oo ɛge e nweru ndu ishi ɔru le Eke-du-Nso; me ndu ishi ɔru Nchileke l'eri Eliyɛza; bu ɛge e nweru iya l'eri ke Itama.

⁶Q bu Shemaya Netanelu, bu o-de-ekwo, buru onye Lɔvayi be deshuru ɛpha ɛphe l'ifu eze; me l'ifu ndu ishi bu: Zadoke, bu onye achijeru Nchileke ɛja; Ahimeleku Abiyata; ndu ishi ɛnya-ufu ndu achijeru Nchileke ɛja; me ndu Lɔvayi. E vuru ɔzo foto ɛnya-ufu lanu l'eri Eliyɛza; bya afota ɛnya-ufu lanu l'eri Itama.

⁷A tɔru ɛnwa k'odungu; yo daaru Jehoyaribu; ta k'ɛbo; yo daaru Jedaya;

⁸k'eto daru Harimu; k'eno adaaru Seyorimu.

⁹K'ise daru Malukija; k'ishingu adaaru Mijiaminu.

¹⁰K'esaa daru Hakoze; k'esato adaaru Abija.

¹¹Ke tete daru Jeshuwa; k'iri adaaru Shekaniya.

¹²K'iri le nanu daru Eliyashibu; k'iri l'ɛbo adaaru Jakimu.

¹³K'iri l'eto daru Hupa; k'iri l'eno adaaru Jeshebeyabu.

¹⁴K'iri l'ise daru Biliga; k'iri l'ishingu adaaru Ima.

¹⁵K'iri l'esaa daru Heziya; k'iri l'esato adaaru Hapizezu.

¹⁶K'iri le tete daru Petahiya; k'ukporo adaaru Jehezikelu.

¹⁷K'ukporo le nanu daru Jakinu; k'ukporo l'ɛbo adaaru Gamulu.

¹⁸K'ukporo l'eto daru Delaya; k'ukporo l'eno adaaru Maaziya.

¹⁹Ono bu ɛge e keru ɛphe t'ɛphe jeje ozi teke ɛphe bahuru l'ulo Ojejoje; ɛge ono, ochechoroche ɛphe; mbu Eronu tɔru ɛphe aka iya, bu iya bu ɛge Ojejoje, bu Nchileke ke Izurelu tɔru iya ya l'ekemu.

²⁰A bya le ndu eri Lɔvayi; owaa ndu ophu phoduru nu ndo-o: L'ufu ke Amuramu b'a fotaru Shubayelu. L'ufu ke Shubayelu b'a fotaru Jehideya.

²¹L'ufu ke Rehabiya b'a fotaru Ishiya, bu okpara.

²²L'ufu ke Izuha b'a fotaru Shelomotu. L'ufu ke Shelomotu b'a fotaru Jahatu.

²³L'ufu ke Hebironu bu Jeriya bu okpara; Amariya bu otsota; Jazelu bu onye k'eto; Jekameyamu aburu onye k'eno.

²⁴L'ufu ke Uzelu bu Mayika. L'ufu ke Mayika aburu Shamiru.

²⁵Nwunne Mayika ke nwoke bu Ishiya. Onye shi l'ufu ke Ishiya bu Zekaraya.

²⁶L'ufu ke Merari bu: Mahuli; Mushi; me Beno Jaziya.

- ²⁷L'ufu kẹ Merari bẹ ndu shi l'ụnwu Jaziya bụ: Beno; Shohamu; Zaku; mẹ Ibiri.
- ²⁸L'ufu Mahuli bụ Eliyéza. Eliyéza ta mụta du unwoke.
- ²⁹A bya l'ufu kẹ Kishi bụ nwatibe Kishi, bụ Jerahumelu.
- ³⁰L'ufu kẹ Mushi bụ: Mahuli; Eda; mẹ Jerimotu. Ndu ono bukota ndu eri Lívayi l'anya-ufu l'anya-ufu.
- ³¹Ephebedua bẹ tukuruphu enwa; ega phụ, ụnwunna ephe ndu eri Éronu turu phụ. Ephe nọ l'ifu eze, bụ Dévidi; mẹ l'ifu Zadoku; mẹ Ahimeleku; mẹ l'ifu ndu ishi enya-ufu ndu achijeru Nchileke eja; mẹ kẹ ndu Lívayi tura enwa ono. O bụ ege e meru enya-ufu ụnwunna ephe k'ogurennya bụ ege e meru ndu ophu bụ nwa ta.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 25

Ndu egvu

- ¹Dévidi yele ndu ishi soja eshi l'ụnwu Ásafu; Hemanu; mẹ Jedutunu fofuta ndu egudeje ogumogu; mẹ une; mẹ ogele l'ekfuchiru Nchileke. Owaa epha ndu eje ozi ono:
- ²L'ụnwu kẹ Ásafu bụ: Zaku; Jósefu; Netanáya; mẹ Ásharela. O bụ Ásafu l'onwiya bụ onye ishi ephe. Yọ buru eze bẹ ephe nọ l'eka ekfuchiru Nchileke.
- ³Ndu ophu shi l'ụnwu Jedutunu bụ: Gedaliya; Zeri; Jeshaya; Shimeyi; Hashabaya; mẹ Matitíya; ephe ishingụ. O bụ nna ephe Jedutunu bẹ ephe nọ l'eka; l'egudeje une l'agu egvu ekele; mẹ egvu ajaja; shi ege ono l'ekfuchiru Ojejoje.
- ⁴Ndu ophu shi l'ụnwu Hemanu bụ: Bukiya; Mataníya; Uziyelu; Shebuwelu; Jerimotu; Hananiya; Hanani; Eliyáta; Gidaliti; Romamiti-Eza; Joshubekasha; Maloti; Hotiya; mẹ Mahaziyotu.
- ⁵Ndu ono l'ephe ha bukota ụnwu Hemanu; onye aphujeru eze àphù. O bụ shita l'ukwa, Nchileke kweru iya b'o shi mushia ephe; k'ophu oo-shi ege ono buru onye ike dọ. Nchileke bẹ nuru Hemanu ụnwegirima nwoke iri l'eno; waa ụnwegirima ụnwanyi eto.
- ⁶Ephe shi nọdukota nna ephe l'eka t'o koshije ephe egvu, ephe a-nọduje agu l'ulo Ojejoje. Ephe egudeje ogele; une; mẹ ogumogu l'agu egvu l'ulo Nchileke. Ásafu; Jedutunu; mẹ Hemanu bẹ shi nọdukota eze l'eka l'eme iphe, o suru t'ephe meje.
- ⁷Iphe, ephe dukota; mbụ ndu aguje egvu ono bụ ukporo madzu iri l'eno l'umadzu esato. Ephe bukota ndu e ziru k'egvu ono ezizi; bya aburu ndu k'egvu, aaguru Ojejoje doru enya.
- ⁸Ephe l'ephe ha: nwata l'ogurennya; o-zi-iphe; mẹ ndu ophu eezi ezizi turu enwa l'ehu l'ehu gude kee ozi.
- ⁹Enwa k'odungu; b'a turu Ásafu; yọ daaru Jósefu. K'ebọ bẹ daru Gedaliya. Yebedua mẹ ụnwunna iya; waa ụnwu iya; ephe iri l'ebọ.
- ¹⁰K'eto daru Zaku; yele ụnwu iya; mẹ ụnwunna iya phe; ephe iri l'ebọ.

- ¹¹K'eno daru Iziri yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ¹²K'ise daru Netenaya yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ¹³K'ishingu daru Bukiya yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ¹⁴K'esaa daru Jesharela yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ¹⁵K'esato daru Jeshaya yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ¹⁶Ke tete daru Mataniya yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ¹⁷K'iri daru Shimeyi yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ¹⁸K'iri le nanu daru Azarelu yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ¹⁹K'iri l'ebo daru Hashabiya yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ²⁰K'iri l'eto daru Shubayelu yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ²¹K'iri l'eno daru Matitiya yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ²²Kiri l'ise daru Jeremotu yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ²³K'iri l'ishingu daru Hananiya yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ²⁴K'iri l'esaa daru Joshubekasha yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ²⁵K'iri l'esato daru Hanani yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ²⁶K'iri le tete daru Maloti yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ²⁷K'ukporo daru Eliyata yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ²⁸K'ukporo le nanu daru Hotiya yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ²⁹K'ukporo l'ebo daru Gidaliti yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ³⁰K'ukporo l'eto daru Mahaziyotu yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.
- ³¹K'ukporo l'eno daru Romamiti-eza yele unwu iya; me unwunna iya; ephe iri l'ebo.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 26

Ndu nche onu-uzo eze-ulo Ojejoje

- ¹Qwaa ege e gude keshia ndu eche onu-uzo nche ndo-o: Ndu shi l'ufu Kora bu: Meshelamiya Kore; onye eri Asafu.
- ²Meshelamiya be mushiru unwoke: Zekaraya bu okpara; Jedyelu aburu otsota; Zebadaya aburu onye k'eto; Jatuniyele aburu onye k'eno.
- ³Elamu bu onye k'ise; Jehohananu aburu onye k'ishingu; Eliyowenayi aburu onye k'esaa.

- ⁴Óbèdu-Édòmu m̀shikwaruphu unwoke: Shemáya b̀ ọ̀kpara; Jehozabadu ab̀ru otsota. Jowa b̀ onye k'èto; Saka ab̀ru onye k'èno; Netanelu b̀ onye k'ise;
- ⁵Amiyèlu ab̀ru onye k'ishingu. Ísaka b̀ onye k'èsa; Peyuletayi ab̀ru onye k'èsa; kele Nchileke gòru Óbèdu-Édòmu ọ̀nu.
- ⁶Nwatibe Óbèdu-Édòmu; mb̀ Shemáya m̀shikwaruphu unwoke, b̀gbaa ndu ishi l'ènya-ufu nna èphe; kè l'èphe b̀kota ndu tsuru lè nwoke.
- ⁷Unwegirima kè Shemáya b̀: Ọ̀tuni; Refayèlu; Óbèdu; mè Èluzabadu. Unwunna èphe, b̀ Elihu; mè Semakiya b̀kwaphu ndu tsuru lè nwoke.
- ⁸Ndu ono l'èphe ha b̀kota ndu eri Óbèdu-Édòmu. Èphe l'unwu èphe b̀kota ndu tsuru lè nwoke; nweru ike k'òje ozi ono. Èphe d̀ ọ̀kporo èto l'umadzu lab̀; mb̀ ndu eri Óbèdu-Édòmu ono.
- ⁹Meshelamiya nweru unwu; nwekwaruphu unwunna, tsugbaaru lè nwoke; èphe iri l'èsa.
- ¹⁰Hosa, b̀ onye eri Merari bè m̀shiru unwu. Shimiri b̀ ọ̀kpara. È t̀ b̀du yèbedua b̀ ọ̀kpara gèdegede; ọ̀le nna iya wotaru iya mee ọ̀kpara.
- ¹¹Hilikaya b̀ otsota; Tabalaya b̀ onye k'èto; Zekaraya ab̀ru onye k'èno. Unwu Hosa l'èphe ha; mè unwunna iya bè kpakòru d̀ iri l'èto.
- ¹²Ndu nche ono b'e keshigbaaru l'ège ndu ishi èphe d̀. Èphe nwegbaaru ozi, èphe eje l'ulo Ojejoje ège ono, unwunna èphe nweru ono.
- ¹³Èphe at̀a ènwa l'ènya-ufu l'ènya-ufu gude keshia ọ̀nu-ọ̀zo ono; nwata l'ogurennya.
- ¹⁴Ènwa, a t̀ru lè k'ònu-ọ̀zo ọ̀phu nò laaru ọ̀zo ènyanwu-ahata bè dar̀ Shelemiya. A bya at̀aru nwatibe iya, b̀ Zekaraya ènwa; yò daaru iya; mb̀ k'ònu-ọ̀zo ọ̀phu nò l'uzo isheli. Zekaraya b̀ onye agbarike, nweru egomunggo.
- ¹⁵Óbèdu-Édòmu bè nk'iya dar̀ l'ònu-oguzo ndu ọ̀huda. Yò b̀ru unwu iya bè ènwa k'ulo, aakwakòbeje iphe dar̀.
- ¹⁶Shupimu yèle Hosa bè ènwa k'ònu-oguzo ọ̀phu nò l'uzo ènyanwu-ariba bè dar̀ yèle oguzo Shalèketu, nò l'uzo eli eli. Ndu nche ọ̀waa; mè ndu nche ọ̀phu echegba ifu.
- ¹⁷L'ònu-oguzo k'uzo ènyanwu-ahata bè ndu Lívayi ad̀je ishingu l'eche l'uboku. L'uzo isheli bè èphe ad̀je èno l'uboku; l'ad̀je èno l'uzo ọ̀huda l'uboku; l'ad̀je èbo èbo ọ̀lo, aakwakòbeje iphe.
- ¹⁸A bya l'ogbodufu ono ibyiya ọ̀phu nò chee ifu l'uzo ènyanwu-ariba bè aad̀je èno l'uzo; bya ad̀ èbo l'eche ogbodufu ono gèdegede.
- ¹⁹Ono b̀ ège e kekashiru ndu nche ọ̀nu-oguzo ono ndono; mb̀ ndu eri Kora waa Merari.

Ulo èku k'ulo Nchileke

²⁰Ọ bụ ndu Lívayi ibe ẹphe; bẹ ụlo ẹku k'ulo Nchileke nọ l'ẹka; mẹ l'ulo ẹku k'ẹke aakwakọbeje iphe, e doberu nsọ. Onye bụ ishi ẹphe bụ Ahíja.

²¹A bya lẹ ndu ufu Ladanu; mbụ ndu eri Geshonu ono ndu ọphu shi l'eri Ladanu; ndu ọphu bụgbaa ishi l'ẹnya-ufu Ladanu kẹ Geshonu bẹ bụ: Jehiyeli.

²²Jehiyeli bụ nna Zetamu. Nwunne Zetamu aburu Jówelu. Ọ bụ ẹphe; bẹ ẹku k'ulo Ojejoje nọ l'ẹka.

²³A bya lẹ ndu ufu kẹ Amuramu; kẹ Izuha; kẹ Héburonu; mẹ kẹ Uziyelu bẹ bụ:

²⁴Shebuwelu bụ onye ishi ẹku ono. Shebuwelu bụ onye eri Geshomu Mosisu.

²⁵A bya l'ụnwunna iya lẹ ndu ufu kẹ Eliyéza: Eliyéza bụ nna Rehabiya; Rehabiya aburu nna Jeshaya. Jeshaya bụ nna Joramu; Joramu aburu nna Zikiri; Zikiri aburu nna Shelomitu.

²⁶Yọ bụru Shelomotu yele ụnwunna iya b'ọ nọ l'ẹka; mbụ ẹke ono, aakwakọbeje iphe, e doberu nsọ ono; mbụ iphe ono, eze, bụ Dévidi; mẹ ndu ishi ẹnya-ufu nna ẹphe; mẹ ndu ishi unu ndu soja labụ l'ụkporo iri; ndu ishi ndu soja ụkporo ise; mẹ ndu ishi ndu soja ọdo-waru doberu nsọ ono.

²⁷Iphe, ẹphe gwotaru l'ọgu bẹ ẹphe haru dobe nsọ t'e gude dozia ụlo Ojejoje ono.

²⁸Iphe bụ iphe, Sámelu, bụ onye aphiye àphù doberu nsọ; ọphu Sọlu Kishi doberu nsọ; ọphu Ábuna Neri doberu nsọ; mẹ ọphu Jóabu Zeruya doberu nsọ bụ Shelomitu yele ụnwunna iya bẹ eletakota iya ẹnya.

Ndu e yeru l'ishi

²⁹E shi l'ufu Izuha tịa Kenaniya yele ụnwu iya ẹka t'ẹphe bụru ndu a-nọdu eje ozi, ẹ-ta abudu l'eze-ulo Nchileke. A tịru ẹphe ẹka t'ẹphe bụru ndu ishi; mẹ ndu ọgbo ikpe kẹ Ízurelu.

³⁰E shi l'ufu Héburonu ọfuta Hashabaya; ye l'ụnwunna iya t'ẹphe bụru ndu eleta ndu Ízurelu l'uzo ẹnyanwu-ariba Ẹnyimu Jódanu lẹ k'iphe bụ ozi, e jeru Ojejoje; mẹ ozi, eejeru eze. Ẹphe dụ unu unwoke ẹno l'ụkporo ise; bụkotaru ndu tsuru lẹ nwoke.

³¹Ọ bụ Jeraya bụ onye ishi l'ufu Héburonu, bụ iya bụ ẹge e deru iya l'ẹkwo, e deshiru ẹge e shi mua ẹphe l'ẹnya-ufu ẹphe. L'afa, kwe Dévidi ụkporo afa labụ, ọ wataru ọbu eze b'e nyocharu ẹkwo bya achoruta l'o nweru ndu eri ono, bụ ndu tsuru lẹ nwoke, bu lẹ Jáza lẹ Gíledu.

³²Eze, bụ Dévidi afoṭa Jeraya yele ụnwunna iya t'ẹphe bụru ndu eleta ndu ikfu Rúbenu; ndu ikfu Gádu; mẹ nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse l'onodu iphe, eeme l'uzo kẹ Nchileke; mẹ iphe, eeme l'okfu ẹhu eze. Ẹphe dụ unu unwoke ishinguru l'ụkporo iri l'ise; bụkotaru ndu tsugbaaru lẹ nwoke; bụtsukwaaruphu ndu ishi l'ẹnya-ufu nna ẹphe.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 27

Ndu soja l'ogbo l'ogbo

- ¹Qwaa bu epha ndu Ízurelu, butsua ishi l'ènya-ufu l'ènya-ufu; me ndu butsua ishi unu ndu soja labu l'ukporo iri iri; me ndu butsua ishi ndu soja ukporo ise ise; me ndu butsua ndu ishi, ejeru eze ozi l'iphe, laru l'ibiyia ophu e ketaru epe ye. Yoo buje; ndu ophu eje; ndu ophu ala l'onwa l'onwa jeye afa asugba ishi. Ndu ophu nonu dutsua ukporo unu ugbo eto.
- ²Onye ishi ndu soja k'ivuzo; mbu ndu k'onwa odungu bu Jashobeyamu Zabudiyelu. Ndu e keru yeru iya du ukporo unu ugbo eto.
- ³Jashobeyamu shi l'eri Perezu. Yo buru iya bu onye ishi ndu ishi soja l'onwa k'ivuzo.
- ⁴Onye ishi ndu soja l'onwa k'ebbo bu Dodayi, bu onye eri Ahohi. Mikulotu tsokwaphu buru ishi. Ndu nk'iya du ukporo unu ugbo eto.
- ⁵Onye ishi ndu soja k'eto; mbu l'onwa k'eto bu Benaya Jehoyada, bu onye achijeru Nchileke eja. Ndu nk'iya du ukporo unu ugbo eto.
- ⁶Benaya tso le ndu soja ukporo l'iri phu; buru iya bu onye ishi ndu soja ukporo l'iri ono. Nwatibe iya; mbu Amizabadu bu ishi le ndu soja, e keru yeru iya.
- ⁷Onye ishi ndu soja k'eno; mbu l'onwa k'eno bu Asahelu; nwunne Jobu. Nwatibe iya; mbu Zebadaya be mekocharu buru onye ishi l'ozori iya. Ndu nk'iya du ukporo unu ugbo eto.
- ⁸Onye ishi ndu soja k'ise; mbu l'onwa k'ise bu Shamuhutu, bu onye eri Izura. Ndu nk'iya du ukporo unu ugbo eto.
- ⁹Onye ishi ndu soja k'ishingu; mbu l'onwa k'ishingu bu Ira Ikeshi, bu onye eri Tekowa. Ndu nk'iya du ukporo unu ugbo eto.
- ¹⁰Onye ishi ndu soja k'esaa; mbu l'onwa k'esaa bu Helezu, bu onye eri Pelonu l'ikfu Ifuremu. Ndu nk'iya du ukporo unu ugbo eto.
- ¹¹Onye ishi ndu soja k'esato; mbu l'onwa k'esato bu Sibekayi, bu onye eri Husha le Zera. Ndu nk'iya du ukporo unu ugbo eto.
- ¹²Onye ishi ndu soja ke tete; mbu l'onwa ke tete bu Abiyéza ke Anatotu; onye ikfu Benjaminu. Ndu nk'iya du ukporo unu ugbo eto.
- ¹³Onye ishi ndu soja k'iri; mbu l'onwa k'iri bu Maharayi ke Netofa, shi l'eri Zera. Ndu nk'iya du ukporo unu ugbo eto.
- ¹⁴Onye ishi ndu soja k'iri 'e nanu; mbu l'onwa k'iri le nanu bu Benaya ke Piratonu; onye ikfu Ifuremu. Ndu nk'iya du ukporo unu ugbo eto.
- ¹⁵Onye ishi ndu soja k'iri l'ebbo; mbu l'onwa k'iri l'ebbo bu Heludayi ke Netofa, shi l'ènya-ufu Otuniyelu. Ndu nk'iya du ukporo unu ugbo eto.

Ndu bugbaa ishi l'ikfu ikfu ndu Ízurelu

- ¹⁶Qwaa bu ndu bugbaa ishi l'ikfu ikfu ndu Ízurelu: Onye bu ishi l'ikfu Rúbenu bu Eliyéza Zikiri. Onye bu ishi l'ikfu Símiyonu bu Shefatíya Maaka.

- ¹⁷Onye bụ ishi l'ikfu Lívayi bụ Hashabaya Kemuwelu. Onye bụ ishi l'anya-ufu Éronu aburu Zadoku.
- ¹⁸Onye bụ ishi l'ikfu Júda bụ Elihu; nwunne Dévidi. Onye bụ ishi l'ikfu Ísaka aburu Omuri Máyikelu.
- ¹⁹Onye bụ ishi l'ikfu Zébulonu bụ Ishumaya Obedáya. Onye bụ ishi l'ikfu Náfutali aburu Jeremotu Azuriyelu.
- ²⁰Onye bụ ishi l'ikfu Ífuremu bụ Hosáya Azaziya. Onye bụ ishi le nkere-ẹbo ikfu Manáse aburu Jówele Pedaya.
- ²¹Onye bụ ishi ke nkere-ẹbo ndu ikfu Manáse ophu, bu l'alí Gíledu bụ Ido Zekaráya. Onye bụ ishi l'ikfu Bénjaminu aburu Jasiyelu Ábuna.
- ²²Onye bụ ishi l'ikfu Dánu bụ Azarelu Jerohamu. Ono ndu butua ishi l'ikfu ikfu ndu Ízurelu.
- ²³Dévidi be ta gudu ndu ophu nowaru ukporo afa; mee ndu ophu e-ta no-rudua ege ono; kele Ojejoje be kweru ukwa le ya e-me te ndu Ízurelu hatabe l'igwe l'o bu mkpokpodo, no l'igwe.
- ²⁴Jóabu Zeruya be wataru ugu ugu ono; to gu-ge iya. Yo bu ru ke ugu ono, a guru ono be Ojejoje gude tukoshi ndu Ízurelu oke ehu-eghughu iya. Ugu ono be te dekwa l'ekwo, e deshiru iphe, e meru nu l'oge ke Dévidi.

Ndu ishi le ke eze

- ²⁵Onye bụ ishi l'ulo-eku eze, akwakobeje eku eze bụ Azumavetu Adiyelu. Onye bụ ishi ulo, aakwakobeje eku k'alí ono aburu Jonátanu Uzaya; mbu ulo eku, notua le mkpukpu le mkpukpu; edukfu l'edukfu; me l'ulo-eli ulo-eli.
- ²⁶Onye ishi ndu eje ozi ugu, bu iya bu ndu ako okfu bu Ezuri Kelubu.
- ²⁷Onye bụ ishi mgbo vayinu bu Shimeyi ke Ráma. Onye bụ ishi, k'omefuta mee le mgbo vayinu; me k'eke aakwakobeje iya bu Zabudi ke Shifamu.
- ²⁸Onye iphe k'oshi olivu; me oshi sikamo okpa ugu l'uzo enyanwu-ariba, no l'eka bu Balu-Hanani ke Geda. Onye bụ ishi, l'eke eedobeje manu aburu Jowashi.
- ²⁹Onye ishi, eleta elu, akpa nri le Sharonu bu Shiturayi ke Sharonu. Onye bụ ishi, eleta eku ophu no le nsuda nsuda aburu Shafatu Adulai.
- ³⁰Onye bụ ishi, eleta inya-ivu bu Obilu k'eri Ishimelu. Onye bụ ishi, eleta nkakfu-igara aburu Jehudaya ke Meronotu.
- ³¹Onye bụ ishi, eleta egu; me aturu bu Jazizi ke Héga. Ndu ono l'ephe ha bukota ndu eleta iphe Dévidi enya.
- ³²Nwunne nna Dévidi, bu Jonátanu be bu agbarike iya. O bu onye enya ruru ali; bya aburu o-de-ekwo. O bu yele Jehiyelu Hakumonu eletaje unwegirima eze enya.

³³Ahitofelu bu yebedua shi anoduje agbaziru eze uto. Hushayi ke Aki bu egiri onya eze.

³⁴Jehoyada Benaya yele Abiyata bu ephe nochiru enya Ahitofelu aka. Jöabu bu iya bu onye ishi ndu soja eze.

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 28

Okwa, Dévidi nmaru l'ege ee-gude kpua eze-ulo Ojejoje

¹Dévidi abya ekua ndu ishi Ízurelu ndzuko le Jerúsalemu. O kuru ndu bu ishi l'ikfu l'ikfu; kua ndu bu ishi ndu soja l'ogbo l'ogbo ege ephe ha l'ejeru eze ozi; ndu ishi unu ndu soja labu l'ukporo iri iri; ndu ishi ndu ukporo soja ise ise; ndu eleta iphe eze yele k'unwegirima iya; ndu ishi eleta eku eze yele k'unwegirima iya; ndu bu ishi l'ufu-eze; ndu bu eze madzu; me ndu ophu bu ike-ka-l'ogu.

²To du iya bu; eze, bu Dévidi abya egbeshi; vudo evudo; su ephe: “Unwunna iya! Ndu nk'iya! Unu ngaberu iya nchi-o! Ya shi vuru iya l'obu te ya kpua ulo eke Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje a-noduje; mbu okpa-oshi, Nchileke a-tukobe okpa. Ya shi kwakobewa k'okpu ulo ono.

³Obenu le Nchileke suru iya l'e to budu yebedua a-kpuru iya ulo ono; ke le ya luwaru ogu; gbuwa madzu l'igwe.

⁴Ojejoje, bu Nchileke ke Ízurelu fotaleru iya-a l'onu-ulo nna iya l'oha te ya buru eze ndu Ízurelu gbururu jeye. O bu iya fotaru ikfu Júda t'o buru ishi; bya eshi l'ikfu ke Júda ono fota onu-ulo nna iya. A bya l'unwunna iya; yo buru yebedua be du iya mma t'o mee ya eze ndu Ízurelu l'ephe ha.

⁵O nuru iya unwu l'igwe. Yo buru l'unwu iya ono b'o shi fota Sólomonu t'o nodu l'aba-eze k'alí-eze Ojejoje; chia ndu Ízurelu.

⁶“Ojejoje asu mu: ‘L'o kwa nwatibe mu Sólomonu a-kpuru iya ulo; me ogbodufu iya; kele ya fotawaru iya t'o buru nwa iya; yebedua aburu nna iya.

⁷Ya e-me te alí-eze iya nguru anguru jeye le tutu yoyo; m'o -buru-a l'oo-meje ekemu iya; me iphe ya, toru okpa iya ege ono, oome iya nta-a ono.’

⁸Iphe, ya ekfuru unu l'ifu ndu Ízurelu l'ephe ha, bu iya bu edzudzu oha ke Ojejoje; temanu be ya ekfukwa iya phu te Ojejoje nua ya; bu t'unu zia enya l'alí; meje iphe, Ojejoje turu l'ekemu; k'ophu unu e-nweru alí oma-wa; unu ahaaru iya unwegirima unu, bu ndu ophu etso unu l'azu t'o buru okè-iphe ephe gbururu jeye le tututu le mimimi.

⁹“Nggubedua, bu nwa mu Sólomonu; makwaru Nchileke ke nna ngu. Nngu egude obu ngu l'o ha; me uche ngu l'ejeru iya ozi; ke l'oo Ojejoje enyochaje obu; iphe, madzu riru l'oriri l'edokotaje iya enya. I -choo ya; be ji-phi iya. Ole; o -buru l'i gwoberu iya be oo-jikakwa ngu jeye le tututu le mimimi.

- 10**Kwabelekwaphu ɛnya nta-a; kele Ojejoje fɔtawaru ngu t'ì kpɔaru iya ɔlo, a-buru eke-du-nsɔ. Shihulekwaphu ike jee ozi ono.”
- 11**Tɔ du iya bu; Dévidi eworu nwonyonyo ɔlo, aa-kpu du-kfube l'onu eze-ɔlo ono woru nu nwatibe iya; mbu Sólomonu; nukwa iya phu nwonyonyo ege ɔlo ono a-du: nwonyonyo m̀kp̀ eke aa-kwakobeje iphe l'ɔlo ono; me ime ɔlo k'eli eli iya; me ɔlo k'ime iya; me k'eke aa-nɔduje kfua ugwo iphe, du eji;
- 12**bya eworu ege nwonyonyo ogbodufu ɔlo Ojejoje ono a-du nu iya; me ke m̀kp̀, aagba iya mgburumburu; bya anu iya k'ɔlo eku k'eze-ɔlo Nchileke; me ɔlo eku, bu eke aa-kwakobeje iphe, e doberu nsɔ. Iphemiphe obule ono b'o nuru l'ege o du iya l'uche t'a kpu ya.
- 13**Yɔ bya ekfua ege ee-gude keshia ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Lívayi; bya ekfua k'ozi, eejekota l'ɔlo Ojejoje; me k'ivu, ee-gude eje ozi l'ɔlo Ojejoje ono.
- 14**Yɔ bya ekoshi era m̀kp̀la-ododo, e-dzu ome iphe eeme le m̀kp̀la-ododo; bya ekoshi era m̀kp̀la-ɔcha, e-dzu ome iphe, eeme le m̀kp̀la-ɔcha; mbu ophu ee-gude eje ozi, du iche iche.
- 15**Yɔ bya ekoshi era m̀kp̀la-ododo, ee-gude kpushia iphe, aatukobeje urɔku, e meshiru le m̀kp̀la-ododo; me ke urɔku l'onwiya; mbu ege era iphe, aatukobeje urɔku ono, a-hagbaa l'ehu l'ehu; me ke urɔku, a-nɔ iya nu; bya ekoshi era m̀kp̀la-ɔcha, ee-gude kpushia iphe, aatukobeje urɔku, e meru le m̀kp̀la-ɔcha; me ke urɔku l'onwiya; mbu ege e-gvukwaruphu iphe, aatukobeje urɔku ono l'ehu l'ehu.
- 16**Yɔ bya ekoshi era m̀kp̀la-ododo, ee-gude kpushia teburu, eedobejeru Nchileke buredi; me era m̀kp̀la-ɔcha, ee-gude mee teburu m̀kp̀la-ɔcha.
- 17**O koshikwaruphu ege era m̀kp̀la-ododo, guru egugu, e-gude mee oji; me ophu ee-gude mee eze efere; me okoro; bya ekoshitsua era m̀kp̀la-ododo, e-gude meshia gbangugbangu m̀kp̀la-ododo l'ehu l'ehu; koshi era m̀kp̀la-ɔcha ophu e-dzu omeshi gbangugbangu m̀kp̀la-ɔcha.
- 18**B'o bya ekoshi era m̀kp̀la-ododo, a huru l'oku, e-dzu ome ɛnya-ngweja insensu; bya ekoshikwaphu nwonyonyo ugbo-inya, ee-me le m̀kp̀la-ododo doberu cherobimu ono, gbasaru ebà iya agbasaa gude gbobuta Okpoko Ogba-ndzu Ojejoje ono.
- 19**“Iphe ono l'o ha be Dévidi suru l'oo Ojejoje deshuru nu iya; bya emee t'o doo ya ɛnya ege oo-gbakota le nwonyonyo iya.”
- 20**Dévidi abya ekfukwaaruphu nwatibe iya; mbu Sólomonu; su: “Shihukpelekwaphu ike; nggu egude eka l'obu jee ozi ono. Ba atsukwa egvu; ophu meji 'atɔfukwa ngu; kele Ojejoje, bu Nchileke; mbu Nchileke nk'iya be swikwaru ngu eswiru. E tɔ byadu bya agharifu l'eke i nɔ; ophu o gbadodu ngu jeye teke ozi, nɔ l'eze-ɔlo Nchileke ono a-gvu.
- 21**Ogbo ndu achijeru Nchileke eja; me ke ndu Lívayi be nowa anono le k'iphe bu ozi, eeje ejeje l'ɔlo Nchileke ono. Ndu nggu l'ephe a-gbaru mgba jee ozi ono bu ndu l'eme

ona l'oru, du iche iche, bu ndu ozi ono, ehe uhere. O kwaphu ege ono be ndu bu ishi; me ndu Izurelu kparamkparamu a-nodu l'emekota iphe, bu iphe i suru t'ephe meje.”

1 Iphe e meru l'oge ndu Eze 29

Iphe, a nuru t'e gude kpua eze-ulo Nchileke

¹Eze, bu Dévidi abya ekfuru edzudzu oha ono l'ephe ha; su: “Le Sólomonu; mbu nwatibe iya ono, Nchileke fotaruru ono be bukwalu nwata, e-ta dudu iphe, o maru; ozi ono aburu ozi, hanuka l'uru; ke l'eze-ulo ono ta budu madzu be aakpuru iya; o bu Ojejeje, bu Nchileke be aakpuru iya.

²Ya dobewaru iphe, ee-gude mee k'eze-ulo Nchileke iya ono ege ike beru iya. Ya doberu mkpola-ododo, ee-gude mee iphe, eeme le mkpola-ododo; dobe mkpola-ocha, ee-gude mee iphe, eeme le mkpola-ocha; dobe ope, ee-gude mee iphe, eeme l'ope; dobe mkpurukpu-igwe, ee-gude mee iphe, eeme le mkpurukpu-igwe; me oshi, ee-gude mee iphe, eeme l'oshi. Ono kwaphu ege ya kuberu mkpuma onikusu me mkpuma, ee-do edodo; me mkpuma, egbugbaa ngerengere; mewaru mkpuma, du iche iche, vugba oke aswa; me mkpuma mabulu.

³Ya anukwaphu mkpola-ododo; me mkpola-ocha ke eka iya gedegede; mbu l'anu iya anughata ophu ka ophu mu shi kwakobehawa t'e gude kpua ulo nso ono; kele k'ulo Nchileke iya ono be ha iya nshinu l'obu.

⁴Ya a-nu unu talentu mkpola-ododo esaa l'ukporo iri, bu mkpola-ododo, shi l'alí Ofi. Ya anukwaphu unu talentu mkpola-ocha iri 'esaa l'ukporo iri, bu ophu a huru; yo gbuchafu egbuchafu, ee-gude wukota l'eli upho-mkpuma ulo ono.

⁵Mkpola-ododo ono be ee-gude mee iphe, eeme le mkpola-ododo; gude mkpola-ocha mee iphe, eeme le mkpola-ocha; me iphemiphe obule, ndu eme nka emekota. Nta-e;?bu onye be oovu evuvu t'o woru onwiya ye l'ojeru Ojejeje ozi ntanu?”

⁶Ya ndono; ndu ishi l'enya-ufu l'enya-ufu; me ndu bu ishi l'ikfu l'ikfu; me ndu ishi unu ndu soja labu l'ukporo iri iri; me ndu ishi ndu soja ukporo ise ise; mekpó ndu ishi l'ozi eze abya anu iphe l'ege onye chiru obu iya.

⁷Iphe, ephe nuru t'e gude mee ke ulo Nchileke ono bu: mkpola-ododo, du unu talentu iri l'ebo l'ukporo iri; ukporo unu dariku l'unu ise; mkpola-ocha, du ukporo unu talentu l'unu ise; ope, du ukporo unu talentu ugbo labu l'unu ise; me mkpurukpu-igwe, du ukporo unu talentu ugbo iri l'ebo l'unu iri.

⁸Iphe, bu onye nweru mkpuma, vugbaa oke aswa be nuru iya t'e dobe l'ulo eku eze-ulo Nchileke ono. Yo buru Jehiyelu ke Geshonu be eleta iya enya.

⁹Ndu Izurelu etekota eswa; kele ndu ono b'o vuru evuvu t'ephe nu iphe ono; mbu l'ephe chiru obu ephe nu Ojejeje iphe ono. Eze, bu Dévidi etekwaaphu eswa nshinu.

Dévidi ekfu anu Nchileke

¹⁰To du iya bu; Dévidi awata oja Ojejeje ajaja l'ifu edzudzu oha ono; su: “T'ajaja buru nke ngu; nggube Ojejeje, bu Nchileke ke nna ayi Izurelu jeye le tutu yoyo.

¹¹Nggube Ojejoje; be parụ apaa. Ike; me ugu; me ọdu-biribiri aburu nke ngu. Iphemiphe ọbule, nọ l'igwe; me ọphu nọ l'eliphe bukota nke ngu. O bu nggu bu eze; nggube Ojejoje; buru nggu bu ishi iphemiphe ọbule.

¹²Ẹku yele ọkwabe ugu bu nggu b'o shikota l'eka. O bu nggu bu ishi iphemiphe ọbule; buru nggu be ike yele ọkpehu nọ l'eka. Ome madzu t'ọ buru oke madzu; buru onye ike nọ bu nggu b'ọ nọ l'eka.

¹³Nta-a be ẹphe ekele ngu ekele; nggube Nchileke. Ẹphe aja ẹpha ngu ono, du biribiri ono ajaja.

¹⁴“Olobu;?bu onye be ya bu; toọ ngunu be ndu nk'ia bu; ke t'ẹphe du ike chia obu nua iphe ẹge-a? O bu nggu be iphemiphe ọbule shi l'eka; yo buru iphe ono, shi ngu l'eka ono be ẹphe wotaru bya anu ngu.

¹⁵L'ifu ngu be ẹphe bu ndu mbyamumba; buru ndu ije; ẹge ono, nna ẹphe shi buru iya ono. Ndu, ẹphe nọ l'eliphe-a be agba phuruphuru l'ọ nwonyonyo; ke l'ẹ toọ ndu jeyewaru.

¹⁶Nggube Ojejoje, bu Nchileke; igweligwe iphe ọwaa, ẹphe wofutaru t'e gude kpuru ngu ọlo-wa, bu k'ẹpha ngu, du nsọ-wa be bukwa l'eka ngu b'o shi bya. L'ẹphe ha bukota nggu nwe iya.

¹⁷Nchileke mu; mu maru l'iileleje obu; yo buru obu, guru iphoro be aduje ngu mma. O bu obu, guru iphoro be ya gude nukota ngu iphe-a l'ọ ha ẹge ya chiru obu iya. Nta-a be ya phuru ndu nk'ia, bu ndu ọphu nọ l'ẹke-a ẹge ẹphe chiru obu ẹphe; gude ẹhu-otso-ena nu ngu iphe-a.

¹⁸Byiko Ojejoje, bu Nchileke ke nna ayi phe, bu Ẹbirihamu; me Ayizaku; me Ẹzurelu; mekwaa te ẹge ọriri ono ndu ndibe ngu l'obu gbururu jeye le gbururu; nggu emee te obu ẹphe ndu l'ẹke i nọ.

¹⁹Mee te nwatibe mu; mbu Sólomonu gude obu iya l'ọ ha meje ekemu ngu; me iphe, i suru t'e meje; me iphe, i toru ọkpa iya; mbu t'o mekotaje iphemiphe ọbule ono l'ọ ha; yo kpa eze-ọlo ono, ya dobewaru iphe, ee-gude kpa ya ono.”

²⁰Ya ndono; Dévidi abya asu edzudu ọha ono: “Unu jaa Ojejoje, bu Nchileke unu ajaja.” Edzudu-ọha ono atuko jaa Ojejoje, bu Nchileke ke nna ẹphe ajaja. Ẹphe abya efokota ishi l'ali; baaru Ojejoje aja; bya efozitaru eze ishi.

Eeme Sólomonu eze

²¹Yo be echile iya; ẹphe egwooru Ojejoje aja; gwokwaaru iya phuru ngweja-ukfuru. Ẹphe gburu unu oke-eswi labu l'ukporo iri; gbua unu ebyila labu l'ukporo iri; me unu aturu labu l'ukporo iri yele ngweja-mee, etsojegbaa ya nu. Ẹphe egwoo ngweja, du l'igwe l'okfu ẹhu ndu Ẹzurelu.

²²Ẹphe egude oke ẹhu-otso-ena ria; ngua l'ifu Ojejoje mboku ono. Ẹphe abya emee Sólomonu Dévidi eze k'ugbo labu. Ẹphe awua ya manu l'ifu Ojejoje t'ọ buru onye ishi; Zadoku aburu onye achijeru Nchileke aja.

²³Tọ dụ iya bụ; Sólomọnu abya anọdu l'aba-eze Ojejoje; bụru eze l'ọzori nna iya, bụ Dévidi. Iphe l'ejeru iya lẹ werewere; ndu Ízurelu l'ephe ha l'anuru iya okfu.

²⁴Iphe bụ ndu ishi; mę ndu soja ndu ọphu bụ ike-ka-l'ọgu phe; mę unwu Dévidi l'ephe ha atuko ẹka kua eze, bụ Sólomọnu.

²⁵Ojejoje emee Sólomọnu; yọ bụru oke amadu l'ęnya ndu Ízurelu kpamukpamu; bya eworu ọdu-biriri k'onye eze ye iya l'ęhu; mbụ udu iya ọphu ẹ-ta dudu onye eze, vu iya ọzo, nwejeru iya nụ.

Anwụhu Dévidi

(1 Eze 2:10-12)

²⁶Ono bụ ęge Dévidi Jesi shi bụru eze ndu Ízurelu.

²⁷Ọ chiru ndu Ízurelu ụkporo afa labụ. Afa ęsaa b'ọ chiru lẹ Héburonu; chia ụkporo afa l'afa iri l'eto lẹ Jerúsalemu.

²⁸Ọ nwuhuru teke ọ kahwaru ọkpobe akahụ. Ọ karu nka l'ęhu ọso ęna; bụru onye nweru ẹku; ria ugvu. Nwatibe iya; mbụ Sólomọnu abya aburu eze nọ-chia ęnya iya.

²⁹Iphemiphe ọbule, eze, bụ Dévidi mekotaru; shita l'ishi jeye lẹ ngvucha b'e dekotaru l'ekwo, ęphe deshuru iphe, meru nụ; mbụ Sámelu, bụ onye aphuje àphù; mę Nétanu, bụ onye nkfuchuru Nchileke; mę Gádu, bụ onye aphuje àphù.

³⁰E dekotaru ęge o shi chia ọchichi; mę ęge o gude kpaa ike; mę iphe, dakfutakotaru iya nụ; mę ọphu dakfutaru ndu Ízurelu; mę iphe, dakfutaru alị-eze ono l'ọ ha.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 1

Sólomõnu arõ mmamiphe

(1 Eze 3:1-15)

¹Tõ dù iya bụ; Sólomõnu Dévidi abya akpõo onwiya l'õ bụ abara l'alì-eze iya. Ojejoje, bụ Nchileke iya eswiru iya òkpobe eswiru; bya emee ya; yõ bõru oke amadũ.

²Sólomõnu abya ekfuru yeru ndu Ízurelu l'ephe ha. Ndu o kfuru yeru bũ ndu ishi, achìgbaa ndu soja, dù unu labũ l'ukporo iri iri; ndu ishi, achìgbaa ndu soja, dù ukporo ise ise; ndu ikpe; mẽ iphe, bũ ndu ishi ndu Ízurelu l'ephe ha; mbũ ndu bũtsua ishi l'enyà-ufu ephe.

³Sólomõnu yẽle ndu Ízurelu l'ephe ha atũgbua jeshia l'ẽke aagwajẽ iphe lẹ Gíbiyõnu; kẹ l'õo l'ẽke ono bẹ Ụlo-Ékwà Ndzuko Nchileke nõ; mbũ ono, Mõsisu, bũ nwozi Ojejoje meru l'echi-egũ ono.

⁴Dévidi bẹ pafũtawaru Okpoko Ogbã-ndzũ Ojejoje lẹ Kiriyatu-Jerimu bya edobe l'ẽke o metaru iya; kẹ l'õ kpõberu iya ụlo-ékwà lẹ Jerúsalemu.

⁵Obule enyã-ngweja, Bezalẽlu gude ope mee bẹ nõ lẹ Gíbiyõnu l'ifu ụlo-mkpu Ojejoje. Bezalẽlu bũ nwatibe Úri; Uri abũru nwatibe Huru. Sólomõnu yẽle edzudzu oha ono achõlahaa Ojejoje l'ẽke ono.

⁶Sólomõnu abya enyihu enyã-ngweja, e meru l'ope; mbũ l'ifu Ụlo-Ékwà Ndzuko ono; nõdu l'ifu Ojejoje l'ẽke ono gwoo unu ngweja-ukfuru labũ l'ukporo iri.

⁷Yo rua l'enyashi; Ojejoje abyakfuta Sólomõnu bya asũ iya: “T'õ kfuru ya iphe bũ iphe, õ chõru tẹ ya nũ iya.”

⁸Sólomõnu asũ Nchileke: “I koshiwaru l'i yeru Dévidi, bũ nna iya obu nshinu; bya emewa tẹ ya bũru eze l'õzori iya.

⁹Byiko Ojejoje, bũ Nchileke; tẹ ukwa ono, i kweru nna iya; mbũ Dévidi medzukwaa; kẹ l'i mewaru tẹ ya bũru eze mkporo-õha, ha l'õ bũ ẹja, nõ l'alì-a.

¹⁰Nũna iya mmamiphe; nggu emee tẹ ya kwaa enyã; k'õphu ya a-dũ ike chĩa ndu-a; kẹ l'ẹ tõ dũdu onye a-dũ ike achìkota ndu nke ngu-a, ha nshinu ẹge-a.”

¹¹Nchileke asũ Sólomõnu: “Keshinu õphu õ bũ iphe ono bẹ agũ ngu ẹgu l'obu; tĩ sũ t'a nũ ngu ẹku; m'õ bũ iphe-enweru; m'õ bũ t'a kwabeje ngu ugvu; t'ĩ sũ t'e mee tẹ ndu ìidu ashì nwũshihu; tĩ sũ t'a nũ ngu ndzũ ogologo; gbahaa t'a nũ ngu mmamiphe; mee t'iphe doje ngu enyã; k'õphu ii-gude iya l'achì ndu nk'iyã-a, ya meru t'ĩ bũru eze ephe-wa;

¹²bẹ ya a-nũ ngu mmamiphe ono; mee t'ĩ kwaa enyã. Ya a-nũkwã ngu phũ ẹku; nũ ngu iphe-enweru; mẽ òkwabe-ugvu, ẹ-ta dũdu onye eze, nwejeru iya nũ lẹ ndu õphu vu ngu ụzõ; õphu õ dũkwãnu onye eze, bya bya enwe iya nũ lẹ ndu õphu etso ngu etsotso.”

¹³Tọ dọ ya bụ; Sólomọnu eshi l'ẹke ono, aagwajẹ eja ọlẹ Gíbiyọnu ono nyizita; mbụ l'ifu Ụlo-Ékwà Ndzuko ono; yọ bụru iya ọla Jerúsalemu. Yọ bụru eze; wata ọchi ndu Ízurelu.

Ẹku Sólomọnu

(1 Eze 10:26-29; 2 Iphe 9:13-28)

¹⁴Sólomọnu akọberu onwiya ụgbo-inya; mę ndu agbaru iya iya. O nweru unu ụgbo-inya ẹto l'ụkporo iri; mę ụkporo unu madzụ l'unu iri, bụ ndu agbajẹ iya nụ. Ndu ono bẹ eze haru dobe ọlẹ mkpụkpu, eedobeje ụgbo-inya; bya enweru ndu ọphu o doberu ọlẹ Jerúsalemu swibe onwiya.

¹⁵Eze bẹ meru tẹ mkpọla-ọcha; mę mkpọla-ododo kuru l'ọ bụ mkpuma ọlẹ Jerúsalemu; bya emee oshi sida; yọ tuko ẹkemeke ọbule dzuru ẹge oshi sikamo, atukoje alị ọkpa-ugvu, nọ l'uzo ẹnyanwu-arịba dzuru.

¹⁶O bụ l'alị Íjiputu yele alị Kuwe b'e shi eshije nmataru Sólomọnu inya. Yọ bụru ndu agbaru eze nghọ shi ejeje Kuwe je anmashia ya.

¹⁷Aswa, ẹphe shi akfujẹ gude zua ụgbo-inya ọlẹ Íjiputu bụ unu shẹkelu mkpọla-ọcha ọlẹ shẹkelu mkpọla-ọcha iri. Inya bẹ ẹphe shi egudeje ụkporo shẹkelu mkpọla-ọcha ẹsaa ọlẹ shẹkelu iri nmata. Ẹphe shikwaphu shi evufujẹ iya je erishitsua ndu eze ndu Hetu; mę kẹ ndu Áramu.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 2

Nkwakọ k'ọkpu eze-ulo Nchileke ono

(1 Eze 5:1-18)

¹Sólomọnu abya ekpebua ọlẹ ya a-kpuru ẹpha Ojejoje eze-ulo Nchileke; ya a-kpukwaaruphu onwiya ulo-eze.

²Yọ bya aguta ụkporo unu unwoke ẹsato l'unu iri 'ise t'ẹphe bụru ndu a-nọdu evu iphe; guta ụkporo unu unwoke ugbo iri t'ẹphe bụru ndu a-nọdu awashi mkpuma l'ugvu ugvu alị ono; bya aguta unu unwoke tete t'ẹphe bụru ndu a-nọdu eleta ẹphe ẹnya l'ozì ono.

³Sólomọnu abya ezia Hiram, bụ eze ndu Táya; sụ iya: “T'ọ bụkwaru ẹge ono, o meru nna iya; mbụ Dévidi; nụ iya oshi sida t'ọ kpua ulo ebubu iya ono bụ ẹge oo-meru yebedua.

⁴Nta-a bẹ ya abya ọkpuru Ojejoje, bụ Nchileke iya ulo; doberu iya ẹya nsọ t'ọ bụru ẹke aa-kpoje insensu, eshi kwẹkwẹkwe ọku l'ifu iya; mękwaphu t'e dobeje iya buredi, eedobeje l'ifu Nchileke tekenteke; bya aburu ẹke ee-gwoje ngweja-ukfuru utsu l'urennyashi; mbọku ọtu-ume; mę ọlẹ Aji Onwa Ophungu; mę l'ogbaru Ojejoje, bụ Nchileke aji, l'ẹge a tugaaru iya l'oge iya. Iphe ono b'e doberu t'ọ bụru ome-l'alị, a-duru ndu Ízurelu gbururu jeyewaru.

⁵Ulo ono, ya abya akpukpu ono a-hakwa nshinu; kẹle Nchileke ayi bẹ kangokotaru iphe bụ agwa ndu ọdo l'ọ ha.

⁶Obenu;?bụ onye bẹ dzuru k'okpuru iya eze-ulo Nchileke? Keshinu ophu imigwe; me imigwe ophu kakota l'eli te dzudu iya anodu;?bụ onye bẹ ya bụ kẹ te ya kpuaru iya ulo? O bulephu t'a kpa eke aa-kpoje insensu oku l'ifu iya.

⁷Nta-a bukwa t'i yeru iya onye emeje nka le mkpola-ododo; me le mkpola-ocha; me l'ope; me le mkpurukpu-igwe; bya aburu onye maru ege eegudeje owuu uswuswe; me owuu ododo l'eme nka; me ophu eke urukpu-urukpu. Onye obu a-bukwaruphu onye ophi iphe apyipyi doru enya. Yele ndu nk'ia, bu ndu eme nka, nna iya Dévidi doberu a-tuko l'eje ozi le Jerúsalemu; me le Júda.

⁸Nukwa iya phu oshi sida; oshi payinu; me l'oshi alugumu, shi l'ugvu ugvu Lébanonu; kele ya maru le ndu nke ngu be owaa oshi l'ugvu ugvu Lébanonu doru enya. Ndu nk'ia be epe le ndu nke ngu a-tuko l'eje ozi ono;

⁹k'ophu epe a-kwakoberu iya oshi ono k'etsubo iya; ke l'ulo obu, ya abya akpukpu ophu a-hakwa nshinu; du biribiri.

¹⁰Ndu nke ngu ono, egbu oshi ono be ya a-nu witu, e gweru egwegwe, jiru ukporo unu ekpa ugbo labu l'unu ekpa iri. Ya a-nu epe balı, jiru ukporo unu ekpa labu l'unu ekpa iri; bya anu epe ite mee, du ukporo unu labu l'unu iri; bya anu epe ite manu, du ukporo unu labu l'unu iri."

¹¹Tu du iya bu; Hiram, bu eze ndu Taya abya edee ekwo gude yeeru Solomonu onu; su: "O bu okfu le Ojejoje yeru ndibe iya obu kparu iphe o meru ti buru eze epe."

¹²Hiram ekfukwaaphu; su: "Tajaja buru ke Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izurelu; onye meru igwe; mee eliphe; mbu onye ono, nuru eze, bu Dévidi nwa, maru iphe; kwaa enya; bya aburu onye iphe edoje enya; to buru onye a-kpuru Ojejoje eze-ulo; kpuaru onwiya ufu-eze.

¹³Nta-a be ya eziwa Huramu-Abyi to bya. Huramu-Abyi bu nwoke, maru nka; buru onye iphe, edoje enya.

¹⁴O bu nwatibe nwanyi ikfu Danu. Nna iya bu onye Taya. O maru ege e shi eme nka le mkpola-ododo; mkpola-ocha; ope; mkpurukpu-igwe; mkpuma; me l'oshi. O makwaruphu ege eegudeje owuu uswe; owuu, eke urukpu-urukpu; me owuu ododo; me okpobe ekwa-ocha l'eme nka. O maru ege aapyije iphe-apyipyi, du iche iche. Iphe bu erengete, a suru to mee be oomekotaje. Yele ndu nke ngu, bu ndu l'eme nka; me ndu eme nka ono, nnajiufu iya, bu Dévidi, bu iya bu nna ngu doberu a-tuko jee ozi ono.

¹⁵Nta-a bukwa te nggube onye nwe mu nu nuwaru ndu ozi ngu witu; balı; manu; me mee ono, i kfuru okfu iya ono.

¹⁶Teke ono; epe eje awataru ngu oshi, i chokpooru l'ugvu ugvu Lébanonu; sweshia ya esweshi kpoghaa ya eze enyimu; je edobe iya le Jopa, bu eke oo-nodu; nggu evuta iya lashia Jerúsalemu."

Aawata okpu eze-ulo Nchileke

(1 Eze 6:1-38)

¹⁷Tọ dọ iya bụ; Sólomọnu abya agwa ndu mbyamụmbya, bu l'alị Ízurelu ọgu; ẹge ono, nna iya; mbụ Dévidi guru ẹphe ono. Mkpakọ iphe, ẹphe dọ aburu ụkporo unu ugbo iri lẹ tete; l'unu unwoke ẹno.

¹⁸Yo woru ụkporo unu ugbo ẹsato l'unu iri l'ise dobe t'ẹphe buru ndu evu iphe, eevu evuvu; dobe ụkporo unu ugbo iri t'ẹphe buru ndu l'awa mkpuma l'alị ugvu ono; bya edobe unu tete t'ẹphe buru ndu ishi, l'eleta ẹnya l'ozi ono; k'ọphu ẹphe a-ọdu eme tẹ ndu ono jee ozi ẹphe.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 3

Sólomọnu akpụ eze-ulo Nchileke ono

(1 Eze 6:1-36)

¹Tọ dọ iya bụ; Sólomọnu awata ọkpụ eze-ulo Nchileke ono lẹ Jerúsalemu l'ugvu Moriya, bụ ẹke ono, Ojejoje byakfutajeru nna iya; mbụ Dévidi ono; mbụ l'echi ẹke Onanu kẹ Jebusu shi etsuje balị, bụ iya bụ ẹke ono, Dévidi doberu t'a kpua ya ono.

²Ọ bụ l'abalị k'ẹbo l'ọnwa k'ẹbo l'afa k'ẹno, ọ wataru achịchi b'ọ wataru iya akpukpu.

³Ọwaa ẹge Sólomọnu gude taa ọkpa-ulo ono, aakpuru Nchileke ono l'uzo, e shi atuje iphe l'oge ndiche. Ogologo iya dọ ụkporo ntụ-ọkpa ẹno l'iri; uswe iya adu ụkporo ntụ-ọkpa ụkporo l'iri.

⁴Nwulo, a kpuru; yọ dọ-kfuru l'ọnu eze-ulo ono dọ ụkporo ntụ-ọkpa l'iri l'ogologo. Ogologo iya; bẹ yẹle uswe ulo ono l'onwiya halephu ẹnya-nhamunha. Eli nwulo ono dọ ntụ-ọkpa ụkporo tete. L'ime iya bẹ bụ ọkpobe mkpọla-ododo b'ọ kwekotaru iya.

⁵Phorokoto ulo ono b'ọ gbakotaru oshi payinu; kwekota iya mkpọla-ododo, guru egugu; bya egude nkfu; mę gwogirigwo mengashia ya emengashi.

⁶Ọ gude mkpuma, vugbaa oke aswa memaa ulo ono emema. Mkpọla-ododo, o yeru l'ulo ono bẹ bụ mkpọla-ododo, shi l'alị Pavayimu.

⁷Ọ wukotaru mkpọla-ododo l'ulo ono l'ọ ha. Ọ wukotaru iya l'itso; mę l'ọnu ulo ono; mę l'oshi-ẹpoto ulo ono; mękpọ l'ibo iya; bya apyishia cherobimu l'eli oshi-ẹpoto ono.

⁸Yọ bya akputa mkpura Ẹke-Kakota-odu-Nso. Ogologo ulo ono yẹle uswe iya; b'ọ kpuru; yọ hakọ ẹnya-nhamunha. Ọ kpuru ogologo iya; yọ dọ ụkporo ntụ-ọkpa l'iri; uswe iya adu ụkporo ntụ-ọkpa l'iri. Yo kwekota iya mkpọla-ododo, guru egugu, dọ unu talentu l'ụkporo iri.

⁹Ntu mkpọla-ododo, e gude mee k'ulo ono bẹ ẹra iya dọ shekelu ụkporo labu l'iri. Ọ wukotakaruphu mkpọla-ododo l'ulo k'eli iya.

¹⁰Lẹ mkpura Ẹke-Kakota-odu-Nso ono b'ọ kpuru cherobimu labu akpukpu dobe; wukota iya mkpọla-ododo.

¹¹Ẹbà cherobimu ono ẹphe ẹbo kpakoru dọ nkwo-ẹka ụkporo. Ẹbà lanu; bẹ dọ nkwo-ẹka ise l'ogologo; ọọ je asukfuru l'oshi-ẹpoto ulo ono; nanu ọphu dọ nkwo-ẹka ise; ọọ je asukfuru lẹ nku cherobimu ọphu.

12Èbà cherobimu ono ọ́phu; dù nkwo-ẹ́ka ise l'ogologo; ọ́ọ je asukfuru l'oshi-ẹ́poto ọ́lo ono; nanu ọ́phu; dù nkwo-ẹ́ka ise; ọ́ọ je asukfuru lẹ́ nku k'ọ́dungu ọ́phu.

13Cherobimu ono bẹ́ gbasatsuaru ẹ́bà iya agbasa; yọ́ dù nkwo-ẹ́ka ọ́kporo. Ẹ́phe evudo chebegbaa ifu lẹ́ mkpura ono gẹ́degede.

14Yo gude òwúú, eke urukpu-urukpu; òwúú uswe; òwúú ododo; mẹ́ ọ́kpobe ẹ́kwa ọ́cha kwee ẹ́kwa-mgbochi; bya eseshia cherobimu l'eli iya.

Itso, e meru l'ope

(1 Eze 7:15-22)

15L'ọ́nu ọ́lo ono b'ọ́ meru itso labu gvube. Ọ́ dọ́tsua ntụ-ọ́kpa ọ́kporo labu l'iri l'ẹ́bo l'eli; bya emeta ishi itso, dù ntụ-ọ́kpa ẹ́saa ẹ́saa lẹ́ mkpirikpi iya tukobegbaa l'eli iya iche iche.

16Ọ́ kparu iphe, dù l'ọ́ bu gwọ́giriḡwo gangashia l'eli itso ono; bya akpua iphe, dù l'ọ́ bu akpuru ọ́tara-okumu, dù ọ́kporo ise swọ́betsua lẹ́ gwọ́giriḡwo ono.

17Yọ́ bya egvube itso ono ẹ́phe ẹ́bo l'ifu eze-ọ́lo ono. Nanu b'ọ́ gvuberu l'uzo ọ́huda ọ́lo ono; gvube ọ́phu l'uzo isheli. Ọ́phu o gvuberu l'uzo ọ́huda b'ọ́ guberu Jakinu; gube ọ́phu nọ́ l'uzo isheli Bówazu.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 4

Eememashi eze-ọ́lo Nchileke

(1 Eze 7:23-51)

1Tọ́ dù iya bu; yọ́ bya egude ope meta ẹ́nya-ngweja, dù ọ́kporo ntụ-ọ́kpa lẹ́ ntụ-ọ́kpa iri l'ogologo; ọ́sa iya dù ọ́kporo ntụ-ọ́kpa lẹ́ ntụ-ọ́kpa iri; eli iya adu ntụ-ọ́kpa iri l'ise.

Iphe, e meru l'opu, eeyeje mini

(1 Eze 7:23-26)

2Yọ́ bya adazee ope adaze; gude meta eze ẹ́nyimu, gbaru mgburumgburu. Igbiri-ọ́nu iya; dù nkwo-ẹ́ka iri; dù nkwo-ẹ́ka ise l'eli. Mgburumgburu iya bẹ́ kpakọ́ru dù nkwo-ẹ́ka ọ́kporo l'iri.

3Lẹ́ mkpuli igburu-ọ́nu iya ono b'a kpọ́yaberu iphe, dù l'ọ́ bu oke-eswi dophee ya mgburumgburu. Ọ́duje iri l'ẹ́nya nkwo-ẹ́ka lanu. Oke-eswi ono b'a kporu giriri uzi labu; e mee ya yele eze ẹ́nyimu mini ono atọ́ko ragbabe.

4Iphe ono, eeyeje mini ono b'a dọ́beru l'eli oke-eswi iri l'ẹ́bo. Ẹ́to bẹ́ nọ́ chebe ifu l'uzo isheli. Ẹ́to ọ́do cheberu ifu l'uzo ẹ́nyanwu-ariba; ẹ́to ọ́phu echebe ifu l'uzo ọ́huda; ẹ́to ọ́phu echebe ifu l'uzo ẹ́nyanwu-ahata; ẹ́phe atọ́ko ghakọ́ta íkẹ́ ye l'ime.

5Iphe ono, eeyeje mini ono bẹ́ igbidigbi iya ha l'ọ́ bu ukfukfumu-ẹ́ka. Igburuma-ọ́nu iya b'e meru; yọ́ dù l'ọ́ bu ọ́nu okoro; mbu l'e meru iya; yọ́ dù l'ọ́ bu okfukfulike. Mini, alaje iya nu bẹ́ e-ru iphe, dù l'ọ́ bu unu galonu mini ẹ́saa l'ọ́kporo galonu iri.

⁶O mekwaruphu eze gbangugbangu iri, e gudeje asa iphe. Ise b'ọ sùberu l'uzo ọhuda; sùbe ise l'uzo isheli. O bụ l'eze gbangugbangu ono; bẹ ẹphe asajẹ iphe, e gude eme kẹ ngweja-ukfuru. Iphe phụ, eeyeje mini phụ aburu ẹke ndu achijeru Nchileke ẹja egudje asacha onwẹphe.

⁷Yọ bya egude mkpọla-ododo meta iphe, aatukobeje urọku ọzo iri dobe l'eze-ulo ono. Yọ bụru ẹge a sūru t'e mee ya b'o meru iya. O doberu ise l'uzo ọhuda; dobe ise l'uzo isheli.

⁸Yo mekwaaphu teburu iri dobe l'eze-ulo ono. Ise b'o doberu l'uzo ọhuda; dobe ise l'uzo isheli; b'ọ bya egudekwaphu mkpọla-ododo mee ụkporo gbangugbangu ise.

⁹Yọ bya emeta ogbodufu kẹ ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ eze ogbodufu; mẹ ibo, ee-yegbaa l'ogbodufu ono. Yo kwekota ope lẹ ibo ono.

¹⁰Yọ pata eze ẹnyimu mini phụ sùbe l'uzo ọhuda; mbụ l'uzo ẹnyanwu-ahata ọzo ọhuda ọlo ono.

¹¹Iphe ọdo, Hiramụ mefuaru bụ ite; mẹ eze ago; mẹ eze gbangugbangu.

Iphe, Hiramụ kpùshiru dobe l'eze-ulo Ojejoje

(1 Eze 7:40-51)

Tọ dụ iya bụ; Hiramụ arụkota iphe bụ ọru, ọoruru eze, bụ Sólomọnu l'eze-ulo Nchileke ono; yọ gvụ:

¹²O kpuru itso labụ; mẹ nchị itso labụ, gwọtsuaru agwọgwo, ọ tukobetsuaru l'eli itso ono; mẹ iphe-akpakpa, dụ ọzo labụ, ọ kparụ gude memashia nchị itso labụ ono, gwọtsuaru agwọgwo ono;

¹³mẹ iphe ono, dụ l'ọ bụ akpuru ụtara-okumu, dụ unu, o dopheeru iphe akpakpa ono mgburumgburu. O doru iya giriri ọzo labụ lẹ nchị itso ono gude memashia ya ememashi;

¹⁴mẹ ọ-gba-kperekpere yẹle eze gbangugbangu, a dobegbaaru l'eli iya;

¹⁵mẹ eze ẹnyimu mini yẹle oke-eswi iri l'ẹbo, a sùberu eze ẹnyimu mini ono l'eli;

¹⁶mẹ ite; mẹ eze ago; mẹ oji; mẹwaru unwu ivu ọdo, gbarụ nụ. Iphe, bụ iphe, Hiramụ-Abyi meshikotaru eze, bụ Sólomọnu lẹ k'eze-ulo Nchileke ono bụ ope, egbugbaa ngerengere b'o gude mekota iya.

¹⁷Yọ bụru l'alị ọra, nọ lẹ phorokoto alị, nọ lẹ mgbaku Súkọtu yẹle Zereda lẹ nsuda Jódanu bẹ eze nọ yotakota ivu ono l'ọ ha.

¹⁸Sólomọnu bẹ meshiru iphe ono l'igwe; k'ọphu bụ l'era ope, laru iya nụ b'ẹ ta dudu onye maru iya nụ.

¹⁹Sólomọnu abya emeshikota iphe, nọkota l'eze-ulo Nchileke ono; bụ iya bụ: ẹnya-ngweja, e gude mkpọla-ododo mee; mẹ teburu, aatukobeje buredi, dụ nsọ l'ifu Nchileke;

²⁰mẹ iphe, aatukobeje urọku, e meru l'ọkpobe mkpọla-ododo yẹle urọku, a tukobegbaaru iya t'o nwuje l'ifu Eke-Kakọta-ọdu-Nsọ; ẹge ono, a suru t'ọ dọ ono;

²¹mẹ iphe, dọ l'ọ bụ okfukfulike; mẹ urọku; mẹ iphe, e gudeje akpapyata iphe. E mekotaru iya l'ọkpobe mkpọla-ododo;

²²mẹ iphe, apajẹ òwúú urọku; mẹ eze gbangubangu; mẹ ago; mẹ iphe, aagujeru ọku ye. E gudekota ọkpobe mkpọla-ododo mekota iya; mępo mgbo eze-ulo ono, bụ iya bụ mgbo k'ime mkpura Eke-Kakọta-ọdu-Nsọ; mę mgbo k'eze-ulo ono l'onwiya.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 5

¹Ya ndono; ọru Sólomọnu l'eze-ulo Nchileke ono agvulephu; yọ chishia iphe, Dévidi, bụ nna iya doberu iche bya edobe l'ulo ono; mbụ mkpọla-ọcha; mkpọla-ododo; męwaru agwa ọdo l'ọ ha. Iphe ono b'o dobekotaru l'ẹke aakwakọbeje ẹku l'ulo Nchileke ono.

Aapabata Okpoko Ọgba-ndzụ l'eze-ulo Nchileke

(1 Eze 8:1-9)

²Tọ dọ iya bụ; Sólomọnu abya ekukoo ndu bụ ọgurennya ndu Ízurelu ẹ Jerúsalemu; mę ndu bụgbaa ishi l'ikfu l'ikfu; mę ndu bụgbaa ishi l'ęnya-ufu ẹphe ẹ Ízurelu; t'ẹphe shi ẹ Mkpukpu Dévidi, bụ iya bụ Záyonu pafuta Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje ono.

³Yo rua l'oge aji, ẹphe agbajẹ l'onwa k'ęsaa; unwoke Ízurelu l'ẹphe ha abya edzua l'ifu eze.

⁴Ndu bụ ọgurennya ẹ Ízurelu edzulephu; ndu Lívayi apalia Okpoko Ọgba-ndzụ ono.

⁵Ẹphe apata Okpoko Ọgba-ndzụ ono; bya afọta Ụlo-Ékwà Ndzuko; gwotakota iphe, bụ ivu, dọ nsọ, nọ iya nụ. Yọ bụru ndu achijeru Nchileke ẹja mę ndu Lívayi vutaru iya.

⁶Eze, bụ Sólomọnu yẹle edzudzu ọha ndu Ízurelu l'ẹphe ha, dzuru l'ẹke ono atuko nọdu l'ifu Okpoko Ọgba-ndzụ ono l'egbushi aturu; mę eswi. Anụ, ẹphe gburu b'ẹ ta tųkotadu onu iya; ta aguta iya aguta.

⁷Ya ndono; ndu achijeru Nchileke ẹja apata Okpoko Ọgba-ndzụ Ojejoje ono bya edobe l'oru ẹke, e metaru iya l'ime mkpura eze-ulo ono, bụ iya bụ Eke-Kakọta-ọdu-Nsọ. Ẹphe doberu iya ẹ mkpuli ẹbà cherobimu phụ.

⁸Cherobimu ono bę gbasaru ẹbà agbasa l'oru ẹke ono, e doberu Okpoko Ọgba-ndzụ ono; shi ẹge ono kpuchita Okpoko Ọgba-ndzụ ono yẹle mgboro, eegudeje apa iya.

⁹Mgboro Okpoko Ọgba-ndzụ ono bę dọ ogologo k'ophu bụ l'eeshije l'onu Eke-dụ-Nsọ ono l'ele ishishi iya ẹke o tsefutaru. Ọle ẹ te shijekwanu l'azụ ulo ono phụ iya. Ẹphe nọkwa-a l'ẹke ono jeye ntanụ.

¹⁰Ẹ tọ dudu iphe, nọ l'ime Okpoko Ọgba-ndzụ ono; gbahaa mkpuma labụ, dọ balibali, Mósisu yeru l'ime iya l'ugvu Hórebu; mbụ l'ẹke ono, Ojejoje yẹle ndu Ízurelu gbarụ ndzụ teke ono, ẹphe shi l'alí Íjiputu lufuta ono.

Odu-biribiri Ojejoje

(1 Eze 7:40-51)

¹¹Tò dù iya bú; ndu achijeru Nchileke eja abya eshi lẹ mkpura Eke-dù-Nsọ ono lufuta. Ndu ono, achijeru Nchileke eja, bú ndu ophu nọ l'ẹke ono; bẹ dobehawaru onwephe nsọ l'ephe hakọta; ophu ephe 'akpadu ishi k'ogbo ophu ephe tsotsua.

¹²Ásafu; mę Hemanu; mę Jedutunu; mę unwu ephe; mę ndu abubu ephe; mbu ogbo egvu ono, shi l'eri Lívayi l'ephe ha ono abya evudo l'iku enya-ngweja ẹke iya k'enyanwu-ahata. Ephe eyekota uwe, e meru l'okpobe ẹkwa ocha; chiru ogele; mę une; mę ogumogu l'aku egvu. Ndu achijeru Nchileke eja adu ukporo umadzu ishinguru atuko tsoru ephe l'egbu upyoku.

¹³Oda upyoku ono; yele olu egvu ndu egvu ono atuko l'awukotalephu nanu. Ephe egude egvu ono l'aja Ojejoje ajaja; l'ekele iya ekele. Ephe egude upyoku; gude ogele; mewaru ngwa-egvu odo l'agu egvu ono. Olu ephe atuko l'aha gengugengu l'ẹke ephe aja Ojejoje ajaja l'asuje: “Ọ bú onye oma; n-yemobu iya a-noje gbururu jeye lẹ gbururu.” Tò dù iya bú; urukpu abya eji eze-ulo Nchileke ono;

¹⁴k'ophu bú lẹ ndu ono, achijeru Nchileke eja ono ta duhedu ike oje ozi ephe; ke l'odu-biribiri Ojejoje byaru bya eji ulo Nchileke ono.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 6

Okfu, Sólomonu kfulu

(1 Eze 8:12-21)

¹Tò dù iya bú; Sólomonu asu: “Lẹ Ojejoje bẹ sọru l'ọo l'urukpu, gbaru ochi bẹ ya e-buru.

²Ya kpwaru ngu eze-ulo, dù egvu; ẹke ii-buru gbururu jeye lẹ gbururu.”

³Ndu Ízurelu ono, dzukoru nu ono evudo l'ẹke ono; Sólomonu aghachiru ephe ifu; bya agooru ephe onu;

⁴su: “T'ajaja buru ke Ojejoje, bú Nchileke ke ndu Ízurelu; mbu onye ono, gudewa ẹke iya medzua ukwa ono, o kweru nna iya, bú Dévidi ono; mbu ukwa ono, o gude onu iya kwe iya lẹ teke ono, o sọru:

⁵Lẹ keshinu mboku ono, ya dufutaru ndu nk'iya lẹ Íjiputu b'ẹ tọ dùdu edukfu, nọ l'ikfu Ízurelu kpmukpamu, ya fọtaru t'ọ buru ẹke aa-kpuru iya tẹ epha iya nọdukwanu l'ẹke ono; ophu o dùdu onye ya fọtaru t'ọ buru onye ishi ndibe iya, bú ndu Ízurelu.

⁶Ọle nta-a bẹ ya fọtawaru Jerúsalemu t'ọ buru ẹke epha iya a-nodu; bya afota Dévidi t'ọ chije ndibe iya, bú ndu Ízurelu.’

⁷“Nna iya; mbu Dévidi b'o shi nodu l'obu t'ọ kpwaru Ojejoje, bú Nchileke ke Ízurelu ulo.

⁸Obenu lẹ Ojejoje bẹ sọru nna iya; mbu Dévidi: ‘Keshinu ophu i shi vuru iya l'obu t'i kpwaru iya eze-ulo b'ọ dukwaa mma l'o shi nodu ngu l'obu.

⁹Obenu l'ẹ tọ bụdu nggubedua a-kpụ ụlo ono. Onye a-kpụ iya nụ bụ nwatibe ngu ke nwoke, bụ mee ngu gededede. O bụ onye onanu a-kpuru iya eze-ulo ono.'

¹⁰“Nta-a bẹ Ojejoje medzuwaru ukwa ono, o kweru ono; kele ya lufutawaru bya anochia enya nna iya; mbụ Dévidi; noduwa l'aba-eze ndu Ízurelu ege ono, Ojejoje kweru ukwa iya ono; ya abyawa bya akpua eze-ulo Ojejoje, bụ Nchileke ke Ízurelu ono.

¹¹Yọ bụru l'ẹke ono bẹ ya doberu Okpoko Ogba-ndzụ; mbụ okpoko ono, e yeru ogbandzụ ono, Ojejoje yele ndu Ízurelu gbaru ono.”

Sólomonu ekfu anụ Nchileke

(1 Eze 8:22-53)

¹²Tọ dụ iya bụ; Sólomonu evudo l'ifu enya-ngweja Ojejoje l'ifu edzudzu oha ndu Ízurelu ono; chilia ẹka iya ephe ẹbo imeli.

¹³Sólomonu gudewa ope meta eli ẹke, eevudoje, ogologo iya dụ ntụ-ọkpa ẹsaa le mkpirikpi iya; ụsa iya adu ntụ-ọkpa ẹsaa le mkpirikpi iya; eli iya adu ntụ-ọkpa eno le mkpirikpi iya. Eke o doberu iya aburu l'echi ogbodufu ono. Yọ kfu-koru l'eli iya; gbushi ikpere l'ifu edzudzu oha Ízurelu ono; bya achi-lia ẹka imeli;

¹⁴kfulahaa; sụ: “Nggube Ojejoje, bụ Nchileke ke Ízurelu; ẹ tọ dudu Nchileke ọdo, nonu, dụ l'ọ bụ nggubedua l'imigwe me l'eliphe; mbụ nggube onye edobeje ndzụ, nggu le ndu ozi ngu gbaru; l'ekoshije l'i yeru ndu ozi ngu obu; mbụ ndu, gude obu ephe l'ọ ha l'etso ụzo ngu.

¹⁵Nggube onye ono, medzuru ukwa, i kweru nwozi ngu ono, bụ nna iya Dévidi. I gude onu ngu kwee ya ukwa; bya egude ẹka ngu medzua ya; ege-a, ọ dụ ntanụ-a.

¹⁶“Nggube Ojejoje, bụ Nchileke ke ndu Ízurelu; nta-a bukwa t'i medzufua ukwa ono, i kweru nwozi ngu ono, bụ iya bụ nna iya; mbụ Dévidi; mbụ ukwa ono, i kweru iya; sụ: ‘L'ẹ tọ dudu iphe, e-me te unwu iya nọ-buhu l'aba-eze ndu Ízurelu; m'ọ -bura-a l'ephe a-kwabẹ enya; me ekemu iya; ege ono, nggubedua meru ono.’

¹⁷Byiko; Ojejoje, bụ Nchileke ke ndu Ízurelu; te ukwa ono, i kweru nwozi ngu; mbụ Dévidi ono vukotakwa.

¹⁸“O bụ; Nchileke yele madzụ mmanu;?ephe e-bukotagherua le mgboko-a? Igwe; mbụ igwe ophu kakota l'eli te dzudu ngu ebubu;?bụ-chia ụlo owaa, ya kpuru-a e-dzu ngu ebubu?

¹⁹Nggube Ojejoje, bụ Nchileke; ngabenu nchi l'ekfukfu, nwozi ngu ekfu anụ ngu; me aroro, ooro ngu. Nuaru mkpu ono, nwozi ngu echi l'echiku ngu ono; waa ekfukfu ono, ọ nọ l'ifu ngu l'ekfu anụ ngu ono.

²⁰Te enya ngu nodujenu l'ulo-wa: eswe l'enyashi; mbụ l'ẹke-a, i suru l'ii-me te epha ngu nodu-wa; k'ophu ii-nuje ekfukfu, nwozi ngu gharu ifu l'ẹke-a l'ekfu anụ ngu-wa.

²¹Nujenu aroro, nwozi ngu; me ophu ndibe ngu, bụ ndu Ízurelu arọ ngu teke ephe cheberu ifu l'ẹke-a l'ekfu anụ ngu. Shikwa l'imigwe, bụ ẹke i bu ebubu nua ya. Nua ya; nggu aguaru ephe nvu l'iphe, dụ eji ephe.

- 22“O -buru l'ọ nweru onye mesweru ibe iya; a sụ iya t'ọ gụa ẹnwa; yọ bya l'ifu ẹnyangweja ngu l'ulo-wa bya agua ẹnwa ọbu;
- 23shikwa l'imigwe nua ya; nggu emee iphe, gbaru ngu nụ. Kpee ndu ozi ngu ono ikpe l'onwongu. Onye ọphu ikpe nmaru; nggu anma iya ikpe; tukobe iya iphe, o meru l'ishi. Onye ọphu iswi dụ mma; nggu ahaaru iya enge; meeru iya iphe, gbaru iya nụ; ke l'ọ bu onye doberu ẹka ndoo.
- 24“O -buru le ndu ọhogu lụ-gburu ndu nke ngu, bu ndu Ízurelu l'ọgu; okfu l'ephe mesweru ngu; ọ -buru l'ephe bya aghaa umere lakfuta ngu; bya ekulahaa ẹpha ngu; nọdu l'ulo-wa kfuru nụ ngu; rọo ngu;
- 25shikwa l'imigwe nua iya; nggu aguaru ndibe ngu ono, bu ndu Ízurelu nvụ l'iphe, dụ ẹji ono, ẹphe meru ono. Nggu eduphuta ẹphe azụ l'alị ono, ị nuru ẹphe le nna ẹphe ono.
- 26“O -bu l'a kpo-chiru igweli; mini ajika achichi; okfu l'ephe meru ngu iphe, dụ ẹji; ọ -buru l'ephe gharu ifu l'ẹke-a; kfuru nụ ngu; kulaha ẹpha ngu; bya agbakuta iphe, dụ ẹji ẹphe ono azụ; ke l'i mewaru t'ephe jee iphe-ẹhuka;
- 27shikwa l'imigwe nua iya; guaru ndu ozi ngu, bu iya bu ndibe ngu ono, bu ndu Ízurelu ono nvụ l'iphe, dụ ẹji ọbu. Nggu ezia ẹphe ụzo ọphu vudo nhamunha, ẹphe a-nọdu etso. Nggu emee te mini chia l'alị ngu ono, bu alị, ị nuru ndibe ngu t'ọ buru okè-ipe ẹphe ono.
- 28“O -buru l'ọo ẹjo-ẹgu byaru l'alị-a; m'ọ bu ẹjo o-me-l'ẹhu; m'ọ bu iphe, emebyishije nri, a kọru l'okfu; m'ọ bu ọphu emeje t'ọ tsua evu; m'ọ bu igube; m'ọ bu ntaka, atakashije iphe be byaru nụ; m'ọ bu l'ọo ọhogu ẹphe; be byaru bya ekepheta ẹphe le mkpukpu, nọ l'alị ẹphe; mbụ m'ọ -ruhuru; ọ -buru egbe iphe-ẹhuka, dụ idagha; m'ọ bu iphe-ememe, dụ idagha be byaru nụ;
- 29o -nwekpooru onye machiru ẹka l'uzo ulo-wa kfuru nụ ngu; m'ọ bu l'ọo ndibe ngu, bu ndu Ízurelu l'ephe ha be kfuru nụ ngu; bya arọo ngu; ke l'ọo onyenonu maru ẹge oomeberu iya; me ẹge ọotsu-beru iya l'ẹhu;
- 30shikwa l'imigwe, bu ẹke ono, i bu ebubu ono nua ya. Guar ẹphe nvụ; nggu emeeru onyenonu l'ẹge iphe, oome gbaru; keshinu ị maru obu onyemonye ọbule; ke l'ọo nggubedua nwenkinyi ngu be maru obu unwu eliphe l'ephe ha;
- 31k'ọphu ẹphe a-nọdu atsụ ngu egvu; l'etso ụzo ngu mbọku-mbọku jeye ẹge ẹphe a-nọ-bebe l'alị ono, ị nuru nna ayi phe ono.
- 32“A bya l'onye bu onye mba ọdo; mbụ onye ta budu onye Ízurelu, bu ndibe ngu; mbụ onye shi l'ẹke teru ẹnya gude k'ẹpha ngu ono, paru ẹka apaa ono bya; me k'ike ngu ono; me k'iphe ono, dụ biribiri, iimegbaa ono; teke onye ono byaru bya aghaa ifu l'ulo-wa kfuru nụ ngu;
- 33shikwa l'imigwe, bu ẹke ono, i bu ebubu ono nua ya; nggu emeeru onye mba ọdo ono iphemiphe ọbule, ọ rakuru ngu t'i meeru iya; k'ọphu ndu mgboko l'ephe ha a-maru

epha ngu; shi ege ono tsulaha ngu egvu ege ndibe ngu, bu ndu Izurelu atsu ngu; mbu ephe a-makwaruphu l'ulo-wa, ya kpuru-wa be vu epha ngu.

³⁴“O -buru le ndibe ngu jeru je etso ndu ohogu ephe ogo l'iphe bu eke, i ziru ephe; ephe -ghawa ifu le mkpukpu-wa, i fotaru-a; me l'ulo-o, ya kpuru ngu-wa;

³⁵shikwa l'imigwe nua ekfukfu, ephe kfuru nu ngu; me l'aroro, ephe roru ngu; gbaaru ephe odzori.

³⁶“Teke o bu l'oo iphe, du eji be ephe meru ngu; ke l'e to dudu onye e-te emejedu iphe, du eji; ehu -wata ngu oghu eghughu l'eke ephe no; nggu eworu ephe ye ohogu l'eka; k'ophu bu l'aakpu ephe le ndzu laa ali, teru enya; m'o bu eke du ntse;

³⁷ephe -nodu l'ali ono, a kpuru ephe le ndzu laa ono; egomunggo alaa ephe azu; izimana ala ephe azu; ephe anodu l'ali ndu ono, kpuru ephe le ndzu ono roo ngu; su: ‘L'ephe mewaru iphe, du eji; bya emewa iphe, e-te vudodu nhamunha; mewa akpamara;’

³⁸o -buru l'ephe no l'ali ono, a kpuru ephe le ndzu laa ono; gude obu ephe l'o ha; me ndzu ephe l'o ha lakfuta ngu odo; bya aghaa ifu l'ali-a, bu ali, i nuru nna ephe-a; mbu le mkpukpu-wa, i fotaru; me l'ulo-wa, ya kpuru ngu-a; kfuru nu ngu;

³⁹shikwa l'imigwe l'eke ono, i bu ebubu ono nua ekfukfu, ephe kfuru nu ngu; me l'aroro ono, ephe roru ngu ono; nggu agbaaru ephe odzori. Nggu aguaru ndibe ngu ono, mesweru ngu nu ono nvu.

⁴⁰“Byiko Nchileke iya; te enya ngu noduje ru l'ekfukfu, a no l'eke-a l'ekfu anu ngu; nggu angabejekwa iya phu nchi.

⁴¹“Nta-a bukwa t'i gbeshi nggube Ojejoje, bu Nchileke; jeshia l'okpoku ngu. “Gbeshi nggu le Okpoko Ogba-ndzu ngu ono, ekoshi l'i bu onye ike ono. Nggube Ojejoje, bu Nchileke; te ndu nke ngu, achijeru Nchileke eja; bukwaru ndu ee-ye ndzofuta ege eeyeje uwe-a. Te ndu bu ndu nke ngu tekwa eswa l'iphe, du mma, iimeru ephe.

⁴²Byiko Ojejoje, bu Nchileke; be ewofukwa ifu l'eke onye nke ngu ono, i teru manu ono no. Nyatakwa obu ono, i yeru Dévidi, bu nwozi ngu ono.”

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 7

Eeye Nchileke eze-ulo ono l'eka

(1 Eze 8:62-66)

¹Solomonu ekfutsulephu nu Nchileke; oku eshi l'imigwe bya ekekota ngweja-ukfuru; me ngweja ndu ophu l'o ha. Odu-biribiri Ojejoje abya eji ulo ono.

²Ndu achijeru Nchileke eja ta du ike bahu l'eze-ulo Ojejoje ono; ke l'odu-biribiri Ojejoje ono jiru iya ejiji.

³Ndu Izurelu aphulephu oku ono teke o bya; bya aphu odu-biribiri Ojejoje ono, no l'eli ulo ono; dashia; kpubetsua ifu l'ali l'eli eke e gude mkpuma kpulia akpuli; ephe

abalahaaru Ojejoje eja; l'ekele iya ekele; sù: “Ò bú onye òma; n-yemobu iya anoje gbururu jeye lẹ gbururu.”

Eeye eze-ulo ono l'eka Ojejoje

(1 Eze 8:62-66)

⁴Tò dù iya bú; eze yele ndu Ízurelu l'ephe ha atuko gwoo ngweja l'ifu Ojejoje.

⁵Anu, eze Sólomonu gburu egbugbu gude gwoo ngweja ono bẹ dù; ukporo unu eswi ugbo labu l'unu iri l'ise; mẹ aturu, dù unu ukporo iri l'ise. Eze yele ndu Ízurelu l'ephe ha eworu eze-ulo Nchileke ono ye iya l'eka.

⁶Ndu achijeru Nchileke eja atuko vudogbaa l'eke ephe evudoje. Ono kwaphu ege ndu ke Lívayi vudogbaa; gude ngwa-egvu Ojejoje; mbu ngwa-egvu ono, eze, bú Dévidi meshiru dobe t'e gude guje egvu ekele nu Ojejoje, bú iya bú ngwa-egvu ono, o shi egudeje l'agu egvu ekele; asuje: “Lẹ n-yemobu iya anoje gbururu jeye lẹ gbururu.” Ndu ono, achijeru Nchileke eja ono anodu ghaaru ndu Lívayi ifu; l'egbu upyoku; ndu Ízurelu l'ephe ha atuko vudo evudo.

⁷Sólomonu edobe echi ogbodufu ono, nọ l'onu eze-ulo Ojejoje ono nsọ. Yọ buru l'eke ono b'ọ nọ gwoo ngweja-ukfuru; mẹ ebà anu, e gude gwoo ngweja ehu-agu; ke l'enyangweja phu, e gude ope mee phu bẹ ngweja-ukfuru ono; mẹ ngweja nri; mẹ k'ebà anu ta lakotadu.

⁸Tò dù iya bú; Sólomonu mẹ iphe bú ndu Ízurelu, ephe l'iya nọ l'eke ono; agbaa aji ono ujiku esaa; mękpo igweligwe edzudzu oha ono, shi l'onu eke eeshije bahu lẹ Lebo-Hámatu; je akpaa lẹ nggele Íjiputu ono.

⁹Yo be mboku k'esato; ephe enwee ndzuko, dù iche. Ishi iya aburu l'ephe meru ke odobe enya-ngweja ono nsọ ujiku esaa; gbaa aji iya ujiku esaa.

¹⁰Yo be mboku, onwa esaa gbaru l'ukporo abali l'abali eto; yo su ndu ono t'ephe lakotawaru l'ufu. Ephe egude ehu-otso-ena lashia; k'iphe-oma, Nchileke meru Dévidi; mẹ Sólomonu; mẹ ndibe iya, bú ndu Ízurelu.

Ojejoje eyeru Sólomonu onu

(1 Eze 9:1-9)

¹¹Lẹ Sólomonu kpu-getsuaru eze-ulo Nchileke ono; mẹ ufu-eze iya; mbu tuko iphemiphe obule, o tuseru k'ememe l'eze-ulo Nchileke ono; mẹ l'ufu-eze iya mekota;

¹²bẹ Ojejoje byakfutaru iya l'enyashi bya asu iya: “Lẹ ya nuwaru ekfukfu, i kfuru nu iya; bya afotawa eke-a t'ọ buru ọlo, aa-noduje l'egworu iya ngweja.

¹³“Ò -buru lẹ ya swọ-chiru igweli tẹ mini ba chi; m'ọ bú lẹ ya zifuru igube t'ọ bya atuko iphe, nọ l'ali mebyishia; m'ọ bú lẹ ya zifuru ejo ome-l'ehu bya aturu ndibe iya;

¹⁴ọ -buru lẹ ndibe iya ono, bú ndu eeku l'alaru epha iya ono bẹ wozitaru onwephe ali; kfuru nu iya; choo ifu iya; bya agbanwee; haa ejo iphe, ephe eme bẹ ya e-shikwaa l'imigwe nua ekfukfu, ephe ekfu anu iya; guaru ephe nvu l'iphe, dù eji ephe; mee t'ali ephe mehuje iphe.

- ¹⁵Nta-a bẹ ẹn̄ya iya; mẹ nchị iya a-nọduje l'ekfukfu, eekfu anụ iya l'ẹke-a.
- ¹⁶Ya fotawaru ụlo-wa; bya edobewa iya nsọ; mewa iya t'ọ buru ẹke ẹpha ya a-nọgbururu jeyewaru. Ẽnya iya; mẹ obu iya a-nọduje l'ẹka tekenteke.
- ¹⁷“A bya lẹ nggubedua; ọ -buru l'i t̄soru ụzo iya ẹge nna ngu Dévidi t̄soru iya; l'eme iphemiphe ọbule, ya t̄uru ngu l'ekemu; mbụ meje iphe, ya t̄oru ọkpa iya; mẹ l'ome-l'alị iya;
- ¹⁸bẹ ya e-me tẹ ọnodu ngu nguru anguru l'aba-eze ono; ẹge ono yele nna ngu; mbụ Dévidi gbarụ iya lẹ ndzụ teke ono, ya s̄uru iya: ‘L'ẹ to nwedu iphe, e-me t'ẹ b'i nwejeru onye a-nọdu achị ndu Ízurelu.’
- ¹⁹“Ole; ọ -buru l'unu gbakutaru azụ; gwọbe ome iphe, ya t̄oru unu ọkpa iya; mẹ ekemu, ya t̄uru unu; je agwalahaa agwa ọdo; l'abaru ẹphe eja;
- ²⁰bẹ ya a-vụkwa ndu Ízurelu l'ọgbaragba vufu l'alị ono, ya n̄uru ẹphe ono; ya amia ẹn̄ya l'ulo-wa, ya doberu onwiya nsọ-a. Ya e-me iya t'ọ buru iphe, ndiphe e-gude l'anma l'ejo ẹtu; mẹ iphe, ee-gude l'eme iphe ọchi.
- ²¹Ulo-wa gvuru ẹge-a bẹ a-buru: onye swetaru n̄; yọ kp̄o beru; s̄u: ‘?Bụ ngunu meru iphe Ojejoje meru egbe iphe ọwaa l'alị-a mẹ l'ulo-wa?’
- ²²Ndiphe a-s̄u: ‘L'ọo okfu l'ẹphe haru Ojejoje, bụ Nchileke kẹ nna ẹphe; mbụ onye ono, dufutaru ẹphe l'alị Íjiputu ono; ẹphe anmalahụ l'agwa ọdo; gwalahaa ya; l'abaru iya eja. Oo ya kparụ iphe Ojejoje wokfutaru ẹphe egbe iphe, d̄u ẹji-a.’ ”

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 8

Iphe ọdo, Sólomonu meshiru

(1 Eze 9:10-28)

- ¹Ya ndono; ụkporo afa agvudelephu, bụ oge, ọ nataru Sólomonu t'o gude kp̄ua eze-ulo Nchileke ono; mẹ l'ulo nk'iya;
- ²yọ t̄uko mkp̄ukpu, Hiramụ n̄uru iya kp̄ukwashia; bya ach̄iru ndu Ízurelu ye t'ẹphe je ebugbaaru iya.
- ³Sólomonu abya ejee ọgu lẹ Hámatu-Zóba; je al̄uta iya.
- ⁴Yọ kp̄ua mkp̄ukpu Tadumo l'echi-ẹgu; bya akp̄ushia mkp̄ukpu, aakwakobeje iphe lẹ Hámatu.
- ⁵Yọ bya akp̄ukwaa mkp̄ukpu Bétu-Horonu k'eli; mẹ k'alị; kp̄ua ya; yo shihugbaa ike. Yo gude ụpho-mkpuma kp̄u-phekota iya mgburumgburu; bya eye iya ọnu-oguzo; mẹ mgboro-ígwè, eegude aswọ-chi iya aswọ-chi;
- ⁶bya akp̄ua mkp̄ukpu Belatu; kp̄ushia mkp̄ukpu, ọokwakobeje iphe; mẹ mkp̄ukpu ẹke ụgbo-inya iya anoje; mẹ mkp̄ukpu ẹke ndu agbaru iya inya e-buru. Sólomonu at̄ukokpo iphemiphe ọbule ono, ọ ch̄oru akp̄ukpu ono kp̄ushia lẹ Jerúsalemu; mẹ l'ugvu ugvu Lébanonu; m̄ekpo ẹke nọ l'alị, ọochi l'ọ ha.

⁷Ndu bu ndu phoduru nu le ndu Hetu; ndu Amoru; ndu Perezu; ndu Hevu; ndu Jebusu; mbu ndu ono, e-ta budu ndu Izurelu ono;

⁸mbu eri ndu ono, phoduru nu l'alì ono; bu ndu ophu ndu Izurelu te gbushidu; be Solomonu doberu t'ephe buru iya ohu; l'ejeru iya ozi mkpo-nyi-nya. Yo buru ege ephe bu iya ndono jeye ntanu.

⁹Obenu le ndu Izurelu ta dudu onye ophu Solomonu meru ohu l'ozi iya. Ephebedua b'o meru ndu soja iya; me ndu ishi ndu soja iya; me ndu ishi ugbo-inya iya; me ndu agbaru iya inya.

¹⁰O bu ephe bu ndu ishi l'ozi Solomonu. Ephe du ukporo madzu iri l'ebo l'umadzu iri l'achi-zi ndu l'ozi ono.

¹¹Solomonu abya eshi le Mkpukpu Dévidi dufuta nwada Fero, oolu bya edobe l'ulo ono, o kpuru iya ono; kele Solomonu be suru le nyee ya te ebudu l'ulo Dévidi, bu eze ndu Izurelu. Ishi iya aburu l'iphe, bu eke Okpoko Ogba-ndzu ono bahugbaaru be dukota nsò.

¹²Solomonu abya egwooru Ojejoje ngweja-ukfuru l'eli nya-ngweja ono, o kpuru l'ifu ulo ono.

¹³Ngweja ono; be oogwoje ege o gbaru t'e gwoo ya l'uboku; mbu ege ekemu Mosisu kfuru t'e gwoje iya mboku otu-ume; me le Aji Onwa Ophungu; me l'uzo aji eto, aagbaje afa l'afa: bu iya bu Aji Buredi, e te kodu ekoko; me Aji Idzu; me Aji Mkpù.

¹⁴O tsoru ege ono, nna iya; mbu Dévidi toru okpa iya gude foo ogbo ndu achijeru Nchileke eja dobe ephe l'ozi, ephe a-nodu eje; me ogbo ke ndu Livayi t'ephe duje l'egvu ajaja; me t'ephe yejeru ndu achijeru Nchileke eja eka l'ozi ege o gbaru l'uboku uboku. Yo bya agbaa ogbo ndu nche dobegbaa l'onu-oguzo l'onu-oguzo t'ephe cheje nche; ke l'oo ege ono be Dévidi, bu onye ke Nchileke turu iya l'ekemu.

¹⁵Ophu o dudu iphe, eze turu ekemu iya doberu ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Livayi t'ephe meje, nweru ophu ephe haru ememe; je akpaa le k'eke aakwakobeje eku.

¹⁶Iphe, bu iphe, Solomonu tureru k'ememe le k'eze-ulo Ojejoje ono agvu; tsube le teke a toru nto-l'alì iya jeye teke a kpu-geru iya. Yo buru iya bu l'aakpu-gee eze-ulo Nchileke ono.

¹⁷To du iya bu; Solomonu abya atugbua jeshia Ezeyonu-Géba; me Elatu ophu no l'alì Edomu l'iku eze enyimu.

¹⁸Hiramu eye ndu nk'iya, bu ndu mahawaru eze enyimu ono; ephe apatatsuaru Solomonu ugbo-mini. Ephe le ndu ke Solomonu atuko kporu ugbo ono jeshia Ofi; bya eshi l'eke ono vulata mkpola-ododo, du unu eka l'ukporo labu l'iri bya akuberu eze Solomonu.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 9

Eze-nwanyi ndu Sheba akpakfuta Solomonu

(1 Eze 10:1-13)

- ¹Tọ ụ́dụ́ iya ́bụ́; eze-nwanyi ndu Sheba abya anụ́a ẹ́ge ẹ́pha Sólomọ́nu ede ḱfukakfuka; byatashia Jerúsalemu tẹ́ ya gude aji, shihuru ike data iya. Ọ́ chí madzụ́ l'igwe; chíru inya-ivu, vu manụ́, eshigbaa kwẹ́kwekwe; igweligwe mkpọ́la-ododo; mẹ́ mkpuma, vugbaa oke aswa. Yọ́ byakfuta Sólomọ́nu bya atụ́ko iphemiphe ọ́bule, nọ́ iya l'obu kọ́kotaru iya.
- ²Sólomọ́nu asakọ́ta iya aji, ọ́ jikotaru iya. Ẹ́ tọ́ ụ́dụ́ aji, ọ́ jiru Sólomọ́nu, kpọ́ru iya l'asasa m'ọ́o nanụ́.
- ³Eze-nwanyi ndu Sheba ono aphutsua ẹ́ge mmamiphe, Sólomọ́nu hatabe; ẹ́gbe ụ́lo, ọ́ kpọ́ru;
- ⁴ẹ́gbe nri, oorije; ẹ́gbe oshi, ndu ozi iya anọ́duje anọ́du; ẹ́ge ndu ozi iya gude l'ẹ́je ozi; ẹ́gbe uwe, ẹ́phe eyeje l'ẹ́hu; ndu edejeru iya ọ́nu lẹ́ mẹ́e; ẹ́gbe uwe, ẹ́phe eyeje l'ẹ́hu; mẹ́kpọ́ ngweja-ukfuru, oogwoje l'ụ́lo Ojejoje; kpọ́o beru.
- ⁵Yọ́ sụ́ eze: “Akọ́, ya nọ́ l'alị́ ẹ́phe nụ́a k'iphe, i meshiru; mẹ́ kẹ́ mmamiphe ngu bẹ́ bukota oswi-okfu.
- ⁶Ya te shikwa kweta l'akọ́ ono bẹ́ ́bụ́ oswi-okfu; jeye nta-a, ya byaru bya egude ẹ́nya iya phukotawa iya-a. Iphe, e kfuru iya lẹ́ mmamiphe ngu te gbe kekwa ẹ́bo; kẹ́ l'i kariru akọ́, ya nuru ọ́kpobe akari.
- ⁷Ọ́ búlephu lẹ́ ndu nke ngu bẹ́ iphe kwenukaru! Iphe kwekwaru ndu, l'ẹ́jeru ngu ozi; mbụ́ ndu ono, anoje l'ifu ngu tekenteke l'anụ́ okfu mmamiphe ngu.
- ⁸T'ajaja bukwaru kẹ́ Ojejoje, ́bụ́ Nchileke ngu; ́bụ́ onye ono, ́bụ́ l'ị́ ́dụ́ iya mma meru; yo dobe ngu l'aba-eze iya t'ị́ ́bụ́ru eze l'okfu ẹ́ka Ojejoje, ́bụ́ Nchileke ngu. Ọ́ ́bụ́ okfu lẹ́ Nchileke ngu yeru ndu Ízuruẹ́lu obu; bya abukwaruphu obu iya t'ẹ́phe shihu ike gbururu jeyewaru meru iphe o meru ngu eze ẹ́phe; k'ọ́phu ii-me t'ẹ́phe ́bụ́ru ndu doberu ẹ́ka ndo; l'ekpe ikpe, mma.”
- ⁹Tọ́ ụ́dụ́ iya ́bụ́; eze-nwanyi ono abya eworu ẹ́kpa mkpọ́la-ododo, ́dụ́ ụ́kporo ẹ́kpa ishingu nụ́ eze; bya anụ́ iya igweligwe manụ́, eshi kwẹ́kwekwe; mẹ́ mkpuma, vugbaa oke aswa. Manụ́ ono, eze-nwanyi ndu Sheba nuru eze Sólomọ́nu ono ta ụ́dụ́ ụ́du iya ọ́phu ́dụ́jeru ẹ́ge ono.
- ¹⁰Ọ́do aburu lẹ́ ndu kẹ́ Hiram; mẹ́ ndu kẹ́ Sólomọ́nu, ́bụ́ ndu ono, evutaje mkpọ́la-ododo l'alị́ Ofi ono bẹ́ evutajekwaphu oshi alugumu; mẹ́ mkpuma, vugbaa oke aswa.
- ¹¹Ọ́ ́bụ́ oshi alugumu ono bẹ́ eze gude meta ẹ́ke aadzoje ọ́kpa l'enyihu eze-ụ́lo Nchileke ono; mẹ́ ụ́lo-eze; gudekwa iya phụ́ mee une; mẹ́ ogumogu, ndu egvu egudeje agụ́ egvu. Ụ́du oshi alugumu, ́dụ́ ẹ́ge ono bẹ́ ẹ́ ta aphubua l'alị́ Júda.
- ¹²Eze Sólomọ́nu anukota eze-nwanyi ndu Sheba ono iphe ́bụ́ iphe, ọ́ sụ́ru t'ọ́ nụ́ iya; nụ́a ya; karia ọ́phu yẹ́bedua nuru eze l'onwiya. Tọ́ ụ́dụ́ iya ́bụ́; eze-nwanyi aghakọ́be yẹ́le ndu, ẹ́jeru iya ozi; yọ́ ́bụ́ru ẹ́phe ọ́la alị́ ẹ́phe.

Ẹ́ku Sólomọ́nu

(1 Eze 10:14-25)

- 13**Mkpọla-ododo, abyajeru Sólomọnu afa l'afa bẹ ẹra iya aduje ọnu ẹkpa mkpọla-ododo l'ụkporo ẹkpa iri l'eto lẹ ẹkpa ishingụ;
- 14**a gụfukwa iphe, eshije l'ẹka ndu ngho; mẹ l'ẹka ndu l'agbaru eze ngho. Ndu eze ndu Arébiya; mẹ ndu gọvano alì ono evutajekwaruphu Sólomọnu mkpọla-ododo; mẹ mkpọla-ọcha.
- 15**Eze Sólomọnu bẹ metaru ụkporo iphe iri, hajẹ nshinu, eegudeje egbochi onwonye. Yọ bụru mkpọla-ododo, a kọsaru akọsa b'ọ gude mee ya. Mkpọla-ododo, alajẹ lẹ nanu iya aduje ọnu shẹkelu labu l'ụkporo iri iri.
- 16**O gudekwaphu mkpọla-ododo, a kọsaru akọsa meta iphe ono, eegudeje egbochita onwonye ono kẹ nshii, du ụkporo iri l'ise. Mkpọla-ododo, alajẹ lẹ nanu iya aduje ụkporo shẹkelu mkpọla-ododo iri l'ise ise. Ẹke eze doberu iya bu l'ulo ono, e gude oshi, shi l'oswa ugwu ugwu Lébanonu kpua ono.
- 17**Ono kwaphu ẹge eze gude eze-enyi meta aba-eze, ha nshinu; bya ekwekota iya ọkpobe mkpọla-ododo l'eli.
- 18**Aba-eze ono bẹ nweru ẹke aadzoje ọkpa ọzo ishingụ; waa ọkpa-oshi, e meru lẹ mkpọla-ododo ye iya t'a tukobeje ọkpa. E meru iya ẹke aatukobeje ẹka ọzo ẹbo; kpua agu labu gvu-betsua l'iphe ono, aatukobeje ẹka ono ẹphe ẹbo.
- 19**A kpuru agu iri l'ẹbo gvube l'eli ẹke ono, aadzoje ọkpa, du ishingụ ono. Nanu vudo l'ishi lanu; ọphu evudo l'ishi iya ọphu. E gvubekota iya ẹge ono l'ẹke ono, aadzoje ọkpa ono l'ẹhu l'ẹhu. E to nwedu alì-eze ọdo, e mejeru ẹge ono ọdo.
- 20**Iphe bu iphe, eze Sólomọnu egudeje angu iphe bẹ bu mkpọla-ododo b'e gude mekota iya. Iphe, bu ngwa, nọkota l'ulo ono, e gude oshi, shi l'oswa ugwu ugwu Lébanonu kpua ono bu ọkpobe mkpọla-ododo b'e gude mekota iya. E to nwedu ọphu e gude mkpọla-ọcha mee; kẹ lẹ mkpọla-ọcha ta dudu iphe, a guberu iya l'oge kẹ Sólomọnu.
- 21**Eze nwegbaaru ugbo-mini, ẹphe lẹ ndu ozi Hiram ayije eje Tashishi. Yọ bụru ugbo lanu l'afa ẹto bẹ ugbo-mini Tashishi ono alajẹ; vulata mkpọla-ododo; mkpọla-ọcha; eze-enyi; adaka; mẹ enwe.
- 22**Yọ bụru eze Sólomọnu kakọta onweru ẹku; bụru iya kakọta oma mmamiphe l'iphe, bu ndu eze ndu mgboko kpamukpamu.
- 23**Ndu eze ndu mgboko l'ẹphe ha l'abyajẹ l'ifu Sólomọnu t'ẹphe nua okfu mmamiphe, Nchileke yeru iya l'obu.
- 24**Afa l'afa abuje; onye -byatashia; yo gude iphe bya anu iya; mbu iphe, e meru lẹ mkpọla-ọcha; ọphu e meru lẹ mkpọla-ododo; uwe-nlọkpuru; ngwa-ọgu; manu, eshi kwẹkwẹkwe; inya; mẹ inya-mulu. Iphe, aanuje iya bẹ akarije ẹka akari.
- 25**Sólomọnu bẹ nweru ẹke, du ọnu iri, bu ẹke oodobeje inya iya; mẹ ugbo-inya iya; bya enweru ụkporo ọnu madzu l'unu iri, bu ndu agbaru iya inya. O nweru ndu ọphu o

doberu lẹ mkpukpu, eedobeje ugbo-inya; nweru ndu ophu o swiberu onwiya lẹ Jerúsalemu.

²⁶Yọ bụru iya shi bụru ishi iphe, bụ ndu eze; tsube lẹ Ẹnyimu Yufurétusu jeye l'ali Filisutayinu; je akpawaru l'ókè-ali onye lẹ ndu Íjiputu.

²⁷Eze meru mkpọla-ọcha; yọ kuru l'ọ bụ mkpuma lẹ Jerúsalemu; bya emee tẹ oshi sida dzuru ekemeke obule l'ọ bụ oshi sikamo, tukuru ali okpa-ugvu, nọ l'uzo enyanwu-arịba dzuru.

²⁸E shi eshije lẹ Íjiputu mēwaru ali ndu odo l'anmataru Sólomonu inya.

Anwuhu Sólomonu

(1 Eze 11:41-43)

²⁹Iphemiphe obule odo, Sólomonu mekotaru; shitakpoo l'ishi je akpaa lẹ ngvucha iya; b'e dekotaru l'ekwo-akọ, Nétanu, bụ onye nkfuchiru Nchileke; bya edee ya l'ekwo nkfuchiru Ahíja, bụ onye Sháyilo; mē l'ekwo àphù Ido, bụ onye aphuje àphù; mbụ àphù, o phuru lẹ k'ẹhu Jeróbuwamu, bụ nwatibe Nébatu.

³⁰Sólomonu bẹ nọru lẹ Jerúsalemu chia ndu Ízurelu ukporo afa labụ.

³¹Tọ dụ iya bụ; yọ nwuhu lakfushia nna iya phẹ. E lia ya lẹ Mkpukpu Dévidi, bụ nna iya. Nwatibe iya kẹ nwoke; mbụ Réhobuwamu aburu eze l'ozori iya.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 10

Ndu Ízurelu ekwefuru Réhobuwamu ikè

(1 Eze 12:1-20)

¹Tọ dụ iya bụ; Réhobuwamu atughua jeshia Shékemu; kele ndu Ízurelu l'ephe ha wuwaru jeshia l'ẹke ono t'ephe mee ya eze.

²Teke ono bẹ Jeróbuwamu Nébatu nokwadu lẹ Íjiputu, bụ ẹke o gbarụ laa teke oogbaru eze Sólomonu oso. Yọ nua kẹ Réhobuwamu ono; shi lẹ Íjiputu latashia.

³A bya ezia t'e je ekua Jeróbuwamu. Jeróbuwamu yele ndu Ízurelu l'ephe ha abya awuru wu-kfu Réhobuwamu; je asụ iya:

⁴“Nna ngu boru ephe ivu-era. Nta-a bukwa t'i mee t'ozu mkpọ-nyi-anya ono, nna ngu shi kpabẹ ephe ono; mē ivu-era ono, o boru ephe ono kabaa ọla ali; k'ophu ephe a-nọdu ejeleru ngu-a ozi.”

⁵Réhobuwamu asụ ephe: “T'ephe lata azụ l'abali ẹto.” Tọ dụ iya bụ; ephe awukashihu.

⁶Eze, bụ Réhobuwamu ejeshia okpata ndu bụ ogurennya ishi; mbụ ndu ono, shi ejeru nna iya; mbụ Sólomonu ozi teke o nọ ndụ. Yọ bya aji ephe: “?Nanu ẹge unu sụru tẹ ya yeeru ndu-a onu?”

⁷Ephe asụ iya: “Ọ -buru l'ji-nweru obu-oma l'ẹke ndu-a nọ; l'emere ephe ohuma; l'ekfuru ephe okfu oma; bẹ ephe a-bukwaru ndu ozi ngu gbururu jeyewaru.”

⁸Obenu lẹ Réhobuwamu bẹ jikaru ọnu ono, ndu bu ọgurennya ono yeru iya. Yo jekfushia unwu-okoroḅya, bu ndu ọgbo iya idzu. Ndu ono bu ndu l'ejeru iya ozi.

⁹Yọ jì ẹphe: “?Nanụ ẹge unubẹdua yeru ọnu??Bụ ngunu bẹ ya e-kfuru ndu-wa, sūru tẹ ya mee tẹ ivu, nna iya boru ẹphe ka ọla alì-a?”

¹⁰Unwokoro ono, buḅbaa unwu ọgbo iya ono asụ iya: “Iphe, ii-kfuru ndu ono, sūru ngu lẹ nna ngu boru ẹphe ivu-ẹra; l'ọo t'i mee ya t'ọ ka nphe ono bu: lẹ mkpūshi-ẹka-utso ngu bẹ ka igbi karia ukfu nna ngu.

¹¹Lẹ keshinu ọphu nna ngu boru ẹphe ivu-ẹra bẹ ii-me t'ọ kaba ọnyi ẹra. Keshinu ọphu ọ bu ẹchachi bẹ nna ngu shi echije ẹphe; bẹ kwa akpì bẹ ii-gude l'agba ẹphe.”

¹²Ya ndono; yo be lẹ mbọku k'ẹto ono; Jeróbuwamu yẹle ndu Ízureḷu l'ẹphe ha abyakfutashia Réhobuwamu ọdo, bu iya bu ẹge o kfuru ẹphe t'ẹphe bya lẹ mbọku k'ẹto ono.

¹³Eze Réhobuwamu ajika ọnu ono, ndu k'ọgurennya yeru iya l'o jekfuru ẹphe idzu ono; kfulahaaru ndu Ízureḷu okfu ẹhuka ẹhuka.

¹⁴Yo gude ọnu, unwokoro phụ yeru iya; sụ ẹphe: “Lẹ nna iya boru unu ivu-ẹra; ọle yẹbedua e-me t'ọ kabaa ọnyi ẹra. Nna iya bu ẹchachi b'o shi echije unu; ọle yẹbedua bu akpì bẹ ya e-gude l'agba unu.”

¹⁵Ọphu eze, Réhobuwamu angaduru ndu Ízureḷu nchì. Yọ bukwannuru Nchileke b'o shi l'ẹka; du ẹge ono; k'ọphu iphe ono, o shi l'ọnu Ahíja kẹ Sháyilo kfuaru Jeróbuwamu Nébatu ono a-vukota.

¹⁶Ndu Ízureḷu l'ẹphe aphulephu l'eze ta angaduru ẹphe nchì; bya asụ iya: “?Bụ ngunu jiko ẹphe lẹ Dévidi. ?Nanụ òkè, ẹphe nweru l'ẹke nwatibe Jesi nọ. Unubẹ ndu Ízureḷu; t'onyenonu yekwa ọkpa l'ẹke o yeru iya! Nggube Dévid; letaakwaru ọnu-ulo ngu!” Tọ du iya bu; ndu Ízureḷu awukashihu; onyenonu alashia l'ulo-ékwa iya.

¹⁷Yọ buwarua ndu Ízureḷu ọphu bu lẹ mkpukpu mkpukpu, nọ l'alì Júda bẹ Réhobuwamu buru eze ẹphe.

¹⁸Eze Réhobuwamu abya ezifu Adoniramu, bu onye ishi ozi mkpo-nyi-ẹnya t'o jekfu ndu Ízureḷu. Yo rua; ndu Ízureḷu egude mkpuma tugbua ya. Eze Réhobuwamu emee ẹgwegwa; nyikobe ugbo-inya iya gbalaa; yọ buru iya ọla Jerúsalemu.

¹⁹Keshinu teke ono bẹ ndu Ízureḷu kwefuleruphu ndu ọnu-ulo Dévidi ikè byeye ntanu.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 11

Ozi, Shemáya ziru Réhobuwamu

(1 Eze 12:21-24)

¹Réhobuwamu alarulephu Jerúsalemu; bya achikobe ndu ọnu-ulo Júda; mẹ ndu kẹ Bénjaminu; unu unu unwoke ugbo unu l'unu ukporo labu l'unu iri, bu ndu soja, a foru afọfo; t'ẹphe je etso ndu Ízureḷu ọgu; k'ọphu ẹphe a-nataphu alì-eze ono azu nu Réhobuwamu.

²Obenu lẹ Ojejoje byaru bya ekfuru yeru Shemáya, bụ onye kẹ Nchileke; sụ iya:

³“T’o je ekfuru Réhobuwamu Sólomõnu, bụ eze ndu Júda; mę iphe bụ ndu Ízurelu l’ẹphe ha, bụ ndu ọphu bu lẹ Júda mę lẹ Bénjaminu;

⁴lẹ Ojejoje sụru agha: ‘T’ẹphe be ejekwa otso ụnwunna unu pẹ ọgu. T’onyenõnu lakwa l’ufu iya je anõdu; kẹ l’ọ kwa yẹbedua bẹ iphe ono shi l’ẹka.’ ” Tọ dụ iya bụ; ẹphe anụa iphe, Ojejoje kfuru; laphu azụ. Ẹphe te jehe otso Jeróbuwamu ọgu.

Réhobuwamu akpụ Júda; t’o shihu ike

⁵Réhobuwamu bụ lẹ Jerúsalemu b’o buru; shi l’ẹke ono kpụshia mkpụkpu, nọ l’alì Júda; yo shihu ike; k’ọphu oo-gbochi ẹphe l’ọgu.

⁶Mkpụkpu ono, ọ kpụshiru ono bụ Bétulehemu; Etamu; Tékowa;

⁷Bétu-Zu; Soko; Adulámu;

⁸Gatụ; Marésha; Zifu;

⁹Adorayimu; Lakíshi; Azeka;

¹⁰Zora; Ajalõnu; mę Héburonu. Mkpụkpu ono bụkota mkpụkpu, a kpụshiru ike l’alì Júda; mę l’alì Bénjaminu.

¹¹O mekwaruphu ẹke, eedomije onwonye; yo shihugbaa ike; bya achita ndu ishi ndu soja yetsua ya. Yọ bya emeta ụlo ẹka aakwakọbeje nri; mę manụ; mę męe yetsua ya.

¹²O yekotaru iphe, eegudeje egbochi onwonye l’ọgu; mę arwa l’iphe bụ mkpụkpu, nõnu; bya emee mkpụkpu ono; yo shihugbaa ike ọkpobe eshihu. Júda; mę Bénjaminu abụwaruru iya b’ọ nọ l’ẹka.

Ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu Lívayi larụ Júda

¹³Ya ndono; ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu Lívayi, nọkota l’alì Ízurelu abya aturu íkè yeru iya.

¹⁴Ndu Lívayi aparu alì ẹke elu ẹphe ataję nri; mę alì ẹphe haa; lashia Júda; mę Jerúsalemu; kẹ lẹ Jeróbuwamu yele ụnwu iya te kwehedu t’ẹphe chijeru Nchileke ẹja.

¹⁵Jeróbuwamu egude ẹka iya fọta ndu e-gwoje ẹja l’ẹke aagwaję iphe; mę ndu e-gwoje ẹja nụ mkpi yele oke-eswi, ọ kpụshiru dobe.

¹⁶Iphe, bụ ndu doberu obu ẹphe t’ẹphe chọo ụzo kẹ Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu eshi l’iphe bụ ikfu, nõnu lẹ Ízurelu wufu tsoru ndu Lívayi jeshia Jerúsalemu; t’ẹphe gwooru Ojejoje ngweja; mbụ Nchileke kẹ nna ẹphe.

¹⁷Ẹphe emee alì-eze ndu Júda; yọ ka oshihu ike; ẹphe aturu íkè yeru Réhobuwamu Sólomõnu afa ẹto. Ẹphe l’etsokota ụzo, Dévidi; mę Sólomõnu tọru l’ime afa ẹto ono.

Ndibe Réhobuwamu

¹⁸Réhobuwamu bẹ luru Mahalatu, bụ nwatibe Jerimotu. Jerimotu bụ nwatibe Dévidi ke nwoke. Jerimotu ono luru Abihelu, bụ nwatibe Eliyabu. Eliyabu bụ nwatibe Jesi ke nwoke.

¹⁹Mahalatu mutaru Réhobuwamu unwegirima unwoke eto: Jewushi; Shemariya; me Zahamu.

²⁰Réhobuwamu abya alua Maaka, bụ nwatibe Abusolomu. Maaka mutaru iya Abija; Atayi; Ziza; me Shelomitu.

²¹Réhobuwamu bụ Maaka, bụ nwatibe Abusolomu b'ọ katsua oyeru obu l'iphe, bụ unyomu iya l'ephe ha; mbụ jeyewaru l'unwanyi ndu ophu bụ nnufu iya phe. O luru unwanyi iri l'esato; bya enweru ukporo unwanyi eto, bụ ndu ophu bụ nnufu iya phe. O mutaru ukporo unwoke l'unwoke esato; bya amuta ukporo unwanyi eto.

²²Yọ buru Abija, bụ nwatibe ke Maaka b'ọ turu eka t'ọ buru onye ishi l'eke unwanna iya phe nọ; ke l'oo ya be oome te ya mee eze.

²³O meru l'ọ bụ onye maru iphe; bya edokaa unwu iya; ephe edzuru ali Júda; me ke Benjaminu; mbụ le mkpukpu ono, a kpuru; yo shihugbaa ike ono; l'anuje ephe nri k'etsutsu iya; bya alushigbaaru ephe unwanyi l'igwe.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 12

Shishaku abyaru Jerúsalemu ogu

(1 Eze 14:25-28)

¹Eka abya eshiehulephu Réhobuwamu ike l'ochichi iya; yele ndu Ízurelu l'ephe ha agwobe ekemu Ojejoje.

²Yo rua l'afa, kwe Réhobuwamu afa ise, k'ophu o duberu buru eze; Shishaku, bụ eze ndu Íjiputu abyatashia ogu le Jerúsalemu; kele ndu Ízurelu te evudoshihedu ike l'eke Ojejoje nọ.

³O chi unu ugbo-inya eto; me ndu agbaje inya, du unu umadzu ugbo ukporo l'esaa l'unu iri bya ogu ono. Ndu yele iya shi Íjiputu yiru bya ogu ono bu 'aguta aguta ndu Líbiya; ndu Sukimu; me ndu Itiyópiya.

⁴Yọ nakota iphe, bụ mkpukpu, a kpushiru ike le Júda; mbụ jee jee jeruta Jerúsalemu.

⁵Tọ du iya bụ; Shemaya, bụ onye nkfuchiru Nchileke abyakfuta Réhobuwamu; yele ndu ishi ndu Júda l'eke ephe dzuru le Jerúsalemu; ke l'ephe agbaru Shishaku oso. Yọ su ephe: “Owaa iphe, Ojejoje ekfu: ‘Unu pawaru iya haa; o bụ iya meru iphe, yebdua paru unu haaru Shishaku.’ ”

⁶Ya ndono; ndu ishi ndu Ízurelu ono; waa eze abya ewozita onwephe ali; su: “Ojejoje be iswi dukwa mma.”

⁷Ojejoje aphulephu l'izimana lawaru ephe azu; byakwa bya ekfuru yeru Shemaya; su iya: “Keshinu izimana lawaru ephe azu be ya te emebyishedu ephe; ya e-mechia t'a anafuta ephe. Ya te eshiedu Shishaku l'eka tukoshi Jerúsalemu oke ehu-eghughu iya.

⁸Obenu l'ephe a-nodu Shishaku l'eka; k'ophu ephe a-maru iphe, du iche l'ojeru yebedua ozi; l'ojeru ndu eze ndu ali odo ozi.”

⁹Ya ndono; Shishaku, bu eze ndu Ijiputu abyatashia ogo le Jerúsalemu; bya evukoo eku, no l'ulo Ojejoje; me eku, no l'ufu-eze. Yo vua iphemiphe obule; mbu chia chia iphe ono, eegudeje egbochita onwonye ono, Sólomonu gude mkpola-ododo kpushia ono.

¹⁰To du iya bu; eze, bu Réhobuwamu abya egude ope kpushia iphe ono, eegudeje egbochita onwonye ono odo gude dochia enya iya ophu; woru iya ye ndu ishi ndu eche onu eke eeshije abahu l'ufu-eze nche l'eka; t'ephe letaje iya enya.

¹¹Yo buje teke eze eje l'ulo Ojejoje; ndu nche ono aparu iphe ono, eegudeje egbochita onwonye ono tsoru iya. Teke e metsuaru; ephe ewolata iya azu bya edobe l'ulo-nche.

¹²O bu teke ono, izimana laru Réhobuwamu azu ono be ehu-eghughu Ojejoje ono lufuru l'eke o no; k'ophu bu l'e to mehedu iya t'o buru kpurupyata; onodu abyakwaphu bya adu mma le Júda.

Anwuhu Réhobuwamu

¹³Eze, bu Réhobuwamu akpoo onwiya l'o bu abara le Jerúsalemu; wata achichi. Iphe o gbaru bu ukporo afa ebo l'afa lanu teke o wataru achichi. Yo chia afa iri l'esaa le Jerúsalemu, bu iya bu mkpukpu ono, Ojejoje fotaruru l'ikfu Izurelu t'o buru ono. Epha nne iya bu Neema; onye Amonu.

¹⁴O meru iphe, du eji; ke l'e to wotadu obu iya zibe l'ochi Ojejoje.

Anwuhu Réhobuwamu

(1 Eze 14:29-31)

¹⁵Iphe, Réhobuwamu mekotaru; shita l'ishi jeye l'ali b'e dekotaru l'ekwo Shemaya, bu onye nkfuchiru Nchileke; me l'ekwo Ido, bu onye aphuje aphu. Réhobuwamu yele Jerobuwamu ta lu-bubua ogo alubu.

¹⁶Réhobuwamu abya anwuhu lakfushia nna iya ephe. E lia ya le Mkpukpu Dévidi. Abija, bu nwatibe iya ke nwoke abya aburu eze l'ozori iya.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 13

Abayija bu eze ndu Júda

(1 Eze 15:1-8)

¹L'afa, kwe eze Jerobuwamu afa iri l'esato, k'ophu o wataru ochi ndu Izurelu be eze Abija wataru ochi ndu Júda.

²O chiru afa eto le Jerúsalemu. Epha nne iya bu Mikaya; nwatibe Yuriyelu ke Gibiya. Abija yele Jerobuwamu shi anoduje alu ogo.

³Abija abya atugbua jeshia ogo ono; chita ndu soja, du unu unu ugbo labu l'ukporo unu iri, bukota ndu ike du l'ogu; buru ndu soja, a foru afofo. Jerobuwamu achita ndu

nk'ia, ɖu ʊnu ndu soja ugbo ʊnu ise, bukwaphu ndu a foru afofo; ephe eje akwaberu Abayija k'ogu ono.

⁴Tɔ ɖu iya bu; Abija eje akfu-koru le Ugwu Zemarayimu; l'ali ugwu ugwu Ifuremu; kfushilaha; su: “Nggube Jerobuwamu; me ndu Izurelu l'unu ha; unu ngabe nchi-o!

⁵?Unu ta madu le Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izurelu gudewa ogba-ndzu, e-te nwe du l'o chihuru echihu woru obu eze ndu Izurelu nu Devidi ye ndu eri iya.

⁶Yo buru iya be Jerobuwamu Nebatu, bu nwozi Solomonu Devidi gbalihuru bya ekwefuru nnajiufu iya ikè.

⁷Uphodu ndu, bu 'o-ga-le-mkpa phe; mbu ndu bu o-la-l'iyi phe eje eswiphee ya mgburumgburu; kwefuru Rehobuwamu Solomonu ikè; teke Rehobuwamu bukwaduru nwata nshii; to nwe iphe, o mawaru; k'ophu oo-du ike kpofo ephe l'ifu.

⁸“Nta-a bu iphe, unu tuberu bu t'unu tso ali-eze Ojejoje ogo; mbu ali-eze ono, no l'eka unwu Devidi ono. Unubedua du l'igwe; temanu unu l'unwu oke-eswi mkpola-ododo ono, Jerobuwamu meshiru t'o buru agwa unu ono atuko nodu.

⁹Olobu;?to buduna-a unu be chishiru ndu achijeru Nchileke eja-a; mbu ndu eri Eronu; me ndu Liviayi; unu egude eka unu dobe ndu egworu unu eja ege ono, ndu ohodo emeje ono? Iphe, bu onye gude oke-eswi ye ebyila esaa bya te ya swaa onwiya eja be abujewaru nu onye egworu agwa ono, e-ta adudu iphe, o bu ono ngweja.

¹⁰“Obenu l'ayibedua bu Ojejoje bu Nchileke nk'ayi; ayi ta hakwaa ya. Ayi nweru ndu achijeru Nchileke eja, bu ndu eri Eronu. Yo buru ephe l'ejeru Ojejoje ozi; ndu Liviayi anodu l'eyetaru ephe eka.

¹¹Iphe bu utsu; me urenyashi, sweru esweswe be ephe egwojeru Ojejoje ngweja-ukfuru; kpo insensu, eshi kwekwekwe oku; bya edoo buredi, eedobeje l'ifu Nchileke l'eli teburu ono, e memaru emema ono. L'urenyashi be ephe eyeje oku l'uroku ono, a tukobeje l'iphe, e meru le mkpola-ododo, aatukobeje uroku ono. Ishi iya aburu l'ayibedua eme iphe, Ojejoje, bu Nchileke ayi choru. Obenu l'unubedua be pawaru Ojejoje haa.

¹²Nchileke be swiru ayi eswiru. Oo ya bu onye ishi ayi. Ndu achijeru iya eja be chiwa upyoku l'abya ogbu opu-ogu l'ishi unu. Unube unwu Izurelu; unu be etsokwa Ojejoje ogo; mbu Nchileke ke nna unu phe; ke l'e too lakwaru unu.”

¹³Jerobuwamu be yefuhawaru ndu soja iya; ephe esweta ndu Juda je ekeeru ephe l'azu; Jerobuwamu phe anodu ndu Juda l'ifu.

¹⁴Ndu Juda abya aghaa enya; phu le ndu ohogu ono shi ephe l'uzo ifu; shi ephe l'uzo azu. Ephe araku Ojejoje; ndu achijeru Nchileke eja eworu upyoku gbua.

¹⁵Tɔ ɖu iya bu; ndu Juda echia mkpu ogo. Ephe echilephu mkpu ogo ono; Nchileke efefu Jerobuwamu; me ndu Izurelu l'ephe ha l'ifu Abija ye ndu Juda.

¹⁶Ndu Izurelu agbaaru ndu Juda oso; Nchileke eworu ephe ye ndu Juda l'eka.

¹⁷Abíja yéle ndu nk'íya emekputa ẹphe; gbua ẹphe pyaapya; k'ọphu bú lẹ ndu ẹphe gburu egbugbu lẹ ndu soja ké ndu Ízurelu bẹ dú ọnu ugbo ọnu ọkporo ishingú l'ọnu ọkporo labú l'iri.

¹⁸Tọ dú iya bú; a bya akapyabẹ ndu Ízurelu lẹ teke ono. Ndu Júda emekputa ẹphe; ké l'ẹphe dakoberu Ojejoje, bú Nchileke ké nna ẹphe.

¹⁹Abíja achipyabe Jeróbuwamu; je anaa ya Bételu; mẹ edukfu edukfu, nọkota iya nọ; yeru Jeshana; mẹ edukfu edukfu, nọkota iya nọ; yeru Efuronu; mẹ edukfu edukfu, nọkota iya nọ.

²⁰Jeróbuwamu ta dúhe ike nwetabaa ike ọdo l'oge ké Abíja. Ojejoje echigbua ya; yo nwuhu.

²¹Obenu lẹ Abíja bya akabaa oshihu ike. Ọ luru ọnwanyi iri l'ẹno; mọta ọkporo ọnwegirima unwoke ẹbo; l'ọnwanyi iri l'ishingu.

²²Iphe ọdo, Abíja mekotaru: iphe, o meru; mẹ okfu, o kfuru b'e dekotaru l'ẹkwo ako onye nkfuchiru Nchileke, bú Ido.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 14

¹Tọ dú iya bú; Abíja anwuhu lakfushia nna iya pẹ. E lia ya lẹ Mkpukpu Dévidi. Esa, bú nwatibe iya ké nwoke aburu eze nọ-chia ẹnya iya. L'oge ké Ása bẹ alí ono nọru afa iri lẹ nchí-odoo.

Ása bú eze ndu Júda

²Ása bẹ meru iphe, dú mma; mẹ iphe, vudo nhamunha l'ẹnya Ojejoje, bú Nchileke iya.

³O woshiru ẹnya ẹke eegwojeru agwa ndu ọhodo ẹja; woshia ẹke ono, aagwajẹ iphe ono; bya akupyashia mkpuma ono, e doberu nsọ ono; gbutsushikwaaphu itso Ashera.

⁴Yọ bya atuaru ndu Júda ekemu sù t'ẹphe chọo Ojejoje; mbú Nchileke ké nna ẹphe; mẹ t'ẹphe meje ekemu iya mẹ iphe, ọ sùru tẹ eemeje.

⁵O wofukwaruphu ẹke aagwajẹ iphe, nọkota lẹ mkpukpu ndu Júda; mẹ l'ẹnya ẹke aakpoje ínsensu ọku, nọ iya nọ. Alí-eze ono anọo lẹ nchí-odoo teke ọochi.

⁶Ọ kpushiru mkpukpu, a kpụ-phegbaaru mgburumburu l'alí Júda; ké l'alí ono nọ lẹ nchí-odoo. L'iphe, bú afa ono l'ọ ha bẹ ọgu ta dakfutadu iya; kéle Ojejoje meru tẹ nchí dú iya ndoo.

⁷Yọ bya asù ndu Júda: “Unu t'ẹphe kpua mkpukpu-a; t'ọ shihu ike; t'ẹphe gude ọpho-mkpuma kpụ-pheta iya mgburumburu; kpushia ya ọlo-eli; yekota iya ọnu-oguzo; mẹ mgboro-ígwè, ee-gudeje agbachi iya agbachi. Alí-wa bẹ bukwađu nk'ẹphe; ké l'ẹphe chọru Ojejoje, bú Nchileke ẹphe; ẹphe achọo ya ẹge ono; yo mewaa to nwe ẹke ọgu shiru dakfuta ẹphe keshinu ono.” Ẹphe akpua ya; yọ gaaru ẹphe.

⁸Esá bẹ nweru ndu soja, shi l'ikfu Júda, dú ụkporo ụnu unwoke ugbo iri l'ẹsaa l'unu iri, bú ndu gudetsua eze iphe, eegudeje l'egbochita onwonye; mẹ arwa. O nweru ndu soja, shi l'ikfu Bénjaminu, dú ụkporo ụnu unwoke ugbo ụkporo ụzo iri l'ise. Ẹphebedua apajẹ iphe, eegudeje egbochita onwonye kẹ nshii; mẹ akfụ. Ẹphe l'ẹphe ha búkota ndu ike-ka-l'ọgu.

Ása mekputaru Zera

⁹Ya ndono; onye Itiyópiya, eeku Zera abya achita ụnukurunu ndu soja byakfuta ndu Júda ọgu; chiru ụgbo-inya, dú ụkporo ugbo iri l'ise; ẹphe awua wuruta Marésha.

¹⁰Ása pẹ eje Zera pẹ ndzuta k'ọgu ono. Ẹphe abya akpọo k'ọgu ono lẹ nsuda Zefata lẹ Marésha.

¹¹Ása abya akpọ-ku Ojejoje, bú Nchileke iya; sụ iya: “Byiko Ojejoje; ẹ tọ dūhekwa onye ọdo, dú l'ọ bú nggūbedua, bú onye e-yetaru onye ike ta nọdu ẹka tẹ yẹle onye ike nọ lua ọgu. Yetanuru ẹphe ẹka; nggūbe Ojejoje, bú Nchileke ẹphe; kẹ l'ọo nggu bẹ ẹphe dakoberu; yọ buru ẹpha ngu bẹ ẹphe gude l'abakfube igweligwe ndu-a ọgu. Nggūbe Ojejoje; ọ bú nggu bú Nchileke ẹphe; be kwekwa tẹ madzụ ka ngu ike.”

¹²Tọ dú iya bú; Ojejoje abya emekputa ndu Itiyópiya ono l'ifu Ása yẹle ndu Júda. Ndu Itiyópiya ono eye ọkpa l'oso.

¹³Ása mẹ ndu yẹle iya yi achia ẹphe jeye lẹ Géra. E gbushia ndu Itiyópiya ono jeye ọphu ọ dudu onye e gbuphodoru. E gwee ẹphe arakabya l'ifu Ojejoje yẹle ndu soja iya. Ndu Júda egwoo iphe ẹphe ọphu, dú egwu.

¹⁴Ẹphe emebyishikota edukfu edukfu, nọ-pheru Géra mgburumburu; kẹ lẹ Ojejoje meru; egvu abya ẹphe l'ẹhu. Ẹphe akwaa iphe ndu ono l'ọkwata; kẹ l'iphe ee-gwota egwota ha nshinu.

¹⁵Ẹphe akwatsushikwaaphu ụlo-ékwà ndu eche aturu; kpukoo aturu ẹphe l'igwe; mẹ inya-ivu ẹphe. Ẹphe emetsua; latasha Jerúsalemu.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 15

Iphe, Ása doziru edozi

¹Tọ dú iya bú; Ume Nchileke abya Azariya Odẹdu l'ẹhu.

²Yọ lufu jekfushia Ása je asụ iya: “Nggūbe Esa; unubẹ ndu Júda; mẹ ndu Bénjaminu l'unu ha; unu ngaberu iya nchị. Ojejoje a-tụkwaru íkè yeru unu; m'ọ -buru l'unu turu íkè yeru iya. Unu -chọ ya bẹ unu a-chọ-vu iya. Ọle unu -haa ya; yọ haa unu.

³O tewaru ẹnya teke ndu Ízurelu baberu ọkpobe Nchileke ẹja; tewa ẹnya, ẹphe nweberu ndu achijeru Nchileke ẹja, e-zi ẹphe iphe; tewa ẹnya, ẹphe nweberu ekemu, achị ẹphe.

⁴Ọle iphe bú teke ẹphe nọ l'iphe-ẹhuka; ẹphe -ghakọbe lakfuta Ojejoje, bú Nchileke kẹ Ízurelu; mbụ chọ ya; b'ọ yetajeru ẹphe ẹka.

(1 Eze 15:17-22)

¹Yo be l'afa, kwe Ása ụkporo afa l'afa iri l'ishingu; k'ophu ọ dọberu bụru eze; Baasha, bụ eze ndu Ízurelu abya etso ndu Júda ọgu. Yo je akpua mkpukpu Ráma; yo shihu ike; k'ophu bụ l'ẹ to kwedu t'o nweru onye e-shi l'ẹke iya ke Ása, bụ eze ndu Júda lufu alufu; m'ọ kwanu bahu abahu.

²Tọ dụ iya bụ; Ása ewota mkpọla-ọcha; mę mkpọla-ododo, shi l'ẹku, nọ l'eze-ulo Nchileke; mę ophu, nọ l'ufu-eze wojeru eze ndu Áramu, bụ iya bụ Bénu-Hadadu le Damásukosu; bya asụ iya:

³“Tę nggu l'iya tugbanu bụru nanu; ẹge ono, nna iya yele nna ngu shi tugba ono. Lekwa mkpọla-ọcha yele mkpọla-ododo, ya wotaru ngu. Tugbukwaa je emebyia atugba ono, nggu le Baasha, bụ eze ndu Ízurelu tugbaru ono; k'ophu ọo-paru iya haa.”

⁴Tọ dụ iya bụ; Bénu-Hadadu anata iphe ono, eze, bụ Ása kfuru ono. Yo zifu ndu ishi ndu soja iya; ẹphe ejeshia ọgu le mkpukpu, nọgbaa l'alị Ízurelu. Ẹphe aluta ndu Ijonu; luta ndu Dánu; luta ndu Ébelu-Memu; męwaru iphe, bụ mkpukpu ẹke aakwakọbeje iphe l'alị Náfutali l'ọ ha.

⁵Baasha anulephu iphe, meru nu; paru okpu mkpukpu Ráma t'o shihu ike haa; gwọbe ozi, o gude l'ẹka.

⁶Ya ndono; eze, bụ Ása achita ndu Júda l'ẹphe ha; ẹphe eje evua mkpuma yele oshi ono, Baasha shi gude l'akpu Ráma t'o shihu ike ono. Yọ bụru iya be Esa gude kpua Géba; mę Mízupa; yo shihu ike.

⁷Yọ bụru teke ono be Hanani, bụ onye aphuje àphù byakfutaru Ása, bụ eze ndu Júda bya asụ iya: “Keshinu ophu i dakoberu eze ndu Sayiria; ti dakobe Ojejoje, bụ Nchileke ngu; be ndu soja eze ndu Sayiria ono gbafuakwaru ngu l'ẹka.

⁸Ndu Itiyópiya; mę ndu Líbiya;?tọ budunua ẹphe chi ikpoto ndu soja; chiru igweligwe ugbo-inya; mę ndu agba iya nu byaru ngu ọgu. Obu;?tọ budunua l'i dakoberu Ojejoje meru; yo woru ẹphe ye unu l'ẹka.

⁹Enya Ojejoje bukwa o-jedzuru-ụwa. Oonoduje l'achọ ndu woru obu ẹphe l'ọ ha yeru iya t'o mee t'ẹphe kabaa oshihu ike. I mewaru umere onye eswe. Oo ya bụ le tsube nta-a kwaseru be ọgu a-nodu etso ngu.”

¹⁰Tọ dụ iya bụ; Ása avoru oku ghua ẹhu l'ẹke onye ono, aphuje àphù ono nọ; gude iya tu-chia l'ọka mkporo; k'iphe ono, o kfuru ono. Yo nweru ndu ono ndu ophu Esa wataru okpa ẹhu le teke ono.

Anwụhu Ása

(1 Eze 15:23-24)

¹¹Iphe, Ása mekotaru; shita l'ishi jeye le ngvucha b'e dekotaru l'ekwo ndu eze ndu Júda; mę ke ndu Ízurelu.

¹²Yọ bụru l'afa, kwe Ása ụkporo afa l'afa iri le tete, k'ophu ọ dọberu bụru eze; be iphe-ememe melahaaru iya l'okpa. Iphe-ememe ono abya aka njo. Mbukponu teke

ono, iphe ono eme iya ono b'ẹ tọ chọkwa Ojejoje. Yọ bụru ndu l'eme ọgvu b'ọ chọchiaru t'ẹphe yeru iya ẹka.

¹³Tọ dọ iya bụ; Ása abya anwuhu lakfushia nna iya phe. Yọ bụru l'afa, kwe iya ukporo afa labu l'afa lanu, k'ophu, ọ wataru obu eze b'ọ nwuhuru.

¹⁴Ẹphe elia ya l'ili, ọ turu doberu onwiya le Mkpukpu Dévidi. Ẹphe eye iya l'igbedzu, a wuru manụ, dọ iche iche, eshigbaa kwẹkwẹkwe. Ẹphe akpọbe ọku, enwu phophopho gude kwabẹ iya ugvu.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 17

Teke Jehoshafatu bụ eze ndu Júda

¹Tọ dọ iya bụ; Jehoshafatu Esa, bụ nwatibe iya ke nwoke aburu eze l'ozori iya. Yọ bya emee onwiya; ike akabaa ya adudu ke te ya tso ndu Ízurelu ọgu.

²Yo dokashia ndu soja le mkpukpu, a kpuru; yo shihugbaa ike l'alí Júda; bya edobe ọdu ọgu l'alí Júda; me le mkpukpu mkpukpu ndu Ífuremu, nna iya, bụ Ása natakotaru l'ọgu.

³Ojejoje eswikipeleruphu Jehoshafatu eswiru; ke le teke ọ wataru obu eze b'ọ tsoru ọzo, ochechoroche iya, bụ Dévidi. E to tsodu ọzo Bálu.

⁴Ọ bụ Nchileke ke nna iya b'ọ tsoru; l'eme ekemu iya; ophu o tsodu ẹka ndu Ízurelu.

⁵Ọ bụ iya kparu iphe Ojejoje meru te alí-eze ono nguru anguru l'ẹka Jehoshafatu. Ndu Júda l'ẹphe ha l'abyaje iya onu iphe; yọ bya enweru iphe nshinu; bụru onye aakwabẹ ugvu.

⁶O wofutaru obu iya dobe l'ẹke Ojejoje nọ. Ọdo aburu l'ọ wofuru ẹke aagwaje nte; me itso Ashera l'alí Júda.

⁷Yo be l'afa, kwe iya afa ẹto, k'ophu ọ dọberu bụru eze; yo zia ndu ishi ọru iya, bụ Benuhayilu; Obedáya; Zekaráya; Netanelu; me Mikaya; t'ẹphe je ozi iphe le mkpukpu, nokota l'alí Júda.

⁸Ndu Lívayi, o yeru ẹphe bụ Shemáya; Netanaya; Zebadaya; Ásahelu; Shemiramotu; Jehonatanu; Adónija; Tobayija; me Tobu-Adónija. Ndu ophu bụ ndu achijeru Nchileke ẹja bụ Elishama; waa Jehoram.

⁹Ẹphe ezikota iphe l'alí Júda; gude ẹkwo-ekemu Ojejoje ezi iya. Ẹphe ejekota mkpukpu, nokota l'alí Júda ezi ẹphe iphe.

¹⁰Iphe, bụ ndu eze ndu alí, bupheru ndu Júda mgburumgburu l'ẹphe ha awata ọtsu Ojejoje egvu; k'ophu bụ l'ẹphe te etsodu Jehoshafatu ọgu.

¹¹Ndu Filisutayinu aharu wotatsuaru Jehoshafatu iphe; gude mkpọla-ọcha turu utu nu iya. Ndu Arabu kputaru iya ebyila, dọ unu iri le tete l'ukporo ise; me mkpi, dọ unu iri le tete l'ukporo ise.

- ¹²Jehoshafatu l'aka ike akaka l'eje; bya akpūshia ẹke edomije onwonye; kpūshia mkpūkpū ẹke aakwakọbeje iphe l'alì Júda;
- ¹³bya enweru ẹke ọokwakobeje iphe lẹ mkpūkpū, dū iche iche, nọgbaa l'alì Júda. O nwekwaruphu ndu soja, bụ ndu ike-ka-l'ọgu lẹ Jerúsalemu.
- ¹⁴Ọwaa ẹge e shi doo ẹphe l'ẹnya-ufu l'ẹnya-ufu: L'ikfu Júda bẹ onye bụ onye ishi ndu soja, dūgbaa ọnu labụ l'ụkporo iri iri bẹ bụ Aduna. Ndu soja, ọochi dū ụkporo ọnu ndu soja ugbo ụkporo l'iri l'ẹsaa l'ọnu iri.
- ¹⁵Onye etsota iya nū bụ onye ishi ndu soja, bụ Jehohananu. Ndu soja, yẹbedua achị dū ọnu ugbo ọnu l'ụkporo ọnu ugbo ụkporo iri l'ise.
- ¹⁶Onye ọp̄hu tsotarū iya nū aburu Amasaya Zikiri. Yẹbedua bẹ wofutarū onwiya k'ọjeru Ojejoje ozi. Ndu soja, ọochi dū ọnu ugbo ọnu l'ụkporo ọnu ise, bụkota ndu ike-ka-l'ọgu.
- ¹⁷L'ikfu kẹ B́enjaminu bụ Eliyada, bụ onye ike dū l'ọgu. Ndu soja, yẹbedua achị dū ọnu ugbo ọnu l'ụkporo ọnu ise, bụ ndu pagbaa ọta; mẹ iphe, eegudeje egbochita onwonye.
- ¹⁸Onye etsota iya nū bụ Jehozabadu. Ndu soja, yẹbedua achị dū ọnu ugbo ọnu l'ụkporo ọnu labụ l'ọnu iri.
- ¹⁹Ndu ono bụ ndu ejeru eze ozi; a gūfukwa ndu ọp̄hu eze doberu lẹ mkpūkpū, ọ kpuru; yo shihugbaa ike l'alì Júda l'ọ ha.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 18

Mikaya ekfu lẹ Éhabu a-la l'ọgu

(1 Eze 22:1-28)

- ¹Teke ono bẹ Jehoshafatu nwewaru iphe nshinu; buru onye aakwabẹ ugwu. Yẹle Éhabu agbaa ndzū l'ẹphe a-nọdu alugba nwanyi.
- ²Yo be ujiku lanu; Jehoshafatu ejeshia Samériya oji Éhabu. Éhabu egbushiaru yẹle ndu yẹle iya yi aturu l'igwe; mẹ eswi; bya akwaru iya ye t'o je etso ndu Rámotu Gíledu ọgu.
- ³Éhabu, bụ eze ndu Ízurelu asu Jehoshafatu, bụ eze ndu Júda: “?Ii-tsoru iya je ọgu lẹ Rámotu-Gíledu tọ?” Jehoshafatu asu iya: “Nggū l'iya bụ nanu; ndu nke ngu mẹ ndu nk'iya aburu nanu. Nggū l'ẹphe a-tuko ẹka lua ọgu ono.”
- ⁴Obenu lẹ Jehoshafatu kfukwaru eze ndu Ízurelu ono; su iya: “T'o vukwaru ọzo kpata Ojejoje ishi; maru iphe oo-kfu.”
- ⁵Tọ dū iya bụ; eze ndu Ízurelu abya achikobe ndu nkfuchiru, dū ọnu madzū bya ajia ẹphe; su: “?Bụ t'ẹphe je etso ndu Rámotu-Gíledu ọgu; tọ tẹ ya be jeshi?” Ẹphe asu iya: “Tugbua jeshia; lẹ Nchileke e-woru-a mkpūkpū ono ye eze l'ẹka.”

⁶Jehoshafatu abya ajia; su: “?To nwehedu onye nkfuchiru Ojejoje odo, no l'eka-a t'ephe jitafuluedu iya?”

⁷Eze ndu Izurelu asu Jehoshafatu: “O nwefukwaaru onye lanu, ephe e-shi l'eka iya kpata Ojejoje ishi obu. Ole onye obu dukwa iya ashi; ke l'e to okfujedu okfu oma l'ehu iya; gbahalephu ejo iya. Onye obu bu Mikaya Imula.” Jehoshafatu asu Eze t'e b'o kfushi ege ono.

⁸To du iya bu; eze ndu Izurelu abya ekua nwozi iya lanu; su iya: “T'o je eduta Mikaya Imula t'o bya nta-a nta-a.”

⁹Ya ndono; eze ndu Izurelu yele Jehoshafatu, bu eze ndu Juda ewotsuaru uwe-eze ephe yee; sugatsuaru l'aba-eze ephe l'eka eetsuje balu l'onu obu-edukfu Sameriya; ndu nkfuchiru ono l'ephe ha anodu ephe l'ifu l'ekfugbaa iphe, ephe ekfu.

¹⁰Zedekaya Kenana be metaru upyi igwe l'asuje: “Ojejoje be suru agha: ‘O bu l'upyi-a; be ii-su ndu Aramu jeye teke ephe a-lakota l'iyi.’ ”

¹¹Olu ndu nkfuchiru ono l'ephe ha aburu iphe lanu: “T'o je ugu le Ramotu-Giledu; je emekputa; kele Ojejoje e-woru-a mkpukpu ono ye ngube eze l'eka.”

¹²To du iya bu; nwozi ono, jeru oku Mikaya ono asu iya: “Lenu; ndu nkfuchiru ophu; be okfu ephe bukwa nanu. Ephe tukokwa ekfu l'eze e-mekputa. Te okfu nggu l'ephe bukwaru nanu; kfukwaaru iya okfu, du mma.”

¹³Mikaya asu iya: “Kamenu; l'o kwa iphe, Nchileke kfuru iya; be ya e-kfu.”

¹⁴Mikaya abya ejerua k'eze; eze asu iya: “Mikaya;?Bu t'ephe je ugu le Ramotu-Giledu; to te ya be ejeshi?” Mikaya asu: “Ngwaa; jenu je alu-gbua; ke l'ee-woru-a ephe ye ngu l'eka.”

¹⁵Eze abya asu iya: “?Bu ugbo ole be ya a-rokpo ngu t'i gude epha Ojejoje ribuaru iya angu l'e to dudu iphe odo, ii-kfuru iya; gbahalephu oswi-okfu?”

¹⁶Mikaya ekfulahaa; su: “Ya phuru ege ndu Izurelu l'ephe ha gbaru nanu nanu l'ugvu l'o bu aturu, e-te enwedu onye nche. Ojejoje asu: ‘Le ndu-wa te nwedu onye eleta ephe enya. T'onyenonu lakwaa l'ufu iya l'ehu-agu.’ ”

¹⁷Eze ndu Izurelu asu Jehoshafatu: “?Ya te ekfuduru ngu l'e to byadu bya ekfu iphe, du mma l'ishi iya; gbahalephu ejo iya?”

¹⁸Mikaya ekfukpelekwaphu iphe, ookfu; su: “Ngwaa; ngabe nchi nua iphe, Ojejoje kfuru: Ya phuru Ojejoje l'eka onono l'aba-eze iya; ndu soja imigwe evudogbaa ya l'ekata-utara; me l'eka-ibyita.

¹⁹Ojejoje asu ephe: “?Bu onye be e-deta Ehabu, bu eze ndu Izurelu t'o jeshia ugu le Ramotu-Giledu; k'ophu oo-je adaphuhu?” “Onye owaa -lufuta; yo kfua iphe lanu; onye ophu -lufuta; yo kfua iphe odo.

²⁰E metsua; ume lanu alufuta bya evudo Ojejoje l'ifu; su: ‘Oo yebedua be e-je edeta iya t'o je.’ “Ojejoje asu iya: ‘?Nanu ege ii-me iya?’

- ²¹“Yọ sụ: ‘Lẹ ya e-je aburu nwa maa ntuphu-ire nọdu l’onu ndu nkfuchiru iya l’ephe ha.’ “Ojejoje asụ iya: ‘Ii-deta iya-a; tugbua je.’”
- ²²“Oo ya bụ lẹ Ojejoje yeekwaru nwa maa ntuphu-ire l’onu ndu nkfuchiru ngu-a. Ojejoje kfuakwaru l’iphe, dū eji a-dakfuta ngu nū.”
- ²³Zedekaya Kenana akpịrita; weeru iya Mikaya l’ishi-nchị; sụ iya: “?Nanu ẹge Ume Ojejoje shi lufu iya l’ehu je ekfuru yeru nggubedua?”
- ²⁴Mikaya asụ iya: “Lẹ mbọku, ọo-sa ngu l’anya bụ mbọku ono, ii-je edomia onwongu l’ime ime mkpura ono!”
- ²⁵Eze ndu Ízurelu abya asụ: “T’a kpụta Mikaya kpụ-jeru Amonu, bụ ọ-chị-ọha mkpukpu; waa Jowashi, bụ nwatibe eze.
- ²⁶Unu sụ ephe l’eze sụru: ‘T’a tuchia onye-wa l’oka-mkpọro. T’ẹ b’ọ dukwa iphe ọdo, unu a-nuje iya; gbahaa buredi; mę mini jeye teke ya e-je ọgu ono; lata l’ehu-agu.’ ”
- ²⁷Mikaya asụ: “I -lata l’ehu-agu; nggu amaru l’ẹ tọ bụdu Ojejoje bẹ shi iya l’onu kfua okfu.” Yọ bya asụ: “Unu túbekwa nvọ l’okfu iya ono l’unu ha.”

Éhabu ala l’ọgu

(1 Eze 22:29-35)

- ²⁸Tọ dū iya bụ; eze ndu Ízurelu yele Jehoshafatu, bụ eze ndu Júda atugbua jeshia ọgu lẹ Rámotu-Gíledu ọgu.
- ²⁹Eze ndu Ízurelu asụ Jehoshafatu: “Lẹ ya e-me onwiya t’ẹ ba ama onye ya bụ; bahu l’ọgu ono. Nggubedua e-ye akpawuru uwe-eze ngu.” Tọ dū iya bụ; eze ndu Ízurelu abya emee onwiya t’ẹ ba ma l’ọ bụ iya; ephe ejeshia ọgu ono.
- ³⁰Eze ndu Áramu kfuahawaru ndu ishi ugbo-inya iya: “T’ẹ b’ọ dukwa onye ọdo, ephe e-tso ọgu ọdo: a gụfu eze ndu Ízurelu nwenkinyi iya.”
- ³¹Ndu ishi ugbo-inya ono aphulephu Jehoshafatu; su: “L’ọ kwa eze ndu Ízurelu ndono!” Ephe aghazia t’ephe tso iya ọgu. Obenu lẹ Jehoshafatu chiru mkpu; Ojejoje agbaaru iya mkpu. Nchileke emee ephe; ephe ahaa ya.
- ³²Ndu ishi ugbo-inya ono abya amaru l’ẹ tọ bụdu eze ndu Ízurelu; ghazikwaa ọdo; haa ya achichi.
- ³³Yo nweru onye ọphu, agbalephu akfụ nk’iya l’iphe bụ ẹke ọ phuru; woru iya gbaa eze ndu Ízurelu lẹ mgbaku ẹke ngwa-ọgu, ọ kwaru onwiya dzekfuru edzekfu. Eze arashiaru onye angaru iya ugbo-inya; sụ iya: “Ghazia; pafu iya l’ọgu-a; kẹ l’e meruakwaru iya ehụ ọkpobe emeru.”
- ³⁴Ọgu ono ekpohu ọku mbọku ono. Eze ndu Ízurelu adakobe ugbo-inya ono adakobe; ephe lẹ ndu Áramu alua ọgu ono jeye l’urennyashi. Enyanwu aribadelephu; yọ nwuhu.

2 Iphe e meru l’oge ndu Eze 19

Mba, onye nkfuchiru Nchileke barụ Jehoshafatu

¹Tò dù iya bụ; Jehoshafatu, bụ eze ndu Júda abya alaa nk'iya lẹ Jerúsalemu lẹ chiriwerere.

²Jéhu Hanani, bụ onye aphiye àphù alufu jeshia ya ndzuta. Yọ sù Jehoshafatu: “?Ò gbarù kẹ t'i yetaru onye iphe, dù ẹji ẹka??Ò gbarù t'i yeru ndu kporu Ojejoje ashì obu? Keshinu ophu i meru ẹge ono; bẹ oke ẹhu-eghughu, shi l'ẹke Ojejoje nọ dakfutaakwaru ngu.

³Òbu l'o nwekwarua iphe, dù mma, harù nọdu ngu l'ẹhu; kẹ l'i wofukotaru itso Ashera, nọkota l'alì-a; bya eworu obu ngu dobe l'ọcho Ojejoje.”

Iphe, Jehoshafatu meziru emezi

⁴Jehoshafatu bẹ buru lẹ Jerúsalemu; yo shi ẹke ono jetsua ophu ndu nk'iya; mbụ ndu bu tsube lẹ Besheba jeye l'ugvu ugvu alì Ífuremu; je emee ẹphe; ẹphe aburu ndu kẹ Ojejoje, bụ Nchileke kẹ nna ẹphe ọdo.

⁵Yo dokota ndu ọgbo ikpe lẹ mkpukpu, a kpukotaru; yo shihu ike l'alì Júda; dobegbaa ẹphe lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu.

⁶Yọ sù ndu ọgbo ikpe ono: “Unu kwabekwa ẹnya l'iphe, unu eme; kẹ l'ẹ tọ bukwa madzù bẹ unu ekperu ikpe; l'onye unu ekperu iya kwa Ojejoje, bụ onye ono, anọduje swiru unu l'ikpe, unu ekpe ono.

⁷Nta-a bukwa t'unu tsù Ojejoje egvu; unu akwabẹ ẹnya l'iphe, unu eme; kẹle Ojejoje, bụ Nchileke ayi bẹ ẹka iya ta dukwa l'ejo ikpe; to ole madzù ẹnya l'ifu; tọ na ẹka-azu.”

⁸Lẹ Jerúsalemu bẹ Jehoshafatu hakwaruphu dobe ndu Lívayi; ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu ishi l'ẹnya-ufu ẹnya-ufu t'ẹphe kpeje ikpe Ojejoje; mẹ t'ẹphe doshije okfu. Yọ buru lẹ Jerúsalemu bẹ ẹphe bu.

⁹Yo kfushiaru iya ẹphe ike; sù: “Unu gudeje ọtsu Ojejoje egvu; mẹ ovudoshi ike l'iphe unu kfulu; gude obu unu l'ọha l'eme iya.

¹⁰Iphe, bụ okfu, unwunna unu pẹ shi lẹ mkpukpu, ẹphe bu wotaru unu t'unu doo; m'ọ bụ okfu l'e gburu ọchi; ọdo okfu, laru l'ekemu; m'ọ bụ l'ọo k'iphe, e kfulu; m'ọ k'iphe, a toru ọkpa iya; m'ọ bụ kẹ ome-l'alì; unu loje-e ẹphe ẹka lẹ nchì k'ophu ẹphe te emetadu iphe, ikpe a-nma ẹphe l'ifu Ojejoje. Odumeka bẹ oke ẹhu-eghughu Ojejoje a-dakfutakwa unu l'unwunna unu ono. Ono bụ ẹge unu e-me iya ndono; tẹ ikpe ba anma unu.

¹¹“Òo Amaríya, bụ onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja a-buru onye ishi unu l'iphe, eeme ala lẹ kẹ Ojejoje. Zebadaya Ishimelu, bụ ọ-chì-ọha ikfu Júda a-buru onye ishi l'iphe, eeme ala lẹ k'eze. Ndu Lívayi a-buru ndu ishi unu. Tẹ obu shihukwa unu ike l'iphemiphe ọbule, unu eme. Tẹ Ojejoje swikwaru ndu eme iphe, vudo nhamunha.”

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 20

Jehoshafatu alù-gbu ndu Móabu; mẹ ndu Amọnu

- ¹E metsua; ndu Móabu; ndu Amõnu; me ùphodu le ndu Meyuni abya etso Jehoshafatu õgu.
- ²Yo nweru ndu bya ekfuaru Jehoshafatu: “Le ndu awu abyakwuta iya õgu hakwa nshinu. L'ephe shikwa Édomu l'azu eze enyimu azu iya õphu. L'ephe nõkwa le Hazazõnu Táma, bu iya bu Énu-Gedi.”
- ³Egvu abya Jehoshafatu l'ehu; yo kfua ya kepyaa ya aku; le ya a-cho ifu Ojejoje. Yo raa ya arara t'a swia aswiswi l'alì Júda gbaa mgburumburu.
- ⁴Ndu Júda l'ephe ha abya edzua t'ephe roo Ojejoje t'o yeru ephe aka. Ephe shi l'iphe, bu edukfu Júda bya t'ephe roo Ojejoje.
- ⁵Tõ du iya bu; Jehoshafatu abya evudo edzudzu oha ndu Júda ono l'ifu; me ndu Jerúsalemu ono, dzuru l'ifu ogbodufu õphungu eze-ulo Nchileke ono;
- ⁶su: “Nggube Ojejoje, bu Nchileke ke nna ayi phe!?Tõ budu nggu bu Nchileke l'imigwe??Tõ budu nggu bu ishi ali-eze, nõ l'iphe bu mbakeshi to? Ike; me okpehu bu l'eka ngu b'o nõkota; k'õphu bu l'e to nwedu onye, ha ke te ya kpofo ngu l'ifu.
- ⁷Nggube Nchileke ayi!?Tõ budunua nggubedua be chifuru ndu shi buru l'ali-a le ndibe ngu; mbu ndu Ízurelu bataru; bya eworu ali-a nu ndu eri Ébirihamu, bu onya ngu t'o buru nk'ephe gbururu jeye le tutu yoyo.
- ⁸Ephe buwa iya ebubu; nõduwa iya; kpuaru ngu ulo-nsõ, bu eke ii-buru; bya ekfua; su:
- ⁹L'o -buru l'iphe-ehuka dakfutaru ephe; m'o -ruhuru; õ -buru õgu; m'o bu l'ii-nu ephe aphu; m'o bu ejo iphe-ememe; m'o bu ejo-egu byaru; be ephe e-vudo ngu l'ifu l'ifu ulo-a, vu epha ngu-a; raku ngu; k'iphe-ehuka, byaru ephe; l'ii-nua olu ephe; dzõõ ephe.’
- ¹⁰“Lewaru unwoke ndu Amõnu; ndu ke Móabu; me ndu ke ugvu ugvu ali Séyi; mbu ndu ono, e ti kwedu te ndu Ízurelu luta l'ali ephe teke ono, ephe shi le Íjiputu lufuta ono. Ndu Ízurelu agbangoo ephe; haa ephe emebyishi.
- ¹¹Lewaru l'õõ iphe, ephe gude akfu ephe ugwo iya bu l'ephe abya ephe achifu l'iphe, ephe nwe enwenwe; mbu l'ali-a, i nuru ephe t'o buru okè-iphe ephe-wa.
- ¹²Nggube Nchileke ayi; gwanua ephe õchi. Ishi iya aburu; l'ayi ta adukwa ike ojekfu mkporo-õha-a, eze gidigidi l'abyaru ayi õgu ege-a. Ayi ta makwa iphe, ayi e-me. O kwa nggu; be ayi chiru enya dzeeru.”
- ¹³Ndu Júda l'ephe ha; ephe l'unyomu ephe; me unwegirima ephe; me ndu õphu hagbaa nwanshi abya atuko vudo Ojejoje l'ifu.
- ¹⁴Ya ndono; Ume Ojejoje abya Jazelu l'ehu l'edzudzu oha ono. Jazelu bu nwatibe Zekaraya; Zekaraya aburu nwatibe Benaya; Benaya aburu nwatibe Jeyelu; Jeyelu aburu nwatibe Mataniya. Jazelu ono bu onye Lívayi; buru onye eri Asafu.

15Yọ sù: “Unu ngabẹ nchì; unubẹ ndu Júda; mẹ ndu bu lẹ Jerúsalemu; mẹ eze, bu Jehoshafatu. Owaa bu iphe, Ojejoje ekfu: ‘Unu ba atsushi egvu; ophu ike agvukwa unu l'okfu igweligwe ndu-a; kẹ l'ọgu ono ta bukwa unu a-lu iya; ọo Nchileke a-luru iya unu.

16Unu gbeshi echile jekfu ephe ọgu. Ephe e-shi ọzo iya k'ugvu Zizu abya; ẹke unu a-phu ephe bu l'ishishi nsuda k'uzo echi-egu Jeruwelu.

17Unubedua l'onwunu te ejekwaru ọlu ọgu. Teke unu dozitsuaru onwunu; unu vudo nwandoo; phu ẹge Ojejoje e-shi dzofuta unubẹ ndu Júda; mẹ ndu Jerúsalemu. Unu ba atsushi egvu; ophu obu 'echifukwa unu echifu. Teke o beru echile; unu jekfu ephe; Ojejoje e-swiru-a unu eswiru.’ ”

18Tọ dụ iya bu; Jehoshafatu abya ebyishi ikpere; woru ifu kpube l'alì. Ndu Júda l'ephe ha; mẹ ndu bu lẹ Jerúsalemu atuko l'ephe ha ebyishikota ikpere; kpube l'ifu l'alì; balahaaru Ojejoje ẹja.

19Ndu Lívayi, bu ndu ophu shi l'eri Kohatu; mẹ ndu ophu shi l'eri Kora awu-lihu l'atu uzu gude l'aja Ojejoje, bu Nchileke kẹ Ízurelu ajaja.

20Yo be l'onmewa utsu; ephe agbalihu jeshia echi-egu Tékowa. L'ephe eje bẹ Jehoshafatu vudo evudo; sù: “Unu nukwa iphe, ya ekfu; unubẹ ndu Júda; mẹ ndu bu lẹ Jerúsalemu! Unu kweta kẹ Ojejoje, bu Nchileke unu; k'ophu unu a-nguru anguru. Unu ekweta iphe, ndu nkfuchiru iya ekfu; k'ophu iphe a-nodu ajahuru unu.”

21Jehoshafatu ejekfutsua ndu madzu idzu; bya atua ẹka lẹ ndu a-guru Ojejoje egvu; mbu ndu a-nodu aja iya ajaja; yee uwe, dụ nsọ vuturu ndu soja ono ọzo; l'asuje: “Unu kele Ojejoje ekele; kele n-yemobu iya anoje jeye lẹ tutu yoyo.”

22Ephe awatalephu ọzu egvu; l'aja Ojejoje ajaja; Ojejoje eworu ndu soja dobe t'ephe keeru ephe; shi ẹge ono tso ndu Amonu; ndu Móabu; mẹ ndu ugvu ugvu alì Séyi ono ọgu, bu iya bu ndu ono, byakfutaru ndu Júda ọgu ono. E mekputa ephe.

23Ndu Amonu; mẹ ndu Móabu ezelihi wupyabe ndu k'ugvu ugvu alì Séyi; mee ephe; ephe aburu kpurupyata. Ephe egbushigelephu ndu k'ugvu ugvu alì Séyi ono; gbushilaha onwephe.

24Ndu Júda abya erua l'ẹke eeshije lee ẹnya l'echi-egu; ephe abya elee ẹnya l'uzo ẹke igweligwe ndu ono kuru. Iphe, ephe phuru aburu odzu, dabugbaaru l'alì; ophu ọ dudu m'oo onye lanu, nahuru nu.

25Tọ dụ iya bu; Jehoshafatu yele ndu nk'iya awuru jeshia ogwo iphe ndu ono; je asu-vu igweligwe eswi; mẹ iphe, bu 'aguta aguta k'ekwa; mẹ iphe, vugba oke aswa; mbu iphe, kariru k'ophu ephe e-gwotakota iya. Okwata ono bẹ hatabe nshinu; k'ophu ephe gworu iya ujiku ẹto.

26Yo be lẹ mboku ophu kwe iya ẹno; ephe edzukota lẹ nsuda Beraka; nodu l'ẹke ono jaa Ojejoje ajaja. Ọo ya meru; ephe ekulaha ẹke ono nsuda Beraka jeye ntanu.

²⁷Tọ dụ iya bụ; ndu Júda l'èphe ha; mę ndu Jerúsalemu atuko latashia Jerúsalemu. Yọ buru Jehoshafatu bụ onye ishi èphe. Èphe egude ẹhu-ọtso-ẹna awụ ala; kele Ojejoje bę mewaru t'èphe tųru okokooko kpua ndu ọhogu èphe.

²⁸Èphe awụbata le Jerúsalemu; l'akpo une; l'akpo ogumogu; l'egbu ụpyoku gude abahụ l'ulo Ojejoje.

²⁹Iphe, bụ ndu eze alị ọdo l'èphe ha atsulahaa Ojejoje egvu; teke èphe nuleruphu le Ojejoje tsoru ndu ọhogu ndu Ízurelu ọgu.

³⁰Tọ dụ iya bụ l'alị-eze Jehoshafatu daa jii; kele Nchileke iya bę meru t'ọ ngụa mini kobe okoro l'ekemeke.

Mkpọ-chi ishi ọchichi Jehoshafatu

(1 Eze 22:41-50)

³¹Ya ndono; Jehoshafatu aburu eze ndu Júda. Iphe ọ gbaru bụ ụkporo afa l'afa iri l'ise teke ọ wataru achichi. Yọ chia ụkporo afa l'afa ise le Jerúsalemu. Èpha nne iya bụ Azuba Shilihi.

³²O tsoru ụbeka nna iya, bụ Ása; to nwe ẹke ọ hasweru ọkpa. O meru iphe, vudo nhamunha l'enyà Ojejoje.

³³Ọbu l'ẹ to wofudu ẹke aagwaje iphe; ọphu ndu Júda 'edobedu obu èphe l'ẹke Nchileke ke nna èphe nọ.

³⁴Iphe ọdo, Jehoshafatu mekotaru; shita l'ishi jeye le ngvucha b'e dekotaru l'ekwo iphe, meru nụ l'oge Jéhu Hanani; mbụ ọphu e deru l'ekwo ndu eze ndu Ízurelu.

³⁵E metsua; Jehoshafatu, bụ eze ndu Júda yele Ehezáya, bụ eze ndu Ízurelu atugba; mbụ onye ono, meru ẹjo iphe ono.

³⁶Yele iya bę tugbaru kpushia ugbo-mini, a-nọdu eje Tashishi. Yọ buru le Ezeyonu-Géba bę èphe nọdu kpushia ugbo-mini ono.

³⁷Tọ dụ iya bụ; Eliyéza Dodavahu ke Marésha abya ekfuru yeru Jehoshafatu; sụ iya: “Keshinu ọphu nggu le Ehezáya tugbareru bę Ojejoje a-tuko iphe, i mekotaru mebyishikota.” Ugbọ ono ekpukota; to jehe Tashishi ono.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 21

Jehoramụ bụ eze ndu Júda

(2 Eze 8:17-24)

¹Tọ dụ iya bụ; Jehoshafatu abya anwuhu lakfushia nna iya phe. E lia ya l'ẹke e liru nna iya phe le Mkpukpu Dévidi. Jehoramụ, bụ nwatibe iya ke nwoke aburu eze l'ozori iya.

²Jehoramụ bę nweru unwunne iya ndu ke unwoke, bukwapu unwu Jehoshafatu. Èpha unwunne iya ono bụ: Azaríya; Jehiyelu; Zekaráya; Azaríya; Máyikelu; mę Shefatiya. Èphe l'èphe ha bukota unwu Jehoshafatu, bụ eze ndu Júda.

³Nna ẹphe; bẹ nūru ẹphe igweligwe mkpọla-ọcha; mkpọla-ododo; mẹ iphe, vugbaa oke aswa; bya anukota ẹphe mkpukpu, a kpugbaaru; yo shihu ike l'ali Júda. Yo woru ali-eze ono nū Jehoram; kẹ l'oo ya bu okpara iya.

⁴Teke Jehoram bya aburu eze; chilahaa ali-eze nna iya; mbu teke o kporu l'o bu abara; b'o gude ogu-mbeke tuko unwunne iya gbushikota l'ẹphe ha; hakwaruphu ndu ishi ndu Ízurelu gbushia.

⁵Jehoram bẹ nọwaru ukporo afa l'afa iri l'ẹbo teke o wataru obu eze. Iphe, o chiru aburu afa ẹsato lẹ Jerúsalemu.

⁶O tsoru ubeka ndu eze ndu Ízurelu; mee ẹge ndibe Éhabu meru; kẹ l'o luru nwatibe Éhabu. O meru iphe du eji l'ẹnya Ojejoje.

⁷Obu lẹ Ojejoje gude kẹ ndzu, yele Dévidi gbaru haa onu-ulo Dévidi; to mebyishi iya; kẹ l'o kweru iya ukwa l'unwu iya; mẹ awa iya ta byadu bya achị-buhu achịchi gbururu jeye lẹ gbururu.

⁸L'oge kẹ Jehoram bẹ ndu Édomu kwefuru ikè l'ẹphe ta anoduhedu lẹ mkpuli ochichi ndu Júda. Ẹphe edobe eze nk'ẹphe, bu onye a-buru ẹphe ishi.

⁹Tọ du iya bu; Jehoram achita ndu ishi ndu soja iya; mẹ ugbo-inya iya l'o ha gbakfushia ndu Édomu. Ndu Édomu abya agbaa yele ndu ishi ugbo-inya iya ono mgburumgburu. Yo be l'ẹnyashi; Jehoram phe ezelihi je egbushia ndu Édomu ono.

¹⁰Yọ buru ẹge ndu Édomu kwefuru ikè l'ochichi ndu Júda ndono jeye ntanu. Teke ono kwaphu bẹ ndu Libina kwefuru ochichi ndu Júda ikè; kẹle Jehoram gwoberu Ojejoje, bu Nchileke kẹ nna iya phe.

¹¹O kwaphu ẹge ono bẹ Jehoram mekotaru ẹke, aagwaje iphe l'ugvu ugvu ali Júda. Yo mee tẹ ndu bu lẹ Jerúsalemu melahaa gheleghele; duswekwaaphu ndu Júda uzo.

Ozi, Elayija ziru Jehoram

¹²Tọ du iya bu; ekwo, shi Elayija, bu onye nkfuchiru Nchileke l'eka abya erua Jehoram eka. Ekwo ono suru: “Owaa iphe, Ojejoje, bu Nchileke kẹ nna ngu Dévidi kfuru: ‘Keshinu ophu ẹ tii tsodu ubeka nna ngu, bu Jehoshafatu; tii tso kẹ Ása, bu eze ndu Júda;

¹³yọ bu-chiaru ubeka ndu eze ndu Ízurelu b'i tsoru; bya emee tẹ ndu Júda; mẹ ndu Jerúsalemu melahaa gheleghele; ẹge ono, ndibe Éhabu meru ono; bya egbushikwaaphu unwunne ngu, bu ndibe nna ngu phe; mbu ndu ono, ka ngu mma ono;

¹⁴bukwa t'i lekwa-a lẹ Ojejoje e-gude oke mkpamẹhu daa ndibe unu eka; mẹ unwegirima unu; mẹ unyomu unu; mẹ ẹku unu l'o ha.

¹⁵Nggubedua l'onwongu bẹ ejo ome-l'ẹhu a-dakfuta; mbu ejo o-me-l'ẹhu, a-nodu eme ngu l'ẹpho. Ehu ono e-mee ngu jeye teke akuru-ẹpho ngu a-wufuta.’ ”

Anwuhu Jehoram

¹⁶Ya ndono; Ojejoje abya akpalia ndu Filisutayinu; me ndu Arabu, bu iya bu ndu ono, bunyabe ndu Itiyópiya ono; Jehoramụ adu epe ashi.

¹⁷Epe abya ogu l'ali Júda; zebata l'ali ono; vukota iphemipe obule, epe phuru l'ufu-eze; kpukoo unwu iya unwoke; me unyomu iya; k'ophu bu l'e to dudu nwatibe iya ke nwoke, a haru; gbahaa Ehezáya, bu onye ophu katsukpo oburu nwata l'unwu iya ndu k'unwoke.

¹⁸Iphemipe ono emetsulephu; Ojejoje abya aloru o-me-l'ehu, bu 'agwota agwota ye Jehoramụ l'epho.

¹⁹Afa labu eswelephu k'ophu ome-l'ehu ono byaru iya; akuru-epho awufuta iya. Yo taa kpokpokpo nwuhu. Ophu ndibe epe 'akpobedu oku gude kwabe iya ugvu; ege a kpoberu nna iya phe.

²⁰Iphe Jehoramụ gbaru bu ukporo afa l'afa iri l'ebo teke o wataru achichi. Yo chia afa esato le Jerúsalemu. O nwuhuru; to du onye yoru oshi iya. E liru ya le Mkpukpu Dévidi; ole e te lidu iya l'ili ndu eze.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 22

Ehezaya bu eze ndu Júda

(2 Eze 8:25-29; 9:21-28)

¹To du iya bu; ndu Jerúsalemu emee Ehezáya, bu iya kagee obuta nwata l'unwu Jehoramụ eze l'ozori nna iya; kele ndu o-lua-olaa yele ndu Arabu, yi wubata l'odu ogu ono tukowa unwu nwoke ono ndu ophu buwa ogurennya; gbushikota. To du iya bu; Ehezáya Jehoramụ awata ochi ndu Júda.

²Iphe Ehezáya gbaru bu ukporo afa l'afa labu teke o wataru achichi. Yo chia afa lanu le Jerúsalemu. Epha nne iya bu Atalaya; nwanwa Omuri.

³O tsokwaruphu ubeka ndibe Éhabu; kele nne iya be kpọ-ziru iya uzo t'o mee ejo iphe.

⁴O meru ejo iphe l'enya Ojejoje; ege ono, ndibe Éhabu meru ono; ke l'ephe kpọ-zilahaaru iya uzo; le nna iya nwuhutsuaru; shi ege ono loru iya ye t'o laa l'iyi.

⁵O tsoru uzo, epe kpọ-ziru iya; je etsoru Joramụ Éhabu, bu eze ndu Ízurelu; epe eje etso Hazelu, bu eze ndu Áramu ogu le Rámotu-Gíledu. Ndu Áramu ono emerua Joramụ ehu.

⁶Yo latashia Jézerilu t'o nodu nyaa iphe ono, ndu Áramu mekaru iya le Ráma teke ono, epe tsoru Hazelu, bu eze ndu Áramu ogu ono. Ehezáya Jehoramụ, bu eze ndu Júda ejeshia oji Joramụ Éhabu le Jézerilu k'iphe ono, e mekaru iya ono.

Jéhu egbu Ehezáya

⁷Yo buru Nchileke b'o shi l'eka te Ehezáya je oji Joramụ; k'ophu oo-shi ege ono daa. Ehezáya abya erua eke ono yele Jehoramụ eje etsokfuru Jéhu Nimishi; mbu onye ono, Ojejoje wuru manu t'o gbushigee ndibe Éhabu ono.

⁸Yọ bụru teke Jéhu agwa ndibe Éhabu ọchi; b'ọ phuru ndu ishi ndu Júda; mę ụnwu nwunne Ehezáya, bụ ndu ejeru Ehezáya ozi; tuko ephe gbushikota.

⁹Yọ wata ọchokashi Ehezáya. E je gude iya l'ẹke o domiru onwiya lę Samériya; kpuru iya kpu-jeru Jéhu. E woru iya gbua. E liru iya elili; ke l'ephe suru l'ọ bụ nwatibe Jehoshafatu, bụ onye ono, gude obu iya l'ọ ha chọo Ojejoje ono. To nwehe onye ọdo, shi l'ulo Ehezáya, a-du ike bụru ishi l'alị-eze ono.

Atalaya yęle Jowashi

(2 Eze 11:1-3)

¹⁰Ya ndono; Atalaya, bụ nne Ehezáya aphulephu lę nwatibe iya nwuhwaru; yọ gbalihu je atuko ndibe ndu eze, shi l'onu-ulo Júda gbushikota l'ephe ha.

¹¹Obu lę Jehosheba, bụ nwatibe eze Joramu ke nwanyi zitaru Jowashi Ehezáya l'unwu eze ono, eeme t'e gbushigee ono; je edomia yęle onye ehe iya nų je l'ime ụlo l'ime mkpura. O bụ ęge ono bę Jehosheba, bụ nwatibe eze Joramu ke nwanyi; mbụ nyee Jehoyada, achijeru Nchileke ęja shi domia Jowashi l'ęka Atalaya; to gbu iya; kele Jehosheba bụ nwunne Ehezáya ke nwanyi.

¹²E domiru iya; ephe l'iya anọo l'eze-ulo Nchileke afa ishingu; Atalaya l'achi l'alị ono.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 23

E kwefuru Atalaya ikę

(2 Eze 11:4-16)

¹Yo be l'afa k'ęsaa; Jehoyada abya akaa obu. Yęle ndu ishi, achigbaa ukporo ndu soja ise ise eworu ndzụ gbaa; mę Azarıya Jerohamu; Ishimęlu Jehohananu; Azarıya Óbedu; Maaseya Adaya; mę Elishafatu Zikiri.

²Ephe atuko alị Júda jegbaru; je ekukota ndu Lívayi, bu lę mkpukpu, nokota l'alị Júda l'ọ ha; kua ndu ishi l'ęnya-ufu ęnya-ufu ndu Ízurelu. Ephe edzua lę Jerúsalemu.

³Eze waa edzudzu ọha ono l'ephe ha anọdu l'eze-ulo Nchileke ono gbaa ndzụ. Jehoyada abya asụ ephe: “Unu lekwa nwatibe eze! Oo ya a-nọdu achi; ęge ono, Ojejoje kfuru iya l'ęhu ụnwu Dévidi ono.

⁴Qwaa iphe, unu e-me ndo-ọ: Unubę ndu achijeru Nchileke ęja; mę ndu Lívayi ono, anoje lę nche mboku ọtu-ume ono; tę nkere-ęto unu cheje onu-oguzo nche;

⁵nkere-ęto ọdo eche ufu-eze; nkere-ęto ọdo eche Onu-oguzo Okpa-ulo. Ndu ọphu l'ephe ha a-nọdu l'echi ogbodufu eze-ulo Nchileke.

⁶Tę b'ọ dukwa onye e-je ọbahu l'eze-ulo Nchileke; gbahalephu ndu achijeru Nchileke ęja; mę ndu Lívayi, bụ ndu eje ozi. O bụ ephe bụ ndu a-bahuje iya nų nwenkinyi; ke l'ephe du nsọ. Obenu lę ndu ọphu a-kwabeje ęnya l'iphe, Ojejoje suru t'a kwabe ęnya.

⁷Ndu Lívayi a-nọ-pher eze mgburumgburu. Onyenonu; yọ paru ngwa-ogu iya l'ęka. Iphe, bụ onye bahuru l'eze-ulo ono bę ee-gbu egbugbu. Iphe bụ ęke eze eje; unu eswiru iya eswiru.”

⁸Ndu Lívayi ono; mę ndu Júda l'ẹphe ha atuko iphe, bu iphe ono, Jehoyada, bu onye achijeru Nchileke ẹja sọru t'ẹphe mee ono mee. Onyenonu achita ndu nk'ia; mbu ndu no le nche le mboku ọtu-ume; mę ndu ophu shi le nche alufuta mboku ọtu-ume ono; kele Jehoyada, bu onye achijeru Nchileke ẹja ta dudu ogo ophu o hawaru t'ẹphe la.

⁹To du iya bu; Jehoyada, bu onye achijeru Nchileke ẹja abya achita ara; mę iphe, eegudeje egbochita onwonye ophu ha nshinu mę ke nshii ono, shi buru ke Dévidi ono; mbu ndu onanu, e doberu l'eze-ulo Nchileke ono; woru keshiaru ndu ishi ndu soja ukporo ise ise ono.

¹⁰Yo woru ndu Júda l'ẹphe ha kpo giriri; ẹphe apagbaaru ngwa-ogu ẹphe l'ehu l'ehu; vudo gbaa eze mgburumgburu le mgboro ẹnya-ngweja; shita l'uzo ohuda eze-ulo ono jeye l'uzo isheli iya.

¹¹Ẹphe abya edufuta nwatibe eze ono; mbu Jowashi; kpube iya okpu-eze; woru ekwo, e deru ekemu Nchileke ye iya l'eka; su l'oo ya bu eze. Jehoyada yele unwu iya awua ya manu t'o buru eze; zua ya; su: “Ndzu ngu ndzu ogologo; nggube eze!”

Anwuhu Atalaya

¹²Atalaya anulephu wowowo, ndu Júda atu l'ẹke ẹphe agba oso; l'aja eze ajaja; yo tugbua jekfushia ẹphe l'eze-ulo Nchileke.

¹³Yo bya elee ẹnya; phu eze l'ẹke oovudo le mgboro itso, no l'onu-oguzo ono; bya aphu ndu ishi ndu soja; mę ndu egbu upyoku l'ẹke ẹphe vudonyabetsua eze. Ndu ali ono l'ẹphe ha anodu l'ete eswa; l'egbu upyoku; ndu egvu achiru ngwa-egvu l'azu egvu. Atalaya agbajashia uwe iya; chia mkpu; su: “Ahuma eme-o! Ahuma eme-o.”

¹⁴To du iya bu; Jehoyada, bu onye achijeru Nchileke ẹja abya edufuta ndu ishi ukporo ndu soja ise ise ono; su ẹphe: “Unu kpufuta nwanyi ono l'echi ndu nche ono. Iphe, bu onye tso iya nu; unu gude mma gbua ya.” Ishi iya aburu l'onye ono, achijeru Nchileke ẹja ono be sọru t'e be egbukwa iya l'eze-ulo Nchileke.

¹⁵Ya ndono; ẹphe azu iya; kpuru iya rua Onu-oguzo Inya l'ufu-eze; woru iya gbua l'ẹke ono.

Jehoyada edozi ali Júda

(2 Eze 11:17-20)

¹⁶Ya ndono; Jehoyada abya agbaa ndzu doberu onwiya yele ndu Júda l'ẹphe ha; mę eze. Ogo-ndzu ono aburu l'ẹphe a-buru ndu ke Ojejoje.

¹⁷Ndu Júda l'ẹphe ha ejeshia l'ulo agwa Balu; je enwutsushia ya. Ẹphe atuko ẹnya-ngweja Balu; mę ntẹkpe, no iya nu tsukposhia; gbua Matanu, bu onye achijeru ẹphe ẹja Balu l'ifu ẹnya-ngweja Balu ono.

¹⁸Ya ndono; Jehoyada abya eye ndu nche; ẹphe echelaha eze-ulo Nchileke nche. Ẹphe anodu l'ẹke ndu achijeru Nchileke ẹja, bu ndu eri Lívayi; mę l'ẹke ndu Lívayi ono, Dévidi yeru ozi ulo Ojejoje l'eka ono; mbu ndu ono, o doberu t'ẹphe kpoje ngweja-ukfuru oku nu Ojejoje ẹge ono, e deru iya l'ekwo ekemu Mosisu ono; mbu

t'ephe gude ehu-otso-ena; l'agu egvu l'eme iya ege ono, Dévidi turu iya doberu ephe ono.

¹⁹Yọ woru ndu nche ono yekota l'onu eze-ulo Nchileke; k'ophu bu l'ẹ tọ dudu onye mmeru nọ l'ehu a-bahu iya nu.

²⁰Yọ chita ndu ishi ndu soja ukporo ise ise ono; ndu oke amadu; ndu ishi ndu Júda; me ndu ali ono l'ephe ha; yeru onwiya; ephe eje edufuta eze l'eze-ulo Nchileke ono. Ephe eshia uzo onu-oguzo imeli duba iya l'ufu-eze; bya emee ya; yo nodu l'aba-eze.

²¹Ndu ali ono l'ephe ha etee eswa. Mkpukpu ono bya adaa jii; ke l'e gudewa ogumbeke gbu-a Atalaya.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 24

Jowashi bu eze ndu Júda

(2 Eze 12:1-16)

¹Iphe Jowashi gbaru bu afa esaa teke o wataru achichi. Yo chia ukporo afa labu le Jerúsalemu. Epha nne iya bu Zibiya; onye Besheba.

²Jowashi be mekotaru iphe, vudo nhamunha l'enya Ojejoje l'oge ke Jehoyada, bu onye achijeru Nchileke eja.

³Jehoyada be luru Jowashi unwanyi labu; yo mushia unwoke; me unwanyi.

⁴A nonyaa; Jowashi ekpebua le ya e-dobe eze-ulo Nchileke l'onodu, gbaru iya nu.

⁵Yọ bya ekukobe ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Lívayi; su ephe: “Unu tuko iphe, bu mkpukpu, nọ l'ali Júda jegba; je anaa ndu Ízurelu okpoga, ee-gudeje emekwa eze-ulo Nchileke afa l'afa. Unu nakwaa ya egwegwa.” O le ndu Lívayi ono te emedu iya egwegwa.

⁶Tọ du iya bu; eze ekua Jehoyada, bu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja; su iya: “?Buhunu ngunu meru iphe e ti sudu ndu Lívayi t'ephe wolata okpoga akiriko ono, shi l'ali Júda; me Jerúsalemu ono; mbu ono, Mosisu, bu nwozi Ojejoje; tuburu te edzudzu oha ndu Ízurelu kfuje t'e gude mee k'ulo-ekwa ono, e doberu ekemu Ojejoje ono?”

⁷Unwegirima Atalaya, bu iya bu nwanyi okpoma-nshi ono be wubatawaru l'eze-ulo Nchileke; gudewa iphe, e doberu nsọ l'eze-ulo Nchileke ono gwaa Bálu.

⁸Tọ du iya bu; eze abya asu t'e meta okpoko dobe l'azu onu eze-ulo Nchileke.

⁹A bya araa ya arara l'ali ndu Júda; me le Jerúsalemu; t'e wolataru Ojejoje okpoga akiriko ono, Mosisu, bu nwozi Nchileke keru nu ndu Ízurelu l'echi-egu ono.

¹⁰Ndu ishi; me ndu Júda l'ephe ha egude ehu-otso-ena wolata okpoga akiriko ono. Ephe ewojeru iya chee l'okpoko ono; jeye ephe ewolatakota iya; yo gvụ.

¹¹Yọ buje; teke ndu Lívayi pataru okpoko ono pajeru ndu ishi oru eze; ephe -phua l'okpoga be hawa iya nshinu; onye ederu eze ekwo yele nwozi onye achijeru Nchileke

ėja abya efoo okpoko ono onu; pata iya paphu azu l'ẹke ọonoje. Yọ buru ẹge ono be ẹphe emeje iya mbọku-mbọku; shi ẹge ono naa okpoga ono naa ke etsytsu iya.

¹²Eze yele Jehoyada eworu okpoga ono nu ndu ozi ono, eeje ozi l'eze-ulo Nchileke ono. Ẹphe egude iya buta ndu akpuje ulo; me ndu kapyinta t'ẹphe mezia eze-ulo Nchileke ono t'o du l'onodu iya. O kwaphu ẹge ono; be ẹphe gude iya buta ndu gude mkpurukpu-igwe; me ope; l'aru oru t'ẹphe mekwaa eze-ulo Nchileke ono.

¹³Ndu eje ozi ono eyeru iya ẹhu. Oru ulo ono enwuhu oku; eje l'ifu l'ifu. Ẹphe abya akpukwaa eze-ulo Nchileke ono; yo du ẹge o shi duhawa; mbu mee ya; yo shihu ike.

¹⁴Ẹphe emebetsua ulo ono; bya ewota okpoga ophu phoduru nu; nu eze yele Jehoyada. Yọ buru iya b'e gude meshia iphe, e doberu l'eze-ulo Nchileke ono; mbu iphe, e gude eje ozi; iphe, e gude eme ke ngweja-ukfuru; gbangugbangu; iphe, e meru le mkpola-ododo; me ke mkpola-ocha. Ẹphe egwoo ngweja-ukfuru l'eze-ulo Nchileke ono jeye l'oge ke Jehoyada.

Anwuhu Jehoyada

¹⁵Jehoyada be karu nka; rua l'oge nka-ezekuna nk'ia. O nwuhuru l'o gbatsuaru ukporo afa ishingun l'afa iri.

¹⁶E liru iya l'ẹke e liru ndu eze le Mkpukpu Dévidi; ke iphe, du mma, o meru Nchileke le Izurelu; me l'eze-ulo Nchileke.

Okpoma-nshi Jowashi

¹⁷Le Jehoyada nwuhutsuaru be ndu ishi ndu Júda byaru okele eze; eze angaberu ẹphe nchi.

¹⁸Ẹphe aparu eze-ulo Ojejoje, bu Nchileke ke nna ẹphe haa; gwalahaa Ashera; me agwa odo. Nchileke atukoshi ndu Júda; me ndu Jerúsalemu ẹhu-eghughu iya; ke l'ikpe nmaru ẹphe.

¹⁹Ojejoje abya ezifu ndu nkfuchiru iya t'ẹphe duphuta ẹphe azu. Ndu nkfuchiru ono ekfua eli kfua ali; ẹphe ta angaru ẹphe nchi.

²⁰To du iya bu; Ume Nchileke abya Zekaraya Jehoyada, bu onye achijeru Nchileke ėja l'ẹhu. Yọ bya evudo ndu ono l'ifu; su ẹphe: “Owaa iphe, Nchileke ekfu. O suru: ‘?Bu ngunu meru iphe unu adaka ekemu Nchileke; shi ẹge ono l'emelala onwunu azu? Keshinu unu gbadoru Ojejoje; be Ojejoje gbadookwaru unubedu.’ ”

²¹Obenu l'ẹphe gbawaru iya ejo idzu; eze anu ẹphe ikike t'ẹphe tugbua ya le mkpuma. Ẹphe eworu iya tugbua l'ogbodufu eze-ulo Nchileke.

²²Ophu eze Jowashi 'anyatadu iphe-oma, Jehoyada, bu nna Zekaraya meru iya; woru nwatibe iya ke nwoke gbua. Zekaraya anwuhude; su: “Te Ojejoje lekwa ẹnya l'iphe-a, ẹphe meru-a; gwata ẹphe ugwo iya!”

²³Afa ono agvudelephu; ndu soja ndu Áramu abya etso Jowashi ogu. Ẹphe ezebata l'ali Júda; me le Jerúsalemu bya atuko ndu ishi ndu Júda l'ẹphe ha gbushikota; gwoo iphe, ẹphe kwaru l'okwata vulaaru eze ẹphe le Damásukosu.

²⁴Ndu soja ndu Áramu ono bụ-a ndu habe nwahabe bę ęphe chі bya ọgu ono. Obenu lę Ojejoje yeru ęphe igweligwe ndu soja ndu Júda l'ęka; kę l'ęphe haru Ojejoje, bụ Nchileke kę nna ęphe. Yọ bụru ęge ono bę ęphe shi nụa Jowashi aphụ.

²⁵Ndu Áramu ono atụgbutsulephu; kę l'ęphe meruwaru Jowashi ęhu; ndu ozi iya agbaaru iya ęjo idzu; woru iya gbua l'oshi-azęe ya; lę k'egbugbu ono, o gburu nwatibe Jehoyada ono, bụ onye achijeru Nchileke ęja. Jowashi anwụhu; ęphe elia ya lę Mkpukpu Dévidi. Ọle ęphe te elidu iya l'ili ndu eze.

²⁶Ndu gbaru iya ęjo idzu ono bụ: Zabadu Shimeyatu, bụ nwanyi Amonu; mę Jehozabadu Shimiritu, bụ nwanyi Móabu.

²⁷A bya l'akọ ęhu ụnwęgirima iya; mę igweligwe ozi, Ojejoje zieberu l'ishi iya; mę ęge o gude mezia eze-ulo Nchileke t'ọ dụ ęge o shi dụ; b'e dekotaru l'ękwo, akọwa iphe, e deru l'ękwo ndu eze. Tọ dụ iya bụ; Amazáya, bụ nwatibe iya kę nwoke aburu eze nọ-chia ęnya iya.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 25

Amazáya bụ eze ndu Júda

(2 Eze 14:1-6)

¹Iphe Amazáya gbaru bụ ụkporo afa l'afa ise teke ọ wataru achichi. Yọ chia ụkporo afa l'afa tete lę Jerúsalemu. Ępha nne iya bụ Jehowadinu; onye Jerúsalemu.

²Amazáya bę meru iphe, vudo nhamunha l'ęnya Ojejoje. Ọle ę to gudekotadu obu iya mee ya.

³Okpa eshuhulephu Amazáya ike l'ochichi; yo gbushia ndu ozi iya ono, bụ ęphe gburu nna iya teke o shi bụru eze ono.

⁴Obu l'ę to gbudu ụnwęgirima ndu ono. O meru iphe ono, e deru l'ekemu; mbụ l'ękwo Mosisu; l'ęke ono, Ojejoje turu ekemu; sụ: “T'ę b'e egbujekwa ndu bụ nna l'ugwo iphe, ụnwu ęphe metaru; ọphu e gbujekwa ụnwu l'ugwo iphe, nna ęphe metaru. Onyenonu a-laję l'ugwo iphe, ọ kpataru.”

⁵Amazáya abya ekukobe ndu Júda; doo ęphe l'ęnya-ufu l'ęnya-ufu ndu bụ nna l'ikfu Júda; mę lę ndu ikfu kę Bénjaminu; t'ęphe nọdu l'ęka ndu ishi, achigbaa unu ndu soja labụ l'ukporo iri iri; mę l'ęka ndu ishi, achigbaa ndu soja ụkporo ise ise. Ndu ọ gutaru bę bụ ndu nọwaru shita l'ukporo afa kwaseru. Yọ bya achofuta l'iphe, ęphe dụ bụ unu ugbo unu l'unu ụkporo iri l'ęsaa l'unu iri. Ndu ono bukota ndu a foru afofo; mbụ ndu dzuwaru oje ọgu; bụru ndu a-dụ ike parụ ara; mę iphe, eegudeje egbochita onwonye.

⁶Ọ kfukwaruphu ụkporo talentu mkpola-ocha ise gude buta ndu soja ndu Ízurelu, dụ ụkporo unu unwoke ugbo iri l'ębo l'unu iri, bụ ndu ike-ka-l'ọgu.

⁷Ọle onye kę Nchileke bę byakfutaru iya nụ bya asụ iya: “Nggube eze; tę nggu lę ndu soja ndu Ízurelu ba ayikwa jee ọgu ono; kęle Ojejoje te eswikwaru ndu Ízurelu; to swiru ndu Ífuremu.

⁸I -jee bẹ Nchileke a-kwatsukwa ngu l'ifu ndu ọhogu ngu; m'o -ruhuru; ike ọgu dụ ngu ịdagha; kẹ l'ọo Nchileke bụ onye nweru ike, oo-gude yetaru ngu ẹka; nwekwaruphu ike, oo-gudeje kwatsua ngu.”

⁹Amazáya asụ onye kẹ Nchileke ono: “?Bụ ngunu bẹ ẹphe e-mekwanu lẹ k'ụkporo talentu mkpọla-ọcha ise, ya kfulu ndu soja ndu Ízurelu phụ?” Onye kẹ Nchileke ono asụ iya: “Lẹ Nchileke a-dụ-a ike nụ iya ọphu ka onanu nshinu.”

¹⁰Tọ dụ iya bụ; Amazáya achiřuta ndu soja ono, shi lẹ Ífuremu byakfuta iya ono; sụ ẹphe t'ẹphe la. Yọ tsua ẹphe l'ẹhu nshinu l'ẹke ndu Júda nọ; ẹphe avọru kfulukfuru lashia.

¹¹Obu abya eshihu Amazáya ike. Yo duta ndu nk'iya; yọ buru ẹphe oje lẹ Nsuda Alí Únú; rua je egbushia ndu Séyi; unu unwoke ụkporo l'ise.

¹²Unwoke ndu Júda ono akpukwaaphu unu unwoke ụkporo l'ise lẹ ndzụ; chita ẹphe je edobe l'eli eze mkpuma; shi l'ẹke ono nwutsuhia ẹphe; ẹphe abya adashia; gwee onwẹphe yọgiriogiri.

¹³Ọle ndu soja ono, Amazáya chiphuru azụ t'ẹphe be etsoshi jee ọgu ono wubaru lẹ mkpukpu ndu Júda; tso ẹphe ọgu ọ-lua-ọlaa; mbụ lua ẹphe tsube lẹ Samériya jeye lẹ Bétu-Horonu; gbua unu umadzu ẹsaa l'ụkporo madzụ iri lẹ ndu Júda ono; bya akwaa iphe ẹphe l'okwata l'ẹke ọ ha nshinu.

¹⁴Lẹ Amazáya shi ogbushi ndu Édomu ala b'ọ chitaru unwu agwa ndu Séyi. Yọ bya edobe unwu agwa ono; yọ buru nk'iya. Yọ balahaaru iya ẹja; gwolahaaru iya ngweja.

¹⁵Tọ dụ iya bụ; ẹhu eghulaha Ojejoje eghughu l'ẹke Amazya nọ; yo zia onye nkfuchiru; t'ọ jekfu Amazáya je asụ iya: “?Bụ ngunu meru yọ unwu ọkpata, ẹ-ta dudu ike nafuta ndu nk'iya l'ẹka ngu b'ị gwalahaaru?”

¹⁶Onye nkfuchiru ono akpukwaduru-a okfu ono l'onu ekfu; eze ajipyabe iya; sụ iya: “?Bunua nggu b'a ọtaru t'ị buru onye a-nọduje akpoziru eze ọzo? Dobe-nuphu onu ndoo! Ọ -dudu b'ị laakwaru.” Tọ dụ iya bụ; onye nkfuchiru ono anọ-kirishia; nonyaa bya asụ iya: “Ya makwarua lẹ Nchileke chipyawaru iya t'ọ mee t'ị laa l'iyi; kẹ l'ị meru iphe, dụ ẹge ono; jika ọngabe nchị l'uzo, ya akpo-ziru ngu.”

Ọgu, daru ndu Júda waa ndu Ízurelu

(2 Eze 14:8-14)

¹⁷Tọ dụ iya bụ; Amazáya, bụ eze ndu Júda yele ndu akpo-zijeru iya ọzo abya achia idzu. Yo zia t'e je ezia eze ndu Ízurelu, bụ Jehowashi: “T'ọ bya t'ẹphe kpogba iya.” Jehowashi bụ nwatibe Jehowahazu; Jehowahazu aburu nwatibe Jéhu.

¹⁸Jehowashi, bụ eze ndu Ízurelu abya eziphu Amazáya, bụ eze ndu Júda ozi; sụ iya: “L'oshi uke, nọ l'ugvu ugvu Lébanonu bẹ ziru oshi sida, nọkwaphu l'ugvu ugvu Lébanonu: ‘T'ọ kenua nwatibe iya kẹ nwoke nwada iya t'ọ lua.’ Anụ ẹgu, bu l'ugvu ugvu Lébanonu ono eswedelephu; dzọo uke ono pyaapyya.

¹⁹Iphe, iikfunu bu t'a phukwa l'i mekputawaru ndu Édomu. Nnggu egude iya l'etse etsetse; l'eku onwongu ekuku. Ophu t'i nodu nwandoo. ?Tji hadu ocho okfu, e-ri ngu ishi; ria ishi ndu Júda.”

²⁰Obenu le Amazáya ta ngadu nchi; ke l'oo Nchileke b'ọ shi l'eka; k'ophu oo-woru ephe ye ndu ohogu ephe l'eka; okfu l'ephe gwalahaaru agwa ndu Édomu.

²¹Tọ du iya bu; Jehowashi, bu eze ndu Ízurelu achita ndu soja iya jeshia; ephe l'eze ndu Júda; mbu Amazáya abya akpogbabe iya le Bétu-Shemeshi Júda.

²²Ndu Ízurelu emekputa ndu Júda; ephe agbalashia; onyenonu agbalaa lashia nk'ia.

²³Jehowashi, bu eze ndu Ízurelu egude eze ndu Júda, bu Amazáya le Bétu-Shemeshi. Amazáya bu nwatibe Jowashi; Jowashi aburu nwatibe Ehezáya. Jehowashi akputa iya rua Jerúsalemu; bya enwutsushia upho-mkpuma Jerúsalemu; tsube l'onu-oguzo ndu Ífuremu jeye l'onu-oguzo mgboro mkpukpu ono. Eke o nwutsuru be ogologo iya ruru unu ntụ-ọkpa.

²⁴Yọ chitakota mkpola-ododo; me mkpola-ocha; me iphe, bu iphe, o phuru l'eze-ulo Nchileke, bu ndu ophu no l'eka Óbedu-Édomu. O chitakwaruphu iphe, bu eku, no l'ufu-eze; chita chita ndu e guderu egude; lashia Samériya.

²⁵Eze ndu Júda; mbu Amazáya Jowashi noru afa iri l'ise l'eze ndu Ízurelu; mbu Jehowashi Jehowahazu nwuhutsuaru.

²⁶Iphe ọdo, Amazáya mekotaru; tsube l'ishi jeye le ngvucha b'e dekotaru l'ekwo ndu eze ndu Júda; me ke ndu Ízurelu.

²⁷Tsube teke Amazáya haru otso Ojejoje b'a no le Jerúsalemu l'achiru iya ejo idzu; yo gbalaa lashia Lakishi. E ye ndu choru iya jeshia Lakishi je eworu iya gbua l'eke ono.

²⁸E gude inya palata odzu iya; bya eworu iya lia l'eke e liru nna iya phe le Mkpukpu Dévidi.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 26

Uzáya bu eze ndu Júda

(2 Eze 14:21-22; 15:1-7)

¹Tọ du iya bu; ndu Júda l'ephe ha eduta Uzáya, nowaru afa iri l'ishingu; mee ya eze l'ozori nna iya, bu Amazáya.

²O bu iya kpukwaru mkpukpu Élatu woru iya nu-phu ndu Júda azu; le Amazáya nwuhutsuaru.

³Iphe Uzáya gbaru bu afa iri l'ishingu teke o wataru achichi. Yọ chia ukporo afa labu l'afa iri l'ebo le Jerúsalemu. Epha nne iya bu Jekolaya; onye Jerúsalemu.

⁴Uzáya meru iphe, vudo nhamunha l'enya Ojejoje; ege ono, nna iya; mbu Amazáya meru ono.

⁵O chọru ụzo kẹ Nchileke teke Zekaráya nọkwadu ndzu. Yọ bụru Zekaráya ono bẹ kpọ-ziru iya ụzo t'ọ tsuje Nchileke egvu. Jeye l'ẹge ọ nọ-beru l'achọ ụzo kẹ Ojejoje; bẹ Nchileke meru ẹka iya; yọ bụru ụpete.

⁶Uziya bẹ jeru je etso ndu Filisutayinu ọgu; je enwutsushia ụpho-mkpuma Gatụ; mkpukpu Jabuné; mẹ kẹ mkpukpu Asurelu. Yọ bya akpūshia mkpukpu l'alì, nọ lẹ Asurelu; mēwaru l'ẹke ọdo l'alì Filisutayinu.

⁷Nchileke eyetaru iya ẹka l'ọgu ẹphe lẹ ndu Filisutayinu; k'ẹphe lẹ ndu Arabu ono, bu l'alì Guru-balu ono; mẹ k'ẹphe lẹ ndu Meyunimu.

⁸Ndu Amọnu atulaha ụtu l'anụ Uzáyá. Ẹpha iya angakọta je akpaa l'ókè-alì ndu Íjiputu; kẹ l'ọ bya aburu onye atsu egvu nshinu.

⁹Uzáyá kpūshikwaruphu ụlo-eli lẹ Jerúsalemu lẹ Ọnu-Uzo Mgboro; mẹ lẹ Ọnu-Uzo Nsuda; mẹ lẹ nkujinkuji ono; kpua ya; yo shihugbaa ike.

¹⁰O kpūshikwaruphu ụlo-eli l'echi-ẹgu; tū-shia iduma mini l'igwe; kẹ l'o nweru elu nshinu l'alì ọkpa-ugvu ụzo ẹnyanwu-ariba; mẹ ẹke alì daburu adaburu. O nweru ndu akọru iya okfu; nweru ndu eletaru iya mgbo vayinu iya ẹnya l'alì ugvu ugvu; mẹ l'alì-ọtsu iya; kẹ l'ẹnya nọ iya l'iphe eemebe l'alì.

¹¹Uzáyá nweru ndu soja, e ziru k'ọgu ọkpobe ezizi. Ẹphe anọduje l'odzeru l'odzeru eje ọgu; l'ẹge a guru ẹphe t'ẹphe nọduje. Ndu guru ẹphe bụ Jeyelu, bụ o-de-ẹkwo; waa Maaseya, bụ onye ishi. Yọ bụru onye lanu lẹ ndu ishi soja eze; mbụ Hananaya bẹ kpọ-ziru ẹphe ẹge aa-gu iya.

¹²Iphe, ndu ishi l'ẹnya-ufu, achì ndu soja ono dū bụ unu ishingu l'ụkporo iri.

¹³Ndu soja, ẹphe achì adu unu unwoke ugbo unu unu ụkporo ugbo iri l'ẹsato; l'unu ẹto l'ụkporo unwoke iri l'ise. Ẹphe bụ ndu gude ọkphehu l'alụ ọgu alụ-chiru eze l'ẹke ndu ọhogu iya nọ.

¹⁴Uzáyá anukota ndu soja ono iphe, eegudeje egbochita onwonye; mẹ arwa; mẹ okpu-ígwè; mẹ uwe-ígwè; mẹ akfụ; mẹ mkpuma, eegudeje agba ụrobo.

¹⁵Lẹ Jerúsalemu; b'o meshiru injinu, agba akfụ; l'atụ mkpuma, ha nshinu; dobegbaa l'eli ụlo-eli; mẹ l'eli nggọ-ji nggọ-ji ụpho-mkpuma mkpukpu. Ndu meru iya nū bụ ndu eme nka. Ẹpha Uzáyá angakọta ẹkemeke ọbule; kẹle Nchileke yetaru iya ẹka l'ụzo, dū biribiri jeye; yọ bụru onye atsu egvu.

Ẹhu-labụ eme Uziya

(2 Eze 15:5-7)

¹⁶Teke ono, Uziya bya aburu onye ike ono; b'o kulahaaru onwiya ekuku; kuru onwiya ye l'ọ-la-l'iyi. Ẹ to vudoshihedu ike l'ẹke Ojejoje, bụ Nchileke iya nọ; kẹ l'ọ bahuru l'eze-ulo Nchileke tẹ ya kpọo ínsensu ọku l'ẹnya-ngweja ínsensu.

¹⁷Onye achijeru Nchileke ẹja; mbụ Azaríya yẹle ụkporo madzụ ẹno ọdo, achijeru Nchileke ẹja, bụkota ndu ike etsopyabe Uzáyá bahu l'eze-ulo ono.

¹⁸Ḑphe anochia ya ụzo; sụ iya: “Uzáya; ẹ tọ bụdu nggu b'ọ gbaru t'ị kpọoru Ojejoje insensu ọku. Ndu ọ gbaru bụ ndu achijeru Nchileke ẹja, bụ ẹphe bụ ndu eri Ẹronu; mbụ ndu ono, e doberu nsọ t'ẹphe kpoje insensu ọku ono. Shi ẹ Ẹke-dụ-Nsọ ono; lufuta; kẹ l'i mewaru iphe, ẹ-ta dudu mma; ẹmanu b'ị nafuwaru onwongu ugvu, shi l'ẹka Ojejoje, bụ Nchileke.”

¹⁹Iwe abya Uzáyá l'ẹhu. Teke ono b'o gudewa iphe, eegudeje akpọ insensu ọku l'ẹka tẹ ya kpọo ya ọku. Ẹhu awata l'iya phụ oghu eghughu l'ẹke ono, ndu achijeru Nchileke ẹja nọ ono; ẹhu-labụ emifuta iya l'egedege ifu; l'ifu ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono; ẹ mgboro ẹnya-ngweja insensu l'ulo Ojejoje ono.

²⁰Azaríya, bụ onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja ono; mẹ ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono l'ẹphe ha abya elee ya ẹnya; ẹhu-labụ egbe tụa iya nụ l'egedege ifu. Ẹphe enwufukebewa iya phụ l'ẹke ono. Yẹbedua l'onwiya alufu-kebewaphu; kẹle Ojejoje byiwaru iya ẹka.

²¹Ẹhu-labụ ono meru eze Uzáyá jeye mbọku ọ nwuhuru. Yo vuru ẹhu-labụ ono buru l'ulo iche. E bufu iya l'eze-ulo Nchileke. Yọ buru Jótamu, bụ nwatibe iya kẹ nwoke bẹ buru onye ishi ẹ k'eze; chilahaa ndu alị ono.

²²Iphe ọdo, Uzáyá mekotaru; tsube l'ishi jeye ẹ ngvucha bẹ bụ onye nkfuchiru Nchileke; bụ Azáyá Emožu bẹ deshuru iya nụ.

²³Uzáya nwuhuru lakfushia nna iya phẹ. E lia ya l'ẹke e liru nna iya phẹ; mbụ l'egu, nonyabe ẹke eeliye ndu eze; kẹ l'ẹphe sụru l'ọ bụ onye ẹhu-labụ. Jótamu, bụ nwatibe iya kẹ nwoke aburu eze l'ozori iya.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 27

Jótamu bụ eze ndu Júda

(2 Eze 15:32-38)

¹Iphe Jótamu gbaru bụ ụkporo afa l'afa ise teke ọ wataru achichi. Yọ chia afa iri l'ishingu ẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bụ Jerusha; nwatibe Zadọku.

²Jótamu meru iphe, vudo nhamunha l'ẹnya Ojejoje; ẹge ono, nna iya; mbụ Uzáyá meru ono. Ọle ẹ tọ bahukwanu l'eze-ulo Nchileke je ome ẹge nna iya meru. A - gufukwaru ono; ndu Júda kwakwaruru l'uru-alị, ẹphe aru.

³Ọ kpukwaziru Ọnu-oguzo Imeli, nọ l'eze-ulo Nchileke; rụkwaaphu ọru nshinu l'upho-mkpuma Ofelu.

⁴Ọ kwaphụ ẹge ono b'ọ kpushiru mkpukpu l'ugvu ugvu alị ndu Júda; bya akpushia ẹke eedomije onwonye; mẹ ụlo-eli l'ẹke ọsua nọgbaa.

⁵Jótamu bẹ tsoru eze ndu Amọnu ọgu; mekputa iya. L'afa ono bẹ ndu Amọnu nuru iya ụkporo talentu mkpọla-ọcha ise; mẹ ogbonga witu, dụ ụkporo unu l'unu ise; mẹ ogbonga balị, dụ ụkporo unu l'unu ise. Ẹphe nukwaru iya phụ ọphu ha ẹge ono ọdo l'afa k'ẹbo ya; mẹ l'afa k'ẹto ya.

⁶Jótamu abya aka oshihu ike; kẹ l'ọ bya evudoshia ike l'uzo kẹ Ojejoje, bụ Nchileke iya.

⁷Iphe ọdo, Jótamu mekotaru; mę ọgu, ọ lụkotaru; mę iphe ọdo, o meeberu l'ọ ha; b'e dekotaru l'ẹkwo ndu eze ndu Ízurelu; mę kẹ ndu Júda.

⁸Iphe ọ gbaru bụ ụkporo afa l'afa ise teke ọ wataru achichi. Yọ chia afa iri l'ishingu lẹ Jerúsalemu.

⁹Jótamu anwuhu lakfushia nna iya phe; e lia ya lẹ Mkpukpu Dévidi. Éhazu, bụ nwatibe iya kẹ nwoke aburu eze l'ozori iya.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 28

Éhazu bụ eze ndu Júda

(2 Eze 16:1-4)

¹Iphe Éhazu gbaru bụ ụkporo afa teke ọ wataru achichi. Yọ chia afa iri l'ishingu lẹ Jerúsalemu. Ẹ to medu iphe, vudo nhamunha l'enya Ojejoje ege ochechoroche iya; mbụ Dévidi meru.

²O tsoru ụbeka ndu eze ndu Ízurelu; kpushiaru Bálu ntekpe.

³Ọ kporu insensu ọku lẹ nsuda Benu Hínomu; kpoo nwatibe iya kẹ nwoke ọku gude gwoo eja; mbụ yekota ẹka l'akpamara ono, oha ono, Ojejoje chifuru l'ifu ndu Ízurelu ono shi emeje.

⁴O gworu eja; kpoo insensu ọku l'ẹke eegwoje eja; mę l'ugvu ugu; mę iphe, bụ oshi, nweru idzu.

⁵Tọ dụ iya bụ; Ojejoje, bụ Nchileke iya eworu iya ye l'ẹka eze ndu Áramu. Ndu Áramu emekputa iya; kpua igweligwe ndu nk'iya lẹ ndzu; kpuru ephe laa Damásukosu. E wokwaru iya phụ ye l'ẹka eze ndu Ízurelu, bụ onye gbushiru ndu kẹ Éhazu; nua ephe nshị.

⁶Peka Remaliya bę gburu ụkporo unu unwoke ugbo iri l'ise l'alị Júda ujiku lanu; mbụ ndu bukota soja, ike dụ. Ishi iya aburu l'ephe gwoberu Ojejoje, bụ Nchileke kẹ nna ephe.

⁷Zikiri, bụ onye soja, shi l'ikfu Ífuremu bę gburu Maaseya, bụ nwatibe eze; mę Azurikamu, bụ onye ishi l'ufu-eze; gbukwaaphu Elukana, bụ onye etsota eze l'okwa.

⁸Ndu Ízurelu akpua unu madzu ugbo unu l'unu ụkporo madzu ise lẹ ndzu lẹ ndu Júda ono, bụ ndu abubu ephe ono. Ephe kpuru unwanyi; kpua unwu ephe ndu k'unwoke; mę ndu k'unwanyi; bya akwaa iphe ephe l'okwata kẹ eji eji vuru lashia Samériya.

⁹Ọbu l'o nweru onye nkfuchiru Ojejoje, aza Odedu, bu lẹ Samériya. Yọ tugbua; je agba ndu soja ono ndzuta l'ephe shi ọgu ala Samériya; je asu ephe: “Unu lenu; Ojejoje, bụ Nchileke nna unu phe; bę gude k'ehu-eghughu, egbu iya nụ l'ẹke ndu Júda nọ; woru ephe ye unu l'ẹka. Obenu l'unu gudewa ehu-iwe ophu ruru imigwe gbushia ephe.

¹⁰Iphe unu t̄beru nta-a b̄ t'unu dobe ndu Júda; m̄ ndu Jerúsalemu ono; unwoke l'unwanyi ephe t'ephe buru ohu unu. Obenu; unub̄dua;?to nwedu iphe d̄ eji, unu mejeru megude Ojejoje, b̄ Nchileke unu t̄o?

¹¹Unu ngaberu iya nchi nta-a. Unu duphu ndu abubu unu ono, unu kpuru l̄ ndzu ono azu; k̄ l'oke ̄hu-eghughu Ojejoje b̄ dakfutaakwaru unu.”

¹²T̄o d̄ iya b̄; Azariya Jehohananu; Berekaya Meshilemotu; Jehizekaya Shalumu; m̄ Amasa Hadulayi, b̄ iya b̄ ndu ishi ndu Ifuremu eje etso ndu soja ono, shi ōgu ala ono okfu;

¹³s̄u ephe: “Unu be edubatakwa ndu ono, unu kpuru l̄ ndzu ono ̄ke-a; k̄ l'iphe, unu t̄beru b̄ t'unu menyafua ejo iphe; m̄ iphe, ikpe a-nma ayi l'̄ke Ojejoje n̄ yekoberu ōphu, ayi mewaru ememe. Ikpe, nmaru ayi b̄ hatabekwa nshinu; k'̄ōphu oke ̄hu-eghughu Ojejoje tukookwaru ndu Izurelu l'ishi.”

¹⁴T̄o d̄ iya b̄; ndu soja ono an̄ōdu l'ifu ndu ishi; m̄ l'edzudzu ōha ono haa ndu ono, ephe kpuru l̄ ndzu ono; m̄ iphe ono, ephe kwaru l'okwata ono.

¹⁵Unwoke ph̄, a guru ep̄ha ephe ph̄ abya ach̄ita ndu ono, a kpuru l̄ ndzu ono; bya eye ̄ka l'iphe ono, a kwaru l'okwata ono; ch̄ita uwe yeshia ndu ōphu gba ōtu l'ephe ha. Ephe an̄u ephe iphe oye l'̄hu; m̄ akp̄kpa; m̄ nri; m̄ iphe angungu; bya edebetsua ephe man̄u l'̄ke onya, n̄ ephe l'̄hu. E gude nkakfu-igara pata ndu ōphu ike gv̄shiru; duru ephe dulaaru ndu abubu ephe l̄ Jériko, b̄ iya b̄ Mkp̄kpu nkfu. Ephe emetsua; latashia Samériya.

Éhazu eje ar̄o l'̄ka ndu Asiriya

(2 Eze 16:7-9)

¹⁶Ȳo buru teke ono; b̄ eze, b̄ Éhazu ziru t̄e eze ndu Asiriya bya eyetaru iya ̄ka.

¹⁷Ishi iya aburu l̄ ndu Éd̄omu byaru bya etso ndu Júda ōgu ōdo; kp̄ua ndu ōphu ephe kpuru l̄ ndzu.

¹⁸Ndu Filisutayinu abya ōgu o-l̄ua-ol̄aa l̄ mkp̄kpu, nogbaa l'al̄i ōkpa-ugvu, n̄ l'uzo ̄nyanwu-ar̄iba; m̄ l̄ ndu ōhuda Júda. Ephe anaa B̄tu-Sh̄meshi; Ajal̄onu; Gederotu; m̄ Soko ȳele edukfu edukfu, nokota iya n̄; bya anakwaaph̄u Timina ȳele edukfu edukfu, n̄ iya n̄; m̄ Gimuzo ȳele edukfu edukfu, n̄ iya n̄. Ephe alaa ̄gu l'̄ke ono, ephe naru ono je eburu.

¹⁹Ojejoje egude k'iphe, Éhazu, b̄ eze ndu Izurelu meru; wozita ndu Júda al̄i; k̄le Éhazu meru; uru-al̄i abya aka nshinu l'al̄i Júda; ōphu Ojejoje 'egudehedu ire iya ̄ka.

²⁰Ya ndono; Tiligatu-Pilesa, b̄ eze ndu Asiriya abyakfuta iya. Iphe o mechiuaru aburu l'̄o byaru bya echia ya onu l'al̄i.

²¹Éhazu eshi l'eze-ulo Nchileke; m̄ l'ufu-eze; m̄ l'ulo ndu ishi gwokoo iphe n̄ eze ndu Asiriya ono. Obenu l'iphe ono te nwedu ̄ka, o yeru iya.

Èjo iphe, Éhazu meru

²²L'oge teke ono, eze Éhazu nọ l'iphe-ẹhuka ono b'ọ kabaa ọburu onye Ojejoje ẹ-te egudedu ire iya ẹka.

²³O gworu ẹja nọ agwa ndu Damásukọsu, bụ iya bụ ndu ono, mekputaru iya nọ ono. Yọ sụ lẹ ya e-gwo ẹja nọ agwa ndu Áramu t'ẹphe yetaru iya ẹka; keshinu ophu ẹphe yetaru ndu eze ndu Áramu ono ẹka. Obenu l'ọo ya mekocharu kpata adada iya; me l'adada kẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha.

²⁴Éhazu abya achikobe ngwa, nọ l'eze-ulo Nchileke; gbua yogiriyogiri; bya agu-chishia ibo eze-ulo Nchileke ono; bya achiko ẹnya-ngweja doo l'ekemeke ọbule lẹ Jerúsalemu.

²⁵L'iphe bụ mkpukpu, nọkota l'alị Júda b'o metakotaru ẹke aagwajẹ nte; shi ẹge ono kpatsua Ojejoje, bụ Nchileke kẹ nna iya phẹ iwe.

Anwuhu Éhazu

(2 Eze 16:19-20)

²⁶Iphe ọdo, mekotaru nọ teke ọ bụ eze; me ẹka ọzo ophu o tsokotaru; shita l'ishi jeye lẹ ngvucha b'e dekotaru l'ekwo ndu eze ndu Júda; me kẹ ndu Ízurelu.

²⁷Tọ dọ iya bụ; Éhazu anwuhu lakfushia nna iya phẹ. Ẹphe elia ya lẹ Jerúsalemu. Ọle ẹ te lidu iya l'ẹke eelije ndu eze ndu Ízurelu. Hezekáya, bụ nwatibe iya kẹ nwoke aburu eze l'ozori iya.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 29

Hezekáya bụ eze ndu Júda

(2 Eze 18:1-3)

¹Hezekáya wataru achichi l'ọ gbawaru ọkporo afa l'afa ise. Ọ chiru ọkporo afa l'afa tete lẹ Jerúsalemu. Ẹpha nne iya bụ Abija; nwatibe Zekaráya.

²Hezekáya meru iphe, vudo nhamunha l'ẹnya Ojejoje; ẹge ochechoroche iya, bụ Dévidi meru.

Hezekáya asacha eze-ulo Nchileke

³L'onwa k'odungu; l'afa k'odungu, Hezekáya wataru achichi; b'ọ guhashiru ibo eze-ulo Nchileke; mekwashia ya emekwa.

⁴Yọ bya edubata ndu achijeru Nchileke ẹja; me ndu Lívayi; kukobe ẹphe l'edukfu, nọ l'uzo ẹnyanwu-ahata;

⁵bya asụ ẹphe: “Unubẹ ndu Lívayi; unu ngabẹru iya nchị! Unu dobe onwunu nsọ nta-a; unu edobe ọlo Ojejoje, bụ Nchileke kẹ nna unu phẹ nsọ. Unu wofukota iphe atso oyi, nọ lẹ Ẹke-dụ-Nsọ ono.

⁶Ishi iya aburu lẹ nna ayi phẹ b'ẹ t'e shidu gude ire ẹphe ẹka. Ẹphe meru ẹjo iphe l'ẹnya Ojejoje, bụ Nchileke ayi. Ẹphe paru iya haa; wofu ifu l'ẹke Ojejoje bu ebubu; bya agbakutaru iya azụ.

⁷Ḑphe gu-chishiru ibo nwulo, no dukfuru l'onu eze-ulo Nchileke; menyishia oku l'uroku, no iya nu. Ḑphe akpo-buhu insensu oku; gwobuhuru Nchileke ke Izurelu ngweja-ukfuru le Eke-du-Nso.

⁸Yo buru iya meru iphe oke ehueghughu Ojejoje dakfutaru ndu Juda; me ndu Jerusalemu. Iphe, o meru ephe emee; onyemonye obule akpo beru; wata otsu egvu. Ephe aburu ndu aagburu onu-mini; ege unu gudewa enya unu ele nta-a.

⁹O bu iya meru iphe e gude ogu-mbeke gbushia nna ayi phe; buru iya kparu iphe a kpuru unwu ayi ndu k'unwoke; me ndu k'unwany; me unyomu ayi phe le ndzu.

¹⁰"Iphe, no iya l'obu nta-a bu te yele Ojejoje gbaa ndzu; mbu Nchileke ke Izurelu; k'ophu ehueghughu iya ono, ata kfukfuku ono a-lufu l'eke ephe no.

¹¹Unwu iya-a; unu ba apakwa ozi unu aka lanu nta-a; kele Ojejoje be fotaru unu t'unu vudo l'ifu iya; lejeru iya ozi; mbu t'unu buru iya ndu ozi; me ndu anoduje akporu iya insensu oku."

¹²To du iya bu; ndu Livayi ono abya ajikobe k'ozi ono. Ndu eri Kohatu, tso iya nu bu: Mahatu Amasayi yele Jowelu Azariya. Ndu eri Merari, tso iya nu aburu Kishi Abudi yele Azariya Jehalelelu. Ndu eri Geshonu, tso iya nu bu Jowa Zima yele Idenu Jowa.

¹³Ndu eri Elizafanu, tso iya nu bu Shimiri yele Jeyelu. Ndu eri Asafu, tso iya nu aburu Zekaraya yele Mataniya.

¹⁴Ndu eri Hemanu, tso iya nu bu Jehiyelu yele Shimeyi. Ndu eri Jedutunu, tso iya nu aburu Shemaya yele Uziyelu.

¹⁵Ḑphe abya achikobe unwunna ephe; bya emee onwephe; ephe adu nso; be ephe bya abahu je emechaa eze-ulo Nchileke ege ono, eze tu-buru iya ephe ono; mbu ege ono, okfu Ojejoje kfuru iya ono.

¹⁶Ndu achijeru Nchileke eja abya abahu l'ime ime eze-ulo Nchileke ono; je emechaa ya emecha. Iphemiphe, ephe phuru, aaso nso l'eze-ulo Nchileke ono; be ephe chifutakotaru l'ogbodufu eze-ulo ono. Ndu Livayi eye aka vuta iya vufu; je awushi le nggele Kidironu.

¹⁷Eze-ulo ono be ephe wataru emecha le mboku mbu l'onwa ke mbu. Yo be le mboku k'esato l'onwa ono; ephe emetabe iya rua le nwulo ono, no dukfuru eze-ulo Nchileke ono. Ephe egude abali esato mecha eze-ulo Nchileke ono l'onwiya. Yo buru l'abali iri l'ishingu l'onwa ke mbu ono be ephe megeru iya.

Eeyephu eze-ulo Nchileke azu l'eka Nchileke

¹⁸To du iya bu; ephe ejekfushia eze, bu Hezekaya je asu iya: "L'ephe mechaakwaru eze-ulo Nchileke ono l'o ha; me enya-ngweja-ukfuru; me iphe, bu iphe, anoje iya nu; me teburu ono, eedobeje buredi, eedobeje l'ifu Nchileke ono yele iphe, anoje iya nu.

Eeye Nchileke eze-ulo ono l'eka

- ¹⁹“Iphe, bụ ngwa ono, eze Éhazu woshiru l'eze-ulo teke ono, o bụ eze ono; mbụ teke ono, e te gudedu ire iya eka ono b'e dobephuru azu; ephe emechakotawa iya emecha. O nokota-a l'ifu enya-ngweja Ojejoje.”
- ²⁰Ya ndono; yo be l'onmewa utsu; eze, bụ Hezekáya egbeshi je ekukota ndu ishi mkpukpu ono; ephe ejeshia l'ulo Ojejoje ono.
- ²¹Ephe akpuru oke-eswi esaa; ebyila esaa; unwu aturu esaa; me mkpi esaa, ephe egude gwoo ngweja iphe, du eji l'okfu eka ali-eze ono; me l'okfu eka ulo ono, du nso ono; me l'okfu eka ndu Júda. Eze asu ndu achijeru Nchileke eja, bụ ndu eri Éronu t'ephe gwoo ngweja ono l'enya-ngweja Ojejoje.
- ²²Tọ du iya bụ; ephe egbua oke-eswi ono; ndu achijeru Nchileke eja anata mee ya; phee l'enya-ngweja ono. Ephe egbukwaaphu ebyila ono; phee mee ya l'enya-ngweja ono; bya egbua unwu aturu phụ; phee mee ya l'enya-ngweja ono.
- ²³Mkpi ono, e gude egwo ngweja iphe eji ono b'a kputakotaru je anụ eze yele edzudzu oha ono; ephe ebyibegbaa ya eka.
- ²⁴Ndu achijeru Nchileke eja egbushia mkpi ono; gude mee ya gwoo ngweja iphe, du eji l'enya-ngweja ono; gude kfuá ugwo iphe, du eji, ndu Ízurelu l'epha ha meru; ke l'eze be turu ekemu su t'e gwoo ngweja-ukfuru; me ngweja iphe, du eji ono l'okfu ehu Ízurelu l'ephe ha.
- ²⁵Yọ bya achiru ndu Lívayi ye l'eze-ulo Nchileke; nụ ephe ogele; me une; me ogumogu; ege ono, ephe turu l'ekemu; mbụ Dévidi yele Gádu, bụ onye aphujeru eze àphù; me Nétanu, bụ onye nkfuchiru Nchileke. Ekemu ono be bụ ekemu, Ojejoje shi l'eka ndu nkfuchiru iya tụa.
- ²⁶Ndu Lívayi evudo gudegbaa ngwa-egvu Dévidi ono; ndu achijeru Nchileke eja egudegbaa upyoku ephe.
- ²⁷Ya ndono; Hezekáya atua ekemu su t'e gwoo ngweja-ukfuru l'enya-ngweja ono. A watalephu ogwo ngweja-ukfuru ono; wata ogu egvu l'anụ Ojejoje; l'egbu upyoku eye iya; l'akụ ngwa-egvu Dévidi, bụ eze ndu Ízurelu.
- ²⁸Edzudzu-oha ono l'epha ha abaarụ Ojejoje eja; ndu egvu l'agụ; ndu upyoku l'egbu. E mee ya ege ono jeye e gwogee ngweja-ukfuru ono.
- ²⁹E gwotsulephu ngweja ono; eze; me iphe, bụ ndu yele iya nọ l'eke ono atuko l'ephe ha fozita; baarụ Ojejoje eja.
- ³⁰Eze, bụ Hezekáya yele ndu ishi iya abya ekfuaru ndu Lívayi t'ephe gwa egvu ajaja nụ Ojejoje; mbụ t'ephe gwa ya l'uzo Dévidi yele Ásafu, bụ onye aphuje àphù guru iya. Ya ndono; ephe egude ehu-otso-ena gwa egvu ajaja ono; bya efozita baarụ Ojejoje eja.
- ³¹Hezekáya asu: “Nta-a be unu dobewaru onwunu Ojejoje iche. Unu gude ngweja; me ngweja-ekele bya l'eze-ulo Nchileke.” Tọ du iya bụ; edzudzu oha ono egwota ngweja; me ngweja-ekele ono. Iphe, bụ ndu oovu evuvu l'obu ewotagbaa iphe, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru.

³²Anụ, edzudzu ọha ono nuru t'e gude gwoo ngweja-ukfuru ono bẹ dọ ụkporo oke-eswi ẹto l'oke-eswi iri; ụkporo ebyila ise; mẹ ụkporo unwu aturu iri. Anụ ono l'ọ ha bẹ bukota ophu ee-gude gwooru Ojejoje ngweja-ukfuru.

³³Anụ, e doberu nsọ k'ogwo ngweja ono dọ unu oke-eswi l'oke-eswi ụkporo iri; waa unu aturu ẹsaa l'ụkporo iri.

³⁴Ole ndu achijeru Nchileke ẹja hanuka nwanshi; k'ophu bụ l'ephe ta dudu ike swashikota akpo, ee-gude gwoo ngweja-ukfuru ono. Yọ buru unwunna ephe, bụ ndu Lívayi bẹ yetaru ephe ẹka tẹ ndu ọdo, bụ ndu achijeru Nchileke ẹja dobefua onwephe nsọ; ephe eyetaru ephe ẹka ono jeye ozi ono agvụ; kele ndu Lívayi b'ọ ka oru l'ẹhu t'ephe dobe onwephe nsọ; ama lẹ ndu achijeru Nchileke ẹja.

³⁵Anụ, e gude eme ke ngweja-ukfuru ono bẹ ha l'igwe; mękwaphu ẹba anụ, e gude egwo ngweja ẹhu-agu; mẹ ngweja-mẹe, etsoje ngweja-ukfuru ono. Tọ dọ iya bụ; ozi, eeje l'eze-ulo Nchileke abya ala azụ l'onodu iya.

³⁶Hezekáya yele ndu ono l'ephe ha etekota ẹswa k'iphe, Ojejoje meru ndu nk'ia; ke l'iphe ono b'e mekotaru ẹgwegwa ẹgwegwa.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 30

Aakwakọbe ke Aji Esweta

¹Hezekáya abya ezikota iphe, bụ ndu Ízurelu mẹ ndu Júda ozi; dekwaruphu ẹkwo nọ ndu Ífuremu; mẹ ndu Manáse t'ephe byakota l'ulo Ojejoje lẹ Jerúsalemu; k'ophu ephe a-gbaru Ojejoje, bụ Nchileke ke Ízurelu Aji Esweta.

²Eze yele ndu ishi; mẹ edzudzu ọha ono, nọ lẹ Jerúsalemu ono abya achipyaa ya l'ọo l'onwa k'ẹbo bẹ ephe a-gba Aji Esweta ono.

³Ephe ta agbadu iya teke aagbajẹ iya; kele ndu doberu onwephe nsọ lẹ ndu achijeru Nchileke ẹja ta hadu nshinu; ọdo aburu lẹ ndu Ízurelu te eshidu dzukowaa lẹ Jerúsalemu.

⁴Iphe ono, ephe chitaru idzu iya ono adu eze yele edzudzu ọha ono mma l'obu.

⁵Ephe akabua l'aa-ra iya arara l'alí Ízurelu gbaa mgburumgburu; tsube lẹ Besheba jeye lẹ Danu tẹ ndu Ízurelu wuru bya Jerúsalemu bya agbaaru Ojejoje, bụ Nchileke ke Ízurelu Aji Esweta ono; ke l'ephe ta habua l'igwe gbaa aji ono l'ẹge e deru iya l'ẹkwo.

⁶Eze abya atua ekemu tẹ ndu okpa-egwa gude ẹkwo, eze yele ndu ishi iya deru jekota alí Ízurelu; mẹ l'alí Júda. Iphe, e deru l'ẹkwo ono sọru: “Unubẹ ndu Ízurelu; unu laphuta azụ lakfuta Ojejoje, bụ Nchileke ke Ébirihamu; ke Áyizaku; mẹ ke Ízurelu; k'ophu ọo-ghachiru unu ifu ọdo; mbụ unubẹ nwa ndu ophu wafuru nọ l'ẹka ndu eze ndu Asiriya.

⁷Unu ba adukwa l'ọ bụ nna unu phe; mẹ unwunna unu phe, bụ ndu ono, Ojejoje, bụ Nchileke ke nna ephe te shidu gude ire ephe ẹke ono; k'ophu bụ lẹ Ojejoje meru ephe; ephe aburu kpurupyata ẹge-a unu phuru-wa.

⁸Unu be ekwefukwa ikè l'ò bụ nna unu phẹ. Iphe, unu e-mechia bụ t'unu woru onwunu nụ Ojejoje. Unu bya l'ụlo iya ono, dū nsọ ono; mbụ l'ụlo ono, o mewaru t'ò dū nsọ jeye lẹ tutu yoyo ono. Unu abajeru Ojejoje, bụ Nchileke unu ẹja; k'ophu ẹhu-eghughu iya ono, ata kfukfukfu ono a-lufu unu l'ẹhu.

⁹Ọ -buru l'unu lakfutaru Ojejoje ọdo; bẹ ndu kpuru unwanna unu; mẹ unwegirima unu phẹ lẹ ndzụ a-phuru ẹphe imiko; haa ẹphe; ẹphe alaphuta azụ l'alì-a; kẹ lẹ Ojejoje, bụ Nchileke unu bụ onye emeje eze-iphe-oma; buru onye aphuje imiko. Ẹ to nwedu l'ò ghaaru unu azụ; teke unu lakfutaru iya.”

¹⁰Ndu ọkpa-ẹgwa ono atuko iphe, bụ mkpukpu ndu ikfu Ífuremu; kẹ ndu k'ikfu Manáse; mẹ kẹ ndu ikfu Zébulonu jegbaru. Obenu l'ọo ọchi bẹ aachi ẹphe; l'aja ẹphe ewena.

¹¹Ọle o nwelerua ndu ikfu Ásha; ikfu Manáse; mẹ ikfu kẹ Zébulonu, bụ ndu kweru nụ; wozita onwẹphe alì; byatashia Jerúsalemu.

¹²Ọ kwaphụ ẹge ono bẹ ẹka Ojejoje nọ l'ẹhu ndu Júda; yo mee k'ophu obu ẹphe bụ nanụ; ẹphe l'eme iphe, Ojejoje kfuru ẹge eze yẹle ndu ishi sụru t'ẹphe mee.

Aagba Aji Esweta ono

¹³Ya ndono; a dukpoo l'igwe mbụ ndu byaru bya edzua lẹ Jerúsalemu t'ẹphe gbaa Aji Buredi, ẹ te kodu ekoko l'onwa k'ẹbo.

¹⁴Ẹphe atuko ẹnya ẹke e shi egwoje ẹja lẹ Jerúsalemu wofukota; woshikwaaphu iphe, bụ ẹnya-ngweja ínsensu je enwuru ye l'ọkpa-ugvu Kídironu.

¹⁵Yo rua l'abalì iri l'eno l'onwa k'ẹbo ono; ẹphe egbua nwaturu Aji Esweta ono. Iphere egude ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono; mẹ ndu Lívayi. Ẹphe eje emechashia onwẹphe; gude anụ, ee-gwo ngweja-ukfuru byatashia l'eze-ulo Nchileke ono.

¹⁶Ẹphe eje anodukota l'onodu, ẹphe anoduje; ẹge ono, o kfuru iya; mbụ ekemu Mósisu, bụ onye kẹ Nchileke ono. Ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono ephee mee ono, ẹphe nataru l'ẹka ndu Lívayi ono.

¹⁷Ẹphe dū l'igwe; mbụ ndu nọ l'igwe-ọha ono ẹ-te emechadu onwẹphe emecha. Yo buru iya meru; ndu Lívayi egbuaru ndu ono, mmeru nọ l'ẹhu ono nwaturu Aji Esweta nk'ẹphe; k'ophu ẹphe e-me iya t'ò duru Ojejoje nsọ.

¹⁸Ndu ọphu ka l'igwe lẹ ndu shi l'ikfu Ífuremu; ikfu Manáse; ikfu Ísaka; mẹ kẹ Zébulonu te emechadu onwẹphe emecha; ọle ẹphe rikwanuru iphe Aji Esweta ono. Eriri, ẹphe riru iya ta kwa ẹge ono b'e deru iya l'ẹkwo. Ọle Hezekáya kfukwanuru nụ Ojejoje l'okfu ẹhu ẹphe; sụ: “Tẹ Ojejoje, bụ onye ono, dū mma ono gvaru

¹⁹iphe, bụ onye, gude obu iya l'ò ha achọ Ojejoje, bụ Nchileke kẹ nna iya phẹ nvụ; e guderu l'onye ọbu te emechadu onwiya ẹge ekemu k'ulo, dū nsọ ono kfuru.”

²⁰Tọ dū iya bụ; Ojejoje anụa ekfukfu ono, Hezekáya kfuru nụ iya ono; to mebyishihe ndu ono.

²¹Ndu Ízurèlu, bu ndu ophu no le Jerualemu egude ehu-otso-ena gbaa Aji Buredi, e te kodu ekoko abali esaa. Ndu Lívayi me ndu achijeru Nchileke eja l'anoduje l'aguru Ojejoje egvu mboku-mboku; epe egudeje ngwa-egvu, ada oda l'aguru Ojejoje egvu ono.

²²Ndu Lívayi koshiru l'o doru epe enya; mbu ozi, epe ejeru Ojejoje. Hezekaya ekfua okfu gude dua epe ike. L'ime abali esaa ono be epe rikotaru iphe, gbaru epe le ngweja ehu-agu; bya ekele Ojejoje, bu Nchileke ke nna epe ekele.

²³Edzudzu-oha ono l'epe ha ekweta l'epe a-gbafua aji ono ujiku esaa odo. To du iya bu; epe egude ehu-otso-ena gbaa aji ono abali esaa odo.

²⁴Hezekaya, bu eze ndu Juda anu edzudzu oha ono unu oke-eswi labu l'ukporo eswi iri; me unu aturu iri l'esaa l'ukporo aturu iri. Ndu ishi anu edzudzu oha ono unu oke-eswi labu l'ukporo iri; me unu aturu ugbo ukporo l'ise t'epe gbushia gude gbaa aji ono. Ndu achijeru Nchileke eja adu l'igwe kweta mecha onwephe emechaa.

²⁵Iphe, bu edzudzu oha ndu Juda l'epe ha etekota eswa. Ndu achijeru Nchileke eja; ndu Lívayi; igwe-oha ndu shi Ízurèlu bya ndzuko ono; ndu mbyamumbya, shi l'ali Ízurèlu bya; mewaru ndu ophu bu ebubu l'ali Juda atuko l'epe ha tee eswa.

²⁶Ehu akwata tsoo ndu Jerusalemu ena k'iche; kele tsube l'oge ke Solomonu Dévidi, bu eze ndu Ízurèlu b'e ta gbafua aji, du ege ono le Jerusalemu.

²⁷Ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Lívayi awu-lihu goru onu-oma nu ndu ono; Nchileke anua olu epe; ekfukfu, epe ekfu anu Nchileke erua imigwe, l'eke ono, du nsu, o bu ebubu ono.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 31

¹E metsulephu iphemiphe obule ono; ndu Ízurèlu, no l'eke ono l'epe ha awu-lihu bahu le mkpuku ndu Juda; je atuko mkpuma, e dobegbaaru nsu kupyashia; gbutsushia itso Ashera; nwutsushia eke aagwaje iphe; me iphe, bu enya-ngweja, no l'ali Juda l'o ha; ke Benjaminu; ke Ifuremu; me ke Manase. Epe emee ya ege ono jeye epe emebyishikota iphemiphe obule ono. E metsua; ndu Ízurèlu l'epe ha alashigbaa mkpuku epe; onyenonu alashia le nk'ia.

Iphe, a nuru t'e gude baaru Ojejoje eja

²Hezekaya abya agbaa ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Lívayi l'ogbo l'ogbo. Yo kee ozi; nu iphe, bu ogbo, nonu; mbu ozi, gbaru ndu achijeru Nchileke eja; me ophu, gbaru ndu Lívayi. Ozi epe bu ogwo ngweja-ukfuru; me ngweja ehu-agu; me onodu l'onu odu ke Ojejoje; l'eje ozi; l'ekele iya ekele; gude egvu l'aja iya ajaja.

³Eze abya eshi l'iphe, o nweru enweru hata elu iya nu t'e gude gwoo ngweja-ukfuru l'utsu me l'urennyashi; me ke mboku otu-ume; me ke Aji Onwa Ophungu; mewaru k'ogba aji, e dobegbaaru l'oge iya; mbu ege ono, e deru iya l'ekemu Ojejoje ono.

⁴Yo bya atua ekemu te ndu bu le Jerusalemu woru oke iphe, ruberu ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Lívayi nu epe; k'ophu epe e-yeru ehu l'ome ekemu Ojejoje.

⁵Ekemu ono, eze t̄uru ono abya edzuru ẹkemeke; teke ono teke ono; ndu Ízurelu an̄ulahaa akp̄uru iphe ọdungu ẹphe: mb̄u witu; m̄e; man̄u olivu; man̄u-ẹngu; m̄ekpo iphemiphe ọbule, shi l'egu. Ẹphe evubatakwaphu òkè lan̄u l'uzo iri, shi l'iphemiphe ọbule, ẹphe nweru; yo tsubo etsubo.

⁶Ndu Ízurelu; m̄e ndu Júda, bukota l̄e mkp̄ukpu, n̄ogbaa l̄e Júda ewotakwaphu oke lan̄u l'uzo iri, shi l'eswi; m̄e at̄uru; m̄e l'eghu ẹphe bya an̄u. Ẹphe an̄ukwaphu oke lan̄u l'uzo iri, shi l'iphe, d̄u ns̄o, e doberu Ojejoje, b̄u Nchileke ẹphe ns̄o. Ẹphe ak̄ua ya l'ikpo l'ikpo.

⁷Ẹphe wataru iya l'onwa k'eto; megee ya l'onwa k'esa.

⁸Hezekáya ȳele ndu ishi abya aph̄u ẹge iphe ono k̄utsuaru l'ikpo; jaa Ojejoje ajaja; bya aḡooru ndibe iya; mb̄u ndu Ízurelu ọnu.

⁹Hezekáya abya ajilahaa ndu achijeru Nchileke ẹja; m̄e ndu Lívayi ẹge ee-me iphe ono, k̄utsuaru l'ikpo ono.

¹⁰Azaríya, b̄u onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; onye ọnu-ulo Zadoku abya eyee ọnu; s̄u: “L̄e keshinu teke ẹphe wataru ovubata iphe ono l'eze-ulo Nchileke; b̄e ẹphe wataru oriiji ẹpho; ọphu aph̄oduje aph̄odu ahakwaduru nshinu; k̄ele Ojejoje ḡowaru ọnu-oma n̄u ndibe iya. Ọo ya meru iphe eze iya ọphu, ha ẹge-a tsufukwadururu etsufu.”

¹¹Hezekáya abya ezi ẹphe t'ẹphe dozia mkpura, aakwak̄obeje iphe l'eze-ulo Nchileke. Ẹphe edozia ya.

¹²Ẹphe evutakota iphemiphe ọbule ono, a n̄uru t'e gude baaru Ojejoje ẹja ono bya edobe l'ime mkpura ono; m̄ekpo uzo lan̄u l'uzo iri ph̄u; m̄e iphe ono, e doberu ns̄o ono. Ẹphe ta padu ozi ẹphe ẹka lan̄u. Ȳo b̄uru Konanaya, b̄u onye Lívayi b̄e b̄u onye ishi, eleta ẹphe ẹnya. Onye etsota iya n̄u aburu nwanne iya, b̄u Shimeyi.

¹³Eze, b̄u Hezekáya; m̄e onye ishi ulo Ojejoje, b̄u Azaríya abya af̄ota ndu a-n̄odu Konanaya ȳele nwanne iya, b̄u Shimeyi l'eka; l'eleta iphe ono ẹnya. Ndu ẹphe f̄otaru b̄u: Jehiȳelu; Azaziya; Nahatu; Asah̄elu; Jerim̄otu; Jozabadu; Eliȳelu; Isumakiya; Mahatu; m̄e Benáya.

¹⁴Ȳo b̄uru Kore, b̄u nwatibe onye Lívayi, b̄u Imuna; mb̄u onye nche ọnu-oguzo uzo ẹnyanwu-ahata; b̄e iphe, a n̄uru Nchileke l'ẹge onye ch̄iru obu iya n̄o l'eka. Iphe, a n̄uru Ojejoje; m̄e iphe, k̄atsukpo ọdu ns̄o b̄u iya an̄oduje ekeshi iya.

¹⁵Ndu yeru ẹhu l'oyeru iya ẹka l̄e mkp̄ukpu ẹke ndu achijeru Nchileke ẹja bu b̄u: Íd̄enu; Minyaminu; Jeshuwa; Shemáya; m̄e Amariya; m̄e Shekaniya. Ẹphe yetaru ẹka l'okeru ndu achijeru Nchileke ẹja ibe ẹphe iphe, gbaru ẹphe. Ẹphe keru iya l'ogbo l'ogbo. Ȳo b̄uru ẹge a n̄uru ọguren̄ya b'a n̄uru nwata.

¹⁶Ndu ọdo, ẹphe kevutsuaru b̄u unwoke, n̄owaru tsube l'afa ẹto kwas̄eru, b̄u ndu ẹpha ẹphe n̄o l'ekwo, e deshiru ẹge e shi m̄ua ẹphe; kevutsuaru iphe b̄u ndu abah̄uje l'eze-ulo Nchileke l'eje ozi mb̄oku-mb̄oku. E keru iya ẹphe l'ogbo l'ogbo l'ẹge ozi, ẹphe eje gbaru.

¹⁷Ephe abya ekeru gba ndu achijeru Nchileke eja, e deru ephe ephe l'anya-ufu ephe ege e shiru mua ephe; me ndu Lívayi, nowaru tsube l'ukporo afa kwaseru. E keru ephe iphe ono l'ogbo l'ogbo l'ege ozi ephe gbaru.

¹⁸E deshikotaru ephe unwegirima ephe ndu ke nshii; me unyomu ephe; me unwu ephe k'unwoke; me unwu ephe k'unwanyi le mkpukpu ono kparamukpamu l'ekwo, e deshiru ege e shiru mushia ephe; ke l'ephe gbaru t'e gude ire ephe eka l'odobe onwephe nsọ.

¹⁹A bya le ndu achijeru Nchileke eja, bu ndu k'eri Eronu; mbu ndu ono, bu l'egu, nopheru mkpukpu ephe mgburumgburu ono; ephebedua b'a gutaru unwoke le mkpukpu le mkpukpu te ephe keeru unwoke ndu k'eri Eronu ono iphe nk'ephe; mekpọ ndu e deru ephe ephe l'ekwo, e deshiru ege e shiru mushia ndu Lívayi.

²⁰Iphe ono be bu iphe, Hezekaya meru l'alí ndu Júda gbaa mgburumgburu. O meru iphe, du mma; me iphe, vudo nhamunha; bya aburu onye e gude ire iya eka l'eke Ojejoje, bu Nchileke no.

²¹Iphemiphe obule, o yeru eka l'ozi, no l'eze-ulo Nchileke; me l'ome ekemu; me l'ome iphe, a suru t'e meje; mbu l'ochọ Nchileke iya; b'o gudekota obu iya l'o ha mee. E shi ege ono; iphemiphe obule aburu iya upete.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 32

Senakeribu abyaru Jerúsalemu ogu

(2 Eze 18:13-37; 19:14-19, 35-37; Azá 36:1-22; 37:8-38)

¹Hezekaya ejebetsua egiri ozi ono, o jeru ono; eze ndu Asiriya, bu Senakeribu achita ndu soja iya; ephe abya ogu l'alí Júda; bya ekephetabaa mkpukpu, a kpuru; yo shihugbaa ike. Iphe ori aburu te ya -lutaru iya onwiya.

²Hezekaya aphulephu l'iphe Senakeribu gbaru enya iya bya bu t'o lua ogu le Jerúsalemu;

³jekfushia ndu ishi oru iya; me ndu soja iya idzu. Ephe achita l'ephe e-je enwuchishia enya-mini, no l'azu mkpukpu ono t'o gbabuhu mini. Ephe eyetaru iya eka.

⁴A du l'igwe dzua; je enwuchishia enya-mini ono l'o ha; me nggele, atsobata l'alí ono. Ephe asu l'ephe ta ahadu te ndu eze ndu Asiriya phu mini, e-dzuru ephe; me ephe byalephu.

⁵Hezekaya abya efube ifu kpukwatsua eke daru adada l'upho-mkpuma mkpukpu ono; bya akpushia ulo-eli ulo-eli l'eli upho-mkpuma ono. L'azu upho-mkpuma ono; b'o kpuru upho-mkpuma odo. Yo bya emee agbarike k'upho-mkpuma Mkpukpu Dévidi; yo kabaa oshihu ike. Yo kpushikwaaphu ngwa-ogu l'igwe; me iphe, eegudeje egbochita onwonye.

⁶Yo bya edobe ndu soja, a-buru ishi ndu Izurelu; bya ekua ephe; ephe abyakfuta iya l'edukfu, no l'iku obu-edukfu mkpukpu ono. Yo kfuaru ephe okfu, e-me te obu shihu ephe ike su:

⁷“T’okpoma shikwaa unu ike; ophu obu 'awakwa unu awawa. Unu ba atsukwa egvu; ophu meji 'atofukwa unu le k'eze ndu Asiriya yele igwe ndu soja ono, tso iya nu ono; l'onye ophu tso ayibedua kakwa onye ophu tso iya nu.

⁸Iphe, o nweru bu ngwa-ogu ke madzu; obenu l'ayibedua nweru Ojejoje, bu Nchileke ayi, bu onye e-yetaru ayi aka; lu-chiaru ayi ugu.” Iphe ono, Hezekaya, bu eze ndu Jüda kuru ono emee; obu esihu ndu Jüda ike.

Senákeribu ekfutoshi Jerúsalemu

⁹A nonyaa; eze ndu Asiriya, bu Senákeribu; mbu onye ono, chi ndu soja iya yechia Lakishi ono abya ezi ndu ozi iya t'ephe je Jerúsalemu je ezia Hezekaya, bu eze ndu Jüda; me ndu Jüda, bu le Jerúsalemu; su:

¹⁰“Owaa iphe, Senákeribu, bu eze ndu Asiriya kuru. O suru: ?Bu ngunu be unu chiru ukfu kwee, meru; unu anoshia le Jerúsalemu l'eke e kphetaru unu ekepheta?

¹¹?Unu marua l'oo eduphu be Hezekaya eduphu unu l'eke osuje unu le Ojejoje, bu Nchileke unu a-nafuta unu l'eka eze ndu Asiriya? Iphe, oome bu te ugu nri; me ugu mini gbushia unu.

¹²?To budu Hezekaya ono be wofuru eke aagwajeru iya iphe; mebyishia enya-ngweja iya; bya asu ndu Jüda; me ndu Jerúsalemu l'oo enya-ngweja lanu be ephe a-bajeru eja; buru iya be ephe a-kpojeru insensu oku?

¹³“?Unu ta madu iphe yele nna iya oche phe meru ndu ali odo? Agwa ndu ali odo ono; ?oo-dua ike nafuta iya ali ephe l'eka?

¹⁴A bya l'iphe bu mbakeshi ono, nna iya phe meru; ephe aburu kpurupyata ono; ?nanu agwa ophu, duru ike nafuta iya ndu nk'iya l'eka. ?Nanu ege Nchileke nk'unu e-shi du ike nafuta iya unu l'eka.

¹⁵Ophu te unu ba ahashi Hezekaya t'o ghogbua unu; dephushia unu ege ono, oodephushi unu ono. Unu be ekwekwa nk'iya; ke l'e to dukwa agwa oha; m'o bu k'alizeze, dujewaru ike nafuta iya ndibe iya l'eka; m'o bu l'eka nna iya phe. ?Nanu ege o bu Nchileke unu e-gbe nafuta-chia unu l'eka iya?”

E gburu Senákeribu

¹⁶Ndu ozi Senákeribu ono l'ekfubyishikwaphu Ojejoje, bu Nchileke; me nwozi Ojejoje, bu Hezekaya.

¹⁷Eze Senákeribu edekwaaphu ekwo gude l'ekfubyishi Ojejoje, bu Nchileke ke Izurelu; su: “L'oo ege ono, agwa ndu ali odo ta dudu ike nafuta iya ndu nk'iya l'eka phu; bu ege Nchileke ke Hezekaya ta adukwaphu ike nafuta iya ndu nk'iya l'eka.”

¹⁸Ndu ozi Senákeribu ono egude okfu-ali ndu Jüda chiru mkpu kpua ndu Jerúsalemu ono, no l'eli upho-mkpuma mkpukpu ono; t'ephe shi ege ono mee t'ephe tsuhu egvu; k'ophu ephe e-shi ege ono nata mkpukpu ono.

¹⁹Ephe ekfulahaaru Nchileke ke Jerúsalemu sukusuku; yo gbe du l'o bu agwa ndiphe, bu iphe, madzu gude aka iya mee.

²⁰Eze Hezekáya; mę onye nkfuchiru, bụ Azáya Emọzu abya ekfuru nụ Nchileke; raku iya lę k'iphe ono; yo rua l'imigwe.

²¹Ojejoje ezia ojozi iya; yo je echigbushia iphe, bụ ndu soja, ike dụ l'ọgu; ndu ishi ndu soja; mę ndu ishi ọdo, nọ l'odu ọgu eze ndu Asiriya ono. Eze ndu Asiriya egude iphere laphushia azụ l'alị iya. Yo rua; je abahụ lę nwulo agwa iya; unwegirima iya ndu k'unwoke, nọ ęke ono; egude mma gbuta iya taa.

²²Ojejoje eshi ęge ono dzofuta Hezekáya yele ndu lę Jerúsalemu l'ęka Senákeribu, bụ eze ndu Asiriya; męwaru l'ęka ndu ọdo. Yo mee; to nwehe ndu byaru ęphe ọkpa ęhu ọdo.

²³A dụ l'igwe vuta iphe bya anụ Ojejoje lę Jerúsalemu; mę iphe, eregbaa ire, ęphe nuru Hezekáya, bụ eze ndu Júda. Tsube lę teke ono kwaseru bę iphe bụ mbakeshi byaru bya edobe iya l'onodu, ha nshinu.

Iphe-ememe guderu Hezekáya

(2 Eze 20:1-3, 12-19; Azá 38:1-3; 39:1-8)

²⁴Yọ buri teke ono bę iphe-ememe byaru bya egude Hezekáya; k'ophu bụ l'ọ nọwa l'onu-onwu. Yo kfuru nụ Ojejoje; yọ za iya; bya emeru iphe-ophulenyá nụ iya.

²⁵Hezekáya awata otse etsetse l'ime obu iya; ophu ọ dudu iphe, o meru lę k'iphe-oma ono, ọ nataru ono. Ya ndono; oke ęhu-eghughu Ojejoje adakfuta iya; dakfuta ndu Júda; dakfuta ndu Jerúsalemu.

²⁶Hezekáya yele ndu Jerúsalemu abya akwaa izimana kę etsetse ono. Ojejoje ahaa ęphe ọtu-koshi oke ęhu-eghughu iya l'oge kę Hezekáya.

Iphe, Hezekáya nweru

²⁷Hezekáya nweru iphe nshinu; bukwaruphu onye aakwabę ugvu nshinu. O metaru onwiya mkpura ęke ọkwakobeje mkpola-ọcha; mę mkpola-ododo; mę mkpuma, vugbaa oke aswa; mę manụ, eshi mkpọ; mę iphe, eegudeje egbochita onwonye; męwaru iphe ọdo, vugbaa oke aswa.

²⁸Ọ kpukwaruphu ụlo ęke oodobeje witu; ęke oodobeje mę; mę manụ; bya enweru ọdu-eswi ęke eswi, anoje l'udu iya udu iya; mę ọdu-aturu.

²⁹Ọ kpushiru onwiya mkpukpu mkpukpu; nweru aturu l'igwè; mę egbu; mę eswi; kęle Nchileke nuru iya ęku, dụ egvu.

³⁰Ọo Hezekáya bę mechiru ęke mini Gihonu eshije l'uzo imeli atsofu; bya eshi l'uzo alị iya bufuaru iya uzo l'uzo ęnyanwu-ariba Mkpukpu Dévidi. Iphe, bụ iphe Hezekáya kuberu ęka abujeru iya upete.

³¹Yo be teke ndu ishi, achị Bábyilonu yeru ndu madzụ t'ęphe bya amaru ęge k'iphe-ophulenyá, Ojejoje meru l'alị ono dụ; Nchileke ahaa ya t'ọ data iya; maru iphe, nọ iya l'obu.

Anwuhu Hezekáya

(2 Eze 20:20-21)

³²Iphe ọdo, Hezekáya mekotaru; mę ęge o gude koshi lę Nchileke duru iya lę nsọ; b'e dekotaru l'aphù onye nkfuchiru, bu Azáya Emožu; mę l'ękwo ndu eze ndu Júda; mę ke ndu Ízurelu.

³³Tọ dọ iya bu; Hezekáya anwuhu lakfushia nna iya phe. E lia ya l'ugvu ęke ili ndu eri Dévidi nọ. Ndu Júda kpamukpamu mę ndu Jerúsalemu akwabe iya ugwu teke ọ nwuhuru. Manáse, bu nwatibe iya ke nwoke aburu eze l'ozori iya.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 33

Manáse bu eze ndu Júda

(2 Eze 21:1-9, 17, 18)

¹Iphe, Manáse gbaru bu afa iri l'ębo teke ọ wataru achichi. Yọ chia ukporo afa labu l'afa iri l'ise lę Jerúsalemu.

²O meru iphe, dọ eji l'ęnya Ojejoje. O meru akpamara ono, iphe bu mbakeshi ono, Ojejoje chifuru l'ifu ndu Ízurelu shi anọduje eme ono.

³Ęke ono, aagwaje iphe, nna iya; mbu Hezekáya mebyishiru ono b'ọ kpukwaru; bya edobetsuaru Bálu ęnya-ngweja; kpobetsua itso Ashera; bya abaaru unwu iphe, nogbaa l'igwe ęja; jeeru iya ozi.

⁴Yọ kpushia ęnya-ngweja l'eze-ulo Nchileke, nọ lę Jerúsalemu, bu iya bu ęke ono, Ojejoje suru: “Ọ bu lę Jerúsalemu be ępha iya a-nọ gbururu jeye lę gbururu.”

⁵L'echi ogbodufu labu, nọ l'eze-ulo Nchileke ono b'ọ kpushiru ęnya-ngweja unwu iphe, nogbaa l'igwe.

⁶Ọ kporu unwegirima iya unwoke oku gude gwoo ęja lę nsuda nwatibe Hínomu. Ọ gworu agwugwo; gwọo ogvu; mee mgbashi; l'ejeje okpata ishi l'ęka ndu aphu aphu; mę l'ęka ndu njibya. Ejo iphe, o meru be ha nshinu l'ęnya Ojejoje; shi ęge ono kpatsua ya ęhu-eghughu.

⁷Ọ pyiru ntekpe dobe l'eze-ulo Nchileke; mbu l'ęke ono, Nchileke kfulu Dévidi yele nwatibe iya, bu Sólomonu; su: “Ọ bu l'ulo-wa; mę lę Jerúsalemu, bu mkpukpu ono, ya fotaru l'ikfu ndu Ízurelu l'ęphe ha ono be ya e-me te t'ępha iya nọdu gbururu jeye lę gbururu.

⁸Ophu ya ta abyadu l'eme te ndu Ízurelu shi l'alı ono, ya turu nna ęphe ęka ono hata okpa lufu alufu ọdo; m'ọ -buru-a l'ęphe a-nwube ęnya l'emekota iphe, ya turu ęphe l'ekemu ono, ya shi l'ęka Mosisu nu ęphe ono; mę iphe, ya toru okpa iya; mę l'ome-l'alı iya.”

⁹Ọ bu lę Manáse dusweru ndu Júda; mę ndu Jerúsalemu; ęphe emee iphe, dọ eji, ka ophu ndu oha ono, Ojejoje mebyishiru l'ifu ndu Ízurelu ono mekotaru.

Izimana ala Manáse azu

¹⁰Ojejoje ekfulu yeru Manáse yele ndu nk'iya; ophu ęphe 'angadu nchi.

11Tọ dọ iya bụ; Ojejoje achịta ndu ishi ndu soja eze ndu Asiriya; ẹphe abakfuta ẹphe. Ẹphe egude ikokoro kota Manáse l'imi; tọ ya ẹgbirigba, e meru l'ope kpuru lashia Bábyilonu.

12Iphe ono atsude l'iya phụ l'ẹhu; yọ chọlahaa ẹge ya e-shi tọba Ojejoje, bụ Nchileke iya l'enya; yọ kwata bya ewozita onwiya alị l'ifu Nchileke kẹ nna iya pẹ.

13Yo kfuru nọ Nchileke; iphe ono, ọ rọru ono erua Ojejoje l'ẹhu; yọ nua iphe, ọ rọru iya; duphuta iya azu lẹ Jerúsalemu; yọ bya anọdu l'alị-eze iya. Manáse abya amaru teke ono l'ọo Ojejoje bụ Nchileke.

14E metsua; yọ kpụ-kwazi upho Mkpukpu Dévidi ọphu nọ teke aalufuta afuta; mbụ l'uzo ẹnyanwu-ariba ogvu-mini Gihonu lẹ nsuda; kpua ya jeye lẹ Onu-oguzo Ẹma; bya akpụ-phe ugwu Ofelu mgburumburu. Ọ kpukwaru iya phụ; yọ kabaa l'eli. Yọ bya edokaa ndu ishi ndu soja l'iphe, bụ mkpukpu, a kpuru; yọ shihukota ike l'alị Júda.

15Yo wofukota ogvu, e jetaru ejeta; bya ewofu ntẹkpe phụ l'eze-ulo Nchileke; bya emebyishia ẹnya-ngweja, ọ kpushiru l'ugwu ẹke eze-ulo Nchileke nọ; mẹ lẹ Jerúsalemu ono. Yo vuta iya tufaa l'azu mkpukpu.

16Yọ bya edozia ẹnya-ngweja Ojejoje; bya egwoo ngweja ẹhu-agu; mẹ ngweja-ekele l'eli iya. Yo kfuaru ndu Júda t'ẹphe bajeru Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu eja.

17Ọle; ndu Júda ta hakwanu ogwo ngweja l'ẹke, aagwajẹ iphe. Ọle ọ kwanu Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe kpụu bẹ ẹphe anọduje egwo iya anụ.

Anwuhu Manáse

(2 Eze 21:17-18)

18Iphe ọdo, Manáse mekotaru; mẹ ekfukfu, o kfuru nọ Nchileke; mẹ iphe, ndu aphụ àphù gude ẹpha Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu kfuru nọ iya; b'e dekotaru l'ẹkwo akọ ndu eze ndu Ízurelu.

19Ekfukfu, o kfuru nọ Nchileke; mẹ ẹge Nchileke shiru nabata iya; mękwaphu ẹjo iphe, o meshiru; je akpaa lẹ ndzụ be gude ire iya ẹka, nọ iya l'ẹhu; mękpo ẹke ọ kpushiru, aagwajẹ iphe; mẹ ẹke o doberu itso Ashera; mẹ ntẹkpe; b'o wozitaderu onwiya alị; b'e dekotaru l'ẹkwo akọ onye aphuje àphù, bụ Hozayi.

20Tọ dọ iya bụ; Manáse anwuhu lakfushia nna iya pẹ. Ẹphe elia ya l'ulo iya. Amonu, bụ nwatibe iya kẹ nwoke aburu eze l'ozori iya.

Amonu bụ eze ndu Júda

(2 Eze 21:19-26)

21Iphe, Amonu gbaru bụ ukporo afa l'afa labu teke ọ wataru achichi. Yọ chia afa labu lẹ Jerúsalemu.

22O meru ẹjo iphe l'enya Ojejoje l'ọ bụ nna iya; mbụ Manáse. Iphe, bụ ntẹkpe Manáse, bụ nna iya doberu b'o gworu ngweja nọ; baaru iya eja.

²³È to wozitadu onwiya alì l'ifu Ojejoje ẹge nna iya; mbụ Manáse wozitaru onwiya. Amọnu bụlephu ikpe b'o mekoru kpua onwiya.

²⁴Ndu ozi iya agbaaru iya ẹjo idzu; woru iya gbua l'ufu iya.

²⁵Obenu lẹ ndu Júda bẹ gbushikotaru ndu ono, tso gbaaru eze, bụ Amọnu ẹjo idzu ono. Ndu Júda eworu Josáya, bụ nwatibe iya kẹ nwoke mee eze l'ozori iya.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 34

Josáya bụ eze ndu Júda

(2 Eze 22:1-2)

¹Iphe, Josáya gbaru bụ afa ẹsato teke ọ wataru achichi. Yọ chia ụkporo afa l'afa iri lẹ nanụ lẹ Jerúsalemu.

²O meru iphe, vudo nhamunha l'anya Ojejoje. O tso ru ụbeka ochechoroche iya, bụ Dévidi; tọ dọ ọphu ọ haru.

³L'afa, kwe iya afa ẹsato; k'ọphu ọ wataru achichi b'ọ wataru ọcho ụzo kẹ Ojejoje, bụ Nchileke k'ọchechoroche iya, bụ Dévidi. Teke ono b'ọ bụkwaduru nwata nshii. Yo be l'afa k'iri l'ẹbo ya; yọ wata ọphashi ụrukutu, nọ lẹ Júda; mẹ Jerúsalemu; mbụ woshilaha ẹke aagwajẹ iphe, nọgbaa ya nụ; mẹ itso Ashera; mẹ ntẹkpe, a pyiru apyipyi; mẹ ọphu a kpuru akpukpu.

⁴Yo zia t'e tsukposhia ẹnya-ngweja Bálu. Yo nwutsushia ẹnya-ngweja ínsensu, nọ l'ẹke ono. Itso Ashera; mẹ ntẹkpe, a pyiru apyipyi; mẹ ọphu a kpuru akpukpu b'ọ gwekotaru; yọ bụru udzu; yo woru iya je ephekaa l'ili ndu shi agwajẹ iya nụ.

⁵Ndu achijeru agwa ono ẹja b'ọ kpokotaru ọkpu ẹphe ọku l'eli ẹnya-ngweja ẹphe ono. Yọ saa alì Júda; mẹ Jerúsalemu asasa.

⁶Tsube lẹ mkpukpu mkpukpu ndu Manáse; kẹ ndu Ífuremu; mẹ kẹ ndu Símiyọnu; je akpaa lẹ kẹ ndu Náfutali; mẹ l'ẹke nọ-pheru iya mgburumgburu, e meru; yọ bụru kpurupyata;

⁷b'ọ nwutsushikotaru ẹnya-ngweja ẹphe; gwee itso Ashera; mẹ ntẹkpe, nọ iya nụ; yọ bụru udzu. Ọ tuko ẹnya-ngweja ínsensu, nọkota l'alì Ízurelu nwutsushikota. Yo metsua; laphushia azu lẹ Jerúsalemu.

A phuru Ẹkwo ekemu

(2 Eze 22:3-20)

⁸Yo be l'afa, kwe Josáya afa iri l'ẹsato, ọ wataru achichi; teke ono b'ọ woshiwaru iphe, dọ ẹji l'alì ono; yo zi Shefanu Azalaya; mẹ Maseya, bụ ọ-chi-ọha mkpukpu ono; mẹ Jowa Jowahazu, bụ onye akwakọbeje iphe, meru nụ; t'ẹphe je emekwaa eze-ulo Nchileke, bụ Nchileke iya.

⁹Ẹphe abya ejekfu Hilikaya, bụ onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja je eworu okpoga, e wobataru l'eze-ulo Nchileke nụ iya; mbụ okpoga ono, ndu Lívayi, bụ ndu eche nche

l'onu-ulo nataru ndu Manáse; ndu Ífuremu; me ndu Bénjaminu l'ephe ha; me le ndu Jerúsalemu.

¹⁰Ephe eworu okpoga ono ye l'eka ndu ishi oru ono, aaru l'eze-ulo Nchileke ono. Ephebedua eworu iya nu ndu aru oru l'eze-ulo Nchileke ono t'ephe gude kpukwaa ya; mezia ya emezi.

¹¹Ephe ewokwaruphu okpoga nu ndu kapyinta; me ndu akpu ulo ono t'ephe gude zuta mkpuma, a washiru awashi; oshi-uko; me l'osweru, eswebeje l'ulo; kele ndu ophu shi nodu iya nu be ndu eze, shi achí Júda haru; yo lakota l'iyi.

¹²Unwoke ono be yeru ehuru ruo oru ono. Ndu e doberu l'ishi t'ephe leta enya l'ege e gude eje ozi ono be bu Jahatu; me Obedaya. Ndu ono bu ndu Lívayi, shi l'eri Merari. Ndu odo bu Zekaraya; me Meshulamu, bu ndu eri Kohatu. Ndu Lívayi ono, bu ndu ophu emeje nka l'oku ngwa-egvu

¹³be bu ndu ishi ke ndu ophu evu iphe, e gude eme k'ulo ono. Yo buru ephe eleta ndu oru ono l'oru, du l'iche l'iche. Ndu Lívayi ono be haru buru ndu o-de-ekwo; ndu ishi oru; me ndu nche onu-oguzo.

¹⁴Yo buru teke ephe ewofuta okpoga ono, e wobataru l'eze-ulo Nchileke ono be Hilikaya, bu onye achijeru Nchileke eja phuru ekwo ekemu ono, Ojejoje shi l'eka Mosisu nu ono.

¹⁵Hilikaya ekfuaru Shefanu, bu o-de-ekwo; su: "Le ya phwakwaru ekwo ekemu-a l'eze-ulo Nchileke." Yo bya eworu ekwo ekemu ono nu Shefanu.

¹⁶Shefanu egude ekwo ono jekfu eze; bya asu iya "L'iphemiphe obule, e yeru ndu ozi ngu l'eka t'ephe mee be ephe emekwa-a.

¹⁷Ephe wotaakwaru okpoga, no l'eze-ulo Nchileke ye l'eka ndu ishi oru; me ndu ophu aru oru obu."

¹⁸Shefanu, bu o-de-ekwo abya ekfuaru eze teke ono; su iya: "Le Hilikaya, bu onye achijeru Nchileke eja be nwekwaru ekwo, o nuru iya." Shefanu abya anodu l'ifu eze gua ya.

¹⁹Eze anulephu iphe, o gufutaru l'ekwo ekemu ono; woru uwe iya lajashia.

²⁰Eze asu Hilikaya; me Ahikamu, bu nwatibe Shefanu; me Abudonu Mayika; me Shefanu, bu o-de-ekwo; me Asaya, bu nwozi eze; su ephe:

²¹"Unu je akpataru iya Ojejoje ishi; kpataru iya ndu phoduru nu le Izurelu; me le Júda; k'iphe ono, e deru l'ekwo, a phuru ono. Oke ehuru-eghugu, Ojejoje a-tukoshi ephe; be hakwa nshinu; kele nna ephe phe te emedu iphe, Ojejoje kfuru; ephe te me iphe, e deru l'ekwo-a."

²²To du iya bu; Hilikaya; me ndu ono, eze ziru ozi ono ejeshia ke nwanyi, bu onye nkfuchiru Nchileke, bu Huluda. Huluda bu nyee Shalumu Tokuhatu, nwatibe Hasura. Shalumu be eletaje uwe ndu achijeru Nchileke eja enya. Eke Huluda bu bu l'obu-egu Jerúsalemu. Ephe abya ekfuaru iya k'iphe ono.

²³Yọ sù ẹ̀phe: “Ọwaa iphe, Ojejoje, bụ Nchileke kẹ́ Ízùrẹ̀lu ekfu: Unu je ezia onye ziru unu;

²⁴Ịẹ Ojejoje sùru: ‘Lẹ́ ya abya owokfuta Jerúsalemu; mẹ́ ndu bu iya nù ẹ́jo iphe-ẹ́huka; me iphe, bụ́ mburọ́nu ono, e deshiru l'ẹ́kwo ono, a guru l'ifú eze ndu Júda ono.

²⁵Ishi iya abùru l'ẹ̀phe gwọ́beru iya; kpọ́lahaa ínsẹ́nsu ọ́ku l'anụ́ agwa ọ́do; gude iphe, ẹ̀phe emetsua l'akpatsu iya ẹ́hu-ẹ́ghughu. Ọ́o ya bụ́ lẹ́ ya a-byabẹ́ ẹ̀phe oke ẹ́hu-ẹ́ghughu iya; ọ́phu t'ọ́ nwedu l'a byanyia ya abyanyi.’

²⁶Iphe, unu e-kfuru eze ndu Júda ono, ziru unu t'unu bya ajíta l'ẹ́ka Ojejoje ono; bụ́ l'ọ́ ọ́waa iphe, Ojejoje, bụ́ Nchileke kẹ́ Ízùrẹ̀lu kfuru lẹ́ k'iphe ono, ọ́ nùru ono:

²⁷Keshinu ọ́phu iphe ono ruru ngu l'obu; nggu ewozita onwongu alí l'ifú yẹ́be Nchileke teke ono, í nùru iphe, ya kfuru, l'ọ́o-dakfuta mkpụ́kpu-a; mẹ́ ndu bu iya nù; mbụ́ keshinu ọ́phu i gude k'iphe ono wozita onwongu alí l'ifú iya; bya alawashia uwe ngu; raa ẹ́kwa l'ifú iya; bẹ́ ya nùwaru iphe, i kfuru. Ono bụ́ iphe, Ojejoje kfuru ndono.

²⁸Ya e-me; t'í lakfu nna ngu phẹ́; e lia ngu l'ẹ́hu-agu. Ẹ́nya ngu ta abyadụ́ bya aphụ́ ẹ́jo iphe-ẹ́huka ono, ya e-wokfuta mkpụ́kpu-a; mẹ́ ndu bu iya nù ono.” Ya ndono; ẹ̀phe alaa bya akọ́oru eze ẹ́ge nwanyi ono kfuru.

Josáya agbakwazi ndzụ onye lẹ́ Ojejoje

(2 Eze 23:1-20)

²⁹Tọ́ dụ́ iya bụ́; eze abya ezia; e je ekukota ndu bụ́ ọ́gurennya ndu Júda l'ẹ̀phe ha; mẹ́ ndu kẹ́ Jerúsalemu.

³⁰Eze yẹ́le unwoke ndu Júda ono l'ẹ̀phe ha; mẹ́ ndu bu lẹ́ Jerúsalemu; mẹ́ ndu achijeru Nchileke ẹ́ja; mẹ́ ndu Lívayi; mẹ́kpo ndu ono l'ẹ̀phe ha; ndu ukfu mẹ́ ndu nta; atụ́ko wùru jeshia l'ụ́lo Ojejoje. Yọ́ guru ẹ́kwo ọ́gba-ndzụ́ ono, a phuru l'eze-ụ́lo Nchileke ono ye ẹ̀phe lẹ́ nchí.

³¹Eze abya evudo lẹ́ mgboro itso iya; gbaa ndzụ́ l'ifú Ojejoje lẹ́ ya a-nọ́du etso Ojejoje; mẹ́ lẹ́ ya e-gude obu iya l'ọ́ ha; mẹ́ ndzụ́ iya l'ọ́ ha eme ekemu iya, ọ́ sùru t'e meje; mẹ́ iphe, ọ́ tọ́ru ọ́kpa iya; shi ẹ́ge ono eme iphe, ọ́gba-ndzụ́ ono, e deru l'ẹ́kwo ono kfuru.

³²Yo mee tẹ́ iphe, bụ́ ndu Jerúsalemu; mẹ́ ndu Bénjaminu kweta iphe ono, o kfuru ono. Ndu Jerúsalemu emee iphe, ọ́gba-ndzụ́ Nchileke ono kfuru; mbụ́ Nchileke kẹ́ nna ẹ̀phe.

³³Josáya ewofukota ẹ́jo agwa, nọ́ l'alí kẹ́ ndu Ízùrẹ̀lu. Yo mee t'iphe, bụ́ ndu nọ́kota lẹ́ Ízùrẹ̀lu bajẹ́ru Ojejoje, bụ́ Nchileke ẹ̀phe ẹ́ja. Ẹ̀phe ta habụ́a otso ụ́zo Ojejoje, bụ́ Nchileke kẹ́ nna ẹ̀phe jeye l'oge nka-ezekuna nk'ia.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 35

Josáya agba Aji Esweta

(2 Eze 23:21-23)

- ¹Ya ndono; Josáya abya agbaaru Ojejoje Aji Esweta lẹ Jerúsalemu. E gbua nwaturu Aji Esweta ono l'ónwa mbụ gbaru l'abalị iri l'ẹno.
- ²Yọ bya edobetsua ndu achijeru Nchileke ẹja l'ozi, gbaru ẹphe; bya adua ẹphe ike; sụ ẹphe t'ẹphe leta ẹnya l'ozi, nọ l'ụlo Ojejoje.
- ³Yọ bya ekfuru yeru ndu Lívayi, bụ ndu ezije ndu Ízurelu kpmukpamu iphe; bya aburu ndu dụ nsọ l'ẹke Ojejoje nọ; sụ ẹphe: “Unu woru okpoko ono, dụ nsọ ono dobe l'ụlo ono, Sólomonu Dévidi, bụ eze ndu Ízurelu kpuru ono. T'ẹ b'a pahekwa iya l'ukuvu ọdo. Unu jeeru Ojejoje, bụ Nchileke unu ozi nta-a yele ndibe iya, bụ ndu Ízurelu.
- ⁴Unu kwakọbe onwunu l'ẹnya-ufu l'ẹnya-ufu ẹge unu dụ l'ogbo l'ogbo, bụ iya bụ ẹge ono, Dévidi; onye ono, shi bụru eze ndu Ízurelu yele nwatibe iya; mbụ Sólomonu deru edede doberu unu ono.
- ⁵“Unu vudo lẹ Ẹke-dụ-Nsọ ono; l'ogbo l'ogbo ẹge ọ dụ l'ẹnya-ufu l'ẹnya-ufu ndu Ízurelu mmanu. Unu egude ndu Lívayi tughashia onwunu l'iphe, bụ ogbo ọphu nọnu.
- ⁶Unu egbua nwaturu Aji Esweta ono; mee onwunu t'unu dụ nsọ; kwakọbe nwaturu ono; k'ọphu ụnwunna unu phẹ a-nọdu eme iya ẹge Ojejoje shi l'ẹka Mósisu tua ekemu iya.”
- ⁷Ndu Ízurelu mmanu, nọ l'ẹke ono bẹ Josáya nuru aturu; mę egbu, kpakoru dụ ụkporo unu ugbo ẹto l'ụnu iri l'ise, ẹphe gude mee kẹ ngweja Aji Esweta ono. Ọ nụkwaruphu ẹphe unu eswi ẹsaa l'ụkporo eswi iri. Elu ono l'ọ ha shikota eze l'ẹka.
- ⁸Ọ kwaphụ ẹge ono bẹ ndu ishi ọru Josáya woru iphe, shi ẹphe l'obu nụ ndu Ízurelu ono; ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu Lívayi. Hilikaya; Zekaráya; mę Jehiyelu, bụ ndu ishi ụlo Nchileke abya eworu unu aturu ishingu l'ụkporo iri; mę ụkporo eswi iri l'ise nụ ndu achijeru Nchileke ẹja t'ẹphe gude gwoo ngweja Aji Esweta ono.
- ⁹Konanaya; Shemáya; mę Netanelu, bụ ụnwunna iya; mę Hashabaya; Jeyelu; mę Jozabadu; bụ ndu ishi ndu Lívayi bẹ nuru ndu Lívayi aturu; mę egbu, dụ unu iri l'ẹbo l'ụkporo iri; nụkwaphu ẹphe unu eswi l'ụkporo eswi ise; t'ẹphe gude gwoo ngweja Aji Esweta ono.
- ¹⁰A kwakọtsua kẹ Aji Esweta ono; ndu achijeru Nchileke ẹja eje evudo l'ónodu ẹphe; ndu Lívayi anọdu ẹge e keshiru ẹphe; mbụ ẹge ono, eze sụru t'ẹphe nọo ono.
- ¹¹Ẹphe egbushia unu aturu Aji Esweta ono. Ndu achijeru Nchileke ẹja anata mee ya phee; ndu Lívayi aphushia anụ ono akpọ.
- ¹²Ẹphe eworu anụ, e gude eme kẹ ngweja-ukfuru ono dobe iche; k'ọphu ẹphe e-keshiru iya ndu Ízurelu l'ẹnya-ufu l'ẹnya-ufu; t'ẹphe gude ẹka ẹphe gwooru iya Ojejoje; ẹge ono, e deru iya l'ẹkwo Mósisu ono. Yọ bụkwaruphu ẹge ono bẹ ẹphe meru eswi ono.

¹³Unwu aturu Aji Esweta ono; bẹ ẹphe hùrù áhùhù; ẹge ome-l'ali iya du. Ẹphe gude ite-ọku; mẹ nwrite nshii; mẹ ite-ophe shia ngweja odo, du nsọ eshishi; bya emekebe ẹgwegwa pajeru iya ndu Ízurelu mmanu ono l'ẹphe ha.

¹⁴Ẹphe emetsua; bya akwakọbe nk'ẹphe; mẹ kẹ ndu achijeru Nchileke ẹja; kẹle ndu achijeru Nchileke ẹja, bu ndu eri Éronu bẹ fuberu ifu l'ogwo ngweja-ukfuru; mẹ ẹbà anu ono jeye ọchi agbaa. Oo ya meru; ndu Lívayi akwakọbe nk'ẹphe; kwakọbekwaphu ọphu ndu achijeru Nchileke ẹja, bu ndu eri Éronu riru.

¹⁵Ndu ọgbo-egvu; mbu ndu eri Ásafu anodu l'ọnodu ẹphe, bu iya bu ọnodu, Dévidi; Ásafu; Hemanu; mẹ Jedutunu, bu onye aphujeru eze àphù doberu ẹphe. Ndu nche anodutsua l'onu-oguzo onu-oguzo; ọphu ọ dudu onye haru ozi nk'iya; kẹ l'unwunna ẹphe, bu ndu Lívayi l'eshiru ẹphe ite.

¹⁶Tọ du iya bu; e jekota ozi, e jeru Ojejoje mbọku ono gude gbaa Aji Esweta ono; gude iya gwoo ngweja-ukfuru ono l'ẹnya-ngweja Ojejoje ẹge ono, eze, bu Josáya sọru t'e meje iya ono.

¹⁷Ndu Ízurelu, bu ndu ọphu nọ anono l'ẹke ono teke ono bẹ gbaru Aji Esweta ono; bya agbaa Aji Buredi, ẹ te kodu ekoko abali ẹsaa.

¹⁸Egbe Aji Esweta ono b'ẹ ta gbabua l'ali Ízurelu keshinu oge k'onye nkfuchiru Nchileke, bu Sámẹlu. Ọphu ọ dudu onye eze ndu Ízurelu, gbajeru Aji Esweta ọphu du l'ọ bu ono, Josáya gbaru ono; mbu yele ndu achijeru Nchileke ẹja; ndu Lívayi; mẹ ndu Júda l'ẹphe ha; ndu Ízurelu, nọ l'ẹke ono; mẹ ndu Jerúsalemu.

¹⁹Aji Esweta ono b'a gbaru l'afa, kwe Josáya afa iri l'ẹsato; k'ọphu ọ wataru achichi.

Anwuhu Josáya

(2 Eze 23:28-30)

²⁰E metsua iphemiphe ọbule ono; Josáya abya edozitsua eze-ulo Nchileke; yọ du mma; Neko, bu eze ndu Íjiputu egbeshi jeshia ọgu lẹ Kakemishi, nọ lẹ mgboro Ẹnyimu Yufurétusu; Josáya ejeshia tẹ ya wọta iya ọgu.

²¹Ọle Neko yeru ndu, je ezia Josáya sọ iya: “?Bu ngunu adaru nggu l'iya; nggube eze ndu Júda? Ẹ tọ bukwa nggu bẹ ya byakfutaru ọgu ntanu. Ndu ya byakfutaru ọgu bukwa ndu onu-ulo ono, ẹphe l'iya alu ọgu ono. Nchileke bẹ ziru iya tẹ ya mekebe ẹgwegwa. Ba kfụ-chikwa Nchileke ọzo; l'ọ swikwaru iya eswiru; ọ -dudu bẹ oo-mekwa t'ì laa l'iyi.”

²²Ọle Josáya te kwedu haa ya; bya emee onwiya; t'ẹ b'a hube iya ama; tẹ yele iya lua ọgu ono. Yọ jika lẹ ya ta angadu nchi l'okfu Neko, bu iya bu okfu, shi l'onu Nchileke; yọ tugbule-a jekfushia ya ọgu lẹ phorokoto ali Megido.

²³Ya ndono; ndu akfụ agbanua eze, bu Josáya akfụ. Yọ sọ ndu ọru iya: “Unu pafu iya; kẹ l'e meruakwaru iya ẹhu ọkpobe emeru.”

²⁴Ndu ozi iya ono apata iya pafu l'ugbo-inya iya; paru iya ye l'ugbo-inya iya k'ebo palata Jerúsalemu. Yọ nwuhu; e lia ya l'ẹke e liru nna iya phe. Ndu Júda l'ephe ha; me ndu Jerúsalemu araa ẹkwa iya.

²⁵Jeremáya agua egvu-aphu ẹhu Josáya. Unwoke l'unwanyi, agu egvu l'anọduje agu egvu ẹhu Josáya ono teke ephe jeru ẹkwa. Yọ buru ẹge ono b'ọ du jeye ntanu. Ephe emee ya; yọ buru ome-l'alì ndu Ízurelu; a bya e dee ya edede l'egvu-aphu.

²⁶Iphe ọdo, Josáya mekotaru; me ẹge o gude mee iphe-oma l'uzo, ọ du l'ekemu Ojejoje;

²⁷mẹwaru iphe, o meeberu; tsube l'ishi jeye le ngvucha b'e dekotaru l'ekwo ndu eze ndu Ízurelu; me ke ndu Júda.

2 Iphe e meru l'oge ndu Eze 36

Jehowahazu bu eze ndu Júda

(2 Eze 23:30-35)

¹Tọ du iya bu; ndu alì ono ewofuta Jehowahazu Josáya ke nwoke; mee ya eze le Jerúsalemu l'ozori nna iya.

²Iphe Jehowahazu gbaru bu ukporo afa l'afa eto teke ọ wataru achichi. Yọ chia onwa eto le Jerúsalemu.

³Eze ndu Íjiputu akwatsua ya l'ochichi le Jerúsalemu; bya asu te ndu Júda tua ukporo talentu mkpola-ocha ise; waa talentu mkpola-ododo.

⁴Eze ndu Íjiputu ono emee Elyakimu, bu nwunne Jehowahazu ke nwoke; yọ buru eze ndu Júda; me Jerúsalemu; bya agbanwee epha iya; gube iya Jehoyakimu. Obenu le Neko kputaru nwunne Elyakimu ono; mbu Jehowahazu lashia Íjiputu.

Jehoyakimu bu eze ndu Júda

(2 Eze 23:36—24:7)

⁵Iphe Jehoyakimu gbaru bu ukporo afa l'afa ise teke ọ wataru achichi. Yọ chia afa iri le nanu le Jerúsalemu. O meru ejo iphe l'enya Ojejoje, bu Nchileke iya.

⁶Nebukadineza, bu eze ndu Bábyilonu abya etso iya ọgu; tua ya ẹbirigba ope; kpuru lashia Bábyilonu.

⁷Nebukadineza be hakwaruphu iphe, no l'eze-ulo Nchileke vuta lashia Bábyilonu je edobe l'ulo agwa iya le Bábyilonu l'ẹke ono.

⁸Iphe ọdo, meru nu l'oge ke Jehoyakimu; me akpamara, o mekotaru; me iphe, du eji, e gudetsuaru iya l'eka eke oome iya; iphe ono l'ọ ha b'e dekotaru l'ekwo ndu eze ndu Ízurelu; me ke ndu Júda. Jehoyakimu, bu nwatibe iya ke nwoke abya aburu eze l'ozori iya.

Jehoyakinu bu eze ndu Júda

(2 Eze 24:8-17)

⁹Iphe Jehoyakinu gbaru bụ afa iri l'eshato teke ọ wataru achichi. Yọ chia ọnwa ẹto l'abalị iri lẹ Jerúsalemu. O meru ejo iphe l'anya Ojejoje.

¹⁰Yo rua l'oge mini ọdungu l'afa ono; eze, bụ Nebukadineza ezia t'e je akputa iya gude bya Bábyilonu. A kputaru iya; gwoo iphe, eregba ire, shi l'eze-ulo Nchileke gude tso iya. Nebukadineza eworu nwunne nna Jehoyakinu ono, bụ Zedekaya mee eze ndu Júda; mę kę Jerúsalemu.

Zedekaya bụ eze ndu Júda

(2 Eze 24:18-20; Jer 52:1-3a)

¹¹Iphe Zedekaya gbaru bụ ụkporo afa l'afa lanu teke ọ wataru achichi. Yọ chia afa iri lẹ nanu lẹ Jerúsalemu.

¹²O meru ejo iphe l'anya Ojejoje, bụ Nchileke iya; ọphu 'o wozitadu onwiya alị l'ifu Jeremáya, bụ onye nkfuchiru Ojejoje.

Jerúsalemu adaa

(2 Eze 25:1-21; Jer 52:3b-11)

¹³Zedekaya ekwefukwaruphu eze, bụ Nebukadineza íkè, bụ iya bụ onye ono, meru; yo gude ẹpha Nchileke ria angu ono. Yo je ekerebe; kpọ-chia obu; lẹ ya te tsodu ụzo kę Ojejoje, bụ Nchileke kę Ízurelu.

¹⁴Ọdo aburu lẹ ndu bụ ishi ndu achijeru Nchileke eja; mę ndu Júda l'ẹphe ha bę gheleghelehele nk'ẹphe karu eji. Ẹphe yeru ẹka l'akpamara ono iphe bụ mbakeshi anọduje eme ono; bya emerushia eze-ulo Nchileke, bụ ẹke ono, o doberu nsọ lẹ Jerúsalemu ono.

Jerúsalemu daru

¹⁵Ojejoje, bụ Nchileke kę nna ẹphe l'eshije l'onu ndu ozi iya l'ekfuru ẹphe okfu; o -kfutsua; yo kfukwazi; kęle imiko ndibe iya; waa ẹke ono, o bu ebubu ono aduje iya.

¹⁶Obenu l'ọo ewena bę ẹphe anọduje aja ndu ozi Nchileke ono; l'akpọ okfu iya ẹbo-ẹbo-l'afu; l'achi ndu nkfuchiru iya ọchi. Ẹphe emee ya ẹge ono jeye teke oke ẹhughu Ojejoje gbanwuhuru ọku l'ẹke ndibe iya nọ; to kwehe emekota.

¹⁷Ojejoje ewota eze ndu Bábyilonu dobe t'o tso ẹphe ọgu. Yo gude ọgu-mbeke gbugbushia unwu-okorọbya ẹphe l'ulo-nsọ. Ọphu ọ dudu onye ọphu ọ haru lẹ ndu k'unwu-okorọbya; l'unwu-mgboko ẹphe; ndu k'unwoke; mę ndu ọphu kahwaru nụ. Nchileke atuko ẹphe l'ẹphe ha yekota Nebukadineza l'ẹka.

¹⁸Yo gwoo iphe, bụ iphe, nọ l'eze-ulo Nchileke lashia Bábyilonu; ndu ọphu ha nshinu; mę ndu ọphu ha nwanshi. Yo vutakwaphu ẹku, nọ l'eze-ulo Nchileke; mę ẹku kę eze; waa kę ndu ishi ọru iya.

¹⁹Ẹphe atua ọku l'eze-ulo Nchileke; nwutsushia upho-mkpuma, e gude kpụ-pheta Jerúsalemu. Ẹphe atukota ọku l'iphe bụ ufu-eze, nọ iya nụ. Ẹphe atuko iphe, ere ire, nọ l'ẹke ono mebyishikota.

20Yọ chĩa nwa ndu ọphu wafuru nù lashia Bábyilonu; mbụ ndu ọphu wafuru nù, ẹ t'e gudedu ogu-mbeke gbua; ẹphe ejelahaaru iya ozi; l'ejeru unwu iya ozi jeye teke alì-eze ndu Peshiya bya akwatsua kẹ Bábyilonu.

21Alì ono bẹ tataru ume; teke ono, ọ daburu ochobo ono. Yọ taa ume ụkporo afa ẹto l'afa iri. Yo shi ẹge ono vukota; mbụ okfu, Ojejoje shi l'onu Jeremáya kfu.

Sáyirosu eme tẹ ndu a kpuru lẹ ndzụ laphuta azụ

(Ézu 1:1-4)

22Yo be l'afa mbụ, Sáyirosu wataru ọchi ndu Peshiya; l'ẹge ee-shi t'okfu ono, Ojejoje shi l'onu Jeremáya kfu ono ree; Ojejoje akpalia Sáyirosu; yọ raa ya arara l'alì-eze iya mgburumburu; bya edee ya edede l'ẹkwo; sụ:

23“Owaa iphe, Sáyirosu, bụ eze ndu Peshiya ekfu. Ọ sụru: “Lẹ Ojejoje, bụ Nchileke k'imigwe; bẹ nwaru iya iphe, bụ alì-eze, nọ lẹ mgboko-a; bya atụwa ẹka tẹ ya kpuaru iya ụlo lẹ Jerúsalemu l'alì Júda. Tẹ iphe, bụ onye kẹ Nchileke, nọ l'ẹke-a; tughua lashia ẹke ono; lẹ Ojejoje, bụ Nchileke swikwaru iya-a.”

Ézura

Ézura 1

Sáyirosu atụ ekemu tẹ ndu Ju, a kpuru lẹ ndzụ lata

(2 Iphe 36:22-23)

- ¹L'afa, Sáyirosu dūberu bụru eze ndu Peshiya; bẹ Ojejoje kpaliru iya obu; yo zia ozi; raa ya arara l'iphe, bụ ẹke ọochi l'ọ ha; bya edekwaaphu ozi ono edede l'ẹkwo; keshia. Iphe ono aburu ẹge ee-shi tẹ okfu ono, Ojejoje shije l'onu Jeremáya kfuá ono; vua.
- ²Owaa bụ iphe, Sáyirosu, bụ eze ndu Peshiya kfuru. Ọ sụru: “ ‘Ojejoje, bụ Nchileke kẹ imigwe bẹ mewaru tẹ iphe bụ mbakeshi, nọ lẹ mgboko-wa nọdu yẹbe eze l'ẹka; bya asuwa tẹ ya je akpuru iya eze-ulo Nchileke lẹ Jerúsalemu lẹ Júda.
- ³Tẹ iphe, bụ onye kẹ Nchileke, unu l'iya bu l'ẹke-a tūgbukwaa lashia Jerúsalemu Júda je akpukwazi eze-ulo Ojejoje, bụ Nchileke kẹ ndu Ízuru; mbụ Nchileke ono, nọ lẹ Jerúsalemu ono. Tẹ Nchileke unu swikwaru unu ọkpobe eswiru.
- ⁴T'e yekwaru ndu ono, ala nū ono ẹka. Tẹ ndu, ẹphe bugbaa l'ibiyi nk'ẹphe gude mkpọla-ọcha; mẹ mkpọla-ododo yetaru ẹphe ẹka. T'a nukwa ẹphe ngwa ọdo, dū iche l'iche; mẹ elu; mewaru iphe ọdo l'ẹge onye chiru obu iya t'ẹphe gude je akpua eze-ulo Nchileke lẹ Jerúsalemu.’ ”
- ⁵Tọ dū iya bụ; ndu bugbaa ishi l'unwunna lẹ ndu ikfu Júda; ndu ikfu Bénjaminu; ndu achijeru Nchileke ẹja; ndu Lívayi; mewaru iphe bụ onye Nchileke kpaliru obu iya awu-lihu jeshia ọkpu eze-ulo Nchileke ono lẹ Jerúsalemu.
- ⁶Ndu obutobu ẹphe egwoo mkpọla-ododo; mẹ mkpọla-ọcha nū ẹphe; gude iya yetaru ẹphe ẹka; bya anu ẹphe iphe ọdo, dū iche l'iche; iphe-edobe; mewaru iphe, vugbaa oke aswa; t'a gufukwa iphe ọdo, shi ẹphe l'obu, ẹphe tūgbaaru obu ẹphe nū ẹphe.
- ⁷Eze, bụ Sáyirosu achifuta iphe, bụ iphe, Nebukadineza shi l'eze-ulo Nchileke lẹ Jerúsalemu gwoo je edoo l'ulo agwa iya.
- ⁸Yọ bụru Mituredatu, bụ onye eche okpoga; bẹ Sáyirosu, bụ eze ndu Peshiya shi l'ẹka iya gwofuta iphe ono. Mituredatu agua ya ọgu nanu nanu; nū Shelushubeza, bụ onye ishi kẹ ndu Júda.
- ⁹Owaa ẹge iphe ono ha ndo-ọ: Efere, e meru lẹ mkpọla-ododo dū ụkporo efere l'efere iri. Efere, e meru lẹ mkpọla-ọcha dū unu efere labu l'ụkporo efere iri. Iphe, eegudeje akpọ insensu ọku, e meru lẹ mkpọla-ọcha dū ụkporo lẹ tete.
- ¹⁰Ochi, e meru lẹ mkpọla-ododo dū ụkporo l'iri. Ochi, e gude mkpọla-ọcha mee l'uzo, dū iche iche dū unu ochi l'ochi iri. Unwu iphe ọdo, dutsua iche iche dū unu l'ụkporo iri.
- ¹¹Iphe, e meru lẹ mkpọla-ododo; mẹ ọphu e meru lẹ mkpọla-ọcha; bẹ dukota unu iri l'eto l'ụkporo iri. Iphe ono l'ọ ha bụ iphe, Sheshubaza gwolataru teke ono, ndu ono, a kpuru lẹ ndzụ laa alí Bábyilonu ono laru Jerúsalemu.

Ézura 2

Ndu lateru nù lẹ ndu ono, a kpuru lẹ ndzu ono

- ¹Ọwaa bụ ndu Ízurelu, shi Bábyilonu lata; mbụ ndu ono, Nebukadineza, bụ eze ndu Bábyilonu kpuleru lẹ ndzu laa Bábyilonu ono. Onyenonu laru mkpukpu eke, o shi. O nweru ndu laru Jerúsalemu; nweru ndu laru Júda.
- ²Ndu du ephe lata bụ Zerúbabelu; Jeshuwa; Nehemáya; Seráya; Relaya; me Modékáyi; Bilishanu; Mízupa; Biguvayi; Rehumu; me Bena. Ọwaa bụ ndu Ízurelu ono, lateru nù ono:
- ³Ndibe Paroshi dụ unu madzụ ise l'ụkporo madzụ esato; l'umadzu iri l'ẹbo.
- ⁴Ndibe Shefatíya dụ ụkporo madzụ ugbo iri l'esato; l'umadzu iri l'ẹbo.
- ⁵Ndibe Ara dụ unu madzụ l'ụkporo iri l'esato; l'umadzu iri l'ise.
- ⁶Ndibe Pahatu-Móabu, bụ iya bụ ndu eri Jeshuwa yele Jóabu be dụ unu madzụ esaa; l'umadzu iri l'ẹbo.
- ⁷Ndibe Élamu dụ unu madzụ ẹto; l'ụkporo madzụ labụ; l'umadzu iri l'eno.
- ⁸Ndibe Zatu adụ unu madzụ labụ l'ụkporo madzụ esaa; l'umadzu ise.
- ⁹Ndibe Zakayi dụ unu madzụ l'ụkporo madzụ iri l'esato.
- ¹⁰Ndibe Bani adụ unu madzụ l'ụkporo madzụ iri l'ẹbo; l'umadzu labụ.
- ¹¹Ndibe Bebayi dụ unu madzụ l'ụkporo madzụ iri lẹ nanụ; l'onye lanụ.
- ¹²Ndibe Azugadu dụ unu madzụ ẹto; l'umadzu labụ.
- ¹³Ndibe Adonikamu dụ unu madzụ l'ụkporo madzụ iri l'ẹto; l'umadzu ishingụ.
- ¹⁴Ndibe Biguvayi dụ unu madzụ ise l'ụkporo madzụ ẹbo; l'umadzu iri l'ise.
- ¹⁵Ndibe Adinu dụ unu madzụ l'ụkporo madzụ ẹbo; l'umadzu iri l'eno.
- ¹⁶Ndibe Ateya, bụ iya bụ ndu shi l'eri Hezekáya dụ ụkporo madzụ ẹno; l'umadzu iri l'esato.
- ¹⁷Ndibe Bezayi dụ ụkporo madzụ iri l'ishingu; l'umadzu ẹto.
- ¹⁸Ndibe Jora dụ ụkporo madzụ ise; l'umadzu iri l'ẹbo.
- ¹⁹Ndibe Hashumu dụ ụkporo madzụ iri lẹ nanụ; l'umadzu ẹto.
- ²⁰Ndibe Gibaru dụ ụkporo madzụ ẹno; l'umadzu iri l'ise.
- ²¹Unwoke, shi lẹ Bétulehemu; be dụ ụkporo madzụ ishingụ; l'umadzu ẹto.
- ²²Ndu ke Netofa dụ ụkporo madzụ ẹbo; l'umadzu iri l'ishingu.
- ²³Ndu ke Anatotu dụ ụkporo madzụ ise; l'umadzu esato.

- ²⁴Ndu kẹ Azumavetu; bẹ dụ ụkporo madzụ ẹbo; l'ụmadzụ labụ.
- ²⁵Ndu kẹ Kiriyatu-Jerimu; Kefira; mẹ Berotu; bẹ dụ ụnu madzụ l'ụkporo madzụ iri l'ẹsaa; l'ụmadzụ ẹto.
- ²⁶Ndu kẹ Ráma yẹle Géba dụ ụnu madzụ l'ụkporo madzụ iri lẹ nanụ; l'ụmadzụ ẹto.
- ²⁷Ndu kẹ Mikumashi dụ ụkporo madzụ ishingụ; l'ụmadzụ labụ.
- ²⁸Ndu kẹ Bételu; mẹ Eyayi dụ ụkporo madzụ iri lẹ nanụ; l'ụmadzụ ẹto.
- ²⁹Ndu kẹ Nébo dụ ụkporo madzụ ẹbo; l'ụmadzụ iri l'ẹbo.
- ³⁰Ndu kẹ Magubishi dụ ụkporo madzụ ẹsaa; l'ụmadzụ iri l'ishingụ.
- ³¹Ndu kẹ Élamu ọphunanu; dụ ụnu madzụ ẹto l'ụkporo madzụ ẹbo; l'ụmadzụ iri l'ẹno.
- ³²Ndu kẹ Harimu dụ ụkporo madzụ iri l'ishingụ.
- ³³Ndu kẹ Lodu; ndu kẹ Hadidi; mẹ ndu kẹ Ono dụ ụnu madzụ l'ụkporo madzụ iri l'ishingụ; l'ụmadzụ ise.
- ³⁴Ndu kẹ Jériko dụ ụkporo madzụ iri l'ẹsaa; l'ụmadzụ ise.
- ³⁵Ndu kẹ Senaa dụ ụnu madzụ tete l'ụkporo madzụ; l'ụmadzụ iri.
- ³⁶A bya lẹ ndu, achijeru Nchileke ẹja; ndu lateru nụ lẹ ndu onanu bụ: Ndibe Jedaya, bụ iya bụ ndu shi l'ọnu-ụlo ndibe Jeshuwa dụ ụnu madzụ labụ l'ụkporo madzụ ẹsato; l'ụmadzụ iri l'ẹto.
- ³⁷Ndibe Ima dụ ụnu madzụ labụ l'ụkporo madzụ iri l'ẹbo; l'ụmadzụ iri l'ẹbo.
- ³⁸Ndibe Pashọ dụ ụnu madzụ ẹto l'ụkporo madzụ labụ; l'ụmadzụ ẹsaa.
- ³⁹Ndibe Harimu dụ ụnu madzụ ẹbo l'ụkporo madzụ iri; l'ụmadzụ iri l'ẹsaa.
- ⁴⁰A bya lẹ ndu Lívayi; ndu lateru nụ lẹ ndu onanu bụ: Ndibe Jeshuwa; mẹ ndu eri Kadimiyelu, bụ iya bụ ndu shi l'eri Hodaviya. Iphe ẹphe kpakọru dụ bụ ụkporo madzụ ẹto; l'ụmadzụ iri l'ẹno.
- ⁴¹A bya lẹ ndu l'aguje egvu; ndu lateru nụ lẹ ndu onanu bụ: Ndibe Ásafu, dụ ụkporo madzụ ishingụ; l'ụmadzụ ẹsato.
- ⁴²A bya lẹ ndu echeje nche l'eze-ụlo Nchileke; ndu lateru nụ lẹ ndu onanu bụ: Ndibe Shalumu; ndibe Ateya; ndibe Talumonu; ndibe Akubu; ndibe Hatita; mẹ ndibe Shobayi. Iphe ẹphe kpakọru dụ bụ ụkporo madzụ ise; l'ụmadzụ iri lẹ tete.
- ⁴³A bya lẹ ndu ozi l'eze-ụlo Nchileke; ndu lateru nụ lẹ ndu onanu bụ: Ndibe Ziha; ndibe Hasufa; ndibe Tabayotu;
- ⁴⁴ndibe Kiroso; ndibe Siyáha; ndibe Padonu;
- ⁴⁵ndibe Lebana; ndibe Hagaba; ndibe Akubu;
- ⁴⁶ndibe Hagabu; ndibe Shalumayi; ndibe Hananu;

- 47ndibe Gidelu; ndibe Gaharu; ndibe Reyaya;
- 48ndibe Rezinu; ndibe Nekoda; ndibe Gázamu;
- 49ndibe Uza; ndibe Paseya; ndibe Besayi;
- 50ndibe Asuna; ndibe Meyunimu; ndibe Nefusimu;
- 51ndibe Bakubuku; ndibe Hakufa; ndibe Hahu;
- 52ndibe Bazilutu; ndibe Mehida; ndibe Hasha;
- 53ndibe Bakosu; ndibe Sizéra; ndibe Téma;
- 54ndibe Neziya; mę ndibe Hatifa.
- 55A bya l'eri ndu-ozí Sólomonu; ndu onanu ndu ophu shi l'ogu lata bú: Ndibe Sotayi; ndibe Hasoferá; ndibe Peruda;
- 56ndibe Jala; ndibe Dakonu; ndibe Gidelu;
- 57ndibe Shefatíya; ndibe Hatilu; ndibe Pokeretu-Hazebeyimu; mę ndibe Ami.
- 58Ndu ozi l'eze-ulo Nchileke ndu ophu lataru nu; mbu eri ndu-ozí Sólomonu du ukporo madzu iri le tete; l'umadzu iri l'ebo.
- 59Ndu ono bu ndu ophu shi Telu-Mela; Telu-Hasha; Kerubu; Adanu; mę le Ima lata. Obule ephebedua ta amahedu ikfu, ephe shi. Ephe ta mahę unwunna ephe; k'ophu eeshi ege ono maru: mę ephe bu ndu Izurelu; t'ephe ta budu?
- 60Ndu eri Delaya; ndu eri Tobíya; mę ndu eri Nekoda du; unu madzu l'ukporo madzu iri l'ebo; l'umadzu iri l'ebo.
- 61A bya l'eri ndu achijeru Nchileke eja; mbu ndu eri Hobaya; ndu eri Hakozu; mę ndu eri Bazilayi. Bazilayi be luru nwanyi l'ufu ndibe Bazilayi ke Gíledu; zalahaa epha ndu nyee ya.
- 62Ndu ono be choru epha ephe l'ekwo, e deshiru ege e gude mushia ephe; ta phu epha ephe l'ekwo ono. To du iya bu; e wofu ephe l'onodu ndu achijeru Nchileke eja; dobe ephe l'o bu ndu, aaso nsọ.
- 63Govano asu t'ephe be etsojeshi l'eri nri, kakota odu nsọ jeye teke o nweru onye achijeru Nchileke eja, e-gude Urimu; mę Tumimu kpata ishi l'eka Ojejoje.
- 64Ndu ono l'ephe ha tukoru du ukporo unu madzu ise l'unu madzu ise; l'ukporo madzu iri l'esato;
- 65a gufukwa iya ndu k'unwoke; mę ndu k'unwanyi, ejeru ephe ozi. Ndu onanu du unu madzu iri l'esato l'ukporo madzu ishingu; l'umadzu iri l'esaa. Ephe nwekwaruphu ukporo madzu ugbo iri, bu unwoke l'unwanyi, agujeru ephe egvu.
- 66Inya ephe du unu inya l'ukporo inya iri l'ishingu; l'inya iri l'ishingu. Ephe nweru ukporo inya-mulu iri l'ebo; l'inya-mulu ise.

⁶⁷Éphe nweru ụnu ịnya-ivu l'ụkporo ịnya-ivu iri l'ise; bya enweru ụnu ịnya-ivu iri l'ishingu l'ụkporo ịnya-ivu iri l'ishingu.

⁶⁸Teke ẹphe rutaru l'ẹke eze-ulo Nchileke shi nọdu ị Jerúsalemu bẹ ndu bụtsua ishi l'ikfu l'ikfu ono haru nụ iphe l'ẹge onye chiru obu iya t'e gude kpụ-phu eze-ulo Nchileke ono azụ l'ẹke ono.

⁶⁹Éphe meru ẹge ike ẹphe beru; woru ẹkpa mkpọla-ododo, dū ụnu l'ụkporo iri l'iri; nū t'e dobe l'ulo ẹku, ee-gudeje eje ozi ono; bya anụ ẹkpa mkpọla-ocha, dū ụnu ishingū l'ụkporo ise. Éphe nūkwaruphu uwe ndu achijeru Nchileke, dū ụkporo ise.

⁷⁰Ndu achijeru Nchileke ẹja; ndu Lívayi; ụphodu ndu Júda; ndu aguje egvu; ndu nche; mę ndu-ozi l'eze-ulo Nchileke alatsua ị mkpukpu ẹke ẹphe shi; je eburu. Ndu Ízurelu l'ẹphe ha ebutsuaru ị mkpukpu ẹke ẹphe shi.

Ézura 3

Aakpukwa ẹnya-ngweja Nchileke

¹Yo rua l'onwa k'ẹsaa; ndu Ízurelu l'ẹphe ha egude obu lanụ bya edzua ị Jerúsalemu. Teke ono bẹ ndu Ízurelu bukotawaa ị mkpukpu ẹke ẹphe shitsua.

²Tọ dū iya bụ; Jeshuwa Jozadaku; ndu ẹphe l'iya achijeru Nchileke ẹja; Zerúbabelu Shelutiyelu; mę ndu otu iya awụ-lihu; wata okpukwa ẹnya-ngweja Nchileke kẹ Ízurelu; k'ophu ẹphe e-gwo ngweja-ukfuru l'eli iya; bụ iya bụ ẹge e deru iya l'ekwo ekemu Mosisu, bụ onye kẹ Nchileke.

³O bụ oswi-okfu l'ẹphe atsu ndu ono, bupheru ẹphe mgburumgburu ono egvu; obenu l'ẹphe wolerua ẹnya-ngweja ono kpọbe l'eli ẹke ono, a tọhawaru ntọ-l'alị iya ono; gwolahaaru Ojejoje ngweja-ukfuru l'eli iya mbọku-mbọku: utsu l'urenyashi.

⁴Éphe anodukwaphu l'ẹke ono gbaa Aji Mkpù. Éphe gbaru aji ono ẹge e deru iya l'ekwo; bya egwoo ngweja-ukfuru, eegwoje mbọku-mbọku l'aji ono. Ngweja ono bẹ ẹphe gworu ugbo ole, nsọ iya sụru t'e gwoje iya l'uboku.

⁵Éphe emetsua; bya egwoo ngweja-ukfuru, eegwoje tekenteke; mę ngweja, eegwoje ị Aji Onwa Ophungu; męwaru ngweja ọdo, eegwoje l'aji, e dobegbaaru Ojejoje iche. Éphe nūkotakwaruphu Ojejoje iphe, a nūru iya l'ọ ha; mbụ iphe, ndu ono chiru obu ẹphe nū iya.

⁶Dube l'abalị mbụ l'onwa k'ẹsaa ono bẹ ẹphe wataru ogwo ngweja-ukfuru anụ Ojejoje. Obenu l'ẹ ta tọdua ntọ-l'alị eze-ulo Nchileke teke ono.

Aakpukwazi eze-ulo Nchileke

⁷Éphe eworu okpoga nū ndu akpụ ụlo; mę ndu kapyinta. Woru nri; iphe-angungu; mę manụ nū ndu Sayidonu; mę ndu Táya; k'ophu ẹphe e-shi l'ugvu ugvu Lébanonu vufutaru ẹphe oshi sida l'eze ẹnyimu; shi ẹke ono vuruaru iya ẹphe Jọpa, bụ iya bụ ẹge Sáyirosu, bụ eze ndu Peshiya sụru t'ẹphe vua ya.

⁸Yo rua l'onwa k'ẹbo l'afa, kwe afa labu k'ophu ẹphe shitsua Bábyilonu lata; ẹphe awata okpu eze-ulo Nchileke ono. Zerúbabelu Shelutiyelu; me Jeshuwa Jozadaku ẹphe le ndu achijeru Nchileke ẹja; me ndu Lívayi yele ndu ono, l'ẹphe ha, shi l'ẹke a kpuru ẹphe le ndzu laa lata Jerúsalemu ono abya achiko l'ẹphe ha wata oru ono. Ẹphe afota ndu Lívayi, gbatsuaru ukporo afa tugbua t'ẹphe buru ndu eleta oru ono, aaru l'eze-ulo Ojejoje ono ẹnya.

⁹To du iya bu; Jeshuwa yele unwu iya; me ndu abubu ẹphe; ẹphe le Kadumiyelu; me unwu iya; ndu onanu bu ndu ufu Hodaviya atugba ẹka; buru ndu ishi kpu-kwazi eze-ulo Nchileke ono. Ndu ufu Henadadu yetakwaruphu ẹphe ẹka l'oleta ẹnya l'ozi ono. Ndu ono l'ẹphe ha bukota ndu Lívayi.

¹⁰Teke ndu ono, akpu ulo ono to-geleruphu nto-l'alì eze-ulo Nchileke ono; be ndu achijeru Nchileke ẹja yeru uwe ẹphe; gudegbaa upyoku l'ẹka. Ndu Lívayi, shi l'ufu Asafu egudegbaa nkwa lufuta; ẹphe ajalaha Ojejoje ajaja ege Dévidi, bu eze ndu Ízurelu ziru ẹphe.

¹¹Egvu l'ada; ẹphe atuko l'ekwe iya ekwekwe l'aja Ojejoje ajaja; l'ekele iya ekele; asuje: “Ojejoje du mma. Obu, o yeru ndu Ízurelu aburu ojejoje.” Ndu ono l'ẹphe ha atua uzu; jaa Ojejoje ajaja; ke l'a toru nto-l'alì eze-ulo Nchileke ono.

¹²Ole igweligwe ndu achijeru Nchileke ẹja; me ndu Lívayi; me ndu, butsua ishi l'ikfu ẹphe; mbu ndu ono buwa ogurennya, puhawaru eze-ulo ke mbu puhu be raru ẹkwa rashia ya ike ẹke ẹphe phuru ege a toru nto-l'alì ulo ono. Igweligwe ndu ophu egude ẹhu-otso-ena l'echi mkpu l'echishi iya ike;

¹³k'ophu bu le ndiphe ta madu iphe du iche le mkpu k'ẹhu-otso-ena; me uzu-ekwa ono, ndu k'ogurennya atu ono. Mkpu ono dashikpooru ike; k'ophu bu le ndu no Ẹzenya nukotaru iya.

Ézura 4

Ndu akposhi; t'ẹ b'a akpu eze-ulo Nchileke

¹Ya ndono; ndu ohogu ndu Júda; me ke ndu Bénéjaminu anua le ndu ono, e shi kpua le ndzu ono; gbe akpukwaziwa nu eze-ulo Ojejoje, bu Nchileke ke Ízurelu;

²ẹphe ejekfu Zerúbabelu; me ndu butsua ishi l'ikfu l'ikfu ono; je asu ẹphe: “T'ayi tsoru unu yeta ẹka kpua eze-ulo ono; ke l'ayibedua abajekwaru-a Nchileke ẹja l'o bu unubedua. Ayi shiru gwota ẹja anu iya duberu l'oge ke Esahadonu, bu eze ndu Asiriya; mbu onye ono, duru ayi la ẹke-a ono.”

³Obenu le Zerúbabelu; Jeshuwa; me ndu odo, butsua ishi l'ikfu l'ikfu le Ízurelu suru ẹphe l'e to dudu iphe, ẹphe l'ẹphe jigba le k'okpu ulo anu Nchileke ẹphe. L'o bu ẹphebedua gedegede; a-kpu ulo ono; nu Ojejoje, bu Nchileke ke Ízurelu, bu iphe Sáyirosu, bu eze ndu Peshiya ziru ẹphe kepyia ya aku.

⁴To du iya bu; ndu alì ono emee; ẹhu ejishihu ndu Júda oyi; mee; ẹphe awata otsu egvu okpu ulo ono.

- ⁵Èphe eje ebukoo ndu mgbazi t'èphe bya akpòshia ozi ono. Yò buru kẹ mkpaka ono; bẹ èphe nọ; tsube l'oge teke Sáyirosu, bụ eze ndu Peshiya; je akpaa l'oge teke Dariyosu, buru eze ndu Peshiya.
- ⁶Yo be teke Kuzakusesu wataru achichi; ndu òhogu ono edee èkwò kfushia iphe, èphe suru lẹ ndu Júda; mẹ ndu Jerúsalemu meru.
- ⁷Yo be l'oge kẹ Atakusakusesu, bụ eze ndu Peshiya; Bishilamu; Mituredatu; mẹ Tabilu edee èkwò nụ iya. Èkwò ono b'e gude okfu ndu Áramu dee; bya eworu iya gbanwee; dee l'okfu òdo.
- ⁸Rehumu, bụ nnajiòha; mẹ Shimushayi, bụ o-de-èkwò ndu alì ono abya edee èkwò; nù eze Atakusakusesu. L'èkwò ono; bẹ èphe nòdu kfurushia ndu Jerúsalemu. Iphe èphe deru l'èkwò ono bụ:
- ⁹Èkwò-wa shi l'èka Rehumu, bụ nnajiòha; mẹ Shimushayi, bụ o-de-èkwò. Ndu òdo, èphe l'èphe tso l'ede iya bụ ndu otu èphe ndu òphu; mbụ ndu ikpe; ndu gòvano; ndu ishi, achì ndu Peshiya; ndu ishi, achì ndu Ereku; ndu ishi, achì ndu Bábyilonu; ndu ishi, achì ndu Susa, bụ iya bụ ndu Élamu;
- ¹⁰mẹwaru iphe, bụ ndu mbakeshi ono, Asunaparu chìshiru; èphe eje ebugbaaru lẹ mkpukpu mkpukpu Samériya; mẹ l'èke òdo, nòtsua l'azụ Ènyimu Yufurétusu ono. Asunaparu bụ onye ha nshinu; buru onye aakwabẹ ugvu.
- ¹¹Owaa bụ iphe, èphe deru l'èkwò ono, èphe deru nù Atakusakusesu ono: Èkwò-a; bẹ ayi ede anụ nggùbe eze Atakusakusesu. Ndu ede iya nù; bụ ndu ozi ngu; mbụ ayìbe ndu ono, bu l'azụ Ènyimu Yufurétusu ono:
- ¹²Tẹ nggùbe eze makwaru lẹ ndu Ju ono, bụ ndu shi ngu l'èka lakfuta ayi ono; bẹ rutaakwaru Jerúsalemu. Èphe akpukwaziakwa mkpukpu ono, bụlephu ndu kwefuru íkè; mẹ ndu èjo iya ono; bẹ jiru iya nù. Èphe akpukwaziakwa igbo-ùlo ono òdo; l'emekwawaphu ntò-l'alì èpoto iya.
- ¹³Iphe òdo bụ tẹ nggùbe eze makwaru l'èphe -kpùwa upho-mkpuma ono; kpù-chia; bya akpua mkpukpu ono kpù-chia ya; b'è to nwehekwa akirikò; m'ò bụ ùtu òdo, èphe atùbaa; shi ège ono mee tẹ okpoga, abatajẹ eze l'èka rùhu.
- ¹⁴Keshinu ò bụ l'ufu-eze; bẹ èpho ayi nọ; bẹ ayi ta anòdu-ghekwa t'o nweru onye anyìrù ètsù kpua ngu. Yò buru iya meru iphe ayi ezi ozi-a t'ì maru;
- ¹⁵k'òphu aa-tùko èkwò, e deshìru iphe, meru l'oge kẹ nna ngu phẹ nyochakota. E -nyochaa èkwò ono; bẹ ìi-phù lẹ Jerúsalemu bụ mkpukpu, kwefuje íkè; buru mkpukpu emeje tẹ ndu òdo kwefuru eze íkè. Èphe bụ ndu ewotaje iphe-èhuka tũaru ndu, bụ eze; mẹ iphe, bụ ndu eletagbaa ñnya l'ònu-ogo, dù iche iche. Ono bụ ège èphe dù eshikpoo l'oge ndiche. Ò bụ iya meru iphe e mebyishìru mkpukpu ono.
- ¹⁶Ayi eme tẹ nggùbe eze maru l'a -rù-ghee mkpukpu ono; bya akpù-chia upho-mkpuma iya b'è tọ dùdu iphe e-shikwadu l'azụ Ènyimu Yufurétusu eru ngu èka òdo.

¹⁷Eze abya eziphu ozi azụ; sụ: “Ya ekele Rehumu, bụ nnajiọha; l'ekele Shimushayi, bụ o-de-ekwo; mę ndibe ephe ono, bu lę Sameriya; mę ndu ophu bu l'ęke odo, dę iche iche l'azụ Enyimu Yufurétusu azụ iya ophu.

¹⁸“Ekwo ono, unu nuru ayi ono b'a gwaru; bya akowaru mu iphe o kfuwu.

¹⁹Ya tųakwaru ekemu; a bya enyochaa; phu lę mkpukpu ono; mbu Jerúsalemu ekwefujeru ndu eze ikę keshinu kę ndiche; ephe anodujekwaphu eme tę ndu odo be emeshi iphe ndu eze kfuwu.

²⁰Jerúsalemu shiwa nweru ndu eze, agburu-ęhu nọ, shi achisua ęke dę iche l'iche l'azụ Enyimu Yufurétusu. E shi anoduje atų akiriko; mę utu odo, dę iche l'anų ephe.

²¹Oo ya bu; t'unu tų ekemu egwegwa tę ndu ono wofu ęka l'oru ono, ephe arų ono. T'ephe ba akpuhekwa mkpukpu ono odo jeye teke ya a-sų t'ephe wata iya akpukpu.

²²Unu mekwaa iphe ono, ya kfuwu ono nta-a owaa. Unu ba atukwa iya kę uchakuru-nwarechi; k'ophu ę to mebyiduru eze iphe.”

²³Tọ dę iya bu; a gųtsulephu iphe ono, eze nnajiọha, bụ Atakusakusesu deru ono; nnajiọha, bụ Rehumu; Shimushayi, bụ o-de-ekwo; mę ndu otu ephe ndu ophu l'ephe ha emekebewaphu egwegwa jekfushia ndu Ju ono lę Jerúsalemu; je eyebuta ephe t'ephe haa ozi ono.

²⁴Ya ndono; ozi ono, e gude l'ęka eje l'ulo Nchileke lę Jerúsalemu ono; ekegaru ęge ono; nọ afa labu l'oge kę Dariyosu, bụ eze ndu Peshiya.

Ézura 5

Aakpuphu eze-ulo Nchileke azu lę Jerúsalemu

¹Ya ndono; Hagayi; mę Zekaraya, bụ onye ufu Ido egude ephe Nchileke kę ndu Izurelu, bụ onye achi ephe wata okfuchiru Nchileke l'ęke ndu Ju nọ; mbu ndu Ju, bu lę Júda; mę Jerúsalemu.

²Tọ dę iya bu; Zerúbabelu Shelutiyeļu yele Jeshuwa Jozadaku awata okpukwa eze-ulo Nchileke ono, nọ lę Jerúsalemu ono. Ndu nkfuchiru Nchileke ono; ephe ębo eswiru ephe; l'eyetaru ephe ęka.

³Yọ buru teke ono; bę Tatenayi, bụ govano ndu azu Enyimu Yufurétusu; mę Shéta-Bozenayi yele ndu otu ephe wu-tsoru ephe bya aji ephe onye ziru ephe t'ephe mee k'eze-ulo Nchileke-a; kpua upho-mkpuma-wa?

⁴Ephe ajikwaaphu ephe ndu akpu ulo ono.

⁵Obenu lę Nchileke nwuberu ndu bu ogurennya ndu Ju ono ęnya; k'ophu bu lę ndu ono ta kposhidu ephe ozi ono; jeye teke ozi e-ru Dariyosu nchi; yebedua emekwanua t'ekwo rua ephe ęka.

⁶Owaa bu iphe, e deru l'ekwo ono, Tatenayi, bu govanu ndu azu Enyimu Yufurétusu deru nu eze, bu Dariyosu. Ndu ephe l'iya deru iya bu Shéta-Bozenayi; me ndu otu ephe, bu iya bu ndu ishi, achi ndu azu Enyimu Yufurétusu.

⁷Ekwo ono, ephe deru ono be ephe deru; su: L'ekwo-a; be ayi ede anu nggube eze, bu Dariyosu. Ayi ekele ngu ekele-o!

⁸Owaa bu te nggube eze nnajioha maru l'ayi jeru l'alijúda l'eke ono, aakpu-kwazi eze-ulo Nchileke ono, bu onye ha nshinu ono. Iphe ayi phuru bu le ndu ono gude mkpuma, haje nshinu l'akpu ulo ono. Ephe dobetsuaru oshi l'upho-mkpuma ono; mbu zia obu l'alij'eye ozi obu; yoo jekpokwaa werewere.

⁹Ayi jiru ndu bu ogurenaya ndu Júda ono onye nuru ephe ikike t'ephe kpua eze-ulo ono; ege o do hawaa.

¹⁰Ayi jítakwaruphu ephe epha ephe; deshia ya edeshi; nu ngu; k'ophu ii-maru ndu bu ishi ozi ono.

¹¹Iphe, ephe kfuru ayi bu l'ephe bu ndu ozi ke Nchileke ono, bu iya nwe igwe; nweru eliphe ono. L'ephe akpukwazi eze-ulo ono, onye eze ndu Ízurelu kpujeru teke teru enya gvube ono.

¹²Yò buru l'oo le nna ephe kpatsuru Nchileke, bu l'imigwe iwe meru iphe o woru ephe ye Nebukadineza, bu eze ndu Bábyilonu l'eka; mbu onye Kalúdiya ono, bu iya mebyishiru ulo-a; bya achita ndu alij'ashia Bábyilonu ono.

¹³Yo be l'afa k'odungu, eze Sáyirosu wataru ochi ndu Bábyilonu; yo tua ekemu t'a kpukwazi ulo Nchileke ono.

¹⁴Iphe, e meru le mkpola-ododo; me ophu e meru le mkpola-ocha dobe l'ulo Nchileke, bu iya bu ono, Nebukadineza gwotajeru l'eze-ulo ono, no le Jerúsalemu je edobe l'eze-ulo agwa ndu Bábyilonu ono; be eze, bu Sáyirosu l'onwiya jeru je egwota l'eze-ulo agwa ndu Bábyilonu. Eze, bu Sáyirosu egworu iphe ono ye l'eka onye l'aza Sheshubaza; o meru govanu;

¹⁵bya asu iya t'o gwota iphe ono gwolala azu l'eze-ulo ono, no le Jerúsalemu ono. Odo aburu t'a kpua ulo Nchileke ono t'o olata azu l'ege o duhawa.

¹⁶Tò du iya bu; Sheshubaza abya atoo nto-l'alij'eye eze-ulo Nchileke ono, no le Jerúsalemu ono. Keshinu ono; byeye nta-a; b'e shi kputa iya; t'a kpu-chiwa iya.

¹⁷“Nta-a; o -buru l'oo du nggube eze mma t'a kpukwazi eze-ulo Nchileke ono, no le Jerúsalemu ono; hanua t'e lee enya l'ulo eke aakwakobeje iphe ndu eze le Bábyilonu; maru: ?m'o bua ezi-okfu l'eze, bu Sáyirosu turu ekemu t'a kpu-kwazi eze-ulo-o, no le Jerúsalemu-a. Teke e metsuaru; te nggube eze mekwaa t'ayi maru iphe, i chitaru le k'iphe ono.”

Ézura 6

A cho-vuru ekemu, eze, bu Sáyirosu turu

- ¹Tò dū iya bụ; eze, bụ Dariyosu abya atua ekemu; sụ t'a vòkashia ẹke a kùberu ẹkwo, e deshiru iphe, meru l'alì Bábýìlònu l'oge ọhazu.
- ²A bya awata ọvokashi ẹkwo ono; jeye yọ buru lẹ Ẹkubatana, bụ ishi obodo Mídiya; b'a vofutaru ẹkwo-agwogwo ọbu. Iphe, e deru l'ẹkwo ono bụ:
- ³L'afa mbụ k'ọphu eze, bụ Sáyírosu wataru achìchi; b'ọ tūru ekemu sụ t'a kpụ-kwazi ụlò Nchileke ono, nọ lẹ Jerúsalemu ono: T'a kpụ-kwazi ụlò ono, bụ ẹke aanọduje egwo ngweja ono. Iphe, eli iya a-dū bụ ụkporo ntụ-ọkpa ẹno lẹ ntụ-ọkpa iri; ụsa iya adu ụkporo ntụ-ọkpa ẹno lẹ ntụ-ọkpa iri. Ntọ-l'alì iya bẹ e-me t'o shihu ike;
- ⁴k'ọphu bụ: a -kpọbeje iya mkpuma, ha okporokpo uzi ẹto; a gbabẹ iya oshi lanu. Iphe, bụ iphe oo-phu t'e gude kpua ya bụ ụlò-ẹku ndu eze a-kfụ iya.
- ⁵Iphe ọdo aburu l'iphemiphe ọbule ono, e gude mkpọla-ododo; mę mkpọla-ọcha mee, Nebukadineza gwotaru l'eze-ụlò ono, nọ lẹ Jerúsalemu je edobe lẹ Bábýìlònu ono; bẹ ee-gwota gwolala azu lẹ Jerúsalemu; dobephu azu l'ẹke, o shi nọdutsua l'eze-ụlò Nchileke ono.
- ⁶Oo ya bụ; tẹ nggube Tatenayi, bụ gọvano ndu azu Ẹnyimu Yufurétusu; Shéta-Bozenayi; mę ndu otu unu, nọtsua l'eze ọkwa l'ẹke ono; unu bukwaru ụba yeru ẹke ono.
- ⁷Unu hakwaa tẹ gọvano ndu Ju; mę ndu bụ ọgurenya ndu Ju kpụ-kwazi eze-ụlò Nchileke ono; t'ọ dū ẹge ọ dūhawa. Unu be ejekwa osela ozi ono azu.
- ⁸Nta-a bẹ mu a-tụ ekemu; sụ t'unu kfụ-dzukota ndu ono ụgwọ, ẹphe gude eme k'ụlò ono ẹgwegwa. Ẹke ee-shi kfua ya bụ l'akiriko, ndu bu l'azu Ẹnyimu Yufurétusu tūru ye l'ụlò ẹku ndu eze; k'ọphu ẹ tọ dudu iphe a-kpọshi ozi ono akpọshi.
- ⁹Iphe bụ iphe, mkpa iya duru ndu achijeru Nchileke ẹja, ẹphe e-gude l'egworu Nchileke k'imigwe ẹja l'uboku l'uboku; unu nujekwa iya ẹphe. Unu nuje ẹphe oke-eswi; ebyila; mę aturu, ẹphe e-gude egwo ngweja-ukfuru. Unu anujekwaphu ẹphe witu; únú; mę; mę manụ. Unu ba ahakwa iya ẹphe anunu;
- ¹⁰k'ọphu ẹphe ee-gwo ẹja, dū mma nụ Nchileke k'imigwe; kfuru nụ iya t'ọ duru eze yele unwu iya lẹ mma.
- ¹¹Iphe ọdo aburu lẹ ya atụ ekemu; l'onye gbanweru ekemu ono bẹ aa-fọta itso lanu l'itso, gude ụlò iya; tsebe onye ọbu. Ụlò iya ono a-ghọo ikpọzu.
- ¹²Tẹ Nchileke ono, bụ iya fọturu ẹke ono t'ọ buru ẹke oo-buru eburu ono kwatsutakwa iphe, bụ onye eze; m'ọ bụ mba, a-chọ t'ẹphe gbanwee ekemu-wa; m'ọ bụ t'ẹphe mebyia ụlò Nchileke-wa, nọ lẹ Jerúsalemu-a. Ọ bụ mbedua, bụ Dariyosu; bẹ tūru ekemu-a. Unu dokwa-a ẹnya lẹ mini; mee iphe, ekemu-a kfuru.

Eeye Nchileke eze-ụlò Nchileke ono ẹka

- ¹³Yọ buru iya bụ lẹ Tatenayi, bụ gọvano ndu azu Ẹnyimu Yufurétusu; Shéta-Bozenayi; mę ndu otu ẹphe abya edoo ẹnya lẹ mini; mekota iphe ono, eze, bụ Dariyosu tūru ẹphe l'ekemu ono.

¹⁴Ndu bu ọgurennya ndu Ju ono akpuru ọlo ono tųgburu; onye nkfuchiru Nchileke, bu Hagayi yele Zekaraya, bu onye ufu Ido egude okfu Nchileke l'adu epe ike. Epe akpua ọlo ono kpų-gee. Yo buru ege Nchileke ke Izurelu suru t'epe kpua ya; be epe kpuru iya; buru ege Sanyirosu; Dariyosu; me Atakusakusesu, bu ndu eze ndu Peshiya turu epe l'ekemu be epe tsoru.

¹⁵Epe akpua ọlo ono kpų-chia ya l'abali k'eto l'ime onwa Ada; l'afa, kwe eze Dariyosu afa ishingu, o wataru achichi.

¹⁶To du iya bu; ndu Izurelu; mbu ndu achijeru Nchileke eja; ndu Liviayi; me ege epe ha; mbu ndu ono, e shi kpua le ndzu ono achikota l'epe ha gude ehu-otso-ena woru ọlo Nchileke ono ye Nchileke l'eka.

¹⁷Epe gude ukporo oke-eswi ise; ukporo ebyila iri; me unu aturu gwoo ngweja, epe gude; woru ọlo ono; ye Nchileke l'eka. Epe gudekwaphu mkpi iri l'ebo; gwoo ngweja-iphe, du eji; l'okfu ehu ndu Izurelu l'epe ha. Mkpi iri l'ebo ono no-chiru enya ikfu iri l'ebo ndu Izurelu.

¹⁸Epe abya ekeeru ndu ono, achijeru Nchileke eja ono; me ndu ke Liviayi ege epe anodu eje ozi l'eze-ulo Nchileke le Jerusalemu; bu iya bu ege e deru iya l'ekwo Mosisu.

Aji Esweta

¹⁹Yo be l'abali iri l'eno l'onwa ke mbu; ndu ono, e shi kpua le ndzu ono abya agbaa Aji Esweta.

²⁰Ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Liviayi b'a sachakotaru asacha; epe l'epe ha aburu ndu e-ta sodu nsu. Ndu Liviayi egbua aturu Aji Esweta l'okfu ehu ndu ono, e shi kpua le ndzu ono; me l'okfu ehu unwunna epe ono, bu ndu achijeru Nchileke eja ono; me l'okfu ehu onwephe.

²¹To du iya bu; ndu Izurelu ono, e shi kpua le ndzu, lataru nu ono agbaa aji ono; epe le ndu ono, woru onwephe dobe iche t'epe be etso l'uru-ali ono, ndu e-ta madu Nchileke l'ali ono arubebe ono; shi ege ono abaru Ojejoje, bu Nchileke ke Izurelu eja.

²²O kwaphu ege ono; be epe gude ehu-otso-ena gbaa Aji Buredi, e te kodu ekoko abali esaa; kele Ojejoje meru t'ehu tsoje epe ena; bya emee t'eze ndu Asiriya wota obu iya ziaru epe; k'ophu bu l'o meru t'eka kabaa epe oshihu ike l'okpu ọlo Nchileke ono, bu Nchileke ke ndu Izurelu ono.

Ezura 7

Ezura alata azu le Jerusalemu

¹To du iya bu; a bya anoo gbururu jeye teke eze, bu Atakusakusesu wataru ochi ndu Peshiya. Yo nweru nwoke lanu, epha iya bu Ezura. Ezura bu nwatibe Seraya; Seraya aburu nwatibe Azariya. Azariya bu nwatibe Hilikaya;

²Hilikaya aburu nwatibe Shalumu. Shalumu bu nwatibe Zadoku; Zadoku aburu nwatibe Ahitubu.

³Ahitubu bụ nwatibe Amariya; Amariya aburu nwatibe Azariya. Azariya bụ nwatibe Merayotu;

⁴Merayotu aburu nwatibe Zerahiya. Zerahiya bụ nwatibe Uzi; Uzi aburu nwatibe Buki.

⁵Buki bụ nwatibe Abishuwa; Abishuwa aburu nwatibe Finehasu. Finehasu bụ nwatibe Eliyéza; Eliyéza aburu nwatibe Éronu. Éronu bụ onye ishi ndu achijeru Nchileke eja.

⁶Ézura ono abya eshi Bábyilonu lata. Ezura bụ o-de-ekwo, maru ekemu Mosisu ye iya l'anya-nvọ; mbụ ekemu ono, Ojejoje, bụ Nchileke kẹ Ízurelu turu ono. Eze emekotaru iya iphemiphe obule, o kfulu iya t'o meeru iya; kẹ l'eka Ojejoje, bụ Nchileke; bẹ no l'eke Ézura nọ.

⁷Uphodu lẹ ndu Ízurelu; ndu achijeru Nchileke eja; ndu Lívayi; ndu egvu; ndu nche; mę ndu ozi l'eze-ulo Nchileke atugbabe jeshia Jerúsalemu l'afa, kwe eze Atakusakusesu afa esaa; k'ophu o wataru achichi.

⁸Ézura bẹ ruru Jerúsalemu l'onwa k'ise, l'afa kwe eze afa esaa; k'ophu o wataru achichi.

⁹O gbeshiru lẹ Bábyilonu l'onwa kẹ mbụ nọ l'abalị kẹ mbụ; rua Jerúsalemu l'onwa ise nọ l'abalị kẹ mbụ; kẹle Nchileke gude iphe-oma swibe iya.

¹⁰Ishi iya aburu lẹ Ézura wotawaru obu iya ye tẹ ya mụta ekemu Ojejoje; meje iphe, o kfulu; mę tẹ ya zije iphe, Ojejoje toru okpa iya; mę iphe, bụ nsọ iya l'alí Ízurelu.

Ekwo, eze Atakusakusesu deru nụ Ézura

¹¹Owaa bụ iphe, e deru l'ekwo, eze Atakusakusesu nuru Ézura, bụ onye achijeru Nchileke eja; buru o-de-ekwo, o doru enya; mbụ iphe, Ojejoje turu ekemu; mę iphe, o toru ndu Ízurelu okpa iya:

¹²“Ekwo-wa; bẹ shi l'eka yebe eze Atakusakusesu, bụ eze kẹ ndu eze. Onye, ya ede iya anụ bụ Ézura, bụ onye achijeru Nchileke eja; buru onye ezije ekemu Nchileke k'imigwe. “Ya ekele ngu ekele.

¹³“Ya atụ ekemu; sụ l'iphe, bụ onye Ízurelu, nọ l'alí eke, yebe eze achị; ndu ophu, achijeru Nchileke eja; mę ndu Lívayi, bụ onye choru oje Jerúsalemu; t'onye obu tsokwaru ngu jeshia.

¹⁴Yebedua, bụ eze; mę umadzu esaa, agbazijeru iya ụzo l'ezi unu t'unu je amaru ege iphe dụ lẹ Júda; mę lẹ Jerúsalemu; unu amaru ege eemebe ekemu Nchileke unu ono, bụ iya bụ ekemu ono, e yeru unu l'eka ono.

¹⁵Iphe odo, unu e-mefua bụ t'unu chita mkpola-ocha; mę mkpola-ododo ono, yebe eze; mę ndu ono, agbaziru iya ụzo, chiru obu ephe; nụ Nchileke kẹ Ízurelu ono, bu lẹ Jerúsalemu ono.

¹⁶Unu achítáfua mkpòla-òcha; mę mkpòla-ododo, unu a-nata lę Bábýilonu l'ò ha yekobe iya; męfua iphe ndu Ízuru; mę ndu achijeru Nchileke eja a-nu l'ęge onye chiru obu iya t'e gude mee k'ulo Nchileke ęphe obu lę Jerúsalemu.

¹⁷“Unu dòkwáá ęnya edodo; gude okpoga ono zuta oke-eswi; ebyila; mę aturu, unu e-gude achi eja yele ngweja nri; mę ngweja-męe, l'etsojekwa iya phu. Unu a-chi eja ono l'ęnya-ngweja l'ulo Nchileke unu lę Jerúsalemu.

¹⁸A bya lę mkpòla-òcha; mę mkpòla-ododo ophu phoduru nu; tę nggubedua; nggu lę ndu Ju ndu ophu; gude iya mee iphe, du unu mma l'ęge o bu uche-obu Nchileke unu.

¹⁹Iphe, bu iphe, a nuru unu t'unu gude jeje ozi l'ulo Nchileke; bę unu a-chishikota dobe l'ifu Nchileke lę Jerúsalemu.

²⁰O -nweru iphe odo, du mkpa, a choru, t'e gude eme k'ulo Nchileke unu; o -buru iphe, unu nufutaje; unu eshi l'ulo-ęku eze wota iya; nu.

²¹“Nta-a bę yebedua, bu eze Atakusakusesu atu ekemu anu iphe, bu ndu, akwakobeje okpoga l'azu Ęnyimu Yufurétusu; su: Iphe, bu iphe Ẹzura, bu onye achijeru Nchileke eja; mbu onye ezije ekemu Nchileke k'imigwe suseru t'unu nu iya; unu phukwaa l'a nuru iya ęya;

²²mbu je akpaa l'ękpa mkpòla-òcha, ruru ukporo ise; mę ogbonga witu, ruru ukporo ise; mę ipoti męe, ruru ukporo ise; jeyewaru l'ukporo ashanga manu ise; mę unu, l'edzu nu.

²³Iphe, bu iphe, Nchileke k'imigwe turu l'ekemu t'e mee lę kę eze-ulo iya; t'e zikwaa obu l'ali mee ya; k'ophu oke ęhu-ęghughu iya ta abyadu bya adakfu yebe eze; mę l'unwu iya.

²⁴Ęphe emekwaaphu t'unu maru l'a tųwaru ekemu buchia t'ę b'ọ duhe akiriko; m'ọ bu utu odo, unu a-nodu ana ndu achijeru Nchileke eja; ndu Lívayi; ndu egvu; ndu nche l'onu-oguzo; ndu ozi eze-ulo Nchileke; męwaru iphe, bu ndu odo, ejewaru ozi l'ulo Nchileke.

²⁵“Tę nggubedua, bu Ẹzura gude mmamiphe ono, Nchileke ngu nuru ngu ono fota ndu ikpe; mę ndu ishi t'ęphe letaje ndu ono, bu l'azu Ęnyimu Yufurétusu ono ęnya; mbu iphe, bu ndu maru ekemu Nchileke ngu. Ndu ophu bu ndu, ę ta madu iya nu; unu ezia ya ęphe t'ęphe maru iya.

²⁶Iphe bu onye jikaru ome iphe, ekemu Nchileke ngu kfuru; mę iphe, ekemu eze kfuru; t'e kpekwa onye obu ikpe ęwegwa. O -buru nkfugbu; a kfu-gbua ya; teke bu l'oo ebufu; e bufu iya l'ali ono. O -buru k'ogwota iphe iya; e gwota iya; o -dudu; a tua ya mkporo.”

Ẹzura aja Nchileke ajaja

²⁷Ezura abya etua Nchileke ępha; su: T'ajaja buru kę Ojejoje; mbu Nchileke kę nna ayi oche phe; onye meru t'ęge iphe owaa nodu eze l'obu kę t'o mee t'eze-ulo Nchileke ono, no lę Jerúsalemu ono buru ęke, du ugvu.

²⁸Ọ bụ Nchileke meru t'anya eze; anya ndu agbazijeru eze ụzo; mę kę ndu, ọnu eru l'okfu lę ndu ọru eze rua ęke ya nọ. Obu shihuru iya ike; kęle Nchileke nuru iya ọkpukike; ya adu ike chita ndu, butsua ishi lę İzurelu; ephe etsoru iya lata Jerúsalemu.

Ézura 8

Ndu ephe lę Ezura yi lata

¹Ọwaa ndu bugbaa ishi l'anya-ufu nna ephe; mę ękwo, ekoshi ęge e shiru mụshia ephe; mbu ndu ono, ephe l'iya shi Bábýilonu yiru lata teke ono, Atakusakusesu bu eze ono:

²Onye ishi ndibe Finehasu bu Geshomu. Onye ishi ndibe Itama aburu Danelu. Onye ishi ndibe Devidi bu Hatushi,

³bu nwatibe Shekaniya. Onye ishi ndibe Paroshi bu Zekaraya. Ukpuro unwoke esaa l'unwoke iri be ephe l'iya yi, bukwanu ndu e deru l'ekwo, e deshuru ęge e shiru mụshia ephe.

⁴Onye ishi ndibe Pahatu-Moabu bu Eliyowenayi Zerahiya. Ukpuro unwoke iri be ephe l'iya yi.

⁵Onye ishi ndibe Zatu bu Shekaniya Jazelu. Ukpuro unwoke iri l'ise be ephe l'iya yi.

⁶Onye ishi ndibe Adinu bu Ebedu Jonatanu. Ukpuro unwoke labu l'unwoke iri; be ephe l'iya yi.

⁷Onye ishi ndibe Elamu bu Jeshaya Ataliya. Ukpuro unwoke eto l'unwoke iri; be ephe l'iya yi.

⁸Onye ishi ndibe Shefatiya bu Zebadaya Mayikelu. Ukpuro unwoke eno; be ephe l'iya yi.

⁹Onye ishi ndibe Joabu bu Obedaya Jehiyelu. Ukpuro unwoke iri; l'unwoke iri l'esato; be ephe l'iya yi.

¹⁰Onye ishi ndibe Bani bu Shelomitu Josifaya. Ukpuro unwoke esato; be ephe l'iya yi.

¹¹Onye ishi ndibe Bebayi bu Zekaraya Bebayi. Ukpuro unwoke; l'unwoke esato; be ephe l'iya yi.

¹²Onye ishi ndibe Azugadu bu Johananu Hakatanu. Ukpuro unwoke ise l'unwoke iri; be ephe l'iya yi.

¹³Ndibe Adonikamu bu ephebedua byakperu azu. Epha ephe bu Elifeletu; Jewelu; mę Shemaya. Ukpuro unwoke eto; be ephe l'ephe yi.

¹⁴Ndu ishi kę ndibe Biguvayi bu Utayi; mę Zaku. Ukpuro unwoke eto; l'unwoke iri; be ephe l'ephe yi.

Ezura achọ ndu, a-nọdu eje ozi l'eze-ulo Nchileke

¹⁵Mu abya achikobe ephe l'enyimu ono, atso ala Ahava ono. Ayi abya akpobe ulo-ekwa ayi l'eke ono; no ya abali eto. Mu abya elee ndu ono enya l'ephe ha; me ndu achijeru Nchileke eja; to du onye Liviayi, no l'eke ono m'oo onye lanu.

¹⁶To du iya bu; mu abya ezia t'e je ekuaru mu Eliyeza; Ariyelu; Shemaya; Elunatanu; Jaribu; Elunatanu; Netanu; Zekarya; me Meshulamu, bu ndu ishi. Mu ekukwaaphu Joyaribu; me Elunatanu, bu ndu iphe edoje enya.

¹⁷Yo buru Ido, bu onye ishi le Kasifiya; be mu ziru ephe t'ephe jekfu. Mu abya ezia ephe iphe, ephe ee-kfuru Ido; me ndu otu iya; mbu ndu ono, eje ozi l'eze-ulo, no le Kasifiya ono; t'ephe ye ndu a-byakfuta ayi l'oje ozi l'eze-ulo Nchileke ayi.

¹⁸Yo buru okfu l'anya Nchileke no l'eke, ayi no meru iphe ephe dutaru ayi onye iphe edoje enya, aza Sherabiya. Sherabya bu onye Liviayi, shi l'ufu Mahuli. Mahuli bu nwatibe Liviayi; Liviayi aburu nwatibe Izurelu. Unwu Sherabiya; me unwunne iya, ephe l'iya yi du unwoke iri l'esato.

¹⁹Ndu odo, ephe yefuaru ayi bu Hashabaya; me Jeshaya, bu ndu ufu Merari. Unwunne ephe; me unwu-unwunne ephe k'unwoke, ephe l'ephe yi du ukporo.

²⁰Ephe dutafukwaaruphu ukporo madzu iri le nanu odo t'ephe yeta eka l'ozi eze-ulo Nchileke ono. Ndu ono bu ndu Devidi ye ndu ishi l'ozi iya fohawaruru t'ephe yetajeru ndu Liviayi eka. Ndu ono l'ephe ha b'e deshikotaru epha ephe l'ekwo l'ephe ha.

Ndu Izurelu aswi aswisi; ekfu anu Nchileke

²¹To du iya bu; mu abya araa ya arara; su t'ayi nodu le Enyimu Ahava l'eke ono swia aswisi; k'ophu ayi e-shi ege ono wozita onwayi ali l'ifu Nchileke ayi; t'o duru ayi l'unwegirima ayi; me ngwa ayi durua ayi l'ehu-agu.

²²Ishi iya aburu l'o duru mu iphere oro eze t'o yeru ayi ndu soja; me ndu inya-ogu t'ephe dube ayi l'ogvu ndu ohogu l'uzo; l'eke ayi kfuhaakwaru eze: "Le Nchileke ayi anodu eleta-a iphe, bu onye woru onwiya ye iya l'eka enya. Ole iphe, bu onye jikaru iya nu b'o koshije ike iya; me oke ehughu iya."

²³To du iya bu; ayi aswia awswisi; kfuru nu Nchileke ayi t'o leta ayi enya. O mekwaru ayi iphe, ayi kfuru iya.

Iphe, a nuru t'e gude mee iphe l'eze-ulo Nchileke

²⁴Ya ndono; mu abya ewota umadzu iri l'ebo ophu, bu ndu ishi le ndu ono, achijeru Nchileke eja ono, dobe iche. Ndu ono bu Sherabiya; Hashabaya; mewaru ndibe ephe umadzu iri odo.

²⁵Mu abya atukota era mkpola-ocha; mkpola-ododo; mewaru iphemiphe obule, eze; me ndu anoduje atu-ziru eze uzo; ndu o meru ishi; me iphe, bu iphe, ndu Izurelu, no l'eke ono nuru t'e gude eje ozi l'eze-ulo Nchileke ono.

²⁶Mu atua ẹra iphe ono; gworu iya ye ẹphe l'ẹka. Iphe, mkpọla-ọcha dū bụ unu talentu l'ụkporo talentu iri l'ẹbo lẹ talentu iri. Ngwa, e meru lẹ mkpọla-ọcha dū ụkporo talentu ise. Mkpọla-ododo adū ụkporo talentu ise.

²⁷Ophu bụ efere, e meru lẹ mkpọla-ododo dū unu dariku labu l'ụkporo dariku iri; mę ngwa labu, e meru l'ọkpoberu ope, eke ododo; vuru onu aswa l'ọ bụ mkpọla-ododo.

²⁸Mu asu ẹphe: “Unu dukwaru Nchileke nsọ. O kwaphu ẹge ono bę iphe-a l'ọ ha tükokwaphu dū. Ophu bę mkpọla-ọcha; mę mkpọla-ododo bụ iphe, unu chiru obu unu l'ọ ha nū Ojejoje, bụ Nchileke kę nna unu phe.

²⁹Unu letakwa iya ẹnya ọhuma jeye teke unu a-tu ẹra iya l'ifu ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; ndu ishi ndu Lívayi; mę ndu bụ ishi l'iphe, bụ ẹnya-ufu ndu Ízurelu. O bụ l'ime ọlo Nchileke lẹ Jerúsalemu bę unu a-nodu tua ẹra iphe ono; nū iya ẹphe.”

³⁰To dū iya bụ; ndu achijeru Nchileke ẹja achita mkpọla-ọcha ono; mkpọla-ododo ono; mę iphemiphe ọbule ono, a tuwaru ẹra iya atutu; k'ophu ẹphe e-gude iya jeshia l'eze-ọlo Nchileke lẹ Jerúsalemu.

Aala Jerúsalemu

³¹To dū iya bụ; yo rua l'onwa k'odungu gbaru abali iri l'ẹbo; ayi eshi lẹ Ẽnyimu Ahava jeshia Jerúsalemu. Ẽnya Nchileke anodu l'ẹke ayi nọ; to nwe ndu ọhogu tsoru ayi ọgu l'uzo; to nwe ndu abali-d'egvu jeru ayi onochi ọzo.

³²Ayi erua Jerúsalemu; bya egude abali ẹto; tuta ume.

³³Yo be lẹ mbọku k'eno; ayi anodu l'eze-ọlo Nchileke; tua ẹra mkpọla-ọcha; mkpọla-ododo; mę iphemiphe ọbule ọdo, dū nsọ ye Meremotu Uraya, bụ onye achijeru Nchileke ẹja l'ẹka. Ndu tso iya nū bụ Eliyéza Finehasu; Jozabadu Jeshuwa; mę Nówadiya Binuyi, tuko buru ndu Lívayi.

³⁴Iphe ono l'ọ ha b'a guru ọgu; tua ẹra iya atutu. Ẽra iphe ono l'ọ ha b'e deshikotaru l'ekwo teke ono.

³⁵Ndu ono, e shi kpua lẹ ndzu, lataru nū ono abya egwoo ngweja-ukfuru nū Nchileke kę Ízurelu. Ẽphe gburu oke-eswi iri l'ẹbo l'ẹhu ndu Ízurelu mgburumgburu; gbua ụkporo ebyila ẹno l'ebyila iri l'ishingu; mę ụkporo unwu aturu ẹto l'aturu iri l'ẹsaa; mę egbu iri l'ẹbo, e gude gwoo ngweja iphe, dū ẹji. Iphe ono l'ọ ha b'e meru; yo bukotaru ngweja-ukfuru; e gwooru iya Ojejoje.

³⁶Uphodu lẹ ndu ono, l'ataru nū ono egude ekwo ono, eze deru ono je ekeshiaru ndu govano; mę ndu ishi, achị ndu azu Ẽnyimu Yufurétusu. Ndu ono abya eyeru ndu Ju ono ẹka; yetakwaphu ẹka l'eze-ọlo Nchileke ono.

Ẽzura 9

Ndu Júda; mę ndu ọhodo lẹ k'ọlugba nwanyi

¹Iphemiphe ọbule ono emegetsulephu; ndu ishi abyakfutashia mu bya asu mu: “Lẹ ndu Ízurelu jeye lẹ ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu Lívayi jikakwaru odobe

onwephe iche l'ẹke ndu ali-a nọ; ephe etsoru eyetsua ẹka l'akpamara ono, ndu ali-a anọduje eme ono; mbu ndu Kėnanu; ndu Hetu; ndu Pėrezu; ndu Jebusu; ndu Amonu; ndu Mıabu; ndu İjiputu; me ndu Amoru.

²Ephe watawaru olugba nwanyi ephe le ndu ali-a; k'ophu bu l'ephebedua, bu ndu mba ono, du nsọ ono be wotawaru onwephe gwakobe; ephe le ndu ali-a. Yo buru ndu ishi; me ndu achı achıchi be ẹka ephe kangoru l'ome ejo-iphe ono."

³Teke mu nuru iphe ono; be mu lakashiru uwe mu; lakashıa uwe-nlọkpuru mu; feshia onwomu egbushi; me eji-agba; bya anọ-zita anọ-zita; l'ẹke ẹhu jihuru mu oyi.

⁴To du iya bu; ndibe ayi ndu ophu iphe ono ruru l'ẹhu azaa l'igwe bya agbaa mu mgburumburu; kele Nchileke ke ndu İzurelu nmahawaru ayi okwa t'ayi sefu ẹka l'ẹke ndu ohodo nọ. Mu adugaru l'ẹke ono; nọo gbururu jeye teke eegwoje eja urenyashi l'ẹke ẹhu jihuru mu oyi.

⁵Yo rulephu teke ono, eegwoje eja urenyashi ono; mu eshi l'onodu onye aphu byaru ono, mu shi nọdu ono gbeshi; mu l'uwe mu phu; me uwe-nlọkpuru mu phu, mu lakashıru alakashıphu. Mu abya adaa; byishi ikpere; chiliaru Ojejoje, bu Nchileke mu ẹka mu labu l'imeli;

⁶bya ekfuru nu iya; su: Nggube Nchileke mu; iphere dukwa mu ege mu e-eme palia ifu lee ngu enya; nggube Nchileke mu; ke l'ejo-iphe, ayi eme be kawa ayi l'eli; ikpe, nmaru ayi eruwa imigwe.

⁷Tsube l'oge ke nna ayi oche phe rua ntanu be iphe, du eji, ayi meru hawa nshinu. Yo buru iphe du eji ono, ayi meshiru ono kparu iphe e woru ayıbedua; ndu eze ayi phe; me ndu achijeru Nchileke eja ayi phe ye ndu eze ndu ali-a l'eka; ephe emekputaje ayi l'ogu; l'akpu ayi le ndzu; l'eme ayi omele-iwe; l'eme ayi iphe-iphere ege ono, ephe eme iya ayi jeye ntanu-a.

⁸Ole ke nta-a be nggube Ojejoje, bu Nchileke ayi phuwaru ayi imiko; ke l'i mewaru; ayi enweru nwa ndu ophu, wafuru nu; bya emee t'ayi vudoshia ike l'ẹke-a, duru ngu le nsọ-wa. Nggube Nchileke ayi be mewaru t'ayi ba abuhe ohu; me te meji nmakfuru ayi nwa anmakfuru.

⁹Ayi shi buru ohu. Obenu le nggube Nchileke ta ahadu ayi t'ayi bugbuwaru iya ru. I koshiru obu-imiko ngu l'ẹke ayi nọ l'ifu ndu eze ndu Peshiya. I nuru ayi ndzu ophungu; shi ege ono mee t'ayi ruru nggube Nchileke ayi eze-ulo ngu; kpu-kwazikota ẹke o dakposhihuru adakposhihu.

¹⁰Nggube Nchileke ayi;?bu ngunu be ayi e-kfu nta-a; l'ẹke ayi dakakotawaru iphe, bu ekemu,

¹¹i shi l'eka ndu ozi ngu, bu ndu nkfuchiru ngu; tua; su: L'ali ono, ayi eje ebubu ono be ndu, bu iya nu gudeekwa uru-ali merushia emerushi. Ephe gudewa, akpamara, ephe eme merushia ali ono l'o ha.

¹²A nmaru ayi okwa; t'ayi l'ephe ba alugbakwa nwanyi; ophu ayi l'ephe 'agbakwa ndzu k'ẹhu-agu. I kfuru ayi t'ayi l'ephe ba dukwa le mma gbururu jeye le gbururu;

k'ophu ayi e-bu l'alì ono; shihu ike; ria iphe-oma, nọ iya nù; mee t'ọ buru òkè, ruru unwu ayi phẹ jeye lẹ gbururu.

¹³Iphe, ayi ẹya meru bụ l'ejo-iphe ono, ayi meshiru ono; mẹ l'ikpe ono, nmaru ayi ono b'o shi. Oke iphe dọ ẹji, ayi meshiru bẹ kakwanu nshinu ma lẹ àhùhù, nggùbe Nchileke ayi hùrù ayi; byakwaru bya enweru ndu ophu i meru t'ephe wafu l'ime ayi.

¹⁴?Bunua ngunu e-me t'ayi dakabaa ekemu ngu odo; ke t'ayi lẹ ndu ono, eme akpamara ono je olugba nwanyi odo? Obu; ehu-eghughu ngu;?oo-kwekwadua t'o nweru ayi onye a-wafu nù; t'ayi ba achihu.

¹⁵Nggùbe Ojejoje, bụ Nchileke ke ndu Ízurelu; ì bụ onye doberu ẹka ndoo. Obenu l'ì halerua ayi t'ayi buru nwa ndu ophu wafuru nù ntanù. Ayi akoshiru ngu iphe, dọ ẹji ayi meshiru; ke l'ayi te gbe gbadu ke t'ayi bya evudo ngu l'ifu.

Ézura 10

Ndu Ju akoshiru Nchileke ejo iphe ephe

¹Teke Ézura nọ l'ekfu anu Nchileke; l'akoshiru iya ejo iphe, ephe meshiru; l'ara ẹkwa; l'echigbushi onwiya l'ifu eze-ulo Nchileke ono; bẹ ndu Ízurelu; unwoke; unwanyi; mẹ unwegirima wufutaru bya agbaa ya mgburumburu; wata ora ẹkwa; l'arashi iya ike.

²Shekaníya Jehiyelu, bụ onye ufu ndibe Élamu abya ekfuru yeru Ézura; sù iya: “L'ephe mesweekwaru Nchileke; ke l'ephe jewaru je alushia unwanyi ohodo; mbu unwanyi ndu ali-a. Obenu lẹ nta-a bẹ bulekwarua ndu Ízurelu egwa.

³Oo ya bụ; t'ayi lẹ Nchileke ayi gbaa ndzụ; t'ayi chishikota unwanyi ono, ayi lushiru ono; chishikwaaphu unwegirima ephe. O bụ iphe ono, nggùbe onye ishi suru t'ayi mee ono; bẹ ayi e-me; mbu iphe ono, nggùbedua; nggu lẹ ndu ophunanu, atsu ekemu Nchileke ayi egvu phu suru t'ayi mee phu. O bụ iphe, bụ iphe ekemu ke Nchileke kfuru; bẹ ayi e-me.

⁴Nggùbe Ézura; o kwa nggu bẹ iphe-a nọ l'eka. T'obu shihukwa ngu ike; l'ọ kwa ẹke ì nọ bẹ ayi nọ.”

⁵Tọ du iya bụ; Ézura egbeshi; bya emee tẹ ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; ndu Lívayi; mẹ ndu Ízurelu l'ephe ha ribua ya l'ephe e-me iphe ono ẹge e kfuru iya. Ephe atuko l'ephe ha ribua ya lẹ nte.

⁶Ya ndono; Ézura eshi l'ifu eze-ulo Nchileke ono tugbua; yọ buru iya oje lẹ ke Jehohananu Eliyashibu. Yo rua ẹke ono; jika ori nri; jika ongu mini; kele mgbamuche k'ejo iphe ono, ndu ono, e shi kpua lẹ ndzụ meshiru ono bẹ jiru iya ehu.

⁷A bya etsoru iphe, bụ Júda; mẹ Jerúsalemu raa ya arara tẹ ndu ono, e shi kpua lẹ ndzụ ono l'ephe ha dzua lẹ Jerúsalemu.

⁸L'iphe bụ onye ẹ ta abyadu nù l'ime abali ẹto-wa bẹ ee-gwo iphe iya; chifu onye obu l'ogbo ndu ono, a kpuru lẹ ndzụ ono. O bụ ẹge ono; bẹ ndu ishi; mẹ ndu bụ ogurenaya chiru iya.

⁹Tọ ọ́ dọ́ iya ọ́ ọ́ l'unwoke ndu Júda; ọ́ ọ́ ndu ọ́ kẹ́ Bénjaminu l'ẹ́phe ha abya edzua ọ́ ọ́ Jerúsalemu l'ime abalı́ ẹ́to ono. Mbọ́ku ono ọ́ ọ́ mbọ́ku ọ́nwa ọ́ kẹ́ tete gbaru ọ́kpọ́ro abalı́. Ndu ono l'ẹ́phe ha anọ́du l'ẹ́ke ọ́bu, nọ́ l'ifu eze-ọ́lo Nchileke; ẹ́hu l'anma ẹ́phe anmanma k'iphe ono; yekwaru eze mini, achi nọ́.

¹⁰Ézura, ọ́ ọ́ onye achijeru Nchileke ẹ́ja egbeshi; sọ́ ẹ́phe: “Unu gudewa k'unwanyị ọ́hodo, unu lúshiru meswee; shi ẹ́ge ono mee tẹ́ ikpe ka ọ́nma ndu Ízurelu.

¹¹Oo ya ọ́ ọ́; unu chíko ẹ́jo iphe ono, unu meru ono kfushiaru Ojejoje, ọ́ ọ́ Nchileke kẹ́ nna ayi pẹ́; unu awata ome iphe, ọ́ ọ́ iya mma. Unu sefu ẹ́ka unu l'ẹ́ke ndu alı́-a nọ́; ọ́ ọ́ ẹ́ke unwanyị ọ́hodo, unu lúshiru nọ́.”

¹²Ndu ono l'ẹ́phe ha azọ́a ya azọ́zu; sọ́: “Oo iphe meru nọ́ b'i kfuru-o! Yọ́ ọ́ ọ́ iphe ono, i kfuru ono ọ́ ẹ́ ayi e-me-o!

¹³Obenu l'ayi ghataru l'igwe l'ẹ́ke-a; yeru l'ọ́ ọ́ ọ́ udzu-mini. Ayi te evudoghekwa ẹ́ge-a l'echi ẹ́ke-a! Ọ́do abọ́ru l'iphe-a ta ọ́du iphe, ee-mekota l'ujiku lanu; m'ọ́ ọ́ ọ́ ujiku labu; kẹ́ l'ayi haswewaru ọ́kpa nshinu l'iphe-a.

¹⁴Tẹ́ ndu ishi ayi pẹ́ ọ́du ọ́ Jerúsalemu l'ẹ́ke-a nọ́-chita ẹ́nya igwe ọ́ha. Tẹ́ ndu ndu-ayi ndu ọ́phu luru unwanyị ọ́hodo shije ọ́ mkpukpu ẹ́phe bya mbọ́ku, a sọ́ru t'ẹ́phe bya. T'ẹ́phe ọ́ ọ́ ndu, ọ́ ọ́ ọ́gurennya; ọ́ ọ́ ndu ọ́gbo ikpe mkpukpu ẹ́phe yijeru bya t'e yee ya ọ́nu. Ayi -mee ya ẹ́ge ono ọ́ ọ́ Nchileke e-wofua oke ẹ́hu-eghughu iya ono, enwu l'ọ́ ọ́ ọ́ku ono l'ẹ́ke ayi nọ́.”

¹⁵Yọ́ ọ́ ọ́ ọ́lẹ́rúphu Jonátanu Ásahẹ́lu yẹ́le Jazeya Tikuva ọ́ ọ́ ndu jíkaru iphe ono, e kfuru ono. Meshulamu yẹ́le Shabetayi adẹ́ru ẹ́phe ukfu.

¹⁶Ndu ono, e shi kpọ́a ọ́ ndzọ́, laru nọ́ phụ emee iphe ono, e kfuru ono. Ézura, ọ́ ọ́ onye achijeru Nchileke ẹ́ja afọ́o unwoke, ọ́ ọ́ ndu, ọ́ ọ́ ọ́tsua ishi l'ẹ́nya-ufu nna ẹ́phe; deshia ẹ́pha ẹ́phe l'ẹ́kwo. Yo be mbọ́ku kẹ́ mbu l'ọ́nwa k'iri; ẹ́phe awata oye ọ́nu l'okfu ono.

¹⁷Yo be l'ọ́nwa kẹ́ mbu gbaru abalı́ kẹ́ mbu; ẹ́phe ekfubuwa okfu ẹ́hu ndu ono, luru unwanyị ọ́hodo ono; sefu iya ẹ́ka.

Unwoke, luru unwanyị ọ́hodo

¹⁸A bya ọ́ ọ́ ndu achijeru Nchileke ẹ́ja; ọ́waa ọ́ ọ́ ndu luru unwanyị ọ́hodo: Ndu ufu Jeshuwa Jozadaku yẹ́le unwunne iya pẹ́, luru unwanyị ọ́hodo ọ́: Masíya; Eliyéza; Jaribu; ọ́ ọ́ Gedaliya.

¹⁹Ndu ono l'ẹ́phe ha ribukotaru l'ẹ́phe a-chíshikota unyomu ẹ́phe ono. Onyenọ́nu l'ime ẹ́phe eshi l'igwe-aturu iya kpọ́ta ebyila lanu nọ́ t'e gude gwoo ngweja-ugwo.

²⁰Ndu ufu Ima, luru unwanyị ọ́hodo ọ́: Hanani; ọ́ ọ́ Zebadáya.

²¹Ndu ufu Harimu, luru unwanyị ọ́hodo ọ́: Maseyiya; Elayija; Shemáya; Jehẹ́lu; ọ́ ọ́ Uzáyá.

- ²²Ndu ufu Pasho, luru unwanyi ohodo bu: Eliyowenayi; Masíya; Ishumelu; Netanelu; Jozabadu; me Elasa.
- ²³A bya le ndu Lívayi; ndu, luru unwanyi ohodo bu: Jozabadu; Shimeyi; me Kelaya, bukwa iya phu bu Kelita. Ndu odo bu Petahiya; Júda; me Eliyéza.
- ²⁴A bya le ndu egvu be bu Eliyashibu bu onye, luru nwanyi ohodo. Le ndu nche onu-uzo eze-ulo Nchileke bu Shalumu; Telemu; me Uri bu ndu luru unwanyi ohodo.
- ²⁵A bya le ndu Ízurelu odo: Ndu ufu Paroshi, luru unwanyi ohodo bu: Ramáya; Iziya; Malukíja; Mijaminu; Eliyéza; Malukíja; me Benáya.
- ²⁶Ndu ufu Élamu, luru unwanyi ohodo bu: Mataníya; Zekaráya; Jehiyelu; Abudi; Jeremáya; me Elayija.
- ²⁷Ndu ufu Zatu, luru unwanyi ohodo bu: Eliyowenayi; Eliyashibu; Mataníya; Jeremotu; Zabadu; me Azayiza.
- ²⁸Ndu ufu Bebayi, luru unwanyi ohodo bu: Jehohananu; Hananaya; Zabayi; me Atulayi.
- ²⁹Ndu ufu Bani, luru unwanyi ohodo bu: Meshulamu; Máluku; Adaya; Jashubu; Sheyalu; me Jeremotu.
- ³⁰Ndu ufu Pahatu-Móabu, luru unwanyi ohodo bu: Aduna; Kelalu; Benáya; Masíya; Mataníya; Bezalelu; Binuyi; me Manáse.
- ³¹Ndu ufu Harimu, luru unwanyi ohodo bu: Eliyéza; Ishaya; Malukíja; Shemáya; Shimiyonu;
- ³²Bénjaminu; Máluku; me Shemariya.
- ³³Ndu ufu Hashumu, luru unwanyi ohodo bu: Matenayi; Matáta; Zabadu; Elifeletu; Jeremayi; Manáse; me Shimeyi.
- ³⁴Ndu ufu Bani, luru unwanyi ohodo bu: Madayi; Amuramu; Uwele;
- ³⁵Benáya; Bedeya; Keluhi;
- ³⁶Vanaya; Meremotu; Eliyashibu;
- ³⁷Mataníya; Matenayi; me Jesu.
- ³⁸Ndu ufu Binuyi, luru unwanyi ohodo bu: Shimeyi;
- ³⁹Shelemiya; Nétanu; Adaya;
- ⁴⁰Makunadebayi; Shasháyi; Sharayi;
- ⁴¹Azarelu; Shelemiya; Shemariya;
- ⁴²Shalumu; Amariya; me Jósefu.
- ⁴³Ndu ufu Nebo, luru unwanyi ohodo bu: Jeyelu; Matitíya; Zabadu; Zebayina; Jadayi; Jówele; me Benáya.

⁴⁴Ndu ono l'ephe ha be lukotaru unwanyi ohodo. Ole ephe chishikotaru ephe; chishia chishia me unwegirima, unwanyi ono mutatsuaru ephe.

Nehemáya

Nehemáya 1

Nehemáya ekfu anụ Nchileke

¹Owaa bụ akọ ẹhu Nehemáya Hakalaya. L'ónwa Kisilevu l'afa k'ụkporo; ị mu nọ ị Súsa, bụ ishi obodo;

²Be Hanani, bụ onye ufu ayi; yeru unwoke ọdo; tukuror shi Júda bya. Mu abya ajia ẹphe aji ndu Ju ono, wafuru nụ ono; mbụ ndu ono, shi l'alị ono, a kpuru ẹphe ị ndzụ; laphuta azụ ono. Mu jikwaruphu ẹphe aji Jerúsalemu.

³Ẹphe asụ mu: “Lẹ ndu ono, e shi kpua ị ndzụ; ẹphe emetsua laphuta azụ l'alị Júda ono; be ọnodu ẹphe dukwa ẹji nshinu; mbụ l'ọnodu ẹphe; be iphere iya dukwa. Upho-mkpuma Jerúsalemu l'ọ ha; zekwa l'alị. Oku etsukotawa ẹke, eeshije abata iya.”

⁴Lẹ mu nutsuaru iphe ono; be mu dugaru adugaru; raa ẹkwa. Mu nọru abalị olemole; gua aphụ; swia aswisi l'ekfu anụ Nchileke k'imigwe.

⁵Iphe, mu kfuru bụ: “Nggube Ojejoje, bụ Nchileke k'imigwe; mbụ Nchileke ono, paru ẹka; bya adu egvu ono; onye edobeje ọgba-ndzụ iya l'ẹhu ndu yeru iya obu; l'emeje iphe, o kfuru; l'ekoshije ẹphe ị ya yeru ẹphe obu.

⁶Ngabenu nchi; nggu efube ifu l'ekfukfu, mube nwozi ngu ekfu anụ ngu; mbụ ekfukfu, mu anọduje l'ifu ngu ekfu: eswe l'enyashi; l'ishi ndu ozi ngu, bụ ndu Ízurelu. Nta-a; be mu ekfufuta ẹjo iphe, ayibe ndu Ízurelu mekotaru ngu; mbụ ẹjo iphe, mbedua; me ndu ufu nna mu phe; meru ngu.

⁷Ayi mewaru ngu ẹjo iphe, ha nshinu; haa ekemu ono, ị turu ono; haa otso okpa, ị toru; haa ome-l'alị, ị doberu, bụ iya bụ iphe, ị turu nụ nwozi ngu, bụ Mosisu t'e meje.

⁸Nyatakwa okfu, ị kfuru nwozi ngu, bụ Mosisu; sụ iya: ‘L'ọ -buru l'e t'e egudedu ire ẹphe ẹka; be ị-tukwa ẹphe nanu nanu l'iphe bụ mbakeshi.

⁹Ole ọ -buru l'ẹphe ghakoberu lakfuta ngu; dobe ekemu ngu; l'eme iya ememe; m'o -ruhuru; ẹke a chiru ẹphe laa buru l'oha ẹke, igwe jeberu; be ị-shi l'ẹke obu rukobe ẹphe; duphuta ẹphe azụ l'ẹke ono, ị fotaru t'ọ buru ẹke aa-nọduje akpo-ku ẹpha ngu ono.’

¹⁰“O kwa ndu ozi ngu; be ẹphe bụ; buru ndibe ngu; mbụ ndu ị gude eze ike ngu; me okpehu ngu gbafuta.

¹¹Nggube Nnajiufu; ngabenu nchi l'ekfukfu, nwozi ngu ekfu anụ ngu; me l'ekfukfu, ndu ozi ngu ekfukwaphu anụ ngu; mbụ ndu ono, ọduje mma t'ẹphe l'atsụ ngu egvu ono. Byiko; menua t'iphe jeeru mube nwozi ngu ọhuma ntanu-a; mbụ t'i mee; te imiko mu du nwoke-a, bụ eze-wa.” Teke ono; be bụ mu shi buru onye agbajeru eze mee.

Nehemáya 2

Aaha Nehemáya t'ọ jee Jerúsalemu

¹Yo be l'ónwa Nisanu l'afa, kwe Atakusakusesu ụkporo afa; k'ophu ọ dọberu bụru eze; a pata męe bya edoberu iya. Mu apata męe ono gbalahaaru iya. Ophu eze 'aphubukwanua mu l'ęke mu tanwuberu ifu.

²Ya ndono; eze aji mu iphe, meru iphe mu doberu ifu ęge ono; l'ębe abụ l'iphe eme mu? Sụ l'ę to nwedu iphe ọdo; gbahaa l'obu ta atsodu mu ęna. Egvu erua mu l'ęhu teke ono.

³Mu abya asụ eze: “Ndzụ eze; ndzụ ogologo gbururu jeyewaru. ?Bụ ngunu kparu iphe ifu ta adudu mu dzudzudu; lę mube onye mkpukpu mu dakposhuru adakposhihu; ọku etsukotawa edukfu ayi; mbụ ęke ono, e liru nna mu oche phe ono?”

⁴Tọ dụ iya bụ; eze aji mu: “?Bụ ngunu b'ọ dụ mu tę ya meeru mu?” Mu abya ekfuru nụ Nchileke k'imigwe. Mu emetsua nụ Nchileke;

⁵bya asụ eze: “O -buru l'ọ dụ nggube eze mma; mbụ; ọ -buru lę mube nwozi ngu nọ ngu l'obu; hanụ mu tę mu je alı Júda; lę mkpukpu ono, e liru nna mu oche phe ono; je akpukwaa ya.”

⁶L'eze-nwanyi nonyabe eze; bę eze jiru mu; su: “?Nanu ęge mu a-nọ-bebe l'ije mu ọbu??Bụ teke ole bę mu a-lata?” Mu abya atuaru eze onu teke mu a-alata; yọ sụ mu tę mu je.

⁷Mu asukwa iya phụ: “O -buru l'ọ dụ nggube eze mma; denuru ękwo nụ mu tę mu je anụ ndu govano azụ Ęnyimu Yufurętusụ; k'ophu ęphe a-ha mu tę mu sweta jeshia Júda.

⁸Nggü edekwaaphu ękwo ophu mu a-nụ Ásafu, bụ onye eleta ọswa eze ęnya; t'ọ nụ mu oshi, mu e-gude rya onu-oguzo a-gbabe-a-dzuru l'iku eze-ulo Nchileke; mę oshi, mu e-gude kpü-kwazi upho-mkpuma mkpukpu ono; mę ophu mu e-gude mee ulo ophu mu e-buru.” Eze emekotaru mu iphemiphe ọbule, mu roru iya; kę l'ęka-oma kę Nchileke mu; bę nọ swiru mu nụ.

Nehemáya agbaphe upho-mkpuma Jerúsalemu

⁹Mu erua; bya eworu ękwo ono, eze deru ono keeru ndu govano azụ Ęnyimu Yufurętusụ. Eze bę duru ndu ishi ndu soja; mę ndu inya-ogu yeru mu; tę mu l'ęphe yiru.

¹⁰Teke Sambálatu, bụ onye Hōronu; mę Tobaya, bụ onye ishi l'alı Amonu nuleruphu l'o nweru onye byaru ọcho ęge ee-shi t'iphe duru ndu Ízurelu lę mma; yọ dọ ęphe ęji dushia ya ęphe ike.

¹¹Ya ndono; mu abya abata lę Jerúsalemu; nọ ya abalı ęto.

¹²Yo be l'ęnyashi; mu agbalihu; mu l'unwoke olemole; tųgbua. Ophu ọ dudu onye mu kfuwaru iphe, Nchileke mu yeru mu l'obu tę mu meeru Jerúsalemu. Ophu ọ dukwaphu anụ ọdo, mu gude ọdo; gbahaa nkakfu-igara-wa, mu agba agbagba-wa.

¹³O bụ l'ęchi-abalı bę mu gude tųgbua. Ęke mu shiru bụ Onu-oguzo Nsuda lufuta lę Węlu Nkuta-ọswa; shia ono lufuta lę Onu-oguzo Ikpozụ. Mu ejekpelephu l'agbaphe

upho-mkpuma Jerúsalemu ono, e tsukposhiru etsukposhi ono yéle edukfu iya ono, oku tsukotaru ono.

¹⁴Mu abya eshi l'èke ono tugbua shia uto Onu-oguzo Enya-nwogvu; waa Okpuru Eze. Ole nkakfu-igara, mu agba agbagba te nwedu èke oo-shi sweta.

¹⁵Tò dù iya bù; mu egude enyashi ono tugbua kwaseru uto nsuda; l'agbaphe upho-mkpuma ono. Mu agbaphegee ya; bya alaphuta azu; shia Onu-oguzo Nsuda bahu l'ime mkpukpu.

¹⁶Ophu ndu ishi te nwedu onye maru èke mu jeru; tò dù onye maru iphe, mu meru. Ishi iya aburu le jeyekpo teke ono; b'è t'ò dùdu iphe, mu kfuwaru ndu Júda; ndu achijeru Nchileke eja; ndu a maru epha ephe; ndu ishi; mewaru ndu odo, bù ndu e-mekochaa eje ozi ono.

¹⁷Tò dù iya bù; mu asu ephe: “Unu phuwaru egbe iphe-ehuka, ayi no l'ime iya; mbu ege Jerúsalemu gude dakposhihu; oku etsukota edukfu iya. Unu byakwa t'ayi kpukwaa upho-mkpuma Jerúsalemu; k'ophu ayi e-mefu onwayi iphere l'ifu.”

¹⁸Mu abya ekfukwaaruphu ephe ege eka-oma ke Nchileke mu gude du-be mu l'ehu; me k'iphe, eze kfukotaru mu. Ephe asu: “Ngwaa; t'ayi wata iya akpukpu.” Ephe akwakobelahaa k'oru ono.

¹⁹Sambalatu, bù onye Horonu yele Tobaya, bù onye ishi l'ali Amonu; me Geshemu, bù onye Arabu anulephu iphe ono, ayi chiru idzu k'ememe ono; ephe achilaha ayi ochi; jalaha ayi ewena; su: “?Bu ngunu be ayi eme ege ono??Bu ikè be ayi ekwefuru eze to?”

²⁰Mu abya eyeeru ephe onu; su ephe: “Le Nchileke k'imigwe e-me-e t'oru ayi gaa werewere. Ayibe ndu ozi iya a-wata okpu-kwazi upho-mkpuma ono; obu l'unubèdua te enwekwa okè le Jerúsalemu; to nwe iphe e-rube unu eka; to nwe iphe ee-gude anyata unu.”

Nehemáya 3

Ndu akpukwa upho-mkpuma Jerúsalemu

¹Ya ndono; Eliyashibu, bù onye ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu odo, bù ndu achijeru Nchileke eja egbeshi je akpukwaa Onu-oguzo Aturu. Ephe akpu-gee ya; bya eyeshia ya ibo. Ephe kpuru upho-mkpuma iya; yo lufuta le Ulo-eli Ukporo-ise; me le Ulo-eli Hananelu. Ephe emeebe bya eworu iya ye Nchileke l'eka.

²Ndu kpuru tsota Eliyashibu bù unwoke Jeriko. Onye kpuru tsota ephe aburu Zaku Imiri.

³Unwu Hasena bù ephe kpuru Onu-oguzo Ema. O bù ephe gbaru oshi l'eli iya; yeshia ya ibo; akpobe; me mgboro-igwe.

⁴Onye kpuru tsota ephe bù Meremotu Uraya Hakozu. Meshulamu Berekaya Meshezabelu bù iya kpu-tsotaru Meremotu. Zedoku Bena akpu-tsota Meshulamu.

- ⁵Ndu Tékowa kpuru eke etsota iya nu. Ole ndu ophu a maru epha epe le mkpukpu ono te kwedu ye eka l'ozu, ndu ishi-oru suru t'ephe jee.
- ⁶Joyada Paseya; me Meshulamu Besodeya bu epehedua kpukwaru Akahu Onu-oguzo. Epe gbaru oshi l'eli iya; yeshia ya ibo; akpobe; me mgboro-igwe.
- ⁷Ndu kpuru tsota epe bu Melataya, bu onye Gibiyonu; Jadonu, bu onye Meronotu; unwoke Gibiyonu; me unwoke Mizupa. Eke ono bukota eke ndu govano azu Enyimu Yufurétusu achi.
- ⁸Onye kpuru tsota epe bu Uziyelu Hahaya. Uziyelu tso le ndu uzu mkpola-ododo. Onye kpuru tsota iya nu aburu Hananiya. Hananaya tso le ndu emeje manu-mbeleke, eshi mkpo. Epe kpuru upho-mkpuma ono jeye le Obosara Uphi-mkpuma.
- ⁹Refaya Huru be kpu-tsotaru epe. Refaya bu onye ishi, l'achi nkere-ebo lanu le Jerúsalemu.
- ¹⁰Onye kpu-tsotaru epe bu Jedaya Harumafu. Eke o kpukwaziru bu nhamunha iku ufu iya. Hatushi Hashabuneya akpukwaa eke tsotaru iya nu.
- ¹¹Malukija Harimu; me Hashubu Pahatu-Móabu be kpukwaru upho-mkpuma ono ibiyia odo; bya akpua Ulo-eli Oku-Uzu.
- ¹²Onye kpukwaru eke tsotaru iya nu bu Shalumu Haloheshi. O bu onye ishi, l'achi nkere-ebo lanu le Jerúsalemu. Yo buru unwu iya: ndu k'unwanyi yetaru eka kpua ya.
- ¹³Hanunu yele ndu bu le Zanowa bu epe kpukwaru Onu-oguzo Nsuda. Epe kpuru iya; yeshia ya ibo; akpobe; me mgboro-igwe. Epe kpukwaruphu upho-mkpuma ono eke du unu nkwo-eka labu l'ukporo nkwo-eka iri; kpua ya jeye le Onu-oguzo Ikpuzu.
- ¹⁴Onye kpuru Onu-oguzo Ikpuzu bu Malukija Rekabu, bu onye l'achi Betu-Hakeremu. O kpuru iya yeshia ya ibo; akpobe; me mgboro-igwe.
- ¹⁵Shalumu Kolu-Hoze, bu onye ishi, l'achi Mizupa bu iya kpukwaru Onu-oguzo Nwogvu. O kpuru iya; kpua ya iphe; bya eyeshia ya ibo; akpobe; me mgboro-igwe. O kpukwakwaruphu upho-mkpuma Okpuru Sayilówamu l'iku Mgbabu Eze; kpua ya lufuta l'ubube ulo-eli, eeshije le Mkpukpu Dévidi nyizita enyizita.
- ¹⁶Onye kpuru tsota iya nu bu Nehemaya Azubuku, onye bu onye ishi, l'achi nkere-ebo Bétu-Zu. O kpuru upho-mkpuma ono je akpaa l'ifu ili Dévidi; kpua ya jeye l'okpuru ono, e gude eka tua ono; me l'ulo eke ndu soja bu.
- ¹⁷Ndu kpuru tsota Nehemaya bu ndu Lívayi. Onye epe no l'eka kpua ya bu Rehumu Bani. Onye kpuru tsota Rehumu bu Hashabaya, bu onye ishi, achi nkere-ebo Keyila. Hashabaya ono be bu nkere-ebo eke oochi b'o kpu-chitaru upho-mkpuma ono.
- ¹⁸Onye tsotaru iya nu bu Bavayi Henadadu, bu onye achi nkere-ebo Keyila lanu ophu yele unwunna iya.

- ¹⁹Onye kpuru tsota iya nụ bu Eza Jeshuwa. O kpukwaru ibyiya ophu nọ l'ifu eke eeshije enyiba l'ulo, eedobeje ngwa-ogu; mbu le nkulahu ngwo-ji upho-mkpuma ono. Eza l'onwiya be bu onye ishi, achi Mizupa.
- ²⁰Onye tsotaru iya nụ bu Baruku Zakayi. O gude ege oovu iya l'ehu kpukwaa ya. O shi le ngwo-ji upho-mkpuma ono kpa ya jeye l'onu nggamgbo Eliyashibu, bu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja.
- ²¹Meremotu Uraya Hakozu be kpuru tsota Zabayi. O shi l'onu nggamgbo Eliyashibu kpa ya jeye l'eke ufu Eliyashibu jeberu.
- ²²Ndu odo, kpuru tsota iya nụ bu ndu l'achijeru Nchileke eja, shi le mkpukpu, nopheru Jerusalemu mgburumburu.
- ²³Ndu odo, kpuru tsota ephe bu Benjaminu me Hashubu. Eke ephe kpukwaru bu onu nggamgbo ephe. Onye kpuru tsota ephe bu Azariya Maseya Ananiya. Eke ephebedua kpukwaru bu eke, nọ l'onu-nggamgbo ephe.
- ²⁴Binuyi Henadadu be kpuru tsota Azariya. Yebedua kpuru shita l'ufu Azariya jeye l'iku ngwo-ji upho-mkpuma ono.
- ²⁵Palalu Uzayi be kpukwaru eke nọ l'ifu ngwo-ji upho-mkpuma ono; yele ulo-ephekerephe ono, sefutaru ishi l'ufu-eze l'eka iya ophu nọ l'uzo imeli mkpukpu ono le mgboro echi eke ndu nche anoje. Onye kpuru tsota iya nụ bu Pedaya Paroshi.
- ²⁶Ndu eje ozi l'eze-ulo Nchileke, bu ndu bu l'ugvu Ofelu abya akpukwaa nk'ephe lufuta l'ifu Onu-oguzo Mini, nọ l'uzo enyanwu-ahata yele ulo-ephekerephe ono, sefuru esefu ono.
- ²⁷Ndu kpuru tsota ephe; bu unwoke ndu Tekowa. Ephe kpukwaru ifu oke ulo-ephekerephe ono, sefuru esefu ono; kpa ya je asube upho-mkpuma Ofelu.
- ²⁸Ndu l'achijeru Nchileke eja be kpotaruru okpu upho-mkpuma ono le Onu-oguzo Inya kwaseru: onyenonu akpa onu-nggamgbo iya.
- ²⁹Onye kpuru tsota ephe; bu Zedoku Ima. Yebedua kpukwaru onu-nggamgbo iya. Onye ophu kpuru tsota iya nụ aburu Shemaya Shekaniya. Yebedua bu onye nche Onu-oguzo Enyanwu-awawa.
- ³⁰Ndu odo, kpuru tsota iya nụ bu Hananaya Shelemiya yele Hanunu, bu onye k'ishingu l'unwu Zalafu. Meshulamu Berekaya kpuru tsota ephe; eke o kpukwaru aburu iku ulo iya.
- ³¹Onye ophu kpuru tsota iya nụ bu Malukija. Malukija tso le ndu uzu mkpola-ododo. O kpukwaru upho-mkpuma ono jeye l'ulo ndu ozi l'eze-ulo Nchileke; me ke ndu ngho l'ifu Onu-oguzo Ndzuko; bya akpukwaa ya phu jeye le nwulo, nọ l'eli ngwo-ji upho-mkpuma ono.
- ³²Ndu uzu mkpola-ododo; me ndu ngho be kpukwaru mgbaku nwulo ono, nọ l'eli nkulahu ngwo-ji upho-mkpuma ono; ephe akpa ya jeye le Onu-oguzo Aturu.

Nehemáya 4

Ndu akpòshi-òru ono akpòshi

- ¹Ya ndono; Sambálatu anùlephu l'ayi akpùkwawa ùpho-mkpuma ono; ẹhu agbangahu iya; yọ vọru ọku ghua ẹhu wata oja ndu Ju ewena.
- ²Yọ nọdu l'ifu ndu otu iya; mẹ l'ifu ndu soja Samériya kfulahaa; sù: “?Bù ngunu bẹ ndu Ju-wa, ùvo ta nọdu-a etu onwẹphe??Ephe arị l'ẹphe e-gude ujiku lanù kpùkwaa ùpho-mkpuma ono; nọdu iya gwoo ngweja mbọku ono tọo??Ephe a-dù ike mee tẹ mkpuma ono dọbaa mma ọdo; mbù mkpuma ono, ẹphe vọshiru lẹ mkpọkpo ùpho-mkpuma ono, ọku mebyishiru emebyishi ono tọo?”
- ³Tobaya, bù onye Amọnu, nọnyabe iya nù asù: “Ùpho-mkpuma ọbu, ẹphe akpù ọbu;?o nweru ishi? Iphe bù; agù-ùlo -gbakobe iya; yọ dakpòshihu!”
- ⁴Mu abya ekfuru nù Nchileke; sù iya: “Byiko Nchileke ayi; ngabẹnuru ayi nchị; kẹ l'ẹ tọ dọdu iphe, a gùberu ayi. Menua tẹ ewena-a, ẹphe aja ayi-a tukoru ẹphe l'ishi. Nggu emee t'a lùta ẹphe l'ọgu lashia alì ọdo.
- ⁵Ba agùkwaru ẹphe nvù l'ẹge ẹphe gude katọshia ndu ono, akpùkwa ùpho-mkpuma ono; shi iya kpatsua ngu iwe ono.”
- ⁶Ya ndono; ayi abya akpua ùpho-mkpuma ono jeye yo rua nkere-ẹbo l'ẹge eli iya shi hahawa; kẹ lẹ ndu ono fuberu ifu jee ozi ono.
- ⁷Sambálatu; Tobaya; ndu Arabu; ndu Amọnu; mẹ ndu Ashudọdu anùlephu lẹ ndu akpùkwa ùpho-mkpuma Jerúsalemu ono akpù l'iya-a l'eje; yeru l'ẹke ọzo nọtsua ya bẹ ẹphe emechishitsua; ẹhu agbanwushihu ẹphe ọku.
- ⁸Ẹphe abya achia idzu t'ẹphe bya ọgu lẹ Jerúsalemu; kuru utsu kpua ya.
- ⁹Tọ dù iya bù; ayi abya ekfuru nù Nchileke ayi; woru ndu nche ye t'ẹphe cheje mkpùkpu ono nche: eswe l'enyashi; t'e gude nọ-chia ẹphe ọzo abyabya.
- ¹⁰Yọ bùru teke ono bẹ ndu Júda wataru okfu; sù: “L'ike gvùakwaru ndu l'eje ozi ọbu; yefuaru lẹ mkpọkpo ùpho-mkpuma ọphu ghataru aghata; k'ọphu bù l'ẹphe ta aduhedu ike ọkpukwa ùpho-mkpuma ọbu.”
- ¹¹Ndu ọhogu ayi l'ekfukwaphu l'ayi bya amaru; mbù l'ayi bya aphù ẹphe; bẹ ẹphe nọwa ayi l'echi; gbushia ayi; kẹ ọru ono ebuhu.
- ¹²Ugbo olemole bẹ ndu Ju, bunyabe ẹphe byawaru ayi okfuru l'iphe bù ẹke ayi shiru bẹ ndu ọhogu ayi ono e-tsokwaruphu ayi bya.
- ¹³Tọ dù iya bù; mu abya eye ndu nche l'azu ùpho-mkpuma ono; t'ẹphe cheje nche l'ẹke a kpù-beru ùpho-mkpuma ono ubele. Mu abya agbaa ndu nche ono l'ikfu l'ikfu; ẹphe apagbaaru ogu-mbeke; mẹ arwa; mẹ akfù.
- ¹⁴Mu aphùtsua ẹge iphe dù; bya ekfuaru ndu a maru ẹpha ẹphe; ndu ishi; mẹwaru ndu ọdo; sù ẹphe: “Unu ba atsùkwa ndu-a egvu! Unu nyatakwa Nnajiufu ono, bù onye

paru ẹka apaa; bya aburu onye du egvu ono; gude iya lua ogu ẹhu ndibe unu; unyomu unu; unwu unu; me ndu ufu unu.”

¹⁵Teke ndu ohogu ayi nuru l'ejo idzu ono, ẹphe chiru ayi ono be ayi mawaru; mbu le Nchileke mebyiwaru iya; ayi l'ayi ha alaphu azu je akpulahaa upho-mkpuma ono odo. Onyenonu emelaha ẹka iya nk'iya l'oru ono.

¹⁶Tsube mboku ono kwaseru be buwaa nkere-ẹbo l'unwoke, ejeru mu ozi jelahaaru ozi ono; nkere-ẹbo ophu anodu le nche; paru arwa; iphe, eegudeje egbobuta onwonye; akfu; me uwe-ogu. Ndu ishi evudoshia ndu Jıda ono l'ẹphe ha ike l'azu;

¹⁷ẹphe akpu upho-mkpuma ono. Ndu ophu evu iphe, eegude eje ozi ono egude ẹka lanu l'eje ozi ono; gude ẹka ophu paru ngwa-ogu.

¹⁸Ndu ophu akpu upho-mkpuma ono l'ehu l'ehu etugbaaru ogu-mbeke ẹphe l'ukfu. Onye ke upyoku evudonyabe mu.

¹⁹Mu abya ekfuru yeru ndu ono, a maru ẹpha ẹphe ono; ndu ishi; mewaru ndu odowaru; su ẹphe: “L'ozi-a hakwa nshinu; gbasaa agbasa; shi ẹge ono mee; ayi anodugbaa onwayi ote-ẹnya l'upho-mkpuma-wa.

²⁰Iphe, bu ẹke unu nuru oda upyoku ono; unu awuru byakfuta ayi l'ẹke ono. Nchileke ayi a-luchiru-a ayi ogu!”

²¹Ono ẹge ayi shi rua oru ono: nkere-ẹbo apaje arwa l'ẹka tsube le nchi-abohu jeye teke mkpo-kpodo a-fushi l'urenyashi

²²Iphe odo, mu kfukwaruphu ndu ono teke ono bu: “T'onyenonu yele onye ejeru iya ozi nodujekwa le Jerusalemu l'enyashi; k'ophu ẹphe a-buru ayi ndu nche l'enyashi; teke o beru l'eswe; ẹphe ejee ozi.”

²³Le ayi ha: mbɛdua; unwunne mu phe; ndu ozi mu phe; me ndu nche mu l'ẹphe ha te nwedu onye eyefuje iphe, o yeru l'ehu eyefu. Onyenonu apajeru ngwa-ogu iya; m'o - ruhuru; o buru mini be onye obu eje ekuta.

Nehemaya 5

Nehemaya eyeru ndu ukpa ẹka

¹Ya ndono; unwoke ndu Ju me unyomu ẹphe awata ochi mkpu iphe, ndu Jıda ibe ẹphe eme ẹphe.

²O nweru ndu ophu suru: L'ẹphe l'unwegirima ha igwe. Oo ya bu t'a hanua ẹphe t'ẹphe kpata nri ria nodu ndzu.

³O nwekwaruphu ndu ophu suru: “L'ẹphe yeru ali ẹphe l'itumo; jeye le mgbo vayinu ẹphe; me ulo ẹphe ẹge ee-shi t'ẹphe phua nri ria teke phu ẹgu shi eme phu.”

⁴O nwekwaruru ndu ophu suru: “L'ẹphe jiwaru jia ugwo nu eze; gude tua utu ali ẹphe; me utu mgbo vayinu ẹphe.

⁵A makwaru-a l'ephe lẹ ndu Ju ibe ephe bu ndu lanu. O bu ege unwegirima ephe ama mma; be unwegirima nk'ayi amakwaphu. Obenu l'unwegirima ayi b'e dobewaru l'onodu ndu bu ohu. Uphodu unwegirima ayi ndu ke unwanyi nwekwaru ndu ophu gbe buwaru nu ohu nta-a; ayi ta ma ege ayi e-me gbafuta ephe; ke l'ali ayi; me mgbo vayinu ayi bukotawa ke ndu odo."

⁶Teke mu nuru mkpu ono, ephe echi ono yele iphe ono, ephe ekfushi ono; ehu agbanwuhu mu oku.

⁷Mu abya ariebe iphe ono l'ime onwomu; bobbe iya ndu a maru epha ephe; me ndu ishi. Mu asu ephe: "?Nanu ege unu e-shi ana ndu Jüda ibe unu o-muru-nwa?" Mu abya ekua ndzuko, ha shinu t'a chia ege ee-shi meshia ephe ike.

⁸Mu asu ephe: "Ayi sewaru jeye teke ayi gbafutaru unwunne ayi, bu ndu Jüda, e shi reshia ndu ohodo. Nta-a be unu byaru bya ereshilaha unwunne unu ono odo te ayi zu-phulahaa ephe azu." Mu ekfuebe ege ono; ephe adaa shikongu; ephe ta amafe iphe, ephe e-kfu.

⁹Mu asukwaphu ephe: "L'iphe, unu eme ta dukwa mma. ?To gbadu t'unu tsua Nchileke ayi egvu; k'ophu ndu ohodo, bu ndu ohogu ayi e ta watadu ayi oja ewena?"

¹⁰Mbedua; unwunne mu phe; me ndu ozi mu phe ejejekwaa ndibe ayi ugwo okpoga me ugwo nri. Olobu; te ke o-muru-nwa lakwaa!

¹¹Unu nu-phukota ephe ali ephe azu ntanu-a; me mgbo vayinu ephe; mgbo olivu ephe; me ulo ephe. Unu eworu o-muru-nwa, unu nataru ephe l'okpoga; le nri; le mee; me le manu nu-phukota ephe azu."

¹²Ephe atuko su: "L'ephe a-nu-phukota iphe ono azu. E to dudu iphe, ephe a-suba t'a nu ephe odo. O bulephu ege mu suru t'ephe mee be ephe e-me." Mu abya ekua ndu achijeru Nchileke eja; su ndu ono, a maru epha ephe ono; me ndu ishi t'ephe nodu ephe l'ifu ria nte; l'ephe emee iphe ono, ephe kweru ukwa iya ono.

¹³Mu abya ajia uwe mu kpaphungu; su: "T'o bukwaru ege ono be Nchileke a-jifu iphe, bu onye e-te medu iphe-a, o kweru ukwa-a; mbu jifu iya l'ulo iya; me l'iphe, onye obu nweru enweru. T'o bukwaru ege ono bu ege aa-jifu onye ono; gbabe iya eka otu!" Ndu ono l'ephe ha atuko zua mgbede; su t'o dukwa ege ono; metsua bya ajaa Ojejoje ajaja. Ndu ono emee iphe ono, ephe kweru ukwa iya ono.

Nehemaya ta budu o-maru-onwiya

¹⁴Tsube le teke e meru mu govano ndu Jüda; mbu l'afa, kwe Atakusakusesu ukporo afa jeye l'afa, kwe iya ukporo afa l'afa iri l'ebo, o wataru obu eze; l'ime afa iri l'ebo ono; be mbedua; me unwunna mu ta dudu onye ophu rijeru nri, gbaru govano.

¹⁵Obenu le ndu govano ophu vu mu uzo chia be shi bo ndu Jüda ivu-era: shi ana ephe nri; me mee; yeru shekelu mkpola-ocha ukporo labu, ephe shi atuje l'uboku. O kwaphu ege ono be ndu shi ejeru ephe ozi shi akpa ndu Ju ehu. Ole mbedua gude otsu egvu Nchileke; mu te me ege ono.

¹⁶Mu gbe yechiaru ẹhu ẹ k'okpu ọpho-mkpuma ono; ọphu ọ dudu alì, ayi zuru m'ọo nanu. Ndu ozi mu l'ẹphe ha achikotaleruphu ẹka wua l'ozi ono.

¹⁷Qodo aburu l'ukporo ndu Júda ẹsaa l'umadzu iri; me ndu bu ndu ishi be shi abyaje ori nri ẹ nke mu; yeru ndu eshije iphe, bu mbakeshi, no-pheru ayi mgburumburu byakfuta ayi.

¹⁸Mboku-mboku be eegbuje oke-eswi lanu; waa aturu ishingu, ẹhu du mma; me oku; gude shiaru mu nri. Iphe bu abali iri, sweru esweswe be eevutajeru mu mee, du iche iche; vuta iya k'etsutsu iya. A makwaru-a l'iphemiphe obule ono nokota; obu ẹ mu ta asubukwaa t'a nu mu oke-nri, ruberu govano. Ishi iya aburu ẹ ivu-era ndu Júda vu be hawa nshinu.

¹⁹Mu abya ekfuru nu Nchileke; su iya t'o nyatakwa mu ru ẹ k'iphemiphe obule ono, mu mekotaru ndu-wa ono.

Nehemáya 6

Ejo idzu, aachiru Nehemáya

¹Tọ du iya bu; Sambálatu; Tobaya; Geshemu, bu onye Arabu; me ndu ohogu ayi odo abya anua ẹ mu kpu-ghewaru ọpho-mkpuma ono; l'ẹ to duhedu ẹke ghekwaduru iya onu; a gufu ẹ teke ono be mu te yeshidua ibo l'onu-oguzo iya;

²Sambálatu yele Geshemu ezia te mu bya te mu l'ẹphe nwee ndzuko ẹ mkpukpu lanu l'obosara alì Ono. Obenu l'iphe, ẹphe chiru idzu iya bu t'ẹphe merua mu ẹhu.

³Ya ndono; mu ezifu ndu ozi t'ẹphe je ezia ẹphe: “L'ozi, mu gude l'eka hakwa l'uru. Ẹ mu ta abyaghekwa.?Nanu ẹge mu e-shi paru ozi ono haa; ẹ mu eje ẹphe oza oku?”

⁴Ugbo eno be ẹphe ziru mu ozi lanu ono. Yo buru onu ono, mu yehawaru ẹphe ono be mu yekotaru ẹphe.

⁵Yo be ẹ k'ugbo ise ya; Sambálatu eye nwozi iya t'o gude ekwo, o deru; ghebe iya onu; nu iya t'o wotaru mu.

⁶L'ime ekwo ono b'o deru; su: “Iphe ada nu l'iphe bu mbakeshi bu ẹ nggu ẹ ndu Ju be achi idzu t'unu kwefu ikè. Geshemu agbakwa ama l'o bu oswi-okfu. Yo buru iya meru iphe unu akpukwa ọpho-mkpuma ono. Iphe odo, e kfuru ye iya bu l'ọo mbedua eme te mu buru eze ẹphe.

⁷Qodo aburu ẹ mu gbe fotawa ndu nkfuchiru t'ẹphe je araa ya arara ẹ Jerúsalemu l'o buwa mu bu eze ndu Júda. Wo;?o doru mu-a enya l'okfu ono e-rukwa eze nchi. L'o kakwa mma te bya te ayi chi-zia ya achi-zi.”

⁸Mu eziphu iya ozi azu; su iya: “L'iphe ono, ookfu ono ta dukwa ophu bu oswi-okfu; l'o kwa iphe o ritaru l'obu iya be ookfu.”

⁹Iphe ono bu iphe, ẹphe eme te ayi tsuhu egvu; ke l'ẹphe riru l'ayi a-paru ozi ono haa; ayi te ejefuhe iya l'ishi. Ole mu roru Nchileke; su iya: “Byiko; menua te ẹka shihu mu ike.”

¹⁰Yo be teke mu jeru l'ulo Shemáya Delaya Mehetabelu, bu onye e bufuru ebufu; yo su te mu l'iya dzuda l'eze-ulo Nchileke; l'ime ime eze-ulo ono; te ayi gu-chishia ibo eze-ulo ono agu-chishi; l'o nweru ndu a-bya mu egbugbu; l'oo l'enyashi be ephe a-bya.

¹¹Mu ajia; su: “?Bu onye du l'o bu mbedua a-bya agbalahaa oso? Mbụ: ?bu onye du l'o bu mbedua a-gbaru lashia l'eze-ulo Nchileke te mu dzota ndzu mu too? Le mu te ejekwa.”

¹²Yo buru teke ono b'o byaru bya edoo mu enya l'e t'o budu Nchileke be ziru iya nu; l'oo Tobaya yele Sambalatu kfuru iya ugwo t'o kfua iphe, a-tsuru mu nu.

¹³Ephe kfuru iya ugwo t'o yee mu egvu; k'ophu mu e-me iphe, o suru te mu mee; shi ege ono mee iphe, du eji; t'ephe nweru iphe, ephe agbabe okpa gube mu ejo epha; mee mu iphe-iphere.

¹⁴Mu abya ekfuru nu Nchileke; su iya: “Nggube Nchileke mu; ba azahakwa iphe, Tobaya yele Sambalatu meru mu. O kwaphu ege ono b'e tji zahadu nwanyi nkfuchiru ono; mbu Nowadiya; me ndu nkfuchiru odo, shi eme t'ephe yee mu egvu.”

A kpụ-gheru upho-mkpuma ono

¹⁵Ya ndono; iphe, a kpuru upho-mkpuma ono bu ukporo abali labu l'abali iri l'ebo. Mboku, a kpụ-gheru iya bu l'ukporo abali l'abali ise l'onwa Elulu.

¹⁶Teke ndu ohogu ayi l'ephe ha; me iphe bu mbakeshi, bupheru ayi mgburumburu nuru iya; be ephe pehuru onwephe l'enya; ke l'o bya edoo ephe enya l'ozi ono bu Nchileke ayi yeru ayi aka; ayi ejefu iya l'ishi.

¹⁷L'ogege ono be ndu a maru epha ephe l'ali Juda; ephe le Tobaya shi anoduje edegba ekwo.

¹⁸Ishi iya aburu l'igweligwe ndu Juda be riru nte turu ikè yeru iya; ke l'o bu ogo Shekaniya Ara. Nwatibe iya ke nwoke ophu aza Jehohananu alukwaphu nwatibe Meshulamu Berekaya.

¹⁹Ephe anodujekwaphu ekfuru mu iphe, du mma, Tobaya l'emebe. Teke o -nweru iphe mbedua kfuru; ephe atututa iya je edooru iya. Tobaya l'edetajeru mu ekwo te ya gude yee mu egvu.

Nehemáya 7

¹A kpụ-getsulephu upho-mkpuma ono; mu abya eyeshikota iya ibo; bya afo ndu nche onu-oguzo; ndu egvu; me ndu Liviayi.

²Mu abya ewota Hanani, bu nwunne mu mee ya ishi le Jerusalemu. Hananaya be mu yeru ulo ngwa-ogu l'eka. Ishi iya aburu le Hananiya bu onye e gude ire iya aka; bya aburu onye atsu Nchileke egvu karia igweligwe ndu odo.

³Iphe, mu kfuru ephe bu: “T'e b'o dukwa onu-oguzo, eeshi abata Jerusalemu ophu aaguhaje aguha jeye teke enyanwu hawaru ohuma. Teke ndu nche nokwadu le nche; t'a guchishijee ibo iya aguchishi; swobetsua ya akpobe. Unu shi le ndu, bu le Jerusalemu

fọta ndu nche; t'ẹphe nọduje l'ẹke, ọ k'ọche nche; ndu ọphu anọduje lẹ nche l'ifu ọlo ẹphe.”

Ndu, a kpuru lẹ ndzọ alata

(Ézu 2:1-70)

⁴Jerúsalemu bu eze mkpukpu, ha nshinu. Ọ bu lẹ ndu bu iya nu ta badu nwishi; ta watawaa okpu-kwazi ọlo ono.

⁵Tọ du iya bu; Nchileke mu eye mu iya l'obu te mu ku-koo ndu a maru epha epe; ndu ishi; mewaru ndu odo; t'e deshia epha epe l'eri epe l'eri epe. Mu abya aphua ekwo, e deshiru epha ndu vuru uzo, shi l'ẹke a kpuru epe lẹ ndzọ lata; mbu ekwo, e deshiru epha epe l'eri epe l'eri epe. Ipe, mu phuru, e deru l'ekwo ono bu:

⁶Qwaa ndu Ízurelu ono, shi lẹ Bábyilonu lata ono; mbu ndu ono, a kpujeru lẹ ndzọ laa ali odo; mbu ndu Nebukadineza, bu eze ndu Bábyilonu kpukojeru laa Bábyilonu. Epe latatsuaru Jerúsalemu; me Júda. Onyenonu alatsua mkpukpu eke o shi.

⁷Ndu epe tso lata bu Zerúbabelu; Jeshuwa; Nehemáya; Azaríya; Ramáya; Nahamani; Modekáyí; Bilishanu; Misuperetu; Biguvayi; Náhumu; me Bena. Qwaa ege ndu Ízurelu ono ha ndo-o:

⁸Ndibe Paroshi du unu madzu ise l'ukporo madzu esato l'umadzu iri l'ebo.

⁹Ndibe Shefatíya du ukporo madzu iri l'esato l'umadzu iri l'ebo.

¹⁰Ndibe Ara du unu madzu l'ukporo madzu iri l'ebo; l'umadzu iri l'ebo.

¹¹Ndibe Pahatu-Móabu, bu iya bu ndu shi l'eri Jeshuwa yele Jóabu du unu madzu esaa; l'umadzu iri l'esato.

¹²Ndibe Élamu du unu madzu eto; l'ukporo madzu labu; l'umadzu iri l'eno.

¹³Ndibe Zatu du unu madzu labu; l'ukporo madzu labu; l'umadzu ise.

¹⁴Ndibe Zakayi du unu madzu; l'ukporo madzu iri; lẹ madzu esato.

¹⁵Ndibe Binuyi du unu umadzu; l'ukporo madzu iri l'ebo; l'umadzu esato.

¹⁶Ndibe Bebayi du unu madzu; l'ukporo madzu iri lẹ nanu; l'umadzu esato.

¹⁷Ndibe Azugadu du unu madzu ise; l'ukporo madzu iri l'ishingu; l'umadzu labu.

¹⁸Ndibe Adonikamu du unu madzu; l'ukporo madzu iri l'eto; l'umadzu esaa.

¹⁹Ndibe Biguvayi du unu madzu ise; l'ukporo madzu eto; l'umadzu esaa.

²⁰Ndibe Adinu du unu madzu; l'ukporo madzu iri l'ebo; l'umadzu iri l'ise.

²¹Ndibe Ateya, bu iya bu ndu eri Hezekáya du ukporo madzu eno; l'umadzu iri l'esato.

²²Ndibe Hashumu du ukporo madzu iri l'ishingu; l'umadzu esato.

²³Ndibe Bezayi du ukporo madzu iri l'ishingu; l'umadzu eno.

- 24Ndibe Harifu dụ ụkporo madzụ ise; l'ụmadzu iri l'ẹbo.
- 25Ndibe Gíbiyonu dụ ụkporo madzụ ẹno; l'ụmadzu iri l'ise.
- 26Unwoke, shi Bétulehemu; me Netofa dụ ụkporo madzụ tete; l'ụmadzu ẹsato.
- 27Ndu ke Anatotu dụ ụkporo madzụ ishingụ; l'ụmadzu ẹsato.
- 28Ndu ke Bétu-Azumavetu dụ ụkporo madzụ labụ l'ụmadzu labụ.
- 29Ndu ke Kiriyatu-Jerimu; Kefira; me Berotu dụ ụnu madzụ; l'ụkporo madzụ iri l'ẹsaa; l'ụmadzu ẹto.
- 30Ndu ke Ráma; me Géba dụ ụnu madzụ; l'ụkporo madzụ iri le nanụ l'onye lanụ.
- 31Ndu ke Mikumashi dụ ụkporo madzụ ishingụ; l'ụmadzu labụ.
- 32Ndu ke Bételu; me Eyayi dụ ụkporo madzụ iri le nanụ l'ụmadzu ẹto.
- 33Ndu ke Nébo ophunanu dụ ụkporo madzụ labụ; l'ụmadzu iri l'ẹbo.
- 34Ndu ke Élamu ophunanu dụ ụnu madzụ ẹto; l'ụkporo madzụ labụ; l'ụmadzu iri l'ẹno.
- 35Ndu ke Harimu dụ ụkporo madzụ iri l'ishingụ.
- 36Ndu ke Jériko dụ ụkporo madzụ iri l'ẹsaa; l'ụmadzu ise.
- 37Ndu ke Lodu; Hadidi; me Ono dụ ụnu madzụ; l'ụkporo madzụ iri l'ishingụ l'onye lanụ.
- 38Ndu ke Senaa dụ ụnu madzụ tete; l'ụkporo madzụ iri l'ishingụ l'ụmadzu iri.
- 39A bya le ndu achijeru Nchileke ẹja: Ndibe Jedaya, bu iya bu ndu shi l'onu-ulo Jeshuwa dụ ụnu madzụ labụ; l'ụkporo ẹsato l'ụmadzu iri l'ẹto.
- 40Ndibe Ima dụ ụnu madzụ labụ; l'ụkporo madzụ iri l'ẹbo; l'ụmadzu iri l'ẹbo.
- 41Ndibe Pasho dụ; ụnu madzụ ẹto; l'ụkporo labụ l'ụmadzu ẹsaa.
- 42Ndibe Harimu dụ ụnu madzụ labụ; l'ụkporo madzụ iri l'ụmadzu iri l'ẹsaa.
- 43A bya le ndu Lívayi: Ndu ufu Jeshuwa; me Kadimiyele, bu iya bu ndu shi l'eri Hodaviya dụ ụkporo madzụ ẹto; l'ụmadzu iri l'ẹno.
- 44A bya le ndu egvu: Ndibe Ásafu dụ ụkporo madzụ ẹsaa l'ụmadzu ẹsato.
- 45A bya le ndu nche onu-oguzo: Ndibe Shalumu; ndibe Ateya; ndibe Talumonu; ndibe Akubu; ndibe Hatita; me ndibe Shobayi; be tukoru dụ ụkporo madzụ ishingụ; l'ụmadzu iri l'ẹsato.
- 46Ndu ozi l'eze-ulo Nchileke bu: Ndibe Ziha; ndibe Hasufa; ndibe Tabawotu;
- 47ndibe Kiroso; ndibe Siya; ndibe Padonu;
- 48ndibe Lebana; ndibe Hagaba; ndibe Shalumayi;

- 49ndibe Hananu; ndibe Shalumayi; ndibe Gaharu;
- 50ndibe Reyaya; ndibe Rezinu; ndibe Nekoda;
- 51ndibe Gázamu; ndibe Uza; ndibe Paseya;
- 52ndibe Besayi; ndibe Meyunimu; ndibe Nefisimu;
- 53ndibe Bakubuku; ndibe Hakufa; ndibe Hahuru;
- 54ndibe Bazulutu; ndibe Mehida; ndibe Hasha;
- 55ndibe Bakosu; ndibe Sizéra; ndibe Téma;
- 56ndibe Neziya; mę ndibe Hatifa.
- 57A bya lę ndibe ndu ozi Sólomonu. Epehedua bu: ndibe Sotayi; ndibe Sofęretu; ndibe Perida;
- 58ndibe Jala; ndibe Dakonu; ndibe Gidęlu;
- 59ndibe Shefatíya; ndibe Hatilu; ndibe Pokeretu-Hazebeyimu; mę ndibe Amonu.
- 60Ndu ozi l'eze-ulo Nchileke l'ęphe ha; yeru unwu ndu ozi Sólomonu du ukporo madzu iri lę tete; l'umadzu iri l'ębo.
- 61Ndu owaa bu ndu ophu shi lę Tęlu-mela; Tęlu-Hasha; Kerubu; Adonu; mę Ima la. O bu lę ndu onanu l'ęphe ha ta dudu ike koshi onu-ulo, ęphe shi; mę ndu ufu onye ęphe bu; k'ophu ee-shi ęge ono maru l'ęphe bua ndu Ízurelu.
- 62Ndu ufu Delaya; ndu ufu Tobíya; mę ndu ufu Nekoda du unu madzu l'ukporo madzu iri l'ębo l'umadzu labu.
- 63A bya lę ndu ufu ndu achijeru Nchileke ęja: ndu ufu Hobaya; ndu ufu Hakozu; mę ndu ufu Bazilayi. Bazilayi luru nwatibe Bazilayi kę Gíledu; eekujewa iya ru ala l'ępha nna nyee ya ono.
- 64Ndu ono b'a choru ępha ęphe l'ękwo, e deru ęge e gude mushia ndu ufu ęphe; ta phu iya. E woshia ęphe t'ęphe ba buhe ndu achijeru Nchileke ęja; bya eworu ęphe dobe l'ọ bu ndu mmeru ọ l'ęhu.
- 65Govanu asu t'ęphe be etsojeshi ria nri, kakota ọdu nsọ jeye teke ee-nwe onye achijeru Nchileke ęja, e-gude Urimu; mę Tumimu kpata ishi.
- 66A -gukota ndu ono l'ęphe ha; bę ęphe du ukporo unu madzu ise l'unu madzu ise l'ukporo madzu iri l'ęsato;
- 67a gufukwa ndu ozi ęphe ndu k'unwoke; mę ndu k'unwanyi. Ndu onanu du unu madzu iri l'ęsato l'ukporo madzu ishingulu l'umadzu iri l'ęsaa. Epe nwekwaruphu ukporo umadzu iri l'ębo l'umadzu ise: unwoke l'unwanyi, bu ndu egvu;
- 68bya enweru unu inya l'ukporo inya iri l'ishingulu l'inya iri l'ishingulu. Epe nweru ukporo inya-mulu iri l'ębo l'inya-mulu ise.

⁶⁹Inya-kamēlu ẹphe dū ọnu l'ụkporo l'iri l'ise; bya enweru nkakfụ-igara, dū ọnu iri l'ishingu l'ụkporo iri l'ishingu.

⁷⁰O nweru ndu bụ ishi l'ọnu-ufu nna ẹphe, nuru iphe t'e gude yeta ẹka jee ozi ono. Gọvano bẹ yeru ọnu mkpọla-ododo l'ụkporo mkpọla-ododo iri l'ulo-ẹku; ụkporo efere labu l'efere iri; mę uwe ndu achijeru Nchileke ẹja, dū ọnu uwe l'ụkporo uwe ishing uwe l'iri.

⁷¹Ndu bụgbaa ishi l'ọnu-ufu nna ẹphe haru woru mkpọla-ododo, dū ụkporo ọnu ugbo labu l'ọnu iri; nū t'e dobe l'ulo-ẹku, ee-gudeje jee ozi ono; bya anu mkpọla-ọcha, dū ụkporo ọnu ugbo iri l'eto l'ọnu iri l'ise.

⁷²Mkpakọ iphe, ndu ọdo nuru dū mkpọla-ododo, dū ụkporo ọnu ugbo labu l'ọnu iri; mę mkpọla-ọcha, dū ụkporo ọnu ugbo iri l'ẹbo l'ọnu iri; mę uwe ndu achijeru Nchileke ẹja, dū ụkporo ẹto l'ẹsaa.

⁷³Tọ dū iya bụ; ndu achijeru Nchileke ẹja; ndu Lívayi; ndu nche ọnu-oguzo; ndu egvu; ndu ozi l'eze-ulo Nchileke; męwaru ndu ọdo; yeru ndu Ízurelu l'ẹphe ha ebukotaru lę mkpukpu lę mkpukpu ẹphe.

Nehemáya 8

Ézura aguru ndu ono ẹkwo ekemu Nchileke

¹Yo rua l'ọnwa k'ẹsaa teke ndu Ízurelu bukotawa lę mkpukpu lę mkpukpu ẹphe; ẹphe l'ẹphe ha abya edzua l'edukfu, nọ l'ifu Ọnu-oguzo Mini. Ẹphe asu Ézura, bụ o-de-ẹkwo t'o wofuta ẹkwo ekemu Mosisu, bụ iya bụ ekemu ono, Ojejoje turu nū ndu Ízurelu ono.

²Yo be l'abalị k'odungu l'ọnwa k'ẹsaa; Ézura, bụ onye achijeru Nchileke ẹja; ewofuta ẹkwo ekemu ono l'ifu edzudu-ọha l'ẹke unwoke; mę ọnwanyi; mę ndu mawaru iphe ekfu.

³Yọ nọdu l'edukfu ono, nọ l'ifu Ọnu-oguzo Mini ono gwa ẹkwo ekemu ono l'ẹke unwoke mę ọnwanyi; mę ndu ọphu mawaru iphe ekfu dzuru. Ọ wataru iya agugu l'ọnma-ẹwa utsu; gwa ya ẹge ono jeye l'echi oke-eswe. Edzudzu-ọha ono angabę nchi ọhuma l'iphe, ẹkwo ekemu ono ekfu.

⁴Ézura, bụ o-de-ẹkwo evudo l'eli ẹke e gude oshi gbáá kę mbọku ono. Ndu vudo iya l'ẹka-utara bụ Matitiya; Shéma; Anaya; Uráya; Hilikaya; mę Maseya. Ndu ọphu vudo iya l'ẹka-ibyita aburu Pedaya; Mishęlu; Malukíja; Hashumu; Hashubadana; Zekaráya; mę Meshulamu.

⁵Ézura abya ekpuhaa ẹkwo ono; ẹphe aphukota iya; kę l'ẹke oovudo b'ọ kakọta ndu ono l'eli. Teke o kpuharu iya bę ẹphe tuko wu-lihu vudo evudo.

⁶Ézura ajaa Ojejoje ajaja; mbu Nchileke ono, paru ẹka apaa ono. Ndu ono achilikota ẹka ẹphe; zua su: “Ono kwa ẹge ọ dū-o! Ono kwa ẹge ọ dū-o!” Ẹphe efuzita kpubekota ifu l'alị; baaru Ojejoje ẹja.

⁷Ndu Lívayi, bú iya bú Jeshuwa; Bani; Sherebiya; Jaminu; Akubu; Shabetayi; Hodiya; Maseya; Kelita; Azaríya; Jozabadu; Hananu; mę Pelaya eyeta ęka; mee te ekemu ono doo ndu ono ęnya l'ęphe vudokwaduru l'ęke ono.

⁸Ęphe agua iphe, nọ l'ękwo ekemu Nchileke ono; bya akowashia ya; mee iphe ono, a guru ono; yo dokota ęnya.

⁹Govano Nehemáya; mę Ézura, bú onye achijeru Nchileke eja; buru o-de-ękwo; mę ndu Lívayi, bú ndu ezi ndu ono ekemu ono abya ekfuru nų ndu ono; sų ęphe: “Le ntanu-a bukwa mboku, duru Ojejoje, bú Nchileke unu nsọ. Unu ba agukwa aphų; ophu unu 'arakwa ękwa.” Ishi iya aburu le ndu ono l'ęphe ha wataru ękwa l'ęphe nuru iphe, ekemu ono kfuru.

¹⁰Nehemáya asų ęphe: “T'ęphe lawaru je eria okpobe nri; ęphe angua mee, l'atso rengerenge; ęphe ahatakwapu je anų ndu ophu ę-te enwedu ophu ęphe e-ri. Ntanu-a dukwaru Nnajiufu nsọ. Unu ba agushi aphų; ke l'ọ kwa ęhu-otso-ęna ophu shi Nchileke l'ęka bú ike unu.”

¹¹Ndu Lívayi egboo ndu ono; sų ęphe: “T'ęphe nọdu ndoo; ęphe ahaa ogu aphų; kele ntanu bukwa mboku, du nsọ.”

¹²Ndu Ízurelu l'ęphe ha awukashihu lashia je eria; ngua; wojetsuaru ndu odo nri; mbų gude ęhu-otso-ęna gbaa aji ono; ke l'okfu ono, a guru ęphe ono be doru ęphe ęnya.

Aji Ada-Ękwa

¹³Yo be le mboku k'ębo ya; ndu ishi, shigbaa l'onu-ufu onu-ufu ndu Ízurelu; ndu achijeru Nchileke; mę ndu Lívayi awuru bya adọ-pee Ézura, bú o-de-ękwo mgburumburu t'ęphe mų iphe, ekemu ono kfuru.

¹⁴Ęphe aphų l'e deru l'ękwo ono le Ojejoje shi l'ęka Mosisu tua ekemu sų; le ndu Ízurelu be e-bujeru l'ime mkpų teke aagba aji k'onwa ęsaa ono.

¹⁵Odo aburu t'ęphe raa ya arara; mee t'a nų-dzuru iya le mkpųkpu ęphe gbaa mgburumburu; mę Jerúsalemu; sų: “T'ęphe tugbua je l'ugvu je egbukoo ękali-oshi olivu; ękali-oshi payinu; ke mituru; ękwo igu; męwaru oshi odo, nweru ękwo; t'e gude tushia mkpų, bú iya bú ęge e deru iya l'ękwo ekemu ono.”

¹⁶Tọ du iya bú; ęphe atugbua je egbukoo ękali-oshi ono bya atushiaru onwęphe mkpų. Onyenonu; yọ tua nk'iya l'eli ọlo iya; l'ogbodufu iya; l'ogbodufu ọlo Nchileke; edukfu ono, nonyabe Onu-oguzo Mini ono; mę ophu nonyabe Onu-oguzo Ífuremu.

¹⁷Igwe-ọha ono, bú ndu shi l'ęke a kpuru ęphe le ndzų lata ono be atushikota mkpų ono buru. Ndu Ízurelu ta agbabua Aji Mkpų ęge ono; shita l'oge ke Jóshuwa Nunu jeye mboku ono. Ęhu tsokpooru ęphe ęna nshinu.

¹⁸Mboku-mboku; shita le mboku ke mbų, a wataru oğba aji ono jeye le mboku ke ikpazų iya be Ézura nọdukotaru gua ękwo ekemu Nchileke ono. Ęphe gbaru aji ono abalı ęsaa; yo be le mboku k'ęsato iya; ęphe enwee ndzuko, bú iya bú ęge ekemu kfuru iya.

Nehemáya 9

Ndu Ízurelu ekfushi ẹjo iphe, ẹphe meshiru

¹Onwa ono agbalephu ụkporo abali l'abali ẹno; ndu Ízurelu edzua; wata ọswi aswiwi. Ẹphe eyeshia uwe-aphu; kpotsuaru ẹja kpua onwẹphe l'ishi.

²Ndu ọphu bu ndu Ízurelu ekewafu onwẹphe l'ẹke ndu mbyamumbya no. Ẹphe evudo kfushikota ẹjo iphe, ẹphe meshiru; me le k'ẹjo ọkpoma, nna ẹphe.

³Ẹphe evudo l'ẹke ẹphe vudo; gebe nchi; a guaru ẹphe iphe, e deru l'ekwo ekemu Ojejoje, bu Nchileke ẹphe ono awa ẹto. Ẹphe egude awa ẹto odo kfushia ẹjo iphe, ẹphe meshiru; bya abaaru Ojejoje, bu Nchileke ẹphe ẹja.

⁴Jeshuwa; Bani; Kadimelu; Shebaniya; Buni; Sherabiya; Bani; me Kenanii ẹphebedua evudo l'ubube ọlo-eli, e metaru ndu Lívayi l'ara ẹkwa echiku Ojejoje, bu Nchileke ẹphe.

⁵Ndu Lívayi ono, bu iya bu Jeshuwa; Kadimelu; Bani; Hashabuneya; Sherabiya; Hodiya; Shebaniya; me Petahiya asu ẹphe: “Unu wu-lihu; jaa Ojejoje, bu Nchileke unu ajaja; mbu Nchileke ono, no shita l'ojejoje rua l'ojejoje ono.” “T'a jakwaa Nchileke ono, du biribiri ono ajaja; mbu Nchileke ono, karia ajaja, aaja iya; karia ekele, ekele iya ono.”

Ndu Ízurelu ekfushi ẹjo iphe, ẹphe meru

⁶Ezura abya ekfuru nu Nchileke; su iya: “O bu nggubedua nkinyi ngu bu Ojejoje. O bu nggu keru igwe; kee igwe ọphu ka igwe l'eli; me iphe bu iphe no iya nu. O bu nggu keru ali; me iphe bu iphe, no iya nu; buru nggu keru eze ẹnyimu; me iphe bu iphe, no iya nu. O bu nggu meru iphemiphe ọbule; yo nodu ndzu. Iphemiphe ọbule, no l'imigwe abakotaru ngu ẹja.

⁷“O bu nggube Ojejoje bu Nchileke ono, ọtaru Ẹbiramu; dufuta iya le Ụru l'ali Kalúdiya bya agu-kwazi iya ẹpha; yo ghoo Ẹbirhamu.

⁸I phuru l'ọ bu onye e gude ire iya ẹka l'ẹke i no; nggu l'iya eworu ndzu gbaa. Nggu ekwee ya ụkwa l'ii-nukota yele awa iya ali ndu Kėnanu; ke ndu Hetu; ke ndu Amoru; ke ndu Pėrezu; ke ndu Jebusu; me ke ndu Gigashi. Ụkwa ono, i kweru ono; bi medzukotaru; ke l'i bu onye doberu ẹka ndoo.

⁹I phuru iphe-ẹhuka, nna ayi phe jeru le Ịjiputu; nukwaaphu ẹkwa, ẹphe raru l'iku Eze Ẹnyimu Uswe.

¹⁰I meshiru iphe-ọphulenyia; me iphe-ọhubama, dugbaa biribiri kpua Fero; me ndu ishi ọru iya; mekpọ ndu ali iya l'ẹphe ha; ke l'i maru ẹge ndu Ịjiputu gude ke ekuku, ẹphe eku onwẹphe; gwaa ndibe ngu maa. I meru; a maru ẹpha ngu; mbu maru iya ẹge ono jeye ntanu.

¹¹I meru eze ẹnyimu; yo kekahu ẹbo l'ifu ẹphe; k'ọphu bu l'ẹphe jeru ije l'ali ọkponku swee eze ẹnyimu ono. Obenu le ndu achi ẹphe ọso; bi turu mgbaheka; ẹphe aburu gvudugungu l'ime mini ono l'ọ bu mkpuma, a wushiru l'ime eze mini, ha nshinu.

- 12**O -be l'eswe; nggu egude urukpu, kpuru rogbodyongu dua ephe. Teke o -beru l'enyashi; nggu egude oku, kpuru rogbodyongu l'edu ephe; t'ọ buru iphoro, a-nodu ekoshi ephe ọzo.
- 13**I nyizitaru ọ Ugvu Sáyinayi; nodu l'imigwe kfuru nu ephe. I nuru ephe ome-l'ali, kfuru nhamunha; me ekemu, bu okpobe iya; me iphe, i toru okpa iya, bu iphe, du mma.
- 14**I meru; ephe amaru mboku, i doberu t'ọ buru mboku ọtu-ume ngu, du nsọ. I shi l'eka nwozi ngu, bu Mosisu kfuru ephe ekemu, ephe a-nodu etso.
- 15**Teke egu guru ephe; b'i nuru ephe nri, shi l'imigwe; bya ekee ephe mini, shi l'eze mkpuma t'ephe ngua; teke mini guru ephe. I suru ephe t'ephe tugbua je anata ali ono, i riburu nte l'ii-nu ephe ono.
- 16**Obule nna ayi phe ono; be palilahaaru onwephe eli; kwefu ikè; jika ome iphe, i suru t'e meje.
- 17**Ephe jikaru ome iphe, i suru t'ephe mee; zahashikota iphe ono, du biribiri, i meshiru ephe l'ifu ono. Ephe ekwefuru ngu ikè; ngee ngu eka l'ishi; fota onye ishi, e-duphu ephe azu ọ Ijiputu, bu eke ono, ephe shi buru ohu ono. Obenu l'i bu Nchileke, aguje nvu; onye emeje eze-iphe-oma; onye obu-imiko; onye e ta budu onye obu-oku; onye n-yemobu iya nyiberu anyibe, bu iya meru; ti ha ephe;
- 18**mbu je akpaa ọ teke ephe kpuru onwephe nweswi; su: 'L'ọ owaa bu Nchileke ephe, bu onye dufutaru ephe ọ Ijiputu;' me teke ono, ephe kfubyishiru ngu k'ejo iya ono.
- 19**Obenu l'i gude k'eze obu-imiko ngu ono; ti ha ephe l'echi-egu. Urukpu ono, kpuru rogbodyongu ono ta ha ephe. Ooduje ephe l'eswe. Oku ono, kpuru rogbodyongu ono ta nyihubua anyihu. Obujeru ephe iphoro l'enyashi.
- 20**I nuru ephe Ume oma ngu ono t'ọ kpo-zijeru ephe ọzo. E ti jikadu ephe onu Mana ono, shi ngu l'eka ono. I nuru ephe mini t'ephe ngua gude gboo egu mini.
- 21**Ukporo afa ebo b'i heru ephe l'echi-egu; to nwe iphe, uko iya dujeru ephe. Uwe ephe ta akahubua akahu; ophu okpa te kobua ephe ekoko.
- 22**I meru; ephe aluta ali-eze, du ichi l'iche; luta mbakeshi, du iche iche; bya eworu ali ndu ono keshiaru ephe t'ọ buru okè-ali ephe. Ephe nataru ali Heshibonu, bu ali-eze Sihonu; me ali Bashanu, bu ali-eze Ogu.
- 23**I meru t'unwu ephe ha igwe l'ọ bu mkpo-kpodo, no l'igwe. Nggu edua ephe dubata l'ali ono, i suru nna ephe t'ephe bahu je anata ono.
- 24**O bu unwu ephe bahuru je anata ali ono. I lu-gburu ephe ndu ali ono, bu iya bu ndu Kėnanu. I meru te ndu Kėnanu; ndu eze ephe; me ndu ali ono l'ephe ha lakota ephe l'eka; k'ophu ephe e-me ephe ege du ephe mma.
- 25**Ephe lutakotaru mkpukpu, e gudetsua upho-mkpuma, shihugbaaru ike kpu-pee mgburumburu; me ali-otsu; natakota ulo ngwa, dugbaa iche iche; dukota mma; ji ejiji. Ephe nakwaruphu welu, a tuwaru atutu; me mgbo vayinu; me ke olivu; me oshi-

omi, du iche iche. Epe eria; rijishia epho; dashia okporokpo. Egiri iphe ono, i nukotaru epe ono; be epe riru; yo tsoo epe ena.

²⁶Obenu l'epe kwefuru ngu ikè; nwufu ekemu ngu dobe l'aguga. Epe gbushiru ndu nkfuchiru ngu, bu ndu loru epe eka le nchi ege ee-shi te epe ghaa ifu l'eke i no. Epe kfubyishiru epha ngu eji eji.

²⁷O bu iya meru; nggu eworu epe ye ndu ohogu epe l'eka, bu ndu kpoberu epe ishi l'oku. O bu teke ono, epe no l'ipe-ehuka ono; be epe rakuru ngu. Nggu eshi l'imigwe nua ekwa epe; bya egude obu-imiko ngu ono, ha nshinu ono; nu epe ndu mgbafuta, bu ndu nafutaru epe l'eka ndu ohogu epe ono.

²⁸Nchi adulephu epe ndoo; epe awatakwa ome ejo iphe l'ifu ngu odo. Nggu ewokwaru epe ye l'eka ndu ohogu epe odo. Epe abyakwa bya araku ngu odo; nggu eshi l'imigwe nua ekwa epe. Ugbo olemole b'i gudewa obu-imiko ngu; nafuta epe.

²⁹I loru epe eka le nchi; ege ee-shi t'epe lata azu; meje ekemu ngu. O bu okfu l'epe wataleru-a opa-li onwephe eli; jika ome iphe, i kfuru. Epe meru ejo iphe gude mebyia ome-l'ali ngu; mbu ome-l'ali ngu ono, bu: madzu -mee ya; yo nodu ndzu ono. Epe gude l'epe bu 'anu-g'anu; gbakutaru ngu azu; kwefuru ngu ikè; jika ngu ongaberu nchi.

³⁰I taru epe nshi afa olemole. I gude Ume ngu shi l'onu ndu nkfuchiru ngu loo epe eka le nchi. O bu l'epe te yeduru ngu onu. Yo buru iya meru; nggu eworu epe ye ndu ali odo, epe l'epe bu obutobu l'eka.

³¹Obenu l'i gude k'obu-imiko ngu ono, paru apaa ono; jika t'epe ba achihu; jikakwaphu l'e tji buhadu epe eka; ke l'i bu Nchileke, emeje eze-ipe-oma; buru onye aphuje imiko.

³²Oo ya bu; nggube Nchileke ayi; mbu nggube Nchileke, ha nshinu; buru Okaribe; bya aburu onye du egvu; onye edobeje ndzu, o gbaru; ophu n-yemobu iya 'agvujedu agvugvu. Byiko te iphe-ehuka-wa, ayi eje-wa; ba dukwa ngu ruswa-ruswa l'enya; bu iya bu iphe-ehuka-wa, dakfutaru ayi-a; dakfuta ndu eze ayi; ndu ishi ayi; ndu achijeru Nchileke eja; me ndu nkfuchiru Nchileke ayi; mbu iphe-ehuka ono, dakfutaru nna ayi phe; me ndibe ngu l'epe ha; shita l'oge ke ndu eze ndu Asiriya jeye ntanu-a.

³³Iphe ono, dakfutakotaru ayi ono be iswi dukotakwa ngu mma. I meru iphe, kfuru akfuru. Obenu l'ayibedua meru eji.

³⁴Ndu eze ayi; ndu ishi ayi; ndu achijeru ayi Nchileke eja; me nna ayi phe te medu ekemu ngu. Ophu epe 'angadu nchi l'ipe, i suru t'e mee; me l'eka, i loru epe le nchi;

³⁵je akpaa le teke epe no l'ali-eze epe l'eri egiri iphe ono, i nukotaru epe l'eze ali ono; mbu ali-otsu ono, i nuru epe ono; epe ta abaduru eja; ophu epe aghakobedu; haa ejo-uzo, epe etso.

³⁶Lewaru ẹge ayi bu ohu ntanu l'ali ono, i nuru nna ayi oche phe ono; mbu ali ono, i nuru ephe t'ephe ria iphe, shi iya nu; ria iphe-oma ono, no iya nu ono. Lewaru ẹge ayi bu ohu ntanu.

³⁷O kwa ndu eze ono, i doberu t'ephe chia ayi ono; be iphe, shi l'ali ono alakotaru. Ishi iya aburu ejo iphe, ayi meshiru. Ephe gude ayibedua; gude ẹku ayi l'eme iphe, du ephe mma. Ayi nokwa l'oke iphe-ehuka!

Ndu byaru ẹka l'ekwo ogba-ndzu

³⁸“O kwa iphe ono meru iphe ayi abya ogba ndzu-a, ẹ-te etengadu etenga-wa. Eedekwa iya phu edede l'ekwo te ndu ishi ayi; ndu Lívayi; me ndu agbajeru ayi Nchileke ẹja; mee ya iphe-ohubama.”

Nehemáya 10

¹Ndu yeru ẹka l'ekwo ogba-ndzu ono bu: Govano Nehemáya Hakalaya; me Zedekaya. Ndu odo, yeru ẹka l'ekwo ogba-ndzu ono bu:

²Seráya; Azaríya; Jeremáya;

³Pasho; Amariya; Malukíja;

⁴Hatushi; Shebaniya; Máluku;

⁵Harimu; Meremotu; Obedáya;

⁶Dánẹlu; Ginetonu; Baruku;

⁷Meshulamu; Abíja; Mijiaminu;

⁸Maaziya; Biligayi; me Shemáya. Ndu ono bukota ndu achijeru Nchileke ẹja.

⁹Ndu Lívayi, yeru ẹka l'ekwo ogba-ndzu ono bu: Jeshuwa Azanaya; Binuyi, bu onye eri Henadadu; Kadumelu;

¹⁰me unwunna ephe, bu Shebaniya; Hodiya; Kelita; Pelaya; Hananu;

¹¹Mayika; Rehobu; Hashabaya;

¹²Zaku; Sherabiya; Shebaniya;

¹³Hodiya; Bani; me Beninu.

¹⁴Ndu ishi ndu Ízurelu, yeru ẹka l'ekwo ogba-ndzu ono bu: Paroshi; Pahatu-Móabu; Élamu; Zatu; Bani;

¹⁵Buni; Azugadu; Bebayi;

¹⁶Adónija; Biguvayi; Adinu;

¹⁷Ateya; Hezekáya; Azuru;

¹⁸Hodiya; Hashumu; Bezayi;

- ¹⁹Harifu; Anatotu; Nebayi;
²⁰Magupiyashi; Meshulamu; Heziya;
²¹Meshezabelu; Zédoku; Jaduwa;
²²Pelatiya; Hananu; Anaya;
²³Hosáya; Hananaya; Hashubu;
²⁴Haloheshi; Piliha; Shobeku;
²⁵Rehumu; Hashabuna; Maseya;
²⁶Ahíja; Hananu; Ananu;
²⁷Máluku; Harimu; me Bena.

Ndzụ, a gbaru

- ²⁸Ndu Ízurelu ọdo, phoduru nụ; me ndu achijeru Nchileke eja; ndu Lívayi; ndu nche onu-oguzo eze-ulo Nchileke; ndu egvu; ndu ozi l'eze-ulo Nchileke; iphe, bu ndu kewafuru onwephe l'eke ndu ali ọdo no l'okfu ekemu Nchileke; unyomu ephe; me iphe, bu unwu ephe ndu ophu iphe dowaru enya;
- ²⁹atuko l'ephe ha tsoru ndu unwunna ephe; me ndu a maru epha ephe aguru enwa kpua onwephe; ria nte l'ephe a-nodu eme ekemu Nchileke; mbu ekemu ono, Nchileke shi l'eka Mosisu, bu nwozi iya tua ono; l'ephe a-nodu eme iphe, Ojejoje, bu Nnajiufu suru t'e meje; meje ome-l'ali iya; me iphe, o toru okpa iya.
- ³⁰“Ayi riburu l'ayi le ndu ali ọdo ta alugbahedua nwanyi ọdo.
- ³¹“O -buru le ndu ali ọdo vubataru ngwa-aswa ephe; me nri bya erere mboku ọtu-ume be ayi ta azudu ephe aswa mboku ọtu-ume; m'o bu mboku ọdo, du nsọ. Ayi a-koje ali ayi afa ishingu; o -rua l'afa k'esaa; ayi ahaa ya t'o tuta ume; hakwaaphu iphe, bu ugwo, e ji ayi t'o laa.
- ³²“Iphe ọdo, ayi kwetaru l'ayi a-nodu eme bu l'afa l'afa ha be ayi e-wotaje nkere-eto mkpola-ocha bya anu t'e gude eje ozi, no l'ulo Nchileke ayi.
- ³³Mbu t'e gudeje iya zuta iphe, e gude eme buredi, eedobejeru Nchileke nsọ; gude iya zuta iphe, e gude egwo ngweja-nri; ke ngweja-ukfuru, bu ophu eegwoje tekenteke; ke ngweja mboku ọtu-ume; ke Aji Onwa Ophungu; ke aji ọdo, bu aji, a tu-buru atu-bu; ke ngweja ọdo, du nsọ; ke ngweja-iphe, du eji ndu Ízurelu; ke ngweja Ugwo Ejo iphe ndu Ízurelu meshiru; mewaru iphe bu ozi, eeje ejeje l'ulo Nchileke ayi.
- ³⁴“Ayibe ndu achijeru Nchileke eja; ndu Lívayi; me ndu Ízurelu mmanu be tuakwaru enwa gude kee ege ee-shije akpa nku ulo Nchileke ayi afa l'afa. E keru okpa nku obu l'enya-ufu l'enya-ufu; tubukwaaphu teke aa-kpataje iya; mbu nku, e gude akpo ngweja oku l'eli enya-ngweja Ojejoje, bu Nchileke ayi ege ono, e deru iya l'ekemu ono.
- ³⁵“Iphe odungu, ayi kpataru l'iphe, ayi meberu l'ali yele akpuru odungu oshi-omi ayi mitaru be ayi e-wobataje l'ulo Ojejoje afa l'afa.

³⁶“O kwaphu ẹge ono bẹ ayi e-kutaje nwata, buru ayi ọkpara; kputa anu, vuru uzo waa nne iya ọswa l'eswi ayi; aturu ayi; me eghu ayi; gude je l'ulo Nchileke ayi; je anu ndu achijeru Nchileke aja, bu ndu eje ozi l'ulo Nchileke ayi ono; ẹge ono, e deru iya l'ekemu ono.

³⁷“Ayi e-wotajekwaphu iphe ivuzo, a kpataru l'okfu ayi, e gweru egwegwe yele iphe odo, gbaru te ayi nu Nchileke; du l'o bu akpuru odungu, oshi-omi ayi mitaru; me mee ophungu ayi; me manu; je anu ndu achijeru Nchileke aja t'e dobegbaa l'ulo, aakwakobeje iphe l'ulo Nchileke. Ayi e-wota okè lanu l'uzo iri l'iphe, ayi metaru l'ali nu ndu Lívayi; ke l'oo ndu Lívayi be anakoje okè lanu l'uzo iri le mkpukpu le mkpukpu eke aakobeje iphe l'ali.

³⁸Onye achijeru Nchileke aja, shi l'eri Éronu a-noduje swiru ndu Lívayi ono teke ephe a-nadu anako uzo lanu l'uzo iri ono. Ndu Lívayi ono e-shi l'okè lanu l'uzo iri ono, ephe nakoru ono wofuta okè lanu l'uzo iri je edobe l'ulo-eku eze-ulo Nchileke ayi.

³⁹Ndu Ízurelu; me ndu Lívayi be a-tuje nri; mee ophungu; me manu wobata l'ulo-eku eze-ulo Nchileke; me eke ndu achijeru Nchileke aja, l'eje ozi teke ono anoduje; me eke ndu nche onu-oguzo; me ndu egvu anoje. “Ayi ta ahahedu ulo Nchileke ayi odo.”

Nehemáya 11

Ndu a-bya eburu le Jerúsalemu

¹Teke ono bu ndu ishi ndu Ízurelu bu le Jerúsalemu. Ndu Ízurelu ophu abya atua enwa gude fota ndu a-bya eburu le Jerúsalemu, bu mkpukpu ono, du nsọ ono. Ephe eshije l'umadzu iri fota onye lanu t'o bya eburu le Jerúsalemu; ephe ahaa tete ophu t'ephe buru le mkpukpu ephe.

²Ndu kweru nu; wofuta onwephe l'ephe e-buru le Jerúsalemu be ndu Ízurelu jaru ajaja.

³Ndu owaa bu ndu ishi mkpukpu, bu ndu ophu bu le Jerúsalemu. Obenu le ndu Ízurelu; ndu achijeru Nchileke aja; ndu Lívayi; ndu eje ozi l'eze-ulo Nchileke; me ndibe ndu ejeru Sólomonu ozi be onyenonu bu l'ali k'eka iya le mkpukpu ephe le Júda.

⁴Uphodu ndu Júda; me ndu Bénjaminu hakwaruphu buru le Jerúsalemu. Ndu Júda, bu le Jerúsalemu bu: Ataya. Ataya bu nwatibe Uzaya; Uzaya aburu nwatibe Zekaraya; Zekaraya aburu nwatibe Amariya; Amaraya aburu nwatibe Shefatiya; Shefatiya aburu nwatibe Mahálalelu, bu onye shi l'eri Pérezu.

⁵Onye odo bu Maseya. Maseya bu nwatibe Baruku; Baruku aburu nwatibe Kolu-hoze; Kolu-hoze aburu nwatibe Hazaya; Hazaya aburu nwatibe Adaya; Adaya aburu nwatibe Joyaribu; Joyaribu aburu nwatibe Zekaraya, bu onye shi l'eri Sháyilo.

⁶Ndu ufu Pérezu, bu le Jerúsalemu be kpakoru du unu madzu; l'ukporo madzu eto l'umadzu esato; bukotaru mkparawa.

⁷Ndu Bénjaminu, bu le Jerúsalemu bu: Salu. Salu bu nwatibe Meshulamu; Meshulamu aburu nwatibe Jowedu; Jowedu aburu nwatibe Pedaya; Pedaya aburu

nwatibe Kolaya; Kolaya aburu nwatibe Maseya; Maseya aburu nwatibe Itiyelu; Itiyelu aburu nwatibe Jeshaya.

⁸A bya eyeru iya unwunna Salu phe, bu iya bu Gabayi; me Salayi. Iphe ephe kpakoru du bu unu madzu labu l'ukporo madzu isingu l'umadzu esato.

⁹Onye bu onye ishi ephe bu Jowelu Zikiri. Juda Hasenuwa aburu onye etsota onye ishi le mkpukpu ono.

¹⁰Ndu achijeru Nchileke eja, bu le Jerusalemu bu: Jedaya Joyaribu; Jakinu;

¹¹me Seraya Hilikaya. Hilikaya bu nwatibe Meshulamu; Meshulamu aburu nwatibe Zedoku. Zedoku bu nwatibe Merayotu. Merayotu aburu nwatibe Ahitubu, bu onye ishi l'ulo Nchileke.

¹²E -yeru iya unwunna ephe, bu ndu eje ozi l'eze-ulo Nchileke be iphe, ephe kpakoru du bu unu madzu labu l'ukporo umadzu l'umadzu labu. Onye odo bu Adaya Jerohamu. Jehoramu bu nwatibe Pelalaya; Pelalaya aburu nwatibe Amuzi. Amuzi bu nwatibe Zekaraya; Zekaraya aburu nwatibe Pasho; Pasho aburu nwatibe Malukija.

¹³E -yeru iya unwunna iya, bukota ndu ishi l'onu-ufu ephe; be iphe, ephe kpakoru du bu ukporo madzu iri l'ebo l'umadzu ebo. Onye odo bu Amashayi Azarelu. Azarelu bu nwatibe Ahuzayi; Ahuzayi aburu nwatibe Meshilemotu; Meshilemotu aburu nwatibe Imá.

¹⁴E -yeru iya unwunna iya, bukota ike-ka-l'ogu phe be iphe, ephe kpakoru du bu ukporo madzu isingu l'umadzu esato. Onye ishi ephe bu Zabudiyelu Hagedolimu.

¹⁵Ndu Liviayi, bu le Jerusalemu bu: Shemaya Hashubu. Hashubu bu nwatibe Azurikamu; Azurikamu aburu nwatibe Hashabaya; Hashabaya aburu nwatibe Buni.

¹⁶Ndu odo bu: Shabetayi yele Jozabadu, bu ndu ishi ndu Liviayi, bu ndu eleta enya l'ozi, eje l'azu ulo Nchileke.

¹⁷Onye odo bu: Mataniya Mayika. Mayika bu nwatibe Zabudi; Zabudi aburu nwatibe Asafu, bu onye ishi egvu-ekele; me ke okfu anu Nchileke. Bakubukaya bu onye k'ebo l'unwunna Mataniya. Onye odo bu Abuda Shamuwa. Shamuwa bu nwatibe Galalu; Galalu aburu nwatibe Jedutunu.

¹⁸Ndu Liviayi, bu le mkpukpu ono, du nsọ ono be kpakoru du ukporo madzu iche iche ugbo iri l'eno l'umadzu eno.

¹⁹Ndu nche onu-uzo eze-ulo Nchileke bu: Akubu; Talumonu; me unwunna ephe, bu ndu nche onu eze-ulo Nchileke. Iphe, ephe du bu ukporo madzu iche iche ugbo esato l'umadzu iri l'ebo.

²⁰Ndu phoduru nu le ndu Izurelu odo; ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Liviayi bukota le mkpukpu mkpukpu, nogbaa l'ali Judo. Onyenonu bugbaa l'okè-ali nk'iya.

²¹Ndu ejeje ozi l'eze-ulo Nchileke be buru l'ugvu Ofelu le Jerusalemu. Yo buru Ziha yele Gshipa bu ndu ishi ndu ono, eje ozi l'eze-ulo ono.

²²Ndu bu ndu ishi ndu Lívayi ono, bu le Jerúsalemu bu: Uzi Bani. Bani bu nwatibe Hashabaya; Hashabaya aburu nwatibe Mataníya; Mataníya aburu nwatibe Mayika, bu onye shi l'eri Ásafu. Ndu eri Ásafu bu epe bu ndu ishi egvu l'eze-ulo Nchileke.

²³Ndu k'egvu ono be eze turu ekemu swiberu. Yo buru ekemu k'eze ono bu iya ekoshije epe iphe epe a-no du eme mboku-mboku.

²⁴Onye no-chiru enya ndu Izurelu l'ifu eze bu Petahiya Meshezabelu, shi l'eri Zera Júda.

Ndu Izurelu, bu l'ime ime obodo

²⁵A bya l'ime obodo l'eke epe akoje iphe; unwu Júda be haru buru le Kiriya-aba; me unwu edukfu edukfu, nokota iya nu. Epe hakwaruphu buru le Dibonu; me edukfu edukfu, nokota iya nu; me Jakabezelu; me edukfu edukfu, nokota iya nu.

²⁶Epe buru le Jeshuwa; Molada; Betu-Peletu;

²⁷Haza-shuwalu; Besheba yele edukfu edukfu, nokota iya nu;

²⁸me le Zikulagu; me Mekona yele edukfu edukfu, nokota iya nu;

²⁹me le Enu-Rimonu; Zora; Jamutu;

³⁰Zanowa; me Adulamu yele edukfu edukfu, nokota iya nu; me le Lakishi yele ali, nokota iya nu; me le Azeka yele edukfu edukfu, nokota iya nu. Oo ya bu l'epe buru shita le Besheba jeye le nsuda Hinomu.

³¹Ndu Benjaminu be shi le Geba bua kwaseru. Epe buru le Mikumashi; Ayija; me Betelu yele edukfu edukfu, nokota iya nu;

³²me le Anatotu; Nobu; Ananiya;

³³Hazo; Rama; Gitayimu;

³⁴Hadidi; Zeboyimu; Nebalatu;

³⁵Lodu; me Ono yele Nsuda Ndu Eme Nka.

³⁶Uphodu ndu Lívayi, epe le ndu ikfu Júda shi buru b'e keru yeru ndu ikfu Benjaminu.

Nehemaya 12

Ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Lívayi

¹Owaa bu ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Lívayi, epe le Zerubabelu Sheyalutiyelu; me Jeshuwa yi; shi l'eke a kpuru epe le ndzu laa ndo-o: Seraya; Jeremaya; Ezura;

²Amariya; Maluku; Hatushi;

³Shekaniya; Rehumu; Meremotu;

⁴Ido; Ginetoyi; Abíja;

⁵Mijiaminu; Madiya; Biliga;

⁶Shemáya; Joyaribu; Jedaya;

⁷Salu; Amọku; Hilikaya; mę Jedaya. Ndu ono shi bukotaru ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; bugbakwaaruphu ishi l'unwunna epe l'oge ke Jeshuwa.

⁸Ndu ke Lívayi bu: Jeshuwa; Binuyi; Kadimiyelu; Sherabiya; Júda; mę Mataníya. O bu Mataníya yele unwunna iya be bu ndu ke egvu-ekele no l'eka.

⁹Unwunna epe; mbu Bakubukaya yele Uni be gbakoberu ogbo-egvu, ekwejeru epe egvu ono.

Eri Jeshuwa, bu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja

¹⁰Jeshuwa bu nna Joyakimu; Joyakimu aburu nna Eliyashibu. Eliyashibu bu nna Joyada;

¹¹Joyada aburu nna Jonátanu; Jonátanu aburu nna Jaduwa.

Ndu bu ishi l'onu-ulo ndu achijeru Nchileke eja

¹²L'oge ke Joyakimu; owaa ndu shi bugbaaru ishi l'onu-ulo ndu achijeru Nchileke eja: Onye ishi ke onu-ulo Seráya bu Meraya; onye ishi ke onu-ulo Jeremáya aburu Hananíya.

¹³Onye ishi ke onu-ulo

Ézura bu Meshulamu; onye ishi ke onu-ulo Amariya aburu Jehohananu.

¹⁴Onye ishi ke onu-ulo Máluku bu Jonátanu; onye ishi ke onu-ulo Shebaniya aburu Jósefu.

¹⁵Onye ishi ke onu-ulo Harimu bu Aduna; onye ishi ke onu-ulo Merayotu aburu Helukayi.

¹⁶Onye ishi ke onu-ulo Ido bu Zekaráya; onye ishi ke onu-ulo Ginetonu aburu Meshulamu.

¹⁷Onye ishi ke onu-ulo Abíja bu Zikiri; onye ishi ke onu-ulo Miniyaminu yele Mowadiya aburu Pilitayi.

¹⁸Onye ishi ke onu-ulo Biliga bu Shamuwa; onye ishi ke onu-ulo Shemáya aburu Jehonatanu.

¹⁹Onye ishi ke onu-ulo Joyaribu bu Matenayi; onye ishi ke onu-ulo Jedaya aburu Uzi.

²⁰Onye ishi ke onu-ulo Salayi bu Kalayi; onye ishi ke onu-ulo Amọku aburu Eba.

²¹Onye ishi ke onu-ulo Hilikaya bu Hashabaya; onye ishi ke onu-ulo Jedaya aburu Netanelu.

Eedeshi epha ndu achijeru Nchileke eja; mę ke ndu Lívayi

²²L'oge ke Eliyashibu; ke Joyada; ke Johananu; ke Jaduwa b'e dekotaru epha ndu ishi ndu Lívayi; me ke ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja l'ekwo. Epha ono b'e deru teke Dariyosu bu eze, l'achi Peshiya.

²³Unwu Lívayi, bu ndu ishi l'onu-ulo nna epe b'e dekotaru epha epe l'ekwo, e deshiru iphe meru nu l'oge ke Johananu Eliyashibu.

Eekeshi ozi l'eze-ulo Nchileke

²⁴Ndu bu ishi ndu Lívayi bu: Hashabaya; Sherabiya; me Jeshuwa Kadimiyelu. Unwunna epe egude egvu-ajaja yele egvu-ekele l'ekweru epe egvu, bu iya bu ege Dévidi, bu onye ke Nchileke toru epe okpa iya.

²⁵Mataniya; Bakubukaya; Obedaya; Meshulamu; Talumonu; me Akubu be bu ndu nche l'onu eze-ulo Nchileke.

²⁶Ndu ono be jeru ozi l'oge ke Joyakimu Jeshuwa Jozadaku; me l'oge ke Nehemaya, bu govano; mekwaphu l'oge ke Ezura, bu onye achijeru Nchileke eja bya aburu o-de-ekwo.

Eeye Nchileke upho-mkpuma Jerúsalemu l'eka

²⁷Yo be teke ee-woru upho-mkpuma Jerúsalemu ono ye Nchileke l'eka; a choru ndu Lívayi jekota iphe, bu eke, epe bu; t'epe byakota Jerúsalemu bya egude ehu-otso-ena; me egvu-ekele; kua ogele; kpo one; me ibekwe; gude woru upho-mkpuma ono ye Nchileke l'eka.

²⁸Ndu Lívayi, bu ndu ogbo-egvu ono eshi l'iphe bu ali, no-pheru Jerúsalemu mgburumburu; me edukfu notsua le Netofa dzukota.

²⁹Ndu ophu shi le Betu-Gilgalu; me l'uzo Geba; me Azumavetu edzua; kele ndu ogbo-egvu ono be metaru mkpukpu buphee Jerúsalemu mgburumburu.

³⁰Ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Lívayi edoo onwephe nsu; bya edokwaaphu ndu Izurelu nsu; bye edoo onu-oguzo Jerúsalemu yele upho-mkpuma ono nsu.

³¹Teke ono be mu bya eduta ndu ishi ndu Juda; epe enyihu eli upho-mkpuma ono. Mu abya agbaa uzi ndu egvu ebo, hagbaa nshinu, bu ndu a-nodu agu egvu-ekele. Uzi lanu edzebe; shia eli upho-mkpuma ono uzo eka-utara lufuta le Onu-oguzo Ikpozu.

³²Ndu tso epe l'azu aburu Hoshaya; nkere-ebo ndu ishi ndu Juda;

³³Azariya; Ezura; Meshulamu;

³⁴Juda; Benjaminu; Shemaya; Jeremaya;

³⁵me ndu odo, shi l'eri ndu achijeru Nchileke eja, chigbaa upyoku; mekwaphu Zekaraya Jonatanu. Jonatanu bu nwatibe Shemaya; Shemaya aburu nwatibe Mataniya. Mataniya bu nwatibe Mikaya; Mikaya aburu nwatibe Zakuru. Zakuru bu nwatibe Asafu;

³⁶yēle ụnwunna iya, bụ Shemáya; Azarelu; Milalayi; Milalayi; Mayi; Netanelu; Júda; mę Hanani. Ẹphebedua bę gude ụduru ngwa-egvu, Dévidi, bụ onye kę Nchileke sụru t'e gudeje. Yọ bụru Ẹzura, bụ o-de-ẹkwo bę vutaru ẹphe ụzo.

³⁷Ẹphe erulephu Ọnu-oguzo Mini; shia l'ẹphe eshi l'ubube ụlo-eli, eeshije enyiba lę Mkpukpu Dévidi; mbụ l'eli mkpokobe ẹke, laru l'upho-mkpuma ono; ẹphe eshia l'eli eli mgboro ụlo Dévidi; lufuta lę Ọnu-oguzo Mini, nọ l'uzo ẹnyanwu-ahata.

³⁸Ndu egvu k'ẹbo awuru shia ụzo ẹka-ibyita. Mbędua; mę nkere-ẹbo ndu Ízurelu l'etso ẹphe l'azu; awua l'eli upho-mkpuma ono; shi l'ulo-eli Ọku-uzu lufuta lę Obosara Upho-mkpuma.

³⁹Ayi eshi l'ẹke ono wuru je eswee Ọnu-oguzo Ífuremu; swee Akahu Ọnu-oguzo; swee Ọnu-oguzo Ẹma; swee Ụlo-eli Hananelu; swee Ụlo-eli Ụkporo-ise; shi ẹke ono lufuta lę Ọnu-oguzo Aturu. Yọ bụru lę Ọnu-oguzo Nche bę ẹphe jebeberu.

⁴⁰Ndu ogbo-egvu labu ono, aguje egvu-ekele ono abya edoo onwẹphe l'ulo Nchileke. Mbędua; mę nkere-ẹbo ndu ishi ono abyakwaphu bya edoo onwayi.

⁴¹Ndu achijeru Nchileke ẹja, bụ iya bụ Ẹliyakimu; Maseya; Miniyaminu; Mikaya; Eliyowenayi; Zekaraya; mę Hananaya abyakwaphu bya edoo onwẹphe; gudetsua upyoku.

⁴²Ndu odo, tso ẹphe bụ: Maseya; Shemáya; Eliyéza; Uzi; Jehohananu; Malukija; Ẹlamu; mę Eza. Ndu egvu ono awata ogu egvu; onye bụ onye ishi egvu ẹphe aburu Jezurahiya.

⁴³Mbọku ono bę ẹphe gworu ngweja, ha nshinu. Ẹhu atsoo ẹphe ẹna; kę lę Nchileke meru t'ehu tsoo ẹphe ẹna nshinu. Ụnwanyi; mę ụnwegirima atuko tee ẹswa. Ụzu ẹhu-otso-ẹna, ada lę Jerúsalemu b'e gbe nọdutsuaru l'ẹke, teru ẹnya l'anụ.

Iphe, a nuru t'e gude abaru Nchileke ẹja l'ulo iya

⁴⁴Ọ bụ mbọku ono b'a fọtaru ndu e-letaje ẹnya l'ulo, eedobeje iphe; mbụ letaje ẹnya l'iphe, a turu atutu; mę akpuru iphe odungu; mę okè lanu l'uzo iri. Ndu ono e-shije l'iphe bụ okfu, a kọru lę mkpukpu ono mgburumgburu wobata iphe bya edobe l'ulo-ẹku ono, eedobeje iphe ono ẹge ekemu sụru t'e mejeru iya ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu Lívayi; kele ndu Júda bę ẹhu atso ẹna l'ẹke ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu Lívayi ono, eje ozi ono nọ.

⁴⁵Ẹphe eje ozi Nchileke ẹphe; l'eje ozi k'osafu mmeru; ẹge ono, ndu egvu; mę ndu nche onu-oguzo ejekwaphu ozi, ruberu ẹphe; l'uzo ono, Dévidi; mę nwa iya, bụ Sólomonu sụru t'e meje iya ono.

⁴⁶Ishi iya aburu lę teke Dévidi; mę Ásafu nọ ndzụ; mbụ l'oge ndiche b'e shi nweru ndu ishi ndu egvu; nweru egvu, e gude aja Nchileke ajaja; mę egvu, e gude ekele iya ekele.

⁴⁷L'oge kẹ Zerúbabelu yẹle Nehemáya bẹ ndu Ízurẹlu l'ẹphe ha ewotaje iphe, ruberu ndu egvu; mẹ ndu echeje nche ọnu-oguzo nọ ẹphe mbọku-mbọku. Ọ kwaphu ẹge ono bẹ ẹphe edobeje iphe nsọ nọ ndu Lívayi; ndu Lívayi edobe iphe nsọ nọ ndu ufu Ẹronu.

Nehemáya 13

Eebufu ndu ọhodo l'ẹke ndu Ízurẹlu nọ

¹Mbọku ono b'a gọru ndu Ízurẹlu iphe, e deru l'ẹkwo Mósísu; ẹphe anúkota iya. A bya agua gu-vu ẹke, e deru t'ẹ b'ọ dọkwa onye Amọnu; m'ọ bọ onye Móabu, ee-kwe t'ọ bata l'ẹke ndu kẹ Nchileke dzuru.

²Ishi iya abọru l'ẹphe te gudedu nri; ẹphe te gude mini bya ndu Ízurẹlu ndzuta. Ephe egbe butachia Bélamu; t'ọ bya atọa ẹphe ọnu. Ọ bọ lẹ Nchileke ayi; gharu ọnu ono ighafu; yọ ghọo ọnu-ọma.

³Ndu Ízurẹlu anulephu iphe, ekemu ono kfurú; bufukota ndu ọhodo l'ẹke ndu Ízurẹlu nọ.

Nehemáya edozi iphe

⁴Tẹmanu iphe ono emee bẹ Eliyashibu, bọ onye achijeru Nchileke ẹja; mbọ onye a fọtaru t'ọ bọru onye ishi ẹke eedobeje iphe l'eze-ọlo Nchileke; bẹ yẹle Tobaya dọ lẹ mma nshinu.

⁵Eze ime-ọlo ono, e shi edobeje ngweja-nri; ínsensu; ngwa, e gude eje ozi l'eze-ọlo Nchileke; mẹ òkè lanu l'uzo iri kẹ witu; kẹ mẹe; kẹ manu, aasuje t'e wotaru ndu Lívayi; mẹ ndu egvu; mẹ ndu nche Ọnu-oguzo; mbọ ime-ọlo ono, e shi edobeje iphe, a tọru utu nọ ndu achijeru Nchileke ẹja ono bẹ Eliyashibu nọru Tobaya.

⁶Teke ono, iphe ono eme ono bẹ mu ta nọdu lẹ Jerúsalemu; kẹ l'afa, kwe Atakusakusesu ọkporo afa l'afa iri l'ẹbo, ọ wataru ọbu eze ndu Bábyilonu; bẹ mu jeru k'eze. A nọta nwanshí; mu arọo eze t'ọ haa mu tẹ mu la.

⁷Mu abya alaruta Jerúsalemu bya aphu iphe, dọ ẹji ono, Eliyashibu meru l'okfu ẹhu Tobaya ono; mbọ anunu ono, ọ nọru iya mkpura l'eze-ọlo Nchileke ono.

⁸Iphe ono eghushikpoo mu eghughu ike; mu achítakota ngwa ọlo, bọ kẹ Tobaya, nọ lẹ mkpura ono; tufashia l'etezi.

⁹Mu abya atọa iwu; a bya emeshia ime-ọlo ono emeshi; mu abya egwotakota ngwa, eegudeje eje ozi l'ọlo Nchileke bya edobephu azu l'ẹke ono; mẹ ngweja-nri; mẹ ínsensu.

¹⁰Yọ byakwaphu bya edoo mu ẹnya l'ẹ taa nujehedu ndu Lívayi iphe, ruberu ẹphe. Yo mee k'ọphu bọ lẹ ndu Lívayi; mẹ ndu egvu, l'eje ozi l'eze-ọlo Nchileke ono bẹ gbakashihuru nọ; onyenonu alashia je akọlahaa okfu iya.

¹¹Tọ dọ iya bọ; mu abaaru ndu ishi mba; sọ ẹphe: “?Bọ ngunu meru; a paru eze-ọlo Nchileke gbado ẹge-a?” Mu abya achíkobe ndu Lívayi; mẹ ndu ono, aguje egvu ono dobephu azu l'onodu ẹphe.

12Yọ buru teke ono bẹ ndu Júda l'ephe ha wobatalahaaru òkè lanu l'uzo iri, shi l'akpuru iphe ephe kpataru; mę mę; mę manu l'ulo-eku.

13Ndu mu turu eka t'ephe buru ndu ishi ulo ono, eedobeje iphe ono bu: Shelemiya, bu onye achijeru Nchileke eja; mę Zedoku, bu o-de-ekwo; mę onye Lívayi, aza Pedaya. Onye mu fotaru swibe ephe t'o yejeru ephe eka bu Hananu Zakuru Mataniya; kele ndu ono b'a guru le ndu e gude ire ephe eka. Ozi ephe aburu t'ephe kejeeru unwanu ephe iphe.

14Nggube Nchileke mu; nyatakwa mu le k'iphe-wa. Be efuchafukwa iphe, du mma, mu mekotaru l'okfu eze-ulo nggube Nchileke mu mę l'okfu ozi ono, eeje l'eke ono.

15O bu teke ono bę mu phuru ndu no le Júda l'adzoshi mę l'akpuru vayinu mboku otu-ume; gude inya-ivu evubatabaa akpuru oshi; mę mę; akpuru vayinu; akpuru figu; mę ngwa odo, du iche iche. Ephe evu iya ala Jerúsalemu l'otu-ume. Mu alo ephe eka le nchi t'ephe be erejehe nri mboku ono.

16Ndu Taya, bu ndu bukwaphu le Jerúsalemu evubataje ema; mę ngwa-aswa odo, du iche iche l'ere ndu Júda le Jerúsalemu mboku otu-ume.

17Tọ du ya bu; mu abaaruru ndu a maru epha ephe le Júda mba; su ephe: “?Ejo iphe-a, unu eme-a bu ngunu; mbu ke t'unu emerushi mboku otu-ume emerushi?”

18?Tọ budu egbe iphe ono bę nna unu phe meru, meru iphe, Nchileke ayi meru te ejo iphe-ehuka-a dakfuta ayi; dakfutakwaphu mkpukpu-a? Unu abyakwa nta-a bya awata omerushi mboku otu-ume; shi ege ono eme te oke ehu-eghughu Nchileke kabaa odakfu ndu Izurelu.”

19Yo be l'urenyashi mboku nchi-ta-abo hu iya a-buru mboku otu-ume; mu atua ekemu su t'a gbachishikota onu-uzo Jerúsalemu; sukwapu t'e b'a guhakwa iya aguha jeye teke mboku otu-ume ono a-gvu. Mu abya ahuru ndu ozi mu dokatsua l'onu-uzo ono t'e b'o dushi ngwa, ee-vubataje mboku otu-ume ono.

20Iphe ono emee; ndu ngho; mę ndu ere ngwa-aswa, du iche iche ahuru radu l'azu Jerúsalemu ugbo lanu; m'o bu ugbo ebo.

21Mu abya alo ru ephe eka le nchi; su ephe: “?Bu ngunu meru; unu aradu je l'azu upho-mkpuma ono? Unu -mee ya odo bę mu a-dakwa unu eka.” Tsube teke ono kwaseru bę ephe byabuhuru mboku otu-ume.

22Mu asu ndu Lívayi t'ephe sachaa onwephe asacha je anodu cheje nche l'onu-oguzo ono; k'ophu ee-dobe mboku otu-ume ono nsọ. Nyatakwa mu phu k'iphe ono; nggube Nchileke mu; guderu n-yemobu ngu ono, ha nshinu ono phuru mu imiko.

23O bu teke ono; bę mu phukwaruphu ndu Ju, lushiru unwanyi Ashudodu; unwanyi Amonu; mę unwanyi Móabu.

24Nkere-ebo l'unwegirima ephe l'anukota okfu ndu Ashudodu; m'o bu okfu ndu ibyiya nk'ephe. Ephe ta ma okfu ndu Júda.

25 Mu abaarú ẹ̀pẹ mba; ṭa ẹ̀pẹ ọ̀nu; nweru ndu ọ̀phu mu chiru iphe; feshia ẹ̀pẹ ẹ̀gbushi l'ishi. Mu asu ẹ̀pẹ t'ẹ̀pẹ gude ẹ̀pha Nchileke ria nte l'ẹ̀pẹ lẹ ndu ọ̀hodo ta alugbahedu nwanyi ọ̀do.

26?Tọ̀ ḅudunua k'unwanyi, du ẹ̀ge ono bẹ̀ Sólomonu, bu eze ndu Ízurelu gude mee iphe, du ẹ̀ji tọ̀? L'iphe bu mbakeshi b'ẹ̀ t'ọ̀ dukwa eze ọ̀do, du l'ọ̀ bu yẹ̀bedua. O bu onye Nchileke iya yeru obu; Nchileke emee ya t'ọ̀ buru eze ndu Ízurelu l'ẹ̀pẹ ha. Obenu l'ọ̀o unwanyi ọ̀hodo bẹ̀ kparu iya ome iphe, du ẹ̀ji.

27?O du mma tẹ̀ ayi gude ncḥi ayi n̄a l'unu eme iphe, du ẹ̀ji, ha ẹ̀ge-a; mbu l'unu lushiru unwanyi ọ̀hodo; shi ẹ̀ge ono buru ndu mesweru Nchileke ayi tọ̀?

28 Onye lanu l'unwu Joyada Eliyashibu, bu onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹ̀ja bẹ̀ bu ọ̀go Sambálatu, bu onye Ḥoronu. Mu achifu iya t'o shi l'ẹ̀ke mu nọ̀ lufu.

29 Nyatakwa ẹ̀pẹ; nggube Nchileke mu; kẹ̀ l'ẹ̀pẹ meruwaru ọ̀kwa ndu achijeru Nchileke ẹ̀ja; bya emerua ọ̀gba-ndzu, nggu lẹ̀ ndu achijeru Nchileke ẹ̀ja; mẹ̀ ndu Lívayi gbaru.

30 Tọ̀ du iya bu; mu asafukota ẹ̀pẹ mmeru, ẹ̀pẹ chitaru l'ẹ̀hu ndu alí ọ̀do; bya ekeeru ẹ̀pẹ ozi, gbaru ndu achijeru Nchileke ẹ̀ja; mẹ̀ ndu Lívayi. Onyenonu ejelahaa ozi, gbaru iya nu.

31 Mu emekwaaphu t'e vutaje nku l'oge iya; yẹ̀le akpuru iphe ọ̀dungu. Nggube Nchileke mu; nyatakwa mu ru lẹ̀ k'oma.

Ésuta

Ésuta 1

Eze-nwanyi, bu Vashiti ekwefu ikè

- ¹Owaa bu iphe, meru nu teke Kuzakusesu shi buru eze, achi ukporo onu-ogo ishinguru l'onu-ogo esaa; shita le Indiya jeye le Itiyopiya.
- ²Teke ono be eze, bu Kuzakusesu shi buru eze le Susa, bu ishi obodo ono.
- ³Yo be l'afa, kwe afa eto, o bahuru l'ochichi; yo gbaaru ndu bu ishi l'ali-eze iya aji; me ndu ozi iya l'ephe ha. Ndu ishi ndu soja ndu Peshiya yele ke ndu Midiya; me ndu nweru enya; me ndu ishi obodo, ochi l'ephe ha b'o kukotaru l'aji ono.
- ⁴Aji ono b'o gbaru ukporo abali tete mgburumburu. Yo gude oge ono koshi ege ya nweberu iphe; ege ya habe nshinu; me ege ya du-bekwaphu biribiri.
- ⁵A gbatsulephu aji onanu; eze ekua ndu bu le Susa, bu ishi ali-eze iya bya agbaaru ephe aji abali esaa k'iche. Onyemonye obule b'o kuru l'aji ono. O kuru ndu ha nshinu; kua ndu ha nwanshi. Eke ephe nodu gbaa aji ono bu le mgbabu, no l'ufu-eze.
- ⁶Iphe, e gude dozia eke obu bu ekwa ocha; me ophu eke urukpu-urukpu. E gude owuu ocha; me k'urukpu-urukpu nmakota l'ishishi ekwa ono. Owuu ono b'e liberu l'echi mkpola-ocha, e meru litso, e meru l'o gbu nwijnwii mkpuma, a kpobegbaaru l'eke ono. E gude mkpuma, ere ire, dutsua iche iche chia ogbodo-ali iya; bya eworu aba ndu eze, e meru le mkpola-ododo yele mkpola-ocha doo ya.
- ⁷Okoro, e gude gbaa mee mboku ono bu ophu e meru le mkpola-ododo. Okoro mee, no l'eke ono mboku ono gbakotaru iche iche; mee eze gataru ahakpo nshinu.
- ⁸Onyemonye obule le ndu ebyee ono b'a haru t'o ngua ege du iya ma; ke l'eze kfuru ndu agba mee t'ephe gbeje onyemonye obule ege o choru.
- ⁹Eze-nwanyi, bu Vashiti gbakwaruphu unwanyi aji l'ufu-eze, bu Kuzakusesu.
- ¹⁰Yo be mboku ke esaa teke eze, bu Kuzakusesu nguwaru mee; ehuru atso iya ena; yo zi umadzu esaa, a hashiru ahaha, ejeru iya ozi; mbu Mehumanu; Bizuta; Harubona; Biguta; Abaguta; Zetaru; me Karukasu;
- ¹¹t'ephe je ekuaru iya eze-nwanyi, bu Vashiti t'o kpuru okpu eze-nwanyi iya bya ekoshi ndu ishi; me onyemonye obule, no l'eke ono ege oma-be mma; ke l'o du uguv l'enya.
- ¹²Ya ndono; ndu ozi ono eje ezia ozi, eze ziru; eze-nwanyi, bu Vashiti ajika ejeje. Eze avoru oku ghua ehuru.
- ¹³Keshinu o bu ome-l'ali t'eze kpatajeodu ishi l'eka ndu maru k'ekemu-ali; me k'ikpe; temanu yo mede iphe, o tuberu k'ememe; be eze chi-koshiru ndu mmamiphe, bu ndu maru iphe, gbaru ke ememe;

¹⁴bya aburu ndu katsua ya onodu ntse l'idzu. Ndu o chi-koshiru idzu ono bu Kashena; Sheta; Adumata; Tashishi; Meresu; Masena; me Memukanu. Umadzu esaa ono, shi l'ali Peshiya; me ali Midiya ono bu ndu katsua onodu eze ntse; bya aburu ephe katsua nshinu le ndu ejeru eze ozi l'ali ono mgburumburu.

¹⁵Eze aji ephe: “?Bu ngunu be ekemu suru t'e mee eze-nwanyi, bu Vashiti; keshinu o jikaru ome iphe yebe eze Kuzakusesu ziru ndu ozi iya t'ephe je ezia ya.”

¹⁶Memukanu anodu l'ifu eze; me l'ifu ndu ishi ophu; su: “L'eze-nwanyi, bu Vashiti ta bulekwa-a eze b'o ngeru aka l'ishi nwenkinyi; o ngekwaru iya phu ndu ishi; mekpope bu ndu bu l'iphe bu edukfu l'edukfu, nokota l'ali-eze Kuzakusesu.

¹⁷Ishi iya aburu l'iphe ono, eze-nwanyi, bu Vashiti meru ono be unwanyi ndu ophu anukota l'ephe ha. Teke ono; to nwehedu onye agubekwadu nji iya iphe; ephe ekfulahaa; su: ‘O kwa l'eze-nwanyi, bu Vashiti be eze, bu Kuzakusesu ziru t'e dutaru iya; yo jika ejeje.’

¹⁸Mbu; le nchi -bya ejihu ntanu-a be unyomu ndu ishi ndu Peshiya; me ke ndu Midiya ndu nuru iya nu a-wata ogba nji ephe okfu. Ephe ta akwabehedu nji ephe ugvu; eh awata oghu unwoke eghughu l'eke unyomu ephe no.

¹⁹Oo ya bu; o -buru l'oo-kwe eze ememe bukwa to tua ekemu t'eze-nwanyi, bu Vashiti ba abyahakwa eze l'ifu odo. T'eze woru okwa eze-nwanyi; nu nwanyi odo, ka iya mma. T'e wokwaruphu ekemu ono dee l'ekwo ekemu ndu Peshiya; me ndu Midiya, bu ekemu, e ta gbanwejedu agbanwe.

²⁰Ekemu ono, ii-tu ono -ngakotalephu ali-eze ngu l'oha; mbu ali-eze ophu du egvu; unwanyi awata okwabe nji ephe ugvu; tsube le ndu ophu kakota nshinu je akpaa le ndu ophu kakota nwanshi.”

²¹Onu ono, Memukanu yeru ono adu eze mma ye le ndu ishi ophu. Eze emee ya ege o kfu.

²²Eze ezia; e jekota l'iphe bu onu-ogo, ochi; gude okfu-ali ndu nonu kfuaru ephe le yebe eze suru to bukwaru nwoke a-bu ishi l'ufu iya.

Esuta 2

Eeme Esuta eze-nwanyi

¹Yo be teke obu; l'obu jidatatsuaru eze, bu Kuzakusesu; yo wata ori ke Vashiti: k'iphe ono, o meru ono; me ekemu ono, a turu l'okfu aka iya ono.

²To du iya bu; ndu ejeru eze ozi abya asu iya: “T'e jenu je achoo unwu-mgboke, ama mma, unwoke ta chikahubua okpa dutaru ngube eze.

³Te ngube eze shi l'iphe bu edukfu, nonu fota ndu e-je achikobe unwu-mgboke ono, ama mma ono bya edobe le k'eze, no le Susa bu ishi mkpukpu ali-eze iya. T'e duru ephe ye Hégayi l'eka; mbu onye ono, a haru ahaha, bu iya eletaje unwanyi eze enya ono. Te Hégayi mee ephe iphe o maru, oo-me ephe t'ephe ma mma.

- ⁴Teke e metsuaru; nwamgboko, katsua eze mma l'unwu-mgboko ono l'ephe ha; t'onye onanu buru eze-nwanyi no-chia enya Vashiti." Idzu ono adu eze mma; yo nabata iya.
- ⁵Le Susa, bu ishi obodo b'o nweru onye Juda, shi l'ikfu Benjaminu bu iya nu. Epha nwoke obu bu Mokedayi Jeyi. O bu nwanwa Shimeyi; buru nwanwanwanwanwa Kishi.
- ⁶Kishi ono tso le ndu Nebukadineza kpuru le ndzu le Jerusalemu teke ono, o kpuru Jehoyakinu, bu eze ndu Juda lashia Babylonu ono.
- ⁷Mokedaya be yele Hadasa bu. Hadasa bu nwa nwunne nna iya. Yo buru Mokedaya mefutaru iya; kele nne iya yele nna iya toru iya nwogbee. Epha odo, eekuje Hadasa bu Esuta. Esuta bu nwamgboko ama mma; du ugu l'anya. Le nne le nna iya nwuhutsuaru; be Mokedaya wotaru iya l'o bu nwa, o muru l'epho iya.
- ⁸Ya ndono; e jetsua je araa ekemu ono, eze turu ono araa arara; a chita unwu-mgboko l'igwe byatashia Susa, bu ishi obodo; bya eduru ephe nu Hégayi t'o letaje ephe enya. E dutakwaruphu Esuta bya anu Hégayi, bu iya be unwanyi ufu-eze no l'eka t'o leta iya enya.
- ⁹Nwamgboko ono; mbu Esuta adu Hégayi mma l'obu. Teke onophu; yo je achiko iphe, eegudeje achu mma; me nri, gbaru iche nu Esuta; bya eduta iya je edobe l'ulo, kakota mma l'ulo unwanyi eze ono; bya eduta unwu-mgboko esaa l'ufu-eze; nu iya t'ephe yetajeru iya aka.
- ¹⁰Esuta te nwedu teke o koru eke o shi; m'o bu eke a muru iya; kele Mokedaya suru iya t'e b'o kfukwa.
- ¹¹Iphe bu mboku-mboku be Mokedaya anoduje ejephe l'iku ogbodufu unwanyi eze ono t'o maru ege Esuta du; me ege oome eme.
- ¹²Unwu-mgboko ono; temanu ephe ejee l'ifu eze, bu Kuzakusesu; be ephe ano-ruodu onwa iri l'ebo medzua iphe, a gushiru l'unwanyi e-gudeje memaa onwephe emema. Onwa ishinguru be ephe e-gude manu meru memaa onwephe. Onwa ishinguru ophu be ephe e-gude manu mbeleke; me iphe eegude etecha onwonye techaa onwephe.
- ¹³Nwamgboko o gbaru oje l'ufu-eze bu iphe, bu iphe o suru l'o du iya te ya gude je l'ufu-eze; be aanuje iya l'ulo unwanyi eze.
- ¹⁴Onye obu -jee l'urenyashi; o -be l'utsu echile iya; yo lufuta; jeshia eke odo, bukwapu ulo unwanyi eze. Onye eleta ulo onanu enya bu onye ejeru eze ozi, aza Shashugazu, bukwapu onye a haruahaha. O bu yebedua be nufu eze phe no l'eka. Nwamgboko ophu jewaru k'eze te ejehekwa odo; a gufukwa l'eze l'onwiya kuru iya t'o bya.
- ¹⁵Yo bya erua teke o gbaru Esuta. Esuta bu iya bu nwamgboko ono, Mokedaya hefutaru ono; mbu nwa nwunne nna iya, bu Abihelu. Yebedua te nwedu iphe, o suru t'a nu iya; gbahaa iphe, Hégayi suru t'o gude. Hégayi bu onye ono, ejeru eze ozi, a haruahaha; yoo letaru eze unwanyi iya enya ono. Esuta atubakota iphe bu ndu phuru iya nu l'obu l'ege o gude amabe mma.

¹⁶Teke e dutaru É̄suta byakfuta eze, bụ Kuzakus̄esu l'ufu-eze bụ l'ónwa k'iri; bụ iya bụ l'ónwa Teb̄eti l'afa k'ésaa, ọ wataru ach̄ichi.

¹⁷Yọ b̄uru É̄suta b̄e eze kak̄ota oyeru obu l'iphe, bụ ụnwu-mgb̄oko ono l'ephe ha. Eze akwab̄eru iya ugvu; woru okpu-eze kpube iya; mee ya; yọ b̄uru eze-nwanyi nọ-chia ęnya Vashiti.

¹⁸Eze abya agbaaru ndu ishi, ach̄i ach̄ichi; m̄e ndu ozi iya aji. Onye aagbaru aji ono ab̄uru É̄suta. Yọ t̄a ekemu t'a t̄a ume l'iphe bụ ọnu-ogo ęke ọochi; bya ekeshiaru ndu ono iphe, gbaru onye eze.

M̄dek̄aya agbaru eze ama

¹⁹Teke e kukoru ụnwu-mgb̄oko ono k'ugbo ębo ya; b̄e M̄dek̄aya n̄wa l'oke ọkwa l'ufu eze.

²⁰Teke ono b̄e É̄suta t'e kfuduru ọha, ęke o shi; m'ọ bụ ęke a m̄uru iya; k̄e l̄e M̄dek̄aya s̄uhawaru iya t'ę b'o kfukwa. É̄suta l'an̄ukwaruphu M̄dek̄aya okfu ęge o shi anujehawaru iya ęya teke ono, o shi gude iya ono.

²¹Teke ono, M̄dek̄aya nọ l'ọnu-nggamgbo eze ono b̄e iphe wataru oghu B̄igutana; m̄e Tereshi eghughu; ephe awata ọchi idzu ęge ephe e-shi gbua eze Kuzakus̄esu. Ndu ono ephe ębo bụ ndu ozi eze, eche ọnu-nggamgbo eze nche.

²²M̄dek̄aya an̄a idzu ono; bya eje ak̄oru iya eze-nwanyi, bụ iya bụ É̄suta. É̄suta atugbua je ak̄oru iya eze; s̄u iya l'ọo M̄dek̄aya kfuru iya ęya.

²³A bya enyoo okfu ono; ph̄u l'ọ bụ oswi-okfu; bya ach̄ita ụmadzu lab̄u ono je asw̄i-gbushia. A bya an̄odu l'ifu eze dee iphe ono edede l'ękwo, e deshuru iphe meru n̄u l'al̄i-eze iya.

É̄suta 3

Ęjo idzu, Hémanu ach̄iru ndu Júda

¹E meketsua; eze, bụ Kuzakus̄esu abya apalia ọkwa Hémanu; wolia ya; yọ bya akak̄ota iphe bụ ndu ishi ọdo. Hémanu bụ nwatibe Hamedata, shi l'eri Agagu.

²Eze abya at̄a ekemu t'iphe bụ ndu ozi l'ọnu-nggamgbo eze l'ephe ha byishije ikpere; kwab̄e Hémanu ugvu. Obenu l̄e M̄dek̄aya j̄ikaru iya obyishiru ikpere; j̄ika ọkwaberu iya ugvu.

³Ndu ozi l'ọnu-nggamgbo eze aji M̄dek̄aya iphe, meru iphe ọodaka ekemu, eze t̄uru.

⁴Mb̄oku-mb̄oku; ephe ekfuru iya M̄dek̄aya. Obenu l'ę too yejeduru ephe ọnu. Ephe eworu iya je edooru Hémanu t'a maru;?ephe a-ha M̄dek̄aya t'o meje ęge oome; k̄e l'o kfubaruru ephe l̄e ya bụ onye Júda.

⁵Teke Hémanu maru l̄e M̄dek̄aya te ebyijeduru iya ikpere; t̄o kwab̄e iya ugvu; b̄e ęhu gbanwuhuru iya ọku.

⁶L'ò nùtsuaru lẹ Mòdekáya bụ eri ndu Júda; b'ò chị-buru l'ẹ tọ bụkwa Mòdekáya bẹ ya e-gbu nwenkinyi. Hémanu achọlahaa ẹge ya e-shi mee t'òkpu ẹphe kpọhu; mbụ ndu Júda, bụ ndu kẹ Mòdekáya l'ẹphe ha l'alị-eze Kuzakuseşu.

⁷Yo be l'afa, kwe eze Kuzakuseşu afa iri l'ẹbo, ọ wataru achịchi; l'onwa k'òdungu; bụ iya bụ onwa Nisanu; a tụa ẹnwa “puru” l'ifu Hémanu; shi ẹge ono fọta onwa, ẹphe e-me iphe ono; mẹ mbọku, ẹphe e-me iya. Ẹphe atụa ẹnwa ono; yọ daaru onwa k'iri l'ẹbo, bụ iya bụ onwa Ada.

⁸Hémanu asụ eze Kuzakuseşu: “L'ò nweru ndu, jiru ẹkemeke ọbule l'iphe, bụ mkpukpu, nọkota l'alị-eze ngu l'ò ha. Ome-l'alị nk'ẹphe dụ iche l'iphe, bụ ome-l'alị kẹ ndu ọdo; ọphu ẹphe 'emejedu ekemu, eze tūru. A -haa ẹphe; b'ẹ to nwekwa mkpa, ẹphe agaru eze.

⁹Ọ -buru l'ò bụ uche-obu eze bẹ ya ekfukwa t'a tụa ekemu t'e gbushikota ndu ono. Ya a-kfụ ụkporo ụnu ẹkpa mkpọla-ọcha ụkporo l'ẹsaa l'ụnu ẹkpa mkpọla-ọcha ise ye l'ẹke eedobejeru eze okpoga; t'e gude iya kfua ndu e-gbushi ẹphe ụgwo.”

¹⁰Tọ dụ iya bụ; eze abya agbata echi-mkpushi-ẹka iya gbẹe Hémanu Hamedata; onye eri Agagu; bụru ọhogu ndu Júda.

¹¹Eze asụ iya: “Lẹ ndu-a; mẹ okpoga-wa bụkwa nke ngu; je emee ẹphe ẹge dụ ngu mma.”

¹²Yo be l'onwa kẹ mbụ gbaru abalị iri l'ẹto; e kukoo ndu, ederu eze ẹkwo. Ẹphe abya achịko iphemiphe ọbule, Hémanu sūru t'ẹphe dee; dee l'ẹkwo nọkota ndu nọ-chiru ẹnya eze; mẹ ndu gọvano l'onu-ogo l'onu-ogo; nọkwa iya phụ ndu ishi ndu ọdo l'ẹphe ha. Ẹkwo ono b'e deru l'okfu-alị ndu nọkota l'alị-eze Kuzakuseşu l'ò ha. Yọ bụru ẹpha eze, bụ Kusakuseşu b'e gude dee ẹkwo ono; bya egude echi mkpushi-ẹka iya mee ya iphe-ọhubama.

¹³E zia ndu ọkpa-ẹgwa t'ẹphe gude ẹkwo ono je ekedzuru iphe bụ mkpukpu, nọkota l'alị-eze Kusakuseşu l'ò ha; mbụ ẹkwo ono, e deru ekemu, a tūru t'e gbugee ndu Júda; mee tẹ ọkpu ẹphe kpọhu l'akpuru ẹnyanwu lanụ: ẹgirima mẹ ọgurennya; ụnwanyi mẹ ụnwegirima angụ ẹra. Teke ee-me iya l'onwa k'iri l'ẹbo, bụ iya bụ onwa Ada gbalephu abalị iri l'ẹto. Ekemu ono sụkwaruphu: teke e gbutsuaru ẹphe; t'a kwaa iphe ẹphe l'ọkwata.

¹⁴Iphe ono, e deru edede ono bẹ a-buru ekemu; a raa ya arara l'iphe bụ onu-ogo, nonu k'ọphu onyenonu aa-kwabẹ akwabẹ.

¹⁵Eze asụ t'e je ekeshia ẹkwo ono. Ndu ọkpa-ẹgwa ono atughua; jeshia ya ekeke. E vuoduru ụzo zia ekemu ono lẹ Súsa, bụ ishi obodo. Eze yele Hémanu anọdu l'angu mēe. Obenu l'obu wafuru ndu Súsa l'ẹphe nùtsuaru ozi ono.

Ésuta 4

Mòdekáya ekfuru Ésuta t'ò yeru ẹphe ẹka

- ¹Mòdekáya amalèrùphu iphe, meru nù; ye ẹka l'uwe iya; zijaa ya ẹbo; bya achita uwe-aphù ye; kpota ntù kpua onwiya; gbafù l'echi mkpùkpù; l'akwa ẹkwa.
- ²Yo jerulephu ònu-nggamgbo ufu-eze; vudo; kẹ l'ẹ tọ dudu onye yeru uwe-aphù, eekweje t'ọ bahu.
- ³L'iphe bù ònu-ogo ẹke, a nùru ẹkwo ono, e deru ekemu, eze tùru ono bẹ ndu Júda, bu iya nù baru l'aphù; l'akwa ẹkwa; l'aswì aswìswì. Ẹphe adù l'igwe; mbù ndu òphu yeru uwe-aphù; gwòru lẹ ntù.
- ⁴Teke unwu-mgbòko; mẹ unwoke, a haruahaha, ejeru Ẹsuta ozi byaru bya akòoru iya kẹ Mòdekáya; b'ò ruru iya l'ẹhu. Yò chìru uwe nù t'a chijeru Mòdekáya t'ò yee; t'ẹ b'ò yehe uwe-aphù. E gude uwe rua; yò jìka iya.
- ⁵Ẹsuta abya ekua Hataku, bù nwozi eze; mbù onye e yeru t'ò jejeru yẹbe Ẹsuta ozi; zia ya t'ò je amaru iphe, atsù Mòdekáya l'ẹhu; mẹ iphe, kpataru iya nù.
- ⁶Hataku ejekfu Mòdekáya l'edukfu mkpùkpù ono l'ònu-nggamgbo eze.
- ⁷Mòdekáya abya eworu iphemiphe òbule, meru nù kòotaru iya; kòkwaaru iya phù lẹ Hémanu kweru ụkwa okpoga òo-kfù l'ẹke eedobeje okpoga eze; m'ò -bùru l'eze kwetaru t'e gbushia ndu Júda.
- ⁸Yò bya ewota ẹkwo ozi ono, e deru ekemu ono, eze tùru sù t'e gbushia ndu Júda ono; mbù ẹkwo ono, e keshidzuru lẹ Súsa ono; nù Hataku t'ò koshi Ẹsuta; gude kòoru iya ya t'ò doo ya ẹnya. Yo zikwaaphu t'e zia Ẹsuta t'ò jekfu eze je arò ya t'ò phàru ndu Júda imiko.
- ⁹Hataku atùgbua je achìko iphe, Mòdekáya kfuru iya dokotaru Ẹsuta.
- ¹⁰Ẹsuta eziphu iya azù t'ò je ekfuru Mòdekáya:
- ¹¹“L'iphe bù ndu ozi eze; je akpaa lẹ iphe bù ndu bu l'ònu-ogo, nòkòta l'alì-eze iya l'ò ha; maru l'ẹ tọ dudu nwoke; m'ò bù nwanyi, byaru bya abahù jekfushia eze l'ogbodufu iya; gbahaa l'eze kuru iya. Onye meru ẹge ono bukwa iphe, ekemu kfuru bù t'e gbua onye òbu egbugbu; gbahaa l'ò bù uche eze t'onye òbu nòdu ndzù; yò machiàru onye òbu mgbòro mkpòla-ododo iya phù. Eze nòkwaru ụkporo abalì l'abalì iri; ẹ to kudu mu tẹ mu bya.”
- ¹²A bya ezia Mòdekáya ozi, Ẹsuta ziru;
- ¹³yo ziphu ozi azù t'ò je asù iya: “T'ẹ b'ò rìkwa lẹ keshinu òphu ò nò l'ufu-eze bẹ bù iya bù onye Júda lanù, a-nahù nù t'ẹ b'e gbu iya;
- ¹⁴kẹ l'ò -bùru l'ì nò-kirishiru nta-a; ti ye ònu; bẹ ee-shikwa l'uzo òdo dzòfuta ndu Júda. Ọlẹ nggùbedua; nggu lẹ ndibe nna ngu phẹ a-bukwanuru kpurupyata. Ọ bù;?bù onye maru; m'ò bù t'ì yeta ẹka l'iphe, e me ntanù-a; bù iya kparu iphe e meru t'ì nòdu l'òkwa-a l'ufu-eze?”
- ¹⁵Ẹsuta eziphukwa ozi azù t'e je ezia Mòdekáya; sù iya:

¹⁶“Tugbua je ekukoo ndu Júda, bu lẹ Súsá l'ẹphe ha; unu aswíá aswíswi; kfuru nù Nchileke l'okfu ẹhu mu. Unu nọo abalí ẹto: eswe l'enyashi. Unu be erikwa nri; ophu unu 'etsukwa onu l'okoro. Yẹbedua; yẹle unwu-mgbọko, ejeru iya ozi e-mekwaphu ẹge ono. Teke e metsuaru bẹ ya e-jekfu eze. A makwaru-a l'ekemu sùru l'ẹ tọ dudu mma. O lẹ ya e-je; o -bùru l'ọo anwùhu; ya anwùhu.”

¹⁷Mọdekáya atugbua je emekota iphe, Ẹsuta ziru iya t'o mee.

Ẹsuta 5

Iphe, Ẹsuta arọ eze

¹Yo be lẹ mbọku k'ẹto; Ẹsuta ewota uwe eze-nwanyi iya yee; tugbua je evudo l'imime ogbodufu-eze l'ifu obu-eze. Eze anọdu l'aba-eze iya l'ẹke ono; ghaa ifu l'ogbodufu ono.

²Yọ nọdu l'ẹke ono; phụ eze-nwanyi, bụ Ẹsuta l'ẹke o vudo l'ogbodufu. Yọ túbalekwa iya phụ l'ẹnya. Yo wota mgboro mkpọla-ododo, o pa l'ẹka machiaru Ẹsuta; Ẹsuta abyakfutashia ya bya edenyi ẹka lẹ mgboro ono.

³Eze ají iya: “Eze-nwanyi;?búkwa ole??Bù ngunu b'ọ dọ ngu t'eze meeru ngu? Ẹ to nwekwa m'o -ruhuru; í sù tẹ ya kee alí-eze iya ẹbo; nù ngu nanù; ya te emeduru ngu iya.”

⁴Ẹsuta asù iya: “O -bùru l'ọ dọ eze mma; tẹ nggube eze; nggu lẹ Hémanu yínuru byaru iya lẹ nri ntanù-a; t'unu bya ntanù bya eria nri, ya shiru nggube eze.”

⁵Eze ekwe; zia ozi sù t'onye ya phuru nta-a búkwaru Hémanu; k'ophu ẹphe l'iya a-yí je aza Ẹsuta oku. Tọ dọ iya bụ; eze yẹle Hémanu atugbua jeshia kẹ Ẹsuta lẹ nri ono, o kuru ẹphe ono.

⁶Ẹphe angunyaa mee; eze ajíkwa Ẹsuta ọdo; sù iya: “?Bù ngunu b'ọ dọ ngu tẹ ya meeru ngu? Iphe bụ iphe í sùru tẹ ya meeru ngu bẹ ya e-me; m'o -ruhuduru; o bùru tẹ ya kee alí-eze iya ẹbo nù ngu nanù.”

⁷Ẹsuta asù iya: “Owaa bụ mkpa iya; bùru iphe, ya arọ ngu:

⁸O -bùru lẹ ya nọ nggube eze l'obu; bùru l'ọ dọ ngu t'i meeru iya iphe, ya arọ ngu; bunu tẹ nggube eze; nggu lẹ Hémanu byaru iya lẹ nri echile. Teke unu byaru echile; ya eyee onu l'ají ono, nggube eze jiru iya ono.”

Hémanu achí idzu ishi Mọdekáya

⁹Hémanu egude ẹhu-otso-ẹna; l'ete ẹswa l'ala mbọku ono. Yọ phùlephu Mọdekáya l'onu-nggamgbo eze; bya aphúkwaaphu l'ẹ to gbeshidu egbeshi; gude koshi l'ọokwabe iya ugvu; ẹhu eghulahaá Hémanu eghughu l'ẹke Mọdekáya nọ.

¹⁰Hémanu ekeshilephu ẹhu; byibe ẹka l'ọkpoma lashia. Yo rua ufu je ezia; t'e je ekukoo ndu ọnyà iya phẹ; mẹ nyee ya, bụ Zẹreshi.

¹¹Ephe erua; yo kulahaa onwiya l'ẹge ya nweberu iphe; ẹge ya m̄shi-betaru ẃnwu l'igwe; m̄ ẹge eze gude kwab̄taru iya ugvu; bya emee ya; t'ọ b̄ru iya kats̄a nshinu l'iphe b̄ ndu, eze meru ishi; m̄ ndu ejeru eze ozi.

¹²Yọ s̄: “L'ọ kwa ȳbedua n̄w̄nkinyi iya b̄ eze-nwanyi, b̄ Ẹsuta kuru t̄ ya tsoru eze byaru iya l̄ nri. O kukwaru iya t̄ ya tsoru eze byaru iya l̄ nri echile.

¹³Obenu l'iphe ono l'ọ ha te emejedu t'ẹhu ts̄o ya ẹna; keshinu ọobuje; ya -swetade; ya aph̄ onye Júda ph̄, b̄ M̄dekáya l'ọnu-nggamgbo eze.”

¹⁴Nyee ya ono; mb̄ Z̄reshi ȳle ndu ọnyà iya l'ephe ha as̄ iya: “Zia t'e je ar̄taru ngu osweru. Aa-r̄ iya t'eli iya d̄ ẃkporo nkwo-ẹka lab̄ l̄ nkwo-ẹka iri. Teke o beru echile l'utsu; nggu eje kfuru eze t'a k̄p̄ta M̄dekáya je ak̄f̄-gbua l'osweru ono; k'ophu ii-gude ẹhu-ọtso-ẹna tsoru eze; unu ejeshia ẹke e kuru unu l̄ nri.” Idzu ono adu Hémanu mma nshinu; yọ t̄gbua je ezia t'a r̄ta osweru ọbu, aas̄w̄-gbuje mad̄z̄ ọbu dobe.

Ẹsuta 6

Eze akwab̄ M̄dekáya ugvu

¹Yo be l'enyashi mb̄oku ono; mgb̄nya te kwehe roru eze. Yo zia t'e je ewotaru iya ẹkwo ak̄o iphe, e deru iphe, eme n̄ l'al̄i-eze iya. E je ewota iya; bya aguaru iya.

²L'ẹkwo ono b'a ḡfutaru l̄ M̄dekáya gbaru ama l̄ Bigutana; ȳle Tereshi, b̄ unwoke lab̄, ono a haru ahaha; shi echeru eze nche l'ọnu-nggamgbo eze ono; chijeru idzu t'ephe gbua eze Kuzakus̄esu.

³Eze aji: “?M'o nweru ugvu, a kwab̄jewaru M̄dekáya; t'e shi iya maru ẹpha iya k'iphe ono, o meru ono?” Ndu ozi eze as̄: “L'ẹ t̄ d̄kwa iphe, e mejewaru iya.”

⁴Eze aji: “?B̄ onye n̄ l'ogbodufu eze ph̄?” Yọ b̄ru teke ono b̄ Hémanu abatal̄ph̄u l'ogbodufu, n̄ l'az̄ uf̄u-eze; t̄ ya k̄fuaru eze t'a k̄f̄-gbua M̄dekáya l'osweru ono, ọ kwak̄oberu, aa-k̄f̄-gbu iya ono.

⁵Ndu ozi iya as̄ iya: “L'ọ kwa Hémanu n̄ l'ogbodufu eze.” Eze as̄ t'e kua ya t'ọ bata.

⁶Hémanu abatal̄ph̄u; eze aji ya: “?B̄kpo nḡnu b̄ ee-meru onye ọ d̄ eze t'ọ kwab̄ ugvu?” Hémanu ar̄ia teke ono b̄ l'ẹ t̄ d̄du onye ọdo, eze a-n̄du ar̄ t'a kwab̄ ugvu; gbahaa ȳbedua.

⁷Hémanu as̄ eze: “Iphe, ee-meru onye ọ d̄ eze t'ọ kwab̄ ugvu;

⁸b̄ t'a ch̄ita uwe, eze ȳjewaru; a k̄p̄ta inya, eze gbaj̄ewaru; mb̄ inya ọph̄u e k̄pueru ok̄pu-eze.

⁹T'a ch̄ita uwe ono; k̄p̄ta inya ono n̄ onye lan̄ l̄ ndu ishi, a kats̄a ọmaru ẹpha ẹphe l'al̄i-eze ngu-a; yee onye ono, ọ d̄ eze t'ọ kwab̄ ugvu ono. T'onye ono n̄du l'eli inya ono t'e gude iya jephekota l'eduk̄fu eduk̄fu al̄i-wa; raaru iya ọha arara: ‘L'owaa iphe, ee-mejeru onye ọ d̄ eze t'ọ kwab̄ ugvu!’ ”

¹⁰Eze asụ Hémanu: “Ngwa-a! Je achịta uwe ono; mę ịnya ono; wota ẹge ono, i kfushiru ono meeru Mọdekáya, bụ onye Júda, anoje l'ọnu-nggamgbo eze. T'ẹ b'ọ dukwa iphe ono, i kfushiru ono m'ọo nanụ, ii-mephodo!”

¹¹Ya ndono; Hémanu abya achịta uwe ono; kpụta ịnya ono. Yo woru uwe ono yee Mọdekáya; bya edoberu iya ịnya ono; yo nyikobe iya. Yo duru iya; yo je angụphekota l'edukfu edukfu alị ono; l'ara iya arara: “L'ọwaa bụ iphe, ee-mejeru onye ọ dụ eze t'ọ kwabẹ ugvu!”

¹²E metsua; Mọdekáya alaphu azụ l'ọnu-nggamgbo eze. Hémanu emekebewaphu; rịgobe iya; gụru aphụ; vuru ẹka l'ishi lashia nk'ia.

¹³Yọ lashia je achịko iphe, meru nụ kọkotaru nyee ya; mbụ Zẹreshi; mę ndu iya ọnyà l'ẹphe ha. Ndu akpọ-zijeru iya ụzo; mę nyee ya ono; mbụ Zẹreshi asụ iya: “Keshinu Mọdekáya; bụ onye Ju; yọ bụru l'ẹka iya bẹ iphe eme ngu nụ shi b'ẹ ti mekputaphekwa iya. Nke ngu gvụakwaru.”

¹⁴Ẹphe akpụkwadurua okfu ono l'ọnu; ndu ozi eze bya ekua ya. Ẹphe egude ọso duta iya; ẹphe ejeshia lẹ nri ono, Ẹsuta kwakoberu ono.

Ẹsuta 7

Aakfụ-gbu Hémanu

¹Tọ dụ iya bụ; eze yele Hémanu ejeshia lẹ nri lẹ k'eze-nwanyi, bụ Ẹsuta.

²Ẹphe awatalephu ọngu męe lẹ mbọku k'ẹbo ono; eze ajia ọdo; sụ: “Eze-nwanyi, bụ Ẹsuta;?bụ ngunu bụ mkpa ngu ọbu? Kfua ya tẹ ya gbooru ngu iya.?Bụ ngunu bụ iphe ọbu, ọ dụ ngu tẹ ya meeru ngu ọbu; m'o -ruhuru; ọ bụru tẹ ya kee alị-eze iya ẹbo; nụ ngu.”

³Eze-nwanyi, bụ Ẹsuta asụ iya: “Nggube eze; ọ -bụru lẹ ya baru ngu l'obu; bya adu ngu mma; byiko hanụa tẹ ya nọdu ndzụ; nggu ahakwaaphụ ndu nk'ia t'ẹphe nọdu ndzụ. Ọ kwa iya bụ iphe, ọ dụ iya t'i meeru iya;

⁴kẹle yele ndu nk'ia b'e rewaru t'e gbushikota l'ẹphe ha. Mbụ l'e rewaru ẹphe t'ẹphe bụru kpurupyata; chihu. Ndege ọ -bụ l'erere, e reru ẹphe bụ t'ẹphe bụru ohu; mę ya adakwaaru ashị; kẹ l'egbe iphe-ẹhuka ono ta bụduru iphe, ogude pakfuta eze bya iya okfuchi nchị.”

⁵Eze Kuzakusesu ajị eze-nwanyi, bụ Ẹsuta; sụ iya: “?Bụ onye b'ọ bụ? Nanụ nwoke, ha k'ome egbe iphe ono?”

⁶Ẹsuta asụ: “L'ọ kwa Hémanu-a. L'ọ kwa iya bụ ọhogu ayi; l'etso ayi l'ẹhenu!” Hémanu awata ọtsu egvu l'ifu eze yele eze-nwanyi.

⁷Eze egude ẹhu-eghughu gbeshi; paru męe ono haa; jeshia lẹ mgbabu iya. Hémanu aphulephu l'eze bẹ ribuwaru iya l'ime obu iya l'oo-me iya iphe, ọ tūberu; kwakpe azụ tẹ ya rọo eze-nwanyi, bụ Ẹsuta t'a hakpọo ya nụ tẹ ya nọdu ndzụ.

⁸Yọ bụleruphu teke Hémanu daru l'ifu eze-nwanyi; l'arọ iya l'ẹke ono, ọ nọ dakobe oshi ono bẹ eze shilephu lẹ mgbabu iya phụ bụru pherekete; bya echia mkpu; sụ: “?O gbe emefua nụ t'o gude eze-nwanyi k'ehuka raa l'ufu iya tọ?” Ekfukfu, eze ekfukwadia iya-a; e gudewaphu Hémanu kechia ya ifu.

⁹Habona; onye lanu lẹ ndu ozi eze asu: “O nwekwaru osweru, aakfu-gbuje madzu, du ukporo nkwo-eka ẹbo lẹ nkwo-eka iri l'eli, Hémanu meru dobe l'ufu iya. Onye o meru iya doberu bu Mọdekaya; mbu onye gbajeru ama ejo idzu phu, a chijeru nggube eze phu; shi ege ono dzọ ndzu ngu.” Eze asu: “Unu je akfu-gbua ya l'osweru ono!”

¹⁰Ya ndono; e je eworu Hémanu kfu-gbua l'osweru ono, o meru doberu Mọdekaya ono. E metsua; obu ejizita eze.

Ésuta 8

Ekemu, eze turu l'ehu ndu Júda

¹Mboku ono kwaphu bẹ eze, bu Kuzakusesu woru ulo Hémanu, bu onye ohogu ndu Júda nu eze-nwanyi, bu Ésuta. Mọdekaya abya awata obyakfuta eze ntse; kele Ésuta koru eze ege epha l'iya bu-tabu.

²Eze abya agbata echi-mkpushi-eka iya, ọ nataru Hémanu; nu Mọdekaya. Ésuta abya abya ewota ulo Hémanu ye Mọdekaya l'eka.

³Ésuta adaa gwoshihu eze l'okpa; gude ekwa l'arọ iya t'o chikanua ejo idzu ono, Hémanu, bu onye eri Agagu chiru l'ehu ndu Júda ono.

⁴Eze eworu mgboro mkpola-ododo iya machiaru Ésuta; yo gbeshi bya evudo iya l'ifu;

⁵sụ: “O -buru l'ọ du nggube eze mma; mbu; ọ -buru lẹ ya nọ nggube eze l'obu; ọ -buru l'iru l'ọ iphe, vudo nhamunha; yebdua adu ngu mma l'anya; t'eze tunua ekemu dee ya edede; t'e kee ya ekeke l'iphe bu edukfu, nokota l'alị-eze ngu mgburumburu t'e b'ọ dukwa onye e-me iphe ono, Hémanu Hamedata, bu onye eri Agagu deru t'e mee tẹ ndu Júda l'ephe ha buru kpurupyata ono.

⁶?Nanu ege ya e-shi taa nshi; nodu ele iphe-ehuka, adakfuta ndibe iya. ?Nanu ege ya e-shi nodu l'ele ndu nwe iya nu; eke eeme t'ephe chiru?”

⁷Eze Kuzakusesu asu eze-nwanyi, bu Ésuta yele Mọdekaya, bu onye Júda: “Ya wowaru ulo Hémanu nu Ésuta; Hémanu obu b'a kfu-gbuwaru. Ishi iya aburu l'o shi eme tẹ ya gbushigee ndu Júda.

⁸Nta-a bu t'unu gude epha eze tua ekemu odo l'okfu ehuru ndu Júda. Unu dee ya edede ege ọo-du unu mma l'obu; unu ewota echi-mkpushi-eka eze mee ya iphe-ohubama; ke l'ọ tọ dudu iphe, e deru wota echi mkpushi-eka eze mee ya iphe-ohubama, o nweru onye bya agbanwe iya agbanwe.”

⁹Mboku ono gedegede b'e yeru madzu; e je ekukota ndu edejeru eze ekwo. Mboku ono bẹ onwa k'eto, bu iya bu onwa Sivanu gbaru ukporo abali l'abali eto. E dekota ekemu Mọdekaya ono l'ekwo keeru ndu Júda; keeru iya ndu nọ-chiru enya eze; ndu

govano; me ndu ishi, nogbaa l'ukporo onu-ogo ishinguru l'onu-ogo esaa ono, no l'ali-eze Kuzakusesu tsube le Indiya rua Itiyopiya. Ekemu ono l'o ha b'e dekotaru l'okfu-ali ephe; nu ndu nokota l'ali-eze ono. Ndu Jüda b'e dekwaruphu nk'ephe l'okfu-ali ephe; nu ephe.

¹⁰O bu l'epha eze Kuzakusesu be Modekaya gude dee ekwo ono; bya eworu echimkpushi-eka eze mee ya iphe-ohubama; nu ndu agbaje inya oso, bu inya, a zuru l'ozi eze; t'ephe je ekee ekwo ono.

¹¹Ekemu ono, eze turu ono; anu ndu Jüda, bu le mkpukpu nonu ike; t'ephe dzukobeje kwakobe onwephe; k'ophu ephe e-gbupya iphe, bu oha; m'o bu onu-ogo, byaru ephe ogo; bya ogbushi unyomu ephe; me unwegirima ephe; me t'ephe kwaa iphe ephe okwata.

¹²Mboku, e yeru te ndu Jüda mee iphe ono l'iphe bu onu-ogo, no l'ali-eze Kuzakusesu; bu mboku, onwa k'iri l'ebo; mbu onwa Ada gbaru abali iri l'eto.

¹³Ekemu ono b'e ziru t'e dee ya edede keshikota l'iphe, bu onu-ogo, nonu; bya atua ya; yo buru ekemu t'e mee ya te ndu nonu nokota; k'ophu ndu Jüda a-kwakobekwanu onwephe k'omelata ndu ohogu ephe mboku ono.

¹⁴Eze atua ekemu te ndu ejeje oke ekwo eze; me ndu agbaje inya oso, bu inya, a zuru l'ozi eze; tugbua teke ono teke ono je ezikashia ozi ono. Ephe atugbua je ezikashia ya. E zikwaru iya phu le Susa, bu ishi ali-eze Kuzakusesu.

¹⁵Modekaya eshi l'ifu eze lufuta; yewa nu uwe eze, eke urukpu-urukpu; me ophu acha ucha; kpuru okpu-eze, e gude mkpola-ododo mee. O yekwaruphu uwe kpowula kpowula, eke mee-mee, e gude okpobe owuu ocha kpa. Ndu bu le Susa atushia uzu; telahaa eswa.

¹⁶Yo buru ndu Jüda oge ehuo-otso-ena; buru ephe ungara; teke a kabu akwabu ephe ugu.

¹⁷Iphe, bu onu-ogo; me mkpukpu eke, a nataru ekemu ono, eze turu ono; be ndu Jüda, bu iya nu tekotaru eswa; ehuo atsuo ephe ena. Mboku ono aburu ephe eswe aji; me eswe ehuo-otso-ena. Ndu ohodo adu l'igwe bya aghuo ndu Jüda; ke l'ephe tsuhuru ndu Jüda egvu.

Esuta 9

Ndu Jüda alu-gbu ndu ohogu ephe

¹Onwa k'iri l'ebo, bu iya bu onwa Ada agbaluphu abali iri l'eto; bu iya bu mboku, ee-me iphe ono, eze turu l'ekemu ono. Mboku ono bu mboku, ndu ohogu ndu Jüda shi ari l'ephe a-aphupyaabe ephe. Obenu l'o mekocharu ghaa ighafu; ndu Jüda akapyabe ndu ono, ephe du ashu ono eka.

²Ndu Jüda edzukogbaa le mkpukpu ephe l'iphe, bu onu-ogo eke, eze Kuzakusesu achi; t'ephe tso ndu ono, achu ishi ephe ono ogo. Obenu l'e to dudu onye duru ike kpofo ephe l'ifu; kele ndu ono l'ephe ha atsukota ephe egvu.

- ³Iphe bu ndu bu ishi l'onu-ogo ono l'ọ ha; ndu no-chiru ẹnya eze; ndu govano; me ndu ozi eze; eyetakotaru ndu Júda ẹka; ke l'ẹphe atsụ Mọdekáya egvu.
- ⁴Mọdekáya abya agho eze madzụ l'ufu-eze. Ẹpha iya edekota ude l'iphe, bu onu-ogo ono l'ọ ha. Yoo ka oshihu ike akaka l'eje.
- ⁵Ndu Júda egude ogu-mbeke gbushikota ndu ohogu ẹphe l'ẹphe ha; mee ẹphe t'ẹphe buru kpurupyata. Ndu ophu du ẹphe ashị be ẹphe meleruphu ege du ẹphe mma.
- ⁶Lẹ Súsa, bu ishi alì-eze ono be ndu Júda gburu unu madzụ l'ụkporo madzụ ise.
- ⁷Ẹphe gbukwaruphu Pashandata; Dalufonu; Asupata;
- ⁸Porata; Adalaya; Aridata;
- ⁹Pamashuta; Arisayi; Aridayi; me Vayizata.
- ¹⁰Umadzu iri ono be bu unwu Hémanu Hamedata, bu onye ohogu ndu Júda. O bu l'ẹ to nwedu iphe ẹphe denyiru ẹka; ke okwa iya l'okwata.
- ¹¹Mboku ono gededede b'e dooru eze umadzu ole, e gburu lẹ Súsa, bu ishi alì-eze ono.
- ¹²Eze asụ eze-nwanyi, bu Ẹsuta: “Lẹ ndu Júda gbuakwaru unu umadzu l'ụkporo umadzu ise; gbua gbua unwu Hémanu ẹphe iri lẹ Súsa, bu ishi alì-eze iya.?Bu onye maru iphe, ẹphe meru l'onu-ogo ndu ophu??O nwefuaru iphe odo, ya e-meru ngu? Kfu iya ekfukfu te ya me iya ememe.”
- ¹³Ẹsuta asụ iya: “O -buru l'ọ du nggube eze mma; byiko nunu ndu Júda, no lẹ Súsa ike t'ẹphe gbabe okpa l'ekemu eze turu; wota iphe ẹphe meru ntanu mefua echile gude gbochita onwẹphe. Odo aburu t'i haa t'a chita odzu unwu Hémanu ẹphe iri; je ekoo l'osweru phụ l'edzudzu oha.”
- ¹⁴Eze emee ege Ẹsuta kfuru; bya atua ekemu lẹ Súsa; a chita odzu unwu Hémanu ẹphe iri je ekoo l'osweru.
- ¹⁵Ndu Júda, no lẹ Súsa edzukoo odo l'onwa Ada gbaru abali iri l'eno; gbua ukporo unwoke ugbo iri l'ise lẹ Súsa. O bu l'ẹ to nwedu iphe ẹphe denyiru ẹka; ke okwa iya l'okwata.
- ¹⁶Ndu Júda, phoduru nu, bu ndu ophu bu l'iphe bu onu-ogo alì-eze Kuzakuseşu edzokokwaaphu t'ẹphe dzoo ishi onwẹphe; shi ege ono tuta nwa ume l'ẹke ndu ohogu ẹphe no. Iphe ẹphe gburu bu ukporo unu madzụ tete l'unu madzụ esaa l'ụkporo madzụ iri. O bu l'ẹ to nwedu iphe ẹphe denyiru ẹka; ke okwa iya l'okwata.
- ¹⁷Mboku, iphe ono meru bu l'onwa Ada gbaru abali iri l'eto. Yo be lẹ mboku k'iri l'eno; ẹphe atua ume; mee ya eswe-aji; me eswe ẹhu-otso-ena.
- ¹⁸Ndu Júda ndu ke Súsa edzukoo l'onwa Ada gbaru abali iri l'eto; me abali k'iri l'eno. Yo be l'abali k'iri l'ise; ẹphe atua ume; mee ya eswe aji; me l'eswe ẹhu-otso-ena.

¹⁹Oo ya meru iphe, ndu Júda, bu l'ime obodo wotaru mbòku, ònwa Ada gbaru abalì iri l'èno; dobe eswe-ajì; eswe èhu-òtso-èna; mề mbòku, onyenonnu eshije nri je anụ ibe iya.

Ajì Purimu

²⁰Mòdekáya achìko iphemiphe òbule ono, meru nù ono dekota l'èkwo. Yò bya edee èkwo keshiaru iphe, bụ ndu Júda, bu l'iphe, bụ ònu-ogo alì-eze Kuzakusèsu. E deru iya ndu bu ote-ènya; deeru iya ndu bu ntse-ntse;

²¹sù èphe t'èphe wota mbòku, ònwa Ada gbaru abalì iri l'èno; mề k'iri l'ise t'ò bụru èphe eswe-ajì afa l'afa.

²²Ishi ajì ono abụru l'òo mbòku ono bẹ ndu Júda kabẹ kparu nkụ hùbe ogu l'èke ndu òhogu èphe nọ; bụru ònwa, aphụ èphe ghòru èphe èhu-òtso-èna; èkwa èphe aghòru èphe ajì. Yo deeru èphe èkwo t'èphe dobe eswe mbòku ono eswe ajì; eswe èhu-òtso-èna; mbòku, èphe e-shije nri je anụ ibe èphe; mề mbòku, èphe e-mejeru ndu è-te nwedu ège ò haru èphe iphe-òma.

²³Tò dù iya bụ; ndu Júda ekweta iphe, Mòdekáya deru èphe l'èkwo; wata ògba ajì, ono, èphe wataru ono.

²⁴Kele Hémanu Hamedata kẹ Agagu, bụ onye òhogu ndu Júda l'èphe ha bẹ chijeru idzu ège oo-shi mee tẹ ndu Júda chihu; bya atụa ènwa “puru”; gude maru mbòku, ee-gwe èphe rakaraka t'èphe bụru kpurupyata.

²⁵Obenu lẹ teke ejo idzu ono ruru eze lẹ nchì; b'ò tũru ekemu dee ya l'èkwo t'e wota iphe ono, Hémanu chiru kẹ ome ndu Júda ono; mee Hémanu l'onwiya. E vuta odzu yẹle l'unwu iya je ekobe l'osweru.

²⁶Ò bụ iya meru iphe e kuru mbòku ono “Purimu”. Eke akpuru-okfu ono shi bụ lẹ ènwa, a tũru mbòku ono bụ ènwa “purimu.” Yò bụru shita l'iphe ono, Mòdekáya deru l'èkwo ono; mề l'iphe, èphe phùkotaru, meru èphe;

²⁷bẹ ndu Júda meru iya; yò bụru ome-l'alì, nòduru èphe; k'òphu èphebedua; ndu eri èphe; mề ndu lakfutaru èphe e-dobeje abalì èbo ono iche; ège e deru iya l'èkwo nù èphe; l'eme iya teke a sùru t'èphe meje iya.

²⁸Iphe bụ ògbo nonu; iphe, bụ ufu, nonu; iphe, bụ ònu-ogo, nonu; mề edukfu, nonu anyatajẹ mbòku Purimu. Tẹ Ajì Purimu ono bụkwaru òkpu sweru òkpu l'èke ndu Ju nọ.

²⁹Tò dù iya bụ; eze-nwanyi, bụ Èsuta; nwatibe Abihelu yẹle Mòdekáya, bụ onye Júda abya edee èkwo k'èbo, meru tẹ kẹ Ajì Purimu kabaa oshihu ike.

³⁰Èphe edee èkwo nù iphe bụ ndu Júda, nọ l'ùkporo ònu-ogo ishingu l'ònu-ogo esaa ali-eze Kuzakusèsu. L'èkwo ono bẹ èphe kfuru èphe ezi-okfu; mề t'èphe ba achìhe obu l'èka;

³¹t'èphe dobeje eswe purimu l'ògè iya, bụ iphe, Mòdekáya kẹ Júda; mề eze-nwanyi, bụ Èsuta tũru èphe l'ekemu; t'ò bụru èphe l'awa èphe ògè òswi aswìswi; mề k'ògu aphụ.

³²Ekemu, Ésuta t̄uru l̄e k̄e Purimu abya akabaa oshihu ike; e woru iya dee l'ekwo.

Ésuta 10

Ike Mòdekáya aka nshinu eje ejeje

¹Eze Kuzakus̄esu abya at̄ua ekemu t̄e iphe, b̄u ndu l'al̄i-eze iya; mb̄u je akpaa l̄e ndu bunyabe eze ̄enyimu t̄uje ak̄iriko n̄u iya.

²Iphe, b̄u iphe o meru gude koshi ike iya; m̄e ̄ege o meru t̄e Mòdekáya b̄uru onye ha nshinu; b'e dekotaru l'ekwo, e desh̄iru iphe meru n̄u l̄e Peshiya; m̄e Mídiya.

³Mòdekáya; onye Júda b̄u iya n̄o-tsotaru eze Kuzakus̄esu; b̄uru eze madz̄u l'̄enya ndu Júda; igwel̄igwe ndu Júda, b̄u ̄unwunna iya edobe iya l'̄onodu ha nshinu. Iphe ooyeje ̄eka ab̄uru l'iphe, a-d̄uru ndu Júda ibe iya l̄e mma; m̄e iphe, e-me t'̄ehu d̄u ̄ephe agu.

Jobu

Jobu 1

Akọ ẹhu Jobu

¹O nweru nwoke lanu, bu onye Uzu, epha iya bu Jobu. Jobu bu nwoke, uta e ta dudu le ndzu iya; buru onye obu guru iphoro. O bu onye anoduje atsu Nchileke egvu; l'eshije ege ono sefu eka l'ome iphe du eji.

²Iphe, o mutaru bu unwegirima unwoke esaa; owaa unwanyi eto.

³Aturu iya du unu aturu iri l'esaa l'ukporo aturu iri. Inya-kamelu iya du unu esaa l'ukporo iri. Eswi iya, a turu njigba ebo ebo du unu njigba eswi l'ukporo njigba eswi ise. Nne nkakfu-igara iya du unu nkakfu-igara l'ukporo nkakfu-igara ise. Ndu ejeru iya ozi adu l'igwe nshinu. O bulephu l'oo ya shi buru o-ka-ibe l'iphe bu madzu, a muru amumu l'uzo enyanwu-ahata kpamukpamu.

⁴Unwu iya ndu k'unwoke anoduje aha ome eswe-iphe ahaha l'ufu epe iche l'iche. Teke epe eme eswi-iphe ono; epe ezia unwunne epe ndu k'unwanyi epe eto; t'ephe byaru epe l'eswe-iphe ono.

⁵Yo buje; eswe-iphe ono gvulephu; Jobu ekukoo epe; mee epe; t'ephe du nsọ. Nchi nodukwadia abohu echile iya; yo gbeshi gwoo ngweja-ukfuru l'ehu unwu iya ono l'ehu l'ehu; ke l'oorije; su: "Ya maru;?unwu iya te meedu nu iphe, du eji. A maru;?epe te gudeedu nu obu epe kfujoo Nchileke." Yo buru ege ono be Jobu shi emeje iya tekenteke.

Nchileke aha Sétanu t'ọ data Jobu

⁶Ya ndono; yo be ujiku lanu; unwu Nchileke abya t'ephe koshi onwephe l'ifu Ojejoje. Sétanu etsoru epe bya.

⁷Ojejoje aji Sétanu eke ooshi bya. Sétanu asu iya: "Le ya tsokwaru mgboko l'agha ngvudangvu. Ya -jee ifu; ya ejee azu."

⁸Ojejoje aji Sétanu: "Enya;?o ruru iya l'eke Jobu, bu nwozi iya no? Mbu le Jobu bu nwoke, uta e ta dudu le ndzu iya; buru onye obu guru iphoro. O bu onye anoduje atsu Nchileke egvu; l'eshije ege ono sefu eka l'iphe du eji."

⁹Sétanu asu Nchileke: "?I kfu to? Jobu;?ootsu ngu egvu ke mmanu?"

¹⁰?To bu du nggu bu ike, Jobu ye le ndibe iya; me iphe, bu iphe o nweru enweru gude buru. I mewaru t'iphe, bu iphe eka iya ruru buru iya upete; k'ophu bu l'eku iya tukoru ekemeke obule dzuru.

¹¹Meduduphu t'eka ngu rua l'iphemiphe obule ono, o nweru ono; nggu aphu l'oo-nodu ngu l'ifu tua ngu onu."

¹²Ojejoje asu Sétanu: "L'ọ du mma! L'iphemiphe obule, Jobu nweru nowa ngu l'eka; o buphu te eka ngu be ru iya l'ehu." Ya ndono; Sétanu ekwe tugbua.

- ¹³Yo be ujiku lanu mboku, unwu Jobu: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi dzukoru l'ulo okpara nna ephe l'eme eswe iphe;
- ¹⁴nwozi agbabata bya asu Jobu: "L'oke-eswi ngu, eegudeje eje ozi-egu b'e gude l'akoru ngu iphe; nkakfu-igara ngu adokwaruphu l'iku eke ono l'akpa nri;
- ¹⁵ndu Seba abya afuaru ephe; chiko ephe ruta; bya egbushikota ndu ejeru ngu ozi. Yo buru yebedua nwenkinyi iya be nahuru nu; ya asu te ya bya ekfuaru ngu ege o du."
- ¹⁶Onye onanu akpukwadurua okfu ono l'onu ekfu; onye odo agbabata bya asu: "L'oku Nchileke shilephu l'igwe daa bya achiko aturu ngu ono dzu-gbushia; kegbushikota ndu ozi ngu l'ephe ha; yo buru yebedua nwenkinyi iya bu onye wafuru nu; ya asu te ya bya ekfuaru ngu ege o du."
- ¹⁷Onye onanu akpukwaduru-a nk'iya l'onu ekfu; onye odo ezibata bya asu: "Le ndu Kaludiya buru ndu ogo o-lua-olaa uzo eto; ephe abya erutakota inya-ivu ngu l'o ha; bya egude mma gbugbushikota ndu ejeru ngu ozi. Yo buru yebedua nwenkinyi iya be nahuru nu; ya asu te ya bya ekfuaru ngu ege o du."
- ¹⁸Onye k'onanu egudekwadua nk'iya ekfu; onye odo ekwobata bya asu Jobu: "L'unwu ngu l'ephe ha be dokwaru l'agba aji; l'angu mee le k'okpara nne ephe;
- ¹⁹a bya ele enya; ejo oke pherephere, du egvu eshilephu l'echi-egu bya enwutsua ulo ono; nggube ulo nggu adaa tuko unwegirima ono l'ephe ha tu-gbushikota. Yo buru yebedua nwenkinyi iya be wafuru nu; ya asu te ya bya ekfuaru ngu ege o du."
- ²⁰Jobu akfu-lihu woru uwe ke yebe Jobu zijaa ebo; kpushia ishi iya; bya adaa kpupe ifu l'ali; baaru Nchileke eja;
- ²¹su: "O bu otu be ya gba shi nne iya l'ephe; otu be ya a-gba; laa. Ojejoje bu onye nuru nu; Ojejoje bu onye nataru nu. T'ajaja buru ke Ojejoje."
- ²²Iphemiphe obule ono mekotaru Jobu; obu l'e to yedu eka l'iphe, du eji; ophu o subua le Nchileke meru eji.

Jobu 2

Sétanu adata Jobu k'ugbo ebo

- ¹Ya ndono; yo be mboku odo; unwu Nchileke abyakwa t'ephe koshi onwephe l'ifu Ojejoje. Sétanu etsokwaruphu ephe bya l'ifu Ojejoje.
- ²Ojejoje aji Sétanu eke ooshi bya. Sétanu asu iya: "Le ya tsolekwarupu mgboko agha ngvudangvu. Ya -jee ifu; ya ejee azu."
- ³Ojejoje aji Sétanu: "Enya;?o ruru ngu l'eke Jobu, bu nwozi iya no?" Su iya: "Mbu l'e t'o dukwa onye du l'o bu Jobu le mgboko-a gbaa mgburumburu. O bu nwoke, obu guru iphoru; onye uta e ta dudu le ndzu iya; buru onye atsu yebe Nchileke egvu; shi ege ono too kweje ome iphe, du eji. Jobu gudelekwa onwiya ege o gude iya; e guderu le nggube Sétanu kpaliru yebe Nchileke te ya menwua Jobu ehu l'e b'o du iphe o meru."

⁴Sétanu asụ Nchileke: “Tẹ ẹku lakwaaru ndzu.?Tị madu ẹ madzụ e-swekota ẹnya l'iphemiphe ọbule, o nweru enweru ẹge ee-me tẹ ndzụ dzua ya?”

⁵Ọlobu; meduduphu t'ẹka ngu rua ya l'anụ-ẹhu mẹ l'ọkpu; nggu aphụ l'ọo-nọdu ngu l'ifu tūa ngu ọnu.”

⁶Ojejoje asụ Sétanu: “Ọ dū mma! Jobu nọwa ngu l'ẹka. Ọlobu; dobekwa iya ndzụ!”

⁷Tọ dū iya bụ; Sétanu alufu l'ifu Nchileke tūgbua; je achita ẹjo ebyi wua Jobu l'ẹhu. Yo shi iya l'ishi tsee ya ẹge ono jeye l'ọkpa.

⁸Jobu atūgbua je agwọo l'ikpo ntụ; wota mkpọkpo mbeji gude l'akọ iya.

⁹Ya ndono yẹle iphe ono alunya ya; nyee ya asụ iya: “?I gudekwadua onwongu ẹge i gude iya.?Tii tūdu Nchileke ọnu; nwuhu?”

¹⁰Jobu asụ iya: “I gbe ekfukwa l'ọ bụ nwanyi, eme eswe.?Bulephu iphe-oma bẹ ayi a-nọdu anata l'ẹka Nchileke; haa ya iphe-ẹhuka l'ẹka tọo?” Iphemiphe ọbule ono mekotaru Jobu l'ọ ha; ọbule ẹ to gudebua ọnu iya kfu ẹjo okfu.

Ndu ọnyà Jobu

¹¹Ya ndono; yo be teke ụmadzụ ẹto, ẹphe ẹ Jobu eshi ọnyà nuru iphe, dakfutaru Jobu; ẹphe eshigbaa l'ẹke, ẹphe bu wụ-lihu; byatashia ya ajiji. Ndu ono, byaru nū ono bụ: Elifazu, bụ onye Témanu; Bilidadu, bụ onye Shuha; mẹ Zofa, bụ onye Nema. Ẹphe ẹto ono tūru ọnu mbọku, ẹphe e-dzu l'ẹke ono; k'ọphu ẹphe a-yọru iya ọshi; ụa ya ike.

¹²Ẹphe anọdukwaduru ụzenya phụ iya; ẹphe ta hubehe iya ama. Ẹphe atuko wa ẹkwa; woru uwe ẹphe lajashia; bya avotatsua ẹja kpukposhi onwẹphe l'ishi.

¹³Ya ndono; ẹphe abya agwo-zita l'ogbodali l'ẹke ono; ẹphe l'iya anọo l'ẹke ono abali ẹsaa: eswe l'enyashi. Ọphu ọ dudu onye ọphu duru ike kfuru okfu nū Jobu; kẹ l'ẹphe phuru l'iphe-ẹhuka, ooje kwata ọswa kpoo ẹka.

Jobu 3

Okfu, shi Jobu l'ọnu

¹E mekochaa; Jobu awata okfu okfu; bya awata oburu mbọku, a muru yẹbe Jobu ọnu.

²Yọ sụ:

³“Tẹ mbọku, a muru yẹbe Jobu; mẹ ẹnyashi mbọku, a suru: ‘L'ọ kwa nwata nwoke b'a tsutaru ime iya;’ bukwaru iyi.

⁴Tẹ mbọku ono gbahukwa ọchi! Tẹ Nchileke, bu l'igwe zahakwaa mbọku ono. T'iphoro ba adukwa mbọku ono.

⁵Tẹ mbọku ono gbahukwa tsabalangu! T'ọ bukwaru urukpu e-kpupyabe iya! Tẹ mbọku ono gbahukwa tsabalangu!

- ⁶T'ẹ ikpikpirikpi ọchi nakwaa ẹnyashi mbọku ono. T'ẹ b'a gukwaru mbọku ono ye l'eswe, nọ l'afa; ọphu a gukwaru iya ye l'eswe, nọ l'ọnwa!
- ⁷T'ẹnyashi mbọku ono bukwaru mbọku, gba ẹka nwa! T'ẹ b'ọ dukwa okokooko k'ẹhu-otso-ena, aa-nu mbọku ono!
- ⁸T'ẹ ndu atuje uboku ọnu tukwaa mbọku ono ọnu; mbu ndu maru ẹge ẹphe ee-shi kpa-tsua ẹjo agiyi.
- ⁹T'ẹ mkpo-kpodo nchi-aboju iya gbahukwa ọchi. T'ọ lekwa ẹnya ẹ nchi abyawa aboju; teke e metsuaru t'ọ buru iya ke mmanu; ọphu ọ phukwa gerigeri nchi-aboju aphuphu ẹ phuu;
- ¹⁰ke l'ẹ to swo-chidu nne mu ẹpho t'ẹ b'a mu mu mbọku ono; k'ọphu mu a-dalahu l'egbe iphe-ẹhuka ọwaa.
- ¹¹?Bunua ngunu meru iphe, mu ta nwuhudu nne mu l'ẹpho; mbu; nwuhu teke mu daru l'ali?
- ¹²?Bunua ngunu meru iphe nne mu heru mu hefuta? ?Bu ngunu meru iphe o cheru mu era iya;
- ¹³kele nta-a be mu ga azeruru nwandoo; nodu ẹ mgbenya; l'atuta ume nwa nggujungguji;
- ¹⁴mu ẹ ndu eze; me ndu ishi, bu ndu kpushitsuaru onwephe ulo; yo dabutsuaru ochobo nta-a.
- ¹⁵Mbu; mu ẹ ndu a-chi nu, bu ndu shi nwegbaaru mkpola-ododo; dojishia mkpola-ocha edoji l'ulo ẹphe.
- ¹⁶Odo aburu; ?bu ngunu kparu iphe, ẹ te lidu mu l'ọ bu nwata-une; mbu l'ọ bu nwata, ẹ te kpuhadu ẹnya; k'ọphu iphoro?
- ¹⁷L'ẹke ono; be ndu iwe a-kpabuhu madzu ẹhu; a haa ndu ike gvuru t'ẹphe tuta ume.
- ¹⁸L'ẹke ono; be ndu mkporo tso ẹ ndu nọ iya nu atuta ume. ẹphe ta anohedu olu ndu anoduje achi ẹphe l'ọ bu ohu.
- ¹⁹Ndu ha nwanshi nọ l'ẹke ono; ndu ha nshinu anodu iya; ọphu ohu 'anohedu nnajiufu iya l'eka.
- ²⁰?Nanu ẹge ọ du; be iphoro noru ndu ejegbu onwephe l'iphe-ẹhuka; ?l'aahaje ndu aphu byaru t'ẹphe nodu ndzu;
- ²¹mbu ndu anwuhu agu; to kwe abyabya; mbu ndu acho anwuhu l'ọ bu ẹku, e domiru edomi;
- ²²mbu ndu eteje ẹswa; mee emirima teke e yeru ẹphe l'ime ili.
- ²³?Bu ngunu kparu iphe aa-ha onye ẹ ta madu ẹke, ooshi eshishi t'ọ nodu ndzu; mbu onye Nchileke yebudowaru; yo kwaa l'ọ bu onye nọ l'ime mgbabu;

²⁴ke l'aphu buwa mu nri; ude, mu atsụ aduwa l'ọ bu ẹke mini atsoshi.

²⁵Iphe, mu shi kagee ọtsuta egvu bu iphe, megeeru byaru mu; iphe ono, ẹhu anmaje mu anmanma l'ẹke ọ nọ ono emekochaa mee mu.

²⁶Mu ta amabua iphe bu ẹhu-agu; mu ta ma iphe bu ọnodu nggujungguji; mu ta ma iphe bu ọtuta ume. Ọ bulephu iphe-ẹhuka.”

Jobu 4

Ọnu, Elifazu eye

¹Tọ dụ iya bu; Elifazu, bu onye Témanu abya eyee ọnu; sụ:

²“A -sukwanu te ya yee ọnu; ?to ghudu ngu nù eghughu. Ọbu;?bu ẹge iphe aduje ndo-ọ; madzụ edobe ọnu ndoo.

³Lewaru; nggube onye zikotaru ndu ọdo iphe; ndu ike gvuru b'i gbọ-likotaru.

⁴Ndu ọkfu duru b'i kfuru okfu nù; okfu ngu ono agbọ-lia ẹphe. Ikpere ngwọrinaka b'i meru; yọ kfuru.

⁵Nta-a be iphe-ẹhuka byaru nggubedua; tii mahe ọzo, ii-shi iya. Ọ zuru ngu le gbirimu; meji atofu ngu.

⁶Egvu ono, iitsu Nchileke ono; ?tọ budunua ya ga bu agbarike ngu; uta ono, ẹ-ta le ndzụ ngu ono; aburu ẹke ii-ga achiru ẹnya ye.

⁷Rinua ya ariri;?nanu onye iswi dụ mma, lajeru l'iyi. ?I phujeru l'onye doberu ẹka ndoo chihuru nù le mgboko?

⁸Iphe, mu phuwaru gbe bu-chikwaaru le ndu akọ ejo iphe l'ọ bu okfu; l'akọ ejo iphe akuku; bukwa iya phu be ẹphe akpataje.

⁹Nchileke -zua ume; ẹphe aburu kpurupyata. ẹhu-eghughu iya -swọ-lihu; ẹphe aburu iyi.

¹⁰Qobujekwa agu degee ekiri; yo mee ẹnari. Obenu l'oke agu be aaswoje eze.

¹¹O -nwedu iphe agu e-ri; ẹgu egbua ya; unwu iya agbakashihu.

¹²A byaru bya atakpeeru mu okfu; mu anu-sweta iya anu-sweta.

¹³Mu anodu l'arọ ejo nrọ l'enyashi teke ono, ndiphe adajewa nda-mgbenya ono;

¹⁴Mu awata ọtsu egvu; ẹhu anmalahaa mu anmanma; k'ophu bu l'okpu, nọ mu l'ẹhu nmahuru mu jijiji.

¹⁵Yo nweru maa, byaru bya alọ swaa; shia mu l'ifu sweta. ẹhu anwule mu phu kpa.

¹⁶Yọ bya anmagaru; ọle mu ta adukwanu ike kọo ẹge ọ gbaru. Ọ bulephu l'o nweru iphe, vudo mu l'ifu. ẹke ono adalephu shikongu. Yo nweru olu, jiru mu; sụ:

17“?O nweru ẹge ee-menua tẹ madzụ mmanu bya aka Nchileke odobe-ẹka-ndoo? ?O nweru ẹge ọo-dunua tẹ madzụ bya adubebe mma l'ifu onye keru iya nū?

18O -buru ẹ Nchileke te gudedu ire ndu ejeru iya ozi ẹka; l'abajeru ojozi-imigwe iya mbà l'iphe, ẹphe mesweru;

19?buchia madzụ, bu l'ulo ẹja, bu ẹja b'e gude t̄a ọkpa iya; adzo-gbu iya aka ntse male ọdzo-gbu erukfuru.

20Tsube l'utsu jeye l'urenyashi; b'e gwewaru madzụ ogwe uri; t'o nwe onye ẹnya iya eru iya; yọ buru kpurupyata.

21O -buru l'agbabufuru eri, gude ndzụ ẹphe; ?ẹphe ta anwuhudu l'ẹphe ẹ-be enwe egomunggo.’ ”

Jobu 5

1“Jobu; kunua oku nta-a; t'a maru;?m'o nweru onye a-za ngu nū. ?Nanu unwu-imigwe ono onye ọphu ịi-gbaru dakobe?

2Iwe-'agvu-l'obu egbukwa onye eswe; ẹnya-kfurukfuru l'ewofuje onye mmamiphe pehuru.

3Mbedua gudekwa ẹnya mu phụ ẹke onye eswe agbabe ọgvu. T'a bya ele ẹnya; be mu tuwaru ufu iya onu.

4Unwu iya akwata l'awa awawa; aatsuje ẹphe utsuruku l'ulo-ikpe; to nwe onye agbataru ẹphe.

5O bu ndu ẹgu agu erije iphe, ọ kpataru l'egu iya; ẹphe egwoje gwoo ọphu nọ l'iku ogvu. Ndu ẹhu achi ọku avuje ẹku iya avuvu;

6ke l'iphe-otsu-l'ẹhu te shijedu l'ẹja; ọphu iphe-ẹhuka ‘eshijedu l'ime ali mifuta.

7Obenu ẹ madzụ b'a muru ye l'iphe-ẹhuka ẹge ono, abuje: ẹkoroku gbaa; ọku iya ephekashihu ono.

8Ndege ọ -bu l'oo mu bu nggubedua; iphe, mu ga e-me bu tẹ mu raku Nchileke; wota ẹge ọ duru mu ọkotaru iya.

9Nchileke emeje iphe-biribiri, ẹ ta adujedu ike ọtu onu iya; mbu iphe, du egvu, 'aguta aguta.

10Oomeje tẹ mini chia ẹ mgboko. Yo mee tẹ mini ono tsoo tso-rutsua l'egu.

11Oomelije ndu laru ali; l'edutaje ndu agu aphu dobe l'ẹke ẹ ta dudu iphe, eme ẹphe.

12Idzu ndu ẹregede be oomeje; yo chikashihu; k'ọphu bu l'ẹ t'ọ dudu iphe, ẹphe emefuje ọnya.

13Ndu maru iphe; be oogudeje ẹregede, ẹphe agba nmata l'onya. Ẹge ono be ọochikashije mmamiphe ndu ntuphu-ire.

- ¹⁴Nchi ejikfuje ephe l'echi oke-eswe; ephe atso-kpulahaa atso-kpu l'echi oke-eswe l'ọ bu onye eje l'ochi.
- ¹⁵Ndu ẹ ta dudu ẹge ọ haru ephe; be ọodzofutaje. Ọodzofutaje ephe l'eka ndu ike.
- ¹⁶Ọo ya bu le ndu ukpa ele enya l'ee-mekochaa dzofuta ephe. Teke ono; onu aburu iya shikpiriki dungu; ke l'uzo iya ta kfuluru akfuru.
- ¹⁷Onu-oma bu k'onye Nchileke ahuje ahuhu. Ọo ya bu; ba akpokwa aka, Okaribe-Kakota-Ike alo ngu le nchi ebo-ebo-l'afu.
- ¹⁸Oomekaje madzu iphe; obule oomeje t'o shi kfuluru. Ọ bu echachi b'ọ bu; obule aka iya emeje t'a ka mma.
- ¹⁹Iphe-ehuka a-byaru ngu mbyapyabe; yo dzokota ngu; m'o -ruhuru; ọ ha ihagha.
- ²⁰Teke ejo-egu byaru; be ọo-gbafuta ngu t'egu be egbu ngu. L'ogè ọgu; be oo-me t'e b'i la l'ogu.
- ²¹E too kwedu t'ejo okfu rua ngu l'ehu; ophu iitsudu egvu ọ-la-l'iyi.
- ²²Ọ -buru iyi byaru; buru ejo-egu byaru; bulee ochi be ii-nodu achi iya; ophu iitsudu anu-egu-egbudu egvu;
- ²³Kele nggu le mkpuma, no l'egu a-gba ndzu; anu, bu l'egbudu aburu onya ngu.
- ²⁴Ii-ma l'e to nwedu iphe, eme ufu ngu; iphe, bu iphe, i nweru enweru; be ii-gu ọgu; to du ophu aachọ aachọcho.
- ²⁵Ii-ma l'unwu ngu du l'igwe; awa ngu a-zaa l'ọ bu eswa, furu l'ali.
- ²⁶Ii-la l'oge nka-ezekuna nke ngu; nggu adu l'ọ bu akpe, e gburu l'ogè iya.
- ²⁷Ayi leekwaru iphe-a enya; phu l'ọ bu oswi-okfu. Nukwaa iphe mu ekfu; gude iya meru iphe!"

Jobu 6

Onu, Jobu eye

- ¹To du iya bu; Jobu abya eyee onu; su:
- ²"Ọ du iya t'e wota aphu, no iya l'obu tu atutu; phu ẹge ọonyi-be era. Mbụ t'a achiko iphe-ehuka iya chiru ye l'iphe, eegudeje atu era iphe.
- ³Ọ kafutaje eja, no l'eze enyimu onyi era. Yo buru iya meru iphe olu mu ada njiji-onwu njiji-onwu.
- ⁴Kele akfu Okaribe-Kakota-Ike ngutsuaru mu anguru l'ehu. Oku, oohu mu alo mu aka le meji. Iphe Nchileke gude eye mu egvu kperu mkpee lanu.
- ⁵Nkakfu-igara-oswa; ?ooraje ora teke ota nri. To eswi;?oogbuje ora me nri, oori nodukwadu?

- 6?Eerije nri, ẹ-te nwedu uto l'ẹ be eye iya unu. Eke ono, achaje ucha l'ekwa-oku ono; ?o nweru ege otsoje to.
- 7Mu te edenyijedu iya eka; kele egbe nri ono anoduje ahụ mu egbo.
- 8O g'a dukwanu mu mma; m'o -buru le Nchileke a-nu iphe mu ekfu; meeru mu iphe, mu ele enya iya.
- 9Mbu le Nchileke a-tu obu; gwee mu uji; mbu sefu mu eka; te mu chihu le mgboko-a.
- 10Yo nwekwanuru nwiphe a-nodu adu mu ike; ehu akabe tsoo mu ena l'ehu-uphu owaa, ta adazitadu mu adazita-wa; kele mu ta jikakwa ome iphe onye ono, du nsọ ono kfu.
- 11?Nanukwadu uvo, no mu nu k'ole enya ngunu? ?Bukwanu ole bu ke ota nshi; l'ẹ b'o du iphe anọ ndzu anọ-kfu?
- 12Ike, no mu nu; ?o bu ke mkpuma to? To anu-ehu mu; ?o bu ope to?
- 13?Mu nwekwaduru uvo, mu e-gude agbaru onwomu mkpu nta-a ike, mu shi nweru gvwaru-a.
- 14Onye uzo chihuru gbakwaru te ndu onya iya gbaaru iya mkpu; m'o -ruhuru; o buru l'ẹ to tshedu Okaribe-Kakota-Ike egvu.
- 15Obenu l'unwunne mu phe bu ndu eregede l'o bu eyii. Epe du l'o bu utso nggele, gudeje oso l'awu.
- 16Teke mini jiru ejiji; nmuko anmuko; yo buru le mini suno, adazeshihu nu; b'o shi.
- 17O -rua l'onanwu; yo tashihu. Okpomoku -byalephu; mini ono agwu l'ogba iya.
- 18Mu dukwa l'o bu onye ije, ekwo-nji jiru; yo phua uzo l'ẹke ocho mini. Yo je abaa l'ali, anwu-chigburu-inya; laa l'iyi.
- 19Ndu ije, shi Tema acho mini; ndu ije, shi Sheba achiru enya dobe l'uzo.
- 20Epe riru l'ephe a-phu mini l'ẹke ono. Epe erua; t'o duhe l'ẹge epe riru iya.
- 21O bu ege ono b'o du mu l'ẹke unu no. Unu phuru ege o byaru mu; wata otso egvu.
- 22?O nweru iphe mu rojeru unu? ?O nweru onye mu suseru t'o wota iphe o nweru je anuru mu nggalazu?
- 23?O nweru onye mu suseru t'o bya agbafuta mu l'eka ndu ohogu mu; m'o bu l'eka ndu ejo madzu.
- 24Unu koshinu mu eke mu hasweru okpa; te mu dobe onu ndo.
- 25O bu oswi-okfu l'ire-lanu ahuje oku;. Obu;?bukpoo ngunu; be unu a-su l'unu gude eka ekfu iphe-wa, unu ekfu-wa.
- 26?Bu kele mu ta mahedu ege mu e-me iya; meru iphe unu a-ri l'okfu mu bu mkpokoro okfu.

²⁷Ọ bụ ndu dụ l'ọ bụ unu atuje ẹnwa t'e je eree nwogbe, ẹ-te nwedu nna; mbụ gude obutobu ẹphe kpa ẹku.

²⁸Unu palinua ẹnya apali lee mu nta-a. ?Mu a-kabẹ nọdu unu l'ifu adzuru unu ẹjo-ire tọo?

²⁹Unu hẹe. Unu ba ebohenu mu ibo ịnyigirinyi. L'ọ kwa ẹpha mu; bẹ unu emebyishi emebyishi.

³⁰?Mu a-dzuru unu ẹjo-ire tọo. ?Ọ bụ lẹ mu ta kabedu maru iphe, dụ iche l'ire-lanụ yele ẹjo-ire tọo?"

Jobu 7

¹“?Tọ bụdu ọru-ike; bẹ madzụ byaru lẹ mgboko-a. Ndzụ iya;?tọ dudu l'ọ bụ ndzụ onye e buru ozi.

²Ọ dụ l'ọ bụ ohu, bụ iphe ọonoduje ele ẹnya iya bụ nwagu urenyashi; mbụ l'ọ bụ onye e buru ozi, bụ iphe, ọonoduje eche bụ ugwo-ọru iya.

³Ọ bụ ẹge ono b'ọ dụ mu. Iphe, bụ ọnwa, sweru esweswe abukotajeru mu 'ọ-ga-lẹ-mkpa. Ẹnyashi, mụtaru amuta; mu aghakota gburugburu.

⁴Mu -laa l'ulo; mu anodu lẹ mgbamuche ke wo: ?Bụ teke ole bẹ nchi a-bọhu. Ẹnyashi -nodu; yọ kpụ onwiya gologolo. Mbẹdua l'agha gburugburu jeye teke nchi a-bọhu.

⁵Ẹhu mu l'ọ ha bukota ẹhonwu mę inyi bẹ jiru iya nụ. Akpọ-ẹhu mu l'ọ ha kejasihukotaru mu ekejasihu; buru ọnya.

⁶Ndzụ mu gbe kakwa ngga, e gude ekwe ẹkwa ọso; ndzụ mu ekwo swaraswara l'ẹ b'ọ dụ iphe, mu levuru ẹnya iya.

⁷Byiko Nchileke; nyatakwa lẹ ndzụ mu ta dudu iphe ọdo, ọ bụ; gbaha udzu-ọnu. Ẹ to gbe bụdu l'ẹhu a-tsokwadu mu ẹna ọdo lẹ ndzụ mu ọwaa.

⁸Onye phuru mu nta-a ta aphukwa mu ọdo; ii-chọ mu; ọbule ẹ tii phuhedu mu.

⁹Ọ bụ ẹge ono, urukpu asakahuje ono; bụ ẹge onye, e kpochiru l'ili ta alatahedu azu ọdo.

¹⁰Ẹ tọ latahedu azu l'ulo iya; ọphu ufu iya 'amahedu iya ọdo.

¹¹Ọ bụ iya kparu iphe mu te edobedu ọnu ndoo. Mu a-nodu ata kpukpurukpu l'ekfushi ẹge ẹhu dụ mu; chiko ẹge meji aphu-tabu mu uphu kfushia.

¹²Unu eche mu nche; ?mu bụ eze ẹnymu; ?te mu bụ ẹjo anu, bu l'eze ẹnymu?

¹³Mu shi arị l'oshi-azee mu e-me t'ehu dụ mu agu; mbụ l'aba-anuma mu e-me te nggumaphu mu ka nwanshi;

¹⁴Obenu l'i gudede-e ẹjo nro; gude àphù; gude nkopyabe l'eye mu egvu;

15k'ophu bu le mu gbe hata l'e yeru mu eri l'ekpiri; hata anwuhu; male egbe ndzu owaa, mu no nta-a.

16Ndzu ta guhekwa mu agugu; ike k'onodu ndzu agvwa mu. Hakpele mu phuahaha; le ndzu, mu no ta duhedu iphe, o garu mu!

17?Bu ngunu be madzu bu ke ti gbe mee ya to ha nshinu? ?Bu ngunu be madzu bu; ke ti rivuje iya l'oriri;

18mbu ke ti nyochaje iya l'utsu mboku-mboku; lahutu iya ama tekenteke?

19?Tii kabekpodua wofu mu enya; mo bu ti haedu mu te mu kebe lee ophu bu onumini?

20O -buru le mu meru iphe du eji; ?bu ngunu be mu meru nggubedua; bu onye eche madzu nche? ?Nanu ege o du bo bu mu bi bya aphube enya? ?Mu buwa iphe-ehuka noduru ngu to?

21?Nanu ege o du be ti gupoduaru mu nvu l'eke mu mesweru ngu; mbu paru haa l'iphe, du eji obu, mu eme obu; ke le ta anhekwa ophu, baru ishi; e kpochia mu. Iicho mu nta choo mu imo; ti phuhe mu.”

Jobu 8

Onu, Bilidadu eye

1To du iya bu; Bilidadu ke Shuha abya eyeeru Jobu onu; su iya:

2“?Bu teke ole b'ii-kfu ege-a kfubebe?

3Ikpe Nchileke; ?oogbeje nggo to? Mbu; Okaribe-Kakota-Ike; ?oomeje t'iphe vudo nhamunha gbe nggo to?

4Oo-bukwa-a iphe, du eji, unwu ngu meru iya bo gwataru ephe ugwo iya.

5Obenu l'i -gbakfuta Nchileke; bya aroo Okaribe-Kakota-Ike;

6o -buru-a l'i duebe mma; buru onye ire-lanu be oo-gbeshia nta-a; gbaaru ngu mkpu; mee ti laphu azu l'okwa, i shi nodu.

7L'odungu; be oo-du l'i ha nwanshi; obenu l'o -rua l'ikperazu; be ii-bu oke amadu.

8Jinua ndu bu ogurennya t'ephe kooru ngu iphe, shi amujeru ndiche ephe.

9Ayibedua ke unyaphua; ?bu ngunu be ayi maru. O kwaphu ege ono be ndzu ayi du ke nwa tsokengu le mgboko-a.

10Ndu ono e-zi ngu-a iphe; kfuru okfu ye ngu le nchi. Gekwaaru ephe nchi.

11Eji;?oovuje ogologo l'eke e-ta budu uda. Ekwo okpuru; ?oonoje l'eke mini ta nodu.

12Oobuje; mini -gvulephu; yo vuru iphe bu egbudu, no l'eke ono uzo nwushihu.

¹³Ọ bụ ẹge ono bẹ ọotsa-kfuje ndu zaharu Nchileke. Ọ bụ ẹge ono bẹ iphe, ndu ẹ-ta madu Nchileke ele ẹnya iya abujeru ẹphe kẹ mmanu.

¹⁴Iphe, ọ dakoberu aduje l'ọ bụ eri. Iphe, ọ kpọru obu yeru adu gephere-gephere l'ọ bụ ugbu mkpakiri.

¹⁵Teke ọ dakoberu ugbu mkpakiri ono; yọ daa. Ọ-gbakua ya ẹka; to nwedu ọphu eme nu.

¹⁶Ọ dụ l'ọ bụ iphe, a kuru l'anwu; l'agba iya mini. Yo rushia iru ọphungu ji mgbabu ono;

¹⁷gbakushia akwara l'ikpo mkpuma; l'ẹke ọcho ẹke, dụ ekfu-ekfu.

¹⁸E -fefu iya l'ẹke ono, o futaru ono; ẹke ono ajika iya; sụ lẹ ya ta aphubukwa ya.

¹⁹Yọ buwaru iya phu; ẹwu ọdo abya efuchia l'eke ono.

²⁰Nchileke ta ajikajekwa onye ẹ-ta dudu iphe, o meru; ọphu ọ bujekwanu agbarike ndu eme iphe, dụ eji.

²¹Oo-mekocha mee; ọnu aburu ngu ọnu-ochi. Yọ buru okoo bụ ii-nodu atụ.

²²Iphere e-mekochaa buru kẹ ndu ọhogu ngu; ufu ndu eme akirishi achihu.”

Jobu 9

Ọnu, Jobu eye

¹Tọ dụ iya bụ; Jobu abya eyee ọnu sụ:

²“Mu makwarua l'iphe iikfu bụ oswi-okfu. Ọbu;?nanu ẹge madzu mmanu e-me buru onye doberu ẹka ndoo l'ẹke Nchileke no.

³Onye ọ dụ tẹ yele Nchileke tua ya bẹ ọo-jikwa unukurunu aji; ọphu ọ zaghedu m'ọo nanu.

⁴Nchileke bụ mmamiphe kpụ; buru iya bụ agburu-ẹhu kpụ. ?Bụ onye kwefujeru iya ike; e mekochaa; yọ duru iya lẹ mma?

⁵Oonwuribeje ugvu; ugvu ta ama l'o nwuruberu iya. Oogudeje ẹhu-eghughu; kpoo ya ishi-akụ.

⁶Mgboko bẹ ọonma-woje anmawo; nmaa itso, e gude gvube iya yikayika.

⁷Ọotujeru ẹnyanwu ekemu; ẹnyanwu echibuhu; buru iya ebuchije mkpo-kpodo; yọ haa echichi.

⁸Ọ bụ yẹbedua nwenkinyi iya sasaru akpamigwe; buru iya bụ onye ejeje ije l'eli akpara-mini, atụ l'echi eze ẹnyimu.

⁹Ọ bụ iya meru mkpo-kpodo, bụ Beya; mẹ Oriyonu; mẹ Puleyadesu; mẹwaru oke mkpo-kpodo, notsua l'uzo ọhuda.

- 10 Oomeje iphe, dū biribiri, ẹ-te nwedu ẹtu; mẹ iphe-ophulenyā, ẹ ta agutadu aguta.
- 11 Oobyaje bya esweta mu; mu ta aphū iya. Yọ byakwa bya eshia iku, ẹke mu nọ; mu ta ama.
- 12 O -nata madzū iphe; ?bū onye a-sū iya t'ẹ b'o meshi? ?Bū onye ha k'oji iya iphe oome?
- 13 Ehu -wata oghu Nchileke eghughu b'ẹ t'o mejekwa agha ẹnya; k'ophu bū lẹ ndu soja Réhabu byishiru iya ikpere.
- 14 ?Nanū ẹge mu e-shi asa iya okfu? ?Mu nweru ọnu, mu e-gude tẹ mu l'iya wata ntutu-ẹgo?
- 15 O bū oswi-okfu l'ẹ tọ dudu iphe, mu kpataru; ọle mu te ejekwanu iya ọgba okfu. Mu a-nodunuphu arọ onye ono, bū onye ikpe mu ono t'ọ phuru mu imiko.
- 16 Mu -kua ya oku; yọ bya; bẹ mu ta rikwa l'oo-yeru mu ọnu.
- 17 O bū oke pherephere; bẹ oo-gude bya egwee mu rakaraka; mee t'onya, tukuru mu ẹhu dzuru ka nshinu; l'ẹ b'ọ dū iphe, mu kpataru.
- 18 O gude iphe-otsu-l'ẹhu l'atsupya mu; to kwe tẹ mu tufu ume.
- 19 O -buru k'okpehu; būnu yẹbedua bū ike kpū. O -buru k'ikpe; ?bū onye e-kukwanu iya ikpe?
- 20 O -buru l'ẹ t'ọ dudu iphe mu meru bẹ ọnu mu kpataakwaru kpube mu. O -bururu nū l'iswi dū mu mma; bẹ ọnu mu a-nma lẹ mu iya-a.
- 21 A makwaru-a l'ẹ t'ọ dudu iphe, mu kpataru; ọle mu ta akpahedu ishi; mbū lẹ ndzu gbe dūwa mu nū ashī.
- 22 Mbū l'ọ chiko buru iphe lanū. O bū iya kparu iphe mu sūru: 'Lẹ Nchileke emebyije ndu ẹ-ta dudu iphe, ẹphe meru; mẹ ndu bū ndu ikpe nmaru.'
- 23 Mgbonwu -gbakwoshilaha ndu ẹ-ta dudu iphe, ẹphe meru; meji atofulaha ẹphe; būle-ẹ ọchi; bẹ Nchileke anoduje achī.
- 24 Mgboko-a -laa ndu akirishi l'ẹka; yo kwechishia ndu ikpe ẹnya. O bū; ọ -būdu iya; ?buhunu onye e-me iya.
- 25 ?Mu a-nọ-bekwadu ino-be agha. O bū; ?mu gbe ele ẹnya l'o nweru mboku, ẹhu a-tso mu nwēnaa.
- 26 Ndzū, mu agba swacha-swacha l'ọ bū ugbo, maru ọgba ọso. Oozi phaaphaa l'ọ bū ivu abya ọdzuta nwoku.
- 27 Mu -sū tẹ mu haa ọgu aphū; bẹ ifu a-gbanwe mu; mu awata ọmu ọnu-ọchi.
- 28 Obenu l'iphe-ẹhuka, mu eje; bẹ mu atsukwadu-a egvu; kele mu maru l'ẹ tii kwedu l'ẹ tọ dudu iphe, mu kpataru.
- 29 Keshinu ikpe nmawaru mu; ?buhunu ole bẹ mu alikashiru onwomu?

³⁰E to nwekwa mę mu gude ncha saa onwomu; dụ l'ọ bụ eberugo; bya egude ncha kwọọ ẹka; yọ ma mma;

³¹bę ịi-patalẹkwa mu-a chee l'iduma, echi bụrururu; k'ọphu bụ l'uwe, mu yeru l'ẹhu; bę mu a-dụ ashị.

³²Nchileke ta bụdunu madzụ ẹge-a, mu bụ-a; mę mu agbakwanua ya okfu; mę mu l'iya edogbabekwanu iya l'ulo ikpe.

³³Ọphu ọ dukwanu onye ogbo, nonu, ge egude ayi ẹka; gbokahu ayi;

³⁴mbụ onye a-nafu Nchileke ẹchachi ono, ọ nuberu mu l'ẹhu ono; k'ọphu ọo-ha mu oye egvu.

³⁵Teke ono; mu ekfukwanua ẹge onu ha mu; mu ta atsuhe iya egvu. Obenu l'ẹge ọ dụ nta-a; bę ike ta aduhedu mu k'ekfukfu iya.”

Jobu 10

¹“Onodu ndzụ atsụwa mu l'ẹhu. Ọo ya bụ tẹ mu bya ekfushikota ẹke, ọotsu mu l'ẹhu; mbụ kfushikota ẹge o ghu mu.

²Mu a-sụ Nchileke: T'ẹ b'ọ nmashinu mu ikpe! T'ọ gushinuaru mu iphe, mu meru ọbu!

³?Tọ iphe, dụ ngu mma; nggube Nchileke bụ t'ị nua mu aphụ; mbụ t'i mebyia iphe, i gude ẹka ngu mee; idzu, ndu ẹjo iphe egbe buleru ngu-a onu-ochi.

⁴Enya ngu; ?ọ bụ ẹnya madzụ tọ. T'ọ bụ ẹge madzụ ele ẹnya l'iphe b'i leje iya.

⁵Bụ ẹge nka kẹ madzụ beru; bę nke ngu beru. ?Tọ bụ ẹge ịikata-be nka; bę madzụ akatabe,

⁶mekwanuru iphe, bụlephu ẹke ọonmaru mu; bę ịinoduje avo; l'achokashi ẹke mu mesweru.

⁷Obenu l'ị makwaru-a l'ikpe ta nmadu mu; ọphu ọ dudu onye a-dụ ike nafuta mu l'ẹka ngu.

⁸?Tọ bụdunua nggubedua gude ẹka ngu moo mu; bya emee mu. ?Ii-bya aghakọbe nta-a; woru mu mebyishia tọ?

⁹Nyatakwa l'ị kpuru mu l'ọ bụ ụra. ?Ii-bya nta-a bya avokposhia mu tẹ mu bụru ẹja ọdo tọ?

¹⁰Ọ bụ nggu metaru umuda, e gude yee ime mu; nggu abya emekwaaphu tẹ mu nọdu l'ẹpho nne mu kpua.

¹¹Nggu abya eworu anụ-ẹhu yee mu oye uwe; bya egude okpu yele umi-okpu dzekfua mu.

¹²Ọ bụ nggu nuru mu ndzụ; bya eyeru mu obu. Yọ bụru ẹge i gude ehe mu meru iphe ndzụ dzuru mu.

¹³Obenu l'ò nweru iphe i shi domiaru mu edomi; mbụ ị mu marua l'ò bụ iphe, ị rịkohawaru mu ariko:

¹⁴Ị mu -mee, iphe dụ eji; bẹ ị-tụbekpele iya phụ nvo; l'ẹ tị leswetadu ẹke mu mesweru.

¹⁵Ọ -bụru l'ikpe nmaru mu; t'aphụ bụkwaru nke mu! Ikpe -laaru mu; bẹ mu ta apalighekwa ifu apali; kẹ l'iphere bụwa nke mu; iphe-ẹhuka, mu eje abyawa mu ori ishi.

¹⁶Mu -je ome ị mu paliru ishi; nggu achilaha nta mu l'ò bụ agụ. Nggu egude ike ngu ono, dụ biribiri ono fuaru mu.

¹⁷Ịkpobataje ndu ọphungu, a-ọdu agba mu ekebe. Mu egbe aka ngu ru oghu eghughu l'anya l'eje ejeje. Ndu soja ngu akpoje iche iche abya mu otso ọgu.

¹⁸?Bunua ngunu meru iphe, ị haru t'a mụ mu? Ọ dụ mu t'a sụ ị mu nwuhuru nne mu l'epho.

¹⁹Ọ g'aka mu mma; ndege ọ bụru ị mu ta nọbua ị phu; m'ọ kwanu ị mu shi l'epho tūa uswe lashia l'ili.

²⁰?Mu a-no-bekwadu ino-be agha? Kufunu mu ẹka t'ẹhu kabẹ tsoo mu nwena;

²¹tẹmanu mu alade ẹke ono, bụ; a -lawa iya; ta alatahedu odo ono; mbụ l'alị ono, ọdu gebeyingu; gbaa tsukiribangu ono;

²²ẹke enyashi iya bụ abalị-ishì; iphe, ọ iya nụ aburu ẹkpuru-ochi; mẹ nwonyonyo, gbakotaru tsabalangu; bya aburu ẹke dụ gharagharaghara.”

Jobu 11

Ọnu, Zofa eye

¹Tọ dụ iya bụ; Zofa, bụ onye Nema abya eyee ọnu; sụ:

²“?Aa-ha oye ọnu l'iphe ọwaa, i kfushiru-wa tọo? ?Iikfushi iphe-a l'ọo t'a haaru ngu enge tọo?

³Bẹbebe ono, iikfu ono; ?oo-me tẹ madzụ dobe ọnu ndoo tọo. I -jagee ndiphe ewena ono, iija ono;?t'ẹ b'ọ dụ onye a-gbọru ngu chaa tọo?

⁴Ị sụru Nchileke l'iphe, i kwetaru te nwedu ntupo; bya asukwaphu l'ị bụ onye dụ-geru nụ l'anya Nchileke.

⁵Ọle; ọ dukwanu mu t'a sụ ị Nchileke e-ye ọnu l'onwiya; mbụ kpuhaa ọnu gbakushi ngu iya;

⁶mbụ kpuhaa mmamiphe gheberu ngu ọnu; kẹ l'okpuberu mmamiphe enweje ifu labụ. Iphe, ịi-maru; Jobu; bụ ị Nchileke gbe tū-zetakwa nụ ẹka l'ahùhù, ọohu ngu; ma l'ẹge iphe, dụ eji, i meru ha.

- ⁷?Ìi-dùghe ike maru ẹge Nchileke habe ogvu? ?Ìi-dù ike vọo vọfuta ẹge Ọkaribe-Kakọta-Ike beru?
- ⁸Ọ kakwa akpamigwe l'eli; ?nanu ẹge ii-me iya. Ọ kakwa ali-maa ogvu; ?bu ngunu be ii-dù ike maru.
- ⁹Ọ kakwa mgboko-a ogologo; kakwaphu eze ẹnyimusa.
- ¹⁰Nchileke -bya nta-a; bya akputa ngu tu-chia; kpuru ngu jeshia ulo ikpe; ?bu onye akpo-shighe iya?
- ¹¹Nchileke makotakwaru-a ndu ejire. Teke o phuru iphe, du eji; ?too tubejedu iya nvo too?
- ¹²Iphe, o bu bu l'o ka ntse ozufuta nkakfu-igara-oswa t'o wata ome l'o bu madzu; karia ome onye eswe t'o nweru egomunggo.
- ¹³Obenu l'i -wowaru obu ngu tu-pyo l'ẹke Nchileke no; machiaru iya ẹka ngu ephe ebo;
- ¹⁴bya esefukota ẹka l'iphe, bu iphe, du eji, iimeje; tii kweje t'o nweru iphe, du eji, a-no l'ufu ngu;
- ¹⁵ono teke ii-pali ifu apali; iphere ta aduhe ngu. Oo ya bu; nggu evudo kemukemu; tii tsuhe egvu.
- ¹⁶Ono teke ii-tuko iphe-ehuka ngu l'o ha zahakota. Yo du ngu l'o bu ẹge ono, utso abyatsuje; yo laa ono.
- ¹⁷Ndzu ngu abya egbufu; ka echi oke-eswe onwu enwunwu. Ochi abya asahuru ngu l'o bu nchi-abohu.
- ¹⁸Ii-buru le domangu rimangu; ke l'o nweru iphe iile enya iya. Nggu anodu tufu ume l'ehu-gudangu.
- ¹⁹Ii-la l'ulo; to du onye a-bya ngu oye egvu. A du l'igwe byalahaa t'i yeru ephe ẹka.
- ²⁰Obenu le ndu ejo iphe; be uzo ephe e-mekochaa chihu; ephe ta aphu uzo, ephe e-shi nahu. Iphe, ephe a-nodu ele enya iya nwenkinyi aburu anwuhu."

Jobu 12

Onu, Jobu eyeru Zofa

- ¹To du iya bu; Jobu abya eyeeru iya onu su:
- ²"E t'a tudu iya atutu; l'oo unubedua bu o-kfua-o-gvu. I -nwuhu; mmamiphe etsoru ngu.
- ³Qlobu; me mu nwekwarua egomunggo l'o bu unubedua. ?O nweru ẹge odo, unu bya aka mu odo too? ?Bu onye bu onye e ta madu iphe ono, iikfushi ono l'o ha?

- ⁴Nta-a; bẹ mu bụwa iphe, ndu ònyà mu gude agba mgba-ònu; mbụ mụbe onye shi akpọ-kuje Nchileke; yọ za mu. Mu bụwa iphe-òchi; lẹ mụbe onye doberu ẹka ndoo; uta ta nọ mu l'ẹhu.
- ⁵Ndu iphe duru lẹ mma ta amajedu iphe, bu lẹ madzu nọ l'iphe-ẹhuka. Ẹphe asuje l'ọo ndu ẹturu loru b'a muru iphe-ẹhuka yeru.
- ⁶Obenu l'ufu ndu abali-d'egvu te nwedu onye akpa ẹphe ẹhu. Ndu akpatsu Nchileke iwe te gbe dudu iphe, eme ẹphe; mbụ ndu ono, gude ọgvu ẹphe l'ede ono.
- ⁷Obenu; ọ -buru l'unu acho tẹ iphe doo unu ẹnya; unu je ajita unwu-anu-egu; m'ọ bu unwenu.
- ⁸Teke ẹ tọ dudu; unu kfuru eliphe t'o zia unu iphe. Ọ -dudu; unu ahaa t'ema, nọ lẹ mini zia unu iphe.
- ⁹Bụ onye ole l'iphe ono, mu gushiru ono ta madu l'ọo Ojejoje gude ẹka iya mee iphe-a, meru nu-a?
- ¹⁰Ọ bu Nchileke bẹ ndzu iphemiphe ọbule, o keru ekeke nọ l'ẹka; buru iya gude ume, onyemonye ọbule atụ.
- ¹¹?Tọ bụdu ẹge ono, nchi egeje iphe, ọ nuru egege ono; bu ẹge ire edejeodu onu l'iphe, oo-ri.
- ¹²?Tọ bụdunua l'ẹka ndu bu ọgurennya; bẹ eeshije mụta iphe; buru onye karu nka bẹ iphe edoje ẹnya.
- ¹³Ọ bu Nchileke nwe mmamiphe; mẹ ike. Ịdzù yẹle iphe odo ẹnya abukwaruphu nk'ia.
- ¹⁴Iphe, bu iphe, o nwutsuru enwutsu ta dukwa onye a-du ike kpụ-kwaa ya; ọphu ọ dukwa onye a-du ike tũhàà onye ọ turu mkporo.
- ¹⁵Ọ bu Nchileke bu: o -gbochia tẹ mini ba achi; ẹjo mkpọ-anwu abya. Teke ọ tūharu ugbo; yọ buru utso.
- ¹⁶Ọ bu Nchileke bẹ ike; mẹ mmamiphe nọ l'ẹka; bukwaru iya phụ b'ọ nọ l'ẹka; mbụ onye ugho; mẹ onye ọoghoru iya.
- ¹⁷Ndu akpọ-ziru ndu ọdo ọzo; bẹ ọotuje too; mee ndu ikpe t'ẹphe buru ndu eswe.
- ¹⁸Oomeje ndu eze t'ẹphe shi l'okwa-eze ẹphe; bya aburu ohu.
- ¹⁹Ndu, achijeru Nchileke ẹja; bẹ ọochifuje ọkpa l'ali; wofu ẹphe. Ndu, bu ndu vudowa nu; bẹ onwutsuje.
- ²⁰Ndu e gude ire ẹphe ẹka; bẹ oomeje t'ẹphe ba mahe iphe, ẹphe e-kfu. Ndu, bu ọgurennya; bẹ ọonafuje egomunggo t'iphe be edohe ẹphe ẹnya.
- ²¹Ndu, bu ndu, a maru ẹpha ẹphe; bẹ ọonmaje phulaphula. Ndu, bu ndu ike nọ l'ẹka; bẹ oomeje; ike agvu ẹphe.

²²Ookoshije iphe, dū ogvu ogvu, nọ l'ochi; l'emeje iphe, gbaru tsūbalangu; t'ọ bụru iphoro.

²³Ọ bụ iya emeje tẹ mba bụru eze mba; bụru iya echikaje iya. Ọ bụ iya emeje tẹ mba zua azuzu; bụru iya achikashije iya.

²⁴Ọonafuje ndu ishi kẹ mgboko-a egomunggo; nwuru ẹphe ye t'ẹphe wata ogha-phe ebedere-badara.

²⁵Oomeje t'ẹphe etsutso etsutso; l'akpo galagala l'ọ bụ onye mọe guderu.”

Jobu 13

¹“Mbẹdua gudeekwa ọnya mu phukota iphe ono l'ọ ha; bya egudewa nchị mu nua ya; yo doo mu ọnya.

²Iphe, unu maru; bẹ mbẹdua makwaru-a. Ẹ to nwekwa ẹke ọnya mu laru l'ẹke unu nọ.

³Obenu l'ọ dū mu t'a sū lẹ mu e-kfuru nū Ọkaribe-Kakota-Ike. Tẹ mu lẹ Nchileke l'onwiya tūa ya.

⁴Obenu l'unubẹdua gude ntuphu-ire ebugbo mu. Unu bukota mkpokoro ndu njibya l'unu ha!

⁵Ọ dū mu t'a sū l'unu a-tuko l'unu ha dobe onu ndo; kẹ l'ọ bụ ono g'e-koshi l'unu bụ ndu, maru iphe.

⁶Unu ngabewaru nchị tẹ mu yee onu! Unu ngabẹ nchị; nua iphe, mu ekfu!

⁷?Bụ ngunu meru iphe unu adzu ẹjo-ire; sū l'ọo Nchileke bẹ unu ekfuchitaru. ?Bụ Nchileke; bẹ unu e-gude ẹregede l'ekfuchitaru ọo.

⁸?Unu eme t'unu gbataru Nchileke ọo. ?Bụ unu a-gbaru iya ọdzori ọo.

⁹Nchileke -je unu enyochaa; ?unu adua ike mee ya eswe ẹge madzu emeje ibe iya.

¹⁰Ẹ to nwekwa ẹge ee-me tẹ Nchileke ba abaru unu mba; mọe unu wata okpa oke lẹ mpya.

¹¹Ọdu-biribiri iya; ?te egudedu unu ọo. ?Egvu iya ta akaduru unu oru l'ẹhu.

¹²Iphe ono, unu ekfushi ono tuko bụru ẹtu, laru lẹ ntū. Iphe, unu edo t'unu gude dofu onwunu aburu iphe laru l'ẹpoto.

¹³Unu daa ashị; tẹ mu kfua; ophu, e-me nū; t'o mee!

¹⁴?Bụ ngunu meru iphe mu e-gude ndzu mu tūa ntū?

¹⁵Ẹ tọ nwekwa m'o -ruhuru; oogbu mu ebugbu; bẹ mu a-chilekwarua ọnya dobe l'ẹke ọono. Mu e-vudokwa iya phū l'ifu kpefu.

¹⁶Ọ bụ iphe ono e-mekochaa dzoo mu; kẹ l'ẹ tọ dudu onye, ẹ-ta atsudu Nchileke egvu, a-dū ike kpofo iya l'ifu.

- ¹⁷Unu kpaa iphe lẹ nchi; nua iphe-a, mu ekfu-a! Tẹ iphe-a, mu ekfu-a bamikwaa unu abami lẹ nchi!
- ¹⁸Lẹ nta-a, mu chikobewaru iphe, mu e-kfu-a; bẹ mu marua l'ikpe a-laru mu.
- ¹⁹?O nweru onye a-bya a-su l'oo iphe, mu meru ndo-o? O -du ege ono; mu adaa ashi; nwuhu.
- ²⁰Nggube Nchileke; iphe mu arọ ngu t'i meeru mu du ọzo iphe labu; k'ophu mu a-haa odomi onwomu edomi l'ẹke jino!
- ²¹Sefu mu ẹka l'ẹhu; nggu ahaa mu oyephe egvu ono, iye mu ono.
- ²²O bu teke ono bu; i -kua mu; mu aza ngu. Teke e-to dudu; nggu ahaa te mbedua -kfujee ekfukfu; nggu eyejeeru mu iya onu.
- ²³Ejo iphe mu ono; ?bu ole b'o du. ?Bu ugbo ole bẹ mu mekpooru ojo iphe ono. Koshinu mu ẹke mu choru okfu; me ẹke mu mesweru.
- ²⁴?Nanu ege o du; bẹ iidomi onwongu edomi l'ẹke mu no; l'ele mu l'e mu bu ohogu ngu.
- ²⁵?Bu mkpekwo, pherephere alonga alonga; bẹ jinu aphu. ?Bu eswa okponku-a; bẹ jichi oso to.
- ²⁶Ke l'iphe, i deshiru lẹ mu meru bukota iphe, eru mu l'anu; shi ege ono vuta ojo iphe, mu meshiru teke mu bu nwokoro byabe mu l'ishi.
- ²⁷I chiwaru mu okpa ye lẹ mkporo; l'enyo t'i maru ege mu haru okpa ha iya; bya emee mu iphe-ohubama l'ichirukfu; k'ophu ii-majeru ẹke mu dzoru okpa.
- ²⁸Oo ya kparu iphe madzu eyokashihuje l'o bu iphe rehuru erehu; mbu rubashihu l'o bu uwe, nra riru.”

Jobu 14

- ¹“Iphe, bu madzu, nwanyi muru; bẹ ndzu iya du-a tso-kengu. O buluphu iphe-ehuka bu iphe, jiru iya nu.
- ²Oojashije egwegwa l'o bu igu oshi; nwukwaaphu kpaa teke ono teke ono. Yo buru ege nwonyonyo e ta akpojedu ukfu bu ege e to dudu ege onono-beje.
- ³?Bu egbe onye ono; bẹ ii-woru enya rube. ?Bu egbe onye ono; bẹ ii-kputa bya iya okpe ikpe l'ifu ngu.
- ⁴?Bu onye a-du-ghe ike shi l'iphe e ta duebedu mma wofuta iphe, duebe mma. E to nwekwa.
- ⁵Keshinu ophu a guwaru ege madzu a-no-bebe odu doberu iya; tu-buwaru iya onwa ole, oo-no lẹ mgboko-a; bya ekoshiwa iya ege e to nghatadu;

- ⁶wofunu ɛnya l'ɛke madzɔ nɔ; haa ya t'ɔ tɔsaru ɛhu; jeye teke oo-jeghee oke-ozɪ iya l'ɔ bɔ onye e buru ozi.
- ⁷Oshi, gvuru l'alɪ nwekwaru iphe, oole ɛnya iya; mbɔ l'e -gbutsua ya; yo futa ɔdo l'ukfu iya. Ono, o futaru ono anyaa.
- ⁸Ɔ bɔ oswi-okfu l'ɔgbaragba iya a-kashɪhu; ukfu iya anɔdu l'alɪ nwɔhu;
- ⁹obenu l'ɔ -nɔlephu nshishi mini; yɔ dzɔta ɔdo; bya erua iru ɔphungu l'ɔ bɔ iphe, a kuru akuku.
- ¹⁰Obenu lɛ madzɔ -nwɔhuwa; e lia ya. Ɔ -tɔ-buwa ume; bɛ nk'iya gvɔwaru.
- ¹¹Ɔ bɔ ɛge mini atahɔje l'ɛnyimu; alɪ akpɔshihu nkɔ;
- ¹²bɔ ɛge madzɔ azeje; too gbeshihe ɔdo. E too tehuhedu ɔdo; ɔphu o nwedu ɛge e meru iya; o gbe etetakwadu.
- ¹³Ɔ dɔ mu t'a sɔ l'ii-wotale mu phɔ je edomia l'ime ili; kpuchia mu iphe l'ɛke ono jeye teke ɛhu-eghughu ngu a-dazita. Ɔ dɔ mu t'a sɔ l'i tuburu l'ɔo ɛge aa-nɔ-bebe ndɔ; tɛmanu nggu anyata mu.
- ¹⁴Madzɔ -nwɔhutsua; ?ɔo-nɔdu ndzɔ ɔdo tɔo. L'iphe, bɔ oge iphe-ɛhuka-a, mu nɔ-a; bɛ mu e-eche jeye teke aa-tɔfuta mu.
- ¹⁵Teke ono bɔ: i -kua mu oku; mu aza ngu. Teke ono bɛ mubɛ onye ono, i gude ɛka ngu kee ono a-dɔlahaa ngu mma l'ɛnya.
- ¹⁶Teke ono; bɛ ii-wata ɔgu ije mu ɔgu; nggu elebuhu ɛnya l'iphe, dɔ ɛji, mu meru;
- ¹⁷nggu eworu iya kechia ekechi; ruru iphe kpube iya.
- ¹⁸Obenu l'ɔ bɔ ɛge ugvu anɔduje eribashihu; l'avɔkpɔshihu; mbɔ ɛge eenwufuje mkpuma l'ɛke ɔokporu;
- ¹⁹mbɔ ɛge ono, mini ekwobashije mkpuma; mbɔ ɛge ono, ukporo-mini evuje ɛja ono bɔ ɛge iimebyishije iphe, madzɔ ele ɛnya iya.
- ²⁰Iikapyabeje madzɔ ɛkuku; kɛ onye ɔphu agvɔ. Iimeje tɛ ifu iya gbanwee; yɔ buru iya alala.
- ²¹Ɔ -buru l'aakwabe ɔnwu iya ugvu; b'e t'ɔ mahɛdu. Ɔ -buru l'akpɔ ɛphe ifu l'alɪ; b'e t'ɔ phuhedu iya.
- ²²Iphe, eru iya l'ɛhu bɔ iphe, ahɔ iya ɔku l'ɛhu nk'iya. Yɔ buru aphɔ k'onwiya; bɛ ɔogu nkɪnyi iya.”

Jobu 15

Ɔnu k'ɛbo, Elifazu eye

- ¹Tɔ dɔ iya bɔ; Elifazu, bɔ onye Tɛmanu abya eye ɛ ɔnu; sɔ:

- ²“Onye maru iphe; ?ookfuje okfu, ẹ te nwedu ishi; m'ọ bụ gude okfu, ẹ-ta gadu mkpa eme t'ọ dzọo onwiya?
- ³?Bụ mkpọkoro-okfu; bẹ onye maru iphe egudeje eye ọnu l'okfu tọo; ?mbụ l'ekfu okfu, ẹ ta dudu m'ọo nanu, baru uru?
- ⁴Obenu l'i woleruphu k'otsu Nchileke egvu fua l'ali; l'akposhikwaphu t'e bẹ eekfujehẹ anu Nchileke.
- ⁵Ọ bụ ejo ududu ngu ezi ngu iphe, ii-kfu; yọ buru ẹregede b'i gude ekfu iya.
- ⁶Ọ kwa ọnu ngu anma ngu ikpe; ẹ tọ kwa nke mu; buru ọnu ngu agba ngu ekebe.
- ⁷?Bụ nggu bụ onye ọdungu, e vuru ọzo mua. ?Ọ dū ngu l'i vu ugvu ugvu ọzo nọdu lẹ mgboko.
- ⁸?I nujewaru idzu, Nchileke chiru tọo? ?T'iiri l'ọo nggu nwenkinyi; bẹ maru iphe?
- ⁹?Bụ ngunu b'i maru, ayibedua ta madu? ?Bụ ngunu bụ iphe, edoje ngu ẹnya, ẹ te edojedu ayibedua?
- ¹⁰Ndu bụ ọgurennya; mẹ ndu ishi-ẹwo bẹ ayi l'ẹphe nọkwa l'ẹke-a; mbụ ndu, bụ mma ngu phẹ ọgurennya.
- ¹¹Ike ono, Nchileke adu ngu ono; ?ọ ha ngu nwanshi l'ẹnya tọo; mbụ okfu ono, e ruberu ẹhu erube l'ekfuru ngu ono.
- ¹²?Nanu ẹge ọ dū; bẹ ọkpoma ada ngu kitikiti. ?Nanu ẹge ọ dū; bẹ jivo ẹnya ẹge ono;
- ¹³kẹ t'i woru ẹhu-eghughu ngu atụ-koshi Nchileke; egbe okfu ọwaa eshi ngu l'ọnu awushi.
- ¹⁴?Bụ ngunu bẹ madzu bụ kẹ t'ọ dubebe mma? Madzu ono, nwanyi muru ono; ?ngunu b'ọ bụ kẹ t'ọ buru onye doberu ẹka ndoo?
- ¹⁵Ọ -buru lẹ Nchileke te gudedu ire unwu ojozi nk'iya ẹka; imigwe l'onwiya ta dubebe iya mma l'ẹnya;
- ¹⁶?buchia madzu, anọduje eme ali-pata-chigbua; l'angu iphe, dū eji ọngu mini e-gbe dū iya mma l'ẹnya.
- ¹⁷Ngabẹ nchi; tẹ mu mee t'iphe doo ngu ẹnya; tẹ mu kọoru ngu iphe, mu gudewaa ẹnya mu phua;
- ¹⁸mbụ iphe, ndu maru iphe kfuru; tọgbo iya ẹba; ọphu ọ dudu iphe, ndiche ẹphe kfuru, nweru ọphu ẹphe domiru edomi.
- ¹⁹Ọ bụ ndiche ẹphe ono gededede b'a nuru ali-a; ọphu ọ dudu ndu mbyamubya, swejeru l'ẹke ẹphe nọ.
- ²⁰Ejo madzu anọduje atsu ude jeye teke ọo-nọ-bebe; mbụ taa chichichi gbururu jeye.
- ²¹Iphe, ejiji iya nchi bụ iphe, eye egvu. Teke ọ dū l'iphe dūwaru iya lẹ mma; ono teke ndu abali-d'egvu abyajẹ bya afuaru iya.

- ²²E too kwejekwa ị ọ ya e-shi l'ekpuru-ochi wafu. O bu l'ogu-mbeke be oo-mekocha laa.
- ²³Oonoduje aghaphe; maru ị ọ bu nri udele. O manarua ị ọ mboku, nchi e-jikfu iya be tuwaru iya l'ukfu.
- ²⁴Iphe-ehuka; me aphu bu iphe anoduje eye iya egvu. O kapyabe iya aka l'ọ bu onye eze, rukotawaru ehu k'ogu.
- ²⁵Iphe, kparu iya nu aburu l'ootsuru Nchileke aka l'iri ise. Ege ono b'ọ nyaru Okaribe-Kakota-Ike ndu.
- ²⁶Oogudeje igbidigbi iphe, shihuru ike, eegudeje ezeru ogu; bya t'ephe kwagba iya.
- ²⁷A makwaru-a l'ọ daru okporokpo jeye l'ifu; bya eyee anu l'ukfu;
- ²⁸obenu l'eke, o mekocharu buru bu ị ọ mkpukpu, egbara kfu; l'okorobo ulo, e ta dudu onye bu iya nu; l'ulo, buwa mkpokpo-ozulo.
- ²⁹E to nwedu iphe, oo-nwekwadu. Iphe o nweru enweru a-buru iya aka-ola-azu; ophu iphe, o setaru eseta 'ejegbaheduru ali ono.
- ³⁰E too wafudu l'ekpuru-ochi ono. O bu ire-oku a-nganwushi iru iya. Yo buru Nchileke a-phi iya onu phukashia ya.
- ³¹T'e b'o zihe onwiya okfu je akporu obu ye l'iphe e-ta gadu mkpa; ke l'e to dudu iphe, oo-rita iya.
- ³²Ugwo iphe o meru be aa-kfu-dzu iya akfu-dzu; temanu oge nk'iya erua; ophu ekali iya 'enweddu l'o rua iru.
- ³³Oo-du l'ọ bu vayinu, e chikoshiru akpuru iya l'okurutu; mbu l'ọ bu oshi olivu, tsutsuaru igu; yo nahu iya rishihu.
- ³⁴Iphe, bu ndu e-ta atsudu Nchileke egvu a-gba aka nwa. Yo buru oku e-tsufu ulo ndu yeru obu l'ona aka-azu.
- ³⁵Egbe ndu ono achije idzu; mee iphe, du eji. O bu eregede bu iphe ejije ephe okpoma ejiji.”

Jobu 16

Onu, Jobu eyeru Elifazu

- ¹To du iya bu; Jobu abya eyee onu; su:
- ²“Mu anujehaakwa egbe okfu-a, unu ekfu-a. O kwa ochi; be unu byaru mu achichi.
- ³?Bu teke ole be unu a-ha okfu ege-a? ?Bu ngunu kparu iphe unu ekfu ege-a?
- ⁴Ndege o bu mbedua bu unu; m'ọ kwaa ege-a, unu ekfu-a; be mu ga anodu ekfu. Mu ga anodukwa-a agbaru unu okfu ogba egbe; l'azuru unu ukwe.

- ⁵Ole mu g'akabejekwaa gude ọnu mu adu unu ike; ọshi, mu g'anodu ayoru unu g'emekwa-a t'ehu gwa unu phengu.
- ⁶Obenu; mu -kfu okfu; iphe, eme mu nu emele mu-a. Mu -dobe ọnu ndoo; too gbe aka mma.
- ⁷Nggube Nchileke; i mewaru mu; ike agvu mu. I kpwaru mu ishi; gbabe mu aka ọtu l'ufu mu.
- ⁸I mewaru mu; mu agbajoshihu. Ono aburu iphe ekebe le mu meruphu ejo iphe. Agvugvu-a, mu gvuru-a agbakwaphu ekebe ekpu mu.
- ⁹Nchileke gudewa ehu-eghughu lakashia mu alakashi. Mu duwa iya ashi; yoo taru mu ikirize. Onye ohogu mu eme iya to vo mu enya avovo.
- ¹⁰Ndiphe aphuje mu; mu etee epe ukfu; epe echi mu aka l'ishi-nchi; l'eme mu iphe-iphere. Epe kpakoru mu akpoko; l'etso mu okfu.
- ¹¹Nchileke nwuwaru mu nu ndu ejo madzu. O wowaru mu ye ndu ejo iya ono l'aka.
- ¹²Mu shikwa-a buru l'ehu-agu. Yo bya apyita mu l'ekpiri; gwee mu egwegwe. Oodo mu edodo te ya meka mu iphe.
- ¹³Ndu agbaru iya akfu no-pheru mu mgburumburu; l'agbafushi mu meji; chishia mu otso-ile wushi l'ali. Imiko mu ta du iya.
- ¹⁴Ooyele mu phu oru n-yepyabe. Onoduje ezipyabe mu lo bu onye soja.
- ¹⁵Mu dzuwaru uwe-aphu kpube onwomu; woru ifu kpube l'aja.
- ¹⁶Mu rawaru ekwa; enya achaa mu too; enya gbakotawaru mu ochi.
- ¹⁷Obenu l'aka mu ta dubua l'iphe-kpaa. Ekfukfu, mu ekfuje anu Nchileke buhuru esa.
- ¹⁸Nggube ali; be ekpuchikwa mee mu iphe! Te mkpu, mu echi ba abukwa k'iphoro!
- ¹⁹Mbu le nta-a; be onye ekebe mu nokwa l'imigwe. Onye ophu ekfu eyeru mu nu anodu oreke-imeli.
- ²⁰Ndu onya mu phe egbe achi mu ochi. Ole onye mu ara ekwa araku bu Nchileke.
- ²¹?To nwedu onye a-roru mu Nchileke; ege ono, madzu aroje l'ehu madzu ibe iya ono.
- ²²O bua nwafa olemole nta-a; mu ejeshia eke, bu: mu -jewa iya; mu ta alatahedu odo."

Jobu 17

- ¹"Ume ta nohekwa mu. Nke mu guakwaru. Mu nokwa l'eche mboku, ee-ye mu l'ili.
- ²O bulephu ndu azuru mu ukwe bu ndu no-pheru mu mgburumburu. Eke enya mu anoje bulephu l'ejo oshi ono, epe noru mu ono.
- ³Nchileke; byiko; yenu onwongu l'itumo l'okfu aka mu ege ono, icho ono; ke le to du du onye odo, a-naghe mu mkpaleka odo; gbahaa nggubedua.

- ⁴I mechishiwaru ephe ekpa egomunggo; to duhe iphe, edojekwadu ephe enya. Be ekwekwa t'ephe mekputa mu.
- ⁵Onye jikaru ndu onya iya l'okfu iphe oo-rita iya; be unwu iya e-mekochaa tsua ishi.
- ⁶Nchileke mewaru mu; mu aburu iphe, ndiphe gude agho ugho okfu; iphe bu onye phuru mu nu; yo gbua mu onu-mini l'ifu.
- ⁷Mu guwaru aphu l'elewa-a gegege; mbu l'o buwa-a nwonyonyo mu; bu iphe phoduru nu.
- ⁸Ndu, obu guru iphoro b'o teru ukfu. Ndu iswi du mma aswolihi; tso ndu e-te emedu ele Nchileke.
- ⁹Ole ege o du ege o du; be ndu doberu aka ndoo a-bukpelekwaphu ndu ephe bu. Ndu doberu aka ndoo a-nodu aka ike akaka eje.
- ¹⁰Obenu; unu l'unu ha; u nu byanu odo. E to nwekwa l'unu ha m'o bu onye lanu, nweru egomunggo.
- ¹¹Nke mu gvukwaru. Iphemiphe obule, mu shi ria k'ememe te nwehekwa. Ege ono kwaphu; be iphe, bu iphe shi gua mu k'ememe buwa ke mmanu.
- ¹²Ndu-a wowaru enyashi kua eswe; woru 'ochi' kua 'iphoro.'
- ¹³O -buru le mmpako ufu mu bu ali-maa; o -buru l'eke mu a-togbo iphe-azee mu bu l'eke gbaru tsabalangu;
- ¹⁴O -buru le mu suru ili l'oo ya bu nna mu; bya ekua ehonwu nne mu; o dudu buru nwunne mu nwanyi:
- ¹⁵?buhunu awe odo; be mu elekwadu enya iya. ?Bu onye a-subaa mu l'oo iphe, mu a-nodu ele enya iya ndo-o.
- ¹⁶?Oo-tsoru mu nwuda l'ali-maa to. Mu l'iya;?ayi a-chiko buru eja to."

Jobu 18

Onu k'ebo, Bilidadu eye

- ¹To du iya bu; Bilidadu ke Shuha abya ekfuru yeru Jobu; su iya:
- ²"?Bu teke ole; be ii-kfu ege-a kfubebe. T'egomunggo rua ngu ali; t'ayi e-ye onu l'iphe-a.
- ³?Nanu ege o du; be iile ayi l'ayi bu eswi. ?Nanu ege o du; be iile ayi l'ayi bu ndu eswe.
- ⁴Nggube onye iphe ghutaru eghughu; nggu eworu onwongu labushia alabushi; ?bu t'a haaru ngu mgboko nwenkinyi ngu to. To?'t'e je afoshia mmpuma l'eke onotsua to.
- ⁵Uroku ndu eme ejo iphe; be aa-phu-nyi;
- ⁶Ulo iya a-buru ochi; uroku iya, nonyabe iya nu anyihu oku.

- ⁷Okpa ono, o shi adzoje girimu-girimu ono; be ee-me; yo du iya tsugo-tsugo. Yo buru idzu, o chiru e-nwutsu iya.
- ⁸O jeru je eye okpa l'ugbu, e domiru l'uzo; yo nma iya.
- ⁹Onya nmaru iya l'ichirukfu; izekwe atu-pyabe iya.
- ¹⁰E libewaru iya onya l'ali; kporeru iya onya l'uzo, o shije.
- ¹¹Oonoduje atsu egvu l'iphe, bu eke, o shi.
- ¹²Egu mewaru iya; ike ta duhe iya. Umuruku nowa kwaberu iya teke oo-da.
- ¹³Iphe-ememe swawaru iya akpo l'ehu; anwuhu a-vu iya avuvu.
- ¹⁴Aa-kputa iya kpufu l'ulo iya eke okpa ruru iya ali; kpuru iya je edobe l'eke, oo-nodu nwua ejo onwu.
- ¹⁵Iphe, bu iphe, no l'ulo iya; be aka kufuru iya; e woru oku nshi-egbe kpukposhi l'ulo iya.
- ¹⁶Oo-nwu kpa jeye l'ogbaragba iya; kpo nkụ jeye l'ekali iya.
- ¹⁷Aa-zaha iya le mgboko; epha iya ephuhu l'ali iya.
- ¹⁸Aa-chifu iya l'eke iphoro no; chiru ye l'ekpuru-ochi; yo chihu le mgboko.
- ¹⁹E to dobedu ako; to nwe nwa, o mutaru. Egbara a-kfu l'ufu iya.
- ²⁰Onodu iya teru ndu enyanwu-ariba ukfu; nyia ndu shi l'uzo enyanwu-ahata ishi edzu.
- ²¹Iyee! O bu ege ono; be oduje l'ufu ejo madzu; bukwaruphu ege ono; be oduje l'ufu onye e-ta madu Nchileke.”

Jobu 19

Onu, Jobu eyeru Bilidadu

- ¹To du iya bu; Jobu abya asu:
- ²“?Nanu teke unu a-ha mu okpa eh? ?Bu teke ole; be unu e-gwebuhu mu ujimu owaa, unu gude onu l'egwe mu-a?
- ³Ugbo olemole; be unu kowaru mu onu; ophu iphere adudu unu l'eke unu abya mu l'ifu k'ehuka k'ehuka.
- ⁴O -buru oswi-okfu le mu shisweru uzo; emeswe obu bunu mu b'o duru.
- ⁵O -buru l'unu ari l'unu ka mu; bya egude iphe-ehuka, byaru mu nu etso mu okfu;
- ⁶unu makwaru l'o kwa Nchileke meru mu eji, yebedua gbaru mu onya; mu eje adaa ya.

- ⁷Mu echi mkpu l'ọ buakwa emegbu b'e emegbu mu; to nwe onye eyeru mu ọnu. Mu echi mkpu t'a gbaaru mu mkpu; tọ dọ onye a-haru mu enge.
- ⁸Nchileke nọ-chiwaru mu ọzo tẹ mu be esweta; gude ẹkpuru-ọchi gbachia mu ọzo.
- ⁹Ọ nafuru mu ugvu, e shi akwabeje mu; bya ekputa mu okpu-eze, mu shi kpuru.
- ¹⁰Ẹ to nwedu ọzo, ẹ-to shidu l'alawashi mu alawashi jeye teke mu a-gvu. Iphe, mu ele ẹnya iya; bẹ oofefuje l'ọ bụ ọgvu oshi.
- ¹¹Ẹhu nwuhuwaru Nchileke ọku l'ẹke mu nọ. Ọ guwaru mu yeru ndu ọhogu iya.
- ¹²Ndu soja iya awu kpọtikpoti abyakfuta mu. Ẹphe kewaru onwẹphe; gbaa ufu mu mgburumgburu.
- ¹³Ọ bufuwaru mu l'ẹke, unwunne mu ndu ọphu nọ; bya emee tẹ ndu mu l'ẹphe shi dọ lẹ mma bukahu.
- ¹⁴Ndu abubu mu zefukotawaru mu l'ẹhu. Ndu ọnyà mu pẹ azahakotawa mu nọ.
- ¹⁵Ndu, shi abyajeru mu ẹbyee zhashiwaru mu. Unwanyi, shi ejeru mu ozi elewa mu nọ lẹ mu -laru alala. Mu dọwa ẹphe lẹ mu -bụ onye mba ọdo.
- ¹⁶Mu -kua onye ejeru mu ozi oku; tọo zadu mu; l'ẹke mu gudekwa ọnu mu l'arọ iya aroro.
- ¹⁷Udzu ọnu mu gbe eshi nyee mu nshi. Unwunne mu pẹ; bẹ mu gbe dukotawa nọ oyi l'ẹphe ha.
- ¹⁸Jeye l'unwegirima nshii anọduje akpo mu ẹbo-ẹbo l'afu. Ẹphe -phua mu; ẹphe achi mu ọchi.
- ¹⁹Ndu mu l'ẹphe shi buru 'a -phụ mini; 'e me ẹkfu; bẹ mu dukotawanu ashị. Ndu mu yeru obu nọwanu t'ọ tsuru mu.
- ²⁰Nta-a bẹ mu buwa-a akpo l'okpu. Ọ buwa-a ẹnyirù kpọu bụ eze, phoduru mu l'ọnu.
- ²¹Unube ndu ọnyà mu; tẹ imiko mu duru unu; tẹ imiko mu duru unu; ke l'ọ kwa Nchileke daru mu ẹka l'ẹhu.
- ²²?Nanuhunu ẹge ọ dọ; bẹ unu gbe achikwa mu phụ ẹge Nchileke achi mu. ?Ẹhu ọphu unu akpa mu te edzudua unu tọo.
- ²³Ọ dọ mu t'a sụ l'iphe-a, mu ekfu-a bẹ eede edede; mbu t'a sụ l'e deru iya edede l'ekwo dobe.
- ²⁴Ọ dọ mu t'a sụ l'e gude ígwè dee ya l'eli mkpuma; mbu kaa ya akaka l'eze mkpuma t'ọ nọdu jeye lẹ gbururu.
- ²⁵Ole mu marua lẹ Onye Ndzofuta mu nọ-ọ; l'e -rua l'ikperazu; bẹ oo-vudo-o lẹ mgboko-a; gbaaru mu ọdzori.
- ²⁶Kele teke e mebyishitsuaru akpo-ẹhu mu-a; bẹ mu e-gudele-e ẹhu mu phụ Nchileke.

²⁷Ọ bụ mbedua gēdegede e-gude ęnya mu phụ iya; ẹ tọ bụdu onye ọdo. Ọogushi mu ẹge ike tẹ teke ono bya.

²⁸Unu a-gberu; ji: ‘?Nanụ ẹge unu shi achị mu; l'ẹke ọ kwa mbedua; bẹ iphe eme mu nụ shi l'eka.’

²⁹Unu tsunuaphu ogu-mbeke ono egvu; unubedua l'onwunu; l'ọ kwa iya; bẹ Nchileke egudeje ekoshi ẹhu-eghughu iya; k'ophu unu a-ma l'i kpe nọ-ọ.”

Jobu 20

Ọnu, Zofa eye

¹Tọ dụ iya bụ; Zofa, bụ onye Nema abya eyee ọnu; sụ:

²“Iphe ono, iikfu ono agbakwa mu ẹhu gharaghara; mu ta adụ ike nọdu tẹ mu be eyeru ngu ọnu.

³Iphe ono, iikfu ono; bẹ iphere iya gbe dụ mu. Yọ bụru ẹge mu mataberu; bẹ mu eme tẹ mu yee ọnu.

⁴T'i madụ lẹ tsube l'oge ndiche; mbụ keshinu e meru madzụ dobe lẹ mgboko-a;

⁵bẹ ẹhu-otso-ena kẹ onye, bụ ẹjo madzụ emejelephu tsọ-kengu; mbụ l'onye ẹ -ta madụ Nchileke te etejedu ẹswa nọo ọphu, baru ishi.

⁶Onye ọbu tsee k'ophu ootsu l'igwe; ishi iya l'akpa l'urukpu;

⁷bụ ẹge nshị, ọ nyiru ereshihuje; bụ ẹge yēbedua e-rekashihu; phuhu. Ndu shi aphuje iya nụ awata oji ẹge o jeru iya.

⁸Ọ bụ ẹge nrọ ephukahuje bụ ẹge oo-phukahu; ta aphuhe iya ọdo; yo mee phuchangu l'ọ bụ àphù, a phuru l'enyashi.

⁹Ndu, shi aphuje iya nụ; aphụ-buhu iya; ndibe iya taa aphuhe iya.

¹⁰Yọ bụru unwu iya e-mekochaa kfu ndu ukpa ugwo iphe, ọ nakoru ẹphe. Ẹphe egude ẹka ẹphe kfu-phukota ẹku ono azụ.

¹¹Ike ono, o shi nweru l'okorọbya ono etsoru iya baa l'ẹja.

¹²Ẹjo iphe atsotabeje iya ẹna; k'ophu bụ l'ookpujeru ẹjo iphe l'ọnu; gude ire domia ya.

¹³Ẹ tọo dujudu ike haa ẹjo iphe t'o swee. Ọokpujeru iya akpuru l'ọnu.

¹⁴Obenu lẹ nri, o riru nọwa iya l'ẹpho shihu ụka; ghọo ẹra ẹjo agwọ kwaa ya l'ẹhu.

¹⁵Ọ bụ teke ono; bẹ ọo-gboshikota ẹku ono, o shi ele wọo wọo ono. Nchileke e-me t'ọ gboshikota iya l'ọha.

¹⁶Ọnu-mini agwọ; bẹ ọo-mi amimi. Yọ bụru ẹra ẹjo agwọ; bẹ e-gbu iya nụ.

¹⁷Ẹ tọo nọdudu ndzụ; phụ nggele manụ olivu; tọo phụ ẹnyimu ono, manụ-engu; me ẹra-eswi atsọ gborogboro ono.

- ¹⁸Iphe ono, o seru akanya iya ono; be ọo-nụ-phukota azụ; e too ridu iya l'ọnu. Uru, o ritaru l'aswa, o zuru ta byadu bya atso iya ena.
- ¹⁹Mkpata iya aburu l'ọ kparu ndu ukpa ehu; mee ephe; ephe aburu ukpa-mkpere; bya egude ike nakota ndiphe ulo, e to kpudu.
- ²⁰Epho ta abyadu bya eji iya l'enya-nkomunko iya ono; ophu eku iya ono 'adzokwanu iya.
- ²¹Iphe o nweru b'o rifuru le pyaapya; Eku iya ono ta dukwa eke ọo-no-bebe.
- ²²O bu teke eku iya jiru ejiji be iphe-ehuka a-tu iya l'ukfu. Yo baa le hii-tod.
- ²³O bu teke ephe jideru iya; be Nchileke a-tuko oke ehu-eghughu iya byabe iya l'ishi; tsua ya pyaapya.
- ²⁴O -vuta oso te ya gbalaaru mgbo-igwe; akfu, e gude ope mee akuta iya tua.
- ²⁵O -je te ya mifuta arwa ono l'okpurukpazu iya; onunu iya, acha too eje anguru iya le meji. Teke ono; egvu eria ya l'ehu.
- ²⁶Iphe, bu iphe o dzutaru edzuta a-buru iya kpurupya. Oku, e-ta budu madzu yeru iya abya ekepyashia ya; tsukota iphe, phoduru l'ulo iya.
- ²⁷Ejo iphe, o mekotaru; be akpamigwe e-kpuha tua ya too. Ali egbeshi gbaa ya ekebe.
- ²⁸Iphe, bu iphe o nweru enweru l'ulo iya; be utso a-bya ekpukota mboku, Nchileke a-tu-koshi iya oke ehu-eghughu iya.
- ²⁹Ono bu nggo, Nchileke ebuje ndu ojo madzu. Yo buru iya bu okè, ruberu ephe l'eke Nchileke no.”

Jobu 21

Onu, Jobu eyeru Zofa

- ¹Jobu abya eyee onu; su:
- ²“Unu ngabekwa nchi ohuma l'iphe-a, mu ekfu-a; t'o buru ike, unu adu mu.
- ³Unu takpelephu nshi; haa te mu kfugee; unu achawa mu ru ochi obu.
- ⁴Aphu, mu agu; ?bu madzu be mu aguru iya too. ?Nanu eke, mu e-gude ata nshi.
- ⁵Unu lee mu enya; unu aphu le biribiri mu e-gude unu; unu akpoo beru.
- ⁶Oobuje; mu -rita iphe, meru mu nu; egvu erua mu l'ehu; ehu anmahu mu kpakpakpa.
- ⁷?Bu ngunu meru iphe ndu ojo madzu anoje ndzu; kaa nka; bya enweru ike, du egvu.
- ⁸Ephe akaje nka; phu unwu ephe; ephe evufuta; bya ebugbaaru shihu ike; gbaa ephe mgburumgburu; Ephe egude enya ephe phu unwu nwanwanwanwanwa ephe.
- ⁹Nchileke ahaje ephe; too denyi ephe eka; to nwe iphe owaru-obu, adakfutaje ephe l'ufu.

- 10 Oke-eswi ẹphe te eyebujedu ime eyebu; ọphu nyee-eswi ẹphe ‘atsụ-bujedu ime atsụ-bu; tọ dọ ọphu ẹpheje nwa iya.
- 11 Ụnwegirima ẹphe edzebeje l'ọ bụ aturu; l'ebu nggada atugbu.
- 12 Ẹphe egude ogumogu; gude une; gude egvu; l'eme ẹmirima; l'aphu opu eye iya.
- 13 Ẹphe enweje ẹku; bua l'ẹhu-gudangu; kaa nka; laa lẹ nggu iya nk'ẹphe.
- 14 Obenu l'ẹphe asuje Nchileke t'ọ haa ẹphe; l'ẹphe ta akpadu iya ishi.
- 15 Ẹphe asu: ‘?Bụ onye b'ọ bụ; mbụ Ọkaribe-Kakọta-Ike kẹ t'ẹphe l'ejeru iya ozi. ?Bụ ngunu bẹ ẹphe e-rita l'okfu anu iya.’
- 16 Ẹphe arije l'ẹku, ẹphe kparu bụ ẹphebedua b'o shi l'ẹka. Ono bụ ẹke e shi; mu ta ayi l'idzu ndu ẹjo iya ono.
- 17 Ọlobu; ?bụ ugbo ole b'a phunyiwaru urọku ndu ẹjo iya ono. ?Bụ ugbo ole bẹ iphe-ẹhuka dakfutawaru ẹphe, bukwanu iphe-ẹhuka, ekoshi ẹhu-eghughu Nchileke l'ẹke ẹphe nọ.
- 18 ?Bụ ugbo ole b'a phuru ẹphe; ẹphe etsufu l'ọ bụ ẹswa, nọ l'ẹke pherephere ẹphe. ?Bụ ugbo ole b'a phuru ẹphe; ẹphe ekpofu l'ọ bụ ẹswa witu, pherephere kpotaru.
- 19 Unu asuje lẹ Nchileke ewotaje àhùhù, ọ ga àhù madzụ doberu unwu iya. T'o wotajenu àhùhù ọbu hùà onye, meru iya nù; k'ọphu onye ọbu a-maru l'ọ bụ iphe, ya meru; bẹ ya ala ọla iya.
- 20 T'onye ono gude onu iya taa ẹja l'igbo, ọ nyiru nshì. Yọ ngua oke ẹhu-eghughu Ọkaribe-Kakọta-Ike onu mini.
- 21 Ishi iya aburu; onye nwuhuru anwuhu; ?ookpakwadu ishi unwegirima iya ndu ọphu ọ haru.
- 22 ?O nweru onye e-zighe Nchileke mmamiphe; l'ẹke ọ bụ iya gbe ekpeje ndu k'eze iya ono ikpe.
- 23 O nweru ndu anwuhuje teke ẹ-to nwedu iphe ẹphe achọ achọcho;
- 24 mbụ teke ẹhu dzuru ẹphe oke; ọkpu esihu ẹphe ike.
- 25 Yo nweru ndu ọphu anọduje taa kpokpokpo; nwuhu; to nwe m'ọ bụ ujiku lanu, ẹhu tsojeru ẹphe ẹna.
- 26 Ẹphe ẹbo bụ l'ẹja; bẹ ẹphe tuko ala; yọ buru ẹge ẹhonwu taru onye ọphu; bẹ ọo-ta onye ọphu.
- 27 Iphe, unu ari; bẹ mu makotakwaru-a; mbụ ẹjo idzu ono, unu achiru mu ono.
- 28 Unu ajije; sụ: ‘?Bụ awe bẹ ọlo oke amadu ono nohunu; mbụ ọlo ono, ndu ẹjo madzụ shi buru ono?’
- 29 ?Unu ta jibua ndu nọ l'uzo ije aji. ?Unu ta tobua nwehu gbua igo l'ako ẹphe.

³⁰L'ejo madzụ abuje: ụmuruku -bya amuru iya; a nafuta iya; oke ẹhu-eghughu ke Nchileke -bya abya; a dzoo ya.

³¹?Bụ onye e-vudo-ghe ẹjo madzụ l'ifu, kfuru iya iphe oome? ?Bụ onye a-kfu-ghe iya ugwo iphe, o meru?

³²Aapataje iya je elia; wata oche ili iya nche.

³³Eja ali anoduje echeru odzu iya echeru; ndiphe l'awu etso iya; ndu, byaru ẹkwa iya aka nkụ.

³⁴Mbụ?nanụ ẹge unu e-me gude mkpokoro okfu-a, unu ekfu-a dua mu ike. Ẹ to nwehekwa iphe, phoduru unu l'onu; gbahaa ẹjo-ire.”

Jobu 22

Ọnu k'eto, Elifazu eyeru Jobu

¹Tọ dụ iya bụ; Elifazu, bụ onye Témanu abya eyee onu; sụ:

²“?O nweru mkpa, madzụ agaru Nchileke ọo; Jeyekpo l'onye maru iphe; ?ọ garu Nchileke mkpa ngunu.

³?O nweru uru, Okaribe-Kakota-Ike erita ke l'i bụ onye doberu ẹka ndoo? ?Bụ ngunu be oo-rita ke l'i bụ onye, uta ẹ-ta duduru?

⁴?Bụ ke l'i bụ onye, atsuje iya egvu b'o gude abaru ngu mba. ?Bụ iya b'o gude l'eku ngu ikpe iya ọo.

⁵Ẹ tọ bukwa iya! Ejo iphe ngu haakwa nshinu; buwaru 'aguta aguta.

⁶I yebutaru ndu ukpa; ẹphe eyeshia uwe, ẹphe yeru l'ẹhu; gude yeru ngu l'itumo ugwo, ẹphe ji ngu.

⁷Onye ike gvuru; b'ẹ ti chebedu mini. Onye ẹgu agu; b'i jikaru l'ẹ ti ndu nri;

⁸Ọle i bukwa eze madzụ, nweru ali; buru l'ali ono; bya aburu onye aakwabe ugvu.

⁹Unwanyi, maa tufuru; b'i gbaberu ẹka; chifu; mee ndu a toru ogbe; ike agvu ẹphe.

¹⁰Ọ bụ iphe ono kparu iphe, a gbaru onya swiphee ngu mgburumgburu. Iphe ọtu-l'ukfu abya azu ngu gbirimu.

¹¹Ọ bụ iphe ono kparu iphe mgboko gbakotaru ngu ọchi; tọ duhedu iphe, iiphujekwadu. Utso abya ekpua ngu.

¹²Nchileke ọo l'ephekerephe imigwe; ọdu l'ẹke ono l'aphukota mkpo-kpodo ndu ophu ha nshinu, ọdu oreke-imeli.

¹³I -ọdu; nggu asu: Nchileke;?ọ maru ngunu. ?O shighe l'ẹke ono, urukpu domiru iya ono l'ekpe ikpe ọo?

¹⁴Mbụ l'oke urukpu tsopyaberu iya; k'ophu bụ l'ẹ t'oo phujedu ayi teke oojephe le mkpakụ igwe yee ali.

- 15?Bụ ejo ụzo ono, ndu ejo madzu tsohawaru ono b'i me t'i tsoo ọto.
- 16Ndu ono b'a kpokwofuru akpokwofu; ẹphe alaa teke ẹ-ta gbadu ẹphe. Ukporo-mini abya ekpoo ẹphe l'ogbaragba.
- 17Epe asu Nchileke: 'T'o gbeshi l'ẹke ono! ?Bụ ngunu be Okaribe-Kakota-Ike a-du ike mee ẹphe?'
- 18Obenu le Nchileke vulekwarua iphe, du mma vujishia ulo ẹphe. O bu le mu te etsojekwanu l'idzu ndu ejo madzu.
- 19Ndu doberu ẹka ndoo abuje; ẹphe -phua iyi, eyi ndu ejo madzu; ẹhu atsolahaa ẹphe ẹna. Ndu ophu iswi du mma anoduje achị ẹphe ochi; su:
- 20'Ndu ohogu ayi be aa-kabe mewa; ẹphe aburu kpurupyata. Eku ẹphe l'o ha be oku dzuakwaru.'
- 21Woru onwongu ye Nchileke l'eka; k'ophu ẹhu a-du ngu agu; ẹku aburu nke ngu.
- 22Ngabeje nchi l'okfu, shi iya l'onu; nggu ahaa okfu iya ono t'o nodu ngu l'oriri.
- 23L'i -laphutawa azu lakfuta Okaribe-Kakota-Ike; be oo-dobephu ngu azu l'onodu ngu. O -buru l'i tukoru ejo iphe, no le nke ngu woshia;
- 24bya eworu mkpola-ododo ngu l'o ha lia l'aja; woru mkpola-ododo Ofi ngu je achiru ye l'ogba t'o buru mkpuma, no le mini;
- 25be Okaribe-Kakota-Ike a-buru mkpola-ododo ngu; bya aburu egiri mkpola-ocha, i nweru.
- 26O bu teke ono; be Okaribe-Kakota-Ike a-gulahaa ngu agugu; nggu apalilaha ifu apali l'ẹke Nchileke no.
- 27Teke ono be ii-kfujeru nu Nchileke; yo ngaaru ngu nchi. Nggubedua e-meeru iya iphe, i kweru iya ukwa iya.
- 28Iphe, bu iphe, i tuberu k'ememe; e mee ya ege i tuberu iya. Uzo abya aguhaaru ngu;
- 29kele Nchileke ewozitaje onye apali onwiya eli; palia onye wozitaru onwiya ali.
- 30Nchileke adzoje ndu iswi du mma. Oo-nafuta ngu; m'o -buru l'e to dudu iphe, i gude ẹka ngu kpata."

Jobu 23

Onu k'eto, Jobu eyeru Elifazu.

- 1To du iya bu; Jobu abya eyee onu; su:
- 2'Mbu jeyekwa ntanu owaa; be mu agukwa aphu l'agushi iya ike; le Nchileke te mekwa mu ege eemeje madzu.
- 3Ndege mu maru eke mu a-cho-vu Nchileke; ndege mu maru ege mu e-me jerua eke o bu;

⁴mẹ mu evudo iya l'ifu; kfuaru iya ẹge obu du mu; mbụ mẹ mu l'iya atua ya jeye teke mu e-kfu ẹge onu ha mu.

⁵Ọ bụ teke ono bẹ mu g'a-ma iphe, ọ g'e-kfu; maru onu, ọ g'e-yeru mu.

⁶Nchileke;?oo-gude ọkpehu iya bya mu l'ẹhu tọ? Wawakwa; ọ bụ nchị b'ọ g'e-geberu mu.

⁷Ọ bụ l'ẹke ono; bẹ mubẹ onye doberu ẹka ndoo g'a-nodu kọoru Nchileke iphe, atsu mu l'ẹhu; mẹ onye ikpe mu ebua ikpe mu; sụ tẹ mu la; l'ikpe ta nmadu mu gburu jeye lẹ gbururu.

⁸Obenu; l'ọobuje; mu -chọo ya shia ọzo ẹnyanwu-ahata; tọo nodu iya. Mu -chọo ya shia ọzo ẹnyanwu-arịba; mu ta aphudu iya.

⁹Ọ -nodu mu l'uzo isheli l'eje ozi iya; bẹ mu ta aphudu iya. Ọ -nodu l'uzo ọhuda; mgbe mu ta aphudu iya.

¹⁰Obenu lẹ yẹbedua makotaru ẹke mu dzoru ọkpa. Ọo ya bụ lẹ teke ọ datagetsuaru mu; mu abya achafu du l'ọ bụ mkpola-ododo.

¹¹Ọ kwa ẹke o yeru ọkpa; bẹ mu eyeje nke mu; buru ọzo, ọ toru mu; bẹ me etsoje. Mu ta ahabukwaa ya shilaha ọzo ọdo.

¹²Mu ta ahabukwaa iphe o kfu; wata ome iphe ọdo. Okfu, shi iya l'onu; bẹ mu akajekwa ọgube iphe malẹ nri, mu erije mboku-mboku.

¹³Obenu lẹ yẹbedua bụ 'enwuribe enwuribe. ?Bụ onye a-du ike kposhia ya ome iphe ọ tūberu k'ememe. Ọ bụ iphe, du iya mma; bẹ oomeje.

¹⁴Ọ bụ iphe, ọ tū-buru; bẹ oo-me l'ẹhu mu. Idzu, du ẹge ono; b'ọ chiwaru kwakobe.

¹⁵Ọ bụ iya meru iphe ọobuje: mu -nodu iya l'ifu; egvu eria mu ẹhu. Mu -ritalephu iphe ono; mu atsulahaa ya egvu.

¹⁶Nchileke mewaru tẹ meji tọfu mu. Ọkaribe-Kakota-Ike mewaru egvu ye mu l'ẹhu.

¹⁷Ọ bụ Nchileke bụ onye meru t'ochi gbaa mu l'ifu; ọle ẹ tọo nakwa nū mu ire.

Jobu 24

Umere ndu ẹjo madzū

¹“?Bụ ngunu meru iphe, Ọkaribe-Kakota-Ike te eyejedu mboku, oo-kpe ikpe. ?Bụ ngunu meru iphe, ndu maru iya nū anoduje ele ẹnya mboku ono; yọ buru kẹ mmanu.

²Ékpè, e gude kpaa ókè-ali; bẹ madzū afofuje fọribe; l'ezikoje aturu ndiphe; wata echeche.

³Nwa-nwogbe; bẹ ẹphe achifuje nkakfu-igara iya; naa nwanyi, maa tufuru oke-eswi iya l'itumo.

- ⁴Ndu ụkpa; bẹ ẹphe te ekwejedu t'ẹphe swee l'ụzo. Ẹphe emeje ẹphe t'ẹphe je edomishia onwẹphe.
- ⁵Ọ bụ ẹge nkakfụ-igara-ọswa etsojeru echi-ẹgu aghaphe; bụ ẹge ndu ụkpa anọduje aghaphe; l'achọ iphe, ẹphe e-ri.
- ⁶Nri ẹphe bụ iphe, ẹphe kpataru l'akpaa; mbụ l'ẹgu ndu ẹjo iya ono.
- ⁷Ọ -bee l'enyashi; ẹphe agbashiaru ọtu; zẹru; kẹ l'ẹphe te nwedu uwe, ẹphe e-ye; ẹphe te enwe ọphu ẹphe e-ye gude gbochita oyi.
- ⁸Igwe -wata ọchi mini; mini, shi l'ugvu ono anma ẹphe. Yọ bụru lẹ mgbaku eze mkpuma; bẹ ẹphe ejeje je eswii; kẹ l'ẹphe te nwedu ụlo.
- ⁹Nwata, nna iya tọru nwogbe; bẹ aanatajẹ nne iya teke ọongu ẹra; woru iya ye l'itumo.
- ¹⁰Ẹphe agbajẹru ọtu tso ru l'aghaphe; okfu l'ẹphe te nwedu uwe. Ẹphe evuje akpe, e gbutaru l'okfu; ẹgu l'eme ẹphe.
- ¹¹Ẹphe anọduje l'ome manụ olivu; l'akụ mee vayinu; ẹkpiri l'akpọ ẹphe nkụ; ẹphe te ede iya ire.
- ¹²Ude, ndu anwuhu anwuhu atsu; bẹ ngashiru mkpukpu. Ẹge ono; bẹ ndu e mekaru iphe echikwaphu mkpu; l'achọ onye e-yeru ẹphe ẹka; ọphu Nchileke 'eyedu ọnu l'araku, ẹphe araku iya.
- ¹³Ọ nweru ndu ọphu jikaru iphoru ono. Ẹphe ta madu ụzo iya; ẹphe te shi ibyiya ọphu ooshi.
- ¹⁴Ọobuje; ọchi gbalẹphu; mgbugbu-madzu awata ogbushi ndu ụkpa; mẹ ndu ẹ-ta dudu ẹge ọ haru ẹphe. Ọ -rua l'enyashi; yọ ghọo onye iphura.
- ¹⁵Iphe onye eri ogori anọduje ele ẹnya iya bụ tẹ nchi jihu; k'ọphu ẹ-tọ dudu onye a-phụ iya nù! Yo woru iphe phuchia ifu.
- ¹⁶Ọ bụ l'enyashi; bẹ ndu iphura ejeje je etsukaa ụlo. Ọ -be l'eswe; ẹphe aguchia onwẹphe ụzo; kẹ l'iphoro dū ẹphe ashị.
- ¹⁷Ẹphe l'ẹphe ha; bẹ bụ ọchi, gbaru dūdudu bụ nchi-abọhu nk'ẹphe. Yọ bụru iphe oye-egvu ono, anọje l'ọchi ono; bẹ ẹphe l'ẹphe anọduje eshi ọnyà.
- ¹⁸Obenu l'ẹphe bụ ọphu tukoru l'eli mini. Oke-alị ẹphe b'a tųwaru ọnu; k'ọphu bụ l'ẹ tọ dudu onye agba ọkpa l'ẹke ẹphe kọru okfu.
- ¹⁹Ọ bụ ẹge ono, okpomọku; mẹ ẹjo mkpọ-anwu emeje tẹ aka-mini ngazehu ono; bụ ẹge ili anọduje aluko ndu ẹjo madzu.
- ²⁰Aazahajẹ ẹphe jeye lẹ nne, paru ẹpho-ime ẹphe. Aagbakwoshije ẹphe l'ọ bụ oshi; ẹhonwu egude ẹphe gbaa ajị.
- ²¹Unwanyi, ẹ-ta atsudu ime; mẹ ndu ọphu ẹ-te nwedu nwa; bẹ ẹphe egudeje akpa nri. Ndu ọphu nji ẹphe ẹ-ta nọhedu bẹ ẹphe ta aphujeduru imiko.

²²Obenu lẹ Nchileke egudeje ike iya lọ-phua ndu nweru ike alọ-phu. Ọduje l'ẹphe vudowa; obenu l'ẹphe ta amajẹdu ishi ndzụ ẹphe.

²³Nchileke ahajẹ ẹphe t'ẹphe t̄saru ẹhu. Obenu l'ẹnya iya anojekwaphu l'iphe, ẹphe eme tekenteke.

²⁴Ndu ẹjo madzụ abajẹ gburugburu; laa gburugburu. Aarujẹ ẹphe ọru-ẹwu; ẹphe anwushihu; l'ọ bụ akpe, e gburu egbugbu.

²⁵Ọ -b̄uru l'iphe mu ekfu ta b̄udu oswi-okfu; nggu ekoshinu mu ẹge e shiru t'ọ bụ iya.”

Jobu 25

Ọnu k'ẹto, Bilidadu eye

¹Tọ d̄u iya b̄u; Bilidadu kẹ Shuha abya eyee ọnu; s̄u iya:

²“L'ọ b̄u Nchileke b̄u ishi; b̄uru iya bẹ ndiphe mgburumgburu a-tsujẹ egvu. Oomeje tẹ nch̄i d̄u ndoo l'imigwe.

³?B̄u onye a-d̄u ike guta ndu soja iya l'ọgu. ?Tọ b̄u onye bẹ iphoro iya te enwujeduru?

⁴?Nan̄u ẹge madzụ e-me b̄uru onye doberu ẹka ndoo l'ẹke, Nchileke nọ. ?Nan̄u ẹge madzụ mmanu e-me b̄uru onye d̄ube mma.

⁵Ọ -b̄uru l'ọnwa te echishidu ike; mkpọ-kpodo te ekeshi ike l'ẹnya iya;

⁶?b̄u-chia ayibe madzụ, b̄u ẹhonwu; bẹ oo-gbe gube-chia iphe.”

Jobu 26

Ọnu k'ẹto, Jobu eyeru Bilidadu

¹Tọ d̄u iya b̄u; Jobu abya eyee ọnu; s̄u Bilidadu:

²“Lewaru egbe mkpu, i gbaru onye ẹ-te nwedu ọvo, nọ iya n̄u! Lewaru egbe adzọdzo, i dzọo onye ẹka tsushiru ume.

³Lewaru ẹge i shi akpọ-ziru onye mmamiphe pehuru ọzo; bya emee t'ẹnya saa ya ọkpobe asasa.

⁴?B̄u onye yetaru ngu ẹka l'iphemiphe ọbule ono, i kfushiru ono? ?B̄u onye b'i shi l'ọnu iya kfushia iya?

⁵Ndu nwuhuru anwuhu; bẹ ejekwa ntakfuru; mb̄u ndu maa, bu lẹ mkpuli mini; m̄e ndu ọphu bu l'ime mini.

⁶Al̄i-maa dabukwaru ebedere-badara l'ifu Nchileke. Abádọnu, b̄u iya b̄u Nwa-Emebyi adaburu iya abadoro l'ifu.

⁷Akpamigwe ọphu nọ l'ọzo isheli b̄u iya gbaru iya ọgodo; tọ d̄u iphe ọ tukoberu l'eli iya. O meru mgboko; to nwe iphe o koberu iya.

⁸O gude urukpu kechishia mini; ọphu ẹra mini ono ‘emejedu urukpu ono t'ọ gbafuhu.

- ⁹Ọ bụ iya egudeje urukpu domia aba-eze iya; wota urukpu nk'iya phụ-kputa iya l'eli.
- ¹⁰Ọ nweru ógé, ọ gbaru l'eli eze ẹnụmu. Ógé ono aburu iphe, o gude kpaaru iphoro yele ọchi ókè.
- ¹¹Ọobuje; ọ -baa mba; itso, gude igwe anmahu jijiji.
- ¹²Ọ bụ ike iya b'o gude mee eze ẹnụmu; yo deru guu. Yọ bụru mmamiphe iya b'o gude gbua ẹjo-anụ-mini ono; mbụ Réhabu pyaapya.
- ¹³Ọ bụ ume, ọ tūru; bẹ meru akpamigwe; yọ nwua too. Yọ bụru ẹka iya b'o gude nmafua ẹjo agwọ ono, awụ swarịswari ono ẹpho.
- ¹⁴Iphemiphe ọbule ono bụsua ọsota ọnu l'iphe, Nchileke emeje. Ọbule ọda iya ta dudu ẹke oojebeje. Ọlobu; ike iya ono, adaje l'ọ bụ egbe-igwe ono; ?bụ onye bẹ oodoghe ẹnụya?"

Jobu 27

- ¹Jobu ekfuru iphe, ookfu tūgburu; sụ:
- ²Eshinu Nchileke nọo ndzụ ẹge ọono iya-a; mbụ onye ono, jikaru lẹ ya ta ahaduru iya enge ono; mbụ Ọkaribe-Kakọta-Ike, bụ iya meru tẹ ndzụ bụru mu agee-wa;
- ³mbụ lẹ keshinu ọphu Nchileke kwekwadurua tẹ mu atụ ume;
- ⁴bẹ to nwekwa lẹ mu egude ọnu mu ọwaa kfu ẹjo okfu; m'ọ bụ gude ire mu gbaa ẹregede.
- ⁵Tẹ njo gbakwa ẹgbudu. Jeyekpo l'oge nka-ezekuna nke mu; b'ẹ to nwekwa ẹge ọo-du tẹ mu kweta l'iphe, unu ekfu bẹ unu ekfu l'oruberu iya; ọphu mu 'ekwetakwa l'o nweru ẹke o teru mu l'iphe ọwaa.
- ⁶Mu evudokwaphu l'ẹke mu vudo; lẹ mu bụ onye doberu ẹka ndoo; ọphu obu mu 'anmakwa mu ikpe jeye ẹge mu a-nọbebe.
- ⁷Iphe mu ekfu aburu t'ọ dukwa ndu ọhogu mu ẹge ọ dū ndu ẹjo madzụ. Yọ dukwaphu ndu nọru mu l'ẹjo oshi ẹge ọ dū ndu ẹ te dobedu ẹka ndoo.
- ⁸Mbụ;?bụ ngūnu bẹ onye ẹ-ta madu Nchileke elekwadu ẹnụya iya; teke Nchileke natatsuaru iya ndzụ iya.
- ⁹Iphe-ẹhuka -byaru egbe onye ono; Nchileke; ?ọo-ngaru iya nchi.
- ¹⁰Ọkaribe-Kakọta-Ike; ?ọo-duje onye ọbu mma l'ẹnụya tọo; ?t'o gbe akpọ-kuje Nchileke tekenteke.
- ¹¹Unu gebe tẹ mu koshi unu ẹge ike habe Nchileke; mbụ kojaaru unu ọzo kẹ Ọkaribe-Kakọta-Ike akoja.
- ¹²Unu phukotawaru iphe ono l'onwunu. ?Nanụ ẹge ọ dū; bẹ unu ekfuhunu okfu, ẹ te nwedu ishi ẹge-a?

- ¹³Owaa bu obunggo, Nchileke ebuje ndu ejo madzu; mbu òkè, gbaru onye ejo obu l'èke Okaribe-Kakota-Ike no:
- ¹⁴Unwu iya a-za l'igwe; obenu l'ephe a-lakota l'ogu. Awa iya ta aphudu iphe oye-l'onu.
- ¹⁵Ndu ophu wafuru nu; bu mgbonwu e-gbuge ephe; ophu unyomu ephe, ephe haru l'ulo-maa ta aradu ekwa ephe.
- ¹⁶E nweruru ike; yo kpaa okpoga; kua ya l'ikpo; bya akposhia uwe kube; yo kuru ikpo l'o bu eja-ura.
- ¹⁷Obenu l'uwe bu ndu doberu aka-ndo e-mekochaa yee ya. Yo buru ndu e te medu ejo iphe e-mekochaa kee okpoga iya ono.
- ¹⁸Ulo, o kpuru dobe dule-e l'o bu ugbu mkpakiri; mbu l'o dujelephu l'o bu ulo-nche.
- ¹⁹Oozeje azee onye nweru iphe. Obu l'e too zehkwanu iya odo. O -bya amuha enya; b'e to dudedu iphe ono oo-phukwadu.
- ²⁰Otsu egvu egude iya l'o bu onye utso labudoru. Oke pherephere abya apaa ya l'enyashi.
- ²¹Pherephere, shi l'uzo enyanwu-ahata a-pata iya pamihu; a phu-buhu iya. Oo-bya l'ufu iya bya apata iya; gbaa ya mgbukuma.
- ²²E to gbe aphuduru iya imiko; l'èke o likashi t'o gbalaaru iya.
- ²³Teke e megeeru; pherephere ono akua aka; tee eswa; ke l'o chiwaru onye ono l'ufu iya.

Jobu 28

- ¹Eke eegvutaje mkpola-ocha egvuta no. Eke aanuje iya anunu anodukwaphu.
- ²O bu l'ali; be eeshije gvuta igwe; buru le mkpuma; be eeshije dazeta ope.
- ³Ndu egvuta iphe l'ali; egvuje gvurua eke, gbaru ochi l'ime ime ali. Ephe egvuje gvurua eke, kakota ogvu l'ime ime ali ono; achọ mkpuma igwe.
- ⁴Ephe shi l'èke madzu bu ebubu l'eli ali; gvua ali ono jeye l'èke madzu ta tubua okpa; nodu l'èke ono, e-ta dudu onye bu iya nu ono atu eregede.
- ⁵Yo buru ali ono, aakotaje nri ono b'e jeruru je egvukashia; yo relaha phuraphura l'o bu oku.
- ⁶Mkpuma, no l'èke ono bu safaya. Udzu iya aburu nshi mkpola-ododo.
- ⁷E to nwedu nwenu, eri anu, phejearu; shia uzo eke ono; ophu udele amadu iya uzo.
- ⁸Anegu-egbudu -kua onwiya ege oo-ku onwiya; okpa iya ta atudu iya; ophu agu ejedu iya okpa nri.

- ⁹Yọ bụru madzụ gude ẹka iya gvukposhia agbagbaa mkpuma ono; gvuta uguvuta l'onwiya kpube ifu.
- ¹⁰Qoswo-fushije ụzo lẹ mkpuma ono; gude ẹn्या phukota ẹke ọno mbụ iphe, vutsua oke ọnu aswa.
- ¹¹Qokpaje ugbo gude gbochia nggele; t'ẹ b'ọ tsohe atsotso. Yo je ewoshikota iphe, e shi domia edomi bya atogbo iya ebedere-badara.
- ¹²Obenu;?bụ awe bẹ aa-phukwanu mmamiphe. ?Bụ awe bẹ iphe-odo-ẹn्या bu.
- ¹³Ẹ to nwekwa onye maru ụzo, e shi achọ-vu mmamiphe; to nwe ẹke ọno lẹ mgboko ọwaa, madzụ bu-wa.
- ¹⁴Ebo mini sụru lẹ ya ta madụ ẹke, mmamiphe nọ. Eze Ẹnyimu asụ l'ẹ tọ nọkwa lẹ nk'ia.
- ¹⁵Mkpọla-ododo, kakọta ọma mma b'ẹ te egudeghekwa zuta iya; ọphu aatukwanu aswa iya eyeru mkpọla-ọcha.
- ¹⁶E te egudeghekwa mkpọla-ododo Ofi zuta iya; te egude mkpuma ọnikùsù; m'ọ bu sáfàyà zuta iya.
- ¹⁷Mkpọla-ododo; m'ọ bu mkpuma-égírí ta atuduru iya. Ọphu e gudedu iya agbanweta unwu iphe, e memaru emema, e gude ọkpobe mkpọla-ododo meshia.
- ¹⁸Ẹ te jeduru okfu kẹ mkpuma koralu; mẹ jásùpà; kẹ l'aswa mmamiphe kakwa aswa mkpuma rubi nshinu.
- ¹⁹Ẹ te ewotadu mmamiphe turu yeru mkpuma tópàzù, shi l'alì Itiyópiya. Ọphu e gudeghedu mkpọla-ododo, dọ-geru mma zua iya.
- ²⁰“?Buhunu awe; bẹ mmamiphe shi? ?Bụ awe; bẹ iphe-odo-ẹn्या bu?”
- ²¹E domiru iya iphe, bu madzụ nwigbaleke-ọma; domiaru iya jeyekpo lẹ nwenụ, ephe l'eli.
- ²²Abádọnu, bu iya bu Nwa-Emebyi yele Ọnwu atuko ekfu; l'ephebedua bukwa tafutafu iya bẹ ephe anụ.
- ²³Ọ buphu Nchileke; bẹ maru ụzo iya. Ọ bu yebedua kpui; bẹ maru ẹke o bu;
- ²⁴kẹ l'ọ bu iya; bẹ ẹn्या eruje l'ẹke mgboko jeberu; buri iya aphukotaje iphemiphe ọbule, nọ lẹ mkpuli igwe.
- ²⁵Ọ bu teke o meru ike nụ pherephere; bya atua mini atutu dobe;
- ²⁶b'ọ turu ekemu dobe; l'ọo ẹge-a bẹ igwe e-gudeje achì mini; bya atọru egbe-igwe ụzo.
- ²⁷Ọ bu teke ono b'ọ leri mmamiphe ẹn्या; bya emee ya; yọ nguru anguru; bya adata iya;

²⁸bya asụ madzụ: ‘L’ò kwa ọtsu Nnajiufu egvu bụ mmamiphe; osefu ẹka l’iphe dū ẹji aburu iphe-odo-ẹnya.’ ”

Jobu 29

Jobu ekfu okfu-ẹhu iya

¹Jobu ekfuru iphe, ookfu tughuru; sụ:

²“O dū mu t’a sụ l’oge teke ono a-laphuta azụ; mbụ teke ono, Nchileke shi eletaje mu ẹnya ono;

³mbụ teke ono, urọku iya shi anọduje enwu mu l’uzo ishi. Yọ bụru iphoro iya; bẹ mu shi egudeje swee ẹke ọchi gbaru.

⁴O bụ teke ono; bẹ ẹka mu shi bụru ụpete. O bụ teke ono; bẹ ọnyà mu lẹ Nchileke shi bụru ọnu-oma; a gọoru iya ndibe mu.

⁵Teke ono; bẹ Ọkaribe-Kakọta-Ike shi nọnyabe mu. Ụwegirima mu eswiphee mu mgburumgburu.

⁶Teke ono; bẹ iphe, bụ elu, mu doberu edobe shi azụ azuzu. Oshi olivu mu l’eyeru mu nebyi jeye lẹ ndu ọphu nọ l’alị ọkponku.

⁷Teke mu shi ejeje l’obu-edukfu mkpukpu; tsoru ndu bụ ọgurennya nọdu l’obu-edukfu.

⁸Ụnwu-okorọbya -phua mu; ẹphe akpọlaa azụ; ndu bụ ọgurennya awụ-lihu vudoru mu evudo.

⁹Ndu ọphu bụ ishi lẹ mkpukpu adaa ashị.

¹⁰Onu akpuru ndu, a maru ẹpha ẹphe l’uga; ire anyaru ẹphe l’akpo.

¹¹Iphe, bụ onye nuru ẹke mu ekfu okfu; shi atuje ọnu mu k’oma. Ege ono bẹ ndu phuru mu nụ; shi ajajẹ mu ajaja.

¹²Ishi iya aburu lẹ mu shi adzoje ndu ụkpa, raru bya t’a gbaaru ẹphe mkpu; jeye l’ụnwu-ogbe, ẹ te nwedu onye a-gbaru ẹphe mkpu.

¹³Ndu, nọ l’oke mkpa; mẹ ụnwanyi, nji ẹphe ta nọhedu shi ajajẹ mu ajaja; kele mu shi bụru ẹphe ọ-kwo-lẹ-mkpa.

¹⁴Mu shi emeje iphe mu eme t’ọ daburu adaburu; t’ẹ b’e emegbu nwoke; t’e megbu nwanyi.

¹⁵Mu shi bụru ẹnya, ndu ishi gude aphụ ụzo; bụru ọkpa, ndu ngvuru gude eje ije.

¹⁶Mu shi dū l’ọ bụ nna l’ẹke ndu ụkpa nọ; shi agbajeru onye mu ta madu ọdzori.

¹⁷Mu shi anafuje ndu ẹjo madzụ ike ẹphe; nafuta ndu ẹphe guderu t’ẹphe nweru onwẹphe.

¹⁸Mu shi arije lẹ mu a-ka nka; nọdu l’ulo mu; laa l’oge nka-ezekuna nke mu l’ẹhu-gudangu.

- ¹⁹L'ógbaragba mu a-nọ je agẹe onu lẹ mini; iji l'adatsua l'ẹkali, mu.
- ²⁰Ugvu, aakwabe mu a-nọdu adu ophungu ophungu mbọku-mbọku; ike mu l'adukwaphu ophungu ophungu l'eje.
- ²¹Ndiphe eshi egebeje nchi t'ephe nua iphe mu ekfu. Ephe shi adaje ashị; ngabe nchi teke mu adu ephe odu.
- ²²O shi abuje; mu -yewa onu; e to nwehedu onye ekfukwadu okfu odo. Okfu mu ekfu shi eguje ephe egugu lẹ nchi.
- ²³Ephe shi akwabejeru mu l'o bu ndu kwaberu mini t'o chia. Ephe shi anabataje okfu mu l'o bu mini odungu.
- ²⁴Mu -mua onu-ochi; o bu atuzita ephe. Ephe -lee mu enya l'ifu; ephe agbakerehu.
- ²⁵O bu mu shi anọduje ekoshi ephe uzo; l'edu ephe l'o bu eze, edu ndu soja iya; l'adu ephe ike ege aaduje ndu aphu byaru.”

Jobu 30

Iphe-ehuka Jobu ke nta-a

- ¹“Obenu lẹ nta-a; be ephe achịwa mu ochi; mbu unwegirima, mu heru l'eka; mbu ndu nna ephe bu ndu, mu t'aga ekwedu t'ephe tsoru nkuta, e cheru mu aturu.
- ²Ike ta duhedu ephe; ophu a-bukwanu l'ephe a-baru mu uru. Mbu l'uvo gbe gvushi ephe.
- ³Ukpa-mkpere; me egu meru ephe; ephe agbaa eji l'enya. O meru ephe; ephe anọduje agha ngvudangvu lẹ mgbegu l'enyashi; l'egvu onu l'alị okponku; l'eke ephe aka eka ikarikari.
- ⁴Ephe etsojeru egbudu l'akpakọ mkpekwo, atso unu-unu l'ata. Yo buru iwobe; be ephe avukoje l'eri.
- ⁵Ndu-a bu ndu e bufuru ebufu t'ephe ba anoshi l'eke madzu ibe ephe no; l'aturu ephe uzu l'ephè -bu ndu iphura.
- ⁶E yebutaru ephe; ephe alatsua lẹ mkpoworo nggele, mini tashihutsuaru atashihu je eburu; me lẹ mgbaku eze mkpuma l'ime ime ogha ime alị.
- ⁷Ephe anọduje l'ime egbudu l'eke ono l'ara ngarongarongaro; kwonwua l'egbudu eke ono.
- ⁸Ephe bu ndu mmanu, e-te nwedu iphe, ephe bu; ndu e bufuru ebufu lẹ mkpukpu.
- ⁹O bu ndu du ege ono; be unwu ephe gbe bya egudewa mu nu agu egvu. Mu abya abwaru nu iphe, ephe gude agho ugho-okfu.
- ¹⁰Mu du ephe oyi; ephe agbaru mu nkusa; ophu ootsudu ephe l'ehu onodu mu l'ifu gbua onu-mini.

- 11Ishi iya aburu le Nchileke mewaru; enwu agvu mu l'ehu; yewa mu oru; to duhe iphe, ephe asojekwadu nsọ onodu mu l'ifu mee.
- 12Ephe anoduje abya ogu l'eke mu no. Ephe kweshiru onya dobe te mu bya eye okpa; bya agbaa ose-ogu gude yebuta mu.
- 13Ephe egudeje iphe to-chishia mu uto; l'ese t'ephe wofu mu; to du onye agboru ephe chaa.
- 14Ephe shiru l'owere bata; ephe azaa l'awupyaabe mu.
- 15Egvu gudewaru mu; ugvu, e shi akwabeje mu ephukashihuwa l'o bu pherephere. Iphe, mu shi nweru emishihuwa l'o bu urukpu.
- 16Nta-a be iphe-ehuka kewaru mu kepyaa. Nke mu gvukwaru.
- 17O -rua l'enyashi; okpu, no mu l'ehu amikota mu a. Ehuka iya ta anonyajedua zee eka.
- 18Nchileke gudewa ike iya, du egvu zu mu l'ekpiri. O lotaru mu l'olu uwe mu; kepyia mu ekpiri.
- 19O patawaru mu tua l'epoto; mu abwaru-a eja; me ntu.
- 20Mu ara l'araku nggube Nchileke; tii yeeru mu onu; mu -gbeshi vudo evudo; nggu achale mu-a enya achacha.
- 21I byaru bya aghachiru mu ifu; l'anu mu chikikfuu. I gudewa ike ngu l'o ha byia mu eka.
- 22I paliru mu oreke-imeli; woru mu taru pherephere. Iipanga mu apanga l'o bu onye oke pherephere apa.
- 23Mu mawaru li kpwa mu ala maa. I kpwa mu ala eke ono, e doberu iphe bu ndu no ndzu ono.
- 24E to dudu onye aphuje onye ike gvuru; jeshia ya otso ogu; l'eke oochi mkpu t'a gbaaru iya mkpu.
- 25?Mu te shidunua arajeru onye iphe-ehuka byaru ekwa. ?Mu te shidunua aguje aphu onye ukpa.
- 26Obenu le mu leri enya iphe-oma; yo buru ejo iya be mu phuru. Mu elee enya iphoro; yo buru ochi be byaru nu.
- 27Iphe, anoduje atapyashi mu ime ehuru te kwedu mu ahaha; mboku-mboku kpo abujelephu iphe-ehuka.
- 28Mu tsowaru ghahee; bya anwakputa; to bu l'oo anwu chiru mu; mu anwakputa. Mu nowa l'edzudzu oha l'echi mkpu t'a gbaaru mu mkpu.
- 29Olu mu adawa l'o bu olu nkuta-oswa; l'adakwaphu l'o bu ke enyi-nwenu.

³⁰Akpọ, nọ mu l'ẹhu jihuwaru kpalungu; l'aswashihu aswashihu. Nta-a bẹ ẹhu erekotale mu phụ ọku.

³¹Ogumogu, mu shi akpoje buwa mu nọ aphụ. Opu, mu shi aphuje egbe adawa nọ l'ọ bu ọzu-ẹkwa.”

Jobu 31

¹“Mu kpebuhawaru iya l'ime obu mu lẹ mu ta byadụ bya ele nwamgbọko ẹnaya;

²kẹle Nchileke, bu Ọkaribe-Kakọta-Ike ahùje onye eme ẹge ono àhùhù.

³?Tọ bụdu kpurupyata; bẹ Nchileke doberu ndu ẹjo madzụ; ụmuruku aburu kẹ ndu eme ẹji.

⁴?O nweru iphe, mu eme, Nchileke ta amadụ. T'o nweru ẹke, mu yeru ọkpa, ẹ tọ madụ.

⁵Ọ -buru lẹ mu jejewaru je eye ẹka l'iphe, ẹ ta bụdu ire-lanụ; ọ dudu buru lẹ mu jejewaru je eye ọkpa l'ẹjo-ire;

⁶tẹ Nchileke l'onwiya gudewaru ọkpobe iphe, oogudeje atụ iphe; tya mu. Yọ phụ l'ẹ to nwedu ẹke mu yesweru ẹka.

⁷Ọ -buru lẹ mu ngejewaru Nchileke ẹka l'ishi; shiswee ọzo; ọ dudu buru lẹ mu kwejewaru t'e nwuru mu ye l'ome ẹjo iphe; m'ọ bu lẹ mu yejewaru ẹka l'iphe, du ẹji;

⁸ọo ya bu; t'ọ bukwaru ndu ọdo e-ri iphe mu kpataru l'okfu mu; ndu ọphu mu kọru akọko, nọkwadu l'alị aburu efeshi bẹ ee-feshi iya.

⁹Ọ -buru l'ọ nweru nwanyi, kpojewaru mu mgbenya; ọ -buru lẹ mu jejewaru je egeporu l'ọnu ọzo nyee nwoke ibe mu;

¹⁰ọo ya bu; tẹ nyee mu bukwaru onye e-mekochaa ejeru nwoke ọdo ozi; l'a-laru iya l'ulo.

¹¹Kẹ l'ọo iphe, du ẹge ono bu iphe, bu; mu -mee ya; yọ buru mu iphe-iphere; buru iphe ee-kpee mu ikpe iya.

¹²Ọ bu egbe iphe ono abujeru Abádonu; mbụ ọku alị-maa dzu-gbua mu; mbụ dzua dzua iphe, mu kpataru l'okfu mu.

¹³Ọ -buru l'ọ -nweru ndu ozi mu; onye ọphu byajeru nọ bya asụ mu l'ọ nweru ẹke mu meru iya ẹji; mu te eyeru iya ọnu ẹge, gbaru nọ;

¹⁴?bu ngunu bẹ mu e-kfuru Nchileke teke ọo-gbakushi mu iya? ?Bu ngunu; bẹ mu e-kfu m'a sụ tẹ mu bya akọo iphe meru nọ.

¹⁵?Tọ bụdu Nchileke, motaru mbẹdua ye nne mu l'ẹpho; bẹ motakwaruphu ẹphebedua ye nne ẹphe l'ẹpho. ?Tọ bụdu onye lanụ ono tuko ayi kpua l'ẹpho nne ayi?

- 16Q -buru l'onye ukpa rojeru mu iphe; mu ta nu iya eya; o dudu buru le mu mejewaru nwanyi, nji iya e ta nohedu; enya-mini eshia ya enya;
- 17o dudu buru le mu rijeru nri nkinyi; zahaa nwa-nwogbe;
- 18obenu le keshinu ophu mu bu nwata; be mu shilephu heta unwu ogbe ege nna eheje unwu iya. O kwaphu ege ono; be mu shi keshinu ophu a muru mu l'ehe unwanyi, nji ephe e-ta nohedu.
- 19Q -buru le mu phujeru onye e-ta mahedu ege oo-me onwiya l'eke o gba otu; o dudu buru onye e-ta dudu ege o haru iya, e-te nwedu iphe oye l'ehu;
- 20mu ta che iya iphe oye l'ehu; shi ege ono mee t'o gude obu iya tua mu epha le mu gude eji aturu mu meta ukpo gude gbochita ya oyi.
- 21Q -buru l'o nweru iphe, mu halijewaru aka mee onye nna iya e-ta nohedu; okfu le mu bu onye onu eru l'okfu l'ulo-ikpe;
- 22te aka kwafukwa mu; t'aka shikwaa inwo rifu mu erifu;
- 23kele mu atsu Nchileke egvu t'e b'o me mu akaduru. Odu-biribiri iya egudeje mu; k'ophu mu ta adujedu ike mee egbe iphe ono.
- 24Q -buru le mu chijeru ukfu kwee l'okpoga; o dudu buru le mu kpojeru obu ye le mkpola-ododo;
- 25o -buru le mu gudejewa k'eze iphe, mu nweru kua onwomu ekuku; mbu eku, mu gude aka mu kpata;
- 26o -buru le mu gudejewa ke o-gbu-nwii-nwii enyanwu baaru iya eja; o dudu gude ke mma onwa baaru iya eja;
- 27o dudu buru le mu gudejewa obu mu; m'o bu aka mu baaru iya eja l'edomi;
- 28t'a gukwaaru mu iya l'ejo iphe; gude iya kpee mu ikpe; ke l'iphe o bu; bu le mu ta buhedu onye egude ire iya aka l'eke Nchileke ophu bu l'imigwe no.
- 29Q -buru le mu tejewaru eswa ke l'onye ohogu mu eje iphe-ehuka; o dudu buru le mu gudejewa k'iphe-ehuka, byaru iya nu tua okokooko;
- 30mu te gudebukwaa onu su t'iphe mee onye ohogu mu; l'udu ke mburonu.
- 31Ndu shi ejeru mu ozi maru l'e to nwedu onye byajeru nke mu, e te rijidu epho.
- 32E to dubudua onye shi eshishi, radujeru le gbororo; kele mu shi eghebeje ulo mu onu; te ndu ije bata bya aradu.
- 33Mu te mebua iphe, du eji; kpamia ya ege ndu odo akpamije; m'o bu woru njo domia l'ime obu mu.
- 34Mu te egudebua otsu egvu iphe ndiphe e-kfu; teke ephe nuru iphe, mu meru; kpurube onu; m'o bu je eworu onwomu domia l'ime ulo.

³⁵Ha! Ndege mu nwekwanuru onye e-ye onu l'iphe-a, mu ekfu-a! Mu dookwaru edori ehu mu; byia eka l'ekwo. Te Okaribe-Kakota-Ike yewaru mu ru onu. Onye ono, ebo mu ibo ono ewota ibo ono, oobo mu ono dee edede l'ekwo dobe;

³⁶me mu ewojeleru iya phu dee l'ukuvu; mbu kpuru iya l'o bu onye kpu okpu-eze;

³⁷me mu eshikwanu ishi lanu dooru iya edo ehu mu nanu nanu; me mu abyalephu bya evudo iya l'ifu l'o bu nwatibe eze.

³⁸O -buru l'ali mu echi mkpu ekpu mu; mgbawali, no iya nu l'ara ekwa;

³⁹O -buru le mu jikaru le mu ta akfudu ndu jeru mu ozi ugwo; ephe aguru aphu lashia;

⁴⁰t'o bukwaru egbara a-kfu l'ali ono l'ozori witu; eswa mmanu efushia ya ozori bali." O gvụ Jobu l'onu.

Jobu 32

Onu, Elihu eye

¹T'o du iya bu; umadzu eto ono ahaa ntutego ono, ephe le Jobu atu ono; ke le Jobu te kwetadu l'o nweru iphe ya meru eji.

²Ya ndono; Elihu avoru oku ghua ehu l'eke Jobu no; kele Jobu pataru onwiya kogabe l'o bu yebe Jobu bu onye doberu eka ndoo; l'e to bu du Nchileke. Elihu ono bu nwatibe Barakelu, bu onye Buzu; onye eri Ramu.

³Elihu avokwaruphu oku ghua ehu l'eke ndu onya Jobu ono no; ephe eto; okfu l'ephe ta dudu ike gbanwee Jobu okfu; gbe anmakwa iya ru ikpe.

⁴Iphe, kparu iphe, Elihu daru ashi keshinu ono bu l'oo yebedua bu nwata l'eke ndu ophu no.

⁵Yo bya aphu l'umadzu eto ophu ta mahedu iphe, ephe e-kfu; yo ghulaha ya eghughu.

⁶T'o du iya bu; Elihu Barakelu, bu onye Buzu asu ephe: "Mbedua kwa nwata; unubedua aburu ogurennya. O kwa iya kparu iphe, mu shi atsu egvu; l'atsokwaphu unu enya okfuru unu nwege ya mataberu.

⁷Mu shi aru te ndu bu ogurennya kfu; ndu ophu kawaru nka ezia ayi mmamiphe.

⁸Obenu l'o bu ume, no madzu l'ehu; mbu ume Okaribe-Kakota-Ike; be emeje te madzu maru mmamiphe.

⁹Mmamiphe ta bukwa l'ogurennya; ophu iphe-odo-enya 'abukwa l'oka nka.

¹⁰Oo ya be mu ekfu; su t'unu ngabeduduru mu phu nchi; te mu kfu nwege mu maru.

¹¹Mu shikpelekwaphu daa ashi; unu l'ekfu nk'unu. Mu shi ngabekpelephu nchi l'eke unu achokashi iphe, unu e-kfu.

- ¹²Mu ngabekpooru unu nchi ohuma ohuma; ophu o dudu l'unu ha, onye duru ike gbanwee Jobu okfu; to du unu onye duru ike saa ya okfu.
- ¹³Unu ba asukwa l'unu maru mmamiphe; le Nchileke nwekwaru onu, oo-yeru Jobu; l'e to kwa madzu b'o no l'eka.
- ¹⁴Jobu te kfukwaru yeru mu; ophu mu 'eyekwanu onu ege unu yeru.
- ¹⁵Nta-a be ike gvuwaru ephe; ephe ta mahe iphe odo, ephe e-kfu.
- ¹⁶?Mu a-da ashi; ke l'ephe ta mahedu iphe, ephe e-kfu to; mbu nta-a, ephe nmangotsuaru; ephe ta mahe onu odo, ephe e-ye-a.
- ¹⁷Mbedua nwekwaru nwonu, mu e-ye. Mu e-kfukwaphu nwege mu maru.
- ¹⁸Ishi iya aburu l'iphe, mu e-kfu jiru mu onu; okpoma te kwe te mu dobe onu ndoo.
- ¹⁹L'ime onwomu; be mu dulephu l'o bu mee, a gbaru ye l'ekpemu swo-chia aswo-chi. Mu -dobe onu ndoo; be mu a-gbahukwa l'o bu otumu ophungu, e yeru mee.
- ²⁰Mu e-kfu okfu t'ehu gua mu phengu. Mu e-kpuha onu; yee onu.
- ²¹E to dudu onye mu agba eyeru; ophu o dudu onye mu aja ajaja-ntsudekfu;
- ²²kele ndege oja madzu ajaja-ntsudekfu kworu mu ehuru; me onye ono, meru mu ono ewofu mu ru l'ipheregede.”

Jobu 33

- ¹“Nta-a; Jobu; ngaberu mu nchi; nggu atonwube nchi l'iphemiphe obule, mu ekfu!
- ²Mu abyawa te mu kpuhaa onu; kfua okfu. Iphe mu e-kfu jikwaru mu onu.
- ³Obu gukwaru mu iphoro l'okfu, mu abya ekfukfu. Iphe, mu abya ekfukfu aburu ezi-okfu.
- ⁴O kwa Ume Nchileke; be metaru mu nu; buru Ume Okaribe-Kakota-Ike; be mu gude nodu ndzu.
- ⁵Yeeru mu onu; m'o -buru l'ji-du ike. Rukota ehuru te mu le nggu kpogba iya.
- ⁶O kwa ege i du; be mbedua du l'ifu Nchileke; buru ege e gude eja kee ngu; b'e gudekwaphu eja kee mbedua.
- ⁷Oo ya bu t'e b'i tsushi mu egvu; ke l'e to nwedu iphe, mu eme ngu.
- ⁸I kfuru iya; mu anua ya; teke i suru:
- ⁹L'i duebe mma; l'e to dudu iphe, du eji, i mejeru.
- ¹⁰Le Nchileke anoduje avocha ngu; k'ophu oo-bobe ngu ibo; gbe gukobewa ngu nu le ndu ohogu iya.
- ¹¹L'o yewaru ngu mkporo l'okpa; l'ele t'o maru ege jiha okpa.’

- 12Ole; mu eme t'i maru l'iswi ta dukwa ngu mma; kele Nchileke be kakwa madzu nshinu.
- 13?Bu ngunu kparu iphe, iita-tso iya okfu su l'e too yejedu onu le mkpu, iichi l'echiku iya?
- 14Kele Nchileke abuje; o -kfua okfu; yo kfukwazi iya odo; kfukwazi iya odo. Obule e to dojedu madzu enya.
- 15Ooshije le nro; me l'aphu kfu okfu l'enyasi teke mgbenya tsushiru madzu; ephe azeshiwa aze.
- 16O bu teke ono; be ookfuje okfu ye ephe le nchi; nmaaru ephe okwa, e-ye ephe egvu;
- 17t'e shi ege ono te madzu haa ome eji; me te madzu be ekushi onwiya ekuku;
- 18t'e shi ege ono dzofuta iya t'e b'o dalahu l'iduma; dzokwaa ya phu l'eka anwuhu.
- 19Nchileke ahajeru gude iphe-ememe hua madzu ahuhu; paru iya chee l'ulo; lamipyashi iya okpu;
- 20k'ophu bu le nri a-bya adu iya ashi. Nri, katsua otso ena ahulaha ya egbo.
- 21Yo laa eh; buru okpu. Okpu iya, e te shi aphujedu abya ephesia.
- 22Yoo kpogege akpo l'ala l'iduma. Ndu iya akpo l'alakfu ndu egeru anwuhu ozi.
- 23Ndege o nweru onye k'eto, no le mkpaku madzu le Nchileke; mbu onye lanu l'ukporo unwu-ojosi Nchileke, a-byanu bya ekfuaru madzu iphe, gbaru iya l'ememe;
- 24t'o meeru iya eze-iphe-oma; su: 'T'a dzoo ya ru t'e b'o dalahu l'iduma; le ya phuwaru onye e-gude gbata iya.'
- 25Teke ono be oo-gbuchafu; bya adu l'o bu nwata nshii. Yo laphu azu; bya adu l'o bu nwokoroby.
- 26O bu teke ono bu: madzu -kfuru nu Nchileke; yo nu ya. Teke ono; yo phu ifu Nchileke; eh atsoo ya ena. Nchileke abya edophu iya azu l'onodu iya; bu iya bu onodu onye doberu eka ndoo.
- 27O bu teke ono; be oo-vudo l'edzudu oha kfu ya hoo-haa: 'Le ya mesweekwaru; ye eka l'iphe, e te vudodu nhamunha; obule Nchileke guwaru iya nu.
- 28O dzowaru iya ndzu; te ya ba adalahu l'iduma. Nta-a be ya a-no ndzu phu iphoru.'
- 29Ono iphe, Nchileke emejeru madzu ndono. O -metsua; yo mee ya odo;
- 30ege ee-shi t'o dzoo ya ndzu t'e b'o dalahu l'iduma; k'ophu ndzu e-dzu iya.
- 31Jobu; dakwaa ashi; ngaberu mu nchi. Nodukwa nwandoo; te mu kfu iphe, mu ekfu.
- 32O -buru l'o nweru onu, ii-ye; nggu eyee ya; kfu iphe, du ngu k'ekfuku; ke l'o du mu t'a su l'e kpefuru ngu.

³³Teke ẹ to dudu; ngabekwaru mu nchi. Nodu kwa nwandoo; te mu zia ngu mmamiphe!”

Jobu 34

¹Elihu asukwaphu:

²“Unube ndu mmamiphe; unu ngabekwaru mu nchi. Unu ngabekwaru mu nchi; unube ndu guru ekwo;

³ke l'ọ bu ẹge ire edeje ọnu le nri; bu ẹge nchi egeje nchi l'okfu; maru ọphu bu okpobe iya.

⁴Ọ kwa ayibedua b'ọ no l'eka; t'ayi lee ọnya l'okfu ọwaa; maru ẹge ọola; shi iya muta iphe, du mma.

⁵Jobu suru le ya doberu eka ndoo; ọphu Nchileke 'ekwedu iya ọharu enge.

⁶Ẹ to nwedu eke ya mesweru; e gbe su le ya adzu ejire. Ẹ to du eke ikpe iya nmaru iya; ọbule akfu, ọogba iya yeekwaru iya ọru.

⁷?Unu phujewaru onye du l'ọ bu Jobu; mbu onye angu ejo-ọnu l'ọ bu mini.

⁸Ndu ephe l'iya anọduje achi idzi bu ndu ejo madzu; buru ndu akirishi be ephe l'iya ayi;

⁹kele ọosuje l'ẹ to dudu iphe, madzu erita l'ome iphe, du Nchileke mma.

¹⁰Unu ngabekwaru mu nchi; unube ndu nweru egomunggo. Tuswekwa! Ẹ to nwekwa le Nchileke emee ejo iphe! Okaribe-Kakota-Ike te emeghekwa iphe, ẹ te vudodu nhamunha!

¹¹Ọ kwa ugwo iphe, onye meru be okfuje iya. Oowolatajeru onye l'ẹge umere iya du.

¹²Ire-lanu bu le Nchileke te emejekwa ejo iphe; mbu ke te Okaribe-Kakota-Ike nmaa madzu ikpe inyigirinyi.

¹³?Bu onye meru Nchileke t'ọ buru ishi ke mgboko-a. ?Bu onye suru iya t'o letaje eliphe gbaa mgburumgburu ọnya.

¹⁴Ọ -buru l'ọ chiru iya l'obu; le ya a-nafu madzu ume iya;

¹⁵bunu iya bu le madzu kpoogba a-gwu; laphukota azu l'aja.

¹⁶Ọ -buru l'iphe edoje ngu ọnya; ngabekwa nchi; nua iphe-a, mu ekfu-a.

¹⁷Onye ikpe, vudo nhamunha du ashi; ?nanu ege oo-shi buru ishi; l'achi. Onye ono, doberu-eka-ndo; bya aburu iya bu Okaribe-Kakota-Ike ono; ?nanu ege ii-shi nma iya ikpe.

¹⁸?To budu Nchileke bu onye asuje ndu eze l'ẹ to dudu iphe, ephe bu! Yo su ndu nweru ọnya l'ephe bu ndu ejo madzu?

Jobu 35

¹Elihu asụ:

²“Jobu;?i tubesu l'ọ bụ ngu odobe-ẹka-ndoo; l'ẹke iisuje l'i ka Nchileke odo odomu?”

³Obenu l'ijije; sụ: “?Bụ ngunu bụ uru iya?” “?Nanụ uru, iirita ọ l'i haru ome eji?”

⁴Tẹ ya yeeru ngu ọnu; nggu lẹ ndu ọnyà ngu pẹ.

⁵Palikpoduaphu ọnya lee l'akpamigwe; nggu aphụ urukpu ono, nọ ngu oreke-imeli ono.

⁶I -mee iphe, dū eji; ?i mebataru Nchileke l'awe? Ejo iphe, i meshiru; m'ọ -ha iha agha; ?ọo-kpọshi iya ngunu?”

⁷Ọ -bụru l'i doberu ẹka ndoo; ?o gbe nweru ẹge iishi gude iya l'eyetaru Nchileke ẹka? Mbụ;?o nweru iphe oogbe anata ngu l'ẹka.

⁸Ejo iphe, iime kwa madzụ ibe ngu bẹ iimebeta; bukwaruphu ẹphe; bẹ odobe-ẹka-ndoo ngu agaru mkpa.

⁹Ọbuje; a -kpanụka ndiphe ẹhu; ẹphe eye mkpu l'ọnu. Ẹphe echije ‘Ojileka togbo;’ t'a bya anafụ ẹphe l'ẹka ndu ike.

¹⁰Ọle ẹ tọ dudu onye arajẹ araku Nchileke, bụ onye keru iya nū; mbụ onye emeje t'ayi mụa ọnu-ọchi l'oge iphe-ẹhuka;

¹¹onye ka ayi ozi iphe karia ẹge oozije unwu-anụ-ẹgu; bya emee ayi; ayi aka nwenu, ẹphe l'eli ọmaru iphe.

¹²Ẹ too yejeduru madzụ ọnu teke oochi mkpu. Mkpata iya aburu lẹ ndu ejo madzụ kunukaru onwẹphe ekuku.

¹³Ishi iya bụlephu lẹ Nchileke te eyejeduru ọnu teke eechi mkpu ìphòró. Ọkaribe-Kakọta-Ike te eyejeduru ọnu l'egbe iphe ono.

¹⁴?Nanụ ẹge oo-gbechia ngaarụ ngu nchi; nggube onye sụru l'ẹ t'i phudu iya lẹ phuu; mbụ nggube onye sụru l'ikpe ngu nọ iya l'ifu; l'i-ndu-a angaru iya?”

¹⁵Nggụ asukwaphu l'iphe-eghughu Nchileke ta dudu iphe, oomeje; ọphu ọokpajedu ejo madzụ ishi.

¹⁶Ọo ya bụ l'iphe nggube Jobu ekfu bụ mkpọkoro okfu. Okfu nọ ngu l'ọnu; ọle iphe iikfu te nwedu ishi.”

Jobu 36

¹Elihu asụ Jobu

²“Taa nshi nwanshii; tẹ mu koshi ngu l'ọ nwetsukwaru-a iphe ọdo, mu e-kfu; gude gbataru Nchileke.

- ³Èke mmamiphe mu shi tekwaru ɛnya. Mu e-koshi ngu l'onye ono, keru mu nù ono bù onye vudo nhamunha.
- ⁴Iphe ìi-tùbe nvọ bù l'okfu mu ta bùdu ɛjire. L'onye kẹ mmamiphe katsua odota ɛnya; bẹ nggu l'iya nọkwa l'ẹke-a nta-a.
- ⁵Nchileke hakwa nshinu; obenu l'ẹ to nwedu onye ọokpoje ẹbo-ẹbo l'afu. Ọ ha nshinu; bya aburu onye iphemiphe ọbule edoje ɛnya.
- ⁶Ndu ẹjo iya b'ẹ too dobejedu ndzụ. Obenu lẹ ndu aakpa ẹhu; bẹ ọonuje iphe, gbaru ẹphe.
- ⁷Enya ta alufujedu iya l'ẹke ndu doberu ẹka ndoo nọ. Oomeje; ẹphe lẹ ndu eze atuko buru eze; bya emee t'aakwabeje ẹphe ugvu gbururu jeye lẹ gbururu.
- ⁸Obenu; l'a -tụa madzụ mkpakọbe; ọkpukpu iphe-ẹhuka ono, a turu iya ono ekee ya; kee ya dũngu
- ⁹bẹ Nchileke ekoshije onye ọbu l'o shiwa l'ekuku, ooku onwiya; yeswee ẹka.
- ¹⁰Oomeje t'ẹphe ngabẹ nchị l'uzo, ọokpo-ziru ẹphe; mẹ t'ẹphe taa onwẹphe uta iphe, dũ ẹji, ẹphe eme.
- ¹¹Ẹphe -mee iphe, o kfuru; jelahaaru iya ozi; bẹ nwoge ọphu phoduru lẹ ndzụ ẹphe teke ono a-buru ẹphe ụpete; ẹphe anodulephu l'agó.
- ¹²Obenu l'ẹphe -jika l'ẹphe te yeduru iya ọnu; bẹ ẹphe a-laa l'ọgu; nwushihu l'ẹphe be enwe egomunggo.
- ¹³Ndu Nchileke ẹ ta nọdu l'obu evujeru iwe l'okpoma; k'ọphu bù; l'o -kee ẹphe m'ọo ẹgbu; bẹ ẹphe ta arakujekwa iya t'ọ gbaaru ẹphe mkpu.
- ¹⁴Ẹphe agbakwohuje agbakwohu; tsoru unwoke ọkpara, a goru lẹ nte laa l'ite lanu.
- ¹⁵Obenu lẹ ndu eje iphe-ẹhuka bẹ ọonafutaje. Oogudeje iphe-ẹhuka ono mee t'anya doo ẹphe.
- ¹⁶Iphe oome kwa tẹ ya defuta ngu l'iphe-ẹhuka; dobe ngu l'ẹke ìi-tusaru ẹhu; nù ngu nri, aduje ngu mma.
- ¹⁷Obenu lẹ nta-a; bẹ ikpe, e kperu ngu kwa ikpe, gbaru ẹjo madzụ. Ọ kwa iswi-odu-mma yele ikpe, dũ mma; bẹ guderu ngu nù.
- ¹⁸Kwabekwa ɛnya t'ẹ b'ọ dũ onye e-gude ẹku deru ngu ye. Be ekwekwa tẹ oke ẹka-azu kpuchia ngu ifu.
- ¹⁹Ẹku ngu ono; ?oo-me t'iphe-ẹhuka ngu laa tọo. ?Tii-gude ike nahu iya.
- ²⁰Ba akpotakwa iya l'ẹnwa; mbu ɛnyashi ono, aakputaje ndiphe kpufu l'ufu ẹphe ono.
- ²¹Kwabekwa ɛnya t'ẹ b'i ye ẹka l'ẹjo iphe; bù ọphu, dũ l'ọ ka ngu ntse; ma l'oje iphe-ẹhuka.
- ²²Nchileke b'a chiliru ẹka lẹ k'ike iya. ?Bù onye bù o-zì-iphe, aa-turu yeru iya?

- ²³?Bụ onye kpọ-zijewaru Nchileke ụzo; m'ọ kwanu koshi iya l'ọ kwa ẹke o meru ẹji ndọ-ọ.
- ²⁴Nyatakwa kutsee Nchileke k'ọru iya ono, ndiphe guwaru l'egvu gude kele iya ono.
- ²⁵Ndiphe mgburumgburu phụwaru iya. Aanodu ụzenya ele iya ole-nya.
- ²⁶Mmamiphe ayi te rukwa l'ege Nchileke habe. To nwe onye a-dụ ike kọta ẹge ọgurenya iya beru.
- ²⁷Qomikobeje mini l'urukpu; yọ chia latsua lẹ nggele.
- ²⁸Igwe -vua nwa tsutsutsu; yọ chia uduruku wushiru unwu eliphe.
- ²⁹?O nweru onye maru ẹge Nchileke eshije keshia urukpu. ?Bụ onye maru ẹge ooshije l'okpoku iya l'atụ egbe-igwe kẹ tarara tarara.
- ³⁰Phụwaru ẹge o woru ebemu-igwe doo onwiya mgburumgburu; k'ophu bụ l'ooruje l'ebo eze enyimu.
- ³¹Q bụ ẹge ono bẹ ooshije l'eleta ndiphe nya; l'anụ ẹphe nri; l'anụ iya k'etsutsu iya.
- ³²Qochijeru egbe-igwe l'eka; yọ buru ẹke ọ gọberu iya; bẹ ọtuje iya.
- ³³Q bụ edede bẹ oodeje; gude gbaa ama lẹ mini, abya achichi. Eswi, eeche echeche emejkwaphu t'a maru lẹ mini abyawa achichi.”

Jobu 37

- ¹“Q kwa iphe ono meru iphe obu anma mu anmanma; mbụ l'obu akfụ mu nkfụ.
- ²Unu ngabeduduphu! Unu ngabeduduphu nchị; nua olu Nchileke! Unu nūduduaphu ekiri, oode!
- ³Qoloje ebemu-igwe; yo dzuru mkpuli igwe; shi ẹke ono dzuru mgboko l'ophu.
- ⁴Ebemu ono kugee; olu iya edelaha edede. Olu iya anọduje agba l'ọ bụ egbe-igwe. E to nwedu iphe oodomije edomi.
- ⁵Q bụlephu l'ege olu Nchileke edetabeje igidi aduje egvu. Oomeje iphe, kariru ẹge oodo madzụ nya.
- ⁶Qosuje aka-mini t'ọ daa lẹ mgboko. Yọ sukwapu mini t'ọ chia chị-shia ike.
- ⁷Oomeje tẹ madzụ jebuhu ozi; k'ophu onyemonye ọbule a-maru ẹge ozi kẹ yẹbe Nchileke habe nshinu.
- ⁸Unwu anumanu anọduje ekpu ekpukpu; domishia onwephe l'ime ẹnu ẹphe.
- ⁹Oke pherephere eshije l'uzo ọhali; ẹge ono bẹ oyi eshije l'uzo isheli.
- ¹⁰Q bụ ume, Nchileke tūru emetaje aka-mini. Yọ buru ume iya ono emeje tẹ mini, saru petengu bya anmaa anmanma.

- 11**Oomeje urukpu; yọ ngu-guhu angu-guhu; yo shi l'urukpu ono l'eku ebemu ke meremu meremu.
- 12**Qobuje; o -zia ephe; ephe alowashihu dzuru mgboko mgburumgburu; ephe l'agbaphe iya; l'ejelephu ozi ege o ziru ephe.
- 13**Nchileke achi-jeru ndiphe mini t'o gude iya hua ephe ahuhù; m'ọ bu t'o gude iya koshi le ya yeru ephe obu.
- 14**Ngabeduduphu nchi; Jobu! Noduedu anodu; gbua igo l'iphe, du biribiri Nchileke emebe!
- 15**?I maru ege Nchileke egudeje atuzi urukpu l'akpamigwe? ?I maru ege oomeje ebemu t'o kua?
- 16**?I maru iphe urukpu adojeru l'eli iya l'awunga awunga l'akpamigwe? Ono kwa ozi, du egvu, o jeru; mbu onye ono, tukoru iphemiphe obule makotaru ono;
- 17**Teke pherephere, shi uzo ohuda ephe; ali ederu gbée; be uwe, i yeru l'ehu anoduje ekpo ngu okpomoku.
- 18**?Ii-du-ghe ike mee akpamigwe t'o gbasaa agbasa; kpoo gbengu l'o bu onyo, a wuru awuwu?
- 19**Kanuru ayi iphe, ayi e-kfuru Nchileke. E to dukwa iphe ayi maru, ayi e-kfu; ke l'e to dudu ophu ayi maru.
- 20**?Mu a-du ike kpofu Nchileke l'ifu too. ?Bu onye e-wota onwiya je agbaa mgbukuma.
- 21**?O nweru onye e-wota enya iya je aphube l'anwu, echi echichi; teke pherephere sacharu akpamigwe; yo doo risangu.
- 22**Nchileke shi l'uzo isheli; gude mkpola-ododo kwaa onwiya ebirisa l'abya. O gude ike, eye egwu; du biribiri l'abya.
- 23**Okaribe-Kakota-Ike bu iya ka; ophu ayi 'adudu ike abya iya ntse. Ikpe iya bu ikpe, vudo nhamunha; odobe-eka-ndoo nk'iya edzua edzudzu; k'ophu bu l'e to kpadu madzu eh.
- 24**O bu iya meru iphe, madzu atsu iya egvu. Ndu bu o-maru-omachata; b'e to gubedu iphe.”

Jobu 38

Ojejoje eyeru Jobu onu

- 1**Ya ndono; a nonyalephu oke pherephere awata ephephe. Ojejoje eshi l'oke pherephere ono wata oyeru Jobu onu; su iya:
- 2**“?Bu ngunu bi maru ke ti bya awata oye onu l'iphe e te dodu ngu enya?

- ³Rụkotakwa ẹhu ẹge nwoke arụkotaje; tẹ mu bya ajia ngu aji! Yejekwaaru mu iya ọnu!
- ⁴?Bụ awe b'ị nọ teke mu tọru ntọ-l'alị mgboko? Karu mu iya; m'ọ buru l'ọ doru ngu ẹnya!
- ⁵?Bụ onye chi-buru ẹge ọo-ha? ?Bụ onye gude ụdo tịa ẹge ụsa iya a-ha?
- ⁶?Bụ lẹ ngunu b'a kpọbetsuaru ọkpa iya? ?Bụ onye gvuberu itso, bụ iya gude mgboko;
- ⁷teke ono, e metsuaru; mkpọ-kpodo nchi-abọhu awata ọgu egvu; unwu ojozi-imigwe atulaha okokooko ono.
- ⁸?Bụ onye meru t'ọ nweru iphe a-nọ-buhu mini yele alị teke ono, mini lufutaru l'odungu ono?
- ⁹Ọ kwa mube Nchileke be wotaru urukpu yee mini ono l'ọ bụ uwe; bya ewota ọchi, gbaru tsabalangu phụ-kpua ya l'ọ bụ ẹkwa;
- ¹⁰bya akpaaru iya oke ẹke oo-jebebe; gude igwe gbaa ya ụpho mgburumgburu; kpọchia ya; yeshia ya ibo.
- ¹¹Mu asụ mini t'ọ lekwa ẹke eyii-mini e-jebebe; t'ẹ b'ọ swejekwa ẹke ono.
- ¹²Jobu;?i sujewaru anwu l'ọo teke ọo-hata ndọ-ọ? ?T'i sujewaru ọ-nmewa-utsu l'ọo ẹke ọo-nodu ndọ-ọ?
- ¹³?I sujewaru ọ-nmewa-utsu t'ọ je azugude mgboko jia ya kpaphukpaphu jishia ya ndu eme eji?
- ¹⁴Mgboko l'ophu; be kpuru rogbodyongu l'ọ bụ ụra, e gude eme iphe-ọhubama. E dengashia ya l'ọ bụ uwe.
- ¹⁵Ẹ te kwejedu t'iphoro nwaru ndu ejo madzụ; aanashije ẹphe ike, ẹphe gude eme ẹnari.
- ¹⁶?I jejewaru ẹke eze ẹnyimu amụ amumu; ?t'i jejewaru ije l'ebo eze ẹnyimu?
- ¹⁷?E koshijewaru ngu ọnu-uzo alị-maa; ?t'i phujewaru ọnu-uzo nwonyonyo anwuhu?
- ¹⁸?I ri-vujewaru ẹge mgboko-a habe nshinu? Ọ -buru l'ị maru iya; ngwanu kfuru mu iya!
- ¹⁹?Bụ awe be eeshije eje l'ufu ẹke iphoro bu? ?Bụ awe bụ ufu ke ọchi?
- ²⁰?Ii-du ike dua ẹphe t'ẹphe laa ẹke ẹphe shitsua? ?I maru uzo, eeshije ala ufu ẹphe?
- ²¹Mu marua l'ị makotaru iphe ono l'ọ ha; keshinu a mụha-oduru ngu ru; b'e kederu iphe ono l'ọ ha. I kawanuru nka kalihu akalihu!
- ²²?I bahujewaru l'ulo ẹke aakubeje aka-mini; t'i phujewaru ulo ọphu aakubeje mini suno,
- ²³bụ iphe, mu doberu kwaberu oge iphe-ẹhuka; me oge ọgu.

- 24?Nanụ ụzo ẹke, anwụ eshije hata; m'ọ bụ ẹke pherephere ụzo ẹnyanwu-ahata eshije tsogbaru mgboko?
- 25?Bụ onye waru ọswa ẹke eze mini eshije teke ọochi; bya atọru egbe-igwe ụzo, ooshije;
- 26gude iya agba mini l'ẹke madzụ te budu ebubu; mbụ l'echi-ẹgu, ẹ ta dudu onye bu iya nụ;
- 27gude iya mee t'alị, daburu ochobo, ẹ ta dudu iphe, nọ iya nụ nguta mini wata ofu ẹwu.
- 28Mini ono, igwe achije ono; ?o nweru nna tọ? Tọo iji ono, adaje nụ ono; ?bụ onye bụ nna iya?
- 29?Bụ onye bụ nne, mụru mini ono ejije oyi, nmụa anmụnmụ ono? Iji ono, eshije l'imigwe adashị ono; ?bụ onye tsuru ime iya;
- 30mbụ iji ono, bụ iya emeje tẹ mini nmaa l'ọ bụ mkpuma; mekwaaphu t'ebo mini nmaa kpungu?
- 31?Ii-dụ-ghe ike kekoo mkpọ-kpodo, Puleyadesu? ?T'ii-dụ ike tọshia mkpọ-kpodo Orayonu t'ọ nọdu nanụ nanụ?
- 32?Ii-dụ ike mee iphe, bụ mkpọ-kpodo, nọnu t'ọo fujẹ l'ògè iya? ?T'ii-dụ ike dua mkpọ-kpodo Beya yẹle unwu iya?
- 33?I maru ekemu, a turu doberu iphe, nọtsua l'imigwe? ?Ii-dụ ike mee tẹ ekemu ono, achigbaa iphe, nọ l'imigwe ono wata ọchi iphe ọphu, nọ lẹ mgboko?
- 34?Ii-dụ-ghe ike raa ọra t'ọ rua ẹke urukpu nọ; k'ọphu oo-me tẹ mini wata ngu anmanma?
- 35?Bụ nggu atujeru egbe-igwe ẹke, oo-shi; o -jede; yọ sụ ngu lẹ ya ejeekwa.
- 36?Bụ onye anuje madzụ egomunggo; l'emeje tẹ iphe doo ya ẹnya?
- 37?Bụ onye bẹ mmamiphe iya ha kẹ t'ọ dụ ike gụa urukpu ọgu? ?Bụ onye a-wushi-ghe ite-mini, sutsuaru l'imigwe
- 38teke evevee jiru alị; ụda anmaa anmanma.
- 39?Bụ nggu akpatajeru nyee agu nri; mbụ kpata kpata ọphu e-ji unwu iya ẹpho;
- 40teke ẹphe nọ l'ọka ẹphe; m'ọ bụ teke ẹphe kpuru l'ẹkfukala ẹphe.
- 41?Bụ onye anuje ọphegu nri, oorije; teke unwu iya ararụ yẹbe Nchileke ẹkwa nri; tsoru; l'aghaphe achọ nri ono.”

Jobu 39

- 1“?Iimaje teke eghu-ọswa, bu l'ugvu amụ nwa iya. ?Iiphujewaru teke nne ele amụ nwa iya.

- ²?Ì maru ɔnwa ole ɔɔpaje ɛpho-ime iya. ?Ìimaje teke ɔomu nwa iya gɛdegede.
- ³Qobuje; ɔ -bya amɔ nwa iya; yo gbezita egbezita. Q -mɔ-gee ya; ɛhu agɔa ya pherengu.
- ⁴Unwu iya ono anɔdu l'ime ɛgbudu l'ɛke ono vua; kaa. Teke ono; ɛphe aparɔ nne ɛphe ono haa; gbakashihu; ɛphe ta alaphutahɛdu azɔ ɔdo.
- ⁵?Bɔ onye haru nkakfu-igara-ɔswa ɛka; yɔɔ kpaphe; tɔ dɔ iphe, eme iya nɔ. ?Bɔ onye toshiru iya eri, e liberu iya; haa ya; yɔ wata akpaphe.
- ⁶Q bɔ yɛbe Nchileke; bɛ nɔru iya echi-ɛgu ɔkponku t'ɔ buru ufu iya; bya ahaa alɔ ono, bɔlephu únú-únú ono t'ɔ buru ɛke, oo-buru eburu.
- ⁷Wɔwowo, anɔduje ada lɛ mkpɔkpɔ aduje iya ɛji; ɔphu ookwejedu t'o nweru onye atuziru iya ɛke, oo-shi.
- ⁸Qonoduje l'ugvu l'akpa nri; l'aghaphe achɔ nwiru-ɛgbudu, ɔo-taa.
- ⁹Atsɔ;?oo-kwe-e; jelahaaru ngu ozi. ?Oo-kwe-e radɔ l'ɛke iyejeru anɔ nri.
- ¹⁰?Ii-dɔ-ghe ike tɔa ya eri kpɔta t'o jeeru ngu ozi ɛgu; ?Ii-gudeghe iya t'ɔ kɔoru ngu ɔkori lɛ nsɔda.
- ¹¹?Ii-chi-gheru ɔkfu kwɛɛ kɛ l'o shihuru ike. ?Ii-ha-ghe ozi ngu l'ɛke o shihuru ike; t'o jeeru ngu.
- ¹²?Ii-kwe t'o vuta witu ngu; je edoberu ngu l'ɛke, eetsuje witu.
- ¹³Enyi-nwɛnu anɔduje aji
ɛbà iya kpakpakpa; gude iya l'eku onwiya. ɔle ɛ tii tɔdu ɛbà iya eyeru ɛbà torotoro.
- ¹⁴Enyi-nwɛnu atuje ɛkwa haa l'eli evevee; yɔ nɔdu l'ɛke ono vua onwiya.
- ¹⁵Enyi-nwɛnu l'onwiya ta kpa ishi; kɛ wo; ?ta dzɔ-dɔ iya nɔ ɔkpa; dzɔpyaa ya; m'ɔ bɔ: ?unwu anɔmanu ta adzɔpyashidu iya nɔ.
- ¹⁶Unwu iya bɛ ɔonoduje eme l'ɛphɛ ta bɔdu unwu iya; ɔphu ɔ kpadu ishi l'akanya, o seru a-buru iya kɛ mmanu.
- ¹⁷Ishi iya aburu lɛ Nchileke ta nɔdu iya mmamiphe; tɔ nɔ iya egomunggo.
- ¹⁸Obenu l'o -wowaru ɛbà iya gbasaa; wata ɔgba ɔso; yɔ gbasweta inya; mɛ onye agba iya nɔ.
- ¹⁹?Bɔ nggu anuje inya ike. ?Bɔ nggu gbaru iya nza l'olu; yɔ dɔ kɛ nwa yikayika.
- ²⁰?Bɔ nggu emeje inya t'ɔ kfu wugowugo l'ɔ bɔ igube; ɔ -zɔa ume; ndiphe atsuhu egvu?
- ²¹Oogudeje ɛhu-ɔtso-ɛna l'adzɔ garamu garamu; l'eme ɛnari eje l'ifu ɔgu.
- ²²Inya ta madɔ iphe bɔ ɔtsu egvu; tɔɔ lajɛ azɔ l'ifu ɔgu.

²³Arwa; mę akfu, ndu l'agba iya nų chi anọduje egbu ngerengere; doru iya le mgberemęku.

²⁴Nkọrosi k'ọgu ono ejije iya ẹhu; yọ buru kẹ t'o lee alị l'ẹke ọokfu atugbu; ọphu ọodujedu ike vudo l'ẹkalanu teke e gburu ọpyoku k'ọgu.

²⁵E -gbua ọpyoku k'ọgu; yọ kpọ geru-geru. Ọonodujeru l'ẹke teru ẹnya kpọ-vu ẹgburu ọgu; nua olu ndu ishi soja; mę mkpu-ọgu, ada nų.

²⁶Mbụ; ?bụ nggu ziru ivu ẹge oo-shije gbasaa ẹbà iya l'ephe ala ọzo ọhuda.

²⁷?Bụ nggu ezije ugo t'o phee oreke-imeli; je anọdu kpaa ẹkfuna iya l'ẹke dų ẹringe-ẹringe.

²⁸Ẹke oobu bụ l'eli-eli mkpuma, nọ l'ephekerephe. Yọ buru ẹke ono bụ ufu iya.

²⁹Ọ bụ l'ẹke ono; bẹ ọonoduje edo iphe oo-ri. Ọ -nọdujeru ọzenya; phua ya.

³⁰Unwu iya anoje l'angu mee. Yọ buru l'ẹke odzu nọ; bẹ yẹbedua anoje.”

Jobu 40

¹Ojejoje asukwaphu Jobu:

²“Nggube ọphu aturu Ọkaribe-Kakọta-Ike okfu; ?bụ nggu a-karu iya iphe, oo-me? Nggube ọphu ebo Nchileke ibo; yenuaru iya ọnu nta-a!”

³Tọ dų iya bụ; Jobu abya eyeeru Ojejoje ọnu; sụ iya:

⁴“M'ẹ tọ dukwa iphe, ya bụ. ?Nanụ ẹge ya e-shi agba ngu okfu? Ya wookwaru ẹka kpuchia l'ọnu.

⁵Ọphu ya kfuru edzuwa; ya te ekfuhekwa ọdo.”

⁶Ya ndono; Ojejoje abya anọdu l'ime oke pherephere ono kfuru nų Jobu; sụ iya:

⁷Rukota ẹhu ẹge nwoke arukotaje; tẹ ya jia ngu aji. Ya -jia ngu aji; nggu eyeeru iya ẹya ọnu.

⁸?Ii-sụ le yẹbe Nchileke te ekpejedu ikpe, dų mma tọo. ?lime t'i nma iya ikpe; k'ọphu ikpe a-laru nggubedua tọo.

⁹Ike ngu; ?ọ ha l'ọ bụ kẹ Nchileke. Olu ngu; ?oo-deghe igidi l'ọ bụ nk'ia.

¹⁰Ngwaa; gudenu o-gbu-nwii-nwii gude ọdu-biribiri kwaa onwongu ngwa! Nggue wota ugwu; wota onweru ẹnya yee onwongu l'ọ bụ uwe!

¹¹Vua ọvuma gude koshi ẹge iphe eghutabe ngu eghughu! Lemua iphe bụ ndu eku onwephe ekuku; lo-tsuta ẹphe;

¹²Lenua iphe bụ ndu eku onwephe ekuku; mee ẹphe t'ẹphe ọo! Tuko iphe bụ ndu eme iphe, dų eji dzo-byashia l'iphe bụ ẹke ẹphe nọ!

¹³Chikobe ẹphe lia l'ẹkalanu; nggu egude ẹkwa-odzu kechishia ẹphe ifu l'ili.

- 14 Ono teke ya e-kweta l'ọo nggube Jobu b'ọ laru.
- 15 Lenua oke anụ ono; mbụ Enyi-mini. Ọ bụ yẹbedua keru iya; bukwaru iya phụ keru nggube Jobu. Enyi-mini ata ẹwu l'ọ bụ eswi.
- 16 Ọ bụ; lewaru egbe ike, nọ iya l'ukfu; nggu elewaru egbe ike, nọ iya l'akwara ẹpho!
- 17 Ọdzu iya akfujeru l'ọbu oshi sida. Ájì, nọtsua ya l'utakfu kparu onwiya akpakpa.
- 18 Ọkpu iya bụ mkpụrukpu ope b'ọ bụ. Oshi-ọkpa iya aburu mgboro-ígwè.
- 19 Ọ bụ iya katsua nshinu l'iphe bụ iphe, Nchileke keru ekeke. Obenu lẹ yẹbe Nchileke kalẹ iya-a ike.
- 20 Ọonoduje l'eli ugvu l'ata nri; unwu anụ ndu ọphu anọdu l'iku ẹke ono l'egvu egvu.
- 21 Ọozeje lẹ mkpuli oshi lotusu; ru-mia onwiya l'ime ẹswa, nọ l'uda ẹke ono.
- 22 Oshi lotusu ono egudeje agu iya domia ya; ẹkali-oshi wilo anọ-pee ya mgburumburu.
- 23 Ẹ tọo tsudu egvu eyii-mini; m'o -ruhuru; Ẹnyimu Jọdanu byaa utso dọ-kfuru iya l'onu.
- 24 ?Bụ onye a-dụ ike gude enyi-ọswa. Ẹ ta anmatajẹkwa iya l'onya; ta swofu-ghe iya imi?

Jobu 41

- 1 “?Ii-gudeghe ikokoro hata ejo agiyi ono; ?m'ọ bụ kee ya eri l'ire.
- 2 ?Ii-yeghe iya eri l'imi lopyia alopyi; m'ọ bụ gude ikokoro dzugbabe iya agba.
- 3 ?Oo-rọ ngu aroro t'ị haa ya tọo. ?Oo-gude-ghe olu-odoo kfuru yeru ngu.
- 4 ?Oo-kwe tẹ nggu l'iya gbaa ndzụ; t'ọ bụru ohu ngu jeye lẹ gbururu tọo.
- 5 ?Ii-dụ ike mekoshije iya ẹge eemekoshije unwenu-a; ?m'ọ bụ haaru iya unwegirima ngu ndu k'unwanyi t'ẹphe l'iya gvuje egvu.
- 6 Ndu agba ngho; ?ẹphe e-kweghe ngu iya onu tọo. Ii-dụ ike mee ya; k'ọphu ndu oke aswa e-re iya lẹ mgbuka?
- 7 ?Ii-dụ ike gbubushia igwe ibiribe ibiribe tsu-jia ya l'akpo ẹhu; m'ọ bụ gude ikekee sụ-fua ya ishi.
- 8 I -byia ya ẹka mmanu; b'ẹ tị tẹhekwa iya ama ọdo; kẹ l'ii-nyata-a ẹge ọ muru nggu l'iya.
- 9 Onye arị lẹ ya e-mekputa ejo agiyi kwa ejo-ire bẹ ọodzu; kẹ l'ọ bukwa dua t'anya nggu l'iya chegba; ike agvụ ngu.
- 10 Keshinu ẹ tọ dudu madzụ nwigbaleke-oma, a-dụ-ghe ike kpalia ejo agiyi ono; ?bụ-chia yẹbe Nchileke, bẹ madzụ a-kpalighe?

- 11?Bụ onye a-su lẹ ya ji iya ugwo; tẹ ya bya akfua ya ẹya; kẹ l'iphemiphe obule, nọ lẹ mgboko bukota nk'iya.
- 12Ya ta adakwa ashị tẹ ya ba aturu ngu onu okpa ejo agiyi ono: ẹge o nwetaberu okpehu; mẹ ẹge o du-tabe ugvu l'anya.
- 13?Bụ onye a-du ike phua ya akpo. ?Bụ onye a-du ike paru odogoro je iya l'ifu; lẹ ya eje iya ẹya eyeye?
- 14?Bụ onye a-tu kparara je iya onyaha onu. Eze, nọ iya l'onu eyekwa egvu.
- 15Iphe, kporu iya giriri l'azu bu iphe, e gude eze nze-ogu. Iphe ono be dzegbaberu onu; shihugbaa ike;
- 16swia nyichingu; k'ophu bu lẹ pherephere te eshigedu lẹ mgbaku iya bahu iya l'ehu.
- 17O rakutsuaru arakuru; tugba buru nanu; k'ophu bu l'ẹ taa tawadu iya ẹbo.
- 18Oobuje; o -zee uze; ẹkoroku aghakahu. Enya iya du l'o bu ẹke enyanwu keru paa l'uzo nchi-abohu.
- 19Oku, shi iya l'onu anoduje enwu kẹ phophopho. Ẹkoroku, shi iya nu l'agba kpirikpiri.
- 20Enwuru-oku eshije iya l'imi l'akpo tututu l'o bu ite, e shiberu; chiru ophuruphu tsube iya.
- 21Ume, otu rua l'icheku-oku, oku ta nodu; yo gbanwuhu oku. O kwaphu ẹge ono; be oku eshije iya l'onu enwu phophopho.
- 22Agburu-ehu, nọ iya l'olu emeje tẹ meji tofu iphe bu onye phuru iya nu.
- 23Igbidigbi anu, nọ iya l'ehu nyatsuaru l'eli ibe iya; k'ophu bu l'ẹ to dudu onye a-du ike nyafu-ghee ya.
- 24Okpoma iya kporu gbengu l'o bu mkpuma; shihu ike l'o bu o-ji-l'eka mkpuma.
- 25O -gbeshi egbeshi; ndu, bu o-ka-ike phe atsuhu egvu; gude ehuanmanma gbalala azu.
- 26E -gbua ya mma; b'ẹ to dudu iphe, oome iya; ophu o dudu iphe, arwa; m'o bu akfu; o dudu buru ikekee emeje iya.
- 27Oonya-jishije igwe l'o bu owa; nya-kwoshia ope l'o bu oshi, riru avurukpa.
- 28Akfu te emejekwa iya t'o gbaa oso. Mkpuma adujele iya-a l'e -wotaru udzu phee ya l'ehu.
- 29E -chia ya mgboro; yo gbe du iya l'e chiru iya owa. A -tua ya arwa; yo chi l'iya-a ochi.
- 30Ekiri, nọ iya l'epho atsu nkọ l'o bu onu mbeji. O -wua awuwu l'epoto; yo du l'o bu ẹke e swiru igwe, e gude etsu witu.

³¹O -ruba l'ẹbo mini; yọ phuhu ọphu l'ọ bu ite, e shiberu l'ọku. Teke o rubaru l'eze ẹnyimu; yọ tsulahaa kfutukfutu l'ọ bu manu, e shiberu l'ọku.

³²Ẹke, o shiru bẹ mini ebukahuje ẹbo; l'acha kẹ pemu-pemu. Mini ẹke, o shiru abukotajeru ọphu kwaseru.

³³Ẹ tọ dudu iphe, nọ lẹ mgboko-a yẹle iya ha. Ọ bu iphe, e keru, ẹ ta atsujedu egvu.

³⁴Ẹ to nwedu ẹge iphe e-kube onwiya t'ọ gube iya iphe. Ọ bu iya bu eze l'iphe bu iphe, eku onwiya ekuku.”

Jobu 42

¹Tọ dudu iya bu; Jobu abya eyeeru Ojejoje ọnu; sọ iya:

²“Ojejoje; ya makwaru-a l'ọ bu nggu bu ike, kakota-ike ọdo; l'ẹ tọ dudu iphe, i tọberu k'ememe, nweru onye a-agbashi-ghe iya nu.

³I jiru mu iphe, meru iphe mu jeru je eye ọnu l'iphe ẹ te dodu mu ẹnya. Ọ kwa oswi-okfu; mu yeekwaru ọnu l'iphe, ẹ te dodu mu ẹnya; mbu iphe, du-tabe biribiri; k'ophu bu l'ẹ to nwedu l'oo doo mu ẹnya.

⁴I sukwaru mu phu te mu ngabe nchi; ti jia mu aji. Teke i jitsuaru mu aji; te mu yeeru ngu iya ọnu.

⁵Ọ kwa nchi bẹ mu shi egudeje anu ọtu-ọnu ngu. Obenu lẹ nta-a; bẹ mu gudewa ẹnya mu phu ngu.

⁶Nta-a bẹ mu dukwa onwomu ashị. Izimana laakwaru mu azu; owaa ẹka mu; owaa ikpere mu l'ali.”

Ọkpochi okfu ọbu ishi

⁷Tọ dudu iya bu; Ojejoje ekfutsuaru Jobu iphe ono; bya asu Elifazu, bu onye Tẹmanu: “L'iphe eghukwa yẹbe Nchileke eghughu; kele nggu l'onyà ngu phẹ; ẹphe ẹbo te kfuduru mu iphe, gbaru nu ẹge nwozi mu, bu Jobu kfuru.

⁸Iphe, unu e-me nta-a bu t'unu kpata oke-eswi ẹsaa yẹle ebyila ẹsaa jekfu nwozi mu, bu Jobu t'e gude iya gwoo ngweja-ukfuru nu mu l'okfu ẹhu unu. Jobu e-kfuru nu mu l'okfu ẹhu unu; mu anua ya; mu te emehe unu iphe, mu riru lẹ mu ga eme unu k'eswe ono, unu meru ono; kẹ l'unu te kfudu okfu mu ẹge gbaru nu; ẹge nwozi mu, bu Jobu kfuru.”

⁹Tọ dudu iya bu; Elifazu, bu onye Tẹmanu yẹle Bilidadu kẹ Shuha; mẹ Zofa, bu onye Nema egbeshi je emee iphe ono, Ojejoje sọru t'ẹphe mee ono. Jobu abya ekfuru nu Ojejoje l'okfu ẹhu ẹphe; Ojejoje anata iphe, o kfuru nu iya.

¹⁰Ya ndono; Jobu ekfutsulephu nu Nchileke l'okfu ẹhu ọnyà iya phẹ ono; ẹphe ẹto; Ojejoje abya emee ya; yọ byakwa bya enweru ẹku ọdo. Yo mee; iphemiphe ọbule, o shi nweru abya aha ẹge o shi ha ugbo ẹbo.

¹¹Unwunne iya; ndu k'unwoke; mę ndu k'unwanyi; mękpo onyemonye ọbule, shi mahawaru iya nọ abyalahaa nk'iya ọdo; ẹphe l'iya erilahaa nri. Ẹphe akpọlahaaru iya ifu iya; dulaahaa ya ike k'iphe-ẹhuka ono l'ọ ha, Ojejoje pakfutaru iya ono. Onye, byatashia; yo guderu iya okpoga; gudekwaru iya phụ echi mkpọla-ododo.

¹²Ojejoje abya agọoru Jobu ọnu; iphe abya akaru iya ẹ mma l'ikperazu; karia ẹge o shi duru iya l'ọdungu. Aturu, o mekochaaru nweru dọ ukporo unu aturu l'unu aturu iri l'ise. Inya-kamẹlu iya adu unu iri l'ise. Eswi iya, a turu njigba ẹbo ẹbo adu unu njigba eswi ẹbo l'ukporo njigba eswi iri. Nkakfụ-igara iya adu unu nkakfụ-igara labu l'ukporo iri.

¹³Ọ byaru bya amuta unwoke ẹsaa; waa unwanyi ẹto.

¹⁴Onye ọphu bu ada iya b'ọ guru Jemima. Onye ọphu etsota iya nọ b'ọ guru Kezaya; bya agua onye k'ẹto Kerenu-Hapuku.

¹⁵L'alị ono gbaa mgburumgburu te nwedu unwanyi ọdo, makpuru unwu Jobu ono ẹ mma. Nna ẹphe; mbu Jobu ekevuru ẹphe iphe, o nweru teke o keru unwu iya ndu k'unwoke iphe.

¹⁶Ẹ Jobu jetsuaru iphe-ẹhuka ono b'ọ nọfuaru ukporo afa iche iche ugbo ẹsaa b'ọ nwuhuderu. Ọ nọ ndzu gude ẹnya iya phụ unwu iya; mę unwunwa iya; mę unwu nwanwanwa iya.

¹⁷E metsua; Jobu akaa nka; laa l'oge nka-ezekuna nk'iya.

Egvu-Ọma

Egvu-Ọma 1

- ¹Ọnu-ọma bụ k'onnye yẹle ndu akirishi ẹ-ta achịdu idzu lanu; too tsoje l'idzu ndu ẹjo iya ono; tọ dū iphe yẹle ndu ẹ-ta gūbedu Nchileke iphe jigba;
- ²mbū onye bụlephu ekemu Ojejoje aduje iya mma; buru iya anọduje iya l'oriri: eswe l'enyashi.
- ³Onye ono dū l'ọ bụ oshi, e yeru l'iku nggele. Ọonoduje ami nebyi l'oge iya; ọphu ẹkwo iya 'akū-gbehujedu akū-gbehu. Iphe bụ iphe o yeru ẹka abujeru iya ụpete.
- ⁴Obenu l'ẹ t'ọ bụdu ẹge ono bẹ ọodujeru ndu akirishi. Ẹphebedua dū l'ọ bụ ẹswa witu, pherephere ephekashije.
- ⁵Ọo ya bụ lẹ ndu akirishi bẹ ikpe a-nma l'ifu Nchileke; ọphu o dobedu ndu eme ẹjo iphe l'ẹke ndu doberu ẹka ndoo nọ.
- ⁶Kẹle Ojejoje anọduje eduzi ndu doberu ẹka ndoo ụzo. Obenu l'ụzo kẹ ndu akirishi e-me; ẹphe aburu kpurupyata.

Egvu-Ọma 2

- ¹?Bū ngunu meru iphe iphe bụ mbakeshi achị ẹjo idzu kẹ okwefuru Ojejoje ikè? ?Bū ngunu meru iphe ndiphe achị idzu ìphòró?
- ²Ndu eze, achị mgboko ajikobe onwẹphe k'ọgu; ndu ishi l'edzukobe; t'ẹphe tso Ojejoje ọgu; tsokwaphu onye ono, ọ fọtaru t'ọ buru eze ono ọgu.
- ³Ẹphe sūru: “Unu t'ayi lọ-bushia mkpa ono, ẹphe gude tūgbabe ayi ono! Unu t'ayi gbabushia ẹgbirigba ono, ẹphe gude kee ayi ono.”
- ⁴Ọ bụ ọchi bẹ onye ono, nọ l'aba-eze l'imigwe ono achị ẹphe; mbū l'ọo ọchi; bẹ oozi Nnajiufu.
- ⁵Oo-gude iphe-eghughu baaru ẹpha mba; gude oke ẹhu-eghughu yee ẹphe egvu.
- ⁶Nchileke asū ẹphe lẹ ya fọtutawaru eze; dobe iche lẹ Ugvu Záyọnu, bụ ugvu ono, ya doberu nsọ ono.
- ⁷Onye ono, ọ fọtaru ono asū lẹ: “Ekemu Ojejoje; bẹ ya a-ra tororo; kẹle Ojejoje sūru iya: 'L'ọo ya bụ Nwatibe iya kẹ nwoke. Dūbe ntanū; bẹ ya bụakwa Nna iya.
- ⁸Ya e-woru iphe bụ mbakeshi nū iya t'ọ buru òkè-iphe iya; woru mgboko mgburumburu nū iya t'ọ buru iya iphe-enweru; m'ọ -buru lẹ ya rọru iya ẹya.
- ⁹Yọ buru ẹka-ike; bẹ mu e-gude achị ẹphe; gude iya kua ẹphe yọgiriogiri l'ọ bụ ite-ura.' ”
- ¹⁰Ọo ya bụ; unubẹ ndu eze; unu kwakwaa ẹnya! Unubẹ ndu ishi kẹ mgboko-a; unu ngabekwa nchị l'okwa ono, aanmaru unu ono!

¹¹Unu gude ọtsu egvu; mę ẹhu-anmanma ejeru Ojejoje ozi!

¹²Unu tsuta Nwa iya nwoke ọnu l'okpa; e menyaa; ẹhu awata iya oghu eghughu; yo mee; unu aburu kpurupyata lę mbaduzo; kę l'ọ kwa nwiphe, ẹ-ta badu ishi; akpatsuje iya iwe. Onu-oma bu kę ndu gbakfuru iya nu t'ephe zeeru ndzu.

Egvu-Ọma 3

Egvu-oma, Dévidi deru teke ọogbalaru nwa iya, bu Abusolomu

¹Nggube Ojejoje; ndu ọhogu mu zakwaru l'igwe! Ndu, wu-lihuru etso mu okfu aburu 'aguta aguta.

²Ndu, ekfu lę Nchileke ta adzofutadu mu hakwa l'igwe.

³Obenu l'ọ bu nggubedua, bu Ojejoje bu onye egbobutaje mu nu. Ọ bu nggu bu onye emeje t'a kwabe mu ugvu; buru nggu emesaje mu ifu.

⁴Mu woliru olu mu raku Ojejoje. Yo shi l'ugvu ono, o doberu nsọ ono zaa mu.

⁵Mu azejeru aze kua mgbenya; tehu; kę l'ọ bu Ojejoje gude ndzu mu.

⁶Igweligwe ndu ono, kwagebetsuaru; no-pee mu mgburumgburu ono; be mu ta atsudu egvu.

⁷Nggube Ojejoje; byiko kwolihuru dzọo mu; kwolihu dzofuta mu; nggube Nchileke mu! Hụa ndu ọhogu mu ahuhù; k'ophu ike ta anohedu ephe.

⁸Ọ bu nggube Ojejoje adzofutaje madzu. Gọnuaru ndu nke ngu ọnu.

Egvu-Ọma 4

Egvu-oma, Dévidi deru nu onye ishi egvu; t'a kporu une ye iya

¹Zanua mu teke mu kuru ngu; nggube Nchileke mu, bu onye doberu ẹka ndoo. I gbaru mu mkpu teke iphe-ehuka byaru mu. Byiko; phunuaru mu imiko; nggu angaberu mu ru nchi l'ekfukfu, mu ekfu anu ngu!

²?Bu teke ole; be unube unwu eliphe a-ha ogude ugvu, a kwaberu mu eme iphe-iphoro? ?Bu teke ole; be unu e-yeberu obu l'iphe ẹ-te nwedu ishi; mbu woru onwunu haaru iphe ẹ-ta budu okpobe iphe?

³Unu makwaru lę Ojejoje fotawaru ndu ophu yeru iya obu doberu onwiya. Mu -kua Ojejoje; be ọozajekwa mu.

⁴Unu be ekwekwa t'ẹhu-eghughu nwuru unu ye l'iphe du ẹji. Unu -zeru aze; unu to nwehu ria ya ariri; daa ashi.

⁵Tę ngweja, unu egwo anu Nchileke bujekwaru ngweja, du iya mma. Unu adakobeje Ojejoje.

⁶Ephe dụ l'igwe; mbụ ndu asuje: “Nggube Ojejoje; mebanuaru ayi iphe-oma; mụnuaru ayi onu-ochi!”

⁷Obenu l'ehu-otso-ena ophu i yeru mu l'obu kakwa nk'ephe teke iphe ephe meberu l'ali mehuru ohuma.

⁸Mu egudeje ehū-otso-ena laa l'ulo; kua mgbenya l'ehu-agu; ke l'o bu nggube Ojejoje nwenkinyi ngu; bu onye emeje te mu buru le domangu rimangu.

Egvu-Oma 5

Egvu-oma, Dévidi deru nū onye ishi egvu; t'a phuru opu ye iya

¹Nggube Ojejoje; ngabenu nchi nua olu mu; ude, mu atsū erua ngu nchi!

²Nggube Nchileke mu, bu Eze mu; ngabenu nchi; nua mkpu, mu echi echiku ngu; ke l'o bu nggu be mu ekfu anu.

³Nggube Ojejoje; utsu mboku-mboku; be iinuje olu mu. Utsu mboku-mboku; be mu ewojeru mkpa mu dooru ngu giriri l'ifu; daa ngaberu ngu.

⁴Nchileke; e ti budu onye iphe dụ eji aduje mma. Ophu iikwejedu te ndu eme ejo iphe nodu l'eke jino.

⁵Ndu eku onwephe ege ephe e-ta hadu te evudoghekwa ngu l'ifu. Iphe bu ndu eme iphe e-ta adudu mma dukwa ngu ashi.

⁶Ndu ntumatu be iimeje t'ephe buru kpurupyata. Ndu mgbugbu-madzu; me ndu ejire; be nggube Ojejoje akpofu akpofu.

⁷Obenu le mbedua e-shi le n-yomobu ngu l'eke mu nu; abya l'ulo ngu. Mu e-gudeje otsu egvu; ghaa ifu l'eze-ulo ngu, du nsu; baaru ngu eja.

⁸Nggube Ojejoje; keshinu ophu i bu onye doberu aka ndoo; duzinua mu uzo; l'ogvu ndu ohogu mu. Menua t'o doo mu enya; mbu uzo, jicho te mu shia.

⁹E to dudu okfu, shi ephe l'onu m'oo nanu, e gude aka. Iphe jiru ephe obu bu mkpaka. Ephe egudeje onu ephe aja madzu ajaja; obenu l'iphe no ephe l'obu anoduje eshi l'obu ili, gheru onu.

¹⁰Nggube Nchileke; menua t'ejo iphe ephe meshiru tukoru ephe l'ishi; te idzu, ephe chiru nma ephe l'o bu onya. Chifukota ephe Nchileke; ke l'iphe ephe meshiru ghatawaru aghata; shi iya kwa iya phu l'ekwefuru ngu ikè!

¹¹Ole te ehū-otso-ena bukwaru ke ndu agbabaje ngu l'ime; zeeru ndzu. T'egvu ehū-otso-ena buru nk'ephe jeye le tutu yoyo. Gbochita ephe Nchileke; k'ophu iphe bu ndu yeru epha ngu obu e-te eswa.

¹²O bu nggube Ojejoje agojeru onu-oma nu ndu doberu aka ndoo. Iigudeje ke l'ephe no ngu l'obu gbochita ephe.

Egvu-Oma 6

*Egvu-oma, Dévidi deru nū onye ishi egvu; t'e gude olu, ede edede gua ya; t'a kp̄oru
une ye iya*

- ¹Nggube Ojejoje; be egudekwa ̄hu-eghughu baaru mu mba; ophu i gudekwa oke ̄hu-eghughu ngu h̄a mu àh̄h̄h̄!
- ²Nggube Ojejoje; ph̄aru mu r̄u imiko; k̄e l'ike gv̄waru mu. Nggube Ojejoje; menua t̄e mu ka mma; k̄e l'̄hu mu l'̄o ha anmak̄otakwa mu kw̄ekw̄ekwe.
- ³Meji at̄ofukwa mu at̄ofu. Nggube Ojejoje; ?b̄u teke ngunu meru; t̄emanu nggu agbaaru mu mkpu?
- ⁴Laphuta az̄u; Ojejoje; bya bya adz̄o mu! Gude k̄e n-yemobu ngu ono, b̄u 'onwe agv̄ugvu ono dz̄o mu!
- ⁵K̄e l'onye nw̄uhuru nū ta anyatah̄ekwa ngu. ?B̄u onye a-n̄odu l'al̄i-maa l'ekele ngu ekele.
- ⁶Mu ts̄wakwaru ude jeye ike agv̄u mu. Mu -laa l'ulo mb̄oku-mb̄oku; mu akwaa ̄kwa jeye nchi ab̄ohu; ophu 'onwedu mb̄oku, a nojeru t̄e ̄nya-mini mu ba ts̄o l'iphe mu echebeje ishi.
- ⁷Aph̄u, byaru mu nū mewaru; mu akwaa ̄kwa kwata ̄nya-ish̄i. O mewaru; ̄nya ekoshia mu ekoshi. Ȳo buru iphe ndu ōhogu mu kpataru mu.
- ⁸Unu gbeshi mu l'ifu; unub̄e ndu ejo iya ono; k̄ele Ojejoje n̄waru ̄kwa mu akwa.
- ⁹Ojejoje n̄waru ar̄oro, mu r̄oru iya. O n̄waru ekfukfu, mu ekfu an̄u iya.
- ¹⁰Ndu ōhogu mu l'̄phe ha; b̄e ee-kpu ifu l̄e nt̄u; meji at̄oshihu ̄phe. ̄phe a-ghak̄obe; gude iphere laphushia az̄u.

Egvu-Oma 7

Egvu-aphu, Dévidi guru nū Ojejoje l̄e k'iphe Kúshi, b̄u o-shi-l'eri Bénjaminu kfuru

- ¹Nggube Ojejoje, b̄u Nchileke mu; o kwa l'ime ngu b̄e mu gbatataru; t̄e mu zeeru ndz̄u. Dz̄onua mu; l'̄ka iphe b̄u ndu ach̄i mu nū; byiko naf̄uta mu r̄u!
- ²Odumeka b̄e ̄phe e-gudekwa mu l'̄o b̄u aḡu; labushia nan̄u nan̄u; l'̄e b'o nwe onye odo, mu nweru a-gbaru mu mkpu.
- ³Nggube Ojejoje, b̄u Nchileke mu; a ḡufukwa l'o nweru iphe d̄u eji, mu mejeru;
- ⁴mb̄u l'o nweru m'̄o b̄u onye okfu ̄-ta d̄uduru mu l'iya, mu mejeru iphe d̄u eji. Odudu buru l̄e mu natajeru ndu ōhogu mu iphe k'̄huka; l'̄e b'̄o d̄u iphe kparu iya nū;
- ⁵ōo ya b̄u; t̄e ndu ōhogu mu, ach̄i mu nū gude mu; dz̄o mu pyakapyaka; ̄phe ewowaruru ugvu ono, aakwab̄e mu ono gw̄oo l̄e nt̄u.
- ⁶Nggube Ojejoje; gude nū ̄hu-eghughu kwolihu! Gbeshi nū; n̄o-chia ̄phe ̄zo; mb̄u ndu ōhogu ono, gude ̄hu-eghughu ach̄i mu ono. Kwolihuru Ojejoje; k̄e l'̄o kwa nggubedua t̄uru ekemu; s̄u t̄e ndiphe kpeje ikpe, d̄u maa.

- ⁷Chikobenu mkporo-oha ono, dzukoberu nu ono; t'ephe gbaa ngu mgburumgburu; nggu anodu l'aba-eze ngu l'ephekerephe.
- ⁸O bu nggube Ojejoje e-kpe ndu ono ikpe. Kpee ya; kperu yeru mu; kele mu bu onye doberu aka ndoo; to nwe eke uta du mu l'ehu.
- ⁹Nggube Nchileke, bu onye doberu aka ndoo; nggube onye enyochaje ime obu madzu; me oriri iya; byiko menua t'o kfuhi; mbu iwe-iwe ono, ndu akirishi eme ono! Mee te ndu doberu aka ndoo nguru anguru!
- ¹⁰Nchileke bu iya egbochitaje mu nu. O bu iya adzofutaje ndu obu guru iphoru.
- ¹¹Nchileke bu onye ekpeje ikpe, du maa; buru onye ekoshije ndu ejo madzu oke ehueghu iya mboku-mboku.
- ¹²O -buru le madzu ta atadu onwiya uta iphe du eji iya; be oo-bakwa nkogo iya tee ya nko; kwee uta iya; ye iya akfu goberu ndu ono.
- ¹³O kwakookwaru ejo ngwa-ogu iya dobe; bya edozikotawa akfu iya, enwu oku.
- ¹⁴Lewaru ege ejo iphe jiru ndu akirishi obu. Ejo iphe ono, jiru ephe obu ono aburu eregede. Iphe e-shi l'eregede ono lufuta aburu ntuphu-ire.
- ¹⁵Ephe turu iduma; tumia ya atumi. Obenu l'o bu ephe e-mekochaa dalahu l'iduma ono.
- ¹⁶Eregede, ephe agba e-mekochakwaa bya atukoru ephe l'ishi. Iphe-kpaa, ephe meshiru ndu odo a-laphukwaru ephe azu.
- ¹⁷Mbedua a-nodulephu ekele Ojejoje ekele; ke l'o bu onye doberu aka ndoo. Mu agua egvu; gude tua onye ono, bu Okaribe-Kakota-Nu ono epha.

Egva-Oma 8

Egva-oma, Dévidi deru nu onye ishi egvu; t'e gudeje ngwa-egva gititu gua ya

- ¹Nggube Ojejoje, bu Nnajiufu ayi; ege epha ngu du-bekwanu ugva le mgboko gbaa mgburumgburu; meru odu-biribiri ngu; yo ghaa imigwe.
- ²I mewaru unwegirima nshii; me ndu angu era; ephe awata ngu oja ajaja; l'ogvu ndu ohogu ngu; shi ege ono mee te ndu ohogu ngu; me ndu eme t'ephe gwata ngu ugwo daa shikongu.
- ³Teke mu leri enya l'igwe; phu iphe i gude mkpushi-eka ngu meshia; mbu onwa; me mkpo-kpodo, bukota iphe i meshiru dobe;
- ⁴mu ajilahaa; su: “?Bu ngunu be madzu bu; ke t'i rivu iya l'oriri? ?Bu ngunu be madzu mmanu bu; ke t'ii iya enya?”
- ⁵I meru iya; iphe unwu imigwe gude ka iya ta aha l'o bu inyi-nvo. I kpuberu iya odu-biribiri l'o bu okpu; bya akwabe iya ugva, ha nshinu.

⁶I nuru iya ike t'o letaje iphemiphe obule i keru ekeke enya; bya emekwaaphu te iphemiphe obule nodukota iya l'eka;

⁷mbu l'i meru te aturu; me egbu; me eswi; me iphemiphe obule, bu anu-egu-egbudu l'ephe ha;

⁸me unwu enu, ephe l'eli; me ema, bu le mini; mekpoo iphemiphe obule, bu le mini l'ephe ha nodukota iya l'eka.

⁹Nggube Ojejoje, bu Nnajiufu ayi; ege epha ngu du-bekwanu uguvule le mgboko-a l'oha.

Egvu-Oma 9

Egvu-oma, Dévidi deru nu onye ishi egvu. T'e gude olu egvu "Ekwa Nwa" gwa ya

¹Nggube Ojejoje; mu e-gude obu mu l'oha ekele ngu ekele. Mu a-nodu ekfukashi ke iphe du biribiri, iimeshibebe.

²Ehu a-nodu atso mu ena; mu egude ngu ete eswa. Mu a-gu egvu gude jaa epha ngu ajaja; nggube Okaribe-Kakota-Nu!

³Ndu ohogu mu tsuphuwaru azu! Ephe kpakotawaru iphe dashia; tugbushia onwephe l'ifu ngu!

⁴Ke l'ikpe, i kperu b'i kperu ohuma; hawaru mu enge. I nowa l'aba-eze ngu kpee ikpe, du maa.

⁵Iphe bu mbakeshi b'i bawaru mba; bya emewa ndu akirishi; ephe aburu kpurupyata. I mewaru te epha ephe chihu gbururu jeye le gbururu.

⁶Ndu ohogu mu; be nk'ephe gvuaru. Ufu ephe a-bukotaru okpu-ufu gbururu jeye le gbururu. Mkpukpu ephe b'i vuaru l'ogbaragba; k'ophu bu l'eta to nwedu onye ephotajekwadu iya nu.

⁷Ojejoje a-buru eze jeye tutu yoyo. O mewaru aba-eze iya ono; yo nguru anguru; k'ophu oo-nodu iya kpee ikpe.

⁸Oo-kpe ndu mgboko ikpe ohuma. Ikpe iya adabujeru adaburu.

⁹Ojejoje bu a -gbaba; e zeeru ndu ke ndu aakpa ehu; ndu iphe-ehuka byaru agbabaje iya phu l'eka je edomia onwephe.

¹⁰Iphe bu ndu maru ngu nu bu nggu be ephe adakobeje; kele nggube Ojejoje ta ahabukwaa ndu agbakfuta ngu nu.

¹¹Unu gwa egvu gude jaa Ojejoje ono, bu le Zayonu ono ajaja. Unu raaru iphe bu mbakeshi iphemiphe obule ono, o meshiru ono.

¹²Ke l'onye ono, agwataje ugwo ochi ono be nyatakwarua ephe. Ndu iphe-ehuka byaru -chia mkpu; b'eta dahujekwa ephe nkichi.

- ¹³Nggube Ojejoje; phunuaru mu imiko! Lewaru ege ndu ohogu mu akpabe mu ehu! Nafutanu mu l'eka anwuhu ono;
- ¹⁴k'ophu mu anodu l'eke eeshije abahu Zayonu jaa ngu ajaja; tee eswa li dzofutaru mu.
- ¹⁵Iphe bu mbakeshi dalahuakwaru l'iduma, epe turu l'onwephe. Epe nmakwaruphu l'onya, epe gbaru.
- ¹⁶Iphe e gude maru Ojejoje bu ke ikpe, du mma, ookpeje. Obenu le ndu akirishi; be iphe du eji, epe eme abuje onya hata epe.
- ¹⁷Ndu eme ejo iphe a-lakota maa; mbu l'iphe bu mbakeshi, zaharu Nchileke aa-lakota ali-maa.
- ¹⁸Obenu le ndu, no le mkpa be ta zahadu jeye le tutu yoyo; ophu iphe ndu ukpa ele enya le Ojejoje e-meru epe ta abyadu bya abu ke mmanu.
- ¹⁹Zilihu nggube Ojejoje! Te b'o bubukwaa madzu e-gbe ka ngu ike! Te kpee iphe bu mbakeshi ikpe l'ifu ngu!
- ²⁰Nggube Ojejoje; yenua epe egvu! Te iphe bu mbakeshi ono maru lo bu madzu mmanu be epe bu.

Egву-Ọma 10

- ¹Nggube Ojejoje; ?bu ngunu kparu iphe i je akfuru gegerege? ?Bu ngunu kparu iphe i woharu onwongu l'oge iphe-ehuka-a?
- ²Ndu akirishi egudeje ekuku l'achi nta ndu ukpa. Te ejo idzu, epe chiru doberu ndu odo bukwaru onya; nma epe!
- ³Iphe ndu akirishi egudeje asa nsasa bu iphe du eji, l'agu epe. Epe anoduje aja ndu iphe e-te edzujedu edzudzu ajaja; gbe l'ekfubyishi Nchileke.
- ⁴Epe egudeje oku onwephe jika ocho Nchileke. Epe ta arivujedu Nchileke l'oriri le phuu.
- ⁵Iphemiphe obule, epe eme abujeru epe upete. Epe akakputaje ndu ohogu epe l'enya. Epe ta aphujedu ikpe ono, Ojejoje e-mekochaa kpee epe ono.
- ⁶Iphe epe arije bu l'ephe buwa 'enwuribe enwuribe; le t'o nweddu l'ephe ejee iphe-ehuka.
- ⁷Iphe ejije epe onu bu iphu; me ugho; me ohashi enu ejo iphe epe e-me madzu. Iphe epe akpuje l'onu bu eregede; me ejo iphe.
- ⁸Epe anoduje l'iku mkpukpu; domishia onwephe; kwaaruu ndu e-ta adudu iphe epe meru; l'egbushi epe.
- ⁹O bu ege agu edomije onwiya l'egbushi unwu-anu; bu ege epe edomije onwephe kwaberu ndu ukpa. Epe hatalaphu epe; epe akpuru epe lashia.

¹⁰Ndu ẹphe hataru; bẹ ẹphe egweje rakaraka; jeye nk'ẹphe agvu. Ẹphe egudeje k'ẹhuka kua ndu ụkpa pyaapyaa.

¹¹Ẹphe arije lẹ Nchileke zahawaru iphe ẹphe meru; l'ọ ghawaru ẹphe azu; l'ẹ t'oo phuhedu eji ono, ẹphe eme ono.

¹²Nggube Ojejoje; gbeshikpoduaphu egbeshi! Nggube Nchileke; palikpoduaphu ẹka ngu apali! Ba azahakwa ndu ono, aakpa ẹhu ono!

¹³?Bụ ngunu meru iphe ndu iwe anọduje ekfubyishi Nchileke? ?Nanụ ẹge ọ dū bẹ ẹphe anọduje ari l'ẹ to nwedu iphe Nchileke emeghe ẹphe?

¹⁴Obekwanu l'i phukotaje iphemiphe obule. Iphuje ndu eje iphe-ẹhuka; mẹ ndu, agu aphụ. Ẹ tiji hajekwa ẹphe. Ndu ụkpa bụ nggu; bẹ ẹphe turu ume tukobe. Ndu nna ẹphe ta anohedu aburu nggu agbajeru ẹphe mkpu.

¹⁵Nyakwonua ndu iwe ẹka; mẹ ndu eme ejo iphe. Vokwaa ejo iphe ẹphe meshiru l'ọ ha. Ba ahakwa m'oo nanụ.

¹⁶Ojejoje bụ Eze jeye lẹ tutu yoyo. Ndu ohodo a-chihu l'alị Ojejoje.

¹⁷Nggube Ojejoje; iphe ndu dū agu roru ngu b'i nwaru. O bụ nggu aduje ẹphe ike; buru nggu anuje ẹkwa, ẹphe ara.

¹⁸Haaru ndu nna ẹphe ẹ-ta nohedu enge; mẹ ndu aakpa ẹhu; k'ophu ndiphe a-hakwanu ẹphe okpa ẹhu.

Egvu-Oma 11

Egvu, Dévidi deru nụ onye ishi egvu

¹O bụ l'ẹka Ojejoje; bẹ mu domiru onwomu. ?Bụ ngunu kparu iphe unu sūru tẹ mu phehu l'ọ bụ nwenu je edomia onwomu l'ẹke ugu nọ?

²Lekpoduanu! Lẹ ndu akirishi setaakwaru uta ẹphe; mẹ akfụ ẹphe goberu iya ndu obu guru iphoro.

³Keshinu e mebyishiwaru ekemu, bụ iya gude mkpukpu; ?buhunu ngunu b'a sūru tẹ onye doberu ẹka ndoo mee?

⁴Ojejoje nokwa l'eze-ulo iya, dū nsọ. O bụ l'imigwe; bẹ aba-eze iya nọ. Yọ nọdu l'ẹke ono; ẹnya iya anodu lẹ mgboko-a; tuko ndiphe l'ẹphe ha l'enyocha.

⁵Ojejoje enyochajekwa ndu obu guru iphoro; mẹ ndu akirishi. Obenu lẹ ndu, bụ iphe-kpaa aduje ẹphe mma adujekwanu iya ashị.

⁶Ndu akirishi; bẹ oo-mekochaa kpukposhi icheku-oku; mẹ oku nshị-egbe l'ọ bụ igwe achị mini. Yọ buru ejo pherephere, ekpo oku a-buru okè-iphe ẹphe.

⁷Ojejoje bụ onye doberu ẹka ndoo. Ndu eme iphe vudo nhamunha aduje iya mma. Ndu obu guru iphoro; bẹ e-mekochaa phụ ifu iya.

Egvu-Ọma 12

Egvu-ọma, Dévidi deru nụ onye ishi egvu; t'e gude olu, ede edede gwa ya

- ¹Nggube Ojejoje; bya agbaa mkpu ị ndibe ngu gvụakwaru! Ẹ to nwehekwa ẹke onye ire-lanụ nọkwadu!
- ²Onyemonye adzuru ibe iya ẹjo-ire. Ẹphe egudeje ajaja-njagbu eduphushi ibe ẹphe.
- ³Nggube Ojejoje; menua t'ire nyaru ẹphe l'akpo; mbụ ndu ono, anọduje aja ibe ẹphe ajaja-njagbu; mę ndu ono, anọduje atụ ọnu onwẹphe ẹge ẹphe ẹ-ta hadu ono.
- ⁴Mbụ ndu ono, asuje l'oo iphe dū ẹphe mma; bẹ ẹphe ekfuje; l'ẹ to nwedu onye a-gbo- bugheru okfu ye ẹphe l'ọnu. ?Bụ onye a-tukwanuru ẹphe iphe ẹphe e-kfu?
- ⁵Obenu ị Ojejoje byaru bya eyeeru ẹphe ọnu; sụ: “L'o ruakwaru teke ya a-byakfuta unu; kele ndu ukpa; bẹ unu kpatashiwaru ẹhu; ndu, nọ ị mkpa agụwaru unu aphụ. Nta-a b'o ruwaru teke ya a-dzo ẹphe ẹge ẹphe ele ẹnya iya.”
- ⁶Iphe Ojejoje kfuru bụ ọkpobe okfu. Okfu iya ono dū l'ọ bụ ọkpobe mkpola-ocha, a huru l'oku-uzu ugbo ẹsaa t'o gbuchafu egbuchafu.
- ⁷Ọ bụ nggube Ojejoje; bẹ eche ayi; bụru nggu anọduje eletaje ayi mkpürumkpuru tẹ ẹka ndu akirishi be ru ayi l'ẹhu.
- ⁸Ndu akirishi chikowa ẹkemeke ọbule tua; iphe ndiphe gharu ifu abụwaru ẹjo iphe.

Egvu-Ọma 13

Egvu, Dévidi deru nụ onye ishi egvu

- ¹Nggube Ojejoje; ?bụ jeye teke ole; b'ii-zahabeta mu ẹge-a, ii-zaharu mu-a? ?ii-zahawa mu ru jeye ị tutu yoyo tọ? ?Bụ jeye teke ole; bẹ ii-ghaberu mu azu?
- ²?Bụ jeye teke ole; bẹ mu a-takpoo nshi tabebe? ?Bụ jeye teke ole bẹ nggumaphu a-lufu mu l'okpoma: eswe l'enyashi? ?Bụ jeye teke ole; bẹ ndu ọhogu a-tu-bebe okokooko kpua mu?
- ³Lenua mu ẹnya; nggube Ojejoje, bụ Nchileke mu; yeeru mu ọnu! Menua tẹ mu phụ ọzo; e menyaa; mu nwuhu!
- ⁴Ndu ọhogu mu a-sukwa l'ẹphe mekputawaru mu; ndu mu dū ashi etee ẹsua ị mu daru.
- ⁵Obenu l'ọ bụ n-yemobu ngu; bẹ mu atụ ume atukobe. Mu ete ẹsua; kele mu maru l'ii-dzofuta mu.
- ⁶Mu a-gu egvu nụ Ojejoje; ke l'o menukaru mu iphe-oma.

Egvu-Ọma 14

Egvu, Dévidi deru nụ onye ishi egvu

¹Ndu eswe anọduje ari le Nchileke ta anodu. Ephe mebyishiwaru onwephe; mewaa iphe Nchileke kporu ashị. E to dudu m'oo onye lanu, eme iphe du mma.

²Ojejoje shi l'imigwe l'ele ndiphe enya le mgboko-a; te ya maru; ?o nweru onye maru iphe? Mbụ t'ọ maru; ?o nweru onye acho yebe Nchileke?

³Obenu l'ephe l'ephe ha tukowaru haa uzo; jephuhu. Ephe l'ephe ha tukowa mebyishihu. E to dudu m'oo onye lanu, eme iphe du mma.

⁴Ndu ono, anọduje eme ejo iphe ono;?ephe te nwedu egomunggo too. Mbụ; ndu ono, anọduje eri ndibe mu l'ọ bu onye eri nri ono; ?ephe te ekfujedu anu Ojejoje too.

⁵Ole e -megee; be egvu e-gude ephe; kele Nchileke nokwaa; swiru ndu doberu aka ndoo.

⁶Oobuje; ndu ukpa -chi-gee idzu; unube ndu akirishi akposhia ya. Obenu l'ọ bu l'ime Ojejoje; be ephe agbabaje; zeeru ndzu.

⁷Haa! A sukwanu l'e shi le Zayonu bya adzofuta ndu Izurelu! Jekopu e-tekwa eswa; ehụ atsọ ndu Izurelu ena; me Ojejoje dobephu ndu nk'ia azu l'onodu ephe.

Egvu-Oma 15

Egvu-oma, Dévidi deru

¹Nggube Ojejoje; ?bu onye e-buru l'ulo-ekwa ngu? ?Bukwanu onye du idagha e-buru l'ugvu ngu, du nsọ?

²Ọ bu onye e-te nwedu eke aata iya uta; onye bulephu iphe vudo nhamunha; b'o meje; mbu onye ire-lanu;

³onye e-te ekfujeduru ibe iya okfu-azu; too meje ibe iya iphe du eji; ophu ookfubyishidu ibe iya ekfubyishi.

⁴Onye akpoje ndu, du Nchileke eji ashị. Obenu le ndu atsụ Nchileke egvu; be ookwabeje ugvu; onye abuje; o -ribua le ya e-me iphe; yo mee ya; m'o -ruhuru; o buru l'oo-tabuta iya anu.

⁵Onye bu; o -jee madzu ugwo; too ledu enya o-muru-nwa; ophu onadu aka-azu t'e gude kpaphua onye e-te nwedu iphe o meru. Onye eme ege ono; b'e to nwedu l'e nwuribe iya enwuribe gbururu jeyewaru.

Egvu-Oma 16

Egvu-oma, Dévidi deru

¹Gbochita mu nggube Nchileke; kele mu gbabawaru ngu l'eka te mu zeeru ndzu.

²Mu suru Ojejoje l'oo ya bu Nnajiufu nke mu. Iphe bu iphe du mma, mu nweru bu Ojejoje b'o shi l'eka.

- ³A bya lẹ ndu duru Nchileke nsọ, bu l'alị-a; ọo ẹphe bụ ndu dū uguv; bụru ẹphe kagee mu ọduta mma l'obu.
- ⁴Ndu, sūru l'ọ bụ iphe aagwa agwagwa bụ Nchileke ẹphe; bẹ iphe-ẹhuka ẹphe a-nọdukwa aka nshinu eje ejeje. Mee anụ, shi mu l'ẹka te erudu agwa ẹphe ono l'ọnu. T'o nwe lẹ mu egude ọnu mu ọwaa kpọ-ku agwa ẹphe ọbu.
- ⁵Ọ bụ Ojejoje bụ òkè-iphe mu; bya aburu iya bụwa mu mkpakọ-litoli; mbụ l'ọo nggube Ojejoje; bẹ iphe mu a-buru nọ l'ẹka.
- ⁶Iphe e ketaru mu dukpoo mma nshinu; mbụ l'òkè-iphe nke mu dū ọkpobe mma.
- ⁷Mu a-nọduje etu Ojejoje ẹpha; mbụ onye akpọ-zijeru mu ọzo. Ọobujeru; o -be l'enyashi; obu mu ezilahaa mu iphe.
- ⁸Mu anọdujelephu ari kẹ Ojejoje tekenteke. Tekenteke b'ọ nọ mu l'ẹka-utara; k'ọphu ẹ te enwubatadu mu enwubata.
- ⁹Ọ bụ iphe ono meru iphe ẹhu anọduje atso mu ẹna. Mu ete ẹswa l'ime obu; kẹ l'ẹ t'o nwedu iphe emebata mu nū.
- ¹⁰Ishi iya aburu lẹ mu mawaru l'ẹ tii hadu mu l'alị-maa; l'ẹ tii hadu onye nke ngu, dū nsọ t'o rehu erehu.
- ¹¹Obenu l'i koshichiaru mu ọzo ndzū. L'ifu ngu, mu anọduje tekenteke emeje t'ẹhu atso mu ẹna. Anọno, mu anọduje l'ẹka-utara ngu e-me t'ẹhu tsoo mu ẹna jeye lẹ tutu yoyo.

Egvu-Ọma 17

Ekfufu, Dévidi kfuru nū Nchileke

- ¹Nggube Ojejoje; ngabẹ nchị! Nwaru olu, mube onye doberu ẹka ndoo! Gebe nchị nua mkpu, mu echiku ngu! Gebe nchị nua ekfufu, mu ekfu anụ ngu; kẹ l'ẹ t'ọ bụdu ẹjo-ire; bẹ mu adzuru ngu.
- ²Byiko; byaru bya ahaaru mu enge! Byaru bya elee ya ẹnya; maru onye iswi dū mma!
- ³Ọ -buru l'i nyocharu mu obu; lelee mu l'enyashi; mbụ; ọ -buru l'i -bya egbua mu igo ọkpobe egbugbu; b'ẹ to nwekwa iphe dū ẹji, i phụ mu l'ẹhu; kele mu kfuwaru iya kepyia ya akụ; l'ẹ tọ dudu ẹjo okfu, e-shi mu l'ọnu lufuta.
- ⁴A -bya l'iphe ndiphe emeshi; bẹ mu mekwaruphu iphe i kfuru; buru ọba yeru ndu akirishi.
- ⁵Ọ bụ ọkpa, i tọru; bẹ mu etso; ọphu o nwekwanu teke ọkpa chifujewaru mu.
- ⁶Iphe mu gude ekfu anụ ngu Nchileke kwaa l'iigebejeru mu nchị. Gebenu nchị; nua olu mu!

⁷Byiko; menua tẹ mu phụ n-yemobu ngu ono, dụ biribiri ono; nggube onye egudeje ike ngu dzofuta ndu gbabaru ngu l'eka t'ephe zeeru ndzu; tẹ ndu ohogu ephe be egbu ephe.

⁸Dobe nụ mu lẹ mù bụ nwandodo-nya ngu; t'nya ngu nodu l'eke mu no. Gudenu ebà ngu kpuchita mu;

⁹t'eka ndu ejo iya ono; be eru mu l'ehu; mbụ ndu ohogu ono, tupheru mu mgburumgburu; l'eme t'ephe gbua mu ono.

¹⁰Imiko madzụ ta adujedu ephe; ephe ekfu iphe ka onu ephe.

¹¹Nta-a abuje; iphe bụ eke, mu shiru; ephe etsoru mu; gbaphee mu mgburumgburu; kwabẹ t'ephe nwutsua mu.

¹²Ephe dụ l'ọ bụ agụ, egu guderu; yọ kwabẹru anụ, oo-gbu; mbụ l'ọ bụ ejo agụ, nmakpuru anmakpuru kwabẹru iphe e-shita iya ifu.

¹³Gbeshinu nggube Ojejoje; fọaru ephe; mekputa ephe; nggu egude ogu-mbeke ngu dzofuta mu l'eka ndu akirishi ono!

¹⁴Gudenu ike nke ngu dzoo mu l'eka ndu ono; mbụ l'eka ndu ono, bụ iphe kẹ mgboko-a bụ mkpa ephe ono; mbụ ndu ono, ị nuru eku; nụ iya ephe k'anyinyi; k'ophu unwu ephe; mę unwunwa ephe e-nwe; nwee k'etsutsu iya.

¹⁵Obenu lẹ mbedua e-gude kele mu doberu eka ndoo phụ ngu ifu. Mu -tehulephu; be ehu a-tso mu ena; kele mu a-phụ ege ị gbaru.

Egву-Ọma 18

Egву, Dévidi, bụ nwozi Ojejoje deru nụ onye ishi egву

Egву-wa b'ọ guru gude kele Ojejoje mboku, Ojejoje nafutaru iya l'eka ndu ohogu iya l'ephe ha; o swikposhia kẹ Sọlu

¹Mu yeru ngu obu Ojejoje. Ọ bụ nggu bụ ike mu.

²Ọ bụ nggu bụ agbara mkpuma mu; buru nggu bụ a-gbabe-a-dzuru nke mu; bukwaru ngu phụ anafutaje mu. Ọ bụ nggu bụ oke mkpuma, mu agbabaję je edomia onwomu. Ọ bụ nggu egbochitaje mu t'ę b'ọ dụ iphe e-me mu nụ; buru nggu egbochitaje mu; buru nggu egudeje ike ngu dzoo mu. Ọ bụ nggu bụ ọlo, shihuru ike, mu agbabaję; zeeru ndzu.

³Ọ bụ Ojejoje, bụ onye gbaru t'aajaje iya ajaja bę mu arakuje; yọ bya adzofuta mu l'eka ndu ohogu mu.

⁴Onwu yewaru mu eri l'ekpiri. Ọ-la-l'iyi atso-kputawa mu l'ọ bụ utso.

⁵Alị-maa yewaru mu eri l'ekpiri. Anwuhu agbabewa onya kwabẹru mu.

⁶Teke mu eje iphe-ehuka; bę mu rakuru Ojejoje. Mu rakuru Nchileke mu t'ọ gbaaru mu mkpu. Yo shi l'eze-ulo iya nua olu mu. Mkpu, mu chiru chiku iya ruru iya lẹ nchi.

- ⁷Tọ dọ iya bụ; iphe bụ mgboko etehu kfukakfuka; nmakọta jijiji. Iphe bụ ọkpa uguvetelekota kpakpakpa; kele Nchileke; bẹ ẹhu eghu eghughu.
- ⁸Enwuru-ọku eshi iya l'imi l'akpọ ke tututu. Ọku, shi iya l'onu l'enwu phophopho. Icheku-ọku, shi iya nọ atalephu kfukfukfu.
- ⁹Yọ dojaa akpamigwe parakatangu; gbazita. Urukpu, gbahuru ke tsabalangu anodu iya le mkpuli ọkpa.
- ¹⁰Yọ nodu l'eli cherobimu; phefu. Yọ buru l'eshwi pherephere b'o degeru l'ephe.
- ¹¹Yo gude ẹkpuru-ochi kpuchia onwiya; mbu l'urukpu, mini jiru ejiji no-pheru iya mgburumburu.
- ¹²Urukpu; me aka-mini; me icheku-oku, ata kfukfukfu eshi l'o-gbu-nwii-nwii ya awushi.
- ¹³Ya ndono; Ojejoje anodu l'imigwe gbaa egbe-igwe; a nua olu onye ono, bu Okaribe-Kakota-Nu ono; bya aphua aka-mini; me icheku-oku, ata kfukfukfu.
- ¹⁴O gbaru akfu iya; gude chikashia ndu ohogu iya. Yo kua ebemu-igwe, ekua ke meremu; ephe eze oso; gbalashia.
- ¹⁵Nggube Ojejoje azua ume; baaru ndu ohogu ngu mba. Eze Enyimu ekekahu ebo; a phukota akpakparama ali iya; nto-l'ali mgboko adaburu ebedere-badara.
- ¹⁶Ojejoje shi l'imigwe tufu aka zu mu gbirimu; gufuta mu l'ebo mini.
- ¹⁷O dzofutakwaru mu phu l'eka oke ohogu mu; me l'eka iphe bu ndu mu du ashi, kariru mu aka.
- ¹⁸Ephe tsoru mu okfu teke ono, umuruku muru mu ono. Obenu l'oo Ojejoje buru mu agbarike.
- ¹⁹O dufutaru mu; dobe mu l'eke ehu a-du mu agu. O yeru mu aka dzofuta mu l'ogu; kele mu no iya l'obu.
- ²⁰Ojejoje buru mu nggo; kele mu bu onye doberu aka ndoo; O buru mu nggo; ke l'e to nwedu eke, mu yesweru aka.
- ²¹Ke l'o bulephu uzo, Ojejoje toru; be mu etso. Mu ta aghaburu Nchileke azu.
- ²²Ekemu Ojejoje; be mu elezitaje enya l'o ha; mu ta ajikabua ome iphe o suru t'e mee.
- ²³E to nwedu eke uta no mu l'ehu l'ifu iya. Mu sefukotaru aka mu l'iphe du eji.
- ²⁴Ojejoje buru mu nggo; kele mu bu onye doberu aka ndoo. O buru mu nggo; ke l'e to nwedu eke, mu yesweru aka l'eke onono.
- ²⁵Ndu yeru ngu obu; be iikoshije l'i yeru ephe obu. Ndu uta e-ta duduru; b'e tii mejedu iphe aa-ta nggube Ojejoje uta.
- ²⁶Ndu obu ephe guru iphoru; be iidobejeru obu iphoru. Obenu le ndu ugho; be iinuje aphu.

- 27Ndu wozitaru onwephe ali; be iidzofutaje. Obenu le ndu eku onwephe ege ephe e-ta hadu; be iiwozitate ali.
- 28O bu nggube Ojejoje eyejeru mu oku l'uroku mu. Iimeje te iphoro noduru mu l'eke ochi gbaru.
- 29O bu l'ike nke ngu; be mu e-gude mekputa igwe-oha ndu soja; buru ike nke ngu; be mu e-gude nyia upho-mkpuma mkpukpu; je anaa mkpukpu obu.
- 30Nnajiufu; uzo ngu du-kota mma. Okfu ngu te nwedu ntupo. Oogbobutaje ndu gbabaru l'ime ngu je anodu ezeru ndzu.
- 31?Bu onye ole odo bu Nchileke, nonu; a gfu Ojejoje? ?Bu onye ole odo bu Eze Oke Mkpuma; gbahaa Nchileke ayi?
- 32O bu Nchileke emeje te ike du mu; buru iya emeje t'uzo mu; be enwe ntupo.
- 33Oomeje; mu akfu bugengu-bugengu l'o bu mgbada. Mbua l'oomeje te mu vudoshia ike l'eli ugvu.
- 34Oozuje mu; mu amaru ege aaluje ogu; k'ophu bu m'o -ruhuru; o buru akfu igwe; mu adulee ike gbaa ya.
- 35O bu nggube Ojejoje egbochitaje mu; shi ege ono adzo mu. Yo buru ike ngu; be iigudeje gudeshia mu. Eka, iyeru mu emeje; te mu buru eze madzu.
- 36Iimeje uzo mu t'o ha usa; te okpa be echifu mu.
- 37Mu chiru ndu ohogu mu; gude. Mu ta tsuladu azu; jeye ephe aburu kpurupyata.
- 38Mu gweru ephe rakaraka; k'ophu bu l'ephe te egbeshihedu odo. Ephe adashia; wushiru mu l'iku okpa.
- 39O bu ike ngu; be mu gude je ogu. Nggue emee ndu ohogu mu; t'ishi rua ephe ali l'ifu mu.
- 40Ndu ohogu mu b'i meru; ephe eche okpa l'oso; gbaphu azu. Ndu, mu du ashi b'i meru; mu egbushikota.
- 41Ephe chiru mkpu; to nwe onye gbaru ephe mkpu. Ephe araku Ojejoje; t'o yeru ephe onu.
- 42Mu gweru ephe ogwe ujimu; mee ephe t'ephe du l'o bu udzu-eja, pherephere ephekashi. Mu wushiru ephe l'o bu epoto l'esu-uzo.
- 43I nafutaru mu l'eka ndu etso mu ogu; bya emee mu; mu aburu ishi iphe bu mbakeshi; k'ophu bu le ndu, mu te shidu maru; byaru bya anodu mu l'eka.
- 44Ephe -nua l'owaa iphe mu suru t'e mee; ephe eeme ya egwegwa. Iphe bu ndu, shi eshishi efozikotajeru mu.
- 45Meji atofukota iphe bu ndu ono, shi eshishi ono; ephe eshi l'eke ephe nogbaa l'ezeru ndzu; furu kwekwekwe byakfuta mu.

⁴⁶Ojejoje nọkwa ndzu; tẹ ajaja buru kẹ oke mkpuma mu ono! T'e kutsee Nchileke, bu onye adzofutaje mu nu!

⁴⁷O bu Nchileke ejeje ogwata ugwo iphe ndu ohogu mu meru mu. O meru unwu eliphe; ephe anodu mu l'eka.

⁴⁸Oonafutaje mu l'eka ndu ohogu mu; mbu wolia mu eli; woghaa ndu ohogu mu. Oonafutaje mu l'eka ndu iphe-kpaa.

⁴⁹Oo ya meru iphe mu e-vudo l'edzudzu iphe, bu mbakeshi jaa Ojejoje ajaja. Mu e-gude egvu jaa ya.

⁵⁰Onye o fotaruru t'o buru eze; be oomeje t'o lu-gbua l'ogu. N-yemobu iya be onoduje ekoshi onye o wuru manu l'ishi; mbu Dévidi; mekpọ iphe bu eri iya jeye le tutu yoyo.

Egву-Ọma 19

Egву-ọma, Dévidi deru nu onye ishi egvu

¹Igwe l'o ha be atu onu odu-biribiri Nchileke. Akpamigwe ekoshi ege oometabe nka.

²Iphe bu mboku, mutaru amuta anoduje atu onu iya. Iphe bu enyashi, sweru esweswe eme t'a kabaa ya amaru.

³E taa nudu ephe olu; taa nu iphe ephe ekfu.

⁴Obenu l'olu ephe tuko eliphe ngaa. Ozi, ephe ezi atuko mgboko dzuru. O bu Nchileke meru ulo doberu enyanwu l'imigwe.

⁵Enyanwu eshije l'ulo iya kpufuta l'o bu nwoke, luru nwanyi k'ophungu. Ehu anoduje atso iya l'o bu mkparawa, eje oma oso.

⁶Oowafutaje l'akpamigwe ishi lanu; yo jee jeye l'ishi iya ophu. To nwe iphe a-su le ya no l'eke okpomoku iya te erudu iya eh.

⁷Ekemu Ojejoje dukota mma; oomeje te obu shihu madzu ike. Nso, Ojejoje doberu ta angajedu anganga. Oomeje te onye mmamiphe pehuru maru iphe.

⁸Iphe Ojejoje toru okpa iya kfulu akfulu. Oomeje t'obu atso madzu ena. Ekemu Ojejoje; be ekworo ta anodu. Oomeje t'enya rua madzu ali.

⁹O du mma t'a tsuje Ojejoje egvu; ke l'oo-dugburu ege ono tugburu. Iphe Ojejoje turu l'iwu; b'e ta atungadu atunga. Oonguru anguru.

¹⁰O ka mkpola-ododo ore ire; mbu okpobe mkpola-ododo; ka manugungu otso ena; mbu manugungu, shi l'ebaku-ungu.

¹¹Oonoduje alo mube nwozi ngu eka le nchi. Obunggo bu ke onye eme iphe o kfulu.

¹²Olobu;?bu onye amaje teke ya eme eji? Byiko; safukwa mu ejo iphe, mu meru l'amaga ama.

¹³Yetaru mube nwozi ngu eka; te mu ba akwabe enya mee ejo iphe. Be ekwekwa t'ejo iphe kpua mu le ndzu; k'ophu uta e-ta duduru mu; a haaru mu enge; l'eka mu ta dudu le njo.

¹⁴Te okfu, shi mu l'onu; me iphe mu ari l'obu mu dujekwa ngu mma; ke l'o bu nggu bu oke mkpuma mu; buru nggu bu onye agbafutaje mu nu.

Egvu-Oma 20

Egvu-oma, Dévidi deru nu onye ishi egvu

¹Te Ojejoje zakwaa ngu oku teke iphe-ehuka byaru ngu! Te Nchileke ke Jekopu byiko gbochitajekwa ngu!

²T'o shikwa l'ulo iya, du nsọ bya agbaaru ngu mkpu! T'o shikwa le Zayonu bya bya eyetaru ngu eka!

³T'o nyatakwa iphemiphe obule, i sweru enya nu iya! T'o natakwa ngweja-ukfuru, i gworu nu iya!

⁴T'o nukwa ngu iphe bu uche ngu! Yo mekwaaphu t'iphe i tuberu buru upete!

⁵Ayi a-tu uzu; ehu atso ayi ena teke ayi nuleruphu l'i mekputawaru. Ayi achiliaru Nchileke ayi ekwa-ohubama. Te Ojejoje mekwaaru ngu iphe bu iphe i roru iya!

⁶Nta-a; be mu mawaru le Ojejoje dzofutawaru onye nk'iya, a wuru manu l'ishi. Ooshije l'imigwe ono, du nsọ ono za iya oku. O bu ike iya; be oogudeje mee te eka onye eze ono kangoo.

⁷O nweru ndu achijeru ukfu kwee l'ugbo-inya. Nweru ndu ophu akpojeru obu ye l'inya-ogu ephe. Obenu l'ayibedua bu epha Ojejoje, bu Nchileke ayi be ayi dakoberu.

⁸Ephe e-vukota iphe dashia. Obenu l'ayibedua e-gbeshi; vudoshia ike.

⁹Nggube Ojejoje; menua te eka onye eze ayi kangoo! Nggu anujee olu ayi teke ayi rakuru ngu!

Egvu-Oma 21

Egvu-oma, Dévidi deru nu onye ishi egvu

¹Agburu-ehu nggube Ojejoje; be mewaru te ehu atso eze ena; ke l'agburu-ehu ngu ha nshinu. Lewaru egbe eswa, oote l'i meru; yo lu-gbua l'ogu!

²I meru iya iphe no iya l'obu; ophu o nwedu iphe o gude onu su t'i meru iya, e ti meduru iya.

³I gude iphe-oma, nyiberu anyibe bya iya ndzuta; bya eworu okpu-eze, e gude okpobe mkpola-ododo mee kpube iya.

⁴O roru ngu ndzu; nggu anu iya eya; mee te ndzu iya buru ojejoje.

- ⁵Emekputa ono, i meru; yo mekputa ono; meru; aakwabẹ iya ugvu, ha nshinu. I meru iya; yọ dọ biribiri; l'egbu nwịinwii.
- ⁶Mbụ l'ị gowaru iya ọnu ojejoje; mekwaaphu t'ẹhu tsoje iya ẹna; kẹ l'ị nọ swiru iya.
- ⁷Keshinu ọphu eze dakoberu Ojejoje; Ọkaribe-Kakọta-Nụ eyeru iya obu; b'ẹ te enwubatakwa iya enwubata.
- ⁸Ẹka ngu a-kparua ndu ọhogu ngu l'ẹphe ha. Ndu ị dọ ashị; bẹ ii-gude ike ngu zua kfuu.
- ⁹Teke ii-me t'a phụ ngu; bẹ ii-hụ ẹphe l'ọku, enwu phophopho. Ojejoje a-tụ-koshi ẹphe oke ẹhu-eghughu iya; gude ọku dzụpyashikota ẹphe.
- ¹⁰Ii-me tẹ ọkpu ẹphe kpọhu l'iphe; kpọhu lẹ maa; mee t'awa ẹphe chihu lẹ mgboko.
- ¹¹Ọ -buru l'ẹphe chiru ngu ẹjo idzu; m'ọ -bụ riaru ngu ẹjo ọriri; b'ẹ to nwedu ọphu ere nụ.
- ¹²Kẹ l'ii-me t'ẹphe ye ọkpa l'oso; m'i setalephu akfu ngu t'ị gbaa ẹphe.
- ¹³Nggube Ojejoje; t'a jaa ngu ajaja; kẹ l'agburu-ẹhu ngu paru ẹka. Ayibedua a-nọdu agụ egvu; l'etu ngu ẹpha l'ike ha ngu nshinu.

Egvu-Ọma 22

Egvu-ọma, Dévidi deru nụ onye ishi egvu; t'e gude olu egvu “Ele Nchi-abọhu” gụa ya

- ¹Nchileke mu! Nchileke mu! ?Bụ ngunu meru iphe ị haru mu nkinyi mu? ?Bụ ngunu meru iphe ị haru mu adzọfuta je anọdu mu ote-ẹnya. Nggụ eje anọdu l'ẹke ude, mu atsụ te erudu ngu nchi.
- ²Nggube Nchileke mu; eswe l'enyashi bẹ mu anọduje araku ngu; tii yeru mu ọnu. ?Obekwanu lẹ mu te edobedu ọnu ndoo.
- ³Obenu l'ị bụ Nchileke, dọ nsọ ẹge ị bụ iya; mbụ onye eze ndu Ízurelu anọduje aja ajaja.
- ⁴Ọ bụ nggu; bẹ nna ayi phẹ dakoberu. Ẹphe dakoberu ngu; nggu adzọfuta ẹphe.
- ⁵Ẹphe rakuru ngu; nggu adzọo ẹphe. Ẹphe adakobe ngu; t'i kpu ẹphe ifu lẹ ntụ.
- ⁶Obenu lẹ mbedua bụ mbashiride; mu ta bụdu madzụ. Mu bụ onye ụnwu eliphe emeje iphe-iphere; onye te nwedu iphe madzụ guberu iya.
- ⁷Iphe bụ onye phuru mu nụ anọduje achị mu ọchi. Ẹphe anọduje azuru mu ukwe; l'aja mu ewena; su:
- ⁸“Mgbẹ ọ sụru l'ọo Ojejoje; bẹ ya dakoberu; tẹ Ojejoje ọbu dzọfutanu iya! T'ọ dzọfutanu iya; keshinu ọ sụru lẹ ya nọ Ojejoje l'obu.”
- ⁹Obenu l'ọo nggu kufutaru mu l'ẹpho nne mu; buru nggu meru; mu adakobe ngu; keshinu teke mu angụkwaduru ẹra.

- 10**A muru mu; kuru mu ye ngu l'eka. Dụbekpooru teke mu nọ l'epho nne mu b'i bụhawa Nchileke mu.
- 11**Ba nọdukwa mu ote-anya; ke l'iphe-ehuka nọkwa mu ntse; ophu o nweddu onye agbaru mu mkpu.
- 12**Ndu ohogu nọ-pheru mu mgburumgburu l'ọ bụ igwe oke-eswi. Epe gbaru mu mgburumgburu l'ọ bụ oke-eswi ndu Báshanu, eme enu.
- 13**Epe sagbaaru onu; l'ederu mu ekiri; l'ọ bụ agu, ejekfu anu, oo-gbu; taa.
- 14**Nke mu gvụakwaru l'ọ bụ mini, a wushiru awushi. Iphe bụ okpu, nọ mu l'ehu sweshihuakwaru. Nta-a; be meji tofuakwaru mu.
- 15**Ike gvụawaru mu; ụvo ta duche mu. Ire nyawaru mu l'akpo. I togbowaru mu l'aja te mu nwuhu.
- 16**Nkuta nọ-phewaru mu mgburumgburu. Ndu iwe gbaru mu mgburumgburu; kpofushia mu aka l'okpa.
- 17**Nta-a; be nggara agwa mu ogu. Ndiphe achiru anya dzebe l'ele mu phophopho.
- 18**Uwe mu; be epe keru onwephe; ophube iphe mu eyeje l'ime ehu; be epe turu enwa t'ephe maru onye oo-laru.
- 19**Byiko; nggube Ojejoje; ba anodukwa mu ote anya! Nggube mkpakọ ike mu; bya nta-a bya agbaaru mu mkpu!
- 20**Dzofuta ndzu mu t'e be gude ogu-mbeke gbua mu! Dzofutaru mkpakọ iphe ono, mu nweru ono, bụ iya bụ ndzu mu; te nkuta ba ata mu!
- 21**Byiko; dzofuta mu l'onu agu; me le mgbaku mpo atsu. Keshinu i zawaru mu oku;
- 22**be mu a-ra epha ngu arara t'unwunna mu phe nukota iya. Mu a-nodu l'edzudzu oha jaa ngu ajaja.
- 23**Unube ndu atsu Ojejoje egvu; unu jaa ya ajaja! Iphe bụ l'unu ha buru ndu eri Jekopu; unu kwabeje iya ugu! Unube ndu ikfu Izurelu l'unu ha; unu bageru iya aja!
- 24**Ke l'onye iphe-ehuka byaru; b'e to legbujedu l'anya; to gbadojedu iya; ophu o ghajeduru iya azu; onujechia olu, o gude chiku iya.
- 25**Mu a-nodu l'edzudzu oha jaa ngu ajaja ke iphe i meru. Mu a-nodu ndu atsu ngu egvu l'ifu; mekota iphemiphe obule, mu riburu le mu e-me.
- 26**Ndu ukpa be e-riji epho. Ndu achọ Ojejoje a-ja iya ajaja. "Te ndzu unu bukwaru ojejoje."
- 27**Unwu eliphe l'ephe ha e-mekochaa nyata iphe meru nu; ghakobe lakfuta Ojejoje. Mbụ l'iphe bụ ikfu, nọ l'iphe bụ mbakeshi e-mekochaa bya ebyiaru iya ikpere l'ali.
- 28**Ke l'iphe bụ ali-eze ndiphe l'ọ ha bukota ke Ojejoje; buru iya achikota iphe bụ mbakeshi.

²⁹Iphe bụ ndu nweru iphe lẹ mgboko-a e-mekochaa baaru iya phụ ẹja. Iphe bụ madzu nwigbaleke-oma, bụ ndu e-mekochaa nwuhu anwuhu e-byishiru iya ikpere.

³⁰Ogbo, nọ l'ifu e-jeru iya ozi. Ogbo, a-bya nụ; bẹ aa-kọru kẹ Nnajiufu.

³¹Aa-raru iya ndu ẹ ta mụdua amumu: lẹ Nnajiufu bụ onye doberu ẹka ndoo. Oo yẹbedua tuko iphe ono l'ọ ha mekota.

Egvu-Ọma 23

Egvu-oma, Dévidi deru

¹Ojejoje bụ iya eche mu; l'ọ bụ onye eche aturu. Ẹ t'o nwedu iphe ụko iya bya aduru mu.

²Oomeje tẹ mu zẹ-zita; tuta ume l'ẹke iru ẹwu nọ. Oodujeru mu je l'iku mini, ẹ ta chidu oku nshinu.

³Oomeje t'obu rua mu alị. Yọ buru ụzo kẹ odobe-ẹka-ndoo; bẹ oodujeru mu shia l'ògvù ẹpha iya.

⁴Ẹ t'o nwedu; m'o -ruhuru; ọ buru lẹ nsuda, gbaru tsukiribangu; bẹ mu eshi; b'ẹ to nwedu iphe mu atsu egvu iya; kẹ l'i nọ swiru mu eswiru. Mgboro ngu; mẹ oshimpalẹka ngu anọduje adu mu ike.

⁵Igwoshijeru mu nri l'ifu ndu mu dụ ashi. Iiteje mu manụ l'ishi. Okoro mu; bẹ iimeje; yo ji ejiji; l'awushihu awushihu.

⁶Ọ bụlephu k'oma; mẹ n-yemobu Ojejoje a-nọdu etso mu jeye teke mu a-nọ-bebe. Mu eburu l'ulo Ojejoje jeye lẹ tutu yoyo.

Egvu-Ọma 24

Egvu-oma, Dévidi deru

¹Mgboko; mẹ iphe, bụ iphe, nọ iya nụ bụ kẹ Ojejoje; mbụ mgboko; mẹwaru ndu, bu iya nụ;

²kẹ l'ọ bụ l'eli eze ẹnyimu; b'ọ toru okpa iya; bya emekwaa ya phụ t'o shihu ike l'eli ẹnyimu ime-alị.

³?Bụ onye a-dụ ike nyihu ugvu Ojejoje? ?Bụ onye a-dụ ike vudo l'ẹke o doberu nsọ?

⁴Ọ bụ onye doberu ẹka ndoo; obu agwa ya iphoro; onye ẹ-te woduru obu ziberu iphe ẹ ta bụdu ire-lanu; too gudeje ughu agu ẹnwa.

⁵Onye ono; bẹ Ojejoje a-goru onu. Nchileke ono, bụ onye adzoje iya nụ ono ahaaru iya enge.

⁶Ọ bụ ẹge ono; bẹ ẹphe aduje; mbụ ogbo ophu l'achọ ngu nụ; mbụ ndu achọ t'ẹphe phụ ifu nggube Nchileke kẹ Jékoju.

⁷Unu gūhaa ọgu-nggamgbo ono t'o gheru ọnu! Unu gūhashia ibo ndiche ono; k'ọphu eze ono, dū biribiri ono a-bata.

⁸?Bū onye bū eze ono, dū biribiri ono? Ọ bū Ojejoje ono, bu onye ha nshinu; nweru agburu-ẹhu; mbū Ojejoje ono, bū onye ejeje ọgu lụ-gbua.

⁹Unu gūhaa ọgu-nggamgbo ono t'o gheru ọnu! Unu gūhashia ibo ndiche ono; k'ọphu eze ono, dū biribiri ono a-bata.

¹⁰?Bū onye bū eze ono, dū biribiri ono? Ọ bū Ojejoje, bū Ọkaribe-Kakọta-Ike. Ọ bū iya bū eze ono, dū biribiri ono.

Egvu-Ọma 25

Egvu, Dévidi deru

¹Ọ bū nggūbe Ojejoje; bẹ mu gude obu mu ekfu anụ;

²būru nggūbe Nchileke mu; bẹ mu dakoberu. Be kwekwa t'e kpua mu ifu lẹ ntụ. Ọphu i kwekwa tẹ ndu ọhogu mu tūru okoo kpua mu.

³Ẹ tii kwekwa t'e kpua ya ifu lẹ ntụ; mbū onye ẹnya iya nọ l'ẹke ị nọ. Ọ bū; mekwaa t'ifu kpua ẹphe lẹ ntụ; mbū ndu ekwefuru ngu ikè.

⁴Byiko; Ojejoje; koshi nū mu ụzo ngu; menua t'ụzo ngu doo mu ẹnya!

⁵Dunua mu tẹ mu meje ọkpobe okfu ngu; nggu ezia mu iphe l'onwongu; kẹ l'ọ bū nggu bū Nchileke, adzoje mu nū; būru l'ẹke ị nọ; bẹ ẹnya mu anoje: eswe l'ẹnyashi.

⁶Nggūbe Ojejoje; nyatakwa obu-imiko ngu; mẹ n-yemobu ngu; bū ọphu shi ngu l'ede-nwede.

⁷Ba anyatakwa iphe dū ẹji, mu meshiru l'okoroḅya; ọphu ị nyatakwa ikè, mu shi kwefuru ngu. Gude kẹ l'i yeru mu obu nyata mu; kẹ l'ị dū mma; nggūbe Ojejoje.

⁸Ojejoje dū mma; būru onye obu gūru iphoro. Ọ bū iya meru iphe ọonoduje akpo-ziru ndu ẹjo iya ono ụzo kẹ yẹbe Ojejoje.

⁹Ndu wozitaru onwẹphe alị l'ifu Nchileke; bẹ ọonoduje edu t'ẹphe mee iphe dū mma;. Ọonodujekwaphu ezi ẹphe ụzo iya.

¹⁰Ndu eme iphe nọ l'ogba-ndzū Ojejoje; l'eme iphe ọ sūru t'e meje; bẹ Ojejoje ekoshije lẹ ya yeru obu; būru o-me-g'o-kfuru.

¹¹Iphe dū ẹji, mu meshiru ha nshinu; ọlobu; Ojejoje; gudenu okfu k'ẹpha ngu gūaru mu nvụ.

¹²?Bū onye bū onye atsu Ojejoje egvu? Ọ bū onye ono; bẹ ọo-kpo-ziru ụzo, gbaru iya l'eshishi.

¹³Onye ono bẹ iphe a-nọdu aduru lẹ mma; yọ būru eri iya e-nweru alị ono.

- ¹⁴Ndu Ojejoje kpọru obu yeru bu ndu atsụ iya egvu. Yọ buru ndu ono; bẹ oomeje t'ephe maru ndzụ, ephe l'iya gbaru.
- ¹⁵O bu ẹke Ojejoje nọ; bẹ mu edobeje ẹnya; kẹ l'ọ bu iya nwenkinyi iya bu onye a-du ike hafuta mu l'onya.
- ¹⁶Ghanuaru mu ifu; nggu aphuaru mu imiko; kele mu nọ nkinyi; iphe aduru mu ehuka.
- ¹⁷Iphe byaru mu nu hakwa l'igwe. Dzonua mu l'iphe-ehuka, mu eje!
- ¹⁸Lenua ẹnya l'egbe iphe-ehuka, byaru mu nu yele ejo onodu, mu nọ; guaru mu nvu l'iphe du eji mu l'ọ ha!
- ¹⁹Lewaru ege ndu ohogu mu habe igwe! Nggụ aphuwaru ege mu dutabe ephe ashị!
- ²⁰Chejenu mu nche; nggu adzo mu; t'e b'e kpu mu ifu le ntu; kẹ l'ọ bu l'ime ngu; be mu nọ; ezeru ndzụ.
- ²¹Te iphe a-nodu adzo mu nu buru kele mu bu onye, uta e-ta duduru; onye obu guru iphoro; kẹ l'ọ bu l'ẹke i nọ; bẹ ẹnya mu nọ.
- ²²Nggube Nchileke; gbafutanu ndu Izurelu l'iphe-ehuka ephe l'ọ ha!

Egvu-Ọma 26

Egvu, Dévidi deru

- ¹Haaru mu enge nggube Ojejoje; kẹ l'e to nwedu ẹke uta duru mu. O bu nggu; bẹ mu dakoberu Ojejoje; ophu o nwedu teke obu bojeru mu ebo.
- ²Nggube Ojejoje; daa mu; nggu enyochaa mu enyocha! Gbunua mu igo l'obu; me l'egomunggo.
- ³Kẹ l'ọ bu obu, i yeru mu anoduje akpo-ziru mu uzo; mu eme iphe i kfulu.
- ⁴Mu le ndu eregede ta ayikwa ayiyi; ophu mu le ndu o-kfuru-iche-eme-iche 'achigbakwa idzu.
- ⁵Ndzuko ndu ejo madzu; bẹ mu akpo-yiru ukuvu; ophu mu le ndu akirishi 'anogbajekwa.
- ⁶Mu akwoje ẹka je ejephee ẹnya-ngweja nggube Ojejoje mgburumburu; gude koshi l'ekworo ta nodu le ndzụ mu.
- ⁷Mu ekfukwaaphu k'iphe du biribiri, jinoduje emeshi; raa ya arara; kele ngu ekele.
- ⁸Eze-ulo ngu; bẹ mu yeru obu; mbu ẹke odu-biribiri ngu nọ.
- ⁹Ba asakobekwa mu le ndu ejo iya ono o-sa-nkfu; ophu i dobekwa mu le ndu egbu ochi l'oshi lanu.
- ¹⁰Ndu bulephu ejo iphe; bẹ ephe maru ememe; buru ona ẹka-azu bu iphe doru ephe ẹnya.

¹¹Obenu lẹ mbedua; b'ẹ to nwedu ẹke uta duru mu. Oo ya bu; phunuaru mu imiko; nggu agbafuta mu!

¹²Mu e-vudo l'ẹke okpa ruru mu ali; nodu l'edzudzu oha jaa Ojejoje ajaja.

Egvu-Oma 27

Egvu, Dévidi deru

¹Oo bu Ojejoje bu iphoro, duru mu nu; bya aburu onye adzoje mu nu; ?Bu onye; be mu a-nodu atsukwa nu egvu. O bu Ojejoje bu ulo-ozeru-ndzu mu. ?Buhunu onye; be mu a-nodu atsụ egvu odo.

²Teke ndu ejo iya ono; mbu ndu ohogu mu; me ndu mu du ashị zaru gidigidi bya t'ephẹ vua anu mu avuvu; be ephẹ a-kpakota iphe dagbushia onwephẹ.

³O -buru lẹ ndu soja no-pheru mu mgburumgburu; be obu te etedu mu etete. Mbu; o -buru lẹ ndu ohogu mu wu-lihuru tso mu ogu; be mu a-dakobele Nchileke.

⁴O bu iphe lanu kpuu; be mu arọ Ojejoje; buru iphe ono; be mu achọ. Iphe obu bu te mu nodu l'ulo Ojejoje gbururu jeye ege mu a-no-bebe lẹ mgboko-a; te mu nodukpelephu egbu igo l'o-du-ugvu ke Ojejoje; nodukwaphu l'eze-ulo Nchileke kpataje iya ishi iphe.

⁵Kele mboku, iphe-ehuka byaru mu; be oo-dobe mu l'ẹke o no; domia mu l'ime ulo-ekwa iya; woru mu tukobe l'eli mkpuma, ha l'eli.

⁶Oo ya bu; mu emekputa ndu ohogu, no-pheru mu mgburumgburu. Mu anodu l'ulo-ekwa Nchileke; tua okokooko gude gwaa Ojejoje; gude egvu; gude nkwa; tua ya epha.

⁷Nggube Ojejoje; nunua olu mu teke mu rakuru ngu! Phunuaru mu imiko; za mu ru oku!

⁸Iphe obu mu kfuru mu; bu te mu choo ifu ngu. Yo buru ifu nggube Ojejoje; be mu achọ-a.

⁹Ba aghakwaru mu azu; ophu i gudekwa ehu-eghughu ngu nwufu mube nwozi ngu; ke l'o bu nggu bu onye shi keshinu yetataru mu eka. Byiko; ba ajikakwa mu; ophu i leswetakwa mu; nggube Nchileke, bu onye adzoje mu nu!

¹⁰O -buru le nne mu; me nna mu jikawaru mu; be Ojejoje e-leta mu-a enya.

¹¹Byiko kpoziaru mu uzo ngu; nggube Ojejoje! Dunua mu shia uzo, vudo nhamunha l'ogvu ndu akpa mu ehu.

¹²Ba ahakwa mu te ndu ohogu mu mee mu ege, du ephẹ mma; kele ndu ejo-ekebe wu-lihuru ebo mu ibo; l'ahashị enu ishi mu.

¹³Obenu l'iphe mu chiru ukfu kwee bu lẹ mu a-nodu ndzu; phu iphe du mma, shi Ojejoje l'eka.

¹⁴Nọdu ngaberu Ojejoje! T'obu shia ngu ike; ẹka eshia ngu ike; nggu angaberu Ojejoje.

Egvu-Ọma 28

Egvu, Dévidi deru

¹Ọ bú nggube Ojejoje, bú oke mkpuma nke mu; bẹ mu araku. Ba dahukwa mu nkichi; kẹ l'ì nọdu nggujungguji; bẹ mu lẹ ndu, a tųwaru ẹja a-dųkokwa.

²Nųaru mkpu, mu echiku ngu; ẹge-a mu chiliru ẹka; mabẹ l'ųzo Ẹke-Kakọta-ọdu-Nso nke ngu-a.

³Ba tųkokwa mu lẹ ndu akirishi kpųta kpųfu; mbų ndu anọduje eme iphe dų ẹji; ndu okfu ẹphe anọduje atso ẹn a lẹ nchị; obenu l'obu ẹphe bú ọkpoma-nshi.

⁴Kfųa ẹphe ųgwo iphe ẹphe meru; mẹ ųgwo iphe dų ẹji, ẹphe shi anọduje eme. Kfųa ẹphe ųgwo iphe ẹphe gude ẹka ẹphe meta. Nggu emee ẹphe ẹge gbaru ẹphe.

⁵Keshinu ẹ to nwedu iphe ẹphe guberu ozi, Ojejoje jeru; mbų iphe Ojejoje gude ẹka iya mee l'onwiya; bẹ oo-gude ẹka iya gwaa ẹphe maa; ọphu ọ byadų bya abyakọbe ẹphe abyakọbe ọdo.

⁶Unu tua Ojejoje ẹpha; kẹ l'ọ nųaru mkpu, mu chikuru iya sų t'ọ phųaru mu imiko.

⁷Ọ bú Ojejoje bú ike mu; bųru iya bú onye egbochitaje mu nų. Ọ bú iya bẹ mu dakoberu; yoo yeru mu ẹka. Mu egudeje obu mu ete ẹswa. Mu a-gų egvu gude kele iya.

⁸Ọ bú Ojejoje bú ike kẹ ndu nk'iya; bųru ųlo-ozeru-ndzų onye o teru manų.

⁹Dzọfutanu ndibe ngu; gọnuru ọnu-ọma nų ndu, bú ọkẹ-iphe ngu! Chejenu ẹphe l'ọ bú onye eche atųru; nggu ehee ẹphe jeye lẹ tutu yoyo!

Egvu-Ọma 29

Egvu-ọma, Dévidi deru

¹Unubẹ ųnwu imigwe; unu kwabẹ Ojejoje ugvu! Unu kfua ẹge ike iya habe!

²Unu kwabẹ Ojejoje ugvu, gbaru ẹpha iya! Unu baaru Ojejoje ẹja; mbų onye ono, dų nsọ bya adų biribiri ono.

³Olu Ojejoje tųkoru eze ẹnyimụ ngashị angashị. Ọ bú Nchileke ono, dų biribiri ono atų egbe-igwe. Ojejoje atų egbe-igwe l'eli eze ẹnyimụ.

⁴Ojejoje bẹ olu iya adakwa ike-ike ike-ike; mbų lẹ Ojejoje bẹ olu iya ada kẹ kpaa kpaa.

⁵Olu Ojejoje agbawashije oshi sida; Ojejoje agbawashije oshi sida, nọgbaa l'ugvu ugvu Lébanọnu vիրiviri.

⁶Oomeje ugvu ugvu Lébanonu; t'ò nmahu jijiji l'ò bú nweswi, ebu nggada; l'emejekwaphu Ugvu Siriyonu; yo tehu kfúkakfuka l'ò bú nwa atsu, akfú nkfu.

⁷Olu Ojejoje echije taa l'ò bú ebemu-igwe.

⁸Olu Ojejoje emeje tẹ echi-ẹgu nmahu jijiji. Ojejoje emeje tẹ echi-ẹgu Kedeshi nmahu jijiji.

⁹Olu Ojejoje anmajẹ achi yikayika. Oomeje t'oswa laa ẹkwo; daburu karaphongu. Iphe bú onye, nọ l'eze-ulo iya e-bu mkpu; sụ: “Nchileke dukwa biribiri.”

¹⁰Ojejoje nọ l'aba-eze iya dzopyabe utso l'okpa. Oo-buru eze gbururu jeye lẹ gbururu.

¹¹Ojejoje emeje tẹ ike dụ ndibe iya. Yọ goru onu ẹhu-agu nọ ndibe iya.

Egvu-Oma 30

Egvu-oma, Dévidi deru

A guru iya gude woru eze-ulo Nchileke ye Nchileke l'eka

¹Mu a-nodu ekutse nggube Ojejoje; kẹ l'i sefutaru mu l'iduma; ti kwe tẹ ndu ohogu mu zọaru mu ukwe.

²Nggube Ojejoje, bú Nchileke mu; mu rakuru ngu t'i yeru mu ẹka; Nggú emee; mu akorohu.

³Nggube Ojejoje; o bú nggu lofutaru mu l'alí-maa, I meru mu; t'ẹ ba tọ mu ẹja.

⁴Unu gúa egvu gude tua Ojejoje ẹpha; unubẹ ndu nk'iya, dụ nso! Unu kele iya ekele; l'ẹpha iya dụ nso!

⁵Kẹ l'ẹ to dojedu iphe l'okpoma. Obu-oma iya anọje jeye ẹge madzọ a-nọ-bebe. Ẹkwa bú-a l'enyashi; bẹ aa-kwa iya kpú; o -be l'utsu; ẹhu-otso-ena adalaha.

⁶Teke mu nọ l'ẹke ẹhu dụ mu agu; bẹ mu sọru: “L'ẹ to nwedu iphe bya enwubata mu enwubata.”

⁷Nggube Ojejoje; teke ayi shi eshi onya; b'i meru tẹ mu búru ‘enwuribe enwuribe l'ò bú ugvu. Obenu lẹ teke í gharu mu azọ; bẹ meji tofuru mu.

⁸O bú nggube Ojejoje; bẹ mu rakuru; búru nggube Nnajiufu; bẹ mu rọru t'i phọaru mu imiko.

⁹Mu sọru: “?Bú uru ngunu; bẹ ii-rita teke mu nwuhuru? Mbú;?nanu uru, ii-rita iya; me a tọa mu ẹja. ?Bú ẹja, nọ l'alí a-wata ngu ajaja tọo. ?Bú iya a-ra iya arara l'i bú o-me-g'o-kfuru.

¹⁰Nggube Ojejoje; nọaru olu mu; phọaru mu rọ imiko! Nggube Ojejoje; yeru mu ru ẹka!”

¹¹Ẹkwa, mu raru b'i gbanweru; mee ya; yọ búru mu ote ẹswa. I yefuru mu uwe-aphu, mu yeru; woru; ẹhu-otso-ena ye mu l'ò bú uwe.

¹²Iphe ono bụlephu ẹge ee-me t'obu mu gūlahaa egvu gude etu ngu ẹpha; t'ẹ b'ọ nọhe nwangginggiji. Nngube Ojejoje, bụ Nchileke mu; ọ bụ nggu; bẹ mu a-nọdu ekele ekele jeye lẹ tutu yoyo.

Egvu-Ọma 31

Egvu-ọma, Dévidi deru nụ onye ishi egvu

¹Ọ bụ nggube Ojejoje; bẹ mu nọ l'ẹka ezeru ndzụ. Be kwekwa t'e kpua mu ifu lẹ ntụ gbururu jeye gbururu. Gude kẹ l'ị bụ onye, doberu ẹka ndoo nafuta mu.

²Ngabenu mu nchi. Bya ẹgwegwa bya agbafuta mu. Buru mu agbara-mkpuma, mu a-gbabaje zeeru ndzụ; mbụ a-gbabe-a-dzuru, a-dzofuta mu nụ.

³Keshinu ọ bụ nggu bụ agbara-mkpuma mu; buru a-gbabe-a-dzuru nke mu; dunua mu l'onwongu; kpọziaru mu ụzo; l'ogvu ẹpha ngu.

⁴Hafuta mu l'onya ono, a gbaru mu ono; kẹ l'ọ bụ nggu bụ a -gbabe-e-zee-ndzụ mu.

⁵Mu yeru ngu ume mu l'ẹka. Gbafutanu mu; nggube Ojejoje, bụ Nchileke, bụ o-me-g'o-kfuru.

⁶Ndu akpọjeru obu yeru ọla l'iyi ono; mbụ agwa; adujekwa mu ashị. Onye mbèdua dakoberu bụ Ojejoje.

⁷Mu ete ẹswa; ẹhu l'atso mu ẹna l'i yeru mu obu; kẹ l'ị phụwaru iphe-ẹhuka, mu jeru; maru iphe-otsu-l'anụ mu;

⁸ophu i woduru mu ye l'ẹka ndu ọhogu mu; nggu egbe kutachia mu dobe l'ẹke ọkpa ruru mu alị.

⁹Byiko nggube Ojejoje; phunuaru mu imiko; kele mu nọkwa l'oke mkpamehu. Mu ratawaru ẹkwa; l'aphuwaa ragaraga. O mekwaruphu; ike agvushikotawa mu.

¹⁰Aphụ gbuaakwaru mu. Mu tsutawaru ude; kahụ l'okpehu. Ike gvukotawaru mu; kele mu menukawaru ejo iphe. Okpu, nọ mu l'ẹhua erishi mu avurukpa.

¹¹Ndu ọhogu mu l'ẹphe ha mewaru mu; ndu obutobu mu akpọlahaa mu ẹbo-ẹbo-l'afu. Ndu mu l'ẹphe shi eshi

ònyà atsukotawa mu egvu; k'ophu bụ lẹ ndu phuru mu l'uzo anọduje agbaru mu ọso.

¹²Ephe zahawaru mu ẹge aazahaje onye nwuhuru anwuhu. Mu dụwa l'ọ bụ ite, tukposhihuru atukposhihu.

¹³Kele mu nwaru ejo idzu, ẹphe dụ l'igwe achiru mu. Nta-a ta dudu ẹke mu nọ; tẹ mu ba anọdu atsụ egvu. Ephe anọduje achiru mu ejo idzu. Iphe ẹphe tüberu aburu t'ẹphe wofu ndzụ mu.

¹⁴Obenu l'ọ bụ nggu; bẹ mu dakoberu nggube Ojejoje. Mu ekfu: “L'ọ bụ nggu bụ Nchileke mu!”

- ¹⁵Ege mu a-nọ-bebe ị mgboko-a bụ nggu b'ọ nọ l'ẹka. Nafutanu mu l'ẹka ndu ọhogu mu; mę l'ẹka ndu, achi mu nụ.
- ¹⁶Lenua mube nwozi ngu ęnya-oma! Guderu n-yemobu ngu dzofuta mu!
- ¹⁷Nggube Ojejoje; be ekwekwa t'e kpua mu ifu ị ntụ; ke l'ọ bụ nggu be mu rakuru. Ọ bụ ndu akirishi ono; be ee-kpuchia ifu ị ntụ; t'onu buru ęphe kpurumu l'ali-maa.
- ¹⁸T'onu ono, ęphe gude adzụ ejire ono; buru ęphe kpurumu; ke l'ęphe gude oku onwęphe iphe ęphe, ę ta hadu l'ọbu iya; mę ọkpo madzụ ębo-ębo-l'afu; l'ekfubyishi ndu doberu ẹka ndoo.
- ¹⁹Haa! I dụnukakwaru mma adunuka; mbụ mma ono, ị kwakoberu ndu atsụ ngu egvu ono. Yọ buru l'ifu unwu eliphe be ịi-nodu; meeru ęphe k'oma; mbụ ndu gbataru ngu l'ime; zeeru ndzụ.
- ²⁰Iidutaje ęphe domia l'iku ẹke, ị nọ; t'ejo idzu unwu eliphe achi; be eru ęphe l'ęhu. Yọ buru l'ulo ngu; be iidobeje ęphe; t'ę ejo-okfu be eru ęphe l'ęhu.
- ²¹T'e tua Ojejoje ępha; ke l'o koshiru mu n-yemobu iya, dọ biribiri teke ndu ọhogu mu yechiru mu ęge ono, eeyechije mkpukpu ono.
- ²²Mu echia mkpu; sụ: “A laa mu-o!” Nggụ anụa mkpu ono; bya agbaaru mu mkpu.
- ²³Unu yeru Ojejoje obu; unube ndu nsọ ke Ojejoje l'unu ha; kele ndu Ojejoje eletaje ęnya; kwa ndu bụ o-me-g'o-kfuru phe. Obenu ị ndu eku onwęphe ęge ęphe ę-ta hadu; be ọokfuje ụgwọ kfuru ya ęphe l'ishi.
- ²⁴Unu shihukwa ike; unu egude ẹka l'okpoma; unube ndu echeru Ojejoje!

Egvo-Ọma 32

Évù, Dévidi raru

- ¹Onu-oma bụ k'onye Nchileke guru nvu l'emeswe, o mesweru iya; mbụ onye Ojejoje safuru iphe dọ eji, o meru.
- ²Onu-oma bụ ke onye Ojejoje ta agukoduru iphe dọ eji, o meru; mbụ onye ę-te nwedu ęregede, nọ iya l'ęhu.
- ³Teke mu te kfudu iphe mu meru; be ọkpu, nọ mu l'ęhu tsu-gwoshihukotaru mu atsụ-gwoshihu. Ishi iya aburu ke ude, mu anoduje atsụ mboku-mboku.
- ⁴Eswe l'enyashi mboku-mboku; be ịinoduje ebyi mu ẹka l'ęhu. Nggụ eshi ęge ono mịchata nwike, nọ mu l'ęhu l'ọ bụ onye ụguru guderu.
- ⁵Tọ dọ iya bụ; mu abya emee t'ị maru iphe dọ eji, mu meshiru. Ẹ to nwedu iphe dọ eji, mu meru ọphu mu domiru ngu edomi. Mu asụ ị mu a-koshikotaru Nchileke ejeswe, mu jesweru. Nggụ abya aguaru mu nvu l'iphe dọ eji, mu meshiru.
- ⁶Ọo ya bụ; tę iphe bụ ndu eme iphe dọ nggube Nchileke mma kfuje nụ ngu teke ęphe nọ ị mkpa; k'ọphu bụ teke iphe-ẹhuka ono a-bya l'ọ bụ utso; too rudu ęphe l'ęhu.

⁷Ọ bụ nggu bụ ẹke mu edomije onwomu. Yọ bụru nggu anọduje eleta mu t'iphe-ẹhuka ba dakfuta mu; nggu egude egvu, e gude atụ okokooko gude gbaa mu mgburumgburu.

⁸Ị sūru l'ii-nọdu atụ-ziru mu ẹka; l'ezikwa mu phụ ụzo, mu a-nọdu eshi. Ii-nọdu akpọ-ziru mu ụzo; l'eletakwa mu phụ ẹnya.

⁹Wo mu tẹ mu ba adukwa l'ọ bụ inya; m'ọ bụ inya-mulu; ke l'ephe te nwedu egomunggo. Iphe eegudeje ago ephe bụ ajaba; me odogoro. Teke ẹ tii medu iya ẹge ono; tii gọkotadu iya.

¹⁰Ndu akirishi; be anọduje eje iphe-ẹhuka, dū l'igwe! Obenu l'onye dakoberu Ojejoje be n-yemobu iya anọ-pheje mgburumgburu.

¹¹T'ẹhu tsọo unu ẹna k'iphe Ojejoje anọduje emeshi; unu etekwaaphụ ẹswa; unube ndu doberu ẹka ndoo! Unu agua egvu ẹhu-ẹna; unube ndu obu gūru iphoro!

Egvu-Ọma 33

¹Unu gūa egvu ẹhu-ẹna nū Ojejoje; unube ndu doberu ẹka ndoo! Tẹ ndu obu gūru iphoro jaa ya ajaja.

²Unu kpọo une gude kele Ojejoje ekele! Unu gude ogumogu gūaru iya egvu, atso ẹna!

³Unu gūaru iya egvu ophungu! Unu kumataru iya ẹya akumata; unu atūaru iya ụzu ẹhu-ẹna!

⁴Ke l'okfu Ojejoje vudo nhamunha. Ọ bụ o-me-g'o-kfuru l'iphe bụ iphe oome ememe.

⁵Iphe aduje Ojejoje mma bụ ikpe, dū mma; me odobe-ẹka-ndoo. N-yemobu Ojejoje jiru mgboko tsubo etsubo.

⁶Ọ bụ okfu, shi Ojejoje l'onu b'o gude mee igwe; būru ume, ọ tūru atūtu b'o gude mee iphe bụ iphe, nọ iya nū.

⁷Yọ bya awukobe mini, nọ l'enyimu ye l'ekalanu. Eze Ẹnyimu b'ọ kparu oge ẹke oo-jebetsua.

⁸Tẹ mgboko l'ophu tsuje Ojejoje egvu. Tẹ iphe bụ ndu nọ lẹ mgboko kwabejekwa iya ugvu;

⁹ke l'o kfuru okfu; mgboko abya adu. Yọ tūa ekemu; iphemiphe obule abya adu.

¹⁰Ọ bụ Ojejoje emeje tẹ idzu, iphe bụ mbakeshi chiru būru iphe mmanu; būru iya akpōshije iphe ndiphe tūberu k'ememe.

¹¹Obenu l'idzu ophu Ojejoje chiru akfujeru gbururu jeye lẹ gbururu. Iphe ọ tūberu k'ememe; be oomeje; yo shi l'ogbo sweru ogbo.

¹²Onu-oma bụ ke mba, bụ Ojejoje bụ Nchileke ephe; bụ iya bụ ndu, ọ fotarū; ephe aburu okè-iphe iya.

¹³Ojejoje anọduje l'imigwe lee ẹnya lẹ mgboko-a phụ unwu eliphe l'ephe ha.

- ¹⁴Ọonoduje l'ẹke, o bu l'imigwe phukota ndu, bu le mgboko l'ephē ha.
- ¹⁵Ọ bu yēbedua meru ọriri nū ephē. Iphe bu iphe ephē eme ememe edokotaje iya enya.
- ¹⁶Iphe meru iphe onye eze emekputaje l'ogu ta bukwa okfu le ndu soja iya ha igwe. Ọphu mkparawa 'egudejekwa ike k'eka iya nahu.
- ¹⁷Ịnya-ogu bu iphe-mmanu; e toọ dzofutadu madzu l'egu ogu; ọphu 'onwedu ege ike iya hatabe, ọo-dzo-ghe ndzu.
- ¹⁸Obenu l'enya Ojejoje nokwa l'ehu ndu atsu iya egvu; mbu ndu ono, dakoberu n-yemobu iya;
- ¹⁹ke l'oo-nafuta ephē l'eka anwuhu; dobe ephē ndzu teke ejo-egu byaru.
- ²⁰Ayi no ngaberu Ojejoje; ke l'oo ya bu onye agbaru ayi mkpu; buru iya egbochitaje ayi.
- ²¹Oomeje t'ehu tsoo ayi ena; ke l'o bu l'epha iya, du nsọ be ayi dakoberu.
- ²²Nggube Ojejoje; byiko koshinu l'i yeru ayi obu; ke l'o bu nggu be ayi dakoberu.

Egvu-Ọma 34

Egvu, Dévidi deru teke o wataru ome l'o bu onye ogvu l'ifu Abimeleku; Abimeleku achifu iya

- ¹Mu a-nodu ekutse Ojejoje tekenteke. Tekenteke be mu a-nodu aja iya ajaja.
- ²Ọ bu Ojejoje; be mu gude eku onwomu. Te ndu aakpa ehu nua ya; k'ọphu ehu a-tso ephē ena.
- ³Bya te ayi chiko tua onu ege Ojejoje habe nshinu; bya t'ayi chiko kutsee ya.
- ⁴Mu rakuru Ojejoje; yo za mu; bya emee; mu atsu-buhu egvu.
- ⁵Ndu ele enya iya amuje onu-ochi; ọphu o nwedu l'iphē emee ephē.
- ⁶Mube onye eta dudu ege o haru mu chiru mkpu; Ojejoje azaa mu; bya adzofutakota mu l'iphe-ehuka, mu eje l'o ha.
- ⁷Ojozi-imigwe Ojejoje anọ-pheje ndu atsu Ojejoje egvu mgburumgburu. Ọonoduje adzo ephē tekenteke.
- ⁸Unu dataduduphu Ojejoje; unu aphu l'o du mma. Onu-oma b'a goru nu ndu gbabaru iya l'eka je ezeeru ndzu.
- ⁹Unu tsuje Ojejoje egvu; unube ndu nsọ Ojejoje; kele ndu atsu iya egvu ta dukwa iphe uko iya adujeru ephē.
- ¹⁰Unwu agu; be mkpa akpaje; egu l'eme ephē. Obenu le ndu achọ Ojejoje; be uko iphe-oma ta akodu.

- ¹¹Unu byaduduphu; unube unwegirima. Unu bya angabe nchi; te mu zia unu iphe o bu; mbu otsu Ojejoje egvu.
- ¹²?Nanu onye ndzu atso ena; yo du iya to kaa nka; mboku-mboku aburu iya k'oma.
- ¹³T'onye ono wofukwa onu l'ejo iphe; yo haa ejo-ire.
- ¹⁴Gbakutaru iphe du eji azu; watachia ome iphe du mma. Kebe ehu chojee iphe e-me te nchi du ndoo; ba atu-gbekwa iya aka.
- ¹⁵Ojejoje be enya iya anojekwa l'eke ndu doberu aka ndoo no. Oongabejekwa nchi teke ephe ara araku iya.
- ¹⁶Obenu le ndu eme iphe du eji; b'e too lejedu enya oma; k'ophu epha ephe a-chihu le mgboko.
- ¹⁷Ndu doberu aka ndoo abuje; ephe -raku Ojejoje; yo za ephe; bya anafuta ephe l'iphe-ehuka, ephe eje l'o ha.
- ¹⁸Ojejoje anonyabeje ndu uzo chiru. Odzofutaje ndu eta amahedu ege ephe e-me iya.
- ¹⁹Iphe-ehuka onye doberu aka ndoo aduje l'igwe; obenu le Ojejoje anafutakotaje iya l'iphe-ehuka ono l'o ha.
- ²⁰Okpu, no iya l'ehu be ooletaje enya. E to dudu okpu, no iya l'ehu m'o nanu, a bya l'akukwo akukwo.
- ²¹Obenu l'ejo madzu bu ejo iphe iya ono e-gbu iya. Ndu kporu ndu doberu aka ndoo ashi; be aa-nma ikpe.
- ²²Ojejoje adzajokwa ndu ejeru iya ozi. E to nwedu m'oo onye lanu, gbabaru l'ime iya je ozeru ndzu, a bya anma ikpe.

Egvu-Oma 35

Egvu, Dévidi deru

- ¹Nggube Ojejoje; tso ndu etso mu okfu okfu! Tsokwaphu ndu etso mu ogu ogu!
- ²Gwota nu ngwa-ogu ngu; me iphe eegudeje egbochita onwonye l'ogu; gude bya agbaaru mu mkpu!
- ³Palia arwa ngu; me akfu ngu gude kfu-chia ndu achi mu nu uzo! Kfunuru mu l'iji-dzofuta mu!
- ⁴T'iphere bukwaru ke ndu achu uzo, ephe e-shi gbua mu. T'a chiphukwa ephe azu; mbu ndu achiru mu ejo idzu. Te iphe jikwa ephe enya.
- ⁵T'ephe dukwa l'o bu eswa witu, pherephere zikashiru teke ojozi-imigwe Ojejoje anodu achi-phu ephe achi-phu.
- ⁶T'uzo ephe gbakwaa tsabalangu; chikotakwaphu eturu teke ojozi-imigwe Ojejoje anodu achi ephe agada-eru-ali.

- ⁷Keshinu ẹphe gbaru mu ọnya; l'ẹ b'ọ dụ iphe mu meru ẹphe; bya atua iduma doberu mu; l'ẹ b'ọ dụ iphe mu meru;
- ⁸Te ọ-la-l'iyi tūkwa ẹphe l'ukfu. Te ọnya, ẹphe gbaru hatakwa ẹphe; ẹphe adalahu l'iduma, ẹphe turu; buru kpurupyata.
- ⁹Teke ono; be mu e-tee ẹswa l'ime Ojejoje. Ehu atsọo mu ẹna k'adzofuta, ọ dzofutaru mu.
- ¹⁰Mu e-gude obu mu l'ọ ha; sụ: ?Bụ onye dụ l'ọ bụ nggube Ojejoje. Ọ bụ nggu adzofutaje ndu ukpa l'eka ndu ka ẹphe; nafuta ndu ukpa; me ndu ẹ te nwedu ẹge ọ haru ẹphe l'eka ndu ana nfu.
- ¹¹Ndu ejo ekebe wu-lihuru l'ẹbo mu ibo. Ẹphe akpakọ iphe mu ta madu teke o meru bobe mu.
- ¹²Ẹphe gude iphe dụ eji kfu mu ugwo iphe-oma; shi ẹge ono mee; ike agvu mu.
- ¹³Obenu le teke ehu duru ẹphe eji; be mu yeru uwe-aphu; wozita onwomu ali; swia aswiswi; kfu nọ Ojejoje.
- ¹⁴Mu raru ekwa; gua aphu ehu ẹphe; l'ephè bụ unwunne mu; m'ọ bụ ọnya mu. Mu anoduje dee eka l'agba l'ọ bụ onye ara ekwa nne iya.
- ¹⁵Obenu le teke iphe-ehuka byaru mu; be ẹphe gbaru mu mgburumgburu l'aja mu ewena; mbu ndu mu ta madu; gude ejo okfu asa mu ọsa ekfu.
- ¹⁶Ndu ono, ẹ ta madu Ojejoje ono anodu aja mu ewena; l'atagbaaru mu ikireze.
- ¹⁷Nggube Ojejoje; ?bu teke ole be ii-chi-bebe ẹnya yeru ayi ẹge-a? Dzonua mu; a nonyaa; ẹphe emee mu; mu aburu ọ-la-l'iyi! Dzofutaru mkpakọ iphe ono, mu nweru ono, bụ iya bụ ndzu mu l'eka ejo agu phe ono!
- ¹⁸Ọ bụ l'edzudzu oha; be mu a-nodu kele ngu ekele; mu a-nodu l'edzudzu oha jaa ngu ajaja.
- ¹⁹Be ekwekwa te ndu ohogu mu zuru mu ukwe; mbu ndu ono, mu dụ ashị; l'ẹ b'ọ dụ iphe mu meru ẹphe ono. Ophu i kwekwa te ndu ono, mu dụ ashị l'ẹ ba dụ iphe mu meru ẹphe ono voru mu eze.
- ²⁰Ke l'ẹphe te ekfujedu okfu nchi-odu-ndoo. Iphe ẹphe evutachijee l'ishi bụ okobe ndu, dụ agu l'ali-a okfu.
- ²¹Ẹphe ghecharu onu eghecha l'ebo mu ibo: l'azu mgbede l'ẹphe gude ẹnya ẹphe phua mu teke mu eme iya!
- ²²Obenu le nggube Ojejoje phwaru-a iphe ono l'ọ ha. Byiko; b'e leswetakwa mu; ophu i nodukwa mu ote-ẹnya!
- ²³Tehu etehu. Zilihu bya adzo mu! Gbaaru mu odzori; nggube Nnajiufu, bụ Nchileke mu!

²⁴Gude odobe-ẹka-ndoo ngu haaru mu enge; nggube Ojejoje, bu Nchileke mu! Be ekwekwa t'ephe zuaru mu ukwe!

²⁵Be ekwekwa t'ephe rja l'obu ephe; su: "Ha! Le nta-a; be ephe cho-vuwaru iphe ephe achọ!" M'o bu t'ephe su: "Nta-a be ephe menwuwaru iya ehu!"

²⁶Tiphere bukwaru ke ndu azuru mu ukwe l'iphe, byaru mu nu; ephe akpo beru. Te iphere; me ewena jikwa ephe ifu; mbu ndu ono, eku onwephe iphe ephe e-ta ahadu l'o bu iya ono!

²⁷Te ndu ele enya t'a haaru mu enge gua egvu ehu-atso-ena tee eswa! T'iphe ephe akpujeru l'onu bukwaru: "T'a tua onu Ojejoje l'o ha nshinu; mbu Ojejoje ono, oduje mma me nwozi iya buru l'ehu-agu ono."

²⁸Oo ya bu; mu egude onu mu kfu k'odobe-ẹka-ndoo nke ngu. Yo bukwaruphu ege ono; be mu a-nodu etu ngu epha mboku-mboku.

Egvu-Ọma 36

Egvu, Dévidi, bu nwozi Ojejoje deru nu onye ishi egvu

¹O bu ejo iphe anoduje ekfu okfu l'obu ndu ejo iya ono. Ephe jikaru Nchileke; ephe ta atsụ iya egvu le phuu.

²Ke l'oonoduje aja onwiya ajaja-njagbu; mbu jatabe onwiya; k'ophu bu l'e to phujedu iphe du eji, oome; k'ophu oo-kpo iya ashi.

³Iphe, eshije iya onu bulephu ejo okfu; me ugho. E too mejedu l'o bu onye maru iphe; too me iphe du mma.

⁴Oozeje azee rikobe iphe du eji, ya e-me. O bulephu ejo uzo; be ootsochitaje; to du iphe du eji, oojikaje ememe.

⁵Nggube Ojejoje; n-yemobu ngu chikowa igwe l'o ha gvua kfurukfuru. O-me-g'o-kfuru, i bu eruwa akpamigwe.

⁶Odobe-ẹka-ndoo nke ngu akpa origodo l'o bu eze ugvu. Ikpe nke ngu aha ogvu l'o bu ebo eze enyimu ime-ali. Nggube Ojejoje; o bu nggu doberu madzu; dobe anu, bu l'egbudu.

⁷Lewaru ege n-yemobu ngu bu-be iphe vu oke aswa! O bu iya meru iphe ndiphe gbabaru l'agu ngu je anodu ezeru ndzu.

⁸Ephe anoduje l'ulo ngu eri gwoogwoo. Iimeje t'ephe ngua mini l'enyimu ehu-otso-ena nke ngu.

⁹Ke l'o bu l'eka ngu be ndzu futaru. Yo buru l'eke iphoro nke ngu no; be ayi a-nodu phu iphoro.

¹⁰Byiko yekpelekwaphu ndu maru ngu nu obu ege i yeru iya ephe. Nngu edobekpelekwaphu eka ndoo ege i doberu iya l'ehu ndu obu guru iphoro.

¹¹Be ekwekwa tẹ ndu eku onwẹphe ekuku dzọo mu ọkpa. Ọphu i kwekwa tẹ ndu akirishi gude ẹka ẹphe nwufu mu.

¹²Phuaru ẹge e nwutsushiru ndu ejo iya ono; ẹphe adabutsuaru; ọphu ẹphe e-gbeshihedu ọdo.

Egvu-Ọma 37

Egvu, Dévidi deru

¹Ba aphujekwaru ndu eme ejo iphe ẹnya-ọphu; ọphu i kojekwaru ndu ẹ te dobedu ẹka ndoo okopho.

²Kẹ l'ẹ ta aa-nọkwa ọphu baru ishi; ẹphe anwua kpaal'ọ bu ẹwu; kposhihu nkọ l'ọ bu iru oshi.

³Dakobe Ojejoje; meje iphe du mma! Buru l'alẹ ono buru o-me-g'ọ-kfuru!

⁴Tẹ ẹhu-otso-ena ngu buru lẹ Ojejoje; k'ọphu ọo-nu ngu iphe, agu ngu nu.

⁵Woru iphe, bu iphe, iime ememe ye Ojejoje l'ẹka. Dakobe iya; oo-meru ngu iya-a.

⁶Oo-me tẹ odobe-ẹka-ndoo ngu nwua l'ọ bu iphoro; mbu lẹ Ojejoje a-haru ngu enge; mee tẹ iswi-odu-mma ngu gbua nwijinwii l'ọ bu echi-oke-eswe.

⁷Taa nshẹ; nggu achiru ukfu kwẹe Ojejoje. Ba aphukwa ẹnya-ọphu teke iphe duru ndu ejo iya ono lẹ mma; mbu teke ejo idzu, ndu akirishi chiru eje l'ẹge ẹphe chiru iya.

⁸Ba avujekwa ovuma; ọphu ẹhu eghujekwa ngu eghughu! Ba aphujekwa ẹnya-ọphu; kẹ l'oodubajekwa madzu l'ome ejo iphe;

⁹kẹle ndu ejo iya ono; bẹ ee-me t'ẹphe chiru Obenu lẹ ndu chiru ẹnya pyoo lẹ Ojejoje bu ẹphe e-nweru mgboko.

¹⁰Ẹ ta anohedu ọphu baru ishi; e mee tẹ ndu akirishi gvụ. I -chọo ẹphe; tiji phu ẹphe.

¹¹Ọ bu ndu du agu e-nweru mgboko-a. Ẹphe enweru ẹhu-agu; nweru iya k'etsutsu iya.

¹²Ndu ejo iya ono a-nọduje achiru ndu doberu ẹka ndoo ejo idzu; l'ataru ẹphe ikireze iphe ẹphe e-me ẹphe.

¹³Obenu l'ọo ọchi bẹ Ojejoje anọduje achi ẹphe; kẹ l'ọ maru lẹ teke ee-mebyishi ẹphe; duwa ntse.

¹⁴Ndu akirishi mitaru ogu-mbeke ẹphe; t'ẹphe gbushia ndu ifu du npho; bya esee akfu ẹphe t'ẹphe gbatsushia ndu ukpa; mẹ ndu ẹ-tọ dudu ẹge ọ haru ẹphe.

¹⁵Obenu l'ọ bu ogu-mbeke ẹphe ono ee-mekochaa ria ẹphe ishi; e woru akfu ẹphe ono nyakwoshia.

¹⁶Nwiphe ẹ-ta badu ishi, onye doberu ẹka ndoo nweru; bẹ kakwa mma; ma l'ẹku, ndu ejo iya ono, du l'igwe kparu kube.

- 17Kele ndu akirishi; be aa-nafu iphe ephe gude eze igidi. Obenu l'oo Ojejoje bu agbarike ndu doberu-eka-ndo.
- 18O bu Ojejoje maru ege ndu uta e-ta duduru a-no-bebe. Obenu l'okè, gbaru ephe a-buru nk'ephe gbururu jeye.
- 19Iphe-ehuka -bya; be ifu te ekpuduru ephe le ntu. Ejo-egu -bya; ephe enweru nri; nweru k'etsutsu iya.
- 20Obenu le ndu akirishi a-buru kpurupyata. Ndu ohogu Ojejoje a-du l'o bu iphe, e meberu l'ali, vuru; ji ejiji; a bya ele enya; yo kpofu l'o bu enwuru-oku.
- 21Ndu ejo iya ono abuje; ephe -jita ugwo; ephe eria ya. Obenu le ndu doberu eka ndoo bu o-me-l'uko.
- 22O bu ndu Ojejoje goru onu-oma nu e-nweru mgboko-a. Obenu le ndu o tutu onu a-chihu.
- 23Onye eme iphe, du Ojejoje mma bu iya akpo-zijeru onye ono ege oo-gude aha okpa. Yo mee onye ono t'o vudo vudoshia ike.
- 24Ukfu -dukpoo ya nu; b'e too darudu ali; kele Ojejoje a-wota iya.
- 25Mu shikwa buru nwata; nta-a be mu buwa ogurennya. O bu le mu ta aphubua eke Ojejoje gbadoru onye doberu eka ndoo; m'o bu eke unwu iya aru nri.
- 26Onye doberu eka ndoo abuje o-me-l'uko; l'eje ndu odo ugwo. Unwu iya aburu iya onu-oma.
- 27Gbakutaru ejo iphe azu; wata ome iphe du mma; ege ii-buru l'ali-a jeye le tutu yoyo.
- 28Iphe du Ojejoje mma bu t'e ekpeje ikpe, du mma. E too gbadojekwa ndu yeru iya obu. Okwa-chije ephe jeye le tutu yoyo. Obenu le ndu akirishi; be oomeje t'awa ephe chihu.
- 29O bu ndu doberu eka ndoo e-mekochaa nweru ali-a; buru iya jeye le tutu yoyo.
- 30Okfu, eshije onye doberu eka ndoo onu bu mmamiphe. Iphe eshije iya onu aburu iphe, du mma.
- 31Iphe anoje iya l'obu tekenteke bu ekemu Nchileke. E too dakajedu iya adaka.
- 32Ndu ejo iya ono ejeje je akwaaru ndu doberu eka ndoo; l'achu ege ee-shi t'ishi ephe phuhu.
- 33Obenu le Ojejoje te ekwejedu t'ephe daba ephe l'eka. Ophu o nwedu l'a nma ndu doberu eka ndoo ikpe; m'a kpuru ephe bya l'ulo-ikpe.
- 34Nodu ngaberu Ojejoje! Tsoje uzu iya! Oo ya a-pali ngu ifu; mee ngu t'i nweru ali-a. Ii-gude enya ngu phu teke ee-me te ndu akirishi chihu.
- 35Mu phujewaru ejo madzu, obu taru mini. Yoo vu l'o bu oshi, no l'eke ehuru du iya mma.

³⁶Obenu l'ẹ ta nọdu ọphu baru ishi; tọ nọhe. Mu achọo ya nta; chọo ya imo; mu ta aphuhe iya.

³⁷Lenua ndu uta ẹ-ta nọdu l'ẹhu ẹnya; nggu egbua ndu obu guru iphoro igo; nggu aphu le ndu eme te nchi du ndoo e-dobe ako.

³⁸Obenu le ndu eme iphe du ẹji; be ee-me t'ẹphe buru kpurupyata. Iphe bu unwu ndu akirishi l'ẹphe ha; a-chihukwa.

³⁹O bu Ojejoje adzofutaje ndu doberu ẹka ndoo. O bu iya abujeru ẹphe agbarike teke ẹphe eje iphe-ẹhuka.

⁴⁰Mbu le Ojejoje eyejeru ẹphe ẹka nafuta ẹphe. Onafutaje ẹphe l'ẹka ndu akirishi; shi ẹge ono dzofuta ẹphe; ke l'ẹphe gbabaru l'ime iya je ezeeru ndzu.

Egву-Ọma 38

Egву-ọma, Dévidi guru gude nyataru Ojejoje iphe

¹Nggube Ojejoje; be egudekwa ọvuma baaru mu mba; ọphu i gudekwa oke ẹhu-eghughu hua mu ahuhuh!

²Ke l'akfu ngu baakwaru mu l'ẹhu ke tuu. I meruwaru mu ẹhu.

³Ẹhu-eghughu ngu mewaru; ẹhu ta adujehe mu npho. Ejo iphe, mu meshiru; emewa; okpu, no mu l'ẹhu amikota mu wongu-wongu.

⁴Ke l'ejo iphe, mu meshiru ripyabeekwaru mu. Onyitabewa mu era; k'ọphu bu le mu ta duhedu ike evuvu iya.

⁵Onya, aba mu nu rehuwaru erehu; l'eshi nshi. Ishi iya aburu eswe, mu meru.

⁶Mu kpo-kfuwaru-a akpo-kfuru; dee ẹka l'agba. Mkpurumkpuru; be mu agukota aphu.

⁷Okpurukpu-azu tukokwa eshi mu nwaranwara. E t'o nwehekwa ẹke ẹhu du mu npho; m'oo nanu.

⁸Uvo ta duhekwa mu; ike agvwa mu. Obu te gvuhekwaru mu egvuru; k'ọphu bu l'o buwaa ude be mu atsụ.

⁹Nggube Ojejoje; iphe bu iphe agu mu nu b'i makotaru. Ude, mu atsụ be ta buhedu k'edomi.

¹⁰Obu akfu mu gbudungu-gbudungu; ọphu ike aduhedu mu. Mu te egbe aphuhedu uto l'ẹnya.

¹¹Ndu onya mu phe; me ndu oyi mu phe ezewaru mu ezeru. Ishi iya aburu iphe-ẹhuka ono, dakfutaru mu nu ono. Ndu obutobu mu phe jewaru je evudo ote-ẹnya.

¹²Ndu achọ ishi mu gbashiwaru mu onya. Ndu eme t'ẹphe meka mu iphe anodu l'idzu ẹge mu e-shi laa. O bulephu idzu ẹge ẹphe e-shi dzua ẹjo-ire be ẹphe anoje: eswe l'enyashi.

- ¹³Mbèdua òkwa l'ò bú onye ada nkìchi, ẹ-ta dùdu iphe ọnuje; òkwaphu l'ò bú onye te ekfudu okfu, ẹ te nwedu okfu, eshije iya ọnu.
- ¹⁴Mu òlèphu l'ò bú onye eekfu okfu eyeru; ọphu o yedu ọnu; kẹ l'ẹ tọ dùdu iphe eekfu, ọ nuru.
- ¹⁵Nggùbe Ojejoje; mu òduwa ngàberu ngu. Ọ bú nggùbe Nnajiufu, bú Nchileke mu, a-za mu oku, mu eku ngu.
- ¹⁶Mu ekfu; sù: “Be ekwekwa t'èphe zàaru mu ukwe; m'ò bú t'èphe kulahaa onwèphe ẹge ẹphe ẹ-ta hadu teke ọkpa chiswahuru mu.”
- ¹⁷Ishi iya àbùru lẹ mu angawa nganga k'adada. Èhu ahùwa mu ọku.
- ¹⁸Mu ekfushiwa iphe dù ẹji, mu meru. Ejo iphe mu meshiru atsùwa mu l'èhu.
- ¹⁹Ndu ọhogu mu òkwa l'igwe; shihu ike. Ndu kporu mu ashì l'ẹ b'ò dù iphe mu meru ẹphe ahakwaphu l'igwe.
- ²⁰Ndu egudeje ẹjo iphe kfula ụgwò iphe-oma, e meru ẹphe anọduje ekfuru mu ẹjo-okfu; kẹle mu anọduje eme iphe dù mma.
- ²¹Ba ahakwa mu; nggùbe Ojejoje! Nggùbe Nchileke mu; ba anọdukwa mu ote-nya!
- ²²Mee ẹgwegwa bya agbaaru mu mkpu; nggùbe Ojejoje, bú onye ndzofuta mu!

Egvu-Ọma 39

Egvu-oma, Dévidi deru nù onye ishi egvu, bú Jedutunu

- ¹Mu sùru lẹ mu a-kwachafuru onwomu ẹnya; tẹ mu be egude ọnu mu kfuta iphe dù ẹji. Mu a-tuje ọnu mu eri teke mu lẹ ndu akirishi nọ.
- ²Teke mu daru ashì; t'ẹ b'ò dù iphe mu e-je ekfukfu; m'o -ruhuru; ọ búru iphe dù mma; teke ono; bẹ iphe-ẹhuka mu gbe bya aka nshinu.
- ³A ònyaa; obu agbahulehaa mu agbahahu. Mu arinyale iya phù; to kwehe; mu asanua ọnu wata okfu okfu; sù:
- ⁴“Nggùbe Ojejoje; menua tẹ mu maru ẹge mu a-nọ-bebe. Koshi nù mu oge nka- Ezekuna nke mu; mbù ẹge ọo-habe; mu achìri ọwa wùshi.
- ⁵I meru ndzù mu; yọ gbaa sù-kworongu. Ege mu kataberu nka te nwekwa iphe ọ bú l'ẹke ì nọ. Ndzù madzù òlèkwaphu l'ò bú uphere-ọnu.
- ⁶Madzù bú nwonyonyo mmanu b'ò bú. Gbirigbiri ono, aanọduje ada ono búlèphu t'ò búru. Ọokpaje ẹku dobe; tọ ma onye e-ri ya nù.
- ⁷Nta-a Ojejoje; ?bùkpo ngunu; bẹ mu ele ẹnya iya? Ọ bú nggu; bẹ mu dakoberu.
- ⁸Nafuta mu l'emeswe ono, mu mesweru ngu ono! Be ekwekwa tẹ ndu eme eswe kweeru mu une!

⁹Mu shi kpoo eka l'agba no-kirishia; ke lo bu nggu; be iphe ono, amukotaru mu nu ono shi l'eka.

¹⁰Ba ahuhe nu mu ahuhu-a, ihu mu-a; ke l'ike agvukwa mu l'iphe iime mu.

¹¹Iibajeru madzu mba; hua ya ahuhu ke iphe du eji, oome;. Itakashije iphe du mma onye ono nweru lo bu eka-mkpu. Onyemonye obule; be ndzu iya dulephu lo bu uphere-onu.

¹²Nunua ekfukfu, mu ekfu anu ngu nggube Ojejoje! Ngabenu nchi le mkpu, mu echiku ngu! Ba adahukwa mu nkichi l'ekwa, mu ara araku ngu; kele mu bu onye ije lakfuta ngu; lo bu ndiche ayi phe.

¹³Byiko ha mu ru; k'ophu mu a-kabe nweru nwa eh-otso-ena m'oo ujiku lanu; temanu mu anwuhude.”

Egvu-Oma 40

Egvu-oma, Dévidi deru nu onye ishi egvu

¹Mu takwaru nshi ngaberu Ojejoje; gbururu jeye yo ngabe nchi; nua olu mu.

²Yo bya anwufuta mu le nsu, anyi ishi edzu; mbu kufuta mu l'epoto ura, mu no; bya eworu mu kfube l'eli agburanyi mkpuma; mee mu; mu evudoshia ike.

³Yo bya eworu egvu ophungu ye mu l'onu. Mu egude egvu ono wata oja Nchileke ayi ajaja. Aa-du l'igwe phu iphe meru nu; wata otsu egvu. Epe alaphuta azu bya adakobe Ojejoje.

⁴Onu-oma bu k'onye, bu Ojejoje b'lo dakoberu; onye e te eledu ndu, eku onwephe ekuku enya l'ifu; too tso ndu chiru ukfu kwee l'iphe e-ta dudu iphe o bu.

⁵Nggube Ojejoje, bu Nchileke mu; iphe du biribiri, i meshiru; me iphe ichi idzu k'omeru ayi; be hakwa l'igwe. Ophu o dudu onye a-du ike gushi-geeru ngu iya. O - buru lo te mu gua ya nanu nanu; be oo-ga abukwa 'aguta aguta.

⁶Iphe agu ngu nu ta bukwa t'a gwaje ngu agwagwa; m'lo bu t'e gwotaru ngu ngweja. Obenu li hawaru mu enu nchi. Ngweja-ukfuru; me ngweja-iphe du eji ta dudu ophu jiru ngu epho.

⁷Ya ndono; mu asu: “Owaa mu Nchileke! Mu byawaru te mu mee ege e deru ke nke mu le Ekwo Ekemu.

⁸Nggube Nchileke mu; iphe du mu mma bu te mu mee iphe bu uche-obu ngu. Ekemu ngu anojele mu phu l'obu tekenteke.”

⁹Mu gudewa onu mu kfu k'odob-e-eka-ndoo ngu l'edzudzu oha. Nggube Ojejoje; i mawaru le mu te dobedu onu ndoo.

¹⁰Mu ta asumijedu odobe-e-eka-ndoo ngu l'obu mu. Mu ekfukashije li bu o-me-g'o-kfuru; buru onye ndzofuta; ophu mu 'ahadu okfuru oha l'ophu ege i yetaberu madzu obu; buru onye ire-lanu.

- ¹¹Nggube Ojejoje; byiko ba ahakwa mu ophuru imiko. T'ọ bukwaru n-yemobu yele ire-lanu ngu a-nodu eche mu mkpulumkpuru!
- ¹²Iphe-ehuka, bu 'o-nwe-aguta gbaakwaru mu mgburumburu; ejo iphe mu meshiru anochiwa mu uto; k'ophu bu le mu ta aphuhedu uto. O ka egbushi, no mu l'ishi l'igwe. Nta-a; be mu ta mahakwa ege mu e-me iya.
- ¹³Nggube Ojejoje; t'ọ bunuru uche ngu t'i dzoo mu! Bya nu nta-a; bya eyeru mu aka!
- ¹⁴Te iphere bukwaru ke ndu achọ ishi mu; mbu t'ekwo-nji jikwaa ephe. Kpua ephe ifu l'ali; chilala ephe azu; mbu ndu ari t'e b'ọ duru mu le mma; kpua ephe ifu l'ali; chilala ephe azu.
- ¹⁵Te iphere bukwaru ke ndu azuru mu ukwe; t'ehu dakwaa ephe koo.
- ¹⁶T'iphe bu ndu achọ ngu nu; bukwaru ndu ehuru a-noduje atso ena; ephe anodu ngu l'eka tee eswa. Te iphe ephe a-kpuru l'onu; mbu ndu o du t'a su l'i dzofuturu ephe buru: "Ojejoje du egvu!"
- ¹⁷Obenu le mbedua bu onye ukpa; bukwaruphu onye aka aka ekarikiari. Obenu le Nnajiufu arile-e oriri ehuru mu; mbu l'ọ bu nggube Nchileke mu bu onye eyejeru mu aka; buru onye adzoje mu nu. Nggube Nchileke nke mu; ba akpokwa ukfu!

Egvo-Oma 41

Egvo-oma, Dévidi deru nu onye ishi egvu

- ¹Onu-oma bu k'onye eyejeru ndu ukpa aka; kele Ojejoje a-dzofuta iya teke ooje iphe-ehuka.
- ²Ojejoje a-kwachi iya; dobe iya ndzu. Yo buru onye a goru onu-oma nu le mgboko. Ojejoje te enwuduru iya eye; te ndu ohogu iya mee ya ege du ephe mma.
- ³Ojejoje a-gbaru iya mkpu teke ome-l'ehu turu iya ye l'ulo; mee t'ọ gbakerehu l'iphe bu ehuru-otsu-ume iya.
- ⁴Mu asu: "Nggube Ojejoje; phunuaru mu imiko! Menua mu te mu korohu l'iphe eme mu nu; kele mu mewaru ngu eji!"
- ⁵Ndu ohogu mu anoduje ekfuru mu ejo okfu; su: "Bu teke ole; be mu a-nwuhu; t'a zahaa mu le mgboko-a?"
- ⁶Madzu -bya mu ajiji; yoo kfuru mu iphe, e te shidu iya l'obu. Iphe o byaru; aburu t'ọ bya anuta iphe du eji l'ehu mu. O -lufulephu; yo wata edori ehuru mu.
- ⁷Iphe bu ndu, mu du ashi anoduje adzu-phe taphatapha l'ekfubyishi mu. O bulephu iphe, bu iya katsukpo eji; be aduje ephe t'o mee mu.
- ⁸Ephe asu: "Tuswekwa! L'ọ kwa 'o-nwe-agwota byaru mu. L'ọ tu-ruakwaru mu azu ali; k'ophu bu le mu te egbeshihekwa egbeshi odo."

⁹Mbụ jeyekpo l'onye ọpụ mu ẹya eshi ọkpobe ọnya; bụru onye mu dakoberu; mbụ onye mu l'iya gba mgba ria nri mu; bẹ gbeshiru nụ; chọlahaa ẹge ee-shi t'ọ tsuru mu.

¹⁰Ọlobu; nggube Ojejoje; phunuaru mu imiko! Meeru tẹ mu gbakerehu; k'ọpụ mu akfụ ẹphe ụgwo iphe-a, ẹphe eme mu-wa.

¹¹Mu marua lẹ mu nọ ngu l'obu; kẹ l'ẹ ti kwedu tẹ ndu ọhogu mu mekputa mu.

¹²Keshinu ọpụ ụta ẹ-ta dudu mu l'ẹhu; bẹ ii-pali mu-a; dobe onwongu l'ifu; tẹ mu nọdu gbururu jeye lẹ tutu yoyo.

¹³T'e tua Ojejoje ẹpha; mbụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu; gbururu jeye lẹ tutu yoyo. Ono kwa ẹge ọ dụ. Ono kwa ẹge ọ dụ.

Egву-Ọma 42

Évù, a raru nụ onye ishi egvu tẹ Ụnwu Kora gwa

¹Ọ bụ ẹge nne ele anọduje atụ hengu hengu; l'achọ nggele ẹke ọo-gụ mini; bẹ mu atụ hengu hengu l'achọ nggube Nchileke.

²Obu Nchileke; dụ mu; mbụ Nchileke ọpụ nọ ndzụ. ?Bụ teke ole; bẹ mu e-vudo iya l'ifu?

³Enya-mini mu bụwa nri mu: eswe l'enyashi; kẹ l'ẹ tọ dudu teke ndiphe ta ajijedu mu: “?Ba awe; bẹ Nchileke mu nọ?”

⁴Nta-a, mu tuko iphe nọ mu l'obu ekfushi-a; bẹ mu nyataru ẹge mu shi edujeru ndu ọha; ayi atuko azụ eje l'ulo Nchileke; azụ egvu ẹhu-otso-ena; l'ekele Nchileke ekele; mbụ ndu ọha, byaru ọgba aji ono.

⁵?Bụ ngunu meru iphe ẹhu daru mu kọo. ?Bụ ngunu meru iphe ọkpoma akfụ mu nkfụ. Mu a-nọdu ele Nchileke ẹnya l'ẹka; kẹle mu e-mekochaa jaa ya ajaja; mbụ onye bụ iya bụ onye adzọfutaje mu nụ;

⁶buru Nchileke mu. Ẹhu chihukwaru mu echihu. Ọo ya meru iphe mu nọdu l'alị Jọdanu nyata ngu; mbụ l'alị Hemonu lẹ Ugvu Miza.

⁷Ebo mini akpuru ebo mini ibe iya gerugeru. Ẹnari ngu; mẹ uphere ngu tsowaru l'ọ bụ mini bya ekpua mu.

⁸L'eswe bẹ Ojejoje ekoshije mu n-yemobu iya. O -be l'enyashi; mu akpuru egvu iya l'onu; l'ekfukfu, mu ekfuje anụ Nchileke, gude ndzụ mu.

⁹Mu sụru Nchileke, bụ agbara-mkpuma mu: “?Bụ ngunu kparu iphe i zaharu mu? ?Bụ ngunu kparu iphe ndu ọhogu mu akpa mu ẹhu; yọ buleruphu aphụ; bẹ mu agu”

¹⁰Ndu achị mu nụ anọduje ezi mu okfu; su: “?Nanuhunu Nchileke mu ọbu?” Iphe ono, ẹphe anọduje ekfu ono tükowa ọkpụ, nọ mu l'ẹhu amipyashi amipyashi.

¹¹?Bụ ngunu meru iphe ẹhu daru mu kọo? ?Bụ ngunu meru iphe ọkpoma akfụ mu nkfụ? Mu a-nọdu ele Nchileke ẹn्या l'ẹka; kele mu e-mekochaa jaa ya ajaja; mbụ onye bụ iya bụ onye adzọfutaje mu nụ; bụru Nchileke mu.

Egvu-Ọma 43

¹Hanwuru mu enge; nggube Nchileke; nggu agbaaru mu ọdzori. Nafuta nụ mu l'ẹka ndu ono, ẹ ta madu ngu nụ ono! Gbafuta mu l'ẹka ndu ugho; mę ndu akirishi.

²Keshinu ọ bụ nggube Nchileke bụ ike mu; ?nanu ẹge ọ du; b'i gwọberu mu? ?Bụ ngunu kparu iphe ndu ọhogu mu akpa mu ẹhu; mu eje ogbe-ogbe.

³Menua t'ọ bụru iphoro ngu yele ire-lanu ngu a-nọdu edu mu. Yo dua mu durua mu ugvu ngu ono, du nsọ ono; mbụ t'ẹphe durua mu ẹke i bu gędegede.

⁴Teke ono; be mu a-byaruta ẹn्या-ngweja nggube Nchileke; mbụ Nchileke ono, bụ ẹhu-otso-ena mu; bụru onye ono, mu ete ẹswa iya ono. Mu a-kpọ une gude jaa ngu ajaja nggube Nchileke, bụ Nchileke mu.

⁵?Bụ ngunu meru iphe ẹhu daru mu kọo. ?Bụ ngunu meru iphe ọkpoma akfụ mu nkfụ? Mu a-nọdu ele Nchileke ẹn्या l'ẹka; kele mu e-mekochaa jaa ya ajaja; mbụ onye ono, bụ iya adzọfutaje mu nụ; bụru iya bụ Nchileke mu.

Egvu-Ọma 44

Évù, a raru nụ onye ishi egvu tẹ Unwu Kora gua

¹Nggube Nchileke; ayi gudewa nchi ayi nua; nna ayi oche phe akowaru ayi iphe i meshiru l'oge nk'ẹphe; teke ndiche.

²ẹphe koru ayi l'ọo nggubedua gude ike ngu chishia iphe bụ mbakeshi l'alị ẹphe; bya eworu ndu nke ngu dzaa l'alị ono. Ọhamoha ono b'i mebyishiru; bya emee nna ayi oche phe; ẹphe ajàa ajàà.

³Ẹ tọ bụdu ngwa-ogụ; be ndu nke ngu gude luta alị ono; tọ bụ l'ike k'okpu-eka ẹphe. Ọ bụ l'ike nke ngu yele okpu-eka nke ngu; mę eswiru ono, i swiru ẹphe ono; be ẹphe gude luta iya; ke l'i yeru ẹphe obu.

⁴Ọ bụ nggu bụ eze mu; bụru Nchileke mu. Ọ bụ nggu emeje t'unwu Jekopu lu-gbua l'ogu.

⁵Ọ bụ nggu; be ayi anoje l'ẹka; chi-phu ndu ọhogu ayi azu. Yo bụru ẹpha ngu; be ayi egudeje dzọo ndu ọhogu ayi pyakapyaka.

⁶Mu ta achiduru ukfu kwęe l'akfụ, mu chi; ọphu ogu-mbeke mu 'adzodu mu.

⁷Obenu l'i meru t'ayi lu-gbua ndu ọhogu ayi. Ndu ayi du ashị b'i kpuru ifu le ntụ.

⁸Ọ bụ Nchileke; be ayi egudeje asa nsasa mboku-mboku; bụru nggube Nchileke; be ayi a-nọdu aja ajaja gbururu jeye le tutu yoyo.

- ⁹Obenu lẹ nta-a; b'ị jikawaru ayi; bya ekpuwa ayi ifu lẹ ntụ. Ophu i tsojehedu ndu soja ayi eje oḡu.
- ¹⁰I haru ndu oḡogu ayi; ephe achị-phu ayi azu; ndu ayi du eji l'enyā abya atuko eku ayi gwoo tutua.
- ¹¹I chi-waru ayi haa l'ọ bu aturu, e doberu k'egbugbu; tufashiwa ayi l'iphe bu mbakeshi.
- ¹²I reshiwaru ndibe ngu torotoro; l'ẹ b'ọ du uru, i ritaru l'ishi ephe.
- ¹³I mewaru ayi; ndu obutobu ayi l'azuru ayi ukwe; l'achị ayi ochi; l'aja ayi ewena.
- ¹⁴I mewaru ayi; iphe bu mbakeshi egude ayi anma ejo etu. Ndiphe -phua ayi; a kpo-yiaru ayi ukuvu.
- ¹⁵Mboku-mboku; be aanoduje eme mu iphe-iphere. E mewaru mu ifu kpube mu lẹ ntụ;
- ¹⁶kele ndu oḡogu mu; me ndu eme t'ephe melata ugwo-iphe e meru ephe anoduje azuru mu ukwe; l'ekfubyishikwa mu phu.
- ¹⁷Iphe-a l'ọ ha mekotaru ayi; e guderu l'ayi ta zahabua ngu; to bu l'ayi dakajeru ndzu, ayi lẹ nggu gbaru.
- ¹⁸Obu ayi ta lufubua l'ẹke iino; ophu o budu l'ayi dakajeru ekemu ngu.
- ¹⁹Obenu l'i gweru ayi rakaraka wushiru nkuta-oswa. I gudewa oke ekpuru-ochi kpuchia ayi.
- ²⁰Ndege o bu l'ayi zaharu Nchileke ayi; wata obaru agwa ndu ali odo eja;
- ²¹?Nchileke ta ga amadunua too; keshinu o makotaru iphe madzu arị l'obu?
- ²²O bu l'okfu ehu ngu; b'ẹ to nwedu mboku, anwuhu ta anodujedu achị ayi. Aanoduje eme ayi l'ọ bu aturu, a chitaru eje egbugbu.
- ²³Nnajiufu; ehu nu etehu! ?Bu ngunu kparu iphe iiku mgbenya? Tehu etehu; ba ajikashi nu ayi tugbuwararu!
- ²⁴?Bu ngunu meru iphe e ti yeheduru ayi onu? ?Bu ngunu meru iphe i zaharu iphe-ehuka, ayi eje; me ehu, aakpa ayi?
- ²⁵E mewaru ayi; ayi adaa; nmaa ephe l'ali; mbu l'ishi ruakwaru ayi ali.
- ²⁶Gbeshi nu yeru ayi eka! Gude ke n-yemobu ngu gbafuta ayi!

Egvu-Oma 45

Èvù, a raru nu onye ishi egvu te Unwu Kora gua. T'e gude olu egvu "Okfukfulike" gua ya egvu eswa-nwanyi

- ¹Okfu oma jiru mu onu; te mu kfuru yeru eze. Ire mu dukwa l'ọ bu mkpishi-ekwo onye maru ode ekwo.

- ²?O nweru onye ka ngu ọma mma. Okfu, shi ngu l'ọnu bụ iphe-ọma; kele Nchileke gowaru ngu ọnu, a-nọ ojejeje.
- ³Nggube O-gbua-o-turu-ugo; wota ogu-mbeke ngu kee l'ukfu! Wota ọdu-biribiri yele o-gbu-nwii-nwii yee l'ọ bụ uwe!
- ⁴Nọdu l'ugbo-inya ngu; nggu egude ọ-du-ugvu ngu gbaa wugowugo ọaru ire-lanu ọgu; me owozita onwonye ali; me odobe-eka-ndoo. Gude ike ngu mee iphe du biribiri.
- ⁵Te akfu ngu ono, atsu nkọ ono mejelephu ke tsu le meji ndu ọhogu nggube eze. Te iphe bụ mbakeshi dajekwaa ngu kpurumu l'ifu.
- ⁶Nggube Nchileke; ọ bụ ege i bụ eze nta-a; bụ ege ii-buru iya gbururu jeye le tutu yoyo. Ọ bụ ikpe, du mma; b'i gude achi.
- ⁷Odobe-eka-ndoo aduje ngu mma; akirishi adukwa nu ngu ashi. Ọo ya meru iphe Nchileke, bụ Nchileke ngu shi le manu ọhu-otso-ena, ọ wuru ngu l'ishi mee t'i kakota ndu ọgbo ngu.
- ⁸Uwe-eze ngu l'ọ ha; tukoru eshi meuru meuru; l'eshi alowe; l'eshikwaphu kashia kashia. Une, a nọ l'ufu-eze akpo; emeje t'ehu tsoo ngu ena; mbu ufu-eze, e gude ọdu-nyi memaa emema.
- ⁹Unwanyi ibe ngu, aakwabẹ ugvu; hakwaru buru unwada eze. Ọ bụ l'eka-utara ngu; be eze-nwanyi vudo. Iphe o yeru l'ehu b'e gude ọkpobe mkpola-ododo, shi Ofi.
- ¹⁰Ngabekwa nchi nggube ada-eze! Byiko; rikwaa iphe-a, mu abya ekfukfu-a ariri! Zahakotakwa ndibe unu; me ndu nna ngu phe!
- ¹¹Le mma, iima meekwaru; nggu agu eze agugu. Keshinu ọ bụ iya bụ onye nwe-ngu nu; kwabejekwa iya ugvu!
- ¹²Ndu Taya a-byakwa ngu onya-ko iphe; ndu nweru iphe awataru ngu omeru ọhuma; ege ee-shi t'ephe nọdu ngu l'obu.
- ¹³Ada-eze be nọ l'o-gbu-nwii-nwii iya; e duba iya l'ulo. Uwe iya b'e gude ọwuu mkpola-ododo kwee.
- ¹⁴E yeru iya uwe, a kwamaru akwama; duru l'ejekfu eze; unwu-mgboko ibe iya etsoru iya. Epebedua be eedukwaphu edujeru eze.
- ¹⁵Ehu atso ephe ena; ephe ete eswa; l'eke eedu ephe abahu l'obu-eze.
- ¹⁶Nggube eze; ọ bụ unwu ngu a-nọdu l'ozori nna ngu oche phe. Ọ bụ ephe; be ii-me t'ephe buru ishi le mgboko mgburumburu.
- ¹⁷Mu e-me t'e ba azahashi epa ngu azaha tsube l'ogbo rua l'ogbo. Ọ ya bụ l'iphe bụ mbakeshi a-nọdu ekele ngu ekele gbururu jeye gbururu.

Egvo-Ọma 46

Egvo, e deru nu onye ishi egvo te Unwu Kora gude olu unwu-mgboko gua ya

- ¹Ọ bụ Nchileke bẹ bụ onye ayi nọ l'ẹka ezeru ndzụ; bụru iya bụ ike ayi. Ooswijeru ayi eswiru l'eyeru ayi ẹka teke ayi eje iphe-ẹhuka.
- ²K'ophu bụ l'ayi ta atsudu egvu; m'o -ruhuru; mgboko dakashihu; ugvu adalashihu l'eze ẹnyimu;
- ³mini, nọ l'eze ẹnyimu byalahaa kulakula; k'ophu bụ l'ugvu ugvu wataru ọnma jijiji; bẹ ayi ta atsudu egvu lẹ phuu.
- ⁴O nweru ẹnyimu ophu nonu. Mini, shi iya nụ emeje t'ẹhu tsọ mkpukpu kẹ Nchileke ẹna; mbụ ẹke dū nsọ, Ọkaribe-Kakọta-Nụ bu.
- ⁵Nchileke nọkwa lẹ mkpukpu ono; k'ophu bụ l'ẹ t'ọ dudu iphe eme iya nụ. Nchi -bya abọhu; bẹ Nchileke agbawaru iya mkpu.
- ⁶Iphe bụ mbakeshi etsu ẹka l'okpoma. Nchileke ewolia olu; raaru ẹphe ọra; alị-eze ẹphe adakashihu; mgboko l'onwiya erushihu.
- ⁷Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike; bẹ nọkwa swiru ayi. Ọ kwa Nchileke kẹ Jékoju bụ a-gbabe-a-dzuru nk'ayi.
- ⁸Byanụ bya aphụ iphe Ojejoje meru. Byanụ bya aphụ ẹge o meru mgboko; yọ bụru kpurupyata!
- ⁹Oomeje tẹ ndiphe haa ọlu ọgu. Ọogba-jishije akfụ; mebyishia arwa; kpokota ụgbo-inya ọku.
- ¹⁰Ọ sọru: “Unu nọdu nwandoo; maru l'ọ bụ yẹbedua bụ Nchileke. Iphe bụ mbakeshi a-tụ ọnu yẹbe Nchileke lẹ mgboko gbaa mgburumburu lẹ ya ha nshinu.”
- ¹¹Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike bẹ nọkwa swiru ayi. Ọ kwa Nchileke kẹ Jékoju bụ a-gbabe-a-dzuru nk'ayi.

Egvu-Ọma 47

Egvu, e deru nụ onye ishi egvu tẹ Ụnwu Kora gụa

- ¹Unu kua ẹka; unubẹ ndiphe! Unu gude ẹhu-otso-ẹna chiaru Nchileke mgbe-egvu!
- ²Ishi iya aburu lẹ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Nụ dū biribiri; bụru iya bụ eze lẹ mgboko mgburumburu.
- ³O wotawaru iphe bụ mbakeshi ye ayi l'ẹka.
- ⁴Ọ bụ yẹbedua fọtaru ayi alị, ayi bu; mbụ alị ono, Jékoju, bụ onye Nchileke yeru obu egudeje eku onwiya ono.
- ⁵Nchileke ejewa l'aba-eze iya. Eechiwaru iya mkpu ẹhu-otso-ẹna; l'egburu iya ụpyoku.
- ⁶Unu gụa egvu gude kele Nchileke ekele! Unu gụaru iya egvu ekele! Unu gụa egvu gude kele eze ayi! Unu gụaru iya egvu ekele!

⁷Kẹ l'ọ bụ Nchileke bụ eze ịe mgboko gbaa mgburumgburu. Unu raa évù gude jaa ya ajaja!

⁸Ọ bụ Nchileke bụ eze iphe bụ mbakeshi. Ọ nọ l'aba-eze iya, ụ nso.

⁹Ndu nweru ọnya ịe mgboko dzukobekwaru l'ọ bụ ndibe Nchileke ịe Ébirihamu; ịe ndu eze, achi mgboko-a bukwa Nchileke nwe ọphe. Ọ kwa Nchileke; ịe kangokotaru nụ.

Egву-Ọma 48

Egву-ọma, Unwu Kora guru

¹Ojejoje ha nshinu. T'a jakwaa ya phụ ajaja, gbaru iya nụ ịe mkpụkpu ịe Nchileke ayi; mbụ ugву ono, ụ nso ono.

²Mkpụkpu ono ama ntumatu l'eli ugву ono; buru iya bụ ẹhu-otso-ena ndiphe mgburumgburu. Ugву Záyonu nọ l'uzo isheli Jerúsalemu, bụ mkpụkpu eze, ha nshinu.

³Nchileke nọwa l'ulo ozeru-ndzụ iya. O mewaru t'a maru l'ọo yẹbedua bụ a-gbabe-a-dzuru.

⁴Ndu eze chikoberu ndu soja ọphe wuru bya t'ọphe bya etso mkpụkpu ono ọgu.

⁵Ọphe abyaruta bya ebu iya ifu; tsuhu egву; gbalashia.

⁶Ọphe tsuru egву nshinu l'ẹke ono. ẹhu ahua ọphe ọku l'ọ bụ nwanyi, ime eme.

⁷I mebyishiru ọphe ẹge pherephere, shi l'uzo ọnyanwu-ahata emebyishije ugbo-mini Tashishi.

⁸Ọ bụ iphe ayi nuru; ịe ayi phuru ịe mkpụkpu Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike; bụ iya bụ mkpụkpu Nchileke ayi; ịe Nchileke mewaru t'ọ nguru anguru gburu jeye ịe gbururu.

⁹Ayi anọduje l'ime eze-ulo nggube Nchileke l'ari k'obu ono, i yeru ayi ono.

¹⁰Nggube Nchileke; ọ bụ ẹge ọpaha ngu ngaru ẹkemeke ọbule; bụ ẹge aajaberu ngu ajaja ịe mgboko gbaa mgburumgburu. Ọ bụ ikpe, ụ mma; b'i gude achi.

¹¹ẹhu atso Ugву Záyonu ọna; l'atsokwaphu ndu Júda; ịe l'ikpeje ikpe nhamunha.

¹²Unu jepheedu Záyonu. Unu tsophee ya mgburumgburu; gwa ulo-eli, o nweru ọgu!

¹³Unu anyatakwa ịe upho-mkpuma, e gude kpụ-pheta iya mgburumgburu! Unu egbukwaaphu igo l'ulo ozeru-ndzụ, nọgbaa ya nụ; k'ọphu unu a-koru iya ọgbo ọphu nọ l'ifu.

¹⁴Ishi iya aburu l'ọo Nchileke a-buru Nchileke ayi gburu jeye ịe gbururu; buru iya a-nodu edu ayi jeye ịe tutu yoyo.

Egву-Ọma 49

Egву-oma, e deru nu onye ishi egvu te Unwu Kora gua

- ¹Unube ndiphe; unu nukwaa iphe-a. Unu ngabekwa nchi; unube ndu bu le mgboko-a.
- ²Te ndu ha nshinu gebekwa nchi; ndu ha nwanshi egebe. Te ndu nweru iphe gebekwa nchi; ndu ukpa egebe.
- ³Okfu, shi mu l'onu a-buru okfu onye maru iphe; iphe mu ritaru l'obu emee t'iphe doo enya.
- ⁴Mu e-woru nchi gebe l'etu, gude iya; kpo une shi iya koshia iphe etu ono bu.
- ⁵?Bunua ngunu e-me te mu tsua egvu teke iphe-ehuka byaru; mbu teke ndu, mu du ashu no-pheru mu mgburumburu;
- ⁶mbu ndu achijeru obu ye l'eku, epe kpataru; gude akanya, epe setaru l'eku onwephe.
- ⁷E to dukwa madzu nwigbaleke-oma, a-du ike gbafuta ibe iya; to du onye a-du ike kfu Nchileke aswa ishi onwiya.
- ⁸Ishi iya aburu l'iphe aakfuje gude gbata ndu hanukakwa l'uru. E to dukwa iphe madzu, kfuru, dzuru iya nu;
- ⁹mbu ugwo, oo-kfu nodu ndu gbururu jeye; too nwuhu anwuhu.
- ¹⁰Onyemonye phunuaru-a le ndu mmamiphe anwuhuje; ndu eswe; me 'o-nwe-egomunggo phe anwuhujekwaphu; haaru ndu odo eku epe.
- ¹¹O bu ili epe a-buru epe ulo gburu jeye. Eke ono; be epe a-no jeye le nwanwanwaranwa; e guderu l'epe shi nwetsuaru ali, epe gushiru onwephe.
- ¹²Obenu l'eku, madzu nweru ta akposhijekwa iya anwuhu. O bu-a ege anu egu-egbudu anwuhuje bu ege oo-mekochaa nwuhu.
- ¹³Phuaru ege ooda-kfuje ndu, suru onwephe eka nahu; me ege omujeru ndu awu etso epe; mbu ndu iphe epe anoduje ekfu aduje mma.
- ¹⁴Epe e-mekochaa nwushihu l'o bu aturu. Yo buru ndu doberu eka ndoo a-buru ishi l'achi epe; m'o -be l'utsu. Epe ereshihu; m'e -shilephu l'egiri ufu epe ono paru epe eje oye nsu.
- ¹⁵Obenu le mbedua; be Nchileke a-dzota te mu ba abahu l'ali-maa; ke l'oo-mekochaa duta mu donyabe onwiya.
- ¹⁶T'e b'o tsujekwa ngu l'ehu m'o -buru le madzu nonyaaru; bya enwee iphe; k'ophu ndiphe wataru iya okwabe ugvu nshinu;
- ¹⁷ke l'e to nwedu iphe oo-gude ala maa teke oo-nwuhu; ophu ugvu iya obu 'etsokwa iya ala l'ili.
- ¹⁸O bu oswi-okfu le teke o no ndu; b'o shi gua onwiya le ndu a goru onu-oma nu; ndiphe eshi ajaja iya ajaja; l'o bu onye eka atu atutu.

¹⁹Obenu l'ọ -nwuhulephu; yọ lakfushia ndiche iya phẹ l'alị-maa; ẹke ẹ ọọ phudu iphoro jeye lẹ tutu yoyo.

²⁰Onye nweru ẹku; t'ọ ma iphe; bu-a ege anụ-egu-egbudu anwuhuje-a bu oomekochoa nwuhu.

Egvu-Ọma 50

Egvu-ọma, Ásafu deru

¹Ọ kwa Ọkaribe-Kakọta-Ike, bu Nchileke; mbu Ojejoje be ekfu nu. Ooku ndiphe mgburumburu; tsube l'uzo ẹnyanwu-ahata; rua l'uzo ẹnyanwu-ariba.

²Nchileke no le Zayonu l'enwu l'ọ bu oku; mbu Zayonu ono, ama ntumatu ono.

³Nchileke ayi abyaakwa. Obule ẹ ọọ dakwa ashi. Oku, ata chichichi no iya l'uzo ifu. Oke pherephere ano-pee ya mgburumburu.

⁴Ooku igwe; l'eku ali; t'ephe bya aburu ndu ekebe; phu ege ya gude ekpe ndu nk'ia iya ikpe.

⁵"Unu chikoberu mu ndu, bu ndu nke mu l'ephe ha; mbu ndu mu l'ephe gude ngweja gbaa ndzu."

⁶Imigwe l'ọ ha anoduje atu onu ege Nchileke bu-be onye doberu-eka-ndoo; kele Nchileke l'onwiya bu onye ikpe.

⁷"Ndu mu; unu ngabe nchi; te mu kfuru yeru unu. Te mu gbaa unube ndu Izurelu ekebe. O kwa mube Nchileke bu Nchileke unu.

⁸E to bukwa ke ngweja, unu egwoje anu mu; m'ọ bu ke ngweja-ukfuru, unu egwojeru mu; be mu abaru unu mbà iya; kele ndu onanu; be unu emeje ege gbaru nu.

⁹Mkpa eswi, no l'oka unu ta dukwa mu; ophu mkpa egbu unu, kuru l'odu-egbu unu 'adukwa mu;

¹⁰ke l'iphe bu anu, no l'oswa bu nke mu. Eswi, nokota l'unukurunu ugu aburu nke mu.

¹¹Iphe bu nwenu, ephe l'eli; be mu makotaru l'ọ ha. Iphe bu anu-egu-egbudu l'ọ ha abukotaru nke mu.

¹²Ọ -buru l'egu agu mu; be mu ta abyakwa unu orota nri; ke l'oo mbedua nwekota mgboko-a l'ọ ha yeke iphe no iya nu.

¹³?Unu tubesu le mu ataje anu eswi. ?Te unu tubesu le mu anguje mee egbu.

¹⁴Ngweja, unu e-gwojeru nu mu kwa t'unu keje mu ekele. Unu meje iphe unu riburu l'unu e-meru mube Okaribe-Kakota-Nu.

¹⁵Unu -kua mu oku l'oge iphe-ehuka; be mu a-dzofuta unu; unu akwabẹ mu ugu."

- ¹⁶Obenu l'ejo madzụ; bẹ Nchileke sụru: “?Nanụ ẹge ọ dụ; bẹ iigudeje ọnu ngu agu ekemu mu ọgu egvu; gude ọnu ngu ephota ọgba-ndzụ mu ephota?”
- ¹⁷I jikaru tẹ mu ba aloshi ngu ẹka lẹ nchi; nwuru okfu mu l'ọ ha ye l'azụ.
- ¹⁸I -phua onye iphura; nggu eje etsoru iya. I -phua onye eri ogori; nggu l'iya eshilahaa ọnya.
- ¹⁹Iphe eshije unu ọnu bụlephu ẹjo-okfu; ụgho akwọwaru ngu ẹhu.
- ²⁰Iinoduje l'ekfubyishi unwanne ngu pẹ ekfubyishi. Yọ bụru nwanne ngu, nggu l'iya shi l'epho lanụ; bẹ iinoduje ekfuru okfu-azụ.
- ²¹Iphemiphe ono; b'i mekotaru; mu adakota ashị; nggu arịa l'ọo ẹge ị dụ; bẹ mu dụ. Ole mu a-bakwanuru ngu mba; taa ngu iya too l'ifu.”
- ²²Unu ngabẹ nchi l'iphe-a, mu abya ekfufu-wa; unubẹ ndu zaharu mube Nchileke! Odumeka; bẹ mu a-lakwa unu viriviri; t'ọ dụ onye abya unu adzota.
- ²³Ọ bụ onye gude ekele mee ngweja iya bụ onye akwabẹ mu ugvu. Yọ bụru onye doberu ẹka ndoo bẹ mu e-koshi l'ọo mube Nchileke adzoje madzụ.

Egvu-Ọma 51

Egvu-ọma, Dévidi deru nụ onye ishi egvu

Teke o deru iya bụ teke onye nkfuchiru Nchileke, bụ Nétanu byatsuaru nk'iya bya ekfuaru iya l'ọ meru ẹji lẹ yele Betisheba zẹru

- ¹Nggube Ojejoje, ị bụ onye obu-ọma. Ẹ tii gbanwejedu agbanwe. Byiko; phuaru mu imiko. Gude nụ k'eze obu-imiko ngu fuchafu iphe dụ ẹji mu!
- ²Safukotanu iphe dụ ẹji mu l'ọ ha; nggu efufukota mu ẹjo iphe, mu meshiru ngu.
- ³Kele mu maru ẹge mu ngetaberu ngu okpa l'ishi; ophu mu azahajedu ẹjo iphe mu azaha.
- ⁴Ọ bụ nggubedua gedegede; bẹ mu mesweru. Mu mewaru iphe ị sụru l'ọ dụ ẹji. Ọo ya bụ l'iswi dụ ngu mma l'ikpe, i kperu mu; uta ta dụ ngu l'ikpe, ị nmaru mu.
- ⁵Mu shiru teke a muru mu butaru onye eme ẹji. Mbụ lẹ mu shiru teke nne mu tsutaru ime mu butaru ẹjo madzụ.
- ⁶Iphe iile ọnya iya lẹ ndzụ madzụ bụ ire-lanụ. Zinua mu mmamiphe ngu.
- ⁷Gudenu isopu saa mu; tẹ mu चाहु dengu! Saa mu tẹ mu ka eberugo ọcha ọcha!
- ⁸Menua t'ehu tsoo mu ọna; mu etee ọswa; k'ophu mubẹ onye ono, i tsuru pyaapya ono e-te ọswa.
- ⁹Lesweta nụ ẹjo iphe, mu meshiru; nggu efufukota iphe dụ ẹji, mu meru l'ọ ha!
- ¹⁰Nggube Nchileke; menua tẹ obu gaa mu iphoru; nggu anụ mu ume ophungu; k'ophu mu a-ndu anuru ngu okfu!

- ¹¹Ba achífukwa mu l'ifu ngu; ọ́phu ì nafúkwa mu Ume-dù-Nsọ́ ngu!
- ¹²Menua tẹ́ ẹ́hu-ọ́tso-ẹ́na mu laphuta azu ọ́do; mbu ẹ́hu-ọ́tso-ẹ́na ono, shi l'adzofuta ono, ì dzofutaru mu ono. Nnggu emee tẹ́ ome uche-obu ngu heje mu uherye; k'ọ́phu mu e-shihu ike.
- ¹³Teke ono; mu aduje ike l'akpọ́-ziru ndu emeswe ngu nù ọ́zo nke ngu; ndu eme ẹ́jo iphe aghakọ́be lakfuta ngu.
- ¹⁴Dzofutaru mu l'ikpe ọ́chi, mu gburu; nggube Nchileke; kẹ́ l'ọ́ bu nggu bu Nchileke, adzofutaje mu nù. Teke ono; mu araa ya arara l'ì bu onye doberu ẹ́ka ndoo.
- ¹⁵Nggube Nnajiufu; kpuhaa mu ọ́nu; k'ọ́phu mu a-jaa ngu ajaja.
- ¹⁶Ndege ọ́ bu l'ọ́o ngweja; bẹ́ iile ẹ́nya iya; mẹ́ mu egwokwaaru ngu iya. Obenu lẹ́ ngweja te emejekwa t'ẹ́hu tso ngu ẹ́na; m'ọ́ -ruhuru; ọ́ buru ngweja-ukfuru.
- ¹⁷Ngweja ọ́phu Nchileke anatajẹ́ bu aphu oji madzu obu kẹ́ iphe o meru. Onye aphu jiru obu k'iphe du ẹ́ji, o meru; bya ataa onwiya ọ́ta; bẹ́ nggube Nchileke ta akpokwa ẹ́bo-ẹ́bo l'afu.
- ¹⁸Phunuaru Záyonu imiko; mee ya t'ọ́ jaa ajaja. Kpunuá upho-mkpuma Jerúsalemu.
- ¹⁹Teke ono; eegwolaaharu ngu ngweja, gbaru nù; ngweja-ukfuru atsolahaa ngu ẹ́na; a wataru ngu ogbushiru oke-eswi l'ẹ́nya-ngweja ngu.

Egvo-Ọ́ma 52

Évù, Dévidi raru nù onye ishi egvu. Teke ọ́ raru évù ono bu teke Dowegu, onye Édomu byaru bya agbaaru Solu ama; lẹ́ Dévidi nọ́ lẹ́ kẹ́ Ahimẹ́leku

- ¹Bu ngunu meru iphe iigudeje ẹ́jo iphe, iime l'asa nsasa; nggube oke madzu? ?T'ì madu lẹ́ n-yemobu Nchileke a-nọ́ jeye lẹ́ gbururu?
- ²Iphe shi ngu l'ọ́nu bulephu okpu-akpohu. Ire ngu l'atsulephu nkọ́ l'ọ́ bu ákwò, a baru ababa. Iphe iime ememe l'ọ́ ha abukotaru ọ́gho.
- ³Ì ka oyeru ẹ́jo iphe obu; malẹ́ iphe du mma; Ejire aka ngu mma; mẹ́ l'ire-lanu.
- ⁴Iphe i yeru obu bu okfubyishi madzu; nggube onye ono, adzu-gbu onwongu l'ẹ́jo-ire ono!
- ⁵Nchileke e-mebyishikwa ngu; mee ngu t'ì buru kpurupyata gbururu jeyewaru. Oo-wofu ngu; mee ngu t'ẹ́ b'i buhe l'ufu ngu. Yo fefu ngu l'ọ́ bu ẹ́swa; l'alì ndu nọ́ ndzu.
- ⁶Ndu doberu ẹ́ka ndoo -phua ya; ẹ́phe atsuhu egvu; chia ya ọ́chi; su:
- ⁷“Unu lenu; ọ́waa bu onye jikaru lẹ́ ya te emedu Nchileke agbaru-ike iya. Ọ́ chiru ukfu kwẹ́ l'ẹ́ku iya; shi l'omebata ndu ọ́do l'eko tsulatsula.”
- ⁸Obenu lẹ́ mbedua du l'ọ́ bu oshi olivu; nọ́ l'ime eze-ulo Nchileke; aja rikarika. Mu chiwaru ukfu kwẹ́ lẹ́ n-yemobu Nchileke jeye lẹ́ tutu yoyo.

⁹Mu a-ndodu ekele ngu ekele gbururu jeye le gbururu ke iphe i meru. Mu a-ndukpelephu ele ngu enya l'eka; ke l'epha ngu du mma. Mu anodukwaphu l'ifu ndibe ngu tua ngu epha.

Egvu-Ọma 53

Èvù, Dévidi raru nu onye ishi egvu. T'e gude olu-aphu gua ya

¹Onye eswe anoduje ari le Nchileke ta ndodu. Epe mebyishiwaru onwephe. Iphe epe eme aburu akpamara. E to nwedu m'oo onye lanu, eme iphe du mma.

²Nchileke no l'imigwe l'ele ndiphe enya le mgboko-a. Oole te ya maru; ?o nweru onye maru iphe: ?o nweru onye achọ Nchileke?

³Epe l'ephe ha jephuhwaru. Epe l'ephe ha eyifuwa. E to nwedu epe; onye eme iphe du mma; mbukwa m'oo onye lanu.

⁴?Epe te nwedu egomunggo too. Epe anoduje avu ndu ke Nchileke avuvu l'o bu ndu avu nri; ophu epe 'ekfudu anu Nchileke ono; ?epe te nwedu egomunggo too.

⁵O bu l'eke ono; b'e jeberu; egvu egude epe k'aji; l'eke e to nwedu iphe otsu egvu no iya nu. Nchileke a-tukashi okpu ndu tsoru ndibe iya ogo nanu nanu; bya ekpua epe ifu l'ali; kele o jikawaru epe.

⁶O du mu t'e shi le Zayonu; bya adzofuta ndu Izurelu. Jekopu e-te eswa; ehuru atsoro Izurelu ena teke Nchileke e-me te ndibe iya, a kpuru le ndzu lata.

Egvu-Ọma 54

Èvù, Dévidi raru nu onye ishi egvu. T'a kpuru une ye iya

Teke o raru evu ono bu le ndu Zifu jeru je asu Solu le Dévidi domikwaru onwiya l'ali epe

¹Gudenu ike ngu dzofuta mu; nggube Nchileke; nggu egude okpehu ngu haaru mu enge!

²Nunua ekfukfu, mu ekfu anu ngu; nggube Nchileke. Ngabenu nchi; nua iphe shi mu onu.

³Kele ndu shi eshishi wuru bya mu otso ogo; ndu ejo okpoma l'achọ t'ephe wofu mu; mbu ndu e ta adudu iphe epe guberu Nchileke.

⁴Obenu l'o bu Nchileke bu onye eyejeru mu aka. O bu Nnajiufu; bu iya gude ndzu mu.

⁵Te Nchileke mekwaa te ejo iphe ndu ohogu mu meru mu laphuru epe azu! Te Nchileke mekwaa t'ephe buru kpurupyata; shi ege ono koshi le ya bu o-me-g'o-kfuru.

⁶Mu e-gude ehuru-otso-ena gwotaru ngu ngweja. Mu abya etua ngu epha; nggube Ojejoje; ke l'i du mma.

⁷O bụ nggu dzofutaru mu l'iphe bụ iphe-ehuka, byakfutaru mu nū. Mu egudewa enya mu phụ l'e mekputawaru ndu ohogu mu phe.

Egvu-Oma 55

Évù, Dévidi raru nū onye ishi egvu. T'a kporu unu ye iya

¹Nggube Nchileke; nwaru ekfukfu, mu ekfu anu ngu. Ba adahukwa mu nkichi l'aroro, mu arọ ngu.

²Ngaberu mu nchi; za mu oku, mu eku ngu. Mgbamuche ejije mu ehụ. Yoo meje; meji te egvuru mu egvuru;

³teke mu nuru iphe ndu ohogu mu ekfu; me ege ndu akirishi anoduje ele mu. Iphe ephe edzubejeru mu bụ ishi-ephuhu. Ephe eshije l'iwe; gude onu ephe l'egwe mu egwegwe.

⁴Obu awa mu awawa; anwuhu l'eyekwa mu phụ egvu l'eyeshi mu iya ike.

⁵Mu atsụ egvu l'atsushi iya ike; ehụ l'anma mu anmanma. Ehu anyikwa mu ekpa-oyi.

⁶Mu asu l'ọ du mu t'a sụ le mu furu ebà l'ọ bụ ndo; me mu ephehu je achoo eke mu anodu tuta ume;

⁷mbu me mu ephelephu phemihu je eburu l'echi-egu;

⁸me mu abahu-kebe l'eke mu a-nodu zee ndzu; l'oke pherephere; me l'eyii-mini.

⁹Byiko Nnajiufu; mebyishinua idzu ndu akirishi ono. Menua t'ephe ba amahē iphe ephe ekfu ekfukfu; kele iphe mu phuru le mkpukpu ono bu iphe-kpaa; me nseku.

¹⁰Ephe anoduje awu-phe le mkpukpu ono: eswe l'enyasi. Ejo iphe; me iphe-ehuka atuko ekemeke obule dzuru le mkpukpu ono.

¹¹Ejo iphe noduwa l'eke ono fua eru; ophu mkpamehu; me ugho 'agwudu iya agvugvu.

¹²Ndege o -bu l'oo ohogu mu eme mu iphe-iphere; me mu atagbukwaa ya le nshi. Odumeka buru l'oo onye mu du ashi; be l'eku onwiya o-ji-l'eka-togbo l'eke mu no; me mu edomikwaaru iya onwomu.

¹³Obenu l'ọ bụ nggubedua, bụ onye ebo-o mu; onye mu l'iya ayi ayiyi; bya aburu egiri onya mu;

¹⁴mbu onye mu l'iya nokpoo le ndzu; buru onye mu l'iya achikoje yiru eje l'eze-ulo Nchileke.

¹⁵Mbukwa te onwu tu ndu ohogu mu otu l'ukfu. T'e likwaa ephe le ndzu; ke l'ejo iphe nmaru ephe gidigidi l'ehu.

¹⁶Obenu le mbedua bu Nchileke; be mu araku; kele mu maru le Ojejoje e-mekochaa bya adzofuta mu.

- ¹⁷Utsu; eswe; l'enyashi; bu ẹkwa-aphu; be mu adabujeru. Mu marua l'oo-mekochaa nua olu mu.
- ¹⁸Oo-gbafuta mu-a l'eka ndu l'etso mu ogu; t'e b'o du iphe e-me mu nu; mbu m'o - ruhuru; ephe ha l'igwe ihagha mbu ndu etso mu okfu.
- ¹⁹Nchileke, bu onye shi l'ede-nwede noduta l'aba-eze iya a-nua olu mu; bya anua ephe chikikfuu; ke l'ephe jikaru agbanwe; ephe ta atsu Nchileke egvu le phuu.
- ²⁰Onye mu l'iya ayi ayiyi gbe tsowaru nu ndu onya iya ogu; shi ege ono daka ndu, ephe l'iya gbaru.
- ²¹Okfu, shi iya l'onu kworu akwokwo l'o bu manu nshi-lanu; obule iphe jiru iya obu bu iwe. Okfu iya atu atutu l'o bu elaku; obule ootsu nko l'o bu ogu-mbeke, a baru tee ya nko.
- ²²Haaru Ojejoje iphe bu iphe atsu ngu l'ehu. Oo-gudeshia ngu-a ike; ke l'e t'o nwe du l'o haa ndu doberu eka ndoo t'ephe daa.
- ²³Obenu l'oo nggube Nchileke e-duru ndu ejo iya ono duba l'ime ili; eke ephe a-nodu rekashihu. Ndu egbu ochi; me ndu ntuphu-ire; b'e tii kwedu t'ephe kaa nka le mgbokoa. Obenu le mbedua bu nggu be mu dakoberu.

Egvu-Oma 56

Egvu-oma, Dévidi deru nu onye ishi egvu; t'e gude olu-egvu "Ndo Beru le Achi, no ote-anya" gua ya

Teke o deru iya bu teke ndu Filisutiya guderu iya le Gatu

- ¹Nggube Nchileke; phuru mu ru imiko; le ndiphe achikwa mu ke kpabe-kpabe. Mboku-mboku, mutaru amuta; be ndu ohogu mu akabajé mu ru okpa ehu.
- ²Mboku-mboku, mutaru amuta; be ndu ohogu mu anoduje achi nta mu. Ephe du l'igwe; mbu ndu achu ishi mu.
- ³Teke mu atsu egvu bu nggu be mu dakoberu.
- ⁴O bu Nchileke ono, mu anoduje aja okfu iya ajaja ono; be mu dakoberu. Mu ta atudu egvu. ?Bu ngunu be madzu mmanu e-me mu.
- ⁵Tekenteke; be ephe ewojeru okfu mu ghaa igharafu. Iphe ephe anoduje ari abuleruphu ege ephe e-shi mebata mu.
- ⁶Ephe edzukobeje; domishia onwephe; l'ege eke mu dzoru okpa; k'ophu ephe e-me mu iphe.
- ⁷Nggube Nchileke; be ekwekwa t'ephe nahu. Gudenu oke ehu-eghughu ngu chitsushia ndu ono l'ephe ha.
- ⁸I mawaru ege iphe ono atsu-be mu l'ehu. I mawaru ege ootsu-be mu l'ehu. ?I deshiwaru iphe ono l'ekwo ngu?

⁹Mu -rakule ngu phụ; bẹ ndu ọhogu mu a-gha ifu; laphu azu. Ọphu doru mu ẹnya bụ lẹ Nchileke nọ l'ẹka iya nke mu.

¹⁰Ọ bụ Nchileke ono, mu anọduje aja okfu iya ajaja ono; mbụ Ojejoje ono, mu anọduje aja okfu iya ajaja ono;

¹¹Ọ bụ Nchileke ono; bẹ mu dakoberu. Mu ta atsudu egvu. ?Bụ ngunu bẹ madzụ mmanu e-me mu?

¹²Nggube Nchileke; iphe mu riburu lẹ mu e-meru ngu bukwa mu b'ọ tukuru l'ishi. Mu a-bya egworu ngweja-ekele nụ ngu.

¹³Ishi iya aburu l'ị nafutawaru mu l'ẹka ọnwu; mekwaaphu tẹ mu ba akpakota iphe daa; k'ọphu mu a-dzọ ije l'ifu Nchileke l'ẹke iphoro nọru ndu nọ ndzụ.

Egvu-Ọma 57

Egvu-ọma, Dévidi deru nụ onye ishi egvu; ishi egvu iya bụ “Be emekwa tẹ ya laa l'iyi”

Teke o deru iya bụ teke ọ nahuru Sọlu gbalaa; je anọdu l'ime ọgba

¹Nggube Nchileke; phụaru mu rụ imiko! Byiko; phụaru mu rụ imiko; kẹ l'ọ bụ l'ẹka ngu; bẹ mu nọ l'ezeru ndzụ. Mu a-nọdu lẹ mkpuli ẹbà ngu; zee ndzụ; gbururu jeye teke iphe-ẹhuka-a, byaru mu nụ-a a-gvụ.

²Mu araku Nchileke; mbụ Ọkaribe-Kakọta-Nụ; mbụ Nchileke, atụkoje iphe bụ iphe bụ mkpa mu meeru mu.

³Oo-shi l'imigwe zia t'a bya adzofuta mu; bya emeru iphe-iphere kpua ndu ono, achi mu kpabekpabe ono. Nchileke e-koshi lẹ ya yeru mu obu; buru o-me-g'o-kfuru.

⁴Mu nọ l'echi agu; mu zekwa l'echi ẹjo anụ; ndu ézé ẹphe dụ l'ọ bụ arwa; mẹ akfụ; ire ẹphe atsụ nkọ l'ọ bụ ogu-mbeke.

⁵Koshinu ndiphe ẹge ị hatebe; mbụ l'ị nọ-ghataru akpamigwe anoghata; tẹ ndiphe kpmukpamu phua ẹge ị dụ-be biribiri.

⁶Ndu ọhogu mu geru ụgbu kwabẹru mu l'uzo; ẹhu adaa mu kọo. Ẹphe eje ebua nsụ l'uzo, mu eshije. Ọbụ l'e mekocharu; ẹphe adaba lẹ nsụ ono l'onwephe.

⁷Nggube Nchileke; obu shihukpokwaaru mu ike; obu shihukpokwaaru mu ike; k'ọphu bụ lẹ mu a-nọdu agu egvu etu ngu ẹpha.

⁸Obu mu; tehu mụru ẹnya. Nggube ogumogu mu; mẹ ụbo mu; unu tehu mụru ẹnya. Mbẹdua e-gudekwa egvu gu-tee nchi-abọhu lẹ mgbenya.

⁹Mu a-nọdu l'ifu ndiphe; kele ngu ekele nggube Nnajiufu; mu anọdukwaphu l'ifu iphe bụ mbakeshi gua egvu gude tua ngu ẹpha.

¹⁰Ishi iya aburu lẹ n-yemobu ngu hatabe; k'ọphu bụ l'o ruru rua imigwe. Ire-lanụ ngu edzuru akpamigwe.

¹¹T'e mee epha ngu t'o dee ude; derua eke igwe jeberu; odu-biribiri ngu erua eke mgboko jeberu.

Egvu-Ọma 58

Egvu-ọma, Dévidi deru nụ onye ishi egvu; ishi egvu iya bu “Be emekwa tẹ ya laa l'iyi”

¹Unube ndu ogo ikpe; ?o nwekpooru teke okfu, du mma eshije unu l'onu lufuta? ?To budu ejo ikpe; be unu ekpeje unwu eliphe.

²Wawakwa! Iphe anoje unu l'oriri bulephu ege unu e-shi mee ejo iphe. O bu iphe-kpaa; be unu wolataru ndiphe.

³Ndu akirishi eshije teke epe no l'epho nne epe butaru o-kweru-ike. Epe eshije l'epho oshiswe uzo; ejo-ire eshi epe le dedede.

⁴Era, epe ataje du l'o bu era ejo agwo. Epe swo-chishiru nchi; l'ada nkichi l'o bu oghu;

⁵mbu oghu, e ta anujedu opu, onye raru iya eka l'ifu egbu; gude ekfuru iya okfu; m'o -ruhuru; o gbua opu ophu igbu-agma.

⁶Kpaa epe eze, no epe l'onu; nggube Nchileke! Nggube Ojejoje; swoshinua epyi, no agu ono l'onu!

⁷T'ephe wufukwa l'o bu mini, atso atsotso. Teke epe setaru uta epe k'agbagba; mekwaa te akfu epe kweru dungu.

⁸T'ephe du l'o bu eji, gbazehuru agbazehu. T'ephe be egudekwa enya epe phua enyanwu l'o bu nwata, nwuhuru nne iya l'epho.

⁹K'ophu bu; l'eswa, e shiberu ite -bya emeta oku; ngaa ite ono; be Nchileke gudewa oke ehu-eghughu iya wofukebe ite ono l'o bu oke pherephere; m'o -ruhuru; iphe e shiberu l'ite ono dukwadu onyingu-onyingu; m'o bu l'obyawa eghehu.

¹⁰Ndu doberu eka ndoo; be ehu a-nodu atso ena; me epe -phulephu le Nchileke akfuwa ndu ejo iya ono ugwo ejo iphe, epe meru; m'e gbudelephu ndu ejo iya ono pyaapyaa.

¹¹Teke ono be ndiphe e-kfulahaa; su: “L'o kwa oswi-okfu le ndu doberu eka ndoo; be obunggo noru! Mbu l'o kwa ire-lanu l'o nweru Nchileke, ekpeje eliphe-a ikpe!”

Egvu-Ọma 59

Egvu-ọma, Dévidi deru nụ onye ishi egvu; ishi egvu iya bu “Be emekwa tẹ ya laa l'iyi”

Teke o guru iya bu teke Solu yeru ndu madzu t'ephe je ngge l'ulo, o no; shi ege ono gbua ya

- ¹Nafutānu mu l'ẹka ndu ọhogu mu; nggube Nchileke mu! Dzonua mu l'ẹka ndu wu-lihuru wupuyabe mu!
- ²Nafutānu mu l'ẹka ndu ejo madzu; nggu adzo mu l'ẹka ndu mgbugbu-madzu!
- ³Nggube Ojejoje; lewaru ẹge ẹphe domishiru onwẹphe; kwabẹ t'ẹphe mee mu iphe. Ndu oke-apitipa wu-lihuru l'achiru mu ejo idzu; lẹ mu ba achọ ẹphe okfu; l'ẹ b'ọ du ejo iphe, mu meru.
- ⁴Ẹphe jikoberu onwẹphe t'ẹphe tso mu ọgu; l'ẹ b'ọ du iphe mu meru ẹphe. Gbeshinu; bya agbaaru mu mkpu! Lewaru ẹnya; phu ẹge ọnodu mu du!
- ⁵Nggube Ojejoje; nggube Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike; nggube Nchileke ke ndu Izurelu; gbeshinu je ahua iphe bu mbakeshi ahuhu! Ba adukwa ẹphe onye ii-phuru imiko; mbu ndu akirishi ono, akwabeje ẹnya eme iphe a-tsuru ibe ẹphe ono!
- ⁶Oobuje; ẹphe -lata l'urenyashi; ẹphe epyophelaha l'ọ bu nkuta; tsoru mkpukpu l'aghaphe.
- ⁷Nuwaru egbe iphe shi ẹphe l'onu. Ire ẹphe du l'ọ bu ogu-mbeke; ẹphe etubesu l'ẹ to dudu onye nuru iphe ẹphe ekfu.
- ⁸Obenu l'ọ bu ọchi; be nggube Ojejoje achije ẹphe. O bu ọchi; be iichije iphe bu mbakeshi ono l'ẹphe ha.
- ⁹Nggube Nchileke; ọ bu nggu bu ike mu. Mu chiru ẹnya dobe l'ẹke i no. O bu nggubedua bu a-gbabe-a-dzuru.
- ¹⁰Nchileke, bu onye yeru mu obu e-vutaru mu uzo. Nchileke e-kwee te mu gude ẹnya mu phu lẹ ndu achu mu nu; be ishi kpuru l'ali.
- ¹¹Be egbukwa ẹphe egbugbu; nggube Ojejoje, bu onye egbochitaje ayi; odumeka be ndibe ayi a-zahakwa iya. Gbe gudechia ike ngu; mee t'ẹphe jelehaa mbalogo-mbalogo; nggu eshi ẹge ono lo-tsuta ẹphe!
- ¹²Te ekuku ono, ẹphe anoduje eku onwẹphe ono bukwaru onya nmata ẹphe. Iphe shi ẹphe l'onu abukotaje ejo okfu; buru ejo iphe. Okfu l'ẹphe egudeje onu ẹphe adzu ejiru; gude iya atu ibe ẹphe onu;
- ¹³gudenu oke ẹhu-eghughu ngu kee ẹphe l'ọ bu oku! Kee ẹphe oku ono jeye teke ẹphe a-gvu; Teke ono; ndiphe agbaa mgburumburu; maru l'ọ bu Nchileke bu Eze, achu ndu Izurelu; maru l'ọ bu eze l'ekemeke obule lẹ mgboko.
- ¹⁴Oobuje; ẹphe -lata l'urenyashi; ẹphe etsoru mkpukpu; pyophelaha l'ọ bu nkuta.
- ¹⁵Ẹphe anoduje awuphe; achọ ẹke ẹphe e-ri nri. O -buru l'ẹphe te rijidu ẹpho; ẹphe abalaha korokoro.
- ¹⁶Obenu lẹ mbedua a-gu egvu gude tua onu ẹge ike ngu habe nshinu. Utsu mboku-mboku; be mu a-nodu agu egvu; gude ekoshi ẹge n-yemobu ngu habe nshinu; ke l'ọ bu nggubedua bu a-gbabe-a-dzuru nke mu; buru l'ime ngu; be mu agbabaje; zeeru ndzu teke mu no l'iphe-ehuka.

¹⁷Nggube ike, nọ mu nụ; mu a-gụ egvu gude kele ngu. Ọ bụ nggube Nchileke; bụ a-gbabe-a-dzuru nke mu; mbụ Nchileke, bụ onye yeru mu obu.

Egvu-Ọma 60

*Egvu-ọma, Dévidi deru nụ onye ishi egvu; t'e gude olu egvu "Okfukfulike Ọgba-ndzu"
gua ya*

*Teke o deru iya bụ teke ephe lẹ ndu Áramu Naharayimu; mę ndu Áramu Zoba luru ọgu; mbụ teke ono, Jóabu laru bya etso ndu Éđomu ọgu; gbua unu soja ukporo l'iri lẹ
Nsuda Alì Únú*

¹Nggube Nchileke; ì jìkawaru ayi; wowaru ayi chikashia nanu nanu. I shi avuru ayi ovuma. Ọle nta-a; bę ayi arọ ngu; sụ: t'ì naphutaru ayi azu ọdo.

²Ọ bụ nggu meru mgboko; yọ nmaa jijiji; bya emee ya; yọ gbawashihu. Mekwazinu eke ọ gbatsuru ọru; kę l'ọonga anganga.

³Ì hawaru ndibe ngu; ephe ejee iphe-ehuka; bya echee ayi mę; ayi angua ya l'akpo galagala.

⁴I paliwaru ekwa-ohubama ngu doberu ndu atsu ngu egvu; k'ophu ephe a-phu iya; dzukobe l'ekwa-ohubama ono; shi iya zeeru akfu ono.

⁵Gudenu eka-utara ngu dzofuta ayi! Nnua ekfuku, ayi ekfu anu ngu; k'ophu ee-shi ege ono dzoo ndu i yeru obu.

⁶Nchileke nọ l'ulo iya, du nsọ; kfu; sụ: "Ya a-nodu atu okokoko; l'eke ali ndu Shkemu; bya ewota Nsuda Sukotu keshia.

⁷Giledu bụ nk'ia; Manase aburu nk'ia. Ifuremu bụ okpu, ya kpu l'ishi. Jüda bụ mbororo-eze, ya apaje l'eka.

⁸Móabu bụ ochi, ya akwoje okpa; Éđomu aburu eke ya eyeshije akpokpa iya dobe. Filisutiya bę ya tularu okokoko kpa."

⁹?Bụ onye e-du mu duba lẹ mkpukpu ono, a kpuru kpushia ya ike ono? ?Bụ onye e-duru mu duba lẹ Éđomu?

¹⁰Ọ kwa nggube Nchileke bụ onye obu. Obenu l'i gbe jika ayi; ophu i tsojehedu ndu soja ayi l'ije ọgu.

¹¹Yeru ayi eka byiko; t'ayi mekputa ndu ohogu ayi; kę l'eka ophu ndiphe eye bụ iphe-iphoro.

¹²Obenu l'ayi -noduwa Nchileke l'eka; bę ayi e-mekputa ndu ohogu ayi l'ọ bụ mkparawa. Yọ buru Nchileke a-dzo ndu ohogu ayi pyaapya.

Egvu-Ọma 61

Egvu, Dévidi deru nụ onye ishi egvu; t'a kporu une ye iya

- ¹Nnua mkpu, mu echi; nggube Nchileke! Ngabenu nchi l'ekfukfu, mu ekfu anu ngu!
- ²Mu no l'eke mgboko jeberu; l'echiku ngu; kele meji atofu mu atofu. Dunuru mu je edobe l'oke mkpuma, ka mu l'eli!
- ³Kele mu gbabawaru l'ime ngu; domia onwomu. O kwaphu nggubedua bu ulo-mgbochi, mu nyihuru; nahu ndu ohogu mu.
- ⁴Oogukwa mu egu te mu buru le nke ngu jeye le tutu yoyo; mbu te mu nodujewaru le mkpuli ebà ngu; zeeru ndzu.
- ⁵Kele nggube Nchileke nuwaru iphe mu riburu; le mu e-meru ngu. I mewaru te mu tsoru ndu akwabè epha ngu ugvu; keta iphe-oma, iimejeru epehe.
- ⁶Menua t'eze kaa nka; t'ò kaa nka; shi l'ogbo sweru ogbo!
- ⁷Te aba-eze iya nodunu Nchileke l'ifu gbururu jeye! Te iphe ii-gude eche iya nche bukwaru n-yemobu ngu; me ike ono, iivudoshije l'iphe i kfuru ono.
- ⁸Oo ya bu ege mu agua egvu; gude jaa ngu ajaja gbururu jeye; mekotaje iphe bu iphe mu riburu k'ememe mboku-mboku.

Egvu-Ọma 62

Egvu-oma, Dévidi deru nu onye ishi egvu, bu Jedutunu

- ¹O bu Nchileke nwenkinyi; be mu nodu; ngaberu; ke l'oo ya bu onye a-dzofuta mu nu.
- ²O bu Nchileke nwenkinyi iya bu agbara-mkpuma mu; buru iya adzoje mu; bukwaru iya phu bu a-gbabe-a-dzuru nke mu. ?Bu onye ha k'onwubata mu enwubata?
- ³Unu l'unu ha; ?bu teke ole be unu e-tsuberu madzu kputukputu; ?mbu onye ike ta nohedu; yo buwarua egugoru b'o gugoru.
- ⁴Iphe unu eshibeje ite iya bu ege unu e-shi nwufu eze madzu l'okwa iya. Ejo-ire bu iphe aduje unu mma. Unu egudeje onu unu l'agoru ibe unu onu. Obenu l'ime obu unu; be unu egudeje atu epehe onu.
- ⁵O bu Nchileke nwenkinyi iya be mu no l'eka; ke l'oo ya bu onye mu ele enya l'eka.
- ⁶O bu Nchileke nwenkinyi iya bu agbara-mkpuma nke mu; buru iya adzofutaje mu; bukwaru iya phu bu a-gbabe-a-dzuru nke mu. ?Bu onye ha ke onwubata mu enwubata.
- ⁷L'aa-dzofuta mu; me l'aa-kwabè mu ugvu bu Nchileke b'o no l'eka. O bu Nchileke bu agbara-mkpuma nke mu; bukwaru iya phu; be mu no l'eka ezeru ndzu.
- ⁸Unu dakobe iya tekenteke; unube unwu eliphe! Unu gheberu iya obu unu onu. L'o kwa Nchileke bu onye ayi no l'ime iya ezeru ndzu.
- ⁹Ndu ophu bu ohu du l'o bu udzu, shi l'onu. Ndu ophu bu amadu aburu iphe-eswe. Teke a toru epehe ebo l'iphe aatoje madzu; iphe epehe toko buru bu iphe-iphoro; uphere-onu.

¹⁰Unu ba akpokwaru obu ye l'ogude ugho l'ana ndu odo iphe; ophu unu 'ewokwaru enya tupyoo l'iphura! O nwekwaruru ege oo-du; eku unu abya aka nshinu; ole; unu ba kpokwaru obu yeru iya!

¹¹Nchileke kfuakwaru iphe-a ugbo lanu; mbedua anuwa iya ugbo labu; l'oo nggube Nchileke bu onye nwe ike.

¹²Odo aburu l'oo nggube Nnajiufu be n-yemobu no l'eka. O bu nggube Nchileke e-bu onyemonye nggo l'ege ozi iya du.

Egvu-Oma 63

Egvu-oma, Dévidi deru teke o no l'echi-egu Júda

¹Nggube Nchileke; o bu nggu bu Nchileke mu! Obu ngu egbu mu egbugbu: eswe l'enyashi. Ekpiri ngu akpo mu nku. Obu ngu meekwaru; ike agvu mu l'o bu onye no l'echi-egu; mbu l'o bu onye no l'ali okponku, mini ta nodu.

²Mu ta madu ege mu e-me phua ike ngu; me odu-biribiri ngu; ege mu shi aphuje iya l'ulo ngu, du nsu.

³Mu e-gude onu mu jaa ngu ajaja; kele n-yemobu ngu ka ndzu mma.

⁴Mu a-nodu ekele ngu ekele jeye teke mu a-no-bebe. Yo buru epha ngu; be mu e-gudeje chilia eka imeli ekfu anu ngu.

⁵Obu mu; be epho e-ji l'o bu onye riru nri, e gude eba anu; me umi-okpu shia. Mu e-gude onu gua egvu ehu-otso-ena, gude tua ngu epha.

⁶Oobujeru; mu -zeru azee; mu anyata ngu; oriri ngu anodu mu l'obu enyashi ophu.

⁷Mu no le mkpuli ebà ngu agu egvu ehu-otso-ena; ke l'o bu nggu bu onye eyejeru mu eka.

⁸Mu anoje ngu ntse tekenteke. Yo buru ike ngu; b'i gudeje kwakobe mu.

⁹Ege ephe ha; mbu ndu achu ishi mu a-lakota l'iyi; a chiru ephe ye l'ime ali.

¹⁰Ee-gbushi ephe l'ogu; ephe aburu nri, a kparu wushiru nkuta-oswa.

¹¹Obenu le Nchileke e-me t'ehu tsoo eze ena. Iphe bu ndu egudeje epha Nchileke ekwe ukwa a-ja iya ajaja. Ole ndu ntuphu-ire phe; be onu a-buru kpurukudungu.

Egvu-Oma 64

Egvu-oma, Dévidi deru nu onye ishi egvu

¹Nggube Nchileke; nunua mkpu, mu echi echiku ngu! Mu atsukwa ndu ohogu mu egvu. Gbochitanu mu l'eka ephe.

²Dominua mu t'ejo idzu, ndu ejo madzu achiru mu; be eru mu l'ehu. Domianua mu l'ejo uzu ono, ndu ejo madzu atu ono.

- ³Ḑphe abaję ire ęphe ọba mma; gude ọnu l'agba okfu ọgba akfu.
- ⁴Ḑphe anọduje; kwaberu onye ę-ta dudu iphe o meru. Onye ono -bya amaru; bę akfu buwaru iya l'ęhu kfu. Ẹ tọ dudu iphe ęphe atsu egvu.
- ⁵Ḑphe anọduje eyeru onwęphe okpu-ikike t'ęphe keshia ęhu l'ome ejo iphe. Ẹphe asuje l'ęphe e-je agbashia ọnya ęphe l'edomi. Ẹphe asu: “?Bukwanu onye a-phu ęphe?”
- ⁶Oobuje teke ęphe chieberu ejo idzu ono; ęphe asu: “L'idzu, ęphe chiru nta-a; bę dukpoo mma nshinu!” Uche madzu; mę obu iya bulephu ęregede kpuu.
- ⁷Obenu lę Nchileke a-gba ęphe akfu. Ẹphe -bya amaru; bę ęphe zęshiwa l'alį.
- ⁸Ḑphe e-gude ọnu ęphe kfutaru onwęphe okpu-akpohu. Iphe bu ndu phuru ęphe, e-kwe l'ishi; su: Hoo! Ẹge ọo-du ęphe!
- ⁹Ndiphe kpoo-gbaa a-wata ọtsu egvu. Ẹphe arakashilaha iphe Nchileke meru arakashį; rilaha k'iphe ono, meru nu ono arįri.
- ¹⁰T'ęhu tsojekwa ndu doberu ęka ndoo ęna l'ime Ojejoje! T'ęphe gbabakwa l'ime iya je edomia onwęphe! T'iphe bu ndu obu guru iphoro jakwaa ya ajaja!

Egvu-Ọma 65

Egvu-ọma, Dévidi deru nu onye ishi egvu

- ¹Nggube Nchileke; ọ du mma t'ayi nọdu lę Záyonu jaa ngu ajaja! Ayi e-medzukotaru ngu iphe ayi riburu l'ayi e-meru ngu.
- ²Nggube onye, anuje ekfukfu, ayi ekfu anu ngu; ọ bu nggu bę madzu kpoo-gbaa; awuru wu-kfuta.
- ³Teke iphe du eji ayi shi kpapyabe ayi; bę iguleru-a ayi nu.
- ⁴Onu-ọma bu kę ndu, i fotaru; tę nggu l'ęphe buru l'ogbodufu ngu. Iphe du mma, nọ l'ęke i bu; ejije ayi ępho; mbu iphe du mma, nọ l'eze-ulo ngu ono, du nsọ ono.
- ⁵Nggube Nchileke; ọ bu nggu adzoje ayi. Iigudeje iphe du biribiri, ekoshi l'i bu onye doberu ęka ndoo zaa ayi oku. Ndu bu l'ęke igwe jeberu; alį ejebe; mę ndu, bu lę mgboro eze ęnyimu, kakota ote-ęnya; bę bu nggu; bę ęphe chiru ukfu kwę;
- ⁶mbu nggube onye bu ike ngu; b'i gude gvubetsua ugvu l'ęke ęphe gvutsuaru. I keru onwongu agburu-ęhu ęge eekeje akpo-buleti l'ukfu.
- ⁷Iimeje tę ekiri eyii-mini eze ęnyimu tu-buhu; l'emeje tę oke pherephere, tso iya nu kfushi. Utsu, etsu l'iphe bu mbakeshi; bę iimeje t'o tsubuhu.
- ⁸Ndu bu ote-ęnya; anọduje anma kwękwęwe; mę ęphe nua k'iphe, du biribiri, iimetsua. Iphe iimeshi emeshi; bę ndiphe lę mgboko gbaa mgburumburu gude ęhu-otso-ęna aguru ngu egvu.

⁹Igbaje mini lẹ mgboko-a teke ị byaru iya agbaphe; shi ẹge ono mee ya; yọ buru alị-osa. Ẹnyimu nke ngu b'i meru tẹ mini ji ejiji. I meru t'iphe, ndiphe meberu l'alị mehu; ke l'ọ bu ẹge ono; b'i meru iya t'ọ du.

¹⁰I chiru mini; yọ dọru adọru l'enyoro. Nnggu abya ayọo teshiteshi gude mee igbo; t'ọ du ruharuha; shi ẹge ono goru onu-oma nu iya; mee iphe e meberu iya; t'o vua evuvu.

¹¹I wotaru o-me-l'uko nke ngu ye l'iphe e meberu emebe. Iphe bu ẹke, i shiru; b'ẹ ta achojedu nri achocho.

¹²Egbudu abya efuchia echi-egu; ẹhu awata otso iphe, bu ugvu ugvu ẹna.

¹³Egu ẹke eecheje iphe-edobe; be aturu kuru l'ata nri. A bya lẹ nsuda nsuda; iphe jiru iya nu aburu iphe a koberu akobe. Iphemiphe obule ono chikoru atu uzu; l'agu egvu ẹhu-otso-ẹna.

Egvu-Ọma 66

Egvu-oma, e deru nu onye ishi egvu

¹Unube ndiphe l'unu ha; unu tọaru Nchileke uzu ẹhu-otso-ẹna!

²Unu gua egvu gude tushi iya ẹpha! Unu tushi iya ẹpha; jaa ya ajaja!

³Unu su Nchileke: “L'iphe bu iphe onoduje eme dukwa biribiri! Ike Nchileke hatabe nshinu; k'ophu bu lẹ ndu ohogu iya adaje iya pee l'ifu; l'ẹke ẹphe atsu iya egvu.

⁴Iphe bu ndiphe adaje iya pee l'ifu; baaru iya ẹja; gua egvu nu iya. Mbụ l'ẹphe aguje egvu gude jaa ya ajaja.”

⁵Unu bya aphụ ozi, Nchileke jeru! Nchileke dukwa biribiri l'iphe oomeru unwu eliphe.

⁶O meru ẹnyimu; yọ buru alị, kpohuru nkụ. Ẹphe egude okpa wụ-swee ya. Ẹhu atsọ ayi ẹna l'ẹke ono; ke iphe o meru.

⁷O gude ike nk'iya buru eze gbururu jeye. Ẹnya iya aphukotaje iphe bu mbakeshi! Oo ya bu t'ẹ b'ọ dukwa ndu ono, kwefuru ikè ono, e-je iya otso ogu!

⁸Unu tua Nchileke ayi ẹpha; unube ndiphe! T'a nunua ajaja, unu aja iya!

⁹O bu iya doberu ayi ndzu; bya emee tẹ ẹturu be ẹchi ayi.

¹⁰Ishi iya aburu lẹ nggube Nchileke dataru ayi; bya emee ayi; ayi adu mma l'ọ bu mkpola-ocha, a huru l'oku.

¹¹I dutaru ayi ye l'onya; bya eworu oke ivu tukobe ayi l'okpurukpu-azu.

¹²I meru t'unwu eliphe wee ayi ishi kperekpere. Ayi jeru iphe anwu chiru ayi; mini anmaa ayi. Obenu l'i metsuaru; duta ayi dobe l'ẹke ayi tọsaru ẹhu.

¹³Mu e-gude ngweja-ukfuru bya l'ulo ngu; mekotaru ngu iphe mu riburu lẹ mu e-meru ngu.

- ¹⁴Mu e-me iphe mu gude ọnu mu kfu a lẹ mu e-meru ngu; teke mu shi eje iphe-ẹhuka.
- ¹⁵Mu a-kputa ebyila, ẹba nọ; gude gwooru ngu ngweja-ukfuru. Mu e-gbushiru ngu oke-eswi; gbushiaru egbu.
- ¹⁶Iphe bu unube ndu atsụ Nchileke egvu; unu byakpoduaphu bya angabe nchi; te mu kooru unu iphe o meru lẹ ndzu mu.
- ¹⁷Mu rakuru iya t'ọ gbaaru mu mkpu; bya egude ọnu mu gua egvu; jaa ya ajaja.
- ¹⁸Ndege ọ -buru l'ọ nweru ẹjo iphe, mu meru; woru iya domia l'obu mu; me Nnajiufu ta ga angabekwa nchi; nua olu mu.
- ¹⁹Obenu l'ọ ngaberu nchi; nua olu mu teke mu kfuru nu iya.
- ²⁰T'ajaja bukwaru ke Nchileke; mbu onye e ta ajikadu ekfukfu, mu kfuru nu iya; ophu ọ budu l'ọ jikajeru lẹ ya te eyheduru mu obu.

Egvu-Ọma 67

Egvu-oma, e deru onye ishi egvu; t'a kporu une ye iya

- ¹Te Nchileke menuaru ayi eze-iphe-oma. Yo goru ayi ọnu; mbaru ayi ọnu-ochi;
- ²k'ophu ndiphe a-maru ọzo ngu; me k'ophu iphe bu mbakeshi a-makwaphu l'oo nggu adzoje madzu.
- ³Te ndiphe kejeje nggube Nchileke ekele! T'iphe bu madzu kpoo-gbaa jaje ngu ajaja!
- ⁴T'ehu tsonua iphe bu mbakeshi ena; t'ephe gua egvu ehu-otso-ena; kele ndiphe mgburumgburu; be iikpeje ikpe, vudo nhamunha. Yo buru nggu anoduje akpo-ziru iphe bu mbakeshi ọzo.
- ⁵Te ndiphe kejeje nggube Nchileke ekele! T'iphe bu madzu kpoo-gbaa jaje ngu ajaja;
- ⁶k'ophu iphe a koberu l'ali e-mehukwanu emehu; Nnajiufu, bu Nchileke ayi agooru ayi ọnu.
- ⁷Nchileke a-goru ayi ọnu-oma; k'ophu ndiphe jeye l'eke mgboko jeberu a-nodu abaru iya eja!

Egvu-Ọma 68

Egvu-oma, Dévidi deru nu onye ishi egvu

- ¹Te Nchileke zilihu; te ndu ohogu iya gbaa nanu nanu! Te ndu ọ du ashi shikwa iya l'ifu gbakashihu!
- ²T'ọ bukwaru ege pherephere ephekashije enwuru-oku; bu ege ii-phekashi ephe nanu nanu. Mbu t'ọ buru ege umu, a ngaberu l'oku angazehuje; bu ege ndu akirishi a-lakota l'iyi l'ifu Nchileke.

- ³Obenu lẹ ndu doberu ẹka ndoo a-nọdu ete ẹswa; ẹhu atsọo ẹphe ẹna l'ifu Nchileke. Ẹphe e-gude ẹhu-otso-ẹna l'ete ẹswa eteshi iya ike.
- ⁴Unu gua egvu nọ Nchileke. Unu gua egvu gude kele iya ekele! Unu kutseje onye ono, nọ l'ugbo-inya iya agba l'urukpu ono ekutse. Ẹpha iya bụ Ojejoje. Unu nọdukwa iya l'ifu tee ẹswa.
- ⁵Nchileke nọ l'ufu iya, dọ nsọ; mbụ onye bụ iya bụ nna; ndu nna ẹphe ẹ-ta nọhedu; buru onye agbajeru unwanyi, maa tufuru ọdzori.
- ⁶Nchileke emeje tẹ ndu nọ nkinyi nweru ẹke a-buru ẹphe ufu. Oomeje tẹ ndu a turu mkporo nweru onwephe l'ẹhu-otso-ẹna. Obenu lẹ ndu kwefuru iya ikè bụ l'alì, anwu chinwuru echinwu; bẹ ẹphe ebuje.
- ⁷Nggube Nchileke; teke i duru ndu nke ngu; je eswee alì, daburu swanmangu;
- ⁸bẹ alì nmaru jijiji; igwe achia ọbaru-ugbo l'ifu nggube Nchileke. Ugvu Sáyinayi anmakota jijiji l'ifu Nchileke; mbụ nggube Nchileke kẹ Ízurelu.
- ⁹Nggube Nchileke; i meru tẹ mini chia nshinu; gude iya mee tẹ alì ngu shihu ike teke ike gvuru iya;
- ¹⁰ndibe ngu alaa l'alì ono je eburu. Nggube Nchileke eshi l'eze iphe i nweshiru; nọ ndu ukpa iphe mkpa iya duru ẹphe.
- ¹¹Ọ bụ Ojejoje turu ekemu ọbu; a dọ l'igwe raa ya arara; sụ:
- ¹²“Ndu eze; mẹ ndu soja ẹphe; bẹ gbaru igbafu. Ẹphe gbaru igbafu!” Unwanyi akuru l'ufu; l'eke iphe a kwaru l'okwata.
- ¹³Ndu k'unwoke azeru l'odu-aturu, dọ l'ọ bụ ẹbà ndo, a wuru mkpola-ocha; bya egude mkpola-ododo; mee ẹbà iya ono; yo gbu nwainwii.
- ¹⁴Teke Okaribe-Kakota-Ike chikashiru ndu eze l'alì ono; b'ọ dulephu l'ọ bụ aka-mini, dashiru lẹ Ugvu Zalumonu.
- ¹⁵Ugvu kẹ Nchileke b'ọ bụ; mbụ Ugvu Báshanu. Ọ bụ ugvu, nwegbaaru njakata njakata.
- ¹⁶Unubẹ eze ugvu, nwegbaaru njakata; ?bụ ngunu kparu iphe unu ejiru ugvu Nchileke ijimanya; mbụ ugvu ono, Ojejoje, bụ Nchileke fotaru lẹ ya e-buru; chia ndu nk'ia gbururu jeye lẹ gbururu ono.
- ¹⁷Ugbo-inya kẹ Nchileke; bukwa unukurunu. Nnajiufu shi lẹ Sáyinayi gude ugbo-inya iya ono, bụ unukurunu ono bya ẹke o doberu nsọ.
- ¹⁸Teke o gbeshiru lashia l'imigwe; b'ọ chitaru igweligwe ndu ọ lutaru l'ogu; kpuaru onwiya. Ndiphe; mbụ jeyekpo lẹ ndu shi kwefuru ngu ikè; nushiru iya iphe k'ewoma; Ojejoje, bụ Nchileke e-bu l'ẹke ono.
- ¹⁹T'ajaja buru kẹ Nnajiufu; mbụ Nchileke ọphu bụ onye ndzofuta ayi; onye evutaje ivu ẹhu ayi mboku-mboku.

- ²⁰Nchileke ayi bụ Nchileke, adzoje ndzụ. Yọ bụru l'eka Ojejoje, bụ Nnajiufu ono; bē eeshije nahụ anwūhu.
- ²¹Nchileke e-gwe ndu ọhogu iya ishi rakaraka; mbụ kpua ẹphe akpọ l'ishi; mbụ ndu emekwadu ẹjo iphe.
- ²²Nnajiufu sūru: “Lẹ ya e-je Báshanu; je eduta ndu ọhogu unu. Ya abaa l'ime ebo eze ẹnyimu; je eduta ẹphe;
- ²³k'ọphu unu e-gbu ẹphe pyaapya; nkuta unu ekee anụ ẹphe ẹge dū ẹphe mma.”
- ²⁴Nggube Nchileke; onyemonye ọbule phūwaru ẹge ndibe ngu dzeberu awụ ala; mbụ ẹge ndibe nggube Nchileke, bụ eze mu dzeberu awụ ala l'ulo ono, dū nsọ ono.
- ²⁵Ndu aguru ẹphe egvu vu ụzo. Ndu kẹ nkwa etsoru ẹphe. Ndu ọphu bụ unwu-mgboko bụ ọsa bē ẹphe ayọ.
- ²⁶Unu jaa Nchileke ajaja l'edzudzu ọha! Unu jaa Ojejoje ajaja l'ẹke ndu Ízurelu dzuru edzudzu!
- ²⁷Ndu edu ẹphe bụ ndu ikfu Bénjaminu, bụ ndu ikfu kẹ nwata. Ndu ishi k'ikfu Júda; ndu ishi k'ikfu Zébulonu; mē ndu ikfu kẹ Náfutali awụ gidigidi etso ẹphe.
- ²⁸Nggube Nchileke; rụkotanu ẹhu! Koshinu ike ngu Nchileke! Mbụ ike ono, i gudehawa mee ire l'okfu ẹhu ayi ono.
- ²⁹Ndu eze e-gude k'eze-ulo ngu, nọ lẹ Jerúsalemu bya emeeru ngu iphe-oma.
- ³⁰Baaru ẹjo agiyi ono, nọ l'ẹji ono mbà: mbụ mba ono, achị ndiphe l'ọ bụ oke-eswi, eme ẹnari, achị nwa-eswi ono; jeye teke onyemonye ọbule e-wozita onwiya alị; gudelehaa mkpọla-ọcha wotaru ngu. Chikashia ndu ono, ẹgu ọgu anọduje agụ l'ọ bụ ẹgu nri ono!
- ³¹Ndu anọ-chi ẹnya ndu Íjiputu a-bya; ndu Itiyópiya abya achị-lia ẹka kfuru nū Nchileke.
- ³²Unu gụa egvu nū Nchileke; unubẹ alị-eze unwu eliphe l'unu ha! Unu gụa egvu gude tua Nnajiufu ẹpha!
- ³³Unu gụaru iya onye ono, anọduje l'ugbo-inya iya agba l'urukpu ndiche ono, nọ l'ephekerephe ono; mbụ onye ono, olu iya adaje l'ọbu egbe-igwe ono.
- ³⁴Unu raa ya arara; mbụ ẹge ike Nchileke habe nshinu; mbụ onye ọdu-biribiri iya tukuru Ízurelu sweta; onye bụ akpamigwe ekoshije ẹge ike iya ha.
- ³⁵Nggube Nchileke; ị dū biribiri l'ulo ngu, dū nsọ. Ọ bụ nggube Nchileke kẹ ndu Ízurelu anuje ndibe ngu ike mē agburu-ẹhu. T'ajaja bụru kẹ Nchileke!

Egvu-Ọma 69

Egvu, Dévidi deru nū onye ishi egvu; t'e gude olu egvu “Okfukfulike” gụa ya

- ¹Dzọ mu nggube Nchileke; kẹle mini wọwaru mu l'ẹkpiri.

- ²Mu alawa rerireri l'ime epoto; eke e to dudu iphe okobe nvo, no iya nu. Mu daruwaru ohu-ali; utso eriwa mu eriri.
- ³Mu chiwaru mkpu; ike agvu mu; ekpiri agowa mu agogo. Mu lenyawaru enya elewaa inyoki-inyoki; l'eke mu ele enya Nchileke mu.
- ⁴Ndu mu du ashị l'e b'ọ du iphe mu meru ephe kakwa egbushi, no mu l'ishi. Ndu ohogu mu adu l'igwe; mbu ndu iphe ephe shiberu ite iya; bu ege ee-shi te mu ba abohe; l'e b'ọ du iphe mu meru ephe. Ephe ekebutaje mu; te mu kfu ugwo iphe mu te ezitadu.
- ⁵Nggube Nchileke; i mawaru ege mu emebe eswe: E t'ọ dudu eke mu mesweru, e-ta adabuduru ngu eba l'ifu.
- ⁶Nggube Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike; be ekwekwa t'e gude okfu ehu mu mee ndu chiru ukfu kwee ngu iphe-iphere! Ophu i kwekwa t'e gude okfu ehu mu mechia ndu achọ ngu nu ifu; nggube Nchileke ke Izurelu!
- ⁷Ke l'ọ bu okfu ehu ngu; b'e gude ekfuru mu kulakula; iphere eji mu ifu.
- ⁸Ndibe ayi dobewaru mu l'ọ bu onye byaru abyabya. Unwunne mu phe egbe gube-wa mu nu onye ohodo;
- ⁹ke l'obu, mu yeru ulo ngu evukwa mu oku l'ehu. Iphe bu iphe-iphere, e meru kpua ngu aburu mu vutaru onwu iya.
- ¹⁰Teke mu raru ekwa; swia aswisi; igboma egude iya jaa mu ewena.
- ¹¹Mu -yee uwe-aphu; ephe egude mu tulahaa ntu-okfu.
- ¹²Mu bu-wa iphe ndu dzukoberu l'obu-edukfu gude akọ onu; buru iphe ndu mee eme l'enya gude agu egvu.
- ¹³Olobu nggube Ojejoje; be mu a-nodu ekfu anu. Gudenu n-yemobu ngu nua olu mu teke du ngu mma; nggube Nchileke; nggu adzo mu ege i kwehawaru mu ukwa iya.
- ¹⁴Lofutanu mu l'epoto ono; be ekwekwa t'o ria mu! Nafutanu mu l'eka ndu mu du ashị; gufuta mu l'echi ebo ono!
- ¹⁵Be ekwekwa t'utso ria mu. Be ekwekwa t'ebo ono ria mu; ophu i kwekwa t'e kpochia mu eja le ndzu!
- ¹⁶Zanu mu oku; nggube Ojejoje; kele n-yemobu ngu du mma. Gudenu k'obu-imiko ngu; ghaaru mu ifu.
- ¹⁷Ba aghakwaru mube onye ejeru ngu ozi azu. Zanu mu oku egwegwa; kele mu nookwa l'iphe-ehuka.
- ¹⁸Kpiritanu ntse bya adzo mu! Gbafuta mu ru me l'ogvu ndu mu l'ephe no l'okfu!
- ¹⁹I mawaru ege ephe chi-beru mu ochi; bya amakwaruphu ege ephe meberu mu iphe-iphere. Ndu bu ohogu mu b'i makotanuru-a.

- ²⁰E meekwaru mu iphe-iphere; k'ophu ẹhu anyihuwa mu nkọ. Nta-a b'o mewaru mu; ike agvụ mu. Mu lewaru ẹnya onye imiko mu a-dụ; to nwe. Mu abya elee ẹnya onye a-dụ mu ike; to nwe.
- ²¹Nri, ẹphe doberu mu; bẹ ẹphe yeru mu nshi; bya edoberu mu mee, shihuru ụka tẹ mu nguru ye iya.
- ²²Tẹ nri, ẹphe doberu k'eriri; ghokwaa ọnya-ekobe; hata ẹphe; anụ, ẹphe gburu k'ogwa Nchileke aburu ọnya; nmata ẹphe.
- ²³Tẹ ẹnya kpukwaa ẹphe ishi. Tẹ ekwebe nyajikwaa ẹphe ẹbo; gbururu jeyewaru.
- ²⁴Tukoshinu ẹphe ẹhu-eghughu ngu; nggu egude oke ẹhu-eghughu ngu kee ẹphe l'ọ bu ọku!
- ²⁵Tẹ ufu ẹphe bukwaru ochobo; ophu o dukwa onye e-bu l'ulo ẹphe.
- ²⁶Kele ndu ẹphe akpa ẹhu; bu ndu i chiwaru ẹchachi; buru ndu i meshiru iphe ike; bẹ ẹphe anọduje ekfubyishi ekfubyishi.
- ²⁷Dokoberu ẹphe ẹjo iphe, ẹphe meshiru edokobe. Ophu i kwekwa t'ẹphe keta oke l'odobe-ẹka-ndoo nke ngu.
- ²⁸Te fufukwa ẹpha ẹphe l'ekwo, e deru ẹpha ndu nọ ndzụ. Ophu i dekwa ẹpha ẹphe l'ẹke e deru ẹpha ndu doberu ẹka ndoo.
- ²⁹Ehu ahụakwa mu ọku; ụzo echiwa mu. Nggube Nchileke; tẹ ndzota nke ngu kwakobenu mu.
- ³⁰Teke ono; mu agụa egvu gude jaa Nchileke ajaja; gude egvu-ekele mee ẹpha iya t'ọ dee ude.
- ³¹Onanu a-kakwa Nchileke ọtso ẹna; karia l'a kpataru iya eswi; mbụ oke-eswi, mpo iya hagbaa ke gbagara-gbagara; ụyi-ọkpa iya epheshitsua ya epheshi.
- ³²Ndu, aakpa ẹhu -phule iya phụ; ẹhu atsọo ẹphe ẹna. Ndu achọ Nchileke; bẹ ọo-du ike!
- ³³Ojejoje anuje olu ndu, ẹ te nwedu ẹge o haru ẹphe; ophu o gbakutajedu ndu nk'iya, a turu mkporo azụ.
- ³⁴Tẹ ndu bu l'imigwe yele ndu bu le mgboko jaa ya ajaja! T'enyimu yele iphe bu l'ime iya tukokwaphu jaaa ya ajaja;
- ³⁵Kele Nchileke a-dzofuta Záyonu; kpukwa-zikota mkpukpu, nọ le Júda. Ndiphe a-la iya je eburu; mee ya; yọ buru iphe ẹphe.
- ³⁶Unwu ndu ejeru iya ozi e-me iya; yọ buru òkè-iphe ẹphe. Iphe bu ndu yeru ẹpha iya obu e-buru l'alì ono.

Egву-Ọma 70

Egву, Dévidi deru nụ onye ishi egvu gude nyataru Ojejoje iphe

- ¹Dzɔnua mu; nggube Nchileke. Byanu ɛgwegwa; bya eyeru mu ɛka; nggube Ojejoje!
- ²T'e mekwaru iphe-iphere; kpua ndu achɔ ishi mu; mekwaaphu t'ephe ghahu beringu. T'ɛka gwɔkwaa ndu achɔ mu nu ɛji; mbu ndu, iphe byaru mu nu atso ɛna.
- ³T'e mekwaru iphe-iphere kpua ndu azuru mu ukwe; t'ehu daa ephe koo.
- ⁴T'iphe bu ndu achɔ ngu nu; bukwaru ndu ɛhu a-tso ɛna; ephe anodu ngu l'ɛka ete ɛswa. Tɛ ndu ɛhu atso ɛna l'i dzɔfutaru ephe kfujekwa tekenteke; su: "T'a tua onu Nchileke l'o ha nshinu-o!"
- ⁵Obenu le mbedua bu onye ukpa; l'aka ɛka ikarikari. Byanu ɛgwegwa; nggube Nchileke. O bu nggu bu onye eyejeru mu ɛka; buru nggu; be adzoje mu nu. Nggube Ojejoje; ba akpokwa ukfu abyabya!

Egvo-Oma 71

- ¹Nggube Ojejoje; o bu nggu; be mu no l'ɛka l'ezeru ndzu. Be ekwekwa t'iphere mee mu!
- ²Eshinu i bu onye doberu ɛka ndoo; nafutano mu! Yeru mu ɛka te mu nahu! Ngaberu mu nchi; dzɔfuta mu!
- ³Bunuru mu agbara-mkpuma, mu a-gbabaje; domia onwomu! Tunua ekemu t'a dzoo mu; ke l'o bu nggu bu agbara-mkpuma mu; buru nggu bu a-gbabe-a-dzuru nke mu.
- ⁴Nggube Nchileke mu; gbafuta mu ru; l'ɛka ndu akirishi; mbu l'ɛka ndu e te dobedu ɛka ndoo; me ndu iwe.
- ⁵Ke l'o bu nggube Nnajiufu, bu Ojejoje; be mu chiru ɛnya ziaru. Keshinu mu bu nwata; bu nggu; be mu dakoberu.
- ⁶Keshinu ophu a muru mu; bu nggu be bu agbarike mu. Mu a-nodulephu etu ngu epa gbururu jeye le gburu; ke l'o bu nggu kufutaru mu l'epho nne mu.
- ⁷A dɔwa l'igwe gude mu anma etu oma. Obenu l'oo l'ɛka ngu; bu ɛke, shihuru ike, mu anoduje; ezeru ndzu.
- ⁸Eswe l'enyashi; be mu anoduje etu ngu epa; l'atu onu ɛge i du-be biribiri.
- ⁹Byiko; ba ajikakwa mu nta-a, mu buwa ogurennya-a. Be eleswetakwa mu nta-a, ike gvwaru mu-a.
- ¹⁰Kele ndu ohogu mu ekfukwaru mu ejo okfu. Ndu domishiru onwephe; kwabe t'ephe mee mu iphe anokobeje achɔ idzu ɛhu mu.
- ¹¹Ephe asuje: "Le Nchileke jikawaru mu. T'a chia mu gude; ke l'e to dukwa onye abya mu agbataru."
- ¹²Ba anodukwa mu ote-ɛnya; nggube Nchileke. Nggube Nchileke nke mu; bya ɛgwegwa bya eyeru mu ɛka!

¹³T'iphe bụ ndu ebo mu ibo bụkwaru ndu iphere e-me t'ephe chihu. Tẹ ndu ono, eme t'ephe wofu mu ono bụkwaru ndu aa-chi ochi; jaa ewena.

¹⁴Obenu lẹ mbèdua bụlephu l'ẹke iino; bẹ ẹnya mu a-nọ. Mu a-nọdu aka ngu oja ajaja l'eje.

¹⁵Mu e-gude onu mu ekfu iya mkpụrumkpuru l'ekfushi iya ike l'i doberu ẹka ndoo; mę l'ọ bụ nggu adzoje madzu. Odobe-ẹka-ndoo ngu; mę ndzota nke ngu ono hatabe nshinu k'ophu bụ lẹ mu ta atukota-ghedu onu iya.

¹⁶Mu e-gude ike kẹ nggube Nnajiufu, bụ Ojejoje je araa ya arara l'ọ bụ nggubedua nwenkinyi ngu; bụ onye doberu ẹka ndoo.

¹⁷I shikpooru keshinu mu bụ nwata zita mu iphe; nggube Nchileke. Iphe dụ biribiri, iimeje; bẹ mu shilephu teke ono tuta onu iya jeye nta-a.

¹⁸Nta-a, mu bụwa ogurennya, ẹwo kpuru mu ishi-a; ba aghakwaru mu azu; nggube Nchileke jeye teke mu akọeberu ogo ophu abyanu ẹge ike ngu habe nshinu; mbu kooru iya iphe bụ ndu ee-mekochaa mua ẹge ike ngu habe nshinu.

¹⁹Odobe-ẹka-ndoo ngu ruru akpamigwe; nggube Nchileke; mbu nggube onye ono, meshiru iphe paru ẹka ono. ?Bụ onye aturu ngu; nggube Nchileke?

²⁰E gudekwaru l'i mewaru mu; mu ejee iphe-ehuka; onu akpua mu uphu; obule mu marua l'ii-me mu-a tẹ mu gbufu bya adu mma odo; mbu kufuta mu l'ime ili; woru mu melia.

²¹Ii-me t'a ka mu okwabe ugvu. O kwaphu ẹge ono; bẹ ii-du mu ike odo.

²²Nggube Nchileke mu; mu a-kpo une gude jaa ngu ajaja l'i bụ onye evudoshije ike l'iphe i kfuru. Mu e-gude ogele gua egvu; jaa ngu ajaja; nggube Onye dụ Nso kẹ Izurelu.

²³Mu a-tu uzu ehụ-otso-ena; gua egvu gude jaa ngu ajaja; mbu mube onye i gbafutaru.

²⁴Eswe mę enyashi; bẹ mu a-nọdu e-kfushi iphe i meshiru gude koshi l'i doberu ẹka ndoo; kele ndu shi achị mu nu; b'e mewaru iphere kpua; mekwaaphu t'ephe ghahu beringu.

Egvu-Ọma 72

Egvu, Sólomonu deru

¹Nggube Nchileke; menua tẹ eze kpeje ikpe ẹge nggubedua ekpe! Menua tẹ nwatibe eze dobe-ẹka-ndoo ẹge nggubedua doberu;

²k'ophu oo-kpeje ndibe ngu ikpe, dụ mma; gbaaru ndu aakpa ehụ odzori.

³Tẹ ugvu ugvu ndu k'eze iya mee t'ehụ dụ ndiphe agu. Ugvu ugvu ndu kẹ nshii emee t'ephe gude umere ephe koshi l'ephe bụ ndu doberu ẹka ndoo.

- ⁴Ndu aakpa ẹhu; bẹ eze a-gbaru ọdzori; dzọo ụnwegirima ndu ẹ ta dudu ẹge ọ haru ẹphe; dzọpyashia ndu ono, akpa ẹphe ẹhu ono ishi.
- ⁵Ẹphe a-nọdu abaru ngu ẹja gbururu jeye teke ẹnyanwu; mẹ ọnwa a-nobebe; mbụ tsube l'ọgbo sweru ọgbo.
- ⁶Ọo-dụ l'ọ bụ mini, achi l'ẹke, a sụru asusu; mbụ l'ọ bụ ẹke igwe ayọru alị teshiteshi mini.
- ⁷Teke ono, ọo-nọdu achi ono; bẹ ndu doberu ẹka ndoo a-jà ajàjà. Ẹhu-agu achi ẹkemeke jegbaru; jeye teke ọnwa ta anọhedu.
- ⁸Ọo-buru eze chia ndiphe tsube l'eze ẹnyimu rua eze ẹnyimu; mbụ tsube lẹ Ẹnyimu Yufurétusu jeye l'ẹke mgboko jeberu.
- ⁹Ndu bu l'echi-ẹgu a-bya ebyiaru iya ikpere l'alị; ndu ọhogu iya achichiaru iya ọnu achichi l'ẹja.
- ¹⁰Ndu eze ndu Tashishi; mẹ ndu bugbaa l'ikfuli a-nọdu atụ utu anụ iya. Ndu eze ndu Sheba yele kẹ ndu Seba e-wotaje iphe bya anụ iya.
- ¹¹Iphe bụ ndu bụ ndu eze l'ẹphe ha e-byishiru iya ikpere. Iphe bụ mbakeshi e-jeru iya ozi.
- ¹²Kẹle ndu ẹ ta dudu ẹge ọ haru ẹphe -rakua ya; bẹ ọo-dzọfuta ẹphe; mbụ ndu iphe-ẹhuka byaru; to nwe onye a-gbaru ẹphe mkpu.
- ¹³Ọo-phuru ndu ike ta anọdu; mẹ ndu ẹ ta dudu ẹge ọ haru ẹphe imiko; bya adzọo ndu ẹ ta dudu ẹge ọ haru ẹphe ndzụ.
- ¹⁴Ọo-nafuta ẹphe l'ẹka ndu akpa ẹphe ẹhu; mẹ l'ẹka ndu ẹnya enwu ọku; kẹle ndzụ ẹphe dụ iya mkpa nshinu.
- ¹⁵Tẹ ndzụ eze bukwaru ndzụ ogologo. T'a nujekwa iya mkpọla-ododo ndu Sheba! Tẹ ndiphe kfujekwaru nụ Nchileke l'okfu ẹhu iya; ẹphe agojekwaru iya phụ ọnu mbọku-mbọku.
- ¹⁶T'iphe a kuru akuku tukwaa ụda; tya nggodo l'alị-a. Tẹ iphe a kọberu l'eli uguv mehukwa l'ọ bụ iphe e meberu lẹ Lébanonu! Tẹ ndu mkpukpu ono zukwaa l'ọ bụ ẹswa l'igu!
- ¹⁷T'ẹpha eze nọdukwa ojejoje; ụdu iya edzuru ẹkemeke l'ọ bụ ẹnyanwu, nọ l'igwe. Eeshi l'ẹka iya gọru iphe bụ mbakeshi ọnu; ndiphe l'ẹphe ha ekua ya onye a gọru ọnu.
- ¹⁸T'ajaja buru kẹ Ojejoje, bụ Nchileke; mbụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu; mbụ onye buwa iya phụ nwenkinyi; bẹ emeje iphe dụ biribiri.
- ¹⁹T'ajaja bukwaruphu kẹ ẹpha iya ono, dụ biribiri ono jeye lẹ tutu yoyo! Tẹ biribiri iya chikokwa mgboko dzuru! Ono kwa ẹge ọ dụ. Ono kwa ẹge ọ dụ!
- ²⁰Ono kwa ishi ẹke Dévidi Jesi kfubeberu nụ Nchileke.

Egvu-Ọma 73

Egvu-ọma, Ọsafu deru

- ¹Ọkpobe okfu bu ẹ Nchileke ọru ndu Ịzurelu ẹ mma; mbu ndu, obu ẹphe guru iphoro.
- ²Obenu ẹ mbedua phodukpooru nwa gengu; me okpa echifu mu; mbu l'ọ phodukpowarua nwanshi; me mu ta aduhe ike vudo l'iphe mu vudo.
- ³Kele mu wataru ojiru ndu etu onwephe oke ẹpha ijimanya teke mu phuru ẹ ndu akirishi; be iphe ọru ẹ mma.
- ⁴E to ọdu iphe atsụ ẹphe l'ẹhu. Ẹphe shihuru ike; ẹhu adu ẹphe mma.
- ⁵Iphe ta atsudu ẹphe l'ẹhu ẹge ọotsu ndu ọdo; ishi, akuje ndu ọdo ta aku ẹphe.
- ⁶Yọ buru iya meru; ekuku, ẹphe eku onwephe aburu ẹphe iphe-olu. Iphe-kpaa aburu uwe, ẹphe eye l'ẹhu.
- ⁷Iphe eshije ẹphe l'obu nwenkinyi bu ẹjo iphe. Ẹjo idzu, ẹphe anọduje achi aburu 'onwe nwunne.
- ⁸Ẹphe anọduje achi madzu ọchi; l'anma onye obu kulakula. Ẹphe egudeje ekuku, ẹphe eku onwephe l'eyeshi madzu egvu iphe ẹphe e-me iya.
- ⁹Ẹphe anọduje ekfubyishi Nchileke, bu l'imigwe; l'aharu ndiphe kpaakpaa.
- ¹⁰Oo ya meru iphe ndu nke mu ghakoberu tsoru ẹphe; kwetakota iphemiphe obule, ẹphe ekfu.
- ¹¹Ẹphe asuje: “?Nanu ẹge Nchileke e-shi maru? Ọkaribe-Kakota-Nu; ?o maru ngunu?”
- ¹²Owaa ẹge ndu akirishi du: E to ọdu iphe eruje ẹphe l'ẹhu; o bu l'ẹku anọdujekwanu abyaru ẹphe.
- ¹³Mbedua, haru obu mu t'ọ gua iphoro-a; ?o bu l'oo eswe b'ọ bu mu to. To ẹge ono, mu sefuru ẹka l'iphe du ẹji ono: ?o buwa mu ke mmanu to.
- ¹⁴Iphe bu eswe, mutaru amuta; be jinoduje anu mu aphu; nggube Nchileke. E to nwedu mboku, mu noghajeru; t'iphe-ehuka be dakfuta mu.
- ¹⁵Mu -su ẹ mu e-dokwa; yo du l'ọ bu mgbamu; mu agba iya unwu Nchileke.
- ¹⁶Qobuje teke mu jeru ome t'iphe ono doo mu ẹnya; yo gbe buru mu iphe-ehuka;
- ¹⁷gbururu jeye mu abya abahu l'ulo nsọ ke Nchileke. O bu teke ono b'o doru mu ẹnya; mbu iphe e-mekochaa mutaru ẹphe;
- ¹⁸iiwojeru ẹphe dobe l'ẹke echi ẹturu; gbahaa ẹphe ẹka; ẹphe abya adashia; buru kpurupyata.
- ¹⁹E ta anodu ophu baru nwishi; ẹphe aburu kpurupyata; kpofu l'ọ bu eswa.

²⁰Èphe aduje l'ò bú nrò; o -be l'ùtsu; a zahaa ya. Ò kwaphù ège ono; bè èphe achìhuje l'ifu nggùbe Ojejoje teke i gbalihuru.

²¹Teke ono, mu shi agù aphù, iwe jiru obu mu ono;

²²bè mu shi búru onye eswe; to nwe iphe mu maru. Mu eshikwa dù ngu l'ò bú anù-ègu-ègbudu!

²³Obenu lè mu anoje ngu ntse tekenteke; nggu egude èka-ùtara ngu sekputa mu.

²⁴Iishije l'ike, ìidu mu l'eduzi mu ùzo; k'òphu bú l'e megee; bè ìi-nabata mu l'òdu-biribiri ngu.

²⁵?Bù onye bè mu nweru l'imigwe, abùdu nggùbedua? E tò dükwa iphe nò lè mgboko-a, ègu iya agù mu; gbahaa nggùbedua.

²⁶Ike agvuje anù-èhu mu; gvù obu mu. Obenu l'ò bú Nchileke bú onye emeje tẹ mu shihu ike; búru iya bú òkè-iphe mu gbururu jeye lè tutu yoyo.

²⁷Ndu nò ngu ote-ènya a-la l'iyi; ndu è ti gudedu ire èphe èka; bè ii-me t'èphe búru kpurupyata.

²⁸Obenu lè mbedua b'ò dù tẹ mu nòdu Nchileke ntse. Mbedua wowaru Nnajiufu, bú Ojejoje; mee a-gbabe-a-dzuru nke mu. Òo ya bú lè mu a-kòkota iphe dù mma, iime l'èhu mu.

Egvu-Òma 74

Èvù, Ásafu raru

¹Nggùbe Nchileke; ?bù ngunu kparu iphe ì zaharu ayi k'òjejoje ège-a? ?Bù ngunu kparu iphe i wotaru èhu-eghughu ngu kpukpobe ndu nke ngu ège-a?

²Nyatakwa igwe òha ono, ì kfuru aswa ishi èphe l'ede-nwede ono; mbù òkpa-ikfu ono, ì gbataru l'itumo; mee èphe; èphe abùru nke ngu ono. Nyatakwa Ugvu Záyonu ono, i bu ebubu ono.

³Jeduduphu je aphù ège e mebyishiru iya; mbù ège ndu òhogu meru ùlo ngu ono, dù nsò ono.

⁴Ndu òhogu ngu byawaru bya anòdu l'ùlo-ndzuko ngu l'atù ùzu; sù l'èphe mekputawaru. Èphe achìko iphe-òhubama doo ya.

⁵Èphe eme l'ò bú onye pa ogbu-nkù tsoru èke òswa nò tughuru; l'egbutsushi iphe bú oshi, ò phuru.

⁶Iphe bú iphe a pyìru apyìpyi; bè èphe gude ogbu-nkù; gude òngu mebyishikota l'ò ha.

⁷Ùlo ngu, dù nsò bè èphe mùru òku ye; yo tsua ya; yò búru ntù. Èke ono, ì fòtaru t'ò búru èke ii-buru eburu ono; bè èphe farùshiru afarùshi.

⁸Èphe ekfu l'ime obu èphe; sù: “L'èphe e-mebyishikota iya l'ò ha kpamukpamu!” Èphe etsukota òku l'iphe bú èke, e shi anòduje abaru Nchileke èja.

- ⁹È tọ dūhedu iphe-ọhubama, dū biribiri, eemejekwaduru ayi; ọphu ọ dūhedu ndu nkfuchiru Nchileke, phọdukwaduru nū; ọphu ọ dūdu ayi onye, maru teke egbe iphe ọwaa emebebe.
- ¹⁰?Bū teke ole; bẹ ndu ọhogu ngu e-ngeberu ngu ẹka l'ishi; nggube Nchileke? ?Èphe e-gudewaru ẹpha ngu l'emebyishi ẹge-a gbururu jeye tọ?
- ¹¹?Bū ngunu kparu iphe ị tii byadu bya ebyia ẹphe ẹka? Chifuta nū ẹka l'utakfu bya emebyishia ẹphe.
- ¹²Obenu l'ọ bū nggube Nchileke bū eze nke mu, shi lẹ ede-nwede. Ọ bū nggu wobataru ndzọfuta lẹ mgboko-a.
- ¹³Ọ bū nggubedua gude ike ngu kewaa eze ẹnymu ẹbo. Ejo-anū, butsua lẹ mini b'i gwepyashiru ishi ẹphe etsupyashi.
- ¹⁴Ọ bū nggubedua dzopyashiru ẹjo agiyi ishi; woru iya nū unwu anū, bu l'echi-egu t'ọ būru iya nri.
- ¹⁵Ọ bū nggu gbafushiru ọgba mẹ nggele; mini eshi iya wata atsọtso. I meru ẹnymu, atsọtso atsọtso; yọ tashihu.
- ¹⁶Ọ bū nggu nwe eswe; nweru ẹnyasi; būru nggu doberu ẹnyanwu; mẹ ọnwa; ẹphe ekeru jimujimu.
- ¹⁷Ọ bū nggu tubuhawaru ẹke a-būru oke mgboko; būru nggu doberu ọkochi; dobe winta.
- ¹⁸Nggube Ojejoje; nyatakwa ẹge ndu ọhogu ngu ekfutaberu ngu kulakula; mbū ẹge ndu eswe gude ẹpha ngu afa kutukutu.
- ¹⁹Be ewokwaru ndu nke ngu, ike ẹ-ta nọdu ye l'ẹka ẹjo anū-egu-egbudu. Ba azahakwa ndibe ngu, bū ndu aakpa ẹhu t'ẹphe nọduwaru ẹge ono gbururu jeye.
- ²⁰Nyatakwa ndzū, ayi lẹ nggu gbaru; kẹ l'eemekwa madzū omeliwe l'iphe bū ẹke, gbaru ọchi l'alị-a.
- ²¹Be ekwekwa tẹ ndu ono, aakpa ẹhu ono gude iphere tsuphu azū. Tẹ ndu ukpa; mẹ ndu, ẹ ta dūdu ẹge ọ haru ẹphe jaa ẹpha ngu ajaja!
- ²²Gbalihunu nggube Nchileke; kfuchiaru onwongu. Nyatakwa ẹge ndu eme eswe eshije l'utsu nma ngu kulakula jeye ẹnyasi.
- ²³Ba azahakwa hanyihanyi, ndu ị dū ashị aba; mbū wọwowo, ndu ọhogu ngu anọduje atū ekpu ngu.

Egву-Ọma 75

Egву-ọma, Ásafu deru nū onye ishi egvu; ishi egvu iya bū “Be ekwekwa tẹ ya laa l'iyi”

- ¹Ayi ekele ngu ekele; nggube Nchileke. Ayi ekele ngu ekele. Ndu eku epha ngu atu onu iphe du biribiri, iimeje.
- ²Q bu nggube Nchileke be suru: “L'i dobewaru teke ii-kpe ikpe; kpee ikpe, du mma.
- ³Teke mgboko; me iphe bu ndu bu iya nu anma jijiji; bu nggubedua egudeje itso iya eka gudeshia ya ike.
- ⁴Ndu eku onwephe ekuku b'i suru t'ephe haa oku onwephe. Ndu akirishi b'i suru t'ephe haa onyaru onwephe ndu.
- ⁵Unu hajee onyaru Nchileke ndu. Unu ahaa osa kpaakpaa.”
- ⁶Egbeshi madzu te shidu l'uzo enyanwu-ahata; to shi l'uzo enyanwu-ariba; ophu o shikwanu l'uzo echi-egu.
- ⁷Q bu Nchileke bu onye ekpeje ikpe; buru iya anmajee madzu ikpe; buru iya ekpefuje ndu odo.
- ⁸Q bu Ojejoje; be okoro no l'eka. Iphe jiru okoro ono aburu mee, etsu uphu. E to nwedu iphe e te eyedu iya; gude mee ya t'o shihu ike. Yo buje; o nonyaa; yo gbashia ya. Iphe bu ndu akirishi le mgboko-a angua ya jeye teke epe a-ngu ngua ohu iya.
- ⁹Obenu le mbedua a-nodu ete eswa gbururu jeye. Mu a-nodulephu agu egvu l'aja Nchileke ke Jekopu.
- ¹⁰Ndu akirishi; be mu a-nafu ike ono, epe nweru ono; mee te ike ke ndu doberu eka ndoo ka.

Egvu-Oma 76

Egvu-oma, Asafu deru nu onye ishi egvu; t'a kporu une ye iya

- ¹A maru Nchileke amaru le Juda. Epha iya ede ude le Izurelu.
- ²Eke ulo iya no bu le Salemu. Eke o bu ebubu aburu le Ugvu Zayonu.
- ³Q bu l'eke ono b'o nyajishiru akfu, enwu oku, ndu ohogu iya agba; nyakwoshia ogumbeke epe; me iphe epe egbobeje gude zeeru onwephe; me iphe bu iphe epe egudeje alu ugu.
- ⁴I du biribiri; du ugvu l'iishi l'ugvu ugu, eke i mekputaru ndu ohogu ngu alata!
- ⁵Ndu ophu bu mkparawa l'ime epe b'e gworu iphe epe tutua atutu. Epe nwushihuru; to du epe m'oo onye lanu, ike du k'ome ukporo.
- ⁶Nggube Nchileke ke Jekopu; o bukwadua mbà b'i baru epe; inya epe; me ndu agba iya nu l'ephe ha adashia.
- ⁷Q bu nggu nwenkinyi ngu b'o gbaru t'a tsuje egvu. ?Bu onye a-du ike vudo ngu l'ifu; me ehu wata ngu oghu eghughu?

⁸⁻⁹Nggube Nchileke; teke i shi l'imigwe t'i kpee ikpe; dzofuta ndu aakpa ehu le mgboko; b'i no l'imigwe ono bua ikpe; ali atsuhu ngu egvu daa shikongu.

¹⁰Eeshije l'oke ehu-eghughu ndiphe jaa ngu ajaja; kele ndu ophu oke ehu-eghughu ngu ono haru; a-ruku ngu eka.

¹¹O -buru l'unu riburu Ojejoje, bu Nchileke unu l'owaa iphe unu e-meru iya; unu mekwaa iphe ono, unu kweru ukwa iya. T'iphe bu ndu, bunyabe unu byakwa bya emeeru onye lanu ono, gbaru t'a tsuje iya egvu ono iphe-oma.

¹²Oomeje t'obu rua ndu ishi, achi nu ali. Ndu, bu eze le mgboko-a l'atsu iya egvu.

Egvu-Oma 77

Egvu-oma, Asafu deru nu onye ishi egvu, bu Jedutunu

¹Mu rakuru Nchileke t'o gbaaru mu mkpu. Mu araku Nchileke t'o nua olu mu. Yo nua ya.

²Teke mu no l'iphe-ehuka; be mu choru Nnajiufu. Enyashi mgburumgburu; be mu chilikotaru eka; ekfu anu Nchileke. Ophu okpoma egvuduru mu egvuru.

³Oobuje; mu rita nggube Nchileke; mu azua ume. Mu gbawaru mgbamuche; ike agvu mu.

⁴I meru; mgbenya agbalaa mu l'anya. Iphe ono tsuta-beru mu l'ehu; k'ophu bu l'o kporu mu okfu.

⁵Mu bya egude egomunggo; lee enya le teke ndiche; mbu teke ohazu.

⁶Mu abya anyata egbe egvu, mu shi anoduje agu l'enyashi. Mu bya awata oori ege iphe shi du teke ono. A nonyaa; mu aja onwomu; su:

⁷"Nnajiufu;?oo-jikawaru ayi jeye le gbururu to. ?To nwedu teke oo-nonyaa; ghakwaduru ayi enya odo to?"

⁸N-yemobu iya ono, e ta gvujedu agvugvu ono; ?too ruhedu ayi eka odo to? ?O bu l'e too mehedu iphe ono, o kweru ayi ukwa iya ono to?"

⁹Nchileke;?o zahawaru obu-imiko iya ono to? ?O gudewa ehu-eghughu zahaa obu-imiko iya ono to?"

¹⁰Ya ndono; mu asu: "L'ophu, kakwa mu otsu l'ehu; bu le Okaribe-Kakota-Nu; be ike ta duhedu."

¹¹Mu ta azahadu iphe-kpangangu, Ojejoje shi emeje. Mu a-nyatakota iphe biribiri, o shi emeje.

¹²Mu a-nodu ria oriri ke iphe ono, i mekotaru ono; mbu eze iphe ono, i shi emeshije ono.

¹³Nggube Nchileke; uzo ngu du nso! ?Nanu agwa, aa-turu yeru Nchileke ayi?"

- ¹⁴O bụ nggu bụ Nchileke, emeje iphe-ophulenyā. Iimeje tẹ ndiphe phūa ẹge ike ngu habe.
- ¹⁵I gude ike ngu gbafuta ndibe ngu; mbụ unwu Jékọpu; mẹ unwu Jósẹfu.
- ¹⁶Mini phuru nggube Nchileke; tsua egvu; ebo mini awata onma jijiji.
- ¹⁷Igwe ruru eruru chĩa mini; igwe agbalahaa agbagba; ebemu-igwe ekulahaa ikufu.
- ¹⁸A nuru oda egbe-igwe, i tu l'echi oke pherephere. Ebemu, iiku kẹ mọremu mọremu aburu iphoro, e gude aphụ ụzo lẹ mgboko. Alị atsulahaa egvu; wata onma jijiji.
- ¹⁹I toru ụzo ngu l'echi eze ọnyimu. I shijaru eze echi-onyimu, ha nshinu sweta; ophu o nwedu ẹke a phuru apata-ọkpa ngu.
- ²⁰I shi l'ẹka Mosisu yele Ẹronu dua ndibe ngu l'ọ bụ onye edu aturu.

Egву-Ọma 78

Ẹvù, Ásafu raru

- ¹Ndu mu; unu ngabe nchi; tẹ mu zia unu iphe! Unu ngabe nchi; nua okfu, shi mu l'onu!
- ²Mu e-gude ẹtu ẹtu voshiaru unu iphe, e shi keshinu ndiche domiaru unu edomi.
- ³Iphe ono bụ iphe ayi nūhawaru; buru iphe ayi mahawaru; mbụ iphe nna ayi oche phe shi akojehawaru ayi.
- ⁴Ayi te edomikwaru iya unwu ayi iphe biribiri; mẹ iphe-ophulenyā, Ojejoje mekotaru; jeye l'iphe ndu ophu e gude jaa ya ajaja. Ayi a-kọru iya ndu ọgbo ophu nọkwadu l'ifu.
- ⁵O doberu unwu Jékọpu nso, ẹphe e-tsoje; bya atua ekemu dobe; yọ nguru anguru l'alị Ízurelu; bya asụ ndiche ayi phe t'ẹphe zikwaa ya unwegirima ẹphe;
- ⁶k'ophu ọgbo ophu abya nū a-maru iya; mbụ ndu ophu e te gbe amudua. Ẹphebedua egudekwa iya phụ zia unwu nk'ẹphe.
- ⁷E shi ẹge ono; ẹphe akporu obu yeru Nchileke; k'ophu ẹphe ta azahadu iphe o meshiru; ẹphe edobedzua ekemu iya l'ọ ha.
- ⁸Ẹphe taa aduhedu l'ọ bụ nna ẹphe oche phe, shi buru ndu ẹjo ọkpoma; buru ndu, kwefuru Nchileke ikè; mbụ ọgbo, ẹ ta adudu teke ẹphe wozitajeru onwephe alị l'ẹke Nchileke nọ; t'e gude ire ẹphe ẹka l'ẹke Nchileke nọ.
- ⁹A makwaru-a l'unwoke Ífuremu gude akfụ kwaa onwephe ngwa-ọgu. Obenu l'ọgu daleruphu; ẹphe eye ọkpa l'oso; gbalashia.
- ¹⁰Ẹphe dakaru ndzụ, ẹphe lẹ Nchileke gbaru; jika ome iphe ọ turu ẹphe l'ekemu.
- ¹¹Ẹphe zaharu iphe Nchileke meshiru; mbụ iphe dụ biribiri, o meshiru koshi ẹphe.
- ¹²O meshiru iphe dụ biribiri l'ifu nna ẹphe oche l'ẹgu Zowanu lẹ Íjiputu.

- 13Eze Ɛnyimu b'o meru; yọ bọkahu ẹbo. Yo dua ẹphe; ẹphe awu-sweta. Yọ bya emee mini; yọ kpua nmororo l'ọ bu upho-mkpuma.
- 14Iphe o gude dua ẹphe l'eswe bu urukpu; bya egude iphoru oku dua ẹphe l'enyashi mboku-mboku.
- 15Agbara-mkpuma b'ọ gbajahuru ẹbo l'echi-egu; mini eshi iya nwufuta l'enwu dukuduku l'ọ bu eze ẹnyimu.
- 16Yọ buru ẹke mkpuma gbaru ọru b'o meru; mini atsoshihu; tsolahaa l'ọ bu nggele.
- 17Obenu l'ẹphe emelee iphe du eji l'ẹke Nchileke no. Ẹphe nolee l'echi-egu ono; kwefuleru-a Okaribe-Kakota-Nu ikè.
- 18Ẹphe lebezikpooru ẹnya wata ọdata Nchileke; mbu kebekpelephu l'ọ nu-futaje ẹphe iphe aguebe ẹphe.
- 19Ẹphe kfuru Nchileke ejo okfu: su: “?Bu ke nri, Nchileke a-du ike nu ẹphe l'echi-egu too?”
- 20Teke o kuru iphe le mkpuma ono; be mini, shi iya nu tsolahaaru l'ọ bu nggele. Olobu;?oo-nu-ghe ẹphe nri too? L'oo du ike nu ẹphe anu, ẹphe a-ta too?”
- 21Ojejeje anule iya phu; voru oku ghua ẹhu; gude oku ẹhu-eghughu iya kpoberu ndibe Jekopu; bya eworu ẹhu-eghughu iya byiberu ndu Izurelu;
- 22ke l'ẹphe te kwetadu ke Nchileke; ophu ẹphe 'ekwetakwaphu l'oo-du ike dzofuta ẹphe.
- 23Obenu l'o kfuru akpamigwe iphe oo-me; bya aguhashia uzo imigwe;
- 24bya achiaru ndu Izurelu mana ono l'ọ bu mini. Yọ buru akpuru iphe shi l'igwe b'ọ nuru ẹphe ege ono.
- 25Madzu eria nri, unwu ojozi-imigwe erije. O nuru ẹphe nri; ẹphe eria ege o guru ẹphe.
- 26Pherephere, eshije l'uzo ẹnyanwu-ahata, bu yebdua tularu iya uzo imigwe. Yọ wata ephephe. Ege ono kwaphu b'o gude ike iya nwufuta ophu eshije l'uzo ohuda. Yọ wata ephephe.
- 27Anu, aata atata b'ọ chiru ẹphe l'ọ bu mini; yoo tsu gbigbigbi l'ọ bu udzu, no l'ali. Unwenu, ẹphe l'eli b'o nwuru nu ẹphe; yọ ghakashihuru ẹphe l'ọ bu eja, kuru l'iku ẹnyimu.
- 28O meru ẹphe; ẹphe ephebatsua l'odu ẹphe. O shi anoduje ephephe l'ulo-ekwa ẹphe mgburumburu.
- 29Ẹphe eria nri jeye ephe eji ẹphe; ke l'ọ nuru ẹphe iphe agu ẹphe.
- 30Ole t'ẹphe kwaa rige nri ono, mbu l'ẹphe kpukwadu iya l'onu;

- 31 Nchileke atụ-koshilaha epe oke ẹhu-eghughu iya. Yo woru ndu ophu ike ka l'ephe gbushia; tuko iphe bu ndu k'okoro bya ndu Izurelu mebyishia.
- 32 E metsua; epe emelee iphe epe eme. Yo meshitsua iphe-ophulenyanya ono; epe te ekwekwa ke Nchileke.
- 33 Oo ya meru iphe ogbaje ndzu epe kwoo; gude iphe-ehuka wofu ndzu epe.
- 34 Yoo buje teke Nchileke haru epe gbushia; ndu ophu phoduru nu acholaha ya. Epe ataa onwephe uta iphe epe meru; kfulaha l'anu iya.
- 35 Teke ono; epe anyata l'oo Nchileke bu agbara-mkpuma epe; nyatakwapu l'oo Nchileke ono, bu Okaribe-Kakota-Nu ono bu onye gbafutaru epe.
- 36 Ole o bu ajaja eli-onu; be epe ajaje Nchileke; mbu l'ire-lanu ta anojedu epe l'onu le phuu.
- 37 Obu epe ta anojedu l'eke o no; ophu epe edobejedu ndzu, epe l'iya gbaru.
- 38 Obenu le Nchileke anodujele-e l'aphuru epe imiko. Oogujeru epe nvu k'iphe du eji, epe meshiru ophu o mejedu t'ephe buru kpuruyata. Tekenteke be onoduje ata nshi; too meje epe iphe ege o ghutaberu iya.
- 39 Oonyataje l'ephe bu madzu mmanu; l'ephe du l'o bu pherephere, abuje: o - pheswewa; too phelatahedu azu.
- 40 Ugbo olemole; be epe kwefuru iya ikè teke epe no l'echi-egu; kpatsua ya iwe l'ali, ono, daburu swanmangu ono.
- 41 Tekenteke; be epe shi anoduje adata Nchileke adata. Epe shi anoduje akpatsu onye du nsò ke ndu Izurelu ẹhu-eghughu.
- 42 Epe ta anyatahedu ike iya ono; mbu ike ono, o gude gbafuta epe l'eka ndu ono, shi emegbu epe emegbu ono;
- 43 bu iya bu mboku, o meru; a pu iphe du biribiri, o meshiru le Ijiputu; me iphe du egvu, o meshiru l'egu Zowanu.
- 44 Iphe bu enyimu epe b'o meru; yo ghokota mee; to nwehe mini, epe phuru k'angungu.
- 45 O chiru ijiji ye; yo bya anua epe chikikfuu; bya achiru mbara ye; yo mebyishia ali epe.
- 46 Iphe epe kuru l'ali b'o chiru ovu ye; yo je atapyashia ya; bya achiru igube yeru ndu ophu miru amimi; yo tapyaa ya.
- 47 Oshi sikamo epe; b'o gude aka-mini tupyashia; bya egude iji mebyishia akpuru vayinu epe.
- 48 Eswi epe b'o gude ejo aka-mini tu-gbushikota; bya egude egbe-igwe tugbushikota elu epe l'o ha.

- 49O chikoru oke ɛhu-eghughu iya l'ọ ha byabẹ ɛphe; chita ejo unwu ojozi-imigwe ye t'ọ je anua ɛphe aphu.
- 50E to tuzedu ɛka l'ɛhu-eghughu iya; ophu o dobedu ɛphe ndzu. O woru ɛphe haaru ejo iphe-ememe ono t'o meghee ɛphe emeghe.
- 51Iphe bu ndu, bu okpara le Ijiputu b'o gbukotaru l'epha ha; mbu iphe bu nwa odungu ɛphe l'ali Hamu.
- 52Obenu le ndibe iya b'ọ toru nwehu ruta ege eerutaje aturu; bya echee ɛphe chiriru le werere gude swee echi-egu ono.
- 53O duru ɛphe domangu le rimangu t'ephe ba atsụ egvu. Obenu le ndu ohogu iya; be eze enyimu rigbushikotaru.
- 54Yo shi ege ono; dua ɛphe durua eke, bu okè-ali iya, du nsọ; mbu durua ɛphe l'ugvu ono, o gude ike k'eka iya luta ono.
- 55O chishiru ɛphe iphe bu mbakeshi, no-chiru ɛphe ụzo; bya eworu ali ɛphe keeru ndu Izurelu t'ọ buru okè-iphe ɛphe. O chiru ndu ikfu Izurelu ye t'ephe buchishia ali ɛphe ono.
- 56Ole e megeeru; ɛphe abya adata Nchileke; kwefulerua Okaribe-Kakota-Nu ikè; mekota iphe bu iphe o suru t'ephe be eme.
- 57O bu ejo okpa, nna ɛphe tsoru be ɛphe tsochitaru; bukotaru ndu e te gudedu ire ɛphe eka. Onye dakoberu ɛphe du l'ọ bu onye dakoberu okpete.
- 58Epe gude eke ɛphe agwaje iphe ɛphe doru l'ekemeke; kpatsua Nchileke iwe; yo kolahaaru ntekpe, ɛphe pyishiru okopho.
- 59Teke Nchileke phuru iya; be ɛhu ghuru iya eghughu nshinu. Yo gude k'ono jikaghee ndu Izurelu teteretengu.
- 60O gwoberu ulo-ekwa iya ono, no le Shayılo ono; mbu ulo-ekwa ono, o kpoberu; bua l'eke, madzu bu ono.
- 61O haru ndu ohogu; ɛphe evuta Okpoko Ogba-ndzu iya; mbu Okpoko Ogba-ndzu, bu iya ekoshije ege ike iya habe nshinu; bukwaruphu iphe ekoshije ege o du-be biribiri b'ọ paru haaru ndu ohogu iya.
- 62O paru ndibe iya haa; e gbushia ɛphe; kele ndu nk'iya ono meru; ɛhu eghulaha ya eghughu.
- 63Unwu-okorobyia ɛphe b'e gbugeru l'ogu. Unwu-mgboko ɛphe akwashia; to du onye a-lu ɛphe.
- 64Ndu achijeru ɛphe eja; b'e gbushiru; ophu unyomu ɛphe 'aradu m'oo ekwa ɛphe.
- 65A -nonyaa; Nnajiufu ezilihu l'ọ bu onye shi eku mgbenya; mbu kwolihu l'ọ bu onye nguru mee t'o phohuwa iya l'enya;
- 66bya achia ndu ohogu iya ichifu; mee ɛphe iphe-iphere, bu 'azaha azaha.

- ⁶⁷Eri Jósefu l'ò ha b'ò jìkakotaru; tọ fọta ndu ikfu Ífuremu.
- ⁶⁸Obenu l'ò fọtaru ndu ikfu Júda; bụ iya bụ Ugwu Záyọnu ono, o yeru obu ono.
- ⁶⁹Yọ bya eworu ọlo iya, dụ nsọ kpua; yọ ha l'ò bụ eze ugwu; mbụ kpua ya; yọ dụ l'ò bụ alì, o meru; yọ bụru iphe a-nọ jeye lẹ tutu yoyo.
- ⁷⁰Ọ fọtaru nwozi iya, bụ Dévidi; dufuta iya l'ẹke ọ nọ l'ọdu-atụru.
- ⁷¹O dufutaru iya l'ẹke ooche atụru t'ọ bya eleta ndibe iya, bụ iya bụ ụnwu Jékoṗu ẹnya; mbụ t'ọ kpọ-zijeru ụnwu Ízurelu, bụ òkè-iphe iya ụzo.
- ⁷²Dévidi gudekpelephu obu, gụru iphoro leta ẹphe ẹnya; gude ọkpobe mmamiphe chikota ẹphe.

Egву-Ọma 79

Egву-ọma, Ásafu deru

- ¹Nggube Nchileke; phụwaru lẹ ndu ọhodo nwubataakwaru l'alì-a, bụ òkè-iphe ngu-wa. Ẹphe farushiakwaru eze-ọlo ngu ono, dụ nsọ ono; bya emewaa Jerúsalemu; yọ bụru ikpọzu.
- ²Odzu ndu ejeru ngu ozi; bẹ ẹphe tọgbogbaaru ụnwenu, ephe l'eli t'ọ ria; mbụ l'odzu ndu nsọ ngu; bẹ ẹphe wowaru tọaru anụ-ẹgu-ẹgbudu t'ẹphe ria.
- ³Jerúsalemu mgburumgburu; bẹ ẹphe wọaru mee madzụ l'ò bụ mini. Ẹ to nwehekwa onye, phoduru nụ, e-li ndu ono, e gbushiru ono.
- ⁴Ndu obutobu ayi phez; me ndu bupheru ayi mgburumgburu tükowa azuru ayi ukwe; l'achi ayi ọchi.
- ⁵?Bụ teke ole bẹ ẹhu e-ghubebe ngu eghughu; nggube Ojejoje? Ẹhu;?oo-ghuwa ngu ru jeyewaru tọo. ?Bụ teke ole bẹ oke ẹhu-eghughu ngu e-nwubebe l'ò bụ ọku jeye?
- ⁶Wonuru ẹhu-eghughu ngu tukoshi ndu ọhodo ono, ẹ ta madu ngu nụ ono! Tukoshikwa iya phụ alì-eze ono, ẹ-te ekujedu ẹpha ngu ono;
- ⁷kẹ l'ẹphe gbuwaru ndu eri Jékoṗu pyaapya; bya emebyishiwa ufu iya.
- ⁸Be emekwa t'ayi nwua ọnwu iphe dụ ẹji, nna ayi oche phez meru! Phunuaru ayi imiko ẹgwegwa; kẹ l'ayi ta mahedu ụzo ayi e-shi iya.
- ⁹Yeru ayi ẹka nggube Nchileke, bụ onye ndzofuta ayi; k'ophu ee-shi ẹge ono kwabe ẹpha ngu ugwu. Guderu k'ẹpha ngu nafuta ayi; nggu aguaru ayi nvu l'iphe dụ ẹji ayi meshiru.
- ¹⁰?Bụ ngunu meru iphe iphe bụ mbakeshi aji ẹke Nchileke ayi nọ? Nodunu ayi l'ifu mee t'iphe bụ mbakeshi maru l'ì gwataru ugwo ọchi mee ndu ono, ejeru ngu ozi, ẹphe gbushiru ono.
- ¹¹Tẹ ude, ndu nọ l'ọka mkpọro atsụ runua ngu l'ẹhu! Gudenu agburu-ẹhu ngu mee te ndu e kperu nkfugbu nweru onwẹphe.

¹²Kfua ndu obutobu ayi phe ugwo iphe du eji, ephe meru ngu ugbo esaa; mbu iphe-iphere, ephe mekotaru kpua nggube Ojejoje;

¹³k'ophu ayibe ndibe ngu; mbu ayibe aturu ono, iiche nche ono etua ngu epha jeye le tutu yoyo; mbu l'ayi e-tu ngu epha shita l'ogbo sweru ogbo.

Egvu-Ọma 80

Egvu-oma, Asafu deru nu onye ishi egvu; t'e gude olu egvu "Okfukfulike Ogba-ndzu" gua ya

¹⁻²Ngabenuru ayi nchi; nggube onye eche Izurelu l'o bu onye eche aturu; buru onye anoduje achị ndibe Jofefu l'o bu onye chi igwe aturu l'eye nri. Te nggube onye ono, sugaru le cherobimu ono chinua l'o bu anwu l'ifu ndu ikfu Ifuremu; me ke ndu Benjaminu yele ke ndu Manase! Byiko rukotanu ike ngu bya adzofuta ayi!

³Dobephunu ayi azu l'onodu ayi; nggube Nchileke! Munuaru ayi onu-ochi; k'ophu adzofuta ayi.

⁴Nggube Ojejoje; nggube Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike; bukpo teke ole; be ehu e-ghuberu ngu eghughu; ke t'e b'i nuje ekfukfu, ndibe ngu ekfu anu ngu?

⁵Nta-a b'i mewaru ephe; enya-mini aburu ephe nri; mee ephe; ephe angua enya-mini, jiru njaka-onu.

⁶I mewaru; ndu obutobu ayi; ephe aja ayi ewena; mee ndu ohogu ayi l'achi ayi ochi.

⁷Dobephunu ayi azu l'onodu ayi; nggube Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike! Munuaru ayi onu-ochi; k'ophu adzofuta ayi.

⁸O bu nggu shi le Ijiputu gbuta vayinu wolata; bya achiko ndu ohodo chishia l'ali ephe; woru iya dzabe.

⁹O bu nggu gude eka ngu gbuchashia eke i dzaberu iya. Yo bya agbaa ogbaragba, chikoru ali ono l'o ha jegbaru.

¹⁰Yo jaa ajaja jachikota iphe bu ugvu; mbu l'ekali iya halephu l'eli l'o bu eze oshi sida.

¹¹Ekfukala iya jeruru eze enyimu.

Ogbaragba iya atuko ekemeke obule dzuru; mbu jeye le Enyimu Yufurusu.

¹²?Nanu ege o du; b'i fokashiru mgbabu iya; k'ophu iphe bu onye esweta nu ejeje je awo akpuru iya ege o du iya?

¹³Ezi-oswa, shi l'egbudu awukfuta iya bya atakwoshia ya. Unwu anumanu aburu iya; be ephe gude azu onwephe.

¹⁴Latanu azu lakfuta ayi; nggube Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike! Shinu l'imigwe lee enya phukpoduaphu iphe amu nu. Byiko letanu vayinu ngu-a enya;

¹⁵mbu vayinu, bu nggubedua gude eka ngu dzabe iya; mbu nwata nwoke, bu nggubedua gude eka ngu za ya zafuta.

¹⁶Vayinu ngu ono; b'e gbutsuakwaru. Oku dzukotaakwaru iya. Mba, i baru ndibe ngu meekwaru t'ephe laa l'iyi.

¹⁷Kwakobenu nwoke ono, bu nggubedua gude eka ngu fota iya ono; mbu onye ono, bu nggubedua gude eka ngu zufuta iya ono.

¹⁸Oo ya bu k'ophu ayi ta aghaduru ngu azu. Menua te ndzu buru nk'ayi; ege ayi a-wata oku epha ngu odo.

¹⁹Dobephunu ayi azu l'onodu ayi; nggube Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike! Mnuaru ayi onu-ochi; k'ophu aa-dzofuta ayi.

Egvu-Oma 81

Egvu, Asafu deru nu onye ishi egvu; t'e gude ngwa-egvu gititu gua ya

¹Unu gua egvu ehu-otso-ena nu Nchileke; onye bu iya bu ike ayi! Unu gude ehu-otso-ena tua uzu l'ifu Nchileke ke Jekopu!

²Unu watanu ugu egvu; unu eye iya nkwa! Unu kporu iya ogumogu; me une!

³Unu gbua upyoku; m'o Onwa Ophungu fulephu! Unu gbukwaa ya phu; m'onwa dzulephu edzudzu;

⁴I'phe ono bukwa ome-l'ali, a turu doberu ndu Izurelu; mbu l'oo iphe Nchileke ke Jekopu toru okpa iya; su t'e tsoje.

⁵O bu ekemu, o turu; yo shihu ike; bya asu te Josefu meje teke ono, o tsoru ndu Ijiputu ugu ono; mbu l'eke ono, mu nuru okfu e te dodu mu enya ono.

⁶Okfu ono suru: "Oo yebedua pafuru epe oke ivu, shi nodu epe l'ishi; bya ezia epe nkata ivu ono, epe shi vuru ono.

⁷Teke unu no l'iphe-ehuka; be unu kuru iya oku. Ya anodu l'urukpu; gude egbe-igwe za unu oku; bya adzofuta unu. Ya gude mini Meriba data unu.

⁸Unube ndibe iya; unu ngabekpoduaphu; te ya loo unu eka le nchi! Unube ndu Izurelu; unu ngabekpodaru iya phu nchi!

⁹T'e b'o dukwa iphe odo, unu e-dobe; l'agwa agwagwa l'eke unu no; ophu o dukwa iphe odo, unu a-bajeru eja.

¹⁰Ishi iya buru l'oo yebedua bu Ojejoje; buru Nchileke unu. Oo yebedua bu onye dufutaru unu le Ijiputu. Unu kpuhaa onu unu ekpuhaa; te ya nua unu nri.

¹¹Obenu le ndibe iya ta angaduru iya nchi; mbu le Izurelu te ekwedu nodu iya l'eka.

¹²To du iya bu; ya eworu epe haaru ejo okpoma epe; t'ephe tsowaruru iphe epe ritaru l'obu epe.

¹³Ndege ndibe yebe Nchileke a-ngaberu iya nchi; o -buru le ndu Izurelu e-tso uzo, ya toru epe;

¹⁴m'ẹ tọ ga atsukwa iya l'ẹhu mbụ omekputa ndu ọhogu ẹphe. Ya ga egude ike iya chia ndu ẹphe dụ ashị ọkpụ-akpọhu.

¹⁵Ndu Ojejoje dụ ashị wozifutaje onwẹphe alị l'ifu iya; ya ahụa ẹphe àhùhù jeye lẹ tutu yoyo.

¹⁶Obenu l'unubedua; bẹ ya e-gude ọkpobe witu nua nri; gude manụ-ẹngu, shi l'agbara-mkpuma nụ-jia unu ẹpho.”

Egvu-Ọma 82

Egvu-ọma, Ásafu deru

¹Nchileke batawaru lẹ ndzuko ndu ikpe; nọdu l'ẹke ono; tẹ ya kpee ẹphe ikpe.

²Ọ sụru ẹphe: “?Bụ teke ole; bẹ unu a-ha okpe ẹjo ikpe; haa okpe l'eyeru ndu akirishi?

³Unu hanwaru ndu ụkpa; mẹ ndu a tọru ogbe enge. Unu ekpeje ikpe, dụ mma l'ẹhu ndu ụkpa; mẹ ndu, aakpa ẹhu.

⁴Unu gbafuta ẹphe l'ẹka ndu akirishi!”

⁵Ẹ to nwedu iphe ẹphe maru; tọ dụ iphe edoje ẹphe ẹnya. Ẹphe anọduje adakpu adakpu l'ẹkpuru-ọchi. Ẹke a turu ọkpa-alị mgboko l'ọ ha tükookwaru anga anganga.

⁶Mu sụru: “L'unu bụtsukwa chi l'ẹhu l'ẹhu; unu l'unu ha bụkota unwu Ọkaribe-Kakota-Nụ.

⁷Obenu l'unu e-mekochaa nwuhu ẹge madzụ mmakanụ anwuhuje. Unu e-mekochaa dashia ẹge ndu ishi ọdo adashije.”

⁸Gbalihu nggube Nchileke; kpee mgboko ikpe; kẹ l'iphe bụ mbakeshi bụkota òkè-ipe ngu.

Egvu-Ọma 83

Egvu-ọma, Ásafu deru

¹Nggube Nchileke; ba dahukwa nkichi. Ba anodushinu nwangijinggiji; nggube Nchileke; ba dashinu rigbidingu.

²?Ị phwaru ẹge ndu ọhogu ngu aphụ temutemu; mẹ ẹge ndu ị dụ ashị etsuru ngu ẹka l'ọkpoma.

³Ẹphe gude ẹregede l'achị idzu ndibe ngu; mbụ l'achị iphe ẹphe e-me ndu nọ ngu l'obu.

⁴Ẹphe sụru t'ẹphe bya t'ẹphe lua ọha ono; t'ẹphe mee t'ẹ b'ọ duche onye a-nyatakwadu ẹpha Ízurelu ọdo.

⁵Idzu bụ ẹphe nanụ t'ẹphe mee ngu ẹjo iphe.

⁶Ndu ono bụ ndu Édọmu; ndu Ishimelu; ndu Héga; ndu Móabu;

⁷ndu Gibalu; ndu Amõnu; mę ndu Amaleku. Ndu Filisutiya yikwa iya phu; ndu Táya ayiru iya.

⁸Ndu Asiriya byawaru bya etsoru ęphe t'ęphe buru agbaru-ike ndibe Lõtu.

⁹Menua ęphe iphe i meru Mídiya. Mee ęphe ęge i meru Sizera yele Jabinu l'iku ęnyimu Kishõnu;

¹⁰mbu ndu ono, i meru; ęphe aburu kpurupyata le ęnu-Dõo; mee ęphe; ęphe aburu õzu wushiru l'alı ono.

¹¹Menua ndu oke amadu ęphe iphe i meru Orebu; mę Zębu; nggu emekwaaphu ndu ishi ęphe iphe i meru Zeba; mę Zalumuna;

¹²mbu ndu ono, sujeru: “T'ęphe luta alı Nchileke nweru ono.”

¹³Nggube Nchileke mu; menua ęphe t'ęphe du l'õ bu uphuku; mbu t'ęphe du l'õ bu ęswa ereshi, pherephere zikashiru.

¹⁴T'õ buru ęge õku anõduje adzu phophopho l'õswa; m'õ bu ęge õku adaja taphutaphu l'ugvu

¹⁵buru ęge ii-da phukaphuka l'õ bu oke pherephere chia ęphe õso; nggu egudekwaphu oke pherephere ngu ono yee ęphe egvu.

¹⁶Menua t'iphere ji ęphe ifu; k'õphu ndiphe a-wata õcho ızo, ęphe e-shi maru ępha nggube Ojejoje.

¹⁷T'e meje ęphe iphe-iphere; meru õtsu egvu ye ęphe l'ęhu tekenteke. T'ęphe tsõkwaa iphere laa maa.

¹⁸Ęphe amakwanuru l'õ bu nggube onye ono, ępha bu Ojejoje ono bu Ọkaribe-Kakõta-Nu le mgboko mgburumgburu.

Egvu-Ọma 84

*Egvu-õma, e deru nu onye ishi egvu t'unwu Kora gua; t'e gude ngwo egvu gıtu gua
ya*

¹Iphe ęke i bu amakwanu; nggube Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakõta-Ike.

²Qogushi mu ęgu ike; meji l'atõfu mu atõfu; tę mu nõdu l'eze-ulo Nchileke. Obu mu; mę ęhu mu l'õ ha ara l'araku Nchileke ono, nõ ndzu ono.

³Qkpaleboku nwetsuaru ęke oobugbaa l'eze-ulo ngu ono; ęsa enwekwaruphu ęke õokpaje ękfuna; nõdu zushia unwu. ęke ono bu l'iku ęnya-ngweja nggube Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakõta-Ike; mbu nggube Eze mu, bu Nchileke mu.

⁴Onu-õma bu ndu bu ebubu l'eze-ulo ngu; kę l'ęphe anõduje etu ngu ępha tekenteke.

⁵Onu-õma bu kę ndu bu nggu bu agbaru-ike ęphe; mbu ndu bu ęge ęphe e-me jerua Ugvu Zayõnu bu iphe uche iya echije ęphe ęhu.

⁶Oobuje; teke ephe esweta le nsuda nsuda Baka; yo du ephe l'ọ bu eke mini awu; dukwaphu ephe l'ọ bu eke mini udzu-mini chishiru ike; ekemeke aburu okpuru.

⁷Ephe anoduje aka oshihu ike l'eje; gbururu jeye teke ephe e-jekfu Nchileke le Ugwu Zayonu.

⁸Nggube Ojejoje; nggube Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike; nunua iphe mu ekfu anu ngu! Ngaberu mu nchi; nggube Nchileke ke Jekopu!

⁹Ọ bu nggu bu onye ono, egbochitaje ayi ono nggube Nchileke! Lenua onye ono, i wuru manu l'ishi ono enya t'ọ baa ngu l'obu.

¹⁰Onye noru ujiku lanu l'eze-ulo ngu kakwa onye noru unu afa labu l'ukporo afa iri l'eke odo mma. Ọ kakwa mu mma te mu buru onye nche l'onu-uzo ulo Nchileke; karia le mu bu l'ulo ejo madzu;

¹¹kele Ojejoje, bu Nchileke du l'ọ bu enyanwu; buru onye egbochitaje ayi. Ọ bu Ojejoje emejeru ndiphe eze-iphe-oma; l'emeje t'a kwabe madzu ugwu. E to dudu iphe du mma, o kejeru eka ngvu l'e to nudu iya ndu uta e-ta nodu le ndzu ephe.

¹²Nggube Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; onu-oma bu k'onye bu nggu b'ọ dakoberu.

Egvu-Ọma 85

Egvu-oma, e deru nu onye ishi egvu t'unwu Kora gua

¹I koshiru l'alı ngu no ngu l'obu nggube Ojejoje; bya emee t'iphe duru ndibe Jekopu le mma odo.

²Ejo iphe ndibe ngu meshiru; b'i gukotaru ephe nvu; bya eworu iphe kpube l'iphe du eji, ephe meshiru l'ọ ha.

³I chikowaru oke ehu-eghughu ngu l'ọ ha gwobe; pakotaru ehu-eghughu ono, ata kfukfukfu ono haa.

⁴Dophunu ayi azu l'onodu ayi; nggube Nchileke, bu onye ndzofuta ayi; nggu achiru iphe bu iphe egu ngu nu l'eke ayi no wushi!

⁵Iphe ayi meru;?l'oo-ghuwa ngu ru eghughu gbururu jeye to. Mbü;?ii-hawaru ehu-eghughu ngu ono t'o shi l'ogbo sweru ogbo.

⁶?T'ii mehedu t'ayi jakerehu odo to; k'ophu ehu a-nodu atsoshi ndibe ngu ena l'eke i no?

⁷Koshinu ayi ege i yeberu ayi obu; nggube Ojejoje. Dzofutani ayi.

⁸Mu a-ngabe nchi nua iphe Nchileke, bu Ojejoje ekfu. L'o kweru ukwa le ya e-me t'ehu du ndibe iya agu; mbu ndu, duru iya le nsọ. Obenu l'iphe ephe a-kwabe enya bu t'ephe ba alaphuhe azu l'ome eswe odo.

⁹Iphe doru enya bu le ndu atsü Ojejoje egvu; be oobyakwa adzofuta; k'ophu o-gbu-nwii-nwii ya a-bya l'alı ayi odo.

¹⁰N-yemobu yẹle ire-lanụ a-gba onwẹphe ndzuta. Odobe-ẹka-ndoo yẹle nchị-ọdu-ndoo anmaa onwẹphe akpa.

¹¹Ire-lanụ e-shi l'alị mifutatsua. Odobe-ẹka-ndoo eshi l'imeli pyofu ọnya l'ele mgboko.

¹²Ojejoje bụ iphe dị mma; bẹ ọo-nụduje anụ madzụ; bya emee t'iphe ayi meberu l'alị ayi mehu emehu.

¹³Odobe-ẹka-ndoo e-vutajeru iya ụzo; je akpaziaru iya ẹke, ọo-nọdu aha ọkpa eshi.

Egvu-Ọma 86

Dévidi ekfu anụ Nchileke

¹Ngabenu nchị; nggube Ojejoje; za mu oku; kele mu bụ onye ụkpa, ẹ te nwedu ẹge ọ haru iya.

²Letanu mu ọnya; kele mu yeru ngu obu. Ọ bụ nggu bụ Nchileke mu; dzofutanu mube nwozi ngu, dakoberu ngu nụ.

³Phunuaru mu imiko; nggube Nnajiufu; ke l'ọ bụ nggu; bẹ mu anọduje akpo-ku mkpurumkpuru.

⁴Menua t'ehu tsoo mube nwozi ngu ọna; ke l'ọ bụ nggube Nnajiufu; bẹ obu mu kpamukpamu akpo-ku.

⁵Nggube Nnajiufu; i bụ onye ọma; bya aburu onye agujeru madzụ nvu. Iphe bụ ndu arakuje ngu nụ; bẹ iyejeru obu nshinu.

⁶Ngabe nchị; nọaru iphe mu ekfu anụ ngu; nggube Ojejoje! Ngabenu nchị; nua mkpu, mu echiku ngu t'i meeru mu eze-iphe-ọma!

⁷Teke iphe atsụ mu l'ehu; bẹ mu akpo-kuje ngu; kele mu maru l'ii-nụ-a olu mu.

⁸A -bya l'iphe bụ agwa; b'ẹ t'o nwedu ọphu dị l'ọ bụ nggube Nnajiufu; ọphu ọ dudu iphe ẹphe eme, aa-turu yeru ọphu iime.

⁹Iphe bụ mbakeshi ono, bụ nggu gude ẹka ngu mee ẹphe ono e-mekochaa bya abaaru nggube Nnajiufu ẹja; jaa ngu ajaja.

¹⁰Onanu aburu ke l'i ha nshinu; l'anọduje eme iphe, dị biribiri. Ọ bụ nggubedua nwenkinyi ngu bụ Nchileke.

¹¹Nggube Ojejoje; kpo-ziaru mu ụzo ngu; k'ọphu mu a-nọdu etso ụzo ire-lanụ ngu ono. Menua t'oriri mu buru nanụ l'ẹke i nọ; k'ọphu mu a-nọdu atsụ ẹpha ngu egvu.

¹²Mu e-gude obu mu l'ọ ha kele ngu ekele; nggube Nnajiufu, bụ Nchileke mu. Mu a-nọdu aja ngu ajaja jeye le tutu yoyo;

¹³ke l'i yenukaru mu obu eyenuka; bya anafutawa ndzụ mu l'alị maa.

¹⁴Nggube Nchileke; ndu eku onwephe ekuku wu-lihuakwaru bya etso mu okfu. Ndu e ta phujeduru madzu imiko edzukobe l'achi nta ishi mu; mbu ndu ono, e te nwedu iphe ephe guberu nggube Nchileke ono.

¹⁵Obenu le nggube Nnajiufu, bu Nchileke aphujeru madzu imiko; l'emejeru madzu eze-iphe-oma. Ehu te eghujedu ngu eghughu egwegwa. N-yemobu ngu; be iyeje yee ya k'etsutu iya. I bukwaphu o-me-g'o-kfuru.

¹⁶Ghanuaru mu ifu; phua mu ru imiko! Menua te ike nodu mube nwozi ngu l'ehu! Dzonua mube nwatibe, nwanyi ono, ejeru ngu ozi ono!

¹⁷Koshinu mu iphe-ohubama, e-me te mu maru li du mma; k'ophu bu; ndu ohogu mu -phua ya; iphere egude ephe; kele nggube Ojejoje gbawaru mu mkpu bya adua mu obu.

Egvu-Oma 87

Egvu-oma, unwu Kora guru

¹Ojejoje tuwaru okpa-ali ulo iya l'eli egvu, du nsu.

²Ojejoje yeru Zayonu obu; karia ege o yeru iphe buko eke odo, unwu Jekopu bu.

³Nggube eze mkpukpu ke Nchileke; e kfukashitsua k'iphe biribiri ngu:

⁴“Ndu Rehabu; me ndu Babylonu; be mu guakwaru ye le ndu maru mu nu. Ndu Filisutiya; ndu Taya; me ndu Kushi; be mu gukobekwaru iya phu. Ndu ono l'ephe ha; be aa-gukotaru ye le ndu a muru le Zayonu.”

⁵Aa-nodu ekfu ke Zayonu; su: “L'onye owaa yele onye ophu; b'a mukwaru le Zayonu. O bu Okaribe-Kakota-Nu l'onwiya e-me iya t'o nguru anguru.”

⁶Ojejoje e-de lekwo, o deru epha ndiphe; su: “L'onye owaa b'a muru le Zayonu.”

⁷Ndu agu egvu; me ndu ete iya etete a-tuko gua egvu; su: “O bu le Zayonu; be mini ndzu shi l'atsofutaru ephe!”

Egvu-Oma 88

Egvu-oma; evu, Hemanu, bu o-shi-l'eri Zera raru nu onye ishi egvu te Unwu Kora gua. T'e gude olu-aphu gua ya

¹Nggube Ojejoje, bu Nchileke, adzoje mu nu; mu anoduje ngu l'ifu; eswe l'enyashi; l'akwa ekwa onwomu.

²Te ekfukfu, mu ekfu anu ngu ruaru eke i no. Ngabenu nchi lekwa, mu akwa;

³kele ndzu mu l'o ha; be iphe-ehuka jiru iya; oge onwu mu atwa kperere-kperere.

⁴A gwaru mu le ndu aabyawa okpochi aja. Mu duwa l'o bu nwoke, ike gvuru.

⁵E wowaru mu nwuhaaru ndu nwuhuru anwuhu. Mu dūwa l'ọ bụ onye e gburu ọgbo l'ime ili; mbụ l'ọ bụ ndu ono, ẹ tii nyatahedu ono; mbụ ndu ono, unu l'ephē bukahuru; ọphu iiletahedu ephē ọnya ono.

⁶I chewaru mu l'ili, katsukpo ogvu; buri iya kakota ogba ọchi.

⁷I wowaru oke ẹhu-eghughu ngu byabẹ mu. I gudewa akpara-mini nke ngu nwuru mu ye l'ime mini.

⁸I natawaru mu ndu mu l'ephē shi eshi ọkpobe ọnyà. I mewaru; ephē anọduje ebu ubara eyeru mu. I gubudowaru mu l'ẹke mu ta alufuta-ghehedu.

⁹Mu jewaru iphe-ẹhuka jeye ọnya agbahu mu ọchi. Mbọku-mbọku; bẹ mu anọduje eku nggube Ojejoje. Lekwa ẹka mu ẹbo-ẹbo ẹge mu chiliru ngu iya.

¹⁰?Iimeje iphe dū biribiri koshi ndu nwuhuwaru anwuhu ọo? Ndu nwuhuru anwuhu; ?ephē e-gbeshi jaa ngu ajaja ọo?

¹¹?Aanọduje l'ime ili atụ ọnu ẹge i yeberu madzụ obu ọo? ?T'aanọduje l'ẹke eegwe madzụ urrekfu kfuā l'ị bụ o-me-g'o-kfuru?

¹²?Bụ l'ẹke gbaru ọchi; bẹ aanọduje amaru iphe dū biribiri, iimeebe? T'aanọduje l'alị ẹke ẹ ta nyatajedu onye laru iya nū; kfuā ẹge ị bụta-be onye doberu ẹka ndoo?

¹³Obenu lẹ mu araku nggube Ojejoje t'ị bya agbaaru mu mkpu. Iphe bụ utsu, sweru esweswe; bẹ mu ekfukotaje anū ngu.

¹⁴?Bụ ngunu kparu iphe ị jikaru mu nggube Ojejoje? ?Bụ ngunu kparu iphe i sweru mu ọnya tengu?

¹⁵Eshinu mu bụ nwata; b'e shi kpata mu ẹhu; k'ọphu mu nọwaa dzee dzee ndzụ. I kpawaru mu ẹhu; ike agvūwa mu; mu ta amahẹ ọzo, mu e-shi iya.

¹⁶Oke ẹhu-eghughu ngu dzuwaru mu ẹhu. I yetawaru mu egvu; k'ọphu bụ lẹ mu bụwa iphe mmanu.

¹⁷Mbọku-mbọku; bẹ ephē ekephetaje mu l'ọ bụ onye utso ribudoru. Ephē rikputawaru mu erikputa.

¹⁸I nafūwaru mu ndu mu l'ephē shi ayi; mẹ ndu yeru mu obu. Nta-a bụwa ẹkpuru-ọchi bụ ẹgiri ọnya mu.

Egvu-Ọma 89

Évù, Etanu, bụ o-shi-l'eri Zera raru

¹Mu a-gū egvu gude kfuā ẹge n-yemobu Ojejoje habe. Mu a-gū iya jeye lẹ tutu yoyo. Mu e-gude ọnu mu kfuā t'ogbo, nonu maru l'ị bụ o-me-g'o-kfuru.

²Mu a-ra iya arara; lẹ n-yemobu ngu a-nọ jeye lẹ tutu yoyo. Ọ bụ ẹge-a akpamigwe nguru anguru-a bụ ẹge iphe i kfuru angujeru.

- ³Ị sụru l'onye ị ịfotarụ; bẹ nggu l'iya gbawaru ndzụ; l'i riru Dévidi, bụ nwozi ngu angu; sụ:
- ⁴“L'ii-me awa iya t'ẹ b'ọ chíhu achíhu jeye tẹ tutu yoyo; nggu emee aba-eze iya t'ọ nguru anguru tsube l'ogbo sweru ogbo.”
- ⁵Imigwe l'ọ ha atụ onu ẹge ị dụ-be biribiri nggube Ojejoje. Ookoshikwaphu l'ị bụ onye evudoshije ike l'ẹke ndzuko ngu nọ.
- ⁶Mbụ;?bụ onye ị ndu, bụ l'imigwe bẹ aa-turu yeru Ojejoje. ?Bụ onye ị ndu nọ l'imigwe; bẹ aa-turu yeru Ojejoje?
- ⁷Ẹke ndu dụ nsọ k'imigwe dzukoru bẹ aatsujekwa Nchileke egvu. Ọ kakọta ndu nọ-pheru iya mgburumgburu ọdu egvu.
- ⁸Nggube Ojejoje; nggube Nchileke, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike; ?bụ onye dụ l'ọ bụ nggubedua. Ị ha nshinu; nggube Ojejoje. Ẹge ono bẹ ovudoshi ike l'iphe ị vudo nọ-pheru ngu mgburumgburu.
- ⁹Oke eyii eze ẹnnyimu bụ nggu b'ọ nọ l'ẹka. Ẹjo akpara-mini bụ nggu atuzitaje iya.
- ¹⁰Réhabu b'i gudewaru; yọ daburu l'ọ bụ onye e gburu egbugbu. Ị gudewa ike ngu chia ndu ọhogo ngu; ẹphe agbaa nanu nanu.
- ¹¹Igwe l'ophu bụ nke ngu. Eliphe l'ophu aburu nke ngu. Ọ bụ nggubedua turu ọkpa mgboko l'ọ ha; yele iphe bụ iphe nọ iya nu.
- ¹²Uzo isheli; l'uzo ọhuda bụ nggubedua meru iya dobe. Ugwu Tábo yele Ugwu Hemonu anọduje agụ egvu ẹhu-otso-ena teke ẹphe nuru ẹpha ngu.
- ¹³Oshi-ẹka ngu bụ agburehu kpụu. Ẹka ngu shihuru ike; ẹka-utara ngu aka.
- ¹⁴Odobe-ẹka-ndoo yele ikpe, vudo nhamunha b'e gude tọo ntọ-l'alị aba-eze ngu. Ị kpajeru n-yemobu; mę ovudoshi ike l'iphe i kfulu ye; yo vutaru ngu uto l'iphe bụ iphe iime ememe.
- ¹⁵Onu-oma bụ kẹ ndu, mutawaru t'ẹphe kpọ-kuje ngu; mbụ ndu bụ iphoro, shi l'ẹke nggube Ojejoje nọ; bẹ ẹphe egudeje eje.
- ¹⁶Ẹphe egudeje ẹpha ngu ete ẹswa mkpurumkpuru. Ẹphe anọduje akpọ-ku ngu l'ị bụ onye doberu ẹka ndoo.
- ¹⁷Kẹ l'ọ bụ nggu bụ ike, dụ biribiri, ẹphe nweru. Ọ bụ okfu l'ayi nọ ngu l'obu meru iphe iimeje tẹ ike ayi kangoo.
- ¹⁸Nggube Ojejoje; ọ bụ nggu; bẹ nuru ayi onye mgbochita. Ọ bụ onye nsọ kẹ ndu Ízurelu; bẹ eze ayi shi l'ẹka.
- ¹⁹O nweru teke i gude àphù zia ndu nke ngu ozi; sụ: “L'i mewaru tẹ agburu-ẹhu kaleru onye soja lanu.” Nggụ abyawa l'ẹke ndibe ngu nọ; bya afọta onye lanu; mee ya t'ọ buru onye ndiphe a-nọdu akwabẹ ugvu.
- ²⁰L'ị phụwaru nwozi ngu, bụ Dévidi. L'i wowaru manụ ngu, dụ nsọ wụa ya l'ishi.

- 21Sụ l'ọ bụ ẹka ngu; bẹ ii-gude mee ya; yọ nguru anguru; mbụ l'ọ kwa nggube Nchileke emeje tẹ ike ka iya adudu.
- 22E to nwedu ndu ọhogu iya, a-dụ ike kebuta iya t'ọ tujeru ẹphe utu; ọphu ndu akirishi 'ahadu iya.
- 23Ndu achi iya nụ; bẹ ii-nọdu iya l'ifu dzopyashia; chitsushikota ndu ọ dụ ashi.
- 24N-yemobu ngu yele ovudoshi ike l'iphe i kfuru; bẹ e-swijeru iya. Yọ buru ẹpha ngu; bẹ oo-gude ike iya kangoo.
- 25Alị-ezi iya; bẹ ii-me tọ jaa ajaja; mbụ t'ọ shi lẹ eze ẹnyimu; saa jeye lẹ Ẹnyimu Yufurétusu.
- 26Oo-nọduje araku ngu; sụ: “L'ọo nggu bụ nna iya; buru Nchileke iya; bukwaruphu agbara-mkpuma, adzofutaje iya nụ.”
- 27Nggubedua l'onwongu e-me iya; t'ọ buru ọkpara ngu; mbụ t'ọ buru iya a-katsua l'iphe bụ ndu eze, nọ lẹ mgboko-a.
- 28N-yemobu ngu l'ẹke, ọono a-buru ojejoje. Ogba-ndzụ nggu l'iya ta byadu bya aminga aminga.
- 29Awa iya bẹ ii-me; t'ẹphe ba achihu achihu gbururu jeye lẹ gbururu. Alị-eze iya bụ ẹge igwe a-nọ-bebe bụ ọo-nọ-bebe.
- 30“O -buru l'unwu iya jikaru ome ekemu ngu; jika otso iphe i turu ọkpa iya;
- 31ọ -buru l'ẹphe dakaru ome-l'ali, i turu doberu ẹphe; jika ome iphe i suru t'ẹphe meje;
- 32bẹ ii-gude mgboro-igwè hùà ẹphe àhùhù; mbụ gude ẹchachi hùà ẹphe k'iphe dụ ẹji, ẹphe eme.
- 33Ole tii hakwanu ẹphe oyeru obu; ọphu ii-hadu ovudoshi ike, l'iphe i kfuru l'ii-me.
- 34L'ẹ ndzụ, nggu l'ẹphe gbaru b'ẹ tii mebyidu; ọphu iigba-nwedu iphe shiwa ngu l'onu lufuta.
- 35L'i gudewa kẹ l'i dụ nsọ ria angụ ugbo lanụ sefu ẹka; l'ẹ to nwedu l'i dzuaru Dévidi ẹjo-ire;
- 36l'awa iya a-nọ gbururu jeye gbururu; l'ọ bụ ẹge ẹnyanwu a-nọ-bebe; bụ ẹge alị-eze iya a-nọ-bebe.
- 37L'ii-me iya t'ọ nọ gbururu jeye lẹ gbururu l'ọ bụ ọnwa, bụ iphe agba ekebe l'akpamigwe l'i bụ o-me-g'o-kfuru.”
- 38Obenu l'onye ono, i wuru manụ l'ishi ono; b'i jikawaru; gbado iya. Ehu eghuwa ngu eghughu l'ẹke ọono.
- 39I jikawaru ndzụ, nggu lẹ nwozi ngu gbaru; wotawa okpu-eze iya gwọo l'ali.
- 40Upho-mkpuma iya l'ọ ha; b'i tsukposhikotawaru; tsuwaa ọlo-mgbochi iya yogiriyogiri.

- ⁴¹Ndu l'eswe esweswe gwowaru iphe ya tutu-a. Ndu obutobu iya bu-wa iya; be epe egudeje eme iphe ochi.
- ⁴²I mewaru te ndu ohogu iya mekputa iya. I mewaru t'ehu tso ndu ohogu iya ena.
- ⁴³I mewaru; ogu-mbeke ya; yo swikobe aswikobe; bya emee t'oo dujehe ike vudoshia ike l'ifu ugu.
- ⁴⁴I meru; ugu, o nweru arushihu; mewa aba-eze iya; yo gwoo l'ali.
- ⁴⁵I meru iya; yo kahu le nwokoro; bya emeru iphere kpua ya l'o bu uwe-nlokpuru.
- ⁴⁶Nggube Ojejoje; ?bu teke ole; be oo-du ege-a du-bebe. ?Ii-domiwaru onwongu jeyewaru too? ?Bu teke ole; be ehueghughu ngu e-nwu l'o bu oku nwubebe?
- ⁴⁷Byiko; nyatakwa ege ndzu mu du-be mkpirikpi; kele madzu, i meru, bu iphe mmakanu.
- ⁴⁸?Bu onye a-no ndzu t'e b'o nwuhuhe anwuhu? ?Bu onye a-du ike dzoo onwiya; t'e b'o laa maa.
- ⁴⁹Nggube Nnajiufu; ?bu awe b'i dobehunuru eze n-yemobu obu ngu ono; mbu n-yemobu ono, i gude ke l'i bu o-me-g'o-kfuru ribuaru Dévidi l'angu ono?
- ⁵⁰Nnajiufu; nyatakwa ege e metabewaru nwozi ngu iphe-iphere; me ege mu tatabewaru nshi l'ochi, ndiphe achu mu;
- ⁵¹mbu ewena, ndu ohogu nggube Ojejoje anoduje aja onye ono, i wuru manu l'ishi ono ewena l'ekemeke obule, o tutu okpa iya.
- ⁵²T'ajaja buru ke Ojejoje jeye le tutu yoyo! Ono kwa ege o du; buru ege ono b'o du.

Egvo-Oma 90

Ekfukfu, Mosisu onye ke Nchileke kfuru nu Nchileke

- ¹Nggube Ojejoje; keshinu k'ede-nwede; bu nggu be ayi nohawa l'eka.
- ²Temanu te ugu ugu nodu; mbu temanu t'i mee eliphe; me mgboko; b'i buha Nchileke; buru Nchileke ono; be ii-bu jeye le tutu yoyo.
- ³Iimeje te madzu ghoo eja. Iisuje ayi t'ayi nwuhu; ghoo eja odo.
- ⁴Ke l'unu afa labu l'ukporo afa iri dule ngu-a l'o bu ujiku lanu; mbu l'o bu nwa-njibu-nya l'enyashi lanu.
- ⁵Iigudeje anwuhu kpofu madzu l'o bu onye kpofuru eswa; kele madzu du l'o bu iru ewu.
- ⁶L'utsu; be onoduje aja pulapula. O -be l'uenyashi; yo kpo nku; kulashihu.
- ⁷Oke ehueghughu ngu adzuwa ayi l'o bu oku; Ehu-eghughu ngu mewaru ayi; meji atoshihu ayi.

⁸Ejo iphe ayi meshiru; b'i doru ayi giriri l'ifu. Ejo iphe ayi meru l'edomi; b'i mewaru t'ò daburu ngu ẹba l'ifu.

⁹Ndzu ayi mgburumburu bulephu oke ẹhu-eghughu ngu ejije iya. Ndzu ayi l'ò ha abujelephu ude ude.

¹⁰Iphe ayi anọ-beje bu ụkporo afa ẹto l'afa iri. O -buru onye karu nka; yo nọ ụkporo afa ẹno. Obenu l'iphe ejije iya nu; abukotaje iphe-ẹhuka; me aphu. Ophu o nwedu ege aano-beje; yo buru iya ayi.

¹¹?Bu onye maru ege ẹhu-eghughu ngu shihuberu ike. ?Bu onye b'o doru ẹnya; mbu ege oke ẹhu-eghughu ngu habe nshinu; k'ophu ọo-nodu atsu ngu egvu?

¹²Menua te ayi maru onu-ogu uboku ayi le mgboko; k'ophu ayi e-shi iya maru iphe.

¹³Nggube Ojejoje; tushihuru okpoma. Egbe iphe owaa; ?bu teke ole b'ò nọ-behunu? Phunuaru ayibe ndu ozi ngu imiko!

¹⁴Te n-yemobu ngu jijenu ayi ẹpho l'utsu; k'ophu ayi a-noduje agu egvu; l'ete ẹswa teke ayi nokwadua ndzu.

¹⁵Menua t'ẹhu-otso-ena ayi yele iphe-ẹhuka phu, i meru; ayi ejee phu hako. Menua te afa ẹhu-otso-ena ayi yele afa olemole phu, ayi taru chichichi phu; dugbalephu.

¹⁶Menua te ayibe ndu ozi ngu; phu iphe iimeshi; nggu emee t'unwu ayi; phu ege ike ngu du-be biribiri.

¹⁷Menua t'ayi tuba ngu l'obu; nggube Nnajiufu, bu Nchileke ayi. Menua t'iphe bu iphe ayi byiberu ẹka buru ayi upete. Iyee! Mee te iphe bu iphe ayi byiberu ẹka nweru ishi.

Egvu-Ọma 91

¹Onye nọ le mkpuli Okaribe-Kakota-Nu a-nodu l'agu Okaribe-Kakota-Ike tuta ume.

²Mu e-kfuru Ojejoje: "L'oo ya bu eke mu nọ l'ezeru ndzu; buru iya bu a-gbabe-adzuru nke mu. O bu yebedua bu Nchileke, mu dakoberu."

³O kwa iya a-dzofuta ngu; t'e b'i nma l'onya, ndu achi nta ngu gbaberu ngu. O kwa iya phu a-dzofuta ngu l'ejo iphe-ememe, dzuru ekemeke.

⁴O bu ẹba iya be oo-gude kpuchita ngu; buru le mkpuli nku iya; be ii-gbabe; zeeru ndzu. Oo-gude kele ya bu o-me-g'o-kfuru gbochita ngu; t'e b'ò du iphe e-me ngu nu.

⁵Ejo iphe anoduje eye madzu egvu l'enyashi b'e tii tsuhedu egvu; tii tsu iya iphe-kpaa, anoduje eme l'eswe.

⁶Ejo iphe-ememe, anoduje aphu kojokojo l'echi-abali ta dudu ophu iitsukwadu egvu; mbu jeyekpo le ndu ophu anoduje egbushi madzu l'echi oke-eswe.

⁷Unu umadzu labu l'ukporo madzu ugbo iri a-dashi l'iku eke iino; unukurunu anwushihu ngu l'uzo ẹka-utara. Ole e t'ò dudu ophu uphere iya e-ru ngu l'ehu.

- ⁸Ndu akirishi; bẹ ii-gudeje ẹnya ngu ele l'ẹke aahù ẹphe àhùhù.
- ⁹Keshinu ọphu ì nọwa Ọkaribe-Kakọta-Nu l'ẹka; mbụ Ojejoje ọphu bụ a -gbabe; a dzuru nke mu
- ¹⁰b'ẹ tọ dukwa iphe eme ngu nù; ọphu ọ dudu iphe a-bya t'ọ bya akpakaaru ngu ufu;
- ¹¹kele Ojejoje e-zi unwu ojozi-imigwe iya t'ẹphe l'ẹche ngu nche; l'iphe bụ ẹke, iishi.
- ¹²Ẹphe e-gbobe ẹka; wọta ngu t'ukfu ba du ngu.
- ¹³Agụ; mẹ oghu; bẹ ii-dzọpyabeje l'ọkpa; mbụ gude ọkpa dzọ-gbua oke agụ; mẹ ẹjo-agwọ.
- ¹⁴Ojejoje sọru: “L'iphe bụ onye yeru iya obu; bẹ ya a-nọdu anafutaje. Ya a-nọdu egbochita iya t'ẹ b'ọ du iphe e-me iya nù; ke l'ọ guberu ẹpha yẹbe Ojejoje iphe.
- ¹⁵Teke onye ono kuru iya; bẹ ya a-za iya. Ọ -nọdu l'iphe-ẹhuka; bẹ ya e-swiru iya eswiru. Ya a-nafuta iya; kwabẹ iya ugvu.
- ¹⁶Ya e-me t'ọ kaa nka lilihu alilihu; gude koshi iya lẹ ya adzoje madzụ.”

Egvu-Ọma 92

Egvu-ọma mbọku ọtu-ume

- ¹Ọ du mma t'a jaje Ojejoje ajaja; t'e gudeje egvu tua nggube Ọkaribe-Kakọta-Nu ẹpha;
- ²mbụ t'e gbeshije l'utsu; raaru iya ndiphe arara l'i yeru ẹphe obu. Teke o beru l'enyashi; e kfuaru ẹphe l'i bụ o-me-g'o-kfuru.
- ³Ọo-nọdu ada l'egvu l'ọ bụ une, e gude ọdo iri kpaa; mẹ ogele, ada gengugengu;
- ⁴kele nggube Ojejoje gudewa iphe du mma; mee t'ẹhu tsoje mu ẹna. Mu aguje egvu ẹhu-otso-ẹna k'iphemiphe ọbule, i gude ẹka ngu emee.
- ⁵Nggube Ojejoje; lewaru ẹge iphe iimeshi habe nshinu. Ẹge ono; bẹ ọriri ngu dukwaphu ogvu.
- ⁶Onye ẹ te nwedu egomunggo ta madu ẹge ọ du; ọphu oo-dokwa nù onye eswe ẹnya;
- ⁷A makwarua lẹ ndu akirishi anọduje arishi l'ọ bụ ẹta; iphe bụ iphe ndu eme ẹji byiru ẹka; yọ buru upete. Ọbule ẹphe emekochaa buru kpurupyata gbururu jeye.
- ⁸Obenu lẹ nggube Ojejoje a-nọdu ede ude jeye lẹ tutu yoyo.
- ⁹Ndu ọhogu ngu; nggube Ojejoje; ndu ọhogu ngu a-buru kpurupyata. Achikashia ndu akirishi l'ẹphe ha; ẹphe agbaa nanu nanu.
- ¹⁰Obenu l'i mewaru t'agburu-ẹhu mu du l'ọ bụ k'atsu. Nggụ abya eworu manu, eshi kwẹkwẹkwe wua mu l'ishi.

¹¹Mu gudewa ɛnya mu phɛ lɛ ndu ɔhogu mu phɛ b'e mekputawaru. Mu gudewa nchi mu nua lɛ ndu nɔru mu l'ɛjo oshi; b'a vɔwaru l'ɔgvu.

¹²Ndu doberu ɛka ndoo a-nɔdu aja ajaja l'ɔ bu nkfu. ɛphe a-nɔdu evu l'ɔ bu oshi sida k'ugvu ugvu Lébanɔnu,

¹³e yeru l'ime ɔlo kɛ Ojejoje. ɛphe a-nɔdu l'ogbodufu Nchileke ayi aja rikarika.

¹⁴ɛphe -kahɔkpoonu m'ɔo akahɔ; bɛ ɛphe a-nɔdu amile-e nebyi. ɛphe adule-ɛ nongini-nongini; shihu ike;

¹⁵k'ɔphu ɛphe e-shi ɛge ono koshi lɛ Ojejoje bu onye doberu ɛka ndoo; buru Agbara-Mkpuma nke mu; to nwe iphe ɛ te vudodu nhamunha, ooyeje ɛka.

Egvu-ɔma 93

¹ɔo Ojejoje bu eze. O yeru ɔdu-biribiri oye uwe; bya egude agburehu kwaa onwiya ɔkwa ngwa. Mgboko b'o meru kfube; yɔ nguru anguru. ɛ to nwedu l'ɔo-nɔnyaa bya afo-woo afo-wo.

²Aba-eze ngu nguhawaruru anguru tsube l'ede-nwede; nggubedua eshiru l'ojejoje.

³Nggube Ojejoje; iphe bu eze ɛnyimu gbeshiakwaru. Iphe bu eze ɛnyimu enwuakwa kɛ dukuduku. Iphe bu eze ɛnyimu edeekwa ekiri.

⁴Obenu lɛ Ojejoje, bu l'igwe ha nshinu; k'ɔphu bu l'olu iya adaghataje mgbeka, eze ɛnyimu anɔduje echi; ɔkpehu iya aka k'oke eyii eze ɛnyimu nshinu.

⁵Nggube Ojejoje; iphe i tɔru ɔkpa iya; sɔ t'e meje b'ɛ ta amingadu aminga. Iphe meru ɔlo ngu; yɔ du ugvu bu l'ɔ du nsɔ; yɔ buru ɛge ono; bɛ ɔo-du jeye lɛ tutu yoyo.

Egvu-ɔma 94

¹Nggube Ojejoje, bu Nchileke, agwataje ugwo iphe! Nggube Nchileke, a gwataje ugwo iphe; nwunua phoo l'ɔ bu ɔku.

²Gbalihunu nggube onye ekpeje mgboko ikpe; kfua ndu eku onwɛphe ekuku ugwo iphe ruberu ɛphe.

³Nggube Ojejoje; ?bu teke ole bɛ ndu akirishi a-ha ɔtu okokooko-o, ɛphe atɔ-a?

⁴Ndu eme ɛjo iphe anɔduje atɔ ɔnu onwɛphe ɛge ɛphe ɛ ta ahadu. ɛphe ekfunukaje okporokpo okfu; l'asaphe oke nsasa.

⁵Ndibe nggube Ojejoje; bɛ ɛphe egweje ogwe uri. Ndu ono, bu ɔkè-iphe ngu ono; bɛ ɛphe anɔduje akpapyashi ishi.

⁶ɛphe egbushije unwanyi, maa tɔfuru; mɛ unwegirima, a tɔru ogbee; l'egbushikwaphu ndu mbyamumba.

⁷ɛphe -nɔdu; ɛphe asu: “Lɛ Ojejoje ta dukwa iphe ɔophuje; lɛ Nchileke kɛ Jékoju ta dukwa iphe ɔokpaje ishi iya.”

- ⁸T'owaa dokwaa unu ɛnya; unubɛ ndu ono, egomunggo swehuru l'ɛke, madzu nɔ ono; mbu unubɛ ndu ono, eme eswe ono; ?bu teke ole bɛ unu a-makporu iphe.
- ⁹Onye ono, bu iya kfuɛberu madzu nchi ono; ?oda nkichi to. To onye ono, bu iya moberu madzu ɛnya ono; ?to phudu ɔzo to.
- ¹⁰To onye ono, bu iya ahuje iphe bu mbakeshi ahuhu ono; ?to hudu unubedua to? Mbu; onye ono, bu iya anoduje ezi madzu mmamiphe ono; ?bu yebedua te gbe madu iphe to.
- ¹¹Ojejoje makotaru iphe madzu ari. O maru l'oriri ephe bukota mkpokoro oriri.
- ¹²Onu-oma bu k'onye nggube Ojejoje ahuje ahuhu; mbu onye iigudeje ekemu ngu ezi iphe.
- ¹³Onye ono bɛ iinuje ike, oo-gude tagbua iphe-ehuka le nshi; jeye teke ee-gwu nsu te ndu akirishi nwulahu.
- ¹⁴Kele Ojejoje ta ahadu ndu nk'iya. E to gbadodu ndu, bu okè-iphe iya.
- ¹⁵Kele ndu ikpe a-wata okpe ikpe, du maa. Yo bu leruphu ndu obu guru iphoro bu ndu a-du ike tsokota ikpe ono.
- ¹⁶?Bu onye e-gbeshi je aluru mu ndu akirishi? ?Bu onye e-vudo l'ekiya nke mu; je aluru mu ndu ejo iya ono?
- ¹⁷Ndege Ojejoje ta gbaru mu mkpu; m'a ga azahawa mu ru teke teru etete.
- ¹⁸Teke mu chiru mkpu le mu adaakwa; bɛ nggube Ojejoje gude ke l'i yeru mu obu wota mu.
- ¹⁹Teke mu wataru ori oke oriri; b'i duru mu ike; mee; eh u atsolahaa mu ɛna.
- ²⁰?Ii-kwe te nggu le ndu ishi, e te emedu iphe vudo nhamunha emegba iphe to; mbu ndu ono, egudeje ekemu l'emegbu ndu ephe achi emegbu ono?
- ²¹Ephe edzukobeje; chia idzu ege ephe e-shi kpapya ndu doberu aka ndoo ishi. Ephe ekpee kpee onye e ta dudu iphe o meru nkfugbu.
- ²²Obenu l'o bu Ojejoje bu egbochitaje mu nu. Oo Nchileke bu Agbara-mkpuma ono, mu agbabaje; je edomia onwomu ono.
- ²³Oo ya a-kfu ephe ugwo iphe du eji, ephe eme; mee t'ephe buru kpurupyata k'ejo iphe ono, ephe eme ono. Oo Ojejoje, bu Nchileke ayi e-me t'ephe buru kpurupyata.

Egvu-Oma 95

- ¹Unu bya t'ayi gua egvu eh u-otso-ena gude jaa Ojejoje! Unu t'ayi tua uzu eh u-otso-ena gude kwabe iya ugvu; mbu onye ono, bu Agbara-Mkpuma, adzofutaje ayi ono!
- ²Unu t'ayi gude egvu ekele bya l'ifu iya! Unu t'ayi gude egvu-oma meeru iya uzere!

³Kẹ l'ọ bụ Ojejoje, bụ Nchileke; bụru onye eze, kakọta iphe bụ ọmarali, nọ mgboko-a nshinu.

⁴Ọ bụ yẹbedua bẹ mgboko mgburumgburu nọ l'ẹka. Iphe bụ oke ugwu aburu iya nwe iya.

⁵Eze Ẹnyimu bụ nk'iya; ọ bụ iya meru iya. Yọ bụru iya gude ẹka iya meta ọgbodo-alì ọkponku.

⁶Unu bya t'ayi fozita; baaru iya ẹja; t'ayi byishiru Ojejoje ono ikpere, bụ iya meru ayi ono;

⁷Ọ bụ iya bụ Nchileke ayi. Ayịbedua aburu ndu ooche l'ọ bụ onye eche aturu; mbụ unwu aturu, nọ iya l'ẹka. Ọo ya bụ; teke unu nuru olu iya ntanụ ọwaa;

⁸unu ba anmakwa ọkpoma kpụ-gbungu ẹge unu nmaru iya lẹ Meriba; mę ẹge unu nmaru iya lẹ Masa l'echi-ẹgu;

⁹mbụ ẹke ono, ndiche unu phẹ nọru hụa Nchileke ama bya adatakwa iya phụ; l'ephẹ gudetsua ẹnya ẹphẹ phụ iphe ya meru.

¹⁰Ụkporo afa ẹbo mgburumgburu; bẹ ọgbo ono kpatsukotaru iya iwe. Ya asụ l'egomunggo sweshihuru ẹphẹ; ọphụ ẹphẹ 'ekwedu oshi ụzo, ya koshiru ẹphẹ.

¹¹Tọ dụ iya bụ; ya egude ẹhu-eghughu ribua ya: “L'ephẹ ta abahudu l'ẹke ya nọ; tuta ume.”

Egvu-Ọma 96

¹Unu gvaru Ojejoje egvu ọphungu. Tẹ ndiphe kpoo-gbaa gvaru Ojejoje egvu.

²Unu gvaru Ojejoje egvu; jaa ya ajaja! Unu rajẹ iya arara mbọku-mbọku l'ọ bụ Ojejoje bụ onye adzoje madzụ!

³Unu kfukashiaru iphe bụ mbakeshi k'iphe dụ biribiri, oomeebe. Unu ekfuaru ndiphe k'iphe dụ biribiri, oomeje.

⁴Kẹle Ojejoje ha nshinu; ọ gbakpọoru t'a jajẹ iya ajaja. T'a tsujekwa iya phụ egvu; ọ bụ kakọta iphe bụ agwa l'ọ ha.

⁵Agwa iphe bụ mbakeshi bụkota iphe e gude ẹka mee. Obenu l'ọ bụ Ojejoje gude ẹka iya mee igwe.

⁶Ụgvù; mę o-gbu-nwii-nwii; bẹ nọ iya l'uzo ifu. Ike; mę ọdu-biribiri aburu iphe jiru ulo iya, dụ nsọ.

⁷Unubẹ ikfu, nọgbaa lẹ mgboko; unu kwabẹ Ojejoje ugwu. Unu kfua ẹge ọ dụ-be biribiri; mę ẹge ike iya habe nshinu.

⁸Unu tya ọnu ẹge Ojejoje dụ-be biribiri; ọ bụ gbaru iya. Unu gude iphe bya anụ iya l'ogbodufu iya.

⁹Unu yee uwe, dụ nsọ; dụ biribiri gude baaru Ojejoje ẹja. T'ẹhu nmajẹ unu anmanma l'ifu iya; unubẹ ndiphe l'unu ha.

¹⁰Unu kfulu iphe bụ mbakeshi l'ọo Ojejoje bụ eze. Mgboko b'e meru; yo shihu ike; k'ophu bụ l'ẹ tọo fọ-wodu afo-wo. Yọ bụru Ojejoje e-kpe ndiphe ikpe, vudo nhamunha.

¹¹Tẹ akpamigwe l'ọ ha tee ẹswa; ẹhu atsoo ndiphe ẹna. T'eze ẹnyimu; mẹ iphemiphe ọbule, nọ iya nọ tukurwa zee igidi.

¹²Tẹ ẹgu ẹke, e meberu iphe; mẹ iphemiphe ọbule, nọ iya nọ tee ẹswa. Teke ono; iphe bụ oshi, nọ l'oswa agwa egvu; tee ẹswa.

¹³Ẹphe a-guru Ojejoje egvu kẹ l'ọobyawa okpe ndu eliphe ikpe. Oo-gude odobe-ẹka-ndoo kpee mgboko mgburumburu ikpe; bya egude ire-lanụ kpee ndiphe ikpe.

Egva-Ọma 97

¹Ọ kwa Ojejoje bụ eze; t'ẹhu tsoo ndiphe ẹna. Tẹ ndu bugbaa l'ikfuli eze ẹnyimu tee ẹswa!

²Urukpu; mẹ ẹkpuru-ochi nọ-pheru iya mgburumburu. Ọ bụ odobe-ẹka-ndoo; mẹ ikpe, dụ maa b'o gude nọdu l'aba-eze iya; l'achi.

³Ọku evutajeru iya ọzo; je ekegbushikota ndu ọhogu iya l'ẹkemeke ọbule.

⁴Ebemu, ọ loru bẹ iphoru, iya ngashikotaru mgboko. Iphe bụ onye -phuru iya nọ; ẹphe anmahu jijiji.

⁵Ugva dazehuru l'ọ bụ ọmu l'ifu Ojejoje; mbụ l'ifu Nnajiufu, bụ iya nwe mgboko gbaa mgburumburu.

⁶Akpamigwe l'ọ ha atụ ọnu iya l'ọ bụ onye doberu ẹka ndoo. Ndiphe l'ẹphe ha l'elewaa ẹge biribiri iya habe nshinu.

⁷Iphe bụ ndu, abaru iphe a pyiru apyipyi ẹja; mbụ ndu gude nte asa nsasa; b'e mekotaru iphe-iphere. Unubẹ nte l'unu ha; unu baaru Nchileke ẹja!

⁸Ndu Záyonu nuru ẹge nggube Ojejoje egudeje ekpe ikpe; telahaa ẹswa. Ndu kẹ Júda b'o meru t'ẹhu tsoo ẹna.

⁹Kẹ l'ọ bụ nggube Ojejoje bụ Ọkaribe-Kakota-Nụ lẹ mgboko gbaa mgburumburu. E woliru ngu; nggu akakota iphe bụ agwa, nọ lẹ mgboko-a l'ọ ha nshinu.

¹⁰Tẹ ndu yeru Ojejoje obu kpokwaa ẹjo iphe-ashi; kẹ l'ọ kwa ndu yeru iya obu bẹ ooletaje ẹnya. Yọ bụru ẹphe; bẹ ọonafutaje l'ẹka ndu iwe.

¹¹Iphoro b'e meru t'ọ duru ndu doberu ẹka ndoo. Ndu obu guru iphoru b'e meru tẹ ẹhu-otso-ẹna bụru nk'ẹphe.

¹²Unu nọdu Ojejoje l'ẹka tee ẹswa; unubẹ ndu doberu ẹka ndoo. Unu tua ya ẹpha; l'ẹpha iya dụ nsọ.

Egvu-Ọma 98

Egvu-ọma

- ¹Unu ọ́aru Ojejoje egvu ọ́hungu; kẹ́ l'ọ́ meru iphe ọ́ biribiri. Ọ́ bụ́ ike iya; mẹ́ ẹ́ka iya ono, ọ́ nsọ́ ono b'ọ́ gude mekputa.
- ²Ojejoje mewaru t'a maru l'ọ́odzofutaje madzu; bya emee tẹ́ iphe bụ́ mbakeshi maru l'ọ́ bụ́ onye doberu ẹ́ka ndoo.
- ³Ọ́ nyataru obu, o yeru, ndu ọ́nu-ọ́lo Ízurelu; mẹ́ kẹ́ l'ooomeje iphe o kfulu l'ẹ́ke ẹ́phe nọ́. Mgboko gba mgburumgburu phụ́-dzuwaru ẹ́ge Nchileke ayi egudeje adzo madzu.
- ⁴Unu ọ́ta ọ́zu ẹ́hu-ọ́tso-ẹ́na gude kwabẹ́ Ojejoje ugvu; unubẹ́ ndiphe l'unu ha. Unu ọ́ta egvu-ọ́ma; ọ́shia ya ike; gude jaa Ojejoje!
- ⁵Unu gude une ọ́ta egvu-ọ́ma; jaa Ojejoje ajaja. Unu egudekwaphu une; mẹ́ egvu-ekwekwe jaa ya.
- ⁶Unu gude opu; gude ọ́pyoku ọ́ta ọ́zu ẹ́hu-ọ́tso-ẹ́na; gude kwabẹ́ Ojejoje, bụ́ eze ugvu.
- ⁷T'ẹ́ze ẹ́nyimu; mẹ́ iphemiphe ọ́bule, nọ́ iya nọ́ tọ́kokwa zee igidi. Tẹ́ mgboko l'ọ́phu; mẹ́ iphemiphe ọ́bule, bu iya nọ́ ọ́ta ọ́zu.
- ⁸Tẹ́ iphe bụ́ ẹ́nyimu, nọ́nu ọ́ta ẹ́ka. Iphe bụ́ ugvu, nọ́nu ọ́ta egvu ekoshi l'ẹ́hu atso ẹ́phe ẹ́na.
- ⁹T'ẹ́phe tọ́ko nọ́du l'ifu Ojejoje ọ́ta egvu; kẹ́ l'ọ́obyawa okpe mgboko ikpe. Ndu mgboko l'ẹ́phe ha; bẹ́ oo-kpe ikpe, ọ́ta maa; hakwaaruphu ndiphe l'ẹ́phe ha enge, vudo nhamunha.

Egvu-Ọma 99

- ¹Ọ́ kwa Ojejoje bụ́ eze; tẹ́ ndiphe nmahụ́kwa jijiji. Ọ́ nọ́ l'aba-eze iya l'eli cherobimu. Tẹ́ mgboko mgburumgburu nmahụ́kwa kpakpakpa.
- ²Ojejoje hakwa nshinu; mbụ́ onye ono, bu lẹ́ Záyonu ono. E woliru iya; yọ́ ka iphe bụ́ mbakeshi nshinu.
- ³T'ẹ́phe jaa ẹ́pha ngu, ha nshinu ajaja; mbụ́ ẹ́pha ngu ono, ndiphe atso egvu ono. Ọ́ ọ́ta nsọ́.
- ⁴Eze ọ́bu ha nshinu. Iphe aduje iya mma bụ́ ikpe, vudo nhamunha. Ome iphe t'ọ́ vudo nhamunha b'i meru; yọ́ nguru anguru. L'ẹ́hu unwu Jékoju b'i meru iphe vudo nhamunha; buri iphe ọ́ta mma.
- ⁵Unu mejee tẹ́ Ojejoje, bụ́ Nchileke ayi dee ude. Unu nọ́du iya l'iku ọ́kpa; baaru iya ẹ́ja. Ọ́ ọ́ta nsọ́.
- ⁶Mósisu mẹ́ Éronu shi tsoru lẹ́ ndu achijeru Nchileke ẹ́ja. Sámelu eshi tsoru lẹ́ ndu shi akpo-kuje ẹ́pha iya. O shi abuje; ẹ́phe -kpo-ku ẹ́pha Ojejoje; yọ́ za ẹ́phe.

⁷O shi anọduje l'urukpu, kpuru rogbodyongu kfulu yeru ẹphe. Ẹphe eshi edobeje ekemu iya; l'eme iphe o toru ẹphe okpa iya.

⁸Nggube Ojejoje, bu Nchileke ayi; i shi azaje ẹphe teke ẹphe kpọ-kuru ngu. I shi ahùje ndu Ízurelu àhùhù teke ẹphe shisweru ọzo ngu. Obenu l'i shi buru ẹphe Nchileke, agujeru onye meru eji nvu.

⁹Unu mejee te Ojejoje, bu Nchileke ayi dee ude. Unu nodu l'ugvu iya, du nsọ; baaru iya eja; kele Ojejoje, bu Nchileke ayi du nsọ.

Egvu-Ọma 100

Egvu-oma, e gude ekele Ojejoje ekele

¹Unu tua uzu ẹhu-otso-ena; gude kwabe Ojejoje ugvu; unube unwu eliphe l'unu ha.

²Unu gude ẹhu-otso-ena; jeeru Ojejoje ozi. Unu gude egvu ẹhu-otso-ena bya iya l'ifu.

³Unu makwaru l'o kwa Ojejoje bu Nchileke. O bu iya keru ayi; ayi aburu nk'iya. Ayi bu ndibe iya; mbu aturu, ooche nche.

⁴Unu gude egvu-ekele bahu l'onu-nggamgbo iya. Unu egude egvu-ajaja jerua ogbodyofu iya. Unu kele iya ekele; jaa ya ajaja;

⁵Kele Ojejoje bu onye oma. Obu, o yeru madzu abuje ojejoje. Obujeru o-me-g'o-kfulu tsube l'ogbo sweru ogbo.

Egvu-Ọma 101

Egvu-oma, Dévidi deru

¹Mu a-gu egvu ke n-yemobu ngu yeke ikpe ngu, vudo nhamunha. Mu a-gu egvu gude jaaa ngu ajaja; nggube Ojejoje.

²Ndu mu; be mu a-to nwehu mee t'e b'o du aka uta a-du iya. ?Bu teke ole be ii-kpakfuta mu? Mu e-gude obu, uta e ta dudu buru le nke mu.

³E to dudu iphe du eji, mu ekwe t'o shita mu ifu. Umere ndu e te etsodu okpobe okfu ono du mu ashi; ophu 'o nwedu iphe mu l'ẹphe emegba.

⁴Ndu ọzo ẹphe gberu nggo; be mu edobeje ote-anya. E t'o dudu iphe mu l'ejo iphe gba.

⁵Ndu anọduje ekfulu ibe ẹphe okfu-azu; be mu e-me t'ẹphe yifu. Ndu etu onwẹphe iphe igwe charu; me ndu eku onwẹphe ekuku; be mu ta atakwaru nshi.

⁶Ndu, bu o-me-g'o-kfulu l'ali-a; be mu a-nodu eleta anya; k'ophu mu l'ẹphe e-buwaruru jeye. Onye uta e ta dudu l'iphe oome e-mekochaa l'ejeru mu ozi.

⁷E to dudu ndu ẹregede; m'oo onye lanu, mu ekwe t'o buru le nke mu. Ophu o dukwa ndu ntumatu m'oo onye lanu, mu ekwe t'o vudo mu l'ifu.

⁸Utsu mbọku-mbọku; bẹ mu e-meje t'iphe bụ ndu akirishi, nọ l'alị-a gvụ. Mu a-tuko iphe bụ ndu ejo iphe bufu lẹ mkpukpu kẹ Ojejoje.

Egvu-Oma 102

Ekfukfu, onye eje iphe-ẹhuka ekfu anụ Nchileke

Okfu, o kfulu teke ike agvụ iya agvugvu; gūru aphụ, nọ iya l'obu nū Ojejoje

- ¹Nūnua ekfukfu, mu ekfu anụ ngu nggube Ojejoje; tẹ mkpu, mu echi runua ngu nchị.
- ²Ba aghakwaru mu azụ teke mu nọ l'iphe-ẹhuka-a. Ngabekwa nchị; za mu oku ẹgwegwa teke mu kuru ngu;
- ³kẹle ndzụ mu ephukahuwa l'ọ bụ ẹnwuru-ọku. Ẹhu mu l'ọ ha enwukota mu phuraphura l'ọ bụ icheku-ọku.
- ⁴E mewaru mu; mu akpọo nkụ l'ọ bu ẹswa. O mewaru; ẹkpiri nri echihu mu.
- ⁵Oke ude, mu anọduje atşu mewaru; mu agvụ. O bụwa ọkpu wushiru.
- ⁶Mu dū l'ọ bụ udele l'echi-ẹgu; mbụ l'ọ bụ mgbashị, beru l'ẹke ẹgbara kfulu.
- ⁷Mu -zẹru; mūru ẹnya; bẹ mu aduje l'ọ bụ nwenu, beru nkinyi iya l'eli okpotsu-ulo.
- ⁸Ndu ọhogu mu anọduje aja mu ewena mkpūrumkpuru. Mu bụwa iphe ndu mu dū ashị gude akọ ọnu.
- ⁹Ọ bụ ntụ bẹ mu erije; yọ buru mu nri. Mu ewojeru ẹnya-mini gwakọbe l'iphe mu angū angūngu.
- ¹⁰Iphe kparu iya nū abūru l'ẹhu gbanwuhuru ngu ọku; kẹ l'i paliru mu imeli imeli; buhaa mu ẹka.
- ¹¹Ndzụ mu dūwa l'ọ bụ nwa onyonyo urenyashi. Mu nwukotawaru kpaa l'ọ bụ ẹswa.
- ¹²Obenu lẹ nggube Ojejoje a-nọ l'aba-eze ngu gbururu jeye lẹ gbururu; ọphu 'o nwedu l'a azaha ngu azaha tsube l'ogbo sweru l'ogbo.
- ¹³Ii-gbeshikwa-a phūaru Záyonu imiko; kẹ l'o ruwaru teke ọo-tuba ngu l'obu; mbụ l'oge teke ono, a fọtaru afọtara dobe ono ruwaru;
- ¹⁴kẹle mkpuma iya dū ndu ejeru ngu ozi mkpa. Ọbuje; o -kpo udzu tūu; imiko iya adū ẹphe nshinu.
- ¹⁵Iphe bụ mbakeshi a-nọdu atşu nggube Ojejoje egvu. Iphe bụ ndu eze, nọkota lẹ mgboko l'ẹphe ha a-nọdu akwabẹ ọdu-biribiri ngu ugvu;
- ¹⁶kẹle Ojejoje e-gude ẹka iya kpukwazi Záyonu; gude ọdu-biribiri iya lufuta.
- ¹⁷Ọo-nū ekfukfu, ndu ẹ ta dudu ẹge ọ haru ẹphe ekfu anụ iya; ọphu oolephudu aroro, ẹphe arọ iya l'ẹnya.

- ¹⁸T'e dee ọwaa l'ẹkwo doberu ọgbo ọphu abya nù; k'ọphu ndu ọphu, ẹ te egbe atsutadua ime ẹphe e-tu Ojejoje ẹpha.
- ¹⁹Lẹ Ojejoje shikwa l'eze-ulo iya l'ephekerephe; o shi l'imigwe gbua igo lẹ mgboko;
- ²⁰tẹ ya nua ude, ndu mkporo atsù; shi ẹge ono tufu ndu e kperu nkfugbu.
- ²¹Ọo ya bụ t'a raa kẹ Ojejoje arara lẹ Záyọnu; jaa ya ajaja lẹ Jerúsalemu
- ²²teke iphe bụ mbakeshi; mẹ alì-eze ndiphe l'ọ ha e-dzukobe t'ẹphe baaru Ojejoje ẹja.
- ²³Nchileke nafuwaru mu ike l'okoroḅya; ọ nafuwaru mu ndzu l'ike.
- ²⁴Tọ dọ iya bụ; mu asù: Nngụbe Nchileke mu; be ewofushinu nù mu; l'ẹ b'ọ dọ ẹge mu nọ-bewaru; lẹ nggubedua a-nọkwa tsube l'ọgbo sweru ọgbo.
- ²⁵Lẹ mbulembu kpọ bụ nggubedua turu ntọ-l'alì mgboko l'ọ ha. Yọ bukwaru ngu phụ; bẹ gude ẹka ngu mee igwe.
- ²⁶Iphe ono l'ọ ha e-mekochaa laa l'iyi. Obenu lẹ nggubedua l'a-dụ ẹge ì dọ. L'ẹphe ha e-mekochaa kashihu l'ọ bụ uwe. Yọ buru ẹge-a aagbanweje uwe-wa; bẹ ii-mekochaa gbanwee ẹphe; nk'ẹphe agvù.
- ²⁷Obenu lẹ nggubedua bụlephu onye ì bụ b'ì bụ; nọduwa ẹge ìi-nọ jeye lẹ tutu yoyo.
- ²⁸Unwegirima, ndu ejeru ngu ozi l'e-buru l'ẹke ìino; awa ẹphe nguru anguru l'ifu ngu.

Egvu-Ọma 103

Egvu, Dévidi deru

- ¹Tẹ mbedua jaa Ojejoje ajaja. Tẹ iphe bụ iphe nọ mu l'ẹhu; jaa onye ono, ẹpha iya dọ nsọ ono ajaja.
- ²Tẹ mbedua jaa Ojejoje ajaja; k'ọphu ẹ t'ọ dudu uru, eeritaje iya l'ẹka m'ọo nanu, mu a-zaha:
- ³Ọogujeru mu nvù l'ẹjo iphe mu meru l'ọ ha; l'emeje tẹ mu ka mma l'iphe bụ iphe eme mu nù.
- ⁴Ọogbafutaje mu; shi ẹge ono dobe mu ndzu. Oogudeje n-yemobu iya; mẹ obu-imiko iya gbaa mu mgburumgburu.
- ⁵Oogudeje iphe dọ mma nù-jia mu ẹpho; l'emeje tẹ mu laa azu lẹ nwẹpa l'ọ bụ ugo.
- ⁶Ojejoje ekpeje eyeru ndu l'aakpa ẹhu; l'emeje tẹ iphe gbaru ẹphe rube ẹphe.
- ⁷O meru tẹ Mosisu maru iphe bụ uche-obu yẹbe Ojejoje; bya emee tẹ ndu Ízurelu maru iphemiphe ọbule, oome.
- ⁸Ojejoje bụ onye aphuje imiko; bya aburu onye emeje eze-iphe-ọma. Ẹhu te eghujedu iya eghughu ẹgwegwa. Ooyejeru madzù obu yeru iya ẹya k'etsutsu iya.
- ⁹E tọ bajedu mbà tekenteke; ọphu ọovujedu ọvuma jeyawaru.

- ¹⁰È too mejedu eyeru ayi l'ège èjo iphe ayi meru ha; òphu òokfujedu ayi ùgwo iphe dù èji, ayi emebe;
- ¹¹ké l'ò bù ège igwe nò-bebe alì oreke-imeli bù ège ò habe nshinu; mbù n-yemobu, o yeru ndu atsù iya egvu.
- ¹²Yò bùru ège ùzo ènyanwu-ahata teberu ènya l'ùzo ènyanwu-arìba; bù ège èke o wofuru emeswe, ayi mesweru iya je edobe teberu ènya l'èke ayi nò.
- ¹³Ò bù ège nna aphujeru ùnwu iya imiko; bù ège Ojejoje aphujeru ndu atsù iya egvu imiko;
- ¹⁴ké l'ò bù iya maru ège e gude mee ayi. Òonyataje l'ò bù èja mmanu bè ayi bù.
- ¹⁵Madzù bè ndzù iya dù l'ò bù èswa. Òonoduje evu rikarika l'ò bù okoko, nò l'ègu.
- ¹⁶Phèrèphèrè -pheshile iya phu nwanshì; yo phukashìhu; èke o shi nòdu ta anyatahèdu iya òdo.
- ¹⁷Obenu lè ndu atsù Ojejoje egvu; bè Ojejoje eyejeru obu tsube l'ede-nwede rua ede-nwede. Odobe-èka-ndoo ya adujekwaruphu ndu òphu jeye lè nwanwanwaranwa;
- ¹⁸mbù lè ndu òphu edobeje ògba-ndzù iya; nyata dobe ekemu, ò tùru doberu èphe.
- ¹⁹Ojejoje mewaru t'aba-eze iya nguru anguru l'imigwe. Abùbu, ò bù eze b'ò bù rua èkemeke.
- ²⁰Unubè ùnwu ojozi-imigwe ké Ojejoje; unu jaa ya ajaja; mbù unubè ndu ike dù; bya abùru ndu eme okfu iya.
- ²¹Unu jaa Ojejoje ajaja; unubè ùnwu imigwe l'unu ha; mbù unubè ndu ozi iya, eme iphe bù uche obu iya.
- ²²Unu jaa Ojejoje ajaja; unubè iphe o meru ememe dobe l'èke ò bù eze. Tè mbèdua jakwaa Ojejoje ajaja.

Egvu-Òma 104

- ¹Tè mbèdua jaa Ojejoje ajaja. Nggùbe Ojejoje, bù Nchileke mu; ì ha nshinu. I gude ugvu yèlè òdu-biribiri nmaa onwongu l'ò bù onye nmaru èkwa.
- ²Iphoro b'ì yeru l'ò bù onye yeru uwe. Imigwe l'ò ha bù nggùbedua phùshiru iya l'ò bù ùlo-ékwa;
- ³bya eworu uko ùlo ngu gbaa l'eli mini. I meru urukpu; yò bùru ùgbo-ìnya ngu; Nggù atukojeru phèrèphèrè l'èbà èphe.
- ⁴I meru phèrèphèrè; yò bùru nwozi ngu; bya emee ò-ta-chìchìchì òku; yò bùru onye, iizije ozi.
- ⁵Ò bù nggu tòru ntò-l'alì mgboko l'ò ha; k'òphu bù l'è to nwedu l'e nwungaa ya enwunga jeye lè tutu yoyo.

- ⁶I woru eze ẹnyimu yee mgboko l'ọ bụ uwe; k'ọphu bụ ịe mini kpukotaru iphe bụ ugvu ekpukpu.
- ⁷Obenu l'ọo m̀bà b'ì baru mini; yọ gbaa mgbalanu. Ọ nuleruphu ọra, ị nọ l'imigwe raa; gbalaa.
- ⁸Yo shi l'iphe bụ ugvu ono; kekashia ịe nsuda ịe nsuda; tsokwaseru l'oswa eke, ị toru iya t'o shije.
- ⁹Ị kpawaru iya oke eke e ọtọ tso-swetajedu; k'ọphu bụ l'ẹ t'o nwedu l'o rimia mgboko erimi ọdo.
- ¹⁰I mewaru te mini shije l'ogba gbaa geregere kwaseru okpa-ugvu. Ootsojeru tugbua mgbaku mgbaku ugvu.
- ¹¹Yọ buru iya echebeje unwu anu, bu l'egbudu mini angungu l'ephe ha. Ọ kwa iya phu be nkakfu-igara-oswa egudeje gboo onwiya egu mini.
- ¹²Unwenu, ephe l'eli anoduje l'iku mini ono kpa a ekfuna. Ephe ebepheje l'ekali-oshi ono l'agu egvu.
- ¹³Onoduje l'ẹke, o bu l'achiru iphe bụ ugvu ono mini. Mgboko l'ọ ha be iphe oome du mma.
- ¹⁴Ewu b'o meru; yoo fushije; k'ọphu elu a-taje nri; bya emee iphe-akoko dobe te madzu kojee; kobe iphe l'ali;
- ¹⁵gude iya kuta mee, madzu a-nguje t'ehu tso iya ena; bya emeta manu, emeje te ifu mu madzu amumu; me nri, madzu erije nodu ndzu.
- ¹⁶Oshi Ojejoje be oogbaje mini ohuma; mbu oshi sida ophu no l'ugvu ugvu Lebanonu, bu oshi ophu o yeru l'onwiya.
- ¹⁷Yọ buru l'eli eke ono; be nwenu akpaje ekfuna. Oku-eswi-uda eworu oshi payinu mee ufu iya.
- ¹⁸Iphe butua l'iphe bụ oke-ugvu ono bụ egwu-oswa. Ndu ophu, bụ ogba mkpuma aburu eke nchi-ogba anoduje ezeru ndzu.
- ¹⁹O meru onwa dobe t'e gude iya guje oge. Ophu, bụ ẹnyanwu amaru teke ya a-riiba.
- ²⁰Oobuje; teke i meru te ochi gbaa; yọ buru iya bụ ịe nchi ejihu. Iphe bụ anu, bu l'oswa eshi l'ẹke o no wufuta jeshia ocho iphe oo-ri.
- ²¹Agu anoduje ede ekiri; l'achọ nri, oo-ri; mbu nri, shi Nchileke l'eka.
- ²²Enyanwu -halephu; ephe anyigobe; lasha; je eworu onwephe domishia l'ogba ephe.
- ²³Madzu egbeshi teke ono jeshia l'egu. Yọ nodu l'egu jee ozi jeye l'urenayashi.
- ²⁴Nggube Ojejoje; ozi, iijekota bukwa 'aguta aguta. Iphemiphe obule ono bukota mmamiphe nke ngu b'i gude mekota iya; mbu ịe mgboko l'ọ ha; be iphe jiru iya nu bukota iphe nggubedua gude eka ngu mee.

- ²⁵Eze Ẹnyimu ha nshinu; bya aha ọsa. Yọ buru l'ime iya; bẹ unwu anu, bu 'aguta aguta bu; mbu iphe no ndzu; ndu ophu ha nshinu; me ndu ophu ha nwanshi.
- ²⁶O bu l'eli mini ono; bẹ ugbo-mini ono eshije. Bukwaru iya phu; bẹ ejo agiyi ono, bu nggu gude eka ngu mee ya; yo nodu iya ebu nggada.
- ²⁷Iphemiphe obule ono; bu nggu bẹ ephe chiko ele enya l'eka ti nuje ephe nri l'oge iya.
- ²⁸Teke i nuru iya ephe; ephe achikobe iya l'onwephe. Teke i musaru eka; iphe du mma enwushihu; ephe egude iya rijia ephe.
- ²⁹Teke i gharu ephe azu; ephe atsulahaa egvu. I -nata ephe ume, ephe atu; ephe anwushihu; buru eja ali.
- ³⁰Teke i kuru Ume ngu ye iya l'ehu; yo buru iphe e meru k'ophungu. Iimeje mgboko l'onwiya to du ophungu ophungu.
- ³¹Te odu-biribiri Ojejoje dukwa ege o du jeye tutu yoyo. Te ozi, Ojejoje gude eka iya jee mekwa te ehu tsoo ya ena;
- ³²mbu onye abuje; o -lee mgboko enya; yo nmahu kpakpakpa. Teke o byaru eka l'eli ugvu; ugvu obu akpuhu tututu.
- ³³Mu a-noduje agu egvu anu Ojejoje le ndzu mu mgburumburu. Mu a-noduje agu egvu aja Nchileke mu ajaja jeye teke mu a-no-bebe.
- ³⁴Te ke nk'iya-a, mu ari-a tsokwaa ya ena; ke l'iphe Ojejoje eme emeje t'ehu tsoo mu ena.
- ³⁵Te ndu ejo iya chihu le mgboko gbaa mgburumburu; ophu ndu akirishi 'anohekwa anono ophu. Te mbedua jakwaa Ojejoje ajaja. T'ajaja buru ke Ojejoje.

Egvo-Oma 105

- ¹Unu kele Ojejoje ekele; unu akpo-kua epha iya. Unu mee t'iphe bu mbakeshi maru iphe o meshiru.
- ²Unu guku iya l'egvu. Unu gua egvu gude jaa ya ajaja. Unu kfukashia k'iphe bu iphe du biribiri, onoduje eme.
- ³Unu gude epha iya, du nsọ ngaa unga. T'iphe bu ndu acho Ojejoje tee eswa.
- ⁴Unu wojeru enya dabẹ le Ojejoje yele agburu-ehu iya! Unu achoje ifu iya mkpurumkpuru!
- ⁵Unu nyatakwa iphe biribiri; me iphe-ophulenya, o meshiru; yeru ikpe, o kpeshiru;
- ⁶unubẹ eri nwozi iya, bu Ebirhamu; unubẹ unwu Jekopu, bu ndu o gude eka iya fota.
- ⁷O kwa iya bu Ojejoje; buru Nchileke ayi. Ikpe iya chiko mgboko voo kfurukfuru.

- ⁸Ndzụ ono, ọ gbaru ono; bẹ oodobeje jeye lẹ tutu yoyo. Iphe o kweru ụkwa iya; bẹ oomeje shi l'ogbo sweru ogbo.
- ⁹Ndzụ ono yele Ébirihamu gbaru ono; mę angụ ono, o rifuru Áyizaku ono
- ¹⁰b'o meru; yọ bụru ekemu l'ẹhu Jékọpu; bụru ogba-ndzụ, a-duru ndu Ízurelu jeye lẹ tutu yoyo.
- ¹¹Ọ suru ẹphe: “L'oo ẹphe; bẹ ya a-nụ alị Kénanu t'ọ bụru òkè-iphe ẹphe ketaru.”
- ¹²?Ephe shi dụ ole teke ono. Ephe shi habe ahabe; bya aburu ndu mbyamumba l'alị ono.
- ¹³Ephe shi etsojeru iphe bụ mbakeshi aghaphe. Ephe -shi l'alị-eze ọwaa; ẹphe akfufu lashia alị-eze ọdo.
- ¹⁴Ọphu ọ dudu onye o kweru t'ọ kpaa ẹphe ẹhu. Ọ bụ okfu ẹhu ẹphe; b'o shi egudeje baaru ndu eze mba;
- ¹⁵sụ ẹphe t'ẹphe be edenyikwa ndibe iya ono, ya fọtaru afọta ono ẹka; t'ẹ b'ọ dukwa iphe ẹphe e-me ndu ekfuchiru iya nụ.
- ¹⁶O mebyishikotaru iphe bụ nri, ẹphe nweru enweru; shi ẹge ono mee t'ẹjo-ẹgu bya l'eliphe.
- ¹⁷Yọ bya eye nwoke lanụ t'ọ vuru ẹphe ụzo. Nwoke ono bụ Jósefu; mbụ onye ono, e reru l'ọ bụ ohu ono.
- ¹⁸Ephe turu iya mkpọro l'okpa; fubashia ya ọnya l'okpa; bya eworu ajaba ígwè tua ya l'olu;
- ¹⁹gbururu jeye teke okfu iya vuru. Okfu, Ojejoje kfuru emee t'a maru l'ọ bụ onye ire-lanụ.
- ²⁰Ya ndono; eze ezia t'e je atọfu iya. Onye bụ ishi ọha atọfu iya; yo nweru onwiya.
- ²¹Yo woru iya mee onye ishi l'ufu iya: t'ọ letajeru iya ẹnya l'ẹku iya l'ọ ha;
- ²²sụ iya t'ọ hùje ndu ishi àhùhù teke dụ iya mma. Yo zije ndu bụ ogurennya l'alị-eze iya mmamiphe.
- ²³Tọ dụ iya bụ; ndu Ízurelu alashia Íjiputu. Ndibe Jékọpu ejenu je aburu ndu, laru alala l'alị Hamu.
- ²⁴Ojejoje abya emee ndibe iya; ẹphe azùà azùzù; ha l'igwe; shi ẹge ono kapyabẹ ndu ọhogu ẹphe.
- ²⁵Yọ bya emee ndu Íjiputu; ẹphe abya akpọo ndu Ízurelu ashị; chilahaaru ẹphe ẹjo idzu.
- ²⁶Yọ bya ezi nwozi; mbụ Mosisu; mę Éronu, bụ onye ọ fọtaru;
- ²⁷ẹphe eje emeshia iphe-ophulenya nk'iya l'ẹke ẹphe nọ; bya ekoshigbaa ẹphe iphe dụ biribiri kẹ Ojejoje lẹ Hamu.

- ²⁸O meru t'ochi je gbaa l'alì ono mgburumburu; kele ndu Íjiputu kwefuru okfu Nchileke íkè.
- ²⁹Yò bya emee mini, nò l'alì ephe; yò ghòkòta mee. Ema, nò iya nù anwùshihukòta.
- ³⁰Mbara abya eji alì ephe; mbù bya akwòtsua nkwo; bahùtsua l'èke ndu ishi ephe azeje.
- ³¹Ò búa okfu b'o kfuru; ijiji etsulaha gbigbigbi; mkpúrúmkpu abya atùko alì ono tùa.
- ³²Yo wota mini, òga anòdu achìru ephe l'alì ono mee; yò ghò aka-mini; mē egbe-igwe;
- ³³tùpyashia vayìnu ephe; mē oshi figu ephe; mebyishikòta iphe bù oshi, nò l'alì ono l'ò ha.
- ³⁴Yo gbeshikwa òdo bya ekfua okfu; igube awata ephephe. Ogu, etsu gbigbigbi aburu 'aguta aguta;
- ³⁵bya atùko iphe bù iphe nò ndzù, nweru ekwo l'alì ephe tagbua; mbù tùko iphe ephe meberu l'alì l'ò ha tapyashia.
- ³⁶Yò bya teke ono bya atùko iphe bù unwu ephe; ndu òphu, bù ephe ime-òdungu l'alì ono gwepya; mbù tùko unwu ephe ndu òphu, bù òkpara gbugee.
- ³⁷Yò bya edufuta ndu Ízurelu; kpota mkpòla-òcha yèle mkpòla-òdodo kpojia ephe èka. T'o nwe unwu kè ndu Ízurelu; m'òo onye lanù, a chòru achòcho.
- ³⁸Ehu atsoo ndu Íjiputu ntumatu lè ndu Ízurelu tugbutsuaru; kè l'ephe shiwa atsu ndu Ízurelu ono egvu.
- ³⁹Yò bya egesaarù ephe urukpu gude kpuchita ephe; bya edoberu ephe òku t'ephe gude phù iphorò l'enyashi.
- ⁴⁰Ephe suru t'a nù ephe nri; Ojejoje abya achìru òkwà nù ephe; gude nri, shi l'igwe nù-jia ephe ephe.
- ⁴¹Yo kpuhaa oke mkpuma; mini eshi iya tsòshihu; l'atsò l'ò bù nggele l'echi-ègu ono;
- ⁴²kè l'ò nyataru ukwa iphe dù nsò, o kweru nwozi iya, bù Ébirihamu.
- ⁴³Yo dufuta ndibe iya; èhu atsoo ephe èna; mbù ndu ono, ò fòtaru ono.
- ⁴⁴Yo woru alì ndu òhodo woru nù ephe. Yò buru èke ndu òdo riru aphù iya; bē ephe wotaru; yò buru òkè-iphe ephe;
- ⁴⁵k'òphu ephe a-wata ome ome-l'alì Ojejoje; dobelahaa ekemu, shi iya l'èka. T'ajaja buru kè Ojejoje.

Egvu-Òma 106

- ¹T'ajaja buru kè Ojejoje. Unu kele Ojejoje ekele; kè l'ò bù onye, dù mma; kele n-yemobu nk'iya anòje jeye l'òjejoje.

- ²?Bụ onye a-dụ ike tụa ọnu ẹge iphe Ojejoje eme habe nshinu? Tọo;?nanụ onye a-dụ ike tukota Ojejoje ẹpha iphe oomeebe.
- ³Ọnu-oma bụ kẹ ndu eme iphe vudo nhamunha; mbụ ndu ono, anọduje eme iphe dụ mma tekenteke ono.
- ⁴Nggube Ojejoje; nyatakwa mu teke ịi-wata okoshi lẹ ndibe ngu nọ ngu l'obu. Gbakwaaru mu mkpu teke ịi-bya ẹphe adzofuta;
- ⁵k'ophu mu a-phụ k'oma, i doberu ndu ị fọtaru; tsokwaru phụ mba ono, bụ nke ngu ono tee ẹswa; mbụ tsoru ndu ono, bụ òkè-iphe ngu ono jaa ngu ajaja.
- ⁶Ayi meekwaru iphe dụ ẹji ẹge nna ayi oche phẹ meru. Ayi mewaru iphe dụ ẹji; mee iphe ẹ ta dudu mma.
- ⁷Teke nna ayi oche phẹ shi nọdu lẹ Ịjiputu bẹ iphe dụ biribiri, i meshiru te shidu doo ẹphe ẹnya; ọphu ọ dudu ikpoto iphe-oma ngu, ono nweru ọphu ẹphe nyataru. Ẹphe kwefuru ngu ịkè lẹ Eze Ẹnyimu Uswe.
- ⁸Obenu l'o gude k'okfu ẹpha iya; dzofuta ẹphe; k'ophu aa-maru l'okpehu iya ha nshinu.
- ⁹Ọ baru Eze Ẹnyimu Uswe mba; mini, nọ iya nụ atashihu. Yo dua ẹphe swee echi mini l'ọ bụ onye eswe l'echi-ẹgu.
- ¹⁰Ọ dzofutaru ẹphe l'ẹka ndu ọhogu ẹphe; gbafuta ẹphe l'ẹka ndu ẹphe dụ ashi.
- ¹¹Mini rigbushikotaru ndu ọhogu ẹphe; tọ dụ m'ọo bụ onye lanụ, waru nụ.
- ¹²Ọ bụ teke ono; bẹ ẹphe kwetaru l'iphe o kweru ukwa ememe bẹ oomeje. Ẹphe abya agua egvu gude jaa ya ajaja.
- ¹³Iphe ono b'ẹ ta nọdu ọphu baru ishi; ẹphe azahaa iphe ono, o meru ono; ọphu ẹphe ejebua ya ọkpata ishi.
- ¹⁴Ẹphe erua l'echi-ẹgu ono; wata ome iphe ẹgu iya agụ ẹphe. Yọ bụru l'alị ono, daburu swanmangu ono; bẹ ẹphe dataru Nchileke.
- ¹⁵Yọ nunu ẹphe iphe ẹphe sụru t'a nụ ẹphe; nutsua ya ẹphe; bya evuru ẹjo iphe-ememe byabẹ ẹphe.
- ¹⁶L'odu ndu Ịzurelụ; l'echi-ẹgu ono; b'o nweru ndu wataru ogvuru Mosisu yẹle Ẹronu ẹnya-kfukurufuru; mbụ ndu ono, Ojejoje fọtaru dobe iche ono.
- ¹⁷Ya ndono; alị ekejahu ẹbo lee Detanu; bya atuko Ebiramu yẹle ndu tso iya nụ lia lẹ ndzụ.
- ¹⁸Ọku enwulihu; dzukota ndu etsoje ẹphe. Ọku ono atuko ndu akirishi ono dzukota.
- ¹⁹Ẹphe erua l'ugvu Horebu; je egude mkpola-ododo kpua nweswi dobe; balahaaru iya ẹja l'ọ bụ nte.

- ²⁰ Ẹphe egude ọdu-biribiri kẹ Nchileke gbanweta iphe a kpuru; yọ dọ l'ọ bụ eswi, atajẹ ẹwu.
- ²¹ Ẹphe azahaa Nchileke ono, dzofutaru ẹphe ono; mbụ onye ono, meru iphe ha nshinu l'alì Íjiputu;
- ²² bya emee iphe dọ biribiri l'alì Hamu; bya emekwaaphu iphe dọ egvu lẹ Eze Ẹnyimu Uswe ono.
- ²³ Tọ dọ iya bụ; Nchileke asụ lẹ ya e-mebyishi ẹphe. Obenu lẹ Mósísu, bụ onye ọ fọtaru; jeru je akfụ-chia ụwara, o shi abya; t'ẹ b'o gude oke ẹhu-eghughu iya mebyishikota ẹphe l'ẹphe ha.
- ²⁴ E metsua; to nwehe iphe ẹphe guberu ẹgiri alì ono. Ẹphe te kwe lẹ Nchileke e-mekwadu iphe o kweru ụkwa iya.
- ²⁵ Ẹphe anọshia l'ulo-ékwa ẹphe; wata ọgu aphụ; jìka ome iphe Ojejoje sùru t'ẹphe mee.
- ²⁶ Tọ dọ iya bụ; yo ribua lẹ ya e-me t'ẹphe nwushihu l'echi-ẹgu ono;
- ²⁷ tẹmanu ya abya eruta ụnwu ẹphe je eye ndu ọhogu ẹphe l'ẹka. Ẹphe achikashia ẹphe; ẹphe agbaa nanụ nanụ; dzuru ẹkemeke ọbule.
- ²⁸ Ẹphe egbeshi je eworu onwẹphe gọo lẹ Bálu-Peyọ; bya awata ori iphe e gude gwaaru agwa, ẹ ta nọdu ndzụ.
- ²⁹ Ẹphe emee; Ojejoje avulahaa ọvuma k'ẹjo iphe, ẹphe eme. Mgbonwu adakfutanu ẹphe.
- ³⁰ Ole Finehasu gbeshiru bya egboo ọgu ono; shi ẹge ono mee tẹ mgbonwu ono kfushi.
- ³¹ A gọaru iya ẹya l'odobé-ẹka-ndoo, e-shi l'ẹhu iya sweru eri iya tsube l'ogbo sweru ogbo.
- ³² L'ẹphe ruru lẹ mini Meriba; bẹ ẹphe kpatsuru Ojejoje iwe. Mósísu eshi ẹphe l'ẹka kpata kpube onwiya.
- ³³ Ọ bụ okfụ l'ẹphe kwefuru Ume Nchileke íkè meru iphe Mósísu kfuru iphe ẹ tọ ga ekfudu.
- ³⁴ Ẹphe ajìka l'ẹphe ta alụ-gbudu ndu ono, ẹphe jekfuru l'alì ono; ẹge Ojejoje turu ẹphe ekemu; sù t'ẹphe lụa ẹphe.
- ³⁵ Iphe ẹphe mechiaru bụ l'ẹphe lẹ ndu ono bya alụ-gbalahaa nwanyi. Ẹphe l'ẹphe abya agbaa ẹghirigha; ẹphe awata ome ome-l'alì ndu ono.
- ³⁶ Ẹphe awata ọbaru agwa ndu ono ẹja. Iphe ono emekochaa buru ọnya; nma ẹphe.
- ³⁷ Ẹphe egude ụnwu ẹphe ndu k'unwoke lẹ ndu kẹ ụnwanyi; wata ọgwa ẹjo maa.
- ³⁸ Ẹphe awata ogbushi ụnwu ẹphe, ẹ ta dudu iphe ẹphe meru; gude l'agwa nte ndu Kénanu. Ẹphe egude mee ụnwu ẹphe ono merushia alì ono;

³⁹bya eshikwaphu ẹge ono merushia onwẹphe; shi ẹge ono du l'ọ bu nwanyi ẹ te gudedu ire iya ẹka l'ẹke Nchileke no.

⁴⁰Oo ya meru iphe ẹhu ghulaharu Ojejoje eghughu l'ẹke ndibe iya no; yo kpoyilahaaru ndu ono, bu okè-iphe iya ono ukuvu.

⁴¹Yo chiru ẹphe ye l'ẹka ndu ohodo. Ndu ẹphe du ashì aburu eze; chilahaa ẹphe.

⁴²Ndu ohogu ẹphe akpalahaa ẹphe ẹhu. Ndibe Nchileke abya anodu ẹphe l'ẹka.

⁴³Ugbo olemole; b'ọ dzofutaru ẹphe. O bu l'ẹke uche adujee ẹphe bu ẹge ẹphe e-shi kwefuru Ojejoje ikè. Ẹphe eshi ẹge ono kwaa l'ẹjo iphe ẹphe; nodu iya yifu.

⁴⁴Ole oobuje; iphe-ẹhuka

-byakfuta ẹphe; ẹphe -raku Nchileke; yo rua ya l'ẹhu ẹgwegwa; yo nua olu ẹphe.

⁴⁵Yo gude okfu ẹhu ẹphe nyata ogba-ndzu iya; gude ke l'o yeru ẹphe obu selaa ẹka azu;

⁴⁶mee t'iphe bu ndu kpuru ẹphe le ndzu phuru ẹphe imiko.

⁴⁷Nggube Ojejoje, bu Nchileke ayi; dzofutaru ayi. Shinu l'iphe bu mbakeshi ono chilata ayi odo; k'ophu ayi e-tu ngu ẹpha; nggube onye ono, du nsọ ono.

⁴⁸T'ajaja buru ke Ojejoje; bu Nchileke ke ndu Izurelu gbururu jeye le gbururu. T'onymonye obule sukwa: "Ono ẹge o du!" T'ajaja buru ke Ojejoje!

Egvo-Oma 107

¹Unu kele Ojejoje ekele; ke l'ọ bu onye, du mma. N-yemobu nk'iya anoje jeye le tutu yoyo.

²Tẹ ndu Ojejoje gbafutaru kfua ya; mbu ndu o gbataru l'ẹka ndu ẹphe du ashì;

³ndu ono, o shi l'iphe bu mbakeshi chikobe ono; mbu ndu ono, o jeru l'uzo ẹnyanwu-ahata; jee l'uzo ẹnyanwu-ariba; jee l'uzo isheli; jee l'uzo ohuda je erukobe ono.

⁴O nweru ndu ophu bu l'echi-egu be ẹphe tsoru l'aghaphe; mbu l'ali, daburu swanmangu, ẹ ta dudu iphe no iya nu. Ophu ẹphe amadu uzo, ẹphe e-shi jerua mkpukpu, ẹphe e-buru.

⁵Egu guru ẹphe; mini agua ẹphe. Ẹphe anodu l'ẹke ono leswee ẹnya le ndzu.

⁶To du iya bu; ẹphe araku Ojejoje teke ono, ẹphe no l'iphe-ẹhuka ono; yo bya anafuta ẹphe.

⁷Yo bya edua ẹphe shia uzo, vudo nhamunha; durua ẹphe mkpukpu ẹke, ẹphe e-buru.

⁸T'ẹphe kele Ojejoje ekele l'o yenukaru ẹphe obu; me ke l'oonoduje emeru unwu eliphe iphe du biribiri;

⁹ke l'onye mini agu; be onuje mini t'ọ ngua. Yo gude iphe du mma nu-jia onye, egu agu ẹpho.

- 10**O nweru ndu ophu shi nodu l'ẹke gbaru ochi; ụzo echishihu ẹphe: bụru ndu, nọ le mkporo; l'ẹje iphe-ẹhuka l'ẹke e gude mkpa kee ẹphe ẹgbu.
- 11**Ishi iya aburu l'ẹphe kwefuru ikè; jika ome okfu Nchileke. Ẹphe eworu ẹgiri idzu, Okaribe-Kakota-Nu chiru ẹphe fua l'alị.
- 12**Tọ dụ iya bụ; yọ paru ẹphe haa; ẹphe ejelaha ozi mkponwehu. Ẹphe ejee ya jeye; ẹphe ebefuje ebefu daa. Tọ dụ onye, gbaru ẹphe mkpu.
- 13**Tọ dụ iya bụ; ẹphe araku Ojejoje teke ono, ẹphe nọ l'iphe-ẹhuka ono. Yọ bya anafuta ẹphe.
- 14**Yọ bya edufuta ẹphe l'ẹke ono, agba ochi, ụzo chishihuru ẹphe ono; bya agbabushia mkpa ono, e shi gude kee ẹphe ẹgbu ono.
- 15**T'ẹphe kele Ojejoje ekele l'o yenukaru ẹphe obu; mę kę l'oonoduje emeru ndiphe iphe dụ biribiri;
- 16**kę l'onyakashije ogu-nggamgbo, a kparu l'igwè; bya egbubushia mgboro-igwè, e gude gbachishia ụzo.
- 17**O nweru ndu ophu wataru ome eswe. Mkpata iya aburu l'ẹphe kwefuru Nchileke ikè. E menwuwa ẹphe ẹhu; okfu l'ẹphe meru iphe dụ ẹji.
- 18**Yọ kpọo ẹphe nri; k'ophu bụ l'ọ phoduwaru-a nwinyi-nvọ; mę ẹphe anwushihu.
- 19**Tọ dụ iya bụ; ẹphe araku Ojejoje teke ono, ẹphe nọ l'iphe-ẹhuka ono. Yọ bya anafuta ẹphe.
- 20**Yọ bụru okfu b'o kfuru nwenkinyi; ẹhu akokota ẹphe mma; shi ẹge ono dobe ẹphe ndzu.
- 21**T'ẹphe kele Ojejoje ekele l'o yenukaru ẹphe obu; mę kę l'oonoduje emeru unwu eliphe iphe dụ biribiri;
- 22**T'ẹphe gwoo ngweja-ekele nụ iya. Ẹphe agua egvu ekele gude mee t'a maru ẹge iphe oome habe.
- 23**O nweru ndu ophu gude ugbo-mini tsoru eze ẹnyimu; l'agba ngho.
- 24**Ndu onanu phuru ozi, Ojejoje jeru; ẹphe phuru ozi, dụ biribiri, o jeru l'echi ebo mini;
- 25**kę l'ọ bụ-a okfu b'o kfuru l'onu; oke pherephere awata ephephe. Yo shi ẹge ono mee; oke eyii awata atutu.
- 26**Ugbo-mini ẹphe ephelihuje oreke-imeli; yọ bya bya atsua otsu l'echi ebo. Oke iphe-ẹhuka ono, ẹphe eje ono emee; obu azashihukota ẹphe.
- 27**Ẹphe angalaha anganga; l'akpo garigari l'ọ bụ ndu mę guderu. Mmamiphe ẹphe l'ọ ha aburu ẹphe o-la-l'iyi.

- ²⁸Ya ndono; ephe araku Ojejoje teke ono, ephe no l'iphe-ehuka ono; yo bya anafuta ephe.
- ²⁹O meru oke eyii mini ono; yo dazita. Yo bya abaaruu oke pherephere mba; yo daa shikongu.
- ³⁰Ehu atsolahaa ephe ena l'o dazitaru ono. Yo dua ephe jeye ephe ejerua odu ugbo-mini l'eke ephe eje.
- ³¹T'ephe kele Ojejoje ekele l'o yenukaru ephe obu; me ke l'onoduje emeru unwu eliphe iphe du biribiri;
- ³²T'ephe kutsee ya ekutsee l'edzudzu oha. Ephe etua ya epha l'eke ndu bu ogurennya doru.
- ³³Enyimu b'o meru; yo ghoo echi-egu; bya emee nggele; yo buru ali, okponku.
- ³⁴O meru ali, bu ali-otsu; yo buru kpakiri kpakiri ali-unu; kele ndu shi buru iya nu menukaru ejo iphe.
- ³⁵Echi-egu b'o meru; yo buru okpuru, mini jiru ejiji; bya emee ali okponku; yo ghoo ishi nggele.
- ³⁶Yo buru eke du ege ono; b'o dutaru ndu egu agu je edobe t'ephe buru. Ephe anodu l'eke ono; buru mkpukpu nk'ephe.
- ³⁷Ephe abya akoo okfu; bya akushia akpuru vayinu l'eke ono; yo mia iphe du egvu.
- ³⁸O goru ephe onu-oma; ephe abya azua zu-jia egu; ophu o kwedu te elu ephe laa ali.
- ³⁹Ole e mekocharu; Ojejoje egude mkpamehu; me iphe-ehuka yele aphu lo-zita ephe. Ephe awata ola ali.
- ⁴⁰Onye ono, ewodaje ndu a maru epha ephe ali ono; emee ephe; ephe aghaphelaha l'ali, daburu swanmangu, e ta dudu uzo, no iya nu.
- ⁴¹Obekwanu le ndu e-ta dudu ege o haru ephe; b'o setaru l'eka; sefuta l'iphe-ehuka, ephe eje. Yo bya emee; ndibe ephe; ephe azushilaha l'o bu aturu.
- ⁴²Ndu obu ephe guru iphoro abuje; ephe -phua iphe ono; ephe etee eswa. Obenu le ndu eme iphe e-te vudodu nhamunha abuje; ephe -phua ya; yo kpo ephe okfu.
- ⁴³Te ndu maru iphe wokwaru iphe-a kwakobe l'ime obu ephe. Ephe arije k'ege nyemobu Ojejoje hatabe nshinu!

Egvu-Oma 108

Egvu-oma, Dévidi deru

- ¹Nggube Nchileke; obu shihukwaru mu ike; k'ophu bu le mu e-gude obu mu l'o ha gua egvu; kuaru ngu nkwa.

- ²Unu tehu muru ɛnya; unube ogumogu; me ubo; kele mbedua e-gudekwa egvu gu-tee nchi-abohu le mgbenya.
- ³Mu a-nodu l'ifu iphe bu mbakeshi jaa ngu ajaja; nggube Ojejoje. Mu anodukwaphu l'edzudzu oha guaru ngu egvu;
- ⁴Kele n-yemobu ngu ha nshinu. O tuko imigwe l'o ha kakota l'eli. Abubu, i bu o-me-g'o-kfuru atuko akpamigwe dzuru.
- ⁵Koshinu ndiphe ege i hatebe nshinu; mbu l'i no-ghataru akpamigwe anoghata; te ndiphe mgburumburu phu ege i du-be biribiri.
- ⁶Gudenu agburu-ehu ngu dzofuta ayi. Nngu aza ayi oku; k'ophu ee-shi ege ono dzoo ndu i yeru obu.
- ⁷Nchileke nowa l'ulo iya, du nsu kfu okfu; su: "Le ya a-tu okokooko gude kee ali ndu Shékemu; bya ewota nsuda Súkotu washia.
- ⁸Giledu bu nk'iya; Manase aburu nk'iya Ifuremu bu okpu, ya kpu l'ishi. Júda aburu mgboro-eze, ya apaje l'eka.
- ⁹Móabu bu efere, ya akwoje okpa; Édomu aburu eke ya eyeshije akpokpa iya dobe. Ndu Filisutiya; be ya a-turu okokooko kpua."
- ¹⁰?Bu onye e-duru mu je edobe le mkpukpu ono, a kpu kpushia ya ike ono? ?Bu onye e-duru mu duba le Édomu?
- ¹¹O kwa nggube Nchileke bu onye obu. Obenu l'i jikawaru ayi. Ophu iitsojehedu ndu soja ayi l'eje ogu.
- ¹²Yenuru ayi eka; t'ayi mekputa ndu ohogu ayi; ke l'eka ophu ndiphe eyetaru madzu kwa iphe mmanu b'o bu.
- ¹³Obenu le Nchileke -noduwa l'eke iya nk'ayi; be ayi e-mekputa-a ndu ohogu ayi. Yo dzoo ndu ohogu ayi ono pyakapyaka.

Egva-Oma 109

Egva-o ma, Dévidi deru nu onye ishi egva

- ¹Nggube Nchileke, bu onye mu anoduje aja ajaja; byiko; ba adahukwa mu nkichi;
- ²Kele ndu akirishi; me ndu eregede gbasewaru mu ejo okfu; l'atu ntumatu ekpu mu.
- ³Ephe gudewa okfu ndumashi gbaa mu mgburumburu. Ephe abya etso mu okfu; l'e b'o du iphe mu meru ephe.
- ⁴Teke mu mekoshiru ephe l'o bu ndu onya mu; ephebedua ebolaha mu ibo. Obenu le mbedua bu onye anoduje ekfu anu Nchileke; l'ekfushi iya ike.
- ⁵Ephe egudeje ejo iphe kfu mu ugwo iphe-oma, mu meru ephe. Mbedua wotaru ephe l'o bu ndu onya mu. Ephebedua egude ashi, ephe kporu mu l'akfu mu ugwo iya.

- ⁶Yenu ejo madzụ t'o je ekechia ya ụzo. Zinua onye a-nọdu agba iya ire t'o je evudo iya l'ifu gbaa ya ekebe.
- ⁷Teke e kperu iya ikpe; t'ọ nmakwa iya. Tẹ Nchileke gụkwaru ekfukfu, ookfu anụ iya ye l'iphe dụ ẹji, o meru.
- ⁸Tẹ ndzụ iya gbakwaa kwoo. T'onye ọdo nọ-chikwaa ọnya iya l'oje ozi, o shi eje.
- ⁹T'ọ tọkwaa ụnwu iya ogbe; haa nyee ya l'ulo-maa.
- ¹⁰T'ụnwegirima iya kwakwaa l'esu-uzo; l'arọ arọ. T'a chifukwa ẹphe l'okpu-ufu ẹke ẹphe bu!
- ¹¹Tẹ ndu o ji ụgwo byakwa bya egwoo iphe o nweru l'ọ ha. Tẹ ndu ẹ ta madu ẹke ẹphe shi tükokwa akanya, o seru esese gwota.
- ¹²T'ẹ b'ọ dükwa onye e-meru iya iphe-oma. Ophu ọ dükwa onye a-phuru ụnwegirima, ọ tọru ogbe imiko.
- ¹³T'awa iya chihukwa. T'ẹphe bükwaru ndu, a zaharu azaha l'ogbo ophu abya nụ.
- ¹⁴Tẹ Ojejoje ba azahakwa ẹjo iphe, nna iya oche phẹ meshiru. Ophu o fufukwa iphe dụ ẹji, nne iya meru efufu lẹ phuu.
- ¹⁵T'ẹjo iphe, ẹphe meshiru nọdukwa Ojejoje l'ifu tekenteke; k'ophu oo-me t'ẹphe chihu lẹ mgboko; t'ẹ ba anyatahẹ ẹphe anyata ophu;
- ¹⁶kẹ l'ẹ tọ rijedu kẹ t'o meeru madzụ iphe-oma. Iphe ooshibejechia ite iya bụ ẹge oo-me t'e wofu ndu ụkpa; ndu ẹ-ta dudu ẹge ọ haru ẹphe; mẹ ndu obu tọfuru atọfu.
- ¹⁷Keshinu iphe aduje iya mma bụ oburu madzụ onu; tẹ yẹbedua bükwaru onye a turu onu. Keshinu ọgoru madzụ onu aduje iya ẹji; t'ẹ b'ọ dükwa onye a-goru iya onu.
- ¹⁸Keshinu ọ bụ ẹge oye uwe dụ iya ntse bụ ẹge oburu madzụ onu dụ iya; tẹ mburonu ono tsokwaru iya phụ l'ọ bụ mini tsoba iya l'epho; mbụ tsoo l'ọ bụ manụ tsoba iya l'okpu.
- ¹⁹T'a phukpukwaa ya ọya l'ọ bụ onye a phukpuru ukpo. E kee ya ọya l'ọ bụ onye e keru akpọ l'ukfu jeye lẹ gbururu.
- ²⁰T'iphe ono, mu gushiru ono bükwaru ụgwo, Ojejoje a-kfụ ndu ono, anọduje ebo mu ibo ono; mbụ ndu ono, anọduje ekfuru mu ẹjo-okfu ono.
- ²¹Obenu nggube Ojejoje, bụ Nnajiufu mu; gudenu k'okfu ẹpha ngu meeru mu ọhuma. Gudenu kẹ n-yemobu ngu ono, dụnukaru mma ono nafuta mu;
- ²²kẹle mu bụ onye ụkpa; bya aburu onye ẹ ta dudu ẹge ọ haru mu. E mewaru mu iphe ruru mu lẹ meji.
- ²³Mu nọkwa inyoki-inyoki l'ọ bụ nwonyonyo urenyashi; a nmakofuwaru mu l'ọ bụ onye anmakofu igube.

- ²⁴Ikpere mu ta dūhedu ọphu shihuru ike l'ẹke ẹgu eme mu. Mu lawaru ẹhu bụwarua ọkpu.
- ²⁵Nta-a bẹ ndu ebo mu ibo; nọ l'ezi mu okfu. Ẹphe -phua mu; ẹphe ekwe l'ishi; sụ mu họo.
- ²⁶Yenuru mu ẹka nggube Ojejoje, bụ Nchileke mu. Gudenu kẹ n-yemobu ngu; dzọo mu.
- ²⁷Menua t'ẹphe maru l'ọo nggu b'o shi l'ẹka; mbụ t'ẹphe maru l'ọo nggube Ojejoje; bẹ meru iya nụ l'onwongu.
- ²⁸Ẹphe a-nọdukwaru eburu mu ọnu; obenu lẹ nggubedua a-nọdu agoru mu ọnu. Ẹphe -tso mu ọgu; bẹ ee-mee ẹphe iphe-iphere. Obenu lẹ mube nwozi ngu bulephu ẹswa bẹ mu a-nọdu etc.
- ²⁹Ndu anọduje ebo mu ibo; bẹ ee-ye iphere l'ọ bụ onye yeru uwe. A phukpua ẹphe iphere l'ọ bụ onye a phukpuru ukpo.
- ³⁰Mu e-gude ọnu mu kutsee Ojejoje ọkpobe ekutse; mbụ nọdu l'edzudzu ọha jaa ya ajaja;
- ³¹kẹ l'oovudoje onye ẹ-ta dudu ẹge ọ haru iya l'azụ; dzọo ya l'ẹka ndu ekpe iya nkfugbu.

Egvu-Ọma 110

Egvu-oma, Dévidi deru

- ¹Nchileke sụru Nnajiufu mu: “Nọdu iya l'ẹka-utara; jeye teke ya e-me ndu ọhogu ngu t'ẹphe bụru iphe ịi-dzọpyabe l'ọkpa.”
- ²Ojejoje a-nọ lẹ Záyọnu; nụ ngu mgboro, ekoshi ẹge ike ngu habe nshinu. Ọo-sụ ngu: “T'ị bụru Eze chia ndu ọhogu ngu!”
- ³Ndu soja ngu; bẹ ọo-nọdu ehe uhere oje ọgu teke ọgu daru. Ọ bụ ẹge iji nchi-abọhu anọduje ada; bụ ẹge unwu-okoro bya ngu a-wu-kfuta ngu l'ugvu ono, dū nsọ ono.
- ⁴Ojejoje ribuwaru iya; ọphu ọogba-nwehedu iphe o kfulu. Ọ sụru: “L'ịi-buru onye achijeru Nchileke ẹja jeye lẹ tutu yoyo ẹge Melikizedeku bụ iya.”
- ⁵Nnajiufu nọ nggube Ojejoje l'ẹka-utara. Ndu eze bẹ oo-gwe rakaraka mbọku, iphe e-ghu iya eghughu.
- ⁶Oo-kpe iphe bụ mbakeshi ikpe; kua odzu madzụ l'ikpo; bya achiko ndu achị mgboko l'ẹphe ha gwee ogwe ujimu.
- ⁷Ọ bụ lẹ nggele, nọ l'iku esu-uzo; bẹ ọo-ngu mini; shi iya; mee ya t'ọ palia ishi.

Egvu-Ọma 111

- ¹T'ajaja buru ke Ojejoje. Mu e-gude obu mu l'ọ ha kutsee Ojejoje. Mu e-kutse iya l'ẹke ndu obu guru iphoro no; kutsee ya l'ẹke ẹphe no ndzukoru.
- ²Iphe bu iphe Ojejoje eme; be paru apaa. Iphe bu ndu o du mma anoduje ari iya ariri.
- ³Iphe bu iphe Ojejoje eme; be du ugu; du biribiri. Odobe-ẹka-ndoo nk'ia anoje jeye le tutu yoyo.
- ⁴O mewaru t'a nyata iphe du biribiri, oome. Ojejoje emejeru madzu eze-iphe-oma; l'aphuru madzu imiko.
- ⁵Ndu atsụ iya egvu; be onoduje anu nri. Ogba-ndzu iya; be onyataje jeye le tutu yoyo.
- ⁶O koshiwaru ndibe iya ẹge ike iya habe; ke l'ọ nataru ndu ohodo ali ẹphe woru nu ẹphe.
- ⁷Iphe bu iphe o gude ẹka iya eme bu ire-lanu; buru iphe vudo nhamunha. Ekemu iya l'ọ ha te nwejedu ntupo.
- ⁸Ekemu ono a-no gbururu jeye le gbururu. E gude obu, guru iphoro; mee ire-lanu letso iya.
- ⁹Ndu nk'ia b'ọ gbafutaru; bya atua ekemu; su te ogba-ndzu iya buru ojejoje. Epha iya du nsọ; du egvu.
- ¹⁰O kwa ọtsu Ojejoje egvu; bu ẹke mmamiphe adubeje. Iphe bu ndu etso ekemu iya; be iphe edoje enya. T'e tua ya epha jeye le gbururu.

Egvu-Oma 112

- ¹T'ajaja buru ke Ojejoje. Onu-oma bu k'onye atsụ Ojejoje egvu; onye ekemu iya anoduje atso ena nshinu.
- ²Unwu iya a-buru ndu ike du l'ali ono. Onu-oma bu k'unwegirima ndu obu guru iphoro.
- ³Iphe-enweru; me ẹku a-buru nk'ia; odobe-ẹka-ndoo nk'ia aburu ojejoje.
- ⁴Jeyekpo l'ẹke ọchi gbaru; be iphoro a-hataje l'ọ bu enyanwu l'ehu onye obu iya guru iphoro; mbu onye emeje eze-iphe-oma; l'aphuru madzu obu-imiko; bukwaruphu onye doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke.
- ⁵O bulephu k'oma a-nodu etso onye bu o-me-l'uko, ejeje madzu ugwo; swee ya enya; mbu onye iphe bu iphe oome; be oomeje; k'ophu aa-haru iya enge.
- ⁶Onye ono te nwekwa l'ọ daa. Onye doberu ẹka ndoo; be aa-nodujelephu anya jeye le gbururu.
- ⁷E -zia ya ẹjo nzi; b'e t'o gbe atsudu egvu. Obu eshihuje iya ike; ke l'onye o dakoberu bu Ojejoje.

⁸Obu eshihuje iya ike; ophu o tsudu egvu; jeye teke oo-gude enya iya phu l'e mekputawaru ndu ohogu iya.

⁹Oojáje eka ajájá nu ndu e-ta dudu ege o haru ephe iphe. Odobe-eka-ndoo nk'iya a-no je asuru asuru. Ee-me t'o nweru ike; nweru ugvu.

¹⁰Ejo madzu -phua ya; ehu awata iya oghu eghughu. Yo gude iphe-eghughu; taa ikirize; laa ehu; wufu. Iphe agu iya nu; ta byakwa bya eru iya eka.

Egvu-Oma 113

¹T'ajaja buru ke Ojejoje. Unube ndu ejeru Ojejoje ozi; unu jaa Ojejoje ajaja.

²T'a jaa Ojejoje ajaja; tsube nta-a jeye le tutu yoyo.

³T'a jaa Ojejoje ajaja; tsube l'eke enyanwu ahataje jeye l'eke odaje.

⁴E woliru Ojejoje; yo kakota iphe bu mbakeshi; odu-biribiri iya anongokota imigwe l'o ha.

⁵Bu onye be aatu eyeru Ojejoje, bu Nchileke ayi; mbu onye no l'aba-eze iya l'imigwe:

⁶mbu onye enya eruje ali; t'o phu iphe eme l'igwe; me ophu eme le mgboko?

⁷Ookwo-lije onye ukpa l'eke o gworu l'aja; palia onye e ta dudu ege o haru iya l'ikpozu eke o daburu.

⁸Yo bya eworu ephe dobe; ephe le ndu oke amadu abya aha enya-nhamunha; mbu ndu ishi ndu ali iya.

⁹Nwanyi, e-ta atsudu ime; be ookwabeje ugvu l'ufu nji iya; mee ya; yo buru nwanyi, ehu du agu, mushiru unwu l'igwe. T'ajaja buru ke Ojejoje.

Egvu-Oma 114

¹Teke ndu Izurelu shi le Ijiputu lufuta; mbu teke ono, ndu eri Jekopu shi l'ali ndu oha-ntsu lufuta ono;

²be ndu Juda byaru bya aburu ndu, duru Nchileke le nsu. Ndu Izurelu abya aburu ndu o nwe enwenwe.

³Oke enyimu phuru iya; ye okpa l'oso; Enyimu Jodanu aghachia lasha azu.

⁴Eze ugvu akfutsua kitimukitimu l'o bu ebyila. Ugvu ke nshii l'akfutsua kitikiti l'o bu nwaturu.

⁵Nggube oke enyimu;?i gbaru ngunu. Nggube Jodanu; ?bu ole bu k'ola azu.

⁶Unube oke ugvu; ?bu ngunu meru iphe unu akfutsua l'o bu ebyila. Unube ugvu nshii; ?buhunu ole; be unu akfutsua l'o bu nwaturu.

⁷Nmakwaa jijiji l'ifu Nnajiufu; nggube eliphe; mbu l'ifu Nchileke ke Jekopu,

⁸bụ onye adazeje mkpuma; yọ bụru okpuru; bya eworu alị-ekfu mee; yọ bụru oḡba-mini.

Egvu-Ọma 115

¹Ẹ tọ bụkwa ayi; bẹ aa-kwabẹ ugvu, gbaru nggūbe Ojejoje. Ẹ tọ bụkwa ayi. Ọ kwa nggūbedua nwēnkinyi; bẹ gbaru t'a kwabeje ngu ugvu. Ono kẹ l'i yenukaru ayi obu; bya aburu o-me-g'o-kfuru.

²?Bụ ngunu meru iphe ndu ọhodo aji; sụ: “?Nanu Nchileke ayi?”

³Nchileke ayi nonu l'imigwe. Yọ bụru iphe dū iya mma; bẹ oomeje.

⁴Obenu l'agwa ẹphe bụ mkpọla-ọcha yẹle mkpọla-ododo; mbụ iphe, bụ madzū gude ẹka mee ya.

⁵Ẹphe nweru ọnu; ẹphe te ekfu okfu; nweru ẹnya; ẹphe ta aphū ụzo.

⁶Ẹphe nweru nchị; ẹphe ta anū iya iphe; nweru imi; ẹphe te egude iya l'akpọ ẹgburu iphe.

⁷Ẹphe nweru ẹka; ẹphe egude iya ewota iphe; nweru ọkpa; ẹphe te eje ije; ẹphe te ekfu okfu.

⁸Ndu agwa iya nū; mẹ ndu dakoberu iya nū a-dū ẹge agwa ono dū.

⁹Unubẹ ndibe Ízurelu; unu dakobe Ojejoje; kẹ l'ọ bụ iya eyejeru unu ẹka bya aburu iya egbochitaje unu.

¹⁰Unubẹ ndibe Éronu; unu dakobe Ojejoje; kẹ l'ọ bụ iya eyejeru unu ẹka bya aburu iya egbochitaje unu.

¹¹Unubẹ ndu atsū Ojejoje egvu; unu dakobe Ojejoje; kẹ l'ọ bụ iya eyejeru unu ẹka bya aburu iya egbochitaje unu.

¹²Ojejoje anyatajẹ ayi; ọo-gọru ayi ọnu-ọma. Ọo-gọru ọnu-ọma nū ndu ọnu-ulo Ízurelu; gọru ọnu-ọma nū ndu ọnu-ulo Éronu.

¹³Ọo-gọru ọnu-ọma nū ndu atsū Ojejoje egvu; ndu ukfu; lẹ ndu ntà.

¹⁴Tẹ Ojejoje mekwaa t'unu jáá ájaja ka l'igwe; unubẹdua l'onwunu; mẹ l'unwegirima unu.

¹⁵Tẹ Ojejoje gokwaaru unu ọnu; mbụ onye ono, bụ iya meru igwe; mee mgboko ono.

¹⁶Imigwe l'o ha bụkota kẹ Ojejoje. Obenu lẹ mgboko b'o wowaru nū madzū.

¹⁷Ẹ tọ bụkwa ndu nwuhuru anwuhu ajajẹ Ojejoje ajaja; mbụ ndu lawaru alị ono, bụ e - rua ya; a daa ashị ono.

¹⁸Ọ kwa ayibedua a-nọdu ekutse Ojejoje. Ayi a-nọdu ekutse iya nta-a; kutsewa iya ru jeyewaru. T'ajaja bụru kẹ Ojejoje.

Egvu-Ọma 116

- ¹Mu yeru Ojejoje obu; ke l'ọ nwaru olu mu. Ọ nuru mkpu, mu chikuru iya; su t'o meeru mu eze-iphe-oma.
- ²Keshinu ọ ngaberu mu nchi; be mu a-ndujelephu akpo-ku iya jeye ege mu a-ndubebe.
- ³Anwuhu shiwa ye mu eri l'ekpiri. Ekpa-oyi ali-maa eshiwa anwu mu ehụ kpaa. Iphe-ehuka; me aphụ shiwa ndo-pee mu mgburumgburu.
- ⁴Tọ dọ iya bu; mu bya araku Ojejoje; su iya: “Nggube Ojejoje; dzonua mu!”
- ⁵Ojejoje bu onye emeje eze-iphe-oma; buru onye doberu aka ndoo. Nchileke ayi bukwa onye aphuje imiko.
- ⁶Ndu e te nwedu ege ephe maru iya bukwa Ojejoje anoduje eleta ephe enya. Teke mu shi ndu l'oke mkpa bu iya dzofutaru mu.
- ⁷Tẹ obu runua mu ali; kele Ojejoje eletakpoo mu enya.
- ⁸Nggube Ojejoje nafutawaru mu l'eka anwuhu. I fuchawaru mu enya-mini; bya egbochita mu te mu ba akpakota iphe daa;
- ⁹k'ophu mu a-ndu ejephe ege du mu mma l'ifu Ojejoje l'ali ndu, ndu.
- ¹⁰Mu wolekwarua onwomu ye Nchileke l'eka; jeyekpo me teke mu suru l'ishi ruakwaru mu ali.
- ¹¹Mu gude k'iphe byaru mu nu; su: “Le ndiphe mgburumgburu bukota ndu ntuphire.”
- ¹²?Nanu ege mu e-shi kfu Ojejoje ugwo iphe, o mekotaru mu l'ọ ha?
- ¹³Mu e-wota ngweja-mee; bya anu Ojejoje; gude kua ya epha ke adzozo, ọ dzoru mu.
- ¹⁴Iphe, bu iphe mu riburu le mu e-meru Ojejoje; be mu a-ndu l'ifu ndibe iya l'ephe ha meeru iya.
- ¹⁵Ojejoje be anwuhu ndu duru iya nsọ erujukwa l'ehụ nshinu;
- ¹⁶Nggube Ojejoje; mu bukwa okpobe nwozi ngu. Mu bukwa nwozi ngu; bya aburu nwatibe, nwanyi ono, ejeru ngu ozi ono. I tofowaru mu l'egbu ono, anwuhu shi kee mu ono.
- ¹⁷Mu e-gworu ngu ngweja-ekele; mu abyakwaphu bya akpo-kua epha nggube Ojejoje.
- ¹⁸Iphe, bu iphe mu riburu; le mu e-meru Ojejoje; be mu a-ndu l'ifu ndibe iya l'ephe ha meeru iya.
- ¹⁹Eke, mu a-ndu mee ya; bu l'okpoku eze-ulo Nchileke l'ifu unube ndu Jerusalemu. T'ajaja buru ke Ojejoje.

Egvu-Ọma 117

- ¹Unu jaa Ojejoje ajaja; unubẹ mbakeshi. Unu kutsee ya; unubẹ ndiphe l'unu ha;
²kẹ l'o yeru ayi obu yenuka iya eyenuka. Odo aburu ẹ Ojejoje bu o-me-g'o-kfuru ẹge o bu iya jeye ẹ tutu yoyo. T'ajaja buru kẹ Ojejoje.

Egvu-Ọma 118

- ¹Unu kele Ojejoje ekele l'o bu onye, du mma; kele n-yemobu iya anoje jeye ẹ tutu yoyo.
²Tẹ ndu Ízurelu tuko su: “Lẹ n-yemobu iya anoje jeye ẹ tutu yoyo.”
³Tẹ ndibe Éronu tukokwaphu; su: “Lẹ n-yemobu iya anoje jeye ẹ tutu yoyo.”
⁴Tẹ ndu atsẹ Ojejoje egvu sukwapu: “Lẹ n-yemobu iya anoje jeye ẹ tutu yoyo”
⁵Teke mu eje iphe-ẹhuka; be mu rakuru Ojejoje. Yo za mu oku bya emee mu; mu enweru onwomu.
⁶Ojejoje nowa swiru mu eswiru; mu te gbe atsudu egvu. ?Bukwanu ngunu; be madzu mmanu eme mu?
⁷Ojejoje nowa swiru mu eswiru; oo yẹbedua agbajeru mu mkpu. Mu e-mekochaa gude ẹnya mu; phua l'e mekputaru ndu mu du ashị.
⁸Onodu l'ime Ojejoje domia onwonye kakwa mma; me l'oda-kobe madzu.
⁹Onodu l'ime Ojejoje domia onwonye kakwa mma; me l'oda-kobe ndu ishi.
¹⁰Iphe bu mbakeshi gbaru mu mgburumburu; ole mu gude ẹpha Ojejoje mekputakota ẹphe l'ẹphe ha.
¹¹Ẹphe no-pheru mu mgburumburu ẹka ẹbo-ẹbo; ole mu gude ẹpha Ojejoje mekputakotaru ẹphe l'ẹphe ha.
¹²Ẹphe ripyaberu mu l'o bu ẹngu; ole ẹphe meleruphu ẹgwewa; nwushihu l'o bu ogvu okponku, oku dzupuyashiru. Yo buru ẹpha Ojejoje; be mu gude mekputakota ẹphe l'ẹphe ha.
¹³E nwuru mu daphungu; nwuphu mu azu; mu abya adaa. Obenu ẹ Ojejoje yeru mu ẹka.
¹⁴O bu Ojejoje bu ike mu; buru onye mu agu-ku l'egvu. O bu iya bu onye adzofutaje mu nu.
¹⁵Uzu ẹhu-otso-ena yele okokooko, ndu mekputaru emekputa atu ada l'ufu ndu doberu ẹka ndoo. Ẹphe tuko ekfu; su: “Lẹ agburu-ẹhu kẹ Ojejoje; meekwaru iphe ha nshinu.
¹⁶Ojejoje koshiakwuru agburu-ẹhu iya. Agburu-ẹhu iya ono meekwaru iphe ha nshinu.”

- ¹⁷Mu ta anwuhukwa. Mu a-nodu-chia ndzu raa iphe Ojejoje meru mu arara t'a nukota iya.
- ¹⁸Ojejoje huhwaru mu ahuhuhuhushia mu ike. O e to kwedu te mu nwuhu.
- ¹⁹Guhuanaru mu onu-oguzo eze-ulo Nchileke; te mu shi iya bahu je etua Ojejoje epha.
- ²⁰Owaa bu onu-nggamgbo Ojejoje. Ono bu eke ndu doberu eka ndoo eshije abahu.
- ²¹Mu e-kele ngu ekele; ke l'i zaru mu oku. O buwa nggu; bu onye adzofutaje mu nu.
- ²²Mkpuma ono, ndu akpu ulo jikaru ono; be mekocharu bya aburu itso, gude ulo.
- ²³Ono aburu iphe Ojejoje meru. O du ayi biribiri l'anya.
- ²⁴Ntanu bu mboku, Ojejoje meru. Unu t'ehu tsoo ayi ena; te ayi tee eswa.
- ²⁵Nggube Ojejoje; dzofutani ayi! Nggube Ojejoje; menua t'iphemiphe obule, ayi eme buru ayi upete.
- ²⁶Onye a goru onu-oma nu; b'o bu; mbu onye ono, gude epha Ojejoje l'abya ono. Ayi no l'ulo Ojejoje agoru ngu onu-oma.
- ²⁷O kwa Ojejoje bu Nchileke. O meekwaru te iphoro iya nwaru ayi. Unu tua anu, unu gude abya ogworu Ojejoje ngweja eri; kputa bya l'iku mpo, a maberu l'anyangweja iya.
- ²⁸O bu nggu bu Nchileke mu; mu a-nodu ekele ngu ekele. O bu nggu bu Nchileke mu; mu a-nodu ekutse ngu.
- ²⁹Unu kele Ojejoje ekele l'o bu onye, du mma; kele n-yemobu iya anoje jeye le tutu yoyo.

Egvu-Oma 119

- ¹Onu-oma bu ke ndu e-te emejedu iphe aa-ta epe uta; ndu etsolephu ekemu, Ojejoje turu.
- ²Onu-oma bu ke ndu etso iphe o turu l'ekemu; bya egude obu epe l'o ha achoshi iya l'achoshi iya ike.
- ³Ndu, du ege ono; te eyejedu eka l'iphe du eji. O bulephu uzo, Ojejoje toru be epe anoduje etso.
- ⁴I kawaru ayi iphe i suru t'e meje merua l'ishi.
- ⁵O du mu t'asu le mu evudoshije ike l'ome iphe ono, i turu ekemu; su t'e emeje ono;
- ⁶k'ophu e to nwedu iphe-iphere iya bya eme mu; kele mu lezitaru enya l'iphemiphe obule i suru t'e meje.

- ⁷Mu e-gude obu, guru iphoro jaa ngu ajaja; keshinu ophu mu amụ ikpe ngu ono, vudo nhamunha ono amumu.
- ⁸Mu a-ndu etso iphe i toru okpa iya su t'e tsoje. Byiko ba agbadokwa mu.
- ⁹?Nanukpoo ege nwokorobya e-shi mee ndzu iya t'e b'o nwe ntupo? O bu l'ome iphe e deru l'okfu ngu.
- ¹⁰Mu gude obu mu l'o ha achọ ngu. Be ekwekwa te mu dakaa ekemu ngu.
- ¹¹Okfu ngu be mu domiwaru l'ime obu mu; k'ophu mu te emedu iphe du eji kpua ngu.
- ¹²T'ajaja buru nke ngu nggube Ojejoje. Byiko; zinua mu ekemu ngu t'o doo mu enya.
- ¹³Ekemu ngu l'o ha; be mu vukwa l'ishi; gude onu mu l'asa iya.
- ¹⁴Ehu anoduje atso mu ena teke mu eme iphe i toru l'ekemu ege ono, otsoje onye kparu eku nshinu ono.
- ¹⁵Mu atoje nwehu l'ari iphe i suru t'e mee ariri. Mu adabekwaphu enya l'uzo, i toru t'e shije.
- ¹⁶Ekemu, i toru te emeje du mu mma; ophu 'onwedu le mu azahaa okfu ngu.
- ¹⁷Menuaru mube nwozi ngu iphe du mma; k'ophu mu e-shi ege ono ndu ndu meje okfu ngu.
- ¹⁸Menua te enya mu kpuhaa; k'ophu mu a-phuje iphe du biribiri, no l'ekemu ngu.
- ¹⁹Mu bukwa onye laru alala le mgboko-a. Ba adukwa iphe bu iphe i suru t'e meje ophu ii-domiru mu edomi.
- ²⁰Oogushi mu egu ike te mu majeru iphe bu ekemu ngu tekenteke.
- ²¹Ndu etu onwephe oke epha; buru ndu a toru onu; be iibajeru mba; mbu ndu ono, ahaje iphe i suru t'e meje ono; l'eme iphe odo.
- ²²Menua t'e b'a ajahę mu ewena; l'adzo mu okpa l'ishi; ke l'o kwa iphe bu iphe, i toru l'ekemu ngu; be mu anoduje eme.
- ²³A makwaru-a le ndu ishi edzukobeje achiru mu ejo idzu. Obenu l'iphe mube nwozi ngu anoduje ari bu ege mu e-me mee iphe bu iphe i toru l'ekemu ngu; su t'e meje.
- ²⁴Oonoduje atso mu ena ome iphe i toru l'ekemu ngu. O bu iya anoduje akpo-ziru mu uzo iphe mu e-me.
- ²⁵E mewaru mu; ishi erua mu ali okpobe eruru. Gudenu ke okfu ono, shi ngu l'onu ono; mee te ndu dzua mu.
- ²⁶Mu wotaru ege uzo mu du dooru ngu; nggu angaberu mu nchi. Zinua mu iphe i toru okpa iya; su t'e tsoje.
- ²⁷Menua t'o doo mu enya; mbu ekemu, i toru t'e meje; k'ophu mu a-to nwehu; ria k'iphe du biribiri, iimeshi.

- 28Mu gūwaru aphū jeye t'o nwehe ụvo, nọ mu nū. Byiko menua t'ike dū mu ẹge ono, i kfulu ono.
- 29Be ekwekwa tẹ mu ye ọkpa l'uzo ẹregede. Menuaru mu eze-iphe-oma; zia mu ekemu ngu.
- 30Mu hatawaru ome ire-lanū; wowaru ekemu ngu dobe onwomu l'okpoma.
- 31Iphe mu anọduje eme l'emeshi iya ike bụ iphe nggube Ojejoje tūru l'ekemu. Be ekwekwa t'e mee mu iphe-iphere.
- 32Uzo, mu a-nọdu etso bụ ụzo k'ome iphe ị sūru t'e meje; kẹ l'ii-me tẹ iphe ka mu odo ẹnya.
- 33Nggube Ojejoje; zinua mu ẹge mu e-shije eme iphe ị tọru ọkpa iya; sū t'e tsoje; k'ophu mu a-nọdu eme iya jeye l'ikperazu.
- 34Menua t'iphe dojee mu ẹnya; k'ophu mu ee-dobeje ekemu ngu ono; gude obu mu l'ọ ha l'eme iya ememe.
- 35Koshi mu ụzo, mu e-shije eme iphe ị sūru t'e meje; kẹ l'ọ bụ iya bụ iphe atsoje mu ẹna ememe.
- 36Swi-zia obu mu; t'ẹ b'ọ gha ifu l'uzo rita-rita; t'ọ ghachia ifu l'ome iphe ị tūru l'ekemu.
- 37Mee tẹ mu be eworu ẹnya chabẹ l'iphe-mmanu. Gudenu kẹ okfu ono, shi ngu l'onu ono; mee tẹ ndzū dzua mu.
- 38Menuaru mu iphe i kweru ụkwa l'ii-meru mube nwozi ngu; k'ophu aa-wata ngu ọtsu egvu.
- 39Wofunuru mu iphe-iphere ono, mu atsū egvu iya ono; kẹ l'ekemu ngu dū mma.
- 40Iphe ị sūru t'e meje agū mu agūgu ememe. Gudenu kẹ odobe-eka-ndoo nke ngu; mee tẹ ndzū dzua mu.
- 41Koshinu mu n-yemobu ngu nggube Ojejoje. Dzofutanu mu; kẹ l'ọ bụ iphe i kweru ụkwa l'ii-meru mu.
- 42Oo ya bụ ẹge mu amaru iphe mu a-saru ndu aja mu ewena; kẹ l'ọ bụ okfu ngu bẹ mu dakoberu.
- 43Ba anafukwa mu ire-lanū, nọ mu l'onu; kẹ l'ọ bụ l'ekemu ngu; bẹ mu chiru ẹnya dobe.
- 44O bụ iphe ekemu ngu kfulu; bẹ mu a-nọdu eme jeye lẹ tutu yoyo.
- 45Mu a-tusakpooru ẹhu; l'eje ẹge ẹhu dū mu; kẹ l'ọ iphe ị sūru t'e mee; bẹ mu anọduje eme.
- 46Mu e-vudo l'ifu ndu eze kfu kẹ ekemu ngu; iphere ta adū mu.
- 47Iphe aduje mu mma bụ ome iphe ị sūru t'e meje; kele mu yeru iya obu.

- 48Mu achilije ẹka mu ẹbo ẹbo nabata ekemu ngu; ke l'ọ du mu mma nshinu. Mu atoje nwehu l'ari iphe i suru t'e mee ariri.
- 49Nyatakwa iphe i kfuru mube nwozi ngu; ke l'i mewaru; mu elelahaa enya iphe.
- 50Iphe aduje mu ike teke mu eje iphe-ehuka bu ukwa, i kweru mu l'ii-dobe mu ndzu.
- 51Ndu eku onwephe; anoduje achị mu ochi. Ole e too mejedu mu te mu haa ome iphe ekemu ngu kfuru.
- 52Nggube Ojejoje; obuje; mu -nyata ekemu ngu ono, shiru teke ndiche ono; yo mee te obu shihu mu ike.
- 53Iphe eghuje mu eghughu; olobu bu ndu akirishi akpaje iya; mbu ndu ono, jikaru odobe ekemu ngu ono.
- 54Iphe i toru okpa iya; su t'e tsoje abujeru ishi egvu mu l'iphe bu ulo, eke mu dobewaru ishi l'ije mu-a.
- 55L'enyasi; be mu anyataje epha; nggube Ojejoje. Yo mee mu te mu dobe ekemu ngu.
- 56O buwa ura, raru mu nu; te mu meje iphe i suru t'e mee.
- 57O bu nggu bu okè-iphe mu; nggube Ojejoje. Mu kwewaru ngu ukwa le mu a-nodu eme okfu ngu.
- 58Mu gudewa obu mu l'ọ ha choo ifu ngu. Menuaru mu eze-iphe-oma, bu iphe i kweru ukwa iya.
- 59Mu lewaru uzo mu enya l'uswe; lee ya l'ogologo; bya eshiwa iya lufuta; wata ome iphe i turu l'ekemu.
- 60Mu e-me egwegwa; mu ta akpodu ukfu ome ekemu ngu.
- 61E to nwedu m'o -ruhuru; ndu akirishi kee mu egbu; mu ta azaha ekemu ngu azaha.
- 62Oobuje; o -be l'echi-abali; mu egbeshi kele ngu ekele k'ekemu ngu ono, vudo nhamunha ono.
- 63Iphe bu ndu atsū ngu egvu; be mu l'ephe eshikota onya l'ephe ha; mbu ndu ono, tukoru iphe i suru t'e meje l'ọ ha l'eme ono.
- 64Mgboko gbaa mgburumburu; be nggube Ojejoje yekotaru obu. Byiko; zinua mu iphe ono, i toru okpa iya; su t'e tsoje ono.
- 65Nggube Ojejoje; i mewaru mube nwozi ngu iphe-oma, bu iya bu ege ono, i kfuru ono.
- 66Zinua mu mmamiphe; nggu ezia mu ege eeshije ekpe ikpe nhamunha; kele mu kwewaru ome iphe ekemu ngu kfuru.
- 67Temanu nggu alode mu eka le nchi be mu puhawaru uzo. Obenu le nta-a; be mu kwewaru ome okfu ngu.

- ⁶⁸I dụ mma; l'emejekwaphu iphe dụ mma. Zinua mu ome iphe i ị toru ọkpa iya; sụ t'e tsoje.
- ⁶⁹A makwaru-a lẹ ndu eku onwẹphe anọduje adzushi ejo-ire ekpu mu. Obenu lẹ mu gudelephu obu mu l'ọ ha emekota iphe i sụru t'e meje.
- ⁷⁰Ndu ono bẹ imiko madzụ ta adujedu. Obenu lẹ mbẹdua bẹ ọduje mma ome iphe ekemu ngu kfulu.
- ⁷¹O dukwa mma; mbụ ẹka ono, a loru mu lẹ nchi ono; k'ophu mu a-muta otso iphe i toru ọkpa iya.
- ⁷²Ekemu, shi ngu l'onu; bẹ mu kakwa ọgube iphe mẹ l'unubuku mkpola-ocha; mẹ mkpola-ododo.
- ⁷³O bụ ẹka ngu b'i gude kpua mu; mee mu ẹge mu a-gba. Menua t'iphe doje mu ọnya; k'ophu mu a-muta iphe bụ ekemu ngu; meje iya.
- ⁷⁴Tẹ ndu atsụ ngu egvu tekwa ẹswa mẹ ẹphe phua mu; kẹ l'iphe mu chiru ọnya tukobe bụ okfu nke ngu.
- ⁷⁵Nggube Ojejoje; mu makwaru-a l'ikpe ngu vudo nhamunha. I gudewa kẹ l'i bụ o-me-g'o-kfulu lọ mu ẹka lẹ nchi.
- ⁷⁶Tẹ n-yemobu ngu bunuru iphe a-nọduje adu mube nwozi ngu ike; keshinu ọ bụ iphe i kweru mu ukwa iya.
- ⁷⁷Phunuaru mu imiko; k'ophu mu a-nodu ndzụ; kẹ l'iphe aduje mu mma bụ ekemu nke ngu.
- ⁷⁸T'e menuru iphere kpua ndu eku onwẹphe ekuku; kẹ l'ẹphe mesweru mu; l'ẹ b'ọ dụ iphe mu meru ẹphe. Obenu lẹ mbẹdua anọdujelephu l'ari k'ekemu ngu ariri.
- ⁷⁹Tẹ ndu atsụ ngu egvu byakfutajekwa mu; mbụ ndu, iphe i ị toru l'ekemu doru ọnya.
- ⁸⁰Tẹ b'ọ dukwa ẹke uta a-dụ mu l'ẹhu lẹ k'ekemu ngu; k'ophu ẹ te shidu ẹge ono mee mu iphe-iphere.
- ⁸¹Ike agvụakwa mu l'ẹke mu eche t'i dzofuta mu. Obenu l'ẹke obu mu nọ bụ l'okfu ngu.
- ⁸²Mu lenyaakwaru ọnya; mu ta amahẹ iphe mu ele; l'ẹke mu ele ọnya teke ii-me iphe i kweru ukwa iya. Mu ajije; sụ: “?Bụ teke ole bẹ ii-dụ mu ike obu?”
- ⁸³A makwaru-a lẹ mu dụ l'ọ bụ akpọ, a miberu l'enwuru-ọku; mbụ akpọ, eeyeje mee. Obenu lẹ mu ta azahajekwa iphe i toru ọkpa iya sụ t'e tsoje.
- ⁸⁴?Bụ teke ole; bẹ mube nwozi ngu a-tabebe nshi? ?Bụ teke ole; bẹ ii-hụ ndu akpa mu ẹhu ahụhụ?
- ⁸⁵Ndu, eku onwẹphe ekuku egvuje nsụ doberu mu tẹ mu dalahụ; mbụ iphe ono, i ị toru ekemu t'ẹ b'e emejeshi ono.

- ⁸⁶Iphe, bu iphe, i sūru t'e meje; be dabukwaru adaburu. Yenuru mu ẹka; ke le ndu mgboko akpa mu ẹhu l'ẹ b'ọ du iphe mu meru ẹphe.
- ⁸⁷Ọ phoduaru-a nwanshi; me ẹphe emee te mu chihu le mgboko-a. Obenu le mu ta hakwanu ome iphe i sūru t'e meje.
- ⁸⁸Gudenu ke n-yemobu ngu; mee te ndzu dzua mu; k'ophu mu e-meje ekemu ono, i gude onu ngu tua ono.
- ⁸⁹Okfu nggube Ojejoje l'a-no jeye le tutu yoyo. E to mingadu aminga l'imigwe.
- ⁹⁰Iinoduje buru o-me-g'o-kfuru; tsube l'ogbo sweru ogbo. I meru mgboko dobe; yo du ẹge i doberu iya.
- ⁹¹Iphe bu iphe i kfuru l'ọ ha; be dukota ẹge i kfuru iya jeye ntanu-a; ke l'iphemiphe obule l'ejeru ngu ozi.
- ⁹²Ndege ekemu ngu te shiru l'odungu du mu mma; me mu alakwa l'iyi teke ono, mu shi eje iphe-ehuka ono.
- ⁹³E to nwedu le mu azahaa ome iphe i sūru t'e meje; ke l'ọ bu iya b'i gude dobe mu ndzu.
- ⁹⁴Dzonua mu; ke le mu bu nke ngu; bya akpakowa iphe i sūru t'e meje l'ọ ha makotaru.
- ⁹⁵Ndu akirishi kwagebwaru akwagebe t'ẹphe mebyishia mu. O le mu a-tuko iphe i turu l'ekemu kwakobe l'ime obu mu; l'ari iya ariri.
- ⁹⁶Iphe bu iphe a sūru l'ọ du-geru mma; be mu phukwaru l'ọ nwetsuaru ẹke o phoduru. Obenu l'ekemu ngu te nwedu ẹke o ghoduru iya.
- ⁹⁷Ekemu ngu be mu yekwaru obu nshinu. Mu evujeru iya l'obu mkpurumkpuru.
- ⁹⁸Ekemu ngu emeje te mu ka ndu ohogu mu omaru iphe; ke l'ooswijeru mu eswiru mkpurumkpuru.
- ⁹⁹Enya gbe kakwa mu oru l'iphe; male ndu ezi mu iphe; kele ke ekemu ngu anoduje mu l'obu tekenteke.
- ¹⁰⁰Mu ka ndu bu ogurennya omaru iphe; kele mu anoduje eme ekemu ngu.
- ¹⁰¹Mu wofukotaru ẹka l'iphe bu iphe du ẹji; k'ophu mu e-meje okfu ngu.
- ¹⁰²Mu ta gbadobukwaa ekemu ngu; ke l'ọ bu nggubedua l'onwongu ziru mu iya.
- ¹⁰³Ẹge okfu atso-bekwanu mu ẹna! O kakwa mu manu-engu otso ẹna.
- ¹⁰⁴Uru, mu eritaje l'ome ekemu ngu bu l'oomeje te mu kwaa ẹnya. Oo ya meru iphe ugho du mu ashi; m'o -ruhuru; o du idagha.
- ¹⁰⁵Okfu ngu bu urọku, mu gude aphu ẹke mu a-dzo okpa; bya aburu iphoro, noru mu l'uzo.

- 106 Mu riwaru angu; kpebua ya l'obu mu; lẹ mu a-nọdu eme iphe ekemu ngu ono, vudo nhamunha ono kfulu.
- 107 Mu jenukawaru iphe-ehuka. Gudenu ke okfu ono, shi ngu l'onu ono; mee te ndzu dzua mu; nggube Ojejoje.
- 108 Nggube Ojejoje; natanu ajaja-wa, mu gude obu mu aja ngu-wa. Nggue ezikwaa mu phu ege ekemu ngu gbaru.
- 109 A makwaru-a lẹ mu achijeru ndzu mu l'eka tekenteke; obenu l'ẹ t'o nweđu lẹ mu azahaa ekemu ngu.
- 110 Ndu akirishi gbaaru mu onya. Obenu lẹ mu te eshibua l'ekemu ngu yeswee okpa.
- 111 Ekemu ngu bu okè-iphe mu jeye lẹ tutu yoyo. O bu iya emeje te ehụ atso mu ena.
- 112 Iphe mu kpeburu l'obu mu bu te mu meje iphe ekemu ngu kfulu jeye teke mu a-nọ-bebe.
- 113 Epeh aduje mu ashi; mbu ndu, anoduje abo obu ebo. Obenu l'ekemu ngu; be mu yekwaru obu.
- 114 O bu nggu bu eke mu edomije onwomu; bya aburu ulo ndzu mu. O bu l'okfu ngu; be ayi chiru ukfu kwee.
- 115 Unu pakwaru mu haa; unube ndu iphe du eji; k'ophu mu a-nọdu eme ekemu ke Nchileke mu.
- 116 Gudeshia mu ike ege i kweru mu ukwa iya; k'ophu mu a-nọdu ndzu. Be ekwekwa te iphe ono, mu ele enya iya ono buru mu ke mmanu.
- 117 Gudeshinua mu ike; k'ophu aa-dzofuta mu. Tekenteke kpo; be mu a-nọdu akwabe ekemu ngu ono ugvu.
- 118 Ijikaje ndu, haru ekemu ngu; wata ome iphe odo; ke l'eregede, epeh agba te enweduru epeh ishi.
- 119 Iphe bu ndu akirishi, no lẹ mgboko; be iikpofuje l'o bu ntụ. Oo ya meru iphe mu yeru ehụ l'ekemu ngu.
- 120 Ehu amakota mu jijiji l'ẹke mu atsu ngu egvu. Mu atsukwaphu ekemu ngu egvu.
- 121 Mu mewaru iphe gbaru nu; buru iphe vudo nhamunha. Byiko; ba apakwaru mu haaru ndu akpa mu ehụ.
- 122 Byiko; kwenua nwozi ngu ukwa l'ii-nọdu eleta mu enya. Be ekwekwa te ndu eku onwephe ekeku kpa mu ehụ.
- 123 Mu lenyaakwaru enya; mu ta amape iphe mu ele; l'ẹke mu ele enya t'i bya adzofuta mu; bu iya bu iphe nggube onye doberu eka ndoo kweru mu ukwa iya.
- 124 Menuru yeru mube nwozi ngu l'ege n-yemobu ngu du; nggu ezia mu iphe i toru okpa iya su t'e tsoje.

- 125 Mbèdua bụ nwozi ngu; byiko menua t'iphe dojee mu ɛnya; k'ophu iphe ị tūru l'ekemu e-do mu ɛnya.
- 126 Nggube Ojejoje; ọ gbaakwaru teke ii-me ire; ke l'ekemu, ị tūru b'ẹ tee tsohekwa.
- 127 Ọ bụ okfu le mu yeru ekemu ngu obu karia ege mu yeru iya okpobe mkpola-ododo;
- 128 buru okfu le mu kwetaru l'ekemu ngu ono vudo nhamunha; meru iphe iphe bụ ugho du mu ashi.
- 129 Iphe ị tūru l'ekemu du biribiri; Ọ bụ iya meru iphe mu gude obu mu l'ọ ha l'etso iya l'ọ ruberu iya.
- 130 Teke a kowaru iphe okfu ngu bụ b'ọ nuje iphoro; l'emeje te ndu eswe maru iphe.
- 131 Mu ghecharu onu l'atu henguhengu; l'eke ọogu mu te mu meje iphe ị tūru l'ekemu ngu.
- 132 Lenua ɛnya l'eke mu no; meeru mu eze-iphe-oma; bụ iya bụ ege iimejeru ndu yeru ngu obu.
- 133 Gude nu okfu ngu duzije mu uzo; k'ophu iphe du eji ta abyadu bya aburu eze le ndzu mu.
- 134 Gbafuta mu l'eka ndu l'akpa mu ehụ; k'ophu mu a-nodu edobe ekemu ngu.
- 135 Mwaru mube nwozi ngu onu-ochi; nggu ezia mu iphe no l'ekemu ngu.
- 136 ɛnya-mini awushi mu l'ɛnya; kele ndiphe te etsodu ekemu ngu.
- 137 I bụ onye doberu eka ndoo nggube Ojejoje; ikpe ngu vudo nhamunha.
- 138 Iphe ị tushiru l'ekemu dobe vudokota nhamunha; bukotaru ire-lanu.
- 139 Obu, mu yeru ngu rimiwaru mu ishi; kele ndu ohogu mu ta gubedu okfu ngu iphe.
- 140 Ukwá, i kweshiru b'a towaru nwèhu datakota. Mube nwozi ngu b'ọ du mma ntumatu.
- 141 A marua le mu bụ iphe-mmanu; t'ọ du iphe a guberu mu. Obenu le mu ta azahadu ome iphe ekemu ngu kfu ru.
- 142 Odobe-eka-ndoo nke ngu; be a-no jeye le tutu yoyo; ekemu ngu aburu ire-lanu.
- 143 Iphe-ehuka byawaru mu; aphụ abyaru mu. Obenu l'ekemu ngu ehele mu-a uhere.
- 144 Iphe ị tūru l'ekemu dobe; be vudo nhamunha jeye le tutu yoyo. Menua t'iphe doje mu ɛnya; k'ophu mu a-nodu ndzu.
- 145 Mu gude obu mu l'ọ ha l'eku ngu; zanua mu oku nggube Ojejoje; k'ophu mu a-nodu eme iphe ị tūru l'ekemu.
- 146 Ọ bụ nggubedua be mu eku; dzonua mu; k'ophu mu a-nodu eme iphe ị tūru l'ekemu.

- 147 Mu egbeshije tẹmanu nchi abọhu; wata ochi mkpu t'e yeru mu ẹka; ẹke ẹnya mu nọ aburu l'okfu ngu.
- 148 Ẹnya ebuje mu sasarasangu ẹnyashi mgburumgburu; k'ọphu mu a-tọ nwehu rịa oriri l'ukwa i kweshiru.
- 149 Gudenu kẹ n-yemobu ngu nua olu mu. Gudenu kẹ ikpe ngu, vudo nhamunha; mee tẹ ndzụ dzua mu; nggube Ojejoje.
- 150 Ndu anọduje achi ẹjo idzu nọokwa ntse. Obenu l'ẹphe te emejedu iphe ekemu ngu kfulu.
- 151 Iinokwa ntse; nggube Ojejoje; ekemu ngu l'ọ ha tukurwa buru ire-lanu.
- 152 Teke, tehakpowaru etete; bẹ mu shi l'ekemu ngu maru l'ị turu iya dobe tọ nọo jeye lẹ tutu yoyo.
- 153 Lenua ẹnya l'iphe-ẹhuka, mu ẹje; dzoo mu; kẹle mu ta gbadobukwaa ekemu ngu ono.
- 154 Hanuaru mu enge; gbafuta mu; Gudenu kẹ ukwa, bu nggubedua kweru iya; mee tẹ ndzụ dzua mu.
- 155 Ndzofuta nọ ndu akirishi ụzenya; kẹ l'ẹphe te esejedu ẹge ẹphe e-me maru iphe i toru okpa iya sụ t'e tsoje.
- 156 Obu-imiko nke ngu; nggube Ojejoje paru apaa. Gudenu kẹ ikpe ngu, vudo nhamunha; mee tẹ ndzụ dzua mu.
- 157 Ndu, bu ndu ohogu mu, l'akpa mu ẹhu hakwa l'igwe. Oke ẹ to nwedu ẹge ọo-du; tẹ mu gbe bya agbado ekemu ngu.
- 158 Ndu ẹ -te gudedu ire ẹphe ẹka bẹ agbaruje mu meji teke mu phuru ẹphe; kẹ l'ẹphe te emejedu iphe okfu ngu kfulu.
- 159 Phuraru ẹge mu yeberu obu l'eme iphe i turu l'ekemu. Gudenu kẹ n-yemobu ngu; mee tẹ ndzụ dzua mu; nggube Ojejoje.
- 160 Okfu ngu l'ọ ha bu okpobe okfu; ikpe ngu ono, vudo nhamunha ono aburu ojejoje.
- 161 Ndu ishi anọduje akpa mu ẹhu; l'ẹ b'ọ du iphe mu meru ẹphe. Obenu l'okfu ngu anodje anma mu ẹhu anmanma.
- 162 Okfu ngu emeje t'ẹhu tso mu l'ọ bu onye lutaru iphe ha nshinu l'ogu
- 163 Ugho du mu ashi; mu akpo-yijeru iya ukuvu. Obenu l'ọphu bu ekemu ngu; bẹ mu yekwanuru obu.
- 164 Ugbo ẹsaa l'uboku; bẹ mu ajaje ngu ajaja k'ikpe ono, iikpeje nhamunha ono.
- 165 Ndu yeru obu l'ekemu ngu; bẹ ẹhu aduje agu nshinu; t'ọ bu l'o nweru iphe bya aburu ukfu kpo ẹphe.

¹⁶⁶Mu nọ ngaberu nggube Ojejoje t'i bya adzofuta mu. O bu iphe bu ekemu ngu; be mu anoduje etso.

¹⁶⁷Mu emeje iphe i turu l'ekemu; kele mu yeru iya obu yeshia ya ike.

¹⁶⁸Mu anoduje eme iphe bu iphe i turu l'ekemu; ke l'iphemiphe obule, mu eme b'i makotaru.

¹⁶⁹Tẹ mkpu, mu echi runua ngu nchi; nggube Ojejoje. Menua tẹ iphe doje mu ɛnya, bu iya bu iphe i kweru ukwa iya.

¹⁷⁰Byiko tẹ aroro, mu arọ ngu runua ngu nchi. Nafutanu mu ege ono, i kweru ukwa iya ono.

¹⁷¹Mu a-noduje aja ngu ajaja tekenteke; ke l'i ziru mu iphe i toru okpa iya; su t'e tsoje.

¹⁷²Mu e-gude onu mu gua okfu ngu l'egvu; ke l'ekemu ngu l'o ha vudokota nhamunha.

¹⁷³Kwagebejenu akwagebe; oyeru mu eka; kele mu hataru otso ekemu ngu.

¹⁷⁴Iphe agu mu nu bu t'i dzofuta mu; nggube Ojejoje. Ekemu ngu anoduje ehe mu uhare.

¹⁷⁵Hanua mu tẹ mu nodu ndzu; k'ophu mu a-jaje ngu ajaja. Menua tẹ ekemu ngu ono gudeshia ndzu mu.

¹⁷⁶Mu kpaphuhuwaru l'o bu aturu, tufahuru etufahu. Byiko; chonua mube nwozi ngu; kele mu ta agbadokwa ekemu ngu ono.

Egvu-Oma 120

Egvu, aaguje teke eeje Jerúsalemu

¹Mu rakuru Ojejoje teke mu nọ l'iphe-ehuka; yo nua olu mu.

²Nggube Ojejoje; dzofutanu mu l'eka ndu ntuphu-ire; me l'eka ndu eregede.

³Unube ndu eregede; ?bu ngunu be unu ari le Ojejoje e-me unu. Mbụ;?bu ngunu; be unu ari l'oo iphe oo-gude byakfuta unu.

⁴Oo-zi ndu soja; ephe egude akfu, tupyishiru onu bya ahua unu ahuhuhu. Ephe e-me unu; unu adaburu l'eke ono, l'ata kfukfukfu l'o bu icheku-oku.

⁵Nshobukwaa mu; kele mu bu l'ali Mesheku. Nshobukwaa mu; kele mu bu l'ulo-ekwa ndu Keda.

⁶O tewaru ɛnya teke mu le ndu kporu ehua-agu ashi shi butaru.

⁷Obenu le mbedua bu onye anoduje achọ ọzo ehua-agu. O -bujete teke mu ekfuru ephe okfu belebele; ephe eme t'ephe tso mu ogu.

Egvu-Oma 121

Egву, aaguje teke eeje Jerúsalemu

- ¹Mu paliru ẹnya; lee l'ugvu ugvu ono; bya aji: “?Bụ awe be ee-shi gbaaru mu mkpu?”
- ²Ọ бү Ojejoje, бү iya meru igwe; mee mgboko a-gbaru mu mkpu.
- ³Ẹ too kwekwa t'eturu chia ngu. Onye ono, eche ngu nche ono; be mgbenya te erokwa.
- ⁴Onye ono, eche ndu Ízurelu nche ono te enwekwa le mgbenya abya iya l'ẹnya; k'ophu o buru k'ekuru iya.
- ⁵Ọ бү Ojejoje eche ngu nche; buru iya бү agu, kpuchitaru ngu nu.
- ⁶Ẹ to nwedu iphe anwu eme ngu l'eswe; to nwe iphe onwa eme ngu l'enyashi.
- ⁷Ojejoje e-me t'e b'o du iphe e-me ngu nu; buru iya a-nodu eche ndzu ngu.
- ⁸Ojejoje a-nodu edu ngu l'ejeje; l'edu ngu l'alala; tsube nta-a jeye le tutu yoyo.

Egву-Ọma 122

Egву, aaguje teke eeje Jerúsalemu; onye deru iya nu бү Dévidi

- ¹Ẹhu tsoru mu ẹna teke ephe suru mu: “T'ayi je l'eze-ulo Nchileke!”
- ²Nta-a be ayi vudowa l'obu-edukfu nggube Jerúsalemu.
- ³Jerúsalemu бү mkpukpu, a kpuru; yo tugba onwiya atugba.
- ⁴Ọ бү l'eke ono; be iphe бү ikfu anoduje awu ala; eje oja Ojejoje ajaja; mbu ndu ikfu ke Ojejoje; бү iya бү iphe i turu l'ekemu doberu ndu Ízurelu.
- ⁵Ọ бү l'eke ono; be aba-eze, aano ekpe ikpe no; mbu aba-eze, shi l'ulo Dévidi.
- ⁶Unu kfuru nu Nchileke te nchi du Jerúsalemu ndoo: “Ndu yeru ngu obu; t'iphemiphe obule; bukwaru ndu yeru ngu obu akputo l'oborotu.
- ⁷Te nchi dukwa ndu ulo ngu ndoo; ehu-agu aburu ke ndu mkpukpu unu.”
- ⁸Mu gude okfu ehu unwunne mu; me le ndu onya mu phe l'ekfu; su: “Te nchi dukwa nggube Jerúsalemu ndoo!”
- ⁹Mu gude okfu ehu eze-ulo Nchileke, бү Nchileke ayi acho te iphemiphe obule buru akputa ye oborotu le Jerúsalemu.

Egву-Ọma 123

Egву, aaguje teke eeje Jerúsalemu

- ¹Mu paliru ẹnya mu lee l'eke i no; mbu l'eke i no nggube onye ono, no l'aba-eze ngu l'imigwe ono.

²Ọ bụ ẹge ono nwoke, bụ ohu anọduje ele nnajiufo iya ẹnya l'ẹka; mbụ ẹge ono nwanyi, bụ ohu anọduje ele nwanyi, nwe iya nụ ẹnya l'ẹka ono; bụ ẹge ayịbedua a-nọdu ele Ojejoje, bụ Nchileke ayi ẹnya l'ẹka jeye teke ọo-phuru ayi imiko.

³Phuaruru ayi imiko; nggube Ojejoje. Phuaruru ayi imiko. L'ayi tataakwaru nshi l'iphe ndu ọdo anọduje ekfu l'ẹ to nwedu iphe ayi bụ.

⁴Ayi tataakwaru nshi kẹ ọchi, ndu eku onwephe ekuku anọduje achi ayi; mę k'ẹge ndu etu onwephe oke ẹpha anọduje ekfu l'ẹ t'o nwedu iphe ayi bụ.

Egvu-Ọma 124

Egvu, aaguje teke eeje Jerúsalemu; onye deru iya nụ bụ Dévidi

¹Tẹ ndu Ízurelu tuko kfua ya; sụ: Lẹ ndege Ojejoje ta nọ swiru ayi;

²ndege Ojejoje ẹ tọ nọ swiru ayi teke ono, ndiphe tsoru ayi ọgu ono;

³mbụ teke ono, ẹhu nwuhuru ẹphe ọku l'ẹke ayi nọ ono; mę ẹphe elekwaa ayi lẹ ndzụ.

⁴Ẹphe ge erikwa ayi l'ọ bụ utso; mbụ buru ọchoku-mini tsota ayi tugbua;

⁵mbụ buru ukporo-mini kpota ayi; ayi eje aburu ọ-la-l'iyi.

⁶T'ajaja buru kẹ Ojejoje, bụ onye ono, ẹ te kwedu t'ẹphe gude eze takashia ayi atakashị ono.

⁷Anahụ, ayi nahuru ẹphe dụwa l'ọ bụ nwenu, nahuru onye agba ọnya ẹnu. Ọnya ọbu swewaru ìphòró; ayi anahụ gbalashia.

⁸Ọ bụ Ojejoje, bụ iya meru igwe; mee mgboko; bę eeshije l'ẹka agbaru ayi mkpu.

Egvu-Ọma 125

Egvu, aaguje teke eeje Jerúsalemu

¹Ndu dakoberu Ojejoje dụ l'ọ bụ Ugvu Záyonu, bụ 'enwubata enwubata. Ọ bụ ugvu, a-nọ jeye lẹ tutu yoyo.

²Ọ bụ ẹge-a, ugvu nọ-pheru Jerúsalemu mgburumgburu-wa; bụ ege Ojejoje a-nọpheje ndibe iya; tsube nta-a gbururu jeyewaru.

³Ndu akirishi ta abugbukwaru ishi l'alị ono; mbụ alị ono, e ketaru nụ ndu doberu ẹka ndoo ono. Ọdumeka bę ndu ono, doberu ẹka ndoo ono e-yekwa ẹka l'ome iphe dụ ẹji.

⁴Nggube Ojejoje; menuaru ndu ọma ọhuma; mbụ ndu ono, obu guru iphoru ono.

⁵Ọ bụ l'iphe bụ ndu eshi ọzo, ẹ-te vudodu nhamunha bę Ojejoje a-tuko ẹphe lẹ ndu eme iphe dụ ẹji l'alị-a wofukota. Tẹ ẹhu-agu bukwaru kẹ Ízurelu.

Egvu-Ọma 126

Egvu, aaguje teke eeje Jerúsalemu

¹Teke Ojejoje dulataru ndu ono, a kpuru le ndzu ono azu le Zayonu b'o duru ayi l'o bu nro.

²Ayi muru onu-ochi; gua egvu ehu-otso-ena. Ndu ohodo ekfulahaa; su: "Le Ojejoje meekwaru ephe iphe ha nshinu."

³Ojejoje meekwaru ayi iphe ha nshinu. Yo buru iya meru; ehu atso ayi ena.

⁴Nggube Ojejoje; menua t'iphe duru ayi le mma ege ono, nggele atsoje atsotso bya agbaa mini l'ali okponku ono;

⁵k'ophu ndu gude enya-mini mebe iphe l'ali e-gude egvu ehu-otso-ena kpata iya akpata.

⁶Mbu l'onye ono, gude enya-mini mebe iphe l'ali; a-gude egvu ehu-otso-ena vuru iphe o kpataru l'okfu iya lata.

Egvu-Oma 127

Egvu, aaguje teke eeje Jerúsalemu; onye deru iya nu bu Sólomonu

¹O -buru le Ojejoje ta kpudu ulo l'onwiya; kwa aphu be ndu akpu iya nu eri. O -buru le Ojejoje te chedu mkpukpu; kwa aphu be ndu eche iya nu eri.

²O kwa ke mmanu; be iitehuje le nchi-abohu; bya alasweta alasweta; eke iise akanya nri, ii-ri; kele ndu Ojejoje yeru obu abuje: ephe zekwaduraa le mgbenya; yo wotawaru ephe iphe ephe e-ri.

³Unwegirima bu okè-iphe shi Ojejoje l'eka; Otsu ime aburu obunggo, shi Ojejoje l'eka.

⁴Unwegirima, a muru l'okorobyia adu l'o bu akfu, no l'eka mkparawa.

⁵Onu-oma bu k'onye chi iya chi-jia ekpa iya. Iphere te emedu iya teke yele ndu ohogu iya aswo uswo l'obu-edukfu mkpukpu.

Egvu-Oma 128

Egvu, aaguje teke eeje Jerúsalemu

¹Onu-oma bu k'iphe bu ndu atsü Ojejoje egvu; mbu ndu bu uzo iya; be ephe etso.

²Onye ono a-nodu ndzu; ria iphe o setaru l'akanya; ehu-otso-ena; me k'oma aburu nk'ia.

³Nyee ngu a-nodu le nke ngu; du l'o bu oshi vayinu, ami amimi. Unwu ngu adu l'o bu ekali-oshi olivu; no-pee ngu mgburumgburu.

⁴Ono bu ege onye a goru onu-oma nu a-du; mbu onye atsü Ojejoje egvu.

⁵Të Ojejoje shikwa le Zayonu goru onu-oma nu ngu; nggu anodu phu ege uba Jerúsalemu a-habe jeye l'oge nka-ezekuna nke ngu.

⁶Ii-nọ ndzụ; phụ ụnwu nwanwanwaranwa ngu. T'ẹhu-agu bukwaru kẹ ndu Ízurelu.

Egvu-Ọma 129

Egvu, aaguje teke eeje Jerúsalemu

¹Tẹ ndu Ízurelu tuko kfu ya; sụ: Lẹ ẹphe shi mu okpa ẹhu teke mu bu nwata.

²Keshinu teke mu bu nwata; bẹ ẹphe shi mu okpa ẹhu; obenu l'ẹphe te mekputadu mu.

³Ẹphe gudewa ẹchachi chia mu; kpachaa mu akpacha. Onya, ẹphe chishiru ye mu l'okpurukpu-azu du l'ọ bu ẹke a waru oswa.

⁴Obenu lẹ Ojejoje bu onye doberu ẹka ndoo. O towaru mu l'ẹgbu, ndu akirishi shi kee mu; mu enwewaru onwomu.

⁵T'iphe bu ndu Záyonu du ashị bukwaru ndu e-gude iphere laphu azu.

⁶T'ẹphe dukwa l'ọ bu ẹwu, furu l'eli ẹswulo, abuje: O -bya bya evuta; anwu ewowaru iya chigbua.

⁷Ẹwu ono ahatabeje nwanshi; k'ophu bu l'onye jeru iya egbuta abuje; o -gbua nta gbua imo; too gbutadu ophu e-ji iya ogbogbo-eka; k'ophu o buru ophu e-dzu ochileka.

⁸Ophu ndu esweta esweta 'asujekwa nu ẹphe: "Tẹ Ojejoje gokwaaru unu onu; l'ẹphe gude ẹpha Ojejoje l'agoru ẹphe onu."

Egvu-Ọma 130

Egvu, aaguje teke eeje Jerúsalemu

¹Mu no l'echi ebo iphe-ehuka raku ngu; nggube Ojejoje.

²Byiko Nnajiufu; nunua olu mu. Ngabenu mu nchi lẹ mkpu, mu echi anu ngu.

³Ndege nggube Ojejoje; akwakobeje ejo iphe onyemonye obule eme; Nnajiufu;?bu onye a-du ike vudo ngu l'ifu?

⁴Obenu l'iguje nvu. Yo buru iphe ono meru iphe aatsu ngu egvu.

⁵Mu nowa ngaberu Ojejoje. Mu nowa l'ele ẹnya iya. Yo buru l'okfu iya; bẹ mu daru ngaberu.

⁶Mu nowa ele ẹnya Nnajiufu karia ẹge onye nche anoduje eche te nchi bohukabe; mbu lẹ mu ka ole ẹnya Ojejoje me l'ẹge ndu nche anoduje elebe ẹnya nchi-abohu.

⁷Byiko Ízurelu; t'ẹnya unu nodulwa l'ẹke Ojejoje no; kẹ l'ọ bu iya bu onye eyeje obu yenuka iya eyenuka; buru iya agbafutaje madzu l'iphe du eji iya l'ọ ha.

⁸O bu yebedua l'onwiya a-gbafutakota ndu Ízurelu l'iphe du eji, ẹphe meshiru l'ọ ha.

Egvu-Ọma 131

Egvu, aaguje teke eeje Jerúsalemu; onye deru iya nù bụ Dévidi

¹Nggùbe Ojejoje; mu te ekukwa onwomu ekuku; òphu mu 'egvujekwaaru madzù ẹnà kfurukfuru. Mu ta ayojekwa òshi l'iphe ẹka mu ẹ-te rudu; òphu mu ejejekwa okobe ẹka l'iphe ka mu nù.

²Iphe doru mu ẹnà bụ lẹ mu dobekpeleruphu onwomu nwandoo. Ọ bụ ẹge nwata, a mífuru ọnu l'era anoje nwandoo l'ẹhu nne iya bụ ẹge mbedua òkpelephu nwandoo.

³Byiko; unubẹ ndu Ízurelu; tẹ ẹnà unu òdunu l'ẹke Ojejoje ò; tsube nta-a jeye lẹ tutu yoyo.

Egvu-Ọma 132

Egvu, aaguje teke eeje Jerúsalemu

¹Nggùbe Ojejoje; nyatanu Dévidi; nggu anyata iphe-ẹhuka, o jeberu.

²Ọ guru ẹnà; ria nte l'ifu Ojejoje; mbù ribua l'ifu Ọkaribe kẹ Jékoju:

³“Lẹ ya ta atùdu ọkpa l'ulo iya; ishi te eru iya l'oshi;

⁴ya te ekwe tẹ mgbenya bya iya l'ẹnà; mbù t'ẹnà mee ya gadzùgadzu kẹ mgbenya;

⁵jeye ya aphua ẹke a-buru kẹ Ojejoje; mbù ẹke Ọkaribe kẹ Jékoju e-buru.”

⁶Ayi nùwaru l'ọ ò lẹ Efuratu; tughua je aphua ya lẹ mgbeju Kiriya-tu-Jerimu.

⁷Ayi asù: “Unu t'ayi jenu l'ulo-ẹkwà Nchileke. Unu t'ayi jenu je anodu iya l'ọkpa; baaru iya ẹja.

⁸Gbeshinu; nggùbe Ojejoje; bya l'ogbodufu ngu; nggu lẹ Okpoko Ọgba-ndzù ngu ono, ekoshi ẹge ike ngu habe ono.

⁹Tẹ ndu achijeru ngu ẹja yenua odobe-ẹka-ndoo l'ọ bụ uwe. Ndu yeru ngu obu agua egvu ẹhu-otso-ẹnà.”

¹⁰Gudenu okfu ẹhu Dévidi, bụ nwozi ngu nyata onye ono, ì wùru manù l'ishi gude mee ya; yọ buru eze ono.

¹¹Ojejoje riburu Dévidi angù; mbù angù, ẹ ta amingadu amingà; to nwe l'ọo-nonyaa; to vuhedu ire. Ọ sùru iya: “L'onye lanù lẹ awa ngu bẹ ya e-me t'ọ òdu l'aba-eze ngu.

¹²Ọ -buru l'unwu ngu doberu ndzù, ẹphe l'iya gbaru; l'eme iphe ya tùru l'ekemu; ọo ya bụ; l'unwu ẹphe a-nòwaru l'aba-eze ngu gbururu jeyewaru.”

¹³Ojejoje gudewa ẹka iya fọta Záyonu; kẹ l'ẹke ono dù iya mma tẹ ya buru iya eburu; kẹ l'ọ sùru:

¹⁴“Ọ bụ ẹke-a; bẹ ya e-me ufu iya jeye lẹ tutu yoyo; buru l'ẹke-a bẹ ya e-dobe aba-eze iya; kẹ l'ọ bu ẹge ọ dù iya mma ndono.

¹⁵Ya a-gòru ọnu nù iya t'ọ nweru iphe nweru k'etsubo iya. Ndibe iya ndu ndu k'ùkpa; bẹ ya a-nòdu anù-ji ẹpho.

¹⁶Ndibe iya, achijeru Nchileke ẹja; bẹ ya e-ye ndzofuta l'ọ bụ onye yeru uwe. Ndibe iya, yeru Ojejoje obu a-gụ egvu ẹhu-ọtso-ẹna.

¹⁷Yọ bụru ẹke ono; bẹ ya e-shi l'ọnu-ulo Dévidi; nū onye lanū ike; mūru ọku ye l'uroku onye ya wūru manū l'ishi gude chia ya eze.

¹⁸Ya e-me t'iphere gude ndu ọhogu iya. Obenu lẹ yẹbedua; bẹ ya e-kpube okpu-eze, acha pemu-pemu.”

Egvu-Ọma 133

Egvu, aaguje teke eeje Jerúsalemu; onye deru iya nū bụ Dévidi

¹Lewaru ẹge ọ dū-be mma; bya adū ugvu; tẹ unwunna bukobe; tugbabe bụru nanū.

²Ọ dulephu l'ọ bụ ọkpobe manū, eshi mkpọ, a wūru Éronu l'ishi; yo shi iya l'ishi tsọfuta iya l'ẹji-agba; gbaa ya gorogoro tsọfuta l'olu uwe iya.

³Ọ dukwaphu l'ọ bụ ẹke iji Ugvu Hemonu ada lẹ Ugvu Záyọnu. Ọ bụ l'ẹke ndu dū ẹge ono; bẹ Ojejoje agojeru ọnu nk'iya nū; mbū ọnu ọphu bụ ndzū gbururu jeye.

Egvu-Ọma 134

Egvu, aaguje teke eeje Jerúsalemu

¹Unu jaa Ojejoje ajaja; unubẹ ndu ozi Ojejoje l'unu ha; unubẹ ndu anọduje ejeru Ojejoje ozi l'ulo iya l'enyashi.

²Unu palia ẹka unu imeli l'ulo, dū nsọ kẹ Ojejoje; kele iya ekele!

³Tẹ Ojejoje, bụ onye meru igwe mee mgboko shikwa lẹ Záyọnu gọoru ngu ọnu.

Egvu-Ọma 135

¹Unu jaa Ojejoje ajaja. Unu tua Ojejoje ẹpha. Unu jaa ya ajaja; unubẹ ndu ejeru Ojejoje ozi;

²mbū unubẹ ndu eje ozi l'ulo Ojejoje; mẹ l'oma ufu Nchileke ayi.

³Unu tua Ojejoje ẹpha; kẹle Ojejoje dū mma. Unu gūa egvu gude jaa ya ajaja; kẹ l'ọ bụ iphe gbaru nū ndono;

⁴kẹle Ojejoje fọtawaru Jékopu t'ọ bụru nk'iya; mbū l'ọ hatawaru Ízurelu t'ọ bụru ndu yẹbedua gẹdegede nwe.

⁵O doru mu ẹnya lẹ Ojejoje ha nshinu; mbū lẹ Nnajiufu ayi kakọta iphe, bụ agwa.

⁶Ọ bụ iphe dū Ojejoje mma; bẹ oomeje l'imigwe; mẹ lẹ mgboko. Yọ bụru iphe dū iya mma; bẹ oomeje l'eze ẹnyimu; mẹ l'ebo, nọ iya nū.

⁷Ọ bụ iya emeje tẹ urukpu shi l'ẹke mgboko beru dūbe eruru. Oomeje t'egbe-igwe gbaa teke ọ chī mini; l'emeje tẹ pherephere shi l'ulo ẹke ọ tū-chiru iya wata ephephe.

- ⁸Iphe bụ ọkpara lẹ Íjiputu b'o chigbushiru; mbụ iphe bụ ọkpara lẹ madzụ; mę l'elu.
- ⁹O gude iphe-ophulenyá; mę iphe-ohubama, dughbaa biribiri mekoshi unubę ndu Íjiputu. Yọ bụru iphe o gude hùà Fero yęle ndu ozi iya àhùhù.
- ¹⁰Mbakeshi, dų l'igwe b'o chitsushiru; bya egbushikwaaphu ndu eze, shihugbaaru ike.
- ¹¹O gburu Sihonu, bụ eze ndu Amoru; bya egbua Ogu, bụ eze ndu Báshanu; bya egbushikota eze ndu Kénanu l'ęphe ha.
- ¹²Yo woru alí ęphe washıaru ndu nk'ıya, bụ Ízurelu; t'ọ bụru òkè-iphe ęphe.
- ¹³Ępha nggube Ojejoje anoje jeye lẹ gbururu. Ophu a byadų bya azaha ngu azaha dube l'ogbo sweru ogbo;
- ¹⁴kęle Ojejoje a-haru ndibe iya enge; gude ęge ono dų ndu ejeru iya ozi obu.
- ¹⁵Agwa ndu ohodo bųtsua mkpọla-ododo yęle mkpọla-ocha; bụ iphe madzụ gude ęka mee.
- ¹⁶O nweru onu; ọle ę too kfudu okfu; nweru ęnya; ophu o phudu ųzo.
- ¹⁷O nweru nchi; ophu 'onudu iya iphe. To nwe ume ndzụ, nọ iya l'ęhu.
- ¹⁸Ndu eme iya nų; a-dų ęge o dų; męwaru iphe bụ ndu dakoberu iya nų.
- ¹⁹Unubę ndibe Ízurelu; unu jaa Ojejoje ajaja. Unubę ndibe Éronu; unu jaa Ojejoje ajaja.
- ²⁰Unubę ndibe Lívayi; unu jaa Ojejoje ajaja. Unubę ndu atsų Ojejoje egvu; unu jaa Ojejoje jajaja.
- ²¹T'e shikwa lẹ Záyonu jaa Ojejoje jajaja; mbụ onye ono, bu lẹ Jerúsalemu ono. Unu jaa Ojejoje ajaja.

Egvu-Ọma 136

- ¹Unu kele Ojejoje ekele; kę l'ọ bụ onye, dų mma. N-yemobu iya anoje jeye lẹ tutu yoyo.
- ²Unu kele Ojejoje ophu kakọta iphe, bụ agwa. N-yemobu iya anoje jeye lẹ tutu yoyo.
- ³Unu kele Nnajiufu, bụ iya bụ ishi kę ndu, bụ nnajiufu. N-yemobu iya anoje jeye lẹ tutu yoyo.
- ⁴Onye, bụ yębedua nwenkinyi iya emeje iphe-ophulenyá, ha nshinu. N-yemobu iya anoje jeye lẹ tutu yoyo.
- ⁵Onye, bụ mmamiphe iya b'o gude mee eligwe. N-yemobu iya anoje jeye lẹ tutu yoyo.
- ⁶Mbụ onye, woru mgboko-a l'ọ ha phushia l'eli mini. N-yemobu iya anoje jeye lẹ tutu yoyo.

- ⁷Onye, bụ iya meshiru eze iphoro-a, dũtsua biribiri-a. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ⁸Onye, bụ iya meru ẹnyanwu t'o chije l'eswe. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ⁹Onye, bụ iya meru ọnwā; me mkpọ-kpodo t'o chije l'enyashi. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ¹⁰Unu kele onye chigbushiru iphe, bụ iphe waru nne iya ọswa ịe Íjiputu. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ¹¹Onye, shi ịe Íjiputu dufuta ụnwu Ízurelu. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ¹²Yọ bụru l'agburu-ẹhu iya b'o gude dufuta ẹphe. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ¹³Unu kele onye, bụ iya kekahuru Eze Ẽnyimu Uswe ẹbo. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ¹⁴Onye, duru ndu Ízurelu; ẹphe eswee ya. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ¹⁵Yo kpota Fero yele ndu soja iya l'ẹphe ha kporu ye ịe Eze Ẽnyimu Uswe ono. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ¹⁶Unu kele onye, bụ iya duru ndibe iya ije l'echi-ẹgu. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ¹⁷Onye, chigbushiru ndu eze, nweru ike. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ¹⁸Onye, gbushikwaruphu ndu eze, a maru ẹpha ẹphe. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ¹⁹O gburu Sihonu, bụ eze ndu Amoru. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ²⁰Yọ bya egbua Ogu, bụ eze ndu Báshanu. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ²¹O woru alị ẹphe nụ onye ọdo t'ọ bụru òkè-iphe iya. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ²²Ọ bụ nwozi iya; mbụ Ízurelu b'ọ nuru iya. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ²³Onye, bụ iya nyataru ayibe ndu ẹ ta dudu iphe ayi bụ. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ²⁴Ọ nafutaru ayi l'eka ndu achi ayi. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ²⁵Yọ bukwaru iya phụ azukota iphemiphe ọbule, nọ ndzụ. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.
- ²⁶Unu kele Nchileke k'imigwe ekele. N-yemobu iya anoje jeye ịe tutu yoyo.

Egvu-Ọma 137

- ¹Ọ bụ l'iku ẹnnyimu Bábyilonu be ayi byaru bya adoru; raa ẹkwa; l'ayi nyataru Záyonu.

- ²Ayi eworu une ayi kobe-gbaa l'ẹkali-oshi wilo l'ẹke ono;
- ³ke l'ayi ruru ẹke ono; ndu, kpuru ayi le ndzu asu t'ayi guaru ephe egvu. Ndu ono, eme ayi ome-l'iwe ono asu t'ayi guaru ephe egvu emerema. Ephe asu t'ayi choo egvu ndu Zayonu nanu guaru ephe!
- ⁴O bu;?nanu ege ayi e-shi wota egvu, e gude ekutse Ojejoje gulahaa l'alì ndu ohodo.
- ⁵O -buru le mu zaharu nggube Jerúsalemu; te ẹka-utara mu nwuhukwa mu.
- ⁶Tire nyakwaru mu l'akpo; m'o -buru le mu ta nyatadu ngu; mbu; m'o -buru le to budu nggube Jerúsalemu; be mu meru mkpukpu, emeje t'ehu kagee mu otso ẹna.
- ⁷Nggube Ojejoje; nyatakwa iphe ndu Edomu meru mboku, ndu ohogu nataru Jerúsalemu. Ephe turu uzu; su t'e tsukposhia ya. T'e tsukposhia ya; tsurua ẹke a turu okpa-ulo iya.
- ⁸Unube ndu Bábýilonu; iphe noru unu kwa o-la-l'iyi. Ehu-otso-ẹna bu k'onye a-kfu unu ugwo iphe-a, unu meru ayi-wa;
- ⁹mbu onye a-nata unu unwegirima unu, angu era tupyashia le mkpuma.

Egvu-Ọma 138

Egvu, Dévidi deru

- ¹Nggube Ojejoje; mu e-gude obu mu l'o ha jaa ngu ajaja. Mu a-nodu l'ifu agwa gua egvu gude jaa ngu ajaja.
- ²Mu e-byishi ikpere l'uzo eze-ulo ngu, du nsọ; baaru ngu ẹja. Mu a-ja ephe ngu ajaja; ke l'i bu onye n-yemobu; buru o-me-g'o-kfuru; ke l'i meru ephe ngu yele okfu ngu; yo kakota iphemiphe obule l'eli.
- ³Teke mu rakuru ngu; b'i zaru mu. I meru; ike adu mu; bya emee mu; mu anyalaha ndu.
- ⁴Iphe bu eze unwu eliphe l'ephe ha a-ja ngu ajaja; nggube Ojejoje; me ephe -nua okfu, shi ngu onu.
- ⁵T'ephe gude uzo ke Ojejoje gua l'egvu; ke l'odu-biribiri iya ha nshinu.
- ⁶A makwaru-a le Ojejoje no oreke-imeli; obenu l'anya iya anokotaje l'ẹke ndu ẹnya ephe laru alì no. Ndu eku onwephe ekuku; be onoduje ote-ẹnya maru.
- ⁷E to nwedu m'o -ruhuru; iphe-ehuka gbaa mu mgburumburu; iidobejele mu-a ndzu; t'e b'o du iphe e-me mu nu. Iigudeje ike ngu nwulala ephe azu; mbu ndu gude iwe l'achi mu. Yo buru ike ngu ono; be iigudeje dzofuta mu.
- ⁸Nchileke, a-chiko iphe bu mkpa mu meeru mu. Nggube Ojejoje; n-yemobu ngu anoje jeye le tutu yoyo. Byiko; ba ahakwa ozi ono, i gude l'eka ono.

Egvu-Ọma 139

Egву-oma, Dévidi deru nụ onye ishi egvu

- ¹Nggube Ojejoje; i vọwaru mu okpoma; maru ege mu gbaru.
- ²I maru teke mu nọdu anọdu; maru teke mu gbeshiru egbeshi. Inoduje ote-nya maru iphe mu arị l'obu mu.
- ³I maru teke mu gbeshiru l'eje iphe; maru teke mu zẹ azẹe. Iphe bụ ụzo mu l'ọ ha dokotaru ngu ọnya.
- ⁴Qobuje; okfu -bya eshi mu l'ọnu lufuta; b'i makotawaru iphe mu abya ekfukfu; nggube Ojejoje.
- ⁵I nọ-pheru mu mgburumburu: ifu l'azu. I wowaru ọka ngu byabẹ mu l'ishi.
- ⁶Amama ono, i maru mu ono dukwa mu biribiri; o bulephu l'e to dodu mu ọnya.
- ⁷?Bụ awe bẹ mu a-nọdu, bụ ọke Ume ngu ta nọdu? ?Bụ awe bẹ mu a-gbaru laa, bụ ọke ẹ tii phudu mu?
- ⁸Mu -pheru lashia l'imigwe; b'i nọwa l'ọke ono. Mu -tugbua; je agbaa oshi-azẹe mu l'alị-maa zẹru; b'i nọkwa iya phụ.
- ⁹Mu -phehu pheru phesweta ụzo ọnyanwu-ahata tugbua; m'ọ -bụ pheru pherua ọke ọnyimu tsọ-beru gburu;
- ¹⁰l'ọke ono bẹ ii-nodulekwaa edu mu; gude ike ngu l'eyetaru mu ọka.
- ¹¹Mu -sụ lẹ mu marua l'ọchi e-domi mu; l'iphoro a-buru-a ọnyashi; nọ-pee mu anọphe;
- ¹²bẹ ii-koshile-e l'ọchi ono ta bụdu ọchi l'ọke i nọ. Ọnyashi ono a-nọdu echile-e swachaswacha l'ọ bụ echi eswe; kele nggubedua bẹ ọchi dule-ẹ l'ọ bụ iphoro.
- ¹³Ke l'iphemiphe obule, nọ mu l'ime ọhu bụ nggu meru iya; buru nggu dzekfuru mu teke mu nọ nne mu l'epho.
- ¹⁴Mu aja ngu ajaja; ke l'i meru mu l'uzo, dụ egvu bya adu biribiri. Iphe doru mu ọnya ohuma bụ l'ozu ngu dụ biribiri.
- ¹⁵Okpu, nọ mu l'ọhu l'ọ ha ta dudu ọphu e domiru ngu edomi teke ono, eeme mu l'edomi ono. Teke a nọ l'ọke miru emimi dzekfua mu; mu aburu nanu;
- ¹⁶b'i gudehawa ọnya ngu phua ugwehu mu ọphu ẹ tii dzekfudua ege ọo-du. Tsuberu lẹ mboku k'odungu; b'a tubuhawaru ru ujiku ole, mu a-nọ lẹ mgboko-a; mbu dehawa iya ru l'ekwo ngu.
- ¹⁷Oriri ngu dukwa mma; nggube Nchileke. A -chikobe iya achikobe; b'ọ hakwa nshinu.
- ¹⁸Q -buru tẹ mu wata iya agugu; b'ọ kakwa eja, nọ l'alị l'igwe. Mu -kua mgbenya; tehu; bẹ mu lẹ nggu nọkwaa ege ayi nọ.

¹⁹Nggube Nchileke; ọ dụ mu t'a sụ l'ì chiko ndu akirishi gbushia. Unu paru mu haa; unubẹ ndu ono, ogbu ọchi anọduje agụ l'ọ bụ onye mini agụ ono.

²⁰Ndu ono anọduje ekfubyishi ẹpha ngu ekfubyishi; chita onwephe koga-beru ngu k'ome iphe dụ eji.

²¹Iphe bụ ndu nggube Ojejoje dụ ashi; bẹ dukwa mu phụ ashi. Iphe bụ ndu etso ngu okfu; bẹ mu a-nọdu akpọ-yiru ukuvu.

²²Ephe aduje mu ashi dushia mu iya ike; mbụ lẹ mu agukobeje ephe lẹ ndu ohogu mu.

²³Vochanua mu okpoma; nggube Nchileke; maru iphe nọ mu l'obu. Datanu mu; maru ẹge ọriri mu gbaru.

²⁴Lenua mu ọnya maru; ?m'o nweru ẹke ọzo kpọ-swehuru mu. Ọ -buru l'o nweru; t'i dulata mu azụ l'ọzo kẹ ndzụ ojejoje.

Egvu-Ọma 140

Egvu-ọma, Dévidi deru nụ onye ishi egvu

¹Nafutanu mu l'eka ndu akirishi; nggube Ojejoje. Letanu mu ọnya; tẹ mu ba daba l'eka ndu anọduje eme madzụ iphe kpangangangu;

²mbụ ndu, bulephu ejo iphe; bẹ ephe anọduje l'ọriri iya. Ọ bụ ọgu bẹ anọduje l'akpali mboku-mboku.

³Ephe emeje ire ephe; yoo tsụ nkọ l'ọ bụ ire agwo. Okfu, shi ephe l'onu egbu egbugbu l'ọ bụ ẹra ogiji.

⁴Gudeshinua mu ike; nggube Ojejoje; tẹ mu ba adalahụ l'eka ndu akirishi. Gbochitanu mu l'eka ndu anọduje eme madzụ iphe-kpangangangu; mbụ ndu achọ ọzo, ephe e-shi chikota mu okpa.

⁵Ndu eku onwephe ekuku gbawaru mu ọnya. Ephe gebetsuaru ọgbu; kwaberu mu; gbashia ọnya; dooru mu l'ọzo.

⁶Iphe mu ekfujeru; nggube Ojejoje bụ l'ọo nggu bụ Nchileke mu. Nggube Ojejoje; genua nchị lẹ mkpu ono, mu echiku ngu ono.

⁷Nggube Ojejoje, bụ Nnajiufu mu; nggube onye ike, adzofutaje mu nụ; nggube onye egbochitaje mu teke ọgu daru;

⁸Nggube Ojejoje; be emekwaru ndu akirishi iphe ono, agụ ephe ono. Be ekwekwa t'idzu ree l'ẹge ephe achị iya. Odumeka; bẹ ephe a-watakwa ohu dulingu.

⁹T'iphe a-dakfuta ndu ono, gbaru mu mgburumgburu ono bukwaru iphe-ehuka, ephe gude ire ephe kpataru onwephe.

¹⁰Tẹ icheku-ọku, ata kfukfukfu kpukwaa ephe ishi. T'a chikwaru ephe ye l'oku, enwu phophopho; mbụ l'ime nsụ, ephe ta alufutadu alufuta.

¹¹Tẹ iphe ndu ẹjo-okfu eme; be ekekwaru ekeru l'alì-a. Tẹ iphe dù ẹji chikwaa nta ndu ono, anọduje eme madzụ iphe-kpangangangu ono.

¹²Mu makwaru-a lẹ Ojejoje ahajeru ndu ukpa enge; l'emejekwaphu tẹ ikpe laaru ndu ẹ-te nwedu ẹge ọ haru iya.

¹³Tẹ mu rakwaa ya arara; ndu doberu ẹka ndoo a-jakwa ngu ajaja; ndu obu ẹphe gụru iphoro eburu lẹ nke ngu.

Egvu-Ọma 141

Egvu-ọma, Dévidi deru

¹Nggube Ojejoje; mu araku ngu. Gbanuaru mu mkpu ẹgwegwa. Nnua olu mu teke mu rakuru ngu.

²Tẹ ekfukfu, mu ekfu anụ ngu shikwa ngu mkpọ l'ọ bụ insensu. Tẹ ẹka, mu chiliru imeli l'ekfu anụ ngu dukwa ngu l'ọ bụ anụ, e gburu gude egworu ngu ngweja l'uzo-urenyashi.

³Yetanuru mu ẹka; nggube Ojejoje; tẹ mu dobe ọnu ndoo. Menua tẹ mu daa ashì.

⁴Be ekwekwa t'egu ome ẹjo iphe wata mu agugu; ọphu mu 'etsokwaru ndu akirishi wata ome ẹjo iphe. Be ekwekwa tẹ mu tsoru ẹphe ria iphe ẹphe kwakoberu.

⁵T'onye doberu ẹka ndoo chia mu rụ iphe. Ọo-dù mu rụ l'ọ bụ iphe-ọma; yo meeru mu iya. T'ọ baaru mu rụ mba. Ono e-gberu dù mu l'ọ bụ manụ, eshi mkpọ bẹ ọowu mu l'ishi. Ọo-nọduru atso mu ntumatu. Obenu lẹ mu a-nọdujelephu ekfu anụ ngu; sụ t'i mee t'ejo idzu ndu akirishi ba avụ.

⁶Ndu ishi ẹphe; bẹ ee-shi l'onungonu ẹke ẹphe nọ nwutsushia. Teke ono; ndu akirishi amaru l'iphe mu kfuru bụ oswi-okfu.

⁷Ẹphe asụ: “L'ọ bụ ẹge eegvukposhije alì; kọo ọkori-a bụ ẹge a tukashiru ọkpu ayi nanụ nanụ l'ikiri-kpoo.”

⁸Obenu lẹ mbẹdua bụ l'ẹke ì nọ bẹ mu doberu ẹnya; nggube Ojejoje, bụ Nnajiufu mu. Ọ bụ l'ime ngu; bẹ mu gbabaru tẹ mu nọdu zeeru ndzụ. Byiko; be enwukwaru mu haaru ọnwu.

⁹Menua tẹ mu ba adalahụ l'ọnya, ẹphe gbaru mu; mbụ l'igbudu, ndu akirishi gbaru doberu mu.

¹⁰Tẹ ndu akirishi nmakwaa l'ugbu, ẹphe geberu. Tẹ mbẹdua sweta; t'ẹ b'ọ dù iphe e-me mu nụ.

Egvu-Ọma 142

Évù, Dévidi raru teke ọ nọ l'ogba ekfu anụ Nchileke

¹Mu chiru mkpu chishia ya ike chiku Ojejoje. Mu chikuru Ojejoje; t'ọ phuaru mu imiko.

- ²Mu wotaru mkpu, mu echi wushiru iya; wota iphe-ehuka, mu l'ọ ha togboru iya.
- ³Teke ike agvūwa mu agvūgvu; be nggubedua boru mu ọzo. Ndiphe gbashileru mu phu onya l'uzo t'ọ nma mu.
- ⁴Lewa mu ru enya l'azu; nggu aphu l'e t'ọ dudu onye akpa mu ishi. Mu te nwedu eke bu: mu -gbaba iya; mu anodu iya zee ndzu; ke l'e to dudu onye akpa mu ishi.
- ⁵Yọ buru nggube Ojejoje be mu chikuru; su: “Ọ bu l'ime ngu; be mu anoduje ezeru ndzu; buru nggu bu okè-iphe mu l'alì ndu no ndzu.”
- ⁶Ngabenu nchi; nua mkpu, mu echi; ke l'o nweru iphe atsụ mu l'ehu. Byiko; nafutanu mu l'eka ndu achi mu nu; ke l'ephe ka mu ike.
- ⁷Gbafutanu mu le mkporo-a, mu no-wa; k'ophu mu a-ja ngu ajaja; ndu doberu eka ndoo ano-pee mu mgburumgburu; ke l'i yeru mu enya nshinu.

Egvu-Ọma 143

Egvu-oma, Dévidi deru

- ¹Nggube Ojejoje; nunua ekfukfu, mu ekfu anu ngu. Ngabenu nchi; nua mkpu, mu echi; phuru mu imiko. Keshinu i bu onye doberu eka ndoo; buru o-me-g'o-kfuru; zanua mu oku!
- ²Byiko; be ekpekwa mube nwozi ngu ikpe; kele e to dudu madzu, no ndzu, doberu eka ndoo l'ifu ngu.
- ³Onye ohogu mu chiru mu gude mu tua l'alì; bya emee mu; mu anodu l'eke gbakotaru ochi; l'ọ bu ndu nwuhuru anwuhu teke ndiche.
- ⁴Ọ bu iya meru iphe ike wataru mu agvūgvu; obu awata mu oku akuku.
- ⁵Mu nyataru ege o shi aduje teke ndiche. Mu abya anodu; rilahaa iphe i mekotaru ayi l'ọ ha; bya elefua enya l'iphemiphe obule, i gude eka ngu mee.
- ⁶Mu achiliaru ngu eka mu labu l'imeli. Obu ngu emelaha mu ege ono, egu mini anoduje agu ali-okponku ono.
- ⁷Zanua mu oku egwegwa; nggube Ojejoje; l'ike gvakwaru mu. Be edomikwa onwongu l'eke mu no. Odumeka; be mu le ndu, a tuwaru eja a-bukwaru nanu.
- ⁸Tẹ nchi-abohu botaru mu okfu, a-nodu akoru mu ke n-yemobu ngu; ke l'ọ bu nggu be mu dakoberu. Byiko; koshinu mu ọzo, mu e-shi; ke l'ọ bu eke i no be obu mu no.
- ⁹Nafutanu mu l'eka ndu ohogu mu phe; nggube Ojejoje; ke l'ọ bu l'ime ngu; be mu domiru onwomu.
- ¹⁰Zinua mu iphe bu uche-obu ngu te mu meje; ke l'ọ bu nggu bu Nchileke mu. Menua te Ume ngu, bu Ume oma duru mu shia ọzo, vudo nhamunha.
- ¹¹Gudenu k'epha ngu; nggube Ojejoje; mee te ndzu dzua mu. Gudenu odobe-eka-ndoo nke ngu nafuta mu l'iphe-ehuka-wa, mu eje-wa.

¹²Gudenu kẹ n-yemobu ngu; mee tẹ ire kpuru ndu ọhogu mu l'uga. Nggụ atuko iphe bu ndu achi mu nu l'ephe ha mee t'ephe buru kpurupyata; kele mu bu onye ejeru ngu ozi.

Egvu-Ọma 144

Egvu, Dévidi deru

¹T'a jaa Ojejoje, bu Agbara-Mkpuma mu ajaja. Oo yebedua anoduje ezi mu t'eka shihu mu ike l'ogu.

²O yeru mu obu; bya aburu iya bu a-gbabe-a-dzuru nke mu. O bu iya bu ulo-mgbochi mu; bya aburu iya bu onye adzofutaje mu nu; mbu onye egbobutaje mu nu; onye mu agbabaje l'ime iya; zeeru ndzu; bya aburu onye emeje unwu eliphe t'ephe nodu mu l'eka.

³Nggube Ojejoje; ?bu ngunu be madzu bu; ke t'i rivuje iya l'oriri. ?Bu ngunu be madzu mmanu bu; ke t'i letaje iya enya?

⁴Madzu dulephu l'o bu udzu onu. Ndzu iya adu l'o bu agu oshi, abuje; o -noo nwanshii; a phu-buhu iya.

⁵Nggube Ojejoje; chijanua igwe tarara; shi l'eke ono nyizita; k'ophu iphe, bu ugvu, nonu a-wata okpo enwuru-oku.

⁶Tunua egbe-igwe gude chikashia ndu ohogu ngu; nggu egude akfu ngu gbagbushia ephe.

⁷Shinu l'ephekerephe eke ono, i no ono machia eka; dzofuta mu! Nafuta mu l'echi eze mini ono. Nafuta mu l'eka ndu ohodo,

⁸ezi-okfu e-te shijedu onu; ndu, amaje l'iphe ephe eme bu ugho; ephe anodu l'ime iya ria nte ye iya.

⁹Mu a-guru ngu egvu ophungu; nggube Nchileke. Yo buru ogele, a kparu l'udo iri; be mu a-ku gude guaru ngu egvu ono;

¹⁰mbu nggube onye emeje t'eze lua ugu lu-gbua; mbu onye anafutaje nwozi iya, bu Dévidi t'e b'e egude ugu-mbeke gbua ya.

¹¹Byiko dzofutanu mu! Nafutanu mu l'eka ndu ohodo, ezi-okfu e-te shijedu onu; ndu, amaje l'iphe ephe eme bu ugho; ephe anodu l'ime iya ria nte ye iya.

¹²Mee t'unwegirima ayi ndu ke unwoke; teke ephe bu unwu-okorobya; t'ephe vua; shihu ike; l'o bu oshi, e letaru enya okpobe eleta. Nggụ emee unwegirima ayi ndu ke unwanyi; t'ephe du l'o bu ufu-eze, a kpuru; yoo ma mma; e gude iya mee ufu-eze.

¹³Mekwaaphu te nri, dutsua iche iche ji obo ayi. Nggụ emekwaaphu t'aturu ayi zu azuzu nshinu; k'ophu oo-gudeje unubuku aturu ka nshinu afa l'afa l'egu iya.

¹⁴Mekwaaphu t'eswi ayi shihu ike; l'e evu evuvu. Tẹ kẹ omebyishi mkpukpu ayi; ba aduhekwa odo. Tọ dūhe mbụ kẹ okpu ayi lẹ ndzụ laa mkpukpu odo. Ophu o dūhe iphe e-me t'a raa ejo ekwa l'ogborogbo ụzo ndu ndu-ayi odo.

¹⁵Onu-oma bụ kẹ ndu bụ ẹge ono b'o dū l'ufu ẹphe. Onu-oma bụ kẹ ndu Nchileke ẹphe bụ Ojejoje.

Egvu-Oma 145

Egvu-ekete, Dévidi deru

¹Mu a-nodu ekutse nggube Nchileke mu, bụ eze. Mu a-nodu aja ngu ajaja jeye lẹ tutu yoyo.

²Mu a-nodu aja ngu ajaja mboku-mboku; l'ekutse ẹpha ngu jeye lẹ tutu yoyo.

³Ojejoje ha nshinu; buru iya gbaru t'a kagee ya oja ajaja. Ege nshinu iya habe; ta dukwa onye a-dụ ike amakotaru iya.

⁴Iphe bụ ogbo, nonu a-noduje aturu ogbo ophu etso iya nū onu iphemiphe obule, iime. Epe a-nodu akoru ẹphe iphe dugbaa biribiri, inoduje eme.

⁵Epe a-nodu atụ onu ẹge iigbutabe nwiiinwii; mẹ ẹge okwabe egvu ngu habe nshinu. Mbèdua a-nodu nwa nggujungguji; rịa ẹge iphe iime dū-bebe biribiri.

⁶Epe a-nodu atụ onu ẹge ike ngu dubebe l'ozi, dū egvu, iije. Iphe, iime, dū egvu; bẹ mu a-ra arara.

⁷Epe l'ẹphe ha ekfukashia ẹge udu ngu habe nshinu. Epe egude ẹhu-otso-ena gua odobe-eka-ndoo ngu l'egvu.

⁸Ojejoje bụ onye emeje eze-iphe-oma; bya aburu onye aphujeru madzụ imiko. Ehu te egहुjedu iya egहु egwegwa; ole n-yemobu iya bẹ ooyeje yee k'etsutsu iya.

⁹Ojejoje muberu onyemonye obule ẹnya. Iphemiphe obule, o keru ekeke bẹ oophujeru imiko.

¹⁰Iphemiphe obule, i keru ekeke a-nodu aja ngu ajaja; nggube Ojejoje. Ndu yeru ngu obu a-nodu ekutse ngu ekutse.

¹¹Epe a-tụ onu ẹge ẹke i bụ eze dū-bebe biribiri; bya atua onu ẹge agburu-ẹhu ngu habebe nshinu;

¹²k'ophu onyemonye obule a-makotaru iphe ha nshinu, iimeje; makwaruphu ẹge ẹke, i bụ eze dū-be akpabiri.

¹³Ii-buru eze jeye lẹ tutu yoyo; bya achia tsube l'ogbo sweru ogbo. Iphe bụ iphe Ojejoje kweru ukwa; bẹ oomeje. O kwaphu ẹge ono; b'o yeru iphemiphe obule, o keru ekeke obu.

¹⁴Iphe bụ ndu daru iko; bẹ Ojejoje abujeru agbarike; l'apaliye ndu e wozitaru ali.

¹⁵Onyemonye obule achikoje ele ngu enya l'eka; nggubedua l'anujekwanu ephe nri l'oge iya.

¹⁶Iimusaje eka ngu; mee t'epho ji iphemiphe obule, no ndzu.

¹⁷Ojejoje bu onye doberu eka ndoo l'iphemiphe obule oome; bukwaruphu onye yeru iphemiphe obule, o keru ekeke obu.

¹⁸Ojejoje anoduje iphe bu ndu rakuru iya nu ntse; mbu ndu gude ire-lanu raku iya.

¹⁹Ndu atsụ iya egvu; be oomejeru iphe agu ephe. Onuje mkpu, ephe echi; je adzofuta ephe.

²⁰Onyemonye obule, yeru Ojejoje obu; be onoduje eche nche. Obenu le ndu akirishi; be oo-me t'ephe buru kpurupyata.

²¹Mu a-noduje aja Ojejoje ajaja tekenteke. Te iphemiphe obule, o keru dobe le mgboko jajekwa epha iya ono, du nsọ ono jeye le tutu yoyo.

Egву-Ọma 146

¹Te mu jakwaa Ojejoje ajaja. Byiko; te mu jakwaa Ojejoje ajaja.

²Mu a-nodu aja Ojejoje ajaja jeye teke mu a-no-bebe. Mu a-nodu agu egvu, mu gude aja Nchileke mu ajaja gbururu jeyewaru.

³Ba akpokwaru obu yeru ndu ishi; mbu madzu mmanu, e-ta adudu ike adzota madzu.

⁴Teke ephe nwuhuru; ephe ala azu je aburu eja. O bu mboku ono gedegede; be iphe, bu iphe, ephe chiru k'ememe atukoje gvụ.

⁵Onu-oma bu k'onye, bu Nchileke ke Jekopu eyejeru iya eka; mbu onye, bu l'eke Ojejoje, bu Nchileke iya no; be ochijeru enya dobe;

⁶mbu Nchileke ono, bu onye meru igwe mee ali; bya emee eze enyimu; me iphemiphe obule no iya nu; bya aburu onye evudoshije ike l'ire-lanu jeye le tutu yoyo.

⁷Ndu aakpa ehu be oohajeru enge; l'anuje ndu egu agu nri. Ojejoje emeje te ndu a turu mkporo nweru onwephe.

⁸Ojejoje emeje te ndu atsụ ishì wata ophu uzo. Ookulije ndu e wozitaru ali; l'eyejeru ndu doberu eka ndoo obu.

⁹Ojejoje bu iya anoduje eche ndu, laru alala nche; l'eche unwegirima, a toru ogbe; yele unwanyi, nji ephe ta nohedu. Obenu le ndu akirishi be oobachije uzo.

¹⁰Ojejoje a-buru eze jeye le tutu yoyo; mbu le Nchileke ke nggube Zayonu a-buru eze chia tsube l'ogbo sweru ogbo. Unu jaa Ojejoje ajaja.

Egву-Ọma 147

- ¹Unu jaa Ojejoje ajaja. Ọ du mma t'a guje egvu gude jaa Nchileke ajaja. Ọ bu iphe ẹhu-otso-ena; buru iphe ruberu iya nu t'aajaje ya ajaja!
- ²Ọ bu Ojejoje gude ẹka iya akpu Jerúsalemu. Ọochikobewa ndu Ízurelu, a kpuru le ndzu l'achilata azu.
- ³Oomeje te ndu obu tofuru atofu shihu ike; l'asaje ephe onya l'eke e mekaru ephe iphe.
- ⁴Ọ bu iya aguje mkpo-kpodo ogu; maru ole, oo-du. Tẹmanu; yo bya agukota iya epha l'ehu l'ehu.
- ⁵Ojejoje nk'ayi ha nshinu; ike iya aburu ike, nyiberu ayibe. Iphe-odo-ena nk'iya ta dudu onye atu-ghe onu ege o habe nshinu.
- ⁶Ọ bu Ojejoje gude ndzu ndu wozitaru onwephe ali. Obenu le ndu akirishi; be oochitaje tua l'ali.
- ⁷Unu gua egvu gude kele Ojejoje ekele. Unu gudenu une kuru Nchileke ayi nkwa.
- ⁸Oo ya gude urukpu kwechia akpamigwe l'o ha. Ọochijeru eliphe mini; l'emeje t'eswa fushia l'eli ugvu.
- ⁹Ọ bu iya anuje elu nri; buru iya anuje unwu ophegu nri m'o -raa ora iya.
- ¹⁰E to budu agburu-ehu, no l'inya emeje t'ehu tsoo Ojejoje ena; ophu o budu apata-okpa madzu emeje t'ehu tsoo iya ena.
- ¹¹Ndu emeje t'ehu tsoo Ojejoje ena kwa ndu, atsụ iya egvu; mbu ndu, bu eke enya ephe anoje bu le n-yemobu ke Nchileke.
- ¹²Nggube Jerúsalemu; kutsenua Ojejoje. Janua Nchileke ngu ajaja; nggube Záyonu;
- ¹³ke l'oo Ojejoje bu onye emeje t'iphe iigudeje tu-chia onu-nggamgbo ngu shihu ike; buru iya agojeru unwu ngu onu.
- ¹⁴Oomeje te nchi du ndo l'oke-ali ngu l'oha; l'egudeje okpobe witu azu-ji ngu epho.
- ¹⁵Oo iphe o suru t'o mee l'eliphe be emeje nu. Okfu iya abuje; o -kpukwaduru iya-a l'onu ekfu; yo tuko mgboko l'o ha ngakota.
- ¹⁶Ọ bu onye ewojuer mini suno phushia l'o bu onye phushiru ukpo; bya eworu iji phekaa; yo dzuru ekemeke obule l'o bu onye wushiru ntụ.
- ¹⁷Ookpotaje aka-mini ghaa l'o bu onye gharu eja. ?Bu onye a-du ike nodu t'oyi aka-mini ono tsua ya?
- ¹⁸Ole oobuje; o -kfu okfu; aka-mini ono adazehu. Oomeje te pherephere wata ephephe. Pherephere -phedelephu; aka-mini adazehu wata otso atsotso.
- ¹⁹Okfu iya b'o kpuhawaru koshi Jekopu; mbu l'ikpe, o kperu yele iphe o toru okpa iya; su t'e tsoje b'o kpuhawaru koshi Ízurelu.
- ²⁰E to dudu ohodo, o mejewaru ege ono. Ndu onanu ta madu ke ekemu, o tuhawaru dobe. Unu jaa Ojejoje ajaja.

Egvu-Ọma 148

- ¹Unu jaa Ojejoje ajaja. Unu shi l'imigwe jaa Ojejoje ajaja. Unu nọdu l'ẹke kagee l'eli jaa ya ajaja.
- ²Unube ụnwu ojozi iya l'unu ha; unu jaa ya ajaja. T'iphe bu ndu soja imigwe; jaa ya ajaja.
- ³Unu jaa ya ajaja; unube ẹnyanwu; me ọnwa. Unu jaa ya ajaja; unube mkpo-kpodo, egbu zamuzamu.
- ⁴Unu jaa ya ajaja; unube akpamigwe; mekpọ unube mini, nọ-ngoru akpamigwe anọngo.
- ⁵Unu tuko l'unu ha jaa Ojejoje ajaja; ke l'ọ bu iya suru t'unu nọdu; meru iphe unu nọ.
- ⁶Oo yebedua dobetsuaru unu l'ẹke unu a-nọdu. Yọ buru ẹke ono, o dobetsuaru unu t'unu nọdu ono; be unu nọtsua. Yọ buru ẹke ono; be unu a-nọ jeye le tutu yoyo. Iphe ono, o toru okpa iya ono te nwedu l'o chihuru echihu.
- ⁷Unu nọdunu le mgboko jaa Ojejoje ajaja; unube iphe dutsua biribiri, o meshiru dobe l'eze ẹnyimu; me ophu nọtsua le mini ime-ali.
- ⁸Unu jakwaaphu Ojejoje ajaja; unube egbe-igwe; me aka-mini; me urukpu; me oke pherephere, emeje iphe o kfuru.
- ⁹Unube oke egvu; me egvu ke nshii; iphe bu oshi-omi; me iphe bu oshi sida; unu jakwaa ya phu ajaja.
- ¹⁰Te anu-egu-egbudu: iphe bu elu; unwehu; me unwenu, ephe l'eli; unu tuko jaa ya ajaja.
- ¹¹Unube ndu eze ke eliphe ọwaa; unube iphe bu mbakeshi; unube ndu ishi; me iphe bu ndu achi mgboko l'ọ ha;
- ¹²unube unwu-okoro bya; unube unwu-mgboko; unube ndu bu ogurennya; me unwegirima; unu jajekwaa ya phu ajaja.
- ¹³Unu tuko l'unu ha jaa Ojejoje ajaja; ke l'ọ bu epha iya nwenkinyi bu epha, kakota nu. Odu-biribiri iya swetaru mgboko mgburumburu bya esweta imigwe.
- ¹⁴O meru te onye ike du lufutaru ndu nk'iya. Onye ono be ndu Izurelu, bu ndu yeru iya obu anọduje aja ajaja; mbu ndu ono, nọ iya l'obu ono. T'ajaja buru ke Nchileke.

Egvu-Ọma 149

- ¹Unu jaa Ojejoje ajaja. Unu gua egvu ophungu nu Ojejoje. Unu gua egvu gude jaa ya ajaja l'ẹke ndu nk'iya dzuru.
- ²Te ndu Izurelu tee eswa l'ẹke onye meru ephe nọ. Te ehu tsoo ndu Zayonu ena l'ẹke onye eze ephe ono nọ.

- ³T'ẹphe tee egvu gude jaa ya. Ẹphe egude nkwa; mẹ une gua egvu nọ iya;
- ⁴kele Ojejoje bẹ ndibe iya nọ l'obu. Ndu wozitaru onwẹphe alị; bẹ oogudeje k'oma bua nggo.
- ⁵Tẹ ndibe Nchileke tee ẹswa l'egbe ugwu ọwaa, a kwabẹru ẹphe-a. Ẹphe agujekwaphu egvu ẹhu-otso-ena teke ẹphe zẹ azẹe l'ugboshi ẹphe.
- ⁶Tẹ oja Nchileke ajaja buru iphe ẹphe a-kpujeru l'onu. T'ẹphe patajẹ ogu-mbeke, atsu nkọ ifu labu l'ẹka;
- ⁷gude iya je agwata ndu ọhodo ugwo iphe ẹphe meru ẹphe; gudekwa iya phu nua unwu eliphe aphu.
- ⁸T'ẹphe kekwa ndu eze ẹphe ẹgbu; mbu tua ndu nweru ẹnya mkpọro;
- ⁹shi ẹge ono medzua iphe onye ikpe deru l'ẹkwo; su: t'ẹphe mee ndu ọhogu ẹphe ono. Ono bu iphe o gude kwabẹ ndu nk'iya ono ugwu. Unu jaa Ojejoje ajaja.

Egvu-Ọma 150

- ¹Unu jaa Ojejoje ajaja. Unu nọdu l'ulo Nchileke, du nsọ jaa ya ajaja. Unu jaa ya ajaja k'ike, o gude meshikota iphe nọkota l'imigwe.
- ²Unu jaa ya ajaja k'eze iphe, o mekotaru. Unu jaa ya ajaja; kele nshinu ọphu yẹbedua du nyiberu anyibe.
- ³Unu gbua ọpyoku gude jaa ya ajaja. Unu egude une; gude ogumogu jaa ya ajaja.
- ⁴Unu kua nkwa; tee egvu gude jaa ya ajaja. Unu kpọo ọbo; phua opu gude jaa ya ajaja.
- ⁵Unu kua eze ogele gude jaa ya ajaja. Unu kua ogele, ada gengugengu gude jaa ya ajaja.
- ⁶Tẹ iphemiphe ọbule, bu iphe atu ume jaa Ojejoje ajaja. Unu jaa Ojejoje ajaja.

Ètu

Ètu 1

Uru, nọ l'ètu

¹Ètu, ọ nmashiru; mbụ Sólomọnu Dévidi, bụ eze ndu Ízurelu. Iphe meru iphe o gude nmashia ètu ono bụ:

²k'ophu madzụ e-gude iya maru iphe; shi iya duje ike lọ-gude onwiya; k'ophu okfu, du ogvu e-doje iya enya;

³mẹ k'ophu madzụ e-nweru egomunggo; zije obu l'alị eme iphe; bụru onye doberu ẹka ndoo; l'eme iphe vudo nhamunha;

⁴k'ophu ndu ẹ-te nwedu egomunggo e-nwe iya; unwu-okorọbya akwaa enya; enya erua ephe alị.

⁵Tẹ ndu maru iphe ngabẹ nchị mụtafua iphe yekwaru l'ophu ephe mahawaru; ndu elerutaje enya l'iphe akabaa ya elereta;

⁶k'ophu ètu; akalị-okfu; okfu ndu nweru mmamiphe; mę l'ilu e-doje ephe enya.

⁷Ọ kwa ọtsu Ojejoje egvu bụ ẹke mmamiphe dūberu. Obenu lẹ ndu eswe ta dudu iphe ephe agubeje mmamiphe; tọ dū iphe ephe gūberu àhùhù.

Ọkwa, aanmaru unwu-okorọbya

⁸Nwa mu; ngabejekwa nchị teke nna ngu akpọ-ziru ngu ọzo; ophu ijikajekwa iphe nne ngu ezi ngu;

⁹kẹ l'okfu ephe ono a-buru okpu; mee ishi ngu t'ọ dū ugvu; bukwaruphu iyagba-olu, e-mee ngu; nggu aburu ẹgiri.

¹⁰Nwa mu; teke ndu eme ẹjo iphe eme t'ephe deta ngu; be ekwekwa.

¹¹Ephe -sụ ngu t'ị bya etsoru ephe; t'unu je ekee l'uzo; gbua madzụ; mbụ t'unu je akwaberu ndu ẹ-ta dudu iphe ephe meru l'uzo;

¹²t'unu lee ephe lẹ ndzụ ẹge ili, eleje odzu; mbụ lee ephe wọo l'ọ bụ ndu wulahuru l'iduma;

¹³ephe -sụ ngu l'unu e-gwo igweligwe iphe, vu oke aswa; gude iphe unu kwaru l'okwata dojia ọlo unu;

¹⁴ephe -sụ ngu: “T'ị tūru ẹka yeru ephe; ẹge nggu l'ephe a-gbaru mgba l'okpoga ephe nataru;”

¹⁵nwa mu; be tsokwa ephe! Be yekwa okpa l'uzo, ephe esh;

¹⁶kẹ l'ọ kwa ome ẹjo iphe; bẹ ephe anọduje agba perepere iya; to nwe iphe ephe gūberu ogbu madzụ.

¹⁷L'agwo madzụ, phuru l'enya ta atajekwa iya.

¹⁸Ndu-wa kwa onwẹphe; bẹ ẹphe kwabẹru t'ẹphe gbua; ọ kwa onwẹphe bẹ ẹphe kwaru l'uzo ẹge ono.

¹⁹Ọ kwa ẹge ono; bẹ ọo-duru ndu gude ẹnya-ọku l'achọ uru. Uru, e ritaru ẹge ono egbujekwa onye ritaru iya nụ.

Onye 'ama iphe yẹ iphe emee

²⁰Mmamiphe tsoru mgbadamgba l'echi mkpu. Ọ nọ l'echi edukfu l'echi mkpu.

²¹Oovudo l'ishi ọzo l'echi mkpu; nọdu l'obu-edukfu mkpukpu l'araru iya ndu ọha arara; sụ:

²²“?Bụ teke ole; bẹ unubẹ ndu ẹ-te nwedu egomunggo a-ha ome eswe? ?Bụ teke ole; bẹ ọchi ndu ọdo ọchi a-tso-buhu ndu achi iya nụ ẹna; mmamiphe adu-buhu ndu eme eswe ashi.

²³Unu ngabẹ nchi lẹ mba, mu abaru unu; k'ophu mu e-koshi unu uche mu; mee t'unu maru iphe nọ mu l'obu.

²⁴Obenu lẹ keshinu mu kuru unu oku; unu ajika azaza; to nwe unu onye yeru mu ọnu teke mu machiru unu ẹka;

²⁵wota iphe mu akpo-ziru unu baa l'ali; unu te kwe ọnata mba, mu abaru unu;

²⁶bẹ mu e-mekochakwaa chia unu ọchi teke umuruku a-muru unu. Mu a-ja unu ewena teke unu a-nọdu eje ntakfuru;

²⁷mbụ teke oke ndakfu a-pata unu l'ọ bụ oke pherephere; mbụ teke ọtu-gbirimu nmaderu unu swokoswoko l'ọ bụ ọku-maa; mbụ teke ono, utsuruku a-tsu unu ono.

²⁸Teke ono; bẹ unu e-ku mu; mu ta aza unu. Unu e-le ẹnya mu; unu ta aphụ mu.

²⁹Lẹ keshinu ophu mmamiphe dọ ẹphe ashi; ẹphe ta hata ọtsu Ojejoje egvu;

³⁰keshinu ẹphe te ekwedu tẹ mu kpo-ziaru ẹphe ọzo; woru mba, mu abaru ẹphe wua l'ali;

³¹bẹ ẹphe e-mekochakwaa ria uru ẹjo ọzo, ẹphe etso; rijia ya ẹpho;

³²ke l'ọ bụ ọzo, ndu ẹ-te nwedu egomunggo shisweru; bụ iya e-gbu ẹphe. Yọ buri ẹnya ndu eme eswe, jiru onwẹphe e-me; ẹphe aburu ndu ọ-la-l'iyi.

³³Obenu l'onye ngabẹru yẹbe mmamiphe nchi; ta dudu iphe eme iya nụ. Ehu a-dụ iya agu; ophu ọ byadu bya atsu egvu iphe-ehuka.”

Ẹtu 2

Uru, nọ lẹ Mmamiphe

¹Nwa mu; haa okfu, shi mu l'onu; mẹ iphe mu ezi ngu ezizi; t'ọ gaaru ngu mkpa.

²Wota nchi ngu pyoo l'ẹke mmamiphe nọ; nggu ewota obu ngu zia l'omuta iphe.

- ³Rojee rọ-shia ike; tẹ iphe doo ngu ẹn्या; obu erua ngu alì.
- ⁴Lee ẹn्या iya l'ọ bụ onye ele ẹn्या mkpọla-ọcha; nggu achọo ya l'ọ bụ onye achọ ẹku, e domiru edomi.
- ⁵Ono bụ teke iphe bụ ọtsu Ojejoje egvu e-do ngu ẹn्या; nggu amakwaruphu Nchileke.
- ⁶Kẹ l'ọ bụ Ojejoje anuje mmamiphe; bụru iya emeje t'iphe doo madzụ ẹn्या; onye ọbu akwaa ẹn्या.
- ⁷Ndu obu gụru iphoro; b'ọ kwakọberu mmamiphe; l'egbochitaje ndu ụta ẹ-ta dudu lẹ ndzụ ẹphe.
- ⁸Ndu doberu ẹka ndoo; bẹ ọonoduje echekwa; ọphu oowofujedu ẹn्या l'ẹke ndu o gude ire ẹphe ẹka.
- ⁹Ọ bụ mmamiphe e-me t'ì maru iphe bụ odobe ẹka ndoo; maru iphe bụ ikpe, dū maa; maru iphe bụ ire-lanụ; mẹ ụzo, dū mma.
- ¹⁰Ishi iya aburu lẹ mmamiphe a-ba ngu l'obu; l'iphe odo madzụ ẹn्या atsọlahaa ngu ẹn्या.
- ¹¹Okfu, vudo nhamunha; mẹ iphe-odo-ẹn्या aburu iya a-nọdu eche ngu ẹhu.
- ¹²Mmamiphe bụ iya a-dzọ ngu l'òkpà ndu ẹjo iya ono; dzọo ngu l'òkpà ndu ntumatu.
- ¹³Mbụ ndu ahaje ụzo, vudo nhamunha; shilahaa ụzo, gbaru ọchi;
- ¹⁴ndu, bụ ẹjo iphe aduje ẹphe mma; ụgho aburu ẹphe iphe ọtso ẹn्या.
- ¹⁵Ẹphebedua l'onwẹphe bụ ndu ẹregede. Iphemiphe ọbule, ẹphe eme aburu ẹregede.
- ¹⁶Ọ bụ mmamiphe a-dzọ ngu l'ẹka nwanyi, eri ogori; mbụ l'ẹka nwanyi, pheru akoru; bya egude ire mọremere l'edeta madzụ.
- ¹⁷Mbụ nwanyi, gbafutaru lẹ kẹ nwoke, kuru iya ákuku; wowaru ndzụ; ẹphe gbaru l'ifu Nchileke fua l'alì.
- ¹⁸Ụlo egbe nwanyi ono kwa alufu-anwuhu; ụzo iya aburu ụzo, e shi ala maa.
- ¹⁹Ẹ to nweddu onye kparu l'ulo nwanyi ono, latajeru nụ. To nwe onye jejeru iya nụ, phuru ọkpa, o gude lata.
- ²⁰Ọo ya bụ; t'ì tso ru ọkpà ndu eme ọhuma. T'ọ bụru ụzo ndu, doberu ẹka ndoo etso; bẹ ịi-nọdu etso.
- ²¹Kẹ l'ọ kwa ndu obu gụru iphoro e-bu l'alì-a; bụru ndu ụta ẹ-ta dudu lẹ ndzụ ẹphe e-bu iya.
- ²²Obenu lẹ ndu ẹjo iya ono; bẹ ee-me t'ẹphe chihu l'alì-a; fefu ndu, ẹ te gudedu ire ẹphe ẹka efefu.

Ẹtu 3

Idzu, aachi-koshi unwu-okorɔbya

- ¹Nwa mu; ba azahakwa iphe mu ezi ngu. Wotakwa iphe ono, mu ezi ngu ono ye l'obu;
- ²kẹ l'ọ kwa iya e-me t'ị kaa nka; mekwaaphu t'ẹhu dụ ngu agu.
- ³Be ekwekwa tẹ n-yemobu yẹle ire-lanụ nahụ ngu. Tụ-kpua ya l'olu l'ọ bụ iphe-olu; nggu edee ya edede l'obu ngu;
- ⁴k'ophu ii-tuba Nchileke l'obu; tuba madzụ l'obu; ẹpha oma aburu nke ngu.
- ⁵Gude obu ngu l'ọ ha dakobe Ojejoje; Ba achiḱwaru ụkfu kwẹe lẹ mmamiphe k'ẹka ngu.
- ⁶Tẹ Ojejoje vutajekwaru ngu ụzo l'iphe bụ iphe iime ememe; kẹ l'oo-me ụzo ngu t'ọ kḱfuru gbororo.
- ⁷Ba abụkwa nwa ọ-maru-omachata. Tsụ-jechia Ojejoje egvu; nggu aghaarụ ẹjo iphe azụ.
- ⁸Ono bụ iphe e-me t'ẹhu dufe ngu npho; mekwaaphu tẹ ọkpu shihu ngu ike.
- ⁹Gude ẹku ngu kwabẹ Ojejoje ugvu. Nggu egude iphe ọdungu, ị kpataru l'iphe i meberu l'alị; kwabẹ iya ugvu.
- ¹⁰Teke ono; ọba ngu eji ejiji; mẹe ọphungu eji mbenu ngu.
- ¹¹Nwa mu; ba agwọkwa àhùhù, Ojejoje àhù ngu lẹ ntụ; ọphu ike 'agwọkwa ngu lẹ mba, ọ baru ngu;
- ¹²kẹ l'ọ kwa ndu Ojejoje yeru obu; bẹ ọobajeru mba; ẹge ono, nna abajeru nwatibe iya ọphu o yeru obu ono.
- ¹³Onu-oma kwa k'onye chọru mmamiphe; chọ-vu iya; mbụ onye iphe edoje ẹnya.
- ¹⁴Ishi iya aburu lẹ mmamiphe kakwa mkpọla-ọcha. Ọ kwaphu ẹge ono; bẹ uru, nọ lẹ mmamiphe ka kẹ mkpọla-ododo.
- ¹⁵Ọ ka mkpuma, vu oke aswa ìrè. Ẹ to nwekwa iphe agu ngu enweru, nweru ọphu ka mmamiphe.
- ¹⁶Iphe nọ iya l'ẹka-utara bụ nka; ọphu nọ iya l'ẹka-ibyita aburu ẹku; mẹ ụgvù.
- ¹⁷Iphe nọ l'ụzo iya bụ ẹhu-otso-ena; bụru ẹhu-agu jiru esu-ụzo iya.
- ¹⁸Ndu rụkuru iya ẹka; bẹ ndzụ edzujẹ; ndu gbakuru iya nụ aburu ndu a gọru ọnu.
- ¹⁹Ọ bụ mmamiphe; bẹ Ojejoje gude tọo ntọ-l'alị mgboko; gude iphe-odo-ẹnya mee igwe.
- ²⁰Ọ bụ mmamiphe iya; b'ọ gude mee tẹ mini ẹnyimu wata atsotso; mẹ tẹ iji, shi l'urukpu ghọo mini; wata achiḱchi.
- ²¹Nwa mu; gudeshikwaa ọkpobe mmamiphe ike; nggu amakwaruphu ẹge ii-shije l'eye ọnu l'okfu. Be ekwekwa t'ọ nahụ ngu.

- ²²Ọ bụ iya a-buru ngu ndzu; buru ákà, ìi-nya l'olu gude l'emema onwongu;
- ²³k'ophu ụzo ngu a-buru ngu chiri-ị-werere; ụkfu ta adu ngu; nji ta aji ngu.
- ²⁴Teke ịize azee; tii tsudu egvu; mgbenya ngu aburu l'ehu-gudangu.
- ²⁵È tii tsudu egvu iphe-kpaa; tii tsu egvu teke ndu ejo iya ono e-kpolashihu;
- ²⁶ke l'oo Ojejoje a-buru mgbaru-ike ngu; buru iya a-nodu edu ngu t'e b'i nma l'onya.
- ²⁷Ba anafujekwa madzu iphe du mma, gbaru iya nu; m'o -buru l'oo nggu b'o no l'eka ememe.
- ²⁸Ba asujekwa madzu ibe ngu t'o bya echile bya iya anata; l'eke iphe obu nokwa ngu-a l'eka teke ono.
- ²⁹Ba achijekwa idzu iphe a-tsuru ibe ngu; mbu onye nggu l'iya tusaru onwunu ehu.
- ³⁰Be ekobejekwa madzu okfu iphoro; l'ebe adu iphe o meru.
- ³¹Be ekojekwaru onye eme iphe-kpaa okopho; ophu i yekwa okpa l'eke o yeru;
- ³²ke l'onye eme mkpako-mkpako adujekwa Ojejoje ashi. Obenu l'onye obu guru iphoro; be Ojejoje atujeru obu yeru.
- ³³Ulo ndu akirishi; be Ojejoje tuakwaru onu. Obenu l'ufu ndu doberu eka ndoo; be ogojeru onu.
- ³⁴Ndu aja ndu odo ewena; be Ojejoje ajalatajekwa. Obenu le ndu du agu; b'o mejeru eze-iphe-oma.
- ³⁵Ndu maru iphe b'a kwabeje ugvu; obenu l'oo iphere abujeru ke ndu eeswe.

Ètu 4

Mmamiphe ka

- ¹Unwu mu; unu ngaberu mu nchi l'o bu nna. Unu kpaa iphe le nchi; k'ophu unu e-shi iya muta iphe.
- ²Iphe mu ezi unu kwa okpobe iphe. Unu ba agbakwa iya mgbukuma.
- ³Teke mu shi buru nwokorobia; buru le ke nna mu; mbu teke mu bukwadua nwata; buru nne mu nwa lanu;
- ⁴be nna mu ziru mu iphe; su: "Te mu kweshikwaa eka ike l'okfu iya. Mu emeje iphe o kfu; k'ophu ndzu e-dzu mu.
- ⁵Te mu nwekwaru mmamiphe; iphe edojee mu enya. Te mu ba azahakwa okfu iya; ophu mu 'ewokwaru okfu iya dobe l'aguga.
- ⁶Te mu ba ahakwa mmamiphe; ke l'oo-leta mu enya. Te mu yeru iya obu ege oo-nodu eche mu nche.

- ⁷Ọ bụ mmamiphe ka. Ọo ya bụ t'ị chọo mmamiphe; nggu achọo egomunggo; m'ọ - ruhuru oo-phu ngu ngunu.
- ⁸Kutsee ya; ọo-pali ngu eli. Nmaa ya akpa; ọo-kwabẹ ngu ugvu!
- ⁹Oo-kpube ngu okpu, e-me t'ị dụ ugvu; mbụ kpube ngu okpu-eze, ama mma.”
- ¹⁰Ngabekwa nchi; nwa mu; t'iphe mu ekfuru ngu-a ga ngu ẹnu nchi; k'ophu ịi-ka nka.
- ¹¹Ọ kwa ụzo mmamiphe; bẹ mu ezi ngu; bụru ụzo, vudo nhamunha; bẹ mu edu ngu eshi-a;
- ¹²k'ophu bụ; teke ịi-nodu eje; t'ẹ b'ọ dụ iphe anọ-chi ngu ụzo. Ọ -buru ọso bẹ ịigba; te bẹ ụkfu ba adu ngu.
- ¹³Gudeshia okfu ono ẹka ike; be ekwekwa t'ọ nahu ngu; lepyabe iya ẹnya; kẹ l'ọ kwa iya bụ ndzu ngu.
- ¹⁴Be ejekwa oye okpa l'uzo ndu akirishi; ophu i shikwa ụzo ndu ejo iya ono.
- ¹⁵Bujekwaru uba yeru iya; be ejejekwa iya eshishi lẹ phuu; gbangojekwaa ya; shia ụzo ọdo; je iphe iije.
- ¹⁶Ndu ejo iya ono te ekujekwa mgbenya; l'ephe ẹ-be eme iphe ẹphe tumberu. Ophu ẹphe 'edobedu ishi-mgbenya; a gufu l'ephe meru t'ukfu kpọ madzu.
- ¹⁷Nri ẹphe bụ akirishi; mee, ẹphe anguje aburu ome iphe-kpaa.
- ¹⁸Uzo, ndu doberu ẹka ndoo aduje l'ọ bụ iphoro nchi-abohu, anọduje asa petengu jeye yọ bohughee.
- ¹⁹Obenu l'uzo ndu akirishi agbajẹ tsabalangu; k'ophu bụ l'ephe ta amajedu ẹke ụkfu adu ẹphe.
- ²⁰Nwa mu; ngabekwa nchi l'iphe-a, mu ekfuru ngu-a. Gebekwa nchi ohuma l'okfu mu-a.
- ²¹Be ekwekwa t'ẹnya ngu lufu iya. T'ọ nodukwa ngu l'obu;
- ²²kẹ lẹ ndu nuru okfu ono e-gude iya nodu ndzu; ẹhu-npho aburu nk'ephe.
- ²³T'obu rukwaa ngu alị l'oriri; kẹ l'ọ bụ iya bụ ẹke ndzu shi.
- ²⁴Be ekwekwa t'ọ nweru okfu, gberu nggo, e-shi ngu l'onu. T'iphe ẹ-ta budo ire-lanu; be eshikwa ngu l'onu.
- ²⁵Tube ẹnya ngu l'uzo ifu; ba ahakwa ẹke i chiberu ifu; wata oghada aghada.
- ²⁶Gbujeodu igo l'uzo, i shi temanu nggu eyedu iya okpa; k'ophu okpa te echifudu ngu.
- ²⁷Ba ahakwa okpobe ụzo; swia ya l'eka-utara; m'ọ -bụ l'eka-ibyita; sefutakwa okpa l'ejo iphe.

Etu 5

Ọnma ọkwa ori ogori

- ¹Nwa mu; gebe nchị lẹ mmamiphe mu; nggu eworu nchị dobe l'okfu, gbaru akpị, mu ekfu anụ ngu;
- ²k'ophu ii-majeru oye ọnu l'okfu. Okfu, shi ngu l'ọnu ekoshi l'ị maru iphe;
- ³ke l'okfu, shi nwanyi, eri ogori ọnu aduje l'ọ bu manụ-ẹngu; l'akwo teriteri l'ọ bu manụ ụrazu.
- ⁴Obenu l'ikperazu iya; b'ọ tsoje age; buru ogu-mbeke, atsu nkọ ifu labu.
- ⁵Onye, tsoru iya nụ laakwaru; anwuhu aburu ishi iya.
- ⁶E ọọ kpajedu ishi iphe e-me tẹ ndzu dzua. Ndzu iya agbakotaje nggirigonggirigo; ọ bu l'ẹ t'ọ majedu.
- ⁷Nwa mu; mejekwa iphe mu ekfu. Ba ahakwa iphe mu ekfuru ngu; wata ome iphe ọdo.
- ⁸Bujekwaru ụba yeru egbe nwanyi ono. Be ejenyabejekwa ọnu-ulo iya ntse;
- ⁹a nonyaa; i woru ugvu, gbaru ngu nụ; nụ ndu ọdo; woru ndzu ngu tọaru onye imiko madzu ta adujedu.
- ¹⁰Teke ono; ndu o-shi-awe o-shi-awe abya aphupyaabe ngu; akanya, i seru aburu ndu ọdo e-ri iya.
- ¹¹L'ikperazu; ndzu ngu aburu ude kpau. I -kahulephu; ụvo ta nohe ngu.
- ¹²Teke ono be ii-su: “Nanụ ege ọ du; b'o shi abuje; a -lọ mu ẹka lẹ nchị; mu ta agube iya iphe. A -baru mu mba; yo ghu mu eghughu?”
- ¹³Mu jikaru ome iphe ndu ezi mu iphe kfuru; woru nchị mu swọ-chia l'ẹke ẹphe nọ.
- ¹⁴Nta-a be mu eyifuwa eyifuwa l'edzudzu ọha.”
- ¹⁵Wofu ẹnya lẹ nwanyi onye ọdo. Tẹ nwanyi, ị kuru akuku dukwa ngu l'ọ bu welu, ị turu l'onwongu.
- ¹⁶?Nanụ ege ii-shi woru onwongu haaru unwanyi esu-uzo; wota iphe shi ngu l'ehu ghaa l'edukfu ọha?
- ¹⁷Wota onwongu doberu nyee nke ngu nkinyi iya; tẹ yele ndu ọdo ba agbakwa ngu mgba.
- ¹⁸Tẹ nyee ngu bukwaru ọnu-oma. Tẹ nwamgboko, i gude kpoo ekfu bukwaru ngu ẹhu-otso-ena.
- ¹⁹T'ọ dujekwa ngu l'ọ bu ada ele l'obu, i yeru iya; du ngu l'ọ bu umoro-enyimu lẹ mma. Tẹ era iya mejekwa t'ehu tsọ ngu ẹna; obu, o yeru ngu atujukwa ngu atsutsu.
- ²⁰Nwa mu;?nanụ ege ọ du b'ọ bu nwanyi onye ọdo, a-nodu agba ngu igiri; ke tẹ nggu l'iya je anmakube onwunu?

²¹Kẹ l'iphe, madzụ eme; bẹ Ojejoje chị l'ẹka; l'enyocho l'iphemiphe ọbule, madzụ eme ememe.

²²Iphe ejọ madzụ eme; bẹ ahataje iya l'ọ bụ ọnya; bụru ụgbu kepyia ya.

²³Iphe e-gbu iya nụ aburu àhùhù, ẹ ta ahùdu iya. Yọ bụru ririri ono, oome ono; bụ iphe e-me iya; yo phuhu.

Ètu 6

Ọkwa, aanmaru onye eswe

¹Nwa mu; ọ -bụru l'ị narụ madzụ ibe ngu mkpalẹka; wowaru onwongu yeru madzụ l'itumo l'ugwo, onye ọdo ji iya;

²Ọ -bụru l'iphe ono, i kfulu ono bụwa ọnya; hata ngu; okfu ono, shi ngu ọnu ono aburu ụgbu kota ngu;

³Ọwaa iphe ii-me; nwa mu; gude gbata onwongu; keshinu ị dalahụwaru obutobu ngu l'ẹka: Jelekwaphu je agwotohuru iya; rọo ya jeye teke ii-rọ-buta iya.

⁴Be ekukwa mgbenya; ọphu i kwekwa tẹ mgbenya roru ngu;

⁵L'ẹ ba bụ l'ị dzofuru onwongu l'ọ bụ mgbada nyikufuru onye achị nta l'ẹka. Mbụ l'ọ bụ nwenu, nmaru l'etse; nọ nyaa; shi iya nahụ.

⁶Jeduduphu ẹke ụnwedu nọ; nggube onye ẹniruru! Gbua igo l'iphe ẹphe eme; gude iya maru iphe.

⁷Unwehu te nwedu onye ishi; to nwe onye eleta iya nụ; l'ẹke ọnono eje ozi; te nwe onye achị iya nụ.

⁸Obenu l'ọobuje; o -rua l'ọnanwu; yọ kpaa nri dobe.

⁹?Bụ teke ole; bẹ ịi-zẹ ẹge ono zẹ-bebe; nggube onye ẹniruru? ?Bụ teke ole bẹ ii-tehu lẹ mgbenya?

¹⁰Ịisuje l'ọ kwa t'ị kua mgbenya nwanshi; mbụ-a t'ị dobe nwishi l'oshi; tuta ume;

¹¹Jeye teke ejeka a-bya azụ ngu gbirimu l'ọ bụ ndu ana nfu; ụkpa-mkpere afuaru ngu l'ọ bụ abali-d'egvu.

¹²Mkpokoro madzụ; mbụ ejọ madzụ bụlephu uru-ọnu; bẹ oogudeje aghaphe.

¹³Ọoji-bujeru madzụ ẹnya; yo gude ọkpa l'eme iphe-ọhubama; gude ẹka l'eduphu ibe iya.

¹⁴Oogudeje ẹregede l'agba iphe a-tsuru madu. Iphe ọonoje aburu ọkpata okfu;

¹⁵Ọ bụ iya kparu iphe iphe-ẹhuka a-tụ iya l'ukfu; iphe a-byaru iya nụ anyaa ya kpoo; k'ọphu bụ l'ẹ-tọ natadu ọgvu.

¹⁶Ọ nweru uzi iphe ishingu, dū Ojejoje ashị; mbụ ụzo iphe ẹsaa bụ iya akpamara.

¹⁷Iphe ono bu: ọ-ka-onwonye-mma-l'anya; ntuphu-ire; ogbu onye ẹ-ta dudu iphe o meru;

¹⁸oriri ejo iphe; ogba perepere ome iphe du eji;

¹⁹obobe madzu ibo; me onye egudeje okfu kpakaa ufu madzu.

Okwa k'ori ogori

²⁰Nwa mu; tsojekwa uto, nna ngu kpo-ziru ngu; ophu i hajekwa ome iphe nne ngu ezi ngu.

²¹Kee ya kpukpurukpu l'obu; nggu atukua ya onwongu l'olu;

²²ke l'i -je ije; bu iya a-nodu edu ngu. I -ku mgbenya; bu iya a-nodu eche ngu nche. I -muru enya; yoo kfu anu ngu.

²³Ke l'uzo-wa, a kpo-ziru ngu-a kwa uroku; iphe eezi ngu aburu iphoro. Mba, aabaru; gude l'aloo ngu aka le nchi aburu uzo ndzu.

²⁴O bu iya e-nwufuje ngu t'e b'i dalahu nwanyi, eri ogori l'eka; buru iya e-me te nwanyi, bu o-dephua-ikoro; be egude ire-machamacha deta ngu.

²⁵Te mma, oma; be emekwa t'o wata ngu agugu. Ophu i kwekwa t'o gude enya derita ngu!

²⁶Nwanyi okpara emeje nwoke; to duhe iphe oo-bu. Nwanyi, eri ogori aburu ishi ndzu ngu be onoduje achi nta iya.

²⁷?O nwekpooru madzu nwigbaleke-oma, a-vota oku wushi l'okpoma te oku obu be eke uwe iya?

²⁸Mbu;?o nweru onye e-je ije l'eli icheku-oku; te oku be eke iya okpa.

²⁹O bu ege ono b'o du onye yele nyee onye odo aze. E to nwekwa onye denyiru nyee madzu aka a-la ke mmanu!

³⁰Onye zitaru iphe ria; l'eke egu agu iya; b'e ta akwatajekwa gube okpobe iphura;

³¹Obekwanu l'e -gude iya; be oo-kfu ugwo iphe ono, o zitaru ono ugbo esaa; m'o -ruhuru; o refu iphe o nweru kfu ugwo iya.

³²Nwoke, eri ogori te nwekwa egomunggo; ke l'o kwa onwiya b'o mebyishi emebyishi.

³³Uru, oo-rita iya bu l'ee-tsu iya iphe; meru iphere ye iya l'ifu; ophu iphere iya ta abyadu bya agvu iya agvugvu l'ehu.

³⁴Ke l'o bu okopho-nwanyi akpalije nwoke ehueghughu. E too phujekwaru onye raru nyee ya imiko; m'o -bya iya ome iphe.

³⁵E t'o dudu iphe e gude bya iya aroro, oo-nata; m'o -ruhuru; o ha ihagha.

Etu 7

Ọkwa, aanmaru ndu etso nwanyi ọkpara

- ¹Nwa mu; nùkwaa iphe mu ekfuru ngu! T'iphe-a, mu akpo-ziru ngu ọzo iya-a nọdujekwa ngu l'obu!
- ²Mejekwa iphe-a, mu ezi ngu-a; k'ọphu ndzụ e-dzu ngu. T'ọ buru ẹge iiletaje nwandodo-ẹnya ngu ẹnya; bu ẹge ii-letaje iphe, mu ezi ngu-a.
- ³Gbaru iya agbaru ẹ mkpushi-ẹka ngu l'ọ ha; nggu edee ya edede l'ime obu ngu!
- ⁴Kfuru mmamiphe l'ọo ya bu nwunne ngu ke nwanyi; nggu ekua iphe-odo-ẹnya: “Egiri ọnya ngu!”
- ⁵Ọ bu iya e-dufuta ngu l'ẹka nwanyi, eri ogori; te nwanyi, eme k'enyishi ẹji; be egude ire machamacha deta ngu.
- ⁶Ujiku lanu; be mu shi l'onu windo mu pyofu ẹnya;
- ⁷phua ẹke ndu, ẹ te amadu iphe doru. Mu elee ẹnya ẹ ndu ogbo-lanu ono; yo nweru onye lanu ophu, egomunggo swehuru.
- ⁸Yẹbedua echebe ifu l'uzo iya ke nwanyi ono; mbu l'ulo ẹke nwanyi ono, eri ogori ono bu;
- ⁹l'uzo gberegbede urenyashi; mbu l'uzo nchi ejihu; teke ọchi ekpuwa ẹhu.
- ¹⁰Ya ndono; nwanyi obu alufuta byakfutashia ya. Nwanyi ono kwaru ngwa l'ọ bu nwanyi ọkpara; buru onye ẹgedede.
- ¹¹Ọ bu nwanyi, eme zuwozuwozuwo; buru nwanyi, ẹ te ekwejedu t'onu rua ya l'ẹhu. Ophu ọkpa 'egvujeduru iya egvuru l'ufu.
- ¹²I -phua ya l'esu-uzo nta-a; i -bya aphu iya ọdo; buwunu l'edukfu. Oonoje ẹ nkucha; l'achọ onye ọo-buru yele iya.
- ¹³Ya ndono; yo duta nwata-okoro ono; nmaa ya akpa; bya ekiriberi iya ifu; su iya:
- ¹⁴“L'o nweru ngweja, ya jeru egwogwo. Anu, ya jeru egwogwo nọkwa l'ufu; l'ọ kwa ntanu; be ya medzuru iphe ya kweru ukwa iya.
- ¹⁵Ọ kwa iya; be ya lufutaru bya ngu ndzuta. Nggu ndo-ọ.
- ¹⁶Oshi-azee ya; be ya towaru ẹkwa, e dengashiru edengashi, shi Ijiputu.
- ¹⁷Oshi-azee mu; be ya gbakwaru meeru; gbaa ya alowesu; me sinamonu; k'ọphu ọo-nodu eshi kwekwekwe.
- ¹⁸Bya t'ayi je emee k'enyishi jeye l'utsu. Bya t'ayi je azee t'ehu tsoo ayi ẹna.
- ¹⁹“Nji mu ta nọkwa; o jekwaruru ẹke, teru ẹnya.
- ²⁰Okpoga, o gude l'ije ono hakwa l'uru. Ọ kwaru teke onwa dzuru be ọo-lata.”
- ²¹Yo gude ire-oma deta iya; gude ire mechemeche kpughaa ya.

²²Teke ono teke ono; yọ dọ-kpuru tsoru iya; l'ọ bụ ịnya, aakpụ eje egbugbu; mbụ l'ọ bụ ele, eje ọdalahu l'ọnya;

²³jeye teke akfụ bụru iya gungu lẹ meji; l'ọ bụ nwenu, kfulahuru l'ọnya; tọ ma l'ọ bụwa iya anwuhu.

²⁴Nta-a; nwa mu; ngaburu mu nchi! Gekwa nchi; nwa iphe mu ekfuru ngu.

²⁵Be ewokwaru obu ngu dobe l'ẹke nwanyi ono nọ. Ọphu i phukwa ọzo; tsoru iya;

²⁶ke lẹ ndu nwanyi ono mewaru; ẹphe adaa hakwa nshinu. Ndu, o gbuwaru egbugbu aka nkụ.

²⁷Ulo iya bụ ọzo, e shi ala maa. Ọzo ono tughuru nanu jeye l'ẹke anwuhu bu.

Etu 8

Mmamiphe eku ngu oku

¹?Tọ bụdu oku be mmamiphe eku ẹge ono? ?Tọ bụdu mkpu; be iphe-odo-nya echi ono?

²Ọ nọ l'ẹke tukogbaaru atukoru l'iku ọzo; o vudo lẹ mkpokahu-ọzo.

³O vudo l'obu-edukfu. Ọ nọ l'ọnu-nggambo l'echi mkpu; sụ:

⁴“O kwa unube ndiphe be ya eku. Unube unwu; o kwa unu be ya echiru mkpu-a.

⁵T'iphe dojee unu ọnya; unube ndu ẹ-te nwedu egomunggo! Unu akwaa ọnya; unube ndu eswe!

⁶Unu ngabe nchi; ke l'o nweru iphe ya abya ekfukfu, du mkpa. Ya kpuhawaru onu te ya kfu iphe vudo nhamunha.

⁷Iphe eshije iya l'ọnu bụ ire-lanu. Ejo-ire oshi iya l'ọnu bụ ẹbyi.

⁸Iphe bụ okfu, shi iya l'ọnu kfulu akfulu. E tọ dudu okfu, gberu nggo; m'ọ bụ okfu, du ghadaghadaghada, eshije iya onu.

⁹Okfu iya kfulu akfulu lẹ nchi ndu iphe edoje ọnya; daburu ifu lẹ nchi ndu maru iphe.

¹⁰Hakwaa mkpola-ocha; nata iphe ya ezi ngu. Nngu ahaa mkpola-ododo; hata mmamiphe;

¹¹kele mmamiphe kakwa mkpuma, vu oke aswa. E tọ dukwa iphe agu ngu nu ọphu ii-turu yeru mmamiphe.

Mmamiphe ekfu okfu

¹²“Mube mmamiphe; mu l'iphe-odo-nya bu l'ekalanu. Mu maru iphe; ọnya erua mu ali.

¹³Iphe bụ l'aatsu Ojejoje egvu kwa okpo iphe du ẹji ashi. Oku onwonye; otu onwonye oke ẹpha; iphe du ẹji; me l'uru-ọnu aduje mu ashi.

- 14Idzu oma; me mmamiphe bu nke mu. Iphe-odo-nya; me ike abukwaphuru nke mu.
- 15O bu mmamiphe; be ndu eze gude achi; buru iya; be ndu ishi gude l'atu ekemu, vudo nhamunha.
- 16O bu mu; be ndu ishi gude achi; buru mu; be ndu ha nshinu gude achi mgboko.
- 17Ndu yeru mu obu; be mu eyejeru. Ndu achoshi mu ike achovuje mu.
- 18Eku; me ugvu bu mu b'o no l'eka. Iphe-enweru ophu a-no jeyewaru; me uba bukwa mu phu b'o no l'eka.
- 19Uru, no mu l'ime kakwa okpobe mkpola-odod. Iphe shi mu l'eka aka okpobe mkpola-ocha.
- 20Uzo, mu eshije bu uzo odobe-eka-ndoo; buru uzo ikpe, vudo nhamunha be mu etsoje.
- 21Ndu yeru mu obu; be mu emeje t'ephe nweru iphe; l'emejekwaphu t'eku ji ulo-eku ephe.
- 22O bu mube mmamiphe; be Ojejoje vutsukpoo uzo mee; buru mu bu ozi, o vutsukpoo uzo jee l'oge ndiche.
- 23A fotahawaru mu ru teke e ta madu; mbu le mbulembu temanu mgboko adube.
- 24Temanu eze enyimu anodu; be mu nohawa. Mu nohawa; be nwogvu byaderu.
- 25Temanu e mee eze ugvu, dobegbaa l'onodu iya; mbu temanu e mee unwu ugvu nshii; be mu nohawaa.
- 26Temanu Ojejoje emee mgboko; me abasarama iya; mbu temanu e mee udzudzu ke mgboko.
- 27Mu no teke o meru igwe; nodu teke o meru akpamigwe; yo fozita kephetakota eze enyimu.
- 28Ya no teke o meru; urukpu anodu l'igwe; nodu teke o meshiru eke mini eshije amushi l'eze enyimu.
- 29Ya no teke o kparu eze enyimu okè eke oo-jebebeje; k'ophu bu l'e too wu-swetadu okè iya; nodu teke o toru nto-l'alì mgboko.
- 30Teke ono bu mu bu o-me-nka, swiru iya nu. Mu shi emeje; ehul'atsò iya ena mboku-mboku. Mu shi anoduje iya l'ifu l'eme emirima tekenteke.
- 31Mgboko, o meru emeje; ehul'atsò mu. Ndiphe mgburumgburu aduje mu mma.
- 32Oo ya bu; unwu mu; unu ngaberu mu nchi: Onu-oma bu k'onye etso mu nu.
- 33Unu ngabe nchi; nua iphe mu ezi unu; k'ophu unu a-maru iphe! Unu be efukwa iya le ntu!

³⁴Onu-oma bu k'onye angabejeru mu nchi; mbu onye anoduje l'onu-uzo mu l'echenche mboku-mboku;

³⁵ke l'onye choru mu nu; cho-vu mu; be bukwa ndzu b'o cho-vuru. Ege ono be ugvu Ojejoje a-nodu etsokwa iya phu.

³⁶Obenu l'onye jikaru mu nu bukwa onwiya be oomebetaru. Iphe bu onye mu du ashi bukwa onwu b'o cho."

Etu 9

Mmamiphe; l'ome eswe

¹Mmamiphe gbeshiru je akpuu ulo; bya eworu itso esaa gvua ya.

²Yo gbushia anu; shia dobe; bya akua mee; shia ite dobe.

³Yo bya ezi unwu-mgboko, ejeru iya ozi t'ephe je evudogbaa l'eke, katsua l'eli le mkpukpu ono; raa ya arara; su:

⁴"T'iphe bu ndu egomunggo swehuru bya." Ndu eswe b'o suru:

⁵"Unu bya eria nri, ya shiru; unu angua mee, ya kuru dobe.

⁶Unu haa ome eswe; te ndzu dzua unu! T'iphe dojenua unu enya!

⁷Onye, abaru onye uru-onu mbu bukwa iphere b'oo jetaru onwiya. Onye alokwanu ejo madzu aka le nchi aburu uswo b'o cho.

⁸Ba ahujekwa onye uru-onu ogbo; odumeka be ii-dukwa iya ashi. Bachiaru onye maru iphe mba; nggu aphu l'oo-yeru ngu obu.

⁹Loo onye maru iphe aka le nchi; nggu aphu l'oo-kabaaru omaru iphe; Kuziaru onye doberu aka ndoo iphe; yo kabaaru omaru iphe.

¹⁰O kwa otsu Ojejoje egvu bu eke mmamiphe duberu. Omaru Onye ono, du Nso ono aburu iya bu iphe-odo-enya.

¹¹Ke l'o bu yebe mmamiphe e-me t'i kaa nka; noribabee le mgboko-a.

¹²Onye maru iphe; be mmamiphe ebuje nggo. Onye uru-onu aburu iya nwenkinyi iya e-ri iphe tso iya nu."

¹³Nwanyi, eme eswe; be olu iya anoduje ada eli eli. E ta hudu iya ahuhu; to nwe iphe o maru.

¹⁴O dugajeru l'ifu ibo iya. Eke, kakota l'eli le mkpukpu aburu eke, o jeje je asugabe onwiya;

¹⁵l'eku iphe bu ndu eswe esweswe, ejeru iphe ephe eje:

¹⁶"T'iphe bu onye eswe bata eke-a!" Ndu ophu egomunggo swehuru be osuje:

¹⁷“Lẹ mini, e zitaru ezita adujekwaa mma; nri, e riru lẹ mpya aburu iya kakota otso ena!”

¹⁸Obenu l'ephe ta madu lẹ ndu, no l'ulo iya buwa ndu maa. Ndu, byaru iya ebyee anoduwa l'ali-maa.

Etu 10

Etu, Solomonu nmashiru

¹Owaa etu, Solomonu nmashiru: Nwata, maru iphe; emeje t'ehu tso nna iya ena. Obenu lẹ nwata, eme eswe; abujeru aphu tso nne iya.

²Eku, a kparu l'uzo, e-ta dudu mma; ta agajekwa mkpa. Obenu l'odobe-eka-ndo adzofutaje madzu l'onwu.

³Ojejoje ta ahajekwa onye doberu eka ndoo t'egu mee ya. Obenu l'ejo madzu; b'e too kwejedu t'iphe agu iya nu rube iya eka.

⁴Enyiri atujekwa madzu ukpa. Obenu l'akanya emeje madzu t'o bahu.

⁵Onye kpataru iphe o koru kwakobe l'oge bu onye nweru egomunggo. Obenu l'onye bu mgbenya; be ookuje teke aakpata iphe akpata bu iphe-iphere b'o bu.

⁶Onye doberu eka ndoo; bu onu-oma etsoje iya. Obenu l'ejo madzu edomije ejo iphe no iya l'obu.

⁷Oobuje; a -nyata onye doberu eka ndoo; ehu atsoo madzu ena. Obenu l'ejo madzu; be aazahaje.

⁸Onye maru iphe l'obu iya emeje iphe a suru t'o mee. Obenu l'onye ekfu yayaya alaje l'iyi.

⁹Onye ntupo ta nodu l'ehu anoje ndzu iya le domangu rimangu. Obenu l'onye ntuphu-ire; be ee-mekochaa kparu.

¹⁰Onye aji-buru madzu enya; kwa iphe-ehuka b'o kwakoberu onye obu. Obenu l'onye atu mba iya too; kwa nchi-odu-ndoo b'o cho.

¹¹Onu onye doberu eka ndoo bu nggele mini ndzu. Obenu l'ejo madzu edomije ejo iphe no iya l'obu edomi.

¹²Ndumashi akpataje okfu. Obenu le n-yemobu ekpuchije ejo iphe iphe.

¹³Mmamiphe bu l'onu onye iphe edoje enya b'a cho-vuje iya. Obenu l'onye eswe; be echachi anoduje eche echeche.

¹⁴Ndu maru iphe akwakobeje iphe ephe maru akwakobe. Obenu l'onu onye eswe bu iphe-ehuka b'o noduje eku oku.

¹⁵Eku bu ike, onye nweru. Ukpa abukwanuru iya egbuje onye ukpa.

- ¹⁶Ugwo ozi, onye doberu ẹka ndoo bu ndzu. Obenu l'ejo iphe emeje te madzu kabaaru ome eji.
- ¹⁷Onye angabeje nchi teke a kpo-ziru iya uzo bukwa uzo ndzu be ootso. Obenu l'onye a baru mba; yo jika iya kwa uzo be oophu.
- ¹⁸Onye madzu du ashi; yo me te b'a ma kwa onye ejo-ire b'o bu. Onye ntumatu aburu onye eswe.
- ¹⁹Okfu -paa l'igwe; ejo iphe abata iya. Obenu l'onye kwaru enya ataje ire iya era.
- ²⁰Ire onye doberu ẹka ndoo du l'o bu okpobe mkpola-ocha. Obenu l'oriri ejo madzu ta kwatajekwa aga mkpa.
- ²¹Okfu onye doberu ẹka ndoo azuje igweligwe madzu. Obenu le ndu eswe eyifuje; okfu l'ephe te nwe egomunggo.
- ²²Onu-oma, shi Ojejoje l'eka emeje te madzu nweru iphe; ophu 'onwedu iphe-ehuka, ooyekobeje iya.
- ²³Iphe aduje onye eswe mma bu ome ejo iphe. Obenu l'oo mmamiphe bu iphe aduje onye iphe doru enya mma.
- ²⁴O kwa iphe ejo-madzu atsu egvu bu iphe emekochaje byaru iya. Obenu l'o kwanu iphe agu onye doberu ẹka ndoo e-meru iya.
- ²⁵O bu ege oke pherephere epheje; pheswee bu ege ndu ejo madzu aphu-sweje. Obenu l'onye doberu ẹka ndoo e-vudoshi ike gbururu jeye.
- ²⁶O bu ege mee, shihuru uka anwuje onu; mbu ege enwuru-oku ahuje oku l'enya bu ege onye enyiru aduje onye ezi iya ozi.
- ²⁷Otsu Ojejoje egvu emeje te madzu kaa nka. Obenu le ndu ejo madzu agbajihuje agbajihu.
- ²⁸Iphe onye doberu ẹka ndoo anoduje ele enya iya bu eh-otso-ena. Obenu l'iphe ejo madzu ele enya iya ta gajeduru iya.
- ²⁹Oshi uzo ke Ojejoje bu agbabe-a-dzuru ke ndu doberu ẹka ndoo. Obenu le ndu ejo madzu b'o bujeru iyi.
- ³⁰Ndu doberu ẹka ndoo; b'e ta agwafu-ghekwa agwafu. Obenu le ndu ejo madzu tee bukwa l'ali ono.
- ³¹Onu onye doberu ẹka ndoo bu iphe eshije iya nu bu mmamiphe. Obenu l'onye te kfujedu ire-lanu; be ee-mekochaa bufu ebufu.
- ³²Onye doberu ẹka ndoo maru iphe bu: o -kfua ya; yo kfuru nhamunha. Obenu l'iphe eshije ejo madzu onu bu ejo okfu.

Etu 11

- ¹Oye ẹregede l'igwe, eegude atụ iphe kwa akpamara l'ẹke Ojejoje nọ. Obenu l'ogude ọkpobe iphe, eegude atụ iphe tụa ya aduje iya mma.
- ²Ekuku -vuta ụzo; iphere etso iya. Obenu l'ọdu-agu -vuta ụzo; mmamiphe etso iya.
- ³Iphe anọduje edu ndu obu guru iphoro bu ire-lanụ. Obenu l'iphe egbuje ndu ẹ te gudedu ire ẹphe ẹka bu ntuphu-ire.
- ⁴Mbọku, Nchileke e-koshi ẹhu-eghughu iya; bẹ ẹku, madzụ kpataru te eyekwaru onye obu ẹka. Obenu l'iphe adzọfutaje madzụ l'ọnwu kwa odobe-ẹka-ndoo.
- ⁵Iphe abọjeru onye uta ẹ-ta dudu lẹ ndzụ iya ụzo kwa odobe-ẹka-ndoo. Obenu l'ẹjo madzụ bu ẹjo iphe iya ono emeje t'ọ daa.
- ⁶Iphe adzoje ndu ire-lanụ bu odobe-ẹka-ndoo. Obenu lẹ ndu ẹ te gudedu ire ẹphe ẹka bu ẹjo iphe ẹphe ahataje ẹphe l'ọnya.
- ⁷Ẹjo madzụ -nwuhu; iphe oole ẹnya iya anashihu iya. Iphe o shi gbaa ego lẹ ya e-gude ike iya mee aburu ke mmanu.
- ⁸Onye doberu ẹka ndoo; bẹ aadzọfufe l'iphe-ẹhuka; iphe-ẹhuka obu alaaru ẹjo madzụ.
- ⁹Onye ẹ-te emedu ele Nchileke; bu iphe shi iya l'ọnu; bẹ oogudeje emebyishi ibe iya. Obenu l'onye doberu ẹka ndoo bu mmamiphe bẹ adzoje iya nụ.
- ¹⁰Iphe oma -gbaaru onye doberu ẹka ndoo; ndu bu lẹ mkpukpu ono etee ẹswa. Ẹjo madzụ -nwuhu; ndiphe etee ẹswa.
- ¹¹Ọnu, onye obu guru iphoro goru akwo-lije mkpukpu. Obenu l'ọnu, ẹjo-madzụ emebyije iya emebyi.
- ¹²Onye ẹ-te nwedu egomunggo akpoje ibe iya ẹbo-ẹbo-l'afu. Obenu l'onye nweru egomunggo ataje ire iya ẹra.
- ¹³Onye suruku-suku ekfukashije iphe e domiru edomi. Obenu l'onye e gude ire iya ẹka edomije iphe du ke edomi.
- ¹⁴Oha, ẹ-te nwedu onye akpo-ziru ẹphe ụzo adajekwa. Obenu lẹ mkpukpu, aadu l'igwe akpo-ziru ụzo b'a dzoje.
- ¹⁵Onye naru onye ẹ to madu mkpaleka bukwa okfu; bẹ ookotaru onwiya. Obenu l'onye ẹ-ta nadu madzụ mkpaleka; bẹ nchi a-du ndo.
- ¹⁶Ọkpobe nwanyi; bẹ nweru ụgvù. Ẹku aburu ke ẹjo nwoke.
- ¹⁷Onye, aphuru madzụ imiko bu onwiya; bẹ oomeru ohuma. Obenu l'ẹjo madzụ bu iphe-ẹhuka bẹ ọokpataru onwiya.
- ¹⁸Ẹku, ẹjo madzụ akpa bu iyi b'ọ buru iya. Obenu l'onye doberu ẹka ndoo; bẹ obunggo iya anoje jeye.
- ¹⁹Onye odomu edotaje iya ndzụ. Obenu l'onye achi nta ẹjo iphe bu ọnwu iya b'ọ cho.

- ²⁰Ndu ejo ọkpoma aduje Ojejoje ẹkpanashi. Obenu ẹ ndu ọta, ẹ-ta nọdu l'ẹhu aduje iya mma.
- ²¹Maru amaru ẹ ndu ẹjo-madzụ b'ẹ ta hadu ẹ manụ. Obenu ẹ ndu doberu ẹka ndoo ta dudu iphe e-me ẹphe.
- ²²Nwanyi, ama mma; t'ọ ma oye ọnu l'okfu dọ l'ọ bụ echi mkpọla-ododo, eeyeru ezi l'ọnu-imi.
- ²³Iphe agụ onye doberu ẹka ndoo bụ l'oma ẹ ọosubeje ishi. Obenu l'iphe ẹjo madzụ ele ẹnya iya bụ l'ẹke ọosubeje ishi bụ l'oke ẹhu-eghughu, Nchileke a-byabẹ iya.
- ²⁴Onye asa ẹka asasa anọduje aba ababa eje. Obenu l'onye ụkparaswi emekochajee buru onye ụkpa.
- ²⁵O-me-l'uko abajẹ ọba; onye emeje t'ẹhu gua ibe iya egugu; ẹ ee-mekwaphu t'ẹhu gua yẹbedua egugu.
- ²⁶Onye domiru nri; t'ọ gude kpọ-lia aswa iya; ẹ ndiphe ebujeru ọnu. Obenu l'onye reru nk'iya l'ògè iya ẹ aajajẹ ajaja.
- ²⁷Onye achọ t'iphe dọ mma; ẹ ọma etsoje. Obenu l'onye achọ eji; ẹ eji etsoje.
- ²⁸Onye kpọru obu yeru ẹku a-dakwa. Obenu l'onye doberu ẹka ndoo; a-nọdu aja pulapula l'ọ bụ mkpẹkwo onyingu.
- ²⁹Onye, akparu ndibe iya okfu; te nwekwa iphe oo-keta. Onye eswe aburu iya e-mekochaa jeeru onye maru iphe ozi.
- ³⁰Nebyi, onye doberu ẹka ndoo amije; bụ oshi, anụ ndzụ. Onye aduje ike kfuta madzụ aburu onye maru iphe b'ọ bụ.
- ³¹Ọ -buru ẹ ndu doberu ẹka ndoo ẹ ebuje nggo ẹ mgboko-a; bunu iya bụ ẹ ndu ẹ-te emedu ele Nchileke; mẹ ndu ẹjo iya ono aa-natakwapụ ụgwo iya nk'ẹphe.

Ètu 12

- ¹Onye a baru mba; yọ nata iya; kwa mmamiphe b'ọ nataru. Obenu l'onye jikaru mba, a baru iya; kwa onye ẹswè b'ọ bụ.
- ²Ọkpobe madzụ atubaja Ojejoje l'obu. Obenu l'onye ẹregede; ẹ ọnmaje ikpe.
- ³Madzụ t'e gudeghekwa ẹjo iphe buru. Obenu l'onye doberu ẹka ndoo b'ẹ ta vughekwa l'ogvu.
- ⁴Ọkpobe nwanyi bukwa ụgvù nji iya. Obenu l'ẹjo nwanyi dukwa l'ọ bụ ọkpu, tsuru ume nọdu nji l'ẹhu.
- ⁵Idzu, ndu doberu ẹka ndoo abuje k'oma. Obenu ẹ ntuzi-ẹka ndu ẹjo iya ono abukotaje ụgho.

- ⁶Okfu, shi ẹjo madzụ l'ọnu abuje ọnya nma onye, ookfuru iya. Obenu l'ọnu onye obu iya guru iphoro adzoje madzụ.
- ⁷Ndu ẹjo iya ono; bẹ ee-mekochaa kwatsushia; ẹphe achihu. Obenu l'ọnu-ulo onye doberu ẹka ndoo a-kfuru gidimu.
- ⁸Ọ bụ ẹge madzụ mataberu iphe; bụ ẹge aajatabeje iya. Obenu lẹ ndu obu ẹ-ta gudu iphoro bẹ aakpofu akpofu.
- ⁹Ọ kakwa mma l'i bụ onye ẹ-ta gubedu iphe; nggu ese ẹge ii-shi buru; mẹ l'i guberu onwongu iphe l'ẹ b'ọ dū ẹge ọ haru ngu.
- ¹⁰Onye doberu ẹka ndoo akwabejeru elu iya ẹnya. Obenu l'imiko, ẹjo madzụ aphuje bụ ẹjo-obu.
- ¹¹Onye akọ alị iya enweje nri; nwee ya k'etsutsu. Obenu l'edegiri; bụ onye eswe b'ọ bụ.
- ¹²Ẹjo madzụ bụ iphe a nataru lẹ nfu bẹ ẹnya iya anoje. Obenu l'onye doberu ẹka ndoo anọduje aja pulapula.
- ¹³Ẹjo madzụ bụ ẹjo okfu, shi iya l'ọnu abuje ọnya; hata iya. Obenu l'onye doberu ẹka ndoo anahuje iphe-ẹhuka.
- ¹⁴Ọ kwa madzụ egudeje ọnu kfutaru onwiya iphe-oma. Ono kwaphu ẹge ooshije l'iphe oogude ẹka iya eme; metaru onwiya obunngo.
- ¹⁵Iphe bụ iphe onye eswe eme adukotaje iya mma l'ẹnya nk'iya. Obenu l'onye maru iphe egeje nchi teke a kpọ-ziru iya ụzo.
- ¹⁶A -kpatsua onye eswe iwe; yo mewaphu t'a maru teke ono. Obenu l'onye nweru egomunggo eleswetaje iphe-phere, e meru iya.
- ¹⁷Onye gude ire-lanụ l'agba ekebe; bẹ okfu iya ayikoje ayiko. Obenu l'ẹjo ekebe abujeru ugho.
- ¹⁸Okfu, ẹ ta aridu ariri kfu; aruje kfuu l'ọ bụ ogu-mbeke. Obenu l'okfu onye maru iphe edokwaje iphe edokwa.
- ¹⁹Ire-lanụ anoje jeye l'ojejoje. Obenu l'ẹjo-ire te nwedu ẹge ọono-beje.
- ²⁰Iphe ejije ndu ẹjo idzu okpoma bụ ugho. Obenu lẹ ndu idzu-oma; bẹ ẹhu-otso-ena bụ nk'ẹphe.
- ²¹Ẹjo iphe te emejekwa onye doberu ẹka ndoo. Obenu l'iphe-ẹhuka bụ kẹ ndu ẹjo iya ono.
- ²²Onye ẹjo-ire aduje Ojejoje ashị. Obenu lẹ ndu emeje iphe, ẹphe kfuru aduje iya mma.
- ²³Onye nweru egomunggo ta arakashijekwa iphe ọ maru arakashị. Obenu lẹ ndu eswe anọduje avoshi mkpokoro okfu.

- ²⁴Onye gude ẹka iya esebashi; e-mekochaa buru ishi. Obenu l'onye ẹniruru e-mekochaa buru ohu.
- ²⁵Ochi obu l'ẹka emeje te ike gvụ madzụ. Obenu l'okfu-oma emeje; ẹhu atso iya ẹna.
- ²⁶Okpobe madzụ eduzije ọnyà iya ụzo. Obenu l'ẹjo-madzụ eduphuje madzụ ụzo.
- ²⁷Onye ẹniruru ta adujedu ike onu onwiya nri. Obenu l'onye akanya; be iphe o nweru abuje iphe vu oke aswa.
- ²⁸Odoobe-ẹka-ndoo bu ụzo ndzụ; oshiswe ụzo aburu onwu.

Etu 13

- ¹Nwa, maru iphe anuje iphe nna iya ekfuru iya. Obenu l'epherephere; ta angajedu nchi le mba, aaburu iya.
- ²Madzụ egudeje onu kfuturu onwiya iphe-oma. Obenu l'onye e te gudedu ire iya ẹka; bu k'ehuka bu iphe anoduje agu iya.
- ³Onye afọ okfu, ookfu afọfo bu ndzụ iya b'o che nche. Obenu l'o-kfu-le-njakonu; e-mekochaa laa l'iyi.
- ⁴Onye ẹniruru; be ẹkpiri anoje; obu l'e to dudu iphe eru iya ẹka. Obenu l'onye akanya; be iphe agu iya nu eruje ẹka.
- ⁵Onye doberu ẹka ndoo; be ẹjo-ire aduje eji. Obenu l'ẹjo madzụ bu iphe-iphere; buru iphe aakpofu akpofu.
- ⁶Onye uta e-ta dudu l'ehu iya; bu odobe-ẹka-ndoo anoduje eche iya nche. Obenu l'ẹjo madzụ; bu ẹjo iphe iya ono enwutsuje iya.
- ⁷O nweru onye anoduje eme l'ọ bu eze madzụ; a ma l'e to nwedu ege o ha iya. Nweru onye anoduje eme l'ọ bu onye ukpa; a ma l'o nweru iphe; nweshia ya ike.
- ⁸Madzụ egudeje ẹku, o kpataru gbata ndzụ iya. Obenu l'onye ukpa; ta dudu iphe eyeje iya egvu.
- ⁹Onye doberu ẹka ndoo du l'ọ bu iphoru; ji eke o no. Obenu l'ẹjo madzụ; du l'ọ bu uroku, bu: o -nonyaa; yo nyihu.
- ¹⁰Oku onwonye ekuku; bu uswo b'ọ kpataje. Obenu le mmamiphe; bu ndu, kweru t'a kpọ-ziaru ephe ụzo.
- ¹¹Okpoga, e gude ughu dzuta anoduje ala azu azu. Obenu l'onye gude ẹka iya; to nwehu kpaa okpoga emeje iya; yo ka nshinu akaka eje.
- ¹²Iphe madzụ leru ẹnya iya; e mekochaa to ruhe iya ẹka; be emeje te meji nmafụ iya. Obenu l'iphe agu madzụ -rua ya ẹka; b'ọ duje iya l'ọ bu oshi, anu ndzụ.
- ¹³Onye aalo ẹka le nchi; to nwe iphe o guberu iya achokwaru onwiya ishi-ephuhu. Obenu l'onye eme iphe ekemu kfuru be obunggo iya nokwaru.

- ¹⁴Iphe onye maru iphe ezi; dukwa l'ọ bu ẹke mini, anuje ndzu futaru. Oomeje te madzu ba ada l'onya, anwuhu gbaru.
- ¹⁵Onye, nweru egomunggo; be aduje ndiphe l'obu. Obenu l'uzo onye e te gudedu ire iya ẹka adujeru iya ehuka.
- ¹⁶Onye nweru egomunggo egudeje mmamiphe eme iphe oome. Obenu l'onye eswe ewotaje ome-eswe iya ono tua jalangu.
- ¹⁷Ejo nwozi akpatajeru madzu iphe-ehuka. Obenu l'ozi, e ziru onye, e gude ire iya ẹka; bu ehua-agu b'ọ nuje.
- ¹⁸Onye, aahù àhùhù; tọ nga nchi; be ukpa abyajekwaru; iphere egude iya. Obenu l'onye aahù àhùhù; yọ nua ya; be aakwabeje ugvu.
- ¹⁹Iphe agushi madzu ike
-rube iya ẹka; be ehua atsoje iya ena. Obenu l'onye eswe; be ootsuje l'ehua oha ejo iphe.
- ²⁰Onye yele ndu mmamiphe ayi; a-buru onye maru iphe. Obenu l'onye etso ndu eswe; ejeje iphe-ehuka.
- ²¹Iphe-ehuka anoduje achi ejo madzu oso. Obenu l'uba; bukwanu obunggo onye doberu ẹka ndoo.
- ²²Okpobe madzu akpaje ẹku d oberu nwanwanwanwanwa iya. Obenu l'ejo madzu bu ndu doberu ẹka ndoo; b'ọ kpaje ẹku edoberu.
- ²³Onye, bu onye ukpa; be ali iya a-nodu emehuru iphe. Obenu l'e gudeje ejo ikpe; kpefu iya ali obu l'eka.
- ²⁴Onye e-ta ahudu nwatibe iya ahuhu; kwa ashị be nwata obu du iya. Obenu l'onye yeru nwatibe iya obu ezije obu l'ali l'ahù iya.
- ²⁵Onye doberu ẹka ndoo erijije epho. Obenu l'ejo madzu be egu emeje.

Etu 14

- ¹Nwanyi, maru iphe ajikobeje ulo iya ajikobe. Obenu le nwanyi ophu bu onye eswe egudeje ẹka iya l'akpaka ulo iya akpaka.
- ²Onye obu guru iphoro anoduje atsu Ojejoje egvu. Obenu l'onye uzo iya du nggodogo-nggodogo ta dudu iphe oogubeje Ojejoje.
- ³Onye eswe ekfutaje iphe ochi-echachi kpube onwiya. Obenu l'onu ndu maru iphe anoduje eche epho.
- ⁴Eswi, e gudeje akọ iphe 'anodu; uko nri adu. Obenu l'eswi -jeshia ozi ike; nri atua egu.
- ⁵Onye ekebe, e gude ire iya ẹka; ta adzujekwa ejo-ire. Obenu l'onye ejo ekebe; bu ejo-ire anoduje afushi iya l'onu.

- ⁶Onye ụru-ọnu achoje mmamiphe; ọtọ phụ iya. Obenu l'onye nweru egomunggo; bẹ ọmaru iphe aduje ntse.
- ⁷Bujekwaru ụba yeru onye eswe; kẹ l'ẹ tọ dudu iphe ii-shi iya l'ẹka amuta.
- ⁸Iphe ekoshije l'onye nweru egomunggo maru iphe bụ l'uzo iya edoje iya ẹnya. Obenu l'iphe ekoshije l'onye eswe ta madu iphe bụ l'ọo ugho; bẹ oogudje eme iphe.
- ⁹Onye eswe egudeje ẹjo iphe atụ mgbonu. Obenu l'onye obu guru iphoro anoje Ojejoje l'obu.
- ¹⁰Onyenonu amajeru iphe atsụ iya l'ẹhu; To nwe onye yẹle ibe iya gba l'ẹhu-ọtso-ẹna ya.
- ¹¹Ufu ẹjo madzụ; bẹ ee-chikpo. Obenu l'ulo onye doberu ẹka ndoo a-nodu ájá ájaájá eje.
- ¹²O nweru ụzo, abuje; madzụ eshi iya; yọ dụ iya l'ọ bụ ọkpobe ụzo. Obenu l'ẹke ọ sụberu ishi bụ anwuhu.
- ¹³Iwe tso ọchi; nggumaphụ etsoru ẹhu-ọtso-ẹna.
- ¹⁴Ndu ẹ te gudedu ire ẹphe ẹka a-nata ụgwo iphe ẹphe meru. E bua ndu eme ọhuma nggo iphe ẹphe meru.
- ¹⁵Onye mapeteru iphe ekwetaje iphemiphe ọbule. Obenu l'onye nweru egomunggo arije-odu ọriri; maru ẹke oo-ye ọkpa.
- ¹⁶Onye maru iphe atsuhuje Ojejoje egvu haa ome ẹjo iphe. Obenu l'onye eswe emeje ọkaralokara tubesu l'ọo iphe gbarunu; bẹ ya eme.
- ¹⁷Onye ọkpoma-ọku emeje eswe-eswe; ọphu bụ onye ẹnya ruru alị atajị nshi.
- ¹⁸Ome-eswe edujeru madzụ ye l'ome-ririri. Obenu l'onye obu ruru alị ekpujeru mmamiphe l'ọ bụ okpu-eze.
- ¹⁹Ndu ẹjo iya ono e-byiru ndu ọphu eme ọhuma ikpere; Ndu akirishi abya arọ l'ọnu-uzo ndu doberu ẹka ndoo.
- ²⁰Ufu onye ẹjo-ẹka teru ẹnya; mbụ tee ya jeye lẹ ndu obutobu iya. Obenu l'oke amadu enweje ndu ọnyà l'igwe.
- ²¹Onye ẹ-ta gubedu obutobu iya iphe; kwa ẹjo madzụ b'ọ bụ. Obenu l'ọnu-oma bụ k'onye, emejeru ndu ụkpa iphe-oma.
- ²²Ndu anọduje t'ọ tsuru ibe ẹphe; ?tọ bụdu ẹji, ẹphe eme iya ọtọ? Obenu lẹ ndu anọduje t'ọ duru madzụ lẹ mma; bẹ eeyejeru obu; l'emeru ẹphe ire-lanu.
- ²³Iphe bụ akanya, madzụ ese; bẹ uru anojekwa. Obenu l'onye bụlephu ọnu b'ọ phoduru iya; bẹ ụkpa kwa nk'iya.
- ²⁴Ẹku bụ nggo, eebuje onye maru iphe. Obenu l'onye eswe bụlephu eswe iya ono; b'e gudeje maru iya.

- ²⁵Onye gude ire-lanụ l'agba ekebe adzọkwa ndzụ. Obenu l'onye gude ụgho l'agba ekebe bụ o-deru-oye; b'ọ bụ.
- ²⁶Onye atsu Ojejoje egvu; bụ onye dakoberu agburu-anyị. Eke ono aburu unwu iya agbabe-a-dzuru.
- ²⁷Otsu Ojejoje egvu; bụ ishi nggele, ndzụ shi atsoshi. Ọ bụ iya emeje tẹ madzụ ba adalahu l'onya, anwuhu gbaru.
- ²⁸Ọ bụ gidigidi bụ ugvu eze. Obenu l'onye ishi ẹ-te nwedu madzụ; bẹ yifuakwaru nụ.
- ²⁹Ọ kwa ọta-nshi emeje tẹ iphe doo madzụ ọnya. Obenu l'onye ọkpoma-ọku eme tẹ ndiphe maru ẹge eswe iya hatabe.
- ³⁰Obu-odoo emeje t'ẹhu dū madzụ npho. Obenu l'ijimanya atsujẹ ọkpu ume.
- ³¹Onye akpa onye ụkpa ẹhu; bụkwa Nchileke, meru iya nū; b'o me iphe-iphere. Obenu l'onye emeru onye, ẹ-tọ dudu ẹge ọ haru iya ọhuma; kwa Nchileke b'ọ kwabe ugvu.
- ³²Iphe alo-tsuje ẹjo madzụ; bụ ẹjo iphe oome. Obenu l'onye doberu ẹka ndoo nweru ẹke ọo-nodu; zeeru ndzụ; m'o -ruhuru ọ nwuhu anwuhu.
- ³³Mmamiphe anoje l'obu ndu iphe doru ọnya. Obenu lẹ ndu eswe ta madu ke mmamiphe.
- ³⁴Odobe-ẹka-ndoo emelije mba emeli. Obenu l'ejo iphe bụ iphe-iphere noduru iphe, bụ ọha, nonu.
- ³⁵Nwozi, maru iphe; bẹ eze enweje ifu-oma l'ẹke ọ nọ. Obenu lẹ nwozi, emechishi eze ifu; b'ọ tu-koshije ẹhu-eghughu iya.

Etu 15

- ¹Olu-odoo eselaje nseku azu. Obenu l'okfu ẹhuka akpalije ọvuma.
- ²Ire onye maru iphe ekoshije mmamiphe. Obenu l'onye eswe bụ okfu eswe anoje iya l'onu.
- ³Enya Ojejoje dzuru ẹkemeke ọbule: l'ẹke ndu ẹjo iya; mẹ ke ndu ọma.
- ⁴Gberuma eji obu oyi; ghelegheleghete eye ọku l'obu.
- ⁵Ọ bụ onye eswe anyijeru ẹtsu kpua l'uzo, nna iya akpo-ziru iya. Obenu l'onye egomunggo ruru ali; angabeje nchi l'iphe eezi iya.
- ⁶Ulo onye doberu ẹka ndoo; bẹ ẹku ejije ejiji. Obenu l'ejo madzụ; bụ iyi abyajẹ ẹku iya ndzuta.
- ⁷Onye maru mmamiphe anoduje araka iya araka t'o dzuru onyemonye ọbule. Obenu l'onye eswe; bẹ ọkpoma iya ta dudu ẹge ono.
- ⁸Eja, ẹjo madzụ egwo; kwa akpamara l'anya Ojejoje. Obenu l'ekfukfu, onye obu guru iphoro ekfu anu iya abajẹ iya l'obu.

- ⁹Uzo, ndu ẹjo madzụ eshi abuje akpamara l'ifu Ojejoje. Obenu ịe ndu ese t'ephe dobe ẹka ndoo b'o yejeru obu.
- ¹⁰Q kwa chikikfuu bu k'onye haru okpobe ụzo ono. Onwu aburu k'onye o du ashi teke aahụ iya ahụhù.
- ¹¹Alị-maa; mę o-la-l'iyi dabukotaru ẹba l'ifu Ojejoje. ?Bu-chia obu madzụ te gheduru iya onu l'ifu ọo?
- ¹²Onye uru-onu avojeru oku ghua ẹhu teke a baru iya mba. Ophu o kwejedu kpanyabe ndu maru iphe ẹhu.
- ¹³Ehu-otso-ena emeje t'ifu tusahu madzụ atusahu. Obenu l'aphu akpataje ike agvugvu.
- ¹⁴Onye obu ruru alị anọduje achọ mmamiphe. Obenu l'onye eswe bulephu ririri b'o nọduje ekfu.
- ¹⁵Onye, aakpa ẹhu; be ndzụ iya abukotaje iphe otsu-l'ẹhu. Obenu l'onye okpoma tusahuru atusahu be tekenteke abujeru iya aji.
- ¹⁶Q ka mma ịe madzụ nwepeteru iphe enwepete; l'atsụ Ojejoje egvu; mę l'eku, o nweru; dzuru mgboko; iphe-ẹhuka eswiru iya.
- ¹⁷Q ka mma l'oo mkpekwo; buwaphu nri, nonu; e gude n-yemobu l'ata iya; ma l'e gburu okpalukpo; gude ntafashi-ifu l'ata iya.
- ¹⁸Onye obu-okwu akpalije okfu akpali. Obenu l'onye, ataru okfu nshì anọduje abyanyi uswo abyanyi.
- ¹⁹Iphe onye enyiru yeru ẹka aduje l'e gude ogvu tu-chishia ya atụ-chishi. Obenu ịe ke onye obu guru iphoro aduje werewere.
- ²⁰Nwata, maru iphe emeje t'ẹhu tsọ nna iya ẹna. Obenu l'onye eswe; be nne iya aduje ashi.
- ²¹Ome eswe atsoje onye ẹ-te nwedu egomunggo ẹna. Obenu l'onye nweru egomunggo emeje iphe iya; yo kfulu nhamunha.
- ²²Onye ẹ-te nwedu onye atuziru iya ụzo; te nwekwa iphe oomekotajedu. Obenu l'a -du l'igwe chia idzu; e mekota iphe a tüberu.
- ²³Madzụ -yee onu l'okfu yechata iya; be ẹhu atsoje iya ẹna. Onu, e yeru l'o ruberu iya aburu iphe ugvu.
- ²⁴Onye maru iphe echibeje ifu l'uzo ophu edu ala ịe ndzụ; onye eswe echebe nk'ia l'uzo ophu edu ala l'oku alị-maa.
- ²⁵Onye eku onwiya ekuku; be Ojejoje enwutsuje. Obenu ịe nwanyi, nji iya ẹ-ta nọhedu b'ọ dzotajeru alị iya.
- ²⁶Oriri, ẹjo madzụ arị bu akpamara l'ẹke Ojejoje nọ. Obenu l'oriri ke ndu oma aduje iya mma.

- ²⁷Onye ẹkpiri erilatajeru ọlo iya iphe-ẹhuka. Obenu l'onye kpọru ẹka-azụ ashị; bẹ ndzụ e-dzu.
- ²⁸Onye doberu ẹka ndoo arị-jeodu iphe oo-kfu arịri. Obenu l'ẹjo madzụ; bụ ẹjo okfu eshije iya l'ọnu.
- ²⁹Ndu ẹjo madzụ; bẹ Ojejoje anoje ote-ẹnya. Ọ bụ l'ọnuje iphe ndu doberu ẹka ndoo ekfu anụ iya.
- ³⁰Ifu-ọchi emeje t'ẹhu tsọ madzụ ẹna; nzi oma l'eshije madzụ uri jeye l'ọkpụ.
- ³¹Onye ngaberu nchị lẹ mba, anụ ndzụ, a baru iya; bẹ yẹle ndu maru iphe e-mekochaa nọdu l'ọkpoku lanụ.
- ³²Onye ẹ-te nwedu iphe ọ guberu àhùhù, aahù iya; bụ ashị b'ọ dọ onwiya. Obenu l'onye a hù àhùhù; yọ nua ya bụ onye nweru egomunggo.
- ³³Ọtsu Ojejoje egvu ezije madzụ mmamiphe; ọdo aburu l'i -wozita onwongu alị; ugwu etso iya.

Ètu 16

- ¹Madzụ arije iphe oo-me. Obenu l'ọ bụ Ojejoje ekfujẹ ọphu e-mekochaa mee nụ.
- ²Uche onye 'adụ iya njo. Obenu l'ọ bụ Ojejoje maru iphe bụ uche onye.
- ³Woru iphe bụ iphe iime ememe; ye Ojejoje l'ẹka; nggu aphụ l'iphe bụ iphe bụ idzu ngu a-nọdu eme l'ẹge ị tüberu iya.
- ⁴Iphe, bụ iphe, Ojejoje meru; b'o meru dobe t'ọ gaa mkpa nk'iya; Ndu ẹjo iya ono b'o meru doberu mbọku, a-ta ẹphe aphụphu.
- ⁵Iphe, bụ onye eku onwiya ekuku bẹ kwa akpamara l'ifu Ojejoje. Iphe ịi-hube ama; aburu l'ẹ taa hadu ẹphe t'ẹphe laa ẹwoma.
- ⁶Onye wozitaru onwiya alị l'ẹke Ojejoje nọ; l'ekfu ire-lanụ; b'ọ kfujeru ụgwọ iphe ẹji iya. Yọ buru ọtsu Ojejoje egvu emeje madzụ t'o sefu ẹka l'ẹjo iphe.
- ⁷Iphe madzụ eme -dụwa Ojejoje mma; bẹ oomeje mee tẹ yẹle ndu ọhogu iya dọ lẹ mma.
- ⁸Nwẹku, e doberu ẹka ndoo kpaa kakwa mma; ma l'ẹku, a kparu l'ụzo, ẹ ta dudu mma.
- ⁹Iphe madzụ e-me b'ọ rije arịri dobe. Obenu l'ọ bụ Ojejoje ekoshije iya ẹge ọo-hata ọkpa iya.
- ¹⁰Okfu onye eze aduje l'ọ bụ okfu, shi Nchileke l'ọnu; ọphu 'ookpeswejedu ikpe ekpeswe.
- ¹¹Iphe eegude atụ ẹra iphe, dọ ẹge gbaru t'ọ dọ bụ Ojejoje b'o shi l'ẹka. Iphe bụ ẹra iphe nọ l'ẹkpa; aburu iya b'o shi l'ẹka.

- 12**Ọ kwa akpamara ịe ndu eze meru ẹjo iphe; ke l'ọ bu l'odobе-ẹka-ndo; be onye eze egudeje mee te aba-eze iya nguru anguru.
- 13**Ire-lanụ atsoje ndu eze ẹna. Ẹphe te gude onye ezi-okfu egvu egvu.
- 14**Ẹhu -ghua eze eghughu; ishi madzụ abaa ya. Obenu l'ọ bu onye maru iphe abyanyije iya.
- 15**Ifu -tushihu onye eze; ndzụ edzua madzụ. I -laa onye eze l'obu; b'ọ dū l'ọ bu eruru mini ọdungu.
- 16**Madzụ ọmaru mmamiphe kakwa mma; me l'onweru okpoga. Iphe-odo-ẹnya aka mma; ma ịe mkpọla-ọcha.
- 17**Uzo, ndu obu guru iphorо eshije bu uzo, buru uba yeru iphe dū ẹji. Onye afọ ẹke ooye okpa iya afọfo; bu ndzụ iya be ooche nche.
- 18**Madzụ -watawa oku onwiya ekuku; ọ-la-l'iyi etso iya. Madzụ -bụwaru ọ-ka-onwiya-mma-l'ẹnya; adada etso iya.
- 19**Ọ ka mma l'ị bu onye wozitaru onwongu alị; nggu ịe ndu ukpa l'ayi; me l'i tsoru ndu gude oke-ẹpha l'eke iphe ẹphe nataru ịe nfu.
- 20**Onye anata ntuzi-ẹka; be iphe adujeru ịe mma ọnu-oma aburu k'onye tukoberu Ojejoje ishi.
- 21**Onye iphe doru ẹnya bu iya; bu ịe madzụ be obu ruru alị. Onye olu-odoo aburu iya a-dū ike ozi ndu ọdo iphe.
- 22**Mmamiphe bu iya bu ishi nggele mini ndzụ l'ẹhu ndu nweru iya nū. Obenu l'onye eswe; be eswe iya ono abujeru iphe eegude àhù iya àhùhù.
- 23**Onye maru iphe aguje okfu, shi iya l'ọnu ọgu. Okfu, shi iya l'ọnu abukwanuru iphe eegude amuta iphe.
- 24**Okfu-oma dū l'ọ bu manụ-engu. Ooguje ẹhu egugu; mee t'ẹhu dū madzụ npho.
- 25**O nweru uzo, abuje; madzụ eshi iya; yọ dū iya l'ọ bu okpobe uzo. Obenu ịe mkpọchi ishi uzo ono bu anwuhu.
- 26**Ọ bu iphe agu nwozi; bu iya emeje; yọ kabaaru oje ozi. Yọ buru ẹgu, agu iya nū anọduje eyeshiru iya oku.
- 27**Ẹjo madzụ eshibeje ite ẹjo iphe. Ẹge ono be okfu, shi iya l'ọnu anọduje ereku l'ọ bu ivovo-ọku.
- 28**Onye ẹlukfu anọduje akpa okfu; onye ntumatu l'ebukahuje ndu ẹphe l'iya shi dū ịe mma.
- 29**Onye eme ọnwuu-ọnwuu anọduje ezi ibe iya ẹjo nzizi; l'edu iya eshi uzo, ẹ-ta dudu mma.

³⁰Onye aji-buru ibe iya ɛnya aburu ɛregede be ɔogba; onye ɔphu kpuruberu ɔnu aburu ejo iphe b'ɔ tɔberu k'ememe.

³¹Ishi-ɛwo bu ɔgvù, du egvu. Ọ bu onye doberu ɛka ndoo b'o ruje ɛka.

³²Onye ɛ-ta budu onye obu-ɔku kakwa mma; ma l'onye bu mkparawa. Onye akpadeje onwiya teke iphe eghu iya eghughu aka mma me l'onye ɔphu a-lu; lu ta mkpukpu ɔphu.

³³Ọ bu madzu aguje ɛnwa. Obenu l'ɔ bu Ojejoje ekfuje onye ɔo-laru.

Etu 17

¹Ọ kakwa mma l'ɔ bu nwɛcha ɔkponku be madzu nweru; l'ata iya l'ɛhu-gudangu; me l'ufu ɛke aagba aji; uswo l'ada iya.

²Onye ozi, maru iphe bu iya e-mekochaa buru onye ishi nwata, emechishi nna iya ifu. Ege ono be nwozi ono e-tso keta iphe nnajiufu iya ono; l'ò -tsò buru unwu iya.

³Mkpola-ɔcha bu ite b'e gudeje nu ya anunù. Mkpola-ododo aburu ɔku-uzu; be eegudeje data iya; maru m'ɔ du mma. Obenu l'obu madzu bu Ojejoje adataje iya.

⁴Onye eme iphe du eji angabeje nchi l'ejo ɔnu. Ege ono be onye ejire angabeje nchi l'okfu, erekuta madzu anu.

⁵Onye, achi onye ukpa ɔchi; kwa Nchileke, keru iya nu; b'o me iphe-iphere. Onye, ete ɛswa le ndakfu dakfuru madzu te nwedu iphe e-me t'onye ɔbu laa ke manu.

⁶Unwu nwanwa bu ɔgvù, madzu gude aka nka. Nne le nna aburu iphe unwegirima gude eku onwephe.

⁷Onye eswe te ekfukwa okfu, nweru ishi. Ọ kwaphu ege ono; b'e to gbadu te onye ishi dzuje ejo-ire.

⁸ɛka-azu erejeru onye, anu iya nu l'ɔ bu ɔgvu; k'ɔphu bu l'ɔ noduje agbaru iya upha-ɛka.

⁹Onye aguje nvu l'ɛke e mesweru iya; be ye le ndu ɔdo aduje le mma. Obenu l'onye ta azahajedu iphe e meru iya anoduje achika ndu onya iya achika.

¹⁰A -baaru onye nweru egomunggo mba; b'ɔ kajakwa iya oru l'ɛhu; karia ukporo-ɔnu ɛchachi ise, e chiru onye eswe.

¹¹Onye eme eji eshibeje l'oo nk'iya e-me. Obenu l'ɔ bu nwozi, ɛ-ta phujederu madzu imiko e-mekochaa hu ya ahuhu.

¹²Ọ kakwa mma le nne agu, a naru unwu iya furu ngu l'uzo; me l'i jekfuru onye eswe l'ɛke ɔono l'eme eswe.

¹³Onye, gude ejo iphe kfua ugwo iphe-oma, e meru iya be ejo iphe ta abyakwa bya alufu alufu le nk'iya.

- ¹⁴Owata uswo du l'ọ bu oswoha mini. Oo ya bu t'ị haa nko; te okfu ba ada.
- ¹⁵Okpefu onye iswi ta dudu mma; me onma onye iswi du mma ikpe; tukokwa buru akpamara l'ifu Ojejoje.
- ¹⁶?Bu uru ngunu; be okpoga baru l'eka onye eswe; l'e-ba abu le mkpa ke egomunggo du iya.
- ¹⁷Ndu eshi onya ekoshije l'ephe yeru onwephe obu tekenteke. Obenu le nwunne bulephu l'ogvu iphe-ehuka.
- ¹⁸Onye egomunggo swehuru ewojeru onwiya ye l'itumo; gude naa madzu mkpaleka.
- ¹⁹Onye uswo kwa ejo iphe b'o yeru obu; onye apali onwiya apali aburu eyifu be ocho uzo iya.
- ²⁰Onye okpoma iya goru agogo; be iphe iya anoduje ala azu azu. Iphe-ehuka aburu ke onye ntuphu-ire.
- ²¹Okpara-rigbarigba; bu aphu tsaru nna iya; eh-otso-ena ta bu ke nna, nwatibe iya eme eswe.
- ²²Ehu-otso-ena kwa okpobe ogvu. Obenu le meji-atofu anoduje ami madzu okpu wongu-wongu.
- ²³Ejo madzu anataje eka-azu; k'ophu oo-kpe ejo ikpe.
- ²⁴Onye egomunggo ruru ali; be amajeru iphe. Obenu l'onye eswe; be enya te egvujeduru egvuru.
- ²⁵Okpara-rigbarigba; bu obyaru byaru nna iya; buru nggumaphu noduru nne, muru iya nu.
- ²⁶E to dukwa mma oreta onye e-ta dudu iphe o meru nre. To du mma ochi ndu oke amadu iphe l'ephe meru iphe, du mma.
- ²⁷Onye nweru egomunggo ekfuje okfu zee onu. Onye eme agu aburu onye, iphe doru enya.
- ²⁸Oobuje onye eswe -daa ash; e tubesu l'ọ maru iphe. Teke bu l'ọ taru ire iya era; e tubesu l'ọ bu onye iphe doru enya.

Etu 18

- ¹Onye akpa nkinyi; bu onwiya b'ọ maru. Ire-lanu ataje iya era le nchi.
- ²Onye eswe ta akpajedu ishi me iphe eekfu; ?o doru iya-a enya. Iphe, o bu bu: o-kfu-nk'ia anu-nk'ia.
- ³Ejo iphe -vutawa uzo; ndumashi etso iya. Iphere -byawa; uzu etsoru iya.
- ⁴Okfu, shi madzu l'onu aduje l'ọ bu ebò eke mmamiphe futaru; buru nggele, atso atsotso.

- ⁵È tọ duka mma; tẹ ikpe laaru onye ophu meru eji; gbe nma iya onye ophu doberu eka ndoo.
- ⁶Ọ kwa iphe onye eswe kfutaru l'onu iya be yele iya emeje; buru onu iya; be oogudje kfuta echachi.
- ⁷Onu onye eswe bu iya emebyije iya; buru onu iya ono abujeru onya; nma iya.
- ⁸Okfu-azu anodujekwa atso ntumatu. Ooshije madzu uri jeye l'ime epho.
- ⁹Onye, e-te yeduru ehu l'ozi, ooje; be yele onye emebyishi iphe emebyishi kwa nwunne.
- ¹⁰Epha Ojejoje bu okpo-mgbinyiku ulo-eli; eke ndu doberu eka ndoo agbabaje; je ezeeru ndzu edzua;
- ¹¹Eku onye nweru iphe aduje iya l'o bu agbarike iya. Oduje iya l'o bu eze uphompkuma, o gude egbochita onwiya.
- ¹²Madzu -bwaru o-ka-onwiya-mma-l'anya; adada iya etso iya. Obenu le madzu wozita onwiya ali; ugvu etso iya.
- ¹³Onye e-ta ndua iphe eekfu; je eye iya onu b'o bu iya ririri; buru iya iphe-iphere.
- ¹⁴Ọ bu obu onye esedeje ndzu iya teke iphe eme iya. Obenu l'obu -kofuwa madzu; be nk'iya gvakwaru.
- ¹⁵Onye nweru egomunngo bu iya be iphe eeje akaje odo enya; buru iya akaje ogebe nchi t'iphe kabaa ya ru odo enya.
- ¹⁶Iphe-oma asajeru onye eme iya nu uzo; l'ifu ndu oke madzu.
- ¹⁷Ọbuje onye lanu -doo; eba atsukfuru; gbururu jeye onye k'ebo abya eyee onu.
- ¹⁸A -gua enwa l'iphe ada okfu; okfu alaa; e shi ege ono gboo ndu ese alakahu.
- ¹⁹Ọro-buta nwunne ngu, i mesweru kakwa ehuka; me l'oluta mkpukpu, gude mgbodo gbabuta onwiya mgburumburu.
- ²⁰Ọ bu okfu, shi madzu l'onu; be oogudeje kfutaru onwiya iphe e-ji iya epho; buru iphe shi iya l'onu; be oogudeje kpajia okfuru.
- ²¹Ndzu l'onwu kwa l'onu b'o shi. Ọo ya bu l'onyenonu a-kwakobe nata iphe, o kfutaru l'onu iya.
- ²²Onye cho-vuru nwanyi, oo-lu; cho-vukwaru iphe du mma. Onye ono atubaje Ojejoje l'obu.
- ²³Onye ukpa anoduje arọ aroro; Obenu l'onye nweru iphe egudeje olu-ike.
- ²⁴Onye igwe-onyà awakwa ogu. Obenu l'o nwekwaru onyà, akaje ono ntse; karia nwunne.

Ètu 19

- ¹Ọ kakwa mma ọ bụ onye ụkpa, ụta ẹ-ta dudu l'ẹhu iya; mę l'onye eswe, ẹ te gudedu ire iya ẹka.
- ²Ẹ tọ dukwa mma lę madzụ; b'o vu evuvu; mbụ iphe ẹ tọ madụ ishi iya. Onye korokoro-męremere eshiswekwa ụzo.
- ³Eswe, madzụ eme emebyijeru iya iphe. Teke ono; yọ ghakọbe; bobę iya Ojejoje.
- ⁴Ẹku ezetaje igwe ọnyà; obenu l'ụkpa anọduje achika ndu ọnyà achika.
- ⁵Onye ẹjọ ekebe ta alakwa kę manụ; ọphu onye ẹjọ-ire ta byakwa bya anahụ.
- ⁶Aaduje l'igwe achọ t'onye eme ụkò meeru ẹphe ụkò. Ẹge ono bę onyemonye ọbule abujeru ọnyà onye asa ẹka.
- ⁷Onye ụkpa aduje ndu yele iya bụ ashị. ?Buchia ndu yele iya eshi ọnyà ta anọdu agbaru iya ọso. Ọonoduje agbatso ẹphe; to nwe onye agharu iya ẹnya.
- ⁸Ọ bụ onye maru iphe eyejeru onwiya obu; buru onye ẹnya eru alị; b'ọ dujeru lę mma.
- ⁹Onye ẹjọ ekebe ta alakwa kę manụ. Ẹge ono bę onye ẹjọ-ire a-buru ọ-la-l'iyi.
- ¹⁰Ẹ tọ gbakwa t'onye eswe rije ugvu; k'ọphu ọ buru t'ohu buru onye ishi unwu eze.
- ¹¹Ọ kwa iphe-odo-ẹnya emeje tę madzụ ba abụ onye obu-ọku; buru iya ugvu teke e meru iya ẹji.
- ¹²Iwe eze adujekwa l'ọ bụ ẹke agụ ede ekiri. Obenu lę madzụ -bawa iya l'obu bę ọoduje l'ọ bụ ẹke iji dashiru.
- ¹³Ọkpara-rigbarigba; bụ ụsu; sụ nna iya; nwanyi okfu-ọnu adu l'ọ bụ nwa tẹyiteyi mini tekenteke.
- ¹⁴Ulo; mę ẹku nwoke; bụ unwu iya enweje iya. Obenu l'ọkpoberu nwanyi; bụ Ojejoje anuje iya.
- ¹⁵Ẹnyiru atujeru madzụ ye lę mgbenya; buru onye nọ kę manụ azeje ẹgu.
- ¹⁶Onye eme iphe ekemu kfuru kwa ndzụ iya b'o che. Obenu l'onye aalọ ẹka lę nchị; to nwe iphe ọ guberu iya achokwaru onwiya ishi-ephuhu.
- ¹⁷Onye asa ẹka l'anụ ndu ụkpa iphe kwa Ojejoje bę ooje ugwo. Ọ bụ Ojejoje e-bu iya nggo.
- ¹⁸Hùje nwatibe ngu àhùhù teke ịi-hùta iya. Ole ba ahùkwa iya kę ahù-gbu.
- ¹⁹Onye ọkpoma-ọku; bę ọkpoma-ọku iya e-butajekwa; kę l'ị -dzọo ya l'owaa; bę ịi-dzoje nụ iya phụ l'odo.
- ²⁰Ngabeje nchị teke aakpo-ziru ngu ụzo; nggu angabeje nchị l'iphe, eezi ngu; k'ọphu ịi-mekochaa buru onye maru iphe.
- ²¹Iphe, nọ madzụ l'obu k'ememe ahaję l'igwe. Obenu lę kę Ojejoje mefutaje.

- ²²Iphe eele madzụ ęnya l'ęka bụ owozita onwonye alị. Ọ kakwa mma lę madzụ bụ onye ụkpa; mę l'ọ bụru onye ęjo-ire.
- ²³Ọtsu Ojejoje egvu emejekwa tę madzụ kaa nka. Teke ono; obu erua onye ọbu alị; iphe-ęhuka eburu ụba yeru iya.
- ²⁴Onye ęnyiru; bę ęka iya akwaję l'efere; tọ dųhe ike palia ya ye l'ọnu.
- ²⁵I -chia onye uru-ọnu iphe; onye ę-ta mafudu iphe egude iya mụta iphe. Onye iphe doru ęnya abuje: ị -baaru iya mba; yo gude iya kabaa ọmuta iphe.
- ²⁶Onye etsuje nna iya iphe; chifu nne iya bụkwa iphe-iphere; bụru iphe-ọchi.
- ²⁷Nwa mu; ị -haa ọngabe nchị l'iphe eezi ngu; bę ii-phukwa ụzo lę k'iphe odo-ęnya.
- ²⁸Ęjo ekebe anmaję ewotaje ikpe, vudo nhamunha nmaa swokoswoko. Ọnu ęjo madzụ aburu ęjo iphe bę ọonoduje eri ori nri.
- ²⁹Ndu uru-ọnu; b'e kpewaru ikpe ęphe; dobe edobe; ęchachi anọduwa l'eche ndu eme eswe.

Ętu 20

- ¹Onye anguruma bụ iphe-iphere b'ọ bụ; bụru onye ụswo. Onye nguru mę; nguta iya k'ome l'ęnya ta makwa iphe.
- ²Iwe eze adujekwa l'ọ bụ ęke agụ ede ekiri; k'onye ọphu, kpatsuru iya iwe ọbu agvụakwanua.
- ³Onye agbaru okfu ọso; kwa ụgvù b'ọ kwabę onwiya. Ọ bụ onye eswe akwagebeje akwagebe ụswo.
- ⁴Onye ęnyiru ta akojedu okfu teke ibe iya akọ. Ọ -rua teke aakpata iphe akpata; yo lelaaa taphungu.
- ⁵Iphe madzụ ariebe hakwa ogvu l'ọ bụ ebo. Ọ kwa onye iphe doru ęnya atsutaje iya.
- ⁶Ndiphe aduje l'igwe ajishi ire l'ęphe eme ọhuma. Ọlobu;?bụ onye b'a maru, e gude ire iya ęka.
- ⁷Onye doberu ęka ndoo; bę uta ta adujedu l'iphe, bụ iphe, oome ememe. Ọ -notsua laa; ọnu-oma aburu k'ụnwu iya.
- ⁸Onye eze -nọdu l'aba-eze iya l'ekpe ikpe; b'o gudeje ęnya yofu ezi-okfu l'ęjo-ire.
- ⁹?Bụ onye a-sụ lę ya mewaru; obu agua ya iphoro; tọ dųhe ęjo iphe, nọ iya l'ęhu?
- ¹⁰Ogude iphe, ę-ta bụdu ọkpobe iya tua ęra iphe; mę ogude iphe, ę-ta bụdu ọkpobe iya mata iphe amata tųkokwa bụru akpamara l'ifu Ojejoje.
- ¹¹Ọ bụ umere nwata atuje ọnu iya; ?m'ọ bụ ọkpobe nwata; ?tọ mkpokoro nwata.
- ¹²Nchị, anụ iphe yele ęnya, aphụ ụzo bụ Ojejoje tųko iya mekota.

- ¹³Be ekunukajekwa mgbenya. Odumeka be ii-bukwa ukpa-mkpere. Mujeru enya; ege ii-nweru nri nweru iya k'etsutsu iya.
- ¹⁴Onye azu iphe asuje l'iphe ya azu renukaru ire. Obenu l'o -lufulephu; yo gude iphe obu, o zuru obu kulahaa onwiya.
- ¹⁵Mkpola-ododo no; mkpuma oke aswa akuru. Obenu; l'onu, ekfu okfu, ekoshi mmamiphe dukwa uko.
- ¹⁶Madzu -naa o-shi-awe-o-shi-awe mkpaleka; natakwa iya uwe eli ehu iya. Gude iya t'o ye iphe l'itumo; m'o -buru onye mba odo b'o naru mkpaleka obu.
- ¹⁷Nri, a kpataru l'ugho atsoje ena teke eeri iya. Obenu; l'e -megee; be onu abujeru onye riru iya nu eja eja.
- ¹⁸I -chi idzu iphe ii-me; kpajeedu ishi. O -buru l'i bya oje ugu; kpataje-odu ishi t'e koshi ngu ege ii-me iya.
- ¹⁹Kfuru mu; be ekfuru onye odo; ta bukwa k'onye ntumatu. Oo ya bu t'i bukwaru uba yeru ekfurekfu.
- ²⁰Onye koru nna iya; m'o bu nne iya onu be aa-phu-nyi uruku iya l'echi-abali-ishi.
- ²¹Eku, e te tsudu ephuru kpata ta abujekwaru onye kparu iya nu iphe-oma l'ikperazu iya.
- ²²Ba asukwa: "L'ii-kfu madzu ugwo ejo iphe, o meru ngu." Hakwaa te Ojejoje gbaaru ngu odzori.
- ²³Ogude iphe, e-ta budu okpobe iya tua era iphe; me ogude iphe, e-ta budu okpobe iya mata iphe amata tukokwa buru akpamara l'ifu Ojejoje
- ²⁴Keshinu ophu o bu Ojejoje atojeru madzu uzo; ?nanu ege madzu e-me makotaru iphe amuebe l'ehu iya.
- ²⁵O kwa ogbaru onwonye onya; mbu madzu ogude ovovoshi kwe Ojejoje ukwa iphe; l'e b'o ri iya ariri; k'ophu e to wodu iya.
- ²⁶Onye eze, maru iphe afoje mkpukpu iya l'o bu onye afo ereshi; bya egude iphe eegudeje etsu witu foshia ya ndu k'ejo iya ono.
- ²⁷Obu madzu bu iya bu uruku Ojejoje, oogudeje atu ehu madzu yoriyori.
- ²⁸Onye eze, yeru ndu ochi obu; bya aburu onye epe gude ire iya eka; te nwedu iphe, iphe-ehuka, byaru iya nu eme iya. Yo buru n-yemobu emeje; te ochichi iya ba anga anganga.
- ²⁹O bu ugu; bu ike ke unwu-okorobya. Ishi-ewo aburu mma ke ndu bu ogurenaya.
- ³⁰Eka, e chiru madzu; chifu iya onya be eegudeje gota iya; t'o sefu eka l'ejo iphe; buru echachi be eegudeje dozia madzu ime ehu.

Etu 21

- ¹Ọ bụ ẹge Ojejoje anọduje atuzi ẹke nggele a-tso laa; bụ ẹge ọonoduje atuzi ọkpoma onye eze.
- ²Uche onye 'adu iya njo. Obenu l'ọ bụ Ojejoje maru iphe bụ uche onye.
- ³Iphe du mma; daburu adaburu; be Ojejoje kakwa anata; me le ngweja.
- ⁴Ọ-ka-onwonye-mma-l'enya; me eza, ndu ejo madzu ese tukokwa buru iphe du eji l'ifu Nchileke.
- ⁵Iphe onye, nweru oriri ziru obu ali ria; mee; abujekwaru iya uru. Ege onokwaphu; be ochi iphe oku; mee atuje madzu ukpa.
- ⁶Eku, a dzutaru l'ejo-ire ephukashihujekwa l'ọ bụ udzu ite. Ege onokwaphu b'ọ bụ onya, egbu madzu l'ophoku.
- ⁷Ọ bụ ehuka ehuka ke ndu ejo iya ono; bụ iya bụ iphe e-kpofu ephe ekpofu; ke l'ephe jikaru ome iphe nhamunha.
- ⁸Ndu ejo iya ono; te mejekwa iphe nhamunha. Obenu l'iphe onye eme ohuma; be iphe oome adukotaje nhamunha.
- ⁹Ọ kakwa mma l'i bu l'azu-utsulo; me le nggu le nwanyi okfu-onu bu.
- ¹⁰Onye eme iphe du eji; be ome iphe du eji evuje evuvu; Ophu imiko madzu ibe iya 'adudu iya.
- ¹¹A -hùà onye uru-onu ahùhù; 'o-nwe-egomunggo egude iya kwaa enya; A -kpo-ziaru onye maru iphe uzo; yo kabaa amama.
- ¹²Onye doberu aka ndoo atufuje enya ele iphe amu l'ulo ndu eme iphe du eji; Mbu; kpurupyata, ndu ejo iya ono l'ephe ha.
- ¹³Onye tsuchiru nchi t'e b'ọ nu mkpu onye ukpa echi; be e-chinua nk'iya ujiku lanu; ophu odudu onye anu iya nu.
- ¹⁴Iphe-oma, e meru l'edomi adanyijekwa ehue-eghughu. Eka-azu, a reru madzu l'uwe iya abyanyije oke ehue-eghughu.
- ¹⁵E -kpee ikpe, du maa; be ndu doberu aka ndoo etejekwa eswa. Obenu le ndu ejo iya ono; be ehue adaje koo.
- ¹⁶Onye lufuru l'okpa egomunggo; be tsokwaa le ndu maa.
- ¹⁷O-ri-l'ago abujeru onye ukpa. Ege ono be onye yeru mee; me o-ri-l'onu obu; te enwejedu iphe.
- ¹⁸Ndu iphe du eji l'alaje l'ochi ndu doberu aka ndoo. Ege ono be ndu e te gudedu ire ephe aka ala le ke ndu obu guru iphoro.
- ¹⁹Ọ kakwa mma t'i kwata je eburu l'echi-egu me l'olu nwanyi, nweru ejo okpoma; bya aswonuka uswo.

- ²⁰Ulo onye maru iphe; bę nri, eeri eriri l'udu iya l'udu iya; mę manụ akujeru akuru. Obenu l'onye eswe erigbuje iphe o nweru.
- ²¹Onye achi nta odobe-ęka-ndoo yęle nta n-yemobu achitaje ndzụ. Onye ono; bę aanođu akwabę ugvu; ęku aburu nk'iya.
- ²²Onye maru iphe; bę etsogheje mkpukpu ndu ndaji-nggara ọgu; nwukposhia ọkpomgbinyiku upho-mkpuma mkpukpu ephe, ephe keru ike yeru.
- ²³Onye eche onu iya nche; buru onye ata ire iya ęra bę ezejeru iphe-emeka.
- ²⁴Onye eku onwiya ekuku; buru ọ-ka-onwiya-mma-l'ęnya; bę bu uru-onu bu ephe iya. Onye ono bu inyanga kpụu.
- ²⁵Onye ęnyiru bu ękpiri egbuje iya; kę l'ọ chiru ęka wushi; jika o je ozi.
- ²⁶Eswe l'ęnyashi; bę ọonoduje agu iya tę ya nweru ọwaa; nweru ọwaa. Obenu l'onye doberu ęka ndoo te elejedu ęnya l'iphe ọonu madzụ.
- ²⁷Ngweja, ęjo madzụ achi; bu akpamara l'ifu Nchileke; ọphu ọ buru k'onye gude ęjo oriri bya iya egwogwo.
- ²⁸Onye ęjo ekebe; bę onu a-buru kpurukudungu. Obenu l'onye egejeodu nchi; temanu yo yede onu; bę okfu, o kfuru a-no jeyewaru.
- ²⁹Ęjo madzụ emeje t'a sụ. Obenu l'onye obu guru iphoro arije iphe oome ariri.
- ³⁰Ę to nwedu mmamiphe; m'ọ bu iphe-odo-ęnya; m'ọ kwanu idzu, ee-gudeghe mebata Ojejoje.
- ³¹Iphe e meru inya kwaberu bu kę ọgu. Obenu l'ọ bu Ojejoje emeje t'e mekputa l'ọgu.

Ętu 22

- ¹Ọkpobe ephe kakwa oke ęku. Ugvu aka mkpola-ọcha; mę mkpola-ododo.
- ²?Bu ngunu jikoru onye nweru iphe; mę onye ukpa. Ọ bu Ojejoje keru ephe ębo.
- ³Onye nweru egomunggo aphuje iphe-emeka; zeeru iya. Obenu l'onye egomunggo swehuru ejeje dukpudukpuu je adalahu l'iphe-ęhuka.
- ⁴Obunggo, etsoje onye du agu; l'atsu Ojejoje egvu bu iphe-enweru; ugvu; mę nka.
- ⁵Iphe no l'uzo ęjo madzụ bu ọgvú; mę ọnyà. Obenu l'onye eche ndzụ iya nche ebujeru uba yeru iphe ono.
- ⁶Zufuta nwata l'uzo, oo-shi; o -vufutalephu; to hadu iya.
- ⁷Onye ukpa bu ohu onye nweru iphe. Onye ji ugwo aburu ohu, onye ooji ugwo.
- ⁸Onye wotaru ęjo ikpe dzabę l'ọ bu oshi kwa iphe-ęhuka; bę ọo-wota; egvu, aatsu iya alaa.
- ⁹Onu-oma bu k'onye bu o-me-l'uko; kęle ookejeru ndu ukpa nri iya.

- ¹⁰A -chifu onye uru-onu; okfu alaa; uswo; me oko-onu agvu.
- ¹¹O bu onye obu guru iphoro; okfu iya adu belebele; e-shitaghe eze onya.
- ¹²Ojejeje arubeje enya le mmamiphe. Obenu l'okfu onye e te gudedu ire iya aka; be oomeje t'e b'o du iphe oo-bu.
- ¹³Onye enyiru asuje: "L'agu nokwa l'etezi. Le ya -lufu; be oo-tagbukwa iya l'esu-uzo."
- ¹⁴Onu nwanyi, eri ogori kwa iduma b'o bu; Onye, a-dalahu iya nu; kwa onye kpatsuru Ojejeje iwe.
- ¹⁵Umere unwegirima; bu umere unwegirima. Obenu l'oo echachi, be eegudeje huzita iya.
- ¹⁶Onye adzo ndu ukpa okpa l'ishi; k'ophu ya a-ka onweru iphe; me onye, bu ndu nweru iphe; be onuje iphe; e-mekochakwaa buru onye ukpa.

Ukporo akporu okfu l'iri, shi l'onu ndu maru iphe

- ¹⁷Ngabe nchi; nua okfu onye maru iphe; nggu ezia obu l'iphe mu ezi ngu.
- ¹⁸Ke l'oo-duru ngu le mma; m'i woru iya ye l'okpoma; chiru iya l'eka tekenteke;
- ¹⁹k'ophu obu ngu a-no l'eke Ojejeje no; Mu meekwaru t'o doo ngu enya ntanu; nggubedua l'onwongu.
- ²⁰Mu deekwaru ukporo etu l'etu iri doberu ngu. Etu ono bu etu, a-nodu alo ngu aka le nchi; l'ezi ngu mmamiphe.
- ²¹O bu etu, a-nodu ezi ngu iphe bu ire-lanu; buru etu, ii-dakobe; k'ophu ii-maru iphe ii-nodu edoru onye ziru ngu nu.
- ²²Be egudekwa ke le madzu bu onye ukpa; naa ya iphe o nweru. Ophu iimejekwa t'enya nyihu onye e te nwedu ege o haru iya l'ulo-ikpe;
- ²³kele Ojejeje e-mekochakwa-a gbaaru ephe odzori; nalata ndu ono ugwo iphe ono, ephe naru ephe ono.
- ²⁴Te nggu l'onye obu-oku; be eshikwa onya; ophu nggu l'onye ehunwuu 'ejekwa ayiyi;
- ²⁵e menyaa; yo chia ngu umere iya ono; nggu eshi ege ono baa l'enu, e ti tudu.
- ²⁶Ba anajekwa madzu mkpaleka; ophu inodukwaru madzu l'itumo;
- ²⁷ke l'i -nwedu iphe ii-gude kfu ya; be aa-pakwa paa paa oshi-azee ngu.
- ²⁸Ba afofukwa ekpe, e gude kpaa oke-ali l'oge ndiche.
- ²⁹I phuru onye oru iya doru enya ohuma. O bu onye ono bu onye e-jegheru ndu eze ozi. E too jegheduru ndu e ta madu epha ephe ozi.

Etu 23

- ¹Nggu l'oke amadu l'eri nri; tokwaa ɛhu; maru egbe onye obu.
- ²Nggu akpade onwongu; m'ò -buru l'ì bu onye oke-ɛpho.
- ³T'ɛhu-anmanma nri obu; be egudekwa ngu; kɛ l'ò kwa nri, e gude eme t'a hata ngu l'onya.
- ⁴Be esegbushikwa onwongu l'akanya. Kwakwaa ɛnya; nggu ejetaje ghaa ɛnya;
- ⁵kɛ l'eku abujekwa: a -bya aji ɛnya; b'ò buwa phuchangu; fua ɛbà l'ò bu ugo; phakashihu.
- ⁶Onye ukparaswi -kua ngu lɛ nri; be ejekwa; ophu nri, o shiru 'agujekwa ngu;
- ⁷kɛ l'egbe onye ono; bɛ iphe oorije bu l'ì byaru iya erigbu. Oo-nodu ekfukwaru ngu-a t'ì rifua; obenu lɛ nri, ooseru ngu te shidu iya l'obu.
- ⁸Nwa iya ophu bahuru ngu l'onu; bɛ ii-gbokwa. Epha, i turu iya aburu ngu kɛ mmanu.
- ⁹Be ekfujekwa okfu yeru onye eswe; kɛ l'oo-wotakwa okfu mmamiphe ono, i kfuru iya ono wua lɛ ntɔ.
- ¹⁰Ba afɔfukwa ɛkpè, e gude kpaa oke-alì l'oge ndiche; ophu ii-bajekwa l'alì ndu a toru ogbe;
- ¹¹kɛle Ojejoje, bu ike kpɔu a-byakwaru ɛphe ɔdzori. Oo-gbakwaru ɛphe ɔdzori; gbagude ngu.
- ¹²Yejekwaru ɛhu l'iphe eezi ngu; nggu angabeje nchì l'okfu, ezi mmamiphe.
- ¹³Ba apajekwa nwata mini-ishi-oba. Chije iya iphe; l'ɛ-tò nwuhukwa.
- ¹⁴I -gude ɛchachi hua ya àhùhù; nggu adzoo ya ndzɔ.
- ¹⁵Nwa mu; iphe e-me t'ɛhu tsoo mu ɛna; kwa l'ì bu onye maru iphe.
- ¹⁶Mbu l'obu a-nodu atso mu ɛna; m'ò -buru l'okfu, shi ngu l'onu adabujeru adaburu.
- ¹⁷Be ejijekwaru ndu ɛjo madzɔ ijimɛnya. Tɛ iphe ii-mejechia buru t'ì tsuje Ojejoje egvu.
- ¹⁸Ono iphe e-me t'uzo ifu ngu duru ngu lɛ mma; ophu iphe ono, iile ɛnya iya ono 'aladu kɛ mmanu.
- ¹⁹Ngabɛ nchì nwa mu; maru iphe; tɛ obu ngu nodujekwa l'egbe ndzɔ, iibu.
- ²⁰Be etsokwa ndu anguruma; ophu i tsokwa ndu ɛkpiri anɔ;
- ²¹kɛle ndu anguruma; mɛ ndu ɛkpiri akpajekwa ukpa. Onye aze-phe ngworinaka aburu nkaraba ɛkwa; bɛ oo-mekochaa wee.
- ²²Nujekwaru nna, muru ngu nɔ okfu; ophu iikpojekwa nne ngu ɛbo-ɛbo-l'afu; okfu l'ò kahɔwaru.

- ²³Zụta ire-lanụ; nggu azụta mmamiphe! Be erekwa iya erere! Bụru onye hùrù onwiya àhùhù; nggu enweru egomunggo.
- ²⁴Nna onye doberu-ẹka ndoo; bẹ ẹhu atsoje ẹna nshinu. Nwa, maru iphe; aburu ugu nụ nna iya.
- ²⁵Mejekwa t'ẹhu tsọ nna lẹ nne ngu ẹna. Nggu emee tẹ nne, mụru ngu nụ teje ẹswa l'okfu-ẹhu ngu!
- ²⁶Nwa mu; tẹ obu ngu nọdu l'ẹke mu nọ. Ẹnya erua ngu alị l'umere mu;
- ²⁷kele nwanyi okpara bukwa iduma. Nwanyi, eme eji aburu welu, du kpagungu.
- ²⁸O bu ege abali-d'egvu anoduje l'egbudu; kwaberu madzu; bu ege o noduje. Iphe o no l'ozo iya aburu t'o rata unwoke ndu achi nwanyi t'ephe ka l'igwe.
- ²⁹?Bu onye bu onye a turu onu? ?Bu onye be aphu jiru okpoma? ?Bu onye bu onye nseku? ?Bu onye bu onye edo? ?Bu onye bu onye ukparehu? ?Bu onye be ẹnya eke mee mee?
- ³⁰O bu ndu t'e b'o phodu l'ite; ndu etsojeru l'achọ mee, a gwaru agwagwa.
- ³¹Wofu ẹnya lẹ mee teke ọotsu vaa vaa; l'atsutsu atsutsu l'okoro; me teke o deru ederu.
- ³²E -megee; be ọtajekwa l'o bu agwo; ehuka iya adu l'o bu era ogiji.
- ³³Teke ono; nggu awata ophu iphe e tii phujehadua; wata ori iphe gbachiru ẹnya.
- ³⁴Teke ono; yo du ngu l'o bu onye ze l'echi eze ẹnyimu; mbu l'o bu onye degeru l'iphe e gvuberu l'eli ugbo-mini.
- ³⁵Nggu awata ora: “L'e tsuru ngu iphe! O bu l'ephe te mekakwa mu iphe. Ephe tsuru ngu iphe; o bu l'e to rudu ngu l'ehu. ?Bu teke ole be ii-tehu; je ocho mee odo.”

Ẹtu 24

- ¹Be ejikwaru ndu ejo madzu ijimẹnya; ophu nggu l'ephe 'ayikwa.
- ²Ke l'iphe anoje ephe l'obu bu iphe kpangangangu. Iphe eshije ephe l'onu aburu ege ee-shi kpata okfu.
- ³O bu mmamiphe; be eegudeje akpu ulo; buru iphe-odo-ẹnya; be eegudeje mee ya; yo shihu ike.
- ⁴O bu iphe-odo-ẹnya; be eegudeje gude ngwa-ulo, ere ire; l'ama mma dojia ime ulo.
- ⁵Onye maru iphe kakwa onye ike no ike. Onye ẹnya ruru alị aka onye agburu-ẹhu.
- ⁶Onye eje ogu; be mkpa onye nzizi dukwaru. Onye o du t'o mekputa l'ogu; achọ igweligwe ndu a-nodu akpo-ziru iya uzo.

- ⁷Mmamiphe kwa ẹka 'eru onye eswe. O -nọdu l'ẹke ọha dzuru l'obu-edukfu; b'ẹ to kfudu okfu.
- ⁸Onye nọ l'ẹjo idzu; bu iphe aa-nọdu eku iya bu o-me-njo.
- ⁹Idzu, onye eswe chitaru abujekwanuru iphe du eji; ophu onye uru-onu 'adujedu madzu mma.
- ¹⁰Eka -kufu ngu l'oge iphe-ehuka; bukwa iphe o bu; bu l'i ruhuru aruhu.
- ¹¹Dzofutakwa ndu a kpu eje egbugbu; nggu alolata ndu akpo galagala ala eke ee-gbu ephe azu.
- ¹²I -su l'e to gbasaduru ngu; onye ono, enyoje obu madzu ono; ?o nweru iphe e to madu. Onye ono, bu iya eche ndzu ngu ono; ?iiri l'e to madu iphe iime to. Oo-kfunu onyemonye obule ugwo l'ege iphe onye meru du?
- ¹³Rije manu-engu; nwa mu; ke l'o du mma. Mbụ le manu-engu, e metaru l'ebaku-engu a-tso ngu ena l'onu.
- ¹⁴Makwaruphu l'o bu ege ono be mmamiphe du mma le ndzu ngu; I -cho-vu iya; be uzo ifu ngu a-duru ngu le mma; ophu iphe ono, iile enya iya ono 'aruhudu.
- ¹⁵Be ejekwa je akwaa ngge l'o bu ejo madzu t'i je egwo iphe l'ulo onye doberu eka ndoo; ophu iijekwa ogu o-lua-olaa le nk'iya!
- ¹⁶Ishi iya aburu l'onye doberu eka ndoo -daa; m'o daru ugbo ole; be oo-gbeshikwa. Obenu l'ẹjo madzu; be ndakfu a-dakfuta.
- ¹⁷Be etekwa eswa l'onye ohogu ngu daru; ophu ehụ atsojekwa ngu ena l'ukfu kporu onye ohogu ngu;
- ¹⁸k'ophu e to ghudu Ojejoje eghughu; yo haa ya ome iphe o ga eme iya.
- ¹⁹T'iphe ndu ejo iya ono eme; be emejekwa t'ehu wata ngu ophù àphùphù; ophu ejijekwaru ndu ejo madzu ijimanya.
- ²⁰Ke l'ẹjo madzu; te nwedu iphe oo-le enya iya. Oku a-nyihuru iya; yo wushi owa.
- ²¹Nwa mu; tsujekwa Ojejoje egvu; nggu atsujekwaphu onye eze egvu. Be etsokwa ndu ekwefuru ephe ikè;
- ²²kele Ojejoje yele onye eze ono be e-mekwa te kpurupyata tu ngu otu-l'ukfu; ?Bu onye maru egbe odachi, ephe e-gude dakfu ngu.
- ²³Ndu owaa bukwaphu okfu onye mmamiphe: Ole madzu enya l'ifu l'ekpe ikpe ta dukwa mma.
- ²⁴Mbu l'onye suru onye ikpe nmaru l'oo ya be iswi du mma be ndiphe e-gudekwa nmaa ejo etu; iphe bu mbakeshi avuaru iya pyii.
- ²⁵Obenu le ndu ikpe; nma iya onye o nmaru; be iphe a-duru le mma; Ndu ono be aagoru onu-oma, ha nshinu nu.

- ²⁶Onye yeru onu l'okfu ege gbaru nu ekoshi le ya bu okpobe onya ngu.
- ²⁷Vuru uzo jeodu ozi, noru ngu nu l'ali; temanu nggu ejee ozi, noru ngu l'egu; temanu nggu awata okpu ulo ngu.
- ²⁸Ba agbakwaru madzu ibe ngu ejo ekebe; ophu i gudekwa onu ngu duphua madzu.
- ²⁹Ba asukwa l'ii-melata madzu iphe o meru ngu; gude kfu madzu ugwo iphe o meru.
- ³⁰Mu swejeru eke onye enyiru koru okfu; je aghajaa eke onye e-te nwedu egomunggo koru vayinu.
- ³¹Iphe furu l'eke ono aburu ogarama-mbo. Eke ono abukotaru egbudu. Mkpuma, e gude gbaa ya upho; adakashihuhwa.
- ³²Mu abya awata ori iphe ono, mu phuru ono; bya egude iya muta iphe.
- ³³L'o kwa: mgbenya -rota ngu; nggu asu l'oo t'i ekutota iya nwanshi. Nggu achiru eka ye l'utakfu; l'oo t'i tuta ume.
- ³⁴I -bya ele enya; ukpa afuaru ngu l'o bu onye onye abali-d'egvu byaru nk'ia; ukpa atu ngu gbirimu l'o bu onye onye iphura, chi ngwa-ogu byakfutaru.

Etu 25

Etu odo, Solomonu nmashiru.

- ¹Ndu owaa; kwaphu etu etu odo, Solomonu nmashiru. Ndu deru iya l'ekwo bu ndibe Hezekaya, bu eze ndu Joda.
- ²Odomi iphe edomi abujeru Nchileke ugvu. Obenu l'ovo iphe avovo bu ugvu ke ndu eze.
- ³O bu ege igwe habe l'eli; ali adu-be ogvu; bu ege obu onye eze bu-be iphe e taa vorudu avo-ru.
- ⁴Kweshia egba, gbaru le mkpola-ocha; onye uzu enweru iphe oo-gude kpu mkpola-ocha, ama mma.
- ⁵Rushia ndu ejo iya ono l'ehu eze; nggu aphu; aba-eze iya egude odobe-eka-ndoo nguru anguru.
- ⁶Ba anodukwa l'ifu onye eze atu-li onwongu! Ophu i jekwa asugaru l'eke ndu oke amadu no!
- ⁷O kakwa mma t'o buru yebedua e-gbe su ngu: "Gbeshi; bya anodu l'eke owaa, ka mma;" me l'i gbe je anodu l'eke du mma; a su ngu t'i lufuta je anodu l'eke e-ta du mma; nggu emewaphu onwongu iphe-iphere l'ifu oke amadu ono.
- ⁸Ba agbakebejekwa oso; je ogbaru madzu ekwo; ke l'o -buru l'e mekocharu; okfu ono nmaa ngu be oo-ghakobekwa; mee ngu iphe-iphere.

⁹Teke nggu ịe madzụ ibe ngu atụ ntụtego; be ewokwaru iphe madzụ kfurū ngu l'edomi kfuā.

¹⁰Odumeka be onye nūru iya nū e-mekwa ngu iphe-iphere; Ophu ejo ẹpha, ii-vuta ta byadū bya alūfu ngu alūfu l'ẹhu.

¹¹Okfu, e kfurū l'ẹge ọ gbaru dū l'ọ bụ ororo mkpọla-ododo, a gakọberu mkpọla-ọcha.

¹²Mba, onye maru iphe abaru onye angabeje nchị l'okfu, eekfurū iya dūkwa l'ọ bụ iphe-nchị, e gude mkpọla-ododo mee; m'ọ bụ iphe ọdo, e gude ọkpobe mkpọla-ododo mee.

¹³Ọ bụ ẹge aka-mini eguje ẹhu egugu l'oge okpomọku bụ ẹge nwozi, e gude ire iya ẹka eguje ndu ezi iya ozi ẹhu egugu. Mbụ l'ooomeje; obu egua ndu nwe iya nū egugu.

¹⁴Onye asa nsasa iphe-oma, ẹ to medu be dūkwa l'ọ bụ igwe, ruru eruru; bya epee pherephere; tọ chīhe mini.

¹⁵Ọ kwa ọta nshi; be e-gude mee onye achị nū; yo mee iphe ẹ to shidu kwe ịe ya e-me. Mbụ l'ọo ire-oma; b'e gude tapyaa ọkpu.

¹⁶I -phua manū-engu; ritakwa iya l'oge-ẹpho ngu; I -rinuka iya; be ịi-gbọkwa iya.

¹⁷Jetaje ke madzụ l'o-ruberu. L'ị -gbalaha ya ọshitoshi; be ịi-byakwa bya adū iya ashị.

¹⁸Ọ bụ ẹge mgboro; m'ọ bụ ogu-mbeke; m'ọ bụ akfū, atụ nkọ ahujе ọku; bụ ẹge nwoke, agba madzụ ibe iya ejo ekebe aduje.

¹⁹Ọtu-kobe onye ẹ-te medu ire-lanū ishi teke iphe atụ madzụ l'ẹhu; dūkwa l'ọ bụ onye eme t'ọ taa iphe l'eze; iphe eme iya; m'ọ bụ onye eme t'ọ gude ọkpa, nwuhuru iya anwuhu jee ije.

²⁰Ogu egvu anū onye aphū jiru ọkpoma; dulekwaphu l'ọ bụ onye yefuru uwe iya teke oyi atụ iya; m'ọ bụ onye eteru ose l'ẹke ọnya nọ iya.

²¹Egu -agu onye ọhogu ngu; nūkwa iya nri t'ọ ria. Teke mini agu iya; kekwa ya mini t'ọ ngua;

²²Ịe teke iime ẹge ono; be bụ iphere be iimeta ekpu iya. Iphe ono ahua ya ọku l'ẹhu. Odo aburu ịe Ojejoje e-bu ngu-a nggo.

²³Ọ bụ ẹge pherephere, shi ụzo ugvu egudeje mini bya; bụ ẹge okfu-azū akpatajе ọdzu ifu.

²⁴Ọ kakwa mma l'i bu l'azū-utsulo; me ịe nggu ịe nwanyi okfu-ọnu bu.

²⁵Ọ bụ ẹge mini, guru egugu aduje onye ẹkpiri akpọ nkū bụ ẹge ozi-oma, shi ẹke, teru ẹnya aduje.

²⁶Onye doberu ẹka ndoo

-woru onwiya haaru ejo madzụ; dūkwa l'ọ bụ ọgba, a sworu aswoswo; mbụ l'ọ bụ nwogvu, a farushiru afarushi.

²⁷E tọ dudu mma o rinuka manụ-ḡngu. Ọ kwaphụ ẹge ono; b'ẹ t'ọ dudu mma madzụ o gude ẹka eme t'a kwabẹ iya ugvu.

²⁸Onye, ẹ-ta adujedu ike ọkpa-de onwiya dukwa l'ọ bụ mkpukpu, e nwukposhiru upho-mkpuma iya; yo gheru ọnu.

Etu 26

¹Ọ bụ ẹge aka-mini, daru l'oge ọnanwu ta agadu mkpa; mbụ ẹge mini, chiru teke aakpa nji ta agadu mkpa; bụ ẹge ọkwabe onye eswe ugvu ta gbakwaphu.

²Ọnu, e buru onye ẹ-ta dudu iphe o meru dukwa l'ọ bụ onye aatụ nwenu, ephe ephephe iphe: ọ -tụa; yọ tų-swee ya.

³Echachi bẹ eegudeje agọ inya; mkpa bẹ eegudeje agọ nkakfụ-igara; ndu eswe aburu mgboro; bẹ eechije ephe l'okpurukpu-azụ.

⁴Be eyekwaru onye eswe ọnu lẹ mkpokoro okfu, ookfu. Ọdumeka; bẹ nggu l'iya a-tukokwa bya aburu ndu eswe.

⁵Yekwaaru onye eswe ọnu lẹ mkpokoro okfu, o kfu. Ọdumeka; bẹ oo-tubesukwa lẹ ya maru iphe.

⁶Onye ezi onye eswe ozi dukwa l'ọ bụ onye ebu onwiya achi; l'anụ onwiya nshi.

⁷Ọ bụ ẹge ọkpa, akụ onye ngvuru lakpalakpa ta dudu mkpa, ọoga; bụ ẹge ẹtu onye eswe anma ta gadu mkpa.

⁸Ugvu, a kwaberu onye eswe dukwa l'ọ bụ mkpuma ọrobo, meru mbu-l'eka-uta.

⁹Eka onye eswe anma ẹtu dukwa l'ọ bụ ẹke onye mee atsụ akpa onwiya ógvú l'eka.

¹⁰Onye butaru onye eswe; m'ọ bụ o-shi-awe-o-shi-awe t'o jeeru iya ozi dukwa l'ọ bụ onye agba akfụ gude iya l'emekakota madzụ iphe.

¹¹Ọ bụ ẹge nkuta alajẹ azụ bya eria ẹnwa, ọ nwaru; bụ ẹge onye eswe abuje: o -mee mkpokoro iphe; yọ la iya azụ.

¹²Mbu;?I phuru nwa ọ-maru-omachata? Onye ono bẹ onye eswe kakwa mma.

¹³Onye ẹniruru sụru l'agụ nọ lẹ woroworo; l'ejo agụ tsoru iphe bụ ọzo adzo-phe.

¹⁴Ọ bụ ẹge ibo anọduje aswo-phe l'iphe e gude gbaa ya bụ ẹge onye ẹniruru anọduje aghaswashị l'oshi-azẹe ya.

¹⁵Onye, ẹniruru tsuru ọwomini abuje o -tsuta ọtara l'ophe; yọ kpoo ya agufuta ye l'ọnu.

¹⁶Onye ẹniruru arije lẹ iya ka ọmadzụ ẹsaa, maru oye ọnu l'okfu ọmaru iphe.

¹⁷Onye esweta esweta; je eye ọnu l'okfu, ẹ tọ madu ishi iya; du l'ọ bụ onye jeru je aworu nkuta lẹ nchi.

¹⁸Onye eduswe ibe iya ọzo; sụ l'ọ bụ okfu bẹ ya ezi iya

- ¹⁹dukwa l'ọ bụ itsoku; mę ęjo akfu, onye ọgvu gude eme mbereshi.
- ²⁰Nku -anodu l'oku; ọku anyihu. Ntumatu -laa; uswo alaa.
- ²¹Ọ bụ ęge icheku emeje ọku; yọ gbanwuhu; m'ọ bụ ęge nku emeje ọku; yo nwulihu; bụ ęge onye okfu akpalije okfu.
- ²²Okfu-azụ atsojekwa ntumatu; mbụ l'ootukoje ęhu vọo kfurukfuru.
- ²³Ọ bụ ęge ęremete okfu aze-mije ọkpoma nshi; bụ ęge eegudeje nshi mkpola-ọcha kpụ-mia ite-ura.
- ²⁴Onye madzụ dụ ashi egudeje okfu-ọnu ze-chia onwiya. Obenu l'ime obu iya; bụ ęgedede nọ iya;
- ²⁵m'o -ruhuduru okfu iya atso itsagha. Be eyekwaru iya ọnu; ke l'uruburuku, nọ iya l'okpoma rukwaru ęsaa.
- ²⁶Ashi, madzụ dụ iya; be oogudeje ugho domia. Obenu l'iphe dụ ęji, oome; be eemekocha-a tya too l'edzudzu ọha.
- ²⁷Onye egwu iduma; bụ iya e-mekochaa dalahu iya. Onye eswi mkpuma; be mkpuma ono e-welata azụ bya eswipyabe.
- ²⁸Onye ęjo-ire akpoje ndu, oomeka iphe l'ęhu ashi. Ọ kwaphu ęge ono; be ajaja eli-ọnu emebyije iphe.

Ętu 27

- ¹Ba asakwa nsasa l'owaa iphe ii-me echile; ke l'ę ti madu iphe uboku a-buru.
- ²Haa t'onye ọdo jaa ngu ajaja; be gudejeshi ọnu ngu; jaa onwongu. Haaru iya onye ọdo; t'ę b'ọ bushi nggubedua l'onwongu.
- ³Mkpuma anyikwa ęra; ęja aburu oke-ivu. Obenu l'onye eswe -kpatsua ngu iwe; b'ọ kakwa iphe labu ono ọnyi ęra.
- ⁴Iphe-ęghughu emejekwa iphe-onikiri; ọvuma akabaaru ęji nk'iya. Obenu l'ijimęnya kakota ęphe ębo ęji.
- ⁵Mba, a baru madzụ jakatangu kakwa mma; mę l'i yeru madzụ obu l'edomi.
- ⁶Iphe ọnya ngu mekaru ngu kakwa mma; mę l'akpa ughu, onye ọhogu ngu nmaru ngu.
- ⁷Ọ bụ onye ępho jiru; be manu-ęngu aduje ęji. Obenu l'onye ęgu agụ; be iphe atso ile anodujeru atso iya ęna.
- ⁸Nwoke, bụ o-jeta-ogharu-ufu dukwa l'ọ bụ nwenu, pephuhuru l'ękfuna iya.
- ⁹Ọ bụ ęge manu senti yele manu, eshi kwękwękwe emeje t'obu atso ęna; bụ ęge ọzo, onye ọnya ngu kpọ-ziru ngu emeje t'ęhu kpọ-vohu ngu.

- ¹⁰Ba ahakwa ọnya ngu; ọphu iihakwa ọnya nna ngu; ọphu i gbakwaru laa ke nwunne ngu teke umuruku muru ngu; ke l'obutobu, no ngu ntse kakwa mma; me le nwunne ngu, no ngu ote-nya.
- ¹¹Maru iphe; nwa mu; nggu emee t'obu tsoje mu ẹna; k'ọphu mu a-maru iphe mu a-ndu ekfujeru ndu ta dudu iphe ẹphe guberu mu.
- ¹²Onye nweru egomunggo abuje o -phua iphe-emeka; yo zee ya. Obenu l'oma-ego adukpuje je ekulahu iya;
- ¹³Madzu -su le ya a-nduru o-shi-awe-o-shi-awe l'itumo; natakwa iya uwe iya. Gude yebdua t'o ndu le mkpaleka m'o buru onye mba odo b'o nduru l'itumo obu.
- ¹⁴Madzu lufuta le nchi-abohu; golaru obutobu iya onu; l'ara iya gbagbagba; be oduka l'o bu iphu b'o phu iya.
- ¹⁵Nwanyi okfu-onu dukwa l'o bu teyiteyi mini mboku mini achi.
- ¹⁶Ahuta iya dukwa l'o bu onwula pherephere azu t'e b'o phehe; m'o bu ogude aka lo-gude manu, awushi awushi.
- ¹⁷O bu ege e gudeje igwe; l'aba igwe t'o tsu nko; bukwaphu madzu agbo-ije madzu ibe iya.
- ¹⁸Onye kuru oshi-figu erijenu akpuru, o mitaru. Ege ono be onye letaru nnajiufu iya nya; be okwabeje ugu.
- ¹⁹O bu ege madzu eleje nya le mini; phu nwonyonyo iya; bu ege okpoma onye ekoshije ege onye gbaru.
- ²⁰O bu ege epho te jijedu onwu; too ji ali-maa; bu ege iphe agubebe madzu; te dzujedu iya edzudzu.
- ²¹Mkpola-ocha bu l'ite-igwe b'e egheje iya; gude data iya. Mkpola-ododo aburu l'oku-uzu b'e egheje iya; gude data iya. Obenu le madzu bu ajaja, aja iya b'e gudeje maru ege o gbaru.
- ²²E to nwekwa m'i tsuru onye eswe l'otumu; mbu; m'i gude odzu tsua ya otsu ose; ii-gbe tsufu iya ririri l'ehu.
- ²³Majekwaru ege aturu ngu eje iya. Nggu akwabejekwaru eswi ngu nya.
- ²⁴Ke l'iphe-enweru ta aanojekwa jeyewaru; ọphu onye lanu 'ekpujekwa okpu-eze tsube l'ogbo sweru ogbo.
- ²⁵E -gbufu ewu; ke ophungu eruchita. E -je l'eli ugu; e gbua ewu ophungu.
- ²⁶Unwu aturu ngu bu iya e-webe ngu iphe. Eghu bu iya be ii-ndu ere gude azu ali.
- ²⁷Ii-nweru era-eghu, ii-gude azu nggu le ndibe ngu; me unwegirima unwanyi, i gude egude.

Etu 28

- ¹Ejo madzu anọduje agba oso; l'ẹ bọ dọ onye achi iya nọ. Obenu l'onye doberu ẹka ndoo; bẹ obu eshihuje ike l'ọ bọ agu.
- ²Mba -watawa okwefu ikè; ẹphe awata oḡba-nweshi ndu ishi ẹphe ẹka ẹka. Obenu l'onye, maru iphe; nweru egomunggo bọru ishi; obu egvuru ndu ọochi egvuru.
- ³Onye ishi, akpa ndu ụkpa ẹhu; dukwa l'ọ bọ mini, chikoru iphe e meberu l'alị kpota.
- ⁴Ndu jikaru ome iphe a turu l'ekemu; kwa ndu ejo iya ono; bẹ ẹphe l'ẹphe bọ ike. Obenu lẹ ndu eme iphe a turu l'ekemu bọ ndu eme iphe dọ eji bẹ ẹphe enwufu.
- ⁵Ndu eme iphe dọ eji iphe vudo nhamunha te edojedu ẹnya. Ọ bọ ndu maru Ojejoje; b'o dokotaru ẹnya ọhuma.
- ⁶Onye ụkpa, eme ire-lanu; kakwa mma mẹ l'onye nweru iphe; l'aru ụrukutu.
- ⁷Nwa, emeje iphe a turu l'ekemu bukwa onye, maru iphe. Obenu l'onye yele ndu ẹkpiri ayi; bọ iphe-iphere b'o me ekpu nna iya.
- ⁸Onye gude ọ-muru-nwa l'akpa ẹku kwa onye aphuru ndu ụkpa imiko; bẹ ọokpa ẹku ọbu edoberu.
- ⁹Onye jikaru lẹ ya te medu ekemu bẹ ekfukfu, ookfu anọ Nchileke abujeru Nchileke akpamara.
- ¹⁰Onye du onye, obu guru iphoro; shilaha ejo ụzo; kwa onye ọbu a-nma l'onya, ọ gbaru. Obenu l'onye ẹ-te emedu iphe aata iya ụta; e-keta òkè l'iphe-oma.
- ¹¹Onye nweru iphe; etubesuje lẹ ya maru iphe. Obenu l'onye ụkpa, egomunggo ruru alị a-vofuta iya-a.
- ¹²Onye doberu ẹka ndoo -bahụ l'ochichi; ẹhu atsolahaa ndiphe. Ejo madzu -bahukwanu iya; ndiphe acholaha eke ẹphe e-domi onwẹphe.
- ¹³Onye akpami ejo iphe, o meru akpami; b'ẹ t'ọ dujekwaru lẹ mma. Obenu l'onye koshiru iphe o meru; haa ya ememe; bẹ aaphujeru imiko.
- ¹⁴Onu-oma bọ k'onye atsu Ojejoje egvu. Obenu l'onye kpọ-chiru ọkpoma e-je iphe-ehuka.
- ¹⁵Ọ bọ ẹge agu, ede ekiri; m'ọ bọ biye, abọ erumu dọ; bọ ẹge onye gude akirishi achi ndu ụkpa dọ.
- ¹⁶Onye ishi, gude ike achi; bẹ te nwedu egomunggo. Obenu l'onye ẹku, eegude ụgho akpa dọ ashị bẹ a-ka nka.
- ¹⁷Onye gburu ọchi; ọchi ono gude iya; bẹ a-nọdu aghalephu kpata phungu jeye teke ọo-nwuhu. T'ẹ b'ọ dukwa onye a-gbaru iya mkpu.
- ¹⁸Onye eme iphe, uta ta duduru iya; ta dukwa iphe eme iya nọ. Obenu l'onye aru ụrukutu; a-kpọ-buhukwa; daa.

- ¹⁹Onye eseshi akanya ike; e-nwe nri; nwee ya k'etsutsu. Obenu l'onye adabujeru l'ompehe iphe e-ta agadu mkpa; be a-buru ukpa-mkpere.
- ²⁰Onu-oma, tso onye ire-lanu ahaje nshinu. Obenu l'onye achi eku l'ike; te erighakwaru iya.
- ²¹Obo madzu ebo ta dukwa mma. Obenu le madzu emeswejelekwa l'okfu nri.
- ²²Onye ukparaswi bu iya; be onweru iphe ka agugu; ophu oomadu l'okpa ukpa eche iya echeche.
- ²³Onye, baru onye mesweru nu
mba; be onye ono, a baru
mba ono e-mekochaa maru l'o ka iya ome ohuma; me l'onye ophu bulephu ajaja eli-
onu b'o jaje iya.
- ²⁴Onye ezitaje iphe nna iya; m'o bu ke nne iya; su: "L'e to budu ome eji" be yele onye mmebyi bukwa iphe lanu.
- ²⁵Onye nchamena akpalije okfu. Obenu l'onye dakoberu Ojejoje; be o-duru le mma.
- ²⁶Onye chiru ukfu kwee onwiya bu onye eswe b'o bu. Obenu l'onye gude mmamiphe eme iphe ta dudu iphe eme iya nu.
- ²⁷Onye anuje onye ukpa iphe; be uko taa kodu. Obenu l'onye aphuje ndu ukpa woru enya lopyia; be aa-du l'igwe ko onu.
- ²⁸Ejo madzu baa l'ochichi; ndiphe edomishilaha onwephe. Obekwanu le ndu ojo iya ono -kpolashihu; ndu doberu aka ndoo aka l'igwe.

Etu 29

- ¹Onye aabaru mba tekenteke; yo mele-e iphe oome; be otu-gbirimu a-tu; ophu a byadu aghata iya aghata
- ²Ndu doberu aka ndoo -bata l'ochichi; ndiphe etelaha eswa. Onye ojo iya ono -bata l'ochichi; ndiphe atsulaha ude.
- ³Onye yeru mmamiphe obu emeje t'ehu atso nna iya ena. Obenu l'onye eme k'unwanyi okpara; be erigbuje iphe iya.
- ⁴O bu ikpe, du maa; be eze egudeje mee mkpukpu, o chi; yo keru ekeru. Obenu l'onye enya ori wuruwuru no egudeje aka-azu kpakashia ya.
- ⁵Onye aja madzu ibe iya ajaja eli-onu bu ugbu, e-kota iya l'okpa; be ooge.
- ⁶Ejo madzu; be ojo iphe oome anmaje l'o bu onya. Obenu l'onye doberu aka ndoo anoduje agu egvu; ehul'atso iya.
- ⁷Onye doberu aka ndoo ezije obu l'ali; l'ekpe ndu ukpa ikpe nhamunha. Obenu l'ejo madzu ta budu iphe oome; b'o kpa ishi iya.

⁸Ọ kwa ndu, bụ o-gude-ọnu-akpa-nko bụ ndu emeje tẹ okfu l'ada lẹ mkpukpu. Obenu lẹ ndu, maru iphe; abyanyije iphe-eghughu.

⁹Onye nweru egomunggo

-kpuru onye eswe je ọlo-ikpe; bẹ iphe onye eswe ọbu awataje ememe bụ: ọchi-phe mkpokoro ọchi; mẹ ọba-phe korokoro; ọphu 'oo-kwedu tẹ nchị dū ndoo.

¹⁰Ndu mgbugbu-madzū; bẹ onye eme iphe vudo nhamunha adujekwa eji. Epe awata ọcho ege epe e-shi wofu iya.

¹¹Onye eswe avu-geje ọvuma l'ege o ghu iya. Obenu l'onye maru iphe akpadeje onwiya.

¹²Ọ -buru l'onye achị achịchi angajẹ nchị l'iphe bụ ejo-ire; bẹ iphe bụ ndu ejeru iya ozi abukotalephu ndu ejo iya.

¹³Onye ukpa; mẹ onye akpa madzū ẹhu nweru iphe, epe gba mgbā. Iphe ọbu bụ l'ọ bụ Ojejoje asajẹ epe ẹnya.

¹⁴Onye eze -gude ire-lanū l'ekpe ndu ukpa ikpe; bẹ aba-eze iya a-nguru anguru gbururu jeye.

¹⁵Ọ bụ ẹchachi b'e gudeje hūa nwata; yọ maru iphe. Obenu lẹ nwata, a haru ẹhu; emechije nne iya ifu.

¹⁶Ndu ejo iya ono aka nshinu eje; ejo iphe l'akakwaphu nshinu eje. Obenu lẹ ndu ọphu doberu ẹka ndoo e-gude ẹnya phū teke epe a-nọdu ada.

¹⁷Hūa nwa ngu àhùhù; ege nchị adū ngu ndo; mẹ k'ọphu oo-me t'obu tso ngu ẹna.

¹⁸Eke ẹ te nwedu onye àphù; bẹ onyenonu emeje ege dū iya mma. Obenu l'ọnu-oma bụ k'onye eme iphe a tūru l'ekemu.

¹⁹E tọ bulekwa-a okfu-ọnu; b'e gude ezi ohu iphe nwenkinyi; kẹ l'iphe i kfuru iya e-do iya-a ẹnya; obenu l'ẹ too yeduru ngu ọnu.

²⁰?Ị phuru onye awọ okfu kpokongu? Onye ono bẹ onye eswe a-kakwa ọburu madzū.

²¹Nwoke -shi lẹ nwata l'aswaru nwozi iya aswaru; bẹ nwata ọbu e-mekochaa naa ya ufu iya.

²²Onye ọvuma akpalije okfu; onye ọkpoma-ọku l'eme tẹ ejo iphe ka l'igwe.

²³Madzū -watawa oku onwonye ekuku; a maru l'adada iya ruwaru. Obenu l'onye eme agu; bẹ ugvu etsoje.

²⁴Onye gbaru l'ogbo iphura; bẹ kwa onwiya dū iya ashị; kẹ l'aanuje onye ọbu nte; t'ẹ b'ọ dū teke ọo-gba ama.

²⁵Onye atsū madzū egvu; kwa ọnya b'ọ gbaru onwiya. Obenu l'onye, bụ Ojejoje b'ọ chīru ukfu kwẹe te nwekwa iphe eme iya nū.

²⁶Aaduje igweligwe achọ t'onye ishi meeru ẹphe iphe-oma. Obenu l'ọ bu Ojejoje bu onye ekpeje ikpe, du mma.

²⁷Onye ẹ te emedu iphe vudo nhamunha; aduje onye doberu ẹka ndoo ashị. Ẹge ono be onye obu guru iphoro aduje ejo madzu.

Ẹtu 30

¹Owaa bu onu-okfu Aguru Jake ke Masa. Nwoke ono kfuru iya Itiyelu. O kfuru iya Itiyelu; kfuuru iya Ukalu; su:

²“O bu iya katsukpo obuta idigalogo l'iphe bu madzu; le ya te nwekpodua egomunggo madzu le phuu.

³Le ya ta mudu mmamiphe; ya ta ma onye nsọ ono amama ophu.

⁴Bu onye nyibajewaru imigwe; nyizita? Bu onye gbajewaru okoroko; kuta pherephere? Bu onye gudejewa uwe iya kechia mini, no iya nu? Bu onye meru te mgboko jebetsua ẹke o jebeberu? Epha onye ono bu ngunu? Bu ngunu bu epha nwa iya? Kanuru mu iya m'i maru iya.

⁵Okfu Nchileke l'ọ ha ta adakwa ẹda. Oobuje mgbaru-ike iphe bu ndu gbabaru l'ime iya; k'ophu ndzu e-dzu ẹphe.

⁶Be eyekwakwa iphe l'okfu iya; odumeka be oo-bakwaru ngu mba; gube ngu onye ejo-ire.

⁷Iphe labu be mu arọ ngu; nggube Ojejoje; ba ajikakwa mu omeru iphe temanu mu anwuhude.

⁸Mee te mu be ejeshi oye ẹka l'iphe-mmanu. Be emekwa te mu kpa ẹkpa; ophu i mekwa te nweru iphe. Nujele mu phu ophu e-dzuru mu nu.

⁹Odumeka; be mu e-nwenukakwaru iphe; shi ẹge ono jika ngu; kfulahaa; su: ‘Bu onye bu Ojejoje obu’; m'ọ bu mu akpalahaa ẹkpa; yo zia mu oshi; shi ẹge ono mebyia epha nggube Nchileke mu.

¹⁰Ba atujekawaru nwozi yele nnajufu iya mba; Odumeka be oo-bukwaru ngu onu, e-re nu.

¹¹O nwekwaru ndu anodije akọ nna ẹphe onu; ophu ẹphe emedu nne ẹphe ohuma.

¹²Mbu ndu arije l'ẹphe du-geru; obu l'ejo adudu, ẹphe du ta alufukwa ẹphe l'ehu.

¹³Mbu ndu anoduje eku onwephe ekuku; l'ele korobangu.

¹⁴Eze, no ẹphe l'onu bu ogu-mbeke; me nkogo, ẹphe gude t'ẹphe tuko ndu ẹkpa, no le mgboko gbushikota; mbu mee te ndu ẹ to dudu ẹge oharu ẹphe chihu le mgboko.

¹⁵Etu-mini mutaru unwu-mgboko labu; Iphe ẹphe anoduje araru iya aburu: ‘Nu mu! Nu mu!’ O nweru uzi iphe ẹto, epho te ejijedu ejiji; mbu uzi iphe eno, ẹ-ta subua: ‘L'o dzuwaru!’

- ¹⁶Iphe ono bu: ili; ẹkpa-nwa nwanyi, ẹ-ta atsudu ime; yele ali; ke l'ali t'angunyabudua min i su le ya ta anguhedu. Owaa oku, enwu enwunwu. Oku te nwedu l'oo-nonyaa; su: 'L'o dzuwaru!'
- ¹⁷Onye egvu nna iya enya; t'oo ngaru nne iya nchi l'iphe o ziru iya; be egbe-nwoku e-shi le nsuda ugvu bya aswota iya enya. Yo buru udele e-ri iya.
- ¹⁸O nweru uzi iphe eto, du mu biribiri nshinu; mbu uzi iphe eno, ẹ-te edodu mu enya:
- ¹⁹Uzo ugo l'akpamigwe; uzo agwo l'eli mkpuma; me uzo ugbo-mini l'eze enyimu; yele uzo nwoke yele nwanyi.
- ²⁰Owaa ege nwanyi okpara emeje: Oorije; fuchaa onu. O me; yo su: 'L'e to dukwa iphe du eji ya meru.'
- ²¹O nweru uzi iphe eto, mgboko anmaje jijiji; mbu uzi iphe eno kporu mgboko aka:
- ²²Iphe ono bu: ohu, ghoru onye eze; onye eswe, dafutaru nu bya enweru iphe;
- ²³nwanyi, du madzu ashi, mekocharu; lua nji; odo bu nwamgboko, e gude egude; yo kpafo nnufu, gude iya nu.
- ²⁴O nweru iphe eno haje, nwanshi le mgboko; Obenu l'ephe manwuru iphe eh:
- ²⁵Ndada bu iphe agburu-eh ta nodu, e meru dobe le mgboko. Obenu l'o pakoje nri l'onanwu dobe, o e-ri l'udzu-mini.
- ²⁶Ewali bu unwu anu, uvo ẹ-ta nodu, e meru dobe le mgboko. Obenu l'o kpakahujele eze mkpuma buru.
- ²⁷Igube te nwedu ezè; obule onodujele ephe l'ogbo l'ogbo.
- ²⁸Ngwere; be ee-gude aka anwuta. Obenu l'oo-nojele-e l'ufu-eze.
- ²⁹O nweru uzi iphe eto, ahaje okpa ije ohuma; Mbu uzi iphe eno, ahaje okpa ije k'ugvu ugvu.
- ³⁰Iphe ono bu agu. Agu bu iya bu anu, kakota ike l'iphe bu anu. E to dudu iphe o gbaru oso;
- ³¹Odo bu oke-oku, adzo kfungangangu kfungangangu; me mkpi; yele onye eze, ndu soja iya do-pheru mgburumgburu.
- ³²O -buru l'i shi mewaa l'o bu onye eswe; shi atu-lije onwongu atu-li; m'o bu l'o nweru idzu iphe du eji, i chiwaru; kpuchikwaa aka l'ifu l'iphere iya!
- ³³Ke l'o bu ege ono, bu: e -gude mini era-eswi; e meta iya manu-buredu, eeku Bota, abuje; a -swikpoo imi aswikpo; yo wufuta mee; bu ege bukwapu; a -kpalia iphe-eghugu; okfu ada.”

Etu 31

Onu-okfu eze, bu Limelu

¹Qwaa bụ okfu mmamiphe eze, bụ Limelu. Okfu ọwaa bụ okfu mmamiphe, nne iya ziru iya:

²“Byiko nwa mu. Nngụbe nwa ọphu, shi mu l'ephe; nwa, mu kwetaru l'ụkwa iphe.

³Be ezikwa ike ngu l'ome ke nwanyi! Be ewokwaru onwongu haaru ndu ono, emebyije ndu eze ono.

⁴Byiko Limelu; e to bukwa ke ndu eze. Ongu mee ta gbakwa ndu eze. E to gbakwa te mee, eme l'enya guje ndu ishi.

⁵E -menyaa; ephe ngua mee; zahaa iphe ekemu kfulu; nafu ndu eemegbu emegbu ikpe, du maa, gbaru ephe.

⁶Nu ndu ala l'iyi mee, eme l'enya; nggu anu ndu aphu byaru mee;

⁷t'ephe ngua; zahaa ege o duru ephe. Mbụ; t'ephe ba anyatahe iphe-ehuka, byaru ephe.

⁸Dzoje odzo ehụ ndu ono, e-ta dujedu ike odzo odzo ehụ ephe ono Dzojeeru unwu-ogbe iphe gbaru ephe.

⁹Kfuje iphe gbaru ngu l'ekfuku; nggu ekpeje ikpe nhamunha. Gbajeru ndu ukpa yele ndu e to nwedu ege o ha ephe odzori.”

Nwanyi umere oma

¹⁰Nwanyi, bu okpobe nwanyi; ?bu onye a-cho-vughe iya? Egbe nwanyi ono kakwa mkpuma, vu oke aswa ire.

¹¹Nji iya egudeje ire iya aka; ọphu o dudu okpobe iphe ako iya uko.

¹²Iphe-oma be oo-walatajeru nji iya. E too wolatadu iphe-emeka; jeye l'oge nka-ezekuna nk'iya.

¹³Oofoje eji aturu yele owu; foto ndu ọphu du mma; gude ekwe ekwa; yo he iya uhuru.

¹⁴Egbe nwanyi ono du l'o bu ugbo-mini ndu agba ikike ngho; ke l'oojeje eke teru enya je akpata nri.

¹⁵Ootehuje le gerigeri nchi-abo; mee nri; doberu ndibe iya; bya ekeeru unwu-mgboko, ephe l'iya bu oru.

¹⁶Ooleje enya okpobe ali; zua; bya egude okpoga, o jetaje ko mgbo vayinu.

¹⁷O -noje ozi iya ke kerere le phururu; Eka esihuje iya ike l'ozi.

¹⁸Ngho, oogba; be oogbaje iya rita iya uru; Ophu iphe-oku iya anyihudu enyashi mgburumgburu.

¹⁹Oo gudeje aka iya gbaa owuu; gude aka iya kwee ekwa l'onwiya.

²⁰O saje aka l'emuru ndu ukpa me ndu e to dudu ege o ha ephe iphe-oma;

²¹Teke oyi atsushi ike; b'e to kpajedu ishi; kele ndibe iya b'o dzushiwaru uwe oyi.

- ²²Oogudeje ẹka iya kwee ẹkwa, ọotoje l'iphe-azẹe ya. Uwe iya bu ọkpobe ẹkwa ọcha yele k'uswuswe.
- ²³Nji iya be aakwabeje ugvu k'iche l'obu-edukfu l'ẹke ndu bu ọgurennya mkpukpu dzuru.
- ²⁴Oogudeje ẹka iya kwee uwe ọcha; dobe l'ere. Ọ bu iya be ndu agba ngho azutaje iphe oke-l'ukfu.
- ²⁵Okpehu yele ọdu ugvu; be tsoru iya ẹhu; Oo-mekochaa mumua onu-ochi l'uzo ifu.
- ²⁶Oogudeje mmamiphe ekfu okfu; ẹge ono b'ọ buje; ọ -kpọ-ziru madzu ọzo; yo buleruphu ọkpobe iphe b'o zije onye ọbu.
- ²⁷Ndibe iya be ooswijeru eswiru; eleta ẹphe ẹnya; Ọphu ẹnyiru anodu iya.
- ²⁸Unwu iya awu-lihuje; kua ya onye a goru onu-oma. Nji iya l'ekukwa iya phu ẹge ono; l'aja iya ajaja.
- ²⁹“Le mgboko ọwaa; gbaa mgburumgburu; be unwanyi, eme iphe, du mma; du ugvu jikwaru ejiji. Ọ bu l'ọo nggubedua kakota iya ẹphe!”
- ³⁰Ọdu ugvu l'ẹnya eduswejekwa madzu; ọma-mma aburu iphe ẹ-ta kpojedu ukfu. Obenu le nwanyi, atsụ Ojejoje egvu; be gbaru t'a jaa ya ajaja.
- ³¹Bua ya obunggo, gbaru iya nu; Mbụ t'ozi, o gude ẹka iya eje mekwaa t'e tua ya ẹpha l'obu-edukfu.

O-zi-iphe

O-zi-iphe 1

- ¹Qwaa bụ olu O-zi-iphe; mbụ nwatibe Dévidi, bụ eze lẹ Jerúsalemu.
- ²“Iphemiphe ọbule bụ ori aphụ! Iphemiphe ọbule bụ ori aphụ!” Ono iphe O-zi-iphe ekfu.
- ³?Bụ ngụnu bụ uru, madzụ erita l'iphe bụ akanya, oose lẹ mkpuli ọnyanwu-a?
- ⁴Ogbo ọwaa -lufuta; yo tsee; laa. Ogbo ọdo etso iya. Obenu lẹ mgboko anọdujelephu ẹge ọ nọ.
- ⁵Qobuje; ọnyanwu -hata; yo chia; nyihu. Yo gude ọso laphu azụ l'ẹke o shije hata.
- ⁶Pherephere epheje laa ọhuda. Yo pheru laa isheli. Yo phee mgburumburu mgburumburu; laphu azụ l'ẹke o shi.
- ⁷Iphe bụ nggele, nọnu atsoje tsoba l'eze ọnyimu. Obenu l'ọnyimu te ejijedu ejiji. Yo buru ẹke nggele shi tsọfu; bẹ ọotsolataje azụ.
- ⁸Ẹ to nwedu iphe ẹ-ta akpatajedu ike agvugvu; k'ọphu bụ lẹ madzụ ta atụ-ghedu ọnu iya. Ọnya te elenyajekwaa iphe; sụ lẹ ya te elehedu; ọphu nchị 'anụnyajekwaa iphe; sụ lẹ ya ta anuhedu.
- ⁹Iphe nọhawa nụ; bụkwa iya phụ e-mekochaa nọdu. Yọ buru iphe ono, e mejehawa nụ ono; bẹ ee-me ọdo. Ẹ to nwekwa iphe bụ iphe ọphungu lẹ mkpuli ọnyanwu-wa.
- ¹⁰?O nweru iphe nọnu, madzụ e-gbe sụ: “Lenu! L'iphe ọwaa kwa iphe ọphungu.” O gbe nọduhaakwaru; bẹ ọgbo nk'ayi byaderu.
- ¹¹Ndu ọphu nọhawaru nụ; b'ẹ t'a anyatajehakwa. Ndu ọphu abyanu; bẹ ọgbo ọphu, tso iya nụ; ta anyatakwa iya phụ.

Mmamiphe bụ iphe-mmanu

- ¹²Mbedua, bụ o-zi-iphe-a shikwa buru lẹ Jerúsalemu; buru eze ndu Ízurelu.
- ¹³Mu eworu obu mu zia; tẹ mu mua iphe gude mmamiphe; chọfuta iphemiphe ọbule, eme lẹ mkpuli igwe-wa. Ọ bụlephu nsegbu-akanya; bẹ Nchileke meru doberu ụnwu eliphe t'ephe seje.
- ¹⁴Mu lewaru ọnya l'iphemiphe ọbule, eme lẹ mkpuli ọnyanwu-wa; phụ l'ephe l'ephe ha bụ ori aphụ. Ọ dū l'ọ bụ onye achị pherephere ọso.
- ¹⁵Iphe gberu nggọ b'ẹ te emeghekwa t'ọ kfuru nhamunha; ọphu 'a gụ-ghedu iphe ẹ-ta nọdu nụ l'ogu.
- ¹⁶Mu byawaru bya arịa ọriri l'onwomu; sụ lẹ mu mawaru mmamiphe nshinu; maswetakota iphe bụ ndu vuhawa mu ụzo buru eze lẹ Jerúsalemu. Ẹ to nwedu ẹge mmamiphe; mę ọkwenya jeru iya, mu ta mahadua.

¹⁷Mu abya efube ifu; gvulaha ɛnu mmamiphe; t'o doo mu ɛnya; mbu tɛ mu maru iphe du iche l'ogvu-ememe yele ome-eswe. Iphe mu mutaru aburu l'iphemiphe obule ono du l'o bu ochi pherephere oso.

¹⁸Ishi iya aburu l'iphe oke-mmamiphe ewotaje bu oke-nggumaphu. Yo buru ege madzu aka oma iphe l'eje; bu ege aphu a-nodu aka iya atsotso.

O-zi-iphe 2

ɛhu-otso-ɛna bu iphe-mmanu

¹Mu abya aria l'ime obu mu; su: “Tɛ mu daɛdu ome t'ɛhu tsoo mu ɛna; maɛduru ege o du-tabe mma.” Obenu le mu megeru bya amaru l'o bukwapu ori aphu.

²Ochi ochi; be mu phukwaruphu l'o bu ome-eswe. Mu abya elee ɛnya l'ɛhu-otso-ɛna; ji: “?Nanu uru, madzu erita iya?”

³Mu abya esede t'o doo mu ɛnya; mbu iphe a-karu madzu le mma; le nwa teke ophu o nokwadia le mkpuli igwe owaa. Mu abya eye aka le me; k'ophu mu a-ma iphe o bu; mbu ome-eswe; teke mbɛdua l'onwomu ta budu onye eswe.

⁴Mu abya eye aka l'oke akanya; kpushiaru onwomu ulo; gbashia mgbo vayinu.

⁵Mu agbashia mgbabu; kpushia eke aanoduje atuta ume ye iya; dzashia oshi-omi, du iche l'iche ye iya.

⁶Mu abya atushia okpuru, ee-gudeje agba mini l'oshi, mu yeshiru.

⁷Mu abya agbashia ohu ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi; yeru ohu ndu ophu a mushiru mu l'ufu. Mu nweshiru eswi; nweru elu; karia iphe bu ndu ophu vuhawa mu uzo buru eze le Jerusalemu.

⁸Mu abya akpaa mkpola-ocha; kpaa mkpola-ododo; mewaru eku, shi l'eka ndu eze; me l'eka ndu ohodo. Mu abya afo ogo-egvu ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi; byakwapu bya eworu unwanyi emeje t'ɛhu tso unwoke ɛna dophee onwomu mgburumgburu.

⁹Ya abya akakota iphe bu ndu eze, vuhawaru mu uzo chia Jerusalemu l'ephe ha; gudekwaru mmamiphe mu ege mu gude iya.

¹⁰E to nwedu iphe ɛnya mu phujeru; yo gua mu agugu nahujeru mu nu. To nwekwanu iphe mu maru, e-me t'ɛhu tsoo mu ɛna, mu hajeru ememe. Yo buru iya bu uru, mu ritaru l'akanya, mu ese.

¹¹Mu abya atoo nwehu gbua igo l'iphemiphe obule ono, mu meru ono; yeru ophu mu gude aka mu seta; mekpoo iphemiphe obule, mu seru akanya iya; bya aphu l'iphemiphe obule ono tuko buru ori aphu; du l'o bu onye achi pherephere oso; l'e to dudu uru, madzu ritaru le mkpuli ɛnyanwu-wa.

Mmamiphe; me ome-eswe bu ori aphu

¹²Ya ndono; mu abya ezia obu l'ali; rihahaa ke mmamiphe; ogvu-ememe me ome-eswe.?Bu ngunu odo; be onye eze ophungu e-me, e-ta budu iphe eze odo mehawaru?

¹³Mu abya aphua le mmamiphe ka ome-eswe mma; ege ono, iphoro ka ochi mma ono.

¹⁴Onye maru mmamiphe bu enya b'o gude aphu uzo; onye eswe eru mgboko oru-ishì. Mu abya aphua l'ephe ebo ono tuko nodu l'odu-oshi lanu: l'o bu iphe meru onye ophu emeje onye ophu.

¹⁵Mu abya aria l'obu mu; su: "L'o bu iphe meru onye eswe e-me mu.?Nahunu uru, mu ritaru le mu bu maru mmamiphe?" Mu abya aria ya l'okpoma mu; su: "L'iphemiphe obule ono tukokwa buru ori aphu."

¹⁶L'o bu ege a zaharu onye maru iphe bu ege aa-zaha onye eswe; l'e to dudu ege aa-no-be; a zahaa ephe ebo. Yo buru ege onwu gburu onye eswe; be oo-gbu onye mmamiphe.

Akanya bu ori aphu

¹⁷O bu iya meru iphe ndzu du mu ashi; ke l'iphemiphe obule, eeme le mkpuli enyanwu-wa tuko akpatsu mu aphu. Iphe ono tuko buru ori aphu; buru ochi pherephere oso.

¹⁸Iphe bu akanya, mu seru le mkpuli enyanwu-wa dukotakwa mu ashi; ke l'o bu onye ophu e-tsota mu nu; be mu e-mekochaa haaru iphemiphe obule ono;

¹⁹l'e b'o du onye maru: onye obu;?oo-bu onye maru iphe; t'oo bu onye eswe. Obenu l'o bu onye ono, e-tsota mu nu ono; be e-nwekotaru iphemiphe obule ono, mu doru enya edodo see eza iya le mgboko-a ono. Onanu kwaphu ori aphu.

²⁰Mu abya atalahaa onwomu uta; su: ?Bu ngunu meru iphe mu ese akanya le phu le mkpuli enyanwu-wa?

²¹Le madzu egudeje mmamiphe; gude okwenya; me nka see akanya. E -megee; yo buru onye e-te eridu aphu iya b'o se iya edoberu. Onanu kwaphu bu ori aphu; buru ejo iphe ha nshinu.

²²Mbu;?bukpo ngunu; be madzu erita l'akanya; me photophoto, ooku; l'erigbu onwiya l'aphu ozi, ooje le mkpuli enyanwu-wa.

²³Ke l'oge, madzu no ndzu; b'o nokota l'iphe-ehuka; ozi, ooje aburu ozi aphu; mbukponu me l'enyasi; be egomunggo ta nodu iya l'ekalanu. Onanu kwaphu ori aphu.

²⁴E to dudu iphe ka le madzu eri; l'angu ege du iya mma l'iphe o setaru l'akanya. Ono; be mu lekwaruphu enya; phu l'o shi Nchileke l'eka;

²⁵kele ndege e to buru Nchileke;?bu onye g'a-phuje iphe oo-ri. Temanu;?bu onye; be eh u g'anodu atso ena?

²⁶Onye eme iphe dị Nchileke mma; bẹ ọonuje mmamiphe; nụ iya iphe-odo-nya; nụ iya ẹhu-otso-ena. Obenu l'onye, bụ ẹjo madzụ b'ọ lojeru ifu ye l'okpa ẹku doberu ndu eme iphe dị Nchileke mma. Onanu abụkwaruphu ori aphụ; bụru ọchi pherephere ọso.

O-zi-iphe 3

Iphemiphe ọbule nweru ògè

¹Iphemiphe ọbule nweru ògè; mbụ l'iphe bụ iphe, eeme ememe ị mkpuli igwe ọwaa nweru ògè:

²Ògè ọmu madzụ nọ; ògè anwuhu anọdu. Ògè omebe iphe l'alị nọ; ògè ọkpata iphe anọdu.

³Ògè egbugbu nọ; ògè ome t'a korohu anọdu. Ògè ọkukposhi iphe akukposhi nọ; ògè ọkpụ iphe akpukpụ anọdu.

⁴Ògè ọra ẹkwa nọ; ògè ọchi anọdu. Ògè ọgu aphụ nọ; ògè ote egvu anọdu.

⁵Ògè otufashi mkpuma nọ; ògè otutukobe mkpuma anọdu. Ògè ọnmata akpa nọ; ògè ba anma akpa anọdu.

⁶Ògè ọcho iphe achọcho nọ; ògè oswe ọnya l'iphe anọdu. Ògè ọkwakobe iphe nọ; ògè otufashi iphe anọdu.

⁷Ògè ọlakashi iphe alakashi nọ; ògè ọgbakwa iya agbakwa anọdu. Ògè ọnodu nggijingiji nọ; ògè oye okfu okfu anọdu.

⁸Ògè oye obu nọ; ògè ọdu ashi anọdu. Ògè ọgu nọ; ògè ẹhu-agu anọdu.

⁹?Bu ngunu bụ uru, onye akanya erita l'akanya, oose?

¹⁰Mu phukwaru ivu, Nchileke boru unwu eliphe.

¹¹Ị Nchileke doru ọnya ndo; mee iphemiphe ọbule dobetsua l'ògè iya. Yọ bya emee madzụ t'ooritaje ojejeje. Obenu ị madzụ ta dudu ike ọmaeberu iphe Nchileke meru; tsube l'ishi jeye l'ẹke o jeberu.

¹²Mu amaru l'ẹ tọ dudu iphe ọdo, katsuaru madzụ mma ọdo, ẹ-ta bụdu t'ẹhu tsoje iya ẹna; yo meje iphe dị mma teke ọ nọ ndzụ.

¹³T'onyenonu riye ẹge ọ gụ iya; yọ nguje ẹge ọ gụ iya; akanya, oose edzuaru iya. Ọ bụ onanu bụ iphe-oma, shi Nchileke l'ẹka.

¹⁴Iphe doru mu ọnya bụ l'iphemiphe ọbule, Nchileke meru; a-nọ jeye ị tutu yoyo. Ẹ tọ dudu iphe ee-yekwa iya eyekwa; tọ dudu ọphu ee-wofu iya ewofu. Iphe meru iphe Nchileke meru iya ẹge ono bụ k'ọphu madzụ e-gude iya atsu yẹbe Nchileke egvu.

¹⁵Iphe bụ iphe nọnu shihaakwa nọdu. Iphe bụ iphe a-nọdu nụ nọhaakwa. Yọ bụru Nchileke emeje t'a nyata iphe shi nọduhawanu.

Ẹjo iphe jiru mgboko

¹⁶Ma abya aphua iphe odo le mkpuli enyanwu-wa: L'eke gbaru t'e kpee ikpe, du maa bu akirishi b'a phuru iya. Eke a g'aa-noodu eme iphe vudo nhamunha bu ejo iphe b'a no iya eme.

¹⁷Mu aria; su: "Le Nchileke e-kpee ndu doberu eka ndoo; le ndu akirishi ikpe; ke l'iphemiphe obule nweru oge nk'iya; iphemiphe obule, eeme ememe enweru teke eemeje iya."

¹⁸Mu abya aria odo; su: "Le Nchileke adatajekwa madzu adata; gude koshi ephe l'ephe l'anu-egu-egbudu bu iphe lanu."

¹⁹O bu ege o du madzu b'o du anu-egu-egbudu. O bu iphe lanu toko ephe ebo swiru; ke l'o bu ege onwu egbu madzu; be oogbu anu-egu-egbudu. Yo buru ege ophu atu ume; be ophu atu. Madzu te gbe kadu anu-egu-egbudu mma. Iphemiphe obule toko buru ori aphu.

²⁰Ephe l'ephe ha toko ala l'ekalanu. Ephe l'ephe ha tokoru shi l'eja. Yo buru l'eja; be ephe chiko ala.

²¹?Bu onye maru me ume madzu;?oolaje l'eli l'oswiya; k'anu-egu-egbudu ala l'ali.

²²Ya ndono; mu eleebe enya l'iphe ono; phu le to nwedu iphe odo, karu madzu mma odo; gbahaa t'ehu tsoje iya ena l'akanya, oose; ke l'o bu iya bu okè-iphe iya. Ishi iya aburu;?bu onye ha k'odulata iya azu; t'o phu iphe e-me nu teke o gbeshitsuaru.

O-zi-iphe 4

¹Mu abyakwaphu bya elee enya; phu ehu, unwu-eliphe akpa ibe ephe le mkpuli enyanwu-wa. Mu abya aphu enya-mini ndu aakpa ehu; to nwe onye a-su ephe gberuma. Yo buru ndu ono, akpa ephe ehu ono; be ike no l'eka. Obenu l'ephebedua te nwedu onye a-su ephe gberuma.

²Mu asu le ndu ophu onwu gbuwaru; bu iya bu ndu ophu nwuhuwuru anwuhu; be ehu kakwa otso ena; me le ndu ophu nokwadu ndzu.

³Obenu l'ime umadzu ebo ono; be onye ophu nk'iya ka mma bu onye ophu e-ta amudua amumu; mbu onye ono, e-ta phudua ejo iphe eemebe le mkpuli enyanwu-wa.

⁴Ya ndono; mu aphu l'iphe bu akanya, madzu ese; me iphemiphe obule, madzu dzutaru edzuta tokoru shi l'okopho, madzu ekoru ibe iya. Onanu abukwaruphu ori aphu; buru ochi pherephere oso.

⁵Onye eswe achijeru eka ye l'ifu utakfu; taa nvo-eka iya.

⁶Obenu l'o kakwa mma l'e nweru iphe jiru ogbogbo-eka lanu; ehu adu madzu agu; me l'a kwaru l'ose akanya; t'eka labu ji, bu ochi pherephere oso.

⁷Mu abyakwa bya aphua l'iphemiphe obule le mkpuli igwe owaa bu ori aphu:

⁸O nweru nwoke ophu, bu onye nkinyi: e to nwedu nwata nwoke; to nwe nwunne ke nwoke. Obenu l'e to senyajedua akanya t'ike gvụ iya; ophu iphe o setaru 'edzujedu iya edzudzu. Ophu o nwebudua mboku, o jjeru onwiya: “?Bu onye; be ya eriru aphu owaa??Bunua ngunu meru iphe ya anashi onwiya ehu-otso-ena ege-a?” Onanu kwaphu ori aphu; buru nsegbu-akanya.

⁹Odu ebo kakwa mma; me l'odu nkinyi; ke l'umadzu labu a-kakwa onye lanu oseta iphe.

¹⁰Ke l'onye lanu -daa; ibe iya a-palia ya; olobu; nshoo onye nkinyi; kele teke o daru be to nwedu onye a-pali iya nu.

¹¹Odo bu l'umadzu labu -zeru l'oshi; be ehu a-ka ephe ovo oku. Obenu l'onye lanu -zeru nkinyi iya;?nanu ege ehu e-shi evo iya oku?

¹²O -buru onye lanu; be ee-mekputaghekwa iya. Obenu l'a -du ebo; be te emekputaghekwa iya; ke l'okpukpu, a jigbaru eto swia; be agbabu iya dukwa ehuka.

¹³Nwokorobia, e-te nwedu iphe; maru iphe kakwa mma; me l'ogurennya, bu eze; to nwe egomungo; buru o-kfu-nk'ia; anu nk'ia;

¹⁴m'o -ruhuru nwokorobia obu shi l'oka-mkporo; m'o bu l'ufu ndu ukpa bya aburu eze.

¹⁵Mu elee enya; phu l'iphe bu madzu le mkpuli enyanwu-wa hehuwaru tsoru nwokorobia ono, onye eme te ya nodu l'ozori nwoke ogurennya ono.

¹⁶Ndu wu-lihuru tsoru iya bukwa 'aguta aguta. Obenu l'ogbo ophu e-mekochaa bya nu te ekwedu l'o nweru iphe nwokorobia ono meru, du mma. Onanu abukwaruphu ori aphu; buru ochi pherephere oso.

O-zi-iphe 5

Tsujje Nchileke egvu

¹T'enya rukwa ngu ali teke i je l'eze-ulo Nchileke. O kakwa mma ti je angabe nchi; me l'o je ogwo eja onye eswe; kele ndu eswe ta amadu teke ephe eme eji.

²T'ire ba atsunukakwa ngu nko; ophu iimenukakwa egwegwa okfu okfu l'ifu Nchileke; kele Nchileke bukwa l'imigwe; nggubedua anodu le mgboko-a. Oo ya bu; ti gujekwa okfu ngu ugu.

³O bu ege aaroje nro teke aari oriri nshinu bu ege mkporo okfu ahaje nshinu l'igweligwe okfu.

⁴Teke i kweru Nchileke ukwa; be edokwa iya l'ulori ememe; kele ndu eme eswe ta adujekwa Nchileke mma. Mekwaa iphe i kweru ukwa iya.

⁵O kakwa mma l'e tii kwedu ukwa ilile; me l'i kweeberu iya; ti mehe iya.

⁶Be ekwekwa t'onu ngu duba ngu l'iphe du eji. Ophu i sukwa onye eje ozi l'eze-ulo Nchileke l'ukwa, i kweru bukwa onu garu ngu uga; ke l'iphe ono nwekwaru ike ghua Nchileke eghughu; yo mebyishia iphe i mekotahawaru.

⁷Nro -ghata l'igwe; mkpokoro okfu azaa azaza. Oo ya bu ti gbe tsujekwa Nchileke egvu.

Eku bu iphe-mmanu

⁸I -nodu le mkpukpu; phua l'unwu ogbee; be aakpa ehu; t'e ekpe ikpe, du maa; t'e meru madzu iphe gbaru t'e meeru ephe; t'e b'o dukwa ngu biribiri; ke l'onye, ha nshinu; be onye odo, ka nshinu anodujekwa muberu enya. Obenu l'o nwejekwaphu ndu odo akakotaje ephe ebo ono nshinu.

⁹Iphe e meberu l'ali; be uru iya bukwa k'onnyemonye obule. O kwaphu ege ono; be eze l'onwiya eritajekwaphu uru l'iphe egwotaru l'egu.

¹⁰Onye yeru okpoga obu; b'e to nwekwa egbe okpoga, oo-kpata, e-dzuru iya nu. Ege ono kwaphu b'o du onye yeru eku obu: uru, o ritaru iya te edzujekwa iya. Ono bukwaphu ori aphu.

¹¹Oobuje eku abya; ndu e-ri iya nu abyakwaphu.?Bu uru ngunu b'o buru onye nwe iya nu e-ta buleduaphu t'o le iya l'enya?

¹²Onye akanya; be mgbenya iya e-gujekwa egugu; m'o -riru nshinu; m'o -riru nwanshi. Obenu l'oke eku akpojekwa onye nwe iya nu mgbenya.

¹³O nweru akpamara, mu phuru le mkpuli enyanwu-wa: L'eku; be onye nwe iya nu kparu dobe; yo buru iphe agbuswashi iya ehu.

¹⁴Obenu l'a nonyaaru; eku ono l'o ha alakota l'iyi; k'ophu bu l'e to nwedu ophu o haru nwatibe iya.

¹⁵L'o kwa ege o gba eka; shi l'epho nne iya; bu ege oo-gba iya la. E to nwedu iphe shi l'akanya ono, oo-gude ala.

¹⁶Owaa bukwaphu ejo akpamara: Mb'u l'o bu ege o du bya; bu ege oo-du ala.?Bu uru ngunu b'o ritaru l'akanya, o seru doberu pherephere?

¹⁷Ndzu iya b'o nokotaru l'ishirishi; nodu l'iphe-ehuka takota kpokpokpo; l'iwe.

¹⁸Yo bya edoo mu enya l'o du mma te madzu rijee; yo ngua ege du iya; tusaru ehu l'akanya, oose le mkpuli enyanwu-wa le nwoke ophu Nchileke nuru iya; ke l'o bu ono bu okè-iphe iya.

¹⁹Odo aburu l'iphe bu onye, Nchileke nuru eku; me iphe-enweru; bya anu iya ike, oo-gude ria ya; mbu onye duru ike nata okè ophu o keru nu iya; t'ehu tsojekwa onye ono ena l'akanya oose; l'ono kwa iphe-oma, shi Nchileke l'eka.

²⁰Egbe onye ono ta adukwa teke onoduje k'ori ege o duru iya; kele Nchileke emeje t'ehu tso iya ena tekenteke; ophu uzo 'adujedu iya k'ori oriri.

O-zi-iphe 6

¹O nwekwaruphu ejo iphe ọdo, mu phuru ịe mkpuli ọnyanwu-wa. Iphe ono aburu iphe anyi-gbu madzu anyi-gbu:

²Le Nchileke emeje te madzu nweru ẹku; me iphe-enweru ọdo; bya emekwaa ya phuru t'ọ buru onye, aakwabe ugwu; k'ophu bu l'ẹ to nwe du iphe agu iya nu, ako iya uko. Obenu ịe Nchileke te ekwejedu t'o ria ya; yo bu-chiaru onye ọhodo e-ri iya. Ono bukwaphu ori aphu; buru akpamara.

³O -buru ịe madzu mụshiru unwu; mụta ẹphe ụkporo ise; bya akaa nka lilihu alilihu; to ri ẹku ono, o seru akanya iya ono; te li iya ọkpobe elili; be mbedua sukwaru ịe nwa, no nne iya l'ẹpho nwuhu kakwa iya mma.

⁴Egbe nwata ono; be ije, o byaru bukwara ori aphu; ke l'ọ laru l'abalị ishi. Nwata ono; be ẹpha iya phuhuru l'ekpuru-ochi.

⁵A makwaru-a ịe nwata ono ta phudu ọnyanwu; to nwe iphe o maru. Obenu l'ọ ka nwoke phuru onweru ẹhu-agu;

⁶m'o -ruhuru nwoke ono kaa nka no-sweta unu afa ise; to ri ẹku, o setaru; ke l'ọo ẹkalanu; be ẹphe chiko ala.

⁷Iphe bu akanya, madzu ese esese bukwara onu b'e seru iya. Obenu l'onu te erinyajedua; su l'ọ jiwara iya.

⁸?Bu ngunu; be onye maru iphe gude ka onye eswe??Bu ngunu; be onye ukpa erita l'ọ maru ojibe onwiya ejibe l'ifu madzu?

⁹Iphe madzu gudewa l'eka kakwa mma; me l'ophu agu iya agugu enweru. Ono bukwaphu ori aphu; buru ochi pherephere oso.

¹⁰Iphe bu iphe nonu nwehaakwaru ẹpha; iphe madzu bu b'a mahaakwaru l'ọo iphe ono; be ọo-buru. Madzu;?l'oo-je ọbaru onye ka iya nu mbà to.

¹¹Okfu -paa l'igwe; mkpokoro iya aka nshinu.?Nanu uru, madzu ritaru l'egbe iphe ono?

¹²Ndzu madzu du mkpirikpi; to nwe iphe o bu. Oophujuje l'ọ bu nwonyonyo?O nweru onye maru iphe e-menu me madzu nwuhutsua?

O-zi-iphe 7

Mmamiphe

¹Epha oma kakwa ọkpobe manụ-mbeleke; mboku, madzu nwuhuru aka mboku, a muru iya amumu mma.

²Oje l'ulo-ekwa kakwa mma me l'oje l'aji; ke l'anwuhu bu iphe noru madzu kpaagboo. Te ndu ophu no ndzu nyatajekwa l'ọ bu ẹge ono b'ọ du.

- ³Aphụ kakwa mma; karia ọchi ọchi; kẹ l'eeshije l'oswinwu ifu; mee t'obu tusahụ madzụ atusahụ.
- ⁴Èke obu onye maru iphe anọje bụ l'ulo-ekwa; obenu l'èke obu onye eswe anọje bụ l'èke eeri iphe.
- ⁵Ongabe nchị lẹ mba, onye maru iphe aba kakwa mma; mẹ l'ongabe nchị l'egvu, ndu eswe agụ.
- ⁶Ọ kwa ẹge nkụ-ogvu anọduje agba kpīngu kpīngu kpīngu l'ọku, eeshiberu ite bụ ẹge ọchi, onye eswe achị aduje. Ono bukwapu ori aphụ.
- ⁷Onye maru iphe l'eme madzụ mmegbu buakwa onye eswe; yọ buru ẹge ono; bẹ ẹka-azụ emebyije obu madzụ.
- ⁸Teke e megewaru iphe emege kakwa mma; mẹ lẹ teke aawata iya awata. Ọta nshi aka mma; mẹ l'oku onwonye ekuku.
- ⁹Ba abukwa onye obu-ọku; kẹ l'ọ kwa onye eswe edoje okfu l'okpoma.
- ¹⁰Ba asukwa: “?Bunua ngunu meru iphe oge ndiche ka mma; karia nta-a?” Ishi iya aburu l'egbe aji ono bụ aji eswe.
- ¹¹Ọ kwa ẹge ẹku, shi lẹ nna sweeru nwa dụ; bẹ mmamiphe dukwapu. Mmamiphe egbochitaje onye nweru iya nụ
- ¹²ẹge okpoga egbochitaje onye nweru iya nụ. Obekwanu l'èke mmamiphe gude ka bụ l'onye nweru iya nụ akajẹ nka.
- ¹³Lewaru ẹnaya l'oru Nchileke: ?Bụ onye a-dụ ike mee iphe Nchileke meru; yo gbee nggọ t'ọ bya evudo nhamunha?
- ¹⁴Uboku -duru ngu lẹ mma; tejekwa ẹswa; uboku -dukwanuru ngu lẹ njọ; nyatakwa l'ọ bụ Nchileke, meru uboku oma; kwaphụ iya meru ejọ uboku. Ọo ya bụ l'ẹ to nwedu onye maru iphe a-muru iya nụ l'uzo ifu.
- ¹⁵Lẹ mkpokoro ndzụ-wa, mu nọ-wa; bẹ mu tukookwa iphe-a ẹphe ẹbo phukota: Mu phukwaru onye doberu ẹka ndoo; yọ laa l'odobe-ẹka-ndoo ya; bya aphukwaaphu ejọ madzụ; yọo ka nka; l'eme ejọ iphe l'eje.
- ¹⁶Be edobenukakwa ẹka ndoo; ophu i manukakwa iphe. Ono kwa oye onwongu ọru
- ¹⁷Ba abunukakwa ejọ madzụ; ophu i bukwa onye eswe. ?Bụ ole bụ k'ogbu onwongu l'oge ngu ẹbe eru.
- ¹⁸Ophu ka mma bụ t'i gudeshia ophu iigude ike; ophu i hakwa ophu; kẹ l'onye atsu Nchileke egvu; bẹ iphe oome ekejekwaru iya.
- ¹⁹Mmamiphe emejekwa onye maru iya nụ t'ọ ka umadzu iri, achị mkpukpu ike.
- ²⁰È tọ dukwa madzụ nwigbaleke-oma, nọ lẹ mgboko-a, a-sụ lẹ ya doberu ẹka ndoo; lẹ ya te mebua iphe dụ ẹji.

- ²¹Ba angabẹbejekwa nchi l'iphe bu iphe ndiphe ekfu; odumeka; be ii-mekochakwaa nua l'eke nwozi ngu ekfuru ngu ejo okfu;
- ²²kele nggubedua l'onwongu makwaru-a l'i kfuwaru ndu odo ejo-okfu ugbo olemole.
- ²³Iphemiphe obule-a; be mu gudewa mmamiphe lelee; ribua le mu a-maru iphe. Obenu le mu jeru iya okobe eka; ike ta du mu.
- ²⁴Mu amaru l'iphe ono, bu mmamiphe ono noru ote-anya; bya adu ogvu ogvu; k'ophu bu l'e to nwedu onye adu ike achọ-vu iya.
- ²⁵Mu abya efuberu mmamiphe ifu; bya eyeru ehu l'ome te mu maru: Mu a-chọ-vu mmamiphe; me ege iphe shi eje le mgboko-a; odo aburu te mu maru ege ome akirishi; me ome ririri; du-tabeswe.
- ²⁶Mu aphua iphe ka anwuhu otso ile; mbu nwanyi, obu iya bu onya; buru ugbo, eegude ahata ndiphe. Eka iya du l'obu mkpakobe, oogudeje atuko onye, oburu ye iya. O bu onye eme iphe du Nchileke mma a-nahughe egbe nwanyi ono. Obenu l'onye iphe du eji; be oohataje l'onya iya.
- ²⁷O-zi-iphe suru: "Ngabeduduphu! Owaa bu iphe mu phwaru: Mu ewotaje iphe lanu yekobe l'odo; chiko ephe tugbabe; ege ee-me te mu maru ege iphemiphe obule eje eje.
- ²⁸Yo buru teke ono, mu achọ iya; to du iphe mu phuru ono; be mu phuru ndu du unu labu l'ukporo iri; yo buru nwoke lanu bu iya onye obu guru iphoru. E to dudu m'oo nwanyi lanu, mu phuru, bu onye obu guru iphoru l'ime ephe.
- ²⁹Iphe mu chọ-vuru nwenkinyi aburu le Nchileke meru madzu t'o buru onye obu guru iphoru. Obenu le madzu wataru ocho ejo uzo."

O-zi-iphe 8

¹?Bu onye suru le ya bu onye maru iphe??Bu onye bu onye iphe doru anya? O kwa mmamiphe emeje t'ifu busahu madzu ebusahu; yo mekwaaphu t'ifu ba swinwushi madzu aswinwu.

Mejekwa iphe onye eze kfuru

- ²Mejekwa iphe eze suru t'e mee. Iphe kparu, iphe mu ekfu iya ege ono kwa l'i riburu l'ifu Nchileke l'ii-me iya.
- ³T'e b'o vujekwa ngu ehu olufu l'ifu eze; ophu i vudojekwa l'iphe du eji; ke l'o bukwa iphe du iya mma; be oo-me ngu.
- ⁴Keshinu o bu eze bu o -kfugee-o-gvu;?bu onye ha k'oji ya iphe oome.
- ⁵Iphe bu onye, eme iphe eze kfuru be mkpa taa kpakwa; nji taa ji iya. Yo buru onye maru iphe; be maru teke oo-me iphe o kfuru; me ege oo-gude mee ya.
- ⁶A makwarua l'iphe-ehuka, madzu eje; ka iya ekuku. O bu l'iphemiphe obule nwekwaru ogè; bya enweru ege eegudeje eme iya.

⁷Keshinu ọphu madzụ ta madu iphe e-me echile;?bụkwanu onye; a-sụ iya l'ọo iphe e-mekochaa mee ndọ-ọ.

⁸È tọ dudu onye a-dụ ike lọ-gudeghee pherephere, bụkwa nù ege ẹ-tọ dudu onye a-dụ ike gudeghee ndzụ iya mbọku, anwuhu byaru. Ọ bụ ege ẹ-to nwedu onye aagufuje t'ẹ b'o tso je ọgu teke ọgu daru; bụ ege ẹ-to nwedu l'ome iphe dụ eji ahaa ndu eme iya nù.

Èjo madzụ; l'onye, doberu ẹka ndoo

⁹Iphe ono l'ọ ha; bẹ mu phukotaru teke mu woru egomunggo zia l'iphe bụ iphe eme lẹ mkpuli ẹnyanwu-wa. Mbụ l'o nweru teke ndu ishi anọduje emegbu ndu nọ ẹphe l'ẹka emegbu.

¹⁰Mu abya aphua ẹke eeli ndu akirishi; mbụ ndu ono, shi anọduje agba evuze evuze l'eze-ulo Nchileke; aajakposhi ẹphe l'ime mkpukpu ono, ẹphe shi nọdu eme ẹjo iphe ono. Ono bụkwaphu ori aphụ.

¹¹Oriri ẹjo iphe jiru ndiphe obu; okfu l'ẹ ta ahụjedù ẹphe àhùhù ọphu ẹphe mehawaru.

¹²È to nwekwa mẹ ẹjo madzụ;?o meru ẹjo iphe ugbo ukporo ise; bya akaa nka yeru iya; iphe mu maru bụ l'onye atsụ Nchileke egvu; l'akwabẹ iya ugvu; bẹ ọo-karu lẹ mma.

¹³Obenu lẹ ndu akirishi b'ẹ to nwedu iphe ẹphe byiberu ẹka ekeru nù. Ẹphe ta aka nka; okfu l'ẹphe ta atsụdu Nchileke egvu.

¹⁴O nweru aphụ ọdo, eeri iphe lẹ mgboko: Iphe obu bụ lẹ ndu doberu ẹka ndoo anatajẹ ugwo, a ga akfụ ndu ẹjo madzụ; ndu ẹjo madzụ anata iphe gbaru ndu doberu ẹka ndoo. Ono; bẹ mu sụkwaruphu l'ọ bụ ori aphụ.

¹⁵Ọ bụ iya; bẹ mu sụru l'ọ ka mma t'ẹhu tsoje madzụ ẹna; kẹ l'ẹ to nwedu iphe ọdo, karu madzụ mma ọdo lẹ mkpuli ẹnyanwu-wa, ẹ-ta bụdu t'ọ rije ege ọ guru iya; ngua ege ọ guru; ẹhu atsoje ya ẹna. Ọo ya bụ; ẹhu-otso-ẹna aburu nk'iya l'akanya, oose lẹ ndzụ-a, Nchileke nuru iya lẹ mkpuli ẹnyanwu-wa.

¹⁶Teke mu woru egomunggo zia l'ẹge ee-me tẹ mu maru iphe bụ mmamiphe; mẹ t'ọ doo mu ẹnya; mbụ iphe bụ akanya, madzụ ese lẹ mgboko-a; mbụ ẹza ono madzụ seru eswe; l'enyashi; mgbenya aruhu iya ono;

¹⁷bẹ mu bya aphua iphemiphe ọbule, Nchileke meru; maru l'ẹ too nwedu onye iphe eme lẹ mkpuli ẹnyanwu-wa edoebe ẹnya. Ọ bụ oswi-okfu lẹ madzụ e-me nta; mee imo t'iphe doo ya ẹnya; obenu l'ẹ too dodu iya ẹnya. Mbụ l'onye mmamiphe -sụ lẹ ya maru iya; b'ẹ to dokwa iya ẹnya ọkpobe edodo.

O-zi-iphe 9

¹Mu abya awata ọri iphe ono l'ọ ha; bya aphụ lẹ ndu doberu ẹka ndoo; mẹ ndu maru iphe; mẹ iphemiphe ọbule, ẹphe eme bụ Nchileke b'ọ nọkota l'ẹka. Obenu l'ẹ to nwedu onye maru ọphu e doberu iya:?bụ n-yemobu; t'ọ bụ mkpomasishi.

²Ephe l'ephe ha bu iphe lanu amukota l'ehu ephe; bu iya bu ndu doberu eka ndoo; me ndu akirishi. O bu ege o du l'ehu onye eme ohuma; b'o du l'ehu onye eme eji; buru ege o du l'ehu ndu edo nso; b'o du l'ehu ndu e-te edodu nso; buru ege o du l'ehu ndu erije nte; b'o du l'ehu atsu egvu ori nte.

³Owaa bu iphe du eji l'iphe bu iphe tuko amu le mkpuli enyanwu-wa: Iphe ophu bu l'oo iphe lanu tuko amu l'ehu onyemonye obule. Ophu ka eji aburu l'oo ejo iphe; me ogvu-ememe ejije madzu obu teke ephe no ndzu; e -megee; ephe alaa maa.

⁴L'iphe bu onye no ndzu nwekwaruphu iphe oole enya iya; kele nkuta, no ndzu kakwa agu, nwuhuru anwuhu mma.

⁵Ishi iya aburu le ndu ophu no ndzu marua l'ephe e-mekochaa nwuhu. Obenu le ndu nwuhuru anwuhu te nwedu ophu ephe makwaduru; ophu 'onwedu obunggo, ephe nwekwaduru; anyata b'e te gbe anyatahedu ephe odo.

⁶N-yemobu ephe; ndumashi ephe; me okopho ephe bukotawa o-garu l'azu. E to nwedu l'ephe eyekwadia onu l'iphe bu iphe eme le mkpuli enyanwu-wa odo.

⁷Oo ya bu t'i je eria nri ngu l'ehu-otso-ena. Nggue egude ungara ngua mee ngu; ke l'o kwa nta-a; be iphe iime du Nchileke mma.

⁸Yejekwa uwe ocha; ophu ihajekwa oji manu, eshi mkpo l'ishi.

⁹Te nggu le nyee ngu, bu nwanyi ono, i yeru obu ono shimajekwa eshima l'iphe bu ege unu a-no-bebe ndzu le mkpokoro ndzu-wa Nchileke nuru unu le mkpuli enyanwu-wa. O kwa ehue-otso-ena ono bu okè-iphe ngu le ndzu-a me l'akanya ono, i segbu onwongu le mkpuli enyanwu-wa.

¹⁰Iphe bu iphe eka ruberu ngu; nggu egude ike ngu l'o ha mee ya; ke l'ili, eke ila; be ozi; idzu ege ee-me iphe; okwa-enya; me mmamiphe ta nokwa.

¹¹Mu abya aphukwaaphu iphe odo le mkpuli enyanwu-wa: Le to budu onye ka oso agbataje oso; to bu onye ike ka; be emekputaje nu l'ogu. E to bukwa onye ka mmamiphe; akaje onweru nri. To bu onye, ka omaru iphe; akaje onweru iphe; ophu o budu onye, ka omaru ekwo; be iphe akaje agaru. Ephe l'ephe ha eketaje okè l'iphe-oma; me l'iphe-ehuka.

¹²Odo bu l'e too nwedu onye amaje oge nk'iya. O bu ege ono, eegudeje ejo ugbu hata ema; gude onya hata nwenu ono; bu ege ejo-uboku adakfutaje ndiphe bu ophu awoje ephe kpachingu teke ephe te eledu enya iya.

Mmamiphe kakwa ome eswe mma

¹³Mu abya anodukwaphu le mkpuli enyanwu-wa; phu iphe mmamiphe meru; yo du mu biribiri.

¹⁴L'o nweru mkpukpu, ha nwanshi, ndu bu iya nu ta hadu nshinu. Eze, agburu-ehu no abya afuaru mkpukpu ono; gude ndu ogu yechia ya.

¹⁵Yo nweru nwoke lanu, bu le mkpukpu ono. Nwoke ono bu onye ukpa; obu l'ọ bu onye maru iphe; buru iya mekocharu gude mmamiphe iya dzofuta mkpukpu ono. Obenu l'ẹ to nwebua onye nyataru nwoke ono, bu onye ukpa ono.

¹⁶Ọ bu iya meru iphe mu suru: “Le mmamiphe ka agburu-ẹhu mma.” Obenu l'onye ukpa b'ẹ ta gubedu mmamiphe iya iphe; okfu iya ta du onye eye iya onu.

¹⁷Okfu onye maru iphe toru nwehu kfua kakwa mma ongabe nchi; me le gbagbagba, o ra mbu onye ishi, achi ndu eswe ara.

¹⁸Mmamiphe kakwa ngwa-ogu mma; obenu l'onye lanu eme eji emebyishikwa iphe du mma nshinu.

O-zi-iphe 10

¹Ijiji, nwuhuru anwuhu, dalahuru le manu-mbeleke emeje iya; yo shi ejo nshi. Ọ kwaphu ege ono; be umere onye eswe; m'o -ruhuru o ha nwanshi ihagha akangoje mmamiphe; me uguv madzu.

²Uche onye maru iphe anoduje edu iya eye l'iphe vudo nhamunha. Obenu l'uche onye eswe anoduje edu iya eye l'iphe du eji.

³E to nwedu m'o -ruhuru; o buru l'echi-esu-uzo; be onye eswe eje; be ookoshije le ya te nwedu egomunggo. Yo gude umere iya koshi onyemonye obule le ya bu idiga-akpashi.

⁴Ọ-buru l'ehu ghulahaaru onye ishi, achi nu eghughu l'eke i no; ba aswika uswi; haa iphe iime; tugba. Dakwaa ashi; ke l'obu-odoo emekwa t'onye e mesweru lee pashia.

⁵Ọ nweru ejo iphe mu phuru le mkpuli enyanwu-wa. Iphe ono aburu emeswe ndu, bu ishi anoduje emesweshi.

⁶L'eewotaje onye eswe dobe l'eze okwa; wota onye ophu nweru iphe dobe l'okwa, ha nwanshi.

⁷Mu phwakwaru eke ndu, bu ohu agba inya; unwu eze egude okpa l'eje l'ọ bu ohu.

⁸Ọ kwa onye turu nsu adalahuje iya; buru onye pyoru epoto ulo; be agwo ataje.

⁹Ọ kwa onye akukposhi mkpuma b'ọ gbaje; buru onye awa nku ezejeru mgbabata iya.

¹⁰Ọ -buru l'ogbu-nku ta atsudu nko; onye awa iya nu ta ba iya ababa; k'ike b'e gudeje awa iya nku. Obenu l'ọ bu mmamiphe emeje t'iphe madzu eme nweru ishi.

¹¹Ọgwu, madzu agwo t'agwo ba ata iya; te erekwa; m'ọ -buru l'agwo taoduru iya jederu l'ogwu.

¹²Okfu, shi onye maru iphe l'onu ewotajeru iya uguv. Obenu l'onye eswe egudeje onu iya kfuta iphe egbu iya nu.

¹³Onye eswe egudeje iphe e-te nwedu ishi wata okfu iya. Iphe oogudeje kpo-chia ya ishi aburu kpurupyata.

¹⁴Okfu onye eswe abuje ogodo-orikoro. E to nwedu onye maru iphe e-me echile;?bu onye, a-du ike kfuru iya iphe e-mekochaa mua ya l'azu.

¹⁵Akanya, onye eswe ese b'o sejeru ike-agvugvu nu onwiya; to mahe uzo ufu.

¹⁶Nshoo ali ophu bu nwata nshii bu eze epe; ndu ishi epe aburu ndu, bu ori gwoogwoo eteje epe le mgbenya.

¹⁷Onu-oma bu ke nggube ali ophu eze ngu shi l'oke ufu; ndu ishi epe aburu ndu erije nri l'oge iya; k'ophu ike a-du epe; e-to budu t'o gvu l'ite.

¹⁸O kwa onye enyiru; be ulo iya ezeje; buru onye chiru aka ye l'ifu utakfu; be ulo iya eshije eshishi.

¹⁹Iphe eemeje l'oge eswe-iphe bu ote eswa. Iphe mee emejekwanu bu t'ehu tso madzu ena. Obekwanu l'o bu okpoga gude iphemiphe obule.

²⁰Be ephukwa onye eze iphu; m'o -ruhuru; o buru l'i riru iya ariri. Ophu be ephukwa onye nweru iphe iphu; m'o -ruhuru; i nodu l'ime ulo ngu; kele nwenu, epe l'eli; me ophu nweru ebà e-jekwa je edoo.

O-zi-iphe 11

Umere onye, kwaru enya

¹Chita nri ngu ye le mini; a -nolephu ujiku olemole; yo laphutaru ngu azu.

²Hata iphe ngu keeru umadzu esaa; mbu keeru iya umadzu esato; ke l'e ti madu egbe iphe-ehuka e-mekochaa bya le mgboko.

³Igwe -rua ji ali; kwaphu eliphe; be oo-chiru mini. Oshi, ada adada; m'o -daru laa l'uzo ohuda; m'o daru laa l'uzo isheli; kwaphu eke o daru; be oo-daburu.

⁴Onye ele ege pherephere epe te emebekwa iphe l'ali. Onye elekwanu igwe enya l'ifu ta akpatakwa iphe l'okfu iya.

⁵O bu ege e ti madu uzo, pherephere eshije; ti ma ege nwata eshije emo nne iya l'epho; bu ege oru Nchileke te edoobe ngu enya; mbu Nchileke, bu iya meru iphemiphe obule.

⁶Kua iphe iku akuku l'utsu; ba achikwaru aka ye l'utakfu l'urenyashi; ke l'e ti madu ophu e-mekochaa mee ohuma;?bu owaa; t'o bu ophu; t'o bu l'ephe ebo e-mekochaa mee ohuma.

⁷Iphoro dukwa mma; yo dujekwaphu madzu mma t'o phu enyanwu.

⁸O -buru le madzu karu nka; lilihu alilihu; t'ehu tsojekwa onye ono ena-a. Olobu; t'o nyatakwa le nchi e-jihuru iya; teke ono a-nokwaphu ulori ege ono. Iphe bu iphe a-byanu bukotakwa ori aphu.

Nyatakwa onye meru ngu nu nta-a, i bu nwokorobya

⁹T'ehu tsokwaa ngu ɛna; nggube nwokorɔbya; nta-a, i bukwaɗua nwata. T'ehu tsojekwa ngu ɛna teke ɛhu nwata nokwaɗu ngu-a. Tsojekwa iphe obu ngu akoru ngu; me iphe ɛnya ngu phuru. Olobu; t'o dokwa ngu ɛnya l'iphemiphe obule ono; be Nchileke e-mekochakwa jia ngu aji iya.

¹⁰Oo ya bu; haa oku welengu; tuko iphe bu iphe aghaswashi ngu ɛhu gwobe; ke l'evuvuta uke tukokwa buru ori aphu.

O-zi-iphe 12

¹Nyatakwa onye, keru ngu nu; teke i nokwaɗu l'okorɔbya; mbu temanu ejo uboku ono abya; mbu afa ono, ii-wata okfu: L'iphe ono l'o ha ta dukwa ophu atsokwaɗu ngu ɛna.

²Teke ono; be ɛnyanwu; iphoro; onwa; me mkpo-kpodo e-jikputa ngu l'ɛnya; mgboko aguphohu ngu l'ɛnya l'o bu teke igwe chigeru mini.

³Teke ono; be ndu eche ufu a-nmahu kpakpakpa; ndu bu mkparawa ekpulahaa ekpukpu. Ndu akwo nri akwo-buhu iya; ke l'ephe ta hadu l'igwe. Ndu eshije le windo pyofu ɛnya awata ophu inyoki-inyoki.

⁴Teke aa-gu-chishi onoguzo mkpukpu. Iphe eegwe egwegwe adalahaa ngu ɛringe-ɛringe; mbu teke bu: nwenu -raa ora; nggu akfu-lihu. Obu l'olu egvu ephe a-nodu ada ote-ɛnya ote-ɛnya.

⁵Teke ono; be madzu a-nodu atsu egvu onyihu eli ugvu; l'atsukwaphu egvu oswe l'esu-uzo; mbu teke oshi alumundu atsu igu; igube l'akpuwa onwiya akpukpu; to nwehe iphe egu iya agukwaɗu iya. Ono teke madzu a-la eke oo-no jeyewaru; ndu ekwa arawa iya ru le mgbadamgba ogologo.

⁶Nyatakwa onye meru ngu nu; temanu a gbabua udo ono, e gude mkpola-ocha swia ono; mbu teke e ta tukpodua okwa mkpola-ododo ono; ite ta tukpohuwa le nwogvu; ta nyakwoshiwa igwe, eegudeje eseta mini le welu.

⁷O bu teke ono; be eja a-laru l'ali, bu eke o shi; ume ndzu alakfushia Nchileke, bu onye nuru iya nu.

⁸“Iphemiphe obule tuko buru ori aphu! Ono iphe O-zi-iphe ekfu. Iphemiphe obule tuko buru ori aphu!”

Mkpochi-ishi iya

⁹E to bulekwa l'onye ziru iphe-a bu onye maru iphe; obenu l'o meru ndu odo; ephe amaru iphe. O riru oriri; voshia iphe avoshi; bya anmashia etu doo giriri.

¹⁰O-zi-iphe toru nwehu foo okfu afofo; fota okfu, gbaru l'ekfukfu; k'ophu bu l'iphe o deru bu iphe gbaru nu; buru oswi-okfu.

¹¹Okfu onye maru iphe dukwa l'o bu mgboro, unwu-eswi egudeje eche eswi. Yo buru ege nturu, akpojeru gungugungu bu ege etu, Onye Eche Aturu nmaru angujeru.

¹²Qo ya bu; nwa mu; sefukwa ẹka l'iphe ẹ-ta budu iphe-a; mu ezi-a. Ode ẹkwo te nwekwa agvugvu; ogunuka ẹkwo l'achi ike.

¹³Nta-a b'e gudewa nchi nukota iya l'ọ ha. Mkpochi-ishi iya aburu: Tsuje Nchileke egvu; nggu emeje iphe ọ suru t'i mee! Kẹ l'ọ bu iya bu iphe gbaru madzu l'ememe.

¹⁴Kẹ l'iphemiphe obule, madzu eme; bẹ Nchileke e-kpe iya ikpe; mbu jeye l'iphe bu iphe madzu meru l'edomi; ophu, du mma; me ophu, du eji.

Egву Sólomõnu

Egву Sólomõnu 1

¹Egву, kakõta mma l'iphe bu egву. O bu egву Sólomõnu.

Kẹ nwanуi asu:

²Nggube nwoke ono; nmanuа mu akpa; nggu etsuta mu onu; kele n-yemobu ngu kakwa meе otso ena.

³Mkpõ, manu, i jiru l'atso ena nshinu. Epha ngu l'eshi mkpõ l'o bu manu senti, a wufuru awufu. O bu iya meru iphe unwu-mgboko yeru ngu obu.

⁴Duta mu; t'ayi tugbu-kebe! T'eze dubata mu l'õbù iya; eke ayi a-nõdu t'ehu tsoo ayi ena; ayi etee eswa l'eke i no; jaa n-yemobu ngu karia ege aajaje meе. O gbaruphu t'unwu-mgboko yeru ngu obu!

⁵Unube unwanуi Jerúsalemu! A makwaru-a le mu eji uji; obekwanu le mu ama mma; le mu jiru jita l'o bu ulo-ekwa ndu Keda; obenu le mu amakwanu l'o bu ekwa, e geru l'ulo Sólomõnu.

⁶Unu be elekwa mu phoriphori; okfu l'anwu chiru mu; mu ejikputa ejikputa! L'o kwa unwunne mu; ndu k'unwoke; be ehu ghuru eghughu l'eke mu no. Ephe enwuru mu yee; te mu letaje mgbo vayinu. To nwe teke uzo, dujeru mu k'oleta onwomu enya.

⁷Nggube nwoke ono; kanuru mu eke iicheje aturu ngu; me eke ephe atutaje ume l'eswe; k'opfu mu ta awatadu ogha-phe l'o bu nwanуi okpara l'odu-aturu ndu odo.

Kẹ nwoke asu:

⁸O -buru l'e ti madu eke obu; nwanуi-mbeke; bukwa t'i tugbua tsochita owere aturu ono je echee unwu eghu ngu l'iku ulo unwu-eswi ndu ono, eche aturu ono.

⁹Iphe mu atu ngu eyeru; nwanуi-mbeke; bu ada-inya, akpuje ugbo-inya Fero.

¹⁰Iphe-nchi ngu meru ishi-nchi ngu; yo du ugvu. Iyagba, i doru l'olu kweru ngu ekwekwe.

¹¹Ayi e-metaru ngu iyagba mkpõla-ododo, a kpupyabetsuaru mkpõla-õcha.

Kẹ nwanуi asu:

¹²Teke eze shi dugaru l'oshi iya; be mkpõ manu nadi mu ngashiru angashi.

¹³Nwoke ono du mu l'o bu ekpa meru, eshi mkpõ, mu tu-koberu le mkpaku era.

¹⁴Nwoke ono dukwa mu l'o bu ofoko igu oshi Hena, eshije kwekwekwe, shi le mgbabu ndu Enu-Gedi.

Kẹ nwoke asu:

¹⁵I du ugvu; nwanуi mbeke! Iye! I du ugvu! Enya ngu du l'o bu ke ndo.

Kẹ nwanуi asu:

¹⁶Lewaru ẹge ị dụ ùgvù; nggùbe nwoke ono! Iye! Ị dụ k'ekfukfu! Ẹke ayi azeje azeè dụ gèkfungu.

Kẹ nwoke asụ:

¹⁷Osweru, ayi gude kpoo uko ayi bu oshi sida. Oshi, ayi gude sweshia ya esweshi bu oshi payinu.

Egву Sólomõnu 2

¹Mu dụ l'ọ bu igu oshi, nwuru kfụu lẹ nsuda Sharõnu; mbụ l'ọ bu okfukfulike, nõsua lẹ nsuda ugvu.

²Ọ bu ẹge ono, ọobuje okfukfulike yẹle ogvu nõnyabe; yọ kakọta ogvu mma ono; bu ẹge onye ono, nõ mu l'obu ono akakọtaje mma l'ẹke unwu-mgboko ọdo nõ.

Kẹ nwanyi asụ:

³Ọ bu ẹge ono, oshi-õmi lanu akangoje iphe bu oshi, nõ l'oswa ono bu ẹge nwoke ono ami-ngoje unwu-okorọbya ọdo. Ọduje mu mma tẹ mu nõdu l'agu iya; yeru l'akpuru iya anọduje atso mu ẹna.

⁴O dutaru mu jeshia l'ẹke aagba aji. Ẹkwa-ọhubama, o yeru mu aburu n-yemobu.

⁵Gude akpuru vayinu, a miru amimi mee tẹ ike dụ mu. Nngu egude udara mee tẹ mu shihu ike; kẹ l'obu ngu dushi mu ike.

⁶Ẹka-ibiyita iya b'ọ yeru mu l'ishi; bya egude ẹka-utara iya rukota mu.

⁷Unube unwanyi Jerúsalemu; unu kwee mu ukwa l'unu ta akpatsudu n-yemobu jeye teke ọo-bya; kele n-yemobu be bukwa ẹge eedo umoro; me mgbada be eedo iya.

⁸Ngabeduduphu! Ọ kwa olu nwoke ono; be mu anu ẹge ono! Lenu! Oogude nwoso; swewa eze ugvu ugvu; me unwu ugvu ugvu l'agbakfuta mu.

⁹Nwoke ono dukwa l'ọ bu umoro; mbụ l'ọ bu nwele. Oovudokwa l'azu oshi-epoto ayi; pyofu ẹnya lẹ windo l'enyọ sworingu.

¹⁰Nwoke ono sukwaru mu: “Tẹ mu gbeshi mube onye nõ iya l'obu; tẹ mube onye ẹgiri iya; tsoru iya!

¹¹Kele oge winta sweekwaru; mini achị-buhuwa.

¹²Oshi atsukwa igu lẹ mgboko. Oge egvu ruakwaru; kparakobe arakwaa.

¹³Oshi figu wataakwaru amimi. Mkpọ igu oshi vayinu emee ekemeke ọbule; yo shi kwekwekwe. Gbeshi; nggube onye mu yeru obu! Onya mu; gbeshi t'ayi je!”

Kẹ nwoke asụ:

¹⁴Nggube nwa ndo mu, nõ lẹ mgbaku ikelegvu mkpuma; domia onwungu l'ogvu eli ugvu; Byiko menua tẹ mu phụ ngu ifu; kfururu okfu yeru mu; kẹ l'okfu ngu atsoje mu ẹna; atatifu ngu l'ama ntumatu.

¹⁵Nwukooru ayi uphegu ono; mbu unwu uphegu ono, emebyishi vayinu ono; kele vayinu ayi atsukwa igu.

Kę nwanyi asu:

¹⁶Nwoke ono bu nke mu; mbedua aburu nk'iya; mbu onye ono, eche aturu iya l'eke okfukfulike tsuru etsuru ono;

¹⁷gbururu jeye le gberegbede urenyashi teke nwonyonyo ta nohedu. Nggube nwoke ono; byiko; kfukwaa bugengu-bugengu lakfuta mu ege ono, umoro; me ele akfuje l'ugvu, du nkwoodo-nkwoodo ono.

Egву Sólomonu 3

¹Enyashi ophu; be mu azeje l'oshi-azee mu; ngaberu onye mu yeru obu. Mu achoo ya nta; choo ya imo; mu ta phu iya.

²Nta-a be mu e-gbeshi tuko mkpukpu le mkpukpu; me l'edukfu l'edukfu jephekota; choo onye ono, mu yeru obu ono. Mu atuko eke ono tsoo; choo ya; mu ta phu iya.

³Mu le ndu nche enyashi edzuda l'eke ephe etsophe oma-mkpukpu. Mu aji ephe: “?Unu phu-swetaru mu onye ono, mu yeru obu?”

⁴Mu eswetatsulephu ephe; owaa buwa onye ono, mu yeru obu ono. Mu azu iya gbirimu; swechia ya. Mu t'ekwe haa ya t'o tugba. Mu akpu ya jeye teke mu kpurutaru iya ulo nne mu, bu iya bu ulo nwanyi, muru mu nu gedegede.

⁵Unube unwanyi Jerusalemu; unu kwee mu ukwa l'unu ta akpatsudu n-yemobu rua teke oo-bya l'onwiya; kele n-yemobu bukwa ege eedoje umoro; me ele-a be eedoje iya.

⁶Bu onye du ege ono, shi l'echi-egu, du l'o bu enwuru-oku ono; mbu onye a gbaru meru; gbaa ya insensu yeru ntu, eshi kwekwekwe, ndu agba ngho ere.

⁷Lenu-o! O kwa iphe Sólomonu ze; b'a pa ege ono abya! Ndu tso iya nu du ukporo ndu soja eto, a gutaru l'iphe bu ndu bu ndu ike-ka-l'ogu le Izurelu.

⁸Ephe l'ephe ha tukota ogu-mbeke; buru ndu, k'ogu doru enya. Ephe tukota ogu-mbeke l'ukfu; rukota eh uke ukutuku, a-ku l'enyashi.

⁹Eze Sólomonu metaru onwiya iphe eegudeje apa eze. Oshi, o gude mee ya bu oshi, shi l'ugvu ugvu Lebanonu.

¹⁰Itso iya bu mkpola-ocha; b'o gude mee ya. Oshi eh uke iya eke aadakobeje adakobe; b'e gude mkpola-ododo wua. Oshi, anoduje anodu, no iya nu b'e kwekotaru ekwa, eke urubu-urubu. Imime iya b'e geshikwaruphu ekwa, amakota mma, bu ekwa, unwanyi Jerusalemu kpashiru; gude koshi l'ephe yeru Sólomonu obu.

¹¹Unu wufuta; unube unwanyi Zayonu; bya achia enya l'eke eze Sólomonu kpu okpu-eze iya, bu okpu-eze ono, nne iya kpuberu iya mboku ono, o luru nwanyi, bu mboku ono, eh tsoru iya etu ono!

Egву Sólomõnu 4

Kẹ nwoke asụ:

- ¹I dụ ugву nggube nwanyi mbeke! Owa iphe iima amama! Enya ngu, i gude ulari-ifu kpuchia; dulephu l'ọ bu ke ndo. Egbushi ngu dulephu l'ọ bu eji egу, dzeberu; shi l'eli ugву Gíledu awụ-zita.
- ²Eze ngu achalephu l'ọ bu igwè aturu, e byishiru eji k'ophungu; saa ya asasa; yo shi l'ẹke a sacharu iya l'awufuta; chigbaaru unwu ẹbo ẹbo. E to nwedu m'ọo nanu, yi nkinyi iya.
- ³Ugbo-õnu ngu tuko nwua kfuu l'ọ bu owúú uswe. Onu ngu ama ntumatu; dụ ugву. Ishi-agbagba-nchi ngu, i gude ulari-ifu kpuchia dulephu l'ọ bu utara-okumu, e gbujahuru ẹbo.
- ⁴Olu ngu degeru l'ọ bu ulo-eli Dévidi ẹke eedobeje ngwa-õgu. O bu l'upho-mkpuma iya b'e koru iphe eegudeje egbochita onwonye l'õgu, dụ unu ẹbo l'ukporo iri, bu ndu mkparawa egudeje iya egbochita onwephe l'õgu.
- ⁵Era ngu ephe ẹbo dụ l'ọ bu unwu umoro labu; mbu l'ọ bu unwu umoro, a muru ejima, bulephu l'ẹke okfukfulike no; be ephe akpaje nri.
- ⁶Mu e-je anodu l'ugву meeru; me l'ugву insensu; jeye le gberegbede; teke nwonyonyo ta nohedu.
- ⁷I bu nwodu-geru nggube nwanyi mbeke. E to nwedu ẹke o phoduru ngu m'ọo nanu.
- ⁸Nwamgboko mu; tsoru mu t'ayi shi le Lebanõnu lufuta; tsoru mu t'ayi shi le Lebanõnu lufuta; haa onungonu ugву Amana; nggu ahaa onungonu ugву Seniru; me ke Hemonu nyizita. Shi l'iduma-agu nyizita; nggu eshi l'ugву ẹke oduma edomije onwiya nyizita.
- ⁹I riakwaru mu obu; nwunne mu; mbu nggube nwamgboko mu. I gudeekwa enya, i leru mu ugbo lanu; me iphe-olu ngu tota mu meji.
- ¹⁰Lewaru iphe n-yemobu ngu atso atso; nwunne mu; mbu nggube nwamgboko mu. N-yemobu ngu kakwa mee otso ena. Ege ono be mkpo manu senti ngu kakotakwaphu iphe odo odo, oshi mkpo.
- ¹¹Nggube nwamgboko mu; okfu, shi ngu l'õnu atso ena l'ọ bu manu-engu, shi l'ebaku-engu. Iphe shi ngu l'ire bu mini era-eswi; me manu-engu. Uwe ngu eshikota kwekwekwe l'ọ bu ugву ugву Lebanõnu.
- ¹²Nwunne mu; mbu nggube nwamgboko mu; i dulephu l'ọ bu mgbabu, a tu-chiru atuchi; dụ l'ọ bu nwogvu, a gu-chiru agu-chi; mbu l'ọ bu oga, a dachiru adachi.
- ¹³O bu utara-okumu, a mishi akpuru dụ mma bu iphe jiru mgbabu ngu. Oshi hena; me nadi jikwaruphu mgbabu ngu ejiji;
- ¹⁴me nadi; safarõnu; kalamõsu yele sinamõnu; me l'iphe bu insensu, dụ iche iche; mewaru meeru; alosu; mewaru iphe bu oshi, eegudeje eme iphe eshi mkpo.

¹⁵I bụ ọgba-mini, nọ lẹ mgbabu; bụru wẹlu mini, anụ ndzụ; bụru nggele, shi l'ugvu ugvu Lébanonu atsoshi atsoshi.

Kẹ nwanyi asụ:

¹⁶Wata ephephe; nggube pherephere, shi l'uzo isheli! Nggwu abya; nggube pherephere ophu shi l'uzo ohuda! Bya bya epheshi iphe mu kuru lẹ mgbabu mu; tẹ mkpọ iya ngashia mgboko! Tẹ nwoke ono bata lẹ mgbabu iya; bya awota akpuru iphe a kuru iya; ophu katsua mma; ria.

Egву Sólomonu 5

Kẹ nwoke asụ:

¹Nwunne mu; mbụ nggube nwamgboko mu. Mu bataakwaru lẹ mgbabu mu. Mu chikookwaru meeru mu; yele unwu oshi odo, eshigbaa kwekwekwe. Mu riakwaru ebaku-engu mu yele manụ-engu mu; ngwa mee mu; me mini era-eswi mu. Ndu onyà mu; unu ria; unu angua jeye teke n-yemobu a-wata unu ome l'anya!

Kẹ nwanyi asụ:

²Mu eku mgbenya; obu mu amuru enya. Ngabeduduphu! O kwa nwoke ono akụ eka l'ibo. Yọ sụ mu: “Nwanyi mbeke; nwunne mu: Gūhaaru mu ụzo; gūhaaru mu ụzo nggube ndo; nggube onye nk'iya, e te nweddu ekworo! Kẹ l'ishi bukotawa iya iji. Egbushi, nọ iya l'ishi; bẹ iji enyashi dajikwaru adaji.”

³Mu yefuakwaru uwe mu. ?Bụ tẹ mu yee ya odo ọtọ? Mu gudeekwa mini kwọ onwomu okpa. ?Bụ tẹ mu bya adzọo ya l'alị odo ọtọ?

⁴Nwoke ono epyo eka lẹ mgbaku ibo; ehu ayeshihu mu l'eke o nọ.

⁵Mu ezilihu tẹ mu gūhaaru iya ụlo. Eka mu anguguhu lẹ manụ meeru; mkpushi-eka mu l'ọ ha amukota forifori; l'iphe e gude agūha ibo.

⁶Mu abya agūhaaru nwoke ono ụlo; a ma l'e t'ọ nōhedu iya; l'ọ tūgbuwaru. Atūgbu iya ono emee; meji atofu mu. Mu achọo ya nta; chọo ya imo; mu ta phụ iya. Mu ekua ya nta; kua ya imo; tọ za.

⁷Ndu nche aphua mu teke ephe tso l'ejephe lẹ mkpukpu. Ephe egude mu; chia mu iphe; chifu mu onya; bya eyeta mu uwe eli-ehu mu; mbụ ndu nche ono, eche onu-uzo mkpukpu ono.

⁸Unubẹ unwanyi Jerúsalemu; mu kfuru unu ege-a: Teke unu phuru nwoke ono; ?bụ ngunu bẹ unu e-kfuru iya. Unu kfuru iya-a l'obu iya egbu mu egbugbu!

Unwanyi Jerúsalemu asụ:

⁹Nwanyi mbeke; kanuru ayi ege a -phụ mini; e -me ekfu ngu ono gude ka ndu odo mma! ?Nanụ ege a -phụ mini; e -me ekfu ngu ono gude ka ndu odo mma kparu iphe iizi ayi ege ono?

Kẹ nwanyi asụ:

- ¹⁰Nwoke ono! Oocha ụcha; nwua zii. E -dzua gidimu gadamu; b'o sefujelephu iche.
- ¹¹Ishi iya dụ l'ọ bụ ọkpobe mkpọla-ododo; ẹgbushi ya atuko wuzita l'ọ bụ nza inya; kpee nnu l'ọ bụ ọphegu.
- ¹²Enya iya dụ l'ọ bụ kẹ ndo, beru l'iku nggele, e gude mini ẹra-eswi saa; woru gvube l'ọ bụ ọjaja.
- ¹³Ishi agbagba-nchi iya ẹphe ẹbo dụ ụgvù l'ọ bụ igbo, a dzashiru iphe eshi kwẹkwẹkwe. Okfu, shi iya l'onu adu mma l'ọ bụ okfukfulike, alashi meeru mini.
- ¹⁴Oshi-eka iya dụ l'ọ bụ mgboro mkpọla-ododo, e gude kirisòlàyitù mee. Ehu iya kworu burukutu l'ọ bụ ọdu-enyi, e fucharu efucha; bya egude sáfàya memaa ya emema.
- ¹⁵Okpa iya kfulu kẹ gborokoto l'ọ bụ itso, e gude mkpuma ẹgiri mee; ọphu a tukoberu lẹ ntọ-l'ali, bụ mkpọla-ododo b'e gude tọo ya. L'ugbugba ehu iya b'ọ kfulu gbororo l'ọ bụ oshi sida ugu ugu Lébanonu.
- ¹⁶Olu okfu iya atsoje l'ọ bụ manụ-engu. O bulephu l'ọ ma mma l'amashi iya ike. Unube unwanyi Jerúsalemu; onye ono bụ onye nọ mu l'obu; buru ọnya mu.

Egву Sólomonu 6

Unwanyi Jerúsalemu asụ:

¹Nwanyi mbeke; ?Bu awe bẹ 'a -phụ-mini; 'e -me ẹkfu ngu jeru; ?Bụ awe b'o cheberu ifu; k'ọphu ayi achọ-edede ngu iya?

Kẹ nwanyi asụ:

²Nwoke ono jeru lẹ mgbabu iya; mbụ l'ẹke ọ dzashiru iphe eshi mkpọ. O jeru oche aturu iya lẹ mgbabu ono; ẹge oomekokwaphu okfukfulike.

³Mu bụ kẹ nwoke ono; nwoke ono aburu nke mu. Oochekwa aturu iya l'ẹke okfukfulike nọ.

Kẹ nwoke asụ:

⁴Nwanyi mbeke; iima mma l'ọ bụ mkpukpu Tiza; dụ ụgvù l'ọ bụ Jerúsalemu. Iidzo girimu gadamu l'ọ bụ ndu soja, pa ẹkwa-ogu ẹphe.

⁵Wofu ẹnya ngu l'ẹke mu nọ; kẹ l'ọolo mu ẹka lẹ meji. Egbushi ngu dulephu l'ọ bụ eji eghu, dzeberu; shi l'eli ugu Giledu awu-zita.

⁶Eze achale ngu phụ pemu-pemu l'ọ bụ ikpoto aturu, shi l'ẹke a ghuru iya ehu wufuta. Ephe l'ẹphe ha achigbaa unwu ẹbo ẹbo; to nwe ẹphe m'ọo nanu, gba ẹka.

⁷Ishi agbagba nchi ngu, i gude ulari-ifu kpuchia dulephu l'ọ bụ utara-okumu, e gbujahuru ẹbo.

⁸Unyomu eze a-dukwaru ukporo ẹto; nnufu iya phe adu ukporo ẹno; ndu k'unwu-mgboko aburu 'aguta aguta.

⁹Obenu l'ọ bụ nggube nwa ndo mu; bụ onye dụ-geru nụ. I dụ iche; bụru onye t̄baru nne iya l'anya; b̄ru onye ẹ-te nwedu ẹkworo l'anya nne iya; Ụnwu-mgboko phuru iya; kua ya onye a ḡoru ọnu-oma. Unyomu eze; m̄e ndu ọphu b̄ru nnufu iya ph̄e aphua ya; jaa ya ajaja.

¹⁰?Bu onye, b̄ru onye ono, dụ l'ọ b̄ru iphoro nchi-ab̄ohu ono? ?Bu onye egbu pemu-pemu l'ọ b̄ru ọnwa; chaa too l'ọ b̄ru ẹnyanwu; mb̄ru dụ biribiri l'ọ b̄ru ndu soja, ch̄i ẹkwa-ohubama?

¹¹Mu jeru l̄e mgbabu, a dzash̄iru oshi, amije akpuru t̄e mu gbaphee iphe efushitsua k'ophungu; t̄e mu maru m̄e oshi vaȳinu; ?o meshiwaru mgbirigba; makwaruphu m̄e utara-okumu;?otsuwa igu.

¹²T̄e mu kwaa maru; b̄e mu gbe n̄oduwanu l'ugbo-inya ono, ndibe mu gudeje dulataru mu nwamgboko mu ono.

Ndu ọnya

¹³Latanu azu! Latanu azu; nggube nwanyi Shulemu! Latanu azu! Latanu azu t'ayi ch̄ia ngu ẹnya! ?Bu ngunu meru iphe unu a-n̄odu ele nwanyi Shulemu kpakpakpa; l'ọ b̄ru onye, ele ẹke ndu Mahanemu ete egvu?

Egву Sólomonu 7

¹Nggube ada-eze; iphe akpokpa, i yeru l'okpa kwekwanuru ngu. Utakfu ngu dulephu l'ọ b̄ru mgbubu, onye maru ome nka meru.

²Mkpotubo ngu gbaleruphu nwamgburumburu l'ọ b̄ru ọba, m̄e vaȳinu ẹ-ta agvujedu agvugvu. Ephi ngu adu l'ọ b̄ru igberi, a kuberu akube; gude okfukfulike dophee ya mgburumburu.

³Era ngu dụ l'ọ b̄ru unwu umoro labu; mb̄ru l'ọ b̄ru unwu umoro, a m̄ru ejima.

⁴Olu ngu dụ l'ọ b̄ru ulo-eli, e gude odu-enyi kpua. Ẹnya ngu ẹphe ẹbo l'egbu pamupamu l'ọ b̄ru ẹnyimu-mini ndu Heshibonu; mb̄ru onanu, n̄onyabe ọnu-uzo Baturabimu. Okpu-imi ngu degeru edegeru l'ọ b̄ru ulo-eli Lebanonu, b̄ru ọphu gharu ifu l̄e Damasukosu.

⁵Ishi ngu meru ngu; nggu ama l'ọ b̄ru ugu Kamelu. Egbushi, n̄o ngu l'ishi eke urobu-urobu. O kposhiru eze iphe ooje; l'ẹke o n̄o l'ele ẹge e shiru kee ya.

⁶I malephu mma; nggube nwanyi mbeke; umere ngu akarū mma!

⁷L'ugbugba ngu b'i gvuru l'ọ b̄ru agbaragba; era ngu adugbaa l'ọ b̄ru ofoko njikpa.

⁸Mu asu: “L̄e mu e-nyi agbaragba ono; je enwota iya ẹkfu.” T'era ngu dukwa mu l'ọ b̄ru ofoko vaȳinu; ume, iitu eshije mu kwekwekwe l'ọ b̄ru nkfu-al̄i;

⁹onu, iitsuta mu atsoje mu l'ọ b̄ru m̄e, a ku-gheru aku-ghe.

K̄e nwanyi asu:

T'ò bụkwaru onye ono, mu yeru obu ono angu mee ono; k'òphu oo-shi iya l'ugbonu; shi iya l'eze l'atso geregere!

¹⁰Mu bu ke onye ono, mu yeru obu ono; l'agukwa iya phu agugu.

¹¹Bya; nggube 'a -phu-mini; 'e -me-ekfu mu; t'ayi je l'egu; je aradu aradu l'ime mkpukpu!

¹²T'ayi nmaa ewa jeodu le mgbo vayinu je amaru me oshi vayinu; o ruwaru iru; t'ayi maru me igu iya;?o sakawaru. Mekwaphu t'ayi maru me oshi utara-okumu;?ootsuwa igu nk'iya. O bu l'eke ono; be mu e-koshi ngu le mu yeru ngu obu.

¹³Oshi mandureku eshikwa mkpo. Mu doberu akporu oshi, du iche iche l'onu-ulo ayi. Mu doberu ngu k'ophungu; doberu ngu akahu iya l'asa iya l'asa iya; nggube 'a -phu-mini; 'e -me-ekfu mu.

Egву Sólomõnu 8

¹O du mu t'a su l'i bu nwunne mu nwoke; ngua nne mu era; me mu etsutaje ngu onu; me ayi phu l'esu-uzo; to nwe onye a-su mu su.

²Mu e-duta ngu dubata l'ulo nne mu, bu iya bu onye ziru mu iphe; chebe ngu akuru-aku mee, mu kutaru l'oshi utara-okumu mu.

³O du mu t'a su l'o cheberu mu eka-ibyita iya l'ishi; gude eka-utara iya rukota mu.

⁴Unube unwanyi Jerusalemu; unu kwee mu ukwa l'unu ta akpatsudu n-yemobu rua teke oo-bya l'onwiya.

Ndiphe asu:

⁵?Bu onye bu onye ono, dakoberu a -phu mini; e -me ekfu iya; shi l'echi-egu abya ege ono?

Ke nwanyi asu:

O kwa le mkpuli udara b'i ze; mu abya akpalia ngu. O bu l'eke ono; be nne ngu tsutaru ime ngu; buru l'eke ono; be ime taru iya; yo mua ngu.

⁶Mee mu iphe-ohubama dobe onwongu l'obu; buru echi-ohubama, iigba l'eka; kele n-yemobu shihukwaru ike l'o bu anwuhu. Okopho iya aburu 'arobuta arobuta l'obu ili. Oonwuje l'o bu ovovo-oku; mbu l'o bu oke ire-oku.

⁷Ochi-oku mini ta azu-nyighekwa n-yemobu; ophu enyimu e-kpotaghekwa iya. O -buru le madzu gude iphe bu iphe o nweru te ya zuta n-yemobu; bukwa ewena be oometaru onwiya.

Unwunne ke nwanyi asu:

⁸Ayi nwekwaru nwunne nwanyi, era ta nokpoduanu l'okpoma. ?Bu ngunu be ayi emeru nwunne ayi ono mboku, nwoke a-ji aji iya?

⁹Ndege ọ bu oshi-ẹpoto; me ayi akwaa ya mkpola-ocha nkwatankwa l'ehu. Ndege ọ bu ibo; me ayi egude oshi sida ku-chia ya.

Kẹ nwanyi asụ:

¹⁰Mu shihuru ike l'ọ bu upho-mkpuma. Era mu vudokwa gamugamu l'ọ bu ulo-eli. Onye ono makwarua le mu -nonyabe iya; be ehu a-du iya agu.

¹¹Solomonu nweru mgbo vayinu le Balu Hamonu; bya eworu iya ono ye ndu a-nodu akfu iya ugwo l'eka. Iphe ndu ono e-wotajeru iya l'onye l'onye l'ozori akpuru vayinu ono bu ekpa mkpola-ocha iri iri.

¹²Obenu le mgbo vayinu nke mu bu mbedua nwe iya. Yo buru ege du mu mma; be mu a-nodu eme iya. Ekpa mkpola-ocha iri l'iphe e retaru le vayinu; bu nggube Solomonu e-nweru iya. Ekpa mkpola-ocha labu aburu ke ndu eletaje akpuru vayinu ono enya.

Kẹ nwoke asụ:

¹³Nggube onye ophu, bu le mgbabu ono; onya mu phe ngabekwaru ngu nchi t'ephe nua olu ngu. Te mu nuedukwa olu ngu!

Kẹ nwanyi asụ:

¹⁴Nggube; 'a -phu mini; 'e -me ekfu mu; kfuwaa sangu-sangu byakfuta mu ege ono, umoro; me nwele akfuje l'ugvu, a kushiru iphe eshi mkpo ono!

Azáya

Azáya 1

¹Qwaa bú àphù, Azáya Emožu phuru l'èhu ndu Júda; mę l'èhu ndu Jerúsalemu. Teke o phuru àphù ono bú teke Uzáya; Jótamu; Éhazu; mę Hezekáya shi bútsuaru eze; l'achi ndu Júda.

Nchileke abaru ndibe iya mba

²Tę nggube igwe nua ya; nggube alı anukwaa ya phu; kele Ojejoje kfuakwaru okfu. O suru: “L'unwegirima, ya heru hefuta; gbe bya aghawanu aghagha; kwefuru iya ikè.

³Eswi amajekwa onye nwe iya nu. Nkaku-igara amaru iphe onye nwe iya nu eyejeru iya nri. Obenu le ndu Izuru ta dudu ophu ephe maru; mbu le ndibe iya be iphe te dojedu enya.”

⁴Tuswekwa. Unu bukwa ejo mba. Era ejo iphe unu emeshi anyiakwa unu anyinyi. Unu bu ndu ejo eri; ndu merushiwaru onwephe emerushi. Ephe gbadowaru Ojejoje; to nwehe iphe ephe gubekwaduru Onye nsọ ke Izuru. Ephe gbe ghawaru iya nu azu.

⁵Bu ngunu bu ke t'a nodu aku unu pyaapya??Bu ole bu ke t'unu hugabe; kwefuru Nchileke ikè? Ishi bukotaakwa unu onya onya; meji l'atofuwa unu atofu.

⁶Tsube l'obechere-okpa unu jeye l'ishi unu ta dudu eke du unu npho. Iphe jiru unu eh bu uswiru echachi; onya onya; me onya, ndu ophu awugbaa unu mee. E to nwedu ophu a kwocha unu akwocha; to nwe ophu e kechiru unu ekechi; to nwe ophu e deberu unu ogvu.

⁷Alı unu buwa ochobo. Mkpukpu unu be oku tsufuwaru. Okfu, unu koru akoko be unu nowa l'ele ndu ohodo; ephe abya eripyaa ya. O dabuwaru ochobo l'o bu eke ndu ohodo luru alulu.

⁸Jerúsalemu b'a hawaru; yo daburu nkinyi l'o bu ulo-egu, a turu le mgbo vayinu; mbu l'o bu ulo-egu, a turu l'egu eke a kuru akpuru-ele. O duwa l'o bu mkpukpu, ndu ohogu yechiru eyechi.

⁹Ndege Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike te meru t'o nweru ayi ndu ophu a-wafu nu; me ayi ge agvulephu l'o bu ndu Sodomu; mbu chihulephu l'o bu ndu Gomora.

¹⁰Unu nua iphe Ojejoje ekfu; unube ndu ishi Sodomu! Unu ngabe nchi lekemu, Nchileke ayi turu; unube ndu Gomora!

¹¹O suru: “L'igweligwe ngweja ono, unu egwojeru iya ono;?bu ngunu b'o bu iya. Ebyila ono, unu egudeje gwooru iya ngweja-ukfuru ono yele anu ono, eba rachitsuaru eh ono be tuhuwaru iya nu. Mee eswi; mee aturu; me k'eghu ta dujekwa iya mma.

¹²Abyabya, unu abyaje l'ifu mu;?bu onye asuje t'unu gude iphe ono bya? Mbu;?bu onye ezije unu t'unu bya adzotoshiaru mu ogbodufu?

¹³Unu ba abyajehkwaru iya ochiru eja iphoro ono, unu abyaje achichi ono. Insensu ono, unu akpojeru iya oku ono anodujekwa ahụ iya egbo. Aji Onwa Ophungu unu; aji

mbòku ọtu-ume unu; mę ndzuko ono unu eyeje ono bę ya ta akpaghedu ume iya; shita l'ęjo iphe unu anọduje eme lę ndzuko ono.

¹⁴Ajị Ọnwa Ọphungu, unu agbaję; mę eswe-iphe unu agbajękpo agbagba bę dukotawa mu ashi. Ọ bukotawa mu ivu. Ike ęphe gvụwaru mu.

¹⁵Unu -chilia ęka unu l'ekfu anụ mu; bę mu e-wofu ęnya l'ęke unu nọ. Ę to nwekwa mę unu kfulu nụ mu ikfu agha; mu te eyekwaru unu ọnu. Ishi iya aburu l'ọchi nọ unu l'ishi.

¹⁶Unu ghụa ęhu; mee onwunu t'unu gbufu! Unu haa mu omechishi ęnya! Unu esefu ęka l'ome ęjo iphe!

¹⁷Unu mụtafua ome iphe dụ mma! Unu achoje ụzo ikpe, dụ maa! Unu hụje ndu aakpa ndu ọdo ęhu àhùhù! Unu hajęru ndu a toru ogbe enge! Unu adzoje ọdzo ęhu unwanyi, maa tufuru!”

¹⁸Ojejoje sụru: “Unu bya tę idzu unu l'iya buru nanu! Ę to nwedu; mę iphe dụ ęji, unu, meshiru dụ-tabe ęji l'eke nyarinyari; bę oo-mekochaa gbulahaa pemu-pemu l'ọ bụ eberugo. Ę to nwedu; m'ọ dụ-taberu ęji l'ekewa l'ọ bụ uswe; bę oo-mekochaa chaa l'ọ bụ òwúú.

¹⁹Ọ -buru l'ọ bụ uche obu unu t'unu wata ome iphe mu sụru t'unu mee; bę unu e-mekochaa ria iphe katsua mma, shi l'alị.

²⁰Ole; ọ -buru l'unu jikaru; kwefu íkè bę bụ ogu-mbeke bę ee-gude vua unu nyaa. Ojejoje kfuakwaru l'ọnu iya.”

Jerúsalemu bụ mkpụkpu, eme iphe dụ ęji

²¹Lekpodudunu ęge mkpụkpu ono, e shi gude ęka ono bya abụwaru nụ nwanyi ọkpara! Mkpụkpu, bụ ikpe, dụ nhamunha bę e shi ekpekotaje iya; mbụ mkpụkpu, odobe-ęka-ndoo shi buru eburu. Nta-a bę bụwanu ndu mgburuma jiru iya.

²²Mkpọla-ọcha ngu ghọkotawaru nshị-mkpọla. Ęgiri męe, e shi akụ l'ime ngu b'e gudewa mini ghanwushikota aghanwushi.

²³Ndu ishi ngu bukota ndu kwefuru Ojejoje íkè; buru ndu tso ọgbo iphura. Ęphe yeru ęnya l'ori ęka-azu. Ọ bụ t'a nụ ęphe bę ęnya akaję ęphe. Ndu a toru ogbe bę ęphe ta agbajędu ọdzeni ęhu ęphe; ęphe ta anga nchị l'okfu ęhu nwanyi, maa tufuru.

²⁴Ọ bụ iya kparu iphe Nnajiufu; mbụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike, bụ iya bụ Ọkaribe kę Ízurelu kfulu; sụ: “Nhuu; tę mu bya emee koshi ndu ọhogu tę mu kebe tufu ume. Tę mu bya emelata ndu ọhogu mu iphe ęphe meru mu.

²⁵Mu a-ghachi ęka mee unu iphe. Mu abya anyashia unu unu nshị-mkpọla ono, nọ unu l'ęhu ono; bya ajị-shikota unu inyi, nọ unu l'ęhu.

²⁶Mu e-me t'unu nweru ọkpobe ndu ikpe ęge ono unu shi nweru iya ono. Mu e-mekwaphu t'unu nweru ndu maru iphe a-kpọ-zijeru unu ụzo ęge ono unu shi nweru

iya l'òdúngu ono. Ee-mekochaa eku ngu mkpukpu, doberu ẹka ndoo; kukwaa ngu phu mkpukpu, e gude ire iya ẹka.”

²⁷Mkpukpu ono, nọ lẹ Ugwu Záyọnu ono bụ ikpe, dị mma; bẹ ee-gude dzọo ya. Yọ bụru odobe-ẹka-ndoo; bẹ ee-gude gbata ndu kwaru izimana.

²⁸Obenu lẹ ndu kwefuru Ojejoje ikè; mę ndu eme iphe dị ẹji bẹ aa-chiko lakota l'iyi. Ndu haru otso Ojejoje aburu kpurupyata.

²⁹Achi ono, unu doberu nsọ ono; bẹ iphere iya e-mekochakwaa mee unu; keshinu o bụ iya bẹ unu yeru ẹnya. Mgbabu ngweja ono, unu hataru ono; bẹ e-mekochakwaa bụru unu iphe-iphere;

³⁰kẹ l'unu e-mekochaa dị l'ọ bụ achi, laru ẹkwo; mbụ l'unu a-dụ l'ọ bụ mgbabu, ẹ ta gbadu mini.

³¹Ndaji-nggara a-bya adu tsugo-tsugo. Ozi, ẹphe jeru abukotaru ẹkoroku; ẹphe achiko kekota oku; ọphu o dudu onye e-gbonyi oku obu.

Azáya 2

Ẹhu-agu, a-nọ jeye lẹ tutu yoyo

(May 4:1-5)

¹Qwaa àphù, Azáya Emožu phuru l'okfu ẹhu ndu Júda; mę ndu Jerúsalemu.

²O -rua l'oge ikperazu; bẹ ee-me t'ugvu ono, a tukoberu eze-ulo Nchileke ono shihu ike; mee ya t'ọ bụru eze l'iphe bụ ugwu nonu. Mbụ ee-me iya t'ọ kakota ugwu nonu l'eli. Iphe bụ mbakeshi a-wata ọwu abya iya.

³Ndiphe a-bya ekfulahaa; sụ: “Unu bya t'ayi je l'eli ugwu Ojejoje. Unu t'ayi je l'ulo Nchileke kẹ Jékọpu; k'ọphu ọo-kpọ-ziru ayi ọzo iya; ẹge ayi a-wata otso ọzo, o toru; kẹ l'ọ bụ lẹ Ugwu Záyọnu; bẹ ekemu e-shi bya; bụru lẹ Jerúsalemu; bẹ okfu Ojejoje e-shi bya.”

⁴Oo ya e-kpe okfu, nọru mba lẹ mba; kpeshiaru igwe ọha okfu, nọru ẹphe. Ẹphe akpukwa-zi ogu-mbeke ẹphe; yọ ghọo ogu. Ẹphe akpukwa-zi arwa ẹphe; yọ ghọo nwa mma, e gude akocha iphe. Mba ta pahedu ogu-mbeke ejekfu mba ọdo ogu. Ẹphe ta amuhe ẹge e shi alu ogu ọdo.

⁵Unubẹ ọnu-ulo Jékọpu; unu bya t'ayi tsoru iphoro ono, Ojejoje muberu ayi ono.

Mboku kẹ Ojejoje

⁶I jikawaru ndibe ngu ono, bụ ọnu-ulo Jékọpu; kẹ l'iphe jiru ẹphe ẹhu bụ ome amamanshi, bụ iphe ẹphe mutaru l'ẹka ndu ọzo ẹnyanwu-ahata. Ẹge ono bẹ ẹphe agba ẹja l'ọ bụ ndu Filisutayinu. Ẹphe lẹ ndu mba ọdo atugbabe ẹka l'eme iphe lanu.

⁷Iphe jiru alị ẹphe bụ mkpola-ocha yele mkpola-ododo. Ẹku ẹphe te nwedu agvugvu. Iphe jiru alị ẹphe bụ inya; ugbo-inya ẹphe te nwedu agvugvu.

- ⁸Iphe jiru alì ẹ̀phe bụ́ agwa. Yọ́ bụ́ru iya bẹ́ ẹ̀phe abaru ẹ́ja; mbụ́ iphe ono, bụ́ ẹ̀phe gude ẹ́ka ẹ̀phe meshia ya ono. Mbụ́; iphe bụ́ ẹ̀phe, gudekpoo ẹ́ka ẹ̀phe meshia ya.
- ⁹Ọ́ bụ́ iya kparu iphe a-lọ́-tsuta madzụ́ alì. Madzụ́ bẹ́ ee-me t'ọ́ la alì. Ba agụ́kwaru ẹ̀phe nvụ́!
- ¹⁰Bahụ́ l'ime ikelegvu! Je je edomia onwongu l'ime alì; l'ẹ́ke ìitsu Ojejoje egvu; ẹ́ge ono bẹ́ biribiri iya eye ngu egvu!
- ¹¹O-te-aja-onwiya; bẹ́ ee-me t'ẹ́nya iya laa. E mee ndu eku onwẹ́phe t'ẹ̀phe bụ́ru kpurupyata. Ọ́ bụ́ Ojejoje kpụ́; bụ́ onye ee-kutse ekutse mbọ́ku ono;
- ¹²kẹ́ l'o nweru ujiku lanụ́, Ojejoje, bụ́ Ọ́karibe-Kakọ́ta-Ike doberu iphe bụ́ ndu eku onwẹ́phe ekuku; mẹ́ ndu, anya ndụ́; mbụ́ mbọ́ku, o doberu ndu, atụ́-li onwẹ́phe atụ́-li. Mbọ́ku ono bẹ́ aa-lọ́-tsuta ẹ̀phe.
- ¹³Mbọ́ku ono b'e doberu oshi sida, nọ́kota l'ugvu ugvu Lébanọ́nu; mbụ́ ndu ọ́phu hatsua l'eli; l'etse origodo; mẹ́ l'iphe bụ́ achì, nọ́kota l'alì Báshanu;
- ¹⁴dobekwaru iya phu iphe bụ́ eze ugvu, akpakọ́ta origodo; mẹ́ iphe bụ́ nwugvu hatsua eli.
- ¹⁵Mbọ́ku ono kwaphu bẹ́ e doberu, iphe bụ́ ụ́lo-eli, hatsua l'eli; mẹ́ mgbodo, a kpushiru ike;
- ¹⁶mẹ́ ugbo-mini ndu Tashishi l'ọ́ ha; mẹ́ iphemiphe ọ́bule, e memaru emema.
- ¹⁷Onye etu onwiya ẹ́pha bẹ́ ee-mekochaa mee t'ẹ́nya iya laa. E mee ndu etse etsetse t'ẹ̀phe bụ́ru kpurupyata. Ọ́ bụ́ Ojejoje nwenkinyi iya; bụ́ onye ee-kutse ekutse mbọ́ku ono;
- ¹⁸Iphe bụ́ nte a-chìhu.
- ¹⁹Madzụ́ a-nọ́du agbatsua ala l'ọ́gba mkpuma; ndu a-nọ́du awụ́batsua l'ẹ́nu l'ime alì; ẹ́ke ẹ̀phe atụ́ Ojejoje egvu; ẹ́ge ono bẹ́ biribiri iya e-ye ẹ̀phe egvu teke oo-gbeshi nmawoo mgboko anmawo.
- ²⁰Mbọ́ku ono bẹ́ madzụ́ a-chìta ntẹ́kpe ono, ẹ̀phe gude mkpọ́la-ọ́cha meshia mẹ́ ọ́phu ẹ̀phe meshiru lẹ́ mkpọ́la-ododo l'agwaphe ghakaru ụ́nwu anụ́, eeku molu mẹ́ ngvụ́.
- ²¹Ẹ̀phe a-gbatsuaru laa l'ẹ́ke ikelegvu yetsuaru ụ́wa; mẹ́ l'ime ọ́gba, nọ́tsua l'eli ugvu l'ẹ́ke ẹ̀phe atụ́ Ojejoje egvu; ẹ́ge ono bẹ́ biribiri iya e-ye ẹ̀phe egvu teke oo-gbeshi nmawo mgboko anmawo.
- ²²Hajẹ́kwaa ọ́tu-kobe madzụ́ ishi; kẹ́ l'ọ́ bụ́waphu ume, ọ́otu; bụ́ iphe ọ́ tọ́kfu ẹ́ka.?Bụ́ ngunu ọ́do; bẹ́ madzụ́ dafuru ọ́gu iya?

Azáya 3

Ikpe, dýru ndu Jerúsalemu; mẹ́ ndu Júda

¹Lekwa! Nnajiufu, bu Ojejoje; mbu Okaribe-Kakota-Ike abyaakwa onafu ndu Jerúsalemu; me ndu Júda eke iphe eshije eru epe eka; me agbarike epe. Oobyawa epe onafu eke epe eshije eri nri; me eke epe eshije angu mini.

²Oo-nafukwaphu epe ndu ike no l'epe; nafu epe ndu soja; ndu ikpe; ndu nkfuchiru Nchileke; ndu àphù; ndu bu ogurenya;

³ndu ishi soja; ndu nweru okwa; ndu mgbazi; ndu maru ome nka; me ndu agvugwoo.

⁴Mu e-me t'ò buru unwegirima unwokoro a-buru ndu ishi epe. Yò buru unwegirima nshii a-nòdu achì epe.

⁵Ndu madzu awata okpa ibe epe ehu. Onyenonu yo daru yele ibe iya. Obutobu yele obutobu l'alaji. Ogbo-egirima awata ocho ndu bu ogurenya okfu. O-no-l'omu awata ocho ogenyi okfu.

⁶Madzu e-gudeje nwanna iya; mbu onye yele iya shi l'ufu lanu; su iya: “Oo nggu a-buru epe ishi; keshinu ophu o bu nggubedua nweru uwe o-ye-l'ehu. O bu nggu maru ege ii-me eke-a, mebyishihuru ege-a.”

⁷Obenu l'onye ono a-rashia mboku ono; su: “Mu te meghekwa iya! E to dukwa nri, no mu l'ulo; to du uwe, oye l'ehu mu nweru. Unu be emekwa mu onye ishi unu-o!”

⁸Iphe kparu iya nu bu le Jerúsalemu etenga etenga. Júda l'ada adada. Iphe kparu iya bu l'olu epe yele iphe epe eme emesweshi Ojejoje. Epe gudewa ege ono merushia ya ifu.

⁹Ege epe doberu ifu bu iphe agbakpodua epe ekebe. Epe gbe egudeje iphe du eji, epe eme azunga nzunga l'ò bu ndu Sodomu. Ophu epe te gbe mejedu iya k'edomi. Nshoo epe! Ishi iya aburu l'epe mewaru te ndakfu dakfu epe.

¹⁰Kfuru onye doberu eka ndoo l'oo-duru iya le mma; ke l'epe e-ri akpuru, umere oma epe mitaru.

¹¹Nshobukwaa ndu eme ejo iphe! Iphe a-dukwaru epe eji. Aa-kfu epe ugwo iphe epe gude eka epe kpata.

¹²Ndibe mu; be ogbo-egirima akpa ehu. Yò buru unwanyi bu ishi epe. Ndu mu! O kwa ndu edu unu eduphu unu. Epe du unu; je eshilahaa eke ta budu uzo.

Ikpe, Ojejoje e-kpe ndibe iya

¹³Ojejoje nowa l'eke o no l'ulo ikpe. O kwakobewaru te ya kpee ndiphe ikpe.

¹⁴Ojejoje watawaru okpe ndu bu ogurenya ikpe; me ndu ishi ndu nk'iya; su: “O kwa unu luru mgbo vayinu mu alulu. Iphe unu nakokotaru ndu ukpa be nokotakwada le nk'unu.

¹⁵?Bu ngunu bu ke t'unu egwe ndibe mu rakaraka? Mbu;?bu ngunu bu ke t'unu efu ndu ukpa ifu l'ali. O bu iphe Nnajiufu, bu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.”

Okwa, a nmaru unwanyi Jerúsalemu

¹⁶Ojejoje sūru: “L'ụnwanyi, bu ị Ugvu Záyọnu; bẹ ekunuka onwẹphe ekuku. Ọobuje ẹphe eje l'uzo; ẹphe l'ese olu jijiji; l'ekurube ẹnya ekurube; l'eje segelengu segelengu; ojaga ọkpa ẹphe l'ada jẹgengu jẹgengu.

¹⁷Ọo bụ iya meru iphe nnajiufu e-me t'onya abakọta ụnwanyi, bu ị Záyọnu l'ishi; t'ishi chahụ ẹphe nmanmanma.”

¹⁸Mbọku ono bẹ Ojejoje a-natakọta ẹphe ojaga ọkpa ẹphe; o-ke-l'ishi ẹphe; iphe-olu ẹphe;

¹⁹iphe-nchị ẹphe; echi-ẹka ẹphe; ulari-ifu ẹphe;

²⁰ulari-ishi ẹphe; ojaga ọkpa ẹphe; ụkpoto, ẹphe ewe l'ukfu; akpamu manụ mbeleke ẹphe; ọgvu ẹphe;

²¹echi mkpushi-ẹka ẹphe; echi imi ẹphe;

²²kpowula-kpowula uwe ẹphe; ụkpọ ẹphe; ẹkwà achịchi ẹphe; nwẹkpa ọlokpu-l'ẹka ẹphe;

²³onyo ẹphe; uwe ọcha ẹphe; ẹkwà oke l'ishi ẹphe; mẹ l'ẹkwà-ukuvu ẹphe.

²⁴O -be kẹ t'ẹphe eshi mkpọ; bẹ ẹphe a-nọdu eshi nshi. O be kẹ t'ẹphe wee udugbeze l'ukfu; bẹ ẹphe a-nọdu eke onwẹphe eri. O be kẹ t'ẹphe memaa ẹgbushi ẹphe emema; bẹ ẹphe a-bụ ndu ishi-nkwọcha. O be kẹ t'ẹphe yee uwe, ama mma; bẹ ẹphe e-ye uwe-aphụ. O be kẹ t'ẹphe ama mma; bẹ ẹphe e-gbe bụru iphe-iphere.

²⁵Unwoke unu bụ ọgu-mbeke bẹ ee-gude gbushikota ẹphe. Ndu soja unu bụ l'ọgu bẹ ẹphe a-lakọta.

²⁶Ndu Jerúsalemu a-kpọ mkpu; gụa aphụ. Mbụ ị Jerúsalemu a-dụ l'ọ bụ nwanyi gba ẹka; gwọshita l'alị.

Azáya 4

¹O -rua teke ono bẹ ụnwanyi ẹsaa a-wụ-kfutaje nwoke lanụ; sụ iya: “Byiko nafu nụ ayi iphere ọwaa. Haarụ t'ayi nuje onwayi nri; ayi anmajeru onwayi ẹkwa. O bụ t'ị halephu t'ayi zaje ẹpha ngu.”

Eedophu Jerúsalemu azụ l'ọnodu iya

²O -rua teke ono bẹ onye ono, bụ ẹkali Ojejoje a-bụ nwọma-mma; bụru ọdu-biribiri. Iphe alị ono metaru bẹ ndu ono, wafurunu l'alị Ízurelu ono e-gude eku onwẹphe; bụru iya bẹ ẹphe e-gude dụ ugvu.

³Ndu ono, a haru ị Ugvu Záyọnu; mbụ ndu ono, kwaru ị Jerúsalemu bẹ aa-nọdu eku ndu dụ nsọ, bụ iya bụ ndu ono, e deru ẹpha ẹphe l'ẹphe nọ ndzụ ị Jerúsalemu.

⁴Nnajiufu e-nwefukota ụrukutu, nọkota ụnwanyi Záyọnu l'ẹhu; bya egude ume nk'iya nwefukota ndu Jerúsalemu mee ọchi, nọ ẹphe l'ẹhu; mbụ ume ono, o gude ekpe ikpe; mẹ ume, enwu enwunwu.

⁵Teke ono; bẹ Ojejoje a-bya lẹ Záyọnu l'ọ ha; mẹ l'ẹhu ndu ono, edzukobeje l'ẹke ono; bya emeta urukpu, akpọ tututu doberu ẹphe l'eswe; mụta ọku, enwu phophopho doberu ẹphe l'enyashi; kele mkpukpu ono l'ọ ha bẹ ee-gude ọdu-biribiri Ojejoje kpuchia.

⁶Oo-buru mkpu, e-me ẹphe agu t'okpomoku be ekpojeshi ẹphe l'eswe; bukwaruphu ẹke ẹphe a-gbabajẹ tẹ ndzụ dzua ẹphe yele ẹke ẹphe e-domije onwẹphe mẹ igwe ẹphe oke pherephere; mẹ teke ọochi mini.

Azáya 5

Egву mgbo vayinu

¹Mu a-guru egvu; nụ onye mu yeru obu. Mu e-gude mgbo vayinu iya gụa ya. Onye mu yeru obu; bẹ gbaru mgbo vayinu l'alị, emehu iphe l'iku ugву.

²Ọ tų-zewaru iya atuze; hashiwa iya mkpuma; bya afọta akpuru vayinu ndu ọphu kakọta mma kua ya. Ọ kpuru ọlo-nche lẹ mgbabu ono; bya egvua ẹke aanọduje apyifuta mee lẹ vayinu ọbu. Yọ nọdu ele t'ọ mishiya nebyi, dų mee. Yọ buru nebyi, dų eji b'ọ mishiya.

³Nta-a; unubẹ ndu bu lẹ Jerúsalemu; mẹ unwoke ndu Júda; unu kpe-eduru mu lẹ mgbo vayinu mu okfu-a:

⁴?Bụ ngunu; bẹ mu g'emefuaru mgbo vayinu mu-a, mu te mehaaduru iya? Mu gbe ele ẹnya tẹ vayinu, nọ iya nụ mishiya akpuru dų mma;?bụ ngunu kpahunuru iphe o gbe mishiya akpuru, dų eji.

⁵“Nta-a; tẹ mu bya akaru unu iphe mu e-me mgbo vayinu mu ono. Mu a-fokashi iphe e gude gbabuta iya; k'ọphu ee-mebyishi iya. Mu e-nwukposhi mgbodo, a kpuru iya mgburumgburu; a bya dzọpyashia ya.

⁶Mu e-mele iya phu t'ọ yifu; k'ọphu bụ ẹ ta byadụ akọcha iya akọcha; t'a bya bya akpa iya eja. Iphe zẹ l'ẹke ono; bụ mkpakpari mẹ ọgarama-mbo. Mu e-me igwe t'ẹ b'ọ chiru iya mini.”

⁷Ọ kwa ọnu-ọlo Ízurelu bụ mgbo vayinu ono, Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike gbaru ono. Yọ buru ndu Júda bụ iphe ono, dų iya mma, ọ kuru iya ono. O leri ẹnya t'e mee iphe dų mma; iphe ọ phuru aburu ogbu ọchi. O leri ẹnya t'e meje iphe gbaru nụ; iphe ọ phuru aburu ọzu-ẹkwa.

Nshọo Ízurelu

⁸Nshọo ndu alọkoje ọlo doberu onwẹphe; mẹ ndu anaphe alị eyekwa l'alị ẹphe; jeye to duhe ẹke aphudunu; unu eburu l'ẹgu nkinyi.

⁹Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike kfuakwaru iya; mu anụa ya ẹke ọ sụru: “Igweligwe ọlo bẹ chihufutaje. Mbụ eze ọlo, hatsua nshinu ama ntumatu; bẹ e-mekochaa buru ọlo, e te budu ebubu.

¹⁰Eke e gude eswi iri, a jìgbaberu ẹbo ẹbo kọo ujiku lanu bu nwa mee vayinu, e-ji ipoti ẹto; be aa-pyita iya. Onye kuru iphe jiru ẹkpa-jahotu bu iphe jiru ashanga; owaa efere-utara; be aa-wota iya.”

¹¹Nshoo ndu egbeshije le ngguge-utsu je adaburu l'ongu mee; mbu ndu anguje mee jeye l'echi-abali gbururu jeye enya l'eke ephe kfukfukfu.

¹²Egbe ndu ono anoduje akpo une; l'aku ogele l'eke ephe eri iphe. Ephe aku nkwa; l'aphu opu; swiphee onwephe mee l'eke ephe eri iphe obu. Obenu l'e to nwedu iphe Ojejoje meru, ephe guberu iphe; to du aka-oru iya, ephe ekuje iphe.

¹³O bu iya e-me iphe aa-kpu ndu mu le ndzu; ke l'ephe te nwedu egomunggo. Ndibe ephe, bu ogenyi bu egu e-gbushi ephe. Ephe adu l'igwe; mbu ndu ẹkpiri a-kposihu nku.

¹⁴Oo ya bu l'ali-maa be egu kabawa agugu. O ghewaru onu phaa; l'eleko ndibe ephe, bu ndu nweru enya me igweligwe ndibe ephe eme ungara; me ndu emirima a-wuba iya.

¹⁵Oo ya bu aa-lo-tsuta madzu ali; mbu le ndu mgboko be ee-me ephe aze kpee; ege ono be ee-mekwaphu ndu anya ndu ephe aze kpee.

¹⁶Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike be ee-gude k'ikpe nhamunha, ookpeje atu-li iya atu-li. Nchileke, du nsọ egudeje odobe-eka-ndoo koshi le ya du nsọ.

¹⁷Teke ono; be aturu a-nodu akpa nri l'o bu egu eke eecheje iya. Ndu shi eshishi atutulahaa iphe l'eke ndu nweru iphe awushije iphe.

¹⁸Nshoo ndu egudeje eri ugho alokpui iphe du eji; mbu ndu anoduje akpu iphe du eji okpu eswi.

¹⁹Ephe asuje: “Te Nchileke menua iphe oo-me obu egwegwa t'ayi phu iya! T'iphe obu, onye nsọ ke ndu Izurelu tuberu k'ememe rutaedunu obu t'ayi maru iya!”

²⁰Nshoo ndu ewojueru ejo iphe kua iphe-oma; woru iphe-oma kua iphe du eji; mbu ndu ewojueru ochi dochia enya iphoro; woru iphoro dochia enya ochi. Ndu ewojueru iphe atso ile dochia enya iphe atso ena; woru iphe atso ena dochia enya iphe atso ile.

²¹Nshoo ndu amaje iphe l'enya nk'ephe; mbu ndu bu nwa o-maru-omachata l'enya nk'ephe.

²²Nshoo ndu bu engu mee; mbu ndu a chiliru aka l'ogha mee;

²³mbu ndu erije aka-azu; kpefu onye ikpe nmaru; gbe nmaa onye iswi du mma ikpe.

²⁴O bu ege ire-oku ekpoje urevu ubamu; mbu o bu ege eswa okponku emeje pyatangu l'oku bu ege ogbaragba ephe e-reshihu; igu ephe etsua dudu l'o bu ivovoma; ke l'ephe jikaru ekemu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; to du iphe ephe guberu okfu onye nsọ ke ndu Izurelu.

²⁵Oo ya meru iphe ndibe Ojejoje egghu yebe Ojejoje egghu. O haliwaru aka chitsushia ephe. Ugvu anmalahaa jijiji; odzu ephe akutsuaru l'esu-uzo l'o bu eke a

wushiru ọzu. Obenu l'iphe ono te emedu t'obu tuzita Nchileke. Yọ dabelee ephe ẹka ẹge ọ daberu iya.

²⁶Ọ paliru mbakeshi, nọtsua ẹke teru ẹnya iphe-ọhubama iya koshi. Yo gude okpuru-ọswa kuko, ndu nọtsua l'ẹke mgboko jeberu. Ephe l'agba ntumatu; gude mkputumu oso lanu byatashia.

²⁷Tọ du ephe onye ike oso gvuru; to du onye kpakotaru iphe; to du onye mgbenya roru; to du onye kuru mgbenya; to du onye akpo-buleti, o we l'ukfu gbụ-woru agbụwo; to du onye eri akpokpa iya gbabuhuru.

²⁸Akfu ephe tųpyishiru onu gungu gungu. Uta ephe agobetsua onu. Igidi okpa inya ephe ebunwutaje oku l'ọ bu mkpuma igwe. Okpa ugbo-inya ephe ezitsua l'ọ bu oku maa.

²⁹Mkpụ, ephe echi du l'ọ bu ekiri agu. Ephe ede ekiri l'ọ bu nwa agu; gude mba, ephe aba; pata anu, ephe gburu tugbua; to nwe onye e-je iya anata.

³⁰Mboku ono -rulephu; be ephe a-nodu edeji l'ọ bu ekiri eze ẹnymu. Onye -paliru ẹnya lee l'ali ono; be iphe oo-phu bu ekpuru-ochi; me iphe-ehuka. Iphoro be urukpu e-kpuchita ekpuchita.

Azáya 6

Nchileke eku Azáya

¹L'afa eze, bu Uzaya nwuhuru; be mu phuru nnajiufu l'ẹke ọ nọ l'abeze, ha l'eli; du kpogorongu. Onu uwe-mgbalanu, o yeru, ekpo wulawula; be jiru eze-ulo iya pyimu.

²Ndu nọ iya l'eli iya; bu unwu ojozi-imigwe, bu serafu, nwetsuaru ebà ishingu ishingu l'ehu l'ehu. Ephe gude ebà ẹbo ẹbo kpuchitsua ifu; bya egude ebà ẹbo ẹbo; kpuchitsua okpa; bya egude ebà ẹbo ẹbo l'ephe ephephe.

³Ephe ekfutsua l'anu ibe ephe; asuje: “Nsọ; nsọ; nsọ, bu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike! Mgboko mgburumgburu; be biribiri iya jiru ejiji!”

⁴Ephe -kfuleruphu okfu ono; oshi ibo; me okpa-ibo eze-ulo Nchileke l'ọ ha anmakota jijiji. Enwuru-oku ejilephu ulo ono tungu!

⁵Mu echia: “Nsho mu-a! Ephuhu mu! Kele mu phuru eze; mbu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike l'ẹke mu bukwa onye uru-onu; temanu mu le ndu uru-onu eburu eburu!”

⁶Ya ndono; Serafu lanu ephekfuta mu. Iphe o gude l'eka; bu ichechoku, eke jajaja. Yo gude akpa kpata oku ono l'anya-ngweja Nchileke.

⁷Yo woru ichechoku ono daa mu l'onu; bya asu mu: “Oku-a, a daru ngu l'onu-a; b'e gude swafu ngu iphe du eji, i meru. Iphe du eji, i mekotaru l'ọ ha; b'a kfuwaru ugwo iya.”

⁸Mu bya anua olu Nnajiufu l'ẹke ookfu; su: “?Bu onye; be ya e-zi??Bu onye e-jeru ayi?” Mu asu iya: “Owa-a mu ndo-ọ! Zi nu mu!”

⁹Yọ sụ mu: “Ngwaa; tugbua; je ezia ndu-a; sụ ẹphe: ‘Unu a-nụ nta; nua imo; to nwe iphe e-do unu ẹnya. Unu elee nta; lee imo; tọ dọ iphe unu a-phụ.’”

¹⁰Mee ndu-a; tẹ obu nmaa ẹphe kpugbunu. Mee tẹ nchị chishihu ẹphe; nggu emee t'ẹnya kpuchishihu ẹphe. Ọ -dudu; bẹ ẹphe e-gudekwa ẹnya ẹphe phụ; gude nchị ẹphe nua; obu ẹphe emee t'o doo ẹphe ẹnya; k'ophu ẹphe a-ghakọbe lakfuta mube Nchileke; tẹ mu mee; t'ẹphe kọrohu.”

¹¹Tọ dọ iya bụ; mu aji iya: “Byiko Ojejoje;?bụ teke ole; bẹ ọo-nọ-bebe?” Yọ sụ mu: “Ọo-dulephu ẹge ono jeye mkpukpu ono aburu kpurupyata; mbụ t'ọ dọhe onye ebu iya nụ; ọlo achiko buru okorobo ọlo, ẹ-ta dudu onye bu iya nụ. Alị ono adaburu ochobo.

¹²Mbụ l'ọo-dụ ẹge ono jeye teke Ojejoje e-dufu onyenonu; yọ lasha ẹke teru ẹnya. Teke ono; b'aa-wufukota l'alị-a; yọ daburu ochobo.

¹³A makwaru-a l'uzo lanu l'uzo iri lẹ ndu alị ono a-phodu-a. Obekwanu l'ẹphe a-bukotaru iyi. Ọ bụ ẹge e gbufuje achi; m'ọ bụ akpurata; ukfu iya akwaa l'alị; bụ ẹge oo-mechaa nweru nwa ndu a-phodu nụ lẹ ndu a-duru mube Ojejoje nsọ.”

Azáya 7

Ozi, Azáya ezi eze, bụ Éhazu

¹Ọ bụ teke Éhazu Jótamu Uzáya shi buru eze ndu Júda; bẹ Rezinu, bụ eze ndu Áramu; mę Peka Remaliya, bụ eze ndu Ízurelu wu-lihuru byaru Jerúsalemu ọgu. Ọ bụ l'ẹphe te mekputadu ẹphe.

²A bya ekfuru ndu ọlo Dévidi lẹ ndu Áramu bẹ ẹphe lẹ ndu Ífuremu tugbabeekwaru nanu. Okfu ono emee; obu awata onma Éhazu yele ndu nk'iya anmanma l'ọ bụ oshi, pherephere enwunga l'oswa.

³Tọ dọ iya bụ; Ojejoje abya asụ Azáya: “Tẹ nggu lẹ nwa ngu, bụ Shiya Jashubu yiru lufu jekfu Éhazu lẹ mgbodzu Okpuru-uzo-Imeli; mbụ onanu, nọ l'uzo, e shi eje ẹgu Osa-iphe ono.

⁴Unu je asụ iya t'ọ kwabekpelekwaphu ẹnya; yọ nọdukpelekwaphu nwangginggiji; ophu ọ tsukwa egvu. Ophu o kwekwa tẹ meji tọfu iya l'okfu nwishishi-nkụ labu ono, anyihu anyihu ono; mbụ hanyihanyi ono, Rezinu yele ndu Áramu; mę nwatibe Remaliya aba ono.

⁵Ndu Áramu yele ndu Ífuremu; mę nwatibe Remaliya bẹ gbaru ikumu t'ẹphe bya alua ngu. Ẹphe sụru:

⁶‘Unu t'ayi je etso ndu Júda ọgu; mbụ luta ẹphe yeru onwayi. Ayi eworu nwatibe Tabilu mee eze l'ẹke ono.’

⁷Qwaa iphe Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike kfuru: ‘Ejo ikumu ono ta byadu e-keru ekeru! Ẹ tọ byadu bya e-nweru ishi.

⁸Mkpata iya aburu l'ishi mkpukpu ndu Áramu bu Damásukosu; onye bu ishi ndu Damásukosu bu Rezinu; l'ime ukporo afa eto l'afa ise be ee-gwe ndu Ífuremu ogwe ujimu; k'ophu bu l'ephe te dzuhedu obu mba aka ephe.

⁹Ishi mkpukpu ndu Ífuremu bu Samériya; onye bu ishi ndu Samériya aburu nwatibe Remaliya. O -buru l'unu te evudodu kemukemu l'ekwekwe unu be unu te evudoghekwa.' ”

Abyabya Imanelu ekoshi

¹⁰Ojejoje byakwa bya ekfuru Éhazu odo; su iya:

¹¹“Roo mube Ojejoje, bu Nchileke ngu t'o koshi ngu iphe-ohubama; m'o ruhuduru o -buru nwitumiriku l'o bu ali-maa; m'o b'o -noo oreke-imeli l'o bu igwe.”

¹²Éhazu asu: “Mu ta arokwa. Mu te ejekwa odata Ojejoje.”

¹³To du iya bu; Azaya asu: “Unu nukwaa ya nta-a; unube ndu ulo Dévidi! To dzuduaa l'unu agha madzu ehu gburugburu. Unu e-jekwaphu ogha Nchileke gburugburu nk'ia too?”

¹⁴O bu iya meru iphe o bu Nnajiufu l'onwiya e-me iphe-ohubama koshi unu. Lekwa le nwamgboko tsutaakwaru ime. Oo-mu nwata nwoke. Iphe aa-gu iya bu ‘Imanuwelu,’ bu iya bu ‘Nchileke no swiru ayi.’

¹⁵Oo-wata ori manu, e meru l'era-eswi ye le manu-engu; m'o maleruphu ofo iphe du eji; hata iphe du mma.

¹⁶Obenu le teke nwata ono a-kwawa enya k'ofu iphe du eji; hata iphe du mma; be ali ndu eze labu ono, iitsu egvu ono a-bukotawa ochobo.

¹⁷Ojejoje e-wolataru nggu le ndibe unu; me ndu onu-ulo nna ngu oge okè iphe-ehuka, e-te nwedu oyeru iya keshinu ndu Ífuremu ephe le ndu Júda bokahuru. Onye oo-gude bya ogo bu eze ndu Asiriya.”

¹⁸O -rua teke ono be Ojejoje a-rakuta ijiji, shi l'ohu enyimu Íjiputu; me l'engu, shi l'ali ndu Asiriya;

¹⁹ephe a-bya akuru le kpokoro kpokoro mkpoworo ono; me l'eke mkpuma yetsuaru uwa; me l'egbudu, ogvu no; me iduma mini.

²⁰O -rua teke ono; be Nnajiufu e-gude agube, o ngutaru l'azu Enyimu Yufurétusu; mbu agube, o ngutaru eze ndu Asiriya; gude kpua unu ishi; kpua unu eji okpa; me eji agba unu.

²¹O -rua teke ono be madzu a-kutaje nweswi ye le egbu labu dobe.

²²Mini-era, a-nodu alashi iya k'ophu bu l'oo-me t'onye ono nweru manu, ha nshinu, 'oo-noduje eri. Iphe bu ndu phoduru l'ali ono a-nodu eri manu, e meru l'era-eswi ye le manu-engu.

²³O -rua teke ono bẹ iphe bụ ẹke e shi akpatajẹ unu vayinu labu l'ukporo iri, aswa iya e-ru ẹkpa-ego ise bụ ẹgbara; mẹ uke a-kfụ iya.

²⁴Iphe ndiphe e-gudeje abahu l'ẹke ono bụ uta mẹ akfụ; ke l'alị ono l'ọ ha bụ ogaramambo; mẹ uke a-nata iya.

²⁵A -bya lẹ k'ugvu ugvu ono, bụ ẹke e shi egudeje ogu akotsuje akoko ono; madzu ta byadu bya atu iya okpa odo; ke l'ogaramambo yeke uke, e-ji iya nu bẹ a-nodu eye egvu. Eke ono a-gho ẹke aachijeru aturu; mẹ eswi ye t'o je okpa nri.

Azáya 8

Ndu Asiriya a-buru ngwa-ogu Ojejoje

¹Tọ dọ iya bụ; Ojejoje asu mu: “Tẹ mu wota ẹkwo, ha ụsa a gwọru agwogwo; wota mkpishi ẹkwo mmanu dee ya iphe-a: ‘Maha Shalalu Hashi Bazu,’ bụ iya bụ O-me-korokoro l'okwata o-zi-pharamu l'iphe onye odo.

²E je ekua onye achijeru Nchileke ẹja, bụ Uráya yeke Zekaráya Jeberekaya, bụ ndu e gude ire ephe ẹka t'ephe buru ndu ekebe.”

³Ya ndono; mu lẹ nyee mu abya azee; yọ tsuta ime; mua nwata nwoke. Ojejoje asu mu: “Tẹ gua nwata ono ‘Maha Shalalu Hashi Bazu;’

⁴kele teke oo-du ike vufuta k'ọ maru oku ‘Nne lẹ Nna’, muru iya nu; bẹ eze ndu Asiriya byawaru bya akwaa ẹku ndu Damásukosu; mẹ ke ndu Samériya l'okwata.”

⁵Ojejoje abyakwa bya ekfuru mu odo; su:

⁶“Keshinu ophu ndu-a gbe jika mini ono, toru nwehu atso ono; mbu mini Sháyilowa; bya etelahaaru eze Rezinu yeke nwatibe Remaliya eswa

⁷bẹ Ojejoje abyawa ome t'eze utso, shi lẹ Ẹnyimu Yufurétusu bya ekpua ephe. Utso ono bụ eze ndu Asiriya yeke biribiri iya l'ọ ha. Utso ono e-tsokota oswara ẹnyimu ono l'ọ ha; mbu kpukota kpua kpua mgbogidi iya.

⁸Yọ byakota jeye l'alị Júda kpukota iya ekpukpu; tsoru tugbuwa; mbu oo-nodu awọ l'ekpiri. Ẹbà iya ono, ọ sọsarú asusa ono a-chiko uswe alị ngu kpukota; nggube Imanuel!”

⁹Unu chia mkpu ogu; unube mbakeshi! T'a chikashikwaa unu achikashi. Unu ngabekwa nchi; unube ndu bu ote-nya! Unu jikobekwa k'ogu; obu l'aa-chikashikwanu unu achikashi.

¹⁰Unu chia idzu ẹge unu e-me iya! Obenu l'idzu unu a-buru arakata atsụ. Unu kfuwa ẹge unu e-me iya! Obenu l'ẹ too kekpodurunu; kele Nchileke swiru ayi!

Tsuje Nchileke egvu

¹¹Ojejoje gude ẹka iya ono, shihuru ike ono byibe mu; bya ekfuru yeru me; looru mu ẹka lẹ nchi sụ mu tẹ mu be etsokwa okpa ndu-a. O sọru mu:

12“T'ẹ b'ọ buebekwa iphe ndu-a sūru l'ọ bụ ọgba ikumu bẹ unu e-kuebeje ikumu! Iphe ẹphe atsu egvu; t'unu ba tsukwa iya egvu; ophu o mejekwa t'ẹhu anma unu kpakpakpa!

13Iphe unu e-me bụ t'unu gube Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike iphe; koshi l'ọ bụ iya phụ bụ onye dū nsọ ọbu. T'ọ bụru iya bụ onye unu a-nọduje atsu egvu; bụru iya bụ onye unu a-nọdu anmajeru kpakpakpa.

14Oo ya a-buru ẹke, e doberu nsọ. A -bya ẹ k'ulo labu kẹ Ízurelu; oo-bu mkpuma, a-nọdu adu madzu ukfu; bukwaruphu ikelegvu, ẹphe e-vukotaje daa iko. A -byakwanu l'ẹhu kẹ ndu Jerúsalemu; oo-bu onya yele igbudu, a gbaru ẹphe.

15Ẹphe a-dū l'igwe; mbu ndu ophu ukfu a-dū; ẹphe a-da; tsupyashia onwẹphe; a haa ẹphe l'onya; kpukoo ẹphe.”

16Ozi-a, mu ezi-a bẹ ii-woru keko ekeko; nggu abya akwakoberu ndu etso mu nu ekemu ono.

17Mu a-nọdu ngabeduru Ojejoje; mbu onye ono, wofuru ifu iya l'ẹke ndibe Jékopu nọ. O bụ iya bẹ mu a-nọdu ele ẹnya iya.

18Mu ndo-ọ nọ l'ẹke-a; mu l'unwegirima ono, Ojejoje nuru mu ono. Ayi bụ iphe-ama; bya aburu iphe-ohubama, nọduru ndu Ízurelu; mbu iphe shi l'ẹka Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike, bu ẹ Ugvu Záyonu.

19Ndiphe -sujе ngu t'i je okpata ishi ẹ kẹ ndu aphu àphù; m'ọ bụ l'ẹka ndu njibya; mbu ndu bụ okpuru-oswa; bẹ ẹphe aphuje; l'avu ẹvu nshi;?tọ bụ-chidua Nchileke b'ọ gbaru tẹ madzu jeje njita.?Nanu ẹge e meru b'ọ gbe buru maa b'e jejeru ndu nọ ndzu njita?

20Tube nvọ l'ekemu yele iphe mu karu t'e meje. O -buru l'ẹphe te ekfudu ala l'okfu ono; ọo ya bụ l'ẹphe ta phudu iphoro nchi-abohu.

Oge iphe-ẹhuka

21Ẹphe e-gude ntakfuru; mẹ ẹgu aghaphe l'alị ono. Mbà -tudelephu ẹphe; ẹhu agbahu ẹphe totoroto. Teke ono; ẹphe apalia ẹnya; wata ophu onye eze ẹphe; mẹ Nchileke ẹphe iphu.

22Ẹphe a-byakwa apazita ifu l'alị lee mgboko. Iphe ẹphe a-phu nwenkinyi bụ ntakfuru yele ẹkpuru-ochi; mẹ l'iphe eko ẹruru a-nọdu eye ẹphe egvu. Aa-bya enwuru ẹphe yee l'ẹke gbakotaru tsabalangu.

Azáya 9

1Obenu l'e -megee bẹ ẹphe ta achihedu obu l'ẹka; mbu ndu ono, shi eje iphe-ẹhuka ono. Teke ndiche b'ọ kparu alị ndu Zébulonu yele alị ndu Náfutali ẹhu. Obenu l'oge-l'ifu; bẹ oo-kwabẹ ndu bu l'uzo eze ẹnyimu ụgvù; mbu ndu bu l'azu Ẹnyimu Jódanu azu iya ophu, bụ iya bụ alị Gálili, bụ ẹke ono, ndu ohodo bu ono.

A muru ayi nwata

²Ndu ono, nọ l'ẹkpuru-ọchi ono phwakwaru iphoro, ha nshinu. Ndu ọphu bu l'alì ono, gbaru tsabalangu ono; bẹ iphoro nwuakwaru phoo.

³Ọha ono b'i mewaru; yọ ka nshinu; bya emee; ẹhu aka ẹphe ọtso ẹna. Ẹphe a-nọdu ngu l'ifu ete ẹswa l'ọ bụ ndu eme ẹswa iphe ẹphe kpataru l'okfu ẹphe; mbụ ndu eme ẹswa l'ẹke ẹphe eke iphe ẹphe lutaru l'ọgu.

⁴L'ọ bụ-a ẹge i meru teke i mekputaru ndu Mídiya teke ndiche phụ bụ ẹge i chikashiru ivu ẹra, shi nyipyabe ndibe ngu; bya anyakashia mgboro-ígwè, e shi swebe ẹphe l'ukuvu; yẹle oshi, ndu akpa ẹphe ẹhu shi gude akpa ẹphe ẹhu.

⁵Akpọkpa ndu soja, e gude lụa ọgu l'ọ ha, jeye l'iiphe, bụ uwe, a gwọ-swiru lẹ mee; bụ ọku; bẹ aa-kpọkota iya. Ọo-buru nkụ, eeye l'ọku.

⁶Mkpata iya bụ l'a mụru ayi nwata. A mụru ayi nwata nwoke. Ọ bụ iya a-bụ onye ishi, achi nụ. Iphe aa-nọdu eku iya bụ “Onye mkpozi-uzo, dū biribiri”; “Nchileke, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike”; “Nna, bụ Ojejoje”; mẹ lẹ “Onye ishi, emeje tẹ nchị dū ndo”.

⁷Ọchichi iya; mẹ nchị-ọdu-ndo, e-tso iya nū a-nọdu aka nshinu akaka l'ẹje; ọphu ọ byadu agvụ agvugvu. Ọo-nọdu l'aba-eze Dévidi, bụ ochechoroche iya buru eze. Oo-gude ọkpobe ikpe; mẹ odobe-ẹka-ndoo mee ya t'ọ nguru anguru; jeye lẹ gbururu. Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike e-gude ẹge oovutabe iya l'obu; mee ya.

Ẹhu-eghughu Ojejoje l'ẹke ndu Ízurelu nọ

⁸Nnajiufu ziwaru iphe ya e-me eri Jékoṣu. Iphe ono e-me ndu Ízurelu;

⁹k'ọphu bụ lẹ ndu Ízurelu l'ọ ha a-makotaru iya; mbụ ndu Ífuremu; mẹ ndu bukota lẹ mkpukpu Samériya; mbụ ndu egudeje ekuku, nọ ẹphe l'obu; mẹ ndu anya ndu; sụ:

¹⁰“Ulo ono, e gude ẹja kpua ono bẹ dakposhihuakwaru nū. Obenu l'ayi a-pyicha mkpuma apyicha gude kpụ-kwazilahaa ya. Oshi figu ono b'e gbutsushiwaru. Obenu l'ayi e-woru oshi sida dzakwazi l'ozori iya.”

¹¹Obenu lẹ Ojejoje yewaru ndu ọhogu Rezinu ọkpụ-ike-ike t'ẹphe je etsoo ẹphe ọgu; mbụ l'ọ tųwaru ndu ọhogu ẹphe nanụ nanụ.

¹²Ndu Áramu shiwa l'uzo ẹnyanwu-ahata; ndu Filisutayinu eshi l'uzo ẹnyanwu-ariba byawa bya eghechaa onu; lee ndu Ízurelu wọo. Obenu l'iphe ono te emedu t'obu tųzita Nchileke. Yọ dabelee ẹphe ẹka ẹge ọ daberu iya.

¹³Obenu lẹ ndu Ízurelu ta lakfutadu onye ono, chiru ẹphe iphe ono; ọphu ẹphe akpadu ishi Ojejoje ono, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ono.

¹⁴Ọo ya bụ lẹ Ojejoje e-bu ndu Ízurelu ishi; bua ẹphe ọkpa; saa ẹphe ọ-sa-ẹkfu; nmaa ẹphe ẹka swokoswoko l'akpuru ẹnyanwu lanu.

¹⁵Yọ buru ndu bụ ọgurennya yẹle ndu nweru ẹnya bụ ẹphe bụ ishi ọbu. Ọ bụ ndu nkfuchiru Nchileke, bụ ndu ezi iphe ta bụdu ire-lanụ bụ mgbodzu.

¹⁶Ndu edu ndu Ízurelu eduswe ẹphe ọzo. Mbụ ndu ọbu, eedu ọbu b'e duphuwaru.

¹⁷Oo ya bu le Nnajiufu be ehu ta atsoodu ena l'eke unwu-okorobya ali ono no. E to phuduru ndu a toru ogbe imiko; to phuru iya unwanyi, maa tufuru; ke le to nwedu ephe onye eme ele Nchileke. Ephe l'ephe ha toko buru ndu ejo iya ono; l'ekfu ejo okfu. Obenu l'iphe ono te emedu t'obu tu-zita Nchileke. Yo dabelee ephe eka ege o daberu iya.

¹⁸Ejo iphe ephe eme enwu l'o bu oku. Oodzuje ogarama-mbo; l'adzu uke; toko ekfukala, no l'oswa gvua kfurukfuru; k'ophu bu l'ire-oku iya ejije enwuru-oku iya ala imeli imeli.

¹⁹Oke ehu-eghughu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike be a-nganwu ali ono anganwu. Ndu ono a-buru nku, aa-nodu eye l'oku. Ophu o dudu onye aphujeru nwunne iya imiko.

²⁰Ephe e-gbu l'uzo eka-utara ria; obule egu a-nodu agule-e ephe. Ephe anata madzu iphe l'eka-ibyita; too dzukwaphu ephe. Onyemonye obule a-wata ota nwatibe iya.

²¹Mbu le ndu Manase a-wata ota anu ndu Ifuremu; ndu Ifuremu ata ke ndu Manase. Ephe a-bya atugbabe; tso ndu Juda ugu. Obenu l'iphe ono te emedu t'obu tu-zita Nchileke. Yo dabelee ephe eka ege o daberu iya.

Azaya 10

¹Nshoo unube ndu bulephu ekemu, e-te vudodu nhamunha be unu anoduje atu; mbu unube ndu asuje t'e dee ekwo; tua ekemu, a-hu madzu oku l'ehu.

²Unu anaje ndu ukpa iphe gbaru ephe. Unwanyi, maa tufuru; be unu guberu nri unu; l'ana ndu a toru ogbe iphe ephe l'ike.

³?Bu ngunu be unu e-me mboku, ee-nyo unu; mbu mboku, utsuruku e-shi eke teruru enya bya atsua unu? Bu onye be unu a-gbakfu t'o dzoo unu??Bu awe be unu a-ha eku unu?

⁴E to dukwa iphe aphodu nu; gbahaa t'unu le ndu a kpuru le ndzu kpee mkpe-nanu. O dudu buru l'unu tso le ndu e gbushiru egbushi. Obenu l'iphe ono te emedu t'obu tu-zita Nchileke. Yo dabelee unu eka ege o daberu iya.

Ikpe, Nchileke kperu ndu Asiriya

⁵"Nshoo nggube Asiriya; mbu nggube oha ono, bu nggu bu mgboro-igwe, mu egudeje ekoshi iphe-eghughu mu. Mbu o bu l'eka ngu be mgboro oke iphe-eghughu mu ono no gedegede.

⁶Mu e-zi Asiriya t'o je afuaru mbakeshi, ta madu mube Nchileke. Mbu; mu e-kfuru iya t'o je afuaru oha, eme mu iphe-eghughu; t'ephe gwoo iphe ephe; mbu lua ephe alulu. Ephe adzoo ephe futufutu l'o bu onye adzo epoto l'esu-uzo."

⁷Obenu l'e to budu iphe ono bu iphe ori; to bu iya bu iphe no iya l'obu. Iphe bu uche iya aburu omebyishi iphe; me t'o mee t'iphe a-wafu nu l'iphe bu mbakeshi habe ahabe.

⁸O -nodu yo otu onwiya; su: "?O kwa le ndu ishi soja mu bukota eze eze?"

⁹Mkpukpu Kaluno?to budu ege mkpukpu Kakemishi du b'ò du.?To budu ege mkpukpu Hámatu du bu ege mkpukpu Apadu du. Mbù;?to budu ege Samériya du be Damásukosu du.

¹⁰Keshinu ophu mu gudetsuaru alì-eze ndu agwatsua nte; mbù alì-eze ophu nte ephe ka ke Jerúsalemu yele Samériya nshinu;

¹¹?buchia Jerúsalemu yele nte, notsua ya nu be mu te gbe anudu aphu ege ono, mu nuru ndu Samériya yele iphe ephe agwatsua agwagwa ono?"

¹²Nnajiufu -megetsulephu ozi iphe oome le Ugwu Záyonu yele Jerúsalemu; be oo-kfu su: "Mu a-hù eze ndu Asiriya àhùhù; k'ènya, o lebeziruru eku onwiya ekuku l'ime obu; bya anya ndu.

¹³"Kè l'ò sùru: 'Ò bu l'ike k'èka mu; me mmamiphe mu; be mu gude mee ya; ke l'iphe doru mu enya. Oke-alì iphe, bu mbakeshi; be mu kpachishiru; bya akwaa iphe ephe l'òkwata. Ndu eze ephe; be mu dzoru odzo ekfu; kele mu bu mkparawa.

¹⁴Ò bu ege ono, aatufuje eka chita ekfuna nwenu ono bu ege mu tufuru eka chitsushia eku iphe, bu mbakeshi. Yò buru ege ono, aachikoje ekwa-nwenu, a gbagharu agbagharu bu ege mu chikoberu iphe bu mba, nonu. Ophu o dudu m'oo onye lanu, meru ukporo; to du onye gheliru onu egheli; mee pyingu.' "

¹⁵Obenu le Ojejoje sùru: "O nweru ege ogbu-nku e-shi bya aka onye gude iya awa nku? Too mma, eegude ekwo oshi;?oo-wata otu-li onwiya le ya ka onye gude iya nu. Mgboro-ìgwè;?l'oo-du ike palia onye apalije iya nu. Odo bu; mgboro-oshi;?oo-nonyaa bya akpukwaa onwiya t'e b'ò buhe oshi."

¹⁶Oo ya bu le Nnajiufu; mbù Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike a-pakfutaru ndu soja iya ono, gbaru mkparawa ono o-me-l'èhu, a-nodu amì ephe mini. Oo-kparu oku ye ephe l'èhu; yo nwua tugburu.

¹⁷Iphoro ndu Ízurelu ono a-buru oku; mbù l'onye nsò ke ndu Ízurelu ono a-buru oku, enwu enwunwu. Yò buru ujiku lanu be oo-nwu phophopho kekota ogvu, notsua ya; me uke, no iya nu.

¹⁸Biribiri ono, oswa iya du ono yele alì ephe ono, emehuje iphe ono be oo-mekochaa mebyishikota l'ò ha. O bulephu ege ono, onye ejo iphe-ememe guderu agwuje ono bu ege oo-gvu;

¹⁹k'ophu bu l'oshi, a-phodu nu l'oswa iya ono a-duwaa nanu nanu; k'ophu bu le nwata nshii e-dekota ophu phoduru nu l'ekwo.

²⁰L'oge teke ono be nwa ndu phoduru nu le ndu Ízurelu; mbù nwa ndu ophu wafuru nu l'onu-ulo Jékopu ta atukobehedu ndu ono ishi; mbù ndu ono, dzoru ephe pyaapyaa ono. Onye ephe a-kpo-chiaru obu yeru bu Ojejoje; mbù Onye nsò ke ndu Ízurelu.

²¹Nwandu ono, phoduru nu ono e-mekochaa lata; mbù le nwa ndu a-phodu l'onu-ulo Jékopu e-mekochaa lata lakfuta Okaribe-Kakota-Ike ono, bu Nchileke.

²²A makwaru-a l'unube ndu Ízurelu ha l'ò bụ ẹja, nọ l'iku ẹnyimu. Obenu ọ nwa ndu e-mekochaa lata ta abakwa ishi. A kwakwaru ọ-la-l'iyi doberu ẹphe. Yọ bụkwaru iphe gbaru nụ.

²³Yọ bụru Nnajiufu; mbụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike nweke-iyá e-gude ẹka iya mebyishia mkpukpu ono kpamu, bụ ẹge e kfuhawaru l'ee-me iya.

Aphụ, Ojejoje a-nụ ndu Asiriya

²⁴Oo ya bụ; ọwaa iphe Nnajiufu, bụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike kfu: “Unube unwu mu, bụ ndu bu ọ Ugvu Záyọnu; unu ba atsukwa ndu Asiriya egvu; mbụ ndu ono, anọduje eswi unu mgboro-ígwe ono; mbụ ndu apalijeru unu mgboro ẹge ono ndu Íjiputu shi apalijeru iya unu ono.

²⁵Ọ búa nwanshii unu eghubuhu mu eghubuhu. Mu eworu oke iphe-eghu mu ziberu ẹphebedua woru ẹphe gbushia.”

²⁶Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike e-gude ẹchachi chia ẹphe ẹge ono, o chiru ndu Mídiya ọ mkpuma Orebu ono. Mgboro iya bẹ ọo-palikwaphu maa ọ mini ẹge ono, o meru iya l'alí ndu Íjiputu ono.

²⁷Mbọku ono bẹ ee-zi unu ivu ẹhu ẹphe t'ẹ b'ọ nyibehe unu l'ukuvu. A bya anyafu iya unu odogoro ono, ẹphe nyaberu unu l'olu ono. Odogoro ono, a nyaberu unu ono a-nyakwashihu ke l'unu dawaru ẹruteru.

Ndu Asiriya abya ọgu

²⁸Ndu ọhogu ono bahwaru mkpukpu Ayatu; ọta uswe je eshia mkpukpu Miguronu. Yọ bụru ẹke ẹphe jeru je akube iphe ẹphe bụ ọ Mikumashi.

²⁹Ẹphe awu nphakata ugvu; l'ekfushi; sụ: “Ẹka ayi a-radu bụ ọ mkpukpu Géba.” Ndu Ráma awata ọnma kpakpakpa. Ndu Gíbiya, bụ ẹka Sọlu shi buru eche ọkpa l'oso.

³⁰Unu chia mkpu; unube ndu Galimu! Unu ngabekpoduduphu nchi; unube ndu Layisha! Ka; unube ndu Anatótu!

³¹Ndu Madumena; bẹ chewaru ọkpa l'oso. Ndu Gebimu ekpuwa ekpukpu.

³²Yọ bụru mbọku ono bẹ ndu ọhogu e -jeta je akpashiru ọ mkpukpu Nobu. Ẹphe a-kfukfube ẹka l'agbaru Ugvu Záyọnu ọla; bụ iya bụ Jerúsalemu.

³³Lenu; Nnajiufu; mbụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike e-gude agburu-ẹhu, ha nshinu kwashia ẹkali-oshi ono. Ndu ọphu tsefutsuaru etsufu bẹ ee-gbutsushi egbutsushi. Ndu ọphu hatsua l'eli bẹ ee-nwutsushi enwutsushi.

³⁴Oo-gude ogbu-nku sukashia ẹkfukala eze ọswa ono. Oo ya bụ; ọswa ọswa ono, nọ l'ugvu Lébanonu ono adaa l'ifu onye ono, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ono.

Azáya 11

Ẹkali Jesi

- ¹Nwiru e-shi l'ukfu oshi ono; mbụ Jesi ruta. Yọ bụru l'ògbaragba iya bẹ ẹkali e-shi nyịta.
- ²Ume kẹ Ojejoje a-nọdu iya l'ẹhu; mbụ Ume kẹ mmamiphe; mẹ iphe-odo-ẹnya; Ume, akpọ-zije ụzo; Ume, anuje ike; Ume, emeje t'iphe doo ẹnya; bya aburu Ume, emeje t'a tsu Ojejoje egvu.
- ³Iphe aduje iya mma aburu t'a nujeru Ojejoje okfu. Ẹ tọ bụdu iphe o gude ẹnya phua bẹ oo-gude ekpe ikpe. Ophu ọ bụdu iphe ọ nuru lẹ nchị; bẹ oo-gudeje kpe-bua iphe.
- ⁴Oo-gude odobe-ẹka-ndoo kpee ndu ẹ-ta dudu ẹge ọ haru ẹphe ikpe. Yọ bụru ọkpobe ikpe; bẹ oo-gudeje bua ikpe ndu ụkpa lẹ mgboko. Mgboko bẹ oo-gude onu iya, bu mgboro chitsushia. Yọ bụru uphere-onu iya; bẹ oo-gude gbushia ndu ẹjo iya ono.
- ⁵Odobe-ẹka-ndoo a-buru akpọ-buleti iya. Madzụ ogude ẹka l'iphe o kfulu aburu akpọ-buleti iya.
- ⁶Oo-me ẹjo nkuta-ọswa yele unwu aturu akpalahaa ẹghirigha. Oduma yele egbu adolaha l'ẹkalanu. Unwu eswi; unwu agụ; mewartu unwu anụ, gbaru ẹbà akpalahaa ẹghirigha. Yọ bụru unwegirima nshii a-nọdu eche ẹphe.
- ⁷Nneswi yele nkuta-ọswa a-nọdu akpa nri ẹghirigha. Unwu ẹphe a-tuko l'ado l'ẹkalanu. Agụ awata ọta ẹwu l'ọ bụ eswi.
- ⁸Nwata, angukwadia ẹra a-nọduje l'onu ẹnu óghù l'egvu egvu. Nwata, a mifuaru onu l'era e-wojeru ẹka ye l'enu ogiji.
- ⁹Iphe ono l'ọ ha; ta dudu ophu e-meka madzụ iphe; k'ophu ọ bụru k'ogbu madzụ l'ugvu, mu dobetsuaru nsọ l'ọ ha; kẹ l'ọ bụ ẹge ono mini ejije ẹnyimu ono bụ ẹge mgboko l'ọ ha a-makotaru Ojejoje.

Ndu a kpuru lẹ ndzụ alata

- ¹⁰Oge teke ono; bẹ ọgbaragba Jesi ono a-buru ẹkwa-ọhubama kẹ ndu mgboko. Yọ bụru iya bẹ mbakeshi, nonu a-nọduje agba agbakfu; ọkpoku iya a-du biribiri l'ẹnya.
- ¹¹L'ọ -rua mbọku ono; bẹ Nnajiufu e-gude ike iya k'ugbo ẹbo dufuta nwandibe iya ndu ophu a-phodu nụ lẹ Asiriya; Íjiputu; Paturosu; mẹ ndu ophu e-shi lẹ Itiyópiya; Élamu; Shina; Hámatu; jeye lẹ ndu ophu e-shitsua l'ikfuli eze ẹnyimu.
- ¹²Ẹkwa-ọhubama; bẹ ọo-paliru mbakeshi; gude koshi lẹ ya abyawa ọchilatakota ndu Ízurelu ono, e shi chikashia achikashi ono. Ya abya erulatakwapu ndu Júda ono, a tukashiru l'ẹkemeke ọbule lẹ mgboko ono.
- ¹³Ẹnya-kfurukfuru ndu Ífuremu a-la. Ndu ọhogu ndu Júda bẹ ee-me ẹphe achihu. Mbụ lẹ ndu Ífuremu ta dūhedu ndu Júda ẹnya-kfurukfuru; ophu ndu Júda ta dūheru ndu Ífuremu ẹhuka.
- ¹⁴Ẹphe a-tugba ziru phaa je agbakushi iya ndu Filisutayinu l'uzo ẹnyanwu-ariba. Ẹphe atugbabe je akwaa ndu ụzo ẹnyanwu-ahata ọkwata. Ẹphe a-zu ndu Édomu yele ndu Móabu gbirimu. Ndu kẹ Amonu abya anodu ẹphe l'ẹka.

¹⁵Ojejoje e-me tẹ nkulahu eze ẹnnyimu Íjiputu tahu. Oo-gude pherephere, akpo iphe nkụ; phee ẹka lẹ Ẹnyimu Yufurétusu. Oo-me iya; yọ ta-bushihu uzi ẹsaa; k'ophu madzụ a-dzoje girimu gadamu swee lufu azụ iya ophu.

¹⁶Nwandibe iya ndu ophu phoduru nụ, e-shi l'alị ndu Asiriya alata; bẹ aa-kparu oje mbeke, a-daburu kẹ phorokotongu; ẹge ono, a kparu iya ndu Ízurelu teke ono, ẹphe shi Íjiputu alata ono.

Azáya 12

Egvu ekele

¹Mbọku ono bẹ ii-sụ: “Mu e-kele ngu ekele nggube Ojejoje; kele mu shi egbu ngu eghughu l'ẹnya. Obenu lẹ nta-a b'o ghubuhuwaru ngu. Nta-a b'ị dụwa mu ike.

²Lenu; ọ kwa Nchileke bụ onye ndzofuta mu. Ọ bụ iya bẹ mu chiru ukfu kwẹe; mu ta atsu egvu; kele l'ọ bụ Ojejoje, bụ Nchileke bụ agburu-ẹhu mu; buru iya bụ olu egvu mu. Ọ kwa iya bụ onye dzoru mu nụ.

³Ọ kwa ẹhu-ẹna; bẹ ii-gude nguta mini lẹ welu ndzofuta ono.”

⁴Mbọku ono bẹ ii-wata okfu; sụ: “Unu kele Ojejoje ekele; unu kpoku ẹpha iya! Unu mee t'iphe bụ mbakeshi maru iphe o meshiru! Raa ya arara l'ẹpha iya ha nshinu!

⁵Guaru Ojejoje egvu ekele; kẹ l'iphe o meshiru dọ biribiri. Unu mekwaphu tẹ mgboko gbaa mgburumgburu maru iphe ono, o mekotaru ono!

⁶Unubẹ ọha, bu lẹ Ugvu Záyonu; unu tụa ọzu ẹhu-ẹna; kẹ l'onye ono, unu l'iya nọ ono hakwa nshinu; mbụ onye nsọ kẹ ndu Ízurelu.”

Azáya 13

Okfu ẹhu ndu Bábyilonu

¹Qwaa bụ nzi ẹhu ndu Bábyilonu, Nchileke ziru. Onye o ziru iya bụ Azáya Emoza:

²Palia ẹkwa-ọhubama l'eli ugvu, daburu swanmangu. Nggu anọdu l'ẹka ono chiaru ẹphe mkpu. Pheeru ẹphe ẹka t'ẹphe shia ọnu-ọzo bahu l'ẹka ndu a maru ẹpha ẹphe nọ.

³Mbedua, bụ Ojejoje tųwaru ndibe mu ekemu, bụ ndu mu doru nsọ; bya achikobewaa ndu soja mu t'ẹphe je ekoshi l'ẹhu egbu mu egbu; mbụ ndu ẹhu anọduje atso ẹna lẹ mu ha nshinu.

⁴Gebeduduphu nchị l'ọzu, aatụ l'eli ugvu. Ọ bụ ẹruteru madzụ atụ iya. Gebeduduphu nchị lẹ wọwowo, ikpoto ọha atụ. Ọ dọ l'ọ bụ mbakeshi nọ lẹ ndzuko. Ọ kwa Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike l'agbazi ndu a-luru iya ọgu.

⁵Ndu ono shi alị ẹke teru etete; ẹphe shi l'ẹke igwe jeberu. Yọ buru Ojejoje yẹle ndu bụ ngwa-ọgu, o gude ekoshi l'ẹhu egbu iya eghughu bẹ eme t'ọ bya emebyishikota ndu alị ono l'ọ ha.

⁶Unu wata ochi ololokilo; ke l'eswe Ojejoje duwa ntse! Mboku ono a-buru eswe ala iphe l'iyi. Eka onye oo-shi bu Okaribe-Kakota-Ike.

⁷Oo ya kparu iphe eka a-akuda onyemonye obule. Obu eyofu onyemonye obule.

⁸Egvu e-rikota epe ehu; ehu a-nodu ahụ epe oku; mbu ehu a-phuhu epe temu temu; epe a-nodu ata kpukpuku l'ọ bu nwanyi, ime eme. Onyemonye obule a-nodu ele ibe iya hangohango. Epe agbanwua ifu ehuka ehuka.

⁹Lenu; eswe Ojejoje eruakwa. Oo-buru eswe onwuu; bukwaruphu mboku oke ehu-eghughu. O bu mboku, ee-me te mgboko l'ọ ha daburu ochobo. Aa-chiko ndu eme iphe du eji, no iya nu gbushikota.

¹⁰Mboku ono be mkpo-kpodo, no l'igwe l'ọ ha te ekedu ekeke. Enyanwu, ahata ahata a-gbahụ ochi. Ophu onwa te e-chi.

¹¹Ojejoje suru le ya a-nu mgboko ahu iphe du eji iya. Mu anua ndu akirishi ahu iphe du eji, epe eme. Mu emee te etsetse, ndu eku onwephe etse buhu; bya emee te ekuku, ndu ejo okpoma eku onwephe jizita.

¹²Mu e-me te madzu du uko le mgboko ka okpobe mkpola-ododo. Mbu t'ọ ka mkpola-ododo ophu shi l'ali Ofi odu nta.

¹³Ya e-me t'igwe nmahu jijiji. Mgboko a-fo-wo afo-wo; foribe l'eke o shi gvuru. Yo buru iphe a-kpa iya nu bu oke ehu-eghughu ono, bu ophu a-nodu egbu yebe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike l'eswe oke ehu-eghughu iya ono.

¹⁴Yo buru ege ele, aachi oso agbaje-a; m'ọ bu aturu, e te enwedu onye nche agbakashihuje-a be onyemonye a-nodu agba agbakfu ndu epe l'ephe bu. Mbu l'onyemonye a-ze l'oso agba ala eka a muru iya.

¹⁵Onyemonye obule a phukpooru be aa-nmafua epho. Mbu onye eka kfubekpooru be ee-gude ogu-mbeke gbugbua.

¹⁶Aa-nodu epe l'ifu; bua unwegirima epe nanu nanu. Ulo epe be aa-lu alulu; gude unyomu epe k'ehuka farushia.

¹⁷Lenu; o kwa ndu Midiya be mu a-kpali t'ephe jekfu epe ogu. Mbu ndu ta akpajedu ishi mkpola-ocha; epe te eyeru mkpola-ododo enya.

¹⁸Akfu epe a-gbatsushi unwu-okorobyia epe agbatsushi. Ophu epe aphuduru unwegirima imiko. Epe -gude enya phua unwegirima nshii; epe ta aphuduru epe imiko.

¹⁹Babyilonu bu o-ka-mma l'iphe bu ali-eze. O bu iya be ndu ali ono gude eku onwephe. Ole Nchileke e-mekochaa mebyishia ya ege e mebyishiru Sodomu me Gomora.

²⁰E ta abyahedu bya eburu iya gbururu jeye le gbururu. Ophu madzu abyadu ebu l'ime iya odo l'iphe bu ogbo sweru esweswe. Ophu ndu Arabu 'a-byadu bya akpobe iya ulo-ekwa; ophu ndu eche aturu 'a-byahedu bya adọ ya aturu epe.

²¹Ọ bụ anụ-egu-egbudu e-buru l'eke ono. Yọ bụru ụlo nkuta-ọswa; mgbashi-ujiku akpashia ya ekfuna. Enyi-nwenu e-buru iya; egbu-ọswa anọdu iya l'ebu nggada.

²²Ulo-eli ụlo eli-ephe; mę ufu ufu-eze ephe; bę a-chi-atabu; mę nkuta-ọswa a-bya akwaa ufu; buru; l'azunga. Oge teke ee-me Bábýlónu iphe dukwa ntse; mbụ l'ę tọ nọhedu anono; yọ mua.

Azáya 14

¹Ojejoje a-phuru Jékoju imiko k'ophu bụ l'oo-mekocha fota Ízurelu ọdo; mee t'ephe buru l'alí ephe ọdo. Ndu laru alala ayikwaru iya phu. Ephe l'onu-ulo Jékoju atugbabe.

²Iphe bụ mbakeshi e-duta ephe dulata l'alí ephebe ndu Ízurelu gędegede. Ndu Ízurelu ono a-buru ndu e-nweru mbakeshi; mee ephe; ephe aburu ephe ohu: unwoke l'unwanyi l'alí ophu Ojejoje nuru ephe. Ndu shi kpua ephe lę ndzụ bę ephe a-gha aghagha kpukokwaaphu lę ndzụ; ephe abya aburu ishi ndu ono, shi akpa ephe ęhu ono.

Adada eze ndu Bábýlónu

³Ojejoje e-me tę nggumaphu unu buhu; mekwaaphu tę ntsumu-egvu unu gvụ; mekwaaphu tę k'ozí mkpọ-nyí-ęnya, e dzuru unu laa.

⁴Ọ bụ teke ono bę unu a-wata oturu eze ndu Bábýlónu mgbonu; sụ: “Onye-a, shi akpaję madzụ ęhu ęge-a; gbe hawa iya nų akpakpa! Ęhu gbę ghubuhuwa iya nų eghughu!

⁵Ojejoje gbajishiwaru mgboro-ígwe ndu akirishi ono; mbụ l'ọ nya-kwoshiwaru mgboro, ephe gude achí achíchi;

⁶bụ ndu shi egudeje iphe-eghughu echitsushi madzụ; mbụ ndu te chibujedu madzụ iphe echibu; ndu gude iwe l'achitsua mbakeshi; ophu ephe emebujedu madzụ iphe emebu.

⁷Iphe bụ alí ono atufuwa ume nta; bya azękotawa guu. Ephe abya akụ-swe egvu.

⁸Mbụ l'oshi payinu; mekpọ oshi sida, nọtsua l'ugvu ugvu Lébanonu chikokota eme ęswa iphe tsakfuru ngu nų. Ephe atuko l'ekfu; sụ: ‘Nta-a, e mewaru; ishi erua ngu alí-a bę onye egbutsushije oshi ta abyahedunu ayi egbutsushi.’

⁹“Alí-maa kwagebewaru akwagebe t'ọ bya ngu ndzuta teke i lashiru. Ọ kpalitsuwaru maa ndu lawaru maa tę nggu l'ephe jia; mbụ maa iphe bukpo ndu ono, shi buri ishi lę mgboko-a; ndu ono b'o meru t'ephe gbeshitsua egbeshi l'aba-eze ephe; mbụ ndu shi butsuaru eze, achitsua mbakeshi.

¹⁰L'ephe ha e-ye onu; mbụ ephe a-sụ ngu: ‘?Nggubedua bya aruhukwaphu l'ọ bụ ayibedua; mbụ; i gbe bya aduhukwaphu l'ọ bụ ayi?

¹¹Ugvu ono, e shi akwabeje ngu yele egvu ono, e shi egudeje une l'akpọ l'etso ngu ono buwa iphe e nwuwaru ye l'alí-maa. Nta-a buakwa ęhonwu bụ oshi-azęe ngu; mbashiride erikputawa ngu.’ ”

¹²Lekpodudunu ẹge i shi l'igwe daa l'ali; nggube mkpo-kpodo nchi-aboḥu; mbu nggube nwatibe onma-ewa-utsu! E chifuwaru ngu; nggu abya adaa le mgboko; mbu nggube onye shi zu-tsushia mbakeshi!

¹³I kfuru l'ime obu ngu; su: "Ii-nyiba l'imigwe. Nggu apali aba-eze ngu; t'o kakota mkpo-kpodo Nchileke l'eli. Nggu eje asugaru l'eli ugvu-ndzuko ono, no l'uzo isheli ono.

¹⁴Mu e-nyiswetakota urukpu; mee onwomu te mu du l'o bu Okaribe-Kakota-Nu."

¹⁵Obenu l'a lotawaru ngu chee l'ili; mbu i nowa l'ohu nsu ono.

¹⁶Iphe bu ndu phuru ngu nu a-nodu ele ngu phoriphori; wata ori oriri ehu ngu; su: "?To budunua nwoke-a bu onye ono, nmaworu mgboko anmawo; akpabiri iya atuko iphe bu ali-eze l'o ha gudekota ono?"

¹⁷?To budunua ya bu onye ono, meru mgboko; yo du l'o bu echi-egu ono; mbu onye ono, tukoru iphe bu mkpukpu mee; yo chikashihu; ophu o dudu ndu mgboko, o kpuru le ndzu, nweru ophu o kweru t'ephe laa l'ufu ephe ono?"

¹⁸Iphe bu ndu eze, shi achi mbakeshi be zekota rekperekpe; mbu onyenonu zekotawa l'ime ili nk'iya.

¹⁹Obenu le nggubedua b'a pafuwaru l'ili ngu; tufaa ngu l'o bu ekali-oshi. A chikowaru odzu ndu e gburu egbu tupyabe ngu; mbu ndu e gude ogu-mbeke supyashia asupyashi; ndu wuru laa le mkpuma ophu no l'ali-maa. Mbu o bu ege odzu, a dzoru lulalula aduje bu ege i du.

²⁰E te lidu odzu ngu ege e liru ke ndu ophu; ke l'i mebyishiwari ali ngu; bya egbushia ndibe ngu. Awa ndu eme-akirishi b'e te phohedu odo.

²¹Dozia eke aa-nodu gbushia unwu ephe k'iphe du eji, nna ephe oche meshiru; t'ephe be tetabua eteta; k'ophu ephe e-nweru mgboko; gude mkpukpu mkpukpu ephe buchishia mgboko kpamu.

Nchileke emebyishi Babylonu

²²Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike kfuwaru; su: "Mu e-gbeshi; tso Babylonu ogu; mee t'epha Babylonu chihu yele ndibe iya, wafuru nu; jeyekpo l'awa iya; me ndu awa iya.

²³Mu e-me ali ono; yo buru uda eke mgbashi-ujiku e-buru. Mu e-me ephe; ephe aburu kpurupyata; mbu zaa ephe oza eza." Ono iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.

Nchileke emebyishi Asiriya

²⁴Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ribuwaru nte iya: "Hoo haa l'o bu ege mu chi-buru iya l'oo-du bu ege oo-du. Yo buru ege, mu riru iya be oo-du.

²⁵Mu e-fupyashi ndu Asiriya ono, no l'ali mu ono efupyashi. Ndu ophu no l'eli ugvu mu; be mu a-dzo lulalula. Odogoro ephe nyaberu ndibe mu; be a-nyafu ephe. A bya ezia ephe ivu ehu ephe, ephe nyiberu ephe l'ukuvu."

²⁶Ono kwa ẹge mu, chi-buru iya l'oo-duru ndu mgboko. Ono kwa ẹka, mu a-dabe iphe bu mbakeshi;

²⁷ke l'o bu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike tu-buru l'o bu ẹge oo-du ndono. Ophu o dukwanu onye a-gbanweghe iphe o kfuru. O machiakwaru ẹka iya; ophu o dukwanu onye e-selaghe ẹka ono azu.

Nchileke emebyishi Filisutiya

²⁸O kwa l'afa eze ono, aza Ehazu nwuhuru b'e ziru ozi-a. Ozi ono suru agha:

²⁹Unu be etekwa eswa; unube ndu Filisutiya; le mgboro, e chiru unu b'a gbajiru; ke l'iphe agwo ono a-mu bu ogiji. Unwu, oo-muta aburu ikputu, akfu nkfu.

³⁰Teke ono be onye katsukpo okpa ukpa l'iphe bu ndu ukpa a-phu nri eriri. Ndu e to dudu ẹge o haru ẹphe ta dudu iphe e-me ẹphe. Obenu l'ogbaragba ngu be mu e-gude egu gbushia. Mbụ mu e-gbushi ndibe ngu, ndu ophu wafuru nu.

³¹Chia mkpu nggube onu-uzo! Tua uzu-ekwa unube mkpukpu! Unube ndu Filisutiya l'unu ha; unu rushihu; ke l'enwuru-oku shiakwa l'uzo isheli akpo tututu abya. Ophu o dudu onye anodu eje nkinyi iya le ndu soja ẹphe.

³²?Bu ngunu be aa-sakporu ndu ozi ono, shi mbakeshi ono? Iphe aa-saru ẹphe bu le Ojejoje meekwaru Zayonu; yo keru. Yo buru l'ime iya be ndibe iya, aakpa ẹhu a-gbaba je eze ndzu.

Azaya 15

Nchileke emebyishi Moabu

¹Owaa aphu, a phuru ndu Moabu: Mkpukpu Aru, no l'ali ndu Moabu buwa kpurupyata. O kwa l'enyashi b'e mebyishiru iya. Mkpukpu Kiru, nokwaphu l'ali ndu Moabu be bukwaphu kpurupyata. O kwaphu l'enyashi b'e gude mebyishia ya!

²Ndu Dibonu wuru jeshia l'ulo agwa ẹphe; mbu eke ẹphe meru; yo ha l'eli oje ora ekwa. Mbụ le ndu Moabu aturu ndu Nebo ye le ndu Medeba uzu-ekwa. Onyemonye obule kpushiru ishi. A byakwaphu akpushia eji-agba.

³Ẹphe eyekota uwe-aphu l'awu le woroworo. Ndu no, l'ogbodo ulo-eli; me ndu kuru l'edukfu tuko ara ekwa; l'eweswi onwephe l'ali.

⁴Ndu Heshibonu me ndu Eleyale chiko echi mkpu; k'ophu ndu no le mkpukpu Jehazu anu olu ẹphe. O bu iya kparu iphe ndu soja ndu Moabu chishiaru mkpu; kele meji tofuwaru ẹphe.

⁵Obu mu araru Moabu ekwa; ke l'unwu iya, gbafuru agbafu gbatsuaru laa mkpukpu Zowa; ndu aharu gbaru laa mkpukpu Egulatu-Shelishiya. O nwetsuaru ndu ophu gbarutsuaru mkpukpu Luhiti. Ẹphe l'akwa ntumatu l'eje atugbu. Teke ẹphe eje ala mkpukpu Horonemu be ẹphe no l'uzo raa ekwa iyi ono, laru ono.

⁶Mini, no le nggele Nimirimu tashihuru; egbudu agbanwushihu. Egbudu agvu; ophu o dudu iphe no l'onyingu, phoduru iya nu.

⁷Ya ndono ẹku, ẹphe kparu; dobe bẹ ẹphe vuru je eswe nggele oshi wilo;

⁸Ojileka togbo, ẹphe echi je angashia Móabu mgburumburu. Uzu-ẹkwa, ẹphe atu rutsuaru mkpukpu Egulayimu. Ege ono; bẹ ẹkwa-aphu, ẹphe ara jekotaru mkpukpu Byiye Élimu.

⁹Mini mkpukpu Díbonu bẹ bukota mee jiru iya ejiji; obenu lẹ mu e-mefukpooru mkpukpu Díbonu obu oka njo. Mbụ lẹ mu a-chiru agu ye t'ọ tagbushia ndu shi Móabu agba oso ndzu; mbụ tagbushikwaaphu ndu ophu phoduru l'alì ono.

Azáya 16

¹Ndu Móabu chitaru unwu aturu t'ọ buru iphe-oku; je akpeshia onye eze, achi ndu alì-a. Ẹphe shi lẹ Sela chiru iya je eswee echi-egu jeshia lẹ Ugvu Záyonu je achee ya ẹya.

²Ọ kwa ẹge unwenu, a chikashiru l'ekfuna iya anoduje ephephe; bu ẹge unwanyi Móabu agbaphe lẹ Enyimu Amónu, ẹke eeshije rufu azu iya ophu.

³Ẹphe asu: “Unu kpozinaru ayi uzo! Unu kfunuaru ayi iphe e-me nu! Unu menua t'agu unu nodu ayi l'ehu ẹge ono, agu oshi aduje teke onwa eche ono. Unu dominua ayibe ndu agha ngvudangvu. Unu ba atukwa ayibe ndu agba oso ndzu too.

⁴Unu kwenu t'ayibe ndu ono, a chiru oso, shi l'alì Móabu ono lakfuta unu. Unu kpuchinua ayi t'onye mgbugbu-madzu ono be egbushi ayi. “Onye mkpamehu ono ta anohakwa; onye mmebyi ono agvu; onye ono, anoduje eme madzu kpakpawowo ono a-chihu.

⁵Ọ bu teke ono bẹ Nchileke e-koshi n-yemobu iya; woru onye ono, evudoshije ike l'iphe o kfuru ono; mbụ onye ono, shi l'onu-ulo Dévidi ono ye t'ọ buru eze; mbụ onye bu: o -kpee ikpe; yọ buru ikpe, du maa bẹ ọo-nodu ekpe. Iphe laru l'odobe ẹka ndoo b'ẹ t'ọ padu ẹka lanu.”

⁶Ayi nuwaru ẹge ndu Móabu ekutabe onwephe ekuku. Ayi nukwaruphu ẹge ẹphe anyatabe ndu; buru o-ka-onwephe-mma-l'enya; l'eme madzu iphe-iphere. Obenu lẹ nsasa, ẹphe asa bukwa iphe iphoro.

⁷Ọo ya bu tẹ ndu Móabu kwaa ẹkwa. T'onyemonye obule kwaa ẹkwa Móabu kwashi iya ike. Unu kwashia ẹkwa ike; tsoo aphu ehụ ndu Kíru-Harsetu. Unu gua aphu iya; ke l'e tsuwaru iya pyaapyaa.

⁸Egu mkpukpu Heshibonu bẹ iphe a koru iya nwukotawaru kpaa. Oshi vayinu, a koru lẹ mkpukpu Sibuma nwukwaruphu kpaa. Ndu achitsua mbakeshi bẹ dzowaru okpobe oshi vayinu, no iya nu pyaapyaa; mbụ vayinu, shi ajaje jarutsua mkpukpu Jáza; mbụ jaa tsowaruru uzo echi-egu. Ekali iya jakashitsuaru rua eze enyimu.

⁹Ya ndono; mbedua arakwaphu ẹkwa ẹge ono, ndu Jáza ara ono. Mu arakwaphu ẹkwa oshi vayinu ndu Sibuma. Unube ndu Heshibonu; unube ndu Eleyale; mu gudeekwa enya-mini aghu unu ehụ; ke l'eswa, unu eeteje teke iphe unu, meberu l'alì chashiru; ye ophu unu eteje teke unu akpata iphe unu meberu l'alì bẹ buhuwaru nu.

¹⁰Èhu-òtso-èna; mę ote ęswa b'a nafuwaru ęgu ono, a kọru oshi-ọmi ono. Too nwehedu onye agujekwadu egvu; ọphu a tujehedu okokooko lę mgbo vayinu; ọphu ọ duhedu onye anọdujekwadu l'ẹke aanọduje akụ iya męe l'akụ męe. Kęle mu buchiwaru okokooko ono, e shi anọduje l'ẹke ono atụ ono.

¹¹Mu akwa ẹkwa ẹhu ndu Móabu; mbụ l'ọkpoma azụ mu ụzu l'ọ bụ onye akpọ ogumogu. Ime obu mu l'anwụ hemuhemu l'okfu ẹhu ndu Kíru-Haresetu.

¹²Ndu Móabu -nọdu l'ẹke ẹphe agwaję iphe; bụlephu ike bę ẹphe eme t'ọ ka ẹphe agvugvu. Mbụ teke ono, ẹphe eje l'agwa ẹphe je iya agwagwa bụ kę mmanu bę ẹphe eme.

¹³Ono bụ iphe Ojejoje kfuhawaru l'okfu-ẹhu ndu Móabu.

¹⁴Obenu lę nta-a; bę Ojejoje sụru: “L'ọ kwa afa ẹto b'ọ phọduru; mbụ l'a guakwaru ndu Móabu afa l'ọ bụ onye, e buru ozi. Afa ẹto b'ọ phọduru ụgvù ono, alị ndu Móabu dụ ono; mę igwe ọha ono, bu iya nụ ono abụkotaru ndu ẹ ta gubedu iphe. Nwa ndu a-phọdu nụ a-ha nwanshi; ụvo taa nọ ẹphe.”

Azáya 17

Okfu-ẹhu ndu Damásukọsu; mę kę ndu Ízurelu

¹Qwaa bụ iphe Ojejoje kfuru l'ẹhu ndu Damásukọsu: “Unu leduduphu; lę Damásukọsu e-mekochakwa bụ-buhuru mkpụkpu. Oo-mekochaa bụru bụ ikpọzu.

²Iphe bụ ndu, butsua l'iphe bụ mkpụkpu, nọ iya nụ e-mekocha-a gbakashihu. Yọ ghoshia ẹke aturu yele egbu a-nọdu adoje ọdu; tọ dụ onye eye ẹphe egvu.

³Èke ono, bụ a-gbabe-a-dzuru l'alị Ífuremu ono emekochaa phuhu. Ọphu ndu Damásukọsu enwehedu eze, achị ẹphe. Ọ bụ ẹge ee-me ndu Ízurelu iphe-iphere bukwapu ẹge ee-me ndu Áramu. Ono iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.”

⁴“O -rua teke ono bę ugvu, Jékọpu a-rushihu. Ọkporokpo ono, ọ daru ono awụfu.

⁵Ízurelu a-dụ l'ọ bụ ẹge-a onye akpata iphe l'ẹke a kọru akpe anọduje egbushi akpe, vudo evudo, gude ẹka iya awoshi iya awoshi. Yọ dulephu l'ọ bụ onye akpa mkpakwa ojiko iphe mịshiru lę nsuda Réfa.

⁶Obenu lę mkpakwa iya a-phọdu iya-a. Ọo-dụkwaphu l'ẹke e chikoshiru akpuru oshiolivu; yọ phọduwa nwębo; m'ọ bụ ẹto l'ẹkali iya ọphu nọ l'ọnungonu iya; phọdukwapu ẹno; m'ọ bụ ise l'ẹkali iya, mịshiru ike. Ọ bụ iphe Ojejoje, bụ Nchileke kę ndu Ízurelu kfuru ndono.”

⁷O -rua mbọku ono bę madzụ a-gharu onye meru iya nụ ifu. Mbụ ęnya ẹphe a-bya anọdukota l'ẹke onye nsọ kę ndu Ízurelu nọ.

⁸Èphe ta aghahędu ęnya-ngweja nte ẹphe ifu; mbụ iphe bụ ẹphe gude ẹka ẹphe mee. Èphe ta gubehe itso Ashera iphe yele ęnya-ngweja insensu, bụ iphe ẹphe gude ẹka ẹphe mee iphe.

⁹O -rua mbọku ono bẹ mkpukpu ẹphe, a kpushiru ike, ẹphe gude okfu ndu Ízurelu kwafu a-du l'ọ bu okpu-ufu, ẹkfukala phụ-chiru; ẹgbudu erichia ya. Ẹkemeke ọbule a-chiko daburu ochobo.

¹⁰Ishi iya bu l'unu zahawaru Nchileke, bu iya dzoru unu ono. Unu ta nyata onye ono, bu Agbara-Mkpuma; bya aburu onye meru unu; unu eshihu ike ono. Ọo ya kparu iphe ẹ to nwedu m'o -ruhuru; unu kua akpuru oshi, bu iya kakota mma; m'ọ bu dzashia oshi vayinu, unu dzetaru le mkpukpu odo;

¹¹mbu m'o -ruhuru; unu mee t'ọ wata evuvu mbọku, unu kuru iya; o be l'utsu iya; yo wata ọtsu igu; iphe a kpataru iya ta dukwa iphe ọo-bu l'oge iphe-ememe; me l'oge ẹhu-ọhu-oku, ẹ-ta aladu alala.

Aalu ndu mbakeshi

¹²Iphe bu mbakeshi tuko ede ekiri; l'ede ekiri l'ọ bu eze-enyim. Ndiphe l'ede ekiri; l'ọ bu ochoku eze mini!

¹³Iphe bu mbakeshi ede ekiri l'ọ bu utso eze mini. Ọ bu le teke Nchileke baru ẹphe mba; bẹ ẹphe a-gba ọso; gbatehu agbatehu. Ee-ruta ẹphe ẹge pherephere erutaje ẹswa, no l'ugvu; mbu ẹge ono, udzudzu oku-maa agbaje teke oku-maa adzu ono.

¹⁴O -be l'urenyashi; iphe eye egvu aburu pherekete. Nchi -bya abohu; bẹ ẹphe wufuwarunu. Ọ bu ẹge ọ du ndu ono, alu ayi alulu ono ndono; mbu ọ bu ẹge ọo-tsakfu ndu ono, egwo iphe ayi ono.

Azáya 18

Okfu-ẹhu ndu Kúshi

¹Nshoo nggube ali ono, aanu ẹphuphu iphe ephetsua l'iku enyimu Kúshi ono;

²mbu unube ndu ezije ndu ozi unu; ẹphe egude ugbo-ẹji daghaa mini tugbua. Mbu unube ndu ozi okpa-egwa; unu jekfunu ndu ono, hatsua l'eli, akpo-ẹhu akwotsua muru ono! Unu jekfu ndu ono, aatsu egvu l'ẹke no ntse me l'ẹke teru ẹnya; mbu oha-ntsu, eme ẹhuka; mbu mbakeshi ono, eze enyimu no-buhutsuaru ono!

³Unube unwu eliphe; mbu unube ndu bu le mgboko-a; unu lenu! E -wolilephu iphe-ohubama imeli l'eli ugvu bẹ unu a-phu iya-a. E -gbulephu upyoku bẹ unu a-nu iya-a.

⁴Qwaa iphe Ojejoje kfuru mu: “Le ya a-nodukpelephu nggujungguji; nodu l'ẹke ya bu; tufu ẹnya ele ẹge swerisweri okpomoku aduje le jaajaa eswe; m'ọ bu ẹge ono, urukpu, adaje iji l'oge onanwu ono;

⁵ke l'ẹge-a; a -bya oru l'ọ-kpa-ji; teke igu iphe rishihukotawaru; iphe ono, shi buru okoko ono abuwaru nebyi iphe chawaru k'awota. Ọ bu teke ono bẹ e-gude nwa mma, eegudeje akwacha oshi gbushikota oshi ono; mbu gbutsushikota iya; chifu ekali iya, jaru ajaja;

⁶Ọ bụ teke ono; bẹ aa-tụko ẹphe; haaru unwenu, eri anụ ibe ẹphe, butsua l'ugvu; mbụ paru ẹphe haaru ejo anụ ẹgbudu. Ẹphe egude ẹphe kpaa nri l'ọkochi; gude ẹphe gbaa aji l'oge winta.”

⁷Ọ bụ teke ono bẹ aa-wata ogwotaru Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike iphe. Yọ bụru ndu a-nọdu ewotaru iya iphe ọbu bụ ndu ono, hatsua l'eli; l'akwọtsua mụrumuru ono; mbụ ndu ono, aatsụ egvu l'ẹke dū ntse mẹ l'ẹka teru ẹnya ono; ndu ọha-ntsụ, eme ẹhuka; mbụ ọha, ẹnyimu nọ-buhutsuaru. Iphe-oma ọbu bẹ ee-gwotakota bya lẹ Ugvu Záyonu, bụ iya bụ ẹke aanọduje akpoku Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike.

Azáya 19

Àphù ẹhu ndu Íjiputu

¹Ọwaa àphù, a phuru l'ẹhu ndu Íjiputu: Unu lenu! Ojejoje nọkwa l'urukpu, agba warawara l'agba abya Íjiputu. Agwa ndu Íjiputu l'anma kpakpakpa l'ifu iya. Meji e-rushihu ndu Íjiputu.

²“Mu a-kpali ndu Íjiputu t'ẹphe tsoje ndu Íjiputu ibe ẹphe okfu; k'ọphu unwunne a-nọdu etso unwunne ẹphe ọgu. Obutobu etso obutobu iya ọgu. Mkpukpu etso mkpukpu ibe iya ọgu. Alì-eze etso alì-eze ibe iya ọgu.

³Meji a-tọfu ndu Íjiputu. Ẹphe -chịtsua idzu iphe ẹphe e-me; mu emee ya; yọ t'ọ bụru arakatatsụ. Ẹphe e-je nte njita; je l'aji t'ẹphe kpata maa ishi. Ẹphe e-je lẹ ntuswa; jekwaphu ndu gbaru ọgbo maa njita.

⁴Mu e-nwuru ndu Íjiputu nū onye a-nọdu ewe ẹphe ishi ẹbiriba. Onye a-nọdu achi ẹphe bụ eze, ẹnya eke ọku.” Ọ bụ iphe o kfuru; mbụ Nnajiufu, bụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ndono.

⁵Ẹnyimu Náyìlu a-tashihu. Nggele, tsogbaaru laa ya atashihu; kposhihukota nkụ.

⁶Mini, awọtsua l'oswara iya a-nọdu eshi rongu. Nggele, nọtsua lẹ Íjiputu a-nọdu ala alala eje jeye yọ tahụ kpamu. Aswara; mē eji eji achiko nwushihukota;

⁷mẹkwaphu ẹwu mē oshi, fushiru l'iku Ẹnyimu Náyìlu; mbụ l'onu-ẹnyimu ono. Iphe a kọru akọko l'iku Ẹnyimu Náyìlu ono a-dụkota kpangụ kpangụ kpangụ; phakashihu; ta aphuhe iya.

⁸Ndu egbu ẹma a-tsụ ude; gwa ịtsoritso. Iphe bụkpo ndu atuje ịkokoro lẹ Ẹnyimu Náyìlu; mē ndu atuje ntofu lẹ mini a-chiko a-lakota kparakpara.

⁹Ndu egudeje owu ọcha akpa iphe; ta amahedu iphe ẹphe e-me ememe. Ndu ekwe ọkpobe ẹkwa ọcha bẹ ọzo e-chihu.

¹⁰Ndu bụ ẹphe gude alì ndu Íjiputu bẹ e-gwe rakaraka. Iphe bụkpo ndu e buje ozi bẹ aphụ a-bya.

¹¹Ndu bụ ishi lẹ mkpukpu Zowanu bụkota ndu eswe. Ndu maru iphe bụ ndu anọduje akpọ-ziru Fero ọzo l'akpọ-zijeru iya ọzo onye eswe.?Nanụ ẹge unu e-shi sụ Fero: “Mbẹdua yikwa lẹ ndibe ngu ndu ọphu maru iphe. Mu aburu nwa eze ndu ndiche.”

¹²Mbụ;?bụ awe bẹ ndibe unu ndu maru iphe nọ nta-a? T'ephe koshinu unu iphe Ojejoje, bụ Okaribe-Kakọta-Ike chi-buwaru l'iya e-me ndu Íjiputu.

¹³Ndu bụ ishi lẹ Zowanu bukotawa ndu eswe. Ndu bụ ishi lẹ Mémufisu b'e mekotawaru iphuruphuru-nya nụ. Ndu, bụ itso, gude ụlo lẹ ndibe ephe bẹ dusweshiwaru ndu Íjiputu ụzo.

¹⁴Ojejoje wowaru ume, achije ọnyanji chiru ye ephe l'ehu. Ephe mewaru; ndu Íjiputu atsokota bebebe l'iphemiphe obule, ephe ememe; mbụ ege ono, onye nguru mee anọduje atso bebebe l'ẹke o gboshiru egbo ono;

¹⁵k'ophu bụ l'ẹ to dudu iphe ndu Íjiputu a-dukwadu ike ememe. Ndu ophu bụ ndu ishi; me ndu okpa; te nwe du onye a-dukwadu ike oyeru ephe ẹka. Oke amadu phe; me ndu k'unwu ogbee te eyegheduru ephe ẹka.

Ndu Íjiputu a-baru Ojejoje ẹja

¹⁶Mbọku ono; bẹ ndu Íjiputu a-du l'o bụ unwanyi. Ephe anmahukota ruuru; l'ẹke ephe atsu egvu; ke ẹka Ojejoje, bụ Okaribe-Kakọta-Ike haliru.

¹⁷Alì ndu Júda aburu iphe ee-gudeje eye ndu Íjiputu egvu. Onye -nuru ẹke e kuru epa ndu Júda bẹ egvu a-bya l'ehu; l'okfu iphe Ojejoje, bụ Okaribe-Kakọta-Ike arukoru ephe.

¹⁸Mbọku ono bẹ mkpukpu ise l'alì ndu Íjiputu a-wata okfu okfu-alì ndu Kénanu. Ephe eria nte l'ephe a-nodu Ojejoje, bụ Okaribe-Kakọta-Ike l'ẹka. Mkpukpu ono bẹ nanu a-nodu aza “Mkpukpu o-la-l'iyi.”

¹⁹Mbọku ono bẹ ee-meta ọnya-ngweja Ojejoje l'echi alì ndu Íjiputu. L'aakpua iphe ee-gude anyata Ojejoje akpukpu dobe l'ókè-alì iya.

²⁰Oo-buru iphe-ohubama me iphe-ekebe, noduru Ojejoje, bụ Okaribe-Kakọta-Ike l'alì ndu Íjiputu. Teke ephe chiru mkpu; raku Ojejoje l'okfu ndu akpa ephe ehụ bẹ oo-yefua onye a-dzo ephe; mbụ onye a-gbataru ephe. Onye ono a-bya adzofu ephe.

²¹To du ya bụ; Ojejoje e-me te ndu Íjiputu maru iya. O bụ mbọku ono bẹ ephe amareta Ojejoje amareta. Ephe e-gude anu yele nri gude bya agwaa Ojejoje. Ephe erifu nte l'owaa iphe ephe e-meru Ojejoje ndo-o; ephe emeeru iya eya.

²²Ojejoje e-gude iphe-ememe; jekfube ndu Íjiputu. Teke e metsuaru; yo byakwaphu bya emee ephe; t'ephe korohu. Ephe a-lakfuta Ojejoje; yo ngaberu ephe nchi l'aroro, ephe arọ iya; mee t'ephe korohu.

²³Mbọku ono bẹ oje-mbeke e-shi Íjiputu jerua Asiriya. Ndu Asiriya ejelaha Íjiputu. Ndu Íjiputu ejelaha Asiriya. Ndu Íjiputu ephe lẹ ndu Asiriya atugbabe balaharu Ojejoje ẹja.

²⁴Lẹ mbọku ono bẹ bụ ndu Ízurelu a-buru ndu k'eto me a gua Íjiputu yele Asiriya, bụ ndu a-buru iphe-oma lẹ mgboko.

²⁵Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakọta-Ike a-gọru ẹphe ọnu; su: “T’ọnu-ọma buru ke Íjiputu, bu ndibe mu yele Asiriya, bu ndu mu gude ẹka mu mee; me ndu Ízurelu, bu ndu bu oke mu.”

Azáya 20

Àphù ẹhu ndu Íjiputu; me ndu Kúshi

¹L’afa eze ndu Asiriya; mbu Sagonu ziru onye ishi soja iya t’o jeru ndu Asurelu ọgu; luta iya;

²bẹ Ojejoje gude Azáya Emožu kfu okfu. Iphe o kfuru aburu: “Yefu uwe-aphu ono, i yeru ono; nggu eyefu akpokpa ono, i yeru ono!” Yo yefu iya; gbaru ẹhu ọtu; gbaru okpa ọtu l’aghaphe.

³Tọ du iya bu; Ojejoje asu: “Ọ bu ẹge ono, nwozi mu, bu Azáya gba ẹhu ọtu; gbaru okpa ọtu ghaphee afa ẹto ono; yo buru iphe-ọhubama yele iphe du biribiri, e meru ndu Íjiputu yele ndu Kúshi ono;

⁴bu ẹge eze ndu Asiriya a-kpu ndu Íjiputu yele ndu Kúshi le ndzu; yeshia ẹphe uwe; gbafe ẹphe okpa ọtu kpuru ẹphe lashia; nwata me ọgurennya; ike e-ghekotaru ẹphe ọnu t’o buru iphe ee-gude mee ndu Íjiputu iphe-iphere.

⁵Ndu tukoberu ndu Kúshi ishi; bya egude ndu Íjiputu eku onwephe be egvu e-gude; iphere aburu nk’ẹphe.

⁶Mboku ono be ndu bu l’iku eze ẹnyimu-a a-su: ‘Unu phududuphu iphe meru ndu ono, ayi shi tókobe ishi ono; mbu ndu ono, ayi shi gbaru obu yeru l’oo ẹphe a-gbaaru ayi mkpu; dzoo ayi l’eka eze ndu Asiriya! Nta-a; nanu ẹge ayi e-shi nahu?’ ”

Azáya 21

Àphù ẹhu ndu Bábyilonu

¹Qwaa àphù, a phuru k’echi-egu ono, no l’uzo eze ẹnyimu ono: Ọ bu ẹge oku-maa anma nswoke shi l’echi-egu uzo ohuda bu ẹge oo-shi l’echi-egu ono, eye egvu tu unu gbirimu.

²E shiwa l’aphù; koshi mu iphe anyi ishi edzu. Mu phuru nwoderu-oye; yoo duphushi madzu; phua onye mgbugbu-madzu; yoo gbushi madzu. Unube ndu Elamu; unu je alua ọgu! Unube ndu Mídiya; unu kephee ndu ohogu unu ekephe! L’ude ono, ẹphe meru; ndiphe tsua ono l’o ha be Nchileke mewaru; o buwa kperengu.

³Iphe-a emee; ẹhu aghashihu mu. ẹhu aphukota mu uphu l’o bu nwanyi, ime eme. Iphe mu nuru meru; mu atsolahaa bebebe. Mu kporu beru le mu nuru iya.

⁴Meji akfulahaa mu gbudungu gbudungu. Egvu, mu atsụ emee; ẹhu anmalaha mu anmanma. Nchi-ejihu, mu shi akpo enwa iya-a abuwarunu iphe anyi mu ishi edzu.

⁵L'àphù ono b'a kwashìru nri; bya atùsaa ukpo; ndu ẹbyee anọo ya. Ẹphe anọdu iya; l'eri; l'angu. A nonyaa; a bụru: “Unu wu-lihu; unubẹ ndu ishi soja; unu tụa manụ l'iphe unu gude ezeru oḡu!”

⁶Owaa iphe Nnajiufu kfuru mu: “Duru onye nche ye t'o che nche! T'onye ono dojekwa iphe o phuru!

⁷Teke o phujeru ndu agba inya; gbatsua ya agbagba; me ndu agba nkakfu-igara; me ndu agba inya-ivu; t'o rukota ẹhu; mbu t'o rukota ẹhu ohuma.”

⁸Tọ du iya bu; onye nche ono echia mkpu; su: “Onye nwe mu nu; mboku-mboku be mu a-noduje l'ulo-eli nche-a. Mbu l'enyashi mboku-mboku be mu anoduje nche l'ẹke, a suru te mu nodu.

⁹Lekpoduaphu; a du l'igwe awu abya. Ẹphe notsua l'inya, a gbaru njigba ẹbo ẹbo. Yo su le ndu Bábýilonu daakwaru! Bábýilonu daakwaru! Ẹge ono; be iphe bu agwa mkpukpu ono l'o ha; mbu iya bu nchi ẹphe dakashihuwaru nanu nanu l'ali.”

¹⁰Unubẹ ndu Ízurelu, bu ndu nke mu, e tsuwaru unu l'o bu onye etsu witu. Obenu l'iphe mu ekfuru unu bukwa iphe mu nuru l'onu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; mbu l'onu Nchileke ke ndu Ízurelu.

Okfu ẹhu ndu Édọmu

¹¹Owaa aphu, aaphuru ndu Duma. O nwekwaru onye no l'ali Séyi eku mu oku; su: “Onye nche;?nanu ẹge abali beru? Onye nche;?nanu ẹge abali beru?”

¹²Onye nche ono asu mu: “Nchi abohuakwa; obule enyashi a-byakwa odo. O -buru l'unu akpata ishi; unu kpata ishi. Unu emee lata azu odo.”

Àphù ẹhu ndu Arabu

¹³Owaa ozi, Nchileke ziru l'ẹhu ndu Arébiya. Unubẹ ndu ije, shi l'ali ndu Dedanu; unu je akuru l'oswa ndu Arébiya.

¹⁴Unu kutakwa mini, unu a-nu ndu mini agu; unubẹ ndu ophu bu l'ali Téma! Unu wotakwa nri bya anu ndu agba oso oḡu!

¹⁵Ndu ono be bu ndu agbalaru ogu-mbeke; mbu ndu, a gbalaru mma, a mifutaru amifuta; ẹphe agbalaru akfu, e kweru ekwekwe; mbu ẹphe agbalaa l'ẹke oḡu nwuru oku.

¹⁶Owaa iphe Nnajiufu kfuru mu ndo-o: “A guakwaru ndu Kéda afa oḡu l'o bu onye e buru ozi ebubu. O phoduru afa lanu nta-a; iphe bu ugvu ono, ndu Kéda shi nweru ono agvu.

¹⁷Nwa ndu a-phodu nu le ndu agbaje akfu; mbu ndu ike du le ndu Kéda ta abahedu ishi. O kwa Ojejoje kfuru iya; mbu Nchileke ke ndu Ízurelu.”

Azáya 22

Ozi ẹhu ndu Jerúsalemu

- ¹Owaa bu àphù, a phuru Nsuda Ophulenyà onò: ?Bù ngunu eme ngu nta-a, meru iphe ndibe ngu chiko wufu wuba l'okpotsu ulo;
- ²mbu nggube mkpukpu onò, bù utsu adaje iya; buru mkpukpu, agba gharagharaghara; okokooko anaru iya. Ndibe ngu, e gburu egbugbu ta bukwa ogu-mbeke b'e gude gbushia ephe. Ophu o budu ogu gbushiru ephe.
- ³Ndu ishi ngu l'ephe ha chikowa ye okpa l'oso gbalashia. A kpuru ephe le ndzu; ophu e gudedu akfu. Iphe bu unube ndu e guderu b'a tugbaberu tukota mkporo; mbu unube ndu bu: unu gbaa l'unu gbaru; e gudelee unu.
- ⁴Oo ya be mu suru: Unu wofu mu enya. Mbu ege-a; unu haa mu te mu raa ekwa raghee ya araghe. Unu be erikwaphu l'unu eje mu odu ike le ndibe mu, e gbushikotaru;
- ⁵kele Nnajiufu, bu Ojejoje; mbu Okaribe-Kakota-Ike; be dobekwaru eswe mboku ogba gharaghara; me odzo iphe pyaapya; me ntsumu-egvu le Nsuda Aphu. Eswe mboku onò; be eenwukposhi upho-mkpuma; ege onò; b'a nodu araku eze ugu.
- ⁶Ndu Elamu byakwa bya achita ekpa akfu ephe jeshia ogu; bya achita ndu gude ugbo-inya aluru ephe ogu; me ndu gude inya eje ogu gude jeshia. Ndu Kiru bya ekpuhaa iphe-mgbochita ephe ghebe onu.
- ⁷Nsuda unu ophu katsua mma bu iphe jiru iya nu bu ugbo-inya. E woru ndu gude inya eje ogu yetsua l'obu-edukfu mkpukpu t'ephe chee mkpukpu onò nche.
- ⁸Iphe gbobutaru ali Juda b'e wofukotawaru iya. Yo be mboku onò; unu lelaaha enya ngwa-ogu onò, kuru l'ufu-eze, e meru l'oshi sida, shi l'oswa, no l'ugvu Lebanonu.
- ⁹Unu phwaru le Mkpukpu Devidi gbaru oru igweligwe. Unu ekua mini, no l'uzo ohali sushia.
- ¹⁰Unu bya agua ulo, notsua le Jerusalemu ogu; bya ahara ephe nwukposhia gude mee agbarike upho-mkpuma Jerusalemu.
- ¹¹Unu abya atua okpuru le mgbaku upho-mkpuma labu obu; te mini, shi l'akahu okpuru onò wubata iya; doru. Ophu unu aghadu enya onye, bu iya turu okpuru onò; mbu l'unu ta kpadu ishi onye onò, bu iya chiru idzu ege oo-du teke, tehakpowaruru enya onò.
- ¹²To du iya bu; o be mboku onò; Nnajiufu; mbu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike abya ekua unu su t'unu bya araa ekwa gua aphu; t'unu kpushia ishi; chita uwe-aphu yee.
- ¹³Obenu l'obu; lewaru enya! Ehu atsole-e unu! Unu atu okokooko; egbushi eswi; egbushi aturu; l'ebyipyashi anu; l'angu mee! Unu -gbeshi unu asu: "Unu t'ayi ria; ngua; echile; ayi anwushihuwaru."
- ¹⁴Obenu le Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike mewaru; mu amaru iphe owaa; mbu mu egudekpoo nchi mu nua ya l'eke o suru: "L'iphe du eji, unu eme-a b'e ta byadu bya enwefu unu gbururu jeye teke unu a-no-bebe. Ono iphe Nnajiufu, bu Ojejoje; buru Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono."

Aalọ Shebuna ẹka lẹ nchi

- ¹⁵Owaa iphe Nnajiufu, bu Ojejoje; buru Okaribe-Kakota-Ike kfu. O suru ege-a: “Tugbua je aji nwozi ono; mbu Shebuna, bu iya be eswiye ufu-eze ono:
- ¹⁶?Bu ngunu be iime l'eke-a. Temanu;?bu onye haru ngu t'i bya atua ili, ee-li ngu; mbu t'i hakposhi ili ngu l'edegerede; atubashi eke ii-noduje tuta ume l'ime ikelegvu.
- ¹⁷Maru amaru; le Ojejoje abyaakwa ngu t'o zuta ngu tufaa; mbu nggube onye ono, bu ndaji-nggara ono.
- ¹⁸Oo-we ngu kperekpere l'o bu bolu weba ngu l'eze mkpukpu. Yo buru eke ono; be ii-nodu nwuhu. Yo bukwaruphu l'eke ono be egiri ugbo-inya ngu ono a-kwashi; mbu nggube onye ono, bu iphe e gude achu ulo nnajiufu ngu ochi ono!
- ¹⁹Ojejoje a-nafu ngu okwa ngu; chifu ngu l'eka i no eje ozi.
- ²⁰“O -be mboku ono be mu e-ku onye ejeru mu ozi; mbu Eliyakimu Hilikaya.
- ²¹Mu achita kpowula kpowula uwe ngu woru yee ya; chita eriri-eka ngu webe iya mgburumburu; woru ike, i shi nweru nu iya. O bu iya a-buru nna ndu bu ndu Jerusalemu; me ndu onu-ulo Juda.
- ²²Yo buru iya be mu e-ye igodo onu-ulo Devidi l'eka; o -guhaa uzo ghebe onu; b'e too nwedu madzu nwigbaleke-oma byaru bya agu-chi iya nu. Teke o gu-chikwanuru uzo; b'e to dudu onye byaru byaru bya aguha iya nu.
- ²³Mu e-me iya t'o nguru anguru l'o bu nggu, a kpoberu kpom-ia ya akpo-mi. Ee-gude okfu ehuru iya akwabẹ ndibe nna iya ugvu.
- ²⁴“Iphe bu ivu ehuru ndibe nna iya be a-nokota iya l'ishi; mbu ivu ehuru ndu awa nna iya phe; me ke ndu abubu epe. Iphe bu iphe ulo ndu ophu enya k'ola ali; mbu okoro; me itoshi bu iya b'o nokota l'eka.”
- ²⁵Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike suru: “Le mboku ono be nggu ono, e shi kpobe kpom-ia akpo-mi ono a-kpofu; daa. Ivu ono, e shi bo iya aburu gwo. Ono bu olu Ojejoje.”

Azáya 23

Ozi ehuru ndu Táya

- ¹Owaa ozi, e zituru ndu Táya: Unu rashia ekwa ike; unube ugbo-mini Tashishi; kele mkpukpu Táya b'e mebyishiwari. Nta-a ta duhedu ulo, no iya nu. Ophu o duhedu odu ugbo-mini, no iya nu. Eke e shiru bya emee t'ephe maru bu l'ali Sáyipuros.
- ²Unu dakwaa ashí; unube ndu ikfuli; me unube ndu Sayidonu, agba ikike ngho; mbu unube ndu, ndu akpa le mini mewaru unu aburu ubabanyi.
- ³Iphe akuje akuku, shi le mkpukpu Shihó b'e shije l'eze mini, notuanu vutaru unu; jeye l'ophu a kotaru l'iku Enyimu Náyilu. Unu eshi ege ono buru eke mbakeshi azukota aswa.

- ⁴T'iphere duru nggube mkpukpu Sayidonu; mbu nggubedua, onye bu agburanyi eze enyimu; ke l'eze enyimu kfuwaru su l'ime te mebukwaa ya; ophu ya 'amubua nwa. Ya te ehfutabukwaa nwata nwoke; ophu ya 'ehfutabukwaa nwata nwanyi.
- ⁵Teke iphe murunu ruleruphu Ijiputu be aphu e-ri ephe ehu l'iphe ono, meru le Taya.
- ⁶Unu dafu Tashishi! Unu raa ekwa rashia ya ike; unube ndu ikfuli!
- ⁷?Bu mkpukpu-a be unu shi anoduje atu okokooko-a? Mbu akahu mkpukpu ndiche ono; mbu mkpukpu ono, ndu shi iya nu lageeru ote-enya je eburu ono.
- ⁸?Bu onye kebekpo chiaru Taya ejo idzu owaa? Mbu mkpukpu ono, ekpubeje ndu odo okpu-eze ono; mkpukpu, ndu agba oke ngho l'ime iya bukota ndu ishi ndu ishi; mbu mkpukpu, ndu agba iya ngho bukota ndu a kwabe uguv le mgboko kpamu.
- ⁹O kwa Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike be chiru idzu ege ya e-me iya. Iphe kparu iphe o chiru idzu ono bu t'o mee t'ekuku ephe eku onwephe l'iphe biribiri, ephe meru buru kperengu; me t'o mee ogenyi ephe iphe-iphere.
- ¹⁰Unu gbasaa aka ko alu unu l'o bu eke utso Enyimu Nayilu byaru; unube ndu Tashishi! Ke l'e to nwehedu onye ano-chikwadu unu uzo odo.
- ¹¹Ojejoje maberu eze enyimu aka; bya emee t'alil-eze, nonu nmakota jijiji. O tuwaru ekemu su l'o bu iphe ee-me ndu Kenu ndo-o; mbu t'a chiko iphe bukpo eke e meru; yo buru okpo-mgbinyiku, no iya nu mebyishikota.
- ¹²O kfuru; su: "Unu ba atuhakwa okokooko odo; unube ndu Sayidonu; mbu unube ndu ophu e gweru ujimu nta-a! Unu wu-lihu; wufu azu iya ophu jeshia Sayipurusu; obe; unu -jerukponu eke ono; be unu te egbe aphukpokwanu eke unu a-odu tuta ume."
- ¹³Unu leduduphu alu ndu Babylonu; mbu ndu ono, e-ta dudu iphe ephe bu nta-a ono! Ndu Asiriya mewaru iya; yo buru eke unwu anu, shi l'echi-egu abyaje bya adoru. Ephe tsoru iya ogu; bya eworu ulo, a kpu-shitsuaru ike, no iya nu kukposhia; mee ya; yo daburu ochobo.
- ¹⁴Unu raa ekwa rashia ya ike; ugbo-mini Tashishi; ke l'eke ono, shi buru agbarike unu ono be buwa kpurupyata.
- ¹⁵O -rua teke ono be aa-zaha mkpukpu Taya no ukporo afa eto l'afa iri, bu iya bu iphe eze anoje l'okwa eze iya. Ukporo afa eto l'afa iri ono swetsua be oo-muru ndu Taya l'o bu egvu ono, ndu agba okpara aguje ono, suru:
- ¹⁶"Gude ogumogu jephee mkpukpu mgburumgburu; nggube nwanyi okpara, a zaharu azaha! Kpo ogumogu obu ohuma; nggu agua egvu l'igwe; k'ophu aa-nyata ngu odo."
- ¹⁷Ukporo afa eto l'afa iri ono -swetsua be Ojejoje a-kpakfuta ndu Taya. Ephe alaphu azu l'iphe ono, riwaru ephe ishi ono; bu iya bu ogba okpara. Yo buru ndu ephe l'iya a-odu eme iya bu alil-eze alil-eze, nokota l'eliphe.

¹⁸Obenu l'iphe oo-rita; mę ugwo, aa-kfụ iya a-bụkotaru iphe ee-doberu Ojejoje. E tọ dobedu iya l'ọba; ọphu ọ dudu ẹke ọochikobe iya. Uru, gbaru iya nụ a-nọdu alaru ndu bu l'ifu Ojejoje, ẹphe e-gude akpa nri; gude iya l'anma uwe; mbụ nweru iya k'etsutsu.

Azáya 24

Ikpe ẹhu ndiphe l'ophu

¹Lenu! Ojejoje abyakwa ome mgboko tẹ ẹgara kfua ya; mbụ mee ya t'ọ daburu ochobo. Oo-mebyishi ifu iya; chikashia ndu bu iya nụ.

²Yọ bụru ẹge e meru onye bẹ ee-me onye! Ẹge e meru ndu agwajẹ iphe bụ ẹge ee-me madzụ mmanu. Ẹge e meru ohu bẹ ee-me onye gbaru iya nụ. Ẹge e meru nwanyi, nwe ụlo bẹ ee-me nwamgboko, ejeru iya ozi. Ẹge e meru onye ere erere bụ ẹge ee-me onye azụ azuzu. Ẹge e meru onye ji ugwo bẹ ee-me onye jeru iya ẹya ejeje. Ẹge e meru onye ji ugwo ejiji bẹ ee-me onye jeru ugwo ejeje.

³Mgboko bẹ ee-me t'ọ dabukotakporu iphoro; mbụ mebyishikotakpoo ya l'ọ ha. O kwa Ojejoje kfuru okfu-a.

⁴Elikoro kpamu agbanwushihu; nwua kpaa. Mgboko l'ọ ha ayọ-kahu; nwua kpaa. Iphe bụ ndu aanu ẹpha ẹphe lẹ mgboko atakirihu atakirihu.

⁵O kwa ndu nọ lẹ mgboko farushiru mgboko; kẹ l'ẹphe jikaru ome iphe ekemu kfuru; mbụ a dakaru iphe a turu lẹ ekemu; bya emebyia ọgba-ndzụ, a gbaru tọ nọ gbururu jeye lẹ gbururu.

⁶O bụ iya kparu iphe mgboko yele onu, a turu iya eme; bụru iya meru iphe ndu bu iya nụ vu onwu iya; bụru iya kparu iphe ndu bu lẹ mgboko gude gvube agvube. Nwa ndu phoduru ta bahẹ ishi.

⁷Mẹe ọphungu atashihu. Oshi vayinu anwukota kpaa. Iphe bụ ndu eme rigbarigba atsulaha ude.

⁸Ọda nkwa ono, ẹphe akụ ono, atso ntumatu ono buwa kperengu. Gwogwogwo, ndu eri iphe ada bẹ buwa kengu. Ogumogu ono, shi atso ẹtu ono aburu kperengu.

⁹Nta-a bẹ ẹphe ta agujehedu egvu-mẹe teke ẹphe angụ męe. Męe, eme l'anya gbe atsowa nụ ẹphe ile l'onu.

¹⁰Mkpukpu ọ-la-l'iyi ono dabuwaru ochobo. Ụlo onyemonye b'a guchishitsuaru aguchishi t'ẹ b'ọ dọ onye a-bahụ iya nụ.

¹¹Ẹphe wushiru l'esu-uzo l'echi mkpu t'a nụ ẹphe męe. Ẹhu-otso-ena buwa tsutokongu; to nwe ẹke e tekwađu ẹswa lẹ mgboko.

¹²Mkpukpu ono abuwaru-a iphe a haru; yọ daburu iphoro. E woru ọgu-nggamgbo, e yeru iya chikashia.

¹³O bụ ẹge ono bẹ ọo-dụ lẹ mgboko l'iphe bụ mbakeshi l'ọ bụ oshi olivu b'a nmaru yikayika; m'ọ bụkwanu ẹge aakpaje mkpakwa akpuru vayinu teke a wọbetsuaru vayinu.

¹⁴Ephe e-mekochaa tụa ụzu; mbụ tụa okokooko. Ephe eshiru l'uzo ẹnyanwu-arịba kfuta ẹge Ojejoje habe nshinu.

¹⁵Ọo ya bụ; tẹ ndu ụzo ẹnyanwu-ahata jaa Ojejoje ajaja; mbụ tẹ ndu eze ẹnyimu gbapheru mgburumgburu tu-lia ẹpha Ojejoje, bụ Nchileke Ízurelu atụ-li!

¹⁶Ayi nṅsuaru olu egvu, shitsua l'ẹke mgboko jebetsuaru, a gụ; sụ: “T'a jaa onye ono, doberu ẹka ndoo ono ajaja!” Obenu lẹ mbẹdua sụkwanuru: “Mu wufuakwaru! Mu wufuakwaru! Nshọo mu nshọ! Ndu oderu-oye edeekwaru madzụ eye! Ephe gudeekwa edede deru madzụ ye!”

¹⁷Iphe n-yemegvu; mẹ iduma yẹle ọnya bẹ kwabẹru unu akwabẹru; unubẹ ndu mgboko!

¹⁸Onye nṅuru ụkporo iphe eye-egvu -jeshia agbala bẹ e-je adalahu lẹ iduma. Onye -nyifutakwanuru l'iduma igbudu bẹ e-je adalahu l'ọnya. Ụzo-mini, nṅsua l'igwe ghekotawaru ọnu; ntọ-l'alị mgboko l'anmakọta jijiji.

¹⁹Mgboko chikpohuwaru. Mbụ lẹ mgboko kpakashihuwaru akpakashihu. Mgboko bẹ etengewa etenga.

²⁰Mbụ lẹ mgboko anga anganga l'ọ bụ onye mẹe guderu. Ọotu kwakakwaka l'ọ bụ ụlo pherephere byaru. Mbụ l'iphe dụ eji, o meshiru bẹ ikpe iya nmaru iya nmashia ya ike; k'ọphu bụ l'ẹ too gbeshighehedu egbeshi ọdo.

²¹O -rua mbọku ono bẹ Ojejoje a-hù ndu ojozi-imigwe, mesweshirunu àhùhù l'imigwe; hùkwaaphu ndu eze, nọ lẹ mgboko àhùhù.

²²Ee-rukobe ẹphe l'ẹkalanu l'ọ bụ ndu mkporo, nọ l'ọka mkporo. Aa-tuchishi ẹphe l'ulo-mkporo. A -nọo mgbamugbamu a bya ahùà ẹphe àhùhù.

²³Ono bụ teke iphere a-dụ ọnwa; anwu echibuhu; kele Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike a-buru eze lẹ Ugvu Záyonu mękwaphu lẹ Jerúsalemu. Ndu bụ ọgurennya mkpukpu a-phu ọdu-biribiri iya.

Azáya 25

Egvu, eegude etu Ojejoje ẹpha

¹Nggube Ojejoje; ọ bụ nggu bụ Nchileke mu. Mu a-nọdu atụ-li ngu atụ-li; l'eku ẹpha ngu gude aja ngu ajaja. Kẹ l'i mewaru iphe dụ biribiri. Iivudoshi ike l'iphe, i chiru idzu iya teke ndiche;

²kẹ l'i mewaru mkpukpu ono; yọ buru ikpọzu; mbụ mee mkpukpu, a kpụ-pheru ụpho-mkpuma mgburumgburu; yọ daburu ochobo. Ẹke ndu ọhodo kpuru; yọ buru ọkpo-mgbinyiku; b'i mewaru; yọ buru ochobo; ọphu a byadụ bya akpụ-kwazi iya ọdo jeye lẹ gbururu.

³O bụ iya a-kpata iphe ndu nweru agburu-ẹhu a-nọdu akwabẹ ngu ugwu. Iphe, bụ mbakeshi ono, mkpukpu nọsua ya nụ; bụkota ndu akirishi ono awata okwabe ugwu.

⁴Keshinu keshinu; bụ nggu shi bataru a-gbabe-a-dzuru kẹ ndu ukpa; bụru nggu bụ a-gbabe-a-dzuru kẹ ndu o ribudoru. O bụ nggu bụ ụlo, egbobutaje ndu oke pherephere apa; bụru nggu bụ àgù onye okpomọku ekpo; kẹ l'uphere ndu akirishi aduje l'ọ bụ ẹke oke pherephere, eme t'o nwutsua upho-mkpuma.

⁵Mbụ l'ọ dulephu l'ọ bụ okpomọku alị eveve. O bụ nggu emeje tẹ ndu ohodo, ada gvugwu da bedengu. O bụ ẹge agu, shi l'urukpu abyanyije okpomọku; bụ ẹge aabyanyije egwu ndu akirishi agu.

Aji, Ojejoje a-gbaru ndibe iya

⁶O bụ l'eli ugwu-a bẹ Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike e-gude okpobe nri gbaaru iphe bụ madzụ eswe-iphe; gaaru ephe mee ndiche; mbụ shiaru ephe anụ, katsukpo me mee katsukpo mma.

⁷O bụ l'eli ugwu-a bẹ ọo-nọdu mebyishia phulaphula iphe ono, e gude phụ-kputatsua iphe bụ madzụ; mbụ ẹkwa, e gude phụ-chia iphe bụ mbakeshi ono.

⁸Oo-me onwu ta nọhe gbururu jeye lẹ gbururu. Mbụ lẹ Nnajiufu, bụ Nchileke e-fucha onyemonye obule enya-mini l'enya. Iphe-iphere ono, e shi eme ndibe iya ono bẹ oo-me t'ọ gvukota lẹ mgboko mgburumgburu. O kwa iphe Ojejoje kfulu ndono.

⁹O -rua mbọku ono bẹ ephe a-sụ: “Lenu! O bụkpokwa Nchileke ayi ndo-ọ. Ayi tukoberu iya ishi; yo dzoo ayi. O bụ Ojejoje ndo-ọ; ayi tukoberu iya ishi. T'ẹhu tsoo ayi! T'ayi teje eswa l'ọ dzoro ayi.”

Aphụ, a-nụ ndu Móabu

¹⁰Ojejoje e-gbochita ugwu-a. Obenu lẹ ndu Móabu bẹ aa-dzo lulalula l'ibe ephe ẹge ono, aadzoje eswa pyakapyaka l'ikpozu ono.

¹¹Ephe a-susa ẹka labụ l'ọ bụ onye egwu mini sasaru ẹka t'ọ gvua mini. Obenu lẹ Ojejoje e-me-e t'ekuku, ephe eku onwephe bụru tsutokongu.

¹²Oo-byatsuta upho-mkpuma ono, unu kpuru ono; yo bụru okpo-mgbinyiku; l'akpo origodo ono; mbụ mee ya; yo zeshihu yele ẹja aburu nanụ.

Azáya 26

Egwu Ajaja

¹O -rua mbọku ono; bẹ egwu, aa-gụ l'alị ndu Júda bụ: Ayi nweru mkpukpu, shihuru ike. Nchileke bẹ gude ndzota tụ-pee ya mgburumgburu l'ọ bụ upho-mkpuma.

²Unu gūhaa onu-oguzo mkpukpu ono ghebe iya onu. Unu ghebe iya onu; k'ophu iphe bụ ndu, doberu ẹka ndoo; me ndu eegude ire ephe ẹka a-wuba.

³Ii-kebe iya l'oma; mbụ onye ono, obu iya nọ l'ẹke i nọ; kẹ l'ọ tukoberu ngu ishi ono.

- ⁴Unu chiru ukfu kwee Ojejoje jeyewaru; kele Ojejoje, bu Nchileke bu iya bu Agbara-Mkpuma ono, a-no jeyewaru ono.
- ⁵Ndu atu-li onwephe atu-li; b'o lo-tsutaru; mebyishia mkpukpu, eku onwiya ekuku; mbu; mee ya; yo zeshia l'ali; yele eja atuko nanu.
- ⁶Ndu e shi akpa ehuru; me ndu, e-te nwedu ege o haru ephe egude okpa adzo iya lulalula.
- ⁷Uzo, ndu doberu eka ndoo eshi ayikoje ayiko. Yo buru nggube onye ono, obu guru iphoro ono; be meru t'uzo ndu ono, doberu eka ndoo ono kwoo akwokwo.
- ⁸Nggube Ojejoje; ayi emekpelekwaphu iphe ekemu ngu kfuru; shi ege ono ekoshi l'oo nggu; be ayi chiru ukfu kwee. Iphe, anoduje ehe ayi uhere; bu t'ayi mee t'epha ngu dee ude.
- ⁹Obu ngu aduje mu l'enyashi; o -be l'utsu; yo du mu t'a su le mu phuru ngu. O bu teke i kperu mgboko ikpe; be ndu ndiphe a-muta iphe, bu odobe-eka-ndoo.
- ¹⁰Ndu ejo iya ono abujeru; e -mekpooru nu ephe eze-ipe-oma; ephe te gbe amutadu odobe eka ndoo. Ephe -nodukpoonu l'ali ndu obu guru iphoro; ephe emele-e iphe e-te vudodu nhamunha. Ephe ta akpadu ishi le Ojejoje ha nshinu.
- ¹¹Nggube Ojejoje; i haliwaru eka. O bu; me ephe te gbe phukwa iya. T'ephe phunu ege okfu-ehuru ndibe ngu evube ngu oku l'ehuru; t'iphere gude ephe. Te oku, i kwakoberu kekwa ndu ohogu ngu!
- ¹²Nggube Ojejoje; o bu nggu e-me te nchi du ayi ndo. Iphemiphe obule, ayi duru ike mee; kwa nggu be meru iya ayi.
- ¹³Nggube Ojejoje, bu Nchileke ayi. Ndu odo shikwa chihawa ayi; obenu l'oo nggubedua kpuru; be ayi abaru eja.
- ¹⁴Ndu ono nwushihuakwaru; ephe ta anohakwa. Ephe bukotaakwa maa; ephe ta alufutahe odo. I huru ephe ahuru; mee ephe; ephe eyifu; bya emee t'e b'a anyatajehere ephe anyata ophu.
- ¹⁵I mewaru ndu ndu ali ayi; ayi aka l'igwe; nggube Ojejoje. I mewaru ndu ali ayi; ayi aka l'igwe. Nggu eshi ege ono mee; ugvu aburu nke ngu; nggube onye metsuaru okeli; yo kpiribekota akpiribe.
- ¹⁶Nggube Ojejoje; o kwa nggu; be ephe gbakfutaru teke iphe tsuru ephe l'ehuru. Teke ihuru ephe ahuru; be ephe rakuru ngu.
- ¹⁷O bu ege nwanyi, ime eme; anoduje aghada; l'echi mkpu; bu ege ayi shi du; nodu ngu l'ifu; nggube Ojejoje.
- ¹⁸Ayi shi du ime; l'aswikposhi onwayi l'eke oome ayi ehuka. E mekochaa; yo du l'ayi muru iphoru; ke l'ayi ta dudu ike dzoo ndiphe; ophu ayi 'anudu ephe ndzu.

¹⁹Ndibe ngu, bu ndu nwushihuwaru nu e-mekochaa; teta; nodukota ndzu odo. Unube ndu nokotawa l'ili; a-wu-lihu; gude ehu-otso-ena kpo gerugeru. Ii-gude iji nchi-abo hu ghaa uzo; mgboko erufuta ndibe unu; ndu ophu shi nwuhuhawa anwu hu.

Aa-dzo ndu Izurelu

²⁰Ndu mu; unu tugbua wuba l'ulo unu je agu-chia onwunu ulo! Unu domia onwunu nwanshii; jeye teke iphe eghu iya eghughu nshinu e-ghubu iya;

²¹ke l'agha; unu lekwa-a! Ojejoje shiakwa eke, o bu eje alufuta; t'o bya ahua ndu mgboko ahuhu k'iphe du eji, ephe mekotaru. Mgboko l'ophu e-rufutakota ndu e gburu, no iya nu; mbu e to dudu ndu e gbushiru, no iya nu, oo-domi edomi.

Azaya 27

¹O -rua mboku ono; be Ojejoje e-gude ogu-mbeke, eye egvu; ha nshinu; shihu ike hua ejo agiyi ono ahuhu; mbu olo-swaa agwo ono; ejo agiyi ono, agwokishije onwiya agwokishi ono; mbu l'ejo anu, bu l'eze enyimu be oo-gbushi.

²O -rua mboku ono; be Ojejoje a-su: "T'unu gua egvu mgbo vayinu ono, emehu vayinu ntumatu ono.

³O kwa mube Ojejoje eleta iya enya. Mu agba iya mini mkpurumkpuru. Mu eche iya nche: eswe l'enyashi; t'e b'o du onye e-mebyi iya nu.

⁴Ehu te eghukwa mu eghughu. O -ruhuduru; e woru ogaramambo ye uke dochia mu uzo; mu adzole-e iya okpa sweta me a nodu l'ifu ogu; chiru ephe ye l'oku t'oku kee.

⁵Odumeka; t'ephe gbakfutale mu-a bya anodu te ndzu dzua ephe; t'ephe byale-e te mu l'ephe chishia; t'okfu ba noheru mu l'ephe."

⁶Uzo ifu, abyanu be eri Jekopu e-mekochaa gbabe ogvu. Mbu le ndu Izurelu e-mekochaa dzushia; bya atsushia igu; mia mijia mgboko.

⁷Iphe Ojejoje chiru iya;?o ha l'o bu ophu o chiru ndu chiru iya iphe??E gbukporu iya nu ege e gburu ndu gburu iya nu?

⁸Iphe o gude baaru ephe mbà bu l'o haru; e tso ephe ogu; kpua ephe le ndzu. Yo buru ejo pherephere, shi l'uzo enyanwu-ahata b'o gude bya eruta ephe.

⁹O kwa ege-a be ee-gude nwefu Jekopu iphe du eji iya; yo buru iya bu l'iphe du eji, e nwefuru iya enweru ishi: M'o buru ogwepyashia mkpuma enya agwa iya l'o bu gweru ndzu. Itso Ashera m'o bu enya-ngweja insensu ta adudu ophu egvukwaduru nu.

¹⁰Kele mkpukpu, a kpushiru; yo buru okpo-mgbinyiku be dabuwaru ochobo. Yo buru mbukobe, a kwafuru akwafu; mbu eke a haru; yo du l'o bu echi-egu. O bu eke ono be aanoduje eche eswi; buru eke ono be ephe adoje odu; l'atacha mkpekwo l'ekali-oshi.

¹¹Teke ekali iya ono kposhuru nku; e gbushia ya. Unwanyi awaa ya nku; vuta je eshia ite; kele ndu-a bu ndu te nwedu egomunggo. Yo buru iya meru iphe imiko ephe ta dudu Onye meru ephe; ophu onweduru obu-imiko, o nwekwaduru l'eke ephe no.

¹²O -rua mbọku ono bẹ Ojejoje e-shilephu l'ọnu Ẹnyimu Yufurétusu tọtua ndibe iya l'ọ bụ onye atọtu akpuru iphe l'ẹswa iya jeye lẹ nggele Íjiputu. Mbụ l'unubẹ ndu Ízurelu bẹ aa-nọdu atọtu nanu nanu.

¹³Mbọku ono bẹ ee-gbu oke ụpyoku. Ndu ono, nọ l'alì Asiriya ala l'iyi ono; mę ndu ọphu a kpuru lẹ ndzụ laa Íjiputu a-chiko a-byakota bya abaaruru Ojejoje ẹja l'ugvu ono, dọ nsọ, nọ lẹ Jerúsalemu ono.

Azáya 28

Aanmaru ndu Ífuremu ọkwa

¹Nshọo Samériya, bụ okpu-eze ndu, bụ ẹngu-mẹe lẹ Ífuremu gude eku onwẹphe ono! Nshọo ẹgiri okoko ono, anwawa anwanwa ono; mbụ okoko ono, ama iphe dọ biribiri ono, a bya atukobe l'ishi nsuda alì, emehu iphe ndu męe yewaru ngweji!

²Lenu; Nnajiufu nwekwaru onye agburu-ẹhu nọ; yo shihu ike. O bụ ẹge aka-mini atuje; mbụ ẹge oke pherephere epheje mebyishia iphe; mbụ ẹge oke mini achije; byaa utso; bụ ẹge ọo-pali ephe tọ gbaa.

³Okpu-eze, ndu bụ ẹngu-mẹe lẹ Ífuremu gude eku onwẹphe ono bẹ ee-gude ọkpa dzọo pyakapyaka.

⁴Okoko ono, anwawa anwanwa ono; mbụ okoko ono, ama iphe dọ biribiri ono, a bya atukobe l'ishi nsuda alì, emehu iphe bẹ a-dulephu l'ọ bụ akpuru oshi figu ọdungu, bẹ bụ madzụ -phua ya ẹka ọ nọdu erukwadu iya-a bụwa t'ọ wata iya eriri.

⁵O -rua mbọku ono bẹ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike a-buru okpu-eze, egbu nwịnwii; bya aburu okpu, e-me tẹ nwa ndibe iya ọphu a kpụ-phodoru lẹ ndzụ dọ ugvu l'ẹnya.

⁶O bụ Nchileke bụ onye a-nọdu eyeru onye ikpe ẹka t'ọ kpee ikpe, dọ maa. Yo yeru ndu aluru mkpukpu ọgu ọkpu-ikike t'ephe nwuphu ndu ọhogo ephe azu.

Ndu nkfuchiru Nchileke, ngunukaru męe

⁷Ndu ọwaa akpokwaphu kakaka męe; mbụ ephe nguwaru męe, shihuru ike l'ada ẹbebeji. Ndu a chijeru Nchileke ẹja mę lẹ ndu nkfuchiru Nchileke nguwaru męe, shihuru ike l'akpo kulakula. Ephe nguwaru męe mehu ririri. Mbụ l'ephe nguwaru męe, shihuru ike l'ada ẹbebeji. Ọbuje ephe aphụ àphù; ephe l'akpo kakaka. Ephe -ekfu okfu; ephe ekfusweshi iya ekfusweshi.

⁸Iphe bụ teburu l'ọ ha bẹ ephe gbokotaru ẹgbo l'eli iya; k'ọphu bụ l'ẹ tọ dudu ẹke, ta dudu oyi oyi.

⁹Iphe eshije ephe l'ọnu bụ: “?Bụ onye bẹ oome t'iphe oozi doo ẹnya??Bụ unwegirima, a mifuru ọnu l'era tọ; mbụ ndu bụ-wokwadu-a b'a nafuru ephe era;

¹⁰ke l'ọ kwa e -kfua; e kfukwata; a -tọgboru iya ephe ẹge-a; a tọgboru iya ephe ẹge-a; nwanshì l'ibiyia ọwaa; nwanshì l'ibiyia ọphu.”

11 Ọ kwa okfu ndu ọhodo yẹle okfu ndu ọha-ntsụ bẹ Nchileke e-gude kfuru yeru ndu-a:

12 mbụ ndu ono, ọ sụru: “Èke-a bụ ẹke ẹhu a-dụ unu agu; tẹ ndu ike gvuru nọdukwa iya tuta ume.” Obenu l'ẹphe ta ngaduru iya nchị.

13 Ọo ya bụ l'iphe Ojejoje ekfuru ẹphe a-buru e -kfua; e kfukwata; a -tọgboru iya ẹphe ẹge-a; a tọgboru iya ẹphe ẹge-a; nwanshị l'ibiyiia ọwaa; nwanshị l'ibiyiia ọphu; k'ọphu ẹphe a-nma l'onyia; daa; merushia onwẹphe ẹhu.

Mkpuma, gude Ugwu Záyọnu

14 Ọo ya bụ; t'unu nua iphe Ojejoje ekfuru unubẹ ndu mgbonu; mbụ unubẹ ndu ishi Jerúsalemu!

15 Unu anọduje ekfu: “L'unu l'anwụhu gbaakwaru ndzụ; unu l'alị-maa abụwaru ikè. Unu asụ lẹ teke ẹjo ụboku ono a-bya b'ẹ to nwedu iphe oome unu; kẹ l'ọ bụ ẹjire bụ a-gbabe-a-dzuru nk'unu; ụgho aburu iphe unu egudeje kwachita onwunu.”

16 Ọwaa iphe Nnajiufu, bụ Ojejoje ekfu: Ọ sụru: “T'e lekwa; lẹ ya atogbookwa mkpuma lẹ Ugwu Záyọnu; mkpuma, a datawaru; mkpuma itso-ulo, vu oke aswa, e gude tọo ntọ-l'alị ulo; yo shihu dúngu. Onye tukoberu iya ishi ta byadụ bya akwa izimana.

17 Ya e-me tẹ ikpe, dụ maa buru eri, eegude atọ ọkpa ụlo ono. Odobe-ẹka-ndoo aburu iphe eegude eme t'o vudo nhamunha.” Ẹjo-ire ono, unu gude ezeru ishi unu ono bẹ aka-mini a-za azaza. Ukporo mini ekpota ẹke ono, unu edomije onwunu ono.

18 Ndzụ unu l'anwụhu gbaru b'e mebyiwaru. Ẹge ono bẹ ike ono, unu l'alị-maa bụ ono arushihu. Teke o-chi-gbaagbaa ono, kposwederu bẹ oo-chitsushi unu.

19 Teke ọ byaleruphu bẹ oo-ruta unu tųgbua; Iphe bụ ụtsu mkpürumkpuru: eswe l'enyashi bẹ ọo-nọdu ekposweje. Mbụ lẹ nwozi-a doru ẹnya bụlephu egvu a-nọdu atsujẹ iya;

20 Oshi-azẹe hanuka nwanshị; k'ọphu bụ l'ẹ to dzudu tẹ madzụ machia onwiya amachi. Ukpo apanuka gẹwengu k'ọphu-kpu onwonye.

21 Ojejoje e-zilihu ẹge o zilihuhawaru l'eli ugwu Perazimu. Ẹhu e-ghulahaa ya eghughu ẹge o ghuru iya lẹ nsuda Gíbiyọnu. Oo-je ozi, oojeje; mbụ ozi, ẹ ta phudu ẹtu iya; mbụ ọo-rụ iphe ọoruje; mbụ iphe te nwedu nwunne, oomeje.

22 Nta-a bụ t'unu hakwaa mu oja ewena; ọdumeka bẹ ee-mekwa tẹ mkpa, a tųru unu ka oshihu ike. Ọ kwa Nnajiufu; mbụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike bẹ kfuru mu sụ mu l'a tų-buwaru l'ee-mebyishi alị-a kparamu.

Mmamiphe Nchileke

23 Unu ngabe nchị nua olu mu! Unu gebekpoduduphu nụ iphe mu ekfu!

24 Teke onye akọ okfu akọ ẹke oo-mebe iphe;?ọonoduje akọ ọkori ẹge ono l'ẹje tọo.?Bụlephu ọhakposhi alị yẹle araze iya bụ iphe ọoda-bujeru l'eme tọo?

²⁵?O kwa ọobuje onye akọ iphe rakagee igbo; yọ ghaa ya akpuru dilu; ghaa ya akpuru kominu; ghaa witu l'ẹke eemebeje iya; ghaa balı l'ẹke aakoje iya; bya aghaa supelutu l'egu nk'iya.

²⁶O bu Nchileke iya anoduje ekoshi iya iphe oo-me; bukwaru iya phu anoduje akpoziru iya uzo, bu: o -mee ya; yọ buru okpobe iya.

²⁷E tee gudejedu mgboro-igwè, eegude etsu balı; l'echi akpuru dilu. Ophu eegudejedu o-gba-kperekpere, adzoshije-iphe ewe l'eli kominu. Akpuru dilu bu oshi be eegudeje etsu iya. Kominu aburu mgboro be eegudeje etsu iya.

²⁸Witu kwa etsutsu be eetsuje iya; k'ophu ee-gude iya meta buredi. Eetsuje iya; ishi erua ya ali; o bu l'e te egwejekwa nu iya rakaraka.

²⁹Iphemiphe obule ono bukota Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike emeje iya. Iphe otubeje k'ememe du biribiri; mmamiphe iya be kporu aka.

Azáya 29

Iphe e-me Jerúsalemu

¹Nshoo nggube Ariyelu; Ariyelu; mbu mkpukpu ono, Dévidi shi buru ono! Unu agujeru afa ye l'afa. Unu agbaa aji, unu agbaje mgburumburu duko ishi.

²Obenu le Ariyelu be mu e-me t'o je iphe-ehuka. Oo-ra ekwa; gua aphu. Oo-dule mu phu l'o bu eke aakpoje ngweja oku l'enya-ngweja.

³Mu e-keru ngu ogu; kephée ngu mgburumburu; kpua mgbodo gude kepheta ngu mgburumburu.

⁴Aa-lo-tsuta ngu ali; k'ophu bu l'ali be ii-nodu l'akabashi. Okfu ngu eshi l'ime aja atsu rumurumu. Mbu l'ii-nodu l'ali ekfu l'o bu ndu maa. O bu l'ali; be ii-ze; olu ngu obu ada nwa eringe-eringe.

⁵Ndu ohogu ngu, ha igweligwe be ee-me ephe adu l'o bu udzudzu; a bya emee igweligwe ndu akirishi ephe etsuhu dududu l'o bu eswa. Teke ono teke ono; mbu e -je eekfu

⁶be Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike e-me pherekete. Oo-gude egbe-igwe; me ali onma jijiji l'abya; ekemeke obule a-nodu ada gvugvugvu; me oke pherephere; mbu oke pherephere yele mini eghirigha; oku, a-nodu enwu phophopho l'ekepyashi iphemiphe obule.

⁷O bu teke ono; be iphe bu mbakeshi, etso Ariyelu ogu a-wufuta; kukposhilahaa eke, a kpuru; yọ buru okpo-mgbinyiku; bya ekephée mkpukpu ono mgburumburu. Iphemiphe e-melephu pyitokongu l'o bu nro enyashi.

⁸Oo-du l'o bu onye egu agu; yọ roo nro l'eri nri. Yọ bya etehu; egu, agu iya nu l'agukwa iya phu. Oo-du l'o bu onye mini agu; yọ roo nro l'angu mini. Yo tehu; ekpiri l'akpokwa iya phu nku; kele mini obu agule iya-a ege oogu iya. Ono bu oo-du igwe iphe bu mbakeshi ono, etso Ugvu Záyonu ogu ono.

Iphe, e-me ndu ẹ-ta angaduru Nchileke nchi

⁹T'ọ tufukwa unu ẹhu; ọ unu biribiri! Unu kpukwaa ìshì; haa ọphu ọzo! Tẹ mee, unu ta ngudu gudekwa unu! Unu awata ọkpo kakaka l'unu ba ngu mee, eme ẹnya.

¹⁰Ojejoje meekwaru t'oke mgbenya tsu unu. O kwechiwaru unu ẹnya; unube ndu nkfuchiru Nchileke; kpuchiwa unu ishi; unube ndu aphu àphù;

¹¹kẹ l'aphu, a phukota ta dudu iphe ọ bu unu. O du-a unu l'ọ bu okfu, e kfuru dee ya l'ekwo woru kechia. Teke i wokwanuru ekwo obu nu onye maru ọgu ekwo; su iya byiko t'ọ nata gua; iphe oo-kfu bu ẹ ya ta agu-ghekwa iya; l'e kechikwaru iya ekechi.

¹²M'ọ bukwanu l'i woru ekwo obu nu onye ta madu ẹge ọogu iya; su iya: “T'ọ nata ekwo-ọ; gua.” Iphe oo-kfuru ngu bu: “Lẹ ya ta makwa ẹge aaguje ekwo.”

¹³Nnajiufu suru: “Ndu-a bulephu eli-onu be ẹphe no mu ntse. Yo buru onu be ẹphe gude akwabẹ mu ugvu; obu ẹphe anodutsuaru ote-ẹnya. Iphe ẹphe gude abaru mu ẹja bu ekemu, madzu tushiru.

¹⁴Oo ya bu; l'ọ bu ugbo lanu be mu e-mefua iphe e-te ndu-a ukfu; du ẹphe biribiri. Ya -mee ya; ya emebaa ya ọdo. Mmamiphe ndu maru iphe be a-la l'iyi. ẹnya, ndu kwaru ẹnya kwaru emikashihu.”

Ọ chiru ẹnya tu-pyoo l'uzo ifu

¹⁵Nshoo unube ndu ono, ejeje je ewohaaru Ojejoje idzu, unu achi l'ẹke du omi; ndu anoduje l'ochi l'eme iphe ẹphe eme l'ari: “?Bunua onye phuru unu??Bu onye a-ma?”

¹⁶Unu ewojeru iphe kpo ishi aku; yo gbe du l'ọ-kpu-ite ye ẹ ura, o gude akpu iya hako. ?O nweru teke iphe e gude ẹka mee a-nonyaa bya asu onye meru iya nu: “L'ẹ to bukwa iya meru iya.” To ọ ite;?oo-su-ghe onye kpuru iya nu: “L'ẹ to dudu iphe ọ maru?”

¹⁷E to dukwa ẹge aa-no-bebe; oswa, no l'ugvu ugvu Lébanonu aghoo ali emehuje iphe. Ali emehuje iphe aghoo oswa.

¹⁸O -be mboku ono be ndu ada nkichi a-nutsua okfu, e deru l'ekwo ono. Ndu atsù ishi aphu ọzo l'ochi, gbaru tsabalangu

¹⁹Ndu du agu be ẹhu a-tso ẹna l'ẹke Ojejoje no; ndu ta dudu ẹge ọ ha ẹphe a-no du l'ime onye nsọ kẹ ndu Ízurelu eme ẹswa.

²⁰Ndu akirishi a-chihu; ndu ajaje madzu ewena ephushihu; ndu ẹnya ome iphe du ẹji aduje be ee-gbugbushi;

²¹mbu ndu egudeje onu mee t'ikpe nmaa madzu; mee t'ọ koru onye agbaru madzu ekebe l'ulo-ikpe; gude ẹjo ekebe nafu onye iswi du mma ikpe, gege aluru iya.

²²Oo ya bu ẹge-a; owaa iphe o kfuru onu-ulo Jekopu ndo-ọ; mbu Ojejoje ono, bu iya dzoru Ebirhamu ono. O suru agha: “Iphere ta a-byahedu bya eme eri Jekopu ọdo; ọphu ifu abyadu agba ẹphe ochi ọdo.

²³Teke ẹphe phuru ụnwegirima, yẹbe Nchileke a-nụ ẹphe; bẹ ẹpha iya a-duru ẹphe lẹ nsọ. Ẹphe amaru l'onye nsọ kẹ Jékpọpọ bẹ dọphu nsọ. Biribiri Nchileke kẹ ndu Ízurelu egude ẹphe.

²⁴Ndu ẹ te egvuduru egvuru l'iphe kẹ Nchileke a-bya aburu ndu ẹnya doru. Ndu nggumaphu ekweta iphe e kfuru; wata iya ememe.”

Azáya 30

Ọgba-ndzụ iphoro

¹Ojejoje sụru: “Nshọo unubẹ ndu ono, bụ ekweletekwe ono; mbụ ndu anọduje eme iphe ta bụdu idzu mu; ndu ẹphe l'ibe ẹphe achije idzu ọburu nanu; ọbule ẹ tọ bụkwa obu mu; ndu eme iphe dọ eji, iphe ẹphe emeje abujeru inmatonyi;

²Ndu wufuru lashia Íjiputu l'ẹ be ekfuru mu iya; ndu, bụ Fero bẹ ẹphe ele ẹnya t'ọ gbaaru ẹphe mkpu; gbobudo ẹphe t'ẹ b'ọ dọ iphe e-me ẹphe; ndu gbabaru ndu Íjiputu l'ẹka tẹ ndzụ dzua ẹphe.

³Obenu l'egbochi, Fero a-nọdu egbochi unu bẹ iphere iya e-mekochaa dọ unu; mbụ l'agu ndu Íjiputu ono e-mekochaa tee unu ntụ l'ifu.

⁴A makwaru-a lẹ ndu-a bẹ ndu ishi ẹphe nọwa lẹ mkpukpu Zowanu; mbụ lẹ ndu ẹphe ziru ozi byarutawaru mkpukpu Hanęsu.

⁵Obenu l'onyemonye ọbule bẹ ee-mekota t'ẹphe buru ndu iphere guderu. Iphe kparu iya bụ kẹ ndu ono buru ẹphe ọ-no-l'omu ono; ndu ta gbajeduru ẹphe mkpu; ọphu tọ dọ mkpa, ẹphe agaru ẹphe. Ọ bụlephu iphe-iphere yẹle iphe ọta ọta bẹ ẹphe a-buru ẹphe.”

⁶Qwaa ozi, Nchileke ziru k'anęgu-ęgbudu, nọ l'uzo ọhuda: “Ndu ono, e ziru ozi ono wuru je eswee alị iphe-ẹhuka yẹle njenwu-ẹhu; alị, oke agu yẹle nne agu bu; ikputu yẹle ogiji eburu iya. Ẹphe evuru ẹku ẹphe l'eli nkakfu-igara; bya egude inya-ivu vua iphe ẹphe nweru, ere ire ntumatu vujeru mbakeshi ono, ta gaduru ẹphe mkpa ono;

⁷mbụ evujeru ndu Íjiputu, ẹka ẹphe eyeje ta gajedu mkpa lẹ phuu. Ọ bụ iya kparu iphe ya kuru ndu Íjiputu ‘Eze ẹjo agiyi Ọ-nọ-l'oomu’.”

Ndu kwefuru ikè

⁸“Jekwa je edeeru ẹphe iphe-a, mube Ojejoje ekfu-a edede l'ekwekwerekwe. Nggu edekwaa ya phụ l'ekwo-agwogwo; k'ọphu bụkwanu; o -rua l'uzo-ifu; yọ buru iphe-ekẹbe, a-nọ jeye lẹ gbururu.

⁹Lẹ ndu-a bụkwa ndu kwefuru ikè; bya aburu unwu ẹregede; mbụ unwegirima, ẹ to hedu ihee ọngabe nchị l'okwa, Ojejoje anmaru ẹphe.

¹⁰Ẹphe asuje ndu aphụ àphù: ‘Unu ba aphuhakwa àphù ọdo!’ Ẹphe abya asụ ndu nkfuchiru Nchileke: ‘Unu ba phujehkwaru ayi àphù iphe gbaru ayi l'ememe! Unu kfujeru ayi iphe atso ẹna anunu! Unu ghọ-chijeru ayi àphù aghọ-chi!’

¹¹Unu haaru ayi ọzo! Unu gbeshiru ayi l'uzo! Unu ba abyahe bya ekfupheru ayi k'onye nsọ ndu Ízurelu!’ ”

¹²Oo ya bụ l'ẹge-a; ọwaa kwanu iphe o kfulu; mbụ onye nsọ ndu Ízurelu: “Keshinu unu jikaru onu ozi, mu ziru unu; bya asụ l'ọ bụ ọkpa-phe madzụ ẹhu bẹ unu e-shihu ike iya; bya aburu ẹregede bẹ unu mehuru emehu iya;

¹³bẹ ẹjo iphe ono a-buru unu upho-mkpuma, ha gagorongu; gbaru ọru; l'ada adada; e ji ekfua b'ọ dawaru teke ono teke ono.

¹⁴Oo-kukposhihu l'ọ bụ ite-ura; gude ike ghakashia ya nanu nanu; k'ophu bụ l'ẹ ta byadu bya aphukpo m'ọ bụ ibiribe iya e-dzu k'ọ guta ọku l'ekfu; m'ọ bụ t'e gude kwota mini lẹ nsukutu.”

¹⁵Ọwaa iphe Nnajiufu, bụ Nchileke, bya aburu onye nsọ ke ndu Ízurelu ekfu. “Unu daa onwunu uta; nọdu nwandoo; lakfuta mu. Unu bya akporu akporu l'ẹke mu nọ; aadzota-a unu. Unu -dalephu gbẹe bya atu-kobe mu ishi; ike anodu unu. Obenu l'ẹ to dudu iphe ono, nweru ophu unu meru.

¹⁶Iphe unu gbe kfuchia bụ: ‘Waawa; l'unu e-gude inya gbalashia.’ Yọ buru iphe ono meru iphe unu a-gbalashi. Unu asukwaphu: ‘Ayi a-nodu l'inya okpa-egwa gbalashia.’ Oo ya bụ lẹ ndu a-achi unu a-bukwaruphu ndu okpa-egwa.

¹⁷Unu umadzu labu l'ukporo madzụ iri l'ime unu e-tsuje yaa; gbakashihu teke unu phuru onye lanu lẹ ndu ohogu unu. Unu gudewa ọnya unu phụ umadzu ise lẹ ndu ohogu unu ono; teke a dū ise yee unu egvu; unu agbaa kpoo ishi-aku l'ọ bụ mgboro ekwa-ohubama, e tuberu l'eli ugvu; mbụ l'ọ bụ ntebalahu ekwa, aku pepepe l'eli ugvu.”

¹⁸Obenu l'ọo-nodulekwaa agu Ojejoje t'o meeru unu eze-iphe-oma. Oo-gbeshile-ephuru unu imiko; kele Ojejoje bụ Nchileke, ekpeje ikpe, dū maa. Onu-oma bụ k'iphe bụ ndu chiru ọnya dobe l'eka onono.

Iphe-oma, Nchileke e-meru ndibe iya

¹⁹Unubẹ ndu Zayonu; mbụ unubẹ ndu bu lẹ Jerusalemu; unu a-kwata-a gberuma. Oo-mekwaru unu eze-iphe-oma; mẹ unu raa ekwa raku iya! O bulephu anunu, ọo-nu iya; yọ za unu oku.

²⁰O -buru lẹ Nnajiufu e-me t'unu jee ntakfuru; bya emee t'unu jee iphe-ehuka; ẹ to domiheduru unu ndu o-zi-iphe; unu e-gude ọnya unu gedegede phụ ẹphe.

²¹?Unu shiru ẹka-utara-o; unu shiru ẹka-ibyita-o; iphe nchi unu a-nodulephu anu l'azu unu a-buru: “O kwa ọzo ndo-ọ! Unu tsochita iya!”

²²O bụ teke ono bẹ unu a-turu ogvu unu ono, e kfubekotaru mkpola-ocha ono. Unu aturukwaphu ntẹkpe unu ono, a wukotaru mkpola-ododo ono. Unu a-tu-tehutsua ẹphe atu-tehu l'ọ bụ mgba ẹpho-unwanyi bya asụ ẹphe: “Unu gbeshi ayi l'ifu!”

²³O bụ teke ono bẹ Nchileke a-wata ochiru unu mini; l'anmapyabe iphe unu meberu l'ali. Nri, aakota l'ali emehulaha emehu; bya ahakwaphu nshinu. Ono teke eswi unu a-wata okpa nri l'ẹke tusaru ẹhu.

²⁴Eswi unu; mękpọ nkakfụ-igara unu, ọphu ejeru unu ozi ẹgu a-nọdu ata ọkpobe nri; e gude mgboro-igwè, fọkashiru afọkashi; mę shọvelu akpakaru iya ẹphe.

²⁵Mbọku ono, ee-gbu madzụ pyaapya ono -rulephu; mbụ mbọku ono, ụlo-eli a-dashi ono; bę mini a-wata atsọtso l'ugvu, ha l'eli; wata atsọtso l'iphe bụ ugvu ugvu nshi, nọtsua nụ ha l'eli a-nọdukwapu atso atsọtso.

²⁶Iphoro k'onwa a-wata ọcha l'ọ bụ k'enyawu; anwụ aka ochishi ike ugbo ẹsaa; karia ẹge ọochi nta-a; mbụ l'ọo-nọdu echi l'ọ bụ anwụ, chiru ujiku ẹsaa m'a chikobe iya achikobe; teke Ojejoje e-kfubetsua iphe l'ẹke o mekaru ndibe iya iphe; mee t'onya, o yeshiru ẹphe kpọshihu.

Aphụ, aa-nụ ndu Asiriya

²⁷Unu lenu; Ojejoje shiakwa l'ẹke teru ẹnya abya. Iphe-eghughu iya enwu taphutaphu l'ọ bụ ọku; ẹge ono b'ọ ọkpọ tututu l'ọ bụ ẹnwuru-ọku. Iphe jiru iya ọnu bụ oke iwe. Ire iya aburu ọku, enwu phophopho.

²⁸Ume, ọotu dụ l'ọ bụ utso, byaru ugbo lanụ bya awọ madzụ l'ẹkpiri. Iphe bụ mbakeshi b'ọ yoru ayoyo ẹ nkata ọ-la-l'iyi. Yọ bya eworu iyagba-inya yeshia ọha nọnu l'agba t'ọ duphua ẹphe.

²⁹Unu agulahaa egvu ẹge aaguje l'enyashi mbọku, unu agba aji, dụ nsọ. Ehu a-nọdu atsoshikota unu ẹna l'ọ bụ ndu aphụ opu eje l'ugvu Ojejoje; mbụ l'ẹje ẹ Agbara-Mkpuma kę ndu Ízurelu.

³⁰Ojejoje e-me tẹ madzụ nụ ẹge olu iya dụ biribiri; mekwaphu t'ẹphe phụ ọkpehu iya l'ẹke o nyizita l'alị l'ẹke ẹhu-eghughu iya damudamu; oo-gudekwaphu ọku, enwu phophopho. Ọ-chikwaphu eze mini; gba oke agbagba; tịa oke aka-mini.

³¹Olu Ojejoje a-chikashi ndu Asiriya nanụ nanụ. Oo-gude mgboro-eze iya chitsushi ẹphe.

³²Ọ bụ ẹge Ojejoje chiru ẹphe mgboro ono, o gude anụ ẹphe kpaakfuu ono bę ẹge ndibe iya a-nọ ẹ nkwa; mę ogumogu. Ọ bụ Ojejoje l'onwiya a-lushi ẹphe ọgu; chia ẹphe gbaagbaa.

³³Ishi iya aburu l'ẹke ọku taphutaphu b'e shihawaa dobeta. Onye e dobeturu iya bụ eze ndu Asiriya. Nsukutu, aakpoje ọku, nọ iya nụ b'e mewaru; yọ dụ ogvu; ha ụsa. Ume, Ojejoje tushiru iya a-phụ-nwu ọ-tata-kfukfu ọku, a-kpa nkụ yee; bya emee ya; yọ gbanwuhu ọku nwulahaa phophopho l'ọ bụ ọku nshi-egbe.

Azáya 31

Nshọo ndu kpọru obu yeru Íjiputu

¹Nshọo unubę ndu ono, agbaję ala Íjiputu t'a gbaaru unu mkpu; ndu, dakoberu inya; bya atukobe ugbo-inya ishi l'okfu ẹphe ha igweligwe; mę oke ọkpehu nọ ndu soja ẹphe, bụ ndu egudeje inya eje ọgu; ọphu ẹphe ta kpa ishi Onye nsọ kę ndu Ízurelu ono; mbụ ọphu ẹphe ta gbakfudu Ojejoje t'ọ gbaru ẹphe mkpu.

²Obenu le yēbedua bukwa a onye maru iphe. Oowotajeru madzū ntakfuru; ophu ookfujedu okfu laa azū l'iphe o kfulu. Oo-gbeshi je ogu l'ufu ndu eme iphe dū eji; mēkpo ndu anōduje eyeru ndu emesweshi iphe adudubarūba.

³Obenu lē ndu Íjiputu bu madzū bē ēphe bu; ēphe ta būdu Nchileke. Inya ēphe; bē bu anū-ēhu; ē tō būdu maa. Ojejoje -sechia ēka bē ūkfu a-kpō-ō onye agba mkpu. Onye, a gbaru mkpu a-daa. Ēphe labū achiko kpolahu ugbo lanū.

⁴Ojejoje asū mu: “L'ō bu ēge agū edeje ekiri; mbū ēge ono, oke agū edeje ekiri teke o gburu anū; m'o -ruhuru e kukokota ndu eche aturu t'ēphe raaru iya ora; bē mkpu, ēphe echi te yekwa iya egvu. Ojejoje, bu Ōkaribe-Kakōta-Ike e-nyizita bya alūa ogu l'eli Ugvu Záyōnu; mēkpo l'edegerede ugvu ono.

⁵Ō bu ēge nwēnu anōduje ebephe l'ēkfuna iya, bu ēge Ojejoje, bu Ōkaribe-Kakōta-Ike e-gbochita Jerúsalemu. Oo-kpuchita iya; nafūta iya. Oo-dobe iya ndzū; dzōfuta iya.”

⁶Unubē ndu Ízurelū; unu latanū azū lakfuta onye ono, unu kwefuru ike ono;

⁷kē l'o -rua mbōku ono bē onyemonye obule l'unu ha e-mekochakwaa jika nte mkpōla-ōcha ono yēle kē mkpōla-ododo ono, unu gude ēka iphe dū eji unu mee ono.

⁸“Ndu Asiriya bē ee-gude ogu-mbeke, ē ta būdu kē madzū gbushikota. Ō bu ogu-mbeke ophu ē ta būdu kē madzū mmanu bē ee-gude gbushia ēphe. Ogu-mbeke ono bu iya a-chi ēphe oso; chita unwu-okorōbya ēphe ye l'ozi mkpō-nyi-ēnya.

⁹Agbarike ēphe a-da; l'ēke otsu egvu. Ndu ishi ndu soja ēphe -phulephu ēge ogu obu eje ala; bē ēphe a-paru ēkwa-ōhubama ēphe tufashia; gbalashia.” Ō bu iphe Ojejoje kfulu ndono; mbū onye ono, ōku iya nō lē Ugvu Záyōnu; bya akpōbe o-tata-kfukfu ōku lē Jerúsalemu ono.

Azáya 32

Onye eze, doberu ēka ndoo

¹Unu lenu; o nweru eze, abyanū a-būru eze, doberu ēka ndoo. Ndu ishi iya a-būru ndu ekpe ikpe, dū maa.

²Onyemonye obule a-dū l'ō bu ēke, aanōduje ezeru phērephere; bukwaruphu ēke, aanōduje oke phērephere mini; dukwaphu l'ō bu nggele, atso l'alī, mini ta nōdu; dukwaphu l'ō bu nwonyonyo oke ikelegvu, nō lē kpōkpokirikpo alī.

³Ono teke ē tee kpuchihedu ndu aphū ūzo ēnya. Ēge ono bē ndu anū iphe lē nchi awata onga nchi.

⁴Ndu iphe aduje ōku-ōku bē iphe e-do-o ēnya. Ndu atsū ntsū ekfulahaa gbororo; kfulahaa iphe doru ēnya.

⁵Ē te kuhedu onye eswe onye a maru ēpha iya ōdo; ophu 'akwabēhedu mkpōkoro madzū oke ugvu;

⁶Ke l'onye eswe ekfuje mkpọkoro-okfu. Egomunggo iya bụlephu iphe dū ẹji bẹ ọonoduje ari. Iphe ọonoduje eme bụ umere onye ta gubedu Nchileke iphe. Ege ono b'o zisweshije ke Ojejoje eziswe. Ndu ẹgu agụ bẹ ọohaje; ẹphe adaburu iphoro. E to kejedu ndu mini agụ mini.

⁷Umere mkpọkoro madzụ bụlephu akirishi b'ọ buje. O chije ẹjo idzu o gudeje ọgba ire gbushia ndu ukpa; mbukpo m'o -ruhuduru iswi dū ndu ono ẹ to nwedu ege ha ẹphe ono mma l'iphe ẹphe ekfu.

⁸O bụ ọkpobe madzụ achije ọkpobe idzu. Yọ buru ọhuma, oomeje; bẹ oogudeje vudoshia ike.

Unwanyi Jerúsalemu

⁹Unubẹ unwanyi ono, nọ túsaru ẹhu ono; unu gbeshi ngaberu mu nchi! Unubẹ unwanyi ono, ari l'ẹ tọ dudu iphe abya unu ememe ono; unu nududuaphu iphe mu abya ekfukfu!

¹⁰A -nolephu afa nọ-butu ọdo nwanshiji bẹ unubẹ ndu ono, ari l'ẹ tọ dudu iphe abya bya unu ememe ono a-wata ọnma jijiji. Vayinu ta duhedu nebyi, ọo-mita. E tọ duhedu iphe aawota l'oshi-omi le phuruphuru.

¹¹T'ẹhu nmakwaa unu anmanma; unubẹ unwanyi, nọ túsaru ẹhu! T'ẹhu nmakwaa unu kpakpakpa; unubẹ unwanyi ono, ari l'ẹ tọ dudu iphe abya unu ememe ono! Unu tofukwa ẹkwa unu; chita uwe-aphu gbakua onwunu l'ukfu!

¹²Unu kuru ẹka l'olu; kwaa ẹkwa iphe meru ẹke unu kọru okfù; me mgbo vayinu unu;

¹³me ke ali ndu ibe mu, iphe furu iya nū bụ ọgarama-mbo; me uke. Iye-e! Unu raa ẹkwa iphe bụ ọlo, aanoduje eme eswi-iphe; me mkpukpu-a, aanoduje ada gvugvu ajia!

¹⁴Ke l'ufu-eze ono; bẹ ee-mekochaa kwafu; mkpukpu ono, aatu okokooko ono adaburu iphoro. Uguv Ofelu yele ọlo-eli nche, nọ iya nū a-daburu ochobo gbururu jeye le gbururu; buru ẹke dū nkakfu-igara-ọswa mma yele ẹka eeche egbu me aturu;

¹⁵gbururu jeye teke Nchileke e-zitaru ayi ume iya. Teke ono echi-egu abulahaaru ali, emehu iphe; ẹke emehuje iphe abya ezee dū l'ọ bụ ikpuka.

¹⁶Aa-wata okpe ikpe, dū maa l'echi-egu; odobe ẹka ndoo abya eburu l'ẹke emehuje iphe.

¹⁷Nebyi, odobe-ẹka-ndoo a-mi bụ le nchi a-du ndo. Iphe e-koshi l'e doberu ẹka ndoo aburu l'ekemeke ọbule e-kuru jii; meje anmakfuru onyemonye ọbule anmakfuru jeye le gbururu.

¹⁸Ege ono bẹ ndibe mu e-buru l'ufu ẹka ẹphe butua nchi adu ẹphe ndo; tọ dū iphe byaru bya eme ẹphe; l'ẹke ẹphe a-nodu tọ dū iphe adu akwakwa; ẹphe l'atuta ume

¹⁹Mbụ l'igwe a-tu aka-mini gude tųpyashia eze ọswa ono; tųpyashia mkpukpu ono l'ọ ha;

²⁰Onu-oma bu k'unube ndu aku iphe unu l'iku nggele; mbu unube ndu haru eswi unu yele nkakfu-igara unu; yo tusaru ehu.

Azáya 33

¹Nshoo nggube onye mgbugbu-madzu; l'ebe abu l'o nweru onye gburu nggubedua! Nshoo nggube o-deru-oye; l'ebe abu l'o nweru onye deru nggubedua ye! O kwa teke i haleruphu ogbushi madzu; e gbua nggubedua. Teke i haleruphu oderu madzu ye; e deru nggubedua ye.

²Nggube Ojejoje; menuaru ayi eze-iphe-oma! Ayi aphakwa ishi ngu. Bujenuru ike ayi l'utsu mboku-mboku. Nggwu adzoje ayi teke ayi eje ntakfuru.

³Oobuje; olu ngu -dalephu l'o bu egbe-igwe; madzu agbalashia. Teke i zilihuru ezilihu; iphe bu mbakeshi agbakashi.

⁴Aa-kwa epe okwata; lua epe ege oву aluje mkpekwo; mbu tapyaa epe l'o bu igube.

⁵Ojejoje be koshiru le ya paru eka; buru l'ime igwe. Oo-me te ikpe, du maa; me odobe-eka-ndoo ji le Ugwu Zayonu.

⁶O bu iya bu onye e-me t'unu ngunu anguru l'ogbo nk'unu. Yo dzota unu okpobe adzota; mee unu t'unu maru iphe; kwaa enya. Otsu Ojejoje egwu aburu eku gbaaru unu.

⁷Lewaru; ndibe epe, okpehu no echitsukwa mkpegbe-ogu le woroworo. Ndu epe ziru t'e mee te nchi du ndoo akwa ntumatu.

⁸Eze uzo b'a hakotawaru eshishi; ndu ije te nwehedu uzo ono ophu epe eshijekwadu. O dakawaru ndzu, epe gbaru. Ophu o duhedu iphe a guberu ndu ekebe. Ophu o duhedu onye aakwabejekwadu ugwu.

⁹Ali a-gu aphu gwu. Lebanonu b'e meru iphe-iphere. Sharonu dulephu l'o bu echi-egu. Bashanu yele ugwu Kamelu ala ekwo kparakpara.

Okwa, Ojejoje anmaru ndu ohogu iya

¹⁰Ojejoje suru: "L'o bu nta-a; be ya e-gbeshi egbeshi! O bu nta-a; be mu e-koshi le mu ha nshinu!"

¹¹Unu du ime eswa; yo buru egwoma iphe be unu a-mu. Ume, unu atu bu iya bu oku, e-ke unu.

¹²Odo bu le ndu ono a-vokposhihu l'o bu layimu, oku keru; mbu l'o bu ogwu b'e gbushiru kube; nwuru oku ye iya.

¹³Unube ndu bu ote-enya; unu nukwa iphe mu meru! Unube ndu ophu bu ntse; unu makwaru l'agburu-ehu no mu!"

¹⁴Ndu eme iphe du eji, bu le Zayonu be egwu gudeekwaru. Ndu ta dudu iphe epe guberu Nchileke be ehu anmanma gudeekwaru; su: "?Bu onye ole l'ayi ha be yele

- ²Ojejoje bẹ avukwaru mbakeshi nonu ovuma. Oke ehu-eghughu iya b'ọ nyibekwaru ndu soja ephe l'ọ ha. Oo-me ephe aburu kpuru pyata. Oo-nwuru ephe ye t'e gbushia.
- ³Ndu nk'ephe, e gbushiru egbushi bẹ ee-tufashi etufashi. Odzu ephe awata oshi rongu; mee ephe atuko iphe bu ugwu tsongaa.
- ⁴Mkpọ-kpodo, nọ l'igwe l'ọ ha bẹ e-phukashihu; akpamigwe agwo l'ọ bu ekwo. O bu ege ekwo vayinu, nwuru kpaa adashije l'oshi vayinu; mbu ege akpuru oshi figu, nọ l'oshi figu gbanwushihu adashije bu ege mkpọ-kpodo a-dashi.
- ⁵Ogu-mbeke ya b'a nowa l'imigwe baa ege oo-du. Lenu; oolawa yele ehu ndu Edomu; mbu ndu ono, bu ndu mu dobewaru mu e-gbushi.
- ⁶Ogu-mbeke Ojejoje bẹ mee ngu-goru angu-go. Eba nyakotaru iya gidigidi. Mee unwu-aturu yele mee egu; me eba, nọ l'akpuru-ose ebyila notsua ya. Ojejoje abya ogba eja le mkpukpu Bozura; iphe ee-gbu egbugbu le Edomu ha nshinu.
- ⁷Atsu bẹ aa-chiko ephe l'iya gbushikota; mekpọ unwu oke-eswi; me ndu ophu bu okpalukpo. Ali ephe e-deru le mee; e gude eba iphe gwoo ivovoma ogwo eja.
- ⁸Kele Ojejoje nweru eswe ogwata ugwo; bya enweru afa, okfu ugwo iphe du eji onye meru; t'o shi ege ono gbaaru ndu bu le Zayonu odzori.
- ⁹Iphe, bu nggele ndu Edomu a-ghokota korota; ivovoma, nọ iya aghoo oku nshi-egbe. Ali ono l'ọ ha aghoo korota l'enwu phophopho.
- ¹⁰Oku iya ta anyihudu anyihu: eswe l'enyashi; enwuru-oku iya a-kpuchi jeye le gbururu. Yo buru ochobo daburu ege ono shi l'ogbo sweru ogbo. E to dudu onye byaru bya eshi eke ono odo.
- ¹¹Ukpo-ngwere; me ebyi a-na ali nnakota; mbu l'oo mgbashi-ujiku me ophegu bu iphe e-bu l'eke ono. Nchileke e-me Edomu; yo daburu ke mmanu.
- ¹²Ndu oke amadu ephe ta duhedu eke ephe enwekwaduru, bu eke ali-eze. Ndu ishi iya l'ephe ha a-chihukota.
- ¹³Mkpakpari a-kfu l'oke ulo, notsua ya nu. Egbara; me uke aphua l'ulo iya, a kpushiru ike. Iphe e-buru iya nu aburu nkuta-oswa; me mgbashi-ujiku.
- ¹⁴Unwu anu, bu l'echi-egu ephe l'a-chi-atabu a-chiko nodu akpa eghirigha l'eke ono. Eghu-oswa a-nodu araku ibe iya l'ora. Yo buru l'eke ono bẹ mgbashi-ujiku a-chotaru onwephe eke ephe a-nodu tuta ume.
- ¹⁵Mgbashi-ujiku a-nodu l'eke ono kpaa ekfuna; tushia ekwa; kpua ya; bya ehee ya hetsee. Udele abya azajia eke ono nanu nanu.
- ¹⁶Unu jenu elee enya l'ekwo okfu Ojejoje; unu gua iphe ndu owaa, e deru iya: Unwu iphe ono ta dukwa m'ọ bu nanu, e ta anodu l'eke ono. Ophu o dukwa ophu a-su l'okee ya; m'ọ bu nyee ya ta nodu iya; ke l'ọ kwa mbedua, bu Ojejoje gudekpoo onu mu tua ekemu l'ọ bu ege ono bẹ oo-du. Yo buru Ume mu a-nodu erukobe ephe l'ekalanu.

¹⁷Ọ bụ iya keshiru ẹphe alì. Ọ bụ iya gude ẹka iya tókota iya iphe keshiaru iya ẹphe. Ẹphe e-buru iya gbururu jeye lẹ gbururu. Mbụ ẹphe e-buwaruru l'ẹka ono shi l'ogbo sweru ogbo.

Azáya 35

Ẹhu-ọtso-ẹna ndu a dzọtaru

¹Echi-ẹgu; mẹ kpọkpokirikpo alì, nọ iya nù; bẹ ẹhu a-tso ẹna. Echi-ẹgu a-wata ote ẹswa; mehulaha iphe e meberu iya; l'ọ bụ ẹke igu oshi jashiru.

²Mbụ; l'ọo-jashi l'igwe. Ẹhu atsoo ya ẹna tsoshikpoo ya ike; l'oorua okwe kpua ya. E mee ya t'ọ dū biribiri l'ọ bụ ugvu ugvu Lébanonu; dū biribiri l'ọ bụ Ugvu Kamelu yẹle Nsuda Sharónu. Ẹphe egude ẹnya ẹphe phua ọdu-biribiri kẹ Ojejoje; mbụ akpabiri kẹ Nchileke ayì.

³Unu menua t'ẹka unu, tsuru mẹe shihu ike. Unu emee t'ọkpa unu, anma kwẹkwẹkwẹ nguru anguru.

⁴Unu kfuru ndu obu ete etete: “T'obu shihu ẹphe ike; ẹphe ahaa ọtsu egvu; lẹ Nchileke a-bya-a ọgwata ugwo iphe e meru ẹphe. Ọo-bya t'ọ ya dzọo unubẹdua.”

⁵Teke ono; ndu atsù ishì aphulaha ọzo. Ndu nkìchi anulaha iphe.

⁶Teke ono; bẹ ndu ngvuru a-wata ọdzo garamu garamu l'ọ bụ ele. Ire atushihu ndu ẹ-te ekfudu okfu; ẹphe awata ọkpo gerugeru. Mini eshi l'echi-ẹgu gbafuhu; wushilaha. Nggele eshi l'oghẹgu tsolaha atsotso.

⁷Ẹja eveve, enwu phuraphura a-buru okpuru. Alì, mini tahuru agbafushihu; butsuaru ẹke amụ amumu. Ẹke ono, nkuta-ọswa shi adoje ono; bẹ bụ ẹswa e-fushi iya; eji efushia ya; aswara amishia ya.

⁸A-bya atọo ya eze ọzo; kulaha ya ọzo, dū nsọ. Ndu aasọ nsọ te eshidu iya. Ndu a-nọdu eshi iya nù nwẹnkinyi a-buleruphu ndu eshije iya nù; ọphu ndu eme eswe ‘eshiswetadu ọzo ono.

⁹Agụ ta anọdu iya; ọphu ọ dudu anụ ọdo, eri anụ, byaru bya eshita ẹke ono. Ẹ taa phudu ẹphe l'ẹke ono. Ọ bulephu ndu a dzọtaru bụ ndu a-nọdu eshi iya nù.

¹⁰Ndu ono, Ojejoje gbataru ono a-lata; ẹphe aguru egvu lata Záyonu. Ẹphe e-kpuru ẹhu-ọtso-ẹna gbururu jeye l'ọ bụ onye kpu okpu eze. Ote ẹswa; mẹ ẹhu-ọtso-ẹna atuko ẹphe ẹhu naru. Nggumaphu yẹle ude agbalashia.

Azáya 36

Senákeribu eye ndu Jerúsalemu egvu

(2 Eze 18:13-27; 2 Iphe 32:1-19)

¹Tọ dū iya bụ; o rua l'afa kwe eze, bụ Hezekáya afa iri l'ẹno k'ọphu ọ wataru achìchi bẹ Senákeribu, bụ eze ndu Asiriya byaru ọgu l'alì ndu Júda; bya achìko mkpukpu ẹphe l'ọ ha, bụ mkpukpu, a kpushiru ike lua luta.

- ²Ya ndono; eze ndu Asiriya ono abya eshi le mkpukpu Lakishi zia onye ishi ndu soja iya; yeru iya ndu soja, du igweligwe; bya asu iya t'ephe jekfu eze, bu Hezekaya le Jerusalemu. Onye ishi ndu soja ono ejerua bya je evudo l'iku mgbodzu okpuru uzo eli, no l'uzo ono, l'eeshije eje l'eke aasaje uwe.
- ³Yo nodu l'eke ono; Eliyakimu Hilikaya, bu onye ishi l'ufu-eze; me Shebuna, bu o-de-ekwo; me le Jowa Asafu, bu onye nkwakobe awu-kfuta iya.
- ⁴Onye ishi ndu soja ono abya asu ephe: "Unu je ekfuru Hezekaya ege-wa: Owaa iphe okaribe, bu eze ndu Asiriya kfuru: O suru agha:?Bu ke ngunu b'i gude adzuga ege ono?"
- ⁵Iisuje l'i nweru eregede k'ogu; me ike, e gude alu ogu; obenu l'o bukota mkpokoro okfu be iikfu.?Bu onye b'i dakoberu gude ekwefuru yebe eze ndu Asiriya ikè?
- ⁶Lenu nta-a; o kwa ndu Ijiputu b'i dakoberu; mbu Ijiputu ono, bu mkpo-asenyimu, abaje onye dakoberu iya nu l'eka rutungu; ye iya oru. O kwa ege ono be Fero, bu eze ndu Ijiputu emeje iphe bukpo ndu dakoberu iya nu.
- ⁷Teke i sukwanuru iya l'o kwa Ojejoje, bu Nchileke unu be unu dakoberu;?to budunua Ojejoje obu bu ophu Hezekaya wofuru eke aagwaje iya; mebyishia enya-ngweja iya; bya asu ndu Juda me ndu Jerusalemu: 'T'ephe byaje ochi aja l'ifu enya-ngweja-a?'
- ⁸"Byakwaphu nta-a te nggu le nnajiufu mu, bu eze ndu Asiriya chizia idzu. Mu akpuru unu inya ise kpee ngu; m'o -buru l'ii-du ike ye iya ndu a-nodu agba iya nu.
- ⁹Odumeka;?nanu ege i riru l'ii-du ike m'o -ruhuduru o buru onye ishi ndu soja, enya iya katsua alala le ndu ishi ndu soja nnajiufu mu; be ii-kpofu l'ifu m'o -ruhuduru i dakobe Ijiputu t'a che ngu ugbo-inya; nu ngu ndu agbaje inya-ogu.
- ¹⁰Odo bu;?i tubesu le mu byaru otso ali-a ogu te mu lunwua ya le Ojejoje e-ba bu ike mu? O kwa Ojejoje gedegede ziru mu te mu dzoru je l'ali-a mebyishia ya."
- ¹¹To du iya bu; Eliyakimu yele Shebuna; me Jowa abya asu onye ishi ndu soja ono ege-a: "Byiko gude okfu ndu Aramu kfujeru ayibe ndu ozi ngu okfu; ke l'odoje-wa ayi enya. Ba egudekwa okfu ndu Juda kfuru yeru ayi; kele ndu no l'eli upho-mkpuma a-nodukwa anu iya."
- ¹²Onye ishi ndu soja ono abya asu ephe: "?Bu unu le nnajiufu unu nwenkinyi b'o du unu le nnajiufu mu ziru mu te mu bya ezia ozi-wa? O kwa unu le ndu ono, no l'eli upho-mkpuma ono; mbu ndu unu l'ephe e-mekochaa ria nshi unu l'onu; ngua mamini, unu nyiru; be mu ekfuru iya."
- ¹³Onye ishi ndu soja ono abya evudo gude okfu ndu Juda rashia ya ike; su: "Unu nukwaa iphe o kfuru; mbu ikeleku eze ono; mbu eze ndu Asiriya!"
- ¹⁴Owaa iphe onye eze ono kfuru: Unu be ekwekwa te Hezekaya dephua unu. E to dzo-ghekwa unu!
- ¹⁵Unu be ekwekwa te Hezekaya deta unu t'unu dakobe Ojejoje l'eke ookfuru unu: 'Le Ojejoje a-dzota-a unu. Le mkpukpu-a ta alakwa l'eka eze ndu Asiriya.'

¹⁶“Unu ba angakwaru Hezekáya nchị; kẹ l'eze ndu Asiriya sụkwaru ẹge-wa: ‘Unu wufuta wụ-kfuta iya tẹ yẹle unu doshia; k'ophu onyenonu l'unu ha e-ri iphe shi lẹ vayinu iya; ria akpuru, shi l'oshi figu iya; ngua mini, nọ lẹ wẹlu iya;

¹⁷jeye teke ya a-bya eduta unu; lashia alị, dọ l'ọ bụ nk'unu ono; mbụ alị, witu nọ; mọ ophungu anọdu iya; alị, nri nọ; mgbo vayinu anọdukwa iya phụ.

¹⁸“ ‘Unu be ekwekwa tẹ Hezekáya dephua unu; teke ọo-sụ unu lẹ Ojejoje a-dzo-ọ unu.?O nwejeru mbakeshi ophu agwa alị ẹphe dzọtajewaru l'ẹke eze ndu Asiriya?

¹⁹?Bụ awe bẹ agwa ndu Hámatu yẹle kẹ ndu Apadu nọ? Agwa ndu Sefavemu;?ọ nọ l'awe??Ephẹ dọru-a ike dzọfuta ndu Samériya l'ẹka yẹbe eze ndu Asiriya tọo?

²⁰?Bụ agwa ole l'ime agwa ndu alị ono bẹ dọru ike dzọta ndu alị iya l'ẹka iya??Bụ Ojejoje gbe a-dụ-ghe ike dzọo ndu Jerúsalemu l'ẹka iya?’ ”

²¹Ndu Júda ono, ookfu eyeru ono nọduplephu nwandoo; ophu o nwedu okfu, ẹphe kfuru yeru iya; kẹ l'eze, bụ Hezekáya tọru ekemu; sụ: “T'ẹ b'o nwekwa onye e-yeru iya ọnu.”

²²Tọ dọ iya bụ; Ẹliyakimu Hilikaya, bụ onye ishi l'ufu-eze; mọ Shebuna, bụ o-de-ẹkwo; mọ Jowa Ásafu, bụ onye nkwaqọbe atugbua jekfu Hezekáya. Ephẹ alawashia uwe ẹphe; bya akọru iya iphe onye ishi ndu soja ono kfuru.

Azáya 37

Aa-dzọfuta Jerúsalemu

(2 Eze 19:1-13)

¹Onye eze ono mbụ Hezekáya anụlephu iphemiphe ọbule ono; bya alaa uwe iya tarara; bya achita uwe-aphụ yee; yọ bọru iya oje l'eze-ulo Nchileke.

²Yọ bya ezia Ẹliyakimu, bụ onye ishi l'ufu-eze yẹle Shebuna, bụ o-de-ẹkwo; mọ ndu ophu ka ọburu ọgurennya lẹ ndu achijeru Nchileke ẹja; ẹphe ha eyekota uwe-aphụ jekfushia onye nkfuchiru Nchileke ono, bụ Azáya Emọzu.

³Ephẹ eje asụ iya: “Ọwaa iphe Hezekáya kfuru; ọ sọru: Ntanụ bụ eswe iphe-ẹhuka; mọ eswe ọbaru madzụ mba; bya aburu eswe, ome madzụ iphe-iphere. Mbụ ọo-duplephu l'ọ bụ unwu, yeru ishi tọ dọhe ume nne ẹphe e-gude mụa ẹphe.

⁴O nweru ẹge ọo-dụ Ojejoje, bụ Nchileke ngu anụwa iphe eze onye ishi ndu soja ono kfuru, bụ onye nnajiufu iya, bụ eze ndu Asiriya yeru t'ọ bya ekfurushia Nchileke; mbụ l'ọo-baru iya mbà l'okfu ono, Ojejoje, bụ Nchileke ngu nọru ono. Ọo ya bụ t'i kfuru nọ Nchileke l'okfu ẹhu nwa ndu ophu wafuru nọ.”

⁵Yo be teke ndu ono, shi l'ẹke Hezekáya ono byakfutaru Azáya;

⁶Azáya asụ ẹphe: “Unu je asụ nnajiufu unu ẹge-a: ‘Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: T'ẹ b'i watakwa ọtsu egvu l'iphe ono, ị nọru ono; mbụ ekfurushi ono, ndu ozi eze ndu Asiriya kfurushiru ya ono.

⁷Lekwaa; lẹ ya e-me t'ọ wata ọtsu egvu; k'ọphu bụ: ọ -nụa nwa kekfukekfu; yọ gbaru lashia alị iya. Ya e-me t'e gude ogu-mbeke gbua ya l'alị iya gẹdegede.' ”

⁸Yo be teke eze onye ishi ndu soja ndu Asiriya ono nuru l'eze ndu Asiriya ta nọhedu lẹ mkpukpu Lakishi; yọ lashia azu je apha l'eze alushiwa mkpukpu Libina ogu.

⁹Ya ndono; a bya ezia Senakeribu lẹ Tirihaka, bụ onye Kushi; mbụ eze ndu Ijiputu bẹ yele ndibe iya adzookwa abya iya olushi ogu. Yọ nua ya bya ezia ndu ozi sụ t'e je ezia Hezekaya sụ iya-a:

¹⁰“Iphe unu e-kfuru Hezekaya; mbụ eze ndu Júda ndo-ọ; unu sụ iya-a: Unu sụ iya t'e b'ọ kwekwa t'agwa, i tukoberu ishi dephua ngu; l'ọ sụru ngu l'ẹ tọ dudu iphe e-me te Jerúsalemu laa eze ndu Asiriya l'eka.

¹¹?O kwa l'i nuru-a ege eze ndu Asiriya emeje ndu mkpukpu odo; mbụ l'o gbugeje ephe l'ephe ha. Nggubedua;?l'i-wa-a?

¹²Iphe bụ mbakeshi ono, ochechoroche mu pẹ gbushikotaru ono; agwa ephe ono;?o dzofutaru ephe tọ? Mbụ agwa ndu Gozanu; mę kę ndu Haranu; mę kę ndu Rezefu yele kę ndu Idenu, bụ ndu shi nọdu lẹ Telasa.

¹³?Bụ awe bẹ eze ndu Hamatu nọ nta; mę eze ndu Apadu; mę eze ndu Sefavemu; mę lẹ kę ndu Hena yele kę ndu Iva?”

Hezekaya ekfu anụ Nchileke

¹⁴Tọ dụ iya bụ; Hezekaya abya anata ndu ono, e ziru ono ekwo; bya eworu iya gua. Gubetsua ya bahu l'eze-ulo Nchileke je eworu iya susaa l'ifu Ojejoje.

¹⁵Hezekaya abya aguru nụ Ojejoje; sụ iya:

¹⁶“Nggube Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike; nggube Nchileke kę ndu Izurelu; onye aba-eze iya nọ l'eli cherobimu. O bụ ngu nwenkinyi bụ Nchileke, nwekota alị-eze ndu mgboko mgburumgburu. O bụ nggu meru igwe mee mgboko.

¹⁷Ngabę nchị nggube Ojejoje, nukpoduduphu. Kpuha ęnya ngu ephe labu phukpoduduphu. Gebekpoduduphu nchị nua okfu, Senakeribu ziru t'a bya egude kfurushia nggube Nchileke, nọ ndzụ.

¹⁸“Nggube Ojejoje; ọ bukwa oswi-okfu l'eze ndu Asiriya gbushikotawaru ndu-a; mebyishikota alị ephe;

¹⁹bya achikotawaru agwa ephe yekota l'oku; kę l'ephe ta bụdu okpobe iphe. O bụ nkụ; mę mkpuma, madzụ gude ęka mecha bẹ ephe bụ.

²⁰Nta-a; nggube Ojejoje, bụ Nchileke ayi dzọoru ayi l'eka iya; k'ọphu iphe bukpo ndu alị-eze l'ọ ha, nọkota lẹ mgboko a-maru l'ọ bụ nggu nwenkinyi; nggube Ojejoje bẹ bụ Nchileke.”

Adada Senakeribu

- 21** Tò dù iya bù; Azáya Emožu abya ezia ozi t'e je ezia Hezekáya; sù iya: “Òwaa iphe Ojejoje; mbù Nchileke kẹ ndu Ízurelu ekfu ndò-ò. Ò sùru: Keshinu i kfuru mu okfu Senákeribu, eze ndu Asiriya;
- 22** Òwaa iphe m̀be Ojejoje kfuru l'okfu ẹhu Senákeribu: Ẹwegirima Záyonu achi unu ọchi; tò dù iphe ẹphe g̀beru ngu. Ẹwegirima Jerúsalemu ekwe l'ishi l'ishi l'ẹke iigba ọso ndzù.
- 23** ?B̀naa onye shi ekfuru mu ririri-a; mbù; onye shi ekfurushi mu-a??B̀u onye b'i ba okfu; mbù; bù onye b'i keru ẹnya? Ò kwa m̀be onye nsò kẹ ndu Ízurelu!
- 24** I ziru ndu ozi ngu; ẹphe abya ekfuaru mu ririri. Nggù abya asukwaphu l'i chiwa igweligwe ugbo-inya ọgu ngu je anòdu l'ònungonu eze ugvu. Mbù l'i nyiruwari ọnungonu ugvu Lébanonu. Oshi sida ndu ọphu katsua ogologo b'i gbutsushiwaru; jeyekpo l'oshi payinu iya ndu ọphu katsua mma; bya ejeruwa ẹke ọ katsua l'eli; mẹ l'ẹke ọswa iya katsua ọdu mma.
- 25** Mbù l'i tushiwari wẹlu l'alì ndu ọdo; bya angua ya mini; l'i dzokotaru ọkpa l'iphe bù mini, nọtsua lẹ nggele, nọ l'alì ndu Íjiputu; ẹphe atashihukota.
- 26** “Mbù; ?tiji ǹbudua ya: L'ò b̀ru teke teru ẹnya bẹ mu kfuru l'ò bù ẹge ono bẹ ọo-dù; mbù l'ò b̀ru lẹ teke ndiche bẹ mu chiru idzu iya. Yo be nta-a; mu abya emee ya ememe; mbù mee; nggu eworu mkpukpu, a kpushiru ike mebyishia; yò b̀ru ikpo mkpuma.
- 27** Ndu bu iya nù, bù ndu ike ta nòdu; b'i mewaru; ẹphe ta mahe ọzo eshishi iya. Mbù l'i mewaru; ẹphe ta mahe iphe ẹphe eme ememe. Ẹphe abya adù l'ò bù iphe a kuru l'okfu; l'ò bù iphe ruru iru ọphungu; mbù dù l'ò bù ẹwu, furu l'eli ikfulo, anwu chigbushiruru l'ẹ b'o viribe eviribe.
- 28** “Obenu lẹ nggubedua bẹ yẹbe Nchileke maru maghee ngu amaghe. Ya maru teke iidugaru adugaru; maru teke iilufu alufu; bya amaru teke iibata abata. Ya maru ẹge iitsutaberu iya ẹka l'okpoma.
- 29** Keshinu i gbe adajiru mu ndaji; mbù; k'ọphu ejo iphe i kfuru mu ruwaru mu lẹ nchi bẹ mu a-bya eworu ikokoro dzube ngu l'imi; woru mkpurukpu-igwè ye ngu ọnu l'ò bù inya. Mu e-mee ngu t'i shikwaphu ọzo ọphu i shiru teke i bya lata azu.
- 30** “A -bya lẹ nggubedua; Hezekáya; ọwaa iphe a-buru ngu iphe-ọhubama: Afa-a bù iphe, daru ẹda bẹ i-nòdu eri. Afa, tso iya nù bukwapu iphe shi l'iphe daru ẹda ono; bẹ a-bù nri ngu. O -be l'afa k'eto ya; kọkwaa okfu; kpata iphe i kọru iya. Gbaa mgbo vayinu; ria akpuru, e-shi iya nù.
- 31** Mbù ẹge-a; nwa ndu, a-phòdu nù lẹ ndu Júda ono bẹ agbabe ọgvu l'ime alì; bya amishia nebyi l'elikoro;
- 32** kẹ l'oo-nweru nwa ndu a-phòdu nù lẹ Jerúsalemu. Ndu, wafuru l'ogu a-phòdu lẹ Ugvu Záyonu. Yò b̀ru Ojejoje, bù Ọkaribe-Kakota-Ike e-gude ẹge ọ phù-be iya l'ẹhu mee ya.

³³“Oo ya bu; owaa iphe Ojejoje ekfu l'ehu eze ndu Asiriya. O suru: ‘Le ya taa bahukwa le mkpukpu-a; ya taa gba m'oo akfu lanu l'eke-a. E too gudekwa iphe mgbochita abya iya l'ifu. Ophu ndu soja iya 'akpadu iya ose-ogu.

³⁴Oo-shikwa ophu o shi lashia. O -buru mkpukpu owaa b'e too yekwa ishi eyeye le phuu. O bu iphe mube Ojejoje kfuru ndono.

³⁵Sua; mu a-gbaru mkpukpu-a odzori dzoo ya l'okfu epha mu; me okfu epha Dévidi, bu nwozi mu!’ ”

³⁶To du iya bu; ojozi-imigwe, shi l'eka Ojejoje atugbulephu jeshia l'odu soja ndu Asiriya; je egbushia ukporo unu ndu soja ugbo ukporo l'eto l'unu ebo l'ukporo iri. Ya ndono; e tehushia l'utsu; odzu azewa rekperekpe.

³⁷To du iya bu; Senakeribu, bu eze ndu Asiriya afokashia ulo-ekwa iya; yo buru iya alala. Yo lashia Ninive je anodu.

³⁸Yo be ujiku lanu; yo nodu l'agwa nte iya, aza Nisuroku; unwu iya, epha epha bu Adurameleku; ye Sharéza eje egude ogu-mbeke gbuta iya tua. Epha egbuebe iya gbaru lashia ali Araratu. Ya ndono; nwatibe iya; mbu Esahadonu abya aburu eze l'ozori iya.

Azáya 38

Hezekáya be iphe eme

(2 Eze 20:1-11)

¹Teke obu be iphe-ememe gudejeru Hezekáya; k'ophu o phoduru nwagengu m'owuhu. Onye nkfuchiru Nchileke, eeku Azáya Emožu ejekfube iya je asu iya: “Owaa iphe Ojejoje ekfu: Jikobekwa ufu ngu; ke l'ibyaakwa anwuhu; i tii kakwa mma l'iphe ono, eme ngu nu ono.”

²Ya ndono; Hezekáya abya aghachi ifu l'oshi-epoto iya; bya ekfuru nu Ojejoje; su iya:

³“Nggube Ojejoje; nyatakwa le mu gude ire-lanu jeeru ngu ozi; buru onye obu guru iphoro l'eke i no; be mu bya emekwaaphu iphe du maa l'ifu ngu.” Hezekáya arashikpoo ekwa ike.

⁴To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Azáya; su iya:

⁵“Je ekfuru Hezekáya ege-a: Owaa iphe o kfuru; mbu Ojejoje, bu Nchileke ke nna ngu Dévidi: Mu nukwaru iphe i kfuru mu; bya aphwa enya-mini ngu. Mu e-me t'i nofua afa iri l'ise.

⁶Odo bu le mu a-dzo ngu dzoo mkpukpu-a l'eka eze ndu Asiriya. Mu a-gbataru mkpukpu-a.

⁷“Owaa iphe-ohubama, mube Ojejoje e-me koshi ngu ndo-o; t'i gude maru le mu e-me iphe mu kweru ukwa ememe.

⁸?I phuru nwonyonyo ono, nọ l'iphe ono, e meru, eegudeje enyikobe ụlo Éhazu ono? Ya e-tsula nwonyonyo ono azụ ntụ-ọkpa iri.” Nwonyonyo ono atsula azụ ntụ-ọkpa iri l'ẹge o shi ha ogologo.

⁹Owaa bụ iphe Hezekáya deru; mbụ eze ndu Júda l'iphe-ememe ono metsuaru iya; yọ kọrohu.

¹⁰Mu sụkwaru: “?Bụ nta-a, ọ bụkwadu mu-a l'ikoro-a; bẹ mu egbe gbakwofu; mbụ e gbe nyakwota mu anyakwota?”

¹¹Mu abya asụkwaphu; mę mu te gega aphuheduna Ojejoje ọdo l'alị ndu nọ ndzụ. Mbụ mę mu ta g'aphuhedu madzụ ọdo; mbụ ndu bu lę mgboko-a; bẹ mu l'ephe t'aga anohedu.

¹²E kpufuru ndzụ mu; l'ọ bụ onye kpufuru ụlo ụnwu-eswi; mbụ phufu ndzụ mu ẹge onye akpa iphe aphufuje iphe ọ kpaghewaru. Ọ gbabufuwaru ndzụ mu ẹge onye ekwe ẹkwa agbabufuje eri l'iphe o gude ekwe ẹkwa teke ọ kpaghewaru ẹkwa. Mbụ shita l'eswe jeye l'enyashi b'o meje; mu l'ala maa alala.

¹³Mu akpọtaje mkpu jeye nchi abọhu. Ọ tapyashije ọkpu, nọ mu l'ẹhu l'ọ bụ agu. Mbụ tsube l'eswe jeye enyashi; b'o meje; mu anwuhu anwuhu.

¹⁴Mu arakọtaje l'ọ bụ mgbashi-ujiku; zükota l'ọ bụ okpuru-iyakoko; mbụ zükota l'ọ bụ kpirihoho. Mu lewaru ęnya l'igwe; ęnya atswana mu ụbo. Mu asụ: Byiko Nnajiufu; gbanuaru mu mkpu l'iphe-ehuka-a, mu eje-a!

¹⁵Ọ bụ;?bụ ngunu bẹ mu e-kfu? Kę l'o kfuwaru mu l'ọ bụ yębedua pakfutaru mu iphe ọwaa. Mu a-wata ome odo jeye teke mu a-nọ-bebe; kę iphe-ọnikiri-a, mu eje.

¹⁶Nggube Nnajiufu; ọ kwa egbe iphe-a; bẹ madzụ gude buru. Yọ bụkwaru iya phụ; bẹ mu gude nọdu ndzụ nta-a. Byiko; menua tę mu kọrohu; menua tę ndzụ dzua mu!

¹⁷Ọ bụ-a oswi-okfu; l'ọ bụ t'ọ duru mu lę mma; bẹ mu gude jee egbe iphe-ọnikiri ono. Ishi iya aburu l'i yeru mu obu; bya atuko iphe ẹji mu l'ọ ha ruru ye l'azụ bya anafuta mu l'alị maa.

¹⁸Mę ndu nọwa l'alị-maa; te etukwa ngu ẹpha. Ọphu ndu nwuhwaru anwuhu 'agukwa egvu gude aja ngu ajaja. Ọphu ndu e kpochiwaru; 'elehekwa ęnya ire-lanụ ngu.

¹⁹Ọ kwa ndu, nọ ndzụ; bụ ndu a-jaghe ngu ajaja ẹge mu aja ngu iya ntanụ-a. Iphe, bụ ọgbo ọphu nọnu ekfujeru ọgbo ọphu tso ẹphe l'i bụ onye evudoshije ike l'iphe i kfu.

²⁰Ojejoje e-me-e tę kọrohu. Mu e-gude ngwa-egvu; gụa egvu gude jaa ya ajaja l'eze-ulo Nchileke jeye mbọku nka-ezekuna nke mu.

²¹Azáya kfuwaru sụ t'e meta akpuru oshi figu tsua etsutsu debetsua Hezekáya l'iphe-tsetse ono, tsekashiru iya ono; t'ọ kpohihu iya.

²²Hezekáya bya ajia; sụ: “?Bụkpo ngunu bụ iphe e-me nụ tę mu maru lę mu e-mekocha-a bahụ l'eze-ulo Nchileke ọdo?”

Azáya 39

Ndu ozi, shi Bábyilonu

¹Ọ bụru teke ono bẹ Merodaku Baladanu, bụ eze ndu Bábyilonu ederu ẹkwo nù t'a bya anụ Hezekáya; bya eyekwaru iya ya phụ iphe t'e gude bya iya ajiji; kẹ l'ọ nuru l'iphe shi eme iya; yọ kawaa mma.

²Hezekáya gudekpoo ẹhu-ọtso-ẹna nata ndu ono, e ziru ozi ono; bya ekoshi ẹphe iphe nọkota l'ulo-ẹku iya; mbụ koshi ẹphe mkpọla-ọcha yẹle mkpọla-ododo; mękpọ ẹgiri iphe eshi mkpọ yẹle manụ, dụ mma; mę ngwa-ọgu iya l'ọ ha; mękpọ iphemiphe ọbule, bụ ẹku, nọ l'ulo-ẹku iya. Mbụ l'ẹ tọ dudu iphe nọ l'ufu iya; m'ọ bụ iphe nọ l'alị-eze iya l'ọ ha, Hezekáya te koshidu ndu ono.

³Tọ dụ iya bụ; Azáya, onye nkfuchiru Nchileke bya ejekfu eze, bụ Hezekáya bya ajị iya: “?Bụ ngunu bẹ ndu ono kfuru??Bụ awe bẹ ẹphe shi bya nke ngu?” Hezekáya asụ iya: “Ha! Ẹphe shikwa ẹke teru ẹnya. Ọ bụkwaru Bábyilonu bẹ ẹphe shi bya mu ajiji.”

⁴Azáya ajị iya: “?Bụ ngunu bẹ ẹphe phuru lẹ nke ngu?” Hezekáya asụ iya: “Ẹphe chikokwa iphemiphe ọbule, nọ lẹ nke mu phukota. Ẹ to nwedu iphe mu nweru enweru ọphu mu te koshidu ẹphe.”

⁵Tọ dụ iya bụ; Azáya abya asụ Hezekáya t'ọ nua iphe shi Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike l'ọnu.

⁶Ọ sụru: “O nwekwaru teke ee-mekochaa chiko iphemiphe ọbule, nọ lẹ nke ngu; mę iphemiphe ọbule ono, nna ngu oche phẹ setaru dobe, nọ jeye nta-a ono vua lashia Bábyilonu. Ẹ tọ dudu m'ọo nanụ ee-wophodo. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁷Ẹge ono bẹ aa-haru unwu ngu ndu kẹ unwoke; mbụ ndu a mụturu ngu bẹ ee-ruta tųgbua; ẹphe eje aburu ndu a haru akpuruaku nọdu lẹ k'eze ndu Bábyilonu.”

⁸Hezekáya asụ iya: “Iphe ono, Ojejoje kfuru, i byaru bya ekfua ono dukwa mma.” Iphe o gude kfua ẹge ono bụ l'ọ riru: “Lẹ mkpa ta akpadu; nji ta ajị teke mu nọkwadua ndzụ.”

Azáya 40

Aadu ndu kẹ Nchileke ike

¹Unu dụnua ndibe mu ike! Unu dụn ẹphe ike! Ono iphe Nchileke unu ekfu ndono.

²Unu kfuaru ndu Jerúsalemu okfu bebebe. Unu emee t'ẹphe maru l'ozii-ike ono, ẹphe eje ono; bẹ gvụwaru nụ. L'a gvụwaru ẹphe nvụ l'iphe dụn ẹji, ẹphe meshiru. L'ewere, ẹphe nataru l'ẹka Ojejoje hakwa l'ọ bụ iphe dụn ẹji, ẹphe meru; mbụ l'ọ ha l'ọ bụ iya ugbo labụ.

³O nweru onye echi mkpu; sụ: “Unu waarụ Ojejoje ụzo l'echi-ẹgu. T'a chikwaaru Nchileke eze ụzo l'echi-ẹgu.

⁴Èke, ò nsùda nsùda; e nwuchikota iya enwuchi. Iphe bú eze ugvu; mē ugvu nshii; a kpò-zekota iya. Èke, ò nsùkutu-nsùkutu; a razee ya t'ò yìko ayìko. Èke ò nkwògodo-nkwògodo; e mee ya t'ò daburu pongu;

⁵k'òphu ee-kpuha òdu-biribiri Ojejoje t'a phù iya. Iphe bú madzù a-phù iya; kēle Ojejoje gudewaa ònu iya kfuà ya.”

⁶O nweru olu, sùru: “Tē mu chia mkpu!” Mu ajì iya: “?Bú mkpu ngunu; bē mu e-chi?” Yò sù mu: “Tē mu sù l'iphe, bú madzù òkòta l'ò bú ègbudu. L'ò bú ège ono, ègbudu amajē ono bú ège madzù amajē. Oòduje l'ò bú igu oshi, nò l'ègu.

⁷Ègbudu -nwùà kpaa; igu iya erishihu teke Ojejoje tushiru èphe ume. Ishi iya búlephu lē madzù bú ègbudu.

⁸Mbù l'ègbudu -nwùje kpaa; igu iya erishihu. Obenu l'òkfu Nchileke ayi a-nò gbururu jeye.”

⁹Je evudo l'eli eze ugvu; nggùbe Záyònu, byaru ozi-òma. Nggùbe Jerúsalemu, byaru ozi-òma; wolia olu chia mkpu! Wolia olu; ba atsùkwa egvu! Kfuru mkpùkpu, nòtsua lē Júda-a: “Nchileke unu ndò-ò!”

¹⁰Unu lekwa! Nnajiufu, bú Ojejoje gudekwa ike l'abya. O bú ike iya; bē oo-gude chia. Unu lekwa! Obunggo; nòkwa iya l'èka; òkfu ugwo etsoru iya.

¹¹Ndu awù etso iya nù; bē oonoduje eche l'ò bú onye eche atùru. O nòdu achìkobeje unwu atùru ono heru l'èka; mbù òo-nmakùbe èphe l'òkpoma iya. Ège ono bē òo-nòdu atòje nwèhu edu ndu òphu he nwa.

¹²?Bú onye òjèwaru ike gbaa èka okophoro gude tùà mini, nò lē mgboko atùtù; m'ò bú gude nkwo-èka tò akpamigwe l'ò ha? ?Bú onye òjèwaru ike kpokoo udzu, nò lē mgboko lē nkata; m'ò búkwanu pata eze ugvu tùà l'iphe aatùje era iphe;

¹³?Bú onye tujeru Ojejoje iphe oo-me? ?Bú onye kpò-zijeru iya ùzo; sù iya l'òwaa bú iphe oo-me?

¹⁴?Bú onye bē Ojejoje jejekporu òkpata ishi iphe? ?Bú onye zijeru iya ùzo òphu bú òkpobe iya? ?Bú onye b'ò bú; mbù onye ziru iya iphe ò maru; mbù bú onye koshiru iya ùzo, oo-shi t'iphe doo ya enya?

¹⁵Ishi iya búlephu l'iphe bú mbakeshi gbaa mgburumgburu halephu l'ò bú mini, tadaru l'efere. Iphe a gùberu èphe bú-a udzu, nò l'iphe aadaje iphe. Èke, bú ikfuli; bē ootuje l'ò bú onye atù udzu.

¹⁶Mbù l'òswa, nò l'ugvu ugvu Lébanònu te dzukwa òburu nkù oye l'òku. Ophu anù, nòkòta iya nù ‘edzkwaphu t'e gbushia ya gude gwooru Ojejoje ngwèja-ukfuru.

¹⁷Iphe bú mbakeshi ta dùdu iphe èphe bú l'ifu iya. A gùberu èphe iphe mmanu; mbù l'iphoro ka èphe nshinu.

¹⁸?Bú onye bē unu a-tùkporu Nchileke yeru? ?Bú egbe ntèkpe ngunu bē unu a-sù lē yèle iya bú iphe lanù?

¹⁹L'a -bya l'iphe a kpuru akpukpu; onanu bu onye eme nka kpuru iya. Yo buru onye akpu uzu, akpuje mkpola-ododo wuru iya mkpola-ododo; bya emetaru iya gwogirigwo mkpola-ocha.

²⁰Onye, akpakpo ukpa; k'ophu e to dudu ike anu Nchileke egbe iphe ono; ejeje afota oshi, te eridu avurukpa; je achoo onye emenwu nka eh; yo bya apyiaru iya ntekpe, ta byadu afofu afofu gvuberu iya.

²¹?Unu ta mahaada to. ?Unu ta anubudua ya? ?Te kfubuaru iya unu shitakpoo le mbu to? ?To dodua unu enya ege e gude to nto-l'ali mgboko to?

²²L'o no l'aba-eze iya l'ephekerephe; noghata eliphe mgburumgburu. Ndu, no iya nu ahakotajele iya phu l'o bu unwu ogu. Eligwe b'o gbasaru l'o bu nchanwu; bya eworu iya gesaa l'o bu ulo-ekwa t'e buru l'ime iya.

²³Ndu bu ishi be oomeje e to dudu iphe ephe abu. Yo bya emee ndu achi mgboko-a ephe aburu iphe-mmanu.

²⁴Oobuje; aanodukwadia aku iya; aanodukwadia adza iya; onodukwadia agbabe akwara; yo phua ya onu; yo nwua kpa; oke pherephere abya eruta iya l'obu eswa.

²⁵Onye nsu ono jiru; su: “?Bu onye be unu a-turu iya yeru? ?Bu onye be unu ekfu le yele iya ha?”

²⁶Palinua enya lekota igwe. ?Bu onye meshiru iphemiphe obule ndu-wa? Mbu onye ono, meru igweligwe mkpo-kpodo avoshia; bya ekutsua ephe epha l'ehu l'ehu. Yo buru ike, ha nshinu, o nweru; me agburu-ehu, ha nshinu, o nweru b'o gude mee to du mkpo-kpodo ono; m'oo nanu ephuhujenu.

²⁷Unube ndibe Jekpu; ?nanu ege o du be unu ekfu egbe okfu owaa? Unube ndibe Izurelu; ?bu ngunu kparu iphe unu agu aphu? Ke l'unu ekfu le Ojejoje ta aphujedu iphe-ehuka, unu eje; to kpa ishi te ya meeru unu iphe gbaru unu.

²⁸?Unu ta mahaada to? ?Unu ta anubua le Ojejoje bu Nchileke, a-no jeye le tutu yoyo? Yo buru iya meru mgboko jeye l'eke o jebekotaru. Ike ta agvudu iya; ophu uvo agvudu iya; ophu o dudu onye amakota-gheru ege iphe doberu iya enya.

²⁹Oomeje; te ike du onye meji tofuru; bya emee t'uvo du onye uvo ta nodu.

³⁰Unwu ogbo lanu ono; be ike agvujekwa; ndu ke unwu okoroby evukota iphe daa;

³¹obenu le ndu chiru eka kwee le Ojejoje; be ike a-nodu aka akaka l'eje. Ephe a-gba eba l'o bu ugo. Ephe a-gba oso; ike ta agvu ephe. Ephe ejee ije; nkwo ta atsu ephe ume.

Azaya 41

Onye a-nodu eyeru Izurelu eka

- ¹“Unube ndu bunyabe eze enyimu; unu nodukwa nggujunguji l'ifu mu! Te iphe bu mbakeshi rukotakwa ehu! T'ephe kpiritakwa bya ekfua! Mbụ t'ayi l'ephe je edzuda l'ulo-ikpe!
- ²?Bụ onye jeru je akpalia onye doberu eka ndoo l'uzo enyanwu-ahata; mbụ onye abụjeru; o -halia okpa; yo mekputa. Mbụ le Ojejoje ewojeru mbakeshi ye iya l'eka; bya akapyabetsua ndu eze eka. O gudeje ogu-mbeke mee ephe; ephe adu l'o bu eja; gude akfu gbakashia ephe; ephe ephekashihu l'o bu eswa, pherephere ephe.
- ³O chije ephe oso; ejeru l'ifu l'ifu. Ophu o dudu iphe eme iya nu. Mbụ eshitsua uzo, okpa iya ta tubua.
- ⁴?Bụ onye meru iphemiphe obule ono; mee ya meghaa. Mbụ shitakpoo le mbulembu; b'o buje; ogbo owaa swegee; yo kua ogbo odo; ephe abya eswee. O kwa mbedua, bu Ojejoje be meru iya nu; mbụ mube onye ivuzo; buru onye ikperazu!”
- ⁵Ndu bunyabe eze enyimu phwaru iya; egvu egude ephe. Ndu bu l'eka mgboko jebekotaru anmakota anmanma. Ephe awurita abya l'ifu.
- ⁶Onyenonu l'agbaru ibe iya mkpu. Ephe l'ekfuru ibe ephe: “Obu kakwa ngu akaka!”
- ⁷Ndu eme nka l'adukpelephu ndu akpu-uzu mkpola-ododo ike. Ege ono be onye ophu egudeje ongu eme iphe; yo kwọ tenengu ekfukwaruphu onye ophu edzekfuje iya edzekfu; O -nodu; yo su onye ophu agbaje iya oku gude dzekfua ya: “O duakwa mma!” Yo bya egude nturu kpopyabe ntekepe ono l'iphe t'e b'o kpo-buhu daa.
- ⁸A -bya le nggubedua bu Izurelu, bu nwozi mu; mbụ nggube Jekopu; onye mu gude eka mu fota; mbụ nggube eri Ebirhamu, bu onya mu;
- ⁹mu jekporuru l'eke mgboko jebeberu je eduta ngu. Mbụ; o buru le mkporo mgboko l'eke kakotatsua ote enya be mu jeru je ekua ngu. Mu suru ngu: I buakwa nwozi mu. Mu fotawaru ngu; ophu mu enwufuhekwa ngu.
- ¹⁰Oo ya bu; ba atsukwa egvu; kele mu nokwa-a swiru ngu. Te meji ba atofukwa ngu; ke l'o kwa mu bu Nchileke ngu. Mu e-me t'ike nodu ngu; mu a-gbaru ngu mkpu. Mu e-gude eka-utara mu ono, mu egudeje mee iphe nhamunha he ngu.
- ¹¹Iphe bu ndu etsuru ngu eka l'okpoma; be iphe-iphere e-gude; “Iyi; me kpurupyata aburu ke ndu aturu ngu okfu.
- ¹²Mbụ; l'ii-chọ ndu ohogu ngu; ti phu ephe. Ndu etso ngu ogu ta dudu iphe ephe a-bu le phuu.
- ¹³Ishi iya aburu l'oo mbedua bu Ojejoje; bya aburu Nchileke ngu; onye sekpu ngu l'eka-utara ngu; su ngu t'e b'i tsukwa egvu; le mu a-gbakwaru ngu-a mkpu.
- ¹⁴Ba atsukwa egvu; nggube oru-ishi, bu Jekopu; mbụ nggube nwiphe bu Izurelu; ke l'o bu mbedua gedegede a-gbaru ngu mkpu.” Ono bu iphe Ojejoje kfuru ndono; mbụ onye ono, dzoru ngu ndzu ono; bya aburu Onye nsọ ke ndu Izurelu.

- 15“Lenu; ya e-me ngu t’i buru iphe, e gude etsu witu; mbụ iphe bụ k’ophungu; l’atsụ nkọ; bya enweru ézézé. Iphe bụ ugwu bẹ ii-tsu ọtilitoli; gwee ya egwegwe; mbụ mee ya; yọ buru ntụ.
- 16Ii-phushi ephe; pherephere abya ephekata ephe. Mbụ atakawuka pherephere ephekashia ephe. Obenu lẹ nggubedua a-nọdu ete ẹswa l’i nọ Ojejoje l’eka. Ege ono b’ọ bụkwaphu Onye nsọ kẹ ndu Ízurelu ono; bẹ ii-gude kua onwongu.
- 17Ndu ụkpa mẹ ndu ẹ tọ nwedu ege ọ ha ephe acho mini angungu. Ophu ephe aphudu iya. Ire kpokotaru ephe nkụ l’eke mini agu ephe. Obenu lẹ mbẹdua, bụ Ojejoje a-za-a ephe oku. Mbụ lẹ mbẹdua, bụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu ta ahadu ephe.
- 18Mu e-me t’enyimu gbafuhu l’eli chafuchafu ugwu; nwogvu anodutsua lẹ nsuda, notsua l’eke ono. Mu emee tẹ echi-egu bụtsuaru okpuru; kpokpokirikpo alị aburu eke anodu amụ amumu.
- 19Iphe mu e-ye l’echi-egu bụ oshi sida; yele oshi akeshiya; mēkpo oshi mītulu yele oshi olivu. Mbụ mu e-woru oshi payinu; dzaa lẹ kpokpokirikpo alị yele oshi fīru yele oshi sipuresu bẹ mu a-chiko dzakota iya;
- 20k’ophu ndu madzụ a-phụ; bya amaru; gbua ya igo; yo doo ephe ẹnya l’ọ bụ Ojejoje gude ike iya mee iphe-a; mbụ l’ọ bụ Onye nsọ ndu Ízurelu bẹ meru iya dobe.”
- 21Ojejoje sụkwaru: “T’unu byanụ bya echia okfu.” Eze ndibe Jékọpu sụru: “T’unu byanụ atukahu iya.
- 22Unu je achita agwa unu t’ephe bya ekfuaru ayi iphe e-me nụ. Ephe ekfuaru ayi iphe mehawaru nụ; k’ophu ayi e-gbu iya igo maru iphe oo-mekochaa buru. O dudu; unu ekfuwaruru ayi iphe e-mekochaa mee.
- 23Unu karu ayi iphe e-me l’ifu; k’ophu ayi a-maru l’unu bụ agwa, ere ire. Unu menua iphe; m’ọ bụ iphe dụ mma; m’ọ bụ iphe dụ eji; k’ophu ẹhu a-nmahu ayi anmanma; egvu egude ayi.
- 24Obenu l’iphe-iphoro gbe kanụ unu. Ege ono bẹ iphe unu eme ta dukpodua ophu bụkpo iphe l’ilile. Onye hataru unu bẹ meru ahuma.
- 25Mu jewaru je akpalia onye shi l’uzo isheli; yọ byawa. Oo-nọdu l’uzo ẹnyanwu-ahata kpọ-kua epa mu. Onye ono a-tsụ ndu ishi l’otumu; mbụ dzọo ephe ege ọ-kpu-ite adzoje ụra.
- 26?Bunua onye ole kfuru iphe-a l’odungu odungu ru; k’ophu ayi a-maru iya? ?Bụ onye phuhawaru iya l’ọ bụ àphù k’ophu ayi a-su: ‘L’ọ kwa iya ire-lanụ?’ E tọ dukwa madzụ nwigbaleke-oma, kfujeru iya nụ; tọ dụ onye phujekpooru iya nụ l’aphù; ophu ọ dudu onye, nujeru onu-mini okfu unu.
- 27O bụ mbẹdua vuru ụzo sụ Záyonu: ‘T’o lekwa ephe ndọ!’ Mbụ; ọ bụ mu yeru onye jeru je ezia Jerúsalemu ozi-oma ono.
- 28Mu leri ẹnya; ophu ọ dudu m’oo onye lanụ; mbụ ẹ tọ dudu m’onye lanụ l’ephe a-kpọ-zigheru mu ụzo. Ophu ọ dukwaphu onye azajẹ mu mẹ mu jia ephe aji.

²⁹Lenu; ephe chikowa bukotaru iphe-mmanu! Iphe ephe eme bukwaruphu iphe-mmanu. Mbụ l'agwa ephe ono bukota pherephere; buru iphe-iphoro.”

Azáya 42

Onye ozi Ojejoje

¹Ojejoje sụru: “L'owaa nwozi mu, bu onye mu eye adudu; mbụ onye mu fọtaru; bya aburu onye bu ehu-otso-ena mu. Mu wowaru ume mu yeya l'ehu. Oo-koshi iphe bu mbakeshi iphe bu ikpe, du maa.

²E too jedu ora ora; ophu oojekwa ochi mkpu. Ophu o jekwa iya arara le woroworo.

³Mbụ l'ekperema, e yeru oru; b'e t'o nyajidu; ophu oophunyikwa owu iphe-oku, enwu reswereswe. Oo-gude ire-lanu koshi iphe bu ikpe, du maa.

⁴Ike ta agvukwa iya; ophu ehu 'ejihukwa iya oyi jeye teke ikpe, du maa a-bya anguru anguru le mgboko. Yo buru l'ekemu iya be ndu bunyabe eze enyimu a-nodu a-tu ume atu-kobe.”

⁵Owaa iphe Nchileke, bu Ojejoje ekfu; mbụ onye ono, bu iya meru eligwe l'o ha bya eworu iya tosa; onye bu iya meru mgboko l'o ha; mekpowaru iphemiphe obule, no iya nu; bya anu ndu bu iya nu ume, ephe atu; bya eworu ndzu; nu ndu ejephe l'ime iya.

⁶“O kwa mube Ojejoje eku ngu l'ogbodo iya. Mu e-sekputa ngu l'eka. Mu e-me ti nodu; buru onye, mu le ndu mgboko e-gude gbaa ndzu. Nnggu abukwaruphu ndohodo iphoro.

⁷Nnggu emee t'enya sahu ndu atsuhishi; bya emee t'a tufu ndu a turu mkporo; mbụ mee ndu no l'ekpuru-ochi le mkporo t'ephe lufutakota.

⁸O kwa mbedua bu Ojejoje. Yo buru epha mu ndono gedegede! Mu te ewokwaru ugu, a kwabe mu nu onye odo; ophu mu te me te wota ajaja, e gega anodu aja mu jalahaa ntekpe, bu iphe e gude aka pyishia.

⁹Lekwa-a; akahu iphe a suru l'oo-me meekwaru. Mu l'ekfuwa k'ophungu. Mbụ le mu ekfueodukwaru iya phu unu temanu yo wata ememe.”

Egву, e gude aja Ojejoje ajaja

¹⁰Unu guaru Ojejoje egvu ophungu! Unu shikpelephu l'eke mgboko jeberu jaa ya ajaja; unube ndu akpa le mini; me iphe bu iphe bu le mini! Iphe bu ali, nonyabe eze enyimu; me iphe bu ndu bu iya nu; unu jaa ya ajaja!

¹¹Te echi-egu; me ndu butsua ya nu kpo gerugeru! Te mkpukpu, ndu Keda butsua tee eswa! Te ndu Sela gua egvu ehu-otso-ena! T'ephe nodu le onungonu ugu kpo orube!

¹²T'ephe kwabekwa Ojejoje ugu! Ephe noduje l'ali, nonyabe eze enyimu jashia ya ike!

¹³Ojejoje a-dzo garamugaramu lufuta ege ndaji-nggara adzoje. Oo-me t'o vu iya evuvu ege ogu evuje soja. Oo-raa mkpu ogu; chia mkpegbe-ogu mekputa ndu ohogu iya.

¹⁴Nchileke suru ege-a: “Mu shiwa teke teru enya noduta ndo. Mu nokpolephu nggujungguji; kpade onwomu. Obenu le nta-a; be mu a-wata ochi mkpu; l'azu pyakfungu; l'atu hekfuhekfu l'o bu nwanyi, ime eme.

¹⁵Mu e-me te iphe bu ugvu, notsua nu buru kpokpokirikpo ali. Mu abya emee t'iphe no ndzu, fushiru iya nu kposhihu nku. Mu emetsua nggele t'o ghoshia ali okponku. Mu abya emee t'okpuru tashihukota.

¹⁶Mu e-duru ndu atsuhishi shia uzo, ephe ta mabua. O bu owere, ephe te eshibudua be mu e-duru ephe shia. Mu e-me te eke gbaru ephe ochi l'ifu gusahu buru ephe iphoro; bya emee uzo, du kwogoro-kwogoro t'o kwoo kwokwo. Iphemiphe obule-a; be e-mekota; mu ta ahadu ome ephe.

¹⁷Obenu le ndu tukoberu ntekepe, a pyitsuaru apyipyi ishi; mbu ndu bu iphe a kpushiru akpukpu; be ephe asuje l'o bu nchi ephe; ndu ono be ee-me iphe-iphere; nwulaa ephe azu.”

Ndu Izurelu atso ishi; l'ada nkichi

¹⁸“Unube ndu nkichi; unu nua iphe le nchi! Unube ndu ishi; unu palia enya phukpoduduaphu!

¹⁹?Bu onye bu onye ishi obu, e ta budu nwozi mu? ?Bu onye ada nkichi l'o bu onye ono, mu ziru ozi ono? ?Bu onye atsuhishi l'o bu onye e yeru mu l'eka? Mbu;?bu onye atsuhishi l'o bu nwozi Ojejoje.

²⁰I phuru igweligwe iphe; ophu ingadu nchi. Nchi gheru ngu onu; ophu o dudu iphe inuje.”

²¹Ojejoje bu onye doberu eka ndoo. O bu iya kparu iphe o nuru ephe ekemu, ere ire; bya adukwaphu biribiri.

²²Obenu le ndu-wa bu ndu a luru alulu; vua iphe ephe. Ephe l'ephe ha nokotawa l'iduma; me ndu ophu a tushiru mkporo; domishia. Ephe buwa ndu a lutaru aluta; ophu o dudu onye agbaru ephe mkpu. Ephe buwa ndu a nwukoru anwuko. Ophu o dudu onye asu: “Unu dulata ephe azu!”

²³?Bu onye ole l'unu ha a-ngabe nchi l'okfu-a; m'o bu nodukpelephu nwandoo nua iphe l'oge, abya nu?

²⁴?Bu onye haru ndibe Jekopu haa t'a kwaa ephe l'okwata; mbu nwuru ndu Izurelu nu t'ephe buru ndu e meru o-me-l'iwe? ?To budu Ojejoje too; mbu onye ono, ayi mesweru ono; ke l'ephe te kwedu otso uzo iya; ophu ephe ekwedu ome ekemu iya.

²⁵Ya ndono; yo woru oke iphe-eghughu iya byabe ephe; mee t'ejo ogu dakfuta ephe. O gude oku tu-buta ephe mgburumburu; ophu ephe amadule-e iphe eme nu. Yo kee ephe l'o bu oku; o bu l'e to dudu iphe ephe shi iya muta.

Azáya 43

Ụkwa; l'aa-dzọ ndu Ízurẹlu

- ¹Obenu ị nta-a; ọwaa iphe Ojejoje ekfu; mbụ onye ono, bụ iya meru nggube Jékọpu; bụru iya moru nggube Ízurẹlu. Ọ sụru: “Ba atsushi egvu; kele mu gbafutawaru ngu. Mu kuru ngu oku; kukpoo ngu ẹpha ngu; mbụ l'ị bụ nke mu.
- ²Teke iisweta ị mini; bẹ mu nọ-ọ swiru ngu. Teke ọ bụ ẹnyimu; bẹ iime t'i rusweta; b'ẹ t'ọ rikpudu ngu. I -je ije l'eli ọku; b'ẹ t'ọ hụdu ngu; ọphu ire ọku 'ekedu ngu;
- ³ke l'ọ bụ mbẹdua bụ Ojejoje, bụ Nchileke ngu; bya aburu Onye nsọ ke ndu Ízurẹlu; bya aburu onye ndzofuta ngu. Ọ bụ ndu Íjiputu; bẹ mu gude achị ngu ẹja. Mu gude ndu Kúshi; mẹ ndu Seba gbata ngu.
- ⁴Keshinu ị dụ mu mkpa; bya aburu onye aakwabẹ ugwu l'ẹnya mu; mbụ ị keshinu mu yeru ngu obu bẹ mu e-gude ndiphe gbanweta ngu; bya eworu mbakeshi nụ l'ugwo ndzụ ngu.
- ⁵Ba atsukwa egvu; kele mu nọkwa-a swiru ngu eswiru. Mu e-shi l'uzo ẹnyanwu-ahata dulataru ngu unwu ngu; bya ejekwaphu l'uzo ẹnyanwu-arịba je edulataru ngu ndibe ngu.
- ⁶Mu a-sụ ishi-eli: ‘T'ọ haa ẹphe!’ Mu asụ ọhuda: ‘T'ẹ b'ọ lọ-dekwa ẹphe!’ T'e shi l'ẹke, teru ẹnya dulataru mu unwegirima mu; ndu ke unwoke! E shi l'ẹke mgboko jeberu dulataru mu ndu k'unwanyị!
- ⁷Iphe bụ ndu zaru ẹpha laaru mu; ndu mu keru t'e gude kwabẹ mu ugwu; ndu mu gude ẹka mu moo; mee ẹphe dobe: t'e dulata ẹphe.”
- ⁸T'e dufutano ndu ono, nweru ẹnya; l'atsụ ishì ono; mbụ ndu ono, nweru nchị; l'ada nkịchi ono.
- ⁹T'e kua iphe bụ mbakeshi t'ẹphe bya edzua; ndiphe edzukaaphu. ?Bụ onye ole l'ẹphe kfulu iphe ono, eme nụ ono. ?Bụ onye kfulu ọphu mehawaru nụ? T'ẹphe jenu je ekua ndu ekebe; t'ẹphe bya ekoshi ị nk'ẹphe bụ ire-lanụ; k'ọphu ndu ọdo a-nụkwanu iya; bya agbaaru ẹphe ekebe.
- ¹⁰Ọwaa iphe Ojejoje ekfu. Ọ sụru: “L'ọ kwa unu bụ ndu ekebe mu; bụru unu bụ ndu mu ọtaru t'unu bụru ndu ozi mu; k'ọphu unu a-maru mu; bya ekwetakwaphu nke mu. Yo dokwaaphu unu ẹnya l'ọ bụ mu bụ onye ọbu. E to nwehekwa Nchileke ọdo, nọnu; a gụfu mbẹdua; ọphu ọ dukwa Nchileke ọdo, a-nọnu; gbahaa mbẹdua.
- ¹¹Mbẹdua; mbụ mbẹdua gẹdegede bụ Ojejoje; a gụfu mbẹdua; b'ẹ t'ọ dūhedu onye ndzota ọdo, nọnu.
- ¹²Mu koshiwaru iya ekoshi; bya adzota iya dobe; bya ara iya arara l'ọ bụ mbẹdua bụ Nchileke; l'ẹ t'ọ bụdu agwa ndu ọhodo ono, unu dobetsuaru ono. Mbụ ọ bụ unu bụ ndu ekebe mu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

13“Keshinu ndiche; bẹ mu shikpooru bɔtaru Nchileke; ọphu ọ dudu onye adu ike anata mu iphe mu gude. Mu -mewa iphe; ?bu onye a-ghazighe iya?”

Ndu Ízurelu alaphu azu l'ọnodu ẹphe

14Owaa iphe Ojejoje ekfu; mbu onye ono, gbafutaru unu ono, bu onye nsọ ke Ízurelu. O suru: “L'ọ bu l'okfu ẹhu unu; bẹ mu e-gude zia t'e je Bábýilonu; je anyakashia obu-educfu Bábýilonu l'ugbo-mini ono, ẹphe gudetsua eku onwẹphe ono.

15O kwa mbẹdua bu Ojejoje ono; mbu onye nsọ nke unu ono. Mbu onye ono, bu iya bu iphe metaru unubẹ ndu Ízurelu; bya aburu iya bu eze unu.”

16Owaa, iphe Ojejoje ekfu; mbu onye ono, toru uto l'eze ẹnyimu; bya atogbo gbororo; yo ghajaa eze mini ono.

17Mbu onye ono, chifutaru ugbo-inya; me inya-ogu; bya achita ndu soja; me ndu, maru ẹnya ogu; l'ekalanu. ẹphe azeshia l'ẹke ẹphe ta byadu bya egbeshikwadu egbeshi odo; ẹphe anyishihu; mbu phu-nyishia ẹphe l'ọ bu iphe-oku.

18“Unu zahashia akahu iphe; t'e b'ọ bushi iphe mehawaru nu; bẹ obu unu a-kwa!

19?Unu phunu le mu emewa iphe ọphungu! Mbu l'ọ fushiwa.?Unu te eledu iya to? Mu a-tokwa uto l'echi-egu; ẹnyimu a-nokashia l'ali, daburu swanmangu.

20Anu-egu-egbudu a-kwabẹ mu ugvu; nkuta-oswa; me enyi-nwenu ajaa mu ajaja; kele mu meru; mini anodu l'echi-egu; ẹnyimu anokashitsua l'ali, daburu swanmangu; k'ọphu ndibe mu; mbu ndu ono, mu fotaru ono; a-phuje mini; ngua.

21Epe ajaje iya ajaja; raa ya arara mbu ndu ono, mu gude ẹka mu kpua doberu onwomu ono.”

Ejo iphe ndu Ízurelu

22“Obenu le nggube Jekopu te kwedu araku mu. Nggube Ízurelu asu l'ike mu; bẹ gvwaru ngu nu.

23E ti kputadu aturu gude gwooru mu ngweja-ukfuru; ọphu i gbadoru mu aja gude kwabẹ mu ugvu; ọphu ọ budu le mu bojeru ngu ivu era k'ogba ngweja-nri; m'ọ bu mu akpanukawa ngu ẹhu insensu, asuje t'i nu mu.

24E ti zutaduru mu kalamosu, eshi mkpo; ọphu i gudedu eba iphe gbaaru mu aja gude mee t'ehu to mu ena. Iphe i gbe mee bu l'i meleru mu phu iphe du eji jeye yo nyiwa mu era. Mbu l'i metawaru mu iphe du eji; k'ọphu ike gvwaru mu.

25O bu mbẹdua gedegede; mbu l'oo mbẹdua bu onye enwefuje ngu iphe du eji ngu l'okfu ẹhu nke mu. Ọphu mu anyatabaru ngu iphe du eji.

26Nyatanuru mu iphe mehawaru nu; t'ayi tukahu okfu. Doedu t'a maru: ?iswi; ọ du ngu mma?

27Ochechoroche ngu phe meru iphe du eji. Ndu ishi ngu kwefuru mu ikè.

²⁸Ọ bụ iya woshiru ndu ishi ụlo-nsọ mu; t'ephē ha abụhe iya; bya emee Jékoṗu; yọ buru kpurupyata; ndu Ízureḷu aburu iphe-ọchi.”

Azáya 44

Ízureḷu; ndu Nchileke ọtaru

¹“Obenu l'agha; ngabẹ nchị nta-a; nggube Jékoṗu, bụ nwozi mu; mbụ nggube Ízureḷu ono, mu gude ẹka mu ọta ono.”

²Ọwaa iphe Ojejoje ekfu; mbụ onye ono, meru ngu; buru iya moru ngu l'ephe; bya aburu iya bụ onye a-gbaru ngu mkpu: Ba atsukwa egvu; nggube Jékoṗu, bụ nwozi mu; mbụ nggube Jeshurunu, bụ onye bụ mu ọtaru ngu.

³Mu a-gba mini l'ali, ẹgu mini agụ. Mu emee; nggele anọdukota l'ali, kpohuru nkụ ono. Mu e-woru Ume mu ye unwu ngu l'ẹhu. Mu abya ekebe awa ngu k'oma.

⁴Ephe a-wụ-lishihu l'ọ bụ ẹgbudu, fushiru l'iku mini; mbụ zee l'ọ bụ oshi wilo, nọ l'iku nggele, atso atso.

⁵“O nweru onye a-sụ: ‘Mu bukwa ke Ojejoje;’ nweru onye eku epha iya laaru Jékoṗu; nwekwaruphu onye edee l'oshi ẹka iya: ‘Lẹ ya bukwa ke Ojejoje’; epha iya aburu Ízureḷu.”

⁶Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: mbụ onye ono, bụ eze ndu Ízureḷu; bya aburu onye gbafutaru ephe ono; mbụ Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike: “O kwa mbedua bụ onye k'odungu; buru onye k'ikperazu. E to duhekwa Nchileke odo, nonu; a gufu mbedua.

⁷?O nweru onye aa-tu yeru mu? T'onye obu kfunua; mbụ t'onye ono menua ya; te mu maru. T'onye obu dzeegheduru mu iphe mekotahakporu nụ keshinu ndu ndiche. T'onye obu kfuedu iphe e-mekochaa mee nụ; mbụ ẹge-a; t'ọ konua iphe abya ememe.

⁸T'ẹhu ba anmakwa unu anmanma; ophu unu 'atsukwa egvu! ?Mu te kfuhaadaru iya unu keshinu teke teru etete; mbụ kfua ya; raa ya arara? O kwa unu bụ ndu ekebe mu. ?O nweru Nchileke odo, nonu, a gufu mbedua? Wawaa! ?O nweru ikelegvumu agwa odo, nonu, mu ta amadu.”

Ndu eme ke ntekpe

⁹Iphe bụ ndu eme ke ntekpe l'ephe ha bukota ndu mmanu. Ege ono be iphe ono, ephe suru l'ọ bụ ephe okpobe iphe ono bukwapu iphe ẹswè. Ndu agbaru ephe odzori bụ ishi be ephe atsụ. E to nwedu iphe ephe maru; k'ophu iphere e-je ephe adudu.

¹⁰?Bụ onye pyitaru ogwu; bya akpu ntekpe, bukota iphe ta dudu iphe ephe agaru iya mkpa iya?

¹¹Lekwa; iphe bụ ndu etso iya nụ; be e-mekochaa buru ndu iphere e-me. Ndu ono, akpuje iya nụ ono bunu madzu mmanu be ephe bụ. T'ephe byanu bya edzukobe; keeduru okpa; t'ephe phu l'ee-ye ephe oke egvu meru iphere nụ l'ephe ha.

¹²Ọ bụ onye ụzu ewotaje anma hụbe l'ọku icheku. Yọ bya egude ọngu tsua ya gude kpụta ntẹkpe. Yọ bụru ọkpụ ẹka iya b'ọ gudeje eme iya. O -menyaa ya; ẹgu agụlahaa ya; ike agvụ iya. Teke ẹ tọ ngudu mini bụ: aa-nonyaa; ẹhu atsua ya ume.

¹³Ndu kapyinta bụ eri bẹ ẹphe egudeje atọ. Yọ bya egude iphe aakajẹ iphe kaa ya ẹge oo-me iya; bya egude nkọ pyia ya. Yọ bya egude kọmupasu tọo ya ẹge ọo-gba. Yo mee ya; yọ dulephu l'ọ bụ nwoke; mbụ dukpo biribiri ẹge nwoke aduje. Yo woru iya je egvube l'ulo nte.

¹⁴Mbụ ẹge-a; yo gbutsua oshi sida; m'ọ bụ sipuresu; m'ọ bukwanu achi, ọ haru yele oshi ọdo, notsua l'oswa achiko vua. Ophu bụ l'ọ dzaru oshi payinu; igwe achia mini mee ya; yo vua.

¹⁵Oshi ophu e mephodoru iphe abujewaruru nkụ. Yọ haru hataje iya gude nyaa ọku. Yo gude iya mekwaa ọku; ghee buredi. Temanu Yo gbutakwa iya phụ gude pyita ọgwu balahaaru ẹja. Mbụ pyia ntẹkpe dalahaaru iya pẹe.

¹⁶Yọ bya ekee nkụ ọbu ẹbo chita ye l'ọku; shia ya iphe. Yọ bya ahua ya anụ taa; tajia ẹpho. Yọ gudekwa iya phụ nyaa ọku; yọ sụ: “Mhm! Nta-a bẹ ẹhu evuwa mu ọku. Mu phụwaru ọku nyaru.”

¹⁷Yọ bya achita ophu phodurunu gude pyita ọgwu; mbụ mee ya ntẹkpe; dalahaaru iya pẹe; l'abaru iya ẹja. Yo bya agulahaa anụ iya; sụ iya: “Dzọo mu; ọ kwa nggu bụ Nchileke mu.”

¹⁸Ẹ to nwekwa iphe ẹphe maru. Iphe te edodu ẹphe ẹnya; ke l'e kwechiru ẹphe ẹnya; k'ophu ẹphe ta aphudu ụzo. Ẹge ono b'e mechiru ẹphe egomunggo; t'ẹ b'ọ dū iphe e-
doje ẹphe ẹnya.

¹⁹Ophu ọ dudu onye ophu asuje t'iya riedu ọriri. Mbụ ophu ọ dudu onye ophu maru iphe; mbụ iphe doru ẹnya ke t'ọ sụ: “Nta-a bụ iphe-a, mu hataru ye l'ọku-a; bya egude icheku iya ghee buredi-a; bya egude iya hua anụ taa;?bụ ophu phodurunu bẹ mu e-
gude mee iphe dū ẹji? mbụ?Bụ kpukpurungu oshi bẹ mu a-wata ọdaru pẹe?”

²⁰Ọ kwa ntụ bẹ oori. Mbụ; ọ bụ mkpokoro egomunggo iya dephuru iya. Mbụ; ẹ tọ bụdu l'oo-dū-ghe ike adzọ onwiya. Ophu ọosudu: “?Ọ kwa l'iphe-a, ya gude l'eka-
utara-a ta dudu iphe ọ bụ?”

Onye oke; l'onye ndzota

²¹“Nyatakwa iphe ndu-wa; byiko Jékọpu; mbụ nggube Ízurelu; ke l'ọ kwa nggu bụ nwozi mu. Ọ kwa mu meru ngu nwozi mu. Nggube Ízurelu; mu ta azahakwa ngu!”

²²Mu mewaru emeswe, i mesweru mu asakahụ l'ọ bụ urukpu. Mu abya emee iphe dū ẹji, i meru mu emishihu l'ọ bụ iji utsu. Lakfutanu mu; kele mu dzowaru ngu ndzụ.”

²³Nggube igwe; gụa egvu ẹhu-otso-ena; ke l'ọ kwa Ojejoje meru iphe-a! Chishia mkpu ike nggube eliphe nọ lẹ mkpuli igwe! Unu byiswe egvu; unubẹ eze ugvu, notsuanu; mẹ unubẹ ọswa, notsua nū; mẹ iphe bụ oshi, nọ iya nū! Kele Ojejoje dzowaru Jékọpu! O gudewa Ízurelu koshi ọdu-biribiri iya.

²⁴Qwaa iphe Ojejoje ekfu; mbụ onye ono, gbafutaru ngu ono, bukwaru iya phụ, bụ onye kpuru ngu l'ẹpho. Ọ sụru: “L'ọ kwa iya bụ Ojejoje; onye bụ iya meru iphemiphe ọbule. Yọ buru mu tọsaru eligwe nwenkinyi mu; yọ daburu phorokotongu; bya abukwaruphu mu tọsaru mgboko nweka-mu.

²⁵Ọ kwa mu emeje t'iphe ndu ekfuchiru Nchileke l'ugho kfuru haa ome ẹge ẹphe kfuru mee ẹge ọdo; mbụ mu eme ndu aphụ àphù eswe. Mu ekfujekwaphu mmamiphe ndu maru iphe ifu; mee ya; yọ buru iphe ẹswè.

²⁶Okfu, onye ejeru mu ozi kfuru bẹ mu emeje; yọ dọ ẹge o kfuru iya; ẹge ono bẹ teke ndu mu ezije ozi kfukwaruphu iphe; mu emee ya ẹge ẹphe kfuru iya; mbụ ndu sụru kẹ Jerúsalemu; sụ l'ee-mekochakwa buru iya eburu ọdo; bya asukwaphu kẹ mkpukpu, nọtsua lẹ Júda; sụ l'ee-mekochaa kpua ya; mbụ l'ẹke ọ dakpọshihukotaru; bẹ e-mekochaa mekwazikota.

²⁷Ọo mu sụru ebo: ‘Tashihu! Mu e-me tẹ mini, nọtsua l'enyimu ngu tashihukota.’

²⁸Ọo mu kfuru okfu kẹ Sáyirosu; sụ: ọ bụ onye echeru mu aturu mu. Oo-mekota iphe dọ mu t'ọ mee. Oo-kfu kẹ Jerúsalemu; sụ: T'a kpụ-kwazi iya. Ọo-byakwaphu ekfua k'eze-ulo Nchileke; sụ t'a tókota ntọ-l'alị iya.”

Azáya 45

¹Qwaa iphe Ojejoje ekfuru onye ono, ọ fọtaru t'ọ buru eze; mbụ Sáyirosu, onye ọ lotaru l'ẹka-utara gude mekputakota iphe, bụ mbakeshi, nonu, byaru iya l'ifu; bya egude nashikota iphe, bụ ndu ndu eze ngwa-ogu ẹphe; gụhashia ọzo gheberu iya onu; k'ophu ẹ taa gụ-chihedu iya agụ-chi.

²Mu e-vuru ngu ọzo je arakashia ugvu ugvu; nyakashia ọgu nggamgbo, e meru l'ope; bya egbukashia mgboro-igwè, e gude tų-chia ọzo.

³Mu a-nụ ngu ẹku, nọ l'ochi; mbụ iphe-enweru, e domiru l'ẹke dọ lẹ nsọ. Onanu e-me t'ị maru lẹ mu bụ Ojejoje, bụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu; onye ekuje ngu ẹpha ngu gededede.

⁴Ọ kwa onye mu eme ele bụ Jékọpu ono, bụ nwozi mu ono; mbụ Ízurelu ono, bụ onye mu fọtaru nweka-mu ono. Yọ buru iya kparu iphe mu kuru ngu ẹpha; woru ogenyi mee ngu l'ẹbe abụ l'ị maru onye mu bụ.

⁵“Ọ kwa mbedua bụ Ojejoje; ọphu ọ duhekwa onye ọdo, nonu. A -gufu mbedua ta duhekwa Nchileke ọdo, nonu. Ọ bụ mbedua e-me tẹ ike nọdu ngu; e gudekwaru l'ẹ tị madu onye mu bụ;

⁶k'ophu bụ shita l'ẹke ẹnyanwu ahataje jeye l'ẹke ọdaje b'a makwanuru l'ẹ tọ duhedu onye ọdo, nonu, ta budu mbedua. Ọ kwa mbedua bụ Ojejoje; ọphu ọ duhekwa onye ọdo, nonu.

⁷Ọ kwa mbedua emeje t'iphoro nọdu; mekwaphu; ọchi anọdu. Ọ kwa mbedua emeje t'e nweru iphe; bukwaruphu mu emeje t'utsuruku tsua. Ọ kwa mbedua, bụ Ojejoje emekotaje iphemiphe ọbule-a.

⁸Nnggube imigwe; chia odobe-eka-ndoo ochi mini; t'urukpu wufu iya awufu! Te mgboko kpuhaa onu; te ndzofuta kfufuta; k'ophu yele odobe-eka-ndoo a-chiko evu ugbo lanu. O kwa mbedua, bu Ojejoje meru iya dobe.”

⁹Nshoo onye etso onye meru iya nu uswo; mbu onye e te nwedu iphe odo, oobu; gbahaa ite, a kpuru l'ura. Ura;?oojije o-kpu-ite iphe ookpu? Iphe i meru;?oo-nonyaa; su ngu l'i mekwaru iya; ya te nwe eka?

¹⁰Nshoo nnggube onye asuje nna iya: “?Bu ngunu be kparu iphe o muru ngu ege-a?” M'o bu onye asuje nne iya: “?Bu ngunu b'i muru mu ege-a?”

¹¹Owaa iphe Ojejoje ekfu ndo-o; mbu onye nsu ke ndu Izurelu; mbu iphe metaru Izurelu. O suru agha: “?Buhunu ole bu ke t'unu wata mu oji njikponu le k'unwegirima mu? Too?unu a-ndu aturu mu ekemu ege mu e-me iphe mu gude eka mu mee?”

¹²O kwa mbedua meru mgboko gedegede; bya emee madzu dobe iya. O kwa eka mu; be mu gude tosaa igwe; bya edokakota iya mkpo-kpodo l'o ha.

¹³O kwa mbedua meru te Saiyrosu gbeshi egbeshi gude koshi le mu bu onye doberu eka ndoo. Mu e-mekota uzo iya t'o du nhamunha. Oo ya a-kpu-kwazi mkpukpu mu ono mee te ndibe mu, a kpuru le ndzu nweru onwephe. Ophu oomekwa iya t'a kfu ya ugwo; m'o bu t'e bua ya nggo.” Ono iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu.

¹⁴Owaa iphe Ojejoje ekfu: “Iphe e metaru l'ali Ijiputu; mekpo ngwa-aswa, shi le Kushi; jeyekpo le gagorongu-gagorongu ndu ono, shitsua ali Seba ono; ephe a-lakfuta ngu; bukotaru nke ngu. Ephe e-libe shi ngu azu abya; awu kpotikpoti awu-kfuta ngu. Ephe a-bya adashia ngu pee l'ifu; l'aro ngu; su: ‘Nchileke nophu swiru ngu l'oswiya. O bu Nchileke ono nwenkinyi iya be nonu; E to duhekwa Nchileke odo, nonu gufu iya.’”

¹⁵O bukpo oswi-okfu l'i bu Nchileke, anoduje edomi onwiya edomi; mbu nnggube Nchileke, bu onye dzoru ndu Izurelu.

¹⁶Iphe bu ndu emeshi nteke be iphere e-me. Mbu l'ephe a-chiko mehu beringu.

¹⁷Obenu le ndu Izurelu be Ojejoje a-dzo. Mbu l'adzodzo, oo-dzo ephe a-buru gbururu jeye le gbururu. Ophu iphere abyadu bya eme unu; ophu unu abyadu bya eme beringu gburu jeye le tutu yoyo.

¹⁸Kele Ojejoje; mbu onye ono, bu iya meru igwe ono; suru: L'o kwa iya bu Nchileke; onye bu iya kpuru mgboko; me iya. O bu iya meberu mgboko; ophu o medu iya t'o daburu iphoru. O kputaru iya t'e buru iya eburu. O suru: “O kwa mbedua bu Ojejoje; ophu o duhekwa Ojejoje odo, nonu.

¹⁹Iphe mu kfuru be mu te kfukwa l'ezita. Mu te jekwa onodu l'ekalanu l'ali, ochi agba kfu ya. Ophu mu asukwa eri Jekpu ephe t'ephe choo mu ke mmanu. Mube Ojejoje ekfuje ire-lanu; mu ekfuje iphe gbaru nu.”

²⁰Unu dzukobe wūru bya! Unu nōkobe l'ekalanu; unubē ndu ono, shi l'iphe bụ mbakeshi wafū ono! O bụ ndu ta madu iphe bē ephe bụ; mbụ ndu apajē ntēkpe, a pyīru l'oshi l'aghaphe; mbụ ndu anōduje ekfu anụ iphe ta adzojedu madzū ndzū.

²¹Unu kfunaa ēge o dū; mbụ t'unu byanū echia okfu unu. T'ephe nōkobe chīaru iya idzu. ?Bụ onye bụ onye kfuhawaru iphe-a teke teru ɛnya? ?Bụ onye meru t'a maru iya teke tehakpowaru etete? ?Tō būdunua mbedua, bụ Ojejoje? Odo bụ l'ē to nwekwa Nchileke odo, nonu; a gūfu mbedua. O bụ mbedua bụ Nchileke, doberu ɛka ndoo; bya aburu mbedua bụ onye ndzōta. E to nwehekwa onye odo; m'a -gūfu mbedua.

²²Ghanūaru mu ifu; phū l'aa-dzō unu ndzū unubē ndu mgboko jeye l'ēke o jeberu; kē l'ōo mbedua bụ Nchileke; ophu o dūhekwa onye odo.

²³Mu gudewa onwomu ria angū. Mu gudewa onu mu kfu okfu onye doberu ɛka ndoo; mbụ okfu ɛ-ta aladu azū. Mu kfuru sū l'iphe bụ madzū e-gbushiru mu ikpere. Yō būru mbedua; bē madzū e-mekochaa gude erije angū.

²⁴“Ephe a-nōdu ekfu okfu mu; sū: ‘L'ō buphu Ojejoje nwenkinyi iya; bē odobe-ɛka ndoo; mē ike nō l'ɛka.’ Iphe bụ ndu ono phulihuru tso iya okfu ono bē a-bya awufuta; e mee ephe iphe-iphere.

²⁵Obenu l'iphe bụ eri ndu Ízurelu a-nōdu l'ɛka Ojejoje būru ndu doberu ɛka ndoo; bya egude Ojejoje eku onwēphe.”

Azáya 46

Agwa ndu Bábyilonu

¹Belu fowaru; Nébo bē fuwaru kpokongu. Mbụ lē ntēkpe ephe ono būwa anū, evu- iphe yele eswi evuje iya. Mbụ l'iphe o vu anyi iya ntumatu; ēge ono b'ō būru nwanū, ike gvūru, evu iya ivu era.

²Agwa obu l'ephe ha fuwaru kpokongu; mbụ chīko futsuaru gōo. Ophu ephe 'adūdu ike dzō onwēphe. O bụ ēge ono; bē ephe nō; e vuru ephe laa alī odo.

³“Unu ngabēduduru mu phū nchī; unubē onu-ulo Jékōpu; mbụ l'ēge unu ha phōdu l'ōnu-ulo Ízurelu; mbụ unubē ndu ono, mu shi keshinu a tsūtaru ime unu hata ono; mbụ mu ehēkpelephu unu keshinu a mūru unu.

⁴Mbukpo jeye unu akahū; mbụ jeye ɛwo efua unu l'ishi; bē mu bukpelekwaphu onye mu bụ; mu bukpelephu onye gude unu. O bụ mbedua meru unu; būru mu a-nōdu apa unu mini ishi-oba. Mu e-duta unu gude; dzōo unu ndzū.

⁵?Bụ onye bē unu a-tūru mu yeru? ?Bụ onye bē unu a-sū lē mu l'iya ha? ?Bụ onye bē unu a-sū l'ō kwa onye dū ēge-a b'ō dū t'a tūru yeru mu?

⁶O nweru ndu evushije mkpōla-ododo l'ekpa ephe. Ephe achīkoo mkpōla-ocha tua l'iphe aatūje iphe. Ephe eje ebuta onye uzu mkpōla-ododo t'ō bya egude iya kpūtaru ephe ntēkpe. A -kpūebetsua ya; ephe awata obaru iya ɛja.

⁷Ephe apata iya d̄e l'ukuvu paru. Ephe eje eworu iya gvube l'oru iya. Ȳo b̄uru ̄eke ono, e gvuberu iya ono b̄e oo-gvuru. Ophu ̄o b̄udu l'oo-gbe gbeshighe l'̄eke ono; a -kp̄o-ku iya; b'̄e t̄o zad̄u. To nwe iphe adz̄o iya l'iphe-̄huka iya.

⁸Unub̄e ndu ono, emeje iphe Nchileke s̄uru t'e b'e meshi ono; unu nyatakwa iphe-a. T'̄o n̄odukwa unu l'obu! T'̄o n̄odukwa unu l'̄okpoma!

⁹Unu nyatakwa iphe mehawaru n̄u l'oge ̄ohazu. Ō kwa mb̄edua b̄u Nchileke; ̄e t̄o d̄uhakwa onye ̄odo. Ō kwa mb̄edua b̄u Nchileke; ̄e t̄o d̄uhakwa onye ̄odo, d̄u l'̄o b̄u mu n̄onu.

¹⁰Mu eshije l'̄odungu; mee t'a maru iphe a-b̄uru ikperaz̄u iphe. Mu shi l'ede-nwede mee t'a maru iphe e-mekochaa mee. Iphe mu tuburu e-me; Ȳo b̄uru iphe mu vu l'obu e-me.

¹¹Mu jeru l'uzo ̄nyanwu-ahata je ekua nw̄enu, erije an̄u; bya ejemihu ̄eke teru ̄nya je ekua onye e-me iphe mu t̄uberu. Iphe mu kfuru b̄e mu e-me! Iphe mu r̄iru ar̄iri; b̄e mu e-mekwa.

¹²Unu ngaberu mu nchi; unub̄e ndu ̄okpoma ono! Mb̄u unub̄e ndu ono, n̄oru odobe-̄eka-ndoo ote-̄nya ono.

¹³Teke mu a-dz̄o unu ad̄uakwa ntse. Ē to tehekwa ̄nya nshinu teke mu a-dz̄o unu. Ē ta an̄ohedu an̄ono; yo rua. Mb̄u l̄e mu a-dz̄o ndu bu l̄e Ugvu Z̄áȳonu; woru akpabiri mu n̄u ndu Ízurelu.”

Azáya 47

Adada Bábyilonu

¹“Ngḡube Bábyilonu; nyizitakwa bya an̄odu l'al̄i! Shi l'aba-eze ngu nyizita bya an̄odu l'al̄i ngḡube Bábyilonu! K̄e l'̄e to nwedu l'ekukwadia ngu nwiru-al̄i; m̄e onye d̄u ̄elepele ̄odo.

²Wota o-ji-l'̄eka mkpuma gude gwee nri; nggu aph̄ufu ̄lari-ifu ngu! Yefu uwe ngu; gbaru ̄kpa ̄otu; je erughakota nggele!

³Íi-gbaru ̄otu; ̄e te kpuchidu iphere ngu. Mu e-melata; ophu ̄o d̄ukwa onye mu a-ha.”

⁴Mb̄u l'onye mgbaf̄uta ayi ono; b̄e ̄epha iya b̄u Ojejoje. Ō ȳeb̄edua b̄u Okaribe-Kak̄ota-Ike; bya ab̄uru Onye ns̄o k̄e ndu Ízurelu.

⁵Dal̄ekwaphu ash̄i! Je an̄odu l'̄eke gbak̄otar̄u ̄ochi; ngḡube nwada ndu Bábyilonu. K̄ele nta-a b'e te ekuhedu ngu eze nwanyi, nwetsuaru al̄i-eze.

⁶Ndibe mu meru; iphe eghulahaa mu eghughu. Mu eworu ndu ono, b̄u oke mu ono meru. Mu nwuru ̄ephe n̄u ngu; t̄ii ph̄uduru ̄ephe imiko. I boru ̄ephe ivu ̄era jeye l̄e ndibe ̄ephe, kah̄uru akah̄u.

⁷I kfuru s̄u l'̄ii-b̄uwaru eze-nwanyi jeye l̄e gbururu. Ophu ̄i r̄i-vukpodua iphemiphe ̄obule-a; m'̄o b̄u t'egomunggo gbarua ngu l'̄ege o-mekocha d̄u ̄ephe l'ikperaz̄u.

⁸Oo ya bu; ngabekpoduaphu nchi; nggube o-nodu-tusaru-ehu ono; mbu nggube ophu arije l'e to dudu iphe eme ngu nu; mbu i suje onwongu l'o bu nggu nwenkinyi no; l'e to duhedu onye odo; a -gufu nggubedua; l'i ti byadu abu nwanyi, nji iya nwuhuru; ophu ume nwa emedu ngu.

⁹Iphe labu-wa a-furu ngu le beregedengu; mbu l'ujiku lanu; be unwu ngu a-nwushihu; nji ngu anwuhu. Iphe labu ono a-bya bya emee t'ishi rua ngu ali. E ti metakwa iya l'agwoowo.

¹⁰“Ke l'i duwa onwongu mma l'enya l'iphe du eji, iime; nggu ekfua su l'e to dudunu onye phuru ngu nu. Yo buru mmamiphe ngu ye iphe i mutaru be dephuru ngu nu; mee ngu; nggu asu l'o bu nggubedua nwenkinyi ngu no; l'e to duhedu onye odo a gufu ngu.

¹¹Obenu le ndakfu a-dakfu ngu-a; to nwe iphe i gude adzo onwongu. Mbu l'ukpuruku, e-kpu ngu nu b'e ti kodu l'ako. Utsuruku, atsu ngu le beregedengu b'e tii phudu l'uzo.

¹²Mekpelekwaphu amamansi ege iime iya! Nggu agbashikelephu ogbo maa ege jigba iya, bu iphe i shiru le nwata meta; m'o -buru l'o nweru-a uru, i rita iya; mbu; m'o -buru le nke ngu e-meghe-e.

¹³Ishi iphe i kpatokotaru bu iphe o gbe mee ngu bu ike agvugvu. Ngwanu; te ndu ono, edzejeru ngu mkpokpo-odo; maru iphe e-me nu ono; mbu ndu ono, eleje enya le mkpokpo-odo; kashia iphe e-me lonwa lonwa ono lufutani bya adzo ngu l'iphe abyaru ngu amuru!

¹⁴Ephe du l'o bu eswa akpe, kphuru nku. Oku a-dzukota ephe. Mbu ephe ta adzoghedu onwephe; t'oku ono be nwu phuraphura kefu ephe. To nwedu icheku, e gude anya oku a-no l'eke ono; ophu o dudu oku, aa-nodu le mgoro iya nyaa.

¹⁵O buakwaphu iphe ephe a-du ike meeru ngu ndono; mbu ndu-a, unu l'ephe shi teke i bu nwata seta akanya-a; zuta aswa-a. Ephe ha e-shiswekotalephu uzo; ophu o dudu me onye lanu, byaru bya adu ike dzoo ngu.”

Azaya 48

Ízurelu; bu 'anuganu

¹“Unu ngabe nchi l'okfu-a; unube onu-ulo Jekopu; mbu unube ndu ono, eekulaje Ízurelu ono; mbu unube eri Júda; mbu unube ndu egudeje epha Ojejoje eri nte; l'akpokuje Nchileke ke ndu Ízurelu; obu l'e to dukwa ophu unu eme l'ire-lanu; m'o bu l'odobe-eka-ndo;

²mbu unube ndu ono, kuru onwunu ndu shi le mkpukpu, du nsu ono; bya adakobe Nchileke ke ndu Ízurelu, bu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike, bu epha iya.

³O buru teke teruru enya be mu kfuru iphe mewaru nu. Mu gudekpoo onu mu kfu ya; raa ya arara; a makotaru; a bya ele enya; mu emewaphu; yo emekota.

⁴Kẹle mu mahawaru ẹge i bu okwe-ikpokponyi; mbu ẹge i kweberu ike bi shihuleruphu ike l'ọ bu igwè; mbu l'ishi kporu ngu nkụ l'ọ bu igwè.

⁵Yọ buru iphe ono meru iphe mu kfuhawaru ngu iphe-a teke teruru ẹnya. Tẹmanu yo mede; be mu vuhawaru ọzo raaru ngu iya arara; k'ophu ẹ tii sukwanu l'ọ bu nte ngu meru iphe ono; l'ọ bu nwogvu ono, i pyiru apyipyi ono; m'ọ bu nwogvu ngu ophu i gude igwe kpua; be meru iya nu.

⁶I nukotawaru iphemiphe obule-a. Lekotawa iya ru ẹnya! Tii kwetadu iya? Nta-a be mu abya owata ngu okoshi iphe ophungu, bu iphe e domiru edomi, ẹ tii madu.

⁷Iphe ono bukwa-a nta-a; b'e meru iya; e te mehaakwa iya teke teru ẹnya. Mbu l'i tii nubudua ya 'abudu ntanu-a. Oo ya bu l'i tii sughedu l'i matsuhawaru iya.

⁸I tii nubudua ya; ophu imahaakwa ya; mbu keshinu ndiche teke e te medua te nchi gu-phongu ngu. Kẹle mu maru l'i bu okpobe onye ẹregede; mbu; e shirue teke a muru ngu kuta ngu o-kweru-ike.

⁹O kwa l'okfu epha; mu meru iphe mu eselakwadu ẹka azu l'oke ẹhu-eghughu mu. Yọ buru ẹge ee-me t'a jaje mu ajaja meru iphe mu ta nubeheduru ngu oke ẹhu-eghughu mu; k'ophu mu te emedu ngu t'i chihu.

¹⁰Tii ledu; le mu nukwaru ngu anunu; ole ẹ to bukwa l'ọ bu mkpola-ocha. Mu abyakwaphu bya ahua ngu l'oku-uzu ke iphe-ehuka.

¹¹O kwa l'okfu ẹhu mu; mbu l'okfu ẹhu nke mu; be mu gude eme iya. ?Nanu ẹge mu e-gbe haa t'e mebyia epha mu? Mu te ewokwaru ugvu, gbaru mu nu onye odo.

Ízurelu enweru onwiya

¹²“Ngabeduduru mu phu nchi nggube Jekopu; mbu nggube Ízurelu, bu mu kuru iya: O kwa mbedua b'ọ bu. O kwa mu bu onye k'odungu; bya aburu onye ikperazu.

¹³O kwa mbedua gude ẹka mu to nto-l'ali mgboko-a. Yọ buru ẹka-utara mu; be mu gude tosakota igwe. Mu -kua epe; epe awu-lihu byatashia.

¹⁴Unu chiko byakota l'unu ha bya egebe nchi. ?Nanu nte ophu a-du ike kfushiaru unu iphe-a: mbu l'onye ono, mube Ojejoje fotaru ono e-meghe Babylonu iphe mu a-ri k'ome iya; mbu l'oo-du-ghe ike mee ndu Chalidiya ẹge o du iya te ya mee epe.

¹⁵O kwa mu; o kwa mbedua; be kfuru okfu ono. O kwa mbedua; be kuru iya nu. O bu mbedua; be dufutaru iya nu; oo-me iphe o byaru ememe t'o kfuru.

¹⁶Unu bya anodu mu ntse; gebe nchi l'iphe-a: Keshinu keshinu; be mu te kfubudua okfu l'ezita. Le mbulembu be mu no l'eke oome.” Nta-a be Nnajiufu, bu Ojejoje ye Ume nk'ia ziwaru mu te mu bya.

¹⁷Owaa iphe Ojejoje ekfu; mbu onye mgbafuta ngu ono, bu onye nsu ndu Ízurelu. O suru: “O kwa mu bu Ojejoje, bu Nchileke ngu; onye bu iya ezije ngu iphe, a-duru ngu le mma; onye bu iya akpo-zijeru ngu ọzo, ii-nodu eshi.

¹⁸Dege ọ bụru l'ị geberu nchị mee iphe mu sụru t'e meje; ẹhu-agu gege anọduplephu atso ru ngu l'ọ bụ ẹnyimu. Odobe-ẹka-ndoo ngu a-nọdu atụ biibii l'ọ bụ eyi eze ẹnyimu.

¹⁹Eri ngu gege aza igweligwe l'ọ bụ ẹja. Unwegirima ngu aburu 'aguta aguta l'ọ bụ akpuru ẹsusa. Ẹpha ẹphe ta byadu bya achihu achihu; ọphu ẹphe abyadu bya aburu kpurupyata l'ifu mu."

²⁰Unu kwafu le Bábýilonu! Unu gbalakwaaru ndu Bábýilonu! Unu kpoo geru geru; kfu ya t'a nukota iya! Unu zia nzi t'o rukota eke mgboko jebetsuaru! Iphe unu e-kfu bu le Ojejoje dzowaru nwozi iya ono, bu Jekopu.

²¹Ẹgu mini ta gudu ẹphe teke o duru ẹphe swee echi-egu; mbu o meru; mini eshi l'ikelegvu atso shiru ẹphe. O kupo ikelegvu; mini awata awushi.

²²"Ndu eme iphe du ẹji; be ẹhu ta dujekwa agu." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Azáya 49

Onye ozi Ojejoje

¹Unu geberu mu nchị unube ndu bunyabe eze ẹnyimu! Unu nukpoduduphu iphe-a unube mbakeshi, butsua l'ẹke teru etete! Ojejoje kuru mu ru temanu a mua mu. O buri teke mu nokwadia l'ẹpho nne mu b'o kuru mu ẹpha.

²O meru onu mu; yo tsu nko l'ọ bu ogu-mbeke, a baru ababa; bya domia mu le mkpuli ẹka iya. O meru mu; mu adu l'ọ bu akfu, a raru arara; bya eworu mu ru-mia l'iphe ooyeje akfu iya.

³Yo su mu: "I bukwa nwozi mu nggube Izurelu. Onye bu nggu be mu e-gude koshi ege mu du biribiri."

⁴Obenu le mu sukwanuru: "Mu seekwaru ẹza o-la-l'iyi. Mu aswi-gbushileruphu onwomu k'iphoro l'iphe bu iphe-mmanu. Obenu; l'iphe gbaru mu bu l'eka Ojejoje b'o no. Ege ono b'o bu Nchileke e-bu mu nggo."

⁵Yo be nta-a Ojejoje asu; mbu onye ono, moru mu l'ime ẹpho te mu buri nwozi iya; dulataru iya unwu Jekopu azu; chikobe unwu Izurelu chitaru iya. Kele mu bu onye aakwabe ugvu l'anya Ojejoje; ege ono b'o bu Nchileke mu bu ike nke mu.

⁶Ojejoje asu: "E to bulekwa t'i buri nwozi mu; dulataru mu ndu ikfu Jekopu azu odo; nggu edulataru mu ndu ke Izurelu; mbu nwa ndu ọphu mu doberu. Mu e-mekwa ngu phu t'i buri iphoro l'ẹke ndu e ta budu ndu Ju no; k'ọphu ii-me te ndzota mu rua eke mgboko jeberu."

⁷Owaa iphe Ojejoje ekfu; mbu onye ono, bu onye mgbafuta; bya aburu onye nsọ ke ndu Izurelu. Ookfu iya anu onye ono, mbakeshi akpofu akpofu l'akpo-yiru iya ukuvu ono; mbu onye ono, bu nwozi ndu ishi. O suru iya: "Le ndu eze e-mekochaa; phu ngu; wu-lihu. Ndu bu ishi a-phu ngu; daaru ngu pee." Onye e-me iya bu Ojejoje; onye ono, emeje ire-lanu; mbu Onye nsọ ndu Izurelu, bu onye fotaru ngu.

Eewophuta Ízurelu azu l'ònodu iya

- ⁸Ojejoje sùru: “L'oge ke ome iphe-oma -rulephu; ya emeeru ngu iphe-oma. Oge ke ndzota -ruta; ya adzofuta ngu. Ya a-kwakobe ngu; mee t'i buru iphe mu le madzu e-gude gbaa ndzu; gude mee ali ono t'o lata azu l'ònodu iya; mee t'unu bya ebua l'ali unu ono, daburu ochobo nta-a ono.
- ⁹Mbu t'i su ndu ono, a kpuru le ndzu ono: ‘T'ephe lufuta;’ nggu asukwaphu ndu no l'ochi: ‘T'ephe nweru onwephe.’ Ephe adu l'o bu unwu-aturu, akpa nri l'iku esu-uzo; phutsua nri l'ugvu, dutsua chafu chafu.
- ¹⁰Egu ta abyadu bya agu ephe; ophu egu mini 'abyadu bya agu ephe; ophu okpomoku, shi l'echi-egu; me ophu shi l'anwu te ekpodu ephe. O bu onye imiko ephe du; a-nodu edu ephe. Oo-nodu edu ephe l'iku ogba-mini.
- ¹¹Mu e-me t'ugvu ugvu mu bukotaru uzo. Ege ono be aa-kpa eze uzo; yo hatsua l'eli.
- ¹²Lenu! Ephe e-shitsukwa eke teru enya; ndu shi l'uzo isheli; ndu eshi l'uzo enyanwuariba; ndu eshitsua uzo Sinu.”
- ¹³T'igweli tee eswa; ehuru atsoo mgboko ena. Unube ugvu; unu byiswee egvu! Kele Ojejoje duwaru ndibe iya ike. Oo-phuru ndibe iya ono, shi eje iphe-ehuka ono imiko.
- ¹⁴Obenu le Zayonu sùru: “Ojejoje ta aritajehewa mu. Nnajiufu mu zahawaru mu.”
- ¹⁵Nne;?ozahaje nwa, angu iya era l'okpoma; ke t'e b'o phuru nwa, bu iya paru epho ime iya imiko? O nwekwaru ege oo-du; yo zahaa ya; obule mbedua ta azahadu ngu!
- ¹⁶Lenu; mu deekwaru epha ngu l'obechere-eka mu; ophu mu azahajedu upho-mkpuma ngu ono azaha.
- ¹⁷Unwu ngu gudewa oso alata. Ndu ono, bu ephe meru ngu t'i chihu ono alufuakwa.
- ¹⁸Palikpoduduphu apali; chikaa enya achika! Unwu ngu l'ephe ha dzukoru; l'awukfuta ngu. Ojejoje sùru: K'ophu ya noo; be ii-mekochaa kwaa ephe okwa ngwa. Mbu ii-gude ephe kwaa onwongu l'o bu nwamgboko, abya ola nji.
- ¹⁹“A makwaru-a l'e mebyishiru ngu; nggu adaburu ochobo; egbara akfua ngu. Obule tsube nta-a; be i tii dzuhedu ndibe ngu ebubu. Ndu ono, shi akpapyaa ngu ishi a-nodu ngu ote-enya.
- ²⁰Unwegirima ono, a mushiru ngu teke ono, jino l'aphu ono e-mekochakwaa kfu ya; nggu egude nchi ngu nua ya: ‘L'eke-a hanukakwa ayi nwanshi ebubu; chofunuaru ayi ali eke ayi e-buru!’
- ²¹Teke ono; be ii-kfu l'ime obu ngu; su: ?Bu onye mushiru mu igweligwe unwegirima owaa? Obenu l'unwu mu; be kpolashihuwaru nu; mu agbaru eka. Mu aburu onye a kpuru le ndzu; laa ali ndu odo; ?Bukwanu onye zushiru mu ndu owaa; l'eke o kwa mbedua nkinyi mu be phodurunu. Ndu owaa;?bu awe be ephe shikwanu?”

²²Owaa iphe Nnajiufu, bu Ojejoje ekfu: “Lenu; mu e-pheru mbakeshi, notsuanu ẹka. Mu a-paliru oha, notsuanu ẹkwa-ohubama mu. Ẹphe e-gude ẹka ẹphe kulataru ngu unwegirima ngu: ndu k'unwoke; kworu ndu k'unwanyi l'ukuvu kwolataru ngu.

²³Ndu eze a-buru nna, ehe ngu nu. Ndu eze-nwanyi aburu nne, ehe ngu nu. Ẹphe a-nodu ebyiru ngu ikpere; l'eburu ngu ifu l'ali. Ẹphe e-gude ire michaa udzu, no ngu l'okpa amicha. O bu teke ono; be ii-ma l'o bu-a mu bu Ojejoje; le ndu atu ume atu-kobe mu; b'e te yedu enya mbo.”

²⁴?Onye a-nataghekwanu ndu soja iphe ẹphe lutaru l'ogu to? To?aanafu-ghe ndu akirishi ndu ẹphe kputaru le ndzu?

²⁵Obenu le Ojejoje suru: “Ee! Ndu a kpuru le ndzu; be aa-naphuta azu! Iphe ndu iwe kwaru l'okwata be aa-natakwapu ẹphe. Ndu etso ngu ugu be ya e-tso ugu. Ya abya adzo unwu ngu.

²⁶Ndu akpa ngu ehu; be ya e-me t'ẹphe taa anu onwẹphe; ẹphe a-ngu mee onwẹphe jeye yo melahaa ẹphe l'enya l'o bu mee. O bu teke ono; be ndiphe mgburumburu ama l'o bu yẹbe Ojejoje bu onye adzoje ngu nu. O bu iya bu onye agbataje ngu nu; buru iya bu Okaribe ke Jekopu.”

Azaya 50

¹Ojejoje suru: “?Nanu ekwo, ya deru nu nne unu gude chifu iya? Ndu ya nji ugwo; ?bu onye ole be ya woru unu ree? O kwa iphe du eji unu; kparu iphe mu gude woru unu ree. O bu iphe du eji, unu eme meru iphe a chifuru nne unu.

²Le ya byaru;?bu ngunu meru iphe e to nwedu onye no l'ẹke ono? Teke ya kuru oku; ?bu ngunu meru iphe e to dudu onye zaru nu? ?Bu ẹka iya hanuka mkpurukpu k'o gbata unu to? ?To l'oo ike ta nodu iya k'odzoo unu to? O kwa mbà mmanu be ya abba; mini atahu l'eze enyimu. Ya ewojeru enyimu mee; yo buru echi-egu. Egu mini eworu ema, no iya nu gbushia; yo reshihu; kele mini ta nohedu iya.

³O bu mu meru te akpamigwe gbakota ochi; jihu kpalungu. Mu abya emee t'uwe-aphu buru iphe o kpuchije onwiya.”

Onye ozi Ojejoje erube ishi

⁴Nnajiufu, bu Ojejoje nuwaru mu ire ndu maru ekwo te mu maru okfu, mu e-gudeje agboli onye ike gvuru. Ooteje mu l'utsu mboku-mboku; bya akpalia nchi mu; yo nulahaa iphe abya ememe.

⁵Nnajiufu, bu Ojejoje mewaru nchi agu-phohu mu; ophu mu ekwefujeduru iya ikè; ophu mu aladu azu azu.

⁶Mu woru okpurukpu-azu mu doberu ndu ophu chiru mu iphe; bya eworu agba doberu ndu feshiru mu eji-agba; ophu mu ewohadu ifu mu t'e b'a aja mu ewena; ta gbụ mu onu-mini.

⁷Keshinu Nnajiufu, bụ Ojejoje agbajeru mu mkpu; bẹ iphere ta byadu bya eme mu. Yọ buru iya kparu iphe mu shihuru ike l'ọ bụ mkpuma; yo dokwa mu phu ęnya l'iphere te emedu mu.

⁸Onye ahara mu enge nọ mu ntse. ?Bụ onye e-kobeghe mu okfu? T'ayi kpogba nụ iya! ?Nanụ onye ọbu, ekfu l'ọ nweru iphe mu meru? T'onye ọbu lufutana alufuta!

⁹K'ophu ọ bụ Nnajiufu, bụ Ojejoje bụ onye agbajeru mu mkpu; ?Bụ onye e-kegbughe mu? Ndu ọbu a-chiko kashihu l'ọ bụ uwe; yọ buru nra e-rikota ęphe.

¹⁰?Bụ onye l'unu ha atsụ Ojejoje egvu; l'eme iphe nwozi iya kfuru? Mbụ onye eje ije ọchi; tọ phuje iphoro; t'onye ono tukobe ępha Ojejoje ishi; dakobe Nchileke iya!

¹¹Obenu lẹ nta-a; iphe bụ ęge unu ha aphụ-nwu ọku; mbụ unubẹ ndu mutatsuaru ọku l'itsu-ọku unu paru; unu jenu; unu gude iphoro ọku unu je ije! Unu gude itsu-ọku, unu mutaru ọku; yo nwu enwunwu je! Ọwaa iphe unu a-nata l'ęka mu ndo-ọ: Ọ bulephu ntakwuru; bẹ unu a-nodu eje!

Azáya 51

Aadu Záyonu ike

¹“Unu ngaberu mu nchi; unubẹ ndu eme t'unu buru ndu doberu ęka ndoo; mbụ unubẹ ndu achọ Ojejoje. T'ęnya unu nodukwa l'ikelegvu ono, bụ ęka a kukpotaru unu ono; mbụ l'ęke ono, e gvutaru unu ono!

²Unu nyatakwa nna unu oche, bụ ́Ebirhamu! Unu anyata Séra, bụ iya paru ępho-ime unu! Teke mu kuru iya b'ọ shi dọ nanu. Obenu lẹ mu goru iya onu; mee ya; yọ bya adu l'igwe.

³Ojejoje a-du Záyonu ike; bya aphuru iya imiko l'iyi, yiru iya. Alı iya ono, shi buwaru echi-ęgu ono; bẹ oo-me t'ọ dọ l'ọ bụ ́Idenu. Kpokpokirikpo alı iya ono aghoo; buru mgbabu Ojejoje. Ọ bụ teke ono bẹ ọo-wata ote ęswa; ęhu atsolahaa ya; yo kelelahaa ekele; gulahaa egvu.

⁴Ndibe mu; unu ngabekwaru mu nchi! Ọha mu; unu nukwaa iphe mu ekfu! Mu a-turu unu ekemu; mbụ l'ikpe nhamunha ono, mu ekpeje ono a-bukwaru iphoro duru iphe bụ mbakeshi.

⁵Mu a-dzo unu ęwegwa. Adzozo unu nọkwa ntse. Ọ bụ mbędua e-kpe iphe bụ mbakeshi ikpe. Ndu bunyabe eze ęnyimu ele ęnya mu. ęphe chiru ęnya dobe l'ele te mu bya adzo ęphe.

⁶Unu palia ęnya; lee l'imeli! Unu elee ęnya lẹ mgboko-a! Igwe e-mekochaa phukashihu l'ọ bụ ęnwuru-ọku; mgboko akahu l'ọ bụ uwe. Ndu bu iya nụ anwushihu l'ọ bụ ijiji. Obenu l'adzozo, mu a-dzo ęphe a-nọ gburu jeye lẹ gbururu. Mu ta bu-buhudu onye edobe ęka ndoo abu-buhu.

⁷Unu nùkpoduduphu iphe mu ekfu; unubẹ ndu maru vudo nhamunha; mbụ unubẹ ndu ekemu mu nọ l'obu! Unu ba tsujekwa egvu l'ọnu, madzụ akọ unu; ọphu ọ dujukwa unu biribiri teke eeme unu iphe-iphere;

⁸ke l'ọ bu mkpu a-ta ẹphe l'ọ bu uwe; ñrà eria ẹphe l'ọ bu ukpo. Obenu lẹ mu a-buru onye doberu ẹka ndoo gbururu jeye lẹ gbururu. Mu anọdu adzokota madzụ l'iphe bu ọgbo sweru esweswe.”

⁹Tehu etehu! Tehu yee ike l'ọ bu uwe; nggube agburu-ẹhu Ojejoje! Tehu ẹge i shi tehu l'ohazu; mbụ l'ọ bu ẹge i shi tehu l'ogbo, swetsuarunu teke ndiche. ?Tọ budunua nggu bu onye buru Réhabu kpurukpuru; mbụ sụru ẹjo anụ ono iphe yo phe ya l'azụ iya ọphu?

¹⁰?Tọ budunua nggu bu onye ono, meru eze ẹnyimu; yọ tahu; mbụ mee; mini, nọ l'ẹbo atashihu; mbụ nggube onye meru ụzo adaburu pongu l'ime eze ẹnyimu k'ọphu ndu ono, a dzowaru ndzụ ono wụ-swetaru?

¹¹Ọo ya bu ẹge ndu ono, a dzowaru ono a-lata. Ẹphe a-nọdu azụ egvu abahụ Záyọnu. Ote-ẹswa aburu okpu, ẹphe e-kpu gbururu jeye. Ẹhu-otso-ena; mẹ ẹswa e-ji ẹphe ẹhu; aphụ yele ude a-gba mgbalanụ.

¹²“O kwa mbedua; mbụ mbedua gededede bu onye bu okpu-ikike unu. ?Bukwanu ngunu bu ke t'unu atsu madzụ mmanu egvu; mbụ unwu madzụ, bu iphe ẹphe bu bu ẹswa;

¹³ke t'unu zahaa Ojejoje, bu onye meru unu; mbụ onye bu sụsaru igwe; bya aburu iya toru ntọ-l'alị mgboko; mbụ ke tẹ ntsumu-egvu ripyabe unu tekenteke ẹge ono; l'okfu ẹhu, eghu onye akpa unu ẹhu damudamu; mbụ onye bu iphe o fuberu ifu bu t'o gbushia unu? Ke l'ẹge-a ẹhu, eghu onye akpa unu ẹhu damudamu ta dudu iphe ome unu;

¹⁴Ndu ono, a turu mkporo ono; be a-tufu ẹwegwa t'ẹphe nweru onwephe; k'ọphu ẹphe ta nwushihudu l'ọka-mkporo; ọphu ẹgu nri; te me ẹphe.

¹⁵Ke l'ọ kwa mbedua bu Ojejoje; bya aburu Nchileke unu; mube onye akpalije mini l'eze ẹnyimu; akpara iya atua daa oke ọda. Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakota-Ike bu ẹpha mu.

¹⁶Mu wowaru okfu mu ye unu l'ọnu; bya egude ọbechere-ẹka mu kpuchia unu. Mbụ mube onye ono, bu mu dobekotaru igwe l'oru iya; bya aburu mu tokotaru ntọ-l'alị mgboko; temanu yọ buru mu sụru ndu Záyọnu: ‘Unu buakwa ndibe mu.’ ”

Aanmaru ndu Jerúsalemu okwa

¹⁷Tehu! Tehu etehu! Tehu; gbeshi nggube Jerúsalemu; mbụ nggube onye ono, shi l'ẹka Ojejoje nata okoro oke iphe-eghughu iya ngua; mbụ nggube onye ngufuru ipoti iphe ono, emeje madzụ akpo kulakula; mbụ ngua ngua urukutu iya.

¹⁸Unwegirima iya ono l'ẹpha ha, bu yebedua, mushiru ẹphe ono ta dudu m'oo onye lanu, akpo-ziru iya ụzo. To nwe unwegirima ono; m'ọ bu onye lanu esekputajiya l'ẹka.

¹⁹Ndakfu-a dakfuwaru ngu ugbo labu-a; ?bu onye a-su ngu gberuma; eyifu; kpurupyata; ejo egu; me ugu a-furu ngu; mbu;?bukpo onye a-suje ngu ka?

²⁰Unwu ngu be meji tofukotawaru; ephe awushiru l'iku esu-uzo l'o bu ele, daru l'onya. O bu oke ehueghughu Ojejoje be phupyaberu ephe; mba, oobaru ephe angawa ephe ehue.

²¹Oo ya bu ege-a; nukpoduduphu iphe-a nggube onye ono, eemekaru iphe; mbu nggube onye e meru; nggu akpo karikari l'e ba bu l'o bu mee b'i nguru;

²²Owaa iphe Nnajiufu, bu Ojejoje ekfu; mbu Nchileke ngu, bu onye ono, agbajeru ndibe iya odzori ono. O suru: "Tii phudu; mu nafuakwaru unu okoro ono meru; unu akpo galagala ono l'eka. Ipoti oke ehueghughu mu ono; be unu ta anguhedu odo.

²³Mu a-paru iya pee ndu ono, anu unu aphu ono; mbu ndu ono, suru unu: "T'ii daburu; kpube ifu l'ali; t'ephe bya enyia ngu godogodo!" Nngu eworu okpurukpu-azu ngu mee ali; t'o buru woroworo, madzu eshi."

Azaya 52

¹Tehu! Tehu etehu; nggube Zayonu! Yee ike l'o bu uwe! Yee uwe, e-me; t'i du biribiri l'enya. Nggube Jerusalemu, bu mkpukpu ono, du nsu ono. Ndu akpapyi; ephe le ndu, aaso nsu ta abatakwa l'ime ngu odo.

²Jishia udzudzu, no ngu nu! Gbeshi; nodu anodu; nggube Jerusalemu! Tufu egbirigba, a turu ngu l'olu; nggube ada Zayonu ono, a kpuru le ndzu ono!

³Owaa iphe Ojejoje ekfu: "L'e shi ree unu erere; ophu a natadu aswa ishi unu. Oo ya bu l'e tee gudekwanu okpoga agbata unu."

⁴Ishi iya aburu l'oo iphe Nnajiufu, bu Ojejoje ekfu ndo-o: "L'odungu; be ndibe mu shi laa Ijiputu je eburu. Temanu yo bu-worua be ndu Asiriya shi akpa ephe ehue."

⁵Owaa iphe Ojejoje ajikwanu ndo-o: "?Buhunu ngunu du ege-a. Nta-a b'a kpukoru ndibe mu l'e b'o du iphe ephe meru. Temanu ndu ishi ephe egude ephe eme iphe-ochi." O bu iphe Ojejoje ekfu ndono. "Iphe bu mkpurumkpuru be ephe ekfubyishi epha mu tekenteke.

⁶Oo ya bu le ndibe mu a-maru epha mu. Mbu l'o be mboku ono be ephe a-maru l'o bu mbedua kfuhawaru iya!" Iye. O bu mbedua gedegede.

⁷O kwanu iphe ugvu; o shi l'eli ugvu ugvu; phu onye gude ozi-oma abya; mbu onye ezi ozi nchi odu ndoo; onye, ozi o byaru ezizi du mma; onye byaru ozi ke ndzota; l'asuje Zayonu: "L'o kwa Nchileke ngu bu ishi!"

⁸Gebeduduphu! Ndu nche ngu atukwa uzu. Ephe tuko atu okokooko ke l'ephe e-gude enya ephe phu Ojejoje teke oo-nodu alata le Zayonu.

⁹Unu byiswekota egvu ehue-otso-ena ugbo lanu unube mkpokpo iphe no le Jerusalemu; kele Ojejoje duwaru ndibe iya ike. O dzowaru Jerusalemu.

¹⁰Ojejoje a-rukota ẹhu; gude ike iya, ɗu nsọ dzọo ndibe iya; iphe bu mgboko a-phukota iya.

¹¹Unu gbeshi! Unu gbeshi! Unu wufu l'ẹke ono! Unu be ebyikwa ẹka l'iphe aasọ nsọ! Unu sefukwa iya ẹka! Unu mekwaa onwunu emekwa; unube ndu ono, mbu unube ndu ono, evuje ngwongwoko eze-ulo Nchileke!

¹²Obenu l'unu ta alakwa le gburugburu; ophu unu 'agbakwa phuphupu ala; kele Ojejoje e-vutaru unu uto. Mbu l'o bu Nchileke ke ndu Izurelu a-buru onye e-kperu unu azu.

Iphe, nọru Nwozi ono

¹³“Lekwa; nwozi mu e-mekwa umere onye maru iphe. Aa-pali iya eli; gu-lia ya oreke-imeli; shi ege ono palia ya ifu nshinu.

¹⁴O bu ege o gbaru ugbugba meru; ekpa-oyi anyia ndu, ɗu l'igwe, phuru iya nu. E ta phubua onye gbaru ege ono; mbu l'e to dukpodua l'o bu madzu le phuu.

¹⁵O kwaphu ege ono; be oo-du igweligwe mbakeshi biribiri. Ndu eze be oo-kpo okfu; ke l'ephe a-phu iphe e te kfuduru ephe. Ege ono be iphe ephe ta nubudua le nchi e-do ephe enya.”

Azaya 53

¹?Bu onye kwetaru ozi, ayi ziru. ?Bu onye b'e meru t'o maru l'eka Ojejoje ɗu iya?

²Ke l'o no iya l'ifu vua l'o bu oshi, ruru iru; mbu l'o bu ogharagba oshi, gbafutaru l'ali okponku. E too madu mma; to du uguv l'enya. Ugbugba iya te egbe agudu madzu egu k'iche.

³Ndiphe kporu iya ebo-ebo-l'afu; jika iya. O bu nwoke, aphu tsoru; iphe-ehuka akwawaru iya ẹhu; oobuje; ndiphe -phua ya; ephe aghaa ifu l'ibiyia odo. A kporu iya ebo-ebo-l'afu; to du iphe ayi guberu iya.

⁴Obenu l'o bu iya; be vutaru ẹhu-otsu-ume ayi; bya evuta aphu ga atsuru ayi. Ayi gbe ria l'oo Nchileke ahụ iya ahuhù; l'oo ya chitsuru iya; l'anụ iya aphu.

⁵E yeru iya oru l'ehu; okfu l'ayi mesweru. E chiru iya pyaapya; k'iphe ɗu eji, ayi meshiru. O bu aphu, a nuru iya; mekocharu mee t'ehu ɗu ayi agu. Yo buru onya echachi, e chiru iya b'e gude mee te ayi ka mma.

⁶Ayi l'ayi ha kpaphuhuru akpaphuhu l'o bu aturu, phuru uto. Onyenonu chebewaru ifu l'ẹke, ɗu iya mma. O bu le Ojejoje wowaru ejo iphe, ayi meru l'o ha tu-kobe iya l'ishi.

⁷“A kparu iya ẹhu; mee ya kpakpawowo; o bu l'e to kfudu okfu. A kputaru iya l'o bu onye kpu nwaturu eje egbugbu. Yo daa ashi l'o bu aturu, no l'ifu ndu akpu iya eji; to kfu m'oo okfu lanu.

⁸A kparu iya ẹhu; kpee ya nkfugbu; kputa iya t'e je egbua. To nwe onye kparu ishi iya; ke l'e meru iya; yo chihu l'ali ndu no ndzu? Yo buru emeswe, ndu nke mu mesweru b'e gude chia ya iphe.

⁹E doberu iya l'ili eke, eelije ndu meru ejo iphe. Yo nwuhu; e lia ya l'ili oke amadu. O bu le to mebukwanua iphe-kpaa; ophu o dzubua ejo-ire.”

¹⁰“Obekwanu l'o bu uche-obu Ojejoje t'e merua ya ẹhu; mee ya t'o jee iphe-ehuka ono. Ojejoje abya eworu ndzu iya mee ngweja onye ikpe nmaru. Oo-ka nka; phu unwu nwanwa iya. Yo buru l'eka iya; be ee-shi l'eme uche-obu Ojejoje l'emeshi iya ike.

¹¹Teke o jetsuaru iphe-ehuka ono; be oo-phu iphoro ke ndzu; yo ji iya epho. Onye ono, doberu eka ndoo, l'ejeru mu ozi ono e-gude k'iphe ono, o maru ono mee ndu, du l'igwe t'ephe buru ndu doberu eka ndoo; Yebedua evutakwanu iphe du eji, epe meshiru.

¹²Oo ya bu le mu e-kevu iya l'oke, gbaru ndu oke amadu. Yo buru yele ndu ike ka l'ogu l'e-ke iphe a kwaru l'okwata; ke l'o togboru ndzu iya jeye l'anwuhu. A guru iya yeru ndu ejo madzu; ke l'o vutaru iphe du eji ndu du l'igwe; rochiaru ndu iphe du eji arọ.”

Azáya 54

Obu, Ojejoje yeru Jerúsalemu

¹Gua egvu; nggube nwanyi, e-ta atsudu ime! Mbú nggube onye e-ta mubua nwa. Byiswe egvu; tua okokooko; nggube onye ono, ime nwa te mebua; ke l'unwegirima nwanyi, a kporu ebo-ebó l'afu a-kakwa l'igwe karia ke nwanyi, nji iya no. O bu iphe Ojejoje ekfu ndono.

²Fokaribe ulo-ekwa ngu! Nggú egesaa eka, e geberu l'onu ulo-ekwa ngu egesa! Ba alolakwa iya azu! Nggú emee t'eri iya ka ogologo! Mekwaa akpobe iya; t'o kpoo abara!

³Ke l'ii-jaa laa l'eka-utara; jaa laa l'eka-ibyita. Unwu ngu phe a-natakota iphe bu mbakeshi ali epe; buchishikota mkpukpu epe ono, dabugbaaru ochobo ono.

⁴Ba atsukwa egvu; l'iphe-iphere te emekwa ngu. Ba atsukwa egvu; l'ee-kfu ngu ifu le ntú; ke l'e te emekwa ngu iphe-iphere. Ii-mekocha zahaa iphere ono, meru ngu teke i bu nwamgboko ono; ophu ii-nyatadu ehu, a kparu ngu l'o bu onye nji iya nwuhuru;

⁵ke l'o bu onye ono, meru ngu nu ono bu nji ngu. Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike bu epha iya. O kwa Onye nsó ke ndu Izurelu ono bu onye dzoru ngu nu. Iphe eekuje iya bu Nchileke ke mgboko gbaa mgburumgburu.

⁶Kele Ojejoje ono e-kulata ngu azu; l'i -bu nwanyi, aalu alulu, a kpó mgbereke; obu ta du iya mma; mbu nwanyi, a luru le nwata; nji iya aghaarú iya azu. O bu iphe Nchileke ngu kfuru ndono.

- ⁷“Ya haru ngu kpoo nwukfu; obule ya a-phuru ngu-a imiko, ha nshinu dulata ngu azu.
- ⁸Ya gude iwe ghaaru ngu azu; ke nwa teke ono. Obenu le ya e-yeru ngu obu gbururu jeye le gbururu gude phuru ngu imiko.” Ono iphe Ojejoje, bu onye dzoru ngu nu; kfu ndono.
- ⁹“Iphe owaa gbe dukwa l’o bu oge ke Nowa, bu teke ya riburu iya l’utso, du l’o bu k’oge Nowa ta abyahedu le mgboko odo. Nta-a be ya ribuwaru l’e ti ghuhedu mu eghughu l’anya odo; ophu ya ta ’abaheduru ngu mba odo.
- ¹⁰E to nwedu me iphe bu ugu, nmahkotaru jijiji; a foshikota unwu ugu l’eke o notsua; obu, ya yeru ngu ta angadu anganga; ophu ndu ehu-agu ono, nggu l’iya gbaru ono te enwedu l’o chikahu.” Ono iphe Ojejoje ono, aphujeru ngu imiko; kfu ndono.
- ¹¹“Nggube mkpuku, eje iphe-ehuka; to du onye agbaru ngu mkpu; to du onye adu ngu ike; ya e-gude ngorongoro mkpuma kpu-kwazi ngu; gude mkpuma safaya to nto-l’ali ngu.
- ¹²Ya e-gude mkpuma rubi kpa eli upho-mkpuma ngu; gude mgbubu, egbu ngerengere mee ugu-nggambo ngu; gude mkpuma, vugbaa oke aswa kpa upho-mkpuma ngu l’o ha.
- ¹³Unwegirima ngu l’ephe ha; bu yebe Ojejoje e-zi ephe iphe. Ege ono be ii-buru le nchi odo.
- ¹⁴Ee-shi l’uzo k’odobe aka ndoo; mee t’i nguru anguru. E to nwedu onye a-nodu akpagbu ngu akpagbu; iphe k’otsu egvu ta abya. Iphe ke kpa a-nodu ngu ote-anya; ophu oobyahedu ngu ntse odo.
- ¹⁵O -nweru onye choru ngu okfu; b’e to bu yebedua b’o shi l’eka. Onye choru ngu okfu e-mekochaa daa.
- ¹⁶Tii phudu; o kwa yebedua meru onye uzu, afaje eko jeye yo nwuta oku. Yo gude iya kpa ngwa-ogu, dulephu mma k’ogu. Ege ono b’o bukwaphu yebedua meru onye mmebyi t’o mebyishia iphe.
- ¹⁷Iphe, bu ngwa-ogu, e gude abyaru ngu ugu te eredu. Ege ono be ire a-nma iya l’akpo; mbu iphe bu onye aturu ngu okfu. O bu ono bu okè, ndu ozi ke yebe Ojejoje ahata. O kwaphu ege ono b’o bu odzori; ya agbaru iya ephe.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Azaya 55

Eeku ndu mini agu

- ¹“Unu gebekwa! T’iphe bu onye mini agu byakwa bya anguta mini! T’onye e-te nwedu okpoga byakwa bya azuta nri; ria! T’o byakwa bya agata mee; zuta mini era eswi, e te gudedu okpoga azu; to nwe ugu, aakfu.
- ²?Bu ngunu kparu iphe unu akpaphu okpoga l’iphe e-ta bu nri; l’ese eza iphe te ejidu ephe? Te nchi rua unu ali l’iphe ya ekfu; k’ophu unu e-ri okpobe nri.

³Unu ngabẹ nchị; kpịrita iya ntse! Unu ngbabe nchị l'iphe ya ekfu; k'ophu ndzu e-dzu unu. Unu l'iya a-gba ndzu, a-bụ 'agvụ agvụ; Ya agooru unu onu-oma; bụ ukwa, ya kweru Dévidi.

⁴Lekwa; ya meekwaru iya ishi; mee ya onye a-nodu eleta iphe bụ mbakeshi; bụru onye a-nodu agbaru iya ekebe l'ẹke ẹphe nọ.

⁵Lekwa; iphe bụ mbakeshi ndu, ẹ ti madu; ẹphe ta ma ngu; bẹ ii-ku oku; ẹphe egude oso l'agba abya; kẹ l'oo yẹbedua bụ Ojejoje; mbụ onye nsọ kẹ Ízurelu; kẹ l'o mewaru ngu; nggu adu biribiri.”

⁶Lee ẹnya Ojejoje teke ii-phụ iya! Raku iya teke o nokwadu ntse!

⁷T'onye, bụ ẹjo madzu; hakwaa ụzo, ootso. Onye eme ẹji ahaa ẹjo oriri iya. T'onye ono lakfutachia Ojejoje; phụ l'oo-phuru iya-a imiko; mbụ t'ọ lakfuta Nchileke; phụ l'oo guru iya nvu; gwa ya kẹ etsutsu iya.

⁸“Oriri nke mu ta bukwa nke ngu; umere mu ta bụ umere unu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁹“O kwa ẹge igwe nọ-beru ote-ẹnya l'alị; bụ ẹge ụzo mu nọ-beru ote-ẹnya l'ụzo nke ngu. O kwaphu ẹge ono; bẹ oriri mu nọ-be ote-ẹnya l'oriri nke ngu.

¹⁰O kwa ẹge mini; yele aka-mini eshije l'igwe achị; tọ la azu l'ẹke, o shi; 'abudu l'o ruru alị; mee iphe, e meberu emebe t'o fushia; mītaru ndu akọ iphe; iphe; ndu eri eriri enweru iphe ẹphe eriri;

¹¹bụ ẹge okfu, shi mu l'onu du. E tọ gbakwa ẹka alaphutaru mu azu. Oo-mefutaje iphe mu tūberu; mekota iya ẹge mu sūru t'o mee ya.

¹²Unu e-gude ẹhu-otso-ena wufu; e dufu unu lẹ domangu rimangu. Iphe bụ ugvu l'ugvu ha a-wata ọgu egvu l'ifu unu. Iphe bụ oshi, nọ l'egu akuru unu ẹka;

¹³oshi payinu a-wata efufu l'ozori ogarama-mbo; o shi mītulu awata efufu l'ozori ogvu uke. Onanu aburu iphe Ojejoje e-gude dee ude; kẹ l'oo-buru iphe-ohubama, a-nọ gbururu jeye; ophu a byadu bya emebyi iya emebyi.”

Azáya 56

Aa-dzọ ndu mba ọdo

¹Owaa bụ iphe Ojejoje ekfu: “Unu kpeje ikpe, du maa; unu emeje iphe du mma; kele teke mu a-dzọ madzu duakwa ntse; ẹge ono bẹ teke mu a-dzọ madzu eruakwa.

²Onye a goru onu-oma nū bụ onye eme iphe-a; mbụ onye gudeshi iya ike; onye doberu mboku otu-ume nsọ; tọ daka iya; bya esefukota ẹka l'iphe bụ iphe du ẹji.”

³T'ẹ b'ọ dukwa onye laru alala, yeru onwiya lẹ Ojejoje, a-sū lẹ Ojejoje a-gufu iya lẹ ndibe iya. Ophu o dukwa onye a haru ahaha, a-sū lẹ ya bụ oshi, kpohuru nkụ nodu;

⁴Kele Ojejoje sūru ẹge-a: “Ndu aharu ahaha, edobeje mbọku ọtu-ume iya nsọ; mbụ ndu ọphu ahataje ome iphe dū iya mma; ẹphe l'emeje iphe yele ẹphe gbaru ndzū iya ẹge ẹphe gbaru iya

⁵bẹ bụ ẹphe; bẹ mu a-nū iphe-nyata l'ime eze-ulo mu gba mgburumburu. Mu agukwaphu ẹphe ẹpha, a-ka l'a mụshiru unwegirima. Mu a-gū ẹphe ẹpha, a-no gbururu jeye le gbururu; mbụ ẹpha, te ephuhudu.”

⁶A bya le ndu laru alala; bụ ndu yeru onwẹphe le Ojejoje; shi ẹge ono l'ejeru iya ozi; bya eyeru ẹpha Ojejoje obu; l'abaru iya ẹja. Iphe bụ ndu, edobeje mbọku ọtu-ume nsọ; ọphu ẹphe 'adakadu iya yele ndu emeje iphe yele ẹphe gbaru ndzū iya ẹge ẹphe gbaru iya

⁷bụ ẹphe; bẹ mu e-duru je l'eli ugwu mu ono, dū nsọ ono. Mu emee t'ehu tsoo ẹphe ẹna l'ulo ẹke, aanọduje akpoku mu. Ngweja-ukfuru ẹphe; mẹ ngweja ọdo, ẹphe a-gbaru mu; bẹ aa-natakota l'ẹnya-ngweja mu; ke l'iphe ee-ku ulo mu bụ ulo, mbakeshi a-nọduje akpoku mu.

⁸Nnajiufu, bụ Ojejoje kfuwaru sū-a; mbụ onye ono, achilata ndu Ízurelu ono, a kpuru le ndzū ono: “Mu a-chilatafua ndu ọdo yeru ẹphe; a gūfukwaru ndu ọphu mu chilatawaru.”

Aanma ndu akirishi ikpe

⁹Unu bya; unu bẹ iphe bukpo anu, bu l'ẹgbudu! Unu bya avua iphe avuvu; unube anu, bu l'oswa l'ọ ha!

¹⁰Ndu nche ndu Ízurelu bụ ndu ishì bẹ ẹphe bụ. Ẹphe l'ẹphe ha bẹ egomunggo swehuru. Ẹphe l'ẹphe ha bụ nkuta, ẹ te medu ẹnari; to gbọ ọgbo. Ẹphe azeshije le mgbenya; l'arọ nrọ.

¹¹Ẹphe bụ nkuta, oke ẹkpiri; ndu ẹpho te ejijedu ejiji. Ẹphe bụ ndu iphe te edojedu ẹnya, eche aturu. Ẹphe l'ẹphe ha chiko ghaa ifu l'uzo k'eka ẹphe. Ẹphe l'ẹphe tuko achọ uru k'eka ẹphe.

¹²Ẹphe achikoje sū: “Unu bya t'ayi je agata mee! T'ayi ngua mee, shihuru ike; ngua ya t'o gude ayi. Echile a-dukwa-a l'ọ bụ ntanu. Mbụ l'oo-gbe kabakwaanu mma.”

Azáya 57

Aanma ndu Ízurelu ikpe

¹Onye doberu ẹka ndoo abuje; ọ -nwuhu; to dudu onye ooru l'ehu. Ndu obu-imiko b'e rutawaru tugbua; to dū onye oodo ẹnya; kele ndu doberu ẹka ndoo b'e dufuwaru t'a dzoo ẹphe ndzū l'ejo iphe abyanu.

²Iphe bụ onye eme iphe vudo nhamunha abuje; ọ -nwuhu; yo zero nwandoo; tuta ume.

³Obenu l'unubedua; unu byakpoduanu; unube unwu ndu agba ẹja mụshiru-wa. Unube eri ndu eri ogori yele ndu agba okpara ono!

⁴?Bụ onye bẹ unu aja ewena??Bụ onye bẹ unu avọru eze; l'eburu ire gęgege??Unu ta bụdunua unwu ndu ono, bụ o-kwefuru-íkè ono; mbụ eri ndu ejire ono.

⁵Unubę ndu anmaję ęhu ketekete ọgwa iphe lę mkpuli achi; mę iphe bụ oshi, nweru idzu. Unubę ndu ejeje lę nsụda nsụda je anọdu egbushi unwu unu gude agwa iphe lę mkpawara mkpuma!

⁶Yọ bụru agwa unu, nọ lę mkpoworo bụ òkè unu. Ọ bụ ęphe; mbụ agwa ono bụ iphe dabaru unu. Ee! Eke ọ bụ ęphe; bę unu tushiru mę; bya anụa ęphe nri.?I -nọdu eme iphemiphe ọbule ono; nggu asụ lę mu e-le pashia tọo?

⁷L'ęke i jeru je eworu oshi-azęę ngu gbaa l'eli ugvu, l'akpọ origodo. Yọ bụru ęke ono bę i nyihuru je anọdu agba ęja.

⁸A-bata-aghachi ọlo ngu b'i dobetsuaruru ọgwu ngu; dobe dobe l'ọnu-mburu ọzo. I ghawaru mu azụ; bya ewowaru oshi-azęę ngu tọgbo jahengu; mbụ nyihu iya je alasa ya alasa. Nggu l'ęphe gbaru ndzụ; mbụ ndu ono, i yeru oshi-azęę ęphe obu ono. I je anọdu ele iya ęnya l'ęke ọ gba ọtu.

⁹I gude manụ olivu; mę mbeleke jee lę nte Mólèku. I bya ezia ndu nọ-chiru ęnya ngu; ęphe ejeshia ęke teru ęnya; mbụ; i jekporu jeru alı-maa l'onwiya.

¹⁰Ike dụwa ębo gvụ ngu; l'ęke iijephe l'achọ agwa ọdo. Ęnya te ru ngu; t'i maru l'ọ bụ aphụ b'iiri. Iinoduje arı l'ọ bụ agwa ono bụ iya a-nụ ngu ike; yọ bụru iya bụ kę tę ike ba agvuje ngu agvugvu ono.

¹¹“?Bụ onye b'i shi atsụ egvu; mbụ onye i tshuru egvu wataru mu ọdzuru ejire; kę t'ę b'i nyata mu; k'ophu e kfuru tii je mu ọri-vu l'ego.?Bụ kę lę mu shi keshinu ono data ashı meru iphe ę tı tsudu mu egvu?

¹²Mu e-me-e t'a maru ęge i bụ-be onye doberu ęka ndoo yele iphe iimeebe. Ọbu l'ę to nwekwa l'ęphe eyeru ngu ęka.

¹³Teke i chiru mkpu t'a gbaaru ngu mkpu; tę ọgvu, unu gwoshiru dobe dzonua unu! Ọ kwa pherephere a-pata iya pafụ; mbụ l'ọ bụ-a udzu ọnu a-pata iya tųgbua. Obenu l'onye gbabataru l'ime mu; bę alı-a a-buru òkè-iphe iya; ugvu mu ono, dų nsọ ono aburu nk'iya.”

Aadu ndu taru onwęphe ọta ike

¹⁴Ee-mekochaa; sụ: “Unu mekwazi iya; unu mekwazi iya. Unu mekwazi oje ono! Unu woshia iphe nọ-chiru ndibe mu ọzo.”

¹⁵Kę l'onye ono, bụ eze iya; bụru ọkangga ono; mbụ onye ono, nọ ndzụ tutu yoyo ono; onye ępha iya bụ nsọ sụru ęge-a: “Mu bukwa l'ęke, bụ oreke-imeli; bụru ęke dų nsọ. Ọ kwaphu l'ęke ono b'o bu; mbụ onye tawaru onwiya ọta iphe dų ęji, o meru; bya ewozita onwiya alı; tę mu mee t'obu la-zita iya alazita; mu emekwaaphu t'obu la-zita onye tawaru onwiya ọta iphe dų ęji, o meru.

¹⁶Yẹle ndibe iya, bu iya nuru ẹphe ta anokwa l'okfu gbururu jeyewaru; to bu l'ehu-eghughu iya a-noduwaruru tugburu; odumeka be ndiphe a-gvukwa; mbu ndiphe, bu yebdua turu ume ndzu ye ẹphe l'ehu.

¹⁷Ehu, ghuru mu damudamu l'ome iphe du eji, aloje iya kfilikfili. Mu egude ẹhu-eghughu hua ya ahuhu; wofu enya. Yo lebezi enya emele-e iphe ome.

¹⁸“Mu phukwaru-a iphe oomeje. Obenu le mu e-mele-e t'o korohu. Mu e-du iya mee ya te meji nmakfuru iya.

¹⁹Mu a-du ndu ono, agu aphu le Izurelu ike ono. Nchi-odu-ndoo be ndu no ote-enya me ndu no ntse nwekwaru; odo bu le mu e-me t'ephe korohu.” O bu iphe Ojejoje kfuru ndono.

²⁰“Obenu le ndu akirishi du-a l'o bu eyi eze enyimu, atu-bujedu atu-bu; mbu ophu akpara-mini iya anoduje atsushi ururu; me ẹpotu.

²¹E to nwekwa le ndu akirishi eburu l'ehu-agu.” O bu iphe Nchileke mu kfuru ndono.

Azaya 58

Okpobe aswisi

¹“Chia mkpu iya! Ba agokwa olu agogo! Ralihi iya aralihi t'o daa l'o bu upyoku; kfuru ndibe mu l'ephe kwefuru mu ikè; kfukwaruphu onu-ulo Jekopu iphe du eji, ẹphe meru.

²Ephe egbe akpaje ishi mu mboku-mboku; mbu yo gbe du ẹphe t'ephe maru uzo mu; l'ephe -gbe buru mba, anoduje eme iphe du nhamunha; ta ome iphe Nchileke ẹphe suru t'ephe meje. Ephe aji ẹge emeje iphe nhamunha; l'odu ẹphe t'a su le mube Nchileke kpitaru ẹphe ntse.

³Ephe -nodu; ẹphe asu: ‘?Bunua ngunu kparu iphe ayi aswi aswisi ekfu anu Nchileke; Nchileke ta phu iya??Bu ngunu kparu iphe ayi jiberu onwayi ejibe; Nchileke t'egbe ma?’ “Obenu le mboku ono, unu aswi ẹgu; l'ekfu anu mu; gbe buru iphe du unu mma be unu anoduje eme. O bu ẹge ono be unu eshije erita ndu ejeru unu ozi uru.

⁴Aswisi, unu aswi bukwa mba; me nseku be unu egudeje kpochia ya ishi. Odo bu ogude iwe l'etsu ibe unu pyaapya. E to kwa egbe aswisi onanu be unu a-nodu aswi; l'ari le mu aa-nodu l'imigwe; nua olu unu.

⁵E to bukwa egbe aswisi onanu be mu fotaru; mbu aswisi ophu bulephu le madzu wotaru ujiku lanu kpo onwiya ẹgu. Onye obu -nodu; yo kuda ishi l'o bu ewu, anwu chiru. Onyenonu; yo gude uwe-aphu zeru le ntu.?Bu iya b'ii-nodu ekfu l'iiswiru Nchileke aswisi l'eswe, mboku du Ojejoje mma to?

⁶“Waawa; egbe aswisi ophu du mu mma bu: t'unu tofu ẹgbirigba, unu turu ndu unu eme liwe. Unu abya atoshikwaaphu odogoro, ndu unu akpa ẹhu; haa ẹphe t'ephe nweru onwephe. Unu atuko odogoro ono nyakwoshia anyakwoshi.

⁷Iphe ọdofua bụ t'unu l'onye ẹgu agụ gbajeru lẹ nri ngu! Unu achojeeru ndu ụkpa, ẹ te nwedu ẹke ẹphe e-buru ụlo t'ẹphe buru. Unu -phuje onye gba ọtu; unu ewebe iya iphe! Ọphu unu ewofukwa ifu l'ẹke onye abubu ngu nọ.

⁸Ọ bụ teke ono iphoro e-nwuru phoo l'ọ bụ iphoro nchi-aboḥu; ephekorohu ngu abya l'e -liziru ẹnya ekfu. Teke ono bẹ odobe-ẹka-ndoo ngu e-vutaru ngu ụzo; nggu etso iya etsotso. Biribiri kẹ Ojejoje aburu iphe a-nọdu etso ngu azu; l'echi ngu ẹhu.

⁹Ọ bụ iya bụ; i -kpọ-ku mube Ojejoje; mu aza ngu. I -raa mkpu; mu asu ngu: Mu nọ-ọ. “Ọ -buru l'itoshia ndu ono, i yeru odogoro mkpamehu; bya ahaa ome iphe amaru ngu ejo ẹka; hakwaphu okfu ejo-okfu.

¹⁰Ọ -buru l'i wataru onu ndu ẹgu agụ nri; wata omeru ndu aakpa ẹhu mkpa ẹphe; bẹ iphoro e-nwuru ngu phoo l'ẹke ọchi gbaru; ẹnyasi adu ngu l'ọ bụ echi-oke-eswe.

¹¹Ojejoje awata ngu oche ẹhu tekenteke; gude iphe-oma meeru ngu mkpa ngu; mekwaphu t'okpu shihu ngu ike l'ẹhu. Nggu abya adu l'ọ bụ mgbabu, a gbaru mini ọhuma; l'ọ bụ ọgba, ta amu-buhujedu amumu.

¹²Ndibe ngu akpukwazi okpu-ufu ono; l'akpu-li akahu ntọ-l'alị ụlo ono, shi lẹ ndiche ono. E tulaha ngu: ‘Ọ-kpukwaa-mgbodo’; me ‘O-dozia-ulo-mbaduzo’.

Obunggo kẹ mbọku ọtu-ume

¹³“I -sefukpowaa okpa ngu t'ẹ b'i daka mbọku ọtu-ume yele ome ẹge 'ọ du ngu l'eswe ono, duru mu lẹ nsọ ono; i -ku-kpowaa mbọku ọtu-ume eswe oma; bya ekua eswe ono, duru mube Ojejoje nsọ ono eswe, aakwabe ugvu. Ọ -buru l'i doberu iya iche; ọphu tji da ụba ẹka ngu; ọphu iimedu ẹge o heru ngu; ọphu iikfudu okfu ndigiri.

¹⁴Ọ bụ teke ono bẹ ẹhu a-wata ngu ọtso ẹna l'ẹhu mube Ojejoje; ẹge ono bẹ mu e-me t'ọ buru ephekerephe bẹ ii-nọdu agba; nggu eketa okè-ipe nna ngu; mbu Jékọpu.” Ono kwa iphe Ojejoje kfu.

Azáya 59

¹Lenu! Ojejoje ta dukwa nyegenyege ẹge ono; kẹ t'ẹ b'ọ ọdzo-ghe madzu. Ọphu o nwekwa nchi ike; kẹ t'ẹ b'ọ nọ iphe.

²Ọ kwa iphe du ẹji unu meru; unu lẹ Nchileke abo. Ọ kwaphu iphe du ẹji unu kparu iphe o wofuru ifu l'ẹke unu nọ; k'ọphu ẹ-tọ nudu olu unu;

³kẹ l'ẹka unu bẹ mee ọchi ngu-guhukotaru. Mbụ lẹ mkpushi-ẹka unu rukotawaru iphe du ẹji. Ogboromonu unu bụ ejo-ire nọ iya; ẹge ono bẹ unu anọduje ekfushi uduruku.

⁴Ẹ to nwedu m'ọ bụ onye agbajeru ibe iya ẹkwo l'iswi-ọ-du-mma. To nwe onye emeje iphe l'iswi ọdu mma. Iphe ẹphe adabujeru bụ ọdzo iphoro; l'adzu-phe ejo-ire. Iphe ẹphe anọduje lẹ tamoshita iya bụ iphe a-buru iphe-ẹhuka; mbu; iphe bulephu iphe du ẹji b'ọ mutaje.

⁵Idzu, ẹphe aduje l'ọ bụ ẹkwa ogiji; du l'ọ bụ ụgbu mkpakiri. I -taa ya; yo gbua ngu. Ọ -tukpohu atukpohu; ogiji eshi iya wufuta.

⁶Idzu, ephe ta agadu mkpa ege ekwa, e kweru l'ugbu mkpakiri ta agadu. Ophu ephe egudekotaghedu iphe ephe eme zechighe onwephe. Iphemiphe obule, ephe eme bukota iphe du eji. Iphe e gude maru ephe bu ome ehuka.

⁷Iphe ephe atuje okpa mgbirigba; bu ome ejo iphe. Ege ono; be ephe agbaje perepere ogbu onye e-ta dudu iphe o meru. Oriri ephe abukotaje ejo oriri. Uzo ome iphe t'o buru kpurupyata; me mmebyi bu uzo, ephe etso.

⁸Uzo ke nchi odu ndoo; be ephe ta madu; mbu uzo nk'ephe b'e to nwedu ome iphe nhamunha no iya nu. Ephe chikowaru uzo ephe; yo goo agogo. Ophu o dudu onye eshi iya nu, byaru bya ama iphe bu nchi odu ndoo.

Ndu Izurelu akoshi iphe ephe meru

⁹O bu iya meru iphe ndu Izurelu ekfutsua l'o kwa okfu iphe du eji-a kparamu meru iphe Nchileke te kebejehedu ayi k'oma; buru iya kparamu iphe Nchileke ta nujehedu ndu meru ayi iphe aphu. T'a ma l'o bu iya kparamu iphe ayi no l'ekpuru-ochi l'eke ayi gega anodukwaa l'iphoro. Mbu e ta madu l'o bu iya meru iphe ayi eruphe ije oru l'ishi.

¹⁰O bu ege ndu ishi anoduje aduda eka l'oshi-epoto; bu ege ayibedua anoduje aduda. Ayi etsutsoje l'o bu ndu e-te nwedu enya. Ayi anoduje eje mkpogbo-mkpogbo l'echi oke-eswe l'o bu l'echi-abali. Eke ndu nweru agburehu no be ayi aduje l'o bu ndu nwuhuru anwuhu.

¹¹Ayi anoduje agbo l'o bu nkuta-oswa; l'atsu onu rumurumu l'o bu mgbashi. Ayi eleje te Nchileke dzoo ayi l'ehu, aakpa ayi; me iphe du eji, eme ayi; yo nodu ayi ote-enya.

¹²Ishi iya aburu l'eke, ayi mesweshiru ngu ha nshinu. Yo buru ejo iphe ono, ayi meshiru ngu ono agba ayi ekebe. Ejo iphe ayi be ayi l'iya puchiwaru. Ejo iphe ayi be ayi makotaru-a:

¹³mbu; okwefuru Ojejoje ikè; ghaaru iya azu; me l'okpata mkpamehu; me mpako; me ejo-ire, kwowaru ayi eh.

¹⁴Oo ya kparamu iphe e te ekpehedu ikpe, du maa. Odobe-eka-ndoo noru ote-enya. Ire-lanu daruru; kpoo ishi-aku l'echi esu-uzo. To nwe eke, oo-shi bata; mbu iphe vudo nhamunha.

¹⁵Ire-lanu ta nohedu. Onye agbaru iphe du eji oso; yo ghoo anu-eriri.

Ojejoje agbafuta ndibe iya

Ya ndono; Ojejoje abya eleebe iya enya; yo du iya eji; ke l'ikpe, du mma ta nohedu.

¹⁶Yo phu l'e to dudu onye a-gbaru unu mkpu. Yo nyia ya eh kpa l'e to nwedu m'o bu onye gbaa mkpu, nonu. To du iya bu; yo bya egude odobe-eka-ndoo sedeshia ephe ike.

¹⁷Ya ndono; yo bya eworu odobe-eka-ndoo chibe l'o bu onye chiberu ekwekwerekwe-igwe-ogu l'ifu okpoma; bya ekpuru ndzota l'o bu okpu-igwe; byakwaphu bya eyeeye ogwata ugwo-iphe l'o bu uwe; bya eworu iphe ovu evuvu gbaphua onwiya l'o bu ekwa-igwe.

¹⁸Ọ bụ ẹge iphe ẹphe meru dị; bụ ẹge ọo-kfụ ẹphe ụgwo. Ndu ọhogu iya; bẹ ọo-tukushi ẹhu-eghughu iya; bya agwata ndu okfu iya ụgwo iphe, ẹphe meru iya; kfua ndu butsua l'ikfuli iphe gbaru ẹphe.

¹⁹Ọo ya bụ; ẹge madzụ atsulaha ẹpha Ojejoje egvu jeye l'uzo ẹnyanwu-arịba. Ẹphe eshikwaphu l'uzo ẹnyanwu-ahata akwabẹ ọdu-biribiri iya ugwu; kẹ l'ọo-tụ kperere bya l'ọ bụ utso; yọ buru ume Ojejoje a-nọdu enwu iya eje.

²⁰“Onye a-gbafuta ayi a-bya lẹ Ugwu Záyọnu; mbụ byakfuta ndu eri Jékọpu, bụ ndu tawaru onwẹphe ụta iphe dị ẹji, ẹphe meru.” Ọ bụ iphe Ojejoje kfuru ndono.

²¹Ojejoje suru ẹge-a: “A -bya lẹ kẹ yẹbe Ojejoje; ọwaa ọgba-ndzụ yẹle ẹphe: Ume iya, bụ ọphu nọ ngu l'ẹhu yẹle okfu iya, ya yeru ngu l'ọnu b'ẹ tii byadụ bya aha ekfu; ọphu unwu ngu abyadụ bya aha iya ekfukfu; mbụ shita nta-a jeye lẹ gburruru.” Ono iphe Ojejoje kfuru.

Azáya 60

Záyọnu a-dụ biribiri

¹Gbeshi; gbua nwịnwii; kẹ l'iphoro nke ngu ruwaru! Mbụ lẹ biribiri Ojejoje gbeshiwaru nọdu ngu l'ẹhu!

²Ledudunu; ọchi a-gbaakwa lẹ mgboko. Ẹge ono bẹ oke ẹkpuru-ọchi a-gbamikota ndu nọ lẹ mgboko. Obenu lẹ nggubedua; bẹ iphoro Ojejoje a-ngashi ẹhu. Ẹge ono; bẹ o-gbu-nwii-nwii ya e-he ngu l'ẹhu.

³Ndu ọhodo a-wuru bya l'iphoro ngu. Ẹge ono bẹ ndu eze a-wuru bya anọdukwaphu l'iphoro nchi-abọhu ngu ono.

⁴Paliduduphu ẹnya lephee mgburumgburu; nggu aphụ ẹge ẹphe dzukoberu l'awụ-kfuta ngu; mbụ; unwu ngu unwoke e-shi ẹke teru ẹnya alata. Ẹge ono bẹ ẹphe e-hetsuaru unwu ngu ndu k'unwanyi ngu l'ẹka ekulataru ngu.

⁵Ọ bụ teke ono; bẹ ii-phụ iya; bya egbuchafu egbuchafu. Ọkpoma awata ngu ome tupyongu tupyongu; ẹhu evulaha ngu gidigidi l'ẹke ẹswa riri ngu ẹhu. Eeshi l'eze ẹnyimu vutaru ngu ẹku. Ọ bụ nggu bẹ ẹku mbakeshi a-wụ-kfuta.

⁶Ikpoto inya-ivu a-chịko alị ngu naru. Mbụ unwu ophoja inya-ivu, shitsua Mídiya yẹle Efa; jeyekpo l'iphe bụ ndu ophu shitsua Sheba a-byakọta. Ẹphe eguderu ngu mkpọla-ododo; mẹ ínsensu. Ẹphe a-nọdu ara iya arara t'e tu Ojejoje ẹpha.

⁷Elu ndu Kéda l'ọ ha; bẹ ee-rulataru ngu; ebyila ndu Nebayọtu l'ejeeru ngu ozi. A nata ẹphe gude gwaa mu l'ẹnya-ngweja mu. Mu eworu eze-ulo mu mee t'ọ dū biribiri.

⁸Bụ ndu ole bẹ awụ-phe l'ọ bụ urukpu; mbu; l'ọ bụ ndo awụ gbigbigbi ẹphe ala l'ẹkfunu iya.

⁹Ishi iya aburu lẹ ndu iku ẹnyimu bụ mu; bẹ ẹphe echeru. Ụgbo-mini Tashishi liberu vuru ẹphe ụzo; l'achilata unwu ngu, shi ẹke teru ẹnya. O vukwaphu mkpọla-ọcha; mẹ

mkpola-ododo ephe; l'alata; k'ophu o-buru ugvu, aakwabe Ojejoje, bu Nchileke ngu; mbu onye ono, bu onye nsọ ke Izurelu, bu iya meru ngu; nggu adu biribiri.

¹⁰O bu ndu shi eshishi a-kpukwa-zi upho-mkpuma ngu ono. Yo buru ndu eze ephe a-nodu ejeru ngu ozi. A makwarua le mu gude ovuma chitsua ngu. Obenu le mu e-mekocha-a gude n-yemobu phuaru ngu imiko.

¹¹Onu-uzo nggube mkpukpu ono a-nodu eghekotajeru. E ta byadu bya agu-chije iya agu-chi: eswe l'enyashi; k'ophu unwoke e-shitsua mbakeshi evubataru ngu eku. Yo buru ndu eze ephe a-chijeru ephe abya;

¹²ke l'iphe bu mba; m'o bu ali-eze, a-jika l'ephe te ejeduru ngu ozi a-buru kpurupyata; mbu; ndu ophu be ee-me ephe achihu.

¹³Biribiri ali Lebanonu a-byaru ngu: mbu l'oshi payinu; oshi firu; me oshi sayipuresu, bukota oshi, no iya nu; be ee-gude mee te eke, duru mu nsọ maa mma. Ege ono be mu e-mekwaphu te eke mu adzoje okpa du biribiri.

¹⁴Unwegirima ndu ono, akpa ngu ehu ono e-mekochaa bya achichiaru ngu onu l'ali. Iphe bu ndu ono, e-ta gubedu ngu iphe ono e-mekochaa bya adaaru ngu pee l'iku okpa. Ephe e-mekochaa kulahaa ngu "Mkpukpu Ojejoje;" "Zayonu k'onye nsọ ndu Izurelu."

¹⁵"A makwaru-a l'a jikaru ngu; nggu adu ashi; ophu o dudu onye eshije ngu nu. Obenu le mu e-mekocha mee ngu mkpukpu, iphe bu ogbo sweru esweswe e-gude eku onwephe; gude iya ete eswa gbururu jeye le gbururu.

¹⁶Ii-mi eku iphe bu mbakeshi; me ke ndu eze. Nggu amaru l'oo mu, bu Ojejoje, bu Okaribe ke Jekopu, buru onye adzoje ngu nu; bya aburu onye agbataje ngu nu; bu Okaribe ke Jekopu.

¹⁷Mu a-nu ngu mkpola-ododo l'ozori ope; nu ngu mkpola-ocha l'ozori igwe. Mu a-nu ngu ope l'ozori nku; nu ngu igwe l'ozori mkpuma. Nchi-odu-ndo; be mu e-me t'o buru iya a-nodu achi ngu; Odobe-eka-ndoo aburu onye ishi ngu.

¹⁸E to nwedu onye anukwadu k'iphe-kpaa l'ali ngu odo; ta anuhe k'o-la-l'iyi; m'o bu kpurupyata l'ali ngu gbaa mgburumburu. Iphe ii-nodu eku upho-mkpuma ngu bu 'Ndzota'; obu-edukfu mkpukpu ngu aburu 'Ajaja.'

¹⁹E to buhedu enyanwu; be a-buru ngu iphoro l'eswe; ophu onwa echiheduru ngu swachaswacha l'enyashi; ke l'o bu Ojejoje a-buru iphoro ngu jeye le gbururu. Yo buru Nchileke ngu ono a-buru odu-biribiri nke ngu.

²⁰Enyanwu ta aribaheduru ngu ariba; ophu onwa 'aribaheduru ngu ariba; ke l'o bu Ojejoje a-buru iphoro ngu jeye le gbururu; nggu agu-buhu aphu.

²¹O bu teke ono; be ndibe ngu a-bukotaru ndu doberu eka ndoo. Ephe abya enweru ali ono jeye le tutu yoyo. O kwa ephebedua bu iru oshi ono, mu dzaberu ono; mbu ozi, mu gude eka mu jee; t'e gude phu ege mu du-be biribiri.

²²Ufu unu ophu katsua ọla alì a-zù; ghọ unwunna. Ege ono bẹ ophu katsua nwanshì a-ghọ eze mba. Ọ kwa mbèdua bụ Ojejoje. Iphemiphe ọbule-a; bẹ mu e-mekwa ẹgwegwa teke oge ememe iya ruleruphu.”

Azáya 61

Afa, Ojejoje e-koshi ifu-oma

¹Ume Nnajiufu, bụ Nchileke nọ mu l'ẹhu; kele Ojejoje wuru mu manụ; tẹ mu je ezia ndu aakpa ẹhu ozi-oma; mu eje adua ndu meji tofuru ike; mu je ezia ndu a kpuru le ndzụ; l'ephe e-nweru onwephe; mu ezikwaaphu ndu nọ le mkporo l'aa-ha ephe.

²O ziru mu tẹ mu bya araa ya arara l'afa, Ojejoje e-meru ndu nk'iya eze-iphe-oma ruwaru; yele eswe mboku, Nchileke ayi a-gbaru ndibe iya odzori; dua ndu aphu byaru l'ephe ha ike.

³O ziru mu tẹ mu bya etsua ephe eka l'obu, bụ ndu aphu tsaru le Zayonu. Mu eworu okpu, ama mma kpupe ephe l'ozori ntụ, ephe shi kpua onwephe. Mu awua ephe manụ ẹhu-otso-ena l'ozori nggumaphu; mu eyee ephe uwe egvu-oma l'ozori obu-anmafu Iphe aa-nodu eku ephe bụ achì k'odobe-eka-ndo. Ephe a-bu oshi, Ojejoje gude eka iya dzabe; ephe aburu ndu du biribiri; shi ege ono koshi ege Nchileke dube ugvu.

⁴Ephe a-kpukwakota okpu-ufu ono, shigbaa le ndiche ono; bya achiko eke ono, egbara kfuru ono mekwazikota. Iphe bụ mkpukpu ono, shiwa keshinu enya e te rudu dakposhihu adakposhi ono; bẹ ephe e-mekwazikota.

⁵Ọ bụ ndu shi eshishi a-nodu echeru ngu egbu me aturu ngu. Ndu mba odo aburu ndu a-nodu ejeru ngu ozi egu yele ozi mgbo vayinu ngu.

⁶Iphe aa-nodu eku unu bụ “ndu achijeru Ojejoje eja.” Iphe aa-gube unu aburu “ndu ejeru Nchileke ayi ozi.” Ọ bụ eku mbakeshi; bẹ unu a-nodu eri. Mbụ yo buru iphe enweru-enweru ephe; bẹ unu e-gude eku onwunu.

⁷Ndibe mu a-nata okè-iphe le ntukwase l'eka ephe l'ozori iphe-iphere, a ga eme ephe. Ephe a-nodu ete eswa l'okè, ephe hataru; l'ozori, ifu, ge ekpu ephe le ntụ. Ege ono bẹ ẹhu-otso-ena a-buru nk'ephe gbururu jeye le gbururu.

⁸Kele mbèdua, bụ Ojejoje. Iphe aduje mu mma aburu ikpe, du maa. Iphura; me ejo iphe du mu ashì. Mu e-gude ire-lanu bua ephe nggo; mu l'ephe agbaa ndzu tutu yoyo.

⁹Eri ephe aburu ndu a maru amaru l'iphe bụ mbakeshi. Ege ono bẹ oha a-maru awa ephe. Iphe bụ onye phuru ephe a-majeleruphu l'ephe bụ ndu Ojejoje keberu k'oma.”

¹⁰Ehu atso mu ena nshinu l'iphe Ojejoje meru. Mbụ l'ẹhu atso ena l'ime Nchileke mu; ke l'o yewaru mu ndzofuta l'o bụ uwe; bya egude odobe-eka-ndoo kwa mu yegelengu l'o bụ onye yeru kpowula-kpowula uwe; l'o bụ onye kpu iphe e gude maaaa memakota l'abya ọlu nwanyi; mbụ; l'o bụ onye, aabya ọla nji; gude iphe-nchì; iphe-olu; me mgbalaka iya kwaa onwiya.

¹¹Kẹ l'ọ bụ ẹge alì emeje t'iphe fushia; mẹ ẹge mgbabu emeje t'iphe a kuru iya kprofushia; bẹ bụ ẹge Nnajiufu, bụ Ojejoje e-me tẹ odobe-ẹka-ndoo; mẹ ajaja wufuta l'iphe bụ mbakeshi.

Azáya 62

Ẹpha ọphungu ndu Záyonu

¹Ọ kwa l'okfu ẹhu Záyonu; bẹ mu e-gude; mu ta adahudu nkichi. Mu e-gude okfu ẹhu Jerúsalemu; mu ta anọkirishihedu; gbururu jeye teke odobe-ẹka-ndoo ya achafuta t'a phụ iya l'ọ bụ ẹke nchi bọhuru; mbụ ndzofuta iya enwua phoo l'ọ bụ itsu-ọku, eke phophopho.

²Iphe bụ mbakeshi a-phụ odobe-ẹka-ndoo ngu; ndu eze ẹphe aphụ o-gbu-nwii-nwii ngu; a bya agua ngu ẹpha ọphungu, bụ Ojejoje e-gude ọnu iya gua ngu iya.

³Ii-nodu Ojejoje l'ẹka; buru okpu-eze, dụ ugwu, o gude. Ii-dụ l'ọ bụ okpu-eze, nọ Nchileke l'ẹka.

⁴Ẹphe te ekuhedu ngu “onye a gbagharu agbagharu.” Ọphu eekuhedu alì ngu “Alì, ẹgbara kfulu.” Iphe aa-gu ngu bụ “Otsomahu Nchileke.” Iphe ee-kulaha alì ngu bụ: “Nwanyi ọphungu;” kele Ojejoje e-gude ngu eme ẹswa. Alì ngu adu l'ọ bụ nwanyi, a luru k'ọphungu.

⁵Ọ bụ ẹge ono, nwokorọbya aluje nwata mgboko ono bụ ẹge unwu ngu a-luru nggube Záyonu. Yọ buru ẹge ẹhu atsoje onye eme ẹswa-nwanyi, o luru k'ọphungu; bụ ẹge Nchileke ngu a-nodu eme ẹswa ngu.

⁶Mu wowaru ndu nche yetsua t'e che nche l'upho-mkpuma nggube Jerúsalemu. Ọphu ẹphe abyadu bya edobe ọnu ndoo: eswe l'enyashi. Unubẹ ndu akpo-ku Ojejoje; unu ba tutakwa ume!

⁷Ọphu unu ekwekwa t'ọ tufu ume jeye teke oo-me Jerúsalemu t'o vudo; mee ya t'ọ buru iphe mgboko l'ọ ha e-gude aja Nchileke ajaja.

⁸Ojejoje ribuwaru angu iya; sụ “L'ẹ to nwehedu lẹ ya eworu iphe i koru l'okfu nù ndu ọhogu ngu t'ẹphe ria ọdo; ọphu 'onwehedu lẹ ndu mbyamumba angua mẹe ọphungu ono, i seru akanya iya ono ọdo.

⁹Ọ bụ ndu riru aphụ iya; kpata ya e-ri iya; jaa Ojejoje ajaja iya. Ẹge ono b'ọ bụ ndu awọ akpuru vayinu a-ngu mẹe ya l'ogbodufu mu ono, dụ nsọ.”

¹⁰Unu shia ya; unu shia ọnu ẹke e shije abahu mkpukpu ono! Unu meeru ndu ono ọzo! Unu kpaa; unu kpaa eze oje ono! Unu kpushia mkpuma, nọ iya nù! T'e woliaru iphe bụ mbakeshi ẹkwa-ohubama ono!

¹¹Lenu; Ojejoje raakwaru iya arara jeye l'ẹke mgboko jeberu; sụ: “Unu sụ ndu Záyonu t'ẹphe phukwa l'onye ndzota ẹphe abyaakwa! O gudekwa iphe oo-gude akfu ugwo; mbụ l'ọ gudekwa iphe oo-gude ebu nggo.”

¹²Iphe ee-ku epe bu: “Ndu nsò Nchileke.” Aa-nòdu ekukwaphu epe: “Ndu Ojejoje gbataru.” Nngubedua be ee-ku: “Nwanchota;” me “Mkpukpu, e taa kwafuhedu akwafu.”

Azáya 63

Mboku, Ojejoje a-gwata ugwo

¹“?Bu onye ndo-o, shi l'ali Edomu abya phu; mbu onye ono, yeru uwe, eke meeme, shi le Bozura eje abya ono? Mbu;?bu onye ndo-o yeru kpowula kpowula uwe l'ehe kfuakfuka l'abya ono; mbu onye ono, gude oke agburu-ehu iya adzo girimu gadamu l'abya ono?” “O kwa mbedua. Mu gude odobe-eka-ndoo ekfu iphe mu ekfu. Ege ono be ike nokwa mu phu te mu dzota ndiphe.”

²“?Bukwanu ngunu kparu iphe uwe ngu eke meeme; mbu eke l'o bu k'onye adzoshije mee l'eke aadzoshije mee l'akparu iphe emeje mee?”

³“O kwa mu dzoshiru mee ono nwenkinyi mu. To nwedu m'oo onye lanu le mbakeshi meeduru mu iya. Mu gude iphe-eghughu dzoshia ya; mbu gude oke ehughughu dzo ya pyaapya. Mee epe akfuakakota l'uwe mu. To du iya bu; mu etechishikota uwe mu.

⁴Ishi iya aburu l'eswe, mu a-gwata ugwo iphe be nohawa mu l'obu. Ege ono be afa, mu a-gbata ndibe mu ruru.

⁵Mu leri enya; ophu o dudu onye gbaru mu mkpu. Mbu; o teru mu ukfu l'e to dudu onye bu agbarike mu. To du iya bu; mu egude eka mu luru onwomu; mekputa. Yo buru oke ehughughu mu; be cheru mu nu.

⁶Mu gude iphe-eghughu dzo mbakeshi pyaapya; gude oke ehughughu mee epe atsohu bebebe; mee epe adashia.”

Ajaja yele okfu anu Nchileke

⁷Mu e-kfu k'obu, Ojejoje yeru ndibe iya. Mbu iphe o meshiru, bu iphe aa-nodu ajaje iya ajaja; mbu iphemiphe obule, Ojejoje meshiru ayi; mbu igweligwe iphe du mma, o meshiru ndu onu-ulo Izurelu; ke l'ophu imiko ntumatu. Ege ono be o yenukaru obu eyenuka.

⁸Yo su: “L'ephe bu ndibe mu; mbu unwu mu, e ta adzujeduru mu ejo-ire.” Yo buru iya kparu iphe o dzofutaru epe.

⁹Iphe bu ntakfuru, epe jekotaru be tsuru yebedua l'ehu. Yo buru ojozi-imigwe, shi l'eke o no jeru je adzofuta epe. Yo buru obu, o yeru epe yele imiko, oophuru epe meru iphe o meliru epe; hekotaru epe le teke ndiche ono.

¹⁰Obenu l'ephe kwefuleru-a ikè; mee Ume-du-Nso iya iphe aphu. To du iya bu; yo ghakobe bya aburu ohogu epe; tso epe ugu; yebedua l'onwiya.

¹¹To du iya bu; epe abya anyata teke ndiche; mbu oge ke Mosisu yele ndu nk'ia. Yo ria; su: “?Bu awe b'o nohunu; mbu onye ono, du ndu Izurelu; Mosisu aburu onye chi

ephē l'ò bụ onye chī aturu; je eswe eze ẹn̄yimu ono; mbụ?bụ awe bē onye ono, yeru Ume-dụ-Nsọ iya; ephē l'iya ayīru ono nọ.

¹²Onye ono, gude ike iya, dū biribiri nọdu Mosisu l'ẹka-utara; onye ono, meru eze mini ekee ẹbo l'ifu ephē; k'ophu aa-maru epha iya jeye lē gbururu ono;

¹³mbụ onye ono, duru ephē; ephē esweshia ebo ebo mini; gbaa kwagongu kwagongu l'ò bụ inya agba l'echi-ẹgu; ophu ụkfu 'adūdu ephē;

¹⁴mbụ wụkpelephu l'ò bụ eswi awụ eje l'ẹke gburu barakata. Ume Ojejoje emee; ephē atuta ume. O bụ ẹge ono b'i gude dua ndibe ngu; k'ophu ii-me t'epha ngu bụru iphe dū biribiri.”

¹⁵Ojejoje; shinu l'imigwe; l'aba-eze ngu ono, ha eli, dū nsọ; bya adū biribiri ono tūfu ẹn̄ya lee l'ẹke, ayi nọ.?Nanuhunu obu ophu i yeru ono obu.?Okpehu ngu ono jehunuru iya ije agha? Agu ono, iimejeru ayi; mē imiko ono, i phujeru ayi ono ta dūhekwa.

¹⁶Obenu l'ò kwa nggu bụ nna ayi. A makwarua lē Ébirihamu ta madū ayi. Ophu Ízurelu amadū ndu ayi bụ. M'ò kwa nggu; nggube Ojejoje bụ nna ayi. Onye mgbafuta ayi bē epha ngu shiru lē ndiche butaru.

¹⁷Nggube Ojejoje;?bụ ngunu meru iphe i haru ayi; ayi eshi l'uzo ngu gharu tūgbua. I meru ayi enwee nggudunggu; k'ophu bụ l'ayi ta tsudu ngu egvu? Latanū azū mē l'ogvu ndu ozi ngu; mbụ ikfu ono, bụ òkè-iphe ngu ono!

¹⁸Ndibe ngu te budu l'alī nsọ ngu ono ophu baru nwishi; ndu ohogu ngu abya achifu ephē; dzoo ẹke ono, dūru ngu lē nsọ ono pyakapyaka.

¹⁹Obenu l'ayi bụkpelekwaphu nke ngu keshinu ndiche. Obenu l'ò gbe dū l'i tī chibudua ayi; mbụ ayi gbe dū l'ò bụ ndu e te kudu ala l'epha ngu.

Azáya 64

¹O dū t'a sū t'ī dzọ-fua igwe nyizita! T'eze ugvu nmaa jijiji l'ifu ngu!

²Mbụ ẹge ono oku adzujē urrevu; mbụ ẹge ono, oku emeje tē mini phuhu uphu ono; nyizitanu bya emee tē ndu ohogu ngu maru epha ngu! Byanū bya emee tē mbakeshi nmahu jijiji l'ifu ngu;

³kele teke ono, i meru iphe teru ụkfu ono, bụ iphe ayi ta madū l'ii-me ono bē i nyizitaru. Eze ugvu anmaa jijiji l'ifu ngu.

⁴Keshinu ndiche ta dūkwa onye nujewaru nū. Ophu o nwedu onye o bahujewaru lē nchī. Ophu ẹn̄ya aphubudua Nchileke odo, nonu nū, ẹ ta budu nggubedua, bụ Nchileke, emejeru ndu ele iya ẹn̄ya l'ẹka iphe ephē ele ẹn̄ya iya.

⁵Igbajeru ndu egudeje ẹhu-otso-ena eme iphe nhamunha mkpu. Mbụ ndu nyataru ụzo ngu. Olobu teke ayi meru iphe dū ẹji tūgburu bē ẹhu ghulahaaru ngu eghughu.?Nanū ẹge ee-shi dzokwadua ayi?

⁶Ayi ha dukotawa l'ọ bu iphe aasọ nsọ. Ege ono be odobe-eka-ndoo ayi dukota l'ọ bu nkaraba ekwa, du oyi-oyi. Ayi ha gbanwushihuwaru l'ọ bu mkpekwo. Ejo iphe ayi ephekata ayi l'ọ bu pherephere.

⁷E to nwedu onye akpoku epha ngu. Ophu o duhedu onye akunyabeje ngu ehu; ke li woharu ayi ifu; bya emee ayi alalaha kparakpara l'iphe du eji, ayi emeshi.

⁸Obenu le nggube Ojejoje; i bulekwa nna ayi. Ayibedua bukwa ura; nggubedua aburu o-kpu-ite. Ayibedua chiko buru iphe i gude eka ngu mee.

⁹T'iphe be ghunukakwa ngu eghughu byiko Ojejoje. Ba agukokwaru ayi iphe du eji ayi jeye le gbururu! Iphe ayi arọ bu ti ghaaruru ayi enya byiko; ke l'ayi chikokwa buru ndibe ngu!

¹⁰Mkpukpu ngu ndu ophu, dutsua nsọ chikokwa buru echi-egu. Zayonu buwa echi-egu; ebara akfuwa le Jerusalemu.

¹¹Eze-ulo ngu ono, du nsọ; du biribiri, ayi shi nweru ono, bu eke nna ayi oche phe shi anoduje aja ngu ajaja ono b'a tuakwaru oku; Iphe bukpo eke ono, ayi yeru obu ono l'ọ ha bukotawa iyi.

¹²Ege o du ege-a nggube Ojejoje; nyinua nchi manụ? Ba adakwa ashi; nua ayi aphu.

Azáya 65

Ikpe yele ndzota

¹“Mu koshiru onwomu ndu e-ta akpadu ishi mu. Ndu ta achodu mu nu be mu shi emeje t'ephe phu mu. Yo buru mba ono, te shidu akpo-kuje epha mu ono be mu suru: ‘L'ọ kwa mu ndo-o! L'ọ kwa mu ndo-o!’

²Mboku-mboku be mu egbobejeru epha eka t'ephe byakfuta mu; epha te kwejee. Mbụ ndu ono, eshi uto ta dudu mma ono; mbu bulephu iphe epha ritaru be epha anoduje ese eza ememe;

³mbu ndu anodukotaje l'ifu mu mkpurumkpuru eme mu iphe eghughu; ndu ejeje je anodu le mgbabu l'agwa iphe; kpokobe isheja; mee ya enya-ngweja insensu oku;

⁴ndu ejeje je anodu l'eke eelije odzu; radu aradu l'eke ono; mukota enya l'enyashi; l'eme ke mma l'edomi; ndu anoduje ata anu ezi; iphe anoje l'ite epha, bu mini anu, aasọ nsọ;

⁵ndu anoduje ekfu su: ‘Kpiribe akpiribe! Ba abyakwa mu ntse; ke l'ege mu du-bebe nsọ b'e t'ọ gbakwa t'i bya mu ntse!’ Egbe ndu ono bu enwuru, ekpo ala mu l'imi. Epha bu oku, eke mkpurumkpuru.

⁶“Lekwa. E dekwaru iya edede dobe mu l'ifu su: Mu ta anokirishikwa nwandoo. Mu a-kfukwa ugwo kfu-dzua akfu-dzu. Mu a-kfu iya epha nwuru iya enwuru ye epha l'eka;

⁷mbụ kfuà ẹphe ụgwò iphe ụ́ ẹ́jì ẹ́phe mẹ́ kẹ́ nna ẹ́phe oche phe.” Ọ́ bụ́ iphe Ojejoje kfulu ndono. “Yọ́ bụ́ru iphe kparụ́ iya nù bụ́ l'ẹ́phe jeru je anọ́du l'eli ụ́gwu agba ẹ́ja; je anọ́dutsua l'eli nwgwu ekfurushi mu. Ọ́ bụ́ iphe ono kparu iphe mu a-kfụ́ ẹ́phe ụ́gwò iphe ẹ́phe mejehawaru nwuru iya enwuru ye ẹ́phe l'ẹ́ka.”

⁸Qwaa iphe Ojejoje ekfu: “L'ọ́ kwa ẹ́ge ono, ọ́obujeru: mẹ́e -nọ́dukwadua l'ọ́foko akpuru vayinu; a sù t'ẹ́ b'e mebyishikwa iya; lẹ́ nwiphe ụ́ mma hakwaru nọ́dukwadu iya ono; bụ́ ẹ́ge ya e-me kẹ́ ndu ejeru iya ozi. Ya te egbushikwa ẹ́phe.

⁹Ya e-me t'awa Jékoṗu phodu; mẹ́ lẹ́ ndu kẹ́ Júda, bụ́ ndu e-nwetsuaru eze ụ́gwu iya ono. Mbụ́ l'ọ́ bụ́ ndu ono, ya fọtaru ono; bẹ́ ọ́o-buru òkè-iphe ẹ́phe. Ọ́ bụ́ ẹ́ke ono; bẹ́ ndu ono, ejeru iya ozi ono e-buru.

¹⁰Nsuda Sharónu a-buru ẹ́ke elu ẹ́phe a-nọ́du akpa nri. Ẹ́ge nsuda Akọ́ru a-buru ọ́du-eswi ụ́ru ndibe iya, bụ́ ndu achoro iya nù.

¹¹“Obenu l'unubedua, ghawaru mube Ojejoje azu; bya azahaa eze ụ́gwu mu, ụ́ nsọ́; mbụ́ nggube onye meru nri doberu Iphe-ekweru; bya agbajia mẹ́e l'okoro sùberu Ọ́kpụ́-l'ụ́wa;

¹²mu e-me t'ọ́ bụ́ru mma bẹ́ unu a-la. Unu l'unu ha e-furitakota efurita t'e gbushia unu; kele mu kuru unu oku; unu ta za mu. Mu ekfulu nù unu; ọ́phu unu egebeduru mu nchị́. Unu nọ́du mu l'ifu mee iphe ụ́ ẹ́jì. Yọ́ bụ́ru iphe ụ́ mu ẹ́jì bẹ́ unu hataru l'ememe.”

¹³Qo ya bụ́; ọ́waa iphe Nnajiufu, bụ́ Ojejoje ekfu: “Lẹ́ ndu ejeru iya ozi e-rikwa nri; unubedua aswĩa ẹ́gu. Ndu ejeru iya ozi angwa iphe-angungu; ẹ́kpiri akpohu unubedua nkụ́. Ndu ejeru iya ozi e-tekwa ẹ́swa; unubedua aburu ndu iphere e-me.

¹⁴Ndu ejeru iya ozi a-gu egvu; egvu, shi l'ẹ́swa, jiru ẹ́phe obu. Obenu l'unubedua a-ra ẹ́kwa-aphu; chia mkpu l'ẹ́ke meji tofushiri unu.

¹⁵Ẹ́pha unu a-buru iphe ndu ya fọtaru e-gudeje akọ́ ọ́nu. Ọ́ bụ́ Nnajiufu, bụ́ Ojejoje e-mekochaa gbushia unu. Obenu lẹ́ ndu ejeru iya ozi; bẹ́ ọ́o-gu ẹ́pha ọ́do.

¹⁶Onye agokporu madzụ́ ọ́nu l'alị́ ono bẹ́ e-gude Nchileke ire-lanụ́ ono ago iya. Onye erikwanụ́ nte l'alị́ ono e-gude Nchileke ire-lanụ́ ono gwa ẹnwa ọ́bu; kẹ́ l'iphe-ẹ́huka, shi dughawa nù bẹ́ aa-chiko zahashia; domia ya tẹ́ mu ba phujehe iya.

Iphe, e keru k'ophungu

¹⁷“Lekwa; mu e-metakwa igwe ophungu; bya emeta mgboko ophungu. Akahụ́ iphe; b'ẹ́ ta anyatahedu; ọ́phu ọ́obyadu bya abata madzụ́ l'egomunggo ọ́do.

¹⁸Ọ́ bụ́-chia t'ẹ́hu tsọ́ unu ẹ́na; unu eteje ẹ́swa gburruru jeye lẹ́ gburruru l'iphe ono, mu e-me ono; kele mu e-me Jerúsalemu; t'ọ́ bụ́ru mkpukpu ẹ́hu-otso-ẹ́na; mee ndu bu iya nù; ẹ́swa eria ẹ́phe ẹ́hu.

¹⁹Mu e-te ẹ́swa Jerúsalemu. Ndibe mu aburu ndu e-me t'ẹ́hu tsoje mu ẹ́na. Ọ́phu aanuhedu olu-ẹ́kwa; m'ọ́ bụ́ ochi mkpu l'ime iya ọ́do.

²⁰È tò dūhedu nwata, a-gbajihukwadu agbajihu; m'ò bụ onye bụ ọgurenya, ẹ ta akafūdu nka l'ishi. Onye nọru ụkporo afa ise nwūhu bẹ aa-suje l'ò gbajihuru agbajihu. Onye eme iphe dū ẹji, nọru ụkporo afa ise nwūhu bẹ aa-suje l'ò bụ iphe dū ẹji iya bẹ yẹ ẹya meru.

²¹Èphe a-kpūshi ụlo; buru iya. Èphe akọo mgbo vayīnu; ria akpūru iya.

²²Èphe ta akpūshihedu ụlo tẹ ndu ọdo bya ebua ya. Ọp̄hu ẹp̄he akọhedu iphe tẹ ndu ọdo bya eria ya; kẹ l'ò bụ ẹge oshi akajẹ nka bụ ẹge ndibe mu a-ka nka. Mbū lẹ ndu ono, mu fọtaru ono e-rije iphe ẹp̄he seru ẹza iya ria ya ọhuma ọhuma.

²³Èp̄he te esehedu ẹza ndigiri; ọp̄hu ẹp̄he 'amūshidu ụnwegirima, ụkparehu a-nọdu etso; kẹ l'ẹp̄he a-buru ndu Ojejoje gọru ọnu: ẹp̄hebedua ẹp̄he l'eri ẹp̄he.

²⁴Tẹmanu t'ẹp̄he kua oku; bẹ mu zawaru ẹp̄he. T'ẹp̄he kwaa kfufuta okfu bẹ mu nūwaru iphe ẹp̄he e-kfu.

²⁵Nkūta-ọswa yẹle ụnwu aturu a-chīkoje akpa nri l'ẹkalanu; agū awata ọta ẹwu l'ò bụ eswi. Obenu l'ò bụ ẹja a-buru agwọ nri. Ọp̄hu ọ tahedu madzū ẹra; too mehe madzū iphe l'eli ugwu mu ono, dū nsọ ono l'ò ha." Ọ bụ iphe Ojejoje kfuru ndono.

Azáya 66

Ikpe Ojejoje

¹Ọwaa iphe Ojejoje ekfu. Ọ sūru: "L'imigwe bụ aba-eze iya. Mgboko aburu ekwechi, ọ dzọbeje ọkpa.?Nanū egbe ụlo ọdo, unu a-kpūru iya??"Bụ egbe awe bẹ ya a-nọduje iya atuta ume ọbu?

²?Tò bụdu mbēdua gude ẹka mu mekota iphemiphe ọbule-a; yọ nọdu?" Ọ bụ iphe Ojejoje ekfu ndono. "Onye mu a-gūbe iphe ndọ-ọ: onye dū agu yẹle onye adaje onwiya ụta iphe o meru; mẹ l'onye atsūje egwu l'okfu mu.

³"Obenu l'onye gburu mu eswi; dūkwa l'ò bụ onye gburu madzū. Onye gude nwaturu agwa mu adū l'ò bụ onye swī-kworu nkūta olu. Onye gude iphe ọ kọtaru l'okfu gwa mu dūlekwa mu-a l'ò bụ onye lashīru mu mee ezi. Onye akpọkwanuru mu insensu ọku adūlephu l'ò bụ onye agwa nte. Ishi iya aburu l'ẹp̄he atūwa ẹnu ẹka ẹp̄he. Yọ buru iphe adūje ẹp̄he mma bụ ahuma, ẹp̄he anọduje eme.

⁴Mbū lẹ mu e-me ẹp̄he jee ntakfuru. Mbū ẹge-a; mu e-me t'ip̄he ẹp̄he atsū egwu phūpyabe ẹp̄he; kele teke mu kuru oku b'ẹ to nwedu onye zarū mu nū. Ọp̄hu ọ dūdu onye yeru mu ọnu teke mu kfuru okfu. Èp̄he nọdu l'ifu mu eme iphe dū ẹji. Ège ono bẹ iphe ẹp̄he hataru eme bụ iphe ta dūdu mu mma."

⁵Unu nūa iphe Ojejoje ekfu; unubẹ ndu okfu iya anmajẹ ẹhu: "Ndibe unu, bụ ndu unu dū ashī; chīfuru unu l'okfu ẹhu mu. Èp̄he asū: 'Tẹ Ojejoje koshinu l'ò bụ onye gbaru t'a akwabeje iya ugwu; k'ọp̄hu ayi a-phū ẹhu-ọtso-ẹna unu!' Obenu l'ee-mekochakwaa mee ẹp̄he iphe-iphere.

⁶Nụkpoduduphu gvugvu ono, ada lẹ mkpụkpụ ono! Nụkpoduduphu ụzu, aatụ l'eze-ulo Nchileke. O kwa ụkporo Ojejoje eme l'ẹke o kfu ndu ọhogu iya ụgwo, gbaru ẹphe nụ.

⁷“Záyọnu bẹ ime byaru bya awata ememe; yo zedewa. Mbụ t'ukfu wata iya ome ẹhuka b'o gbe mụwa nụ nwata nwoke.

⁸?Bụ onye nujeru egbe iya ọwaa??Bụ onye phujeru egbe iya ono??A mụjeru obodo ophu l'ujiku lanụ??Aa-dụ-ghe ike zeda ẹku mba ophu ugbo lanụ? Obenu lẹ Záyọnu bukwa dua ime taru iya; yo mụshiwaphu unwu iya.

⁹?Mu e-mebetsua t'ime taa madzụ; mu te mehe t'a mụ ya amumu?” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. “Mu asụ;?mu e-gbe swọ-chia ẹkpa-nwa l'ẹke mu gbe emekwa t'a mua ya amumu.” Ono iphe Nchileke unu ekfu ndono.

¹⁰T'ẹhu tsokwaa unu lẹ Jerúsalemu ẹna! T'unu lẹ Jerúsalemu tükokwa tee ẹswa; iphe bụ unubẹ ndu yeru iya obu! T'ẹhu tsoo unu l'iya ẹna; mbụ unubẹ ndu raru ẹkwa iya;

¹¹kẹ l'unu a-ngụ ẹra ngu-jia ẹpho l'ẹra iya ono, bụ ẹra adu ike ono. Unu a-ngụ iya; mịa ya wọkfu-wokfu; kẹ l'oo-ji ejiji.

¹²Kẹle Ojejoje sụkwaru: “Lẹ ya e-me tẹ ẹhu-agu tsolahaaru iya l'ọ bụ nggele. Ẹku iphe bụ mbakeshi a-nọdu abyaru iya l'ọ bụ nggele, byaru utso. Ịi-dụ l'ọ bụ nwata, angu nne iya ẹra. Yo heru ngu eheru l'utakfu; l'akfu ngu egvu.

¹³O bụ ẹge nne aduje nwa iya ike; bụ ẹge mu a-nọdu adu ngu. O bụ lẹ Jerúsalemu bẹ mu a-nọdu dua ngu iya.

¹⁴Teke ị phuleruphu iphe ono bẹ obu a-tsolahaa ngu-a ẹna. Nggụ ajalaha rika l'ọ bụ ẹwu. Ẹge ono bẹ aa-maru l'ike Ojejoje bẹ swiru ndu ozi iya. Obenu lẹ ndu ọhogu iya bẹ ọo-byabe oke ẹhu-eghughu iya.”

¹⁵Unu lekwa; Ojejoje e-gudekwa ọku bya. Ụgbo-inya iya a-dutsukwa l'ọ bụ oke pherephere. O bụ ẹhu oghu damadamu bẹ oo-gude pakfutaru ẹphe iphe-eghughu iya. Yo gude ọku, enwu phophopho baaru ẹphe mba;

¹⁶kẹ l'ọ bụ ọku yele ogu-mbeke bẹ Ojejoje ee-gude kpee ndiphe ikpe; mbụ lẹ ndu, Ojejoje e-gbugbushi ebugbushi a-ha igweligwe.

¹⁷“Ndu ono, doberu onwẹphe nsọ bya asachaa onwẹphe ẹphe; l'awụ eje l'ẹnya-agwa; mbụ ndu ono, dzeberu tsoru onye ono, du ndu ata anụ ezi; mẹ ndu ata anụ okerekfụ; mẹ igweligwe anụ ọdo, aasogbaa nsọ; ndu ono l'ẹphe ha a-tuko tabuhu onu ugbo lanụ.” O bụ iphe Ojejoje kfuru ndono.

¹⁸“Iphe ẹphe eme; mękwaphu iphe ẹphe arị; bẹ mu abyawa tẹ mu gude k'ono chikobe mbakeshi; mękpo iphe bụ okfu, dụ iche l'iche t'ẹphe phụ ẹge mu dụ-be biribiri.

¹⁹“Mu e-me iphe-ọhubama l'ẹke ẹphe nọ. Mu abya aharu nwa ndu ophu wafuru nụ; zi t'ẹphe jedzuru ohamoha ono, bụ ndu ẹ-ta anubua udu mu; ẹphe ta aphujewa ẹge mu dụ-be biribiri ono. Ẹphe e-je Tashishi; jee Pulu; jee Ludu; mbụ ndu ono, agbajẹ akfu ono. Ẹphe ejekwaaphu Tubalu; jee Javanu; jee jee kẹ ndu bu ote-ẹnya lẹ mgboro eze ẹnyimu; je arakashiaru iya mbakeshi ẹge mu dụ-be biribiri.

20 Ẹphe a-chiko Ẹnwunna unu l'ẹphe ha; mbu ndu, shigbaa l'ohamoha be ee-rufuta bya l'ugvu mu, du nsọ le Jerúsalemu t'ẹphe buru iphe e gude agwa Ojejoje. Ẹphe a-nodu l'inya abya; me l'ugbo-inya; me l'ugbo-ali, ophu aakpu akpukpu. Ẹphe anodu l'eli inya-mulu; me l'eli inya-ivu l'awu abya." O bu iphe Ojejoje kfuru ndono. "Aa-chiru ẹphe bya ege ono, ndu Ízurelu eyeje ngweja-nri l'ite, e ta asodu nsọ gude bya mu anunu l'eze-ulo mube Ojejoje.

21 Mu a-hakwaruphu ẹphe fota t'ẹphe buru ndu achijeru mube Nchileke eja; me t'ẹphe buru ndu Lívayi." O bu iphe Ojejoje kfuru ndono.

22 "O kwa ege igwe ophungu; me mgboko ophungu, mu e-me a-no jeyewaru; bu ege ẹpha unu; me awa unu a-no." O bu iphe Ojejoje kfuru ndono.

23 "Shita le Aji Onwa Ophungu jeye l'onwa afufu iya odo; me shita le mboku otu-ume lanu jeye le mboku otu-ume odo be iphe bu madzu a-byaje bya abaaru mu eja." O bu iphe Ojejoje kfuru ndono.

24 "Odo bu l'ẹphe a-wufuje je ophu odzu ndu kwefuru mu ikè. Ehonwu, a-nodu eri ẹphe ta anwuhukwa anwuhu. Ophu oku, a-nodu eke ẹphe 'anyihukwa anyihu. Ẹphe a-buru iphe madzu gbaa mgburumburu a-nodu akpofu akpofu."

Jeremáya

Jeremáya 1

¹Owaa bu okfu-onu Jeremáya Hilikaya. Jeremáya tso le ndu achijeru Nchileke eja le Anatotu le Bénjaminu.

²Ojejoje kfuru yeru Jeremáya l'afa k'iri l'eto; k'ophu Josáya Amonu duberu buru eze ndu Júda;

³bya ekfukwaruphu yeru iya l'oge teke Jihoyakimu Josáya bu eze, achí ndu Júda; gbururu jeye l'onwa k'ise l'afa k'iri 'e nanu k'ophu Zedekaya Josáya bu eze, achí ndu Júda, bu teke a kpuru ndu Jerúsalemu le ndzu.

Nchileke eku Jeremáya

⁴Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su:

⁵“Le temanu ya akpua mu ye l'epho nne mu; be ya mahawaru mu. Mbú l'a bya bya amu mu; ya evuhawaru uzo fota mu dobe iche; bya emee mu onye nkfuchiru Nchileke l'iphe bu mbakeshi.”

⁶Mu asu: Owa-a! Nggube Nnajiufu, bu Ojejoje; mu ta makwa ege eekfuje okfu; kele mu bukwadu nwata!

⁷Ojejoje asu mu: “Te mu ba asujeshi le mu bukwadu nwata. Te mu je iphe bu eke, ya suru te mu je; je ekfua iphe bu iphe ya suru te mu kfua.

⁸Wo te mu ba atsujekwa ephe egvu. Ishi iya aburu le ya noo swiru mu; buru ege ono be ya a-nodu anafuta mu l'eka ephe. Ono iphe yebe Ojejoje kfuru ndono.”

⁹Tu du iya bu; Ojejoje abya amachia eka iya bya edenyi mu l'onu; su: “Nta-a be ya yewaru mu okfu-onu iya l'onu.

¹⁰Wo te mu lekwa-a; le ntanu-a be ya fotawaru mu dongoo iphe bu mbakeshi; bya edobe mu dongoo iphe bu ali-eze: te mu feshia efeshi; lakashia alakashi; te mu mebyishia emebyishi; kwatsushia akwatsushi; te mu kpua akpukpu; mu adzaa adzadza.”

Uzo ophulanya labu

¹¹Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; ji mu: “?Bu ngunu be mu phuru; Jeremáya?” Mu asu iya: “L'o kwa ekali-oshi alumundu.”

¹²Ojejoje asu mu: “L'o buphu iphe mu phuru ndono; kele ya no l'eche te okfu iya mee ege ya kfuru iya.”

¹³Okfu-onu Ojejoje erukwaa mu le nchi odo; su: “?Bu ngunu b'i phuru?” Mu asu iya: “Le mu phuru ite, puhuru uphu. O gberu egberu; kpolia ike l'uzo isheli.”

¹⁴Ojejoje asu mu: “Oo l'uzo isheli ono be kpurupyata e-shi dakfu iphe bu ndu bu l'ali-a kparamu.

¹⁵Ya abyaakwa tẹ ya bya ekukoo ndu alì-eze ndu ọzo isheli l'ẹphe ha. Ono kwa iphe yẹbe Ojejoje kfulu ndono. Ndu eze ẹphe a-bya ewogbaaru aba-eze ẹphe sùbe l'ẹke, eeshije abata mkpukpu Jerúsalemu. Ẹphe e-tso ọpho-mkpuma iya ọgu mgburumgburu; bya etso iphe bu mkpukpu, nọ l'alì ndu Júda ọgu.

¹⁶Ya e-kpe ẹphe ikpe; okfu l'ẹphe meru ejo iphe; l'ẹphe jikaru iya je awata okporu agwa ọdo insensu oku; ẹphe awatakwaphu ọbaru iphe ẹphe gude ẹka ẹphe mee eja.

¹⁷Oo ya bu; mbedua l'onwomu; tẹ mu kwakọbe onwomu. Tẹ mu gbeshi je ekfuaru ẹphe iphe bu iphe ya suru tẹ mu kfuaru ẹphe. Wo t'ẹphe be yekwa mu egvu; ọdumeka be ya e-yekwa mu egvu l'ifu ẹphe.

¹⁸Ntanu-a; be ya mewaru mu; mu adu l'ọ bu mkpukpu, a kpushiru ya ike; bya adu l'ọ bu itso, a wuru l'igwè; bya adu l'ọ bu ọpho-mkpuma, a kpuru l'ope; k'ọphu mu a-du ike vudo vudoshia ike l'alì-a gbaa mgburumgburu; vudo l'ifu ndu eze, achì ndu Júda l'ẹphe ha; vudo l'ifu ndu ishi ẹphe; ndu achijeru Nchileke eja; me ndu alì-a l'ẹphe ha.

¹⁹Ẹphe e-tso mu ọgu; ọle ẹphe te emekputadu mu; kele ya nọ swiru mu eswiru. Ọdo aburu le ya a-nodu adzo mu l'ẹka ẹphe. Ono kwa iphe yẹbe Ojejoje ekfu ndono.”

Jeremáya 2

Ndu Ízurelu gharu Nchileke azu

¹Ojejoje abya ekfuru yeru iya; su iya:

²“Tẹ ya je araaru iya ndu Jerúsalemu arara; su ẹphe: “ ‘Le ya nyatakwarua ege o shi evube unu evuvu ome iphe du iya mma; teke unu shi bukjaduru unwu-okorọbya. Teke ono; be unu shi yeru iya obu l'ọ bu nwanyi, a luru k'ọphungu. Unu shi etsoje iya l'eswe l'echi-egu; mbu je eswee l'alì ono, e-ta adudu iphe aakoje iya ono.

³Ndu Ízurelu shi duru Ojejoje nsọ. Yo buru ẹphe bu akpuru ọdungu, ya vuru ọzo kpata l'iphe ya koru l'okfu iya. Iphe bu ndu choru ẹphe okfu; be ya nmawaru ikpe; ejo mkpaka-ẹhu a-dakfuta ẹphe.’ ” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁴Unu nua iphe Ojejoje ekfu; unube onu-ulo Jekopu; me unube onu-ulo ndu ikfu Ízurelu!

⁵Qwaa iphe Ojejoje ekfu ndo-o: ?Bu ngunu be ndiche unu phe suru le ya meru ẹphe, meru; ẹphe ahaa ya jemihu? Ẹphe eje awata otso ntekpe, e-ta adudu uru, ọbaru ẹphe; shi ege ono ghoo ‘o-ga-le-mkpa ephebedua.

⁶Ọphu ẹphe 'ajidu: ?Bu awe b'ọ nọ; mbu Ojejoje, bu iya dufutaru ẹphe le Ijiputu; bya edua ẹphe dughaa echi-egu, e-ta dudu iphe nọ iya nu; dughaa ẹphe alì ono, bu eveve yele iduma bu iphe nọ iya nu ono; mbu alì ejo mkpo-anwu; me l'ekpuru-ochi; mbu alì, e-ta dudu onye eshije iya eshishi; to du onye bu iya ebubu?

⁷Ya duru unu dubata l'alì, emehuje iphe e meberu iya tẹ unu riye akpuru iphe ami iya nu yele ẹku, kuru iya nu. Obenu l'unu bataru iya bya aturu alì iya; mee okè-ipe iya ono; yo buru akpamara.

- ⁸Ophu ndu achijeru Nchileke eja ta jidu: ?Bụ awe b'ọ nọ; mbụ Ojejoje? Ndu eme ke ekemu ta madu onye ya bụ; ndu bụ ishi ekwefuru iya ikè; ndu nkfuchiru aburu Bálu; be ephe ekfuje iphe o kfuru; iphe ephe etso aburu ntẹkpe, e-ta dudu uru, ooba.
- ⁹Owaa iphe Ojejoje ekfu. O sụru: “Lẹ ya e-do iphe unu meru iya; kpua unu. Ya edoo iphe unwu nwanwa unu meru iya; kpua ephe.
- ¹⁰Unu ghabua bahụ Ikfuli Sáyipurosu je elekpoduaphu ẹnya! Unu eye madzụ t'o jerua Kéda je egbua ya igo ohuma; unu amawaruru; m'o nweru eke egbe iphe ono mejeru.
- ¹¹?O nweru oha, gbajeru agwa ephe inwe; e guderu l'ẹ to nwedu iphe ono ophu nweru iphe o bụ. Obenu lẹ ndibe iya gbanweru yẹbe onye dụ akpabiri je anata iphe e-ta dudu uru, o baru.
- ¹²Nggube igwe; tẹ iphe-a nyikwaa ngu ishi edzu; t'ị kpọ-yiaru iya ukuvu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- ¹³“Ndibe iya mewaru ụzo iphe dụ eji labụ. Ephe gbadowaru iya; mbụ yẹbe ogbà mini, anụ ndzụ. Ephe gvushiwaru onwephe okpuru. Okpuru ono aburu okpuru, gbashiru oru, e-ta adujedu ike gude mini.
- ¹⁴Ízurelu?ọ bụ ohu tọ. Mbụ;?a mụru iya; yọ bụru ohu tọ? ?Nanukwanu ege e meru; a kwalahaa ya okwata?
- ¹⁵Ndu ohogu iya etsuru iya eka l'okpoma; tükowa iphe nọ l'alị iya mebyishia. Mkpukpu, nokota iya nụ l'ọ ha b'a tükotawaru oku; yọ dabuwaru ochobo.
- ¹⁶Odo bụ lẹ ndu Mémufisu; yẹle ndu Tapénesu kpwaru unu ishi.
- ¹⁷?Tọ bụdu unu meru iya onwunu; keshinu unu jikaru Ojejoje, bụ Nchileke unu teke oodu unu eje l'echi esu-uzo?
- ¹⁸Nta-a;?bụ ole bụ k'oje Íjiputu ongu mini, shi lẹ Ẹnyimu Shiho? ?Bụ ole bụ k'oje alị Asiriya ongu mini, shi lẹ Ẹnyimu Yufurétusu?
- ¹⁹Ejo iphe unu eme bukwa iya e-mekochaa hùà unu àhùhù. Yọ bụru azụ ono, unu ala ono a-gbọru ngu ụja. Unu rinua ya ariri maru ege o dū-beru unu eji; mę ege ootsu-beru unu l'ehu l'unu jikaru Ojejoje, bụ Nchileke unu; mbụ unu ta atsụ iya egvu ililekpọ.” Ono kwa iphe Nnajiufu ekfu ndono; mbụ Nnajiufu, bụ Okaribe-Kakota-Ike.
- ²⁰“O bụru teke tehawaruru ẹnya be unu nyakafuru ishi, shi swegbabe unu l'iya; bya anyakafu egbirigba, e shi gude segbabe unu l'iya. Unu asụ: ‘L'unu te ejehekwaru iya ozi;’ wata ogwa nte l'iphe bụ ugvu, ha l'eli; mę iphe bụ oshi, nonu.
- ²¹Ya kowaru unu l'ọ bụ onye kọru okfu okpobe vayinu, karu ukfu bya aduebe mma. ?Nanukwanu ege e shiru; unu aghakobe bya aghọru vayinu-egu, e merushiru emerushi?
- ²²E tọ dukwa m'o -ruhuru; unu gude okanwa saa onwunu; bya efua onwunu ncha fugharu iya eka; be ikpe ono, nmaru unu ono rakulerukwaruphu unu l'ehu ege o rakuru iya.” Ono kwa iphe Nnajiufu, bụ Ojejoje ekfu ndono.

23“?Nanu ẹge unu e-shi sù l'ẹ te merukwa unu; unu ta gbaru tsoru agwa ono; mbù Bálù? Unu lewaru ẹnya l'egbe umere, unu meru ẹ nsùda ono! Unu gbunua igo l'egbe umere, unu meru l'ẹke ono. Iphe unu bú bẹ búkwa nyee inya-ivu, ebu nggada karagidimu karagidimu. O -buru shia ọwaa; yo buru shia ọphu; l'achọ okee ya.

24Nyee nkakfù-igara-ọswa, echi-ẹgu kwọwaru ẹhu, akpọ pherephere furumu furumu; l'ẹke oje l'okee; te nwedu onye anọ-chije iya ọzo. Okee ya, achì iya nù; bẹ mkpa kẹ ọgba ọso nshinu ta nọduru; kẹ l'ọ -byade iya echichi; b'ọ phuwaru-a ẹke ọ nọ.

25Ya asù t'unu ba gbashì ọso jeye teke ọkpa a-swashìhu unu; ẹkpìri akpọshia unu nkù. Obenu l'unu sùru: ‘?Bùhunu kẹ ngunu? Agwa ndu ọhodo bẹ unu yeru obu. Yọ buru iya bẹ unu a-nọdu agba etso.’

Aa-hù ẹphe àhùhù

26“O kwa ẹge eekpuje onye iphura ifu ẹ ntù m'e gude iya bú ẹge e kpuru ọnu-ùlo Ízurelù ifu ẹ ntù. Ẹphebedua; mẹ ndu eze, achì ẹphe; ndu ishi ẹphe; ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu nkfuchiru Nchileke ẹphe.

27Ẹphe sùru oshi: ‘L'ọ bú iya bú nna ẹphe;’ bya asù mkpuma: ‘L'ọ bú iya bẹ mùru ẹphe.’ Ẹphe ghawaru iya azù; ẹphe ta ghahẹduru iya ifu. Ọle ọobujekwanu iphe-ẹhuka dakfuta ẹphe; ẹphe arashia: ‘Tẹ ya bya adzọo ẹphe!’

28“?Nanuhunu agwa ọbu, unu gwọshiru onwunu ọbu? T'ẹphe byanu m'ọ -bùru l'ẹphe a-dzọta unu teke unu nọ l'iphe-ẹhuka; kẹ l'ọ bú ẹge unubẹ ndu Júda nweberu mkpukpu l'igweligwe bú ẹge agwa unu habekwaphu l'igwe.

29?Nanu ẹge e gude unu ekfu l'ọ nweru iphe ya meru unu? Unu tükookwa l'unu ha kwefukotaru iya ikè!” Ono kwa iphe Ojejoje kfulu.

30Iphe ya chiru unwu unu búkwa iphe-mmanu; keshinu ẹ-tọ búdu l'ẹphe eye ọnu k'omezi iphe ẹphe mesweru emeswe. Unu gudewa ogu-mbeke súa ndu nkfuchiru unu pyaapya ẹge agu, alajashije iphe o guderu alajashì.

31Unubẹ ọgbo elenu; t'ẹnya runua unu l'iphe Ojejoje ekfu, sùru:?Ya bújeru ndu Ízurelù echi-ẹgu tọ; tẹ ya bújeru ẹphe alì ẹkpuru-ọchi??Nanuhunu ẹge ọ dù bẹ ndibe iya ekfu: L'ẹphe nọwaru onwẹphe. Tọ búhe l'ẹphe abyakfutakwadu iya ọdo.

32Nwamgboko;?ọozahaje ọkpoto iya? Tẹ nwanyi, ala nji;?ọozahaje ọba, o gude ala nji? Obenu ẹ ndibe iya zahawaru iya ugbo olemole, ẹ ta agutadu aguta.

33Unu lewaru ẹge unu gude achọ-be n-yemobu! Mbù ẹ nwanyi, katsukpo ẹji; bẹ unu ziakwaru iphe unu eme.

34O bú l'uwe unu bẹ ndiphe aphuje mee ndu, ẹ te nwedu ẹge ọ haru ẹphe meru; l'ẹ ba abù l'unu guderu ẹphe l'ẹke ẹphe etsuka ọlo unu. Unu mebetsua;

35unu asù: L'ẹ tọ dukwa iphe unu meru. L'ẹhu te eghukwa iya eghughu l'ẹke unu nọ. Ọbule ya e-kpekwanu unu ikpe; keshinu unu sùru: L'ẹ tọ dùdu iphe unu meru.

³⁶?Nanu ẹge e meru; unu etsoru l'aghaphe l'achọ ẹge unu e-shi gbanwee ọzo unu? Ọ kwa ẹge ẹ tọ dudu iphe ndu Asiriya duru ike meeru unu bu ẹge ẹ to nwe du iphe ndu Íjiputu a-du ike emeru unu.

³⁷Unu e-shikwa l'ẹke ono gbaru ẹka lata; ke l'iphe bu ndu ono, unu chiru obu yeru ono be ya jikakotawaru; ophu ẹphe 'eyekwaru unu ẹka.

Jeremáya 3

?Ire-lanu; onye le Ízurelu

¹“Ọ -buru le nwoke chifuru nyee ya; nwanyi ono aparu iya haa je aluru nwoke ọdo; nwoke ono;?oo-choru nwanyi ono je to. Ono;?to bu du otuko ali ophu l'oha merushia emerushi. Obenu le unubedua gbawaru okpara l'eka ndu du igweligwe, unu l'ephe eshi onya. ?Nanu ẹge unu e-shi laphuta azu lakfuta iya ọdo? Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

²Unu palia enya phu obosara ẹke aagwaje ẹja. ?O nwekpooru ẹke ono l'ọ ha ẹ ta noda faa unu kutukutu? L'iku mgboro echi esu-uzo be unu anodutsujee l'ele enya ndu onya; mbu nodutsua l'ọ bu ẹke ndu Arabu no l'echi-egu. Unu merushiakwaru ali ono l'okpara ono, unu agba ono ye le iphe du ẹji ono, unu eme ono.

³Ọ kwa iya kparu iphe a no-chiru mini t'e b'ọ chi. Ophu mini-odungu 'achijehedu. Unu emelee l'ọ bu nwanyi okpara. Unu eme iya; iphere iya ta du unu.

⁴“?Tọ budunua nggu anoduje eku mu: Nna. Le mu bu onya ngu; buru mu yeru ngu keshinu teke i bu nwata.

⁵Ehu;?oo-nodu eghuwa ngu ru eghughu tekenteke? Ehu-eghughu ngu;?oo-nowaru jeye to? Ọ bu ẹge ono be jinoduje ekfu; obenu l'iphe bu ẹjo iphe eeme ememe; bi noduje eme.”

Izimana ndu Ízurelu; me ndu Júda

⁶Ya ndono; yo be teke eze, bu Josaya shi achi; Ojejoje asu mu: “Mu phuwaru iphe Ízurelu ono, e te gudedu ire iya ẹka ono meru? Ọ noduru l'iphe bu ugvu, ha l'eli; me iphe bu oshi, nweru idzu ria ogori.

⁷Ya dobesu l'ọ -metsua iphemiphe obule ono l'ọ ha be ọo-laphuta azu lakfuta iya. Obekwanu l'ẹ to medu iya ẹge ono. Nwunne iya nwanyi, ẹ te gudekwaphu ire ẹphe ẹka; mbu Júda atuko iphemiphe obule ono, oome ono phukota.

⁸Ya abya ederu ekwo nu Ízurelu, ẹ te gudedu ire iya ẹka le ya ta luhedu iya; okfu l'ọ rinukaru ogori. Ya abyakwaphu bya aphu le nwunne Ízurelu ke nwanyi; mbu Júda, ẹ te gudekwaphu ire iya ẹka b'e ta atsudu egvu. Júda atugbukwaaphu je erilaha ogori.

⁹Yọ buru okfu l'uru-ali, Ízurelu shi aru ta dudu iphe Júda guberu iya meru iphe o merushiru ali ye le iphe e meru le mkpuma; me ophu e meru l'oshi nodu eri ogori.

¹⁰Iphe ono l'ọ ha mekotaru Ízurelu; ophu 'o mekwanu nwunne iya nwanyi; mbu Júda, ẹ te gudedu ire iya ẹka t'ọ gude obu iya l'ọ ha lakfuta iya; yọ bu luerua ẹregede b'ọ gude la.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹¹Ojejoje abya asukwa mu phu: “Le Ízurelu ono, e te kwedu nk'iya le phuruphuru ono kakwa o bu onye doberu eka ndoo; male Júda, e te gudedu ire iya eka.

¹²Je je ezia ndu isheli ozi-a; su epe-a: ‘Laphuta azu; nggube Ízurelu ono, e-te kwedu nk'iya ono!’ Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. Ya ta aswinwuhewaru ngu ifu odo; kele ya bukwa onye aphuje imiko. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. Ehu te eghugbukwaru iya eghughu l'okfu ehu ngu.

¹³O buphu t'i kweta l'ikpe nmaru ngu; mbu l'i kwefuru Ojejoje, bu Nchileke ngu ikè; bya eworu iphe-oma ngu ghakaaru agwa ndu ohodo l'iphe bu oshi, nweru idzu; tii mejehe iphe ya suru t'i mee.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹⁴“Unu lata; unube ndu ono, e-te ekwedu nk'iya ono!” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono; “ke l'o kwa yebedua bu nji unu. Ya a-fokwa unu nanu nanu le mkpukpu le mkpukpu; foo unu ebo ebo l'ikfu l'ikfu gude laa Zayonu.

¹⁵Ono teke ya a-nu unu ndu a-noduje eche unu l'o bu onye eche aturu ophu e-shi iya l'obu, bu ndu e-gude mmamphe yele iphe-odo-nya dua unu.

¹⁶O -rua teke ono, bu teke unu a-kawa l'igwe l'alì-a ono; be epe te ekfuekwa ke Okpoko Ogba-ndzu ke Ojejoje. Mbu l'o to bahuhedu epe l'egomunggo; ophu epe 'anyatahedu ya. Ophu obu iya 'aduhedu epe; ophu epe 'emehekwanu Okpoko Ogba-ndzu odo.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹⁷“Teke ono be ee-ku Jerusalemu ‘aba-eze Ojejoje.’ Yo buru le Jerusalemu be ohamoha e-dzukoje bya okwabe epha Ojejoje ugvu. Epe te emehedu iphe shi epe l'ejo okpoma mgbashi epe ono.

¹⁸O -rua mboku ono; be ndu onu-ulo Júda a-tugbabe l'onu-ulo Ízurelu; epe eshi l'alì, ndu isheli tuko bya bya eburu l'alì ono, ya nuru ndiche unu phe t'o buru okè-ipe epe ono.”

Ndu ke Nchileke abaru agwa odo eja

¹⁹“Yebe Ojejoje l'onwiya asu: “ ‘T'e lenu ege ya g'egude ehu-otso-ena l'eme unu l'o bu unwu iya; woru egiri alì, du mma nu unu; mbu alì, bu iya katsua mma l'okè-ipe ndu oha l'ophu enweje.’ Mu shi dobesu l'ii-ku mu nna; ophu ihadu mu etsotso.

²⁰Obenu l'oo ege nwanyi, nji iya e-te egudedu ire iya eka adujeru nji iya bu ege unu duru yebedua; unube ndu onu-ulo Ízurelu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

²¹A nuru olu, ada l'eli ugvu eke aagwaje iphe. O bu unwu Ízurelu gude enya-mini; l'aro; ke l'ephe shisewaru uzo; zahawa Ojejoje, bu Nchileke epe.

²²“Unu lata; unube ndu ono, e-te ekwehedu ke Nchileke ono! Ya e-me t'unu ba buhe ndu dafuru adafu.” Epe azua gbururu; su: “L'ephe a-byakfuta iya-a; ke l'oo ya bu Ojejoje bya aburu Nchileke epe.

²³Ire-lanu bu l'ike gvwaru epe l'ogwa iphe aagwa agwagwa. Uzu, aatu l'eli ugvu aburu iphe iphoro. Hoo haa ya; bu l'oo Ojejoje, bu Nchileke epe; kwa iya bu onye ndzota ke ndu Ízurelu.

²⁴Keshinu teke ayi bu unwegirima be agwa ono; mbu Balu, bu agwa iphere ono tukookwaru iphe nna ayi oche phe setaru ripyata; mbu aturu; me eghu epe; eswi epe; me unwu epe: unwoke l'unwanyi.

²⁵T'ephe zenuru l'eli iphere epe obu; nodu t'e kpua epe ifu le ntu. L'ephe meekwaru Ojejoje ono, bu Nchileke epe ono iphe du eji; mbu epebedua; mekpoo nna epe oche epe; keshinu epe bu unwu-okorobya jeye nta-a be epe tee mebua iphe o suru t'ephe mee; mbu Ojejoje, bu Nchileke epe.”

Jeremaya 4

Eeku ndu Izurelu t'izimana la epe azu

¹Ojejoje suru: “Unube ndu Izurelu. O -buru l'unu a-lata; o -buru l'unu e-tso agwa ono, bu iya akpamara ono ogo; te ya ba aphujehe iya; haa ogha ngvudangvu;

²o -buru l'unu e-gudeje ire-lanu; gude ikpe, du maa yele odobe-eka-ndoo ribua ya: ‘Kamenu; be ya e-gude okfu ehu iya; gooru unu onu; iphe bu mbakeshi egude okfu ehu iya rilahaa ugu.’ ”

³Owaa iphe Ojejoje ekfu anu ndu Juda; me ndu Jerusalemu: Unu kokotanu eke e-ta kodu akoko! Unu ba kushinu iphe l'egbudu!

⁴Unu bua onwunu utsu nu Ojejoje. Unu bufu onwunu akpapyi ke ime-obu; unube ndu Juda; me ndu Jerusalemu. Odumeka be oke ehu-eghughu yebe Nchileke agbanwuhukwa; relahaa l'o bu oku. Ishi iya aburu ejo iphe, unu meshiru. O -watawa etsutsu; ta dukwa onye agbanyi-ghe iya nu.

O-la-l'iyi e-shi l'isheli

⁵“Unu raa ya arara l'ali Juda! Unu echia ya ochi mkpu le Jerusalemu; su: ‘Unu gbua upyoku tsoru ali ndu Izurelu kpamukpamu!’ Unu rashia ora ike; su: ‘Unu dzukobe l'ekalanu! T'unu gbalaa; laa mkpukpu, a kpuru upho-mkpuma iya mgburumburu!’

⁶Unu palia ekwa ohubama t'e jeshia le Uguv Zayonu! Unu gbalaa je anodu ndu! Unu be ejekwa okpo ukfu; kele ya shikwa l'uzo isheli gudekwa o-la-l'iyi l'abya; mbu mgbonwu, a-du ejo eji.”

⁷Agu shiakwa l'ekfukala iya lufuta. Mgbugbu-madzu l'iphe bu mbakeshi be gbeshiakwaru ogo. O shiakwa l'eke onono l'eje t'o mee ali unu t'o daburu ochobo. Mkpukpu unu be oo-me; yo chihu; to nwehe ophu madzu ebu ebubu.

⁸Oo ya bu t'unu yee uwe-aphu; unu agua aphu; tua uzu-ekwa; ke l'o-re-phuruphuru, bu ehu-eghughu Ojejoj e ta lufukwaa ayi l'ehu.

⁹“O -rua mboku ono; be meji a-tofukwa ndu eze; epe le ndu ishi.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. “Ndu achijeru Nchileke eja a-wata otsu egvu; ndu nkfuchiru Nchileke; be oo-du biribiri.”

¹⁰Ya ndono; ya asụ: “Haa; nggube Nnajiufu, bu Ojejoje; ndu-wa; ephe le ndu Jerúsalemu b'i dusweekwaru uzo okpobe eduswe; ke l'i suru ephe: ‘Le nchi a-dukpokwaa unu ndo!’ Ole ogu-mbeke b'a dabekwanuru ayi lekpiri!”

¹¹O -rua teke ono be ee-kfuru ndu-a ephe le ndu Jerúsalemu: “L'ejo pherephere, erebushi anu l'ehu, e-shi le nggeregede, no l'echi-egu ono e-zi zikfuta ndibe mu; ophu o bukwa t'o phuchaa ephe aphucha; m'o kwanu t'o mekwaa ephe emekwa.

¹²Pherephere ono, e-shi iya l'eka ono a-karikwa ogude eme egbe iphe ono. Nta-a bu te ya bya ekfua iphe bu ikpe, ya ekpe ephe.”

¹³Lenu! Ohogu obu awukwa awuwu l'abya l'o bu urukpu. Ugbo-inya iya l'ada tititi l'abya l'o bu oke pherephere. Inya iya kakwa ugo ome egwa. Nshoo ayi! Ayi laakwaru l'iyi!

¹⁴Nggube Jerúsalemu; sashina ejo iphe, no ngu l'obu; k'ophu aa-dzota ngu!?Bu jeye teke ole; be ii-ha ejo oriri l'obu ngu?

¹⁵O nweru nwozi, shi le mkpukpu Danu l'ara iya arara l'ekfu l'iphe du eji byakfutaru ali ugvu ugvu Ifuremu.

¹⁶Woru iphe-a kfuaru ohamoha! Raaru iya ndu Jerúsalemu arara; su ephe: “Ndu ohogu, shi l'ali eke teru enya abyakwa. Ephe echi mkpu-ogu l'ekpu iphe bu mkpukpu mkpukpu, nogbaa l'ali Jüda.

¹⁷Ephe ano-pee ya mgburumburu l'o bu ndu eche nche l'egu; okfu l'o kwefuru mu ikè.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹⁸O kwa umere ngu yele iphe i gude eka ngu meta be lotaru iphe-a kobe ngu. Owaa bukwa iphe be eechi ngu. Oomeshikwa ehuka ike; oolo eka le meji!

Okfu-ehu ndu Jüda eru Jeremaya l'ehu

¹⁹Epho mu-o! Epho mu-o! Oolokwa mu eka le meji. Meji akukwa mu pheephee. Mu ta dukwa ike odobe onu ndoo; kele mu nuwaru upyoku; nuwa mkpu, eechi l'ifu ugu.

²⁰O-la-l'iyi tsopyaberu o-la-l'iyi. Ali ono l'oha bukwa ikpozu. T'a kwaa jia enya; b'a tukowa ulo-ekwa mu l'o ha mebyishia; toko ulo mu mebyishia le gbatabuta.

²¹?Bu jeye teke ole; be mu a-nodu ele ugu enya; yoo da; l'anu oda upyoku k'ogu?

²²“Ndibe mu bukwa ndu eswe; ke l'ephe ta madu onye mu bu. Ephe bu unwegirima, e te nwedu egomunggo; ophu iphe 'edojedu ephe enya. Iphe ephe maru enya iya bu ome ejo iphe; ephe ta ma ome iphe du mma.”

²³Mu abya elee enya l'eliphe mgburumburu; ophu o nwedu ugbugba; ophu o dudu iphe no iya nu. Mu abya elee enya l'imigwe; to nwe iphoro, no iya nu.

²⁴Mu abya elee enya l'eli ugvu ugvu; ephe atuko anmagbaa jijiji; ugvu ugvu atuko angagbaa anganga.

²⁵Mu abya elee ɛnya; to nwe madzụ, mu phuru. Iphe bu ụnwenu, ephe l'eli atụkooaa pheshihu.

²⁶Mu abya ejeshia ole ɛnya; alị, shi emehuje iphe abụwaru echi-egu. Iphe bu mkpukpu, nọkota iya nụ l'ọ ha abụkotawaru ikpọzu l'ifu Ojejoje; mbụ l'ifu o-re-phuphuphu, bu oke ɛhu-eghughu iya ono.

²⁷Owaa iphe Ojejoje ekfu ndo-ọ: “Alị ono l'ọ ha a-bụkwaru ikpọzu. Olee ya te emebyishibebedu iya l'ọ ha.

²⁸Oo ya bu l'eliphe a-gu aphụ. Imigwe, nọ l'ephekerephe agbahu ọchi; kelee ya kfuakwaru iphe ya kfulu; ọphu ya alakwa azu. Ya kfuakwaru ege ọo-du; ọphu ya a-ghakwa ɛnya l'azu.

²⁹Igidi ndu chi inya me akfu l'abya ọgu be bu: iphe bu ndu edukfu, nuru iya nụ; ephe agbalaa; je edomishia onwephe l'egbudu; ndu awuba l'ogba, nọ l'ugvu je edomishia onwephe. Ephe atuko mkpukpu ephe l'ọ haa; gbalashia. E to duhedu ọphu madzụ eburu.

³⁰?Bukwanu ngunu; be iime nggube alị ono, daburu ochobo ono? ?Nanu ege eegude; nggu eyee uwe, l'eke meeme; yee iyagba, e meru le mkpola-ododo? ?Nanu ege eegude; nggu egude iphe techishia ɛnya? Ngwa, i kwaru onwongu bukwa ke mmanu. Ndu nggu l'ephe eshi onya b'i duakwa ashi. Ephe gbe achookwa nụ ndzụ ngu.

³¹Ya nuakwaru ekwa, du l'ọ bu ke nwanyi, ime eme; mbụ l'ude, ọotsu du l'ọ bu ke nwanyi ime ọdungu iya l'eme. Olu ono bukwa ke Zayonu eme t'ọ tua ume; bya amachia ẹka iya; su: ‘L'ike gvakwaru iya. E wookwaru iya nū ndu e-gbu iya nū.’ ”

Jeremaya 5

Ndu Jerúsalemu; ephe l'odobe ẹka ndo

¹Unu tsoru Jerúsalemu jee ya mgburumgburu; unu lekota ɛnya; unu achoo l'edukfu l'edukfu; maru me unu a-phu m'ọ onye lanu, bu onye eme ire-lanu; l'achojje iphe bu oswi-okfu. Oo ya bu le mu aguaru mkpukpu ono nvu.

²A makwaru-a l'ephe egudeje epha Ojejoje kfuwa “kamenu”; obenu l'angu, ephe eri; kwa ejo-ire; b'ọ bu.

³Nggube Ojejoje; ?to budu ire-lanu; be iinoduje ele ɛnya iya? I chiru ephe iphe; ọphu ọ hudu ephe oku. Nggu abya ajaa ephe ewena; ọphu ephe 'ekwekwaphu omekwazi iphe ephe mesweru. Ephe emetsua obu ephe; yo shihugbaa dungudungu l'ọ bu mkpuma; bya ajika l'izimana ta aladu ephe azu.

⁴Mu aria; su: “Ndu-a bukwa ndu ukpa; buru ndu eswe. Ishi iya aburu l'ephe ta madu uzo ke Ojejoje. Mbụ l'ephe ta madu iphe Nchileke ephe suru t'ephe meje.

⁵Mu e-jekfu ndu ishi je ekfuru yeru ephe. Ephebedua a-kabekwaa maru uzo ke Ojejoje; maru iphe Nchileke ephe suru t'ephe meje.” Obekwanu l'oo ege ndu ọphu du

bẹ ẹphebedua dọ. Ẹphebedua kwaphu mebyiwaru iphe shi segbabe mu l'ẹphe; bya agbabua eri, shi jigbabe mu l'ẹphe.

⁶Yọ buru iya meru iphe agu, shi l'oswa a-bya adzu-gbushia ẹphe. Ejo agu eshi l'echi-egu bya atagbushia ẹphe. Oduma e-wota onwiya ghaa le mkpukpu ẹphe kwaberu ẹphe; onye lufutaru nu; yo laa ya ibiribe ibiribe; ke l'ike, ẹphe kwefuru hawa nshinu; adafu, ẹphe adafushiru ahawa l'igwe.

⁷Bu ngunu meru iphe ya a-guru unu nvu? Unwu unu gbadooquwaru mu; bya egude agwa, e-ta abudu Nchileke rilahaa angu. O le o kwa mbedua emekotajeru ẹphe iphe bu mkpa ẹphe l'o ha. Ẹphe erikwaphu ogori; l'awu gbigbigbi eje l'ulo unwanyi okpara.

⁸Ẹphe bu inya, a nu-jiru ẹpho ohuma, oje okee l'agushi ike; ke l'ẹphe ha aragba mimimi l'agbakfu nyee nwoke ibe ẹphe.

⁹Ya a-haa ẹphe te ya ba anushi ẹphe aphu iya to? Bu oha, du ege ono be ya ta agwatadu ugwo iphe ẹphe eme? Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹⁰Unu je atuko upho-mgbo vayinu iya ono mebyishia; o le t'unu ba tukokwa iya mebyishibebe l'o ha. Unu kwashikota iya ekali; kele ndu-wa ta duhedu ophu bu ke Ojejoje.

¹¹Ndu onu-ulo Izurelu ye le ndu onu-ulo Juda be mewaru k'ophu ya te gudehedu ire ẹphe eka le phuu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Ojejoje ajika ndu Izurelu

¹²Ẹphe dzuwaru ejo-ire kpua Ojejoje; ke l'ẹphe suru: "Le to dukwa iphe oome! Ophu t'o dukwa iphe eme ẹphe. E t'a abyakwaru ẹphe ogu; ophu ejo egu 'abyakwaru ẹphe.

¹³Ndu nkfuchiru Nchileke te nwehekwa iphe odo, ẹphe bu; gbahaa pherephere. Ophu okfu Nchileke 'anohedu ẹphe l'ime. Oo ya bu t'iphe ẹphe suru l'oo-me ndu odo mee ẹphebedua l'onwẹphe."

¹⁴Oo ya bu le agha; o wakwa iphe Ojejoje, bu Nchileke; mbu Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndo-o: "Keshinu ndu-a kfuru egbe okfu, du ege-a be ya e-me te okfu iya ophu no nggube Jeremaya l'onu buru oku; ndu-a aburu nku, oo-nodu eke.

¹⁵Unube ndu onu-ulo Izurelu; ya gudeekwa ndu shi eke teru enya l'abyakfuta unu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. Oha obu bu oha, shi l'iche; buru oha, ike du; ndu unu e-ta madu okfu-ali ẹphe; unu ta nu iphe ẹphe ekfu.

¹⁶Ekpa akfu ẹphe dugbaa l'o bu ili, gheru onu. Ẹphe l'ẹphe ha tuko buru ndu ike-ka-l'ogu.

¹⁷Ẹphe a-tuko iphe unu gega akpata l'okfu unu ripyaa; bya eripyaa nri, unu nweru enweru. Ẹphe atapyaa unwu unu: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi; ẹphe atapyaa egbu unu; me aturu unu; mekpoo eswi unu; ẹphe eripyaa vayinu unu; mekpoo oshi figu unu; ẹphe egude ogu-mbeke mebyishia mkpukpu unu l'o ha, bu ndu ophu a kpu-pheru upho-mkpuma mgburumgburu, unu sworu obu yeru.

18“Obenu agha; o -rua mbọku ono; bẹ mu te emebyishibebekwa unu kpamukpamu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

19Teke ndu Ízurẹlu jiru: “?Bụ ngunu meru iphe Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe meru ẹphe ẹge-a?” Mu asụ ẹphe: ‘Lẹ keshinu unu gbadoru Nchileke; bya agwalahaa agwa ndu ọhodo l'ali unu; ọo ya bụ lẹ nta-a bẹ unu e-jeru ndu ọhodo ozi l'ali, ẹ-ta abudu nk'unu.’”

Ọkwa, aanmaru ndu kẹ Ojejoje

20Unu raa iphe-a arara tẹ ndu ọnu-ulo Jékọpu nua ya! Unu ejekwaphu je echia ya lẹ mkpu l'ali Júda sụ ẹphe:

21Unu nukwaa iphe-a; unubẹ ndu l'eme eswe; ọphu unu 'enwedu egomunggo; unubẹ ndu nweru ẹnya; ọphu unu 'aphudu iya ọzo. Unu nweru nchi; ọphu unu 'anudu iya iphe.

22Ojejoje sụru: ?Tọ gbadu t'unu tsuje iya egvu tọo. ?Tọ gbadu t'unu nọdu iya l'ifu nmahu kpakpakpa tọo. Ọ kwa yẹbedua gude evevee kpaa ókè eze ẹnyimu yẹle ali; bya atụ-bua l'ẹ to nwedu l'ọ tso-ghata iya gbururu jeye lẹ gbururu. Eyii mini tsoo l'ọ tso ru b'ẹ tọ tso ghatadu iya. Ọo-tso kpokwaa daa ọda; ọle ẹ tọ tso ghatadu iya.

23Obenu lẹ ndu-a bụ ndu ejo ọkpoma; okwefu ikè anodu ẹphe l'obu. Ẹphe ghakobewaru; tugbua.

24Ẹphe ta asujedu onwẹphe: “T'ẹphe tsuedukwa Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe egvu; onye achije mini-ebuhu yẹle mini ishi-odungu l'oge iya; onye bụ iya fofutaru oge ọ-kpa-nji dobe.”

25Ọ bụ emeswe, unu emesweje bẹ meru tẹ egbe iphe ono be emejehe. Yọ buri ejo iphe unu; kparu iphe iphe dụ mma te erudu unu ẹka.

26“A -bya l'ẹke ndibe mu doru bẹ ndu eme iphe dụ ẹji nokwa iya; ndu egepajeru l'ọ bụ ndu agba ọnya ẹnu; mẹ lẹ ndu agba ọnya, ẹphe e-gude nmata madzụ.

27Ọ bụ ẹge nwenu ejije ẹkfuna iya-a bụ ẹge ẹregede jiru ọlo ẹphe pyimu. Ẹphe nwewaru iphe bya aburu ndu ike nọ.

28Ẹphe abya adakota okporokpo l'egbu ngerengere. Ejo iphe ẹphe eme te enwehedu oge. Ẹphe ta ahajeduru ndu a toru ogbe enge; ẹphe ta agbaru ndu ukpa odzori.

29“?Tọ gbadu kẹ tẹ ya nua ẹphe aphụ iphe-a, ẹphe eme-a tọo??Tọ gbadu tẹ ya melata ọha, dụ ẹge-a iphe ẹphe eme iya tọo?

30Iphe aatso oyi; mẹ iphe anyi ishi edzu meekwaru l'ali-a:

31Lẹ ndu nkfuchiru ekfukwa iphe ẹ-ta abudu oswi-okfu. Ndu achijeru Nchileke ẹja aburu ike onwẹphe bẹ ẹphe gude achị. Yọ buri ẹge ono bẹ dụ ndibe iya mma. Obenu;?bụ ngunu bẹ unu e-me m'o rua l'ikpazu iya?”

Jeremáya 6

Jerúsalemu b'e yechiru

- ¹“Unube unwu Bénjaminu; unu gbaa oso ndzu unu! Unu shi le Jerúsalemu gbafu! Unu je egbua upyoku le Tékowa! Unu amube oku ogba ama le Bétu-Hakeremu; ke l'iphe du eji shikwa l'uzo isheli l'awu abya; mbu iphe du eji, a-tuko iphemiphe obule mebyishikota!
- ²Mu e-mebyishikwa nwada Záyonu, bu onye ono, ama ntumatu; bya agbakota nwa pukapuka ono.
- ³Ndu eche aturu a-chiru aturu ephe bya afuaru iya. Ephe abya eworu ulo-ogu ephe sū-pee ya mgburumburu. Onyemonye anodu elekota uswe iya nk'iya.”
- ⁴“Unu kwakobe je etso iya ogu! Unu gbeshi te ayi jee ogu l'echi eswe! O bu; unu lekwa; nchi ejihuakwa; nwonyonyo urenyashi hakwa nshinu.
- ⁵Oo ya bu; unu gbeshi t'ayi je ogu l'enyashi je emebyishia upho-mkpuma mkpukpu iya!”
- ⁶Owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu: O suru: “T'unu gbutsushia oshi gude je edoo ose-ogu; kpo-pee Jerúsalemu mgburumburu! Mkpukpu-a; be aa-hu ahuhu; ke l'ookpa-gbu madzu akpagbu.
- ⁷O kwa ege ono, welu edobeje mini iya t'o du ophungu ophungu tekenteke ono bu ege iphe du eji iya aduje ophungu ophungu tekenteke. Mkparawa yele omebyishi iphe bu ebubu l'ime iya. Iphe-ememe, eme iya nu yele iphe e mekaru iya ejije mu ehū mkpurumkpuru.
- ⁸Nukwaaphu aka, ya alo ngu le nchi-a; nggube Jerúsalemu; odumeka be ya aghakwaru ngu azu; bya emee ngu ti daburu ochobo; k'ophu e to dudu onye ebu ngu nu.”
- ⁹Owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu. O suru: “L'ephe a-tutu nwa ndu Izurelu, phoduru nu ege ono, aatoje nwehu tutua uphodu akpuru vayinu ono. Ephe abya aghaa aka ege onye agho vayinu, aghaje aka gudetsua l'ekali-oshi iya.”
- ¹⁰?Bu onye be mu e-kfubaaru okfu nu; loo ya aka le nchi??Bu onye a-ngaberu iya nchi? A swo-chishiakwaru ephe nchi; k'ophu bu l'ephe ta anuhedu iphe le nchi. Iphe Ojejoje ekfu anoduje agba ephe ekpu le nchi.
- ¹¹Obenu le mbedua be oke iwe Ojejoje jiru obu; k'ophu bu le mu ta duhedu ike otagbu iya le nshi. “Woru iya kpua unwegirima, no l'oma esu-uzo! Kpukwaa ya phu unwu-okorobyia, kuru l'ekalanu. Nwoke yele nyee ya be oo-tuko gude; ephe ebo; mewaru ndu bu ogurennya; mbu ndu akahu ndu pawa mgboro eje.
- ¹²Ulo ephe l'o ha be ee-wotsuaru nu ndu odo; mekpō ali ephe; me unyomu ephe; me mu -machilephu aka byia ndu, bu l'ali ono.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- ¹³Dubekpoo l'onye ophu katsua nwanshiji; jeye l'onye ophu kagee nshinu: l'ephe ha bukota ndu enya-nkomunko; mekpō ndu nkfuchiru Nchileke ephe; jeye le ndu achijeru Nchileke eja ephe. L'ephe ha agbakotalephu eregede.

- 14 Onya, aba ndibe mu; bẹ ẹphe anọduje eme ẹnyiru ẹnyiru l'ẹ tọ dudu iphe ọ bu. Ẹphe anọduje ekfu l'iphemiphe ọbule ọda agu; l'ẹ-ba ọdu ẹhu-agu, nonu.
- 15 ?Bụ iphere ahuma, ẹphe meshiru ọdu ẹphe tọ? Wawakwa. Iphere ta dukpokwanu ẹphe lẹ phuu! Mbụ;?o gbe rua ẹphe l'ẹhu.?Tọ ọdu iya meru iphe ẹphe e-toru ndu darunu daa. Ishi e-ru ẹphe alẹ teke mu a-wata ẹphe ọhu àhùhù. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- 16 Owaa iphe Ojejoje ekfu: Ọ suru: “T'unu voodoo lẹ mkpokahu-uzo lee ẹnya; unu aja aja ọzo ọphu shi lẹ ndiche! Unu jia aja ọzo ọphu ọdu mma; wata iya eshishi! Ono ọdu teke mejẹ a-makfuru unu anmakfuru. “Obenu l'ẹphe jikaru l'ẹphe te eshidu ọzo onanu.
- 17 Ya ọfutaru ndu nche dobe t'ẹphe chee unu nche; bya asu: ‘T'unu ngabekwa nchi l'oda ọpyoku!’ Unu ajika.
- 18 “Oo ya ọdu; unu nukwaa ọwaa; unubẹ ọhamoha! Unu lezikwaa ẹnya ọhuma; unubẹ ndu ekebe; phụ iphe e-me ẹphe.
- 19 Nggube mgboko; nukwaa: Ya gudeekwa ọ-la-l'iyi abyakfuta ndu-a; mbụ nebyi iphe ẹjo-ọriri ẹphe mitaru. Ishi iya ọdu lẹ ẹphe ta ngabedu nchi l'okfu iya. Tẹmanu bẹ ẹphe jikakwaruphu ekemu, ya turu dobe.
- 20 Ínsensu, e shi Sheba ewotaru mu; mẹ kalamosu, shi ẹke, teru ẹnya;?mu gude iya eme ngunu? Ngweja-ukfuru unu bẹ ya ta anatakwa; ọphu anu, unu anọduje egburu iya ta aduhokwa iya mma.”
- 21 Oo ya ọdu; ọwaa iphe Ojejoje ekfu: “Lẹ ya e-dobe iphe a-ọdu ndu-a ukfu: Nna l'unwu a-tuko vukota iya; dashia. Ndu obutobu; mẹ ndu eshi ọnya a-tuko laa l'iyi.”
- 22 Owaa iphe Ojejoje ekfu: “Unu lenu; o nwekwaru ndu soja, shi l'alẹ ọzo isheli awu abya. Oha, paru ẹka bẹ akwakobekwa k'ogu. Ẹke ẹphe shi ọdu l'ẹke mgboko jeberu.
- 23 Iphe ẹphe chi abya ọdu akfu; mẹ arwa. Ẹphe nweru ẹjo okpoma; ẹphe t'ama iphe ọdu obu-imiko. Ekiri, ẹphe ede ọdu l'ọ ọdu eyii eze ẹnyimu; l'ẹke ẹphe agba inya ẹphe l'abya. Ẹphe doru onwẹphe l'ọ ọdu ndu ọdu l'ogu; l'abyaru unu ogu; unubẹ ndu Jerúsalemu.”
- 24 A kookwaru ayi akọ ẹphe. Ehu anwukota ayi kpaa. Mejẹ atofu ayi. Mbụ; iphe-ehuka, byaru ayi adulephu l'ọ ọdu kẹ nwanyi, ime eme.
- 25 Unu be ejekwa l'egu! Ọphu ọ dukwa onye a-ọdu aghaphe l'esu-uzo; kẹle ndu ọhogu ono chikwa ogu-mbeke. Tẹmanu bẹ iphe otso egvu tukokwa ekemeke tua.
- 26 “Ndibe mu; unu yee uwe-aphu; gwoo onwunu lẹ ntụ! Unu raa ẹkwa; l'ọ -bụ onye nwa lanu, ọ mutaru nwuhuru; kẹ l'ọ kwa: a -bya amaru; onye mgbugbu-madzu ono abya afuru ayi.
- 27 Mu meekwaru ngu onye a-data ndibe mu adata. Ii-ọduje eleta ẹphe ẹnya; data ọzo ẹphe adata.

²⁸L'èphe ha bükota ndu kwefuru ikè, obu huru gbengu, bụlephu iphe èphe aghaphe l'eme bụ ọtu mgbamu. L'èphe ha atụkolephu l'arụ ụru-alị. Èphe kpọru gbengu l'ọ bụ ope; mę l'ígwè.

²⁹Ékò, aasụ bę ọku iya anma kfukfukfu; k'ọphu ee-gude ọku kepyashia ọta-njele. Obenu l'onye-uzu eme kę mmanu; kęle ndu iphe dụ ẹji ta bụdu l'e mewaru; t'èphe gvụ.

³⁰Iphe eeku èphe bụ: mkpọla-ọcha, a jikaru ajika; kęle Ojejoje jikawaru èphe.”

Jeremáya 7

Ọ nweru uru, nọ l'èregede

¹Ojejoje abya ezia Jeremáya; sụ iya:

²“T'ọ je evudo l'ọnu eze-ulo Nchileke raa ozi-wa arara l'èke ono: “Unu nua iphe Ojejoje ekfu; unubę ndu Júda l'unu ha, bụ ndu eshije l'ọnu-uzo-wa je ọbaru Ojejoje ẹja.

³Ọwaa iphe Ojejoje ekfu; mbụ Ọkaribe-Kakọta-Ike, bụ Nchileke kę ndu Ízurelu: Unu memaa ụzo unu; mę umere unu; ẹge ya e-kwe t'unu buru l'èke-a.

⁴Unu ba kpọkwaru obu ye lę okfu ndephu ono; sụ: Ọwaa kwa eze-ulo Nchileke; eze-ulo Nchileke; eze-ulo Nchileke.”

⁵Ọ -bụru l'unu gbanweru ụzo unu ọkpobe agbanwe; bya agbanwee umere unu; bya ekpelahaaru madzụ ibe unu ikpe, dụ maa;

⁶Ọ -bụru l'unu haru omegbu ndu laru alala emegbu; haa omegbu ndu a tọru ogbe; unwanyi, maa tufuru; haa ogbushi ndu ẹ-te nwedu iphe èphe meru l'èke-a; ọ -bụru l'unu haru otso agwa l'agwa ọdo, bụhukwaa onwunu bę unu emeka iphe;

⁷ono teke ya a-ha unu t'unu buru l'èke-a; mbụ alị ono, ya nuru ndiche unu phę t'ọ bụru nk'èphe gbururu jeye lę gbururu ono.

⁸“Obenu; unu lewaru; iphe unu kpọru obu yeru bụ ntuphu-ire, ẹ-ta adudu mkpa, ọoga.

⁹?Unu a-nọdu ezi iphura; l'egbu ọchi; l'eri ogori; l'eri angụ ẹregede; l'akpọru Bálu ínsensu ọku; l'agba etso agwa l'agwa, unu ẹ-ta amadu;

¹⁰e -metsua; unu abya evudo l'ifu iya l'ulo-a, bụ ulo ọphu eeku ẹpha iya alaru-wa; sụ: ‘A nafutawaru unu; k'ọphu unu a-nọdu emeje ahuma ahuma-a?’

¹¹Ulo-a, eeku alaru ẹpha iya-a;?unu mewaru iya; yọ bụru ẹke ndu iphura edomije onwèphe tọ? Ya elekpelekwaphu unu ẹnya. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹²“Unu tųgbunua nta-a je ẹke ya vuru ụzo fọta t'ọ bụru ẹke ya e-buru eburu lę mkpukpu Sháyilo; je aphụwaru iphe ya meru iya. Ishi iya aburu iphe dụ ẹji ndu nk'iya; mbụ ndu Ízurelu meshiru.

- 13**Teke unu emekota iphe ono l'ọ ha bẹ ya kfuru yeru unu. Ya -kfutsua; ya ekfukwazi iya ọdo; ọphu unu 'angaduru iya nchi. Ya ekua unu oku; ọphu unu 'azadu iya. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- 14**Oo ya bu l'ọo iphe ono, ya meru Sháyilo ono bẹ ya e-mekwaphu ọlo-a, eeku alaru ẹpha iya-a; mbu eze-ọlo Nchileke ono, bu ọlo ono, unu kporu obu yeru ono; mbu ẹke ono, ya nuru unu; bya anukwa iya phu nna unu oche ẹphe ono.
- 15**Ya a-chifu unu l'ifu iya ẹge ono, ya chifuru unwunne unu; mbu ndu Ífuremu l'ẹphe ha ono.”
- 16**Oo ya bu; nggube Jeremáya; be ekfukwa; nu iya l'okfu ẹhu ndu-a. Be echichikwaru ẹphe mkpu; ọphu irokwa iya aroro l'okfu ẹhu ẹphe; kele ya ta angakwaru ngu nchi.
- 17**Mbu;?ti phudu iphe ẹphe emetsua le mkpukpu Júda; me l'echi-esu-uzo Jerúsalemu?
- 18**Unwegirima akpa nkụ; nna ẹphe l'aphu-nwu oku; unwanyi l'agwa ntụ witu, koru ekoko t'ẹphe gude gheeru Eze-nwanyi Imigwe akara. Ẹphe agbaru agwa ọdo mee; gude agwa iya; k'ọphu ẹphe a-kpatsu iya ẹhu-eghughu.
- 19**Obenu;?bu yẹbedua bẹ ẹphe akpatsu ẹhu-eghughu to. To buchidua onwẹphe bẹ ẹphe emebata; shi ẹge ono l'eme onwẹphe iphe-iphere? Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- 20**Owaa iphe Nnajiufu, bu Ojejoje ekfu: Oke ẹhu-eghughu iya; bẹ ya a-wukwa l'ẹke-a; wua ya madzu; wua ya anu; wua ya l'oshi, no l'egu; wua ya le nebyi iphe aakpata l'ali; yo tsua oku; to du onye a-du ike agbanyi iya.
- 21**Owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu; mbu Nchileke ke ndu Ízurelu: Unu woruru ngweja-ukfuru unu yekobe le ngweja mmanu unu ọdo; unu ataaru anu iphe obu l'onwunu;
- 22**kele teke ya dufutaru ndiche unu phe l'ali Ijiputu; kfuru nu ẹphe; b'e to bulekwapu ekemu ke ngweja-ukfuru yele ke ngweja mmanu ọdo bẹ ya turu nu ẹphe;
- 23**ya tukwaruphu ekemu-wa nu ẹphe; su ẹphe: Unu meje iphe ya suru t'unu meje; unu aphu le ya a-buru Nchileke unu; unu aburu ndibe iya. Unu tsojekpelephu uzo iphe ya kfuru unu su t'unu meje l'ọ ha; k'ọphu ọo-duru unu le mma.
- 24**Obenu l'ẹphe ta ngadu nchi; ọphu ẹphe 'eyedu onu. Iphe ẹphe gbe mechia bu l'ẹphe tsoru iphe ẹphe ritaru l'ejo okpoma ẹphe. Yo be k'ọphu ẹphe a-nodu eje l'ifu l'ifu; ẹphe egbe ala azu azu.
- 25**Keshinu teke ono, ndiche unu phe lufutaru l'ali Ijiputu ono jeye nta-a; mboku-mboku; bẹ ya anodujelephu ezi ndu ozi iya, bu ndu nkfuchiru iya t'ẹphe byakfuta unu; ya -zitsua; ya ezikwazi.
- 26**Obenu l'ẹphe ta ngaduru iya nchi; ẹphe te yeru iya onu. Ẹphe ewolerua olu kegabe; iphe du eji nk'ẹphe aka ke nna ẹphe oche nshinu.
- 27**Jeremáya; e to nwekwa m'o -ruhuru; i kfukotaru ẹphe iphe-a l'ọ ha; bẹ ẹphe te egbe angakwaru ngu nchi. I -kua ẹphe oku; bẹ ẹphe ta azakwa ngu iya.

²⁸Oo ya bu l'oo iphe ii-kfuru ephe ndo-o: Owaa iphe oha, e-te medu iphe Ojejoje, bu Nchileke ephe kfuru; ophu ephe 'emezijedu iphe ephe mesweru. Ire-lanu gvukwaru ephe l'onu. O gbawaru oso gbafu ephe l'onu.

Nsuda eke eegbuje madzu

²⁹“Unube ndu Jerusalemu; unu je akpushia egbushi unu woru je etufashia etufashi. Unu ejekpooru l'eli eli eke aagwaje nte je anodu gua aphu; kele Ojejoje jikaakwaru ogbo ono, o tu-koshiru oke ehu-eghughu iya ono; mbu l'o gbadowaru ephe kpmukpamu.

³⁰“Owaa iphe Ojejoje ekfu: Ndu Juda meekwaru ejo iphe l'enya iya. Ephe dobekwaru ahuma ephe ono l'ulo ono, eeku alaru ephe iya ono; woru iya turua.

³¹Ephe kpuwaru enya eke aagwaje iphe le Nsuda Nwatibe Hinomu; gua ya Tofetu; t'o buru eke ephe a-kpoje unwegirima ephe ke unwoke; me ndu k'unwanyi oku. Iphe ono aburu iphe ya ta asudu ephe t'ephe meje; t'o bu l'o batajeru iya abata l'uche le phuu.

³²Oo ya bu; owaa kwa iphe Ojejoje ekfu: Lekwa; oge abyaakwa teke ee-mekochaa; t'e ekuhedu iya Tofetu; m'o kwanu Nsuda Nwa Hinomu. Iphe ee-gbe ekuchia ya aburu Nsuda mgbugbu-madzu; ke l'ee-li odzu le Tofetu; ke l'e to nwehedu eke odo, ee-li iya odo.

³³Ono teke odzu ndu a l'a-buru nri enu, ephe l'eli yeke anu, bu l'eliphe. E to dudu onye a-chi ephe chia k'o chifu ephe.

³⁴Ya e-me t'ehu-otso-ena yeke ote eswa kfushi. E to nwehu eke eetekwadu egvu eswanwanyi ophungu l'ali Juda; me l'esu-uzo Jerusalemu l'o ha; ke l'ali-a a-daburu ochobo.

Jeremaya 8

¹“Owaa iphe Ojejoje ekfu: O -rua teke ono; be okpu ndu eze, shi chia ali ndu Juda yeke okpu ke ndu ishi ephe; me okpu ndu achijeru Nchileke eja; me ke ndu nkfuchiru Nchileke; me ke ndu Jerusalemu l'ephe ha be aa-chishi l'ili ephe.

²A chishia ya wushi jakpatangu; anwu echi iya; onwa echi iya; iphe bukpo mkpokpodo, no l'igwe echikota iya; mbu iphe ono, ephe shi yeru obu ono; shi ejeru iya ozi; mbu iphe ono, ephe shi etso; l'eje iya ojita l'aji; l'abaru iya eja ono. E taa tutukobedu iya; ophu eelidu iya elili; iphe e-mechia nu; bu l'ephe a-du l'o bu ikpo nshi, kuru l'ali.

³Teke ono, ya a-chi ephe ono be nwa ndu ophu a-phodunu l'iphe bukpo ali eka mu shiru chia ephe a-hata anwuhu ama l'onodu ndzu. Ono iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.

Ejo iphe yeke iphe-ehuka

⁴“Owafua iphe ii-kfuru ephe ndo-o: Owaa iphe Ojejoje ekfu. O suru: Madzu -daa iko;?too gbeshijehedu to? Onye gbeshiru nu;?to lajehedu azu to?

⁵?Nanukwanu ege e meru be ndu-a alalephu azu azu? Mbu;?nanu ege e meru; ndu Jerusalemu akpafu onwephe akpafu? Ephe akube eka l'eregede; jika olata azu.

- ⁶Ya ngabekpooru nchi ohuma ohuma; obenu l'ephe te ekfujedu iphe vudo nhamunha. Ophu o dudu l'ephe ha onye ophu izimana iphe du eji iya alaje azu; ke t'o su: ?Bunua ngunu be ya meru ege-a? Onyemonye emelephu iphe guru iya nu; l'o bu inya eme enari l'ifu ogu.
- ⁷Oku-eswi-uda, no l'akpamigwe maru oge iya. Esa; kparakobe jeye l'ororokiro; l'ephe ha amaru teke ephe alufutaje. Obenu le ndibe iya ta madu ekemu Ojejoje.
- ⁸“?Nanu ege unu e-shi su l'unu maru iphe; l'unu nweru ekemu ke Ojejoje; l'eke ndu ede ekwo gude eregede gbanwee ya; yo buru eregede?
- ⁹Ndu maru iphe be ee-me iphe-iphere. Ee-ye ephe egvu; nmata ephe l'onya. Keshinu ephe jikaru iphe Ojejoje ekfu; ?bu egbe mmamiphe ngunu be ephe nweru?
- ¹⁰Oo ya bu le ya e-duru unyomu ephe dee unwoke ndu odo. Ya eworu ali ephe nu ndu ophu l'e-nweru iya nu. L'e shikpoo l'onye katsua nwanshi jeye l'onye ophu katsua nshinu; l'ephe ha bukota ndu enya-nkomunko ke iphe eenweru enweru. Ndu nkfuchiru me ndu achijeru Nchileke eja tukoleruphu buru iphe lanu. Ephe l'ephe ha agbakotalephu eregede.
- ¹¹Onya, aba ndibe iya be ephe anoduje eme ogvu enyiru enyiru l'e to nweddu iphe o bu. Ephe anoduje ekfuru l'iphemiphe obule dua mma l'eke iphe ta dudu mma.
- ¹²Iphere ahuma ahuma, ephe meshiru; ?oogbe du ephe to? Wawakwa. Iphere ta dukpokwa ephe le phuu. ?Ephe gbe makporunu iphe bu otso enya. Oo ya meru iphe ephe e-toru ndu darunu daa. Ephe a-daru ali teke ya a-wata ephe ochi iphe. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- ¹³“Owaa iphe Ojejoje ekfu: Le ya e-mekwa t'e b'o du iphe ephe a-nodu akpata l'okfu ephe. Eri vayinu ta amihakwa amimi. Ophu oshi figu ta amihakwa nebyi. L'ephe ephe ha a-lakota ekwo. Iphe ya shi nu ephe; be ya a-natakota ephe.
- ¹⁴“?Bunua ngunu kparu iphe ayi no l'eke-a? Unu dzukobe t'ayi toko gbalaa gbaru lagbaa le mkpukpu ono, a kpuru upho-mkpuma iya mgburumgburu ono; nodu l'eke ono laa l'iyi; kele Ojejoje, bu Nchileke ayi tu-buwaru l'ayi a-la l'iyi; bya eworu mini, e yeru nshi chee ayi. Ishi iya aburu l'ayi mewaru iya iphe du eji.
- ¹⁵Ayi leri enya ehughu; t'o nwe ehughu, ayi phuru. Ayi elee enya oge ehunpho; yo bulerua egvu be eeye ayi.
- ¹⁶Ume, inya ndu ohogu ayi, no le mkpukpu Danu atu be ayi no l'eke-a l'anu. Teke oke-inya ephe ralahaaru mijimiimii; ndu ali-a l'ephe ha awata onma kpakpakpa; ke l'ephe byaru t'ephe bya eripyaa ali-a l'o ha; me iphe bu iphe no iya nu: mbu mkpukpu le mkpukpu; yele ndu bu iya nu.
- ¹⁷“Unu lekwa; le ya a-chiru ejo agwo wushiru unu; mbu ogiji, e-ta adudu iphe a-nochighe iya uzo. Yo buru agwo ono a-bya atagbushia unu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹⁸Aphụ-a, byaru iya nụ-a ta dukwa onye a-dụ ike dụa ya ike. Meji tofuakwaru iya nta-a.

¹⁹Ngabekpodaaphu nchị nua mkpu, ndibe iya echi; mkpu, ephe shi l'alị, nọ l'ẹke teru ẹnya l'echi; sụ: “?O dụ lẹ Ojejoje ta nọhedu lẹ Záyọnu tọ? ?Eze ta nọhedu iya tọ?” “?Bukwanu ngunu meru iphe ephe gude ntekpe ephe kpatsua ya iwe; mbụ ntekpe ono, ephe gwotaru lẹ mba odo, e-ta adudu iphe o bu ono?”

²⁰Oge, o ga akpata iphe e meberu l'alị sweekwaru. Onanwu gvakwaru; ophu a dzotadu ayi.

²¹Keshinu e gwowaru ndibe mu ogwe-eja bukwa mbedua b'e gwepiyashiru. Mu agukwa aphụ; ndzụ l'agushi mu ike.

²²?To nwedu manụ banụ, nọ lẹ Gíledu tọ? ?Onye eme ogvu ta nọhedu l'ẹke ono tọ? ?Bụ ngunu meru iphe ndibe mu ta kadu mma l'iphe ono, eme ephe ono?

Jeremáya 9

¹O dụ mu t'a sụ l'ishi mu bu nggele, mini shi atsoshi; ẹnya mu aburu okpuru, ẹnya-mini jiru ejiji; k'ophu mu ga anodulephu l'akwa ekwa: eswe l'enyashi; ke egbushi, eegbushi ndibe mu.

²O dụ mu t'a sụ lẹ mu nweru ẹke ndu ije anoje l'echi-egu; me mu ahalephu ndibe mu; mbụ tugbukpelephu lufuru ephe; ke l'ephe erikota ogori l'ephe ha; ndu kuru l'ẹke ono bukota ndu e te egudedu ire ephe ẹka.

³“Ephe ekweje ire ephe l'o bu onye kweru akfu gude l'agba ejo-ire ogba akfu. E to budu ire-lanu; be ephe gude l'aba l'alị-a. Ephe eshije l'ome iphe dụ eji owaa baa l'odo; ophu ephe 'amadu onye ya bu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁴T'onyenonu kwakwaaruru ndu onya phe ẹnya; ophu unu 'akpokwaru obu yeru unwunne unu unwoke; ke l'iphe bu nwunne madzụ; ndu k'unwoke agbakwaru iya eregede. Iphe bu onye unu l'iya eshi onya aburu onye mgbamu.

⁵Onyemonye obule l'agbaru ibe iya eregede; ophu o dudu onye ekfuje ire-lanu. Ephe dzutawaru ejo-ire jeye yo buwaru ura, rarụ ephe. Ephe emetawa iphe dụ eji jeye ike agwushia ephe.

⁶O bulephu l'unu mewaru eregede; yo buru ufu unu. Ephe egude ogba eregede ono jika omaru onye ya bu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁷Oo ya kparu iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu; sụ: “Lekwa; ya a-mikwa ephe amimi; mbụ data ephe adata; ke; ?bunua ngunu odo be ya e-mebaa lẹ ke iphe dụ eji, ndibe iya eme?”

⁸Ire ephe bu akfu, egbu egbugbu. Onoduje ekfu okfu l'eregede. Onyemonye egudeje ire-oma l'ekfu anụ madzụ ibe iya; Obekwanu l'o gude obu iya l'agbaru iya onya.

⁹?Bụ tẹ ya ba ahushi ephe ahuhù iphe ono, ephe eme ono tọ? ?Bụ tẹ ya be emelatahi ephe iphe ephe meru iya; mbụ ndu alị-a tọ?” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

- 10**Ya a-kwa ẹkwa; chia gbaru-oso l'okfu-ẹhu ugvu ugvu; ya a-gua aphu ẹke elu akpaje nri; ke l'ọ kposhihuwaru nku; ophu ọ dudu ndu eshijekwadu iya nu; ophu ọ dūhedu onye anuje ọra eswi l'ẹke ono. Unwenu, ephe l'eli phakashihuwaru; unwu anu agbakashihi.
- 11**Jerusalemu be ya e-me t'ọ buru ikpozu; nkuta-oswa eburu iya. Iphe, bu mkpukpu Jūda l'ọ ha; be ya e-me t'ọ daburu ochobo; k'ophu ẹ-to nwedu onye e-bu iya ebubu.
- 12**?Nanu onye bu nwoke, maru iphe ke te iphe-a doo ya enya??Bu onye be Ojejoje ziru iphe; k'ophu ọo-du ike koo ya t'o doo enya??Bu ngunu meru; e mebyishia ali-a woru iya togbo ophorokpo l'ọ bu echi-egu, ẹ-ta dudu onye esweje iya esweswe?
- 13**Ojejoje suru l'iphe kparu iya nu bu l'ephe gbadoru ome iphe ya turu l'ekemu, bu ophu ya turu dobe ephe l'ifu. Ephe te medu iphe ya suru t'ephe meje; ophu ephe 'angadu nchi l'ekemu iya.
- 14**Iphe ephe jechiaru je etsoru aburu ejo okpoma ephe. Ephe eje awata ogwa Balu, bu iphe ndiche ephe ziru ephe.
- 15**Oo ya bu; owaa kwa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndo-ọ; mbu Nchileke ke ndu Izurelu: "Lekwa; ya e-me ndu-a t'ephe ria nri, atso ile. Ya emee ephe; t'ephe ngua mini, e yeru iphe egbu madzu.
- 16**Ya a-chikashi ephe t'ephe dzuru ohamoha, bu ẹke ephe ta madu; nna ephe ta ama iya. Odo bu l'oo ogu-mbeke be ya e-gude chia ephe jeye ya egbushigee ephe."
- 17**Owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike kfuru ndo-ọ: "Unu rinua ya ariri nta-a! Unu kunua unwanyi ono, akwaje ẹkwa anwuhu ono t'ephe bya! Unu zikwaaphu t'e kua ndu ophu katsua ome nka ye iya!
- 18**T'ephe bya egwegwa bya araaru ayi ẹkwa jeye t'enya-mini wata ayi otsoshi l'enya; mbu jeye teke enya-mini e-shi ayi l'ugbo-enya l'awushi."
- 19**Aanukwa uzu-ẹkwa le Zayonu ẹke ephe no; l'ara; su: ?Owaa ege e mebyishiru ayi! ?Owaa ege iphere ayi habe nshinu! Ayi hafutajekwa ali ayi-a; ke l'ulo ayi b'e mebyishiwaru.
- 20**Unube unwanyi; unu ngabekwa nchi l'iphe Ojejoje! Unu saa nchi nua okfu, shi iya l'onu! Unu zikwaa unwada unu ege aatuje uzu-ẹkwa! T'onyenonu zia ibe iya ege eechije mkpu ẹkwa!
- 21**Anwuhu shiwa le windo ulo ayi pyobata bya abahu l'ẹke ayi meru; yo buru uphokpuma mgbochi ayi. O bufuru unwegirima l'esu-uzo; bya emee unwu-okorobya; ephe te edzukojehe l'edukfu-oha.
- 22**Kfua su: Owaa iphe Ojejoje ekfu: "L'odzu unwu-eliphe l'a-kuru l'ọ bu nshi l'ime-egbudu; l'ọ bu ẹke e gburu akpe; eswa iya awushiru; ophu ọ dudu onye achikobe iya nu."

²³Owaa iphe Ojejoje ekfu: “T'onye maru iphe; be gudekwa mmamiphe iya kua onwiya ekuku; ophu onye ike nọ; be egudekwa ike iya ono l'eku onwiya; ophu onye nweru iphe ‘egudekwa iphe o nweru kua onwiya!

²⁴Owaa bu-chia iphe onye eku onwiya ekuku e-gude eku onwiya ndo-ọ: ị mu doru iya ọnya; yọ maru mu ọhuma; mbu maru ị mu bu Ojejoje; ị mu emeje iphe-oma; l'ekpe ikpe, du maa; bya ekoshi ị mu doberu ẹka ndoo. Yọ buru l'eliphe; be mu emekota iphe ono; ke l'ọ bukota iphe ememe iya aduje iya mma.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

²⁵Owaa iphe Ojejoje ekfu: “T'e lekwa; l'oge abyaakwa teke ya a-nu ẹphe aphu; mbu ndu, bu l'eli ẹhu kpau; be ẹphe buru utsu;

²⁶mbu ndu Ijiputu; ndu Jıda; ndu Ẹdomu; ndu Amonu; ndu Mọabu; me iphe bu ndu bu l'echi-egu, ẹke teru ọnya. Kele iphe bu mbakeshi l'ẹphe ha bukwa ndu akpapyi; mbu je akpaa ị ndu Ịzurelu l'ẹphe ha, ẹ-te ebudu utsu l'ime obu ẹphe.”

Jeremaya 10

Nchileke yele nte

¹Unu nukwaa iphe Ojejoje ekfu anu unube ndu onu-ulo Ịzurelu.

²Owaa iphe Ojejoje ekfu: “Unu ba amukwa iphe ndu ọhodo eme. Ophu te iphe-ohubama, emeshi l'akpamigwe be eyekwa unu egvu; A makwaru-a l'egbe iphe ono eyekwaa ndu ọhodo ono egvu;

³ke l'ome-l'ali ndu ono bu 'o-ga-ị-mkpa. Ẹphe egbutaje oshi l'oswa; ndu eme nka abya egude ayoo ẹphe pyia ya.

⁴Ẹphe abya egude mkpola-ocha me ke ododo gude mee ya nka. Ẹphe abya egude ongu yele nturu kpobe iya t'e b'o minga aminga.

⁵Nte ẹphe ono du l'ọ bu nwangiri-utobo, e keberu ị mgbo ugbongu; mbu l'e too kfudu okfu. Yọ buru apapa be aapaje iya; ke l'e too jedu ije. Unu ba tsujekwa iya egvu; ke l'e too nwekwa iphe oomeje; ophu o dukwa iphe du mma, oomeje.”

⁶Ẹ to dukwa onye du l'ọ bu nggube Ojejoje. I paru ẹka; ẹpha ngu aha nshinu.

⁷?Bu onye bu onye ono, ẹ-ta atsudu ngu egvu; nggube eze, achi ọhamoha ono? Ono bukwa iphe ruberu ngu nu. L'iphe bu ndu mmamiphe, nokota l'ọhamoha; me iphe bu ali-eze ẹphe l'ọ ha; b'e ta dukwa onye du l'ọ bu nggu.

⁸Ẹphe bukota ndu ẹ-te enwedu egomunggo; bya aburu ndu eswe. Iphe ezi ẹphe iphe bu ntekepe, a pyiru l'oshi, ẹ-te nwedu mkpa ooga.

⁹Ọ bu mkpola-ocha, e tsuru l'ongu; b'e jeru Tashishi wota iya gude bya; yele mkpola-ododo, e jeru je ewota ị Ufazu, butsua iphe ndu eme nka ẹphe ị ndu akpu uzu kpuru. Nte ono b'a chitaru uwe, eke urukpu-urukpu; wota ophu eke uswuswe uswuswe woru yee. Iphe ono abukotaru iphe ndu maru ome nka meru dobe.

¹⁰Obenu lẹ Ojejoje bụ iya bụ ọkpobe Nchileke. Ọ bụ iya bụ Nchileke, nọ ndzu; bụru iya bụ Eze, a-nọ nụ gbururu jeyewaru. Teke ẹhu eghu iya eghughu; bẹ eliphe kpmukpamu anmahuje jijiji; ọphu ndu ọhodo ta adudu ike ọta nshi; nata oke ẹhu-eghughu iya.

¹¹Qwaa iphe ii-kfuru ẹphe ndo-ọ: Nte, e-ta budu l'oo ẹphe meru igwe; t'ọ bụ ẹphe meru eliphe-a bẹ e-mekochakwa laa l'iyi lẹ mgboko-a; lakwaaphu l'iyi l'imigwe.

¹²Oo Nchileke bẹ gude ike ẹka iya mee eliphe. Yọ bụru iya gude mmamiphe iya tụa ọkpa mgboko-a; bụru iya gude iphe-odo-ẹnya iya gbasaa akpamigwe.

¹³Qobuje; o -dee edede l'igwe; mini, nọ l'igwe araa ọra. Oomeje t'urukpu shi l'ẹke mgboko jeberu wata alufuta. Ọotuje egbe-igwe teke mini achi; bya aburu l'oba iya; bẹ ooshije ezi pherephere.

¹⁴Egomunggo nashihuru onyemonye; ọphu 'onwedu onye kwaru ẹnya. Iphe bụ ndu akpu uzu mkpola-ododo l'ẹphe ha bẹ iphere ọgvu iya gudekwaru. Ntekpe, ẹphe pyiri atuko bụru ughu; ke l'ẹ-to nwedu ọphu atụ ume l'onwiya.

¹⁵Iphe ono ta adudu uru, ọ baru; ọ bụ iphe e gude agba mgbonu. O -rua l'oge ikpe iya; bẹ ntekpe ono a-la l'iyi.

¹⁶Obenu l'onye ono, bụ ọkè-iphe eri Jékoju ono; bẹ ta budu ege ono b'ọ du; ke l'oo ya bụ onye meru iphemiphe ọbule dobe; metsua bya emee ndu Ízurelu; mbụ ọkpa-ikfu ono, bụ ọkè-iphe iya ono. Onye ono bẹ ẹpha iya bụ Ojejoje; bya aburu Ọkaribe-Kakota-Ike.

Mgbonwu, a-bya nụ

¹⁷Unu kwakobekwa iphe unu; lufu l'alị-a; unubẹ ndu ono, ndu ọhogu unu nọ-pheru mgburumburu ono;

¹⁸ke l'owaa kwa iphe Ojejoje ekfu: Lẹ nta-a; bẹ ya a-gba ndu bu l'alị-a; gbafu ẹphe mgba lanu. Ya emee ẹphe mkpawere; k'ọphu aa-kpu ẹphe lẹ ndzu.

¹⁹Aphụ tsokwaru mu; ke l'e mekaru mu iphe! Onya, aba mu nụ aburu 'emeta emeta! Ọle; iphe mu ekfujeru onwomu bụ l'ọ bụwa iphe-ememe, nọ swiru mu nụ. Mu a-taru iya nshi.

²⁰Ulo-ékwà mu b'e mebyishiakwaru. Eri iya b'a tukookwaru gbabushia. Unwu mu shiakwa mu l'ẹka gbakashihu; ọphu mu l'ẹphe anohedu. E to nwehedu onye ọphu phoduru nụ ke t'ọ kpoberu mu ulo-ékwà ọbu ọdo; m'ọ kpoonu t'ọ tųaru mu nwamkpu.

²¹Ndu eche ayi l'ọ bụ aturu; bẹ ọriri nahuru; ọphu ẹphe 'akpatajedu Ojejoje ishi. Yọ bụru iya meru; iphe te kwejheru ẹphe; a chia aturu ẹphe nanu nanu.

²²Unu lekwa! Nzi abyaakwa. Oke utsu, e-shi l'uzo isheli; l'ada l'abya. Oo-me alị Júda; yọ daburu ochobo; bụru ẹke nkuta-oswa a-bya akwaa ufu.

Jeremaya ekfu anụ Nchileke

²³Nggube Ojejoje; mu makwaru-a lẹ ndzụ madzụ ta bụdu nk'ia; l'ẹ tọ bụdu madzụ aturu iya onu ẹke ọo-dzọ ọkpa.

²⁴Byiko Ojejoje; baaru mu ru mba! Ọlokwa t'i gude ikpe, du maa baaru mu iya; be egudekwa ẹhu-eghughu baaru mu iya; a nonyakwaa; nggu emee mu; t'ẹ b'o nwehe iphe mu a-bu.

²⁵Tu-koshi ohamoha ono oke ẹhu-eghughu ngu; mbu ndu ono, ẹ-te ekwedu nke ngu ono. Tu-koshi iya ndu ono, ẹ-te ekujedu ẹpha ngu ono! Ke l'ẹphe riwaru eri Jekopu ripyaa ya. Ẹphe rigbuwaru iya kpakparakpamu; bya emebyishia ali iya l'ọ ha.

Jeremáya 11

Eemebyi Ọgba-ndzụ ono

¹Ọwaa iphe Ojejoje kfuru Jeremáya. Ọ sụru iya:

²“Nukwaa iphe e kfuru gude gbaa ndzụ ono; nggu ewokwaru iya phụ je ekfuaru ndu Júda yele ndu bu lẹ Jerúsalemu.

³Kfuaru ẹphe l'ọo iphe Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Ízurelu ekfu ndo-ọ: Onye a turu onu b'ọ bu; mbu onye ono, ẹ-te emedu iphe ọgba-ndzụ ono kfuru;

⁴mbu okfu ọgba-ndzụ, ya turu l'ekemu nu ndiche unu phe teke ya dufutaru ẹphe l'ali Íjiputu; mbu teke ya dufutaru ẹphe lẹ ọ-tata-kfukfu oku, angazeje igwè. Iphe ya kfuru bu: Unu meje iphe, bu iphe ya suru te unu me; k'ophu unu a-buru ndibe iya; yebdua aburu Nchileke unu.

⁵Ọ bu teke ono be ya e-mekota iphe ya riburu ndiche unu phe nte lẹ ya e-me; bu iya bu lẹ ya a-nu ẹphe ali-otsu ono, bu nk'unu ntanu ono.” Mu asu iya: “Nggube Ojejoje; ono kwa ege ọ du.”

⁶Ojejoje asu mu: “Te mu raa ya arara l'ali ndu Júda yele esu-uzo ndu Jerúsalemu: Unu ngabe nchi l'okfu, no l'ogba-ndzụ-a; tsoo ya l'ege ọ du.

⁷Lẹ keshinu teke ono, ya dufutaru ndiche unu phe l'ali Íjiputu ono jeje ntanu-a be ya shilekwaphu lota ẹphe ẹka lẹ nchi: Ya lotsua ya; ya alokwazi iya; su ẹphe: ‘Unu nujeru mu okfu!’

⁸Obenu l'ẹphe ta angadu nchi; ophu ẹphe 'eyedu onu. Iphe ẹphe meru bu l'ẹphe kwefuru ikè, bu iphe shi ẹphe l'ejo okpoma ẹphe ono. Yo buru iya kparu iphe ya tukoru onu, no l'ogba-ndzụ ono, ya suru t'ẹphe tsoru; ẹphe ajika l'ẹphe te etsodu iya ono tukota ẹphe.”

⁹Tọ du iya bu; Ojejoje asu mu: “Ndu Júda yele ndu bu lẹ Jerúsalemu nokobekwa l'achiru iya ejo idzu.

¹⁰Ẹphe laphuakwaru azu je emelaha iphe du eji, ndiche ẹphe meru, bu ndu jikaru l'ẹphe ta angadu nchi l'okfu, ya kfuru. Ẹphe wataakwaru otso nte ọdo; l'ejeru iya ozi. Ndu onu-ulo Ízurelu ẹphe lẹ ndu onu-ulo Júda tukookwaru mebyia ọgba-ndzụ ono yele ndiche ẹphe gbaru ono.

¹¹Oo ya bu: owaa iphe Ojejoje ekfu: Ya e-mekwa te oke iphe-ehuka dakfuta epe; ophu epe 'anahukwa iya. Epe -rakukpoodua ya nu araku; be ya ta angakwaru epe nchi.

¹²Ndu mkpukpu, nogbaa l'ali ndu Jüda yele ndu Jerúsalemu l'e-je je araku nte ono, epe shi anoduje akporu insensu oku ono; ole e to yeduru epe eka le phuu; me oke iphe-ehuka ono -dakfulephu epe.

¹³O bu ege mkpukpu unu hatabe l'igwe bukwaphu ege agwa unu hatabe l'igwe; unube ndu Jüda. Enya-ngweja insensu unu nweshiru, unu akpoje iphe oku l'anu agwa iphere ono; mbu Balu ahakwaphu l'igwe lo bu esu-uzo, no le Jerúsalemu.

¹⁴Jeremaya; be ekfukwa nu iya l'okfu ehü ndu-wa; ophu iichikwaru epe mkpu; ophu iirokwa iya aroro l'okfu-ehü epe; kele ya ta angakwaru epe nchi; me epe kua ya teke epe no l'iphe-ehuka.

¹⁵“?Bu ngunu be ndu iya yeru obu eme l'eze-ulo iya; l'eke epe l'igweligwe ndu odo achi ejo idzu; l'eme ege epe chiru iya??Bu anu, du nsu a-kposhi t'e ba nu unu aphu too? Teke unu no l'ome iphe du eji unu;?bu iya a-nodu eme t'ehu tsu unu ena too.”

¹⁶Ojejoje kuru ngu oshi olivu, aja pulapula; l'amü mebyi, ama ntumatu l'ugbugba. Olobu agbagba-igwe lanu teke oke pherephere-mini epe be oo-gude kpoo ya oku; ekali iya agbajishihu.

¹⁷O kwa Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike, bu onye dzaru ngu nu be kpe-buru l'ii-mekochaa buru o-la-l'iyi; ke l'onu-ulo ndu Izurelu yele onu-ulo ndu Jüda mewaru iphe du eji; shi ege ono kpatsua mu iwe; ke l'epe je akpolahaa insensu anu Balu.

Aachiru Jeremaya ejo idzu

¹⁸Keshinu Ojejoje kpuharu ejo idzu, epe achiru mu; koshi mu; be mu maleruphu iphe epe achi; kele teke ono b'o koshileru mu phu iphe epe eme.

¹⁹Mu dulephu lo bu nwaturu, eme odoo odoo, a kpu eje ebugbu. Ophu mu 'amakpouduaru l'a chiwaru mu ejo idzu; su: Unu t'ayi mebyishia oshi ono yele nebyi iya. Unu t'ayi mee to chihi l'ali ndu no ndzu; k'ophu e ta byadu bya anyata epha iya odo.

²⁰Obenu le nggube Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; nggube onye ono, ekpeje ikpe, du maa; l'adataje okpoma yele oriri adata; te mu phunu eke iigwata ugwo iphe epe meru mu l'ishi epe; ke lo nggubedua be mu wotaru onwomu ye l'eka.

²¹“Oo ya bu; owaa kwa iphe Ojejoje ekfu l'ehu ndu Anatotu, bu ndu ono, achu ndzu ngu ono; mbu ndu asuje t'e b'i gudehekwa epha Ojejoje l'ekfuchiru iya; odumeka be epe e-gbukwa ngu.

²²Oo ya bu l'owaa kwa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu: 'Le ya a-nukwa epe aphu. Unwu-okorobya epe bu ogu-mbeke be ee-gude gbushia epe. Yo buru egu e-gbushi unwu epe ndu ke nwoke; me ndu ke unwanyi.

²³Ophu ọ dudu ndu Anatotu m'oo onye lanu, aa-ha t'ephe phodu; ke le ya e-me t'ephe lakota l'iyi; m'o -rulephu afa ono, aa-nu ephe aphu ono.' ”

Jeremaya 12

Aji, Jeremaya aji

¹Nngube Ojejoje; i bu onye doberu aka ndo; jeye teke mu echi ngu okfu. Ole; mu ekfukwaru ngu phu ke ikpe, du maa, iikpeje. ?Bu ngunu kparu iphe iphe ekwejeru ndu ejo-madzu? ?Bu ngunu kparu iphe ehuru aduje ndu e te egudedu ire ephe aka agu?

²O bu nggu dzaru ephe; ephe agbaa ogbaragba; bya evua; milahaa amimi. Ephe akpujeru ngu lonu tekenteke. Obenu le too rujudu ephe l'obu.

³Obenu le mbedua; be nngube Ojejoje maru. Iphuje mu; l'adataje oriri, mu ariru ngu adata. Kputanu ephe kpuwu l'o bu aturu, a kpu eje egbugbu. Wonuru ephe dobe iche kwaberu mboku, ee-gbu ephe.

⁴?Bu jeye teke ole; be ali-a a-gu aphu gu-bebe; mbu eswa, nogbaa l'ali akposhihukota nku? Iphe kparu iya nu aburu le ndu bu iya nu bu ndu eme ejo okpoma; yo mee unwu anumanu; me unwenu; ephe alakota l'iyi; Ophu kanu aburu le ndu ono be iphe ephe ekfu bu: “E too phukwa iphe eme ayi.”

Onu, Nchileke eyeru Jeremaya

⁵O -buru le nggu le ndu gude okpa gbaru oso; ephe aloo ngu phelephete; bu-chia ndu ophu gude inya; be ii-gbareru? Odo aburu; o -buru ukfu duru ngu l'ali, daburu adaburu; ?nanu ege ii-shi mekota iya l'oswa Enyimu Jodanu?

⁶Unwunne ngu nwoke; ndu nggu l'ephe shi l'ufu lanu; bu ephebedua deru ngu ye t'e gbua. Ephe woliru olu; t'e mee ngu iphe a-tsuru ngu nu. E guderu l'ephe a-nodu ekfuru ngu okfu oma; ba adakobekwa ephe.

⁷Ya gbadowaru ndu onu-ulo iya. “Ya gwobewaru ndu ono, bu okè-ephe iya ono. Ndu ono, no iya l'obu ono; be ya yehaakwaru l'eka ndu ohogu ephe.

⁸Okè-ephe yebe Nchileke ono byaakwaru bya adu iya l'o bu agu, bu l'oswa. Onoduje agboru iya ogbo. Yo buru iphe ono kparu iphe ya kporu iya ashi.

⁹Ndu ono, bu okè-ephe iya ono; duwa iya l'o bu unwenu, avotsua avovo; mbu l'o bu unwu ivu, unwu egbe-nwoku, no-pheru mgburumburu l'abya iya etso ogu. Je atuko iphe bu anu, bu l'egbudu rukoo t'ephe bya avua anu iya kpatakpata!

¹⁰Igweligwe ndu eche aturu mebyishiwaru okfu vayinu iya. Ephe gudewa okpa dzoo okfu iya pyakapyaka. Egiri okfu iya ono; be ephe mewaru; yo buru echi-egu, daburu ke mmanu.

¹¹E meru iya; yo buru okoroba egu. Keshinu o bu okoroba egu; yo gulahaa aphu rakulahaa ya. Mbu l'ali ono l'o ha; b'e meru; yo buru okoroba egu; ophu o dudu onye akpa iya ishi.

¹²Ndu mgbugbu-madzu ezeru gbigbigbi bya anọ-jia eli-alị, nọ l'echi-egu. Kẹ l'ogu-mbeke Ojejoje asu madzu pyaapya e-shi l'ishi alị-a ishi lanu jeye l'ishi iya ophu; ophu o dudu m'oo onye lanu, ehu adu agu.

¹³Ephe kuru witu; ole; iphe ephe a-kpata bu ogvu. Ephe e-segbu onwephe l'akanya; ole; e to dudu iphe ephe e-seta. Iphere iphe ephe kpataru l'okfu ephe duwa ephe; ke l'ehu eghushi Ojejoje eghughu ike.”

¹⁴Owaa iphe Ojejoje ekfu: “L'o -buru ke ndu iwe ono, bu obutobu iya ono l'ephe ha; mbu ndu ono, denyiru aka le okè-iphe ya nuru ndibe iya, bu ndu Izurelu t'o buru okè-iphe ephe ono; lekwa le ndu ono be ya e-fefu l'alị ephe. Ya efefu ndu Júda t'ephe ba nohe l'eke ono.

¹⁵Ya -fefutsulephu ephe; ya abya apuhuru ephe imiko; duphuta ephe azu l'okè-iphe ephe ono l'ephe ha nanu nanu; mbu ephe alaphuta azu l'alị eke ephe shi.

¹⁶O -buru l'ephe yeru ehu; muta oshi uzo ke ndibe iya; gude ephe iya rilaha: ‘Kamenu’; ege ono ephe shiwa zia ndibe iya; ephe egude Balu l'eri angu ono; be ephe a-byakwa bya agbabe okpa; shihu ike l'eke ndibe iya no.

¹⁷O -bukwanuru l'o nweru oha, e-te kwedu ngabe nchi be ya e-fefulekwaphu oha ophu efefu; woru iya mebyishia.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Jeremaya 13

Akpọ-buleti ocha

¹Owaa iphe Ojejoje kfuru mu. O suru mu: “Te mu je azua akpọ-buleti, e meru l'ekwa ocha kebe l'ukfu; ole te mu ba atsekwa iya le mini.”

²To du iya bu; mu ejenu je azuta akpọ-buleti ege Ojejoje kfuru; bya eworu iya kee l'ukfu.

³Ya ndono; Ojejoje abyakwa bya ekfuru yeru mu odo k'ugbo ebo; su mu:

⁴“Te mu wota akpọ-buleti ono, mu zuru; weru l'ukfu ono; gude iya je le Enyimu Yufurétusu je edomia ya l'ogba, no l'eze mkpuma.”

⁵Mu atugbukwaa je elibe iya le mgboro Enyimu Yufurétusu ege Ojejoje ziru mu.

⁶A notsulephu ujiku olemole; Ojejoje asu mu: “Te mu tugbua je le Enyimu Yufurétusu je avota akpọ-buleti ono, ya suru te mu je edomia-a ono.”

⁷Ya ndono; mu atugbua jeshia le Enyimu Yufurétusu je avota akpọ-buleti ono; mbu wofuta iya l'eke mu shi domia ya. Obenu l'o mebyishihuwaru; to duhe iphe o du ke ememe le phuu.

⁸Ya ndono; Ojejoje abyakwa bya ekfuru yeru mu; su mu:

⁹“Owaa iphe Ojejoje ekfu: ‘L'o kwa ege ono; be ya e-mebyishi ekuku ono, ndu Júda eku onwephe ono ye ege ono ndu Jerúsalemu ekupyashi onwephe enya ono.

¹⁰Ndu-a bu ndu iphe du eji; bya aburu ndu jikaru l'ephe ta angadu nchi l'okfu iya. Iphe ephe anoduje eme bu iphe shi ephe l'ejo okpoma ephe ono. Yo buru nte odo; be ephe anoduje etso; l'ejeru iya ozi; l'abaru iya eja. Ndu ono bu ege akpo-buleti-wa du-wa bu ege ephe a-du; mbu l'e to dudu iphe ephe a-du mma k'ememe;

¹¹ke l'oo ege akpo-buleti ekejeru madzu l'ukfu bu ege ya meru ndu Izurelu; me ndu Juda l'ephe ha kparamkamu; t'ephe keru iya l'ehu; k'ophu ephe a-buru ndibe iya; ndu ee-gude l'etu iya epha; l'aaja iya ajaja; l'akwabe iya ugvu. Obenu l'ephe ta ngadu nchi.' ” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Otumu-akpo.

¹²Kfuru ephe: “L'owaa kwa iphe Ojejoje kfuru; mbu Nchileke ke ndu Izurelu: ‘Iphe bu otumu-akpo l'o ha be ee-yejikota mee eyeji.’ Teke ephe suru mu: ‘?Ephe ta mahaada l'ee-yeji mee l'otumu-akpo to?’

¹³Te mu su ephe ege-a: ‘Owaa iphe Ojejoje ekfu: Le ya e-me te mee wata otsu iphe bu ndu bu l'ali-a mgburumburu; je akpaa le ndu eze, no l'aba-eze Dévidi; ndu achijeru Nchileke eja; ndu nkfuchiru Nchileke; mekpo iphe bu ndu bukota le Jerusalemu l'ephe ha.

¹⁴Ya e-nwuta ephe je atopyabe ibe ephe; mbu ndu bu nna; me ndu bu nwata nwoke.’ ” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. “Ya ta ayoduru ephe oshi; ophu ya 'aphuduru ephe imiko; ophu ya 'emeduru ephe eze-iphe-oma ke te ya haa; te ya be emebyishi ephe.”

Oye egvu l'aa-kpu ephe le ndzu

¹⁵Unu ngabekwa nchi; unu ngabekwa nchi ohuma! Unu be ejekwa oku onwunu ekuku; kele Ojejoje kfuakwaru iya.

¹⁶Unu kwabe Ojejoje, bu Nchileke unu ugvu! Odumeka be oo-mekwa te ochi gbaa; ukfu akpo unu l'okpa l'eli ugvu ono, gbaru ochi ono. Iphe unu ele enya iya bu iphoro. Obenu l'oo-me iya t'o buru unu nggumaphu. Oo-gbanwe iya; mee ya t'o gbaa tsukiribangu.

¹⁷Obenu l'o -buru l'unu ta angadu nchi; be mu a-ra ekwa le mpya; ke l'unu kunukaru onwunu ekuku. Mu a-raa ekwa; enya-mini atsoshia mu l'enya; ke l'unwu aturu Ojejoje be aa-kpu le ndzu.

¹⁸Kfuru eze yele nne iya, bu eze-nwanyi su ephe: “T'ephe shikwa l'aba-eze ephe nyizita; ke l'okpu-eze ephe ono, egbu nwiiinwii ono dafuakwaru ephe l'ishi!”

¹⁹Iphe bu mkpukpu, nokota l'uzo ohuda be aa-guchishikota aguchishi; ophu o dudu onye adu ike guhaa ya. Ndu Juda l'ephe ha be aa-kpukota laa ali odo; mbu kpukota ephe l'ephe ha.

²⁰Palikpoduaphu enya apali phu ndu shi l'uzo isheli abya.?Nanu igweligwe aturu ono, e yeru ngu l'eka ono; mbu aturu ono, i shi gude eku onwunu ekuku ono?

²¹?Bụ ngunu bẹ ii-kfu mẹ Ojejoje -chitalephu ndu ono, i shi arị l'ẹphe bụ ọkpobe ndu ọnyà ngu ono dobe; ẹphe aburu ndu ishi ngu ẹphe? Tọo watadu ngu nū ome ẹhuka ẹge ime emeje nwanyi, dū ime-wa?

²²Ọdo bụ; teke ị jiru onwongu; sụ: “?Bunua ngunu meru egbe iphe ọwaa meru ngu?” Iphe kparu iya nū bụ l'iphe dū ẹji ngu ghataru l'uru. Ọo ya kparu iphe a phụ-liru ngu mkpini ngu; raa ngu k'ẹhuka.

²³Onye Itiyópiya;?l'ọo-gbanweghe akpọ-ẹhu iya. Tọo oduma;?l'ọo-gbanweghe kpongungu, tushiru iya l'ẹhu. Ọ kwaphụ ẹge ono bẹ nggube onye ome iphe dū ẹji kwowaru ẹhu ta ahaghedu iya; wata ome iphe dū mma.

²⁴“Ya a-phụ unu l'ọ bụ ẹswa ẹreshi, pherephere, shi l'echi-ẹgu ẹphekashi.

²⁵Ono bụ ọkè-iphe unu ndono; mbụ ọkè-iphe ya tū-buhawaru doberu unu. Iphe kparu iya nū aburu l'unu zaharu iya je akporu obu yeru agwa, ẹ ta budo ezi-okfu.

²⁶Yẹbedua l'onwiya a-phụ-li ngu mkpuni ngu; phuta iya kpube ngu l'ifu; k'ophu aa-phukwanu ẹke ono, iidomi edomi ono.

²⁷Ogori, ịinoduje eri bẹ ya phukwarua. Mimi ono, ịinoduje ara l'ọ bu nwamkpi; l'agba ala l'ome alị-alị ono bẹ ya anujekwaa; mbụ jeye l'okpara ono, ịigba; iphere iya ta adu ngu ono! Ya phukotaakwaru ahuma ahuma, ịinoduje eme l'eli ugwu; mẹ ophu ịinoduje eme l'egu. Tẹ aphụ tsokwaru nggube Jerúsalemu!?Bụ jeye teke ole; bẹ ịi-duberu inyinyi?”

Jeremáya 14

Mkpọ-anwụ; ẹjo-ẹgu; mẹ ọgu

¹Ọwaa iphe Ojejoje kfuru Jeremáya lẹ k'ẹjo mkpọ-anwụ:

²“Ndu Júda agukwa aphụ. Mkpukpu, nokota l'alị iya l'anodu anwụ kpa. Ẹphe akwa ẹkwa l'okfu ẹhu alị-a. Tẹmanu bẹ mkpu adakwaphu lẹ Jerúsalemu.

³Ndu a maru ẹpha ẹphe ziru ndu ozi ẹphe t'ẹphe je ekuta mini. Ẹphe eje l'ogwu-mini; tọ dū mini, nọ iya nū. Ẹphe aparu ite ẹphe l'ophorokpo lata. Iphere egude ẹphe; mejị atofushia ẹphe; ẹphe eworu iphe kpuchishia ishi l'ẹke iphere dū ẹphe.

⁴Alị gbaakwaru ọru; kẹ l'ẹ to nwehedu mini achinu l'alị ono. Iphere egude ndu akọ okfu; ẹphe eworu ẹka kpubegbaa l'ifu.

⁵Mbụ jeye lẹ nne ele, bu l'ẹgbudu; ẹphebedua agbhashitsuaru unwu, ọ muru k'ophungu; l'ẹke ẹ tọ phudu ẹswa, ọo-ta.

⁶Nkakfu-igara-oswa evudotsua l'ẹke alị guru iphoro; l'atu phengu-phengu l'ọ bụ nkuta-oswa. Ẹnya agbahukota iya ọchi; kẹ l'ẹ tọ dudu ẹke ẹphe a-nodu taa nri.”

⁷“A makwaru-a l'iphe dū ẹji, ayi meru agba ayi ekebe; ọle; nggube Ojejoje; menua iphe l'okfu ẹpha ngu; kẹ l'ayi dafuwaru dafukpoo nshinu; ayi emewaa iphe dū ẹji nshinu l'ẹke ịino.

¹⁹?Iijika-ghewaru Júda ajika tọ? ?Tọ dūhedu iphe ì gūberu Záyonu tọ? ?Nanu ẹge e meru; bẹ iphe i mekaru ayi te kwedu akpọhu? Ayi leri ẹnya ẹhu-agu; ọphu ọ dudu iphe, dū mma byaru ayi. Ayi elee ẹnya teke ee-me t'ayi kọrohu; yọ bulerua egvu; bẹ eegbe eye ayi.

²⁰Nggube Ojejoje; iphe dū ẹji ayi emeebe ruakwaru ayi l'ẹhu; yẹle ikpe, nmaru nna ayi oche pẹ; kẹ l'ayi meekwaru ngu iphe dū ẹji.

²¹Byiko; l'ògvù ẹpha ngu; ba agbadokwa ayi. Be ewokwaru aba-eze ngu ono, dū biribiri ono fua l'alì! Nyatakwa ndzụ, ayi lẹ nggu gbaru! Be mebyikwa iya!

²²?O nweru agwa agwa ono, nọgbaa l'ọhamoha ono, nweru ọphu aduje ike chia mini? Mbụ; akpamigwe l'onwiya; ?omeje tẹ mini chia. Wawakwa. Ọo nggubedua; nggube Ojejoje, bụ Nchileke ayi. Ọo ya bụ l'ọo nggubedua; bẹ ayi wotaru obu ziaru; kẹ l'ọo nggubedua emekota iphe ono l'ọ ha.

Jeremáya 15

¹Tọ dū iya bụ; Ojejoje asụ mu: Ẹ to nwekwa m'ọ -ruhuru; Mósísu yẹle Sámẹlu abya evudo iya l'ifu; obu iya ta alakfubehekwa ndu-a. Chifukpelekwaphu ẹphe achifu l'ifu iya! Haa ẹphe t'ẹphe je!

²Ọ bụru l'ẹphe jiru ngu ẹke ẹphe ala; nggu asụ: “Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: “Ndu kuru ọgu ọla l'iphe-ememe. Ndu kuru ọgu ọla l'ọgu. Ndu kuru ọgu ọla l'egu. Ndu kuru ọgu l'aa-kpụ ẹphe lẹ ndzụ.

³“Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: Lẹ ya e-zi ụzi ndu mgbugbu-madzụ ẹno; t'ẹphe je emebyishia ẹphe. Ogu-mbeke a-nọdu egbu egbugbu; nkuta l'akpụ ẹphe wuruwuru; unwenu, ẹphe l'eli yẹle unwu anumanu kẹ mgboko l'avuka anụ ẹphe; l'emebyishi ẹphe.

⁴Ya e-me ẹphe t'ẹphe bụru ndu, alì-eze unwu eliphe l'ọ ha a-nọdu atsọ oyi. Iphe kparu iya nū aburu iphe Manásẹ Hezekáya meru lẹ Jerúsalemu. Manásẹ teke ọ bụ eze ndu Júda.

⁵“Unubẹ ndu Jerúsalemu; ?bụ onye a-yọru unu ọshi? ?Bụ onye a-kpa ishi k'ọgu aphu ngu? ?Bụ onye a-haghe iphe oome je ọkpa ishi ngu?”

⁶Ọwaa iphe Ojejoje ekfu ndọ-ọ: “Unu gbadoru iya; ghaaru iya azụ. Ọo ya meru iphe ya seru ẹka; woru unu mebyishia. Ọphu ọ dūhedu iphe e-me tẹ ya phọaru unu imiko ọdo.

⁷Ya e-gude ajakpa phuchaa ẹphe aphucha l'iphe bụ obu-edukfu mkpukpu ono l'ọ ha. Ya e-gbu ẹphe mgbonwu; mbụ mee ndibe iya t'ẹphe bụru kpurupyata. Ishi iya aburu kẹ l'ẹphe ta gbanwedu ụzo ẹphe.

⁸Unwanyi unu, maa tufuru; bẹ ya e-me; ẹphe aka ẹja, nọ l'eze ẹnimu l'igwe. Ẹnyanwu -gvuleruphu l'echi-ishi; bẹ ya e-wota ndu mgbugbu-madzụ tọaru unwu-okorobyia ẹphe; shi ẹge ono vee nne, mushiru ẹphe aphu. Ya e-mee tẹ mejì gbabushihu ẹphe l'ogburu-oso; ẹphe awata ọtsu egvu.

⁹Nwanyi, mụtaru unwegirima ɛsaa a-yoshihu; tū-bua ume. Ẹnyanwu nk'iya a-rība teke ọobukwadu eswe. Ee-me iya iphe-iphere; kpua ya ifu lẹ ntụ. Nwa ndu phọduru nū; bẹ ya e-nwuru ye; e gude ogu-mbeke gbushia ẹphe l'ifu ndu ọhogu ẹphe.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹⁰Nshọo mu-a; nne mu;?bunua ngunu meru iphe i muru mu; mu aburu onye Ẅle onyemonye ese okfu; l'adzo ẹnya. Mu te ejebua madzu ugwo; ọphu mu te ejitabua madzu ugwo; obekwanu l'onyemonye ebuleru mu phụ ọnu.

¹¹Ojejoje sukwaru: “Iye; ya a-nafuta ngu t'ọ duru ngu lẹ mma. Iye; ya e-me ndu ọhogu ngu t'ẹphe wata ngu ọro aroro; m'o rua oge teke eeje iphe-ẹhuka Ẅle teke aa-kpa ndiphe ẹhu.

¹²Madzu;?l'oo-du ike gbajia igwè; mbụ igwè; m'ọ kwanu ope, shi l'uzo isheli.

¹³“Ẹku ngu; mẹ iphe i nweru enweru bẹ ya e-nwuru ye t'e vua ya l'ogu; k'iphòró. Iphe kparu iya nū aburu iphe dū ẹji, iimeebe l'alị ngu mgburumgburu.

¹⁴Ya e-me ngu t'ị buru ohu l'eka ndu ọhogu ngu l'alị, ẹ-ti mahaadua; ke l'ẹhu-eghughu iya e-nwuta ọku, e-ke ngu nū.”

¹⁵Nggube Ojejoje; ọ kwa nggu bụ onye maru nū. Nyatanu mu! Nggu eletanu mu ẹnya! Gbanaaru mu ọdzori l'eka ndu akpa mu ẹhu. Keshinu ẹ ti budo onye obu-ọku; be wofushinu mu. Nyatanu ẹge mu jetaberu iphe-iphere l'okfu ẹhu ngu.

¹⁶Mu nuru okfu ngu; bya eria ya eriri. Yo mee mu; ẹhu l'atso mu ẹna; tẹmanu b'ọ dukwa mu phụ mma l'okpoma. Ishi iya aburu l'eeke mu ala l'ẹpha ngu; nggube Ojejoje, bụ Nchileke; bya aburu Okaribe-Kakota-Ike.

¹⁷Mu ta nọbukwaa l'ẹke ndu mgbonu doru; ọphu mu l'ẹphe ta anọbukwaa l'ete ẹswa. Mu anọdujeru onwomu; ke lẹ mu marua l'eka ngu nọ mu l'ẹhu; ẹhu l'eghushi mu eghughu ike.

¹⁸?Bụ ngunu meru; ọphu iphe-a, l'eme mu ẹhuka-a 'emebuhudu mu emebuhu; ọnya, aba mu nū adu ẹjo ẹji; t'ọ kwe akpohu.?Iime t'ị bya aduru mu l'ọ bụ nggele, edeje madzu edede; mbụ l'ọ bụ nggele, e jeru; mini ta nọ iya.

¹⁹Owaa iphe Ojejoje ekfu. Ọ suru: “L'ọ -buru l'izimana laru mu azu; ya edophu mu azu l'onodu mu; k'ọphu mu a-wataru iya ojeru ozi. I -wata okfu okfu, nweru ishi; mbụ okfu, ẹ-ta budo mkpokoro okfu; nggu aburu onye a-wataru iya ekfuchiru. Tẹ ndu-a lakfutanu ngu; ẹ tọ bukwa tẹ nggubedua lakfuta ẹphe.

²⁰Ya e-me ngu t'ị buru upho-mkpuma, e gude ope kpua nọduru ndu-a. Ẹphe e-tso ngu ọgu; ọle ẹphe tee mekpudadu ngu. Ishi iya aburu lẹ ya nọ swiru ngu eswiru; k'ọphu ya a-nafutaje ngu; dzoo ngu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

²¹Ya a-dzo ngu l'eka ndu iphe dū ẹji; bya agbafuta ngu l'eka ndu ẹjo-ududu ono, swikuru ngu aswiku ono.

Jeremáya 16

Mboku iphe-ẹhuka

- ¹To du iya bu; Ojejoje abyakwa bya ekfuru yeru mu su mu:
- ²“Te mu ba alukwa nwanyi l'ali eke-a; ophu mu 'amutakwa nwa l'eke-a;
- ³ke l'agha; owaa iphe Ojejoje ekfu l'ehu unwegirima, a mushiru l'ali-a; me l'ehu unwanyi, bu nne epe; me l'ehu unwoke, bu nna epe:
- ⁴Iphe e-gbushi epe bu ejo iphe-ememe; ophu aaradu ekwa epe; ophu eelidu epe elili. Iphe e-gbe mee nu bu l'ephe a-du l'o bu nshi, a nyiru togboo l'ali. O bu ogu e-gbushi epe; me ejo-egu; odzu epe aburu nri, unwu enu, epe l'eli yele unwu-anu-egu, bu l'egbudu.”
- ⁵Owaa iphe Ojejoje ekfu: “Be ejekwa l'ulo-ekwa. Be ejekwa okporu ifu anwuhu l'eke ono; ophu iijekwa ora ekwa; kele ya wophuwaru ehu-agu iya azu l'eke ndu ono no. Ya te eyeheduru epe obu; ophu ya 'aphuheduru epe imiko. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- ⁶Ndu ha nshinu me ndu ha nwanshi a-tuko nwushihu l'ali-a. E te elidu epe elili; ophu aaradu ekwa epe; ophu o dudu onye a-ka onwiya iphe l'okfu ehu epe; ophu aakpushiduru epe ishi.
- ⁷Ndu no l'ulo-ekwa b'e to dudu onye emevuru epe le nri. E te mevuduru iya epe ke nna epe; m'o kwanu nne epe, nwuhuru nu; ophu o dudu onye evu mee l'abyaru epe okporu ifu.
- ⁸“Ophu iibahukwa l'ulo eke aanu l'agba aji je anodu eri; l'angu.
- ⁹L'owaa kwa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu; mbu Nchileke ke ndu Izurelu: Ya e-me t'e ba anujehe ungara ehu-otso-ena; me ke ndu l'ete eswa. E ta anuhedu olu nwamgboko, ala nji; m'o bu ke nwoke, alu nwanyi l'eke-a. Ya e-me iya teke unu nokwadu ndu; unu egude enya unu phu iya.
- ¹⁰“Teke i kfutsuaru ndu-a iphe-a l'o ha; o -buru l'ephe jiru ngu; su: ‘?Bukwanu ngunu meru iphe Ojejoje gude tu-bua ome epe egbe iphe du eji, ha ege-a??Bu ngunu bu iphe du eji, epe meru Ojejoje, bu Nchileke epe??Bu awe be ayi mesweru?’
- ¹¹Ono teke ii-su epe le Ojejoje suru agha: L'iphe kparu iya nu bu le nna unu phe gbadoru iya. Epe gbadoru iya je agwalahaa agwa odo; je ejelahaaru epe ozi; bya awataru epe obaru eja. Epe agbado yebedua; ophu epe 'emehedu ekemu, ya turu epe.
- ¹²Obenu l'unubedua be ejo iphe nk'unu gbe bya aka ke nna unu phe. Unu lewaru ege unu tukoru l'unu hakpo l'ehu l'ehu l'etso ejo okpoma unu; haa ome iphe ya suru t'unu meje.
- ¹³Oo ya bu le ya a-chifu unu l'ali-a; chiru unu ye l'ali, unu e-ta amadu; nna unu phe ta ama iya. Unu -ruwaru eke ono; unu awata ojeru nte ozi: eswe l'enyashi; ke le ya te emekwanuru unu eze-iphe-oma.

14“Olobu; ọwaa kwa iphe Ojejoje ekfu: L'oge abyaakwa teke ẹ te egudehedu ẹpha Ojejoje ekfu: ‘Kamenu; mbu Ojejoje, dufutaru ndu Ízurelu l'alì Íjiputu.’

15Iphe ẹphe a-nodu ekfuchia bu: ‘Kamenu; mbu Ojejoje ono, dufutaru ndu Ízurelu l'alì ndu isheli; me l'iphe bu alì ono l'ọ ha, bu ẹke o shi chiru ẹphe ye ono.’ Ke l'e -megee; be ya a-chilatakwa ẹphe l'alì ono, ya nuru nna ẹphe oche ono.”

Aphu, Nchileke a-nu ndibe iya

16Owaa iphe Ojejoje ekfu: “Le nta-a; be ya e-zi t'e je ekua ndu egbuje ema; ẹphe adu igweligwe. ẹphe eje anmakoo ẹphe. Teke e metsuaru; ya eyekwaphu ndu achije nta; ẹphe adukwaphu igweligwe je achia nta ẹphe l'iphe bu ugvu ugvu; me l'eli ugvu nshii; mekpọ l'ogba, no l'eze mkpuma.

17Kele ya gude enya iya l'aphukota iphe bu iphe ẹphe eme; ẹ to dudu ophu eedomiru iya edomi; ophu ẹphe 'emedu ejo iphe ono te ya ba phu iya.

18Ya a-kfu ẹphe ugwo ejo iphe, ẹphe eme; me ugwo iphe du eji, ẹphe eme; kfu ya ẹphe nkfwase. Ishi iya aburu l'ẹphe gude agwa ẹphe, ẹ-ta budu iphe no ndzu merushia alì iya. Yo buru akpamara ẹphe ono be ẹphe gude dojia okè-iphe iya.”

Jeremaya ekfu anu Nchileke

19Nggube Ojejoje; o bu nggu bu ike mu; buru agbarike mu. O bu ngu be mu agbabaje l'ime ngu; domia onwomu l'oge iphe-ehuka. Ndu ẹ-ta abudu ndu Ju a-byakfuta ngu; shikporo l'ẹke mgboko jeberu; bya asu: “Le nna ayi ẹphe bu nte, ẹ-ta abudu iphe be ẹphe ketaru l'oke; mbu iphe bu iphe-mmanu; bya aburu iphe uru ẹ-ta nodu.

20Madzu;?oogudeje aka iya metaru onwiya Nchileke? Iye; obekwanu l'ẹ to budu Nchi.

21“Oo ya bu le mu e-zi ẹphe iphe; Le nta-a owaa be mu e-me t'ẹphe maru ike mu; makwaruphu agburu-ehu mu. Ono bu teke ẹphe a-maru l'ẹpha mu bu Ojejoje.

Jeremaya 17

1“Ejo iphe ndu Júda meshiru dukwa l'ọ bu igwe b'e gude kashia ya akashi; bya egude iphe tųpyiru onu dee ya l'obu ẹphe, dugbaa l'ọ bu mkpuma; m'ọ kwanu le mpo, nogbaa l'enya-ngweja ẹphe.

2Unwu ẹphe nyatarua enya-ngweja ẹphe; nyata itso Ashera, ẹphe doberu l'iku iphe bu oshi, nweru idzu; me l'iphe bu ugvu, ha l'eli;

3me l'eze ugvu, nogbaa l'egbudu. Eku eku, unu kpataru; mekpọ iphemiphe obule, unu nweru; be ya e-mekota t'e gvoakota l'ọ ha. Ono aburu aswa, unu akfu ke iphe du eji ono, dzuru alì unu l'ọ ha ono.

4O bu unubedua be oo-shi l'eka; okè-iphe ya nuru unu anahu unu. Ya e-woru unu mee ohu ndu ohogu unu l'alì ẹke unu ta amadu; ke l'unu kpatsuwari iya iwe; ehughu iya e-ghu iya gbururu jeye le gburu”

5Owaa iphe Ojejoje ekfu ndo-o: “Onu b'a turu nu onye dakoberu madzu; mbu onye ẹke ike no bu l'ehu madzu mmanu; okpoma iya ta nohe l'ẹke Ojejoje no.

⁶Onye ono a-dụ l'ọ bu iru, ruru l'echi-egu. E tọ phudu teke iphe dụ mma abya. Yọ buru eke dụ kpokoro kpokoro kpokoro l'echi-egu obu be oo-buru; mbụ alì únú, e-te nwedu onye bu iya nụ.

⁷Obenu l'onu-oma bu k'onye dakoberu Ojejoje; onye bu Ojejoje b'ọ kporu obu yeru.

⁸Onye ono a-dụ l'ọ bu oshi, e yeru l'iku mini, chiru

ogbaragba iya ye le nggele. E tọ tsudu egvu m'o okpomoku -bya. Tekenteke be ekwo iya anoduje aja ajaja. E tọ yojedu oshi l'ejo mkpo-anwu byaru; ophu o dudu teke e tọ nodujedu ami amimi.”

⁹Obu madzu te nwedu iphe ka iya eregede. Ejo okpoma, no iya nu te nwe nwanne. ?Bu onye a-di ike maru iya?

¹⁰“Oo yebe Ojejoje enyoje obu; l'eleleje oriri madzu elele; k'ophu ya a-kfu onyemonye ugwo l'ege umere iya du; mbu l'ege iphe o meru gbaru.”

¹¹Onye akpa eku eregede du l'ọ bu okwa, achitaje unwu, e tọ vudu hee. Ke l'ọ bu teke ndzu onye ono keleruphe ebo; eku iya ono agwo be iya gbakashihu. Yọ buru l'ikperazu iya ono; be oo-maru le ya bu onye eswe.

¹²Ulo, ayi doberu nsọ bu aba-eze, du akpabiri; tsubekpoo le odungu; b'ọ bu eke eedo nsọ.

¹³Nggube Ojejoje; o bu nggu bu onye ndu Izuru ele enya l'eka! Iphe bu ndu gbadoru ngu nu; be iphere e-mekochaa buru nk'ephe. Ndu gharu ngu azu; be ee-de epha epe l'aja; ke l'oo Ojejoje be epe gbadoru; mbu ishi mini, emeje t'a nodu ndzu.

Jeremaya ekfu anu Nchileke t'ọ gbaa mkpu

¹⁴Gwo mu l'iphe eme mu nu; nggube Ojejoje; k'ophu mu a-buru onye ehu du mma! Dzoo mu ru; k'ophu mu a-buru onye a dzotar; ke l'ọ bu nggu bu onye mu ajaje ajaja.

¹⁵Iphe epe anoduje ekfuru mu bu: “Nanuhunu iphe obu, Ojejoje kfuru obu? T'o renua ege o kfuru!”

¹⁶Mu ta gbakwa oso; le mu te echeduru ngu aturu; ophu o dudu teke ejo uboku gujeru mu. Nggubedua maru l'iphe shi mu l'onu lufuta daburu eba l'ifu ngu.

¹⁷Be eyekwa mu egvu! L'ọ kwa nggu; be mu agbabeje; zeeru ndzu teke iphe-ehuka byaru.

¹⁸Kpunua ndu akpa mu ehu ifu le nu; ole be ekwekwa t'e kpua mbedua ifu le nu! Menua t'ephe buru ndu eeye egvu; ole be ekwekwa t'e yee mbedua egvu! Mee t'iphe-ehuka dakfuta epe! Gude oke o-la-l'iyi laa epe l'iyi!

Odobe eswe otuta ume nsọ

¹⁹Owaa iphe Ojejoje kfuru mu. O suru: “Te mu je evudo l'onu edukfu mkpuku, bu uzo eke ndu eze ndu Joda eshije bata; shikwa iya phu l'alufu. Te mu tukokpelekwaphu iphe bu onu-uzo, eeshije abata le Jerusalemu je evudo;

²⁰sụ ẹphe: Unu ngabẹ nchị l'iphe Ojejoje ekfu; unubẹ ndu eze ndu Júda; ndu Júda l'unu ha; męwaru iphe bụ onye bu lẹ Jerúsalemu, bụ ndu eshije l'ọnu ẹke-a.

²¹Qwaa iphe Ojejoje ekfu: Unu kwabẹnuphu ęnya t'unu be evuje ivu lẹ mbọku ọtu-ume; ọphu unu 'evujekwaru iya shia ọnu ẹke ono, eeshije abahụ Jerúsalemu ono.

²²Unu be shijekwa l'ụlo unu vuru iphe lufuta etezi; ọphu unu 'ejejekwa ozi lẹ phuu mbọku ọtu-ume. Ọ bụ-chikwa t'unu dobeje mbọku ọtu-ume nsọ, bụ iya bụ iphe ya sụru ndiche unu phẹ t'ẹphe meje.

²³Obenu l'ẹphe te yedu ọnu; ọphu ẹphe 'angadụ nchị. Ẹphe kwefuru íkè; jịka l'ẹphe ta angadụ nchị; ọphu ẹphe 'eyedu ọnu lẹ mba, ya baru ẹphe.

²⁴Obenu l'owaa bụ iphe Ojejoje ekfu: L'ọ -bụru l'unubẹdua tọru nwẹhu l'angaru iya nchị; unu te evuje ivu bata l'ẹke, eeshije abata lẹ mkpukpu-a mbọku ọtu-ume; ọ -bụru l'unu doberu mbọku ọtu-ume ono nsọ; k'ọphu bụ l'ẹ tọ dudu ozi, unu ejeje mbọku ono;

²⁵ono teke ndu eze, nọ l'ọkwa eze Dévidi a-wata oshi ẹke, eeshije bata lẹ mkpukpu-a; ẹphe lẹ ndu ejeru ẹphe ozi. Ẹphebedua ẹphe lẹ ndu ejeru ẹphe ozi a-nọdu agba l'ugbo-inya; mę l'eli inya l'abata lẹ mkpukpu-a. Ndu Júda l'awu etso ẹphe; mękpo iphe bụ ndu bu lẹ Jerúsalemu. Ọ bụ teke ono bẹ ee-bu lẹ mkpukpu-wa jeye lẹ tutu yoyo.

²⁶Ndiphe e-shi lẹ mkpukpu, nọgbaa l'alị ndu Júda l'abya; mę l'edukfu, nọgbaa lẹ Jerúsalemu mgburumgburu; mę l'oke-alị ndu Bénjaminu; mę ndu bu l'ọkpa-ugvu, nọ l'ęnyanwu-arịba; mę ndu bu l'alị ugvu ugvu; mę ndu ụzo ọhuda. Ẹphe egudegbaa ngweja-ukfuru; waa anụ ọdo, ee-gbu egbugbu; mę ngweja nri; mę ínsensu; mę ngweja-ekele; gude abya ọgwaru Ojejoje l'eze-ụlo iya.

²⁷Ọle; ọ -bụru l'unu te emedu iphe ya sụru t'unu meje; k'ọphu bụ l'unu te edobejedu mbọku ọtu-ume nsọ; unu evuje iphe l'abata Jerúsalemu mbọku ọtu-ume bẹ mu a-phunwu ọku, e tee menyidu emenyi l'ẹke eeshije abata Jerúsalemu. Yọ bụru ọku ono a-tụko iphe bụ ẹke a rụshiru ike l'ime iya kekota.”

Jeremáya 18

Ọ-kpụ-ite yẹle ụra iya

¹Qwaa iphe Ojejoje kfuru Jeremáya:

²“Tugbua jekfu ọ-kpụ-ite l'ufu iya. Ọ bụ l'ẹke ono bẹ ya e-zi ngu ozi.”

³Ya ndono; mu atugbua jeshia kẹ ọ-kpụ-ite. Mu erua; yo gudewa wilu labu, oogudeje akpụ ite l'akpụ iya.

⁴Yọ kpua ite-ura ono, o gude l'ẹka akpụ ono kpụ-swee ya. Yọ bya eshikwaphu l'ura lanu ono kputa ite ọdo l'ẹge ọ dụ iya mma k'akpukpu iya.

⁵Tọ dụ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; sụ:

⁶“Owaa iphe Ojejoje ekfu: ‘Unube ndu onu-ulo Ízurelu;?ya te emeghedu unu ege okpu-ite-a meru ura iya-a? Unu lekwa; ok kwa ege ura du l’eka onye akpu ite; be unube ndu onu-ulo Ízurelu du iya l’eka.

⁷Iphe bu teke ya kfulu nu iphe bu oha, nonu; m’o bu ali-eze, nonu l’ee-feshi iya efeshi; m’o kwanu l’ee-nwukposhi iya; mebyishia ya;

⁸o -buru l’oha ono, ya kfulu l’owaa ege ee-me iya ono ghakoberu; haa ome iphe du eji ephe, eme; be ya a-haa ephe ome iphe du eji ono, ya shi ria le ya e-me ephe ono.

⁹O -nwekwanuru teke ya kfulu su le oha; m’o kwanu ali-eze be aa-kwalita; mee ya t’o kfulu;

¹⁰o -wata ome iphe du eji l’ifu iya; k’ophu bu l’e too mejedu iphe ya suru t’e mee; be ya a-hakwaphu iphe ono, du mma, ya shi ria le ya e-meru iya ono.

¹¹Nta-a bu t’i je ekfulu yeru ndu Júda; me ndu ono, bu le Jerúsalemu ono; su ephe agha: Owaa iphe Ojejoje ekfu. O suru: T’unu lekwa; le ya kwakobekwaru unu o-la-l’iyi; l’ariwaru unu ejo oriri. Unu ghakobekwa laphuta azu; te onyenonu hakwaa iphe du eji, oome. Unu mee uzo unu yele iphe unu eme t’o du mma.’

¹²Ephe asu: ‘L’e to nwekwa ishi. Ephe a-nodukwa eme iphe ephe ritaru; ephe l’ephe ha l’onye l’onye a-nodu eme iphe ephe ritaru l’oriri l’ejo okpoma ephe.’ ”

Ndu Ízurelu ajika Ojejoje

¹³Oo ya bu; owaa iphe Ojejoje ekfu: “Unu kpaedukwa ishi l’eka ndu ohodo: ?bu onye nujewaru egbe iya owaa? Nwada Ízurelu meekwaru iphe anyi ishi edzu.

¹⁴Mini suno ugvu Lébanonu; ?o nweru teke oo-nonyaa ngazehu l’ekfu ekfu mkpuma ono, no l’oswa ono? Too mini oyi ono, shi l’eke teru enya l’atsa abya ono; ?l’o-nonyaa tso-buhu too.

¹⁵Ndibe iya zahawaru iya; wata okpo insensu oku l’anu iphe e-te nwedu iphe o bu. Yo mewaa ephe; ephe akpo galagala kpofo l’uzo ephe ono, bu uzo, shi ephe le ndiche ono; wata oshi nweswara uzo, e ta akpadu oje.

¹⁶Ephe emee ali ephe; t’o daburu ochobo; buru eke aa-nodu anmaru otsu jeye le tutu yoyo. Iphe bu onye, swetaru iya nu; be oo-duje biribiri; yo phuphee ishi.

¹⁷Ya a-tuka ephe nanu nanu l’o bu iphe pherephere, shi l’uzo enyanwu-ahata zikashiru; ephe adakaa nanu nanu l’eka ndu ohogu ephe. Ya a-gharu ephe azu; ya ta aghaduru ephe ifu; teke iphe-ehuka byaru ephe.”

Aagbaru Jeremaya onya okfu

¹⁸To du iya bu; ephe asu: “Unu bya t’ephe chiaru Jeremaya ejo idzu; ke l’ephe nweru-a ndu achijeru Nchileke eja, a-nodu ezi ephe iphe; ephe nweru ndu maru iphe bu ndu a-nodu atu-ziru ephe eka; bya enweru ndu nkfuchiru, a-nodu ezi ephe okfu Nchileke. Unu bya t’ephe gude ire mee ya koshi iya ege oo-du; t’ephe ba ngakwa nchi l’iphe ookfu m’oo nanu.”

- ¹⁹Ojejoje byiko; ngabɛnuru mu nchi; nɔa iphe ndu achi mu nɔ ekfu.
- ²⁰?Ee-gude iphe dɔ eji kfuɔ ɔgwɔ iphe-oma tɔ? Obekwanu l'ɛphe tɔakwaru nsu doberu mu. Ojejoje; nyatakwa lɛ mu vudo l'ifu ngu kfuɔ ngu okfu ɛhu ɛphe; gude mee tɛ ɛhu ghubuhu ngu eghughu l'ɛke ɛphe nɔ.
- ²¹Oo ya bɔ; hanɔa unwu ɛphe tɛ ɛgu gbushia ɛphe. Nnggu ahaa ɛphe tɛ ɛphe laa l'ogu. T'unyomu ɛphe gbakwaru ɛka nwa; ɛphe abɔru ndu maa tɔfuru. Tɛ ome-l'ɛhu gbushikwaa unwoke ɛphe; unwu-okorɔbya ɛphe alaa l'ogu.
- ²²T'ɔ bɔru ɔzu-ɛkwa a-nɔdu atɔ l'ulo ɛphe teke ono, ii-chiru ndu soja wɔbata l'ulo ɛphe l'otu l'ukfu ono; kɛ l'ɛphe tɔwaru nsu doberu mu tɛ mu dalahu; bya eworu ɔnya gbaaru mu tɛ mu ye ɔkpa.
- ²³Obenu lɛ nggɔbe Ojejoje mawaru ɛjo idzu, ɛphe achi t'ɛphe gbua mu. Ba gɔkwaru ɛphe nɔ l'iphe dɔ eji ono, ɛphe eme ono. Ophu i fufukwa iphe dɔ eji, ɛphe eme l'ifu ɛphe. O buchia t'ɛphe nɔdu ngu l'ifu bɔru ndu e mekputaru emekputa. Ono iphe ii-gude ɛhu-eghughu ngu mee ɛphe ndono.

Jeremáya 19

- ¹Owaa iphe Ojejoje ekfu: O sɔru mu: “Tɛ mu je azɔta ite-ura. Tɛ mu lɛ ndu bɔ ɔgurenɔa mkpɔkpu; mɛ lɛ ndu achijeru Nchileke ɛja hakwaru yiru.
- ²T'ayi jee lɛ Nsɔda Hínɔmu l'iku ɛke eeshije abahu Jerúsalemu, bɔ Onu-abata Agbagba-mbeji. Ayi -rulephu; tɛ mu raa iphe-a, ya abya mu ezizi-wa arara;
- ³sɔ ɛphe-a: Unu ngabekwa nchi l'iphe Ojejoje ekfu; unubɛ ndu eze ndu Júda; mɛ unubɛ ndu bu lɛ Jerúsalemu. Owaa iphe ookfu; mbɔ Ojejoje, bɔ Okaribe-Kakɔta-Ike; bya abɔru Nchileke kɛ ndu Ízurelu. Unu ngabekpɔduaphu nchi! Ya abyakwa ogude iphe dɔ eji byakfuta ndu alɔ-a; iphe bɔ onye, nɔru iya nɔ; bɛ ɔo-gba nchi gharaghara.
- ⁴Kɛ l'ɛphe gbadowaru iya; bya eworu alɔ-a; mee ɛke, aanɔduje agwa agwa ndu ɔhodo. ɛphe nɔwa iya; kpɔ ngweja ɔku; nɔ agwa, ɛphe ta madu. Nna ɛphe ta ma iya. Ndu eze ndu Júda ta ma iya. ɛphe mewaru ɛke-a; yo ji lɛ mee ɔchi ndu ɛphe gbushiru.
- ⁵ɛphe kpɔwaru ɛke aagwajɛ iphe, dugbaa iche iche doberu Bálu; k'ophu ɛphe a-nɔdu akpɔ unwu ɛphe ɔku l'ɛke ono; gude l'agwa Bálu. Iphe ono abɔru iphe ya ta sɔbua ɛphe t'ɛphe mee. Ya te ephotabua ya ephota; ophu ya 'arivubua ya arivu.
- ⁶Oo ya bɔ; t'ɔ dokwaa ɛphe ɛnya. O nwekwaru mbɔku, ee-mekochaa; ndiphe te ekuhedu ɛke-a Tofɛtu; ophu ekuhedu iya Nsɔda Hínɔmu. Iphe aa-nɔdu ee-ku iya bɔ Nsɔda Mgbugbu-madzɔ. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- ⁷O kwa l'ɛke-a; bɛ ya e-chikposhi idzu, ɛphe achi; mbɔ ndu Júda; mɛ ndu Jerúsalemu. Ya e-me tɛ ndu ɔhogu ɛphe gude ogu-mbeke gbushia ɛphe; mbɔ l'ɛka ndu achɔ ndzu ɛphe. Ya e-woru odzu ɛphe tɔkaa t'ɔ bɔru nri nɔduru unwenu, ɛphe l'eli yele anɔ, bu l'ɛgbudu.

⁸Ya e-me t'egbara kfua le mkpukpu ono; t'ò buru eke aa-nmajè ọtsu kpua. Iphe bu onye, swetaru nu; be ehu a-nwu kpaa; yo nmaa ọtsu; sweta iya. Ishi iya aburu ege e gude mebyiberu iya.

⁹Ya e-me ephe t'ephe taa anu unwegirima ephe; ephe ataa anu madzu ibe ephe teke ono, iphe a-nođu atsu ephe l'ehu ono; mbu teke ndu ohogu ephe, l'achọ ndzu ephe a-no-chi anọ-peech ephe mgburumgburu ono.

¹⁰“ ‘Yo su mu te mu tukpoo ite ono teke ndu ono, mu l'ephe yi ono ele mu enya;

¹¹mu asu ephe: Owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu: L'ò bu ege a tukporu ite-uwaa; bu ege ya a-tukpo oha-wa; me mkpukpu-a ege-a. To bu l'aa-kpukwazi iya odo. Ephe e-li odzu le Tofetu; jeye teke e-to nwehedu eke a-phodu nu.

¹²Owaa iphe Ojejoje ekfu: L'ono kwa iphe ya e-me l'eke-a ye le ndu bu iya nu. Mbu le ya e-me mkpukpu-a; yo du l'ò bu Tofetu.

¹³Iphe bu ulo, no le Jerusalemu; me l'ulo ndu eze, achi ndu Jüda; be ee-merushi ege e merushiru Tofetu, bu eke ephe nogbaa l'eli ulo; l'akpo insensu oku; l'anu mkpo-kpodo; nodu iya l'agbaru agwa me.’ ”

¹⁴To du iya bu; mu abya eshi le Tofetu lata, bu eke Ojejoje shi zia mu te mu je ekfuchiaru iya-a; bya evudo l'echi ogbodufu eze-ulo Nchileke; su ndu ono l'ephe ha:

¹⁵“Owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu; mbu Nchileke ke ndu Izurelu: ‘Unu leduduphu. Iphe bu ejo iphe ono l'ò ha, ya kfuwaru l'oo-me ephe ono; be ya e-mekota mkpukpu-a ye le mkpukpu, no-pheru iya mgburumgburu. Ishi iya aburu l'ephe kwefuru ikè; jika l'ephe ta ndu iphe ya ekfu.’ ”

Jeremáya 20

Jeremáya ye le Pasho

¹Pasho Ima bu onye achijeru Nchileke eja bya aburu onye ishi ndu ishi eze-ulo Nchileke. Teke o nuru iphe ono, Jeremáya ekfushi ono;

²yo zi; e chia Jeremáya, bu onye nkfuchiru ono echachi; woru iya tu-chia l'ulo-mkporo, no l'iku onu eze-ulo Nchileke ophu aza Onu-abata Bénjaminu k'eli.

³Yo be le nchi-ta-abo hu iya; Pasho atufuta iya l'ulo-mkporo ono. Jeremáya asu iya: “Iphe Ojejoje guru ngu ta buhekwa Pasho. Iphe o guru ngu kwa ‘Égvù l'ekemeke’;

⁴ke l'owaa kwa iphe Ojejoje ekfu: Le ya e-me ngu t'i tsulahaa onwongu egvu; ndu yeru ngu obu l'ephe ha a-tuko atsu ngu egvu. Ii-gude enya ngu gedegede phu teke ndu ohogu ephe e-gude ogu mbeke l'egbushi ephe. Ndu Jüda mgburumgburu be ya e-woru ye l'eka eze ndu Bábyilonu, bu onye a-kpu ephe le ndzu lashia Bábyilonu; gude ogu-mbeke gbushia ephe.

⁵Iphe bu eku ndu mkpukpu-a; be ya e-woru yekota l'eka ndu ohogu ephe; mbu iphe bukotakpo iphe ephe setaru l'akanya iya; mekpoo iphe bu iphe vu oke aswa, nokota

l'ime iya; mękpọ iphe bụ ẹku, eze ndu Júda kpataru. Iphemiphe ono bę ẹphe e-vukota l'ọgu lasha Bábyilonu.

⁶Nggubedua, bụ Pashọ yẹle iphe bụ ndu bukota lę nke ngu bę aa-kpukota lę ndzụ laa Bábyilonu. Yọ bụru l'ẹke ono; bę ii-nọdu nwuhu; e lia ngu l'ẹke ono; nggubedua; me ndu ono, yeru ngu obu, i kfuru iphe Nchileke ẹ-te kfudu ono.”

Aphụ, Jeremáya agụ

⁷Nggube Ojejoje; i dusweru mu ụzo; mu aburu onye e dusweru ụzo. I mekputawaru mu; yọ bụru nggubedua; bę eriri laru. Mu bụwa onye eegude eme iphe-ochi mkpụrumkpuru. Onyemonye anọduje aja mu ewena.

⁸Tekenteke, mu ekfu okfu; bę mu anọduje ara iya arara lę kpurupyata abyakwa; ọ-la-l'iyi etso iya. Ozi, Ojejoje ezi mu; mewaru; mu aburu onye aakpofu akpofu; bụru onye eegude atụ mgbonu.

⁹Mu -sụ lę mu te ekubahedua ya ẹpha; ọphu mu 'egudebahedua ẹpha iya l'ekfu okfu; bę okfu iya anọduje mu l'okpoma enwu mu phophopho l'ọ bụ ọku; mbụ ọku, rakuru mu arakuru l'okpu. Ike alọ-gude iya gvụwaru mu. Ike gvụakwaru mu.

¹⁰Mu anukwa taphu-taphu, ẹphe adzugbaaru ibe ẹphe: “L'égvù dukwa l'ekemeke!” Ẹphe tuko ekfu: “Unu je edoo iphe ono, ookfu ono! Unu t'ayi je edoo iphe oome!” Iphe bụ ndu ọnyà mu elekotalephu ẹnya t'ẹphe maru teke ẹturu a-lọ mu. Ẹphe atuko l'ekfu: “T'e duswenua ya ụzo. Ọ bụ teke ono bę ẹka nk'ayi a-kongo; ayi e-melata iya iphe-a, oome nta-a.”

¹¹Obenu lę Ojejoje nọ swiru mu eswiru l'ọ bụ onye eze, soja swiru. Ọo ya bụ lę ndu ono, achị mu nụ ono; bę ukfu a-du. Ẹphe te emekputadu; ọphu 'o reduru ẹphe ege ẹphe tüberu. Ọo-buru ẹphe iphe-iphere; ẹnya ẹphe alaa; t'o nwe l'a azahaa ya azaha.

¹²Nggube Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike; nggube onye ono, enyochaje ndu doberu ẹka ndoo enyocha; nggube onye avoje obu yẹle ọriri iya avovo; melatanu ẹphe; kę l'ọo nggu bę mu yeru ikpe ẹhu mu l'ẹka.

¹³Unu gụa egvu nụ Ojejoje! Unu jaa Ojejoje ajaja! Kę l'ọ dzofutaru ndzụ onye ẹ-ta dudu ẹge ọ dụ iya l'ẹka ndu ejo iphe.

¹⁴Tę mbọku, a mụru mu bukwaru eswe, a turu onu! T'eswe mbọku ono, nne mu mụru mu ono; ba abukwa mbọku, a goru onu-oma nụ!

¹⁵T'onye byaru bya ezia ya nna mu bukwaru onye a turu onu; mbụ onye byaru bya asu iya: “L'a mukwaru iya nwata; nwata nwoke!” Ozi ono aburu ozi, ọ nuru; ẹhu atsoo ya ẹna.

¹⁶Tę nwoke ono dukwa l'ọ bụ mkpukpu, Ojejoje mebyishiru; tọ phuru iya imiko. T'ọ bukwaru iphe ọo-nọdu anu l'utsu bụ ụzu-ekwa. O -be l'eswe; yọ nulahaa mkpu ọgu.

¹⁷Kę l'ọ tọ pyi-gbudu mu teke mu nọ l'ẹpho; tę nne mu bụru ili mu. Ẹpho ahawa iya ru kpagungu jeyewaru.

¹⁸?Bunua ngunu meru iphe mu lufutaru alufuta l'ephe; te mu bya bya aphu iphe-ehuka yele nrimaphu; yele te mu bya akpo-chia ishi ndzu mu l'iphe-iphere?

Jeremaya 21

Nchileke ajika ome iphe Zedekaya roru iya

¹Okfu, shi l'eka Ojejoje abya erua Jeremaya nchi. Yo buru teke ono be eze, bu Zedekaya yeru Pasho Malukija yeke onye achijeru Nchileke eja, bu Zefanaya Maseya t'ephe je ke Jeremaya. Ephe erua bya asu iya:

²“Jiedukwaru ephe Ojejoje; kele Nebukadineza, bu eze ndu Babylonu l'etsokwa ephe ugu. T'a maru; Ojejoje;?l'oo-meru ephe iphe du biribiri ege o shi emeje teke ndiche; k'ophu o-laphu azu paru ephe haa?”

³Obenu le Jeremaya suru ephe: “T'ephe su Zedekaya-a:

⁴L'owaa kwa iphe o kfu; mbu Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izuru: ‘Ngwa-ugu ono, unu gude etso eze ndu Babylonu yeke ndu soja iya ugu ono; mbu ndu ono, no l'azu mkpukpu yechia unu ono: ngwa-ugu ono be ya e-me t'o ghaaru unu ifu. Ya achita iya bya awushi l'echi mkpukpu-a.

⁵Odo bu le yebdua l'onwiya e-tso unu ugu. Ya a-machi eka iya; gude okpu eka iya vu ovuma; gude iwe tukoshi unu oke ehueghu iya.

⁶Ya e-chigbushi iphe bu ndu bu le mkpukpu-a: madzu me unwu-anu. Ya e-gude ejo iphe-ememe gbushia ephe.

⁷Owaa iphe Ojejoje ekfu: Le teke e metsuaru; be ya e-woru Zedekaya, bu eze ndu Juda yeke ndu ozi iya; me ndu ali-a, bu ndu iphe-ememe ono gbuphodoru yeke ndu ophu e gbuphodoru l'ogu-mbeke; me ndu ophu ugu gbuphodoru; chiru nu Nebukadineza, bu eze ndu Babylonu yeke ndu ohogu ephe ono, bu ndu achu ndzu ephe ono. Yo gudekwaphu ugu-mbeke gbushia ephe; ophu o-hadu ephe. Imiko ephe ta adudu iya; ophu o dudu onye ophu ya aphutaru.’

⁸“Odo aburu; te mu su ndu-a: Owaa iphe Ojejoje ekfu: T'ephe lekwa; le ya dobekwaru ephe uzo ndzu; me uzo onwu.

⁹Iphe bu onye, kwaru le mkpukpu-a; a-lakwa l'ogu. O dudu; ugu egbua ya. O dudu ejo iphe-ememe egbua ya. Onye, lufukwanuru je eworu onwiya ye ndu Babylonu-a, yechiru unu-a; a-nodu ndzu. Onye ono be ishi iya a-kpo-kfu.

¹⁰Iphe ya chiwaru idzu iya bu le ya e-me te iphe du eji dakfu ndu mkpukpu-a; e to bu iphe-oma. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. Mkpukpu-a be ee-ye l'eka eze ndu Babylonu; yo gude oku mebyishia ya.

Ozi, ee-zi onu-ulo Dévidi

¹¹“Kfuru ndu onu-ulo onye eze ndu Juda: Unu ngabekwa nchi l'iphe Ojejoje ekfu.

¹²Unubẹ ndu ọnu-ulo Dévidi; ọwaa kwa iphe Ojejoje ekfu: “Unu kpeje ikpe, dụ maa mbọku-mbọku. Unu dzọtaje onye a naru nfu l'ẹka onye egbu iya nụ. Ọdumeka bẹ ẹhu-eghughu iya a-gbanwuhukwa ọku. Ishi iya aburu ẹjo iphe, unu meshiru; mbụ l'ẹhu-eghughu iya ono e-nwu ọku; k'ọphu bụ l'ẹ to nwedu onye a-gbanyi iya nụ.

¹³Ya bukwa ọgu nọduru ngu; nggube Jerúsalemu, bu l'eli ọkpa-ugvu; mbụ nggube onye bu l'eli eli ugvu, bụ agbara mkpuma kpụ. Ọ kwa Ojejoje ekfu anụ unubẹ ndu ono, asuje: ‘?Bụ onye abya unu ome ngunu? ?Bụ onye a-dụ ike ọbata l'ẹke, unu bu?’

¹⁴Ya a-hù unu àhùhù ẹge yẹle iphe unu meru ha. Ọ kwa yẹbe Ojejoje ekfu iya. Ya a-muru ọku ye l'oswa unu; tuko iphe nọ-pheru unu mgburumburu tsukota.”

Jeremáya 22

Ikpe, e kperu ndu ẹjo eze

¹Ọwaa iphe Ojejoje ekfu ndọ-ọ; wo mu: “Tẹ mu jee lẹ kẹ eze ndu Júda je araa ozi-a arara l'ẹke ono:

²Nggube eze ndu Júda; mbụ nggube onye ono, nọ l'aba-eze Dévidi ono; nggu lẹ ndu ozi ngu; męwaru ndibe ngu, bụ ndu eshije ẹke-a bahụ; unu ngabekwa nchị; nua iphe Ojejoje ekfu.

³Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: Unu kpeje ikpe, dụ maa; unu emeje iphe ẹ te enyochadu enyocha. Unu dzọjee onye a naru nfu l'ẹka onye emegbu iya emegbu. Unu ba akpakwa ndu laru alala ẹhu; unu ta akpa iya ndu a toru ogbe; mę unwanyi, maa tufuru. Unu ba adukwaru ẹphe ẹhuka; ọphu unu 'egbujeshi ndu ẹ-te nwedu iphe ẹphe meru l'ẹke-a, dụ nsọ-a!

⁴Kẹ l'ọ -buru l'unu jiru obu oyi; mee iphe-a, ya suru t'unu meje-wa; bẹ ndu eze, nọ l'aba-eze Dévidi; ndu ejeru ẹphe ozi; mę ndibe ẹphe e-gude ugbo-inya; gude inya; shi lẹ nggamgbo ufu-eze-a l'alufu alufu; l'abata abata.

⁵Obekwanu; l'ọ -buru l'unu te emedu iphe ya suru t'unu mee; tẹ ya gudekwa onwiya riaru unu nte; bẹ ẹgbara e-mekochakwaa kfu l'ufu-eze-wa.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁶Ọwaa iphe Ojejoje ekfu l'okfu ẹhu ufu-eze eze ndu Júda: A makwaru-a l'ì dụ l'ọ bụ alì Gíledu l'ẹke ya nọ; mbụ l'ọ bụ ẹge ugvu ugvu Lébanonu dụ iya. Obenu l'ẹ tọ dụ iya e-me; tẹ ya be eme ngu t'ì buru echi-ẹgu; mbụ l'ọ bụ mkpukpu, ẹ-te budu ebubu.

⁷Ya e-zi ndu mgbugbu-madzụ; t'ẹphe byaru ngu ọgu; onyenonu; yẹle ngwa-ọgu nk'iya. Ẹphe abya egbutsushia ẹgiri oshi sida ngu ono; chiru ye l'ọku.

⁸“Ndu shigbaa l'ọha, dụ igweligwe e-sweta lẹ mkpukpu-a; l'ajitsua ibe ẹphe; sụ: ‘?Bụ ngunu meru iphe Ojejoje meru egbe iphe ọwaa l'ẹhu eze mkpukpu-a?’

⁹Aa-sụ ẹphe l'iphe kparu iya nụ bụ okfu l'ẹphe gwọberu ọgba-ndzụ Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe; je awata ọkpo ishi l'alì l'anụ agwa; balahakwaaaru iya phụ ẹja.”

10Unu ba rakwa ẹkwa onye eze ono, nwuhuru nu ono! Ophu unu 'emekwa ẹkwa iya! O bu-chikwa onye unu a-kwa ẹkwa iya kwashia ya ike bu onye ophu a kpuru le ndzu laa ẹka odo. Ishi iya aburu l'ẹ too latahedu; ophu oophuhedu ali ẹke, a muru iya odo.

11Kẹ l'owaa kwa ẹge Ojejoje kfuru okfu ẹhu Shalumu Josaya, bu onye no-chiru enya nna iya; bya aburu eze, achi ndu Juida; mbu onye ono, ẹ-ta nohedu l'ẹke-a ono: “E too latahekwa.

12O kwa l'ẹke ono, ẹphe kpuru iya le ndzu laa ono be oo-nodu nwuhu. E too phuhakwa ali ẹke-a enya odo.”

13“T'aphu tsokwaru onye gude ugho l'akpu ufu-eze iya; mbu gude uzo, ẹ-te vudodu nhamunha l'arushi ime ulo k'eli eli; onye meru ndu ali iya; ẹphe ejeru iya ozi ewoma; to kfu ẹphe ugwo ozi ẹphe.

14Oosuje le ya a-ruru onwiya ufu-eze, ha nshinu; ẹke ime ulo k'eli eli iya a-bugbaa gaga-gvugvu. Ya abya eyeshia ya windo; gude oshi sida gbaa ya agbagba; bya agbaa ya penti uswe.

15?Bu ogude oshi sida kushia ulo e-me ti bu onye eze too? Nna ngu;?to shidu eri; l'angu? ?To shidu l'ekpe ikpe, du maa; l'eme iphe guru iphoru; iphemiphe obule aduru iya le mma.

16Ndu eje iphe-ehuka; me ndu ẹ-te nwedu ẹge o ha ẹphe; b'o gbaru odzori; yo duru iya le mma. ?To budu iphe ono bu le madzu maru onye ya bu? Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

17“Obenu le nggubedua; be enya ngu; me okpoma ngu bu l'ẹke i cheberu iya bu l'ori uru ghelegheleghele; yele ogbu ndu ẹ-ta adudu iphe ẹphe meru; omegbu madzu emegbu yele ome-l'iwe.”

18Oo ya bu l'aha; owaa kwa iphe Ojejoje ekfu l'okfu ẹhu Jehoyakimu nwatibe Josaya, bu eze, achi ndu Juida: “E to nwedu l'ẹphe araa ẹkwa; su: ‘Owe-e nwunne mu nwoke-e! Owe-e nwunne mu nwanyi-e!’ E taa rakwa ẹkwa iya; su: ‘Owe-e onye nwe mu nu-e! Owe-e Onyibe!’

19Ee-li iya l'o bu onye eli nkakfu-igara. Mbu l'aa-kpu iya akpukpu; kputa iya je etufaa l'azu Jerusalemu.”

Okfu ẹhu Jerusalemu

20“Unube ndu Jerusalemu. Unu jekwa l'ugvu ugvu Lebanonu je echia mkpu! Te ndu ali Bathanu nukwaa olu ngu! Jekwa je anodu l'ugvu ugvu Abarimu chia mkpu; kele ndu nggu l'ẹphe tugbaru buru nanu; b'e gbushikotaakwaru l'ẹphe ha.

21Ya nmaakwaru ngu okwa teke ono, i shi dobesu l'ẹ to nwedu iphe byaru bya eme ngu nu ono; nggu asu l'ẹ tii yedu onu. Ono kwa ẹge i shi teke i bu nwokoroby meta ndono. E tii mebukwaa iphe ya suru t'i mee.

²²Pherephere a-tũko ndu echeru ngu atũru pata. A tũko ndu nggu l'ephe tũgbaru buru nanũ kpua lę ndzũ. Ono teke iphere e-gude ngu; woru ngu ifu kpua lę ntũ. Ishi iya aburu iphe dũ eji iimebe.

²³Unubę ndu bu l'ugvu ugvu Lébanõnu; mbũ ndu, nõ l'ęhu-õtso-ęna ũlo, a kũru l'oshi-sida; egbe ude, unu e-mekochaa tsua teke iphe-ęhuka a-zũ unu gbirimu; mbũ melahaa unu ęhuka l'õ bu nwanyi, ime eme!"

Okfu ęhu Jehoyakinu

²⁴Owaa iphe Ojejoje ekfu. O sũru: "Kamęnu; l'ę to nwekwa m'o -ruhuru; Jehoyakinu Jehoyakimu, bu eze ndu Júda buru echi-õhubama, ya gba l'ęka-õtara iya; bę ya a-gbafulekwa ngu-a.

²⁵Ya e-woru ngu ye l'ęka ndu achõ ndzũ ngu; mbũ ndu jitsu egvu; mbũ l'ęka Nebukadineza, bu eze ndu Bábyilõnu ye l'ęka ndu Bábyilõnu.

²⁶Ya e-tufakpele ngu phu etufa; nggu lę nne, mũru ngu nũ; je eche l'alĩ ndu õdo; ęke ę-ta budu ęke a mũru ngu; nggu lę nne ngu. Yõ buru l'ęke ono bę unu 'ębo a-nõdu nwũhu.

²⁷Ę to nwedu l'unu alaphuta azũ l'alĩ ono, a-gũ unu alata ono."

²⁸Jehoyakinu-a;?õ bu ite-ũra, tũkpohuru atũkpohu; a jĩka iya ajĩka tõõ? Mbũ iphe ę-ta dũdu onye õ dũ mma? ?Bu ngũnu kparu iphe e tufaru ye l'ęke unwegirima iya je eche l'alĩ ęke ephe ta madu?

²⁹Nggũbe alĩ Júda; ngabekwa nchi; nũ iphe Ojejoje ekfu!

³⁰Owaa iphe Ojejoje ekfu ndõ-õ: "Dee nwoke-wa l'ękwo l'õ bu onye ę-te nwedu nwa; onye iphe ta byadũ bya adũru lę mma teke õ nõ ndzũ. Ishi iya aburu l'ę tõ dũdu unwu iya õphu iphe byaru bya adũru lę mma. Ophu õ dũdu ephe onye õphu byaru bya anõdu l'aba-eze Dévidi; m'õ kwanũ chia ndu Júda."

Jeremáya 23

Õ-dũ-l'ifu a-ka mma

¹"Aphũ a-tsõkwaru ndu ono, eche atũru, bu ephe emebyishi atũru iya; l'achĩkashi iya achĩkashi l'alĩ iya ono." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

²Oo ya meru iphe Ojejoje, bu Nchileke kę ndu Ízureļu ekfu okfu ęhu ndu ono, eleta ndibe iya ono; sũ: "Keshinu unu chĩkashiru atũru iya achĩkashi; mbũ chĩ-phua ya achĩ-phu; unu te eleta iya ęnya; bę ya e-letakwanu unu ejo eleta; chia unu iphe iphe dũ eji ono, unu meru ono." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

³"Oo yebedua l'onwiya e-je achĩkota nwa ndu phõduru nũ l'unwu atũru iya ono l'iphe bukpo alĩ ęke ya chĩru ephe je eye; dũphuta ephe azũ l'ęke ephe ataję nri, bu ęke ephe a-nõdu wata azũzũ; l'aka igwe l'ęje.

⁴Ya e-ye ndu nche aturu, a-nodu eleta ephe enya. Teke ono be ephe ta tsuhedu egvu; meji te ebuhue ephe; ophu o duhedu ophu aachokwadu achochu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁵Owaa iphe Ojejoje ekfu: “L'e -metsua; be ya e-metaru Dévidi ekali iya ophu e-dobe eka ndoo; mbu onye eze, e-gude mmamiphe chia. Oo-nodu ekpe ikpe, du maa; l'emee iphe du chiriru werere l'ali-a.

⁶L'oge nk'iya be aa-dzota ndu Júda. Ndu Ízurelu anodu; to duhedu iphe eme ephe. Onye ono be iphe ee-ku iya bu: ‘Ojejoje bu odobe eka ndoo ayi.’ ”

⁷Owaa iphe Ojejoje ekfu: “L'o -rua mboku ono; be ndiphe te egudehedu epha Ojejoje ekfu: ‘Kamenu; mbu onye ono, dufutaru ndu Ízurelu l'ali Íjiputu ono.’

⁸Iphe ephe a-nodu ekfuchia bu: ‘Kamenu; l'onye ono, dufutaru ndu eri Ízurelu l'ali ndu isheli; me l'iphe bu mbakeshi, bu eke o shi chi-phushia ephe je edoo ono.’ Teke ono; be ephe e-buru l'ali k'eka ephe.”

Oye Nchileke eka l'onu

⁹A -bya l'okfu ehu ndu nkfuchiru; okpoma adakwa mu gidigidi. Okpu, no mu l'ehu l'o ha anmakotakwa mu jijiji. Mu dulephu l'o bu onye mee atsu; mbu l'o bu onye mee tutsuru atu-tsu. Iphe kparu iya nu aburu Ojejoje yele okfu iya, du nsu.

¹⁰Ali eke-a l'o ha bu ndu eri ogori jeru iya ejiji. Yo buru ke okfu onu ono, a turu ono meru iphe ali-a no l'aphu. Eke anumanu akpaje nri l'echi-egu kpohuwaru jegiri jegiri. Ndu nkfuchiru eme iphe du eji; ephe gude ike ephe l'eme iphe e-ta gbadunu.

¹¹“Ndu nkfuchiru me ndu achijeru Nchileke eja tuko buru ndu e-te emedu ele Nchileke. Mbu le ya aphuje iphe du eji ephe eme obu l'eze-ulo iya.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹²“Yo buru iya kparu iphe uzo ephe a-wata ochi eturu. Aa-chiru ephe chi-phua l'eke agba ochi. Yo buru l'eke ono; be ephe a-da iko. Ya e-gude iphe du eji dakfu ephe teke ono, ee-chi ephe iphe ono.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹³L'ehu ndu nkfuchiru, shi Sameriya; be ya phuru ahuma: mbu l'ephe ekfuchiru Balu; shi ege ono l'eduphu ndibe iya, bu ndu Ízurelu.

¹⁴L'ehu ndu nkfuchiru ke Jerusalemu be ya phukwaruphu iphe l'anyi ishi edzu. Ephe anoduje eri ogori; ndzu ephe aburu odzu ejo-ire. Ndu eme iphe du eji; be ephe anoduje eme t'eka ka ephe oshihu ike l'iphe ephe eme; k'ophu bu l'e to dudu onye ophu aghajeru iphe du eji, oome azu. L'ehu nk'iya be ephe dukotalephu l'o bu ndu Sodomu; ndu Jerusalemu adukota le mu phu l'o bu ndu Gomora.

¹⁵Oo ya bu l'agha; owaa kwa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike kfuru l'okfu ehu ndu nkfuchiru: Ya e-me t'ephe ria nri, atso ile; ephe angua mini, e yeru nshi. Ishi iya aburu l'oo l'eka ndu nkfuchiru, shi Jerusalemu b'o shi; mbu ejo uru-ali, jiru ali-a l'o ha.

¹⁶Owaa iphe Ojejoje bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu: “Unu ba angajekwa nchi l'iphe ndu nkfuchiru ekfuru unu. Ephe emejekwa t'unu chiru enya ye l'iphe e-te emedu ememe.

Ɛphe asuje l'εphe phuru ophulenyā; ama l'oo iphe εphe ritaru l'okpoma εphe; l'ε to budu iphe shi yεbe Ojejoje l'onu.

¹⁷Tekenteke bε εphe anoduje ekfuru ndu akpo iya εbo-εbo; su εphe: Ojejoje suru: Ɛhu a-dukwaa unu agu! Ndu ophu bu εjo iphe shi εphe l'obu bε εphe anoduje eme; bε εphe asuje: L'ε to nwedu iphe eme εphe.”

¹⁸Obenu;?bu onye ole l'ime ndu ono byajεwaru tε yεle Ojejoje chia idzu; k'ophu εphe a-phukwanu iphe eme nu; m'o kwanu nua okfu iya??Bu onye ngabejeru nchi nua okfu iya?

¹⁹Lekwa; Ojejoje gudeekwa εhu-εghughu l'ezi oke phεrephere; mbu εjo oke phεrephere l'ishi ndu εjo okpoma.

²⁰Ophu εhu t'εghubuhukwa nu Ojejoje εghughu gbururu jeye teke oo-meebe εge obu du iya. L'oge l'ifu bε oo-dokota-a unu unu εnya ohuma.

²¹Ya te zikwa ndu nkfuchiru-a ozi. Ɛphe egudele-e ozi εphe agba tugburu kwasεru. Ya te kfukwaru okfu yeru εphe; εphe asule-e l'oo iphe ya kfuru bε εphe ekfu.

²²Obekwanu; ndεge o -buru l'εphe nodujewa; t'εphe l'iya chia idzu; m'o buru iphe ya kfuru bε εphe gege eje je araaru ndibe iya arara; mε εphe emekwanua; εphe aghakobe; haa εjo uzo, εphe etso; yεle iphe du εji, εphe eme.

²³Owaa iphe Ojejoje ekfu: ?Ya bulephu Nchileke, no ntse; ya ta abuhedu Nchileke, no ote-εnya to?

²⁴Nnajiufu suru: ?Nanu εge madzu e-shi domia onwiya tε ya ba aphu iya. ?Ya te jidunua igwe; ji mgboko to? Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

²⁵Ya nuakwaru iphe ndu nkfuchiru ono ekfu; mbu ndu egudeje εpha iya l'ekfu iphe ya te ekfudu. Ɛphe asuje: “L'εphe roru nro! L'εphe roru nro!”

²⁶?Bukpo teke ole bε egbe iphe owaa a-no-bebe l'okpoma ndu nkfuchiru-wa, ε-te ekfudu ire-lanu-a; mbu ndu bulephu εjo oriri, bataru εphe l'obu bε εphe ekfuje.

²⁷Ɛphe arije lε nro ono, εphe anoduje ezeru ibe εphe ono e-me tε ndibe iya zahaa εpha iya εge ono, nna εphe oche εphe shi l'εja, εphe shi abaru Balu zahaa ya ono.

²⁸T'onye nkfuchiru, arō nro zekwaa iphe, o roru. Onye ophu bu okfu iya b'o nuru ekfua ya l'εge o du. O dudu;?nanu εge εswa akpe yεle akpe l'onwiya e-shi hako. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

²⁹Owaa iphe Ojejoje ekfu. O suru: “L'okfu, shi iya l'onu dukwa l'o bu oku; o dukwaphu l'o bu ongu, etsuje mkpuma yogiriyogiri.

³⁰Oo ya bu lε ya no-chikwaru ndu nkfuchiru ono uzo; mbu ndu nkfuchiri ono, ejeje je ezita okfu, ibe εphe kfuru; bya ekfua; su l'oo ya kfuru iya ono.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

³¹“Mbu l'agha; ndu nkfuchiru ono, asaje onu su lε ya suru ono bε ya no-chikwaru uzo.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

³²Owaa iphe Ojejoje ekfu: “Ndu ono, anọduje arọ nrọ ẹregede ono bẹ ya nọ-chikwaru ọzo; mbụ ndu anọduje ezeshi nrọ ọbu; shi ẹge ono l'edusweshi ndibe iya ọzo; Ya te zikwa ẹphe; ọphu ọ dukwanu ekemu, ya turu nù ẹphe. Ọo ya bụ l'ẹ tọ dukpodua uru, ẹphe abaru ndu-a lẹ phuu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

³³“Teke ndu-wa; m'ọ bụ onye nkfuchiru; m'ọ bụ onye achijeru Nchileke ẹja -jiru ngu: ‘?M'i jiru Ojejoje; ọ sọru l'ọo egbe iya ole a-dakwuta ẹphe?’ Nggụ asụ ẹphe: ‘?Egbe iya ole? Ọ sọru lẹ ya a-gbado unu! Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.’

³⁴Ọ -bukwanu l'ọo onye nkfuchiru; m'ọ bụ onye achijeru Nchileke ẹja; m'ọ bụ onye ọdo waru kfulahaaru sù lẹ ya jikwaru Ojejoje; yọ sù l'ọo iphe ya ee-me ndọ-ọ; bẹ ya a-nukwa onye ọbu aphụ yẹle ndibe iya l'ẹphe ha.

³⁵Iphe unu anọduje aji ndu ọnya unu; mẹ ndu abubu unu phẹ bụ: ‘?Nanu ẹge Ojejoje yeru ọnu teke a jiru iya?’ M'ọ kwanu: ‘?Bụ ngunu bẹ Ojejoje kfuru?’

³⁶Ole agha; unu be gudehekwa ọnu unu kfuwa iphe unu jiru Ojejoje; kẹ l'ọ kwa ntumatu, unu atụ bẹ unu l'iya eme; unu egude ẹge ono woru okfu kẹ Nchileke, nọ ndzụ ghaa igharafu; mbụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike; bya aburu Nchileke ayi.

³⁷Owaa iphe ii-kfujeru ndu nkfuchiru ndọ-ọ: ‘?Unu jihunuru Ojejoje; yọ sù unu agha?’ M'ọ kwanu: ‘?Bụ ngunu bẹ Ojejoje kfuru?’

³⁸A makwaru-a l'unu ekfu l'unu jiru Ojejoje; yo zia iphe e-me nù. Ọle; ọwaa kwa iphe Ojejoje ekfu: L'iphe unu anọduje ekfu bụ: ‘Owaa iphe a jiru Ojejoje; yọ sù l'ọo dakfuta unu’; mbụ l'ẹke ya sukwaru unu t'unu be kfujekwa ẹge ono.

³⁹Ọo ya bụ lẹ ya a-gwọbekwa unu; chifu unu l'ifu iya; unu lẹ mkpukpu ono, ya nuru unu lẹ nna unu oche ẹphe ono.

⁴⁰Onu, ya a-tù unu a-nọkwa gbururu jeye lẹ gbururu; mbụ yọ buru iphe-iphere, a-nọ jeye lẹ tutu yoyo; ọphu 'o nwedu l'a azahaa ya azaha.”

Jeremáya 24

Nkata figu labu

¹Yo be lẹ Nebukadineza, bụ eze ndu Bábyilonu kpọtuaru eze, achi ndu Júda; mbụ Jehoyakimu yẹle ndu ishi ndu Júda; ndu eme nka; mẹ ndu akpụ ọzu; mbụ shi lẹ Jerúsalemu kpua ẹphe lẹ ndzụ laa alí Bábyilonu; bẹ Ojejoje koshiru mu nkata figu labu, a subetsuaru l'iku eze-ulo Nchileke.

²Nkata lanu bụ figu, dụ mma nshinu nọ iya; mbụ figu, dụ l'ọ bụ ọphu charu ẹgwegwa. Nkata ọphu bụ figu, dụ ẹji nshinu nọ iya; ọ dụ-tabẹ ẹji; k'ọphu bụ l'ẹ tọ dudu k'eriri.

³Ya ndono; Ojejoje bya ajia mu; sù: “Jeremáya;?bụ ngunu bẹ mu phuru?” Mu asụ iya: “L'ọ kwa figu. Ndu ọphu dụ mma dushikpo mma ike; ndu ọphu dụ ẹji adutabekwanu ẹji; k'ọphu bụ l'ẹ tọ dudu k'eriri.”

⁴Tọ dụ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; sù mu:

⁵“Lẹ Ojejoje, bụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu sụru: L'ọ kwa ẹge figu ndu ọwaa, dū mma-a dū; bụ ẹge ndu ono, a kpuru lẹ ndzụ l'alì Júda dū iya mma; mbụ ndu ya chifuru l'alì-a chiru je eye l'alì ndu Bábyilonu.

⁶Ya e-gude ẹnaya iya l'eche ẹphe nche t'ọ dūru ẹphe lẹ mma. Teke e metsuaru; bẹ ya e-dulatakwa ẹphe ọdo l'alì ẹke-a. Teke ono bẹ ya e-me t'ẹphe ha nshinu; ọphu ya 'enwutsudu ẹphe. Ya a-dza ẹphe l'ọ bụ dzaru oshi; ọphu ya efefudu ẹphe.

⁷Ya a-nụ ẹphe obu, ẹphe e-gude maru iya; mbụ l'ọo ya bụ Ojejoje. Ẹphe a-buru ndibe iya; yẹbedua aburu Nchileke ẹphe. Kẹ l'ẹphe e-gude obu ẹphe l'ọ ha lakfuta iya.”

⁸“A bya lẹ figu onanu, dū ẹji; mbụ dūta-be ẹji; k'ọphu bụ l'ẹ tee ridu iya eriri ono; ono bụ ẹge ya e-me Zedekaya, bụ eze ndu Júda bụ ndono; mẹ ndu bụ ishi l'alì-eze iya; mẹkpo iphe bụ ndu ono, phoduru lẹ Jerúsalemu ono: mẹ ẹphe nọ l'alì-a; mẹ ẹphe nọ lẹ Íjiputu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁹Ya e-me ẹphe t'ẹphe buru ndu alì-eze unwu eliphe kparamkparamu a-nọdu atso oyi. Ẹphe a-bụ iphe-ochi; iphe eegude anma ẹjo ẹtu. Ee-gude ẹphe agba mgbonu; gude ẹphe l'akọ madzụ onu l'iphe bukpo ẹke ya chiru ẹphe ye.

¹⁰Ya e-me t'e gude mma gbushia ẹphe; mee tẹ ẹjo-ẹgu gbushia ẹphe; bya eye ẹjo iphe-ememe t'o gbua ẹphe gbururu jeye teke ẹphe agvẹbe l'alì-a, ya nuru ẹphe; ẹphe lẹ ndiche ẹphe-wa.”

Jeremáya 25

Ụkporo afa ẹto l'afa iri l'alì ọdo

¹Ọwaa bụ okfu Ojejoje, kfuru Jeremáya lẹ kẹ ndu Júda l'ẹphe ha l'afa, kwe Jehoyakimu Josáya afa ẹno, ọ wataru ọchi ndu Júda. Afa ono bụ afa mbụ, Nebukadineza wataru ọchi ndu Bábyilonu.

²Jeremáya, bụ onye nkfuchiru Nchileke anulephu iphe ono; bya ekfuaru iya ndu Júda l'ẹphe ha; mẹ iphe bụ ndu bukota lẹ Jerúsalemu. Yọ sụ ẹphe:

³“Keshinu ụkporo afa l'afa ẹto nta-a; mbụ tsube l'afa ọphu, kwe Josáya Amonu afa iri l'ẹto, ọ wataru ọchi unubẹ ndu Júda; jeye ntanu ọwaa; bẹ mu shilephu nuta okfu Ojejoje; l'ekfuru iya unu: ya -kfutsua ya; ya ekfukwazi iya ọdo; ọphu unu 'angajedu nū nchi.

⁴E guderu lẹ Ojejoje yewaru ndu ozi iya, bụ iya bụ ndu nkfuchiru iya l'ẹphe ha ugbo olemole: o -yee; o yekwazi; t'ẹphe bya ekfuaru unu okfu;?unu ngajeru ẹphe nchi;?t'unu yejeru ẹphe onu.

⁵Ẹphe ekfujeru unu; sụ: ‘Unu laphuta azu nta-a; l'unu ha l'ẹhu l'ẹhu; unu haa ẹjo-uzo, unu etso; haa iphe dū ẹji, unu eme; k'ọphu unu a-nọdu l'alì ono, Ojejoje nuru unu; unu lẹ ndiche unu pẹ gbururu jeye lẹ gbururu ono.

⁶Unu be tsoshi agwa ndu ọdo. Unu be jekwaru iya ozi; ọphu unu 'abakwaru iya eja. Unu be gudeshi iphe unu gude ẹka mee gude l'akpatsu Ojejoje iwe; k'ọphu ya te emekadu unu iphe.'

⁷Obenu l'unu te eyeduru iya ọnu. Unu egude iphe unu gude ẹka unu mee l'akpatsu iya iwe. Unu eshi ẹge ono merulaha onwunu ẹhu." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁸Ọo ya bu; ọwaa kwa iphe Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakota-Ike ekfu: "Lẹ keshinu unu ta ngabedu nchi l'okfu iya;

⁹bẹ ya a-chikobe iphe bu ndu isheli l'ẹphe ha yele nwozi iya, bu Nebukadineza, bu eze ndu Bábyilonu." Ono kwa iphe Ojejoje kfuru. Ya a-chiru ẹphe bya t'ẹphe bya etso ndu ali-a ọgu; yele iphe bu ndu bu iya nu; me iphe bukpo oha, bupheru ẹphe mgburumburu. Ya e-me ẹphe t'ẹphe buru kpurupyata; mee ẹphe; ẹphe aburu iphe anyi ishi edzu; buru iphe-ochi; buru iphe e gude ako ọnu; mbu buru ochobo gbururu jeye le gbururu.

¹⁰Ya e-me t'uzu ẹhu-otso-ena; me ome eswa gbalaa l'ẹhu ẹphe: olu nwanyi, ala nji; me ke nwoke, alu nwanyi ọphungu ta anohedu; oda ikwe nri ta anohedu iya; ọphu oku uroku 'enwuhedu iya.

¹¹Ẹgbara a-kfu l'ali-a gbaa mgburumburu. Iphe bu mbakeshi a-la eze ndu Bábyilonu l'eka; ukporo afa eto l'afa iri.

¹²"Teke ukporo afa eto l'afa iri ono gv-leruphu; ya anua eze ndu Bábyilonu; me ndu ali iya l'ẹphe ha aphu k'ejo iphe ẹphe meshiru. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. Ya atogbo iya ochobo gbururu jeye le gbururu.

¹³Ndu ali ono be ya e-mekota iphe bu iphe ya kfuhawaru le ya e-me ẹphe; mbu iphe bu iphe e deru l'ekwo, bu iphe Jeremaya kfuhawaru le ke iphe bu mbakeshi kpmukpamu.

¹⁴Ẹphebedua be igweligwe mba yele ndu eze, shihuru ike e-mekochaa mee ohu. Ya a-kfu ẹphe ugwo ẹge iphe ẹphe meru gbaru; ye l'iphe ẹphe gude ẹka ẹphe ruta."

Okoro ẹhu-eghughu Nchileke

¹⁵Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Izurelu suru mu: "Te mu nata okoro-a. Iphe jiru iya nu bu mee oke ẹhu-eghughu iya. Wo te mu emee te iphe bu mbakeshi eke ya e-zi mu; t'ẹphe ngua ya!

¹⁶Ẹphe -ngu l'iya phu; ẹphe awata okpo kulakula; wata ome ogvu ogvu; ke le ya a-chiru ndu, gude ogu-mbeke ye; t'ẹphe je etso ẹphe ogu."

¹⁷To du iya bu; mu abya anata Ojejoje okoro ono; bya ejee iphe bu mbakeshi eke o ziru mu; je emee; ẹphe angukota iya. Owaa bu ndu nguru iya nu:

¹⁸Jerusalemu; mkpukpu, nogbaa l'ali Juda; ndu eze ẹphe; me ndu bu ishi l'ali-eze ẹphe; t'e mekota iya t'egbara kfu ya; buru iphe anyi ishi edzu; iphe-ochi; me iphe eegude ako l'onu, bu ẹge o du ntanu-a.

- ¹⁹Fero, bu eze ndu Íjiputu; ndu ozi iya; ndu bu ishi l'alì-eze iya; ndu nk'iya l'èphe ha;
- ²⁰iphe bu ndu òhodo, bu l'alì Íjiputu; iphe bu ndu eze, achi ndu Uzu; iphe bu ndu eze ndu Filisutayinu; mbu eze ndu Ashikelonu; eze ndu Gáza; eze ndu Ékuronu yele nwa ndu phoduru le mkpukpu Ashudodu;
- ²¹mefua ndu Édomu; ndu Móabu; ndu Amonu;
- ²²mè iphe bu ndu eze Táya yele Sayidonu; ndu eze k'azu eze enyimu azu iya ophu;
- ²³ndu Dedanu; ndu Téma; ndu Buzu; iphe bu ndu bugbaa l'oha, teru enya;
- ²⁴iphe bu ndu eze ndu Arébiya; ndu eze ndu òhodo, bu ndu, bu l'echi-egu;
- ²⁵iphe bu ndu eze Zimuri; ndu Élamu; ndu Mídiya;
- ²⁶mè iphe bu ndu eze ndu isheli; ndu bu le ntse; mè ndu ophu bu ote-enya; mbu ndu ono l'èphe hakota nanu nanu. O bulephe alì-eze, nokota l'eliphe mgburumburu. Èphe l'èphe ha a-ngukota iya. Eze Bábyilonu a-ngukwa iya phu.
- ²⁷Owaa iphe ii-kfuru èphe ndo-o: Owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike kfuru; mbu Nchileke ke ndu Izurelu: "T'èphe ngua iphe-a; t'o tsua èphe atsutsu; èphe agbo ya agbogbo; dashia iko, èphe te egbeshihedu egbeshi odo. Iphe a-kpa iya nu aburu le ya a-chiru ndu soja je etso èphe ogu."
- ²⁸Ole teke èphe jikaru l'èphe ta anatadu mu okoro obu; ngu iphe no iya nu; te mu su èphe-a: "Le Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike sukwaru l'èphe ngufutajekwa iya!
- ²⁹Unu lenu! Ya gudeekwa iphe du eji l'abyakfuta mkpukpu ono, eeku l'eyeru epha iya ono. Èphe ari l'èphe e-righaru iya t'e ba nu èphe aphu too? Èphe te erighakwaru iya; t'e ba anu èphe aphu; kele ya e-ye ogu gude gbufu iphe bu ndu, bu le mgboko-a. Ono iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono."
- ³⁰Nta-a bu; kfuaru èphe iphe-a l'o ha; su èphe: "Ojejoje e-shikwa l'ephekerephe dee ekiri. Oo-nodukwa l'ufu iya, du nsò gbaa egbe-igwe; gbòoru ndu alì nk'iya ogbo. Oo-ra iya arara l'o bu onye adzoshi akpuru vayinu; raa ya; k'ophu ndu bu l'eliphe mgburumburu a-nukota iya.
- ³¹Utsu a-da le mgboko gbaa mgburumburu; ke l'okfu daru Ojejoje yele iphe bu mbakeshi. Oo-kpe ndiphe l'èphe ha ikpe; haa ndu iphe du eji t'e gbushia èphe." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- ³²Owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu. O suru: "T'unu lenu! Ejo iphe atsokwa galagala abya; o -shi le mba owaa; yo tsoba le mba odo. Mbu l'oke pherephere abyakwa ephephe. Èke oo-shi bu l'èke mgboko jeberu."
- ³³Teke ono be ndu Ojejoje chigbushiru echigbushi a-tuko dabugbaaru l'ekemeke; tsube l'ishi mgboko ishi iya owaa jeye l'ishi iya ophu. E to dudu onye a-phodu nu; k'ora ekwa èphe; ophu 'onwedu onye a-pafu odzu èphe; ophu ee-lidu èphe elili. Èphe a-ghoshi ozu; kuru l'alì.

³⁴Unube ndu eche aturu; unu raa ekwa chia mkpu! Unu gwoo onwunu le ntu; unube ndu bu ishi ikpoto aturu ono! Ishi iya aburu le teke ee-gbushi unu ruakwaru. Unu a-da iko; tukposihu l'o bu ite-ura, du mma.

³⁵Unube eche aturu te enweddu eke, unu a-gbaru laa; ophu ndu ishi ikpoto aturu 'enweddu eke, ephe a-gbaru laa; shi iya nahu.

³⁶O kwa olu-ekwa ndu eche aturu ada ega phu; mbu mkpu, ephe echi; mbu ndu bu ishi ikpoto aturu ono; kele Ojejoje emebyishiwa eke ephe echeje aturu ephe.

³⁷Obosara eke ono, shi du agu ono; be ee-me t'o daburu ochobo. Iphe a-kpa iya nu aburu ehu-eghughu Ojejoje.

³⁸Ojejoje a-paru ndu nk'iya haa ege agu ahaje ogra iya; ebara akfua l'ali ephe. Ogu; me oke ehu-eghughu Ojejoje e-me ali ono t'o du l'o bu echi-egu eke e-te nweddu onye, bu iya nu.

Jeremaya 26

Eeme t'e gbu Jeremaya

¹E ta nodu odu; k'ophu Jehoyakimu Josaya wataru ochi ndu Juda; Ojejoje abya ekfua; su:

²"Te mu je evudo l'ogbodufu eze-ulo Nchileke je ekfuru yeru iphe bu ndu bu le mkpukpu, nogbaa l'ali ndu Juda, bu ndu abyaj obaru Nchileke eja l'eke ono. Wo te mu kfuaru ephe iphemiphe obule, ya suru mu te mu kfuaru ephe. Te b'o dukwa ophu mu a-ha.

³?Onye maru; ephe a-ngabe nchi; ghakobe haa ejo-uzo ono, ephe etso ono. Oo ya bu; ya apalia pazita. Ya te emehedu ephe iphe du eji, ya shi tube le ya e-me ephe; k'ejo iphe ono, ephe meshiru ono.

⁴"Wo te mu kfuru ephe: 'L'o -buru l'ephe ta angabeduru iya nchi; l'eme iphe ya turu ekemu iya, bu ophu ya doberu ephe l'ifu;

⁵mbu; o -buru l'ephe ta angadu nchi l'okfu, ndu ozi iya, bu ndu nkfuchiru ekfu, bu ndu ya ziru; ephe -byatsua; ephe abyakwazi; ephe ta anga nchi;

⁶be ya e-mekwa eze-ulo Nchileke-wa t'o du l'o bu Shayilo; mee mkpukpu-a t'o buru iphe ee-gudeje ako onu l'iphe bu mbakeshi, no le mgboko mgburumgburu.' "

⁷Ya ndono; ndu achijeru Nchileke eja; ndu nkfuchiru; me ndu Izurelu l'ephe ha anukota eke yebe Jeremaya ekfu iphe ono l'eze-ulo Nchileke.

⁸Tu du iya bu; ekfughe, ya ekfughelephu iphe ono l'eke ndu ono l'ephe ha no; mbu iphe ono, Ojejoje suru te ya kfuano; ndu achijeru Nchileke eja ono; me ndu nkfuchiru ono; mekpoo ndu ono l'ephe ha azu le mu phu gbirimu; su mu: "Le mu nwuhufutajekwa!"

⁹Wo;?nanu ẹge e meru; mu egude ẹpha Ojejoje l'ekfu l'eze-ulo-a e-mekochaa du l'ọ bu Sháyilo; ẹ mkpukpu-a e-mekochaa daburu ochobo, ẹ-ta dudu onye bu iya nu?" Tọ du iya bu; ndu ono l'ẹphe ha abya agbaphee mu mgburumgburu l'eze-ulo Nchileke l'ẹke ono.

¹⁰Ya ndono; ndu bu ishi l'alì ndu Júda abya anua iphe ada nu; ẹphe eshi l'ufu-eze wuhu jeshia eze-ulo Nchileke. Ẹphe eje anodutsua l'onu-oguzo ophungu l'eze-ulo Nchileke.

¹¹Tọ du iya bu; ndu achijeru Nchileke ẹja; me ndu nkfuchiru ono abya asu ndu ono, bu ishi ono; me ndu Ízurelu l'ẹphe ha: "L'ọ gbakwaru t'e kpee mu nkfugbu. Ẹphe gudeekwa nchi ẹphe nua iphe o gude nkfuchiru kfua ẹ ke mkpukpu-a!"

¹²Ya ndono; mu abya asu ndu ono, bu ishi ono; ẹphe ẹ ndu Ízurelu l'ẹphe ha: "L'ọ kwa Ojejoje yeru mu te mu bya ekfua iphe e-me eze-ulo-a; me mkpukpu-a, bu iya bu iphe-a l'ọ ha, unu nuru, ya kfuru-wa.

¹³Nta-a bu; unu dozia ọzo unu yele umere unu! Unu wata ome iphe o kfuru; mbu Ojejoje, bu Nchileke unu. Ọo ya bu k'ophu Ojejoje a-pali pazita; haa unu ome iphe du eji, o shi su ẹ ya e-me unu.

¹⁴Ọ -buru mbedua be unu eleenua ẹ mu no unu l'eka. Iphe unu rikpooru l'ọ du mma bya evudo nhamunha; unu mee mu iya.

¹⁵Ọlobu; ophu e-do unu enya bu ẹ: unu -gbua mu; be ochi onye ẹ-te nwedu iphe o meru unu a-tukokwaru unu l'ishi; tu-koru mkpukpu-a l'ishi; tukokwaruphu ndu bu iya nu l'ishi. Ishi iya aburu l'ọo Ojejoje yeru mu te mu byakfuta unu bya ekfua iphe-a t'unu nua ya."

¹⁶Ya ndono; ndu ono, bu ndu ishi ono; me ndu Ízurelu l'ẹphe ha asu ndu achijeru Nchileke ẹja; me ẹ ndu nkfuchiru ono: "T'ẹphe be ekpekwa mu nkfugbu; ke l'ọo ẹpha Ojejoje, bu Nchileke ayi be mu gude bya ekfuru yeru ẹphe."

¹⁷Ndu bu ogurennya l'alì ono aharu gbeshi bya evudo; su igweligwe ndu ono, kuru l'ẹke ono-a:

¹⁸"Ẹ Mayika, bu onye Moreshetu kfuru nkfuchiru l'oge ke Hezekaya, bu eze ndu Júda. Yo kfuuru ndu Júda; su ẹphe: Owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike kfuru: " 'L'ee-mekochaa ko Ugvu Záyonu kofu iya; l'ọ bu onye ako okfu. Jerúsalemu e-mekochaa buru ikpozu. Eli ugvu ono, bu ẹke, eze-ulo Nchileke no ono be egbudu e-mekochaa ruchia.'

¹⁹Hezekaya, bu eze ndu Júda; M'ọ kwanu onye ọdo l'alì Júda;?ẹphe gburu Mayika egbugbu to??Tọ bu-chidua iphe Hezekaya meru bu l'ọ tsuhuru Ojejoje egvu; wata ọcho ọzo, ya e-shi tuba iya l'enya? Tọo Ojejoje;?tọ tu-zitadu obu iya to; k'ophu bu l'ẹ to mehedu ẹphe iphe du eji, o shi su le ya e-me ẹphe. Ọ kwa iphe du eji be ẹphe abya ome onwẹphe nta-a."

²⁰O nwekwaruphu onye ọdo, eeku Uráya Shemáya gudejehawa ẹpha Ojejoje kfu nkfuchiru. Ẹke a mụru iya bụ ọ mkpụkpu Kiriyatu-Jerimu. O kfuwaruphu nkfuchiru kfu iphe e-me nū l'ẹhu mkpụkpu-a yẹle alị ẹke-a; ẹge-a, Jeremáya kfuru-a.

²¹Yo be teke eze, bụ Jehoyakimu yẹle ndu ishi soja iya; mę ndu bụ ishi l'alị-eze iya nuru okfu iya; eze melahaa tẹ ya gbua ya. Obenu ọ Uráya nuru iya; gude ọtsu egvu gbalaa; laa Íjiputu.

²²Eze, bụ Jehoyakimu ezi Ẹlunatanu Akubo bya ahatakwaphu ndu ọdo yeru iya; t'o je Íjiputu je akpụlata Uráya.

²³Ẹphe eje akpụta Uráya je anụ eze, bụ Jehoyakimu. Jehoyakimu asụ t'e gbua ya; e gbua nwoke ono; bata odzu iya je etufaa l'ikirikpoo.

²⁴Ya ndono; yọ buru okfu ọ Ahikamu Shafanu gbaru yeru mu meru iphe ẹ-ta kpuduru mu nū t'e gbua.

Jeremáya 27

Ndu Júda ala Bábyilonu

¹Ẹ ta nọdu ọphu baru ishi; k'ọphu Zedekaya Josáya wataru ọchi ndu Júda; Ojejoje abya asụ mu

²tẹ mu wota agbụ yekobe l'agadagba nyabẹ onwomu l'olu.

³Yọ sụkwa mu phụ tẹ mu zia ozi t'e je ezia eze ndu Ẹdọmu; eze ndu Móabu; eze ndu Amonu; mę kẹ ndu Táya waa kẹ ndu Sayidonu, byaru ọphu Zedekaya, bụ eze ndu Júda. Ndu, mu e-zi ozi ono bụ ndu, ndu eze ono zitsuaru t'ẹphe bya kẹ Zedekaya.

⁴Wo tẹ mu zia ẹphe ozi t'ẹphe je ezishia nnajiufu ẹphe l'ọ ọwaa kwa iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ziru ẹphe; mbụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu:

⁵L'ọ kwa ike-ọkpu iya, paru ẹka; mę oshi-ẹka iya, dū ogologo bẹ ya gude kee mgboko-a; bya ekee madzụ yẹle unwu anumanu, bu iya nū; buru onye dū iya mma bẹ ya anuje iya.

⁶Nta-a bẹ ya wotaakotawaru alị unu l'ọ ha yekotawa l'ẹka nwozi iya, bụ Nebukadineza, bụ eze ndu Bábyilonu. Ya mekwaruphu t'anụ, bu l'ẹgbudu nọdu Nebukadineza l'ẹka.

⁷Iphe bụ mbakeshi a-nọdu iya l'ẹka; nọdu nwa iya l'ẹka; nọdu nwanwa iya l'ẹka; jeye teke oge kẹ alị-eze iya a-gvụ. Ono teke mba, dū igweligwe; mę ndu eze, shihuru ike e-me iya ohu nk'ẹphe.

⁸Teke bụ l'ọ nweru mba; m'ọ bụ alị-eze, jikaru onodu Nebukadineza, bụ eze ndu Bábyilonu l'ẹka; jika l'ẹphe te ejederu iya ozi; bẹ e-gude ọgu; mę ejo-egu; mę ejo iphe-ememe nua ndu ọbu aphụ; mbụ mee ndu ono iphe gbururu jeye teke ya e-shi l'ẹka Nebukadineza mebyishibebe ndu ọbu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

- ⁹Oo ya bu t'ephe ba angakwaru ndu nkfuchiru ephe nchi; me ndu njibya; me ndibe ephe, akoje iphe nro bu; me ndibe ephe, ndu aphu aphu; me ndu amamanshi, asuje unu l'unu ta alakwa eze ndu Babylonu l'eka.
- ¹⁰Iphe ephe ekfushi bukota ejo-ire be ephe adzushiru unu. Iphe oo-me aburu te unu haa ali unu lamihukpo alamihu; l'eke, teru enya. Ya e-nwufu unu enwufu; unu eje ala l'iyi.
- ¹¹Obenu l'oha, woru onwiya ye eze ndu Babylonu l'eka; be mu a-haa t'ephe buru l'ali nk'ephe; l'ako iya okfu; buru iya eburu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- ¹²Mu ewokwaruphu ozi ono zia Zedekaya, bu eze ndu Jüda; su iya: T'o wotakwa onwiya ye eze ndu Babylonu l'eka; me ndibe iya; k'ophu ndzu e-dzu yebe Zedekaya.
- ¹³?Nanu ege e meru; be nggube Zedekaya; nggu le ndu ali ngu l'unu ha l'a-buru ndu, ee-gude ogu; ejo-egu; me ejo iphe-ememe gbushia, bu iphe Ojejoje kfuru le ya e-gude gbushia oha, jikaru l'ephe ta anodu eze ndu Babylonu l'eka.
- ¹⁴Unu ta angakwa nchi l'okfu ndu nkfuchiru, asuje unu l'e t'o nwekwa l'unu anodu eze ndu Babylonu l'eka; ke l'o kwa ejo-ire be ephe adzuru unu le nkfuchiru ono.
- ¹⁵Ojejoje l'onwiya kfuwaru; su: "L'e to bukwa iya ziru ephe ozi ono. Ophu o bukwa iya be ephe ekfuchiru. L'o kwa ejo-ire be ephe adzu. Yo buru iya e-me; ya enwufu unu; unu alaa l'iyi; unubedua; unu le ndu ono, ekfuru unu iphe ono."
- ¹⁶Mu bya asu ndu achijeru Nchileke eja; ephe le ndu Jüda l'ephe: "T'ephe ba ngakwa nchi l'okfu ndu nkfuchiru, asuje ephe l'o phoduaru-a nwanshi nta-a; a tuko iphe ono, e gwotaru l'eze-ulo Nchileke laa ali ndu Babylonu ono; gwolata azu. O kwa ejo-ire be ephe adzuru unu.
- ¹⁷Unu ba ngakwaru ephe nchi. Unu nodu eze ndu Babylonu l'eka; k'ophu unu a-nodu ndzu. ?Bu ngunu kparu iphe mkpukpu-a a-buru ikpozu?
- ¹⁸O -buru l'ephe bu ndu nkfuchiru; l'anuje iphe Ojejoje ekfu; t'ephe ronua Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike te ngwa-ulo ono, e gude dozia eze-ulo Nchileke ono, bu ophu phodukwaduru nu ye ophu phoduru l'ufu-eze ndu Jüda ye ophu phoduru le Jerusalemu ta buhe iphe ee-vuta laa Babylonu.
- ¹⁹Mbu l'agha; owaa kwa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu le k'itso eze-ulo Nchileke; ke mini; ke o-gba-kperekpere; me igweligwe ngwa odo ono, phodugbaaru le mkpukpu-a,
- ²⁰bu ndu ophu e te gwotadu; mbu Nebukadineza, bu eze ndu Babylonu; teke o kpuru eze ndu Jüda, bu Jehoyakinu Jehoyakimu le ndzu shi Jerusalemu laa Babylonu; kpyabekota iya ndu a maru amaru l'ali Jüda ye Jerusalemu.
- ²¹Owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike kfuru; mbu Nchileke ke ndu Izurelu; owaa kwa iphe ookfu le k'iphe ono, e gwophoduru l'eze-ulo Nchileke ono ye ophu phoduru l'ufu-eze ndu Jüda ye ophu phoduru le Jerusalemu:

²²‘L’ephe ha be ee-gwotatsukwa laa ali ndu Bábýilónu. Yò buru l’eke ono be ọo-nọdu gbururu jeye mbọku, ya a-chọru iya bya. Ono teke ya a-chi-phuta iya azu bya edophu iya azu l’eke-a.’ ” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Jeremáya 28

Aagba Hananaya l'anwu

¹Yò buru l'afa ono kwaphu; le Zedekaya wataru ochi ndu Júda k'ophungu; l'onwa k'ise l'ime afa k'eno be onye nkfuchiru, bu Hananiya Azuru, bu onye Gíbiyónu; nọdu l'ulo Ojejoje l'ifu ndu achijeru Nchileke eja; me l'ifu oha su mu:

²“Owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike kfu; mbu Nchileke ke ndu Ízurelu. O suru: ‘Le ya a-gbabufu agadagba-njigba ono, eze ndu Bábýilónu liberu unu l'olu ono.

³L'ime afa labu be ya a-chi-phutakota iphe bukpo ngwa-ulo Ojejoje ono azu l'eke-a; mbu ngwa ono, eze ndu Bábýilónu; mbu Nebukadineza chitaru l'eke-a lasha Bábýilónu ono.

⁴Ya a-chi-phutakwaphu Jehoyakimu Jehoyakinu bu eze ndu Júda azu l'eke-a; me iphe bukota ndu a kpuru le ndzu l'ali ndu Júda, bu ndu laru ali ndu Bábýilónu. Ishi iya aburu le ya mu a-gbabufu agadaga-njigba ono, eze ndu Bábýilónu nyaberu unu l'olu ono. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.’ ”

⁵Tò du iya bu; onye nkfuchiru, bu Jeremáya abya eyeeru onye nkfuchiru ono; mbu Hananiya onu l'ifu ndu achijeru Nchileke eja yele ifu iphe bukpo ndu vudo l'ulo Ojejoje;

⁶su iya: “T'ò dukwa ege ono! Te Ojejoje mekwaa ya ege ono! Te Ojejoje mekwaa iphe ono, i kfu ono. T'ò chi-phutakwa ngwa-ulo Ojejoje azu yele ndu a kpuru le ndzu; t'ò shikwa l'ali ndu Bábýilónu tuko ephe chi-phuta azu l'eke-a!

⁷Olobu; ngabekwa nchi nua iphe mu abya te mu kfu ye ngu le nchi; me le nchi ndu-a l'ephe ha.

⁸Ndu nkfuchiru, vu mu uzo bya; bya evuru ngu uzo bya; mbu ndu nkfuchiru ndiche; bulephu iphe ephe shi ekfuje bu l'ogu a-da; ejo-egu abya; waa ejo iphe-ememe. Ono iphe ephe shi ekwuje anu ndu mba, dugbaa iche iche; me ali-eze, shihugbaaru ike.

⁹Obenu l'onye nkfuchiru, ekfu le nchi a-du ndiphe ndoo bulephu teke iphe o kfu meru ege o kfu iya be ee-kweje le Ojejoje ziru iya phu l'oswiya.”

¹⁰Tò du iya bu; onye nkfuchiru ono; mbu Hananiya abya agbabufu Jeremáya, bu onye nkfuchiru odogoro ono, onya l'olu ono; woru iya gabua.

¹¹Hananiya abya evudo l'ifu ndu oha ono l'ephe ha; su: “Owaa iphe Ojejoje ekfu: ‘L'ò kwa ege-a be ya a-gbabufu odogoro ono, Nebukadineza, bu eze ndu Bábýilónu nyaberu iphe bu mbakeshi l'olu l'ime afa labu.’ ” Yo kfulephu ege ono; Jeremáya atugba.

¹²A nonyaa; l'onye nkfuchiru, bu Hananiya gbabutsuaru eri-njigba ono, no l'olu onye nkfuchiru, bu Jeremaya ono; Ojejoje abya ekfuru yeru Jeremaya; su iya:

¹³“Je je ekfuru Hananiya su iya l'owaa iphe Ojejoje ekfu: Iphe o gbajifuru bukwa odogoro ophu e meru l'oshi; ole iphe ya e-gude dochia ya bu odogoro ophu e meru l'igwe.”

¹⁴Owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike kfu; mbu Nchileke ke ndu Izurelu: ‘Ya e-woru odogoro ophu e meru l'igwe ye iphe bu mbakeshi l'olu gude iya mee t'o buru Nebukadineza, bu eze ndu Babylonu be ephe a-nodu l'eka; mbu je akpaa l'iphe bu unwu anumanu.’ ”

¹⁵To du iya bu; onye nkfuchiru, bu Jeremaya asu Hananiya, bu onye nkfuchiru: “Ngabekpoduaphu nchi; Hananiya! E to bukwa Ojejoje ziru ngu ti bya; obenu li mewaru ndu-a; ephe eje eworu obu zia l'iphe e-ta budu oswi-okfu.”

¹⁶Oo ya kparu iphe Ojejoje ekfu: ‘Le ya abyaakwa ngu ewofu le mgboko-a. E ti nofukwa afa-a gedegede; ke li kfuwaru okfu, eme t'e kwefuru Ojejoje ikè.’ ”

¹⁷Yo rulephu l'onwa k'esaa l'afa ono kwaphu; Hananiya, bu onye nkfuchiru anwuhu.

Jeremaya 29

Ekwo, e deru nu ndu a kpuru le ndzu

¹Owaa bu iphe e deru l'ekwo, Jeremaya shi le Jerusalemu dee nu t'a nu ndu bu ogurenya l'ime ndu ophu nokwadu ndzu l'ime ndu bu uke; ndu nkfuchiru; me iphe bukpo ndu ono, Nebukadineza shi le Jerusalemu kpua le ndzu laa Babylonu ono.

²Teke ono be a kpukwanaru eze, bu Jehoyakinu le ndzu yele nne iya, bu eze-nwanyi; me ndu ishi ibe eze; mekpoo ndu ishi, achi ndu Juda yele ndu Jerusalemu l'ephe ha; me ndu eme nka; me ndu akpu uzu; be a kpukotawaru le ndzu kpuru lufu le Jerusalemu.

³Onye o nuru ekwo ono bu Elasa Shafanu yele Gemariya Hilikaya, bu ndu Zedekaya, bu eze ndu Juda ziru ozi t'ephe je ezia eze, bu Nebukadineza le Babylonu. Ekwo, Jeremaya deru obu asu:

⁴Owaa iphe Ojejoje ekfu ndo-o; mbu Okaribe-Kakota-Ike, bu Nchileke ke ndu Izurelu. Ndu ookfu iya anu bu ndu ono, a kpuru le ndzu l'ephe ha ono; mbu ndu ono, ya meru; e shi le Jerusalemu kpua ephe laa Babylonu ono:

⁵Unu kpushikwaa ulo buru; unu akoshia okfu; ria iphe o metaru.

⁶Unu lushikwaa nwanyi; mushia unwegirima; unu achotatsuaru unwu unu unwoke unwanyi ndu ephe a-lu. Unu ekeshia unwu unu unwanyi nji; k'ophu ephebedua l'ewekwaruphu unwegirima. Unu nodukwa l'eke ono ka l'igwe; unu ba kakwa nwanshi.

⁷Odo bu l'agha; unu chojekwa iphe e-me te nchi du ndoo le mkpukpu ono, a kpuru unu le ndzu laa ono. Unu kfujeru nu Ojejoje l'okfu ehun du ono; kele nchi -du ephe ndo; yo dukwaphu unu.

⁸Kẹ l'agha; ọwaa kwa iphe Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu ndo-ọ; mbu Nchileke ke ndu Ízurelu: “Unu be ekwekwa te ndu nkfuchiru unu; me ndu agbaru unu eja; duswee unu ọzo. Unu ba angajekwaru ephe nchi le nro, unu meru ephe; ephe aroshi.

⁹Ọ kwa ejo-ire be ephe adzuru unu; su l'ephe gude epha iya l'ekfuchiru iya. E to bukwa iya yeru ephe.” Ono kwa iphe Ojejoje kfuru ono.

¹⁰Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: “L'a -nolephu ukporo afa eto l'afa iri le Bábýilonu; be ya a-byakfuta unu bya emeeru unu iphe ono, du mma, ya kweru ukwa iya ono; mbu le ya a-bya eduphuta unu azu l'alí eke-a.

¹¹Kele ya maru iphe ya ari l'eke unu no. Oriri iya l'eke unu no bu oriri-oma; e to bukwa ejo-oriri. Ọ kwa t'ọ duru unu le mma; me t'ọ nweru iphe unu a-nođu ele enya iya l'uzo ifu. Ono kwa iphe Ojejoje ekfu.

¹²Teke ono be unu a-kpo-kuje iya; unu abyakfuta iya; bya ekfuru nu iya; ya angaberu unu nchi.

¹³Mbu; unu achọo ya; chọ-vu iya; m'ọ -buru l'unu gude obu unu l'ọ ha l'achọ iya.

¹⁴Teke ono be unu a-chọ iya chọ-vu iya.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. “Ya e-me unu; unu ta buheduru ndu a kpuru le ndzu. Mbu le ya e-jelephu l'iphe bukpo mbakeshi; mekpọ iphe bu eke ono, ya chiru unu laa ono je achi-phuta unu azu l'eke ono, ya meru; a kpua unu le ndzu laa ono.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹⁵Unu a-sukwaru: “Le Ojejoje nuwaru unu ndu nkfuchiru le Bábýilonu.”

¹⁶Obenu l'agha; ọwaa kwa iphe Ojejoje kfuru l'okfu ehu onye eze ono, no l'aba-eze Dévidi ono yele okfu ehu iphe bukpo ndu phoduru le mkpukpu-a; mbu unwunna unu, bu ndu ophu e-ta kpukobedu unu l'ephe le ndzu.

¹⁷Iye! Ọwaa iphe Ojejoje bu Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu: “Le ya e-ye ndu gude mma yele ejo-egu; me ejo iphe-ememe t'ọ bya etso ephe ogu. Ya emee ephe; ephe adu l'ọ bu figu, duta-beru eji; k'ophu bu l'e tee ridu iya eriri.

¹⁸Ya e-gude mma; ejo-egu; me ejo iphe-ememe chia ephe oso. Ya e-mee ephe; ephe aburu iphe ali-eze nogbaa le mgboko-a a-nođu atso oyi; mbu ephe aburu iphe e gude akọ onu; iphe anyi ishi edzu; iphe-ochi yele iphe e gude ephu l'iphu l'iphe bu mbakeshi, bu eke, ya chiru ephe je eye.

¹⁹Ishi iya aburu l'ephe ta ngadu nchi l'okfu iya.” Ono kwa Ojejoje kfuru; mbu okfu, ya kfuru nkfuto nu ephe. Ndu, ya ziru iya aburu ndu ozi iya, bu ndu nkfuchiru. Ophu unubedua, a kpuru le ndzu-a 'angakwaphu nchi. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

²⁰Unu ngabekwa nchi l'iphe Ojejoje ekfu; unu l'unu ha, bu ndu a kpuru le ndzu; mbu ndu ya chitaru le Jerúsalemu laa Bábýilonu.

²¹Ọwaa iphe Ojejoje ekfu ndo-ọ; mbu Ọkaribe-Kakọta-Ike, bu Nchileke ke ndu Ízurelu; ọwaa kwa iphe ookfu l'okfu-ehu Éhabu Kolaya; me okfu-ehu Zedekaya Maseya, bu ndu gude epha iya l'adzuru unu ejo-ire; su l'ephe ekfuchiru iya: “Ya e-

woru ephe ye l'eka Nebukadineza, bu eze ndu Bábyilonu; yo woru ephe gbushia l'ifu unu.

²²Oo ephe a-kpata iphe ndu Júda ono, a kpuru le ndzu ono l'ephe ha, bu ndu no le Bábyilonu a-wata oko onu; su: 'Te Ojejoje mekwaa ngu iphe o meru Zedekaya; yele Éhabu, bu ndu, eze ndu Bábyilonu huru l'oku.'

²³Ishi iya aburu l'ephe mewaru iphe-eswe le Ízurelu. Ephe l'unyomu obutobu ephe riwaru ogori; ephe egudewa epa iya dzua ejo-ire, bukota iphe ya ta sudu ephe t'ephe mee. Iphemiphe ono be ya makotaru; buru onye ekebe iya." Ono kwa iphe Ojejoje ekfu.

Ozi, e ziru Shemáya

²⁴"Kaarú Shemáya, bu onye Nehelamu:

²⁵Owaa iphe Ojejoje ekfu; mbu Okaribe-Kakota-Ike; bya aburu Nchileke ke ndu Ízurelu: I gude epa ngu dee ekwo wolaaru iphe bu ndu no le Jerúsalemu; bya anu iya Zefanaya Maseya, bu onye achijeru Nchileke eja; me iphe bukota ndu achijeru Nchileke eja ndu ophu l'ephe ha. Nggú asu Zefanaya-a:

²⁶Ojejoje meekwaru ngu onye achijeru Nchileke eja ti nodu l'okwa Jehoyada; ti nodu l'eleta ulo Ojejoje enya. O -nweru onye ogvu eme, suru le ya bu onye nkfuchiru; wota hankofu tua onye obu l'okpa; nggu atua ya igwe l'olu; kpo-chia ya l'ulo-mkporo.

²⁷?Bu ngunu kparu iphe e ti baduru Jeremáya mba; mbu ophu Anatotu, eku onwiya onye nkfuchiru?

²⁸Owaa ozi, o no le Bábyilonu zia ayi: 'Iphe obu a-nokwa odu. Oo ya bu t'unu kpushikwaa ulo buru; unu akoshia okfu; ria iphe o metaru.' "

²⁹To du iya bu; onye achijeru Nchileke eja ono; mbu Zefanaya abya eworu ekwo ono guaru Jeremáya, bu onye nkfuchiru.

³⁰Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru yeru Jeremáya; su iya:

³¹"T'o zia ozi-wa; te iphe bu ndu ono, a kpuru le ndzu ono l'ephe ha nukota iya: 'Owaa iphe Ojejoje ekfu l'okfu ehú Shemáya; ophu Nehelamu: Keshinu Shemáya ekfuru unu nkfuchiru; l'ebe abu l'oo ya ziru iya eya; be o mewaru; unu eje achiri obu yeru iphe e-ta abudu oswi-okfu.

³²Owaa iphe Ojejoje ekfu: Le Shemáya ke Nehelamu; be ya a-nu aphu; me l'awa iya l'ephe ha; k'ophu bu l'e to dukwa onye nk'iya, a-phodukwadunu l'eke ndu-a no; ophu o 'phukwanu iphe-oma ono, ya e-meru ndu nk'iya ono. Ishi iya aburu l'o kfuwaru iphe e gude kwefuru iya ikè.' Ono iphe Ojejoje ekfu ndono."

Jeremáya 30

Ukwa le ndu Ízurelu a-lata

¹Ojejoje; mbu Nchileke ke ndu Ízurelu

²asụ mu: “Tẹ mu tuko okfu-a, ya kfulu mu-a dekota l'ekwo.

³Kẹ l'oge abyakwaa; teke ya e-duphuta ndu nk'ia, bu ndu Ízurelu; ephe le ndu Júda azu; ya e-shi l'eke ono, a kpuru ephe le ndzu laa ono; bya edophu ephe azu l'alí ono, ya nuru nna ephe oche ephe t'ọ buru nk'ephe ono. Ono kwa iphe yebedua, bu Ojejoje kfulu ndono.”

⁴Ojejoje abya ekfua okfu ehu ndu Ízurelu; ephe le ndu Júda; su:

⁵Ya anukwa mkpu ndu atsụ egvu. O bu mkpu ndu atsụ egvu; e to bukwa mkpu k'ehu agu.

⁶Riedunu iya ariri. Nwoke; ?oopaje ephe-ime? ?Nanukwanu ege e meru; ya aphutsua unwoke; ephe achigbaaru eka kwee l'ephe l'ọ bu nwanyi, ime eme; onyenonu echishihutsua echihu l'anya.

⁷Tuswekwa! Mboku ono a-dukwa ejo eji; k'ophu bu l'e-to duhedu mboku, a-dubaa eji l'ọ bu iya. Teke ono be ndu nk'ia e-je iphe-ehuka; obenu le ee-kochaa dzota ephe l'ime iya.

⁸Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike be suru: “L'o -rua mboku ono: ‘Be ya a-nyakwo odogoro ono, no ephe l'olu ono; ya abya atoshia ephe egbu, e keru ephe; ophu to nwehedu l'ephe aburu ndu ohodo ohu odo.

⁹Ephe a-nodu ejeru Ojejoje, bu Nchileke ephe ozi yele o-shi-l'eri Dévidi, bu onye ya e-wofutaru ephe.

¹⁰“ ‘Oo ya bu; ba atsukwa egvu; nggube Jekopu, bu nwozi iya! “ ‘Ophu t'e b'e yekwa ngu egvu; nggube Ízurelu; kele ya e-shikwa l'eke teru enya dzota ngu. Ya a-dzota unwu ngu l'alí eke a kpuru ephe le ndzu laa. O bu teke ono be unu a-lata azu bya eburu l'ehu-agu; ophu 'onwehedu iphe emekwadu unu odo; ophu 'onwehedu onye eyekwadu unu egvu odo.

¹¹Ya a-byakwa bya eswiru unu; dzoo unu!’ ‘Ya a-byakwa bya atuko iphe bu mbakeshi ono, bu ndu, ya shi woru unu ye l'eka ono mebyishikota. Obenu le unubedua; be ya te emebyishikotadu kpakparakpa. Ya ta ahakwanu unu te ya ba ahù unu ahùhù le phuu; ole ya -bya unu ahùhù; be ya a-hù unu l'oruberu iya.’ ” Ono kwa iphe yebe Ojejoje kfulu ndono.

¹²Owaa iphe Ojejoje ekfu: L'onya, aba ndibe iya kwa 'agwota agwota. Iphe e mekaru unu aburu 'akpohudu akpohu.

¹³E to dudu onye a-gbaru unu mkpu; ophu o dudu iphe odo, ee-mebaa l'onya obu, aba unu obu; ophu 'onweddu l'unu byakwadu bya aka mma odo.

¹⁴Iphe bu ndu nggu l'ephe shi eshi onya zahakotawaru ngu. Ephe ta akpahedu ishi ngu le phuu. Iphe ya meru ngu dukwa l'ọ bu iphe madzu emeje ohogu iya. Ahùhù, ya huru ngu adu l'ọ bu onye duru madzu ehuka ahùje iya. Ishi iya bu l'i menukaru iphe du eji; iphe du eji, i meshiru apaa l'igwe.

¹⁵?Nanụ ẹge e meru; nggu ara ẹkwa iphe mekaru ngu nụ; ?a sūru ngu l'ọ byakwaduru bya akpọhu akpọhu? Unu menukawaru ẹjo iphe; iphe dū ẹji unu ahawa l'igwe kparu iphe ya emee unu iphe ono l'ọ ha.

¹⁶“Obenu l'iphe bụ ndu eripya unu eripya bẹ ee-ripyakwaphu. Iphe bụ ndu ọhogu unu; bẹ aa-kpụ lẹ ndzụ. Ndu kwaru iphe unu l'okwata bẹ aa-kwakwaphu l'okwata. Ndu keru iphe unu l'ogu; bẹ ee-kekwapu iphe ẹphe l'ogu.

¹⁷Obenu lẹ ya e-me t'ẹhu dū ngu mma ọdo; mee tẹ ọnya, nọ ngu l'ẹhu kpọhu. Ishi iya aburu l'e kuru ngu onye a chifuru achifu; lẹ Záyọnu ta dūhedu onye akpa ishi iya.” Ono kwa iphe yẹbe Ojejoje kfuru ndono.

¹⁸Ojejoje sūru: Lẹ ọnu-ulo Jékọpu ono, e shi kpua lẹ ndzụ ono bẹ ya e-dophu azu l'onodu iya. Ya aphuru ẹke ẹphe bu imiko. Mkpukpu ono; bẹ aa-kpụ-phu azu l'ẹke ọonohawa; ufu-eze ono abyakwa bya anọ-chia ọnya ẹke gbaru iya nụ.

¹⁹Ndu bu l'ẹke ono a-wata ọgu egvu-ekete; l'atụ uzu ẹhu-otso-ena. Ya e-me t'ẹphe kabaa l'igwe; ọphu ẹphe 'abyadu bya alakwadū alị alị. Ya e-me t'ẹphe buri ndu aakwabẹ ugvu; ọphu ọnya ta byadu bya ala ẹphe alị.

²⁰Unwu ẹphe bụ ẹge ẹphe shi shihu ike teke ndiche bụ ẹphe e-shihu. Ndu alị-a a-nodu l'ifu iya gbabeshia ọkpa ike l'alị; ndu akagbu ẹphe akpagbu; bẹ ya a-nụ nshị.

²¹Onye ishi ẹphe a-buru onye alị ẹphe; onye achi ẹphe aburu onye nk'ẹphe. Ya e-me t'ọ bya anodu iya ntse; ọ dudu;?bụ onye ha k'ọbya iya l'ifu l'ẹ be eku iya ekuku? Ono iphe yẹbe Ojejoje kfuru ndono.

²²“ ‘Oo ya bụ l'unu a-buru ndibe iya; yẹbedua aburu Nchileke unu.’ ”

²³Unu lekwa! Ẹhu-eghughu Ojejoje dūakwa l'ọ bụ oke pherephere; mbụ ẹjo oke pherephere. Yọ buri l'ishi ndu iphe dū ẹji bẹ ọophu temutemu;

²⁴ọphu ẹhu 'eghubuhukwa Ojejoje gbururu jeye yo meebekota iphe nọ iya l'okpoma k'ememe. Ụboku abyaphu teke iphe-a e-dokota unu ọnya ọhuma.

Jeremáya 31

Alata ndu Ízurelu

¹Ojejoje abya asu: L'ọ -rua teke ono; bẹ ya a-buru Nchileke k'ikfu l'ikfu ndu Ízurelu l'ẹphe ha; ẹphe aburu ndu ndibe iya.

²Ndu ono, wafurunu ono bẹ ya meru eze-iphe-oma teke ẹphe nọ l'echi-egu. Teke ndu Ízurelu shi achọ ẹke, ẹphe a-nodu tuta ume

³bẹ ya shi l'ẹke teru ọnya mee t'ẹphe phua ya. Ya yeru unu obu; yeru iya unu k'ojejoje. O kwaphu ẹge ono bẹ ya e-yegburu unu obu kwaseru.

⁴Teke ono bẹ ya a-chikobe unu; unubẹ ndu Ízurelu; t'unu bya agbabe ọkpa; buri mba ọdo. Teke ono; bẹ unu a-chita nkwa unu je etsoru ndu ẹhu atso ena; wata ote egvu.

⁵Teke ono kwaphu bẹ unu a-wata ọko okfu vayinu l'eli ugvu ugvu Samériya ọdo. Ndu kọru okfu; e-ri iphe ephe kọtaru iya;

⁶kẹ l'oge abyaa; teke ndu eche nche a-nonyaa; chilahaa mkpu l'alì ugvu ugvu ndu Ífuremu; sù: “Unu bya t'ayi je lẹ Ugvu Záyọnu; jekfu Ojejoje, bụ Nchileke ayi.”

⁷Owaa iphe Ojejoje ekfu: “Unu gua egvu ẹhu-ọtso-ẹna nù Jékọpu! Unu tũa ọzu ẹhu-ọtso-ẹna nù mba ono, bụ ishi mbakeshi ono! Unu gua egvu ekele unu; suje: ‘Ojejoje; dzọwaru ndu nk'iya; ọ nafutawaru ndu Ízurelu ndu ọphu phoduru nù l'ephe ha!’

⁸Unu lekwa; ya e-shi lẹ isheli dulata ephe. Ya eshi l'ẹke mgboko jeberu rukoo ephe. Ya a-chita chita jeye mẹ ndu ishi; ndu ngvuru; unwanyi, dũ ime; mẹ ndu ọphu ime eme. Ọ buplephu lẹ ndu a-lata nù a-dũ l'igwe.

⁹Ephe a-nodu amu onu-ochi l'alata. Ephe a-nodu ekfu anu iya; ya edu ephe l'ala. Ya e-du ephe dughaa nggele nggele; dua ephe shia ọzo, dũ kworu akwokwo; k'ọphu ukfu ta akpodu ephe l'okpa. Ishi iya aburu l'oo ya bụ nna Ízurelu; Ífuremu aburu okpara iya.

¹⁰Unu nukwaa iphe Ojejoje ekfu; unubẹ mbakeshi! Unu araa ya arara tẹ ndu bu l'eli-alì nua ya! L'onye ono, chikashiru ndu Ízurelu ono a-chikobekwaphu ephe ọdo. L'oochekwa unwu aturu iya obu nche l'ọ bụ onye eche aturu;

¹¹kẹle Ojejoje gbafutawaru Jékọpu; kfua aswa ishi iya l'eka ndu ka ephe ike.

¹²Ephe a-bya agua egvu ẹhu-ọtso-ẹna lẹ Ugvu Záyọnu. Ephe etee eswa k'iphe-oma, Ojejoje doberu ephe; mbu witu; mẹ ọphungu; manu; unwu aturu; unwu egvu; mewaru unwu eswi. Ephe a-dũ l'ọ bụ okfu, a kọru; l'agba iya mini ohuma; ephe ta anohedu l'aphu ọdo.

¹³Teke ono bẹ unwu-mgboko a-wata ote egvu; ẹhu atsoshi ephe. Unwu-okorobyia; mẹ ndu bụ ọgurenaya; bẹ ẹhu a-nodu atsokwaphu. Ono teke ya e-me tẹ aphu, ephe shi agu buru ephe ẹhu-ọtso-ẹna. Ya a-dũ ephe obu; bya agbanwee aphu, tsoru ephe t'ọ buru ephe ẹhu-ọtso-ẹna.

¹⁴Ndu achijeru Nchileke aja; bẹ ya a-nukpoo iphe dũ mma; nua ya ephe kẹ etsutsu iya. Ya e-me t'epho ji ndu nk'iya ohuma.” Ono kwa iphe yẹbe Ojejoje kfuru ndono.

Obu-imiko Ojejoje

¹⁵Owaa iphe Ojejoje ekfu ndo-ọ: “A nuru ọzu-ekwa lẹ Ráma; ọ bụ ekwa anwuhu mẹ oke nggumaphu. Ọ bụ Rechele l'ara ekwa unwu iya; ọphu o kwedu t'e gbobuta iya egbobuta; okfu l'unwu iya gvü-geru.

¹⁶Gberuma! Ba rahe ekwa! Fuchaa ẹnya-mini, nọ ngu l'ẹnya; kẹ l'ee-mekochaa bua ngu nggo oru ngu; mbu l'ephe e-shi l'alì ndu ohogu latakota.” Ono kwa iphe yẹbe Ojejoje kfuru ndono.

¹⁷“Oo ya bụ t'unu lee ẹnya; l'uzo ifu a-durua unu lẹ mma. Unwu ngu a-latakota l'alì ephe.” Ono kwa iphe yẹbe Ojejoje kfuru ndono.

18“Ude, Ífuremu atsu bẹ ya nwaru; l'ọ sọru: “ ‘L'a hùwaru iya àhùhù l'ọ bụ onye àhù nweswi, ẹ-te kwedu t'a gọta iya agọta. A hùkwanaa ya hùta. Wo t'a hanua ya tẹ ya laphuta azu; kẹ l'ọo mu bụ Ojejoje bya aburu Nchileke iya.

19Ya kpaphuhutsuaru; izimana abya alaphuta iya azu. Onodu, ya nọ abya edole iya phụ ẹnya; Ya abya efuru efuru; woru ikpere byishi l'ali; l'ẹke iphere guderu iya; yọ kpọo ya okfu; kẹ l'ọo iphe ya meru teke ya bụ nwokorọbya bẹ byaru bya etee ya ntụ l'ifu nta-a.’

20Ífuremu?ta budunua nwa iya, ya yeru obu; mbụ nwa iya, bụ: ya -phụ iya; ẹhu atso iya ẹna. A makwaru-a lẹ ya ahajeru ekfu okfu iya k'ẹji; obenu lẹ ya anyatajẹkwa iya-a. Oo ya bụ l'obu iya dụ iya nshinu; mbụ lẹ ya a-phuru iya imiko nshinu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

21“Meshia iphe-ọhubama dobegbaa l'echi esu-uzo! Nggụ ekoshia ogvudu ogvudu dobegbaa! Nggụ elezita ẹnya l'uzo, iishi! Latakwapu azu; nggube nwamgboko Ízurelu! Latakwapu azu lẹ mkpukpu ngu ono l'ọ ha!

22?Nanu teke ii-ghaphebe ẹge-a; rua; nggube nwada ono, ẹ te egudedu ire ngu ẹka ono? Ojejoje meekwaru iphe ọphungu lẹ mgboko-a: lẹ nwanyi a-wata oleta nwoke ẹnya.”

Ọdu lẹ mma kẹ ndibe Nchileke

23Owaa iphe Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndo-ọ; mbụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu: O sọru agha: Lẹ ya -shilephu l'ẹke, a kpuru ẹphe lẹ ndzụ duphuta ẹphe azu; bẹ ndu, nọ l'ali Júda yẹle mkpukpu lẹ mkpukpu iya a-wata okfu okfu-a ọdo; sụ: “Tẹ Ojejoje gọoru ngu ọnu-ọma; nggube ishi ẹke ono, doberu ẹka-ndo; bya aburu ugwu, dụ nsọ ono!”

24Ndu Júda mẹ mkpukpu, nọkota iya nụ a-tuko bukotaru l'ẹke ono. Ndu akọ okfu e-buru iya; ẹphe lẹ ndu chi ẹghu mẹ aturu ẹphe aghaphe aghaphe;

25kẹ l'onye ike gvuru bẹ ya e-me t'ẹpho ji; ya emee ndu ike gvuru t'ẹphe gbakerehu.

26Teke ono bẹ ndu madzụ a-wata okfu: “L'ẹphe kuru mgbenya; tehu; ẹhu atso ẹphe ntumatu.”

27Owaa iphe Ojejoje ekfu: “L'oge abyakwa-a; teke ya e-woru nebyi madzụ yẹle anu woru ghaa l'ali Ízurelu yẹle ali Júda.

28Oo bụlephu ẹge ya cheru ẹphe nche; bya efeshia ẹphe; nwukposhia ẹphe; bya emekputa ẹphe; mebyishia ẹphe; ẹphe alaa l'iyi; ọ kwaphu ẹge ono bẹ ya e-che ẹphe nche; bya akpukwaa ẹphe; dzaphu ẹphe azu.” Ono kwa iphe yẹbe Ojejoje kfuru ndono.

29O rua teke ono b'ẹ taa sùhedu: “ ‘Lẹ nna ẹphe bukwa akpuru vayinu, ẹ-ta achadu achacha; bẹ ẹphe taru; yọo kpọ unwu ẹphe izize.’

30Iphe e-gbe mechianu bụ l'onyemonye a-la l'iphe o metaru. Onye riru vayinu, ẹ-ta achadu achacha; eze akpowa iya ru izize.”

³¹Qwaa iphe Ojejoje ekfu: “L’oge abyakwa teke yele ndu Ízurelu; me ndu Júda a-gba ndzu ophungu.

³²Ono ta aduhedu l’o bu o-gba-ndzu ophu yele nna ephe oche gbaru; teke ono, ya gude eka sefuta ephe l’ali Íjiputu ono; ke l’o bu oswi-okfu l’oo yebedua bu nji ephe; ole ephe mebyiru o-gba-ndzu ono.

³³“Qwaa ndzu ophungu yele ndu onu-ulo Ízurelu a-gba: m’o -rulephu teke ono. Ekemu iya; be ya e-ye ephe l’egomunggo; dee ya ephe edede l’okpoma. Ya a-buru Nchileke ephe; ephebedua aburu ndibe iya.

³⁴Madzu te ezihedu ibe iya iphe odo; ophu madzu ’ezihedu nwunne iya iphe ke t’oosuje iya: ‘Makwaru Ojejoje’; ke l’ephe e-shilephu l’onye enya katsua alala l’ime ephe jeye l’onye ophu enya katsua nshinu maru iya. Ishi iya aburu le ya a-guru ephe nvu l’iphe du eji, ephe meshiru; ophu ya ’anyatahedu iphe du eji ephe odo le phuu.” Ono kwa iphe yebe Ojejoje kfuru ndono.

³⁵Qwaa iphe Ojejoje ekfu ndo-o; mbu onye ono, doberu enyanwu; su t’oochije l’eswe; bya emee te onwu; me mkpo-kpodo chije l’enyashi; mbu onye ono, bu iya anmawoje eze enyimu anmawo; eyii-mini iya edee mba ono; epha iya bu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike.

³⁶Q suru l’o -buru l’o nweru teke aa-nonyaa; iphe-a, ya keshiru; dobe iya l’oru iya-a gbakahu; ono teke ndu eri Ízurelu a-chihu; ephe ta aduhedu oha k’eka ephe l’ifu iya gbururu jeye le gbururu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

³⁷Q -buru l’o nweru mboku, ee-wota imigwe tua l’iphe aatuje iphe; bya egvua ali gvurua eke a toru okpa mgboko l’o ha; temanu ya egude iphe ndu eri Ízurelu mekotaru l’o ha jika ephe. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

³⁸Qwaa iphe Ojejoje ekfu: “L’oge abyakwa teke ee-mekochaa kpukwaa mkpukpu-a doberu yebe Ojejoje; tsube l’oje Hananelu jeye l’onu-uzo ono, aza Onu-uzo Aghachi ono.

³⁹Ogologo iphe e-gude atu iphe e-shi l’eke ono daburu ogologo jeye l’eli ugvu Garebu; bya ago-zia lufu Gowa.

⁴⁰Nsuda ono l’oha, shi buru ikirikpo; bukwaruphu eke aawushi iya ntụ phu; mkpo egu ono l’o ha jeye le Kídironu l’uzo enyanwu-ahata; gbururu jeye l’iku Onu-uzo Inya l’o ha a-dukotaru Ojejoje nsọ. E to nwedu l’e efefukwadu mkpukpu ono efefu; ophu ee-nwukposihedu iya enwukposhi odo.”

Jeremáya 32

Jeremáya azu ali

¹Ojejoje abya ekfuru yeru Jeremáya l’afa, kwe Zedekaya afa iri, o wataru ochi ndu Júda. Afa ono kwaphu be kwe Nebukadineza afa iri ’esato, o wataru ochi ndu Bábyilonu.

²Teke ono bẹ ndu soja ndu Bábyilonu yechiru Jerúsalemu. Onye nkfuchiru ono; mbụ Jeremáya abụru l'ogbodufu ẹke ndu nche anọje l'ufu-eze, achị ndu Júda b'a tuchiru iya;

³kele Zedekaya, bụ eze ndu Júda tūru iya mkpọro l'ẹke ono l'ọ sūru lẹ Ojejoje sūru lẹ ya abyaakwa oworu mkpukpu-a ye l'eka eze ndu Bábyilonu; t'ọ bya aluta iya l'ogu.

⁴Lẹ Zedekaya, bụ eze ndu Júda ta anahukwa; l'akputafujekwa iya ye eze ndu Bábyilonu l'eka yele iya ekfugbaa ifu l'ifu; yo gude ẹnya iya ẹbo ẹbo phụ iya.

⁵L'oo-kpuru Zedekaya laa Bábyilonu bụ ẹke ọo-nọdu jeye ya anua ya aphụ. L'ẹ to nwekwa m'o -ruhuru; o je etso ndu Bábyilonu ọgu; ẹ-tọ dukwa iphe ọo-luta iya. Ono kwa iphe yebe Ojejoje kfuru ndono.

⁶Tọ dụ iya bụ; Jeremáya asụ: “Lẹ Ojejoje kfukwaru mu

⁷lẹ Hanamelu Shalumu, bụ nwunne nna mu a-byakfuta mu bya asụ mu tẹ mu zua alị iya, nọ lẹ mkpukpu Anatotu; ke l'eshinu ọ bụ mu l'iya katsua abubu b'ọ bụ mu b'ọ gbaru l'agbata iya.

⁸“E metsua; yo buleruphu ẹge ono, Ojejoje kfuru ono b'o meru: Nwa nwunne nna mu; mbụ Hanamelu abyakfutashia mu l'ogbodufu ẹke ndu nche anọje; bya asụ mu tẹ mu zua alị iya, nọ lẹ Anatotu; l'oke-alị ndu Bénjaminu. Lẹ keshinu ọ bụ mu b'o ruberu l'agbata; tẹ mu zulekwa iya phụ t'ọ buri nke mu. “Mu amalekwaruphu l'ọ bụ ẹge Ojejoje kfuru ndono.

⁹Tọ dụ iya bụ lẹ mu eje azua alị ọbu lẹ Anatotu l'eka nwa nwunne nna mu, bụ Hanamelu; bya akfua ya okpoga iya, bụ mkpola-ocha iri 'esaa

¹⁰Mu bya eyee ẹka l'ekwo; byaa ya ẹpha mu; mee ya iphe-ohubama; ndu ekebe eyekwaa ya phụ ẹka; mu abya eworu mkpola-ocha ono tua l'iphe aatuje iphe.

¹¹Mu abya eworu ekwo ono, e deru, koshiru l'alị bụwa nke mu ono; mbụ mpekala iya ono, e meru iphe-ohubama ono, bụ ọphu e deru ẹge ọo-nọ-bebe; mẹ ẹge mu e-nweberu iya; bya ewotakwaphu mpekala iya ọphu ẹ te medu iphe-ohubama gude.

¹²Mu abya eje achiru ekwo ono nū Baruku Neraya Maseya; l'ifu nwa nwunne nna mu, bụ Hanamelu yele ifu ndu ekebe, bụ ndu byiru ẹka l'ekwo ono; mẹ l'ifu ndu Ju kpamukpamu, bụ ndu nọgbaa l'ogbodufu ẹke ono, ndu nche anọje ono.

¹³“Mu anodu l'ifu ẹphe l'ẹke ono; bya eworu ozi-a zia Baruku sụ iya:

¹⁴Qwaa iphe o kfuru; mbụ Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike; mbụ Nchileke ke ndu Ízurelu. O sūru agha: ‘Chịta ekwo alị-a, e deru-a; mẹ ọphu e meru iphe-ohubama yele ọphu ẹ tẹ medu iphe-ohubama l'ekwo ono, e deru gude zua alị-a ono; woru iya je achiru ye l'ite-ura; k'ọphu ọo-nọ ọdu;

¹⁵kele Ojejoje bụ Okaribe-Kakota-Ike, bụ Nchileke ke ndu Ízurelu sukwaru l'ee-mekochaa zulahaa ọlo; mẹ alị; mẹ mgbo vayinu l'alị ẹke-a ọdo.’

Jeremáya ekfu anụ Nchileke

- 16“Mu ewotsuaru ẹkwo ono, e gude zua alì ono nù Baruku Neraya; mu bya awata okfu anù Ojejoje; sù:
- 17“Nggùbe Nnajiufu, bù Nchileke! Ọ kwa nggu meru igwe; bya emee alì. Yọ bọru ike ọkpụ ngu yẹle ẹka ngu, ì lọchiru alọchi bẹ i gude mee ya. Ẹ tọ dọkwa iphe tsunukaru ngu l'ẹhu.
- 18Nggùbe onye ekoshije igweligwe madzù l'i yeru ẹphe obu. Ọle l'iishije l'iphe dọ ẹji, ndu bù nna meru gude unwu ẹphe àhùhù. Nggùbe Nchileke, ike dọ nù kpù; onye ẹpha iya bù Ojejoje, bù Ọkaribe-Kakọta-Ike.
- 19Iphe ì chọru idzu ememe paaru l'ìgwè; iphe iime ememe aghata aghata. Iigudeje ẹnya phukota iphe madzù eme. Iibuje onyemonye nggo l'ẹge iphe o meru gbaru yẹle iphe o metaru.
- 20I meru iphe-ọphulenyà; mẹ iphe-ọhubama, dọgbaa biribiri l'alì Íjiputu; nggu emelekwadu iya-a ẹge ono jeye ntau-a. Iimeru iya ndu Ízurelu; bya emeeru iya ndiphe mgburumgburu; yo mee; ẹpha ngu edzuru ẹkemeke.
- 21I dufutaru ndibe ngu, bù ndu Ízurelu l'alì ndu Íjiputu; yọ bọru iphe-ọphulenyà; mẹ iphe-ọhubama, dọgbaa biribiri b'i gude mee ya. Yọ bọru ike ọkpụ ngu yẹle ẹka ngu, ì lọchiru alọchi; waa iphe dọ egvu bẹ i gude mee iphemiphe ọbule ono.
- 22Ì nùru ẹphe alì-a; mbù alì-ọtsu ono, i riburu nte l'ìi-nù nna ẹphe oche phẹ ono.
- 23Ẹphe abya abata; bya anata iya nworu; ọphu ẹphe emekwanu iphe ì sùru t'ẹphe meje; ọphu ẹphe 'etsodu ekemu ngu; mbù l'ẹphe te emedu iphe ì sùru t'ẹphe meje. Yọ bọru iya meru; nggu ahaa iphemiphe ọbule-a, bù ẹjo iphe-ẹhuka-a t'ọ byakfuta ẹphe.
- 24“Lewaru ẹge a gbaru mkpukpu-a mgburumgburu; k'ọphu aa-nata iya. Yọ bọru ọgu yẹle ẹjo-ẹgu; mẹ ẹjo iphe-ememe bẹ mewaru t'e woru mkpukpu-a nù ndu Bábyilonu, bù ndu etso iya ọgu. Iphe i kfuru bẹ iilenua ẹnya l'o mewaru ẹge i kfuru iya.
- 25A makwaru-a lẹ mkpukpu-a bẹ i yewaru l'ẹka ndu Bábyilonu; ọle ọbu;?tọ budunua nggùbe; Nnajiufu, bù Ojejoje sùru mu tẹ mu gude mkpọla-ọcha zua alì-a; mu enweru ndu ekebe teke mu a-zù iya.”
- 26Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru yeru Jeremáya; sù iya:
- 27“L'ọ kwa yẹbedua bù Ojejoje; bya abọru Nchileke ndiphe kpamukpamu.?O nweru iphe atsujẹ iya l'ẹhu ememe?
- 28Qo ya bù lẹ ya abyaakwa oworu mkpukpu-a ye l'ẹka ndu Bábyilonu yẹle Nebukadineza, bù eze ndu Bábyilonu, bù onye a-nata iya nù.
- 29Ndu Bábyilonu-a, l'etso mkpukpu-a ọgu-a l'e-mekochaa bata bya etsua ya ọku; yo tsua tsufu. Ẹphe e-tsukota ọku l'iphe bù l'ùlo ẹke ndu madzù nọ kpatsua ya iwe; ẹke ẹphe ejeje je anọdu l'okpotsu l'akpọ insensu ọku anù Bálu; l'agbaru agwa mẹ gude l'agwa iya.

- 30“Ndu Ízurelu ẹphe ẹ ẹ ndu Júda ta ẹdu iphe ọdo, ẹphe maru ẹnya iya keshinu ẹphe bu nwata; gbahaa ọnodu iya l'ifu l'emephe iphe ẹ ẹji; ẹnodu iya l'akpatsu iya iwe l'iphe ẹphe eme l'ẹka. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- 31Keshinu mbọku, e doberu mkpukpu-a jeye nta-a ẹ ẹ mkpukpu-a shilephu kpatsuta iya iwe ye ẹle oke ẹhu-eghughu; k'ọphu bu ẹ ya e-wofu iya ẹnya.
- 32Ndu Ízurelu ẹphe ẹ ẹ ndu Júda kpatsuwaru iya iwe. Iphe kparu iya nu aburu ẹjo iphe ono, ẹphe meshiru ono l'ọ ha; ẹphebedua; ndu eze ẹphe; ndu ishi ẹphe; ndu achijeru Nchileke ẹja; ndu nkfuchiru ẹphe Nchileke; ndu Júda me ndu Jerúsalemu.
- 33Ẹphe jikaru iya ọgharu ifu; gbe ghachiaru iya azu. O bu oswi-okfu ẹ ya ziru ẹphe iphe; e -zia; e zibaa; ọle ẹphe ta ngadu nchi; ọphu ọ dukwanu iphe ẹphe mutaru.
- 34Ẹphe woru ẹjo ahuma ẹphe ono; mbu nte dobe l'eze-ulo iya; shi ẹge ono turua ya.
- 35Ẹphe akpu ẹke, aagwaje iphe doberu Balu ẹ nsuda Hinomu; t'ọ buru ẹke, ẹphe akpoje unwegirima ẹphe ọku gude gwaa Mólẹku; l'ẹbe abu ẹ ya tujeru ekemu; mbu l'ẹ to batabukpoo ya nu l'obu k'osu t'ẹphe mee egbe ahuma onanu; shi ẹge ono mee te Júda mee iphe ẹ ẹji.
- 36“Iphe unu ekfu bu l'ọ kwa ọgu; me ẹjo-egu ye ẹle ẹjo iphe-ememe b'e gude abya oworu mkpukpu-a ye l'ẹka eze ndu Bábýilonu. Obenu l'owaa kwa iphe Ojejoje, bu Nchileke ke ndu Ízurelu ekfu:
- 37L'ẹ to dukwa iphe e-me te ya ba achilatashi ẹphe azu l'iphe bukpo ẹke, ya shi chiru ẹphe je eye teke ẹhu shi egbu iya egbuhughu; ẹnya l'enwu iya ọku. Ya e-dulatakota ẹphe azu bya edobe l'ẹke-a t'ẹphe buru; t'ẹ b'ọ ẹ iphe e-me ẹphe.
- 38Ẹphe a-buru ndibe iya; ya aburu Nchileke ẹphe.
- 39Ya e-me te ọkpoma ẹphe buru nanu; umere ẹphe aburu nanu; t'ẹphe tsuje iya egvu; k'ọphu ọo-duru ẹphe ẹ ẹmma; duru unwu ẹphe, e-mekochaa l'etso ẹphe l'azu.
- 40Ẹphe l'iya a-gba ndzu ojejoje; ọphu to nwedu ẹ ya ahaa omeru ẹphe iphe ẹ ẹmma. Ya a-kpali ẹphe t'ẹphe tsuje iya egvu; k'ọphu ẹ-to nwedu l'ẹphe ahaa ya ahaha.
- 41Ẹhu a-ọnodu atso iya ẹna; ya emeru ẹphe ọhuma. Ophu ọ ẹdu iphe e-me te ya ba dza ẹphe adzadza l'alí ẹke-a; mbu ẹ ya e-gude obu iya l'ọ ha mee ya.
- 42“O kwa ẹge ya wotaru ndu-a eze iphe-ẹhuka-a bu ẹge ya a-nukota ẹphe iphe ẹ ẹmma, ya kweru ẹphe ukwa iya. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- 43Ee-mekochakwaa zulahaa alí ọdo l'alí-a, bu ẹke unu asuje: ‘L'ẹgbara kfuakwaru iya; madzu te buhe iya; to nwehe anu, bu iya nu; ke l'e wowaru iya yee ndu Bábýilonu l'ẹka.’
- 44Ee-mekochaa gudelahaa mkpola-ọcha zulahaa alí ọdo; delahaa ekwo alí; melahaa ya iphe-ọhubama; ndu ekebe eyekwaa ya phu ẹka; l'oke-alí ndu Bénjaminu-a ye ẹle mkpukpu no-phetsuaru Jerúsalemu mgburumgburu; me l'iphe bu mkpukpu, no l'alí ndu Júda; me l'ọphu nogbaa l'alí ugvu ugvu; me ọphu nogbaa l'alí okpa-ugvu, no l'uzo

enyanwu-arịba; mę ọphu nọ l'uzo ọhuda. Ishi iya aburu lę ya e-dophu ẹphe azu l'ọnodu ẹphe. Ono kwa iphe yębe Ojejoje kfuru ndono.”

Jeremáya 33

Ụkwa ọnodu ndu Jerúsalemu

- ¹Ojejoje abyakwa bya ekfuru yeru Jeremáya ọdo kę ugbo ẹbo teke ono, ọ nọkwadu l'ogbodufu ẹke ndu nche anoje ọhụ; sụ iya:
- ²Ọwaa iphe Ojejoje ekfu ndọ-ọ; mbụ onye ono, bụ iya meru mgboko; mbụ Ojejoje onye bụ iya meru mgboko dobe ẹge ọo-dụ; bya emee ya; yọ nguru anguru; ẹpha iya bụ Ojejoje. Yọ sụ:
- ³Kua ya oku; nggu aphi lę ya a-za ngu; bya akaaru ngu iphe dọ egvu bya adu ogvu-ogvu, bụ iphe ẹ-ti mahaada.
- ⁴Ọwaa iphe yębe Ojejoje, bụ Nchileke kę ndu Ízurelu ekfu lę k'ulo, nọkota lę Jerúsalemu; mę ufu-eze ndu Júda, e nwutsushiru gude tya ose-ọgu; gude gbobuta ndu ọhogu; mę ogu-mbeke
- ⁵l'ogu onye lę Bábyilonu. Yọ buru odzu madzụ bę ee-mekochaa gude chi-jishia ya achi-jishi; mbụ odzu ndu ya e-gude oke ẹhu-eghughu; mę iwe gbushia. Ishi iya aburu lę ya swewaru ndu mkpukpu-a ẹnya; shita l'iphe dọ ẹji, ẹphe meshikotaru.
- ⁶Ọle; oge abya-a teke ya e-me tę mkpukpu-a ka mma; mbụ mee t'ẹphe kakota mma. Ya e-me mee t'ẹhu dọ ẹphe agu dọ ọkpobe adudu; bya egbochitakwaphu ẹphe.
- ⁷Ya e-dophu ndu Júda; mę ndu Ízurelu azu l'ọnodu ẹphe; ya emee ẹphe; ẹphe adu ẹge ẹphe shi dọhawa.
- ⁸Ya abya asashia ẹphe iphe dọ ẹji, ẹphe meru iya l'ọ ha; gvaru ẹphe nvu l'iphe dọ ẹji ono, ẹphe mekotaru iya ono; mbụ jeye l'íkè ono, ẹphe kwefuru iya ono.
- ⁹Ọo ya bụ; ẹpha mkpukpu-a emelaha tę ẹhu tso iya ẹna. Iphe bụ mbakeshi lę mgboko l'ọ ha, nuru iphe dọ mma, ya emeru ẹphe a-wata iya oja ajaja; kwabelaha iya ugvu. Iphe bụ mbakeshi a-wata ọtsu egvu; wata ọnma jijiji; kęle ya emeru ndu mkpukpu-a iphe dọ mma; mę t'ẹhu dọ ẹphe agu.
- ¹⁰Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: L'alị ẹke-a, unu suru l'ọ bụ ochobo: lę madzụ te budu iya; anu te bu iya-a; mbụ iphe, bụ mkpukpu Júda; mę lę gbororo ọzo Jerúsalemu, bụ ẹke a gbadotsuwaru agbado; madzụ te bu iya; anu te bu iya; bę ee-mekochaa nulahaa olu madzụ.
- ¹¹Aa-nodu anu uzere ẹhu-otso-ẹna; l'anu olu ndu ete ẹswa. Uzere nwoke, eje ọlu nwanyi; mę kę nwanyi, ala nji emelaha. Aanulaha olu ndu gude ngweja-ekete abya l'eze-ulo Nchileke; ẹke ẹphe agu egvu asuje: Ayi ekele Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike; kęle Ojejoje dọ mma; n-yemobu iya anoje gbururu jeye. Ishi iya aburu lę ya e-dophu alị-a azu l'ọnodu, o shi nọduhawa. Ono iphe yębe Ojejoje kfuru ndono.

12Qwaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu: “L’ali eke-a, bu ochobo: madzu te budu iya; anu te bu iya; l’iphe bu mkpukpu le mkpukpu, no iya nu; be eke eeche eswi e-mekochaa bya adu k’ophu ndu eche aturu a-chitaje elu ephe eche; bya edobe l’eke ono.

13L’iphe bu mkpukpu le mkpukpu ono, nogbaa l’ali ugvu ugvu; me ndu ophu no l’ali okpa-ugvu, no l’uzo enyanwu-ariba yeke ndu ophu no l’uzo ohuda; me l’ali ndu Benjaminu; me l’unwu mkpukpu le mkpukpu, no-pheru Jerusalemu mgburumburu; mefua l’ime mkpukpu, nogbaa le Juda; be anu, eeche eeche e-mekochaje odo; wata oshi l’eka onye eche iya nu t’o gua ya ogu teke ephe ala nri. Ono kwa iphe yebe Ojejoje kfuru ndono.”

14Qwaa iphe Ojejoje ekfu: “L’oge abyakwa teke ya e-meru ndu onu-ulo Izurelu yeke ndu onu-ulo Juda iphe du mma, ya kweru ephe ukwa le ya e-meru ephe.

15Teke oge ono ruru be ya e-me te Ekali-iphe doberu eka ndoo shi l’awa Dévidi futa. Oo-nodu e-me iphe du chiriri; me iphe vudo nhamunha l’ali-a.

16O -rua mboku ono be aa-dzota ndu Juda; ndu Jerusalemu eburu tusaru eh; to nweddu iphe eme ephe. Iphe aa-wata iya ekuku aburu: ‘Ojejoje, bu odobe eka ndoo nk’ephe;’

17ke l’uko onye a-nodu l’aba-eze onu-ulo Izurelu ta byakwa bya aduru Dévidi. Ono kwa iphe yebe Ojejoje kfuru ndono.

18Ophu uko onye achijeru Nchileke eja, shi l’ikfu Lívayi, e-vudoje iya l’ifu mkpurumkpuru; l’egworu iya ngweja-ukfuru; me ke okporu iya ngweja nri oku; me ngweja mmanu odo ta byadu bya adu.”

19To du iya bu; Ojejoje abyakwa bya ekfuru yeru Jeremaya odo; su:

20Qwaa iphe Ojejoje ekfu: L’o -buru l’unu a-du ike mebyia ndzu, yeke eswe gbaru; me ndzu, ye l’enyashi gbaru; k’ophu bu l’o to duhedu ike opha l’oge iya;

21oo ya bu l’unu e-mebyikwaphu ogba-ndzu yeke Dévidi, bu nwozi iya; k’ophu bu l’o to nwehedu onye, shi l’awa iya, e-mekochaa buru eze l’aba-eze iya; mebyikwaaphu ogba-ndzu yeke ndu Lívayi, bu ndu achijeru Nchileke, egeru iya ozi.

22Ya e-me awa Dévidi, bu nwozi iya yeke awa Lívayi, bu ndu egeru iya ozi l’ifu; t’ephe buru ‘aguta aguta l’o bu mkpo-kpodo, no l’igwe; mbu l’o bu eveve mgbogidi enyimu.

23To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Jeremaya odo; su iya:

24“?Iinuwaru iphe ndu-a anoduje ekfu; su: ‘L’ikfu labu ono, Ojejoje fotaru ono b’o gwobekwaru.’ Ephe eshi ege ono l’akpo ndibe iya ono ebo-ebo l’afu; k’ophu bu l’ephe te lehedu ephe enya l’ephe bu mba, noru onwiya.

25Qwaa iphe Ojejoje ekfu: Le ndege yeke eswe me enyashi ta gbaru ndzu; ya abya atua ekemu doberu igwe yeke ali;

²⁶mẹ ya ajika ndu eri Jékoṗu yeḗ ke Dévidi, bú nwozi iya; oṗhu ya ta ga afotadu onye lanu l'unwu iya ndu k'unwoke t'ò chía ndu eri Ébirihamu; ndu eri Áyizaku; mẹ ndu eri Jékoṗu; keḗ ya e-dophu eṗhe azu l'onodu eṗhe; phuru eṗhe imiko.”

Jeremáya 34

Aalo Zedekaya eka le nchi

¹Teke Nebukadineza, bú eze ndu Bábyilonu yeḗ ndu soja iya l'eṗhe ha; mẹ iphe bú mbakeshi, nokota iya l'eka; tukoru etso Jerúsalemu; mẹ mkpukpu, no-pheru iya mgburumburu oḡu be Ojejoje bya ekfuru yeru Jeremáya; su iya:

²“Ojejoje, bú Nchileke ke ndu Ízurelu suru: ‘Te mu jekfu Zedekaya, bú eze ndu Júda je asu iya-a: Le ya abyakwa oworu mkpukpu-a ye eze ndu Bábyilonu l'eka, bú onye a-tu iya oku; yo tsua ya tsufu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

³E to dukwa iphe e-me t'ò nahu. Ee-gudefutaje iya; kpu-jeru iya. Yo gude enya iya phu eze ndu Bábyilonu; eṗhe l'iya anodu ifu l'ifu kflugbaa okfu; a kpu iya lashia ali Bábyilonu.

⁴“Olobu; nggube Zedekaya, bú eze ndu Júda; owaa kwa iphe Ojejoje ekfu l'okfu ehu ngu: E ti lakwa l'ogu.

⁵O bú anwuhu-ugboshi e-gbu ngu. O bú ege a turu nsu lia ndiche ngu eṗhe, bú ndu oṗhu vuru ngu uzo buru eze; bú ege aa-tukwaphu nsu lia ngu. Aa-noru ngu l'ulo-ekwa; raa eka ngu su: ‘Owe-e; nnajiufu ayi alashi-o!’ Ono kwa iphe yebe Ojejoje kfuru ndono.”

⁶To du iya bu; Jeremáya, bú onye nkfuchiru atuko iphe ono l'ò ha kfuaru Zedekaya, bú eze ndu Júda le Jerúsalemu.

⁷Teke ono be ndu soja eze ndu Bábyilonu etsowa ndu Jerúsalemu oḡu yeḗ mkpukpu odo, nogbaa l'ali ndu Júda, bú mkpukpu oṗhu phoduru nu, du l'ò bú Lakishi; mẹ Azeka. Yo buruphu mkpukpu ono eṗhe ebo bú mkpukpu, e gude mgbodo kpu-pee mgburumburu, phoduru nu l'ali Júda teke ono.

Ndu, bú ohu enweru onwephe

⁸Eze, bú Zedekaya be yeḗ ndu Jerúsalemu kpebuhawaru iya l'eṗhe a-ra iya arara t'a haa ndu bú ohu t'eṗhe nweru onwephe.

⁹L'onymonye a-ha ohu iya, bú onye Hiburu: nwoke le nwanyi; t'e b'ò du onye a-gba onye Ju ibe iya ohu.

¹⁰To du iya bu; iphe bú ndu bú ishi; mẹ iphe bú ndu Ízurelu l'eṗhe ha ekweta l'eṗhe a-ha ohu eṗhe ndu ke unwoke mẹ ndu ke unwanyi; t'e b'ò duhe onye a-bukwadu ohu odo. Eṗhe ekpeba ya; bya ahakota eṗhe.

¹¹E metsua; eṗhe aghakobe; bya achi-phuta ndu ohu ono azu; bya agbaphu eṗhe ohu azu odo.

- ¹²Tò dù iya bú; Ojejoje abya ekfuru yeru Jeremáya ọ̀do; sù iya:
- ¹³Ojejoje, bú Nchileke kẹ̀ ndu Ízurèlu sùru: “Lẹ̀ yẹ̀le ndiche unu phẹ̀ gbaru ndzù teke ya dufutaru ẹ̀phe l'ali Íjiputu; mbù l'ali ẹ̀ke ẹ̀phe shi búru ohu; sù ẹ̀phe:
- ¹⁴‘L'iphe bú afa ẹ̀saa, sweru esweswe bẹ̀ onyenonu l'ime ẹ̀phe a-hajekwa iphe bú onye Híburu ibe iya, ọ̀ gbaru ohu, jewaru ẹ̀phe ozi afa ishingu; t'o nweru onwiya.’ Ọ̀phu nna unu oche ẹ̀phe 'angaduru iya nchi; ọ̀phu ẹ̀phe eyeduru iya onu.
- ¹⁵Yo rua lẹ̀ mgboro nta-a; ẹ̀nya abya erua unu ali; unu bya emee iphe vudo nhamunha l'ẹ̀nya iya. L'unu ha l'onye l'onye abya araa ya arara sù tẹ̀ ndu ali unu nweru onwẹ̀phe. Unu anọ̀du iya l'ifu gbaa ndzù l'ulo-a, e kuru laaru ẹ̀pha iya-a.
- ¹⁶Iphe ono b'o beru nta-a; unu abyakwa bya aghakọ̀be bya emerushilaha ẹ̀pha iya ọ̀do. Unu l'unu ha aghakọ̀be je achi-phuta ohu unu ono azù ọ̀do: unwoke l'unwanyi; mbù ndu, unu shi hawa t'ẹ̀phe jeje ẹ̀ke dù ẹ̀phe mma. Nta-a bẹ̀ unu je achita-phu ẹ̀phe azù t'ẹ̀phe bya aburu unu ohu ọ̀do.
- ¹⁷“Oo ya bú; ọ̀waa kwa iphe yẹ̀be Ojejoje ekfu: L'ẹ̀ tọ̀ kwa iphe ya sùru t'unu mee; bẹ̀ unu meru. Unu ta arakwa iya arara sù tẹ̀ ndu ali unu nweru onwẹ̀phe. Oo ya bú lẹ̀ nta-a bẹ̀ ya arawara iya unu arara l'unu e-nweru onwunu. Ọ̀ kwa Ojejoje ekfu iya. Onweru onwunu ọ̀bu bú l'ee-gbushi unu l'ọ̀gu; ejo iphe-ememe; mẹ̀ ejo-ẹ̀gu egbushia unu. Ya e-me unu tẹ̀ ndu ali-eze, nọ̀kota lẹ̀ mgboko gbaa mgburumgburu tsoje unu oyi.
- ¹⁸Onye, mebyiru ọ̀gba-ndzù iya ono; to me iphe e kfuru l'ọ̀gba-ndzù ono, bú ọ̀phu ẹ̀phe nọ̀ iya l'ifu gbaa ono; onye ono bẹ̀ ya e-me t'ọ̀ dù l'ọ̀ bú nweswi ono, a kpọ̀waru ẹ̀bo; dzọ̀ ọ̀kpa l'anù iya ono.
- ¹⁹Ndu ishi ndu Júda yẹ̀le kẹ̀ ndu Jerúsalemu; ndu eleta ufu-eze ẹ̀nya; ndu bú ndu achijeru Nchileke eja; mẹ̀kpo ndu ali ono kpamukpamu, bú ndu dzọ̀ru anù nweswi ono ọ̀kpa;
- ²⁰bẹ̀ ya e-woru ye l'ẹ̀ka ndu ọ̀hogu ẹ̀phe, bú ndu achọ̀ ndzù ẹ̀phe. Odzu ẹ̀phe a-buru nri ẹ̀nu, ẹ̀phe l'eli; mẹ̀ k'unwu anù ẹ̀gu.
- ²¹“Zedekaya, bú eze ndu Júda yẹ̀le ndu bú ishi l'ali-eze iya bẹ̀ ya e-yekota l'ẹ̀ka ndu ọ̀hogu ẹ̀phe, bú ndu achọ̀ ishi ẹ̀phe; mbù woru ẹ̀phe ye l'ẹ̀ka ndu soja eze ndu Bábyilonu, bú ndu kpọ̀waru laa azù l'ọ̀gu ono.
- ²²Ya a-tù ekemu l'onwiya; duphuta ẹ̀phe azù lẹ̀ mkpukpu-a. Ẹ̀phe e-tso mkpukpu-a ọ̀gu; naa iya; tushia ya ọ̀ku. Ya e-mee t'iphe bú mkpukpu ali ndu Júda búru ochobo. Ẹ̀ tọ̀ dùhedu onye ebu iya ebubu. Ono kwa iphe yẹ̀be Ojejoje kfuru ndono.”

Jeremáya 35

Unwu Rekabu

- ¹Yo be teke Jehoyakimu Josáya, bú eze ndu Júda; Ojejoje abya asù mu:
- ²“Tẹ̀ mu jekfu ndu onu-ulo Rekabu je ekfuru yeru ẹ̀phe; mu eduru ẹ̀phe bya l'ime-ulo lanù l'ime eze-ulo Nchileke. Teke ẹ̀phe byaru; tẹ̀ mu nù ẹ̀phe mẹ̀ t'ẹ̀phe ngua.”

³Tò dù iya bú; mu atùgbua je ekua Jazaniya Jeremáya Habazinaya; bya ekua unwunne iya l'èphe ha; mē unwu iya l'èphe ha; mbù ndu ònu-ùlo Rekabu l'èphe ha.

⁴Mu abya achibata èphe l'eze-ùlo Nchileke; bya achiru èphe bahù l'ime-ùlo unwu Hananu Igudalaya, bú onye kè Nchileke. Ime-ùlo ono nò-nonyabe ònu-ùlo kè ndu ishi; bya anòdu l'eli ime-ùlo Maseya Shalumu, bú onye nche ònu èke, eeshije abata.

⁵Mu abya agbajishia mē l'uwaka sùbegbaa; bya ahakwaruphu yetsua mē l'okoro; dobetsua l'ifu ndu ònu-ùlo Rekabu ono bya asù èphe: “Unu wota mē ngua!”

⁶Èphe asù mu: “L'èphe ta angujekwa mē; kèle nna èphe oche; mbù Jonadabu Rekabu bukwa iya tùru èphe ekemu ono; sù: ‘Unubèdua yekpo l'unwu unu ba òkwa mbòku, unu a-ngù mē gbururu jeye lè gbururu!’

⁷Òdo abùru t'èphe ba akpùjekwa ùlo; òphu èphe 'akojekwa ókfü; òphu èphe 'akojekwa mgbo vayinu. Wo t'è b'ò òkwa iphe ono, òphu èphe e-nwejeru; l'ò bùlekwapu ada, a gbaru l'èkwà bè èphe e-buje. Òo ya bú ège èphe a-kaa nka l'alì ono, èphe laru alala ono.’

⁸Yò bùlekwaruphu iphemiphe òbule ono, ò tùru l'ekemu; mbù nna èphe oche Jonadabu Rekabu bè èphe eme. Òo ya bú l'èphebedua; mē unyomu èphe; mē unwu èphe kè unwoke; mē ndu kè unwanyi te wotabukwaa tsua l'ònu;

⁹òphu èphe ta kpùbukwaa ùlo k'eburu; òphu èphe 'akòdu mgbo vayinu; òphu èphe 'enwedu ókfü; òphu èphe 'emebedu l'alì.

¹⁰Ò kwa l'ùlo-èkwà; bè èphe ebujeru. Yò bùleruphu iphe ono l'ò ha, Jonadabu, bú nna ayi oche ziru èphe ono bè èphe anòduje eme.

¹¹Yo be teke Nebukadineza, bú eze ndu Bábyilonu byaru bya asakputa alì èke-a; èphe asù: ‘Unu byakwa t'èphe la Jerúsalemu; t'èphe nahù ndu soja ndu Bábyilonu yèle kè ndu Áramu.’ Ò kwa iya meru iphe ò bú lè Jerúsalemu bè ayi bu.”

¹²Tò dù iya bú; Ojejoje abya ekfuru yeru Jeremáya; sù iya:

¹³“Òwaa iphe Ojejoje, bú Òkaribe-Kakòta-Ike kfuru; mbù Nchileke kè ndu Ízurelu. Ò sùru: Je je ekfuru ndu Júda; mē ndu Jerúsalemu; sù èphe: Èphe te egudedu ndu-a mùta iphe; wata ome iphe ya sùru tē unu meje? Ono kwa iphe yèbe Ojejoje aji.

¹⁴Jonadabu Rekabu tùru ndibe iya ekemu sù t'èphe ba ngujekwa mē. Yò buru iphe ono, ò tùru èphe l'ekemu ono bè èphe anòdujelephu l'eme. Gbururu jeye ntanù bè èphe te gbe 'angùdu mē. Ishi iya abùru l'èphe eme t'èphe mee iphe nna èphe oche tùru èphe l'ekemu. Obenu lè yèbedua kfuwaru yeru unu; ya -kfutsua; ya ekfukwazi iya; òphu unu 'ekwedu ome iphe ya sùru t'unu meje.

¹⁵Ndu ozi iya, bú ndu nkfuchiru l'èphe ha bè ya yewaru t'èphe byakfuta unu; ya -yetsua; ya eyekwazi iya; èphe abya bya asù unu: ‘L'unu ha l'onye l'onye hanua iphe dù èji, unu eme; gbanwee umere unu; t'unu be tsohe agwa; unu ahaaru òbaru iya èja. Òo ya k'òphu unu e-buru l'alì ono, ya nùru unu lè nna unu oche èphe ono.’ Òphu unu 'angadù nchì; unu te ye ònu.

¹⁶Ndu eri Jonadabu Rekabu meekwaru iphe nna ẹphe oche t̄uru ẹphe l'ekemu; obenu lẹ ndu-a te kwedu ome iphe yẹbedua s̄uru t'ẹphe meje.

¹⁷“Oo ya b̄u; ọwaa iphe Ojejoje, b̄u Ọkaribe-Kak̄ota-Ike, b̄u Nchileke kẹ ndu Ízurelu ekfu ndo-ọ: Unu ngabekwa nchi! Iphe bukpo ejo iphe-ẹhuka ono, ya s̄uru lẹ ya a-k̄ube unu ono bẹ ya e-w̄ubekwa ndu Júda; mẹ iphe b̄u onyemonye, bu lẹ Jerúsalemu. Ya k̄furu ẹphe okfu; ọphu ẹphe 'angadu nchi. Ya ekua ẹphe oku; ọphu ẹphe 'azadu.”

¹⁸T̄o d̄u iya b̄u; Jeremáya bya as̄u ndu ọnu-ulo Rekabu: Ọwaa iphe Ojejoje, b̄u Ọkaribe-Kak̄ota-Ike, b̄u Nchileke kẹ ndu Ízurelu ekfu. Ọ s̄uru: “Lẹ keshinu unu mewaru iphe nna unu oche; mb̄u Jonadabu t̄uru unu ekemu; bya emekota iphe b̄u iphe ọ s̄uru t'unu meje; mb̄u ȳo b̄uleruphu ẹge o koshiru iya unu bẹ unu eme iya;

¹⁹b'ẹ t̄o dukwa teke aa-n̄onyaa t'a s̄u l'uko madz̄u d̄uru ndu awa Jonadabu Rekabu; ndu a-n̄odu ejeru iya ozi. Ono kwa ukwa yẹbe Ojejoje, b̄u Ọkaribe-Kak̄ota-Ike; bya ab̄uru Nchileke kẹ ndu Ízurelu ekwe unu ndono.”

Jeremáya 36

Aakpo ẹkwo, Jeremáya deru ọku

¹Yo be l'afa, kwe Jehoyakimu Josáya afa ẹno, ọ wataru ọchi ndu Júda; Ojejoje abya ekfuru yeru Jeremáya; s̄u iya:

²“Wota ẹkwo, a gw̄oru agw̄ogwo deshikota iphe b̄u iphe ya k̄fuwaru ngu lẹ k'ẹhu ndu Ízurelu; mẹ kẹ ndu Júda; mẹ k'iphe b̄u mbakeshi. Watakelephu iya edede; t̄sube teke ya wataru ngu iya ekfuru l'oge teke Josáya shi b̄uru eze jeye nta-a.

³?A maru; ndu ọnu-ulo Júda -n̄ua iphe b̄u ejo iphe-ẹhuka ono l'ọ ha, mu doberu k'ome ẹphe ono; bẹ ẹphe a-ha iphe d̄u ẹji, ẹphe eme; ya aḡuaru ẹphe nv̄u l'iphe b̄u iphe d̄u ẹji, ẹphe meru.”

⁴T̄o d̄u iya b̄u; Jeremáya abya ekua Baruku Neraya; ȳo bya an̄odu. Jeremáya awataru iya okfushiru iphe b̄u iphe ono, Ojejoje k̄furu iya ono; Baruku l'edeshi iya l'ẹkwo-agw̄ogwo ono.

⁵Ya ndono; Jeremáya as̄u Baruku: “Yẹbedua bẹ ẹphe buchikwaru ebuchi oje eze-ulo Nchileke.

⁶Oo ya b̄u; t'ì t̄ugbua je l'eze-ulo Nchileke l'eswe mb̄oku, aaswije asw̄iswi je aḡuaru ẹphe iphe i deru l'ẹkwo-agw̄ogwo-a; mb̄u okfu Ojejoje, b̄u ọphu ya k̄furu ngu ekfukfu; nggu edee ya edede. Ḡuaru iya ndu Júda l'ẹphe ha, b̄u ndu shigbaa mk̄p̄ukpu ẹphe bya l'ulo ono.

⁷?A mary; ẹphe e-k̄furu n̄u Ojejoje; l'ẹphe ha l'onye l'onye; e shi l'iphe d̄u ẹji ono, ẹphe eme ono laphuta az̄u; kẹ l'oke ẹhu-eghughu, Ojejoje s̄uru lẹ ya a-t̄u-koru ndu-a l'ishi dukwa biribiri.”

⁸Tọ dọ iya bụ; Baruku Neraya atuko iphe bụ iphe ono, Jeremáya onye nkfuchiru sụru t'o mee ono mekota. Yo vudo l'eze-ulo Nchileke tuko okfu Ojejoje ono, e deru l'ekwo ono guaru ephe.

⁹Yo be l'onwa ke tete l'afa, kwe Jehoyakimu Josáya afa ise, o wataru ochi ndu Júda; e woru oge oswi aswiswi raaru iphe bụ ndu bu le Jerúsalemu arara l'ephe ha; mekpọ ndu ophu shi le mkpukpu, nogbaa l'alị ndu Júda bya.

¹⁰Baruku eje evudo l'eze-ulo Nchileke l'ogbodo-ulo Gemariya Shafanu, bu o-de-ekwo. Ogbodo-ulo nk'ia no l'echi ogbodufu k'eli ophu no le mgboro onu-uzo ophu aza Onu-Uzo Ophungu. Ya ndono; Baruku abya evudo l'eke ono; woru okfu Jeremáya, e deru l'ekwo-a gua; onyemonye anukota iya.

¹¹Mikáya Gemariya Shafanu anutsulephu okfu Ojejoje ono l'o ha, bu ophu e deru l'ekwo ono;

¹²yo bya agbazita; jeshia ufu-eze; je abahu l'ime ulo k'onye o-de-ekwo. Iphe bu ndu ishi l'ephe ha adoru l'eke ono. Ndu no iya nu bu Elishama, bu o-de-ekwo; Delaya Shemáya; Elnatanu Akubo; Gemariya Shafanu; Zedekaya Hananaya; mewaru iphe bu ndu ishi ndu ophu l'ephe ha.

¹³Mikáya abya eworu iphe ono l'o ha, o nuru, Baruku guru ndiphe l'ekwo ono; kporu ephe.

¹⁴Iphe bu ndu ishi ono l'ephe ha ezi Jehudi Netanaya Shelemiya; mbu nwanwa Kushi t'o je ekfuru Baruku t'o gude ekwo-agwogwo ono, o guru ndu Izurelu ono bya. Ya ndono; Baruku Neraya aparu ekwo-agwogwo ono l'eka jekfu ephe.

¹⁵Ephe asu iya: "T'o noduedukwa anodu guaru iya ephe." Ya ndono; Baruku abya eworu iya guaru ephe.

¹⁶Ephe anutsua iphe ono l'o ha; bya elegba onwephe enya l'eke ephe atsu egvu. Ephe asu Baruku: "L'ephe e-mekwa t'iphe owaa rua eze le nchi."

¹⁷Ephe abya aja Baruku su iya: "Kfuedukwaru ephe.?Nanu ege i meru dekota iphe owaa l'o ha??Bu Jeremáya akporu ngu iya; nggu ede iya to?"

¹⁸Baruku asu ephe; "Iye; l'oo ya kfukotaru iya iphe ono l'o ha; ya egude mini-ekwo dee ya l'ekwo-a."

¹⁹Tọ dọ iya bụ; ndu ishi ono asu Baruku-a: "Te nggu le Jeremáya tugbukwaa je edomia onwunu. Unu be emekwa t'o nweru onye a-ma eke unu no!"

²⁰Ephe abya eworu ekwo-agwogwo ono dobe l'ogbodo-ulo Elishama, bu o-de-ekwo. Ephe bya ejekfu eze; je akokotaru iya iphe ono l'o ha.

²¹Eze abya ezi Jehudi t'o je ewotaedu ekwo-agwogwo obu. Jehudi ejeshia l'ogbodo-ulo Elishama, bu o-de-ekwo je ewota iya bya aguaru eze ye le ndu ishi l'ephe ha; l'eke ephe vudogbaa l'iku eke ono.

²²Teke ono bu oge winta. Eze anodu l'ulo-winta iya; l'anya oku, a kporu iya.

²³Yọ buje; Jéhudi -gulephu mpekala ẹkwo ono ẹto; m'ọ bu ẹno; eze egude nwa mma, ha nwanshì byikata iya chee l'ọku. Yo mee ya ẹge ono jeye ẹkwo-agwọgwo ono ekekota ọku.

²⁴Ophu eze yele ndu ejeru iya ozi, bu ndu tukoru okfu ono l'ọ ha nukota te ekoshidu l'ọ ruru ẹphe l'ẹhu; ophu ẹphe 'alakadu uwe ẹphe.

²⁵Elunatanu yele Delaya; me Gemariya arọo eze; su iya t'ẹ b'ọ kposhi ẹkwo-agwọgwo ono ọku; ophu o yeduru ẹphe onu.

²⁶Iphe o gbe mee mbu eze bu l'ọ turu ekemu su te nwatibe iya Jerahumelu yele Seraya Azurelu; me Shelemiya Abudelu; je egude Baruku, bu onye o-de-ẹkwo Jeremaya; me Jeremaya, bu onye nkfuchiru. Obenu le Ojejoje domiru ẹphe.

²⁷Eze akpobebelephu ẹkwo-agwọgwo ono ọku; mbu ẹkwo ono, Baruku deshuru iphe Jeremaya kfuru iya t'o dee ono; Ojejoje abya ekfuru yeru Jeremaya ọdo;

²⁸su iya: “Wota ẹkwo-agwọgwo ọdo dee iphe bu iphe ono, no l'ẹkwo-agwọgwo ke mbu phu, o kporu ọku; mbu Jehoyakimu, bu eze ndu Jıda.

²⁹Ọdo bu; kfuru Jehoyakimu, bu eze ndu Jıda; su iya: Owaa iphe Ojejoje ekfu: L'i kporu ẹkwo-agwọgwo ono ọku; bya aji: ‘?Bu ngunu kparu iphe i gude dee; su l'eze ndu Babylonu byafutaje bya emebyishia ali-a; mee te madzu yele anu ba nohe iya?’

³⁰Nta-a bu; owaa kwa iphe Ojejoje kfuru l'ẹ k'okfu ẹhu Jehoyakimu, bu eze ndu Jıda: E too nwekwa onye e-shi iya l'ẹhu, a-nodu l'aba-eze Devidi. Odzu iya be aa-togbo l'etezi; yo daburu: anwu -chia ya l'eswe; iji adaa kpua ya l'enyashi.

³¹Ya a-nu iya aphu; nua ya unwegirima iya; nua ya ndu ejeru iya ozi; ke l'ẹphe eme iphe du eji. Iphe bu ejo iphe-ẹhuka ono, ya suru le ya e-me ẹphe ono be ya e-mekota ẹphe; ẹphe le ndu bu le Jerusalemu me ndu Jıda. Ishi iya aburu; ke l'ẹphe ta ngaduru iya nchi.”

³²To du iya bu; Jeremaya abya ewota ẹkwo-agwọgwo ọdo; nu Baruku Neraya, bu onye o-de-ẹkwo. Jeremaya abywa bya ekfuaru iya iphe oo-de iya. Baruku abywa bya edekota iya iphe bukpo iphe shi nodu l'ẹkwo-agwọgwo ophu, o kporu ọku; mbu Jehoyakimu, bu eze ndu Jıda. E yebekwaa ya phu igweligwe iphe ọdo, dutsua l'ọ bu ophu.

Jeremaya 37

Jeremaya no le mkporo

¹Yo buru Zedekaya Josaya be Nebukadineza, bu eze ndu Babylonu meru eze ndu Jıda. Yo buru iya achi l'onodu Jehoyakinu Jehoyakimu.

²Obekwanu le Zedekaya l'onwiya; me ndu ejeru iya ozi; me ndu ali ono l'ẹphe ha ta dudu onye ngaru nchi l'okfu ono, Ojejoje shi l'onu Jeremaya, bu onye nkfuchiru kfuwa ono.

³Eze, bụ Zedekaya abya ezia Jéhukalu Shelemíya yéle onye achijeru Nchileke eja, bụ Zefanaya Maseya t'ephe jekfu Jeremáya, bụ onye nkfuchiru je ezia ya ozi-a; sụ iya: “Byiko; t'o kfu okfu ẹhu ẹphe nù Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe.”

⁴Teke ono bẹ Jeremáya nwekwaduru onwiya; kẹ l'ẹ ta atụdua ya mkpọro teke ono.

⁵Teke ono bẹ ndu soja ndu Bábyilonu yechiru Jerúsalemu. Ẹphe anụa lẹ ndu soja Fero bẹ shiwa Íjiputu wufuta l'awụ abya; ẹphe awufu; paru Jerúsalemu haa.

⁶Tọ dụ iya bụ; Ojejoje, bụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu abya ekfuru yeru Jeremáya, bụ onye nkfuchiru; sụ iya:

⁷Ojejoje, bụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu sụru: T'e kfuru eze ndu Júda, bụ iya ziru unu t'unu bya okpata ishi-a: Lẹ ndu soja Fero-a, zefuru t'ephe byaru unu oyeru ẹka-a alakwa.

⁸Ono teke ndu Bábyilonu a-laphuta azụ bya etso mkpukpu-a oḡu; mekputa iya. Ẹphe a-tụ iya oku; oku etsufu iya.

⁹“Owaa iphe Ojejoje ekfu. O sụru: T'unu be emekwa onwunu eswe; l'ari lẹ ndu Bábyilonu ta alatahedu azụ. Ẹphe a-latakwaa azụ!

¹⁰T'a sukwaru l'unu e-mekputakota ndu soja ndu Bábyilonu l'ephe ha, bụ ndu etso unu oḡu; mbụ t'ọ buleruphu ndu e mekaru iphe bẹ phoduru nù lẹ mkpu, ẹphe tushiru; bẹ ẹphe a-lufutale-ẹ bya akpoo mkpukpu-a oku.”

¹¹Ndu soja Bábyilonu awufutsulephu lẹ Jerúsalemu; okfu lẹ ndu soja Fero abya;

¹²Jeremáya egbeshi lẹ Jerúsalemu jeshia alị ndu Bénjaminu t'o je etsoru ndu ẹke ono keta òkè-iphe iya.

¹³Yo rulephu onu-oguzo, aza Onu-Oguzo Bénjaminu; onye ishi ndu nche, aza Irija Shelemíya Hananiya egude iya sụ l'ogbalawa l'agbakfu ndu Bábyilonu.

¹⁴Jeremáya asụ iya: “L'ọ ejo-ire. Lẹ ya ta agbalakwa agbakfu ndu Bábyilonu.” Ophu Irija 'angaduru iya nchi. Iphe gbe mechia bụ l'ọ Jeremáya kpụ-jeru ndu ishi, achi nù.

¹⁵Ẹhu eghulahaa ndu ishi ono eghughu l'okfu ẹhu Jeremáya. Ẹphe ezia; e chia ya iphe; je eworu iya tų-chia l'ulo Jonátanu, bụ o-de-ekwo, bụ ẹke ẹphe meru; yọ buru ulo-mkpọro.

¹⁶A kpuru Jeremáya ye lẹ mkpọro l'ime-alị; yọ nọo anọno nshinu l'ẹke ono.

¹⁷Tọ dụ iya bụ; eze, bụ Zedekaya abya ezia; e je edutaru iya Jeremáya l'ufu-eze. Yọ jja ya lẹ mpya m'o nweru ozi, o nataru l'onu Ojejoje. Jeremáya asụ iya: “Iye; l'aa-kpuru eze ye l'eka eze ndu Bábyilonu.”

¹⁸Ya ndono; Jeremáya abya aji eze, bụ Zedekaya: “?Bụ ngunu bụ iphe dụ eji, ya meru ngu; m'ọ bụ ndu ejeru ngu ozi; m'ọ bụ ndu-a l'ephe ha, meru iphe i turu iya mkpọro?”

¹⁹?Nanụ ndu nkfuchiru ngu ono, bụ ndu shi; sụ: ‘L'eze ndu Bábyilonu te etsokwa ngu oḡu; ophu ẹphe 'etsokwa alị-a oḡu?’

²⁰Nta-a; nggube eze, bu onye nwe mu nu; ngabekpoduaphu nchi l'aroro, ya aro ngu. Byiko b'e duphukwa iya azu le ke Jonatanu, bu o-de-ekwo; odumeka be ya a-nwuhukwa l'eke ono."

²¹To du iya bu; eze, bu Zedekaya abya eworu ekemu tu; su t'e woru Jeremaya dobe l'ogbodufu eke ndu nche anoje; t'a nuje iya ishi buredi mboku-mboku. Mbụ t'e shi le buredi, ndu egheje buredi gheru l'anụ iya eya jeye teke buredi, nọ le mkpukpu agvube. To du iya bu l'e woru Jeremaya dobe l'ogbodufu eke ndu nche anoje; yo nodu l'eke ono.

Jeremaya 38

Eeché Jeremaya l'ime welu okponku

¹To du iya bu; Shefatya Matanu; Gedaliya Pasho; Jehukalu Shelemiya; me Pasho Malukija anua iphe Jeremaya anoduje ekfuru ndu Juda l'ephe ha;

²L'owaa kwa iphe Ojejoje ekfu: "L'onye no le mkpukpu-a; be ugu e-gbukwa; m'o kwanu ejo-egu; m'o kwanu ejo iphe-ememe. Obenu l'onye gbakfuru ndu Babylonu anodu ndu; k'ophu ophu ishi a-kpokfukpoorunu nu.

³Odo aburu le mkpukpu-a be ya e-wokwaru ye ndu soja eze ndu Babylonu l'eka; t'ephe luta iya l'ogu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono."

⁴Ya ndono; ndu ishi, achi nu eje asu eze: "T'e gbukwaa nwoke-a. L'oomekwa te ike gvụ nwa ndu soja ophu, phoduru nu le mkpukpu-a; me ndu-a l'ephe ha. Yo buru iphe ono, ookfu anu ephe ono akpa iya. E to bukwa iphe a-duru ndu-a le mma be ocho; o kwa iphe e-mebyi ephe emebyi."

⁵Eze, bu Zedekaya asu ephe: "O bu unu b'o no l'eka; yebdua, bu eze ta anochikwa unu uzo."

⁶Ya ndono; ephe akputa Jeremaya je echee le welu Malukija, bu nwatibe eze. Welu ono no l'echi ogbodufu eke ndu nche anoje. Yo buru eri be ephe tu iya; seru ye l'ime welu ono. Teke ono be mini ta nodu l'ime welu ono. Iphe no iya nu bu epoto. Jeremaya eje eliru l'ime epoto ono.

⁷Ya ndono; Ebedu-Meleku abya anua l'e yeru Jeremaya l'ime welu ono. Nwoke ono bu onye Itiyopiya, a haru ahaha; bya abukwaruphu onye eleta ufu-eze enya. Yo be teke eze no le Onu-oguzo Benjaminu;

⁸Ebedu-Meleku eshi l'ufu-eze je asu iya:

⁹"Nggube eze, bu onye nwe mu nu; iphe-a, ndu-a meru Jeremaya, bu onye nkfuchiru-a dukwa eji. Ege ephe woru iya je eye l'ime welu-wa t'o nodu l'eke ono be ugu e-gbukwa iya; l'e b'a bu le buredi nokwadu le mkpukpu-a."

¹⁰To du iya bu; eze abya ataru Ebedu-Meleku ekemu; su iya: "T'o duta ukporo madzu l'umadzu iri t'ephe yiru je esefuta Jeremaya, onye nkfuchiru l'ime welu ono; t'e b'o nwuhu."

11Ya ndono; Ebedu-Meḷeku abya achita ndu ono; eḗhe l'iya ayiru jeshia. Yo bya abahu l'ufu-eze l'ime-ulo, eedobeje iphe je achita nkirika ukpo yeḗle nkirika eḗkwa l'eke ono; bya egude eri seru iya nu Jeremaya l'ime welu ono.

12Ebedu-Meḷeku abya asu Jeremaya-a: “T'o woru nkirika ukpo ono; me nkirika eḗkwa ono ye le mkpatama-ewu; te eri ono ba emeka iya iphe.” Jeremaya abya emee ya ege ono.

13Eḗhe egude eri ono selita iya eli; sefuta l'ime welu ono. Jeremaya abyakwa bya anodu l'echi ogbodufu eke ndu nche anoje.

Zedekaya akpata Jeremaya ishi odo

14Yo be ujiku lanu; eze, bu Zedekaya ezia; t'e je edutaru iya Jeremaya, bu onye nkfuchiru. E je eduta iya shia Onu-oguzo k'eto, eeshije abahu l'eze-ulo Nchileke. Zedekaya asu iya: “Te ya jitaedu ngu; olobu; ba adukwa iphe ii-domiru iya edomi!”

15Jeremaya asu Zedekaya-a: “Ya -kfuaru ngu ezi-okfu;?tii gbudu iya nu? Ya -kfukwanuuru ngu iphe ii-me; mgbe e ti yeduru iya onu.”

16Zedekaya riburu iya Jeremaya le mpya; su iya: “Kamenu; l'epha Ojejoje, bu onye meru; ayi anodu atu ume; le ya te egbukwa ngu; ophu ya 'akpukwaru ngu anu ndu achu ishi ngu.”

17To du iya bu; Jeremaya asu Zedekaya-a: L'o Ojejoje, bu Nchileke; mbu Okaribe-Kakota-Ike, buru Nchileke ke ndu Izurelu suru: “L'o -buru le nggube eze e-woru onwongu ye l'eka ndu bu ishi l'ali eze ndu Babylonu; be e tii lakwa iya; ophu 'akpokwa mkpukpu-a oku; nggubedua; nggu le ndibe ngu te nwekwa iphe eme unu.

18Olobu; o -bukwanuru l'e tii woduru onwongu je eye l'eka ndu bu ishi l'ali eze ndu Babylonu be ee-wokwaru mkpukpu-a ye l'eka ndu Babylonu; eḗhe akpo ya oku; ophu nggubedua l'onwongu ta anahukwa eḗhe.”

19Eze, bu Zedekaya asu Jeremaya-a “Le ndu, ya atsu egvu kwa ndu Juda, bu ndu ophu wowaru onwephe ye ndu Babylonu l'eka; le ndu Babylonu a-kpuru iya nu eḗhe; eḗhe atalaha ya aphupu.”

20Jeremaya asu iya: “L'e ta akpukwaru ngu eye eḗhe l'eka. O -bulephu t'i nujeru Ojejoje okfu, bu iya bu iphe-a ya ekfuru ngu-a; k'ophu oo-duru ngu le mma; ndzu edzua ngu.

21O -bukwanuru l'i jikaru l'e tii woduru onwongu ye eḗhe l'eka; owaa kwa iphe Ojejoje kpuharu koshi iya ndo-o:

22Iphe bu unwanyi ono, a haru l'ufu-eze ndu Juda ono be aa-chitakotakwa chi-jeru ndu bu ishi l'ali eze ndu Babylonu. Owaa iphe unwanyi ono a-nodu ekfuru ngu: “ ‘Ndu ono, bu ndu onya ngu, i turu obu cheeru ono; bu edephe be eḗhe edepuru ngu; bya emekputa ngu. Nta-a be okpa liwaru ngu l'epoto; ndu onya ngu eḗhe ono aparu ngu haa; gbakashihu.’”

²³“Unyomu ngu l'ẹphe ha yele unwegirima ngu be aa-tuko chita je achiru nu ndu Bábýilonu. Ophu nggubedua l'onwongu 'anahukwa ẹphe. Iphe e-gbe meenu bu l'eze ndu Bábýilonu e-gude ngu; odo aburu le mkpukpu-a be aa-kpokwa oku.”

²⁴To du iya bu; Zedekaya asu Jeremaya: “Tẹ b'ọ dukwa onye oo-me t'ọ maru iphe yele iya kfuru; odumeka be ee-gbukwa iya.

²⁵Ndu ishi -nua le ya kfuru yeri ngu; be ẹphe a-byakfutakwa ngu bya asu t'i kfuaru ẹphe iphe i kfuru eze; me ophu eze kfuru ngu. Ẹphe a-sukwa ngu t'ẹ be i domikwaru iya ẹphe edomi; odumeka be ẹphe e-gbukwa ngu!

²⁶Iphe ii-kfuru ẹphe bu l'ọ kwa aroro b'i shi arọ eze t'ẹ b'o duphukwa ngu azu le ke Jonatanu t'i je anodu l'ẹke ono nwuhu.”

²⁷E metsua; ndu ishi ono l'ẹphe ha atuko byakfuta Jeremaya bya ajia ya. Yo wolekwaruphu iphe ono, eze suru t'o kfuaru ẹphe ono kfua. Too nwehe iphe odo, ẹphe e-kfu; ke l'ẹ to dudu onye nuru iphe ẹphe kfuru.

²⁸Jeremaya anodu l'ogbodufu ẹke ndu nche anoje l'ẹke ono gbururu jeye mboku, a bya aluta Jerusalemu l'ogu.

Jeremaya 39

Aaluta Jerusalemu l'ogu

(2 Eze 25:1-7; 2 Iphe 36:13-21; Jer 52:3-11)

¹L'onwa k'iri l'afa, kwe Zedekaya afa tete, o wataru ochi ndu Juida; be Nebukadneza, bu eze ndu Bábýilonu chitaru ndu soja iya bya eyechia Jerusalemu.

²Ya ndono; yo be l'abalị ke tete l'onwa k'eno l'afa, kwe Zedekaya afa iri 'ẹ nanu; e tsukposhia upho-mkpuma, e gude kpụ-pee mkpukpu ono mgburumgburu.

³To du iya bu; le ndu bu ishi l'alị-eze ndu Bábýilonu awubata; bya adọ le Onu-Oguzo ke Echilabu. Ndu ono bu: Negalu-Sareza; Samuga-Nebo; Sarisekimu onye bu iya bu ishi ndu eleta ufu-eze enya yele Negalu-Sareza, bu iya bu ishi ndu ejeru eze ozi; me iphe bukpo ndu, bu ishi l'alị-eze ndu Bábýilonu.

⁴Ya ndono; Zedekaya, bu eze ndu Juida yele ndu soja ono l'ẹphe ha aphulephu ẹphe; ye okpa l'oso gbalaa. Ẹphe egude enyashi wufu le mkpukpu ono; shia uzo mgbabu eze; shia onu-oguzo ophu phakahuru upho-mkpuma labu; gbaru lashia uzo, e shi eje Araba.

⁵Obenu le ndu soja ke ndu Bábýilonu chipyaberu ẹphe je egude Zedekaya le nsuda Jeriko. Ẹphe akpuru iya kputaru Nebukadneza, bu eze ndu Bábýilonu le Ribula l'alị Hamatu, bu ẹke o no nma iya ikpe.

⁶Yo buru le Ribula l'ẹke ono be eze ndu Bábýilonu no gbushia unwu Zedekaya. Zedekaya egudekpoo enya ele iya; yoo gbushia ẹphe. O tukokwaruphu ndu a maru amaru ẹpha ẹphe l'alị Juida gbushikota.

⁷E metsua ono; yọ bya aswoshia Zedekaya ẹnya; bya atua ya kopyita; kputa lashia Bábyilonu.

⁸Ndu Bábyilonu eworu oku tua l'ufu-eze; mewaru ulo ndu odowaru; bya enwukposhia upho-mkpuma, e gude kpụ-phee Jerúsalemu mgburumgburu.

⁹Nebuzaradanu, bu onye ishi ndu ami, eche eze ndu Bábyilonu nche; atuko nwa ndu phoduru nu le Jerúsalemu; me ndu wowaru onwephe ye ndu Bábyilonu l'eka; me ndu ophu l'ephe ha; kpua le ndzu lashia Bábyilonu.

¹⁰Ndu o haru l'ali Júda bu nwuphodu ndu ukpa, e-ta adudu iphe ephe nweru. Yọ bya anutsua ephe mgbo vayinu yele ali oko iphe.

¹¹Tọ du iya bu; Eze, bu Nebukadneza atua ekemu-a tu-doru Jeremaya. Yọ buru Nebuzaradanu b'ọ turu iya nu; su iya:

¹²“Unu dutakwa Jeremaya; leta iya ẹnya. Unu ta dukwa iphe unu e-me iya. O bu-chikwa iphe o sujeru te unu meeru iya; unu emeeru iya eya.”

¹³Tọ du iya bu; Nebuzaradanu yele Nebushazubanu, bu ishi ndu eleta ufu-eze ẹnya; me Negalu-Sareza, bu ishi ndu ejeru eze ozi; me ndu ophu, bu ishi l'ali-eze ndu Bábyilonu;

¹⁴abya ezia; e je eduta Jeremaya dufuta iya l'echi ogbodufu eke ndu nche anoje. Ephe eduru iya nu Gedaliya Ahikamu Shafanu; su iya t'o duru iya laa nk'iya. Yọ buru iya bu le yele ndibe ephe anodu.

¹⁵Teke phu, Jeremaya shi nodu l'echi-ogbodufu eke ndu nche anoje phu be Ojejoje kfulu yeru iya; su:

¹⁶“T'o je ekfulu Ebedu-Meleku; ophu Itiyopiya; su iya: ‘Owaa iphe Ojejoje ekfu ndo- o; mbu Okaribe-Kakota-Ike; bya aburu Nchileke ke ndu Izurelu. Su iya le ya abyaakwa omedzu iphe ya suru le ya e-me mkpukpu-a. Ya e-meru iyi nu ephe; mbu ukpa-mkpera. O -rulephu teke ono be iphe ono e-mekota; nggu egude ẹnya ngu phu iya.

¹⁷Ole ya a-nafuta ngu m'o rua mboku ono. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. E ta akpudu ngu anu ndu iitsu egvu.

¹⁸E to dukwa iphe e-me te ya ba dzofuta ngu; k'ophu bu l'e tee gbudu ngu egbugbu; ii-gudechia ndzu ngu gbalaa; ke l'i kporu obu yeru iya. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.’ ”

Jeremaya 40

Aatofu Jeremaya

(2 Eze 25:22-26)

¹Tọ du iya bu; Ojejoje abya ekfulu yeru Jeremaya le Nebuzaradanu, bu onye ishi ndu ami, eche eze ndu Bábyilonu nche tufutsuaru iya le mkporo le Rama. Ke l'o byaru bya aphu Jeremaya l'eka a turu iya mkpakobe yele ndu a kpuru le ndzu; shi Jerúsalemu; me Júda l'ala Bábyilonu.

²Onye ishi ndu soja ono aphua Jeremáya; bya asu iya: “Ojejoje, bu Nchileke ngu kfukwaru le ya e-me ali-a t’o buru kpuru-pyata.

³Nta-a be Ojejoje mewaru iphe o kfuru. Iphe ono mekotaru; okfu l’unu meru iphe du eji l’eke Ojejoje no; unu te eme iphe o suru t’unu mee.

⁴Ole ntanu-a be ya atufuwa ngu mkpakobe ono, a turu ngu l’eka ono. O -buru l’o du ngu mma; nggu etsoru iya t’ayi la Babylonu; o bu yebedua a-nodu eleta ngu enya. Teke bukwanu l’e to dudu ngu mma ege ono; nggu ahaa abyabya. Lekwa! Iphe bukpo eke du ngu mma l’ali-a gbaa mgburumburu; nggu echebe ifu; jejekpelephu eke du ngu mma!

⁵Teke bukwanu l’o du ngu t’i nodu l’eke-a; nggu alaphu azu jekfu Gedaliya Ahikamu Shafanu, bu onye, eze ndu Babylonu suru t’o chia mkpukpu, nogbaa l’ali ndu Juda kparamukpamu. Je te nggu le Gedaliya buru l’eke ndu ono bu. Teke e t’o dudu; nggu ejelephu je eburu l’eke du ngu mma.” Ya ndono; onye ishi ndu soja ono, eche eze ndu Babylonu nche ono abya adashi iya iphe; nukwa iya phu nri, oo-ri gude eji; bya aparu iya haa; yo lashia.

⁶Yo buru iya bu le Jeremáya alakfushia Gedaliya Ahikamu le Mizupa yele iya eburu l’eke ndu odo, bu ndu a haru l’ali eke ono bu.

Anwuhu Gedaliya

⁷Ya ndono; ndu ishi ndu soja ndu Izurelu l’ephe ha; ephe le ndu nk’ephe, bu ndu, shi nodugbaa l’egbudu abya anua l’eze ndu Babylonu fofutawaru Gedaliya Ahikamu t’o govano; l’o wowaru unwoke; me unwanyi; me unwegirima, bu ndu katsua o bu ndu ukpa l’ali ono; mbu ndu ophu e ta kpudu le ndzu laa Babylonu; ye iya l’eka;

⁸ephe awufuta wu-kfuta Gedaliya le Mizupa. Ndu byaru nu bu Ishimelu Netanaya; Johanu me Jonatanu, bu unwu Kareya. Ndu odo bu: Seraya Tanuhumetu yele unwu Efaya onye Netofatu; me Jezanaya, bu nwatibe onye Maaka yele ndu nk’ephe.

⁹Gedaliya Ahikamu Shafanu abya ekfuaru iya ephe; kfushiaru iya ephe ike; su t’ephe ba tsukwa egvu onodu ndu Babylonu l’eka. “Unu wozita obu buru l’ali-a; nodu eze ndu Babylonu l’eka ege o-duru unu le mma.

¹⁰Yebedua l’onwiya a-nodu le mkpukpu Mizupa no-chije enya unu l’ifu ndu Babylonu, bu ndu-a, byakfutaru ayi-a. Obenu l’unu a-nodu akuta mee; l’awo akpuru oshi onanwu yele manu woru kwachia l’eke, unu edobeje iya; unu eburu le mkpukpu-a, unu natagbaaru-a.”

¹¹Yo be teke iphe bukpo ndu Juda, no l’ali Mofabu; me ndu ophu no l’ali Amonu; me l’ali Edomu; mekpoo ndu ophu nogbaa le mba odowaru; nuru l’eze ndu Babylonu nweru nwa ndu o haru haa le Juda; bya eworu Gedaliya Ahikamu Shafanu meeru ephe govano;

¹²ephe atuko shi eke ephe shi latakota azu le Juda; lakfuta Gedaliya le Mizupa. Ephe akwatakpo kua mee kua k’etsutsu iya; bya awoo akpuru oshi onanwu; woshia ya ike.

¹³A nɔtalephu nwanshì; Johananu Kareya yele ndu ishi ndu ami, ndu ɔphu nɔkwadu l'egbudu abyakfuta Gedaliya le Mízupa;

¹⁴bya aji iya: “?M'ò marua le Balisu, bu eze ndu Amonu zikwaru Ishimelu Netenaya t'ò bya egbua ya?” Ole Gedaliya Ahikamu te ekwetadu iphe ephe ekfu.

¹⁵Tò dù iya bu; Johananu Kareya abya ejekfu Gedaliya le mpya le Mízupa je asu iya: “Tè ya jenu je egbua Ishimelu Netenaya t'è b'ò dù onye a-ma nu.?Nanu ège ee-shi haa ya t'ò gbua ngu; mee ndu Júda l'ephe ha, bu ndu nɔ-pheru ngu mgburumburu t'ephe gbakashihu; mee tè nwa ndu Júda ndu ɔphu phoduru nu laa l'iyi?”

¹⁶Obenu le Gedaliya Ahikamu sɔru Johananu: “Be ejekwa ome iphe dù ège ono. L'iphe ono, iikfu l'okfu èhu Ishimelu ono ta bukwa oswi-okfu.”

Jeremaya 41

¹Ya ndono; yo be l'onwa k'èsa; Ishimelu, bu nwatibe Netenaya Elishama; shi l'ufu-eze yele ndu ishi, nɔru l'èka eze; achiru umadzu iri byatashia ke Gedaliya Ahikamu le Mízupa. Ephe awatalephu ori nri l'èke ono;

²Ishimelu Netenaya yele umadzu iri ono, ephe l'iya yi bya phu awu-lihu woru Gedaliya Ahikamu Shafanu gbua. Yò buru mma be ephe gude gbua onye ono, eze ndu Bábýilonu fɔtaru t'ò buru govano ono.

³Ishimelu atukokwaphu ndu Júda, ephe le Gedaliya nɔ le Mízupa yele ndu soja ndu Bábýilonu, nɔ l'èke ono gbushia.

⁴A nɔlephu ujiku lanu l'e gbutsuaru Gedaliya; ke l'è tò dùdu onye mawaru nu teke ono;

⁵ukporo madzu eno eshi Shékemu; Sháyilo; me Samériya wuru byatashia. Ephe atuko kpushitsua eji-agba; lajashia uwe ephe; bya egbukashitsua onwephe onya. Ephe gudekwaphu ngweja nri; waa insensu l'abya l'ulo Ojejoje

⁶Ishimelu eshi le Mízupa je ephe ndzuta; l'ara ekwa eje. Yo jekfulephu ephe; su ephe: “Unu bya bya aphu Gedaliya Ahikamu!”

⁷Ephe abahulephu l'ime mkpukpu ono; Ishimelu; me ndu ephe l'iya yi eworu ephe gbua; chiru ephe ye l'ime welu.

⁸Yo nweru umadzu iri l'ime ephe, sɔru Ishimelu-a: “T'è b'ò gbukwa ephe! L'ephe nwekwaru witu; balì; manù; me manù-engu, ephe domiru l'egbudu.” Yò paru ephe haa; to gbuhe ephe yeru ndu ɔphu.

⁹Ya ndono; welu ono, ɔ chiru odzu ndu ono, o gbushiru; ye ono; bu eze Ása turu iya t'ò buru iphe ya gude adzo ndu alì iya l'èka Baasha, bu eze ndu Ízurelu. Yò buru iya be Ishimelu gude odzu ndu ono, o gbushiru ono kpojia.

¹⁰Ishimelu abya akpukota iphe bu ndu nɔ le Mízupa le ndzu; mbu unwada eze yele ndu ɔdokpo, bu ndu phoduru nu l'èke ono, bu ndu Nebuzaradanu, bu ishi ndu ami,

eche eze ndu Bábyilonu nche; ƒotaru Gedaliya Ahikamu t'ọ bọru onye ishi ẹphe. Ishimelu akpukota ẹphe le ndzu kpuru ẹphe lakfushia ndu Amonu.

¹¹Yo be teke Johananu yele ndu ishi ndu soja ono l'ẹphe ha, bu ndu ẹphe l'iya no; nuru iphe du eji ono, Ishimelu meru ono;

¹²ẹphe eduta ndibe ẹphe l'ẹphe ha jeshia otso Ishimelu ogo. Ẹphe agbakfube iya le mgboro oke okpuru, no le Gíbiyonu.

¹³Ya ndono; ndu ono, Ishimelu chi ono l'ẹphe ha aphulephu Johananu yele ndu ishi ndu ami, ẹphe l'iya yi; ẹhu atsolahaa ẹphe.

¹⁴Iphe bu ndu ono, Ishimelu chi ono, bu ndu ono, o kpuru le ndzu le Mizupa ono aghakobe wu-kfu Johananu Kareya.

¹⁵Obenu le Ishimelu yele umadzu esato l'ime ndu ono, ẹphe l'iya yi ono nahuru Johananu gbalaa gbakfu ndu Amonu.

Aagba ala Ijiputu

¹⁶To du iya bu; Johananu yele ndu ishi ndu ami, bu ndu ẹphe l'iya no; abya achita ndu ono, phoduru nu ono; mbu ndu ami; me unwanyi; me unwegirima; me ndu ishi, eleta ufu-eze enya; l'ẹphe ha, bu ndu Ishimelu shi kpa le ndzu le Mizupa l'o gbutsuaru Gedaliya Ahikamu; Johananu eshi le Gíbiyonu chi-phutakota ẹphe azu.

¹⁷Ya ndono; ẹphe ejee ege ono bya erua Gerutu Kimuhamu, no le mgboro Bétulehemu; eke ẹphe cheberu ifu eje ala Ijiputu;

¹⁸te shi ege ono nahu ndu Bábyilonu. Yo bọru egvu be ẹphe tsuhuru; kele Ishimelu gburu Gedaliya Ahikamu, bu onye eze ndu Bábyilonu ƒotaru; mee ya govano ndu ali ono.

Jeremaya 42

¹To du iya bu; ndu ishi ndu soja ono l'ẹphe ha; jeye me Johananu Kareya yele Jezanaya Hoshaya; mewaru ndu ono l'ẹphe ha; tsube le ndu ophu enya kage ola ali jeye le ndu ophu kakota nshinu; atuko wu-kfuta

²Jeremaya, bu onye nkfuchiru je asu iya: “Byiko t'o kfuru nu Ojejoje, bu Nchileke iya l'okfu ẹhu nwa ndu-a, phoduru nu-a l'ẹphe ha. Ke l'oolenua: a makwaru-a l'ẹphe shi du l'igwe; ole nta-a buwa nwa ndu e-ta badu ishi phoduru.

³Kfuru nu Ojejoje, bu Nchileke ngu t'ọ kaaru ẹphe ọzo, ẹphe e-shi; me iphe ẹphe e-me.”

⁴Jeremaya, bu onye nkfuchiru asu ẹphe: “Le ya nuakwaru iphe ẹphe kfuru. Ya e-kfukwaru-a nu Ojejoje, bu Nchileke unu, bu iphe unu arọ. Teke e metsuaru; be ya akaaru unu iphe bu iphe Ojejoje kfuru; ophu o dukpodua ophu ya emeru unu le mpya.”

- ⁵Ya ndono; ɛphe asu Jeremáya-a: “Tɛ Ojejoje bukwaru onye ekebe, ekfu ire-lanu; onye e gude ire iya ɛka l'ɛke ɛphe no; m'ò buru l'ɛphe te medu iphe bu iphe Ojejoje, bu Nchileke ngu suru t'i kfulu ɛphe t'ɛphe mee.
- ⁶M'ò -du ɛphe maa; m'ò -du ɛphe eji; be ɛphe e-me iphe o suru t'ɛphe mee; mbu Ojejoje, bu Nchileke ayi; bya aburu onye ɛphe ezi ngu t'i jekfu t'ò duru ɛphe le mma; m'ò -buru l'ɛphe meru olu Ojejoje, bu Nchileke ayi.”
- ⁷A nɔlephu abali iri; Ojejoje abya ekfulu yeru Jeremáya.
- ⁸Jeremáya abya ekukobe Johananu yeke iphe bu ndu ishi ndu soja ono l'ɛphe ha, bu ndu ɛphe l'iya no; me ndu ɛke ono kparamkparam; tsubekpoo l'onye enya iya katsua ola ali jeye l'onye ophu, kakota nshinu.
- ⁹Yò su ɛphe: “Owaa iphe Ojejoje ekfu ndo-o; mbu Nchileke ke ndu Izurelu, bu onye unu yeru mu su te mu je aroro unu aroro. O suru:
- ¹⁰L'ò -buru l'unu no l'ali ɛke-a; be ya a-kpu-lita unu akpu-lita; ya ta alakashi unu alakashi. Ya a-dza unu adzadza; ya te efefudu unu efefu. Kele mkpaka, ya pataru wushiru unu atsua iya l'ehu.
- ¹¹Owaa iphe Ojejoje ekfu: Unu ba atsuhe eze ndu Babylonu egvu. Unu ba tsuhe iya egvu; kele ya nokwa swiru unu. Ya a-dzota unu; nafuta unu l'eka iya.
- ¹²Keshinu ya bu onye obu-imiko; be ya e-me iya-a t'ò phuaru unu imiko; haa unu t'unu nodu l'ali unu.”
- ¹³“Obenu; o -buru l'unu kwefuru Ojejoje, bu Nchileke unu ike; su l'unu ta anodudu l'ali-a;
- ¹⁴mbu su waawa; l'unu e-je eburu Ijiputu, bu ɛke unu te egudedu enya unu phu ogu; unu ta anu oda upyoku; ophu egu 'emedu unu.
- ¹⁵Oo ya bu; unu ngabekwa nchi l'iphe Ojejoje ekfu; unube nwa ndu Juda ophu wafuru nu. Owaa iphe ookfu; mbu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; bya aburu Nchileke ke ndu Izurelu: ‘O -buru l'unu kpebuwaru k'ola Ijiputu; je eburu;
- ¹⁶be ogu ono, unu atsu egvu iya ono a-gbakfutakwa unu l'ɛke ono; ejo-egu ono, unu agbaru oso ono etsoru unu lashia Ijiputu. Yo buru l'ɛke ono be unu a-nodu nwushihu.
- ¹⁷Mbu l'agha; iphe bu ndu ono, kpeburu k'ola Ijiputu je eburu ono bukwa ogu; ejo-egu; me ejo iphe-ememe e-gbu ɛphe. E to dukwa m'oo onye lanu a-la nu; m'ò kwanu nahu iphe-ehuka, ya e-me t'ò dakfu ɛphe.’
- ¹⁸Owaa iphe ookfu; mbu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; bya aburu Nchileke ke ndu Izurelu. ‘L'ò kwa ɛge ya tu-koshiru ndu bu le Jerusalemu oke ehueghughu iya; ono bu ɛge ya a-tu-koshi iya unu; me unu -laa Ijiputu. Unu a-buru iphe e gude anma ejo-etu; buru iphe anyi ishi edzu; buru iphe-ochi; buru iphe e gude akò onu; ophu unu 'egudehedu enya unu phu ali ɛke-a odo.’

¹⁹“Unube nwa ndu phoduru nu l'ali ndu Júda; Ojejoje kfuakwaru unu t'unu ba lakwa Íjiputu! Unu makwarua l'oo okwa be mu anmaru unu ntanu-a;

²⁰l'oo kwa emeswe be unu mesweru onwunu teke unu ziru mu su te mu jekfu Ojejoje, bu Nchileke unu je akpata iya ishi l'okfu ehu unu. Unu asu te mu tuko iphe bu iphe o kfulu kfuaru unu; l'unu e-mekota iya!

²¹Nta-a be mu kfuakwaru iya unu; obenu l'unu te kwedu ome m'oo nanu l'iphe Ojejoje suru t'unu mee, o suru te mu kfuaru unu.

²²T'oo dokwaa unu enya: L'iphe e-mekochaa gbua unu l'eke ono, unu eje eburu ono kwa ogo; ejo-egu; me ejo iphe-ememe.”

Jeremaya 43

¹To du iya bu; Jeremaya ekfutsuaru ndu ono iphe ono l'oo ha, bu iphe Ojejoje, bu Nchileke epe; ziru iya te ya kfulu epe ono;

²Azariya Hoshaya yele Johananu Kareya; me iphe bukpo ndu ono l'ephe ha, bu ndu akpo-li onwephe eli atuko su Jeremaya-a: “L'oo ejo-ire! Le Ojejoje, bu Nchileke ayi te zikwa iya t'oo bya ekfulu epe t'ephe be jekwa oburu Íjiputu!

³L'oo Baruku Neraya be enwu ngu eye t'i kfuaru epe iphe a-buru epe ogo; t'e shi ege ono woru epe ye ndu Babylonu l'eka; k'ophu epe e-gbushi epe; m'oo kwanu kpua epe le ndzu laa Babylonu.”

⁴To du iya bu; Johananu Kareya yele ndu ishi ndu soja ono; mekpoo ndu ono l'ephe ha ekwefu ike: l'ephe te emedu iphe Ojejoje suru t'ephe mee; l'ephe ta anodu l'ali Júda.

⁵Ya ndono; Johananu Kareya yele ndu ishi ndu soja ono kparamukparamu eduta ndu ono, phoduru nu l'ali Júda ono l'ephe ha; lashia Íjiputu; mbu jeye le ndu ono, laru azu bya eburu l'ali Júda ono; jeye me ndu shigbaa mbakeshi, bu eke e shi chigbaaru epe dobe.

⁶Epe edutakota iphe bukpo unwoke; me unwanyi; unwegirima; ndu unwada eze; mekpowaru ndu Nebuzaradanu, bu onye ishi ndu soja, eche eze ndu Babylonu nche tukoru haaru Gedaliya Ahikamu Shafanu. Epe chitakwaruphu chita chita me Jeremaya, bu onye nkfuchiru yele Baruku Neraya.

⁷To du iya bu; epe ajikanu l'ephe te emedu iphe Ojejoje suru t'ephe mee; kwata wuba le Íjiputu; baa baa barua mkpukpu Tapenesu.

⁸Ojejoje abya ekfulu yeru Jeremaya le Tapenesu; su iya:

⁹“T'oo haru mkpuma, ha nshinu pata je egude epoto kpu-buta iya le mkporo eke eeshije abahu l'ufu-eze, bu Fero le Tapenesu. Yo su iya t'oo haakwa te ndu Júda haru phu iya teke oo-nodu eme iya.

¹⁰Teke i metsuaru; nggu asu epe: ‘L'owaa kwa iphe ookfu ndo-o; mbu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike, bu Nchileke ke ndu Izurelu: Ya e-zi t'e je ekuaru iya nwozi iya, bu Nebukadineza, bu eze ndu Babylonu. O bu l'eli mkpuma-a be oo-dobe aba-eze

iya; mbụ mkpuma-a, ya domiru l'ẹke-a. Ọo-bya eworu uwe agbada eze iya phushi iya l'eli iya.

¹¹Ọ -bya bẹ oo-mekputa ndu Íjiputu; ndu o ruberu l'egbugbu; yo gbua ẹphe egbugbu; ndu o ruberu t'a kpua ẹ ndzu; yo kpua ẹphe ẹ ndzu; ndu o ruberu l'ogbu ẹ mma; yo gbua ẹphe ẹ mma.

¹²Ọo-tu ọku l'ulo agwa ndu Íjiputu. Ọo-kpo agwa ẹphe ono ọku; m'ọ kwanu paa ya laa. Ọ bu ẹge ono, onye eche aturu agbaphuje onwiya ẹkwa ono; ono ẹge oo-wota Íjiputu gbaphua onwiya; shi l'ẹke ono laa l'ẹhu-agu.

¹³Ọo-tsukposhi mkpuma, du nsọ, nọgbaa l'ulo ẹnyanwu, nọ l'alì ndu Íjiputu; bya atuko ulo nte ndu Íjiputu l'ọ ha kpokota ọku.' ”

Jeremáya 44

Umuruku, tso l'ogwa nte

¹Ojejoje abya ekfuru yeru Jeremáya l'okfu ẹhu ndu Júda l'ẹphe ha, bu ndu bu ẹ Migidolu; Tapénesu; Mémufisu; me ẹ Paturosu, bu mkpukpu, nokota l'alì Íjiputu; su:

²Ọwaa iphe Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakota-Ike; mbụ Nchileke ke ndu Ízurelu ekfu. Ọ suru: “Unu phuru-a oke mkpaka, ya wotaru ndu Jerúsalemu yele ndu Júda l'ẹphe ha. Nta-a bẹ ẹgbara kfwaru iya; to duhe onye bu iya nu.

³Iphe kparu iya nu aburu iphe du eji, ẹphe meshiru; shi ẹge ono kpatsua ya iwe; ke l'ẹphe wataru okpo insensu oku l'anu agwa; bya aburu agwa, ẹphebedua l'onwẹphe; me unubedua; me nna unu oche ẹphe ta amabua bẹ ẹphe wataru obaru eja.

⁴Ya abya ezia ndu ozi iya, bu ndu nkfuchiru; ya -zitsua; ya ezibaa ya ẹphe; su ẹphe: ‘Ophu t'unu be meshi ẹjo-ahuma-a, ya kporu ashì-a!’

⁵Ophu ẹphe 'angadu nchi; ẹphe te eye onu; ophu ẹphe 'ahakwanu iphe du eji, ẹphe eme; ẹphe ta ha okpo insensu oku l'anu agwa.

⁶Yo buru iya kparu iphe ya wotaru oke ẹhu-eghughu iya wua ẹphe l'ishi. Yo nwua l'ọ bu oku tsoru mkpukpu Júda l'ọ ha; bya etsoru esu-uzo Jerúsalemu; woru ẹphe mee ochobo, bu ikpozu ono, ẹphe bu ntanu ono.

⁷“Ọwaa iphe Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakota-Ike, bu Nchileke ke ndu Ízurelu ekfu: Ọoji:?Nanu ẹge e gude unu eme onwunu egbe iphe du eji ọwaa; ke t'unu mee te unwoke chihu ẹ Júda; unwanyi achihu; jeye me unwegirima; me ndu ophu angu era; t'ẹ b'ọ duhe onye a-phodu nu l'ime unu?

⁸?Nanu ẹge e meru; yo buru iphe unu gude ẹka unu mee bẹ unu gude l'akpatsu iya iwe; mbụ ke t'unu wata okpo insensu oku l'anu agwa ndu Íjiputu, bu ẹke unu byaru bya eburu-a? Unu e-mebyikwa onwunu; woru onwunu mee iphe ee-gude akọ l'onu; k'ophu iphe mbakeshi ẹ mgboko gbaa mgburumgburu a-nodu achì unu ochi.

⁹?Unu zahawaru iphe du eji, nna unu oche phe meshiru; me ophu ndu eze ndu Júda; epe l'unyomu epe meshiru; me ophu unubedua; unu l'unyomu unu meshiru l'ali Júda; me l'esu-uzo Jerúsalemu?

¹⁰Mbukwa jeye nta-a be unu te wozitakwaa unu ali; ophu unu 'akwabekwa iya ugvu; ophu o budu l'unu gbe kwewa ome ekemu iya yele iphe ya toru unu okpa iya yele nna unu oche epe.

¹¹“Oo ya bu; owaa kwa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; mbu Nchileke ke ndu Izurelu ekfu: Le ya e-cheru unu ifu k'aji; mee ndu Júda l'epe ha t'epe chihu.

¹²A -bya le nwa ndu onanu, phoduru nu le ndu Júda; bya ekpebua l'epe lafutaje Ijiputu je eburu ono; ndu ono be ya e-mebyishi. Epe a-nwushihukota le Ijiputu. O bu ugu ee-gbushikota epe; m'o kwanu egu. Epe e-shilephu le ndu ophu katsua nwanshi laa l'ogu; m'o kwanu l'ejo-egu jeye le ndu ophu katsua nshinu. Epe a-buru ndu a maru 'a mahedu odo; buru iphe anyi ishi edzu; buru iphe-ochi; bya aburu iphe e gude ako onu.

¹³Ndu ono, laru Ijiputu ono be ya e-gude ugu; ejo-egu; me ejo iphe-ememe nua aphu; ege ono, ya nuru iya ndu Jerúsalemu ono.

¹⁴Ophu o dudu ndu Júda ono, phoduru nu, shi ali Júda lashia Ijiputu ono; nweru onye ophu a-nahu nu; ophu o dudu onye ophu a-wa nu k'ola azu le Júda, bu eke, agu epe ola azu bya eburu. E to nweddu epe onye a-la nu; gbahaa nwa ndu ophu e ta badu ishi.”

¹⁵Ya ndono; iphe bu ndu k'unwoke ndu ophu, maru le unyomu epe anoduje akpo insensu oku l'anu agwa ono; epe l'igweligwe unwanyi, vudo l'eke ono; me iphe bu ndu bukota le Paturosu l'ali Ijiputu; atuko su Jeremaya-a:

¹⁶“Ozi ono, iigude epha Ojejoje l'ezi epe ono be epe ta angakwaru ngu nchi.

¹⁷Iphe bukpuo iphe epe suru l'epe e-me be epe mefutaje. Epe a-nodu akpo insensu oku l'anu Eze-nwanyi Imigwe; l'agba mee gude l'agwa iya; ege epe shi emeje le mkpukpu, nogbaa l'ali ndu Júda; me l'esu-uzo Jerúsalemu; epebedua; me nna epe; me ndu eze epe; jeyewaru le ndu ishi epe. Teke ono be epe shinu nweru nri nshinu; nweru iphe; ophu o dudu iphe shi atsu epe l'ehu.

¹⁸Obenu le keshinu epe haru okpo insensu oku l'anu Eze-nwanyi Imigwe; haa ogbaru iya mee gude l'agwa iya; b'e to nwehedu iphe eka dukwadu epe; ugu yele ejo-egu l'agwawa epe maa.”

¹⁹Ndu k'unwanyi abya eyekwaaphu onu; su: “Teke epe shi egheje akara; mee ya; yo du l'o bu Eze-nwanyi Imigwe; l'akporu iya insensu oku; l'agba mee gude l'agwa iya; nji epe;?epe te shidu su l'o dua mma t'epe meje iya.”

²⁰Ya ndono; Jeremaya abya asu ndu ono l'epe ha; mbu unwoke epe; me unwanyi epe; me iphe bu l'epe ha, bu ndu yeru iya onu ege ono:

21“O -buru k'insensu ono, unu shi anọduje akpọ ọku l'echi mkpukpu Júda; mę l'esu-uzo Jerúsalemu ono; mbu unubedua; nna unu phe; ndu eze unu phe; ndu ishi unu phe yele ndu ali-a kpamukpamu;?unu ari le Ojejoje ta anyatadu iya too??T'o bu l'unu ari le to batajedu iya l'egomunggo too?

22?Bu ngunu kparu iphe ali unu daburu ochobo; buru ikpazu; buru iphe e gude ako l'onu; k'ophu bu le to dudu onye bu iya ebubu; yo du ege o du ntanu-a??To budu okfu le Ojejoje be iphe du eji unu emeebe atsuwa l'ehu; jeye me ahuma ahuma ono, unu meshikotaru ono.

23?To budu ke l'unu kporu insensu oku; me ke l'unu meru Ojejoje iphe du eji; unu te emejedu iphe Ojejoje kfu; ophu unu 'etsodu ekemu iya; ophu unu 'emedu ome-l'ali iya; ophu unu 'emejedu iphe o suru t'e meje; kparu iphe iphe-ehuka owaa dakfutaru unu ege-a?”

Ee-mekputa Ijiputu l'ogu

24To du iya bu; Jeremaya abya ekfu yeru ndu ono l'ephe ha; ephe l'unyomu ephe; su ephe: Unu ngabekwa nchi l'iphe Ojejoje ekfu; unube ndu Júda l'unu ha, bu ndu ophu no l'ali Ijiputu.

25Owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; bya aburu Nchileke ke ndu Izurelu ekfu: “Unubedua; unu l'unyomu unu gude onu unu kfu ya ekfukfu; su l'iphe ono, unu riburu nte k'ememe ono be unu mefutaje: l'unu a-nodu akpo insensu oku l'anu Ezenwanyi Imigwe; l'unu a-nodu agbaru iya mee; yo buru iphe ono, unu kfu ono be unu eme. Ngwanu; unu meru tugburu; du o bu ege unu riburu iya!

26Oo ya bu; unu ngabekwa nchi l'iphe Ojejoje ekfu; unube ndu Júda l'unu ha, bu ndu ophu no l'ali Ijiputu. Owaa iphe Ojejoje ekfu. O suru: T'unu lekwa; le ya gudekwa eze epha iya ono ribua; l'iphe bu onye Júda, bu le Ijiputu te egudehedu onu iya l'ekfu: ‘Kamenu; le ya gude epha Ojejoje ophu no ndzu l'ekfu iphe owaa!’

27Unu lekwa-a; ya egekwa unu ngge k'oma; o kwa t'e b'o duru unu le mma. Iphe bu ndu Júda, no le Ijiputu a-la l'ogu. O dudu; yo buru egu e-gbushi ephe jeye teke ephe agwu.

28Nwa ndu ophu ugu gbuphodoru e-shi Ijiputu laphuta azu l'ali Júda; ole ephe ta adudu igwe. O bu teke ono; be ndu ophu kwaru le Ijiputu a-maru onye ophu okfu nk'ia reru: ?bu nk'ia; too nk'ephe.

29“ ‘Owaa iphe yebe Ojejoje e-gude koshi unu le ya a-hu unu ahuhu l'eke-a. Oo ya e-me te unu maru l'iphe-ehuka ono, ya suru le ya e-me unu ono be ya e-mekota unu.’

30Fero, bu Hofura; mbu eze ndu Ijiputu be ya e-woru ye l'eka ndu ohogu iya; ege ono, ya woru Zedekaya, bu eze ndu Júda ye l'eka Nebukadineza, bu eze ndu Babylonu; mbu onye ohogu iya ono, shi achu ndzu iya ono.”

Jeremaya 45

¹Qwaa bụ iphe onye nkfuchiru Nchileke, bụ Jeremáya kfulu Baruku Neraya l'afa k'eno, Jehoyakimu Josáya wataru ochi ndu Júda; le Baruku detsuaru okfu, o kfulu iya.

²“Qwaa iphe Ojejoje, bụ Nchileke ke ndu Ízurelu kfulu nggube Baruku:

³I suru: ‘Nshoo ngu! Ojejoje wotawaru aphụ yekwa l'iphe-ehuka ngu. L'i tsuakwaru ude; ike agvụ ngu; ophu i tütajedu ume.’ ”

⁴Ojejoje suru: “Qwaa iphe ii-kfulu iya ndo: Wakwa iphe Ojejoje ekfu baa: ‘L'o byawa onwukposhi iphe o shi kpua l'onwiya; l'abya ofeshi iphe o shi dzaa l'onwiya l'alì-a mgburumgburu.

⁵Nanụ ege ii-shi bya awata ochoru onwongu iphe paru eka? Ba achokwa iya ege ono; ke l'o kwa mkpaka be ya e-wotaru ndiphe kpmukpamu. Obenu le nggubedua; iphe bukpo eke i jeru eke i jeru; be ukfu ta adudu ngu; nji ta aji ngu.’ ” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Jeremáya 46

Ozi ehu ndu Íjiputu

¹Qwaa bụ iphe Ojejoje ziru onye nkfuchiru Nchileke, bụ Jeremáya l'okfu ehu mbakeshi.

²Okfu ehu ndu Íjiputu: Ndu eezi ozi qwaa bụ ndu soja Fero Neko, bụ eze ndu Íjiputu, bụ onye e mekputaru le mgboro mkpukpu Kakemishi, no l'iku Enyimu Yufurétusu. Onye ono, mekputaru epe ono bụ Nebukadineza, bụ eze ndu Bábyilonu; l'afa, kwe Jehoyakimu Josáya afa eno, o wataru ochi ndu Júda.

³“Unu dozikwaa iphe unu egudeje egbochi onwunu l'ogu; unu ezefuta jeshia ogu!

⁴Unu kwakobe inya unu k'ogu; Unu awu-koru iya; unube ndu agbaje inya. T'onyenonu vudokwa l'eke gbaru iya nu! Unu kpugbakwaaru okpu-igwe unu! Unu bashia arwa unu ababa! Unu atuko uwe-ogu unu l'oha yee onwunu!

⁵?Bụ ngunu be ya ele enya? Egvu gudeekwaru epe. Epe agbaakwa oso. Ndu soja epe b'e mekputawaru. Epe eye okpa l'oso; gbalaa; l'ebe 'agha enya l'azu. Epe agba l'achika enya.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁶“Ndu okpa-egwa ta anahughekwa. Ophu onye ike du l'ogu ta agbalaghekwa. O kwa l'uzo isheli; l'uzo Enyimu Yufurétusu be epe vukotaru iphe; dashia.

⁷?Bụ ndu ole ndo-o, l'abya kulakula l'o bụ Enyimu Náyilu; mbu l'o bụ enyimu, jiru ejiji; l'abya utso?

⁸O kwa ndu Íjiputu abya kulakula l'o bụ Enyimu Náyilu ono; mbu l'o bụ enyimu, jiru ejiji l'abya utso ono. Epe ekfu su l'ephe e-tsulihu tuko mgboko kpmukpamu tsopyabe; L'ephe e-mebyishi mkpukpu le mkpukpu yele ndu bu iya nu.

⁹Raaru ìnya ono ọ́ra; t'ẹ́phe gbachia! Kfuru ndu agba ụ́gbo-ìnya; l'ọ́ sùrù! Tẹ́ ndu ike dù l'ọ́gu gbeshikwa t'e je: mbù unubẹ́ ndu Kúshi; mẹ́ ndu Putu, bụ́ ndu chigbaa iphe eegudeje ezeru onwonye l'ọ́gu; mẹ́ unubẹ́ ndu Líbiya, ẹ́nya ka l'iphe laru l'akfù!

¹⁰Obenu lẹ́ mbọ́ku ono bụ́kwa eswe Nnajiufu; mbù Ojejoje, bụ́ Ọ́karibe-Kakọ́ta-Ike. Ọ́ kwa eswe ọ́gwata ụ́gwọ́ iphe; mbù l'ọ́o ntanụ́; bẹ́ ọ́o-gwata ndu ọ́hogu iya ụ́gwọ́. Ọ́ nkogo a-sù madzù pyaapya jeye; yo jí iya ẹ́pho; mbù jeye teke ọ́o-ngu mee ngu-jia ẹ́pho; kẹ́ l'ọ́o Nnajiufu; mbù Ojejoje, bụ́ Ọ́karibe-Kakọ́ta-Ike gude ndu ọ́hogu iya l'achì eja l'alì ndu isheli; l'ìku Ẹ́nyimu Yufurétusu.

¹¹Unubẹ́ ndu Íjiputu; unu jee Gíledu je emeta manù banù. Obenu l'ọ́gvu ono, unu emebe ono te emekwa t'unu ka mma. Ẹ́ too mekwa t'unu ka mma.

¹²Iphe bụ́ mbakeshi nùwaru iphere ono, e meru kpua unu ono. Ẹ́kwa unu atụ́kowa mgboko l'ọ́ ha ngaa. Ndu soja unu dabutsuwaru l'eli ibe ẹ́phe. Ẹ́phe tụ́kowa daa ndatewo.”

¹³Ọ́waa ozi, Ojejoje ziru onye nkfuchiru iya; mbù Jeremáya lẹ́ k'ẹ́hu Nebukadineza, bụ́ eze ndu Bábyilonu, abya otso ndu Íjiputu ọ́gu.

¹⁴“Raa iphe-a arara l'alì Íjiputu! “Nggú echia ya ochi mkpu lẹ́ Migidọ́lu! Chikwaa ya phù ochi mkpu lẹ́ Mémufisu yẹ́le Tapénesu: ‘T'onyenọ́nu vudokwa l'ẹ́ke gbaru iya nù kwakọ́be; kẹ́ l'iphe bụ́ iphe unu nweru bẹ́ ọ́gu abyaakwa emebyishi.’

¹⁵?Nanù ẹ́ge e meru bẹ́ agwa unu; mbù Apisu ta dudu ike vudo? Iphe kparu iya nù bụ́ lẹ́ Ojejoje nwutsuru iya.

¹⁶Ndibe unu ndu ọ́phu ụ́kfu duru dù l'igwe; ẹ́phe adashia. ‘Unu gbeshi t'ayi laphu azu lakfu ndu alì ayi; l'alì ẹ́ke a mụ́ru ayi. T'ayi gbalaaru ọ́gu-mbeke ndu emegbu ayi emegbu!’

¹⁷Unu gụ́kwazi Fero, bụ́ eze ndu Íjiputu ẹ́pha; kuje iya: ‘O-kfu-ekfu-'eme-eme. Teke ọ́ ga eme iphe b'ọ́ paru haa; yọ́ laa kẹ́ mmanu.’

¹⁸Ọ́waa iphe Eze ono ekfu ndọ́-ọ́; mbù onye ono, ẹ́pha iya bụ́ Ojejoje, bụ́ Ọ́karibe-Kakọ́ta-Ike ono: Ọ́ -bùru-a lẹ́ ya nọ́ ndzù ẹ́ge ya nọ́ iya-a b'o nweru onye a-bya nù. Onye ono a-dù l'ọ́ bụ́ Ugvu Tábo, kakọ́ta ugvu ndu ọ́do; mbù l'ọ́ bụ́ ugvu Kamelu, ha l'eli karia eze ẹ́nyimu.

¹⁹Unubẹ́ ndu Íjiputu; unu kwakọ́kwaa iphe unu e-gude laa alì ọ́do. Ishi iya aburu lẹ́ Mémufisu e-mekochaa buri ochobo; ee-me iya; tọ́ dù onye ebu iya ebubu.

²⁰Íjiputu dù l'ọ́ bụ́ nwada eswi, ama ntumatu. Obenu l'òdzù, shi l'uzo isheli e-je anọ́du etso iya tekenteke.

²¹Ndu ẹ́phe butaru ebuta t'ẹ́phe bya aluaru ẹ́phe ọ́gu bẹ́ dù l'ọ́ bụ́ oke-eswi, daru ọ́kporokpo. Ẹ́phebedua aghakọ́be gbalashia. Ẹ́phe ta dudu ike vudo; kẹ́le mbọ́ku, ẹ́phe a-la l'iyi dakfutawaru ẹ́phe; mbù teke aa-nù ẹ́phe aphù.

²²Ndu Íjiputu a-da ashì l'ọ́ bụ́ agwọ́, agba ọ́so; kẹ́le ndu ọ́hogu ẹ́phe a-nọ́du abyakfuta ẹ́phe ọ́gu kẹ́ nyìbe-nyìbe; mbù gude ogbu-nkù egbu ẹ́phe l'ọ́ bụ́ onye egbu oshi.

²³Oswa ẹphe l'ọ ha bẹ ẹphe a-supyashikota; m'o -ruhuru; o rutabe iru-a.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono; “Kẹ l'ẹphe ka igube l'igwe; ọphu 'agutadu ẹphe l'ọgu.

²⁴Ndu Íjiputu bẹ ee-me iphe-iphere; kpuru ẹphe ye ndu isheli l'ẹka.”

²⁵Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakọta-Ike, bu Nchileke kẹ ndu Ízurelu sọru: “Lẹ ya abyakwa ọnu Amonu, bu agwa ndu Tebesu aphu. Ya a-nukwaphu Fero aphu; mẹ ndu Íjiputu; mẹ agwa ẹphe; mẹkpo ndu eze ẹphe; mẹ iphe bu ndu turu obu yeeru Fero.

²⁶Ya e-woru ẹphe ye l'ẹka ndu achọ ndzọ ẹphe; mbu l'ẹka Nebukadineza, bu eze ndu Bábyilonu; mẹ lẹ ndu ozi iya ẹphe. Ọle; teke ee-metsuaru bẹ ee-bukwaru-a lẹ Íjiputu ẹge e shi buhawaru iya.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

²⁷“Unubẹ ndibe Jékọpu, bu ndu ozi iya; unu ba atsukwa egvu; ọphu obu 'awakwa unu awawa; unubẹ ndu Ízurelu! Ya a-dzotakwa unu l'alí ẹke, teru ẹnya; dzotakwaphu ndu awa unu phe l'alí ẹke, a kpuru ẹphe lẹ ndzọ laa. Unu e-mekochakwaa lata bya eburu lẹ nchị-odoo; unu ta achíhe obu l'ẹka; to nwe onye abyakwadu unu oye egvu ọdo.

²⁸Unubẹ ndibe Jékọpu, bu ndu ozi iya; unu ba tsukwa egvu; kele ya nọkwa swiru unu eswiru.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. “Ya e-mebyishikota iphe bu mbakeshi ono, ya chíru unu tukashia ono. Obenu lẹ ya te emebyishidu unubẹdua. Ọo àhùhù bẹ ya a-hù unu; t'unu shi iya maru iphe. Ya ta ahakwanu unu kẹ ba àhù unu àhùhù lẹ phuu.”

Jeremáya 47

Ozi ẹhu ndu Filisutayinu

¹Qwaa bu iphe Ojejoje ziru Jeremáya lẹ kẹ okfu ẹhu ndu Filisutayinu; tẹmanu bẹ Fero byaderu bya etso ndu Gáza ọgu.

²Qwaa iphe Ojejoje ekfu: “Unu lewaru ẹge mini shi l'uzo isheli l'abya kulakula. Oo-mekochaa buru utso l'abya kulakula. Ọo-tso-kputa alí; mẹ iphe bu iphe nọkota iya nọ; tsopyabe mkpukpu; mẹ onyemonye ọbule, bu iya nọ. Ndu ono e-chi mkpu; iphe bu ndu bu l'alí ono atọa uzu-ẹkwa.

³Mbu l'ẹphe -nulephu igidi-ọkpa inya ẹphe; bya anọa uzu ugbo-inya ndu ọhogu ẹphe; yele kwokiri kwokiri, ọkpa ugbo-inya ẹphe ono eme bẹ ndu bu nna te elehedu ẹnya l'azu k'oheta unwegirima ẹphe. Ẹka a-tulashihu ẹphe.

⁴L'oge ruakwaru teke ee-mebyishikota ndu Filisutayinu l'ẹphe. Ee-me tẹ nwa ndu ọphu phoduru nọ, bu ndu gega eyeru ndu Táya; mẹ ndu Sayidonu ẹka chíhu; kele Ojejoje abyaakwa omebyishi ndu Filisutayinu; mbu nwa ndu phoduru nọ lẹ ndu alí Kafuto.

⁵Ndu Gáza kpushiwaru ishi-aphu; ndu Ashikelonu; b'a lawaru l'iyi. Sọa; unubẹ nwa ndu ọphu phoduru lẹ ndu Enaku; ?unu e-yejashikpoo onwunu ẹge-a jeye teke ole?

⁶Nggube ogu-mbeke Ojejoje; ?bu teke ole; bẹ ii-tuta ume? Kabenu miru onwongu yee l'obo! Tutanu ume; nọdu nwangijingiji!

⁷Olobu;?nanu ege oo-shi nodu nwandoo l'eke unu elewaa enya le Ojejoje tɔwaru iya otu ekemu t'e je alua ndu Ashikelonu ye le ndu iku eze enyimu? O bu ege ono b'o kfuwaru l'oo-du."

Jeremaya 48

Ozi ehu ndu Moabu

¹A -bya l'okfu ehu ndu Moabu; owaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; mbu Nchileke ke ndu Izurelu kfu: Te aphu tsokwa Nebo; ke l'e meru iya; yo buru kpurupyata. Ndu Kiriyaatayimu; b'e meru iphe-iphere; bya akpu epe le ndu. Agbabe-a-dzuru; b'e mewaru iphe-iphere nu; gwee ya egwegwe.

²E ta ajahedu ndu Moabu ajaja. O bu le Heshibonu; b'a nodu chiaru epe ejo idzu: t'ephe mee t'ephe chihu. Unubedua kwaphu; unube ndu Madumenu; be ee-mekochaa laa l'iyi. O bu ogo e-mekochaachia unu ejo oso.

³Unu ngabekpoduaphu nchi nua mkpu, eechi le Horonayimu; mkpu oke iphe-ehuka; me mkpaka.

⁴Ndu Moabu b'e mebyishiwaru. Ngabeduduphu nchi lekwa, unwegirima epe ara.

⁵Epe a-wuru laa l'uzo iya ke Luhiti; l'akwa ntumatu eje atugbu. Le mgbazita uzo iya ke Horonayimu b'a nuru mkpu, eechi ke iphe ono, lakotaru l'iyi ono.

⁶Unu gbalaa! Unu gbaa oso ndu unu! Unu gbaa l'o bu nkakfu-igara echi-egu!

⁷Keshinu unu kporu obu ye l'iphe unu aduje ike mee; mee l'eku unu be aa-kpufukwaa unubedua le ndu. Agwa unu; mbu Kemoshu; be aa-kpukwaphu le ndu; ye le ndu achijeru Nchileke eja, agwaje iya nu; me ndu ishi iya.

⁸Ndu mgbugbu-madzu a-bya l'iphe bu mkpukpu nonu; ophu o nwedu m'oo mkpukpu lanu, a-nahu nu. Iphe bu nsuda a-buru kpurupyata. Iphe bu obosara ali aburu iyi. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁹T'a chooru ndu Moabu eba; k'ophu epe e-phelihi pefu. Iphe bu mkpukpu, no le Moabu be ebara a-kfu. E to dudu m'oo onye lanu, e-bu iya nu.

¹⁰Onye a turu onu b'o bu; mbu onye gude eregede ejeru Ojejoje ozi! Onye a turu onu b'o bu; mbu onye te gudedu nkogo iya l'egbu ochi!

¹¹Keshinukpo be ndu Moabu nokpelephu; tusaru ehu l'o bu ohu-mee, doru l'ite. Ophu a wu-phedu iya awu-phe l'ite; ke l'e ta akpua epe le ndu laa ali odo. Oo ya meru iphe otso-ena ya dukwadu ege odu; ophu mkpo iya 'eshibuhudu eshibuhu.

¹²Owaa iphe Ojejoje ekfu: L'oge abyakwa teke ya e-ye ndu awu-phe mee l'ite. Epe a-wufuta ndu Moabu l'ite ono, epe doru ono; woru ite ono, o shi doru ono kukposhia.

¹³Ono bu teke iphere agwa, bu Kemoshu e-gude ndu Moabu; ege ono, iphere agwa Betelu guderu ndu Izurelu; ke l'ephe shi chiru obu tukobe iya ono.

¹⁴"?Nanu ege unu e-shi su l'unu bu mkparawa; l'unu bu ndu ike-ka-l'ogu?

- 15** Onye abya ogbufu Móabu yéle mkpukpu, nógbaa ya nù; bẹ nọkwaa anọno. Unwoke ẹphe, bụ ndu ophu gbaru mkparawa; bẹ ee-gbu ẹge eegbuje anụ.” Ọo mbèdua bụ Eze; mbụ Ojejoje, bụru Ọkaribe-Kakọta-Ike ono.
- 16** Teke ndu Móabu a-la l'iyi duakwa ntse. Eze iphe-ẹhuka a-dakfukwa ẹphe ẹgwegwa.
- 17** Unu rakwaa ẹkwa ẹphe; unubẹ ndu unu l'ẹphe bu obutobu! Mbụ unubẹ ndu maru ẹpha ẹphe. Unu sụ ẹphe: “?T'e lewaru ẹge obodo ono, shihuru ike ono meru echikahu; t'e lewaru ẹge ùgvù iya ono ghoru akọ-ife.”
- 18** Unubẹ ndu bu lẹ Dìbọnu; unu shinu l'ọnodu oke amadụ ono, unu nọ ono nyizita bya anọdu l'ali, dụ kakkọro-kakkọro; kele onye gbufuru ndu Móabu e-gbufukwaphu unu; mbụ gwepyakota mkpukpu unu ono, a kpushitsuaru ike ono.
- 19** Unubẹ ndu Árowa; unu vudokpoduaphu l'iku esu-uzo lee ẹnya! Unu jia unwoke; mẹ unwanyi, agbala agbala. Unu jia ẹphe iphe meru nụ.
- 20** Ndu Móabu b'e meekwaru iphe-iphere kpua; ke l'ẹphe gvụakwaru. Unu raa ẹkwa anwuhu; rashia ya ike! Unu raa ya arara lẹ Ẹnyimu Amọnu lẹ Móabu; b'e mebyishiwaru!
- 21** Ndu bu l'ali, daburu adaburu; bẹ ikpe gudeekwaru; mbụ ndu Holonu; ndu Jahuza; ndu Mefatu;
- 22** ndu Dìbọnu; ndu Nebo; ndu Bétu-Dibulatayimu;
- 23** ndu Kiriyyatayimu; ndu Bétu-Gamulu; ndu Bétu-Meyonu;
- 24** ndu Keriyotu; ndu Bọzura. Ọ dakfukotakwaruphu mkpukpu lẹ mkpukpu ndu Móabu l'ẹphe ha: ndu ophu bu l'ẹke teru ẹnya; mẹ ndu ophu bu l'ẹke dụ ntse.
- 25** Ike ndu Móabu bẹ e chikwashiakwaru; mbụ chikwoshiwa iya ẹka. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- 26** “Unu chee ya mẹ; k'ophu oo-gude iya; ke l'ọo Ojejoje bẹ o ngeru ọkpa l'ishi. Tẹ ndu Móabu watanu ori ẹgbo, ẹphe gboru; t'ẹphe bụru iphe ee-gude agba mgbonu.
- 27** Ndu Móabu shi egudeje ndu Ízurelu l'agba mgbonu? ?E guderu ndu Ízurelu l'ẹke ẹphe ezi oshi ọo; meru iphe e shi egudeje ẹphe ekwe nda-werere; teke unu ekfu okfu ẹhu ẹphe?
- 28** Unubẹ ndu Móabu! Unu hatsua mkpukpu unu je eburu l'iku iku agbara-mkpuma; Unu je adu l'ọ bụ kparakobe, bụ l'onu ọgba; bẹ ọokpaje ẹkfuna iya!
- 29** Ẹphe nụakwaru ẹge ndu Móabu gude l'ekube onwẹphe. Mbụ l'ẹphe kunukaru onwẹphe; tsenuka etsetse. Ekuku, ẹphe eku onwẹphe; mẹ etsetse, ẹphe; mẹ ẹge ẹphe shi apali onwẹphe eli kabekwa tsobe iya etsobe.
- 30** Ya makwarua ẹge ẹphe e-kutabe onwẹphe; ọle ekuku ono bukwanu iphe mmanu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono:

- 31** Oo ya meru iphe ya akwa ẹkwa ndu Móabu. Mbù l'ọo ndu Móabu l'ẹphe ha bẹ ya l'ara ẹkwa ẹphe; l'agù aphù ndu Kíru-Harẹsetu.
- 32** Ya kakwa ọra ẹkwa unubẹ ndu Sibuma; mẹ l'ẹge ya ara ẹkwa ndu Jaza. Unu jaru ajaja; k'ophu ẹkali unu rutsuaru eze ẹnyimu; mbù jerutsua Eze Ẹnyimu Jáza. Ọ bụ l'e mebyishiwaru akpuru iphe unu meberu emebe.
- 33** E wofuwaru ẹhu-ọtso-ẹna; mẹ ome ẹmirima l'ẹgu oshi-ọmi ndu Móabu; mẹ l'alì ẹphe. Mee bẹ ya mewaru t'ẹ ba akutajehe l'ẹke aakuje mee. Ophu o nwehedu onye atujekwadu ẹvu-mee teke aaku iya. A marua l'aanọduje anu olu madzù l'ẹke ono; ọle ẹ tọ bukwanu olu onye atù ẹvu
- 34** Mkpu olu-ẹkwa ẹphe tükookwa ẹkemeke ọbule rukota. E shi lẹ Hẹshibonu chikọta mkpu ọbu; je akpaa lẹ Eleyale; mẹ Jahazu. E shi lẹ Zówa chia ya jeye lẹ Horonayimu; mẹ Ẹgulatu-Shelishiya; kele mini tashihukotaru je akpaa lẹ Nimirimu.
- 35** L'alì ndu Móabu; bẹ ya e-me t'a gwabuhu iphe l'ẹnya ẹke, aagwajẹ iphe; mee t'ẹ ba kpojehẹ ínsensu ọku nù agwa ẹphe. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- 36** “Ya ara ẹkwa ndu Móabu; l'agùkwaphu aphù ndu Kíru-Harẹsetu. Aphù, ya agù dù l'ọ bụ ẹke aaku ikpa anwùhu; ke l'iphe bụ iphe ẹphe nwejeru gvùwaru.
- 37** Onyemonye ọbule kpùshikotaru ishi; kpùshikota ẹji-agba; vukotaru ọnya-mma; bya ewekotaru uwe-aphù l'ukfu.
- 38** Iphe adakọta l'iphe bụ ufu, nọkota l'alì Móabu; mẹ l'edukfu l'edukfu ẹphe; ta dukwa iphe ọdo, gbahaa ọzu-ẹkwa; kele ya tsukposhiwaru ndu Móabu l'ọ bụ ite-mee, ẹ-te nwedu onye chorù iya nù.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- 39** “Ndu Móabu b'a tükashiwaru nanù nanù! Ọ bụ ọzu-ẹkwa l'ada wọwowo ẹge ono; iphere jiru ẹphe ifu! Ndu Móabu buakwa iphe e gude agba mgbonu. Iphe bụ ndu nọ ẹphe ntse; bẹ ọonyi ishi ẹdzu.”
- 40** Owaa iphe Ojejoje ekfu: “Unu leduduphu! Ugo ephekwa l'ephezita ephezita; woru ẹbà iya gbasaa l'alì ndu Móabu.
- 41** Mkpukpù, nọgbaa ya nù; bẹ aa-lùtatsua l'ọgu; natatsua ẹphe ọlo, ẹphe edomije onwẹphe. Lẹ mbọku ono; bẹ ndu soja ndu Móabu a-nọdu awa obu l'ọ bụ nwanyi, ime eme.
- 42** Ndu Móabu l'ẹphe ha; bẹ ee-mebyishi; ke l'ẹphe dzọru Ojejoje ọkpa l'ishi.
- 43** N-yemegvu; iduma iduma; mẹ ọnya, a gbashiru unu; bẹ nọgbakwa l'echeru unu; unubẹ ndu Móabu! Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- 44** “Onye nahuru n-yemegvu; yọ dalahù l'iduma. Onye nyifutaru l'iduma; ọnya anmata iya; ke l'ono bụ iphe ya e-gude byakfuta ndu Móabu mẹ ọgè teke ya a-hù ẹphe àhùhù - rulephu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁴⁵“Ndu agba ọso ọgu l'ala Hẹshibonu ta mahẹdu iphe ẹphe e-me; kele Hẹshibonu bẹ ọku etsu; Mbụ o-nwu phuruphuru ọku, etsu l'ime Sihonu. Yo tuko iphe bụ alị ndu Móabu tsukota l'ọ ha; mbụ tsukota ọkpu-ishi ndu ono, shi bụru ndu ẹnya-du-l'ọgu ono.

⁴⁶Nshọo unubẹ ndu Móabu! Unubẹ ndu ono, shi agwa Kemoshu ono; b'e mebyishiakwaru. Ụnwu unu l'ẹphe ha: unwoke l'ụnwanyi b'a kpukotawaru lẹ ndzụ laa alị ọdo.

⁴⁷Ole ya e-mekochaa dophu ndu Móabu azụ l'ọnodu ẹphe l'oge, dọ l'ifu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. Ono aburu ikpe, e kperu ndu Móabu.

Jeremáya 49

Ozi ẹhu ndu Amọnu

¹A -bya l'okfu ẹhu ndu Amọnu; ọwaa bụ iphe ookfu; mbụ Ojejoje: “?Ọ bụ lẹ Ízurelu te nwedu ụnwegirima unwoke tọ? ?To nwedu onye e-ri iphe iya tọ? ?Nanu ẹge e meru; Mólẹku egbe nata alị ndu Gádu; yọ bụru òkè-iphe iya? ?Nanu ẹge e meru; ndibe iya aburu lẹ mkpukpu iya bẹ ẹphe bugbaa?”

²Obenu l'oge abya-a teke ya e-me tẹ ndu Rába, nọ l'alị ndu Amọnu nua mkpu ọgu. O -rua mbọku ono bẹ Rába a-buru ikpọzu. Ụnwu mkpukpu, nọ-pheru iya mgburumgburu etsufukọta l'ọku. Ọo teke ono bẹ ndu Ízurelu a-chifu ndu shi chifu ẹphebedua. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

³Unu tua ụzu-ẹkwa; unubẹ ndu Hẹshibonu; kele mkpukpu Eyayi; b'e mebyishiakwaru! Unu chishikwaa mkpu ike; unubẹ ndu bu lẹ Rába! Unu yee uwe-aphụ; gụa aphụ. Unu daa gbigbigbi; gbaru shia ọwaa; gbaru shia ọphu; lẹ mgboromgboro ụpho-mkpuma mkpukpu unu; kele Mólẹku bẹ aa-kpukwa lẹ ndzụ laa alị ọdo; yele ndu achijeru Nchileke eja, agwajẹ iya nụ; mẹ ndu ishi iya.

⁴?Nanu ẹge e meru; unu egude nsụda nsụda alị unu l'eku onwunu; mbụ unubẹ ndu, ẹ te gudedu ire ẹphe ẹka; mbụ unubẹ ndu turu obu ye l'ẹku unu; l'asashi; l'ẹ to nwedu onye abya unu otso ọgu.

⁵Ya e-gude ndu bupheru unu mgburumgburu wata unu oye egvu. L'unu ha l'onye l'onye bẹ aa-chifu achifu; ọphu ọ dudu onye a-chi-phuta ndu gbalawaru nụ azụ. Ono kwa iphe Nnajiufu ekfu ndono; mbụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike.

⁶“Ole ya e-mekochaa dophu ndu Amọnu azụ l'ọnodu ẹphe.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Ozi ẹhu ndu Édọmu

⁷A -bya l'okfu ẹhu ndu Édọmu; ọwaa kwa iphe ookfu; mbụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike kfuru: “?T'o nwehekpodua mmamiphe, phọduru nụ lẹ Témanu tọ? Ọkpobe idzu; ?ọ gvụwaru l'ẹka ndu maru oye ọnu l'okfu tọ? Mmamiphe ẹphe: ?o rehuwaru erehu tọ?”

⁸Unubẹ ndu bu lẹ Dedanu; unu ghakọbe gbalaa! Unu gbalaa je edomia onwunu l'ime enu; kele ya gudekwa iyi l'abyakfuta ndu eri Íso teke ya a-bya ẹphe ọnu aphụ-a.

⁹Ndu awọ akpuru vayinu byakfuta ngu; ?ephe ta awọ-phododuru ngu tọ? Ndu iphura -bya nke ngu l'enyashi; ?tọ bụdu iphe dū ephe mma bẹ ephe e-wota?

¹⁰Obenu lẹ ndu eri Íso; bẹ ya gbabewaru ọtu. Eke ono, ephe shi edomishije onwephe ono bẹ ya kpuhawaru ghebe onu; k'ophu ephe te edomikotahedu onwephe. Unwegirima ephe; mẹ ndu abubu ephe; mẹ obutobu ephe lakotaakwaru l'iyi. Ephebedua achihukwaphu.

¹¹Unu haaru iya unwu unu ndu ophu a toru ogbe; ya e-letaa ephe enya. T'unyomu unu ndu ophu maa tufuru chiru ukfu kwẹe ya!"

¹²"O -buru lẹ ndu ẹ-te nwedu iphe ephe meru b'a hùrù àhùhù;?bụ ngunu a-kpata t'a haa unu t'ẹ b'a àhù unu àhùhù? E taa hakwa unu t'ẹ ba nū unu aphu. Unu tafutaje aphuphu, gbaru unu;

¹³kẹ l'agha; ya gudeekwa onwiya ria nte lẹ mkpukpu Bọzura e-mekochaa buru ikpozu; buru iphe aakpo-yiru ukuvu. Mbụ l'egbara a-kfu iya; yọ buru iphe eegude akọ l'onu. Iphe bụ mkpukpu, nokota l'alị ndu Édọmu a-bukotaru ikpozu gbururu jeye lẹ gbururu. Ono kwa iphe yẹbe Ojejoje kfururu ndono."

¹⁴Ya nukwaru ozi, Ojejoje ziru. Onye ozi bẹ e ziru t'o jekfu iphe bụ mbakeshi; je asu ephe t'ephe dzukobekwa onwephe byaru ndu Édọmu ogo; mbụ t'ephe gbalihukwa jeshia ogo!

¹⁵Kẹle ya mewaru; unu aha nwanshi l'iphe bụ mbakeshi; ophu o dudu iphe ndiphe guberu unu.

¹⁶O kwa egvu, unu shi eyeje ndu odo; yele ekuku, unu eku onwunu bẹ duphuru unu; mbụ unubẹ ndu ono, bu l'ime ogba-mkpuma ono; onye bu l'ẹke ugvu kakota l'eli. E tọ dukwa m'o -ruhuru; unu je akpaa ekfuna unu l'ephekerephe ephekerephe l'o bu ugo; bẹ ya e-shikwa l'ẹke ono mee tẹ unu daa. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹⁷"Ndu Édọmu e -mekochakwaa buru iphe aakpo-yiru ukuvu. Iphe bụ ndu swetaru ẹke ono; bẹ ishi anyi edzu. Ephe egude ephe gbalahaa mgbonu. Ishi iya aburu eze iphe-ehuka ono, a-dakfu ephe ono.

¹⁸Oo ẹge ono, e mebyishiru Sodomu mẹ Gómóra; bya emebyishia mkpukpu ndu ophu, no-pheru iya mgburumgburu ono. Ono kwa ẹge ẹ tọ dudu onye e-bu l'alị ndu Édọmu; ophu o dudu onye a-kwata iya ufu." Ono kwa iphe yẹbe Ojejoje kfururu ndono.

¹⁹"O kwa ẹge agu shi l'oswa, no l'iku Enyimu Jodanu kwofuta; bya etsoru aturu, doru l'odu-aturu, nri dū nshinu bukwaphu ẹge ya e-kwo gburumu je atū ndu Édọmu l'ukfu; chifu ephe l'alị iya. ?Bụ onye bẹ ya fotaruru t'o buru onye ya a-tu ẹka t'o mee iphe ono? ?Bụ onye dū ẹge ya dū? ?Bụ onye a-dū ike kẹ oku iya ikpe? ?Bụ onye bụ onye eche aturu, a-dū ike kfururu tẹ yele iya mee?"

²⁰Oo ya bụ; t'unu nukwaa iphe Ojejoje chi-buwaru lẹ ya e-me ndu Édọmu; mbụ iphe o chiru lẹ ya e-me ndu bu lẹ Témanu. E tọ dudu iphe a-kposhi t'ẹ b'a kpata unwu ephe kpufu; O bụ iphe a-dū unwu ephe ono biribiri.

²¹Teke Édomu a-da bẹ ụkporo iya anmajikwa mgboko anmaji. Ẹkwa, ẹphe a-nọdu ara; bẹ aa-nọdu lẹ Eze Ẹnyimu Uswe anụ.

²²Unu lenu! Ndu etso Bọzura oḡu a-bya l'ọ bụ egbe-nwọku; gbasaa ẹbà iya agbasaa. Mbọku ono bẹ obu a-yoshihu ndu soja Édomu l'ọ bu nwanyi, ime eme.

Ozi ẹhu Damasukosu

²³A -bya l'okfu ẹhu ndu Damasukosu; “Ndu Hámatu yẹle ndu Apadu b'e kpuakwaru ifu lẹ ntụ; kẹ l'ẹphe nwaru ẹjo nzi. Meji tọfuwaru ẹphe. Ọkpoma akfwa ẹphe gbúdugbúdu l'ọ bụ eze ẹnyimu, a swongaru aswonga.

²⁴Ndu Damasukosu; bẹ ẹka kushihwaru. Ẹphe ghakobekwaru; l'agbalawa agbala. Meji tọfuakwaru ẹphe. Ejo iphe-ẹhuka egudeshiwa ẹphe l'ọ bụ nwanyi, ime eme.

²⁵?Nanụ ẹge e meru; b'e gbe gwọbe mkpukpu ono, a maru amaru ono? Mbụ mkpukpu ono, ama mma ono?

²⁶Ọo ya bụ l'unwu-okorọbya ẹphe; bẹ aa-nọdu egbushi l'echi mbaduzo. Ndu soja ẹphe l'ẹphe ha; bẹ a-gvụ nụ mbọku ono. Ono iphe yẹbe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu ndono.

²⁷“Ya a-tụ ọku l'upho-mkpuma Damasukosu; yo tsua ufu-eze ndu Bénu-Hadadu kpuru kpushia ike.”

Ozi ẹhu Kéda yẹle Házo

²⁸A -bya l'okfu ẹhu ndu Kéda yẹle alí-eze ndu Házo, bụ ọphu Nebukadineza, bụ eze ndu Bábyilonu lụ-kputaru; ọwaa kwa iphe o kfulu; mbụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike: “Unu zelihi tsoo ndu Kéda oḡu; unu emebyishia ndu shi ọzo ẹnyanwu-ahata!

²⁹Ulo-ékwà ẹphe; jeye l'iphe bụ elu ẹphe l'ọ ha; bẹ unu e-rutakota. Ẹkwa, ẹphe egudeje gechia ọlo-ékwà ẹphe; mẹ iphe bụ iphe ẹphe nweru enweru; jeyekpo l'inya-ivu ẹphe bẹ aa-chitakota. Ndiphe a-nọdu echi mkpu l'ekpu ẹphe: ‘Lẹ umuruku amukwa l'ekemeke.’

³⁰Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: Unu gbalakwaa agbala; unubẹ ndu Házo. Unu jekwa je edomishia onwunu l'ime ime oḡba; kẹle Nebukadineza, bụ eze ndu Bábyilonu chiakwaru unu ẹjo idzu; kpebuwaa iphe ya e-me ẹphe; sụ:

³¹t'ẹphe wu-lihu je etso ndu mba ono, túsaru ẹhu ono oḡu; mbụ mba ono, ẹ-ta adudu onye ẹphe atsu egvu ono; ẹphe te nwedu oḡuzo; m'ọ bụ upho-igwe ono; mbụ ndu ono bulephu jaherengu ono.”

³²Ịnya-kamẹlu ẹphe; bẹ aa-kwa l'okwata. Elu ẹphe; bẹ aa-lutakwaphu l'ogụ. Iphe bụ ọha, bu ote-ẹnya; bẹ ya a-tukashi nanụ nanụ. Ya e-shi l'uzo, dū iche iche mee tẹ oke iphe-ẹhuka dakfuta ẹphe. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

³³“Mkpukpu Házo l'e-mekochaa buru ẹke nkuta-ọswa a-dojeru; kẹ l'ẹgbara a-kfụ iya gbururu jeye. Ẹ tọ dudu onye e-bu l'ẹke ono; to nwe nwoke, eje iya okwata ufu.”

Ozi ẹhu ndu Élamu

³⁴Owaa iphe Ojejoje kfulu Jeremáya onye nkfuchiru l'okfu ẹhu ndu Élamu. Teke o kfulu iya ẹya bu ẹ ntso-l'ohu teke Zedekaya wataru obu eze ndu Júda.

³⁵Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike asu t'ephe lekwa; ẹ ya e-gbukwa iphe bu ndu agbajeru ndu Élamu akfu; bu iya bu ndu ono, bu ike ephe ono.

³⁶Ya e-me ẹ pherephere, shigbaa ẹke, du iche iche bya ephee ẹ Élamu. Ya a-chiko ephe tukashia l'ẹke, du iche iche; k'ophu ẹ-to dudu ẹke ndu Élamu ẹ-ta agbatsudua oso odu laa.

³⁷Ya a-tukashi ndu Élamu nanu nanu l'ifu ndu ohogu ephe; mbu l'ifu ndu achọ ishi ephe. Ya e-me t'iphe du eji dakfu ephe; shi iya tu-koshi ephe oke ẹhu-eghughu iya. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. Ya e-me t'e gude ogu-mbeke l'achi ephe jeye teke ya e-me t'ephe ba nohe.

³⁸Ya e-je egvube aba-eze iya bu l'ali ndu Élamu; mebyishia ndu eze ephe; me ndu bu ishi ephe. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

³⁹Ole ya e-mekochaa dopu ndu Élamu azu l'onodu ephe; m'o rulephu l'oge l'ifu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Jeremáya 50

Ozi ẹhu ndu Bábyilonu

¹Owaa ozi, Ojejoje shi l'eka Jeremáya, bu onye nkfuchiru iya zia l'okfu ẹhu ndu Bábyilonu; me l'ali ephe.

²“Unu raa ya arara radzuru iya iphe bu mbakeshi t'a nukota iya! Unu palia ẹkwa-ohubama; raa ya t'a nu-dzuru iya! T'e b'o dukwa iphe unu a-ha l'azu. Iphe unu a-nodu ekfu bu: ‘Le ndu Bábyilonu b'a kpukwaru ẹ ndu. Belu b'e mekwaru iphe-iphere. Ophu bu Maruduku; b'e mewaru egvu ye l'ehu. Nte ephe b'e meekwaru iphe-iphere; bya emewaru egvu ye iphe bu iphe ono, a kpuru akpuku ono l'ehu.’”

³Ndu mba, shi l'uzo isheli byawaru ndu Bábyilonu odu. Oo-me ali ephe t'egbara kfu ya; ophu o dudu onye ebu iya nu; madu mekpo anumanu a-tuko shi iya gbalashia.”

⁴“O -rua mboku ono; be ndu Izurelu ye ẹ ndu Júda a-tugbabe; gude enya-mini je achọ Ojejoje, bu Nchileke ephe. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono:

⁵“Ephe a-ji aji uzo, e shi eje Ugvu Záyonu; tugba; shia uzo iya onanu. Ephe a-bya; ephe ẹ Ojejoje atugba buru nanu l'ogba-ndu ojejoje, ẹ ta byadu bya azaha azaha!

⁶Ndibe iya du l'o bu aturu, tufahuru etufahu. Yo buru ndu eche ephe; be dusweru ephe uzo; bya emee ephe; ephe aghalaha ngvudangvu l'eli ugvu. Ephe etsoru ugvu ugvu l'aghaphe; zaha ẹke, ephe anoduje atuta ume.

⁷Iphe bu ndu phuru ephe ripyaberu ephe. Ndu ohogu ephe asu: L'ikpe ta nmakwa ephe; ke l'ephe mesweru Ojejoje, bu okpobe onye nche ephe; mbu Ojejoje, bu onye nna ephe oche phe turu obu yeru.

⁸Unubẹ ndu Ízurelu; unu gbafukwa lẹ Bábyilonu! Unu lufulekwaphu l'alì Bábyilonu kparamkamu! Unu dulekwaphu l'ọ bụ mkpi, l'edu igweligwe egbu ndu ophu.

⁹Ishi iya aburu lẹ ya a-kpali igweligwe mba, shihuru ike; t'ephe tugbabe ẹka bya etso Bábyilonu ogu. Ọ bụ l'uzo isheli bẹ ya e-shi; bya edokaa onwephe; kwaberu iya. Ọ bụ ẹke ono bẹ ephe e-shi bya alu-gbua ya. Ndu ono bụ ephe bụ ishi lẹ kẹ akfụ; nk'ephe mbu akfụ bụ o-je-ta-gba-eka.

¹⁰Oo ya bụ lẹ ndu Bábyilonu; bẹ aa-kwa l'okwata. Ndu a-kwa iya l'okwata obu te nwedu iphe ephe, ephe a-ha." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹¹"A makwaru-a l'unu ete eswa; ẹhu l'atsọ unu ẹna; mbu unubẹ ndu ono, vukaru okè iphe iya ono. A makwaru-a l'unu adzọ gidimu gidimu l'ọ bụ nweswi, adzoshi witu; l'ara l'ọ bụ oke inya.

¹²Obenu l'eze obodo unu; bẹ iphere e-mekochaa mee. Mbu lẹ Bábyilonu; bẹ ifu e-mekochaa kpua lẹ ntụ. Oo-mekochaa buru iya; bẹ ẹnya a-katsua alala l'iphe bụ mbakeshi. Oo-buru echi-egu buru mgbegu l'alì-okponku; buru alì-eveve.

¹³Keshinu ẹhu egbu yẹbe Ojejoje eghughu b'e tee buhedu lẹ Bábyilonu odo. Ọ buchia ochobo; bẹ aa-togbo iya; k'ophu oo-nyì iphe bụ onye, swetaru l'alì ndu Bábyilonu ẹdzu; ephe egude iya gbalahaa mgbonu. Iphe a-kpa iya nù aburu ẹge e mebyishitaru iphe ndu ono.

¹⁴Unubẹ ndu agbajẹ akfụ l'unu ha; unu kpoo onwunu; nọ-pee Bábyilonu mgburumburu; Unu wata iya ogba akfụ ono; T'ẹ b'ọ dukwa onu-akfụ unu m'oo nanu, unu a-gbaphodo agbaphodo; kẹ l'oo Ojejoje b'o meru iphe du ẹji!

¹⁵Unu chia mkpu-ogu kpua obodo ono ẹka ẹbo-ẹbo! Bábyilonu; bẹ ike gvakwaru; ulo-ngge iya adashiwa! Upho-mkpuma, e gude kpuphee ya mgburumburu; b'e tsukposhiwaru! Keshinu ọ bụ emelata; bẹ Ojejoje emelata iya; unu melata iya iphe o shi emeje! Unu mee ya iphe o shi emeje ndu odo!

¹⁶Unu be ekwekwa t'o nweru iphe ee-mebe emebe lẹ Bábyilonu; ophu unu 'ekwekwa t'o nweru iphe ephe a-kpata akpata. Iphe bụ ndu, shi eshishi, bu l'alì ono e-gude otsu egvu ndu soja ono gbalaa; lashia ẹke ephe shi.

¹⁷Ízurelu dukwa l'ọ bụ aturu, agu chikashiru achikashi. Ọ bụ eze ndu Asiriya; bẹ vuru uzu bya alupyaa ephe. Eze kẹ ndu Bábyilonu, bụ iya Nebukadneza abya egwepyaa okpu ephe."

¹⁸Keshinu ọ bụ ẹge ọ du ndono; owaa iphe Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike; mbu Nchileke kẹ ndu Ízurelu ekfu: Ọ sọru: "Lẹ ya a-nu eze ndu Bábyilonu; mę ndu alì iya l'ephe ha aphu; ẹge ono, ya nuru iya eze ndu Asiriya ono.

¹⁹Obenu lẹ ndu Ízurelu; bẹ ya e-duphuta azu l'alì-oma iya. Ephe abya erilahaa nri, a kotaru lẹ Ugvu Kamelu; mę l'alì Báshanu odo; mbu shi lẹ nri, a kotaru lẹ ugvu ugvu Ifuremu; yele alì Giledu; rijilahaa ephe."

- 20**O -rulephu mboku ono; l'oge teke ono gēdegede bē ee-lekpoo ɛnya t'a maru; m'o nweru ɛke ikpe nmaru ndu Ízurelu; ɔle ɛ tɔ dudu ɔphu aachɔ-vu. Aa-vɔ iphe dɔ ejj ndu Júda nta; vɔo ya imo; ɔle ɛ tɔ dudu ɔphu a phɔ. Ishi iya aburu lē nwa ndu ono, ya meru t'ephe phɔdu ono; bē ya a-guru nvu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- 21**Qwaa iphe Ojejoje ekfu: Unu je ɔgu lē Meratayimu; Pekodu! Unu chia ephe; gbufu ephe! Unu mekota iphemiphe ɔbule, ya sɔru unu tē unu mee!
- 22**Ephu-ɔgu aphɔakwa l'alɪ ono; mbu ephe kpurupyata, dɔ egvu.
- 23**Bábyilonu gweru iphe, bu mbakeshi ogwe uri. Nta-a; bē ɛgbara kfuwaru lē Bábyilonu!
- 24**Ya gbaberu ngu ɔnya nggube Bábyilonu; to doo ngu ɛnya. Nta-a; b'ɔ nmawaru ngu; kē l'oo Ojejoje bē iitso ɔgu.
- 25**Ojejoje gɔhaakwaru ɔlo-ɛku iya ghebe ɔnu; bya atuko ngwa-ɔgu kē oke ɛhughu iya chishia; kēle Nnajiufu, bu Ojejoje; bya aburu ɔkaribe-Kakota-Ike nwekwaru iphe ɔobyia ememe lē Bábyilonu.
- 26**Unu shi ɛke teru ɛnya bya ɔgu! Unu gɔhashia iphe, bu ɔlo-witi iya; ghebe ɔnu! Unu vua ya doo l'ɔ bu ɔkwata. Unu mee ya t'ɔ gvɔ; t'ɛ b'ɔ dukwa onye a-wafu nu!
- 27**Unu tuko oke-eswi iya gbushikota! T'a chikotaru ephe je l'ɛke ee-gbushi ephe! Nshoo ephe; kē l'ògè nke ephe ruakwaru; mbu ògè teke, aa-nu ephe aphɔ.
- 28**Unu ngabekpodaphu nchi nua olu ndu agba ɔso ɔgu, bu ndu shi lē Bábyilonu nahu; l'agba ala Záyonu; l'ekfu ɛge Ojejoje, bu Nchileke ephe gwataru ugwo iphe, e meru eze-ɔlo iya.
- 29**Unu kua ndu agbajē akfu t'ephe dzukobe tsoo Bábyilonu ɔgu; mbu iphe bu ndu maru ɛge eeseje ɔta! Unu kpobe ɔlo-ɛkwà unu nɔ-pee ya mgburumburu. T'ɛ b'ɔ dukwa m'oo onye lanu, a-nahu nu! Unu kfu ya ugwo iphe o meru! Unu mee ya iphe o meru ndu ɔdo; kē l'oo Ojejoje b'o ngeru ɔkpa l'ishi; mbu Onye nsɔ kē ndu Ízurelu.
- 30**Qo ya bu; l'iphe bu unwu-okorɔbya ephe; bē ee-gbushikota lē mbaduzo; gbushikota ndu soja ephe l'ephe ha mboku ono. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- 31**Qwaa iphe Ojejoje ekfu: “Lekwa; lē ya buakwa ɔgu duru ngu; nggube ɔphu, eku onwongu ekuku; kē l'oge iya nke ngu ruwaru; mbu oge teke aa-nu ngu aphɔ.
- 32**Onye eku onwiya ekuku; bē ukfu a-du l'okpa; yɔ daa; ɔphu ɔ dudu onye a-pali iya nu. Ya e-ye ɔku l'iphe bu mkpukpu iya l'ɔ ha; ɔku, e-tsua tsua iphe bu iphe nɔ l'iku ɛke ono.”
- 33**Qwaa iphe Ojejoje, bu ɔkaribe-Kakota-Ike ekfu: “Lē ndu Ízurelu; bē eemekwa mkpawere. ɔ kwaphu ɛge ono bē eeme iya ndu Júda. Ndu kpuru ephe lē ndzu gudeshi ephe ike; ɔphu ephe 'ekwedu t'ephe laa.

³⁴Obenu lẹ Onye a-gbafuta ẹphe; bẹ shihuru ike. Ẹpha iya bụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike. Ọo-gbaru ẹphe ọdzori; gbashia ya ike; k'ọphu oo-me t'obu rua ndu alị ẹphe alị; mekwanua t'obu be egvuru ndu ọphu bu lẹ Bábyilonu egvuru.

³⁵Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: L'ogu-mbeke a-buru ọgu ọduru Bábyilonu; buru ọgu ọduru ndu bu iya nụ; buru ọgu ọduru ndu ishi ẹphe; mẹ ndibe ẹphe; ndu ọphu maru iphe!

³⁶Ọgu a-buru kẹ ndu nkfuchiru ẹphe ono, ẹ-te ekfudu ire-lanu ono; k'ọphu ẹphe a-bukotaru ndu eswe. Ọgu a-buru kẹ ndu soja ẹphe; k'ọphu ẹphe a-wata ọtsu egvu.

³⁷Ọgu-mbeke a-buru ọgu ọduru inya ẹphe; mẹ ugbo-inya ẹphe; mẹ iphe bụ ndu ami, e butaru ebuta, nọ l'ime iya; k'ọphu l'ẹphe ha a-bukotaru nwanyi. Ogu-mbeke a-buru ọgu ọduru ọlo-ẹku iya; k'ọphu aa-kwa iphe iya l'okwata.

³⁸Ẹjo mkpọ-anwu a-byaru ẹphe ọgu; mini atashihukota. Ishi iya aburu l'ọ bụ alị, iphe aagwa agwagwa jiru ejiji. Iphe ono, ẹphe agwa ono eriwa ẹphe ishi.

³⁹Ọo ya bụ l'iphe e-mekochaa buru lẹ Bábyilonu bụ anu-egu-egbudu; mẹ a-chi-atabu. Ọ bụ l'ẹke ono; bẹ enyi-nwenu e-buru; ọphu 'o nwedu lẹ madzụ ebua ya ebubu ọdo; tsube l'ogbo sweru ọgbo.”

⁴⁰Ọwaa iphe Ojejoje ekfu ndo-ọ: “Ọ kwa ẹge ono, Nchileke mebyishiru Sódomu; Gómóra; mẹ mkpukpu, nọ-pheru iya nụ ono bụ ẹge ẹ-tọ dudu onye e-buru iya nụ; ọphu ọ dudu onye, byaru bya a-kwata iya ufu buru.

⁴¹Unu lenu! O nweru ndu ami, shi l'uzo isheli abya. Ọ bụ mba, ha nshinu; bya aburu ndu eze, dọ l'igwe b'e jeru je akpalia; ẹphe shi l'ẹke mgboko jeberu l'abya.

⁴²Iphe ẹphe chi bụ akfu yele arwa. Ẹphe nweru ẹjo ọkpoma; ẹphe t'ama iphe bụ obu-imiko. Ekiri, ẹphe ede l'ẹke ẹphe agba inya ẹphe abya; ada l'ọ bụ eyii eze ẹnyimu. Ẹphe doru onwẹphe l'ọ bụ ndu nọ l'ọgu; l'abyaru unu ọgu; unubẹ ndu Bábyilonu!”

⁴³Eze ndu Bábyilonu nuakwaru akọ ẹphe; ẹka akuda iya. Yọ tsulaha egvu; iphe-ememe egude iya; ẹhu ahulaha ya ọku l'ọ bụ nwanyi, ime eme.

⁴⁴Unu lekwa-a! Ọ kwa ẹge agu, shi l'oswa, nọ l'iku Ẹnyimu Jódanu kwofuta; bya afuaru aturu, dọru l'odu-aturu, nri dọ nshinu bụ ẹge ya e-kwo gburumu bya achifu ndu Bábyilonu l'alị iya lẹ ntulukfu. ?Bụ onye bẹ ya fọtaru t'ọ buru onye ya a-tu ẹka t'o mee iphe ono? ?Bụ onye dọ l'ọ bụ iya? ?Bụ onye ha kẹ oku iya ikpe? ?Bụ onye bụ onye ono, eche aturu ono, a-dụ ike vudo tẹ yele iya mee ono?

⁴⁵Ọo ya bụ; unu nukwaa iphe Ojejoje chiru lẹ ya e-me Bábyilonu; mbụ iphe ọ chiru lẹ ya e-me ndu alị Kalúdiya. Ẹ tọ dukwa iphe a-kposhi t'ẹ b'a kpụ unwu iya l'ẹphe ha lẹ ndzụ; kpufu. Ọo-dụ onyemonye biribiri.

⁴⁶Teke Bábyilonu daru; bẹ ọo-da too; nmayia mgboko anmayi. Iphe bụ mbakeshi a-nu uzu-ekwa.

Jeremáya 51

- ¹Qwaa iphe Ojejoje ekfu ndo-ọ. Ọ suru: Lẹ ya a-kpali ẹjo pherephere t'ọ byakfuta ndu Bábyilonu; mę ndu Lebu Kamayi ọgu.
- ²Ya e-zi ndu ọhodo t'ẹphe byaru ndu Bábyilonu ọgu; t'ẹphe bya azaa ẹphe azaza; mee alí ẹphe t'ọ daburu ochobo. Mbọku ono, a-buru iya ẹjo uboku ono -rulephu; bẹ aanođu etso iya ọgu ifu l'azu.
- ³Tẹ ndu soja, agbajẹ akfu; be setakwa akfu iya k'agbagba. Ọphu ẹphe 'akwakwa ngwa-ọgu. Unu ba aphukwaru unwu-okoroḅya ẹphe imiko. Unu mee ndu soja ẹphe t'ẹphe gvụ.
- ⁴Aa-nođu egbushi ẹphe; ẹphe adashi l'alí Bábyilonu; l'emekashi ẹphe iphe nshinu l'echi esu-uzo.
- ⁵A makwaru-a lẹ ndu Ízurelu; mę ndu Júda l'ẹphe ha bẹ ikpe nmaru l'ifu Onye nso kẹ Ízurelu; ọle Nchileke ẹphe, bu Ojejoje; mbu Ọkaribe-Kakota-Ike ta agbadokwa ẹphe.
- ⁶Unu shi lẹ Bábyilonu gbalashia! T'onyenonu gbaaru ndzu iya! Unu be ekwekwa t'o nweru iphe e-me unu; l'okfu iphe du ẹji ndu Bábyilonu; kẹ l'o ruakwaru teke Ojejoje e-melata; mbu teke ọo-kfu ẹphe ugwo, gbaru ẹphe.
- ⁷Bábyilonu shi du l'ọ bu okoro, e meru lẹ mkpọla-ododo l'ẹka Ojejoje. Yo gude iya mee; mę atsulaha ndiphe l'ẹphe ha. Ndiphe mgburumburu nguru mę, shi l'okoro ono. Ọo ya meru iphe ẹphe melahaaru mę mę nta-a.
- ⁸Bábyilonu dawaru l'otu-l'ukfu; dakashiḅu. Unu kwaa ẹkwa iya; kwashia ya ike! Unu kpatakwaru iya manu banu t'o tee l'ẹke iphe eme iya. ?Bụ onye maru; oo-shi ẹge ono korohu?
- ⁹Ndu mba ọdo, no l'ẹke ono asu: “L'ẹphe ga emetakwaa Bábyilonu l'iphe eme iya nu. Ọ bu l'ẹ to nwehedu emeta. T'a haa ya; t'onymonye la; kẹ l'ikpe, nmaru iya nu hakwa nshinu.”
- ¹⁰“Ojejoje meekwaru; t'ẹphe buru ndu doberu ẹka ndoo ọdo! Unu bya t'ẹphe je lẹ Ugvu Záyonu; je akọo iphe Ojejoje, bu Nchileke ayi meru!”
- ¹¹Unu pyia onu akfu unu apyipyi! Unu achilia iphe unu egudeje egbobuta onwunu! Ojejoje kpaliakwaru ndu eze ndu Mídiya; kẹ l'iphe ọ tuberu bu t'o mebyia Bábyilonu. Ojejoje a-gwata ugwo iphe ono, e meru l'eze-ulo iya ono.
- ¹²Unu gbaa ama; koshi l'unu etsukposhiwa upho-mkpuma Bábyilonu! Unu yekwabaaru ndu nche madzu! Unu mee tẹ ndu nche nodugbaa lẹ nche! Unu eje l'ẹgbudu je edokaa ndu mpya-ọgu; kele Ojejoje e-mekwa iphe ọ tuberu; mbu iphe ọ chi-buhuhawaru lẹ ya e-me ndu bu lẹ Bábyilonu.
- ¹³Unubẹ ndu bu l'iku ẹnyimu; bya enwetsuaru ẹku nshinu; oge ikpazu unu ruakwaru! Mbu l'eri, gude ndzu unu gbabuhakwaru!
- ¹⁴Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakota-Ike gudeekwa onwiya ria angu; su lẹ ya e-gude madzu yejia mkpukpu unu l'ọ bu ẹke igube jeru; ẹphe a-tua uzu l'ẹphe mekputawaru.

- ¹⁵Ojejoje bụ ike kẹ ẹka iya b'o gude mee mgboko; bụru mmamiphe iya; b'o gude mee mgboko; yọ nguru anguru; bya eshi l'anya, okwaru phushia akpamigwe.
- ¹⁶Teke o meru t'igwe gbaa agbagba; mini, nọ l'igwe aphua gbudugbudu. Yọ bụru iya emeje t'urukpu shi l'ẹke igwe jeberu wua wufuta. O bụ iya meru; teke mini wataru achichi; ebemu-igwe ekulaha. O bụ Ojejoje eshije l'ulo-eku iya kprofuta pherephere.
- ¹⁷Madzụ mmanu te nwedu egomunggo; ophu 'onwedu iphe o maru. Ndu akpu uzu be iphere ntekpe, ephe akpushi egudeje; kele ntekpe ephe obu bukota iphe-mmanu. E to dudu ophu nweru ndzu l'ime iya.
- ¹⁸Ephe bukota iphe-mmanu; iphe eegude agba mgbonu. O -rulephu teke Ojejoje a-nu ephe aphu; ephe alaa l'iyi.
- ¹⁹Obekwanu le Nchileke ke Jekopu ta dukwa l'o bu ndu onanu; ke l'oo ya be iphemiphe no l'eka. Oo ya fotaru ndu Izurelu t'ephe duru iya iche. Onye ono; be epha iya bu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike.
- ²⁰Ojejoje asu: Babylonu; o kwa nggu bu ogbu-nku, ya gude alu ogu. O bu nggu; be ya egudeje chikaa iphe bu mba l'o ha; buri nggu; be ya egudeje mebyia iphe bu alize.
- ²¹O bu nggu be ya egudeje chikaa inya; me ndu agba iya nu; buri nggu be ya egudeje chikaa ugbo-inya; me ndu agba iya nu;
- ²²buri nggu; be ya egudeje chikaa unwoke me unwanyi; buri nggu be ya egudeje chikaa ndu bu ogurennya; me unwu-okorobya; bukwaruphu nggu; be ya egudeje chikaa unwoke ogbangga; me unwanyi ogbangga.
- ²³O bu nggu; be ya egudeje chikaa onye eche aturu; me aturu iya; buri nggu be ya egudeje chikaa onye akọ okfu; me ndu, akoru iya eya nu; buri nggu; be ya egudeje chikaa ndu bu govano; me ndu bu ishi, tso iya nu.
- ²⁴Owaa iphe Ojejoje ekfu: "Le ya a-nodu unu l'ifu kfu Babylonu; ye iphe bu ndu bu ndu, bu iya nu l'ephe ha ugwo iphe ephe meru le Ugwu Zayonu.
- ²⁵"Nggube Babylonu; ya buakwa ogu noduru ngu; ke l'i du l'o bu ugwu; l'emebyishi eliphe mgburumburu. Ya a-machiru ngu ẹka-mgba; yo buri ogu noduru ngu. Ya eshi le eli-onu ugwu; nwufu ngu t'i bya adaa l'ali; mbu mee ngu; nggu aburu ntu." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- ²⁶"E t'o nwedu mkpuma, shi ngu l'ehu, ee-gude mee itso ulo; to nwe mkpuma, shi ngu l'ehu, ee-gude tua okpa-ulo. Ishi iya aburu l'egbara a-kfu ngu gbururu jeye le gbururu." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- ²⁷"Unu gbaa ama; koshi l'o buwa ogu! Unu gbuaru iphe bu mbakeshi upyoku! Unu kwakobe iphe bu mbakeshi t'ephe tso iya ogu. Unu kua ali-eze ndu Araratu; me ke ndu Mini; me ke ndu Ashikenazu; t'ephe tso iya ogu; Unu fota onye ishi ami, e-du ndu e-tso iya ogu. Unu achifuta inya ye; t'o zeru gbigbigbi je l'obu eke igube etsu.

- 28**Unu kwakọbe iphe bụ mbakeshi t'ephe jeru Bábyilonu ọgu; mbụ ndu eze ndu Mídiya; ndu govano ephe; ndu ishi, tso ephe; me iphe bụ ndu alí ẹke, ephe achi l'ephe ha.
- 29**Alí l'anma jijiji; l'agha gburugburu; ke l'iphe Ojejoje chiru le ya e-me ndu Bábyilonu dukwaphu ege o du. Mbụ l'oo-me Bábyilonu mgburumgburu; yo daburu ochobo; k'ophu bụ l'ẹ to dudu onye e-bu iya ebubu.
- 30**Ndu soja ndu Bábyilonu haakwaru ọlu ọgu; kwaa l'ulo-ọgu ephe. Ike gvụakwaru ephe; ephe dụwa l'ọ bụ unwanyi. Eke ephe bu ebubu b'a tushiwaru ọku. Mgboro-ígwè, e gude gbaa upho iya b'a nyajishiwaru.
- 31**Onye ọkpa-egwa lanu anọduje agba etso ibe iya; nwozi l'etso nwozi ọdo; ephe atuko buru ndu eje ezi eze ndu Bábyilonu l'a naakwaru iya mkpukpu iya kparamu.
- 32**Eke, eeshije kpo-swee enyimu; lufu azu iya ophu be ndu soja no-chiakwaru; abya atukota ọku l'iphe bu ụda ụda, nokota l'ẹke ono; Ndu soja ngu be meji tofuakwaru.”
- 33**Qwaa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; bu iya bu Nchileke ke ndu Izurelu kfuru: “Ndu Bábyilonu b'a dzookwa tolitoli l'ọ bu witu, no l'igwe, eegudeje etsu witu. E taa nohekwa ophu baru ishi; a bya akpata iya; l'ọ bu onye akpata iphe e meberu l'alí.”
- 34**Qwaa iphe ndu Júda, bu le Bábyilonu ekfu ndo-ọ: “Le Nebukadineza, bu eze ndu Bábyilonu ripyawaru ephe. O mewaru; ophu ephe 'amahedu iphe ephe eme. O mewaru ephe; ephe aburu ite iphoro. O lewaru ephe ege agwo eleje iphe o guderu. O gudewa eku ephe rijia ephe; metsua; bya agbufu ephe.
- 35**Tẹ iphe ndu Bábyilonu meru ephe tukokwaru ndu Bábyilonu l'ishi.” Ono kwa iphe ndu bu le Ugwu Zayonu ekfu ndono. “Tẹ mee ephe tukokwaru ndu Bábyilonu l'ishi!” Ono kwa iphe ndu bu le Jerúsalemu ekfu ono.
- 36**Qwaa kwa nu iphe Ojejoje ekfuru ndu Jerúsalemu: “Le ya a-gbaru unu odzori; melata iphe e meru unu. Enyimu ndu Bábyilonu; be ya e-me t'ọ tashihu; bya emee ogba-mini ephe t'ọ tashihutsua.
- 37**Bábyilonu a-buru ikpozu; eke nkuta-oswa e-bu; buru iphe a-nodu anyi ishi edzu; mbu iphe ee-gude agba mgbonu; eke e ta dudu onye e-buru iya eburu ọdo.
- 38**Ndu Bábyilonu l'ephe ha edegbaa ekiri l'ọ bu agu; l'atsugbaa ude l'ọ bu unwu agu nshii.
- 39**Obenu l'ọo teke ono, oonwu ephe phuruphuru l'ọ bu ọku ono be ya a-gbaru ephe aji; mee te mee tsushia ephe; k'ophu ephe a-chi ochi kpokirihitsua akpokirihu; shi iya kuwaruru mgbenya, ephe tee tehubeu etehu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- 40**“Ya e-nwuta ephe tushia l'alí l'ọ bu unwu aturu; ebyila; me egbu, aachi eje egbugbu.
- 41**Unu lewaru ege e shiru gude Bábyilonu; mbu Bábyilonu ono, iphe bu mbakeshi shi gude eku onwephe ono. Bábyilonu buakwa iphe anyi ishi edzu l'enya iphe bu mbakeshi.

- ⁴²Eze Ẽnyimu a-bya utso; ria alì Bábyilonu. O gudewa ọda utso ono kpua ya.
- ⁴³Iphe bú edukfu Bábyilonu l'ọ ha bẹ ẹgbara kfuwaru. Ọ kpọshihuwaru nku; búru echi-ẹgu ẹke ẹ-ta adudu onye bu iya nù; ọphu ọ dudu onye eshije iya nù.
- ⁴⁴Ya a-hù Belu àhùhù lẹ Bábyilonu; mee ya t'ọ gboo iphe o lehawaru elele. Iphe bú mbakeshi ta awuhedu awu-kfu iya. Ọdo aburu l'upho-mkpuma Bábyilonu dakpọshihuwaru.
- ⁴⁵Ndu Júda; unu shikwa lẹ Bábyilonu gbalashia! Unu gbakwaa ọso ndzụ unu! Unu gbalakwaaru oke ẹhu-eghughu Ojejoje!
- ⁴⁶Tẹ meji ba atofukwa unu; ọphu unu 'atsuhukwa egvu; teke unu a-wata ọnu akọ iphe eme nù l'alì ono; a -tụkpoo ọwaa l'afa-a; afa ọdo; a tųkpoo ọdo. Ọo-buru akọ iphe-kpaa, eme l'alì ono; mẹ lẹ ndu ishi a-nọdu etso ndu ishi ibe ẹphe ọgu.
- ⁴⁷Ọo ya bú l'ógè abyaphụ teke ya a-nù agwa ndu Bábyilonu aphụ. Alì Bábyilonu gbaa mgburumburu; bẹ ee-me iphe-iphere. Ndibe iya, e gburu egbugbu a-wushiru l'ekemeke ọbule.
- ⁴⁸Ono bú teke igwe; mẹ alì; mẹ iphe bú iphe, nọ iya nù a-tụ ọzu ẹhu-ọtso-ẹna l'okfu ẹhu ndu Bábyilonu; kele ndu mgbugbu-madzụ, shi ọzo isheli a-byaru ẹphe ọgu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- ⁴⁹“Ọ kwa ẹge ndu Bábyilonu kparu iphe gbushiru ndiphe l'ọphu; bú ẹge ẹphe a-da nwushihu ẹphebedua. Ishi iya aburu ẹge ẹphe gude gbushia ndu Ízurelu.
- ⁵⁰Unubẹ ndu ọphu wafuru nù; unu tųgbulekwaphu! Unu be ejekwa ọkpo ọkfu! Ọ bú oswi-okfu l'unu nọ ote-ẹnya; ọlobu; unu nyatakwa yẹbe Ojejoje; unu anyatakwapụ Jerúsalemu!”
- ⁵¹“E kpuakwaru unu ifu lẹ ntụ; e kfurushiwaru unu ẹhu; iphere ejiwa unu ifu; kele ndu ọhodo bawaru l'ẹke, dųgbaa nsọ l'eze-ọlo Ojejoje.”
- ⁵²Ọwaa iphe Ojejoje ekfu: “L'oge abyakwa, teke ya a-nù agwa ndu Bábyilonu aphụ. Iphe a-nọdu ada l'alì ono gbaa mgburumburu bú ude, ndu e mekaru iphe atsu.
- ⁵³Ẽ tọ nwekwa; m'ọ -ruhuru; Bábyilonu jerua akpamigwe; bya emee ẹke, ọ kpshitsuaru ike l'ephekerephe; bẹ ya e-yelekwaru iya-a ndu mgbugbu-madzụ.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- ⁵⁴“Ụzu-ẹkwa a-dakwa lẹ Bábyilonu; ọzu-ẹkwa, ekoshi l'e mebyishiwaru iphe nshinu lẹ Bábyilonu.
- ⁵⁵Ojejoje abyawa omebyishi Bábyilonu; byanyikota oke ọzu ono, aatụ l'ime iya ono. Ndu ọhogu iya a-nọdu atụ akpara l'ọ bú eze ẹnyimu l'abya. Ụzu, ẹphe a-nọdu atụ; bú l'ephekerephe bẹ ọo-nọdu ala;
- ⁵⁶kele onye mgbugbu-madzụ byawaru Bábyilonu ọgu. Ndu soja iya b'a kpukotawaru lẹ ndzụ; gbajishiwa ọta ẹphe; kele Ojejoje bú Nchileke, akfuje madzụ ọgwo l'ẹge iphe o meru ha. Ọo-kfu iya ọgwo ono; kfu-dzua ya akfu-dzu.

⁵⁷Ya e-me tẹ mẹe tsu ndu ishi ephe; mẹ ndibe iya, ndu ophu kwaru enya; mbu jeye le ndu govano ephe; ndu ishi mkpukpu; mẹ ndu soja ephe kwaphu. Mgbenya a-tushikota ephe; ephe te etetahedu eteta gbururu jeyewaru.” Ono kwa iphe ookfu; mbu Eze ono, bu Ojejoje; bya aburu Okaribe-Kakota-Ike ono.

⁵⁸Owaa iphe ookfu; mbu Ojejoje bu Okaribe-Kakota-Ike: “Upho-mkpuma Babylonu a-wushikotaru l’ali; a tukota oku l’ephekerephe onu-oguzo iya ono. Ndiphe no l’eri aphu; l’ese akanya ke mmanu; iphe bu mbakeshi aburu oku; be ephe e-jeru ozi jeye ike agvu ephe.”

⁵⁹Owaa ozi, onye nkfuchiru Nchileke; mbu Jeremaya ziru Seraya Neraya Maseya teke ono, ye Zedekaya yi je Babylonu ono. Teke ono buwa afa k’eno, Zedekaya wataru o bu eze ndu Juda. Seraya ono bu onye ishi ndu elekota ufu-eze.

⁶⁰Jeremaya atuko iphe du eji, a-dakfu Babylonu ono dekota l’ekwo-agwogwo; mbu iphemiphe obule ono, e dekotaru k’okfu ehu Babylonu ono.

⁶¹Yo su Seraya: “Unu rulephu Babylonu; gukwaa iphemiphe obule-a t’a nu-dzuru iya.

⁶²Iphe odo, ii-kfufua bu: ‘Ojejoje; i kfuwaru su l’ii-mebyishi ali Babylonu; k’ophu bu le madzu te ebuhedu iya; ophu anu ‘anohedu iya; yo daburu ochobo gbururu jeye le gburu.’

⁶³Teke i guebeleruphu ekwo-agwogwo-a; nggu elibe iya mkpuma woru chee le Enyimu Yufuretusu.

⁶⁴Iphe odo, ii-kfufua ye iya bu: ‘Ono ege Babylonu a-da darua ali; ophu o gbeshihedu odo. Ishi iya aburu iphe du eji, Ojejoje abya ome t’o dakfu iya.’ ” Ono eke okfu Jeremaya jeberu ndono.

Jeremaya 52

Zedekaya bu eze ndu Juda

(2 Eze 24:18-20; 2 Iphe 36:11-16)

¹Zedekaya gbaru ukporo afa l’afa lanu; k’ophu a muru iya teke e chiru iya eze. Yo chia Jerusalemu afa iri le nanu. Epha nne iya bu Hamutalu; ada Jeremaya. Eke a muru iya bu le Libina.

²Zedekaya emee iphe e-ta dudu mma l’anya Ojejoje ege ono, Jehoyakimu meru ono.

³Yo buru iphe ono kpatsuru Ojejoje iwe, meru; yo haa iphe ono, l’o ha; yo mekota l’ehu ndu Jerusalemu; me l’ehu ndu Juda. E mekochaa; yo chifu ephe l’ifu iya. Yo buru l’ime iya be aanu; Zedekaya ekwefuru eze ndu Babylonu ikè.

Adada Jerusalemu

(2 Eze 25:1-7; 2 Iphe 36:13-21; Jer 39:1-10)

⁴To du iya bu; yo be le abali k’iri; l’ime onwa k’iri; l’ime afa ke tete; k’ophu Zedekaya wataru achichi; Nebukadineza achita ndu soja iya l’ephe ha je etso Jerusalemu ugu. Ephe je edzua ugu l’azu mkpukpu ono bya ekee ugu kepee ya mgburumburu.

⁵Yọ bụru ẹge ono bẹ ẹphe yechiru mkpukpu ono jeye eze, bụ Zedekaya achia afa iri le nanu.

⁶Yo be l'abalị ke tete l'ime onwa k'eno; ẹgu, eme le mkpukpu ono adu-tabe ejo; k'ophu bu l'e t'o duhedu nri ndu ono e-ri.

⁷Ya ndono; e tsukpoo upho-mkpuma obodo ono; ndu soja ke ndu Júda agbalakota. Yo buri l'enyashi be ẹphe gude gbafu l'obodo ono. Eke ẹphe shiru bu uzo, no le mgbaku upho-mkpuma labu ono, no l'iku mgbabu eze ono; shia uzo iya ke Arabahu wufu. Iphe ono l'o ha emekotakwa; teke ndu soja ndu Bábýilonu no-phekwaduru obodo ono mgburumburu;

⁸E metsua; ndu soja ke Bábýilonu achipyabe eze, bu Zedekaya je egude iya le mgbegu Jeriko. Ndu soja iya ahaa ya; gbakashihu nanu nanu.

⁹A kpua yebdua le ndzu; kpuru jekfu eze ndu Bábýilonu le Ribúla l'alí Hámatu. Yo buri l'ẹke ono be Nebukadineza no nma iya ikpe.

¹⁰O bu le Ribúla l'ẹke ono be eze ndu Bábýilonu gbushiru unwu Zedekaya; l'ifu Zedekaya l'onwiya. Yo gbushikwaaphu ndu bu ishi le Júda.

¹¹Yọ bya aswoshia Zedekaya enya; bya atua ya mkpakooobe; kpuru jeshia Bábýilonu; eke o turu iya mkporo; yo noo le mkporo jeye teke o nwuhuru.

Emebyishi Jerúsalemu; me eze-ulo Nchileke

(2 Eze 25:8-17)

¹²Yo be l'abalí k'iri; l'onwa ke ise; l'afa, kwee Nebukadineza afa iri le tete, o wataru ochi ndu Bábýilonu; Nebuzaradan, bu eze onye ishi ndu ami-eze, bukwaphu onye eze achi-koshije idzu; abyatashia Jerúsalemu.

¹³Yọ tua oku l'eze-ulo Nchileke; tua oku l'ufu-eze; me iphe bu ulo, no le Jerúsalemu mgburumburu; jekpo l'iphe bu ulo, du mkpa le Jerúsalemu l'o ha.

¹⁴Ndu soja ndu Bábýilonu l'ẹphe ha, nokwanu l'eka eze onye ishi ndu ami-eze pu, bukwanu iya aturu ẹphe iphe ẹphe e-me; atuko upho-mkpuma Jerúsalemu kpakparakpamu tsukposhikota.

¹⁵Nebuzaradanu, bu eze onye ishi ndu ami-eze ono achita uphodu ndu ophu nk'ẹphe bu ukpa-mkperere chifu le Jerúsalemu; mewaru ndu odo, bu ndu phoduru nu le mkpukpu ono; mekwaphu ndu emeje nka; mefukwaaphu ndu ophu lakfuru eze Bábýilonu alakfu.

¹⁶Ndu ke ukpa-mkperere ono b'o hakwaruphu haa l'obodo ono t'o buri ẹphe a-nodu eje ozi le mgbo vayinu; me l'egu ndu eke ono.

¹⁷Ndu Bábýilonu agbajishia itso mkpola-ododo ye eze iphe eeyeje mini l'apaphe apaphe; me iphe nokota l'eze-ulo Nchileke; ẹphe atuko iphe ono l'o ha, aphu ngerengere ono chita lashia Bábýilonu.

¹⁸Ephe apashikwaaphu ite; mę iphe eegudeje ekpo ntụ; mę iphe apaję òwúú urọku; mę gbangugbangu; męwaru iphe bụ iphe e gude ope kpụu, eegudeje eje ozi l'eze-ulo Nchileke.

¹⁹Eze onye ishi ndu amị-eze ono achikwaaphu eze ochi; ashanga; ochi-nturu; itoshi; iphe nkfube urọku; agọ; mę ochi, e gudeje egwo ngweja iphe aangụ angungu; mbụ iphe bụ iphe e meru lę mkpọla-ododo yele k'ọcha.

²⁰A -bya l'itso labụ phụ yele eze iphe eeyeje mini phụ; mę oke-eswi iri l'ẹbo, nọ iya lę mkpuli iya, e gude mkpọla-ọcha mee phụ, bukota iphe eze, bụ Sólomonu meshiru dobe l'eze-ulo Nchileke; l'ọ ha, ghataru l'igwe; k'ophu ę taa tųkotadu iya l'iphe atutu.

²¹A -bya l'itso ono; ephe ẹbo bę hakọ nụ. Ogologo iya dụ ụkporo rula lę rula ęsaa; ụsa iya adụ rula iri 'esato; igbidigbi iya dụ inchi ęto. Odo aburu l'uji nọ iya.

²²Iphe a nmabetsuaru l'eli iya, e gude mkpọla-ọcha kpua dụ rula ęsaa lę nkere-ẹbo ya. A bya egude iphe a kparu akpakpa ye l'utara-okumu tsophee ya mgburumburu. Ophu bụ itso ophu nwekwaru phụ utara-okumu nk'ia; yọ buru ęge ophu dụ b'ọ dụ.

²³Utara-okumu, nọ iya nụ lę mgboro iya dụ ụkporo ęno l'iri ishingu. Mkpakọ utara-okumu, nọ-pheru iphe ono, a kparu akpakpa ono dụ ụkporo iche iche ugbo ise.

Aakpụ ndu Júda lę ndzụ ala Bábyilonu

(2 Eze 25:18-21)

²⁴Eze onye ishi ndu soja ono abya akpukwaaphu Seráya, bụ eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ęja lę ndzụ yele Zefanaya, bụ onye nọ-tsotaru onye kę mbụ yele umadzu ęto, shi anọduje eche nche l'onu-oguzo.

²⁵Yọ bya abya lę ndu ophu nokwadu l'obodo; bya akputa onye ishi ndu soja ndu Júda yele umadzu ęsaa lę ndu agbazijeru eze ụzo. O kpatakwaru onye edejeru eze ękwo, bukwapu onye ishi ndu egudeje ndu alị ono t'ephe je ogu yele ndu ephe l'ia eje ozi ụkporo madzụ ęto, bụ ndu ophu a phuru l'obodo ono.

²⁶Nebuzaradanu, bụ eze onye ishi ndu amị-eze ono achita ephe l'ephe ha chijeru eze ndu Bábyilonu lę Ribúla.

²⁷Yọ buru lę Ribúla l'ęke ono; l'alị Hámatu bę eze ziru; e woru ephe gbushia. Oo ya bụ lę Júda aburu obodo, a kpuru lę ndzụ; ephe ahaa alị ephe lashia alị odo.

²⁸Owaa bụ umadzu ole, Nebukadineza kpuru lę ndzụ laa alị odo. L'afa k'ęsaa k'ophu o wataru achichi b'ọ chitaru ndu Ju unu madzụ ęsaa; l'ụkporo madzụ iri lę nanu; lę madzụ ęto.

²⁹Yo rua l'afa ophu kwe iya iri l'ęsato, Nebukadineza wataru achichi; yo shi lę Jerúsalemu chita unu madzụ labụ; l'ụkporo madzụ; l'umadzu iri l'ẹbo.

³⁰Yo be l'afa, kwe iya ụkporo l'ęto l'ochichi; Nebuzaradanu, bụ onye ishi ndu l'ęche eze nche abya akpua ndu Ju unu madzụ l'ụkporo madzụ iri l'ęsaa l'umadzu ise lę ndzụ. Mkpakọ ndu a kpuru lę ndzụ aburu unu madzụ iri lę nanu l'ụkporo umadzu iri.

Aatufu Jehayikimu

(2 Eze 25:27-30)

31 Ẹphe anọlephu ụkporo afa l'afa iri l'ẹsaa; k'ọphu a kpuru Jehoyakinu, bụ eze ndu Júda ị ndzụ; l'afa Evilu-merodaku wataru ọbu eze ndu Bábyilonu; eze ono ahaa Jehoyakimu, bụ eze Júda; bya atọfu iya ị mkporo l'ime ụkporo abalị l'abalị ise l'ọnwa k'iri l'ẹbo.

32 Yo leta Jehoyakimu ọnya; bya anụ iya ọkwa, kakọta nshinu karia ị ndu eze ọphu, a kpuru yẹle ẹphe ị ndzụ laa Bábyilonu.

33 Ọ bụru iya bụ ị Jehoyakimu eyefu uwe mkporo iya; bya awata ori nri ị teburu eze gbururu jeye l'ẹge ọo-ọo-beru ị mgboko.

34 Mbọku-mbọku bẹ eze ndu Bábyilonu ono akfujẹ Jehoyakimu ụgwo jeyekpo l'ẹge ọo-ọo-beru; gbururu jeye mbọku ọ nwuhuru.

Egvu-Aphụ

Egvu-Aphụ 1

Iphe-ẹhuka, byaru Jerúsalemu

¹Ha! Ọwaa ẹge mkpukpu ono daburu ochobo; mbụ mkpukpu ono, madzụ shi ji ejiji ono! Ẹge ọphu ọ bya adụ l'ọ bụ nwanyi, maa tufuru; mbụ mkpukpu, e shi maru ẹpha iya l'iphe bụ mbakeshi! Onye ono, shi bụru eze-nwanyi l'iphe bụ mkpukpu ono gbe bụwarunu ohu.

²Ẹnyashi b'ọ rakọtaje ẹkwa; ẹnya adụ-chihu iya adụ-chihu. Ẹnya-mini eshi iya l'ẹnya tsokota iya l'ishi-uga. Ndu ọnyà iya l'ẹphe ha ta dụ onye ọphu abyajẹ iya ọdu ike. Iphe bụ ndu ọnyà iya; bẹ dekotawaru iya ye. Nta-a; bẹ ẹphe bụwa ndu ọhogu iya.

³Ndu Júda; bẹ gudewa kẹ ẹhu, aakpa ẹphe; mẹ ozi mkpọ-nyi-ẹnya, eedzuberu ẹphe; wufu lashia alị ọdo. Nta-a; bẹ ẹphe tükowa iphe bụ mbakeshi dzuru. Ọle ẹ to dukwa nụ ẹke obu ruru ẹphe alị. Ndu achị ẹphe gbabutaakwaru ẹphe l'uzo ifu; to nwe ẹge ẹphe e-shi nahụ.

⁴Iphe, bụ ụzo, e shije eje Záyọnu agụ aphụ; l'ẹ to nwehedu onye eshijekwadu iya nụ eje l'eswe-iphe. Obu-edukfu iya; bẹ ẹgbudu fuchiwaru. Ndu agwajẹ iphe lẹ Záyọnu atsukota ude. Ụnwu-mgbọko Záyọnu l'ẹphe ha nọ l'aphụ; Záyọnu anọdu l'iphe-ẹhuka.

⁵Ndu okfu iya gbe bụwaru nụ ndu ishi iya. Ẹ to nwedu iphe atsu ndu ọhogu iya l'ẹhu. Ọ bụ Ojejoje bẹ pakfutaru iya aphụ; k'ejo iphe o meshikotaru. Ụwegirima iya gbakashihuharu; mbụ lẹ ndu ọhogu kpukotawaru ẹphe lẹ ndzụ laa alị ẹphe.

⁶Ụgvù ono, e shi akwabeje ndu Jerúsalemu ono gvụakwaru. Ndu ishi ẹphe dūwaa l'ọ bụ ele, ẹ ta aphụdu iphe oo-ri. Ike gvụwaru ẹphe l'ẹke ẹphe agbalaru ndu achị ẹphe.

⁷Ọ bụ nta-a, iphe-ẹhuka dakfutaru Jerúsalemu-a b'ọ nyataru iphe, bụ iphe, o shi nweru; mbụ ẹku, o shi nweru l'oge ndiche. Teke ndu nk'iya dalahuru ndu ọhogu iya l'ẹka; b'ẹ tọ dudu onye gbataru iya nụ. Ndu ọhogu iya abuje ẹphe leebe iya ẹnya; ẹphe ajalaha ya ewena kẹ ẹge ọ dakfutaru iya.

⁸Jerúsalemu yesweru ẹka; shiwa ẹge ono merushia onwiya. Iphe bụ ndu shi akwabeje iya ugvu; akpowa iya ẹbo-ẹbo-l'afụ; kẹ l'ẹphe phuru iya l'ẹke ọ gba ọtu. Yẹbedua gẹgedede atsu ude; woru ifu ghaa l'ẹke ọdo.

⁹Emerushi ono, o merushiru onwiya ono; bẹ rakuru iya l'iphe o ye l'ẹhu. Ẹ tọ kpadu ishi ẹge ọo-tsakfu iya l'uzo ifu. Nta-a; bẹ ishi ruwaru iya alị; to nwe onye a-dụ iya ike. Nta-a; bẹ ndu ọhogu mu mekputawaru mu; “Byiko Ojejoje; leduduphu egbe iphe-ẹhuka, mu eje; lẹ ndu ọhogu mu gbe atụakwa okoo ekpu mu.”

¹⁰Ndu ọhogu; bẹ yewaru ẹka rutakota iphe bụ ẹku, o nweru enweru. Ọ phuru iphe bụ mbakeshi, ẹ-ta madụ Nchileke l'ẹke ẹphe je egvua ụlo-nsọ iya kfurukfuru; mbụ ndu ono, nggube Nchileke buchiru t'ẹphe ba abatajẹ lẹ ndzuko ndu nke ngu ono.

¹¹Ndu nk'iya l'ephe ha atsukota ude l'eke ephe achọ nri eriri. Ephe ewotaje iphe ephe nweru gude gbanweta nri; ege ee-shi t'egu be gbulu ephe. “Byiko; Ojejoje lenua mu enya nyata mu; ke l'e ta gubedu mu iphe.”

¹²“?T'o rudu unu l'ehu unube ndu esweta esweta? Unu chikaduduphu enya; phwaru; ?o nwekpooru iphe-ehuka yele iphe-ehuka, mu eje yeru; mbu iphe-ehuka, e wolataru mu, bu iphe-ehuka, bu Ojejoje nuberu mu iya; mboku okpoma enwu iya taphutaphu.

¹³O shi l'imeli zifu oku; yo bya abaa mu l'ime okpu. O wotaru ugbu geberu mu; shi iya lolaa mu azu. Yo bya agbado mu; haa mmu; meji l'atofu mu atofu mboku-mboku.

¹⁴Ejo iphe, mu meshiru b'o gaku agako; O dzeru iya edzedze l'eka; bya ekekoo ya ekeko. O wowaru mu l'olu. Nnajiufu mewaru; uvo agvu mu; O nwuwaru mu nu ndu mu ta agbabegheduru.

¹⁵Nnajiufu mu jikawaru ndu nke mu, bu ndu ike-ka-l'ogu. O kuru ndu soja t'ephe byaru emu ugu; mbu t'ephe gwepya unwu-okorobyu mu. Unwanyi Jada b'o dzoru l'o bu onye adzoshi me l'akpuru vayinu.

¹⁶O bu iphe ono kparu mu ora ekwa; mbu enya-mini alashi mu l'enya. Ophu o dudu onye no mu ntse, a-du mu ike; to du onye e-me te mu zu ume. Nta-a be unwegirima mu nowa nkinyi; ke l'ohogu be lu-kputaru nu.”

¹⁷Zayonu maberu aka; obule e to dudu onye akpa iya ishi. Ojejoje tuwaru ekemu l'ishi Jekopu: le ndu obutobe iya a-buru iya ndu ohogu. Jerusalem buakwa onye aso aso l'eke ephe no.

¹⁸“Iphe Ojejoje meru kfuwaru akfu; ke l'o bu mu kwefuru ike l'okfu iya. Unwu eliphe; unu gebekpoduaphu nchi; lewaru egbe iphe-otsulanu, mu eje! Ndu ogbo lanu ono: le ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi; b'a kpukotawaru le ndu.

¹⁹Mu chikuru ndu mu l'ephe du le mma; obule ephe ghoru mu ugho. Ndu mu, bu ndu achijeru Nchileke aja; me ndu bu ogurennya yifukotaru le mkpuku ono; l'eke ephe achọ iphe ephe e-ri gude nodu ndu.

²⁰Byiko Ojejoje lekpoduduphu eh, mu ejenwu ege o ha; mu ephuhu ephuhu l'ime onwomu. Obu echi mu taa taa; kele mu kwefunukaru ike. L'ime mkpuku b'e gude ugu-mbeke egbushi madu. A bya l'ulo; mgbonwu l'egbu.

²¹Ndiphe nukwarua ude, mu atsu; to dukwa nu onye a-du mu ike. Ndu ohogu mu l'ephe ha nukotawaru ege o duru mu; yo buru eswa, riru ephe eh; l'o bu nggu meru mu iya. Te mboku ono, i kfu okfu iya byanu; k'ophu ephe a-du l'o bu mu.

²²Phunua akirishi, ephe nwekotaru; menua ephe ege ono, i meru mu ono; l'okfu iphe du eji, mu meshiru. Ude, mu atsu; hakwa l'igwe; obu eyofuwa mu eyofu.”

Egva-Aphu 2

Ikpe Ojejoje

- ¹Nnajiufu; shiwa l'ẹhu-eghughu iya; gude urukpu kpọ-chia ndu Záyọnu. Eze ùgvù ono, ndu Ízurèlu shi nweru ono; b'o mewaru; yọ b́uru iphe-mmanu. O gudewa ẹhu-eghughu nwuhaa eze-ùlo iya lẹ Jerúsalemu.
- ²Nnajiufu tanyiru ẹnya mebyishikota ufu ndu Ízurèlu. O gude ẹhu-eghughu nwutsushia ẹke ndu Júda kpuru; yọ b́uru ọkpo-mgbinyiku; O mewaru alì-eze iya; me ndu eze, achì iya nù; ẹphe adarua alì; nafu ẹphe egvu ẹphe.
- ³O gude oke ẹhu-eghughu; nafu Ízurèlu ike iya. O sefuru ẹphe ẹka lẹ ndu ọhogu ẹphe rutaderu. O keru phophopho l'ọ b́u ire-ọku; kepyashia iphe, b́u iphe Jékoju l'ọ ha.
- ⁴O gọberu akfù iya l'ọ b́u onye ọhogu; gude ẹka-utara iya seta iya kẹ jijiji. Iphe b́u ndu, ẹnya eje b'o gbushigeru. O vọtaru oke ẹhu-eghughu iya kpukposhi ndu Záyọnu l'ọ b́u ọku.
- ⁵Nnajiufu gbe dọwanu l'ọ b́u ọhogu. O mewaru Ízurèlu omeliwe; bya emebyishikota ufu-eze iya; kpukpoo iphe, b́u ẹke a kpuru; yọ b́uru ọkpo-mgbinyiku lẹ Ízurèlu. O mewaru t'aphu; me ẹkwa-aphu karu ndu Júda.
- ⁶Ẹke ayi shi edzukoje abaru iya ẹja; b'o feshiwaru. Ojejoje mewaru; Záyọnu azahashia eswe-iphe, oomeje; zahaa jeye me mbọku ọtu-ume. O gudewa ẹhu-eghughu; t'ọ d́uhe iphe ọ ǵberu eze; me onye achijeru iya ẹja.
- ⁷Nnajiufu jikawaru ẹnya-ngweja iya; pawaru ọlo-nsọ iya haa. O hawaru te ndu ọhogu kúkposhikota upho-mkpuma ọlo ndu eze lẹ mkpukpu ono. Ẹphe anọdu l'ọlo Ojejoje tua okokooko l'ọ b́u mbọku eswe-iphe.
- ⁸Ojejoje chì-buwaru iya; lẹ ya e-nwukposhi upho-mkpuma, e gude kpọ-pheta Záyọnu mgburumburu. O gewaru iya ọdo. Ẹ to seladu ẹka azu jeye; yo mebyishihu. O mewaru te ẹke, a kpọ-shiru ike yele upho-mkpuma; raa ẹkwa-aphu. Ẹphe atuko l'ẹphe ha mebyishihukota.
- ⁹Onu-oguzo ẹke, eeshije abahu dashiwaru. Mgboro-ígwè, eegudeje akpọ-chi onu-oguzo ono; b'ọ nyakwoshiwaru; yọ b́uru iyi. Eze, achì iya nù; me ndu ishi iya b'a kpukotaru lẹ ndzu laa iphe, b́u mbakeshi. Ẹ to d́uhedu ekemu, achì ẹphe. Ndu nkfuchiru Nchileke l'ẹphe ha; be Ojejoje te mejehedu t'ẹphe phua àphù.
- ¹⁰Iphe b́u ndu b́u ọgurennya ndu Záyọnu gwoshitawaru l'alì; onu ta d́uhe ẹphe k'okfu. Ẹphe kpowaru ẹja kpua onwẹphe l'ishi; yee uwe-aphu ẹphe. Unwu-mgboko Jerúsalemu; be fukotawaru kpokongu.
- ¹¹Mu rawaru ẹkwa; ẹnya ekoshia mu ekoshi. Meji akfù mu nkfù; obu l'ete mu egvu; kele ndu nke mu b'e gbugewaru. Unwegirima nshì; me ndu e he l'ẹka; be aveshihu aveshihu lẹ mbaduzo mkpukpu.
- ¹²Ẹphe anọduje echiru nne ẹphe mkpu nri: me mkpu mee l'ẹke mbà abyatsua ẹphe atutu lẹ mbaduzo; l'ọ b́u ndu e mekaru iphe; mbu l'ẹke ẹphe nọtsua nne ẹphe l'ẹka; l'abya ọtu-bu ume.

13?Bụ ngunu; bẹ ya e-kfuru ngu? ?Bụ ngunu; bẹ ya a-turu ngu yeru; nggube Jerúsalemu? ?Bụ ngunu; bẹ ya a-sù l'i bụ oyeru iya? ?Bụ onye b'ọ dujewaru ege ọ duru ngu; k'ophu ya e-gude iya ọdu ngu ike; nggube Záyọnu? Iphe, meru ngu nù hakwa l'ọ bụ eze ẹnymu; ?bụ onye e-meghe t'i ka mma?

14Àphù, ndu nkfuchiru ngu phuru bụ ejire; buru ugho. Ephe te medu t'ejo iphe unu voo; k'ophu ee-me t'ẹ b'a kpụ unu lẹ ndzụ. Eja, ephe ziru bụ ejire; buru iphe eduphu madzụ eduphu.

15Iphe bụ ndu esweta esweta akuje ẹka pyongu; nmaa ọtsa; phuphee ishi; sù: “?Bunu-a Jerúsalemu ndo-ọ; mbụ mkpukpu-a, e shi ekuje ‘Nwoma-mma’: ‘Ehu-otso-ena ndu mgboko l'ophu?’ ”

16Iphe bụ ndu ohogu ngu ebukota iphu anụ ngu; l'atupya okpuru-oswa; avoru ngu eze; l'ekfushi; sù: “Ayị mewaru; okpu ephe akpohu obu! Ọ bụ ntanụ; bẹ ayi shikpo chetaru. Nta-a; bẹ ayi nowa ndzụ phụ ishi iya.”

17Ojejoje bẹ mewaru iphe ọ tüberu. O mewaru iphe ọ sùru lẹ ya e-me, bụ ege o kfuru iya teke tehawaruru etete. Ọ tanyiru ẹnya kwatsua ephe. O mewaru tẹ ndu ohogu ngu tua okokoko kpua ngu. O mewaru ndu ohogu ngu t'ephe ka ngu ike.

18Tẹ ndiphe raku Nnajiufu. Nggube upho-mkpuma Záyọnu; t'ẹnya-mini wushikwaa ngu l'ẹnya l'ọ bụ ẹnymu: eswe l'enyashi! T'ẹ b'ọ dukwa teke ịi-kwanyaa ẹkwa ono; haa ya; wata ofucha onwongu ẹnya.

19Gbeshi; wata ẹkwa l'enyashi; l'oge teke ono, nche ẹnyasi awatajẹ ono! Tushihuru Nnajiufu obu ngu l'ọ bụ onye wushiru mini. Chì-lia ẹka; kpọ-kua ya l'okfu ishi unwegirima ngu,

m̀bà atutsua lẹ m̀badzọ.

20Byiko Ojejoje; lenua ẹnya phududunu. ?Bụ onye bẹ i mejewaru ege-a; ?bụ t'unwanyi talahaa anụ unwegirima ephe ọo; mbụ unwegirima, angukwadu ephe ẹra? ?Bụ t'e gbushilaha ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu nkfuchiru Nchileke l'ulo-nsọ kẹ Nnajiufu ọo?

21Nwata; mẹ ogurenaya; zeshiwa lẹ m̀badzọ. Unwu-okoro; me unwu-mgboko mu phe; b'e gbukotawaru lẹ mma. I gbushiru ephe teke ẹhu eghu ngu eghughu. I tanyiru ẹnya gbushia ephe.

22“Ọ bụ ege eekukoje madzụ teke aagba aji; bụ ege i meru iphe eye-egvu; a zaa bya agbaphee mu ẹka labu. Mboku, iphe eghu Ojejoje eghughu; b'ẹ ọo dudu onye nahuru nu; to du onye wafuru nu. Iphe bụ ndu mu heru hefuta; bẹ ndu ohogu mu gbugeru.”

Egvu-Aphụ 3

Ẹkwa-aphụ k'ẹhu onye

1M̀bedua bụ onye jewaru iphe-ẹhuka l'ẹka Nchileke; maru iphe bụ lẹ Nchileke gude ẹhu-eghughu eme madzụ iphe.

- ²O chifuru mu; nwuru mu ye l'ekpuru-ochi; te mu je etsutso l'eke iphoro ta anodu.
- ³Ishi iya bulephu l'o switowa mu eswito mboku-mboku.
- ⁴Ugwehu mu; me akpo ehhu mu; b'o mewaru; yo ose eli. O bu ege ono; b'o shiru tsukoshia mu okpu.
- ⁵Iphe o gude yebuta mu bu iphe atso ile; me iphe-ehuka. O gude iya gbaa mu mgburumburu.
- ⁶O wowaru mu ye l'ekpuru-ochi; l'o bu ndu, nwuhuhawaru nu teke teru enya.
- ⁷O yechiwaru mu k'ophu bu l'e to nwedu eke mu e-shi nahu. O turu mu mkpa lo-tsuta mu.
- ⁸Mu -chia mkpu nta; chia ya imo; raa t'o gbaaru mu mkpu; yo tsu-chia nchi; jika le ya te eyeduru mu onu.
- ⁹O gudewa mkpuma, a gbakposhiru agbakposhi dochishia mu uzo. O mewaru uzo mu adu kporokpokoro.
- ¹⁰O kwaru mu l'uzo l'o bu agu, domiru onwiya; kwaberu madzu; mbu furu mu l'o bu oduma.
- ¹¹O kpufuru mu l'uzo; je alabushia mu alabushi. O meru mu; to nwe onye e-yeru mu eka.
- ¹²O kweru akfu iya; kwaberu mu.
- ¹³O wotaru akfu l'ekpa-akfu iya tua; yo buru mu l'obu tuu.
- ¹⁴Mu buwa onye iphe bu ndu nke mu anoduje achi ochi; mbu ephe gudewa mu agu egvu.
- ¹⁵O mewaru ndzu t'o duru mu ehuka. O gudewa age chejia mu epho.
- ¹⁶O gudewa mkpuma ku-kwoshia mu eze; bya adzo mu lulalula le ntu.
- ¹⁷O mewaru ehhu te gvujeru mu egvuru. Mu ta majehedu iphe bu ehhu-otso-ena.
- ¹⁸Oo ya kparu iphe mu ekfu; su: "L'ugvu; me iphemiphe obule, mu ele enya iya l'eka Ojejoje; te nwehekwa."
- ¹⁹Mu -nyata iphe-ehuka, mu eje; yeru ririri, mu agha; ndzu l'onwiya aburu mu age.
- ²⁰Oobuje teke mu nyataru iya; meji atofu mu.
- ²¹Ole oobuje; mu -nyata iphe lanu-a; ehhu ala mu l'oru iya.
- ²²O bu ege obu Ojejoje, yeru ayi hatabe nshinu kparu iphe ayi te yifudu; ke l'obu-imiko iya ta gvujedu agvugvu.
- ²³Utsu mboku-mboku; be n-yemobu Ojejoje; me obu-imiko iya aduje ophungu ophungu. I bu onye eegude ire iya eka; gudeshia ya ike.

- 24Iphe mu ekfuje l'obu mu bu l'ọ bu Ojejoje bu oke mu. Ọ bu iya meru iphe mu e-gude cheru iya.
- 25Ojejoje anọduje emeru ndu atụ ume atụ-kobe iya ọhuma; mbụ onye anọduje acho iya.
- 26Ọ du mma tẹ madzụ nọdu nggujungguji chee tẹ Ojejoje dzọo ya.
- 27Ọ du mma tẹ nnajiufu byakfuta madzụ l'okoroḅya.
- 28T'onye ọbu nọdukpelephu nwa nggujungguji; keḅe o nweru ege ọo-du; iphe agbanwee.
- 29T'onye ọbu kḅube ifu lẹ ntụ; ke l'ọ nweru ege ọo-du; yo nweru iphe oo-levu ẹnya iya.
- 30T'ọ dobe ishi-nchi; t'ọ onye echi iya ẹnya chita ike iya. Yọ haa t'e gude iphe-iphere nḅ-jia ya ẹpho;
- 31keḅe Nnajiufu te enwufujekwa madzụ gbururu jeyewaru.
- 32O nwekwaruru ege ọo-du; yo mee t'iphe-ẹhuka bya; ọbu l'oo-koshikwaphu lẹ ya bu onye obu-imiko; ke lẹ n-yemobu iya ha nshinu.
- 33E too hejedu iya uhere ọpa-kfutaru madzụ iphe-ọtsu-l'ẹhu; m'ọ bu iphe aphḅ.
- 34Oofuto iphe bu ndu a tḅuru mkpọro lẹ mgboko l'okpa;
- 35mẹ ọnafu madzụ iphe gbaru iya nḅ l'ifu Okaribe-Kakọta-Nḅ;
- 36mẹ l'okpe madzụ ejo ikpe bukota iphe ẹ-ta dudu Nnajiufu mma.
- 37?Bu onye e-kfughe okfu; t'ọ ree; ẹ ba bu l'ọ bu Nnajiufu kweru t'ọ ree?
- 38?Tọ buḅunua Okaribe-Kakọta-Nḅ asuje t'iphe-oma mee; yo mee; l'asujekwaphu t'iphe du eji mee; yo mee.
- 39?Bu ngunu kparu iphe madzụ nwigbaleke-oma a-nọduje agu aphḅ teke aahḅ iya ahḅhḅ k'iphe du eji, o meru?
- 40T'ayi gbuedu igo l'uzo ayi; ghaa ya aghagha; t'ayi kpọlata azḅ lakfuta Ojejoje.
- 41T'ayi zia obu l'ẹke Nchileke, nọ l'imigwe nọ; chi-liaru iya ẹka; sḅ:
- 42“Ayı meswewaru; bya ekwefu ikẹ; ọphu i gḅduru ayı nvḅ.
- 43I phukpuru onwongu ẹhu-eghughu l'ọ bu uwe; nọdu iya chiḅu ayı tḅgburu; gbushia ayı; t'i phḅuru ayı imiko.
- 44I gude urukpu kwechia onwongu; k'ọphu iphe e kfuru ngu te rudu ngu nchi.
- 45I mewaru; ayı aburu ẹswara-iphe; duwa l'ọ bu ikpọzu l'ẹke ndiphe nọ.
- 46Ndu ọhogu ayı ekfuwaru ayı o-beru-t'ọ-kwaa.

- 47N-yemegvu be dakfutaru ayi; a gbashiaru ayi onya; emebyi yeke kpurupyata adakfuta ayi.”
- 48Enya-mini jiru mu enya; keke ndu nke mu b'e gbushikotawaru.
- 49Enya-mini ta atso-buhudu mu atso-buhu l'enya;
- 50jeye teke Ojejoje a-nodu l'imigwe tufu enya lee l'ali.
- 51Iphe mu phuru meru mu ata chichichi; Yo buru ege o duru iphe bu unwu-mgboko mkpukpu mu.
- 52Ndu ohogu mu anoduje achị nta mu ochi nta nwenu; l'e b'o du iphe mu meru ephe.
- 53Ephe nwuru mu ye l'ime nsu; woru mkpuma swichia ya.
- 54Mini tukpuru mu ishi; mu aria le mu phuhuwaru.
- 55Mu nodu l'ime nsu ono kpo-ku nggube Ojejoje.
- 56I nuwaru aroro, mu arọ ngu; su: “Ba adahukwa mu nkichi l'araku ono, mu araku ngu t'i dzọ mu ono”
- 57I kparutaru le teke mu rakuru ngu. I suru te mu ba atsukwa egvu.
- 58Nggube Nnajiufu; o kwa nggu kfuchitaru mu onu; bya agbata ndzu mu.
- 59Nggube Ojejoje; i phuwarua ejo iphe e meru mu; hanaaru mu enge!
- 60I phuwaru ege ephe gwataberu mu ugwo iphe mu meru; me ejo idzu, ephe achikotaru mu.
- 61Nggube Ojejoje; i nuwaru-a ege ephe ekfurushi mu; me ejo idzu, ephe achiru mu;
- 62mbu atabashi, ndu ohogu mu atabashiru mu; mekwaphu ejo idzu, ephe anoduje achiru mu mkpurumkpuru.
- 63Lekpodudunu; o buje; ephe -vudo evudo; me ephe -nodu anodu ephe l'agu mu l'egvu.
- 64“Byiko Ojejoje; gwata nu ephe ugwo ege o gbaru t'i gwata ephe; l'iphe ephe gude eka ephe kpata.
- 65Kpo-chia ephe obu; nggu atu ephe onu.
- 66Gude iphe-eghughu; chia ephe; gbushia ephe le mkpuli igwe ngu; Ojejoje.”

Egvu-Aphu 4

Onodu Jerúsalemu teke o daru

- 1Lewaru ege mkpola-ododo ono, shi egbu ngerengere ono nwakotaru anwanwa. Lewaru ege egiri mkpola-ododo ono duwanu inyichi-inyichi. Mkpuma ulo-nsọ dakashihuwaru nanu nanu le mkpokahu-uzo.

- ²Unwu Záyõnu, bu ndu ɛnya eje, bu ndu ono, du l'ò bu òkpobe mkpòla-ododo; be òkòtawanu l'ò bu ite, e gude ura kpua; mbu l'ò bu iphe ò-kpu-ite kpuru.
- ³Mbu jeye le nkuta-õswa echejekwa unwu iya era; obenu le ndu nke mu; be ejo òkpoma nk'ephe dukwa l'ò bu k'enyi-nwenu echi-egu.
- ⁴Egu era mewaru unwegirima ire anyaru ephe l'akpo. Unwegirima ephe arò nri; ophu o nwedu onye ekweje anu iya ephe.
- ⁵Ndu phu, shi erije nggumufeleshi phu; gbe zeshiwanu egu le mbaduzo. Ndu ophu e gude ekwa uruswe-eze hee; egbe azewanu l'ikpo ntu.
- ⁶Iphe e meru ndu nke mu kaakwa ke ndu Sodomu ono, a byaru bya aji ɛnya; ephe agwawa; t'ò du onye gbaru ephe mkpu ono.
- ⁷Ndu ishi ephe shi ka eberugo ocha ucha. Ephe shi ka era eswi ocha ucha. Ehu ephe shi ka mkpuma-igwe ocha virikiti. Ephe shi achaje gbarakata l'ò bu mkpuma safaya.
- ⁸Obenu le nta-a; be ephe kawa utsukirinya oji uji. E to dudu onye ahubejekwadu ephe ama l'esu-uzo. Akpo ehu ephe swipyabetsuaru aswipyabe l'okpu ephe. O kpohuwaru gbengu l'ò bu nku.
- ⁹Ndu laru l'ogu kakwa mma; ma le ndu egu gbushiru. Mbu ndu egu swiru teletele jeye ephe anwushihu; ke l'ephe ta phudu nri shi l'okfu.
- ¹⁰Unwanyi, nweru obu-imiko gbe gudekwa aka ephe shia anu unwegirima ephe. Yo buru iya bu nri ndu nke mu teke ono, ephe shi ala-l'iyi ono.
- ¹¹Ojejoje gude ege iphe egu iya vua ovuma. O vuru ovuma ege obu enwu iya taphutaphu. O turu oku le Zayonu; yo dzua dzua nto-l'ali, gude Zayonu.
- ¹²Ndu eze ndu mgboko; me ndu mgboko l'ò ha te kwetadu le ndu ohogu; m'ò bu ndu yele onye no le mkpokakfu a-bataghe l'obu-edukfu Jerusalemu.
- ¹³Ishi iya aburu ejo-iphe, ndu nkfuchiru Nchileke meshiru; me l'uruburuku, ndu agbajeru iya eja rushiru; mbu ndu ono, no l'ime mkpukpu ono gbushia ndu doberu aka ndoo ono.
- ¹⁴Nta-a be ephe etsutsowa le mbaduzo l'ò bu ndu ishi. Mee ndu ephe gbushiru; be merushiakwaru ephe; k'ophu bu l'ephe e-ta dudu ke t'e denyi ephe aka l'uwe.
- ¹⁵Iphe aarajeru ephe bu: "Unu lufu; unu ruru onwunu aruru! Unu lufu! Unu lufu! T'ehu unu; be erukwa ayi l'ehu!" To du iya bu; ephe agbalashia je aghaphelaha. Iphe bu mbakeshi ekfulaha: "L'ephe ta anohakwa l'eke-a odo."
- ¹⁶O bu Ojejoje l'onwiya chikashiru ephe. E too ghaheduru ephe ɛnya; ta akwabehe ndu achijeru iya eja ugvu; te mehe ndu bu ogurennya ohuma.
- ¹⁷Ophu ka nu aburu l'ayi lewaru ɛnya onye ogbata; to du iphe ayi letaru iya. Ayi anodu l'ulo nche; l'eche mba, e ta adzo-ghedu ayi.

¹⁸Qoobuje ẹke ayi dzoru ọkpa; igboma l'ege apata-ọkpa ayi; k'ophu bu l'ayi ta alufujehedu le gbororo. Nk'ayi agvụakwa agvugvu. A guakwaru ege ayi a-no-bebe ọgu; ke l'ishi ayi abyawa akparu.

¹⁹Ndu achị ayi ọso ka ugo, ephe l'akpamigwe ephephe. Ephe chiru ayi l'ugvu ugvu; kee; kwaberu ayi l'echi-egu.

²⁰Onye Ojejoje fọtaru, bu iya bu onye bu iya bu ndzu ayi; be dalahwaru l'iduma, ephe turu; mbu onye ono, ayi riru l'ayi a-nodu iya l'ehu; te ndzu dzua ayi l'iphe bu mbakeshi ono.

²¹Unu tee eswa; t'ehu tsoje unu ena unube ndu Edomu; mbu unube ndu ono, bu l'ali Uzu. Obenu l'aa-gbekwa unu iphe-ehuka nk'unu; unu angwa ya; yo gude unu; unu agbaru ọtu.

²²Unube ndu Zayonu; ahuhu, aahu unu gvụakwa. E too hahekwa unu l'uzo odo. Obenu l'unube ndu Edomu; be oo-gwata ugwo ejo iphe ono, unu emeshi ono; tua unu eba k'ejo iphe unu l'o ha.

Egva-Aphu 5

Okfu anu Nchileke t'o phua imiko

¹Byiko Ojejoje; nyatanu iphe meru ayi. Lenua enya; phu iphe-iphere, ayi eje.

²Okè-iphe ayi; be lakotawaru ndu laru alala l'eka. Ufu ayi bukotawa ke ndu mba odo.

³Nna ayi phe; b'e ndu ohogu gbukotawaru; nne ayi phe awushiru; buru ndu mma tufushiru.

⁴Mini, ayi angu; be ayi azu azuzu. Ege ono be temanu ayi eshia iphe le nku; ayi azua ya azuzu.

⁵Ndu ishi ayi dzopyabekwaru ayi ichirukfu. Ike gvụakwa ayi Ephe te ekwe haa ayi t'ayi tuta ume.

⁶Ayi wowaru onwayi ye l'eka ndu Ijiputu; woru onwayi ye l'eka ndu Asiriya; ege eeshi t'ayi phua nri; ria.

⁷Nna ayi phe meru ejo iphe; nwushihu. Nta-a be ayi ala ula iphe ephe meru.

⁸Ndu ohu achịwa ayi; ophu o dudu onye a-dzofuta ayi l'eka ephe.

⁹Ayi aloje ishi ayi alolo; temanu ayi aphua nri, ayi e-ri; kele mgburuma no l'echi-egu.

¹⁰Akpo gbanwuhuru ayi oku; l'o bu ovovo-oku le k'ejo-egu ono, emenu ono.

¹¹Unwanyi b'e mewaru ejo iphe le Ugva Zayonu. O kwaphu ege ono; b'e gudetsuaru unwu-mgboko k'ehuka le mkpukpu, notsua le Joda.

¹²Ndu ishi ayi; be ephe swi-gbushiru. Ndu bu ogurennya; b'e te eyeheduru ugva.

- 13 Ụnwu-okorọbya; b'e guderu l'ike t'ephe gude mkpuma l'akwo iphe. Ụnwegirima unwoke angatsua anganga le nkụ, e boru ephe.
- 14 Ndu bu ogurennya; shiwaa l'obu-edukfu wukahụ. Ụnwu-okorọbya ahawa egvu, ephe aguje.
- 15 Ehu ta atsohedu ayi ena. Egvu, ayi shi eteje ghowaru ayi nggumaphu.
- 16 Okpu-eze, ayi kpu dafuwaru. Nshoo ayi; ke l'ayi mewaru ejo iphe!
- 17 O bu iya kparu iphe meji tofuru ayi; buru iya kparu; enya ayi eletsuwa eruru-eruru;
- 18 kele Ugvu Zayonu; be egbara kfuwaru; nkuta-oswa anodu iya l'akpa uri.
- 19 O bu nggube Ojejoje achi; yo buru nggu a-chi; gbururu jeye le gbururu. Aba-eze ngu a-no tsube l'ogbo sweru l'ogbo.
- 20 ?Bu ngunu meru iphe i zaharu ayi. ?Bu ngunu meru iphe i gharu ayi azu ulori ege-a?
- 21 Wophutanu ayi azu l'eke, i no; byiko Ojejoje; k'ophu ayi a-lakfuta ngu odo. Menua t'iphe, duru ayi le mma ege o shi duhawa l'oge ohazu.
- 22 ?Ti swiwaru eka; swia okpa l'eke ayi no? Wenua pashia; byiko.

Ezekẹlu

Ezekẹlu 1

Aba-eze Nchileke

¹Yo be l'ọnwá k'ẹno gbaru abalì ise l'afa k'ụkporo l'iri. Teke ono; bẹ mu tso ndu a kpuru lẹ ndzụ; buru l'iku Ẹnyimu Keba. Imigwe ekpuhaa; gheru ọnu; mu aphushia àphù bụ iphe Nchileke koshiru mu.

²Yo be l'ọnwá k'ẹno gbaru abalì ise, l'afa, kwe eze Jehoyakinu afa ise; k'ọphu a kpuru iya lẹ ndzụ;

³Ojejoje abya ekfuru yeru Ezekẹlu Buzu, bụ onye achijeru Nchileke ẹja. Ọ bụ l'iku Ẹnyimu Keba lẹ Bábyilonu b'ọ nọ teke ono, Ojejoje byaru bya ekfuru yeru iya ono. Ọ nọ l'ẹke ono; ike kẹ Ojejoje abya iya l'ẹhu.

⁴Mu abya ele ẹnya; oke pherephere, shi l'uzo isheli egude urukpu, dọ egvu; gude ebemu, egbu mọremu mọremu; mọ iphoro, charu vaa bya anọ-pee mu mgburumburu. Echilabu iya ekelephu too l'ọ bụ ope.

⁵L'ọku ono kwaphu; bẹ iphe ẹno, dukota l'ọ bụ iphe nọ ndzụ nọkwaphu. Iphe ẹno ono gbakotaleruphu ụgbugba madzụ.

⁶Obenu l'ọ nwegbaaru ifu ẹno ẹno; mọ ẹbà ẹno ẹno l'ẹhu l'ẹhu.

⁷Okpa ẹphe kfugbaaru akfuru. Apata-okpa ẹphe adukotaleruphu l'ọ bụ k'unwu ophoja eswi; l'egbukota mọrumuru l'ọ bụ ope, e teru manụ.

⁸Ẹphe kfukota ẹka, dọ l'ọ bụ ẹka madzụ lẹ mkpuli ẹbà ẹno, ẹphe kfugbaa lẹ mgbere meku ẹno ẹno ya ono. Ẹphe ẹno ono nwekotaru ifu; nweru ẹbà.

⁹Ẹbà iya ono edegbatsua l'ibe iya. Yọ kpọo giriri chebe ifu l'uzo ifu; to nwe ẹphe onye jeru ọswiba aswiba.

¹⁰A -bya l'ẹge ifu ẹphe gbaru; ẹphe ẹno ono nwekotaru ifu madzụ l'uzo ifu; nweru ifu agu l'uzo ẹka-utara; nweru ifu eswi l'uzo ẹka-ibyita; nweru ifu ugo l'uzo azu ẹphe.

¹¹Ọ bụ ẹge ono; bẹ ifu ẹphe gbakotaru. Ẹbà iya ono; bẹ jalikotaru ajali. Ọ nwekotaru ẹbà ẹbo ẹbo l'ẹhu l'ẹhu; ọphu nonu edegbabetsua nk'ia lẹ k'ibe iya. Ẹbà ẹbo ẹbo ọdo, o fukwaruphu l'ẹhu l'ẹhu b'ọ gude kpuchitatsua onwiya.

¹²Ọphu nonu; yo chebelephu nhamunha l'uzo ifu. Yọ buje ẹke ume, edu ẹphe shiru; ẹphe awuru tsoru iya; ọphu ẹphe 'aswibajedu aswiba.

¹³Iphe ẹno ono, nọsua ndzụ ono ekekotaleruphu l'ọ bụ icheku-oku; m'ọ bụ itsu-oku. Ọ -jeru laa ifu; yo jeru laa azu. Oogbu nwjinwii; ebemu eshi iya l'eme mọremu mọremu.

¹⁴Iphe ono, nọsua ndzụ ono abuje: ọ -ziru jee l'ifu; yo ziru laa azu l'ọ bụ ebemu-igwe.

¹⁵Mu elekwadua iphe ono, nọsua ndzụ ono; bya aphua okpa-igwè, nọ l'alì; gvutsuaru l'iku iphe ono, nọ ndzụ, nwetsuaru ifu ẹno ono.

- ¹⁶Owaa bu ẹge ọkpa-ígwè ono gbatsuaru; me ẹge e gude meshia ya: Ọkpa-ígwè ẹno ono gbakọtaru ugbugba lanu; l'achakota l'ọ bu kirísòlàyítù; ophu nonu; yọ du l'e pyokafuru iya l'ibe ya.
- ¹⁷Yọo buje teke ẹphe tugburu; ẹphe echebekota ifu le mgberemeke lanu; ophu ọkpa-ígwè aghazidu aghazi.
- ¹⁸Igbirimonu ọkpa-ígwè ono hagbaa l'eli eli; dukota egvu. Igbirimonu ọkpa-ígwè ono ẹphe ẹno; be ẹnya kpoleruphu iyeye-e mgburumgburu.
- ¹⁹Yọo buje teke iphe ẹno ono, notsua ndzu ono tugburu; ọkpa-ígwè ono, notsua ẹphe l'azu ono awuru tso ẹphe. Teke iphe ẹno ono wu-lihuru; ọkpa-ígwè ono awu-lihukwaphu tso ẹphe.
- ²⁰Yọo buru eke ume iphe ono, nogbaa ndzu ono shiru; ẹphe awuru shia eke obu; ẹge ono; be ọkpa-ígwè ono awu-lihujekwaphu tsoru ẹphe; ke l'ume iphe ono, notsua ndzu ono; be nokota l'ọkpa-ígwè ono.
- ²¹Teke iphe ono, notsua ndzu ono kpiriberu; ọkpa-ígwè ono akpiribe. Teke o vudo nwandoo; yo vudokwaphu nwandoo. Teke iphe ono, notsua ndzu ono wu-lishihuru; ọkpa-ígwè ono awu-lihukwaphu tsoru ẹphe; ke l'ume iphe ono, notsua ndzu ono; be nokota l'ọkpa-ígwè ono.
- ²²Iphe nokota iphe ono, notsua ndzu ono l'ishi; be susahuleruphu l'ọ bu akpamigwe l'achakota pemu-pemu l'ọ bu aka-mini; du egvu l'ẹnya.
- ²³Le mkpuli iphe ono, susaru l'ọ bu akpamigwe ono; be ẹphe jakashikotaru ẹba; ẹba ẹphe edegbabetua onu. Ẹphe nwekotaru ẹba labu l'ehu l'ehu, kpuchikotaru ẹphe ehuru.
- ²⁴Teke ẹphe atugbu; be mu nuru oda ẹba ẹphe; yo da l'ọ bu ochoku eze ẹnyimu; mbu l'ọ bu olu Okaribe; mbu l'ọ bu ukporo, unukurunu ndu soja. Yọo buje teke ndu ono vudo; ẹba ẹphe ono aku-zitakota aku-zita.
- ²⁵Ya ndono; ẹphe evudo l'ẹke ono ku-zitatsua ẹba ẹphe ono aku-zita; a nua olu, shi l'iphe ono, du l'ọ bu akpamigwe ono, susaru ẹphe l'ishi ono.
- ²⁶L'eli iphe ono, susaru l'ọ bu akpamigwe; nodu ẹphe l'ishi ono; be iphe du l'ọ bu abaeze, e gude mkpuma safaya mee no. Iphe du l'ọ bu madzu abya anodu l'aba-eze ono.
- ²⁷Mu abya elee ẹnya; phua le dube l'ẹke du l'ọ bu ukfu iya je alufu l'ishi; be ekekota l'ọ bu ope, charu too; mbu l'ọ bu oku. Tsube l'ẹke du l'ọ bu ukfu iya gbada; ekelephu l'ọ bu oku; iphoru, egbu nwiinwii achaphee ya mgburumgburu.
- ²⁸O bulephu ẹge ono, evu-mini aduje mboke, mini achi ono bu ẹge iphoru ono du; chaphekota iya mgburumgburu. O bu ẹge ono b'ọ gbaru; mbu odu-biribiri Ojejoje. Teke mu phuru iya; be mu daru kpube ifu l'ali; mu abya anua olu onye ekfu okfu.

Ezekelu 2

Ozi, Nchileke ezi Ezekelu

- ¹Yo ku mu: “Nwa ndiphe; gbeshi vudo evudo! L'o nweru iphe ya e-kfuru mu.”
- ²Yoo gudekwadua iphe ono l'ekfu; ume Nchileke abatawa mu phụ l'ẹhu; palia mu gvube; mu anụ iphe o kfu.
- ³Yọ sụ mu: “Nwa ndiphe; ya ezi mu tẹ mu jekfu ndu Ízurelu; mbụ mba ono, bụ o-kweru-ike, kwefuru ya íkè ono; mbụ ndu ono ẹphe lẹ nna ẹphe shi keshinu ono nyataru iya ndụ jeye ntanụ-a.
- ⁴Ndu ono, ya ezi mu tẹ mu jekfu ono; kwa ekweletekwe; bụru o-kweru-íkè pẹ. Wo tẹ mu sụ ẹphe: ‘L'owaa iphe Okaribe-Kakota-Nụ ekfu.’
- ⁵Mẹ ẹphe -ngaberu iya nchị; mẹ ẹphe 'angabedu; mbụ ndu ọnu-ulo ono, bụ o-kweru-ike ono; bẹ ẹphe a-marua l'onye nkfuchiru Nchileke; bẹ ẹphe l'iya nojeru.
- ⁶“Nggube nwa ndiphe; ba atsukwa ẹphe egvu; ọphu ị tsukwa okfu, shi ẹphe l'ọnu. A makwarua l'ogaramambo; mẹ ami-ogvu gbaru ngu mgburumgburu; nggu l'akpị eburu l'ekalanu; ọle ba atsukwa egvu. Ba atsukwa egvu iphe shi ẹphe l'ọnu; ọphu meji 'atofukwa ngu; kẹ l'ẹphe kwa o-kwefuru-íkè pẹ.
- ⁷Wota iphe mu kfuru ngu; kfuaru ẹphe; mẹ ẹphe -ngaberu ngu nchị; mẹ ẹphe 'angabedu; kẹ l'ẹphe kwa o-kwefuru íkè pẹ.
- ⁸“Olobu; nggube nwa ndiphe; ngabekwa nchị l'iphe mu ekfuru ngu. Ba abukwa o-kwefuru-íkè ẹge ẹphe bụ. Kpuhaa ọnu; ria iphe mu anụ ngu.”
- ⁹Ya ndono; mu abya elee ẹnya; phua ẹka, a machiru mu. Iphe nọ l'ẹka ono bụ ẹkwo, a gwọru agwogwo.
- ¹⁰Yọ bya aphushia mu ẹkwo ono l'ifu. Iphe e deru l'ekwo ono ẹka labụ bụ ẹkwa-aphụ; ẹkwa-anwuhu; mẹ iphe-ehuka.

Ezekelu 3

- ¹Ya ndono; yọ sụ mu: “Nwa ndiphe; tẹ mu ria iphe e doberu mu l'ifu; mu ataa ẹkwo agwogwo-wa. Teke mu tatsuaru iya; mu eje ekfuru okfu nụ ndu Ízurelu.”
- ²Tọ dụ iya bụ; mu abya eghechaa ọnu; yo woru ẹkwo-agwogwo ono ye mu l'ọnu tẹ mu taa.
- ³Yọ sụ mu: “Nwa ndiphe; taa ẹkwo agwogwo-wa, ya anụ mu-a; tajia ẹpho.” Mu abya eworu iya taa; yọ tsokota mu ẹnengerenge l'ọnu l'ọ bụ manụ-engu.
- ⁴Yọ sụ mu: “Nwa ndiphe; tugbua nta-a jekfu ndu Ízurelu je ekfuaru ẹphe iphe ya sụru t'i kfu.
- ⁵Ndu ya ezi mu tẹ mu jekfu ta bukwa ndu okfu ẹphe shihuru ike; dụ ehuka anunu. Ndu ya ezi mu tẹ mu jekfu kwa ndu Ízurelu.

⁶E tọ bụkwa ndu ọha-ntsụ, okfu ẹphe shihuru ike; dụ ẹhuka; mbu ndu mu ta anudu iphe ẹphe ekfu. Ọle; ndege ọ buru ndu ọha-ntsụ ono; be ya ziru mu te mu je; me ẹphe g'angabekwaru mu-a nchi.

⁷Obenu l'ẹ to nwedu le ndu Ízurelu angaaru mu nchi; kele ndu Ízurelu l'ẹphe ha wowaru okpoma kpọ-chia; buru ndu okpoma-ikpokponyi.

⁸Obenu le ya e-me mu te mu dụ l'ọ bu ẹphe; buru onye obu taru mini; buru okpoma-ikpokponyi.

⁹Ya e-me t'obu tahu mu mini; shihu mu ike l'ọ bu mkpuma-igwe; ka ẹkpu-nku oshihu ike. Te mu ba atsukwa ẹphe egvu; ophu ẹhu 'anmaka mu anmanma; e guderu l'ẹphe bu o-kwefuru-ikè phe.”

¹⁰Yọ su mu: “Nwa ndiphe; te mu ngaberu iya nchi ohuma; wotakota iphe-a, ya ekfuru mu-a ye l'obu.

¹¹Tugbua jekfu ndibe unu ono, a kpuru le ndzu ono; je asu ẹphe: ‘Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu!’ Kfuru iya ẹphe: m'ẹphe ngaberu ngu nchi; m'ẹphe 'angabedu.”

¹²Ya ndono; Ume Nchileke abya apalia mu imeli; mu anua igidi, ede mu l'azu; l'ekfu t'a nodukwa l'ẹke Ojejoje bu jaa ọdu-biribiri iya ajaja!

¹³Mu anukwaaphu kapukapu ẹbà iphe ono, notsua ndzu ono l'ẹke ẹphe ajigbatsua onwephe; me igidi okpa-igwe, nonyabe iya nu l'ẹke onma jijiji.

¹⁴Ya ndono; Ume Nchileke ono abya apalia mu; tugbua; mu egude ẹhu-eghughu tugbua; ẹhu agbahụ mu totoroto. Ike Nchileke anodu mu l'ẹhu k'igiri-igiri.

¹⁵Tọ dụ iya bu; mu ejekfube ndu ono, a kpuru le ndzu, bu le Teli-Abibu l'iku Ẹnyimu Keba. Ya ndono; mu erua eke ono, ẹphe bu ono; mu l'ẹphe achiko nodukota l'ẹke ono abali ẹsaa; mu anodu l'ẹke ono; kpoo beru.

Aanmaru Ezekelu okwa

(Ezek 33:1-9)

¹⁶A nolephu abali ẹsaa; Ojejoje abya ekfuru yeru mu;

¹⁷su mu: “Nwa ndiphe; ya mewaru mu te mu buru onye nche ndu Ízurelu. Ọo ya bu; te mu nukwaa iphe ya ekfuru mu; nmaaru ndu Ízurelu okwa, ya anmaru mu te mu nmaaru ẹphe-a.

¹⁸Ọ -buru le ya suru ẹjo madzu: ‘L'ọ buakwa maa’; mu ta lo onye obu ẹka le nchi; su iya t'ọ haa ẹjo ọzo, ootso; k'opu ee-shi ẹge ono dzoo ya ndzu; be onye ono anwuhukwa. Obenu l'oo mbedua; be ochi iya a-tukoru l'ishi.

¹⁹Ọ -bukwanuru le mu loru ẹjo madzu ẹka le nchi; to kwe oha ẹjo iphe, oome; be onwuhukwa. Ọ bu l'ẹka mu; ta aduhedu iya; kele mu dzowaru onwomu ndzu.

²⁰Ọdo bu; teke onye doberu ẹka ndoo nonyaaru; ha ome ohuma; melahaa ẹjo iphe; be mu e-doberu iya iphe oo-kpakota; nwuhu. Keshinu ophu mu ta lodu iya ẹka le nchi;

bẹ onye ono a-nwuhu; k'ejo iphe ono, o meru ono. A zahashia oħuma, o shi mee. Obenu l'oo mbędua; bẹ ya a-tukobe ochi iya l'ishi.

²¹O -buru l'onye doberu ęka ndoo; bẹ mu loru ęka lę nchi; t'ę b'o meshi iphe dę eji; yọ nua ya; to mehe iya; bẹ ndzu e-dzu iya; kę l'ọ nuru ęka, mu loru iya lę nchi. Mbędua eshi ęge ono dzoo onwomu.”

Ire anyaru Ezekęlu l'akpo

²²Ike Nchileke abya mu l'ęhu. Yọ sụ mu: “Tę mu gbeshi jeshia l'obasara alı ono; l'oo ęke ono; bẹ ya e-kfuru nų mu.”

²³Tọ dę iya bų; mu abya egbeshi tugbua jeshia lę nsuda, nọ l'ęke ono. Mu erua; bya aphua odu-biribiri Ojejoje, dę l'ọ bų ophu mu phujehawaru lę mgboro Ęnyimu Keba; mu adaa; kpube ifu l'alı.

²⁴Ya ndono; Ume Nchileke abya apalia mu; bya ekfuru nų mu; sụ: “Tę mu tugbua; je agu-chia onwomu l'ulo mu.

²⁵Nggube nwa ndiphe; l'ee-gude okpukpu kee mu. Mbų l'ee-ke ngu ęgbu; k'ophu ę tii tsohedu ndu ızurelu ejephe.

²⁶Mu e-me t'ire nyaru ngu l'akpo; t'onu buru mu kpütumu-kpüruma; k'ophu mu ta abaghejeduru ęphe mba; kę l'ęphe bų ndu onu-ulo kwefuru ikę.

²⁷O bų lę teke ya kfuru okfu nų mu; bẹ ya e-mee tę mu kpuhaa onu odo. Teke ono; mu asų ęphe: ‘Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nų ekfu!’ Onye o dę t'ọ ngaberu mu nchi; yọ ngaberu mu iya. Onye ę tọ dudu t'ọ ngaberu mu nchi; yọ ha; kę l'ęphe bų ndu onu-ulo, kwefuru ikę.”

Ezekęlu 4

Ęge ee-shi yechia Jerúsalemu

¹“Nta-a nggube nwa ndiphe; pata ishi-eja lanų dobe l'ifu ngu; nggu esee ya Jerúsalemu l'eli iya.

²Unu gbaa mkpukpu ono mgburumgburu; kpua upho-mkpuma, bų okpo-mgbinyiku swibe iya. Unu edoo odu ogu unu iche iche donyabe iya. Unu abya teke ono bya edoo ose-ogu; dophee ya mgburumgburu;

³unu abyakwaphu bya ewota jakpatangu igwè, ha usabusa gvube t'o gvuru l'ọ bų upho-mkpuma nọ-buhu unu lę mkpukpu ono; unu eworu ifu ghaaru iya. T'ọ dulephu l'ọ bų mkpukpu, e yebutaru k'ogu. Yọ buru unu yebutaru iya obu. O bų iphe-a a-buru ndu ızurelu iphe-oħubama.

⁴“I -mebetsua; nggu abya azęru; gbube nkọ l'ęka-ibyita ngu; woru iphe dę eji ndu ızurelu nyibe onwongu. Abalı ole, ii-zęru gbube nkọ ono bẹ bų ęge i vukotaru iphe dę eji ndu ızurelu.

⁵Ukporo abali iri le tete l'abali iri, bu afa ole, ephe mekotaru iphe du eji be mu eme ngu ti vukotaru iphe du eji ndu Izurelu.

⁶Teke i megeru iya ege ono; nggu abya egbube nko odo; ugbiya-a be bu eka-utara ngu be ii-gbube iya; nyibe onwongu iphe du eji ndu Juida. Ukporo abali ebo be mu e-me ngu ti vukotaru iphe du eji ephe; abali lanu be no-chiru enya afa lanu.

⁷“Ghachi ifu l'iphe ono, i mekotaru, ekoshi ege e yebutaru Jerusalemu; nggu egude eka iphoro kfu ege o-o-du obodo ono.

⁸Mu e-gude okpukpu tua ngu t'e b'i gha aghagha jeye teke i no-geru eyebuta ono, e eyebutaru mu ono.

⁹“Nggwu ewota witu; wota bali; me azaku-mbeke; azaku; igberi; me le supelutu wukotaru iya ye l'ite dobe, ii-nodu eri teke ii-ze le mgberemeku ngu ukporo abali iri le tete l'abali iri.

¹⁰Nri, iiri be aa-tubataje atubata nu ngu; nggu eria ya; ngaberu k'echile.

¹¹Nggwu abya ekutakwaphu abamida, ii-nodu anguje ugbo lanu l'uboku.

¹²Nri ono be ii-ri ege itaje akara bali. Nri ono be ii-nodu l'abadoro eke ndu Izurelu a-phugbakotaru iya; gudeje nshi madzu ozori nku ghe iya.”

¹³To du iya bu; Ojejoje asu mu: “O bu ege ono be ndu Izurelu a-noduje ata buredi, e meruru emeru l'iphe bu mbakeshi eke, mu e-ruta ephe je edobe.”

¹⁴Ya ndono; mu asu: “Okaribe-Kakota-Nu; me mu te merubukwa onwomu emeru. Tsube teke mu bu nwata jeye nta-a be mu te debukwaa onu l'iphe nwuhuru anwuhu; ophu mu ta tabukwaa anu, anu ibe iya fo-gburu afo-gbu; ophu o dubukwaa anu, aaso nsu, bahujeru mu l'onu.”

¹⁵Yo su mu: “O du mma. Ya a-ha mu te mu kutaje nshi eswi; gude ghee buredi; l'ozori nshi madzu.”

¹⁶To du iya bu; yo bya asu mu: “Nwa ndiphe; mu e-me te b'o duhe eke aaphuje nri kpata le mkpukpu Jerusalemu. Ephe a-chijeru eka l'obu l'eri nri, a tutaru atuta. Nwa mini, a tadaru l'iphe be ephe a-nodu anguje; l'angu iya l'obu eyofu;

¹⁷ke l'egu me iwe mini a-bya. Onyenonu a-phuje ibe iya; yo kpo ya okfu; ke l'ephe alashi ehu; mkpata iya aburu iphe du eji, ephe mekotaru.”

Ezekelu 5

Ezekelu akpu onwiya ishi

¹Ya ndono; yo su mu: “Nwa ndiphe; pata ogu-mbeke, atsu nko l'ozori agube; gude iya kpushia onwomu ishi; me l'aji-agba; kpota iya je atoo l'iphe aatoje era iphe; maru ege era iya ha. Mu -meebe; mu ekekahu iya uzi eto.

²Oge teke ono, e kechiru ephe ono gvuleruphu; mu ewota uzi lanu l'egbushi ono; me eji-agba ono je akpo oku l'ime mkpukpu ono; mu ekpota uzi lanu ophu gude ogu-

¹⁶Ya e-gude ejo-egu l'ọ bụ akfụ gbagbushia unu; unu aburu kpurupyata. Ya e-me t'ejo-egu ono l'aka nshinu akaka eje; to nwe eke unu aphụ nri kẹ kpata.

¹⁷Mu e-wolataru unu ejo-egu yele ejo anegu egbudu, a-wupyaabe unu. Ejo anegu egbudu ono me ejo-egu ono e-gbushi unwu unu; mee unu; unu te nwe nwa. Mgbonwu me mgbugbu-mma a-phu-kfuta unu. Mu e-gude ogu-mbeke bya unu l'ehu. Ono kwa iphe yebe Ojejoje kfuru ndono.”

Ezekelu 6

Eeburu ndu, agwaje nte onu

¹Tọ du iya bu; Ojejoje abya ekfuru nu mu su mu:

²“Nwa ndiphe; ghachiru ugu, notsua l'ali Izurelu ifu; nggu egude nkuchiru gbakushi iya ephe;

³su ephe: Unube ugu Izurelu; unu nukwaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfuru unube eze ugu; me unwu ugu; unwu nggele; me le nsuda nsuda. Ya abyaakwa te ya gude ogu-mbeke bya unu l'ehu; ya abyakwaa omebyishi eke anoduje agwaru unu iphe.

⁴Enya-ngweja unu be ee-chikposhi. Enya-ngweja insensu unu be ee-nwukposhi. Ndibe unu be mu e-gbushi tu l'ifu nte unu.

⁵Odzu ndu Izurelu be mu a-togbotsua l'ifu nte ephe; ghaa okpu ephe mgburumburu l'anya-ngweja ephe.

⁶Iphe bu eke unu butsua l'iphe bu mkpukpu, notsua l'eke ono a-daburu ochobo; enya-ngweja unu aburu eke dakposhihuru adakposhihu; mbu l'eke unu agbaje eja a-buru iphe daburu ke mmanu; buru iphe a gbagharu agbagharu. Nte unu be aa-dzopyashi adzopyashi; ephe aburu iphe laru l'iyi. Enya-ngweja insensu unu aburu eke ee-tsukposhi etsukposhi. Iphe bu iphe unu gude eka unu mee be ee-mebyishikota.

⁷Ee-gbushi madzu l'ifu unu ege unu a-makwanuru l'ọ bu mbedua bu Ojejoje.

⁸“Obenu l'o nweru ndu ophu ya a-ha t'ephe dzuru; ke l'o nweru ndu a-wafu nu; teke ono, unu a-gbakashi; tsoru iphe bu mbakeshi; me l'ali, du iche iche ono.

⁹Ndu ophu wafuru nu a-nodu le mba ono, a kputsuaru ephe laa ono nyata mu. Ephe anyata ege o ghutaberu mu; mbu k'ogwa nte, bu iphe ephe kporu obu chee; gbe wofu obu l'eke mu no. Ephe anyatakwapu ege iphe eghube mu l'anya, ephe ruberu l'unwu iphe ephe doshiru l'agwaphe. Obekwanu l'akpamara ono, ephe mekotaru ono e-me ephe t'ephe du onwephe ashi.

¹⁰Oo ya bu; ephe amakwanu l'ọ bu mbedua be bu Ojejoje; le mu ta asutsudua le mu e-me madzu akaduru; mu ahaa ya ememe.”

¹¹“Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: Unu kua eka pyongu; unu agbaa okpa kpitikpiti l'ali; unu achia ololokilo k'ahuma; me uruburuku, ndu Izurelu eme; ke l'ee-

gude ogu-mbeke gbushia  phe;  jo-egu e-gbukwaaphu  phe. Ege ono b  mgbonwu e-gbukwaphu  phe.

¹²Ndu ophu n  ote-anya bu mgbonwu e-gbushi  phe. Ndu ophu n  ntse a-la l'ogu. Ndu ophu wafuru nu aburu  jo-egu e-gbufu  phe. Ono bu  ge ya e-shi byabe  phe oke  hu-eghughu iya.

¹³Teke ono; unu amaru l'oo yebedua bu Ojejoje; teke odzu ndibe unu a-zeshi l' ke  phe doshiru nte  phe; me l'anya-ngweja  phe mgburumburu; l'eli ugvu, ha l'eli; me l'onungonu oke ugvu; me le mkpuli oshi, nweru idzu; me le mkpuli achi,  kwo n ; me l'iphe bu  ke  phe akpojeru nte  phe insensu, mkpo iya eshi kwekwekwe oku.

¹⁴Ya e-sechi  ka iya bya  phe l'ehu; mee t'egbara kfu a l'ali ono. Ya e-me iya t'o daburu ochobo; shita l'echi-egu ono rua D bula. O bu  ge ono b  egbara a-kfukota l'iphe bu  ke  phe bu; k'ophu  phe a-maru l'o bu yebedua bu Ojejoje.”

Ezekel  7

Oge ikperazu dukwa ntse

¹Ya ndono; Ojejoje ekfuru nu mu su mu:

²Nwa ndiphe; owaa iphe mube Okaribe-Kakota-Nu ekfuru ali Izuru. Mu suru: “O gvwaru; mbu k'ali ono, gba mgburumburu b  gvwaru nu.

³Nk'unu abywa agvuvu. Ya e-woru  hu-eghughu iya byabe unu. Ya ekpee unu ikpe l'ege unu meru; kfukwaaphu unu ugwo uruburu, unu rukotar.

⁴Mu ta byadu bya aphuru unu imiko le phuu; mu ta aha unu; te mu be me unu iphe. Mu kfufutaje unu ugwo iphe unu meru; mbu me l'uruburu ono, unu arukota ono b  mu akfukota unu ugwo iya. Oo ya bu  ge unu a-makwanuru l'o bu mbedua b  bu Ojejoje.”

⁵“Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu: Iphe- huka abya; mbu iphe- huka ophu   ta anubudua otu onu iya abya.

⁶Oge ikperazu ruakwaru! Oge ikperazu ruakwaru! O kwabekwaru unu akwaberu! O ruakwaru!

⁷Unube ndu bu l'ali-a! O ruakwaru teke unu ekpolashihu. Oge ruakwaru; mboku ono anowa ntse teke utsu a-da; to nwehe onye anokwadu l'ugvu ugvu e-te eswa.

⁸Mu abyawa te mu byabe unu  hu-eghughu mu; gudekota  ge o ghu mu mee unu iphe. Mu e-kpe unu ikpe l'ege unu meru; kfukwaaphu unu ugwo uruburu, unu rukotar.

⁹Mu ta byadu bya aphuru unu imiko le phuu. Mbu le mu ta ahadu unu te mu be me unu iphe; mu kfufutaje unu ugwo iphe unu meru; mbu me l'uruburu ono, unu arukota ono b  mu a-kfukota unu ugwo iya. Oo ya bu  ge unu a-makwanuru l'o bu mbedua, bu Ojejoje b  meru nu.

¹⁰“Mbọku ọbu ruakwaru. O ruakwaru. Teke unu a-la l'iyi ruakwaru; ke l'emegbu, unu emegbu ibe unu be pawaru eka; ekuku, unu eku onwunu ahawa nshinu.

¹¹Ome ehuka edujeru madzu ye l'ome akirishi. To nwedu ndu eme ege ono, a-phodu nu; mbu l'ephe ha, jeyekpo l'iphe ephe nweru enweru be ta adudu ophu a-ga mkpa.

¹²Oge ruakwaru. Mbọku ọbu be ruakwaru nu. T'ehu ba atsokwa onye azu iphe ena; ophu onye ere iphe erere 'agukwa aphu; ke l'oke ehughu iya b'a byabekwaru iphe, bu mkporo-oha ono l'o ha;

¹³l'onye reru iphe ta agbatahekwa iphe o reru gbururu jeye l'ege ephe ebo a-no-beru; ke l'aphu, a phuru mkporo-oha ono ta alakwa ke mmanu. Ishi iya aburu le shita l'ejo iphe, ephe meshiru; b'e to nwedu ephe onye a-du-ghe ike dzoo onwiya ndzu.

¹⁴Ephe gburu upyoku kwakobe k'oje ugu. Obule to nwedu onye ekwe k'oje ugu; ke l'ehu-eghughu Ojejoje byakfutawaru ephe l'ephe ha.

Ee-me ndu Izurelu okpu-akpo

¹⁵“Ogu ada le mkpukpu. Ndu lufuru alufu bu mma b'e gude egbushi ephe. Ndu ophu no l'ufu aburu mgbonwu; me ejo-egu egbushi ephe. Ndu ophu no l'egu bu mma; be eegude mee; ephe adashia l'eba. Ndu ophu no l'ime mkpukpu; be mgbonwu; me ejo-egu a-vu avuvu.

¹⁶Ndu a-wafu nu be a-gbaru lashitsua l'ugvu je anodu eke ono akwa ekwa onwephe; l'ara l'o bu ndo, no le nsuda; mbu onyenonu yo ra k'iphe du eji, o mekotaru.

¹⁷Onyemonye obule be eka a-tshu ume; ikpere aphuhu ephe gberigberi l'o bu mini.

¹⁸Ephe e-ye uwe-aphu; egvu eji ephe ehughu; iphere ekojije ephe ifu ekoji; aa-kpucha ephe ishi akpucha.

¹⁹Mkpola-ocha ephe; be ephe a-ghaka nanu nanu le woroworo; mkpola-ododo a-buru iphe aaso nso; mkpola-ocha me mkpola-ododo ephe; ta adudu ike dzoo ephe mboku, Ojejoje a-byabe ephe ehughu iya. Ephe te egudeghedu iya mee t'egu ba guhe ephe; ophu ephe egudeghe iya kpata nri, e-ji ephe ephe; ke l'o mewaru; ephe enwulahu l'ome iphe du eji.

²⁰Ephe gude mgbubu ephe, ama ntumatu l'eku onwephe; gudekwaphu mgbubu ephe ono l'emeshi ntekpe, bu iphe akpofu l'enwa; gudekwa iya phu l'akpushi iphe du ejo eji. Mu e-melephu iphe ono, ephe meshiru ono t'o buru ephe iphe aaso nso.

²¹Mu e-me te ndu ohodo gwoo iphemiphe obule ono; mbu mu e-me t'o buru iphe ndu akirishi, bu le mgboko anakota le nfu. Ndu ono e-woru iya merushikota.

²²Mu e-wofu ifu l'eke ephe no; ndu ono abya emerushikota eke ono, mu yeru enya ono; mbu le ndu iphura a-bahu l'eke ono; merushia ya.

²³“Meshia egbirigba dobe; kele iphe jiru ali bu ogbu ochi; iphe jiru mkpukpu ono aburu iphe kpangangu.

²⁴Mu e-zita ndu kagekpo akirishi l'iphe bu mbakeshi t'ephe bya anakota ephe ufu ephe. Mu e-mekwaphu t'ekuku ndu oke agadima ono eku onwephe gvụ; ege ono be mu e-mekwaphu t'eke dukotaru ephe le nsọ buru eke e merushiru emerushi.

²⁵Teke oke ọtsu egvu a-bya be ephe a-cho ege ephe e-me t'ehu du ephe agu; ophu ephe aphudu iya.

²⁶Ntakfuru be a-nodu awu tumutumu abyakfuta ephe. Ejo nzi bu iphe a-nodu abya nu. Ephe a-nodu ese t'ephe maru;?m'o nweru aphu ndu nkfuchiru Nchileke a-phuru ephe. Ege ono be ekemu, ndu achijeru Nchileke eja ezije ta aduhedu; ophu ndu bu ogurenya ta akpo-zihuru madzu ụzo.

²⁷Onye eze a-nodu agu aphu; onye ishi a-nodu t'o ma iphe ephe e-me. Ndu ali ono be eka a-nodu anmakota jijiji. Mu a-nodu eme ephe l'ege ephe metaberu. Mu a-nodu ekpe ephe ikpe l'ege ephe ekpe ndu odo. Oo ya bu ege ephe a-makwanuru l'o bu mbedua be bu Ojejoje.”

Ezekelu 8

Àphù k'ẹbo

¹L'afa k'ishingu l'onwa k'ishingu iya l'abali ise l'onwa ono be mu no l'ulo mu; ndu bu ogurenya ndu Júda abya adoo mu l'ifu; ike Okaribe-Kakota-Nu abya mu l'ehu l'eke ono.

²Mu elee enya; phua iphe du l'o bu madzu. Dube l'eke du l'o bu ukfu iya jeye l'ali be dukota l'o bu oku; dube l'ukfu jeye l'ishi be nwukotaleruphu zii l'o bu igwe, a huberu l'oku yo chaa gbarakata.

³Ya ndono; yo bya amachia iphe dulephu l'o bu eka woo mu l'egbushi; pata mu. Ume Nchileke ono apalia mu imeli; mu anodu le mgbaku igwe me ali. L'aphu ono, Nchileke meru; mu aphu ono b'o nodu pata mu jeshia Jerusalemu; paru mu shia eke eeshije abahu l'onu-uzo isheli k'ime ogbodufu eze-ulo Nchileke; mbu eke ono, e doshiru nte, akpataje okopho.

⁴Mu abya ele enya; phua odu-biribiri Nchileke ke ndu Izurelu. Biribiri Nchileke ono dulephu l'o bu egbe iya ono, mu phujeru l'aphu l'echi-egu phu.

⁵Ya ndono; yo su mu: “Nwa ndiphe; ledudunu enya l'uzo isheli.” To du iya bu; mu abya apalia enya phua onu-uzo, shiru onu nggambo ophu no l'uzo isheli, bu onu nggambo enya-ngweja Nchileke no; phua nte-wa, akpatsuje Nchileke iwe.

⁶Ya ndono; yo su mu: “Nwa ndiphe;?i phuru iphe ephe eme. Wo mu;?mu phuru ejo akpamara, ndu Izurelu akpa l'eke-a; shi iya l'achi iya l'ulo nsọ iya. Obenu l'ii-phubakwaaru akpamara odo, ephe aru, gbe kakwaduru owaa eji.”

⁷Ya ndono; yo duta mu jeshia l'onu-uzo, eeshije abahu l'ogbodufu eze-ulo Nchileke. Mu erua; lee enya phua enu, no l'upho-mkpuma ono.

⁸Onye ono, du mu nu ono asu mu: “Nwa ndiphe; tua enu l'upho-mkpuma ono nta-a.” Ya ndono; mu abya eworu upho-mkpuma ono tu-fua; phua onu-ibo l'eke ono.

⁹Yọ su mu: “Bahụ je aphụ ejo uruburuku, ephe arụ l'eke-a.”

¹⁰Tọ dụ iya bụ; mu abya abahụ; lee enya phua unwu anụ, dụ iche l'iche, awuje l'epho, e sekashikotaru l'upho-mkpuma, notsukota l'eke ono; me l'unwu anụ, aakpofu akpofu; mekwaphu iphe bụ nte, ndu Izurelu agwa agwagwa, ephe sekotaru l'eke ono.

¹¹Ndu bụ ogurennya ndu Izurelu adu ukporo madzu eto le madzu iri vudokota l'ifu eke ono; Jazaniya Shafanu be tsokwaphu le ndu ono, vudo l'ifu eke ono. Ephe pakota iphe eegudeje akpo insensu oku l'eka l'ehu l'ehu. Enwuru-oku insensu ono eshi l'iphe ono, ephe patsua l'eka ono lakpo tututu l'eshi kwekwekwe.

¹²Yọ su mu: “Nwa ndiphe;?i phurua iphe ndu bụ ogurennya ndu Izurelu daburu l'eme l'edomi? Onyenonu be bụ l'ulo nte iya b'o noje. Iphe ephe ekfupheje bụ: ‘O kwa le Ojejoje te ledunu ayi enya. O kwa l'o gbaghawaru ali-a.’ ”

¹³Yọ bya asu mu odo: “Ii-phu-a iphe ndu odo, ephe anodu eme, kabaru ndu owananu, ephe eme-wa eji.”

¹⁴Ya ndono; yo bya eduru mu jeshia l'onu-uzo, eeshije abahụ l'ulo Ojejoje l'isheli iya; mu abya aphua unwanyi, dugatsuaru l'eke ono l'ara ekwa agwa Tamuzu.

¹⁵Yọ su mu: “?I phujeru egbe iya owaa; nwa ndiphe? Mbụ ii-phukwaru iphe ndu odo, gbe kokota iphe owaa, ephe eme-wa eji.”

¹⁶Ya ndono; yo bya eduta mu bahụ l'imime ogbodufu ulo Ojejoje ono. L'onu-uzo, eeshije abahụ eze-ulo Nchileke ono be iphe ruru ukporo unwoke l'unwoke ise doru onwephe le mgbaku onokoru, no l'eke ono yele enya-ngweja Nchileke, nokwaphu l'eke ono. Ephe eworu azu ghaaru eze-ulo Ojejoje ono; chebe ifu l'uzo enyanwu-ahata l'efozitaru enyanwu l'uzo enyanwu-ahata l'abaru iya eja.

¹⁷Yọ su mu: “?Mu phujeru egbe iya owaa; nwa ndiphe? Akpamara, ndu Júda akpa ta dukwa ephe biribiri; mbụ iphe ephe eme l'eke-a??Ephe mefutaje t'o buru iphe kpanyanga e-ji ali-a; l'eme t'ehu wata mu onwu damadamu? Wo te mu leduduphu ege ephe ete iya unyi l'ifu!

¹⁸O duwaru mma! Ya e-gude ege iphe eghutabe iya mee ephe iphe. Ya ta aphukwaru ephe imiko; ya ta aha ephe. Ephe e-chikpoo mkpu; yo ji iya nchi; ole ya te eyeduru ephe onu.”

Ezekelu 9

Eegbushi ndu agwa nte

¹Tọ dụ iya bụ; Nchileke abya araa ya arara; mu anua eke o suru: “Unu kpirita akpirita; unube ndu nche mkpukpu. Onye abya nu gudekwa ngwa-ogu iya l'eka!”

²Ya ndono; mu abya aphua unwoke ishingu; ephe eshi l'onu-nggamgbo, no le tukorotukoro l'uzo isheli; onyenonu apagbaaru iphe e gude egbu madzu l'eka. O

nwekwaruphu nwoke lanu ọdo, ẹphe l'iya yi, we ẹkwa ọcha; kpapyiru mkpishi-ẹkwo. Ẹphe awubata bya evudotsua l'iku ẹnya-ngweja Nchileke ono, e gude ope mee ono.

³Odu-biribiri Nchileke ke Ịzurelu gbeshiwaru l'eli cherobimu ono, bu ẹke o shi ọdu ono; tugbua je anodu l'onu eze-ulo Nchileke. Ojejoje abya ekua nwoke onanu, we ẹkwa ọcha; kpapyi mkpishi-ẹkwo ono;

⁴su iya: “Je etsoru Jerúsalemu jephee mgburumburu. Onye i -phukpooru, ada ẹhu l'ara ẹkwa iphe bu uruburuku ono, aaru ono; nggu emee ya iphe-ohubama l'atatifu.”

⁵Ya ndono; mu abya angabe nchi nua ẹke o suru ndu ophu: “Unu tso iya; je etsophee mkpukpu ono gbushikota madzu. Unu ba adukwa onye unu a-phuru imiko; ophu o dukwa onye unu a-ha.

⁶Unu gbushia ndu bu ogurennya; me le ndu bu ikorobya; me unwu-mgboko; me unwanyi; me l'unwegirima. Obenu; t'e b'o dukwa ndu onanu, e meru iphe-ohubama l'atatifu ono, unu e-byi ẹka. Eke unu a-wata ẹphe egbugbu be bu l'eze-ulo mu.” Ya ndono; ẹphe awata ẹphe egbugbu shita le ndu bu ogurennya ophu no ifu etezi eze-ulo Nchileke ono.

⁷Yo su ẹphe: “Unu merushia eze-ulo ono emerushi; unu egbua madzu t'o chiko ogbodufu eze-ulo ono naru.” Yo su ẹphe: “Ngwaa; unu tugbua!” Ya ndono; ẹphe awufu je etsoru mkpukpu ono; gbushilaha madzu.

⁸Teke ono, ẹphe egbushi madzu ono; be mu kwaru nkinyi mu; mu ada kpube ifu; chia mkpu; su: “Owa-a; nggube Okaribe-Kakota-Nu;?ii-gude ẹge ẹhu eghu ngu damudamu gbugee ndu Ịzurelu ophu phoduru nu l'okfu ndu Jerúsalemu to?”

⁹Yo su mu: “Ejo iphe ndu Ịzurelu; me ndu Juda eme be dukwa egvu. E to nwedu ali ono, ẹke ẹphe e-te gbuwaru ochi dobe. Jerúsalemu be ẹphe rushiwaru arushi. Iphe ẹphe ekfu aburu: ‘Le Ojejoje ghawaru ali-a azu. L'e to phujedu iphe ẹphe eme.’

¹⁰Ya ta aphuduru ẹphe imiko; ophu ya 'abyadu bya aha ẹphe. Iphe ono, ẹphe mekotaru ono be ya ewokotaru nyibe ẹphe l'ishi.”

¹¹E ji ekfu; nwoke ono, we ẹkwa-ọcha; kpapyiru mkpishi-ẹkwo ono alata su iya: “Mu meekwaru ẹge i ziru t'e mee.”

Ezekelu 10

Ọdu-biribiri Nchileke egbeshi l'eze-ulo Nchileke

¹Ya ndono; mu abya elee ẹnya; phua iphe du l'o bu aba-eze, e gude mkpuma safaya mee; yo ọdu l'iphe susaru asusa; toko-tsuaru unwu cherobimu ono l'ishi.

²Ya ndono; Ojejoje asu nwoke ono, we ẹkwa-ọcha ono: “T'o pyobatsua l'okpa-igwe, nokota le mkpuli cherobimu ono. T'o ye ẹka le cherobimu ono nanu vo-jitsua ẹka iya l'icheku-oku, no iya nu; ghaa le mkpukpu ono.” To du iya bu; mu ele iya; yo pyoba.

³Ya ndono; cherobimu ono vudotsua l'uzo ohuda eze-ulo Nchileke ono teke nwoke ono pyobaru; urukpu eji ogbodufu eze-ulo ono ejiji.

- ⁴Tọ dọ iya bụ; ọdu-biribiri Ojejoje egbeshi l'eli cherobimu tughua je anọdu l'ọnu-mburu ọzo eze-ọlo Nchileke. Urukpu abya eji eze-ọlo Nchileke ono ejiji; ogbodufu eze-ọlo Nchileke ono achahu biribiri l'ẹke ọdu-biribiri Ojejoje jiri iya tungu.
- ⁵Kapukapu, ẹbà cherobimu ono aji; bẹ onye nọ l'azufu a-nọdu anụ; mbụ l'oda iya edejilephu l'ọ bụ olu Nchileke, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike teke ookfu okfu.
- ⁶Teke Ojejoje sọru nwoke ono, we ẹkwa-ọcha ono t'o wota ọku l'ọkpa-ígwè; mẹ lẹ cherobimu ono; bẹ nwoke ono bahuru je evudo l'iku ọkpa-ígwè lanu.
- ⁷Ya ndono; onye lanu lẹ cherobimu ono amachiwaphu ẹka wota ọku, nọ l'ẹke ono, ẹphe nọ ono. Yọ vọta ọku ono ye nwoke ono, we ẹkwa-ọcha ono l'ẹka. Yo gude iya lufu.
- ⁸Lẹ mkpuli ẹbà cherobimu ono bẹ iphe dọ l'ọ bụ ẹka madzụ nọtsua.
- ⁹Mu abya elee ẹnya phua ọkpa-ígwè ẹno, nọkota l'iku ẹhu cherobimu ono. Ọkpa-ígwè ono nọtsua l'iku ẹhu cherobimu ono nanu nanu. Ọkpa-ígwè ono achakọta l'ọ bụ kirísòlàyitù.
- ¹⁰Ọ bụ ẹge ọkpa-ígwè ọphu dọ; bẹ ọphu dọ. Ọ dulephu l'e wotaru ọkpa-ígwè ọdo pyoo l'ibe iya.
- ¹¹Ẹphe atugbu; ẹphe l'eshi ọzo lanu l'uzo ẹno ono, cherobimu ono ghashiru ifu ono. Cherobimu ono l'eje; ọphu o nwedu ọkpa-ígwè ono ọphu agha aghagha. Cherobimu ono ejekpelephu ala ẹke ishi iya cheberu ifu. Ẹphe eje; ẹphe ta agha aghagha.
- ¹²Ẹhu ẹphe kpamukpamu jeye l'okpurukpu-azu ẹphe; ẹka ẹphe; mẹ l'ẹbà ẹphe; bẹ bukotalẹphu ọ-ka-l'ẹnya. Ẹge ono bẹ ọkpa-ígwè ẹno ẹphe ono dukotakwaphu.
- ¹³Mu anua l'ẹke eekutsua ọkpa-ígwè ono “ọkpa-ígwè ọ-gba-mgburumburu.”
- ¹⁴Cherobimu ono nwetsukotaru ifu ẹno l'ẹhu l'ẹhu; ifu lanu bụ ifu cherobimu; ifu k'ẹbo bụ ifu madzụ; ifu k'eto aburu ifu agụ; ifu k'eno bụ ifu ugo.
- ¹⁵Ya ndono; cherobimu ono alashia imeli. Ọ bụ ndu-wa bẹ bụ iphe nọtsua ndzụ ono, mu phujeru l'iku Ẹnyimu Keba ono.
- ¹⁶Yọo buje: teke cherobimu ono tughuru; ọkpa-ígwè ono, nọtsua ya l'iku ẹhu ono awuru tsoru iya. Teke cherobimu ono sakaru ẹbà t'o phelihu l'ali; bẹ ọkpa-ígwè ono ta alufujekwanu ẹphe lẹ mgboro.
- ¹⁷Teke cherobimu ono nọ nwanggijinggiji ẹphe anodukwaphu nwanggijinggiji. Teke cherobimu ono wu-lihuru; ẹphe awu-lihu tsoru ẹphe; kẹ l'ume iphe ono, nọtsua ndzụ ono bẹ nọkota l'ime ẹphe.
- ¹⁸Tọ dọ iya bụ; ọdu-biribiri Ojejoje alufu l'ọnu-mburu ọzo eze-ọlo Nchileke ono, ọ nọ ono je ekeru l'eli cherobimu ono.
- ¹⁹Cherobimu ono asakaa ẹbà iya; wu-lishikota l'ogbodali ono, ẹphe nọ. Ẹphe awu atugbu; ọkpa-ígwè ono l'awu etso ẹphe. Ya ndono; ẹphe ejee ẹge ono je anọdu l'ọnu-

uzo ophu no l'uzo enyanwu-ahata, eeshije abahu l'eze-ulo Nchileke; odu-biribiri Nchileke Izurelu be no l'eli ephe.

²⁰Ndu-wa bu iphe notsua ndzu ono, mu phuru le mkpuli Nchileke Izurelu l'iku Enyimu Keba; mu abya amawaruphu l'ephe bu cherobimu.

²¹Ephe nwekotaru ifu eno eno; nweru ebà eno eno l'ehu l'ehu. Le mkpuli ebà ephe; be iphe dutsua l'o bu eka madzu nokota.

²²Ifu ephe dukota l'o bu ndu onanu, mu phujeru l'iku Enyimu Keba ono. Ophu nonu ejekpelephu ala l'ifu nhamunha.

Ezekelu 11

Egbushi ndu Jerúsalemu

¹Ya ndono; Ume Nchileke abya apata mu; paru jeshia l'onu nggamgbo ophu no l'uzo enyanwu-ahata, eeshije abahu l'eze-ulo Nchileke. Onu nggamgbo ono be ukporo unwoke l'unwoke ise no; mu aphua Jazaniya Azuru me Pelatiya Benaya l'ime ndu ono. Unwoke labu-wa bu ndu ishi ndu ono.

²To du iya bu; Ojejoje asu mu: "Nwa ndiphe; o bu ndu-wa achije ejo idzu; buru ephe achije idzu, eegudeje eme akpamara iphe du eji le mkpukpu-wa.

³Ephe asuje: '?To gbadua t'a kpushia ulo? Mkpukpu-wa bukwa ite, eeshi iphe; ayibedua aburu anu, eeshi l'ite ono.'

⁴Oo ya bu; nwa ndiphe; gude nkfuchiru; gude nkfuchiru gbakushi iya ephe."

⁵Ya ndono; ume Ojejoje abyawa mu phu l'ehu; su mu te mu; su: "Owaa iphe Ojejoje ekfu: O suru unube ndu Izurelu:?Bu iphe unu laharu ekfukfu ndono. O kwa le mu mahawaru l'o bu iphe unu adabujeru l'ariri ndono?

⁶O kwa unu gbuwaru unukurunu madzu le mkpukpu-wa; mbu l'odzu madzu be kutsuaru akuru le woroworo mkpukpu-wa.

⁷"Oo ya bu; owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: Ndu ono, unu gbushiru kube le mkpukpu ono be bu anu ono; mkpukpu-wa aburu ite ono. Obule ya e-rufu unu le mkpukpu-wa.

⁸Ege o bu ogu-mbeke bu iphe unu atsuje egvu be bu ogu-mbeke be mu e-gude fuaru unu. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu ndono.

⁹Mbu le mu a-chifu unu le mkpukpu-a; nwuru unu nu ndu ohodo. Mu abya ekpe unu ikpe.

¹⁰O bu ogu-mbeke be ee-gude gbugbushia unu. Mbu o bu l'oke ndu Izurelu ephe le ndu odo be mu anodu kpee unu ikpe. Oo ya bu ege unu a-makwanuru l'o bu mu bu Ojejoje.

¹¹Mbu le mkpukpu-wa te egbochitakwa unu ege ono, oogbochitaje anu, e shiberu l'ime iya ono. Mu a-nodu l'oke ali ndu Izurelu nua unu aphu.

¹²Oo ya bụ; unu amakwanuru l'ọ bụ mbedua bụ Ojejoje; ke l'unu te medu iphe mu turu unu ekemu iya t'unu mee; mbụ l'unu te medu ekemu mu. Iphe unu gbe mee be bụ l'unu bya emelaha ege mkpukpu, bupheru unu mgburumgburu eme.”

¹³Ya ndono; mu akpukwadurua nkfuchiru ono l'onu; Pelatiya Benaya akpo-buhu nwuhu. Ya ndono; mu abya ada kpube ifu; chia mkpu; su: Okaribe-Kakota-Nu: “Owaa! ?ime te ndu Izurelu nwa ndu ophu phoduru nu gvube too?”

Ukwa, Nchileke ekwe ndu Izurelu, a kpuru le ndzu

¹⁴To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

¹⁵“Nwa ndiphe; unwunne ngu; mbu unwunne ngu, nggu l'ephe shi le mee; me le ndu Izurelu kpmukpamu be bu ndu Jerusalemu kfuhawaru okfu ephe su l'ephe no Ojejoje ote-nya ntumatu; l'ali Izurelu b'a nuwaru ephebedua t'ọ buru nke ephe.

¹⁶“Oo ya bu; su ephe: Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: O bu oswi-okfu l'oo yebdua be chiru ephe; je aghaa l'iphe bu mbakeshi eke tetsuaru enya; ephe atuko mba le mba dzuru; obenu l'oo ya buru ephe akpo, gbochiru mee l'iphe bu mbakeshi ono.

¹⁷“Oo ya bu; t'i su ephe: Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: Le ya e-shi l'iphe bu mbakeshi; me ohamoha ono, ephe ghakashia ephe ono; chi-phuta ephe azu; bya anu-phu ephe ali Izurelu odo.

¹⁸“Ephe a-lata azu l'ali Izurelu foshikotakpo iphe bu iphe akpofu l'enwa; me l'iphe bu uruburuku, ephe arukota l'eke ono.

¹⁹Ya e-me t'obu ba gbajeshi ephe ebo. Ya e-mekwaphu; ume ophungu abata ephe l'ehu; ya ewofu ephe okpoma, nmaru kpigbingu, ephe nwetsuaru; mee t'ephe nwee okpoma belebele.

²⁰Oo ya bu; k'ophu ephe a-nodu eme iphe ya toru ephe okpa iya; zia obu ali; melaha ekemu iya. Ephe a-buru ndibe iya; ya aburu Nchileke ephe.

²¹Obenu le ndu ophu kporu obu ye l'ogwa-phe iphe akpofu l'enwa; me l'uruburuku, ephe arukota be mu e-woru iphe ephe eme nyibe l'ishi. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.”

Odu-biribiri Nchileke egbeshi le Jerusalemu

²²Ya ndono; unwu ojozi-imigwe cherobimu ono, okpa-igwe notsua l'iku ehuno eworu eba ephe jakashia; odu-biribiri Nchileke Izurelu anodu l'eli ephe.

²³Odu-biribiri Ojejoje apalia onwiya l'ime mkpukpu ono je ege ono jeru l'eli ugu, no l'uzo enyanwu-ahata mkpukpu ono nodu.

²⁴Ya ndono; Ume Nchileke abya apata mu duta mu lasha Babylonu; eke ndu Izurelu, a lutaru l'ogu no. Ya ndono; mu aphu-buhu aphu ono, mu shi phua ono.

²⁵To du iya bu; mu akokotaru ndu Izurelu ono, a lutaru l'ogu ono iphe ono, Ojejoje koshikotaru mu ono.

Ezekelu 12

Ugbugba onye gbaru oso ogu

- ¹Ya ndono; Ojejoje ekfuru nu mu; su mu:
- ²“Nwa ndiphe; o kwa ndu kwefuru ikè be nggu l'ephe bu. Ephe nwekwaru enya; ephe ta phụ ụzo; nweru nchi; ephe ta nu iphe. Ishi iya aburu l'ephe bu ndu kwefuru ikè.
- ³“Oo ya bu; nwa ndiphe; tugbua je egwokota iphe ngu l'ọ bu onye abya oga oso ogu. T'ọ bukwaru l'eswe teke ephe anodu ele ngu t'i gwota l'eke i no; gworu lashia eke odo. O nweru ege oo-du ephe amaru iphe ono, iime ono; e gudekwaru l'ephe bu ndu onu-ulo, kwefuru mu ikè.
- ⁴Teke o beru l'eswe; t'ephe ele ngu enya t'i gwofutakota ngwokongwoko ngu l'ọ bu onye abya oga oso ogu. Teke o ruru l'urennyashi nggu akwalia; teke ephe ele ngu enya; tugbua l'ọ bu onye agba oso ogu.
- ⁵T'ephe ele ngu t'i gvua enu l'upho-mkpuma ngu; shi l'enu ono pyofu ngwokongwoko ngu ono.
- ⁶T'ephe ele ngu enya t'i paru iya dee l'ukuvu; t'ọ bukwaru le gberegbede urennyashi be ii-vuta iya tugbua. Kpuchikwa ifu ngu ekpuchi t'e b'i phụ ali ono; kele mu mewaru ngu t'i buru iphe-ohubama ndu Izurelu.”
- ⁷Ya ndono; mu abya emee ege ono, a suru mu te mu mee ono. To du iya bu; yo be l'eswe; mu abya egwofutakota ngwokongwoko mu, mu e-gude alufu l'ọ bu onye agba oso ogu. Ya ndono; yo be l'urennyashi; mu egude eka swo-fua upho-mkpuma ono. Ya ndono; mu abya egwokokota ngwokongwoko mu le gberegbede urennyashi gbeshi; ephe l'ele mu; mu aparu iya dee l'ukuvu; yo buru mu alufu.
- ⁸Yo be l'utsu; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:
- ⁹Nwa ndiphe; ndu ono, kwefuru iya ikè ono; mbu ndu onu-ulo Izurelu: “?Ephe ta jidu ngu iphe iime ege ono?”
- ¹⁰Su ephe: “Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: Ozi-wa bu onye ishi ndu Jerusalem; me l'iphe bu ndu Izurelu, no l'ali ono b'ọ duru.
- ¹¹Su ephe: ‘L'oo nggubedua be ephe e-gude tube iya nvo.’ Mbu l'ọ bu ege ono, ya meru ono; bu ege oo-du ephe. Aa-kpu ephe le ndzu laa ali odo.
- ¹²Onye ophu bu onye ishi l'ephe ha be e-gwoko iphe nk'iya dee l'ukuvu le gberegbede urennyashi lufu. Aa-swo-furu iya enu l'upho-mkpuma t'o shi lufu. Oo-kwechi ifu iya teke oo-nodu alufu t'e b'ọ phụ ali ono.
- ¹³Mu e-geberu iya ugbu, oo-nma; mu eduru iya jeshia Babilonu, bu ali ndu Kaludiya; ophu o byadu aphu ali ono; buru eke ono be oo-nodu nwuhu.
- ¹⁴Ndu ono, eswipheje iya nu ono be mu a-chikashi nanu nanu; mbu ndu ono, ejejeru iya ozi; me le ndu soja iya. Mu a-mi ogu-mbeke chikfuru ephe.

15“Teke mu chikashiru ephe; ephe achiko iphe bu mbakeshi nonu naru; mbu mee ephe t'ephe ghakahu l'iphe bu mkpukpu nonu; be ephe a-marua l'o bu mbedua bu Ojejoje.

16O bu nwa ndu e ta badu ishi be mu e-me t'e gbuphodo; mu emeekwaphu te egu; me mgbonwu be egbu ephe. Ephe a-koshikota iphe bu mbakeshi ono, ephe nokota ono uruburuku, ephebe ndu Izurelu shi arukota. Oo ya bu ege ephe a-makwanuru l'o bu mbedua be bu Ojejoje.”

Onye nkfuchiru, ehu anma anmanma

17To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

18“Nwa ndiphe; t'ehu anma ngu kpakpakpa teke ii-nodu eri nri; nggu etekwaphu furafura l'angu mini l'otsu egvu;

19su ndu ali-a: Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu le ke ndu bu le Jerusalemu; me ndu ali Izurelu: L'ehu a-nodu anma ephe kpakpakpa; ephe eri nri. Ephe egude meji atofu ngua mini; ke l'aa-chiko iphemiphe obule, no l'ali ephe naa ephe; l'okfu onwú-onwú, ndu eke ono eme.

20Mkpukpu, e bu ebubu l'ali ono be a-bukotaru okpu-ufu; mbu l'ali ono gbaa mgburumburu a-daburu ochobo. Oo ya bu ege unu a-makwanuru l'oo yebedua bu Ojejoje.”

21To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

22“Nwa ndiphe; bunua ngunu bu etu ono, unube ndu Izurelu akpujekpo l'onu mkpurumkpuru; mbu ephe asuje: ‘mboku-mboku, sweru esweswe be aphù, a phuru abuje aphù iphorò.’

23Su ephe ege-a: Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu; o suru: Mu e-me t'etu ono ba nohe; mbu l'aa-nmabuhu etu ono l'ali Izurelu; su ephe l'uboku atwakwa kperere-kperere teke aphù, aaphukota e-mekota l'ege a phuru iya;

24ke l'oo-buhu; mbu k'ophu aphù iphorò, Izurelu aphuje; me k'ozi eja ehu akpo-vohu, ndu Izurelu ezije;

25mbedua, bu Ojejoje e-kfu okfu; iphe mu kfuru avua teke ono. O bu l'ogbo unu-a; unube onu-ulo-wa, kwefuru ikè-wa be ya e-medzu iphe bu iphe ya kfuru. Ono bu iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu ndono.”

26To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

27“Nwa ndiphe; ndu Izurelu gbe ekfukwa l'aphù ono, i phukotaru ono buru iphe e-mekota l'afa olemole, noru l'uzo ifu; mbu l'iphe ono, i phukotaru l'aphù ono be bu iphe e-meru le teke teru enya.

28Oo ya bu; su ephe ege-a; le Okaribe-Kakota-Nu be suru l'e to nwedu okfu iya ono me nanu, a-kpo ukfu ememe. Iphe mu tafutaru onu kfu be e-mekota l'ege mu kfuru iya. Ono iphe Nnajiufu, bu Nchileke ekfu.”

Ezekelu 13

Àphù, aaphuru unwoke, gude ụgho ekfuchiru Nchileke

- ¹Tọ dọ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; sụ mu:
- ²“Nwa ndiphe; gude nkuchiru kfuru maberu ndu nkfuchiru ke Ízurelu; kfuru ndu ono, agbataje iphe ọ-gba-l'obu ekfu ono: T'ephe ngabe nchi; nua iphe Ojejoje ekfu!
- ³Okaribe-Kakota-Nụ sụru ege-a: Nshọo! Unube ndu ono, eme eswe ekfuchiru Nchileke; mbụ ndu ono, asuje l'ephe phuru iphe l'ẹ bọ dọ iphe ephe phuru.
- ⁴Unube ndu Ízurelu; ndu nkfuchiru unu bukwa 'ọ-ga-ẹ-mkpa be ephe bụ. Ephe dulephu l'ọ bụ nkuta-ọswa, nọ l'okpu-ufu;
- ⁵ke l'ẹ to nwedu onye tujeru njama oje l'upho-mkpuma ndu Ízurelu, gbashiru ọru; mekwazi t'ọ shihu dudurudungu k'ogu kwabe ke mbọku ke Ojejoje.
- ⁶Àphù, ephe aphụ bukota ke mmanu. Eja, ephe ezije abukotaru ejo-ire. Ephe asuje le Ojejoje sụru; le Ojejoje ziru ephe; ephe egbe elejele-e ọnya t'iphe ephe kfukotaru ree.
- ⁷?T'ọ bụdu ejo-ire be unu anọduje adzụ teke unu sụru l'unu phuru àphù; l'ezị eja iphoro; sụ l'ọo Ojejoje sụru; l'ẹ b'ọ dọ iphe ya kfuru?”
- ⁸Ọo ya bụ; Nnajiufu, bụ Nchileke sụru ege-a: “Ọ bụwaru ke mu l'unu k'ejiru ono, unu dzushiru ono; me k'àphù iphoro ono, unu phukotaru. Ono iphe Nnajiufu, bụ Nchileke ekfu ndono.
- ⁹Ọo-buru ke mu le ndu aphuje àphù iphoro; mbụ ndu ono, eja, ephe ezije abuje eja iphoro. Ephe ta byahedu bya aburu ndu nke mu ọdo; mbụ l'epha ephe ta anohedu le Ízurelu ọdo; ophu ephe abyadu bya atụ okpa l'alị Ízurelu ọdo. Ọo ya bụ; ephe amakwanuru l'ọ bụ yebedua bụ Okaribe-Kakota-Nụ.
- ¹⁰“Ephe dusweru ndu mu ọzo l'ekfuphe sụ le nchi dọ ndo. Obenu le nchi-odu-ndoo ta nọdu; l'ẹke ọ bụ agbagbanggogo upho-mkpuma b'a kpuru; ephe egude iphe-ọcha tụa ya nkweja.
- ¹¹Kfuru ndu ono, gude iphe-ọcha chia nkweja l'upho-mkpuma ono l'ọo-dakwa. Ya ezi úkpòrò mini; zia aka-mini; ejo oke pherephere abya ajia ya ẹka.
- ¹²Uphe-mkpuma ono dalephu; be aa-jikwa-a unu; sụ: “?Nanuhunu nkweja ono, unu chiru iya ono?” ”
- ¹³Ọo ya bụ; Okaribe-Kakota-Nụ sụru ege-a: “Mu e-gude ẹhu-eghughu mee t'ejo pherephere phee; mu egudekwaphu iphe-eghughu mee; aka-mini, dọ l'ọ bụ mkpuma adashia mebyishia iphe. Mu e-mekwaphu t'ukporo mini chia mebyishia iphe.
- ¹⁴Mu e-nwutsushikota upho-mkpuma unu ọbu, unu gude iphe-ọcha tụa nkweja ọbu; mbụ mu e-me te yele alị tuko nanu; mbụ mu e-mele iya phụ te ntọ-l'alị iya daburu ke mmanu. Teke ọ dakposhuleruphu ono be unu a-bukotaru kpurupyata l'ime iya; ọo ya bụ ege unu a-makwanuru l'ọ bụ mbedua be bụ Ojejoje.

¹⁵“O bu ẹge ono; be mu e-shi byabe oke ẹhu-eghughu mu l'upho-mkpuma ono me l'ehu ndu ono, gude iphe-ocha chia ya nkweja ono. Teke ono; ya akakwanuru unu l'upho-mkpuma ta anohedu; ndu chiru iya nkweja ta nohe;

¹⁶bu iya bu ndu nkfuchiru Izurelu ono, shi anoduje ekfuru ndu Jerusalemu l'ephe phuru aphu; yo buru nchi-odoo; le nchi e-ba adukwanu ndoo ono.” Ono iphe Nnajiufu, bu Nchileke ekfu ndono.

Aphu, aaphuru unwanyi, gude upho ekfuchiru Nchileke

¹⁷Oo ya bu; nwa ndiphe; ghachiru unwanyi ndibe unu ifu; mbu ndu ono, agbataje iphe o-gba-l'obu l'ekfu le Nchileke suru; le b'o du iphe o suru; gude gbakushi iya ephe.

¹⁸Su ephe: “Le Nnajiufu, bu Nchileke suru: Nshoo unu! Unube unwanyi ono, agwoje ogvu keshia l'o bu oswi; gbabetsua ndu unu gworu iya le nkwo-eka; bya eshi uzo, du iche iche kechishia ndiphe enya, bu iphe ephe gude achi nta ishi madzu.?Unu e-gude oswi; kechishia ndibe mu; unubedua anahu to?”

¹⁹Unu gudewa ke nwa ochileka bal; me ochileka buredi, aanuje unu; meswee mu l'eke ndibe mu no. Unu shiwa l'ejo-ire, unu anoduje adzuru ndibe mu; mee ndu e-ta ga anwuhudu nu; ephe anwushihu; ndu ophu ga anwushihu nu anodu.

²⁰“Okaribe-Kakota-Nu suru ege-a: O buwaru ke mu l'ogvu unu ono, unu gude ahacha madzu l'o bu nwenu ono. Mu a-gbabushi ogvu unu ono, unu chibekotaru l'eka t'ephe nahu l'o bu nwenu, a dzofuru l'onya.

²¹Iphe unu gude kechishia onwunu ifu be mu a-toshi; nafuta ndibe mu l'eka unu. Ephe ta byahedu bya aburu ndu ogvu unu anodu egudeje. O bu teke ono be unu a-maru le mu bu Ojejoje.

²²Eshinu ophu unu gudewa ejo-ire mee ndu doberu eka ndoo; aphu atsuru ephe; l'eke mu mekwaru t'ephe ba gujeshi aphu; mbu k'ophu unu nuru ndu akirishi okpu-ikike t'ephe be shi l'iphe du eji, ephe eme lufuta dzoo onwephe ndzu;

²³be unu ta byahedu bya aphu aphu ono, abukotajeru aphu iphoru ono odo; ophu unu abyadu bya ezijekwadu eja. Mu a-dzofuta ndibe mu l'eka unu. Oo ya bu ege unu a-makwanuru l'o bu mbedua be bu Ojejoje.”

Ezekelu 14

Aanma ndu agwa nte ikpe

¹To du iya bu; ndu bu ogurennya ndu Izurelu aharu byakfuta mu; Ephe abyatashia bya anodukota anodu l'ifu mu.

²Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

³“Nwa ndiphe; ndu-wa be kporu obu ye l'ogwa nte. Nte ono be dubaakwaru ephe l'iphe du eji bya aburu iphe ephe evukotaje daa.?Ephe tubesu l'o nweru iphe ephe aji-taghe mu?”

⁴“Oo ya bu; kfuru ephe; su ephe: ‘Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: O -nweru onye Izurelu, kporu obu ye l’ogwa iphe; shi ege ono ye aka l’iphe e-me t’o vukota iphe daa; onye ono -kpapyabe iphe ono; jekfushia onye nkfuchiru Ojejoje njita; kwa yebe Ojejoje gedegede a-karu iya ege o tsa-kfu iya.

⁵Mu e-me ege ono te mu gude lolata okpoma ndu Izurelu azu; mbu ndu ono, gudewa ogwa-phe nte gbeshikota mu l’ehu ono.’

⁶“Oo ya bu; kfuru ndu Izurelu le Okaribe-Kakota-Nu suru ege-a: Unu taa onwunu uta haa ogwa nte ono, unu agwaphe; mbu t’unu haa iphe bu uruburuku ono, unu arukota ono.

⁷“O -nweru onye Izurelu; m’o bu onye byaru abyabya, gbafuru yebe Ojejoje l’eka; je akporu obu ye l’ogwa iphe; shi ege ono ye aka l’iphe e-me t’o vukota iphe daa; onye ono -kpapyabe iphe ono jekfushia onye nkfuchiru Ojejoje njita b’o kwa yebe Ojejoje gedegede a-karu onye obu ege o-tsakfu iya.

⁸Mu a-ghachiru onye obu ifu; mee onye obu iphe ee-gude kwaa enya; mbu mu e-melephu onye obu iphe aa-nodu anma l’etu k’iji iya. Mu e-bufule iya phu le ndu nke mu. Oo ya bukwanu ege unu a-makwanuru l’o buphu mbedua gedegede be bu Ojejoje.

⁹“Teke o buru l’onye nkfuchiru Ojejoje nonyaru phua aphu iphoro be bukwa mube Ojejoje be ziru iya; yo phua aphu iphoro; obule onye ono be mu e-gbukwa t’e b’o yihe le ndu nke mu, bu ndu Izurelu.

¹⁰Ejo iphe ono, ephe kpatakotaru ono be ephe e-vukotaru. O kwa iphe ee-me onye nkfuchiru Nchileke ono be ee-mekwaphu onye jeru iya njita.

¹¹Oo ya bu ege ndu Izurelu ta anoduhedu agbafu mube Ojejoje l’ehu; ophu ephe ta anoduhedu emekwadu uruburuku ono, ephe eme ono gude iya l’emerushi onwephe. Ephe a-buru ndibe iya; yebedua aburu Nchileke ephe. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.”

Nówa; Dánèlu; mę Jobu

¹²Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

¹³“Nwa ndiphe; o -buru le mba mesweru yebe Ojejoje; ya te gudehe ire ephe aka; ya abya adaa ephe aka: mee t’e b’o duhe nri, ephe a-phuje ria; wotaru ephe ejo egu; gbushia madzu; gbushia elu ephe;

¹⁴b’e to nwekwa me umadzu eto-wa; mbu Nówa; Dánèlu ye Jobu bu l’eke ono; kwa onwephe kpu be ephe e-shi l’odobe-eka-ndoo nk’ephe dzoo. Ono bu iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.

¹⁵“O -buru le ya gude ejo anegu-egbudu fuaru mkpukpu ono; anegu-egbudu ono atagbushikota ndu bu iya nu; k’ophu e to dudu onye a-du ike esweta iya; okfu l’anegu-egbudu jiru eke ono;

16 k'ophu yẹbe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu; sụ: Kamenu; l'umadzu ẹto ono ta adukwa ike dzoo unwegirima ẹphe; ndu k'unwoke m'ọ bu ndu k'unwanyi; gbahaa onwẹphe bẹ ẹphe a-du ike dzoo; alì ono adaburu ochobo.

17 “Ọ -buru lẹ mu gude ogu-mbeke fọaru mkpukpu ono; sụ t'ogu-mbeke ono rukota l'iphe bu mkpukpu ono; mbu mu -gbushia madzu, bu iya nu; mẹ elu ẹphe

18 bẹ mube Ọkaribe-Kakọta-Nụ suru k'ophu mu nokpo bẹ ẹ to nwedu mẹ umadzu ẹto ono no iya bẹ ẹphe ta adukpokwaanu ike dzoo unwegirima unwoke ẹphe; m'ọ bukwanu unwegirima unwanyi ẹphe; gbaha onwẹphe bẹ ẹphe a-du ike dzoo.

19 “Ọ bukwanu lẹ ya yeru mgbonwu l'alì ono; mbu ya -gude iphe-eghughu mee tẹ madzu laa l'ogbu l'ẹke ono; mbu gbushia ndu, bu iya nu; mẹ elu ẹphe;

20 mube Ọkaribe-Kakọta-Nụ suru k'ophu mu nokpoo b'ẹ to nwedu m'ọ bu Nówa; mẹ Danelu yele Jobu no iya bẹ ẹphe ta adukpokwaanu ike dzoo unwegirima unwoke ẹphe; m'ọ bukwanu unwegirima unwanyi ẹphe; gbaha onwẹphe bẹ ẹphe a-du ike dzoo; kẹ l'ẹphe bu ndu doberu ẹka ndoo.

21 “Kele Ọkaribe-Kakọta-Nụ suru: Ege ophu ọo-tsa-kfukwanu Jerúsalemu teke mu e-gude ọzo iphe n-yemegvu ẹno-wa bya afuaru ẹphe: Ogu-mbeke; mẹ ejo-egu; mẹ ejo anegu-egbudu; mẹ mgbonwu tẹ mu gude ẹphe gbufu madzu, bu iya nu; mẹ elu ẹphe.

22 Obenu l'ẹge ọ du-habe bẹ oo-nwekwaru-a ndu a-wafu nu. Ndu a-wafu nu ono bẹ bu unwegirima unwoke mẹ unwegirima unwanyi, bu ndu e-shi l'ẹke ono lufuta byakfuta unu. Teke unu phuru umere ẹphe mẹ ẹge ẹphe eme bẹ obu a-lazita-a unu lẹ ndakfu ono, dakfutaru Jerúsalemu ono; mbu ndakfu ono, mu meru; yo dakfu ẹphe ono.

23 Obu a-lazita-a unu teke unu phuru umere ẹphe mẹ ẹge ẹphe eme. Unu a-marua l'ẹ to nwedu iphe mu meru l'ẹke ono, mkpata iya ta nodu. Ono iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu.”

Ezekẹlu 15

Ẹtu oshi vayinu

1 Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; sụ mu:

2 “Nwa ndiphe;?nanu iphe oshi vayinu gude ka ẹkali-oshi ndu ọdo, no l'oswa mma.

3 Mbu; oshi, e gbutaru l'oshi vayinu;?o nworu iphe ọ du k'ememe.?Ee-gudeghe iya pyita nggu to?

4 Mbu teke e woru oshi vayinu ono chiru ye l'oku t'ọ buru nku; oku ekee ẹphe ishi labu ishi labu; kebashia echilabu iya ekebashì;?o nweru iphe ọ dukwadu k'ememe?

5 Teke ọ buru l'ẹ to gadu mkpa teke o dzuru oke;?bu teke oku gbe kebashia ya ekebashì; b'o nweru iphe ee-gude iya mee?

⁶“Oo ya bu; Okaribe-Kakota-Nu sūru ẹge-a: O bu ẹge ono, mu wotaru oshi vayinu l'iphe bu oshi, no l'oswa t'ọ buru nku, eeye l'oku be ẹge mu e-me iphe bu ndu bukota le Jerúsalemu.

⁷Mu a-bya aghachiru ẹphe ifu mee ẹphe iphe. A makwaru-a l'ẹphe lufutakwaru l'oku ono; obenu l'oku ono e-ke-e ẹphe. Teke mu a-gha-chiru ẹphe ifu mee ẹphe iphe; be unu a-ma l'ọ bu mbedua bu Ojejoje.

⁸Ya e-me ali ono t'ọ daburu ochobo; ke l'ẹphe ta budu ndu e gude ire ẹphe ẹka. Ono bu iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.”

Ezekelu 16

Jerúsalemu; mkpukpu, ẹ te gudedu ire iya ẹka

¹Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

²“Nwa ndiphe; mee te Jerúsalemu phu ejo akpamara, ẹphe eme;

³su ẹphe: Le Okaribe-Kakota-Nu ekfuru Jerúsalemu: L'ẹke a muru ngu; be bu le Kėnanu. Nna ngu bu onye Amoru. Nne ngu aburu onye Hetu.

⁴Mboku, a muru ngu; b'ẹ te budu ngu otubo; ophu ọ dudu onye ghuru ngu ẹhu; te inyi ba anọ ngu l'ẹhu; ophu e tedu ngu unu; ta phu-kpu ngu ẹkwa.

⁵E to nwedu onye imiko ngu duru; to du onye nweru obu-imiko l'ẹke i no; k'ophu nweru iphe ono ophu ee-meru ngu. Iphe gbe mee nu bu l'a muru ngu; pata ngu je atogbo l'egu; kele mboku, a muru ngu b'a muru ngu; nggu aburu nwata, aakpofu akpofu.

⁶“To du iya bu; mu eswetade l'ẹke ono; phua ngu l'ẹke i daburu l'egvu mee ngu. Nggu egvu mee ngu ono mu asu ngu: ‘Te ndzu dzukwaa ngu!’

⁷Mu meru ngu; nggu evua gbagobago l'ọ bu oshi, no l'ẹke ẹhu du iya mma. Nggu abya evua; ha ogologo; kadzua kpurukputu; era eji ngu obu; mbu nggu efua eji ehe l'agba ọtu; gbaru ọtu swanmangu.

⁸“To du iya bu; mu eswetade ọdo phua ngu; maru l'i kajiwaru k'akpakfube. Mu abya aloa ishishi ẹkwa mu phu-kpua ngu; gude iya gbochia ngu ukfu. Ya abya eriaru ngu nte; nggu iya abya agbaa ndzu. Nggu aburu nk'iya. Ono bu iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.

⁹“O bu mbedua bya abya aghua ngu ẹhu; sashia ngu mee ono; jia ngu manu;

¹⁰bya eworu uwe, a kparu l'ekwa, a dzuru; dengashia ya edengashi yee ngu; bya eworu akpokpa, e gude akpo mee ye ngu. Mu abyakwaphu eworu ẹkwa-ocha webe ngu; bya eworu uwe, ere ntumatu ye ngu.

¹¹Mu byaru bya egude iphe aanyaje anyanya; me ophu aagbajeru agbaru memaa ngu. Mu gbaberu ngu mba l'eka; bya anyabe ngu iphe-olu;

- 12**byakwaphu eyeshia ngu echi imi mę iphe-nchi; bya eworu okpu, ama ętu kpube ngu.
- 13**Ya ndono; a bya egude mkpọla-ododo; mę mkpọla-ọcha memaa ngu; uwe, iyeje bu uwe, e meru l'ękwà-ọcha; mę uwe, ere ntumatu; mę uwe, a kparu l'ękwà, a dzuru dengashia ya edengashi. Nri, iirije aburu ntụ witu; manu-ęngu; mę manu olivu. Ya ndono; nggu amalaha iphe du biribiri; bya agho eze-nwanyi.
- 14**Udu ngu atuko iphe bu mbakeshi jegbaru le mma, iima; ke l'ęgiri iphe ono, mu nuru ngu ono meru; nggu amafu akpo. Ono bu iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.
- 15**“Obenu l'i gbe kpwaruru obu ye le mma, iima; gude l'ude ngu ngawaru ekemeke obule le mma, iima; watawa nu oga okpara. Iphe bu onye esweta esweta; nggu l'iya aze. Mma ngu ono eshi ege ono buru ke onye obu.
- 16**Uwe ngu b'i haru wota koshikota l'ulo nte ngu gude memaa ya, bu eke iinoduje emerushi onwongu. Egbe iphe ono ta dudu k'ememe; mbu egbe iphe ono ta dudu ke t'e jekpo ya ememe le phuuko.
- 17**I wotakarua iphe aanyaje anyanya; mę iphe a gba l'eka, mu nuru ngu; mbu iphe e gude mkpọla-ododo mu; mę mkpọla-ọcha mu mee; nggu egude iya metaru onwongu nteke, a pyishiru l'ugbugba nwoke; gude epe l'emerushi onwongu.
- 18**Nggu abyakwaru bya achita uwe ngu, a kparu l'ękwà, a dzuru dengashia ya edengashi; woru yeshia nteke ono; bya egude manu mu mę insensu mu gude gwaa epe.
- 19**Ege ono b'i wotaru nri ono, mu nuru ngu ono; mbu iya bu ntụ witu; manu olivu; mę manu-ęngu; gwooru epe eja, eshi mkpo.” Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.
- 20**“Nggu abyakwaduru bya achita unwegirima unwoke; mę unwegirima unwanyi, i mushiru mu; gude gwalahaaru agwa t'epe buru iya nri. Okpara ono, igba ono; to dudu ngu eji to?
- 21**Unwegirima mu b'i gbushiru; chiru epe nu t'a kporu nte oku.
- 22**Iphe bu uruburuku ono, iirukotakpo ono; mę emerushi ono, iimerushi onwongu ono b'e t'i dukpodua ike nyata teke i shi buru nwata; mbu teke ono, i shi agba otu; mbu gbaru otu daburu swanmangu; nodu l'egvu mee ngu.”
- 23**Okaribe-Kakota-Nu suru: “Nsho nggu-a! Nsho nggu-a; yeru ejo iphe ono, iime ono.
- 24**Nggu egbe jekwaduru je akparu onwongu eze ulo; bya akpotsua ugulangvu ulo nte l'ipe bu edukfu, nonu.
- 25**Nggu akpugbaru ugulangvu ulo nte l'ipe bu mkpokahu-uzo; shi ege ono mebyishia mma ngu ono. Ke l'obuje iphe bu onye eswe esweswe; buwa t'i woru onwongu toboru iya; shi ege ono kabaaru oga okpara.

- 26**I merushiru onwongu nggu lẹ ndu Íjiputu, bu ndu obutobu ngu, bu iphe anọduje agu-phe iya bu ẹgu omerushi onwiya; nggu eshi ẹge ono l'emerushi onwongu l'eje; shi ẹge ono mee; iphe ewelaha mu ntumatu.
- 27**“Tọ du iya bu; ẹka iya abya erua ngu l'ẹhu. Ya ekebota iphe l'alì ngu. Ya abya enwuru ngu nu ndu ọhogu ngu, bu iya bu ndu Fílisutiya, emerushi, iimerushi onwongu du iphere.
- 28**“Ngggu lẹ ndu Asiriya emerushikwaphu onwunu; ọphu o dzudu ngu; ke l'iphe te edzujedu ngu edzudzu.
- 29**Tọ du iya bu; nggu abyakwaphu nggu lẹ ndu Bábyilonu, bu ndu agba ikike ngho awata omerushi onwunu; l'akabaa omerushi onwongu l'eje. Obenu l'i merushiru onwongu ẹge ono ọphu t'o dzu ngu.”
- 30**Ọkaribe-Kakọta-Nu sọru: “Obu ngu du ẹji; kparu iphe iimekota iphe ndu-wa, iime; mbu emerushi-a, iimerushi onwongu-a l'ọ bu nwanyi ọkpara, ẹ te nwedu iphere!
- 31**I jeru je akpushia ọlo nte l'iphe bu mkpọkahu-ọzo; mbu je etsoru iphe bu edukfu nonu kpugbaru ug vulangvu ọlo nte ngu. Obenu l'ẹ ti gbe emekwa l'ọ bu nwanyi ọkpara; ke l'ẹ ti natajedu okpoga ẹge ndu ọdo anataje.
- 32**I du l'ọ bu nwanyi, eri ogori, ọokaje ntse ọla-kfu ndu ọdo; me lẹ nji iya!
- 33**Onye, agba ọkpara be onye yele iya zeru be akfuje iya ugwo; obenu lẹ nggubedua gbe anuje madzu iphe te nggu l'iya zee; mbu i gbe anuje iphe bu ndu shi ekemeke ọbule nggalazu t'ephe bya te nggu l'ephe zee.
- 34**Mbu l'ọkpara nke ngu b'i du iche lẹ ndu ọdo; ẹ to nwedu onye achije ngu nu. I gbe eme iche ke l'i gbe anuje madzu iphe te nggu l'iya zee. Tọ du onye anuje ngu nu.
- 35**“Oo ya bu; nggube nwanyi ọkpara ono; nua iphe Ojejoje ekfu!
- 36**Ọkaribe-Kakọta-Nu sọru ẹge-a: I merushiwaru onwongu ẹge ọ du ngu; bya agbabewa onwongu ọtu l'emerushi, iimerushi onwongu; mbu k'okfu nte ono, bu iphe aakpofu akpofu ono, i dokoru ono; mbu ke mee unwegirima ono, ilashije lẹ nte ngu;
- 37**be iphe ii-phu be bu lẹ mu e-me te ndu ono, i yekotaru obu l'ephe ha; mbu ndu ono, iiphuje ẹhu akpovoshihu ngu ono; mbu ndu ono, i yeru obu ono; me ndu shi ekemeke ọbule, ọphu du ngu ashì ghakobe tso ngu ọgu. Mu agbabe ngu ọtu l'ifu ephe t'ephe phu ẹke i gba ọtu.
- 38**Ya e-kpe ngu ikpe, eekpeje nwanyi, riru ogori; kpee ngu ikpe, eekpeje nwanyi, gburu ọchi. Ya e-gude okopho iphe ono; me oke ẹhu-eghughu iphe ono hua ngu ahuhù.
- 39**Teke ono be ya e-nwuru ngu nu ndu ono, i yeru obu ono; ephe enwutsushikota ọlo nte ngu ono; nwukposhia ẹke, iigwaje iphe. Ephe a-nyafukota ngu iyagba ngu; yeshia ngu uwe ngu; gbabe ngu ọtu.

- 40“Ēphe a-ch̄ita ndu ọgbo nggirigudi bya etso ngu ọgu. Ēphe e-gude m̄kpuma t̄u-gbua ngu; ch̄ita ọgu-mbeke gude bua an̄u ngu kp̄urukpuru.
- 41Ēphe a-t̄uko ọlo ngu t̄ukota ọku; h̄ua ngu àh̄ùh̄ù l'ẹke un̄wanyi dzuru l'igwe. Ya e-me ngu t'ì haa ọgba ọkpara; haa ọkfu ndu afat̄oshi ngu n̄u ọgwo.
- 42Ō bu teke ono b̄e obu a-bya ejizita mu; mu ahakwana okoru ngu okopho ono, mu gude ẹhu-eghughu ekoru ngu ono. Ya a-bya az̄e nwa gb̄ee; iphe ahaa ya oghu eghughu;
- 43k̄e l'ẹ t̄i d̄udu ike nyata teke ono, i shi b̄uru nwata ono. Iphe i gbe mee bu t'ì gude iphe-a mee t'ẹhu ghulaha ya eghughu. Oo ya kparu iphe ya a-ch̄ita iphemiphe ọbule ono, i meshiru ono nȳibe ngu l'ishi.?B̄u nḡunu kparu iphe i wotaru ọkpara, iigba yekobe l'akpamara ono, iikpak̄ota ono? Ono bu iphe Ọkaribe-Kak̄ota-N̄u ekfu.
- 44“Iphe bu onye abya ọnma ẹtu; e-gude ngu nmaa ya: ‘L'ì -ph̄uwa nne; b'ì ph̄uwaru ada iya.’
- 45Ī b̄ulephu nne ngu sw̄imu; mb̄u nwanyi ono, shi akp̄o n̄ji iya; m̄e un̄wegirima iya ẹbo-ẹbo-l'afu. N̄ngu l'unwunne ngu ndu k'unwanyi b̄ulephu sh̄iru-olu; mb̄u unwunne ngu ph̄e ono, shi akp̄o n̄ji ẹphe; m̄e un̄wegirima ẹphe ẹbo-ẹbo-l'afu ono. Nne ngu bu onye Am̄oru; nna ngu ab̄uru onye Hetu.
- 46Nwunne ngu nwanyi k'oguren̄ya, ȳele un̄wegirima iya shi buru unu l'uzo isheli, bu Sam̄eriya. Nwunne ngu nwanyi k'iru-ali, ȳele un̄wegirima iya shi buru unu l'uzo ọhuda, bu S̄odomu.
- 47N̄ngu ekwekwaphu tsoru shilaha ọzo, ẹphe eshi; mb̄u tsoru ẹphe r̄ulaha ọrururuku ono, ẹphe ar̄u ono. Ē ta n̄odu ọphu baru nwishi; n̄ngu egbe bya aka ẹphe ẹji.
- 48“Ọkaribe-Kak̄ota-N̄u s̄uru: L̄e k'ọphu mu n̄okpo b̄e nwunne ngu S̄odomu ȳele un̄wada iya; te merukpoduanu ẹge n̄ngu l'unwada ngu meru.
- 49Owaa iphe d̄u ẹji ono, nwunne ngu S̄odomu meru ono: Ȳebedua ȳele un̄wada iya shi buru ndu etsen̄ka etsetse; buru ndu nweru nri k'etsushi; ndu bu ọ-n̄o-l'omu; ọphu ẹphe te yeru ndu ọkpa m̄e ndu te n̄wed̄u ẹge ọ haru ẹphe ẹka.
- 50Ēphe bu ndu etun̄ka onw̄ephe ẹpha; l'akpa akpamara. Teke ya ph̄uru ẹphe b̄e ya feshiru ẹphe, unu gudewa-a ẹnya unu ele.
- 51Ējo iphe ọphu Sam̄eriya meru te kekwa nke ngu ẹbo. Ī kak̄ota unwunne ngu ph̄e ọru ọrururuku. Ō bu iya meru iphe unwunne ngu ph̄e; ndu k'unwanyi; gbe d̄u l'ẹphe doberu ẹka ndoo; m'e -lee ẹnya l'ẹge i r̄uta-beru ọrururuku.
- 52Iphere a-b̄uru nke ngu; k̄e l'ẹjo iphe, i meru kaakwa k'unwunne ngu ph̄e; ẹphe egbe kawa ngu n̄u ọburu ndu doberu ẹka ndoo. Mb̄ukwa t'iphere kp̄unyikwaa ngu ẹnya; iphere ab̄uru nke ngu; k̄e l'ì gbe mewanu unwunne ngu ph̄e; ndu k'unwanyi; egbe b̄uwaru n̄u ndu doberu ẹka ndoo l'ẹke nggubedua n̄o.

53“Obenu lẹ Sódomu yẹle ụnwada iya; mę Samériya yẹle ụnwada iya bę mu e-mekota t'iphe bya aduru ẹphe lẹ mma ẹge o shi dughawaru iya ẹphe. Mu e-mekwaphu t'iphe duru unu lẹ mma teke mu e-me t'ọ duru ndu ọphu.

54Oo ya bu; ẹge iphere onwongu a-du ngu; mbu iphere iphe i mekotaru adu ngu; ndu ọphu egude iya dua onwephe ike.

55Unwunne ngu ndu k'unwanyi; mbu Sódomu mę ụnwada iya; mę Samériya yẹle ụnwada iya bę iphe a-duru lẹ mma ẹge o shi dughawaru iya ẹphe. Nggubedua; nggu l'ụnwada ngu; bę ee-mekwaphu t'unu la azu l'onodu, unu shi noduhawa lẹ mbu.

56?E tii photabua nwunne ngu Sódomu ẹpha teke ono, i shi eku onwongu ẹtu ono;

57mbu teke iphe du eji ngu ono te fuhudua? Nta-a; bę unwanyi Édomu ajawa ngu ewena; mbu iphe bu ndu obutobu ẹphe; mę ndu Fílisutiya; mbu iphe bu ndu nggu l'ẹphe nokota, bu ndu akpofu ngu akpofu.

58Ii-ri uru okpara ono, iigba ono; mę uruburuku ono, iirukota ono. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

59“Okaribe-Kakota-Nu suru: Lẹ ya a-kfu ngu ugwo iphe i meru; ke l'ẹ to dudu iphe i gubekwaduru nte, nggu l'iya riru; mbu l'i dakawaru ndzu, nggu l'iya gbaru.

60Obenu lẹ ya a-nyata ndzu, nggu l'iya gbaru teke i shi buru nwata. Nggu l'iya a-gba ndzu, a-no gbururu jeye lẹ gbururu.

61Oo ya bu k'ọphu ii-nyata iphe i mekotaru; t'iphere du ngu teke ya e-dutaru ngu unwunne ngu phe; ndu k'unwanyi ọphu bu ngu ọgurennya; mę ndu ọphu nggube bu ọgurennya; dee ngu ẹphe t'ẹphe buru unwu ngu. O bu l'ẹ to bukwa kele nggu l'iya gbaru ndzu kparu iphe ya e-me iya ẹge ono.

62Ya e-me te ndzu, nggu l'iya gbaru nguru anguru; k'ọphu ii-makwanuru l'ọ bu yebedua bu Ojejoje;

63k'ọphu bu: i -nyata iya; iphere iya adu ngu; t'ẹ b'i du ike ogheli onu egheli l'ẹke o teru ngu ukfu lẹ mu gukotaru ngu nvu l'iphe du eji, i mekotaru kparamu.” Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.

Ezekelu 17

Ẹtu, e gude ugo labu; mę oshi vayinu anma

1Ya ndono; Ojejoje ekfuru nu mu su mu:

2“Nwa ndiphe; tularu ndu Izurelu akala-okfu; mbu nmaru ndu Izurelu ẹtu;

3su ẹphe lẹ Okaribe-Kakota-Nu suru ẹge-a: O nweru ugo, ha gakfugakfu, akwaka iya ama mma; ẹba iya aha ogologo; gbasaa agbasa; l'avọ avọ. Ugo ono byaru l'ugvu ugvu Lebanonu; je aworu ẹka l'onungonu oshi sida.

4Yọ tubuta onunu oshi ono; gude iya pheru lashia ali ndu agba ikike ngho; je eworu iya dzaa lẹ mkpukpu ndu agba ngho.

⁵Yọ hatakwapu iphe aakuje akuku, nọ l'alị ono je eworu kua l'alị, emehu iphe. O je adzaa ya l'iku eze mini l'ọ bụ ẹwo-mee-nggele;

⁶yo fukebe l'ọ bụ oshi vayinu, l'aja ke rikarika. Ẹkali iya echebekota ifu l'ẹke ugo ono nọ; akwara abamia abami l'alị. Tọ dọ iya bụ; yọ buru oshi vayinu; bya akfukashia ẹkali; mkpekwo iya l'aja pulapula.

⁷“Obenu l'o nwekwanuru ugo ọdo, hakwaphu gakfugakfu, akwẹka iya hakwaphu nshinu; fua ẹbà ọhuma. Oshi vayinu ono egbe shi l'ẹke ono, a dzaru iya ono gbaa akwara l'ejekfube iya; byakwaphu bya ajakashia ẹkali iya l'ejekfube iya t'ọ gbaa ya mini.

⁸A dzaru iya l'alị-ọtsu ẹke mini jiru ejiji; ẹge ọo-ja ajaja; mishi akpuru; buru oshi vayinu, dọ mma ẹtu.

⁹“Sụ ẹphe le Ọkaribe-Kakota-Nu sụru: Oshi vayinu ono;?ọo-nyaghe kwaseru; t'ẹ b'e fefu iya; nyichaa ya akpuru; yọ nwushihu. Iphe, bụ nwiru, o rutaru; anwushihu. Ndu e-fefu iya nọ ta bukwa onye ẹka karu akaka; m'ọ bụ ndu dọ l'igwe.

¹⁰Ọ -bukpoorunu l'e fetaru iya je adzaa l'ẹke ọdo;?ọo-nyaghe-e; teke pherephere, shi ọzo ẹnyanwu-ahata byakfutaru iya; bya aja ya; yọ kpoo nkụ; nwushihu; l'ẹke a dzaru iya.”

¹¹Tọ dọ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; sụ mu:

¹²“Kfuru ndu ọnu-ulo ono, kwefuru ikè ono:?Unu ta madu iphe iphe ono bụ? Kfuru ẹphe l'eze ndu Bábyilonu byaru Jerúsalemu bya akputa eze ẹphe yele ndu ishi obodo ono lashia Bábyilonu.

¹³Tọ dọ iya bụ; yọ bya eduta onye lanu, shi l'ufu ndu eze; nua ya nte yele iya agbaa ndzu. Ọ kpakokwaruphu ndu nweru ẹnya l'alị ono ruta;

¹⁴k'ophu alị-eze ono bya aburu alị-eze, a byatsutaru abyatsuta; ophu ọ byadu bya akuli ishi akuli ọdo; gbahakwaa l'o doberu ndzu, ẹphe gbaru bụ iya bụ yọ bya abya akulia ishi ọdo.

¹⁵Obenu l'iphe eze ono meru be bụ l'o gbe kwefuru iya ikè; yefu ndu oozije ozi t'ẹphe je Íjiputu kpukooru iya inya; me t'ẹphe rulataru iya ndu soja.?Oo-kọ iya-a l'akọ? Mbụ onye mekotakpooru egbe iphe onanu;?oo-righaru iya-a??Oo-dakakota ndzu ono, ọ gbaru ono laa ke mmanu tọo.”

¹⁶Ọkaribe-Kakota-Nu sụru agha: “K'ophu mu nokpoo; b'ẹ tọ dudu iphe e-me t'ẹ b'ọ nwuhu le Bábyilonu; mbụ l'alị ono, eze doberu iya l'aba-eze ono, bụ onye ono, ọ guberu nte ono, ọ nuru iya ono iphe-mmanu; mbụ iya bụ onye ono, ọ dakaru ndzu, yele iya gbaru ono.

¹⁷Fero; me ndu soja iya, bukota ndaji nggara; me igweligwe ndu ọdo, Fero rukoru yeru onwiya be ta dudu ike dzoo ya l'ogu l'ẹke ndu ohogu iya kpushiru mgbodo, e gude eke ọgu; bya akpushikwaphu iphe ndu ọdo, e gude ekekwapu ọgu, bụ iphe e-gude kee ọgu t'e gbushia igweligwe madzu;

¹⁸ke l'ẹ to dudu iphe o guberu nte ono, o riru ono; mbu ke l'o dakaru ndzu ono, o gbaru ono yeke ke l'o kwekpooru ukwa iphe ono; megee bya emelekwadua iphe ono, o mekotaru ono b'ẹ to nwedu iphe a-kpata iphe o-la ke mmanu.”

¹⁹To du iya bu; Okaribe-Kakota-Nu asu ege-a: “K'ophu mu noo be mu e-me iya iphe ke nte ono, o riru mu ono; t'o gube iya iphe; me ndzu ono, mu l'iya gbaru.

²⁰Mu e-geberu iya ugbu, oo-nma. Mu akpuru iya laa Babylonu je emee ya iphe; ke l'ẹ to meduru mu ire-lanu.

²¹Ndu soja iya, agbala agbala be bu ogu-mbeke be ee-gude gbutsushia epe. Ndu ophu wafuru nu be e-phekashihu nu. Oo ya bu ege ii-maru l'o bu mbedua gedegede, bu Ojejoje be kfuru iya nu.”

²²Okaribe-Kakota-Nu suru: “O bu mbedua gedegede e-gude eka mu; tu-buta oshi sida ono dzaa; Mbu le mu a-tu-buta onunu oshi ono l'eke o du nongini-nongini l'onungonu iya; je eworu dzaa l'ugvu, ha l'eli; me ophu akpo origodo.

²³O bu l'eli ugvu ndu Izurelu; be mu e-je adzaa ya. Oo-jakashia ekali; mishia nebyi; buru oshi sida, du ugvu. Unwenu l'udu iya l'udu a-bya eburu iya; ekali iya aburu epe agu.

²⁴Iphe bu oshi, no l'egu a-maru l'o bu mbedua, bu Ojejoje, meru oshi, ha l'eli; yo du mkpurukpu; bya emee ophu du mkpurukpu; yo ha l'eli. Mu mekwaruphu te oshi, akpo periperi nwua kpa; bya emee; ophu eme nyanwuru nyanwuru; yo jalaha pulapula. Mube Ojejoje kfuakwaru; mu e-mekotakwa iphe ono l'o ha.”

Ezekelu 18

O -kpataru nu; e-je l'ishi onwiya

¹To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru nu mu odo su mu:

²“Etu owaa, unu anmaphejekpo-wa k'ali Izurelu buhunu ke ngunu? Mbu unu anmajẹ: “Ndu bu nna -rige uchokoro, anwu onu; eze akpolahaa egerima izize.”

³“Mube Okaribe-Kakota-Nu suru agha: K'ophu mu noo; be unu ta byahedu bya anma etu ono odo le Izurelu.

⁴Iphe bu madzu kpoo gba kwa mu nwe iya. Ndu bu nna; me unwegirima epe kwa mu nwe iya. Onye kpataru nu; yo vuru iya.

⁵“O -buru l'o nweru onye doberu eka ndoo; buru onye emeje iphe nhamunha; me iphe gbaru nu;

⁶ophu onye obu 'ejejedu ori iphe l'eke aagwa nte l'ugvu; to bu onye enya iya anoje l'eke nte, no le Izurelu; ophu onye obu emerushijedu nyee madzu ibe iya; ophu oojekfujedu nwanyi, no le nsọ unwanyi.

- ⁷Onye ọbu ta bu onye eme madzu mmegbu; buru onye ewolajeru onye o jeru ugwo iphe o yeru iya itumo; ophu onye ọbu ta bu onye ana nfu; buru onye anuje onye ẹhu guderu nri; bukwaruphu onye anmataje iphe webe onye agba ọtu.
- ⁸Onye ọbu ta bu onye ejeje ugwo afu-muru-afu; mbu to bu onye ejeje ugwo unukurunu le phuu; buru onye esefukotaje ẹka l'iphe du ẹji; bukwaruphu onye abuje: o -doshi okfu yo kfu iphe du nhamunha;
- ⁹bya emekota iphe mu turu l'ekemu; bukwaruphu onye gude ire-lanu emekota ekemu mu. Onye emekota ẹge-a; be bu onye doberu ẹka ndoo. Ndzu e-dzu onye ọbu. Ono bu iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.
- ¹⁰“O -buru l'onye-wa mutaru nwa, ana nfu; l'egbu ochi;
- ¹¹mbu to du iphe ndu-wa, gbaru iya l'ememe ophu oome; gbe buru onye ejeje ori iphe l'ẹke aagwa nte l'ugvu; bya abukwaruphu onye emerushije nyee madzu ibe iya;
- ¹²buru onye emegbutaje ndu ukpa; me ndu te nwedu ẹge o haru ẹphe; onye ọbu -bukwaruphu onye ana nfu; buru onye erije itumo ugwo, o jeru; bukwaruphu onye ẹnya iya anoje le nte; buru onye arukota uru-alı, du iche iche;
- ¹³bya aburu onye ejeje madzu ugwo afu-muru-afu; mbu ugwo unukurunu; ya aji: Ndzu;?oo-dzu-a onye eme ẹge ono. Ndzu ta byakwa bya edzu onye ono; ke l'iphe ndu ono, oomekota ono kwa akpamara. Onye ono nwuhufutaje; ochi iya atukoru iya l'ishi.
- ¹⁴“O -buru le nwata bya amuta nwata. Nwata ono, o mutaru ono abya aphukota ejo iphe ono, nna iya meshiru ono; jika le ya te etsodu nna iya l'akpamara, okpa:
- ¹⁵l'ẹ too ridu iphe aagwaru nte; ẹnya iya ta no le nte ndu İzurelu; too kpa le nyee madzu;
- ¹⁶too megbu madzu mmegbu; t'o bu onye, bu: e -yeru iya iphe l'itumo temanu yo kwe jee madzu ugwo. E to budu onye ana nfu. Onuje onye ẹgu agu nri; l'anmataje iphe webe onye ẹ te nwedu iphe oo-yeru l'ẹhu;
- ¹⁷l'esefuje ẹka l'iphe bu ejo iphe; ophu oojejedu madzu ugwo o-muru-nwa; m'o bu ugwo uru-ji-efere. Oomekota ekemu yebe Nchileke; l'emekota iphe ya turu okpa iya; be onye ono ta anwuhukwa l'ejo iphe, nna iya meru. Oo-dzukwaru ndzu.
- ¹⁸Obenu le nna onye ọbu a-nwuhu k'iphe du ẹji, o meru; ke l'o bu onye meru madzu mmegbu; buru onye naru nwunne iya nfu; bya emekota ndibe ẹphe iphe ẹ-ta dudu mma.
- ¹⁹“Unu gbe asuje: ‘?Bu ngunu kparu iphe nwa ta alajedu l'iphe nna iya kpataru?’ Iphe kparu iya nu bu le keshinu ophu nwatibe iya ono eme iphe vudo nhamunha; iphe gbaru nu; bya ezia obu l'alı l'emekota iphe ya toru okpa; be ndzu e-dzukwa iya.
- ²⁰O bu onye kpataru ophu o kpataru; yo vuru iya. Iphe nna kpataru te emedu nwa iya iphe; ophu iphe nwa kpataru l'emedu nna iya iphe. Onye doberu ẹka ndoo be aa-gu l'o bu onye doberu ẹka ndoo. Ejo madzu be aa-gu l'o bu ejo madzu.

- ²¹“Onye menyaaru ejo iphe; egomunggo abya ala iya azu; yo hakota ejo iphe ono; wata ome iphe ya turu okpa iya; melahaa iphe vudo nhamunha; me iphe gbaru nu; onye ono be ndzu e-edzu; onye ono ta anwuhudu.
- ²²Ejo iphe ono, o mekotaru ono be aa-zahakota; e ta agukoduru iya eya. Keshinu ophu o watawaru odo odomu be ndzu e-dzu onye obu
- ²³?Unu tubesu l'onwu onye iphe du eji aduje mu mma??O de to budu teke ehu atsoje mu ena bu teke onye ono haru uzo iphe du eji iya ono bya anodu ndzu? Ono bu iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.
- ²⁴“Obenu l'o -buru l'onye doberu eka ndoo gbe nonyaa; wata ome iphe du eji; mbu rulahaa uruburuku, ndu eme iphe du eji anoduje aru; ndzu e-dzua onye obu to? Wawa! E to nwedu iphe du mma ono, o shi emekotaje ono ophu aa-nyatakwadu; ke l'o melahaaru gheleghele. Oo-nwuhu k'iphe du eji ono, o mekotaru ono.
- ²⁵“Obenu l'unu gbe asujele-e le mube Nnajiufu te mejedu iphe du nhamunha. Unu ngabebedukponu unube ndu Izurelu te mu karu unu:??O de iphe mu eme ta dudu nhamunha??O de to gbe buduru unubedua be iphe unu eme ta dudu nhamunha?
- ²⁶Teke o buru l'onye doberu eka ndoo dobenyaaru eka ndoo gbe bya emelahaa iphe du eji be onye obu a-nwuhu k'iphe du eji ono.
- ²⁷O -buru l'onye iphe du eji menyaaru iphe du eji; bya aparu iya haa; bya emelahaa iphe du nhamunha; me iphe gbaru nu be onye obu dzookwaru onwiya ndzu;
- ²⁸ke l'o bya arikota oriri iphe du eji ono, o mekotaru ono; egomunggo abya ala iya azu be ndzu e-dzu iya; e to nwuhudu.
- ²⁹Yo gbe buru iya be unube ndu Izurelu asuje le mube Nnajiufu te mejedu iphe nhamunha. Unube ndu Izurelu;?bu mbedua te gbe emejedu iphe nhamunha to?To bu-chidua unubedua; be iphe unu eme ta adujedu nhamunha.
- ³⁰“Oo ya bu; unube ndu Izurelu; te mu karu unu: Mu e-kpe unu ikpe l'ege onye meru. Ono bu iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. Unu taa onwunu uta! Hakota iphe du eji, unu eme; oo ya bu ege e too medu t'unu daa.
- ³¹Unu kushikota eka l'iphe du eji, unu mekotaru l'o ha; mee obu unu t'o buru obu ophungu; unu aburu ndu no ndzu ophungu.?Bu ngunu kpataru iphe unu e-gbu onwunu l'ike; unube ndu Izurelu!
- ³²Ke l'e to nwedu onye oduje mu mma l'o nwuhuru. Unu taa onwunu uta; te ndzu buru nk'unu! Ono bu iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.”

Ezekelu 19

Egvu-aphu, a guru nu ndu ishi ndu Izurelu

- ¹Guru ndu ishi ndu Izurelu egvu-aphu;

- ²su ẹphe: “Lẹ nne unu shikwa buru nne agụ l'ẹke oke agụ ndu ọdo nọ. Ọ shi azeje l'ẹke unwu agụ ọru l'ẹhe unwu iya.
- ³O hefutaru unwu iya nanu; yọ bya aburu agụ, nweru agburu-ẹhu. Yọ bya amua ege aalakashije anu teke e gburu iya; bya afo-gbushilaha madzu.
- ⁴Iphe bu mbakeshi anua akọ ẹhu iya; bya emee ya; yọ dalahuru ẹphe l'iduma. Ẹphe abya egude nko kofuta iya; kpuru lashia Ijiputu.
- ⁵Teke nne agụ phuru lẹ ya lewaru ẹnya iya; to nwedu ishi; yọ bya eduta nwa iya ọdo; hee; hefuta; yọ bya aburu agụ ike.
- ⁶Yo bya etsoru agụ ibe iya l'ejephe; kele nta b'ọ kanwūwaru ẹhu. Yọ bya amukwaphu ege aalakashije anu teke e gburu iya; bya afo-gbushilaha madzu.
- ⁷Yo nwutsushia ẹke bu agbarike ẹphe; bya emee mkpukpu ẹphe; yọ daburu ochobo. Ekiri, oode emeru egvu ye alị ono; me ndu bu iya nu l'ẹhu.
- ⁸Tọ du iya bu; iphe bu mbakeshi abya enyia; kwaberu iya; mbu ndu shigbaa ẹke, dugbaa iche l'ẹke ono mgburumgburu. Ẹphe abya eworu ọnya shiberu iya. Ya ndono; yọ bya adaaru ẹphe l'iduma.
- ⁹Ẹphe abya egude ikokoro kpufuta iya ye lẹ mkpuchi; pajeru eze ndu Bábýilónu. Ẹphe abya enwuru iya ye lẹ mkporo. Ya ndono; ekiri ono, oodeje ono ta duhe onye anujekwadu iya nu l'eli ugvu, notsua lẹ Ízurẹlu.
- ¹⁰Nne ngu dulephu l'ọ bu oshi vayinu, nọ lẹ mgbabu ngu. A dzaru iya l'iku mini; yọ mja wokfuru awokfuru; ẹkali iya jaru deru geyingu; kele mini nokota l'ẹke ono;
- ¹¹Ẹkali iya shihukotaru ike; shihubeta iya; k'ophu ee-gude iya pyita mgboro-eze. O vuru; kakota oshi ọdo, nọ l'ẹke ono l'eli; ẹkali iya ajakashikota ajakashi.
- ¹²Obenu l'a bya egude ẹhu-eghughu fefu iya; togbo. Pherephere, shi l'uzo ẹnyanwu-ahata abya kpoo ya gwengu. A bya anyishikota iya akpuru. Ẹkali iya ono, shihukotaru ike ono abya akposhuhukota nkụ, Ọku abya adzufu ẹphe.
- ¹³A bya eworu iya je adzaa l'echi-egu nta; l'ẹke kpohuru nkụ; mbu lẹ kpokpokirikpo ali.
- ¹⁴Ọku agbanwuhu l'ẹkali iya lanu; dzua akpuru iya. Ophu o nwehedu ẹkali, shihuru ike, nokwadu iya nu, du mma k'ogude pyita mgboro eze.” Ọwaa bu egvu-aphu, a-nogude nu.

Ezekelu 20

Ndu Ízurẹlu kwefuru Nchileke ikè

- ¹Tọ du iya bu; yo be abali k'iri l'onwa ise l'afa k'esaa; yo nweru ndu bu ogurennya ndu Ízurẹlu wuru bya Ojejoje njita. Ẹphe abya adoo l'ifu mu.
- ²Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

- ³“Nwa ndiphe; kfulu nū ndu Ízurelu; sū ephe: Okaribe-Kakota-Nu aji ege-a: ?Unu byaru iya okpata ishi iphe to? K'ophu ya noo be ya te ekwekwa t'o nweru iphe unu a-kpata iya ishi iya. Ono kwa iphe yebe Okaribe-Kakota-Nu, bu Ojejoje ekfu ndono.
- ⁴“?Ii-kpe ephe ikpe to? Nwa ndiphe; ?iime t'i kpee ephe ikpe to? Ngwanu; kpenua ya ephe. Mee t'ephe maru uruburuku, nna ephe shi aru.
- ⁵Kfulu ephe le Okaribe-Kakota-Nu suru: ‘Le mboku, ya hataru Ízurelu be ya riburu awa Jekopu angu; bya emee; ephe amakotaru onye ya bu teke ephe no le Ijiputu. Ya kfujaru iya ephe ekfuja su ephe: L'o kwa yebedua gededede bu Ojejoje, bu Nchileke unu.
- ⁶O bu mboku ono; be ya riburu ephe nte le ya e-dufuta ephe le Ijiputu duru ephe laa l'ali, ya cho-vuru ephe; mbu ali-otsu ono, reru ikpirikpi; buru iya kage mma l'iphe bu ali, nonu ono.
- ⁷Ya asu ephe: T'onyenonu foshikotakwa iphe du eji ono, unu doberu l'agwaphe ono, unu yekotaru enya ono; t'unu be egudeshi ogwa nte ndu Ijiputu merushia onwunu. O kwa yebedua bu Ojejoje, bu Nchileke unu.’
- ⁸Obenu l'ephe kwefuleru iya-a ikè; jika l'ephe ta ngaduru iya nchi; jika oha ogwa-phe ejo iphe ono, ephe doberu; woru enya ephe kube iya ono; ophu ephe ahadu ogwa nte ndu Ijiputu. Ya ndono; ya asu le ya e-woru ehueghughu iya byabe ephe; mbu le ya e-kpukposhi ephe ehueghughu iya le Ijiputu.
- ⁹Obenu l'o bu te ya; be emebyi epha iya l'ifu mbakeshi ono, ndu Ízurelu shi butsuaru ono, bu ndu ya nodu l'ifu ephe mee te ndu Ízurelu maru onye ya bu l'edufuta, ya dufutaru ephe le Ijiputu.
- ¹⁰“To du iya bu; ya ekwe bya edufuta ephe le Ijiputu; duru ephe lashia echi-egu.
- ¹¹Ya abya eworu okpa, ephe a-nodu etso toru ephe; mbu mee t'ephe maru ekemu iya; ke l'o kwa onye meru iya nu; ndzu e-dzua ya.
- ¹²Ya eworu mboku otu-ume doberu ephe t'o buru iya l'ephe iphe-ohubama; k'ophu ephe a-makwanuru l'o bu mbedua, bu Ojejoje emeje ephe t'ephe du nsu.
- ¹³Obenu le ndu Ízurelu gbe kwefulerua iya-a ikè l'echi-egu; jika ome iphe ya toru ephe okpa iya; jika ome ekemu iya, bu onye -mee ya; ndzu e-dzua ya. Ephe eworu mboku otu-ume ono, ya doberu ephe ono dakashia. Ya asu le ya e-gude oke iphe-eghughu iya gbushia ephe l'echi-egu ono.
- ¹⁴Obenu l'o bu te ya; be emebyi epha iya l'ifu iphe, bu mbakeshi ono, bu ndu ya no l'ifu ephe dufuta ephe ono.
- ¹⁵To du iya bu; ya eribuaru ephe nte l'echi-egu ono l'e to dudu iphe a-kpata te ya durukwada ephe ali ono, ya nuru ephe ono; mbu ali-otsu ono, reru ikpirikpi; buru iya kage mma l'iphe bu ali nonu ono.

- 16**Iphe meru iphe ya te durudu ephe alì ono; bu l'ephe te kwedu mee iphe ya toru ephe okpa iya; me ekemu iya. Mboku otu-ume mu; be ephe dakaru; ke l'o bu ogwa nte be obu ephe no.
- 17**“Obenu le mu phulerua ephe imiko; mu te gbushihe ephe; mbu mu te chigbushihe ephe l'echi-egu ono.
- 18**Mu suru unwu ephe l'echi-egu ono: ‘Unu be etsokwa okpa nna unu phe; ophu unu 'emekwa ekemu ephe; ophu unu 'agwakwa nte; gude iya merushia onwunu!
- 19**O kwa mbedua gedegede bu Ojejoje, bu Nchileke unu. O bu iphe mube Nchileke toru okpa iya be unu a-nodu etsoje; mbu t'unu kwabekwaru ekemu mu enya; mejekota iya l'o ha.
- 20**Unu emeje mboku otu-ume t'o duru unu le nsò ege oo-buru unu l'iya iphe-ohubama. Oo ya bu; ege unu a-makwanuru l'o buphu yebe Ojejoje bu Nchileke unu l'oswiya.’
- 21**“Obenu l'unwu ephe gbe kwefuhukwaru mu phu ikè. Ephe te kwe mee iphe mu toru ephe okpa iya t'ephe tsoje. Ephe ta gbatakpoduanu okpa l'ome ekemu mu le phuu, bu onye -mee ya; ndzu edzua ya. Ephe abya adakashikota mboku otu-ume mu. Ya ndono; mu asu le mu e-woru ehu-eghughu mu byabe ephe; mbu le mu e-kpukposhi ephe ehu-eghughu mu l'echi-egu eke ono.
- 22**Obenu le ya selaru aka azu; ya te mehe ephe ege ono; te ya; be emebyi epha iya l'ifu mbakeshi ono, bu ndu ya nodu l'ifu ephe dufuta ephe ono.
- 23**Ya abyakwa bya eriaru ephe angu l'echi-egu ono su le ya a-chikashi ephe t'ephe gbaa nanu nanu lashikota iphe bu mba nonu; mbu t'ephe gbakashihu lashia alì nonu;
- 24**ke l'ephe te kwedu ome ekemu iya; mbu l'ephe jikaru ome iphe ya toru ephe okpa iya; bya adakashia mboku otu-ume iya. O gbe buru eke enya ephe ka anono; bu le nte, nna ephe gwaru.
- 25**“Ya ndono; ya abya eworu ekemu, ta dudu mma taru ephe t'ephe meje; mbu ekemu, ephe te gudeghedu buru.
- 26**Ya abya emee ephe t'ephe merushia onwephe l'aja, ephe egwoje; mbu kpolahaa ime odungu ephe oku gude achi aja. Yo buru te ya nua ephe aphu; be ya gude mee iphe ono; k'ophu ephe a-makwanuru l'o bu ye bedua bu Ojejoje.
- 27**“Oo ya bu; nwa ndiphe; kfuru nu ndu Izurelu su ephe le Okaribe-Kakota-Nu suru: L'o bukwaphu ege-a be nna unu phe kfuswekotaru iya; ephe te meru iya ire-lanu;
- 28**le teke ya duru ephe jeshia l'alì ono, ya riburu ephe angu iya le ya a-nu ephe ono; be ephe ruru eke ono nodu l'iphe bu ugvu; me l'iphe bu oshi, mkpekwo nokpoo gwoo aja. Eja ono, ephe egwo ege ono aburu iphe meru; ehu eghulaha ya eghughu. Ephe gude insensu; me mee, ephe egudeje achi aja chilaha aja ono.
- 29**To du iya bu; mu asu ephe: ‘?Bu ngunu bu eke ono, unu ejeje ogwa iphe ono?’ Ya ndono; e kulaha eke ono ‘Bama’ jeye ntanu.

- 30 Oo ya bu; kfulu ndu Ízurelu le Okaribe-Kakota-Nu suru ege-a: ?Unu a-nodu emerushikwaphu onwunu l'ò bu nna unu phe? ?Mbu unu a-nodu agwaphekwapu nte ege epe gwaru to?
- 31 Eja ono, unu anoduje achi ono; mbu eja ophu unu akpoje unwegirima unu oku gude l'achi; be unu gudekwadu emerushi onwunu jeye ntanu. Unube ndu Ízurelu; ?unu a-byaghekwa nu iya-a okpata ishi iphe. K'ophu yebe Okaribe-Kakota-Nu, bu Ojejeje nokpoo; be unu ta akpataghekwa iya ishi iphe.
- 32 Unu asuje l'ò du unu t'unu du l'ò bu mba odo, notsua nu; mbu l'ò du unu t'unu du l'ò bu ndu mgboko, bu ndu tsoru oshi me mkpuma baphelahaaru eja. Obenu l'iphe unu ari a-buru unu ke mmanu.
- 33 “Mube Okaribe-Kakota-Nu suru: K'ophu mu nokpoo be bu ehuka; me agburu-ehu mu ye ehu-eghughu be mu e-gude chia unu.
- 34 Mu e-gude k'ehuka; me agburu-ehu mu ye ehu-eghughu rufutakota unu l'iphe bu mba, unu nokota; mbu dufutakota unu l'iphe bu mkpukpu, a chikashiru unu laa.
- 35 Mu e-ruta unu lashia l'iphe bu mbakeshi bu eke a-butuaru unu echi-egu. Eke ono be mu l'unu a-nodu l'ifu l'ifu; mu ekpee unu ikpe.
- 36 O bu ege ono, mu kperu nna unu phe ikpe l'echi-egu ali Ijiputu ono be bu ege mu ekpe iya unu. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.
- 37 “Mu e-gude ike; mee unu t'unu meje ndzu ono, unu l'iya gbaru ono.
- 38 Iphe bu ndu mkpaka; me ndu ekwefujeru iya ikè be ya e-fefukota l'unu. O bu oswi-okfu le ya e-dufuta-a epe l'ali ono, epe bu ono; obenu l'ephe ta abahudu l'ali Ízurelu. Teke ono; unu amakwanuru l'oo yebdua bu Ojejeje.”
- 39 Okaribe-Kakota-Nu suru ege-a: “Unube ndu Ízurelu; unu je agwajeru nte ege ehu ha unu; l'unu hakota. Obenu l'e -megee be unu a-nua iphe mu ekfulu unu; unu ahakwana ochi-phe eja me ogwa-phe nte, unu gude afarushi epha mu, du nsò afarushi.
- 40 O bu l'ugvu iya, du nsò; mbu l'eze ugvu Ízurelu be yebe Okaribe-Kakota-Nu suru l'iphe bu ndu Ízurelu a-noduje abaru iya eja. O bu l'eke ono be ya a-noduje nata epe; buru l'eke ono be ya a-cho t'unu gwotajeru iya ngweja unu; me iphe katsukpo mma, unu anu iya ye ngweja unu, du nsò.
- 41 Ya a-nata unu; unu adu iya l'ò bu insensu, eshi kwekwekwe; teke ya dulatatsuaru unu l'iphe bu mbakeshi ono, unu nokota ono; mbu rufutakota unu l'iphe bu mkpukpu ono, a chikashiru unu laa ono. Teke ono; ya ekoshi iphe bu mbakeshi le ya du nsò l'eke unu no.
- 42 Oo ya bu ege unu a-makwanuru le mu bu Ojejeje; teke mu e-duru unu lashia azu l'ali Ízurelu, bu ali, mu riburu angu le mu a-nu nna unu phe.
- 43 O bu eke ono be unu a-nodu; enya agbarukota unu l'iphe unu mekotaru; mbu iphe ono, unu mekotaru gude merushikota onwunu ono. Iphe ono, unu mekotaru ono a-bya adukota unu ashì k'etu jeye l'onwunu.

⁴⁴Unubẹ ndu Ízurelu; ya te edzekwa ẹjo iphe, unu eme; mẹ akpamara, unu akpa. Ọbu lẹ teke ya e-gude k'ẹpha iya dzọo unu; bẹ unu a-maru l'ọ bụ yẹbedua bụ Nnajiufu.” Ono iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu.

⁴⁵Tọ dụ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; sụ mu:

⁴⁶“Nwa ndiphe; ghachi ifu l'uzo ọhuda; gude nkuchiru gbakushi iya ẹphe. Nnggu ghachi ifu l'oswa, nọ l'egu ọzo ọhuda; gudekwaphu nkfuchiru gbakushi iya ẹphe.

⁴⁷Sụ ọswa ọhuda: ‘T'o gebekwa nchị l'iphe Ojejoje ekfu! Ọkaribe-Kakọta-Nụ sọru: Ya abyaakwa tẹ ya nwuru ọku ye ngu. Ọku ono a-dzọkota iphe bụ oshi ngu ndu ọphu nọ ndzụ; mẹ ndu ọphu kpọhuru nkụ. Ire-ọku b'ẹ ta byadụ bya echinyi echinyi. Iphe bụ onyenonu shita l'ọhuda rua l'isheli bẹ ọku ono e-metuta.

⁴⁸Onyemonye ọbule a-makotaru l'ọ bụ mube Ojejoje bẹ turu ọku ono; ẹ ta byadụ bya echinyighe iya echinyi.’ ”

⁴⁹Tọ dụ iya bụ; mu asụ: “Ojejoje; mẹ ẹphe a-sukwa mu: ‘?L'ọ bụ okfu bẹ mu ekfu?’ ”

Ezekelu 21

Ojejoje gude Bábyilonu abyaru ndu Ízurelu ọgu

¹Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru nụ mu sụ mu:

²“Nwa ndiphe; ghachiru Jerúsalemu ifu; kfu maberu Eke-dụ-Nsọ ono; nnggu agbakushi iya alí Ízurelu.

³Sụ alí Ízurelu: Ọwaa iphe Ojejoje ekfu. Ọ sọru: ‘T'o lekwa! Ya abyaakwa iya l'ẹhu. Ya a-mị mma iya l'ọbo; gbufu ndu doberu ẹka ndoo; mẹ ndu ẹjo iya ono.

⁴Eshinu ọphu ya emewa tẹ ya gbufu ndu doberu ẹka ndoo; mẹ ndu ẹjo iya ono; bẹ ya a-mị mma gbua iphe bụ madzụ; tsube l'ọhuda jerua l'isheli.

⁵Ọo ya bukwanu ẹge madzụ kpamukpamu a-maru lẹ yẹbe Ojejoje bẹ mīwaru mma mu l'ọbo iya; ọphu mu te eyephudu iya azụ.

⁶“Ọo ya bụ; tsua ude; nwa ndiphe! Tsua ude; deru gee; taa ririri l'ifu ẹphe.

⁷Teke ẹphe jiru ngu: ‘?Bụ ngunu kparu iphe iitsu ude?’ Nnggu asụ ẹphe: ‘L'o nweru nzi, abya nụ. Nzi ono -byalephu bẹ obu e-yoshihukota madzụ; ẹka alakota iphe bụ madzụ yekengu. Ehu adakota madzụ kọo. Iphe bụ ikpere madzụ e-rishikota avurukpa l'ọ bụ nkụ, nọ lẹ mini. Nzi ọbu abyaakwaa; ọ kwa iphe mefutaje nụ. Ono iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu.’ ”

⁸Tọ dụ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; sụ mu:

⁹“Nwa ndiphe; gude nkfuchiru kfu l'ọ waa iphe Ojejoje kfuru. Ọ sọru: “L'a baakwaru ogu-mbeke dobe; yọo tsụ nkọ; fuwa iya igbedere!

¹⁰A bawaru ogu-mbeke ọbu t'e gude iya gbushia madzu. E fuwaru iya igbedere; yoo me merengu-merengu l'ọ bu ebemu-igwe. ?Ayi a-nodu ete eswa le mgboro-eze ke nwatibe mu; be kapyabe ke ndu odo to?

¹¹Ogu-mbeke ono b'e wotaakwaru t'e fua ya igbedere; t'a dzuta iya. A baakwaru iya ababa; fuwa iya igbedere. Mbụ a byawa t'a nụ iya onye mgbugbu-madzu.

¹²Nwa ndiphe; raa ekwa; chia mkpu; kele ogu-mbeke ono kwa l'ehu ndibe mu; be oobyia. Mbụ l'oobyakwa l'ehu iphe bu ndu bu ishi le Izurelu. E nwutaakwaru ephe le ndu nke mu tūaru ogu-mbeke ono. Oo ya bu; t'i kube aka l'olu; gua aphu.

¹³“Aa-datakwa unu. “?Bu ngunu e-mekwanu; m'ọ -buru le mgboro-eze ono, kapyabe ke ndu odo ono ta nohedu?” Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu ndono.

¹⁴“Oo ya bu; nwa ndiphe; gude nkfuchiru kfu; nggu akua aka pyongu. Ya gude ogu-mbeke ya abya. Ya -gbua ya ugbo ebo; gbua ya ugbo eto; bu ege ono be ishi madzu e-tso iya. O bu ogu-mbeke, ee-gude gbaa ephe mgburumgburu; yebuta ephe; tsua ephe otsu ekfu;

¹⁵k'ophu bu le meji a-tofukota madzu. Ndu, a-dashi adashi a-ha l'igwe. Mu dobekotawaru ogu-mbeke, ee-gude gbushia ephe l'onu-ogo onu-ogo ephe. E mekwaru mma ono; yo gbu merengu-merengu l'ọ bu ebemu-igwe. A bawaru iya ege oo-du t'e gude iya gbushia madzu.

¹⁶Nggube ogu-mbeke; egbua yaramu laa l'eka-utara! Gbukwaaphu yaramu laa l'ekabyita! Mbụ t'i gbuje laa l'iphe bu eke ifu ngu ghachijeru!

¹⁷Mu a-kukwaphu aka pyongu. Iphe eghu mu nu eghubuhu mu. Ono iphe mube Ojejoje kfu ndono.”

Ogu-mbeke eze ndu Bábýilónu

¹⁸To du iya bu; Ojejoje abyakwa ekfu nu mu odo su mu:

¹⁹“Nwa ndiphe; mee esu-uzo ebo, bu eke eze ndu Bábýilónu e-shi bya ogo. T'o bukwaru le mkpukpu lanu be uzo ono a-watakota. Nggu egvube iphe-ohubama l'eke uzo ono swikahuru aswikahu bahu le mkpukpu ono.

²⁰Nggu emee esu-uzo lanu l'esu-uzo ebo ono eke ee-shi je olushi mkpukpu Raba ke ndu Amonu ogo; me esu-uzo ophu kwe iya ebo, bu eke ee-shi je olushi ali ndu Jada ogo; me Jerusalemu, e gude okpo-mgbinyiku upho-mkpuma; kpu-buta ogo.

²¹Ono ke l'eze ndu Bábýilónu e-jebe eke uzo ono gbaru ebo; mbu le mkpokahu-uzo ono. Yo nodu l'eka ono t'o tua enwa; te ya maru iphe ee-me nu. Oo-gude akfu tua enwa; kpata nwogvu iya ishi; bya elee enya le meji anu.

²²O bu aka-utara iya be enwa ke Jerusalemu naru, bu iya bu eke oo-do iphe ee-gude chikposhia Jerusalemu mee ya ege oo-du. Oo-zi t'a wata ogbu madzu pyaapya; me t'e chia mkpegbe-ogu. Aabya edoo iphe ee-gude nwutsushia ogo onu-uzo, eeshije abahu le mkpukpu ono; a bya akoshikwaphu ogiji ogiji bu iphe ee-gude lua mkpukpu; a byakwaphu emee iphe ndu odokwaru, bu iphe ee-gude lua mkpukpu ono.

²³Iphe a pataru ekfushi-a bẹ ndu Ízurelu te ekwedu l'ọ bụ iphe e-me nụ; kẹ l'ẹphe l'iya riru nte. Obenu l'ọo-nyatakọtaru ẹphe iphe dọ ẹji, ẹphe mekotaru; mee t'ẹphe makwanuru l'ee-gude okfu iphe dọ ẹji ono, ẹphe mekotaru ono lụ-gbua ẹphe l'ogu ono.”

²⁴Ọo ya bụ; Ọkaribe-Kakọt-Nụ sụru: “ ‘Lẹ keshinu unu byaru bya amakọtawaru ẹge iphe dọ ẹji, unu meshiru habe; iphe unu eme atụwa unu ẹba; kẹ l'unu mekotawaru egbe iphe dọ ẹji-a; bẹ aa-kpụ unu lẹ ndzụ.

²⁵“ ‘Owa-a! Nggube onye ishi ndu Ízurelu, bụ ẹjo madzụ; mebyishia onwongu emebyishi; oge nke ngu ruakwaru teke aa-nụ ngu chikikfuu!

²⁶Ọkaribe-Kakọt-Nụ bẹ sụru: Tọshia iphe i keru l'ishi; nggu ekpufu okpu-eze ngu; l'ẹ tọ bukwa ẹge iphe shi dọ bẹ ọo-dụ tųgburu. Ndu ẹnya ẹphe larụ alị bẹ ee-woli ewoli; wozita ndu kẹ eze iya.

²⁷Ọ buakwa kpurupyata! Ọ buakwa kpurupyata! Ya e-me mkpukpu ono t'ọ buru kpurupyata; ọphu aabyadu bya edokwazi iya jeye teke onye bụ iya b'ọ gbaru onweru mkpukpu ono a-bya; ya anụ iya ẹya.’

²⁸“Ọo ya bụ; nwa ndiphe; gude nkfuchiru kfua; sụ: ‘Ọwaa iphe Ọkaribe-Kakọt-Nụ ekfu l'ẹhu ndu Amonu l'okfu iphe-iphere, ẹphe eme ndu Ízurelu. Ọ sụru: “ ‘Ogu-mbeke! Ogu-mbeke! A miwaru iya; t'e gude gbua madzụ pyaapya. E miwaru iya; t'e gude lụa madzụ alulu. E mewaru iya; yoo gbu merengu-merengu l'ọ bụ ebemu-igwe.

²⁹“ ‘A marua l'a phujeru unu àphù ìphòró; l'agbaru unu ẹja ẹjo-ire. Obenu lẹ ndu akirishi ono bẹ ogu-mbeke, ee-gude gbushia ẹphe tukotsuwaru l'olu; mbụ ndu ono, oge nk'ẹphe ruwaru; teke aa-nụ ẹphe chikikfuu eruwa.

³⁰“ ‘Mìru ogu-mbeke ono ye l'ọbo iya. Ọ bụ ẹke unu futaru bẹ mu a-nọdu kpee unu ikpe; mbụ l'alị iphe metaru unu.

³¹Mu e-woru oke ẹhu-eghughu mu byabẹ unu; gude oke iphe-eghughu bya unu l'ẹhu. Mu e-nwuru unu nụ ndu akuje madzụ pyangu; mbụ ndu bụ iphe emebi emebi bụ iphe edoje ẹphe ẹnya.

³²Unu a-buru nkụ, eeye l'ọku. Ẹke anọdu lọkaa mee unu, bụ iya bụ ẹke ee-gbushi unu bẹ bụ l'alị unu gẹdegede. Ẹ ta byadu bya ephotakwadu unu ọdo. Ọ bụ mube Ojejoje bẹ kfulu ẹge ono.’ ”

Ezekelu 22

Ẹjo iphe ndu Jerúsalemu eme

¹Tọ dọ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; sụ mu:

²“Nwa ndiphe;?ii-kpe-e ẹphe ikpe tọ? Mbụ;?ii-kpe mkpukpu mgbugbu-madzụ-a ikpe? Ọo ya bụ; jee atụa mkpukpu ono ẹba lẹ k'uruburuku ono, ọoru ono;

- ³su iya: Ọwaa iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu; ọ suru: Owa-a! Nggube mkpukpu wolatawaru onwongu kpurupyata; ke l'unu egbushi madzu; gudekwaphu ogwa-phe nte l'emershishi onwunu.
- ⁴Ikpe nmaakwaru unu ke ndu ono, unu egbushi ono. Unu abya egudekwaphu ogwa-phe nte merushibebe onwunu. Unu mewaru; ege unu a-no-bebe adu tso-kengu; mbu l'afa, unu a-no-bebe be tatakwaru unu l'ukfu. Oo ya bu; l'ee-me t'iphe bu mbakeshi ba agubeje unu iphe; mbu t'unu buru iphe mkpukpu nonu e-gudeje ako onu.
- ⁵Ndu bu ntse; me ndu bu ote-anya a-nodu eme unu enwa; l'ekfuru unu; nsho! Unube mkpukpu, e ta ndu epha unu; mbu unube mkpukpu, ta agbabujedu gharaghara agbabu.
- ⁶Phuaru ege ndu ishi Izurelu, notsua l'ime ngu gude ike, ephe nweru l'egbushi madzu.
- ⁷O bu l'ime ngu be ephe no; to nwehe onye guberu nne le nna iya iphe; buru l'ime ngu be ephe no; kpa ndu byaru abyabya eh; nodu iya mee ndu a toru ogbe; me unwanyi, maa tufuru ome-l'iwe.
- ⁸Unu ta gubejehedu iphe mu, du nso iphe. Unu darushikotawaru mboku otu-ume mu.
- ⁹L'ime ngu b'e ndu ntumatu no, bu ndu iphe ephe eshibeje ite iya bu ege ephe e-shi gbua madzu. L'ime ngu be ndu ejeje le nte, no l'ugvu ugvu l'eri iphe ephe gwaru nte; nodu iya l'afatoshi onwephe.
- ¹⁰Ndu ephe le nyee nna ephe azeje be kwaphu l'ime ngu be ephe no. O kwaphu l'ime ngu be ephe no; mbu ndu ejekfuje nwanyị, no nso unwanyi; mbu nwanyị, ta dudu nso.
- ¹¹O bu l'ime ngu be nwoke emeje nyee nwoke ibe iya ejo ahuma; bukwaruphu l'ime ngu be madzu emeje onwiya iphe-iphere l'omerushi nyee nwa iya; buru l'ime ngu be madzu emerushije nwunne iya nwanyị; mbu nwa, nna iya muru gedegede.
- ¹²O bu l'ime ngu be aanoduje kfu ndiphe ugwo t'ephe je egbua madzu; ndu ejeje ugwo o-muru-nwa; me le ndu anapheje ibe ephe iphe ephe k'ehuka. I shiwa ege-a zahaa mube Ojejoje. Ono iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu.
- ¹³“Mu a-kfukfube eka nyipyabe nriru ngu ono me ochi, iigbushi.
- ¹⁴?Ii-kegherua okpa? Mbu; uvo;?o -du ngu-a mboku, nggu l'iya e-me? O bu mube Ojejoje ekfu iya; mbu le mu e-mekwa iya.
- ¹⁵Mu a-chikashi ndu bu ngu nu t'ephe jiko iphe bu mbakeshi tsoo. Mbu mu e-rukashi ephe t'ephe jiko iphe bu mkpukpu nonu naru. Mu e-mekwanu ngu t'i bu-buhu mkpukpu, e merushiru emerushi.
- ¹⁶Teke ono, ii-buru mkpukpu, rushihuru arushihu l'anya iphe bu mbakeshi; be ii-maru l'o bu mbedua gedegede be bu Ojejoje.”
- ¹⁷To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

- 18**“Nwa ndiphe; ndu Ízurelu bẹ ɖakwa mu l'ò bụ ẹswara-iphe. Mbu l'ẹphe ɖwa l'ò bụ ope; mẹ ashanga; mẹ ígwè; mẹ nshì-ígwè, kwaru l'òku-uzu. Iphe ẹphe bụlephu bẹ bụ ntụ-uzu mkpọla-ọcha.
- 19**Oo ya bụ lẹ Ọkaribe-Kakọta-Nụ sụru: Lẹ k'ọphu unu ghọkotawaru nshì-ígwè mkpọla-ọcha; bẹ mu e-kpota unu kpolaa Jerúsalemu.
- 20**Mu e-kpota unu l'ò bụ onye kpotaru mkpọla-ọcha; ope; ígwè; nshì-ígwè; mẹ nshì-ashanga; ye l'uzu t'ò ngazekota ẹphe l'ovovo-òku ono bụ ẹge mu e-gude ọvuma; mbụ gude oke ẹhu-eghughu ruta unu je akube lẹ mkpukpu ono t'ò ngazee unu angaze.
- 21**Mu e-rukobe unu; kpukposhi unu oke iphe-eghughu mu, ɖ l'ò bụ ọku; yo ree unu kutukutu; mbụ yọ ngazekota unu angaze.
- 22**O bụ ẹge mkpọla-ọcha, a hụberu l'òku-uzu angazehuje bụ ẹge unu a-nòdu l'oke ẹhu-eghughu mu ngazehu; ẹge unu a-makwanuru l'ò bụ mbèdua gèdegede, bụ Ojejoje; bẹ kpukposhiru unu oke ẹhu-eghughu mu.”
- 23**Tọ ɖ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; sụ mu:
- 24**“Nwa ndiphe; sụ alì ono: L'ò bụ alì, ẹ ta tūrudia ẹjo iphe iya; alì, mini ta ayọbua l'oge oke ẹhu-eghughu ono.
- 25**Ndu nkfuchiru Nchileke nọwa lẹ mkpukpu ono; gbaa ẹjo idzu. Ẹphe ɖ l'ò bụ ekiri agu, alakashi anụ, o gburu. Ẹphe gbushiwaru madzụ; nakoo ẹku; mẹ iphe, eregbaa ire, ẹphe nweru. Ẹphe mewaru unwanyi, maa tufuru; ẹphe azaa l'igwe lẹ mkpukpu ono.
- 26**Ndu achijeru mube Nchileke ẹja, nọ lẹ mkpukpu ono bẹ kpakashibebewaru ekemu mu; tuko iphe mu, ɖ nsọ merushikota emerushi. Ẹphe ta akpajehedu ishi l'iphe ọphu bẹ ɖ nsọ; m'ò bụ l'ẹ tọ ɖɖu. Ẹphe ezije madzụ l'ẹ to nwedu iphe ɖ iche l'iphe aasọ nsọ yele iphe ẹ taa sọdu nsọ. Ẹphe wowaru ẹnya kulube; ta akpajehẹ ishi k'odobe mbọku ọtu-ume mu nsọ. Ẹphe shiwa ẹge ono mee; mu aburu onye rúshihuru arúshihu.
- 27**Ndu ishi, achì mkpukpu ono bẹ alakashije ndu ẹphe achì l'ò bụ nkuta-ọswa, atakashì anụ, o gburu. Madzụ ala ogbu l'ẹke ẹphe egbushi madzụ t'ẹphe gude ẹphe rukoo uru, ta agbadu nụ.
- 28**Ndu nkfuchiru Nchileke, nọ lẹ mkpukpu ono agbachi ọkpa ifu l'iphe ɖ ẹji, ẹphe eme. Ẹphe l'aphuje àphù iphoro; l'ezi ẹja, bụ ẹjo-ire. Ẹphe asụ lẹ Ọkaribe-Kakọta-Nụ asụ. Obenu lẹ mube Ojejoje ta ɖukwa iphe mu kfuru.
- 29**Ndu alì ono gude ugho l'eri ndu ọdo uru; l'ana nfu. Ẹphe l'akpa ndu ukpa ẹhu; l'akpa iya ndu ẹ-to nwedu ẹge ọ haru ẹphe. Ndu mbyamumba bẹ ẹphe emegbu emegbu; l'anafu ẹphe iphe ruberu ẹphe.
- 30**Ya leri ẹnya l'ime ẹphe onye a-bya egbochita l'ò bụ mgbabu; mẹ onye e-kechi ekechi l'ẹke upho-mkpuma ono gheru onu l'alì ono tẹ mu be mebyi iya; ọphu o nwedu onye mu phuru.

³¹Oo ya bu; mu e-woru oke ehu-eghughu mu kpukposhi epe; gude iphe-eghughu mu kepyashia epe l'ọ bu ọku; wota iphe ono, epe pata mekota byabekota epe l'ishi. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu!”

Ezekelu 23

Unwunne labu, eri ogori

¹Tọ du iya bu; Ojejoje abya ekfuru nu mu su mu:

²“Nwa ndiphe; o nweru unwanyi labu, nne lanu muru,

³wataru ogba okpara le Ijiputu. Epe shihuru ogba okpara ono teke epe bu nwata. Eke ono be epe no a fatoshikpelephu epe era; mbu teke ono, epe bukwadua ndu nwoke ta chikahubua okpa.

⁴Epha onye k'ogurennya bu Ohola. Epha nwunne iya nwanyi be bu Oholiba. Epe bu ndibe mu. Epe mushiru unwegirima unwoke me unwegirima unwanyi. Ohola be bu Sameriya. Oholiba aburu Jerusalemu.

⁵“Ohola wataruru ogba okpara teke o bukwadu nke mu. O wu-kolahaaru ndu o yeru obu, bu ndu bu ndaji nggara Asiriya;

⁶mbu ndu yeru uwe, eke urukpu-urukpu; ndu govano; me ndu ishi mkpukpu. Epe l'epe ha bukota unwu akatikoro; l'ama mma; l'agbagbaa inya; nodugbaa l'eli inya epe.

⁷O woru onwiya mee yo buru okpara, ndu Asiriya, nweru enya ekutaje. O gudejekwaphu nte ndu owu-ko l'emrushu onwiya.

⁸E to hadu ogba okpara ono, o shiru agbagba le Ijiputu ono. Teke o buru nwata be yele unwoke azeje; epe afakashi iya onu era; mee ya ege o guru epe.

⁹Tọ du iya bu; mu abya enwuru iya nwahaaru ndu o yeru obu, bu iya bu ndu Asiriya ono, epe l'iya awuko enyishi mini ono.

¹⁰Epe abya agbabe iya otu; naa ya unwegirima iya: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi; bya egude ogu-mbeke gbugba ya. Ya ndono; yo buru onye unwanyi gude akwa enya; ke l'ọ bu ege gbaru iya nu; b'e meru iya.

¹¹“Nwunne iya nwanyi; mbu Oholiba phukwarua iphe ono; ophu egu nwoke; me ogba okpara te kwe iya. Yebdua egbe kabaaru eji; mbu gbe bya aka nwunne iya ogba okpara.

¹²O wu-kokwaruphu ndu Asiriya; ndu govano; ndu ishi mkpukpu; me ndu soja epe, kwaru onwephe bugebe; bukotaru unwu akatikoro; l'ama mma; l'agbagbaa inya.

¹³Mu abyakwaphu bya aphu l'onye onanu be merushiwaru onwiya ege ono kwaphu. Tọ du iya bu l'epe ebo ono jiko shia uzo lanu.

¹⁴“O gbe agbalekwaduru okpara obu eje. O phuru ndu e seru l'upho-mkpuma; mbu ndu Kaludiya, e gude iphe uswe see;

- ¹⁵Ḕphe ekebetsua l'ukfu; kee ẹkwa l'ishi; yo kpo ẹphe wulawula. Ẹphe l'ẹphe ha bẹ dukota l'ọ bụ ndu ishi ụgbo-inya lẹ Bábyilonu; mbụ ndu Kalúdiya.
- ¹⁶Aphụphu, ọ phụ ẹphe; ẹphe agulahaa ya. Yo yefuwaphu ndu ozi iya t'ẹphe je ezia ẹphe ozi lẹ Kalúdiya.
- ¹⁷Tọ dụ iya bụ; ndu Bábyilonu abyakfutashia ya t'ẹphe l'iya zẹe. Yọ gụnyaa ẹphe; ẹphe eworu iya merushia. E merushibebetsua ya ono; ẹphe abya adụ iya ashị; yọ lufu l'ẹke ono; haa ẹphe.
- ¹⁸Yọ bya agbaru ọkpara ono kwasekwaru; mbụ l'agbawa ọkpara ọbu k'o-jeberu-mee. Mu abya aghaaruu iya azụ ẹge mu gharu nwunne iya; kẹ l'iphe ono, oome ono bẹ dụ mu ashị.
- ¹⁹Ya ndono; yo gbe bulerua teke ono b'o gbe ghahụ iya aghahụ l'ogba ọkpara ono; kẹ l'ọ nyataru ẹge o shi agba ọkpara ono teke ọ bụ nwata l'ọ nọ lẹ Íjiputu.
- ²⁰Ẹke ono b'o nọdu l'awụ-kokota ndu o yeru obu; mbụ ndu ẹhu-nwoke ẹphe dukota l'ọ bụ kẹ nkakfụ-igara; mbụ ndu ụmuda ẹphe dụ l'ọ bụ k'inya.
- ²¹Ọo ya bunu l'urukutu, i shi arụ teke i bụ nwata nọdu lẹ Íjiputu ono te ekweduu ngu agu-bu; mbụ teke ono, e shi rapheje ngu ẹka l'onu ẹra; l'afakashi ngu ẹka l'okpu ẹra ngu ono.”
- ²²“Ọo ya bụ; Oholiba; ọwaa iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu. Ọ sụru: Mu a-kpali ndu ono, i shi yeru obu, byaru bya adụ ngu ashị ono t'ẹphe ghakọbe fụaru ngu. Mbụ mu e-me t'ẹphe shitsua ẹkemeke ọbule wufuta fụaru ngu.
- ²³Ndu ono, a-furu ngu nụ ono bụ ndu Bábyilonu; ndu Kalúdiya; ndu Pekodu; ndu Showa; ndu Kowa; mẹ ndu Asiriya kpamukpamu. Ẹphe a-bukota ndu akatikoro, amatsua mma; ndu gọvano; ndu ishi; ndu ishi ụgbo-inya; mẹ ndu nọtsua l'oke ọkwa; l'agbagbaa inya.
- ²⁴Ẹphe e-gude ngwa-ọgu; mẹ ụgbo-inya; mẹ ụgbo-inya, eegudeje evu ivu; chiru igwe ọha fụaru ngu. Ẹphe e-kekotaru ngu ọgu l'ẹkemeke ọbule; chiru iphe e gude eze ọgu; bya ekpukotaru okpu igwe. Mu e-nwuta ngu tųaru ẹphe; t'ẹphe nua ngu anunu; mbụ t'ẹphe mee ngu ẹge dụ ẹphe mma.
- ²⁵Mu e-gude okopho; koshi ngu ẹge ooghube mu; k'ophu ndu ono e-gude ẹhu-eghughu nua ngu anùnù. Ẹphe e-beshi unu imi; kwashia unu nchị. Ndu phoduru nụ l'unu bẹ ee-gude ogu-mbeke gbushia. Ẹphe a-chita unwu unu: ndu k'unwoke; mẹ ndu k'unwanyi. Ndu ọphu phoduru nụ bẹ ọku e-kekota.
- ²⁶Ẹphe a-lafushikota ngu uwe, i yekotaru; gbabẹ ngu ọtu; nyichakota ngu mgubuu, i nwekotaru.
- ²⁷Ọo ya bụ; mu emekwanua t'urukutu ono, iiru ono; mẹ ọkpara ono, i shiru agbagba lẹ Íjiputu ono jeberu ngu ẹge ono. Iphe dụ ẹge-a ta byahedu bya agu ngu odo; ọphu i byadu bya anyata Íjiputu odo.”

- ²⁸Ono kele Okaribe-Kakota-Nu sūru agha: “Mu abyawa te mu nwuru ngu nu ndu du ngu ashi; mbu ndu i ghawaru azu ke l'ephe du ngu eji.
- ²⁹Ephe e-gude ashi, i du ephe naa ngu iphe i seru eza iya. Ephe e-me ngu; gbabe ngu otu. Okpara ono, iigba ono a-bya adaa tolatola. Yo buru okpara ono, iigba ono; me urukutu ono, jiru ono
- ³⁰be wolataru unu iphe ono; ke l'unu l'iphe bu mbakeshi wataru owuko enyashi mini; gude agwa ephe merushikota onwunu.
- ³¹Iihawa eka ke nwunne ngu nwanyi. Ya a-patakwanu okoro ntakfuru iya; dee ngu l'eka.”
- ³²Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O sūru: “L'ii-ngu iphe l'okoro ono, nwunne ngu nwanyi nguru ono; mbu okoro, ha galagala; bya adu gvubungu. Aa-chi ngu ochi; gude ngu mee iphe-ochi; ke l'okoro ono be jiwuru gugurugungu.
- ³³Ii-ngu iya; yo gude ngu egude. Mbu aphu a-tsu ngu l'o bu onye mee guderu. Mbu o bu okoro o buru kpurupyata; me achihu be ii-gude ngua ya. Mbu o bu okoro nwunne ngu nwanyi, bu Sameriya; be ii-gude ngua ya.
- ³⁴Ii-ngu iya; mbu ngufu iya; ngua ngua ugere iya. Ii-dzokposhi iya yegiriyegiri; bya alabashia onwongu era alabashi. Ono iphe mube Okaribe-Kakota-Nu ekfu.”
- ³⁵Oo ya bu; owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O sūru: “Le keshinu ophu i gbe zahawanu mbedua; mbu i gbe ruchiwani mu eruchi be urukutu ono, i ruru ono; me okpara ono, i gbaru ono be ii-rikota uru iya iche l'iche.”
- ³⁶To du iya bu; Ojejoje asu mu: “Nwa ndiphe;?ii-kpe Ohola yele Oholiba ikpe? Ngwanu; kfuru ephe k'urukutu, ephe rushiru.
- ³⁷Ephe riru ogori; gbua ochi; bya aburu ndu gude nte ephe merushia onwephe. Ephe gudewa unwegirima, ephe mushiru mu gwoo eja; t'o buru ephe nri.
- ³⁸Ephe mefukwaru mu phu iphe owaa: Le teke ono kwaphu be ephe merushiru eke duru mu le nsu; bya adakakota mboku otu-ume mu.
- ³⁹Mbu mboku onophu, ephe gude unwu ephe gbaaru nte ephe eja ono be ephe bahuru l'eke duru mu le nsu woru iya merushia. O bu iphe ono be ephe meru l'ulo mu.
- ⁴⁰“Ephe egbe jekpooru je ezia madzu, e-je ekukoo unwoke, shiru l'eke teru etete; ndu ono eruta; nggu abya asaa onwongu bugeberu ephe; dee mkpo-enya; bya agbaru mgbubu ngu.
- ⁴¹Nggu abya asugaru l'aba, ama iphe du biribiri. A bya apata okpokoro dobe l'ifu iya; nggu abya achita insensu; me manu mu tukobe l'eli iya.
- ⁴²Eke ono, o no ono adakota gvugvugvu l'eke ndu e-ta dudu onye ahu ephe ogbo jiru ejiji. Ndu ono bu unwoke, ngujishiru ephe, e shi l'echi-egu dubata. Ephe abya agbabetua unwanyi ono mgbaleka; kpubetsua ephe okpu-eze, ama ntumatu.

⁴³Tọ dọ iya bụ; mu asụ t'ephe duta onye onanu, gbawaru ọkpara mehu maa ono t'ọ buru nwanyi ọkpara, ephe kutaru; ke l'ọ bụ ọkpara ono, ọogba ono bụ iphe o mehu emehu iya.

⁴⁴Tọ dọ iya bụ; ephe l'iya abya azẹ azẹ nwoke yele nwanyi. Ndu ono ephe l'unwanyi ono, farushiru onwephe afarushi ono bụ iya bụ Ohola yele Oholiba ephe abya azẹ.

⁴⁵Obenu l'unwoke, doberu ẹka ndoo be e-kpe ephe ikpe, eekpeje ndu riru ogori gbua ọchi; ke l'ephe bụ ndu eri ogori; buru ndu ọchi nọ l'ishi."

⁴⁶Qwaa iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu. O sụru: "T'a chita ndu mbuko-mbuko bya ephe l'ehu; mbụ t'e nwuru ephe nụ ndu e-me ephe iphe dọ biribiri, bụ ndu a-lụ ephe alulu.

⁴⁷Ndu mbuko-mbuko ono a-tụ ephe mkpuma; gude ogu-mbeke gbushia ephe. Ephe e-gbushi unwu ephe: ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi; tufu ụlo ephe ọku.

⁴⁸Ya e-me t'uru-alị buhu l'alị-a; k'ophu ọo-bụ iphe e gude anmaru unwanyi ndu ophu ọkwa; t'ephe ba amuta ubeka unu.

⁴⁹Unu e-je ntakfuru l'urukutu ono, unu rụkotaru ono. Unu e-vuru iphe dọ ẹji, unu mekotaru, bụ nte, unu gwakotaru. Oo ya bụ; ẹge unu a-makwanu l'ọ bụ mbedua be bụ Ọkaribe-Kakọta-Nụ."

Ezekelụ 24

Etu, e gude ite e shiberu l'ọku anma

¹Ya ndono; yo be l'afa ke tete l'onwa k'iri gbaru abali iri; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; sụ mu:

²"Nwa ndiphe; dee oge-wa; mbụ ụboku-wa; ke l'ọ bụ mboku, eze ndu Bábýilonu keru Jerúsalemu ọgu.

³Nmaaru ndu onu-ulo-wa, kwefuru ikè-wa etu; sụ ephe: Qwaa iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu: "Shibe ite l'ọku; shikwase iya l'ọku; nggu ekuru mini ye iya.

⁴Chiru kpurukpuru anụ ye iya; mbụ ẹke, a fọtaru afota l'anụ; mbụ ụtakfu iya; me apiripa iya. Chì-jia ya ọkpu, katsua mma.

⁵Kpụta aturu, katsukpo mma. Chiru nkụ ye l'enyishi ite ono ọhuma. Shighe anụ ono eshighe; mbụ t'i shia ya t'o yishihu l'ọkpu.

⁶"Qwaa iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu: Nshobukwaa nggube mkpukpu mgbugbumadzu! Nshobukwaa nggube ite ono, gbaru ẹgba, ẹgba iya ta alufudu alufu ono. Heshia ẹgba ono nanu nanu; t'ẹ b'e jekwaru iya oturu ido ophu aa-ha.

⁷Ishi iya aburu l'ochi ndu ono, o gbushiru ono nokwaa ẹge ọ nọ. Mee ndu ono, o gbushiru ono b'ọ wushiru l'eli mkpuma. E t'ọ wushidu iya l'ogbodali ẹke udzudu e-kpu iya.

⁸Ọ bụ ẹge mee ndu ono, o gbushiru ono a-kpali mu iphe-eghughu; mu abya akfua ya ugwo iphe o meru kparu iphe mu bya etee mee ndu ono l'eli abadoro mkpuma; ẹge ẹ to dudu iphe e-kpuchi iya nu.

⁹“Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. Ọ sūru: Nshobukwaa nggube mkpukpu mgbugbu-madzū ono! Ọ kwaphū yēbedua e-do nkū l'ikpo!

¹⁰“Oo ya bụ; kpaa nkū; doo ya; nggu amuru oku ye iya; gude shia anū iya ohuma. Yekwa iya iphe e-me t'anū ono tso ena; nggu eshia ya tē oku iya tū atutu.

¹¹“Nggū abya eshikwase ite iphoro ono l'eli icheku-oku ono; shia ya gburu jeye t'ite ono kperehu ekperehu; mbū shia ya tē mkpola-manumanu, e gude mee ya nwulahaanwunwu; ẹge inyi, nọ iya nu angazehu; mbū ẹge akiji e-kekota oku kefu.

¹²E mewaru iya gbururu jeye; ike labū adū; ophu akiji iya 'ekwedu eheshi; to kwe t'e gude oku hufu iya.

¹³Inyi obu, unu riru obu bụ uru-alī ono, unu rukotaru ono. Ya seru nta; see imo tē ya fufu unu inyi ono; unu te kwe. Iphe o bụ bụ l'e t'efufuhedu iya unu jeye teke ehughughu iya a-dazita.

¹⁴Ọ kwa mube Okaribe-Kakota-Nu bē kfuru okfu ono. Oge ruakwaru teke mu e-me ẹge obu dū mu. Mu ta akpolakwa azū; ophu mu aphukwa imiko; ophu mu ta byadu bya asū lē mu te emehedu ẹge mu tūberu. Ee-kpe ngu ikpe ẹge umere ngu gbaru. Mbū o bụ iphe iime bē ee-kpe ngu ikpe iya. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.”

Nyee Ezekelu nwuhuru

¹⁵Tō dū iya bụ; Ojejoje ekfuru yeru mu; sū mu:

¹⁶“Nwa ndiphe; mu abyaakwa ngu onata onye ono, i yeru enya ono. Obenu; ba agukwa aphū; ophu i chikwa mkpu. Mbū ba rakwa ekwa iya.

¹⁷Iphe ii-melephu nwēnkinyi bū t'i nwulephu hemuhemu iya. Ba adakwa ehū onye nwuhuwuru anwuhu. Kee iphe iikeje l'ishi ẹge iikejehawa iya; nggu eyee akpokpa ngu ẹge iijejehawa iya. Be ekechikwa iphe l'onu gude koshi l'i nọ l'aphū; ophu i rikwa nri, ndu aphū byaru erije.”

¹⁸Ya ndono; mu eziebe ndu ono ẹge ono l'utsu. Yo be l'urenayashi; nyee mu ono anwuhu. Yo be l'utsu nchi-abohu iya; mu abya emekota ẹge ono, a sūru tē mu mee ono.

¹⁹Tō dū iya bụ; ndu ono abya aji mu: “?Mu ta akaduru ephe iphe owaa, mu eme owaa buru ephe?”

²⁰Mu asū ephe: “Lē Ojejoje sūru:

²¹Tē mu kfuru ndu Izurelu: ‘Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. Ọ sūru: Lē ya abyaakwa ome ẹke-dū-nsọ iya t'ē b'ọ dūhe nsọ; mbū ẹke ya meru; yọ buru okpomgbinyiku, bū ẹke unu gude eku unu; mbū ẹke unu yeru enya, bū ẹke unu agbaja

ndawere. Ụnwu nwoke unu mę ụnwu nwanyi unu, unu haru l'azụ bę bụ ogu-mbeke bę ee-gude gbugbushia ẹphe.

²²Ọ bụ ẹge ono, mu mekotaru ono bę unu e-mekota. Unu te ekechidu iphe l'onu, e-koshi l'unu nọ l'aphu; ophu unu eridu nri, ndu nọ l'aphu erije.

²³Unu e-ke iphe l'ishi ẹge unu ekejehawa; yee akpokpa unu ẹge unu eyehawa iya. Unu ta agudu aphu; ophu unu te echi mkpu; obule unu ala ẹhu kposhihu iyororo l'okfu iphe du ẹji ono, unu meru ono; mbu unu a-nodu atsushi ude l'ime onwunu.

²⁴Ezekelu a-buru unu iphe-otube-nvo. Iphe ono, o mekotaru ono bę unu e-mekota. Teke iphe ono a-muru unu bę unu a-maruphu l'o bu mbedua gedegede bę bu Okaribe-Kakota-Nu.'

²⁵“A bya le nggubedua; nwa ndiphe; mboku, mu a-nafu ẹphe ẹke bu okpo-mgbinyiku ẹphe ono, bu ẹke emeje ẹphe ẹhu-otso-ena; buru ẹke ẹphe egudeje eku onwephe; bukwaruphu ẹke ẹphe yeru ẹnya; buru ẹke ẹphe sworu obu chee; mbu mboku ono, mu a-nafufukwaphu ẹphe unwu nwoke mę unwu nwanyi ẹphe

²⁶bę onye gbaru oso ogu laa ẹke odo a-gbalata bya edooru ngu ẹge oda.

²⁷Ọ bụ mboku ono bę ii-kpuha onu; nggu l'iya ekfugbalahaa okfu. E tji buhedu onye e te ekfudu okfu. Oo ya bu; ii-buru ẹphe iphe-ohubama. Ẹphe abya amaru l'o bu mbedua bę bu Ojejoje.”

Ezekelu 25

Àphù, aaphuru ndu Amonu

¹Tọ du iya bu; Ojejoje abya ekfuru mu su mu:

²“Nwa ndiphe; ghachiru ndu Amonu ifu; nggu egude nkfuchiru koshi iya ẹphe.

³Su ẹphe: Unu nua iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. Okaribe-Kakota-Nu suru: Le keshinu unu gbe kpoo orube teke e merushiru ulo-nsọ iya; kpoo orube teke e meru ali Izurelu; ẹgara akfua ya; kpoo orube teke a kpuru ndu Jıda le ndzu laa ali odo;

⁴bę ya e-nwuru unu nu ndu ẹnyanwu-ahata t'ẹphe nworu unu. Ẹphe a-bya akwashia odu l'ali unu. Ẹphe e-rifu akpuru oshi unu; ngufu mini ẹra eswi unu.

⁵Ya e-me mkpukpu Raba t'o buru ẹke inya-ivu a-nodu akpa nri; mee ali ndu Amonu t'o buru ẹke aturu a-nodu adoje odu; k'ophu unu a-makwanu l'oo yebedua bu Ojejoje.

⁶“Okaribe-Kakota-Nu sukwaru: Le keshinu ophu unu kuru ẹka pyomu; tee tititi ikpiricha; gude ejo okpoma l'akporu ndu Izurelu orubé l'iphe byaru ẹphe;

⁷bę ya e-sechi ẹka bya unu l'ehu; nwuru unu keeru iphe bu mbakeshi t'ẹphe bya alua unu alulu. Ya e-bufu unu l'iphe bu mbakeshi; mee unu t'unu chihu l'iphe bu mkpukpu, nonu; mee unu t'unu buru kpurupyata. Teke ono; unu amaru l'oo yebedua bu Ojejoje.”

Àphù, aaphuru ndu Móabu

⁸Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O sūru: “Okfu lẹ Móabu; mẹ Séyi sūru: T'e lekpoduduanu lẹ Júda; kwa iphe lanu; ephe lẹ mbakeshi ndu ophu;

⁹bẹ ya e-me tẹ ókè Móabu gheru onu shita lẹ mkpukpu ndu ophu nọ l'ifu egu; mbu shita lẹ Bétu-Jeshimotu; Bálu Meyonu; je akpaa lẹ Kiriyatayimu, bukota mkpukpu, enya eje l'alì ono.

¹⁰Ya e-nwuru ndu Móabu; mẹ ndu Amonu nū ndu enyanwu-ahata t'ephe nweru; k'ophu ẹ ta abyahedu bya epho ndu Amonu l'epha l'iphe bu mbakeshi.

¹¹Ya e-me ndu Móabu t'ephe jee iphe-oku. Ephe eshi ege ono maru l'ọ bua yebedua bu Ojejoje.”

Àphù, aaphuru ndu Édomu

¹²Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu: O sūru: “Lẹ keshinu ophu ndu Édomu jeru je agwata ndu Júda ugwo iphe b'ọ buakwa emeswe, ephe emeswee.

¹³Oo ya bu; owaa iphe Nnajiufu, bu Nchileke ekfu: O sūru: Lẹ ya a-machi ẹka; bya Édomu l'ehu; gbushikota madzu; mẹ elu, nọ iya nū. Ya e-me iya t'ọ daburu ochobo shita lẹ Témanu rua lẹ Dedanu. Ee-gude mma gbushia ephe.

¹⁴Ya e-gude ndu nk'iya, bu ndu Ízurelu gwata ndu Édomu ugwo iphe ephe meru. Ephe e-gude ege iphe eghube yẹbe Ojejoje; mee ndu Édomu iphe. Ephe eshi iya makwanuru ege ya egudeje agwata ugwo iphe. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.”

Àphù, aaphuru ndu Fílisutiya

¹⁵Okaribe-Kakota-Nu sūru: “Lẹ ndu Fílisutiya gudewa ejo okpoma gwata ugwo iphe e meru ephe. Ephe gudewa ashi, ephe kporu ndu Júda keshinu ede-nwede l'eme t'ephe mee ephe t'ephe buru kpurupyata. Keshinu ophu ọ bu ege ono b'ọ du

¹⁶bẹ yẹbe Okaribe-Kakota-Nu sūru: Lẹ ya e-byi ndu Fílisutiya ẹka. Ya e-bufu ndu Keretu; bya emee ndu ophu phoduru nū l'iku eze enyimu t'ephe buru kpurupyata.

¹⁷Ya a-kwata akwata gwata ephe ugwo iphe ephe meru; mbu gude ege o ghutabe iya nùá ephe ànùnù. Ephe eshi ege ono maru l'ọ bu iya bu Ojejoje teke ya a-gwata ephe ugwo iphe ephe meru.”

Ezekelu 26

Àphù, aaphuru ndu Táya

¹Tọ du iya bu; yo be l'afa k'iri lẹ nanu lẹ mboku mbu l'onwa onanu; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

²“Nwa ndiphe; keshinu ndu Táya zuru ndu Jerúsalemu ukwe; l'aguru iya ephe l'egvu: “Lẹ Jerúsalemu daakwaru. O shi buru eze obodo eke iphe bu mbakeshi abyajẹ ozuta aswa. Obenu lẹ nta-a, ọ daru-wa buwa t'ayi bya egwoo ephe; mĩa.

³“Oo ya bu; owaa iphe Nnajiufu bu Ojejoje ekfu; ọ sūru: O buwa kẹ nggu l'iya nggube Táya! Mu a-chíta igweligwe mbakeshi t'ephe bya etso ngu ọgu; mbu ọ bu ege ono, eze

enyimu enwuje akpara iya dukungu dukungu be bu ege ephe a-nodu enwu abya ngu ogu.

⁴Ephe e-tsukposhi upho-mkpuma, e gude kpu-buta Taya; bya enwukposhikota ulo-eli, no iya nu. Mu e-kwochakota eja mkpokpo-ozulo l'eke ono; mee eke ono t'o buru ekpokirikpo mkpuma be a-nokota iya.

⁵Iphe mkpukpu ono a-buru bu eke ndu egbu ema a-noduje ege ugbu ephe l'echi eze enyimu t'o korohu. Mube Okaribe-Kakota-Nu kfukwaru l'iphe bu mbakeshi nonu a-nodu eru mkpukpu ono oru.”

⁶Ndu ophu butsua l'ime egu be ee-gude ogu-mbeke gbushia. Oo ya bu; ephe amakwanuru l'o bu-a mbedua be bu Ojejeje.

⁷“Owaa iphe Nnajiufu, bu Nchileke ekfu: O bu Nebukadineza, bu eze ndu Babylonu; buru eze, kagee eze nonu, bu onye ono, shi uzo isheli be mu e-me t'o bya etso ndu Taya ogu. Oo-chita inya; chita ugbo-inya; chita ndu agbaje inya; me igweligwe ndu soja gude bya ogu.

⁸Oo-gude ogu-mbeke gbushikota ndu ophu bu l'ime egu. Oo-gude iphe kekota unu ogu; mbu kpu iphe kebuta upho-mkpuma unu. Oo-pali iphe o gudetsua eze nze ogu gboru unu ye.

⁹Oo-gude igwe, oogudeje alu ogu chikposhia upho-mkpuma, e gude kpu-pheta mkpukpu unu; gude ngwa-ogu iya nwukposhia ulo-eli unu.

¹⁰Inya iya a-za igweligwe; mbu zaa l'igwe k'ophu bu l'udzu, ephe gude okpa ekpokashi be e-kpumikota unu ekpumi. Upho-mkpuma, e gude kpu-butakota mkpukpu unu; a-fukota tekpatekpa l'ukporo inya; me ugbo-inya yele ugbo-inya, eegudeje evu ivu, oo-rukota bya anodu eme teke o nodu eshi onu-uzo unu abahu ege aabahuje mkpukpu, upho-mkpuma, e gude kpu-buta iya dakposhihuru adakposhihu.

¹¹Iphe bu apata okpa inya ono, oo-chi bya ege ono a-dzogbakota l'iphe bu esu-uzo, no le mkpukpu unu. Oo-gude ogu-mbeke gbushikota ndibe unu. Eze itso unu, unu kpushikotaru ono be e-zekwoshikota wushiru l'ali.

¹²Ephe a-kwa eku unu; me ngwa-aswa unu l'okwata. Ephe e-nwukposhi upho-mkpuma mkpukpu unu; nwutsushikota egiri ulo unu ono, amatsua ntumatu ono. Mkpuma unu; oshi unu; me mkpokpo-ulo unu; be ephe e-nwuru je eye l'eze enyimu.

¹³Mu e-me t'egvu, unu aguje buhu. Egvu ono, unu egudeje ubo l'agu ono b'e ta byahedu bya anu odo.

¹⁴Mu e-me ali unu t'o buru ekpokirikpo mkpuma bu iphe a-nodu iya; unu a-buru eke aa-nodu egebeje ugbu, e gude egbu ema t'o korohu; ophu a byadu akpu-kwazi mkpukpu unu ono; kele mube Ojejeje be kfuakwaruru. Ono iphe. Okaribe-Kakota-Nu ekfu.”

¹⁵Qwaa iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfuru ndu Táya. Ọ sụru: “Lẹ teke ịi-da; bẹ alị, nọkota l'iku iku eze ẹnụmu a-nmahụ jijiji. Ẹphe a-nọdu anma jiji l'ude, ndu e mekatsuaru iphe a-nọdu atsụ; mę mkpu, ndu e gbushiru egbushi a-nọdu echi.

¹⁶Ndu bụ ishi kę ndu iku eze ẹnụmu bẹ a-chịshikota l'aba-eze ẹphe; yeshia ẹphe uwe ẹphe, a kparu; dengashitsua ya edengashi. Egvu e-ri ẹphe ẹhu; k'ophu bụ l'ẹphe a-dugajeru l'alị l'anma kwẹkwẹkwẹ tekenteke l'ẹke iphe, tsakfuru unu teru ẹphe ụkfu.

¹⁷Ẹphe a-guru unu egvu anwuhu-wa; sụ: “ ‘?Ege ophu i meru buru kpurupyata; nggube mkpukpu, a maru amaru; mbụ nggube mkpukpu, bụ ndu akpa lẹ mini bukota iya. Nggube mba mini, akpa ike lẹ mini; mbụ nggube mba mini ono; mę ndu bu iya nụ. Ndu bu l'ibiyia ono; bẹ unu meru; ẹphe atsụ unu egvu nshinu.

¹⁸Ndu ọnenyimu a-nmahụ jijiji l'ẹge i shiru daa; te ndu ikfuli eze ẹnụmu l'ụkfu.’

¹⁹“Qwaa iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu: Teke mu e-me mkpukpu ono tẹ ẹgara kfu ya; yọ daburu ochobo; mbụ mee ya t'ọ buru ebo; mini ekpukota iya ekpukpu

²⁰bẹ mu e-mekwa ngu phu t'i kpolashihu lẹ nsụ ẹge ndu ọdo kpolashihuwaru; mbụ t'i lakfu ndu ọhazu; mu emee ngu t'i lashia l'ime alị l'ọ bụ mkpokpo-ozulo oge ndiche; nggu lẹ ndu kpolashihuhaawaru lẹ nsụ anọdu; ophu ị byadu bya alata azụ ọdo; m'ọ bụ buru l'alị ndu nọ ndzụ bu ọdo.

²¹Mu e-me ngu t'i laa ẹjo alala. Ịi-chihulephu tengu. Aa-nọdu akpaje ishi ngu; ọ bụ l'ẹ-ta byadu bya akpavu ishi ngu; ono iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu ndono.”

Ezekęlu 27

Iphe e-me ndu Táya

¹Tọ dụ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru mu sụ mu:

²“Nwa ndiphe: kwaa ẹkwa ndu Táya.

³Nggu ekfuru ndu Táya, bu l'ọnu eze ẹnụmu; mbụ ndu, ẹphe lẹ ndu ọnu-ẹnụmu ọdo l'iche iche agba oke nghọ. Qwaa iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu. Ọ sụru: “ ‘Nggube Táya; ị sụru l'ị bụ nwọdu-geru.’

⁴Ufu ngu bụ l'eze ẹnụmu. Ị bụ eze ụgbo-mini, a kuru; t'ọ nwe ẹkworo.

⁵Ndu kuru ụgbo-mini; bẹ buru l'ugvu Seniru bẹ ẹphe gburu oshi payinu gude kua ya; bya ejee l'ugvu Ugvu Lébanonu je ebua oshi sida gude gvuaru ngu itso iya.

⁶Yọ buru l'alị Báshanu; bẹ e je ebuko achi, e gude pyishia eku-ugbo ngu; buru oshi sayipuresu; bẹ ejeru je ebukotsua l'ọnu-mini ndu Sáyipurosu gude gbaa ọgbodo-alị ụgbo-mini ngu ono; bya egude ọdu-enyi meshikota iya.

⁷Ẹkwa-ọcha, a kparu; yọ dụ k'ekfukfu, shi lẹ Ịjiputu b'e gude kwee l'imeli ụgbo-mini ono, bụ iphe emeje t'ugbo-mini agba ọso; buru iya bẹ eegudeje ahube ngu ama. Iphe e gude kwekota l'ugbo-mini ono tẹ mini ba bahujeshi iya bẹ bụ ẹkwa, eke urukpu-urukpu; mę ophu eke ododo, shi l'ikfuli Elisha.

⁸Unwoke Sayidonu; mę unwoke Avadu bu ndu shi akpokotaru ngu ugbo; nggube Táya. Unwoke ngu, bu ndu o-maru-ęnya-nka be bukota ndu angakotaru ngu ugbo-mini.

⁹Ndu Gébalu, bu ndu mewaru nka metee ya emete b'i dutakotaru t'ęphe nọduje l'ugbo-mini ngu l'emechishijeru ngu eke ọzo, nọ ęphe teke ęphe fuhujeru ọzo. Iphe bu ugbo-mini, nokota l'eze ęnyimu; mę ndu angakota ugbo-mini ono be abyakota ngu ozuta aswa.

¹⁰“Unwoke ndu Peshiya; mę unwoke ndu Lidiya yele unwoke ndu Putu shi bukotaru ndu soja ngu. ęphe chikoje iphe ęphe gude eze nze ogu; mę okpu-igwe, ęphe kokota l'ime ngu. ęphe emeje; nggu adu ugvu.

¹¹Unwoke ndu Avadu; mę ndu ke Heleku; bu ęphe a-nodu echeru ngu upho-mkpuma ngu nche mgburumburu. Unwoke ndu ke Gamadu bu ndu anotsujeru ngu l'ulo-eli. ęphe ewojeru iphe ęphe egudeje eze nze ogu kokota l'eli upho-mkpuma, e gude kpubuta mkpukpu ngu; iphe ono, ęphe kokotaru l'upho-mkpuma ono meru; mma ngu edzua edzudzu.

¹²“Ndu Tashishi be nggu l'ęphe shi azuko aswa; okfu l'i nweru eku l'asa iya l'asa iya. ęphe shi egudeje mkpola-ocha; mgboro-igwe; nshi-ashanga; mę nshi-igwe bya ngu ozuta iphe.

¹³Ndu Javanu; mę ndu Tubalu; mę ndu Mesheku shi achijeru ohu; mę ngwa-aswa, e gude ope mee bya ngu ozuta aswa.

¹⁴Unwoke ndu Betu-Togarama shi akpujeru inya, eegude eje ozi; mę inya-ogu; mę inya-mulu bya ngu ozuta aswa.

¹⁵Unwoke ndu Rodu be nggu l'ęphe shi zukoje aswa. Igweligwe ndu butsua l'iku eze ęnyimu shi bukotaru ndu onya aswa ngu. ęphe egudeje odu-enyi; mę oshi eboni kfua ugwo aswa iphe ęphe zuru ngu.

¹⁶Ndu Aramu be shi azuje ngu aswa; ke l'iphe iimeshi emeshi be ha igweligwe. ęphe shi egudeje mkpuma tokwasu; mę eku, eke uswuswe; mę eku, a dzuru dengashia ya edengashi; mę eku ocha; mę mkpuma koralu; mę mkpuma rubi bya ngu ozuta aswa.

¹⁷Ndu Juda; mę ndu ali Izurelu shi abyajekwa ngu phu ogbata ngho. ęphe shi egudeje witu, shi le Minitu; mę igberi; mę manu-ęngu; mę manu bamu bya ngu ozuta iphe i meshiru.

¹⁸Ndu Damasukosu gudekwaphu l'i meshiru iphe igweligwe; mbu ke l'i nweru eku ntumatu gude mee, shi le Helubonu; mę eji aturu, shi le Zaharu bya ngu ozuta aswa.

¹⁹Ndu Wedanu; mę ndu Javanu, shi le Uzalubu be zutsukwaru ngu phu aswa. ęphe gude akpurakpu igwe ye kashiya; mę kalamosu, bukota iphe eegudeje eme manu ajiji t'o shi kwekwekwe bya ngu ozuta aswa.

²⁰Ndu Dedanu shi egudeje ukpo, eegudeje nodu l'eli inya bya ngu ozuta aswa.

- ²¹Ndu Arébiya; mę iphe bu ndu achi ndu Kéda bę bukota ndu shi azuje ngu aswa. Epe achijeru aturu; mę ebyila yele eghe bya ngu ozuta aswa.
- ²²Ndu Sheba; mę ndu Réma bę shi azujekwa ngu phu aswa. Epe gude okpobe manu; mkpuma, vugbaa oke aswa; mę mkpola-ododo bya ngu ogha-nweta ngwa-aswa.
- ²³Ndu Háranu; mę ndu Kane; mę ndu Ídenu yele ndu agbatsua ikike ngho, shi le Sheba; mę ndu agbatsukwaphu ikike ngho, shi le mkpukpu Asho; mę le mkpukpu Kilimadu bę zukotakwaru ngu phu aswa.
- ²⁴Epe ejejekwaphu aswa epe ozuta ekwa, amatsua iphe du biribiri; mę uwe, eke urukpu-urukpu; mę l'ekwa, a dzuru dengashia ya edengashi; mę njigbanji ukpo, vongashiru avongashi, aatogboje l'ogbodo-ulo, a gworu agwogwo; kegudetsua ya l'ishishi ukpo ono jingujingu.
- ²⁵Ugbo-mini Tashishi bu unube ndu Táya bę epe evujeru iphe. “Nggube Táya dulephu l'o bu ugbo-mini, e dojiru iphe edoji; yo nodu l'echi eze enyimu.
- ²⁶Ndu akpo ngu l'ugbo ngu kpotawaru ngu je edegeru l'echi eze enyimu. Obenu le pherephere, shi uzo enyanwu-ahata; byaru bya azukashia ngu l'echi eze enyimu.
- ²⁷Eku ngu; iphe i gude agba ngho; ngwa-aswa ngu; ndu angaru ngu ugbo-mini; ndu etso ugbo-mini ngu; ndu emekwajeru ngu iya; ndibe ngu, agba ikike-ngho; ndu soja ngu l'ephe ha; mę l'iphe bu ndu no l'ugbo-mini ono; bę mini rikotaru mboku, ugbo ngu kpuru; l'echi eze enyimu.
- ²⁸Mkpu, ndu angaru ngu ugbo-mini echi; e-me te mgbogidi eze enyimu nmahu jijiji
- ²⁹Iphe bu ndu akpo ugbo nwuhakotaru ugbo epe. Ndu anga ugbo-mini; mę ndu etso ugbo-mini ono; jeru je anmagatsuru l'iku eze enyimu.
- ³⁰Epe ara ekwa ngu ntumatu; l'ara iphe du biribiri. Epe e-kpota ntụ kpukposhi onwephe l'ishi; bya agwo-swikota onwephe le ntụ.
- ³¹Epe akpuru ngu ishi ngu; yeeru ngu uwe-aphu. Epe a-ra ekwa ngu; l'agu aphu ngu; mbu l'aguwaa ishirishi.
- ³²L'ege epe ara ekwa; l'agu aphu ngu; bę epe agu egvu-aphu owaa; su: ‘?Bu mkpukpu ole; bę bujekpooru kpurupyata l'echi eze enyimu ege owaa, mkpukpu Táya bu iya-a?’
- ³³Teke e shi evuje ngwa-aswa ngu l'eshi eze enyimu; b'o ruberu iphe, bu mbakeshi aka. Eze eku ngu, du egvu; mę ngwa-aswa ngu; bę ndu eze le mgboko gude buru ubabanyi.
- ³⁴Obenu le nta-a; bę mini riwaru ngu l'eze enyimu. Ngwa-aswa ngu ono yele ndu ejejeru ngu ozi; bę mini rikotaru nggu l'ephe.
- ³⁵“Ndu, bu l'iku eze enyimu l'ephe ha bę biribiri iya gudekotaru. Ndu eze, achisua epe anmahukota ruuru. Epe akpotsua beru l'eke egvu riru epe ehu.

³⁶Ndu ikike ngho l'iphe, bu mbakeshi b'ọ duru biribiri ege i meru ekpolahu ngu iphe mmanu; to nwehe ege e kfu iya ọdo.”

Ezekelu 28

Àphù, aaphuru eze ndu Táya

¹Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru mu su mu:

²Nwa ndiphe; su onye bu ishi ndu Táya ege-a: Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: Iitu onwongu epha su l'i bu Nchileke; l'i sugaru l'aba-eze Nchileke l'echi eze mini. Obenu l'ọ kwa madzu mmanu b'i bu; mbu e ti budu Nchileke; nggu egbe evuko onwongu l'i maru iphe l'ọ bu Nchileke.

³I kanua Danelu omaru iphe to; k'ophu bu l'e to nwedu iphe e domigheru ngu edomi.

⁴I gudewa mmamiphe i maru; me egomunggo, i nweru kpa eku dooru onwongu; bya ejekokwaphu mkpola-ododo me mkpola-ocha kube l'eke iidoje eku ngu.

⁵I gudekwaphu ikoro, iigbaje l'ozu aswa mee; eku ngu aka nshinu; nggu egbe gude l'i nwewaru iphe nshinu bya etulaha onwongu oke epha.

⁶“Oo ya bu; owaa ege Okaribe-Kakota-Nu ekfu: Le keshinu ophu iirije l'i maru iphe; maru iya maru iya l'ọ bu Nchileke

⁷be ya a-chita ndu ohodo t'ephe bya ngu l'ehu; mbu mbakeshi ndu ophu bu ephe kagee onwe ejo okpoma. Ephe a-mi ogu-mbeke ephe; gude mebyishia mma ngu ono; mebyishia mmamiphe ngu ono. Ugwu ono, i du ono be ya e-me t'ọ gwọ le ntu.

⁸Ephe a-lọ-tsuta ngu; nwuru ngu ye le nsu; mbu l'i-lakotalephu l'ike l'echi eze enyimu.

⁹T'a maru ege ii-me sukwadua l'i kwa Nchileke l'ifu ndu ono, e-gbu ngu ono. Iphe ii-gbe buru bu madzu mmanu; e tii gbe aduhekwanu ike buru Nchileke obu teke ndu ono, e-gbu ngu nu ono byaru ngu l'ehu.

¹⁰Ii-da odaleba l'eka ndu ohodo ono. Ya kfuakwaru iya; yebe Ojejoje, bu Nchileke.”

Adada eze ndu Táya

¹¹To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

¹²“Nwa ndiphe; raa ekwa eze ndu Táya; su eze ono: Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: I shi buru onye a makporu l'ọ du-geru; mbu i shi buru onye maru mmamiphe iphe du biribiri; shi bukwaruphu nwodu-geru.

¹³I shi buru le Idenu; mbu le mgbabu Nchileke. Yo buru mkpuma, vugbaa oke aswa b'e gude memaa ngu. Mkpuma ono, e gudetsua memaa ngu ono bu: Rubi; tópezù; éméràlùdù; kirísòlàyítù; ónikùsù; jásùpà; sáfàyà; tókwasu; me bérilù. Iphe e gude dengashia ngu edengashi abukotaru mkpola-ododo b'e gude mee ya. Yo buru mboku, e keru ngu b'e mekotaru iphe ono doberu ngu.

¹⁴A wuru ngu manụ l'ishi t'ị buru cherobu, anọduje echeje nche; mbụ l'ọ bụ iphe ono bẹ mu meru ngu t'ị buru. I shi nọduje l'eli ugwu, dū nsọ Nchileke. I shi ejephekota lẹ mkpuma, achatsua ọku.

¹⁵Shitakpo k'ophu e meru ngu bẹ e ti mebudua iphe dū eji gbururu jeye teke ị wataru ome iphe dū eji.

¹⁶I gude l'i nweru ngwa-aswa, ha nshinu nshinu gbe bya awatawanu ome ẹhuka; gude ẹge ono meswee. Tọ dū iya bụ; mu abya achia ngu; nggu egude iphere lufu l'ugwu Nchileke. Mu enwufu ngu lẹ mkpuma, achatsua ọku ono; mbụ nggube cherobu, anọduje eche nche.

¹⁷Nggu abya egude kẹ l'ị ma mma; kulahaa onwongu ekuku; gude kẹ l'ị dū ugwu; mebyishia mmamiphe ngu ono. Ọ bụ iya kparụ iphe ya pataru ngu tūa l'alị; mee ngu; nggu aburu ẹke ndu eze a-byajẹ ole ẹnya.

¹⁸I gudewa ẹjo iphe ngu; mẹ ugho, i gude agba ngho ngu merushikota ẹke iijeje ọgwa iphe. Ọ bụ iya kparụ iphe ya yeru ọku lẹ mkpukpu ngu; yo woru iya kepyashia; mee ya; yo buru ntụ l'ifu ndu ele ngu ẹnya.

¹⁹Iphe bụ mbakeshi, makotaru ngu nū bẹ o teru ukfu l'i meleruphu achihu iphe-mmanu; mbụ l'e tee phohedu nke ngu ọdo.”

Àphù, aaphuru ndu Sayidonu

²⁰Tọ dū iya bụ; Ojejoje abya asu mu:

²¹“Nwa ndiphe; ghachiru ndu Sayidonu ifu; nggu egude nkfuchiru koshi iya ẹphe.

²²Su ẹphe: ‘Lẹ Ọkaribe-Kakota-Nu ekfu suru: Lẹ ya buakwa ohogu ngu; nggube Sayidonu. Ndiphe e-shi l'iphe ya e-me ngu kwabẹ iya ugwu. Ẹphe amaru l'oo yẹbedua bụ Ojejoje teke ya a-pakfutaru ndu mkpukpu ono iphe-ẹhuka; shi ẹge ono koshi lẹ ya dū nsọ.

²³Mu e-me tẹ ẹjo iphe-ememe dakfuta iya; mee tẹ mee tsoo l'ogborogbo ọzo iya l'ọ bụ mini. Aa-tsụ madzụ ọtsu ẹkfu lẹ mkpukpu ono; mbụ gude ogu-mbeke gbushia madzụ lẹ mkpukpu ono gbaa mgburumgburu. Teke ono; ẹphe amaru l'oo mu bụ Ojejoje.’

Aagoru ndu Izurelu onu

²⁴“Ndu ẹphe lẹ ndu Izurelu bunyabetsua ta byahedu bya abukwaduru ndu eme nshinshi; mbụ ẹphe ta bụ ogvu ogarama-mbo. Ọo ya bụ; t'ẹphe makwanuru lẹ mu bua Ọkaribe-Kakota-Nu.”

²⁵Qwaa iphe Ọkaribe-Kakota-Nu kfukwaruphu. Ọ suru: “Teke mu dufutaru ndu Izurelu l'ẹke a chikashitsuaru ẹphe laa; bẹ mu e-koshi iphe bụ mbakeshi lẹ mu bụ onye dū nsọ. Ọo ya bukwanu ẹphe ebupyabe l'alị ẹphe, bụ iya bụ alị ono, mu nuru nwozi mu, bụ Jékọpu.

²⁶Ẹphe e-buru l'ẹke ono l'ẹhu-gudangu; nọdu iya kwashia ufu; kushia ya oshi vayinu. Ẹphe e-buru l'ẹhu-gudangu teke mu pakfutaru ndu ẹphe l'ẹphe bunyabetsua iphe-

ehuka, bu ndu shi nua ephe chikikfuu. O bu teke ono be ephe a-maru le mu bua Ojejoje, bu Nchileke ephe.”

Ezekelu 29

Àphù, aaphuru ndu Íjiputu

- ¹Yo be l'afa k'iri l'onwa k'iri gbaru abali iri l'ebo; Ojejoje ekfuru yeru mu; su mu:
- ²“Nwa ndiphe; ghachiru Fero, bu iya bu eze ndu Íjiputu ifu; gude nkfuchiru koshi iya eya; nggu egudekwaphu nkfuchiru koshi iya ndu Íjiputu l'ephe ha.
- ³Kfuru iya: ‘L'owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: L'o buwa ke nggu l'iya; nggube Fero, bu eze ndu Íjiputu; mbu nggube oke ejo anu, ze l'echi nggele ngu. Isuje le Enyimu Nayilu bu nke ngu; l'o bu nggubedua meru iya.
- ⁴Obenu le mu e-gude ikokoro dzube ngu l'agba; mee te ema, notsua le nggele nyakfutsuaru ngu l'ehu. Mu a-kpufuta ngu le nggele ono, i notsua ono ye ema ono, nyakfutsuaru ngu l'ehu ono.
- ⁵Ya a-chita nggu l'ema ono je awushi l'echi-egu. Odzu ngu a-kwa l'ophoto egu; to nwe onye a-bya iya apata. Ya e-me ngu ti buru nri anu-egu-egbudu; me k'unwenu.
- ⁶Teke ono; iphe bu ndu bu le Íjiputu amaru l'oo yebedua bu Ojejoje. “ ‘I shi buru ndu Izurelu oshi okpete.
- ⁷O buje: ephe -ku-de ngu eka; nggu aburu tsugongu; ephe adaa tukwashia ukuvu ephe. Teke ephe dakoberu ngu; nggu anyajihu; okpu-azu ephe abya anodu kegarangu.
- ⁸Oo ya bu; owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: Mu e-gude ogu-mbeke bya ngu l'ehu; gbushia unwoke ngu me elu ngu.
- ⁹Ali Íjiputu be egbara a-kfu. Ephe amakwanuru l'o bua yebedua bu Ojejoje. Ishi iya aburu li suru le Enyimu Nayilu be bu nggu nwe iya; l'o bu nggu meberu iya.
- ¹⁰“ ‘Oo ya bu; l'o buwaru ke ye nggu ngu. Ya e-me ali Íjiputu t'o buru ali, egbara kfuru tsube le Migidolu jeye le Asuwanu; mbu je akpakpo l'oke unu le ndu Kushi.
- ¹¹To nwedu okpa madzu m'okwanu k'anu, a-tu l'eke ono; ophu o nwedu onye bya abya ebu l'eke ono gbururu jeye ukporo afa ebo eswe.
- ¹²Ya e-me ali Íjiputu t'o daburu ochobo; ege ali ndu odo dabutsuaru. Iphe bu mkpukpu, nokota l'ime iya a-dabukotaru ochobo ukporo afa ebo; dukota ege mkpukpu ndu odo, a luru alulu du. Ya a-chikashi ndu Íjiputu; keeru iphe bu mbakeshi; chikashia ephe t'ephe jiko iphe bu mkpukpu nonu dzuru.
- ¹³“ ‘Obenu le Okaribe-Kakota-Nu kfukwaruphu ege-a: A -nolephu ukporo afa ebo be mu e-dufutakota ndu Íjiputu ono l'iphe bu mkpukpu, a chikashikotaru ephe laa.
- ¹⁴Mu e-dulatakota ephe azu; duru ephe laa ali Paturosu, bu ali ochechoroche ephe. Eke ono be ephe a-nodu buru ola-ali mkpukpu.

¹⁵Ọ -buru mkpukpu, ẹnya iya kagekpo ọla-ali; ọphu o nwedu mkpukpu, ọ bya bya aka nshinu ọdo l'iphe bu mbakeshi nonu. Mu e-me iya t'ọ ruhu aruhu; mbu k'ọphu bu l'e to nwehedu mbakeshi, ọo-du-ghe ike chia ọdo.

¹⁶Íjiputu ta byahedu bya aburu mkpukpu, ndu Ízurelu dakoberu ọdo. Iphe ọo-nyatajeru ephe bu emeswe, ephe mesweru ngu l'agbakfube, ephe gbakfuberu ephe t'ephe gbaaru ephe mkpu. Ọo ya bu; ephe amakwanuru l'ọ bua mbedua be bu Ọkaribe-Kakota-Nu.' ”

Eze ndu Bábyilonu emekputa Íjiputu

¹⁷Tọ du iya bu; yo be l'afa k'ukporo l'esaa le mboku onwa mbu furu; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

¹⁸“Nwa ndiphe; Nebukadineza, bu eze ndu Bábyilonu be chiru ndu soja je alushi ndu Táya ọgu k'ehuka; mee; iphe bu ndu Bábyilonu evua iphe; ishi akwochihukota ephe akwochihu; ukuvu, ephe evujekwaphu iphe adashikota ephe akiyi. Nebukadineza yele ndu soja iya ono alu-gee ọgu ono; ọphu ọ dudu uru, ephe ritaru l'ọgu ono, ephe lushiru ndu Táya ono.

¹⁹Ọo ya bu; ọwaa iphe mube Ọkaribe-Kakota-Nu ekfu. Ọ suru: Mu e-nwuru ali Íjiputu nu Nebukadineza, bu eze ndu Bábyilonu. Nebukadineza be e-gwokota ẹku ndu Íjiputu tutua atutu. Ọo-chiko ali ono gvua kfurukfuru; lua ya alufu; gwoo iphe ephe tutua atutu. Iphe ono, o gworu ono a-buru nggo, ee-bu ndu soja iya ono, luru ọgu ono.

²⁰Mu wowaru ali Íjiputu nu t'ọ buru nggo, mu e-bu iya l'ege ọ duru ike yele soja iya eje aluaru mube Ojejoje ọgu. Ono iphe Ọkaribe-Kakota-Nu ekfu.

²¹“Mboku ono be mu e-me t'ike bya anodu ndu Ízurelu; mu abya emekwaphu nggube Ezekelu t'i kpuaa onu; wataru ephe okfuru okfu; k'ọphu ephe a-makwanuru l'ọ bua mbedua be bu Ojejoje.”

Ezekelu 30

Aayo ọshi Íjiputu

¹Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru mu su mu:

²“Nwa ndiphe; gude nkfuchiru kfu; su: ‘Ọwaa iphe Ọkaribe-Kakota-Nu ekfu. Ọ suru: Chia mkpu; su: “ ‘Njo jekwa ezi. Ọ kwa oke uboku!

³Mboku ono nokwa ntse. Uboku ke Ojejoje; b'ọ bu. Mboku ono; be a-gbahu tsabalangu. Mboku ono be iphe bu mbakeshi e-je ntakfuru.

⁴Aa-byaru ndu Íjiputu ọgu. Iphe-ehuka adakfuta ndu Kushi. Ndu Íjiputu be ee-gbu nshinu; lua iphe iya l'oluta; yo bya adaa buru ochobo.

⁵Ndu Kushi; ndu Putu; ndu Lidia; ndu Arabu l'ephe ha; ndu Libiya; jeyekpo le ndu bu l'ali ọgba-ndzu; be aa-tuko ephe le ndu Íjiputu gbukota.

- 6“ ‘Owaa iphe Ojejoje ekfu. O sūru: L'iphe bụ ndu ẹphe ị Ịjiputu gbaru ikumu a-dashi; ike ono, ẹphe gude eku onwẹphe ono agvụ. Ee-shi ị Migidọlu gbua ẹphe ị mma jeye ị Asụwanu. Ono iphe Okaribe-Kakọta-Nụ ekfu.
- 7Egbara, a-kfụ l'alị Ịjiputu a-ka ọphu kfuru l'alị ọdo. Edukfu iya l'ọ ha adakposhi ẹge edukfu ndu ọdo dakposhihuru.
- 8Oo ya bụ ẹge ẹphe amakwanuru ị mu bụa Ojejoje; mbụ teke mu e-nwuru ọku ye ị Ịjiputu. Ndu agbajeru ẹphe mkpu bẹ eegwepyashi egwepyashi.
- 9“ ‘Mbọku ono bẹ ya a-chiru ndu ozi ye l'ugbo-mini t'ẹphe je Kúshi je eyee ndu Kúshi egvu; l'ẹke ẹphe tuzoru onwẹphe ẹhu. Ndu Kúshi e-je ntakfuru teke ndakfu ono dakfutaleruphu Ịjiputu. Ntakfuru ono byafutaje.
- 10“ ‘Owaa iphe Okaribe-Kakọta-Nụ ekfu. O sūru: Igweligwe ndu Ịjiputu bẹ mu e-me t'ẹphe shi ẹka Nebukadineza, bụ eze ndu Bábyilonu kpolashihukota.
- 11Yẹbedua yẹle ndu soja iya, bụ ndu kage ẹjo ọkpoma l'iphe bụ mbakeshi nonu bẹ ee-dubata t'ẹphe lunwua alị ono. Ẹphe a-mị ogu-mbeke ẹphe gude bya ndu Ịjiputu l'ẹhu; gbua ndu alị ono pyaapya.
- 12Mu e-me tẹ Ẹnyimu Náyìlu tashihukota; mu abya eworu alị ono ree ndu eme iphe dū ẹjì. O bụ ẹka ndu ọhodo bẹ mu e-shi mee t'ẹgbara kfua l'alị ono. Iphemiphe ọbule, nọkọta l'ime iya a-bukotaru iyi. Mụbe Ojejoje bẹ kfukwaru nụ.
- 13“ ‘Owaa iphe Okaribe-Kakọta-Nụ ekfu. O sūru: Lẹ ya e-mebyishikota iphe, bụ nte; mee t'iphe, bụ iphe aagwa agwagwa chihu ị Mémufisu; ọphu o nwedu onye, aphodukwadu nụ k'ọ bụ ishi ị Ịjiputu. Ya e-me t'egvu bya ndu Ịjiputu l'ẹhu.
- 14Ya e-me tẹ Paturọsu daburu ochobo. Mu e-nwuru ọku ye ị Zowanu; nua mkpukpu Tebesu chikikfuu.
- 15Ya e-kpukposhi mkpukpu Sinu, bụ agbarike ndu Ịjiputu oke ẹhu-eghughu iya; gbushia ndu soja, e doberu ị Tebesu.
- 16Mu e-nwuru ọku ye ị Ịjiputu. Ndu Sinu bẹ e-je oke iphe-ẹhuka. Mkpukpu Tebesu bẹ ee-chikposhi. Mkpukpu Mémufisu bụ iphe-ẹhuka bẹ iphe ẹphe a-nọdu ejephelephu.
- 17Unwokorọbya ndu Onu; mẹ kẹ ndu Pi-Besetu a-lakọta l'ọgu ono. Ndu mkpukpu ono ndu ọphu phoduru nụ bẹ aa-kpukota ị ndzụ.
- 18Mbọku ono a-buru ndu Tapénesu ẹkpuru-ọchi; mbụ mbọku, mu e-me tẹ ike gvụ Ịjiputu. O bụ ẹke ono bẹ mu e-me t'agburu-ẹhu ono, ẹphe gude eku onwẹphe ono gvụ. Urukpu e-kpuchi iya. Iphe bụ unwanyi iya; bẹ a-lutakota aluta.
- 19Mbụ ị mu e-me tẹ ndu Ịjiputu jee ntakfuru. Oo ya bụ ẹge ẹphe amakwanuru ị mu bụa Ojejoje.' ”

Ike gvuru eze ndu Ịjiputu

²⁰Yo be l'afa k'iri lẹ nanu l'onwa mbu gbaru abali esaa; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

²¹“Nwa ndiphe; mu nyakwokwaru Fero, bu eze ndu Ijiputu oshi-eka. E tee kedua ya eya iphe k'agbagba; mbu e to nwedu iphe aakpaje ye l'eke okpu jihuru t'o gbakwazi, a kpawaru iya eya k'ophu o-o-du ike su-deghe ogu-mbeke.

²²Oo ya bu; owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: Mu abyawa Fero, bu eze ndu Ijiputu l'ehu. Mu a-nyakwoshi iya oshi-eka labu; mbu mu a-nya-kwofua ya eka ophu mu nyakwophoduru iya ege ogu-mbeke, o gude a-lufu iya l'eka daa.

²³Mu e-rukashikota ndu Ijiputu t'ephe chiko iphe bu mbakeshi nonu dzuru; mbu mu a-chikashikota ephe t'ephe chiko iphe bu mkpukpu nonu dzuru.

²⁴Mu e-me eka eze ndu Babylonu t'o shihukpo ike ohuma; mu abya eworu ogu-mbeke mu ye iya l'eka. Fero be mu a-nyakwoshi eka. Oo-nodu l'ifu eze ndu Babylonu tsua ude l'o bu onye e tsugbuphodoru ndzu ubele.

²⁵Mu e-me eze ndu Babylonu te eka shihu iya ike ohuma. Obenu l'eka ke Fero be mu e-me t'o kulashihu iya. Oo ya bukwanu ege ephe a-maru l'oo mu bu Ojejoje teke mu e-woru ogu-mbeke mu ye eze ndu Babylonu l'eka; yo phelahaaru iya ndu Ijiputu.

²⁶Mu e-rukashi ndu Ijiputu t'ephe chiko iphe bu mbakeshi dzuru; mbu mu achikashia ephe t'ephe chiko iphe bu mkpukpu, nonu dzuru. Oo ya bukwanu ege ephe a-maru l'o bu-a mu; bu Ojejoje.”

Ezekelu 31

Ijiputu du l'o bu oshi sida

¹Yo be l'afa k'iri lẹ nanu lẹ mboku, onwa k'eto furu; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

²“Nwa ndiphe; su Fero, bu eze ndu Ijiputu yele igwe oha iya ege-a: “?Bu onye be aatu kpuru eyeru unu l'oha nshinu?

³Lewaru Asiriya, shi du l'o bu oshi sida l'ugvu ugvu Lebanonu. O shikwa nwetsuaru ekali, ama mma; jaa; kpuru yegelengu; sakputakota oswa, o no. O vuru; ha l'eli; k'ophu bu l'onungonu iya akpa l'urukpu.

⁴Mini, no l'eke ono l'eme iya; yoo ja pulapula. Mini ogba, shitsua l'ime ali ime ali eme iya; yoo tse nmongo nmongo. Mini, shitsua l'oswara ogba ono atso-phekota ukfu iya mgburumburu shi eke ono tsokota oswa tsoru iphe bu oshi, nokota iya nu.

⁵Ya ndono; yo vua; ha eli kakota iphe bu oshi, no l'oswa ono l'eli. O jakashi-kotaru ege ono; kele mini nokota l'eke ono ohuma ohuma.

⁶Iphe bu nwenu, ephe ephephe byaru bya akpashikota ekfuna l'ekali iya. Iphe bu anegu egbudu byaru bya anodu le mkpuli iya azushi unwu. Iphe bu, eze mbakeshi, nonu be bya anodukota l'agu iya.

⁷Iphe oshi ono ama; be du biribiri l'ege o jaru nodu gekfulangu; ke l'ogbaragba iya tseru ege ono jerua l'ime ali l'eke mini no ohuma ohuma.

⁸Oshi sida, no le mgbabu Nchileke te nwedu ophu aturu iya nu; ophu oshi payinu atuduru ekali iya; to nwe oshi mmanu, aturu ekali iya; to nwe oshi, no le mgbabu Nchileke, aturu iya nu le mma.

⁹O bu mbedua gedegede meru iya; yo ma ege ono; jaa ajaja ege ono. Yo buru iya be bu oshi, enya eje l'iphe bu oshi, nokota le Idenu; mbu mgbabu Nchileke.

¹⁰“Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: Le keshinu ophu o vufuru evufu je erua l'urukpu; bya egude kele ya ha l'eli l'eku onwiya ekuku

¹¹be mu e-nwuru iya nu onye achi mbakeshi t'o mee ya iphe l'iphe du eji ono, oome ono; mbu le mu nwutawaru iya tufaa.

¹²Ndu ohodo; iphe bu mbakeshi, notsua nu, kakota ejo okpoma be gbutaru iya tua ngesweta iya. Ekali iya a-dashi l'ugvu ugvu; dashia le nsuda nsuda. Unwu ekali iya adashia; chiko mini ali ono tsoo. Ndiphe le mgboko gbaa mgburumburu eshi l'idzu iya wufu; paru iya haa.

¹³Iphe bu nwenu abya anyinwua l'oshi ono, daru nu ono. Iphe bu anegu-egbudu abya adoo l'eke ekali-oshi ono wushiru.

¹⁴Oo ya bu; le to nwedu oshi odo, no l'iku mini, e-tseghe onmongono; k'otsefuru l'urukpu. Mbu le to nwedu oshi, gude mini evu, a-haghe eli l'o bu iya; ke l'e mewaru iya t'o buru anwuhu be oo-nwuhu; laa l'ali ege madzu alaje le nsu.”

¹⁵Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: “Le mboku, oshi ono nwushihuru; be ya e-me t'ebo mini raa ekwa iya. Ya e-me t'enyimu tso-buhu atsotso; nggele atashihu. Ya e-gude ke l'oshi ono nwuhuru; mee t'ochi gbakota l'iphe bu ugvu Lebanonu; mee t'iphe bu oshi, no l'oswa laa ekwo.

¹⁶Ya meru t'iphe bu mbakeshi nmahu jijiji teke ya nwutsuru iya; t'o lakfu ndu ophu nohawa l'ili. Adada iya ono; be meru t'obu jizita oshi mgbabu Idenu; oshi, ndu ophu shi kakota mma l'ugvu ugvu Lebanonu; yeru oshi ndu ophu shi nodu l'eke mini dzuru iya ehu.

¹⁷Iphe bu mbakeshi, shi noduje l'agu iya, bu ndu shi eyetajeru iya eka be kpolahukotawaru l'ali-maa; tsoru ndu ophu e gudehawa ogu-mbeke gbushia.

¹⁸“?Bu oshi ole le Idenu be aa-turu yeru ngu le mma yele odu-biribiri? Obenu le nggubedua; nggu l'oshi Idenu be ee-nwukwaruphu yee l'ali; nggu le ndu akpapyi; me ndu e gude ogu-mbeke gbushia atuko wushiru. “O bu ege ono be oo-tsakfu Fero yele igwe oha iya. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.”

Ezekelu 32

Aararu Fero ekwa anwuhu

- ¹Yo be l'afa k'iri l'ẹbo ẹ mbọku, ọnwá iri l'ẹbo fúru; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; sù mu:
- ²“Nwa ndiphe; kúaru Fero, bú eze ndu Íjiputu nshọọ; sù iya: Írije l'ì bú agù l'iphe bú mbakeshi. Obenu l'o gbe búru ẹjo oke-agiyi, bu l'eze ẹnyimu b'ì dú l'ò bú iya; l'adaji ẹ nggele ngu; gude ọkpa swọ-rua mini ọbu.
- ³Qwaa iphe Ọkaribe-Kakọta-Nù ekfu. Ọ sùru: Ẹ ya a-chíta iphe, bú mbakeshi; gude ụgbu iya nmata ngu. Ẹphe a-kpúta ngu l'ụgbu ono kpúfuta.
- ⁴Ya a-tù ngu l'alì; mbù nwua ngu daphungu l'ẹgu, daburu phorongu. Ya emee t'unwenu bya awù-kodzua ngu l'ẹhu. Ya emekwaaphu t'unwu anù-ẹgu-ẹgbudu, nọ ẹ mgboko vùá ngu kpatakpata.
- ⁵Ya a-tù anù ngu nanù nanù l'ugvu; mbù mee odzu ngu; t'ọ chíko iphe bú nsúdata ugvu naru.
- ⁶Ya e-me tẹ mee, shi ngu l'ẹhu tsọo atsọtsọ l'alì ono; mbù tsọo jeye l'iphe, bú ugvu. Ẹke, mini eshije atsọshi abúkọtaru mee.
- ⁷Teke mu e-nwufu ngu bẹ mu e-kpuchi eligwe; mee mkpọ-kpodo, nọkọta iya nù t'ẹphe gbakọta ọchi. Ya e-gude urukpu kpuchia ẹnyanwu; ọphu ọnwá abyadù bya echi.
- ⁸Iphe bú iphe echije echichi, nọ l'igwe; bẹ ya e-me t'ọ gbakọtaru ngu ọchi. Ya emee t'alì ngu gbakọta ọchi. Ono iphe Ọkaribe-Kakọta-Nù ekfu.
- ⁹“Ndu, dú l'igwe bẹ meji a-tọfutsua teke ya e-me t'iphe bú mbakeshi, ẹ tì mahadua maru ẹ ya mewaru ngu t'ì búru kpurupyata.
- ¹⁰Ya e-mee t'iphe a-mùru ngu nù tee igweligwe mba ọkfu. Ndu eze, achítsua ẹphe; bẹ ẹhu a-nọdu anma anmanma teke ya a-pali ogu-mbeke ya l'ẹke unu nọ. Mbọku, ìi-da bẹ ẹhu a-nmakọta onyemonye ọbule ruuruu.
- ¹¹“Kẹle Ọkaribe-Kakọta-Nù bẹ sùru agha: ogu-mbeke eze ndu Bábyilonu bẹ a-bya ngu l'ẹhu.
- ¹²Ya e-shi ẹ mbakeshi ndu ọphu ka nù l'ẹjo ọkpoma chíta ndu soja t'ẹphe gude ogu-mbeke bya afúaru ngu. Iphe ndu Íjiputu gude eku onwẹphe bẹ ẹphe e-fu l'alì. Ndu Íjiputu l'ẹphe ha abùru kpurupyata.
- ¹³Ya e-gbushikọta iphe bú eswi ngu l'ẹke ẹphe anguje mini. Ẹ to nwedu ẹ madzù eye ọkpa ẹ mini ono ọdo; ọphu ọkpa eswi ta aswọruhedu iya ọdo.
- ¹⁴Ọ bú teke ono bẹ ya e-me tẹ mini unu doo rìsangu; mekwaa phù nggele unu t'ọ wata ọtso gborogboro l'ọ bú manù olivu. Ono iphe Ọkaribe-Kakọta-Nù ekfu.
- ¹⁵Teke ya e-me Íjiputu t'ẹgbara kfùá ya; mee alì ono t'ẹ b'ọ dú iphe a-nọ iya nù; mbù teke ya e-gbushi iphe bú ndu bú l'ẹke ono; bẹ ẹphe a-ma l'ọo yẹbedua bú Ojejoje.
- ¹⁶Qwaa egvu-aphù, aa-nọdu agùru iya; mbù egvu, unwanyi iphe bú mbakeshi a-nọdu agùru Íjiputu me ọhá Íjiputu. Ono iphe Ọkaribe-Kakọta-Nù ekfu.”

- 17Ya ndono; yo be l'afa k'iri l'ẹbo ẹ mbọku ọnwa k'iri l'ẹbo ono gbaru abali iri l'ise; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:
- 18“Nwa ndiphe; raa ẹkwa ọha Íjiputu; mee; ẹphe me ẹ ndu mbakeshi, ede ude t'ẹphe lashia l'ime ali; mbu t'ẹphe lakfu ndu ọphu kpolashihuwaru ẹ nsu.
- 19Su ẹphe: “?Unu tubesu l'unu ka ndu ọdo mma? Unu kpolahu; je awushiru l'ẹke ndu akpapyi wushiru.
- 20“Ẹphe e-kpolahu ẹge ndu ọphu e gbushiwaru l'ogu-mbeke kpolahuru. A miakwaru ogu-mbeke; t'a kpufuta iya yele igwe ọha iya.
- 21Iphe bu akatikoro, e gbushihawaru, bu ndu nokota l'ali-maa a-su Íjiputu yele ndu agbajeru iya mkpu: Ẹphe kpolatawaru bya awushiru l'ẹke ndu akpapyi wushiru; ẹphe ẹ ndu laru l'ogu-mbeke be zekota l'ekalanu.
- 22“Asiriya nokwaphu l'ẹke ono yele igwe ọha iya kpmukpamu. Ili ndibe iya be kpo-pheru iya phu mgburumburu; mbu ndibe iya, e gude ogu-mbeke gbushia.
- 23Ndu soja iya b'e gbukotawaru l'ogu. Ẹphe l'ẹphe ha be nokotawa l'ili. Ndu ono bu ndu shi emejeru egvu ye ndu ọphu no ndzu l'ehu.
- 24“Élamu be nokwaphu l'ẹke ono ye l'igweligwe ndu nkiya, do-pheru ili iya mgburumburu. Ẹphe l'ẹphe ha bu ndu e gude ogu-mbeke gbushia. Iphe bu ẹge ẹphe ha shi eye ndu no ndzu egvu, bu ndu akpapyi; yo buru ẹphe ọla l'ime ali. O bu ẹge iphere jiru ndu laru l'ili ifu bu ẹge o jiru ẹphe. A wushiwaru ẹphe ẹge a wushiru ndu kpolahuru ẹ nsu.
- 25E meru oshi-azee doberu Élamu l'ẹke ndu e gbushiru egbushi wushiru. Ili ke igweligwe ndu nkiya akpo-pee ya mgburumburu. Ẹphe l'ẹphe ha bu ndu akpapyi, e gude ogu-mbeke gbushia. O bu oswi-okfu l'egvu ẹphe shi gudekota madzu; obenu l'ẹphe gudewa iphere lakfube ndu ọphu kpolashihuwaru ẹ nsu.
- 26“Mésheku; me Tubalu be nokota l'ẹke ono; ẹphe l'igwe ọha ẹphe, do-pheru ili ẹphe mgburumburu. Ẹphe l'ẹphe ha bukota ndu akpapyi, e gbukotaru l'ogu-mbeke; ke l'ẹphe shi eye ndu ọphu no ndzu egvu.
- 27?Tọ budu l'ali-maa be ẹphe ẹ ndu akpapyi ndu ọphu bu ike-ka-l'ogu phu toko ala? Ẹphe l'ẹphe ha toko lakota l'ali-maa; ẹphe ẹ ngwa-ogu ẹphe. E swibetsua ẹphe ogu-mbeke ẹphe l'ishi. Ejo iphe ẹphe meshiru atu-kotsuaru ẹphe l'ishi; kele ndu ike-ka-l'ogu ono shi anoduje eye ndu ali ono egvu.
- 28“Nggubedua kwaphu; nggube Fero; be aa-nyakwo; nggu ẹ ndu akpapyi aburu iphe lanu; mbu nggu ẹ ndu e gude ogu-mbeke gbushia aburu iphe lanu.
- 29“Édomu be nokwaphu l'ẹke ono yele ndu eze iya; me ẹ ndu ishi iya b'e to nwedu me ẹge ono ike ha ẹphe nshinu ono be ẹphe ẹ ndu laru l'ogu-mbeke wushilerua l'ekalanu. Ẹphe ẹ ndu akpapyi zekota l'ekalanu; ẹphe ẹ ndu kpolashihuwaru ẹ nsu be nokotawa nu.

30“Ndu ishi ndu ụzo isheli l'ephe ha; mę iphe bu ndu Sayidonu kparamukpamu be nokota l'eke ono. Ephe vu iphere onwephe ege ephe vu iya; tsoru ndu ophu e gbushihawaru; ke l'ephe shi egudeje ike, ephe nweru l'eye madzu egvu. Ephe nwushihuwaru l'akpapyi; ephe le ndu e gude ogu-mbeke gbushia atuko wushiru l'ekalanu. Ephe vu iphere onwephe ege ephe vu iya; tsoru ndu ophu ala le nsu.

31“Fero yele igwe oha iya a-phu ephe; Fero egude iya dua onwiya ike l'igwe oha iya, e gbushikotaru l'ogu-mbeke ono. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.

32“O bu oswi-okfu le ya meru Fero; yo meru egvu ye ndu no ndzu l'ehu; obenu le Fero yele ndu nk'iya be aa-wushi l'eke ndu akpapyi no; mbu ndu ono, e gude ogu-mbeke gbugbushia ono. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.”

Ezekelu 33

Eeme Ezekelu onye nche

(Ezek 3:16-21)

1Ojejoje abya ekfuru yeru mu; su mu:

2“Nwa ndiphe; kfuru ndibe unu; su ephe: ‘Teke ya abya otso mkpukpu ogu; ndu mkpukpu ono aguta onye lanu l'ephe t'o chejeru ephe nche;

3onye ono aphua eke ogu abyakfuta ndu mkpukpu ono; bya egbua upyoku t'o gude karu ndu ono;

4onye -nuru upyoku ono kwefu ike; to nga nchi; ogu ono abya egbua ya be onye ono e-vukwaru ochi k'onwiya.

5Mbu le keshinu o nukpooru upyoku ono; to nga nchi bu yebedua e-vu ochi k'onwiya. Kele ndege o -ngaru nchi; m'o ga adzokwa-a onwiya.

6Obekwanu l'o -buru l'onye nche phuru eke ogu abya; to gbu upyoku gude karu ndu ono; ogu ono abya bya egbua onye lanu le ndu ono; onye ono be nwuru onwu iphe du eji, o meru. Obenu le ya e-gude onye nche ono t'o laa l'ochi onye ono, e gburu ono.

7“Nwa ndiphe; mu meekwaru ngu onye nche ndu Izurelu. Oo ya bu; nggabekwa nchi l'iphe mu ekfu gude iya nmaru mu ephe okwa.

8Mu -su ejo madzu: ‘L'o buakwa maa;’ te ya gude nmaaru iya okwa; be onye ono a-nwuhukwa ke ejo iphe o meru. Obenu l'o bu nggubedua be mu a-tu-kobe ochi iya l'ishi.

9Obekwanu l'o -buru l'i suru ejo madzu t'o haa ejo uzo iya; to kwe; be o-la l'okfu iphe du eji iya; aka ngu be lufuwaru iya nu.

10“Nwa ndiphe; su ndu Izurelu ege-a: Iphe unu ekfuje ndo-o. Unu asuje: Iphe ayi mesweshikotaru; mbu iphe du eji, ayi mekotaru be nyi-tsutawaru ayi l'ali. Ike l'agvwa ayi agvugvu l'okfu iphe du eji ono, ayi mekotaru ono. Ndzu;?oo-dzukpo ayi?

¹¹Kfuru ẹphe: Lẹ yẹbe Okaribe-Kakota-Nu sūru: ‘L'anwuhu onye, bu ẹjo madzu ta atsodu iya ẹna. Iphe du-chia ya mma bu t'ẹjo madzu haa ẹjo ọzo iya; k'ọphu ndzu e-dzu iya. Unu ghaa umere! Unu ghaa umere; haa ẹjo ọzo unu l'ọ ha!?Bu ngunu meru iphe unu a-nwushihu; unube ndu Izurelu?’

¹²“Nggube nwa ndiphe; su ndibe unu: L'umere oma onye doberu ẹka ndoo meru ta adzokwa iya; m'ọ -buru l'ọ nonyaru melahaa iphe du ẹji; ọphu ẹjo iphe ọphu onye ẹjo madzu meru te emekwa iya t'ọ daa; m'ọ buru l'ọ gharu umere haa ẹjo iya ono. Ọ -buru l'onye doberu ẹka ndoo nonyaaru melahaa iphe du ẹji b'ẹ te gudekwa ke l'ọ shi buru onye doberu ẹka ndoo haa ya t'ọ nodu ndzu.

¹³Ọ -buru lẹ mu sūru onye doberu ẹka ndoo lẹ ndzu e-dzu iya; yo gbe teke ono; umere oma iya ono abya atsūru iya l'ẹnya; yo wata ome iphe du ẹji b'ẹ to nwekwa umere oma ono, o shi mekota ono, e gbe anyatakwa m'ọ bu nanu. Ọo-lakwa l'iphe du ẹji ono, o meru ono.

¹⁴Ọdo aburu lẹ mu -su ẹjo madzu l'ọ buakwa maa; yo haa ome ẹjo iphe; melahaa umere oma; me iphe gbaru iya l'ememe;

¹⁵ọ -buru l'ọ-muru-nwa, ọ nakoru ndu o jeru ugwo b'ọ nu-phukotaru ẹphe azu; bya ewolashikota iphe o zikoro l'iphura l'ẹke ndu nwe ẹphe; bya emelahaa iphe a sūru t'e meje te ndzu dzua; bya aha ome iphe du ẹji be ndzu edzu iya; ẹ to byadu bya anwuhu.

¹⁶Ẹ to nwedu iphe du ẹji, o meru me nanu, a bya bya anyatakwaduru iya ọdo. Kele k'ọphu o mewaru umere oma; me iphe gbaru l'ememe be ndzu e-dzu iya.

¹⁷“Obenu lẹ ndibe unu gbe asujelekwa lẹ mube Nnajiufu te emejedu iphe nhamunha. Obenu l'ọ kwa ẹphebedua be te emejedu iphe nhamunha.

¹⁸Ọ -buru l'onye doberu ẹka ndoo haru odobe ẹka ndoo; bya awata ome ẹjo iphe be ọo-nwuhukwa k'ẹjo iphe ono.

¹⁹Obenu; l'ọ -buru l'ẹjo madzu haru ome ẹjo iphe iya; bya emelahaa umere oma; me iphe gbaru l'ememe; be ee-gudekwa k'onanu, o meru ono; ndzu edzua ya.

²⁰Owa-a! Unube ndu Izurelu; unu gbe asujele-ẹ lẹ mube nnajiufu te emejedu iphe nhamunha. Obenu lẹ mu e-kpe-e onyemonye obule ikpe iphe o meru.”

Ozi l'e chikposhiru Jerúsalemu

²¹Yo be l'afa k'iri l'ẹbo; k'ọphu a kpuru ayi lẹ ndzu; mbu l'onwa iri gbaru abali ise; be nwoke lanu, pyofuru lẹ Jerúsalemu bya asu mu: “Lẹ Jerúsalemu daakwaru.”

²²L'urenyashi unyaphua ya; temanu nwoke ono abya phu; be Ojejoje meru mu ẹka; kuhaa mu onu; mu ekfulahaa okfu; temanu be nwoke ono byakfutaderu mu l'utsu echile iya. Ya ndono; a kuhaa mu onu; mu ekfulahaa okfu; mu ta buhe onye ẹ-te kfudu okfu.

Ẹjo iphe ndu Izurelu meshiru

²³Tọ du iya bu; Ojejoje ekfuru mu su mu:

24“Nwa ndiphe; ndu b̄tsua l'okpu-ufu ono l'alì Ízurèlu b̄ asuje: ‘Ébirihamu b̄ onye lanu b'ò b̄; yò d̄le-ẹ ike nwekotaru alì ono. Ayìbedua b̄ gbe zaa igweligwe; ayi natafuje alì ono.’

25“Oo ya b̄; k̄furu ẹphe ẹ Ọkaribe-Kakọta-Nu s̄ru agha: Keshinu ophu unu erikwadu anu yelee mee ya; ẹnya unu anodukwadu l'ẹke nte unu ono no; unu l'egbu ochi;?unu arì l'alì ono e-rukwadua unu ẹka to.

26Unu k̄poru obu ye l'ogu-mbeke unu; unu l'eme uru-alì; unu l'afarushi nyee ibe unu.?Unu arì l'alì ono e-ru unu ẹka to?

27“Su ẹphe ẹ Ọkaribe-Kakọta-Nu s̄ru l'ẹge-a, mu nokpoo b̄ ndu ono kwabutsuaru l'okpu-ufu ono b̄ b̄ ogu-mbeke b̄ ee-gude gbugbushia ẹphe. Ndu ophu lufuru alufu b̄ ee-nwuru nu anegu-egbudu t'ẹphe v̄a ẹphe av̄vu. Ndu ophu notsua l'ẹke a k̄puru; yò buru okpo-mgbinyiku; m̄ ndu ophu notsua l'ogba b̄ mgbonwu e-gbushi.

28Ya e-me alì ono t'ẹgbara k̄fua ya. Ike ono, o gude eku onwiya ono b̄ a-gvu nu. Iphe b̄ ugvu, nokota ẹ Ízurèlu a-daburu ochobo; k'ophu b̄ l'ẹ to nwedu onye eswekwadu iya nu.

29O b̄ teke ono b̄ ẹphe a-maru l'ò b̄ iya b̄ Ojejoje; mb̄ teke ya metsuaru alì ono t'ò daburu ochobo l'okfu uru-alì ono, ẹphe rukotaru ono.

30“A bya ẹ nggubedua; nwa ndiphe; ndibe unu ekfutsuakwa okfu ẹhu ngu l'iku uphompkuma, notsua nu; m̄ l'onu-ibo, notsua nu; ẹphe ekfushi; su: ‘Unu bya anua ozi, Ojejoje ziru-o!’

31Ndibe mu awukfutaje ngu ẹge ẹphe shi awukfutajehawa ngu; ẹphe abya adoo ngu l'ifu; geberu ngu nchi. Obenu l'ẹphe te emejedu iya. O b̄ onu b̄ ẹphe asuje l'ẹphe yeru mu obu; obenu l'ẹke obu ẹphe no b̄ l'ori uru, ẹ-ta gbadu ẹphe.

32Oswi-okfu; ẹ to nwekwa iphe odo, ẹphe gbe gube ngu odo, ẹ ta b̄du l'ì b̄ onye aguje egvu, atso ntumatu; nweru olu-egvu; buru onye akpomata ubo akpomata; k̄ l'ò b̄lephu anunu b̄ ẹphe anuje ozi ngu ono; ẹphe te emejedu iya.

33O b̄ teke iphe-a meeberu ẹge ono, o mefutaje ono b̄ ẹphe a-maru teke ono l'ò nweru onye nkfuchiru Nchileke, ẹphe shi nweru.”

Ezekelu 34

Onye eche aturu yelee aturu iya

1To du iya b̄; Ojejoje asu mu:

2“Nwa ndiphe; gude nkfuchiru koshi iya ndu eche aturu ẹ Ízurèlu. Gude nkfuchiru; su ẹphe: Owaa iphe Ọkaribe-Kakọta-Nu ekfu. O s̄ru: ‘Nshoo unube ndu eche aturu ẹ Ízurèlu, b̄lephu onwunu b̄ unu akwabejeru ẹnya.?To gbadunua t̄ ndu eche aturu leta aturu ẹphe ẹnya to?

3Unu anguje mini era iya; yee uwe, e gude eji iya dzua; l'egbushi ndu ophu tsuru ẹba. Obenu l'unu te eletajedu igwe aturu ono ẹnya.

18?Tọ dudu unu mma; mbụ nri ono, unu ata l'ẹke nri nọ ono ọọ??Unu e-gudéfua ọkpa dzopyashia nri unu ọphu phọduru nù ọọ??Too dzudu unu; mbụ mini ọma ono, unu angụ ono??Unu egudéfua ọkpa swọo ndu ọphu ọọ?

19Aturu mu;?oo-ri nri, i dzopyashiru l'ọkpa; bya angua mini, i gude ọkpa swọo aswoswo ọọ?

20“ ‘Oo ya bụ; ọwaa iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu. O sụru: Lenu; mu e-kpe aturu ọphu ha ọkporokpo ikpe; kpee ọphu laru ẹhu ikpe.

21Kẹ l'unu gude mgberemẹku unu mẹ ukuvu unu adu ẹphe akwakwa; bya egude mpo unu adukashi ndu ọphu ike ta nọdu; jeye unu achikashia ẹphe nanu nanu.

22O bụ iya meru iphe mu a-dzofuta aturu mu tẹ b'a lūhe ẹphe ọdo. Mu e-kpe aturu yele aturu ibe iya ikpe.

23Teke ono bẹ mu e-ye onye lanu, echeje aturu, bụ iya bụ Dévidi, bụ onye ejeru mu ozi. O bụ iya a-nọdu eche ẹphe. Mbụ ọ bụ iya bụ onye a-nọdu echeje ẹphe; buru onye e-chejewaru ẹphe.

24Mbẹdua, bụ Ojejoje a-buru Nchileke ẹphe. Onye ozi mu, bụ Dévidi a-buru onye ishi ẹphe. Mube Ojejoje kfuakwaru.

25“ ‘Mu l'ẹphe a-gba ndzụ ẹhu-agu; mu achifukota ẹjo anẹgu-ẹgbudu l'alị ono; k'ọphu ẹphe e-bu l'echi-ẹgu; kua mgbenya l'oswa; l'ẹhu-gudangu.

26Mu e-me ẹphe mẹ l'ẹke nọ-phekotaru ugvu mu mgburumgburu t'ẹphe buru ụgvù. Mu emeje tẹ mini chia l'oge iya. Mini ono a-buru mini ọma.

27Iphe bụ oshi, nọ l'ẹgu a-nọdu amị akpuru. Alị bẹ e-mehujekwaphu iphe e meberu iya. Ndu ono bẹ mkpa ta akpadu nji ta aji ẹphe l'alị ẹphe. Ẹphe a-marua l'ọ bụ mu bụ Ojejoje teke mu agbakwo odogoro igwe ono, a turu ẹphe ono; nafuta ẹphe l'ẹka ndu ono, meru; ẹphe aburu ohu ẹphe ono.

28Iphe bụ mbakeshi ta aluhedu ẹphe ọdo; ẹphe ta abuhe nri nọduru unwu-anu-ẹgu ọdo. Ẹphe e-buru l'ẹhu-gudangu; to nwe onye eyekwadu ẹphe egvu ọdo.

29Mu a-nu ẹphe alị, a maru l'oomihu iphe. Ẹphe ta byahedu bya aburu ndu ẹgu a-nọdu eme l'alị ono. Ẹphe ta abuhe ndu mbakeshi a-nọdu aja ewena ọdo.

30Teke ono bẹ ẹphe a-makwanuru lẹ yẹbe Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe; bẹ nọo swiru ẹphe; ẹphebe ndu Ízurelu aburu ndibe iya. Ono iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu.

31Unu bụ aturu mu; mbụ aturu, mu azu. Mbẹdua aburu Nchileke unu. Ono iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu.’ ”

Ezekelu 35

Àphù, aaphuru ndu Édọmu

1Ya ndono; Ojejoje ekfuru mu sụ mu:

- ²“Nwa ndiphe; ghachi ifu lẹ Ugvu Séyi; gude nkfuchiru koshi iya ẹya.
- ³Su iya: ‘Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O sọru: “ ‘Ya abyaakwa ngu l’ehu; nggube Ugvu Séyi! Ya e-gude ẹka iya mee ngu iphe; mee t’egbara kfuą ngu.
- ⁴Iphe bu mkpukpu ngu; be ya e-mekota t’o buru okpu-ufu. Ya e-me ngu t’i daburu ochobo. Oo ya bu ẹge ii-makwanuru lẹ mu bu Ojejoje.
- ⁵“ ‘Keshinu ophu ndu Ízurelu shi l’ede-nwede duta ngu ashì; nggu egude ogu-mbeke gbushia ẹphe teke ẹphe no l’iphe-ẹhuka; mbu teke ẹphe no lẹ chikikikifuu.
- ⁶Oo ya bu l’ẹge-a, mu nokpoo be mube Okaribe-Kakota-Nu sọru agha: Mu e-me t’ochi tso unu; bya achiru unu kwaseru. Keshinu ophu ogbu ochi ta dudu unu eji be ochi achiru unu kwaseru.
- ⁷Mu e-me Ugvu Séyi t’o daburu ochobo bya ebuchia ndu anọduje abya iya nu me ndu anọduje eshi iya alufu alufu.
- ⁸Mu e-me t’iphe bu ugvu ngu ji ejiji lẹ ndu e gbushiru egbushi. Ndu e gude ogu-mbeke gbushia be adakashihu l’iphe bu nwugvu ngu; me l’iphe bu nsuda; mekpoo iphe bu nggele ngu.
- ⁹Ya e-me ngu t’i daburu ochobo gburu jeye lẹ gburruru. E to nwedu onye byaru bya e-bu lẹ mkpukpu ngu odo. Teke ono nggu amakwanuru l’o bu mu bu Ojejoje.
- ¹⁰“ ‘O kwa ke l’iikfu su lẹ mba labu-wa; me lẹ mkpukpu labu-wa be a-buru nke ngu; l’unu a-natakota ẹphe; obule mube Ojejoje shi nokwa l’ẹke ono;
- ¹¹oo ya be Okaribe-Kakota-Nu sọru: Kamenu; ya e-me ngu ẹge gbaru nu; ke l’ẹphe egbu ngu egghu l’ẹnya; nggu ekoru ẹphe okopho; ke l’ẹphe du ngu ashì. Ya e-me t’ẹphe maru onye ya bu teke ya e-kpe ngu ikpe.
- ¹²Teke ono be ii-ma lẹ yẹbe Ojejoje nukotaru-a iphe-aruhu ono, i kfukotaru l’ehu ugvu ugvu Ízurelu ono. I sọru: “L’e mewaru; t’ẹphe daburu ochobo; a nuwaru iya unu t’unu vukaa avuka.”
- ¹³I turu mu okfu l’ekfunukaru mu okfu; obule mu nukotakwaru iya-a.’
- ¹⁴“Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O sọru: ‘Lẹ ya e-me ngu t’i daburu ochobo t’iphe bu mgboko tee eswa iya.
- ¹⁵O bu ẹge i teru eswa teke alì Ízurelu, bu okè-iphe iya shi daburu ochobo; bu ẹge ya e-me ngu t’i daburu. Nggube Ugvu Séyi; me iphe bu alì ndu Édomu be egbara a-kfu. Teke ono; ẹphe amaru l’o bu iya bu Ojejoje.’ ”

Ezekelu 36

Okfu, eekfu anu ugvu, notsua lẹ Ízurelu

- ¹“Nwa ndiphe; gude nkfuchiru koshi iya ugvu ugvu Ízurelu. Su ẹphe: ‘Unube ugvu Ízurelu; unu ngabe nchi; nua iphe Ojejoje ekfu!

- ²Okaribe-Kakota-Nu sūru: Lẹ keshinu ọphu ndu ọhogu sūru: Lẹ nta-a bụwa ẹphe nwekota iphe bụ ugvu ugvu ono, shi lẹ ndiche ono;
- ³te mu gude nkfuchiru; sū ẹphe: Lẹ Okaribe-Kakota-Nu sūru: Lẹ keshinu ọphu ẹphe gwaru unu ọchi; mee t'alị unu daburu ochobo; iphe bụ mbakeshi abya akwaa unu ọkwata; ndiphe egude unu kọlahaa ọnu; gude unu l'anma ẹjo ẹtu;
- ⁴bẹ unubẹ ugvu ugvu Ízurelu; unu nua iphe, Okaribe-Kakota-Nu ekfu. Ọwaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfuru eze ugvu, nọsua nū; mẹ l'unwu ugvu; nggele nggele; nsuda, nsuda; iphe bụ ochobo ono, dabukotaru ẹge ono; iphe bụ mkpukpu, a kwaru ọkwata ono; iphe bụ mba ndu, nọ-pheru iya mgburumgburu a-nọdu emeru iya ẹnwa.
- ⁵“ ‘Okaribe-Kakota-Nu sūru ẹge-a: Lẹ mu gudeekwa ọkpoma-ọku kfuru maberu iphe bụ mba ndu ọphu phoduru nū phū; mẹ l'iphe bụ ndu Édomu; kẹ l'ẹphe gudewa ẹhu-otso-ena; mẹ iwe-akirishi, nọ ẹphe l'obu mee alị mu; yọ buri alị ẹphe; k'ọphu ẹphe a-lu ẹke elu akpa nri, nọ iya nọ alulu.’
- ⁶Oo ya bụ; te mu gude nkfuchiru; kfu okfu ẹhu alị Ízurelu. Te mu kfuru eze ugvu ugvu; unwu ugvu ugvu; nggele nggele; mẹ nsuda nsuda, nọsua l'alị Ízurelu: ‘Lẹ Okaribe-Kakota-Nu sūru: Lẹ ya gudewa ọkpoma-ọku; mẹ ẹhu-eghughu kfu okfu; kẹ l'iphe bụ mbakeshi bẹ kpukotawaru ngu ifu l'alị.
- ⁷Tọ dū iya bụ; yẹbe Okaribe-Kakota-Nu asū: Lẹ ya ribuakwaru iya l'iphe bụ mbakeshi ono, nọ-pheru unu mgburumgburu ono bẹ ya a-bya bya ekpua ifu l'alị.
- ⁸Obenu l'oshi, nọgbaa l'ugvu ugvu Ízurelu e-ru eruru; mishiari ndibe mu, bụ ndu Ízurelu akpuru. E ta anohedu ọphu baru ishi; unu alatashia l'ufu.
- ⁹Ya arikwá ọriri ẹhu unu ọma. Ya elekwa unu ẹnya-ọma. Ee-mekochaa kọo unu akoko; kua unu iphe.
- ¹⁰Mu e-mekwaphu t'a dū l'igwe buru unu; t'iphe bụ ndu Ízurelu l'ẹphe ha chiko buru unu eburu. Iphe bụ mkpukpu ono bẹ ee-buchikota ebuchi; a bya akpu-kwazikota iphe bụ ẹke dakposhihukotaru adakposhihu.
- ¹¹Madzū; mẹ elu, bu l'unu bẹ ya e-me t'ọ ka l'igwe; ẹphe azua azuzu buru ẹruteru. Ya e-me te madzū buchia unu ẹge ono, e shi buhawa iya ono; bya emee t'iphe duru ngu lẹ mma ẹge o shi dūhawa. Teke ono; unu amaru l'ọ bụ yẹbedua bụ Ojejoje.
- ¹²Ya e-me te ndu Ízurelu, bụ iya bụ ndibe iya dzoo unu ọkpa. Ẹphe e-nweru unu; unu aburu okè-iphe ẹphe. Unu te emehedu t'ume nwa mee ẹphe ọdo.
- ¹³“ ‘Okaribe-Kakota-Nu sūru ẹge-a. Ọ kwa kẹle ndu madzū ekfu l'unu egbuje madzū l'eme mba unu ume nwa;
- ¹⁴oo ya bụ; dube nta bẹ unu ta byahekwa bya egbushi madzū ọdo; ọphu unu abyadu bya emekwadu mba unu ume nwa ọdo. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.
- ¹⁵Mu ta byahedu bya ekwe t'iphe bụ mbakeshi meeru unu iphe-iphere ọdo; m'ọ bụ kfuaru unu kwaphukwaphu ọdo; m'ọ bukwanu mee mba unu t'ọ daa. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.’ ”

- 16**Ya ndono; Ojejoje abyakwa bya asụ mu ọdo:
- 17**“Nwa ndiphe; teke ndu Ízurelu shi buru l'alị nk'ẹphe; bẹ ẹphe gudekwa umere ẹphe yẹle ẹge ẹphe meru farushia ya. Umere ẹphe shikwa dụ mu ashị l'ọ bụ nwanyi, nsọ eme.
- 18**Tọ dụ iya bụ; mu egude ẹhu-eghughu mu bya ẹphe l'ẹhu; kẹ l'ẹphe gbushiwaru madzụ l'alị ono; bya egude nte, ẹphe agwaphe merushia ya.
- 19**Mu achikashia ẹphe l'iphe bụ mbakeshi; ẹphe achiko iphe bụ mkpukpu tsoo. Mu kperu ẹphe ikpe ẹge umere ẹphe; mẹ ẹge iphe ẹphe meru dụ.
- 20**Iphe bụ ẹke ẹphe jeru lẹ mbakeshi ono bẹ ẹphe anọduje eye mu l'onu; shi ẹge ono emebyishi ẹpha nsọ mu ono; kẹ l'aanọduje asụ ẹphe: ‘Ọ kwa ndibe Ojejoje dụ ẹge-a; ẹphe egbe gbeshi l'alị iya.’
- 21**Yọ bya erua mu l'ẹhu; mbụ onu ono, ndu Ízurelu eye mu ono; shi ẹge ono emebyishi ẹpha nsọ mu ono l'ifu mbakeshi ono, bụ ẹke ẹphe laru ono.”
- 22**“Ọo ya bụ; sụ ndu Ízurelu lẹ Ọkaribe-Kakota-Nụ sụru ẹge-a: Ẹ tọ bukwa l'okfu ẹhu unubẹ ndu Ízurelu bẹ mu gude abya ome iphe-a; l'ọ kwa okfu ẹpha nsọ mu ono, unu mebyishiwaru emebyishi l'ifu mbakeshi ẹke unu lakotaru ono.
- 23**Mu e-koshi ọdu nsọ k'eze ẹpha mu ono, bụ onanu, e mebyishiru l'iphe bụ mbakeshi ẹke unu laru ono; mbụ ẹpha ono, unu merushiwaru emerushi l'enya ẹphe ono. Ọo ya bụ; mba ono amakwanuru teke ono lẹ mu bụ Ojejoje. Ono iphe Ọkaribe-Kakota-Nụ ekfu; mbụ teke mu e-gude unu koshi ẹphe lẹ mu dụ nsọ;
- 24**kẹle mu e-dufuta unu lẹ mba ono l'ọ ha. Mu e-dufutakota unu l'iphe bụ alị nonu; bya edulata unu l'alị nk'unu gẹdegede.
- 25**Mu e-phe unu mini, dụ mma; unu adu nsọ; mu enwefu unu iphe dụ ẹji unu l'ọ ha; bya enwefukwaphu nte, unu agwa l'ọ ha.
- 26**Mu a-nụ unu obu ọphungu; bya eye ume ọphungu l'ime unu; mu ewofu unu ọkpoma, nmaru unu egbudegbu l'ọ bụ mkpuma; bya anụ unu ọkpoma bebelebe.
- 27**Mu e-woru Ume mu ye unu l'ẹhu; bya emee unu t'unu melahaa iphe mu sụru t'unu meje; unu abya ezia obu l'alị melahaa ekemu mu.
- 28**Unu e-buru l'alị ono, mu nuru nna unu oche pẹ ọno; unu aburu ndibe mu; mu aburu Nchileke unu.
- 29**Mu a-dzọ unu l'iphe bụ iphe dụ ẹji unu. Mu e-pheru nri ẹka; mee ya t'ọ kuru; ọphu mu ta byadu bya eme t'unu kpaa ẹjo-nri.
- 30**Mu e-me t'oshi-omi ka amimi; bya emee t'iphe e meburu l'alị mehu emehu; t'iphe bụ mbakeshi be mephehe unu iphe-iphere l'okfu ẹgu.
- 31**Ọo ya bụ ẹge unu a-nyatakwanu ẹjo-uzo ono, unu etso ono; mẹ akirishi ono, unu eme ono; unu abya adu onwunu ẹkpanashi l'iphe dụ ẹji ono, unu eme ono; mẹ uru-alị ono, unu arụ ono.

³²Okaribe-Kakota-Nu sūru ẹge-a: Iphe mu eme t'unu maru bu l'ẹ tọ buda iswi ẹhu unu; be mu gude eme iphe-a. Ophu t'iphere onwunu me ejo-umere unu du unu; unube ndu Izurelu!

³³“Okaribe-Kakota-Nu sūru ẹge-a: Mboku, mu e-nwefu unu iphe du eji, unu mekotaru be mu e-me t'a alachia le mkpukpu unu odo; a bya akpu-kwazikota eke dakposhikotaru adakposhihu.

³⁴Ali ono, shi daburu ochobo ono be aa-wata oko iphe. E to buhedu ali iphoru l'enya ndu esweta esweta.

³⁵Teke ono be ephe a-sulahaa: ‘Ali-wa, shi daburu ochobo-wa gbe duwanu l'o bu mgbabu Idenu. Mkpukpu, shi dakposhihu adakposhihu; egbara akfuwa iya; e mebyishiwa iya emebyishi b'e gbe kpu-phetawa nu; yo buru okpo-mgbinyiku; e buchikotawa iya nu ebuchi.’

³⁶Teke ono be iphe bu mba, phoduru nu, bupheru unu mgburumgburu a-maru le mube Ojejoje gudewa eka mu kpukwa-zi iphe e shi nwutsushia enwutsushi; bya adzakwazi iphe e mebyishiru emebyishi. O kwa mube Ojejoje be kfuru. Mu e-me iya.

³⁷“Okaribe-Kakota-Nu sūru: ‘Le ya a-ngabefua ugbo lanu; meeru ndu Izurelu iphe, ephe aru iya: Ya e-me t'ephe zua l'o bu aturu;

³⁸mbu l'o bu aturu, e gude abya oga eja le Jerusalemu l'oge eswe-iphe. O bu ege ono be madzu e-ji mkpukpu ono, dakposhikotaru adakposhihu ono. Ephe amakwanuru l'o bu yebdua bu Ojejoje.’ ”

Ezekelu 37

Okpu okponku no ndzu odo

¹Ike Ojejoje byaru mu l'ehu; Ume iya apata mu je egvube le nsuda lanu obu. Nsuda ono bulephu okpu be iphe jiru iya ejiji.

²Yo duta mu; tsophekota okpu ono mgburumgburu. Mu aphua okpu, zaru ntumatu le nsuda ono. Okpu ono kpokotaru iyoro l'ephe ha.

³Yo bya aji mu: “Nwa ndiphe; okpu-wa, wushiru ege-a;?oo-nokwadua ndzu odo.” Mu asu iya: “Nnajiufu; o kwa nggubdua, bu Ojejoje bu onye maru nu kpu.”

⁴Ya ndono; yo su mu: “Gude nkfuchiru kfuru nu okpu-wa. Su ephe: Unube okpu okponku; unu ngabe nchi; nua iphe Ojejoje ekfu!

⁵Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfuru unube okpu-wa: Ya e-me t'ume bahu unu l'ehu; t'unu bya anodu ndzu.

⁶Ya e-ye unu akwara l'ehu; bya emee t'unu nweru anu. Ya abya ekwekwaphu unu akpo l'ehu; woru ume ye unu l'ehu; unu abya anodu ndzu; k'ophu unu a-makwanuru l'o bu yebdua bu Ojejoje obu.”

⁷Tọ dọ iya bụ; mu abya egude nkfuchiru kfua ya ẹge ono, ọ sọru tẹ mu kfua ono. Mu akpukwaduraa okfu ono l'ọnu; yo nweru iphe wataru ọzu yọgiriogiri. Ọkpu ono abya edekfukota onwiya.

⁸Mu abya ele ọnya; akwara; mę anụ anọduwa iya; akpọ ekwewa iya nụ. Ọbu l'ẹ tọ tọdu ume.

⁹Yọ sọ mu: “Tẹ mu gude nkfuchiru kfuru nụ ume ono. Wo mu; nwa ndiphe; tẹ mu kfuru nụ ume ono; sọ iya lẹ Ọkaribe-Kakọta-Nụ sọru: Tẹ nggube ume shi l'ishi mgboko ọzo ẹno bya epheshi ndu-wa, e gbushiru egbushi-wa; k'ọphu ẹphe a-nọdu ndzọ ọdo.”

¹⁰Ya ndono; mu abya egude nkfuchiru kfuru nụ iya ẹge a sọru tẹ mu kfua. Ume abya abahụ ẹphe l'ẹhu; ẹphe etetashia; gbeshikota vudo evudo; ghọo igwe ọha; zaa ntumatu.

¹¹Yọ sọ mu: “Nwa ndiphe; ọkpu-wa kwa ndu Ízurelu l'ẹphe ha. Ẹphe sọru: ‘L'ọkpu ẹphe kpokotaakwaru nkụ; to nwehe iphe ẹphe levuru ọnya iya ọdo. Lẹ nk'ẹphe gvụakwaru.’

¹²Yọ sọ mu tẹ mu gude nkfuchiru kfuru nụ ẹphe. Tẹ mu sọ ẹphe: Lẹ Ọkaribe-Kakọta-Nụ sọru: Unubẹ ndibe iya; ya e-kpuhakota ili unu; dufuta unu; dulala azọ l'alì Ízurelu.

¹³Ọo ya bụ; unubẹ ndibe iya; unu amaru l'ọ bụ iya bụ Ojejoje; teke ya kpushiru ili unu; dufuta unu.

¹⁴Ya e-woru Ume iya ye unu l'ẹhu; unu abya anọdu ndzọ. Teke ono; ya abya eduta unu dobe l'alì unu gędegede. Teke ono; unu amaru lẹ yẹbe Ojejoje bẹ kfuwaru iya ekfukfu; bya emee ya ememe. Ọ bụ ẹge ono bẹ Ojejoje kfuru iya.”

Ízurelu; mę Júda; mba lanụ; eze lanụ

¹⁵Ojejoje abya ekfuru nụ mu sọ mu:

¹⁶“Nwa ndiphe: Wota oshi lanụ dee ya iphe-a: ‘L'ọwaa bụ kẹ Júda yẹle ndu Ízurelu, bụ ndu yẹle iya tųgbaberu bųru nanų’. Nggụ abya ewotakwaphu oshi ọdo bya edekwaa ya phụ iphe ẹge-a: ‘Ọwaa oshi kẹ Ífuremu; mbụ oshi Jósefu; mę kẹ ndu Ízurelu bụ ndu yẹle iya tųgbaberu bųru nanų’.

¹⁷Chigbabe ẹphe t'ẹphe bųru oshi lanụ; k'ọphu ẹphe a-bųru nanų l'ẹka ngu.

¹⁸Teke ndibe unu jiru ngu: ‘?Tii kaduru ẹphe iphe iphe-a bųkpo?’

¹⁹Nggụ asụ ẹphe lẹ Nnajiufu, bu Ojejoje sọru: Lẹ ya abya ewota oshi kẹ Jósefu, bụ onanu, Ífuremu gude ono; mękpo k'iphe bụ ikfu Ízurelu, bụ ndu tso iya nụ woru iya tųgbabe l'oshi kẹ Júda; mee ẹphe t'ẹphe bųru oshi lanụ; nọdu mu l'ẹka.

²⁰“Palia oshi ono, i detsuaru iphe ono t'ẹphe phụ iya;

²¹nggụ asụ ẹphe lẹ Ọkaribe-Kakọta-Nụ sọru ẹge-a: Mu edufutakota ndu Ízurelu l'iphe bụ mbakeshi, ẹphe lakọtaru. Mu e-tso ẹkemeke ọbule kuko ẹphe; bya eduta ẹphe lashia azọ l'alì ẹphe gędegede.

²²Mu e-me ẹphe t'ẹphe buru mba lanu l'ali ono; l'ugvu ugvu Ízurelu. Teke ono bu eze lanu a-noḍu achikota ẹphe; ẹphe ta byahe bya abu mba labu odo; m'o bukwanu t'e kee ẹphe t'ẹphe buru ali-eze ebo odo.

²³Ẹphe ta abyahedu bya egude nte ẹphe; me iphe a kpoḍu l'enwa, ẹphe agwaphe; merushia onweḗphe odo; ophu ẹphe abyahedu bya egude iphe du eji ẹphe merushia onweḗphe odo; kele mu a-dzoḗfuta ẹphe l'iphe du eji ono, ẹphe gude daa ono; mu abya asa ẹphe; ẹphe aburu ndibe mu; mu aburu Nchileke ẹphe.

²⁴O bu onye ejeru mu ozi, bu Dévidi be a-buru eze, achi ẹphe. Ẹphe e-nweru onye lanu, a-noḍu eche ẹphe l'o bu aturu. Ẹphe a-noḍu eme ekemu mu; bya elezita enya eme iphe mu suru t'e mee.

²⁵Ẹphe e-buru l'ali ono, ya nuru nwozi iya; mbu Jekopu, bu ali ono, nna unu oche phe shi buru ono. Ẹphe l'unwu ẹphe; me unwu nwa ẹphe e-buru l'eke ono gbururu jeje le gbururu; buru Dévidi, bu nwozi mu a-buru onye ishi ẹphe jeye le tutu yoyo.

²⁶Mu l'ẹphe a-gba ndzu ehu-agu. Oo-buru ogba-ndzu, a-no gbururu jeye le gbururu. Mu e-me t'ẹphe buru; bya eme ẹphe t'ẹphe zua azuzu. Mu abya edobe ulo nsu mu l'ime ẹphe jeye le gbururu.

²⁷Mu l'ẹphe eburu. Mu a-buru Nchileke ẹphe; ẹphebedua abukwanuru ndibe mu.

²⁸Teke o beru teke ono be iphe bu mbakeshi a-marua l'o bu mbedua, bu Ojejoje be emeje ndu Ízurelu t'ẹphe du nsu; mbu teke mu e-woru ulo nsu mu dobe l'ime ẹphe t'o noḍu iya gbururu jeye le gbururu.”

Ezekelu 38

Àphù, aaphuru Gogu

¹To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru nu mu; su mu:

²Nwa ndiphe; te mu ghachiru Gogu ophu no l'ali ndu Magogu, bu onye ishi ndu Mesheku; me ndu Tubalu ifu koshi iya eya.

³Te mu su iya le Okaribe-Kakota-Nu suru: “Le ya abyaakwa ngu l'ehu; nggube Gogu, bu onye ishi ndu Mesheku; me ndu Tubalu.

⁴Ya a-lo-phe ngu a-lo-phe. Ya a-dzube ngu ikokoro l'agba; loḗfuta ngu; loḗfuta iphe bu ndu ohogu ngu; loḗfuta inya ngu l'o ha; jeye le ndu agbaru ngu inya obu, bu ndu kwaru onweḗphe ngwa-ogu ohuma. Ikpoto ndu ophu patsua iphe-mgbobuta, ha nshinu; me ndu ophu ha nwanshi; l'ephuphetsua ugu-mbeke ẹphe.

⁵Ndu Peshiya; ndu Kushi; me ndu Putu l'ẹphe ha a-turu ike yeru ẹphe. Ẹphe l'ẹphe ha; atuko patsuaru iphe-mgbobuta; me okpu-igwe.

⁶Ege ono be ndu Goma e-ruta ndu ugu ẹphe tsoru ngu phu; me ndu Togarama, shi l'ime ime uzo isheli; mewaru iphe, bu mbakeshi.

- ⁷Rụkotakwa ẹhu; kwabekwa akwabe; nggu ẹ ndu ono, nọ-pheru ngu mgburumburu ono; buru ẹphe onye ishi-ọgu.
- ⁸Aa-kpọ-odu ukfu; ẹmanu ya ekua ngu k'ọgu. L'uzo ifu be ii-mekochaa lua ali ono, shi l'ọgu lufuta ono; mbu ali ono, shi l'iphe bu mbakeshi kpakwata ndu bu iya nu l'ugvu Izurelu, bu eke shi keshinu dabutaru ochobo. E dufutaru ẹphe l'iphe bu mbakeshi; nta-a be ẹphe bukotawa l'ẹhu-agu l'ẹphe ha.
- ⁹Nggu l'igweligwe ndu ọgu ngu; me iphe bu mba ono, tsokota ngu nu ono be e-zelihu l'ada tiitii l'ọ bu oke pherephere; unu e-jikota ali ono l'ọ bu igwe eruru.
- ¹⁰“Okaribe-Kakota-Nu suru ege-a: Ẹ mboku ono be oo-nweru oriri, a-gbatatsua ngu l'obu; nggu awata ọpya idzu iphe du eji.
- ¹¹Ii-su: ‘Mu a-lu ali, e ta kpu-butatsudua mkpukpu, nọ iya nu akpu-buta alulu. Mu afuru ndu ono, nọ l'ẹhu-agu; mbu ndu nọ tuzoru onwephe ẹhu, bu iphe bu ndu bukota ẹ mkpukpu, e ta akpu-butadu akpu-buta; to nwe onu-uzo, e gude agu-chi iya; to nwe mgboro-igwe, e gude agbachi iya.
- ¹²Ya a-lu ẹphe alulu; kwaa iphe ẹphe l'okwata; mbu ndu ono, buchiru ochobo ono; ndu ono, e shi l'iphe bu mbakeshi duta; ẹphe enweshia elu; me iphe-enweru odo; buru l'echi ali ono.’
- ¹³Ndu Sheba; me ndu Dedanu yele ndu agba ikike ngho, shi Tashishi; me l'edukfu iya l'ọ ha a-ji ngu: ‘?I byawaru t'i gwoo tutua??I chiwa igwe-oha ngu t'i bya evua iphe i lutaru; mbu ti bya evua mkpola-ocha; me mkpola-ododo; mbu t'unu kpuko elu; bya evua iphe lua alulu to?’
- ¹⁴“Oo ya bu; nwa ndiphe; gude nkfuchiru kfuru nu Gogu. Su iya ẹ Okaribe-Kakota-Nu suru: Mboku ono, ndibe iya e-buru l'ẹhu-agu ono; b'i manua
- ¹⁵Ii-shi eke, teru enya l'isheli; ruta iphe bu mbakeshi bya. Ndu ono bu ndu agbakota inya. Ẹphe zaru azaza; buru ndu soja, ike du.
- ¹⁶Unu a-bya eji ali ono; sakputa ndibe iya, bu ndu Izurelu l'ọ bu iji. L'oge l'ifu ono; nggube Gogu; be ya e-gude ngu tso ndu ali iya ọgu; k'ophu iphe bu mbakeshi a-maru iya teke ya shi l'ẹhu ngu koshi ẹphe ẹ ya du nsọ.”
- ¹⁷Okaribe-Kakota-Nu suru ege-a: “?To buduna nggu be mu shi ẹ ndu ejeru mu ozi, bu ndu nkfuchiru Nchileke ẹ Izurelu kfua okfu ngu l'oge ndiche? L'oge ono be ẹphe kfukwaru iya igweligwe afa su ẹ mu e-mekochaa gude ngu bya afuaru ẹphe.
- ¹⁸Teke Gogu bya afuaru ali Izurelu be ọo-kpali mu ẹhu-eghughu; mbu iphe eghulaha mu damadamu. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.
- ¹⁹Ya e-gude ege o ruru iya l'ẹhu; me ege ooghutabe iya eghughu raa ya arara; k'ophu bu l'ali a-nma jijiji, du egvu ẹ Izurelu mboku ono.
- ²⁰Teke ono be iphe bu ema, nọ ẹ mini; unwenu, epe l'eli; anu-egu-egbudu; iphe bu anu, awu awuwu; mewaru iphe bu ndu nọ ẹ mgboko-a be a-nmahukota jijiji l'ifu mu.

Iphe bukota ugvu be aa-ghakota ishi-okfuru; iphe bu mkpokobe a-vokposhihu; iphe bu upho-mkpuma adakposhihu.

²¹Teke ono be mu e-me t'e shi l'iphe bu ugvu mu, du iche l'iche gude ogu-mbeke bya afuaru Gogu." Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. "Nwoke nonu e-gude ogu-mbeke fuaru nwunne iya nwoke.

²²Mu e-gude mgbonwu; me ogbu-ochi kpee ya ikpe. Mu abya achia ukporo-mini nmaa yeke igweligwe ndu ogu iya; me l'iphe bu mbakeshi, tso iya nu; bya achikwaphu aka-mini gbaragbara tua ephe l'ehu; bya ekpukposhi ephe oku nshi-egbe, enwu phuraphura.

²³Yo buru ege ono be mu e-gude koshi ege mu hatabe nshinu; me ege mu du-taben so. Mu e-me t'iphe bu mbakeshi maru onye mu bu. Teke ono ephe amakwanuru l'ok bu mu bu Ojejoje."

Ezekelu 39

Eemekputa ndu Gogu

¹"Nwa ndiphe; gude nkfuchiru koshi iya Gogu: Okaribe-Kakota-Nu suru: Le ya buakwa onye ohogu nggube Gogu, bu eze ndu Mesheku; me ke ndu Tubalu.

²Ya a-lolata ngu azu; kpuru ngu kakara kakara tugbua. Ya e-shi l'uzo isheli ono, teru enya ono dufuta ngu t'i je etso ugvu ugvu Izurelu ogu.

³Ya e-chifu ngu uta, i gude l'eka-ibyita; bya emee t'ophu, i gude l'eka-utara nahu ngu daa.

⁴Ii-la l'ogbu l'ugvu ugvu Izurelu; nggu l'iphe bu ndu ogu ngu; me iphe bu mbakeshi ono, tso ngu nu ono. Ya a-ha unu t'unu buru nri unwenu, ephe l'eli; me nri anegu-egbudu.

⁵Unu a-dashi l'eba l'egbudu. Ya kfuakwaru iya. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.

⁶Ya e-ye oku le Magogu; ye oku le ndu onanu, bukota l'ehu-gudangu l'iku eze enyimu ono; k'ophu ephe a-ma l'ok bu iya bu Ojejoje obu.

⁷"Ya e-me te ndibe iya, bu ndu Izurelu maru epha nsok iya. Ya te 'ekwehekwa t'e mebyishia epha nsok iya odo. Iphe bu mbakeshi amakwanuru l'oko yebedua, bu Ojejoje bu onye nsok ono, no le Izurelu ono."

⁸"O ruakwaru! O mefutajekwa; ok kwa ege ono be Okaribe-Kakota-Nu ekfu. Ke l'ok bu iya bu mboku ono, ya kfuru okfu iya ono.

⁹" "Teke ono be iphe bu ndu Izurelu awu-lihu je evuko ngwa-ogu ephe, bu iphe-mgbobuta ogu ophu ha nshinu; me ophu ha nwanshi; me uta yeke akfu; me mgboro-ogu; me l'ara ephe gude eshi iphe. Ephe e-gude iya shia iphe afa esaa mgburumgburu.

¹⁰Ephe ta byahedu bya ejeje okpata nku l'egbudu; m'ok bu je iya ebuta l'oswa; kele ngwa-ogu ono a-buru nku, ephe e-gudeje eshi iphe. Ndu ono, gworu iphe ephe tutua

ono bẹ ẹphe e-gwokwaphu nk'ẹphe tọtua; bya evua iphe ndu vuru iphe ẹphe. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.

11“ ‘Lẹ mbọku ono bẹ mu e-koshi Gọgu ẹke ee-li iya lẹ “Nsuda Ndu Ije,” nọ l'uzo ẹnyanwu-ahata eze ẹnyimu ono. Oo-nọ-chi ọzo ndu ije ono; kẹ l'ọ bụ ẹke ono bẹ ee-li Gọgu yẹle igwe ọha iya. Ee-kulahaa ẹke ono “Nsuda Igwe-ọha Gọgu.”

12“ ‘Ndu Ízurelu e-li ẹphe ọnwa ẹsaa gba mgburumburu shi ẹge ono mekwaa alí ono.

13Ọ bụ iphe bụ ndu bukota l'alí ono e-li ẹphe; mbọku ono, mu e-koshi lẹ mu dọ biribiri ono bẹ ẹ ta byadọ bya azaha azaha. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.

14“ ‘Onwa ẹsaa onno -swelephu bẹ ẹphe a-wata ọguta madzọ aguta, bụ ndu e-tsoru alí ono l'emecha iya emecha. O nweru ndu ọphu ọru nk'ẹphe a-bụ t'ẹphe achiko odzu ndu ọphu dabutsuaru l'alí l'elishi.

15Teke ẹphe a-nọdu etsophe alí ono; onye -phujeru ọkpọ madzọ t'o mee iphe-ọhubama l'iku ọkpọ ọbu jeye teke ndu elije odzu e-wota iya je elia lẹ Nsuda Igwe-ọha Gọgu.

16Mkpukpu, eeku Hamona nọkwaphu l'ẹke ono. Yọ buru ẹge ono bẹ ẹphe eshi mekwaa alí ono.’

17“Nwa ndiphe; Okaribe-Kakota-Nu sọru ẹge-a: Kfuru nọ unwenu, dọ iche iche; mẹ iphe bụ anegu-egbudu; sọ ẹphe: T'ẹphe shi l'ẹke ẹphe nọ dzukobe bya eria ẹja, ya abyaru ẹphe agbaru l'ugvu ugvu Ízurelu. Ẹke ono bẹ unu a-nọdu; taa anu; ngua mee.

18Unu a-ta anu ndu eze madzọ; ngua mee ndu ishi lẹ mgboko-a. Ọ bụ ẹphe bụ ebyila; mẹ aturu; mẹ egbu; mẹ l'oke-eswi, gbatsuaru ẹba, shi l'alí Báshanu, mu gude agba ẹja.

19Ẹja-wa, mu abya tẹ mu gbaa-wa bẹ unu a-ta ẹba-iphe jeye yọ nyí unu; bya angua mee jeye yọ tsua unu atsutsu.

20Ọ bụ l'okpokoro mu; bẹ unu a-nọdu taa anu inya; mẹ anu ndu agba iya nọ; mẹ anu ndu eze madzọ; mẹ ndu soja, dọ iche l'iche. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.

21“Mu e-me t'iphe bụ mbakeshi phọ ọdu-biribiri mu. Iphe bụ mbakeshi a-phọ àphù, mu nuru ẹphe; mẹ ẹge mu gude mee ẹphe iphe.

22Dube mbọku ono tųgbua bẹ ndu Ízurelu a-maru l'ọ bụ mu bụ Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe.

23Iphe bụ mbakeshi a-maru lẹ ndu Ízurelu b'a kpuru l'ọgu l'okfu iphe dọ ẹji, ẹphe meru; mbụ kẹ l'ẹphe te kwedu tẹ mu gude ire ẹphe ẹka. Tọ dọ iya meru iphe mu wofuru ifu l'ẹke ẹphe nọ nwuru ẹphe nọ ndu ọhogu ẹphe; ẹphe egude ogu-mbeke gbua ẹphe pyaapya.

24Mu gwaru ẹphe ọgwo emerushi, ẹphe merushiru onwẹphe; mẹ l'iphe ẹphe mekotaru l'ọ ha; wofu ifu mu l'ẹke ẹphe nọ.

25“Okaribe-Kakota-Nu sọru: Lẹ ya e-je edulata Jékpọ l'ẹke ono, a kpuru iya lẹ ndzọ laa ono. Ya abya aphuaru ndu Ízurelu l'ẹphe ha imiko; bya woru ẹnya ye l'ẹpha iya ono, dọ nsọ ono.

²⁶Teke ono,  phe bu l' hu-gudangu l'al   phe; to nwe onye eye  phe egvu ono; b   phe a-zahak ta iphere ono, meru  phe ono; m  ire  phe ono, ya te gudedu  ka ono.

²⁷Teke mu tsotsuaru iphe b  mbakeshi dulata  phe; bya eje l'iphe b  al , d  iche l'iche k  ndu  hogu  phe je edulata  phe; b  mu e-shi l' phe koshi mbakeshi, d  igweligwe l  mu d  ns .

²⁸Oo ya b ;  phe amakwanuru l'  b  m dua b  Ojejoje, b  Nchileke  phe; k  l'  b  oswi-okfu l'  b  m dua b  meru t'a kpua  phe l'ogu laa mbakeshi; obenu l  mu e-dulata-a  phe azu l'al   phe g degede; to nwedu m'  b  onye lanu, mu a-ha l' ke ono.

²⁹Mu ta bya  bya ewofa ifu mu l' ke  phe n   do; k le mu e-yeshi Ume mu l' hu ndu  zurelu. Ono iphe  karibe-Kak ta-Nu ekfu.”

Ezekel  40

 ph  k'eze-ulo  phungu

¹Yo be l'afa, kwe  kporo afa l'afa ise k' phu a kpuru ayi l'ogu; l  mkp ta-ishia afa ono; l'abal  iri l'ime  nwa ono; mbu afa, kwe afa iri l'eno k' phu a lutaru mkp kpu ono l'ogu; l  mboku ono g degede b  ike Ojejoje byaru mu l' hu; dzu-lia mu l'onwiya jeshia l' ke ono.

²Mu aphua  ph , Nchileke meru; mu aphua; y  bya adzu-lia mu jeshia al   zurelu; je egvube mu l'eli ugvu, ha l'eli nshinu. Ugvu ono b  ulo n kota l'uzo  huda iya;  ke ono adulephu l'  b  mkp kpu.

³Y  bya adzuta mu jeshia l' ke ono; mu aphua onye gbaru l'  b  ope; onye ono b  vudo l'onu-uzo ono; chiru eri owu  cha l' ka; gudekwaphu mgboro, eegudeje at  iphe l' ka.

⁴Onye ono asu mu: “Nwa ndiphe; gude  nya ngu lee; nggu egude nchi ngu nu iphe; nggu elezita  nya  huma l'iphemiphe  bule-a, mu abya ngu ekoshi-wa; k  l'  b  iya meru iphe e du ngu bya  ka. K kotaru ndu  zurelu iphemiphe  bule,  i-phukota.”

 nu-oguzo uzo  nyanwu-ahata

⁵Mu abya aphua  pho-mkpuma, a kpu-phetaru eze-ulo Nchileke ono mgburumburu. Ogologo mgboro ono, eegudeje at  iphe ono, nwoke ono gude l' ka ono b  d  nkwo- ka lanu m  nkwo mkpushi- ka  to ugbo ishingu. Y  bya at  iphe l' pho-mkpuma ono; igbi iya aburu ogologo mgboro ono. Y  bya at  iphe l'eli iya; eli iya yele mgboro ono ahak lephu eli.

⁶Y  bya ejeshia l'onu-oguzo onanu, gharu ifu l'uzo  nyanwu-ahata ono. Y  bya enyikobe  ke eeshije enyihu iya; bya at  iphe l'onu-oguzo ono; ogologo iya yele mgboro ono ahak lephu.

⁷Ngw lahu  ke ndu nche an duje, a kputsuaru ye iya b  ogologo iya ha l'  b  mgboro ono; usa iya ahakwaphu l'  b  ogologo mgboro ono. Uzo, n  l  mgbaku ngw lahu,

noṣua ẹka labu be du nkwo-ẹka ise. Onuno, eeshije abahu le mkpura onokoro ophu gharu ifu l'uzo eze-ulo ono be ogologo iya ha l'o bu mgboro ono.

⁸Yọ toọ iphe le mkpura onokoro ono; yọ du nkwo-ẹka ẹsato.

⁹Yọ bya atọo iphe l'ogologo upho-mkpuma, e gudetsua kpu-butatsua mkpura onokoro ono; yọ du nkwo-ẹka ẹbo. Mkpura onokoro ono; be bu ophu no-chiru ishi l'imee ulo ono.

¹⁰Onokoro-abata onanu, gharu ifu l'uzo ẹnyanwu-ahata ono nweru ngwọlahu ẹto, no iya l'ẹka labu. Ngwọlahu ẹto ono hakokota; upho-mkpuma, kebushiru ngwọlahu ono, noṣua l'ẹka labu ono; ahakokwaphu.

¹¹Yọ bya atọo iphe l'usa nggamgbo, no iya nu; yọ du nkwo-ẹka iri l'eto; usa ogu-nggamgbo ono adu nkwo-ẹka iri.

¹²L'onu ngwọlahu ono l'ephe ha b'a kputsuaru upho-mkpuma, eli iya du nkwo-ẹka lanu nkwo-ẹka lanu. Ngwọlahu iya ono l'ephe ha be iphe o dukota bu nkwo-ẹka ishing.

¹³Yọ bya adube l'upho-mkpuma ngwọlahu, no le nkulahu toọ iphe jeye l'upho-mkpuma ngwọlahu, no l'ẹka iya ophu; yọ du ukporo nkwo-ẹka le nkwo-ẹka ise shita l'onu ibo ophu rua onu ibo ophu.

¹⁴Yọ bya atọo iphe l'ime mkpura onokoro ono; yọ du ukporo nkwo-ẹka. L'ifu mkpura onokoro ono be ogbodufu no.

¹⁵Shita l'ifu onu-oguzo ono je akpo ifu le mkpura onu-oguzo ophu, no l'ime be du ukporo nkwo-ẹka ẹbo le nkwo-ẹka iri.

¹⁶Ngwọlahu ono; me upho-mkpuma, kebushitsuaru ngwọlahu ngwọlahu ime ulo ono be nwekotaru windo, dutsua gbiriri gbiriri. Yọ buru ege ono bo nokota le mkpu ulo ono mgburumburu. Windo ono l'o hakota be ghakotaru ifu l'ime. Ifu upho-mkpuma ono, kebushitsuaru ngwọlahu ngwọlahu ulo ono b'e seshitsuaru nkfu.

Echi ogbodufu

¹⁷Yọ bya edufuta mu l'onu ogbodufu ono; mu aphutsua mkpura; me eke a wukotaru mkpuma mgburumburu l'ogbodufu ono. Eke ono, a wuru mkpuma mgburumburu ono b'a kporu ukporo mkpura le mkpura iri giriri.

¹⁸Mgberemeku onu-uzo ono kpmukpamu b'a wukotaru mkpuma ono. Mgberemeku onu-uzo ono be ogologo yele uswe iya hakokotalephu. Eke onanu be ka agbazita.

¹⁹Yọ bya atọo iphe dube l'a -bata-aghachi onu-oguzo ogbodufu; yọ du ukporo nkwo-ẹka ise l'ẹka iya k'uzo ẹnyanwu-ahata; me ẹka iya k'uzo isheli.

Onu-oguzo uzo Isheli

²⁰Yọ bya atua ya ogologo; tua uswe onu-oguzo k'uzo isheli, bu iya bu ophu shiru lufu echi ogbodufu ono.

²¹Ngwọlahu adu iya eto l'eka iya owaa; du eto l'eka iya ophu; upho-mkpuma, kebushiru ngwọlahu ono; me mkpura onu-oguzo iya be hakota l'o bu ndu ophu no l'onu-oguzo ke mbu phu. Ogologo iya du ukporo nkwo-eka ebo le nkwo-eka iri; usa iya adu ukporo nkwo-eka le nkwo-eka ise.

²²Windo, nokota iya nu; me mkpura onokoro iya; me nkfu, e gude memakota iya emema be hakokota nu l'o bu k'onu-oguzo ophu gharu ifu l'uzo enyanwu-ahata phu. Eke aadzobeje okpa enyihu iya du esaa; mkpura onokoro iya anodu l'a -bata-a-ghachi iya.

²³O nweru onu-oguzo, eeshije abahu l'ime ogbodufu. Onokoro-abata ono gharu ifu l'onu-oguzo k'uzo isheli; ege ono, o dukwaphu l'uzo enyanwu-ahata ono. Odubeje l'onu-oguzo too ya iphe rua l'onu-uzo ime ogbodufu; yo duje ukporo nkwo-eka ise.

Onu-oguzo uzo ohuda

²⁴Ya ndono; yo bya eduru mu shia uzo ohuda; mu abya aphua onu-oguzo ophu gharu ifu l'uzo ohuda. Yo bya atoo iphe l'upho-mkpuma, kebushiru ngwọlahu, no iya nu; me mkpura onokoro iya; ephe ahakota l'o bu ndu ophunanu.

²⁵Onu-oguzo ono; yele mkpu iya iche iche be windo nokota. Windo ono dukota ege windo ndu ophu du. Ogologo onu-oguzo ono du ukporo nkwo-eka ebo le nkwo-eka iri. Usa iya adu ukporo nkwo-eka le nkwo-eka ise.

²⁶Eke aadzobeje okpa enyihu iya du esaa; mkpura onokoro iya anodu l'a -bata-a-ghachi iya. O nwekwaruphu nkfu, e seshiru l'ifu upho-mkpuma ono, kebushiru ngwọlahu, no iya nu l'eka labu.

²⁷O nweru onu-oguzo, eeshije abahu l'ime ogbodufu, no l'uzo ohuda. Odubeje l'onu-uzo ime ogbodufu too ya iphe rua l'onu-oguzo uzo ohuda; yo duje ukporo nkwo-eka ise.

Ime ogbodufu

²⁸To du iya bu; yo bya eduta mu shia onu-uzo ohuda, eeshije abahu l'ime ogbodufu; bahu l'ime iya. Yo bya atoo iphe l'onokoro ime ogbodufu ohuda ono; yo hakwaphu l'o bu ndu ophu.

²⁹Ngwọlahu, no iya nu; me upho-mkpuma, kebushiru ngwọlahu ono; me mkpura onokoro iya be hakota l'o bu ndu ophu. Windo, nokota iya mgburumburu; mekpole mkpura onokoro, no iya nu. Ogologo onokoro ime ogbodufu ono du ukporo nkwo-eka ebo le nkwo-eka iri; usa iya adu ukporo nkwo-eka le nkwo-eka ise.

³⁰Mkpura onokoro, nokota l'ime ogbodufu mgburumburu be ogologo iya du ukporo nkwo-eka le nkwo-eka ise; usa iya du nkwo-eka ise.

³¹Mkpura onokoro k'uzo ohuda gharu ifu l'echi ogbodufu. O nweru nkfu, e seshiru l'upho-mkpuma, e gudetsua kpu-butatsua mkpura onokoro ono. E mekwaruphu eke aadzobeje okpa uzo esato ye iya.

³²Tọ dụ iya bụ; yọ bya eduta mu shia ọnu-uzo ọnyanwu-ahata, eeshije abahụ l'ime ogbodufu; bahụ l'ime iya. Yọ bya atọ iphe l'ọnokoro ime ogbodufu ọnyanwu-ahata ono; yọ hakwaphụ l'ọ bụ ndu ọphụ.

³³Ngwọlahu, nọ iya nụ; mę ọpho-mkpuma, kebushiru ngwọlahu ono; mę mkpura ọnokoro iya bę hakọta l'ọ bụ ndu ọphụ. Windo, nọkota iya mgburumgburu; mękpọ lę mkpura ọnokoro, nọ iya nụ. Ogologo ọnokoro ime ogbodufu ono dụ ọkporo nkwo-ẹka ẹbo lę nkwo-ẹka iri; ọsa iya adu ọkporo nkwo-ẹka lę nkwo-ẹka ise.

³⁴Mkpura ọnokoro iya gharu ifu l'echi ogbodufu. O nweru nkfu, e seshiru l'ọpho-mkpuma, e gudetsua kpụ-butatsua mkpura ọnokoro ono ẹka labụ. E mekwaruphu ẹke aadzọbeje ọkpa ọzo ẹsato ye iya.

³⁵Tọ dụ iya bụ; yọ bya eduta mu jeshia l'ọnokoro ọphụ nọ l'uzo isheli ime ogbodufu. Yọ bya atọ iphe l'ọnokoro ono; yọ hakwaphụ l'ọ bụ ndu ọphụ.

³⁶Ngwọlahu, nọ iya nụ; mę ọpho-mkpuma, kebushiru ngwọlahu ono; mę mkpura ọnokoro iya bę hakọta l'ọ bụ ndu ọphụ. Windo, nọkota iya mgburumgburu. Ogologo ọnokoro ime ogbodufu ono dụ ọkporo nkwo-ẹka ẹbo lę nkwo-ẹka iri; ọsa iya adu ọkporo nkwo-ẹka lę nkwo-ẹka ise.

³⁷Mkpura ọnokoro iya gharu ifu l'echi ogbodufu. O nweru nkfu, e seshiru l'ọpho-mkpuma, e gudetsua kpụ-butatsua mkpura ọnokoro ono ẹka labụ. E mekwaruphu ẹke aadzọbeje ọkpa ọzo ẹsato ye iya.

Ẹke aanọduje akwakọ ngweja

³⁸O nweru nwa mkpura, a kpuru ye iya ibo, nọ l'ime mkpura ọnokoro, nọ l'ime ọnokoro ime ogbodufu ono. O bụ eke ono bę aasaję ngwo ngweja-ukfuru.

³⁹O nwekwaruphu okpokoro ẹbo, e dobetsuaru lę mkpura ọnokoro ono ẹka labụ, bụ ẹke eegbuje anụ, e gude egwo ngweja-ukfuru; mę ngweja onwefu iphe dụ ẹji; mę ngweja ọkfu ọgwo iphe dụ ẹji, onye meru.

⁴⁰O nwekwaruphu okpokoro ẹbo, e dobetsuaru l'ẹka labụ ọnu-uzo mkpura ọnokoro, nọ l'ime ọnokoro ọphụ nọ l'uzo isheli ime ogbodufu.

⁴¹Okpokoro ẹbo ẹbo nọ l'ime ọnu-uzo ono ẹka labụ; okpokoro ẹbo ẹbo nọkwaphu l'ọnu-mburu ọzo ono ẹka labụ. A -gukota iya l'ephe ha bę ọo-chiko dụ okpokoro ẹsato, bụ ẹke eegbuje anụ, e gude agba ẹja.

⁴²O nwekwaruphu okpokoro ẹno ọdo, e gude mkpuma mee, bụ eli ẹke eegbuje anụ, e gude egwo ngweja-ukfuru. Ogologo iya dụ nkwo-ẹka lanu lę mkpirikpi iya; ọsa iya adu nkwo-ẹka lanu lę mkpirikpi iya; eli iya adu nkwo-ẹka lanu. Yọ buru ẹke ono bę eedobeje iphemiphe ọbule, eegudeje egbu anụ, e gude egwo ngweja-ukfuru; mę ẹja, aagbakpọo agbagba.

⁴³Upho-mkpuma ono mgburumgburu bę a kpọbekotaru akpọbe, fọshiru njakata, hatsua ogologo l'ọ bụ ọbechere-ẹka. Okpokoro ono l'ephe ha bụ ẹke eedoje anụ, e gude agba ẹja.

Ụlo-Ēkwà-dụ-Nsọ

⁴⁴A -lụfu l'ọnokoro ime ogbodufu ono b'o nweru mkpura labụ. Nanụ nọ l'ẹka iya k'ọnokoro k'uzo isheli ghaa ifu l'uzo ọhuda; ọdo anọdu l'ẹka iya k'ọnokoro k'uzo ọhuda ghaa ifu l'uzo isheli.

⁴⁵Yọ sụ mu: “Mkpura onanu, gharu ifu l'uzo ọhuda ono bụ kẹ ndu achijeru Nchileke eja, bụ iya bụ ndu onanu, anọduje eleta eze-ulo Nchileke enya.

⁴⁶Mkpura ọphu gharu ifu l'uzo isheli bẹ bụ kẹ ndu achijeru Nchileke eja, bụ ndu ọphu anọduje eleta ẹnya-ngweja Nchileke ẹnya. Ndu a bụ unwu Zadoke, bụ ẹphe bụ ndu Lívayi, bụ ndu abyajẹ Ojejoje ntse ojeru iya ozi nwenkinyi.”

⁴⁷Tọ dụ iya bụ; yọ bya atọ iphe l'oma ogbodufu ono. Yọ hakọ ibe ẹno; ẹka iya lanụ bẹ dụ ukporo nkwo-ẹka ise; ẹka iya ọphu adukwaphu ukporo nkwo-ẹka ise. Ẹnya-ngweja Nchileke bụ l'ifu eze-ulo Nchileke ono gẹdegede b'ọ nọ.

Eze-ulo Nchileke ono

⁴⁸Ya ndono; yọ bya eduta mu jeshia lẹ mkpura ọnokoro ẹke eeshije abahụ l'eze-ulo ono; bya atọ iphe l'igbi upho-mkpuma, e gude kpụ-buta mkpura ọnokoro eze-ulo Nchileke ono; ẹphe ẹka labụ dutsua nkwo-ẹka ise. Ụsa ọnu-ibo iya dụ nkwo-ẹka iri l'ẹno; upho-mkpuma, nọ iya ẹka labụ, tsefutuaru etsefuta bẹ ụsa iya dụ nkwo-ẹka ẹto l'ẹka iya lanụ; dukwaphu nkwo-ẹka ẹto l'ẹka iya ọphu.

⁴⁹Mkpura ọnokoro ono bẹ ogologo iya dụ ukporo nkwo-ẹka; ụsa iya adụ nkwo-ẹka iri l'ẹbo. Ẹke aadzọbeje ọkpa enyihu iya dụ iri. E gvutsukwaruphu itso l'ẹke labụ ọnu ibo ono.

Ezekelụ 41

¹Yo meebe bya eduta mu je l'eze-ulo Nchileke bya egude iphe tọ ọkpa-ibo iya l'ọha. Iphe ọkpa-ibo ono dutsua l'usa iya bụ nkwo-ẹka ishingungu.

²Onu-ibo iya; bẹ ụsa iya dụ nkwo-ẹka iri; upho-mkpuma, nọ iya ẹka labụ, tsefutuaru etsefu bẹ ụsa iya dụ nkwo-ẹka ise l'ẹka iya lanụ dukwaphu nkwo-ẹka ise l'ẹka iya ọphu. Yọ bya atokwaphu iphe l'ogologo iya yọ dụ ukporo nkwo-ẹka ẹbo; ụsa iya adụ ukporo nkwo-ẹka.

³Yọ bya abahukwaphu l'eze-ulo ono bya egude iphe tọ ọkpa-ibo iya; ụsa iya adutsua nkwo-ẹka ẹbo-ẹbo. Onu ẹke, eeshije abahụ l'eze-ulo ono bẹ ụsa iya dụ nkwo-ẹka ishingungu. Upho-mkpuma, tsefutuaru etsefu, nọ ẹka labụ ọnu-ibo bẹ ụsa iya dụ nkwo-ẹka ẹsaa.

⁴Yọ bya atọ iphe l'ogologo ime eze-ulo ono yọ dụ ukporo nkwo-ẹka; ụsa iya adụ ukporo nkwo-ẹka l'uzo ifu eze-ulo Nchileke. Yọ sụ mu: “Owaa bụ Ẹke-Kakọta-odu-Nsọ.”

⁵Ya ndono; yọ bya atọ l'upho-mkpuma eze-ulo Nchileke ono igbi iya adụ nkwo-ẹka ishingungu; mkpura notsua l'ẹka ulo ono l'ọ ha bẹ ụsa iya dutsua nkwo-ẹka ẹno.

⁶Ulo ono bu ụlo-eli mkpọ-kfu ẹto. Mkpọ-kfu, nonu nwetsuaru ụkporo mkpura le mkpura iri; a kpukotaru iphe l'upho-mkpuma eze-ulo Nchileke mgburumgburu to gbagudetsua mkpura, notsua iya nu. Iphe ono, a kputsuaru l'upho-mkpuma ono ta budu l'ime upho-mkpuma; b'a kpupyaberu iya.

⁷Mkpura, e yeshiru le mgberemeke ulo ono be k'usa eje l'ege ephe kpọ-kfuru. Ulo ophu, a kpụ-phetaru eze-ulo ono be a kpuru le ndukfu le ndukfu; k'ophu bu e nyikobe mkpura a kpushiru iya yo ka usa akaka l'eje. Eke eshije enyihu iya be duberu l'ogbodali iya je atujahu echi iya swee jeshia imeli iya.

⁸Mu aphua l'eze-ulo Nchileke ono nweru mgbogidi, e gude kpụ-pheta iya mgburumgburu. Yo buru iya bu ntọ-l'ali mkpura ono, a kpushiru ye iya mgburumgburu ono. Eke ono, a kpụ-liru akpụ-li ono be eli iya halephu l'o bu mgboro ono, eegudeje atu iphe ono. O du nkwo-eka ishingui l'ogologo.

⁹Upho-mkpuma azu ulo ke mkpura mgburumgburu iya ono be igbi iya du nkwo-eka ise. Mgbogidi ono eke ophu e ta kpudu mkpura; be usa iya du nkwo-eka ise. Mgbaku mgbogidi ono yeke

¹⁰mkpura, a kpụ-pheru ime ogbodufu ono mgburumgburu be usa iya du ukporo nkwo-eka.

¹¹Mkpura ono, a kpụ-pheru eze-ulo Nchileke mgburumgburu ono b'e butsuaru onu; yo lufutsua eke ono, bu mgbogidi ono; onu iya lanu gharu ifu l'uzo isheli; ophu aghaa ifu l'uzo-ohuda. Mgbogidi ono mgburumgburu eke e ta kpudu mkpura be usa iya du nkwo-eka ise.

¹²Ulo ophu a kpuru; yo ghaa ifu l'ogbodufu eze-ulo Nchileke l'uzo eka iya k'enyanwu-ariba iya; be usa iya du ukporo nkwo-eka eto le nkwo-eka iri. Upho-mkpuma ulo ono be igbi iya gba mgburumgburu du nkwo-eka ise; ogologo iya adu ukporo nkwo-eka eno le nkwo-eka iri.

¹³Ya ndono; yo bya atoo iphe l'eze-ulo Nchileke ono; ogologo iya adu ukporo nkwo-eka ise; ogbodufu eze-ulo Nchileke; me ulo, a kpuru iya; me l'upho-mkpuma iya l'ephe hakota be ogologo ephe dukwaphu ukporo nkwo-eka ise.

¹⁴Atatifu eze-ulo Nchileke ono eke gharu ifu l'uzo enyanwu-ahata; me ogbodufu eze-ulo Nchileke ono be usa iya dukota ukporo nkwo-eka ise.

¹⁵Yo bya atokwaphu iphe l'ulo ophu no ghaa ifu l'ogbodufu eze-ulo Nchileke l'uzo enyanwu-ariba; me upho-mkpuma iya ephe eka labu; ogologo ephe dukota ukporo nkwo-eka ise. Ogbodo-ulo eze-ulo Nchileke ono; me le mgbalabu iya yeke mkpura onokoro iya ophu gharu ifu l'etezi

¹⁶b'a tokotaru oshi. Windo iya ephe eto dukota gewengu gewengu. Ulo ono l'o ha jeye l'onu iya ephe eto b'a tokotaru oshi; shita l'ogbodo-ulo iya; upho-mkpuma iya jeye l'eke e yeshiru iya windo. Mbụ le windo iya b'e kwechishikotaru iphe l'o ha;

¹⁷jeyekpo l'eli ibo; me l'ime mgbalabu iya; me l'azu iya. Eli upho-mkpuma, nokota mgbalabu ono mgburumgburu; me l'ogbodo-ulo b'a pyishiru iphe dutsua

¹⁸I'ò bụ cherobimu; mę lę nkfụ. Nkfụ ono b'e doshiru mgbaku mgbaku cherobimu ono. Cherobimu ono nwetsuaru ifu ẹbo ẹbo.

¹⁹Ifu ọphu dụ l'ò bụ ifu madzụ b'ò gharu nkfụ ọphu nọ l'ẹka ọwaa; ifu ọphu yeru ifu agu b'ò gharu lę nkfụ ọphu nọ l'ẹka iya ọphu. Ẹge ono b'a pyishikotaru iya dophee eze-ulo Nchileke ono mgburumgburu.

²⁰Dube l'ogbodali iya jeye l'eli ibo iya; b'a pyishikotaru cherobimu; mę nkfụ l'upho-mkpuma ono.

²¹Oshi-ibo ọgbodo-ulo eze-ulo Nchileke bę hakokota nụ. L'ifu Ẹke-Kakota-odu-Nso b'o nweru iphe gbaru ugbugba lanụ, nọ iya nụ.

²²Enya-ngweja Nchileke bụ oshi b'e gude mee ya. Eli iya dụ nkwo-ẹka ẹto; ogologo iya adu nkwo-ẹka ẹbo; usa iya adu nkwo-ẹka ẹbo. Mkporo iya; mę ọkpa-alị iya; mę mgberemęku iya l'ò ha bę bụ oshi b'e gude mekota iya. Yọ sụ mu: “Ọwaa bụ okpokoro ono, nọ l'ifu Ojejoje ono.”

²³Ọgbodo-ulo eze-ulo Nchileke ono; mę Ẹke-Kakota-odu-Nso ono bę nwekotaru ibo ẹbo ẹbo.

²⁴Ibo labụ ono bukota ibo akuku, aapyaji apyaji.

²⁵Ibo ọgbodo-ulo eze-ulo Nchileke ono b'a pyishiru cherobimu mę nkfụ egbe iya onanu, a pyishiru l'upho-mkpuma. L'ifu mkpura ọnokoro ono b'e gude oshi gbaa mkpu.

²⁶O nwekwaruphu windo, dutsua gęwengu gęwengu, notsua lę mgberemęku mkpura ọnokoro ono ẹka labụ. A pyishikwaruphu nkfụ lę mgberemęku mkpura ọnokoro ono l'ephe ha.

Ezekelụ 42

Ụlo ndu achijeru Nchileke ẹja

¹Tọ dụ iya bụ; nwoke ono abya edufuta mu duru mu bahụ l'ime ogbodufu; shia ẹka ogbodufu ono ẹka iya k'uzo isheli. Yọ bya eduta mu jeshia l'ulo, nọ lę mgbaku ogbodufu eze-ulo Nchileke yele ulo, nọ l'uzo isheli.

²Ulo ono, nọ l'uzo isheli ono bę ogologo iya dụ ụkporo nkwo-ẹka ise; usa iya adu ụkporo nkwo-ẹka ẹbo lę nkwo-ẹka iri.

³Ẹka iya lanụ bę gharu ifu l'ẹke usa iya dụ ụkporo nkwo-ẹka, bụ ẹke nọ l'ime ogbodufu. Ẹka iya ọphu bę gharu ifu l'ẹke a wuru mkpuma, nọ l'echi ogbodufu. A kpuru iya; yọ dụ mkpo-kfu ẹto, ghakotaru ibe iya ifu.

⁴O nwekwaruphu ụzo ọdo, nọ l'ifu ulo ono; onanu bę usa iya dụ nkwo-ẹka iri; ogologo iya adu ụkporo nkwo-ẹka ise. Ibo iya nokota l'uzo isheli ulo ono.

⁵Mkpura ọphu notsua l'eli bę katsua kpagungu; ke l'etemu ono, ketatsuaru ẹke ha nshinu ka mkpura ndu ọphu notsua l'uzo alị; mę lę mkpo-kfu k'echilabu ulo ono.

- ⁶Mkpura, nɔtsua lɛ mkpɔ-kfu k'ɛto l'ulo-eli ono te nweɗu ɔphu nweru itso ɛge ɔlo ndu ɔphu a kpɔshiru l'ogbodufu ono nweru. Ɔo ya bu l'ogbodo-ulo k'alɔ ka k'echilabu; kakwaphu k'eli.
- ⁷O nwekwaruphu upho-mkpuma, tsefutaru etsefuta, a kpɔpyaberu l'ulo, a kpuru l'echi ogbodufu ono; upho-mkpuma ono nɔnyabe ɔlo, a kpuru l'ɛke iya k'eze-ulo Nchileke; ogologo upho-mkpuma ono ɛke ɔphu tsefutaru etsefuta du ukporo nkwo-ɛka ɛbo lɛ nkwo-ɛka iri.
- ⁸Obenu l'ulo ɔphu a kpuru l'echi ogbodufu ono bɛ ogologo iya du ukporo nkwo-ɛka labu lɛ nkwo-ɛka iri. Ulo ɔphu a kpuru l'ɛke iya k'eze-ulo Nchileke bɛ ogologo iya du ukporo nkwo-ɛka ise.
- ⁹Ulo k'uzo alɔ bɛ gharu ɔnu l'uzo ɛnyanwu-ahata, bu ɛke eeshije l'echi ogbodufu abahu iya.
- ¹⁰L'ogbodufu ono l'ɛke iya k'uzo ɔhuda b'o nwekwaruphu ɔlo, a kpuru lɛ mgbaku upho-mkpuma echi ogbodufu yele ogbodufu eze-ulo Nchileke.
- ¹¹O nweru uzo, nɔ l'ifu ɔlo ono. Ulo ono du l'ɔ bu ɔphu nɔ l'uzo isheli. Ogologo iya bɛ yele k'ɔphu hako; usa iya ahakwaphu l'ɔ bu k'ɔphu. Eke eeshije alufu iya bɛ yele k'ɔphu bu iphe lanu. Ege a kpuru iya bɛ yele k'ɔphu gbakwaruphu ugbugba lanu. Ibo ephe abukwaruphu iphe lanu.
- ¹²Ulo k'uzo alɔ ɔphu nɔ l'uzo ɔhuda bɛ gharu ɔnu l'uzo ɛnyanwu-ahata, bu ɛke eeshije abahu iya. O nwekwaruphu upho-mkpuma, tsefutaru etsefuta, a kpɔpyaberu l'ulo ono.
- ¹³To du iya bu; yo su mu: “Ulo k'isheli mɛ k'ɔhuda iya ono, ghakotaru ifu l'ogbodufu eze-ulo Nchileke ono bɛ bu kɛ ndu achijeru Nchileke eja. Ɔ bu ɛke ndu achijeru Nchileke eja, bu ndu abyanyabeje Ojejoje ntse a-nɔduje eri iphe katsua nsɔ, a gwaru Nchileke. Eke ono bɛ ephe e-dobeje iphe katsua nsɔ, a gwaru Nchileke. Iphe ndono bu nri, a gwaru Nchileke; mɛ eja onwefu iphe du eji; mɛ eja okfu ugwo iphe du eji; kɛ l'ɛke ono bɛ du nsɔ.
- ¹⁴Teke ndu achijeru Nchileke eja bahuwaru lɛ Eke-du-Nsɔ; t'ephe ba alufukwa l'echi ogbodufu; l'ephe be yefu uwe, ephe yeru gude je ozi; kɛ l'uwe ono dukwa nsɔ. Ephe e-ye uwe ɔdo; temanu ephe ejede ɛke ndu ɔdo nɔ.”
- ¹⁵Teke ɔ to-geru iphe l'iphe nɔ l'ime eze-ulo Nchileke ono l'ɔ ha b'ɔ bya eduta mu shia ɔnu-oguzo k'uzo ɛnyanwu-ahata; bya atɔ iphe l'ɛke ono gba mgburumgburu.
- ¹⁶Yo bya egude mgboro, e gude atɔ iphe to iphe l'ɛka iya k'uzo ɛnyanwu-ahata; yo du ukporo nkwo-ɛka ise ugbo ise.
- ¹⁷Yo bya egude mgboro, e gude atɔ iphe to iphe l'ɛka iya k'uzo isheli; yo dukwaphu ukporo nkwo-ɛka ise ugbo ise.
- ¹⁸Yo bya egude mgboro, e gude atɔ iphe to iphe l'ɛka iya k'uzo ɔhuda; yo dukwaphu ukporo nkwo-ɛka ise ugbo ise.

¹⁹Yọ bya aghachi bya egude mgboro, e gude atọ iphe tọ iphe l'ẹka iya k'uzo ẹnyanwu-arịba; yọ dụ ụkporo nkwo-ẹka ise ugbo ise.

²⁰Tọ dụ iya bụ; yọ tọkota iya iphe ẹphe ẹka ẹno. A kpụ-phekwaru iya phụ ụpho-mkpuma mgburumgburu; ogologo iya adu ụkporo nkwo-ẹka ise ugbo ise; ụsa iya adukwaphu ụkporo nkwo-ẹka ise ugbo ise, e gude kpụ-bufu Ẹke-du-Nsọ l'ẹke madzu mmakanu anoje.

Ezekelu 43

Odu-biribiri Nchileke abata l'eze-ulo Nchileke

¹Ya ndono; nwoke ono abya eduta mu bya l'onu-uzo ophu gharu ifu l'uzo ẹnyanwu-ahata.

²Mu aphua odu-biribiri Nchileke Ízurelu l'ẹke o shi l'uzo ẹnyanwu-ahata l'abya. Olu l'ada l'ọ bụ ọda mini, achị ọku. Iphoro odu-biribiri Nchileke emee alị achakọta biribiri.

³Àphù ono, mu phuru ono dụ l'ọ bụ àphù, mu phujeru teke ọ byaru omebyishi mkpukpu ono; mbụ l'ọ bụ egbe aphụ, mu phujeru l'iku Ẹnyimu Keba. Mu adaa kpube ifu l'alị.

⁴Odu-biribiri Ojejoje shiru onu-nggamgbo ophu gharu ifu l'uzo ẹnyanwu-ahata bahu l'eze-ulo Nchileke ono.

⁵Tọ dụ iya bụ; Ume Nchileke adzu-lia mu bya edobe l'ime ogbodufu. Mu abya aphua l'odu-biribiri Ojejoje eji eze-ulo Nchileke ono ejiji.

⁶Teke ono, nwoke ono vudonyabe mu ono; bẹ mu nuru olu onye ọdo, nọ l'eze-ulo Nchileke ekfu anu mu;

⁷su: “Nwa ndiphe; ẹke-a bụ ẹke aba-eze mu anọduje; bukwaruphu ẹke mu adzọbeje ọkpa. Ẹke-a, ndu Ízurelu bu-a bụ ẹke ya e-bu gbururu jeye lẹ gbururu. Ndu Ízurelu te emerushihedu ẹpha iya, dụ nsọ ọdo. Ẹphebedua l'onwephe; m'ọ bụ ndu eze ẹphe te egudehedu ori ogori; mę odzu ndu eze ẹphe merushia ẹpha iya ọdo.

⁸Mbụ teke ẹphe bunyaberu onu-ibo ẹphe l'iku onu-ibo nke mu; bya eyenyabe ọkpa-ibo ẹphe l'iku iya nke mu; yọ buwarua upho-mkpuma lanu nkinyi iya bụ iphe nọ-buhuru mu l'ẹphe. Ẹphe gude uru-alị, ẹphe eme merua ẹpha mu, dụ nsọ. Ọ bụ iya meru iphe mu gude ẹhu-eghughu mebyishia ẹphe.

⁹Nta-a bẹ mu asu t'ẹphe haa ori ogori; bya apashia odzu ndu eze ẹphe ono; tẹ mu bya tẹ mu l'ẹphe buru gbururu jeye lẹ gbururu.

¹⁰“Nwa ndiphe; tuaru ndu Ízurelu onu ẹge eze-ulo Nchileke ono a-du; mę ẹge ọo-gba; mę ẹge ee-gude kpua ya; k'ophu iphere iphe dụ ejị, ẹphe meshiru egude ẹphe l'ẹphe ha.

¹¹Teke ọ buru l'iphere iphe ono, ẹphe meru ono dụ ẹphe; nggu akaru ẹphe ẹge aa-kpu eze-ulo Nchileke ono; mę ẹge ee-gude kpua ya; mę ẹge ọo-du; mbụ onu-nggamgbo iya; mę onu-oguzo iya; mę ẹge aa-kpukotakpoo ya kpamukpamu; mę l'ẹge aa-nodu

edo nsọ l'ẹke ono; mę ekemu, ee-gude achi ẹke ono. Dekota iphe ndu-wa l'ẹkwo k'ophu ẹphe e-mekota ekemu iya l'ọ ha; bya edokota nsọ iya l'ọ ha.

12“Owaa bu ekemu, tso eze-ulo Nchileke ono: Iphe bu onungonu uguvuo ono me ẹke no-pheru iya mgburumburu be bu ẹke a-katsua odu nsọ. O bu iya bu ekemu eze ulo Nchileke ono.

Enya-ngweja Nchileke

13“Owaa ẹge ọo-hatabe; mbu enya-ngweja Nchileke ono le nkwo-eka le nkwo-eka. Nkwo-eka ono butua nkwo-eka lanu; me nkwo mkpushi-eka eto. Aa-wa iya oswa mgburumburu. Oswa ono a-du nkwo-eka lanu; usa iya adukwaphu nkwo-eka lanu. Igbirimonu oswa ono mgburumburu a-du nkwo mkpushi-eka tete. Owaa ẹge enya-ngweja ono a-habe l'eli:

14Dube l'ẹke ono, a turu oswa mini ono jeye l'uzo ali iya a-du nkwo-eka ebo; usa iya adu nkwo-eka lanu. Dube l'uko ke nshii ya je erua le nwisa; be eli iya a-du nkwo-eka eno; usa nwisa iya ono adu nkwo-eka lanu.

15Nhamunha enya-ngweja Nchileke a-du nkwo-eka eno. Enya-ngweja ono e-nwe mpo eno, tpyishiru onu. Ogologo mpo ono adugbaa nkwo-eka nanu nanu.

16Nhamunha enya-ngweja Nchileke ono e-nweru mgberemeku eno, hakota ahakota. Ogologo iya a-du nkwo-eka iri l'ebo; usa iya adukwaphu nkwo-eka iri l'ebo.

17Nwisa iya a-hakokwaphu mgburumburu; ogologo iya a-du nkwo-eka iri l'eno; usa iya adukwaphu nkwo-eka iri l'eno; igbirimonu nwisa ono be eli iya a-du mkpirikpi nkwo-eka gbaa ya mgburumburu. Ishi nwisa ono a-du nkwo-eka lanu gbaa mgburumburu. Eke, eeshije enyihu enya-ngweja ono a-gha ifu l'uzo enyanwu-ahata.”

Odoe enya-ngweja ono nsọ

18Ya ndono; yo su mu: “Nwa ndiphe; owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu: Owaa ẹge ee-shije egwo ngweja-ukfuru; me ẹge ee-gudeje ephe mee-iphe l'enya-ngweja ono teke a kpu-gheru iya.

19Ii-kpe ndu achijeru Nchileke eja nwophoja oke-eswi t'ephe gude chia eja k'iphe du eji. Ndu ono, achijeru Nchileke eja ono a-bu ndu ikfu Lívayi, bu ndu shi l'eri Zadoku, bu ndu ejeje ozi l'ifu iya. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.

20Ngguewota mee ya tee le mpo enya-ngweja; me le mkporo nwisa iya ono ephe eno. Ngguewota mee ya phu l'igbirimonu iya mgburumburu t'o buru iphe i gude mee enya-ngweja ono t'o du nsọ; gudekwa iya phu safu iphe du eji, no iya nu.

21Oke-eswi ono, e gude achi eja k'iphe du eji ono be ii-kputa je akpo oku l'ẹke e meru l'eze-ulo ono t'a kpoje eja oku l'azu eze-ulo Nchileke ono.

22“L'abali k'ebo be ii-gude mkpi, te nwedu ekworo chia eja iphe du eji. Enya-ngweja ono be ee-me t'o du nsọ ẹge ono, e meru iya teke e gude oke-eswi chia ya eja ono.

23Teke i meeberu yo du nsọ be ii-kputa nwophoja oke-eswi me ebyila, te nwedu ekworo chia ya eja.

²⁴Ii-gwotakota iya bya l'ifu Ojejoje. Ndu achijeru Nchileke eja ewota únú phékota iya; kpoo ya oku t'ò buru ngweja-ukfuru nù Ojejoje.

²⁵“Abali esaa be ii-dukfube kpufutaje mkpi mboku-mboku t'e gude chia eja iphe du eji. Ege ono be ii-kpufuta oke-eswi me ebyila, te nwedu ekworo.

²⁶Abali esaa be ephe e-gude kfu ugwo iphe du eji k'anya-ngweja ono; mee ya t'ò du nsò; shi ege ono woru iya ye Nchileke l'eka.

²⁷Teke abali esaa ono sweeberu; dube l'abali k'esato iya be ndu achijeru Nchileke eja a-bya achiaru unu ngweja-ukfuru; me eja k'ehu-agu l'eli enya-ngweja ono. O bu teke ono be mu a-loru unu ye onwomu l'ehu. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.”

Ezekelu 44

Onu-oguzo uzo enyanwu-ahata

¹Tò du iya bu; nwoke ono abya edulata mu azu l'onu-uzo ophu nò l'uzo azu eke ono du nsò ono bu ophu gharu ifu l'uzo enyanwu-ahata. Obenu l'a gu-chiru iya agu-chi.

²Ya ndono; Ojejoje asu mu: “Onu-uzo-wa be agu-chi ege-a jeyewaru” E ta byadu bya aguha iya aguha. E tò dudu onye byaru bya eshi iya bahu odo; ke l'ò bu eke ono be Ojejoje, bu Nchileke Izurelu shiru bahu.

³O bu onye ishi unu bu onye nweru ike nodu l'ime onu-uzo ono ria nri l'ifu Ojejoje. Oo-shi l'uzo, e shije abata le mkpu onu-uzo ono bahu; shikwa iya phu lufu.

⁴Ya ndono; nwoke ono eduta mu shia uzo ophu nò l'uzo isheli l'uzo ifu eke eze-ulo Nchileke nò ono. Mu abya apalia enya phua odu-biribiri Ojejoje; yo ji eze-ulo Nchileke ono ejiji; mu adawaphu kpube ifu l'ali.

⁵Ojejoje asu mu; nwa ndiphe; lezita enya ohuma ngabe nchi ohuma; kwabe enya l'iphemiphe obule mu kfuru l'ò bu ege a-noduje eme l'eze-ulo Nchileke ono. Lezitakwa enya l'iphe bu uzo, e shi abahu l'eze-ulo Nchileke ono; me eke e shi alufuta le Eke-du-Nso.

⁶Nggu ekfuru ndu Izurelu ono, bu okwefuru ikè ono: Le Okaribe-Kakota-Nu suru; l'o dzuwaru mbu uru-ali-a unu aru-wa unube ndu Izurelu.

⁷Iphe odo, unu meru yekoberu uru-ali unu bu l'unu dubataru ndu ohodo, e te budu akpapyi l'obu; me l'anu ehue ephe l'ime ulo nsò iya. Unu eshi ege ono merushia eze-ulo iya teke ono, unu gude nri; gude eba anu; me mee anu chiaru iya eja; shi ege ono mebyia ogba-ndzu iya ono.

⁸Obe ke t'unu mee iphe nsò mu ono ege mu suru t'unu mee ya l'onwunu; unu egbe zia ndu odo t'ephe letaje ulo nsò mu enya.

⁹Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu. O suru: “T'e b'ò dukwa onye ohodo, e te budu akpapyi l'obu; me l'anu ehue iya, a-bata l'ulo nsò iya; m'o -ruhuduru o buru onye ohodo, buwa ebubu le Izurelu.

- 10**Ndu Lívayi ọ́phu kpaphushihuru nù; mę ndu ọ́phu gbeshekotaru mu l'ẹ́hu lẹ nte ẹ́phe agwa bẹ e-vuru iphe dọ ẹ́ji ẹ́phe kpataru ẹ́phe.
- 11**Ẹ́phe a-bùru ndu eje ozi l'ùlo nsọ mu; bùru ndu nche l'ọ́nu eze-ùlo Nchileke l'eje ozi l'ime iya. Ọ́ bọ ẹ́phe e-gbujẹ anù, e gude egwo ngweja-ukfuru; ẹ́phe a-chijeru ndu ono ẹ́ja; l'ejeru ẹ́phe ozi.
- 12**Obenu kẹ l'ẹ́phe agwajẹ nte bya emeje ndu Ízurèlu t'ẹ́phe mee iphe dọ ẹ́ji bẹ mu ribuakwaru nte l'ẹ́phe e-vuru iphe dọ ẹ́ji ẹ́phe kpataru. Ono iphe Ọ́karibe-Kakọ́ta-Nù ekfu.
- 13**T'ẹ́phe ba byakwa mu ntse l'ẹ́phe abya mu ọ́baru ẹ́ja l'ẹ́phe bọ ndu achiru mu ẹ́ja; m'ọ́ bọ je ojenyabe iphe nsọ mu ẹ́hu; m'ọ́ bọ iphe a gbaru mu ẹ́ja, katsukpo ọ́ dọ nsọ. Ẹ́phe e-vuru uru-ali, ẹ́phe rùshiru.
- 14**Obenu l'ẹ́ge ọ́ dọ-habe bẹ mu emekwa-a ẹ́phe t'ẹ́phe letaje ẹ́nya l'iphe e-me ememe l'eze-ùlo Nchileke ono; mkpọ́ iphe bọ ozi, aa-nọ́du ejeje l'ime iya.
- 15**Obenu lẹ ndu achijeru Nchileke ẹ́ja, bọ ndu Lívayi, bọ iya bọ ndu ọ́phu shi l'eri Zadọ́ku, shi eje ozi l'ùlo nsọ mu ẹ́ge gbaru nù teke ndu Ízurèlu shi gbeshi mu l'ẹ́hu bọ ẹ́phe bọ ndu a-nọ́du abyajẹ mu ifu l'ejeru mu ozi. Ọ́ bọ ẹ́phe e-vudoje mu l'ifu achijeru mu ẹ́ja ẹ́ba anù mę kẹ mee. Ono iphe Ọ́karibe-Kakọ́ta-Nù ekfu.
- 16**Ọ́ bọ ẹ́phe nwẹnkinyi ẹ́phe; bọ ndu a-bahujẹ l'ime ùlo nsọ mu ono; yọ́ bọ́kwaruphu ẹ́phe nwẹnkinyi bọ ndu e-jenyabeje okpokoro mu ojeru mu ozi; mee iphe mu sùru t'e mee.
- 17**Teke ẹ́phe bahuru l'ọ́nu k'ime ùlo ọ́phu nọ́ l'ime iya, ẹ́phe eyeje uwe ọ́cha; t'ẹ́phe be eyekwa uwe, e gude ẹ́ji anù kwee lẹ́ phu teke ẹ́phe eje ozi l'ime ọ́nu-ùzo ọ́phu nọ́ l'ime eze ùlo Nchileke ono; m'ọ́ bọ́kwanu ime eze-ùlo Nchileke ono.
- 18**Ẹ́phe ekeje ẹ́kwa ọ́cha l'ishi; bya eyee nwíba ọ́cha l'ùkfu; t'ẹ́phe be yejekwa iphe e-me tẹ́ ẹ́phuru tsua ẹ́phe.
- 19**Teke ẹ́phe meeberu l'alufawa ẹ́ke bọ ọ́nokoru, bọ ẹ́ke ndu ọ́do adojeru; gbanwee uwe onanu, ẹ́phe shi yee l'eje ozi; wùshi l'ime ùlo nsọ ono; k'ọ́phu ẹ́phe te egudedu uwe ẹ́phe mee ndu Ízurèlu; t'ẹ́phe adù nsọ.
- 20**T'ẹ́phe ba akpùshijekwa ishi akpùshi; m'ọ́ kwanu haa ẹ́gbushi ẹ́phe t'ọ́ tse ogologo. Ẹ́phe a-kpùje ishi akpùkpu.
- 21**Tẹ́ bẹ ọ́ nwekwa onye achijeru Nchileke ẹ́ja angujẹ mę teke ọ́ bahuru l'ime eze-ùlo Nchileke ono.
- 22**T'ẹ́phe ba alujekwa nwanyi, maa tufuru; ọ́phu ẹ́phe alukwa nwanyi, nji iya chifuru achifu. Onye ẹ́phe a-lujẹ bọ́ nwamkpuru, bọ́ onye Ízurèlu; m'ọ́ bọ́ nwanyi onye achijeru Nchileke ẹ́ja tufuru.
- 23**Ẹ́phe e-zije ndibe mu t'ẹ́phe maru iphe dọ́ iche l'iphe dọ́ nsọ mę ọ́phu ta dudu nsọ; koshikwaphu ẹ́phe ẹ́ge ẹ́phe e-shije maru iphe aa-nọ́du asọ nsọ mę ọ́phu ẹ́-ta nọ́dudu asọ nsọ.

²⁴O -nweru okfu daru nū; ndu achijeru Nchileke ẹja aburu ndu ikpe; kpee okfu obu l'ẹge ya tūru l'ekemu. T'ẹphe mekotajekwa ekemu mu mẹ iphe mu tūru ẹphe ekemu iya t'ẹphe meje l'iphe bụ aji. Ẹphe edobejekwaphu mbọku ọtu-ume iya nsọ.

²⁵T'onye achijeru Nchileke ẹja bẹ ejenyabe odzu tẹ b'ọ bụ onye meruru onwiya emeru. Obenu lẹ teke odzu obu bụ nna iya; m'ọ bụ nne iya; m'ọ bu nwa iya nwoke m'ọ bụ nwa iya nwanyi; m'ọ bụ nwunne iya nwanyi, ẹ ta lụdua nji bẹ o nwekwaru ike meruaru onwiya obu.

²⁶Teke e nwefubeberu iya emerushi ono, o merushiru onwiya ono t'ọ nọdu-odu abali ẹsaa.

²⁷Mbọku o bebe bahu l'ime eze-ulo Nchileke t'o je ozi l'ẹke b'ọ chiru onwiya ẹja iphe du ẹji. O bụ iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.

²⁸O kwa mbedua bụ okè-iphe ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono nweru nwenkinyi. T'ẹ b'ọ dukwa oke, unu e-kevu ẹphe l'ali Izurelu. O bụ mu a-buru oke, ẹphe a-hata.

²⁹Ẹphe anọdu eri iphe anuru Nchileke l'iphe shi l'iphe miru amimi l'iphe e meberu l'ali; mẹ iphe e gude gba ẹja iphe du ẹji; mẹ iphe e gude gba ẹja onye ikpe nmaru; mẹ l'iphemiphe obule, a goru lẹ Ojejoje lẹ Izurelu a-bukota nk'ẹphe l'ọ ha.

³⁰Iphe kakota mma l'iphe a kpataru l'iphe i meberu l'okfu ngu; mẹ iphe bụ iphe i wotaru bya anu bẹ bụ ndu achijeru Nchileke ẹja e-nweru iya. Ii-hataje iphe odungu, i kpataru l'iphe i meberu l'ali nū ẹphe; k'ophu iphe oma e-tso ndibe ngu.

³¹Tẹ ndu achijeru Nchileke ẹja bẹ erijekwa iphe obule m'ọ bụ nwenu m'ọ bụ anu-egu-egbudu nwuhuru anwuhu m'ọ bụ ophu anu fo-gburu afo-gbu.

Ezekelu 45

Okè-ali kẹ Ojejoje

¹“Teke unu a-washide ali ono; unu awafuru Ojejoje ẹke ogologo iya du ukporo unu nkwo-eka ẹto l'unu nkwo-eka ẹbo l'ukporo nkwo-eka iri t'ọ buru ogwokorogwo ẹke du nsọ. Usa iya a-du ukporo unu nkwo-eka ẹbo l'unu iri. Eke ono l'ọ ha gbaa mgburumburu a-buru ali, du nsọ.

²L'ali-a bẹ ee-kefuta ẹke hako nū, du unu nkwo-eka lanu l'ukporo nkwo-eka ise ibe eno dobe t'ọ buru ẹke aa-kpu ulo nsọ ono; e ketakwaphu ali, du ukporo nkwo-eka ẹbo lẹ nkwo-eka iri ye iya mgburumburu daburu iphoru.

³L'ali nsọ ono; bẹ unu a-wafuta ẹke ogologo iya a-du ukporo unu nkwo-eka ẹto l'unu nkwo-eka ẹbo l'ukporo nkwo-eka iri; usa iya adu ukporo unu nkwo-eka l'unu nkwo-eka ise. O bụ ẹke ono bẹ aa-kpu Eke-Kakota-odu-Nsọ.

⁴Oo-buru nke-ali, du nsọ nọduru ndu ono, achijeru Nchileke ẹja; mbu ndu ejeje ozi l'ulo, du nsọ ono; buru ndu abyaje l'ifu Ojejoje ejeru iya ozi. O bụ ẹke ono bẹ aa-kpushiru ẹphe ulo; mẹ l'ulo nsọ ono.

⁵Eke ọdo, aa-wafu be ogologo iya a-du ukporo unu nkwo-eka eto l'unu nkwo-eka ebo l'ukporo nkwo-eka iri; usa iya adu ukporo unu nkwo-eka l'unu nkwo-eka ise. Nke-ali ono a-buru ke ndu Lívayi, bu ndu ejeje ozi l'eze-ulo Nchileke; eke ono a-buru eke ephe e-me mkpukpu k'eburu.

⁶“Unu bukwaru ali, usa iya du unu nkwo-eka iri l'ebo l'ukporo nkwo-eka iri; ogologo iya adu ukporo unu nkwo-eka eto l'unu nkwo-eka ebo l'ukporo nkwo-eka iri yeri ali nsọ ono, a-buru ali oha. Ali ono a-buru ndukfuru ali, du nsọ, bu ndu Ízurelu kparamukpamu e-nweru iya.

⁷“Onye ishi unu be e-nweru ali, no mgbebya mgbebya ali nsọ ono; ali-a a-nokwaruphu laa ibyiya eke ophu ali oha no. Oo-dube l'uzo enyanwu-ariba eka iya lanu no je akpa l'eka iya ophu; byakwaphu adube l'uzo enyanwu-ahata eka iya lanu no je akpa l'eka iya ophu; mbu oo-shilephu l'okè-ali ophu no l'uzo enyanwu-ariba no ogologo je eswe okè-ali ophu no l'uzo enyanwu-ahata; no ege ono je anyiru ehu l'eke ophu a washiru ikfu ikfu.

⁸Ali-wa a-buru nke, oo-hata le Ízurelu. Teke ono be ndu mu, bu ndu ishi ta byahedu bya akpa ndibe mu ehu ọdo. Ephe a-ha ndu Ízurelu t'ephe haa ali ono l'ikfu l'ikfu ege ephe dutsua.

⁹“Okaribe-Kakota-Nu suru agha: T'o beru bekwaru unube ndu ishi le Ízurelu; unu haa ehuka, unu eme; me ehu, unu akpa madzu; mee iphe du nhamunha; me iphe gbaru l'ememe; unu ahaa ochishi ndibe mu l'ufu ephe. O bu iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.

¹⁰“Unu gudeje iphe du mma atu iphe; ashanga, dzuru edzudzu; me ngwako, dzuru edzudzu.

¹¹“Ashanga ono; me ngwako ono a-ha enya-nhamunha. Iphe alaje le ngwako bu e -kee jahotu uzo iri; uzo lanu iya. Iphe alaje l'ashanga abukwaruphu e -kee jahotu uzo iri; uzo lanu iya. Jahotu bu iphe ee-gudeje atu iphe l'ephe ebo.

¹²“Shekelu lanu be a-bujeru ukporo gera. Ukporo shekelu, e yeri ukporo shekelu le shekelu ise; a bya eyeri iya shekelu iri l'ise be a-bu mina lanu.

Iphe aa-nuje Nchileke; me mboku dukota le nsọ

¹³“Qwaa bu iphe dukpo iche, unu a-nuje Nchileke. Unu pataje jahotu witu lanu, unu butaru; hata iya kpojia ashanga ekpoji; unu ekee ashanga ono uzi ishingu; wota uzi lanu iya nu Nchileke. Unu apatakwaphu jahotu bali lanu, unu butaru; hata iya kpojia ashanga ekpoji; unu ekee ashanga ono uzi ishingu; wota uzi lanu iya nu Nchileke.

¹⁴Manu olivu, unu a-nuje be unu a-wukoje le mbenu. Unu a-pata mbenu ono wu-jia ngwako; unu abya ekuta ngwako lanu; kee ya uzi iri; wota uzi lanu iya nu Nchileke; ke le mbenu ono bu ngwako iri alaje iya.

¹⁵O kwaphu ege ono be unu a-kputaje aturu lanu l'ime ukporo aturu iri l'aturu Ízurelu. Onanu bu t'e gudeje gwoo ngweja nri; ngweja-ukfuru; me ngweja ehu-agu; t'e gude kfu ugwo iphe du eji ndu ono meru. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.

- 16“Ndu alì ono l'èphe ha bẹ a-chìko wotakota ngweja ọwaa wotaru onye ishi èphe.
- 17Ọ bụ onye ishi ono bẹ e-wofutaje iphe ee-gude gwoo ngweja-ukfuru; mẹ ngweja nri; mẹ ngweja-mẹe l'iphe bụ aji, sweru esweswe; mẹ l'iphe bụ mbọku Aji Ọnwa Ọphungu; mẹ iphe bụ mbọku ọtu-ume; mẹ l'iphe bụ oge eswe-iphe nonu lẹ Ízurelu. Ọ bụ iya a-nuje iphe ee-gude egwo ngweja iphe dụ eji; mẹ ngweja nri; mẹ ngweja-ukfuru; mẹ ngweja ẹhu-agu t'e gude kfuà ugwo iphe dụ eji, ndu Ízurelu meru.”
- 18Okaribe-Kakọta-Nụ sụru: L'ọnwa mbụ l'ime abalì mbụ iya bẹ unu a-kpọtaje nwophoja oke-eswi, ẹ te nwedu ẹkworo chịa ẹja ọlo, dụ nsọ ono.
- 19Onye achijeru Nchileke ẹja bẹ e-wota mee ono, e gburu gude gwoo ẹja iphe dụ eji ono tee l'ọkpa-ibo eze-ọlo Nchileke ono; mẹ lẹ mkpọro ẹno nwịsa ẹnya-ngweja Nchileke ono; mẹ l'ọkpa-ibo k'ọnu-oguzo ime ogbodufu.
- 20Ege ono bẹ unu e-mekwa iya phụ l'abalì k'ẹsaa l'ime ọnwa ono l'ẹhu iphe bụ onye te lebezidu ẹnya meswee; m'ọ bụ onye ta madu amama meswee. Ọ bụ ege ono bẹ unu e-shi chịa ẹja eze-ọlo Nchileke ono mekwaa ya.
- 21“L'abalì iri l'ẹno l'ime ọnwa mbụ bẹ unu a-gbajẹ Aji Esweta ono, bụ aji, unu a-gbajẹ abalì ẹsaa, bụ teke iphe unu e-rije bụ buredi, e te yedu iphe ekoje iya ekoko.
- 22Lẹ mbọku ono bẹ onye ishi a-kpufuta nwophoja oke-eswi, ee-gude gworu iya ẹja k'iphe dụ eji nk'iya gèdegede; mẹ lẹ k'iphe dụ eji ndu bukota l'alì ono l'èphe ha.
- 23Mbọku-mbọku l'ime abalì ẹsaa ono, aa-nọdu agba aji ono bẹ ọo-kpufutaje nwophoja oke-eswi ẹsaa; mẹ ebyila ẹsaa, ẹ te nwedu ẹkworo t'e gudeje gwoo ngweja-ukfuru nù Ojejoje. Ọo-nujekwaphu mkpi t'e gude gwoo ngweja k'ẹjo-iphe mbọku-mbọku.
- 24Oo-shijekwaphu l'ereshi kpota ashanga nanụ nanụ t'o tsotsuaru oke-eswi ono iche l'iche; mẹ ebyila ono iche iche; t'ọ bụru ẹja nri. Ege ono bẹ manụ, jiru ọvara e-tsoje ashanga ono nanụ nanụ.
- 25“Teke o ruru l'abalì k'ẹsaa k'ọphu a bahuru l'aji ono, adubeje l'ọnwa k'ẹsaa dụ l'abalì iri l'ise ono bẹ bukwapu iphe ha ege ono bẹ oo-wofuta t'e gude gwoo ngweja k'iphe dụ eji; kẹ ngweja-ukfuru; kẹ ngweja nri; mẹ manụ.

Ezekelụ 46

- 1“ Ọkaribe-Kakọta-Nụ sụru: L'ọnu-oguzo ime ogbodufu, bụ ọphu gharu ifu l'uzo ẹnyanwu-ahata bẹ aa-gụ-chije agụ-chi l'iphe bụ abalì ishinguru ono, eejeje ozi ono. Ọ bụ mbọku ọtu-ume mẹ mbọku Aji Ọnwa Ọphungu bẹ aa-gụhaje iya agụ-ha.
- 2Onye ishi bẹ e-shije l'etezi shia ifu nggamgbo bata bya evudo l'ọnu-oguzo gèdegede. Ndu achijeru Nchileke ẹja bụ ndu egworu iya ngweja-ukfuru; mẹ ngweja ẹhu-agu iya. Eke ọo-nọduje l'egwo ẹja ono bụ l'ọnu-oguzo ono. O -gwotsua ẹja ono; t'ọ lufu; t'ẹ b'a gu-chikwa ọnu-uzo ono agụ-chi gbururu jeye l'urenyashi.
- 3Mbọku, buje mbọku ọtu-ume; mẹ mbọku Aji Ọnwa Ọphungu bẹ iphe bụ ndu alì ono a-nọduje l'ọnu-uzo ono baaru Ojejoje ẹja l'ifu iya.

- ⁴Ngweja-ukfuru, onye ishi unu abyaję ogworu Ojejoje mbọku ọtu-ume bę a-bujeru nwaturu ishingu, ę-te nwedu ntupo; mę ebyila lanu, ę-te nwedu ękworo.
- ⁵Iphe oo-yekobe l'ebyila gude gbaa ęja nri bę a-bu ashanga ereshi. Ęja nri, oo-yekobe nwaturu ono bę bu ęge ęka iya beru bę ọo-nuta-be; yo yekwa ọvara manu l'ashanga ono iche l'iche.
- ⁶Mbọku Aji Onwa Ophungu bę ọo-nu nwophoja oke-eswi, te nwedu ękworo; mę nwaturu ishingu; mę l'ebyila lanu, te nwedu ękworo.
- ⁷Yọ bya ewofuta iphe ee-gude gwoo ęja nri. Akpe, jiru ashanga bę oo-ye l'oke-eswi lanu. Akpe, jiru ashanga bę oo-ye l'ebyila lanu. Unwu aturu phu bę oo-ye akpe ęge ęka iya beru; yekobe iya lę manu konggo iche l'iche.
- ⁸Teke onye ishi abahu; t'o shi l'onokoru onu-oguzo bahu; t'o shikwaphu ęke ono lufuta.
- ⁹“ Teke ndu ali ono byajeru l'ifu Ojejoje l'iphe bu aji, sweru esweswe; onye -shiru uto isheli bahu t'o baa ęja; t'o shikwa uto ohuda lufu. Onye -shiru uto ohuda bahu; t'o shikwa uto isheli lufu. T'e b'o dukwa onye e-shi uto, o shiru bahu lufu. T'onye alufu nu shijekwa uto ophu yele ophu o shi bata chegbaberu ifu lufu.
- ¹⁰Ephe -abahu t'onye ishi ephe tsojekwaru ephe; teke ephe awufuta t'o tsojekwaruphu ephe lufuta.
- ¹¹“ Iphe bu aji, sweru esweswe; mę iphe bu eswe-iphe sweru esweswe bę ęja nri, ee-yekobe l'oke-eswi bu ereshi, jiru ashanga; ęja nri, ee-yekobe l'ebyila abukwaruphu ereshi, jiru ashanga; ęja nri ophu ee-yekobe lę nwaturu adu ęge ęka onye beru; yekobe iya ọvara manu l'ashanga ono iche l'iche.
- ¹²Teke onye ishi turu obu iya ama k'ogwooru Ojejoje ngweja-ukfuru; m'o bu ngweja ehua-agu t'e ghebekwaru iya onu-uto ophu gharu ifu l'uto enyanwu-ahata onu; t'o gwokwaa ngweja-ukfuru; m'o bu ngweja ehua-agu iya. T'o bujekwaru mbọku ọtu-ume bę oo-gwoje iya. Teke o meebetsuaru lufu; t'a gu-chikwaa uto ono.
- ¹³“ Iphe bu mbọku, sweru esweswe t'o kputaje nwaturu, gbaru afa, ę-te nwedu ękworo t'e gude gwooru Ojejoje ngweja-ukfuru. Ono bu ęja, ọo-nodu achi iphe bu utsu mbọku-mbọku.
- ¹⁴Iphe bu utsu mbọku-mbọku bę oo-wotajekwaphu uzi lanu l'ashanga ereshi, e keru uzi ishingu; yo wotakwaphu uzi lanu l'ovara manu, e keru uzi eto nu t'e gude gwokobe ntụ akpe ono t'o buru ngweja nri. Ekemu kę ogworu Ojejoje ngweja-ukfuru-a ęge-a buakwa ęge-a bę ọo-du gbururu jeye.
- ¹⁵Oo ya bu l'iphe bu utsu mbọku-mbọku bę ee-wofutaje nwaturu; wofuta ngweja-nri; wofuta manu t'e gude gwoo ngweja-ukfuru.
- ¹⁶“ Okaribe-Kakota-Nu suru ęge-a: O -buru l'onye ishi eketa iphe o nweru enweru nu onye lanu l'unwu iya; bę iphe obu, o nuru obu buakwa kę nwa iya ono.

¹⁷Obenu l'ọ -būru l'ọ bụ onye ejeru yēbe onye ishi ono ozi b'o ketaru iphe iya nū; tē nwozi ono nweru iphe ọbu gbururu jeye afa, ndu ohu enwejeru onwēphe; yọ nata iya ẹya. Ọ buphu ụnwu onye ishi ono bē e-nwojeru iphe onye ishi ono ketaru nū ụnwu iya.

¹⁸T'onye ishi ono ba anafujekwa ndu ono ali, gbaru ẹphe; shi ẹge ono nata ẹphe iphe ẹphe. Teke ooketa iphe anū ụnwu iya t'ọ bujekwaru l'iphe nk'ia k'eka iya bē oo-shije keta iya nū ẹphe; k'ọphu ẹ ta nōnyaadua nafu ndu mu iphe gbaru ẹphe.' ”

Ẹke eeshije iphe e gworu ẹja

¹⁹Nwoke ono abya eduta mu shia ụzo ọphu nọ l'iku ọnu-oguzo ono, shiru bahu mkpura, dū nsọ nọtsua l'ẹke ono ghashia ifu l'uzo isheli. Mkpura ono bụ ndu achijeru Nchileke ẹja bē nwetsua ya. Yọ bya ekoshi mu ẹkalanu l'ẹke ọbu l'uzo ẹnyanwu-ariba.

²⁰Yọ sū mu: “L'ọo ẹke-a bụ ẹke ndu achijeru Nchileke ẹja a-nọduje eshi iphe a gbaru ẹja ọkfu ụgwọ iphe dū ẹji; mē iphe a gbaru ẹja onwefu iphe dū ẹji; nọdujekwaphu l'ẹke ono eghe iphe a gbaru ẹja nri; k'ọphu e te egudedu iya lufuta l'ogbodufu ono t'o mee ndu nọ l'ẹke ono t'ẹphe dū nsọ.”

²¹Yọ bya edutakwa mu lufu l'echi ogbodufu; bya eduru mu tsophe iku echi ogbodufu ono ẹphe ẹno; mu aphua ogbodufu ọdo, nọtsua l'ishi mkporo ogbodufu ono ẹphe ẹno.

²²O nweru ogbodufu, nọtsua l'ishi mkporo ogbodufu ono ẹphe ẹno. Ogologo ẹphe dutsua ụkporo nkwo-eka ẹbo; ụsa ẹphe dū ụkporo nkwo-eka lē nkwo-eka iri. Ogbodufu ono, nọkota l'ishi mkporo ogbodufu ono bē hakokota nū.

²³Mgburumburu ime ogbodufu ono ẹphe ẹno bē nwisa, e gude mkpuma kpoo nọkota. A kputsukwaaruphu ẹke aakpoje ọku lē mkpuli nwisa ono.

²⁴Yọ sū mu: “Ẹke-a bụ ẹke ndu ejeje ozi l'eze-ulo Nchileke a-nọdu eshije iphe ẹphe gwaru madzū iphe.”

Ezekelu 47

Ẹnyimu, ukfu iya shi l'eze-ulo Nchileke

¹Nwoke ono abya eduta mu lashia azū l'ọnu eze-ulo Nchileke ono gēdegede; mu aphua mini, shi lē mkpuli ọnu eze-ulo Nchileke ono l'atsọ ala l'uzo ẹnyanwu-ahata; kē l'eze-ulo Nchileke ono bē ghakwanuru ifu l'uzo ẹnyanwu-ahata. Mini ono bē shi lē mkpuli ọnu eze-ulo Nchileke ono ẹke iya ọphu laru ụzo ọhuda, bukwanu ụzo ọhuda k'ẹnya-ngweja ono l'atsọfuta.

²Tọ dū iya bụ; yọ bya eduta mu shia ụzo ọphu nọ l'uzo isheli dua mu mgburumburu l'etezi bya eduru mu shia ọnu-nggamgbo k'azū iya onanu, gharu ifu l'uzo ẹnyanwu-ahata ono. Mini ono eshi l'uzo ọhuda l'atsọfuta.

³Nwoke ono egude iphe egudeje atọ iphe l'eka tugbua ụzo ẹnyanwu-ahata; bya atọta unu nkwo-eka labū l'ụkporo nkwo-eka iri; bya eduru mu rufu mini, ebe l'ogba-echi ọkpa.

⁴Yọ bya atọtakwaphu ụnu nkwo-ẹka labụ l'ụkporo nkwo-ẹka iri ọdo; bya eduru mu rufu mini ọdo, ebe l'ikpere. Yọ bya atọtakwaphu ụnu nkwo-ẹka labụ l'ụkporo nkwo-ẹka iri ọdo; bya eduru mu rufu mini ọdo, ebe l'ukfu.

⁵Yọ bya atọtakwaphu ụnu nkwo-ẹka labụ l'ụkporo nkwo-ẹka iri ọdo; ugbo iya ọwaa b'ọ bụ ẹnyimu, mu ta dụ-ghedu ike esweswe; kele mini ono bẹ byaru utso nshinu hawa ogvu k'ophu ee-gvughe iya egvugvu; mbụ ẹnyimu, ẹ tọ dudu onye a-dụ ike rusweghee ya nụ.

⁶Yọ jì mu: “Nwa ndiphe;?ì phuru iphe-a?” Yọ bya eduru mu lashia azụ l'iku ẹnyimu ono.

⁷Teke mu ruru ẹke ono bẹ mu phuru oshi, nọkota l'iku ẹnyimu ono azụ labụ, bụ aguta aguta.

⁸Yọ sụ mu: “Mini-wa atsoje ala ụzo iya k'ẹnyanwu-ahata tsoru lashia l'uzo nsuda Ẹnyimu Jódanu, bụ ẹke ọ tsobaru l'eze ẹnyimu. Yọ buje teke mini tsobaru l'eze ẹnyimu ono; mini ono, ọ tsobaru ono abya adụ mma k'angungu.

⁹Igweligwe ụnu iphe nọ ndzụ bẹ e-buru l'iphe bụ ẹke mini ono tsoru shia. Ẹma a-zu iya nshinu; kele mini-wa bẹ atsoba iya; mee mini eze ẹnyimu ono; yọ dulahaa k'angungu. Iphe bụ ẹke ẹnyimu ono tsọ-beberu bẹ iphe nọ iya nụ anọdukota ndzụ.

¹⁰Ndu egbu ẹma bẹ e-vudotsua l'iku eze ẹnyimu ono; dube lẹ Ẹnu-Gedi jerua lẹ Ẹnu-Ẹgulemu bẹ aa-nodu aphụ ẹke e gesatsuaru ugbo. Ẹma ono bẹ a-dukwa l'udu l'udu; za igweligwe l'ọ bụ ẹma Oke Ẹnyimu.

¹¹Obenu lẹ mini, nọ l'uda; mę ophu nọ l'uda mini, notsua l'iku ẹnyimu ono bẹ ta safudu asafu. Ọo-buru mmaswi, aa-nodu eshita únú.

¹²Oshi-omi l'udi l'udi iya; bẹ a-nokota l'iku iku ẹnyimu ono. Ẹkwo ẹphe ta byadu bya anwukpohu anwukpohu lẹ phuu; ophu akpuru ẹphe ta byadu bya erishihu erishihu. Ẹphe a-noduje ami nebyi l'iphe bụ onwa, sweru esweswe; kele mini, shi l'ulo nsọ ono atso ala l'ẹphe. Akpuru, ẹphe a-mije bẹ a-buje nri; ẹkwo iya aburu ogvu, ee-gudeje emee t'ehu dụ madzụ npho.”

Ókè alì ono tsua

¹³Ọwaa iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Nụ ekfu. Ọ sụru: “Ọwaa ókè ókè-alì, bụ ẹge unu e-keshi alì ono t'ikfu iri l'ẹbo, nọ lẹ Ízurelu haa ya t'ọ buru òkè-iphe ẹphe. Jósefu bẹ a-hata nke-alì ẹbo.

¹⁴Unu e-keru iya ẹphe ẹnya-nhamunha; kele ya ribuwaru iya lẹ nte lẹ ya a-nụ iya nna unu oche pẹ. Alì-a aburu òkè-iphe unu.

¹⁵“Ọwaa ẹke a-buru òkè-alì ono: L'uzo iya k'isheli bẹ ọo-dube lẹ Oke Ẹnyimu shia ụzo Hẹtulonu; tugburu Lebo-Hámatu; lashiwaru Zedadu;

¹⁶Hámatu; Berota; mę Sibirayimu ophu nọ l'uzo ókè-alì Damásukosu yele Hámatu; jeruwaru Haza Hatikonu l'uzo ókè-alì Hawuranu.

17 Ókè iya ono adube l'oke eze ɛnyimu je je erua Haza Enanu, bu ophu no l'uzo isheli k'oke-alì Damásukosu. Ókè-alì Hámatu no l'uzo isheli eke ono. O bu eke ono a-buru oke iya l'uzo isheli.

18 “L'uzo iya k'ɛnyanwu-ahata be oke iya e-tsochita ókè-alì Hawuranu yele Damásukosu; tsoru ɛnyimu Jódanu ogologo kwaseru ókè-alì Gíledu; me alì Ízurelu je alufu eze ɛnyimu ono, no l'uzo ɛnyanwu-ahata ono jeyewaru le Táma. O bu eke ono a-buru oke iya k'uzo ɛnyanwu-ahata iya.

19 “L'uzo iya k'ohuda be ókè-alì ono a-dube le Táma jerua mini Meriba ke Kadéshi; yo bya etsochia nggele Íjiputu rua Oke ɛnyimu. Eke ono a-buru ókè iya k'uzo ohuda iya.

20 “L'uzo iya k'ɛnyanwu-ariba be bu Oke ɛnyimu a-buru ókè iya jerua l'eke yele Lebo-Hámatu chekoru. Eke ono be a-buru ókè iya k'uzo ɛnyanwu-ariba iya.

21 “Unu e-keshiru onwunu alì-a l'ege ikfu Ízurelu ha.

22 Unu e-keru iya onwunu me iphe bu mbyamumba, buwaru alì unu nweru unwu t'oburu okè-iphe unu. Unu agua ephe l'o bu ndu a muru amumu le Ízurelu. Unu emee t'ephe hata alì ege unu a-hata l'ikfu l'ikfu Ízurelu.

23 L'iphe bu ikfu ophu onye mbyamumba ono bu be ee-keru alì nk'ia nu iya. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.”

Ezekelu 48

Ege ee-gude kee alì ono

1 “Owaa epha ikfu ono nanu nanu: Dánu e-nweru nke lanu iya l'uzo isheli. Ókè-alì iya e-shi uzo Hɛtulonu swee Lebo-Hámatu jerua Haza-Enanu, bu ophu no l'ókè-alì Damásukosu l'uzo isheli bya anonyabe Hámatu. Ókè-alì iya ono a-dube l'uzo ɛnyanwu-ahata laa uzo ɛnyanwu-ariba alì ono.

2 “Ásha a-hatakwaphu oke lanu: Onanu be yele alì ke Dánu e-ri oke dube l'uzo ɛnyanwu-ahata lasha l'uzo ɛnyanwu-ariba.

3 “Náfutali a-hatakwaphu oke lanu: Onanu be yele alì ke Ásha e-ri oke dube l'uzo ɛnyanwu-ahata lasha l'uzo ɛnyanwu-ariba.

4 “Manáse a-hatakwaphu oke lanu: Onanu be yele alì ke Náfutali e-ri oke dube l'uzo ɛnyanwu-ahata lasha l'uzo ɛnyanwu-ariba.

5 “Ífuremu a-hatakwaphu oke lanu: Onanu be yele alì ke Manáse e-ri oke dube l'uzo ɛnyanwu-ahata lasha l'uzo ɛnyanwu-ariba.

6 “Rúbenu a-hatakwaphu oke lanu: Onanu be yele alì ke Ífuremu e-ri oke dube l'uzo ɛnyanwu-ahata lasha l'uzo ɛnyanwu-ariba.

7 “Júda a-hatakwaphu oke lanu: Onanu be yele alì ke Rúbenu e-ri oke dube l'uzo ɛnyanwu-ahata lasha l'uzo ɛnyanwu-ariba.

⁸“Alì ọ́phu yẹ́lẹ̀ kẹ́ Júda e-ri oke bẹ́ unu e-wofuta t'ọ́ búrú ọ́phu unu e-dobe iche. Uswe iya bẹ́ a-tọ́ t'ọ́ dọ́ ụ́kporo unu nkwo-ẹ́ka ẹ́to l'unu nkwo-ẹ́ka ẹ́bo l'ụ́kporo nkwo-ẹ́ka iri; ogologo iya a-búrú dúbẹ́ l'uzo ẹ́nyanwu-ahata jerua l'uzo ẹ́nyanwu-aríba ege kẹ́ ndu ọ́phu dọ́kota, bú ege oke iya k'ikfu hatsua. Ụ́lo nsọ́ ono bẹ́ aa-kpụ́ l'echi iya nhamunha.

⁹Oke iya ọ́phu unu e-kefu iche doberu Ojejoje bẹ́ ogologo iya a-dọ́ ụ́kporo unu nkwo-ẹ́ka ẹ́to l'unu nkwo-ẹ́ka ẹ́bo l'ụ́kporo nkwo-ẹ́ka iri; uswe iya adọ́ ụ́kporo unu nkwo-ẹ́ka l'unu nkwo-ẹ́ka ise.

¹⁰Ndu achijeru Nchileke ẹ́ja bẹ́ e-nweru ẹ́ke ono, e doberu nsọ́ ono. Ogologo iya bẹ́ a-dọ́ ụ́kporo unu nkwo-ẹ́ka ẹ́to l'unu nkwo-ẹ́ka ẹ́bo l'ụ́kporo nkwo-ẹ́ka iri l'uzo iya k'isheli iya; uswe iya adọ́ ụ́kporo unu nkwo-ẹ́ka l'unu nkwo-ẹ́ka ise l'uzo iya k'ẹ́nyanwu-aríba iya; bya adọ́ ụ́kporo unu nkwo-ẹ́ka l'unu nkwo-ẹ́ka ise l'uswe kwaphu l'uzo ẹ́nyanwu-ahata iya; ogologo iya adọ́ ụ́kporo unu nkwo-ẹ́ka ẹ́to l'unu nkwo-ẹ́ka ẹ́bo l'ụ́kporo nkwo-ẹ́ka iri l'uzo ọ́huda iya. L'echi iya gẹ́degede bẹ́ aa-kpụ́ ulo nsọ́ Ojejoje ono.

¹¹Ndu e-nweru iya nọ́ bú ndu ono, achijeru Nchileke ẹ́ja ono, bú iya bú unu Zadọ́ku, bú ndu e meru; ẹ́phe adọ́ nsọ́; mbụ́ ndu ejeru iya ozi ege ọ́ gbaru. Ẹ́phe ta ha iya ege ndu Lívayi haru iya teke ndu Ízurelu mesweru.

¹²Ọ́o-búrú iphe-ọ́ma, dọ́ iche, ee-wofuta l'alì nsọ́ ono nọ́ ẹ́phe, bú ẹ́ke katsua nsọ́, yẹ́lẹ̀ ndu Lívayi riru oke.

¹³“Dúbẹ́ l'oke iya kẹ́ ndu achijeru Nchileke ẹ́ja ono, bú ẹ́ke ndu Lívayi a-hata bẹ́ ogologo iya adọ́ ụ́kporo unu nkwo-ẹ́ka ẹ́to l'unu nkwo-ẹ́ka ẹ́bo l'ụ́kporo nkwo-ẹ́ka iri; uswe iya adọ́ ụ́kporo unu nkwo-ẹ́ka l'unu nkwo-ẹ́ka ise. Ọ́o ya bú l'iphe a-bụ́kporu ogologo iya ọ́kpobe abúrú bú ụ́kporo unu nkwo-ẹ́ka ẹ́to l'unu nkwo-ẹ́ka ẹ́bo l'ụ́kporo nkwo-ẹ́ka iri. Ụ́sa iya bú iphe ọ́o-chíkota dọ́ bú ụ́kporo unu nkwo-ẹ́ka l'unu nkwo-ẹ́ka ise.

¹⁴T'ẹ́phe be rekwa iya erere; m'ọ́ bú gude iya gbanweta ọ́do. Ọ́ bú ẹ́ka bẹ́ alì-a katsukpo mma; mbụ́ t'ẹ́ bọ́ bahukwa onye ọ́do l'ẹ́ka; kẹ́ l'ọ́ bú ẹ́ke dúrú Ojejoje nsọ́.

¹⁵“Ẹ́ke ọ́phu phọ́duru nọ́ phụ́, ụ́sa iya dọ́ unu nkwo-ẹ́ka iri l'ẹ́bo l'ụ́kporo nkwo-ẹ́ka iri phụ́; ogologo iya adọ́ ụ́kporo unu nkwo-ẹ́ka ẹ́to l'unu nkwo-ẹ́ka ẹ́bo l'ụ́kporo nkwo-ẹ́ka iri phụ́ bẹ́ a-nọ́du t'ọ́ búrú ẹ́ke mkpukpu e-gudeje eme iphe dọ́ ẹ́phe mma; t'ọ́ bụ́kwaruphu ẹ́ke aa-kpushi ulo; mẹ́ ẹ́ke ẹ́phe a-nọ́du echeje elu ẹ́phe. Mkpukpu ono a-nọ́ l'echi alì ono gẹ́degede;

¹⁶ha ege-a: Ụ́nu nkwo-ẹ́ka iri lẹ́ nanụ́ l'ụ́kporo nkwo-ẹ́ka ise l'uzo isheli iya. Ụ́zo ọ́huda iya adukwaphu unu nkwo-ẹ́ka iri lẹ́ nanụ́ l'ụ́kporo nkwo-ẹ́ka ise. L'uzo iya k'ẹ́nyanwu-ahata bẹ́ ọ́o-dọ́ unu nkwo-ẹ́ka iri lẹ́ nanụ́ l'ụ́kporo nkwo-ẹ́ka ise; ụ́zo ẹ́nyanwu-aríba adukwaphu unu nkwo-ẹ́ka iri lẹ́ nanụ́ l'ụ́kporo nkwo-ẹ́ka ise.

¹⁷Alì ẹ́ke ndu mkpukpu ono a-nọ́du echeje elu ẹ́phe a-dọ́ ụ́kporo nkwo-ẹ́ka iri l'ẹ́bo lẹ́ nkwo-ẹ́ka iri l'uzo isheli iya; dukwaphu ụ́kporo nkwo-ẹ́ka iri l'ẹ́bo lẹ́ nkwo-ẹ́ka iri l'uzo ọ́huda iya. Ọ́o-dukwaphu ụ́kporo nkwo-ẹ́ka iri l'ẹ́bo lẹ́ nkwo-ẹ́ka iri l'uzo

enyanwu-ahata iya; dukwaphu ukporo nkwo-eka iri l'ebo le nkwo-eka iri l'uzo enyanwu-ariba iya.

¹⁸Eke phoduru nu l'eke yele ali nsọ ono riru oke kwaseru ogologo iya be a-du ukporo unu nkwo-eka l'unu nkwo-eka ise l'uzo enyanwu-ahata iya; dukwaphu ukporo unu nkwo-eka l'unu nkwo-eka ise l'uzo enyanwu-ariba iya. Iphe a koru iya be ndu ejeru mkpukpu ono ozi e-rije.

¹⁹Ndu ejeru mkpukpu ono ozi, bu ndu a-nodu ako iya iphe be e-shitsua l'iphe bu ikfu Izurelu nanu nanu.

²⁰Ali ono kpamukpamu, unu e-bufu dobe iche ono; mbu ali nsọ ono me ke mkpukpu be a-hako nu ibe eno. Iphe ibe iya lanu a-duje bu ukporo unu nkwo-eka eto l'unu nkwo-eka ebo l'ukporo nkwo-eka iri.

²¹“Eke phoduru nu l'ali nsọ ono; me ali ke mkpukpu ono eka labu a-buru k'onye ishi unu. O bu dube l'eke ono, a tofuru ali nsọ ono, du ukporo unu nkwo-eka eto l'unu nkwo-eka ebo l'ukporo nkwo-eka iri ono laru oke iya k'uzo enyanwu-ahata ono; ege ono b'o dukwaphu lashia uzo oke iya k'enyanwu-ariba dube l'eke ono, a tofuru ali nsọ ono, du ukporo unu nkwo-eka eto l'unu nkwo-eka ebo l'ukporo nkwo-eka iri ono. Eke ophu no nyiru ehu l'ogologo ali ophu e keshiru ikfu l'ikfu phu be a-buru k'onye ishi. Oo ya bu l'ali onanu, du nsọ ono; me eze-ulo Nchileke ono, nodu l'echi ali ono;

²²me ali ke ndu Livayi ono; me ali ndu mkpukpu ono; be ali k'onye ishi a-gbaphe mgburumburu. Eke onanu, bu k'onye ishi ono a-nokahu okè-ali Júda yele oke iya ke Bénjaminu.

²³“A bya le k'ikfu ndu ophu: Bénjaminu a-hatakwaphu oke lanu: Onanu a-no dube l'uzo enyanwu-ahata lashia uzo enyanwu-ariba.

²⁴“Símiyonu a-hatakwaphu oke lanu: Onanu be yele ali ke Bénjaminu e-ri oke dube l'uzo enyanwu-ahata lashia l'uzo enyanwu-ariba.

²⁵“Ísaka a-hatakwaphu oke lanu: Onanu be yele ali ke Símiyonu e-ri oke dube l'uzo enyanwu-ahata lashia l'uzo enyanwu-ariba.

²⁶“Zébulonu a-hatakwaphu oke lanu: Onanu be yele ali ke Ísaka e-ri oke dube l'uzo enyanwu-ahata lashia l'uzo enyanwu-ariba.

²⁷“Gádu a-hatakwaphu oke lanu: Onanu be yele ali ke Zébulonu e-ri oke dube l'uzo enyanwu-ahata lashia l'uzo enyanwu-ariba.

²⁸“Ke Gádu l'uzo ohuda be okè e-shi le Táma rua mini Meriba ke Kadéshi ji-jia tsoru iku ngele Íjiputu jerua Oke Enyimu.

²⁹“O bu ali-a bu ali obu, unu e-keru iphe bu ikfu, no le Izurelu; yo buru ege ono be ephe a-ha iya t'o buru okè-iphe ephe. Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu.”

Onu-oguzo, notsua le Jerúsalemu

- ³⁰Qwaa a-butua ọnu-uzo mkpukpu ono dube l'uzo iya k'isheli, a toru; yo du unu nkwo-eka iri le nanu l'ukporo nkwo-eka ise ono.
- ³¹Onu-uzo nonu be aa-gu epha ikfu no le Izuru lu iche l'iche. Onu-uzo eto, no l'uzo iya k'isheli be aa-gu onu-uzo Rubenu; me onu-uzo Juda; me onu-uzo Livayi.
- ³²Eke iya k'uzo enyanwu-ahata, ogologo iya du unu nkwo-eka iri le nanu l'ukporo nkwo-eka ise ono be onu-uzo eto a-no, bu iya bu onu-uzo ke Josefu; me onu-uzo ke Benjaminu; me l'onu-uzo ke Danu.
- ³³Eke iya k'uzo ohuda, ogologo iya du unu nkwo-eka iri le nanu l'ukporo nkwo-eka ise ono be onu-uzo eto a-no, bu iya bu onu-uzo ke Simiyonu; me onu-uzo ke Isaka; me l'onu-uzo ke Zebulun.
- ³⁴Eke iya k'uzo enyanwu-ariba, ogologo iya du unu nkwo-eka iri le nanu l'ukporo nkwo-eka ise ono be onu-uzo eto a-no, bu iya bu onu-uzo ke Gadu; me onu-uzo ke Asha; me l'onu-uzo ke Nafutali.
- ³⁵Iphe oo-du mgburumburu bu ukporo unu nkwo-eka ebo l'unu nkwo-eka ise. Epha mkpukpu ono dube mboku ono gbururu jeye be a-bu: "Ojejeje no l'eke ono."

Dánelu

Dánelu 1

Umadzu ẹno lẹ ndu eze ẹotarú

¹Yo be l'afa, kwe Jehoyakimu afa ẹto; k'ophu ọ wataru ọchi ndu Júda; Nebukadineza, bu eze ndu Bábyilonu achita ndu soja iya bya eyebuta Jerúsalemu.

²Nnajiufu ahaa Nebukadineza; yoo kpua Jehoyakimu, bu eze ndu Júda lẹ ndzu. Yo hakwaa ya phu; yo haru gwota uphodu iphe notsua l'eze-ulo Nchileke gude tugbua; yo buru iya ọla Bábyilonu. Yo rua je egworu iphe ono doo l'ulo nte iya.

³Yo be ujiku lanu; eze bu Nebukadineza ezi Ashupenazu, bu onye ishi ndu ọru l'ufu-eze t'ọ haru ndu Ízurelu ono ndu ophu shi l'eri ndu eze; me l'eri ndu a maru epha epe; dutaru iya.

⁴Te ndu oo-le enya iya bukwaru unwu-okorobyia, e ta dudu eke epe nweru ekworo l'ehu epe. Epe a-bu ndu du ugwu l'enya; ndu e-to nwedu iphe epe ta madu enya iya; ndu maru mmamiphe; ndu iphe edoje enya egwegwa; buru ndu gbaru ke t'epe jeje ozi l'ufu-eze. Ndu ono; be ọo-ku-ziru okfu Bábyilonu; zia epe ege eekfuje iya; me ege eedeje iya.

⁵Ya ndono; eze, bu Nebukadineza abya asu t'e shi lẹ nri ke yebe eze wotaje nri nu epe mboku-mboku. E shikwaphu lẹ mee ke yebe eze nuje epe mee. Eze asukwaphu l'oo afa ẹto; be ee-gude zia epe iphe. Afa ẹto ono gvulephu; epe awata ojeru yebe eze ozi l'ufu-eze.

⁶Tọ du iya bu: a bya afo ndu ono. Ndu tso lẹ ndu, a ẹotarú bu: Dánelu; Hananiya; Mishelu; owaa Azariya. Epe eno ono tuko shi l'ikfu ndu Júda.

⁷Ya ndono; onye ishi ndu ọru l'ufu-eze ono abya agushia epe epha ndu Bábyilonu. Iphe ọ guru Dánelu bu Beluteshaza; gua Hananiya: Sheduraku; gua Mishelu: Mishaku; bya agua Azariya: Abedinego.

Aadata Dánelu phe

⁸Obenu lẹ Dánelu kfulu iya kepyaa ya aku; lẹ ya te eridu nri-eze; ya ta angu mee-eze; k'ophu ya te egudedu iya merua onwiya. Ya ndono; yo roo onye ishi ndu ọru ufu-eze ono; t'ọ ha ya ru t'ọ du ege ono, ya kfulu ono.

⁹Nchileke emee te Dánelu tuba onye ishi ndu ọru ufu-eze ono l'enya. Yo wata ophuru Dánelu imiko.

¹⁰Yo su Dánelu: “Lẹ ya atsukwa eze, bu onye nwe mu nu egwu; ke l'ọ bu iya; be suru te ya nuje unu nri ono; me mee ono. O -buru lẹ ya ta nudu ngu nri ono; nggu awata ọla ehu l'ẹke ndu ophu no; be eze e-gbukwa iya.”

¹¹Dánelu abya asu onye ophu onye ishi ndu ọru l'ufu-eze ono yeru t'ọ leta Dánelu; Hananiya; Mishelu; me Azariya enya ono

¹²t'o gude abali iri lelee ephebe unwu ojozi iya ono. Su iya l'iphe o-o-nduje anu ephe t'o buru ephe nri nwenkinyi bu mkpekwo; me mini.

¹³E -megelephu; t'o gbua ephe l'unwu-okorobya ono, eri nri-eze ono igo; maru ndu ophu ugbugba ephe ka mma. O buwaru iphe o phuru l'ehu ephe bu ndu ozi iya; be oo-gude meru iphe.

¹⁴Onye ishi ono ekweta ege ephe kfuru bya egude abali iri ono lelee ephe.

¹⁵A notsulephu abali iri ono; yo bya egbua ephe igo; phu l'ephe kakota unwu-okorobya ndu ophu eri nri-eze phu ehuma; ka ephe okporokpo.

¹⁶To du iya bu; onye ono eleta ephe enya ono ahaa ephe onu nri-eze; me mee-eze; wata ephe onu mkpekwo.

¹⁷Nchileke emee unwu-okorobya eno ono; ephe enweru ishi-ekwo; gua ekwo; bya enweru mmamiphe. Ophu; be Danelu; b'o meru; aphu; me nro l'edoje iya enya.

¹⁸To du iya bu; afa eto phu, eze turu phu agvulephu; onye ishi ndu oru l'ufu-eze phu eduta unwu-okorobya ono dukfushia eze, bu Nebukadineza.

¹⁹Eze yele unwu-okorobya ono l'ephe ha; abya ekfugba; yo bya aphu l'e t'o dudu ndu ophu l'ephe ha onye ophu aturu Danelu; Hananiya; Mishelu; me le Azariya. To du iya bu; ephe awata ojeru eze ozi.

²⁰Iphe bu iphe eze kparu ephe ishi, bu iphe laru le ke mmamiphe; m'o bu iphe-odo-nya; be ephe akakotaje ndu amamanshi; me ndu mgborogvu, nokota l'ali-eze iya mma ugbo iri.

²¹Yo buru ege ono b'e shi; Danelu anoduwaru l'oru ufu-eze jeye l'afa ke mbu, Saiyrosu, bu eze wataru achichi.

Danelu 2

Nro, eze Nebukadineza roru

¹L'afa, kwe Nebukadineza afa labu, o wataru achichi; b'o roshiru nro. Nro ono atsulahaa ya l'ehu; kpo ya mgbenya.

²Ya ndono; eze abya ekukoo ndu njibya; ndu amamanshi; ndu eka, shiru ike l'ogvu; me ndu, edzeje mkpo-kpodo; maru iphe e-me echile; t'ephe bya ezeeru iya nro ono, o roru ono. Ephe awubata; bya edzua l'ifu eze.

³Eze asu ephe le ya roru nro. Yo tsu iya l'ehu; kele ya ta madu iphe nro ono bu.

⁴Ndu ono, maru enya mkpo-kpodo ono egude okfu ndu Aramu kfuru yeru eze; su iya: "Ndu eze; ndu mini-o! Zeeru ephebe ndu ozi ngu phe nro obu; ephe a-koru ngu-a iphe o bu!"

⁵Eze asu ephe: "Le ya kfuakwaru iya; kepyia ya aku l'o -buru l'unu ta dudu ike zeeru iya nro ono; koru iya iphe o bu; be ya e-bukwa anu unu teyiteyi; mee ulo unu t'o buru mkpokpo ozo-ulo.

⁶Ole; ọ -bụkwanuru l'unu duru ike zeeru iya nrọ ono, ya rọru ono; kọoru iya iphe ọ bu; be ya e-bu unu nggo iya; bya akwabe unu oke ugvu, du biribiri. Nta-a bu t'unu zeeru iya nrọ ono; unu akọoru iya iphe ọ bu.”

⁷Ephe asu eze t'o zenuaru ephebe ndu ozi iya nrọ obu; k'ophu ephe a-kọoru iya iphe ọ bu.

⁸Eze asu ephe: “Le ya marua l'iphe unu eme bu ege ee-me t'oge l'aga; ke l'unu marua le ya ribuwaru iya;

⁹L'ọ -buru l'unu t'ezeduru iya nrọ ono b'e kpeekwaru ikpe ehu unu; kpebua. Ishi iya aburu l'unu gbaru iya agbagba; wataru iya odzushiru ejo-ire; l'ekfuru iya iphe e ta dudu k'anunu; l'ari l'iphe a-gbanwe. Nta-a bu t'unu zewaru iya ru nrọ obu; k'ophu ya a-makwanu l'unu a-du-a ike koo iphe ọ bu.”

¹⁰Ndu ono, maru enya mkpo-kpodo ono asu eze: “Le to dukwa madzu nwigbaleke-oma, a-du-ghe ike mee egbe iphe owaa, nggube eze suru t'e me-wa. Ophu o nwekwanu onye eze, suseru te ndu amamanshi; ndu mgborogvu; m'o bu ndu maru enya mkpo-kpodo meeru iya egbe iphe-a, i suru t'e meeru ngu-wa; m'o -ruhuru; eze obu detabe ude idagha; m'o bu shihubeta ike ishihagha.

¹¹Iphe nggube eze suru t'e meeru ngu dunukakwa ehuka. Ophu o dukwa madzu nwigbaleke-oma, a-du-ghe ike zeeru eze nrọ ono; gbahaa unwu agwa; ophu ephe ebukwanu l'eke madzu bu.”

Eze aha enu ishi ndu àphù

¹²Iphe ono emee; iphe eghulaha eze eghughu; ehu agbahu iya totoroto. Yo tuwaphu ekemu t'e gbushikota iphe bu ndu mmamiphe ali Babilonu.

¹³Eze abya atua ekemu t'e gbushikota ndu mmamiphe l'ephe ha. To du iya bu; a bya eye madzu t'e je achọ Danelu yele onya iya phe t'e gbushia.

¹⁴Ariyoku, bu onye ishi ndu nche eze atugbua; te ya je egbushia iphe bu ndu mmamiphe le Babilonu; Danelu abya ezia obu l'ali; gude mmamiphe

¹⁵ji iya iphe meru iphe eze turu ekemu ophu du igiri-igiri ege onanu? Ariyoku abya eworu iphe adanu kọoru Danelu.

¹⁶Danelu abya abakfube eze je arọ ya; t'o haa te ya kwakobe bya akọoru iya iphe nrọ ono bu.

Nchileke ezeru Danelu nrọ, eze roru

¹⁷To du iya bu; Danelu atugbua lashia je eworu iphe ono, adanu ono kọoru ndu onya iya ophu ephe eto, bu iya bu: Hananiya; Mishelu; me Azariya.

¹⁸Yo su ephe t'ephe ro Nchileke, bu onye bu l'igwe t'o phuru ephe imiko; koshi ephe nrọ-a, e domiru ephe edomi-a; t'e b'e gbupyabe yele ndu onya iya le ndu mmamiphe ali Babilonu.

¹⁹Ya ndono; yo be l'enyashi; a bya e shi l'àphù koshi Dánèlu nrọ ono, e shi domia edomi ono. Dánèlu abya ekele Nchileke ọphu, bụ l'imigwe ekele;

²⁰sụ: “Tẹ ajaja bụru kẹ Nchileke jeye lẹ tutu yoyo; kẹ l'ọ bụ iya nwe mmamiphe; nweru ike.

²¹Ọ bụ iya agbanweje ụboku; gbanwee oge. Ọ bụ iya echije madzụ eze; bụru iya akwatsuje iya. Mmamiphe bụ Nchileke; b'o shi l'ẹka; bụru iya emeje t'iphe doo madzụ ẹnya.

²²Iphe dụ ogvu; mę iphe e domiru edomi; bę ookpuhaje ghebe ọnu. Ọ maru iphe nọ l'ochi; yọ bụru yẹle iphoro bu l'ufu.

²³Ya etu ngu ẹpha; l'aja ngu ajaja; nggube Nchileke kẹ nna ayi phez; kẹ l'i nwaru yẹbe Dánèlu mmamiphe; bya emee tẹ ike nọdu iya. I mewaru; tẹ ya maru iphe ono, ayi rọru ngu ono. I mewaru tẹ nrọ, eze ono doo ayi ẹnya.”

²⁴Tọ dụ iya bụ; Dánèlu abya ejekfu Ariyoku, bụ onye ono, eze yeru t'o gbushia ndu mmamiphe l'alị Bábyilonu ono; sụ iya: “T'ẹ b'o jekwa ogbushi ndu mmamiphe ono.” Sụ iya: “T'o dubechia ya tẹ ya jekfu eze; je akọru iya iphe nrọ iya ono bụ.”

Dánèlu ezeru eze nrọ, eze rọru

²⁵Ariyoku edutawaphu Dánèlu dujeru eze. Yo rua; je asụ eze: “Lẹ ya phuakwaru onye a-kọru nggube eze iphe nrọ ngu ono bụ. Onye ọbu gbe bukwaru onye lanụ lẹ ndu ono, a kpuru lẹ ndzụ l'alị Júda-a ono.”

²⁶Eze abya ajị Dánèlu; onye ẹpha iya bụ Beluteshaza: “M'ọo-dụ ike zee nrọ ono, ya rọru ono; byakwaphu bya akọo iphe ọ bụ?”

²⁷Dánèlu asụ eze: “L'ẹ t'ọ dukwa onye nweru mmamiphe; tọ dụ onye amamanshi; m'ọ bụ onye njibya, a-dụ ike kọru nggube eze iphe-a, dụ ogvu, i sụru t'a kọru ngu-a.

²⁸Obenu l'o nweru Nchileke, bụ onye bu l'igwe, bụ onye ekoshije madzụ iphe e domiru edomi. Ọ bụ iya koshiru nggube eze, bụ Nebukadineza iphe e-me l'uzo ifu. Owaa nrọ ono, i rọru; mę àphù ono, i phuru teke ono, i zẹ l'oshi-azẹe ngu ono:

²⁹“Teke ono, i zẹ l'oshi-azẹe ngu ono; nggube eze; bę ọriri ngu gbarutsuaru l'iphe e-me l'uzo ifu. Yọ bụru iya bụ l'onye ono, emeje t'a maru iphe e domiru edomi ono koshiwaru ngu iphe e-me nụ.

³⁰A byakwanụ l'ẹhu kẹ yẹbe Dánèlu; iphe-a, ẹ domiru edomi-a, e meru tẹ ya marua ta bukwa lẹ ya gbe ka ndu ọdo ọmaru iphe meru iphe e meru tẹ ya maru iya; ọ kwa ẹge nggube eze amaru iphe nrọ ono bụ; maru iphe i riru l'okpoma ngu.

³¹“Nggube eze; iphe i phuru lẹ nrọ ngu ono bụ iphe a kpuru; yọ dụ l'ọ bụ madzụ; vudo ngu l'ifu. Ọ ha gbakfugbakfu; l'acha biribiri. Ugbugba iya l'eye egvu.

³²Iphe e gude mee ishi iphe ono, akpuru; yọ dụ l'ọ bụ madzụ ono bụ okpobe mkpola-ododo. Okpoma iya yẹle ẹka iya; bę bụ mkpola-ocha b'e gude mee ya. Epho iya; mę utakfu iya bụ ope b'e gude mee ya.

33 Ọphu bụ oshi-ọkpa iya bụ ígwè b'e gude mee ya. Okpurukpu-ọkpa iya b'a gwakọberu ígwè yẹle ọra, a nuru anunu gude mee.

34 Ya ndono; nggu gudekwadu iya-a ele; a kụkpota mkpuma; ọbule ẹ tọ bụkwa madzụ; bẹ gude ẹka iya kụkpota mkpuma ono. Mkpuma ono abya adaa iphe ono, a kpuru akpukpu ono l'okpurukpu-ọkpa ono, a gwakọberu ígwè yẹle ọra gude mee ono; woru iya zụkposhia.

35 Ya ndono; ígwè ono; ọra ono; ope ono; mkpọla-ọcha ono; mẹ mkpọla-ododo ono angafụ; tükposhihu ibiribe ibiribe ugbo lanu; wushiru l'ọ bụ ẹswa witu, wushiru l'ẹke eetsuje witu l'onanwu. Pherephere abya ephekashia ya; to nwe iphe phoduru nụ. Obenu lẹ mkpuma ono, tupyashiru iya nụ ono bya a-ghoo eze ugvu, jiko iphe bụ mgboko dzuru.

Dánẹlu akọ iphe nrọ ono bụ

36 “Ọ bụ nrọ, ị rọru ndono. Nta-a bụ t'ayi bya akọoru nggube eze iphe nrọ ngu ono bụ.

37 Ọo nggube eze; bụ eze kẹ ndu eze l'ephe ha. Nchileke k'igwe nwaru ngu alì-eze; nù ngu ike; nù ngu ike; bya emee t'ẹpha ngu l'ede ude.

38 Ọ bụ nggu b'o yeru madzụ l'ẹka; ye ngu anu, bu l'egbudu l'ẹka; ye ngu unwenu, ephe l'eli l'ẹka. O meru t'ọ buru nggu; bẹ ephe a-nọ l'ẹka: ephe l'ephe ha. Ọ bụ nggu bụ ishi ono, e gude mkpọla-ododo mee ono.

39 “Ị -chitsulephu; bẹ onye ọdo a-wata achichi. Onye eze onanu; bẹ ẹnya iya a-la alì l'ẹke ị nọ. Onye eze k'eto a-lufutakwaphu bya achia mgboko mgburumgburu. Ọ bụ yẹbedua bụ ope phụ.

40 E megee; bẹ onye eze k'eno a-lufutakwaphu. Onye eze onanu e-shihu ike l'ọ bụ ígwè; kẹ l'ígwè agbakwohuje; gwee iphemiphe ọbule rakaraka. Yọ buru ẹge ígwè atuje iphe pyaapya bụ ẹge oo-tupyashi ndu ọphu; gwee ephe ogwe ujimu.

41 Ọ bụlephu ẹge ono, ị phuru a gwakọberu ọra, a nuru anunu l'ígwè gude mee okpurukpu-ọkpa iya; mẹ mkpushi-ọkpa iya ono bụ ẹge ọo-dụ alì-eze, bọru ẹbo. Obenu l'agburu-ẹhu k'ígwè a-nokwa iya phụ; bụ iya bụ ẹge ono, ị phuru ígwè, a gwakọberu l'ura aduje ono.

42 Ọ bụ ẹge ono, mkpushi-ọkpa iya keru ẹbo; ẹkalanu aburu ígwè; ẹkalanu aburu ọra ono bụ ẹge alì-eze ono e-shihu ike ẹkalanu; ẹkalanu adakposhihu.

43 Ọ bụlephu ẹge ono, ị phuru ígwè; a gwakọbe iya l'ura, a nuru anunu ono bụ ẹge ndu ono a-gba ẹghirigha. Ephe ta atuko-ghedu buru nanu, bụ iya bụ ẹge ono ígwè yẹle ọra akfujeru iche iche teke a gwakọberu iya ono.

44 “Ọ bụ l'oge ndu eze ono; bẹ Nchileke, bu l'igwe e-gude ẹka iya sùbe alì-eze ọphu ẹ ta byadu bya egbuka egbuka. Ọphu a byadu bya aharu iya ndu ọdo. Alì-eze ndu ọphu l'ephe ha; bẹ oo-gwe egwegwe; mee ya; ishi iya akparu; yẹbedua anodu jeye lẹ tutu yoyo.

⁴⁵Ọ bụ iphe àphù ono, ì phuru ono bụ ndono; mbụ àphù ono, a vùkpofuru mkpuma l'eli ugvu; tọ bụ madzụ gude ẹka iya vùkpofu iya; yọ bya atùkposhia ígwè; tùkposhia ope; mę úra; mę mkpọla-ọcha yele mkpọla-ododo; tua ya pyaapya ono. “Ọ bụ Nchileke, bụ Ọkaribe; koshiru nggube eze iphe e-mekochaa mee l'uzo ifu. Ntọ ono a-vu; yọ bụru ẹge ono, ya kọkotaru ngu iya ono bụ ẹge oo-me.”

Nggo, eze ebu Dánẹlu

⁴⁶Tọ dọ iya bụ; eze, bụ Nebukadineza adaa kpurumu; woru ifu kpube l'alì gude kwabẹ Dánẹlu ugvu; bya asụ t'e gude ngweja; mę ínsensu gwaa Dánẹlu.

⁴⁷Eze asụ Dánẹlu: “Ọ bụphu Nchileke ngu bụ Nchileke, nwe iphe, bụ agwa, nonu; bya aburu Nnajiufu iphe, bụ ndu eze; bụru iya emeje t'a maru iphe, e domiru edomi; kẹ l'i duru ike kọo iphe-a, e domiru edomi-a.”

⁴⁸Eze abya eworu ọkwa, ha nshinu nù Dánẹlu; bya apalia ẹka apalì meshiaru iya iphe-oma. O mekwaru iya phụ onye ishi, a-nọdu eleta Bábyilonu gba mgburumgburu; bya emekwaa ya phụ onye ishi ndu mmamiphe l'alì ndu Bábyilonu l'ọ ha.

⁴⁹Dánẹlu abya arọ eze; yo mee Sheduraku; Míshaku; mę Abedinego; ẹphe aburu ndu eleta onu-ogo, dọ iche iche lẹ Bábyilonu. Dánẹlu l'onwiya eje eburu lẹ kẹ eze.

Dánẹlu 3

Agwa Nebukadineza

¹Tọ dọ iya bụ; eze, bụ Nebukadineza abya egude mkpọla-ododo kpua ntẹkpe, ogologo iya dọ ụkporo nkwo-ẹka ẹto; ụsa iya adọ nkwo-ẹka ishingu. Yo je eworu iya gvube l'ẹke, daburu swanmangu l'ẹke, eeku Dura l'onu-ogo Bábyilonu.

²Ya ndono; eze Nebukadineza abya ezia; e je ekukoo ndu anọchi ẹnya eze l'onu-ogo onu-ogo; ndu achì obodo; ndu gọvano; ndu mgbazi eze; ndu akwakọbeje okpoga; eze ndu ọgbo ikpe; ndu ikpe; męwaru ndu nweru ẹnya l'alì ono t'ẹphe bya t'e meta ntẹkpe ono, o je egvube ono t'a gwajẹ iya agwagwa.

³Tọ dọ iya bụ; ndu anọchi ẹnya eze l'onu-ogo onu-ogo; ndu achì obodo; ndu gọvano; ndu mgbazi eze; ndu odobe okpoga; ndu ọgbo ikpe; ndu ikpe; męwaru ndu nweru ọkwa l'alì ono abya edzua; bya egvube ntẹkpe ono eze, bụ Nebukadineza meru; gvube ono t'a wata iya ọgwa agwagwa. Ẹphe abya edoo onwẹphe l'ifu ntẹkpe ono.

⁴Onye arajẹ ọra abya araa ya; rashia ya ike; sụ: “Unu gebekwa-o! A suru; unubẹ ndiphe mgburumgburu; iphe bụ mbakeshi nonu; ndu ekfu okfu-alì, dọ iche l'iche;

⁵teke unu nuru opu; nua ogele; nua une; nua ụbo; nua ogumogu; adudu; mękpo iphe bụ iphe-egvu, dọ iche iche; unu adaa l'alì baaru ntẹkpe mkpọla-ododo ono, eze, bụ Nebukadineza meru gvube ono ẹja.

⁶“Iphe bụ madzụ nwigbaleke-oma oma, ẹ-ta dadu kpurumu; baaru iya ẹja; bẹ aa-paru chee l'ọ-tata-kfukfu ọku teke ono phu.”

⁷Tọ ụyá bú; anụnu, ẹpẹ anụ opu ono; yẹle ogele ono; l'une ono; l'ụbo ono; l'ogumogu ono; l'adudu ono; mękpọ iphe bú iphe-egvu, ụyá iche l'iche; iphe bú ọha, nọnu; iphe bú mbakeshi; mę ndu ekfugbaa okfu-alí, ụyá iche l'iche adashia l'alí; baaru ntẹkpe mkpọla-ododo ono, eze, bú Nebukadineza meru ono ẹja.

Ndibe Nchileke, nweru obu

⁸Ya ndono; yọ búru teke ono b'o nweru ndu edzeje mkpọ-kpodo; maru iphe e-me echile, byaru bya ekfulahaa iphe ndu Ju meru.

⁹Ẹpẹ abyakfuta Nebukadineza; bya asụ iya: “Ndzụ ngu; ndzụ ogologo; nggube eze!”

¹⁰“Nggube eze; ị túru ekemu sụ t'iphe bú onye nuru opu ono yẹle ogele ono; l'une ono; l'ụbo ono; l'ogumogu ono; l'adudu ono; mękpọ iphe bú iphe-egvu, ụyá iche l'iche; t'ọ daa l'alí; baaru ntẹkpe mkpọla-ododo ono ẹja;

¹¹l'onye ẹ-ta dadụ; baaru iya ẹja; bẹ aa-paru chee l'ọ-tata-kfukfu ọku.

¹²Obenu l'o nweru ndu Ju, i yeru t'ẹpẹ leta alí Bábyilonu, ẹ-ta ngaduru nggube eze nchí. Ndu ono bú Sheduraku; Míshaku; mę Abedinego. Ẹpẹ te jejeduru agwa ngu ozi; ọpẹ ẹpẹ 'abajeduru ntẹkpe mkpọla-ododo ono, i meru gvube ono ẹja.”

¹³Ya ndono; ẹhu agbahu Nebukadineza totoroto; yo ziwaphu t'e kuaru iya madzụ ẹto ono, bú iya bú Sheduraku; Míshaku; mę Abedinego. E je eduta ndu ono dobe l'ifu eze.

¹⁴Eze, bú Nebukadineza eku ẹpẹ: “Sheduraku; Míshaku; mę Abedinego! Unu dupho ono; l'unu jikaru l'unu te ejeduru agwa iya ozi; ọpẹ unu abaduru ntẹkpe mkpọla-ododo-a, ya meru gvube ẹja?”

¹⁵Nta-a bú: unu -nụlephu opu; l'ogele ono; l'une ono; l'ụbo ono; l'ogumogu ono; l'adudu; mękpọ iphe bú iphe-egvu, ụyá iche l'iche; unu adashia l'alí; baaru ntẹkpe ono, ya meru ono ẹja. Unu -mee ya ẹge ono b'ọ dukwa-a mma. Ọ -bụkwanuru l'unu ta abaduru iya ẹja; bẹ aa-pakwaru unu teke ono teke ono chee l'ọ-tata-kfukfu ọku. Bụkpoo onye bú chí ọbu, a-ụyá ike dzọo unu l'ẹka yẹbe eze?”

¹⁶Sheduraku; Míshaku; mę Abedinego asụ iya: “Nggube Nebukadineza; ayi te eyekwaru ngu ọnu l'okfu-a.

¹⁷Ọ -búru l'a chíru ayi ye l'ọ-tata-kfukfu ọku ono; bẹ Nchileke, bú onye ayi ejeru ozi a-dukwa-a ike dzọfuta ayi; nafuta ayi l'ẹka nggube eze.

¹⁸Ọ -búru l'ẹ tọ nafutadu ayi; bẹ ayi eme t'í maru l'ẹ to nwedu iphe e-me t'ayi jeeru agwa ngu ozi; m'ọ bú baaru ntẹkpe mkpọla-ododo ono, i meru gvube ono ẹja.”

Ọ-tata-kfukfu ọku

¹⁹Meji agbahu Nebukadineza totoroto l'ẹke Sheduraku; Míshaku; mę Abedinego nọ. Yo zi t'a ụyá-nwua ọ-tata-kfukfu ọku ono t'ọ ka nshinu ugbo ẹsaa; l'ẹge ọ ụyáhawa.

²⁰Yọ sụ ndu soja iya; ndu ọpẹ bú ike-ka-l'ọgu t'ẹpẹ kee Sheduraku; Míshaku; mę Abedinego ẹgbu; chíru ẹpẹ ye l'ọ-tata-kfukfu ọku ono.

²¹A bya egude ephe kee ephe egbu; kepyabe ephe l'uwe kpowula-kpowula; me lonu, ephe yetsuaru; me l'iphe ephe keru l'ishi yeke uwe ephe ndu odo; nwuru ephe ye l'oku ono, ata kfukfukfu ono.

²²Ekemu ono, eze turu ono; me ire o-tata-kfukfu oku ono shihubetaru ike; k'ophu bu l'ire iya jiko ndu soja ono, pataru Sheduraku; Mishaku; me Abedinego ono kegbushia.

²³E kee umadzu eto ono; mbu Sheduraku; Mishaku; me Abedinego ke gbagbadidi nwuru ye l'oku ono.

²⁴E ji ekfua; Nebukadineza ezilihu l'eke o no; eke o phuru iphe du iya biribiri. Yo su ndu mgbazi iya: “?To budunua umadzu eto b'e keru egbu chee l'oku-a?” Ephe asu iya: “O kwa iya; eze.”

²⁵Yo su ephe: “Unu lenu; ya gbe phukwaa umadzu eno, e te kedu egbu, ejephe ege du ephe mma l'oku ono; ophu o dudu iphe mekaru ephe. Onye ophu kwe ephe eno du l'o bu nwatibe Nchileke!”

Nebukadineza ekele Nchileke

²⁶Nebukadineza abya ejenyaba o-tata-kfukfu oku ono ntse; rangarahu: “Sheduraku; Mishaku; Abedinego! Unube ndu ozi Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Nu. Unu lufutawaru-o!” Sheduraku; Mishaku; me Abedinego eshi l'oku ono lufuta.

²⁷Iphe bu ndu anochi enya eze l'onu-ogo onu-ogo; ndu govano; ndu l'etsota o-chi-oha; mewaru ndu agbaziru eze uzo l'ali ono abya edzua t'ephe phu iphe meru nu. Ephe aphua l'oku ono ta dudu iphe o meru ndu ono; mbu l'e to kedu m'oo onu egbushi ephe; ophu o dudu iphe o meru uwe ephe; ophu ephe eshikpoduanu nshishi oku.

²⁸Nebukadineza asu: “T'ajaja buru ke Nchileke Sheduraku; Mishaku; me Abedinego; mbu Nchileke, yeru ojozi iya; yo bya adzoo ndu ozi iya, bu ndu kweru le nk'iya, bu ndu kwefuru ikè ome ekemu yebe Nebukadineza; tabua udo iya l'o -buru egbugbu t'e gbua ephe m'o be ke t'ephe jeeru agwa ozi; m'o bu baaru iya eja; l'e ba bu Nchileke ephe.

²⁹Nta-a; be yebe eze atu ekemu; su: Ndiphe l'ophu; iphe bu mbakeshi, nonu; me ndu ekfu okfu-ali, du iche l'iche, kfurushiru Nchileke Sheduraku; Mishaku; me Abedinego; be ee-bu anu ephe teyiteyi; tsukposhia ulo ephe; yo kuru buru ikpo mkpokpo-ozulo; ke l'e to dudu agwa, a-du ike adzoo madzu ege-a, Nchileke dzoru-a!”

³⁰Ya ndono; eze abya akpolia okwa Sheduraku; Mishaku; me Abedinego; yo ka nshinu l'ali ndu Babylonu.

Danelu 4

Nro k'ebbo, Nebukadineza aru

¹Owaa bu ozi, eze, bu Nebukadineza ziru t'e zikota iphe bu mbakeshi; me ndu ekfu okfu-ali, du iche l'iche le mgboko gbaa mgburumgburu: T'o dukwaru unu le mma!

- ²Qootso yēbe Nebukadineza ɛna tɛ ya dooru unu iphe-ophulenyā; mɛ iphe-ophubama, dugbaa biribiri, Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Nu meru iya.
- ³Iphe-ophulenyā Nchileke paru ɛka. Ege ono; bɛ iphe du biribiri, oomeje dukwaphu egvu. Eze, o bu; bɛ oo-buru jeye lɛ tutu yoyo. Oo-buleruphu ishi tsube l'ogbo sweru ogbo.
- ⁴Yēbe Nebukadineza nɔ l'ɛhu-gudangu l'ufu iya; ɛku l'abyaru iya kɛ kubukubu.
- ⁵Ya arɔtsua nrɔ, ya rɔru; egvu abya iya l'ɛhu. Lɛ ya zɛ l'oshi-azɛɛ ya; bɛ iphe byalɛru iya phɛ l'obu; mɛ àphù, ya phuru yeru iya egvu.
- ⁶Tɔ du iya bu; ya abya atɔa ekemu sɔ t'a jiko ndu mmamiphe, nɔkota l'alì Bábyilonu-a kuaru iya t'ɛphe kɔru iya iphe nrɔ ono bu.
- ⁷Yo be teke ndu amamanshi; ndu agwogwo; ndu edzeje mkpɔ-kpodo; mɛ ndu njibya byaru; ya abya ezeeru ɛphe nrɔ ono; ophu ɛphe adudu ike kɔru iya iphe o bu.
- ⁸E megee; Dánɛlu abyatashia. Yɔ bya ezeeru iya nrɔ ono. Dánɛlu ono b'a guru Beluteshaza, bu iya bu agwa yēbe eze; ume k'agwa ophu du nsɔ anɔdu iya l'ɛhu.
- ⁹Ya asu iya: “Beluteshaza; onye ishi ndu amamanshi. Ya mawaru l'ume k'agwa, du nsɔ; bɛ nɔ ngu l'ɛhu; ophu o dudu iphe e domiru edomi, atsujɛ ngu l'ɛhu amaru. Owaa nrɔ, ya rɔru. Byiko kɔru iya iphe o bu.
- ¹⁰Owaa iphe ya phuru l'ɛke ya zɛ l'oshi-azɛɛ ya ndo-o: Ya abya elee ɛnya; oshi, evudowa l'echi mgboko gɛdegede. Oshi obu etsee ɛringe-ɛringe ɛringe-ɛringe.
- ¹¹Oshi obu jaru rikarika; shihu ike; dukfuru l'igwe. Mgboko gba mgburumburu aphukota iya.
- ¹²Mkpɛkwo iya amakota ntumatu; yɔ mɔ wɔkfuru; akpuru iya aburu nri ndu mgboko mgburumburu. O bu lɛ mkpuli iya; bɛ unwu-anu-ɛgu anɔduje l'atɔta ume; unwenu, ɛphe l'eli aburu l'ɛkali iya; bɛ ɛphe akpajɛ ɛkfuna. Iphe, bu iphe, nɔ ndzu lɛ mgboko-a bu akpuru iya bu nri ɛphe.
- ¹³“L'àphù ono, ya phuru lɛ ya zɛ azɛɛ ono; bɛ ya bya ele ɛnya; ojozi obu, bu onye du nsɔ eshi l'igwe buru phɛrekete.
- ¹⁴Yɔ raa ya arara rashia ya ike; su: ‘Gbutsua oshi ono; nggu akwashia ya ɛkali; nyishia ɛkwo iya. Akpuru iya; bɛ ii-chikashi; tɔa nanu nanu. Chikashia unwu-anu, kuru lɛ mkpuli iya; nggu emee t'unwenu, betsuaru l'ɛkali iya phakashihu!
- ¹⁵Ole haa ukfu iya yɛle ɔgbaragba iya l'alì; t'e gude gwogirigwo igwè; mɛ gwogirigwo ope ru-pee mkipirikpi ukfu iya ono mgburumburu yɛle akwara iya; t'o kwaa l'alì l'ime ɛgbudu ɛke ono. “ ‘T'iji, shi l'igwe nmaa onye ono; yɛle anɛgu-ɛgbudu aswɔa ya l'ime ɛgbudu kɛ mgboko.
- ¹⁶T'e wofu iya egomunggo kɛ madzu; mee ya t'o buru egomunggo k'anɛgu-ɛgbudu a-nɔ iya l'ɛhu gbururu jeye t'afa ɛsaa swee.

17“ ‘Ndu t̄uru ekemu-a bu ndu ojozi. Ȳo buru ndu d̄u ns̄o suru l'̄oo ege ̄o-d̄u ndono. Oo ya bu k'̄ophu iphe madz̄u nwigbaleke-̄oma amaru l'̄oo ̄Okaribe-Kak̄ota-N̄u bu onye, ndu eze, ach̄i mgboko gbaa mgburumburu n̄o l'̄eka; l'̄oo onye, Nchileke ch̄iru obu iya l'̄oo-n̄u eze b'̄o nuje iya; m'o -ruhuduru ̄o buru onye ̄nya katsukpo alala l'iphe bu madz̄u.’

18“O bu nr̄o ̄obu, m̄ube Nebukadineza r̄oru ̄obu ndono. Nta-a; Beluteshaza bu t'i k̄ooru mu iphe nr̄o ono bu; k̄e l'̄e t̄o d̄udu m'̄oo onye lan̄u l̄e ndu mmamiphe n̄o l'al̄i-eze mu, d̄uru ike k̄ooru mu iphe ̄o bu. Obenu l̄e nggubedua a-d̄u-a ike k̄oo ya; k̄e l'ume k'agwa ̄ophu d̄u ns̄o; b̄e n̄o ngu l'̄ehu.”

Dánelu ak̄o iphe nr̄o ono bu

19Ya ndono; Dánelu akp̄oo beru. Dánelu bu onye ono, a guru Beluteshaza. Eze as̄u iya: “Beluteshaza; t̄e nr̄o ̄obu; m'̄o bu iphe ̄o bu ba at̄ofukwa ngu meji!” Beluteshaza as̄u eze: “Onye nwe mu n̄u. T̄e nr̄o-a v̄u-chikwaa l'̄ehu ndu ̄ohogu ngu. T'iphe nr̄o ono bu bukwaru ndu i d̄u ash̄i; b̄e oo-gbe mee l'̄ehu ̄phe.

20Nggube eze; oshi ono, i ph̄uru, vuru; jaa ajaja; shihu ike; ̄onungonu iya l'achi l'akpamigwe; iphe bu mgboko aph̄ukota iya;

21ekwo iya l'ama nt̄umatu; ȳo m̄ia w̄okfuru; buru nri dzuru ndiphe mgburumburu; buru agu ̄eke ̄unwu-an̄u-̄egu an̄oduje at̄uta ume; nwetsuaru ̄eke ̄unwenu, ephe l'eli akpaj̄e ̄kfuna l'̄ekali iya;

22b̄e bukwa nggubedua l'onwongu bu oshi ono; eze. I vuwaru; nweru ike; ̄udu ngu eruwa ̄eke igwe beru; al̄i eberu.

23“Nggube eze; i ph̄uru nwozi, d̄u ns̄o, shi l'imigwe buru ph̄erekete; s̄u: ‘T'i gbutsua oshi ono; mebyishia ya; ̄obu; hakwaa ukfu iya t'o gvuru; ̄ogbaragba iya akwaa l'al̄i; t'a ru-pee ya gw̄ogirigwo igw̄e; m̄e gw̄ogirigwo ope mgburumburu t'̄o n̄odu l'ime ̄gbudu l'̄egu ̄eke ono. “ ‘T'iji, shi l'igwe nmaa onye ono; ȳele ̄ejo an̄egu-̄gbudu as̄wia ya l'ime ̄gbudu afa ̄esaa.’

24“Eze; ̄owaa iphe nr̄o ono bu nd̄o-̄o: O kwa iphe Nchileke, bu ̄Okaribe-Kak̄ota-N̄u suru l'oo-me l'̄ehu nggube nnajiufu mu b'i ph̄uru ono.

25Aa-ch̄ifu ngu l'̄eke madz̄u n̄o; nggu eje eburu l'̄gbudu l'̄o bu an̄u-̄egu-̄gbudu; l'ata ̄gbudu l'̄o bu eswi. Nggu angulaha a iji, shi l'igwe; ngu-guhu angu-guhu. Ii-n̄o l'̄gbudu ono afa ̄esaa jeye teke ii-maru l'̄oo ̄Okaribe-Kak̄ota-N̄u bu onye al̄i-eze ndu eze, ach̄itsua mgboko gbaa mgburumburu n̄o l'̄eka; l'̄o bu onye, ̄o ch̄iru obu iya l'̄oo-n̄u iya b'̄o nuje iya.

26Mkpirikpi ukfu oshi ono ȳele ̄ogbaragba iya ono, ̄o t̄uru ekemu t'a haa ono bu iphe ̄o bu bu l'al̄i-eze ngu a-n̄okwa-ziru ngu teke i mal̄eruphu l'̄oo Nchileke ach̄i.

27Oo ya bu; nggube eze; kwekwa mee iphe-a, mu abyaru ngu ekfuru: Wata ome iphe d̄u nham̄uha gude dokwazi ̄eke, i meswehawaru emeswe; nggu awata omeru ndu, aakpa ̄ehu ̄ohuma gude nwefu akirishi akirishi ono, i shi eme ono. T'a maru; m̄e ii-du ike ch̄ikobe onwongu; kp̄oo nwukfu.”

Nrọ Nebukadineza avụ

28Iphe ono l'ọ ha mekotaru Nebukadineza.

29A nọtsulephu ọnwá iri l'ẹbo; k'ọphu ọ rọru nrọ ono; yọ nọdu l'eli obu-eze iya lẹ Bábyilonu l'akpaphe.

30A nọnyalephu; yọ sụ: “?Unu phurua ege Bábyilonu habe nshinu, bú yẹbedua gude ike k'ẹka iya mee ya; t'ọ koshi ege ọdu-biribiri iya habe?”

31Ya ndono; yọ kpụkwadurua okfu ono l'ọnu; olu e shi l'imigwe sụ iya: “Nggube eze, bú Nebukadineza; ọwaa ege, a tų-buwaru l'ọo-dụ: ike ono, i gude búru eze ono b'a nafuakwaru ngu!

32Aa-chifu ngu l'ẹke madzụ bu; nggu alashia l'ẹgbudu; nggu l'anegu-ẹgbudu eje eburu. Ii-ta ẹgbudu l'ọ bú eswi afa ẹsaa gbururu jeye teke ii-maru l'ọ bú Okaribe-Kakọta-Nụ bú onye ndu eze, achị ndiphe mgburumgburu nọ l'ẹka. L'ọ bú onye, ọ chiru obu iya t'ọ búru eze b'ọ nuje iya.”

33Ekfufu, ookfukwadu iya-a; yọ vuwaphu l'ẹhu Nebukadineza. A chifu Nebukadineza l'ẹke madzụ nọ; yo je atalahaa ẹwu l'ọ bú eswi. Iji adashilaha ya. Yọ nọdu l'ẹgbudu ono jeye ẹgbushi erua ya hatsua ya l'ọ bú ẹba ugo; nvọ ẹka iya erua gupyishitsua ya l'ọ bú nvọ nwenu.

Izimana ala eze azụ

34A nọtsulephu afa ẹsaa ono; mụbe Nebukadineza anọdu l'ẹgbudu ono palia ẹnya lee igwe; egomunggo abya alata mu azụ. Mu abya etulaha Okaribe-Kakọta-Nụ ẹpha; jalaha ya ajaja; kwabelaha ya ugvu; mbụ onye ono, anọ ndzụ gbururu jeye lẹ tutu yoyo ono. Achichi ono; bẹ ọo-chi jeye lẹ tutu yoyo. Alị-eze iya anọ tsube l'ogbo sweru ogbo.

35Ẹ tọ dudu iphe ọ guberu ndu ọphu, bu lẹ mgboko gbaa mgburumgburu. Yọ búru ege, dụ iya mma; bẹ oomeje unwu imigwe; mẹ ndu bu lẹ mgboko. Ẹ to nwedu onye ha kẹ t'ọ lolaa ya ẹka azụ; ọphu onwedu onye a-sụ-ghe iya: “?Nanụ ege ọ dụ?”

36Ya ndono; mu abya enwetalephu onwomu; ugvu, e shi akwabeje mu; mẹ ọdu-biribiri mu alaphutaru mu azụ. Yo mee; a wata mu ọkwaberu ugvu ege gbaru onye eze. Ndu shi akpọ-zijeru mu ọzo; mẹ ndu nweru ẹnya acholaha mu abya. A bya bya eworu eze ono, mu shi búru ono nụ-phu mu azụ; mee; mu abya akabaa onweru ike; ma l'ẹge mu shi nweru iya.

37Nta-a; bẹ mụbe Nebukadineza etu eze k'igwe ẹpha; l'akwabe iya ugvu; l'ekutse iya; kẹ l'iphemiphe ọbule, o me adukotaje mma; vudo nhamunha. Ọdo bú lẹ ndu eku onwephe ekuku; bẹ ọolo-tsutaje.

Dánelu 5

Iphe e deru l'oshi-ẹpotọ

- ¹Yo be ujiku lanu; eze, bu Belusheza abya ekukoo unu madzu labu l'ukporo madzu iri, bu ndu nweru enya; gbaaru ephe aji. Ephe l'iya abya adoo; ngulahaa mee.
- ²Ephe angunyaa mee ono; Belusheza ezia t'e je achita okoro mkpola-ododo; me ke mkpola-ocha, nna iya, bu Nebukadineza gwotaru l'eze-ulo Nchileke le Jerusalemu; k'ophu yebe eze; ndu nweru enya l'ochichi iya; unyomu iya phe; me nnufu iya phe e-gude iya ngua mee.
- ³E je achitaru iya okoro mkpola-ododo; me ke mkpola-ocha ono, e gwokoru l'eze-ulo Nchileke le Jerusalemu ono. Yele ndu nweru enya l'ochichi iya; me unyomu iya phe; me nnufu iya phe angulahaa ya mee.
- ⁴Ephe angu mee ono; l'ekele agwa ophu e meru le mkpola-ododo; me ke mkpola-ocha; me ophu a kpuru l'ope; me k'igwe; me k'oshi; me ophu, e gude mkpuma pyia.
- ⁵A bya ele enya; aka madzu emifuta bya edelaha iphe l'oshi-epoto l'ifu eke uroku ephe gvuru l'ufu-eze eke ono. Eze aphua aka onye ono, ede iphe ono.
- ⁶Eze anwaa; chihu echihu. Meji atofu iya; nkwo, no iya l'ehu atsukota iya ume; k'ophu bu l'ikpere kugbabsuaru iya akugbabe.
- ⁷Yo chiwaphu mkpu t'e kuaru iya ndu agwogwo; ndu maru enya mkpo-kpodo; me ndu njibya t'ephe bya. Yo su iphe bu ndu mmamiphe, no l'ali Babylonu: "L'o onye -duru ike guta iphe-a, e deru l'oshi-epoto-a; kooru iya iphe o bu; be ee-ye uwe uswe; nyabe iya iyagba, e meru le mkpola-ododo; bya emee ya onye k'eto le ndu ishi, achi ali-a."
- ⁸To du iya bu; iphe bu ndu mmamiphe, no l'ali-eze ono abya awubata l'ephe ha; t'o du ephe onye duru ike guta iphe ono, e deru l'oshi-epoto ono; to du ephe onye duru ike koo iphe o bu.
- ⁹Meji akabaa eze atofu; yo karu echihu. Ndu ono, nweru enya l'ochichi iya ono ta ma iphe ephe e-me.

Eze ezi; te Danelu bya

- ¹⁰Eze-nwanyi anua olu eze yele ndu nweru enya l'ochichi iya ono l'eke ephe l'eze tuko nodu l'ulo agba aji ono; kwe batashia; bya asu eze: "Nggube eze; ndzu ngu ndzu ogologo! Meji ba tofushi ngu! Ophu i chihuhe echihu; du ege ono, i du ono!"
- ¹¹L'ali-eze ngu-a b'o nweru onye ume agwa ophu du nsu no l'ehu. Teke nna ngu shi nodu; be onye ono shi ekoshije le ya bu onye eleruje enya l'iphe; buru onye nweru egomunggo; bya aburu onye maru mmamiphe l'o bu agwa. Eze, bu Nebukadineza; mbu nna ngu shi mee ya onye ishi ndu amamanshi; ke ndu agwogwo; ke ndu maru enya mkpo-kpodo ono; me ke ndu njibya.
- ¹²Nwoke obu bu Danelu b'o za. Iphe eze guru iya bu Beluteshaza. O bu onye nweru oriri; maru mmamiphe; bya enweru egomunggo. O bu onye abuje; a -roo nro; yo koo iphe nro obu bu; buru onye abuje a -tua ilu; yo koo iphe ilu ono bu. Teke iphe atsu madzu l'ehu; yo koshi ege ee-me iya. T'e je ekua Danelu t'o bya akooru ngu iphe iphe ono, e deru ono bu."

13Ya ndono; e je ekua Dánèlu; yò bya evudo eze l'ifu. Eze asu iya: “?Bù nggu bù Dánèlu, tso lè ndu nna iya; bù eze kpuru lè ndzù l'alì Júda?

14Ya nwaru ọtu-ọnu ngu; l'ume agwa ọphu dù nsọ nọ ngu l'èhu. A sùkwaruphu l'ì bù onye eleruje ẹnya l'iphe; nweru egomunggo; bukwaruphu onye maru mmamiphe, dù egvu.

15Ndu agwogwo; mę ndu mmamiphe b'e kuwaru t'ephe bya agwa iphe-a, e deru l'eka-a; kọọ iphe ọ bù; ọphu ephe 'adudu ike kọọ ya.

16Ya nuru l'iphe ẹ te dodu ẹnya; bẹ iikoje; yo doo ẹnya; l'ekoshije ẹge ee-me iphe atsu l'èhu. Ọ -buru l'ì gu-tagheru iphe-a, e deru l'ẹke-a; kọoru iya iphe ọ bù; bẹ ee-ye ngu kpowula kpowula uwe uswe; bya anyabẹ ngu iyagba, e gude mkpọla-ododo mee; nggu aburu onye k'eto lè ndu katsua nshinu alì-a.”

Ikpe Nchileke

17Tọ dù iya bù; Dánèlu asu eze: “T'iphe ii-ga anyako iya nọduru ngu ru! Woruru obunggo, i ge ebu iya bua onye ọdo. Ẹ tọ kposhiduru tẹ ya ba aguru nggube eze iphe ono, e deru ono; kọoru ngu iphe ọ bù.

18“Nggube Eze; Nchileke, bù Okaribe-Kakota-Nu meru nna ngu, bù Nebukadineza eze; bya emee ya; yọ kwata ọswa ha nshinu; bya emee ya; yọ dù biribiri; nweru ugwu.

19Yọ buru kẹ oke okwa ono, o meru; yo nweru ono meru iphe iphe bù ndu nonu; iphe bù mbakeshi; mę iphe bù ndu ekfu okfu-alì, dù iche l'iche anmahuje ruuruu; l'atsù ngu egvu. Onye ọ sùru t'ọ nọdu; yọ nọdu. Onye ọ sùru t'ẹ b'ọ nọ; tọo nọdu. Onye ọ sùru t'a kpọ-lia l'okwa; a kpọ-lia ya. Onye ọ sùru t'a kwatsua; a kwatsua ya.

20Yọ nonyaa bya anyilaha onwiya ndù; kulaha onwiya; k'ọphu okpoma byaru bya anmaa ya ẹgbudegbu; a nafu iya ike, o gude buru eze; bya anafufua ya ugwu iya.

21A chifu iya l'ẹke madzù bu; bya emeru egomunggo anęu nu iya. Yẹle nkakfu-igara-ọswa eje ebua ẹghirigha. Yọ talaha ẹwu l'ọ bù eswi; iji adashilaha ya; gbururu jeye yọ bya amaru lẹ Okaribe-Kakota-Nu bù onye alì-eze kẹ madzù nọ l'eka. Yọ buru onye Nchileke chiru obu iya l'ọo-nu iya b'ọ nuje iya.

22“Iphe ono l'ọ ha b'ì makotaru; nggube Belusheza, bù nwatibe iya; ti kwe wozita onwongu alì.

23Nggu egbe je akagabelerua Nnajiufu, bu l'imigwe; k'ọ dù-ghe ike zia t'e je achitaru ngu okoro, nọ l'eze-ulo iya; nggu lè ndu nweru ẹnya; unyomu ngu; mę nnufu ngu pẹ; unu egude iya ngwa mę. Unu l'angu mę ono l'ekele agwa, e gude mkpọla-ododo kpua; mę ọphu e gude mkpọla-ocha kpua; mę lẹ k'ope; mę k'igwè; yẹle ọphu e gude oshi pyia; mę ọphu e gude mkpuma pyia, bukota iphe ta aphudu ọzo; tọo nu iphe; tọ dù iphe ọ maru. Tii kwabẹ Nchileke ugwu, bù iya bù onye gude ndzù ngu; iphemiphe ọbule, iime aburu iya b'ọ nọ l'eka.

24Ọo ya kparu iphe o ziru ẹka, deru iphe ono; yọ bya edee iphe ono, o deru ono.

25“Iphe, o deru bù: MENE; MENE; TEKELU; PERESINU.

²⁶“Owaa iphe iphe ono, e deru ono bu: “Iphe MENE bu bu le Nchileke guwaru uboku, ii-chi ogu; bya akabuwa iya.

²⁷Iphe TEKELU bu bu l'o turu ngu l'iphe aatuje iphe; nggu adapehu.

²⁸Iphe PERESU bu bu l'ali-eze ngu b'e kewaru ebo; woru nanu nu ndu Midiya; bya eworu ophu nu ndu Peshia.”

²⁹To du iya bu; eze, bu Belusheza eziwaphu t'a chita kpowula kpowula uwe uswe kwaa Danelu ngwa; a bya achita iyagba, e gude mkpola-ododo mee nyabe iya. A raa ya arara l'o buwa iya bu onye k'eto le ndu ishi, achu ali-eze ono l'o ha.

³⁰Yo be l'enyashi mboku ono gedegede; e woru Belusheza, bu eze ndu Babylonu gbua.

³¹Onye Midiya, aha Dariyosu agho eze; chilaha ali-eze ono. Iphe Dariyosu gbaru teke ono bu ukporo afa eto l'afa ebo.

Danelu 6

Aachiru Danelu ejo idzu

¹Eze, bu Dariyosu elegee ya enya; yo du iya mma. Yo bya afota ukporo madzu ishing t'o buru ephe a-nodu anochi enya iya l'eke, du iche iche l'ali-eze iya ono.

²Yo bya afota umadzu eto t'ephe buru ishi ndu ono, achitsua ali-eze ono. Onye lanu le ndu ishi ono bu Danelu. Ndu ono, achu achichi ono a-noduje akoru madzu eto ono, e meru ndu ishi ephe ono ege ephe gude achu; k'ophu e-to dudu iphe e-yita eze.

³Ya ndono; Danelu abya akakota iphe bu ndu ono, e meru ephe l'iya ishi ono; jeye le ndu ophu achu mkpukpu, hatsua nwanshi. Ishi iya aburu l'o maru o me iphe; ume, no iya l'ehu akpo akpo le k'oma. Eze emelaha te ya mee ya ishi l'ali-eze ono gbaa mgburumburu.

⁴To du iya bu; ndu e meru yele ephe ishi ono; me ndu ono, achitsua mkpukpu ono acholaha iphe ephe e-kobe Danelu l'o meru l'ochichi ono, ephe achu ono. To du iphe ephe maru ephe a-su l'o meru. To du iphe du eji, ephe cho-vuru, o meru; ke l'o bu onye e gude ire iya eka; ophu oomedu iphe du eji; ophu oopadu ozi iya ekalanu.

⁵To du iya bu; ndu ono asu: “E to dukwa iphe ayi e-gudeghe kfugude nwoke-a, bu Danelu; gufukwaphu l'ayi shi l'uzo k'ekemu Nchileke iya.”

⁶Ya ndono; ndu ono, e meru yele ephe ishi ono; me ndu ono, achitsua mkpukpu hatsua nwanshi ono abya wuru jekfube eze su iya: “Nngube eze, bu Dariyosu; te ndzu bukwaru nke ngu gbururu jeye le tutu yoyo!

⁷Iphe bu ndu ishi l'ali-eze ngu-a; ndu okwa ephe hatsua nshinu l'ami; ndu ophu achitsua mkpukpu ophu hatsua nwanshi; ndu nchi-zi; me ndu govano; be chiru idzu su t'ayi byakfuta nngube eze t'a tua ekemu kfushia ya ike; su: t'e b'o dukwa onye a-ro Nchileke iphe; m'o bu madzu odo; gufu nngubedua. T'e mee ya ege ono ukporo abali l'abali iri. Onye -dakaru iya nu t'e chee ya l'iduma-agu.

⁸Eze byiko; nta-a bukwa t'i tua ekemu obu; de ya edede; nggu ebyia eka l'ekwo iya; k'ophu e ta agbanwedu iya agbanwe; bu iya bu ege ekemu ndu Midiya; me ke ndu Peshiya aduje, e ta dudu onye agbanweje iya agbanwe.”

⁹Eze ekweta bya atua ekemu obu; de ya edede.

Eekpe Danelu nkfugbu

¹⁰To du iya bu; yo be teke Danelu bya amaru l'ekemu ono b'a rawaru arara; yo lashia l'ufu. Yo rua bya abahu l'ulo-eli iya; nyikobe imeli iya; bahu le mkpura ophu windo iya gharu ifu l'uzo Jerusalemu. Yo gbushi ikpere; nodu l'eke ono kfulahaa l'anu Nchileke ugbo eto l'uboku; l'ekele Nchileke iya ekele, bu iya bu ege o shi emeje.

¹¹Ya ndono; ndu ono awuru jeshia ulo Danelu; rua yo kfuwa anu Nchileke to gbaaru iya mkpu.

¹²Ephe awu-lashia azu; wu-kfube eze k'ekemu ono, o turu ono; su iya: “Nggube eze!? O kwa li tunarua ekemu; raa ya arara te b'o dukwa onye a-ro Nchileke iphe; ophu 'arokwa iya madzu odo; gufu nggubedua; su te mee ya ege ono ukporo abali l'abali iri. Onye dakaru iya nu; be ee-che l'iduma-agu?” Eze asu ephe: “Iphe mu kfuru nguwaru ege mu kfuru iya, bu ege ekemu ndu Midiya; me Peshiya, e ta dudu onye agbanweje iya agbanwe.”

¹³Ephe anodu eze l'ifu; su: “Danelu ono, yi le ndu a kputaru le ndzu l'ali Juda ono; ta ngakwaru nggube eze nchi; ophu ookpakwa ishi li turu ekemu; ye eka l'ekwo; o kfujelekwa anu Nchileke iya ugbo eto mboku-mboku.”

¹⁴Eze anulephu iphe ono; ehua adaa ya koo. Yo cholahaa ege ya e-me dzoo Danelu. Yo choo ege oo-me iya jeye nchi-ejihu; to du.

¹⁵Ndu ono abyakwa bya awuru jekfube eze odo; je asu iya: “Nggube eze; nyatakwa ege ekemu ndu Midiya yele ndu Peshiya du; l'eze -tuwa ekemu be ta mingajekwa iya aminga.”

¹⁶To du iya bu; Eze ezinua; e je egude Danelu kpuru je echee l'iduma-agu. Eze asu Danelu: “Te Nchileke ngu, bu onye ibaru eja mkpulumkpuru dzokwaa ngu!”

¹⁷A bya eswita eze mkpuma gude swichia onu ogha obu. Eze abya ebyia ya echi-eka iya; bya ebyia ya echi-eka ndu a maru epha ephe l'ali-eze iya; te b'a gbanweshi onodu Danelu.

¹⁸Eze atugbua; yo buru iya ola l'ufu iya. Yo nokota enyashi ono; ophu o ridu nri; ophu o dudu onye kuru nkwa kpengu l'ifu iya ke l'eeme iya ehua-otso-ena. Ophu o dudu ike kuru mgbenya.

Aadzofuta Danelu l'onu agu

¹⁹Yo be l'oswi ngguge; eze ekwolihu gbaru jeshia l'onu oka-agu ono.

²⁰Yo byarutadelephu oka-agu ono, e cheru Danelu ono ntse; gude olu-aphu kua Danelu: “Danelu; nwozi Nchileke, no ndzu. Nchileke ngu ono, ibaru eja mboku-mboku ono;?o duru-a ike dzoo ngu l'eka agu?”

²¹Dánelu asụ eze: “Nggube eze; ndzụ dzukwaa ngu gbururu jeye lẹ gbururu!

²²Nchileke mube Dánelu yekwaru ojozi iya; yọ bya apyichishia agụ ẹka l'onu; tọ du ophu leri iya m'ọ bụ nvo; ke l'ẹ tọ dudu iphe ọo-sụ lẹ ya mejeru iya; ophu ọ dudu iphe ya mejeru nggube eze.”

²³Ehu egbe bya teke ono bya atsoshilaha eze ẹna ike. Yo zia t'e je edufuta Dánelu l'ogba ono. A bya edufuta Dánelu l'ogba ono; ophu ọ dudu ẹke iphe mekaru iya; kele Dánelu bụ onye dakoberu Nchileke iya.

²⁴Eze atụa ekemu; e je achita ndu ono, boberu Dánelu ibo ono; chiru ye l'iduma-agu; ephe l'unyomu ephe; me l'unwu ephe. Ophu agụ ono 'ekwedu t'ephe rua ali; mbu vua ephe avuvu; taa taa okpu ephe.

Dariyosu ekweta lẹ Nchileke ke Dánelu bụ iya

²⁵Tọ du iya bụ; eze, bụ Dariyosu abya edeeru iphe bụ ndu nonu; me mbakeshi nonu; me l'iphe bụ ndu ekfu okfu-ali, dutsua iche l'iche l'ali ono gba mgburumgburu ekwo; su: “T'ọ dukwaru unu lẹ mma!

²⁶“Nta-a; be mu tuakwaru ekemu su-agma: T'onnyemonye obule; l'ekemeke obule l'ali-eze-a, mu tsujekwa Nchileke Dánelu egvu; kwabe iya ugu! “Ishi iya aburu l'ọ bụ iya bụ Nchileke, no ndzụ; bya aburu Nchileke, a-no nu jeye lẹ tutu yoyo. Ali-eze iya ta dudu onye byaru bya echika iya echika. O bụ iya a-chi jeye l'ikperazu.

²⁷Oonafutaje madzụ; mbu ọ bụ onye adzoje madzụ. Oomeje iphe-ophulanya; me iphe-ohubama, dugbaa biribiri l'imigwe; me lẹ mgboko; O dzofutaru Dánelu t'agu ba atagbu iya.”

²⁸Ya ndono; Dánelu abya abalahaa uba teke ono, Dariyosu bụ eze; me teke Sáyirosu ke Peshia bukwaphu eze.

Dánelu 7

Àphù, Dánelu phuru

¹Yo be l'afa mbu, Belusheza bụ eze ndu Bábýilonu, wataru achichi; Dánelu azeru l'oshi-azee ya; yọ buru iya mgbenya; yọ roo nro; phutsua iphe; yo tehulephu bya eworu iya deshia l'ekwo.

²Dánelu asu: “Yo be l'enyashi; mu arọ nro; a bya ele ẹnya; oke pherephere, shi ọzo ẹno l'igwe ada phuphupu ephe l'eze ẹnyimu obu.

³Ejo anegu ẹno, gbatsuaru iche l'iche eshi l'ime eze ẹnyimu ono mifutatsua.

⁴“Ophu vu ọzo mifuta du l'ọ bụ agụ. O nweru ẹbà du l'ọ bụ k'ugo. Mu anodu elekpe l'iya phu ẹnya. A bya akwashia ya ẹbà ono. A bya apalia ya l'ali gvube egvube; yo gude okpa labu vudo l'ọ bụ madzụ. A bya eworu obu madzụ ye iya l'ehu.

5“Anụ k'ẹbo evudokwa mu phụ l'ifu. Onanu dulephu l'ọ bu biye. A bya apalia yebedua mgberemeku iya lanu apali. O kpu okpu nggara-iphe eto l'onu; yo phatsuaru iya apharu le mgbaku eze. A su iya: 'T'o gbeshi; taa anu, ha nshinu!'

6“Onanu emege; mu abya ele enya; anu odo evudowa mu l'ifu. Onanu du l'o bu agu; fua ebà eno l'okpurukpazu iya. Ebà iya ono adukotalephu l'ọ bu ke nwenu. Anu onanu nweru ishi eno. Yo buru iya b'e meberu ishi t'ọ chi.

7“Onanu emetsua; mu abya aphua àphù odo l'enyashi ono. Mu abya ele enya; anu k'eno anoduwa mu l'ifu. Anu onanu, anyi ishi edzu; l'eye egvu ono; nweru agburu-ehu, du egvu. Eze, no iya l'onu dutsua l'ọ bu igwè. Iphe, bu iphe o buru ye eya; be odaje pyaa l'ehu; laa ya viriviri; gude okpa dzoo ophu phoduru nu pyakapyaka. Owananu gbaru iche le ndu ophu. Yebedua nweleruphu mpo iri.

8“Mu l'arikwadia ke mpo ono; yo nodu mu l'ifu futa mpo odo. Onanu ha nwanshi. Yo buru l'eke mpo ndu odo futatsuaru; b'o futaru l'echi ephe. Ya ndono; a bya aswofu iya mpo eto le mpo ono, o fukotaru ono. Nwa mpo nshii ono abya akfushia enya, du l'ọ bu ke madzu; bya emota onu, etu onwiya epha.

9“Mu anodu ele iya enya: a bya eworu aba-eze gvube. Onye ono, bu O-shi-l'edewede ono abya anodu iya. Uwe iya acha pemu-pemu l'ọ bu eberugo. Egbushi iya acha swarishwari l'ọ bu eji aturu. L'aba-eze iya ono; be oku enwu. Okpa aba-eze ono bukota o-tata-kfukfu oku enwu iya.

10Oku, atso l'ọ bu nggele; eshi iya l'ifu awushi. Unu kuru unu l'ejeru iya ozi; unu iri ugbo unu iri odo evudo iya l'ifu. A bya anozia k'ikpe; a bya ekpuhashia ekwo.

11“Mu anodu egekpelephu nchi l'epha ono, nwampo ono etukpelephu onwiya epha ono. Mu elekpelephu enya jeye e woru anu ono gbua; woru ugwehu iya mebyishia; nwuru che l'oku ono, enwu phophopho ono.

12A natakotaru anu ndu ophu l'ephe ha ike ephe; obule a haru ephe t'ephe nonyafua ndzu.

13“L'iphe ono, mu phukotaru l'enyashi ono; be mu bya ele enya; onye dulephu l'ọ bu Abubu-Ndiphe egude urukpu shi l'igwe abya. Yo bya abyaruta l'ifu O-shi-l'edewede ono; e duru iya durua eke, o no gedegede.

14A bya anu iya ike ochichi; me odu-biribiri l'enya; bya anukwa iya phu ike t'ọ chi l'ọ bu eze. Iphe bu ndu ali, nonu; me iphe bu mbakeshi nonu; me l'iphe bu ndu okfu-ali, du iche l'iche l'abaru iya eja. Ochichi iya a-nolephu jeye le tutu yoyo; ophu o byadu agvu agvugvu. Ali-eze iya bu ophu e ta byadu bya akpaka akpaka.

Iphe nro ono bu

15“To du iya bu; yo bya awata otsu mube Danelu l'ehu; mbu àphù ono, mu aphutsua ono etee mu ukfu.

16 Mu abya ejekfu onye lanu le ndu vudo l'eke ono su iya t'o kodukwaru mu iphe iphe ono bukpo abubu. Yo bya akoru mu iya; shi ishi lanu kotaru mu iphe iphemiphe obule ono bukota.

17 Yo su mu l'oke anu eno ono bu ali-eze eno, e-mekochaa nodu le mgboko.

18 Obenu le ndu nsu ke Okaribe-Kakota-Nu e-mekochaa naa ali-eze ono nworu jeyewaruru; mbu; yo nwewaru iya ru jeye le tutu yoyo.

19 “Mu emekwaphu te mu maru iphe anu k'eno ono kwatakpo oswa buru aburu, bu ophu gbakporu iche le ndu ophu; l'anyi ishi edzu; nweru eze igwe; nwetsuaru nvo okpa, e gude ope mee. Yo buru anu onanu adaje iphe o buru ke ye eya pyaa l'ehu; labushia ya viriviri; gude okpa dzoo ophu phoduru nu pyakapyaka.

20 Mu abya achokwaaphu te mu maru ege mpo iri ono, no iya l'ishi ono du du-chi yele nwampo ophu nonyaaru; bya evuta; tmanu; be eto ndu ophu swoshihuderu; me ke mpo onanu kakotakpo ibe iya biribiri ono; mbu ono, nweru enya; nweru onu; letu onwiya epha ono.

21 Mpo ono; be mu eelekpelephu enya; yo lushu ndu nsu ugu; l'emekputakota epe;

22 jeye O-shi-l'ede-nwede erutashia bya eworu ikpe bua; haaru ndu nsu enge; mbu ndu nsu ke Okaribe-Kakota-Nu. Yo buru teke ono; be oge iya ruru; epe abya anakota ali-eze ono kparamu.

23 “Ya ndono; owaa iphe o koru mu. O suru mu: ‘Le anu k'eno ono bukwa ali-eze k'eno, e-mekochaa nodu le mgboko. Owananu a-du le ali-eze ndu odo kparamu. Oo-da mgboko gba mgburumgburu pyaa; dzoo ya pyakapyaka; gwee ya rakaraka.

24 Mpo iri ono bu ndu eze iri, a-lufuta; wata ochi l'ali-eze ono. Epe -chitsua; be onye eze odo a-lufuta. Onye onanu a-gba iche le ndu k'ivuzo phu. Yebdua e-mekputa ndu eze eto.

25 Onye onanu a-nodu ekfuru Okaribe-Kakota-Nu. Oo-nodu akpakwaphu ndu nsu iya eh. Oo-nodu ese ege iya emee gbanweshia uboku; me ekemu. Ee-duru ndu nsu nu iya; epe anoo iya l'eka afa lanu; noo ya afa ebo le mkpirikpi iya.

26 “Obenu l'ee-mekochaa bya anozia k'ikpe; a bya anafu iya ike iya ono; uvo agvu iya. Ike ta byahe bya anoo iya odo gbururu jeye le gbururu.

27 Oo ya bu; a bya eworu ali-eze ono; me ochichi; me odu-biribiri ali-eze, nokota le mkpuli igwe-a kparamu nu ndu nsu; mbu ndu ono, bu ndibe Okaribe-Kakota-Nu ono. Ali-eze epe a-buru ali-eze a-nokota gbururu jeye le gbururu. Ndu achu achu a-noduje abaru epe eja; l'anukwaruphu epe okfu.’

28 “Owaa eke ishi iphe ono jeberu kparu. Mube Danelu abya arja ya; ike labu agvu mu; ifu agba mu ochi. Mu abya elokota iphe ono, mu phokotaru ono l'obu; to dubua onye mu koru iya.”

Danelu 8

Dánelu aphụ ebyila; mę mkpi l'aphù

- ¹Yo be l'afa, kwe Belushaza, bu eze afa ęto, o chiwaru; mube Dánelu abyakwa bya aphua iphe ęge mu aphuje iya l'aphù, bukota iphe yeru ophu mu puhawaru.
- ²Mu abya ele ęnya l'aphù ono; mu anoduwa le Súsá, bu ishi mkpukpu, no l'ali ndu Élamu. Yọ buru ęke mu no l'aphù ono phukota iphe ono bu l'iku ęnyimu Ulayi.
- ³Mu abya apalia jeshia ole ęnya; ebyila, furu mpo labu, evudowa l'iku ęnyimu ono l'ifu mu. Mpo iya hatsua ogologo ogologo; nanu aka ibe iya ogologo. Yo gbe buru onanu, futakperu azu ono gbe ka ophu ogologo.
- ⁴Mu anodu elekpelephu ebyila ono l'ęke oome ęnari. O -ziru laa uzu ęnyanwu-ariba; yo ziru laa uzu isheli; yo ziru laa uzu ohuda. Ophu o dudu anu, duru ike kpofu iya l'ifu; to du ophu a-du ike nafu iya iphe o gude. O bulephu iphe du iya mma; be oome; yo mee ęge ono ha nshinu.
- ⁵Ya ndono; mu egudekwadu-a iphe arı; a bya ele ęnya; mkpi, futsuaru mpo, kfutsuaru gagaranganu l'ishi ęnya iya labu eshilephu l'uzo ęnyanwu-ariba mifuta; l'awulephu mgboko gelengu gelengu; okpa te ru iya l'ali.
- ⁶Yọ wuru byakfutashia ebyila ono, furu mpo labu ono l'ifu; mbu ebyila mu shi phua ono, vudo l'iku ęnyimu ono. Yọ ba kiri kiri eje abyakfuta iya.
- ⁷Mu ele iya ęnya; yo je etso ebyila ono ogu k'ehuka ehuka. Yo chia ebyila ono; chikwoshia mpo iya ono; ephe ebo. Ebyila ono ta da ike kpofu iya l'ifu. Mkpi ono azuta iya tua; dzoo ya lulalula. To du onye duru ike nafuta iya ebyila ono l'ęka.
- ⁸Mkpi ono abya eshingabe; du igiri-igiri nshinu. Ike iya ono ahadelephu nshinu; mpo iya ono agbakwohu. Mpo ęno odo, ha nshinu abya efuchitakota l'ęke eze mpo lanu phu shi fua. Mpo ono ephe ęno afokahu uzi ęno ghatsua ifu l'uzo ęno ęke pherephere shitsua uzu ęno l'igwe ephe.
- ⁹A nonyaa; nwa mpo nshii odo abya akfukata le nanu l'ime ęno ophu. Mpo nshii ono anonyaa bya aha nshinu; vua tseru lashia uzu ohuda; vukwaaphu shia uzu ęnyanwu-ahata; bya etsoru uzu ali oma ono.
- ¹⁰Yo vua gbururu jeye yo jiko ndu no l'imigwe dupyabe; dukoshia igweligwe mkpokodo, no l'ime igwe; ephe abya adashia l'ogbodali; yo dzokota ephe pyakapyaka.
- ¹¹Yọ bya atu-lia onwiya; tu-lia onwiya; wo l'iya hawa nshinu l'o bu onye ishi iphe bu ndu ono. Yọ bya anyichata iya eja, eegwojeru iya mboku-mboku; bya emee ulo nsọ iya too rehe ire.
- ¹²E gude ke l'o kwefuru ikę chiru ikpoto ndu ono nu iya; bya ahafukwaaru iya phu eja, eegwoje mboku-mboku. Iphemiphe obule, oome l'ereru iya; e woru ire-lanu fua l'ali.
- ¹³To du iya bu; mu abya anua olu, onye ono, du nsọ ono. Yo gudekwadua okfu ekfu; onye nsọ odo asu iya: “?Aa-no-be ino-be agha; temanu yọ vua mbu aphù ono, i phukotaru ono; mbu k'ęja ono, e gwoje mboku-mboku ono, i phuru ono; mę ke

okwefu ikè, bụ iya kpataru iphe emebyishihu; mę k'ulo-nsọ, e woru haaru iya; mę le k'ikpoto ndu-a, aa-dzo pyakapyaka-a?"

14Yọ sụ mu: “Oo-nọ unu urenyashi; mę utsu ugbo ise l'ukporo iri ise; tẹmanu a bya emee ulo-nsọ ono yọ dụ nsọ ẹge o shi dühawa.”

Iphe, àphù Dáneḷu ono bụ

15Lę mube Dáneḷu nọ elekpelephu iphe ono, mu phuru lę mgbenya ono; l'ariḱpelephu ẹge mu e-me maru iphe iphe ono bụtsua; bę mu bya ele ęnya; Onye gbalęruphu l'ọ bụ nwoke evudowa mu l'ifu.

16Mu abya anụa olu onye nọ lę Ulayi tufu olu kua: “Gębureḷu-e; karu nwoke ono iphe iphe ono, ọ phuru ono bụ!”

17Yọ rutade ẹke ono, mu vudo ono; egvu abya mu l'ẹhu. Mu adaa kpube ifu. Yọ sụ mu: “Nwa ndiphe; iphe e-do mu ęnya bụ l'iphe ono, mu phuru ono kwa iphe e-me l'ikperazu.”

18Yo gudekwadua okfu ono l'ekfuru mu; oke mgbenya evuta mu; lę mu zę kpube ifu l'alị ono. Yọ bya ete mu; mee; mu egbeshi vudo evudo;

19Yọ bya asụ mu: “Mu abya ngu okfuru iphe e-me l'ifu; iphe e-me teke ẹhu e-ghu Nchileke oke eghughu; kę l'iphe-a, ị phukotaru-a bukwa iphe e-me teke a tųwaru atutu l'oge ikperazu.

20Ebyila mpo labụ ono, ị phuru ono bụ ndu, ọ bụ bụ eze ndu Mídiya yeḷe eze ndu Peshiya.

21Mkpi ono bụ eze ndu Gurisu b'ọ bụ. Gųgara gųgara mpo ono, nọtsua ya l'ishi ęnya ono; bę bụ eze k'ivuzọ.

22Mpo ęno ono, fuchitaru l'ẹke ono nanụ phụ swọfuru phụ bụ alị-eze ęno, e-mekochaa shi mbakeshi iya kfukatatsua; ọbule ike ẹphe ta ahakodu.

23“Ochichi ẹphe gvudelephu; teke iphe dụ ẹji ndu ono eme Nchileke eruwa l'ishi; ono bụ teke onye eze ọdo a-bya achilaha. Onye eze onanu; bę ifu a-dụ ọnwuu-ọnwuu. Yọ buru onye ẹ-te nweḷu iphe ekpu iya ẹka l'ifu.

24Yębedua e-nweru agburu-ẹhu nshinu; ọbu l'ę tọ bụdu ike k'ẹka iya; bę ọo-bụ. Iphe oo-mebyishikota a-dụ biribiri. Iphemiphe ọbule ono, oo-mekota ono; bę erekotaru iya. Oo-gbushikota ndu oke agadima unwoke; mę ndu, dųru Nchileke lę nsọ.

25Oo-me t'ugho ka nshinu; kua onwiya ọ-ka-ibe. Ọ bụ teke ẹphe a-riwa l'ę to nwehedu iphe e-me ẹphe; bę oo-gbushi madzụ l'igwe; bya arukota onwiya fųaru onye ono, bụ iya bụ ishi iphe bụ ndu ishi ono. Ee-mekochaa gbua yebedua. Obenu l'ę tọ bụdu madzụ e-gbu iya.

26“A bya l'àphù ono, ị phushiru lę nchi-ejihuje; mę lę nchi-abọhu ono; ọ kwa oswi-okfu. Ọlobu; kpuchilekwa iya phụ ekpuchi; kęle teke oo-me tekwaduduru etete.”

²⁷Ya ndono; ike agvụ mụbe Dánèlu. Yo mee iphe-ememe azụ mu; mu azụ iya ujiku olemole. Mu anonyakwaa bya egbeshi wata ojeru eze ozi, mu ejeru iya. Iphe ono, mu phukotaru ono anyia mu ishi edzu; ke l'o kariru madzụ aka amaru.

Dánèlu 9

Dánèlu ekfu anụ Nchileke

¹Yo be l'afa mbụ e meru Dariyosu Kuzakusesu, bụ onye Mede eze, achi ali-eze ndu Bábýilonu;

²mbụ l'afa, o dūberu achichi; be mụbe Dánèlu guru iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; yo doo mu enya; mbụ iphe Nnajiufu kfuru nū onye nkfuchiru iya ono, bụ Jeremáya le Jerúsalemu; be egbara a-kfụ ukporo afa eto l'afa iri.

³Ya ndono; mu byanụ aghaarū Nnajiufu, bụ Nchileke ifu bya ekfulahaa anụ iya; rolahaa ya; l'aswi aswiswi ekfu anụ iya; yee uwe-aphu; woru ntụ kpukposhi onwomu.

⁴Mu akpo-kua Ojejoje, bụ Nchileke mu; kfushiaru iya iphe dū eji mu; sū: “Nggube Nnajiufu, bụ Nchileke ha nshinu; dū biribiri; nggube onye, edobeje ogba-ndzū ngu; me n-yemobu ngu l'ehu ndu, yeru ngu obu, l'eme iphe i sūru t'e meje.

⁵Ayi meekwaru iphe dū eji; mbụ meswekotawa iphe. Ayi bụ ndu emenuka iphe dū eji; bukwaruphu ndu kwefuru ngu ikè. Ayi te emejehedu iphe i sūru t'e meje; mbụ; ayi te emejehedu ekemu i tūru.

⁶Ayi ta ngabeduru ndu ozi ngu phe nchi; mbụ ndu nkfuchiru ngu, gude epha ngu kfua nū ndu bụ eze ayi phe; ndu ishi ayi phe; nna ayi phe; me ndu ali ayi l'ephe ha.

⁷“Nnajiufu, i bụ onye doberu aka ndoo; obule ntanū owaa; be iphere jiru ayibe ndu Júda; me ndu Jerúsalemu; me le ndu Ízurelu l'ọ ha; me ndu ophu nọ eke teru enya; me le ndu ophu nọ ntse; me ndu notsua le mkpukpu, i tukatsuaru ayi nanū nanū ifu l'okfu l'ayi te ekwedu t'e gude ire ayi aka.

⁸Nggube Ojejoje; ayibedua; ayi le ndu eze ayi phe; ndu ishi ayi phe; me nna ayi phe; be iphere jikwaru ifu; ke l'ayi meswewaru ngu.

⁹Nnajiufu, bụ Nchileke ayi bụ onye aphuje imiko; bukwaruphu onye agujeru madzū nvu; m'o -ruhuduru ege ayi kwefuru iya ikè-wa.

¹⁰Ayi ta nuduru Ojejoje, bụ Nchileke okfu; ophu ayi te mee ekemu, o tūru ndu ozi iya, bụ ndu nkfuchiru iya; t'e meje.

¹¹Ndu Ízurelu kpamukpamu dakakotawaru ekemu ngu; bya aghawaru ngu azu; ephe jikaru onuru ngu okfu. “Oo ya kparu iphe onu, a tūru; me ikpe, e kperu; bya edee ya l'ekemu Mosisu, bụ nwozi Nchileke tuko buru iphe a byaberu ayi l'ishi; ke l'ayi meswewaru ngu.

¹²Iphe ono, e kfuru l'oo-me ayi ono; me ophu a sūru l'oo-me ndu ishi ayi phe; be mekotaakwaru ayi; ke l'i mewaru ndakfu adakfu ayi. E to nwebudua iphe e mejeru le mkpuli igwe owaa gba mgburumgburu, dū l'ọ bụ ophu e mewaru ndu Jerúsalemu.

¹³Ọ bụlephu ẹge e deru iya l'ekwo ekemu Mosisu bu ẹge o dakfutaru ayi; ophu ayi 'achodule-ẹ ẹge ayi e-me t'ayi le Ojejoje, bu Nchileke du le mma l'oha iphe du eji ayi emeebe; ngalahaa nchi l'iphe bu ire-lanu iya.

¹⁴Oo ya bu; Ojejoje te me mbekwa ome te ndakfu dakfu ayi; kele Ojejoje, bu Nchileke ayi; be emekotaje iphe o me yo du nhamunha; ophu ayi anuduru iya okfu.

¹⁵“Nta-a; nggube Nnajiufu, bu Nchileke ayi, bu onye gude okpehu dufuta ndibe ngu l'ali Ijiputu; mbu nggube onye meru; a maru epha ngu jeye ntanu owaa; ayi meswewaru; ayi mewaru iphe du eji.

¹⁶Nggube Nnajiufu: keshinu i bu onye emeje iphe vudo nhamunha; wenua pashia; nggu avu-buhuru ndu Jerusalemu ovuma; mbu mkpukpu ngu ono, bu ugvu ngu ono, du nsọ ono. Ejo iphe ayi meru; me ophu nna ayi phe meru mewaru ndu Jerusalemu; epe le ndibe ngu; epe aburu iphe ndu obutobu ayi gude eme iphe ochi.

¹⁷“Nta-a; Nchileke ayi; nua iphe mu ekfu anu ngu yele aroro, mube nwozi ngu arọ ngu. Byiko Ojejoje te eze-ulo ngu ono, daburu ochobo ono rua ngu ru l'ehu me l'ogvu epha ngu.

¹⁸Nggube Nchileke; gebe nchi; nua; nggu amusaa enya phukpodudunu ege mkpukpu ono, e ku epha ngu ono daburu ochobo. Iphe ayi gude arọ ngu iphe-a ta bukwa l'ayi bu ndu doberu eka ndoo; o kwa iphe o bu; be bu l'ii bu onye, aphunuka imiko.

¹⁹Nggube Nnajiufu; ngaberu nchi! Byiko Nnajiufu; gunuaru ayi nvu! Byiko Nnajiufu; i nuwaru; menua ukporo! Nggube Nchileke mu; be ejekwa ome mgbugbu m'ogvu ngu; kele mkpukpu ngu ono; me ndibe ngu ono; be bukwa epha ngu b'a guru epe!”

Ukporo idzu eto l'idzu iri

²⁰Teke ono, mu ekfu iphe mu ekfu anu Nchileke ono; mbu; mu akoshi iphe du eji, mu meru; me ophu ndibe ayi, bu ndu Izurelu meru ono; l'arọ Ojejoje, bu Nchileke mu l'okfu ehuru ugvu iya ono, bu ugvu nsọ ono;

²¹be gudekwadua iphe ono anu Nchileke; Geburelu, bu nwoke, mu phujehawaru l'aphu aburu pherekete byakfuta mu. Teke o byaru bu l'urenyashi l'oge teke aagwaje Nchileke l'urenyashi.

²²Yo bya ekfuru mu su mu agha: “Danelu; iphe mu byaru bukwa te mu mee t'enya rua ngu l'iphe; iphe edoo ngu enya.

²³Ọ kwaru teke ono, i wataru okfu anu Nchileke ono; be Nchileke meru ngu iphe i suru t'o meeru ngu, bu iya; be ya byaru ngu ekfuru; ke l'i bu onye aakwabe ugvu nshinu. Oo ya bu; t'i rikwaa ozi-a ariri; yo dokwa ngu phu enya; mbu aphu ono:

²⁴“Ukporo idzu eto l'idzu iri b'a nuru ndibe ngu yele mkpukpu ngu ono, du nsọ ono t'ephe haa ome ejo iphe; sefu eka l'iphe du eji. A goshia iphe du eji, epe meshiru; epe awata odobe eka ndoo ophu a-no gbururu jeye le gbururu; ek'ophu aphu yele okfuchiru Nchileke a-buru iphe geru egeru. Teke e metsuaru; a bya awu-kwazi manu l'eze-ulo Nchileke odo.

²⁵“Owaa iphe ìi-maru; to dokwa ngu ɛnya: Shita teke ono, a t̄uru ekemu t'e mee Jerúsalemu t'ò d̄u ɛge ọ d̄uhawa ono; mb̄u t'a kp̄u-kwazi iya jeye teke onye, a f̄otaru t'ò buru onye ishi a-bya; a-d̄u idzu ɛsaa. Ụkporo idzu ɛto l'idzu ɛbo; b̄e e-gude kp̄u-kwazi iya; kp̄ua ya; yo nweru mkporo ɛno; ogologo iya ȳele uswe iya a-hako. A bya egude ụpho-mkpuma kp̄u-pheta iya mgburumgburu; ọbu l'ò buwaru l'oge iphe-ɛhuka; b̄e aa-kp̄u iya.

²⁶Teke ụkporo idzu ɛto l'idzu ɛbo gv̄uleruphu; b̄e ee-gbu onye ono, b̄u iya; b'a f̄otaru ono; to nwehe iphe ọ t̄okfu ɛka. Ndibe onye ishi ono, a-bya n̄u ono; a-bya emebyishia mkp̄ukpu ono ȳele Ụlo-ɛkwà-d̄u-ns̄o ono. Oge ikperazu ono a-bya l'ò b̄u utso. Ọgu a-n̄odu ada jeye l'ikperazu; mb̄u ọburu kp̄urupyata b'a achi-buwaru dobe.

²⁷Oo-gude oge lan̄u mee; ndz̄u, ȳele igweligwe madz̄u gbaru egeru egeru. Obenu l'o - rulephu nkere-ɛbo oge ɛsaa ono; yo buchia k'ogwa iphe; m̄e ọchi ɛja. Onye mmebyi a-bya bya eworu ɛjo ahuma dobe gbururu jeye teke ee-mebyishi iya kpamu, b̄u iya b̄u iphe a chi-buru l'ee-mekochaa mee onye mmebyi ono.”

Dánelu 10

Dánelu aph̄u ojozi-imigwe l'aph̄u

¹Yo be l'afa, kwe Sáyirosu afa ɛto, ọ d̄ube buru eze ndu Peshiya; Dánelu aph̄ua àph̄u. Dánelu ono b̄u iya b̄u onye ọphu e shi ekuje Beluteshaza. Iphe ono, ọ phuru l'aph̄u ono b̄u iphe e-me ememe bya aburu iphe ekoshi l'ogu a-n̄o. E meru t'ozì ono, e zi iya ono do ya ɛnya l'aph̄u ono.

²L̄e teke ono; b̄e mub̄e Dánelu ḡukotaleruphu aph̄u idzu ɛto.

³Ọphu mu erijedu ụdu nri, ḡuru mu n̄u. Ọphu mu atadu an̄u; mu te tsubua m̄e ọnu; ọphu mu ewotadu man̄u-ajiji j̄ia l'ɛhu; gbururu jeye idzu ɛto ono agv̄u.

⁴Yo be l'onwa mb̄u d̄u l'ụkporo abal̄i l'abal̄i ɛno; mu evudo l'iku eze ɛnyimu ono, b̄u Ẹnyimu Táyigirisu.

⁵Mu abya ele ɛnya nwoke ọbu evudowa mu l'ifu; yee uwe ọcha; gude akp̄o-buleti, e gude mkp̄ola-ododo, ama ntumatu mee kebuta uwe iya ono l'ukfu mgburumgburu.

⁶Akp̄o ɛhu iya ákwò m̄urumuru l'ò b̄u mkpuma k̄ir̄is̄òl̄àyit̄ù; ifu l'egbu iya m̄eremu m̄eremu l'òbu ebemu-igwe; ɛnya l'ekekota iya vaa vaa l'òbu itsu-ọku; oshi-ɛka iya ȳele oshi-ọkpa iya am̄utsua ḡegege l'ò b̄u ope, e furu igbedere; olu iya l'aha l'òbu olu mkporo-ọha.

⁷Ọ b̄u mub̄e, Dánelu nwenkinyi mu; b̄e phuru àph̄u ono. Unwoke, mu l'ephe n̄o ta aph̄ukwa iya. Obenu l'eke ono tehuru kf̄ukakfuka; ɛphe agbakashīhu; je edomishia onw̄ephe.

⁸Ẹphe agbakashīhu; ha mu nwenkinyi mu; mu aph̄ubekpelephu ɛnya l'oke àph̄u ono, mu aph̄u ono. To nwehe ụvo, n̄okwadu mu n̄u; ifu anwakputa mu l'òbu odzu; ike agv̄u mu.

⁹Mu abya anụa ẹke o kfulu okfu nū mu. Mu anganyaa nchị l'okfu iya ono; oke mgbenya evuta mu l'ẹke ono, mu kpuberu ifu l'alị ono.

¹⁰A bya edenyi mu ẹka; kulia mu gvube; ẹka mu ẹphe ẹbo anmakota mu jijiji; ikpere afukota mu nenene.

¹¹Yọ sụ mu: “Dánelu; mụbe onye aakwabẹ ugvu, ha nshinu; gebekwa nchị ọhuma; nụa okfu, ya abya mu ekfuru; mu egbeshi vudo evudo; ke l'e ziwaru tẹ ya byakfuta mu.” Yo kfutsuaru ẹge ono; mu egbeshi vudo evudo; fukota nenene.

¹²Ya ndono; yọ sụ mu: “Ba atsukwa egvu Dánelu; kele Keshinu mbọku mbụ ono, i woru okpoma ngu ghebe onu t'i mụta iphe; bya ewozitakpo onwongu alị l'ifu Nchileke ngu; b'a nuru olu ngu; yọ buru k'okfu ngu ono; bẹ mu gude bya.

¹³Obenu l'onye ishi alị-eze ndu Peshiya kechiru mu ụzo ukporo abalị l'abalị lanu. Tọ dụ iya bụ; Mányikelu, yi l'onye lanu l'ime ndu ishi abyatashiaru mu ogbaru mkpu; ke l'onye eze ndu Peshiya ono seguderu mu l'ẹka ono.

¹⁴Nta-a; bẹ mu byaru tẹ mu kfuaru ngu iphe e-me ndu nke ngu l'uzo ifu; ke l'aphụ ono bụ oge, nọ l'ifu; bẹ oo-me.”

¹⁵Teke ono, o kfulu mu iphe ono; bẹ mu woru ifu tsee l'alị; nọdukpelephu nwanggijingiji.

¹⁶Ya ndono; iphe gbaleruphu ugbugba nwoke abya edenyi mu ẹka l'ugbonu. Mu ekpuha onu; wata okfu okfu. Mu asụ onye ono, vudo mu l'ifu ono: “Onye nwe mu nū; àphụ-wa, mu phuru-a; bẹ eyekwa mu egvu. Nta-a b'ẹ tọ duhekwa ike, nọkwadu mu nū.

¹⁷Onye nwe mu nū;?nanu ẹge mụbe nwozi ngu e-shi bya awata okfu okfu anu ngu? Uvo ta nọhekwa mu; ike ta duhe mu k'otu ume.”

¹⁸Tọ dụ iya bụ; iphe ono, gbaru l'ọ bụ nwoke ono abyakwa bya ebyia mu ẹka ọdo; mu abya arikota meji.

¹⁹Yọ sụ mu: “Ba atsukwa egvu; nggube amadu, aakwabẹ ugvu, ha nshinu. T'ehu dukwa ngu agu! Shihu ike nta-a! Shihu ike!” Yo kfutsulephu okfu ono nū mu; ike abya adu mu; mu asụ iya: “Onye nwe mu nū; kfuaru iphe iikfu; keshinu i mewaru tẹ ike dụ mu.”

²⁰Ya ndono; yọ bya aji mu: “?Mu maru iphe kparu iphe ya byakfutaru mu? Ya a-lata l'ifu-a tẹ yele onye ishi ndu Peshiya ku-gba iya. Ya -wofutsua onye onanu; bẹ onye ishi ke ndu Girisu a-bya.

²¹Ọ bụ lẹ ya e-vuru ụzo kaoduru mu iphe e deru l'ekwo ire-lanu ono. E to nwekwa onye ọdo, yetaru iya ẹka tẹ ya mekputa ẹphe; a gufu Mányikelu, bụ onye ishi nk'unu.”

Dánelu 11

¹Tọ dụ iya bụ; yo be l'afa mbu, Dariyosu, bụ onye Mídiya wataru obu eze; mu abya ekerebe gbaaru iya mkpu; gbochia ya t'ẹ b'ọ dụ iphe e-me iya nū.

Eze ndu ọhuda; mę kę ndu isheli

- ²“Nta-a; bę mu e-*kfuru* ngu iya tororo: Ọ phọdukwaru ndu eze ẹto, e-mekochaa lufuta lę Peshiya. K'eno ya a-kwatakpo ka ndu ọphu l'ẹphe ha onweru iphe. Oo-shi l'ẹku iya ono nwee ike. Yo shi l'ike ono kpalia onyemonye ọbule t'ẹphe tso alị-eze ndu Girisu okfu.
- ³Ono teke onye eze, nweru agburu-ẹhu a-lufuta, bu onye a-nọdu achi ike ike. Yo buru iphe du iya mma; bę ọo-nọdu emeje.
- ⁴Ọ -lufutalephu ono; a bya eworu alị-eze iya ono chikpoo; woru iya kee l'uzo ẹke, pherephere shi l'igwe makahu ẹno eshije abya. Ẹ tọ dudu awa iya, ọo-laru; ọphu o nwehedu ike ẹge ono, o shi nweru ono; kę l'alị-eze iya ono b'a nafuwaru nu ndu ọdo.
- ⁵“Eze ndu ọhuda; bę ike a-nọ; ọbule onye lanu lę ndu ishi soja iya e-mekochaa ka iya ike. Onye onanu; bę ee-gude ike ike achi alị-eze nk'ia.
- ⁶A nọlephu nwafa olemole; bę ẹphe a-bya agbaa ndzu. Ada-eze ndu ọhuda a-lakfu eze ndu isheli; je aluru iya; k'ọphu oo-mee t'ẹphe du lę mma. Ọle ndzu ono, ẹphe gbaru ono e-gbukahu. Teke ono; bę aa-kponyi nwanyi ono ẹnya; kpo-nyia ndu shi l'ufu-eze duru iya laa nji; kpo-nyia nna iya; mę nji iya.
- ⁷“Ọ bu onye shi l'ufu ẹphe e-mekochaa bya anọdu l'ozori nwanyi ono. Onye ono e-tso ndu soja eze ndu isheli ọgu; nabaru iya ẹka; baa l'a-gbabe-a-dzuru eze; nu ẹphe anunu.
- ⁸Ọo-natakota ẹphe agwa ẹphe yele ntekpe, ẹphe gude igwe kpushia; mękpo iphe vu oke aswa, bu mkpola-ọcha; mę mkpola-ododo b'e gude meshia ya; chitakota iya lashia Ijiputu. Ọo-ha eze ndu isheli afa olemole; to nwe iphe o me iya.
- ⁹Ono teke eze ndu isheli e-je alua ndu ọhuda. Obenu l'o megee; latashia azu l'alị iya.
- ¹⁰Unwu iya a-bya arukota ẹhu k'ogu. Ẹphe a-bya ekukoo eruteru ndu soja, bu ndu a-nọdu enwu nyiku-nyiku l'ọbu utso. Ẹphe a-lu ọgu ono; lu-rua ya a-gbabe-a-dzuru eze ndu ọhuda.
- ¹¹“Ọ bu teke ono; bę eze ndu ọhuda a-vu-lihu; dzoru garamugaramu je je etso eze ndu isheli ọgu. Eze ndu isheli ono a-bya edzukobe ndu soja k'ogu; ọbule aa-lu-gbu iya.
- ¹²Teke e rutaleruphu ikpoto ndu soja ono; eze ndu ọhuda egude iya kulahaa onwiya. Ọo-bya egbushia unukurunu unu ndu soja; ọbule ẹ tọ budu iya e-me iya t'ọ buwaruru onye ike katsua.
- ¹³Kę l'eze ndu isheli a-la je edzukobe ndu soja ọdo, a-kwata ka kę ivuzo phu nshinu. A -nọlephu igweligwe afa; bę ọo-bya ọgu ọdo; chiru ndu soja, kwatakpo ọswa ha l'igwe; gude ngwa-ọgu ọhuma ọhuma.
- ¹⁴“Oge teke ono; bę aa-du l'igwe tso eze ndu ọhuda ọgu. Ọdo bu lę ndibe unu ndu ọphu emeje ẹhuka e-kwefuru iya ikẹ; ẹphe eshi ẹge ono mee; ọphụ ono avua. Ọbule ẹphe te emekputakwa.

15Teke ono; bẹ eze ndu isheli a-bya akpua ose-ogu; gude kee ogu; je aluta mkpukpu, e gude okpo-mgbinyiku upho-mkpuma kpụ-pheta mgburumgburu. Ike ta a-duhedu ndu soja ke ndu ohuda t'ephe nwuphu ephe azu; mbu le ndu soja ephe, katsua olushi ogu ike te e-nwedu uvo oo-gude gbaberu ephe.

16Ohogu ono a-nodulephu eme ege du iya mma. E to dudu onye a-du ike agbaberu ephe. Oo-woru onwiya see l'ali, du mma ono; temanu yo nwekwaphu ike oo-gude mebyishia ya.

17Iphe oo-no kerere le phururu iya bu ege e-me t'o gude ike, o gude nodu l'ali-eze iya l'o ha gude bahu. Ephe l'eze ndu ohuda abyakwa atugba nanu. Oo-bya eke iya ada iya k'ophu oo-shi l'eke ono lua ali-eze iya ono; obule idzu, o chi ono te e-reduru iya; ophu o dudu eka, ooyeru iya.

18O bu teke ono; bẹ oo-bya aburu ke yele ndu butsua l'iku eze enyimu; lua ephe luta ndu ha igweligwe. Obenu l'oo onye ishi soja lanu e-mekochaa buchua iphe-iphere ono, oome madzu ono; bya emee t'iphe-iphere ono, oome madzu ono ghaa aghagha byakfuta iya.

19Owaa megee; bẹ oo-lashi azu jekfushia, a kpuru mkpukpu iya; yo buru okpo-mgbinyiku; o bu l'oo-vukota iphe; daa; daphuhu.

20“Onye a-nodu ozori iya a-bya eye onye ana akiriko; t'o je anakoo ndu ali-eze ono eku ephe. A -nolephu nwafa olemole eegbua yebedua. Obenu l'e tee gbukwa iya l'ovuma; ophu o bukwa teke aalu ogu.

21“Onye odo, bu onye a-nodu ozori iya a-buru onye e ta gubedu iphe; mbu onye e ta kwabedu iya ugvu, gbaru onye eze. Oo-lu ali-eze ono alulu teke ndu bu iya nu tuzoleruphu onwephe ehu. Oo-gude eregede nata ali-eze ono.

22Ndu soja, a-buru iya bii l'ifu; bẹ ee-rufu; ephe l'onye bu onye ishi ogba-ndzu.

23Ephe gbatsulephu ndzu ono; bẹ oo-gbaru iya eregede; gude nwa ndu e-ta abadu ishi buru onye ike.

24Teke obodo, katsua onweru iphe notsua l'e to dudu onye e-meghe ephe iphe bu teke oo-nyibata le mkpukpu ono bya alua mkpukpu ephe. Ono teke oo-me iphe nna iya oche phe ta dudu ike mee; mbu me mee ophu ochechoroche iya ephe ta adubudua ike mee. Oo-woru iphe o lutaru l'ogu; mbu iphe o gwokoru l'ogu keeru ndu ephe l'iya yi. Oo-pya idzu ege o-me luta eke ono ephe kpuru yo buru okpo-mgbinyiku ono. Obenu l'e to nwedu eke oo-no-bebe.

25“Oo-gude ndu soja, du egvu; kpalia agburu-ehu iya. Yo shi iya richia okpoma je etso eze ndu ohuda ogu. Eze ndu ohuda egude ndu soja, du egvu; ike anodu ephe byaru iya ogu. Obenu l'e too dudu ike keru okpa. Mkpata iya aburu ejo idzu ono, a pyaru iya ono.

26Mbu l'oo ndu eri nri-eze a-nodu e-se ege ephe eme gbua ya; mbu le ndu soja iya; bẹ ee-rufu; igweligwe ndu; bẹ ee-gbushi l'ogu.

²⁷Ndu eze labu ono e-gude ejo oriri nodu l'okpokoro lanu l'ede onwephe edede; obule e to dudu ophu e-nweru ishi; ke l'oge a turu; be abyakwaduru abya abyabya.

²⁸Eze ndu isheli e-gude eku, ha nshinu lata azu l'ali nk'iya. Obenu l'iphe oo-nodu ari bu ege ya e-shi mebyia ogba-ndzu ono, du nsu ono. Oo-mekochaa mee ya iphe o tuberu; temanu yo lade ali iya.

²⁹“Oge teke ono, a turu ono -ruleruphu; be oo-jekwaphu je alua ali ohuda odo. Obule e to buhedu ege o du l'odungu; be oo-du l'akpa iya-a.

³⁰Ishi iya aburu le ndu Kitimu e-gude ugbo-mini byaru iya ugu. Oo-me; meji atofu iya. Yo ghaa ifu lashia azu; je eworu ehu-eghughu iya tufuru ogba-ndzu ono, du nsu ono. Oo-lata azu bya emee ndu suru l'ephe ta yihedu l'ogba-ndzu ono, du nsu ono ohuma.

³¹“Ndu soja iya a-wu-lihu; merushia eze-ulo Nchileke; merushia a-gbabe-a-dzuru ono. Ephe e-buchi eja ono, aachijeru Nchileke mboku-mboku ono; woru ejo akpamara o-la-l'iyi dobe.

³²Oo-gude okfu-eregede merushia ndu ophu mebyiwaru ogba-ndzu ono; obenu le ndu bu Nchileke; be ephe ma; be e-kweru ephe ikpokponyi.

³³“Ndu maru iphe a-kpo-ziru igweligwe madzu iphe. Obenu l'o nweru ndu e -mekochaa gbushia egbugbu; nweru ndu ophu a-kpo oku; nweru ndu ophu aa-kpu le ndzu; nweru ndu ophu aa-kwa iphe ephe l'okwata.

³⁴Ephe -daa b'a gbaru-a ephe mkpu obule o bu nwanshii; igweligwe madzu e-gude ugho l'etso ephe.

³⁵Ndu ono, bu ndu maru iphe ono; be ukfu a-hakwaru-a kpo; k'ophu aa-hu ephe ahuhu t'ephe gbufu duebe mma; mee ephe t'e b'o du ekworo a-no ephe l'ehu gbururu jeye le teke ikperazu; kele teke ikperazu ono a-byakwa le teke a tuberu.

Eze, ekutse onwiya

³⁶“Eze ono a-nodu emelephu iphe du iya mma. Oo-nodu atuli onwiya; mee onwiya te ya kakota iphe bu agwa l'o ha; l'ekfukwaphu iphe, nchi ta nubudua gude ekfubushi Nchileke ophu bu iya nwe agwa l'o ha. Iphe oome a-nodu agaru iya jeye teke oke ehu-eghughu Nchileke ono a-furu iya. Ishi iya aburu l'iphe a tuberu; be mefutaje nu.

³⁷E to nwedu iphe oo-gube agwa, shitsua le nna iya oche phe; to nwe iphe oo-gube agwa onanu, unwanyi yeru obu ono. Ophu o dudu agwa, o byaru bya agube iphe le phuu. Iphe oo-gbe mechia bu l'oo-me onwiya te ya kakota iphe bu agwa ono l'o ha.

³⁸Agwa ndu ophu oo-nodu akwabe ugu bu agwa ndu ophu notsua l'eke aakputusaru; yo buru okpo-mgbinyiku; me agwa, nna iya oche phe ta mabudua. O bu agwa ndu onanu; be oo-gude mkpola-ododo; mkpola-ocha; mkpuma, vugbaa oke aswa; me iphe odo eretsua ire l'akwabe ugu.

³⁹Mgbodo, mkpukpu kpuru yo katsukpo oshihu ike; be oo-gude agwa ndu ohodo tso ogu. Ndu guberu iya iphe; be oo-kwabeje ugvu, ha nshinu. Oo-me ephe ndu a-nodu achi ndu ha igweligwe. Oo-keshiru ephe ali; ephe akfua ugwo iya.

⁴⁰“Oge ono gvulephu; be eze ndu ohuda e-tso iya ogu; eze ndu isheli edelihu chita ugbo-inya iya; me ndu agba l'inya; metsua ugbo-mini fuaru iya. Oo-kpawokota igweligwe mkpukpu akpawo; kpokota ephe ubamu l'o bu utso.

⁴¹Ali-oma ono; be oo-kpawokota akpawo. Mkpukpu, du igweligwe; be oo-lu-gbukota; obenu le Edomu yele Moabu; me le ndu achi ndu Amonu; be aa-dzofu iya l'eka.

⁴²Oo-nodu achi mba, ha igweligwe; ophu ndu Ijiputu 'anahukwa iya.

⁴³Oo-natatsua ndu Ijiputu eku mkpola-ododo yele mkpola-ocha ephe; mekpophemiphe obule, ephe nweru enweru. Oo-ka ndu Libiya yele ndu Itiyopiya ekuku.

⁴⁴Obenu le teke o nonyawaru; wata onu iruku iphe ada l'uzo enyanwu-ahata; me ophu ada l'uzo isheli; be iphe a-du iya biribiri. Teke ono; be oo-gbeshi; gude ike jeshia ogbu ndiphe pyaapya; mbu selahaa t'a gv.

⁴⁵Eka, oo-je anmabe ulo-ekwa eze iya bu le mgbaku oke eze enyimu yele oke ugvu ono, du ugvu l'enya bya adu nsu ono. Obenu l'ee-mekochaa nke iya agvu; ophu o dukwa onye bya agbaru iya mkpu.

Danelu 12

Oge ikperazu

¹“Teke ono; be Mayikelu, bu eze ndu ishi, bu iya no swiru ndibe unu a-bya angu-lia. Teke ono a-buru teke oke iphe-ehuka a-no; mbu egbe iphe-ehuka ophu ta anobudua keshinu iphe bu mbakeshi futaru jeye teke ono. Obenu le teke o gbaru; be ndibe unu; mbu iphe bu onye a phuru, e deru epha iya l'ekwo ono; be aa-dzofutakwaa.

²Igweligwe ndu lawaru l'ali; be e-tetatsu. O nweru ndu ophu e-teta nodu ndzu gbururu jeye le tutu yoyo; ndu e-teta eteta iphere buru ndu aa-nodu aso nsu jeye tutu yoyo.

³Ndu maru iphe a-nodu acha biribiri l'o bu akpamigwe. Ndu kpo-ziru igweligwe madzu uzo; ephe aburu ndu doberu eka ndoo a-nodu eke pamupamu l'o bu mkpokpodo jeye le tutu yoyo.

⁴Olobu; nggubedua, bu Danelu; kpuchikwaa iphe e deru l'ekwo-a ekpuchi; woru iphe-ohubama mee ya; t'o nodu gbururu jeye l'oge ikperazu. Igweligwe e-tsoru ekemeke aghaphe achu ege ephe e-me kabaa omaru iphe.”

⁵Tu du iya bu; mube Danelu ejeshia ole enya; a duwa ebo vudo mu l'ifu. Onye lanu vudo l'iku enyimu eka iya owaa; onye ophu l'iku enyimu ono l'azu iya ophu.

⁶Onye lanu l'ime ephe atufu onu su nwoke, yeru uwe ocha, vudo l'eli mini l'enyimu ono: “?Nanu ege aa-no-bebe; temanu iphe biribiri ono emee?”

⁷Nwoke ono, yeru uwe ọcha ono, vudo l'eli mini l'enyimu ono abya achilia ẹka-utara iya; me ẹka-ibyita iya imeli. Mu anua ẹke o gude onye ono, a-no gbururu jeye le gbururu ono ribua: “L'a -nolephu afa ẹto l'ugvu iya, be ee-me te ike gvụ ndu du nsọ kpmukpamu. Ono teke iphemiphe ọbule ee-medzu.”

⁸Mu anukwaa iphe o kfulu-o; ọbule e to dodu mu ọnya. Mu aji iya: “Onye nwe mu nu;?bukpoo ngunu a-bu ishi iphemiphe ọbule ono?”

⁹Yọ sọ: “Je iphe iije Dánelu; ke l'okfu ono; b'e mechiru emechi. E wowaru iphe-ohubama mee ya ege o noo jeye le teke ikperazu.

¹⁰Igweligwe madzu; be ee-mekwa; ephe egbuchafu; mee ephe; ephe te nwe ekworo; buru ndu a huru; ephe ewechahu ewechahu. Obenu le ndu eme ejo iphe a-nodulekwaa eme iya l'eje. Ndu onanu b'e too dodu ọnya; obenu le ndu maru iphe; be oo-doo ọnya ohuma.

¹¹“Tsube teke ono, e buchiru ọgwa Nchileke mboku-mboku; bya eworu ahuma, akpata ọla l'iyi dobe ono bu iphe o nowaru bu unu abali ẹto l'ukporo abali ẹno l'abali iri.

¹²Onu-oma bu ke onye taru nshi; no-rua unu abali ẹto l'ukporo abali ishingu l'abali iri l'ise ono.

¹³“O -buru ke nggubedua; jeru iphe iije gbururu jeye l'afa nka-ezekuna nke ngu. Teke ono; be ii-gbeshi bya anata obunggo, gbaru ngu nu.”

Hosáya

Hosáya 1

¹Ọwaa okfu, Ojejoje kfulu Hosáya Beri. Teke o kfulu iya ẹya bụ teke Uzáya; Jótamu; Éhazu; Hezekáya bụtsua eze; chíà ndu Júda; mękwaphu teke Jeróbuwamu Jehowashi bụ eze; chíà ndu Ízurelu.

Nyee Hosáya yẹle ụnwu iya

²Teke Ojejoje wataru ogude Hosáya ekfu okfu b'ọ sụru iya: “Tugbua je alua nwanyi okpara; nggu amushia unwegirima, bụ ndu ọdo yeshiru ime ẹphe; kele ndu alị-a agbakọta okpara; shiwa ẹge ono lufu mu l'ẹka.”

³Ya ndono; yọ tugbua je alua nwanyi, eeku Goma, bụ nwatibe Dibilemu. Yọ bya atsuta ime; mụaru iya nwata nwoke.

⁴Ojejoje asụ Hosáya: “Iphe ịi-gụ iya bụ Jézerilu; ke l'ẹ ta anọdu ọphu baru ishi; ya agwata ọnu-ulo Jéhu ụgwo ọchi ndu ẹphe gbushiru le nsuda Jézerilu. Ya e-chikpokwaphu alị-eze ndu Ízurelu.

⁵Mbọku ono; be ya a-nọdu le nsuda Jézerilu gbajishia akfu ndu Ízurelu.”

⁶Tọ dụ iya bụ; Goma abya atsuta ime ọdo; mụa nwanyi. Ojejoje asụ Hosáya: “Gua ya Loruhama. Ishi iya aburu le mu ta aphuheduru ndu Ízurelu obu-imiko; mu ta aguhuru ẹphe nvu ọdo.

⁷Ndu mu a-phuru imiko bụ ndu ọnu-ulo Júda. Mu te egudedu akfu; mu te egude ogu-mbeke adzo ẹphe. Mu te egudekwa ọgu-igba; mu te egude inya-ọgu; m'ọ kwanu ndu agba iya nọ dzọ ẹphe. Onye e-me iya nọ kwa Nnajiufu, bụ Nchileke.”

⁸Ya ndono; yo heghelephu Loruhama; mbu Goma; bya atsuta ime; mụa nwata nwoke ọdo.

⁹Ojejoje asụ Hosáya: “Iphe ịi-gụ iya bụ Lowami; ke l'unu ta buhedu ndibe iya; ya ta buhe Nchileke unu.”

Ndu Ízurelu alaphu azu l'ọnodu ẹphe

¹⁰“Obenu l'e -metsua; be ndu Ízurelu a-dukwa igwe l'ọ bụ eveve mgbogidi eze ẹnyimu, ẹ ta amaghedu ẹge ẹra iya beru; ọphu a gutadu iya aguta. O kwa l'ẹke, a nọdu; sụ ẹphe: ‘L'ẹphe ta bụdu ndibe iya’; be aa-nodukwaphu kua ẹphe ‘unwu Nchileke, nọ ndzu.’

¹¹Aa-bya emee te ndu Júda ẹphe le ndu Ízurelu tugbabe buru nanu ọdo; ẹphe afoa onye lanu, a-buru ishi ẹphe; ẹphe eshi l'alị ono lakota; kele mbọku Jézerilu ono a-du biribiri.

Hosáya 2

¹“Unu kua unwunne unu ndu k'unwoke ‘ndibe mube Ojejoje.’ Unu ekua unwunne unu ndu k'unwanyi ‘ndu, mu yeru obu.’

Ízurelu eri ogori l'òbu Goma

- ²“Baaru nne ngu mba; baaru iya mba; ke l'è tò buhedu nyee ya; ophu ya abuhedu nji iya. T'ò haa umere nwanyi okpara ono, nò iya l'ifu ono; yò hakwaaphu umere ogori ono, jiru iya nggudunggu ejiji ono!
- ³Odumeka; be ya e-mekwa iya t'ò gbaru otu; ege o gba iya mboku, a muru iya. Ya emee ya; yò daburu swanmangu l'ò bu echi-egu alì okponku; kpò-gbua ya l'egu mini.
- ⁴Ya ta abyadu bya aphuru unwegirima iya imiko; ke l'ephe bu unwegirima, a gbataru l'okpara.
- ⁵Nne ephe gbaru okpara; k'ophu bu l'ege o gude tsuta ime ephe; be iphere iya du. O suru le ya a-gbatsoru ndu ephe l'iya awuko enyishi mini, bu ndu bu ephe anu iya nri; anu iya mini; anu iya eji-aturu; anu iya ekwa-ocha; anu iya manu yele mee, ya aanguje.
- ⁶Mbu; yebe Ojejoje e-woru ogarama-mbo to-chishiaru iya uzo. Ya e-gude uphokpuma kpu-pheta iya mgburumburu ege e-to phudu uzo, oo-shi.
- ⁷Oo-nodu agba agbakfu ndu ono yele iya awuko enyishi mini ono; obu l'è too duhedu ike ebyipyabe ephe. Oo-cho ephe; too phu ephe. O bu teke ono; be oo-su te ya bya alaphu azu le ke nji iya; kele teke ono shi kakwaru iya le mma male nta-a.
- ⁸E to gbe madu l'ò bu yebe Ojejoje meru yo nweru ereshi; me mee; owaa manu olivu; bukwaruphu yebedua veru iya mkpola-ocha; me mkpola-ododo ono, o gudephu l'agwa Balu ono.
- ⁹O ya kparu iphe ya a-nata iya witu iya teke o charu; nata iya mee ophungu iya teke o buwa ikpe-onyingu; naphuta iya eji-aturu iya azu; nata iya ekwa-ocha iya, ya cheru iya t'e b'ò gba otu.
- ¹⁰Nta-a; be ya agbabe iya otu l'ifu ndu yele iya awuko enyishi mini; to du onye adu ike nafu mu iya l'eka.
- ¹¹Iphe bu eswe-iphe oogbaje; be ya e-buchikota; mbu iphe bu aji, oogbakotaje afa l'afa; mekpò Aji Onwa Ophungu, oogbaje; me aji mboku otu-ume, oogbaje; mbu iphe bukpo eswe-iphe ono, oogbakotaje ono, gekotaru egeru ono.
- ¹²Mu e-mebyishi vayinu iya; mebyishia oshi figu iya, bu iphe ono, o suru le ndu ephe l'iya awuko enyishi mini nuru iya ono. Ya e-me egu ono t'ò buru urukuma egbudu; oo-bu anegu-egbudu, bu l'egbudu e-ri iphe ono, a koru iya ono.
- ¹³Iphe bu mboku ono, o kporu Balu insensu oku ono; be ya a-hukota iya ahuhù iya. Je akpaa le mboku, o gude iphe-nchi; me mgbubu kwaa onwiya ngwa kfu-tsoru ndu ephe l'iya awuka enyishi mini; zahaa yebe Ojejoje.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

N-yemobu Ojejoje l'èke ndibe iya nò

- ¹⁴“Mbu le nta-a; be ya abyawa iya edeta defu; ya e-deru iya deba l'echi-egu je erobe ehu erobe kfuaru iya okfu.

¹⁵Ọ bụ ẹke ono; bẹ ya a-nụ-phu iya mgbo vayinu iya azu. Ya emee tẹ nsuda Akọru buru ẹke obu a-nọ iya. Ọ bụ l'ẹke ono; bẹ ọo-nọdu kweta nke mu ẹge o shi kweta iya teke ọ bụ nwamgboko; mbụ ẹge ono, o meru mbọku ono, o shi Íjiputu lufuta ono.

¹⁶“O -rua mbọku ono; bẹ ii-ku yẹbe Ojejoje nji ngu. E tji kuhedu iya Bálu ngu.

¹⁷Ya e-me t'ẹpha Bálu be eshihe ngu l'ọnu lufuta ọdo; ọphu iikpo-vuhedu iya l'ẹnwa ọdo.

¹⁸“O -rua mbọku ono; bẹ ya a-gbaru ẹphe ndzụ; ẹphe l'anẹgu-ẹgbudu; unwenu, ẹphe l'eli; mẹ anụ, akpụ l'ẹpho. Ya e-wofuru ẹphe ọgu; wofu akfụ; wofu ogu-mbeke l'alị ono; k'ọphu obu e-ru ẹphe alị; ẹphe ta atsuhe egvu teke ẹphe laru l'ulo.

¹⁹“Ya a-lụ ngu jeye lẹ gbururu jeye. Ya e-gude odobe-ẹka-ndoo; mẹ ikpe, dọ maa lua ngu. Ya egude n-yemobu; mẹ obu-imiko lua ngu.

²⁰Ya e-gude ire-lanụ l'alụ ngu; nggu eshiwa iya rụ maru mubẹ Ojejoje.”

²¹Ojejoje sụru: “Lẹ mbọku ono; bẹ ya a-za akpamigwe oku; akpamigwe aza mgboko oku nk'iya.

²²Mgboko azakwanu iphe, e meberu l'alị oku; za iya mẹe ọphungu; za iya manụ. Ẹphebedua azakwanu iya ndu Jézerilu.

²³Ya e-me t'ẹphe nguru anguru l'alị ono; buru ndibe iya. Ndu ono, ya shi sụ lẹ ya ta 'aphuduru imiko ono; bẹ ya a-phuru imiko. Ndu ono, ya shi sụ l'ẹphe ta bụdu ndibe iya ono; bẹ ya a-sụ l'ẹphe bụ ndibe iya. Ẹphebedua a-sụkwanu lẹ ya bụwa Nchileke ẹphe.”

Hosáya 3

Hosáya yẹle nyee ya ekpeshi

¹Tọ dọ iya bụ; Ojejoje asụ mu: “Tẹ mu je emee tẹ nyee mu maru lẹ mu yewaru iya obu ọdo. E gudekwaru l'onye ọdo yeru iya obu; yoo ri ogori. Obenu tẹ mu yeru iya rụ obu ẹge ono, Ojejoje yeru ndu Ízurelu obu; t'ọ kpa ishi l'ẹphe ghachiwaru ifu l'ogwaphe nte; kpọwaru obu ye lẹ nri, a gwaru nte.”

²Ya ndono; ya atugbunua je azuta iya. Iphe ya zuru iya bụ mkpọla-ọcha iri l'ise; ọwaa ẹkpa balị l'ugvu iya.

³Tọ dọ iya bụ; ya abya asụ iya: “T'ọ nọpyabekwa lẹ nk'iya ujiku olemole. Ba agbakwa ọkpara; ọphu ọ dukwa onye nggu l'iya e-shi ọnya; ọ kwaphu ẹge ono; bẹ yẹbedua a-nọduru ngu.”

⁴Kẹle ndu Ízurelu a-nọ; ẹphe té enwe eze; ẹphe té nwe ndu ishi; ẹphe tá agwa iphe; ọphu ẹphe enwedu mkpuma, dọ nsọ; ẹphe té enwe uwe-ukuvu; ẹphe té je l'ogvu.

⁵E -megee; bẹ ndu Ízurelu a-lata azụ bya ọcho Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe; mẹ eze ẹphe ono; mbụ Dévidi. L'ikperazu; bẹ ẹhu a-nọdu anma ẹphe ketekete t'ẹphe lakfuta Ojejoje; bya anata ọnu-ọma, shi iya l'ẹka.

Hosáya 4

Ikpe, a nmaru ndu Ízurelu

¹“Unu ngabekwa nchi; nua iphe Ojejoje ekfuru unube ndu Ízurelu; kele Ojejoje; be okfu noru yele ndu ali-a. E to dudu onye e gude ire iya eka l'ali-a; to nwe onye yeru ibe iya obu; ophu o dudu onye maru Nchileke l'ali-a.

²Iphe no iya nu nwenkinyi bu mburonu; ejo-ire; ogbu ochi; iphura; me l'ori ogori. Ejo iphe tuko ekemeke naru. E -gude ekfu l'e gburu onye owaa; e gbua onye odo.

³Yo buru iya meru iphe ali-wa agu aphu. Iphe bu ndu bu iya nu anwu kparakpara. Anegu-egbudu; unwenu, ephe l'eli; me ema, bu l'enyimu tuko anwushihu.”

Ikpe, a nmaru ndu achijeru Nchileke eja

⁴Olobu; te b'o dukwa onye okfu a-duru yele ibe iya; ophu o dukwa onye e-bo ibe iya ibo; ke l'o bu unube ndu achijeru Nchileke eja; be okfu noru unu l'iya.

⁵Eswe l'enyashi; be ukfu a-nodu akpo unu. O kwaphu ege ono; be oo-nodu akpo ndu nkfuchiru Nchileke. Oo ya bu le ya e-wofu nne unu, bu iya bu Ízurelu.

⁶Ndibe iya ala l'iyi; okfu le mmamiphe pehuru ephe. Keshinu unu jikaru mmamiphe; be ya jikakwaruphu unu t'unu ba abuhe ndu achijeru iya eja. Keshinu e to nwedu iphe unu guberu ekemu Nchileke unu; b'e to nwekwa iphe ya agube unwegirima unu.

⁷O bu ege ndu achijeru Nchileke eja aka l'igwe l'eje; bu ege ephe aka ome ejo iphe l'eje. Ya e-wota ugvu, gbaru ephe docha edocha; wota iphe-iphere doberu ephe.

⁸Ephe gude ejo iphe ndibe mu eme l'aba. Ejo iphe anoduje anma ephe eh.

⁹Oo ya bu l'ege oo-du bu l'oo ege e meru madzu mmanu odo; bu ege ee-me ndu achijeru iya eja. Ya a-jiko ephe labu nua aphu iphe ephe eme; mbu; kfu ephe ugwo iphe ephe meru.

¹⁰Ephe e-rije nri ria ria ria; to ji ephe ephe. Ephe agbaa okpara gbaa gbaa gbaa; ephe ta akadu nshinu; ke l'ephe ta anuheduru Ojejoje okfu.

¹¹“Ogba okpara; me ongu akahu mee yele mee ophungu bukota iphe nafuwaru ndibe iya egomunggo.

¹²Ndibe yebe Ojejoje wataru oje oshi, a pyiru apyipyi njita. Yo buru nwantekpe, a pyiru l'oshi wataru ephe okfuru iphe ephe e-me. Iphe dusweru ephe aburu okpara, ephe wataru agbagba. Ephe abya aburu ndu emeru Nchileke gheleghele.

¹³Ephe abya awata ogwa iphe l'onungonu ugvu; wata okpo eja oku le mgbogidi mgbogidi; ukfu achi ukfu achi; ukfu oshi popula; metsuwaru l'ukfu oshi terébinti, butsua oshi, agu iya eguje egugu. “O bu iya kparu iphe unwanyi unu yeru eka l'ogba okpara; ndu ophu unu alu alulu awata ori ogori.

¹⁴Ya ta ahukwa unwu unu ahuhù teke ephe wataru ogba okpara. Ophu ya 'ahukwa ndu ophu unu alu alulu ahuhù teke ephe wataru ori ogori; ke l'unwoke ephe etso unwanyi

okpara; tsoru unwanyi ulo-agwa l'agwa iphe. 'Obenu le ndu e te nwedu egomunggo e-mekocha-a laa l'iyi.'

¹⁵“Keshinu unu agba okpara; unube ndu Izurelu; te ndu Jüda; be tsobukwaru unu! Unu be ejekwa Gíligalu; ophu unu 'ejekwa Bétu-Avenu je ogwa iphe! Ophu unu 'agukwa enwa; su: 'Kamenu!’

¹⁶Ndu Izurelu eshi onwu l'o bu nwada-eswi, kweru ikpokponyi.?Nanu ege Ojejoje eshi eche ephe ege eecheje aturu l'eke ephe akpa nri?

¹⁷Ifuremu; be yele nte kuwaru onwephe mgba akuku. Oo ya bu t'a haa yebedua.

¹⁸Oobuje; mee ephe gvü; yo loru ephe ye l'ogba okpara. Iphe aduje ndu ishi ephe mma bu ome iphe-iphere iya du.

¹⁹Obenu l'obu oke pherephere e-mekochaa paa ephe gelengu. Iphere nte ono, ephe agwa ono e-mekocha-a du ephe.”

Hosáya 5

¹“Unu nukwaphu iphe-a; unube ndu achijeru yebe Ojejoje eja! Unu ngabekwa nchi; unube ndu Izurelu! Unu ngabekpoduduphu nchi; unube ndibe eze! Ikpe-wa nmakwaru unu; ke l'unu shi buru onya, gbachiru uzo le Mízupa; buru ugbu, e geru l'ugvu Tábo.

²Ndu ono, kwefuru ikè ono bamiakwaru abami l'ogbu ochi. Ole ya a-nukwanu ephe aphu l'ege ephe ha.

³Ndu Ifuremu; be ya makotaru ege ephe du. Ophu o dudu ndu Izurelu anodu l'edomi. Unube ndu Ifuremu; nta-a; be unu watawaru ogba okpara. Ndu Izurelu; farushiwaru onwephe.”

Hosáya anma okwa k'ogwa nte

⁴Iphe ephe emeebe te ekwedu ephe t'ephe ghaa ifu lakfuta Nchileke ephe; ke l'ogba okpara; be baru ephe nvu l'ehu; ephe ta mahe Ojejoje.

⁵Ekuku, ndu Izurelu eku onwephe; bu iya atu onu ephe. Ndu Ifuremu evukotaje ejo iphe, ephe eme l'onwephe l'adashi. O kwaphu ege ono; be ndu Jüda tso ephe l'adashi.

⁶Ephe e-ruta aturu ephe me eswi ephe jeshia ole enya Ojejoje; obule ephe ta aphudu iya; ke l'o ghawaru ephe azu.

⁷Ephe te kwedu te Ojejoje gude ire ephe aka. Ephe mushiru iya unwu, ta budu ephe yeru ime ephe. Nta-a; be Aji Onwa Ophungu e-ripya ephe; ripyaa iphe ephe meberu l'okfu ephe.

Ogu ndu Jüda; ephe le ndu Izurelu

⁸“Unu je egbua upyoku le Gíbiya! Unu egbua opu le Ráma! Unu eje echia mkpegbe-ogu le Bétu-Avenu! Unube ndu Bénjaminu; unu wu-lihu nu jeshia!

⁹Ali ndu Ifuremu; be ee-me t'o daburu ochobo mboku, aa-nu ephe aphu. Mbu l'iphe ya ekfuru ikfu ikfu ndu Izurelu bu iphe mefutaje nu.

¹⁰“Ndu ishi ndu Júda dụwa l'ọ bu ndu afoshije ékpè, e gude kpaa ókè-alì. Ya e-me t'oke ẹhu-eghughu iya nwua dukungu l'ọ bu utso; kpushi ẹphe.

¹¹Ndu Ífuremu b'a kpa ẹhu. E gudewa ikpe, nmaru ẹphe nù tepya ẹphe etepya; ke l'ẹphe woru ishi yemia l'ome mkpokoro iphe.

¹²Oo ya bu; ya e-rilephu ndu Ífuremu ẹge ono, nra erije iphe ono; mbu ya e-me ndu Júda t'ẹphe rehu erehu.

¹³Tọ du iya bu; yo be teke ndu Ífuremu phuru iphe-ememe, eme ẹphe; ndu Júda abya aphua ọnya, aba ẹphe; ndu Ífuremu ejeshia Asiriya; oje oku onye eze ono, ha nshinu ono t'ọ bya eyeru ẹphe ẹka. Ọbule ẹ tọ dudu ike mee t'ẹphe korohu; tọ dukwaphu ike mee t'ọnya ono, aba ẹphe ono kpohu.

¹⁴Ya a-furu ndu Ífuremu l'ọ bu agu. Ẹge ono; be ya a-fukwaruphu ndu Júda l'ọ bu oke agu. Ya a-labushi ẹphe viriviri; tugbua. Ya a-gu-li ẹphe tugbua; ophu ọ dudu onye a-du ike dzofu ẹphe.

¹⁵Oo ya bu teke ono mu alashia azu le nke mu je anodu jeye teke ẹphe e-kweta l'ọ nmaru ẹphe; bya awata ocho yẹbe Ojejoje. Ẹphe a-nodu l'iphe-ẹhuka l'achọ iya achoshi iya ike.”

Hosaya 6

Izimana te kwedu ọla ndu Ízurelu azu

¹“Unu bya t'ayi lata azu lakfu Ojejoje. Ọ labushiru ayi viriviri; ọbule oo-me t'ayi korohu. O mekawaru ayi iphe; ọbu l'oo-gude-e iphe kechia ayi ọnya iphe o mekatsuaru ayi.

²Abali ẹbo nta-a; be oo-me t'ayi gbakerehu. L'abali k'eto ya; yo mee ayi t'ayi gbeshi; k'ophu ayi e-buru eburu l'ẹke ọ no.

³Unu t'ayi maru Ojejoje! T'ayi keshia ẹhu maru onye ọ bu. T'ọ buru ẹge ono, ẹnyanwu awafutaje l'utsu ono bu ẹge ọo-byakfutaje ayi. T'ọ buru ẹge ono mini ọdungu emeje t'ali jia oyi ono bu ẹge ọo-byakfuta ayi.”

⁴“Unube ndu Ífuremu;?bu ngunu; be ya e-me unu? Unube ndu Júda;?bu ngunu; be ya e-me unu? N-yemobu nk'unu dukwa l'ọ bu iji nchi-abohu, ta akpojedu ukfu. Ọ dulephu l'ọ bu iji ngguge-utsu, ephukashihu iya te nwedu iphe ọobuje.

⁵Ọ bu iya kparu iphe ya gude ndu nkfuchiru iya gbua unu pyaapya; bya egude okfu, shi iya l'onu nyia unu ikpakfu. Ikpe, ya kperu unu a-nodu enwu unu vaavaa l'ẹhu l'ọ bu ebemu-igwe;

⁶ke l'iphe du yẹbe Ojejoje mma bu t'unu phujeru madzu imiko; ẹ tọ budu ngweja. Iphe du iya mma bu t'unu maru yẹbe Nchileke; ẹ tọ budu t'e gwojeru iya ngweja-ukfuru.

⁷“O kwa ẹge Adamu dakaru ndzu, ẹphe l'iya gbaru; be ẹphebedua dakakwaru iya phu. Ẹphe te kwedu t'e gude ire ẹphe ẹka l'ẹke ono.

- ⁸Gíledu bú alí ndu eme iphe dú ẹ́jì. Iphe jiru iya nù bú mee, ndu e gburu egbugbu.
- ⁹Ọ bú ẹ́ge-a, ndu abalí-d'egvu anọ́duje l'ẹ́gbudu; kwabẹ́ru madzú-a bú ẹ́ge ndu achijeru Nchileke ẹ́ja nọ́. Ẹ́phe anọ́duje l'ụ́zo, e shi ẹ́je Shékemu l'egbu ọ́chi; ọ́phu ọ́ dúdu egbe ẹ́jo iphe, ẹ́phe haru m'ọ́o nanu.
- ¹⁰Ya phụ́akwaru iphe anyị ishi ẹ́dzu lẹ́ Ízuru. Ọ́ kwa l'ẹ́ke ono; bẹ́ ndu Ífuremu nọ́; wata ọ́gba ọ́kpara; búru l'ẹ́ke ono; bẹ́ ndu Ízuru nọ́; farushia onwẹ́phe.
- ¹¹“A -bya l'ẹ́hu k'unubẹ́ ndu Júda; e dobekwaru mbọ́ku, aa-kpa unu l'ọ́ bú onye akpa nji. Ọ́ bú teke ono; bẹ́ ya e-dobephu ndibe iya azu l'onodu ẹ́phe.”

Hosáya 7

- ¹“Oobuje teke mu eme tẹ́ ndu Ízuru kọ́rohu l'iphe eme ẹ́phe; ẹ́jo iphe ndu Ífuremu eme abya esee ya l'ifu. Ọ́ kwaphu ẹ́ge ono; bẹ́ ẹ́jo iphe kẹ́ ndu Samériya eseje: mbu tufhu-tufhu-tufhu ndu Samériya ono; iphura, ẹ́phe etsufushije ụ́lo madzú l'ezí; mẹ́ ẹ́ge ẹ́phe ekeje l'ụ́zo l'ana ndiphe iphe l'ike.
- ²Obenu l'iphe ẹ́phe ta madu bú lẹ́ ya nyatakọ́taru-a ẹ́jo iphe, ẹ́phe mekotaru. Ẹ́jo iphe ẹ́phe meshiru; bẹ́ ribudowaru ẹ́phe; kẹ́le tekenteke; bẹ́ ọ́ono iya l'ifu.”

Aachị ẹ́jo idzu l'ufu-eze

- ³“Ẹ́phe egudeje ẹ́jo iphe, ẹ́phe eme l'eme t'ẹ́hu tsọ́ eze ẹ́phe ẹ́na; gude ẹ́jire l'eduphu unwu eze ụ́zo.
- ⁴Ẹ́phe l'ẹ́phe ha erikota ogori. Egu t'ẹ́phe ria ogori anọ́duje enwu ẹ́phe l'ẹ́hu l'ọ́ bú ọ́ku ite-igwe buredi; mbu ọ́ku onye eghe iya nù ta adunwudu adunwu jeye yo gwọ́o buredi gwọ́-ghee; mbu jeye e ghee buredi ọ́phu; yo kolishikota.
- ⁵L'eswe mbọ́ku onye eze ayi gbaru aji; bẹ́ ndu ishi nguru mẹ́; jeye ẹ́nya achaa ẹ́phe too. Eze yẹ́le ndu mgbonu abya agbaa ẹ́ka.
- ⁶Obu enwuje ẹ́phe ọ́ku l'ọ́ bú ọ́ku ụ́zu l'ẹ́ke ẹ́phe achije ẹ́jo idzu gude jekfu iya. Obu enwukotaje ẹ́phe ọ́ku l'ẹ́nyashi phuu; o be l'utsu; yo gbanwuhu nwulaha l'ọ́ bú ire ọ́ku.
- ⁷“Ẹ́phe l'ẹ́phe ha; bẹ́ obu enwu ọ́ku l'ọ́ bú ọ́ku ụ́zu. Ndu ishi ẹ́phe l'ẹ́phe ha; bẹ́ ẹ́phe egbushije. Ndu eze ẹ́phe l'ẹ́phe ha nwushihuwaru; tọ́ dú ẹ́phe onye rakuru iya nù.”

Ízuru; ẹ́phe lẹ́ mbakeshi

- ⁸“Ífuremu; bẹ́ ẹ́phe lẹ́ mbakeshi ghawaru ẹ́ghirigha. Ífuremu; bẹ́ dúwa l'ọ́ bú akara, gheru ibe lanu ibe lanu.
- ⁹Ndu ọ́hodo anachaje iya ike; ọ́phu ọ́ madu l'ẹ́ge eme iya ndono. Egbushi ekewa iya ẹ́wonyi-ẹ́wonyi; ọ́phu ọ́ madu l'ọ́ bú ẹ́ge ono b'ọ́ dú iya.
- ¹⁰Ekuku ono, ndu Ízuru eku onwẹ́phe ono agba ama ẹ́ge ẹ́phe dú. Ọ́phu ọ́ kpajekpoduanu ishi t'ọ́ lakfuta Ojejoje, bú Nchileke iya; ẹ́phe ta akpa ishi t'ẹ́phe maru iya.

- ¹¹Ífuremu dulephu l'ò bú ndo. Eduswe iya te nwedu iphe ọobuje; to nwe egomunggo; ọ -gbakfu Íjiputu; yọ gbakfu Asiriya.
- ¹²Èphe gbeshide atugbu; bẹ mu a-chíta ugbu mu ghaa; lọ-tsuta èphe l'ò bú unwenu, èphe ephephe. Mu a-hù èphe àhùhù k'ejo iphe ono, èphe mekotaru ono.
- ¹³“Nshọo èphe; kẹ l'èphe gbafuwaru mu l'èhu; kpurupyata a-buru nk'èphe; kẹ l'èphe kwefuru mu íkè. Ọ dujekpo mu tẹ mu dzọo èphe; ọbu l'èphe adzujeru mu ẹjo-ire.
- ¹⁴Èphe te egudejedu obu èphe araku iya. Ọ chia l'iphe-azẹe èphe; bẹ èphe anoje l'akwa ẹkwa witu; mẹ ẹkwa mẹe vayinu ọphungu; l'egbubashi onwèphe ọnya l'èhu. Obekwanu l'èphe gharu iya azu.
- ¹⁵Ọ bú yẹbedua zuru èphe; mee èphe; èphe enweru agburu-èhu; ọbule èphe gbe anọduje achiru iya ẹjo idzu.
- ¹⁶Èphe te kwedu byakfuta yẹbe Ọkaribe-Kakọta-Nu; èphe dù l'ò bú akfu nweru ẹkworo. Ndu achị èphe bú ogu-mbeke; bẹ ee-gude gbushia èphe; kẹ l'èphe ekfujeru mu okfu, ta dùdu mma; ee-gude k'iphe-a mee èphe iphe-ozì-ọchi l'alì Íjiputu.”

Hosáya 8

Ndu Ízurelu agwa nte

- ¹“Unu yekwa ọpyoku l'ọnu; kẹ l'udele bekwaru l'eli ọlọ Ojejoje; yọ buru iphe kparu iya nu bú lẹ ndu Ízurelu mebyiwaru ọgba-ndzu mu l'èphe; bya ekwefu íkè l'èphe te emedu ekemu mube Ojejoje.
- ²Ndu Ízurelu echiku iya lẹ mkpu; sù: ‘Nggube Nchileke ayi; ayi maakwaru ngu-a!’
- ³Obenu lẹ ndu Ízurelu jikawaru iphe dù mma. Yọ buru onye ọhogu e-mekochaa chia ya ọso.
- ⁴“Èphe afọtaje ndu a-buru èphe eze; èphe ta achì-koshi mu idzu iya. Èphe afọta ndu a-buru èphe ishi; èphe te eme tẹ mu maru. Èphe egudeje mkpọla-ọcha; mẹ mkpọla-ododo akpushiru onwèphe nte; shi ẹge ono emetaru onwèphe ọ-la-l'iyi.
- ⁵Unu tufakwaa nte nweswi unu ono; unube ndu Samériya; kẹ l'ò ghuakwa iya eghughu l'ènya! Bú teke ole; bẹ ndu Ízurelu a-nọ-bebe; tẹmanu èphe adu ike dù-gee mma l'ifu iya?
- ⁶Ọ bú lẹ Ízurelu b'ò shi; mbu nweswi ọbu, bú iphe ndu eme nka meru. Ẹ tọ budu Nchileke b'ò bú. Ọ bú iphe aa-kukposhi ibiribe ibiribe; mbu nweswi ndu Samériya ono.
- ⁷Èphe akoje pherephere l'ò bú okfu. Èphe -kpatade iya akpata; èphe akpata iya oku-maa. Akpe ẹ-ta patadu okpoko; ta mitakwa nebyi. Ọ -mitakpoonu nebyi amita; bukwa ndu ọhodo e-ri iya.
- ⁸Ndu Ízurelu b'e lemiwaru. Nta-a; bẹ èphe nọtsuwa l'iphe bú mbakeshi l'ò bú iphe ta dùdu mkpa, ọoga;

⁹Ke l'ephe tɔgburu jeshia Asiriya l'ò bụ nkakfù-ìgara-òswa, aghaphe nkinyi iya. Ndu Ífuremu; bẹ butawaru ndu ephe l'ephe a-nòdu eshi ọnya ebuta,

¹⁰A makwaru-a l'ephe je ebukoo ndu ọnya l'iphe bụ mbakeshi; ọbu lẹ ya byalẹrua bya achikobe ephe ọdo; tẹ ọkaribe onye eze ono kpua ephe ishi.

¹¹“A makwaru-a lẹ ndu Ífuremu kpushiru ọnya-ngweja, ha igweligwe, ephe a-nòduje egwo eja l'enwefu iphe dọ eji, ephe meru. Obenu l'ọnya-ngweja ono gbe bñhukwaruphu ẹke aanojuje eme iphe dọ eji.

¹²Mu abya edeeru ephe ẹkwo; kfuaru ephe iphemiphe ọbule, mu turu l'ekemu. Ephe ewoleru iya-a l'ò bụ iphe shi l'ohodo.

¹³Ephe -gwaa iphe e gude bya iya anunu; ephe eworu anu iya taa; obenu lẹ Ojejoje; bẹ iphe ephe eme ta adudu mma. Nta-a; bẹ ọo-nyata iphe dọ eji, ephe eme; hụa ephe àhùhù k'iphe dọ eji ephe. Mbụ l'ephe e-mekochaa lashia azu lẹ Íjiputu.

¹⁴“Ndu Ízurelu zahaawaru onye meru ephe; bya akpushia ọlo ndu eze. Ndu Júda egudewa upho-mkpuma; kpụ-pee mkpukpu, dọ igwe mgburumburu. Obenu lẹ ya e-gude ọku tufu mkpukpu ephe ono; yọ dzufu iphe ono ephe gude metsua mkpukpu ephe; yọ bụru ọkpo-mgbinyiku ono.”

Hosáya 9

Èjo iphe ndu Ízurelu meru

¹Unu be etekwa ẹswa; unubẹ ndu Ízurelu! T'ẹhu ba atsokwa unu ẹge ọotsotsua iphe bụ mbakeshi ọdo; ke l'unu meru Nchileke unu gheleghelehele. Ọ bụ ugwo, a gbataru l'okpara; bẹ obu unu anoje l'iphe bụ ẹke eetsu witu.

²Èke eetsuje witu; mẹ ẹke aadzoshije mẹ ta anudu ephe nri; mẹ ọphungu ta nụ iya ephe.

³Ephe ta akwabukwaru l'alì Ojejoje. Mbụ lẹ ndu Ífuremu e-mekochaa laphu azu lẹ Íjiputu; je anodu l'alì ndu Asiriya ria nri, aasọ nsọ.

⁴Ephe te egwoheduru Ojejoje ngweja-mẹ; ọphu ngweja, ephe egworu iya 'emehedu t'ẹhu tsọ iya ẹna. Ngweja ephe a-dọ ephe l'ò bụ nri, e shiru l'ẹke madzụ nwuhuru. Iphe bụ ndu riru iya nụ a-bukotaru ndu aasọ nsọ; nri ọphu aburu nri ephe nkinyi ephe. Ẹ te wobadu iya l'eze-ọlo Ojejoje.

⁵Bụ ngunu; bẹ unu e-me mbọku eswe-iphe ono; mbụ mbọku ono, aa-gba ajì Ojejoje ono?

⁶Ephe -jekpoonu agbala t'ephe ba ala l'iyi; bẹ ndu Íjiputu a-wọ-kota ephe; ndu Mémufisu elia ephe. Ẹwu-ogvu efushia lẹ mkpọla-ọcha ephe, vugbaa ọnu-aswa. Amì-ogvu e-fuchishia nk'ephe.

⁷Mbọku, aa-hù madzụ àhùhù ruakwaru. Mbọku, aa-kfù onyenonu ugwo iphe o metaru duakwa ntse. Tẹ ndu Ízurelu makwaru l'ò bụ ẹge ono b'ò dọ; ke l'iphe dọ eji unu hanukawa igweligwe. Ẹge ono; bẹ nshi-nshi, unu eme kpwaru ẹka; mbụ l'e gbe

ekuwa onye nkfuchiru Nchileke onye eswe. Onye ume Nchileke jiru ẹhu b'e gbe ekuwanu onye oḡvu byaru.

⁸Mube onye nkfuchiru Nchileke bu onye eche ndu Ifuremu nche; mbu ndibe Nchileke mu. Obenu l'a gbashikotaru iya onya l'iphe bu uto, ooshi. Epeh kporu mu ashi kpo kpo jeye l'eze-ulo Nchileke.

⁹Epeh nwumiwaru ishi enwumi l'omerushi onwephe ege ono, e shi emeje l'oge ke Gibiya ono. Obenu le Nchileke a-ghachiru-a epeh ifu l'iphe du eji, epeh eme; hu a epeh ahuhu k'iphe du eji ono, epeh emeshi ono.

Iphe, tso ejo iphe ndu Izuru

¹⁰Ojejeje suru: "Le teke ya cho-vuru ndu Izuru b'o dule iya phu l'o bu onye phuru akpuru vayinu l'echi-egu. Teke ya phuru nna unu oche phe b'o dule iya phu l'o bu onye phuru akpuru mbu l'oshi figu. Epeh ejelephu bya erua Balu-Peyo; woru onwephe yeshia l'agwa Balu; mbu le nte ono, iphere iya du ono. Epeh abya aburu iphe-mmanu ege ono iphe ono, epeh abaru eja ono bu.

¹¹Odu-biribiri ndu Ifuremu e-mekochaa phedu l'o bu nwenu. E ta abyadu bya amu iya nwa; ta pa iya epho ime; te emeta iya epho odo.

¹²O -buru l'ephe muru unwegirima; hetsee ya; be ya e-me epeh; epeh anwushihukota l'ephe ha. Nsho epeh teke ya a-gharu epeh azu!"

¹³Ndu Ifuremu; be mu phukpowaru; epeh du l'o bu ndu Taya, bu ndu a dzaru l'eke, dukpoo mma nshinu. Obenu le ndu Ifuremu e-mekochaa chiru unwu epeh nu onye mgbugbu-madzū yo gbushia.

¹⁴Nunu epeh iphe; nggube Ojejeje! Bu ngunu; be ii-nu epeh? Mee t'ephe ba adu ike opa epho-ime; epeh te nwe mini-era, epeh e-che nwatibe epeh.

Ikpe, Ojejeje e-kpe ndu Izuru

¹⁵"O bu ejo iphe, epeh no le Giligalu meshia; be meru iphe epeh duru mu ashi l'eke ono. Yo buru ejo iphe, epeh emeshi; be meru iphe mu a-chifu epeh l'ulo mu. Mu te eyeduru epeh obu odo; kele ndu ishi epeh l'ephe ha kwefukotaru ikè.

¹⁶Ndu Ifuremu; be ome-l'ehu gudewaru. Akwara iya kposhihuwaru nku. E to nwedu l'o yee nebyi. Epeh -zushikponu unwegirima; ya echigbushia ndu ophu epeh yeru obu."

Hosaya; l'okfu ẹhu ndu Izuru

¹⁷Nchileke mu a-jika epeh; ke l'ephe ta nuduru iya okfu. Epeh e-mekochaa buru ndu, agha edegiri l'iphe bu mbakeshi nonu.

Hosaya 10

¹Ndu Izuru shi du l'o bu vayinu, jaru ajaja; mishia amimi. Oobuje teke nebyi iphe iya ono aka nshinu l'eje; yo ka okpushi enya-ngweja. Oobujekwaphu teke ali iya aka onwe iphe l'eje; yo ka omematsua mkpuma nte iya emema.

²Ọ bụ ụgho; bẹ iphe jiru ẹphe obu. Obenu lẹ nta-a; bẹ ẹphe abyawa ovuta iphe dụ ẹji ono, ẹphe meru ono. Ọ bu Ojejoje e-mebyishi ẹnya-ngweja ẹphe ono; fọshia mkpuma nte ẹphe ono.

³Ọ bụ teke ono; bẹ ẹphe a-wata okfu: “L'ẹphe te nwekwa onye eze. Mkpata iya aburu l'ẹphe ta atsudu Ojejoje egvu. Obenu; l'ẹphe -nwekpooru nụ onye eze;?bụ ngunu b'o ge emeru ẹphe?”

⁴Ẹphe ekweje ụkwa eli-onu. Ẹphe eria nte ẹregede gude gbaa ndzu. Yọ bụru iya kparu iphe nseku byaru bya aka nshinu; fushilaha l'ọ bụ ẹjo ẹwu, fushiru l'ẹke a kọru okfu.

⁵Ndu bu lẹ Samériya awata ọtsu egvu l'okfu nte nweswi, nọ lẹ Bétu-Avenu. Ndu nwe iya nụ; mę ndu agwaję iya nụ tuko l'agu aphụ iya; kę l'odu-biribiri iya gvwaru; mbu l'a pawaru iya laa ọhodo.

⁶Agwa nweswi ono; bẹ ee-mekochaa pata lashia Asiriya; t'ọ bụru iphe, e gude akwabe ọkaribe, bụ eze ndu alị ono ugvu. Ndu Ífuremu; bẹ ee-me iphe-iphere. Ndu Ízurelu; bẹ iphere e-gude; kę l'ẹphe pyishiru ntẹkpe dobe.

⁷Ndu Samériya; ẹphe l'eze ẹphe; bẹ mini e-seta tugbua l'ọ bụ otsebere-nku, ese l'eli mini.

⁸Iphe bụ mgbogidi mgbogidi Avenu ẹke aanọduje agwa iphe; bẹ ee-mebyishikota. Ọ bụ iya bụ ẹke ome ẹji ndu Ízurelu shi. Ogvu; mę ẹgara a-bya efushia l'ẹnya-ngweja ẹphe. Teke ono; ẹphe asụ ugvu ugvu; mę mgbogidi mgbogidi t'o zee zepyabe ẹphe.

Ojejoje anma ndu Ízurelu ikpe

⁹Ojejoje suru: “Unubę ndu Ízurelu; keshinu oge kę ndu Gíbiya; bẹ unu shilephu meta ẹjo iphe.?Tọ budunua ọgu gbushiru ndu ẹjo iya ono lẹ Gíbiya?

¹⁰Ọ kwa teke dụ mu mma; bẹ mu a-hù ẹphe àhùhù. Iphe bụ mbakeshi a-tuko ẹka nanu; tso ẹphe ọgu; shi ẹge ono; hùà ẹphe ahùu k'iphe dụ ẹji ono, ẹphe meru mmekwase ono.

¹¹“Ndu Ífuremu dụ l'ọ bụ nwada-eswi, a zùrù àzùzù; iphe aduje iya mma aburu ọdzoshi witu. Ọ bụ iya meru iphe ya e-ye ndu Ífuremu odogoro l'olu; gude gagbabe ẹphe agagbabe. Ndu Júda e-gude ẹphe gbua alị ono egbugbu; ndu kę Jékoju akpaa ya akpakpa.

¹²Unu kọru onwunu odobe-ẹka-ndoo l'ọ bụ okfu; unu akpata n-yemobu l'ọ bụ iphe ọ mịtaru! Unu gbukposhia alị unu ono, e te eshidu kowa akoko ono; kę l'ọ ruwaru teke aa-wata ọkpa ishi Ojejoje; jeye yọ bya wua unu odobe-ẹka-ndoo l'ọ bụ mini.

¹³Obenu l'unu kọru ẹjo ọkpoma l'ọ bụ onye kọru okfu. Iphe unu kpataru iya aburu ẹjo iphe. Unu riwaru akpuru, ẹregede mịshiru. “Keshinu unu dakoberu agburu-ẹhu nk'unu; dakobe ikpoto ndu soja, unu nweru;

¹⁴bẹ aa-turu ndibe unu ụzu ọgu; k'ọphu bụ l'iphe bụ ụlo ono, unu kpushiru; yọ bụtsuaru ọkpo-mgbinyiku ono; bẹ a-buru iphe ee-nwukposhi enwukposhi; ẹge ono,

Shalumanu chikposhiru mkpukpu Betu-Abelu l'oge, a luru ogo ono. Mbụ teke e chitaru ndu bụ nne epe l'unwu epe tịa gbaa l'alị.

¹⁵O bụ ege ono; be oo-mekochaa mọaru unube ndu Bételu; ke l'ejo iphe, unu eme kpọwaru eka. Ogo ono -dadelephu; be aa-cho eze ndu Ízurelu achocho.”

Hosáya 11

N-yemobu Nchileke l'ehu ndu Ízurelu

¹“Teke Ízurelu shi buru nwata; be ya shi yeru iya obu. O bụ le Íjiputu; be ya jeru je edufuta iya; mbụ nwa iya ke nwoke ono.

²Obenu l'oobujeru; mu eku ndu Ízurelu oku; epe aka mu olufu l'ehu eje. Epe adabujeru ogwa-phe Bálu; ege ono; be epe akpo-phejeru nwantekpe insensu oku.

³O kwa yebe Ojejoje ziru ndu Ífuremu ije. Ya shi alokpufe epe l'eke; o bụ l'epe ta madu l'o bụ iya; be meru t'epe korohu.

⁴Ya shi egudeje obu-àyò l'ehe epe. Yò buru obu, ya yeru epe; be ya gude edu epe. Ya nyafuru epe ajaba, e shi yee epe; bya efuru l'ozu epe le nri.

⁵“Keshinu epe jikaru l'epe ta alakfutadu mu; be epe a-laphukwa azu le Íjiputu; onye eze ndu Asiriya achilahaa epe.

⁶Ogu-mbeke e-mekochaa jee ifu jee azu le mkpukpu epe iche l'iche; gbukashia mgboro-ígwè, e yeshiru l'obu-edukfu mkpukpu epe; mee iphemipe obule, epe chiru k'ememe t'o buru iyi.

⁷Ipe ndibe mu keberu eka iya bụ t'epe ghaaru mu azu. Obenu m'o -ruhuru; epe kua kua onye ono, bụ Okaribe-Kakota-Nu ono; b'e to kutsehekwa epe odo.

⁸“Nngube Ífuremu; ?nanu ege mu e-me haa unu? Nngube Ízurelu; ?nanu ege mu e-me; nwuru ngu nu ndu odo? ?Nanu ege mu e-menua mee ngu iphe mu meru ndu Adama? ?Nanu ege mu e-me meghe ngu ege mu meru ndu Zeboyimu? Obu jizitaakwaru mu; imiko unu aduwa mu.

⁹Ya ta azubekwa ngu oke ehu-eghughu iya. Ya te echikpohe Ífuremu; ke l'o bụ Nchileke; be ya bụ; ya ta budu madzu. Ya bụ Onye du Nso, unu l'iya no. Ya te egudekwa oke ehu-eghughu byakfuta unu.

¹⁰“Epe e-mekochaa tsolahaa yebe Ojejoje. Ya e-de ekiri l'o bụ agu; teke ya deru ekiri ono; unwu iya anmahu jiji; shi l'uzo enyanwu-ariba wulata.

¹¹Epe e-shi Íjiputu; l'anma kwekwekwe l'o bụ unwenu. Epe adu l'o bụ unwu ndo, shi Asiriya. Mu emee epe; epe alatsua l'ufu epe.” Ono kwa iphe Ojejoje ekfu.

Ejo iphe ndu Ízurelu eme

¹²Ndu Ífuremu gudeekwa ejo-ire swiphee ya mgburumgburu. Ndu onu-ulo Ízurelu l'agbaru iya eregede. Obenu le ndu ke Júda; be Nchileke maru. Epebedua koshiru l'epe gbaru t'onye ono, du nso ono gude ire epe eka.

Hosáya 12

¹Iphe ndu Ífuremu nọ l'ọru iya; eswe l'enyashi bu aphụ; be ephe eri; shi iya l'akpaka iphe akpaka. Ephe gude ejo-ire; me iphe kpanganganu l'eme ehuka. Ephe le ndu Asiriya agbaa ikumu l'evu manụ olivu evularu ndu Íjiputu.

²Ojejoje nwekwaru okfu, adaru yele ndu Júda; mbụ l'ọo-hụ eri Jékoṗu àhùhù iphe du eji, ephe eme; kfuà ephe ugwo ege ephe eme.

³Teke o nọkwaduru l'epho b'o woru nwunne iya l'ichirukfu. Yọ bya alufuta buru nwoke yele Nchileke abya agbaa mgba;

⁴mbụ le yele ojozi-imigwe gbaru mgba; yo mekputa iya. Yọ bya awata ekwa; rolahaa ya t'ọ meeru iya eze-iphe-oma. Yọ bya aphua Nchileke le Bételu yele iya ekfugba l'eke ono;

⁵mbụ yele Ojejoje, bu Nchileke, bu Okaribe-Kakoṭa-Ike. O bu Ojejoje bu epha, e gude maru iya!

⁶Obenu; unu lata azu lakfuta Nchileke unu! Unu yeru iya obu; unu ekpeje ikpe, du maa tekenteke! Unu angabejeru Nchileke unu tekenteke!

Ikpe ọdo, Nchileke eku ndu Ízurelu

⁷Ndu agba ngho bu iphe te edzudu edudzu; be ephe egudeje ere madzu iphe. Iphe aduje iya mma bu okputa madzu.

⁸Ndu Ífuremu anọduje asa nsasa; su: “Ayi nweru iphe nshinu; eku byaakwaru ayi. Eku ono, ayi nweru ono l'ọ ha e-me; e ta phụ urukutu, ayi aru l'ọ bu iphe du eji.”

⁹Obenu l'ọ kwa mbedua bu Ojejoje, bu Nchileke unu. O bu mu bu onye dufutaru unu l'alị Íjiputu; buru mu e-me unu t'unu bua le ulo-ekwa ege unu shi ebuje teke unu shi agbaje eswe-iphe oge iya nọ anono.

¹⁰“Mu shi ekfuje anu ndu nkfuchiru mu; shi iya mee t'ephe aphụ àphù; l'anma etu l'igwe.”

¹¹?Tị phudu ndu Gíledu? E to nwekwa ephe onye abụ iphe.?Ephe agwaje oke-eswi le Gíledu to. Enya-ngweja ephe e-mekochaa dakashiḥu; buru ikpo mkpuma l'eke, a koru okfu.

¹²Jékoṗu gbalaru laa alị Áramu. Yọ buru l'eke ono; be Ízurelu nọ jee ozi t'ọ lua nwanyi. Yọ buru oche aturu b'o gude kwaa ya aswa.

¹³Ojejoje bu onye nkfuchiru iya b'o gude dufuta ndu Ízurelu l'alị Íjiputu. Yọ bukwaruphu onye nkfuchiru iya b'o gude leta iya enya.

¹⁴Obenu le ndu Ífuremu mewaru iphe eghulahaa Ojejoje ke damudamu. Nnajiufu iya e-me t'ikpe ochi onye o gburu kwa ya l'ehu; ege ono; be ọo-kfukwa iya phụ ugwo iphe-iphere, o meru iya.

Hosáya 13

Ikpe ikperazu, eeku ndu Ízurelu

- ¹O shi abujeru; Ífuremu -kfua okfu; madzu anmahu kpakpakpa. Ífuremu shi buru onye, a kwabę ugvu nshinu l'alı́ Ízurelu. A nonyalephu; yo wata obaru Bálu eja; ikpe anma iya; yo nwuhu.
- ²Nta-a; bę ndu Ífuremu kabaaru ome ejo iphe. Epe kpushiru ntękpe dobegbaaru onwęphe; mbu ntękpe, e furu eka l'ęnya gude mkpola-ocha meshia. O bu ndu maru ome nka gude eka kpushia ya. Iphe ndiphe ekfu bu: "Lę ndu-a egudejekwa madzu gwoo eja. Madzu -gbeshi; yo je etsua agwa nweswi ono onu."
- ³Oo ya meru iphe epe a-du l'ọ bu iji, ada l'utsu; mbu iji, ada lę nchi-abođu, abuje: ọ -datsua; yo phukashiđu. Epe a-du l'ọ bu ęswa, e-phekashiđu nu l'ęke eetsu witu; mbu l'ọ bu ęnwuru-ọku, shi lę windo ekposhiđu.
- ⁴"Obenu l'oo mbędua bu Ojejoje; buru Nchileke unu. O bu mu bu onye dufutaru unu l'alı́ Íjiputu. T'e b'ọ dukwa iphe ọdo, unu e-je amaru ọdo; gbahaa mbędua, bu Nchileke; kę l'ę to dukwa onye ndzota ọdo, nonu; gbahaa mbędua.
- ⁵O bu yębedua letaru unu ęnya teke unu no l'echi-ęgu; mbu l'alı́ okponku ono, enwu phuraphura ono.
- ⁶Teke mu nuru epe nri; bę mu nujiru epe epho. Ya ndono; epho ejilephu epe; epe awata onyi ndu; woru mu zahaa.
- ⁷Oo ya bu; lę mu a-kwaru epe l'uzo l'ọ bu oduma; fuaru epe l'ọ bu agu.
- ⁸Mu a-furu epe; zijaa epe ezija l'ọ bu biye b'a nataru unwu iya. Mu a-zu epe l'ọ bu agu; anęgu-ęgbudu alajashia epe alajashi.
- ⁹"Unubę ndu Ízurelu; mu e-mekwa unu t'unu laa l'iyi; kę l'unu gbe etso mu okfu. Yo buru onye ophu eyeru unu eka; bę unu gbe etso okfu.
- ¹⁰?Nanu eze unu nta-a t'ọ bya adzo unu??Nanu ndu achitsua mkpukpu unu; mbu ndu ono, unu suru mu: 'Tę mu nu unu onye eze; mę ndu ishi, a-nodu achi unu.'
- ¹¹To du iya bu; mu abya egude iphe eghughu fotaru unu eze; mu abya egude ehu-eghughu nafu iya unu.
- ¹²"Ejo iphe ndu Ífuremu mekotaru b'e dokoberu epe edokobe. Iphe epe mesweshikotaru b'e deshikwaru dobe.
- ¹³Iphe-ehuka, ooje dule iya phu l'ọ bu nwanyi, ime eme. Obenu l'ọ du l'ọ bu nwata, ta madu iphe abujeru: Oge ezeda -rua; to madu t'ọ ye ishi l'ęnu ehu nne iya.
- ¹⁴?Bu tę ya kfua ugwo gude gbata epe tę alı-maa ba aka epe ike to. ?Ya e-ye iphe l'itumo gude gbata epe l'ęka anwuhu. Nggube anwuhu; ?bu awe; bę iphe ono, i gude egbu madzu ono no? Nggube alı-maa; ?nanu iphe ono, iigudeje emebyishi madzu ono? Ya ta byakwa bya aphuru ngu imiko.
- ¹⁵E to nwekwa mę Ífuremu byaru bya azua karia unwunna iya ndu ophu; bę oke pherephere, shi l'ęka Ojejoje e-shilekwaa l'uzo ęnyanwu-ahata byakfuta epe. Oo-shi

l'uzo echi-egu bya amichakota mini ndu Ífuremu. Ishi nggele ephe atabuhu. Welu ephe akposhihu nkụ. A tuko iphe bu ẹku, o shi kpata akpata ruta.

¹⁶Ndu Samériya e-vuru iphe du ẹji, ephe metaru; ke l'ephe kwefuru Nchileke ephe ikè. Oo ogu-mbeke; be ee-gude gbushikota ephe. Unwegirima ephe ndu ophu angu era; be ee-tufashi etufashi; dzufushia unwanyi ephe ndu ophu du ime ephe.”

Hosáya 14

Hosíya arọ ndu Ízurelu

¹Unube ndu Ízurelu; unu lakfuta Ojejoje, bu Nchileke unu! O kwa iphe du ẹji, unu eme meru iphe unu daru!

²Unu gude okfu-onu unu gude lakfuta Ojejoje. Unu bya asu iya: “T'o guaru ayi nvu l'ejo iphe, ayi l'o ha. T'o gudenu ke l'o bu onye emeje eze-iphe-oma nata ayi; ege ayi e-gudekwanu okfu-onu ayi gwaa ya!

³Ndu Asiriya ta adzo-ghekwa ayi. Ayi te ekeheru ikè egheru inya-ogu odo. Ayi te egudehe onu ayi su agwa l'oo ya bu Nchileke ayi; mbu agwa, bu ayibedua gude eka ayi mee ya. O bu nggu Nnajiufu bu onye aphujeru onye a toru nwogbee imiko.”

Ukwa ndzu ophungu l'ehu Ízurelu

⁴Ojejoje suru: “Ya e-me; ephe abu-buhu ndu agharaba. Ya abya atushihu okpoma; yeru ephe obu; ke l'ephe ta aduhedu mu ashi.

⁵Ya a-duru ndu Ízurelu; l'o bu iji l'adaru ephe. Yo ja pulapula l'o bu okfukfulike. Ogbaragba iya abamia abami l'ime ali l'o bu oshi sida Lébanonu.

⁶Unwu iya ndu ophu du nongini-nongini a-jakashị; malahaa mma l'o bu oshi olivu. Mkpọ iya a-du l'o bu mkpọ oshi sida Lébanonu.

⁷Madzu a-bya bya adolahaaru le mkpuli iya odo. Oo-nodu aja pulapula l'o bu akpe; mbu oo-kfu kpuru yegelengu l'o bu vayinu. Udu iya atuko ekemeke ngaa l'o bu mkpọ mee, shi Lébanonu.

⁸Bu ngunu odo; be ndu Ífuremu; ephe le nte ji; l'eke o kwa yebe Ojejoje azaje ephe oku; l'eleta ephe enya. O kwa yebedua bu oshi payinu ono, ekwo iya jiru ejiji ono. L'unu amia nebyi; kwa yebedua b'o shi l'eka.”

Mkpọ-chi ishi iya

⁹?Bu onye bu onye, maru iphe? T'o mutakwa iphe l'iphe-a!?Bu onye bu onye iphe edoje enya ohuma? T'o dokotakwa iya enya! L'uzo ke Ojejoje dukotakwa nhamunha. Yo buru ndu doberu eka ndoo eshi iya. Obenu le ndu kwefuru ikè; be ukfu aduje; m'ephe je iya eshishi.

Jówèlu

Jówèlu 1

¹Qwaa bu ozi, Ojejoje ziru Jówèlu Petuwèlu.

Igube abya ogu

²Unu nukwaa iphe-a; unube ndu bu ogurenya! Unu gebekwa nchi; unube ndu bu l'ali-a l'unu ha! Egbe iphe owaa; ?o mejehawaru l'oge nk'unu? ?T'o mejehawaru l'oge ke nna unu oche phe?

³Unu kooru iya unwu unu! T'unwu unu kooru iya unwu nk'ephe; unwu nk'ephe akooru iya ogbo ophu abya nu.

⁴L'iphe o-tsu-dududu igube taphodoru; be utso-igube byaru bya ataa. Ophu utso-igube taphodoru; be o-kfu-kpudakpuda igube byaru bya ataa. Ophu o-kfu-kpudakpuda igube taphodoru; be mkpakparamatsu igube byaru bya ataa.

⁵Unu tehu etehu; unube ndu mee guderu; wata ekwa! Unu chia mkpu; unube ndu mee! Unu kpoo mkpu ke le mee ophungu ono b'a lofuwaru unu l'onu!

⁶L'o nweru mba, byaru bya afuaru ndu ali mu. Ndu ono bu ndu ike; ophu aagutadu ephe l'ogu. Eze, no ephe l'onu dukota l'o bu k'agu; epyi, no ephe l'onu adu l'obu epyi nne agu.

⁷O ripyawaru mgbo vayinu mu; bya emewa oshi figu mu; yo buru iyi. O swashiwaru iya ighbò tufashia; ekali iya achakota oswi kpalakpala.

⁸Unu gua aphu l'o bu nwamgboko, yeru uwe-aphu, l'agu aphu nwoke, abya okfu iya.

⁹Ngweja-nri; me le ngweja-mee; be gvuaru nu l'eze-ulo Nchileke. Ndu achijeru Nchileke eja no l'aphu; mbu ndu ono, ejeru Ojejoje ozi ono.

¹⁰Okfu, a koshiru akoko bukotawa iyi. Ali gbe aguwa aphu; ke l'iphe a koru iya mebyishihuwaru. Mee ophungu tashihuwaru; to nwehe iphe atataje le manu olivu.

¹¹T'onu kpokwaa unu okfu; unube ndu ako okfu! Unu kpoo mkpu; unube ndu akoje vayinu! Unu gua aphu witu; me balu unu; ke l'iphe e meberu l'okfu yifukotaakwaru.

¹²Oshi vayinu kposhihuwaru nku; oshi figu anwukotawa kpaa. Oshi utara-okumu; me nkfu; owaa udara; me l'iphe bu oshi, nokota l'egu l'o ha kposhihuwaru nku; ke l'iphe emeje t'ehu tso madzu ena nwukotawaru kpaa.

Ízurèlu; unu kwaa izimana.

¹³Unu yee uwe-aphu; wata ogu aphu; unube ndu achijeru Nchileke eja! Unu kpoo mkpu; unube ndu ono, anoduje eje ozi l'enya-ngweja ono! Unube ndu ono, no l'ifu Nchileke mu eje ozi ono; unu yee uwe-aphu nokota enyashi kparamu; kele ngweja-nri; me ngweja-mee; b'e te gudejehedu abya l'ulo Nchileke unu.

¹⁴Unu raa ya arara t'a swīaru Nchileke aswīswi, d̄u ns̄o! Unu t̄a ndzuko, a-d̄uru Nchileke iche! Unu kukobe ndu bu ̄oguren̄ya; m̄ekpo iphe bu ndu bu l'alī-a l'̄o ha; t'̄ephe dzukoo l'̄ulo Ojejoje, bu Nchileke unu; raa ̄ekwa raku Ojejoje.

¹⁵Haa! Ege mb̄oku ono onanu a-d̄ukwanu; k̄e l'eswe Ojejoje d̄uakwa ntse. O bu mb̄oku, Okaribe-Kak̄ota-Ike e-mebyishi iphemiphe ̄obule.

¹⁶?T̄o gb̄adu ayi l'ifu teke nri bataberu l'̄ulo Nchileke ayi; bya agbaa ayi l'ifu teke ̄ehu ts̄o-beru ayi ̄ena; ayi etee ̄eswa l'̄ulo Nchileke ayi.

¹⁷Iphe a k̄uru ak̄uku l'alī k̄p̄oshihuru nk̄u. Iphe bu ̄ulo nri adaburu ophorokpo; ̄oba, nonu adak̄p̄oshihu; k̄e l'iphe e meberu l'alī yifuru eyifu.

¹⁸Unu lewaru ̄ege eswi atsugbaa ude; elu l'ara nmaa nmaa; k̄e l'̄e to nwed̄u nri, ̄ephe e-ri; mb̄u jeyekpo l'at̄uru; b̄e t̄uko n̄odu l'iphe-̄huka.

¹⁹O kwa ngḡube Ojejoje; b̄e mu araku; k̄e l'̄eke an̄u ataj̄e nri l'echi-̄egu; b̄e ̄oku dz̄ufuwaru; mb̄u l'iphe bu oshi, n̄o l'̄egu ono; b̄e ̄oku kefuwaru;

²⁰An̄egu-̄egbudu tsotsua l'at̄u h̄enguhengu l'ach̄o ngu. Iphe bu nggele, nonu; b̄e tash̄ihuwaru n̄u; ̄oku adz̄ufuwa ̄eke elu ataj̄e nri.

J̄ow̄elu 2

Igube, etsu gbigbigbi

¹Unu gbua ̄upyoku l̄e Uḡvu Z̄aȳonu! Unu echia mkpu-̄ogu l'uḡvu mu ono, d̄u ns̄o ono! T'iphe bu ndu bu l'alī-a nmakwaa kpakpakpa; k̄e l'eswe Ojejoje abyaakwa; mb̄u l'o ruakwaru eruru.

²Mb̄oku ono a-gba ̄ochi; d̄ukota gadz̄ugadzu. Mb̄oku ono; b̄e urukpu a-phukputa ̄ekemeke ̄obule; ̄ochi agbak̄ota d̄udurudu. Ikpoto ndu soja, ndu ike n̄o aw̄u gidigidi at̄so nȳikunyiku abya l'̄o bu ̄ochi nchi-ab̄ohu sakputaru eli eze uḡvu; mb̄u egbe iya ̄ophu ta d̄ubudua keshinu ndiche; ̄ophu ̄o byadu ad̄u l'oḡbo ̄ophu abya n̄u.

³Ok̄u n̄o ̄ephe l'uzo ifu l'ekepyashi iphe ekepyashi; n̄odu ̄ephe l'az̄u l'enwu phophopho. Ali, n̄o ̄ephe l'ifu d̄ulephu l'̄o bu mgbabu Íd̄enu; l'uzo az̄u bu echi-̄egu, daburu ochobo; t̄o d̄u iphe anah̄uje ̄ephe anahu.

⁴̄Ephe gbaru ̄ugbugba ñ̄nya; l'akf̄u karagidingu karagidingu l'̄o bu ñ̄nya-̄ogu.

⁵Igidi ̄ephe d̄ulephu l'̄o bu igidi ̄ugbo-ñ̄nya; l'̄eke ̄ephe akf̄u gidimu-gidimu l'eli uḡvu. Igidi ̄ephe d̄ulephu l'̄o bu ̄oda ekperima, ̄oku adz̄u; mb̄u l'̄o bu ikpoto ndu soja, a ch̄ikoberu ̄onu gude eje ̄ogu.

⁶Iphe bu mbakeshi, ph̄uru ̄ephe an̄oduje ata ch̄ichichi. Iphe bu onye ph̄uru iya n̄u alaj̄eru iya ̄ehu iche.

⁷̄Ephe eshigabeje k'oḡu l'̄o bu ndu ike ka l'oḡu; l'enyije ̄upho-mkpuma l'̄o bu ndu soja. ̄Ephe akp̄oje giriri; l'adz̄o eje; ̄ophu ̄o d̄udu onye ahaje ̄eka iya nk'iya; shia ̄eka iya ̄odo;

⁸tọ dọ onye akwaję ibe iya akwakwa. Onyenonu akfujeru jingu l'adzo eje. Epe adzoje je adajahu ogu; ophu epe ejebedu vudo.

⁹Epe ezehuje zeba le mkpukpu; l'enyi upho-mkpuma godogodod; nyitsua nyiba l'ime ulo; shi le windo bahu l'ulo l'o bu ndu iphura.

¹⁰Mgboko anmakota epe jijiji l'ifu. Akpamigwe l'anma yikayika. Enyanwu yele onwa agbakota ochi; mkpo-kpodo ta fuhe.

¹¹Ojejoje no ndu soja iya l'ifu l'ekfu iphe eme nu; kele ndu aluru iya ogu bu 'aguta aguta; ege ono; be ike du ndu, emeje iphe o kfuru. Ewe ke Ojejoje bukwaka oke uboku; du egvu. ?Bu onye ha k'okpofu iya l'ifu?

Unu kpuhaa obu unu

¹²Ojejoje suru: "Le nta-a bulekwa ewa. Unu gude obu unu l'o ha lakfuta iya! Unu swia aswisi; gude ekwa; daa ehu lata!"

¹³Unu lajaa obu unu; haa olaja uwe! Unu lakfuta Ojejoje, bu Nchileke unu; ke l'oomeje eze-iphe-oma; ege ono b'o phuje imiko! Ehu te eghujedu iya eghughu egwegwa. N-yemobu nk'iya aburu 'o nwe agwugwu. Ege ono b'e to tujedu kparara ome te madzu jee iphe-ehuka.

¹⁴?A maru m'oo-ghakobe phuru unu imiko; mbu goru onu-oma nu unu; meeru unu iphe-oma; mbu nu unu nri; me mee, unu e-gudeje l'agwa Ojejoje, bu Nchileke unu.

¹⁵Unu gbu upyoku obu le Ugvu Zayonu! Unu raa ya arara t'a swiaru Nchileke aswisi, du nsol! Unu tua ndzuko, a-duru Nchileke iche.

¹⁶Unu chikobe ndu Izuru l'ekalanu! Unu emee te ndu, byaru ndzuko ono du nsol! Unu kukobe ndu bu ogurenya; unu achikobe unwegirima; me ndu ophu eechekwadu era! T'onye luru nwanyi k'ophungu hakwaa mkpura iya lufuta; nwanyi, a luru k'ophungu ahaa mgbalabu iya!

¹⁷Te ndu, achijeru Nchileke eja, bu ndu ejeru Ojejoje ozi raa ekwa le mgbaku nwulo, eeshije abahu l'eze-ulo Nchileke yele enya-ngweja. T'ephe kfu; su: "Nggube Ojejoje; phuru unu nke ngu imiko! Be emekwa te ndu ono, bu okè-iphe ngu ono buru iphe ee-gude eme iphe ochi! T'ephe ba bu iphe mbakeshi nonu e-gude atu mgbonu. ?Nanu ege ee-me t'a wata okfuru ndu Izuru: '?Bu awe; be Nchileke unu obu no?'"

Onu, Ojejoje e-ye

¹⁸Ono teke Ojejoje a-wata oko okopho l'okfu ehu ndu ali ono, bu ndu nk'iya ono; bya phuru ndibe iya imiko.

¹⁹Ojejoje eyeeru epe onu; su: "Ya evutaakwaru unu nri yele mee ophungu; me manu olivu Ya a-nu iya unu; nu iya k'etsutsu iya. Ya te emehedu unu t'unu buru iphe iphe bu mbakeshi e-gude l'eme onu-ochi.

²⁰Ya a-chi-mihuru unu ndu soja ono, shi l'uzo isheli ono achi-mihu; mbu je achiru epe ye le kpokpokirikpo ali, e-te nwedu iphe no iya nu. Ogbo ivuzo ogu epe; be ya a-chiru ye l'eze enyimu uzo enyanwu-ahata; chiru ndu ikperazu ogu epe ye l'eze

enyimu ụzo ęnyanwu-arịba. Nshishi odzu ęphe a-nọdu achi madzu ọso.” Iyee. Iphe Ojejoje meru pakwaru ęka.

²¹Ba atsushi egvu nggube alị Ízurelụ! T'ęhu gbe tso-chia ngu ęna; nggu etee ęswa; kele Ojejoje; bę mekotawaru iphe ha nshinu.

²²Unu ba atsushi egvu unubę anụ, bu l'ęgbudu; ke l'ęke unu ataję nri, nọ l'ęchi-ęgu abyawa oruta iru. Oshi abyawa ọmishi nebyi. Oshi figu yele vayinu abyawa ome ike ęphe.

²³Ęhu tsoje unu ęna; unubę ndu Záyọnu! Unu tee ęswa Ojejoje, bu Nchileke unu; ke l'ọ chiwaru mini adada ọdungu, bu iphe o gude aguru unu nvụ. Ọ watawaru ọchishiru unu mini; mbụ ọ chi mini ọdungu; mę mini udzu-mini ęge o shi achijehawa iya.

²⁴Ęke, eetsuje witu; bę witu e-mekochaa ji. Iphe eeyeje męe; bę męe ọphungu yele manụ olivu e-mekochaa ji; l'awushihu awushihu.

²⁵“Yębe Ojejoje a-kfua unu ụgwo k'afa olemole ono, igube takotaru iphe unu ono; mbụ oke igube; igube ndu ọgbo lanụ iya; mę ndu k'otsu-dididi iya; mbụ ndu soja iya ono, ike dụ, ya yeru tųaru unu ono.

²⁶Unu e-nweru iphe unu a-nọdu eri t'ępho ji unu; nwee k'etsutsu iya. Obenu l'ọ kwa Ojejoje, bu Nchileke unu; bę unu e-tu ępha; mbụ onye ono, meru unu iphe dụ biribiri ono. Ndibe iya; bę ya te emehedu iphe-iphere ọdo.

²⁷Teke ono; bę unu a-ma lę ya nọ-a lę Ízurelụ; maru l'ọ bu iya bu Ojejoje, bu Nchileke unu; l'ę tọ dudu onye ọdo, nonu. Ophu iphere 'abyadu bya eme ndu nk'ia ọdo.

Eswe Ojejoje

²⁸“E -metsua; bę ya a-wuta Ume iya; wushi iphe bu madzu. Ụnwu unu ndu k'unwoke; mę ndu k'unwanyi e-kfuchiru Nchileke; ndu bu ọgurennya unu a-rọ nrọ; ụnwu-okorọbya unu aphua àphụ.

²⁹Mbọku ono; bę ya a-wukwaphu Ume iya l'ęhu ndu ozi iya ndu k'unwoke; mę ndu k'unwanyi.

³⁰Ya e-koshi iphe-ọphulenyia l'igwe; koshi iya lę mgboko kpamukpamu. Aa-phụ mee yele ọku; mę ọkpo-tututu ęnwuru-ọku.

³¹Ee-eme ęnyanwu; t'ọ gbaa ọchi; mee ọnwa t'ọ buru mee; tẹmanu yo rua; mbụ oke ụboku Ojejoje ono, a-dụ egvu ono.

³²Iphe bu onye kpọ-kuru ępha Ojejoje; bę aa-dzọta; kele ndzọta a-nọ lę Ugvu Záyọnu; mę lę Jerúsalemu, bu ęge Ojejoje kfuru iya. Ndzọta ono a-nọru ndu a-wafunu, bu ndu Ojejoje kuru.”

Jówelu 3

Ikpe, ee-kpe iphe bu mbakeshi

- 1“O -rulephu mbọku ono, mbụ teke yẹbe Ojejoje e-dobephu ndu Júda; mę ndu Jerúsalemu azụ l'ọnodu ọma ephe;
- 2bẹ ya a-chịta iphe bụ mbakeshi; chịta ephe jeshia lẹ Nsụda Jehoshafatu. Ọ bụ l'ẹke ono; bẹ ya a-nọdu kpee ephe ikpe; kẹ ndu ono, bụ ọkè-iphe iya ono; mbụ ndibe iya, bụ ndu Ízurelu; kẹ l'ephe chikashiru ephe; ephe edzuru iphe bụ mbakeshi; bya eworu alí yẹbe Ojejoje kee.
- 3Ephe tųru ẹnwa gude kee ndibe iya; bya egude ụnwu-okoro gbata ụnwanyi ọkpara; bya ereshia ụnwu-mgbọko gude gaa mę; t'ọ buru l'ephe angua mę.
- 4“?Bụ ngunu; bẹ unu a-guru nụ iya; unubẹ ndu Táya; mę Sayıdonu; mę iphe bụ unubẹ ndu ọnu-ogo Fílisutiya l'unu ha??Bụ iphe ya meru; bẹ unu akfụ iya ụgwọ iya tọ? Ọ -buru l'ọ bụ ụgwọ; bẹ unu akfụ iya; bẹ ya e-kwo-o gburumu; mee ẹgwegwa bya eworu iphe unu metaru tukobe unu l'ishi;
- 5kẹ l'unu wotaru mkpọla-ọcha; mę mkpọla-ododo yẹbe Ojejoje; bya egwoo ẹku iya ndu ọphu katsua mma je akube l'ulo nte unu.
- 6Unu chítaru ndu Júda; ephe lẹ ndu Jerúsalemu je eree ndu Girísu; k'ọphu ephe a-nọdu ote-ẹnya l'alí ephe.
- 7“Ya e-je edulata ephe l'ẹke ono, unu chírụ ephe je ereshia ono. Iphe ono, unu meru ephe ono; bẹ ya a-byabẹ unu l'ishi.
- 8Ya a-chịta ụnwu unu: ndu k'unwoke; mę ndu k'ụnwanyi reshia ndu Júda; ephe achịta ephe ree ndu Sabiya, bụ ọha, kwata nọdu l'ẹke, teru ẹnya.” Ono iphe Ojejoje kfuru ndono.
- 9Unu kfukwaaru iphe bụ mbakeshi t'ephe kwakọbekwa k'ọgu! Unu mekwaa tẹ ndu ike ọgu nọ wụ-lihu! T'iphe bụ ndu ọgu wuritakwa ntse bya ọgu!
- 10Unu kpụkwaa ọgu unu t'ọ buru ọgu-mbeke! Unu akpua nkogo unu t'ọ buru ara! T'onye ike gvuru sụkwa: “L'ike nọkwa iya nta-a!”
- 11Unu dzukobekwa; iphe bụ mbakeshi! Unu shi l'ẹkemeke ọbule bya edzua l'ẹke ono! Nggube Ojejoje; menua tẹ ndibe ngu, bụ ndu ọgu shi l'imigwe wụ-zita!
- 12“T'iphe bụ mbakeshi delihu; tsọru nyịku nyịku laa Nsụda Jehoshafatu; kẹ l'ọ bụ l'ẹke ono; bẹ yẹbe Ojejoje a-nọdu kpee iphe bụ mbakeshi, bupheru iya mgburumburu ikpe.
- 13Unu chilishia mma unu; kẹ l'iphe e meberu l'alí chaakwaru. Unu bya adzọshia akpuru vayinu ọbu; kẹle nsukutu, aadzọshije mę vayinu jiwaru; ẹge iphe eeyeje mę jikwaruphu. Ọ kwaphụ ẹge ono; bẹ ejo iphe ephe jiru.”
- 14Igwe-ọha; bẹ jiru Nsụda O-bua-ikpe; kẹ lẹ mbọku kẹ Ojejoje duakwa ntse. Yọ buru lẹ Nsụda O-bua-ikpe ono; bẹ ọo-mụkota.
- 15Enyanwu yẹle ọnwa; bẹ ee-me t'ọ gbaa ọchi; mkpọ-kpodo ta afu.

¹⁶Ojejoje a-nòdu lẹ Záyọnu dee ekiri; nòdukwapu lẹ Jerúsalemu dee edede. Mgboko mẹ akpamigwe a-nmaa jijiji. Obenu l'ọ bụ lẹ Ojejoje; bẹ ndu nk'ia a-gbabeje; zeeru ndzụ; mbụ a -gbabe-a-dzuru k'unwu Ízurelu.

Ọnu-ọma Nchileke l'ẹke ndu nk'ia nọ

¹⁷“Ono teke unu a-ma lẹ yẹbe Ojejoje, bụ Nchileke unu; bu ebubu lẹ Ugwu Záyọnu; mbụ ugwu ono, duru iya nsọ ono. Jerúsalemu a-dụ nsọ; to nwehe lẹ ndu ọhodo abya alua ya ọdo.

¹⁸O -rulephu mbọku ono; bẹ iphe bụ eze ugwu a-nòdu atsọshi mẹ ọphungu; nwugvu, nonu nụ l'atsọshi mini ẹra-eswi. Iphe bụ nggele, nọ l'alị Júda a-nòdu atsọkota atsọtso. Ọgba-mini agbafuhu l'eze-ọlo Nchileke; wata ọtso l'ọbu mini; shi l'ẹke ono agba mini lẹ nsụda Sitimu.

¹⁹Obenu lẹ Íjiputu; bẹ ẹgbara a-kfụ. Édomu aburu echi-ẹgu, daburu ochobo. Ishi iya aburu l'ẹphe meru ndu Júda akpamara; mbụ l'ẹphe gbushiru ndu ẹ-ta adudu iphe ẹphe meru l'alị ono.

²⁰Alị Júda; bẹ ee-bu ebubu jeyewaru; bukwaaphu lẹ Jerúsalemu tsube l'ogbo sweru l'ogbo.

²¹Ya a-gwata ẹphe ugwo ọchi ndu ono, ẹphe gbushiru ono. Ya ta ahakwa ẹphe k'ikpe, nmaru ẹphe; kẹle yẹbe Ojejoje bu lẹ Záyọnu.”

Émòsu

Émòsu 1

¹Qwaa bu ozi, Émòsu ziru. Émòsu yi le ndu eche aturu le Tékowa. Qwaa bu iphe o phuru l'aphù l'okfu ehu ndu Ízurelu teke Uzáyá shi buru eze ndu Júda; Jeróbuwamu Jehowashi aburu eze ndu Ízurelu. L'o phutsuaru àphù ono; b'a nòru afa labu; be ali nmadèru jijiji.

Ikpe, ee-kpe ndu obutobu Ízurelu

²Émòsu sùru: Le Ojejoje nòkwa le Ugvu Záyonu l'aba mba; nòdukwapu le Jerúsalemu l'ede edede. Eke ndu, eche aturu anòduje eche aturu kpòshihuwaru nkù; eli eli Kamèlu anwùkotawa kpa.

³Ojejoje sùru: “Le keshinu ndu Damásukòsu chiwaru eka ye l'ome ejo iphe; e-gude owaa ekfu; epeh e me odo eye iya; be ya te eselakwaru epeh eka azu l'oke ehu-eghughu iya; ke l'ephe kuwaru ndu Gíledu pyaapya; l'òbu onye gude mgbòro-ìgwè l'echi ereshi.

⁴Ya a-tu oku l'ulo Hazèlu; t'o dzukota iphe bu ulo, Bénu-Hadadu kpuru; yo shihutsua ike.

⁵Ya a-kukposhi obu-edukfu Damásukòsu. Ya e-gbu onye eze ono, no le nsuda Avenu ono; gbu onye ono, mpaleka-eze no l'eka le Bètu-Ídènu ono. Ndu Áramu; be aa-kpu le ndzu laa Kíru.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁶Ojejoje sùru: “Le keshinu ndu Gáza chiwaru eka ye l'ome ejo iphe; e -gude owaa ekfu; epeh e me odo ye iya be ya te eselakwaru epeh eka azu l'oke ehu-eghughu iya; ke l'ephe kpuru mba ophu le ndzu bya eworu epeh ye l'eka ndu Édomu.

⁷Ya a-tu oku l'upho-mkpuma Gáza; yo dzukota iphe bu ulo, a kpuru; yo shihu ike l'ime iya.

⁸Ya e-mebyishi onye eze, no le Ashudodu; yele onye ono, mpaleka-eze no l'eka le Ashikelonu ono. Ya a-dabe ndu Ékuronu eka l'ehu jeye teke ndu Fílisutiya a-lakota l'iyi l'ephe ha.” Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu ndono.

⁹Ojejoje sùru: “Le keshinu ndu Táya chiwaru eka ye l'ome ejo iphe; e -gude owaa ekfu; epeh e me odo eye iya; be ya te eselakwaru epeh eka azu l'oke ehu-eghughu iya; ke l'ephe kpuru mba l'ophu le ndzu woru ye l'eka ndu Édomu; shi ege ono woru ndzu, epeh l'unwunne epeh gbaru nmaa phulaphula.

¹⁰Ya a-tu oku l'upho-mkpuma Táya; yo dzukota iphe bu ulo, a kpuru; yo shihu ike l'ime iya.”

¹¹Ojejoje sùru: “Le keshinu ndu Gáza chiwaru eka ye l'ome ejo iphe: e -gude owaa ekfu; epeh e me odo eye iya; be ya te eselakwaru epeh eka azu l'oke ehu-eghughu iya; ke l'o gude ogu-mbeke chia nwunne iya oso; t'o phuru iya imiko le phuu; ke l'ehu ghuleru iya phu eghughu ege ono tugburu; ophu obu-oku nk'iya ta dazitabua adazita; to du onye duru ike go-zita iya ago-zita.

¹²Ya a-tụ ọku l'ụpho-mkpuma Témanu. Yọ dzụkota iphe bụ ụlo, a kpuru; yo shihu ike lẹ Bọzura.”

¹³Ojejoje sụru: “Lẹ keshinu ndu Amọnu chīwaru ẹka ye l'ome ẹjo iphe; e -gude ọwaa ekfu; ẹphe eme ọdo eye iya; bẹ ya te eselakwaru ẹphe ẹka azụ l'oke ẹhu-eghughu iya; ke l'ụnwanyi, dū ime l'alị Giledu; bẹ ẹphe washiru ẹpho; okfu l'ẹphe eme tẹ ókè-alị ẹphe ka ụsa.

¹⁴Ya a-tụ ọku l'ụpho-mkpuma Rába; yọ dzụkota iphe bụ ụlo, a kpuru; yo shihu ike l'ime iya. Aa-nọdu echi mkpu ọgu l'ẹke ọgu ada; oke pherephere a-nọdu ẹphe; l'oke mini, achị nụ.

¹⁵Aa-kpụ eze ẹphe lẹ ndzụ; kpua kpua ndu bụ ishi l'alị-eze iya laa alị ọdo.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Émọsu 2

Aphụ, aa-nụ ndu Móabu

¹Ojejoje sụru: “Lẹ keshinu ndu Móabu chīwaru ẹka ye l'ome iphe dū ẹji; e -gude ọwaa ekfu; ẹphe eme ọdo eye iya; bẹ ya te eselakwaru ẹphe ẹka azụ l'oke ẹhu-eghughu iya; ke l'ọkpu onye eze ndu Édọmu; bẹ ẹphe kpọru ọku; jeye yọ bụru uke.

²Ya e-ye ọku l'alị Móabu; yọ dzụkota iphe bụ ụlo, a kpuru; yo shihu ike lẹ Keriyotu. Ndu Móabu a-gvụ l'ẹke eechi mkpu ọgu; l'eegbu ụpyoku.

³Ya e-gbu onye achị ẹphe; gbua gbua ndu, o yeru l'ishi l'ẹphe ha.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁴Ojejoje sụru: “Lẹ keshinu ndu Júda chīwaru ẹka ye l'ome iphe dū ẹji; e -gude ọwaa ekfu; ẹphe eme ọdo eye iya; bẹ ya te eselakwaru ẹphe ẹka azụ l'oke ẹhu-eghughu iya; ke l'ẹphe jikaru ekemu Ojejoje; jika ome iphe ọ tọru ọkpa iya sụ t'e tsoje. O bụ ụgho ono, nna ẹphe je etsoru ono; bẹ duphuru ẹphe.

⁵Ya a-tụ ọku l'ụpho-mkpuma Júda. Yọ dzụkota iphe bụ ụlo, a kpuru; yo shihu ike lẹ Jerúsalemu.”

Ikpe, ee-kpe ndu Ízurelu

⁶Ojejoje sụru: Lẹ keshinu ndu Ízurelu chīwaru ẹka ye l'ome ẹjo iphe; e -gude ọwaa ekfu; ẹphe eme ọdo; bẹ ya te eselakwaru ẹphe ẹka azụ l'oke ẹhu-eghughu iya; ke l'ẹphe reru ndu doberu ẹka ndoo l'ụgwo, ẹphe ji; bya eree ndu, ẹ taa dudu ike ọzu m'ọo eri akpọkpa; t'ẹphe gude dochita ụgwo, ẹphe ji ẹphe.

⁷Ẹphe adzoje ndu ụkpa ọkpa l'ishi; dzọ-mia ẹphe l'evevee. Ndu aakpa ẹhu; bẹ ẹphe te ekpejeduru ikpe, dū maa. Nna lẹ nwa anọduje ara nwamgbọko lanụ; shi ẹge ono tūrua ẹpha yẹbe Ojejoje ono, dū nsọ ono.

⁸Ẹphe azetsujee l'iku iphe bụ ẹnya-ngweja, dū iche iche l'eli uwe, e yeru l'itumo. Ẹphe anọduje l'ụlo agwa ẹphe l'angu mẹe, e retaru lẹ nre.

⁹Ya mebyishiru ndu Amọru l'ifu ẹphe; mbu ndu Amọru obu, hatsua ogologo l'obu oshi sida; bya eshihu ike l'obu akpurata. Ya mebyishiru nebyi, o miru l'eli; mebyishia ọgbaragba iya l'ali.

¹⁰“Ya shi l'ali Ijiputu dufuta unu; bya edua unu ukporo afa labu l'echi-egu; k'ophu ya a-nu unu ali ndu Amọru.

¹¹Ya byakwaruphu bya afofuta unwu unu unwoke t'ẹphe buru ndu nkfuchiru; bya afofutakwaphu unwu unu ndu k'okoro bya t'ẹphe buru ndu riburu nte l'ifu Nchileke. Unube ndu Izurelu;?bu ejo-ire to?” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹²Obenu l'unu meru ndu ono, riburu nte ono; ẹphe angua mee; bya asu ndu nkfuchiru t'ẹphe be ekfuhe iphe Nchileke ziru ẹphe.

¹³“Nta-a; be ya a-byaru unu ishi ye l'ali; ẹge ono, ẹpho edejeru ugbo-ivu le mini teke e doru iya witu ono.

¹⁴Ndu okpa-egwa ta anahukwa; to nwe iphe ndu, agburu-ehu e-gude agburu-ehu ẹphe eme; ophu ndu mkparawa ‘adukwa ike odzo ẹphe ndu.

¹⁵Ndu, maru ogba akfu te ekekwaru okpa; ophu ndu, maru ogba oso ‘adukwa ike agbala; ophu ndu agbaje inya ‘adukwaphu ike odzo onwẹphe.

¹⁶Mboku ono; be ndu, bu o-ka-mkparawa a-gbakwaru otu gbalaa.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Émọsu 3

Ndu a-gba ndu Izurelu ekebe

¹Unu ngabekwa nchi; nua iphe Ojejoje kfu ẹhu unube ndu Izurelu; mbu l'okfu ẹhu ikfu ono, o shi l'ali Ijiputu dufuta ono:

²“O bu unu nwenkinyi unu; be ya fotarun l'iphe bu ikfu, no le mgboko gbaa mgburumgburu. Oo ya meru iphe ya a-nu unu aphu k'ejo iphe unu eme l'o ha.”

³Umadzu ẹbo; ?ẹphe ayije ayiyi; m'o -budu l'ẹphe kwetaru l'ẹphe a-nodu ayi?

⁴Agu;?oodeje ekiri l'e b'o gude iphe oo-ri? Nwa agu; ?obaje hanyihanyi l'oka iya; m'o -nwedu iphe o guderu?

⁵Nwenu;?o nmaje l'onya l'ali; m'o -nwedu onya, a gbaru doberu iya? Onya, a gbaru agbagba l'ali; ?oosweje; m'o -nwedu iphe kpo-sweru iya nu?

⁶Upyoku ogu -dalaha le mkpukpu; ndu bu iya nu; ?ẹphe ta awatajedu onma kpakpakpa to? O-la-l'iyi -byakfuta mkpukpu; ?to budu Ojejoje b'o shi l'eka to?

⁷Ire-lanu bu le Okaribe-Kakota-Nu ta dudu iphe oomeje l'e b'o me te ndu ozi iya maru; mbu ndu nkfuchiru iya.

⁸Agu -wata ode ekiri; ?bu onye a-su le ya ta atsudu egvu. Okaribe-Kakota-Nu -kfua okfu; ?bu onye ha ke b'e ezi iphe o ziru?

⁹Raa ya arara l'iphe bu ɔlo, a kpuru; yo shihu ike le Ashudodu; ye le ophu a kpuru; yo shihu ike le Ijiputu; su epe: "Unu je edzua l'ugvu ugvu ali Sameriya; unu aphu utsu, ada iya nu; phu ehu, aakpa ndu eke ono!"

¹⁰"Nchileke suru l'ephe ta madu ege eemeje iphe du mma; mbu ndu ono, bu iphe a kwaru l'okwata; me iphe a naru le nfu bu iphe jiru ɔlo epe, a kpushiru ike."

¹¹Oo ya; be Nnajiufu, bu Nchileke suru: "Le ndu ohogu a-tukwa ali ono vulavula; kwatsushia iphe bu eke unu ka oshihu ike; kwaa okwata l'iphe bu ɔlo, unu kpushiru ike."

¹²Ojejoje suru: "L'o kwa ege ono onye eche aturu jeru onafuta aturu iya l'onu agu ono; bu iphe oduje ike nafuta nwenkinyi bu nwoshi okpa anu obu ebo; m'o bu nwibiribe nchi iya; bu nwege aa-dzofuta-be ndu Izurelu; mbu ndu ono, bu le Sameriya; nodutsua l'igbirimonu oshi-azee epe; ye le ndu ono, bu le Damasukosu; nodugbaa le ngwolu etemu epe ono.

¹³"Unu nukwaa iphe-a; je agbaa ndu onu-ulo Jekopu ekebe." Ono iphe Nnajiufu, bu Nchileke ekfu ndono; mbu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike.

¹⁴"Mboku, ya a-nu ndu Izurelu aphu ke emeswe ono, epe mesweshiru iya ono; be ya e-mebyishikota iphe bu enya-ngweja, nokota le Betelu. Iphe bu mpo enya-ngweja ono; be ee-gbukoshi; yo daa.

¹⁵Ulo-winta epe; be ya e-mebyishi; mebyishia obu-nggamgbo epe. Ya e-mebyishi ɔlo, e gude eze-enyi memashia; mee iphe bu eze ɔlo epe; t'o kpu be ifu l'ali." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Emosu 4

Unwanyi Sameriya

¹Unu ngabekwa nchi; nua okfu-a; unube eswi ali Bashanu ono, notsua le Ugvu Sameriya ono; mbu unube unwanyi ono, akpa ndu ukpa ehu; l'egwe ndu e ta dudu ege o haru epe rakaraka ono. Unu -gbeshi; unu asu nji unu: "T'ephe nu unu mee t'unu ngua!"

²Nnajiufu, bu Nchileke gudeekwa odu nso iya; ria angu; su: "L'oge abya-a teke ee-gude ikokoro setakota unu l'unu ha; bya egude ikokoro, e gude anma ema nmatagee ndu ophu phoduru nu.

³Aa-chi unu nanu-nanu pyoshigbaa l'eke ɔlo unu gbaru oru chifu. Eke, aa-nodu achi unu ala bu l'uzo iya ke Hamonu." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁴"Unu je le Betelu je anodu l'eke ono mee iphe du eji! Unu eje le Giligalu je akabaa ya ru ememe! Unu gwoje ngweja unu l'utsu mboku-mboku! Unu kfuje uzo lanu l'uzo iri unu iphe bu ujiku eto, sweru esweswe!

⁵Unu woru buredi, e yeru iphe eekoje buredi kpoo oku t'ọ buru ngweja-ekele! Iphe unu chiru obu unu nu Nchileke; be unu a-raje arara; kfu ya t'a nu-dzuru iya; unube ndu Izurelu; ke l'ọ bu ono aduje unu mma." Ono iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu ndono.

⁶"Ya kporu unu egu l'edukfu l'edukfu; bya emee t'e b'ọ du mkpukpu unu, m'oo nanu, nri a-no; unu ta laphutakwa azu lakfuta iya." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁷"Ya mekwaruphu te mini ba achiru unu teke o phodukwaduru onwa eto temanu iphe e meberu emebe akaa. Ya -chiaru mkpukpu owaa mini; ya ahaa ophu. Mini -chia l'okfu owaa; to chi l'okfu ophu; iphe e meberu akposhihu nku.

⁸Ndu, shi le mkpukpu labu; m'ọ bu eto awujere jeshia mkpukpu odo; ocho mini-angungu; ephe ta aphu mini, e-dzu ephe angungu; ophu ephe 'alaphutakwanu azu lakfuta iya." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁹"Ugbo olemole; be ya mewaru t'iphe unu meberu l'ali; me mgbo vayinu unu chashihu manu; bya emee t'ọ tsushia evu. Igube byawaru bya atapyashia oshi olivu unu yele oshi figu unu; ophu unu 'alaphutakwanu azu lakfuta iya." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹⁰"Ya turu unu mgbonwu ege ono, ya turu iya ndu Ijiputu ono. Ya gbushiru unwo-akorobyia unu l'ogu; bya akpu a inya unu le ndzu; bya egude nshishi iphe shi l'odu ogu unu tsu-chishia unu imi; ophu unu 'alaphutakwanu azu lakfuta iya." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹¹"Ya haru unu mebyishia ege ono, ya mebyishiru Sodomu le Gomora ono. Mbụ l'unu dulephu l'obu otsebere-nku, a lofutaru l'eke oku eke iya; ophu unu 'alaphutakwanu azu lakfuta iya." Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹²"Oo ya bu; owaa iphe ya e-me unube ndu Izurelu. Keshinu o bu ege o du ndono; unu kwakobekwa akwakobe ojekfu Nchileke unu; unube ndu Izurelu!"

¹³Onye ono, bu iya kpushiru ugvu; bya emee pherephere; mbu onye ono, ewojeru iphe oori kpuhaa; koshi madzu ono; wota utsu mee t'ọ ghoo ochi; l'adzo-phe l'iphe, bu ugvu le mgboko; epha iya bu Ojejoje; mbu Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike.

Émọsu 5

Egvu-aphu l'ehu ndu Izurelu

¹Unu ngabekwa nchi; nua okfu-a; unube ndu onu-ulo Izurelu; mbu egvu-aphu ehununu-a, ya agu-wa:

²"Ndu Izurelu ono, ya yeru obu ono; be dawaru nu darua ali; e too gbeshihekwa odo. A gbadowaru iya l'ali l'eke, o daburu; to nwe onye abya iya apali."

³Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nu ekfu: "Le mkpukpu, shi le Izurelu zifu unu ndu soja ebo l'ukporo iri t'ephe je ogu; bu ukporo ndu soja ise nwenkinyi a-lata. Mkpukpu ophu zifuru ukporo ndu soja ise aburu ndu soja iri a-lata."

- ⁴Owaa iphe Ojejoje ekfuru ndu Ízurelu ndọ-ọ: “Unu chọo ya; k'ọphu unu a-nọdu ndzụ.
- ⁵Unu ba achọkwa Bételu; ọphu unu ejekwa Gíligalu! Unu ba atụgbukwa jeshia Besheba; kele ndu Gíligalu; bẹ aa-kpụkwa lẹ ndzụ; bya e mee ndu Bételu; t'ẹ b'o nwe iphe ẹphe a-bụ.”
- ⁶Unu chọkwaa Ojejoje; nọdu ndzụ; ọdumeka; bẹ ọo-dzụkwa ọnu-ulo Jófẹfu l'ọbu ọku. Oo-dzụ dzụfu; to nwe onye Bételu a-dụ ike egbota iya.
- ⁷Nshọo unubẹ ndu ono, ewojeru ikpe, dụ maa mee iphe atso ile ono; l'ewojeru odobe-ẹka-ndoo fua l'alị ono.
- ⁸Onye ono, bụ iya meru mkpọ-kpodo Puleyadesu; mę kẹ Orayonu; mbụ onye emeje ọchi; yọ buru iphoro nchi-abọhu; l'emeje eswe; yo jikputa; ghọo ẹnyashi; mbụ onye ekuje mini, dọru l'eze ẹnyimu oku; yọ bya eworu iya chọaru eliphe mgburumgburu: onye ono bụ Ojejoje bụ ẹpha iya.
- ⁹Oowotaje ndu ike nọ gwee egwegwe; gwee jeye l'ẹke buru ẹphe a-gbabe-a-dzuru.
- ¹⁰Onye ikpe iya vudo nhamunha bụ onye unu akpoje ashị; to nwe iphe unu agubeje onye ekfu ire-lanu.
- ¹¹Unu anọduje adzọ ndu ụkpa tọlitoli; l'eyebutaje ẹphe t'ẹphe nụ unu ereshi. A makwaru-a l'unu washiru mkpuma gude kpushia ụlo unu; obenu l'unu te ebudu iya. A makwaru-a l'unu kọshiru mgbo vayinu, dụ ugvu l'ẹnya; obenu l'unu ta angudu męe, shi iya nụ;
- ¹²kele ya maru ẹge unu chọta-beru okfu; bya amakwaruphu ẹge iphe dụ ẹji, unu meshiru hatabe nshinu. Unu anọduje akpa ndu doberu ẹka ndoo ẹhu; l'ana ẹka-azu; ọphu unu 'ekpejedu ndu ụkpa ikpe, dụ maa l'ulo ikpe.
- ¹³Oo ya meru iphe onye nweru egomunggo adaję ashị m'ọ -dadęwa ẹge ono; kẹ l'oge teke ono bukwa ẹjo ụboku.
- ¹⁴Unu chọje iphe du mma; unu ba achojekwa iphe dụ ẹji; k'ọphu unu a-nọdu ndzụ. O bụ teke ono; bẹ Ojejoje; mbụ Nchileke, bụ Okaribe-Kakọta-Ike a-nọo; swiru unu ẹge ono, unu asuje l'ọ nọ swiru unu ono.
- ¹⁵Unu kpọo iphe dụ ẹji ashị; unu eyeru ome iphe dụ mma obu! Unu kpeje ikpe, dụ maa l'ulo-ikpe t'a maru; mę Ojejoje; mbụ Nchileke, bụ Okaribe-Kakọta-Ike; ?ọo-phuru unu imiko; mbụ unubẹ nwa ndu ọphu phoduru nụ l'ikfu Jófẹfu.
- ¹⁶Oo ya; bẹ Okaribe-Kakọta-Nụ; mbụ Nchileke, bụ Okaribe-Kakọta-Ike ekfu; sụ: “Lẹ ụzu-ẹkwa a-nọdu ada l'iphe bụ esu-uzo. Ẹkwa-aphụ a-nọdu ada l'iphe bụ ẹke ndu ọha edzukoje. Ee-ku ndu kọru okfu t'ẹphe bya akwaa ẹkwa; kua ndu maru ọgu egvu-anwuhu t'ẹphe bya akwaa dumobe ọnu.
- ¹⁷Uzu-ẹkwa a-nọdu ada l'iphe bụ ẹke, a kọru mgbo vayinu; kele ya a-bya eshijahu ẹke unu dọru ẹbo; sweta.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Eswe ke Ojejoje

- ¹⁸Aphụ a-tsokwaru unube ndu o gu t'a su l'eswe ke Ojejoje ruwaru! ?Bụ ngunu kparu iphe eswe Ojejoje agụ unu agugu? Mboke ono a-bukwaru ochi; e to bukwa iphoro le phuu.
- ¹⁹Oo-dukwa l'obu onye, nahuru agu; je agbabaru biye. Yo du l'o bu onye bahuru l'ulo iya je eworu eka tu-kobe l'upho-mkpuma; agwo abya ataa ya.
- ²⁰Eswe Ojejoje a-bukwaru ochi; e to bukwa iphoro. Mbụ l'oo-gbakota tsirikitingu; k'ophu bu l'iphoro ta anodu ya le phu.
- ²¹Aji, unu agbaru yebe Ojejoje; be dukwa iya ashi; to du iphe ya guberu iya. Edzuko, unu edzukobejeru iya ta adu iya mma.
- ²²E to nwedu me unu gude ngweja-ukfuru bya egwooru iya; vuta ngweja-nri bya iya agwagwa; ya gbe anata iya. Unu -gude m'oo eswi, gbaru eba bya egwooru iya ngweja ehu-agu; ?ya gbe agha enya l'eke ono.
- ²³Unu ba aguhuru iya egoro ono, unu agu; su l'o bu egvu ono; kele ya ta angabejekwa nchi k'onu iphe nkwa unu ada.
- ²⁴Olobu; te ikpe, du maa watanu otso l'obu nggele; odobe-eka-ndoo awata otso l'o bu enyimu, e ta tahujedu atahu!
- ²⁵“Unube ndu onu-ulo Izurelu; ukporo afa labu; be unu gbushiru anu gude gwaa nte l'echi-egu. ?O nweru ophu unu gude gwaa yebdua.
- ²⁶Obenu le nta-a bu iphe unu woru obu unu tupyoo bu nte onye eze unu; mbu Sakutu yele iteshi unu, bu Kayiwan; mbu mkpo-kpodo ono, unu gwotaru l'onwunu ono.
- ²⁷Oo ya meru iphe aa kpu unu le ndu je eswee Damasukosu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono; mbu onye ono, epha iya bu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ono.

Emosu 6

Nshobukwa ndu akpa upha-eka

- ¹Aphụ a-tsokwaru unube ndu akpa upha-eka le Ugvu Zayonu; mekwaphu unube ndu no le Ugvu Sameriya l'ari l'e t'o nwehedu iphe adu ike anyabata unu; mbu unube ndu a maru amaru, shi le mba, bu ishi l'iphe bu mbakeshi, bu ndu ono, onu-ulo Izurelu anoduje ejekfu ono.
- ²Unu jenu Kalune je aphu ege o gbaru! Unu shi l'eke ono jeshia Hamatu; mbu oke mkpukpu ono! Unu -shi l'eke ono; unu ejeshia Gatu le Filisutayinu! ?Epe ka ali-eze unu l'o ha mma to? Ali epe;?o ka nke unu nshinu to?
- ³Unu ewojuer ejo uboku dobe ote-enya; unu ta ama l'oo ege unu eye iya aswa-echile bu ege onoduje abya ntse.

⁴Nshòbukwa ndu azeje l'oshi-azèe, e gude eze-enyi memashia. Unu azeje; rashia onwunu l'oshi-azèe unu. Nri unu bụ anụ nwaturu, a fọru afọfo; mę kę nweswi, gbaru ęba.

⁵Unu anọduje agụ egoro; l'unu agụ egvu; l'akpọ une eye iya; nwetsuaru ngwa egvu ophungu l'ọbu Dévidi.

⁶Iphe unu egudeje angụ męe bụ eze abamịda. Yọ bụru manụ, katsua oshi mkpọ; bę unu ajije. Obenu l'iyi ono, byakfutaru ndu ọnu-ulo Jósefu ono t'erujedu unu l'ęhu.

⁷Oo ya kparu iphe ọ bụ unu; bę ee-vuru ụzo kpua lę ndzụ. Ajị ono, unu azeje rashia onwunu ono akfushi.

Ojejoje akpọfu ekuku, ndu Ízurelu eku onwęphe akpọfu

⁸Okaribe-Kakọta-Nụ gudewa onwiya ria angụ; mbụ lę Ojejoje ono, bụ Nchileke, bụru Okaribe-Kakọta-Ike ono ekfu; sụ: “L'ekuku ono, ụnwu Jékọpu eeku onwęphe ono; bę ya akpọfu akpọfu. Mbụ l'ulo ulo ono, ęphe edomije onwęphe ono l'ọ ha; bę dukota iya ashị. Oo ya kparu iphe ya e-woru mkpukpu-wa; mę iphemiphe ọbule, nọ iya nụ ye ndu ọhodo l'ęka.”

⁹O -bụru l'umadzu iri phoduru l'ulo lanu; bę ęphe a-nwuhukwaphu.

¹⁰Onye abubu ęphe, bụ onye a-kposhi odzu ęphe oku a-bya iya achishi l'ulo ono. Ooku onye phoduru l'ulo ono; jị iya m'o nweru onye ya ęya nọ l'ęke ono? Onye ọbu a-su iya: “Wawa-o!” Yọ sụ iya: “T'o dobelekwaphu ọnu ndoo; t'ęphe be ejekwa ophota Ojejoje l'ępha lę phuu!”

¹¹Ishi iya aburu lę Ojejoje tųwaru ekemu l'iphe bụ ulo, ha nshinu; mę ndu ọphu, ha nwanshị; bę e-tsukposhi etsukposhi.

¹²Inya;?ogbaje ọso l'ęke, dų mkpuma mkpuma. ?Egudeje eswi akọ okori l'eze ęnyimu. Obenu l'unu mewaru ikpe, dų maa; yọ bụru iphe egbu madzụ; bya emee akpuru, odobe-ęka-ndoo amije; yọ bụru iphe atso age.

¹³Unu ete ęswa l'unu lųtaru Lodeba; l'eku onwunu l'ọo ike k'ęka unu; bę unu gude lųta Kanemu?

¹⁴Ojejoje, bụ Nchileke; bụru Okaribe-Kakọta-Ike l'ekfu; suru: “Lę ya e-je akpatsua mba, a-bya etso unu ọgu; unubę ndu ọnu-ulo Ízurelu. ęphe e-shi lę Lebo-Hámatu hua unu ishi l'oku jeye lę nsuda ęnyimu Jọdanu.”

Émọsu 7

Àphù k'odungu: Igube

¹Qwaa iphe Okaribe-Kakọta-Nụ koshiru mu: Mu phuru Ojejoje l'ęke ọokwakobe igube, a-bya atapyashia iphe e meberu l'alị, e-fushi ome teke a kpatatsuaru k'odungu. K'odungu ono bụ ọphu aanuje eze l'ọ bụ iphe ruberu iya nụ.

²Igube ono atafutsua iphemiphe obule, futaru l'alì ono; mu echia mkpu; sù: “Nggube Okaribe-Kakota-Nù; gūnua nvù byiko!?Nanù ege unwu Jékopu e-shi waa; l'ephe e-ba ba nwishi!”

³O kwa iya bù lẹ Ojejoje agbanwee obu iya; sù: “L'owaa ta amukwa!”

Àphù k'ẹbo: Oku

⁴Owaa iphe Okaribe-Kakota-Nù koshiru mu ndo-ọ: Okaribe-Kakota-Nù kuru ndibe iya oku tẹ ya gude oku, enwu enwunwu kpee ephe ikpe. Oku ono adzua jeye eze enyimu atashihu; alì akposhihu nkù.

⁵Tọ dù iya bù; mu echia mkpu; sù: “Èka iya l'alì; nggube Okaribe-Kakota-Nù!?Nanù ege unwu Jékopu e-shi waa; l'ephe e-ba ba ishi!”

⁶O kwa iya bù lẹ Ojejoje agbanwee obu iya; sù: “L'owaa ta amukwaphu!”

Àphù k'ẹto: Iphe e gude atụ mgbodo

⁷Owaa iphe o koshiru mu ndo-ọ: Ojejoje vudo l'iku upho-mkpuma. Iphe o gude l'eka aburu iphe eegudeje atụ upho-mkpuma t'o vudo nhamunha. Yọ buru iphe ono b'e gude kpua upho-mkpuma ono.

⁸Ojejoje abya aji mu; sù: “Émosu;?bù ngunu; bẹ mu phuru?” Mu asù iya: “L'ọ kwa iphe eegudeje atụ upho-mkpuma t'o vudo nhamunha.” Nnajiufu asù mu: “Tẹ mu lekwa; lẹ ya e-woru iphe eegudeje atụ upho-mkpuma doberu ndu Ízurelu. Ya ta ahahẹkwa ephe tẹ ya ba nù ephe aphù.

⁹“Enya ẹke ono, Áyizaku dobetsuaru ono; bẹ ee-mebyishikota; tsukposhia ẹke ndu Ízurelu doberu nsọ. Ya e-je atatso ndibe Jeróbuwamu ọgu.”

Émosu yẹ Amazáya

¹⁰Tọ dù iya bù; Amazáya, bù onye achijeru Nchileke ẹja, l'agwa iphe lẹ Bételu abya ezia ozi t'e je ezia Jeróbuwamu, bù eze ndu Ízurelu; sù iya: “Lẹ Émosu nokwa lẹ Ízurelu gẹdegede l'achiru ngu ejo idzu. Alì ta edzuekwa omebe iphe emebe emebe.

¹¹Kẹ l'ọ kwa iphe Émosu ekfu: “ ‘Lẹ Jeróbuwamu lafutaje l'ọgu; to nwe iphe e-me t'ẹ b'a kpù ndu Ízurelu lẹ ndzù; chita ephe chifu l'alì ephe.’ ”

¹²Amazáya egbeshi bya ejekfu Émosu je asù iya: “Gbeshi l'eka-a nggube nwophu àphù! Tugbua la azù l'alì Júda; nggu anọdu l'ẹke ono kpatajẹ nri, ii-ri; nggu anọdu l'ẹke ono kfuchijeru Nchileke!

¹³Ba anọduhekwa lẹ Bételu; sù l'i kfuchiru Nchileke; kẹ l'ẹke ono bukwa ẹke, duru eze lẹ nsọ; bya aburu ẹke ndu alì-eze ndu Ízurelu kpuru eze-ulo ephe.”

¹⁴Ya ndono; Émosu abya asù Amazáya: “Lẹ ya te shikwa buru onye nkfuchiru; ophu ọ bukwa onye nkfuchiru muru iya. O kwa onye eche aturu; bẹ ya shi buru; bya aburu onye akọ sikamo.

¹⁵Tọ dù iya bù; Ojejoje abya ekua ya l'ẹke ya nọ eche aturu; sù: “Tẹ ya je Ízurelu; je ekfuchiaru iya l'ẹke ono.”

¹⁶Nta-a ọwaa; kwa t'i ngabẹ nchi; nua iphe Ojejoje ekfu. “I sūru: ‘Tẹ ya be ekfuchitakwaru Nchileke kfugude Ízurelu. Ya ahaa okfu kfugude ndu ọnu-ulo Áyizaku.’”

¹⁷“Owaa kwa iphe Ojejoje ekfu: “O sūru: ‘Lẹ nyee ngu e-mekochaa wata ọgba ọkpara. Ọnwegirima ngu ndu k'unwoke; mẹ ndu k'unwanyị aburu l'ọgu; bẹ ẹphe a-la. Alị ngu; bẹ ee-gude iphe tọo; kee; nggubedua l'onwongu aburu l'alị ndu ẹ-ta madu Nchileke; bẹ ii-nọdu nwuhu. Ndu Ízurelu te nwedu iphe ee-me t'ẹ ba akpu ẹphe le ndzụ; chita chifu l'alị ẹphe.’”

Émọsu 8

Àphù k'ẹno: Nkata akpuru oshi, charu achacha

¹Owaa iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ koshiru mu: O koshiru mu nkata, akpuru oshi, charu achacha.

²Yọ bya aji mu: “Émọsu;?bụ ngunu; bẹ mu phuru?” Mu asụ iya: “L'ọ kwa nkata akpuru oshi, charu achacha.” Ojejoje asụ mu: “Oge ndibe iya, bụ iya bụ ndu Ízurelu chaakwaru. Ya ta ahahekwa ẹphe ọdo; tẹ ya ba nụ ẹphe aphụ.”

³Owaa iphe Ọkaribe-Kakọta-Nụ ekfu: “O -rua mbọku ono; bẹ egvu, aaguje l'eze-ulo Nchileke a-buru ọzu-ekwa. Odzu a-du l'igwe dabutsuaru l'ekemeke ọbule. Ekemeke ọbule adaa nyonyoronyongu.”

Aa-nụ ndu Ízurelu aphụ

⁴Unu nụkwa iphe-a; unubẹ ndu adzopyashi ndu ẹ-ta dudu ẹge ọ haru ẹphe ishi; l'eme tẹ ndu ụkpa, bu l'alị unu gvụ.

⁵Unu asuje onwunu: “?Bụ teke ole; bẹ Aji Ọnwa Ọphungu agvunua; k'ọphu ayi a-wata ore akpe? ?Bụ teke ole; bẹ mbọku ọtu-ume a-gvunua; k'ọphu ayi a-wata ore witu; habọta witu l'ogbonga iya; mee aswa iya; t'ọ ka nshinu; mbụ gude iphe-ugho l'atụ iphe; gude iya l'eme ndiphe iphuruphuru-ẹnya.

⁶Ayi egude okpoga zuta ndu ụkpa; gude aswa akpọkpa zuta ndu ẹ-to nwedu ẹge ọ haru ẹphe; mbụ kpota ẹswa witu gwakọbe l'okpoberu iya; ree.”

⁷Ojejoje ono, ndu ikfu Jékpọpu gude eku onwẹphe ono riakwaru angụ; sụ: “L'iphe ẹphe meru; bẹ ya ta azahadu azaha.

⁸Alị e-gude k'iphe-a nmaa jijiji; ndu, bu iya nụ l'ẹphe ha agua aphụ. Ọo-du l'ọ bụ teke Ẹnyimu Náyilụ byaru utso l'akpa kulakula; o -tselihu; yọ dazita.”

⁹Ọkaribe-Kakọta-Nụ asụ: “L'ọ -rua mbọku ono; bẹ ya e-me t'ẹnyanwu nyihu l'echi oke-eswe; mee; t'eliphe mgburumburu gbakọta ọchi l'echi-eswe.

¹⁰Aji, unu agbaje; bẹ ya a-gbanwe t'ọ buru unu nggumaphu; gbanwee egvu unu t'ọ buru unu aphụ. Ya e-me unu l'unu ha t'unu kpushikota ishi; yee uwe-aphụ. Ya e-me oge teke ono t'ọ du l'ọ bụ onye ume nwata nwoke lanu, ọ mụtaru meru. Eswe mbọku ono bya agvụ; bẹ ọo-nọdu atsọ age.”

¹¹Okaribe-Kakota-Nu asu: L'oge abyaakwa teke ya e-me t'ejo ẹgu bya l'alì-a. Ẹ tọ̀ bọ̀du ẹgu nri; tọ̀ bọ̀ ẹgu mini. Ọ bọ̀ ẹgu k'okfu Ojejoje.

¹²Ndiphe a-nọ̀du aghaphe: ẹphe -shi l'uzo ẹnyanwu-ahata; ẹphe ejeshia ọ̀zo ẹnyanwu-arìba. Ẹphe -shi l'uzo isheli; ẹphe ejeshia ọ̀zo ọ̀huda; l'ẹke ẹphe achọ ẹke ẹphe a-nu okfu Ojejoje; ọ bọ̀ l'ẹphe t'aphudu iya.

¹³“Mbọku ono; bẹ unwanyi, charu achacha; mẹ unwokorọ̀bya, gbaru agbagba a-nọ̀du avehu avehu; l'ẹke ẹkpiri akpọ ẹphe nkọ̀.

¹⁴Ndu ono, gude uru-alì kẹ Samériya l'eri angu; mbu ndu ono, egudeje: agwa ndu Dánu; mẹ kẹ ndu Besheba l'ekfu; ‘kamenu’; ndu ono a-da; ẹphe te egbeshihe ọ̀do.”

Émọ̀su 9

Àphù k'ise: Ndu Ízurèlu; bẹ ee-mebyishi

¹Mu abya aphua àphù; phua Ojejoje l'ẹke o vudo l'iku ẹnya-ngweja. Yọ̀ su: “Chia iphe l'eli ọ̀nungonu itso, gude eze-ulo-wa; k'ọ̀phu ukfu-ulo ono a-nma jijiji. Yo zee zepyabe onyemonye ọ̀bule l'ishi. Nwa ndu ọ̀phu phoduru nu; bẹ ya e-gude ogu-mbeke gbushia. Ẹ tọ̀ dudu m'ọ̀o onye lanu anahu nu; to nwe onye ọ̀phu agbala nu.

²Ẹ to nwedu mẹ ẹphe turu nsu tu-rua alì-maa; ya te yedu ẹka l'ẹke ono guta ẹphe. To nwe mẹ ẹphe nyiru nyirua imigwe; ya te shiru l'ẹke ono lo-zita ẹphe.

³Ẹ to nwedu mẹ ẹphe jeru je edomishia onwẹphe lẹ Uguv Kamelu; ya ta achiru nta ẹphe chirua ẹke ono je akpufuta ẹphe. Ẹphe -jee jee m'ọ̀o je edomishia onwẹphe l'ebo eze ẹnyimu; bẹ ya ezilee agwo; t'ọ̀ je l'ẹke ono je ataa ẹphe.

⁴Ẹ to nwedu mẹ ndu ọ̀hogu ẹphe kpuru ẹphe lẹ ndzu lashia alì ẹphe; ya te ziru ogu-mbeke t'ọ̀ je egbushia ẹphe. Ya e-lepyabe ẹphe ẹnya tẹ ya mee ẹphe ejo iphe; ẹ to bukwa tẹ ya mee ẹphe ọ̀huma.”

⁵Ọ kwa Nnajiufu, bu Ojejoje; buru Okaribe-Kakota-Ike: onye bu; o -denyi eliphe ẹka; yo ngazehu; iphe bu ndu, bu iya nu agu aphu; alì-wa l'ọ̀ha abya utso l'ọ̀bu Ẹnyimu Náyìlu; e -metsua; yo dazita l'ọ̀bu nggele alì Íjiputu.

⁶Ọ kpushiru ulo eli iya dobe l'imigwe. Yọ̀ buru eliphe b'ọ̀ toru ukfu-ulo ọ̀phu. Ookuje mini, dọ̀ru l'ẹnyimu oku; yo chiaru iya eliphe mgburumgburu. Ọ kwa Ojejoje bu ẹpha iya.

⁷Owaa iphe Ojejoje ekfu. Ọ sọ̀ru: Unubẹ ndu Ízurèlu; unu lẹ ndu Kúshi; ?unu ta budunua iphe lanu l'ẹke ya nọ̀? ?Tọ̀ budunua lẹ Íjiputu; bẹ ya jeru je eduta ndu Ízurèlu; je eduta ndu Fílisutiya l'alì Kafuto; je eduta ndu Áramu l'alì Kíru?

⁸“Kamenu, bu okfu bu l'ẹnya Okaribe-Kakota-Nu nọkwaa l'alì-eze ono, egbe ejo iphe du ẹge ono eme. Ya e-mebyishikota iya; mee tẹ okpu iya kpohu lẹ mgboko-a. Obenu l'ọ̀nu-ulo Jékọpu; bẹ ya te emekwa t'ọ̀ gvọ̀.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁹“Kẹle ya a-tu ekemu. Ya a-yọ̀ ọ̀nu-ulo Ízurèlu ayọ̀yo l'iphe bu mbakeshi. Ya e-ye ẹphe lẹ nkata; yọ̀ ẹphe l'ọ̀ bu isisa. Ọ bu l'ẹ t'ọ̀ nwedu akpuru iya m'ọ̀o nanu e-ru alì.

10Iphe bụ ndu ejo iya, nọkota lẹ ndu nke mu a-lakota l'ogu-mbeke; mbụ iphe bụ ndu ono, anọduje ekfu l'eze iphe-ehuka te eshitakwa eke ephe nọ ono.”

11“O -bee mbọku ono; bẹ ya a-kpukwazi ụlo-ije Dévidi ono, daru adada ono. Ya e-mekwa iphe bụ eke o mebyihutsuaru emebyihu; bya emekwazi iya; egbara ta kfūhe iya; mbụ mee ya; yọ dū ege o shi adujehawa;

12k'ophu nwa ndu wafuru nū lẹ ndu Édomu; yele iphe bụ mbakeshi, bụ ndu, eeku epha iya a-buru òkè-iphe ephe.” Ono kwa iphe Ojejoje kfuru; mbụ onye ono, bụ iya e-mekota iphemiphe obule ono.

13Owaa iphe Ojejoje ekfu: “L'uboku abyaakwa teke ndu, akpata iphe akpata e-gudekwadu iya-a l'eka akpa; ndu okori egbe akowanu iphe. Onye adzoshi akpuru vayinu anapyabewa nū onye emebe iphe l'alì eka. Mee ophungu e-shitsua l'eli ugvu l'ata paapaa; mbụ shi l'eli ugvu l'atsọ gborogboro.

14Ndibe iya; mbụ ndu Ízurelu ono, a kpuru lẹ ndzụ ono; bẹ ya e-dulatakota. Ephe a-bya akpukwazikota mkpukpu ono, egbara shi kfua ono; bya ebuchi iya odo. Ephe awata iya oko mgbo vayinu; ngulahaa mee, shi iya nū. Ephe agbalahaa mgbabu; rilahaa iphe shi iya nū.

15Ya a-dzabẹ ndu Ízurelu l'alì ephe gēdegede; to nwe l'e fefu ephe l'alì ono, ya nūru ephe ono.” Ono kwa iphe Ojejoje, bụ Nchileke unu ekfu ndono.

Obedáya

Obedáya 1

Ojejoje a-nụ ndu Édọmu aphụ

- ¹Qwaa bụ àphụ, Obedáya phuru. Qwaa iphe Okaribe-Kakọta-Nụ ekfu l'okfu ẹhu ndu Édọmu: Ayi nwaru ozi, Ojejoje ziru. E ziru nwozi t'o jee iphe bụ mbakeshi je ezia ẹphe t'ẹphe zalihu jeru ndu Édọmu ọgu.
- ²Unu lekwa; ya e-me unube ndu Édọmu t'anya unu laa l'iphe bu mbakeshi; ọphu ọ dudu iphe ndiphe a-gube unu.
- ³Q kwa ekuku ono, enyi ngu obu kitikiti ono; be dufuru ngu nụ; mbụ unube ndu, bu l'ime ọgba oke mkpuma; bya akwaa ufu unu l'ephekerephe; mbụ unube ndu ono, anọduje l'asashi; sụ: “?Bu onye a-du ike lo-tsuta unu l'alị?”
- ⁴Unu phegee oreke-imeli l'ọ bụ ugo; mbụ m'o -ruhuru; unu je akpaa ẹkfuna l'ẹke mkpo-kpodo nọ; be ya e-shikwa l'ẹke ono lo-tsuta unu.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.
- ⁵Q -buru le ndu iphura; ọ dudu buru ndu abali-d'egvu byaru nk'unu l'enyashi; ọ kwa ukpuruku b'ọ bụ. Olobu;?to budu iphe ẹphe choru; be ẹphe ezitaje kpau? Teke bụ l'ọ ndu awo akpuru vayinu byaru le mgbo vayinu ngu; ?ẹphe ta awojedu wo-phodo to?
- ⁶Q bụ; unu lewaru ẹge a jiko iphe Iso tutua kpachaa; mbụ tuko ẹku, o domiru edomi gwoo tutua.
- ⁷Mbụ le ndu ono, unu l'ẹphe gbaru ndzu ono l'ẹphe ha a-chi unu; chi-rua unu l'oke-alị unu. Ndu, unu l'ẹphe du le mma e-dufu unu uzo; bya akapyabe unu ẹka.
- ⁸Qwaa iphe Ojejoje ekfu ndo: O -rua mboku ono; be ya e-mekwa te ndu maru iphe l'alị Édọmu buru kpurupyata; mee ndu iphe edoje ẹnya l'alị ugu Iso t'ẹphe chihu.
- ⁹Ndu bụ ike-ka-l'ogu le Temanu; be meji a-tofushi; a tuko iphe bụ ndu alị ugu Iso gbua pyaapya.
- ¹⁰Ee-gude ke iwe iwe ono, unu meru unwunne unu; mbụ ndibe Jekopu ono meru iphe-iphere kpua unu; mee te okpu unu kpohu gbururu jeye le tutu yoyo;
- ¹¹kele mboku ono b'i kfucharu; chiru ẹnya ye; ndu ohodo abya egwoo iphe ndibe Jekopu; ndu shi eshishi awubata l'onu-oguzo ẹphe; bya atua ẹnwa; kee Jerusalemu. Unubedua adu l'obu ndu ohodo ono.
- ¹²Unu t'a ga chikwaru ẹnya yeru unwunne unu mboku ono, iphe-ehuka dakfuru ẹphe ono; ọphu unu t'a ge etekwa ẹswa mboku ono, okpu-akpohu dakfuturu ndu Juida ono; m'ọ hagabe onwunu mboku ono, iphe-ehuka dakfuturu ẹphe ono.
- ¹³Unu t'a aga abahukwa l'obu-edukfu ndibe mu mboku ono, umuruku muru ẹphe ono; ọphu unu t'a ga achikwaru ẹnya yeru ẹphe mboku ono, odachi dakfuru ẹphe ono; ọphu t'a ga anakokwa ẹphe iphe ẹphe mboku ono, iphe-ehuka byakfuturu ẹphe ono.

¹⁴Unu t'a ga evudokwa ị mkpọkahu-uzo; l'egbushi ndibe ẹphe, agba ọso ọgu; ọphu unu t'a ga akpukwa nwa ndu ọphu wafuru nọ kpẹ ndu ọhogu ẹphe mbọku ono, umuruku muru ẹphe ono.

Ikpe, Ojejoje e-kpe iphe bu mbakeshi

¹⁵Eswe mbọku ke Ojejoje duakwaru iphe bu mbakeshi ntse. O kwa ẹge unu meru; be ee-mekwaphu unu. Iphe unu meru a-tu-kokwaru unu l'ishi.

¹⁶O kwa ẹge ono, unu no l'ugvu mu, du nsọ; ngua iphe-ehuka ono; bu ẹge iphe bu mbakeshi a-noduwaru angu iya tugburu. Epe a-ngu iya nta; ngua ya imo; yo dulee l'ẹphe ta nobua anono le phuu.

Aa-dzofuta ndu Izurelu

¹⁷Obenu le ndu wafuru nọ le Ugvu Zayonu; be aa-dzofuta. Eke ono a-du nsọ; ndu onu-ulo Jekopu abya enweru okè-iphe ruberu ẹphe.

¹⁸Onu-ulo Jekopu a-buru oku; onu-ulo Josefu aburu ire-oku. Onu-ulo Iso aburu eswa ereshi; ẹphe amuru oku ye iya; yo dzupyashia ya. E to nwedu m'oo onye lanu, a-wafu nọ le ndu onu-ulo Iso. Ono iphe Ojejoje kfuru ndono.

¹⁹O bu ndu shi l'uzo ohuda a-bya ebuchishia ali ugvu Iso. Ndu ophu shi l'ali okpa-ugvu, no l'uzo enyanwu-ariba abya ebuchisia ali ndu Filisutiya. Epe abya ebuchikota ali Ifuremu ye l'ali Sameriya. Ndu Benjaminu ebuchishia Giledu.

²⁰Ndu Izurelu, a kpuru l'ogu; ẹphe anodu Kėnanu a-na ali ono jee akpaa le Zarefatu. Ndu ophu a kpuru l'ogu le Jerusalemu, bu ndu ophu no le Sefradu a-nakota mkpukpu, no l'echi-egu ohuda.

²¹Ndu ndzofuta e-nyihu Ugvu Zayonu; buru ishi; chilahaa ndu, bu l'ali ugvu Iso. Teke ono; ali-eze ono aburu ke Ojejoje.

Jona

Jona 1

Jona agbaru Ojejoje ọso

- ¹Ojejoje abya ekfuru yeru Jona Amitayi; sù iya:
- ²“Gbeshi; jeshia oke mkpukpu ono; mbù Nínive je ekfuru okfu nù ẹphe; kẹ l'ẹjo iphe ẹphe eme; bẹ ruwaru iya nchi.”
- ³Obenu lẹ Jona gbeshiru; vù ọkpa iya mini; yọ bụru iya ọla Tashishi tẹ ya gbalaaru Ojejoje. Yọ tųgbua jeshia ọnu-ẹnyimu Jọpa, bụ ẹke ọo-nọdu phua ụgbo-mini, eje Tashishi. Yọ tųebe ntụ-ụgbo; bahun tẹ ya tsoru ẹphe jeshia Tashishi; l'ẹke ọogbaru Ojejoje ọso.
- ⁴Ya ndono; Ojejoje emee; oke pherephere awata ophe l'eze ẹnyimu ono. Oke eyii-mini awata atutu; k'ophu o wuduru mẹ ụgbo-mini ono agbakpọshihu.
- ⁵Ndu nọ l'ụgbo ono l'ẹphe haa awata ọtsu egvu; k'ophu bụ l'iphe bụ onyenonu wataru ọraku nwa nte iya. A nonyaa; ẹphe atuko iphe ẹphe vu l'ụgbo ono pashia chee l'ẹnyimu ono; t'ẹphe maru mẹ ụgbo ono; ?l'ọo-ka nphe. Obenu lẹ Jona rịbaruru l'ime ime ụgbo ono jee azezita; laa lẹ mgbenya.
- ⁶Onye ishi ndu ụgbo ono ejekfube iya; je asu iya: ?Bụ ngunu b'i me l'ẹke-a??Tii gbeshidu raku nwa nte ngu t'a maru; ọo-phuru ayi imiko; nafuta ayi; t'ayi ba ala l'iyi.
- ⁷Ndu, nọ l'ụgbo ono abya ekfuru yeru onwẹphe; sù: “Unu bya t'ayi tua ẹnwa; maru onye iphe-ẹhuka-a shi l'ẹka, dakfutaru ayi ẹge-a.” Ẹphe atua ẹnwa ono; yo gude Jona.
- ⁸Ẹphe aji iya: “Byiko tọ karu ẹphe: ?Bụ onye; bẹ kpataru iphe-ẹhuka ọwaa; kobe ayi??Bụ ngunu bụ ẹka-ọru ngu??Bụ awe b'i shi??I shi l'eri ndu ole?”
- ⁹Yọ sù ẹphe: “Lẹ ya bukwa onye Hibururu; l'onye ya abaru ẹja kwa Ojejoje, bụ iya bụ Nchileke kẹ imigwe; onye ono, bụ iya meru eze ẹnyimu; mee mgboko ono.”
- ¹⁰Iphe ono, o kfuru ono emee; ẹphe atsulahaa egvu nshinu; ẹphe aji ya: “?Bụ ngunu ziru ngu egbe iphe ọwaa?” Ndu ono amawaruphu l'ọbu agbala b'ọ gbalaru Ojejoje; kẹ l'ọ kfuhawaruru ẹphe ẹge ono.
- ¹¹Eyii-mini ono aka njo akaka eje. Ẹphe aji iya: “?Bu ngunu; bẹ ẹphe e-me ngu nta-a; k'ophu oke pherephere-wa e-phebuhu?”
- ¹²Yọ sù ẹphe: “Unu palia ya apali chee l'eze ẹnyimu ono; k'ophu eyii ono a-tụ-buhu; lẹ ya makwarua l'ọo yẹbedua kparu iphe oke pherephere-wa gude bya.”
- ¹³Ndu ono egbe eri aphu ẹge ẹphe e-me kporu ụgbo ono kporu nggodo. Obenu l'ẹ t'ọ nwedu ishi; kẹ l'ẹnyimu ono gbe bya aka ọtu eyii teke ono. Eyii ono abya aka njo karia ẹge ọ dūhawa.

¹⁴Ephe atuko; wata okfu anu Ojejoje; su iya: “Byiko nggube Ojejoje; be ekwekwa t'ephe laa l'ochi nwoke-wa? T'ochi onye e-ta dudu iphe o meru ba atu-kokwaru ayi l'ishi; ke l'o kwa ege o du nggube Ojejoje mma b'i meru.”

¹⁵Ya ndono; ephe apalia Jona tufu l'ugbo ono; woru iya chee l'eze enyimu ono. Eyii-mini ono aburu shikongu.

¹⁶Iphe ono, meru nu ono emee; ephe atsulahaa Ojejoje egvu. Ephe abya egworu eja nu Ojejoje; kweshikota iya ukwa.

¹⁷Obenu l'o nweru eze-ema, Ojejoje doberu l'eke ono, leru Jona. Jona anoo ema ono l'epho ujiku eto: eswe l'enyashi.

Jona 2

Jona ekfu anu Nchileke

¹Ya ndono; Jona anodu ema ono l'epho kfuru nu Ojejoje, bu Nchileke iya;

²su iya: “Teke iphe-ehuka dakfutaru iya; be ya rakuru Ojejoje; yo zaa ya. Ya anodu l'ali-maa chiku ngu; nggu eyetaru iya eka.

³I pataru iya chee l'ebo enyimu; l'ohu-ali eze enyimu. Utso abya erikpua ya. Eyii-mini yele gborogboro, ootso egbe l'awu iya awuwu l'ishi.

⁴Ya aria; su: ‘L'i chifuwaru iya l'ifu ngu. Obenu le ya e-wokwarua enya tupoo l'eze-ulo ngu ono, du nso ono odo.’

⁵Mini woru iya l'olu oswi ke chi; eyii-mini erikpua ya erikpu. Ebakala mini ekwechishia ya ishi ekweshi.

⁶Ya enwulahu l'ime ime ali ugvu. Ali ono atua ya mkporo mgbe-'agvu-agvu. Obenu l'i gufutaleru iya-a le ndu l'iduma ono; nggube Ojejoje, bu Nchileke iya.

⁷O bu teke ya atu-buwa ume atu-bu; be ya nyataru nggube Ojejoje. Ya abya ekfuru nu ngu; okfu iya erua l'eke i no l'eze-ulo ngu, du nso.

⁸Ndu bu agwa, e-ta dudu iphe o bu; be ephe abaru eja b'o nafuje eze-iphe-oma, g'erube ephe eka.

⁹Obenu le yebedua e-gude egvu-ekele l'agwa ngu. Iphe ya kweru ngu ukwa iya; be ya e-medzu. Ndzota bu Ojejoje b'o shi l'eka.”

¹⁰Ya ndono; Ojejoje abya ekfuru yeru eze ema ono; yo gbofu Jona tua l'eli nggodo.

Jona 3

Jona eje Ninive

¹To du iya bu; Ojejoje abya ekfuru yeru Jona k'ugbo ebo; su iya:

²“Gbeshi jee l'eze mkpukpu ono; mbu Ninive je ezia ndu bu iya nu ozi, ya ziru ngu.”

³Jona ekwe; yọ buru iya oje Nínive ege ono, Ojejoje kfuru iya ẹya ono. Nínive kfube ọswa buru mkpukpu, haa nshinu. Iphe oophuje madzụ bụ abali ẹto; t'ọ gude ọkpa ghabua ya.

⁴Jona adube mboku ke mbu, ọ bahu le mkpukpu ono wataru iya epe oraru arara: “L'ọ kwa ukporo abali labu b'ọ phoduru; Nínive aburu kpurupyata.”

⁵Ndu Nínive abya ekweta ke Nchileke. Epe abya araa ya arara; t'ipe bu onyenonu swia aswisi; yee uwe-aphu; tsube l'onye k'eze iya je akpaa l'onye ophu kakota nwanshi.

⁶Teke ozi ono ruru eze ndu Nínive nchi; yo gbeshi l'aba-eze iya; yefu uwe-nlokuru iya; chita uwe-aphu yee; je adugaru le nu.

⁷Yọ bya ezia; a raa ya arara le Nínive mgburumburu; su: “Owaa bu ekemu, eze ye ndu a maru epha epe atu: “T'e b'ọ dukwa madzụ nwigbaleke-oma; m'ọ bu anu; m'ọ bu eswi; m'ọ bu aturu, e-wota nri ye l'onu; ophu ọ dukwa onye a-ngu iphe angungu.

⁸Tẹ iphe bu madzụ kpamukpamu; me l'anu chita uwe-aphu yee. T'ephe raa ekwa; rashia ya ike; raku Nchileke. Tẹ onyenonu sefu eka l'ejo iphe; me ome iphe-kpangangu.

⁹Onye maru me Nchileke; l'oo-jizita obu; wofuru ayi oke ehu-eghughu iya; t'ayi ba anwushihu.”

¹⁰Nchileke aphua iphe epe meru; l'ephe sefuwaru eka l'ejo iphe; phuaru epe imiko; t'ọ mehe t'ephe buru kpurupyata ege o shi su le ya e-me epe.

Jona 4

Obu-imiko Nchileke egbu Jona egghu

¹Obenu l'ipe ono du Jona eji; ehu egghulaha ya egghu.

²Yọ bya ekfuru nu Ojejoje; su iya: “Nggube Ojejoje;?to budu iphe ya kfuru teke ya nokwaduru l'ufu-a ndo. O kwa iya meru iphe ya gbeshiru; gbaru lashia Tashishi. Ya mahawaru l'i bu Nchileke, emejeru madzụ eze-ipe-oma; buru onye obu-imiko; buru onye iphe e-te ghujedu egghu egwegwa; n-yemobu ngu nyiberu anyibe. I bu Nchileke, eleje pashia; haa ome madzụ iphe i suru l'ii-me iya.

³Nta-a; nggube Ojejoje bu t'i wofu ndzu iya; ke l'ọ karu iya mma le ya nwuhuru; karia onodu ndzu.”

⁴Ojejoje aji iya: “?O gbaru ke t'ehu l'egbu ngu egghu to?”

⁵Jona atugbu je anodu l'uzo enyanwu-ahata mkpukpu ono. Yọ tuaru onwiya mkpu l'eke ono; nodu; ngabe t'ọ maru iphe e-mekochaa mee mkpukpu ono.

⁶Ojejoje, bu Nchileke emewaphu t'oshi vayinu futa l'iku eke ono bya evulihu te agu iya kpuchijee Jona; k'ophu ehu a-duje iya agu. Ehu atsoo Jona ena ke oshi vayinu ono.

⁷Yo be l'utsu echile iya; Nchileke ewota unwehu tua l'oshi ono; k'ophu bu l'oshi ono tsufuru ekwo; nwuhu.

⁸Yo be teke anwu hataru; Nchileke emee te ejo pherephere, ekpo oku shi l'uzo enyanwu-ahata wata ophe l'eke Jona no; anwu echilaha ya; k'ophu oose avehu. Yo du iya t'a su l'o nwuhuru. Yo su: "L'o ka kwa iya mma le ya nwuhuru; karia le ya no egbe ndzu owaa."

⁹Nchileke aji iya: "?O gbaru t'ehu ghua ngu eghughu; l'okfu vayinu ono to?" Jona asu iya: "L'o gbakwaru t'ehu ghua ya eghughu; mbu l'o ghukwa iya k'anwuhu nta-a."

¹⁰Ojejeje asu ya: "I phuru ege o ruru ngu l'ehu mbu ke vayinu ono. O bu oswi-okfu l'e to budu nggu; be kuru iya nu; l'o futaru l'enyashi; nwuhu l'enyashi ophu tso iya nu.

¹¹?Iikfu te okfu eh Nínive; be eru iya l'ehu to; mbu ndu Nínive ono, kariru ukporo unu madzu ugbo iri l'ise ono; nweru elu l'igwe; l'ephe e-ba ma iche, du l'iphe du mma; l'ophu du eji."

Mayika

Mayika 1

¹Owaa bu ozi, Ojejoje ziru Mayika l'oge teke Jótamu; Éhazu; me Hezekáya shi bugbaaru eze ndu Júda. Mayika bu onye Mòreshetu. Ozi-wa shi l'àphù, o phuru l'okfu ehu ndu Samériya; me ndu Jerúsalemu.

²Unube ndiphe; unu nukwaa ya-o! Te mgboko gbaa mgburumgburu; me iphe bu onye bu iya nu ngabekwa nchi! Le Okaribe-Kakota-Nu shikwa l'eze-ulo iya, du nsò l'agba unu ekebe.

Ikpe, eekpe ndu Samériya; ephe le ndu Jerúsalemu

³Unu lekwa! Le Ojejoje shikwa l'eke o bu ebubu l'abya. Oobyawa te ya bya adzoo garamu garamu l'iphe, bu eke, du l'eli le mgboko.

⁴Iphe, bu ugvu a-zashihu iya l'ifu; nsuda nsuda agbawashihu l'o bu manu, e doberu l'iku oku; mbu l'o bu mini, shi le mgbazita l'atsoshihu atsoshihu.

⁵Iphe kparu iphe iphe-a e-mokota l'oha bu okfu ejo iphe, ndu oshi-l'okpa Jékopu meshiru; mbu ejo iphe, ndu onu-ulo Ízurelu meru.?Nanu egbe ejo iphe Jékopu meru obu?Tò budu ndu Samériya??Nanu egbe ejo iphe ke Júda??Tò budu Jerúsalemu?

⁶Ojejoje asu: "Le ya e-mee Samériya t'o buru ikpozu, eke aa-nodu ako vayinu. Mkpuma mgbodo mkpukpu iya be ya a-chiru ye le nsuda. Ya emee te mgbodo mkpukpu iya zee l'okpa-ulo iya.

⁷Iphe bu ntekpe, ndu mkpukpu ono doberu l'o ha be ee-tsu yogiriyogiri. Iphe bu iphe aanuje l'ulo omarali be ee-tsukota oku. Ya a-bya emebyishikota iphe bu agwa ephe l'oha. Ishi iya aburu l'eke iphe eshije eru ndu mkpukpu ono eka bu ugwo ono, aakfuje unwanyi okpara ulo omarali ono. Yo buru ege aaghakashije ugwo, a kfuru unwanyi okpara bu ege aa-ghakashi ephe."

Ekwa; me aphu

⁸O bu iya meru iphe mu a-ra ekwa; chia mkpu. Mu eyefu uwe mu; gbaru otu. Mu a-kwa ekwa l'o bu nkuta-oswa; raa aphu aphu l'o bu enyi-nwenu;

⁹ke l'onya, aba Samériya kwa 'agwota agwota. Onya obu gbe sweekwaru nu Júda. O ruakwaru obu-edukfu ndibe mu, bu iya bu Jerúsalemu.

¹⁰Unu be ekfukwaru iya ndu Gatù! Ophu unu 'arakwa ekwa le phuu! Unube ndu Bétu Ofura; unu weswia onwunu l'ali!

¹¹Unube ndu bu le Shafiya; unu gbaru otu; gude iphere wu-sweta! Ndu ophu bu le Zenanu ta alufutakwa alufuta. Ndu Bétu-Ezèlu be aphu byakwaru; ke l'iphe shi gbobuta ephe b'e wofuwaru.

¹²Mbu le meji atofukwa ndu bu le Marotu atofu l'eke ephe no l'ele enya k'oma; kele Ojejoje wotawaru mkpakehu bya edooru ephe; mbu jeye le Jerúsalemu.

¹³Unube ndu bu le Lakishi; unu kwakobe ugbo-inya unu k'ogu! O kwa unubedua vuru uto gbube ishi ejo iphe; ndu Zayonu etsolahaa eka unu; ke l'emeswe, ndu Izurelu mesweru bu unu b'o shi l'eka.

¹⁴Oo ya bu te unu dua ndu Mereshetu Gatu ulo. Ndu Akuzibu l'e-koshi eze ndu Izurelu eregede.

¹⁵Mu a-chita ndu a-bya alugbua unube ndu Marésa. Ndu Izurelu ndu ophu aakwabeje ugvu a-gbaru laa l'ogba Adulamu je ewohaa onwephe.

¹⁶Unu kpushia ishi; gua aphu unwegirima unu ono, no unu l'obu ono! Unu mee ishi t'o cha unu swarishwari l'o bu ke udele; ke l'unwegirima unu ono be aa-natakwa unu; kpua ephe le ndzu.

Mayika 2

Idzu ke madzu; le ke Nchileke

¹Aphu a-tsukwaru ndu, anoduje achi ejo idzu; mbu ndu anoduje l'ulo ephe chia ejo idzu; nchi bohudelephu; ephe awata iya ememe; ke l'ephe nweru ike, ephe e-gude eme iya.

²Ephe aswobeje enya l'ali onye odo; naa ya l'okpehu. Ephe aswobe enya l'ulo; naa ya l'ike. Ephe anaje madzu ufu iya; mbu naa madzu iphe bu okè-iphe iya.

³Oo ya be Ojejoje suru: "Le ya achiru ndu ono ejo idzu. Ophu ephe 'adudu ike anahu. Unu te ejehedu otse etsetse; ke l'oge teke ono a-du ejo eji.

⁴Le mboku ono; be ndiphe a-nodu ekfubyishi unu ekfubyishi. Ephe a-nodu aji unu kpaphukpaphu; l'aguru unu egvu-aphu: l'asuje: " 'Ayi gvukwaru. Okè, gbaru ndibe mu; b'e kewaru. Ojejoje natawaru iya; keeru ndu lutaru ayi l'ogu.' "

⁵Oo ya bu l'unu te enwehedu m'o onye lanu, a-no-chi enya unu le ndzuko ke Ojejoje; mbu onye a-tu enwa gude kee ali ono.

⁶Ndu nkfuchiru ephe asuje: "T'ayi ba asujeshi l'oo Nchileke kfuru iphe, ayi ekfu. L'e to nwedu iphe-iphere, abya ephe ememe."

⁷Nggube onu-ulo Jekopu: "?Aa-su le Ume Ojejoje; be ehu eghu eghughu too??Oomejenua ege ono?" Okfu mu;?too mejeduru onye uto iya kfuru akfuru iphe oma too?

⁸O gbe buru l'uboku agvwa agvugvu-wa; be ndibe mu wu-lihuru l'o bu ndu ohogu. Ndu esweta l'uzo tuzooru onwephe ehu; be unu kwachiru l'uzo; yeshia ephe akpawuru-uwe ndu ova, ephe yeru; l'o bu ndu shi l'ogu.

⁹Unyomu ndibe mu; be unu achifuje l'egiri ulo, ephe butua; nafu unwu ephe ugvu, shi mu l'eka, a-no gbururu jeye.

¹⁰Unu gbeshi; tugbua; kele eke-a ta budu eke unu a-tuta ume; ke l'a turuwaru iya aturu. E mebyishiwaru iya; k'ophu e te emekwatahedu iya emekwata.

¹¹Ọ -buru lẹ mkpọkoro madzụ byaru bya asụ: “Lẹ Nchileke sụru t'a nguje męe; mę iphe angungu ọdo, eme l'ęnya;” bunu egbe ndu nkfuchiru onanu; bę ęphe a-chọ!

Eekwe ụkwa ndzọta

¹²“Unubę ndu eri Jékọpu; to nwedu iphe e-me tẹ mu ba tuko l'unu ha chikobe! E tọ dudu iphe e-me tẹ mu ba achikobe unu l'ękalanu; mbụ unubę nwa ndu ọphu wafuru nụ l'ọnu-ulo Ízurelu! Mu a-chikota ęphe t'ęphe nọkobe l'ękalanu l'ọ bụ onye chiru aturu ye l'ulo aturu; mbụ l'ọ bụ onye doberu egbu yele aturu l'ęke ọ nọ; l'ata nri. ęphe e-ji ęka ono pyimu; l'atụ wọwowo; kę l'ęphe a-pa igwe.

¹³Onye e-gbuharu ęphe ụzo ụsa l'a-buru onye e-vutaru ęphe ụzo. ęphe e-chika obu-educfu mkpukpu ono; wufu. Onye eze ęphe e-vuru ęphe ụzo sweta. Mbụ l'ọo Ojejoje e-vuru ęphe ụzo.”

Mayika 3

Ndu ishi; ęphe lẹ ndu nkfuchiru; b'a baru mba

¹Tọ dọ iya bụ; mu asụ: “Unu ngabę nchị; unubę ndu bụ ishi oshi-l'ọkpa Jékọpu; mbụ unubę ndu achị nụ l'ọnu-ulo Ízurelu.?Tọ gbadụ unu ọmaru ęge eekpeje ikpe, dọ maa tọo;

²unubę ndu kpọru iphe dọ mma ashị; yeru ęjo iphe obu; mbụ unubę ndu anọduje aswa ndibe mu akpọ; l'akpa ęphe anụ l'ọkpu;

³unubę ndu aswa ndibe mu akpọ; l'ata anụ ęphe; l'etsu ọkpu ęphe yọgiriogiri; ndu ebushije anụ ęphe yọriyori l'ọ bụ anụ, aabya oye l'ochi; mbụ l'ọ bụ anụ, aabya oye l'ite?”

⁴E -meebe; ęphe araku Ojejoje; ọle ę too yeduru ęphe ọnu. Teke ono; bę oo-woharu ęphe ifu iya. Iphe a-kpa iya nụ aburu l'ęphe mewaru iphe dọ ęji.

⁵Qwaa iphe Ojejoje ekfu: “L'a -bya l'okfu ęhu ndu nkfuchiru; mbụ ndu ono, edusweshi ndibe mu ụzo ono; mbụ ndu ono, abuje: onye, nuru ęphe nri; ęphe asụ l'ęhu-agu a-bụ kę onye ọbu. Teke ę t'ọ dudu iphe a nuru ęphe; ęphe akwakọbe kę otso onye ọbu ọgu.

⁶Ọo ya meru iphe nchi e-jikfu unu. Unu a-phụ-buhu àphù; ọchi agbachia unu ụzo; ike ọgba ęja ta aduhedu unu. Mbụ l'ęnyanwu a-nyihuru ndu nkfuchiru ono. Nchi e-jikfu ęphe l'eswe.

⁷Ndu aphuje ọphulęnya; bę iphere e-mekochaa gude. Ndu agba ęja aburu ndu e kpuru ifu lẹ ntụ. L'ęphe ha e-mekochaa tuko kpuchia ęka l'ifu; kęle Nchileke te eyejeheduru ęphe ọnu.”

⁸Obenu lẹ mbędua b'a tsuru ike atsutsu l'ęhu. Ume kę Ojejoje jiru mu ęhu yele okpe ikpe, dọ maa yele ike-ọkpu, mu e-gude kfuru oshi-l'ọkpa Jékọpu emeswe, o mesweru; mbụ kfuru oshi-l'ọkpa Ízurelu ęjo iphe ęphe meshiru.

⁹Unu nṣkwaa iphe-a; unubẹ ndu ishi ọnu-ulo Jékọpu; unubẹ ndu achị nṣ l'ọnu-ulo Ízurelu, bụ ndu kpọru ikpe, dṣ maa ashị; bya emekota iphe kṣuru gbororo t'o gbe nggọ;

¹⁰ndu gude ogbu ọchi gude kpua mkpukpu, nọ l'eli Ugvu Záyonu; mbụ gude ome iphe dṣ eji kpua mkpukpu Jerúsalemu.

¹¹Ndu ishi ephe bṣ: i -nṣ ephe ẹka-azṣ; ikpe alaaru ngu. Ndu ishi ọmarali ephe aburu: a -kṣua ephe ugwo; ephe ezia iphe. Ndu nkfuchiru ephe aburu: a nṣodu ephe okpoga; temanu ephe achia eja. Ọle ephe l'ephe ha tukokwarua dakobe Ojejoje l'ekfu: “Lẹ Ojejoje kṣu ephe l'azṣ; l'ẹ tọ dṣdu ejo iphe, byaru bya adakfu ephe.”

¹²Ọo ya bṣ l'ọo unu kparu iphe ee-mekochaa tṣpyaa Ugvu Záyonu atṣpyaa l'ọbu alị ereshi. Mkpukpu Jerúsalemu e-mekochaa buru ikpọzu. Eli ugvu ono, bṣ ẹke eze-ulo Nchileke nọ ono e-mekochaa buru ẹke ẹgbudu ruchiru.

Mayika 4

Ẹhu-agu ojejoje

(Azá 2:2-4)

¹Ọ -rua l'oge ikpazṣ bẹ ee-me tẹ ugvu ono, a kpuru eze-ulo Nchileke ono nọshia ike; mee ya t'ọ buru eze l'iphe bṣ ugvu ọdo, nọgbaa nṣ. Ee-me iya t'ọ kakọta iphe bṣ ugvu ọdo l'eli. Ono teke ndiphe a-nṣdu awṣ awukfu iya.

²Igweligwe ndu ọhodo a-bya bya asṣ: “Unu bya t'ayi je l'eli ugvu kẹ Ojejoje! Unu t'ayi je l'ulo Nchileke kẹ Jékọpu; k'ọphu oo-koshi ayi ọzo iya; t'ayi wata otso ọzo, ọ toru.” Ishi iya aburu l'ekemu e-shi lẹ Záyonu bya; okfu Ojejoje eshi lẹ Jerúsalemu.

³Ọ bṣ iya e-doshi okfu, nọ nṣ l'iphe bṣ mbakeshi; buru iya e-doshiru mba ndu k'ike; ndu ọphu bugbaa ote-ẹnya, okfu, adaru ephe l'ibe ephe. Ephe akpukwashia ngwa-ọgu ephe; yọ ghoo ọgu, eegude akọ iphe; akṣu ephe aghoo nwa mma, eegude apyi iphe. Teke ono b'ẹ to nwedu mba, ahalikwaduru ibe iya ẹka k'ọgu; ephe ta amuhe ẹge e shi alṣ ọgu ọdo.

⁴Onyemonye ọbule a-nṣduje lẹ mkpuli vayinu iya; mṣkwaphu lẹ mkpuli oshi figu iya; to nwehe onye eye ephe egvu; kẹ l'ọ kwa Ojejoje, bṣ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu iya.

⁵Iphe bṣ mba, nṣnu bṣ ọmarali nk'ephe; bẹ ephe gude eje. Ayibedua bṣ Ojejoje, bṣ Nchileke ayi; bẹ ayi e-gude epha iya l'eje gbururu jeye lẹ tutu yoyo.

Iphe Ojejoje chiru k'ememe

⁶Ojejoje sṣru: “L'ọ -rua mbọku ono; bẹ ya a-chikobe ndu ngvuru; chikobe ndu a chifuru l'alị ephe yele ndu ya meru, ejee iphe-ẹhuka.

⁷Ndu ngvuru; bẹ ya e-me t'ephe buru ndu waru nṣ. Ya emee ndu a chifuru l'alị ephe t'ephe buru ọha, ike nọ. Yọ buru Ojejoje a-buru eze, achị ephe lẹ Ugvu Záyonu tsube lẹ mbọku ono gbururu jeyewaru.

⁸“A -bya lẹ nggube nwada Záyọnu, bụ ẹke aano; l'echi ndu Ízurelu l'ọ bụ onye eche aturu-a; bya aburu ẹke ndu Ízurelu agbabajẹ je ezeeru ndzụ; ii-mekochaa buru ishi ẹge i shi buru teke ndiche. Ọ buru eze e-mekochaa rube nggube nwada Jerúsalemu ẹke ọdo.”

⁹?Bụ ngunu meru iphe ịira ẹkwa??Ti nwehedu onye eze ọo? Onye akpo-jezuru ngu ọzo;?ọo nọhedu ọo; meru iphe iphe-ẹhuka byaru bya azu ngu l'ọ bụ nwanyi, ime eme-wa?

¹⁰Nggube nwada Záyọnu; nọdunu ghaa gburugburu l'ọ bụ nwanyi, ime eme; kele nta-a; bẹ ịibyakwa ọha mkpukpu-a je anodu l'echi-egu. Ii-je alị ndu Bábyilonu. Yọ buru l'ẹke ono; bẹ aa-nafuta ngu. Ọo l'ẹka ono; bẹ Ojejoje a-gbata ngu l'ẹka ndu ọhogu ngu.

¹¹Nta-a; bẹ igweligwe mba chikobewaru onwephe t'ephe tso ngu ọgu. Ephe asu: “T'e merua ya! T'ayi chiru ẹnya yeru Záyọnu!”

¹²Obenu l'ephe ta madu iphe bụ iphe Ojejoje arị. Iphe ọ chiru idzu k'ememe te dodu ephe ẹnya; mbụ onye ono, chikoberu ephe l'ọ bụ onye, chikoberu witu, ooje etsutsu ono.

¹³“Nggube nwada Záyọnu; gbeshi chia ya gbiigbii l'ọ bụ onye l'echi ereshi; kele mu e-me t'i fua mpo-ígwe. Ichirukfu-ọkpa ngu aburu ope. Nngu egude iya gwee igweligwe mba ọlitoli; wota uru ono, ephe ritaru l'eregede ono nụ Ojejoje; mbụ woru ẹku ephe ono nụ Nnajiufu ono, nwe mgboko l'ophu ono.”

Mayika 5

Ụkwa kẹ l'onye a-chinu e-shi Bétulehemu

¹Unu chikobe onwunu l'ikpo l'ikpo; nggube mkpukpu ono, igweligwe madzụ nọ ono; kele ndu ọhogu ayi nọ-pheekwaru ayi anọ-phe. Onye ishi Ízurelu; bẹ ephe echikwa mgboro-ígwe l'ishi-agbagba-nchị kẹ kpoo.

²Obenu lẹ nggube Bétulehemu l'alị Efuratu! A makwarua l'ị bụ nwa mkpukpu, ha nwanshi l'ikfu Júda. Obenu l'ọo l'ime ngu; bẹ onye a-bụ onye ishi ndu Ízurelu e-mekochaa shi; lufutaru mu. Onye ono shiru teke ndiche nọduhawa; o shiru l'edewede nọduta.

³Ọo ya bụ lẹ ndu Ízurelu; bẹ aa-paru gwobe gbururu jeye teke nwanyi ono, ime eme ono l'e-zeda. Ọ bụ teke ono; bẹ unwunna iya ndu ophu a-lakfutafua ndu Ízurelu.

⁴Onye ono -byalephu; bẹ ọo-buru onye eche aturu; chee aturu iya ono. Ọ bụ Ojejoje a-nụ iya ike; bya aburu Ojejoje, bụ Nchileke iya e-me t'a kwabẹ iya ugu. Ndibe iya ono e-buru l'ehu-agu; ọo dọ iphe e-me ephe; kele teke ono; bẹ ọdu iya e-jedzuru mgboko gbaa mgburumgburu.

⁵Oo-me tẹ nchị dọ ephe ndo.

Ndzofuta yele ọ-la-l'iyi

Teke ndu Asiriya a-byakfuta alì ayi oḡu l'alì ayi; bya adzoo eke ayi tushiru ike futufutu; be ayi a-fota ndu eche aturu umadzu esaa yele ndu bu ndu ishi: umadzu esato t'ephe duta ayi tso ndu Asiriya ono oḡu.

⁶Ephe e-gude nkogo lua alì ndu Asiriya ono; ephe a-mifuta nkogo gude lua alì Nimurodu. O bu iya a-nafuta ayi l'eka ndu Asiriya; me ephe byalephu bya awubata l'alì ayi wata odzo garamugaramu; l'awu ala l'okè-alì ayi.

⁷Ndu eri Jékopu, waru nu a-du l'o bu iji, shi l'eka Ojejoje adashi. Ephe a-du l'o bu nweyo mini, yoshiru l'eli iru ewu, e-ta budu madzu b'o cheru; t'o nwe onye o no ngaberu.

⁸Ndu eri Jékopu, wafuru nu a-tuko egu dzuru. L'iphe bu mbakeshi; be ephe a-du l'o bu agu, no l'eka anu-egu-egbudu dzuru edzudzu; mbu du l'o bu nwa agu, no l'eka aturu no, abuje: ooje; yoo dzo-gbushi iphe o phuru; ophu o dudu onye aduje ike nafu iya iphe o guderu.

⁹Ndu ohogu ngu; be ii-mekputakota; nggu achilia eka imeli tua okoo kpua ephe. Odo bu le ndu nggu l'ephe no l'okfu; be ee-mebyishikota.

¹⁰Ojejoje suru: "L'o -rua mboku ono; be ya e-gbushi inya unu; bya emebyishia ugbo-inya unu.

¹¹Ya e-mebyishi mkpukpu, nogbaa l'alì unu bya etsukposhia iphe bu eke, unu kpuru; yo shihutsua ike l'o ha.

¹²Ya e-mebyishi ke ogvu ono, unu agwo ono; ophu unu 'enwehedu ndu njibya odo.

¹³Ya e-mebyishi ntekpe ono, unu pyishiru dobe ono; mebyishia mkpuma ono, unu agwatsua agwagwa ono; to nwehe iphe unu gude eka unu mee, unu abaabaru eja odo.

¹⁴Ya a-bya alua agwa Ashera l'eka, unu no; woru mkpukpu unu l'o ha tsukposhia.

¹⁵Ya e-gude oke ehueghughu melata ndu mba ono, jikaru l'ephe tee medu iphe ya suru t'ephe meje ono."

Mayika 6

Eeku ndu Izurelu ikpe

¹Unu ngabekwa nchi l'iphe Ojejoje ekfu. Te nggube Ojejoje gbeshi vudo evudo; kfu iphe e meru ngu l'ifu eze ugvu! Te iphe bu ugvu nuwaru iphe oome t'o kfu!

²Unube ugvu l'ugvu ha; unu nukwaa iphe Ojejoje abya edodo! Unu ngabe nchi nua iphe ada nu; unube itso, gude mgboko gbururu jeyewaru! Ishi iya aburu; l'o nweru iphe Ojejoje ekfu le ndibe iya meru iya. O nweru iphe ogushi le ndu Izurelu meru iya.

Onu, Ojejoje yeru

³"Ndibe iya;?Bunua ngunu; be ya meru unu??Bu ivu era ngunu; be unu a-su le ya boru unu? Unu sanua ya eya!

⁴Ya dufutaru unu l'alì Íjiputu; bya agbafuta unu l'alì ono, unu shi buru ohu ono. Ya ziru Mósísu t'ò bya edua unu yèle Éronu; mē Miriyamu.

⁵Unubē ndibe iya; unu nyatakwa idzu, ọ chíru; mbụ Balaku, bụ eze ndu Móabu! Unu anyatakwapụ ọnu, Bélamu Beyọ yeru iya! Unu nyatakwa ije unu shita lẹ Shitimu jeye lẹ Giligalu; k'ọphu unu a-ma iphe Ojejoje meru; gude dzọta unu!"

⁶Bụ ngunu; bē mu e-gude bya Nchileke l'ifu bya ebyiaru iya ikpere; mbụ Nchileke ono, paru ẹka apaa ono?"Bụ nwa eswi, gbaru afa; bē mu e-gude byaru iya ogworu ngweja-ukfuru tọo?

⁷Ọo-dụ Ojejoje mma m'a nū iya unu ebyila; nū iya nggele manū, bụ 'aguta aguta?"Mu e-gude ọkpara mu gwooru Nchileke ẹja; gude iya gwofu emeswe, mu mesweru iya tọo. Mbụ;?bụ tē mu gude nwa, shi mu l'ẹpho kfuà ugwo iphe dū ẹji, mu meru tọo?

⁸O koshiakwaru nggube madzū iphe dū mma k'ememe."Bụkwanu ngunu bụ iphe Ojejoje ele ngu ẹnya iya l'ẹka; 'abudu t'i meje iphe vudo nhamunha; nggu aphujeru madzū imiko; mēfua t'i wozita onwongu alì l'etso Nchileke ngu.

Ikpe, nmaru ndu Ízurẹlu yèle iphe ee-me phẹ

⁹Unu ngabekwa nchì! Ọ kwa Ojejoje eku ndu mkpukpu-a oku. Ọtsu nggube Ojejoje egvu bukwa mmamiphe. "Unu gebekwa nchì l'ọda ẹchachi; mē k'onye echi ngu iya nū!

¹⁰Unubē ndu iphe dū ẹji;?bụ tē ya zahaa ẹku ono, unu kparu l'uzo ẹregede ono tọo."Bụ tē ya zahaa l'o nweru iphe e bubotaru iphe ebubota gude átù iphe bụ iphe Nchileke tūru ọnu?

¹¹?Ya e-kpefu onye gude iphe ẹregede l'atū iphe ere; mbụ onye vu ẹda, ẹra iphe nọ iya nū ta bụdu iphe ọ sūru l'ọ bụ?

¹²Ndu nweru iphe lẹ mkpukpu ono anọduje eme ndu ọdo iwe iwe. Ndu bu iya nū bụ ndu ntuphu-ire; ẹphe egudeje ire ẹphe l'eduphushi madzū.

¹³Ọo ya meru iphe ya watawaru unu emebyishi unubē ndu mkpukpu ono. Ya eme tē unu chíhu; kẹ l'unu emeje iphe dū ẹji.

¹⁴Nri; bē unu e-rikwaa; ọle ẹpho te ejidu unu. Unu -ria mē unu riru iri-a; ẹpho eghelerua unu ọnu. Unu a-bụ akpa-aghaka; kẹ l'iphe unu kpataru kwakọbe; bē ya e-gude ọgu bya anaa unu.

¹⁵Unu a-kọ okfu akọko; ọle unu ta akpatadu iya akpata. Unu a-pyishije manū l'akpuru olivu; ọle unu te etedu manū iya unubēdua l'onwunu. Unu a-dzoshije mē l'akpuru vayinu; ọle unu ta angudu mē ya.

¹⁶Kẹ l'unu mewaru iphe Omuri sūru t'unu meje; bya etsoru iphe bụ nha-ọkpa ndibe Éhabu; mē ome-l'alì ẹphe. Ọo ya meru ya a-ha nggube mkpukpu t'ẹgbara kfuà ngu; ndibe ngu aburu ndu ndiphe aa-nọdu achì ọchi. Yọ buru unu; bē ndiphe a-nọdu aja ewena."

Mayika 7

Nshobukwaa ndu ízurèlu

¹Nshobukwa mu nsho; kele mu du l'ò bu onye jeru akpaa l'onanwu teke a kpatagewaru iphe e meberu l'ali; akpuru vayinu agvwa l'oshi iya. Mbù teke ono, akpuru vayinu ke ikperazu ta anojehedu t'a wota ria ono; ophu akpuru figu odungu phu, anoduje agushi mu ike phu ta duwa ophu nonu.

²Ndu yeru Nchileke obu; be gvakwaru nu l'ali owaa. Mbù l'e to duhedu m'oo onye lanu, bu onye obu iya guru iphoro, phoduru nu. Iphe onyemonye kwageberu akwagebe iya bu ogbu ochi. Onyemonye gudewa ugbu l'ege; te ya nmata nwunne iya.

³Ome ejo iphe kwowaru ephe ehú. Onye achí achíchi ekebutaje madzu t'ò nu iya iphe. Ndu ikpe l'ana aka-azu. Ndu, bu ndu a maru epa ephe egudeje ike l'atu t'a nu ephe iphe agu ephe. Ndu ono l'ephe ha; be idzu ephe abuje nanu.

⁴Onye ophu bu iya kakota mma l'ephe; anoduje adzu adzudu l'ò bu ogvu. Onye ophu bu iya kakota obu onye obu guru iphoro aka ikpo ami-ogvu eji. Eswe mboku ono, ndu nche unu shi kfuta okfu iya ono ruakwaru; mbu mboku ono, Nchileke a-nu unu aphu ono. O kwa nta-a bu teke aa-nu unu chikikfuu obu.

⁵Unu ba adakobejekwa madzu ibe unu! Ophu unu atuzojekwaru onye unu l'iya eshi onya ehú! Mbukwa jeye le nwanyi ono, azeje tu-kobe ngu ishi l'utakfu ono; makwaru udu okfu, ii-kfuje t'ò nua!

⁶Ishi iya aburu le nwata nwoke emechijekwa nna, muru iya nu ifu. Nwa nwanyi l'etsoje nne, muru iya nu okfu. Nyee nwa l'etsoje nne -nji iya okfu. Mbù le ndu bu ndu ogo madzu abuje ndu ufu iya gedegede.

⁷Obenu le mbedua bu Ojejoje; be mu a-chiru enya ziaru. Mu a-nodu ngaberu Nchileke, bu Onye ndzota mu. Nchileke mu a-nu olu mu.

Ndu ízurèlu e-gbeshi odo.

⁸Unube ndu ohogu mu; unu be tekwa eswa kpua mu! A makwaru-a le mu daru adada; ole mu e-gbeshikwaa odo. A makwaru-a le mu no l'ochi; obenu l'oo Ojejoje a-buru iphoro, noduru mu.

⁹Keshinu o bu mbedua meru Ojejoje iphe du eji; be mu e-vutanu oke ehú-eghughu iya gbururu jeye teke oo-bya elee enya l'okfu ehú mu; meeru mu iphe ruberu mu nu; dufuta mu; dobe l'eke iphoro no. Mu aphua ege oo-gude dzofuta mu.

¹⁰Teke ono; be ohogu mu ono a-phukwa iya phu; woru aka kpuke l'ifu l'eke iphere e-gude iya. Mu egude enya mu phu eke oo-da kpurumu; mbu onye ono, shi asuje mu: “?Nanu Ojejoje, bu Nchileke mu?” E ta nodu ophu baru ishi; a dzoo yebedua tolitoli ege aadzotoje epoto, no l'echi oje.

¹¹Eswe mboku, aa-kpukwa mgbodo ngu ono abyaakwa. Mbù mboku, ee-me te okè-ali ngu kabaa nshinu.

¹²O -rua mbọku ono; bẹ ndibe ngu e-shijetsua Asiriya abyakfuta ngu; ndu e-shi l'iphe bu mkpukpu, notsua l'ali Íjiputu abya; mbu shita l'ali Íjiputu jeye le Ẹnyimu Yufurétusu; shita l'eze ẹnyimu jeye l'eze ẹnyimu; me shita l'ugvu jeye l'ugvu.

¹³Mgboko gbaa mgburumgburu; bẹ ẹgbara a-kfu. Yọ buru ndu bu iya nu a-kpa iya; ke l'ephe awotawa akpuru iphe ephe kuru.

Okfu anu Nchileke; l'aja iya ajaja

¹⁴Gudenu mgboro ngu chee ndibe ngu l'ọ bu onye eche aturu; mbu ndu ono, bu okè- iphe ngu ono. Ndu ono; bẹ ọfuru onwephe je eburu nwenkinyi ephe l'oswa; l'eke nri elu eruje no. T'ephe nodunu le Bashaanu; nodu le Giledu taje nri ege ephe shi ata iya teke ndiche.

¹⁵“O kwa ege mu meru iphe, du biribiri koshi ephe teke ono, unu shi Íjiputu lufuta ono bu ege mu e-me iya koshi ephe nta-a!”

¹⁶Iphe bu mbakeshi e-gude ẹnya ephe phu iya; iphere egude ephe. Ike ephe l'oha; bẹ aa-nafukota ephe. Ephe e-woru eka dee l'agba; nchi echishihu ephe; ephe awata oda nkichi.

¹⁷Ephe e-gude ire michalaha eja l'ọ bu agwo; mbu l'ọ bu unwu iphe awu l'epho. Ephe e-shigbaa l'eke ephe domishiru onwephe lufuta; l'anmakota kwekwekwe. Ephe e-gude ọtsu egvu ghakobe lakfutashia Ojejoje, bu Nchileke ayi; wata unu ọtsu egvu.

¹⁸?Bu onye du l'ọ bu nggube Nchileke, bu onye aguje madzu nvu l'iphe du eji; l'eleswetaje emeswe, ephe mesweru ngu; mbu nwa ndu ono, phoduru nu l'okè-iphe iya ono? Ehu te eghujedu ngu eghughu gbururu jeyewaru. Iphe aduje ngu mma bu ti phuru madzu imiko.

¹⁹Ii-phuru ayi imiko odo. Ejo iphe ayi; bẹ ii-dzopyabe l'okpa; chiru iphe du eji, ayi emekota je echee l'eze ẹnyimu.

²⁰Ii-meru oshi-l'okpa Jekopu ire-lanu; phuru oshi-l'okpa Ebirhamu imiko, bu iya bu nte, i riru nna ayi oche phe teke ndiche ono.

Náhumu

Náhumu 1

Èhu-eghughu Nchileke l'okfu èhu ndu Nínive

- ¹Qwaa bú ozi èhu mkpukpu Nínive; èkwò e deru àphù, ò phuru mbù Náhumu onye Èlukoshi.
- ²Ojejoje búkwa onye okopho; búru Nchileke, agwatajè ugwo iphe. Ojejoje bú onye agwatajè ugwo iphe; búru onye oke èhu-eghughu. Ojejoje emelatajekwa ndu, kpòru iya ashì iphe èphe meru iya; l'ewojekwaruphu oke èhu-eghughu iya tù-koshi ndu òhogu iya.
- ³Ojejoje bè èhu t'eghujekwa eghughu ègwegwa; búkwaruphu onye ike iya haa nshinu. Ojejoje ta ahakwa onye ikpe nmaru t'ò laa kè manù. Ò bú oke phèrèphèrè; mè òku-maa b'ò gude tòò ùzò, ooshijè; urukpu abùru udzu-èja, etsu iya l'òkpa.
- ⁴Ò bajèru eze ènyimu mba; mee ya t'ò tahu. Oomeje iphe bú ènyimu l'ò ha t'ò tashìhukota. Alì Báshanu me èwu, nò lè Ugvu Kamèlu; bè oomeje; yò nwúa kpaà; ège ono kwaphu bè oomeje tẹ iru, nò lè Ugvu Lébanònu nweshia enwenwe.
- ⁵Eze ugvu l'ugvu haa anmajè jijiji l'ifu ya; ndu òphu bú ùnwu ugvu angazeshihu. Mgboko gbaa mgburumburu; mè iphe bú iphe bu iya nù anòduje anma furafura l'ifu iya.
- ⁶Bù onye a-dù ike vudo iya l'ifu teke iphe eghu iya eghughu. ?Bù onye a-du ike wafù l'òke èhu-eghughu iya? Oke èhu-eghughu iya adujè l'ò bú onye e kpuru òku; Mkpuma agbajè yògiri-yògiri l'ifu iya.
- ⁷Ojejoje dù mma; bya abùru agbarike madzù teke onye òbu nò l'iphe-èhuka. Iphe bú ndu gbàbaru lè mkpuli iya je ozeru ndzù; bè ooletajè ènya.
- ⁸Obekwanu l'oo-gude èjò utso mee tẹ ndu Nínive chihu. Ndu òhogu iya; bè òò-chì chìba l'èkpuru-òchi.
- ⁹Iphe bú èjò idzu, èphe achìru Ojejoje; bè oo-mebyishi; òphu ndu òhogu iya 'apalihekwa ishi òdò kè ugbo èbò.
- ¹⁰Òò teke a nmakòru èphe l'ò bú eri-ogvu; èphe angua mée; yò tsushia èphe atsùtsu; bè òku e-tsu èphe ège ootsujè èkwò akpe òkponku.
- ¹¹Ò bú lè nggùbè Nínive b'ò nweru onye lufutaru nù; bya awata òchiri Ojejoje èjò idzu; nòdukwapu lè mgbazi t'e mee iphe dù èjì.
- ¹²Qwaa iphe Ojejoje ekfu. Ò sùru: "L'a makwarua l'èphe shihuru ike bya adù l'igwe; òlè ee-me èphe t'èphe búru kpurupyata; gvù. A makwarua lè mu meru unu; unu anòdu l'iphe-èhuka; òlè mu te emehedu t'unu jebaa iphe-èhuka òdò.
- ¹³Nta-a; bè mu a-nyafù ajaba ono, èphe nyabèru unu l'òlu ono; tòfukwapu unu odogoro ono, èphe keru unu ono."

¹⁴Ojejoje t̄akwaru ekemu l'okfu ̄hu ngu; s̄u: “L̄e awa ngu a-gvu; ̄pha ngu ephuhu. Ya e-mebyishi iphe a pȳiru apȳipyi; mebyishia ndu ̄phu a kp̄uru akp̄ukpu dobegbaa l'ulo agwa ngu. Ya a-t̄u ili, ee-li ngu; k̄e l'̄i b̄u 'o-ga-l̄e-mkpa.”

¹⁵Lee ̄nya l'eli ugvu ono; ph̄u ̄kpa onye gude ozi-oma l'abya; mb̄u onye ezi ozi-oma ̄hu-agu. Unub̄e ndu J̄uda; unu gbaa aji unu; unu emee iphe unu kweru ̄kwa iya. Ishi iya ab̄uru l̄e ndu ̄jo-obu; mb̄u ndu N̄inive ta abyah̄edu unu ̄kpa ̄hu ̄do; k̄e l'ee-me t̄e ak̄o ̄phe ba ad̄uhe ̄do.

Náhumu 2

N̄inive e-chikahu

¹Unub̄e ndu N̄inive; onye a-bya achikashia unu nan̄u nan̄u abyaakwa. Unu chekwa ̄lo-mgbochi unu nche; unu echekwaphu nche l'uzo ono! Unu r̄ukotakwa onwunu ar̄ukota; unu ar̄ukotakwaphu ike unu l'̄o ha!

²A makwar̄ua l̄e ndu ̄hogu gwowaru iphe ̄phe kpakparakpa; bya emebyishikota iphe ̄phe meberu l'al̄i l'̄oha; obenu l̄e Ojejoje e-mekwa t̄e ugvu awa J̄ek̄opu laphutaru ̄phe az̄u ̄do; t'̄o bya ad̄u ugvu ̄ge ndu Ízurēlu shi adujehawa.

³Iphe ndu soja iya egudeje egbochita onw̄ephe; b̄e ekekota uswuswe. Ndu soja ̄phe eyekota uwe, eke mee-mee. Mgb̄oro-ígwè, e gude mee ̄gbo-̄nya ̄gu ̄phe egbukwa ngerengere mb̄oku ono, ̄phe kwak̄oberu k̄e ̄gu ono. Arwa ̄phe; b̄e ̄phe gudewa aba mbavu-̄gu.

⁴Ugbo-̄nya ̄phe aw̄ukwa k̄potikpoti l'iphe b̄u esu-uzo; ̄phe jiru edukfu ji: ̄phe -jee ifu; ̄phe alaa az̄u. ̄phe l'̄phe ha t̄uko d̄u l'̄o b̄u ̄oku itsu-̄oku; l'ezigbaa phaphapha l'̄obu ebemu-igwe.

⁵Ndu soja iya ndu ̄phu a f̄oru af̄of̄o b'o kukobewaru l'ekalanu; ̄le ̄phe t̄uko ejelee l'evuko al̄i evuko. ̄phe ekwojeru jeshia l̄e mgbodo, e gude kp̄u-pheta mkp̄ukpu ono; iphe eegude egbochi onwonye l'̄gu egbe n̄dugbawa n̄u l̄e mgbodo ono k̄e j̄ingu-jingu.

⁶Uzo, eeshi eje ̄nyimu; b'e tsukafuwaru; gheru ̄nu. Iphe b̄u ndu, n̄o l'ufu-eze b̄e ̄hu aanmakwa nmanma.

⁷A t̄waru iya l'̄o b̄u iwu l̄e ndu mkp̄ukpu-wa; b̄e aa-kp̄u l̄e ndz̄u; laa al̄i ̄do. Unwu-mgboko, a-n̄odu agbaru ̄phe mb̄oyi; k̄ugbaaru ̄ka l'ukuvu; l'akp̄o kukuku.

⁸N̄inive d̄ulephu l'̄o b̄u okpuru, mini, n̄o iya n̄u aw̄ufu aw̄ufu l'̄o b̄u nggele. Iphe aaragbaa b̄u: “Unu vudo-o! Unu vudo!” ̄o b̄u l'̄e t'o nwed̄u m'̄o onye lan̄u, gharu ̄nya l'az̄u.

⁹Unu vua mkp̄ola-̄cha; vua mkp̄ola-ododo; k̄e l'̄eku, mkp̄ukpu-wa doberu bukwa l'erige erige.

¹⁰Mkpukpu ono dabuakwaru iphoro; O buwa kpurupyata; daburu ochobo. Iphe bu ndu bu iya nu; be meji tofukotaakwaru: ikpere l'avukota ephe kwerikweri; ehuru atuko l'anma ephe kpakpakpa; ifu agbanwushihukota ephe agbanwushi.

¹¹?Nanu eke iduma-agu ono no; mbu eke ono, onoduje anu unwu iya nri ono; mbu eke oke agu yeke nyee ya shi ejeje; ephe l'unwu ephe; to nwe iphe ephe atsu egvu?

¹²Agu ono shi egbujeru unwu iya anu, e-dzuru ephe; dzu-gbushia anu pata je atogboru nyee ya; O shi egbuje anu je edojia ogba iya edoji; lajashia anu bya akube l'ogba iya.

¹³Owaa bu iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike kfuru. O suru: "T'unu lenu; ya achikwaru unu ejo idzu. Ya e-gude oku dzupyashia ugbo-inya unu; yo kpoo enwuru-oku; kpoo tuu. O bu ogu-mbeke; be ee-gude gbushia unwu agu unu pyaapya. E to dukwa anu, ya a-haru unu le mgboko t'unu gbujee; taa. Ophu 'onwedu l'anukwadia olu ndu ozi ngu odo."

Náhumu 3

Iphe-ehuka, Nínive e-je

¹Aphu a-tsuru mkpukpu ono, bu mee jiru iya ono. O bu ejo-ire; me iphe a nakoru le nfu; be jiru iya nu; ophu 'onwedu teke aa-kpabuhu iya madzu ehuru akpabuhu.

²Unu ngabenu nchi nua oda echachi; oda ugbo-inya, agba oso; igidi inya, akfu wugengu wugengu; me ugbo-inya, awu l'etso iya nu.

³Ndu agba inya-ogu; be ifu bohukwaru. Ephe gudeakwa ogu-mbeke ephe aba mbavu-ogu: arwa ephe l'adagbaa ke swimu; swimu. Ndu e gburu l'ogu du l'igwe; odzu ndu nwushihurunu akuru; odzu madzu aburu 'aguta aguta; k'ophu aadzotsua ephe okpa l'esweta.

⁴Iphe kparu iphe ono l'oha bu le nwanyi okpara ono tsonukaru nwoke; ke l'oomashi mma ike; l'agwoshikwaphu ogvu ike; onye egudeje ke unwoke, ootso reshia mba, du iche iche.

⁵Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike sukwaru: "T'i lekwa! L'obu ta duhekwa iya mma l'eke jino. Ya a-ji-likwa mkpuni ngu; ghaa ngu l'ifu. Ya e-me te iphe bu mbakeshi phu ngu l'eke jigba otu. Iphere e-gude ngu l'ifu ali-eze, du iche iche.

⁶Ya e-me ngu ejo ahuma; nggu adu oyi l'enya; Ya e-me te b'o duhe iphe aa-gube ngu; mee ngu ti buru iphe ee-gude l'ako onu.

⁷Iphe bu ndu phuru ngu nu a-kpo-yiru ngu ukuvu; su: 'Le Nínive; be egbara kfuakwaru; ?Bu onye a-yoru iya oshi; bu onye l'a-du iya ike.' "

⁸Nínive;?i ka Tebusu mma too; mbu mkpukpu ono, bu l'onu enyimu Náyilu; mini gbapheru mgburumgburu ono? O bu enyimu ono bu iphe egbobutaje iya nu; mini enyimu ono aburu upho-mkpuma, e gude kpu-buta iya.

⁹Ndu Itiyopiya yeke ndu Ijiputu shi buru agbarike iya; ike ta agvuje ephe agvugvu. Ndu Putu me ndu Líbiya shitsukwaa buru ndu ye ya tugaberu buru nanu.

10Ole e megekwarua; kpua ya le ndzu laa ali odo. Unwegirima iya; ndu ophu angu era b'e gweru rakaraka le mbaduzo. Ndibe iya ndu ophu a maru epha ephe; b'a turu ido; gude keshia ephe. Ndu ophu bu oke amadu l'ephe b'a tushiru mkpakobe; keeru ndu ohogu ephe.

11Unubedua l'onwunu; be mee e-gudekwaphu. Unu e-mekochaa achọ eke unu e-domi onwunu te ndu ohogu ba aphu unu.

12Iphe bu ulo, unu kpushiru ike a-dukotakwa l'obu oshi figu, akpuru iya ke mbu chashiru achashi, abuje; a -nma ya yikayika; nebyi iya adashia l'onu ndu a-ta iya nu.

13Unu lewaru ndu soja unu enya; phu ege ephe dutsua l'o bu unwanyi. Iphe bu onu-oguzo, eeshije abata mkpukpu unu l'ephe ha; be ghekotaru onu; k'ophu ndu ohogu unu e-shi iya wubata.

14Unu kukwaa mini sua male ogvu teke ndu ohogu unu a-bya eyebuta unu! Unu emee te ulo ono, unu kpushiru ike ono kabaa oshihu ike! Unu dzoo aja; mekwashia iphe e gude ayọ buloku; yoshia buloku.

15O kwa l'eke ono; be oku a-dzu-gbushi unu; e gude ogu-mbeke gbushia unu pyaapya. Unu kabaa l'igwe l'o bu ogu; mbu zaa l'o bu igube!

16Ndu azuru ngu aswa b'i mewaru; ephe azaa l'igwe ka mkpo-kpodo, no l'igwe; obenu l'o bu ege igube azaje l'igwe bu ege ephebedua a-za bya egwotagee iphe no l'ali ono; mee wangu.

17Ndu eche ngu nche etsu l'obu igube; ndu ishi-oru ngu anyinwua l'o bu igube, mboku oyi atsu; je anyinwua le mgbodo. Anwu -chidelephu; ephe ephekashihu; to nwe onye a-ma eke ephe ala.

18Nggube eze ndu Asiriya; ndu echeru ngu aturu; be mgbenya tutsuakwaru. Ndu a maru epha ephe chiakwaru eka ye l'ifu utakfu; no-kirishia. Ndibe ngu gbawaru nanu nanu l'ugvu ugvu; to du onye e-je ephe achikobe.

19Iphe e mekaru ngu te nwekwa ogvu; onya, no ngu l'ehu; be ishi nggu l'iya a-yikwa. Iphe bu onye, nuru ege omuru ngu a-nodu etekwa eswa k'adada, i daru. Ishi iya aburu: ?bu onye b'e ti meedua ejo iphe?

Habakuku

Habakuku 1

Aphụ, Habakuku l'agụ

- ¹Owaa àphù, ọ phuru; mbụ Habakuku, bụ onye nkfuchiru Nchileke.
- ²Nggube Ojejoje;?bụ teke ole; bẹ mu e-chiberu mkpu; ọmanu nggu eyeeru mu ọnu.?Bụ teke ole; bẹ mu e-chiberu mkpu l'iphe ọnwuu-ọnwuu ghatakwaru aghata l'ẹke-a; ọmanu nggu agbaaru mu mkpu.
- ³?Bụ ngunu meru iphe iimeru tẹ mu nọduje l'ele ẹke eemegbu madzụ emegbu??Nanu ẹge e meru; nggu anọduje l'ele iphe dū ẹji; haa ya? Mu gude ọnya mu l'ele ẹke ndu madzụ emebyishi iphe emebyishi; l'emegbaaru ibe ẹphe ọnwuu-ọnwuu. Nseku mẹ uswo tukurọ ẹkemeke ọbule dzuru.
- ⁴Oo ya meru iphe ekemu te erehedu ire; ọphu ikpe, dū maa ta nọhedu. Ndu ẹjo-madzụ eripyabeje ndu doberu ẹka ndoo; k'ọphu bụ l'ikpe gbe alajeru onye ọphu choru okfu.

Ọnu, Ojejoje eyeru Habakuku

- ⁵Unu leduduphu ọnya l'iphe bụ mbakeshi; phuraru iphe a-kpọ unu okfu; kẹ l'iphe ya e-me l'ogbo unu-wa; bẹ unu ta abyadu bya ekweta l'o bụ oswi-okfu; m'o -ruhuru; e kfuaru iya unu.
- ⁶Ndu ya eme tẹ ya kpalia bụ ndu Bábýilonu; mbụ ọha ono, emeje igiri-igiri; ẹphe ta aphujeru madzụ imiko ono. Mbụ ndu ono, ẹ-te nwedu ẹke ẹphe ẹ-ta ejejedu lẹ mgboko je anaa alị, ẹ ta bụdu nk'ẹphe.
- ⁷Ẹphe bụ ọha, aatsụ egvu; bya aburu ndu dū biribiri. Ọ bụ ẹphebedua bụ ekemu l'onwẹphe; buru iphe ee-gude palia ẹpha ẹphe nwẹnkinyi; bẹ ẹphe emeje.
- ⁸Ịnya ẹphe ka oduma ọso; bya aka ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu ome ẹnari l'enyashi. Ndu, agbaru ẹphe inya bụ ndu shi ẹke teru ọnya; l'awu ọso awuwu l'abya. Ẹphe anọduje ezi phaphapha l'ọ bụ ivu, phuru iphe ọo-dzuta.
- ⁹L'ẹphe l'ẹphe ha; bẹ iphe ẹphe kwoberu bya bụ ome iphe-ọkphehu. Ẹphe ezi phaphapha eje abya l'ọ bụ pherephere uguru; l'ime iya; bẹ ẹphe akpukokwaphu madzụ lẹ ndzụ l'ọ bụ onye ekpo eja.
- ¹⁰Ndu eze; bẹ ẹphe anọduje aja ewena; l'ekfubyishi ndu ishi, achị nụ. Iphe bụ a-gbabe-a-dzuru ta anochijedu ẹphe ọzo; kẹ l'ọ bụ eja; bẹ ẹphe a-gha iya; yọ dakpọshihu.
- ¹¹Ẹphe -metsua; ẹphe ezia phaa l'ọ bụ pherephere; sweta; jeshia iphe ẹphe eje; mbu ndu ono, ikpe nmaru ono, gude ike ẹphe mebe iphe ẹphe abaru eja ono.

Aphụ k'ẹbo, Habakuku agụ

- ¹²Nggube Ojejoje;?ti shidunua l'ede-nwede tọ? Nggube Nchileke mu: nggube Onye nke mu, dū nsọ; ayi ta anwuhukwa. Nggube Ojejoje; nta-a b'i fọtawaru ẹphe dobe t'i

gude ẹphe kpee ayi ikpe. Nnggube agbara mkpuma; i kfubewaru ẹphe t'i gude hùà madzù àhùhù.

¹³ Ẹnya ngu donukakwaru rìsangu kẹ t'i gude iya l'ele iphe bụ iphe dū ẹji. Ẹ tii hakwa tẹ iphe eemeswe emeswe nọdu.?Nanụ ẹge e meru; yọ bụru ndu ẹ te gudedu ire ẹphe ẹka b'ì nataru??Nanụ ẹge e meru; nggu anọdu nwandoo; ndu iphe dū ẹji l'eripya ndu, ka ẹphe odobe ẹka ndoo eripya?

¹⁴ I meekwaru madzù; yọ dū l'ọ bụ ẹma, nọ lẹ mini; mbụ yọ dū l'ọ bụ ụnwu iphe awu l'ẹpho, ẹ te enwedu ndu bụ ishi, achì ẹphe.

¹⁵ Onye ọhogu ono egudeje ikokoro l'anmako ẹphe l'ọ bụ ẹma; gude ụgbu l'anwùko ẹphe; mbụ gude ụgbu-aghagha anwùkoo ẹphe; ẹhu atso iya; yo te ẹswa.

¹⁶ Oo ya bụ; yọ gwalahaa ụgbu-egege iya ono agwagwa; bya eworu ínsensu, eshi kwẹkwẹkwe kpọo ọku gude agwaa ụgbu-aghagha iya; kẹ l'ọo ụgbu ono meru iphe; ọ nọ ndzù; l'eri gwọogwo; bya enweru nri ọkpobe enwenwe.

¹⁷ Ẹphe e-shi gudewaru ụgbu ẹphe l'awushi awushi; gude ogu-mbeke l'egbu iphe bụ mbakeshi pyaapya; l'ẹbe a phuru ẹphe imiko lẹ phuu?

Habakuku 2

¹ Mu e-je evudo chelahaa nche; mbụ lẹ mu e-jekpelephu je anọdu l'eli ụpho-mkpuma mkpukpu leta iya ẹnya; maru ọnu, oo-yeru mu; makwaruphu iphe mu e-kfuru yeru iya l'aphu-wa, mu agu-wa.

Ọnu, Ojejoje eyeru Habakuku

² Tọ dū iya bụ; Ojejoje abya eyeeru mu ọnu; su: “Tẹ mu tuko iphe-a, ya abya mu ekoshi l'aphu-a dekota l'ekwo; mbụ dee ya l'eli ekwekwerekwe; dee ya k'ophu onye agba ọso a-gutaje iya.

³ Kẹ l'aphu ono e-medzu; mẹ oge iya -rulephu. Àphù ono ekfu iphe e-me l'oge ikperazu; ẹ tọ dzudu ẹjo-ire. O -nweru ẹge e meru; yọ nọo anono; kwabekwaru iya. L'oo-mefutajekwa. Ẹ tọo nọkwa anono.

⁴ “Wo mu tẹ mu lekwa; l'onye obu iya ẹ-ta gudu iphoro ta adzukwa. Obenu l'onye woru onwiya ye Nchileke l'eka; shi ẹge ono dobe ẹka ndoo a-dzukwaru.”

⁵ “O kwa mẹe eme iya eswe. Ootsenuka etsetse; ophu ọ dudu teke ọtutaje ume. Ishi iya aburu l'ọ bụ ẹpho 'ẹji ikpozu; buri ẹpho 'ẹji ọnwu. Ọotukoje iphe bụ mbakeshi kpokoo kparu onwiya; tuko iphe bụ madzù kpukoo lẹ ndzù.

⁶ O kwa ndu ono, ọ kpukoru lẹ ndzù ono e-mekochaa chilahaa ya ọchi; jalahaa ya ewena; su: ‘T'aphu tsokwaru onye achiko iphe e zitaru ezita kuberu onwiya; bya eshi l'agboro baa eze.?Bụ teke ole; bẹ egbe iphe ọwaa a-kfushi?’

⁷ “Ndu ji ngu ụgwo;?ẹphe ta nonyahedua gbeshi tọo.?Ẹphe te egbeshihedu; mee ngu iphe ii-nmahu kpakpakpa. O bụ teke ono; bẹ ii-bya aburu ẹphe ohu.

⁸Keshinu ì kwaru iphe bụ mbakeshi, dū l'igwe l'okwata; bẹ nwa ndu ophu phoduru nū a-kwakwaphu nke ngu l'okwata. Ishi iya aburu l'i gbushiwari madzū. I mebyishiwari alì yele mkpukpu le mkpukpu; mekpō iphe bụ ndu bugbaa l'ime iya.

⁹“Aphū a-tsuru onye, bụ ejō uru b'o gude buru; k'ophu ya e-shi iya je agbabe okpa l'ēke enya e te rudu: shi ēge ono nahū iphe dū ejī, e-mekochaa dakfu iya!

¹⁰I mewaru tē igweligwe madzū laa l'iyi; shi ēge ono meru iphe-iphere kpua ndu ufu ngu; shikwa iya phū mebyia ndzū ngu.

¹¹Mkpuma, e gude kpua upho-mkpuma ulo e-chi mkpu; oshi, e gude kwaa ya akwakwa azuaru iya mgbede.

¹²“Aphū tsokwaru onye ono, egudeje ogbushi madzū l'emezi mkpukpu iya ono; mbū onye ono, bụ iphe dū ejī b'o gude l'akpulita mkpukpu ono.

¹³?Tō būdū Ojejoje, bū Okaribe-Kakota-Ike; bẹ meru; akanya, ndiphe ese adū l'ō bū nkū, eegude anya oku; akanya, iphe bū mbakeshi ese aburu nsegbu-akanya?

¹⁴Ishi iya aburu le ndiphe l'ophu e-mekochaa makotaru ēge Ojejoje dūta-be biribiri; mbū l'aa-maru iya ohuma-ohuma; ēge ono, mini ejije eze enyimu ohuma-ohuma ono.

¹⁵“Aphū tsorū onye ono, ewotaje mee chee ndu obutobu iya; mbū onye agbajeru ephe mee l'otumu-akpo; ephe angua ya gbururu jeye teke o-wata ephe ome l'enya; k'ophu oo-phū ephe l'ēke ephe gba otu.

¹⁶O kwa iphere e-mekochaa ji ngu ifu; e ta akwabekwaru ngu ugu. O kwa nta-a b'o ruberu ngu l'ongu mee! Ngūnua ya gbaru otu! Okoro ono, shi l'eka-utara Ojejoje ono tso-pheekwaru ngu mgburumgburu. Iphere, ee-gude ngu nū a-kakwa ugu, e shi akwaberu ngu.

¹⁷Iphe iwe-iwe ono, i meshiru le Lebanonu ono a-bya egude ngu. Unwu anu ono, i gbushiru ono a-bya eyee ngu egvu. Iphe kparu iya nū aburu ke ndu ono, i gbushiru ono; alì ono, i mebyishiru ono; mkpukpu ono, i mebyishiru; mebyishia jeye l'iphe bū ndu, bu iya nū ono.

¹⁸“?Bū uru ngūnū; bẹ ntēkpe baru; l'ēke o kwaa madzū gude ēka pyia ya? Odo bū;?bū uru ngūnū b'ō baru; mbū iphe e-te nweđu iphe oozi, eegude ēka? Kē l'onye apyi iya nū kporu obu yeru iphe o meru l'onwiya, e te gbe būdū l'okfu okfu.

¹⁹Aphū tsokwaru onye ono, asuje mkpurukpu oshi t'o teta nodu ndzū; m'ō bū onye asuje mkpuma ono, e ta nodu ndzū ono to gbeshi egbeshi. Ntēkpe ono;?oo-dū ike duzia unu ūzo tō. O bū oswi-okfu l'a wuru iya mkpola-ododo yele k'ocha; obekwanu l'ē tō tūdu ume.

²⁰“Obenu le Ojejoje nō l'eze-ulo iya, dū nsō; tē mgboko mgburumgburu dakwaa ashi l'ifu iya.”

Habakuku 3

Habakuku ekfu anū Nchileke

- ¹Owaa bu ekfukfu, onye nkfuchiru Nchileke, bu Habakuku kfuru nu Nchileke. O guru iya l'ọ bu egvu-aphu.
- ²Nggube Ojejoje; mu nuwaru ọtu-ọnu ngu. Iphe i meshiru eye mu egvu. Nggube Ojejoje; menua ya ọdo nta-a, ayi no ndzu-a! Menua t'a maru iya l'oge nk'ayi-a! T'ehu ghukwaa ngu eghughu; ọlobu; nyatakwa obu-imiko ngu ono.
- ³Nchileke shikwa le Témanu bya; mbu te Onye Nso ono shikwa le Ugvu Paranu bya. O-gbu-nwii-nwii ya tuko imigwe l'ọ ha sweta; mgboko mgburumburu l'aja iya ajaja.
- ⁴O-gbu-nwii-nwii ya du l'ọ bu eke enyanwu wataru. Eka iya, bukwanu eke o domiru ike iya atuko egbu nwii.
- ⁵O ziru ejo iphe-ememe t'o vutaru iya ọzo; bya ezia mgbonwu t'o tso iya l'azu.
- ⁶Evudo b'o vudo; nmaa mgboko yikayika. Yo buru enya, o leri; be iphe bu mbakeshi nmahuru jijiji. Eze ugvu ndiche ono atuko gbakposhihu. Ndu ophu bu unwu ugvu ndu ke akahu adakposhihu. Uzo, o toru; be shi l'ede-nwede.
- ⁷Mu phuru ndu Kushi l'eke ephe notsua l'ulo-ekwa; l'eje iphe-ehuka; bya aphua ndu Midiya l'eke ephe notsua l'ulo ephe l'atsu ude.
- ⁸?Bu nggele nggele b'i shi tukoshi oke ehughu ngu; nggube Ojejoje? ?Bu enyimu b'i shi abaru mbà too. ?To bu eze enyimu meru iphe ehughu ngu ke damadamu teke ono, i shi agba l'eli inya ngu ono; mbu teke ono, i shi gude urukpu meru ugbo-inya, iigudeje mekputa ohogu ngu ono too?
- ⁹Uta ngu b'i chifutaru wushi; kwakobe ti gbaa akfu ngu. I gude nggele kewashia mgboko.
- ¹⁰Eze ugvu phuru ngu; nmahu jijiji. Ochi-oku mini abya atsoo tso-swee. Ebo mini, aswo mgburumburu; akpara-mini -bya; yo kuta mini ghaa l'imeli.
- ¹¹Enyanwu yele onwa phuru akfu ngu; me arwa ngu l'eke oozi vaavaa abya; kegbaaru jingujingu l'akpamigwe.
- ¹²I gude oke ehughu dzoo garamu garamu dzoojaa mgboko ebo; bya egude ovuma dzoo iphe bu mbakeshi pyaapya.
- ¹³I byaru ti bya adzoo ndibe ngu; mbu ti bya adzota onye nke ngu ono, a wuru manu l'ishi ono. Onye ishi, achi ali ndu ejo iya ono; b'i gweru rakaraka; bya eshi l'ishi phufu iya iphe jeye l'okpa.
- ¹⁴O bu arwa nk'ia b'i gude sujaa ya ishi teke ono, ndu soja iya wufutaru t'ephe chikaa ayi ono. Ephe atu uzu l'ephe abya olajashi ndu ono, iphe-ehuka byaru ono alajashi; mbu ndu ono, domishiru onwephe edomishi ono.
- ¹⁵I gude inya nmaa eze enyimu yikayika; sweta; mbu swee eze mini, jiru ejiji; l'akpa rokoroko.
- ¹⁶Teke mu nuru iphe ono; be meji gbabuhuru mu; onu anmakota mu kpakpakpa l'eke mu nuru igidi iya. Okpu, no mu l'ehu erushihukota mu erushihu; okpa anmakota mu

kpakpakpa. Mu a-takpẹlephu nshi; kwabẹru mbọku, ẹphe e-je oke iphe-ẹhuka; mbu ndu ono, etso ayi ọgu ono.

17T'e ewota iya ru; l'oshi figu ta atsuhedu igu; oshi vayinu ta amihe nebyi; akpuru oshi olivu adashikota; ọphu iphe e meberu l'ali te emehu emehu; mbu; t'a sukwaru l'aturu gvuru l'odu-aturu; eswi ta nọhe l'odu-eswi;

18mu a-nodulekwaa ete ẹswa l'ẹke Ojejoje nọ. Ẹhu a-nodulekwaa atso mu ẹna l'ẹke Nchileke ono, bu onye ndzota mu ono nọ.

19Ọ kwa Ojejoje ono, bu Nchileke mu ono bu ike mu. Oomeje t'okpa egwo mu l'ọ bu okpa mgbada. Ọnuje mu ike; tẹ mu dọ ike nyikobe eli ugvu. Ọ kwa onye ishi egvu b'ọ duru; buru une mu; bẹ ee-gude kpọo ya.

Zefanaya

Zefanaya 1

¹Qwaa bu ozi, Ojejoje ziru Zefanaya Kúshi. Kúshi bu nwatibe Gedaliya; Gedaliya aburu nwatibe Amariya; Amariya aburu nwatibe Hezekáya. Teke o nataru ozi ono bu teke Josáya Amonu shi buru eze ndu Júda.

Ojejoje a-nụ mgboko aphụ

²Ojejoje sụru lẹ ya a-tụko iphemiphe obule zaa azaza zafu t'ẹ b'ọ duche ophu a-nọ lẹ mgboko.

³Ya a-za madzụ yele anumanu zafu; zaa unwenu, ephe l'eli yele ẹma, nọ lẹ mini zafu. Ndu ẹjo iya ono; bẹ ee-kpo ẹge eekpoje ntụ teke ono, ya e-me tẹ madzụ chihu lẹ mgboko ono. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁴“Ya a-makwaru ndu Júda ẹjo-ẹka; ephe l'iphe bu ndu, bu lẹ Jerúsalemu l'ephe ha. Iphe bu ndu phoduru nụ lẹ ndu abajeru Bálụ ẹja; bẹ ya e-me t'ephe chihu kparamu l'ali-a; jeye lẹ ndu ishi, l'agwajeru iya ephe;

⁵mẹ ndu ono, ejeje je anodu l'okpotsu ụlo l'abaru enyanwu ẹja yele mkpo-kpodo; me onwa; me ndu ono, abajeru iya ẹja ndu ophu egudeje epha Ojejoje l'eri angu; gudekwaphu epha Mólèku l'eri angu;

⁶mẹ ndu ono, gbakutawaru Ojejoje azu; ephe ta acho Ojejoje; ophu ephe 'ejejedu iya okpata ishi.

⁷“Unu dakwaa shikongu l'ifu Okaribe-Kakota-Nu; kele mboku ke Ojejoje duakwa ntse. Ojejoje dobekwaru iphe oo-gude chia ẹja. Ndu o ziru t'ephe bya b'o dobekwaru nsọ.

⁸Mboku ono, Ojejoje a-chi ẹja ono; bẹ mu a-nu ndu bu ishi, achi nụ aphụ yele unwegirima ufu-eze; me iphe bu ndu eme umere ndu ohodo.

⁹Mboku ono; bẹ mu a-tụko ndu ono, ẹ te kwedu odzo okpa l'ogodo onu-oguzo ono; nua aphụ; mbu ndu ono, bu iphe ephe eyejije ụlo onye nwe ephe bu iphe ephe gude ike me ughu luta ono.”

¹⁰Ojejoje sụru l'o -be mboku ono; bẹ uzu-ekwa a-tu lẹ Onu-oguzo Ema; mkpu adaa lẹ Egu-Ophungu; ugvu ugvu agbawashihu ke kpowayi kpowayi.

¹¹Unu tua uzu-ekwa; unube ndu bunyabe aswa; kele ndu agba ngho; bẹ ee-gbukota; mbu lẹ ndu ono, gude mkpola-ocha l'azu aswa ono; bẹ ee-mebyishikota.

¹²“O -rua teke ono; bẹ ya e-gude uroku nyochaa Jerúsalemu enyocha. Ya a-nu ndu ono, tsuru onwephe l'enya ono aphụ; mbu ndu ono, doleruphu l'o bu ophu-mee ono; mbu ndu anoduje ari lẹ Ojejoje ta dudu iphe o-du ike ememe: k'oma; m'oo k'ẹji.

¹³Ndu ono; bẹ aa-vu ẹku ephe l'akpaa; tsupyashia ụlo ephe. Ephe a-kpu ụlo; ole ephe te ebudu iya. Ephe akoo okfu vayinu; ole ephe ta angudu mee, shi iya nu.”

¹⁴Oke ụboku kẹ Ojejoje dụakwa ntse; ọ dụa ntse; ọobyakwa nta-a nta-a. Ụzu-ẹkwa, a-tụ nụ lẹ ụboku kẹ Ojejoje ono a-dụakwa ẹji; mbụ ụzu, ndu ike dụ l'ọgu a-nọdu atụ.

¹⁵Mbọku ono bụ mbọku, Nchileke a-tukoshi ndiphe oke ẹhu-eghughu iya. Mbọku ono bụ mbọku ndiphe e-je oke iphe-ẹhuka; gụa ẹjo aphụ. Mbọku ono a-buru ndiphe eswe ọ-la-l'iyi; buru ẹphe kpurupyata. Mbọku ono a-gbakọta ọchi; dụ ragaraga. Mbọku ono; bẹ urukpu a-tsọpyabe ẹkemeke ọbule; ẹkemeke ejihu tsụbalangu.

¹⁶Mbọku ono; bẹ aa-nọdu egbu ụpyoku; l'echi mkpu ọgu, a-dakfu mkpukpu ono, a kpụ-pheru ụpho-mkpuma mgburumburu ono yele ụlo-eli ephekerephe ephekerephe ono, nụ iya nụ ono.

¹⁷“Ya e-me tẹ ndiphe jee iphe-ẹhuka; metabe iya ẹphe; k'ọphu ẹphe a-wata oje l'ọ bụ ndu ịshì. Ishi iya aburu l'ẹphe mewaru Ojejoje iphe dụ ẹji. Aa-wụ mee ẹphe l'ọ bụ onye awụ mini; tükashia anụ ẹphe nanụ nanụ l'ọ bụ onye atükashi nshì.

¹⁸“Mkpọla-ọcha ẹphe mẹ mkpọla-ododo ẹphe ta adụa ike ọnafuta ẹphe mbọku ono, Ojejoje a-tụ-koshi ndiphe oke ẹhu-eghughu iya ono. Ọku okopho iya a-tụko mgboko l'ọ ha rechafu. Oo-mee t'iphe bụ ndu, nọ lẹ mgboko gbaa mgburumburu gvụ l'ugbo lanụ ono.”

Zefanaya 2

Aarọ tẹ izimana la azụ

¹Unu dzukobe; unu dzukobe; unubẹ ọha ono, ẹ te enwedu iphere ono. Unu dzukobe

²tẹmanu oge teke ono erua; mbụ tẹmanu mbọku ono ezia phaphapha l'ọ bụ ẹswa ereshi; tẹmanu yo rua mbụ teke Ojejoje a-tụ-koshi unu oke ẹhu-eghughu iya; mbụ tẹmanu yo rua mbụ mbọku ono, oke ẹhu-eghughu Ojejoje a-bya eripyabe unu ono.

³Unu chọo Ojejoje; mbụ iphe bụ unubẹ ndu wozitaru onwunu alì l'alì-a; mbụ unubẹ ndu emeje iphe ọ tūru ekemu sụ t'e meje. Unu chọo ụzo odobe-ẹka-ndoo. Unu achọo ụzo, owozita onwunu alì;?onye maru; mẹ Ojejoje l'oo-gbochita unu; m'o -rua mbọku ono, ẹhu e-ghu iya eghughu ono.

Ee-mebyishi ndu obutobu Ịzurẹlu

⁴Mkpukpu Gáza; bẹ ee-mekochaa tsukashihu; ọphu bụ mkpukpu Ashikelonu; bẹ ẹgbara e-mekochaa kfua. Ọ bụ l'echi oke-eswe; bẹ ee-gude chifu ndu Ashudodu; bya avua mkpukpu Ẹkuronu l'ogvu.

⁵Nshọo unubẹ ndu, bu l'iku eze ẹnyimu; mbụ unubẹ ndu Keretu. Okfu Ojejoje nmaakwaru unubẹ ndu, bu l'alì Kėnanu; mbụ unubẹ ndu Filisutiya. Ya e-me unu t'unu buru kpurupyata; k'ọphu bụ l'ẹ to nwedu onye a-phodu nụ.

⁶Alì ono, nọ l'iku eze ẹnyimu ono, bụ ẹke ndu Kereti bu ono; bẹ e-mekochaa buru ọdu ndu eche aturu; buru ẹke aturu a-dojeru.

⁷Ndu e-mekochaa nweru iya nụ bụ nwa ndu a-wafu nụ lẹ ndu ọnu-ulo Júda. Ọ bụ l'ẹke ono; bẹ ẹphe e-cheje elu ẹphe; buru l'ulo ndu Ashikelonu; bẹ ẹphe a-lajẹ m'o -rua

l'enyashi. Ọ bụ Ojejoje, bụ Nchileke ẹphe a-nọdu eche ẹphe nche; ke l'oo-dophu ẹphe azu l'onodu ẹphe.

⁸“Ya nwakwaru ọnu, ndu Móabu kọru unu; bya anukwaaphu iphu, ndu Amonu phuru unube ndu ibe iya bya egude oke-ọnu yee alị ẹphe egvu.

⁹Ọo ya meru; Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike; bya aburu Nchileke ke ndu Ízurelu asu le keshinu ya nọ ndzu; be ndu Móabu e-mekochaa dulephu l'ọ bụ ndu Sódumu; ndu Amonu adu l'ọ bụ ndu Gómóra; ẹphe a-buru ẹgbudu yele okpuru-mmaswi; mbu l'oo-daburu ochobo gbururu jeye le gbururu. Ndu, phoduru nu le ndibe iya a-vu iphe ẹphe avuvu. Ndu alị iya nwa ndu ophu wafuru nu; be alị ẹphe a-buru okè-iphe ẹphe.”

¹⁰Ọo iphe ono a-buru uru, ẹphe e-rita l'ekuku, ẹphe eku onwephe; ke l'oo ndibe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike; be ẹphe kọru ọnu; l'aja ewena.

¹¹Ojejoje e-me ẹphe iphe du egvu; ke l'oo-lopyashi omarali, nokota l'eliphe mgburumgburu. Ọ bụ teke ono; be onyemonye obule a-wata obaru Ojejoje eja l'iphe bu eke ẹphe nọ; me iphe bu mbakeshi, bunyabe eze enyimu.

¹²“Ono kwaphu ege ọo-du unu; unube ndu Itiyópiya: ọ kwa ogu-mbeke iya; be eegude gbushia unu.”

¹³Ojejoje a-machikwaphu eka maaru ndu isheli; mee ndu Asiriya t'ẹphe buru kpurupyata. Oo-mee te mkpukpu Nínive buru eke ẹgara kfuru; mbu t'ọ buru eke, kporu gbengu l'ọ bu echi-egu.

¹⁴Ọo-buru ọdu ikpoto elu yele anu-egu-egbudu, du iche iche. Mgbashi-ujiku yele utukufuku a-nodu a-kpa ekfuna l'eli itso, nọ iya nu. Ora iya; be ukporo iya a-nodu emeje le windo le windo; nshị iya akuru l'onu-ulo onu-ulo; ke l'eke ono, e gude oshi sida rua ono; be ee-me; yo ghegbaaru ọnu.

¹⁵Ono kwa iphe a-muru eze mkpukpu ono, bu mkpukpu ono, shi tsua onwiya l'anya; l'akpa le ntusarehu ndono. Mbu mkpukpu ono, shi asuje: “Le mgboko mgburumgburu ta duhekwa mkpukpu ọdo, aturu iya nu.” Obenu; lewaru ege ẹgara byaru bya akfua ya. Lewaru ege ọ byaru bya aburu eke unwu anu-egu-egbudu bu ebubu. Iphe bu onye, swetaru iku eke ono anmaje ọtsa; phupheeru iya ishi.

Zefanaya 3

Ẹge ọo-duru Jerúsalemu l'uzo-ifu

¹Nshoo nggube mkpukpu ono, kwefuru Nchileke ikè; mbu mkpukpu, merushiru onwiya ono; buru mkpukpu, mmegbu du!

²Ẹ to dudu onye ọonujeru okfu; to nwe iphe ookweje le ya mesweru. Ẹ to dakobejedu Ojejoje; ophu ọokpakfubejedu Nchileke iya ntse.

³Ndu ishi, achi mkpukpu ono anoduje ede ekiri l'ọ bu agu. Ẹphe bu nkuta-egu, e-te nwedu iphe ọo-haje te nchi bokfu iya.

⁴Ndu nkfuchiru iya tũko eku onwẽphe ojerima; bya abũkotaru ndu, bu nwoderu-oye phe. Ndu achijeru ẽphe Nchileke ẽja merushiwaru ẽke, dũru Nchileke lẽ nsõ; bya egude ike dakakõta ekemu Nchileke.

⁵Ojejoje, bu onye doberu ẽka ndoo. E too mejedu iphe du eji. Mbõku-mbõku; be oomeje t'a maru lẽ ya ekpeje ikpe, du maa; õphu õ dudu mbõku, mutaru amuta, ẽ too mejedu iya. Obenu lẽ ndu ẽ te dobedu ẽka ndoo; be iphere gvũru l'ifu.

⁶“Ya mewaru tẽ mbakeshi, du l'igwe chũhu; bya etsukposhia ũlo-mgbochi, ẽphe gude gbobuta onwẽphe. Ya mewaru ogborogbo-ũzo ẽphe; yõ dakõta nyongu; tõ dũhe õphu madzũ eshikwadu eshishi. Mkpũkpu ẽphe l'õ ha; be ẽgbara kfũkotawaru; tõ dũhe onye bu iya nu.

⁷Mu abya ekfuru nu mkpũkpu ono; su iya l'õ tsufutaje mu egvu; natakwapu àhũhũ, aahũ iya; k'õphu ẽke ẽphe bu ta bũdu ẽke e mebyishiru emebyishi; m'õ kwanu tẽ mu shi l'àhũhũ, mu a-hũ ẽphe gwaa ẽphe õchi. Obenu l'iphe anõduje enwu ẽphe õku l'obu bu ome mkpako-mkpako l'iphe ẽphe eme ememe.”

⁸Oo ya bu l'õ iphe Ojejoje ekfu bu t'unu ngabenuru iya jeye mbõku ono, ya e-gbeshi bya agbaa ngu ekebe. Ya kpebuwaru lẽ ya e-kukobe õha, du iche iche l'ẽke lanu; bya achikobe alĩ-eze, du iche iche; tu-koshi ẽphe oke ẽhu-eghughu iya l'õha. Mbũ l'okopho, ya eko e-tsu mgboko l'õha l'õ bu õku, enwu enwunwu.

⁹“O bu teke ono; be ya e-me tẽ olu ndiphe gua egugu; k'õphu iphe bu l'ẽphe ha a-wata õkpo-ku ẽpha Ojejoje; bya egude obu lanu balahaaru iya ẽja.

¹⁰Ndibe iya ono, anõduje abaru iya ẽja ono; mbũ ndu ono, a tukashiru nanu nanu ono e-shije l'azu Ẽnyimu Itiyõpiya l'egwotaru iya iphe.

¹¹O -rua mbõku ono b'e te emehedu ngu iphe-iphere k'iphe ono, i meru gude kwefuru mu ikẽ ono; kẽle iphe bu ndu ono, jiru onwẽphe ẽpho; l'eku onwẽphe ono; be ya e-woshikota l'alĩ unu. Ophu unu 'abyadu bya ekubaa onwunu ekuku l'ugvu mu ono, du nsõ ono.

¹²Ndu ya a-haru unu bu ndu du agu; bya ewozita onwẽphe alĩ; mbũ ndu kporu obu yeru ẽpha Ojejoje.

¹³Nwa ndu ono, a-phõdu lẽ Ízurelu ono te emehewa iphe ẽ-te vudodu nhamunha. Ẽphe ta adzũhedu ẽjo-ire; õphu õ dudu onye anũ ẽphe okfu ẽregede l'õnu. Ẽphe e-rije nri; laa l'ũlo; tõ du onye abya ẽphe oye egvu.”

Egvu ẽhu-õtso-ẽna

¹⁴Unu gua egvu ẽhu-õtso-ẽna; unube unwanyi Záyõnu! Unube ndu Ízurelu; unu tua uzu ẽhu-õtso-ẽna! T'ẽhu tsoje unu ẽna; unu egude obu unu l'õ ha tee ẽswa; unube unwanyi Jerúsalemu.

¹⁵Kẽ l'ikpe ono, Ojejoje shi nma unu ono; b'õ tukofuwaru unu l'ishi. O chiphuwaru unu ndu õhogu unu azũ. Ojejoje, bu eze ndu Ízurelu nõkwaa; swiru unu. Ophu õ dudu iphe du eji, unu atsũkwadu egvu õdo.

16O -rua mboku ono; be aa-su Jerúsalemu: “Nggube Záyonu; ba atsukwa egvu! Be ekwekwa t'eka tsua ngu ume!

17Ojejoje, bu Nchileke ngu nokwaa swiru ngu. O bu onye ike du l'ogu; oo-du ike dzoo ngu! Oo-shi le n-yemobu iya; mee unu aka k'iche odo! Oo-gude egvu; tee eswa l'ehu unu.”

18“Mgbamuche k'eswe-iphe unu l'oge iya l'oge iya; be ya e-wofu unu l'obu; ke l'o bu unu ivu-era; bya aburu unu iphe-iphere.

19Teke ono rulephu; be ya e-byikwa ndu, akpa unu ehue aka. Ya a-dzofuta ndu ngvuru; bya achikobe iphe bu ndu e shi chikaa nanu nanu. Ya e-me t'a jaa ephe ajaja; kwabe ephe ugvu l'iphe bukpo ali ono, bu eke shi mee ephe iphe-iphere ono.

20O -rua teke ono; be ya a-chikobe unu. Mbue l'o -rua teke ono; be ya a-chilata unu l'ufu. Ya e-mee t'a kwabe unu ugvu; jaa unu ajaja l'iphe bu mbakeshi teke ono, ya e-dophuta unu azu l'onodu unu ono. Ya e-me iya; unu egude enya unu phue iya.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Hagayi

Hagayi 1

Ekemu, t'a kpukwazi ụlo Nchileke

¹Lẹ mbọku ke mbụ l'ọnwá k'ishingu l'afa k'ẹbo, Dariyọsu wataru ọbu eze; bẹ Ojejoje kfulu yeru onye nkfuchiru iya, bu Hagayi t'o je ezia Zerúbabelu Shítelu, bu govano ndu Júda ozi. Ozi ono; bẹ Ojejoje sukwaruphu t'o rua Jóshuwa Jehozadaku, bu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja nchi.

²Owaa iphe Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu: “Lẹ ndu-wa gbe ekfulekwa-a l'oge teke aa-kpụ ụlo kẹ yẹbe Ojejoje te erukwa-a.”

³Tọ dụ iya bụ; Ojejoje abya ekfulu yeru onye nkfuchiru iya; mbụ Hagayi; sụ:

⁴“?Buchia unubẹdua b'ọ gbaru t'unu butsuaru l'ulo, a kpmatsuaru akpuma; eze-ulo kẹ Nchileke adakposhihu ege-a?”

⁵Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakọta-Nụ sụru t'unu gbua igo; gudewaru ẹnya unu phụ ege ọomuru unu:

⁶Iphe unu meberu l'alị dụ egvu; ọphu unu kpataru akpata ta ba ishi. Unu erije nri; ẹpho te ji unu. Unu angua iphe-angungu; unu ta nguji ẹpho. Unu yee l'unu yeru; mbụ uwe; oyi atsulee unu. Ndu aakfụ ụgwo ọru l'anatajẹ ụgwo ẹphe; chiru yee l'ekpa fuhuru efuhu.

⁷Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakọta-Ike sụru t'unu gudewaru ẹnya unu phụ ege ọomuru unu.

⁸Unu jee l'ugvu ugvu je egbua oshi gude bya akpua eze-ulo ono; k'ọphu oo-me t'ẹhu tsọo yẹbe Ojejoje ẹna; aanọdujekwanu l'ẹke ono l'akwabẹ iya ugvu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁹Unu leri ẹnya l'unu a-kpata iphe ha nshinu; yọ buru nwiphe ẹ ta badu nwishi; bẹ unu kpataru. Ọphu unu wolataru ọbu; bẹ ya phụwaru ọnu; yo phakashihu. Nnajiufu aji; sụ: “?Bu ngunu bụ ishi ya?” “Ishi iya bụ l'unu haru ụlo iya; yọ dakposhihu; onyenonu l'unu ha eje efubegbaa ifu l'okpu ụlo k'ẹka iya.

¹⁰Ọ bụ iya ya meru: igwe ajika tẹ iji ba adahe; alị ajika omehu iphe e meberu iya.

¹¹Ya kuwaru ejo mkpọ-anwu t'ọ bya ẹke, e meberu iphe; mẹ l'ugvu ugvu; mgbo akpe; mgbo vayinu; mgbo olivu; mẹ l'iphe bụ iphe aakpatajẹ l'alị; je akpaa lẹ madzụ; elu; mẹ iphe madzụ setaru eseta.”

¹²Tọ dụ iya bụ; Zerúbabelu Shiyálutiyẹlu; Jóshuwa, bu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja; mẹ iphe bụ ndu ono, wafuru nụ ono ekwe abya emee iphe Ojejoje, bu Nchileke ẹphe kfulu; mbụ ozi ono, Hagayi, bu onye nkfuchiru Nchileke kfulu ono; kẹ l'ọ bụ Ojejoje, bu Nchileke ẹphe; bẹ ziru iya ẹphe. Ndu ono atsulahaa Ojejoje egvu.

¹³Hagayi, bu nwozi Ojejoje ezia ndu ono ozi ono, Ojejoje ziru ẹphe ono: “Lẹ Ojejoje sukwaru lẹ ya nọ swiru ẹphe eswiru.”

¹⁴Ojejoje abya akpalia Zerúbabelu Shiyálutiyèlu, bụ gòvano ndu Júda; kpalikwaaphu Jóshuwa Jehozadaku, bụ onye ishi ndu achíru Nchileke éja; mę nwa ndu wafuru nụ lę Ízurelu l'ęphe haa. Ephe egbeshi; wata ọru l'ulo Ojejoje bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike, bụ Nchileke ęphe.

¹⁵Mbọku ęphe wataru ọru ono bu l'ụkporo abalị l'abalị ęno l'ọnwa kę ishingu l'afa k'ębo, Dariyọsu bụ eze.

Hagayi 2

Ọdu-biribiri k'ulo ọphungu ono

¹Yo rua l'ọnwa k'ęsaa gbaru ụkporo abalị l'abalị lanụ; Ojejoje abya ekfuru yeru onye nkfuchiru, bụ Hagayi; sụ iya:

²“Je ajia Zerúbabelu Sheyalutiyèlu, bụ iya bụ gòvano ndu Júda; mę Jóshuwa Jehozadaku, bụ iya bụ ishi ndu, achíjeru Nchileke éja; męwaru iphe bụ ndu Ízurelu l'ęphe ha, bụ nwa ndu ọphu wafuru nụ. Jị ęphe:

³“?Bụ onye lę nwa ndu ọphu wafuru nụ l'unu; bę phuru eze-ulo-wa; ęge o shi dọ-be biribiri lę mbụ??Nanu ęge ọ dọ unu nta-a??Tọ dudu unu l'ọ bụ iphe-mmanu nta-a?

⁴Ọlobu; t'obu shihukwa ngu ike; nggube Zerúbabelu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. Obu eshihukwa ngu phụ ike; nggube Jóshuwa Jehozadaku, bụ onye ishi ndu achíjeru Nchileke éja. T'obu shikwaa unu ike; iphe bụ unubę ndu, bu l'ali-a.

⁵Qwaa kwa ndzụ, unu l'iya gbaru teke unu shi lę Íjiputu l'alufuta. Ya nọkwa-a swiru unu. Unu ba atsukwa egvu!’

⁶“E ta nọkwa ọphu baru ishi; ya anmaa iphe bụ igwe yikayika; nmaa mgboko yikayika; nmaa eze ęnyimu yikayika; nmaa alị yikayika. Ono iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu ndono.

⁷Ya a-jị iphe bụ mbakeshi kpalikpali. Onye ono, iphe bụ mbakeshi ele ęnya iya ono aburu bę; mee tę ọdu-biribiri jị eze-ulo ono. Ono kwa iphe o kfuru mbụ Ọkaribe-Kakọta-Ike.

⁸Mkpọla-ọcha; bę bụ iya nwe iya; mkpọla-ododo aburu iya nwe iya. Ono iphe o kfuru mbụ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike.

⁹Akpabiri kę eze-ulo ọphungu-wa b'a-kakwa nshinu karia akpabiri kę akahụ eze-ulo ono.” Ono iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu ndono.

Ndu Ízurelu emerushi onwęphe

¹⁰Yo rua l'ọnwa kę tete gbaru ụkporo abalị l'abalị ęno; l'afa k'ębo, Dariyọsu dọberu buru eze; bę Ojejoje kfuru yeru Hagayi, bụ onye nkfuchiru iya; sụ:

¹¹“Qwaa iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu.” Ọ sụru: “Jịedu ndu achíjeru Nchileke éja iphe ekemu ono kfuru.

12Ọ bụru lẹ madzụ wotaru anụ, e doru nsọ; pyaa ọnu uwe iya apyapya; woru anụ ono ye iya; ọ -bụru l'ọnu uwe ono be jeru je ajia lẹ buredi; m'ọ -bụ l'o ruru l'ophe, e teru etete; m'ọ bụ lẹ męe; m'ọ bụ manụ; m'ọ bụwaru nri ọdo;?o meru tẹ nri ọbu dū nsọ tọo?" Ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono asu: "Wawa."

13Tọ dū iya bụ; Hagayi aji ẹphe: "?Ọ -bụru l'onye byiru ẹka l'ọdzu; bẹ nweru iphe-a ọphu byiru ẹka:?O meruru iya emeru tọo?" Ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono asu ya: "Iye! L'e meruwaru iya emeru."

14Hagayi asu: "L'ọ kwa ẹge ono b'ọ dū ndu-wa; mę lẹ mba-wa, mu ele ẹge-a. Iphe bụ ẹja, ẹphe achị achịchi; mę iphe ẹphe eme ememe bụkotakwa iphe e meruru emeru. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Ojejoje a-gọru ndu Ízurelu ọnu

15"Nta-a; bụ t'unu leedu ẹnya tsube ntanụ tųgburu. Unu lewaru ẹge iphe shi dū teke ẹ-te wotadua mkpuma kpokfube l'eli ibe iya l'eze-ulo Nchileke.

16Teke ono shi abuje; madzụ -jee ẹke a kuberu ụkporo ẹkpa akpe nri; o -lee ẹnya; yọ bụwaru iri a-phodu. Onye jeru l'ẹke, aadzoshi akpuru vayinu tẹ ya gbata męe, e-ji ụkporo ipoti ẹbo l'iri; yọ bụru ụkporo ipoti; bẹ ọo-gbata.

17Akanya, unu gude ẹka unu see; bẹ ya meru; yọ chashihu manụ; tsushia evu; bya egude aka-mini tųpyashia ya; ọphu unu 'aghadu ifu lakfuta iya. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

18Dube ntanụ-a, bụ ụkporo abalı l'abalı ẹno l'ọnwa kẹ tete, bụ mbọku, a tọ-geeru ntọ-l'alı eze-ulo Nchileke ono tųgbuwaruru. Unu lenua ẹnya l'ẹge iphe dū tsube mbọku ono, a tọru ntọ-l'alı eze-ulo Nchileke ono.

19?O nwekwaduru nebyi iphe phoduru nū l'ọba? Nta-a; bẹ oshi vayinu; oshi figu; oshi ọtara-okumu; mę oshi olivu ta awatakwanua amimi. Ọle tsube ntanụ: bẹ ya a-gọru unu ọnu-oma."

20Yo be l'ọnwa gbaru ụkporo abalı l'abalı ẹno; Ojejoje abyakwa bya ekfuru yeru Hagayi ọdo kẹ ugbo ẹbo ya; sụ iya:

21"T'o je ezia Zerúbabelu, bụ gọvano ndu Júda lẹ ya abyaakwa ọnma iphe bụ igwe; mę mgboko wokowoko.

22Ya e-kpu aba-eze ndu eze ifu l'alı; bya akpakashia ike ndu, bụ eze, achị mba, dųgbaa iche iche. Ya a-kfatsushi ugbo-inya; kfatsushia ndu agba iya nū. Ẹphe egude ogu-mbeke; gbushia ibe ẹphe.

23"O -rua mbọku ono; bẹ ya e-duta nggube Zerúbabelu, bụ nwozi iya; mbụ nggube nwatibe Sheyalutiyelu. Ono iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu ndono. Ya e-me ngu t'ı dū l'ọ bụ echi-ọhubama, ya agbaję l'ẹka; kẹ l'ọ bụ yębedua; bẹ fọtaru ngu nū." Ono iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu ndono.

Zekaráya

Zekaráya 1

Ojejoje ekuphuta ndu Ízurèlu azụ

¹L'ónwa k'èsatò; l'afa, kwe Dariyosu afa èbò, ò wataru ò bụ eze ndu Peshiya; bẹ Ojejoje kfuru yeru onye nkfuchiru iya, bụ Zekaráya Berekaya; mbụ nwanwa Ido; sù iya:

²“Lẹ Ojejoje; bẹ ẹhu ghuru eghughu nshinu l'ẹke ndiche unu phẹ nọ.

³Oo ya bụ t'i kfuru ndu ono l'owaa iphe Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike l'ekfu: T'unu lata azụ lakfuta iya; k'ophu ya a-lata azụ lakfuta unu. Ono kwa iphe Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.

⁴Unu ba adukwa l'ò bụ ndiche unu phẹ, bụ ndu ono, ndu nkfuchiru kẹ mbụ kfuhawaru okfu ẹhu ẹphe; sù: ‘Lẹ Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike sùru t'ẹphe haa ẹjo ụzo ono, ẹphe eshi ono; ẹphe esee ẹka l'ẹjo iphe ono, ẹphe eme ono.’ Obenu l'ẹphe ta ngaduru iya nchi; ọphu ẹphe 'eyeduru iya onu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁵Bụ awe; bẹ ndiche unu obu nọ nta-a? Tọ ndu nkfuchiru obu;?ẹphe anojewaru gbururu jeye tọo.

⁶Iphemiphe obule, ya kfuru; mẹ iphe ya tọru okpa iya ono, bụ iphe ya kfuru ndu ozi iya, bụ ndu nkfuchiru t'ẹphe mee ono;?tọ vudu l'ẹhu ndiche unu phẹ tọo. Ẹphe akwaa izimana; sù: ‘Lẹ Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike meekwaru ẹphe iphe gbaru ẹphe lẹ kẹ egbe ụzo, ẹphe eshi; mẹ ẹge umere ẹphe gbaru; mbụ l'o meleruphu ẹphe iphe ò tüberu k'ememe.’ ”

Àphù k'òdungu: Inya lẹ ndu agba iya nù

⁷Yo rua l'ónwa Shebatu, bụ iya bụ onwa kẹ iri lẹ nanù gbaru ụkporo abalì l'abalì ẹno l'afa, kwe Dariyosu afa èbò, ò wataru obu eze; Ojejoje abya ekfuru yeru onye nkfuchiru, bụ Zekaráya Berekaya; bụ nwanwa Ido. Zekaráya asụ:

⁸Ò bụ l'enyashi; bẹ mu phuru àphù; phua nwoke, l'agba l'inya uswuswe! Nwoke ono vudo lẹ mgbaku oshi mịturu, nọgbaa l'ẹke, nwulahuru enwulahu. Inya ndu ọphu vudogbaa ya l'azụ nweru ndu ọphu eke uswuswe; nweru ndu ọphu eke mkpukpu bya enweru ndu ọphu acha ụcha.

⁹Mu abya aji iya: “Onye nwe mu nù;?bụ ngunu; bẹ iphe-a bugbaa?” Ojozi-imigwe, ekfu eyeru mu nù asụ lẹ ya e-koshi mu-a iphe ẹphe bugbaa.

¹⁰Tọ dụ iya bụ; nwoke ono, vudo lẹ mgbaku oshi mịturu ono abya eyee onu; sù: “Lẹ ndu-a bụ ndu ono, Ojejoje yeru t'ẹphe je etsoru mgboko l'ò ha l'ejephe ono.”

¹¹Ẹphe ejee bya edooru Ojozi-imigwe Ojejoje ono, vudo lẹ mgbaku oshi mịturu ono; sù: “L'ẹphe tükookwaru mgboko l'ò ha jekota; phuwaa lẹ mgboko gbaa mgburumburu daru jiii; nchi adụ ẹphe ndo.”

¹²Tọ dọ iya bụ; Ojozi-imigwe Ojejoje ono asụ: “Nggube Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike!?Bụ teke ole; bẹ aa-nọ-bebe; temanu nggu aphuaru Jerúsalemu yẹle mkpukpu, nọgbaa lẹ Júda imiko; mbụ ndu ono, i shiwa keshinu ụkporo afa ẹto l'afa iri ophu, sweru nụ tukoshita ẹhu-eghughu ngu ono.”

¹³Ya ndono; Ojejoje abya egude olu, dọ bebebe; dọ ojozi-imigwe ono, kfuru yeru mu nụ ono ike.

¹⁴Ojozi-imigwe ono, shi ekfu anụ mu nụ ono asụ mu: “Tẹ mu raa ya arara lẹ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike; bẹ sụru lẹ ya ekoshikwa okopho ike l'okfu ẹhu mkpukpu Jerúsalemu yẹle Ugwu Záyonu.

¹⁵Obenu lẹ ndu ẹhu eghushi mu eghughu ike l'ẹke ẹphe nọ bụ mbakeshi ndu onanu, bu túsaru ẹhu ono. Ẹhu te shiduru eghu mu eghughu kẹ egbe iya ono; ọle ẹphe byawaru bya emee tẹ iphe-ẹhuka kẹ ndibe mu ka ẹji.”

¹⁶Oo ya bụ; ọwaa iphe Ojejoje ekfu: Lẹ ya a-wata ophuru Jerúsalemu imiko ọdo. Ezeulo iya ono; bẹ aa-kpu-phu l'ẹka ono. A bya egude eri, eegudeje átù iphe atùtù; gude tya Jerúsalemu. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹⁷Wo mu tẹ mu rabakwaa ya rụ araraa lẹ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike sụkwaru: L'iphe bụ mkpukpu iya l'ọ ha; bẹ iphemiphe ọbule a-bya a-tuko bụru ụpete ọdo; Ojejoje abya adọ Záyonu obu; bya afọta Jerúsalemu ọdo.

Àphù k'ẹbo: Mpo ẹno lẹ ndu ụzu ẹno

¹⁸Mu bya apalia ẹnya; mpo ẹno anọduwa mu l'ifu.

¹⁹Mu bya ajia ojozi-imigwe ono, shi ekfu anụ mu nụ ono: “?Bụ ngunu ndọ-ọ?” Yọ sụ mu: “L'ọ kwa mpo ono bụ mpo, bụ iya chishikotaru ndu Júda; mẹ ndu Ízurelu waa ndu Jerúsalemu.”

²⁰Ya ndono; Ojejoje abya ekoshi mu ndu ụzu ẹno.

²¹Mu abya ajia; sụ: “?Bụ ngunu; bẹ ndu-a abya ememe?” Yọ sụ mu: “L'ọo ndu-a bụ mpo, chikashiru ndu Júda; k'ophu bụ l'ẹ tọ dūhedu onye ophu duru ike palikwadua ishi ọdo. Obenu lẹ ndu ụzu-wa byaru t'ẹphe bya eyee ẹphe égvú; chitsushia mpo iphe bụ mbakeshi ono, ẹphe chilishiru; mabẹ l'alí Júda; k'ophu ẹphe e-gude iya chikashia ndu, bu iya nụ.”

Zekaraya 2

Àphù k'ẹto: Eri, eegudeje atụ iphe

¹Mu abya ejeshia ọpali ẹnya; yo nweru nwoke, vudo mu l'ifu. Iphe o gude l'ẹka aburu eri, eegudeje atụ iphe.

²Mu ajia ya; sụ: “?Bụ awe; bẹ iije?” Yọ sụ mu: “Lẹ ya ejekwa Jerúsalemu tẹ ya je atua; maru ẹge ụsa iya; mẹ ogologo iya habe.”

³Ojozi-imigwe ono, shi ekfu anụ mu nụ ono atụgbua; Ojozi-imigwe ọdo ejekfushia ya;

⁴Je asụ iya: “Gude ọso je asụ nwokorọbya ono ị Jerúsalemu a-bụkwaru mkpụkpu, mgbodo, e gude kpụ-pee ya mgburumgburu ta nọhedu; kele ndu bu iya nụ; me elu, nọ iya nụ ghataru nshinu.

⁵Yẹbedua l'onwiya a-buru ọku kpua l'ọ bu mgbodo nọ-pee mkpụkpu ono mgburumgburu. Ya a-nọdu l'ime iya buru akpabiri iya.”

Ndu a kpuru ị ndụ; be eeku t'ephe lata azu

⁶Qwaa iphe Ojejoje ekfu: Ọ sụru: T'unu bya! Unu bya! Unu shi l'alị ndu ụzo isheli ono gbafuta; kele ya shi chikashiwa unu; unu atuko mgboko dzuru. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

⁷Unu lenu! Unu gbaru laa Záyonu; unube ndu ono, bu ị Bábýilonu ono;

⁸Kele Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakọta-Ike sụru: “L'iphe bu onye, denyiru unu ẹka bụkwa nwandodo-nya iya b'ọ ruru iya ẹka. Teke ọ kwabekpooru iya ugvu bya ezia ya te ya je etso ọha ono, kwaru iphe unu ono l'ogu;

⁹b'e to nwedu iphe e-me te ya ta palia ẹka iya nua ndu ono aphu; k'ophu bu ị ndu shi buru ohu ephe a-ghakobe; gwoo iphe ephe laa. Ọ bu teke ono; be unu a-maru l'ọ Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakọta-Ike; be ziru iya te iya bya.

¹⁰“Unu tua uzu; t'ehu tsokwaaphu unu ẹna; unube unwu Záyonu; ke ị ya abyawa te ya bya eburu l'ẹke unu bu! Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

¹¹Mba, du igweligwe a-tugbabe onwephe; ephe ị Ojejoje; m'o -rulephu mboku ono. Ephe a-buru ndibe Ojejoje; Ojejoje eburu l'ẹke ephe bu; k'ophu unu a-maru l'ọ Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakọta-Ike; be ziru mu te mu bya.

¹²Ojejoje e-keta Júda t'ọ buru ọkè-iphe iya l'alị, ono, du nsọ ono; yọ byakwa afota Jerúsalemu ọdo.

¹³Unube unwu eliphe l'unu ha; unu nodulekwaphu nwangijingiji l'ifu Ojejoje; ke l'ọ kpatsuwaru onwiya l'ẹke ono, o bu, du nsọ ono.”

Zekaraya 3

Àphù k'eno: Uwe onye ishi ndu, achijeru Nchileke ẹja

¹Tọ du iya bu; yọ bya ekoshi mu Jóshuwa, bu iya bu onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja l'ẹke o vudo l'ifu ojozi imigwe Ojejoje ono. Obutuswe vudokwa iya phú l'ẹka-utara; l'ebo iya ibo.

²Tọ du iya bu; Ojejoje abya asụ Obutuswe: “Te Ojejoje bakwaaru ngu mba; nggube Obutuswe! Mbụ te Ojejoje ono, bu iya fọtaru Jerúsalemu ono bakwaaru ngu mba! Le nwoke-a dukwa l'ọ bu otsebere-nkụ, a lofutaru l'oku.”

³Teke ono, Jóshuwa vudo l'ifu ojozi-imigwe ono; bẹ uwe, o yeru l'ehu; bẹ inyi, nọ iya nọ kpọru ole ẹnya.

⁴Ojozi-imigwe ono asụ ndu vudo iya l'ifu: “T'ẹphe yefu iya uwe ono, kpọru ole ẹnya ono.” Yọ bya asụ Jóshuwa: “T'o lekwa; lẹ ya wofuakwaru iya iphe dọ ẹji, o meshiru; nta-a; bẹ ya abyawa iya oyebe uwe, vu oke aswa.”

⁵Tọ dọ iya bụ; ya asụ t'ẹphe wota okpu-ẹkwa, inyi ẹ-ta nọdu; kpube iya l'ishi. A bya eworu okpu-ẹkwa, inyi, ẹ ta nọdu kpube iya l'ishi; bya eworu uwe yee ya. Ojozi-imigwe Ojejoje ono abya evudo-kube iya.

⁶Ojozi-imigwe Ojejoje ono abya ekfuru Jóshuwa; sụ iya:

⁷Lẹ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike; bẹ sụkwaru: “L'ọ -buru l'ii-nọdu etso ọzo iya; l'emekwaphu iphe ya sụru t'i meje; bẹ ii-bụkwa onye ishi l'ulo iya; buru iphe ị sụru t'e mee l'ufu iya; bẹ ee-meje. Ya a-nụkwa ngu phụ ike t'i tsoru lẹ ndu-a, vudo ẹke-a.

⁸Nggube eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja, bụ Jóshuwa; mẹ lẹ ndu otu ngu phẹ, bụ ndu nọnyabe ngu nọ ẹke ono; mbụ ndu agba ama iphe e-me l'uzo ifu; unu ngabe nchi. Mu e-mekochakwa-a duta nwozi iya ono, bụ Ẹkali-oshi ono duru bya.

⁹Unu phụkwa mkpuma, ya tọgboru l'ifu Jóshuwa! Mkpuma lanụ ono moru ẹnya ẹsaa. Ya e-de iya iphe l'eli; ọ kwa iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu. Lẹ ujiku lanụ; bẹ ya e-wofu iphe dọ ẹji, ndu alị-a mejekpooru.

¹⁰Mbọku ono; bẹ iphe bụ onyenonu e-ku ibe iya t'ọ bya t'ẹphe nọkobe lẹ mkpuli oshi vayinu unu yele mkpuli oshi figu unu.” Ono kwa iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu ndono.

Zekaraya 4

Àphù k'ise: Iphe atukobeje urọku; mẹ oshi olivu labụ

¹Tọ dọ iya bụ; ojozi-imigwe ono, shi ekfu anụ mu nọ ono alaphutashia azụ; byakfuta mu bya etelahaa mu l'ọ bụ onye ete madzụ lẹ mgbenya.

²Yọ jia mu; sụ: “?Bụ ngunu; bẹ mu phuru?” Mu asụ iya: “Lẹ mu phuru iphe aatukobeje urọku, e meru lẹ mkpọla-ododo. Iphe tukoru l'eli iya bụ ochi ite-urọku; waa ire-ọku ẹsaa l'eli iya; ọzo, shigbaa l'urọku ono lufuta dukwaphu ẹsaa.

³Iphe gvuru lẹ mgboro iphe ono, aatukobeje urọku ono bụ oshi olivu labụ; nanụ gvuru l'eka-utara ochi ono; ọphu egvuru iya l'eka-ibyita.”

⁴Mu abya ajia ojozi-imigwe ono, ekfu anụ mu nọ ono sụ iya: “Onye-nwe mu nọ;?bụ ngunu dọ ẹge-a?”

⁵Ojozi-imigwe ono asụ mu: “?Mu ta madu iphe iphe-a bụ tọ?” Mu asụ iya: “Onye-nwe mu nọ; mu ta makwa.”

⁶Ya ndono; yọ sụ mu: “L'owaa kwa iphe Ojejoje kfuru Zerúbabelu: ‘E tọ kwa l'okpehu; tọ bụ l'ike; ọ kwa lẹ Ume kẹ yẹbe Ojejoje.’ Ono kwa iphe Ojejoje, bụ Okaribe-Kakọta-Ike ekfu.

⁷“Nggube oke ugvu;?ị bụ ngunu? L'ifu Zerúbabelu; bẹ ii-mekochakwaa buru alị, hako ahako. O bụ teke ono; bẹ Zerúbabelu e-dobe mkpuma mkpochi-ishi iya; aatu uzu l'ekfu: ‘Tẹ Nchileke goru onu-oma nụ iya-o! Tẹ Nchileke goru onu-oma nụ iya-o!’ ”

⁸Tọ dụ iya bụ; Ojejoje abya ekfuru yeru mu; sụ mu:

⁹“O bụ Zerúbabelu; bẹ gude ẹka iya tọ ọkpa eze-ulo Nchileke-a. Yọ buru iya e-gudekwaphu ẹka iya kpụ-ghee ya. O bụ teke ono; bẹ unu a-maru l'oo Ojejoje, bụ Okaribe-Kakọta-Ike; bẹ ziru mu tẹ mu byakfuta unu.

¹⁰“Unu ba sụkwa: ‘?Nanụ iphe obu eeme obu?’ Kẹle ndiphe; bẹ ẹhu a-tsokwa ẹna teke ẹphe a-phụ Zerúbabelu; yọ palia mkpuma ye l'ẹke akpụ ulo ono. “A bya l'anya ẹsaa phụ; ẹnya ẹsaa ono bukwa ẹnya Ojejoje, anọduje agba mgboko mgburumburu.”

¹¹Mu abya aji ojozi-imigwe ono; sụ iya: “?Bụ ngunu; bẹ oshi olivu labu-a phụ, nọgbaa urọku ono ẹka-labu phụ bụ?”

¹²Mu abyakwaphu bya aji iya ọdo; sụ: “?Bụ ngunu; bẹ ẹkali-oshi olivu labu-wa, nọgbaa l'iku ntofu labu-a bụ, e gude mkpola-ododo mee; manụ eshi iya l'atsoshi atsoshi?”

¹³Yọ sụ mu: “?Mu ta madu iphe iphe-a bụ tọ?” “Onye-nwe mu nụ; mu ta makwa.”

¹⁴Yọ sụ mu: “Ndu ono bụ umadzu ẹbo ono, a wuru manụ t'ẹphe jeeru Nnajiufu, nwe mgboko ozi ono.”

Zekaraya 5

Àphù k'ishingu: Ẹkwo, ephe ephephe

¹Mu abyakwa bya elee ẹnya ọdo; phụ ẹkwo, a gwọru agwọru; yoo phe ephephe!

²Ojozi-imigwe ono asụ mu: “?Bụ ngunu; bẹ mu phuru?” Mu asụ iya: “Lẹ mu phuru ẹkwo, aphuphu, a gwọru agwogwo, ephe ephephe. Ẹkwo ono dụ ụkporo nkwo-ẹka l'ogologo bya adu nkwo-ẹka iri l'usa.”

³Yọ sụ mu: “L'iphe nọ l'ẹkwo ono bukwa onu, Nchileke turu alị gbaa mgburumburu. Iphe e deru l'ẹkwo ono nanu bụ lẹ ndu iphura l'ẹphe ha; bẹ a-chihu nụ. L'ẹka iya ophu b'ọ suru l'iphe bụ ndu akpapyabeje iphe ẹphe meru ria angu; bẹ ee-me t'ẹphe chihu.”

⁴Ojejoje, bụ Okaribe-Kakọta-Ike asụ: “Ya a-tụ ndu oshi ono onu; tükokwaphu ndu ono, akpapyabeje iphe ẹphe meru gude ẹpha iya gua ẹnwa ono onu. Onu ono, ya a-tụ ẹphe ono a-ba l'ulo ẹphe; mebyishia ya; mebyishia jeye l'oshi, e gude kee ulo iya; me mkpuma, e gude kpua ya.”

Àphù kẹ nwanyi, nọ lẹ nkata

⁵Ya ndono; ojozi-imigwe ono, shi ekfu anụ mu nụ ono bya akpịrita bya asụ mu: “Tẹ mu palia ọnya; phukpoduaphu iphe abya alufuta nta-a.”

⁶Mu aji iya: “?Bụ ngunu ndono?” Yo sụ mu: “Ọ kwa nkata, eegudeje atụ iphe.” Yo sụ mu: “L’owaa bụ iphe dū eji, ndu alị-a gbaa mgburumgburu mekotaru.”

⁷A bya ekpulia igbidigbi okfu nkata ono; mu aphụ nwanyi, nọdu anọdu l’ime iya.

⁸Ojozi-imigwe ono asụ mu: “Lẹ nwanyi ono; bẹ nọ-chiru ọnya ẹjo ọkpoma.” Yo bya enwuphu iya azụ l’ime nkata ono; bya eworu igbidigbi okfu nkata ono kpuchiphu azụ ọdo.

⁹Mu abya apalia ọnya; phụ unwanyi labụ, ephe ephephe. Ẹbà ephe adulephu l’ọ bụ ẹbà ọku-eswi-uda. Ephe abya agulia nkata ono parua ya mgbaku alị yele igwe.

¹⁰Mu aji ojozi-imigwe ono, ekfu anụ mu nụ ono ẹke ephe pa nkata ono eje?

¹¹Yo sụ mu: “L’ephe pa iya eje alị Shina t’ephe je akpọaru iya ụlo. A -kpughela iya phụ; e woru nkata ono sùbe l’onodu iya l’ẹke ono.”

Zekaraya 6

Àphụ k’ẹsato: Ụgbo-inya ẹno

¹Mu abya apalia ọnya ọdo; phụa ụgbo-inya ẹno l’ẹke ephe shi lẹ mgbaku ugwu labụ l’ekpushi. Ugwu ono bụ ugwu ope.

²Ụgbo-inya kẹ mbụ bụ inya, ekegbaa uswuswe; bẹ lọkpụ iya nụ. Ụgbo-inya kẹ ẹbo aburu inya, ejitsua uji; bẹ lọkpụ iya nụ.

³K’eto aburu inya ọcha; bẹ lọkpụ iya nụ. K’eno aburu inya, tushitsuaru iphe; bẹ lọkpụ iya nụ. Inya ono l’ephe ha; bẹ ike nọkota.

⁴Mu abya ajia ojozi-imigwe ono, ekfu anụ mu nụ ono; sụ iya: “Onye-nwe mu nụ;?bụ ngunu dū ẹga-a?”

⁵Ojozi-imigwe ono asụ mu: “Lẹ ụgbo-inya ẹno ono bụ ephe bụ pherephere, eshije l’igweli ụzo ẹka ẹno. Ọ bulephu nta-a; bẹ ephe shi l’ifu onye, nwe mgboko.

⁶Inya ndu ọphu ejitsua uji lọkpụ ụgbo-inya nk’ephe chebe ifu l’uzo isheli. Inya ndu ọphu achatsua ucha alọkpuru ụgbo-inya nk’ephe chebe ifu l’uzo ọnyanwu-arịba. Inya ndu ọphu tükashiru iphe atükashi alọkputsuaru ụgbo-inya nk’ephe; chebe ifu l’uzo ọhuda.”

⁷Teke inya ono, ike dū ono wufutaru; bẹ ọonma ephe anmanma l’ẹhu t’ephe wufu je etsoru mgboko mgburumgburu l’agbaphe. Ojozi-imigwe ono asụ ephe: “T’ephe je; ejee agbaphee mgboko mgburumgburu.” Ephe atugbua je ejephee mgboko mgburumgburu.

⁸Tọ dū iya bụ; ojozi-imigwe ono ekua mu te mu leduduphu: “Lẹ inya ndu ọphu eje ala ụzo isheli meekwaru; tẹ obu gvuru mu egvuru l’uzo isheli ono.”

Eekpube Jóshuwa okpu-eze

⁹Ojejoje abya ekfuru yeru mu; sù mu:

¹⁰“Tẹ mu nata ndu-a mkpọla-ọcha yẹle mkpọla-ododo l'ẹka Heludayi; mẹ Tobyija; mẹ Jedaya, bụ ndu shi lẹ Bábyilonu, bụ ẹke e shi kpua ẹphe lẹ ndzụ; lata. Mbọku ono kwaphụ; bẹ ii-je kẹ Josáya, bụ nwatibe Zefanaya.

¹¹Mkpọla-ọcha ono yẹle k'ododo ono; bẹ mu e-gude mee okpu-eze; kpube onye ishi ndu, achijeru Nchileke ẹja; mbụ Jóshuwa, bụ nwatibe Jehozadaku.

¹²Wo mu tẹ mu sù iya lẹ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike sùru: ‘L'ọ kwa nwoke-wa; bẹ ẹpha iya bụ Ẹkali-Oshi. Oo-shi l'ẹkali ẹke ọnono jakashia je akpua eze-ulo Nchileke.

¹³Oo yẹbedua a-kpụ eze-ulo Nchileke. Aa-kwabẹ iya ugwu-eze; yọ nọdu l'aba-eze iya chilahaa. Oo-dobekwaphu onye achijeru Ojejoje ẹja l'aba-eze iya ono. Nchị adụ ẹphe ẹbo ndoo l'iphe ẹphe eme.’

¹⁴Okpu-eze ono; bẹ ee-dobe l'eze-ulo Nchileke t'ọ bụru iphe ee-gudeje nyata Heludayi; Tobyija; Jedaya; mẹ Henu Zefanaya.

¹⁵Ndu, bu l'ẹke, teru ẹnya a-bya bya eyeta ẹka t'a kpua eze-ulo Nchileke. Ọ bụ teke ono; bẹ unu a-maru l'ọo Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike; bẹ ziru mu tẹ mu bya. Iphe ono l'ọ ha e-mekota mẹ unu fupyabe ifu; l'anuru Ojejoje, bụ Nchileke unu okfu.”

Zekaráya 7

Aswịswi iphòró

¹Yo be l'afa, kwe Dariyosu afa ẹno; k'ọphu ọ dọberu bụru eze; l'ọnwa kẹ tete, bụ iya bụ ọnwa Kisulevu gbaru abali ẹno; Ojejoje abya ekfuru yeru Zekaráya.

²Teke ono; bẹ ndu Bételu zihawaru Sharéza; mẹ Regemu-Melẹku; mẹ ndibe ẹphe t'ẹphe rọo Ojejoje iphe;

³yẹle t'ẹphe jia ndu achije ẹja l'eze-ulo Nchileke, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike; ẹphe lẹ ndu nkfuchiru Nchileke; sù ẹphe: “?Ya a-swị aswịswi; kwaa ẹkwa l'ọnwa k'ise ẹge ono, ya shi keshinu afa olemole meta-a ono?”

⁴Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike asụ mu:

⁵“Tẹ mu jia iphe bụ ndu alị-a l'ẹphe ha; mẹ ndu achijeru Ojejoje ẹja; sù ẹphe: ‘Teke ono, ẹphe shi aswije aswịswi; l'akwa ẹkwa l'iphe bụ ọnwa k'ise; mẹ ọnwa k'ẹsaa keshinu k'ụkporo afa ẹto l'afa iri ọphu sweru nù-a;?bù-a l'okfu ẹka iya; bẹ unu shi anọduje eme iya tọo?’

⁶Qodo aburu: teke ono, unu shi anọduje eri l'angu ono;?tọ bụdu ẹswa onwunu; bẹ unu shi anọduje eme.

⁷Iphe ono l'ọ ha:?tọ bụdu iphe Ojejoje shi l'ọnu ndu nkfuchiru ndiche kfuwa teke ono, Jerúsalemu; mẹ lẹ mkpukpu, nọ-pheru iya mgburumgburu bu l'ẹhu-agu; ẹku l'abyaru

ẹphe; mbụ teke ono, madzụ shi buru l'uzo ọhuda; mę l'alị ọkpa-ugvu, nọ l'uzo ẹnyanwu-arịba ono.' ”

⁸Ojejoje abya ekfuru yeru Zekaraya; sụ iya:

⁹“Owaa iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu: ‘Unu kpeje ikpe, dū maa. Unu emejeru ibe unu iphe-oma; phuaru ẹphe imiko.

¹⁰Unu ba akpapyajekwa ụnwanyi, maa tufuru ishi; ndu a toru ogbe; ndu, laru alala; mę ndu ụkpa. Ophu ọ dukwa l'unu ha onye a-rijeru ibe iya ejo oriri.’

¹¹“Obenu l'ẹphe jikaru ọngabe nchị; gude ẹjo ọkpoma kwefu ike; bya eworu nchị swọ-chishia t'ẹphe ba nushi iphe ookfu.

¹²Ẹphe kporu ọkpoma ẹphe gbingu l'ọ bụ mkpuma; jika l'ẹphe ta angabedu nchị l'ekemu; mę l'okfu Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike kfuru nū ẹphe; mbụ ozi, o gude Ume nk'iya shi l'onu ndu nkfuchiru ndiche kfuaru ẹphe. Yọ buru iya meru; ẹhu awata oghu Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike eghughu nshinu.

¹³“ ‘Teke ya kuru ẹphe; bę ẹphe ta ngaduru iya nchị. Ọo ya kparu iphe teke ẹphe kuru iya; bę ya te yeduru ẹphe onu.’ Ono iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu ndono.

¹⁴‘Ya abya egude oke pherephere zikashia ẹphe nanu nanu; ẹphe edzuru iphe bụ mbakeshi; ghoshia ndu ẹbyee. Alị ono, ẹphe gwọberu ono adaburu ochobo; k'ophu bụ l'ẹ tọ dūhedu onye atujekwadu ọkpa l'ẹke ono. Ẹphe emee t'egbara kfua l'egiri alị ono.’ ”

Zekaraya 8

Ụkwa kę l'ee-dobephu Jerúsalemu azụ l'onodu iya

¹Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike abya ekfuru yeru mu ọdo; sụ:

²L'owaa kwa iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu: “Lę ya ekokwa okopho ẹhu Záyonu nshinu; mbụ l'okopho ẹhu iya enwukwa iya l'ọ bụ ọku l'ẹhu.”

³Ojejoje sụru: “Lę ya a-laphutakwa azụ lę Záyonu je eburu eburu lę Jerúsalemu. Ono teke aa-wata oku Jerúsalemu ‘Obodo ire-lanu’; kulahaa ugvu kę Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ono ‘Ugvu, dū Nso.’ ”

⁴Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike sụru: “L'unwoke ọgurennya; ẹphe l'ụnwanyi ọgurennya e-mekochaa wata ọno l'esu-uzo Jerúsalemu ọdo; onyenonu; yo tsu mgboro iya; kę l'ọ bụwa ọgurennya.

⁵Ụnwu-mgboko mę ụnwu-okoro bya e-jije gbororo uzo mkpukpu ono l'egvu egvu.”

⁶Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike sụru: “L'ọo-dukwa nwa ndu ophu phoduru nū biribiri teke ono; obenu;?oo-duhunu yębedua biribiri.” Ono kwa iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu ndono.

⁷Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike sụru: “Lę ya a-dzota ndibe iya l'eka ndu alị, uzo ẹnyanwu-ahata yele ẹka ndu ophu, bu l'uzo ẹnyanwu-arịba.

⁸Ya e-duphuta ephe azu t'ephe bya eburu le Jerúsalemu. Ephe a-buru ndibe iya; ya abukwanuru ephe onye ire-lanu; buru onye, doberu aka ndoo; kele ya bu Nchileke ephe.”

⁹Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike suru: “T'eka ba atsukwa unu ume; unube ndu anu okfu-a nta, bu okfu, ephe kfu; mbu ndu nkfuchiru Nchileke, no l'eke ono teke a turu okpa ulo Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; k'ophu aa-kpu eze-ulo ono kpu-ghee.

¹⁰Temanu t'a tua okpa ulo ono b'e te shidunu akfuje madzu ugwo-ozu; t'e shi akfuje iya anumanu. Ophu o dudu onye shi atusajeru ehu l'eye ozi iya; l'eke onyenonu shi atsu ohogu iya egvu; kele ya shi mee; onyemonye aburu ohogu ibe iya.

¹¹Obenu le nta-a; be ya te emehedu nwa ndu ophu phoduru nu le ndu-a ege ya meru l'oge ke ndiche ono.” Ono kwa iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.

¹²“Iphe e meberu l'ali a-nodu eme ohuma: oshi vayinu a-nodu mi ege gbaru nu; ali emetalahaa iphe e meberu iya; iji adalahaa. Iphe ono l'o ha; be ya e-dobe t'o buru okè- iphe nwa ndu ono, phoduru nu ono e-keta.

¹³O kwa ege ono, mbakeshi shi egudeje unube ndu onu-ulo Juda yeke ke Izurelu l'ako onu ono; bukwaphu ege ya a-dzo unu; unu aburu ndu a goru onu-oma nu. Unu ba tsukwa egvu; o bukwaphu te aka shihu unu ike.”

¹⁴Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike suru: “L'o kwa ege ono, ya kpeburu ome unu iphe du eji; ya ta aphuru unu imiko teke ono, ndiche unu phe kpatsuru iya iwe ono;

¹⁵bu kwaphu ege ya kpebuwaru nta-a le ya e-meru ndu Jerúsalemu yeke onu-ulo Juda ohuma odo. Unu ba atsukwa egvu.

¹⁶Owaa iphe unu a-nodu eme ndo-o: Unu kfujeru ibe unu ire-lanu; unu ekpeje ikpe, du maa bya aburu ikpe, e-meje te nchi du ndoo.

¹⁷Unu ba achijekwaru ibe unu ejo idzu l'ime obu unu; ophu unu akpapyabejekwa iphe unu meru; gua enwa ye iya. Iphe ono l'o ha; be ya kporu ashi. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.”

¹⁸Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike abyakwa bya ekfuru yeru mu odo:

¹⁹Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike suru: “T'unu wota aswisiwisi ono, unu aswije l'onwa k'eno; me k'ise; me k'esaa; me k'iri ono a-tuko buru oge ehu-otso-ena me oge ote eswa; oge eswe-iphe ehu-otso-ena l'ehu onu-ulo Juda. Oo ya bu t'unu yeru ire-lanu obu; unu eyeru nchi-odu-ndoo obu!”

²⁰Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike suru: “Le ndu, du igwe a-bya; mbu ndu shigbaa le mkpukpu, du igwe.

²¹Ndu, shi le mkpukpu lanu a-wuru je le mkpukpu odo je asu: ‘T'ephe je je aruo Ojejoje iphe; mbu t'ephe je achuo Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; l'ephebedua e-jeekwa.’

²²Igweligwe madzụ; mękpọ mbakeshi, ike nọ l'a-bya achọ Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike lẹ Jerúsalemu; byakwaphu t'ẹphe rọo ya iphe.”

²³Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike sụru: “L'o -rua teke ono; bẹ ụmadzu iri, ekfugbaa okfu-alị, dū iche l'iche; bya eshigbaa lẹ mba, dū iche iche; e-gudeje onye Ju lanu; nmakua ya ẹka l'ọnu uwe iya; l'arọ iya t'ẹphe tsonuru iya; kẹ l'ẹphe nwaru lẹ Nchileke nọ; swiru ẹphe.”

Zekaráya 9

Ikpe, ee-kpe ndu ọhogu Ízurelu

¹Qwaa bụ ozi, Ojejoje ziru zitiru alị Haduraku. Okfu ono a-tukowaru mkpukpu Damasukosu l'ishi; kẹ l'ẹnya ndiphe; mę ẹnya iphe bụ ndu ọkpa-ikfu Ízurelu bukota lẹ Ojejoje b'a chiru iya doo.

²Okfu ono; bẹ adakwaphu l'ekpu mkpukpu Hámatu, bụ ndu ẹphe l'ẹphe riru oke; mękwaphu mkpukpu Táya yele mkpukpu Sayidonu; t'a gufukwaru l'ẹphe maru iphe ntumatu.

³Ndu Táya gudeekwa mgbodo tų-pheta mkpukpu ẹphe mgburumgburu; kpushia ya ike. Mkpọla-ọcha b'ọ kuberu; yo byiru l'ọ bụ ẹja; kẹbe mkpọla-ododo l'ọ bụ onye kuberu ọzu lẹ mgboro esu-uzo.

⁴Obenu lẹ Nnajiufu a-nafu ẹphe iphe bụ nk'ẹphe; bya enwuru ẹku ẹphe ye l'eze ẹnyimu. Ọku etsua yebedua tsufu.

⁵Ndu Ashikelonu a-phu iya; tsua egvu. Ndu Gáza aphua ya; talahaa chichichi l'iphe-ẹhuka. Ọ kwaphu ẹge ono b'ọo-dụ ndu Ẹkuronu; kẹ l'iphe ẹphe shi ele ẹnya iya a-buru kẹ mmanu. Ndu Gáza; bẹ onye eze ẹphe a-nwuhu; Ashikulonu aburu ẹke madzụ te ebudu ebubu.

⁶Ọ bụ ndu alị ọdo e-bu lẹ mkpukpu Ashudodu. Ndu kẹ Fílisutiya; bẹ ya eme tẹ ekuku, ẹphe eku onwẹphe kfushi.

⁷Ya e-me t'onu ẹphe; ba tajẹhe anu, a gwaru lẹ nte; bya akpashia ẹphe nri ono, e meruru emeru, nyatsuaru ẹphe l'eze ono. Nwa ndu ọphu phoduru nu a-buru kẹ Nchileke ayi; dū l'ọ bụ ndu ishi l'alị Júda. Ndu Ẹkuronu a-bya adu l'ọ bụ ndu Jebusu.

⁸Obenu lẹ ndibe iya; bẹ ya a-nodu alu-chiru l'ẹka ndu ọgu, adzo garamu garamu. Ẹ to nwehedu l'ọ nwekwaduru onye a-bya ọkpapya ndibe iya ishi ọdo; kẹle nta-a; bẹ ya chiwaru ẹnya zia l'ẹke ẹphe nọ.

Abyabya eze ndu Záyonu

⁹Unubẹ ndu Záyonu! Unu tee ẹswa teshia ya ike; unu gua egvu ẹhu-otso-ena; unubẹ ndu Jerúsalemu! Unu lekwa; l'eze unu abyakfutaakwa unu. Ọ bụ onye, doberu ẹka ndoo; l'adzojekwaphu madzụ. Ọ wozitaru onwiya alị; nọdu l'eli nkakfu-igara l'agba abya; mbu l'eli nwa nkakfu-igara obu.

¹⁰Ndu Ífuremu; bẹ ya a-nafu ugbo-inya ẹphe; nafukwaphu ndu Jerúsalemu inya-ọgu ẹphe. Ụta-ọgu ono; bẹ aa-gbaji. Eze unu a-ra iya arara; tẹ mba yele mba ibe iya dụ lẹ mma. Ẹke, ọochi e-shi l'eze ẹnyimu ọwaa daghaa eze ẹnyimu ọphu. Yo shikwaphu lẹ Ẹnyimu Yufurétusu nọọ jeye l'ẹke mgboko jeberu.

Eedobephu ndibe Nchileke azụ l'ọnodu ẹphe

¹¹“A -bya lẹ nggubedua; ya e-gude kẹ ndzụ ono, nggu l'iya gude mee gbaa ono; haa ndibe ngu, nọ lẹ mkpọro l'ime iduma ono, mini ẹ-ta nọdu ono; mee ẹphe; ẹphe enweru onwẹphe.

¹²Unu laphu azụ l'ẹke ono, unu kpuru; yo shihu ike ono; unubẹ ndu mkpọro ono, ẹnya dụ l'uzo ono! Mbụ lẹ nta-a; bẹ ya arakwa iya arara: lẹ ya a-nụ unu iphe ha l'ọ bụ ọphu unu shi nwehawaru ugbo ẹbo;

¹³kẹle ya e-woru ndu Júda kwee l'ọ bụ onye, kweru ụta; woru ndu Ífuremu mee; t'ọ buru akfụ, e gude agba ụta ọbu. Ya a-kpatsu unwoke Záyonu; t'ẹphe buru ọgu dakfu ndu kẹ Gurisu. Ya e-me ngu t'ị dụ l'ọ bụ ọgu-mbeke, onye ike dụ l'ọgu pa.”

¹⁴Ono teke Ojejoje a-buru pẹ l'ẹke ndibe iya nọ. Akfụ iya ezilaha pẹremu pẹremu l'ọ bụ ebemu-igwe. Ọkaribe-Kakọta-Nụ a-bya egbua ụpyoku. Yọ buru oke pherephere, shi ụzo ọhuda; bẹ oo-gude eje.

¹⁵Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike e-gbochita ẹphe. Ẹphe e-gude mkpuma ụrobo mebyishia iphe; gude iya mekputa ẹphe. Ẹphe a-ngu męc; baa l'ọ bụ ndu męc tsuru. Ẹphe e-ji ejiji l'ọ bụ ochi, eegudeje ẹphe mee l'ẹnya-ngweja Nchileke.

¹⁶Mbọku ono; bẹ Nnajiufu, bụ Nchileke ẹphe a-dzofuta ẹphe; kẹ l'ẹphe haa l'igwe; buru ndibe iya. Ẹphe a-nọdu acha too l'alị ono l'ọ bụ iphe, e gude dengaa okpu-eze edenga.

¹⁷Ọ dụ ugvu; l'ama mma. Iphe, a kọru akọko a-nọdu eme tẹ unwu-okorọbya ẹphe nweru ẹku; męc ọphungu emekwaphụ tẹ unwanyi ẹphe bahu.

Zekaraya 10

Ojejoje e-leta ndu Júda ẹnya

¹Unu kfuru Ojejoje t'ọ chọru unu mini l'oge mini-odungu. Ọ kwa Ojejoje emeje tẹ igwe rua eruru. Ọo ya ayojeru unwu eliphe mini; bukwaru iya phụ emeje tẹ iphe nọ l'ẹgu onyemonye l'aja pulapula.

²Ọgvu agwọta bụ atukporoko; ndu njibya aphuje iphe ẹ ta bụdu ezi-okfu; l'ezeje nro, ẹ te medunu. Ike, ẹphe adụ madzụ aburu ọochi; bẹ ẹphe achị onye ọbu. Ọ bụ iya kparu iphe madzụ gbakashihuru l'ọ bụ aturu, ẹ te nwedu onye, eleta iya ẹnya.

³Meji adakwa iya kitikitii l'okfu ẹhu ndu eche aturu ono. Ya a-nụkwanu ndu ishi ono aphụ; kẹle Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike e-letaa aturu iya, bụ iya bụ ọnu-ulo Júda; mee ẹphe t'ẹphe dụ l'ọ bụ inya, dụ ugvu l'ẹke e gude iya alụ ọgu.

⁴O bụ lẹ Júda; bẹ mkpuma, bụ itso, gude ụlo e-shi lufuta; buru iya; bẹ nggu, gude ụlo-ékwa e-shi; buru iya; bẹ akfụ, e gude alu ogu e-shi; bukwaru iya phụ; bẹ iphe bụ ndu a-buru ishi e-shi lufuta.

⁵Ephe a-tugbabe buru nanu l'ọ bụ ndu ike-ka-l'ogu, no l'ogu. Ephe e-gude okpa dzoo epoto, no l'echi-uzo tolitoli l'oge ogu. Ephe a-lu ogu; chikaa ndu gude inya l'alụ; kele Ojejoje no swiru ephe.

⁶“Ya e-me t'onu-ulo Júda shihu ike; bya adzoo onu-ulo Jósefu. Ya e-me t'ephe laphu azu l'onodu ephe; kele ya a-phuru ephe imiko. Ephe a-du l'ọ bụ ndu ya te shidu jika ajika; ke l'oo yebedua bụ Ojejoje; buru Nchileke ephe; Ya a-zaje ephe oku.

⁷Ndu Ifuremu e-mekochaa du l'ọ bụ ndu ike du l'ogu. Ehu a-nodu atso ephe ena l'ọ bụ ndu nguru mee. Unwu ephe a-phu iya; tee eswa. Ehu awata ephe otso ena l'ime Ojejoje.

⁸Ya e-meru ephe aka; gude chibata ephe. Ishi iya aburu lẹ ya gbafutaje ephe; ephe abya aha igwe ege ephe shi hahawa.

⁹A makwaru-a lẹ ya chikashiru ephe; ephe atuko ekemeke dzuru; ole ephe e-shitsua eke, teru enya nyata iya. Epebedua; ephe l'unwegirima ephe a-wafu; latashia.

¹⁰Ya e-shi lẹ Ijiputu je chilata ephe; shi lẹ Asiriya rukobe ephe. Ya a-chiru ephe lata lẹ Giledu; me Lebanonu; k'ophu bụ l'ẹ to nwehedu eke e-dzu ephe anodu.

¹¹Teke ephe a-nodu eswe eze enyimu iphe-ehuka ono; bẹ ya e-me t'eyii-mini ono dazita; ebò Enyimu Nanyi l'ọ ha atashi. Ekuku ono, ndu Asiriya eku onwephe ono adapyah; mgboro ono, shi buru ike ndu Ijiputu ono aburu chaphungu.

¹²Ya e-me; ike adu ephe l'ime Ojejoje. Yo buru epha Ojejoje; bẹ ephe e-gude eje.” Ono iphe Ojejoje ekfu ndono.

Zekaraya 11

¹Nggube Lebanonu! Ghashia uzo ngu; ghebegbaa onu; k'ophu oku e-tsu oshi sida ngu!

²Unu kwaa ekwa; unube oshi payinu; ke l'oshi sida daakwaru. Oshi ono, shi dugbaa egvu ono lakotaakwaru l'iyi. Unu tua uzu-ekwa; unube achi, nogbaa lẹ Basha; ke l'oke-oswa oke-oswa ono; b'a sukashigekwaru.

³Unu ngabekpodaphu nchi lẹ mkpu, ndu eche aturu echi; l'egu ono, ephe echeje aturu ono; b'e mebyishiwaru. Unu nukpodaphu ekiri, agu ede; ke l'eze egbudu ono, shi nodu l'iku Enyimu Jodanu ono; b'e mewaru; yo gheru onu.

Umadzu ebo, eche aturu

⁴Ojejoje, bụ Nchileke mu suru: “Te unu nu-ji-jee igwe aturu ono, e doberu k'egbugbu ono ekwo epho.

⁵Ndu zushiru iya nu; egbushia; to du iphe eeme epe. Ndu ophu ere iya erere; -nodu; epe asu: 'Te ajaja buru ke Ojejoje; kele epe nwewaru eku.' Mbụ le ndu eche aturu ono ta aphujeduru iya imiko.

⁶Oo ya bu le mu ta aphuheduru ndu ali-a imiko odo. Ono iphe Ojejoje ekfu ndono. Ya e-woru onyemonye ye ibe iya l'eka; me l'eka onye eze iya. Epe a-dzo ndu ali-a kutukutu; ophu ya adzotadu epe l'eka epe."

⁷To du iya bu; ndu echeje aturu ono abya eye mu iya l'eka te mu nuje iya nri. Mu abya awata onu ikpoto aturu ono, e doberu ke egbugbu ono nri. Mu achita mgboro labu dobe. Nanu; be mu guru "N-yemobu"; bya agwa ophu "Atugba". Ya ndono; mu anulahaa ikpoto aturu ono nri.

⁸O nweru umadzu eto odo, eche aturu l'eke ono. L'ime onwa lanu; be mu chiru umadzu eto. Ikpoto aturu ono akpo mu ashi; echeche, mu eche epe awolahaa mu enyiru.

⁹Mu asu aturu ono: "Le mu te echehekwa epe odo. Te ndu ophu anwuhu nu nwuhu; ndu ophu ala l'iyi alaa l'iyi; ndu ophu phoduru nu ataa anu ibe epe."

¹⁰Mu abya ewota mgboro mu ophu aza "n-yemobu" nyajia; shi iya mebyia ndzu, mu l'iphe bu mbakeshi gbaru.

¹¹Yo buru l'eswe mboku ono b'e mebyiru iya. Ndu ono, eme ke aturu ono, phuru mu nu amaloruphu l'oo Ojejoje gude iphe ono, mu meru ono ekfu okfu.

¹²Mu asu epe: "O -buru l'o du unu mma; unu kfu mu ugwo mu. Teke e to dudu; unu ahakwaaru." Epe akfu mu ukporo mkpola-ocha le mkpola-ocha iri.

¹³Ya ndono; Ojejoje asu mu: "Te mu woru iya je eye l'eke eeyeje okpoga eze-ulo Nchileke; mbu eze okpoga ono, epe riru l'o bu aswa oru mu ono." Mu ekwe nu; chita ukporo mkpola-ocha le mkpola-ocha iri ono je eye o-kpu-ite l'eka; l'eze-ulo Nchileke ono.

¹⁴Mu bya anyajia mgboro mu phu k'ebo, mbu mgboro ophu eku "Atugba"; shi ege ono mebyia abubu ono, Juda ye Izuru bu nwunne ono.

¹⁵Ya ndono; Ojejoje asu mu: "Te mu chitafua ngwa-oru onye eche aturu, e to nwedu iphe o bu;

¹⁶kele ya abyawa owolita onye eche aturu l'ali-a, bu onye e ta akpadu ishi aturu ono ndu ophu ephuhu ephuhu; ophu okpadu ishi ndu ophu anma kwekwee. Ndu ophu iphe mekaru b'e to mebedu ogvu t'ephe ka mma; ophu onudu ndu ophu ehu du mma nri. Iphe oo-gbe emechia bu l'oo-nodu ata anu ndu ophu gbaru eba; l'aswoshi iya akpoka iya.

¹⁷Nshobukwaa onye ono, e-te nwedu iphe o bu, eche aturu ono; mbu onye ono, apajeru aturu iya haa ono! Te ogu-mbeke bufukwa iya eka yele enya eka-utara! T'eka iya l'o ha nwukotakwa iya kpa; enya eka-utara iya apyahu-ghee ya!"

Zekaráya 12

Ndu ọhogu Jerúsalemu; bẹ ee-mebyishi

- ¹Ọwaa ozi, Ojejoje ziru l'okfu ẹhu ndu Ízurelu. Ojejoje ono, bu iya ɬosaru akpamigwe; buru iya ɬoru ọkpa mgboko gbaa mgburumgburu; bya aburu iya kuru ume ye madzu l'ẹhu; bẹ suru:
- ²“Lẹ ya e-mekochaa mee Jerúsalemu t'ọ dọ l'ọ bu nggarashi mee, ndu bupheru ẹphe mgburumgburu a-ngu; ɬuko akpolahaa gagaga. Ndu ono a-bya eyebuta Júda yẹle Jerúsalemu; kephee ya mgburumgburu.
- ³O -rua mbọku ono; bẹ ya e-me Jerúsalemu t'ọ buru 'agburagbu mkpuma l'ifu ndiphe. Iphe bu mba, jeru t'ẹphe nwuribe iya e-mekakwa onwẹphe iphe. Teke ono; bẹ iphe bu mbakeshi lẹ mgboko a-chikobe onwẹphe t'ẹphe tsoo iya ọgu.
- ⁴O -rua mbọku ono; bẹ ya e-yekota inya-ọgu ẹphe egvu; mee tẹ ọgvu bya ndu agba iya nọ. Ono kwa iphe Ojejoje ekfu. Ẹnya iya a-nọ l'ẹke ndu Júda nọ. Obenu l'iphe bu inya iphe bu ndu ọhogu ẹphe; bẹ ya e-me t'ọ tsuhukota ishi.
- ⁵Ọ bu teke ono; bẹ ndu ishi ndu Júda e-kfu l'ime obu ẹphe; sọ: ‘Lẹ ike nọkwa ndu Jerúsalemu; kẹle Ojejoje, bu Ọkaribe-Kakọta-Ike bu Nchileke ẹphe.’
- ⁶“O -rua mbọku ono; bẹ ya e-me ndu ishi ndu Júda t'ẹphe kee too l'ọ bu itsu-ọku, e shiberu l'ọku; m'ọ kwanu l'ọ bu ẹke ọku etsu ẹswa ereshi. Ẹphe e-kepyashi ndu, nọpferu ẹphe mgburumgburu l'ẹka-utara; mẹ l'ẹka-ibyita. Obenu lẹ Jerúsalemu a-nodulee ẹge ọnono. Ẹ to nwe du iphe eme iya nọ.
- ⁷“Ojejoje e-vuoduru ọzo dzọta ẹke, ndu Júda bu; k'ọphu ugvu, aa-nodu akwabẹ ọnu-ulo Dévidi yẹle ndu, bu lẹ Jerúsalemu ta akadu kẹ ndu Júda nshinu.
- ⁸O -rua mbọku ono; bẹ Ojejoje e-gbochita ndu, bu lẹ Jerúsalemu; k'ọphu bu l'onye ọphu kagee aruhu l'ẹphe; bẹ ike a-dọ l'ọ bu Dévidi; ndu ọnu-ulo Dévidi edukwanu ẹphe l'ọ bu Ojozi Ojejoje; mbu l'ọ bu Nchileke l'onwiya.
- ⁹O -rua mbọku ono; bẹ iphe ya a-wata ememe bu omebyishi iphe bu mbakeshi, bu ndu etso Jerúsalemu ọgu.
- ¹⁰“Odo bu lẹ ya e-woru ume k'eze-iphe-oma; mẹ kẹ okfu anọ Nchileke wua l'ọnu-ulo Dévidi yẹle ẹhu ndu, bu lẹ Jerúsalemu. Yọ buru yẹbe onye ono, ẹphe gvukashiru iphe l'ẹhu ono; bẹ ẹphe a-nodu ele ẹnya l'ẹka. Ẹphe a-nodu araa ẹkwa iya l'ọ bu onye ara ẹkwa nwa, bu iya nwokwereka; mbu l'oo-rua ẹphe l'ẹhu ẹge ooruje onye ọkpara iya nwuhuru.
- ¹¹O -rua mbọku ono; bẹ ọzu-ẹkwa, aa-nodu atọ lẹ Jerúsalemu a-dọ egvu. Ọo-dulephu l'ọ bu ọzu-ẹkwa, a ɬuru Hadadu Rimonu lẹ ẹgu Megido.
- ¹²Mbu lẹ ndu alọ ono a-gu aphu; ikfu, nonu; ẹphe ayokobe: ẹphe l'unyomu ẹphe l'agu nk'ẹphe. Ikfu ọnu-ulo Dévidi ẹphe l'unyomu ẹphe a-dokobe; ikfu ọnu-ulo Nétanu ẹphe l'unyomu ẹphe adokobe;

¹³ikfu ọnu-ọlo Lívayi ẹphe l'unyomu ẹphe a-dọkobe; ikfu ọnu-ọlo Shimeyi ẹphe l'unyomu ẹphe adọkobe;

¹⁴mẹwaru iphe bụ ikfu ono, phọduru nụ ono l'ẹhu l'ẹhu ẹphe l'unyomu ẹphe.

Zekaráya 13

¹“O -rua mbọku ono; bẹ aa-guharu ọnu-ọlo Dévidi ọgba-mini yẹle iphe bụ ndu, bu lẹ Jerúsalemu; gude iya safu ẹphe iphe dọ eji, ẹphe meshiru; mẹ aturu, ẹphe tūruru onwẹphe.

²O -rua mbọku ono; bẹ ya e-me t'ẹ be kujehẹ ọmarali ẹpha ekuku lẹ phuu l'alì-a; ọphu ta byadu bya anyatakwadu iya anyata lẹ phu. Ono kwa iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu ndono. Ndu nkfuchiru ẹphe; mẹ ume, aturuje madzụ; bẹ ya a-tuko woshikota t'ẹ b'ọ nọhe l'alì-a.

³O -buru l'o nweru onye gbalihuru nụ; sụ lẹ ya ekfuchiru Nchileke; bẹ nna iya lẹ nne iya, bụ ndu mụru iya nụ a-sụ iya: ‘Lẹ ịi-nwuhukwa; kẹ l'ị dzuru ẹjo-ire; sụ lẹ Ojejoje kfuru iphe ẹ to kfudu.’ Onye ono gbado iya; kfuchilahaaru Ojejoje; bẹ nna iya ono yẹle nne iya ono, mụru iya nụ ono a-nmagbu iya.

⁴O -rua mbọku ono; bẹ iphere e-gudeje ndu nkfuchiru l'egbe iphe ẹphe a-nọduje aphi l'aphụ. Ọphu ẹphe 'eyehedu uwe eji eji ono, ẹphe gude edephushi ndiphe ono.

⁵Iphe ọo-nọdu ekfu bụ: ‘Lẹ ya ta bukwa onye nkfuchiru. Lẹ ya bukwa onye akọ okfu. Keshinu ya bụ nwata; kwa iphe a kọtaru l'alì; bẹ ya gude buru.’

⁶O -nweru onye jiru iya sụ iya: ‘?Ichii iphe ọwaa, tuko ngu ẹhu dzuru ọwaa bahunu kẹ ngunu?’ Yọ sụ iya: ‘L'ọ kwa lẹ kẹ onye, yẹ ẹya eshi ọnyà b'e mekaru iphe.’ ”

E -chia onye eche aturu iphe; aturu iya agbakashihu

⁷“Nngube ogu-mbeke; tehu etehu; je etsoo onye ono, echeru iya aturu ono ọgu. Ọ kwa onye ono, nọ iya ntse ono; bẹ ya suru t'i tsoo ọgu. Ono kwa iphe Ojejoje, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ekfu. Gbugbua onye eche aturu; te aturu ono gbakashihu. Yẹbedua a-machi ẹka; tso ndu ọphu ka nwanshii ọgu.

⁸Ee-woru ndu, bu l'alì-a mgburumgburu kee ọzo ẹto: ọzo labụ; bẹ ee-gbushi; ọzo lanụ; bẹ aa-ha t'ẹphe nọdu. Ono kwa iphe Ojejoje ekfu.

⁹Uzo lanụ ono; bẹ ya e-woru ye l'ọku; bya anuchaa ẹphe anucha l'ọ bụ onye anucha mkpọla-ọcha; bya adata ẹphe adata; l'ọ bụ onye adata mkpọla-ododo. Ndu ono e-ku iya ẹpha; ya aza ẹphe. Ya asụ l'ẹphe bukwa ndibe iya; ẹphebedua asụ lẹ Ojejoje bukwa Nchileke ẹphe.”

Zekaráya 14

Ojejoje abyaakwa ọburu eze

¹Unu lekwa! Lẹ mbọku kẹ Ojejoje abyaakwa, bụ mbọku, aa-bya anọdu unubẹ ndu Jerúsalemu l'ifu kee iphe unu, a kwaru l'ọkwata.

²Mbọku ono; bẹ ya a-chịta iphe bụ mbakeshi t'ephe jeru Jerúsalemu ọgu. Ephe a-lu lụta mkpukpu ono; kwaa ụlo ono l'okwata; gude unwanyi unu l'ike; faa ephe kutukutu. Ee-kee mkpukpu ono ẹbo; kpua ụzo lanu le ndzu. O le ndu ophu phoduru nu ta dukwanu onye akpufu ephe le mkpukpu ono.

³Teke ono; bẹ Ojejoje e-je etso iphe bụ mbakeshi ono ọgu; lua ya ege ono, ọoluje l'oge ọgu ono.

⁴O -be mbọku ono; bẹ oo-gude okpa iya vudo l'eli Ugvu Olivu, no l'uzo enyanwu-ahata Jerúsalemu. Ugvu Olivu ono a-bya ebukahu ẹbo; tsube l'uzo enyanwu-ahata jeye l'uzo enyanwu-ariba. Echi iya aburu uda, a-ha nshinu; ke l'ugvu ono aka lanu e-shi uzo isheli; aka iya ophu eshia ohuda.

⁵O bu l'uda ugvu iya ono; bẹ unu e-tsoru gbalaa; ke l'ogologo iya e-ru Ázelu. O bu egbe oso, unu gbaru teke ali nmaru jijiji le Uzaya bu eze ndu Júda-a; bẹ unu a-gba. Ono bu teke Ojejoje, bu Nchileke iya a-bya. Iphe bukpo ndu du nsọ l'ephe ha e-tsokwaru iya phu abya.

⁶Mbọku ono; bẹ iphoro ta adudu; oyi ta tsu.

⁷Mbọku ono e-likolephu nanu: e to nwe du eswe to nwe enyashi; kele nchi -jihutsua; bẹ iphoro anole-e. O bulephu Ojejoje maru ege mbọku ono a-du.

⁸O -rua mbọku ono; bẹ mini, anu ndzu e-shi le Jerúsalemu atsoshi. Oo-ke ẹbo: ekalanu atso ala eze enyimu uzo enyanwu-ahata; ophu l'atso ala eze enyimu uzo enyanwu-ariba. Oo-nodu atso l'oge okochi; l'atso l'oge winta.

⁹O bu Ojejoje a-buru onye eze, a-nodu achi mgboko mgburumburu. O -rua mbọku ono bu Ojejoje lanu a-du; yo buru epha iya nwenkinyi bu epha, aa-maru.

¹⁰Ali-a ono l'o ha; tsube le Géba jeye le Rimonu l'uzo ohuda Jerúsalemu; a-dukota l'o bu uzo ohuda Araba. Obenu le Jerúsalemu; bẹ aa-pali; yo nodu l'eke o no; tsubekpoo le Onu-oguzo Bénjaminu; je akpaa le Onu-oguzo Mbụ; jeyewaru le Onu-oguzo Aguga; mewaru tsube l'ulo-eli Hananelu jeye l'eke apanyishiru onye eze akpuru vayinu.

¹¹Jerúsalemu; bẹ madzu a-bya ebua odo. Mburonu ke o-la-l'iyi ta adakfutahedu iya odo. Jerúsalemu e-bu l'ehu-gudangu.

¹²Qwaa ejo iphe-ememe, Ojejoje e-kpukposhi iphe bụ mbakeshi ono, tsoru Jerúsalemu ọgu ono. Ephe e-vudoje evudo; anu, no ephe l'ehu ereshihu. Enya ephe e-chigaru l'eke, o chigaru reshihu: ire ephe anodu ephe l'onu reshihu.

¹³O -rua mbọku ono; bẹ Ojejoje e-me te madzu wata otsu egvu. Onyenonu a-wojeru ibe iya; ephe awata ọgu.

¹⁴Ndu Júda a-nodukwaphu le Jerúsalemu lua ọgu. Eku, ephe kparu; mbu iphe bu mbakeshi, bupheru ephe mgburumburu; bẹ aa-chikobekota; mbu le mkpola-ododo a-pa iya aka yele mkpola-ocha; yele ekwa, aanma anmanma.

¹⁵Egbe ejo iphe-ememe ono, e kpukposhiru unwu ndiphe ono; be ee-kpukposhikwaphu inya; inya-mulu; inya-ivu yele nkakfu-igara; mewaru iphe bu anu, no l'eke ephe kpoberu ulo-ekwa ephe.

¹⁶Ono teke nwa ndu, wafuru nu le ndu ono, shi l'iphe bu mbakeshi ono, shi etso Jerusalemu ogu ono; e-jeje Jerusalemu iphe bu afa l'afa, mutaru amuta je obaru onye eze ono eja; mbu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; ephe ejekwaphu ogba Aji Mkpù.

¹⁷O -nweru ndu, bu le mgboko-a, e te ejedu Jerusalemu je obaru onye eze ono eja; mbu Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike; be mini ta achiheduru ephe.

¹⁸O -buru le ndu Ijiputu te ejedu je eye iya eka; be mini ta achikwaru ephe. Ojejoje e-kpukposhikwaphu ephe ejo iphe-ememe ono, o kpukposhiru iphe bu mbakeshi ono, e tejedu ogba Aji Mkpù ono.

¹⁹Ono a-buru aphu, aa-nu ndu Ijiputu yele iphe bu mbakeshi, e te jedu Jerusalemu je ogba Aji Mkpù ono.

²⁰O -rua mboku ono; be iphe ee-deje le mgbirigba, inya nya l'olu bu: "Iphe duru Ojejoje nsò". Ite oshi-iphe no l'eze-ulo Nchileke a-duje l'o bo ochi, du nsò, anoje l'ifu enya-ngweja.

²¹Iphe bu ite, nokota le Jerusalemu me le Juda a-duru Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike nsò. Ndu, byaru ogworu Nchileke ngweja l'ephe ha ahajeru wota ite ono gude shia anu ngweja. Odo bu l'o -rua mboku ono; be ndu ngho ta anohedu l'ulo Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike.

Malakayi

Malakayi 1

N-yemobu Nchileke l'ẹke ndu Ízurẹlu nọ

¹Owaa bu ozi, Ojejoje ziru Malakayi t'o zia ndu Ízurẹlu.

²Ojejoje sọru: “Lẹ ya yekwaru unu obu.” Unubẹdua egbe aji: “?Nanu ẹge ophu?” Ojejoje asu: “Íso yẹle Jékọpu;?ẹphe ta budunua unwunne. Ya egbe yeru Jékọpu obu;

³Íso adu-tabẹ iya ashị; k'ophu ya mewaru alị ugvu iya ono tẹ ẹgbara kfuẹ ya; woru ókè-alị iya haaru nkuta-ọswa, bu l'echi-ẹgu.”

⁴Ndu eri Iso, bu iya bu ndu Édọmu sọru: “L'e mebyishiru mkpukpu ẹphe; ọle ẹphe a-kpukwaakwa iya.” Ojejoje, bu Okaribe-Kakọta-Ike asu: “Epehe -kpukwaa ya; ya enwukposhia ya. Aa-nọdu eku ẹphe ‘ejo mba;’ ndu Ojejoje nuberu oke ẹhu-eghughu iya gbururu jeye.

⁵Unu e-gude ẹnya unu phu; gude onu unu kfuẹ: ‘Lẹ Ojejoje dukwa biribiri; mbu dua ya je aghaa ókè alị ndu Ízurẹlu.’

Ojejoje abaru ndu achijeru Nchileke ẹja mba

⁶“Nwa akwabejekwa nna iya ugvu; ẹge ono kwaphu; bẹ nwozi akwabeje nnajiufu iya. O -buru lẹ ya buphu nna unu l'oswiya;?nanu ugvu obu, unu akwabeje iya obu. O -buru lẹ ya bu Nnajiufu unu;?nanu egvu, unu atsụ iya.” Unubẹ ndu achijeru iya ẹja; ọ kwa unu bu ndu gude ẹpha iya emebyishi emebyishi? Unu a-jikwaru; sọ: “?Nanu ẹge unu shi mebyia ẹpha iya obu?”

⁷“Uzo, unu shi emebyishi ẹpha iya bu l'unu egudeje nri, aasọ nsọ bya iya agwagwa. “Unu a-jikwaru; sọ: “?Nanu ẹge o shi buru nri, aasọ nsọ?” “Unu asuje l'ẹnya-ngweja kẹ yẹbe Ojejoje ta dudu iphe ọ bu.

⁸Teke unu gude anu, atsụ ishì byaru iya ochiru ẹja;?tọ budu unu ome ẹji tọ. Teke unu gude anu, ete okpa; mẹ anu, iphe eme bya iya agwagwa;?tọ budu unu ome ẹji tọ. Unu kpọtanu anu, du ẹge ono je anu gọvano unu; t'unu maru mẹ ọo-nafu iya-a unu l'ẹka.?Ehu ọo-nọdu atsọ iya-a ẹna l'unu meru iya iphe-oma tọ? Mbu;?oo-yeru-a unu onu. Ono iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakọta-Ike aji ndono.

⁹“Unu gudewaru egbe ẹja ono je arọ Nchileke t'o meeru unu eze-iphe-oma; unu amawaruru;?m'oo-yeru unu onu. Ono iphe Okaribe-Kakọta-Ike ekfu ndono.”

¹⁰Ojejoje, bu Okaribe-Kakọta-Ike sọru: “O du t'a sọ l'onye lanu l'ime unu e-gbeshi je agu-chishia eze-ulo iya; t'unu ta abahuhe iya je ophu-nwu oku, ẹ te nwedu iphe ọ bu l'ẹnya-ngweja iya. Ehu ta atsọhekwa iya ẹna l'ẹke unu nọ. Ophu ọ dukwa ngweja, unu gude bya, ya gbe anata.

¹¹Epha iya a-ha nshinu l'iphe bu mbakeshi: shita l'ẹke ẹnyanwu ahataje jeye l'ẹke odaje; mbu l'iphe bu ẹkemeke obule; bẹ aa-nọduje egwotaru iya insensu; mẹ l'iphe

duebe mma; ke l'epha iya a-ha nshinu l'iphe bu mbakeshi phuu.” Ono iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.

¹²“Obenu l'unu anoduje emechishi iya ifu emechishi. Unu asuje l'enya-ngweja iya te nwedu iphe o bu; le nri, eegudeje agwa iya; bu iphe aaso nsò.

¹³Unu asu: ‘L'iphe owaa buakwa unu ivu-era.’ Unu kfutsua ege ono; unu akpo-yiaru iya ukuvu; l'akpofu iya akpofu.” Ono iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono. O sukwaruphu: “Teke unu kputaru anu, e mekaru iphe; me ophu iphe meru l'okpa; me ophu iphe-ememe eme; gude bya iya agwagwa;?unu ari le ya a-nafu iya unu l'eka too.

¹⁴Onye eregede bukwa onye a turu onu; mbu onye nweru anu, bu okee ya. Yo ribua le ya a-kpe iya Ojejoje. E megee; yo buru anu ophu nweru ekworo; be oo-gude bya ochiru yebe Ojejoje eja.” Ya bukwa onye eze, ha nshinu! Epha iya b'a tsukotakwa egvu l'iphe bu mbakeshi. Ono kwa iphe Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.

Malakayi 2

Aalo ndu achijeru Nchileke aka le nchi

¹“Owaa kwa aka; ya alo iya unu le nchi unube ndu achijeru iya eja.

²Unu -jika l'unu ta ngadu nchi l'iphe ya ekfu; -jika l'unu te egudedu obu unu l'o ha akwabe iya ugvu; be ya a-tukwa unu onu; tukwaaphu onu l'iphe ndiphe anuje unu. Ya gbe tuakwa iya onu obu atutu; ke l'unu te gudedu obu unu l'o ha akwabe yebe Ojejoje ugvu. Ono kwa iphe Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.

³“Ya e-gude okfu aka unu baaru unwu unu mba; kuta nshi anu ono, unu egudeje bya iya agwagwa ono tee unu l'ifu; chita unu je awushia l'ikpozu.

⁴Ono teke unu a-maru l'eka ono, ya loru unu le nchi ono bu te ndzu ono, yele ndiche unu phe; mbu ndu Lívayi gbaru ono nguru anguru. Ono iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.

⁵“Ndzu yele onye iche unu phe gbaru bu le ya a-nu iya ndzu; nu iya ehua-gu. Ya nukwaru iya eya; k'ophu oo-nodu a-kwabe iya ugvu. Epe kwabekwaru iya ugvu; l'atsi iya egvu.

⁶Epe shi ezi okpobe okfu, ejo-ire e-ta nodu. Epe l'iya shi nodu le nchi-odoo; buru ndu, doberu aka ndoo. Epe meru ndu, du l'igwe; epe ahaa ome ejo iphe.

⁷“Ke l'iphe gbaru onye achijeru Nchileke eja bu t'o meje te madzu maru iphe; k'ophu epe e-shi iya l'eka ngabe nchi l'iphe bu: e -mee ya; yo du Nchileke mma; keshinu ophu o bu iya bu nwozi Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike.

⁸Obenu l'unu hawaru uzo; shilaha eke e ta budu iya nu. Unu gudewa iphe unu ezi; mee ndu, du igwe; epe ahaswee okpa. Ndzu yele Lívayi gbaru; be unu gwowaru l'eja.” Ono iphe Ojejoje, bu Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.

9“O -būru l'unu nọ iya-a ẹge unu nọ iya-a; jika ome iphe ya sūru t'unu meje; l'abo madzū ẹbo teke unu ezi ekemu yẹbe Ojejoje; bẹ ya e-me tẹ ndu Ízurelu ba dū iphe, ẹphe a-gube unu; mee t'ẹ b'ọ dū iphe unu a-kube ẹka l'ẹke ẹphe nọ.”

Ndu Júda te emedu ire-lanū

10?Tọ budunua nna lanū; bẹ ayi tuko nweru??Tọ budo Nchileke lanū tuko ayi l'ayi ha kee??Nanu ẹge ọ dū; bẹ ayi gbe arushi oḡba-ndzū, shi lẹ ndiche ayi pḡe arushi; ayi te emeheru ibe ayi ire-lanū.

11Ndu Júda te emehkwa iphe ẹphe kweru ukwa iya. E meekwaru akpamara lẹ Jerúsalemu; mẹ lẹ Ízurelu gbaa mgburumburu. Ndu Júda farushiakwaru ọlo nsọ ono, Ojejoje yeru obu ono afarushi; kẹ l'ẹphe jeru je alulahaa unwanyi, shitsua l'ọha, agwa nte.

12Tẹ Ojejoje mekwaa t'onye meru egbe iphe ono chíhu l'alí Jékoḡu gbaa mgburumburu; m'ọ -ruhuru; ọ būru onye. Tẹ egbe onye ono be egudekwa iphe bya oḡworu Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike ẹja.

13O nwekwaruphu iphe ọdo, unu emeje. Unu anọduje l'ẹnya-ngweja Ojejoje l'ara ẹkwa; ẹnya-mini, shi unu l'ẹnya l'atsoshi l'ẹke ono. Unu anodu iya raa ẹkwa; chia mkpu; okfu lẹ Nchileke ta aghajehedu ẹnya l'ẹke unu nọ; l'agwa iya; ọphu o kwohedu ekwokwo l'anata iphe unu gude bya iya agwagwa.

14Unu a-jikwaru; sū: “?Ishi iya-e?” Ishi iya bụ lẹ Ojejoje phūwaru iphe i meru nwanyi ono, i gude kḡo ekfu ono. Nwanyi ono bụ nyee ngu, nggu l'iya gbaru ndzū. Yo be nta-a tii meheru iya iphe i kweru iya ukwa iya. Yọ bukwaru-a ya bụ onye ẹbo ngu; mbū nyee ngu, nggu l'iya gbaru ndzū.

15?Ojejoje te medunua nggu lẹ nwanyi ono; unu aburu onye lanū; obu unu aburu nanū.?Bū ngunu kparu iphe Ojejoje meru; unu aburu nanū obu? Iphe, kparu iya nū bụ k'ọphu unu a-mushi unwegirima, a-nodu atsu Nchileke egvu. Ọo ya bụ; t'í kwabekwa ẹnya t'ẹ b'í hakwa o meru nwanyi ono, i gude kḡo ekfu ono iphe i kweru iya ukwa iya.

16Ojejoje, bụ Nchileke kẹ ndu Ízurelu sūru: “L'ọ dukwa iya ashí lẹ ndu alú alúlu gbakahuru. Ono kwaphu ẹge ọ dū iya ashí lẹ nwoke eme nyee ya onwuu-onwuu.” Ono iphe Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono. Ọo ya bụ; unu kwabekwa ẹnya t'unu ba abū o-kweru ukwa 'emegeme.

Mbọku ikpe ruakwaru

17Unu gudeekwa okfu, unu ekfu l'ekfuchi Ojejoje nchí. Unu a-jikwaru; sū: “?Nanu ẹge unu shi ekfuchi iya nchí?” Ẹge unu shi ekfuchi iya nchí bụ l'unu asuje: “L'iphe bụ ndu eme iphe dū ẹji; bẹ dukota Ojejoje mma; iphe ẹphe eme adū iya mma.” Ọdo aburu l'unu anọduje aji; sū: “?Buhunu awe; bẹ Nchileke ono, ekpeje ikpe, dū maa ono nọ?”

Malakayi 3

Onye ozi, eje obo ụzo

¹Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike sụrụ: “Unu phukwa iphe ya abya ememe. Ya e-zi nwozi iya t'o je abooru iya ụzo. Ono teke Nnajiufu ono, unu ele ọnya iya ono a-buru pherekete l'eze-ulo iya; mbụ nwozi ono, ọogu unu t'a sụ l'ọ byaru ono, bụ onye a-bya araaru unu k'ogba-ndzụ yẹle unu ono arara.”

²Olobu;?bụ onye a-dụ ike nahụ ikpe iya ono mboku ono.?Bụ onye a-dụ ike keru okpa m'ọ -byalephu. Ishi iya aburu l'ọ -byalephu; bẹ ọo-dụ l'ọ bụ ọku-uzu; dukwaphu l'ọ bụ okpobe ncha ọ-sa-uwe.

³Oo ẹge ono, onye akpụ uzu ahujе mkpola-ocha l'oku; gude nua ya anununu ono bụ ẹge onye achijeru Ojejoje eja a-nushi ndu eri Liviayi anununu; ephe egbuchafu. Oo-nu ephe anununu l'ọ bụ mkpola-ododo; nua ephe l'ọ bụ mkpola-ocha, a huru l'oku; k'ophu ephe a-nduje achiru Ojejoje eja, dụ mma.

⁴Ono teke Ojejoje a-wata onata ngweja ndu Jüda; mę ke ndu Jerúsalemu ẹge o shi anatajehawa iya teke ndiche.

⁵Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike sụrụ: “Lẹ ya a-bya bya ekpee unu ikpe. Ya e-me ẹgwa bya atua ephe too; mbụ ndu amamanshi; ndu eri ogori; ndu akpapyabeje iphe ephe meru gwa enwa; ndu abuje: e -jetsuaru ephe ozi; ephe ta kfidu ndu jeru ephe ozi ugwo ohuma; ndu akpa unwanyi, maa tufuru ẹhu; l'akpa ndu nna ephe ta nohedu ẹhu; l'ekperu ndu byaru abyabya ejo ikpe; ephe ta atsu yẹbe Ojejoje egvu.”

Okfu ụzo lanụ l'ụzo iri

⁶“Yẹbe Ojejoje ta agbanwejekwa agbanwe. O kwa iphe ono kparu iphe unubẹ ndu awa Jékọpu ta achihudu.

⁷Tsube l'oge ke nna unu oche phe; bẹ unu gbakutaru iya azu; jika ome iphe ya toru okpa iya t'e meje. Unu lata azu lakfuta iya; k'ophu yebedua a-lakfutakwanu unu.” Ono iphe Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono. “Unu a-jikwaru; sụ: ‘?Nanụ ẹge unu e-shi lata azu?’

⁸“Madzụ;?l'oo-naghe Nchileke nfu to? Obenu l'unu anali iya-a nfu. “Unu a-jikwaru; sụ: ‘?Nanụ ẹge unu shi ana iya nfu?’ “Nfu, unu ana iya bụ l'uzo lanụ l'uzo iri unu. Unu ta anụ iya iphe anunu odo.

⁹Unu buakwa ndu, a turu onu; unu l'unu ha; ke l'unu ana iya nfu.

¹⁰Unu tuko ụzo lanụ l'uzo iri unu wobata l'ulo iya; k'ophu nri a-no l'ulo yẹbe Nchileke. Unu mee ya gude data iya; unu aphụ lẹ ya a-guharu unu windo ke imigwe; wuaru unu iphe-oma jeye teke ẹ to nwehedu ẹke unu e-dobe iya.” Ono iphe Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.

¹¹“Ya e-me t'unwehu ba atahẹ iphe unu meberu l'alị; mee tẹ oshi vayinu unu mia wokfuwokfu.” Ono iphe Ojejoje, bụ Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.

¹²“Ono teke iphe bụ mbakeshi a-nođu eku unu ndu a goru onu-oma nụ; ke l'alị unu a-nođu agụ agugu ebubu.” Ono iphe Nchileke, bụ Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.

Ndu doberu ẹka ndoo a-buru ndibe Nchileke

¹³Ojejoje sūru: “L'unu kfuwaru iya ẹjo okfu nshinu. “Unu a-jikwaru; sū: ‘?Bū egbe ẹjo okfu ngūnu; bẹ unu kfuuru ọbu?’”

¹⁴“Unu asuje l'ojeru Nchileke ozi bū ori aphū. ‘?Bū ngūnu; bẹ unu ritaru; kẹ l'unu eme iphe Ojejoje kfuuru; yẹle kẹ l'unu anoje l'ọbu ndu, nọ l'ulo-ékwa l'ifu Ojejoje, bū Okaribe-Kakota-Ike?”

¹⁵Lẹ nta-a b'o gbe būru ndu eku onwẹphe ekuku; bẹ unu eku ndu a gọru ọnu. Mbū l'ẹ tọ buledu-a lẹ ndu eme iphe dū ẹji aba ọba; yọo buje: ẹphe -wọebetsua Nchileke okfu; yọ paru ẹphe haa; tọ dū iphe oome ẹphe.’ ”

¹⁶Ndu ọphu atsukwanu Ojejoje egvu abya ekfulahaa okfu iya l'onwẹphe. Ojejoje atufu nchi nua iphe ẹphe ekfu. A bya edee iphe l'ẹkwo l'ifu Ojejoje; mbū iphe ee-gudeje nyata ndu ono, atsū Ojejoje egvu; l'akwabẹ iya ugvu ono.

¹⁷Ojejoje, bū Okaribe-Kakota-Ike abya ekfua okfu ẹhu ẹphe; sū: “L'ẹphe a-buru nk'iya. Mbọku, ya a-bya odzezi ẹku iya; bẹ ya a-guru ẹphe ye lẹ ndu nk'iya. Ya a-phuru ẹphe imiko ẹge ono, nna aphujeru nwatibe iya ọphu ekweru iya ozi ono.

¹⁸Q bū teke ono; bẹ unu a-phū iphe dū iche lẹ ndu, doberu ẹka ndoo; mẹ ndu eme iphe dū ẹji. Unu a-phukwaphu iphe dū iche lẹ ndu ejeru Nchileke ozi yẹle ndu ẹ te ejeduru iya ẹya.”

Malakayi 4

Mbọku ikpe Nchileke

¹Ojejoje, bū Okaribe-Kakota-Ike sūru: “Unu lekwa. Lẹ mbọku ọbu abyaakwa. Mbọku ono a-nọdu enwu kfukfukfu l'ọ bū ọku-uzu. Ndu eku onwẹphe ekuku; mẹ ndu eme ẹjo iphe l'ẹphe ha; bẹ ọku ono e-ke l'ọ bū oshi; kekota ẹkali ẹphe; mbū kee kee ẹphe l'ogbaragba.

²A bya l'unubẹ ndu atsū yẹbe Ojejoje egvu; ọ bū unu; bẹ odobe ẹka ndoo kẹ yẹbe Ojejoje a-haru l'ọ bū l'ẹnyanwu. Ọo-nọdu egbu nwiiwii l'ọ bū ẹnyanwu l'ẹhu unu; mee t'ẹhu dū unu mma. Unu a-lufuta bulahaa nggada l'ọ bū nweswi, a tufutaru l'ọka.

³Ono teke unu a-dzopyabe ndu eme iphe dū ẹji ọkpa; gude ọkpa futoo ẹphe; ẹphe aburu ntū mbọku ono, ya e-me iphe ono. Ono iphe Ojejoje, bū Okaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.

⁴“Unu nyatakwa ekemu ono, ya tūru nū nwozi iya; mbū Mosisu; mbū ekemu; mẹ ome-l'alī ono, ya koshiru iya lẹ Ugvu Sáyinayi t'ọ je ezia unwu Ízurelu l'ẹphe ha ono.

⁵“Unu lekwa; lẹ ya e-ziodukwa onye nkfuchiru iya, bū Elayija t'ọ bya; tẹmanu oke mbọku ono, bū Eswe kẹ yẹbe Ojejoje ono erua.

⁶Q bū iya e-me ndu, bū nna t'obu ẹphe nọdu l'ẹke unwu ẹphe nọ; bya emee t'obu unwegirima nọdukwaphu l'ẹke nna ẹphe nọ. Odumeka; bẹ kwa ọnu; bẹ ya a-tū alī unu teke ya byaru.”

Ikwo - All Bible

Mátiyu

Mátiyu 1

Eri Jisosu

(Luk 3:23-38)

- ¹Qwaa bụ eri Jisosu Kuráýisutu: Jisosu Kuráýisutu shi l'eri Dévidi; Dévidi eshi l'eri Ébirihamu.
- ²Ébirihamu bụ nna Áyizaku; Áyizaku bụ nna Jékoṗu; Jékoṗu aburu nna Júda me unwunna iya.
- ³Júda bụ nna Pérezu; me Zera. Nne, muru eṗhe ebo ono bụ Táma. Pérezu bụ nna Hézuronu; Hézuronu aburu nna Áramu;
- ⁴Áramu bụ nna Amínadabu; Amínadabu bụ nna Náshonu; Náshonu aburu nna Sálumonu.
- ⁵Sálumonu bụ nna Bówazu. Nne Bówazu bụ Réhabu. Bówazu bụ nna Óbedu. Onye bụ nne iya bụ Rutu. Óbedu aburu nna Jesi.
- ⁶Jesi aburu nna onye eze ndiche ono; mbụ Dévidi. Tọ dụ iya bụ; Dévidi abukwanuru nna Sólomonu. Onye bụ nne Sólomonu bụ nwanyi oṅbu, o shi lujee mbụ Uráya.
- ⁷Sólomonu bụ nna Réhobuwamu. Réhobuwamu bụ nna Abíja. Abayíja aburu nna Ása.
- ⁸Ása bụ nna Jehoshafatu; Jehoshafatu bụ nna Jóramu; Joram aburu nna Uzáya;
- ⁹Uzáya bụ nna Jótamu; Jótamu bụ nna Éhazu. Éhazu aburu nna Hezekáya;
- ¹⁰Hezekáya bụ nna Manáse; Manáse bụ nna Émoṣu; Émoṣu aburu nna Josáya.
- ¹¹Josáya aburu nna Jekonáya me unwunne iya unwoke l'ogege ono, a kpuru ndu Ízurelu le ndzụ; eṗhe eje aburu ohu le Bábyilonu ono.
- ¹²Tọ dụ iya bụ; ndu Ízurelu eshitsuṣephụ Bábyilonu lata; Jekonáya abya aburu nna Shiyálutiyelu; Shiyálutiyelu aburu nna Zerúbabelu.
- ¹³Zerúbabelu bụ nna Abíyudu; Abyíyudu bụ iya bụ nna Eláyekimu. Eláyekimu aburu nna Azọ.
- ¹⁴Azọ bụ nna Zédoku; Zédoku bụ nna Ákímu; Ákímu aburu nna Elíyudu.
- ¹⁵Elíyudu bụ nna Eliyéza; Eliyéza bụ nna Mátanu; Mátanu aburu nna Jékoṗu.

¹⁶Jékoṗu bụ nna Jósefu; Jósefu bụ iya bụ nji Méri. Méri bụ iya bụ onye mụru Jisọsu, eeku Kuráiyisutu.

¹⁷Oo ya bụ l'ọ dū ọgbo iri l'eno tsube l'ogbo kẹ Ébirihamu phẹ; rua l'ogbo kẹ Dévidi phẹ. Yọ dukwaphu ọgbo iri l'eno tsube l'ogbo kẹ Dévidi phẹ; rua teke ono, a kpuru ndu Ízurelu lẹ ndzụ laa Bábyilonu ono; bya adukwaphu ọgbo iri l'eno ọdo tsube teke ono, a kpuru ndu Ízurelu lẹ ndzụ laa Bábyilonu ono; rua teke a mụru Kuráiyisutu.

Aamụ Jisọsu

(Luk 2:1-7)

¹⁸Owaa ẹge e shi mụa Jisọsu Kuráiyisutu ndọ-ọ: Lẹ Jósefu jeru okfu Méri, bụ nne Jisọsu; jebua. Tọ laakwanu nk'iya; k'ophu yele iya zẹjewaru. A bya amaru; Méri egbe dūwanu ime. Yọ bụru Ume-dụ-Nsọ; bẹ ime ono shi l'ẹka.

¹⁹Jósefu, bụ nji iya ono; bẹ bukwanu onye doberu ẹka ndoo. Yoo mekwanu tẹ ya be me Méri iphe-iphere l'edzudzu ọha. Yọ chọde ẹge ya e-me jịka Méri; t'ẹ ba mma.

²⁰Yọ rinyaa ya; ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiufu abyakfutashia ya lẹ nrọ; bya asụ iya: “Jósefu; nggube o-shi-l'eri Dévidi; ba atsushi egvu ọlu Méri. Nwata ono, ọ dū ime iya ono bukwa Ume-dụ-Nsọ b'o shi l'ẹka.

²¹Oo-mụ nwata nwoke. Iphe ịi-gụ iya bụ Jisọsu; okfu l'ọo-dzọta ndu nk'iya l'ẹka iphe dū ẹji, ẹphe meshiru.”

²²Iphe-a l'ọ ha mekotaru; k'ophu iphe ono, Nnajiufu shi l'ọnu onye nkfuchiru iya kfuwa ono e-re; mbụ iphe ono, o kfuwu; sụ:

²³“Lekwa! Lẹ nwamgboko, yele nwoke ta zẹbua a-tsuta ime; mụa nwata nwoke, ẹpha iya a-bụ Imánuwẹlu.” Iphe Imánuwẹlu bụ bụ: “Nchileke nọ swiru ayi.”

²⁴Tọ dū iya bụ; Jósefu etehulephu; mee ya ẹge ono, ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiufu kfuwu iya ono; duta Méri teke ono t'ọ bụru nyee ya.

²⁵Obenu lẹ Jósefu yele Méri ta zẹbukwanua jeye Méri ezeda; mụa nwata nwoke ono. Jósefu agwa nwata ono Jisọsu.

Mátiyu 2

Abyabya ndu mmamiphe, shi ụzo ẹnyanwu-ahata

¹Ọ bụ teke Hérodu shi bụru eze b'a mụru Jisọsu lẹ Bétulehemu Judíya. A mụtsule iya phụ; ndu mmamiphe, shi ụzo ẹnyanwu-ahata abyatashia Jerúsalemu; bya akpafashilaha ishi; l'asuje:

²“?Nanụ nwata ọbu, a mụru, a-bụ eze ndu Ju ọbu? L'ẹphe phuru mkpọ-kpodo iya l'ụzo ẹnyanwu-ahata; byatashia t'ẹphe bya abaaru iya ẹja.”

³Eze, bụ Hérodu anulephu iphe ono, ẹphe kfuwu ono; yọ tsulaha ya l'ẹhu; tsulaha ndu Jerúsalemu mgburumgburu l'ẹhu.

⁴Yo chikuwaphu ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu ezije ekemu; epe edzua. Yo jilaha epe eke obu, aa-mukpo Kuráyisutu obu.

⁵Epe asu iya: “L’o bu le Bétulehemu Judíya; be aa-mu iya; ke l’onye nkfuchiru Nchileke deru iya l’ekwo; su:

⁶“ ‘Nggube Bétulehemu l’ali Judíya; Mgbé e to kwa nggu katsua nwanshi l’iphe bu mkpukpu, nweru enya l’ali Judíya. L’ime ngu be onye ishi e-shi lufuta; bu iya bu onye ishi, e-leta ndu nke mu, bu Ízurelu enya.’ ”

⁷Ya ndono; Hérodu abya ekua ndu mmamiphe ono, shi l’uzo enyanwu-ahata ono l’edomi; bya kpafuta epe ishi egbe teke mkpo-kpodo ono lufutakpooru gedegede.

⁸Yo bya ezi epe t’ephe je Bétulehemu; su epe: “Unu je atokpoo ehu; choo nwata obu. Teke unu phuru iya; unu abya ezia ya eya; k’ophu ya e-jekwaphu je abaaru iya eja.”

⁹Epe anutsulephu ozi ono, eze ziru epe ono; yo buru epe atugbu. Epe alufutalephu; nggube mkpo-kpodo ono, epe puhawaru l’uzo enyanwu-ahata phu alufutakwa odo; bya evutakwaruphu epe uzo; jeye; yo bya erua eke, nwata ono no; vudo; keleruphu jingu l’imeli.

¹⁰Epe aphulephu mkpo-kpodo ono l’eke ono; ehu atsoo epe ena nshinu. Epe awata ote eswa.

¹¹Epe abahu l’ime ulo ono; phua nwata ono yele Méri, bu nne iya. Epe abya ebyishi ikpere l’ali; baaru nwata ono eja; bya ekpuhaa eda, epe yeru eku epe; meeru nwata ono iphe-oma. Ipe epe nuru nwata ono bu mkpola-ododo; furakinsensu; me meeru.

¹²E meebe; Nchileke abya ezia epe le nro; t’ephe ba lahe azu le ke Hérodu. Epe atugbua; shia uzo odo; lashia ali epe.

Jisosu phe agba ala Íjiputu

¹³Ya ndono; ndu mmamiphe ono atugbulephu; ojozi-imigwe, shi l’eka Nnajiufu abyakfutashia Jósefu le nro; bya asu iya: “Gbeshi; duta nwata ono yele nne iya lashia Íjiputu. Unu nodu l’eke ono jeye teke ya e-zi unu t’unu lata. Le Hérodu abyakwa ocho ishi nwata ono.”

¹⁴To du iya bu; Jósefu egbeshi l’enyashi; duta nwata ono yele nne iya; yo buru epe ola Íjiputu.

¹⁵Epe anoo l’eke ono jeye Hérodu anwuhu. Yo buru iya bu l’iphe ono, Nnajiufu shihawa l’onu onye nkfuchiru Nchileke kfuwa ono eree. O suru: “L’o bu le Íjiputu; be Nwatibe iya no; ya eje ekufuta iya.”

Egbushi unwegirima nshii le Bétulehemu

¹⁶Yo be teke Hérodu maru le ndu mmamiphe ono; be bu ugho; be epe ghoru iya; yo voru oku ghua ehu. Yo wowaruphu ekemu tua t’e je egbushikota iphe bu egirima unwoke, a muru le Bétulehemu phuu; me ndu ophu a muru le mkpukpu odo, no-pheru epe mgburumgburu; shitakpo le ndu a muru k’ophungu je akpaa le ndu ophu nowaru

afa labu. Iphe o gude mee ya ege ono bu ajiji phu, o jiru ndu mmamiphe phu; ephe akooru iya teke mkpo-kpodo ono bebekpooru lufuta.

¹⁷O bu ege ono b'o shi ree mbu iphe Jeremaya, bu onye nkfuchiru Nchileke kfuawaru; su:

¹⁸“A nuru uzu-ekwa le Rama; mbu ekwa anwuhu; me oke nggumaphu. O bu Rechelu ara ekwa unwu iya; to kwe t'e gbota iya egbota; okfu l'unwu iya gvuru.”

Josefu phe shi le Ijiputu alata

¹⁹To du iya bu; Herodu anwuhulephu; ojozi-imigwe, shi leka Nnajiufu abyakfutashia Josefu le nro; l'ephe no le Ijiputu ono; su iya:

²⁰“Gbeshi; duru nwata ono yele nne iya lashia azu le Izurelu; le ndu, shi achu ishi nwata ono; be nwushihuakwaru nu.”

²¹Yo gbeshi; duta nwata ono yele nne iya; yo buru ephe ola ali Izurelu.

²²Josefu anulephu le Akileyosu, bu nwatibe Herodu buwa iya bu eze, achu Judiya l'ozori nna iya ono; tsuhu egvu oje oburu eke ono. A bya anmaaru iya okwa le nro, bu iya meru iphe o tugburu lashia Galili.

²³Yo rua; je akwata ufu buru le Nazaretu. O bu ege ono b'e shi; iphe ndu nkfuchiru Nchileke kfuawaru eree, suru: “L'ee-ku iya onye Nazaretu.”

Matiyu 3

Ozi, Jonu Bapuzizimu ezi

(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

¹O bu teke ono; be Jonu Bapuzizimu byaru bya anodu l'echi-egu Judiya; l'ekfu okfu Nchileke; l'asuje:

²“Unu taa onwunu uta iphe du eji, unu meshiru; ghaa umere lakfuta Nchileke; le Nchileke abyaakwa okoshi le ya bu eze.”

³O kwa Jonu owaa bu onye ono, Azaya, bu onye nkfuchiru Nchileke kfuru okfu iya teke ono, o suru: “O nweru onye echi mkpu l'echi-egu; su: ‘T'e meeru Nnajiufu uzo iya; T'a chikwaaru iya oje ono t'o vudo ntumu!’ ”

⁴Ya ndono; uwe, Jonu shi eyeje bu uwe, e gude eji inya-ivu mee. Yo gudeje akpo-anu kebudo onwiya l'ukfu. Iphe shi buru nri iya teke ono aburu igube; me manu-engu.

⁵To du iya bu; ndu Jerusalemu; ndu Judiya; me ndu, bu l'uswe iya ke Jodanu mgburumgburu azafutakota byakfutashia ya; t'ephe nua iphe ookfu.

⁶Ephe abya akoshitsua iphe du eji, ephe meshiru; yo mee ephe bapuzizimu le Enyimu Jodanu.

⁷Jonu aphulephu ikpoto ndu Farisii; me ndu Sadusii; eke ephe abya t'o mee ephe bapuzizimu; su ephe: “Unube unwu, ejo agwo mushiru-wa!?Bu onye suru unu t'unu

gbalaaru oke ẹhu-eghughu ono, Nchileke a-zube unu mboku ono, ọo-nma mgboko ikpe ono?

⁸Unu mja amimi l'ọ bu oshi-omi. Nebyi, unu a-mi bu umere, ekoshi l'unu tawaru onwunu uta iphe du eji, unu meshiru; lakfuta-wa Nchileke.

⁹Unu ba arikuwa le keshinu Ebirhamu bu nna unu oche b'e to nwedu iphe e-me unu. Unu ta makwa l'ọ be t'e b'ọ du; be Nchileke e-meshikwa mkpuma-wa, wushiru ege-a; yo buru unu Ebirhamu.

¹⁰Mbu le nta-a b'e byibeekwaru ogbu-nku l'iphe bu ukfu oshi, nonu. Ophu e-ta midu nebyi, du mma; e gbutsua ya; chee l'oku.

¹¹Yebedua, bu Jonu gude mini eme unu baputizimu, ekoshi l'unu tawaru onwunu uta iphe du eji, unu meshiru; ghawa umere lakfuta Nchileke. Obenu l'onye ophu abya nu; be ka iya nshinu; le ya te dzukpoduanu ke te ya vuru akpokpa iya; tso iya. Onye ono bu Ume-du-Nso; me oku; be oo-gude mee unu baputizimu.

¹²O gude ajakpa, oogudeje aphushi eswa le witu; vuta ophu bu nebyi iya vuba l'ulo; kpota ophu bu mbeku iya; je enwuru ye l'oku, e-taa nyihudu anyihu!"

Jonu eme Jisusu baputizimu

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

¹³Ya ndono; Jisusu eshi Galili byatashia Jordanu; byakfuta Jonu te Jonu mee ya baputizimu.

¹⁴Jonu esee t'ọ jika; su iya: "L'ọ bu yebedua, bu Jonu; be gbaru te ya bya t'i mee ya baputizimu; nggu egbe su te ya mee ngu."

¹⁵Obenu le Jisusu suru iya: "T'ọ haa t'e mee ya ru ege ono nta-a; l'ọ bu ege ono; be ephe e-shi medzua iphemiphe obule, Nchileke suru t'ephe mee." To du iya bu; Jonu ekweta.

¹⁶Onanu, e metsuleruphu Jisusu baputizimu ono; Jisusu eshi le mini ono l'erufuta; igwe ekpuhaa; gheru onu. Yo phuwaphu Ume Nchileke; yo dulephu l'ọ bu ndo; shi l'igweli phezita; bya anodu iya l'ehu.

¹⁷A nuwaphu olu, shi l'imigwe; su: "Qwaa bu Nwata iya ke nwoke, ya yeru obu; oomeje; ẹhu atso iya ẹna!"

Mátiyu 4

Sétanu adata Jisusu

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹To du iya bu; Ume Nchileke ono eduta Jisusu duba l'echi-egu te Obutuswe data iya.

²Jisusu erua eke ono; je anọ ukporo abali ugbo ebo: eswe l'enyashi l'eke ono; swikota aswisi. E metsua; egu agulaha ya.

- ³Obutuswe, bu nwandata abyakfutashia ya bya asu iya: “O -buru l’i bu Nwatibe Nchileke; menua mkpuma-wa t’o ghoshia nri.”
- ⁴Jisosu asu iya: “Ekwo okfu Nchileke suru l’e to budu nri nwenkinyi iya; be madzu egudeje nodu ndzu. Iphe madzu egudeje nodu ndzu bu iphe bu okfu, shi Nchileke l’onu.”
- ⁵To du iya bu; nggube Obutuswe ono eduru Jisosu bahu le Jerusalemu, bu obodo ono, du nsu ono; je eworu iya dobe l’onungonu eke, katsua l’eli l’eze-ulo Nchileke;
- ⁶su iya: “O -buru l’i bu Nwatibe Nchileke; kfuadaedu l’ali; ke l’e deru l’ekwo okfu Nchileke; su: ‘Le Nchileke e-zi unwu ojozi-imigwe iya t’ephe leta ngu enya. Ephe e-gbobe eka; wota ngu t’ukfu ba du ngu!’ ”
- ⁷Jisosu asukwa iya phu: “Obenu l’e dekwaru iya phu l’ekwo okfu Nchileke; su: ‘Ba adatakwa Nnajiufu, bu Nchileke ngu adata.’ ”
- ⁸Ya ndono; Obutuswe ono edutakwaphu Jisosu odo; nyihushia eze ugvu obu, ha l’eli l’o bu ngunu; je ekoshikota iya ali-eze ndiphe mgburumburu; me iphemiphe obule, du mma, no iya nu.
- ⁹Yo su Jisosu: “Iphe ono l’o ha; be ya a-nukota ngu; m’o -buru l’i-da l’ali; baaru iya eja.”
- ¹⁰Jisosu asu iya: “Gbeshi l’eke ono Setanu. Ekwo okfu Nchileke suru: ‘L’o Nnajiufu, bu Nchileke ngu bu onye ii-baru eja; buru iya nkinyi iya bu onye ii-nodu l’eka.’ ”
- ¹¹Ya ndono; Obutuswe ono aparu Jisosu haa; unwu ojozi-imigwe abya eyeru Jisosu eka.

Jisosu awata ozi iya le Galili

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

- ¹²Yo rulephu teke Jisosu nuru l’a tawaru Jonu mkporo; yo gbeshi jeshia Galili.
- ¹³Yo gbeshi le Nazaretu; lasha je eburu le Kapaniyomu l’iku eze enyimu Galili le mgbaku Zebulun me Nafutali;
- ¹⁴k’ophu iphe ono, o kuru mbu Azaya, bu onye nkfuchiru Nchileke ono e-re; mbu iphe ono, o kuru; su:
- ¹⁵“Nggube ali Zebulun; me ali Nafutali, l’ibyia k’eze enyimu ono, no l’azu Jodanu azu iya ophu ono. Nggube Galili ke ndu ododo!”
- ¹⁶Ndu ono, no l’ochi ono e-mekochaa phu iphoro, ha nshinu. Ndu ophu buwa ebubu l’ali ono, gbaru ochi ono; mbu ali ono, bu anwuhu bu iphe no iya nu ono; be iphoro nwuakwaru phoo.”
- ¹⁷Jisosu eshiwaphu teke ono wata ora ozi-oma, shi l’eka Nchileke arara; asuje: “Unu taa onwunu uta iphe du eji, unu meshiru; ghaa umere lakfuta Nchileke; le Nchileke abyaakwa okoshi le ya bu eze!”

Ndu mbụ, tsolahaaru Jisọsu

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸Yọ buru lẹ Jisọsu etso iku Eze Ẹnyimu Gálili ogologo; b'ọ phuru unwunne labụ, egbuje ẹma. Onye lanụ bụ Sáyimonu, eekuje Pyita. Onye ọphụ bụ Ánduru. Yọ phua ẹphe l'ẹke ẹphe atụ ntofu, ẹphe gude egbu ẹma;

¹⁹sụ ẹphe: “Unu bya etsoru iya tẹ ya zia unu ẹge e shi eruko madzụ l'ọ bụ ẹma.”

²⁰Yo gudekwadua ẹge ono ekfu; ẹphe apawaruphu ntofu ẹphe ono haa; bya etsoru iya.

²¹Jisọsu akpiribe; bya aphua unwunne labụ ọdo, bụ: Jémusu Zébedi; mẹ Jonu Zébedi l'ẹke ẹphe lẹ nna ẹphe; mbụ Zébedi nọ l'ugbo ẹphe; l'edokwazi ntofu ẹphe. Jisọsu ekua ẹphe.

²²Ekuku, ooku ẹphe; ẹphe apawaruphu ugbo ono haa; haa nna ẹphe ono; tsoru iya.

Jisọsu ezi iphe; l'eme ndu ẹhu dụ ẹji; t'ẹphe ka mma

(Luk 6:17-19)

²³Jisọsu etsoru Gálili phuu ejephe; l'ezi iphe l'iphe, bụ ọlo-ndzuko ndu Ju; l'ekfukwaphu okfu Nchileke: lẹ Nchileke abyawa okoshi l'ọo ya bụ eze. Yoo mekwaphu tẹ iphe bụ ndu iphe-ememe eme; mẹ ndu ẹhu tsuru ume; m'ọ -ruhuru; ọ buru egbe iphe-ememe; m'ọ bụ ẹhu, dụ idagha; t'ẹhu dukota ẹphe mma.

²⁴Ẹpha Jisọsu edekota Siríya mgburumgburu. Ẹphe apatatsuaru iya iphe bụ ndu ẹhu dụ ẹji; ndu iphe-ememe, dụ iche iche emetsua; ndu, iphe eme ẹphe; eme ẹhuka nshinu; ndu ọgvu bu l'ẹhu; ndu ndakfuku; mẹ ndu ibe-ẹhu ẹphe nwuhutsuaru anwuhu; Jisọsu emekota ẹphe l'ẹphe ha; ẹhu adu ẹphe mma.

²⁵Ikpoto ndu shitsua Gálili awutsoru iya; mẹ ndu shi ẹke, aza Mkpukpu-iri; ndu shi Jerúsalemu; ndu shi Judíya; mẹ ndu shi azu Jódanu azu iya ọphụ. Ẹphe atuko awu gidigidi etso iya.

Mátiyu 5

Jisọsu nọ l'eli ugvu; ekfu okfu Nchileke

¹Jisọsu aphua mkporo-ọha ono; nyihushia eli ugvu; je adugaru anodu. Ndu etsoje ọzo iya abyakfutashia ya.

²Yo zilahaa ẹphe iphe; sụ ẹphe:

Ọnu-ọma

(Luk 6:20-23)

³“Ọnu-ọma bụ kẹ ndu wozitaru onwẹphe alị; kẹ l'ẹke Nchileke bụ eze bụ nk'ẹphe!

⁴Ọnu-ọma bụ kẹ ndu aphụ byaru; kẹle Nchileke a-dụ ẹphe ike!

⁵Ọnu-ọma bụ kẹ ndu dụ agu; kẹ l'ẹphe e-mekochaa nweru mgboko!

⁶Onu-oma bu ke ndu egu odobe-eka-ndoo agu l'ọ bu egu nri; me egu mini; kele Nchileke e-me t'ephe ji ephe!

⁷Onu-oma bu ke ndu obu-imiko; kele Nchileke a-phukwaruphu ephe imiko!

⁸Onu-oma bu ke ndu obu guru iphoro; ke l'ephe e-mekochaa phu Nchileke!

⁹Onu-oma bu ke ndu eme te nchi du ndo; ke l'ọ bu ephe; be ee-ku unwu Nchileke!

¹⁰Onu-oma bu ke ndu aakpa ehuru; okfu l'ephe eme uche-obu Nchileke; ke l'eke Nchileke bu eze bu nk'ephe!

¹¹“Onu-oma bu nk'unu teke ndiphe ako unu onu; l'akpa unu ehuru; ebokota unu ibo; okfu l'unu kweru ke yebe Jisusu.

¹²T'ehu tsoo unu ena; unu etee eswa; ke l'obunggo unu ha nshinu l'imigwe. O kwaphu ege ono b'a kpaerberu ndu nkfuchiru Nchileke ono, vu unu uto ono ehuru.”

Unu; me iphoro

(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

¹³“O bu unubedua bu unu ke mgboko. Olobu; unu -nonyaa; tso-buhu unu unu; unu e-me imagha mee ya t'ọ buru unu; tsolahaa unu unu odo? E to nwehekwa iphe odo, o dukwadu mma k'ememe; gbahaa t'e woru iya wushia; te madzu dzopyashia ya l'okpa.

¹⁴“O bu unubedua bu iphoro ke mgboko. Mkpukpu, degeru l'eli uguvu b'e te domighejekwa edomi.

¹⁵Temanu; be madzu te eyejekwa oku l'uroku; kpuchia ya iphe. Eke eewojueru iya tukobe bu l'eli agomu; k'ophu iphoro iya a-ngashikotaru iphe bu ndu, no l'ulo ono.

¹⁶Oo ya bu; te iphoro unu ngashikota ege ono l'eke ndiphe no; k'ophu ephe a-phukota iphe, du mma, unu emeebe; gude iya jaa Nna unu, bu l'imigwe ajaja.”

Jisusu ezi k'ekemu

¹⁷“Unu ba arikwa l'iphe ya byaru bu te ya chikpoo ekemu Mosisu; me iphe ndu nkfuchiru Nchileke k'furu. Iphe ya gbe byaa bukwa te ya bya emee ya t'o vuru ire.

¹⁸Igwe a-gvu; ali agvu; obenu l'akpuru okfu lanu; m'ọ bu iphe lanu, e tsuru kpogun l'ekemu ono ta abyakwa bya erebuhu ire erebuhu jeye teke iphemiphe obule ono a-vukota.

¹⁹Oo ya bu l'iphe bu onye mebyiru ekemu ono; m'ọ -ruhuru; o buru ophu katsukpo nwanshi; l'ezi ndu odo t'ephe mekwaaphu ege ono; o bu onye ono; be enya iya akatsua alala l'eke Nchileke bu eze. Obenu l'iphe bu onye doberu ekemu ono; l'ezi ndu odo t'ephe dobekwa iya phu; onye ono a-bu onye ha nshinu l'eke Nchileke bu eze.

²⁰Iphe ya ekfu bu l'ọ -budu l'unu ka ndu ezije ekemu; me ndu Farisii ono ome uche-obu Nchileke; be unu ta abahukwa l'eke Nchileke bu eze.”

Jisusu ezi k'ehu-eghughu Nchileke

21“Unu n̄hawaru l̄e teke ndiche b'a s̄uru: ‘Be gbukwa ọchi. L'onye gburu ọchi b'a kp̄ujekwa bya l'ifu onye ikpe.’

22Obenu l̄e ȳebedua ekfukwanuru unu l'iphe b̄u onye nwunne iya eghu eghughu l'ɛnya b'a kp̄ujekwa je l'ifu onye ikpe. Iphe b̄u onye meru nwunne iya iphe-iphere b'a kp̄ujekwa je l'ifu ndu ishi ikpe. Iphe b̄u onye gude ọnu iya s̄u nwunne iya: ‘Nggube onye eswe;’ b̄e laj̄ekwa l'ọku al̄i-maa.

23Oo ya b̄u; teke b̄u l'ì n̄ọ l'ifu ɛnya-ngweja Nchileke; l'abya ọnu Nchileke iphe; bya anyata l'o nweru onye okfu n̄oru nggu l'iya;

24paru iphe ono, ì byaru an̄unu ono haa l'ifu ẹke ono; vuru ụzo t̄ugbua; jeodu t̄e nggu l'iya doshia. E -metsua; nggu abya an̄waru Nchileke iphe ìinu iya.

25“Teke onye gbaru ngu ẹkwo kp̄u ngu eje k̄oti; kebe ẹhu t̄e nggu l'iya doshia ya ẹgwegwa teke nggu l'iya n̄okwadia l'esu-uzo; ma l̄e teke unu e-ru; ȳọ kp̄uru ngu n̄u onye ikpe; onye ikpe ekwekputa ngu n̄u ọgbogu; ọgbogu ak̄ukata ngu chee l̄e mkp̄oro.

26Kam̄enu; ẹke ono; b̄e ìi-n̄odu: mgb̄e ẹ t̄ii byadu bya al̄ufuta al̄ufuta jeye teke ìi-kf̄uebe okpoga, e gburu ngu. Ì -kf̄u-phodo m'ọ b̄u af̄u b'ẹ ta ahakwa ngu.”

K'ori ogori

27“Unu n̄hawaru l'a s̄uru: ‘Be rikwa ogori.’

28Obenu l̄e ȳebedua ekfuru unu; s̄u: l'o -nwekpowaru onye l̄eru nwanyi ɛnya; k'ophu nwanyi ono ḡuru iya aḡugu ejekfu; onye ono; b̄e riakwaru ogori l'ime obu iya.

29Oo ya b̄u; ọ -b̄uru l'ọ b̄u ɛnya ẹka-utara ngu akpataj̄e t'ì mee iphe d̄u ẹji; sw̄ofuta l'iya ph̄u tufaa! Ọ ka ngu mma l'ì tufaru ibe-ẹhu ngu lan̄u; karia l'a pataru ngu l̄e mkpurophu je echee l'ọku al̄i-maa.

30Teke b̄u l'ọ b̄u ẹka-utara ngu akpataj̄e t'ì mee iphe d̄u ẹji; gbubufu l'iya ph̄u tufaa! Ọ kakwaru ngu mma l'ì tufaru ibe-ẹhu ngu lan̄u; karia l'a pataru ngu l̄e mkpurophu je echee l'ọku al̄i-maa.”

K'ochifu nwanyi

(Mát 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

31“E dekwaruphu; s̄u: ‘T̄e nwoke, byaj̄eru ọchifu nyee ya vujeoduru ụzo dee ẹkwo n̄u nwanyi ọbu l̄e ya ta l̄uhedu; t̄emanu ȳọ ch̄ifude iya.’

32Obenu l̄e ȳebedua ekfuru unu; s̄u: O -nwekpowaru onye ch̄ifuru nyee ya; ḡufu l̄e ȳebe nwanyi eme k'ɛnyishi ẹji; onye ono; b̄e emeekwa t̄e nwanyi ono riye ogori. Iphe b̄u nwoke, l̄uru nwanyi, a ch̄ifuru ach̄ifu erikwaphu ogori.”

K'ori angu

33“Odo b̄u l'unu n̄haakwaru l̄e ndu teke ono; b̄e as̄uje: ‘Teke i ribuwaru angu l'ii-meru Nchileke iphe; mekwaaru Nchileke iphe, i riburu angu k'ememe; ba hakwa iya.’

34Obenu l̄e ȳebedua ekfuru unu; s̄u: Unu be rijekwa angu l̄e phuu. Unu be egudekwa igwe ria angu; l'ọ kwa igwe b̄u aba-eze Nchileke.

³⁵Unu te egude alì ria angù; l'ò kwa alì bù ẹke Nchileke adzọbeje ọkpa. Unu tee gude Jerúsalemu ria angù; kẹ l'ò bù Jerúsalemu bù obodo k'eze ono, ha nshinu ono.

³⁶Unu be egudekpokwaanu ishi unu ria angù; kẹ l'unu ta adùdu ike ome mbùkpoonu m'òo akpùru ẹgbushi lanù, nọ unu l'ishi: t'ò chaa ụcha m'ò bù t'ò jia uji.

³⁷Iphe ii-kfuje nkinyi iya buphu: 'Iye' ọdo bù: 'Wawa.' O -nweru iphe ọdo, i kfuru yeru okfu labù ono buakwa Obutuswe b'o shi l'ẹka.

K'ogwata ụgwo iphe

(Luk 6:29-30)

³⁸“Unu nùhawaru l'ekemu Mósìsù sùru: ‘Onye -meru; ẹnya apyahu ibe iya; t'e mekwaaphu t'ẹnya pyahulata iya. Onye chikwofuru ibe iya eze; t'onye ọbu chikwofulatakwapu ụgwo iya.’

³⁹Obenu lẹ yẹbedua ekfuru unu; sù: Be melatajekwa onye meru ngu ẹjo iphe ụgwo ẹjo iphe, o meru ngu. O -nweru onye chiru ngu ẹka l'ishi-nchì ẹka-utara; dobefuaru iya k'uzo ẹka-ibyita t'o chifua ngu iya.

⁴⁰Teke bù l'o nweru onye je agbaaru ngu ẹkwo lẹ kọti l'okfu uwe ime ẹhu ngu; haa ya t'o yetafua uwe ugwehu ngu.

⁴¹O -nweru onye yebutaru ngu tẹ nggu l'iya yiru jee manyìru lanù; tsoru iya rù t'unu jee manyìru labù.

⁴²Madzù -jì ngu ajì iphe; woru iphe ọbu nù iya. O -nweru onye byaru ngu ọnguta iphe; ba ajìkakwa iya ẹya angenge.”

K'oyeru ndu ọhogu obu

(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³“Unu nùhawaru l'a sùru: ‘Unu yeru ndu ọnya unu obu; unu akpọo ndu ọhogu unu ashì.’

⁴⁴Obenu lẹ yẹbedua ekfuru unu; sù: Unu yeru ndu ọhogu unu obu. Unu ekfujeru nù Nchileke l'okfu ẹka ndu, akpa unu ẹhu;

⁴⁵k'ọphu unu a-bùru unwu kẹ Nna unu ọphu bu l'imigwe. L'ò bù iya emeje t'ẹnyanwu hata; chiaru ndu eme ẹjì; mẹ ndu eme ọhuma; bukwaru iya phù emeje tẹ mini chìaru ndu eme iphe nhamunha; mẹ ndu ẹ-te emedu iphe nhamunha.

⁴⁶Teke bù l'ò bụlephu ndu yeru unu obu; bẹ unu eyejeru obu nwenkinyi iya;?unu rìru lẹ Nchileke e-bu unu nggo. Bebekpoonu;?tọ bụhedu ẹge ndu akìrìko emeje ndono.

⁴⁷O -bùleruphu ndu ọnya unu; bẹ unu ekeleje ekele kpurumu;?bù ngunu; bẹ bù iphe ọbu, unu ka ndu ọdo ememe ọbu.?Tọ bụhedu ẹge ndu ẹ-ta madu Nchileke emeje ndono.

⁴⁸Oo ya bù t'unubẹdua bùru ndu dẹberu mma ẹge Nna unu ọphu bu l'imigwe bù onye dẹberu mma.”

Mátiyu 6

K'ome iphe-oma

¹“Unu kwabekwa enya t'unu be emeje iphe-oma unu jakpatangu; k'ophu onyemonye a-phukota iphe unu eme. Odumeka; be Nna unu ophu bu l'imigwe ta abyakwa bya ebununu nggo iya.

²“Oo ya bu; teke i meru iphe-oma; be ejekwa iya ora arara l'edukfu. Be emekwa ege o-kfuru-iche-eme-iche phe emeje l'ime ulo-ndzuko ndu Ju me l'echi esu-uzo. Epe emeje l'iya phu; k'ophu aa-ja epe ajaja. Kamenu; te ya kakwaru unu; e buakwaru epe nggo iya.

³Obenu le teke nggubedua eme iphe-oma; be ekwekwa te eka-ibyita ngu maru iphe eka-utara ngu eme;

⁴k'ophu iphe-oma, iime a-bukwanuru iphe, e meru l'edomi. Oo ya bu; Nna ngu ono, aphuje iphe, eeme l'edomi ono ebukwanua ngu nggo iya.”

K'okfu anu Nchileke

(Luk 11:2-4)

⁵“Teke unu ekfu anu Nchileke; unu be emejekwa l'o bu o-kfuru-iche-eme-iche phe. Epebedua; be iphe, aduje epe mma bu t'ephe je anmagaru l'echi ulo-ndzuko ndu Ju; me l'iku esu-uzo; ekfu anu Nchileke; k'ophu madzu a-phukota epe. Kamenu; te ya kakwaru unu; e buakwaru epe nggo iya.

⁶Obenu le teke iikfu anu Nchileke; tugbua bahu l'ime ime ulo ngu; nggu aguchia ibo ngu aguchi; kfuru nu Nchileke, bu Nna ngu, e ta aphudu enya. Oo ya bu; Nna ngu ono, aphuje iphe, eeme l'edomi ono ebukwanua ngu nggo.

⁷“Teke unu ekfu anu Nchileke; t'e b'o bukwa iphe unu kfuru; unu ekfulaga iya azu odo ogodo-orikoro l'o bu ndu e-ta madu Nchileke; eke epe anoduje ari le Nchileke anu okfu epe; me epe -kfushia ya l'igweligwe.

⁸Oo ya bu t'unu be yekwaru epe; le Nna unu be mahaakwaruru iphe unu abya iya osu t'o nu unu; temanu; be unu kfuderu iya eya.

⁹“Owaa ege unu e-kfuje nu Nchileke ndo-o: ‘Nggube Nna ayi ophu bu l'imigwe; T'e dobe epha ngu nsu;

¹⁰Koshinu l'o bu nggu bu Eze. T'e mee iphe bu uche-obu ngu le mgboko; ege eemeje iya l'imigwe.

¹¹Nujenu ayi nri, e-dzu ayi l'uboku.

¹²Guaru ayi nvu l'iphe du eji ayi; ege ayi agujeru ndu odo l'ophu epe meru ayi.

¹³Be ekwekwa t'e nwuru ayi ye l'iphe a-data ayi; gbahaa ti dzojee ayi t'ayi ba aba l'eka Onye Ejo-Uboku ono.

14“ ‘Kẹ l'ọ -bụru l'unu agujeru ndu ọdo nvụ l'iphe dị eji, ẹphe meshiru unu; Nna unu ọphu bu l'imigwe a-gujekwaruphu unu nvụ l'iphe dị eji, unu meru.

15Ọlobu; teke bụ l'unu ta agujeduru ndu ọdo nvụ l'iphe dị eji, ẹphe meru unu; tọ dị iya bụ lẹ Nna unu ta abyadụ bya aguru unu nvụ l'iphe dị eji, unu meru iya.

K'ọswi aswịswi

16“ ‘Teke unu aswị aswịswi; l'ekfu anụ Nchileke; unu ba agbanwujekwa ifu l'ọ bụ ọkfu-iche-eme-iche pẹ. Kẹ l'ẹphe egbeshije; ifu aswīnwushihu ẹphe; k'ọphu onyenonu a-ma l'ẹphe aswị aswịswi; ekfu anụ Nchileke. Kamenu; tẹ ya kakwaru unu; e buakwaru ẹphe nggo iya.

17Obenu; teke iiswi aswịswi; nggu aswaa ifu ngu aswaswa; jia manụ;

18k'ọphu ẹ ta amadụ l'iiswi aswịswi; kpachikwaphu Nna ngu ono, ẹ ta phudu l'anya ono. Ọo ya bụ; Nna ngu ono, aphuje iphe, eeme l'edomi ono ebukwanua ngu nggo iya.’ ”

Ẹku kẹ imigwe

(Luk 12:33-34)

19“Unu ba akpakwa ẹku kuberu onwunu lẹ mgboko-a; ẹke ọo-gba ẹgba; mkpu ataa ya; ndu iphura eje egwoo ya.

20Unu gbe kpachia ẹku kuberu onwunu l'imigwe; ẹke, ẹ tọo gbadu ẹgba; mkpu ta ata iya; ndu iphura te eje iya egwota.

21Iphe ọ bụ bụ l'ọo ẹke ẹku ngu, katsua ngu mkpa nọ; bẹ obu ngu nọkwaphu.”

Urọku, nọ madzụ l'ẹhu

(Luk 11:34-36)

22“Ọ kwa ẹnya bụ urọku k'ẹhu madzụ. Ọo ya bụ lẹ teke ẹnya doru ngu edodo; ugwehu ngu abukotaru ngu iphoro iphoro.

23Obekwanu lẹ teke bụ l'anya te dodu ngu edodo; ugwehu ngu abukotaru ngu ẹkpuru-ochi ẹkpuru-ochi. Teke bụ l'iphoro, nọ ngu l'ẹhu gbe bụru ẹkpuru-ochi; ha! Iphe ọphu ọo-gbakwanu l'ọo tsabalangu!”

Nchileke; mẹ iphe enweru

(Luk 16:13; 12:22-31)

24“E tọ dudu onye a-chita Nnajiufu labu ejeru ozi l'ugbo lanu; t'ẹ b'ọ kpọ nanu ashi; yeru onye ọphu obu; ọdo bụ l'ọ yeru ẹhu l'ozu k'onye lanu; l'apa ozi k'onye ọphu ẹka lanu. Unu te etsokwa ọzo kẹ Nchileke; l'achikwaphu nta okpoga.

K'ọku wẹlengu

(Luk 12:22-31)

25“Ọo ya bụ iphe ya suru unu: t'unu ba akushi wẹlengu kẹ ndzụ unu: iphe unu e-ri; mẹ iphe unu a-ngu nọdu ndzụ.?Ndzụ ta akadunua ọburu ọgbodo iphe; karia nri? Unu ta

akụ wẹlengu k'uwe, unu e-ye l'ẹhu.?Ugwehu ta akadunua ọburu ọgbodo iphe; karia uwe?

²⁶Unu lewaru unwenu, ephe l'eli. Mgbẹ ephe te emebedu iphe l'ali; ephe ta akpata akpata edobe l'oba. Obenu ị Nna unu ọphu bu l'imigwe anọdujekwaru azu ephe ị nri.?T'unu ta madu l'unu ka nwenu ọburu ọkpobe iphe ọo?

²⁷?O nweru l'unu ha onye a-kunyaa wẹlengu; yekwaru onwiya ujiku ọphu ị ndzu iya?

²⁸“?Buhunu ngunu kparu iphe unu akuhunu wẹlengu k'uwe oye l'ẹhu? Unu lewaru okfukfulike: Oonoduje evu evuvu l'egbudu. Obenu; mgbẹ ẹ to sekwa akanya; ọ tu ọwuu k'okwa uwe.

²⁹Obenu; mgbẹ unu phuru-a ẹge Sólomonu yeberu uwe, ama mma; uwe iya ẹ-ta mabedu mma l'ọ bu okfukfulike lanu.

³⁰Teke bu ị Nchileke letaberu ewu, nọ l'egbudu ẹnya ẹge ono: kẹ t'o mee ya t'ọ ma mma; mbu iphe bu: ọ -nọdu ndzu l'egbudu ntanu; echile; e woru iya shia ite;?to kaduru unu oleta ẹnya. Oo-wa! Unube ndu-wa, ekwekwe unu ẹ-ta badu ishi-wa!

³¹“Unu ba anọdujeshi akuphe wẹlengu kẹ wo: ‘?Ngunu; be unu e-ri;’ m'ọ bu ‘?Ngunu; be unu a-ngu;’ m'ọ bu ‘?Ngunu; be unu e-ye l'ẹhu?’

³²Ọ kwa egbe iphe, ndu ẹ-ta madu Nchileke anọduje achọ ndono. Nna unu kẹ imigwe makwaru-a l'iphe ono l'ọ ha; be dukota unu mkpa.

³³Ọphu buchia ya nu bu t'unu vuru ọzo chojee ẹge unu e-me te Nchileke buru eze ị ndzu unu; mee iphe bu uche-obu iya. Ọo ya bu; iphe ono l'ọ ha aburu iphe, Nchileke e-yekwaru iya unu eyekwaru.

³⁴Ọo ya bu; unu ba anọdujeshi akuphe wẹlengu k'echile; ọ bu echile a-ku wẹlengu k'ẹhu onwiya. Iphe-ẹhuka k'ujiku lanu; be dzuwaru mboku onanu.”

Mátiyu 7

K'ọnma ndu ọdo ikpe

(Luk 6:37-38, 41-42)

¹“Unu ba anmakwa ndu ọdo ikpe; k'ọphu Nchileke ẹ-ta anmadu unu ikpe.

²Ishi iya aburu l'ọ bu ẹge i gude kpee onye ọdo ikpe; be Nchileke e-gudekwaphu kpee nggubedua. Yọ buru iphe unu gude ọru iphe yeru madzu; be Nchileke e-gudekwaphu ọru yeru unu.

³?Bu ngunu kparu iphe ị phuru nwiphe, laru nwanna ngu l'ẹnya; ọbu l'ẹ ti phukwanu ọphu ha l'ọ bu osweru, gbaru ngu l'ẹnya nke ngu?

⁴Ọdo aburu: ?nanu ẹge ii-gbe su nwanna ngu: ‘T'o gebe t'i wofu iya nwiphe, ọru iya kpongu l'ẹnya;’ l'ẹke ọphu ha l'ọ bu osweru gbakwaru ngu l'ẹnya nke ngu?

⁵Nggube o-kfuru-iche-eme-iche ono; vuru ọzo tẹ-fuodu iphe ọphu ha l'ọ bụ osweru, gbaru ngu l'anya nke ngu; temanu nggu adu ike phufu ọzo; tufu nwiphe ọphu turu nwanna ngu kpongu l'anya.

⁶“Unu be ewojekwaru iphe duru Nchileke nso tularu nkuta; k'ọphu ẹphe ta aghakobedu bya alabushia anu unu alabushi. Unu te ewojeru mgbubu unu, bu iphe aswa iya ha nshinu; wushiru ezi; yo gude okpa dzoo ya yogiriyogiri.”

Ọji aji iphe; ole-anya-iphe; me oku aka l'uzo

(Luk 11:9-13)

⁷“Unu kfujee t'a nu unu iphe; aa-nu iya unu! Unu chojee iphe; unu a-phu iya-a! Unu kujee aka l'uzo; aa-guharu iya unu!

⁸Ke l'iphe bu onye suru t'a nu iya; be aanuje; onye choru nu acho-vuje; onye kuru aka; be aaguhajeru uzo.

⁹Nanu l'unu ha, nweru onye bu; nwatibe iya -su t'ọ nu iya nri; yo gbe nu iya mkpuma?

¹⁰?O dudu buru teke o suru t'ọ nu iya ema; yo gbe nu iya agwo?

¹¹Keshinu unube ndu ejo iphe amajeru-a; nu unwu unu iphe du mma;?buchia Nna unu ke imigwe ta akaduru oma t'ọ nu unu iphe du mma; mbu unube ndu suru t'ọ nu iya unu.

¹²“Oo ya bu; unu mejeeru ndu odo iphe bu iphe, du unu te ndu odo meeru unu. O bu iphe ekemu; me ndu nkfuchiru Nchileke ezi ndono.”

Uzo, du kpagungu

(Luk 13:24)

¹³“Unu shia onu-uzo ono, du kpagungu ono bahu; okfu l'uzo ọphu madzu eshije ala l'iyi; be onu iya ha usa; uzo iya adu ntse eshishi; ege ono b'a du l'igwe awu iya.

¹⁴Obenu l'uzo onanu, madzu eshije bahu le ndzu ono; be onu iya du kpagungu; uzo iya adu ehuka eshishi; ndu phuru iya nu ahabe ahabe.”

K'oshi-omi; me akpuru iya

(Luk 6:43-44)

¹⁵“Unu zekwaarun du ono, anoduje adzushi ejo-ire; su l'ephe ekfuchiru Nchileke ono. Mbu ndu aduje agu l'ephe -bu aturu; 'a ma l'ephe bu agu, adzugbu aturu.

¹⁶Unu e-gudewaru umere ephe; maru egbe ndu ephe bu.?Aawotaje akpuru-era l'oshi aga??Te aawotaje uchokoro l'oshi uke?

¹⁷O bu oshi, eh du mma amije akpuru, du mma; buru ejo oshi amije ejo akpuru.

¹⁸Oshi, eh du mma ta amijekwa ejo akpuru; ọphu ejo oshi 'amijekwa akpuru oma.

¹⁹Iphe bu oshi, e-ta midu akpuru, du mma; be ee-gbutsu egbutsu; chee l'oku.

²⁰Oo ya bu l'unu e-gudekwaphu akpuru, ndu ono, adzu ejo-ire; su l'ephe ekfuchiru Nchileke ono miru; maru egbe ndu ephe bu.”

Ya ta mabua ndu unu bu

(Luk 13:25-27)

²¹“E to bukwa ege aaha eku iya: ‘Nnajiufu! Nnajiufu!’ bu ege aa-ha bahu l'eke Nchileke bu eze. O buphu onye meru iphe, bu uche-obu Nna iya ophu bu l'imigwe a-bahu iya.

²²Mboku ikpe ono; be aa-du l'igw; su yebe Jisosu: ‘Nnajiufu! Nnajiufu!?’ O kwa l'ephe shi egudeje epha ngu ekfuchiru Nchileke; gude iya shi achishi ogvu; shi gudekwa iya phu l'emebe igweligwe iphe-ophulunya odo?’

²³Teke ono; be ya a-karu ephe: ‘Le ya ta mabua ndu unu bu; unu gbeshi iya l'ifu unube ndu megburu onwunu l'ejo iphe!’ ”

K'umadzu ebo, akpu ulo

(Luk 6:47-49)

²⁴“Oo ya bu l'iphe bu onye anu okfu iya-a; l'emekota iya ememe a-du l'o bu nwoke, kwaru enya; kpu ulo iya l'eli mkpuma.

²⁵Igwe abya achia mini; utso agbaa; oke pherephere ephee: bukotakwaphu l'eli ulo ono; ulo ono ta da; okfu l'a turu okpa iya l'eli mkpuma.

²⁶“Obenu l'iphe bu onye anu okfu iya-a; too me iya ememe; a-du l'o bu onye eswe, kpuru ulo iya l'eli eveve.

²⁷Igwe abya achia mini; utso agbaa; oke pherephere ephee: bukotakwaphu l'eli ulo ono; nggube ulo aphufu daa gwoo; dakwanua iphe du biribiri!”

Ike, shi l'eka Jisosu

²⁸To du iya bu; Jisosu ekfuebelephu iphe ono; iphe oozi adukota ndu nuru iya nu biribiri;

²⁹eke e too zidu l'o bu ndu ezije ekemu; yoo zi l'iya phu l'o bu onye ike no l'eka.

Mátiyu 8

Jisosu eme onye ehu-labu; t'o korohu

(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

¹Jisosu eshilephu l'eli ugvu ono nyifuta; igweligwe madzu awuru tso iya.

²A bya ele enya; onye lanu obu, ehu-labu eme abyakfuta Jisosu; bya ebyishi iya ikpere l'ifu; su iya: “Nnajiufu; o -buru l'o du ngu mma l'okpoma; be ii-menu iya-a te ya ka mma.”

³Jisosu amachiwaphu eka; byia nwoke ono; su iya: “O du iya-a mma l'okpoma; korohu!” Teke onophu; ehu-labu ono agvuwaphu nwoke ono l'ehu; yo korohuwaphu.

⁴Tò dù iya bụ; Jisọsu asụ iya: “Ba duka onye ii-kfuru iya! Tugbulekwaphu; je eworu onwongu koshi onye achijeru Nchileke eja t'o lee ngu ęnya. Nggwu egworu ngweja, onye a gwotaru l'iphe eme iya nũ anuje; nũ iya t'ọ chıaru ngu ege Mosisu ziru l'ekemu iya; k'ophu oha a-ma l'ehu dũwa ngu mma.”

Ekweta onye ishi soja

(Luk 7:1-10)

⁵Ya ndono; Jisọsu abahulephu Kapaniyomu; onye ishi soja ndu Rómu abyakfuta iya; bya arọ ya;

⁶su iya: “Nnajiufu; nwozi iya zekwa l'ulo; l'eke iphe eme iya nũ emeshi iya ike; ophu o ghadu aghagha. O hakwa iya nshinu l'ehu.”

⁷Jisọsu asụ iya: “Le ya a-byaa bya emee ya t'ọ dù mma.”

⁸Onye ishi soja ono asụ iya: “Nnajiufu; me ya ta gbakwa ke t'i bataru iya l'ufu. O bua t'i kfua okfu l'onu; nwozi iya a-dũ mma.

⁹Le yebedua bu onye no madzu l'eka; nwekwaruphu ndu soja, no iya l'eka. Ya -su onye owaa t'o jee owaa; yo jee. Ya -su onye ophu t'ọ bya; yo bya. Ya -su nwozi iya t'o mee owaa; yo mee ya.”

¹⁰Jisọsu anule iya phũ; yo dù iya biribiri. Yo sũ ndu tso iya nũ: “Iphe ya ekfuru unu bu le ya taa phukwaa onye kwetaberu ege-a l'alı İzurelu kponu.

¹¹Iphe ya ekfuru unu bu l'aa-dũ l'igwe; shi uto ęnyanwu-ahata; me l'uzo ęnyanwu-ariba bya; ephe le Ebirhamu; Ayizaku; me Jekopu anodu l'eke Nchileke bu eze ria nri.

¹²A chıta ndu ophu o gbaru ono l'eke ono, Nchileke bu eze ono; ghaa l'ekpuru-ochi eke aa-noduje raa ekwa; taa ikireze.”

¹³Jisọsu ekfutsua ege ono; bya asụ onye ishi soja ono: “Jeshiwaru iphe iije; l'ọ bu ege i kwetaru t'ọ duru ngu b'oo-duru ngu.” Nwozi nwoke ono akorohuwaphu teke onophu.

Jisọsu agwo ndu iphe eme

(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴Jisọsu abya abata l'ulo Pyita; phũ nne nyee Pyita; l'eke o ze azee; ehũ enwu iya oku.

¹⁵Yo woru eka byia nwanyi ono; ehũ-oku ono apawaru iya phũ haa. Yo gbeshi; kwalahaaru Jisọsu ebyee.

¹⁶L'urenyashi mboku ono b'e dutatsuaru Jisọsu igweligwe ndu odo, ogvu butsua l'ehu; yo gude okfu-onu iya chifukota ogvu ono l'ọ ha; bya emee ndu ophunanu, iphe emetsua phũ; ehũ adukota ephe mma.

¹⁷Iphe-a meru t'iphe o kfuru; mbũ Azaya, bu onye nkfuchiru Nchileke rekota; mbũ iphe ono, o kfuru l'eke ono, o sũru: “O vutaru ehũ-otsu-ume ayi; bya evutakwaphu iphe-ememe ayi.”

Ndu, e-mekochaa etso Jisosu

(Luk 9:57-62)

¹⁸Jisosu aphua ikpoto ndu no-pheru iya mgburumburu; su ndu etsoje uzo iya: “Unu t'ephe dafu azu eze enyimu azu iya ophu.”

¹⁹Onye lanu le ndu ezije ekemu abyakfutashia ya; bya asu iya: “O-zi-iphe! Ya a-nodu etso ngu eje iphe bu eke iije.”

²⁰Jisosu asu iya: “Uphegu ebu l'enu; nwenu, ephe l'eli enweru ekfuna; obenu le Abubu-Ndiphe te nwedu m'oo eke oo-chebe ishi.”

²¹Onye odo le ndu ono, etsoje uzo iya ono asu iya: “Nnajiufu; gebekwa te ya je eliodu nna iya.”

²²Jisosu asu iya: “Bya etsoru yebe Jisosu; haa ndu nwuhuru anwuhu t'ephe lia ndu nk'ephe, nwuhuru anwuhu.”

Oke pherephere anuru iya okfu

(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³Jisosu abahulephu l'ugbo; ndu etsoje uzo iya etsoru iya.

²⁴Ya ndono; oke eyii-mini emelaha l'echi eze enyimu ono; l'emekpo nshinu nshinu; k'ophu akpara-mini esewa otuji mini l'ugbo ono. Obenu le Jisosu zele; l'eku mgbenya.

²⁵Ephe eje etee ya; su iya: “Nnajiufu; dzoo ephe; l'ugbo abyaakwa ephe ekpukpu.”

²⁶Jisosu asu ephe: “Oo-wa! Unube ndu-a, ekwekwe unu ta badu nwishi-a.?Bu ngunu meru iphe unu atsuh egvu?” Yo gbeshi teke ono; baaru oke pherephere ono; me eze enyimu ono mba. Eke ono l'o ha adakota shikongu.

²⁷Yo du ndu ono biribiri; ephe ekfulahaa; su: “?Bu egbe nwoke ngunu du ege owaa, oke pherephere; me eze enyimu anuru okfu-a?”

Umadzu labu, ogvu bu l'ehu

(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸To du iya bu; Jisosu abya adafu azu eze enyimu ono azu iya ke ali ndu Gádara. Yo rua; yele unwoke labu obu, shilephu l'ikirikpoo ahadzu. Unwoke labu ono; be ogvu bu l'ehu. Enari, ephe eme; be e-to dudu onye egvu ekweje t'o du ike je oswe l'uswe iya onanu.

²⁹Ephe arashiwaphu; su: “Nngube Nwatibe Nchileke;?bu ngunu; be nggu l'ephe ji.?I byawaru t'i bya eshi nta-a onu ephe aphu ophu; l'oge iya ebe ruwa?”

³⁰Le nwo-tenya l'eke ono b'o nweru igweligwe ezi, no iya nu; l'akpa nri.

³¹Ogvu ono atuko roo Jisosu; su iya: “O -buru l'oo-chifu ephe; t'o hanua ephe t'ephe wuba ezi ono l'ehu.”

³²Jisọsu asu ẹphe t'ẹphe lọberu. Oḡvu ono awufuta unwoke ono l'ẹhu; je awuba ezi ono l'ẹhu. Ya ndono; ezi ono l'ọ ha eshi lẹ mgbazita ugvu eze ẹnnyimu ono wu-lihu; fota oso gidigidi; je aphulahukota l'ime eze ẹnnyimu ono; mini eworu ẹphe rigbushia.

³³Ndu eche ezi ono agbakashihu gbaba lẹ mkpukpu ono; je eworu iphe meru nu l'ọ ha doo; dokwaaruphu ẹphe iphe meru l'ẹhu ndu ono, oḡvu shi buru l'ẹhu ono.

³⁴Ndu mkpukpu ono l'ẹphe ha awufuta; byakfutashia Jisọsu; bya arọlahaa ya t'o gbeshiru ẹphe l'ibiyia nk'ẹphe.

Mátiyu 9

Nwoke, iphe lónwuru ibe-ẹhu lanu

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹Ya ndono; Jisọsu abya abahu l'ugbo; kpo-swee eze ẹnnyimu ono; yo buru iya olata obodo, a nodu hefuta iya gededede.

²Yo nweru ndu pataru iya nwoke, iphe lónwuru ibe-ẹhu lanu. Nwoke ono ze l'oshi-azee; ẹphe aparu iya bya. Jisọsu aphua ege ẹphe kweshibetaru ike lẹ ya a-du ike mee te nwoke ono jee ije; yo su nwoke ono: “Nwa iya; nweru iya obu; l'a guwaru ngu nvu l'iphe du eji, i meshiru.”

³Ndu ezije ekemu, no l'ẹke ono aharu ekfu l'ime obu ẹphe; su: “Lẹ nwoke-wa ekfurushikwa Nchileke.”

⁴Jisọsu amalẹru-a iphe ẹphe ari; bya aji ẹphe: “?Bu ngunu meru iphe unu ari ejo oriri l'obu unu?”

⁵?Bu ole ka ntse l'a suru: ‘A guwaru ngu nvu l'iphe du eji, i meshiru;’ t'ọ bu t'a suchia: ‘Gbeshi; jelahaa ije.’

⁶Ya e-koshi unu lẹ Abubu-Ndiphe b'e ziru t'ọ gujeeru madzu nvu l'iphe du eji, o meshiru lẹ mgboko.” Yo su nwoke ono, iphe lónwuru ibe-ẹhu lanu ono: “Gbeshi; pata oshi-azee ngu lasha!”

⁷Nwoke ono ekwolihu; yo buru iya alala.

⁸Igweligwe ndu ono aphua iphe meru nu; tsulahaa egvu; jalahaa Nchileke ajaja ege o meru te madzu du ike mee egbe iphe ono.

Jisọsu eku Mátiyu

(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹Ya ndono; Jisọsu aparu eke ono haa; tugbua. Yo jenya; bya aphua nwoke lanu, aza Mátiyu; l'ẹke o dugaru l'ulo okpoga akiriko. Jisọsu asu iya: “Mátiyu; tsoru iya.” Mátiyu egbeshi tsoru iya.

¹⁰A nonyaa teke odo; Jisọsu eje ori nri l'ulo Mátiyu. Eke ono; be igweligwe ndu akiriko; me ndu odo, bu ndu emeje iphe du eji byakwaruphu; ẹphe lẹ Jisọsu; me ndu etsoje uzo iya l'eri nri.

11Ndu Fárisii aphùle iya phù; jì ndu etsoje iya nù: “?Bù ngunu meru iphe onye ezije unu iphe etsoje ndu akirikò; mē ndu ọ̀do, bù ndu emeje iphe dù ẹ̀jì l'eri nri?”

12Jisọ̀su anụ́a ya; sù ẹ̀phe: “Ndu ẹ̀hu dù mma; bẹ̀ mkpa onye eme ọ̀gvu ta dùkwaru. Ọ̀ kwa ndu ẹ̀hu dù ẹ̀jì; bẹ̀ mkpa onye eme ọ̀gvu dùru.

13Unu je amụ́a iphe ọ̀ bù; mbù okfu ọ̀waa, ya abya ekfukfu-wa; lẹ̀ Nchileke sùru: ‘L'iphe agù iya nù ta bùkwa t'unu gwajẹ̀ iya agwagwa; ọ̀ kwa t'unu phujeru madzù imiko.’ Lẹ̀ yẹ̀be Jisọ̀su ta byakwa oku ndu doberu ẹ̀ka ndoo. Ọ̀ kwa ndu eme iphe dù ẹ̀jì; bẹ̀ ya byaru ekuku.”

Ajì lẹ̀ k'ọ̀swi aswìswi

(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

14Tọ̀ dù iya bù; ndu etsoje ọ̀zo Jọ̀nu Baputizimu abyakfutashia Jisọ̀su; bya ajì iya: “?Bù ngunu meru iphe ẹ̀phe lẹ̀ ndu Fárisii anọ̀duje aswì aswìswi; l'ekfu anù Nchileke; ndu etsoje ọ̀zo ngu ta aswì?”

15Jisọ̀su asù ẹ̀phe: “?O nweru ndu e kujeru ome ẹ̀swa-nwanyi ọ̀phungu; ẹ̀phe egbe agù aphù; l'ẹ̀ke nwoke, kuru ẹ̀phe nọ̀kwaa? Obenu l'oge abyakwa-a teke aa-nafù ẹ̀phe onye ono, alù nwanyi, kuru ẹ̀phe l'ẹ̀swa-nwanyi ono. Ọ̀ bù teke ono; bẹ̀ ẹ̀phe a-wata ọ̀swi aswìswi.

16“È to nwedù onye gudeje ẹ̀kwa ọ̀phungu; je agbaa akahù uwe. Onye tùru iya ama; ẹ̀kwa ọ̀phungu ono emee akahù uwe ono t'o gbe karu alakahù.

17To nwe onye wotajeru akùru-akù ọ̀phungu, atù vavava; je ọ̀gha l'akahù okurutu otumu. Ọ̀ -tùkwaa ya phù ama; mēe ono agbajashia otumu ọ̀bu; mēe ọ̀bu awùshihu; otumu ọ̀bu alakwaaphu l'iyi. Ọ̀ bù akùru-akù ọ̀phungu; bẹ̀ eeyeje l'otumu ọ̀phungu, karu akaka. Ẹ̀phe ẹ̀bo ono atùkokwanu nọ̀du.”

Nwatibe onye ishi; mē nwanyi, nsọ̀ eme

(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

18Tọ̀ dù iya bù; Jisọ̀su egudekwadua ẹ̀ge ono l'ekfu; onye ishi ọ̀lo-ndzuko ndu Ju abyawaphu bya ebyishi iya ikpere l'ifu; sù iya: “Lẹ̀ nwatibe iya kẹ̀ nwanyi bùlephu nta-a b'ọ̀ nwùhuru. Wo iya t'ọ̀ bya; bya ebyia ya ẹ̀ka. L'o -byiwa iya ẹ̀ka; bẹ̀ ọ̀o-nọ̀dua ndzù ọ̀do.”

19Jisọ̀su yẹ̀le ndu etsoje ọ̀zo iya egbeshi; tsoru iya.

20Ya ndono; yo nweru nwanyi, nsọ̀ mewaru afa iri l'ẹ̀bo mgburumgburu. Nwanyi ono eshia Jisọ̀su ọ̀zo azù; pyota epyota; byia ya ẹ̀ka l'ọ̀nu uwe iya.

21L'ẹ̀ke nggùbe nwanyi shi sùhawa onwiya: “Lẹ̀ ya -byikpoonu m'ọ̀o ẹ̀ka l'uwe iya; bẹ̀ ẹ̀hu a-dù iya-a mma.”

22Jisọ̀su aghachiwaphu; phụ́a ya; sù iya: “Nwa iya nwanyi; nweru iya obu. Ekwekwe ngu mewaru t'ẹ̀hu dù ngu mma.” Tsube teke onophu; nwanyi ono adùwaphu mma.

²³Ya ndono; Jisọsu atugbua je abahụ l'ulo onye ishi ono; l'anuwaa uzu-ekwa, ada nụ; phuwaa ndu aphụ opu.

²⁴Yọ sụ ephe: “T'ephe lufukota l'ephe ha; le nwamgboko ono ta nwuhukwa anwuhu; l'o kwa mgbenya; be ooku!” Ephe eze iya ochi.

²⁵A chifutsulephu igweligwe ndu ono etezi; Jisọsu abya abahụ l'ime ulo ono; je alota nwamgboko ono l'eka. Yo teta; gbeshi.

²⁶Akọ iya angakotawaru uswe iya onanu mgburumburu.

Unwoke labu, atsu ishi akorohu

²⁷Jisọsu eshi l'eke ono tugbua. Yo jenyaalephu; unwoke labu, atsu ishi etsoru iya; wata ochi mkpu; l'ara: “O-shi-l'eri Dévidi; phuaru ephe imiko!”

²⁸Jisọsu abahulephu l'ulo; ndu ishi ono abyakfutashia ya. Jisọsu aji ephe: “?Unu kwetaru le ya a-du-a ike mee t'unu korohu?” Ephe asu iya: “Iyee; Nnajiufu!”

²⁹Jisọsu abya ebyia ephe eka l'enya; su: “T'o dukwaru unu ege unu kwetaberu.”

³⁰Enya amusashihu ephe; ephe aphulaha uzo. Jisọsu anmashiaru ephe okwa ike; t'ephe be emekwa t'o nweru onye a-maru nụ.

³¹Ephe atugbulee je ekfukashia ke Jisọsu l'uswe iya ono mgburumburu.

Onye e-te ekfudu okfu okfu okfu

³²Ya ndono; ephe atugbulephu; e dutashiaru iya onye obu, ogvu bu l'ehu, e-te ekfudu okfu.

³³Yọ chifulephu ogvu ono; nwoke ono ekfulaha okfu. Yọ du igweligwe ndu ono biribiri. Ephe asu: “L'e ta phubukwaa egbe iya owaa l'alí Ízurelu.”

³⁴Ndu Fárisii asu: “?A suru l'e to budu ike k'ishi iphe, bu ogvu; be oogudeje achishi ogvu ono.”

Ndu oru ha nwanshi

³⁵Jisọsu atuko iphe bu obodo; me mkpukpu ejephe; ekfu okfu Nchileke l'ulo-ndzuko ndu Ju; l'ezi ozi-oma ke abubu, Nchileke bu eze; l'emetsua iphe bu ndu iphe-ememe eme; me ndu ehụ tsuru ume; m'o -ruhuru; o buru egbe ehụ, du idagha t'ehu dukota ephe mma.

³⁶Yoo buje teke o phuru igweligwe ndu ono; imiko ephe egude iya; l'eke ike gvuru ephe; ephe ta ma ege ephe e-me iya. Ephe adulephu l'o bu igweligwe aturu, e-te nwedu onye nche, a-gbaru ephe mkpu.

³⁷Yọ sụ ndu etsoje uzo iya: “L'iphe e meberu l'alí kaakwaru. Obenu le ndu a-kpata iya nụ ha nwanshi.

³⁸Unu kfuru nụ Nnajiufu, nwe iphe e meberu l'alí t'o ye ndu ozi, e-je akpataru iya eya.”

Mátiyu 10

Ndu ishi-ozí iri ẹbo ono

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹Ya ndono; Jisọsu abya ekua ndu ono, etsoje ọzo iya ono ẹphe iri l'ẹbo. Yọ bya ezi ẹphe t'ẹphe gude ike chishije ọgvu; ẹphe emee iphe, bụ ndu iphe eme; mę ndu ẹhu tsuru ume; m'ọ -ruhuru; ọ buru egbe ẹhu, du idagha t'ẹphe korohukota.

²Ẹpha ndu ishi-ozí ono ẹphe iri l'ẹbo bụ: onye kę mbụ bụ Sáyimonu, bụ iya; bę eekuje Pyita; mę nwunne iya, bụ Ánduru; mę Jémusu Zébedi; mę nwunne iya, bụ Jọnu Zébedi;

³mę Fílipu; Batólomiyu; Tómosu; mę Mátiyu, onye ana akirikọ; mę Jémusu, bụ nwatibe Álufiyọsu; mę Tádiyọsu;

⁴mę Sáyimonu, bụ onye yi l'ogbo ndu adzọ t'alí ndu Ju nọduru ndu Ju; mę Júdasu Isukáryọtu, bụ iya mekocharu deru Jisọsu ye.

Jisọsu ezífu ndu ishi-ozí ọmadzu iri ẹbo

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵Tọ du iya bụ; Jisọsu ezi ẹphe iri l'ẹbo ono t'ẹphe je ekfua okfu Nchileke. Teke oozi ẹphe ozi ono b'ọ kfuru iya ẹphe kfushiaru iya ẹphe ike; sụ ẹphe: “T'ẹphe ba tukwa okpa lę kę ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju; to nwe mkpukpu ndu Samériya, ẹphe a-bahụ.

⁶Iphe ẹphe e-me kwa t'ẹphe gbe tugbulekwaphu jeshia kę ndu Ízurelu, bụ ndu, du l'ọ bụ unwu aturu, phushihuru ephushihu.

⁷Ẹphe eje ezia ẹphe lę Nchileke abyaakwa okoshi l'ọo ya bụ eze!

⁸Ẹphe emee ndu ẹhu du ẹji t'ẹphe du mma; ẹphe emekwaaphu ndu nwuhuru anwuhu t'ẹphe teta nọdu ndzụ; ẹphe emee ndu ẹhu-labụ eme t'ẹphe du mma; ẹphe achishia ọgvu l'ẹhu ndu, ọgvu bu l'ẹhu. Wo ẹphe: A nuru iya unu kę mmakanu. Ọ kwaphu ẹge ono; bę unu a-nukwa iya phụ ndu ọdo kę mmakanu.

⁹Unu be yekwa okpoga l'ekpa uwe unu;

¹⁰unu te egude ẹda ije; ọphu unu 'eyekwa uwe ọdo; gufu ọphu unu yeru l'ẹhu; unu ta chiru akpokpa ọdo; unu tee wota oshi-ogude-l'ẹka. Iphe meru iphe ya suru t'ẹ b'ọ dushi iphe unu e-gude bụ l'ọo onye seru esese eriji eriri.

¹¹“Iphe bụ obodo m'ọ bụ mkpukpu, unu bahuru; unu vujeru ọzo lee ẹnya onye e-kwe tẹ unu bata. Onye -kweru t'unu bata; unu bulekwaruphu lę kę onye ọbu. Unu be jekwa obuphe ebuphe jeye teke unu e-gbeshi l'ibiyiyanu.

¹²Ufu, unu bahuru; unu vuru ọzo tua ẹphe: ‘Ndo! T'ẹhu dukwa unu agu.’

¹³Teke ẹphe -kweru t'unu nọdu; ọo ya bụ l'ekele ẹhu-agu, unu keleru ẹphe aduru ẹphe ẹge unu kfuru. Teke bụ l'ẹphe te ekwedu t'unu nọdu; ọo ya bụ tẹ ekele ẹhu-agu unu laphutaru unu azu.

¹⁴Eke, unu jeru; a jika unu; jika ochebe nchi l'okfu Nchileke, unu ekfu; unu lufu l'ufu m'ọ bu le mkpukpu obu; jishia udzu-eja, nọ unu l'okpa gude koshi l'eka unu ta duhedu iya.

¹⁵Kamenu; te ya karu unu: ọo-kakwaru ndu Sodomu me Gomora mma mboku ikpe ma l'ege ọo-du ndu mkpukpu ono!

Mkpamẹhu, abya nụ

(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶“Unu lekwa! Ya chiakwaru unu ye t'unu l'ephe gbaa eghirigha l'ọ bu onye chiru aturu ye yele agu agbaa eghirigha. Oo ya bu t'unu kwakwa enya l'ọ bu agwo; unu adu agu l'ọ bu ndo!

¹⁷Unu zejekwaaru ndiphe; ke l'ephe a-kputatsukwaa unu kpu-jeru ndu ogbo ikpe; e chia unu echachi l'ulo-ndzuko;

¹⁸kpuru unu teke ono jee l'ifu ndu govano; me l'ifu ndu eze; l'okfu eka iya; ege ee-shi t'ephe nua ozi-oma ono; te ndu e-ta budu ndu Ju nukwaa ya phu.

¹⁹Teke ono, ephe a-kputa unu t'e kpee unu ikpe ono; unu ba ayokwa oshi iphe unu ekfu; m'ọ bu ege unu ekfu iya; le teke o ruru; be Nchileke e-koshikwaa unu iphe unu ekfu.

²⁰L'e to kwa unubedua ekfu iya l'onwunu; o kwa Ume ke Nchileke, bu Nna, bu l'ime unu ekfu iya.

²¹“Nwunne a-kpuru nwunne iya nu t'e gbua; nna akpuru nwa iya nu t'e gbua. Unwegirima e-kwefuru ndu muru ephe ikè; kpuru ephe nu t'e je egbua.

²²Onyemonye obule e-gude ke l'unu bu ndu ke yebe Jisusu kpo unu ashi. Obenu l'onye ophu taru nshi jeye l'ikperazu; be Nchileke a-dzofutakwaa.

²³Unu -bahu le mkpukpu lanu; a -kpa unu ehu; unu ahaa ya; jeshia mkpukpu odo. Kamenu; te ya karu unu: unu te ejegbakwaru mkpukpu, nokota le Izurelu te Abubu-Ndiphe ba abyawa-a.

²⁴“Onye amu iphe l'eka onye ezije iphe ta akajekwa onye ono, oomu iphe l'eka iya ono onweru enya; ophu nwozi ta akajekwa nnajiufu iya.

²⁵T'onye amu iphe l'eka onye ezi iphe maru l'oo-dakfukwa iya phu ege o dakfuru onye ezi iya iphe; yo dakfukwaphu nwozi ege o dakfuru nnajiufu iya. Ephe -kua nnajiufu, nwe ulo Biyelezebolu;?buchia nu ndu ulo iya; be ephe ta akaduru ekfubyishi.

Onye aa-tsuje egvu

(Luk 12:2-7)

²⁶“Oo ya bu t'unu ba tsukwa madzu egvu; l'e to dukwa iphe e kpuchiru ekpuchi, e te emekochadua kpuhaa; ophu 'o dukwa iphe e domiru edomi, e te emekochadua mee t'a magbaru.

²⁷Iphe ya ekfuru unu l'ochi; bẹ unu e-kfu l'echi oke-eswe. Iphe unu nuru l'ẹke, aadzu iya ndzumuka; bẹ unu e-je araa arara l'edzudzu oha.

²⁸Unu ba atsukwa ndu egbuje ugwehu mmakanu egvu; ephe -gbuebe ugwehu; ephe ta aduhe ike gbua maa onye obu. Onye unu a-tsuje egvu bu onye ono, bu: o -gbuebe egbugbu; yo nwekwaruphu ike, oo-gude nwuru ugwehu onye obu yele maa ya je echee l'oku ali-maa.

²⁹?Tọ budunua okpaleboku ebo; bẹ eereje penu labu? Obenu l'ẹ to nwekwa ophu adaje l'ali; l'ẹ b'o bu uche-obu Nna unu.

³⁰A bya l'unubedua: iphe bu egbushi, no unu l'ishi b'a gukotaakwaru ogu nanu nanu.

³¹Oo ya bu t'unu ba atsujeshi egvu; l'unu bebekwa ka igweligwe okpaleboku oga mkpa.”

Okfu l'edzudzu oha l'a bu ke Kuráyisutu

(Luk 12:8-9)

³²“L'iphe bu onye kfuru l'edzudzu oha le ya bu ke yebe Jisosu; bẹ ya e-kfukwaphu ke onye ono l'ifu Nna iya, bu l'imigwe.

³³Obenu l'iphe bu onye kfuru l'edzudzu oha le ya ta madu yebe Jisosu; bẹ ya e-kfukwaphu ke onye ono l'ifu Nna iya, bu l'imigwe le ya ta madu onye obu.”

Ẹ tọ bukwa nchi-odu-ndo; o kwa ogu

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴“Unu ba arikuwa le ya byaru te ya mee te nchi du ndiphe ndo. Iphe ya byaru ta bukwa te ya mee te nchi du ndiphe ndo. O gbe bukwaru ogu, e gude ogu-mbeke l'alu; bẹ ya gude bya.

³⁵Iphe o bu bu le ya byawaru te ya lota nwoke yele nna iya ifu dugbabe; lota nwanwanyi yele nne iya ifu dugbabe; lota nwa-nwanyi, alu nji ye l'ifu nne nji iya dugbabe.

³⁶Ndu onu ulo madzu gedegede e-gbe buru ogu iya.

³⁷“Iphe bu onye yeru nna iya; m'o bu nne iya obu karia ege o yeru yebe Jisosu ta agbakwa k'obu onye nk'iya. Iphe bu onye yeru nwatibe iya ke nwoke; m'o bu nwatibe iya ke nwanyi obu karia ege o yeru yebe Jisosu ta agbakwa k'obu nk'iya.

³⁸Iphe bu onye e-te vutadu oshi-osweru k'onwu iya bya etsoru yebe Jisosu ta agbakwa k'obu onye nk'iya.

³⁹Iphe bu onye achọ te ndzu iya buru iya uru erita le mgboko-a e-tufakwa ogbodo ndzu iya; onye gudekwanu okfu ehu yebe Abubu-Ndiphe tufaa ndzu iya le mgboko-a; e-nweru ndzu gbururu jeye.”

Obunggo

(Mak 9:41)

⁴⁰“Iphe bu onye gude obu iya kwe t'unu l'iya buru; be bukwa yebe Jisosu; be onye obu gude obu iya kwe te yele iya buru. Onye kwekwanuru te yele yebe Jisosu buru; bukwa onye ono, ziru iya te ya bya ono; be onye obu kweru te yele iya buru.

⁴¹Iphe bu onye gude obu iya nu onye nkfuchiru Nchileke oshi; okfu l'onye ono bu onye nkfuchiru Nchileke; be Nchileke e-bukwa nggo, eebu je ndu nkfuchiru Nchileke. Onye gudekwanu obu iya nu onye doberu aka ndoo oshi; okfu l'onye ono bu onye doberu aka ndoo; be Nchileke e-bukwaphu nggo, eebu je onye doberu aka ndoo.

⁴²Iphe bu onye cheberu onye lanu l'unwegirima-a mini; mbukpoonu m'o bu okoro mini oyi lanu; okfu l'o bu onye nk'iya; kamenu onye ono; be Nchileke bufutajekwa nggo iphe ono, o meru ono.”

Mátiyu 11

Ndu ozi Jonu Baputizimu

(Luk 7:18-35)

¹Jisosu ezitsulephu ndu ono, etsoje uzo iya ono iphe ephe iri l'ebo; shi eke ono tugbua; je awata ozi ozi-oma; l'ara iya arara le mkpukpu le mkpukpu.

²Ya ndono; Jonu anodu l'ulo-mkporo nua iphe Kurayisutu obu, Nchileke kweru ukwa iya obu emeebe; zi ndu etsoje uzo iya t'ephe je aji Jisosu:

³“?Bu iya bu onye obu, a-byanu obu; too t'ephe lee enya onye odo?”

⁴Jisosu asu ndu ono, Jonu ziru ono: “Unu je akooru Jonu iphe unu gude nchi unu anu; me ophu unu gude enya unu aphu.

⁵Unu su iya le ndu ishi b'e mewaru; ephe aphu uzo; ndu ngvuru ejewa ije. Ndu ehulabu b'e mewaru; ephe aka mma. Ndu ada nkichi anuwa iphe le nchi. Ndu nwuhuru anwuhu b'e mewaru; ephe eteta nodu ndzu. Ndu ukpa b'a rawaru ozi-oma ono arara; ephe anu iya.

⁶Onu-oma bu k'onye ya ta budu ukfu noduru!”

⁷Ndu ono, Jonu ziru ono atugbulephu; Jisosu awata okfuru ikpoto ndu ono ke Jonu; su ephe: “?Bu ngunu; be unu jeru aphupu l'echi-egu??Bu aswara, pherephere apanga apanga?

⁸Bu ngunu; be unu jehunuru aphupu??Unu jeru ophu nwoke, yeru uwe, ama mma? Ndu eyeje egbe uwe, du ege ono kwa ndu ufu-eze.

⁹?Buhunu ngunu kparu iphe unu lufuru??Bu t'unu phu onye nkfuchiru Nchileke too? Iyee; o bu iya ndono. Onye unu phuru bukwa onye gbe ka onye nkfuchiru Nchileke okpobe akaka.

¹⁰O bu iya bu onye ono, Nchileke kfuru okfu ehui iya l'ekwo okfu Nchileke; su: ‘Qwaa bu nwozi iya; ya ezi t'o vuru uzo je abo-oduru ngu uzo.’

¹¹Kamenu; tẹ ya karu unu: ẹ tọ dukwa onye ka Jonu Baputizimu nshinu l'iphe bu madzu, nwanyi muru amumu. Obenu l'onye bu iya katsukpo oia ali l'ẹke Nchileke bu eze gbe kakwa Jonu nshinu.

¹²Keshinu ophu Jonu Baputizimu byaru byeye nta-a; be Nchileke shi koshita le ya bu eze; ndu ohogu iya eshi keshinu ono meta t'ephe gude k'ehuka kposhia ya; ndu okpehu ese t'ephe bahu iya k'ehuka; mbu eke ono, o bu eze ono.

¹³L'iphe bu okfu, ndu nkfuchiru Nchileke kfuru l'o ha; me ekemu, shi l'eka Mosisu; bya erua le Jonu; be kfuhaakwaru k'ẹke Nchileke bu eze ono.

¹⁴Oo ya bu; teke bu l'o du unu k'ekweta; unu ekweta. L'o kwa Jonu; be bu Elayija ono, e kfuru l'oo-bya ono.

¹⁵T'onye nweru enu-nchi; nukwaa ya!

¹⁶“Olobu;?bu ngunu; be ya a-su l'ogbo ke nta-a du l'o bu iya. Ephe du l'o bu egirima, no l'edukfu; l'eku ibe ephe oku; l'abaru onwephe mba; su:

¹⁷‘L'ephe phuru unu opu; unu te kwe ote egvu; ephe agua egvu anwuhu; to ru unu l'ehu!’

¹⁸Ishi iya aburu le Jonu byaru; l'aswi aswisi; too ngu iphe aangu angungu; ephe asu l'ogvu bu iya l'ehu.

¹⁹Yebe Abubu-Ndiphe abyaakwanua bya anodu; l'eri; l'angu; ephe egbe su t'e lenu: le ya bu o-ri-nri; buru o-ngu-mee; buru onya ndu akiriko; me ndu eme iphe du eji. Obenu l'iphe mmamiphe Nchileke eme b'e gude ama le mmamiphe Nchileke bu iphe du nhamunha.”

Iphe e-me oha, jikaru Jisusu

(Luk 10:13-15)

²⁰Jisusu abalahaaru mkpukpu ono l'o ha mba; mbu mkpukpu ono, o katsua omeshi igweligwe iphe-ophulanya ono; okfu l'ephe te kwedu taa onwephe uta iphe du eji, ephe meshiru; ghaa umere lakfuta Nchileke. Yo su ephe:

²¹“Nshoo unube oha Korazinu! Nshoo unube oha Betusayida; kele ndege e -wotaru iphe-ophulanya, e meshiru unu mee le Taya; me Sayidonu; ephe gage eyehaakwa uwe-aphu; gwoo onwephe le ntu teke teru enya gude koshi l'ephe tawaru onwephe uta iphe du eji, ephe meshiru; ghaa umere; lakfuta Nchileke!

²²Obenu le ya ekfuru unu l'oo-kakwaru ndu Taya; me ndu Sayidonu mma mboku ikpe; ma l'ege oo-du unubedua!

²³Unube ndu Kapaniyomu;?o du unu t'e wolihu unu imeli t'unu tsukfuru l'igwe too. Wawakwa.?Unu ta madu l'aa-gbenu nwutsua unu; nwuru unu ye l'oku ali-maa. Okfu le; ndege o -buru l'e wotaru iphe-ophulanya, e meshiru unu je emee le Sodomu; me Sodomu anodukwaa nta-a.

²⁴Obenu lẹ ya ekfuru unu sù l'ọo-karu ndu Sódomu mma mbọku ikpe; ma l'ẹge ọo-duru unubẹ ndu Kapániyọmu!”

Byakfuta Jisọsu bya atuta ume

(Luk 10:21-22)

²⁵Teke ono kwaphu; Jisọsu asu: “Lẹ ya ekele nggube Nna, bu Nnajiufu kẹ igwe; me alị ekele; l'i domiru iphe-a tẹ ndu kwaru ẹnya; me ndu mmamiphe ba ma iya; nggu eworu iya koshichia ndu obu ẹphe guru iphoro l'ọ bu k'unwegirima.

²⁶Iyee Nna; ọ bu ẹge ọ bu uche-obu ngu; me ẹge ọ tsoru ngu ẹna t'i mee ya ndono.

²⁷“Iphemiphe ọbule; be Nna iya yeekwaru iya l'ẹka. E tọ dukwa onye maru Nwata ono; gbahaa Nna. Ophu 'ọ dukwa onye ọdo, maru Nna ono; gbahaa Nwatibe iya; ọdo bu onye Nwatibe iya ono fotaru; koshi iya ẹya.

²⁸“Unu byakfuta yẹbe Jisọsu l'unu ha buru ndu esegbu onwunu l'akanya; me ndu vu ivu ẹra; ya e-zi iya unu t'unu tuta ume.

²⁹Ya dụ agu; bya ejizita onwiya obu l'alị. Unu l'iya yiru; t'unu mta iya iphe l'ẹka; ya e-me tẹ meji nmakfuru unu anmakfuru.

³⁰L'iphe ya boru unu t'unu vuru ta bukwa iphe anyi ẹra; ivu nk'iya dukwa pherekpongu.”

Mátiyu 12

Aji lẹ kẹ mbọku ọtu-ume

(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹Yo be ujiku lanu, bu mbọku ọtu-ume; Jisọsu phe l'eswe l'egu ẹke, a koru akpe. Ndu etsoje ọzo iya awata okwo akpe ono l'ata; l'ẹke ẹgu agukwanu ẹphe.

²Ndu Fárisii aphulephu ẹphe; su Jisọsu: “Lenu! Me ndu etsoje ọzo ngu emekwa iphe ẹ te emejedu mbọku ọtu-ume.”

³Jisọsu aji ẹphe: “?Unu ta guvubua l'ekwo okfu Nchileke; iphe Dévidi meru ẹke ẹgu agu yele ndu ẹphe l'iya yi?”

⁴L'ọ bahuru l'ulo Nchileke; je ewota buredi, e gude achiru Nchileke ẹja taa; mbu buredi, onye ọdo ẹ-ta hadu kẹ t'ọ taa; m'ọ bu tẹ ndu yele iya yi taa ya. O buphu ndu achijeru Nchileke ẹja nwenkinyi ẹphe bu ndu ataje iya nu.

⁵?Tọ bu l'unu ta gubua l'ekwo ekemu Mosisu lẹ ndu achijeru Nchileke ẹja jeru ozi mbọku ọtu-ume l'eze-ulo Nchileke? ẹphe eshi ẹge ono dakaa ekemu ono; ophu ikpe 'anmakwa nu ẹphe.

⁶Ya ekfuru unu l'iphe, ka eze-ulo Nchileke ono ike; be nookwa l'ẹke-a.

⁷Ndege unu maru iphe ọ bu mbu iphe ọwaa, ekwo okfu Nchileke kfuru, suru: ‘L'iphe agu yẹbe Nchileke ta bukwa t'unu gwajẹ iya agwagwa; ọ kwa t'unu phujeru madzu imiko;’ me unu ta ga nmakwa ndu iswi dụ mma ikpe.

⁸L'ò kwa yèbe Abùbu-Ndiphe bù Nnajiufu kẹ mbòku òtu-ume.”

Nwoke, iphe lõnwuru ẹka lanu

(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹Tò dù iya bù; Jisòsu aparu ẹke ono haa; tųgbua bya abahù l'ulo-ndzuko ndu Ju.

¹⁰Yo nweru nwoke, iphe lõnwuru ẹka lanu, nò iya nu. Ndu Fàrisii, nò l'ẹke ono achọ iphe ẹphe a-su lẹ Jisòsu meru; bya aji iya: “?Ò bù omebyi ekemu t'e mee onye iphe eme t'ò ka mma mbòku òtu-ume tọ?”

¹¹Jisòsu asù ẹphe: “Ò -bùru l'o nweru unu; onye, nweru aturu lanu; aturu ono adalahù lẹ nsù mbòku òtu-ume; onye ono;?to jedu je akpufuta iya tọ.

¹²Madzù;?tọ kadù aturu obu ọkpobe iphe tọ. Ọo ya bù l'ome iphe-oma mbòku òtu-ume ta bukwa omebyi ekemu.”

¹³Yò sù nwoke ono, iphe lõnwuru ẹka lanu ono: “Ngwaa; machia ẹka ngu amachi!” Yò machia ya. Ẹka ono abya eteta tushihu iya; dù iya mma l'ò bù ẹka ọphu.

¹⁴Ndu Fàrisii ono eshi l'ulo-ndzuko ono lufuta; bya achia idzu ẹge ẹphe e-shi gbua Jisòsu.

Onye ozi, Nchileke fọtaru

¹⁵Ya ndono; Jisòsu amalẹruphu idzu ẹphe; shi l'ẹke ono tųgbua. A dù l'igwe wu-tsoru iya; yo mee ndu ọphu iphe-ememe emetsua; ẹphe adukota mma l'ẹphe ha.

¹⁶Yo kfushiaru iya ẹphe ike t'ẹphe be ekfujeshi onye ya bù l'edzudzu ọha.

¹⁷Iphe ono mekotaru; k'ọphu oo-re; mbù iphe Azáya, bù onye nkfuchiru Nchileke kfuawaru; sù:

¹⁸“Lẹ Nchileke sùru: ọwaa bù nwozi iya, yẹbedua l'onwiya fọtaru. Onye ono bù onye ya yeru obu; bùru onye emeje; ẹhu atso iya ẹna. Ya e-ye onye ono Ume iya l'ẹhu; t'ò kọoru iphe bù mbakeshi lẹ ya e-kpe ẹphe ikpe, dù maa.

¹⁹Ẹ too jekwa ọtu ntutego; too je ochi mkpu; ọphu ọ dukwa onye a-nu olu iya l'esu-uzo.

²⁰Ẹ too mekwa tẹ k'onye nọwa lẹ iphe-ẹhuka gvù. Ọphu ọo-hakwa onye ẹ-te vudoshidu ike t'ò tufahu. Oo-gudekpelephu ẹka iya ẹge o gude iya jeye teke iphe dù nhamunha a-kapyabẹ ẹjo iphe.

²¹Yò bùru iya bù onye iphe bù mbakeshi a-nodu ele ẹnya iya.”

Jisòsu; mẹ Biyélezebọlu

(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

²²Tò dù iya bù; e dutashiaru Jisòsu nwoke lanu, ọgvu bu l'ẹhu. Ọgvu ono meru nwoke ono; yọo tsù ishì; too kfu okfu. Jisòsu abya emee ya; yò phulaha ọzo; kfulaha okfu.

23Yọ dọ ndu ono l'ẹphe ha biribiri; ẹphe asu: “?Tọ bukwanu onye-wa bu o-shi-l'eri Dévidi obu?”

24Ndu Fárisii anule iya phu; su: “L'ọ kwa ike ke Biyélezebọlu, bu ishi k'ogvu; be nwoke-a egudeje achishi ogvu-a.”

25Jisọsu amawaruphu iphe ẹphe ari; su ẹphe: “Alì-eze, kekahuru onwiya ẹbo; selahaa okfu; be chihuakwaru achihu. Ege ono b'ọ dukwaphu iphe bu mkpukpu; m'ọ bu ndu ulo, kekahuru ẹbo.

26Ọ -buru le Sétanu achifu Sétanu; iphe o bu bu l'okfu no l'alì-eze Sétanu.?Nanu ege ee-me t'alì-eze iya ba chihu?

27Ọ -buru l'ọo Biyélezebọlu; be ya gude achifu ogvu;?bu ngunu; be ndu nk'unu egudeje achifu ogvu nk'ẹphe. Ọ kwa iya bu l'ọo ndu nk'unu e-koshiwaru unu l'ikpe nmaru unu.

28Teke bukwanu l'ọo Ume Nchileke; be ya gude achishi ogvu; iphe ookoshi bu le Nchileke buwa eze l'ẹke unu no.

29“Odo aburu;?nanu ege madzu e-shi gude ike bahu l'ulo nwoke mkparawa, akwara no l'ẹhu; je egwoo iphe iya; l'ẹ b'o vuoduru ọzo gude nwoke ono; kee ya egbu; temanu yo shide ishi lanu gwowaru iphe l'ulo ono.

30“Onye yele yebe Jisọsu ta budu ẹhu; be bukwa onye ogu iya. Onye ẹ-te tsodu iya achikobe achikobe; l'achikashikwa achikashi.

31Ọo ya bu le ya ekfuru unu l'unwu eliphe; be Nchileke a-gukwaru nvu l'iphe bu iphe du eji, ẹphe meshiru l'ọ ha; me ekfurushi, ẹphe kfurushikotaru Nchileke. Obenu l'onye kfuru okfu kfurushia Ume-du-Nso; be Nchileke ta agukwaru nvu.

32Iphe bu onye kfuru Abubu-Ndiphe ejo okfu; be Nchileke a-guru nvu; obenu l'onye kfuru Ume-du-Nso ejo okfu; be Nchileke ta byakwa bya aguru nvu. E ta agukwaru iya nvu le mgboko owaa; ta aguru iya nvu le mgboko ophu abya nu.”

Oshi-omi; me akpuru iya

(Luk 6:43-45)

33“Ọ -buru l'iime t'i wota akpuru, du mma l'oshi, i yeru; nggu evuru ọzo meodu oshi obu t'ọ du mma. Teke i haru oshi obu; yo mebyihu; nggu amaru l'akpuru iya adukwaphu eji. Ke l'egudeje akpuru, oshi miru; maru egbe oshi, o bu.

34Unube unwu, ogiji mushiru-wa;?unu e-shi ishagha kfua okfu, du mma; l'ẹke unu du eji l'onwunu. L'ọ kwa iphe madzu ekfu l'onu bu iphe, jiru iya obu l'enwushihu enwushihu.

35Okpobe madzu eshije l'okpuberu iphe, no iya l'obu; wofuta okpobe iphe. Ejo madzu eshikwa nu l'ejo iphe, no iya l'obu; wofuta ejo iphe.

36“Te ya karu unu: mboku ikpe Nchileke; be onyemonye obule a-bya edoo ishi iphe bu mkpokoro okfu, shijewaru iya onu.

³⁷L'ọ kwa okfu, shi madzụ l'ọnu; bẹ ee-gude gụa onye ọbu l'onye doberu ẹka ndoo; buru okfu, shi madzụ ọnu; bẹ ee-gudekwaphu nmaa ya ikpe.”

Eekfu tẹ Jisọsu koshi l'ọo Nchileke ziru iya

(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸Ya ndono; yo nweru ndu ezije ekemu; mę ndu Fárisii, haru bya asụ iya: “O-zi-iphe! Meeru ẹphe iphe-ọphuleny, e-koshi ẹphe l'ọo Nchileke ziru ngu l'oswiya.”

³⁹Jisọsu asụ ẹphe: “Ọgbo nta-a pakpọkwaaru ẹji; ẹphe te kwe nọpyabe Nchileke l'ẹka. Ẹphe achọ iphe-ọphuleny, e-koshi l'ọo Nchileke ziru yẹbe Jisọsu tẹ ya bya; ọbu l'ẹ tọ dukwanu iphe-ọphuleny, e-koshi ẹphe iphe ono; gbahaa iphe meru l'ẹhu Jona, bu onye nkfuchiru Nchileke.

⁴⁰Okfu l'ọ kwaphu ẹge ono, Jona nọru abalị ẹto: eswe l'enyashi l'ẹpho eze ẹma ono; bu ẹge Abubu-Ndiphe a-nọ abalị ẹto: eswe l'enyashi l'ime alị.

⁴¹Ndu Nínive e-gbeshi mbọku ikpe ono; nmaa ndu ọgbo nta-a ikpe; kele ndu Nínive taru onwẹphe ụta iphe dọ ẹji, ẹphe meshiru; ghaa umere; lakfuta Nchileke; l'okfu, Jona kfuru ẹphe. Ọlobu; unu lekwa: nta-a; bẹ onye nyịberu Jona nọkwa l'ẹke-a.

⁴²Nwanyi, bu eze ndu Sheba e-gbeshi mbọku ikpe ono; nma ọgbo nta-a ikpe; ke l'oshi l'ẹke alị jeberu bya tẹ ya nua ke mmamiphe Sólomonu. Ọlobu; lekwa: nta-a; bẹ onye nyịberu Sólomonu nọkwa l'ẹke-a!”

Iphe akpajẹ ọgvu ọla azụ

(Luk 11:24-26)

⁴³“Oobuje teke a chifuru madzụ ọgvu l'ẹhu; ọgvu ono eje etsoru echi-ẹgu ẹke mini ẹta nọdu aghaphe; l'achọ ẹke ọo-nmẹ anmẹ. Teke o jenyaaru; tọ dọ ẹke ọ phuru;

⁴⁴yọ sụ tẹ ya laphuedukwa azụ l'akahụ ọlo iya phụ, ya shi phụ. Teke ọ byatashiaru; to nwe iphe bu iya nụ; a zawa iya azaza; dokwazibebewa iya ọhuma;

⁴⁵yo je achita ọgvu ẹsaa ọdo, ka yẹbedua ẹji; ẹphe awuba; je eburu iya. Ndzụ nwoke ono abya aka ẹji; karia ẹge o shi dọ teke ọdungu. Ọ bu ẹge ono; bẹ ọo-dọ ọgbo ke nta-a, megburu onwẹphe l'ẹjo iphe-a.”

Nne Jisọsu; mę unwunne iya

(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶Ya ndono; Jisọsu egudekwadua okfu ekfuru ndu ono; nne iya; mę unwunne iya abya abata; vudo l'ogbodufu zia ozi t'e kuaru ẹphe Jisọsu; t'ẹphe kfuru yeru iya.

⁴⁷Yo nweru onye sụru iya t'o gebekwa; le nne iya; mę unwunne iya phe nọkwa l'ogbodufu achọ t'ẹphe kfuru yeru iya.

⁴⁸Jisọsu ajị onye ono, kfuru iphe ono: “?Bu ndu ole bu nne iya; mę unwunne iya ọbu?”

⁴⁹Jisọsu amawaphu ndu etsoje ọzo iya ẹka; sụ: “Ọ bu nne iya; mę unwunne iya phe ndọ-ọ nọ l'ẹke-a!”

⁵⁰Ọ bụ onye meru iphe, nọ Nna iya, bu l'imigwe l'uche; bẹ bụ nwunne iya kẹ nwoke; buru nwunne iya kẹ nwanyi; mę nne iya.”

Mátiyu 13

Ẹtu, eegude onye agha nebyi iphe anma

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

- ¹L'akpuru ujiku lanu ono kwaphu; Jisosu eshi l'ufu ono tugbua jeshia l'iku eze ęnyimu.
- ²Madzu azaa ntumatu; Jisosu ekwekwaduphu je abahu l'ugbo; je adugaru anodu te ya kfuru nu ndu ono, nọ l'eli ali l'iku eze ęnyimu ono.
- ³Yo gude ętu ętu zilahaa ęphe igweligwe iphe; su: “L'o nweru nwoke lanu, jeru ogha nebyi iphe.
- ⁴L'ogha nebyi iphe ono b'o nweru ndu ophu daru le mkpoworo uto; unwenu abya atutua ya.
- ⁵Ndu ahara daa l'ali mkpuma eke anu-ali ta kfubedu oswa nodu. E ji ekfua; yo fushiwaphu l'anu-ali ono, ę -ta hadu nshinu ono.
- ⁶Anwu awatawaphu akpokpo; woru unwu iru nebyi iphe ono kponwushia; kele ę t'o gbabedua akwara ohuma.
- ⁷Ndu odo daru l'ali ogvu. Yele ogvu ono efushia; yo vuta mbu ogvu ono; woru nebyi iphe ono kpagbushia.
- ⁸Obenu l'o nweru ndu ophu daru l'ali-otsu. Yo bya efushia; vaa; mishia. Ndu ahara mita ukporo akpuru ugbo ise ise; ndu amita ukporo eto eto; ndu ophu amitatsua ukporo l'iri; ukporo l'iri.”
- ⁹Jisosu asu ęphe: “Onye nweru ęnu-chi; yo nua ya!”

Iphe, kparu iphe Jisosu egudeje ętu ezi iphe

(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

- ¹⁰To du iya bu; ndu etsoje uto iya abyakfuta iya bya asu iya: “?Ngunu meru iphe i gude ętu ętu ekfuru ndu ono okfu?”
- ¹¹Jisosu asu ęphe: “O bu unubedua b'e meru t'unu maru iphe ono, e shi domigbaa edomi ono, bu iya bu k'eke Nchileke bu eze. Obenu le ndu onanu b'e te mekwa t'ęphe maru iya.
- ¹²Onye nweru nu; be aa-nufua odo t'o nweru nwegharu iya eka. Onye ę-te nwedu nu; be nwiya ophu o nweru enwenwe ophu; be ee-gbe natafa ya nu.
- ¹³Oo ya meru iphe ya gude ętu ętu ekfuru ęphe okfu: l'ęphe e-le ęnya nta; lee imo; to du iphe ęphe aphu. ęphe anua nta nua imo; to du iphe aga ęphe ęnu-nchi; to du iphe edo ęphe ęnya.

¹⁴Ọ bụ l'ẹhu ẹphe b'o reru; mbụ iphe ono, Azáya, bụ onye nkfuchiru Nchileke kfuru ono; wo: 'L'ẹphe a-nga nchị nta; ngaa imo; to nwe iphe edo ẹphe ẹnya. Ẹphe elee ẹnya nta; lee imo; to nwe iphe ẹphe aphụ.

¹⁵Okfu l'ẹphe kpọ-chishiwaru obu; swọ-chishiwa nchị; kpuchishia ẹnya. Ọdumeka mę ẹphe egudekwaa ẹnya ẹphe phụ; gude nchị ẹphe nua; obu ẹphe emee t'o doo ẹphe ẹnya; mę ẹphe aghakọbe lakfuta yẹbe Nchileke tẹ ya dzọo ẹphe.'

¹⁶“Onu-oma bụ nk'unu; okfu l'unu gude ẹnya unu aphụ ụzo; gude nchị unu anụ iphe.

¹⁷Kamenu; tẹ ya karu unu: lẹ ndu nkfuchiru Nchileke; mę igweligwe ndu, doberu ẹka ndoo b'ọ guru ẹgu ọphụ iphe-a, unu aphụ-wa; ọbu l'ẹphe ta phudu iya. Yọ gụkwaaphu ẹphe ẹgu onu iphe-a, unu anụ-wa; ọbu l'ẹphe ta nudu iya.

Iphe ẹtu onye agha nebyi iphe ono bụ

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸“Unu ngabekwa nchị nua iphe ẹtu onye ono, agha nebyi iphe ono bụ:

¹⁹Ọ nweru ndu anuje kẹ ẹke Nchileke bụ eze; too do ẹphe ẹnya. Ẹjo onye ono; mbụ Obutuswe abya anafu ẹphe nebyi iphe ono, e kfuru, ye ẹphe l'obu ono. Ọ bụ ẹphebedua dū l'ọ bụ ndu ọphụ daru lẹ mkpoworo ụzo.

²⁰Ndu ọphụ daru l'alị mkpuma bụ ndu ọphụ abuje teke ẹphe anukwadia okfu ono; ẹphe anatawa iya phụ l'ẹhu-ọtso-ena.

²¹Obenu l'ẹ tọo bajedu ẹphe ụmi l'ẹhu; k'ọphụ ọo-kpọ ukfu. Iphe-ẹhuka -byalephu; m'ọ bukwanu mkpamehu; okfu l'ẹphe kwetaru okfu ono; yọ buru iphe ẹphe a-kpakota daa; paru okfu ono haa.

²²Ndu ọphụ, daru l'alị ogvu bụ ndu ọphụ nuru okfu Nchileke; ọriri kẹ ndzu; mę ẹge ee-shi nweru ẹku akpalahaa okfu ono ẹhu. Tọ mihe amimi.

²³Nebyi iphe ono ndu ọphụ daru l'alị-ọtsu bụ ndu, anuje okfu ono; yo doo ẹphe ẹnya; ẹphe amishia nebyi; mıtatsua ukporo ise ise; ndu amita ukporo ẹto ẹto; ndu amita ukporo l'iri ukporo l'iri.”

Ẹtu, eegude ohu witu anma

²⁴Jisosu abya anmaaru ẹphe ẹtu ọdo; sụ: “Ege Nchileke e-shi koshi lẹ ya bụ eze a-dulephu l'ọ bụ nwoke, wotaru ọkpobe akpuru witu je aghaa l'alị.

²⁵Yo be l'enyashi ujiku lanu; l'e kuwaru mgbenya; onye ọhogu nwoke ono eje achita ohu witu je aghakọbe l'ẹke ono, ọ gharu witu ono. Yọ ghagetsua ya; tugbua.

²⁶Witu ono abya efushia; mışhia. Ohu iya ono efushikwaaphu; mışhia. Ọ bụ teke ono b'e gbe bya amaru l'ọ bụ ohu witu.

²⁷Ya ndono; ndu ejeru nwoke, nwe ufu ono ozi abya asu nwoke ono: ‘Nnajiufu;?to budunua ọkpobe akpuru witu b'i gharu l'alị ngu ono??Nanu ẹge ọ dū; bę ohu iya gbe nọduwa iya nu?’

²⁸Nwoke ono asụ ẹphe: ‘L’ọ kwa onye ọhogu iya; bẹ meru iphe ono.’ Ndu ono, ejeru iya ozi ono asụ iya: ‘?Epe e-je efeshia ya tọ?’

²⁹Nwoke ono asụ ẹphe: ‘Wawa! T’ẹphe haa ya ru; l’ẹphe -je iya efeshi; bẹ ẹka a-tsokwa ẹphe ntsọ; ẹphe efeshia witu.

³⁰Oo ya bụ; t’a haa ya t’ọ tuko vua jeye teke ee-bu witu. Teke ono; ya ekfuru ndu e-bu iya nụ t’ẹphe vuru ụzo chiko ndu onanu bụ ohu iya ono; kee l’ukfu l’ukfu t’a kpoo ya oku. Teke e metsuaru; ẹphe evuta ọphu bụ witu kuberu iya lẹ mgbabu iya.’ ”

Ẹtu, eegude akpuru oshi mọtutadu anma

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹Jisọsu abya anmaaru ẹphe ẹtu ọdo; sụ: “L’ẹge Nchileke e-shi koshi lẹ ya bụ eze adulephu l’ọ bụ akpuru mọtutadu, nwoke lanu wotaru ghaa l’egu iya.

³²Akpuru iphe ono bụ iya katsukpo obu nwirikirikwẹkwe l’iphe bụ akpuru iphe aaku akuku. Obenu l’ọobuje teke ọ bya evua; yọ kakota iphe bụ oshi, aadza adzadza lẹ mgbabu; mbụ yọ bya aburu eze oshi; k’ọphu unwenu, ẹphe l’eli abyajẹ bya akpalahaa ẹkfuna l’ẹkali iya.”

Ẹtu, eegude iphe ekoje-buredi anma

(Luk 13:20-21)

³³Jisọsu abya anmaaru ẹphe ẹtu ọdo; sụ: “L’ẹge Nchileke e-shi koshi lẹ ya bụ eze adulephu l’ọ bụ iphe ekoje-buredi, eeku yisutu, nwanyi hataru nwanshi; gwakobe lẹ ntu iphe eegudeje eme buredi. Iphe ono jiru ẹkpa mbacha; yo woru iya je edobe; jeye; yọ bya ekoo ekoko.”

Jisọsu gude ẹtu ezi iphe

(Mak 4:33-34)

³⁴Jisọsu gude ẹtu ẹtu ẹge ono; zia ndu ono ozi-oma iya. E too kfuduru ẹphe okfu; l’ẹ b’o gude ẹtu.

³⁵Iphe ono bụ k’ọphu oo-re; mbụ iphe onye nkfuchiru Nchileke kfuru: sụ: “Lẹ ya e-gude ẹtu ẹtu ekfuru ẹphe okfu. Ya e-kfuru ẹphe iphe ono, e shi keshinu mgboko duberu domita.”

Iphe ẹtu ono, eegude ohu iphe anmashi ono bụ

³⁶Ya ndono; Jisọsu aparu igwe ọha ono haa; bahushia l’ulo. Ndu etsoje ụzo iya abyakfutashia ya; bya asụ iya: “T’ọ konuaru ẹphe iphe ọ bụ mbụ ẹtu kẹ ohu witu ono t’o doo ẹphe ẹnya.”

³⁷Yọ sụ ẹphe: “Onye ono, agha nebyi iphe, dū mma ono bụ Abubu-Ndiphe.

³⁸Alị ono aburu mgboko l’ọphu; nebyi iphe ono, dū mma ono aburu ndu Nchileke bụ eze ẹphe. Onanu, bụ ohu witu ono aburu unwu k’ohogu Nchileke, bụ iya bụ Ejo Onye ono.

³⁹Ohogu ono, gharu akpuru ohu witu ono aburu Obutuswe. Teke ono, eebuta iya ebuta ono aburu ege ọo-du teke mgboko gvuderu. Ndu, ebu iya nu aburu unwu ojozi-imigwe.

⁴⁰O bu ege ono, e fekoberu ohu witu; chikoo ya; je akpoo oku ono bu ege ọo-du teke mgboko a-gvu.

⁴¹Abubu-Ndiphe e-zi unwu ojozi-imigwe iya t'ephe chishikota iphe bu ndu ono, kpataru te ibe ephe mee iphe du eji ono; me ndu meru ejo iphe l'ephe ha;

⁴²paru ephe chee l'ọ-tata-kfukfu oku. Eke ono; be madzu a-nodu raa ejo ekwa; taa ikireze.

⁴³Obenu le ndu ophu doberu aka ndoo a-nodu egbu nwainwii l'ọ bu enyanwu l'eke Nna ephe bu eze. T'onye nweru enu-nchi; nukwaa ya!"

Etu, eegude iphe labu, vu oke aswa anma

⁴⁴Yọ su: "Eke Nchileke bu eze du l'ọ bu iphe vu oke aswa, e domiru edomi l'egu. Onye lanu eje aphua ya; woru iphe kpuchia ya; teru eswa lashia; je ereshikota iphemiphe obule, o nweru; je azua ali ono."

⁴⁵Jisusu asu: "Onye maru iphe eke Nchileke bu eze bu; emeje l'ọ bu onye agba ike-ike ngho, l'achọ okpobe mgbubu, ama mma t'ọ zua.

⁴⁶Yọ phulephu ophu ere ire nshinu; lashia; je ereshikota iphemiphe obule, o nweru; je azua ya."

Etu, eegude ntofu anma

⁴⁷Jisusu asukwaphu: "L'eke Nchileke bu eze dukwa l'ọ bu ntofu b'a turu l'eze enyimu; yo je anmakotsua igweligwe ema, du iche iche.

⁴⁸Ema ono ejilephu ntofu ono; b'a bya akpua ya; kpufuta eli nggodo. A bya anodu l'eli nggodo ono; fọo ya; foshia ndu ophu du mma ye le nkata; kporu ndu ophu du eji je enwushia.

⁴⁹Ege ono; be ọo-du teke mgboko a-gvu. Unwu ojozi-imigwe a-lufuta; bya afọo ndu ejo iphe l'eke ndu doberu aka ndoo no;

⁵⁰je achiru ephe ye l'ọ-tata-kfukfu oku. Eke ono; be madzu a-nodu raa ejo ekwa; taa ikireze."

Iphe ophungu; me akahu iphe

⁵¹Jisusu aji ephe: "?O kwa l'iphe ono, ya ekfu ono doru-a unu enya?" Ephe asu iya: "Iye!"

⁵²Yọ su ephe: "Oo ya bu l'iphe bu onye majiru ekwo okfu Nchileke enya; bya aburu onye kwetawaru le Nchileke bu eze iya; be dulephu l'ọ bu nwoke, nwe oke-ufu, achikoje iphe ophungu; me akahu iphe gwoshia l'ulo iya eke o doru eku iya, du mkpa."

Aajika Jisosu le Názaretu

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³Jisosu anmashibebetsua etu ono; shi l'eke ono lufushia.

⁵⁴Yọ buru iya ọla mkpukpu iya. Yo rua; tugbua jeshia l'ulo-ndzuko ndu Ju; wata ephe ozi iphe. Yo zia iphe ono k'ophu ọ du ndu nọ l'eke ono biribiri; ephe ajilahaa: “?Bu awe; be oke mmamiphe; me iphe-ophulenyaa ọwaa, oomeebe ọwaa shi iya?”

⁵⁵?Tọ budunua ya bu nwatibe kapyinta??Tọ budunua Méri bu ephe nne iya??Tọ budunua Jémusu; me Jósefu; me Sáyimonu; me Júdasu bu unwunne iya?

⁵⁶?Ayi l'unwunne iya ke unwanyi l'ephe ha te budunua l'eke-a??Awe b'o shi mutatsua egbe iphe ọwaa?”

⁵⁷Ehu agbanwuhu ephe oku; ephe ajikawaphu okweta iphe ookfu. Jisosu asu ephe: “Onye nkfuchiru Nchileke; be aakwabejekwaru ugwu l'ekemeke obule; gufukwaphu le mkpukpu iya; me l'ufu iya.”

⁵⁸Tọ duhe igweligwe iphe-ophulenyaa, Jisosu mekwaduru l'eke ono; ke l'ephe ta chiduru ukfu kwee ya.

Mátiyu 14

Eebuta Jónu Baputizimu ishi

(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

¹Tọ du iya bu; yo be teke ono; Hérodu, bu o-chi-oha Gálili anua udu Jisosu;

²bya asu ndu ejeru iya ozi: “M'ọ kwa Jónu Baputizimu shi l'onwu teta nodu ndzu ọdo. L'ọo ya meru iphe ọduje ike emeshibebe igweligwe iphe-ophulenyaa ono.”

³Iphe meru nu bu l'o nweru teke Hérodu shi zia t'e gude Jónu kee ya egbu; ye iya l'ulo-mkporo l'okfu eka Heródiyasu. Heródiyasu ono bu nyee Fílipu. Fílipu abukwanuru nwunne Hérodu.

⁴Ishi iya aburu le Jónu shi asuje Hérodu l'iphe o meru ta dukwa mma; l'ọ nataru nwunne iya nyee ya; lulahaa.

⁵Yo shi du Hérodu ke t'o gbua Jónu; obenu l'o shi atsu oha egwu; l'eke onyemonye kfukotaru le Jónu bu onye nkfuchiru Nchileke.

⁶Ya ndono; yo rua mboku, Hérodu emeje eswe-iphe, e gude anyata mboku, a muru yebe Hérodu; nwatibe Heródiyasu ke nwanyi abya etee egwu l'ifu ndu ono, byaru eswe-iphe ono. Yọ tsoo Hérodu ena; tsotabe iya

⁷k'ophu o kweru nwamgboko ono ukwa; riru angu ye iya: “L'iphe o sukpooru te ya nu iya; be ya a-nu iya.”

⁸Ya ndono; nne nwamgboko ono ezi iya; yo je asu Hérodu: “L'iphe du iya mma bu t'e gburu ishi Jónu Baputizimu ye le nwefere pee ya nta-a nta-a.”

⁹Èhu adanwuhulephu eze, bu Hérodu. Obenu lẹ k'ophu o kwewaru ukwa; riwa angu ye iya l'ifu edzudzu oha ono, byaru iya eswe-ipe ono; yo su t'o menua lẹ ke nwamgboko ono.

¹⁰Yo ziwaphu; e je ebuta Jonu ishi l'ulo-mkporo;

¹¹woru ye l'efere; paru iya pee nwamgboko ono. Nggube nwamgboko eworu iya nu nne ya.

¹²Ndu etsoje uzo Jonu abya apata ogwo-ehu iya je elia. Epe emeebe; je akooru Jisosu ipe, meru nu.

Jisosu anu unu madzu iri ebo l'ukporo madzu iri nri

(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)

¹³Jisosu anulephu ipe ono, meru nu ono; shi eke ono gude ugbo tugbua jeshia eke o no nwenkinyi iya. Ndu ono anulephu lẹ Jisosu tugbuwaru; wufu; shi lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu gude okpa tsoru iya.

¹⁴Jisosu eshi l'ugbo ono lufuta bya aphua igweligwe ndu, doru l'eke ono; imiko epe egude iya. Yo mee; ehuru adu ndu ophu ipe emetsua mma.

¹⁵A nonyaa l'uzo urenyashi; ndu etsoje uzo iya abyakfuta iya; bya asu iya: “?I marua l'e to nwedu ndu bu l'eke-a; nchi ejihuwa. Ophu t'i su ndu-wa, zaru ege-a t'ephe bahugbaa l'edukfu l'edukfu-a; je akpata nri, epe e-ri.”

¹⁶Jisosu asu t'ephe be jeshiru abahu; sukwapu epe: “Unubedua; unu nunu epe nri; t'ephe ria.”

¹⁷Epe asu iya: “L'ipe epe gude l'eke-a bukwa ishi buredi ise; me ema labu nkinyi iya.”

¹⁸Yo su epe t'ephe chitaru iya eya l'eke-a.

¹⁹Yo bya asu igweligwe ndu ono t'ephe nodugbaa anodu l'ali l'eke ono, ewu du nwa kirikiri ono. Jisosu achita ishi buredi ise ono; me ema labu ono; palia enya imeli; kele Nchileke ekele ke nri ono; washia ya; woru iya nu ndu etsoje uzo iya. Epe eje ekeshiaru igweligwe ndu ono.

²⁰Onyenonu ataa ya; nyaa onwiya kingu. Ndu etsoje uzo iya abya atutua ibiribe buredi; me ema ono, bu ndu ophu e riphodoru eriphodo. Yo ji nkata-ivu iri l'ebo.

²¹Unwoke, tso lẹ ndu taru buredi ono; be ruru unu unwoke iri l'ebo l'ukporo unwoke iri; kpachikwa unwany; me unwegirima.

Jisosu eje ije l'eli mini

(Mak 6:45-52; Jon 6:15-21)

²²Jisosu asuwaphu ndu etsoje uzo iya t'ephe bahu l'ugbo; vuru iya uzo tugbua oje azu eze enyimu azu iya ophu; te yebedua jeodu je ekfuru ndu ono t'ephe lashiwaru.

²³Yọ sùtsua t'èphe lawaru; bya atùgbua jeshia l'ugvu nkinyi iya okfuru nù Nchileke. Yo be l'urenyashi; yọ nòdukwada l'ugvu ono nkinyi iya;

²⁴ugbo ono anòduwanu l'echi eze ẹnnyimu ono. Phèrèphèrè eshi èphe ishifu; gude eyii-mini byakfutashia èphe. Yo mee; okpo ugbo ono atsulahaa èphe l'èhu.

²⁵Iphe òha-ènu anòdulephu l'ifu; Jisòsu ejeru ije l'eli mini eze ẹnnyimu ono jekfushia èphe.

²⁶Èphe aphùle iya phù l'èke ooje ije l'eli mini ono; èhu anmalahaa èphe anmanma; kè l'èphe tubesu l'ò bù maa. Èphe atshu egvu; wata ochi mkpu.

²⁷E ji ekfu-a; Jisòsu asù èphe: “T'obu shihu unu ike; l'ò kwa yèbedua. Unu ba tsushi egvu!”

Pyita eje ije l'eli mini

²⁸Pyita asù iya: “Nnajiufu; ò -bùruphu nggu l'oswiya; kfunuru iya tẹ ya nyibata l'eli mini-wa; byakfuta ngu.”

²⁹Jisòsu asù iya: “Byanù.” Ya ndono; Pyita enyifuta l'ugbo ono; jeru ije l'eli mini ono jekfushia Jisòsu.

³⁰Ono ò phuru eze eyii-mini ono, atù nù ono; yọ tsulahaa egvu; watawaphu òda omi lè mini ono. Yọ rashia: “Nnajiufu; dzọo ya!”

³¹Jisòsu amachiwaphu èka; selita iya; sù iya: “Oo-wa! Ekwekwe nke ngu apaa nwanshi. ?Bù ngunu kparu iphe i gbe bọlahaa obu èbo?”

³²Yèlè Pyita abya abahù l'ugbo ono; oke phèrèphèrè ono ebuhuwaphu.

³³Ndu ono, etsoje ọzo iya, nọ l'ugbo ono abya abaaru iya eja; sù iya: “Ò buphu nggu bù Nwatibe Nchileke l'oswiya.”

Jisòsu agwọ ndu iphe eme lẹ Gẹnèsaretu

(Mak 6:53-56)

³⁴Èphe adaghatsulephu mini ono; bya alufuta lẹ Gẹnèsaretu.

³⁵Ndu èke ono ahubewaphu Jisòsu ama; mewaphu; nzi ejegbaru l'obutobu l'èke ono; e dutashiaru iya iphe bù ndu iphe eme l'èphe ha.

³⁶Èphe arọo ya t'ò kwe t'èphe byikpoonu èka m'ò -ruhuru; ò bùru l'ònu uwe iya. Iphe bù ndu byiru èka l'ònu uwe iya ono adukota mma.

Mátiyu 15

Ome-l'alj ndiche ndu Ju

(Mak 7:1-13)

¹Ya ndono; yo nweru ndu Fárisii mẹ ndu ezije ekemu, shi Jerúsalemu byakfuta Jisòsu; bya ajì iya:

- ²“?Bụ ngunu kparu iphe ndu etsoje ụzo ngu emebyi ome-l'alị ophu shiru ndiche ayi phez l'eka??Ngunu meru iphe ephe ta akwojedu aka akwokwọ; tẹmanu ephe eride nri?”
- ³Jisọsu asụ ephe: “?Bụ ngunu meru iphe unu paru ome ekemu, Nchileke sụru t'e meje haa; melahaa ome-l'alị ophu unu ezi l'onwunu?”
- ⁴Nchileke tūru ekemu; sụ: ‘Kwabẹ nne lẹ nna ngu ugvu;’ sụkwaphu: ‘Onye phuru nne iya; m'ọ bụ nna iya iphu t'e gbua ya egbugbu.’
- ⁵Ọ -buru l'unu sụru: ‘L'iphe bụ onye sụru nne lẹ nna iya l'iphe ya ge e-gude yeru ephe aka; bẹ buakwa iphe ya nuru Nchileke;’
- ⁶bunu iya bụ l'onye ono ta gbahedu t'ọ kwabẹ nne lẹ nna iya ugvu. Unu egude ome ome-l'alị unu; mee okfu Nchileke; yọ buru iphe mmanu.
- ⁷Unubẹ o-kfuru-iche-eme-iche-wa! Azáya, bụ onye nkfuchiru Nchileke kfuleruphu ege unu du teke ono, o kfuchiru Nchileke; sụ:
- ⁸“ ‘Ndu-a bulekwa ajaja eli onu; bẹ ephe ajajẹ yẹbe Nchileke; obu ephe nokwaru ote-nya.
- ⁹Eja, ephe abaru iya bụ iphe iphòró. Ephe wotaru ekemu ophu madzụ meberu l'ezi t'e tuje iya ekemu Nchileke.’ ”

Iphe emerushije madzụ

(Mak 7:14-23)

- ¹⁰Jisọsu abya ekukoo madzụ l'igwe; sụ ephe: “Unu ngaberu iya nchi; k'ophu iphe e-do unu ọnya.
- ¹¹E tọ bukwa iphe madzụ eri l'onu emerushije onye ono. Ọ kwa iphe shi madzụ l'obu lufuta iya l'onu bụ iphe emerushije iya nụ.”
- ¹²Ya ndono; ndu etsoje ụzo iya abya asụ iya: “?I marua lẹ ndu Fárisii; bẹ ẹhu shi egghu egghu l'iphe ono, i kfuru ono?”
- ¹³Yọ sụ ephe: “Iphe bụ oshi, ẹ-ta bụdu Nna iya k'imigwe gude aka iya dzabẹ iya; bẹ ee-fefukwa efefu.
- ¹⁴Unu paruru ephe haa; l'ephe bụ ndu ishì, akpụ ndu ishì. Onye ishì -kpuru onye ishì ibe iya bunu iya bụ l'ephe a-tukokwa nwulahu lẹ nsu.”
- ¹⁵Pyita asụ iya: “Kọnuaru ephe iphe okfu ono, i kfuru ono bụ.”
- ¹⁶Jisọsu asụ ephe: “?Unu te nwekwaphu uche tọ?”
- ¹⁷?Unu ta madu l'iphe eeri eriri bụ l'onu; bẹ ooshije bahu madzụ l'epho. Yo shi eke ono; a nyifu iya.
- ¹⁸Ọbe iphe shi l'onu madzụ lufuta bụ obu b'o shi iya; buru iya emeruje madzụ.
- ¹⁹Ọ bụ l'obu madzụ; bẹ ẹjo ọriri eshije, akpatajẹ ogbu madzụ; ori ogori; ome ke nwanyi me ke nwoke; ozi iphura; ọdzu ẹjo-ire; me okfurushi madzụ.

²⁰Ọ bụ iphe ono emeruje madzụ. Ogude ẹka, ẹ ta kwọdu akwọkwo eri nri te emerujekwa madzụ.”

Ekweta Nwanyi, ẹ-ta bụdu onye Ju

(Mak 7:24-30)

- ²¹Jisọsu egbeshi l'ẹke ono; jeshia alì, nọ-pheru Táya mẹ Sayídónu mgburumburu.
- ²²A bya amaru; nwanyi Kénanu, bu l'ẹke ono abyakfutashia ya; bya echia mkpu; su iya: “Nnajiufu! Nggube o-shi-l'eri Dévidi; tẹ imiko iya dọ ngu rụ. Lẹ nwatibe iya kẹ nwanyi; bẹ ọgvu bu l'ẹhu; gude iya l'agwa iya ọchi.”
- ²³Obenu lẹ Jisọsu te yeduru iya ọnu. Ndu etsoje ọzo iya abya arọ Jisọsu; sụ iya: “T'ọ chifunu nwanyi-a, etsophe ẹphe; l'arachi ẹphe nchì-wa.”
- ²⁴Jisọsu asụ ẹphe: “L'ẹ to nwekwa ẹke ọdo, Nchileke ziru iya tẹ ya jee; gbahaa tẹ ya jee kẹ ndu Ízurelu, bụ ndu ọphu dọ l'ọ bụ ụnwu aturu, tufashihuru etufashihu.”
- ²⁵Nwanyi ono abya adaa pẹ l'ifu Jisọsu; sụ iya: “Nnajiufu; byiko; yeru iya rụ ẹka.”
- ²⁶Jisọsu asụ iya: “E tọ dukwa mma t'e wota nri, a ga nọ ụnwegirima; nọ ụnwu nkuta.”
- ²⁷Nwanyi ono asụ iya: “Nnajiufu; ọ búa ẹge ono b'ọ dọ; ọbu; mẹ nkuta erijekwaa ẹviriva nri ọphu dashiru nọ teke onye nwe iya nọ eri nri.”
- ²⁸Jisọsu asụ iya: “Oo-wa! Nggube nwanyi ọwaa; ekwekwe nke ngu apaa! Ọ kwaphu ẹge ọogu ngu; bẹ Nchileke e-meru ngu.” Teke onophu; ada nwanyi ono aduwaphu mma.

Jisọsu agwọ ndu iphe eme

- ²⁹Jisọsu eshi ẹke ono tųgbua ọdo tsoru iku Eze Ẽnyimu Gálili ogologo. Yo jenyaa; bya enyihu eli ugvu; je anọdu anọdu.
- ³⁰Tọ dọ iya bụ; igweligwe madzụ awuru byakfutashia ya; dutsuaru ndu ngvuru; ndu ẹhu te dzudu oke; ndu ìshì; ndu ẹ-te ekfudu okfu; męwaru igweligwe ndu ọdo. Ẽphe abya achiru ẹphe doo Jisọsu lẹ mgboro ọkpa; yo mee ẹphe; ẹphe akorohukota.
- ³¹Ya ndono; iphe ono adukota igwe ndu ono biribiri; l'ẹphe phuru ndu ẹ-te shidu ekfu okfu; ẹphe ekfulahaa okfu; ndu ẹhu te shidu dzua oke; ẹhu edzukota ẹphe oke; ndu ngvuru ejelahaa ije; ndu ishì aphulahaa ọzo. Ẽphe ajalahaa Nchileke ndu Ízurelu ajaja.

Jisọsu anụ unu madzụ iri nri

(Mak 8:1-10)

- ³²Ya ndono; Jisọsu ekua ndu etsoje ọzo iya; sụ ẹphe: “Imiko igweligwe ndu-a dukwa iya; l'ẹke yẹle ẹphe nọwaru abalì ẹto nta-a; tọ dọ iphe ẹphe gude, ẹphe e-ri. Ya ta asụ ghekwanu ẹphe t'ẹphe swiru ẹgu lashia; ọdumeka; bẹ ẹphe a-dashikwa mbà l'esu-uzo.”
- ³³Ndu etsoje ọzo iya asụ iya: “?Bụ awe l'echi-ẹgu l'ẹke-a; bẹ ẹphe a-phụ buredi ọphu e-dzu mkporo-ọha-wa eriri?”

³⁴Jisọsu aji ẹphe: “?Bụ ishi buredi ole; be unu gude?” Ẹphe asụ iya l'ọ kwa ishi buredi ẹsaa; ọwaa nwa ẹma, haru yiru iya nụ.

³⁵Yọ sụ ọha ono t'ẹphe nọshia l'alị.

³⁶Yọ bya achita ishi buredi ẹsaa ono; ọwaa ẹma ono; bya ekele Nchileke ekele; bya eworu iya washia; chee ndu etsoje ọzo iya. Ndu ono, etsoje ọzo iya ono eworu iya keeru igweligwe ndu ono.

³⁷Ẹphe l'ẹphe ha atuko rijishikota ẹpho. Ndu etsoje ọzo iya abya atutua ibiribe buredi ono ophu wudurunu; yo ji nkata-ivu ẹsaa.

³⁸Ndu riru nri ono du unu unwoke ugbo iri; a gufukwa unwanyi; me unwegirima.

³⁹E metsua; yo sụ ndu ono t'ẹphe lawaru; kfutsua ẹge ono; bya abahu l'ugbo; yo buru iya oje Magadanu.

Mátiyu 16

Ndu Fárisii ekfu tẹ Jisọsu meeru ẹphe iphe-ophulenyá

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹Ndu Fárisii; me ndu Sádusii abyakfuta Jisọsu t'ẹphe gude okfu hata iya l'onya. Ẹphe asụ iya t'o menuaru ẹphe iphe, e-koshi l'ọo Nchileke ziru iya l'oswiya.

²Yọ sụ ẹphe: “Ọbuje teke ọ bu l'urenyashi; be akpamigwe chahuru robongu; unu asụ: ‘L'uboku a-dukwa mma echile.’

³Teke ọ bu l'utsu; unu asụ: ‘L'igwe e-phekwa pherephere; chia oke mini ntanu; okfu l'igwe ruru eruru ji alị.’ Keshinu unu amajeru koo ẹge uboku a-du teke unu leru enya l'akpamigwe;?nanu ẹge e meru; unu ta du ike oko iphe ọ bu mbu iphe, emegbaa l'ogbo nta-a.

⁴Ogbo nta-a pakpokwaaru ẹji; ẹphe te kwe nopyabe Nchileke l'eka. Ẹphe acho iphe-ophulenyá, e-koshi l'ọo Nchileke ziru yebe Jisọsu tẹ ya bya; obu l'ẹ to dukwa iphe-ophulenyá, e-koshi ẹphe iphe ono; gbahaa iphe, meru l'ehu Jona.” Yo kfuebe ẹge ono; paru ẹphe haa; tugbua.

Ọnma okwa lẹ k'ẹjo nzizi

(Mak 8:14-21)

⁵Ndu etsoje ọzo Jisọsu erua azu eze enyimu azu iya ophu; bya anyata l'ẹphe zaharu ogude buredi.

⁶Jisọsu asụ ẹphe: “Unu kwabekwa enya; zekwaaru t'iphe ekoje-buredi ndu Fárisii; me ke ndu Sádusii; be emebyi unu.”

⁷Ẹphe awata okfuru ibe ẹphe; sụ: “?M'ọ kwa l'ẹphe t'egudedu buredi; be ookfu ẹge ono.”

⁸Jisọsu amawaruphu iphe ẹphe ekfu; sụ ẹphe: “Oo-wa! Ekwekwe nk'unu apaa nwanshi! Ngunu meru iphe unu ekfugbaaru ibe unu l'unu t'egudedu buredi?”

⁹?To dokwaphu unu ɛnya??Unu ta nyatadu ɛge ya shi wota ishi buredi ise kedzuru unu madzu iri l'ɛbo l'ukporo iri tɔo??Bụ nkata-ivu ole; bɛ unu tutu-jiru ophu e riphodoru eriphodo?

¹⁰?Unu ta nyatakwapu kɛ ishi buredi ɛsaa ono, ya kedzukwaruphu unu madzu iri ono??Bụ nkata-ivu ole; bɛ unu tutujikwaruphu ophu e riphodoru eriphodo?

¹¹?Nanu ɛge e meru; bɛ unu ta madu l'ɛ tɔ bɔdu okfu buredi; bɛ ya ekfuru unu teke ono, ya sɔru unu: 'T'unu zezekwaaru iphe ekoje-buredi ndu Fárisii; mɛ kɛ ndu Sádusii; t'ɛ b'o mebyi unu.' "

¹²Tɔ dɔ iya bɔ; ɛphe abya amawaruphu l'ɛ tɔ bɔdu iphe, ekoje buredi b'ɔ kfube oswa ekfu t'ɛphe kwabekwaru ɛnya iya; l'iphe ɔ sɔru t'ɛphe zezekwaaru bɔ iphe ndu Fárisii; mɛ iphe ndu Sádusii ezi.

Pyita ekfu onye Jisosu bɔ

(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³Ya ndono; Jisosu pɛ abya erua ibyiya kɛ Sizariya Filipayi. Yɔ jilaha ndu etsoje uzo iya: “?Bɔ onye; bɛ aasuje lɛ yɛbe Abubu-Ndiphe bɔ?”

¹⁴ɛphe asu iya: “L'o nweru ndu asuje l'i bɔ Jonu Baputizimu; ndu asu l'i bɔ Eláyija; ndu asu l'i bɔ Jeremáya; ndu asu l'i bɔ onye lanu lɛ ndu nkfuchiru Nchileke.”

¹⁵Yɔ jì ɛphe: “Unubɛdua;?unu sukwanuru lɛ ya bɔ onye?”

¹⁶Sáyimonu Pyita asu iya: “O bɔ nggu bɔ Kuráyisutu obu, bɔ iya bɔ Onye Ndzota ono, bɔ Nwatibe Nchileke ono; mbu Nchileke ono, nɔ ndzu ono.”

¹⁷Jisosu asu iya: “Onu-oma bɔ kɛ nggube Sáyimonu Jona! L'ɛ tɔ bukwa madzu meru t'i maru oswi-okfu ono. O kwa Nna iya ophu bu l'imigwe meru t'i maru iya.

¹⁸Tɛ ya karu ngu: O bɔ nggu bɔ Pyita, bɔ iya bɔ mkpuma; ɔ bɔ l'eli mkpuma-wa; bɛ ya a-kpu chochi iya. ɛ to nwedu m'o -ruhuru; ɔ buru anwuhu, a-dɔ ike mebyia ya.

¹⁹Ya a-nu ngu ire-igodo kɛ ɛke Nchileke bɔ eze.”

²⁰Jisosu ekfuebe ɛge ono; bya asu ɛphe t'ɛ b'ɔ dukwa onye ɛphe e-kfuru l'oo ya bɔ Kuráyisutu obu, bɔ iya bɔ Onye Ndzota ono, Nchileke kweru ukwa iya ono.

Jisosu ekfu lɛ ya e-je iphe-ɛhuka; nwuhu

(Mak 8:31—9:1; Luk 9:22-27)

²¹Jisosu adube teke ono kfulahaaru ndu etsoje uzo iya; sɔ: “Lɛ ya jefutajekwa Jerúsalemu; jekwaaphu iphe-ɛhuka, ha igwe l'ɛka ndu bɔ ogurennya; mɛ l'ɛka ndu ishi ndu achijeru Nchileke ɛja; mɛ l'ɛka ndu ezije ekemu; ɛphe eworu iya gbua. Ya -nolephu abali ɛbo; k'ɛto; Nchileke emee ya; ya eshi l'onwu teta; bya anodu ndzu odo.”

²²Pyita ekuchi iya ekuchi; balahaaru iya mba; sɔ iya: “Tɔswekwa; Nnajiufu! Owaa te emekwa ngu.”

²³Jisọsu aghachiwaphu; sụ Pyita: “Gbeshi iya l'ifu; nggube Sétanu-a. Ọ kwa ụkfu b'ị bu; l'anọchi iya ụzo. Uche ngu bụkwa uche kẹ madzụ; ẹ tọ bụkwa kẹ Nchileke.”

Otso Jisọsu

²⁴Tọ dụ iya bu; Jisọsu asụ ndu etsoje ụzo iya: “O -nweru onye ọ dụ t'ọ buru onye etsoje iya nụ; t'onye ono wofu ẹnya l'ẹhu kẹ onwiya. T'onye ono vuta oshi-osweru k'onwu iya vuru tsoru iya.

²⁵L'iphe bu onye eme tẹ ya dzọo onwiya ndzụ l'onwiya; e-tufukwa ndzụ iya. Onye gudekwanu okfu ẹhu yẹbe Abubu-Ndiphe tufaa ndzụ iya lẹ mgboko-a e-nweru ndzụ gbururu jeye.

²⁶Mbu;?bu ngunu bu uru, madzụ ritaru m'o -nwekotaru iphemiphe ọbule, nọ lẹ mgboko-a; tufaa ndzụ iya. M'ọ bu;?o nwekpooru iphe madzụ e-gudekpoo gbata ndzụ iya; m'o -tufawa iya?

²⁷Lẹ Abubu-Ndiphe a-bya bya ekpee ndiphe ikpe. Teke ọo-bya; bẹ oo-gude ụgvù; l'egbu nwịnwii ẹge Nna iya egbu. Teke ono yẹle unwu ojozi-imigwe iya ayiru; yọ bya akfua onyemonye ọbule ụgwọ ẹge gbaru iphe o meru.

²⁸Kamenu; tẹ ya karu unu: o nwetsukwaaru ndu, haru vudo l'ẹke-a, ẹ-ta anwuhudu nụ; gbahaa l'ephe phuru teke Abubu-Ndiphe a-buru eze; gude ugu; mẹ ike, dụ biribiri; egbu nwịnwii abya.”

Mátiyu 17

Jisọsu egbu nwịnwii

(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹Abalị ishingu eswelephu; Jisọsu eduta Pyita; mẹ Jémusu; mẹ Jọnu, bu nwunne Jémusu duru ẹphe jeshia l'eli uguvọ ọbu, ha l'eli; je anọdu iya nwenkinyi ẹphe.

²Nchileke emee; Jisọsu achanwehu l'ẹnya ẹphe. Ifu egbulahaa ya nwịnwii l'ọ bu ẹnyanwu. Uwe iya achakọta biribiri; l'egbu nwịnwii l'ọ bu anwụ echi-oke-eswe.

³A bya ele ẹnya; ẹphe aphuwaphu Mosisu; mẹ Eláyija l'ẹke ono; ẹphe lẹ Jisọsu l'ekfu okfu.

⁴Pyita akfulihu; sụ Jisọsu: “Nnajiufu; ọ dukwa mma l'ẹphe nọ l'ẹke-a. Teke bu l'ọ dụ ngu mma; tẹ ya tunua mkpu ẹto l'ẹke-a: nanu nke ngu; nanu kẹ Mosisu; nanu kẹ Eláyija.”

⁵Yọ kpukwaduraa okfu ono l'onu ekfu; urukpu, chageru ụcha abya asakputa ẹphe. Olu-okfu eshi l'urukpu ono; sụ: “Owaa bu Nwata iya kẹ nwoke, ya yeru obu; oomeje; ẹhu atso iya ẹna. Unu nujekwaa iphe ookfu!”

⁶Ndu ono, etsoje ụzo iya ono anua okfu ono; daa; kpubetsua ifu l'alị; ẹke ẹphe atsu egvu.

⁷Jisọsu abya ebyia ẹphe ẹka; sụ ẹphe: “Unu gbeshi. Unu ba atsushi egvu.”

⁸Ḑphe egbeshi; bya achikaa ęnya; to nwehe onye ọdo, ęphe phuru; gbahaa Jisọsu nwenkinyi iya.

⁹Ḑphe enyizitade l'ugvu ono; Jisọsu ekfushiaru ęphe ike t'ę b'ọ dukwa onye ęphe e-kfuru iphe ęphe phuru jeye teke Abubu-Ndiphe e-shi l'onwu teta ọdu ndzu.

¹⁰Ḑphe aji Jisọsu: “?Bụ ngunu meru iphe ndu ezije ekemu asuje le Eláyiya; be e-vuoduru ọzo bya?”

¹¹Yọ sụ ęphe: “L'ọ bụ oswi-okfu le Eláyiya vufutajeodu ọzo bya bya edokwazi iphemiphe ọbule.

¹²Ọlobu; tẹ ya kakwaru unu: le Eláyiya byahaakwaru; ęphe ta ma l'ọ bụ iya; gbe woru iya mee ęge dụ ęphe mma. Ọ kwaphu ęge ono; be Abubu-Ndiphe e-shi ęphe l'ęka jee iphe-ęhuka.”

¹³Yọ bụru teke ono; be ndu etsoje ọzo iya maru l'onye ookfuru ęphe okfu iya sụ l'ọ byawaru; be bụ Jọnu Baputizimu.

Jisọsu agwọ nwata nwoke, ọgvu bu l'ęhu

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)

¹⁴Ḑphe alatashia azu l'ęke ikpoto ndu ono ọ; nwoke lanu abyakfuta Jisọsu; bya ebyishi iya ikpere l'ifu; sụ iya:

¹⁵“Nnajiufu; phuaruru nwa iya nwoke imiko; le ndakfuku atu iya; kfubekpo atushi iya ike. Ọ tųwaru iya chee l'ọku; me le mini ugbo olemole.

¹⁶Ya edutawaru iya ndu etsoje ọzo ngu; ęphe ta dụ ike mee ya t'ọ dụ mma.”

¹⁷Jisọsu asu ęphe: “Oo-wa! Unube ọgbo nta-a; ndu ęjo ọkpoma, ę-te nwedu iphe unu ekwetaje-wa!?Bụ teke ole; be yele unu a-nota-be jeye??Teke ole; be ya a-tatabekpooru unu nshi jeye? Unu dutaru iya ęya l'ęke-a.”

¹⁸Ya ndono; Jisọsu abya abaaru ọgvu ono mba; ọgvu ono aparu nwata ono haa. Shita teke ono; nwata ono aduwaphu mma.

¹⁹E meebetsua; ndu etsoje ọzo Jisọsu abyakfutashia Jisọsu teke ọ ọ nwenkinyi iya; bya aji iya iphe meru iphe ęphe ta dụdu ike ọhifu ọgvu ono?

²⁰Yọ sụ ęphe: “L'ọ bụ l'ekwekwe unu ha nwanshi kparu iya. Kamenu; tẹ ya karu unu: Ekwekwe unu -habekpoonu nshinu l'ọ bụ nwa irikirikwekwe akpuru mosutadu; be unu a-sukwa ugvu-wa: ‘Ugvu; fota onwongu l'ęke-a je edobe l'ękaphu!’ yọ folinuaphu onwiya. Ę to nwedu iphe a-kpo unu ęka ememe!

²¹Ọ kwaphu ọswi aswiswi; ekfu anu Nchileke; be ee-gude ọhifu egbe ọgvu ono. Ę to nwekwa iphe ọdo, e-meghe iya nu.”

Jisọsu ekfu k'anwųhu iya ọdo

(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)

²²Yo be ujiku lanu; ndu etsoje uto Jisosu edzukobe l'ekalanu le Galili; Jisosu asu ephe: "Abubu-Ndiphe; be ee-mekochaa kpuru ye ndiphe l'eka;

²³ephe eworu iya gbua. O -noo abali ebo; k'eto; Nchileke emee ya; yo shi l'onwu teta bya anodu ndzu odo." Aphu iphe ono, o kfuru ono akfubekpoo oswa rua ephe l'ehu.

Otu akiriko eze-ulo Nchileke

²⁴Teke Jisosu; me ndu etsoje uto iya ruru Kapaniyomu; be ndu akiriko eze-ulo Nchileke byakfutaru Pyita; bya aji iya: "?Ootuje akiriko eze-ulo Nchileke mbu onye ezije unu iphe?"

²⁵Pyita asu ephe: "?O buru-abu?" Pyita abatalephu l'ulo; onye odungu, kfuru okfu aburu Jisosu. Yo su Pyita: "?Nanu ege o du ngu; Saimonu;?o du ngu l'o bu ndu ole; be atuje akiriko; m'o bu utu mmanu odo; nu ndu eze ke mgboko-wa??Bu ndibe ndu eze; to ndu odo?"

²⁶Pyita asu iya l'oo ndu odo. Jisosu asu iya: "Oo ya bu le ndibe ndu eze ta yidu iya.

²⁷Olobu t'e b'o du l'ayi enge ephe eka l'ishi; tugbua; jeshia ikokoro l'eze enyimu. Iphe, bu ema odungu, vu uto loo ikokoro ngu; nmata iya. Teke i wofutaru iya; nggu anyahaa ya onu. Ii-phi-a okpoga, e-dzu akiriko nggu l'iya l'onu iya ono. Wota iya; je atua ya."

Matiyu 18

Onye katsukpo nu

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹Teke ono kwaphu; ndu etsoje uto iya abyatashia; bya asu iya: "?Bu onye a-katsukpo nshinu l'eke Nchileke bu eze?"

²Jisosu abya ekua nwata nshii; duta iya dobe ephe l'ifu;

³bya asu ephe: "Kamenu; te ya karu unu: O -budu l'unu gbanweru bya adu l'o bu unwegirima; be unu ta abakwa bya abahu l'eke Nchileke bu eze.

⁴Iphe bu onye wozitaru onwiya ali bya adu l'o bu nwata nshii-wa; be bu iya katsukpo nshinu l'eke Nchileke bu eze.

⁵Onye gude epha yebe Jisosu nabata nwata nshii, ha ege-a; be buakwa yebedua; be onye obu nabataru."

Oka k'ome iphe du eji

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶"Onye kpatakwanuru te onye lanu l'unwegirima-a, wowaru onwephe ye iya l'eka-a shiswee uto ono b'o ga akakwaru mma l'a pataru o-ji-l'eka mkpuma, ha nshinu; nmaa ya l'olu; je enwuru chee l'ebo eze enyimu.

⁷Nsho unube ndiphe! Ke l'iphe, jiru mgboko bu iphe aloje madzu eye l'ome iphe du eji. E to dukwa ege e meru; iphe a-nodu e-se t'o loru madzu ye l'ome iphe du eji ta ano. Obenu; nsho onye ophu egbe iphe ono e-shi l'eka!

⁸“O -buru l'o bu eka ngu m'o bu okpa ngu akpataje ngu ome iphe du eji; bufu l'iya phu; tufaa! O gbe ka mma l'i bu mkpurukpu eka; m'o bu buru ngvuru; bahukpoonu l'okpuberu ndzu; karia l'eka ngu labu; m'o bu okpa ngu labu dzuru ngu oke; e nwuru ngu chee l'oku, e-ta nyihudu anyihu gbururu jeye.

⁹O -buru l'o bu enya ngu akpataje t'i mee iphe du eji; swofuta l'iya phu; tufaa! O kakwa mma l'i gude enya lanu bahukpoonu l'okpuberu ndzu; karia l'enya labu dzuru ngu oke; e chee ngu l'oku ali-maa.”

Etu, eegude aturu, jephuhuru ejephuhu anma

(Luk 15:3-7)

¹⁰“Unu kwabekwa enya t'e b'o du teke unu a-su l'unu ta agubedu egirima-wa iphe. Te ya karu unu: l'unwu ojozi-imigwe ephe anojekwa l'ifu Nna iya, bu l'imigwe mkpurumkpuru.

¹¹Abubu-Ndiphe byaru odzota ndu, phuhuru ephuhu.

¹²“?Nanukwanu ege o du unu? O -buru l'o nweru onye nweru ukporo aturu ise; nanu ejephuhu;?too hadu ukporo eno l'iri 'e tete ophu l'ugvu l'eke ono; jeshia ocho onanu, jephuhuru ejephuhu ono.

¹³Kamenu; te ya karu unu: O -phua ya; be oo-kfubekpoo oswa tee eswa iya karia ukporo eno l'iri 'e tete ophu, e-te phuhudu ephuhu phu.

¹⁴Oo ya bu l'e to budu uche-obu Nna unu ophu bu l'imigwe t'o nweru egirima ono; m'o bu onye lanu, a-la l'iyi.”

Ke nwanna, mesweru nu

¹⁵“Teke nwanna ngu mesweru ngu; je je ekfuru iya iphe obu, o meru ngu obu. Je ekfuaru iya eya l'eke nggu l'iya no unu ebo. Teke o nataru iphe i kfuru iya; oo ya bu; nggu amaru le nwanna ngu ono b'i dulatawaru azu.

¹⁶Teke bukwanu l'e to natadu iphe i kfuru iya; dutafua onye lanu; m'o bu umadzu ebo yeru onwongu; k'ophu oo-dukwanu ege okfu Nchileke kfuru iya su: 'L'iphe bu okfu, daru adada; t'o bujeru ekebe, umadzu ebo m'o bu eto l'agba; be ee-gude kfushia ya.'

¹⁷Teke bu l'e to natakwapu iphe ephe kfuru; wota iya je ekfuaru chochi. Teke e to natakwapu iphe chochi kfuru; oo ya bu; unu eworu iya dobe l'o -bu onye ohodo; m'o bukwanu l'o bu onye ana akiriko.

¹⁸“Kamenu; te ya karu unu l'unu ha: 'Iphe bu iphe unu keru egbu le mgboko-a b'e keekwaru egbu l'imigwe. Iphe bu iphe unu tofuru l'egbu le mgboko-a b'a tookwaruphu l'egbu l'imigwe.

¹⁹“Iphe ọdo, ya ekfuru unu bu l'iphe, bu iphe, unu du ẹbo nodu le mgboko-a; gude obu lanu kweta; kfuru nu Nchileke; iphe obu; be Nna iya ono, bu l'imigwe ono e-meru unu.

²⁰Ke l'iphe bu eke, a du ẹbo; m'o bu eto dzukobe; okfu l'ephe bu ndu nk'iya; be ephe l'iya nookwa l'eke ono.”

K'onye ẹjo ọkpoma, ji ugwo

²¹Pyita abyakfutashia ya bya asu iya: “Nnajiufu;?bu ugbo ole; be nwanna iya e-meswe iya; ya agukotaru iya nvu??Bu ugbo esaa to?”

²²Jisosu asu iya: “Wawakwa; e to bukwa ugbo esaa damu. O bu ugbo esaa esaa ugbo ukporo eto l'iri.

²³Oo ya bu l'oo ege-a; be oo-du teke Nchileke e-koshi le ya bu eze: Oo-du l'o bu onye eze, meru te ya gbazia okpoga iya yele ndu ejeru iya ozi.

²⁴Yo wata l'iya phu agbazi; e dutashiaru iya onye ophu ji iya ugwo ukporo-jomu-jomu;

²⁵ophu nwoke ono 'adudu ike kfu ya. Nnajiufu iya ono asu t'e ree ya; ree nyee ya; me egirima iya; me iphemiphe obule, o nweru; t'a kfu ugwo ono.

²⁶Nwoke ono aburu pee l'ali; byishi ikpere; rolaha nnajiufu iya ono; su iya: ‘Nna; taaru nshi; le ya a-kfukotakwa ngu-a okpoga ono l'o ha.’

²⁷Imiko nwoke ono egude nnajiufu iya ono. Yo paru iya haa; su iya t'e b'o kfuhe iya ugwo ono le phuu; t'o riwa iya ru.

²⁸“Obenu le nwozi ono gbeshileruphu alufu; je aphua nwozi ibe iya, ji iya ugwo okpoga, e-ta badu ishi. Yo fuaru onye ono, ji iya ugwo ono; wo iya l'ekpiri; su iya: ‘T'o kfu ya ugwo, o ji iya!’

²⁹Nwozi ibe iya ono adaa pee l'ali; l'aro iya; su iya t'o taaru nshi; le ya a-kfukwa iya eya-a.

³⁰Yo jika-ghekpo tengu; kpuru iya je atuchia l'ulo-mkporo; t'o nodu l'eke ono jeye teke oo-kfu iya ugwo ono.

³¹Ndu ozi ibe ephe ophunanu aphua iphe meru nu; ehu adashia ephe ko. Ephe eje eworu iya dooru nnajiufu ephe ono; dokotaru iya ege o muru ephe l'o ha.

³²Ya ndono; nnajiufu ephe ono eku iya; su iya: ‘Nggube nwozi-a, ẹjo ọkpoma egbu egbugbu-wa!?! phuru-a egbe ugwo, i ji iya; ya ahakotaru ngu iya l'o ha; su t'e bi kfuhe iya eya; okfu l'i roru iya aroro.

³³?To gbadu ke ti phuru madzu ibe ngu imiko ege ono, ya phuru ngu imiko ono?’

³⁴Nnajiufu iya ono egude ehu-eghughu kwekputa iya je eye ndu ogbogu l'eka t'ephe nu ya aphu jeye teke oo-kfuebe ugwo, o ji l'o ha.

³⁵“O kwaphu ẹge ono; bẹ Nna iya ọphu bu l'imigwe e-me onyemonye ọbule l'ime unu, ẹ-te gudedu obu iya l'ọ ha ọaru nwanna iya, mesweru iya nọ nvu.”

Mátiyu 19

K'ọchifu nwanyi

(Mak 10:1-12)

¹Tọ dọ iya bọ; Jisọsu ekfuebelephu okfu ono; shi Gálili jeshia ibyiya kẹ Judiya, nọ l'azọ Jódanu azọ iya ọphu.

²Madzọ azaa mkpẹkwo ọ -da; ọ dakoru; wuru tsoru iya. Yo mee; ẹhu adukota ẹphe mma l'ẹke ono.

³Ndu Fárisii abyaa t'ẹphe gude okfu hata iya l'onya. Ẹphe aji iya: “?O dọ mma tẹ nwoke chifu nyee ya; m'o -ruhuru; ngunu mee?”

⁴Yọ sọ ẹphe: “?Unu ta madu l'e deru l'ẹkwo okfu Nchileke sọ l'onye meru madzọ l'odungu bọ nwoke lẹ nwanyi b'o meru ẹphe;

⁵metsua bya asọ ẹphe: ‘Oo ya meru iphe nwoke a-ha nne iya; haa nna iya yele nyee ya atugbabe; ẹphe ẹbo ono abya aburu onye lanu.’

⁶Ẹphe ta abuhedu umadzọ ẹbo. Ẹphe buwa onye lanu. Oo ya bọ; iphe Nchileke gudewa ẹka iya tugbabe nanu; t'ẹ b'o nwekwa madzọ nwigbaleke-oma, e-kekafu iya nu.”

⁷Ẹphe asọ iya: “?Ngunu meru iphe Mosisu turu ekemu; sọ: ‘Tẹ nwoke, byajeru ọchifu nyee ya vujeoduru ọzo dee ẹkwo nọ nwanyi ọbu lẹ ya ta aluhedu; temanu yọ chifude iya?’ ”

⁸Jisọsu asọ ẹphe: “O bọ okfu l'unu bọ ndu ẹjo ọkpoma meru iphe Mosisu kweru t'unu chifuje nyee unu. Obenu lẹ shitakpo l'odungu b'ẹ tọ duhaakwa ẹge ono.

⁹Nta-a bọ iphe ya ekfuru unu bọ l'iphe bọ onye chifuru nyee ya; je alua ọdo; bukwa ogori; bẹ oori; a ọfukwa lẹ nwanyi ọbu eme k'enyishi ẹji.”

¹⁰Ndu ono, etsoje ọzo iya ono asọ iya: “O -buru ẹge ono b'ọ dọ mbọ kẹ nwoke yele nyee ya b'ọ kalẹkwaphu mma t'a haa k'olu nwanyi lẹ phuu.”

¹¹Yọ sọ ẹphe: “Ẹ tọ buẹbekwa madzọ l'ọ ha; bẹ a-dọ ike maru iphe okfu iya ono bọ. Ndu a-dọ ike maru iphe ọ bọ kwaphu ndu Nchileke koshiru iya.

¹²L'iphe kparu iphe madzọ ta alujedu nwanyi dukwa iche iche. O nweru ndu ẹ-te yeghejedu ime. Yọ buru ẹge ono; bẹ ẹphe dọ; a mua ẹphe. O nweru ndu bọ madzọ haru ẹphe aháhá. Nweru ndu ọphu riburu l'ẹphe te emedu kẹ nwanyi; k'ọphu ẹphe a-ka ojeru Nchileke ozi ọhuma. T'onye maru lẹ ya a-dọ ike nata okfu ono natakwa iya.”

Jisọsu agọru unwegirima ọnu

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³A haru dutatsuaru Jisosu unwegirima nshii t'o byibegbaa ephe aka; kfulu nu Nchileke l'okfu ehu ephe. Ndu etsoje uzo iya abaaru ndu ono, edutaru iya unwegirima ono mba.

¹⁴Jisosu asu ephe: “Unu haa egirima t'ephe byakfuta iya. Unu ba nashishi ephe anashi; l'o kwa ndu, du ege ono; be eke Nchileke bu eze bu nk'ephe.”

¹⁵Yo bya ebyibegbaa unwegirima ono aka; meebe tugbua.

Nwata okoro, nweru iphe

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶Ya ndono; yo nweru nwoke, byakfutaru Jisosu; bya asu iya: “O-zi-iphe!?Bu ngunu bu iphe du mma, ya e-me; k'ophu ya e-nweru ndzu gbururu jeye?”

¹⁷Jisosu asu iya: “?Bu ngunu meru iphe ikpa iya ishi iphe iphe du mma bu? O buphu onye lanu bu onye dugeru mma nwenkinyi iya. O -buru l'o du ngu ti bahu l'okpube ndzu; nggu emeje iphe ekemu kfulu.”

¹⁸Nwata-okoro ono aji iya: “?Bu ekemu ole ndono?” Jisosu asu iya: “Be egbukwa madzu; be erikwa ogori; be ezikwa iphura; ba adzujekwa ejo-ire;

¹⁹kwaberu nne le nna ngu ugvu; nggu eyeru madzu ibe ngu obu ege i yeru onwongu.”

²⁰Nwata-okoro ono asu iya: “L'iphemiphe obule ono; be ya shiwa kwabetaru enya.?Nanuhunu iphe odo, phodufuaru iya l'ememe?”

²¹Jisosu asu iya: “Teke bu le oogu ngu ti debe mma; je je ereshikota iphe i nweru l'o ha; chiru okpoga iya nu ndu ukpa. Teke ono; nggu enweru okpobe iphe l'imigwe. I -meebe ege ono; nggu abya etsoru iya.”

²²Nwata-okoro ono anulephu onanu; ehu ejihu iya oyi. Yo buru iya atugbu; l'eke o nweshikwanuru iphe ike.

²³Jisosu asu ndu etsoje uzo iya: “Kamenu; te ya karu unu: O dukwanu ehuka ege ee-me te ndu nweru iphe bahu l'eke Nchileke bu eze!

²⁴Ya ekfukwaru iya unu: O kakwa ntse t'e wota inya; pyoo l'enya ngga, aadzu ekwa; karia t'onye nweru iphe bahu l'eke Nchileke bu eze.”

²⁵Ndu etsoje uzo iya anu l'iya phu; yo kpoo ephe okfu. Ephe aji iya: “?Bu onye; be Nchileke a-dzofutakwadu m'o -du ege ono?”

²⁶Jisosu elee ephe enya; bya asu ephe: “L'eke, madzu no b'o bukwa 'ama-ege-ee-me-ya. Obenu l'e to dudu Nchileke ege ono; kele Nchileke te nwedu iphe kpuru iya aka l'ememe.”

²⁷Pyita asu iya: “Lewaru! Ephebedua, hakotaru iphemiphe obule; bya etsoru ngua;?bu ngunu; be ephe e-rita iya?”

²⁸Jisosu asu ephe: “Kamenu; te ya karu unu: Teke yebe Abubu-Ndiphe a-bya adugaru l'aba-eze iya, egbu nwijnwii; chilahaa mgboko ophungu ophu a-bya nu; be unube ndu

ono, etsoje iya nū ono a-dugagbakwaaruphu l'aba-eze iri l'ēbo; kpee ikfu iri l'ēbo ndu Ízurelu ikpe.

²⁹Iphe bụ onye hakotaru ụlo iya; m'ọ bụ unwunne iya: ndu k'unwoke; mē ndu k'unwanyi; m'ọ bụ nna iya; m'ọ bụ nne iya; m'ọ bụ unwegirima iya; m'ọ bụ alì iya l'okfu ẹka yēbe Jisosu; bē Nchileke a-kfụ ụgwo iya nkfungo ugbo ụkporo ise. E - megekwaru; yo nweru ndzụ gbururu jeye.

³⁰Obenu l'igweligwe ndu ophu vu ụzo nta-a e-mekochaa bụru ndu ikperazu; ndu ophu bụ ndu ikperazu aburu ndu ivuzo."

Mátiyu 20

Ndu, eje ozi lę mgbo vayinu

¹"Teke Nchileke e-koshi lę ya bụ eze; bę ọo-dulephu l'ọ bụ nnajiufu, nmaru ęwa l'oswi ngguge; lufu je obuta ndu ozi t'ęphe byaru iya ozi lę mgbo vayinu iya.

²Yęle ndu ozi ono ekfubutsulephu aswa iya; bụ iya bụ aswa ozi nchi-ejihu; yọ chiru ęphe ye lę mgbo vayinu ono.

³Yo rudelephu l'ęnyanwu agbakota; yọ lufu je aphua ndu ozi ọdo, vudotsua kę mmakanu l'odu-ozì.

⁴Yọ sụ ęphe: 'Unu tugbukwaaphu je ejee ozi lę mgbo vayinu iya; lę ya a-kfua unu ụgwo ęge gbaru nū!' ęphe ekwe iya jeshia.

⁵"Yo be l'echi oke-eswe; yọ lufukwa ọdo je achita madzụ je eyekwaphu lę mgbo vayinu ono. Yo be l'ęnyanwu-ogbufu-l'ishi; yo jekwaphu je achita ndu ozi ọdo je eyekwaphu lę mgbo vayinu ono.

⁶ęnyanwu ekpodelephu zazaza; yọ lufukwa ọdo; je aphua ndu ọdo, nọ kę mmakanu; jì ęphe iphe kparu iphe ęphe vudo kę mmakanu l'ęke-a keshinu utsu?

⁷ęphe asụ iya l'ę to nwedu onye chitaru ęphe t'ęphe jeru iya ozi. Yọ sụ ęphe t'ęphe tugbua je etsoru ndu ophu ejekwaru iya phụ ozi lę mgbo vayinu iya.

⁸"Ya ndono; yo be l'urenyashi; nwoke ono, nwe mgbo vayinu ono asụ onye ishi-oru iya t'ọ kua ndu ozi ono kfua ęphe ụgwo ęphe. T'ọ shi iya akfukfu lę ndu ophu byakperu azu; kfua ya jeye lę ndu ophu vu ụzo bya phụ.

⁹Ndu onanu, byaru l'ęnyanwu ekpowa zazaza ono alufuta; yọ kfua ęphe aswa ozi nchi-ejihu l'ęhu l'ęhu.

¹⁰Ndu k'odungu ono abyalephu; l'arikwanu lę aa-kfụ ęphe iphe, kariru ęge a kfuru ndu ophu. Obenu l'ọ kwaphu iphe, a kfuru ndu ophu b'a kfuhukwaruphu ęphebedua.

¹¹ęphe anatatsua ya; wata oguru nnajiufu ono aphụ;

¹²sụ: 'Ndu owaa, byakperu azu-wa, ę-te jedu ozi ụlori-wa b'ì kfukwaruphu ayi l'ęphe iphe lanu; l'ęke ayi jegbukwaru onwayi l'ozì ejegbu ntanu phuu; yeru anwu, chiru ayi.'

13“Yọ sụ onye lanu: ‘Onya iya-e! M’ẹ tọ dukwa ẹke, ya meru ngu ẹji.?Tọ budunua aswa ozi nchi-ẹjihu; bẹ nggu l’iya kfuburu?’

14Wota okpoga, gbaru ngu nu lashia; l’ọ bu iya turu obu iya ama kfu ndu, ono byakperu azu ono iphe, ya kfu ngu.

15?Tẹ tọ bu iphe, du iya mma; bẹ ya e-me l’iphe, bu nk’iya??Tẹ itabarun epe enya; okfu le ya meru ndu ophu iphe-oma?’

16“Oo ya bu le ndu bu ndu ivuzo e-mekochaa buru ndu ikperazu. Ndu bu ndu ikperazu aburu ndu ivuzo.”

K’ugbo ẹto, Jisosu ekfu ke anwuhu iya

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

17Ya ndono; Jisosu atugbua; yo buru iya oje Jerusalemu yele ndu etsoje uzo iya. Epe ejenya; yo bya ekuchi ndu ono, etsoje uzo iya ono; epe iri l’ebo; su epe:

18“Le nta-a; bẹ epe ejeekwa Jerusalemu. L’ẹke ono; bẹ ee-deru Abubu-Ndiphe nu ndu ishi ndu achijeru Nchileke aja; me ndu ezije ekemu; epe ekpee ya nkfugbu;

19duru iya nu ndu e-ta madu Nchileke t’epe jaa ya ewena; chia ya iphe; woru iya kpopyabe l’oshi-osweru. O -no abali ebo; ke ẹto; Nchileke emee ya; yo shi l’onwu teta; bya anodu ndu odo.”

Iphe nne unwu Zebedi arọ

(Mak 10:35-45)

20Ya ndono; nne unwu Zebedi epe ebo; mbu nne Jemusun; me Jonu abyakfutashia Jisosu. Nwanyi ono abya ebyishi ikpere l’ali l’ifu Jisosu te ya rota iya iphe.

21Jisosu asu iya: “?Nanu ege o du?” Yo su iya: “L’iphe ya ekfu bu ke unwu iya-wa epe ebo: t’i kwee ya ukwa l’onye lanu a-nodu ngu l’eka-utara; onye ophu anodu ngu l’eka-ibyita l’ẹke, i buru eze.”

22Jisosu asu epe: “Unu ta makwa iphe unu arọ.?Unu a-dua ike ngua l’okoro iphe-ehuka ono, ya abya angungu ono?” Epe asu: “Iyee; l’epe a-dua ike.”

23Jisosu asu epe: “Okoro, ya gude ngua iphe; bẹ unu e-gudekwaa ngua. Obenu le ke t’a nodu iya l’eka-utara; m’o bu l’eka-ibyita ta bukwa iya; bẹ ono no l’eka. Ono; bu ndu, Nna iya kwakoberu iya b’o noru.”

24Umadzu iri ndu ophu anulephu iphe unwunne labu ono jeru; yo ghulaha epe eghughu.

25Jisosu ekukobewaphu epe l’ekalanu; su epe: “Unu marua le ndu ododo, a suru l’o epe bu ishi anoduje akpa ndu epe achu; bya eyeru l’o onye no l’oke okwa anoduje eme te ndu odo maru l’o ya ka nshinu.

26Nk’unu ta bukwa ege ono; bẹ o-du. Onye o du t’o ha nshinu l’unu; te onye obu yejeru ndu ophunanu eka.

²⁷Onye ọ dū t'ọ bụru onye ivuzọ l'unu; t'onye ono wozita onwiya ali; dū l'ọ bụ ohu, ejeru ndu ọphu ozi.

²⁸Lẹ Abubu-Ndiphe ta byakwa t'e yeru iya ẹka. Iphe ya gbe byachia kwa tẹ ya yeru ndu ọdo ẹka; ọdo bụ tẹ ya gude onwiya chiaru Nchileke eja t'ọ bụru iphe ya e-gude gbata ndzụ igwe ọha.”

Jisọsu agwọ unwoke labu, atsu ishi

(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹Ephe eshilephu Jériko alufuta; a dū l'igwe wu-lihu tsoru iya.

³⁰Ya ndono; umadzu labu, atsu ishi adugaru l'iku esu-uzo. Ephe anua l'ọ bụ Jisọsu eswe; rangarahu: “Nnajiufu; nggube o-shi-l'eri Dévidi; phuaru ephe imiko-o!”

³¹Ndu ono abaaruru ephe mba; su ephe t'ephe daa nwashi. Ephe akale iya-a orashi ike; su: “Nnajiufu; nggube o-shi-l'eri Dévidi; phuaru ephe imiko-o!”

³²Jisọsu abya evudo; kua ephe; ji ephe: “?Bụ ngunu b'ọ dū unu tẹ ya meeru unu?”

³³Ephe asu iya: “Nnajiufu; menua t'ephe wata ọphu uzo.”

³⁴Imiko ephe egude Jisọsu. Yọ bya ebyia ephe ẹka l'enya. Teke onophu; ephe awatawaphu ọphu uzo; tsophelaha ya.

Mátiyu 21

Jisọsu abahu Jerúsalemu

(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jón 12:12-19)

¹Ephe erudelephu Ugwu Olivu; me mgboro Betuféji, nowa Jerúsalemu ntse; Jisọsu ezifu ndu etsoje uzo iya umadzu ẹbo; su ephe:

²“Unu jee lẹ mkpukpu ono, nọ unu l'uzo ifu ono. Unu -rua lẹ mgbadamgba; be unu a-phua nne nkakfu-igara; me nwa iya, e liberu elibe. Unu toshia ya kpata bya.

³A makwaru ama; o -nweru onye kfuru unu okfu; unu su iya lẹ mkpa iya duru Nnajiufu. Aa-halekwaru iya phu unu teke onophu.”

⁴Iphe ono meru; k'ophu oo-re mbu iphe onye nkfuchiru Nchileke kfuru; su:

⁵“Unu kfuru ndu Zayonu; t'ephe lekwa; l'eze ephe abyakfutaakwa; O wozitaru onwiya ali; nodu l'eli nkakfu-igara agba abya; mbu l'eli nwa nkakfu-igara obu.”

⁶To du iya bu; umadzu ẹbo lẹ ndu ono, etsoje uzo iya ono atugbua; je emee ya ege ono, Jisọsu kfuru ephe ono.

⁷Ephe akputashiaru Jisọsu nne nkakfu-igara ono; me nwa iya ono; chiru uwe ephe wukobe l'eli iya. Jisọsu abya adugaru l'eli iya.

⁸Igweligwe ndu ono agbaru je achita uwe ephe tusaa l'echi esu-uzo ono; ndu ọphu eje ejikoo iru oshi; je atoru iya l'uzo.

⁹Ikpoto ndu ophu no iya l'uzo ifu; me ndu ophu awu etso iya l'azu atuko l'atu okookoko; asuje: “Wahoho-o! Ndewo-o! Ndewo-o! O-shi-l'eri Dévidi. Onye Nchileke goru onu-oma nu b'o bu; mbu onye ono, Nnajiufu ziru t'o bya ono. Ndewo-o! Ndewo-o! Okaribe-Kakota-Nu, no l'imigwe!”

¹⁰Yọ bahulephu le Jerúsalemu; iphe bu obodo ono l'o ha etehu kfukakfuka; aajitsua; su: “?Bu onye du ege-a??Bu onye du ege-a?”

¹¹Ikpoto ndu ono, tso iya nu ono asu: “O kwa iya bu onye nkfuchiru Nchileke ono; mbu Jisosu, shi le Nazaretu Galili bya.”

Jisosu achishi ndu ngho l'eze-ulo Nchileke

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹²Ya ndono; Jisosu abya abahu l'eze-ulo Nchileke; bya achishikota iphe bu ndu azu iphe; me ndu ere iphe l'ime eze-ulo ono. Yọ bya enwutsushikota okpokoro ndu agbanwe okpoga; me ekwechi ndu ophu eretsua ndo;

¹³su epe: “E deru l'ekwo okfu Nchileke; su: ‘L'ulo iya; be ee-kuje ulo, aa-noduje ekfu anu iya.’ Obule nta-a; be unu mewaru iya; yo buru ulo eke ndu iphura edomije onwephe.”

¹⁴E meebe; ndu ishi; me ndu ngvuru abyakfuta iya l'eze-ulo Nchileke ono; yo mee epe; ehu adukota epe mma.

¹⁵Obenu le ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu ezije ekemu phuru iphe biribiri ono, oomeshi ono; nukwaaphu eke unwegirima ara l'ime eze-ulo ono; su: “Ndewo-o! Ndewo-o! O-shi-l'eri Dévidi;” ehu eghulaha epe eghughu.

¹⁶Epe asu iya: “?I nuwaru iphe ndu ono ara?” Jisosu asu epe: “Iye;?unu ta guvubua eke ono, e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: ‘L'i mewaru unwegirima nshii; me ndu ophu angu era t'ephe jaa ya okpobe ajaja?’ ”

¹⁷Jisosu ahaa epe l'eke ono; lufu l'obodo ono; jeshia Bétani; je aradu lufuta l'utsu iya.

Jisosu atu oshi figu onu

(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸Yo be le nchi-ta-abohu iya; egu agulaha Jisosu l'oolaphuta azu l'obodo ono.

¹⁹Yọ phua oshi figu l'iku esu-uzo; tugbua jeshia eke o no; shi rua; to nwe nebyi, o phuru iya; kpachikwaphu mkpekwo iya nwenkinyi. Yọ su oshi figu ono: “L'e to nwehekwa l'i mia nebyi odo gbururu jeye.” E ji ekfu-a; oshi ono anwukotawaphu kpa.

²⁰Ndu etsoje uzo iya aphua ya; yo du epe biribiri. Epe asu: “?Nanu ege o muru; be oshi figu-wa gbe nwuwanu kpa l'ohiyaa?”

²¹Jisosu asu epe: “Kamenu; te ya karu unu: unu -kwetakpo; obu ta agba unu ebo; e to bulekwa iphe ya meru oshi figu-wa; be unu e-me nkinyi iya. Unu a-sukwa; m'o -

ruhuru; ọ -buru ugwu-wa: ‘Ngwaa; ọta onwongu chee l'eze ẹnnyimu!’ Yo menuaphu ẹge ono.

²²Oo ya bu; iphemiphe ọbule, unu gude jekfu Nchileke je ekfuru nu iya; t'ọ nu unu; unu -kwetawa l'ọo-nu iya unube ọo-nu iya unu.”

Aaji Jisosu ke ike, o gude eme iphe oome

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³Jisosu ejeshia l'eze-ulo Nchileke je ezilahaa iphe. Ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; me ndu bu ọgurennya abyakfutashia ya; bya asu iya: “?Bu egbe ike ngunu b'i gude emeebe iphe ọwananu, iime-wa??Bu onye ziru ngu t'i bya iya ememe?”

²⁴Jisosu asu ẹphe: “Ya a-ji unu nwaji lanu; unu -saa ya ẹya; ya akaru unu egbe ike, ya gude emeebe iya.

²⁵?Bu onye ziru Jonu t'ọ bya emee baputizimu: bu Nchileke; t'ọ bu madzu?” ẹphe alaa ya edzukashi l'onwẹphe; wo: “ẹphe -su l'ọo Nchileke ziru iya; be ọo-sukwa ẹphe: ‘?Ngunu mekwanuru iphe ẹphe te kwetadu iphe o kfuru?’

²⁶ẹphe -sukwanu l'ọo madzu ziru iya;?ẹphe maru iphe ọha e-me; l'ẹke iphe bu mkpukpu mgburumgburu kfukotawaru le Jonu bu ọkpobe onye nkfuchiru Nchileke.”

²⁷ẹphe asu Jisosu: “L'ẹphe ta madu.” Jisosu asu ẹphe: “O kwaphu ẹge ono; be ya te ekfuduru unu onye ziru iya te ya meje iphemiphe ọbule ono.”

Ẹtu k'unwunne labu

²⁸Jisosu asu ẹphe: “?Nanu ẹge ọ du unu mbu iphe ọwaa, ya abya ekfukfu-wa? L'o nweru nwoke lanu, muru ẹgirima unwoke labu. Yo be ujiku lanu; yo su onye k'ogurennya t'o jeru iya ozi le mgbo vayinu ntanu.

²⁹Nwatibe iya ono asu iya: ‘Wawa le ya te ejedu.’ Obenu l'e metsuaru; yo riphu oriri azu; kwe jeshia ozi ono.

³⁰Nwoke ono ejekfushia nwatibe iya ke nshii; je ekfukwaaru iya phu ẹge ono. Nwata ono asu iya le ya e-jee. Obenu l'e metsuaru; to jehe.

³¹Nta-a bu;?bu onye ole l'ẹphe ẹbo ono; be meru uche-obu nna iya?” ẹphe asu iya l'ọ bu onye k'odungu. Jisosu asu ẹphe: “Kamenu; te ya karu unu: le ndu akiriko; me unwanyi okpara e-vukotaru unu ọzo bahu l'ẹke Nchileke bu eze.

³²Kele Jonu Baputizimu byaru bya ekoshi unu ọkpobe ọzo, unu e-tso; unu te kweta nk'iya. Obenu l'ọ bu ndu akiriko; me unwanyi okpara; be kweru nk'iya. Unu abya egude ẹnya unu phu l'ẹphe kwetawaru; unu ta ta onwunu uta iphe du ẹji, unu meshiru; ghaa umere l'e metsuaru; kweta ke Jonu.”

Ẹtu ke ndu e buru ozi

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³“Unu ngabekwa nchi; nua ẹtu ọdo: O nweru nnajiufu lanu, koru mgbo vayinu; bya agbaa ya agbagba; woru nsu bua l'ẹke ọphu aa-ọduje adzoshi mee l'akpuru vayinu

ono. Yọ bya akpua nwulo-eli, ee-nyihuje nọdu eleta iphe, a kuru lẹ mgbo vayinu ono. Yọ bya ebuta ndu ozi ye iya; yọ buru iya oje iphe ọdo.

³⁴Yọ be teke, eegbuje akpuru vayinu; yọ zi ndu ozi iya t'ephe jekfu ndu ozi ono t'ephe wọo ephe ọkẹ vayinu nk'iya.

³⁵Ndu ozi ono etsua onye lanu lẹ ndu ono, e ziru ozi ono iphe; gbua onye ophu egbugbu; bya egude mkpuma tugbu onye k'eto.

³⁶Tọ du iya bu; yọ bya ezi ndu ọdo, karu l'igwe karia ndu k'odungu. Ndu ozi ono emekwaaphu ephe ege ephe mehawaru ndu ophu.

³⁷E meebe; yọ bya ezi nwatibe iya gedegede; tubesu l'ephe a-kabee kwabe onye ophu bu nwatibe iya ugu.

³⁸Ndu ozi ono aphulephu nwatibe iya ono; zua mgbede; su: 'Iyaa; owaa bu onye ali-a e-mekochaa buru nk'iya teke nna iya nwuhuru. Unu bya t'ephe gbua ya; te mgbo vayinu ono buru nk'ephe.'

³⁹Ephe egude nwatibe iya ono; kpufuta iya l'azu mgbo vayinu ono; woru iya gbua."

⁴⁰Jisusu aji ephe: "'O du unu l'o bu ngunu; be nwoke ono, nwe mgbo vayinu ono e-me ndu ozi ono teke o byaru l'onwiya?'"

⁴¹Ephe asu iya: "L'oo-bya egbushikota ndu ozi ono, ejo okpoma egbu egbugbu ono; mbu gbua ephe ejo egbugbu l'ephe ha; woru mgbo vayinu iya nu ndu ọdo, e-vulatajeru iya ọkẹ iya nk'iya."

⁴²Jisusu aji ephe: "'Unu ta gubua eke ono, e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: 'Le mkpuma ono, ndu akpu ulo jikaru ono; bu iya mekocharu bya aburu itso, gude ulo ono. Ono bu iphe Nnajiufu ayi meru; yọ buru iphe du ayi biribiri l'enya!'"

⁴³"Oo ya; be ya suru unu l'eke Nchileke bu eze, bu iya du l'o bu mgbo vayinu ono; be Nchileke a-nafu unu; woru iya nu ndu a-nuje iya ọkẹ ophu gbaru iya nu.

⁴⁴Onye vukotaru mkpuma ono daa e-tsukwa yogiriyogiri. Onye o tupyabekwanuru; be oo-gwekwa egwegwe."

⁴⁵Tọ du iya bu; ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja me ndu Farisii anugetsulephu iphe ono; maru l'o bu ephe b'o gude nmaa etu ono.

⁴⁶Ephe esee ya egude; obenu l'ephe tsuhuru oha ono, no l'eke ono egvu; kele ndu oha wotaru iya l'o bu onye nkfuchiru Nchileke.

Mátiyu 22

Etu eswa-nwanyi

(Luk 14:15-24)

¹Jisusu abyakwaphu bya egude etu zilahaa ephe iphe; su:

²“Lẹ teke Nchileke e-koshi lẹ ya bụ eze; bẹ ọo-dụlephu l'ọ bụ onye eze lanu, nwatibe iya luru nwanyi; yo shiaru nwatibe iya ono nri ẹswa-nwanyi.

³Yo shiebe iya; bya ezi ndu, ejeru iya ozi t'ẹphe je ekua ndu e ziru nzi nri ẹswa-nwanyi ono. Ndu ọbu te kwe abyabya.

⁴Yọ bya ezikwaaphu ndu ozi iya ọdo; sụ ẹphe: ‘Unu je asụ ndu ono, e ziru nzi nri-wa lẹ ya megeekwaru: l'oke-eswi iya; mẹ okiri iya; bẹ ya gbushiakwaru; l'iphemiphe ọbule; bẹ ya kwakọbekwaru. Unu sụ ẹphe t'ẹphe bya lẹ nri ẹswa-nwanyi ọbu!’

⁵Ndu ono, e kuru lẹ nri ẹswa-nwanyi ono apalẹ iya-a ẹka lanu; jeshitsua mkpa ẹphe: onye lanu jeru l'egu; onye ọphu ejeshia ore aswa iya.

⁶Ndu ọphunanu egude ndu ono, onye eze ziru ono; mee ẹphe iphe-iphere; woru ẹphe gbushia.

⁷Ehu eghua onye eze ono ntumatu; yo zi ndu soja iya; ẹphe eje egbushikota ndu mgbugbu-madzu ono; tukota ọku l'obodo ẹphe.

⁸Tọ dọ iya bụ; onye eze ono abya ekua ndu ejeru iya ozi; sụ ẹphe: ‘Nri ẹswa-nwanyi ọbu b'e megheekwaru ẹge ọo-dụ. Obenu lẹ ndu e ziru nzi iya ta gbakwa k'eriri iya.

⁹Ngwaa; unu wufu lẹ gbororo; je atuko iphe bụ ndu unu phuru; kua t'ẹphe bya l'aji ẹswa-nwanyi ọbu.’

¹⁰Ndu ozi ono abya awuba lẹ gbororo; je erukoo iphe bụ ndu ẹphe phuru: ndu ọma; mẹ ndu ejo iya; ẹphe abya eji ọlo ono, eeme k'ẹswa-nwanyi ono.

¹¹“Yo be teke eze ono byaru t'ọ phụ ndu, byaru l'aji ẹswa-nwanyi ono; bya aphua nwoke lanu, ẹ-te yedu uwe ẹswa-nwanyi ono;

¹²sụ iya: ‘Ọnyà-e;?nanu ẹge e meru; nggu abata ẹke-a; l'ẹ b'i ye uwe ẹswa-nwanyi ọwaa?’ Nwoke ono ta ma iphe oo-kfu.

¹³Nggube eze asụ ndu ozi iya: ‘Unu kekoo ya ẹka; mẹ ọkpa; pata iya tua l'ẹkpuru-ochi ogbodufu, bụ ẹke madzu a-ọdu raa ejo ẹkwa; taa ikireze.’ ”

¹⁴Jisosu anmaebe ẹtu ono; bya asụ: “Lẹ ndu, Nchileke kuru hakwa l'igweligwe. Obenu lẹ ndu, ọ fọtaru habe ahabe.”

Aji k'otu akiriko

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵Ndu Fárisii agashia ọchi idzu ẹge ẹphe e-shi gude okfu, Jisosu ekfu hata iya l'onya.

¹⁶Ẹphe aharu ye ndu nk'ẹphe; mẹ ndu ọkpà kẹ Hérodu t'ẹphe jekfu iya je ajia ya aji. Ẹphe erua; bya ajia ya ẹge e ziru ẹphe; sụ iya: “O-zi-iphe! Ẹphe maru l'ị bụ onye irelanu; yọ buleruphu ọzo kẹ Nchileke; bẹ iizi ogbodo ezizi; tọ dọ onye iile ẹnya l'ifu; tii kpa ishi ẹge madzu beru.

¹⁷?Nanukpoo ẹge ọ dọ ngu:?Ọ bụ omebyi ekemu Nchileke; mẹ ẹphe -tuje akiriko nu Síza, bụ eze ndu Rómu?”

¹⁸Jisọsu amawarụ l'ẹphe arị ẹjọ ọriri; bya asụ ẹphe: “?Bụ ngunu meru iphe unu gude okfu ese iya ọhata l'onyia; unubẹ o-kfuru-iche-eme-iche phẹ ono.

¹⁹Unu koshiedu iya okpoga, unu egudeje atụ akirikọ ọbu.” Ẹphe ewotashiaru iya ẹya.

²⁰Yọ sụ ẹphe: “?Bụ ishi onye; mẹ ẹpha onye b'e deru iya ẹge-a?”

²¹Ẹphe asụ iya l'ọ bụ kẹ Siza. Yọ sụ ẹphe: “Ọo ya bụ t'unu woru iphe bụ kẹ Siza; nụ Siza. Unu eworu kẹ Nchileke nụ Nchileke.”

²²Ẹphe anulephu iphe ono, o kfuru ono; yọ dụ ẹphe biribiri. Ẹphe aparụ iya haa; yọ buru ẹphe atugbu.

Aji k'oshi l'ọnwu teta

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³Lẹ mbọku ono kwaphu; yo nweru ndu Sádusii, byakfutaru Jisọsu; mbụ ndu ọphu asuje l'ẹ te eshijedu l'ọnwu teta nọdu ndzụ. Ẹphe abyakfutashia Jisọsu bya asụ iya:

²⁴“O-zi-iphe! Iphe Mósisiu deru l'ẹkwo ekemu bụ: ‘Ọ -buru lẹ nwoke lunyaaru nwanyi; nwuhu; tọ mụta nwa; tẹ nwunne iya lụpyabe nwanyi ono; k'ọphu ọo-mutaru onye onanu, nwuhuru anwuhu ono nwa.’

²⁵L'ọ nweru unwunne ẹsaa, ẹphe l'ẹphe shi nọdu. Onye k'odungu alua nwanyi; nonyaa; bya anwuhu; l'ẹ b'ọ dobe m'ọo akọ lẹ mgboko. Yọ paru nyee ya ọbu haaru nwunne iya.

²⁶Onye k'ẹbo, bụ otsota alupyabe nwanyi ono; nonyakwaaphu; nwuhu; l'ẹ b'ọ dobekwaphu akọ. Onye k'ẹto ẹge ono jeye l'onye k'ẹsaa.

²⁷E meebe; nggube nwanyi nggu anwuhufua.

²⁸Nta-a bụ: o -rua teke ee-shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ;?bụ onye ole; bẹ nwanyi ono a-buru nyee ya; ẹge ono ẹphe shi lụkotahawa iya; ẹphe ẹsaa ono?”

²⁹Jisọsu asụ ẹphe: “Unu eshisweje iya eshiswe; kẹ l'ẹkwo okfu Nchileke te dodu unu ẹnya; to do unu ẹnya mbụ ẹge ike Nchileke beru.

³⁰Teke ndu nwuhuru anwuhu shiwa l'ọnwu teta nọdu ndzụ; bẹ ẹphe ta aluhekwa nwanyi; nwanyi ta aluhe nji. Teke ono; bẹ ẹphe a-dụ l'ọ bụ unwu ojozi-imigwe.

³¹A bya lẹ kẹ oshi l'ọnwu teta nọdu ndzụ;?unu ta gubua iphe Nchileke kfuru unu l'onwiya. Ọ sụru:

³²‘L'ọo yẹbe Nchileke bụ Nchileke kẹ Ébirihamu; buru Nchileke kẹ Áyizaku; bya aburu Nchileke kẹ Jékọpu.’ Tọ dụ iya bụ lẹ ndu ono; bẹ nọ ndzụ ntanu; kẹle Nchileke ta bụdu Nchileke ndu nwuhuru anwuhu; ọ bụ Nchileke ndu nọ ndzụ.”

³³Ikpoto ndu ono anule iya phụ; iphe, oozu adu ẹphe biribiri.

Ekemu ọphu kakọta nụ

(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴Ndu Fárisii anụlephu l'iphe Jisọsu kfulu kpọru ndu Sádusii okfu; ẹphe achikobewaphu onwẹphe.

³⁵Onye lanu l'ẹphe, bu onye ezije ekemu egude aji eme t'ọ hata Jisọsu l'onya; bya asu iya:

³⁶“O-zi-iphe!?Nanukpoo ekemu ophu kakota nu l'iphe, bu ekemu?”

³⁷Jisọsu asu iya: “ ‘Yeru Nnajiufu, bu Nchileke ngu obu ngu l'ọ ha. Gude ndzu ngu l'ọ ha; me uche ngu l'ọ ha; yeru iya obu.’

³⁸Ọ bu ono bu ekemu ophu kakota nu; buru iya katsukpo mkpa.

³⁹K'ẹbo ya, dukwaphu mkpa ẹge ọdo bu: ‘Yeru madzu ibe ngu obu ẹge i yeru onwongu.’

⁴⁰Ọ bu l'ekemu labu-wa; be iphe bu ekemu l'ọ ha yele iphe ndu nkfuchiru Nchileke deru l'ekwo tukoru kpa.

?Kurájisutu bu nwatibe onye?

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹Yo be teke ndu Fárisii dzukoru l'ekalanu; Jisọsu aja ẹphe:

⁴²“?Bukpo ngunu; be unu ari le ke Onye Ndzota ono, Nchileke kweru ukwa iya ono??Bu nwatibe onye b'ọ bu?” ẹphe asu iya: “L'ọo Nwatibe Dévidi b'ọ bu.”

⁴³Yọ su ẹphe: “?Bukwanu ngunu kparu iphe Ume Nchileke meru Dévidi; yoo kuje iya ‘Nnajiufu;’ bya asukwaphu:

⁴⁴“ ‘Le Nchileke suru Nnajiufu yẹbe Dévidi: Nodu iya l'eka-utara jeye teke ya e-me ndu ohogu ngu t'ẹphe buru iphe ii-dzopyabe l'okpa.’

⁴⁵Ọ -buru le Dévidi eku onye ono, Nchileke kweru ukwa iya ono ‘Nnajiufu iya;’?nanu ẹge e shi b'ọ gbe bya abuwaru nu Nwatibe Dévidi.”

⁴⁶Tọ du onye duru ike yeeru iya onu; tọ ka mma l'ọo akpuru okfu lanu. Keshinu mboku ono b'ẹ tọ dubuhe onye tukwaduru ama oji Jisọsu aji ọdo.

Mátiyu 23

Okwa ẹhu ndu ezije ekemu; me ndu Fárisii

(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

¹Tọ du iya bu; Jisọsu asu igweligwe ndu ono; me ndu etsoje ọzo iya:

²“L'ọ ndu ezije ekemu; me ndu Fárisii bu ẹphe ezije iphe ekemu Mosisu bu.

³Ọ kwa iya bu; te unu mejekwaa iphe bu iphe, ẹphe suru t'unu mee. Olobu; unu be mekwa ẹge ẹphebedua eme. L'ẹphebedua bukwa ekfufu; be ẹphe ekfuje iya l'onu: ẹphe te emehe iya ememe l'eka.

⁴Èphe eswetaje ivu, anyị ẹra; ụ́ ẹ́huka evuvu woru ẹ́e ndu ọ́do l'ukuvu t'ẹ́phe vuru; ọ́bu l'ẹ́phebedua te eyekpokwaanu m'ọ́ ụ́ bú mkpúshi-ẹ́ka lanụ́ gude vuta ivu ono l'onwẹ́phe.

⁵Iphe ụ́ bú iphe ẹ́phe eme ememe; ẹ́ ẹ́phe emejelephu l'ọ́o tẹ́ madzụ́ phụ́ ẹ́phe.?Unu ta phudu ẹ́ge ẹ́phe edeje okfu Nchileke phosaphosa l'eli akpọ́, ẹ́phe ekfubeje l'atatifu; me ẹ́ge ọ́nu uwe-nlọ́kpuru ẹ́phe ahaje jìkfujikfu.

⁶Ọ́duje ẹ́phe t'ọ́ ụ́buru ẹ́phe a-nọ́ l'ẹ́ke aa-katsụ́kpọ́ ẹ́phe ọ́kwaberu ugvu l'ẹ́ke, e jeru eswe-iphe; me tẹ́ oshi ọ́phu katsụ́kpọ́ mma l'ụ́lo-ndzuko ndu Ju ụ́buru nk'ẹ́phe;

⁷me t'e kejeje ẹ́phe l'ọ́ -bụ́ oke amadu phẹ́ l'ẹ́ke, a ha l'igwe; kuje ẹ́phe: 'O-zi-iphe! O-zi-iphe!'

⁸Unu be kwekwa t'e kuje unu 'O-zi-iphe'; ke l'ọ́ ụ́ bú onye lanụ́; ẹ́ ụ́nu nweru, ezije unu iphe; unubẹ́dua l'unu ha aburu unwunna.

⁹T'ẹ́ b'o nwekwa onye nọ́ lẹ́ mgboko-a, unu e-kuje 'Nna'; l'ọ́ kwa Nna lanụ́; ẹ́ ụ́nu nweru; ụ́ bú iya ụ́ bú Nna ọ́phu bu l'imigwe.

¹⁰Ọ́phu unu 'ekwekwa t'e kuje unu 'Nnajiufu'; l'ọ́ kwa Nnajiufu lanụ́; ẹ́ ụ́nu nweru; ụ́ bú iya ụ́ bú Kurá́yisutu ono, Nchileke kweru ụ́kwa iya ono.

¹¹O gbe ụ́buru t'onye katsụ́kpọ́ nshinu l'unu ha ụ́buru onye a-nọ́duje eyeru ndu ọ́phunanu ẹ́ka;

¹²ke l'iphe ụ́ bú onye ewoli onwiya eli; ẹ́ ee-wozita alị́; onye wozitakwanuru onwiya alị́; ẹ́ ee-woli eli."

O -kfuru-iche-eme-iche phẹ́

(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³"Nshọ́o unubẹ́ ndu ezije ekemu; me ndu Fárisii; unubẹ́ o-kfuru-iche-eme-iche phẹ́ ono; ke l'unu ewojeru ẹ́ke Nchileke ụ́ bú eze guchia l'ifu ndiphe tẹ́ ndiphe ba abahụ́ iya. Bahụ́ abahụ́; mgbe unu ta abahudu l'onwunu; ọ́phu unu 'ekwekwanu tẹ́ ndu abya abahụ́; bahụ́!

¹⁴"Nshọ́o unubẹ́ ndu ezije ekemu; me ndu Fárisii; unubẹ́ o-kfuru-iche-eme-iche phẹ́ ono; ke l'unu ụ́ bú ndu eripyaje ụ́lo unwanyi, nji ẹ́phe ta nọ́hedu. Unu egudeje ẹ́regede ekfukpelephu ogologo okfu anụ́ Nchileke. Ọ́o unubẹ́ Nchileke a-katsụ́kpọ́ ọ́nmashi ikpe ike!

¹⁵"Nshọ́o unubẹ́ ndu ezije ekemu; me ndu Fárisii; unubẹ́ o-kfuru-iche-eme-iche phẹ́ ono; ke l'unu akpojeru ugbo daa eze ẹ́nyimu; swee ẹ́kemeke ọ́bule; ẹ́ge ee-me t'unu kfubuta m'ọ́ -ruhuru ọ́ ụ́buru onye lanụ́ yeru Nchileke. Teke unu kfutaleru iya phụ́ yeru Nchileke; unu emee ya; yọ́ ka unu ọ́du ẹ́jo ụ́dudu; mbụ́kwa; yọ́ ka unu ọ́gba k'ọ́la l'ọ́ku alị́-maa ugbo ẹ́bo!

¹⁶"Nshọ́o unubẹ́ ndu atsụ́ ishì; l'eme t'unu koshi onye ọ́do ụ́zo; ke l'unu asuje: 'L'ẹ́ to nwedu iphe ọ́ ụ́ bú teke madzụ́ gude eze-ụ́lo Nchileke ria angụ́; l'ọ́ ụ́bphu teke e gude

mkpọla-ododo, nọ l'ime eze-ulo Nchileke ria ya; bẹ unu asuje l'ono bu ugwo tukoru onye obu l'ishi.'

¹⁷Unubẹ ndu-wa, eme eswe; l'atsụ ịshi-wa!?Buhunu ole ka??Bu mkpọla-ododo eze-ulo ono; tọo eze-ulo ono l'onwiya, gbe buru iya meru tẹ mkpọla-ododo ono buru iphe kẹ Nchileke?

¹⁸Unu ezijekwaphu ndu ọdo sụ l'onye gude ọnya-ngweja Nchileke ria angu b'ẹ to nwedu iphe ọ bu; obenu l'ọ bu teke e gude iphe anunu, e doberu iya ria angu; bẹ unu sụru l'ọ buwa ugwo tukoru onye obu l'ishi.

¹⁹Unubẹ ndu ịshì!?Bu ole ka??Bu iphe anunu ono; tọo ọnya-ngweja Nchileke, gbe buru iya meru t'iphe obu, a nuru anunu obu buru iphe kẹ Nchileke?

²⁰Oo ya bu; l'iphe bu onye gude ọnya-ngweja Nchileke l'eri angu; bẹ gudekwaphu iphemiphe obule, tukoru l'eli iya eri angu.

²¹Onye gude eze-ulo Nchileke eri angu; bẹ gudekwaphu ulo ono yele Nchileke, bu iya nọ eri angu.

²²Onye gude igwe eri angu; bẹ gudekwaphu aba-eze Nchileke; mẹ Nchileke, adugajeru iya nọ eri angu!

²³“Nshọo unubẹ ndu ezije ekemu; mẹ ndu Fárisii; unubẹ o-kfuru-iche-eme-iche phe ono; kẹ l'unu agbakebeje je anu Nchileke ọzo lanu l'uzo iri unu l'iphemiphe obule; je akpaa l'unwu iphe eerikpo eriri, du l'ọ bu: agbo; mẹ ose-mkpọ jeye l'ahuji unu. Unu egbe paru ome ekemu l'ẹke ọ karu akaka paru haa; bu iya bu okpe ikpe nhamunha; ọphuru madzu imiko; mẹ ovudoshi ike l'iphe e kfuru. Oo iphe ono; bẹ unu gega atuko eme jeye lẹ ndu ọphunanu.

²⁴Unubẹ ndu atsụ ịshì; l'eme t'unu koshi ndu ọdo ọzo. Unu azafuje nwiphe, ha l'ọ bu ndada lẹ mini angungu; gbe ele iphe ha l'ọ bu eswi o-le-wọo!

²⁵“Nshọo unubẹ ndu ezije ekemu; mẹ ndu Fárisii; unubẹ o-kfuru-iche-eme-iche phe ono; kẹ l'unu anọduje asa azu okoro mẹ azu ochi; obu l'iphe jiru ime iya bu ọna ndu ọdo iphe l'uzo, ẹ-ta dudu nhamunha; mẹ ẹgu ome ẹjo iphe.

²⁶Nggube ọphu Fárisii, atsụ ịshì! Vujenuru ọzo saodu ime okoro; mẹ ochi asasa. Oo ya bu; azu iya egbufukwaphu; chalahaa ọcha!

²⁷“Nshọo unubẹ ndu ezije ekemu; mẹ ndu Fárisii; unubẹ o-kfuru-iche-eme-iche phe ono; kẹ l'unu du l'ọ bu ili, e memaru emema, anọduje ama mma l'eli ẹhu iya; 'a ma l'ime iya bu ọkpu madzu; mẹ iphe, rehuru erehu jiru iya ejiji.

²⁸O bu ẹge ono; bẹ unu anọduje eme l'unu -bu ndu doberu ẹka ndoo; 'a ma l'iphe, jiru unu ẹhu bu okfu-iche; mẹ ome-iche yele ẹjo iphe!”

Ugwo, ndu ọgbo nta-a ji

(Luk 11:47-51)

²⁹“Nsho unube ndu ezije ekemu; me ndu Farisii; unube o-kfuru-iche-eme-iche phe ono; ke l'unu akpushije ulo l'enya eke nna unu oche phe liru ndu epe gbushiru, bu iya bu ndu nkfuchiru Nchileke; bya ememakwaaphu eke e liru ndu doberu eka ndoo emema;

³⁰l'asuje: 'Ndege o bu l'unu no teke nna unu oche phe no; me unu ta ge yekwa eka l'egbugbu, e gbushiru ndu nkfuchiru Nchileke.'

³¹Unu eshi ege ono agba onwunu ama l'unu buphu unwu ndu, gbushiru ndu nkfuchiru Nchileke.

³²O du mma; unu yenu eka; mefufua iphe ndiche unu phe meru mephodoru unu!

³³Unube ejo agwo ono; unwu, ogiji mushiru ono.?Unu e-mekwadu imagha nahu t'e ba nma unu ikpe; kpuru unu ye l'oku ali-maa?

³⁴Oo ya bu; unu hubekwa iya ama le ya e-zikwa ndu nkfuchiru Nchileke; me ndu mmamiphe; me ndu ezije ekemu t'ephe byakfuta unu. L'ime epe; b'o nweru ndu ophu unu e-gbu egbugbu; nweru ndu ophu unu a-kpopyabe l'oshi-osweru; nweru ndu ophu unu e-chi echachi l'ulo-ndzuko; kpakota epe ehu l'obodo l'obodo.

³⁵Oo ya bu k'ophu iphe bu ochi ndu doberu eka ndoo, e gbushiru le mgboko-a atukoru unu l'ishi; tsube l'ochi Ebelu, bu onye doberu eka ndoo jeye l'ochi Zekaraya Barakaya; mbu Zekaraya ono, e gburu le mgbaku eze-ulo Nchileke yele enya-ngweja iya ono.

³⁶Kamenu; te ya karu unu: o kwa ogbo-wa, no nta-a; be aa-gwatakota ugwo iphe ono l'o ha!”

Jisosu yeru Jerusalemu obu

(Luk 13:34-35)

³⁷“Oo-wa Jerusalemu! Nggube Jerusalemu! I tukoru ndu nkfuchiru Nchileke egbushi; bya egude mkpuma atugbushi ndu e ziru t'ephe bya nke ngu. Ugbo olemole; be ya mewaru te ya chikobe unwu ngu l'ekalanu l'o bu ege nnukfu-oku egudeje eba iya chikobe unwu iya; ophu 'i kwedu!

³⁸Lekwa: l'ufu ngu; be aa-gbakashi; egbara akfu ya!

³⁹Kamenu te ya karu unu: Unu ta aphuekwa iya odo jeye teke unu a-su: 'Te Nchileke; goru onu-oma nu onye ono, gude epha Nnajiufu abya ono!' ”

Matiyu 24

Aa-kukposhi eze-ulo Nchileke

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹Jisosu eshi l'ime eze-ulo Nchileke lufuta eme te ya tugbua; ndu etsoje uzo iya abyakfutashia ya t'ephe koshikota iya eze-ulo ono l'o ha.

²Jisọsu asu ẹphe: “?Unu ta phutsudua iphe-a l'ọ ha? Kamenu; te ya karu unu: l'ee-mekochaa kukposhikota iphemiphe obule ono; k'ophu bu l'ẹ to dukwa m'ọ bu mkpuma lanu, aa-ha t'ọ kpọ-kfuru l'eli ibe iya.”

Ọkwa iphe-ẹhuka, a-bya nu

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³Yọ bya enyihu Ugvu Olivu; rua; je adugaru anodu. Ndu etsoje ọzo iya abyakfuta iya k'iche; bya asu iya: “Kanuru ẹphe teke iphemiphe obule ono, i kfuru ono e-me; me iphe ee-gude maru teke ọi-bya ọdo; makwaruphu teke mgboko abyawa agvugvu.”

⁴Jisọsu asu ẹphe: “Ọ buphu t'unu kwabe ẹnya; t'ẹ b'o nwe onye e-duswe unu ọzo;

⁵l'ọ nwekwaru igweligwe ndu a-zaru ẹpha yẹbe Kuráýisutu bya. Onye ophu nonu; yo su l'ọo ya bu Kuráýisutu obu; gude ẹge ono duswee igweligwe madzu.

⁶Unu a-nu akọ ọgu, aalu l'ẹke teru ẹnya; me ẹphuphu ọgu, aalu l'ẹke du ntse. Te meji ba agbabuhukwa unu; l'iphe ono l'ọ ha mefutajekwa. Obenu l'ẹ to bukwa ya bu ishi ke mgboko.

⁷Mba e-gbeshi tso mba ibe iya ọgu. Alẹ-eze egbeshikwaphu je etso alẹ-eze ibe iya ọgu. Ejo ẹgu a-bya. Alẹ anmaa jijiji l'ẹke dutsua iche iche.

⁸Obenu l'iphe ono l'ọ ha gbe bukwaru adube; be odube mbu iphe-ẹhuka l'ọ bu ẹge ime adubeje ome nwanji k'odungu.

⁹“Ọ bu teke ono; be aa-kpuko unu kpọ-jeru ndu ọgbo ikpe t'a kpaa unu ẹhu; woru unu gbushia. Iphe bu mbakeshi e-gude ke l'unu bu ndu ke yẹbe Jisọsu kpọo unu ashẹ.

¹⁰Teke ono; be igweligwe madzu a-ha ekwekwe, ẹphe kweru ke Nchileke; gbakutaru iya azu. ẹphe e-deru ibe ẹphe ye; kpọo ibe ẹphe ashẹ.

¹¹Igweligwe ndu, a-nodu adzushi ejo-ire su l'ọo Nchileke; be ẹphe ekfuchiru a-byakwa le mgboko bya edusweshia igweligwe madzu ọzo.

¹²Keshinu iphe du eji a-kwatakpo paa apaa teke ono; be n-yemobu, igweligwe madzu nweru l'ẹke ndu ọdo no e-jihu de.

¹³Obenu l'onye taru nshi jeye l'ikperazu; be Nchileke a-dzofutakwa.

¹⁴Ozi-oma; be aa-raodu arara le mgboko gbaa mgburumburu te iphe bu mbakeshi nu ọkpobe okfu ono, bu iya bu le Nchileke eku ẹphe t'ẹphe kwe te ya buru eze ẹphe. Ọo ya bu; e -meebe teke ono; mgboko agvu.

Ejo akpamara

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵“Unu a-phu ejo akpamara ọ-la-l'iyi ono, o kfuru okfu iya mbu Danelu, bu onye nkfuchiru Nchileke ono; l'ẹke o vudo l'ẹke duru Nchileke nsọ. Te nggube onye agu ẹke ọwaa rikwaa ọriri iphe ọ bu t'o doo ngu ẹnya!

¹⁶Teke unu phuleru iya phu; te ndu, no le Judiya rebelekwapu lashia l'ugvu.

- 17Tẹ onye ọphu nọ l'ọkpoku; l'atụta ume be jekpokwaa ọbahu l'ụlo ị ya eje ogwota iphe, nọ l'ụlo iya.
- 18T'onye ọphu nọ l'ẹgu ba alahẹkwa azụ k'oje ọchita uwe iya.
- 19Nshọo ndu ọphu dị ime; mę ndu ọphu nwa angụkwadu ẹra teke ono.
- 20Unu kfuru nọ Nchileke; t'o kwe t'ẹ b'ọ bụbua l'oge winta; tọo bụ mbọku ọtu-ume; be unu a-gba ọso ono.
- 21Ishi iya bụ ị k'ọphu Nchileke keru mgboko; byeye nta-a b'ẹ to nwedu eze iphe-ẹhuka ọphu a-dụ l'ọ bụ kẹ mbọku ono; to nwekwanu ọphu a-dụ ẹge ono ọdo.
- 22Ndege Nnajiufu te gburu teke eze iphe-ẹhuka ono e-me mkpirikpi m'ẹ to nwekwa onye oo-mekochaa dzọta. Obenu l'o gude okfu ẹhu ndu ọphu ọ fọtawaru afọta gbua teke ono mkpirikpi.
- 23“O -rua teke ono; o -nweru onye sụru unu: ‘Lekwa; l'ọ kwa Kuráyisutu ọbu ndọ-ọ;’ m'ọ kwanu: ‘Lenu; l'ọ kwa iya ndọphu nọ ị ẹkaphu;’ unu be yekwaru iya ọnu.
- 24Iphe ọbu bụ ị ndu a-nọdu adzụ-phe ẹjo-ire; sụ l'ẹphe bụ Kuráyisutu; mę l'ẹphe bụ ndu nkfuchiru Nchileke a-lufuta teke ono; bya emeshi eze iphe-ophulenyia, dugbaa biribiri; ẹge ẹphe e-shi duswee ndiphe je akpaa ị ndu ono, Nchileke fọtaru ono; m'ọ -buru l'ee-meghe iya.
- 25Obenu ị ya kfukotaakwaru iya unu l'ọ ha; tẹmanu yo mede;
- 26k'ọphu bụ; o -nweru ndu sụru unu: ‘Unu lekwa; l'ọ nọkwa l'echi-egu;’ unu ba alufukwa alufu. Ẹphe -sụ unu: ‘Unu lekwa; l'ọ nọkwa l'ime ime ụlo;’ unu be eyekwaru ẹphe ọnu.
- 27L'ọ kwa ẹge ono ebemu-igwe echije taa; shi l'uzo ẹnyanwu-ahata lojaa akpamigwe jeye l'uzo ẹnyanwu-arịba ono bụ ẹge Abụbu-Ndiphe e-me mbọku, ọo-bya.
- 28“O kwa ẹke odzu daburu; be udele edzukobeje.”

Abyabya Abụbu-Ndiphe

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

- 29“Teke eze iphe-ẹhuka ono gvuleruphu; be ẹnyanwu e-jikputakebe; ọnwa echibuhu echichi; mkpọ-kpodo eshi l'igwe adashi. Iphemiphe ọbule, nọkota l'igwe; be a-nmahu jijiji; lo-sweshihu.
- 30Teke ono; be aa-phụ iphe-ọhubama Abụbu-Ndiphe l'akpamigwe. Teke ono; be iphe bụ mba, nọ ị mgboko mgburumgburu a-ra ẹjo ẹkwa; l'ẹke meji tọfuru ẹphe. Teke ono; be ẹphe a-phụ Abụbu-Ndiphe; ẹke ọo-nọ l'urukpu; shi l'igwe gude ike; mę biribiri; egbu oke nwịinwii abya.
- 31Teke oke ọpyoku dalahaaru; be ya e-zifu unwu ojozi-imigwe iya t'ẹphe jee l'ifu; jee l'azu; jee l'uzo ẹka-utara; jee l'uzo ẹka-ibyita ị mgboko gbaa mgburumgburu jeye l'ẹke alị jeberu; igwe ejebe; je edutakota ndu nk'iya, ọ fọtaru.”

Iphe oshi figu ezi

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³²“Unu gude oshi figu m̀ta iphe. Ọbujẹ; ọ -lagee ẹkwo; teke ọ tushihuwaru; wata oru iru; unu amaru l'udzu-mini t̀waru l'ukfu.

³³Ẹge ono; bẹ ọwaa d̀: teke unu phuru, iphemiphe ọbule-a emeshi; unu amaru lẹ Abubu-Ndiphe nọkwa ntse; mbu l'o gbe nọduakwa l'onu-uzo.

³⁴Kamenu; tẹ ya karu unu: l'ogbo ọwaa, nọ nta-a ta agvuebekwa jeye teke iphe ono l'o ha e-mekota.

³⁵Igwe a-gvu; alı agvu; ọbu l'okfu, ya kfuru l'ọ ha te nwedu l'o rebuhu ire.”

?B̀ mbọku ole b'ọ bu?

(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)

³⁶“Mbọku ọbu; m'ọ bu teke ọbu gẹdegede; te nwekwa onye maru iya nu. Ẹ to dukpoduanu m'ọo unwu ojozi-imigwe, maru iya nu; ọphu Nwatibe Nchileke yẹbedua ta amakwa iya phu. Ọ bulephu Nchileke, bu Nna; bẹ maru nu nwenkinyi iya.

³⁷Ọ bu ẹge ọ d̀ l'ogbo Nowa teke ndiche phu bu ẹge ọo-du teke Abubu-Ndiphe a-bya.

³⁸Teke ndiche ono; tẹmanu; bẹ eze utso ono bya agbaa; bẹ ẹphe shi nọdu l'eri; l'angu; alaphe nwanyi ekephe nwanyi; jeye mbọku, Nowa phe bahuru l'eze ugbo, ọ kuru.

³⁹Ndiphe ta makpokwaanu iphe abya ẹphe adakfu jeye teke eze utso ono byaru bya erigbushikota ẹphe; tuko ẹphe kpota. Ọ bu ẹge ono; bẹ ọo-du teke Abubu-Ndiphe a-bya.

⁴⁰Unwoke labu a-nọ l'egu; a bya adzuchata onye lanu; haa onye ọphu.

⁴¹Unwanyi labu a-nọdu atsı nri; a bya adzuchata onye lanu; haa onye ọphu.

⁴²“Oo ya bu; unu chee nche; ẹge unu ta madu mbọku, Nnajiufu unu a-bya.

⁴³Ọlobu: unu makwaruphu ọwaa: Ndege oke, bu l'ufu maru teke, iphura abya nk'ia l'enyashi; ọ gega amukwarua ẹnya. M'ẹ to ge kwekwanu tẹ iphura tsufua ọlo iya; bata.

⁴⁴Oo ya bu; tẹ unubedua l'onwunu kwabekwaphu ẹnya; lẹ Abubu-Ndiphe a-byakwa teke unu ẹ-te eledu ẹnya iya.”

Nwozi, eegude ire iya ẹka

(Luk 12:41-48)

⁴⁵“?B̀ onye bu nwozi, eletaru amadu ẹnya l'ufu iya, bu iya bu onye koshiwaru lẹ ya gbaru kẹ t'e gude ire iya ẹka; buru onye kwaru ẹnya? Oo ya bu onye ono, nnajiufu iya doberu l'ufu iya t'oonuje ndibe iya nri l'oruberu iya.

⁴⁶Onu-oma bu kẹ nwozi ono, bu teke nnajiufu iya lateru; yo phu l'oo iphe, o ziru iya; bẹ oome.

⁴⁷Kamenu; tẹ ya karu unu: nnajiufu iya ono e-wotakota ẹku iya l'ọ ha ye nwozi ono l'eka.

⁴⁸Obenu lẹ teke ọ bụ nwozi ẹjo ọkpoma; yọ rịa; sù: ‘Haa! Nnajiufu iya anọokwa anọno alata;’

⁴⁹wata otsukashi ndu ozi ibe iya ndu ọphu iphe; rilahaa ẹge dụ iya mma; tsolahaaru ndu ngunukaru mee l'angu mee;

⁵⁰nnajiufu nwozi ono a-bya mbọku, ẹ too ledu ẹnya iya; me teke ẹ to madu;

⁵¹bya agwaa ya ọchi; guru iya ye lẹ ndu ọphu bụ o-kfuru-iche-eme-iche phe. L'ẹke ono; bẹ madzụ a-nọdu raa ẹjo ẹkwa; taa iki reze.”

Mátiyu 25

Ẹtu k'ụnwu-mgbọko iri

¹“Ọo ya bụ lẹ teke Nchileke e-koshi lẹ ya bụ eze; bẹ ọo-dulephu l'ọ bụ iphe meru l'ako agbaragiji ụnwu-mgbọko iri, chịtaru urọku ẹphe jeshia onye jeru ọlu nwanyi ọphungu ndzuta.

²Ụmadzu ise l'ụnwu-mgbọko ono bụ ndu eswe; ụmadzu ise ọphu aburu ndu kwaru ẹnya.

³Ndu onanu, bụ ndu eswe ono gbeshiru chíta urọku ẹphe nkinyi iya; ẹphe te gudehe manụ ọdo.

⁴Obenu lẹ ndu onanu, kwaru ẹnya ono gbeshiru; woru manụ ye l'ekpemu gude k'iche; bya egudekwaphu urọku ẹphe.

⁵Onye ono, alụ nwanyi ọphungu ono anọlahaa anọno abyabya. A nọnyaa; mgbenya awata oro ụnwu-mgbọko ono jeye teke ẹphe kukotaru mgbenya.

⁶“Echi-abali ekelephu ẹbo; a rashia: ‘U-wii! Onye ono, jeru ọlu nwanyi ọphungu ono alade-o! Unu lufuta bya eje iya ndzuta-o!’

⁷To dụ iya bụ; ụnwu-mgbọko ono awu-lihu; dokwazitsua urọku ẹphe.

⁸Ndu onanu, bụ ndu eswe ono asụ ndu ọphu, kwaru ẹnya phụ: ‘Unu menuru nwa manụ nk'unu yeru ẹphe; l'ọku anyihuakwa l'urọku nk'ẹphe.’

⁹Obenu lẹ ndu onanu, kwaru ẹnya ono sụru ẹphe: ‘?Teke ẹ to dzuhekwanuru unu l'ẹphe eghe-e? Unu jekfubekwa ndu ere manụ urọku; je akpata nk'unu.’

¹⁰Ẹphe akwaa l'oje ọkpata manụ; onye ono, alụ nwanyi ọphungu ono abya ye lẹ ndu ọphu kwakoberu nụ ayiru jeshia ome ẹswa-nwanyi ono l'enyashi ono. Ẹphe awubalephu l'ulo; e woru ibo guchia.

¹¹“E meebe; ụnwu-mgbọko ọphu abya bya ekfulahaa: ‘Onye ishi-i! Onye ishi-i; guhaaru ẹphe ọzo!’

¹²Nwoke ono asụ ẹphe: ‘Kamenu; te ya karu unu: lẹ ya ta makwa ndu, unu bụ.’ ”

¹³Jisosu asụ: “Ọo ya bụ t'unu chekwaaphu nche; keshinu unu ta madu mbọku ọbu; unu ta ma teke ọbu.”

Ètu, ndu e yeru iphe l'èka

(Luk 19:11-27)

- 14“Lẹ teke Nchileke e-koshi lẹ ya bụ eze; bẹ ọo-dùlephu l'ọ bụ iphe meru l'akọ nwoke, gbeshiru oje iphe ọdo; kua ndu ejeru iya ozi; bya eworu iphe iya l'ọ ha ye ephe l'èka:
- 15onyenọnu l'ège nwa ike nk'iya beru. Onye lanụ b'ọ nuru ụkporo ẹkpa-ego ise; onye ọphu b'ọ nuru ụkporo ẹkpa-ego labụ; bya anụ onye k'eto ụkporo ẹkpa-ego lanụ. Yo bụru iya atugbu.
- 16Onye onanu, a nuru ụkporo ẹkpa-ego ise ono ewotawaphu okpoga nk'iya je agbalahaa ngho; rita uru ụkporo ẹkpa-ego ise ọdo tukobe iya.
- 17Ege ono kwaphu; bẹ onye onanu, a nuru ụkporo ẹkpa-ego labụ ono ritakwaruphu ụkporo ẹkpa-ego labụ ọdo tukobe l'okpoga nk'iya.
- 18Obenu l'onye onanu, a nuru ụkporo ẹkpa-ego lanụ ono jeru je egvua ali; woru okpoga nnajiufu iya ono libe.
- 19“Tọ dū iya bụ; a nọokwaru jeye; yo be ujiku lanụ; nnajiufu ndu ono alata t'ephe l'iya gbazia okpoga ono.
- 20Onye onanu, a nuru ụkporo ẹkpa-ego ise ono alufuta; chiru ụkporo ẹkpa-ego ise ọdo tukobe iya; sụ nnajiufu iya ono: ‘Nnajiufu; okpoga, i nuru iya dū ụkporo ẹkpa-ego ise; ọbu lẹ nta-a b'ọ gbawaru mgburumburu.’
- 21“Nnajiufu iya ono asụ iya: ‘I meru ọhuma. I bụ ọkpobe nwozi, koshiru l'i gbaru t'e gude ire ngu ẹka! Keshinu i koshiru l'i gbaru t'e gude ire ngu ẹka l'iphe, ẹ-ta hadu nshinu; bẹ ya e-me ngu onye ishi l'iphe ha nshinu. Bya t'ehu tuko tsoo nggu lẹ nnajiufu ngu ẹna!’
- 22“Onye onanu, a nuru ụkporo ẹkpa-ego labụ ono abya alufuta; sụ iya: ‘Nnajiufu; okpoga, i nuru iya dū ụkporo ẹkpa-ego labụ; ọbu lẹ nta-a b'ọ gbawaru mgburumburu.’
- 23“Nnajiufu iya ono asụ iya: ‘I meru iya ọhuma. I bụ ọkpobe nwozi, koshiru l'i gbaru t'e gude ire ngu ẹka! Keshinu i koshiru l'i gbaru t'e gude ire ngu ẹka l'iphe ẹ-ta hadu nshinu; bẹ ya e-me ngu onye ishi l'iphe, ha nshinu. Bya t'ehu tuko tsoo nggu lẹ nnajiufu ngu ẹna!’
- 24“Onye onanu, a nuru ụkporo ẹkpa-ego lanụ ono abya alufuta; bya asụ iya: ‘Nnajiufu; ya maru l'i kfube buri ejo madzụ: iikpataje iphe l'èke ẹ ti mebedu iphe; l'ejekwaphu okpoko nebyi iphe l'èke ẹ-ta bụdu nggu gharu iya iphe.
- 25Oo ya kparu iphe ya tsuhuru egvu je eworu okpoga ngu gvua ali libe iya. O kwa t'i nata iphe ngu.’
- 26“Nnajiufu iya ono asụ iya: ‘I phua nggube 'o-ga-lẹ-mkpa-wa, ejo ọkpoma egbu egbugbu-wa. O -buri l'i maru lẹ ya akpataje iphe l'èke ya te mebedu iphe; l'ejekwaphu okpoko nebyi iphe ẹ-ta bụdu iya; bẹ gharu iya nū;

27?nanu ege e meru ti wotakpoonu okpoga iya je eyeru iya l'ulo-okpoga; k'ophu bu: ege-a, ya laru owaa; ya eje ewotakpoonu okpoga iya yele o-muru-nwa, tso iya nu?

28“ ‘Ngwaa; unu nata onye mmanu ono okpoga ono; woru nu onye ophu nweru ukporo ekpa-ego iri phu.

29L'onye nweru nu; be aa-nufua odo t'o nweru nwegharu iya eka. Onye ophu e-te nwedu nu; be nwiya ophu o nweru enwenwe; be ee-gbe natafua ya nu.

30O -buru nwoke owaa, bu 'o-ga-le-mkpa-wa; unu pata iya tua l'ekpuru-ochi ogbodufu, bu eke madzu a-nodu raa ejo ekwa; taa ikireze.’

Ikpe Ikperazu

31“Teke Abubu-Ndiphe a-bya l'odu-biribiri nk'ia yele iphe bu unwu ojozi-imigwe l'ephe ha; be oo-dugaru l'aba-eze iya, egbu nwiniwii.

32Teke ono; be iphe bu mbakeshi e-dzu iya l'ifu. Yo bya afoo ephe afofo ege ono, onye eche aturu afoshije aturu le nebyi-eghu; dobe ephe iche iche ono.

33Ophu bu aturu; be oo-dobe l'uzo eka-utara iya; dobe nebyi-eghu l'uzo eka-ibyita.

34“Teke ono; be eze a-su ndu ophu no iya l'uzo eka-utara: ‘Unu bya; unube ndu Nna iya goru onu-oma nu. Unu bya bya enweru mgboko ophungu ophu Nchileke kwakobehawaruru unu b'o kederu mgboko;

35ke l'egu guru iya; unu anu iya nri; mini agua ya; unu echebe iya mini; ya aburu mbyamumbya; unu edubata iya nk'unu;

36ya eshi agba otu; unu ewebe iya iphe; iphe eshi eme iya; unu abya iya ajiji; ya eshi nodu l'ulo-mkpoto; unu abya iya agbaphe.’

37“Teke ono; be ndu ono, bu ndu doberu eka ndoo ono a-su iya: ‘Nnajiufu;?bunua teke ole; be ephe phuru ngu l'eke egu agu ngu; nu ngu nri obu; odudu buru teke mini agu ngu; ephe echebe ngu mini?’

38Mbu;?bunua teke ole; be ephe phuru ngu; nggu aburu mbyamumbya; ephe edubata ngu le nk'ephe; odudu buru eke i gba otu; ephe ewebe ngu iphe l'ukfu obu?

39?Bunua teke ole; be ephe phuru ngu; iphe eme ngu; m'o bu nggu anodu l'ulo-mkpoto; ephe abya ngu ajiji?’

40“Teke ono; be onye ono, dugaru l'aba-eze ono a-su ephe: ‘Kamenu; te ya karu unu: iphe bu teke unu mejekpowaru iya onye lanu, enya iya katsua alala l'unwunna iya-a; be buakwa yebedua; be unu meru iya!’

41“Teke ono; be oo-su ndu onanu, no iya l'uzo eka-ibyita ono: ‘Unu gbeshi iya l'ifu; unube ndu Nchileke turu onu. Unu je awuba l'oku ono, enwu gbururu jeye ono, bu iya bu eke Nchileke kwakoberu Obutuswe yele unwu-ojozi iya;

42ke l'egu guru iya; unu ta nu iya nri; mini agua ya; unu te chebe iya mini;

⁴³ya aburu mbyamumbya; unu te edubata iya nk'unu; ya eshi agba ọtu; unu te webe iya iphe; iphe eshi eme iya; ya anọdu l'ulo-mkpọro; unu ta bya iya ajiji.'

⁴⁴“Teke ono; be epe a-su: ‘Nnajiufu;?bu teke ole; be epe phujekpooru ngu eke egu agu ngu; odudu buru eke mini agu ngu; m'o bu eke i bu mbyamumbya; m'o bu eke i gba ọtu??Teke ole; be epe phujekpooru ngu l'eke iphe eme ngu; m'o bu eke i no l'ulo-mkpọro; epe ta bya eyeru ngu eka?’

⁴⁵“Teke ono; be ọo-su epe: ‘Iphe ya eme te ya karu unu bu: le keshinu unu e-te mebukpooru iya nu m'o bu onye lanu, enya iya katsua alala le ndu-wa; be unu e-te mekwaru iya eya.’

⁴⁶“Oo ya bu l'epe e-je l'eke epe a-nodu l'ipe-ehuka mkpulumkpuru gbururu jeye. Obenu le ndu ophu bu ndu, doberu eka ndoo e-je l'eke epe e-nweru ndzu mkpulumkpuru gbururu jeye.”

Mátiyu 26

Idzu ishi Jisosu

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹Ya ndono; Jisosu ekfugetsulephu okfu ono; bya asu ndu etsoje ọzo iya:

²“?O kwa l'unu marua l'o phoduwaru-a abali ebo; k'eto; yo rua mbu mboku, Aji Esweta adubeje? O bu teke ono; be aa-kpuru Abubu-Ndiphe nu t'a kpopyabe l'oshi-osweru.”

³To du iya bu; ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu bu ogurennya mkpukpu abya edzukobe l'ogbodufu eze onye ishi ndu achijeru Nchileke eja, eeku Káyafasu.

⁴Epe abya achia idzu ege epe e-shi gude Jisosu l'edomi; gbua.

⁵Epe asu: “L'e to bu kwa l'ime aji-wa; epe -mee ya ege ono; be utsu a-dakwa.”

Aakwabẹ Jisosu ugvu le Bétani

(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

⁶Jisosu nolephu le Bétani l'ulo Sáyimonu, ehu-labu mejeru.

⁷Eke ono b'o no gudekwadua nri l'eka; nwanyi lanu abyakfuta iya; paru nwa akpamu, ama ntumatu, manu senti jiru ejiji. Manu ono bu manu, vu oke aswa. Yo bya eworu manu senti ono wua Jisosu l'ishi.

⁸Ndu etsoje ọzo iya aphule iya phu; ehu eghulaha epe eghughu. Epe asu: “?Bu ngunu kparu iphe eemebyishi egiri manu owaa emebyishi?

⁹M'a gage erekwa iya reta iya oke okpoga; wokpoorunu nu ndu ukpa.”

¹⁰Obenu le Jisosu maleru-a iphe epe ekfu. Yo bya asu epe: “?O meru imagha; be unu ekfuchi nwanyi-a nchi; le nwanyi, unu elee enya l'o meru iya iphe du mma.

¹¹Ndu ụkpa; bẹ unu l'ẹphe anọ mkpụrumkpuru; ọbu lẹ yẹbedua; bẹ yẹle unu ta anọdu tekenteke.

¹²Iphe meru iphe ọ wuru iya manụ-a kwa t'ọ shi nta-a kwakọbeta iya; male mbọku, ee-li iya.

¹³Kamenu; tẹ ya karu unu: l'iphe bukpo ẹke, a raru ozi-oma-wa lẹ mgboko gbaa mgburumgburu; bẹ aa-kojekwa akọ iphe-a, nwanyi-a meru-wa gudeje nyata nwanyi-a.”

Júdasu achịta lẹ ya e-deru Jisọsu ye

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴Onye lanu l'ime ụmadzu iri l'ẹbo ono, etsoje ụzo iya ono, eeku Júdasu Isukáryotu ejekfushia ndu ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono;

¹⁵je aji ẹphe: “?Bụ ngunu; bẹ unu a-nu iya tẹ ya deru iya ye unu l'ẹka?” Ẹphe akfua ya ụkporo pongu lẹ pongu iri.

¹⁶Yo shi teke ono chọlaaa ụzo ẹge oo-shi deru Jisọsu ye ẹphe l'ẹka.

Nri-ẹnyashi Nnajiufu

(Mak 14:12-26; Luk 22:7-23; Jọn 13:21-30)

¹⁷Yo rua mbọku k'odungu l'oge Aji Buredi, ẹ te kodu ekoko; ndu etsoje ụzo iya abyakfuta iya; bya aji iya: “?Bụ awe b'ọ du ngu t'ẹphe je akwakọberu ngu; t'ị nọdu ria nri Aji Esweta ọbu?”

¹⁸Yọ sụ ẹphe: “Unu tugbua bahu lẹ Jerúsalemu. O nweru nwoke lanu, unu e-jekfu. Unu sụ iya: ‘Lẹ O-zi-iphe suru l'oge iya ruakwaru eruru; l'ọ kwa lẹ nke ngu gẹdegede; bẹ ya eme tẹ yẹle ndu etsoje ụzo iya nọdu gbaa Aji Esweta ọbu.’ ”

¹⁹Tọ du iya bu; ndu etsoje ụzo iya emee ya ẹge ono, Jisọsu kfuru ẹphe ono. Ẹphe anọdu l'ẹke ono; kwakọbelahaa kẹ Aji Esweta ono.

²⁰Yo be l'urenyashi; Jisọsu yẹle ụmadzu iri l'ẹbo ono, etsoje ụzo iya ono eje adọru l'eri nri ono.

²¹Ẹphe erinyalephu nri ono; Jisọsu asụ: “Kamenu; tẹ ya karu unu: l'ọ kwa onye lanu l'ime unu e-deru iya ye.”

²²Yo rua ẹphe l'ẹhu; ẹphe ajilahaa ya l'ẹhu l'ẹhu; sụ: “Nnajiufu;?bụ yẹbedua??tọo yẹbedua?”

²³Jisọsu asụ ẹphe: “Ọ bu-a onye yẹle iya tsutaru buredi l'ochi lanu-a bu onye ọbu, e-deru iya ye ọbu.

²⁴Abubu-Ndiphe bulekwa ẹge e deru iya l'ẹkwo okfu Nchileke; bẹ ọola. Ọlobu; nshọbukwa onye ono, ee-shi l'ẹka iya deru Abubu-Ndiphe ye l'ẹka ndu achọ ishi iya ono! Ọ ga akakwaru onye ono mma l'ẹ ta mụdua ya amumu lẹ phuu.”

²⁵Ya ndono; ophu bu Júdasu, bu onye deru iya ye obu asu: “Rábayi;?bu yèbedua?” Jisosu asu iya: “O kwa nggu b'o shi l'onu.”

²⁶Ephe egudekwadua nri ono l'eri; Jisosu ewota buredi; kele Nchileke ekele; washia ya; woru iya nu ndu ono, etsoje uzo iya ono; su ephe: “Unu nata; taa; owaa bu ugwehu iya.”

²⁷Yo wotakwaphu okoro, mee no; kelebebe Nchileke ekele; woru iya nu ephe; su:

²⁸“Unu ngua ya l'unu ha; owaa bu mee yebe Jisosu; mbu mee, e gude okfu ehu igweligwe madzu lokaa; k'ophu Nchileke a-guru ephe nvu l'iphe du eji, ephe meshiru. Nchileke gude mee ya ono eme t'ogba-ndzu, shi iya l'eka vuru ire.

²⁹Tẹ ya karu unu: Ya ta anguhekwa mee, shi l'akpuru vayinu odo jeye mboku ono, unu l'iya a-ngu ke ophungu l'eke ono, Nna iya bu eze ono.”

³⁰Ephe agutsulephu egvu, ephe gude aja Nchileke ajaja; tugbua jeshia Ugvu Olivu.

Jisosu ekfu le Pyita a-gbado iya

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

³¹Jisosu asu ephe: “Unu l'unu ha a-paru iya haa gbakashihu l'enyashi-wa l'okfu ehu iya; bu iya bu ege e deru iya l'ekwo okfu Nchileke; su: ‘Le Nchileke suru le ya e-chigbu onye eche aturu; ikpo aturu ono agbakashihu.’

³²Obenu le teke e metsuaru te ya shi l'onwu teta nodu ndzu; be ya e-vuru unu uzo jeshia Galili.”

³³Pyita asu iya: “O -bukpooru le ndu ophu e-gude okfu ehu ngu paru ngu haa gbakashihu; yebedua ta ahakwa ngu.”

³⁴Jisosu asu iya: “Kamenu; te ya karu ngu: l'enyashi-wa; temanu oke-okwu araa b'i kfuakwaru ugbo eto l'e ti madu iya.”

³⁵Pyita asu iya: “M'o -ruhuru a su le nggu l'iya nwuhufutaje anwuhu; e to nwekwa le ya ekfua le ya ta madu ngu.” Ndu ophunanu, bu ndu etsoje uzo iya phu l'ephe ha etsotakwaphu ege ono, Pyita kfuru ono kfu.

Jisosu ekfu anu Nchileke le Getusémeni

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶E meebe; Jisosu ye ndu etsoje uzo iya ejeshia eke eekuje Getusémeni. Ephe erutsulephu eke ono; yo su ndu ono, etsoje uzo iya ono: “Unu dugaru l'eke-a te ya kpiribe nwanshi je ekfuru nu Nchileke.”

³⁷Yo duta Pyita; duta unwu Zébedi ephe ebo tugbua. Aphu eji iya obu; yo tsulahaa egvu.

³⁸Yo bya asu ephe: “Ha! Egbe iya owaa: meji akfulekwa iya phu nkfu; l'ese iya agbabuhu. Unu nodu l'eke-a t'unu l'iya chee nche.”

³⁹Yọ kpiribelephu nwanshi; tua onwiya; daa; kpube ifu l'ali; wata okfu anu Nchileke wo: “Nna mu; o -buru l'ii-meghenu iya-a; manuru ege ii-me pafu okoro iphe-ehuka-wa te ya ba angu iya. Olobu; t'e b'o bukwa iphe, no iya l'uche l'e-me; o kwa ophu bu uche nke ngu e-me.”

⁴⁰Yọ latashia azu byakfutashia ndu ono, etsoje uzo iya ono; rua; epe ekuwa mgbenya. Yọ su Pyita: “?Unu ta adukpoduanu ike t'unu l'iya muru enya; chefua nche ugbo lanu; mbukponu m'o bu awa lanu?”

⁴¹Unu chee nche; kfuru nu Nchileke; te Setanu ba adata unu. Obu madzu; be oonodujekpokwaa evushi evuvu ike. Obenu le madzu l'onwiya ta adujedu ike.”

⁴²Yọ lufu jeshia okfuru nu Nchileke ke ugbo ebo ya; su: “Nna mu; o -buru l'e to nwehedu ege ii-shi nafu iya okoro iphe-ehuka-wa; gbahalephu le ya ngufutaje iya b'o dukwaa mma; o kwa ophu bu uche-obu ngu e-me.”

⁴³Yọ bya bya aphukwaaphu epe odo; epe ekukwaphu mgbenya; kele mgbenya erotsua epe.

⁴⁴Jisosu apakwaruphu epe haa; tugbua odo; bya eje ekfuru nu Nchileke k'ugbo eto; kfukwaaphu iphe o kfuwaru.

⁴⁵Yọ lata azu byakfutashia ndu ono, etsoje uzo iya ono bya asu epe: “?Unu ekukwadu-a mgbenya; l'atuta ume? O ruakwaru! Abubu-Ndiphe; be aabyaakwa oderu ye ndu eme iphe du eji l'eka.

⁴⁶Unu gbeshi t'ephe je. Unu lekwa; l'onye e-deru iya ye; be tukwaru l'ukfu.”

Aakputa Jisusu

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴⁷Ya ndono; Jisusu egudekwadua ege ono l'ekfu; Judasu, bu onye lanu l'umadzu iri l'ebo ono abyawaphu ye igweligwe madzu ayiru. Epe apagbaaru mma; me mgboro. Ndu ziru epe bu ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu bu ogurennya ndu Ju.

⁴⁸Onye ono, deru iya ye ono, bu iya bu Judasu ekfuwaru epe iphe, ya e-me t'ephe gude maru onye ophu obu; su epe: “L'oo onye onanu, ya e-je amichata ishi-uga gude kele iya ekele ono; be bu iya nu; t'ephe kputa iya.”

⁴⁹Judasu ejetalephu phaaa byakfutashia Jisusu; bya asu iya: “O-zi-iphe;?edupho!” Yọ bya amichata iya ishi-uga.

⁵⁰Jisusu asu iya: “Onya mu; jeru je emee iphe, i byaru ememe!” Epe azugudewaphu Jisusu; kputa iya.

⁵¹Onye lanu le ndu epe le Jisusu yi amia mma iya swangu; gbua ya nwozi eze onye ishi ndu achijeru Nchileke eja; kwata iya nchi.

⁵²Jisusu asu iya: “Miru mma ngu yephu azu l'obo; l'iphe bu onye bu o-gbu-mma e-shi le mma laa.

53?Ị riru lẹ ya ta asụ-ghedu Nna iya t'ọ dzọo ya; mbụ yo ye ụnukurunu ụnwu ojozi-imigwe egwegwa nta-a?

54Olobu; ya -mekwanua ege ono;?nanụkwanu ege ee-shi t'o ree mbụ iphe, e deru l'ekwo okfu Nchileke: l'iphe-wa eme nū-a mefutaje?"

55Ya ndono; Jisọsu abya asụ ikpoto ndu ono, byaru iya akpụta ono: “?Unu chigbaa mma; mę mgboro abya iya egude;?ya bụ onye ana nfu. Mbọku-mbọku; bę yę l'unu anọduje l'eze-ulo Nchileke; ya ezi unu iphe; unu te gudebua ya.

56Obenu l'iphe ọwaa l'ọ ha mewaru; k'ophu iphe ndu nkfuchiru Nchileke deru l'ekwo okfu Nchileke e-mefutakota ege ephe kfuru iya.” Ndu etsoje ụzo iya l'ephe ha aparu iya haa; gbakashihu.

Jisọsu nọ l'ifu ndu ọgbo ikpe

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jọn 18:13-14, 19-24)

57Ndu ono, byaru ọtuta Jisọsu ono eduru iya jeshia ụlo Káyafasu, bụ eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja. Eke ono; bę ndu ezije ekemu; mę ndu bụ ọgurennya gbe dzukohawanu.

58Pyita eshi etso iya ote-ęnya ote-ęnya jeye l'ogbodufu eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono. Pyita abya abahu; je adugaru l'ẹke ndu nche dugaru; woru ęnya ye tẹ ya phuedukwa ishi iya.

59Ndu ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono; mę ndu ọgbo ikpe ono l'ephe ha acholaha iphe, ephe a-sụ lẹ Jisọsu meru; ege ee-shi t'e kpee ya nkfugbu.

60To nwe iphe ephe phuru, bụ iphe o meru; e gudekwaru l'ephe dụ l'igwe gbaa ya ẹjo ekebe. A nonyaa; ụmadzu labu alufuta;

61bya asụ: “?Tọ dụ iphe-a sụru lẹ ya a-dụ ike mebyia eze-ulo Nchileke; gude abali ẹto kpukwazi iya.”

62Eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono egbeshi bya asụ iya: “?To nwedu onu, iyeru ndu-wa l'ekebe-wa, ephe agbagbaa ngu ege-a.”

63Yọ nọdu nggujunguji; to nwe iphe, o kfuru iya. Eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono asụ iya: “Kfukwaa malẹ Nchileke ophu nọ ndzụ:?Bụ nggu bụ Kuráýisutu ọbu; mbụ Onye Ndzọta ono, Nchileke kweru ụkwa iya ono??Bụ nggu bụ Nwatibe Nchileke ọbu tọ?”

64Jisọsu asụ iya: “Ọ kwa nggu b'o shi onu. Obenu lẹ shita ntanu; bę unu a-phụ yębe Abubu-Ndiphe l'ẹke ya dugaru l'eka-utara onye bụ iya bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike, bụ Nchileke; phua ege ọo-nọ l'urukpu shi l'igwe abya.”

65Eze onye ishi ono eworu uwe kę yębe eze onye ishi zijaa; sụ ephe: “O kfurushia epha Nchileke-o!?Bụkpohunua egbe ekebe ngunu; bę ephe achokwadu ọdo? Nta-a; bę unu nwaru-a ẹke ookfurushi epha Nchileke.

⁶⁶?Ngunu; be unu chitaru?" Ephe atuko wua olu nanu; l'iphe gbaru iya nu bu t'o nwuhu.

⁶⁷Ndu awatawa iya phu oву onu-mini l'ifu; l'echi iya iphe. Ndu odo l'echi iya eka l'ishi-nchi;

⁶⁸sụ iya: "Nggube ophu suru l'i bu Kuráyisutu; konua onye chiru ngu iphe."

Pyita ago le ya ta madu Jisosu

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹Pyita anodukwadia l'ogbodufu l'eke ono; nwamgboko, yele madzu bu ebubu abya ejekfuta iya; bya asu iya: "M'i tsokwa le ndu ephe le nwoke Galili ono; mbu Jisosu shi ayije."

⁷⁰Pyita atua ego l'ifu edzudzu oha ono; su iya: "Le ya ta makwa iphe iikfu."

⁷¹Pyita atugbua jeshia uzo onu nggamgbo. Nwamgboko odo, yele madzu bukwaphu ebubu aphua ya l'eke ono; kfulahaaru ndu, vudo l'eke ono: "L'onye owaa shikwa etso Jisosu ophu Nazaretu."

⁷²Pyita atukwaa phu ego odo; ria angu: "Ya -makpokwaru nwoke owaa!"

⁷³A nonyaa nwanshi; ndu, vudotsua l'eke ono abya asu Pyita: "Ba tushi ego; l'i yichachaa ya phu; l'olu-okfu ngu gbawaru ngu ama."

⁷⁴Pyita awata oburu onwiya onu; ria angu; su: "Ya -makpokwaaru nwoke-wa, unu ekfu okfu iya-a te Nchileke nukwaa ya aphu." E ji ekfu-a; oke-okfu ewowaruphu ora raa.

⁷⁵Pyita anyatawaphu iphe, Jisosu kfuahawaru iya; le: "Temanu oke-okfu araa ora; be oo-kfu ugbo eto l'e to madu iya." Pyita egbeshi; lufushia etezi je anodu rashia ekwa ike.

Mátiyu 27

Jisosu no l'ifu Páyileti

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

¹Yo belephu l'onma-ewa utsu echile iya; ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja l'ephe ha; me ndu bu ogurennya ogbo ikpe achia idzu t'ephe gbua Jisosu.

²Ephe ekee Jisosu; duta iya jekfushia Páyileti, bu govano ephe.

Anwuhu Júdasu

(Ndu 1:18-19)

³Júdasu, bu iya bu onye ono, deru iya ye ono aphulephu l'e kperu Jisosu nkfugbu; talahaa onwiya uta. Yo chita ukporo pongu le pongu iri ono chiphushiaru ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu bu ogurennya ono azu;

⁴su ẹphe: “Lẹ ya mewaru ẹjo iphe; okfu lẹ ya deru onye ẹ-te nwedu ẹjo iphe, o meru ye t'ẹ gbua.” Ẹphe asu iya: “?Bụ onye akpa ngu ishi iya ono? Tọ bụdu t'i jewaru je amaru ege ii-me iya.”

⁵Júdasu achita okpoga ono ghaa l'ime eze-ulo Nchileke; mee swii; tugbua je eworu onwiya swi-gbua.

⁶Obenu lẹ ndu ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono chitaru okpoga ono; su: “Okpoga-wa bukwa aswa mee ishi madzu. Ẹ te eyekwa iya l'ẹke eeyeje okpoga eze-ulo Nchileke.”

⁷Tọ du iya bu; ẹphe achia idzu; wota okpoga ono je azua onye o-kpu-ite ali; woru ali ono mee ẹke ẹphe e-lije ndu mbyamumbya.

⁸Oo ya kparu iphe a guberu ali ono “Egu-mee” tsube mboku ono byeyekwaa nta-a.

⁹Oo ya bu l'o ree mbu iphe Jeremaya, bu onye nkfuchiru Nchileke kfuru wo: “L'ẹphe chitaru ukporo pongu lẹ pongu iri ono, bu iya bu aswa, ndu Izurelu haru kweta l'ẹphe a-kfu l'ishi iya ono;

¹⁰gude zua onye o-kpu-ite ali, bu iya bu ege Nnajiufu kfuru iya ẹya.”

Páyileti aji Jisosu aji

(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

¹¹Jisosu evudo l'ifu govano; govano aji iya: “?Bụ nggu bu eze ndu Ju?” Jisosu asu iya: “O kwa nggu b'o shi onu.”

¹²Ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; me ndu bu ogurennya asu l'o meru igweligwe iphe du eji. Jisosu te kfu okfu yeru ẹphe.

¹³Ya ndono; Páyileti asu iya: “?Ti ndu igweligwe iphe du eji, ẹphe ekfu l'i meshiru?”

¹⁴Jisosu anọ-kirishia nggujungguji; to yeru iya m'oo onu lanu. Yo kwata ji govano enya.

Eekpe Jisosu nkfugbu

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39—19:16)

¹⁵Iphe bu Aji Esweta, sweru esweswe; be govano atufujeru ndu ono onye mkporo ophu ẹphe suru t'o tufuru ẹphe; t'o laa.

¹⁶Teke ono b'o nweru nwoke lanu, a maru amaru, eeku Barabas, a turu mkporo.

¹⁷Tọ du iya bu; ndu ono edzukobelephu l'ekalanu; Páyileti aji ẹphe: “?Bụ onye ole b'o du unu te ya haaru unu t'o laa??Bụ Barabas; to bu Jisosu ophu eeku Kurayisutu?”

¹⁸Ẹke o maru l'o bu enya-kfurukfuru; be kparu iphe ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja dufutaru iya Jisosu.

¹⁹Páyileti adugakwaduru-a l'ulo-ikpe ono; nyee ya eziwaphu nzi t'a bya asu iya: “T'o pakwaru nwoke ono, bu onye doberu ẹka ndoo ono paru haa; lẹ ya rokwaru nro l'enyashi jee iphe-okfu l'okfu ẹka iya.”

²⁰Ndu ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono; mẹ ndu bu ọgurenya ono akpatsua ikpoto ndu ono; sù t'ẹphe kebekpelephu l'ọ bu t'e gbua Jisọsu; hachiaru ẹphe Barábasu.

²¹Govano aji ẹphe ọdo; sù: “?Bu onye ole l'umadzu ẹbo-wa; bẹ ya a-haru unu t'ọ la?” Ẹphe arashia; sù: “Barábasu!”

²²Páyileti asù ẹphe: “?Búkwanu ngunu; bẹ ya e-me Jisọsu ọphu eeku Kuráyisutu?” Ẹphe atuko wukoo ọnu nanu l'ẹphe ha; sù: “T'a kpopyabe iya l'oshi-osweru!”

²³Páyileti aji ẹphe: “?Kẹ ngunu??Bu egbe ẹjo iphe ngunu b'o meru?” Ẹphe akakpoo ya ru ọrashi ike; sù: “T'a kpopyabe iya l'oshi-osweru!”

²⁴Tọ du iya bu; Páyileti anonyaa; bya amaru l'ẹ to nwedu iphe ya ekfuta iya; gbahaa nu l'utsu gbe ese adada; yo kuta mini; kwoo onwiya ẹka l'ifu mkporo-oha ono; sù: “L'ẹka iya ta dukwa l'ochi nwoke-wa. Unu maakwaruru ẹge unu e-me iya l'onwunu.”

²⁵Ndu ono atuko zua l'ẹphe ha; sù: “T'ochi iya tukoruru ẹphe l'ishi; mẹ l'ishi unwu ẹphe!”

²⁶Páyileti abya ahaaru ẹphe Barábasu t'ọ laa; bya asù t'e chia Jisọsu ẹchachi. E chiebe iya ẹchachi; yo duta iya nu t'e je akpopyabewa iya ru l'oshi-osweru.

Ndu soja aja Jisọsu ewena

(Mak 15:16-20; Jón 19:2-3)

²⁷Ndu soja govano ono eduru Jisọsu jeshia l'eze-ogbodufu govano. Yọ bya ekukobe ndu ogbo soja ono l'ẹphe ha.

²⁸Ẹphe eyefu Jisọsu uwe iya; bya achita kpowula-kpowula uwe uswe yee ya;

²⁹woru okpu-eze, ẹphe kparu l'ogvu kpube iya. Ẹphe abya eworu mgboro ẹẹ ya l'ẹka-utara; bya ebyishi iya ikpere l'ifu; aja iya ewena; asuje: “Ndzu ngu ndzu ogologo; Eze ndu Ju.”

³⁰Ẹphe avua ya ọnu-mini; wota mgboro ono chia ya l'ishi nchipyabe.

³¹Ẹphe ajaẹbetsua ya ewena; lafù iya kpowula-kpowula uwe ono teke ono; woru uwe nk'ia yee ya; bẹ ẹphe dufuderu iya t'ẹphe kpopyabe iya l'oshi-osweru.

Aakpopyabe Jisọsu l'oshi-osweru

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jón 19:17-27)

³²Ẹphe awufutadelephu; phua nwoke lanu, bu onye Sayirini, ẹpha iya bu Sáyimonu. Ẹphe eyebuta iya t'o vuta oshi-osweru Jisọsu.

³³Ẹphe abyarutalephu ẹke, eekuje Gólugóta, bu iya bu “Okpokoro Ishi”;

³⁴bya eworu mée, a gwakoberu ogvu, atso ile nu Jisọsu t'ọ ngua. Jisọsu abya ede iya ọnu; jika iya angungu.

³⁵Ẹphe akpopyabe iya l'oshi-osweru; bya eworu ẹnwa tua gude kee uwe iya.

- ³⁶Ephe adugaru anodu l'ẹke ono eche iya nche.
- ³⁷Iphe ono, ephe suru l'o meru ono b'e deru kfube l'oshi-osweru ono. Iphe e deru bu: "Owaa bu Jisosu; Eze ndu Ju."
- ³⁸Ephe kpopyabekwaruphu ndu iphura labu l'ẹke ono: onye lanu no Jisosu l'ẹka-utara; onye ophu anodu iya l'ẹka-ibyita.
- ³⁹Ndu, eswe l'ẹke ono ekfubyishi iya; l'azuru iya ukwe; l'atu l'ishi l'ishi;
- ⁴⁰ekfushi; su: "Nggube ophu suru l'ii-mebyishi eze-ulo Nchileke; gude abali eto kpukwazi iya; dzonua onwongu. O -buruphu nggu bu Nwatibe Nchileke; shinu l'oshi-osweru ono nyifuta."
- ⁴¹Ege ono b'o dukwaphu ndu ishi ndu achijeru Nchileke aja; ndu ezije ekemu; me ndu bu ogurenya: ephe atuko aja iya ewena; asuje:
- ⁴²"Nta-a b'o dzoru ndu odo; to du ike dzoo onwiya. O -buru l'o bu eze ndu Izurelu; t'o nyifutano l'oshi-osweru ono. Oo ya bu; ephe ekweta l'oo ya bu Kurayisutu obu.
- ⁴³Mgbe o suru l'o bu Nchileke; be ya ma. Ngwanu; te Nchileke obu dzonua ya nta-a; m'o -buru l'o du Nchileke mma ege o suru l'oo ya bu Nwatibe Nchileke."
- ⁴⁴Ndu iphura labu ono, a kpopyaberu ephe l'iya l'oshi-osweru ono ekfubyishikwa iya phu ege ono.

Anwuhu Jisosu

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

- ⁴⁵Enyanwu egvuleruphu l'echi-ishi; nchi aburu pyiritikingu; jihu. Ekemeke obule agbakota tsabalangu jeye l'oke-eswe urenyashi.
- ⁴⁶Yo be l'oke-eswe urenyashi ono; Jisosu echishia mkpu ike; su: "Elayi! Elayi! Lema sabakitani?" bu iya bu: "Nchileke iya! Nchileke iya! Ngunu meru iphe i paru iya haa nkinyi iya?"
- ⁴⁷Ndu haru vudotsua l'ẹke ono anua ya; su: "M'o gbe eku Elayija."
- ⁴⁸Onye lanu agbafuta; wota egwo-ncha tsee le mee, shihuru uka; woru iya tsebe le nwoshi, du ogologo; nu iya t'o ngua.
- ⁴⁹Ndu ophunanu asu: "Unu ngabe t'ephe maru: bu Elayija, bu onye nkfuchiru Nchileke a-bya adzo ya?"
- ⁵⁰Jisosu echishia mkpu ike odo; tubua ume.
- ⁵¹Ya ndono; ekwa, eegechitaje onu-uzo ime ulo obu, bu iya bu enya eze-ulo Nchileke; eshilephu l'uzo eli iya lalaphu tarara; lajahulephu ebo jeye l'uzo ali iya. Ali anmahu jijiji; oke mkpuma awashihutsua;
- ⁵²iphe bu ili eghekotaru onu; igweligwe ndu ke Nchileke, bu ndu, shi nwuhuhawa anwuhu eshi l'onwu tetatsua nodu ndzu.

⁵³Éphe eshi l'ime ili ono lufuta; le Jisosu shitsua l'onwu teta nodu ndzu ono; tugbua jeshia Jerúsalemu. A du l'igwe phu ephe.

⁵⁴Onye ishi soja; me ndu soja iya ono, ephe l'iya no l'eche Jisosu nche ono aphua eke ali anma jijiji; mewaru iphe meru nu; meji agbabuhu ephe; ephe asu: "Nwoke-wa bukwaphu Nwatibe Nchileke l'oswiya!"

⁵⁵O nweru igweligwe unwanyi, vudotsua ote-enya; l'ele t'ephe maru iphe eme nu. Unwanyi ono bu ndu, shi le Galili tsoru Jisosu; l'eyeru iya eka.

⁵⁶Meri ke Magudala yikwa l'unwanyi ono. Meri ophu muru Jemus; mua Josefu ayikwaru iya phu. Onye odo bu nne unwu Zebedi: ephe ebo.

Eeli Jisosu

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁵⁷Yo be l'uřennyashi; onye oke amadu, shi Arimatya abyatashia. Epha iya bu Josefu. O bu onye lanu le ndu etsoje uzo Jisosu.

⁵⁸Yo jekfushia Páyleti; je aruo ya t'o kwe te ya pata odzu Jisosu je elia. To du iya bu; Páyleti asu t'a pee ya eya.

⁵⁹Josefu apatsuta odzu ono; gude ekwa ocha, inyi e-ta nodu kwaa ya ege aakwaje odzu;

⁶⁰bya eje enyobe iya l'ili ke yebe Josefu, o turu k'ophungu l'ogba mkpuma. Yo swita eze mkpuma bechia onu iya; tugbua lashia.

⁶¹Meri ke Magudala; me Meri ophunanu nokwaphu l'eke ono; ephe adugaru anodu cheeru ili ono ifu.

Eeche ili ono nche

⁶²Yo be echile iya, bu iya bu mboku otu-ume; ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Farisii abya edzua l'ifu Páyleti;

⁶³su iya: "Nnajiufu; me ephe nyatakwaru l'o nweru teke nwoke ono, dzugburu onwiya l'ejo-ire ono suseru teke o no; le: 'A -noo abali ebo gaa le ke eto; be ya e-shi l'onwu teta nodu ndzu odo.'

⁶⁴Zinua t'e cheje ili ono ogbodo echeche jeye l'abali k'eto ono; e menyaa; ndu etsoje uzo iya egbeshi je ezihaa odzu iya; kfulahakwaa l'o shi-wa l'onwu teta nodu ndzu. T'ejo-ire ke ikperazu ba kanu k'ivuzo."

⁶⁵Páyleti asu ephe: "?O kwa l'unu nweru ndu soja, echeje nche? Unu tugbunua je atuchikpoo ya ege ike beru unu."

⁶⁶Ya ndono; ephe atugbua je eworu iphe kpu-chishikpoo onu ili ono ohuma; mee ya iphe-ohubama; woru ndu nche ye iya. A wata iya oche nche.

Mátiyu 28

Jisosu shi l'onwu eteta

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jón 20:1-10)

- ¹Mbọku ọtu-ume esweebelephu; l'oswi ngguge-ngguge ọtsu mbọku Sonde; Méri ké Mágudala; mé Méri ọphunanu atugbua jeshia l'ili ono.
- ²E ji ekfu-a; alí awatawaphu ọnma oke jijiji; ké l'o nweru ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiufu, shi l'imigwe phezita; bya eswifu eze mkpuma ono; metsua nọ-kirishia l'eli iya.
- ³Ugbugba iya achalephu l'ọ bụ ebemu-igwe; uwe iya achalephu l'ọ bụ eberugo.
- ⁴Ndu nche ono atshu egvu; nmahu kpakpakpa; dabutsuwarua l'ọ bụ ndu nwuhuru anwuhu.
- ⁵Ojozi-imigwe ono asu unwanyi ono: “Unubedua; unu ba tsushi egvu. Ya makwaru-a l'oo Jisosu ophu a kpopyaberu l'oshi-osweru; be unu achọ.
- ⁶E to nhekwa l'ẹke-a. O tetaakwaru ege ono, o kfuhawaru unu ono. Unu bya aphu eke o shi daburu.
- ⁷Unu tugbulekwaphu nta-a je ekfuru ndu etsoje ọzo iya l'o shiakwa l'onwu teta nọdu ndzu. O vuakwa unu ọzo eje Gálili. O bụ l'ẹke ono; be unu a-phu iya. O kwa iphe ya byaru unu ezizi ndono.”
- ⁸Ephe egude ọtsu-egvu; mé ẹhu-ọtso-ena vuta ọso; jeshiaru iya okoru ndu etsoje ọzo Jisosu.
- ⁹A bya ele enya; Jisosu abyakfutashia unwanyi ono; bya ekele ephe: “Unu etehu-o!” Ephe agbakfube iya; bya adaa l'alí; gudegbaa ya ẹka l'okpa ephe ẹbo; baaru iya eja.
- ¹⁰Jisosu asu ephe: “Unu ba atsukwa egvu. Unu tugbulekwaphu je ekfuru unwunna iya t'ephe jeekwaru Gálili; l'ọ kwa eke ono; be ephe a-phu iya.”

Iphe ndu nche ekfu

- ¹¹Unwanyi ono atugbua; nọdukwadua l'esu-ọzo; ndu soja ono, eche nche ono aharu jeshikebe l'ime obodo; je akọoru ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja iphemiphe obule ono, meru nu ono.
- ¹²Ndu ishi ono; mé ndu bụ ọgurennya edzukobelephu; chia idzu; woru okpoga, ha nshinu nu ndu soja ono nggalazu;
- ¹³su ephe: “Unu suje le ndu etsoje ọzo iya pyabataru teke unu eku mgbenya l'enyashi; bya ezita odzu iya.
- ¹⁴A -makwarama; o -rua govano le nchi; unu be yekwa onu; ephe e-kfurua nu iya; haaru unu enge t'e b'o nwe iphe e-me unu.”
- ¹⁵Ya ndono; ephe achita okpoga ono; mee ege e kfuru ephe. Yo buru iya bu l'ephe ekfua ege ono; ako ono edzuru ndu Ju; mbu byeyekwaa ntanu-a.

Jisosu ekoshi onwiya ndu etsoje iya nu

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jón 20:19-23; Ndu 1:6-8)

16Tọ dọ iya bụ; ndu ono, etsoje ọzo iya ono: ẹphe ọmadzu iri 'ẹ nanu; atugbua jeshia Gálili; l'ugvu ono, Jisọsu tughawaru ẹphe ọnu iya ono.

17Ẹphe aphulephu Jisọsu; bya abaarụ iya ẹja; e gudekwaru l'o nweru ndu obu haru agba ẹbo wo: ?a maru bụa ya?

18Jisọsu abyakfuta ẹphe; bya asụ ẹphe: “Lẹ Nchileke mewaru tẹ iphe bụ ike, nọ l'igwe; mẹ lẹ mgboko; nọdu iya l'ẹka.

19Ọo ya bụ; unu jee l'iphe bụ mbakeshi; je emee ẹphe t'ẹphe bụru ndu etso ọzo iya. Unu gude ẹpha kẹ Nna; mẹ kẹ Nwa; mẹ kẹ Ume-dụ-Nsọ mee ẹphe baputizimu.

20Unu ezia ẹphe t'ẹphe meje iphemiphe ọbule ono, ya kfuru unu ono. Unu makwaru amaru lẹ yẹbedua nọkwa-a swiru unu mbọku-mbọku; jeye teke mgboko a-gvụ.”

Maku

Maku 1

Ozi, Jõnu Baputizimu ezi

(Mát 3:1-12; Luk 3:1-18; Jõn 1:19-28)

- ¹Qwaa bu ishi ozi-õma ke Jisõsu Kuráýisutu, bu Nwatibe Nchileke.
- ²Ege o shi wata b'o deru l'ekwo mbu Azáya, bu onye nkfuchiru Nchileke; le Nchileke suru: “Qwaa bu onye ejeru iya ozi. Ya e-zi iya t'o vuru ngu uto jee; k'ophu õo-bõru ngu uto.
- ³O nweru onye l'echi mkpu l'echi-egu; su: ‘T'e meeru Nnajiufu uto iya. E doziaru iya oje iya t'o vudo ntumu!’ ”
- ⁴Ya ndono; Jõnu abya anõdu l'echi-egu; l'eme ndu madzu baputizimu; ezikwaphu ozi-õma. Yoo kfuru ephe; su: “Unu taa onwunu uta sefu eka l'iphe du eji, unu meshiru; ghaa umere lakfuta Nchileke; t'e mee unu baputizimu. Oo ya bu; ege Nchileke a-guru unu nvu l'iphe du eji õbu, unu meshiru õbu.”
- ⁵Ndu, nõkota l'alì Judíya; me ndu Jerúsalemu mgburumgburu azafutakota byakfutashia ya t'ephe nua iphe ookfu. Ephe akõshitsua iphe du eji, ephe meshiru; yo mee ephe baputizimu le Enyimu Jõdanu.
- ⁶Ya ndono; Jõnu bu uwe, e gude eji inya-ivu mee be ooyeje. Akpo-anu aburu iya akpo-buleti, oogudeje kebudo uwe iya l'ukfu. Nri iya aburu igube; me manu-engu.
- ⁷O kfuru ndu ono l'o nweru nwoke, abyanu, katabe iya nshinu; k'ophu bu le ya te gbe dzukpoduanu ke te ya furita efurita toshia ya eri akpokpa iya.
- ⁸Le yebedua, bu Jõnu bu mini be ya gude mee unu baputizimu. Obenu le nwoke ono bu Ume-du-Nso be oo-gude mee unu baputizimu.

Jõnu eme Jisõsu baputizimu

(Mát 3:13-17; Luk 3:21-22)

- ⁹E ta nõhedu ophu baru ishi; Jisõsu eshiwaphu Názaretu, nõ l'alì Gálili byakfutashia Jõnu; yo mee ya baputizimu le Enyimu Jõdanu.
- ¹⁰Jisõsu eshilephu le mini ono l'erufuta; phuwaphu igweli l'eke ookpuha; me Ume-du-Nso eke õ dulephu l'õ bu ndo; shi l'igweli ono phezita bya anõdu iya l'ehu.
- ¹¹A nua olu, shi l'imigwe ono; su: “Oo nggubedua bu Nwatibe iya, ya yeru obu; iimeje: ehú atso iya ena.”

Sétanu adata Jisõsu

(Mát 4:1-11; Luk 4:1-13)

- ¹²Ya ndono; Ume Nchileke emewaphu Jisõsu; yo bahushia l'echi-egu.
- ¹³Yõ nõo l'eke ono ukporo abalì ebo; Sétanu adatakota iya. Unwu anu egu jikwaruphu eke ono; unwu ojozi-imigwe abya eyeru iya eka.

Jisosu awata ozi iya lẹ Gálili

(Mát 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11)

14L'a tutsuaru Jónu mkpọro bẹ Jisosu bahuru l'alì Gálili; zilahaa ozi-oma, shi l'ẹka Nchileke;

15I'asuje: “Lẹ teke ono, Nchileke kweru ukwa iya ono ruakwaru. Nchileke abyaakwa okoshi l'ọo ya bụ eze. Unu taa onwunu ụta; sefu ẹka l'iphe dọ eji, unu meshiru; bya ekweta ozi-oma ono.”

Ndu mbụ, tsolahaaru Jisosu

(Mát 4:18-22; Luk 5:1)

16Yọ bụru teke o tsoru iku Eze Ẹnyimu Gálili ogologo; b'ọ phuru unwoke labụ, egbuje ẹma. Ndu ono bụ Sáyimonu; mę nwunne iya, bụ Ánduru. Yọ phua ẹphe ẹke ẹphe nọ; atụ ntofu.

17Jisosu asụ ẹphe: “Unu bya etsoru iya tẹ ya mee unu t'unu rukoje madzụ l'ọ bụ onye eruko ẹma.”

18Yo gudekwadua ẹge ono ekfu; ẹphe apawaruphu ntofu ẹphe ono haa; tsoru iya.

19Jisosu akpiribelevhu nwanshì bya aphua unwunne labụ ọdo l'ẹke ẹphe nọ l'ugbo ẹphe l'edokwazi ntofu ẹphe. Ndu onanu bụ Jémusu Zébedi; mę Jónu Zébedi.

20Aphuphu, ọophu ẹphe mbụ Jisosu; kua ẹphe; ẹphe aparu nna ẹphe ono; mbụ Zébedi mę ndu, o buru ozi haa l'ugbo ono; tsoru iya.

Nwoke, ọgvu bu l'ẹhu

(Luk 4:31-37)

21Ẹphe abya abahụ lẹ Kapániyomu. Yo be mbọku ọtu-ume; Jisosu abya abahụ l'ulo-ndzuko ndu Ju; je awata ozi iphe.

22Ndu ono akpọo-beru; kẹ l'ẹge o gude ezi ẹphe iphe dọ biribiri; kẹ l'ẹ too zidu iya l'ọ bụ ndu ọphunanu, ezije ekemu; oozì l'iya phụ l'ọ bụ onye ike nọ l'ẹka.

23L'ime ụlo-ndzuko ono b'ọ nweru nwoke, ọgvu bu l'ẹhu, nọ iya nụ.

24Nwoke ono arashia: “?Bụ ngunu b'ì chọ ẹphe l'ẹka; nggube Jisosu kẹ Názaretu.?Ì byawaru ẹphe emebyishi? Ya makwaru-a onye ì bụ. Ì bụ onye dọ nso, Nchileke ziru t'ọ bya.”

25Jisosu abaaru ọgvu ono mbà t'ọ nọdu nwandoo; shi nwoke ono l'ẹhu lufuta.

26Ọgvu ono arashia ọra ike; lọwaphu nwoke ono l'ọ bụ ụta; shi iya l'ẹhu lufutashia.

27Yọ dọ ẹphe biribiri; k'ọphu ẹphe wataru oji onwẹphe: “?Bụ ngunu dọ ẹge-a??Ọ bụ iphe ọphungu tọ? Ike b'ọ gude baaru ọgvu mba; ẹphe emee iphe o kfuru!”

28Ẹpha Jisosu edekotawaphu alì Gálili mgburumburu.

Jisosu agwọ ndu iphe eme

(Mát 8:14-17; Luk 4:38-41)

²⁹Alufuta, Jisosu phẹ alufuta l'ulo-ndzuko ono; ephe le Jemusuu; me Jonu ayiru tugbua; jeshia l'ulo Sáyimonu me Ánduru phẹ.

³⁰Nne nyee Sáyimonu be ehu enwu oku; yo zero azee. Ephe eje ekfuwaru iya phu Jisosu l'ephe ruru eke ono.

³¹Jisosu ejekfubeshia ya je egude iya l'eka kpulia ya eli; ehu-oku ono aparu iya haa. Nwanyi ono awatawaphu ephe okwaru ebyee.

³²L'enyanwu ribagetsuaru l'uřennyashi; e dutatsuaru Jisosu ndu, iphe emetsua; me ndu ophu ogvu bu l'ehu.

³³Ndu obodo ono abya adojia ifu ulo ono.

³⁴Jisosu emekota ndu ono, ome-l'ehu, dutsua iche iche eme ono; yo du ephe mma. Yo bya achifukwaphu ogvu l'ehu ndu ophu ogvu bu l'ehu. Too kweje t'o nweru ogwu ono ophu e-kfu okfu; ke l'ephe makotahawaru onye o bu.

Jisosu ekfu okfu Nchileke le Gálili

(Luk 4:42-44)

³⁵Yo be l'iphe-oha-enu echile iya; temanu be nchi bohuderu; Jisosu egbeshi l'ulo ono; jeshi eke, oo-nodu nwenkinyi iya; kfuru nu Nchileke.

³⁶Sáyimonu me ndu ophunanu alaa ya achokashi.

³⁷Ephe aphu l'iya phu; su iya l'onnyemonye tukokwa achu iya.

³⁸Jisosu asu ephe: “Unu t'ephe je le mkpukpu ndu ophu haru nodugbaa ephe ntse; te ya kfuaru ephe okfu Nchileke l'eke ono; l'oo iphe ya byaru ndono.”

³⁹Yo jekota ekemeke obule le Gálili; ekfu okfu Nchileke l'iphe bu ulo-ndzuko ndu Ju; l'achishikwaphu ogvu, butsua madzu l'ehu.

Jisosu agwo onye ehu-labu

(Mát 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰Yo be ujiku lanu; onye ehu-labu abyakfuta Jisosu bya ebyishi iya ikpere l'ifu; roo ya; su iya: “O -buru uche-obu ngu; be ii-menu iya-a te ya du mma.”

⁴¹Imiko nwoke ono egude iya; yo machiwaphu eka; byia ya; su iya: “O bu uche-obu iya. Ngwaa; ka mma.”

⁴²Teke onophu; ehu-labu ono agvuwaphu nwoke ono l'ehu; yo bya adu mma.

⁴³Jisosu anmashiaru iya okwa ike t'o tugbulekwaphu lashia l'ufu teke onophu;

⁴⁴wo iya: “Ba dukwa onye ii-kfuru iya. Tugbulekwaphu je eworu onwongu koshi onye achijeru Nchileke eja t'o lee ngu enya. Nggw egworu ngweja, onye e metaru l'iphe eme iya nu anuje; nu t'o chiaru ngu ege Mosisu ziru l'ekemu iya; k'ophu oha a-makota l'ehu duwa ngu mma.”

⁴⁵Nwoke ono egbe tughulee je kfukashia iphe ono, Jisosu meru iya ono. Yo mee; to nwehe mkpukpu, Jisosu abahukwadu; t'e ba ma. Yo buru iya meru; Jisosu te ekwejehe alufuta l'edzudzu oha le mkpukpu ono. Ndiphe eshijewaru ekemeke obule awakfuta iya.

Maku 2

Nwoke, iphe lonwuru ibe-ehu lanu

(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹To du iya bu; a nolephu nwa abali olemole; Jisosu alatashia azu le Kapaniyomu odo. Yo ngakota ekemeke obule l'o nowa l'ufu.

²A dukpo l'igwe bya eji; k'ophu bu l'e to nwehedu eke uzo nokwadu; mbukponu m'o bu l'onu-ibo. Jisosu l'ezi ephe ozi-oma ono.

³Umadzu eno aparu nwoke, iphe lonwuru ibe-ehu lanu pataru iya.

⁴Ndu ono, doru ege ono te kwe t'ephe phua uzo pakfube iya Jisosu. Ya ndono; ephe eje eworu uzo bufua l'eli ulo ono le gedegede ibyiya ophu Jisosu no. Ephe eworu iphe ono nwoke ono ze ono pyoo l'eke ono, ephe bufuru ono; shi iya pazita iya l'ime ulo ono.

⁵Jisosu aphua ege ephe kwetaberu le ya a-du ike mee te nwoke ono jee ije; yo su nwoke ono: "Nwa iya; a guwaru ngu nvu l'iphe du eji, i mekotaru l'o ha."

⁶Ndu ezije ekemu, haru nodu l'eke ono arilaha:

⁷"Bu ngunu be nwoke-wa ekfu ege-a? Ookfurushikwa Nchileke ekfurushi! Mbu;?bu onye a-du ike guaru madzu nvu l'iphe du eji, o meru; gbahaa Nchileke nwenkinyi iya?"

⁸Jisosu egude obu iya mawaruphu iphe, ephe ari; bya aji ephe: "?Ngunu meru iphe unu ari egbe oriri ono?"

⁹?Bu ole ka ntse:?bu t'a su nwoke-wa, iphe lonwuru ibe-ehu lanu-wa: 'A guwaru ngu nvu l'iphe du eji, i meshiru;' t'o t'a su-chia ya: 'Gbeshi; pata iphe azee ngu jelaha ije?'

¹⁰Ya e-koshi unu le yebe Abubu-Ndiphe b'e ziru te ya gujeru madzu nvu l'iphe du eji, o meshiru le mgboko-a." Yo bya su nwoke ono, iphe lonwuru ibe-ehu lanu ono:

¹¹"Ya suru ngu t'i gbeshi; pata iphe azee ngu lashia l'ufu!"

¹²Nwoke ono ezilihu; pata iphe azee ya ono; yo buru iya atugbu. Ephe atuko ele iya. Yo ji ephe enya; ephe ajalaha Nchileke ajaja asuje: "L'ephe ta phubukwaa onye meru egbe iphe ophu du ege owaa!"

Jisosu eku Livayi

(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³Jisọsu alashia azu l'onu eze ẹnymu Gálili; igweligwe madzụ awukfuta iya; yọ wata ẹphe ozi iphe.

¹⁴Yo jenyalephu l'esu-uzo; phua Lívayi Álufiyosu ẹke ọ dugaru l'ulo okpoga akirikọ. Jisọsu asụ iya: “Lívayi; tsoru iya.” Lívayi egbeshi; tsoru iya.

¹⁵A nonyaa teke ọdo; Jisọsu ejee ori nri l'ulo Lívayi. L'ẹke ono b'a dọ l'igwe; mbụ ndu akirikọ; mę ndu ọdo, bụ ndu ẹjo madzụ; ẹphe etsoru Jisọsu; mę ndu etsoje ụzo iya lę nri ono.

¹⁶Ndu ezije ekemu, bụ nwa ndu ọphu bụ ndu ọkpa Fárisii aphulephu lę Jisọsu yęle ndu ono, bụ ndu emeje iphe dọ ẹji; mę ndu akirikọ ono l'eriko nri; ẹphe ajia ndu etsoje ụzo Jisọsu; sụ: “?Bụ ngunu meru iphe Nnajiufu unu yęe ndu akirikọ; mę ndu ọdo, bụ ndu emeje iphe dọ ẹji erigba nri?”

¹⁷Jisọsu anụ ya; sụ ẹphe: “Ndu ẹhu dọ mma bę mkpa onye eme ọgvu ta dukwaru. Ọ kwa ndu ẹhu dọ ẹji bę mkpa onye eme ọgvu duru. Ya ta byakwa oku ndu doberu ẹka ndoo; ọ kwa ndu emeje iphe dọ ẹji bę ya byaru ekuku.”

Aji lę k'ọswi aswịswi

(Mát 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸Yo rua teke lanụ; ndu etsoje ụzo Jonu; mę ndu Fárisii anọdu l'aswị aswịswi; ekfu anụ Nchileke. Yo nweru ndu byakfutaru Jisọsu bya aji ya: “?Ngunu meru iphe ndu ọphu etsoje ụzo Jonu; mę ndu kę Fárisii aswije aswịswi; ekfu anụ Nchileke; ndu etsoje ụzo ngu ta aswị?”

¹⁹Jisọsu asụ ẹphe: “?O nweru ndu e kujeru l'ẹswa-nwanyi ọphungu; ẹphe egbe wata ọswi aswịswi; l'ẹke nwoke, kuru ẹphe nọkwaa? Ẹphe ta aswịdu aswịswi l'ẹke ẹphe lę nwoke ono, kuru ẹphe ono nọ.

²⁰Obenu lę mbọku ọbu, aa-nafu ẹphe onye ono, alu nwanyi, kuru ẹphe l'ẹswa-nwanyi ono nọphu abya. Mbọku ono bę ẹphe a-kabę swia aswịswi.

²¹“Ẹ to nwedu onye gudeje ẹkwa ọphungu je agbaa akahụ uwe. Ọ -tua ya ama; k'ọphungu ono alakata akahụ uwe ono; mee t'enu iya karu nshinu.

²²To nwe onye wotajeru akuru-akụ ọphungu, atụ vavava je ọgha l'akahụ okurutu otumu. Ọ -tua ya ama; męe ono agbajashia otumu ọbu; męe ọbu yę l'otumu ọbu alaa l'iyi. Ọ bụ akuru-akụ ọphungu bę eeyeje l'otumu ọphungu, karu akaka.”

Aji lę kę mbọku ọtu-ume

(Mát 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³Yo be ujiku lanụ, bụ mbọku ọtu-ume; Jisọsu phę l'eswe l'ęgu ẹke a kọru akpe. Ndu etsoje ụzo iya awata okwo akpe ono.

²⁴Ndu Fárisii asuwaphu Jisọsu: “Lenu! ?Bụ ngunu meru iphe ndu-wa kabę eme egbe iya ọwaa, ę tee mejedu mbọku ọtu-ume-wa?”

²⁵Jisọsu aji ẹphe: “?Unu ta guvubua l'ẹkwo okfu Nchileke iphe Dévidi yẹle ndu ẹphe l'iya yi mejeru; ẹke iphe atsụ ẹphe l'ẹhu; ẹgu l'agu ẹphe?”

²⁶Iphe ono meru teke nwoke, eeku Abáyata shi buru eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja. Dévidi abahushia l'ulo Nchileke je ewota buredi, duru Nchileke le nsọ; taa; mbụ buredi, onye ọdo e-ta hadu ke t'o wota taa; gbahaa ndu achijeru Nchileke ẹja. Dévidi taru iya; hakwaruphu nū ndu ẹphe l'iya yiko.”

²⁷Jisọsu asụ ẹphe: “Mbọku ọtu-ume kwa t'ọ kwọo madzụ be Nchileke medoru iya; e to bukwa madzụ b'o meru t'ọ kwọo mbọku ọtu-ume.

²⁸Oo ya bu le Abubu-Ndiphe bu Nnajiufu k'iphemiphe obule; mbụ je akpaa le mbọku ọtu-ume.”

Maku 3

Nwoke, iphe lonwuru ẹka lanu

(Mát 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹Ya ndono; Jisọsu alatashia azu l'ulo-ndzuko ndu Ju l'ẹke, o no; mbụ nwoke, iphe lonwuru ẹka lanu.

²Ephe anodu l'ege Jisọsu t'ephe maru: ọo-mekwaphu t'ehu du madzụ mma mbọku ọtu-ume; t'ephe su l'o meru ẹjo iphe.

³Jisọsu asụ nwoke ono, ẹka lanu nwuhuru anwuhu ono: “Lufuta l'ifu ẹke-a.”

⁴Jisọsu asụ ẹphe: “Te ya jia unu aji: ọ bu omebyi ekemu mbọku ọtu-ume t'e mee iphe-oma; to o t'e mee ẹjo iphe?? Bu ọdzo madzụ ndzu; t'ọ bu t'e gbua madzụ egbugbu mbọku ono?” Ephe te kfu okfu yeru iya.

⁵Jisọsu avoo ẹphe ẹnya mgburumburu. Yo rua ya l'ehu; okfu l'ephe bu 'anuma-anuma. Yo su nwoke ono, ẹka lanu nwuhuru anwuhu ono: “Ngwaa; machia ẹka ngu amachi.” Yo machia ya. Eka ono abya eteta; duwa iya phu mma.

⁶Ndu Farisii ono eshi l'ulo-ndzuko ono lufuta; jekfubeshia ndu okpa ke Herodu; ephe agbakobewaphu chia idzu ege ẹphe e-shi gbua Jisọsu.

A du l'igwe wu-tsoru Jisọsu

⁷Jisọsu me ndu etsoje ọzo iya atugbua jeshia l'eze ẹnyimu Galili; a du igwe shi le Galili tsoru iya; mewaru ndu ophu shi Judiya;

⁸me ndu Jerusalemu; ndu Idumia; ndu ophu shi azu ẹnyimu Jordanu azu iya ophu; me ndu obutobu ndu Taya me Sayidonu. Ndu ono wu-lihuru tsoru iya; okfu l'ephe nuru iphe Jisọsu eme.

⁹Ndu ono ha nshinu k'ophu Jisọsu suru ndu etsoje ọzo iya t'ephe je achoo ugbo kwaberu iya; k'ophu ikpoto ndu ono ta akpagbudu iya le mkpa.

¹⁰Iphe, meru ephe awu awukfuta iya aburu l'o mewaru igweligwe ndu iphe eme; ephe akorohu; k'ophu bu le ndu odo, iphe emetsua kpalahaaru mkpa ege ee-me t'ephe byikpoo ya nu aka.

¹¹Yoo buje teke ogvu phuleruphu Jisosu; yo dashia l'ali l'ifu iya; l'echi mkpu; ekfu "L'oo nggu bu Nwatibe Nchileke!"

¹²Jisosu abaaruu ogvu ono mbà t'e b'o kfujeshi onye ya bu l'edzudzu oha.

Ndu ishi-ozii iri ebo ono

(Mát 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³E meebe; Jisosu egbeshi jeshia l'eli ugvu; je anodu kua ndu ophu du iya mma; ephe abyakfutashia ya.

¹⁴Yo bya afota ephe umadzu iri l'ebo; gaa ndu ishi-ozii; su ephe: "Ya fotawaru unu t'unu l'ia nodu. Ya e-zi unu t'unu je ezia ozi-oma;

¹⁵zikwaphu unu t'unu gude ike chifuje ogvu."

¹⁶Umadzu iri l'ebo ono, o fotaru ono bu: Sáyimonu ophu Jisosu guru Pyita;

¹⁷me Jémusu Zébedi; me nwanne iya, bu Jonu Zébedi ophu Jisosu guru Unwu Egbe-Igwe.

¹⁸Ndu odo bu Anduru; Filipu; Batólomiyu; Mátiyu; Tómosu; me Jémusu, bu nwatibe Alufiyosu; me Tádiyosu; me Sáyimonu, bu onye yi l'ogbo, adzo te ali ndu Ju noduru ndu Ju;

¹⁹me Júdasu Isukáryotu ophu deru Jisosu ye.

Jisosu; me Biyélezebolu

(Mát 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)

²⁰Ya ndono; Jisosu alashia l'ufu; igweligwe madzu abya edzua odo l'eke ono; k'ophu Jisosu me ndu etsoje uzo iya be uzo ta dukpoduaru nu ke t'ephe ria nri.

²¹Ndibe Jisosu phe anua ya; jeshia t'ephe kpulata iya; okfu l'ephe haru ekfu l'ogvu yiwa iya eya.

²²Ndu ezije ekemu, shi Jerúsalemu abya bya ekfutsua l'o bu Biyélezebolu, bu iya bu ishi k'iphe bu ogvu b'o gude achifu ogvu.

²³Jisosu ekua ndu ono; ephe abyakfuta iya. Yo gude etu etu zilahaa ephe iphe; su ephe: "Nanu ege Sétanu e-shi chifu Sétanu?"

²⁴O -buru le ndu, bu l'ali-eze lanu woru onwephe kekahu ebo; selahaa okfu be ali-eze obu a-dakposhukwa.

²⁵O -bukwaruphu le ndu enya ulo lanu kekashiru onwephe; tso onwephe ogu; enya ulo obu e-chihukwa.

²⁶Oo ya bu l'ọ -buru ị Sétanu gude nseku kee onwiya iche iche; ẹ to nwekwa ẹge ọo-
nọ-be; nk'ia agvụ.

²⁷Odo bu l'ẹ to nwedu onye a-dụ-ghe ike baa l'ulo nwoke, agburu-ẹhu nọ; je egwota
iya iphe; l'ẹ b'o gudehaodu nwoke ono; kee ya ẹgbu; ẹmanu yo shide ishi lanu
gwowaru iphe l'ulo ono ẹge du iya mma.

²⁸Kamenu; ẹ ya karu unu: aa-gukotaru madzụ nvu l'iphe bu iphe du ẹji, onye obu
meshiru l'ọ ha; me ekfurushi, o kfurushikotaru Nchileke.

²⁹Obenu l'onye ophu kfuru kfurushia Ume-dụ-Nsọ b'ẹ ta abyakwa bya aguru nvu;
okfu l'o mewaru iphe du ẹji ke gbururu jeye.”

³⁰Jisosu kfuru ẹphe okfu-a; okfu l'ẹphe shi su l'ogvu bu iya l'ẹhu.

Nne Jisosu; me unwunne iya

(Mát 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹Nne Jisosu; me unwunne iya abya abata vudo l'ogbodufu; zia t'e kuaru iya ẹphe.

³²Teke ono b'a zaru igwe nọ-pher Jisosu mgburumgburu; ẹphe asu iya: “Nenu: nne
ngu; me unwunne ngu phe nokwa l'ogbodufu; achọ ngu.”

³³Jisosu aji ẹphe: “?Bu ndu ole bu nne iya; me unwunne iya obu?”

³⁴Yo lewaphu ndu ono, dugatsuaru l'ẹke ono ẹnya mgburumgburu; su ẹphe: “O bu
nne iya; me unwunne iya phe ndo-ọ nọ l'ẹka-a!

³⁵O bu iphe bu onye eme iphe, nọ Nchileke l'obu be bu nwunne iya ke nwoke; buru
nwunne iya ke nwanyi; buru nne iya.”

Maku 4

Ẹtu, eegude onye agha nebyi iphe anma

(Mát 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹Yo be teke ọdo; Jisosu awatakwa ozi iphe l'iku eze ẹnyimu. Madzụ azaa ntumatu
gbaphee ya mgburumgburu; k'ọphu ọ bahuru l'ugbo je adugaru; ndu ono adọ l'iku
eze ẹnyimu ono l'eli ali.

²Yo gude ẹtu ẹtu zilahaa ẹphe igweligwe iphe. Teke oozi ẹphe iphe ono b'ọ suru ẹphe:

³“Unu gebekwa nchi. L'o nweru nwoke lanu, jeru ọgha nebyi iphe.

⁴L'ọogha nebyi iphe ono b'o nweru ndu ophu daru ị mkpoworo ọzo; unwenu atutua
ya.

⁵Ndu ahara daa l'ali mkpuma; fushikebewaphu; ke l'anu-ali ta nodu iya.

⁶Anwu awatawaphu akpokpo; woru unwu iru nebyi iphe ono kponwushia; ke l'akwara
iya te jerudu ime ali.

⁷Ndu aharu daa l'alì ogvu; bya efushia. Yo vuta mbụ ogvu ono; woru nebyi iphe ono kpagbushia; tọ mihe amimi.

⁸Obenu lẹ ndu ophu daru l'alì-otsu; byaru bya efushia; vaa; mişhia. Ndu mitaru ukporo akpuru l'akpuru iri iri; ndu amiṭa ukporo ẹto ẹto; ndu amiṭa ukporo ise ukporo ise.”

⁹Jisọsu asụ ẹphe: “T'onye nweru ẹnu-nchi; nukwaa ya.”

Iphe kparu iphe Jisọsu egudeje ẹtu ezi iphe

(Mát 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰Yo rua teke Jisọsu nọ nkinyi iya; ndu etso iya nụ; mẹ ụmadzu iri l'ẹbo phụ abyakfutashia ya t'ọ kọoru ẹphe iphe ẹtu ẹtu ono bụtsua.

¹¹Jisọsu asụ ẹphe: “Ọ bụ unubedua bẹ eekoshi iphe ono, e shi domia edomi ono, bụ iya bụ k'ẹke Nchileke bụ eze. Obenu lẹ ndu ọdo bẹ aanmaru iphemiphe obule ono l'ẹtu ẹtu.

¹²Ọo ya bụ k'ophu ọo-buru iphe e dehawaru; sụ: ‘L'ẹphe e-le ẹnya nta; lee imo; tọ dụ iphe ẹphe aphụ. Ẹphe angaa nchi nta; ngaa imo; tọ dụ iphe ẹphe anụ. Ndege ẹ tọ dudu ege ono; mẹ ẹphe abyakfutakwaa Nchileke; m'ọ gharu ẹphe nvụ l'iphe dụ ẹji, ẹphe meshiru.’ ”

Iphe ẹtu onye agha nebyi iphe ono bụ

(Mát 13:18-23; Luk 8:11-15)

¹³Jisọsu abya aji ẹphe: “?Ẹtu ono, ya nmaru unu ono te dodu unu ẹnya tọo??Nanukpoo ege ee-me tẹ ẹtu dojee unu ẹnya?”

¹⁴Onye ono, agha nebyi iphe ono bụ okfu Nchileke bẹ ọgha.

¹⁵Ndu ono, nọ l'ẹswara ụzo l'ẹke aagha okfu Nchileke ono bụ ndu ophu anuje iya nụ. Anunu, ẹphe anukwadu iya-a; Sétanu abya anafu ẹphe okfu Nchileke ono, a gharu l'ime obu ẹphe ono.

¹⁶Ndu ophunanu dukwaphu l'ọ bụ nebyi iphe ophu a gharu l'alì mkpuma. Ẹphe anuge okfu ono; nata iya l'ẹhu-otso-ena.

¹⁷Obenu l'ẹ to nweddu akwara, ẹphe gbaberu l'ime onwẹphe. Ẹphe -kpolephu ukfu nwanshi; iphe-ẹhuka; m'ọ kwanu ome madzu kpakpawowo l'okfu iphe onye ono kweru -byalephu; yọ buru iphe ẹphe a-kpakota daa; paru ozi ono haa.

¹⁸Ndu ophu adu l'ọ bụ nebyi iphe ophu a gharu l'alì ogvu. Ẹphebedua abuje: ẹphe -nụtsua okfu Nchileke ono;

¹⁹oriri kẹ ndzụ; ege ee-shi nweru ẹku; mẹ iphe agugu ọdo abya akpalube; kpalahaa okfu ono ẹhu; tọo mihe amimi.

²⁰Obenu lẹ ndu onanu, bụ nebyi iphe, a gharu l'alì-otsu ono; bụ ndu ophu anutsujee okfu ono; ẹphe ewotawa iya phụ ye l'okpoma; yọ mĩa nebyi: ndu amiṭa ukporo l'iri; ndu amiṭa ukporo ẹto; ndu amiṭa ukporo ise.”

Ẹ te eyejedu ọku l'urọku; kpuchia ya iphe

(Luk 8:16-18)

²¹Jisọsu asu ẹphe: “?O nweru onye ewojeru ọku ye l'urọku gbe woru ite kpuchia ya; m'ọ bu woru iya ye le mkpuli oshi-azee??Tọ budunua l'eli agomu be aatukobeje iya?

²²L'iphe bu iphe, e shi domia edomi be ee-mekochakwaa mee t'a phu l'anya; ege ono kwaphu be iphe bu iphe eeme l'edomi be ee-mekochakwaa mee t'a maru.

²³T'onye nweru ẹnu-nchi; nukwaa ya!”

²⁴Jisọsu asukwaphu ẹphe: “Unu ngabekwa nchi l'iphe unu anu! O kwa iphe unu gude turu nu onye odo be Nchileke e-gudekwaphu turu nu unu; mbu; oo-gbekwanu nu unu ophu ka nu.

²⁵Onye nweru nu be Nchileke e-yekwafuaru odo. Onye ẹ-te nwedu nu be nwiya ophu o nwekpooru nu enwenwe be oo-gbe natafua ya nu.”

Ẹtu, eegude nebyi iphe evu evuvu anma

²⁶Yọ sukwaphu ẹphe: “L'ẹke Nchileke bu eze dulephu l'ọ bu nwoke, je aghaa nebyi iphe l'ali.

²⁷Enyashi mboku-mboku; yo kuru mgbenya tehu echile iya; nebyi iphe ono efushia; l'evu; to ma ege oomuje.

²⁸Ali l'onwiya emeje te nebyi iphe ono vua; mishia akpuru. Nongini-nongini iya evujeru ọzo lufuta bya akaa; yo bya afọo ishi; yee nebyi.

²⁹Teke nebyi iphe ono charu; nwoke ono ewota mma iya wata iya egbushi; okfu l'oruwaru teke a kpataje iphe e meberu emebe.”

Ẹtu, eegude akpuru oshi mosutadu anma

(Mat 13:31-32, 34; Luk 13:18-19)

³⁰Yo kfutsua ege ono; bya asu: “?Ngunu be ayi a-su l'ẹke Nchileke bu eze du l'ọ bu iya??Egbe ẹtu ngunu be ayi e-gudenua ya nmaa?

³¹O dulephu l'ọ bu akpuru mosutadu, bu iya kakota nwanshi l'iphe bu akpuru oshi, aaku akuku l'ali.

³²Obenu l'obuje teke e wotaru iya kua l'ogbodali; taa nodu ophu baru ishi; yo vua; buru eze oshi, katsukpo nshinu l'iphe bu oshi, aadzaje adzadza le mgbabu; ekali iya ajakashia; unwenu, ephe l'eli abya akpalahaa ya ekfuna.”

³³Yọ buru ẹtu, dugbaa ege ono be Jisọsu gude zia okfu Nchileke ege ọ-ka ẹphe odo ẹnya.

³⁴Ẹ too kfuduru ẹphe okfu; l'ẹ b'o gude ẹtu. Teke yele ndu etsoje ọzo iya nolephu; yo kofutatsuaru ẹphe iphe okfu iya ono bukota t'o doo ẹphe ẹnya.

Oke pherephere anuru iya okfu

(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵Tọ dọ iya bụ; yo be l'urenyashi ujiku lanu ono; Jisosu asu ndu etsoje uto iya t'ephe l'iya dafu azu eze enyimu ono azu iya ophu.

³⁶Ephe aparu oha ono haa; bakfube Jisosu l'ugbo eke o nohawa; ephe atugbua. Ugbo ndu odo l'etso ephe.

³⁷Oke pherephere awatawaphu ephephe; eyii-mini atulaha mini eye l'ugbo ono; jeye; yo phoduwaa nwanshi te mini ji iya.

³⁸Jisosu bu owaa, laruru l'azu ugbo ono; chebe ishi le pyilo; kulaha mgbenya. Ndu etsoje uto iya eje etewa iya phu; su iya: "O-zi-iphe! Tii kpakpoduaru ishi; me ugbo abyaakwa ephe ekpukpu."

³⁹Jisosu etehu bya abaaruru pherephere ono mba; su eze enyimu ono: "Chaa! Daa ashi!" Pherephere ono adawaphu ashi; eke ono l'o ha adakota nyongu.

⁴⁰Jisosu aji ephe: "?Ngunu meru iphe unu atsu egvu??Unu te kwetadua ke Nchileke to?"

⁴¹Ephe anmakota kpakpakpa; l'eke ephe atsu egvu; jilaha onwephe: "?Bu egbe nwoke ngunu du ege owaa, pherephere; me eze enyimu anuru okfu?"

Maku 5

Nwoke, ogvu bu l'ehu

(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹Jisosu yele ndu etsoje uto iya abya erua l'azu eze enyimu l'azu iya ke ndu Gerasa.

²Jisosu alufutalephu l'ugbo ono; yele nwoke obu, shilephu l'ikiri-kpoo ahadzu. Nwoke ono be ogvu bu l'ehu.

³Nwoke ono bu ebubu l'ikiri-kpoo. Ogvu ono be shihuru iya ike l'ehu; k'ophu e too kwejededu t'e ketsua ya eketsu; mbukponu m'o -ruhuru; o buru mkporo b'a turu iya.

⁴Tekenteke b'a tujehawa iya mkpakobe l'eka; me l'okpa; yo zubushia k'eka; chipyashia k'okpa. Agburu-ehu, no iya nu b'e to nwe du onye aduje ike lo-gude iya.

⁵Eswe me enyashi mboku-mboku be onoduje aghaphe l'ikiri-kpoo ono; me l'ugvu ugvu; l'echi mkpu; gude mkpuma agbuswashi onwiya ehu.

⁶Yo nodu ote-enya phua Jisosu; vuta oso gbakfushia ya bya adaa ya l'ifu;

⁷chia mkpu; su: "Jisosu, Nwatibe Nchileke ophu bu Okaribe-Kakota-Nu;?bu ngunu be nggu l'iya ji. Ya arokwa ngu aroro: Nchileke anukwa iya-a: ba nukwa iya aphu."

⁸Iphe meru iphe nwoke ono kuru iphe ono bu le Jisosu be suhawaru ogvu ono t'o shi iya l'ehu lufu.

⁹Jisosu aji iya epha iya. Yo su iya: "L'epha iya bu 'Unubuku'; okfu l'ephe ha l'igweligwe."

- ¹⁰Yọ ọlaha Jisọsu; sù: “Byiko; ẹka-l'ali; waa ikpere; t'ẹ b'ọ chifushi ẹphe l'ali ono.”
- ¹¹Ya ndono; yo nweru igweligwe ezi, nọ lẹ mgbazita ugvu ono; l'ata nri.
- ¹²Ogvu ono arolaha Jisọsu; t'ọ haa ya tẹ ya wuba ezi ono l'ehu.
- ¹³Jisọsu ekweta. Ogvu ono eshikota nwoke ono l'ehu wufuta bya awuba ezi ono l'ehu. Igweligwe ezi ono eshi lẹ mgbazita ugvu eze ẹnimu ono wu-lihu; fota oso gidigidi; je aphulahu l'eze ẹnimu ono; mini eworu iya rigbushia; mbu iphe ruru unu ezi ise.
- ¹⁴Ndu eche ezi ono agbakashihu je eworu iya kfukashia lẹ mkpukpu; me lẹ ndu onu-egu. Ya ndono; ndu ono, e kfuru iya ono awufuta t'ẹphe bya aphu iphe meru nu.
- ¹⁵Ẹphe abyakfutashia Jisọsu; bya aphua nwoke ono, unubuku ogvu shi buru l'ehu ono; ẹke o yeru uwe; dugaru adugaru; nwewaru nu egomunggo. Ẹphe atulaha egvu.
- ¹⁶Ndu ophu nọ teke iphe ono meru ewowaruphu iphe meru nwoke ono, ogvu shi buru l'ehu ono; me ezi ono kwaphu koru ndu onanu, byaru k'ophungu ono.
- ¹⁷Ẹphe arolaha Jisọsu t'o gbeshiru ẹphe l'ibiyi nk'ẹphe.
- ¹⁸Jisọsu abyatashia obahu l'ugbo; nwoke ono, ogvu shi buru l'ehu ono aro ya tẹ yele iya yiru.
- ¹⁹Jisọsu ajika; sù iya: “Lashia; lakfube ndibe unu; je ekfuaru ẹphe eze iphe Nnajiufu meru ngu; me ẹge o phu-beru ngu imiko.”
- ²⁰Nwoke ono ekwe tugbua; laa okfukashi eze iphe Jisọsu meru iya lẹ mkpukpu Mkpukpu-iri. Iphe ono, Jisọsu meru ono adukota ẹphe l'ẹphe ha biribiri.

Nwatibe Jáyirọsu; me nwanji, nsọ eme

(Mát 9:18-26; Luk 8:40-56)

- ²¹Jisọsu atugbua daa eze mini ono lashia azu l'azu iya ophu. Igweligwe madzu abya anophée ya mgburumburu. Yọ nodu l'iku mini ono.
- ²²Nwoke lanu, eeku Jáyirọsu, bu onye lanu lẹ ndu ishi ulo-ndzuko ẹphe abyakfuta Jisọsu; bya aburu iya pee l'iku okpa;
- ²³roshikpoo ya ike; sù iya: “Lẹ nwatibe iya ke nwanji anwuhuakwa.” Wo iya: “Byiko; t'o bya ebyia ya ẹka; k'ophu o-korohu; noduru iya ru ndzu.”
- ²⁴Yele Jisọsu ayiko tugbua. A du l'igwe zehu tsoru Jisọsu ẹka ẹbo-ẹbo; l'akpa iya mkpa.
- ²⁵Yo nweru nwanji unwurukpo lanu, nsọ-unwanji mewaru afa iri l'ẹbo mgburumburu.
- ²⁶Yo jewa iphe-ehuka l'eka igweligwe ndu eme ogvu. Iphemiphe obule, o nweru b'ọ tuko mephushibebewa; ophu 'o kadu mma; njo egbe akalee njo akaka atugbu.
- ²⁷Yọ nuhawa iphe Jisọsu emeje; tugbua shia Jisọsu uzo azu; pyobata l'ẹke ono, a zaru l'igwe ẹge ono; bya ebyia uwe Jisọsu ẹka;

- ²⁸ ƙe l'ọ sukwanuru onwiya: “Le ya -denyiwa ẹka l'uwe Jisọsu be ya a-ƙorohu-a.”
- ²⁹ Ebyibyi, oobyi ẹka l'uwe Jisọsu ono; yo mebuhuwa iya phụ mbụ nsọ-ụnwanyi ono. Yo ruwa iya phụ l'ẹhu le Jisọsu mewaru te ya ƙorohu l'iphe ono, eme iya nụ ono.
- ³⁰ Teke onowaphu; Jisọsu amawaruphu l'o nweru ike, shi iya l'ẹhu lufu. Yo ghachiwaphu; ji igweligwe ndu ono: “?Bụ onye byiru ẹka l'uwe iya?”
- ³¹ Ndu etsoje iya nụ asụ iya: “?I phuru-a ndu akpa ngu mkpa; nggu ajikwaduru onye byiru ngu ẹka l'uwe?”
- ³² Jisọsu abya achikaa ẹnya te ya maru: ?ya a-phụ onye meru iphe ono.
- ³³ Nwanyi ono atsulahaa egvu; ẹhu anmalahaa ya anmanma; ƙe l'ọ mawaru iphe o meru iya. Yo lufuta; bya adaa Jisọsu l'ifu; woru ire-lanụ dooru iya.
- ³⁴ Jisọsu asụ iya: “Nwa iya nwanyi; ekwekwe ngu mewaru t'ẹhu dū ngu mma. Laa l'ẹhu-agu; l'iphe eme ngu nū b'e mewaru t'ọ dū ngu mma.”
- ³⁵ Jisọsu egudekwadua ẹge ono ekfu; ndu shi ƙe Jáyirosu abyawaphu bya ezia Jáyirosu le nwatibe iya nwanyi obu nwuhwakwaru; ?o nwekwaduru k'ophu oo-jekwadu okfuchi O-zi-iphe nchi.
- ³⁶ Jisọsu ta ngakpoduaru nchi l'iphe ẹphe ekfu. Yo sụ onye ishi ụlo-ndzuko ono: “Ba tsushi egvu; ọ bụa t'i kweta.”
- ³⁷ Jisọsu atugbua; to nwe onye ọdo, o kweru t'o tso ru iya; gufuphu Pyita; Jémusu me nwunne iya, bụ Jonu.
- ³⁸ Ẹphe erua ƙe onye ishi ụlo-ndzuko ono; Jisọsu aphuwaphu ẹge ẹke ono swokoberu l'ekwa me mkpu.
- ³⁹ Yo bya abata; ji ẹphe: “?Ngunu kparu iphe unu swokoberu ẹge ọwaa l'ekwa? Me nwata ono ta nwuhukwa anwuhu; ọ kwa mgbenya be ooku!”
- ⁴⁰ Ẹphe eze iya ọchi. Yo chishikota ẹphe etezi l'ẹphe ha; bya eduta nna nwata ono; me nne iya; me ndu ono, ẹphe l'iya yi ono. Ẹphe abahushia l'ẹke nwata ono ze.
- ⁴¹ Yo bya esekputa nwata ono l'eka; sụ iya: “Talita kumi” bụ iya bụ: “Nwamgboko nshii; ya suru t'i gbeshi egbeshi!”
- ⁴² Yo gbeshiwaphu; jephelahaa. Nwamgboko nshii ono nowaru afa iri l'ẹbo k'ophu a muru iya. Iphe ono eji ndu, nọ l'ẹke ono ẹnya; ẹke ọ dū ẹphe biribiri!
- ⁴³ Jisọsu asụ ẹphe t'ẹ b'ọ dukwa onye ẹphe e-me t'ọ maru; sụ ẹphe t'a nū nwata ono iphe t'o ria.

Maku 6

Aajika Jisọsu le Názaretu

(Mát 13:53-58; Luk 4:16-30)

- ¹ Jisọsu egbeshi l'ẹke ono; yo buru iya ọla ndu-ẹphe. Ndu etsoje ụzo iya etsoru iya.

²Yo rua mboku ọtu-ume; yọ wata ozi iphe l'ulo-ndzuko ndu Ju. Ulo ono, oozi iphe ono be madzu ha igwe nodu. Yọ du ephe biribiri mbu iphe Jisosu ezi ephe. Ephe ajilaha: “?Bu awe be nwoke-wa mutatsuaru egbe iphe owaa??Bu onye ziru iya egbe mmamiphe owananu??Nanu ege o meru emeebe iphe-ophulenyia owaa, e ta phubua oyeru iya-a?”

³?Tọ budunua ya bu kapinta-wa, bu nwatibe Méri-wa; mbu nwunne Jémusu; Jósésu; Júdasu; me Sáyimonu??Unwunne iya unwanyi ndu ophu ta budunua l'eke-a be ayi l'ephe tuko buru?” Iphe ono akposhia ephe okweta iphe ookfu.

⁴Jisosu asu ephe: “Onye nkfuchiru Nchileke be aakwabejekwaru uguv l'ekemeke obule; gufukwaphu le mkpukpu, o nodu vufuta; me ndu ikfu iya; me ndu ulo iya.”

⁵O bu iphe ono meru iphe e to dudu iphe du biribiri, ha nshinu, Jisosu meru l'eke ono; gufu nwa ndu ophu ehu ta dudu mma, o byiberu eka; mee; ehu adu ephe mma.

⁶Yọ dua ya biribiri l'ephe ta chiduru ukfu kwee ya.

Jisosu ezifu ndu ishi-ozu; umadzu iri ebo

(Mát 10:5-15; Luk 9:1-6)

Ya ndono; yoo jephetsua le mkpukpu le mkpukpu l'eke ono; ezi okfu Nchileke.

⁷Jisosu ekukobe umadzu iri l'ebo ono; bya eworu ephe dzee ebo-ebo; zia ephe t'ephe je egude ike chifuje ogvu.

⁸Yo kfuaru iya ephe kfushiaru iya ephe ike: “T'e b'o nwekwa iphe ephe e-gude eje; gufu oshi-ogude-l'eka. T'ephe be egudekwa nri; ephe te egude eka; ephe te eye okpoga l'ekpa uwe ephe.

⁹T'ephe yekwaa akpokpa; ole t'ephe be eyekwa uwe odo; a gufu ophu ephe yeru l'ehu.”

¹⁰Yọ sukwapu: “Ufu, unu bahujewaru; a -nata unu; unu nodulekwaphu l'eke obu. Unu be ejekwa oburu l'eke odo jeye teke unu e-gbeshi l'ibiyia onanu.

¹¹Eke unu jeru; ephe -jika unu; m'o bu le ndu obu te kwedu ngaberu unu nchi; teke unu e-gbeshi; unu ajishia udzu-eja, no unu l'okpa l'eke ono; gude koshi l'eka unu ta duhedu iya.”

¹²Ya ndono; ephe atugbua je ekfukashiru iya ndiphe t'ephe taa onwephe uta; sefu eka l'iphe du eji, ephe meshiru; lakfuta Nchileke.

¹³Ephe achishitsua igweligwe ogvu l'ehu ndu ophu ogvu bu l'ehu; tetsua igweligwe ndu ophu iphe-ememe eme manu; ephe akorohukota.

Eebuta Jonu Baputizimu ishi

(Mát 14:1-12; Luk 9:7-9)

¹⁴Eze, bu Herodu anua iphe Jisosu eme l'eke o dengashikotaru ekemeke obule. Ndu aharu ekfu l'o kwa Jonu Baputizimu be tetaru nodu ndzu odo. L'oo ya meru iphe oduje ike emeshibebe iphemiphe obule ono.

- ¹⁵Ndu ophu asụ l'ọ bụ Eláyija; ndu asụwaru l'ọ bụ onye nkfuchiru Nchileke, yeru onye lanụ lẹ ndu kẹ ndiche.
- ¹⁶Hérodu anụ l'iya phụ; sụ: “M'ọ kwa Jonu-wa, ya zijeru; e je ebutaru iya ishi iya-a bẹ shiwa l'onwu teta bya anọdu ndzụ ọdo.”
- ¹⁷Iphe meru nụ bụ l'o nweru teke Hérodu zijeru; e gude Jonu; kee ya ẹgbu; ye iya l'ulo-mkpọro l'okfu ẹka Heródiyasu. Heródiyasu ono bụ nyee Fílipu. Fílipu abụkwanuru nwunne Hérodu. Hérodu egbeshi je akfuta nyee nwunne iya ono lụlahaa.
- ¹⁸Jonu eshi asuje Hérodu: “L'ẹ tọ dukwa mma t'ọ nata nyee nwunne iya lụlahaa.”
- ¹⁹Èhu eghulahaa Heródiyasu eghughu; yọ chọlahaa ẹge oo-shi gbua Jonu. Tọ ma ẹge oo-me iya;
- ²⁰kẹle Hérodu anọduje atụ Jonu egvu; okfu l'ọ maru lẹ Jonu bụ nwoke, doberu ẹka ndoo; dukwaruphu Nchileke iche. Ọ bụ iya meru iphe Hérodu woru iya dobe l'ẹke ẹ-tọ dudu iphe e-me iya nụ. Hérodu bẹ okfu, Jonu anọduje ekfuru iya agbachije ẹnya; l'awa iya obu. Obenu l'ọ gudejelee ẹhu-otso-ẹna ngaberu Jonu nchị.
- ²¹Yo rua ujiku lanụ; yọ dabaru Heródiyasu. Yọ buru mbọku, Hérodu meru eswe-iphe, oogudeje anyata teke a mụru iya. Yo je ekukoo ndu ishi, achị obodo ẹphe; mẹ ndu ishi soja; mẹ ndu oke amadụ Gálili t'ẹphe byaru iya l'eswe-iphe ono.
- ²²Nwatibe Heródiyasu kẹ nwanyi abya etee egvu l'ifu ẹphe. Èhu atsọo Hérodu; mẹ ndu ono, byaru iya l'eswe-iphe ono ẹna. Eze, bụ Hérodu asụ nwamgbọko ono: “T'o kfulephu iphe dụ iya mma, ya a-nụ iya; ya a-nụ iya iphe ọbu.”
- ²³Hérodu eworu angụ riaru nwamgbọko ono; sụ iya: “Iphe ị sụkpooru tẹ ya nụ ngu bẹ ya a-nụ ngu; m'o -ruhuru; ọ buru nkere-ẹbo alị-eze iya.”
- ²⁴Nwamgbọko ono atugbua jekfushia nne iya je aji iya: “?Bụ ngunu bẹ ya a-sụkpoo t'ọ nụ iya?” Nne iya ono asụ iya: “L'ọ bụ ishi Jonu Baputizimu.”
- ²⁵Nggube nwamgbọko avuta ọso; gbakfushia eze; je asụ iya: “L'iphe dụ iya mma bụ t'o gburu ishi Jonu Baputizimu ye l'efere; nụ iya nta-a nta-a.”
- ²⁶Èhu adaa eze kọo; l'ẹke o ruru iya l'ẹhu nshinu. Obekwanu lẹ keshinu o riwaru angu iya l'ifu edzudzu ọha ono, byaru iya eswe-iphe ono b'ẹ tọo gbanwehedu iphe o kfuru.
- ²⁷Hérodu eyefuwaphu onye soja lanụ lẹ ndu soja, eche iya nche t'ọ je ebuta Jonu ishi; paru bya. Onye soja ono atugbua je ebuta Jonu ishi l'ulo-mkpọro ono;
- ²⁸woru iya ye l'efere je apẹ nwamgbọko ono. Nggube nwamgbọko eworu iya je anụ nne iya.
- ²⁹Ndu etsoje ụzo Jonu anụ ya; je apata ogwo iya je elia.

Jisọsu anụ ụnu madzụ iri ẹbo l'ụkporo madzụ iri nri

(Mát 14:13-21; Luk 9:10-17; Jón 6:1-14)

- ³⁰Ndu ishi-ozì onò ejeebe bya awulatakota; bya edooru Jisòsu iphe ephe mekotaru l'ò ha; m̀e iphe ephe ziru.
- ³¹Madzù eji ̀eke onò: ndu l'abya; ndu l'eje; k'òphu bù l'ùzo ta adùkpoduaru nù Jisòsu; m̀e ndu etsoje ùzo iya; mbùkpo m'òo k̀e ria nri. Jisòsu asù ndu onò, etsoje ùzo iya onò t'ephe lufu je l'̀eke madzù ta nòdu; tuta ume nwanshì.
- ³²Ephe ekwe wota ùgbo tugbua jeshia l'̀eke ephe a-nòdu l'onwephe.
- ³³A dù l'igwe phua teke ephe atugbu; hùbewaphu ephe ama. Ndu onò eshitsuwaphu l̀e mkpùkpu l̀e mkpùkpu gudegbaa òkpa gbaru jeshia; vuru Jisòsu ph̀e ùzo rua.
- ³⁴Jisòsu eshi l'ùgbo onò lufuta bya aphua igweligwe ndu onò l'̀eke onò. Imiko ephe egude iya; l'̀eke ephe dùtsulephu l'ò bù igwe aturu, ̀e-te nwedu onye nche, a-gbaru ephe mkpu. Yò wata ephe ozi igweligwe iphe.
- ³⁵A nonyaa l'ùzo urenyashi; ndu etsoje ùzo iya abyakfuta iya bya asù iya: “?Ì marua l'̀eke-a te nwedu ndu, bu iya nù; nchi ejihuwaa.
- ³⁶Òphu t'ì sù ephe t'ephe bahugbaa l'ufu l'ufu m̀e l̀e mkpùkpu l̀e mkpùkpu ndu-a, bupheru mgburumgburu-wa je akpata nri, ephe e-ri.”
- ³⁷Jisòsu asù ephe: “Unubèdua; unu nunu ephe iphe t'ephe ria.” Ephe asù Jisòsu: “?Bù t'ephe je azuta buredi ùkporo pòngu bya anù ephe t'ephe taa tò?”
- ³⁸Jisòsu asù ephe: “?Bù ishi buredi ole b̀e unu nweru? Unu je amaru ̀ege ò ha.” Ephe amaèberu ̀ege ò ha; bya asù Jisòsu: “L'ò bù ishi buredi ise; m̀e ̀ema èbo.”
- ³⁹Jisòsu asù ephe t'ephe kekashia ndu onò l'itsutsu l'itsutsu; mee t'ephe nòdugbaa anòdu l'alì l'unwu iru ̀ewu onò.
- ⁴⁰Ndu onò abya anò l'itsutsu l'itsutsu l'ùkporo ise ise; m̀e ùkporo èbo l'iri iri.
- ⁴¹Jisòsu ewota ishi buredi ise onò; m̀e ̀ema labù onò; palia ̀enya imeli; kele Nchileke ekele k̀e nri onò; washia ya; woru nù ndu onò, etsoje ùzo iya onò t'ephe doberu iya ndu onò l'ifu. Yo wotakwaphu ̀ema onò ephe èbo kekashiaru ephe l'ephe ha.
- ⁴²Ephe atùko l'ephe ha tajishia ephe.
- ⁴³A bya atutukota ibiribe buredi; m̀e ̀ema onò, bù ndu òphu a taphodoru ataphodo; yo jilephu nkata-ivu iri l'èbo.
- ⁴⁴Unwoke, tso l̀e ndu taru buredi onò dù unu unwoke iri l'èbo l'ùkporo unwoke iri.

Jisòsu eje ije l'eli mini

(Mát 14:22-33; Jòn 6:15-21)

- ⁴⁵Jisòsu asuwaphu ndu etsoje ùzo iya t'ephe bahù l'ùgbo vuru iya ùzo jeshia Bètusáyida l'azù eze ̀enyimu onò azù iya òphunanu; t̀e yèbedua jeodu je ekfuru ndu onò t'ephe lashiwaru l'ufu.
- ⁴⁶Yò sùtsua ephe t'ephe lawaru; tugbua jeshia l'ugvu; okfuru nù Nchileke.

⁴⁷Yo be l'ime ɛnyashi; ụgbo ono anọduwanu l'echi eze ɛnyimu ono; Jisọsu anọdu nwenkinyi iya l'eli nggodo.

⁴⁸Yọ nọdu l'ẹke ono phua lẹ ndu etsoje ụzo iya bẹ ọkpo ụgbo ono atsu l'ẹhu; kele pherephere shikwanu ẹphe ishifu. Iphe-ọha-enu anọdulephu l'ifu; Jisọsu ejeru ije l'eli eze ɛnyimu ono tųgbua; l'eme t'o sweta ẹphe.

⁴⁹Ẹphe aphụ l'iya phụ ẹke ooje ije l'eli mini ono; tubesu l'ọo maa. Ẹphe echia mkpu;

⁵⁰ke l'ẹphe phukotaru iya l'ẹphe ha; ẹhu anmalahaa ẹphe anmanma; ẹke ẹphe atsu egvu. E ji ekfu-a; Jisọsu asu ẹphe: “T'obu shihu unu ike; l'ọ búa yẹbedua. Unu ba atsushi egvu.”

⁵¹Yọ bya abakfube ẹphe l'ụgbo ono; pherephere ono ebuhuwaphu; ẹphe eghechawaa ọnu nwandoo;

⁵²okfu l'iphe Jisọsu meru l'ọ washiru ẹphe buredi ono te dodu ẹphe ɛnya; ke l'egomunggo ẹphe te rudu l'iphe ono.

Jisọsu agwọ ndu iphe eme lẹ Gẹnẹsaretu

(Mát 14:34-36)

⁵³Tọ dụ iya bụ; Jisọsu phẹ esweebe mini ono; bya erua l'ọnu-mini Gẹnẹsaretu; woru ụgbo ono ńgụbe l'ẹke ono.

⁵⁴Ẹphe eshi l'ụgbo ono lufuta; ndu ẹke ono ahụbewaphu Jisọsu ama;

⁵⁵gbabatsua l'uswe iya ono mgburumgburu; patsuaru ndu iphe eme l'ugboshi byatashia iphe bụ ẹke ẹphe nukpooru lẹ Jisọsu nọ.

⁵⁶Ẹke o shikpooru mbụ Jisọsu: m'ọ bụ l'ime mkpukpu-o; m'ọ bụ l'obodo-o bẹ ẹphe dutatsuaru ndu nk'ẹphe iphe emetsua je ezia l'oma-aswa; l'arọ Jisọsu t'o kwe t'ẹphe byikpoonu ẹka m'o -ruhuru; ọ buru l'ọnunu uwe iya; t'ẹhu dụ ẹphe mma. E meebe; ẹge ẹphe ha; mbụ ndu byiru iya ẹka l'ẹhu bẹ korohukotaru nụ l'iphe, eme ẹphe.

Maku 7

Ome-l'alị ndiche ndu Ju

(Mát 15:1-9)

¹Ndu Fárisii; mę ndu ezije ekemu, haru shi Jerúsalemu abya adọkobe l'ẹke ono dọphee Jisọsu mgburumgburu.

²Ẹphe aphua l'ọ nweru ndu emebyi nsọ alị lẹ ndu etsoje ụzo Jisọsu. Ishi iya aburu l'ẹphe gude ẹka, e merushiru emerushi l'eri nri; mbụ okfu l'ẹphe ta kwọdu ẹka akwọkwo l'ẹge ome-l'alị ndu Ju sụru t'a kwọjee ya.

³Iphe kparu iya nụ aburu lẹ ndu Fárisii; mę iphe bụ ndu Ju l'ẹphe ha te erijedu nri; l'ẹphe ẹ ba kwọ ẹka akwọkwo ẹge ome-l'alị ndu Ju sụru t'aakwoje iya, bụ iya bụ nsọ, shi ẹphe lẹ ndiche.

⁴Ephe te eri iphe me ephe -shi aswa lata; e ba bu l'ephe gudeodu mini mefu nsọ. Ege ono be ephe edobekwaphu nsọ ali ọdo, shi ephe le ndiche; mbu nsọ ege e shi asa okoro; me ite; me iphe ọdo, e gude ope kpua; me l'oshi-anodu.

⁵Ndu Fárisii ono; me ndu ezije ekemu aji Jisosu: “?Bu ngunu meru iphe ndu etsoje ọzo ngu te etsodu nsọ ali ophu shiru ndiche l'eka; ephe egbe gudetsua eka, e merushiru emerushi eri nri?”

⁶Jisosu asu ephe: “Azaya kfugbuleruphu okfu teke o kfuchiru Nchileke tukobe iya unu l'ishi unube o-kfuru-iche-eme-iche phe ono; mbu l'eke ono, e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: ‘Le ndu-wa kwa ajaja eli onu; be ephe aja iya; obu ephe anoduru ote-nya.

⁷Ephe abaru iya eja nggogo; wota ekemu ke madzu l'ezi; t'e tuje iya ekemu Nchileke.’”

⁸Jisosu asu ephe: “Unu ewotaje ekemu ke Nchileke dochi; gbe wata odo nsọ ali ke madzu.”

⁹Jisosu asukwaphu ephe: “Mgbe o bu l'unu manukaru iphe meru iphe unu ajikaje ekemu Nchileke; k'ophu unu a-odu edo nsọ ali ophu unu ezi l'onwunu.

¹⁰Mosisu sukwaru: ‘Kwaberu nne le nna ngu ugvu;’ sukwaphu: ‘Onye ophu kfuru nna iya; m'o bu nne iya ejo okfu b'e gbuje egbugbu.’

¹¹Obenu l'unu ezi: ‘L'o -buru l'o nweru onye suru nne le nna iya l'iphe ya ge gude yeru ephe eka buakwa “kobanu”,’ bu iya bu iphe a nuru Nchileke;

¹²be unu gufuwaru onye obu t'e b'o yeru nne le nna iya eka.

¹³Unu eshi ege ono gude ome nsọ ali, unu ezi ndu ọdo; mewaru igweligwe iphe ọdo, dutsua ege ono, unu anoduje eme; mee okfu Nchileke; yo buru iphe mmakanu.”

Iphe emerushije madzu

(Mát 15:10-20)

¹⁴Jisosu ekukoo igweligwe ndu ono ọdo; bya asu ephe: “Unu ngaberu iya nchi l'unu ha; k'ophu iphe e-do unu nya.

¹⁵E to bukwa iphe madzu riru l'onu be emeruje onye obu. O chikwaa iphe shi madzu l'ime lufuta emeruje onye obu.

¹⁶T'onye nweru enu-nchi; nukwaa ya.”

¹⁷Yo halephu oha ono bahushia l'ulo; ndu etsoje ọzo iya aji iya iphe okfu ono, o kfuru ephe ono bu.

¹⁸Yo su ephe: “?Unu te nwekwaphu egomunggo to? Unu ta madu l'iphe bu iphe madzu riru l'onu te emerughedu onye obu;

¹⁹keshinu ọ́phu ẹ-tọ́ bụ́du l'obu b'ọ́ bahuru iya; gbahaa l'ẹ́pho; yo shi ẹ́ke ono; a nyífu iya lẹ́ nshì.” Yo shiwaphu ẹ́ge ono kfua l'iphe bụ́kpo nri b'ẹ́ te nwedu ọ́phu e meruru emeru l'ifu Nchileke.

²⁰Yọ́ sù: “L'ọ́ bụ́ iphe shi madzụ́ l'obu bẹ́ emeruje onye ọ́bu;

²¹kẹ́ l'ọ́ bụ́ l'ime obu madzụ́ bẹ́ ẹ́jo ọ́riri eshije lufuta, akpajẹ́ onye ọ́bu ome kẹ́ nwanyi mẹ́ ome kẹ́ nwoke; ozi iphura; ogbu ọ́chi;

²²ori ogori; ogvu ẹ́nya-kfúrukfuru; ẹ́jo ọ́kpoma; ụ́gho; ụ́ru-alì; ijimẹ́nya; okfubyishi madzụ́; oku onwonye ekuku; mẹ́ ome eswe.

²³Iphe ono l'ọ́ ha shikota madzụ́ l'obu; bụ́ru iya emerushije madzụ́.”

Ekweta Nwanyi, ẹ-ta bụdu onye Ju

(Mát 15:21-28)

²⁴Jisọ́su egbeshi jeshia ibyiya kẹ́ alì Táya. Yo rua ẹ́ke ono; je abahụ́ l'ulo lanụ́; l'eme t'ẹ́ b'ọ́ dụ́ onye a-ma lẹ́ ya nọ́ l'ẹ́ke ono; to nwehunu ẹ́ge oo-shi domia onwiya.

²⁵Ya ndono; yo nweru nwanyi lanụ́, ọ́gvu bu nwatibe iya kẹ́ nwanyi l'ẹ́hu. Nwanyi ono anụ́a ụ́du Jisọ́su; byatashia bya aburu pẹ́ l'iku ọ́kpa iya.

²⁶Nwanyi l'onwiya ta bụ́kwa onye Ju. Ọ́ bụ́ onye Gírísu; ọ́bu l'a mụ́ru iya lẹ́ Finíshiya, nọ́ lẹ́ Sáyira. Yọ́ rọ́o Jisọ́su t'ọ́ chífu nwatibe iya ọ́gvu ono l'ẹ́hu.

²⁷Jisọ́su asụ́ iya: “T'ọ́ ngabe t'a nufu-odu ụ́nwegirima nri. L'ẹ́ tọ́ dudu mma t'e wota nri, a gẹ́ga nụ́ ụ́nwegirima; nụ́ ụ́nwu nkụ́ta.”

²⁸Nwanyi ono asụ́ iya: “Nnajiufu; ya makwaru-a; ọ́bu; mẹ́ ụ́nwu nkụ́ta atụtujekwaa ẹ́viriva iya ọ́phu dashìru lẹ́ nri ẹ́girima.”

²⁹Jisọ́su asụ́ iya: “Keshinu i yeru ọ́nu ẹ́ge ono; lawaru; l'ọ́gvu ono hawaru nwatibe ngu.”

³⁰Nggube nwanyi atụ́gbua alala; rua ufu; ọ́gvu ono apawaru nwatibe iya ono haa. Yọ́ zẹ́waru nụ́ l'oshi-azẹ́e ya.

Jisọsu agwọ nwoke, ada nkịchi

³¹Ya ndono; Jisọ́su abya ahaa ibyiya kẹ́ Táya je je eshia Sayídónu; mẹ́ ibyiya kẹ́ Mkpukpu-iri ono; yọ́ bụ́ru iya oje Eze Ẹ́nyimu Gálili.

³²Ẹ́phe edutaru iya nwoke ọ́bu, ada nkịchi; to kfu okfu ọ́huma; rọ́o ya t'o byia ya ẹ́ka.

³³Jisọ́su edufuta iya iche nwenkinyi iya l'ẹ́ke ono, ndu ọ́phu nọ́ ono; bya achìru mkpùshi-ẹ́ka ye iya lẹ́ nchì ẹ́phe ẹ́bo; gbùta ọ́nu-mini bya edee ya l'ire.

³⁴Jisọ́su apalia ẹ́nya lee l'imigwe; tsụ́a ude bya asụ́ nwoke ono: “Ẹ́fata” bụ́ iya bụ́ “Guphohu!”

³⁵Nchì nwoke ono ẹ́phe ẹ́bo agụ́-phohuwa iya phụ́; ire iya atùshihu. Yọ́ wata okfu okfu gbororo.

¹³Jisọsu phẹ aparu ẹphe haa; bahushia l'ugbo; yọ buru ẹphe oje azu eze ẹnimu ono azu iya ophu.

Ọnma ọkwa ẹ k'ẹjo nzizi

(Mát 16:5-12)

¹⁴Ndu etsoje ọzo iya azahaa ogude nri; yọ buruphu ishi buredi lanu bẹ ẹphe gude ọdu l'ugbo ono.

¹⁵Jisọsu anmaaru ẹphe ọkwa: “T'ẹphe kwabekwa ẹnya; zejeeru iphe ekoje-buredi ke ndu Fárisii; me ke Hérodu.”

¹⁶Ẹphe awata okfuru ibe ẹphe: “M'ọ kwa l'ẹphe te gudedu buredi bẹ ookfu ẹge ono.”

¹⁷Jisọsu amawaruphu iphe ẹphe ekfu; su ẹphe: “?Bụ ngunu meru iphe unu atukashi l'unu te gudedu buredi??Oriri unu te rudua l'iphe mu ekfu bu ke iphe ekoje buredi to??Nanu ẹge o du bẹ iphe te edojedu unu ẹnya?”

¹⁸?Unu nweru ẹnya; unu ta phụ ọzo to?.?T'unu nweru nchi; unu ta nu iphe??To nwedu iphe unu anyatajekpoo?

¹⁹Lẹ ya washiru ishi buredi ise, a nuru unu madzu iri l'ẹbo l'ukporo iri phụ;?bunua nkata-ivu ole b'a tutujiru ophu ẹphe taphodoru?” Ẹphe asu iya l'ọ bu nkata-ivu iri l'ẹbo.

²⁰Yọ jikwaphu ẹphe: “Ishi buredi ẹsaa ono, a nukwaruphu unu madzu iri phụ;?bunua nkata-ivu ole bẹ unu tutujiru ibiribe iya?” Ẹphe asukwa iya phụ l'ọ bu nkata-ivu ẹsaa.

²¹Yọ ji ẹphe: “?To dodua unu ẹnya nta-a?”

Nwoke, atso ishi; aphụ ọzo

²²Ẹphe abya erua Betusáyida; yo nweru ndu dutaru Jisọsu nwoke, atsu ishi; roo Jisọsu t'o byia ya ẹka.

²³Jisọsu esekputa onye ishi ono l'ẹka; dufu iya ẹ mkpukpu ono; vutsua ya onu-mini l'ẹnya; bya ebyibe iya ẹka; ji iya: “?O nweru iphe i phuru?”

²⁴Nwoke ono elee ẹnya l'imeli; su iya ẹ ya phuru madzu. Obenu l'ẹphe dutsua ya l'ọ bu oshi, eje ije.

²⁵Jisọsu abya ewota ẹka byibe nwoke ono l'ẹnya odo; ẹnya amusaa ya. Yọ phulahaa iphemiphe obule dachangu.

²⁶Jisọsu asu iya t'ọ lalẹkwaphu; su iya t'ẹ b'ọ bahẹkwa l'ime Betusáyida.

Pyita ekfu onye Jisọsu bu

(Mát 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷Jisọsu me ndu etsoje ọzo iya atugbua jeshia mkpukpu, nogbaa ẹ Sizaríya Fílipayi. Ẹphe erua esu-ọzo; yọ ji ẹphe: “?Bụ onye bẹ ndiphe asuje ẹ ya bu?”

²⁸Ḑphe asu iya: “L'o nweru ndu suru l'i bu Jonu Baputizimu; nweru ndu asuje l'i bu Eláyija; nweru ndu asuje l'i bu onye lanu l'ime ndu nkfuchiru Nchileke.”

²⁹Yọ jì Ḑphe: “Unubedua;?unu sukwanuru le ya bu onye?” Pyita asu iya: “L'ọ bu nggu bu Kuráyisutu obu, bu iya bu Onye Ndzota ono, Nchileke kweru ukwa iya ono.”

³⁰Jisosu anmaaru Ḑphe okwa t'e b'ọ dukwa onye, Ḑphe e-kfuru iya.

Jisosu ekfu le ya e-je iphe-ehuka; nwuhu

(Mát 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹Ya ndono; Jisosu awata ozi ndu etsoje ọzo iya iphe; su Ḑphe “Le Abubu-Ndiphe jefutajekwa iphe-ehuka, du igweligwe. Ndu bu ogurenaya; me ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu ezije ekemu a-jika iya; woru iya gbua. A -noo abali ebo k'eto; ya eshi l'onwu teta; bya anodu ndzu odo.”

³²Yo kfu ya kfujaaru iya Ḑphe ekfuja. Pyita ekuchi iya ekuchi; baaru iya mba; su iya: “Tuswekwa; t'e b'ọ rikwaru onwiya ejo oriri.”

³³Jisosu aghachiwaphu; lee ndu etsoje ọzo iya enya; gbọ-chia Pyita nchi; su iya: “Gbeshi iya l'ehu nggube Sétanu ono! Uche-obu ngu bu uche-obu madzu; e to budu ke Nchileke.”

³⁴Jisosu abya ekukoo igweligwe madzu; me ndu ono, etsoje ọzo iya ono t'ephe byakfuta iya. Yọ su Ḑphe: “O -nweru onye o du t'ọ buru onye etsoje iya nu; t'onye ono wofu enya l'ehu ke onwiya. T'onye ono vuta oshi-osweru k'onwu iya vuru tsoru iya.

³⁵L'iphe bu onye eme te ya dzoo onwiya ndzu l'onwiya e-tufakwa ndzu iya; onye gudekwanu okfu ehu yebe Abubu-Ndiphe yele k'ozi-oma Nchileke tufaa ndzu iya le mgboko-a a-dzota ndzu iya.

³⁶Mbu;?bu ngunu bu uru, madzu ritaru m'o -nwekotaru iphemiphe obule, no le mgboko-a; tufakwanua ndzu iya?

³⁷?O nwekpooru iphe madzu e-gudekpoo gbata ndzu iya m'o -tufuwa iya?

³⁸Ke l'onye ya du iphere; iphere iphe ya ezi l'ogbo owaa, rigburu onwephe l'ogori; megbua onwephe l'ejo iphe-a -du iya; be iphere onye ono a-dukwapu yebe Abubu-Ndiphe teke ya e-gude ugvu ke Nna iya, egbu nwijnwii yele unwu ojozi-imigwe, du nsọ ayiru l'abya.”

Maku 9

¹Yọ su Ḑphe: “Kamenu; te ya karu unu: l'o nweru ndu haru vudo l'eke-a, e-ta byadu bya anwuhu anwuhu; gbahaa l'ephe phu-oduru ege Nchileke e-gude ike koshi l'oo ya bu eze.”

Jisosu egbu nwijnwii

(Mát 17:1-13; Luk 9:28-36)

²Abali ishingu eswelephu; Jisosu eduta Pyita; Jémusu; mę Jõnu; duru ęphe je enyihu eli ugvu õbu, ha l'eli je anõdu nwęnkinyi ęphe. A nõnyaa; Jisosu egbufu l'ifu ęphe; gbulahaa oswi kę nwıinwii;

³uwe iya achakõta pemu-pemu; l'egbu nwıinwii; k'õphu bu l'ę to nwedu iphe nõkpoo lę mgboko-a, ee-gude saa uwe t'õ chaa ęge ono.

⁴Ya ndono; Eláyija yęle Mõsisu ehee ęphe l'ifu; ekfu eyeru Jisosu.

⁵Pyita akfubirihu; sụ Jisosu: “Nnajiufu; õ dukwanu mma l'ęphe nõ l'ęke-a; t'ęphe tũnua mkpu ęto l'ęke-a: nanu nke ngu; nanu kę Mõsisu; nanu kę Eláyija.”

⁶Iphe o gude kfua iphe ono bu l'ę tõ makpõdua iphe oo-kfu; kę l'ęphe atsukwanu egvu atsushi iya ike ęphe ęto ono.

⁷Urukpu abya asakputa ęphe; olu eshi l'urukpu ono; sụ: “Owaa bu Nwata iya kę nwoke, ya yeru obu. Unu nujekwa iphe ookfu!”

⁸Teke ono; teke onophu; ęphe achikaa ęnya; chikaa ęnya; to nwehe onye ęphe phuru l'ęke ono; gufuphu Jisosu nwęnkinyi iya.

⁹Ęphe enyizitate l'ugvu ono; Jisosu ekfushiaru iya ęphe ike t'ę b'õ dukwa onye ęphe e-kfuru iphe ęphe phuru jeye teke yębe Abubu-Ndiphe e-shi l'õnwu teta nõdu ndzu.

¹⁰Iphe ono, o kfuru ono anõdukpelephu ęphe l'õbu; ęphe ajigbaa ibe ęphe iphe õ bu mbu k'oshi l'õnwu teta nõdu ndzu.

¹¹Ęphe aji Jisosu: “?Ngunu meru iphe ndu ezije ekemu asuje lę Eláyija bę e-vuoduru ụzo bya?”

¹²Yõ sụ ęphe: “O bu oswi-okfu lę Eláyija e-vuoduru ụzo bya bya edozia iphemiphe õbule t'õ dũ mma. Obenu;?bukwanu ngunu bę meru iphe ękwo okfu Nchileke sũru lę Abubu-Ndiphe e-je igweligwe iphe-ęhuka; e mee ya iphe-iphere?”

¹³Tę ya karu unu: Eláyija byahaakwaru; ęphe emewa iya ęge dũ ęphe mma; mbu ęge e dekwaruphu l'ękwo okfu Nchileke l'ęphe e-me iya.”

Jisosu agwõ nwata nwoke, õgvu bu l'ęhu

(Mát 17:14-21; Luk 9:37-43a)

¹⁴Jisosu phę abyakfuta ndu etsoje ụzo iya ndu õphunanu, ę-te tsodu ęphe je l'ugvu phu; bya aphua igweligwe ndu, dõru mgburumgburu l'ęke ono. Ęphe lę ndu ezije ekemu anõduwa l'atũ ntũtego.

¹⁵Aphuphu igwe õha ono aphũ Jisosu; yõ dũ ęphe biribiri. Ęphe egude õso gbakfu iya je ekele iya.

¹⁶Jisosu aji ndu etsoje ụzo iya iphe ęphe lę ndu ezije ekemu atũru ntũtego iya?

¹⁷Nwoke lanu lę ndu ono asu iya: “O-zi-iphe! Ya dutaru ngu nwatibe iya kę nwoke; okfu l'õgvu, guderu iya nu meru iya; too kfu okfu.

¹⁸Yọ buje; ọ kparutawa iya ẹge ono; yo gude iya ọa l'ali; yọ talahaa ikireze; ọphu akpushi iya l'onu; yọ kpọo keru. Iphe ono bẹ ya sọru ndu etsoje ọzo ngu t'ẹphe chifu ọgvu ono; ẹphe ta dudu ike chifu iya.”

¹⁹Jisọsu asu ẹphe: “Oo-wa! Unubẹ ọgbo nta-a, ẹ-te nwedu iphe unu ekwetaje-wa!?Bu teke ole bẹ yele unu a-nota-be jeye??Teke ole bẹ ya a-tataberu unu nshi jeye? Unu dutaru iya nwata ọbu.”

²⁰Ẹphe edutashiaru iya nwata ono. Ọgvu ono aphulephu Jisọsu; zuta nwata ono ọa l'ali; woru iya lochia. Ọphu l'akpushi iya l'onu.

²¹Jisọsu aji nna nwata ono teke iphe ono shi iya. Yọ su iya: “L'o shikwa iya ru le nwata.

²²L'ọ ọakwaru iya chee l'oku; me le mini ugbo olemole; k'ọphu ọ ga lawa l'iyi. Obenu; ọ -buru l'o nweru iphe ji-du ike mee; byiko; ọhuru iya ru imiko; yeru iya ẹka.”

²³Jisọsu asu iya: “?I sọru l'oo ọ -buru le ya a-du ike? Onye kweru ke Nchileke te nwekwa iphe a-kpo iya ẹka ememe.”

²⁴Nwoke ono arashiwaphu: “Ya kwewaru; yeru iya ru ẹka; te ya ba abuhe e-kwe-le-te-kwe.”

²⁵Jisọsu aphua l'igweligwe oha ono bẹ wuritaru nshinu; yọ baaru ọgvu ono mba; su iya: “Nggube ọgvu ọphu l'ada nkichi; tii kfu okfu; ya sọru t'i shi nwata ono l'ehu lufuta. Ba laphuhekwa iya azu odo.”

²⁶Ọgvu ono echia mkpu; ọwaphu nwata ono onwuu-onwuu l'ali; woru iya lochia; bya eshi iya lufuta. Nwata ono adabuwaru l'ọ bu odzu; k'ọphu bu le ndu ọphu sọru l'ọ nwuhuwaru ka l'igwe.

²⁷Jisọsu abya egude ẹka selita iya; yọ gbalihu.

²⁸Jisọsu abahulephu l'ulo; ndu etsoje ọzo iya ajilahaa ya l'edomi iphe meru iphe ẹphe ta dudu ike chifu ọgvu ono?

²⁹Jisọsu asu ẹphe: “L'ọ kwa okfu anu Nchileke nwenkinyi bẹ madzu e-gude chifughee egbe ọwaa.”

Jisọsu ekfu k'anwuhu iya ọdo

(Mát 17:22-23; Luk 9:43b-45)

³⁰Ẹphe egbeshi l'ẹke ono; shia Gálili. Jisọsu l'eme t'ẹ b'o nwe onye a-ma nu;

³¹okfu l'oozi ndu etsoje ọzo iya iphe. Yọ su ẹphe: “Le Abubu-Ndiphe bẹ aa-kputa kpuru iya ye ndiphe l'ẹka; ẹphe eworu iya gbua. Ẹphe -gbutsua ya; bẹ ya a-ọ abali ẹbo k'eto; ya eshi l'onwu teta bya anodu ndzu odo.”

³²Ẹphe anutsua ya; iphe o kfuru te edo ẹphe ọnya. Ẹphe atsukwanu egvu ẹge ẹphe e-me jia ya ọya.

Onye katsukpo nu

(Mát 18:1-5; Luk 9:46-48)

33 Ɛphe abya erua Kapániyomu bya abahu l'ulo; Jisosu aji Ɛphe: “?Bu ngunu be unu shi ekfu l'esu-uzo?”

34 Ɛphe adakota ashi; kele teke Ɛphe no l'uzo be Ɛphe shi atukashi k'onye katsukpo nu l'ege Ɛphe ha.

35 Yo bya anodu anodu; kua Ɛphe iri l'ebo ono; su Ɛphe: “O -nweru onye o du t'o buru onye ivuzo; t'onye ono buru onye ikperazu me onye a-nodu ejeru onyemonye obule ozi.”

36 Yo duta nwata nshii bya edobe Ɛphe l'ifu. Yo bya eheta nwata ono eheta; su Ɛphe:

37 “L'iphe bu onye gude k'epha iya nabata nwata nshii, ha ege-a; be kwa yebedua be onye obu nabataru. Onye nabatakwanuru yebedua ta bulekwa yebedua b'o nabataru. O nabatakwaruphu onye ono, ziru iya te ya bya ono.”

Onye Ɛ-ta noduru ayi l'ejo oshi; bu-a onye nk'ayi

(Luk 9:49-50)

38 Jonu asu iya: “O-zi-iphe! Ɛphe phukwaru nwoke lanu, gude epha ngu achishi ogvu. Ɛphe asu iya t'e b'o meshi; okfu l'e too tsodu Ɛphe.”

39 Jisosu asu: “Unu ba nashishi iya; ke l'e to nwedu onye gude epha iya eme iphe du biribiri, e-kfughekwarduru iya ejo okfu egwegwa ege ono.

40 Onye ta noduru ayi l'ejo oshi be bua onye nk'ayi.

41 Kamenu; te ya karu unu: l'iphe bu onye gude ke l'unu bu ndu ke Kurayisutu kee unu mini t'unu ngua b'e bufutajekwa nggo iya.”

Okwa k'ome iphe du eji

(Mát 18:6-9; Luk 17:1-2)

42 “Iphe, bu onye kpataru te onye lanu l'unwegirima-a, wowaru onwephe ye iya l'eka-a shiswee uzo ono; b'o ga akakwaru mma l'a pataru eze o-ji-l'eka mkpuma; nmaa ya l'olu; je enwuru chee l'eze enyimu.

43-44 O -buru eka ngu akpataje ngu ome iphe du eji; bufu iya. L'o kakwaru ngu mma l'i bu onye mburu-eka; bahu l'okpuberu ndzu; karia l'eka dzuru ngu oke; nggu alaa l'oku ali-maa, bu eke oku iya ta anyihudu anyihu.

45-46 O -buru okpa ngu akpataje ngu ome iphe du eji; bufu iya. L'o kakwaru ngu mma l'i bu onye ngvuru; bahu l'okpuberu ndzu; karia l'okpa dzuru ngu oke; e chee ngu l'oku ali-maa.

47 O -buru l'o bu enya ngu akpataje ngu ome iphe du eji; nggu aswofu iya; tufaa; l'o kakwaru mma l'i gude enya lanu bahu l'eke Nchileke bu eze; karia l'enya labu dzuru ngu oke; e chee ngu l'oku ali-maa.

⁴⁸Oku alì-maa ono bẹ ụnwu ikpìrì-ẹka iya ta anwuhujedu anwuhu; ọphu ọku, eke l'ẹke ono 'anyihujedu anyihu.

⁴⁹“Oku, ee-gude dàà ngu a-dụ l'ọ bụ ụnú b'e yeru lẹ ndzụ ngu gude iya kwakọbe ngu.

⁵⁰Ụnú bụ iphe dụ mma; ọbu l'ụnú -nonyaa; tso-buhu ụnú ụnú;?unu e-shi ishi agha mee ya t'ọ bụru ụnú; tsolahaa ụnú ụnú ọdo? “Unu mee ndzụ unu t'ọ bụru ụnú, a pyashiru; yọ tsua l'ẹke, unu nọ; unu l'ibe unu eburu l'ẹhu-agu.”

Maku 10

K'ochifu nwanyi

(Mát 19:1-12; Luk 16:18)

¹Jisosu aparu ẹke ono haa; jeshia alì Judíya; mę mkpukpu, nọ l'azụ Ẽnyimu Jódanu. A dukwaphu igwe wụ-kfuta iya ọdo. Yọ wata ẹphe ozi iphe ẹge oozijehawa iya.

²Ndu Fárisii abya iya adata; jì iya: “?Ọ dụ mma tẹ nwoke chifu nyee ya?”

³Yọ sụ ẹphe: “?Bụ ngunu bẹ Mosisu sụru t'unu meje?”

⁴Ẹphe asụ iya: “Lẹ Mosisu sụru tẹ nwoke, byajeru ọchifu nyee ya vujeoduru ụzo dee ẹkwo nụ nwanyi ọbu lẹ ya ta aluhedu; tẹmanu yọ chifude iya.”

⁵Jisosu asụ ẹphe: “L'iphe meru iphe Mosisu deru unu ekemu ono ẹge ono bukwa okfu l'okpoma nmanukaru unu egbudegbu.

⁶Obenu lẹ mbulembu teke Nchileke meru mgboko b'o meru nwoke; bya emee nwanyi.

⁷Ọo ya meru iphe nwoke a-ha nne iya; haa nna iya; yẹle nyee ya tugbabe.

⁸Ẹphe ẹbo ono abya aburu nnanu. Ẹphe ta aduhedu ẹbo. Ẹphe buwa onye lanu.

⁹Ọo ya bụ; iphe Nchileke gudewaa ẹka iya tugbabe nanu; t'ẹ b'o nwekwa madzụ nwigbaleke-oma, e-kekafu iya nụ.”

¹⁰Ẹphe abahulephu l'ulo; ndu etsoje ụzo iya ajia ya iphe okfu ono bụ.

¹¹Yọ sụ ẹphe: “Iphe bụ onye chifuru nyee ya; je alua nwanyi ọdo; bukwa ogori bẹ oori.

¹²Teke bụ l'ọ bụ nwanyi nonyaaru sụ lẹ ya ta aluhedu nji iya; gbeshi je alua nji ọdo; kwaphu ogori bẹ oori.”

Jisosu agoru unwegirima onu

(Mát 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³A haru dutalahaaru Jisosu unwegirima t'o byibegbaa ẹphe ẹka. Ndu etsoje ụzo iya abalahaaru ndu ono, edutaru iya unwegirima ono mba.

¹⁴Jisosu aphua ya; yo ghua ya eghughu; yọ sụ ẹphe: “Unu haa unwegirima t'ẹphe byakfuta iya! Unu ba anashishi ẹphe anashi. L'ọ kwa ndu dụ ẹge ono bẹ ẹke Nchileke bụ eze bụ nk'ẹphe.

¹⁵Kamenu; tẹ ya karu unu: l'iphe bụ onye ẹ-te gudedu obu, dị l'ọ bụ k'unwegirima kweta l'ọo Nchileke bụ eze iya; ta abahukwa l'ẹke Nchileke bụ eze."

¹⁶Jisosu ekutatsua unwegirima ono; byigbakota ẹphe ẹka; ọọru ẹphe ọnu.

Nwata okoro, nweru iphe

(Mát 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷Jisosu abyadelephu atugbu; nwoke lanu agbakfutashia ya bya ebyishiru iya ikpere l'ali; su iya: "O-zi-iphe; nwoke, duoberu mma!?Bu ngunu be ya e-me; k'ophu ya e-nweru ndzu gbururu jeye?"

¹⁸Jisosu asu iya: "O meru agha be iiku iya onye duoberu mma? E to nwekwa onye dugeru mma; gbahaa Nchileke nwenkinyi iya.

¹⁹I manaru-a iphe ekemu Nchileke kfuru: 'Be egbukwa madzu; be erikwa ogori; be ezikwa iphura; ba adzuka ejo-ire; be emegbutakwa madzu ibe ngu; kwaberu nne le nna ngu ugvu.' "

²⁰Nwoke ono asu iya: "O-zi-iphe; keshinu ya bu nwata ta dukwa iphe ono ophu ya dakajeru."

²¹Jisosu elee ya enya; bya eyewaru iya phu obu; su iya: "Iphe lanu be phodufuaru ngu l'ememe; bu iya bu: je je erekota iphe i nweru l'ọ ha; nggu achiru okpoga iya nu ndu ukpa. Teke ono; nggu enweru okpobe iphe l'imigwe. I -meebe ege ono; nggu abya etsoru iya."

²²Nwoke ono anulephu iphe ono, Jisosu kfuru ono; ehu adaa ya koo; aphu eji iya obu; yo tugbua; ke l'ọ nweshikwanuru iphe ike.

²³Jisosu abya elee ndu etsoje uzo iya enya mgburumgburu; su ẹphe: "Iphe o dukwanu l'ọo ehuka te ndu, nweru iphe bahu l'ẹke Nchileke bu eze!"

²⁴Iphe ono, o kfuru ono adu ndu etsoje uzo iya biribiri. Jisosu asukwaphu ẹphe ọdo: "Unwegirima iya; iphe o du l'ọo ehuka mbu ege madzu e-me bahu l'ẹke Nchileke bu eze.

²⁵L'ọ kakwa ntse t'inya pyoghata enya ngga; karia t'onye nweru iphe bahu l'ẹke Nchileke bu eze."

²⁶Qwaa akabakporu ndu etsoje uzo iya ọdu-biribiri; ẹphe asu iya: "Bu onye be aadzetakwadu; m'ọ -du ege ono?"

²⁷Jisosu elee ẹphe enya bya asu ẹphe: "L'ẹke madzu no b'ọ bukwa 'ama-ẹge-ee-me-ia. Obenu l'ẹ to dudu ege ono l'ẹke Nchileke no; kele Nchileke te nwedu iphe kporu iya ẹka ememe."

²⁸Pyita asu iya: "Lewaru; ẹphebedua hakotaruru iphemiphe obule bya etsoru ngu-a."

²⁹Jisosu asu iya: "Kamenu; tẹ ya karu unu: E to dukwa onye gude okfu ehu yebe Jisosu; me k'ozima ono haa ulo iya; m'ọ bu unwunne iya ndu k'unwoke; m'ọ bu

unwunne iya ndu k'unwanyị; m'ọ bụ nne iya; m'ọ bụ nna iya; m'ọ bụ ẹgirimaa iya; m'ọ bụ alị iya,

³⁰ ẹ ta akfuru ụgwọ iya nkfungo ugbo ụkporo ise l'ụwa ọwaa: l'ulo; mę l'unwunne iya ndu k'unwoke-o; mę l'unwunne iya ndu k'unwanyị; mę lę nne; mę lę nna; mę l'ẹgirimaa; mę l'alị. Ọ kwaphu ẹge ono bę mkpamehu; mę iphe-ẹhuka e-tso iya. Obenu lę mgboko ọphu abyanu bę oo-nweru ndzu gbururu jeye.

³¹ Igweligwe ndu ọphu vu ụzo nta-a e-mekochaa buru ndu ikperazu; ndu ọphu bụ ndu ikperazu aburu ndu ivuzo."

K'ugbo ẹto, Jisosu ekfu kę anwuhu iya

(Mát 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Ẹphe anodu l'esu-uzo, ẹphe shi eje Jerúsalemu; Jisosu akparu ndu etsoje ụzo iya ye l'azu; vutaru ẹphe ụzo. Yọ du ndu ono, etsoje ụzo iya ono biribiri. Ndu ọphu etso ẹphe atsulahaa egvu. Yo kuchi ụmadzu iri l'ẹbo ono ekuchi odo; wataru ẹphe okfuru iphe abya iya ememe.

³³ Yọ sụ ẹphe: "Unu lekwa l'ẹphe ejeekwa Jerúsalemu. Abubu-Ndiphe bę ee-dekwaru nu ndu ishi ndu achijeru Nchileke aja; mę ndu ezije ekemu. Ẹphe e-kpee iya nkfugbu; duru iya nu ndu ẹ-ta madu Nchileke.

³⁴ Aa-ja iya ewena; gbushi iya onu-mini; chia ya iphe; woru iya gbua. Ya a-noo abali ẹbo; k'eto; ya eshi l'onwu teta; bya anodu ndzu odo."

Iphe Jėjusuu; mę Jjonu arọ

(Mát 20:20-28)

³⁵ Jėjusuu; mę Jjonu, bụ unwu Zėbedi abyakfuta Jisosu bya asu iya: "O-zi-iphe! O nweru iphe o du ẹphe t'i meeru ẹphe."

³⁶ Jisosu aji ẹphe: "Bụ ngunu b'ọ du unu tẹ ya meeru unu obu?"

³⁷ Ẹphe asu iya: "T'o kwe nu t'ẹphe nonyabe iya: onye lanu l'eka-utara; onye ọphu l'eka-ibyita teke oo-buru eze l'ekoshi odu-biribiri iya."

³⁸ Jisosu asu ẹphe: "Unu ta makwa iphe unu aji aji iya.?Unu a-dua ike ngua l'okoro ono, ya angu ono; m'ọ kwanu t'e mee unu egbe baputizimu ọphu ee-me iya?"

³⁹ Ẹphe asu iya: "Iyee; l'ẹphe a-dua ike." Yọ sụ ẹphe: "Unu a-dukwa-a ike ngua iphe l'okoro, ya a-ngu; e mee unu egbe baputizimu e-me iya;

⁴⁰ obule; o -buru l'unu a-noo iya l'eka-utara; m'ọ bụ l'eka-ibyita ta bukwa iya b'ọ no l'eka. Ono kwa ndu, Nchileke kwakoberu iya b'ọ noru."

⁴¹ Ụmadzu iri ndu ọphunanu anulephu iphe Jėjusuu mę Jjonu jeru; yo ghulahaa ẹphe eghughu.

⁴² Jisosu ekukobewaphu ẹphe; sụ ẹphe: "Unu mawaru lę ndu a suru l'oo ẹphe bụ ishi anoduje akpapyashi ndu ẹphe achi akpapyashi; bya aburu onye no l'oke okwa anoduje eme tẹ ndu odo maru l'oo ya ka nshinu.

⁴³Obenu lẹ nk'unu ta bukwa ẹge ono b'ọ dụ. Onye ọ dụ t'ọ ha nshinu l'unu; t'onye ono yejeru ndu ophunanu ẹka.

⁴⁴Onye ọ dụ t'ọ buru onye ivuzọ l'unu; t'onye ono wozita onwiya alị buru nwozi l'ẹke ndu ophu nọ.

⁴⁵Lẹ Abubu-Ndiphe ta byakwa t'e yeru iya ẹka. Iphe ọ byaru gbe bukwaru t'o yeru ndu ọdo ẹka; gude onwiya chọaru Nchileke ẹja t'ọ buru iphe ya e-gude gbata ndzu igwe ọha.”

Batimíyọsu aphụ ụzo

(Mát 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶Ephe abya erua Jériko; Jisọsu mẹ ndu etsoje ụzo iya; mẹ igweligwe ndu etso ephe atugbude; onye ishì, aza Batimíyọsu anọduwa l'iku esu-ụzo l'arọ arọ. Batimíyọsu ono bụ nwatibe Timíyọsu.

⁴⁷Yọ nulephu l'ọ bụ Jisọsu kẹ Názaretu abya; chia mkpu; sụ: “Jisọsu! Nwatibe Dévidi; phọaru iya rụ imiko!”

⁴⁸Ephe abaaruru iya mba; sụ iya t'ọ daa ashì. Yọ ka l'iya-a ọrashi ike: “O-shi-l'eri Dévidi; phọaru iya rụ imiko!”

⁴⁹Jisọsu abya evudo; sụ t'e kua ya. Ephe eje ekua ya; sụ iya: “T'o nweru iya obu!” Wo iya t'o gbeshi; l'ookukwa iya oku.

⁵⁰Yọ chiru uwe iya ghaa; kfulihu byakfutashia Jisọsu.

⁵¹Jisọsu ajị iya: “?Bụ ngunu b'ọ dụ ngu tẹ ya meeru ngu?” Nwoke ono, atsụ ishì ono asụ iya: “Nnajiufu; menua ya tẹ ya phụa ụzo.”

⁵²Jisọsu asụ iya t'ọ la; l'ekwekwe iya mewaru t'ẹhu dụ iya mma. Teke onowaphu; nwoke ono awatawaphu ophu ụzo; tsoru Jisọsu tughua.

Maku 11

Jisọsu abahụ Jerúsalemu

(Mát 21:1-11; Luk 19:28-40; Jọn 12:12-19)

¹Ephe erudelephu Ugwu Olivu; mẹ mgboro Betuféji mẹ Bétani, nọwa Jerúsalemu ntse; yo zifu ndu etsoje ụzo iya ụmadzu ẹbo;

²sụ ephe: “Unu jee lẹ mkpukpu ono, nọ unu l'ụzo ifu ono. Unu -rulephu bẹ unu a-phụa nwa nkakfụ-igara, e liberu elibe, madzụ te tsubua ẹnyishi. Unu tọshia ya; kpụta bya.

³Amakwaru ama; o -nweru onye jiru unu: ‘?Nanụ ẹge ọ dụ?’ unu sụ iya: ‘Lẹ mkpa iya duru Nnajiufu; l'ọo-kpụlatakwa iya-a nta-a nta-a.’ ”

⁴Ephe atughua je aphụa nwa nkakfụ-igara obu l'ẹke e liberu iya l'ifu nggamgbo l'iku ụzo; laa ya atọta.

⁵Ndu vudo l'ẹke ono ajị ephe: “?Ngunu meru iphe unu atọta nkakfụ-igara ono?”

⁶Ḑphe eworu ẹge ono, Jisọsu ziru ẹphe ono kfu. Ndu ono aparu ẹphe haa; ẹphe akpụta iya tughua.

⁷Ḑphe akpụtaru iya Jisọsu; chiru uwe ẹphe wukobe nkakfụ-igara ono l'okpurukpazu; Jisọsu abya adugaru l'eli iya.

⁸Ndu achita uwe ẹphe toṣaa l'echi esu-uzo; ndu ophu atṣaa iru mkpẹkwo, ẹphe jitatsuaru l'egu l'ẹke ono.

⁹Ndu ophu nọ iya l'uzo ifu; mę ndu ophu tso iya l'azu l'atụ okokooko; asuje: “Ndewo-o! Ndewo-o! Onye Nchileke goru onu-oma nụ b'ọ bụ; mbụ onye ono, Nnajiufu ziru t'ọ bya ono!

¹⁰Tę Nchileke goru onu-oma nụ okwa-eze nna ẹphe oche, bụ Dévidi; mbụ okwa-eze ono, abya nụ ono! Ndewo-o! Ndewo-o! Okaribe-Kakota-Nụ, nọ l'imigwe!”

¹¹Jisọsu abya erua Jerúsalemu; bya abahụ l'eze-ulo Nchileke. Yọ bya elee ẹnya; gbua igo mgburumburu l'iphe nọkota l'ẹke ono. Yẹle ndu etsoje uzo iya ẹphe iri l'ẹbo atughua oje Bétani; kele nchi ejihuwa.

Jisọsu atụ oshi figu onu

(Mát 21:18-19)

¹²Yo be echile iya; ẹphe eshi Bétani l'ala azu; ẹgu agulaha Jisọsu.

¹³Yọ nọdu ote-ẹnya phua oshi figu l'ẹke o ruru iru; yọ tughua t'ọ je amaru: ọ -nweru akpuru, ọo-phụ iya. Yo rua; to nwe iphe ọ phuru iya; kpachikwaphu mkpẹkwo iya nwenkinyi iya; ke l'ẹ to gbadua teke figu amije.

¹⁴Yọ sụ oshi figu ono: “E to nwedu le madzụ awota akpuru ngu ria ọdo.” Ndu etsoje uzo iya anua iphe ono, o kfu ono.

Jisọsu achishi ndu ngho l'eze-ulo Nchileke

(Mát 21:12-17; Luk 19:45-48; Jón 2:13-22)

¹⁵Ḑphe erua Jerúsalemu; Jisọsu abya abahụ l'eze-ulo Nchileke; wata ochishi ndu azu aswa; mę ndu ere aswa l'eze-ulo ono. Yọ bya enwutsushikota okpokoro ndu agbanwe okpoga; mę ekwechi ndu ophu eretsua ndo.

¹⁶To kwe t'ọ nweru onye e-gude iphe shi l'eze-ulo ono sweta.

¹⁷Yo zilaha ẹphe iphe; sụ: “?Unu ta madu l'e deru l'ekwo le Nchileke sụru: ‘L'ulo iya be ee-kuje ulo, iphe bụ mbakeshi a-nọduje ekfu anụ iya.’ Obule nta-a be unu mewaru iya; yọ buru ulo, ndu iphura edomije onwephe.”

¹⁸Ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu ezije ekemu anua iphe o kfu; cholahaa ẹge ẹphe e-me gbua ya. Ole ẹphe atsukwanu iya egvu; okfu le ndu ono l'ẹphe ha be iphe oozi du biribiri.

¹⁹Yo be l'urennyashi; Jisọsu phe eshi l'obodo ono lufu.

Iphe, eegude oshi figu ono amuta

(Mát 21:20-22)

²⁰Yo be l'utsu echile iya; ephe eswede bya aphua oshi figu ono, o turu onu unyaphua ya ono. Yo nwukotawanu kpaajeye l'ogvu iya.

²¹Pyita anyatawaphu iphe ono, meru unyaphua ono; su Jisosu: “Nnajiufu!?Lenu: me oshi figu-wa, i turu onu-wa nwukotawarunu kpaajeye.”

²²Jisosu asu ephe: “Unu gude Nchileke vudoshia ike l'ekwekwe, unu kweru.

²³Kamenu; te ya karu unu: o -nwekpooru onye suru ugva-a: ‘Ngwaa! Fota onwongu je echee l'eze enyimu;’ obu ta agba iya ebo; yo kwetalephu l'iphe o kfuru e-me be oomelephu ege ono, o kfuru iya ono.

²⁴Oo ya bu l'iphemiphe obule, unu suru te Nchileke nu unu teke unu ekfu anu iya; bya ekweta l'o nuwaru iya unu; iphe ono be oo-nu unu.

²⁵Teke unu nodu ekfu anu Nchileke; o -nweru okfu, noru unu l'onye odo; unu guaru onye ono nvu; k'ophu Nna unu ophu bu l'imigwe a-guru unu nvu l'iphe du eji, unu meshiru.

²⁶O -buru l'unu ta guduru ndu odo nvu; nna unu ophu bu l'imigwe ta agukwaru unu nvu l'iphe du eji, unu meshiru.”

Aaji Jisosu ke ike, o gude eme iphe oome

(Mát 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷Ephe alatashia azu le Jerusalemu; Jisosu ejephelaha l'eze-ulo Nchileke. Ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu ezije ekemu; me ndu bu ogurennya abyakfutashia ya.

²⁸Ephe aji iya: “?Bu egbe ike ngunu b'i gude emeebe iphe owananu, iime-wa??Bu onye ziru ngu ti bya iya ememe?”

²⁹Jisosu asu ephe: “Le ya a-ji unu nwaji lanu; unu -saa ya eya; ya akaru unu egbe ike, ya gude emeebe iya:

³⁰?Bu onye ziru Jonu t'o bya ome baputizimu: bu Nchileke t'o bu madzu? Unu saa ya eya.”

³¹Ephe alaa ya edzukashi l'ime onwephe; woo: “Ephe -su l'o shi Nchileke l'eka be oosukwa ephe: ‘?Ngunu mekwanuru iphe ephe te kwetadu iphe o kfuru?’

³²Ephe -sukwanu l'o shi madzu l'eka; haa!” Yo buru egvu be ephe atsu ndu oha; ke le ndu oha kfukotawaru le Jonu bu ogbodo onye nkfuchiru Nchileke.

³³Ya ndono; ephe asu Jisosu: “L'ephe ta madu.” Jisosu asu ephe: “O kwaphu ege ono be ya te ekfuduru unu onye ziru iya te ya meje iphemiphe obule ono.”

Maku 12

Etu ke ndu e buru ozi

(Mát 21:33-46; Luk 20:9-19)

- ¹Jisòsu awataru ephe onmaru etu; su ephe: “L'o nweru nwoke lanu, koru mgbo vayinu; bya agbaa ya agbagba; bya eworu nsu bua l'eke ophu aa-noduje adzoshi mee l'akporu vayinu ono. Yo bya akpukwaaphu nwulo-eli, ee-nyihuje nodu eleta iphe a kuru le mgbo vayinu ono enya. Yo bya ebuta ndu ozi ye iya; yo buru iya oje iphe odo.
- ²Yo be teke eegbuje akporu vayinu; yo zi nwozi iya t'o jekfu ndu ozi ono t'ephe wou ya okè vayinu nk'iya.
- ³Ephe egude onye ono; tsua ya iphe; gbabe iya eka otu; nwufu iya; yo lasha.
- ⁴Yo zi onye odo t'o jekfu ephe; ephe egudekwa iya phu; kujaa ya ishi; mee ya iphe-iphere.
- ⁵Yo byakwa bya ezi onye odo; ephe eworu onye onanu gbua; mewaru igweligwe ndu odo: ndu be ephe tsuru iphe; ndu be ephe gburu egbugbu.
- ⁶L'ikperazu iya; yo phodu-waa onye lanu, bu iya bu nwatibe iya ke nwoke, o yeru obu. Yo su nwatibe iya ono t'o jee; tubesu l'ephe a-kabee kwabe onye ophu bu nwatibe iya ugu.
- ⁷Ndu ono, o buru ozi ono azua mgbede; su: ‘Iyaa! Owaa bu onye ali-a e-mekochaa buru nk'iya teke nna iya nwuhuru. Unu bya t'ephe gbua ya; k'ophu mgbo vayinu ono a-buru nk'ephe.’
- ⁸Ephe egude onye ono; woru iya gbua; woru odzu iya tufaa l'azu mgbo vayinu ono.”
- ⁹Ya ndono; Jisòsu aji ephe: “?Bukpo ngunu be nwoke, nwe mgbo vayinu ono e-me? Oo-bya bya egbushikota ndu ozi ono; woru mgbo vayinu ono ye ndu odo l'eka.
- ¹⁰?Unu ta guvubua eke ono, e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: ‘Le mkpuma ono, ndu akpu ulo jikaru ono bu iya mekocharu bya aburu itso, gude ulo ono.
- ¹¹Ono bu iphe Nnajiufu ayi meru; yo buru iphe du ayi biribiri l'enya.’ ”
- ¹²Ndu ishi ndu Ju esee ya egude; l'eke ephe mawaru l'o bu ephe b'o gude nmaa etu ono. Obenu l'ephe tsuhuru oha ono, no l'eke ono egvu; paru iya haa gbakashihu.

Aji k'otu akiriko

(Mát 22:15-22; Luk 20:20-26)

- ¹³To du iya bu; a haru zi ndu Farisii; me ndu okpa ke Herodu t'ephe gude okfu, Jisòsu ekfu hata iya l'onya.
- ¹⁴Ndu ono, e ziru ono abya asu iya: “O-zi-iphe! Ephe maru l'i bu onye ire-lanu; to du onye iile enya l'ifu; tii kpa ishi ege madzu beru. Yo buleruphu ogbodo uzo ke Nchileke be iizi.?To budunu omebyi ekemu Nchileke me ephe -tije akiriko nu eze ndu Rómu??Bu t'ephe tije iya; to t'ephe ba atujeshi?”
- ¹⁵Jisòsu amawaru l'ephe bu okfuru-iche-eme-iche phe; su ephe: “?Bu ngunu be unu ese iya adata? Unu nu iya nu okpoga obu te ya leedu enya.”

¹⁶Èphe ewotaru iya ẹya. Yọ sù ẹphe: “?Bù ishi onye; mẹ ẹpha onye b'e deru iya ẹge-a?” Èphe asù iya l'ọ bù kẹ Síza!

¹⁷Jisọsu asù ẹphe: “Ọo ya bù; unu woru iphe ọp̄hu bù kẹ Síza; nù Síza; unu eworu kẹ Nchileke nù Nchileke.” Ọnu, Jisọsu yeru ẹphe adù ẹphe biribiri.

Ajị k'oshi l'ọnwu teta

(Mát 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸Yo nweru ndu Sádusii, byakfutaru Jisọsu; mbù ndu ọp̄hu sùru l'ẹ te eshijedu l'ọnwu teta nọdu ndzù. Èphe abyakfutashia Jisọsu bya asù iya:

¹⁹“O-zi-iphe! Mósísu deru ẹphe l'ẹkwo; sù: Teke bù lẹ madzù nwùhuru; haa nyee ya; l'ẹ b'ọ m̀t̄aru iya nwa; tẹ nwunne nwoke ọbu lụpyabe nwanyi ono; k'ọp̄hu ọo-m̀t̄aru onye onanu, nwùhuru anwùhu ono ẹgirima.

²⁰L'ọ nweru unwunne ẹsaa, nọnu. Onye k'ọdungu abya alù nwanyi; nọnyaa; nwùhu; l'ẹ b'ọ m̀t̄a nwa.

²¹Onye k'ẹbo alụpyabe nwanyi ono; nọnyakwaaphu; nwùhu; l'ẹ b'ọ nwekwa nwa. Onye k'ẹto ẹge ono kwaphu;

²²jeye ẹphe ẹsaa ono alùkota nwanyi ono; nwùshihukota; to nwe nwa, ẹphe m̀t̄aru. E meebe; nggùbe nwanyi; nggu anwùhufua.

²³O -rua teke ee-shi l'ọnwu teta nọdu ndzù; ?bù nyee onye ole bẹ nwanyi ono a-bù; ẹge ono ẹphe shi lùkotahawa iya ẹphe ẹsaa ono?”

²⁴Jisọsu asù ẹphe: “Ọ bù iphe, meru iphe unu eshisweje iya ọbu ndono; kẹ l'ẹkwo okfu Nchileke te dodu unu ẹnya; to do unu ẹnya mbù ẹge ike Nchileke beru.

²⁵Teke ndu nwùhuru anwùhu shiwa l'ọnwu teta nọdu ndzù bẹ ẹphe ta alùkwa nwanyi; ọp̄hu nwanyi 'alùkwa nji. Teke ono bẹ ẹphe a-dùwaa l'ọ bù unu ojozi-imigwe.

²⁶A bya lẹ kẹ oshi l'ọnwu teta nọdu ndzù ono; ?unu ta gùbua l'ẹkwo Mósísu ẹke ono, o deru k'iru, ọku enwu raphuraphu ono? Ẹke ono bẹ Nchileke kfuru Mósísu l'ọo yẹbe Nchileke bù Nchileke kẹ Ẹbirihamu; bùru Nchileke kẹ Áyizaku; bya abùru Nchileke kẹ Jékọpu.

²⁷?Tọ dù iya bù lẹ Nchileke ta bùdu Nchileke ndu nwùhuru anwùhu; ọ bù Nchileke ndu nọ ndzù. Ọo ya bù l'unu kfùbekpoo ọswa shiswee ọzo.”

Ekemu ọp̄hu kakọta nù

(Mát 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸Onye lanù lẹ ndu ezije ekemu, nọ l'ẹke ono l'anù iphe ẹphe atù abya aphù ẹge Jisọsu gude asa okfu ono ọhuma. Yọ jì Jisọsu: “?Nanùkpoo ekemu ọp̄hu bù iya katsùkpọ mkpa l'ekemu ono l'ọ ha?”

²⁹Jisọsu asù iya: “Ekemu k'ọdungu bù: ‘Unu nù ya; unubẹ ndu Ízurelù! Lẹ Nnajiufu ayi, bù Nchileke b̀lekwa iya phù kp̄u bù Nnajiufu.

³⁰Oo ya bu t'i yeru Nnajiufu, bu Nchileke ngu obu ngu l'ọ ha; nggu egude ndzu ngu l'ọ ha; me uche ngu l'ọ ha; me ike ngu l'ọ ha yeru iya obu.'

³¹K'ẹbo, tso iya bu: 'T'i yeru madzu ibe ngu obu ege i yeru onwongu.' E to nwehekwa ekemu ọdo, kariru ekemu labu-wa nshinu."

³²Onye ono, ezije ekemu ono asu iya: "O-zi-iphe! I kfutakwaru iya. O kwa oswi-okfu b'i kfulu le Nchileke bu Nchileke lanu; le to nwehedu Nchileke ọdo, nonu gbahaa yebedua;

³³me te madzu yeru iya obu iya l'ọ ha. T'o gude egomunggo iya l'ọ ha; gude ike iya l'ọ ha yeru Nchileke obu. Yo yeru madzu ibe iya obu ege o yeru onwiya. L'ome ekemu labu ono be dangokwaru ngweja-ukfuru; dangoo iphe, bu eja ọdo, aachijeru Nchileke l'ọ ha."

³⁴Jisusu aphua l'o yeru iya onu l'ọ bu onye nweru egomunggo; su nwoke ono: "E ti nhekwa ote-nya l'ẹke Nchileke bu eze." Jisusu ekfugetsua ege ono; to nwehe onye jebaa ọtu ama k'oji iya aji ọdo.

?Kuráýisutu bu nwatibe onye?

(Mát 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵Yo be teke Jisusu ezi iphe l'eze-ulo Nchileke; yo kfunyaa bya aji: "?Nanu ege e meru be ndu ezije ekemu suru le Kuráýisutu bu Nwatibe Dévidi; l'ẹke

³⁶Dévidi l'onwiya be Ume-du-Nso meru; yo su: 'Le Nchileke suru Nnajiufu yebe Dévidi: Nodu iya l'eka-utara jeye teke ya e-me ndu ohogu ngu t'ephe buru iphe i-dzopyabe l'okpa.'

³⁷Dévidi l'onwiya eku iya Nnajiufu. ?Nanu ege e shi b'o gbe bya abwarunu Nwatibe Dévidi?"

Okwa ehuru ndu ezi ekemu; me ndu Fárisii

(Mát 23:1-36; Luk 20:45-47)

Ehuru atsọ igweligwe ndu, nuru iya nu ena.

³⁸Teke oozi ephe iphe b'ọ suru ephe: "Unu kwabekwaru onwunu nya l'ẹke ndu ezije ekemu no; mbu ndu ọduje mma t'ephe kechishia onwephe l'uwe-nlokpuru aghaphe; t'e keleje ephe l'ọ bu ndu oke amadu l'ẹke a du l'igwe;

³⁹me te oshi ophu katsukpo mma l'ulo-ndzuko ndu Ju buru ephe a-noduje iya; me t'ọ buru ephe a-no l'ẹke, aa-katsukpo ephe okwaberu uguv l'ẹke e jeru eswe-iphe.

⁴⁰Ephe eripyaje nwanyi, maa tufuru; gude eregede ekfu anu Nchileke ogo-orioko. O bu ephe; be aa-ka onmashi ikpe ike!"

Iphe nwanyi, maa tufuru turu obu iya anu Nchileke

(Luk 21:1-4)

⁴¹Jisusu abya adugaru l'iku okpoko, eechejeru Nchileke okpoga; lelaha ndu eche okpoga l'okpoko ono. Ndu, nweru iphe abya eyetsua okpoga, ha nshinu.

⁴²Nwanyi lanụ, nji iya ẹ-ta nọhedu, l'akpa ụkpa abyatashia bya eworu afụ labụ chee.

⁴³Jisọsu abya ekua ndu etsoje ụzo iya t'ephe bya. Yọ sụ ephe: “Kamenu; tẹ ya karu unu: l'ọ kwa nwanyi ụkpa-wa, nji iya ẹ-ta nọhedu-wa bẹ yeru iphe ka nụ l'ephe ha.

⁴⁴Ishi iya aburu lẹ ndu ophu l'ephe ha shitsua l'ẹku ephe, tsuboru etsubo l'anụ. Obenu lẹ nwanyi-a bẹ akpakpọo ụkpa; yọ buru iphe o nweru l'ọ ha; mbụ je akpaa l'iphe, o doberu, oo-gude kpata nri b'o wotaru bya echee-wa.”

Maku 13

Aa-kụkposhi eze-ulo Nchileke

(Mát 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹Jisọsu eshilephu l'ime eze-ulo Nchileke l'alufuta; onye lanụ lẹ ndu etsoje ụzo iya asụ iya: “O-zi-iphe! Lenu mkpuma, dughaa biribiri; mę ulo, dụ biribiri, nọ l'ẹke-a!”

²Jisọsu asụ iya: “?Ị phurua eze-ulo ono, a kpuru; yọ magbaa ẹge ono? Ee-mekochaa kụkposhikota iphemiphe obule ono; k'ophu ẹ to nwedu m'ọ bụ mkpuma lanụ, aa-ha t'ọ kpọ-kfuru l'eli ibe iya.”

Okwa iphe-ehuka, a-bya nụ

(Mát 24:3-14; Luk 21:7-19)

³Jisọsu abya enyihu Ugwu Olivu; je adugaru; cheeru eze-ulo Nchileke ifu. Pyita; Jémusu; Jónu; mę Ánduru aji iya l'edomi; sụ:

⁴“?Bụkpo teke ole bẹ iphe ono e-me??Bụ ngunu bẹ ee-gude maru teke iphemiphe obule ono abyawa ememe?”

⁵Jisọsu ekfulahaaru ephe: “L'ọ buphu t'unu kwabẹ ọnya; t'ẹ b'o nwe onye e-duswe unu ụzo.

⁶L'o nwekwaru igweligwe ndu a-zaru epha iya bya. Onye ophu nonu; yọ sụ: ‘L'ọo ya bụ iya’; gude ẹge ono duswee igweligwe madzụ.

⁷Teke unu nuderu akọ ogu, aalụ l'ẹke teru ọnya; mę ephuphu ogu, aalụ l'ẹke dụ ntse; unu ba wakwa obu; l'iphe ono l'ọ ha mefutajekwa. Obenu lẹ teke mgboko a-gvụ te rukwaa.

⁸Lẹ mba e-gbeshikwa tso mba ibe iya ogu; alị-eze etso alị-eze ibe iya ogu. Alị a-nma jijiji l'ẹke, dutsua iche iche. Ejo ẹgu a-bya. Iphe ono l'ọ ha gbe bükwaru adube bẹ iphe-ehuka adube ẹge ono, ime adubeje ome nwanyi k'odungu ono.

⁹“Unu kwachakwaaru onwunu ọnya. L'aa-kpọtukwaa unu kpụ-jeru ndu ogo ikpe; e chia unu iphe l'ulo-ndzuko. Unu e-vudo l'ifu ndu govano; mę l'ifu ndu eze l'okfu ẹka yẹbe Jisọsu; ẹge ee-shi t'ephe nükwaaphu ozi-oma ono.

¹⁰Obenu l'e vufutajeodu ụzo zidzuru ozi-oma ono l'iphe bụ mbakeshi.

¹¹Teke ono,  phe a-kp futa unu t'e kpee unu ikpe ono; unu be vukwaru  zo wata  yo  shi iphe unu e-kfu. Unu kfulekwaphu iphe bataru unu l'onu teke ono; l'  t  b kwa unub dua a-nodu ekfu iya l'onwunu;   kwa Ume-du-Nso a-nodu ekfu iya.

¹²Nwunne a-kpuru nwunne iya nu; t'e gbua. Nna akpuru nwatibe iya; nu t'e gbua. Unwegirima e-kwefuru ndu muru  phe ik ; kpuru  phe nu; t'e je egbua.

¹³Onyemonye  bule e-gude ke l'unu bu ndu ke yebe Jisosu kpoo unu ash . Obenu l'onye  phu taru nshi jeye l'ikperazu be Nchileke a-dzofuta.”

 jo akpamara

(M t 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴“Unu a-phukwa  jo akpamara  -la-l'iyi l' ke,  -ta gbadu t'o vudo.” T  nggube onye agu  ke  waa rikwaa  riri iphe   bu t'o doo ngu  nya. “Teke unu phuleru iya phu; te ndu n  le Judiya rebelekwaphu lashia l'ugvu.

¹⁵T'onye  phu n  l'okpoku l'atuta ume be ejehekwa okfu k'obahu l'ulo jee ogwota iphe, n  l'ulo iya.

¹⁶T'onye  phu n  l'egu ba alah kwa azu k'oje  chita uwe iya.

¹⁷Nshoo ndu  phu du ime; me ndu  phu he  girima, angu  ra teke ono!

¹⁸Unu kfuru nu Nchileke; t'  b'  b bua l'oge winta teke oyi atsuj .

¹⁹Ishi iya aburu le teke ono be eze iphe- huka  phu ta byabua keshinu Nchileke keru mgboko a-bya;  phu to nwekwanu odo, bya a-du  ge ono odo.

²⁰Ndege Nnajiufu te gburu teke iphe- huka ono e-me mkpirikpi; m'  to nwekwa onye  o-ga emekochaa dzofuta. O le o gudewa okfu  hu ndu  phu   fotawaru t' phe buru ndu nk'iya gbua teke ono mkpirikpi.

²¹“O -nweru onye suru unu teke ono: ‘Lekwa: L'  kwa Kur yisutu  bu ndo- ;’ m'  kwanu: ‘Lenu: ya ndo hu n  l' kaphu!’ unu be eyekwaru iya  nu.

²²Iphe  bu bu le ndu a-nodu adzu-phe  jo-ire su l'oo  phe bu Kur yisutu; me l' phe bu ndu nkfuchiru Nchileke a-lufuta bya emeshilaha iphe- phulanya, dugbaa biribiri  ge ee-shi t' phe duswee ndiphe; mbu je akpaa le ndu ono, Nchileke fotawaru ono; ndege   -buru l' phe e-meghe iya.

²³Oo ya bu t'unu kwabekwaphu  nya; eshinu ya vuwaru  zo kfukotaru unu iphemiphe  bule-a l'  ha; temanu yo mede.”

Abyabya Abubu-Ndiphe

(M t 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴“Teke eze iphe- huka ono gvuleruphu be  nyanwu e-jikputa; onwa echibuhu;

²⁵mkpo-kpodo eshi l'igwe adash . Iphemiphe  bule, n  l'igwe a-nmahu jijiji; lo-sweshihu.

²⁶Teke ono bẹ aa-phụ Abubu-Ndiphe ẹke ọ nọ l'urukpu; gude ike, dụ biribiri; egbu nwịnwii abya.

²⁷Oo-zifu unwu ojozi-imigwe iya t'ephe jee l'ifu; jee l'azu; jee l'uzo ẹka-utara; jee l'uzo ẹka-ibyita le mgboko mgburumgburu; jeye l'ẹke alị jeberu; igwe ejebe; je edutakota iphe, bụ ndu ọ fọtaru.”

Iphe oshi figu ezi

(Mát 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸“Unu gude oshi figu mụta iphe. Ọbuje; ọ -lagee ẹkwo; teke ọ tushihuwaru; wata oru iru; unu amaru l'udzu-mini tūwaru l'ụkfu.

²⁹Ẹge ono bẹ ọwaa dụ: teke unu phuru iphemiphe ọbule-a emetsuwaa; unu amaru le Abubu-Ndiphe nọkwa ntse; mbụ l'ọ nọwa l'ọnu-uzo.

³⁰Kamenu; tẹ ya karu unu: l'ogbo ọwaa, nọ nta-a ta agvuebekwa jeye teke iphe ono l'ọ ha e-mekota.

³¹Igwe a-gvụ; alị agvụ; ọbu l'okfu, ya kfuru l'ọ ha te nwedu l'ọ rebuhu ire.”

?Bụ mbọku ole b'ọ bụ?

(Mát 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36)

³²“Mbọku ọbu; m'ọ bụ teke ọbu gēdegede te nwekwa onye maru iya nū. Ẹ tọ dukpoduanu m'ọo unwu ojozi-imigwe, maru iya nū; ọphu Nwatibe Nchileke 'amakwa iya. Ọ bụlephu Nchileke, bụ Nna bụ onye maru iya nū.

³³Unu kwabekwa ẹnya; chee nche; kẹ l'unu ta madu teke ọo-buru.

³⁴Ọo-dulephu l'ọ bụ nwoke, gbeshiru oje iphe ọdo; paru ufu iya haa; chiru ndu oozije ozi ye t'ephe lepyaberu iya ẹya ẹnya. Yọ bya ekeshiaru ephe ozi, ephe a-nodu eje l'ẹhu l'ẹhu. Yo rua l'onye ọphu eche ọnu nggamgbo; yọ nmaaru iya ọkwa; sụ iya t'ọ mụkwaru ẹnya.

³⁵Ọo ya bụ t'unu chekwaaphu nche; keshinu unu ta madu teke nnajiufu, nwe ufu a-lata azu. Ẹ ta madu: ?bụ l'urenyashi; ?t'ọ teke echi-abalị keru ẹbo; ?t'ọ teke oke-ọku raru ọra; ?t'ọ l'ọo l'utsu bẹ ọo-lata.

³⁶Ọo ya bụ; k'ọphu ẹ tọ tudu unu l'ụkfu teke unu eku mgbenya.

³⁷Ọ bụ iphe ya ekfuru unu; bẹ ya ekfukwaruphu onyemonye ọbule: ‘Unu chee nche!’ ”

Maku 14

Idzu ishi Jisọsu

(Mát 26:1-5; Luk 22:1-2; Jọn 11:45-53)

¹Teke ono b'ọ phoduleruphu abalị ẹbo; tẹmanu a gbaa Aji Esweta; mẹ Aji Buredi, ẹ te kodu ekoko. Ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu ezije ekemu acholaha ẹge ephe e-shi gude Jisọsu l'edomi; gbua.

²Ephe asu: “L'ẹ tọo bukwa l'ime aji-wa. Lẹ ephe -mee ya nta-a bẹ utsu a-dakwa.”

Aakwabẹ Jisọsu ugvu lẹ Bétani

(Mát 26:6-13; Jọn 12:1-8)

³Jisọsu nọlephu lẹ Bétani l'ulo nwoke, eeku Sáyimonu, ẹhu-labụ mejeru Eke ono b'ọ nọ; gudekwadua nri l'eri; nwanyi lanu abata; paru nwa akpamu, manụ nadu. Manụ ono bu senti, vu oke aswa. Yọ bya eworu akpamu ono kụkpoo; woru manụ senti ono wua Jisọsu l'ishi.

⁴Ehu eghulaha ndu haru nọdu l'ẹke ono eghughu. Ephe ekfulahaaru onwephe: “?Bu ngunu kparu iphe eemebyishi ẹgiri manụ owaa emebyishi?”

⁵M'a ge erekwa iya reta iya iphe kariru ukporo pongu lẹ pongu iri; woru okpoga iya nu ndu ukpa.” Ephe eshiwaphu ẹge ono baaru nwanyi ono mba.

⁶Jisọsu asu ephe: “Unu haa nwanyi-a! ?O meru imagha bẹ unu ekfuchi iya nchi;

⁷lẹ nwanyi, unu elee ẹnya l'o meru iya iphe du mma. Ndu ukpa bẹ unu l'ephe ano mkpurumkpuru. Teke dukpolephu unu mma; unu emeeru ephe iphe-oma. Obenu lẹ yebedua bẹ yele unu ta anodu tekenteke.

⁸Oo ẹge ike beru iya b'o meru-a; l'o teru iya manụ l'ehu; gude kwakobe teke ee-li yebe Jisọsu.

⁹Kamenu; te ya karu unu: l'iphe bu ẹke, a raru ozi-oma lẹ mgboko gbaa mgburumburu bẹ aa-kojekwaphu ako iphe-a, nwanyi-a meru-wa gude nyata yebe nwanyi.”

Júdasu achita lẹ ya e-deru Jisọsu ye

(Mát 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰Júdasu Isukariyotu, bu onye lanu l'umadzu iri l'ẹbo ono, etsoje ọzo Jisọsu ono ejekfushia ndu ishi ndu achijeru Nchileke aja; k'ophu oo-deru Jisọsu ye ephe l'eka.

¹¹Yo kfutsuaru iya ephe; ẹhu atsọo ephe ẹna; ephe ekweta iya ukwa l'ephe a-nu iya okpoga. Júdasu acholaha ẹge oo-shi deru iya ye ephe l'eka.

Nri-enyashi Nnajiufu

(Mát 26:17-30; Luk 22:7-23; Jọn 13:21-30; 1 Kór 11:23-25)

¹²Yo be mboku k'odungu l'oge Aji Buredi, ẹ te kodu ekoko; bu iya bu mboku, eegbuje nwaturu Aji Esweta; ndu etsoje ọzo Jisọsu aji iya: “?Bu awe b'ọ du ngu t'ephe je akwakoberu ngu t'i nọdu gbaa Aji Esweta obu?”

¹³Jisọsu ezifu umadzu ẹbo lẹ ndu etsoje ọzo iya; su ephe: “Unu tugbua bahu lẹ Jerúsalemu. Nwoke, vu ite, mini nọ e-jekfutaa unu. Unu tsoru iya.

¹⁴Iphe bu ẹke o bahuru; unu tsoru iya je asu onye nwe ufu ono: ‘Lẹ O-zi-iphe suru: ?Nanu ọlo ndu ẹbyee ophu bu nk'ia, bu ẹke yele ndu etsoje ọzo iya a-nodu gbaa Aji Esweta obu?’

¹⁵Oo-koshi unu ime ụlo k'eli eli; mbụ eze agalaga ime ụlo, e dohawaru oshi ẹge ọo-du t'a nọdu iya ria nri. Ọ bụ l'ẹke ono bẹ unu a-kwakọberu ayi nri ọbu.”

¹⁶Ndu ono, etsoje ụzo iya ono atugbuja je abahụ l'obodo ono. Yọ dukotalephu ẹge ono, Jisọsu kfuru iya ẹphe ono. Ẹphe abya anọdu l'ẹke ono; kwakọbe kẹ Ajị Esweta ono.

¹⁷Yo be l'urenyashi; Jisọsu yẹle ụmadzu iri l'ẹbo ono abyatashia.

¹⁸Ẹphe eridelephu nri ono; Jisọsu asụ ẹphe: “Kamenu; tẹ ya karu unu: l'ọ kwa onye lanụ l'ime unu e-deru iya ye; mbụkwa onye yẹle iya eri nri l'ẹke-a.”

¹⁹Yo rua ẹphe l'ẹhu; ẹphe awata iya ọji nanụ nanụ; sụ: “?Bụ yẹbedua??tọo yẹbedua?”

²⁰Jisọsu asụ ẹphe: “Ọ bụ onye lanụ l'unu iri l'ẹbo-wa; mbụ onye yẹle iya tsutaru nri l'ochi lanụ-a.

²¹Lẹ Abụbu-Ndiphe bụlekwa ẹge e deru iya l'ẹkwo okfu Nchileke bẹ ọola. Obenu; nshọo onye ono, ee-shi l'ẹka iya deru Abụbu-Ndiphe ye l'ẹka ndu achọ ishi iya ono. Ọ ga karu onye ono mma l'ẹ ta mụdua ya lẹ phuu!”

²²Ẹphe egudekwadua nri ono eri; Jisọsu ewota buredi; kele Nchileke ekele; washia ya; woru iya nụ ẹphe; sụ ẹphe: “Unu nata; ọwaa bụ ugwehu iya.”

²³Yo wotakwaphu okoro; kelebebe Nchileke ekele; woru iya nụ ẹphe; ẹphe eworu iya ngua l'ẹphe ha.

²⁴Yọ sụ ẹphe: “Ọwaa bụ mee ya, e gude okfu ẹhu igwe ọha lọkaa. Nchileke gude mee ya ono eme tẹ ọgba-ndzụ, shi iya l'ẹka vuru ire.

²⁵Kamenu; tẹ ya karu unu: ya ta anguhakwa mẹe, shi l'akpuru vayinu ọdo jeye mbọku ono, ya a-ngụ k'ophungu lẹ mgboko ophungu kẹ Nchileke ono.”

²⁶Ẹphe agutsulephu egvu, ẹphe gude jaa Nchileke ajaja; tugbuja jeshia Ugvu Olivu.

Jisọsu ekfu lẹ Pyita a-gbado iya

(Mát 26:31-35; Luk 22:31-34; Jọn 13:36-38)

²⁷Jisọsu asụ ẹphe: “Unu l'unu ha a-paru iya haa; gbakashihu, bụ iya bụ ẹge e deru iya l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ: “ ‘Lẹ Nchileke sụru lẹ ya e-chigbu onye eche aturu; aturu ono agbakashihu.’

²⁸Obenu lẹ teke o metsuaru tẹ ya shi l'onwu teta nọdu ndzụ; bẹ ya e-vuru unu ụzo jeshia Gálili.”

²⁹Pyita asụ iya: “Ọ -bụkpooru lẹ ndu ophunanu a-paru ngu haa; gbakashihu; bẹ yẹbedua ta a-hakwa ngu.”

³⁰Jisọsu asụ iya: “Kamenu; tẹ ya karu unu: l'enyashi-a gẹdegede; temanu oke-ọku nchi-abọhu araa ọra ugbo ẹbo b'i kfuakwaru ugbo ẹto l'ẹ tị madu iya.”

³¹Pyita akaba ya rụ okfushi ike; sụ: “M'o -ruhuru a sụ lẹ nggu l'iya nwuhufutaje anwuhu; bẹ ya te ekfukwa lẹ ya ta madu ngu.” Ndu ophu l'ẹphe ha ekfukota ẹge ono.

Jisọsu ekfu anụ Nchileke lẹ Getusémeni

(Mát 26:36-46; Luk 22:39-46)

- ³²Èphe ejeshia ẹke eekuje Getusémeni; rutsulephu ẹke ono; yọ sù ndu ono, etsoje ọzo iya ono: “Unu nọdu l'ẹke-a tẹ ya kpìrìbe nwanshì je ekfuru nù Nchileke.”
- ³³Yọ duta Pyita; mẹ Jémusu; mẹ Jọnu. Meji awata iya ọkfu nkfu; yọ wata ọtsu egvu.
- ³⁴Yọ sù ẹphe: “Ha! Meji akfulekwa iya phụ nkfu; l'ese iya agbabuhu. Unu nọdu l'ẹke-a chee nche.”
- ³⁵Yọ kpìrìbelephu nwanshì; tẹ onwiya l'alì; wata okfu anụ Nchileke; t'ọ mee t'ìphe-ẹhuka kẹ nwa teke ono be ru iya l'ẹhu; m'ọ -bùru l'ọo iphe e-kwe ememe.
- ³⁶Yọ sù: “Nna! Nna! Ọ bụ nggu bụ onye a-dù ike mekota iphemiphe ọbule. Pafunu iya okoro iphe-ẹhuka-wa l'ẹhu. Ọlobu; t'ẹ b'ọ bukwa iphe nọ iya l'obu e-me. Ọ kwa ọphu bụ uche-obu ngu e-me.”
- ³⁷Yọ latashia azụ bya aphua ẹphe; ẹphe eku mgbenya. Yọ sù Pyita: “Sáyìmonu;?iiku mgbenya??Tì dudu ike muru ẹnya; chefua nche awa lanu?”
- ³⁸Unu chee nche; kfuru nù Nchileke; t'ẹ b'e nwuru unu ye l'ìphe a-data unu. Obu madzù bẹ ọonodujekpokwaa evushi evuvu ike; obenu lẹ madzù l'onwiya ta dujedu ike.”
- ³⁹Yọ lufu jeshia okfuru nù Nchileke ọdo; kfukwaaphu iphe ono, o kfuhawaru ono.
- ⁴⁰Yọ lata azụ bya aphukwaaphu ẹphe ọdo; ẹphe ekukwaphu mgbenya; l'ẹke mgbenya erotsukwanua ẹphe; ẹphe ta ma iphe ẹphe e-kfuru iya.
- ⁴¹Yọ la azụ k'ugbo ẹto ya bya asù ẹphe: “?Unu ekukwadua mgbenya; l'atuta ume? O dzuwaru. Teke ọbu ruakwaru. Abubu-Ndìphe bẹ aabyakwa oderu ye ndu eme iphe dọ ẹji l'ẹka.
- ⁴²Unu gbeshi t'ẹphe je. Unu lekwa l'onye ọbu, e-deru iya ye ọbu byaakwaru.”

Aakputa Jisọsu

(Mát 26:47-56; Luk 22:47-53; Jọn 18:3-12)

- ⁴³Ya ndono; Jisọsu egudekwadua ẹge ono l'ekfu; Júdasu, bụ onye lanu l'umadzu iri l'ẹbo ono abyawaphu. Ndu, tso iya nù adu l'igwe. Èphe apagbaaru mma; mẹ mgboro. Ndu ziru ẹphe bụ ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu ezije ekemu; mẹ ndu bụ ọgurennya ndu Ju.
- ⁴⁴Júdasu ono, e-deru iya ye ono ekfuhawaru ẹphe iphe ya e-me t'ẹphe gude maru onye ọphu ọbu. Yọ sù ẹphe: “L'ọo onye onanu, ye e-tsuta ọnu l'ishi-uga gude kele iya ekele ono bụ onye ọphu unu a-kputa. Unu kwabekwaru iya ẹnya.”
- ⁴⁵Júdasu erua; tugbulekwaphu waa; jekfushia Jisọsu je asù iya: “Rábayi!” Tsuwa iya phụ ọnu l'ishi-uga.
- ⁴⁶Èphe azugudewaphu Jisọsu; kputa.

⁴⁷Onye lanu le ndu ono, vudo l'eke ono amia mma iya swangu; gbua ya nwozi eze onye ishi ndu achijeru Nchileke aja; kwata iya nchi.

⁴⁸Jisosu asu ndu ono, byaru iya egude ono: “?Unu chigbaa mma; me mgboro abya iya egude;?ya bu onye ana nfu?”

⁴⁹Mboku-mboku be yele unu anoje l'eze-ulo Nchileke; ya ezi unu iphe; ophu unu 'egudebua ya. Obenu l'iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke mefutaje.”

⁵⁰Ndu etsoje uzo iya l'ephe ha aparu iya haa; gbackashihu.

⁵¹Yo nweru nwata okorobyia lanu, tsoru Jisosu. To nwe iphe o yeru; gufu ekwa ocha, o taphuberu onwiya. Ephe akpachia ya;

⁵²yo mia onwiya; paru ekwa ocha iya ono haa; gbaru otu kfuru kwaseru.

Jisosu no l'ifu ndu ogbo ikpe

(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵³Ya ndono; ephe eduru Jisosu jeshia k'eze onye ishi ndu achijeru Nchileke aja; ndu ishi ophu achijeru Nchileke aja l'ephe ha; me ndu bu ogurenya; me ndu ezije ekemu abya edzua.

⁵⁴Pyita eshi etso iya ote-enya ote-enya; tsoru iya jeye l'ogbodufu eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke aja ono. Yo je adugaru l'eke ndu nche no; nyalahaa oku.

⁵⁵Ndu ishi ndu ono, achijeru Nchileke aja ono; me ndu ogbo ikpe ono l'ephe ha acholahaa iphe ephe a-su le Jisosu meru; ege ee-shi t'e kpee ya nkfugbu. To nwe iphe ephe phuru, bu iphe o meru.

⁵⁶Ephe du l'igwe gbaa ya ejo ekebe; obu l'ekebe ephe ta dakotadu.

⁵⁷Ndu egbeshi dzua ejo-ire:

⁵⁸“L'ephebedua gudekpokwaa nchi ephe nua teke o suru: ‘Le ya e-mebyishi eze-ulo Nchileke-wa, bu aka b'e gude kpua ya-a; l'ime abali eto; ya akpua odo, e te egudedu aka kpua.’ ”

⁵⁹E guderu l'ephe kfuru ege ono; ekebe ephe ta dakotakpokwanu.

⁶⁰Eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke aja ono egbeshi l'edzudzu oha ono; su Jisosu: “?To nwedu onu, iyeru ndu-wa l'ekebe-wa, ephe agbagbaa ngu ega-wa?”

⁶¹Jisosu adaa nwanshi; to yeru iya onu. Eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke aja ono aji Jisosu odo: “?Bu nggu bu Kurayisutu obu, bu Nwatibe Nchileke obu?”

⁶²Jisosu asu iya: “Iyee; l'oo yebedua bu iya. Unu a-phu yebe Abubu-Ndiphe l'eke ya dugaru l'eka-utara Okaribe-Kakota-Nu; phua ege ya e-gude urukpu ke imigwe l'abya!”

⁶³Eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke aja ono eworu uwe nk'iya zija; su ephe: “?Bu egbe ekebe ngunu odo be ephe achokwadu.

⁶⁴?Unu nwaru iphe ookfu l'ekfubyishi Nchileke??Bụ ngunu be unu chitaru?" Epe atuko su l'iphe gbaru iya nu bu t'o nwuhu.

⁶⁵Ndu awata iya oву onu-mini; woru iya ifu kechia; chilaha ya iphe; su iya: t'o konua onye chiru iya iphe. Ndu nche akputa iya; chilaha ya aka.

Pyita ago le ya ta madu Jisusu

(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁶Pyita anodukwadia l'ogbodufu l'eke ono; onye lanu l'unwu-mgboko, ejeru eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke aja ono ozi abata;

⁶⁷phua Pyita l'eke onya oku. Yo bya elee Pyita enya; su iya: "M'i tsokwa le ndu epe l'ophu Nazaretu ono; mbu Jisusu shi ayi."

⁶⁸Pyita atua ego; su iya: "Le ya ta makwa; iphe iikfu te do iya enya." Pyita atugbua jeshia uzo onu-oguzo; oke-oku arawaphu ora.

⁶⁹Nwamgboko ono aphua ya odo l'eke ono; kfulahaaru ndu vudo l'eke ono: "Le nwoke-wa tsokwa epe."

⁷⁰Pyita atukwaa ya phu ego odo. A nonyaa nwanshi; ndu vudotsua l'eke ono asu Pyita: "Ba tushi ego; l'i yichachaa ya-a.?Ti budu onye Galili?"

⁷¹Pyita awata oburu onwiya onu; l'eria angu ekpu iya: "Ya -makpokwaaru nwoke-wa, unu ekfu okfu iya-a!"

⁷²Teke onophu; oke-oku arawaphu ora k'ugbo ebo ya. Pyita anyata iphe Jisusu kfuahawaru iya: "Le temanu oke-oku araa ora ugbo ebo be oo-kfu ugbo eto le ya ta madu iya." Yo wata ora ekwa.

Maku 15

Jisusu no l'ifu Páyleti

(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38)

¹Yo be l'onmewa utsu iya; ndu ogbo ikpe ono l'ephe ha, bu iya bu ndu ishi ndu achijeru Nchileke aja; me ndu bu ogurennya mkpukpu; me ndu ezije ekemu abya achia idzu. Epe ekee Jisusu eri; kputa iya jekfushia Páyleti.

²Páyleti aji Jisusu: "?Bu nggu bu Eze ndu Ju?" Jisusu asu iya: "O kwa nggu b'o shi l'onu."

³Ndu ishi ndu achijeru Nchileke aja abya ekfushilaha igweligwe iphe, epe suru l'o meru.

⁴Páyleti asu iya odo: "?To nwekpodua onu, iiye??O kwa l'i nuru-a igweligwe iphe, epe ekfugbaa l'i meru."

⁵Jisusu te kfuhekwa okfu odo. Yo ji Páyleti enya.

Eekpe Jisusu nkfugbu

(Mát 27:15-26; Luk 23:13-25; Jón 18:39—19:16)

- ⁶L'iphe bụ Aji Esweta, sweru esweswe bę Páyileti atufujeru ęphe onye mkpọro lanu, ęphe sụru t'ọ tufuru ęphe.
- ⁷Yo nweru nwoke lanu, eeku Barábasu, a tųru mkpọro. Barábasu tso ę ndu seru ọkwa-tsu govumentu l'ike; bya egbukwaaphu ọchi l'ogege ono. A tųko tųa ęphe mkpọro.
- ⁸Igwe ọha ono abya asụ Páyileti t'o meeru ęphe ęge oomejehawa.
- ⁹Páyileti aji ęphe: “?Bụ tę ya haaru unu Eze ndu Ju tọ?”
- ¹⁰Kę l'ọ mawaru l'ọ bụ ęnya-kfųrukfuru bę kparu iphe ndu ishi ndu achijeru Nchileke ęja dufutaru iya Jisọsu.
- ¹¹Ndu ishi ndu ono, achijeru Nchileke ęja ono akpalia ikpoto ndu ono; sụ ęphe t'ęphe kebe t'ọ hachiaru ęphe Barábasu.
- ¹²Páyileti asụ ęphe: “?Bųkwanu ngunu bę ya e-me nwoke ọphu unu ękú Eze ndu Ju?”
- ¹³Ęphe atųa ųzu; sụ: “Kpọpyabe iya l'oshi-osweru!”
- ¹⁴Páyileti asụ ęphe: “?Kę ngunu??Bų egbe ęjo iphe ngunu b'o meru?” Ęphe akakpọo ya ru ọrashi ike: “Kpọpyabe iya l'oshi-osweru!”
- ¹⁵Páyileti achọlahaa ęge ya e-me mee t'ęhu tsoo ikpoto ndu ono ęna. Yọ haaru ęphe Barábasu t'ọ laa; sụ t'e chia Jisọsu ęchachi. E chiebe iya ęchachi; yo duta iya nų t'e je akpọpyabewa iya ru l'oshi-osweru.

Ndu soja aja Jisọsu ewena

(Mát 27:27-31; Jón 19:2-3)

- ¹⁶Ndu soja ono eduru iya jeshia l'ogbodufu nnajiọha, bụ Páyileti; ęphe ekukoo ndu soja ono l'ęphe ha.
- ¹⁷Ęphe achita kpowula kpowula uwe uswe yee Jisọsu; woru okpu-eze, ęphe kparu l'ogvu kpube iya.
- ¹⁸Ęphe abya ekele iya ekele ndu soja; sụ iya: “Ndzų ngu ndzų ogologo; Eze ndu Ju!”
- ¹⁹Ęphe eworu oshi chia ya l'ishi; vųa ya ọnu-mini. Ęphe abya ebyishiru iya ikpere l'alị t'ọduje l'ęphe akwabę iya ugvu.
- ²⁰Ęphe ajaębetsua ya ewena; bya eyefu iya kpowula kpowula uwe uswe ono; bya eworu uwe nk'iya yee ya; kpųta iya t'ęphe je akpọpyabe iya l'oshi-osweru.

Aakpọpyabe Jisọsu l'oshi-osweru

(Mát 27:32-44; Luk 23:26-43; Jón 19:17-27)

- ²¹Ęphe eyebuta nwoke lanu, eswekwaru esweswe, eeku Sáyimonu, onye Sayiríni t'o vuta oshi-osweru ono. Sáyimonu ono shikwaru l'ęgu alata. Ọ bụ iya bụ nna Alęguzánda; me Rúfosu.

- ²²Ɖphe eduru Jis̄osu rua ęke eekuje Ḡoluḡota, bu iya bu “Okpokoro Ishi”
- ²³bya eworu mee, a gwakoberu meru; nu iya t'ọ ngua. Yọ jika iya angungu.
- ²⁴Ɖphe akpopyabe iya l'oshi-osweru; bya eworu uwe iya kekashiaru onwephe. Ɖphe atua ęnwa t'ephe maru iphe onyenonu e-wota.
- ²⁵Ọ bulephu l'ęnyanwu-agbakota l'utsu be ephe kpopyaberu iya l'oshi-osweru ono.
- ²⁶Iphe ono, du eji, ephe suru l'o meru ono b'e deru kfube l'oshi-osweru ono; su: “Eze ndu Ju.”
- ²⁷Ɖphe akpopyabekwaphu umadzu labu ọdo, bu ndu iphura l'oshi-osweru labu ọdo: onye lanu anodu Jis̄osu l'eka-utara; onye ophu anodu iya l'eka-ibyita.
- ²⁸Yọ buru ęge ono b'e shi; yo ree mbu iphe e dehawaru l'ekwo okfu Nchileke; su: “A gukoberu iya le ndu emebyi ekemu.”
- ²⁹Ndu eswe l'eke ono ekfubyishi iya; l'atu l'ishi l'ishi; l'azuru iya ukwe: “Hoo! Nggube ophu suru l'ii-mebyishi eze-ulo Nchileke; gude abali eto kpu-kwazi iya;
- ³⁰dzonua onwongu. Shinu l'oshi-osweru ono nyifuta!”
- ³¹Ọ kwaphu ęge ono be ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu ezije ekemu tuko aja iya ewena. Ɖphe ekfutsuaru onwephe: “Nta-a b'ọ dzoru ndu ọdo; to du ike dzo onwiya.
- ³²Te Onye Ndzota obu, bu Eze ndu Izurelu obu nyifutanu l'oshi-osweru ono; k'ophu ephe a-phu iya; kweta l'oo ya bu Onye Ndzota obu l'oswiya.” Umadzu labu ono, a kpopyabekotaru ephe l'iya l'oshi-osweru ono ekfubyishikwa iya phu.

Anwuhu Jis̄osu

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

- ³³Ęnyanwu egvuleruphu l'ishi; nchi ejihu l'ali ono mgburumburu; ekemeke obule agbakota tsabalangu jeye l'oke-eswe urenyashi.
- ³⁴Yo be l'oke-eswe urenyashi iya; Jis̄osu echia mkpu; su: “Eloyi! Eloyi!?Lema sabakitani?” bu iya bu: “Nchileke iya! Nchileke iya!?Bu ngunu meru iphe i paru iya haa nkinyi iya?”
- ³⁵Ndu haru vudotsua l'eke ono anua ya; su: “Unu nua iya ru; m'ọ kwa Elayija be ooku.”
- ³⁶Onye lanu agbafuta; wota egwo-ncha; tsee le mee, shihuru uka; woru iya tsebe le nwoshi, du ogologo; nu iya t'ọ ngua; bya asu: “Unu ngabe t'ephe maru: bu Elayija, bu onye nkfuchiru Nchileke a-bya ekufuta iya.”
- ³⁷Jis̄osu echishia mkpu ike; tubua ume.
- ³⁸Ya ndono; ekwa, eegechitaje onu-uzo ime ulo obu, bu iya bu ęnya eze-ulo Nchileke; eshilephu l'eli iya gbaa tarara; lajahu ebo jeye ali iya.

³⁹Onye ishi ndu soja, vudo cheeru Jisọsu ifu anua teke ono, Jisọsu chishiru mkpu ike; tubua ume ono; su: “Nwoke-wa bukwaphu Nwatibe Nchileke l'oswiya!”

⁴⁰O nweru unwanyi, vudo ote-anya; l'ele anya t'ephe maru iphe eme nu. Ndu ono bu Méri ke Mágudala; me Méri, bu nne Jémusu nshii; me Jósesu. Onye odo bu Salómi.

⁴¹Unwanyi ono bu ndu shi etso Jisọsu l'ejeru iya ozi teke o shi nodu le Gálili. Unwanyi ndu odo nokwaphu l'eke ono, bu ndu tsoru iya nu rua Jerúsalemu.

Eeli Jisọsu

(Mát 27:57-61; Luk 23:50-56; Jón 19:38-42)

⁴²Teke ono buwa urenyashi mboku, ndu Ju akwakobeje kwaberu echile iya, bu mboku otu-ume.

⁴³Ya ndono; Jósẹfu, bu onye Arimatiya ejekfushia Páyileti. Jósẹfu ono bu onye nweru anya l'ogbo ikpe ndu Ju. O shihakpowa teke teru etete leta anya teke Nchileke e-koshi l'oo ya bu eze. Ya ndono; yo gude obu-nwoke jekfushia Páyileti je aroo ya te ya pata odzu Jisọsu je elia.

⁴⁴Yoo du Páyileti biribiri l'o gbe nwuhu-kebewanu mbu Jisọsu. Yoo bya ekua onye ishi soja ono; ji iya: “M'oo bu oswi-okfu l'oo nwuhuwaru?”

⁴⁵Páyileti anutatsulephu l'onu onye ishi soja ono l'oo nwuhuwaru; kweta te Jósẹfu je apatawaru odzu iya.

⁴⁶Jósẹfu eje anmata ekwa ocha; bya apatsuta odzu Jisọsu; woru ekwa ocha ono nmaa ya; je eworu iya nyobe l'ili, a turu l'ogba mkpuma. Yo metsua bya eswita mkpuma, du egvu swichia onu ili ono.

⁴⁷Méri ke Mágudala; me Méri, nne Jósesu aphua eke ono, e nyoberu odzu Jisọsu ono.

Maku 16

Jisọsu shi l'onwu eteta

(Mát 28:1-8; Luk 24:1-12; Jón 20:1-10)

¹Mboku otu-ume ono eswelephu; Méri ke Mágudala; me Salómi; me Méri, nne Jémusu akpata manụ senti, du iche iche t'ephe je etee odzu Jisọsu.

²Yo be mboku Sonde, bu mboku mbu l'idzu; ephe anmaa ewa jeshia l'ili ono l'enyawu-ahata.

³Ephe ajitsua onwephe onye e-swifuru ephe eze mkpuma ono, e gude bechia onu ili ono?

⁴T'ephe palia anya; b'e gbe swifuwa nu eze mkpuma ono.

⁵Abahu, ephe abahu l'ili ono; ephe aphuwaphu nwata okorobyia, no ephe l'eka utara yeru kpowula kpowula uwe ocha. Yoo du ephe biribiri; ephe atsulahaa egvu.

⁶Onye ono asụ ẹphe: “T’ẹ b’ọ dushi unu biribiri.?O kwa ọ bụ Jisọsu kẹ Názaretu ọphu a kpopyaberu l’oshi-osweru bẹ unu acho? O tetaakwaru ndu ndzu ọdo! Ẹ tọ nọhekwa l’ẹke-a! Unu lekwa ẹke, e shi nyobe odzu iya!

⁷Olobu; unu tugbua je ekfuru ndu etsoje ọzo iya mẹ Pyita l’o vuakwa unu ọzo jeshia Gálili. O kwa l’ẹke ono bẹ unu a-phụ iya, bụ iya bụ ẹge o kfuhawaru unu.”

⁸Ẹphe eshi l’ẹke ono lufuta; vuta ọso; l’ẹke ẹhu-anmanma mẹ biribiri iya guderu ẹphe. Otsu-egvu iya te kwe t’o nweru onye ẹphe a-du ike kfuru okfu nụ.

⁹Teke Jisọsu shi l’onwu teta ndu ndzu lẹ mbọku mbụ l’idzu b’o meru tẹ Méri kẹ Mágudala vuru ọzo phua ya, bụ iya bụ nwanyi ono, ọ chifujeru ọgvu ẹsaa, bu iya l’ẹhu ono.

¹⁰Méri ono eje ekfuru iya ndu ono, ẹphe lẹ Jisọsu shi ayi ono l’ẹke ẹphe dọkoberu; l’ara ẹkwa.

¹¹Yo kfutsuaru ẹphe l’ọ nọ ndzu; mẹ lẹ ya gude ẹnya iya phua ya; ẹphe te kweta.

¹²E meebe; Jisọsu agbaa ụgbugba ọdo bya eworu onwiya koshi ụmadzu ẹbo lẹ ndu ono, etsoje ọzo iya ono l’ẹke ẹphe eje iphe.

¹³Ndu onanu alatashia azụ je ekfuru iya ndu ọphunanu; ẹphe te kwekwaphu.

Jisọsu ekoshi onwiya ndu etsoje iya nụ

(Mát 28:16-20; Luk 24:36-49; Jón 20:19-23; Ndu 1:6-8)

¹⁴E meebe; Jisọsu ewokwaruphu onwiya koshi ụmadzu iri lẹ nanu ono l’onwẹphe l’ẹke ẹphe nọ eri nri. Yọ baaru ẹphe mbà l’ẹphe te ekwetajedu ekweta; mẹ l’okpoma nmaru ẹphe egbudegbu; okfu l’ẹphe te kwetadu l’iphe ndu ono, phuru iya nụ lẹ ya tetatsuaru ndu ndzu ono kfuru bụ oswi-okfu.

Unu jee mgboko kpoo-gbaa je ekfukashia ozi-oma-a

¹⁵Yọ sụ ẹphe: “Unu jee ẹkemeke ọbule lẹ mgboko gbaa mgburumburu je ekfukashia ozi-oma-wa tẹ onyemonye ọbule nua ya.

¹⁶Onye ọphu kwetaru nụ, e meru baputizimu bẹ Nchileke a-dzofuta. Onye ọphu ẹ-te kwetadu nụ bẹ Nchileke a-nma ikpe.

¹⁷Ndu ọphu woru onwẹphe ye iya l’ẹka bẹ ee-gude iphe-ọphulenyia ọwaa hube ama; ẹphe e-gude ẹpha yebe Jisọsu chishia ọgvu; gudekwa iya phụ ghaa okfu-alị ẹphe; kfulahaa l’okfu, Ume-du-Nsọ ekoshi ẹphe.

¹⁸Ẹphe -chita agwo l’ẹka b’ẹ to nwedu iphe oome ẹphe. Ẹphe -ngua iphe egbu madzu b’ẹ to nwedu iphe oome ẹphe. Ẹphe -byibe ndu iphe-ememe eme ẹka; ẹphe akorohu.”

Jisọsu ala l’imigwe

(Luk 24:50-53; Ndu 1:9-11)

¹⁹Ya ndono; Nnajiufu, bụ Jisọsu ekfugetsuaru ẹphe okfu ono; Nchileke ewolia ya woba l’imigwe. Yo je adugaru l’ẹka-utara Nchileke.

²⁰Ndu ono, etsoje ụzo iya ono alaa je ezilaha ozi-oma ono l'ekemeke obule. Nnajiufu l'eyeru ephe eka l'ozu ono; shi l'iphe-ophuleny, ephe emetsua ekoshi l'ozu-oma ono, ephe ezi ono bu l'eka iya b'o shi. Ono kwa ege o du.

Luku

Luku 1

¹Onye-ukfu-l'oha, bu Tiyófilosu; A dụwa l'igwe wata ode akọ iphe ono, meeberu l'echilabu ayi ono l'ekwo.

²Ndu ono, deru iphe ono deleru iya phụ l'ege a kọru ayi mbụ ndu ọphu gude ọnya ẹphe phụa ya; megee bya aburu ndu, ezi ozi-oma ono ezizi.

³Ọ dukwa mu phụ mma; Onye-ukfu-l'oha; tẹ mu kọoru ngu iphe meru nụ l'okpa iya l'okpa iya; keshinu mu tọru nwehu vọ iphemiphe ọbule ono, daru nụ ono shitakpo le mbụ.

⁴Iphe mu ede iya bu t'ị maru ọkpobe okfu ono, bu ọnu b'e gudehawa zia ngu iya ono.

Ozi kẹ l'aa-mụ Jọnu Baputizimu

⁵Teke Hérodu shi buru eze, achi Judíya b'o nweru onye achijeru Nchileke eja, aza Zekaráya. Zekaráya shi l'ogbo ndu achijeru Nchileke eja, bu Abíja phe. Ọ luru nwanyi l'ikfu Éronu, bukwapu ikfu ndu achijeru Nchileke eja. Epha nwanyi ono bu Elízabetu.

⁶Ephe ẹbo tuko buru ndu doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke. Ephe tuko ekemu Nchileke l'ọ ha l'eme; l'etsokwapu nsọ Nchileke l'ọ ha. E tọ dudu ẹke aata ẹphe uta.

⁷Ọ bụlephu l'ẹphe luru gbururu jeye ẹphe akashihu; to nwe nwa, ẹphe mụtaru; okfu le Elízabetu ta atsudu ime.

⁸Tọ dụ iya bu; Zekaráya ejelaha ozi k'ochiru Nchileke eja l'ifu Nchileke; kẹ l'ọ bukwanu ndu ọgbo nk'iya b'o ruberu mbụ ozi k'ochiru Nchileke eja.

⁹A turu ẹnwa, bu nsọ, ẹphe emeje; yọ daaru iya mbụ ọbahu l'ime ọlo ẹke ọnya eze-ọlo Nchileke nọ; oje ọkpo insensu ọku.

¹⁰Mkporo-oha ono akuru l'etezi; l'ekfu anụ Nchileke l'ọ gbaru teke eeyeje ọku l'insensu ono.

¹¹Ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajiufu esee Zekaráya l'uzo ẹka-utara ọnya-ngweja ẹke ono, aakpoje insensu ọku ono.

¹²Meji agbabuhu Zekaráya l'ọ phuru iya. Yọ tsulaha egvu. Ojozi-imigwe ono asu iya:

¹³“Ba atsushi egvu Zekaráya; l'okfu, i kfuru nụ Nchileke b'ọ nuakwaru. Nta-a; be Elízabetu, bu nyee ngu a-mụtaru ngu nwata nwoke. Iphe ịi-gu nwata ono bu Jọnu.

¹⁴Nwata ono e-me t'ehu tsoo ngu ẹn; a dụ l'igwe tee ẹswa kẹ l'a muru iya!

¹⁵Iphe ọbu bu le ọo-buru onye nweru ọnya l'ifu Nchileke. E tọ ngukwa mee; too tsu ọnu l'iphe ọdo, bu iphe aangụ angungu, eme l'ọnya. Ume Nchileke be e-shiru teke ọ nọ l'epho nne iya buru iya eburu l'ehu.

¹⁶Igweligwe ụnwu Ízurelu bẹ oo-me t'ẹphe lata azụ lakfuta Nnajiufu, bụ Nchileke ẹphe.

¹⁷Oo ya bụ onye e-gude Ume Nchileke; gude ike, dū l'ọ bụ kẹ Eláyija, bụ onye nkfuchiru Nchileke; vuru iya ụzo jee. Ọo-gọ-zitaru ụnwegirima obu nna ẹphe. Ọo-gota ndu bụ 'anumanuma pẹ; t'ẹphe kwaa ẹnya; tsoru ụzo ọphu ndu doberu ẹka ndoo etso; k'ọphu oo-shi iya mee tẹ ndu kẹ Nchileke l'ẹphe ha kwakọberu Nnajiufu.”

¹⁸Zekaráya ají ojozi-imigwe ono: “?Nanụ ẹge ya e-shi maru l'iphe-a, i kfushiru-wa bụ ire-lanụ; l'ẹke ya kahụwaru akahụ; nyee ya akahụkwaphu ẹge ono?”

¹⁹Ojozi-imigwe ono asụ iya: “?Ị marua l'ọo yẹbedua bụ Géburelu, anọje l'ifu Nchileke. Ọ kwa Nchileke bẹ ziru iya tẹ ya bya ekfuru yeru ngu; zia ngu ozi-oma-wa;

²⁰ọphu 'i kwetadu l'okfu, ya kfuru ngu. Lekwa; shita nta-a bẹ ọnu a-buru ngu kpurumu: ẹ to nwehedu l'i kfu okfu ọdo jeye mbọku iphe-a l'ọ ha e-rekota. Okfu iya-a e-rekota l'oruberu iya.”

²¹Mkpọro ọha ono adọru eche Zekaráya; ẹphe ta ma iphe meru iphe ọono anọno l'ime eze-ulo Nchileke ono.

²²Yọ lufuta; tọ dūhe ike kfuru okfu yeru ẹphe. Ẹphe amaleruphu l'ọ phuru àphù l'ime eze-ulo Nchileke ono; too kfuhe okfu lẹ phuu. Yọ bụwaru-a ẹka bẹ oopheje gude l'ekfuru ẹphe okfu.

²³Oge ozi iya l'ulo Nchileke agvulephu; yọ tųgbua lashia nk'iya.

²⁴A nọnyaa; nyee ya; mbụ Elízabetu abya atsuta ime; nọkota l'ulo mkpurumkpuru ọnwa ise.

²⁵Yọ sụ: “Nta-a bẹ Nnajiufu lewaru iya ẹnya; bya eshia ẹge-a nafu iya iphere l'ifu ndiphe.”

Ozi l'aa-mụ Jisọsu

²⁶Yo be l'ọnwa kẹ ishingu k'ọphu Elízabetu tsutaru ime; Nchileke abyakwaphu bya ezia ojozi-imigwe, bụ Géburelu t'o je Názaretu l'alí Gálili;

²⁷je ezia nwamgbọko lanụ ozi. Ẹpha nwamgbọko ono bụ Méri. Nwamgbọko ono bẹ nwoke ta chikahubua ọkpa. Onye eje okfu iya bụ nwoke, aza Jósefu, shi l'awa eze ndiche ono; mbụ Dévidi.

²⁸Géburelu abyakfuta nwamgbọko ono bya asụ iya: “?Ị dųphu mma; nggube onye Nchileke kwabẹru oke ugu! Nchileke swikwaru ngu eswiru.”

²⁹Méri anulephu ekele ono; obu echia ya taa! Yọ rịa: “?Bụ egbe ekele ngunu dū ẹge-a?”

³⁰Ojozi-imigwe ono asụ iya: “Ba atsushi egvu Méri; lẹ Nchileke mewaru ngu eze-iphe-oma.

³¹Lekwa; l'ii-tsuta ime; mụa nwata nwoke. Iphe ii-gu iya bụ Jisọsu.

³²Oo-buru onye kfu̇be ȯswa ha nshinu. Iphe ee-ku iya bu Nwatibe Okaribe-Kakota-Nu. Nnajiufu, bu Nchileke e-me iya eze l'ò bu onye iche iya ono; mbu Dévidi.

³³Oo-buru eze; chia ndu onu ulo Jékȯpu gbururu jeyewaru; ȯphu 'òo-bubuhudu eze abubuhu gbururu jeye.”

³⁴Mé̇ri asu̇ ojozi-imigwe ono: “?Nanu̇ ege oo-shi du̇ ege ono l'èke nwoke ta chikahubua ya okpa?”

³⁵Ojozi-imigwe ono asu̇ iya: “Ume Nchileke a-tsopyabe ngu; ike ke Okaribe-Kakota-Nu abya emee ngu ire l'èhu. Oo ya bu le nwata ono, ii-mu̇ ono be ee-ku Nwa, du̇ nsò ke Nchileke.

³⁶Odo bu; lekwa: abubu ngu, bu Elízabetu tsutaakwaru ime nwata nwoke; l'èke o kahwaru akahu ege-a. Onwa owaa ekwe iya onwa ishingu; mbu onye ono, e shi eku onye e-ta tsudu ime ono;

³⁷ke le Nchileke te nwedu iphe kporu iya eka l'ememe.”

³⁸Mé̇ri asu̇: “Mgbè ya nowaa! ?Ò kwa le ya nowa l'èka Nchileke. T'ò duru iya ege i kfu̇ru.” Ojozi-imigwe ono atugbua lasha.

Mé̇ri eje ke Elízabetu phe

³⁹E meebe; Mé̇ri ajikobe; gude oso; yo buru iya oje mkpukpu lanu obu l'alì uguv Judíya.

⁴⁰Yo bya abata l'ulo Zekaráya; bya ekele Elízabetu ekele.

⁴¹Elízabetu anulephu ekele Mé̇ri ono; nwata ono emee ya ukporo l'epho; Ume-du-Nso akparuta Elízabetu l'èhu.

⁴²Yo raa ya tororo; su: “Onye Nchileke goru onu-oma nu b'i bu l'unwanyi mgburumburu! Ege ono be Nchileke gokwaruphu nwata ono, no ngu l'epho ono onu-oma!

⁴³?Bu ngunu meru iphe e kweru te nggubedua, bu nne ke Nnajiufu iya bya nk'ia?

⁴⁴Le teke ono, ya nuleruphu ekele ono, i keleru iya ono be nwata ono, no iya l'epho ono meru ukporo; l'èke ehu atsò iya ena.

⁴⁵Nggube nwanyi; te ehu tsò ngu ena; okfu l'i kweru l'okfu ono, shi l'èka Nnajiufu rua ngu nchi ono e-re!”

Egvu, Mé̇ri agu gude aja Nchileke

⁴⁶Mé̇ri asu̇: “Ya gude obu iya aja Nnajiufu ajaja.

⁴⁷Ya ete eswa Onye Ndzota iya, bu Nchileke.

⁴⁸Nchileke guberu yebe nwanyi, no iya l'èka iphe; bu iya bu yebe nwanyi, wozitaru onwiya ali. Ogbo, nonu e-shi nta-a kulahaa ya: onye a goru onu-oma nu;

⁴⁹okfu le Okaribe, bu Nchileke; be mewaru iya iphe ha nshinu. Epha Nchileke du nsò.

- 50 Ndu atụ Nchileke egwu; bẹ Nchileke aphujeru imiko tsube l'ogbo; rua l'ogbo.
- 51 O gudewa ẹka iya koshi ike iya. O chikashiwaru ndu gude ekuku l'ari oriri l'obu ephe.
- 52 Ndu ike no l'eka b'o nafuje ike ephe; bya apalishia ndu ophu onodu ephe laru ali.
- 53 Ndu egu agu b'o gudeje iphe du mma nujishia ephe; bya asu ndu nweru iphe t'ephe gbaru ẹka laa.
- 54 O gbaru ndu nk'ia; mbu ndu Izurelu mkpu; ke l'o nyataru ke obu-imiko iya l'eke ephe no,
- 55 bukwanu iphe o kfuru nna ayi oche phe, bu iya bu Ebirhamu yele awa iya l'ephe ha!"
- 56 Meri ano-rua iphe ruru onwa eto le ke Elizabethu phe; yo buru iya alala.

Aamu Jonu Baptistizimu

- 57 Yo rua Elizabethu l'ezeda; yo bya ezeda; mua nwata nwoke.
- 58 Ndu obutobu ephe; me ndu abubu ephe ana ege Nnajiufu phu-beru iya imiko; byatashia; ephe l'ia l'etee eswa iya.
- 59 Nwata ono anolephu abali esaa; ke esato iya; ephe abyatashia ya obu utsu. Ephe emelaha t'ephe gua ya nna iya, bu iya bu Zekarya.
- 60 Nne iya asu ephe: "Wawa; l'e to budu iya; l'iphe aa-gu iya bu Jonu."
- 61 Ephe asu iya: "?I phujeru abubu unu, aza egbe ephe onanu?"
- 62 Ephe abya egude ẹka kfuru nu Zekarya; ji iya iphe o du iya t'a gua nwata ono.
- 63 Zekarya amaa ẹka t'a nu iya ekwekwerekwe, eedeje iphe. Yo bya edee: "L'ephe iya bu Jonu." Yo dukota ephe biribiri.
- 64 Teke ono teke onophu; ire atushihuwa iya phu. Yo watawaphu okfu okfu; jalaha Nchileke ajaja.
- 65 Ndu obutobu iya l'ephe ha atulahaa egvu. Ako iphe ono ejegbaru eke ono. Ndu ono, bu l'ali ugvu Judiya ono anukota iya.
- 66 Iphe, bu ndu nuru iphe ono edobe l'ia phu l'okpoma; l'ajigbaa: "?Bu egbe ngunu be nwata owaa e-mekochaa buru;" ke l'o doru enya le Nchileke turu iya ẹka t'o buru onye du iche.

Zekarya ekfuchiru Nchileke

- 67 Ume-du-Nso abya eji nna nwata ono; mbu Zekarya ehu; yo wata okfuchiru Nchileke; su:
- 68 "T'a jaa Nnajiufu, bu Nchileke ke ndu Izurelu ajaja; ke l'o byakfutawaru ndu nk'ia; bya agbata ephe.

⁶⁹O dufutaru ayi Onye Ndzọta, nyịberu anyibe, shi l'eri onye ono, nọ iya l'eka ono; mbụ Dévidi.

⁷⁰Bụ iya bụ iphe o shi l'onu ndu nkfuchiru iya, duru iya iche kfuwa teke ndiche:

⁷¹L'aa-dzọta ayi l'eka ndu ohogu ayi; me l'eka ndu ono, ayi du ashị ono.

⁷²T'ọ phuaru ayi imiko ono, ọ sūru ndiche ayi phe le ya a-phu ono; nyata ukwa ono, du nsọ, o kweru ono.

⁷³O rihakpowaruru onye iche ayi; mbụ nna ayi Ébirihamu angu

⁷⁴le ya a-nafuta ayi l'eka ndu ohogu ayi; k'ophu ayi e-jelahaaru iya ozi l'ọ bụ ndu e-ta tsudu egvu;

⁷⁵buru ndu bụ ndu nk'iya; bya abukwaruphu ndu doberu eka ndoo l'ifu iya jeye l'oge nka-ezekuna nk'ayi.

⁷⁶A bya le nggube nwata owaa: Iphe ee-ku ngu bụ onye nkfuchiru Okaribe-Kakota-Nu; ke l'ii-vuru Nnajiufu uzo jee; k'ophu ii-bọ-oduru iya uzo;

⁷⁷mee t'ephe maru le Nchileke a-guru ephe nvu l'phe du eji, ephe meshiru; shi ege ono dzota ephe.

⁷⁸Oo-gude ome-odoo ya phuaru ayi imiko. Oo-me te ndzota ophu echi l'ọ bụ enyanwu hafuta bya echiaru ayi;

⁷⁹k'ophu oo-buru iphoro; chiaru ndu ophu nọ l'ochi; mbụ ndu ophu onwu nodu swiru eswiru; me t'ọ duru ayi bahu l'uzo ehu-agu.”

⁸⁰Nwata ono abya evua; kanwuru ehu; nweru egomunggo. Yo nọo l'echi-egu jeye mboku o lufutaru l'edzudzu oha le Izurelu.

Luku 2

Aamu Jisusu

(Mat 1:18-25)

¹Yo buru teke ono be eze, bu Siza Ogósutosu turu ekemu; su t'a gua iphe bu ndu bu l'alị-eze iya ogú; dekota epha ephe l'ekwo.

²Ono bu ogú odungu, e vutsukpo uzo gua. Teke a guru ogu ono bu teke Kwiriniyosu shi buru govano ndu Siriya.

³Ya ndono; onyenonu alashia eke a muru iya; t'e dee epha iya.

⁴Tọ du iya bu; Joséfu eshi le Nazaretu l'alị Gálili; jeshia Bétulehemu l'alị Judiya, bukwanu eke a muru eze ndiche; mbụ Dévidi; kele Joséfu shikwanu l'eri ephe; bya abukwaruphu onye ufu ono gedegede.

⁵Jósefu yele nwanyi ono, e doberu iya k'alulu ono; mbụ Méri ayiko tugbua jeshia t'e dee epha ephe. Teke ono be Méri dukwanu ime.

⁶Yọ bụru teke ono, ẹphe nọ lẹ Bétulehemu ono b'ọ gbalẹru iya phụ l'ezeda.

⁷Yọ bya ezeda; mụa nwata nwoke, bụ iya bụ ọkpara iya. Yo woru mpete ẹkwa phukpua ya; nyobe iya l'ikweswi; kẹ l'ẹ tọ dudu ẹke ẹphe a-nọdu l'ulo ndu-ije.

Ozi, eezi ndu eche aturu

⁸O nweru ndu eche aturu, nọ l'ẹgbudu; l'eche igwe aturu ẹphe l'enyashi ono.

⁹Ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nchileke abyakfutashia ẹphe. Ọcha-vii kẹ Nnajiufu achaphee ẹke ono mgburumburu. Egvu abya ẹphe l'ẹhu.

¹⁰Ojozi-imigwe ono asụ ẹphe: “Unu ba atsushi egvu; unu ngabe nchi; lẹ ya byaru unu ozi ozi-oma, e-me t'ẹhu tsọo madzụ kpoo-gbaa ẹna nshinu.

¹¹Iphe ọbu bụ l'a muru unu Onye Ndzota ntanu lẹ Mkpukpu Dévidi; Onye Ndzota, bụ iya bụ Kuráyisutu, bụ Nnajiufu!

¹²Qwaa iphe unu e-gude maru ndo-ọ: unu a-phụ nwaswa, a phukpuru mpete ẹkwa; woru iya nyobe l'ikweswi.”

¹³A bya ele ẹnya; igweligwe unwu ojozi-imigwe awukfuta ojozi-imigwe ono, nọhawanu ono; ẹphe ajalaha Nchileke ajaja asuje:

¹⁴“T'ugvu bụru kẹ Nchileke, nọ l'imigwe; ẹhu-agu aburu kẹ ndiphe lẹ mgboko, bụ ndu kweru l'o yeru ẹphe obu!”

¹⁵Unwu ojozi-imigwe ono awufulephu l'ẹke ono wuba l'imigwe; ndu ono, eche aturu ono ekfulahaa: “T'ẹphe jeedukwa Bétulehemu; je aphuedu iphe-a, meru nụ, Nnajiufu turu ẹphe onu iya-a.”

¹⁶Ẹphe egbeshiwaphu ẹgwegwa ono tųgbua; rua; bya aphua Méri yele Jósefu; phukwaaphu nwata ono, zẹ l'ikweswi ono.

¹⁷Ẹphe aphuebe l'iya phụ; bya etsota iphe ono, e kfuru ẹphe l'ẹka nwata ono; kọoru ndu nọ l'ẹke ono.

¹⁸Yọ dua ndu ono, nuru iya nụ ono biribiri; mbụ iphe ono, ndu ono, eche aturu kọru ẹphe ono.

¹⁹Méri eworu iphe ono l'ọ ha suchia l'obu; rilaha ya ariri.

²⁰Ndu ono, eche aturu ono emeebe; lashia azụ; l'etushi Nchileke ẹpha; aja iya ajaja kẹ iphe ono l'ọ ha, ẹphe nukotaru lẹ nchi; bya aphua ya l'ẹnya ono. Yọ dukotalephu ẹge ono, ojozi-imigwe ono kfuru iya ẹphe ono.

Eebu Jisosu útsù

²¹Idzu eswelephu; e woru útsù bua nwata ono; gụa ya Jisosu, bụ iya bụ ẹpha phụ, ojozi-imigwe gụha-oduru iya; b'a tsutaderu ime iya phụ.

Eekufu Jisosu eze-ulo Nchileke

²²Yo rua teke ephe e-me nsọ, ephe emeje, bu iya bu t'a safu nwata ono yele nne iya mmerushi ege ekemu, shi l'eka Mosisu suru t'e meje iya; ephe ekuru nwata ono jeshia Jerúsalemu t'e ye iya l'eka Nnajiufu,

²³bu iya bu iphe e deru l'ekemu Nnajiufu; su: “L'iphe bu nwa odungu le nwoke be ee-dobejeru Nnajiufu iche.”

²⁴Ephe jekwaruphu je anu ngweja t'a chiaru Nchileke; bu iya bu ege e kfulu iya l'ekemu Nnajiufu. Ngweja ono bu: a -phudu kparakobe labu; e gude ndo labu.

²⁵To du iya bu; yo nweru nwoke lanu, bu le Jerúsalemu, epa iya bu Símiyonu. Símiyonu bu nwoke, doberu eka ndoo, Nchileke duru le nsọ; shihakpowa ele enya teke obu, Nchileke a-dzofuta ndu Ízurelu obu. O bu onye Ume Nchileke no l'ehu.

²⁶Ume Nchileke ono mehawaru t'o maru l'e to nwedu l'o nwuhu jeye teke oo-phu-odu Kuráyisutu obu, shi Nnajiufu l'eka obu.

²⁷Ume Nchileke ono eduru iya bahu l'eze-ulo Nchileke. Yo be teke ndu muru Jisusu ku iya bata t'ephe meeru iya iphe ekemu kfulu;

²⁸Símiyonu abya ekuta iya heru; jalahaa Nchileke; su:

²⁹“Nnajiufu; hawaru nta-a te yebe onye ono, no ngu l'eka ono laa l'ehu-agu; bu iya bu iphe i kfulu.

³⁰Le ya gudewa enya iya phu Onye Ndzota,

³¹i fotaru t'iphe bu mbakeshi phugbaru.

³²Iphoro, bu iya be ee-gude mee te ndu ohodo maru ngu; me iphoro, a-buru ugu ndu nke ngu, bu Ízurelu.”

³³Nna nwata ono; me nne iya eghechaaphu onu nwandoo l'iphe ono, Símiyonu kfulu l'eka nwata ono; l'eke o du ephe biribiri.

³⁴Símiyonu abya agooru ephe onu; su Méri, bu nne nwata ono: “Nwata-wa be Nchileke fotaakwaru t'o buru: e -vukota a daa; bukwaruphu a -kuba eka e gbeshi; noduru igweligwe madzu le Ízurelu. O bukwapu onye aa-du l'igwe jika;

³⁵e shi ege ono maru egbe iphe ephe ari l'obu ephe. Nggubedua be aphu a-nodu agbajashi obu l'o bu mma b'e gude suwaa ngu okpoma; mbu l'okfu ehuiya.”

³⁶O nwekwaruphu nwanyi, aza Ana, bu onye nkfuchiru Nchileke. Ana bu nwatibe Fánuwelu, shi l'ikfu Ásha phe. O bu ogbodo nwanyi ogurennya, nji iya kuru akuku; lua ya afa esaa.

³⁷Nji iya ono anwuhu; yo buru eburu gbururu jeye yo gbaa ukporo afa iche iche ugbo eno l'afa eno to habua eze-ulo Nchileke ahaha. Oonoduje abaru Nchileke eja; aswikwapu aswiswi; ekfu anu Nchileke: eswe l'enyashi mkpurumkpuru.

³⁸Ana abyakwaphu teke ono bya ekele Nchileke ekele; bya ekfuaru ndu nokota l'ẹke ono ke nwata ono. Ndu ono, o kfuru iphe ono bu ndu shi ele enya te Nchileke gbata Jerúsalemu.

Aalaphu azu le Nazaretu

³⁹To du iya bu; ndu ono, muru nwata ono emeebe iphe ono l'o ha; bu iya bukwanu ege ekemu Nnajiufu kfuru; yo buru epe o la nk'epe le Nazaretu l'ali Galili.

⁴⁰Nwata ono abya evua; shihu ike; kwaa enya; Nchileke l'emuru iya eze-ipe-oma.

Nwata ono; no l'eze-ulo Nchileke

⁴¹Afa l'afa be ndu muru Jisusu ejeje Jerúsalemu; oga Aji Esweta.

⁴²Jisusu anolephu afa iri l'ebo; epe atuko jeshikwaa Jerúsalemu ege epe ejejehawa.

⁴³Epe agbaebelephu aji ono; yo buru epe alala. Nwata ono; mbu Jisusu akwaa le Jerúsalemu; ndu muru iya nu ta ma.

⁴⁴Epe atugbua alala; tubesu l'o tso epe. Epe egbe jewa ije ujiku ophu be epe wataderu iya achocho; chokashilaha ya l'ẹke ndu abubu epe; me ndu epe maru no.

⁴⁵Epe acho ya cho cho; epe ta phu iya. Epe achoru iya lashia azu le Jerúsalemu odo.

⁴⁶Epe acho ya abali ebo; ga le k'eto ya be epe je aphua ya l'eze-ulo Nchileke; eke ye ndu Ju, ezije iphe no; yo gebe nchi l'ipe epe ekfu; l'ajikwaphu epe aji.

⁴⁷Ipe ookfu adukota ndu nuru iya nu biribiri; mbu ege iphe dokwanuru iya enya; me ege o gude asa aji ohuma.

⁴⁸Epe aphu l'iya phu mbu ndu muru iya nu; yo kpo epe okfu. Nne iya asu iya: "Nwa iya;?nanu ege o du b'i meru epe egbe iya owaa.?I marua le ye nna ngu be shi keshinu ono chiru obu l'eka l'ẹke epe acho ngu."

⁴⁹Yo su epe: "?Nanu ege o du be unu acho iya??Unu ta mahaadu l'o gbaru iya ono l'ulo Nna iya to?"

⁵⁰Ipe ono, o kfuru ono te do epe enya.

⁵¹Yo tsoru epe lashia azu le Nazaretu; l'anuru epe okfu. Nne iya atuko iphe ono l'o ha suchia l'okpoma.

⁵²Jisusu l'evu; l'aka okwa enya eje. Yo kafuaru ono Nchileke l'obu; nodukwa iya phu madzu.

Luku 3

Ozi, Jonu Baputizimu ezi

(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)

- ¹Yo be l'afa, kwe Tayibíriyosu Síza afa iri l'ise; k'ophu ọ dọberu ọchi ndu Rómu. Ọ bu teke ono bẹ Pónchosu Páyileti shi buru gòvano ndu Judíya; Hérodu aburu ọ-chi-ọha ndu Gálili. Nwanna Hérodu kẹ nwoke, eeku Fílipu aburu ọ-chi-ọha ndu Ituríya; me ndu Tirakonáyitisu. Layiséniyasu aburu ọ-chi-ọha ndu Ábilini.
- ²Teke ono kwaphu bẹ Ánasu me Káyafasu shi buru eze ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja. Ọ bu teke ono bẹ Jónu Zekaráya shi buru l'echi-ẹgu; Nchileke abya ekua ya; zia ya ozi.
- ³Ya ndono; Jónu etsoru iphe bu ọhamoha, buru Ẹnyimu Jódanu mgburumgburu jegbaru; l'ara iya arara; asuje: “Unu taa onwunu ọta; sefu ẹka l'iphe dụ ẹji, unu meshiru; ghaa umere lakfuta Nchileke; t'e mee unu baputizimu; k'ophu Nchileke a-guru unu nvụ l'iphe dụ ẹji, unu meshiru.”
- ⁴Bu iya bu ẹge e deru iya l'ẹkwo Azáya, bu onye nkfuchiru Nchileke; sụ: “O nweru onye l'echi mkpu l'echi-ẹgu; sụ: T'e meeru Nnajiufu ọzo iya; T'a chikwaaru iya oje ono t'o vudo ntumu!
- ⁵Ẹke, sùdaru asụda bẹ ee-nwuchi enwuchi. Ugvu k'eze iya; me ugvu kẹ nshii; bẹ ee-gbuzitakota. Iphe, bu ẹke ọzo gwo-jiru agwo-ji bẹ ee-me t'ọ kfuru ntumu. Ẹke ọ dụ nkwoğodo nkwoğodo bẹ ee-me t'ọ yiiko ayiko; kwọ akpẹhu.
- ⁶Madzụ kpoo gba a-phụ ẹge Nchileke e-shi dzọta ndu nk'ia.”
- ⁷Ya ndono; Jónu asụ ikpetuma ndu wufutaru t'e mee ẹphe baputizimu: “Unubẹ ndu-a, ikputu mshiru-wa!?Bu onye sụru unu t'unu gbalaaru oke ẹhu-eghughu ono, Nchileke a-zube unu mbọku ono, ọo-nma mgboko ikpe ono?”
- ⁸Unu mja amimi l'ọ bu oshi-omi. Nebyi, unu a-mi bu umere, e-koshi l'unu tawaru onwunu ọta iphe dụ ẹji, unu meshiru; ghaawa umere lakfuta-wa Nchileke. Unu ba arikwa le keshinu Ẹbirihamu buwa nna unu oche; b'ẹ to nwedu iphe e-me unu. Unu ta amakwa l'o be kẹ t'ẹ b'ọ dụ; bẹ Nchileke e-meshikwa mkpuma-wa, wushiru ẹge-a: yo buru unwu Ẹbirihamu!
- ⁹Mbu le nta-a b'e byibekwaru ogbu-nku l'iphe bu ukfu oshi, nonu. Ophu ẹ-ta midu nebyi, dụ mma; e gbutsua ya; chee l'ọku.”
- ¹⁰Ikpetuma ndu ono aja ya; sụ: “?Bu ngunu bẹ ẹphe e-me nta-a?”
- ¹¹Yọ sụ ẹphe: “T'onye nweru uwe ugwehu-labu; nu onye ẹ-te nwedunu nanu. T'onye nweru nri mekwaa ya phụ ẹge onye ophu meru.”
- ¹²Ndu akiriko byakwaruphu t'o mee ẹphe baputizimu. Ẹphe asụ iya: “O-zi-iphe!?Bu ngunu bẹ ẹphebedua e-me?”
- ¹³Yọ sụ ẹphe: “Unu ba anaghatajeshi iphe a sụru t'unu natajẹ l'akiriko.”
- ¹⁴Ndu soja abyakwaphu; bya aji iya: “?Ẹphebedua eghee; ẹphe e-mekwanu iya imagha?” Yọ sụ ẹphe: “Unu be egudejehe okpẹhu ana madzụ iphe. Unu te eboje madzụ ibo iphe ẹ to medu ẹge ee-shi t'unu naa ya iphe iya. Odo bu t'ugwo, a kfuru unu dzujeeru unu.”

¹⁵Ndu ono atubata onwephe. Ephe atuko rilahaa l'obu ephe; su: "Oo-bukwaru-a nwoke-wa bu Kuráyisutu obu."

¹⁶Jonu asu ephe: "Le yebedua kwa mini be ya egudeje eme unu baputizimu. Obenu le nwoke ophu abya nu be kakwa iya l'ishi; ka iya l'okpa; mbu le ya te dzukpokwaanu ke te ya toshia ya eri akpokpa iya. Onye ono, abyanu ono bu Ume-du-Nso; me oku be oo-gude mee unu baputizimu nk'ia."

¹⁷O gudekwa ajakpa, oogudeje aphushi eswa witu; vuta ophu bu nebyi iya vuba l'ulo; kpota ophu bu mbeku iya je enwuru ye l'oku, e-ta anyihudu anyihu."

¹⁸Jonu ezia ephe ozi-oma; gude ege ono kasaa ephe enu-nchi l'uzo, du igweligwe.

¹⁹Obenu le Jonu kfuru o-chi-oha, bu Herodu ejo iphe o meru ye iya l'eka; bu iya bu ke Herodiyasu, bu nyee nwanna ke yebe Herodu; mewaru ke ejo iphe odo, Herodu meeberu.

²⁰Herodu emefua ophu ka njo tsoke ono; kpota Jonu je echee le mkporo.

Jonu eme Jisusu baputizimu

(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹To du iya bu; ndu ono abya; Jonu emekota ephe baputizimu. Jisusu abyakwaphu; yo mee ya. Jisusu anodukwadua ekfu anu Nchileke; igwe ekpuhaa gheru onu.

²²Ume-du-Nso adulephu l'o bu ndo; phezita; bya anodu iya l'ehu. A nua olu, shi l'imigwe ono; su: "I bu Nwata iya, ya yeru obu; iimeje: ehuru ats'o iya ena."

Eri Jisusu

(Mat 1:1-17)

²³A muru Jisusu; yo nolephu ukporo afa l'afa iri; dube oje ozi iya. A suru l'o bu nwatibe Josefu, bu nwatibe Heli;

²⁴Heli bu nwatibe Matatu. Matatu aburu nwatibe Livayi. Livayi bu nwatibe Meliki; Meliki aburu nwatibe Janayi. Janayi bu nwatibe Josefu;

²⁵Josefu aburu nwatibe Matatayasu. Matatayasu bu nwatibe Emosu; Emosu aburu nwatibe Nahumu. Nahumu bu nwatibe Hesuli; Hesuli aburu nwatibe Nagayi.

²⁶Nagayi bu nwatibe Maatu; Maatu aburu nwatibe Matatayasu. Matatayasu bu nwatibe Semeyinu; Semeyinu aburu nwatibe Joseku. Joseku bu nwatibe Joda;

²⁷Joda aburu nwatibe Jowanu. Jowanu bu nwatibe Risa; Risa aburu nwatibe Zerubabelu. Zerubabelu bu nwatibe Shiyalutiyelu; Shiyalutiyelu aburu nwatibe Neri.

²⁸Neri bu nwatibe Meliki; Meliki aburu nwatibe Adi. Adi bu nwatibe Kosamu; Kosamu aburu nwatibe Elumadamu. Elumadamu bu nwatibe Eru;

²⁹Eru aburu nwatibe Joshuwa. Joshuwa bu nwatibe Eliyeza; Eliyeza aburu nwatibe Jorimu. Jorimu bu nwatibe Matatu; Matatu aburu nwatibe Livayi;

- ³⁰Lívayi bụ nwatibe Símiyọnu; Símiyọnu abụru nwatibe Júda. Júda bụ nwatibe Jósefu; Jósefu abụru nwatibe Jónamu. Jónamu bụ nwatibe Eláyekimu;
- ³¹Eláyekimu abụru nwatibe Melíya. Melíya bụ nwatibe Mena; Mena abụru nwatibe Matáta. Matáta bụ nwatibe Nétanu; Nétanu abụru nwatibe Dévidi.
- ³²Dévidi bụ nwatibe Jesi; Jesi abụru nwatibe Óbèdu. Óbèdu bụ nwatibe Bówazu; Bówazu abụru nwatibe Sálumọnu. Sálumọnu bụ nwatibe Náshọnu;
- ³³Náshọnu abụru nwatibe Amínadabu. Amínadabu bụ nwatibe Áduminu; Áduminu abụru nwatibe Anị. Anị bụ nwatibe Hézurọnu; Hézurọnu abụru nwatibe Pérezu. Pérezu bụ nwatibe Júda;
- ³⁴Júda abụru nwatibe Jékoṗu. Jékoṗu bụ nwatibe Áyizaku; Áyizaku abụru nwatibe Ébirihamu. Ébirihamu bụ nwatibe Téra; Téra abụru nwatibe Nehọ.
- ³⁵Nehọ bụ nwatibe Sérugu; Sérugu abụru nwatibe Reyu. Reyu bụ nwatibe Pélegu; Pélegu abụru nwatibe Iba. Iba bụ nwatibe Shéla;
- ³⁶Shela abụru nwatibe Káyinanu. Káyinanu bụ nwatibe Afákusadu; Afákusadu abụru nwatibe Shemu. Shemu bụ nwatibe Nówa; Nówa abụru nwatibe Lémekú.
- ³⁷Lémekú bụ nwatibe Metúsela; Metúsela abụru nwatibe Ínọku. Ínọku bụ nwatibe Járedu; Járedu abụru nwatibe Mahálalilu. Mahálalilu bụ nwatibe Káyinanu;
- ³⁸Káyinanu abụru nwatibe Ínọsu. Ínọsu bụ nwatibe Sẹtu; Sẹtu abụru nwatibe Ádamu; Ádamu abụru nwatibe Nchileke.

Luku 4

Sétanu adata Jisọsu

(Mát 4:1-11; Mak 1:12-13)

- ¹Ume-dụ-Nsọ abya eji Jisọsu ẹhu; yo shi lẹ Jódanu latashia. Ume-dụ-Nsọ eduta iya;
- ²yo je anọ ụkporo abali ẹbo l'echi-ẹgu; Obutuswe adatakọta iya. L'ime ụkporo abali ẹbo ono b'ẹ to nwedu nri, shiru iya ọnu. Yọ nọ-dzulephu ụkporo abali ẹbo ono; ẹgu agulaha ya.
- ³Obutuswe asụ iya: “Ọ -bụru l'ị bụ Nwatibe Nchileke; kfunuru mkpuma-wa t'ọ ghọ nri!”
- ⁴Jisọsu asụ iya: “E dekwaru iya edede l'ekwo okfu Nchileke; sụ: ‘L'ẹ tọ bụdu nri nwenkinyi iya bẹ madzụ egudeje nọdu ndzụ.’ ”
- ⁵Obutuswe ono eduru iya lashia l'ephekerephe; t'a kwaa jia ẹnya ugbo lanụ b'o koshikotawaru iya alị-eze ndiphe mgburumgburu;
- ⁶bya asụ iya: “L'ọo nggu bẹ ya e-me t'ị bụru onye a-nọdu achikota iphemiphe ọbule-a l'ọ ha; mę iphe, bụ iphe dụ mma, nọ iya nụ; kẹ l'ọ bụ yẹbe Obutuswe b'e yeru iya l'eka; yọ bụru onye dụ iya mma l'okpoma bẹ ya a-nụ iya. Ọo ya bụ lẹ:

⁷í -bakpɔwaru iya ɛja; ya ahaaru ngu iya l'ò ha.”

⁸Jisɔsu asu iya: “E dekwaru iya edede l'ɛkwo okfu Nchileke; su: ‘L'oo Nnajiufu, bu Nchileke ngu bu onye íi-baru ɛja; buru iya nkinyi iya bu onye íi-nɔdu l'ɛka.’ ”

⁹Obutuswe ono abya eduru iya jeshia Jerúsalemu; je eworu iya dobe l'onungonu ɛke, katsua l'eli l'eze-ulo Nchileke; su iya: “O -buru l'í bu Nwatibe Nchileke; shinu l'eli ɛke-a kfuda l'ali;

¹⁰l'e dekwaru iya l'ɛkwo okfu Nchileke; su: ‘Lɛ Nchileke e-kfuru unwu ojozi-imigwe iya t'ɛphe leta ngu ɛnya; chee ngu nche.

¹¹ɛphe e-gbobe ɛka; wɔta ngu tɛ ukfu ba du ngu l'okpa!’ ”

¹²Jisɔsu asukwa iya phu: “E dekwaru iya edede l'ɛkwo okfu Nchileke; su: ‘Ba adatakwa Nnajiufu, bu Nchileke ngu adata.’ ”

¹³Obutuswe ono adatagelephu Jisɔsu; paru iya haa kɛ nwa teke ono.

Jisɔsu awata ozi iya lɛ Gálili

(Mát 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴Jisɔsu anɔdu l'ike Ume-du-Nsɔ ono latashia Gálili. E kfudzuru okfu iya l'iphe bu ndu bupheru Gálili mgburumgburu.

¹⁵Yoo zi iphe l'ime ulo-ndzuko ndu Ju; onyenonu aja iya mma.

Aajika Jisɔsu lɛ Názarɛtu

(Mát 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶Tɔ du iya bu; yɔ bya abahu lɛ Názarɛtu, bu iya bu ɛke a nɔdu hefuta iya. Yo be mbɔku ɔtu-ume; yɔ bya abahu l'ulo-ndzuko ɛge ɔbahujehawa. Yo rua; bya egbeshi tɛ ya gua iphe.

¹⁷A bya eworu ɛkwo, Azáya, bu onye nkfuchiru Nchileke deru; nu iya. Yɔ bya aphushia ɛkwo ono; chɔ-vu ɛke ɔbu, e deru su:

¹⁸“Ume Nnajiufu nɔ mu l'ɛhu; kɛ l'ò fɔtawaru mu tɛ mu je ezia ndu ukpa ozi-oma. O ziru mu tɛ mu je ezia ndu a kpuru lɛ ndzu l'aa-ha ɛphe; mɛ tɛ mu je emee ndu ishì t'ɛphe wata ɔphu ɔzo; mɛ tɛ mu je emee ndu aakpa ɛhu t'ɛphe nweru onwɛphe;

¹⁹mɛ tɛ mu araa ya arara: l'afa, Nnajiufu a-dzɔta ndu nk'iya ruakwaru.”

²⁰Yo woru ɛkwo ono gwɔɔ; woru iya nu-phu onye ejeru ndzuko ozi azu; bya adugaru anɔdu. Iphe bu ndu nɔ l'ulo-ndzuko ono achiru ɛnya dzeeru iya.

²¹Yo kfulahaaru ɛphe: “L'oo ntanu bɛ iphe-a, e deru l'ɛkwo okfu Nchileke, unu nuru-wa reru ɛge e deru iya.”

²²ɛphe azukota mgbede. Okfu oma, shi iya l'onu adukota ɛphe biribiri. ɛphe asu: “?Tɔ budunua nwatibe Jósɛfu ndo-ɔ?”

²³Yọ sù ẹphe: “O doru iya ẹnya l'unu a-nmaru iya ẹtu: ‘T'ophu eme ọgvu; metanu onwiya l'iphe eme iya nù. L'unu nùwaru iphe ya meeberu ẹ Kapáníyọmu; tẹ ya menua ya l'alì iya l'ẹke-a.’ ”

²⁴Yọ sù ẹphe: “Kamenu; tẹ ya karu unu: l'iphe onye nkfuchiru Nchileke ekfu b'ẹ te ekwejekwa nata ọhuma l'alì iya.

²⁵“Unu nyatakwa l'unwanyi, maa tufutsuaru dukwa-a l'igwe ẹ Ízurelu l'oge ke Eláyija; bụ iya bụ teke ono, igwe buchiru mini afa ẹto l'onwa ishingụ; ẹjo-ẹgu abya l'alì ono gbaa mgburumgburu ono.

²⁶Ẹ tọ dukwa unwanyi ono m'ọo nanu, Nchileke ziru Eláyija t'o yeru ẹka; gbahalephu nwanyi ọbu, nji iya ta nọhedu, bu ẹ Zárefatu, nọ l'alì Sayídonu b'e ziru iya t'o jee nk'ia.

²⁷Ndu ẹhu-labụ hakwaphu l'igwe ẹ Ízurelu teke Eláyisha, bụ onye nkfuchiru Nchileke shi nọdu. Ọphu 'ọ dudu m'ọo onye lanu, o meru t'ọ korohu l'ẹhu-labụ iya; gbahalephu Némanu, bụ onye Siríya.”

²⁸Ẹphe anulephu onanu; ẹhu awata oghu iphe bụ ndu nọ l'ulo-ndzuko ono eghughu l'ẹphe ha. Ẹphe aswo-lihu;

²⁹chifu iya ẹ Nazaretu. Ẹphe eduta iya je enyihu onungonu eli ugvu, bụ iya bụ ẹke mkpukpu ẹphe tukoru; melahaa t'ẹphe shi l'ẹke ono nwufu iya t'ọ bya asua ishi l'alì.

³⁰Yo gbeshilee; je anyijahu igweligwe ndu ono; yọ buru iya alufu.

Nwoke, ọgvu bu l'ẹhu

(Mak 1:21-28)

³¹Tọ dọ iya bụ; Jisọsu atugbua; bahushia ẹ Kapáníyọmu l'alì Gálili. Yo be mbọku ọtu-ume; yo je anọdu l'ezi ẹphe iphe.

³²Ndu ono akpọo-beru l'ẹge o gude ezi iphe; ke l'okfu iya adalephu kpa kpa.

³³Yo nweru nwoke lanu, ọgvu bu l'ẹhu, nọ l'ulo-ndzuko ono. Nwoke ọgvu ono echia mkpu; sù:

³⁴“Taa!?Bụ ngunu be nggu l'ẹphe gba; nggube Jisọsu ọphu Nazaretu.?! byawaru ẹphe emebyishi. Ya makwaru-a onye ị bụ: ị bụ onye dọ nsọ ke Nchileke.”

³⁵Jisọsu abaaru ọgvu ono mbà t'ọ nọdu nwandoo; shi nwoke ono l'ẹhu lufuta. Ọgvu ono atutsua nwoke ono l'alì l'edzudzu ọha ono; shi iya l'ẹhu lufuta; tọ dọ ẹke o mekaru nwoke ono iphe.

³⁶Yọ dọ ẹphe biribiri; ẹphe ekfulahaa; sù: “?Bụ egbe okfu ngunu dọ ẹge-a? Nwoke ọwaa egudeje agburu-ẹhu me ike; sù tẹ ọgvu shi madzụ l'ẹhu wushia; yo kwe wushia.”

³⁷E kfugaru okfu Jisọsu l'ẹkemeke ọbule l'iphe bụ mkpukpu, nọ-pheru ẹke ono mgburumgburu.

Jisọsu agwọ ndu iphe eme

(Mát 8:14-17; Mak 1:29-34)

³⁸Jisòsu eshi l'ùlo-ndzuko ono lufuta; bya abahùshia lẹ kẹ Sáyìmonu. Yo rua; ẹhoku l'enwu nne nyee Sáyìmonu. Ẹphe ekfuaru Jisòsu t'ọ gbaaru iya mkpu.

³⁹Jisòsu abya evudonyabe iya; baaru ẹhoku ono mba. Ẹhoku ono aparu nwanyi ono haa. Nwanyi ono ekwolihu; watawaruphu ẹphe ọkwaru ẹbyee.

⁴⁰Ẹnyanwu aribadelephu; iphe bu onye nweru onye iphe-ememe, dutsua iche iche eme; edutaru iya Jisòsu. Jisòsu ebyikota ẹphe ẹka; mee; ẹphe akorohu.

⁴¹Ogvu eshitsua igweligwe ndu o bu l'ẹhu awushi; l'aratsua: “Ọo nggubedua bu Nwatibe Nchileke.” Obenu lẹ Jisòsu abajeru ẹphe mba; jika t'ẹphe be ekfufuta okfu; kẹ l'ẹphe makotawaru l'ọo ya bu Kuráýisutu ọbu.

Jisòsu ekfu okfu Nchileke lẹ Judíya

(Mak 1:35-39)

⁴²Nchi abohulephu; Jisòsu atugbua jeshia ẹke ọ nọdu nwenkinyi iya. A du l'igwe wata iya achokashi; chonyaa ya bya achọ-vu iya; melahaa t'ẹphe sedo iya t'ẹ b'ọ hahẹ ẹphe.

⁴³Yọ sù ẹphe: “Lẹ ya zifutajekwaphu ndu mkpukpu ọdo ozi-oma kẹ ẹke Nchileke bu eze ono; okfu l'ọ bu iphe ono b'e ziru iya tẹ ya bya.”

⁴⁴Yo tsoru ọlo-ndzuko ndu Ju lẹ Judíya l'ara okfu Nchileke arara.

Luku 5

Ndu mbụ, tsolahaaru Jisòsu

(Mát 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹Yo be ujiku lanu lẹ Jisòsu nọ l'iku Eze Ẹnyimu Genésaretu; a du l'igwe zeta gidigidi zekfuta iya t'ẹphe nua okfu Nchileke.

²Yọ phua ụgbo labu, nọ l'onu-ẹka ono. Ndu egbu ẹma, shi nọdu l'ụgbo ono alufutawa je anọdu l'asa ntofu ẹphe asasa.

³Jisòsu abya abahu l'ụgbo ono nanu: l'ophu bu kẹ Sáyìmonu; bya asu Sáyìmonu t'ọ nwuribe ụgbo ono nwanshi lẹ mini. Yọ bya adugaru anọdu l'ụgbo ono; zilahaa ndu ono iphe.

⁴Yo kfugetsulephu iphe, ookfu; sù Sáyìmonu: “T'ọ kporibefua ụgbo ono l'ẹke, mini ka ogvu; k'ophu ẹphe a-ghaa ntofu ẹphe; nmata ẹma.”

⁵Sáyìmonu asu iya: “Nnajiufu; mẹ ẹphe tukokwa ẹnyashi ophu sekota ẹge ẹphe e-me gbuta iya; yọ buru kẹ mmanu. Ọlobu; k'ophu i kfuwaru ẹge-a bẹ ya a-chikwaru-a ntofu ọbu ghaa lẹ mini ọbu.”

⁶Ẹphe emee ya ẹge ono, o kfuru ono; gbua ẹma, jiru ntofu ono; k'ophu o gbe eme t'ọ lakaa ntofu ọbu alaka.

⁷Ephe epheeru ibe ephe ndu ophu, no l'ugbo ophu eka t'ephe bya eyeru ephe eka. Ephe abya egbujia ema l'ugbo labu ono; k'ophu ugbo obu wataru emimi.

⁸Sayimonu Pyita aphu l'ia phu; buru Jisosu pee l'ifu; su iya: “Nnajiufu; byiko gbeshi l'eke ya no; le ya kwa onye emeje iphe du eji.”

⁹Biribiri ema, ephe gburu egude Pyita; me ndu yele iya yi.

¹⁰Ege ono b'o dukwaphu unwu Zebedi, bu iya bu Jemus; me Jonu; ephe le Sayimonu tukoru shi egbu ema ono. Ya ndono; Jisosu asu Sayimonu: “Ba atsushi egvu; tsube ntanu be ii-nodu eruko madzu l'o bu onye eruko ema.”

¹¹Ephe akpufutatsua ugbo ono l'onu-eka; hakota iphemiphe obule; tsolahaa Jisosu.

Jisosu agwo onye ehu-labu

(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹²Yo be ujiku lanu le Jisosu no le mkpukpu lanu; nwoke obu, ehu-labu dzuru ehu abyatashia. Yo phulephu Jisosu; daa; buaru iya ifu l'ali; rolahaa ya; su iya: “Nnajiufu; o -buru uche-obu ngu be ii-menu iya-a te ya du mma.”

¹³Jisosu amachiwaphu eka; byia ya; su iya: “O bu uche-obu iya. Ngwaa; t'ehu du ngu mma.” Teke onophu; ehu-labu ono agvuwaphu nwoke ono l'ehu.

¹⁴Jisosu akaru iya t'e b'o dukwa onye oo-kfuru iya; wo iya: “Tugbulekwaphu je eworu onwongu koshi onye achijeru Nchileke eja t'o lee ngu enya; nggu egworu ngweja, onye e metaru l'iphe eme iya nu anuje; nu iya t'o chiaru ngu ege Mosisu turu l'ekemu iya; k'ophu oha a-makota l'ehu duwa ngu mma.”

¹⁵Obenu l'o gbe kalee okfukashi ke Jisosu; k'ophu igweligwe madzu dzukoru t'ephe nua le nchi; me t'e mee ephe t'ephe dukota mma l'iphe-ememe, emetsua ephe.

¹⁶Obenu le Jisosu atsulajelee azu je anodu l'echi-egu; kfuru nu Nchileke.

Nwoke, iphe lonwuru ibe-ehu lanu

(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷Yo be ujiku lanu le Jisosu no l'ezi iphe; ndu Farisii; me ndu ezije ekemu adugaru l'eke ono. Ephe shitsua le mkpukpu le mkpukpu, no le Galili; me Judiya; mewaru Jerusalemu bya. Ike Nnajiufu, bu Nchileke anodu Jisosu l'ehu; mee ya t'o du ike omeshi ndu iphe eme t'ehu dukota ephe mma.

¹⁸Yo nweru nwoke lanu, iphe lonwuru ibe-ehu lanu, e gude oshi-azee paru bya. Ephe achonyaa ege ephe e-me vubata iya bya edobe Jisosu l'ifu;

¹⁹to du; kele madzu do-jiru eke ono ado-ji. Ephe aparu iya nyihu ulo ono; je eworu uzo bufua l'eli iya; shi iya pyofu oshi-azee ono, nwoke ono ze ono; patsuta iya l'ifu eke Jisosu no.

²⁰Jisosu aphua ege ephe kwetaberu le ya a-du ike mee te nwoke ono jee ije; yo su iya: “Nwoke ibe mu; a guwaru ngu nvu l'iphe, du eji, i mekotaru l'o ha.”

²¹Ndu ezije ekemu; mę ndu Fárisii awata iya ariri; sụ: “?Bụ egbe madzụ ngunu dụ ęge-a, ekfurushi ępha Nchileke ęga-wa? Mbụ;?bụ onye a-dụ ike ęaru madzụ nvụ l'iphe dụ ęji, o meru; gbahaa Nchileke nwenkinyi iya.”

²²Jisọsu amawaruphu iphe ęphe ekfu; sụ ęphe: “?Bụ ngunu meru iphe unu arị egbe oriri ọwaa?

²³?Bụ ole ka ntse l'a sụru: ‘A ęwaru ngu nvụ l'iphe dụ ęji, i meshiru;’ tọ bụ t'a sụchia: ‘Gbeshi; jelahaa ije’?

²⁴Ole ya e-koshi unu lę Abubu-Ndiphe b'e ziru t'ọ gujeeru madzụ nvụ l'iphe dụ ęji, onye ono meru lę mgboko-a.” Yọ sụ nwoke ono, iphe lonwuru ibe-ęhu lanu ono: “Ọo nggu bę ya ekfuru. Gbeshi; pata oshi-azęe ngu lashia.”

²⁵Nwoke ono ezilihu l'edzudzu ọha ono; pata ugbooshi iya; yọ buru iya alala; l'aja Nchileke ajaja.

²⁶Ndu ono eghechawaa onu nwandoo; l'ęke biribiri iya gudekotaru ęphe. Ęphe ajalahaa Nchileke ajaja; sụ: “L'ęphe akabękwa phua iphe kporu ęphe okfu ntanu.”

Jisọsu eku Lívayi

(Mát 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷E metsua; Jisọsu atugbua je aphua onye ana akiriko lanu, aza Lívayi; l'ęke ọ dugaru l'ulo okpoga akiriko. Jisọsu asu iya: “Lívayi; tsoru iya.”

²⁸Yọ haa iphemiphe ọbule ono; gbeshi tsoru iya.

²⁹Lívayi abya akwaaru iya eze ębyee lę kę yębedua, bụ Lívayi. Ndu akiriko azaa l'igwe; ęphe lę ndu ọdo bya anodu; ęphe l'ęphe atuko l'eri nri ono.

³⁰Ndu Fárisii; mę ndu ezije ekemu atsolahaa gbudagbuda; sụ ndu etsoje ọzo iya: “?Bụ ngunu meru iphe unu lę ndu akiriko; mę ndu ọdo, emeje iphe dụ ęji eri l'anguko ęge ọwaa?”

³¹Jisọsu asu ęphe: “Ndu ęhu dụ mma bę mkpa onye eme ọgvu ta dukwaru. Ọ bụ ndu ęhu dụ ęji bę mkpa onye eme ọgvu duru.

³²Ya ta byakwa oku ndu doberu ęka ndoo; ọ kwa ndu eme iphe dụ ęji bę ya byaru t'ęphe taa onwephe uta iphe dụ ęji, ęphe meru; ghaa umere lakfuta Nchileke.”

Aji lę k'oswi aswiswi

(Mát 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³Ndu Fárisii ono asu iya: “Ndu etsoje ọzo Jonu aswije aswiswi tekenteke; l'ekfu anu Nchileke; ęge ono bę ndu etso ayi aswije; ọbu lę ndu etsoje nggubedua erilee; l'angu ęge dụ ęphe mma.”

³⁴Jisọsu aji ęphe: “?Unu emeje tę ndu byaru ome ęswa-nwanyi ophungu swia aswiswi; l'ęke onye kuru ęphe nokwaa?

³⁵Obenu lẹ mbọku ọbu, aa-nata ẹphe onye ono, alọ nwanyi, kuru ẹphe l'eswe-iphe ono nophu abya; mbọku ono bẹ ẹphe a-kabẹ swia aswisiwi.”

³⁶Yọ bya anmaaru ẹphe ẹtu; sụ: “Ẹ ta alakatajẹkwa uwe ọphungu; gude gbaa akahụ uwe. Onye tūru iya ama; onye ono alakaa kẹ ọphungu ono; ọphu iphe o byikataru lẹ kẹ ọphungu ono yẹle akahụ iya ono ta adagbadu nanu.

³⁷To nwe onye wotajeru akuru-akụ ọphungu, atụ vavava je ọgha l'akahụ otumu. Ọ - tūkwa ya phụ ama; mẹe ono agbajashia otumu ọbu; mẹe ọbu yẹle otumu ọbu alakota l'iyi.

³⁸Ọ bụ akuru-akụ ọphungu bẹ eeyeje l'otumu ọphungu, karu akaka.

³⁹Ẹ to nwedu onye ngu-gejeeru akahụ mẹe, k'ọphungu gujekwaduru ọdo; ẹke ọosuje l'akahụ iya ono kakwa mma.”

Luku 6

Ajị lẹ kẹ mbọku ọtu-ume

(Mát 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹Yo be mbọku ọtu-ume; Jisọsu eswewaa l'egu ẹke, a kọru akpe. Ndu etsoje ọzo iya awata okwo akpe ono; wata iya aswashị; l'ata.

²Ndu Fárisii ahara sụ ẹphe: “?Bụ ngunu meru iphe unu kabẹ eme egbe iya ọwaa, ẹ tee mejedu mbọku ọtu-ume-wa?”

³Jisọsu asụ ẹphe: “?Unu ta agụ-vubua l'ẹkwo okfu Nchileke iphe Dévidi mejeru l'ẹke egu agụ yẹle ndu ẹphe l'iya yi?”

⁴L'ọ bahuru l'ulo Nchileke je ewota buredi, e gude achiru Nchileke ẹja woru taa; mbu buredi, onye ọdo ẹ-ta ahadu kẹ t'o wota taa; gbahaa ndu achijeru Nchileke ẹja nwenkinyi ẹphe. Yọ tatsua ya; bya ahakwaru iya phụ hẹe ndu ẹphe l'iya yi; ẹphe ataa.”

⁵Jisọsu asụ ẹphe: “L'ọ kwa yẹbedua, bụ Abubu-Ndiphe bụ Nnajiufu kẹ mbọku ọtu-ume.”

Nwoke, iphe lọnwuru ẹka lanu

(Mát 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶Yo be mbọku ọtu-ume ọdo; Jisọsu abya abahụ l'ulo-ndzuko; je ezilahaa iphe. Yo nweru nwoke, nọ l'ẹke ono, iphe lọnwuru ẹka-utara iya.

⁷Ndu ezije ekemu; mẹ ndu Fárisii egelaha Jisọsu; t'ẹphe maru:oo-mekwaphu t'ẹhu dụ madzụ mma mbọku ọtu-ume; k'ọphu ẹphe a-chokwanu ọphu ẹphe a-sụ l'o meru.

⁸Obenu lẹ Jisọsu maru iphe ẹphe ari; bya asụ nwoke ono: “Gbeshi bya evudo edzudzu ọha-wa l'ifu.” Nwoke ono egbeshi je evudo edzudzu ọha ono l'ifu.

⁹Jisọsu asụ ẹphe: “Tẹ ya jiedukwa unu:O bụ omebyi ekemu mbọku ọtu-ume t'e mee iphe-oma; tọo t'e mee ẹjo iphe??Bụ t'a dzoje ndzu; tọo t'a lajẹ ndzu l'iyi?”

¹⁰Yọ bya enyoo; lephekota ẹphe ẹnya l'ẹphe ha; bya asu nwoke ono: “Ngwaa; machia ẹka ngu amachi.” Yọ machia ya. Ẹka ono abya eteta; dụwa iya phụ mma.

¹¹Ẹphe aswo-lihu; wata ọchi idzu iphe ẹphe e-me Jisosu.

Ndu ishi-oziri ẹbo ono

(Mát 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹²Yo be ujiku lanu; Jisosu ejeshia ẹke, ugvu ha l'igwe; t'ọ ọdu kfuru nu Nchileke. Yo ọdu l'ẹke ono kfukota nu Nchileke ẹnyashi phuu.

¹³Nchi abya abo; yo kua ndu etsoje ọzo iya; bya afofa ẹphe umadzu iri l'ẹbo; gwa ẹphe ndu ishi-oziri iya.

¹⁴Ndu ono bu: Sáyimonu, ọ guru Pyita; owaa Ánduru, bu nwanne iya; me Jémusu; me Jonu; me Fílipu; me Batólomiyu;

¹⁵me Mátíyu; me Tómosu; owaa Jémusu, bu iya bu Jémusu Álufiyosu; me Sáyimonu, onye yi l'ogbo, adzo t'ali ndu Ju ọduru ndu Ju;

¹⁶me Júdasu, bu nwanne Jémusu; me Júdasu Isukáryotu, bu iya mekocharu deru Jisosu ye.

Jisosu ezi iphe; l'eme ndu ẹhu dụ ẹji; t'ẹphe ka mma

(Mát 4:23-25)

¹⁷Jisosu abya enyizita l'ugvu ono; ẹphe l'iya abya anodu le mgbazita iya; ẹphe l'ikpetuma ndu ọdo, etso iya nu; me igweligwe ndu shigbaa le Judiya phuu; me Jerúsalemu; me ndu iku ẹnyimu Táya me Sayidónu. Ndu ono bukota ndu byaru t'ẹphe nu iphe oozi; me t'o mee te iphe, emegbaa ẹphe dụ ẹphe mma.

¹⁸Iphe bu ndu ogvu akpa ẹhu be ẹhu dukota mma.

¹⁹Ikpetuma ndu ono atuko eme t'ẹphe byigbaa ya ẹka; okfu l'ike, shi iya l'ẹhu emeje t'ẹhu dukota ẹphe mma l'ẹphe ha.

Ọnu-oma; me aphu

(Mát 5:1-12)

²⁰Jisosu atangobe ẹnya; lee ndu etsoje ọzo iya; su ẹphe: “Ọnu-oma bu k'unube ndu ukpa; okfu l'ẹke Nchileke bu eze bu nk'unu.

²¹Ọnu-oma bu k'unube ndu ẹgu agu nta-a; okfu l'ẹpho e-ji unu. Ọnu-oma bu k'unube ndu ara ẹkwa nta-a; okfu l'unu a-chia ọchi.

²²Ọnu-oma bu nk'unu teke aakpo unu ashi; l'akpofu unu akpofu; l'akọ unu ọnu; l'eku unu ẹjo madzu; okfu l'unu kweru ke Abubu-Ndiphe.

²³“T'ẹhu tsoo unu ẹna mboku ono; t'unu kfu-lihu tee eswa; ke l'obunggo unu ha nshinu l'imigwe; okfu l'ọ bu ẹge ono be nna ẹphe oche shi mee ndu nkfuchiru Nchileke.

²⁴“Ọlobu; nshoo unube ndu nweru iphe; okfu l'unu natagewaru iphe ruberu unu.

²⁵Nsho unube ndu epho jiru nta-a; okfu l'egu a-gua unu. Nsho unube ndu achi ochi nta-a; okfu l'unu a-raa ekwa; gua aphu.

²⁶“Nsho unu teke onyemonye obule a-nodu ekfu l'unu eme ohuma; okfu l'o kwaphu ege ono be nna epe oche phe shi kfuaru ndu gude ugho ekfuchiru Nchileke.”

Oyeru ndu ohogu obu

(Mat 5:38-48; 7:12a)

²⁷“Obenu l'iphe ya ekfuru unube ndu anu iya nu bu: Unu yeru ohogu unu obu; mejeru onye unu du ash'i ohuma;

²⁸gojeru onu-oma nu onye turu unu onu; kfujeru nu Nchileke k'onye koru unu onu.

²⁹Madzu -chia ngu eka l'ishi-nchi; dobefuaru iya ishi-nchi ophu. O -buru le madzu yetaru ngu uwe ugwehu ngu; haa ya t'o yetafua ngu uwe ime ehu ngu.

³⁰Madzu -bya ngu orota iphe i nweru; nukwa iya eya. O -buru le madzu wotaru iphe ngu; ba jihakwa iya aji iya.

³¹Unu mejeru ndu odo ege o du unu te ndu odo meeru unu.

³²“O -buleruphu l'oo ndu yeru unu obu be unu eyejeru obu nwenkinyi;?bu egbe uru ngunu be unu ritaru iya; kele ndu eme iphe du eji kwaphu ndu yeru epe obu; be epe eyejeru obu.

³³O -buleruphu l'oo ndu emeru unu ohuma be unu emejeru ohuma;?bu egbe uru ngunu be unu ritaru iya; ele ndu eme iphe du eji emejekwaa ege ono.

³⁴O -buleruphu l'oo ndu unu ele enya l'unu a-phi iphe l'eka nata be unu ejeje ugwo;?bu egbe uru ngunu be unu ritaru iya. Ndu eme iphe du eji ejejekwaa ndu eme iphe du eji ibe epe ugwo; t'ephe nata iphe ha l'o bu ophu epe jeru ugwo iya.

³⁵Iphe unu e-mejehia bu t'unu yeru ohogu unu obu; mejeeru epe ohuma. Unu jeje madzu ugwo; haa ole enya t'a kfu ya unu; k'ophu obunggo unu a-ha nshinu. Oo ya bu; unu aburu unwu ke Okaribe-Kakota-Nu, bu Nchileke. Le ndu e-ta madu iphe-oma; me ndu bu ejo madzu be Nchileke emejekwaru-a obu-oma.

³⁶Unu buru ndu obu-imiko ege Nna unu bu onye obu-imiko.”

K'onma ndu odo ikpe

(Mat 7:1-5)

³⁷“Unu ba turushijekwa ndu odo; k'ophu Nchileke e-te ekpedu unu ikpe. Unu ta anma madzu ikpe l'ime obu unu; k'ophu Nchileke e-ta anmadu unubedua ikpe. Unu gujeeru ndu odo nvu; k'ophu Nchileke a-gujekwaruphu unu nvu.

³⁸Unu nuje madzu iphe; k'ophu Nchileke a-nujekwaphu unu. Iphe Nchileke a-paru dee unu l'eka bu iphe e yejiru eyeji; nmawoo ya anmawo; bya atsua ya atsutsu; yo ji godogodo; awushihu awushihu. Ke l'o bu iphe unu gude turu iphe yeru madzu be Nchileke e-gudekwaphu turu iphe yeru unu.”

³⁹Yọ bya anmaaru ẹphe ẹtu; sù: “Onye ìshì;?ooduje onye ìshì ibe iya.?Ephe ta atukodu nwulahu l'ime nsù tọo.

⁴⁰Onye amù iphe l'ẹka madzù ta akajekwa onye ezi iya iphe onweru ẹnya. Onye ono, amù iphe ono kwa: ọ mụta-gee iphe eezi iya; yọ bya aha l'ọ bụ onye ono, ezi iya ẹya ono.

⁴¹“?Bù ngunu kparu iphe ì phuru nwiphe, laru nwanna ngu l'ẹnya; ọbu l'ẹ tì phukwanu ọphu ha l'ọ bụ osweru, gbaru ngu l'ẹnya nke ngu?”

⁴²Ọdo bù: ?nanu ẹge ì gbe sù nwanna ngu: ‘T'ọ ngabe t'ì wofu iya nwiphe, turu iya kpongù l'ẹnya;’ l'ẹke ẹ tì phukwa ọphu ha l'ọ bụ osweru, gbaru ngu l'ẹnya nke ngu? Nggube o-kfuru-iche-eme-iche ono; vuru ọzo tufuodu iphe ọphu ha l'ọ bụ osweru, gbaru ngu l'ẹnya nke ngu; tẹmanu nggu adù ike phufu ọzo; tufu nwiphe ọphu nọ nwanna ngu l'ẹnya.”

Oshi-ọmi; mę akpuru iya

(Mát 7:15-20; 12:33-35)

⁴³“E tọ nwedu oshi, ẹhu dù mma, mijeru ẹjo akpuru; ọphu 'ọ dukwa ẹjo oshi, mijeru akpuru oma.

⁴⁴Eegudeje akpuru, oshi mịru; maru egbe oshi ọ bụ. E ta awotajekwa uchokoro l'oshi ágà; ọphu 'aawotajekwa akpuru-ẹra lẹ eri-ẹgara.

⁴⁵Okpobe madzù eshije l'okpuberu iphe nọ iya l'obu; wofuta okpobe iphe. Ejo madzù eshijekwaphu l'ẹjo iphe nọ iya l'obu; wofuta ẹjo iphe; kẹ l'ọ bụ iphe jiru iya obu l'enwushihu enwushihu bẹ ọonoduje ekfu l'ọnu.”

K'umadzu ẹbo, akpù ọlo

(Mát 7:24-27)

⁴⁶“?Bù ngunu kparu iphe unu anọduje eku iya: ‘Nnajiufu; Nnajiufu;’ l'unu ẹ-be emeje iphe ya sùru t'unu mee?

⁴⁷Iphe bụ onye byakfutaru iya nù; bya anụa okfu iya; mee ya ememe bẹ ya e-koshi unu onye ọ dù l'ọ bụ iya.

⁴⁸Ọ dù l'ọ bụ nwoke, akpù ọlo; bya awamia alì awami; tụa okpa iya l'eli mkpuma. Yo be teke utso gbaru; mini abya ekpua ọlo ono; tọ ngakpọduanu m'ọo anganga; okfu l'ọ wamiru okpa iya awami; kpua ya ọhuma.

⁴⁹Obenu l'onye anù okfu iya; too me iya ememe; dù l'ọ bụ onye kpuru ọlo l'eli alì mmakanù; tọ wa ọswa; k'ọphu ọ turu okpa iya. Yo be teke utso byaru; yọ phufuru l'ẹkaphu gwọo; daa; zee yọgiriogiri.”

Luku 7

Ekweta onye ishi soja

(Mát 8:5-13)

- ¹Jisọsu ekfuebe iphe ookfuru ndu jiru ẹke ono; bahushia Kapániyọmu.
- ²Yo nweru onye ishi soja ndu Rómu, iphe eme nwozi iya; l'emeshikpoo ya ike; k'ọphu ọobyawa anwuhu. Nwozi iya ono b'o yeru obu nshinu.
- ³Onye ishi soja ono anulephu ke Jisọsu; bya ezia ndu bu ọgurennya ndu Ju t'ephe je arọo Jisọsu t'ọ bya emee t'ehu du nwozi iya ono mma.
- ⁴Ephe abyakfutashia Jisọsu; bya aroshikpoo ya ike: "T'ọ makwaru iphe oo-me; le nwoke ono kwa onye gbaru ke t'o yeru iya ẹka;
- ⁵ke l'o yeru ndu ali ephe obu; buru iya kpuru ephe ulo-ndzuko ephe-a."
- ⁶Jisọsu etsoru ephe jeshia. Ufu nwoke ono adulephu ntse; onye ishi soja ono ezia ndu ọnyà iya t'ephe byakfuta Jisọsu bya asu iya: "Nnajiufu; ba anyishi onwongu ije; le ya ta gbakwa ke t'i bataru iya l'ufu.
- ⁷Ege ono be ya ta gbakwaphu ke te ya byakfuta ngu ntse l'onwiya. O bua t'i kfu okfu l'onu; nwozi iya a-dua mma.
- ⁸Le yebedua bu onye no madzu l'eka. Yo nwekwaruphu ndu soja, no iya l'eka. Ya -su onye owaa t'o jee owaa; yo jee ya. Ya -su onye ophu t'ọ bya; yo bya. Ya -su nwozi iya t'o mee owaa; yo mee ya."
- ⁹Jisọsu anulephu iphe ono; yo du iya biribiri. Yo ghachi; bya asu mkporo-oha ono, etso iya nu ono: "L'ali Izurelu kponu; be ya ta phukwaa onye kwetaberu ege-a."
- ¹⁰Te ndu ono kwaa rua ufu be nwozi ono gbe kawanu mma.

Jisọsu eme nwatibe nwanyi, mma tufuru; t'o teta

- ¹¹E ta nodu ophu baru nwishi; yo tugbua jeshia Nenu. Ndu etsoje uzo iya; me igweligwe ndu odo awuru tsoru iya.
- ¹²Yo rutadelephu onu-uzo, e shi abahu mkpukpu ono; a pawaru odzu nwoke obu, bu iya bu nne iya nwa lanu eje elili. Nne iya ono bu owaa, nji iya e-ta nohedu-a. Ndu mkpukpu ono adu l'igwe wufuta bya eswiru nwanyi ono.
- ¹³Ya ndono; Nnajiufu aphulephu nwanyi ono; imiko iya egude iya. Yo su nwanyi ono: "T'o gberuma; t'e b'o rahe ẹkwa."
- ¹⁴Jisọsu abya ebyia ẹka l'ekpakpara ono, odzu ono ze ono. Ndu ono, pa iya nu ono evudo. Yo su odzu ono: "Nwokorobyia; ya suru ngu t'i gbeshi."
- ¹⁵Onye ono, nwuhuru anwuhu ono egbeshi; wata okfu okfu. Jisọsu eduru iya nu nne iya.
- ¹⁶Egva eria ephe ehul'ephe ha; ephe ajalaha Nchileke ajaja; su: "Eze onye nkfuchiru Nchileke alufutaru ephe-o! Nchileke kpakfutawaru ndu nk'iya-o!"
- ¹⁷E kfugbaru okfu Jisọsu l'ali Judiya mgburumburu me le ndu bupheru Judiya mgburumburu.

Ndu ozi Jonu Baputizimu

(Mát 11:1-19)

18Ndu etsoje ụzo Jọnu akọkotaru Jọnu iphe ono l'ọ ha.

19Jọnu abya ekua ndu etsoje ụzo iya ụmadzu ẹbo; bya ezi ẹphe t'ẹphe je ajia Nnajiufu: “?Bụ iya bụ onye ọbu, a-byanu ọbu; tọ t'ẹphe lee ẹnya onye ọdo?”

20Ndu ono erua bya asu Jisosu: “Lẹ Jọnu Bapuzizimu zikwaru t'ẹphe bya ajia: ‘?Bụ nggu bụ onye ọbu, abyanu ọbu; tọ t'ẹphe lee ẹnya onye ọdo?’ ”

21Teke ono bẹ Jisosu meshileruphu igweligwe ndu ẹhu dọ ẹji; ẹphe akorohu. Ndu ẹjo iphe-ememe eme; mę ndu ogvu bu l'ẹhu; b'o mekotaru; ẹphe aka mma. Igweligwe ndu ọphu atsu ishi b'o mekwaruphu; ẹphe aphulaha ụzo.

22Yọ sụ ndu ono, Jọnu ziru ono: “Unu je akọoru Jọnu iphe unu gude ẹnya unu phua; mę iphe unu gude nchi unu nua. Unu sụ iya lẹ ndu ishi b'e mewaru; ẹphe aphụ ụzo. Ndu ngvuru ejewa ije. Ndu ẹhu-labụ b'e mewaru; ẹphe akakota mma. Ndu nkichi anuwa iphe lẹ nchi. Ndu nwuhuru anwuhu b'e mewaru; ẹphe eteta; nọdu ndzu. Ndu ukpa b'e ziwaru ozi-oma.

23Onu-oma bụ k'onye ya ẹ-ta bụdu ukfu nọduru!”

24Ndu ono, Jọnu ziru ono atugbulephu; Jisosu awata okfuru ikpetuma ndu ono ke Jọnu; sụ ẹphe: “?Bụ ngunu bẹ unu jeru aphuphu l'echi-egu??Bụ aswara, pherephere apanga apanga?”

25?Bụ ngunu bẹ unu jehunuru aphuphu??Unu jeru ọphu nwoke, yeru uwe, ama mma??Unu ta amadu lẹ ndu kwaru ngwa oke amadu; bya eburu l'eri ọva ọva bụ ndu bu l'ufu ndu eze?

26?Bụ ngunu ọdo bẹ unu jefuaru aphuphu??Bụ onye nkfuchiru Nchileke tọ? Ya suru unu: Iyee; ọ bụ iya ndono. Onye unu phuru bukwa onye gbe ka onye nkfuchiru Nchileke okpobe akaka.

27Ọ bụ iya bụ onye ono, Nchileke kfuru okfu ẹhu iya l'ekwo okfu Nchileke; sụ: ‘Ọwaa bụ nwozi iya. Ya e-zi iya t'o vuru ngu ụzo je je abo-oduru ngu ụzo.’

28Tẹ ya karu unu: ẹ tọ dukwa onye ka Jọnu l'iphe bụ iphe madzu muru lẹ mgboko-a. Obenu l'onye bụ iya bẹ onodu iya katsukpo ọla alị l'ẹke Nchileke bụ eze gbe kakwa Jọnu nshinu.”

29Ndu ono l'ẹphe ha jeye mę ndu akiriko anua iphe Jisosu kfuru; sụ lẹ Nchileke bụ onye doberu ẹka ndoo; lẹ Jọnu metsuaru ẹphe bapuzizimu.

30Obenu lẹ ndu Farisii; mę ndu ezije ekemu jikaru uche-ọbu Nchileke l'onwephe; bya aburu ndu Jọnu ẹ-te mehedu bapuzizimu.

31Jisosu asu: “?Bunua ngunu bẹ ya a-turu ogbo nta-a yeru??Bukpo ngunu bẹ ẹphe dọ l'ọ bụ iya?”

32Ẹphe dulephu l'ọ bụ ẹgirima, nọ l'edukfu; l'eku ibe ẹphe oku; sụ: ‘Ẹphe phuru unu opu; unu te kwe ote egvu. Ẹphe agua egvu anwuhu; unu ta ra ẹkwa.’

³³Kele Jonu Bapuzizimu be byaru nu; to nwe iphe o kweru eriri; to ngu mee. Unu asu l'ogvu bu iya l'ehu.

³⁴Yebe Abubu-Ndiphe abyaakwanua bya anodu eri; l'angu; unu asu t'e nenu: le ya bu o-ri-nri; buru o-ngu-mee; buru onya ndu akiriko; me ndu eme iphe du eji.

³⁵Obenu le ndu kwetaru mmamiphe Nchileke; ekoshi le mmamiphe iya bu okpobe mmamiphe.”

Jisusu no le ke Sáyimonu, onye Fárisii

³⁶To du iya bu; onye Fárisii lanu abya ezia Jisusu t'o bya t'ephe ria nri. Yo rua ke nwoke ono; bya anodu ke nri obu.

³⁷Nwanyi obu, bu nwanyi okpara le mkpukpu ono anulephu l'o no l'ulo onye Fárisii l'eri nri; wota akpamu manụ senti obu, l'ere ntumatu; byatashia.

³⁸Yo bya evudo Jisusu l'iku okpa; wata ora ekwa. Yo kwashilaha Jisusu enya-mini l'okpa; gude egbushi, no iya l'ishi efucha iya eya; etsuta iya onu l'okpa ono; bya eworu manụ senti ono wua ya l'okpa ono phe ebo.

³⁹Onye Fárisii ono, kuru iya oku nri ono aphule iya phu; ria: “Le ndege nwoke-wa bu onye nkfuchiru Nchileke l'oswiya; o gega maru onye nwanyi-a, ebyi iya eka ege-a bu; kele nwanyi ono megburu onwiya l'ejo iphe.”

⁴⁰Jisusu asu iya: “Sáyimonu; o nweru iphe ya e-kfuru ngu.” Sáyimonu asu iya: “O-zi- iphe!?Bukwa ole?”

⁴¹Jisusu asu iya: “Nwoke lanu be nweru umadzu ebo, o jeru ugwo. Onye lanu ji iya ugwo ukporo pongu labu le pongu iri. Onye ophu ejiru iya ugwo pongu ise kpu.

⁴²A nonyaa; ephe ta du ike kfu ya ugwo ono. Yo pakotaru ephe haa; ephe ebo; su t'ephe riwa iya ru.?Bu onye ole be a-ka iya oyeru obu l'ephe ebo ono?”

⁴³Sáyimonu asu iya: “Le ya arikwa l'o bu onye onanu, o haru okpoga ophu ka nshinu ono.” Jisusu asu iya: “I kfutaru iya.”

⁴⁴Yo bya aghaa enya l'eke nwanyi ono no; su Sáyimonu: “?I phuru nwanyi-a? Ya bataru l'ulo ngu; t'i nu iya mini te ya kwoo okpa. Ole o gude enya-mini kwoo ya okpa; bya egude egbushi, no iya l'ishi fuchaa ya eya.

⁴⁵E ti tsutadu iya onu k'ekele. Obenu le keshinu ya bataru b'e to hadu iya otsuta onu l'okpa.

⁴⁶E ti wukwa iya manụ l'ishi; gude kwaru iya ebyee. Ole nwanyi-a gude manụ senti, eshi mkpo; l'ere ire nshinu wukota iya l'okpa.

⁴⁷Oo ya be ya eme te ya karu ngu: A guwaru nwanyi-a nvu l'iphe, bu iphe, du eji, o meshiru. Oo ya kparu iphe o yeru iya obu nshinu. Obenu l'onye a guru nvu l'iphe, ha nwanshi eyeje obu nwanshi.”

⁴⁸Yo su nwanyi ono: “A guwaru ngu nvu l'iphe du eji ngu l'o ha.”

⁴⁹Ndu ono,  phe l'iya eri nri ono awata iya ekfukfu; s : “?B  onye ndo- ; mb  onye ophu agujefuaru madz  nv  l'iphe d  eji, onye obu meru?”

⁵⁰Jis su as  nwanyi ono: “Ekwekwe ngu dzowaru ngu. Lashia l'ehu-agu.”

Luku 8

 nwanyi, etso Jis su

¹L  ntso-l'ohu ono; Jis su atuko obodo; m  mkpukpu l  mkpukpu ejephe; l'ara ozi-oma k' ke Nchileke b  eze arara.  madzu iri l'ebo ono etsokwaru iya phu;

²mewaru  nwanyi, Jis su haru mee t'ehu d   phe mma. Mb  ndu   chifutsuaru ogvu, bu  phe l'ehu; m  l'iphe-ememe mmanu odo.  nwanyi ono b : M ri ophu eekuje Mágudala; mb  onye Jis su chifuru ogvu  saa l'ehu;

³m  Jow na; nyee K za, b  onye ishi ndu eletaru Hérodu  nya l'ek  iya; m  Suz na; mewaru igweligwe ndu odo. L' phe ha gude iphe  phe nweru eyeru Jis su phe  ka l'ozi  phe.

 tu, eegude onye agha nebyi iphe anma

(M t 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴Ya ndono; ndiphe abya azaa; dzua l' ke   n . Ndu ono b  ndu shitsua l  mkpukpu, d  iche l'iche. Yo gude  tu; s   phe:

⁵“L  nwoke lan  jeru  gha nebyi iphe iya. L'ogha nebyi iphe ono b'o nweru ndu ophu daru l  mkpoworo  zo. E gude  kpa dzopyashia ya;  nwenu abya atutua ya.

⁶Ndu ahara daa l'al  mkpuma. Efufu, oofushikwadia; y  k nwushihuwaphu; kele mini ta nodu l  mkpuma ono.

⁷Yo nweru ndu ophu daru l'al  ogvu. Y le ogvu ono atuko fushia; l'evu; jeye ogvu ono akpagbushia ya.

⁸Yo nwekwaruphu ndu ophu daru l'al -otsu. Y  bya efushia; vuta; m a; m tatsua ukporo ise ise.” Jis su ekfutsua  ge ono; bya araa ya arara; s : “T'onye nweru  nu-nchi; nukwaa ya.”

Iphe, kparu iphe Jis su egudeje  tu ezi iphe

(M t 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹Ndu etsoje  zo iya ajia ya iphe  tu ono b .

¹⁰Y  s   phe: “O b  unubedua b'e meru t'unu maru iphe ono, e shi domigbaa edomi ono b , b  iya b  k' ke Nchileke b  eze. Obenu l  ndu odo b'a tukoru iphemiphe obule ono anmaru l'etu  tu; k'ophu b  l' phe e-le  nya nta; lee imo; to d  iphe  phe aph .  phe anua nta nua imo; to d  iphe aga  phe  nu-nchi.”

Iphe  tu onye agha nebyi iphe ono b 

(M t 13:18-23; Mak 4:13-20)

- 11“Owaa iphe ẹtu ono bu ndo-o: Nebyi iphe ono be bu okfu Nchileke.
- 12Ndu ophu daru l'eshwara uto; du l'o bu ndu ophu nɔsuleruphu okfu ono; Obutuswe abya anafu epe okfu ono, e kfu, no epe l'ime obu ono; t'epe be kweta t'a dzofuta epe.
- 13Ndu ophu daru l'ali mkpuma; du l'o bu ndu ophu bu teke epe nuru okfu ono be epe natakporu iya l'ehu-otso-ena. Obenu l'e to gbadu epe ogvu l'obu. Epe ekweta kpo ukfu nwanshi; iphe-adata abyatashia; epe agwo be iya; dashikota.
- 14Ndu ophu daru l'ali ogvu; bu ndu ophu nɔsuleruphu okfu ono; janya; oke mgbamuche; eku; me iphe-otso-ena, no le ndzu epe akpanuka epe ehu; ozi-oma ono te rehe epe ire l'ehu.
- 15Ndu ophu daru l'ali-otsu; bu ndu ophu nuru okfu ono; bya egude ogbodo obu-oma gudeshia ya ike; taa nshi; kfukashia okfu Nchileke ono jeye teke ndu odo kwetaru.”

E te eyejedu oku l'uroku; kpuchia ya iphe

(Mak 4:21-25)

- 16“E to nwekwa onye yejeru oku l'uroku; gbe woru iphe kpuchia ya; m'o kwanu gbe wota iya nwua le mkpuli oshi-azee. O bu l'eli agomu be aatukobeje iya; k'ophu onyemoneye obule, bataru nu a-phu iphoru iya.
- 17“Ke l'e to nwekwa iphe e domiru edomi, e te emekochadua wofuta l'iphoro; to nwe iphe eeme le mpya, e te emekochadua mee t'a maru l'iphoro.
- 18“Unu kwabekwa enya l'iphe unu anu le nchi; l'onye nweru nu be Nchileke anufukwaa odo. Onye e-te nwedu nu be nwiya ophu o tubesu le ya nweru be oo-gbe natafukwaa ya nu.”

Nne Jisusu; me unwunne iya

(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

- 19E meebe; nne Jisusu; me unwunne iya abyakfutashia ya. Obenu l'epe ta dudu ike phu iya; kele madzu ha l'igwe l'eke ono.
- 20Yo nweru onye jeru je asu iya: “Le nne iya; me unwunne iya nokwa l'etezi; eme t'epe l'iya phu.”
- 21Yo su: “L'e to nwekwa ndu odo, bu nne iya; me unwunne iya odo; gbahaa ndu nuru okfu Nchileke; l'eme iya ememe.”

Oke pherephere anuru iya okfu

(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

- 22Yo be ujiku lanu; Jisusu yele ndu etsoje uto iya abahu l'ugbo. Yo su epe t'epe l'iya dafu azu eze enyimu ono azu iya ophu. Epe akporu ugbo ono tugba;
- 23jenyaa; mgbenya atsu Jisusu. Oke pherephere egude eyii-mini byakfutashia epe l'echi mini ono. Mini awujilaha ugbo ono; epe awalaha awawa.

²⁴Ephe eje etee Jisosu; sù iya: “Nnajiufu; Nnajiufu; ugbo abyaakwa ephe ekpukpu.” Yo gbeshi je abaaru oke pherephere ono; me eyii-mini ono mba. Yo buru kengu; eke ono adakota shikongu.

²⁵Yo sù ephe: “?Nanuhunu ekwekwe unu obu?” Ephe atsulahaa egvu; gude ehuanmanma jilaha onwephe: “?Bu egbe onye ngunu du ege owaa, pherephere ye eyii-mini anuru okfu?”

Nwoke, ogvu bu l'ehu

(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶Jisosu phe abya erua l'ali ndu Gerasa, no cheeru Galili ifu.

²⁷O kwadua alufuta, oolufuta l'ugbo; nwoke obu, ogvu jiru eh, shi le mkpukpu ono agbafutashia ya. Nwoke ono b'o tewaru enya; k'ophu o yeberu uwe l'ehu; k'ophu o buru k'obu l'ulo. Yo buru l'ikirikpo b'o bu.

²⁸Yo phulephu Jisosu; chia mkpu bya aburu iya pee l'ifu; chia mkpu; su: “Jisosu, Nwatibe Nchileke ophu bu Okaribe-Kakota-Nu! Bu ngunu be nggu l'iya ji. Ya arokwa ngu aroro: ba anukwa iya aphu.”

²⁹Iphe meru iphe nwoke ono kfuru iphe ono bu le Jisosu be suhawaru ogvu ono t'o shi nwoke ono l'ehu lufuta. Ke l'ugbo olemole be abuje; ogvu ono byawa ege ono; a tua ya mkpakobe l'eka; me okpa; l'eche iya nche. Obenu l'ojikojelee iphe ono zubushia; ogvu ono aloru iya lashia l'echi-egu.

³⁰Jisosu aji ya: “?Epha ngu bu ngunu?” Yo sù iya: “L'epha iya bu Unubuku;” okfu l'ephe ha l'igwe wuba iya l'ehu.

³¹Ogvu ono atuko roo ya t'e b'o sukwa t'ephe wuba l'ime Iduma Maa ono.

³²Yo nweru igweligwe ezi, no l'iku ugvu l'eke ono ata nri. Ephe arolahaa Jisosu t'o kwe t'ephe wubachia ezi ono l'ehu. Ya ndono; Jisosu ekweta t'ephe wuba iya.

³³Ogvu ono awufuta nwoke ono l'ehu; je awuba igwe ezi ono l'ehu. Ezi ono afota oso; shi le kperekpere eke ono; je aphulahu l'eze enyimu ono; mini eworu ephe rigbushia.

³⁴Ndu shi eche ezi ono aphulephu iphe meru nu; gbakashihu; je eworu iya dooru ndu, bu l'ime mkpukpu; me ndu ophu bu l'ime obodo.

³⁵Ndu madzu awufuta jeshia t'ephe je aphu iphe, meru nu. Ephe abyakfuta Jisosu; bya aphua onye obu, ogvu shi l'ehu wufuta obu l'eke o nonyabe iya; gbe yewanu uwe; nwewarunu egomunggo. Ephe atsulahaa egvu.

³⁶Ndu phuru iphe meru nu akooru ephe ege e gude dzota onye ono, ogvu shi bujia eh ono.

³⁷Ya ndono; ndu bupheru mkpukpu Gerasa mgburumburu arolahaa Jisosu t'o gbeshiru ephe l'ali; ke l'egvu guderu ephe. Jisosu abahushia l'ugbo; lashia azu.

³⁸Nwoke ono, a chishiru ogvu l'ehu ono arolahaa Jisosu te ye iya yiru. Jisosu te kwe; su iya:

³⁹“Laa ndu-unu je ekfukashia iphe Nchileke meru ngu.” Nwoke ono atugbua; tsoru mkpukpu ono l'ekfukashi iphe Jisosu meru iya.

Nwatibe Jáyirōsu; mę nwanyi, nsọ eme

(Mát 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰Jisosu alatalephu azu; igweligwe ndu ono anabata iya ohuma; okfu l'ephe shi elehawa enya iya.

⁴¹Yo nweru nwoke lanu, aha Jáyirōsu, bu onye ishi ulo-ndzuko. Yo bya adaa Jisosu l'iku okpa; l'arọ iya; l'eyeru iya eka-l'ali t'ọ bya nk'iya.

⁴²Ishi iya aburu l'ọo nwata-nwanyi lanu be nwoke ono mutaru. Iphe nwata ono nowaru bu iphe du l'ọ bu afa iri l'ebo. Nwata ono l'ese anwuhu. Jisosu etsoru iya jeshia; madzu awu gidigidi; akpa mkpa; l'etso iya eka labu.

⁴³Yo nwekwaruphu nwanyi lanu, nsọ mewaru mkpurumkpuru: afa iri l'ebo, yi le ndu ono. Nwanyi ono be tukowaru iphemiphe obule, o nweru mephushikota l'eka ndu eme ogvu; to du onye ophu metaru iya nu.

⁴⁴Yo shia Jisosu uto azu; pyota byia onu-uwe iya eka; kperengu: nsọ ono ebuhu.

⁴⁵Jisosu asu: “?Bu onye byiru iya eka?” To du onye kweru l'ọo ya. Pyita asu iya: “Nnajiufu;?mbu l'igweligwe madzu ekpo ngu raturutu eka labu; l'akpa ngu mkpa ege-a.”

⁴⁶Jisosu asukwaphu: “L'o nweru onye byiru iya eka; kele ya maru l'o nweru ike, shi iya l'ehu lufu.”

⁴⁷Nwanyi ono amaru le ya te edomikotadu iya. Yo gude ehuanmanma je adaa Jisosu pee l'ifu; bya araa ya arara l'ifu edzudzu oha ono iphe kparu iphe ya byiru eka l'uwe Jisosu; kfukwaaphu ege ya gude dukebewaphu mma teke ono teke ono.

⁴⁸Jisosu asu iya: “Nwa iya nwanyi; ekwekwe ngu mewaru t'ehu du ngu mma. Lashia l'ehu-agu!”

⁴⁹Yo gudekwadua ege ono l'ekfu; onye shi ke onye ishi ulo-ndzuko ono abya asu nwoke ono: “Ophu t'i haa O-zi-iphe; be ekfuchihe iya nchi; le nwatibe ngu ke nwanyi ono be ike gvakwaru.”

⁵⁰Jisosu anua ya; su iya: “Ba atsushi egvu; o bua t'i kweta! I -kweta be nwatibe ngu adu-a mma.”

⁵¹Jisosu abyarutalephu ufu ono; to duhe onye o kwekwaduru te yeke iya yiru bahu l'ulo ono; gbahaa Pyita; Jonu; Jemus; me nne le nna nwata ono.

⁵²Iphe bu onyenonu l'agu aphu; ara ekwa nwata ono. Jisosu asu: “Unu ba agushi aphu; l'e t'ọ nwuhudu anwuhu. Oo mgbenya be ooku.”

⁵³Ephe eze iya ochi; ke l'o doru ephe enya le nwata ono bu anwuhu b'ọ nwuhuru.

⁵⁴Yo bya aloa nwata ono l'eka; kua ya; su: “Nwata; teta.”

⁵⁵Nwata ono eteta; latashia azụ l'òrù iya; kwolihu. Jisọsu asụ t'a nụ iya iphe t'o ria.

⁵⁶Yọ dū ndibe ẹphe biribiri. Yọ sụ t'ẹ b'ọ dukwa onye ẹphe e-kfuru iphe ono, meru nū ono.

Luku 9

Jisọsu ezifu ndu ishi-ozì ụmadzu iri ẹbo

(Mát 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹Jisọsu abya ekukobe ụmadzu iri l'ẹbo ono l'ẹkalanu; bya eyeshiru ẹphe ọku t'ẹphe gude ike chifuje ọgvu; m'o -ruhuru; ike ọgvu ọbu dū idagha; mẹ t'ẹphe meje tẹ madzu ka mma l'iphe-ememe, eme iya nū.

²Yọ bya ezia ẹphe t'ẹphe je araa k'ẹke Nchileke bụ eze arara. Ọdo bụ t'ẹphe meje ndu iphe eme t'ẹphe ka mma.

³Yọ sụ ẹphe: “Unu ba adukwa iphe unu e-gude gbeshi ije. Unu be egudekwa nwoshi-ogude-l'ẹka; unu ta apa ẹda; unu te egude nri; unu te egude okpoga; unu te eye akpata uwe labu.

⁴Iphe bụ ufu, unu bahuru; unu nọdulekwaphu l'ẹke ono. Unu -shi ẹke ono; unu ejeshia mkpukpu ọdo.

⁵Iphe bụ ẹke unu jeru, a jikaru unu; unu lufuta lẹ mkpukpu ọbu; jishia udzu-eja, nọ unu l'okpa; gude koshi l'ẹka unu ta dūhedu iya.”

⁶Ẹphe atugbua; jephelaha lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu; ezi ozi-oma; l'emekwaphu t'ẹhu dū ndu iphe emetsua mma l'ẹkemeke ọbule.

Iphe agbachi Hérodu ẹnya

(Mát 14:1-12; Mak 6:14-29)

⁷Ọ-chi-ọha, bụ Hérodu anukota iphe ono, meru nū ono; yọ gbachia ya ẹnya. Yo nweru ndu sūru l'ọ bụ Jonu tetaru nọdu ndzụ ọdo.

⁸Ndu asụ l'ọo Eláyija lufutaru; ndu asụ l'ọo onye lanu l'akahu ndu nkfuchiru Nchileke tetaru.

⁹Hérodu asụ: “Jonu bụ ọwaa, ya ziwaru; e je ebutaru iya ishi-a? Buhunu onye bụ onye ọwaa, ya anu udu iya ẹge-a?” Yo selaha ẹge ee-shi tẹ yẹle Jisọsu phụ l'ifu l'ifu.

Jisọsu anụ unu madzụ iri ẹbo l'ukporo madzụ iri nri

(Mát 14:13-21; Mak 6:30-44; Jón 6:1-14)

¹⁰Ndu ishi-ozì ono ejegee; bya alata; bya akokotaru Jisọsu iphe ẹphe meru l'ọ ha. Yo duta ẹphe; ẹphe ayiru jeshia Betusáyida nwenkinyi ẹphe.

¹¹Igweligwe ndu ono anua ya; wu-tsoru iya. Yọ nabatakpo ẹphe ohuma; bya awataru ẹphe okfuru kẹ ẹke Nchileke bụ eze; l'emetsua ndu iphe eme t'ẹphe ka mma; mbu ndu ọ dū t'ẹphe ka mma.

¹²Yọ be l'uzo urenyashi; umadzu iri l'ẹbo ono abyakfutashia ya; bya asu iya: “Ophu ti su igweligwe ndu-a t'ẹphe bahugbaa le mkpukpu le mkpukpu; me l'ufu l'ufu ndu-a, bupheru mgburumgburu-wa je akpata nri, ẹphe e-ri; choo eke ẹphe a-radu; ke l'ẹke-a, ẹphe no-a te nwekwa ndu bu iya nu.”

¹³Yọ su ẹphe: “Unubedua; unu nunu ẹphe iphe t'ẹphe ria.” Ẹphe asu iya: “Me mkpako iphe ẹphe gude l'ẹke-a kwa ishi buredi ise; me ema labu nkinyi iya.?Too t'ẹphe je l'onwẹphe je akpataru igweligwe ndu owaa nri?”

¹⁴Ndu, no l'ẹke ono; be rukwaru unu unwoke iri l'ẹbo; l'ukporo unwoke iri. Jisosu asu ndu ono, etsoje uzo iya ono: “T'ẹphe mee ẹphe t'ẹphe nodugbaa anodu l'itsutsu l'itsutsu: ukporo ẹbo-ẹbo l'iri-iri.”

¹⁵Ẹphe abya emee ya ege ono: doo ndu ono; ẹphe anodukota anodu l'ẹphe ha.

¹⁶Yọ bya ewota ishi buredi ise ono; me ema labu ono; bya apalia enya imeli; kele Nchileke ekele ke nri ono; washia ya; woru iya nu ndu etsoje uzo iya t'ẹphe woru iya doberu igweligwe ndu ono l'ifu.

¹⁷Ẹphe atuko ria ya rijishia ẹpho. Ndu etsoje uzo iya abya atutukobe unwu ibiribe iya ophu ẹphe riphodoru; yo ji nkata-ivu iri l'ẹbo.

Pyita ekfu onye Jisosu bu

(Mat 16:13-19; Mak 8:27-29)

¹⁸Yọ be teke Jisosu nwenkinyi iya no; l'ekfu anu Nchileke yele ndu etsoje uzo iya anodu l'ẹke ono. Yọ ji ẹphe: “?Bukpo onye be ndiphe asuje le ya bu?”

¹⁹Ẹphe asu iya: “L'o nweru ndu asuje li bu Jonu Baputizimu; nweru ndu asuje li bu Elaiya; nweru ndu asuje loo onye lanu l'akahu ndu nkfuchiru Nchileke be tetarunu.”

²⁰Yọ ji ẹphe: “?Unubedua; unu sukwanuru le ya bu onye?” Pyita asu iya: “Oo nggu bu Kuraiyisutu obu, bu iya bu Onye Ndzota ono, shi l'eka Nchileke ono.”

Jisosu ekfu le ya e-je iphe-ehuka; nwuhu

(Mat 16:20-28; Mak 8:30—9:1)

²¹Yọ nmaaru ẹphe okwa; su ẹphe t'e b'o dukwa onye ẹphe e-kfuru iphe ono;

²²su ẹphe: “Le yebe Abubu-Ndiphe jefutajekwa iphe-ehuka, ha igweligwe. Ndu bu ogurenya; ndu ishi ndu achijeru Nchileke aja; me ndu ezije ekemu a-jika iya; woru iya gbua. A -noo abali ẹbo; ke eto; Nchileke emee ya: ya eshi l'onwu teta; bya anodu ndzu odo.”

²³Jisosu asu ẹphe l'ẹphe ha: “O -nweru onye o du t'o t'oru iya; t'onye ono wofu enya l'ehu k'onwiya. T'onye ono vuta oshi-osweru k'onwu iya mboku-mboku; tso iya.

²⁴L'iphe bu onye eme te ya dzoo onwiya ndzu l'onwiya; e-tufakwa iya etufua. Obenu l'onye gudekwanu okfu ehuhu yebe Abubu-Ndiphe tufaa ndzu iya; a-dzota onwiya ndzu.

²⁵Mbu;?bu ngunu bu uru, madzu ritaru; m'o -nwekotaru iphemiphe obule, no le mgboko-a; tufaa ndzu iya; laa onwiya l'iyi.

²⁶Kẹ l'onye ya dụ iphere; okfu, ya ekfu adu iya iphere; onye obu be iphere iya adukwaphu yẹbe Abubu-Ndiphe me ya nodulephu l'ocha-vii iya l'abya; me l'ocha-vii ke Nna iya; me l'ocha-vii ke unwu ojozi-imigwe, du nsọ.

²⁷Ole; kamenu; te ya karu unu: l'o nwetsuaru ndu haru vudo l'ẹke-a, ẹ-ta hadu ke nwuhu anwuhu; gbahaa l'ẹphe phụ-oduru ẹge Nchileke shi ekoshi l'oo ya bu eze."

Jisosu egbu nwijnwii

(Mát 17:1-8; Mak 9:2-8)

²⁸A nolephu iphe ruru abali esato; k'ophu o kfulu iphe ono; yo duta Pyita; me Jonu; me Jemus jeshia eli ugu; okfulu nu Nchileke.

²⁹Yo kfunyalephu nu Nchileke; ifu iya agbanwee; iphe bu uwe iya egbufu; gbulahaa oswi ke nwijnwii.

³⁰A bya ele enya; akahu ndiche umadzu ebo odo anoduwa ekfu anu iya. Umadzu ebo ono bu Mosisu; me Elayija.

³¹Ephebedua anodukwaphu l'ocha-vii imigwe; epe le Jisusu l'ekfu ke anwuhu, onwuhu, bu iphe Nchileke tuberu l'oo-me iya le Jerusalemu.

³²Teke ono be Pyita me ndu epe l'iya yi gbe kumiwanu mgbenya ekumi. Epe etehu; bya aphua ocha-vii iya ono; phukwaaphu umadzu ebo ono, epe l'iya vudo l'ẹke ono.

³³Umadzu ebo ono abyadelephu oha Jisusu; Pyita asu iya: "Nnajiufu; o dukwanu mma l'ẹphe no l'ẹke-a. T'ẹphe tunua ada eto: nanu nke ngu; nanu ke Mosisu; nanu ke Elayija." Pyita ta mahedu iphe ookfu.

³⁴Yoo kfukwadua ẹge ono; urukpu abya asakputa epe. Pyita phe epe eto awata otsu egvu l'urukpu ono sakputaleruphu epe.

³⁵Olu-okfu eshi l'urukpu ono; su: "Owaa bu Nwata iya ke nwoke, ya fotar. Unu nujekwaa iphe ookfu!"

³⁶Olu-okfu ono ekfuebelephu iphe ono; onye a phuru l'ẹke ono abuwarunu Jisusu nwenkinyi iya. Epe ano-kirishia ke nwa teke ono; to du onye epe kfulu iphe ono, epe phuru ono.

Jisusu agwo nwata nwoke, ogvu bu l'ehu

(Mát 17:14-18; Mak 9:14-27)

³⁷Yo be echile iya l'ẹphe nyizitatsuaru l'eli ugu ono; a du l'igwe wu-kfuta iya.

³⁸Ya ndono; nwoke lanu l'igwe ndu ono arashia; su: "O-zi-iphe! Ya aru ngu t'i lenua nwatibe iya-a enya; kele nwata ono bu iya bu nwa lanu, ya nweru.

³⁹L'o nweru egbe ogvu, abyaje iya nu; o -byawa iya ẹge ono; yo rangarahu; yoo tu iya l'o bu ndakfuku; k'ophu uphu anoduje akpushi iya l'onu. O -nuebele iya phu aphu ẹge ono; temanu yo haa ya.

⁴⁰Ya aru ndu etsoje uzo ngu t'ẹphe chifu ogvu ono; epe ta adu ike."

⁴¹Jisọsu asu ẹphe: “Oo-wa! Unube ọgbo nta-a, bu ndu ejo ọkpoma, ẹ-te nwedu iphe unu ekwetaje-wa!?Bu teke ole be ya a-tataberu unu nshi?” Yọ sọ nwoke ono: “T'o gude nwatibe iya ono bya.”

⁴²Nwata ono abyadelephu; ọgvu ono atuta iya tua l'ali; alo iya l'ọ bu uta. Jisọsu abya abaaruu ọgvu ono mba; mee nwata ono; yọ du mma. Yo duru iya nu nna iya.

⁴³Ẹphe l'ẹphe ha eghechaaphu ọnu; l'ele ẹge ike Nchileke habe nshinu.

Jisọsu ekfu k'anwuhu iya ọdo

(Mát 17:22-23; Mak 9:30-32)

Yọ tuko dukwadua ẹphe biribiri; mbu igweligwe iphe Jisọsu emeebe; yọ sọ ndu etsoje ọzo iya:

⁴⁴“T'okfu-wa bamikwaa unu le nchi ọhuma: le Abubu-Ndiphe be ee-mekochaa kpuru ye ndiphe l'eka.”

⁴⁵Ẹphe ta ma iphe o kfulu; ke l'o domiru iya ẹphe edomi t'e b'o doshi ẹphe ẹnya. Ẹphe atsuhukwanu egvu ẹge ẹphe e-shi ji iya ẹya.

Onye katsukpo nu

(Mát 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶Ndu etsoje ọzo iya atulaha nutego onye ophu katsukpo nshinu l'ẹphe ha.

⁴⁷Jisọsu amawaruphu iphe ẹphe ari; bya ekuta nwata nshii donyabe onwiya;

⁴⁸bya asu ẹphe: “L'onye gude ke yebe Jisọsu koshi le ya yeru nwata nshii-wa obu buakwa yebedua be onye ono ekoshi le ya yeru obu. Onye koshiru le ya yeru yebe Jisọsu obu koshiakwaruphu le ya yeru onye ono, ziru iya te ya bya ono obu; ke l'ọ bu onye ẹnya iya katsua alala l'unu ha bu iya bu onye katsua nshinu.”

Onye ẹ-ta noduru ngu l'ejo oshi be bu-a onye nke ngu

(Mak 9:38-40)

⁴⁹Jonu asu iya: “Nnajiufu; me ẹphe phukwaru onye gude ẹpha ngu achifu ọgvu. Ẹphe asu iya t'e b'o meshi l'e too tsodu ngu l'ọ bu ẹphebedua.”

⁵⁰Jisọsu asu iya: “Unu ba anashishi iya ẹya; l'onye ta noduru unu l'ejo oshi be bua onye nke unu.”

Ndu Sameriya ajika Jisọsu

⁵¹Yo rudelephu ntse ntse; mbu teke ee-kuta Jisọsu kuba l'imigwe; yọ tugbua le ya jefutaje Jerusalemu.

⁵²Yọ haru ndu ozi ono zi t'ẹphe vuru iya ọzo je. Ndu ozi ono atugbua je abahu mkpukpu, no le Sameriya t'ẹphe doziaru iya iphe.

⁵³Ophu ndu eke ono 'ekwedu nata iya; okfu l'o cheberu ifu eje Jerusalemu.

⁵⁴Jemusuu; me Jonu, bu ndu etsoje ọzo iya aphua ẹge iphe obu du; bya asu iya: “Nnajiufu;?o du ngu t'ẹphe mee te oku shi l'igwe bya ekepyashia ẹphe too?”

⁵⁵Jisọsu aghachiwaphu gbọ-chia ẹphe nchi.

⁵⁶E meebe; ẹphe eshi l'ẹke ono jeshia mkpukpu ọdo.

Ndu, e-mekochaa etso Jisọsu

(Mát 8:19-22)

⁵⁷Ẹphe ejenyalephu l'esu-uzo; nwoke lanu asu iya: “Le ya e-tsojekpelekwa ngu phu eje iphe bu ẹke iije.”

⁵⁸Jisọsu asu iya: “Uphegu ebu l'enu; unwenu, epe l'eli enweru ẹkfuna; obenu le Abubu-Ndiphe te nwekpoduanu ẹke oo-chebeje ishi.”

⁵⁹Jisọsu asu onye ọdo: “Tsuru mu.” Onye onanu asu iya: “Nnajiufu; gebekwa te ya je eliodu nna iya.”

⁶⁰Jisọsu asu iya: “Haa ndu nwuhuru anwuhu t'ẹphe lia ndu nk'ẹphe, nwuhuru anwuhu. Nngu egbeshi nggubedua je araa ke ẹke Nchileke bu eze arara.”

⁶¹Onye ọdo asu iya: “Nnajiufu; ya e-tsokwaru ngu-a; ole te ya jeodu je ekfuru ndibe iya ẹge ya eje iya.”

⁶²Jisọsu asu iya: “O-pa-ogu agha enya l'azu ta ayikwa l'ozi k'ẹke Nchileke bu eze.”

Luku 10

Ògbà ẹbo-ẹbo eje ozi ozi-oma

¹E meebe; Nnajiufu abya bya afota ukporo umadzu eto l'umadzu iri l'ẹbo ọdo; dzee ẹphe ẹbo-ẹbo; t'ẹphe vuru iya uzo jekota l'iphe bu mkpukpu l'o ha; mekpọ iphe bu ẹke yebedua l'onwiya abya ejeje.

²Yo su ẹphe: “L'iphe e meberu l'alì chashiakwaru ha nshinu; obenu le ndu ozi, akpata iya akpata ha nwanshi. Unu kfuru nu Nnajiufu, nwe iphe e meberu l'alì t'o ye ndu ozi, a-bya akpataru iya ẹya.

³Unu tugbua jeshia. Unu lekwa le ya chiakwaru unu ye t'unu l'ẹphe gbaa ẹghirigha l'o bu onye chitaru unwu aturu ye; ye l'ágú agbaa ẹghirigha.

⁴Unu be gudekwa ẹkpa, eeyeje okpoga; unu te egude ẹda mmanu; m'o bu akpokpa. Unu be ejejekwa onodu tutushije-oduru madzu atutushi ekele l'esu-uzo.

⁵Iphe bu ufu, unu bahuru; unu vujeoduru uzo; su: ‘T'ehu dukwa unu agu l'ufu-wa.’

⁶O -buru l'onye ẹhu-agu be no l'ẹke ono; ẹhu-agu unu aburu nk'iya. Teke ẹ-to dudu; ẹhu-agu unu alaphutaru unu azu.

⁷Unu nodujelephu l'ufu ono rijee; ngujee iphe bu iphe ẹphe nuru unu; l'onye ese akanya be gbakwaru ke t'o nataje ugwo iphe o seru akanya iya. Unu be buphekwa l'ufu l'ufu.

⁸Teke unu bahuru le mkpukpu, ẹphe nataru unu ohuma; unu rijekwa iphe, bu iphe, ẹphe nuru unu.

⁹Unu emee ndu iphe eme le mkpukpu ono t'ephe ka mma. Unu ekfuru ephe: 'Le Nchileke abyaakwa ephe oburu eze.'

¹⁰O -buru l'unu bahuru le mkpukpu; ephe ta nata unu; teke unu lufutaru esu-uzo; asu ephe:

¹¹'L'udzu-eja mkpukpu ephe, no unu l'okpa be unu jifuakwaru ephe-o! L'iphe ephe amaru bukwa le Nchileke abyaakwa oburu eze!'

¹²Tẹ ya kakwaru unu: oo-kakwaru ndu Sodomu mma mboku ikpe ma l'ege oo-duru ndu mkpukpu ono!"

Iphe e-me oha, jikaru Jisosu

(Mát 11:20-24)

¹³"Nshoo unube ndu Korazinu! Nshoo unube ndu Betusayida; kele ndege e -wotaru iphe-ophulanya, e meshiru l'eke unu no; mee le Taya; me Sayidonu; ephe gage eyehaakwa uwe-aphu; gwoo onwephe le ntu teke teru enya; gude koshi l'ephe tawaru onwephe uta iphe du eji, ephe meshiru; ghawa umere; lakfuta Nchileke!

¹⁴Obenu l'oo-karu ndu Taya; me ndu Sayidonu mma mboku ikpe; ma l'ege oo-duru unubedua.

¹⁵Unube ndu Kapaniyomu;?o du unu l'ee-wolihi unu imeli t'unu tsukfuru l'igwe too. Wawakwa. Aa-kwatsutakwa unu; kwaru ngu ye l'oku ali-maa."

¹⁶Yo su ndu etsoje uzo iya: "L'onye nuru iphe unu kfuru; nuwaru iphe ya kfuru. Onye jikaru unu; jikakwaruphu yebedua. Onye jikakwanuru yebedua; buakwaphu onye ya shi l'eka bya b'o jikaru."

Ndu Jisosu ziru ozi; alata l'ehu-otso-ena

¹⁷Ukporo umadzu eto l'umadzu iri l'ebo ono ejegee; bya awulatakota l'ehu-otso-ena; bya asu Jisosu: "Nnajiufu; iphe bu ogvu l'o ha be ephe gude epha ngu kakota ike!"

¹⁸Jisosu asu ephe: "Ya shia ele Setanu l'o shi l'igwe daa l'o bu ebemu-igwe.

¹⁹Ya nuwaru unu ike t'unu dzopyabeje agwo; me akpi l'okpa; me t'unu kakota iphe bu ike ke Obutuswe, bu onye ohogu unu ono ike; to du iphe eme unu.

²⁰Obenu l'e-to bukwa l'unu ka ogvu ike be eh u a-nodu atso unu ena. T'ehu tsoje-chia unu ena l'e dewaru epha unu l'ekwo l'imigwe."

Jisosu ete eswa

(Mát 11:25-27; 13:16-17)

²¹Teke ono be Ume-du-Nso meru; Jisosu etelaha eswa; bya asu: "Ya ekele ngu ekele nggube Nna, bu Nnajiufu nwe igwe; nweru ali; ke l'i domiru iphe-a te ndu kwaru enya; me ndu mmamiphe ba ma iya. Yo gbe buchiaru ndu obu guru iphoro l'o bu k'unwegirima b'i koshiru iya. Iyee Nna! O bu ege o bu uche-obu ngu; me ege o tsoru ngu ena t'i mee ya ndono.

22“Iphemiphe ọbule bẹ Nna iya yeekwaru iya l'ẹka. Ẹ tọ dukwa onye maru onye Nwatibe Nchileke bụ; gbahaa Nna. Ophu 'o dukwa onye maru Nna bụ; gbahaa Nwatibe iya ono; ọdo bụ onye Nwatibe iya ono ọtaru; koshi iya ẹya.”

23Jisọsu yẹle ndu etsoje ọzo iya anọduplephu nwenkinyi ẹphe; yọ ghachi; sụ ẹphe: “Onu-oma bụ k'unubẹ ndu gude ẹnya unu phua iphe-a, unu aphu-wa.

24Unu marua lẹ ndu nkfuchiru Nchileke; mę ndu eze, ha igweligwe b'ọ guru ẹgu ophu iphe-a, unu aphu-wa; obu l'ẹphe ta phudu iya. O gukwaruphu ẹphe ẹgu onu iphe-a, unu anu-wa; obu l'ẹphe ta nudu iya.”

Ẹtu onye Samériya, nweru obu-oma

25Ya ndono; onye ezije ekemu lanu egbeshi; gude aji eme tẹ ya hata Jisọsu l'onya; bya asu iya: “O-zi-iphe!?Bụ ngunu bẹ ya e-me tẹ ya nweru ndzu gbururu jeye?”

26Jisọsu asu iya: “?Bụ ngunu b'e deru l'ekwo ekemu??Bụ ngunu b'i gu-taru iya?”

27Nwoke ono asu iya: “L'ekwo ekemu suru t'i yeru Nnajiufu, bụ Nchileke ngu obu ngu l'ọ ha. T'i gude ndzu ngu l'ọ ha; gude ike ngu l'ọ ha; gude uche ngu l'ọ ha; yeru Nchileke obu. Nggụ eyeru madzu ibe ngu obu ẹge i yeru onwongu.”

28Jisọsu asu iya: “I kfutaru iya; i -mewa iya ẹge ono b'ii-nweru ndzu.”

29Nwoke ono l'emekwanu tẹ ya koshi lẹ ya bụ onye doberu ẹka ndoo; bya akuchata iya; ji Jisọsu: “?Bukwanu onye bụ madzu ibe iya?”

30Jisọsu anmaaru iya ẹtu; sụ: “L'o nweru nwoke lanu, shi Jerúsalemu eje Jéríko. Yẹle ndu iphura edzuda l'uzo. Ẹphe egude iya; tsua ya iphe; tsugbube iya ubele. Ẹphe agbabe iya ọtu; paru iya haa; gbakashihu; yọ nođuwa-a dzedze ndzu.

31Yo mee ẹge o meru; yo nweru onye achijeru Nchileke ẹja, eswe l'ẹke ono. Yọ bya akpo-luta nwoke ono; kwe gbango ya; shia ọzo ọdo; yọ buru iya atugbu.

32Nwoke lanu, shi l'eri ndu Lívayi abyatashikwaaphu oswe l'uzo ono. Yo rua bya aphua nwoke ono; gbangokwaa ya phu; shia ọzo ọdo tugbua.

33Obenu l'o nweru nwoke Samériya, ejekwaru iphe ọdo. Yo rua ẹke ono, nwoke ono daburu ono; bya aphua ya; imiko iya egude iya.

34Yọ bya ejekfu iya; bya ekebegbaa ya iphe l'onya, notsua ya l'ehu; l'o debegeeru iya ẹya manu; gbaa ya ẹya mę. Yọ bya apata iya tukobe l'anu, oogudeje evu iphe; pata iya paruta ọlo ndu ẹbyee; bya edobe iya l'ẹke ono; nođu leta iya ẹnya.

35Yo be echile iya; yọ chifuta shiru iri; chiru nu onye eleta ọlo ndu ẹbyee ono ẹnya; sụ iya: ‘T'o letakwa nwoke ono ẹnya. Teke ya laru azu; o -nweru iphe ọdo, o phuru iya; ya akfughachi iya ẹya.’ Wo iya:

36“?Bụ onye ole l'umadzu ẹto ono meru umere, koshiru lẹ nwoke ono, vukotaru ndu iphura ono bụ madzu ibe iya?”

³⁷Onye ono, ezije ekemu ono asụ iya: “L'ọ bụ onye onanu, phuru iya imiko ono.”
Jisọsu asụ iya: “Laa; je emejee ẹge ono.”

Jisọsu akpafu ke Máta; me Méri

³⁸Ya ndono; ẹphe atugbua; jeshia iphe ẹphe eje. Ẹphe jenyaa; Jisọsu abahu l'oma mkpukpu lanu. Nwanyi ophu ẹpha iya bu Máta edubata iya le nk'ẹphe t'ẹphe kwaaru iya ẹbyee.

³⁹Nwanyi ono be nweru nwanyị ọdo, bu nwunne iya, ẹpha iya bu Méri. Méri eje anonyabe Nnajiufu; l'ege nchi l'iphe oozi.

⁴⁰Ophube Máta eyenuka ẹhu l'ome ke nri. A nonyaa; Máta ejekfushia Jisọsu; je asụ iya: “Nnajiufu;?tji yedu onu le nwunne iya haru iya ozi-a; ya eje iya nwenkinyi iya? Kfunuru iya t'ọ bya eyetaru iya ẹka.”

⁴¹Nnajiufu asụ iya: “Máta; Máta; i kunukaru photophoto; l'alu-gbushi onwongu le mee owaa; mee owaa.

⁴²Ole o kwanu iphe lanu bu iphe du mkpa nwenkinyi iya. Méri ahataakwanua okè iphe ono ophu ka mma. To buhe l'aa-nafukwadu iya ẹya anafu.”

Luku 11

Jisọsu ezi ẹge ee-kfuje anu Nchileke

(Mát 6:9-13; 7:7-11)

¹Yo be ujiku lanu; yo nweru ẹke, Jisọsu no l'ekfu anu Nchileke. Yo kfuebe l'iya phu; onye lanu le ndu etsoje ọzo iya asụ iya: “Nnajiufu; zinua ẹphe ẹge eekfuje anu Nchileke ẹge Jonu ziru ndu etsoje ọzo iya.”

²Jisọsu asụ ẹphe: “Teke unu ekfu anu Nchileke; unu suje: “ ‘Nna; t'e dobe ẹpha ngu nsọ. Koshinu l'ọo nggu bu Eze.

³Nujenu ayi nri, e-dzu ayi l'uboku;

⁴nggu aguaru ayi nvu l'iphe du eji ayi l'ọ ha; ẹge ayibedua agujeru iphe bu onye meshiru ayi. Be ekwekwa t'e nwuru ayi ye l'iphe a-data ayi.’ ”

⁵Jisọsu asụ ẹphe: “T'e wota iya l'onye lanu l'unu ha e-je ke onya iya l'echi-abali; je asụ iya: ‘Ọnyà-e! Jenua ya ugwo ishi buredi ẹto;

⁶l'onya iya, shi iphe ọdo be byaru nu; ya te nwe iphe ya a-nu iya.’

⁷T'e wotakwa iya phu l'onya iya ono a-nođu l'ime ọlo; su iya: ‘T'ẹ b'o kfuchihe iya nchi! Le ya guchiwaru ọlo; swobewa iya iphe yele unwu iya azewa azee. Ya te egbeshighe abya ngu onu buredi ke nta-a.’

⁸Tẹ ya kakwaru unu: O -buru l'ẹ t'ọ gbeshidu bya iya onu buredi ono; okfu l'ọ bu onya iya be oo-gudekpoonu ke nchi, ookfuchi iya; iphere ta adu iya; bya anu iya iphe o byaru t'ọ nu iya.

⁹“O bụ iya meru iphe ya ekfuru unu; sụ: Unu kfujee t'a nū unu iphe; aa-nū iya unu! Unu chojee iphe; unu a-chọ-vu iya! Unu kujee ẹka l'uzo; aa-guharu iya unu!

¹⁰Ke l'iphe bụ onye sūru t'a nū iya bẹ aanuje; onye chọru nū aphuje; onye kuru ẹka bẹ aaguhajeru ụzo.

¹¹?Nanū l'unu ha buri nna, nweru onye ophu bụ: nwatibe iya -sū t'ọ nū iya ẹma; yọ nū iya agwọ.

¹²Teke o sūru t'ọ nū iya ẹkwa-ọku; yọ nū iya akpị?

¹³Keshinu unubẹ ndu ẹjo iphe amajeru-a nū unwu unu iphe dū mma;?buchia Nna unu k'imigwe ta akaduru oma t'ọ nū unu Ume Nchileke; mbụ unubẹ ndu sūru t'ọ nū iya unu.”

Jisosu; mę Biyézebọlu

(Mát 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴Yo be teke ọdo; yo nweru nwoke, Jisosu achifu ogvu, bu iya l'ẹhu. Ogvu ono meru nwoke ono too kfu okfu. Yọ lufulephu nwoke ono l'ẹhu; nwoke ono awata okfu okfu. Yọ dū igweligwe ndu ono biribiri.

¹⁵Yo nweru ndu sūru l'ọo Biyézebọlu, bụ iya bụ ishi k'iphe bụ ogvu bẹ Jisosu egudeje achishi ogvu.

¹⁶Yo nweru ndu ophu byaru t'ephe bya adata iya; sū iya t'o menuaru ephe iphe-ophulenyā, e-koshi l'ọo Nchileke ziru iya l'oswiya.

¹⁷Jisosu amawaruphu iphe ephe ari; bya asū ephe: “L'iphe, bụ alì-eze, keru onwiya ẹbo; selahaa okfu bẹ chihuakwaru achihu. Ege ono kwaphu b'ọ dū iphe, bụ ufu, keru onwiya ẹbo.

¹⁸O -buru l'okfu nọ lẹ ke Sétanu;?nanū ege ee-me tẹ alì-eze iya ba achihu; m'ọ -buru l'unu sūru l'ọo Biyézebọlu bẹ ya gude achifu ogvu.

¹⁹O -buru l'ọo Biyézebọlu bẹ ya egudeje achifu ogvu;?bū ngunu bẹ ndu nk'unu egudeje achifu ogvu nk'ephe? O kwa iya bụ l'ọo ndu nk'unu e-koshiwaru unu l'ikpe nmaru unu.

²⁰Teke bukwanu l'ọo ike ke Nchileke bẹ ya egudeje achifu ogvu obu; ọo ya bụ l'ono ekoshi lẹ Nchileke bụwa eze l'ẹke unu nọ.

²¹“Nwoke mkparawa, akwara nọ l'ẹhu -kwaa ngwa-ogu ohuma; nọdu eche ufu iya nche;?tì madu l'ẹ t'ọ dudu iphe eme iphe iya nū?

²²Obenu lẹ teke onye ka iya ike byaru bya afuaru iya; mekputa iya; yọ naa ya ngwa-ogu ono, bụ iphe o doberu ẹnya ono; gwoo iphe iya ono; kekashia.

²³“Onye yele yebe Jisosu ẹ-ta bụdu ẹhu bẹ bukwa onye ogu iya. Onye ẹ-te tsodu iya achikobe achikobe; l'achikashikwa achikashi.”

Iphe akpajẹ ogvu ọla azu

(Mát 12:43-45)

²⁴“Oobuje teke a chifuru madzụ ọgvu l'ẹhu; ọgvu ono eje etsoru echi-ẹgu ẹke mini ẹ-ta nọdu aghaphe; l'achọ ẹke ọo-nmẹ anmẹe. O -jenyaa; tọ dọ ẹke ọ phuru; yọ sụ tẹ ya laphuedukwa azụ l'akahụ ọlo iya phụ.

²⁵Teke o ruru; a zawa iya azaza; doziwa iya ọhuma;

²⁶yo je je achita ọgvu ẹsaa ọdo, ka yẹbedua ẹji; ẹphe awuba; je eburu iya. Ọo ya bụ lẹ ndzụ nwoke ono abya aka ẹji; karia ẹge o shi dughawa l'odungu.”

Ọkpobe iphe ekweru

²⁷Jisọsu ekfuebelephu ẹge ono; nwanyi lanụ lẹ ndu ono arangarahu; sụ: “L'iphe kwekwaru nwanyi ọphu tsuru ime ngu; bya echee ngu ẹra!”

²⁸Jisọsu asụ iya: “Wawakwa! L'iphe gbekwa kwechiaru ndu anuje okfu Nchileke; l'eme iya ememe!”

Eekfu tẹ Jisọsu koshi l'ọo Nchileke ziru iya

(Mát 12:38-42)

²⁹Yo be l'igweligwe ndu ono aka nshinu; Jisọsu ekfulahaa: “L'ogbo nta-a pakpokwaaru ẹji. Ẹphe anọduje achọ iphe-ọphulenyaa, e-koshi l'ọo Nchileke ziru yẹbe Jisọsu tẹ ya bya. Obenu l'ẹ t'ọ dudu iphe-ọphulenyaa, e-koshi ẹphe iphe ono; gbahaa iphe, meru l'ẹhu Jona.

³⁰Mbụ l'ọo ẹge Jona shi buru ndu Nínive iphe-ọphulenyaa; bụ ẹge Abubu-Ndiphe a-buru iya ndu ogbo nta-a.

³¹Nwanyi, bụ eze ndu Sheba e-gbeshi mbọku ikpe; nma ogbo nta-a ikpe; ke l'o shi l'ẹke igwe jeberu; alị ejebe; bya tẹ ya nua okfu mmamiphe Sólomonu. Ọlobu lekwa: nta-a bẹ onye nyiberu Sólomonu nọkwa l'ẹke-a.

³²Ndu Nínive e-gbeshi mbọku ikpe ono; nmaa ndu ogbo nta-a ikpe; kele ndu Nínive tawaru onwẹphe uta iphe dọ ẹji, ẹphe meshiru; ghawa umere lakfuta Nchileke; l'okfu, Jona kfuru ẹphe. Ọlobu lekwa: nta-a bẹ onye nyiberu Jona nọkwa l'ẹke-a.”

Urọku, nọ madzụ l'ẹhu

(Mát 5:15; 6:22-23)

³³“Ẹ to nweedu onye abuje: o -yetsua ọku l'urọku; yo gbe woru iya je edobe l'azụ-utsulo; m'ọ kwanu woru ite kpupyabe iya. Owojeru iya tukobe l'eli agomu ẹge iphe bụ onye bataru nọ a-phụ iphoro iya.

³⁴Ẹnya ngu bụ iya dọ ududu urọku k'ẹhu ngu. Teke ẹnya doru ngu edodo; ugwehu ngu abukotaru ngu iphoro iphoro. Teke ẹnya ẹ-te dodu ngu edodo; ugwehu ngu abukotaru ngu ẹkpuru-ochi ẹkpuru-ochi.

³⁵Ọo ya bụ t'i letakwa ẹnya t'ẹ bẹ iphoro ono, nọ ngu l'ẹhu ono ba ghọ ẹkpuru-ochi.

³⁶Ọ -buru l'ugwehu ngu bukota iphoro iphoro; tọ dọ ẹke ọogba ochi; ọo ya bụ l'ọo-nọdu enwu l'ọ bụ urọku; iphoro iya angashia.”

Nsho ndu Fárisii; mę ndu ezije ekemu

(Mát 23:1-36; Mak 12:38-40)

- ³⁷Jisosu ekfugelephu okfu ono; onye Fárisii lanu abya asu iya t'ọ bya eria nri le nk'iya. Yo kwe tsoru iya; je anodu ke nri ono.
- ³⁸Yọ du onye Fárisii ono biribiri le Jisosu te vuoduduru ọzo kwọ ẹka, bu nsọ, duru ẹphe; b'o rideru nri ono.
- ³⁹Nnajiufu asu iya: “Unube ndu Fárisii anoduje asa azu okoro; l'asa azu ochi; obenu l'iphe jiru unu obu bu ọna ndu ọdo iphe l'eka-ike; me ẹjo okpoma.
- ⁴⁰Unube ndu eswe;?to buhedu Nchileke, kpuru azu iya be kpukwaruphu ime iya.
- ⁴¹O l'aga: unu wota iphe no l'ime okoro; me iphe no l'ime ochi; gude meeru ndu ukpa iphe-oma; unu aphu: ke nsọ nsọ l'iphemiphe obule ebuhu.
- ⁴²“Nsho unube ndu Fárisii! Unube ndu evudojeru evudo; nu Nchileke ọzo lanu l'uzo iri unu l'agbo; me olubu; me iphe bukpo mkpekwo, eeri eriri; gbe paru odobe ẹka ndoo me oyeru Nchileke obu haa. Oo iphe ono be unu gega atuko eme; jeye le ndu ophunanu.
- ⁴³“Nsho unube ndu Fárisii! Unube ndu oduje t'unu buru ndu ishi l'ulo-ndzuko; l'adujekwaphu unu t'e ekeleje unu ekele k'iche l'eke a ha l'igwe.
- ⁴⁴Nsho unu! L'eke unu du l'ọ bu ili, takahuru atakahu, ẹ ta aphujedu ẹnya; madzu - jeta; yo bya eswee l'eli iya; to ma l'ime iya rehuru erehu.”
- ⁴⁵Onye lanu, bu onye ezije ekemu asu iya: “O-zi-iphe! Keshinu iikfu ege-a bi bakobekwaru ẹphe le mbà ono.”
- ⁴⁶Jisosu asu iya: “Nshokwaphu unube ndu ezije ekemu! Unu ewojeru ivu ẹra, du ehuka evuvu bo ndiphe; obu l'unubedua te ebyikwanu ivu ono ẹka t'ọ ka mma l'ọo mkpushi-ẹka lanu.
- ⁴⁷Nsho unu; l'eke unu akpushije ọlo ndu nwuhuru anwuhu l'ẹnya eke ndiche unu litsuaru ndu ẹphe gbushiru, bu ndu nkfuchiru Nchileke.
- ⁴⁸Oo ya bu l'unu ekoshi l'unu kweru l'iphe ndiche unu phe meru du mma; ẹka unu adukwa iya phu; okfu l'ẹphe gburu ẹphe egbugbu; unubedua akpushiru ẹphe ọlo ndu nwuhuru anwuhu l'eke e liru ẹphe.
- ⁴⁹Oo ya meru iphe Mmamiphe Nchileke suru: ‘Le ya e-zi ndu nkfuchiru Nchileke; me ndu-ozu t'ẹphe jekfu ẹphe. Ndu ono, ya e-zi ono be aa-haru gbua egbugbu; haru kpa ẹphe ẹhu.’
- ⁵⁰Oo ya bu l'aa-gwata ogbo nta-a ugwo ochi ndu ono, bu ndu ndiche ẹphe shiru teke e keru mgboko gbushita ono;
- ⁵¹shitakpoo le mee ke Ebelu jeye le ke Zekaraya, bu onye e gburu le mgbaku ẹnya-ngweja Nchileke ye eze-ulo Nchileke. Te ya karu unu: o kwa ogbo owaa be aa-gwata ugwo mee ẹphe.

⁵²“Nsho unube ndu ezije ekemu! L'eke unu chitaru ire-igodo ulo mmamiphe. Bahu abahu; mgbe unu ta abahudu; l'akposhikwaphu ndu eme t'ephe bahu t'ephe ba bahushi.”

⁵³Jisosu eshilephu eke ono tugbude; ndu ezije ekemu me ndu Farisii ono akfube oswa tsolahaa ya okfu; gbakushilahaa ya okfu l'igwe;

⁵⁴l'egakwa iya phu ngge t'ephe gude okfu iya hata iya l'onya.

Luku 12

O-kfuru-iche-eme iche ndu Farisii

(Mat 10:26-27)

¹Teke ono kwaphu; l'unukuru unu madzu zakodzuru l'eke ono; zaa ke mkpekwo -daa o dakoru; yo vuru uzo kfulahaaru ndu etsoje uzo iya: “T'ephe zejekwaaru iphe ekojeburedi ndu Farisii, bu iya bu o-kfuru-iche-eme-iche phe ono.

²L'e to nwekwa iphe e kpuchiru ekpuchi, e t'e mekochadua kpuhaa; to nwe iphe e domiru edomi, e t'e mekochadua mee t'a maru.

³Iphe i kfuru l'ochi be aa-nukota l'iphoro; raa iphe i dzuru le ndzumuka l'ime ulo ngu arara l'edzudzu oha.”

Onye aa-tsuje egvu

(Mat 10:28-31)

⁴“Te ya karu unube ndu onya iya: unu ba atsukwa ndu egbu ugwehu mmakanu egvu; mbu ndu bu: ephe -gbuebe iya to nwehe iphe odo, ephe a-du ike mebaa.

⁵Te ya karu unu onye unu a-tsuje egvu. Onye unu a-tsuje egvu bu onye ono, bu: o -gbuebe ugwehu; yo nwekwaruphu ike, oo-gude nwuru madzu chee l'oku ali-maa. Iye; o kwa onye unu a-tsuje egvu ndono!

⁶“?To budunua okpaleboku ise be eereje penu labu? Obenu le Nchileke ta dukwa unwu okpaleboku m'oo nanu, ozahaje.

⁷Mbu l'iphe bu egbushi, no unu l'ishi b'o gukotaakwaru ogo nanu nanu. Unu ba atsushi egvu; l'unu bebekpo ka igweligwe okpaleboku oga mkpa.”

Okfu l'edzudzu oha; l'a bu ke Kurayisutu

(Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸“Odo bu te ya karu unu l'onye kfuru l'edzudzu oha le ya bu nk'ia be yebe Abubu-Ndiphe e-kfukwaphu k'onye ono l'edzudzu unwu ojozi-imigwe teke Nchileke e-kpe ikpe.

⁹Obenu l'onye kfuru l'edzudzu oha le ya ta madu yebe Jisusu be ya e-kfukwaphu l'edzudzu unwu ojozi-imigwe le ya ta madu onye obu.

¹⁰“Iphe bu onye kfuru Abubu-Ndiphe ejo okfu be aa-guru nvu. Obenu l'onye kfurushiru Ume Nchileke b'e ta abyadu bya aguru nvu.

11“Teke bụ l'ephe kpụ unu bya edobe l'ulo-ndzuko; mę l'ifu ndu ishi; mę l'ifu ndu govumenti; unu ba ayokwa oshi iphe unu e-kfu; m'ọ bụ ege unu e-kfu iya; gude kpefu;

12kẹle Ume Nchileke e-koshikwaa unu iphe unu e-kfu teke ono.”

Ẹtu oke amadụ, eme eswe

13Nwoke lanụ lę ndu ono, jiru eke ono asụ iya: “O-zi-iphe; ronuwa nwunne iya t'o kwe t'ephe kee iphe nna ephe doberu ephe.”

14Jisosu asụ iya: “Nggube nwoke ono;?bụ onye meru iya tẹ ya buru unu onye ikpe mę onye òkè.”

15Jisosu asụ mkporo oha ono: “Unu tokwaa ehu zejeeru iphe bụ iphe akpataję oye enya l'eku kę mgboko-a; l'ogbodo ndzụ madzụ te shikwa l'eku, o kpataru akpata; m'o - ruhuru; eku obu ha ihagha.”

16Yọ nmaaru ephe etu; sụ: “Lę nwoke lanụ, nweru iphe bę meberu iphe l'alị; bya akpata iya iphe ha nshinu.

17Yọ rilahaa l'ime onwiya; sụ: “?Nanụ ege ya e-me iya; ege-a e-to dudedu eke, ya a-kubebebe iphe iya-a?”

18Yọ sụ: “Lę ya a-fokashi oha iya l'ọ ha; bya agbaa odo, kfube oswa ka nshinu; vuwaruru iphe ya kpataru; mę ngwoko ngwoko iya odo doo ya.

19Teke ono; ya asụ onwiya: O dabawaru iya! Iphe, ya nweru nta-a e-dzukpooru iya jeyewaru. Nta-a bụwa tẹ ya tuta ume; ria; ngua; tee eswa onwiya!”

20“Obenu lę Nchileke sụru iya: ‘Onye eswe! Enyashi-a bę ii-ha ndzụ ngu ono. Iphemiphe obule-a, i doberu onwongu-wa;?bụ onye e-ri iya.’ ”

21Jisosu asụ: “L'ọ bụ ege ono bę oduje onye kparu eku kuberu onwiya; to du iphe o bụ l'ifu Nchileke.”

K'ọku wẹlengu

(Mát 6:25-34)

22Jisosu asụ ndu etsoje ọzo iya: “Oo ya bụ iphe ya sụru unu: t'unu ba akushi wẹlengu kę ndzụ unu: iphe unu e-ri; odo bụ k'ehu unu: iphe unu e-ye l'ehu.

23Ishi iya aburu lę ndzụ ka nri; ugwehu aka uwe oburu ogbodo iphe.

24Unu lewaru opegu! Mgbę e t'oo mebedu iphe l'alị; to o kpatata akpata; to nwe ọlo okwakobe iphe; to o gba oha. Obenu lę Nchileke anodujekwaru azu iya lę nri.?T'unu ta madu l'unu ka unwenu oburu okpobe iphe to o?

25?O nweru l'unu ha onye a-kunyaa wẹlengu; yekwaru onwiya ujiku ophu lę ndzụ iya?

26Oo ya bụ; o -buru l'unu ta adudu ike mee nwiphe habe nwanshi ege ono;?buhunu ngunu kparu iphe unu akuhunu wẹlengu k'iphe odo waru.

²⁷Unu lewaru okfukfulike. Oonoduje evu evuvu. Obenu; mgbe ẹ too sekwa akanya; too tu òwúú kẹ ọkwa uwe. Obenu; mgbe unu phuru-a ẹge Sólomonu yeberu uwe, ama mma; uwe iya ẹ-ta matadu mma l'ọ bu okfukfulike lanu.

²⁸Teke bu ẹ Nchileke letaberu ewu, no l'egbudu enya ẹge ono: kẹ t'o mee ya t'ọ ma mma; mbu iphe bu: ọ -nọdu ndzu l'egbudu ntanu; echile; e woru iya shia ite;?too kaduru oma te ya leta unu enya. Oo-wa! Unube ndu-a, ekwekwe unu ẹ-ta badu nwishi-wa!

²⁹Unu ba anodujeshi akuphe wengu k'iphe unu e-ri; me iphe unu a-ngu.

³⁰L'ọ kwa iphe du ẹge ono be iphe bu mbakeshi anoduje ayọ oshi iya. Nna unu amakwaru-a l'ọ du unu mkpa.

³¹Unu cho-chia ẹke Nchileke bu eze. Oo ya bu; iphe ono l'ọ ha aburu iphe Nchileke e-yekwaru unu eyekwaru.”

Ẹku imigwe

(Mát 6:19-21)

³²“Unu ba atsushi egvu unube ndokobe aturu, ẹ-ta hadu l'igwe; kẹ l'ọ du Nna unu mma ogbodo adudu t'o mee t'unu bukwaruphu eze l'ẹke ọ bu eze.

³³Unu reshia iphe unu nweru l'ọ ha; gude mee iphe-oma. Unu meeru onwunu ẹkpa okpoga ophu ẹ-ta akahudu akahu; kparu ẹku unu dobe l'imigwe, bu ẹke ẹ too ladu ali alala; kele ndu iphura te ezitadu iya l'ẹke ono; mkpu ta ata iya.

³⁴Iphe ọ bu bu l'ọo ẹke ẹku ngu, katsua ngu mkpa no be obu ngu nokwaphu.”

Ndu ozi, mu enya

³⁵“Unu nmashia anuma unu ike l'ukfu; unu egburu oku ye l'uroku unu t'o nwu enwunwu.

³⁶Unu du l'ọ bu unwu-okoro, mu enya; l'echi nnajiufu ephe t'ọ lata eswa-nwanyi, o jeru. Ege ephe a-guhakwanuru iya uzo teke ọ kuru ẹka l'uzo.

³⁷Onu-oma bu kẹ ndu ozi ono, nnajiufu ephe bya a-bya; ephe amuru enya. Kamenu; te ya karu unu: oo-rukota onwiya; bya anu ephe oshi; kwashiaru ephe nri l'onwiya.

³⁸Onu-oma bu kẹ ndu ozi ono; m'ọ -buru teke echi-abali keru ẹbo; m'ọ bu l'iphe oha-enu be nnajiufu ephe byakfutaru ephe; ephe amukwaduru enya.

³⁹Obenu l'agha: unu makwaruphu owaa: Ndege oke, bu l'ufu maru teke iphura abya nk'ia; ọ gega mukwarua enya. M'e to ge ekwekwa t'iphura tsufua ulo iya; bata.

⁴⁰Unubedua l'onwunu; unu kwabekwaphu enya; ẹ Abubu-Ndiphe a-byakwa teke unu ẹ-te eledu enya iya.”

Ozi, e yeru ngu l'ẹka; be aa-ji ngu aji iya

(Mát 24:45-51)

⁴¹Pyita asụ iya: “Nnajiufu;?bụ ẹphebdua; bẹ ịinmaru ẹtu ọwaa; tọo onyemonye ọbule?”

⁴²Nnajiufu asụ: “?Bụ onye bụ nwozi, eletaru madzụ ẹnya l'ufu iya; mbụ onye e gude ire iya ẹka; buru onye kwaru ẹnya? O bụ onye ọphu nnajiufu iya doberu l'ufu iya tẹ ọonuje ndibe iya òkè nri ẹphe l'oruberu iya.

⁴³Onu-oma bụ kẹ nwozi ono teke bụ lẹ nnajiufu iya a-lata; bya aphua l'oome iphe ono, o ziru iya ono.

⁴⁴Kamenu; tẹ ya karu unu: lẹ nnajiufu iya ono e-wotakota ẹku iya l'ọ ha ye nwozi ono l'ẹka.

⁴⁵Obenu lẹ teke nwozi ono riru; sụ: ‘Haa! Nnajiufu iya anọkwa anono alata;’ wata otsu ndu ozi nwoke ono iphe: unwoke mẹ unwanyi; rilahaa ẹge dū iya mma; ngulahaa mē; yọ tsulahaa ya atsutsu;

⁴⁶nnajiufu nwozi ono a-bya mboku, ẹ too ledu ẹnya iya; mē teke ẹ tọ madu; bya agwaa ya ọchi; guru iya yekobe lẹ ndu ọphu bụ 'anuma-anuma.

⁴⁷“Onye ozi, marua uche-obu nnajiufu iya; tọ kwakọbe akwakọbe; m'ọ kwanu to me iphe bụ uche-obu nnajiufu iya ono bẹ ee-chi ẹchachi kpachaa akpacha.

⁴⁸Obenu l'onye ẹ-ta madu iphe bụ uche-obu nnajiufu iya -meta iphe ẹchachi bẹ ee-chipete iphe echipete. Iphe bụ onye a nuru iphe ha nshinu bẹ ee-lekwaphu ẹnya iphe ha nshinu l'ẹka. Onye e yekwanuru iphe kafua nshinu l'ẹka bẹ aa-jikwaphu aji iphe kafua nshinu.

Ẹ tọ bukwa nchị-ọdu-ndo; ọ kwa ọgu

(Mát 10:34-36)

⁴⁹“Ya byaru ọtu ọku l'eliphe. O dū iya t'a sụ l'ọ gbe adzūwa adzūdu!

⁵⁰O nweru baputizimu, e mefutaje iya; bụ iya bụ lẹ ya jefutaje iphe-ẹhuka. Obu te ekwedu anmakfuru iya anmakfuru jeye teke oo-me.

⁵¹?Unu tubesu lẹ ya byaru ome tẹ nchị dū ndiphe ndo? Wawakwa; ya ekfuru unu lẹ ya byachiaru agbaghashi;

⁵²kẹle dube nta-a bẹ ufu, a dū ise buru a-kpakashihu: ụmadzu ẹto aburu ọgu ụmadzu ẹbo; ụmadzu ẹbo aburu ọgu ụmadzu ẹto.

⁵³Ẹphe a-kpakahu: nna a-buru ọgu nwatibe iya; nwatibe aburu ọgu nna iya. Nne a-buru ọgu nwa-nwanyi iya; nwa-nwanyi aburu ọgu nne iya. Nne nji a-buru ọgu nyee nwa iya; nyee nwa aburu ọgu nne nji iya.”

Ọmaru ẹge ọboku gbaru

(Mát 16:2-3)

⁵⁴Yọ sụkwaphu mkporo ọha ono: “Ọbuje teke unu phuru igwe; yo rua eruru l'uzo ẹnyanwu-arịba; unu asụ l'igwe a-yọ vīriviri mini. E -megenuaphu; yọ dūnuphu ẹge ono.

⁵⁵Teke unu phuru uguru alufuta; unu asu l'onanwu agbahwa. E -meebe; yo dunuphu ege ono.

⁵⁶Unube o-kfuru-iche-eme-iche phe ono! Unu amaje lee enya l'eli lee l'ali; kota ege uboku gbaru. Olobu;?nanu ege e meru; unu ta aduje ike ko iphe nta-a du l'o bu iya.

T'e edoshjee okfu, ada nu

(Mat 5:25-26)

⁵⁷“?Bu ngunu kparu iphe unu ta achijedu idzu l'ime obu unu; fota iphe du nhamunha; mee?

⁵⁸Onye gbaru ngu ekwo -kpuru ngu l'eje koti; kebe ehu te nggu l'iya doshia ya l'esu-uzo; t'e b'o kpuru ngu je anu onye ikpe. Onye ikpe ekwekputa ngu nu ogbogu; ogbogu eje atua ngu mkporo.

⁵⁹Kamenu; eke ono be ii-nodu: mgbe e to nwedu l'i lufuta jeye teke ii-kfuebe okpoga e gburu ngu. I -kfu-phodo iya m'oo afu; e ta ahakwa ngu.”

Luku 13

Izimana 'anodu; anwuhu etso iya.

¹Yo nweru ndu no l'eke ono, kfuru Jisusu ke ndu Galili, Payscale gbushiru l'eke e phe achiru Nchileke aja; mee e phe agwakobe le mee iphe e gburu Nchileke.

²Yo su e phe: “?Unu tubesu le ndu Galili ono kakota ndu Galili odo ome iphe du eji; okfu l'e gbushiru e phe ege ono?

³Ya asu unu: Wawa! Le teke unu ta atadu onwunu uta iphe du eji, unu meshiru; ghaa umere lakfuta Nchileke be unu a-lakotakwaphu l'iyi ege ono l'unu ha!

⁴Too umadzu iri lesato ono, eze origodo-origodo ulo-eli Sayilowamu daru; tugbushikota ono;?unu tubesu l'e phe ka ndu Jerusalemu ophu ome ejo iphe too.

⁵Ya suru unu: Wawa! Le teke bu l'unu ta atadu onwunu uta iphe du eji, unu meshiru; ghaa umere lakfuta Nchileke be unu a-lakotakwaphu l'iyi ege ono l'unu ha!”

Oshi, e-ta midu amimi

⁶Yo bya anmaa etu-wa; su: “L'oo nwoke lanu be nweru oshi figu, o yeru le mgbo vayinu iya. Yoo byaje iya agbaphe te ya maru:?m'o mitaru akpuru. To nwe iphe ophu je iya.

⁷Yo su nwozi mgbabu ono: ‘?I phuru-a. Afa eto mgburumgburu be ya byawaru ole enya akpuru le figu-wa; to nwe iphe o mitaru? Nta-a bu t'i gbutsua ya! ?Bu ngunu meru iphe oo-nodu emebyishiru iya ali?’

⁸Onye ozi mgbabu ono asu iya: ‘Byiko; t'o hafua ya ru afa lanu-a te ya gvupheedu ukfu iya mgburumgburu; yee ya ozu.

⁹Teke bu l'o minuru amimi afa odo; oo ya bu l'o du mma. Teke e to dudu; oo ya bu; nggu egbutsuwa iya ru.’ ”

Nwanyi, oshiakfu eme akorohu mboku otu-ume

- 10**Yo be mboku otu-ume; Jisosu anodu l'ulo-ndzuko ndu Ju ono nanu; ezi iphe.
- 11**Yo nweru nwanyi, no l'eke ono, ogvu mewaru iphe-ememe afa iri l'esato. Ogvu ono alotawa iya fobe efobe; too kweje t'o machia onwiya amachi.
- 12**Jisosu aphuwaphu nwanyi ono; bya ekua ya; su iya: "Nwanyi oma! I nwewa onwongu l'iphe ono, nggu l'iya eme ono!"
- 13**Yo bya ebyibe nwanyi ono eka iya ephe ebo; nwanyi ono amachiwaphu onwiya; nokwazi nhamunha teke onophu. Yo tulahaa Nchileke epha.
- 14**Ehu eghulahaa onye ishi ulo-ndzuko eghughu le Jisosu meru t'onye iphe eme du mma mboku otu-ume. Onye ishi ono asu ndu ono: "Abali ishingu b'e doberu ke ojeje ozi; unu byaje t'e mee unu t'unu du mma l'iphe eme unu l'ime abali ishingu ono; unu ba abyajeshi mboku otu-ume."
- 15**Nnajiufu asu iya: "Unube o-kfuru-iche-eme-iche phe-wa!?Unu ta tufujedu eswi unu l'ehu l'ehu me nkakfu-igara unu l'oka iya; chiru iya t'o je anguta mini mboku otu-ume too?"
- 16**Nwanyi-wa, bu awa Ebirhamu-wa, Setanu keru egbu keshinu afa iri l'esato-wa;?to gbadu ke t'a tofu iya l'egbu ono mboku otu-ume too?"
- 17**Yo kfuebelephu ege ono; iphere egude ndu ono etsophe iya okfu ono; igweligwe ndu no l'eke ono atuko ete eswa k'eze iphe ono, Jisosu emeshibebe ono.

Etu, eegude akpuru oshi mosutadu anma

(Mat 13:31-33; Mak 4:30-32)

- 18**Jisosu asu: "?Bu ngunu be eke Nchileke bu eze du l'o bu iya??Bu ngunu be ya aturu iya yeru?"
- 19**O du l'o bu akpuru mosutadu, nwoke lanu wotaru kua le mgbabu iya. Yo fua; vuta buru eze oshi k'eka iya; k'ophu unwenu, ephe l'eli byaru bya akpalahaa ekfuna l'ekali iya."
- 20**Yo sukwapu ephe: "?Bukpoo ngunu be ya aturu eke Nchileke bu eze yeru?"
- 21**O du l'o bu iphe ekoje buredi, eeku yisutu, nwanyi hataru nwanshi; gwakobe le ntu iphe eegudeje eme buredi. Iphe ono jiru ekpa mbacha; yo woru iya je edobe; jeye; yo tuko bya ekoo ekoko."

Uzo, du kpagungu

(Mat 7:13-14, 21-23)

- 22**Jisosu etsoru uzo Jerusalemu, ooje; l'eswetsua obodo me mkpukpu; ezi iphe.
- 23**Yo nweru onye suru iya: "Nnajiufu! Ndu aa-dzofuta;?ephe a-ha nwanshi too?" Yo su ephe:

- ²⁴“Unu kpata ụzo; shia ụzo, dụ kpagungu bahu; okfu l'aa-dụ igweligwe chọ abahu; obu l'ephe ta adudu ike.
- ²⁵A -nonyawaa; onye nwe ụlo gbeshi woru ụzo guchia; unu evudo l'etezi akụ ẹka l'ụzo asuje: ‘Nnajiufu; guhaaru unu ụzo!’ Yọ sụ unu: ‘Lẹ ya ta makwa ẹke unu shi-o!’
- ²⁶Teke ono; unu awata okfu: ‘L'unu shikwa nọdu l'ifu iya ria; ngua. Odo aburu l'o shi ezijekwaphu iphe l'edukfu unu.’
- ²⁷Obenu l'ọo-sukwaphu: ‘Lẹ ya suru unu lẹ ya ta madu ẹke unu shi bya. Unu gbeshi iya l'ifu l'unu ha; unubẹ ndu megburu onwunu l'ejo iphe!’
- ²⁸Ẹke ono bẹ unu a-nọdu raa ẹkwa; taa ikireze teke unu a-nọdu ele Ébirihamu; me Áyizaku; me Jékoṗu ẹke ephe nọ l'ẹke Nchileke bụ eze; unubedua aburu ndu a chifuru achifu.
- ²⁹Madzụ e-shi ụzo ẹnyanwu-ahata; shi l'ụzo ẹnyanwu-ariba; shikwaphu l'ụzo isheli; me l'uzo ohuda bya anọdu lẹ nri l'ẹke Nchileke bụ eze.
- ³⁰Unu makwaru amaru l'o nweru ndu bụ ndu ikperazụ, e-mekochaa buru ndu ivuzọ; nwekwaruphu ndu bụ ndu ivuzọ, e-mekochaa buru ndu ikperazụ.”

Jisọsu yeru Jerúsalemu obu

(Mát 23:37-39)

- ³¹Teke ono kwaphu b'o nweru ndu Fárisii, byaru bya asụ iya: “T'o shilekwaphu l'ẹke-a tughua nta-a; lẹ Hérodu achokwa t'o gude ya.”
- ³²Yọ sụ ephe: “Unu je ezia uphegu ono lẹ ya achifu ogvu; l'eme t'ehu dụ ndu iphe eme mma ntanụ yele echile. O -be mboku k'eto ya; ozi iya agvu.
- ³³Ole ẹge ọ dụ ẹge ọ dụ bẹ ya a-nodukpelekwaphu eje iphe, ya eje ntanụ; me echile; me nwarechi; ke l'ẹ tọ dudu ẹke ọdo, onye nkfuchiru Nchileke e-phuhu ọdo; gbahaa lẹ Jerúsalemu.
- ³⁴“Oo-wa Jerúsalemu! Jerúsalemu. I tukuru ndu nkfuchiru Nchileke egbushi; bya egude mkpuma atughbushi ndu e ziru t'ephe bya nke ngu. Tekenteke bẹ ya meru tẹ ya chikobe unwu ngu l'ekalanu ẹge nnukfu-ọku egudje ẹbà iya chikobe unwu iya; ophu 'i kwedu!
- ³⁵Lekwa: l'ufu ngu bẹ aa-gbagharu agbagharu! Tẹ ya karu unu: Unu ta aphuhakwa iya ọdo jeye teke unu a-sụ: ‘Tẹ Nchileke; goru onu-oma nụ onye ono, gude epha Nnajiufu abya ono!’ ”

Luku 14

Jisọsu eme onye iphe eme t'ọ kọrohu

- ¹Yo be mboku ọtu-ume lanụ; Jisọsu ejeshia ori nri l'ulo onye ishi lanụ, bụ onye okpa ndu Fárisii. Ephe ebyibe iya ẹnya; l'ege iya ngge.
- ²Ya ndono; nwoke obu, ehu-ekoko eme abya evudo iya l'ifu.

³Jisọsu abya ekfuru yeru ndu ezije ekemu; mę ndu Fárisii; sù ẹphe: “?O bú omebyi ekemu mbú ome onye ẹhu dú ẹjì t'ọ dú mma mbọku ọtu-ume; tẹ tọ búdu?”

⁴Ẹphe te kfu okfu yeru iya. Yọ bya eduta onye ono; mee ya; ẹhu adú iya mma. Yo metsua bya asú iya t'ọ lashia. Yọ lashia.

⁵Jisọsu asú ẹphe: “?Nanú l'unu ha, onye nwatibe iya kẹ nwoke; m'ọ bú oke-eswi iya a-dalahú lẹ wẹlu mbọku ọtu-ume; t'ẹ b'o me ẹgwegwa je agufuta-kebe iya?”

⁶Ẹphe ta mahe ẹge ẹphe e-yeru iya ọnu l'okfu ono.

Ọkwa ẹbyee; mę owozita onwonye alì

⁷Yọ bya anmaaru ndu ono, e kukoru kẹ nri ono ẹtu l'ẹphe fọtatsuaru oshi, ndu nweru ẹnya je adugatsuaru. Yọ sù ẹphe:

⁸“Teke bú l'e kujeru ngu oku nri ẹswa-nwanyi; be ejejekwa je ebejeru l'oshi, ndu nweru ẹnya: 'amakwaru ama; o nweru onye ka ngu onwe ẹnya, e zikwaruphu nzi nri ẹswa-nwanyi ono.

⁹Onye ono, kuru unu oku nri ẹswa-nwanyi ono a-byakwa bya asú ngu: ‘T'i gbeshi tẹ nwoke-wa nọdu.’ Nggú egbe teke ono rìgobe iya; je anọ-zita l'oshi, ndu larú alì nọ.

¹⁰Obenu lẹ teke e kuru ngu oku nri; tųgbulekwaphu je anọdu l'oshi ndu larú alì; k'ọphu bú teke onye kuru unu oku byaru; yọ sù ngu: ‘Ọnyà-e; gbeshi bya l'ẹke-a, ndu ka onweru ẹnya nọ-wa.’ Ọo ya bú; a kwabẹ ngu ugwu l'ifu onyemonye ọbule, nggu l'ẹphe nọ l'eri nri ono.

¹¹Kẹ l'iphe bú onye ewoli onwiya eli bẹ ee-wozita alì; onye wozitakwanuru onwiya alì bẹ ee-woli eli.”

¹²Yọ sųkwaphu nwoke ono, kuru iya oku nri ono: “Teke bú l'iizi nzi nri; m'ọ kwanu l'iizi t'a byaru ngu l'eswe-iphe; be ezijekwa ndu ọnyà ngu phe; m'ọ bú unwunne ngu phe; m'ọ bú ndu abubu ngu phe; m'ọ búkwanu ndu obutobu ngu phe, nweru iphe. Iphe ọbu bú l'ẹphe e-ziphulata ngu azú; e shi l'ẹke ono; yọ búru ugwo iphe i meru ẹphe; be ẹphe akfú ngu.

¹³Ọ búchia teke i shijeru nri eswe-iphe; nggu ezijee ndu ọkpa; ndu ibe-ẹhu ẹphe ẹ-te dzudu oke; ndu ngvuru; mę ndu ìshì.

¹⁴Ọo ya bú; ọnu-ọma aburu nke ngu; kẹ l'ẹphe ta akfuchihughedu ngu ugwo iya. Teke Nchileke a-kfú ngu ugwo iya bú teke ndu doberu ẹka ndoo e-shi l'ọnwu teta nọdu ndzú.”

Ẹtu eze eswe-iphe

(Mát 22:1-10)

¹⁵Onye lanú lẹ ndu ẹphe l'iya nọ l'eri nri ono anọ iphe ono, o kfuru ono; sù iya: “?Iphe ẹhu a-tsọkwanu onye ono, e-ri nri l'ẹke Nchileke bú eze ono.”

¹⁶Jisọsu asú iya: “L'o nweru nwoke, kwakọbejeru ọkwa eze ẹbyee; bya ezia t'a dú l'igwe byaru iya l'ajì ono.

- ¹⁷Yọ gbaa teke ẹphe a-wata eswe-iphe ono; yo zia nwozi iya t'o je ekushia ndu ono, e ziru nzi t'ẹphe bya ono; l'iphemiphe ọbule b'a kwaziwaru ẹge ọo-dụ.
- ¹⁸E ziebe iya ẹphe; ẹphe atuko l'ẹphe ha; sụ t'a haa ẹphe. Onye ke ọdungu sụru iya: 'Byiko haa ya rụ; l'o nweru alị, ya zuru k'ophungu, ya eje aphuphu nta-a.'
- ¹⁹Onye ọphu asụ iya: 'Byiko; haa ya rụ; le ya zuru oke eswi iri, aajigbaje ẹbo-ẹbo; gude eje ozi; ya eje te ya je amaru ẹge o shi aru-tabe ọru.'
- ²⁰Onye ọdo asụ iya: 'Le ya luru nwanyi ọphungu; ya ta adudu ike abya.'
- ²¹"Onye ozi ono abya eworu iphe ono kọoru nnajiufu iya. Nwoke, nwe ufu ono egude ẹhu-eghughu sụ nwozi ono: 'Ngwaa; gude ọso lufu je je etsoru ogborogbo-uzo mkpukpu; me woroworo tuko iphe bu ndu ukpa; ndu ibe-ẹhu ẹphe te dzudu oke; ndu ishi; me ndu ngvuru chita.'
- ²²E meebe; nwozi ono eje asụ iya: 'Nna; iphe i sụru t'e mee b'e meekwaru; obu l'ẹ ta no-chishigekwa ẹke, gbaru l'anodu.'
- ²³Nnajiufu nwozi ono asụ iya: 'Ngwaa; je etsoru uzo l'uzo; me iphe bu woroworo ẹgu je achita madzu te ufu iya ji ejiji.
- ²⁴E to nwedu m'ọ bu onye lanu le ndu ono, e zihawaru nzi nri ono, e-de onu le nri iya.' "

Iphe otso Jisosu ephuje

(Mát 10:37-38)

- ²⁵Teke ono; a kfube ọswa ha igweligwe etso Jisosu; yo ghakobe bya asụ ẹphe:
- ²⁶"Onye abyakfuta iya nu; nna onye obu ta du onye obu ashi; me nne iya; me nyee ya; me unwu iya; me unwunne iya unwoke; me unwunne iya unwanyi; mbu je akpaa le ndzu yebedua; kamenu onye ono te etsoghekwa iya.
- ²⁷Onye e-te vutadu oshi-osweru onwu k'eka iya; tsoru iya; te etsokotaghekwa iya.
- ²⁸?Nanu l'unu ha, onye ari ke oku ulo-eli; t'e b'o vuru uzo no-duodu anodu; pyaa iphe oo-phu iya; maru:?ya nwekpoorunu okpoga, e-dzu iya nu.
- ²⁹Odumeka; to budu: o -moebe ulo ono; to duhe ike kpuchia ya. Teke ono; ndu phuru iya nu awata iya oja ewena; su:
- ³⁰'Nwoke owaa wataru okpu ulo; to duhe ike kpu-ghee ya-o!'
- ³¹Qobuje: onye eze -gbeshi jekfushia onye eze ibe iya ọgu-egbe; yo vuru uzo no-duodu anodu; ria ya ariri; su:?a maru bu ukporo unu ndu soja l'unu ise be ya e-gude ejekfu onye gude ukporo unu ndu soja labu l'unu iri abyakfuta iya ọgu.
- ³²Odumeka; yo buru teke onye ọphu nokwaduru ote-nya be oo-yefu madzu t'e je edoshia okfu obu.
- ³³Oo ya bu; l'unu ha te nwekwa onye tsuru ke buru onye etso iya nu; m'ọ -budu l'onye obu swekotaru ẹnya l'iphe o nweru l'ọ ha."

Únú, tsuhuru etsuhu

(Mát 5:13; Mak 9:50)

³⁴“Únú bụ iphe dị mma. Obenu; únú -nonyawa; tsọ-buhu únú únú;?ee-shi ishi agha mee ya t'ọ bụru únú; tsọlahaa únú únú ọdo.

³⁵È tọ dọhekpokwanu m'ọo mma k'oye l'alị; m'ọ bụ k'oye l'ikpọzu. Ee-woru iya wushia awushi. T'onye nweru ọnu-nchị; nụkwaa ya.”

Luku 15

Aturu, ephuhu ephuhu

(Mát 18:12-14)

¹Ndu akiriko mę ndu ọdo, eme iphe dị eji awata ọkpírítá ntse t'ephe ngabę nchị l'iphe Jisọsu ekfu.

²Ndu Fárisii; mę ndu ezije ekemu awata ọtso gbudagbuda; sụ: “Nta-a bę nwoke ọwaa anataję ndu eme iphe dị eji; ephe l'iya atụko eriko nri.”

³Jisọsu abya anmaaru ephe ọtu; sụ ephe:

⁴“Ọ -bụru l'onye lanụ l'unu ha nweru ụkporo aturu ise; nanụ ephuhu;?tọo hadu ụkporo ọno l'iri lę tete ọphu l'echi-ẹgu; je achọo ono, phuhuru nụ ono jeye teke ọo-phụ iya.

⁵Ọ -phụ l'iya phụ; yọ pata iya tukobe l'ukuvu; teru ọswa lashia.

⁶Teke o ruru ufu; yo kukota ndu ọnyà iya; mę ndu obutobu iya; sụ ephe: ‘T'ephe bya emeede iya ọswa; lę ya phụwaru aturu iya-a, shi phuhu ephuhu-wa-o.’

⁷Ọ bụ ẹge ono bę ọhu-ọtso-ọna a-ka nshinu l'imigwe l'ishi onye lanụ, eme iphe dị eji, taru onwiya ọta iphe dị eji iya; ghaa umere lakfuta Nchileke; ma l'ụkporo madzụ ọno l'umadzu iri lę tete, doberu ọka ndoo, mkpa ọta onwephe ọta ta aduduru.”

Okpoga, ephuhu ephuhu

⁸“Odo bụ:?Nanụ nwanyi, e-nweru shiru iri; tę shiru olu tufahu; t'ę b'ọ mụta ọku ye l'urọku; zakọta ọlo; leghee ọnya eleghe jeye teke ọo-phụ iya.

⁹Teke ọ phuru iya; yo kukoo ndu ọnyà iya; mę ndu obutobu iya; sụ ephe: ‘Unu bya emeede iya ọswa; lę ya phụwaru shiru olu iya-a, shi phuhu ephuhu-wa!’

¹⁰Ège ono kwaphu bę unwu ojozi-imigwe e-te ọswa onye lanụ, eme iphe dị eji, taru onwiya ọta iphe dị eji, o meru; ghaa umere lakfuta Nchileke.”

Nwata, jephuhuru nụ

¹¹Jisọsu anmaa ọtu ọdo; sụ: “L'o nweru nwoke lanụ, mụtaru unwokoro labu.

¹²Onye kę nwata anonyaa; bya asụ nna iya ono: ‘T'o kee iphe iya; nụ iya ọphu ruberu iya nụ.’ Nna ephe ono eworu iphe o nweru keeru ephe ọbo ono.

- 13**Ta nọdu ọphu baru nwishi; onye kẹ nwata ono ajikobewaphu nwiphe o nweru; yọ buru iya oje mkpukpu, teru ọnya. Yo je anọdu l'ẹke ono; kpaphushibebe okpoga ono lẹ wuruwuruwuru.
- 14**Yọ kpakashigelephu iphemiphe ọbule ono, a nuru iya ono; ẹjo-ẹgu abya l'alị ono; yọ kpalahaa nri.
- 15**Yọ lakfushia onye lanu lẹ ndu a muru l'alị ono. Onye ono ezia ya tẹ oochejeru iya ezi iya l'ẹgu.
- 16**Ẹgu emee ya; k'ọphu ọduje iya t'a sụ l'a nuru iya nọ ẹgbo iphe aawushijeru ezi ono tẹ ya taa. Obenu l'ẹ tọ dukpoduanu onye nuru iya ẹya nọ.
- 17**A nonyaa; egomunggo ala iya azu; yọ sụ: 'Bunua umadzu ole lẹ ndu nna iya ebuje ozi bẹ erije nri; riphodo iya eriphodo; ya abya anọdu l'ẹke-a; ẹgu abya iya egbugbu ẹge-a?'
- 18**Yọ sụ lẹ ya e-gbeshi lakfube nna iya; je asu iya: "Nna; ya meswewaru Nchileke; bya emeswe ngu.
- 19**Ya ta gbahekwa kẹ t'i kukwadia ya nwatibe ngu ọdo. Mejewa iya nọ ẹge iime ndu i buru ozi."
- 20**Yo gbeshi lakfubeshia nna iya ono. "Yọ nọdukwaduru ote-ọnya; nna iya ono aphua ya; imiko iya egude iya. Yọ vuta ọso; je anmaa nwatibe iya ono akpa; tsuta iya onu.
- 21**Nwatibe iya ono asu iya: 'Nna; ya meswewaru Nchileke; bya emeswee ngu. Ya ta gbahekwa kẹ t'i kukwadia ya nwatibe ngu ọdo.'
- 22**Nna iya ono asulee unwokoro ono, ejeru iya ozi ono: 'Unu chita uwe-nlokpuru phu, katsua mma phu bya eyee ya. Unu agbabe iya echi mkpushi-eka; yee ya akpokpa.
- 23**Unu akputa ada-eswi, ẹba nọ gbua t'ẹphe taa; mee ẹswa;
- 24**kẹle nwatibe iya-wa shi nwuhuwa anwuhu; ọle nta-a b'ọ nọwa ndzu. O shi gbaphuhu agbaphuhu; ọle nta-a b'a phuwaru iya.' Ẹphe awata ote ẹswa.
- 25**"Teke ono bẹ okpara nwoke ono nọru l'ẹgu. Yọ larutadelephu ufu ntse ntse; l'anụwa ọda nkwa; mẹ ẹgvu.
- 26**Yọ bya ekua onye lanu lẹ ndu ejeru nna iya ozi; jị iya: '?Bụ ngunu bẹ eeme lẹ nk'ẹphe?'
- 27**Onye ono asu iya: 'Lẹ nwunne ngu lateru-o; nna ngu egbua ada-eswi, ẹba nọ; okfu l'ọ phuru iya lẹ ndzu ọdo.'
- 28**"Ẹhu eghulahaa okpara nwoke ono eghughu; to kwe ọbata l'ufu. Nna iya ono abya ejekfu iya; je arọ ya; sụ iya t'ọ bataru.
- 29**Yọ sụ nna iya ono: 'I phu-a; afa olemole-wa bẹ ya jekotawaru ngu ozi; tọ dubua iphe i zijeru iya, ya tujeru ngu ẹgo ememe. Obenu l'ẹ tị nubukwaa ya mbu m'ọo mkpi tẹ ya gude mee ẹswa yele ndu ọnyà iya phẹ.

³⁰Yọ be lẹ nwatibe ngu ọwaa laru; mbụ onye jeru je atụko iphe ngu mephushiaru unwanyi ọkpara; nggu egbe gbuaru iya ada eswe, ẹba nọ.’

³¹Nna iya ono asụ iya: ‘Nwa iya;?ọ kwa lẹ nggu l’iya l’anonua tekenteke; iphe bụ iphe ya nweru aburu nke ngu.

³²Ọ gbaru t’e mee ẹswa; okfu lẹ nwunne ngu-a shi nwuhu anwuhu; ọbu lẹ nta-a b’ọ nọwa ndzụ ọdo. O shi phuhu ephuhu; ọbu lẹ nta-a b’a phụwaru iya.’ ”

Luku 16

Onye ishi, kwaru ọnya l’ozi nnajiufu

¹Jisọsu asukwaphu ndu etsoje ụzo iya: “L’o nweru nwoke lanu, nweru iphe; bya enwekwaruphu onye ishi ndu ejeru iya ozi. A nọnyaa; ama abya agbaaru nwoke ono l’onye ishi ndu ozi iya ono emebyishi iphe iya emebyishi.

²Nwoke ono ekua onye ishi ndu ozi iya ono; sụ iya: ‘?Bụ ngunu bẹ ya anụ ẹge-a l’iime-wa? Ngwaa; koshi iya ẹge i gude eletaru iya iphe iya ọnya; kẹ l’ẹ tịi buheduru iya onye ishi ndu ozi iya ọdo.’

³Onye ishi ozi ono abya ariya ya; sụ: ‘?Bunua ngunu bẹ ya e-me lẹ nnajiufu iya abya iya ọnafu ishi ndu ozi iya-a? L’ẹ-ba bụ l’ike ọkori dụ iya; yọ dukwanu iya iphere oje aro.

⁴Ya mawaru iphe ya e-me tẹ ndiphe kweje tẹ ya bataru ẹphe l’ufu teke a chifuleru iya phụ l’ọbu ishi ndu ozi ono.’

⁵“Yọ bya ekukoo ndu ji nnajiufu iya ono ụgwo nanu nanu. Yọ ji onye k’odungu: ‘?Bụ ngunu b’i ji nnajiufu iya ụgwo iya?’

⁶Onye ono asụ iya l’ọ kwa ụgwo ụkporo ite manụ ise. Yọ sụ iya: ‘Ngwaa; nggu ẹkwo-ụgwo ngu; nọ-zita ẹgwegwa; dee ya ụgwo ụkporo ite manụ ẹbo l’iri.’

⁷Yọ ji onye ọdo: ‘Nggubedua; ngunu b’i ji?’ Onye onanu asụ iya l’ọo ụkporo ẹkpa witu ise. Yọ sụ iya: ‘Nggu ẹkwo-ụgwo ngu; dee ụkporo ẹkpa witu ẹno.’ ”

⁸“Ya ndono; nnajiufu onye ishi-ozi ono, ẹ te gudedu ire iya ẹka ono ajaa ya ajaja; okfu l’o meru umere onye kwaru ọnya. Kẹ l’unwu eliphe ka ọkwa ọnya l’iphemiphe ọbule, ẹphe l’ogbo ẹphe eme; karia ndu nọ l’iphoro kẹ Nchileke.”

⁹Jisọsu asukwaphu: “L’ọo ya bụ iphe ya ekfuru unu: t’unu gude ẹku kẹ mgboko-a shitaru onwunu ọnyà; k’ophu bụ teke ẹku ọbu gvuleruphu; e duru unu lashia l’ufu, ẹ-ta byadụ bya echihu echihu.

¹⁰“Onye e gude ire iya ẹka l’iphe ha nwanshị bẹ ee-gudekwaphu ire iya ẹka l’iphe ha nshinu. Onye ẹ-te dobedu ẹka ndoo l’iphe ha nwanshị te edobekwa ẹka ndoo l’iphe ha nshinu.

¹¹Ọo ya bụ; ọ -buru l’ẹ t’e gudedu ire unu ẹka l’ẹku kẹ mgboko-a;?nanu ẹge ee-shi gude ire unu ẹka l’ẹku ọphu bụ ọkpobe ẹku?

¹²Tẹmanu; ọ -buru l'ẹ t'e egudedu ire unu ẹka l'iphe onye ọdo;?bụ onye a-nụ unu iphe ophu a-buru nk'unu.

¹³“E tọ dudu nwozi, a-chiita nnajiufu labu ejeru ozi l'ugbo lanu; t'ẹ b'ọ kpọ onye lanu ashị; yeru onye ophu obu; ọdo bu l'o yeru ẹhu l'ozi k'onye lanu; l'apa ozi k'onye ophu ẹka lanu. Unu te etsoghekwa ọzo ke Nchileke; l'achikwaphu nta okpoga.”

Jisosu ezi iphe bu uche-obu Nchileke

(Mát 11:12-13; 5:31-32; Mak 10:11-12)

¹⁴Ndu Fárisii atuko iphe ono l'ọ ha nukota; bya awata oturu Jisosu mgbonu; okfu l'ephē yenukaru okpoga ẹnya.

¹⁵Yọ sụ ẹphe: “Ọ bu unubedua eme onwunu ndu doberu ẹka ndoo l'ifu ndiphe; ọbu le Nchileke marua obu unu; ke l'iphe madzụ riru l'ọ bu iphe-oma gbe buru ẹjo iphe l'ẹnya Nchileke.

¹⁶“Ekemu, shi l'ẹka Mosisu; me okfu ndu nkfuchiru Nchileke nokwaa jeye teke Jonu Baputizimu byaru. Keshinu ono b'a duberu ozi ozi-oma ke ẹke Nchileke bu eze; onyenonu adzolahaa ọzo abahu iya.

¹⁷Obenu l'ọ kakwa ntse te igwe me ali gvụ; male t'akpuru okfu ekemu ono nanu buru iphe mmakanu.

¹⁸“Onye chifuru nyee ya; je alua nwanyi ọdo; bukwa ogori be oori. Onye lukwanuru nwanyi, nji iya chifuru achifu erikwaphu ogori.”

Oke amadu yele Lazarosu

¹⁹“O nweru oke amadu lanu, eyeje ẹgiri uwe, ere ire mkpurumkpuru. Ege ono be onoduje eri ova ova mboku-mboku.

²⁰Yo nwekwaruphu onye ukpa, onya aba, epha iya bu Lazarosu. Lazarosu ono agwojeru l'onu nggangbo oke amadu ono.

²¹Yọ duje iya t'a sụ l'a nuru iya nụ ẹviriva nri, eshije l'okpokoro nri oke amadu ono adashi teke oke amadu ono eri nri. Ophu ka nụ bu le nkuta awujeru bya iya omicha onya ono.

²²“A nonyaa; onye ukpa ono anwuhu; unwu ojozi-imigwe ekuta iya je edonyabe Ebirhamu l'imigwe. Oke amadu ono abya anwuhukwaphu; e lia ya.

²³Yọ nodu l'ali-maa ẹke ọ nọ l'iphe-ehuka; palia ẹnya; phua Ebirhamu l'ote-ẹnya; phukwaaphu Lazarosu ẹke ọ nonyabe Ebirhamu.

²⁴Yọ rashia: ‘Nna iya Ebirhamu; te imiko iya du ngu ru! Zinua Lazarosu t'ọ tseru mkpushi-eka le mini; bya edenyi iya l'ire t'ọ gua ya egugu; le ya ejekwa oke iphe-ehuka l'oku-wa.’

²⁵“Obenu le Ebirhamu suru iya: ‘Nyatakwa le teke i shi nodu le mgboko bi natakotaru iphe-oma nke ngu; ege ono be Lazarosu natakotaru iphe-ehuka teke ono. Nta-a be ẹhu duwa iya agu; nggubedua anodukwanu l'oke iphe-ehuka.

²⁶A gufukpoonu ono b'o nweru ògè, ha nshinu, nọ-buharu ayi l'unu; t'è b'ò dù onye shi l'ibiyi a-nya a-bya èke unu nọ; tọo dù onye shi èke unu nọ, a-daghanu byakfuta ayi.'

²⁷Nwoke ono asụ iya: 'L'ò dù mma.' Wo iya: 'Keshinu ophu ọ dù ège ono; byiko Nna; zina Lázarusu kẹ nna iya

²⁸l'unwunne iya dukwa ise l'èke ono. T'o je anmaaru ephe okwa t'ephe ba abyakfutabua ya l'èke-a, ya ejenwu ehu ège-a.'

²⁹"Ébirihamu asụ iya: 'Unwunne ngu phe nwewaru ekwo Mosisu; me l'ekwo ndu nkfuchiru Nchileke; t'ephe nujee iphe ndu onanu ekfuru ephe.'

³⁰"Yọ sụ iya: 'Wawa Ébirihamu nna; ọ -buru le madzu shi l'alì-maa gbeshi jekfu ephe; be ephe a-kabekwaa taa onwephe uta.'

³¹"Ébirihamu asụ iya: 'Ephe -anudu okfu Mosisu; ephe ta nu ke ndu nkfuchiru Nchileke; ọ kwaphu ège ono be ephe te ekwetadu; m'o -ruhuru; o nweru onye shi l'onwu teta nodu ndu.' "

Luku 17

Okwa k'ome iphe du eji

(Mát 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

¹Jisosu asụ ndu etsoje ụzo iya: "O doru enya l'o nwetsuaru iphe e-mekochaa mee te madzu shiswee ụzo ke Nchileke. Obenu; nshoo onye ophu oo-shi l'eka!

²Ọ gega karu onye ono mma l'a pataru o-ji-l'eka mkpuma, ha nshinu; nmaa ya l'olu; je enwuru iya ye l'eze enyimu; ma l'ome t'onye lanu l'egirima-a shiswee ụzo ono.

³Unu kwaberu onwunu enya! "Teke ọ bu le nwanna ngu mesweru ngu; kfuru iya eya. Teke bu l'ọ taru onwiya uta iphe du eji, o meru; guaru iya nvu.

⁴Teke bu l'o mesweru ngu ugbo esaa ujiku lanu; byakfutakota ngu ugbo esaa ono bya asu ngu le ya tawaru onwiya uta iya; ghawa umere; gukotakwaru iya nvu."

Ekweta

⁵Ndu ishi-ozu asu Nnajiufu: "Nna; menua te ekwekwe ephe kafua oshihu ike!"

⁶Nnajiufu asu ephe: "Ndege ọ buru l'ekwekwe, unu kweru ke Nchileke habekpoonu l'ọ bu nwa irikirikwekwe akpuru mosutadu lanu me unu adujekwaa ike su m'oo eze oshi sikamayinu-wa: 'Fofu l'ukfu; je adzabe onwongu l'echi eze enyimu!' Yo mee ya."

Iphe gbaru nwozi l'ememe

⁷"T'a sukwaru l'onye lanu l'unu ha be nweru nwozi lanu, akoru iya okori l'egu; m'o kwanu l'oocheru iya aturu. Teke bu le nwozi ono shi l'egu lata; ?ii-su iya t'ọ byalekwaa nta-a bya adugaru anodu ria nri.

⁸?Iphe ii-gbechia kfuaru iya ta bụdu t'o shiaru ngu nri-onyashi egwegwa; yo je eyeeye uwe iya; pafutaru ngu nri t'i riodu; temanu yo ride nk'iya.

⁹?Oo-tu nwozi ono epha ege ono, o jeru ozi ono, o ziru iya ono to.

¹⁰Q kwaphu ege ono be unu du. Unu -meebelephu iphe e ziru unu; unu asu: 'L'unu bu ndu ozi, e-ta gbadu k'otu epha; l'o bu iphe gbaru unu l'ememe be unu meru.' ”

Jisosu eme umadzu iri, bu ndu ehu-labu t'ephe korohu

¹¹Lẹ Jisosu ejelephu l'esu-uzo, e shi eje Jerúsalemu be ooswetalephu mgbaku Samériya me Gálili.

¹²Yọ bahulephu l'oma mkpukpu lanu; umadzu iri, ehu-labu eme awukfutashia ya;

¹³noduru ote-onyia; kpolahaa mkpu asuje: “Jisosu; Nnajiufu; phuaruru epe imiko-o!”

¹⁴Jisosu aphua epe bya asu epe: “T'ephe je te ndu achijeru Nchileke eja gbuedu epe igo!” Epe awuru tugbua; ehu-labu ono agvukota epe l'ehu; epe aduwaphu mma.

¹⁵Onye lanu aphulephu le ya duwa mma; ghakobe lashia azu; l'atu okokooko; aja Nchileke ajaja.

¹⁶Yọ bya erua eke Jisosu no; buru l'alị pee l'iku okpa Jisosu; kpube ifu l'alị; etu Jisosu epha. Onye lanu ono bu onye Samériya.

¹⁷Jisosu asu: “?Tọ budunua umadzu iri b'e meru t'ephe du mma??Nanuhunu umadzu tete ophu?”

¹⁸?Tọ duhedu onye odo, o ruru l'ehu ke t'o bya ekele Nchileke ekele; gbahalephu nwoke-wa, shiru alị odo-wa?”

¹⁹Yọ su nwoke ono: “Gbeshi jeshia iphe iije; l'ekwekwe, i kweru ke Nchileke mewaru t'ehu du ngu mma.”

Nchileke abyaakwa obu eze

(Mát 24:23-28, 37-41)

²⁰Ndu Fárisii aji Jisosu: “?Buhunu teke ole be Nchileke e-koshihunu le ya bu eze obu?” Yọ su epe: “L'e t'o nwekwa ahuma, e-meodu t'e gude maru le Nchileke abyawa oburu eze obu.

²¹Ophu to dukwa onye a-su: 'Lekwa iya ndo l'eke-a; odo bu l'oo ya ndophu;' kele Nchileke buakwa eze l'obu unu nta-a.”

²²Yọ su ndu etsoje uzo iya: “L'uboku nophu abya teke oo-duje unu t'a su l'unu nokpooru nu ujiku lanu l'eke Abubu-Ndiphe bu eze; obu; mgbe unu ta anodu iya.

²³O nweru ndu a-su unu: 'Unu lekwa iya l'ekaphu; m'o kwanu t'unu lekwa iya l'eke-a!' Unu be ejekwa; unu te etso epe.

- ²⁴L'ọ kwa ẹge ebemu-igwe echije taa l'akpamigwe; shi l'ẹka iya ọwaa lojaa jeye l'ẹka iya ophu; bu ẹge Abubu-Ndiphe e-me mboku ọo-bya.
- ²⁵Obenu l'o jefutajeodu iphe-ẹhuka nshinu; ọgbo nta-a ajika iya.
- ²⁶Ọ bu ẹge ọ du l'oge ke Nowa phu; bu ẹge ọo-du teke Abubu-Ndiphe a-bya.
- ²⁷Teke ono be ẹphe no l'eri; l'angu; aluphe nwanyi; ekephe nwanyi nji jeye mboku, Nowa phe bahuru l'eze ọgbo, ọ kuru. Eze utso abya bya agbaa; mini erigbushikota ndu ophu l'ẹphe ha.
- ²⁸Ẹge ono b'ọ dukwaphu l'oge ke Lotu. Ẹphe shi eri; l'angu; agba ngho; ako iphe l'ali; akpushi ọlo.
- ²⁹Yo be mboku, Lotu lufuru le Sodomu; oku nshi-egbe eshi l'igwe; chia gbaragbara l'o bu mini; bya ekegbushikota ẹphe l'ẹphe ha.
- ³⁰Ẹge ono be ọo-du mboku, Abubu-Ndiphe e-he kfulangu.
- ³¹“T'onye no l'okpoku; iphe iya anodu l'ime ọlo be ejekwa iya egwota. T'onye no l'egu be ejehekwa ọla azu l'ufu.
- ³²Nyatakwa iphe meru nyee Lotu.
- ³³Iphe bu onye achọ te ndzu iya buru iya uru-erita le mgboko-a; e-tufakwa ọgbodo ndzu iya. Obenu l'iphe bu onye tufakwanuru ndzu iya le mgboko-a; e-nweru ndzu gbururu jeye.”
- ³⁴Jisusu asukwaphu ẹphe: “Te ya karu unu: l'enyashi mboku ono be umadzu ẹbo a-ze l'oshi-azee lanu; a dzuchata onye lanu; haa onye ophu.
- ³⁵Unwanyi labu a-nodu atsu nri; a dzuchata onye lanu; onye ophu akwaa.
- ³⁶Umadzu labu a-nodu l'egu; a dzuchata onye lanu; onye ophu akwaa.”
- ³⁷Ndu etsoje uzo iya aji iya: “Nnajiufu;?bu l'egbe awe be iphe ono e-me?” Yo su ẹphe: “L'ọ kwa ẹke odzu daburu be udele edzukobeje.”

Luku 18

Ẹtu nwanyi, maa tofuru; me onye ikpe

- ¹Jisusu abya anmaaru ẹphe ẹtu, o gude ekoshi ẹphe t'ẹphe kfuje nu Nchileke; t'ẹphe ba asuje l'ike ekfukfu iya gvwaru ẹphe.
- ²Yo su ẹphe: “Le mkpukpu lanu b'o nweru onye ikpe, bu iya nu. Onye ikpe ono ta atudu Nchileke egvu; to du iphe o guberu madzu.
- ³O nwekwaruphu nwanyi lanu, nji iya ta nohedu, bu le mkpukpu ono. Tekenteke be nwanyi ono abyakfutaje onye ikpe ono l'arọ iya: ‘Byiko; t'o kpefunu iya l'ẹka onye okfu adaru yee ya.’

⁴Onye ikpe ono ajikanyaa; jikanyaa; bya arĩa; sụ: ‘L'a marua lẹ ya ta atsudu Nchileke egvu; to nwe onye ya guberu iphe.

⁵Obenu lẹ nwanyi-a kfuchishinukawaru iya nchi. Ya e-kperu iphe iya nụ iya; odumeka b'ọ -byaphenyaa bẹ ọo-byaru njorehu nụ iya.’ ”

⁶Tọ dụ iya bụ; Nnajiufu asụ: “?Unu nwaru iphe ẹjo onye ikpe ono kfuru?

⁷?Unu tubesu lẹ Nchileke ta akaduru okpẹfu ndu ọ fọtaru afọta egwegwa; mbụ ndu anọduje araku iya: eswe l'enyashi??Oo-gbe bya anọ anọno oyeru ẹphe ẹka tọo?

⁸Wawakwa. Tẹ ya karu unu; l'oo-kpẹfukwa ẹphe egwegwa. Obenu; Abubu-Ndiphe - byalẹphu;?ọ phua ndu e-kwe nọdu iya l'ẹka lẹ mgboko-a?”

Ẹtu onye Fárisii; mę onye akirikọ

⁹Jisọsu abya anmaaru ndu tubesu l'ẹphe doberu ẹka ndoo; l'akpọ ndu ọdo ẹbo-ẹbo l'afu ẹtu-wa; sụ ẹphe:

¹⁰“L'o nweru ụmadzu labu, bahuru l'eze-ulo Nchileke je okfuru nụ Nchileke. Onye lanu bụ onye Fárisii; onye ọphu aburu onye ana akirikọ.

¹¹Onye Fárisii ono egbeshi je akwegeru; bya ekfuru nụ Nchileke; sụ iya: ‘Nchileke; ya etu ngu ẹpha lẹ ya te emedu ẹjo iphe l'ọ bụ ndu ọdo; mbụ-a; l'ọ bụ ẹge nwoke-wa, bụ onye ana akirikọ-wa emeje. Kele ya te ezidu iphura; ya te emegbu madzụ emegbu; ya te eme kẹ nwanyi.

¹²Ya aswije aswiswi abali ẹbo l'idzu; ekfu anu Nchileke. Iphe, bụ iphe ya dzutaru edzuta l'ọ ha bẹ ya ekeje ụzo iri; woru ụzo lanu nụ Nchileke.’

¹³“Onye onanu, bụ onye akirikọ ono ẹjeru je evudo ote-ẹnya; tọ palikpoduanu ifu apali; gbahaa l'ọ kuberu ẹka l'olu; sụ: ‘Nchileke; tẹ imiko yẹbe onye eme ẹjo iphe dụ ngu ru.’ ”

¹⁴Jisọsu asụ ẹphe: “Tẹ ya karu unu: onye onanu, bụ onye ana akirikọ ono byakwa bya ala nk'iya; Nchileke agụwa iya nụ l'onye doberu ẹka ndoo; haa onye ọphu; kẹ l'iphe bụ onye ewoli onwiya eli bẹ ee-wozita alị; onye wozitakwanuru onwiya alị bẹ ee-woli eli.”

Jisọsu agọru ụnwegirima ọnu

(Mát 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵A haru dutalahaaru Jisọsu ẹgirima nshii t'o byigbaa ẹphe ẹka; ndu etsoje ụzo iya aphua ya; baaru ndu ono, edutaru iya ẹgirima ono mba.

¹⁶Ya ndono; Jisọsu abya ekua ẹphe; sụ ẹphe: “Unu haa ẹgirima t'ẹphe bakfuta iya. Unu ba anashishi ẹphe anashi; l'ọ kwa ndu dụ ẹge ono bẹ ẹke Nchileke bụ eze bụ nk'ẹphe.

¹⁷Kamenu; tẹ ya karu unu: l'iphe bụ onye ẹ-te gudedu obu, dụ l'ọ bụ k'ụnwegirima kweta l'ọo Nchileke bụ eze iya; ta abahukwa l'ẹke Nchileke bụ eze.”

Nwata okoro, nweru iphe

(Mát 19:16-30; Mak 10:17-31)

- 18**Yo nweru onye ishi ndu Ju, jiru Jisọsu; sụ iya: “O-zi-iphe; nwoke, ụeberu mma! Ụbụ ngunu bẹ ya e-me tẹ ya nweru ndzụ gbururu jeye?”
- 19**Jisọsu asụ iya: “?Nanụ ẹge ọ dụ bẹ iiku iya onye ụeberu mma? Ẹ to nwekwa onye ọdo, bụ onye dugeru mma; a gụfu Nchileke nwenkinyi iya.
- 20**?O kwa l'ị mawaru ekemu-wa: ‘Be erikwa ogori; be egbukwa madzụ; be ezikwa iphura; ba adzụkwa ejo-ire; kwabẹru nne lẹ nna ngu ugwu.’ ”
- 21**Nwoke ono asụ iya: “Lẹ keshinu ya bụ nwata bẹ ya shi kwabẹtaru iphemiphe ọbule ono ẹnya; ọphu 'ọ dụkwa ọphu ya mebyijeru.”
- 22**Jisọsu anụlephu iphe o kfulu; sụ iya: “Iphe lanụ bẹ phọdufuaru ngu l'ememe: bụ iya bụ t'i je je erekota iphe i nweru l'ọ ha; chita okpoga iya keeru ndu ụkpa. Oo ya bụ; nggu enweru ọkpobe iphe l'imigwe. I -meebe ẹge ono; nggu abya etsoru iya.”
- 23**Nwoke ono anụlephu iphe ono; ẹhu adaa ya kọo; ẹke o nweshikwanuru iphe ike.
- 24**Jisọsu elenyaa ya; sụ iya: “Iphe ọ dụkwanu l'ọo ẹhuka tẹ ndu nweru iphe bahụ l'ẹke Nchileke bụ eze!
- 25**O kakwa ntse t'e wota inya; pyoo l'ẹnya ngga; karia t'onye nweru iphe bahụ l'ẹke Nchileke bụ eze!”
- 26**Ndu nuru iya nụ aji: “?Buhunu onye bẹ aa-dzọfuta; m'ọ -dụ ẹge ono?”
- 27**Jisọsu asụ ẹphe: “L'iphe kporu madzụ l'ememe bẹ dụkwa Nchileke ntse ememe.”
- 28**Pyita asụ Iya: “Lewaru ẹphebedua, haru ufu ẹphe; bya etsoru ngu-a.”
- 29**Yọ sụ ẹphe: “Kamenu; tẹ ya karu unu: l'ẹ t'ọ dụkwa onye gude kẹ ẹke Nchileke bụ eze; haa ụlo iya; haa nyee ya; haa nwunne iya; haa ndu muru iya nụ; haa unwu iya,
- 30**Nchileke ta akfuru ụgwo iya nkfungo nta-a; yo nweru ndzụ gbururu jeye l'ogbo ọphu abya nụ.”

K'ugbo ẹto, Jisọsu ekfu k'anwụhu iya

(Mát 20:17-19; Mak 10:32-34)

- 31**Jisọsu abya eduta ụmadzụ iri l'ẹbo ono; sụ ẹphe: “Unu lekwa l'ẹphe ejeekwa Jerúsalemu. Iphemiphe ọbule, ndu nkfuchiru Nchileke deru lẹ kẹ Abubu-Ndiphe bẹ e-rekotakwa l'ọ ha!
- 32**Lẹ aa-kpuru iya ye ndu ẹ-ta madụ Nchileke l'ẹka; ẹphe ajaa ya ewena; mee ya iphe-iphere; vua ya ọnu-mini.
- 33**Ẹphe e-chi iya ẹchachi; bya eworu iya gbua. O -nọo abalị ẹbo; kẹ ẹto; yo shi l'onwu teta bya anọdu ndzụ ọdo.”
- 34**Tọ dụ iphe ono m'ọo nanụ, doru ndu etsoje ụzo iya ẹnya; okfu ono atụko gbachia ẹphe ẹnya; kẹ l'e meru t'ẹphe ba ma iphe o kfulu.

Jisọsu agwọ onye ishi, arọ arọ

(Mát 20:29-34; Mak 10:46-52)

- ³⁵Jisọsu erudelephu Jériko; yo nweru nwoke, atsu ishi, nọ l'iku esu-uzo arọ arọ.
- ³⁶Yọ nua igidi ndu awuswe nụ; jilaha iphe ada nụ.
- ³⁷Ephe asụ iya l'ọ kwa Jisọsu, onye Názaretu l'eswe.
- ³⁸Yọ rangarahu: “Jisọsu Nwatibe Dévidi; phọaru iya rụ imiko!”
- ³⁹Ndu nọ l'uzo ifu abaarụ iya mba; sụ iya t'ọ daa nwanshi. Yọ ka l'iya-a ọrashi ike: “Nwatibe Dévidi; phọaru iya rụ imiko!”
- ⁴⁰Jisọsu abya evudo; zia t'e dutaru iya ọya. Yọ rutalephu ntse; Jisọsu aji iya:
- ⁴¹“?Bụ ngunu bẹ dụ ngu tẹ ya meeru ngu?” Yọ sụ iya: “Nnajiufu; ọ bụ tẹ ya phua uzo-o.”
- ⁴²Jisọsu asụ iya: “Wata ọphu ọzo ọbu; l'ekwekwe, i kweru kẹ Nchileke mewaru ngu t'i dụ mma.”
- ⁴³Teke onophu; yọ watawaphu ọphu ọzo; bya etsoru Jisọsu phẹ aja Nchileke ajaja. Iphe bụ onye phuru iya nụ; yọ jaa Nchileke ajaja.

Luku 19

Jisọsu yẹle Zakíyọsu

- ¹Jisọsu abya abata Jériko; swelaha ya esweswe.
- ²Yo nweru nwoke, aza Zakíyọsu, bụ iya bụ onye ishi ndu akiriko. Yo nwekwanuru iphe nshinu.
- ³Zakíyọsu-wa shihawa achọ ẹge ya e-me maru onye bụ Jisọsu. Obenu lẹ mkpa, aakpa l'ẹke ono te kwedu t'ọ kpata ọzo; okfu l'ọ ha mkpurukpu.
- ⁴Tọ dụ iya bụ; yo vuru ọzo gbachia je enyihu eli oshi sikamo; je anọdu tẹ ya phụ Jisọsu; okfu lẹ Jisọsu e-shi ẹke ono swee.
- ⁵Jisọsu abyarutalephu ẹke ono; bya apalia ọnya; phua ya; bya eku iya: “Zakíyọsu; nyizita ẹgwewa; l'ọo ọlo ngu bẹ ya nọfutaje ntanụ.”
- ⁶Yo nyifutakebewaphu; gude ọhu-ọtso-ọna dubata Jisọsu l'ufu iya.
- ⁷Ọhu eghulaha iphe, bụ ndu phuru iya nụ eghughu; ephe ekfulaha; sụ: “Nenu; nwoke-wa abahụ jeshia t'a kwaru iya ẹbyee lẹ kẹ nwoke-wa, megburu onwiya l'ejo iphe-a.”
- ⁸Zakíyọsu egbeshi bya asụ Nnajiufu: “Nnajiufu; iphe, bụ iphe ya nweru enweru bẹ ya e-ke ọzo ẹbo; nụ ndu ọkpa ọzo lanụ. Ọ -buru l'ọ nweru onye ya rijeru nriru; ya akfughachi iya onye ọbu iphe ha l'ọ bụ iphe ya riru iya ugbo ọno.”

⁹Jisọsu asu iya: “Ntanu ọwaa b'a dzofutaru ndu ufu-wa; keshinu nwoke-wa l'onwiya bukwaphu nwatibe Ébirhamu.

¹⁰Lẹ yebe Abubu-Ndiphe kwa ndu phuhuru ephuhu be ya choru bya; k'ophu ya a-dzota ephe.”

Ẹtu, eegude ndu e yeru iphe l'ẹka anma

(Mát 25:14-30)

¹¹Ẹphe anunyalephu iphe ono, ookfushi ono; yo wataru ephe onmaru etu; okfu l'ọ ọ-wa Jerúsalemu ntse; ọdo bu l'ẹphe shi tubesu lẹ Nchileke abyakebewa okoshi lẹ ya bu eze.

¹²Ya ndono; yo su ephe: “L'ọ nweru nwoke, shi l'eri ndu eze. Nwoke ono ejee ọha ọbu, teru enya; t'e chia ya eze; tẹmanu yo lata.

¹³Yo bya ekua ndu ejeru iya ozi umadzu iri; keeru ephe pongu iri; su ephe: ‘Unu gude iya gbaa ngho jeye te ya lata.’

¹⁴Ọle nwoke ono du ndu ali iya ashi. Ephe eyefu ndu ozi t'ẹphe tso nwoke ono azu azu je asu l'ẹ t'ọ dudu ephe mma t'ọ buru nwoke ono a-buru ephe eze.

¹⁵“E chibegelephu nwoke ono eze ono; yo lata bya ezia t'e kuaru iya ndu ono, ejeru iya ozi, ọ nutsuaru okpoga ono; te ya maru iphe ephe ritatsuaru lẹ ngho ephe ọbu.

¹⁶Onye k'odungu abya evudo iya l'ifu; su iya: ‘Nna; pongu olu ngu ono tukobekwaru onwiya pongu iri ọdo.’

¹⁷Yo su iya: ‘I meru ọhuma; i bu nwoke. Keshinu i yeru ehu l'iphe ha nwanshi be ya yewaru ngu mkpukpu iri l'ẹka t'i buru onye ishi ephe.’

¹⁸Onye k'ẹbo abya asu iya: ‘Nna; pongu olu ngu ono tukobekwaru onwiya pongu ise ọdo.’

¹⁹Onye eze ono asu iya: ‘Ọ kwaphu mkpukpu ise be ii-buru ishi ephe.’

²⁰“Onye ọdo abya asu iya: ‘Nna; ọwaa pongu olu ngu. Ya wolekwaru iya phu kechia lẹ nwa mpete ẹkwa;

²¹okfu lẹ ya atsu ngu egvu l'i dunukaru ehuka. Iiwotaje iphe e ti dobedu; l'akpataje iphe e ti mebedu.’

²²Onye eze ono asu iya: ‘I phu nggube iphe ono, ejo okpoma egbu egbugbu ono! Okfu-ọnu ngu be ya e-gude nma ngu ikpe. Ọ -buru l'i maru lẹ ya du ehuka; l'ewotaje iphe ya e-te dobedu; l'akpataje iphe ya e-te mebedu;

²³?bu ngunu meru iphe e ti yeduru iya okpoga iya l'ulo-okpoga; k'ophu bu: ege-a, ya laru-wa me ya eje ewota iya nu yele ọ-muru-nwa, tso iya nu.’

²⁴“Yo bya asu ndu vudo l'ẹke ono: ‘Unu nata iya okpoga ono; woru nu onye ophu nweru pongu iri phu.’

²⁵Ẹphe asu iya: ‘Ii-nhi;?buchia yebedua, nweru pongu iri?’

²⁶Yọ sụ ẹphe: ‘Te ya karu unu: onye nweru nù bẹ Nchileke a-nufua ọphu ka nshinu; onye ẹ-te nwedu nù bẹ ee-gbe natafua nù nwiya ọphu o nweru enweru ọbu.

²⁷A bya lẹ ndu okfu iya-a, bụ ndu ẹ-te kwedu l'ọo ya a-bụ eze ẹphe-wa; unu chita ẹphe bya edobe l'ifu iya gbushikota ẹphe.’ ”

Jisọsu abahụ Jerúsalemu

(Mát 21:1-11; Mak 11:1-11; Jọn 12:12-19)

²⁸Jisọsu ekfugelephu iphe ono, ookfu ono; jeshia Jerúsalemu, ooje.

²⁹Yọ byarutalephu ugvu, eekuje Olivu, nọ lẹ mgboro Betuféji me Bétani; zia ndu etsoje ọzo iya ọmadzu ẹbo; sụ ẹphe:

³⁰“Unu jee lẹ mkpukpu ono, nọ unu l'ọzo ifu ono. Unu -rulephu ọnu-ọzo, e shi abahụ mkpukpu ono; bẹ unu a-phua nwa nkakfu-igara, e liberu elibe, madzu te tsubua ẹnishi. Unu toshia ya; kputa bya ẹke-a.

³¹Teke bụ l'o nweru onye jiru unu: “?Iphe kparu iphe unu atọta iya?” unu sụ iya lẹ mkpa iya duru Nnajiufu.”

³²Ya ndono; ndu ono, e ziru ozi ono atugbu bya erua; yọ buleruphu ẹge ono, o kfuru iya ẹphe ono b'ọ du.

³³Ẹphe atoshidelephu nkakfu-igara ono; ndu nwe iya nù asụ ẹphe: “?O meru agha be unu atoshi nkakfu-igara ono?”

³⁴Ẹphe asụ ẹphe: “Lẹ mkpa iya duru Nnajiufu.”

³⁵Ẹphe abya akputaru iya Jisọsu; woru uwe ugwehu ẹphe wukobe iya; bya eyeru Jisọsu ẹka; yọ dugaru l'eli iya.

³⁶Yọ gbachidelephu atugbu; ẹphe eyetatsua uwe ugwehu ẹphe; tooru iya l'esu-ọzo.

³⁷Yo rudelephu Jerúsalemu ntse; ọdulephu lẹ mgbazita Ugvu Olivu; iphe bụ ikpetuma ndu ono, etsoje iya nù ono etelaha ẹswa; echi mkpu aja Nchileke ajaja ke eze iphe ono, o meru; ẹphe aphukota ono.

³⁸Ẹphe asụ: “Onye Nchileke ọru ọnu-ọma nù bẹ eze ono bụ; mbụ onye ono, Nnajiufu ziru t'ọ bya ono. Tẹ nchị du ndoo l'imigwe; t'ugvu tso ru Nchileke, bụ Ọkaribe-Kakota-Nu!”

³⁹Ndu Fárisii, yì l'ikpetuma ndu ono aharu sụ Jisọsu: “O-zi-iphe!?T'ì gbọ-chidu ndu etsoje ọzo ngu nchị?”

⁴⁰Yọ sụ ẹphe: “Tẹ ya karu unu: ndu-a -nọdu ndoo; bẹ mkpuma, nọ l'alì a-wu-lihukwa wata ochi mkpu ono l'onwiya.”

Jisọsu ara ẹkwa Jerúsalemu

⁴¹Jisọsu erudelephu Jerúsalemu; palia ẹnya; lee ya; ralahaa ẹkwa; sụ:

⁴²“Nggube Jerúsalemu; ndege ì makpòkwuanu iphe e-me tẹ nchì dọ ngu ndo; obenu lẹ nta-a b'e domiwaru iya t'ẹnya ngu ba phụ iya.

⁴³L'ujiku lanụ bẹ ndu ọhogu ngu a-furu ngu; gvua ògè nọ-phe ngu mgburumburu; nọ-chia ngu ụzo nri; shi ekemeke ọbule ripyabe ngu;

⁴⁴gbupyata nggu l'unwu ngu kpakparakpa. E to nwekwa m'ọ bụ mkpuma lanụ, ẹphe a-ha t'ọ kpọ-kfuru l'eli ibe iya; okfu l'ẹ tị madu teke a byaru ngu adzọfuta.”

Jisọsu achìshi ndu nghọ l'eze-ụlo Nchileke

(Mát 21:12-17; Mak 11:15-19; Jón 2:13-22)

⁴⁵Jisọsu abya abahụ l'eze-ụlo Nchileke; wata ọchishi ndu ere iphe.

⁴⁶Yọ sụ ẹphe: “E deru l'ekwo lẹ Nchileke sụru: ‘Ụlo iya a-buru ụlo, aa-nọduje ekfu anụ iya;’ unu egbe bya eworu iya mewanu ụlo, ndu iphura edomije onwẹphe.”

⁴⁷Yọ wata ọno l'eze-ụlo Nchileke ono; ezi iphe mbọku-mbọku. Ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu ezije ekemu; mẹwaru ndu nweru ẹnya l'ọha ono achọlahaa ẹge ẹphe e-me gbua ya.

⁴⁸Ẹphe ta ma ẹge ẹphe e-me iya; l'ẹke onyemonye ọbule dọ-pheru iya mgburumburu; ngabẹ nchì l'iphe ookfu.

Luku 20

Aaji Jisọsu kẹ ike, o gude eme iphe oome

(Mát 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹Yo be ujiku lanụ lẹ Jisọsu nọ l'ezi ndu ono iphe l'eze-ụlo Nchileke; l'ara ozi-oma ono arara; ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; ndu ezije ekemu; mẹ ndu bụ ọgurennya awukfutashia ya;

²bya asụ iya: “Karu ẹphe: ẹbụ egbe ike ngunu b'i gude emeebe iphe ọwaa, iime-wa? ẹbụ onye ziru ngu t'i bya iya ememe?”

³Jisọsu asụ ẹphe: “Lẹ yẹbedua a-jikwaphu unu aji. Unu kaeduru iya:

⁴?Bụ onye ziru Jónu t'ọ bya emee baputizimu: bụ Nchileke t'ọ bụ madzu?”

⁵Ẹphe alaa ya edzukashi l'onwẹphe; woo: “Ẹphe -sụ l'o shi l'ẹka Nchileke bẹ ọo-sukwa ẹphe: ‘?Ngunu mekwanuru iphe ẹphe te kwetadu iphe o kfuru?’

⁶Ẹphe -sukwanu l'ọo madzụ ziru iya bẹ ndu ọha a-tugbushikwa ẹphe lẹ mkpuma; kẹ l'ọ doru ọha ẹnya lẹ Jónu bụ onye nkfuchiru Nchileke.”

⁷Ya ndono; ẹphe asụ iya l'ẹphe ta makwa onye ziru iya nụ.

⁸Jisọsu asụ ẹphe: “Ọ kwaphụ ẹge ono bẹ ya te ekfuduru unu onye ya deru íkè l'ẹka eme iphemiphe ọbule ono.”

Ẹtu kẹ ndu e buru ozi

(Mát 21:33-46; Mak 12:1-12)

- ⁹Yọ wata ọ́nmaru ndu ono ẹtu-wa; sù ẹphe: “Lẹ nwoke lanu kọru mgbo vayinu; bya ebuta ndu ozi ye iya; yọ buru iya oje ime mba ọdo ẹ-ke ọo-nọ ọdu.
- ¹⁰Yo be teke aawoje akpuru vayinu; yo zi nwozi iya t'o jekfu ndu ozi ono t'ẹphe wọ ya ọkẹ iya nk'ia. Ẹphe egude onye ono; tsua ya iphe; gbabẹ iya ẹka ọtu; nwufu iya; yọ lashia.
- ¹¹Yọ bya ezi onye ọdo; ẹphe etsukwaa ya phụ iphe; mee ya iphe-iphere; gbabẹ iya ẹka ọtu; nwufukwa iya phụ; yọ lashia.
- ¹²Yo zikwaphu onye k'ẹto; ẹphe etsukwaa ya phụ iphe; chifu iya.
- ¹³Nwoke ono, nwe mgbo vayinu ono asu: ‘L'ọ dụwa mma; lẹ ya mawaru iphe ya e-me nta-a. Ya e-ye nwatibe iya, ya yeru obu; l'ẹphe a-kabẹe kwabẹ nwatibe iya ono uguv.’
- ¹⁴Ndu ozi ono aphulephu nwatibe iya ono; zua mgbede; sù ibe ẹphe: ‘Qwaa bu onye alı-a e-mekochaa buru nk'ia teke nna iya nwuhuru. Unu bya t'ẹphe gbua ya; k'ophu mgbo vayinu ono a-buru nk'ẹphe.’
- ¹⁵Ẹphe achifu iya lẹ mgbo vayinu ono; je eworu iya gbua. “Mbụ;?ọ dụ unu l'ọ bu ngunu bẹ nwoke, nwe mgbo vayinu ono e-me ẹphe?”
- ¹⁶Ọo-bya egbushikota ndu ozi ono; woru mgbo vayinu iya ye ndu ọdo l'ẹka.” Ọha ono anutsulephu iphe ono; tuko sù: “Tẹ njo gbakwa egbudu!”
- ¹⁷Yọ bya atabẹ ẹphe ẹnya; ji ẹphe: “?Buhunu ngunu bẹ bu iphe obu, e deru l'ekwo okfu Nchileke; sù: ‘Lẹ mkpuma ono, ndu akpu ọlo jikaru ono bu iya mekocharu bya aburu itso, gude ọlo ono.’
- ¹⁸Onye vukotaru mkpuma ono daa e-tsukwa yogiriyogiri. Onye ọ tųpyabekwanuru bẹ oo-gwekwa egwegwe.”

Aji k'otu akiriko

(Mát 22:15-22; Mak 12:13-17)

- ¹⁹Ndu ezije ekemu; mẹ ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja eselaha t'ẹphe gude iya teke ono; kẹ l'ẹphe mawaru l'ọ bu ẹphe b'o gude nmaa ẹtu ono; egvu ọha ono te kwe ẹphe.
- ²⁰Ẹphe awata iya oge ngge; bya ezi ndu ngge t'ẹphe meje l'ẹphẹ bu oswi madzu; tųbe nvọ l'iphe o kfuru mbu Jisusu; k'ophu ẹphe a-kpuru iya ye l'ẹka onye nwe ike, bu iya bu gọvano, shi Rómu.
- ²¹Ẹphe aji Jisusu; sù iya: “O-zi-iphe! Ẹphe maru lẹ iikfuje okfu nhamunha; l'ezi iphe nhamunha; ophu 'ọ dudu onye iileje ẹnya l'ifu; gbahaa ọzo Nchileke b'i gude ire-lanu ezi.
- ²²?Tọ budu omebyi ekemu Nchileke mẹ ẹphe -tųjee akiriko nu Síza, bu eze ndu Rómu?”
- ²³Yọ mawaruphu ọgho, nọ ẹphe l'obu; sù ẹphe:

24“Unu koshiedu iya nū shīru olu lanū.” Wo ẹphe: “?Bū ishi onye mẹ ẹpha onye b'e deru l'okpoga-a ẹge-a?” Ẹphe asū iya: “L'ọ bụ kẹ Siza.”

25Yọ sū ẹphe: “Ọo ya bụ; unu woru iphe ọphu bụ kẹ Siza; nū Siza; woru kẹ Nchileke; nū Nchileke.”

26Ẹphe ta dūhe ike nọdu l'edzudzu ọha ono shi l'okfu-ọnu iya gude iya. Ẹge o gude kfua okfu ono adū ẹphe biribiri. Ẹphe te kfuhe okfu ọdo.

Ajị k'oshi l'ọnwu teta

(Mát 22:23-33; Mak 12:18-27)

27Yo nweru ndu Sádusii, byakfutaru Jisọsu; mbū ndu ọphu asuje l'ẹ te eshijedu l'ọnwu teta nọdu ndzū.

28Ẹphe abyakfutashia Jisọsu; bya asū iya: “O-zi-iphe! Mósisu dekwaru l'ẹkwo ekemu; su: Teke bụ lẹ madzū nwuhuru; tọ mụta nwa; tẹ nwunne onye ono lụpyabe nyee ya; mụtaru iya nwa.

29Sū iya l'o nweru unwunne ẹsaa, nonu; kẹ ọgurennya alunyaa nwanyi; haa ya nwuhu l'ẹ-ba mụtakwa nwa.

30Onye kẹ ẹbo alupyabe nwanyi ono; lụnyakwaa ya phū; nwuhu; l'ẹ-ba mụtakwa nwa.

31Onye k'ẹto ẹge ono kwaphu; jeye; ẹphe ẹsaa alugbakota nwanyi lanū ono; nwushihukota; ẹphe ta mụtakwa nwa-a.

32E megee; nggube nwanyi; nggu anwuhufu-a.

33O -rua teke ee-shi l'ọnwu teta nọdu ndzū;?bū nyee onye ole bẹ nwanyi ono a-bū ẹge ono ẹphe shi lụkotahawa iya ono ẹphe ẹsaa?”

34Jisọsu asū ẹphe: “L'ụnwu ọgbo nta-a alushi nwanyi; unwanyi alushi nji.

35Ole ndu a guru lẹ ndu gbaru k'oshi l'ọnwu teta nọdu ndzū bya eburu lẹ mgboko ọphu a-byanū ta alukwa nwanyi; ọphu nwanyi 'alukwa nji.

36Ẹphe ta anwuhuhedu anwuhu ọdo; kẹ l'ẹphe l'ụnwu ojozi-imigwe bụwa nanū. Keshinu ẹphe bụwa ndu shi l'ọnwu teta nọdu ndzū bẹ ẹphe buakwa unwu Nchileke.

37O -būru kẹ okuli ndu nwuhuru anwuhu; ẹkwo Mósisu koshiru iya l'ẹke o kfuru k'iru, ọku enwu raphuraphu. Ẹke ono bẹ Mósisu kuru Nchileke: ‘Nchileke kẹ Ébirihamu; Nchileke kẹ Ayizaku; mẹ Nchileke kẹ Jékọpu.’

38Ọo ya bụ lẹ Nchileke ta bụdu Nchileke ndu nwuhuru anwuhu. O bụ Nchileke ndu nọ ndzū. Ishi iya bụ l'onyemonye ọbule bukwa onye nọ ndzū l'ẹnya Nchileke.”

39Ndu ono, ezije ekemu ono ahara sū iya: “O-zi-iphe! I kfuru ọhuma.”

40Iphe meru iphe ẹphe kfuru iya ẹge ono bụ l'ẹphe ta atuhedu ama ọji iya ajị ọdo.

?Kuráýisutu bụ nwatibe onye?

(Mát 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹Jisọsu abya asu ndu Fárisii ono: “?Nanu ege e meru b'a suru le Kuráyisutu obu bu Nwatibe Dévidi;

⁴²l'ẹke Dévidi l'onwiya kfukwaru l'ẹkwo Egvu Nchileke; su: “ ‘Le Nchileke suru Nnajiufu yẹbe Dévidi: Nodu iya l'ẹka-utara;

⁴³jeye teke ya e-me ndu ohogu ngu t'ẹphe buru iphe yi-dzopyabe l'okpa.’

⁴⁴To du iya bu le Dévidi kuru iya ‘Nnajiufu.’?Nanuhunu ege e meru b'o bu nwatibe iya?”

Okwa ẹhu ndu ezije ekemu

(Mát 23:1-36; Mak 12:38-40)

⁴⁵Jisọsu anodu l'edzudzu oha ono su ndu etsoje uto iya:

⁴⁶“Unu kwabekwaru onwunu enya l'ẹke ndu ezije ekemu no; mbu ndu bu iphe aduje ẹphe mma bu t'ẹphe kechishia onwẹphe l'uwe-nlokpuru ẹphe; t'eekeleje ẹphe l'o bu oke amadu l'ẹke a du l'igwe; te oshi ophu katsukpo mma l'ulo-ndzuko ndu Ju buru ẹphe a-noduje iya; me t'o buru ẹphe a-noduje l'ẹke aa-katsukpooru ẹphe okwaberu ugvu l'ẹke e jeru eswe-iphe.

⁴⁷Ẹphe eripyaje unwanyi, maa tufuru; gude ẹregede ekfu ogologo okfu anu Nchileke. O bu ẹphe be aa-ka onmashi ikpe ike.”

Luku 21

Iphe nwanyi, maa tufuru turu obu iya anu Nchileke

(Mak 12:41-44)

¹Jisọsu abya apalia enya; phu ndu nweru iphe eke ẹphe echegbaa okpoga ẹphe l'okpoko, eechejeru Nchileke okpoga l'eze-ulo Nchileke.

²Yo phu nwanyi ukpa, nji iya ta nohedu; eke nwanyi ono bya echee afu labu.

³Jisọsu asu ẹphe: “Kamenu; te ya karu unu: le nwanyi ukpa-wa, nji iya ta nohedu-wa be nuwaru iphe ka ke ndu ophunanu l'ẹphe ha.

⁴Ishi iya aburu le ndu ophu l'ẹphe ha hatatsuaru ẹku ẹphe, tsushitsuaru etsushi ahata bya echee. Obenu le nwanyi-a akpa ukpa nshinu; obu l'o wokotaru iphe o gude buru bya echee.”

Aa-kukposhi eze-ulo Nchileke

(Mát 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵Yo nweru ndu kfuphenyaleruphu k'eze-ulo Nchileke ono: ege e gude ẹgiri mkpuma, du egvu kpumata iya; me iphe a nugbaaru Nchileke, no iya nu; Jisọsu asu ẹphe:

⁶“Teke o bu iphe owaa, unu ele enya-a; o nwekwaru mboku, ee-mekochaa kukposhikota iphe ono akukposhi; mbu; e to dukwa m'o bu mkpuma lanu, aa-ha t'o kpọ-kfuru l'eli ibe iya.”

Ọkwa iphe-ẹhuka, a-bya nū

(Mát 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷Ẹphe ajija Jisọsu; sù iya: “O-zi-iphe!?Bùkpo teke ole bẹ iphe ono e-me??Bù ngunu bù iphe ee-gude maru teke iphe ono abyawa ememe?”

⁸Yọ sù ẹphe: “L'ọ buphu t'unu kwabẹ ẹnya; t'ẹ b'o nwe onye e-duswe unu ọzo; l'o nweru igweligwe ndu a-zaru ẹpha iya bya. Onye ophu nonu; yọ sù l'ọo ya bù iya; sùkwaphu l'ogbaakwa teke obu. Unu be etsokwa ẹphe.

⁹Teke unu nuderu akọ ọgu; mẹ lẹ mkpaka aswo-lihu l'ibiyi ọwaa m'ọ bù l'ibiyi ophu; unu ba atsukwa egvu; kẹ l'iphe ono l'ọ ha mefutajekwa; obu lẹ teke ikperazu ono ta abyalẹkwaphu lẹ burigedengu ẹge ono.”

¹⁰Yọ sù ẹphe: “Lẹ mba e-gbeshi tso mba ibe iya ọgu; alì-eze etso alì-eze ibe iya ọgu.

¹¹Alì ọnma jijiji a-nodu anma ẹge dù egvu. Ejo ẹgu; mẹ oke ome-l'ẹhu a-nodu eme l'ẹke, dutsua iche iche. Ahuma; mẹwaru eze iphe-ohubama ọdo a-nodu emegbaa l'akpamigwe.

¹²Obenu l'agha; tẹmanu t'iphe ono mee bẹ ẹphe e-vuoduru ọzo kpa unu ẹhu; kpukoo unu jee l'ulo-ndzuko ndu Ju t'e kpee unu ikpe; tẹ unu mkporo. Aa-kpuko unu je edobe l'ifu ndu eze; mẹ l'ifu ndu gọvano l'okfu ẹka iya.

¹³Ọ bù teke ono bẹ gbaru tẹ unu koshi l'edzudzu ọha l'unu bù ndu nk'iya.

¹⁴Unu be ejekwa ọri-odu iphe unu e-kfu gude kpefu onwunu.

¹⁵Ya e-me t'unu maru okfu; maru iphe; k'ophu ndu unu l'ẹphe ese okfu ta amadu ẹge ẹphe e-ye ọnu l'iphe unu kfuru; ophu ẹphe 'atukputadu unu l'ẹgo.

¹⁶Ndu muru unu; mbù je akpa l'unwunne unu; ndu abubu unu; mẹ ndu ọnyà unu phe e-deru unu ye t'e gbua. O nweru unu ndu ophu aa-haru gbua egbugbu.

¹⁷Onyemonye ọbule e-gude kẹ l'unu bù ndu kẹ yẹbe Jisọsu kpọo unu ashì.

¹⁸Obenu l'agha: ẹgbushi, nọ unu l'ishi ta aladu l'iyi; k'ophu ọburu unubẹdua.

¹⁹Unu tajekwaa nshi; l'ọ kwa ọ-ta-nshi atatajẹ ọgbodo ndzu.”

Ẹjo akpamara

(Mát 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰Jisọsu asù ẹphe: “Teke unu phuleruphu ndu soja; ẹphe anọ-pee Jerúsalemu mgburumgburu; unu amaru l'emebyi iya dụwa ntse.

²¹Ọo ya bù tẹ ndu, nọ lẹ Judiya rebelekwapu ọso lashia l'ugvu. Tẹ ndu ophu nọ l'ime mkpukpu wufukwa; ophu ndu ophu nọ l'ẹgu 'ejehekwa ọlata l'ime mkpukpu ọdo;

²²kẹ l'ono kwa teke Nchileke a-hù ndiphe àhùhù; t'e shi ẹge ono t'iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke rekota.

²³Nshòbukwaa ùnwanyi òphu dù ime; mē ndu òphu he ẹgirima, angù ẹra teke ono. Ishi iya abùru l'ẹjo iphe-ẹhuka, ẹ-ta dùdu kẹ ekfukfu a-bya l'eliphe; Nchileke egude oke ẹhu-eghughu; kpee ndu Ízurelù ikpe.

²⁴Aa-haru ẹphe gbua lẹ mma; haru ẹphe kpua lẹ ndzù laa iphe bụ mbakeshi. Ndu òhodo a-dzọ Jerúsalemu pyakapyaka jeye teke oge kẹ ndu òhodo e-dzu.”

Abyabya Abùbu-Ndiphe

(Mát 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵“Iphe-òhubama a-nòdu eme l'enyawu; mē l'onwa; mē lẹ mkpọ-kpodo. L'eliphe bẹ òda òchoku-mini eze ẹnyimu a-nòdu ede ekiri; k'òphu bụ lẹ mejì a-gbabushihu ndiphe mgburumburu; l'ẹke ẹphe atsù egvu.

²⁶Madzù a-nòdu avẹhu avẹhu; ẹke ọotsu egvu teke aa-nòdu ele ẹnya iphe abya ememe lẹ mgboko; kẹ l'iphemiphe ọbule, nọkota l'igwe a-nmahu jijiji; lọ-sweshihu.

²⁷Teke ono bẹ ẹphe a-phù Abùbu-Ndiphe l'ẹke ọ nọ l'urukpu; acha vji; gude ike iya, ha nshinu abya.

²⁸Teke iphemiphe ọbule ono watawaru ememe; unu kwolihu; palia ẹnya l'ooruwa teke aa-gbata unu.”

Iphe oshi figu ezi

(Mát 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹Jisọsu abya anmakwaaruphu ẹphe ẹtu-wa; sù ẹphe: “Unu lewaru ẹnya l'oshi figu; mē oshi ndu òphu l'ọ ha.

³⁰Ọobuje; ọ -watawa oru iru; unu elewa iya-a l'onwunu; l'udzu-mini tųwaru l'ụkfu.

³¹Ẹge ono bẹ iphe ọwaa dù. Teke iphe-a kpamukpamu watawaru ememe; unu amaru lẹ teke Nchileke e-koshi lẹ ya bụ eze dųwa ntse.

³²“Kamenu; tẹ ya karu unu: l'ogbo-wa, nọ nta-a ta agvẹbekwa jeye teke iphe ono l'ọ ha e-mekota.

³³Igwe a-gvụ; alì agvụ; ọbu l'okfu, ya kfuru l'ọ ha te nwedu l'ọ rebuhuru ire.”

Iphe gbaru unu; bụ oche nche

³⁴“Unu kwabẹkwaru onwunu ẹnya. Unu be ekwekwa tẹ ike gvụ unu; okfu l'unu eri ọva ọva; l'angunuka mē; l'achọ-phe ẹku kẹ mgboko. Ọdumeka bẹ mbọku ono a-tụkwa unu l'ụkfu;

³⁵kẹ l'iphe bụ ndu mgboko mgburumburu bẹ ọo-nmakwa l'ọ bụ ọnya.

³⁶Unu cheje nche tekenteke; l'ekfu anụ Nchileke ẹge unu a-dų ike vudoshia ike teke iphemiphe ọbule ono e-mede. Teke o meeberu t'unu bya evudo Abùbu-Ndiphe l'ifu.”

³⁷Ya ndono; Jisọsu abya anòdu l'eze-ùlo Nchileke mbọku-mbọku l'ezi iphe. O -belephu l'enyashi; yo je aradų l'ugvu, eekuje Olivu.

³⁸Nchi -bòhulephu; a wųru wų-kfuta iya l'eze-ùlo Nchileke t'ẹphe nųa iphe ookfu.

Luku 22

Idzu ishi Jisosu

(Mát 26:1-5; Mak 14:1-2; Jón 11:45-53)

- ¹Yo be l'oge Aji Buredi, ẹ te kodu ekoko, eekuje Aji Esweta duwa ntse;
²ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu ezije ekemu achokashilaha ẹge ẹphe e-shi gbua Jisosu. Obenu l'ẹphe atsụ oha egvu.

Júdasu achita lẹ ya e-deru Jisosu ye

(Mát 26:14-16; Mak 14:10-11)

- ³Sétanu abya epheba Júdasu l'obu. Júdasu ono bẹ ẹpha etushi iya bụ Isukáriyotu, bukwa-a onye lanu l'umadzu iri l'ẹbo ono.
⁴Yọ tugbua jekfushia ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu ishi ogbogu, echeje eze-ulo Nchileke nche; je ekfuru ẹphe ẹge ya e-shi deru Jisosu ye ẹphe l'ẹka.
⁵Ẹhu atsolaha ẹphe ẹna; ẹphe ekweta iya okpoga.
⁶Júdasu ekweta ẹge ono; watawaphu ole ẹnya teke gbaru nu, ya e-deru Jisosu ye ndu ono l'ẹka t'oha ba ama.

Nri-ẹnyashi Nnajiufu

(Mát 26:17-30; Mak 14:12-26; Jón 13:21-30; 1 Kór 11:23-25)

- ⁷Ya ndono; mboku Aji Buredi, ẹ te kodu ekoko ono erua, bụ iya bụ mboku, eegbuje nwaturu, e gude anyata mboku Aji Esweta ono.
⁸Jisosu abya ezi Pyita; mẹ Jónu; sụ ẹphe: “Unu je akwakoberu ayi nri-ẹnyashi Aji Esweta obu t'ayi bya eria.”
⁹Ẹphe asụ iya: “?Bụ awe b'ọ dū ngu t'ẹphe je anodu kwakobe iya?”
¹⁰Yọ sụ ẹphe: “Teke unu bahuleruphu lẹ Jerúsalemu bẹ nwoke, vu ite mini a-byakfuta unu. Unu tsoru iya bahu l'ufu, ọo-bahu.
¹¹Unu sụ onye nwe ufu ono l'ọo O-zi-iphe suru t'o koshi unu ẹke yele ndu etsoje ọzo iya a-nodu gbaa Aji Esweta obu.
¹²Oo-duta unu bahu l'ime ọlo k'eli eli. Ime ọlo obu hakpoo ọsa; e dowa iya oshi ẹge ọo-du. Unu kwakoberu iya ẹphe l'ẹke ono.”
¹³Ẹphe atugbua bya erua; yọ buleruphu ẹge o kfuwu b'ọ dū. Ẹphe anodu l'ẹke ono; kwakobelaha ẹge Aji Esweta ono.
¹⁴Yọ gbalephu teke eerije nri ono; Jisosu yele ndu ishi-ozu iri l'ẹbo ono abya anodu l'eri nri ono.
¹⁵Jisosu asụ ẹphe: “L'ogushikpokwaa ya ike t'unu l'iya rifuodu nri Aji Esweta-wa; tẹmanu ya ejede iphe-ẹhuka.

¹⁶Mbụ; tẹ ya karu unu: Ya te erihekwa iya ọdo jeye teke ee-ri ọkpobe iya l'ẹke Nchileke bụ eze.”

¹⁷Yọ bya ewolihu okoro; bya ekele Nchileke ekele; sụ ẹphe: “Unu naru ngugbaru iya l'unu ha.

¹⁸Lẹ ya ekfuru unu lẹ shita nta-a jeyewaru bẹ ya ta angubahekwa mẹe, shi l'akpuru vayinu jeye teke Nchileke e-koshi l'ọ bụ eze.”

¹⁹Yọ bya ewota buredi; bya ekelekwaphu Nchileke ekele; bya eworu iya wakashiaru ẹphe; sụ: “Ọwaa bụ ugwehu iya, a nuru l'okfu ẹhu unu; unu meje iya gude nyataje iya.”

²⁰Ege ono kwaphu l'ẹphe rigeeru nri; yọ bya anụ ẹphe okoro ono; sụ ẹphe: “Okoro-wa ekoshi ọgba-ndzụ ọphungu ono, shi l'ẹka Nchileke ono. O gude mee nk'iya, ya lọkaru l'okfu ẹhu unu; mee t'ọgba-ndzụ, shi iya l'ẹka vuru ire.”

²¹“Obenu l'agha; unu makwaru amaru l'onye e-deru iya ye bẹ yẹ l'iya eyekokwaa ẹka lẹ nri.

²²Lẹ Abubu-Ndiphe alalẹkwaa l'ẹge ọ gbaru iya l'alala. Obenu; nshọ onye ono, ee-shi l'ẹka iya deru iya ye l'ẹka ndu achọ ishi iya ono.”

²³Ẹphe awata ojifashi ibe ẹphe onye ọbu l'ẹphe ha; sụ: “?Bụ onye e-mekpoo iphe du ege ono?”

Ntụtego onye ka nụ

²⁴Ndu etsoje ọzo iya awata ọdzo ẹnya onye ka nụ.

²⁵Jisọsu asụ ẹphe: “Ndu bụ eze ndu eze lẹ mgboko-a anọduje akpapyashi ndu ẹphe achị akpapyashi. Ndu bụ ndu ishi, achị l'ike; b'e egbe anọduje eku 'o-me-l'uko.’

²⁶Obenu lẹ nk'unu ta dukwa ẹge ono. Ege ọo-du-chia bụ: t'onye bụ ishi l'unu ha duje l'ọ bụ iya katsua ọbu nwata; t'onye ishi duje l'ọ bụ nwozi.

²⁷?Bụ onye ka nshinu l'onye dugaru eri nri; ma l'onye akwaru iya nri ono??Tọ bụdu onye ọphu dugaru eri nri ka nshinu? Obenu lẹ yẹbedua bụ nwozi bẹ ya bụ l'ẹke unu nọ.

²⁸L'iphe-adata iya l'ọha bẹ unu l'iya nọkotakpooru.

²⁹Ọo ya bụ l'ọ bụ ẹge Nna iya meru iya eze; bẹ ya e-me unu;

³⁰t'unu ria; ngua l'ẹke ya bụ eze; dugagbaaru l'aba-eze; kpee ikfu iri l'ẹbo ndu Ízurelu ikpe.”

Jisọsu ekfu lẹ Pyita a-gbado iya

(Mát 26:31-35; Mak 14:27-31; Jọn 13:36-38)

³¹A nonyaa; Jisọsu ekua Pyita: “Sáyimonu; Sáyimonu; Sétanu sukwaru t'a haa ya tẹ ya datakọta unu l'unu ha; k'ọphu ya á-phúchá unu l'ọ bụ onye aphúcha ẹswa ereshi.

³²Obenu lẹ ya kfuwaru nū Nchileke tẹ ekwekwe ngu ba afōnga afōnga. Oo ya bụ teke i laphutaleruphu azū lakfuta iya; nggu eje emee unwunna ngu t'ephē vudoshia ike.”

³³Pyita asū iya: “Nnajiufu; ya kwakọbeekwaru onwiya k'otso ngu jee mkpōro; m'ọ bụ laa maa.”

³⁴Jisōsu asū iya: “Tẹ ya karu ngu; Pyita: oke-ọku nchi-abọhu -bya ara ọra; b'ị tuakwaru ẹgo ụgbo ẹto; l'ẹ tị madu onye ya bụ.”

Okpoga; ẹda; mẹ mma

³⁵Ya ndono; Jisōsu asū ephē: “Teke ono, ya ziru unu t'unu je; sū t'ẹ b'ọ dukwa iphe unu e-gude eje ono: t'unu be egudekwa iphe eeyeje okpoga; m'ọ bụ ẹda; m'ọ bụ akpọkpa;?o nwekpooru iphe ụko iya dūru unu?” Ephē asū iya l'ẹ to nwekwa.

³⁶Yọ sū ephē: “Obenu lẹ nta-a bụ: t'onye nweru nwẹda, eeyeje okpoga wota iya; nyakwaruphu ẹkpa iya; t'onye ẹ-te nwedu ogu-mbeke; ree ukpo iya; zūta iya.

³⁷Lẹ ya eme tẹ ya karu unu l'iphe-a, e deru l'ẹkwo okfu Nchileke-wa e-rekota ẹge e deru iya l'ẹhu iya; mbụ ẹke ono, ọ sūru: ‘L'a gūkoberu iya lẹ ndu eme ẹjo iphe.’ L'iphemiphe ọbule, e deru k'ẹhu iya e-rekota ẹge e deru iya.”

³⁸Ephē asū iya: “Nnajiufu; lekwa mma labū, ephē gude.” Yọ sū: “L'ọ dūwa mma.”

Jisōsu ekfu anū Nchileke; lẹ Ugvu Olivu

(Mát 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹Jisōsu alufuta; tūgbua jeshia lẹ Ugvu Olivu ẹge oojegehawa. Ndu etsoje ụzo iya etsoru iya.

⁴⁰Yo rua ẹke ono bya asū ephē: “Unu kfukwaru nū Nchileke t'ẹ b'e nwuru unu ye l'iphe a-data unu.”

⁴¹Yọ haa ephē; kpīribe jee iphe ha l'ọ bụ ọha-ẹka-mkpuma; byishiwaphu ikpere l'ẹke ono; kfuru nū Nchileke; sū iya:

⁴²“Nna; ọ -būru l'ọ bụ uche-obu ngu; pafūnu iya okoro iphe-ẹhuka-wa l'ẹhu. Olobu; t'ẹ b'ọ bukwa iphe nọ iya l'uche e-me; ọ kwa ọphu bụ uche ngu e-me.”

⁴³Ojozi-imigwe eshi l'imigwe bya esee ya l'ifu; bya awata iya ọdu ike t'o nweru iya ọkpoma.

⁴⁴Obu awalahaa ya awawa; l'awashī iya ẹya ike. Yọ kafūaru okfu anū Nchileke. Ephuru, shi iya l'ẹhu adūtsulephu l'ọ bụ mee; adashī patapata l'alī.

⁴⁵Yo kfuebeleruphu nū Nchileke; gbeshi; bya ejekfushia ndu etsoje ụzo iya; rua; ephē ekutsuwa mgbenya aphū.

⁴⁶Yọ sū ephē: “?Bū ngūnu kparu iphe unu eku mgbenya? Unu gbeshi kfuru nū Nchileke t'ẹ b'e nwuru unu ye l'iphe a-data unu.”

Aakpūta Jisōsu

(Mát 26:47-56; Mak 14:43-50; Jōn 18:3-11)

⁴⁷Jisọsu akpukwaduru-a okfu l'ọnu; mkporo-ọha-a ezebata; ẹphe ẹ nwoke ono, ẹpha iya bụ Júdasu ono, bụ onye lanu l'umadzu iri l'ẹbo ono. Yọ buru iya du mkporo-ọha ono. Yọ bya akpịrita Jisọsu ntse ntse ẹ ya tsuta iya ọnu gude kele iya.

⁴⁸Jisọsu asuwa iya phu: “Júdasu;?bụ otsuta ọnu k'ekele b'i gude ederu Abubu-Ndiphe eye t'e gbua.”

⁴⁹Yo be teke ndu nonyabe iya nu phuleruphu iphe abya iya ememe; ẹphe asu: “Nnajiufu;?t'ẹphe gbuwaru mma?”

⁵⁰Onye lanu l'ime ẹphe amifuta mma iya; gbua ya ohu eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; kwata iya nchi ẹka-utara.

⁵¹Obenu ẹ Jisọsu suru: “Be emehekwa odo.” Jisọsu abya ebyia ya ẹka ẹ nchi ono; yo du iya ege o duhawa iya.

⁵²Jisọsu asu ndu ishi ono, achijeru Nchileke ẹja ono; me ndu ishi ogbogu, echeje eze-ulo Nchileke nche; me ndu bu ogurennya, byaru iya egude: “?Unu chigbaa mma; me mgboro abya iya egude.?Ya bu onye ana nfu.

⁵³Unu l'iya shi anokpoo mboku-mboku l'eze-ulo Nchileke; unu te ebyibua ya ẹka ke egude. Obenu ẹ nta-a b'o gbaru unu l'ememe iya. Nta-a be ike Obutuswe, bu ike ẹkpuru-ochi achịwa.”

Ẹgo Pyita

(Mát 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jón 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Ẹphe akpachia Jisọsu; kpuru iya jeshia ufu-eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja. Pyita etso ẹphe ote-ẹnya ote-ẹnya l'uzo azu.

⁵⁵Ẹphe aphunwulephu oku l'ogbodufu ono; bya adọ-pee ya mgburumgburu l'anya; Pyita abya anonyabe ẹphe.

⁵⁶A nonyalephu; nwata mgboko, ejeje ozi-ulo l'ẹke ono aphua Pyita l'ẹke Pyita no l'iphoro oku ono; yo tube Pyita ẹnya; su: “Nwoke-wa be yele Jisọsu-wa shifukwaa ayi.”

⁵⁷Pyita agoo; su iya: “Nwanyi ibe iya; ya ta makwa onye o bu.”

⁵⁸A notalephu nwanshi; onye odo aphukwaa ya phu; bya asu: “Me nggubedua yikwa ẹ ndu etsoje iya nu.” Pyita asu iya: “Nwoke ibe iya; ya ta ayikwa-o!”

⁵⁹A nokpowaru-oo jeye onye odo abya ẹkébéképélèphù: “L'o kwa okpobe okfu be ya ekfu; ẹ nwoke-wa be yele Jisọsu shikwa ayi; keshinu o bu onye Gálili.”

⁶⁰Pyita asu: “Nwoke ibe iya; ya ta makwa iphe iikfu.” Yo gudekwadua ege ono ekfu; oke-oku arawaphu ọra.

⁶¹Nnajiufu abya aghaa ẹnya; lee Pyita. Pyita anyatawaphu okfu ono, Nnajiufu kfuru iya ono; bu iya bu iphe ono, o kfuru; su iya ẹ temanu oke-oku araa ọra ntanu owaa b'o tuakwaru ego ugbo ẹto ẹ ya ta madu iya.

⁶²Pyita egbeshi; lufushia etezi je anọdu rashia ẹkwa ike.

Eetsu Jisọsu iphe; l'aja iya ewena

(Mát 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³Ndu ono, nọ l'echi Jisọsu nche ono ajalaha ya ewena; l'echi iya iphe.

⁶⁴Ephe eworu iya ẹnya kechia; l'aji iya: “T'ọ kọeduru ephe onye chiru iya iphe!”

⁶⁵Ephe ekfushibebewaru igweligwe okfu ọdo, ephe gude kọo ya ọnu.

Jisọsu nọ l'ifu ndu ọgbo ikpe

(Mát 26:59-66; Mak 14:55-64; Jọn 18:19-24)

⁶⁶Nchi abya abọhu; ndu bu ọgurennya ndu Ju abya edzukota; mę ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu ezije ekemu; ephe akpuru iya jekfushia ndu ọgbo, ekpeje ikpe.

⁶⁷Ephe asu: “Kanuru ephe;?bu nggu bu Onye Ndzota obu, Nchileke kweru ukwa iya obu?” Jisọsu asu ephe: “Ya -karu unu; mgbe unu te ekwetadu.

⁶⁸Ya -jia unu aji be unu te eyeduru iya ẹya ọnu.

⁶⁹Obenu le shita ntanu be yebe Abubu-Ndiphe a-dugaru l'eka-utara Okaribe-Kakota-Ike, bu Nchileke.”

⁷⁰Ephe atuko; su: “?Bu iya bu l'oo nggu bu Nwatibe Nchileke obu to?” Yo su ephe: “O kwa unu suru l'oo ya bu iya.”

⁷¹Ephe asu: “?Bu egbe ekebe ngunu be ephe elehunu ẹnya iya ọdo? Ephe nuwaru iya l'onu iya l'onwephe.”

Luku 23

Jisọsu nọ l'ifu Páyileti

(Mát 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jọn 18:28-38)

¹Ya ndono; mkporo-oha ono awu-lihu; kputa Jisọsu kpujeshiaru Páyileti.

²Ephe erulephu eke ono; bya awata okfushi iphe ephe suru l'o meru; su: “L'ephe phuru nwoke-wa l'eke oodusheshi ndibe ephe. O jikaru t'ephe ba atushi akiriko nu Síza; sukwapu l'oo ya bu eze ephe ono, Nchileke suru l'oo-bya ono.”

³Ya ndono; Páyileti aji Jisọsu; su iya: “?Bu nggu bu Eze ndu Ju?” Jisọsu asu iya: “O kwa nggu b'o shi ọnu.”

⁴Páyileti asu ndu ishi, achijeru Nchileke ẹja; mę mkporo oha ono: “L'e t'o dukwa iphe, ya phuru, nwoke-wa metaru.”

⁵Ephe akaru okfushi ike; su: “L'o tukoru Judiya zigbaru iphe egbuka mkpukpu egbuka. O wataru iya ezizi le Gálili; ziru iya ege ono gbururu byeye l'eke-a.”

Jisọsu nọ l'ifu Hérodu

⁶Páyileti anulephu iphe ndu Ju ono kfuru; bya aji: “?O bu onye Gálili?”

⁷Yọ maleruphu lẹ Jisọsu bẹ shi ibyiya ọphu Hérodu achi; sù t'e duru iya jekfu Hérodu. Hérodu anọdukwanu lẹ Jerúsalemu teke ono.

⁸Hérodu aphulephu Jisọsu; ẹhu atsoo ya ẹna; okfu l'o shihawa teke teru etete; choṭa tẹ ya phụ iya; lẹ ya nwaru ako iya; chokwanua ẹge ya e-me haru phụ iphe dụ biribiri, oomeje.

⁹Yọ buru iphe kparu iphe ọ jiru iya aji ogologo ndono. Ọbe Jisọsu ta dudu ọnu, o yeru iya.

¹⁰Ndu ishi, achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu ezije ekemu abya evudo evudo kfushilaha iphe ẹphe sọru l'o meru; l'ara iya arara.

¹¹Hérodu; mẹ ndu soja iya atuko wata ọja Jisọsu ewena. A nonyaa; Hérodu ezi ẹphe; ẹphe eje achita uwe, ama ntumatu, bu uwe ndu oke amadu woru yee ya; bya akpu-phuru iya Páyileti azu.

¹²Keshinu mboku ono; Páyileti yele Hérodu adube shilaha ọgbodo ọnyà; kẹ l'ẹphe shikwanu noduru onwẹphe l'ẹjo oshi teke iphe ono ẹ-ta adada.

Eekpe Jisọsu nkfugbu

(Mát 27:15-26; Mak 15:6-15; Jón 18:39—19:16)

¹³Páyileti abya ekukobe ndu ishi, achijeru Nchileke ẹja; ndu gude ọha; mẹ ọha l'ọphu; sù ẹphe:

¹⁴“Unu shi dutaru iya nwoke-wa sù l'oodusweshi ndu ndu-unu edusweshi. Ya ajiebewa iya aji l'ifu unu; tọ dụ iphe ono l'ọ ha, unu sọru l'o meru ono, gbe nweru ọphu ikpe iya nmaru iya.

¹⁵Ẹge ono kwaphu bẹ ẹ-to nwedu iphe Hérodu phuru, meru iphe ọ sọru t'a kpu-phutaru iya ẹphe azu. Unu phukwa l'ẹ t'ọ dukwa iphe nwoke-wa metaru kẹ t'a kfugbua ya.

¹⁶Ya a-sù t'e chia ya ẹchachi; paru iya haa.”

¹⁷L'iphe bu Aji Esweta, sweru esweswe b'a sọru tẹ Páyileti tufujeru ẹphe onye lanu lẹ ndu mkporo t'ọ laa.

¹⁸Mkporo ọha ono atua uzu; sù: “Kpaphua nwoke ọwaa; hachiaru ẹphe Barábasu t'ọ laa.”

¹⁹Barábasu ono bu nwoke, a turu mkporo l'o gburu ọchi; mẹ k'agbaghashi, ọ gbaghashiru mkpukpu; te eyeheru govumentu ọnu.

²⁰Páyileti abyakwa bya ekfuru yeru ẹphe ọdo; l'ẹke oomekwanu tẹ ya haa Jisọsu.

²¹Ẹphe atuko tua uzo ọdo; sù: “Kpopyabe iya l'oshi-osweru! Kpopyabe iya l'oshi-osweru!”

²²Páyileti asúkwapu ọdo k'ugbo ẹto ya: “?Ishi iya aburu ẹ ngunu??Bụ egbe ẹjo iphe ngunu b'o meketeeru? M'ẹ t'ọ dukwa ẹjo iphe ya phuru, o meru. Ikpe ta nmakwa iya; k'ọphu ee-kpe iya nkfugbu. Iphe e-me nụ bụ ẹ ee-chi iya iphe; paru iya haa.”

²³Ẹphe azulee gwogwogwo l'ekfushi iya ike t'a kpopyabe iya l'oshi-osweru. Ẹphe aranyaa; rata.

²⁴Páyileti abya ebua ikpe; sù tẹ nk'ẹphe mee;

²⁵bya aparu nwoke-wa, e shi tụa mkporo ọchi kẹ utsu, daru nụ-wa haaru ẹphe; bukwanu iya bụ onye ẹphe shi sù t'a haaru ẹphe. Yọ sù t'a kpopyabe Jisọsu l'oshi-osweru, bụ iya bụ iphe dọ ẹphe mma.

Aakpopyabe Jisọsu l'oshi-osweru

(Mát 27:32-44; Mak 15:21-32; Jọn 19:17-27)

²⁶Ya ndono; ẹphe akpuru Jisọsu tųgbua. Ẹphe erua l'esu-uzo; bya egude onye Sayiríni, shi iphe ala, ẹpha iya bụ Sáyimonu. Ẹphe eyechia ya; bo iya oshi-osweru, Jisọsu vu sù t'ọ vuru iya tso Jisọsu l'azụ.

²⁷Mkporo ọha ono l'eze gbigbigbi etso iya l'azụ; mękpowaru unwanyi, ara ẹkwa; atso aphụ Jisọsu.

²⁸A nonyaa; Jisọsu abya aghaa ẹnya; lee ẹphe; sù ẹphe: “Unwanyi Jerúsalemu; unu ba arashị ẹkwa iya. Unu raa ẹkwa onwunu; mę ẹkwa unwu unu.

²⁹Ishi iya aburu l'uboku abyaphu teke ẹphe a-sù: ‘Onu-oma bụ k'unwanyi, ẹ-ta tsúbua ime; mbụ nwanyi, nwa ẹ-ta ngúbua ẹra.’

³⁰Teke ono bẹ ọo-dụ ẹphe t'ugvu zee zekputa ẹphe; kpopyabe ẹphe.

³¹T'e lewaru ẹge e meru oshi onyingu; akamaka oshi ọkponku.”

³²O nwekwaruphu umadzu ẹbo ọdo, meru ẹjo iphe aakpukwapu eje akfugbu: ẹphe ẹ Jisọsu.

³³Ẹphe abyarutalephu ẹke ọbu, eekuje “Okpokoro Ishi”; woru Jisọsu kpopyabe l'oshi-osweru l'ẹke ono. Ẹphe akpopyabekwapu umadzu labu ono, meru ẹjo iphe ono: onye lanu l'ẹka-utara iya; onye ọphu l'ẹka-ibyita iya.

³⁴Jisọsu asù: “Nna; ọaru ẹphe nvu; l'ẹphe ta madu iphe ẹphe eme.” Ẹphe atua ẹnwa gude kee uwe iya.

³⁵Mkporo-ọha ono evudo chiru ẹnya yeru iya. Ndu ono, gude ọha ono l'aja iya ewena; asuje: “Mgbẹ ọodzofutaje ndu ọdo; t'ọ dzofutanu onwiya m'ọ -buru iya bụ Kuráyisutu ọbu, shi l'ẹka Nchileke, bụ iya bụ onye ọbu, ọ fọtaru ọbu.”

³⁶Ndu soja l'ajakwa iya phụ ewena. Ẹphe abyakfuta iya bya anu iya mę, shihuru ọka t'ọ ngua;

³⁷sù iya: “Ọ -buru nggu bụ Eze ndu Ju; dzonua onwongu!”

³⁸O nwekwaruphu iphe e deru; kfube l'oshi-osweru ono, sūru: “Owaa bụ Eze ndu Ju.” E deru iya l'okfu Giríku; dee ya l'okfu Látinu; dekwaa ya phụ l'okfu Híburu.

³⁹Onye lanụ lẹ ndu ono, a kpopyabekotaru ephe l'iya ono ajakwa iya phụ ewena; sụ iya: “?Tọ bụdu nggu bụ Kuráyisutu obu? Dzonua onwongu; dzoo ephe.”

⁴⁰Onye ophu agbọ-chia ya nchi; sụ iya: “Chaa!Tịi tsudu Nchileke egvu l'a nmaru nggu lẹ nwoke-wa egbe ikpe lanụ?”

⁴¹Ikpe nk'ephe aburu ikpe, dụ maa: l'ephe eri-wa uru iphe ephe meru. Obenu lẹ nwoke-wa ta dudu iphe o meru eji.”

⁴²Yọ sụ Jisọsu teke ono: “Nyatakwa iya nụ; Jisọsu; teke ii-buru eze bya.”

⁴³Jisọsu asụ iya: “Kamenu; tẹ ya karu ngu: ntanụ owaa bẹ nggu l'iya a-nọ l'ogbodufu Nchileke.”

Anwụhu Jisọsu

(Mát 27:45-56; Mak 15:33-41; Jọn 19:28-30)

⁴⁴Enyanwu egvuleruphu l'echi ishi; nchi aburu pyiritikingu; jihu. Ekemeke obule agbakota tsabalangu jeye l'oke-eswe urenyashi.

⁴⁵Enyanwu ejikputa; ekwa, eegechitaje onu-uzo ime ulo obu, bụ iya bụ enya eze-ulo Nchileke agbalephu tarara: lajahụ ebo.

⁴⁶Jisọsu echia mkpu; sụ: “Nna; ya yeru ngu ume iya l'eka.” Yo kfuebelephu ege ono; tubua ume.

⁴⁷Onye ishi ndu soja aphulephu iphe meru nụ; jalahaa Nchileke ajaja; sụ: “Haa! Nwoke-wa kwaphụ onye doberu eka ndoo l'oswiya.”

⁴⁸Ndu ono, dzuru l'eke ono t'ephe phụ iphe ada nụ aphulephu iphe meru nụ; kutsuaru eka l'olu awụ ala; eke aphụ jiru ephe okpoma.

⁴⁹Iphe bụ ndu maru Jisọsu ohuma; je akpaa l'unwanyi, shi Gálili tsoru iya evudokota ote-enya; l'ele iphe ono l'ọ ha.

Eeli Jisọsu

(Mát 27:57-61; Mak 15:42-47; Jọn 19:38-42)

⁵⁰O nweru nwoke obu, epha iya bụ Jófefu. O bụ onye Ju, shi Arimatíya. Nwoke ono tso lẹ ndu ogbo ikpe; buru okpobe madzụ; bukwaruphu onye doberu eka ndoo.

⁵¹Obu l'ẹ to nwedu teke o kwejeru l'idzu, ono, ndu ogbo ikpe chiru ono; mę iphe ephe meru Jisọsu. O gbe shi elehawa enya teke obu, Nchileke e-koshi l'ọo ya bụ eze obu.

⁵²Nwoke ono ejekfushia Páyileti; je arọo ya t'o kwe tẹ ya pata odzu Jisọsu je elia.

⁵³E meebe; yo je apatsuta odzu ono; gude ekwa ocha kwaa ya; pata iya je enyobe l'ili, a turu lẹ mkpuma. Ili ono b'ẹ t'e libua odzu.

⁵⁴Mbọku ono bụ mbọku, echile iya a-buru mbọku ọtu-ume, bụ iya bụ mbọku, ẹ te ejejedu ozi lẹ phuu; mbọku ọtu-ume ono egbe adubewa adube.

⁵⁵Unwanyi ono, ẹphe lẹ Jisọsu shi lẹ Gálili yiru ono etsokwaruphu Jófufu. Ẹphe erua bya elee ẹnya l'ili ono; hube iya ama; phukwaaphu ẹge e nyoberu odzu Jisọsu ono.

⁵⁶Ẹphe alaa; bya akwakọta iphe eshi mkpọ; mę manụ-mbeleke, ẹphe e-te odzu ono. Yo rua mbọku ọtu-ume; ẹphe atua ume l'ẹge ekemu ẹphe kfuru iya.

Luku 24

Jisọsu shi l'ọnwu eteta

(Mát 28:1-10; Mak 16:1-8; Jọn 20:1-10)

¹Yo be lẹ nchi-abọhu mbọku mbụ l'idzu, bụ iya bụ mbọku Sonde; unwanyi ono egude manụ-mbeleke ono, ẹphe kwakọbehawaru ẹge ọo-dụ ono gude jeshia l'ili ono.

²Ẹphe erua; e swifuwanu eze mkpuma ono, e gude swichita ọnu ili ono.

³Ẹphe abya abahụ l'ime iya; ẹphe ta phuhe odzu Jisọsu.

⁴Ẹphe evudo l'ẹke ono ari iphe ono. Yo ji ẹphe ẹnya. A bya ele ẹnya; unwoke labụ, yeru uwe, acha vji evudonyabewa ẹphe.

⁵Ẹphe atsujee egvu ẹge-a; wotsuaru ifu kpube l'alị. Unwoke ono asụ ẹphe: “?Bụ ngunu meru iphe unu achọ onye nọ ndzụ l'ẹke ndu maa nọ?”

⁶Ẹ tọ nọhekwa l'ẹke-a. O tetaakwaru nọdu ndzụ ọdo. Unu nyatakwa iphe o kfuru unu teke o shi nọdu lẹ Gálili:

⁷‘Lẹ yebe Abubu-Ndiphe be ee-deru ye l'ẹka ndu eme iphe dọ eji; a kpopyabe iya l'oshi-osweru; o be lẹ mbọku k'eto ya; ya eteta nọdu ndzụ ọdo.’ ”

⁸Ẹnya agbaruwapu ẹphe l'okfu Jisọsu ono.

⁹Ẹphe eshi l'ili ono lata; bya eje akọoru iya umadzu iri lẹ nanụ phụ; męwaru ndu ọphu l'ẹphe ha.

¹⁰Unwanyi ono bụ Méri kẹ Mágudala; mę Jowána; mę Méri, nne Jémusu; męwaru unwanyi ọdo, ẹphe l'ẹphe yi. Ẹphe akọoru ndu ishi-ozu iphe ono.

¹¹Iphe ono adulee ẹphe wujiwuji lẹ nchi; ẹphe te kwe l'ọ bụ oswi-okfu.

¹²Pyita ekwolihu; gbaru jeshia l'ili ono. Yo rua; bya efurita; nyoo ime ili ono. Yo buleruphu ẹkwa-odzu ono b'ọ phuru kpurumu. Yọ ghakọbe lashia l'ufu. Yo ji iya ẹnya mbụ iphe ono, meru nụ ono.

Akọ, aakọ eje Eméyọsu

(Mak 16:12-13)

¹³Mbọku ono kwaphu be ndu etsoje ọzo iya umadzu ẹbo yi l'eje mkpukpu, eekuje Eméyọsu. Tsube lẹ Jerúsalemu jeye l'ẹke ono dọ manyiru ẹsaa.

- 14 Ẹphe akokpelephu akọ iphemiphe obule ono, mekotaru nù ono.
- 15 Ẹphe egudekwadua akọ ono akọ; arikwa iya phù l'obu ẹphe; Jisọsu l'onwiya ejekfuta ẹphe; ẹphe l'iya ayiru.
- 16 E kwechia ẹphe ẹnuya: ẹphe ta hùbehe iya ama.
- 17 Yọ sù ẹphe: “?Bù egbe akọ ngunu bẹ unu akọ tsoru ogborogbo-uzo ẹge-a?” Ẹphe abya evudo; l'ẹke aphù jiru ẹphe obu.
- 18 Onye lanù l'umadzu ẹbo ono, ẹpha iya bù Kuliyopasu aji iya: “?Bùlephu nggu bù onye, byaru abyabya lẹ Jerúsalemu, ẹ-ta madu iphe ono, meeberu l'ẹke ono l'ohiyaa?”
- 19 Yọ ji ẹphe: “?Bù ngunu ndono?” Ẹphe asù iya: “Mbù kẹ Jisọsu, bù onye Názaretu; mbù onye nkfuchiru Nchileke; mbù onye karu ẹnuya ogbodo akaka l'iphe bù iphe eeme ememe; mẹ l'okfu-onu l'ifu Nchileke; mẹ l'ifu oha.
- 20 Oo ya bẹ ndu ishi, achijeru Nchileke eja; mẹ ndu ishi ayi kputaru iya nù; e kpee ya nkfugbu; woru iya kpoypyabe l'oshi-osweru.
- 21 Mbù onye-a, ẹphe shi ele ẹnuya l'oo ya a-gbafuta Ízurelu-a. A kpachikpokwanu ono l'ọ ha; ntanù gbe ekweekwa iya abali ẹto, iphe ono meru.
- 22 Ophu ka nù bù l'o nweru unwanyi okpa ayi, bya ekfukpooru iphe teru ayi ukfu. Unwanyi ono bẹ nmaru ẹwa jee l'ili ono.
- 23 Ẹphe eshi rua; ophu 'ọ dudedu onye phukwaduru odzu iya; ẹphe alata bya asù l'ẹphe phukwaru odo-o: l'ẹphe phukwaru àphù; l'ẹphe phukwaru unwu ojozi-imigwe, sùru ẹphe lẹ Jisọsu nokwa ndzu-o!
- 24 Ndu ayi ẹphe anọ aharu jee l'ili ono. Ẹphe eshi rua; yọ buruphu ẹge unwanyi ono kfuru b'ọ dọ; obu lẹ yẹbedua bẹ ẹphe ta phudu.”
- 25 Jisọsu asù ẹphe: “Oo-wa! Eswe nk'unu apaa; unubẹ ndu angale angale okweta iphe ono, ndu nkfuchiru Nchileke kfuru ono!
- 26 ?Tọ gbadu Kuráyisutu obu l'oje iphe-ẹhuka ono; bahù l'ẹke e-koshi ugwu, Nchileke kwaberu iya tọ?”
- 27 Jisọsu abya eshikpowaru l'iphe bù ẹkwo Mosisu; mẹ ẹkwo ndu nkfuchiru Nchileke kowashiaru ẹphe iphe ono, e deru iya ono nanù nanù.
- 28 Ẹphe erutadelephu mkpukpu ono, ẹphe eje ono; yo melahaa l'oome tẹ ya sweta tugbufua.
- 29 Ẹphe esedo iya; sù iya: “Bya t'ẹphe radu; lẹ nchi-ẹjihuwa; uboku agvuwaa.” Yo kwe tsoru ẹphe t'ẹphe l'iya radu.
- 30 Ya ndono; ẹphe abyadelephu ori nri; yo wota buredi ono; kele Nchileke ekele; bya awashia ya; woru iya nù ẹphe.
- 31 Ẹnya asahù ẹphe teke ono; ẹphe ahubewaphu onye o bù ama! Yo mihu tuu; ẹphe aphù-beru iya.

³²Ɖphe awata okfuru ibe Ɖphe: “?Ɖ kwa l'o shi aphu Ɖphe uphu l'okpoma teke o shi ekfu anu Ɖphe l'uzo; tuko iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke ekfujashiru Ɖphe ekfujashi.”

³³Ɖphe ekwolihuwaphu teke onophu; gbaphushia azu le Jerúsalemu. Ɖphe eshi rua; umadzu iri le nanu ono anokobewa l'ekalanu; me ndu Ɖphe l'Ɖphe no, bu iya bu

³⁴ndu suru le Nnajiufu tetaakwaru nodu ndzu l'oswiya; le Sáyimonu phukwaru iya.

³⁵Tu du iya bu; Ɖphebedua abya akoo iphe ono, meru l'uzo ono; koo ege Ɖphe shi hube iya ama le teke ono, o washiru buredi ono.

Jisusu ekoshi ndu etsoje iya nu onwiya

(Mát 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23; Ndu 1:6-8)

³⁶Ɖphe egudekwadua ege ono ekfu; Jisusu evudo-wa Ɖphe l'ifu; su Ɖphe: “T'ehu dukwa unu agu.”

³⁷Ɖphe elua; meji atofu Ɖphe. Ɖphe etubesu l'oo maa be Ɖphe phuru.

³⁸Yo su Ɖphe: “?Bu ngunu be unu atsuru egvu.?Bu ngunu meru iphe obu agba unu ebo?”

³⁹Unu phukwa eka iya; me okpa iya: te unu maru l'oo bu yebedua gedegede. Unu gude iya eka; unu aphuwaru: le maa te enwejedu anu-ehu; me okpu ege-a, unu ele le ya nweru-a.”

⁴⁰Yo kfugee ege ono; bya ekoshi Ɖphe eka iya; me okpa iya.

⁴¹Ehu-ena; me biribiri, o du Ɖphe emee; Ɖphe ta akfube oswa kweta okpobe ekweta. Yo jiwaphu Ɖphe: “?O nweru iphe eeri eriri, unu gude l'eke-a?”

⁴²Ɖphe abya anu iya ema-egheghe.

⁴³Yo nata iya nodu Ɖphe l'ifu l'eke ono taa ya.

⁴⁴Yo su Ɖphe: “L'iphe-a bukotakwa iphe, ya shi kfuru unu teke unu l'iya no; l'iphemiphe obule, e deru dekuta iya l'ekwo ekemu Mosisu; me le ke ndu nkfuchiru Nchileke; me l'ekwo Egvu Nchileke be rekotaje nu ege e deru iya.”

⁴⁵Yo bya amusaa Ɖphe egomunggo te iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke doo Ɖphe enya.

⁴⁶Yo su Ɖphe: “L'e deru su le Kuráyisutu jefutaje iphe-ehuka; nwuhu; o -be mboku k'eto ya; yo shi l'onwu teta nodu ndzu;

⁴⁷su l'ee-gude epha iya kfu le Nchileke a-guru madzu nvu l'iphe du eji teke onye obu taru onwiya uta iphe du eji, onye obu meru. Ee-shi le Jerúsalemu gude epha iya ono kfudzuru iphe bu mbakeshi le mgboko mgburumburu.

⁴⁸Ɖ bu unu e-kfuru ndu odo k'iphemiphe obule-a, unu gude enya unu phuko-wa.

⁴⁹Unu lekwa: ɛ ya e-zilatakwaru unu iphe ono, Nna iya kweru unu ɔkwa iya ono. Unu nɔdukwa ɛ mkpɔkpu-wa jeye teke Nchileke e-gude ike, shi l'imigwe nɔ́á unu ànù̀nù̀; unu anata ike, shi l'imigwe.”

Jisosu ala l'imigwe

(Mak 16:19-20; Ndu 1:9-11)

⁵⁰Ya ndono; Jisosu abya eduru ɛphe jeye ɛ Bétani; bya apalia ɛka iya eli; gɔlahaaru ɛphe ɔnu.

⁵¹Yo gudekwadua ɔnu ono agɔru ɛphe; haa ɛphe lashia. Nchileke ewolia ya woba l'imigwe.

⁵²ɛphe abaaruu iya ɛja; bya alaphushia azu ɛ Jerúsalemu. ɛhu atsɔ ɛphe ntumatu.

⁵³ɛphe erua; bya anɔlahaa l'eze-ɔlo Nchileke mkpɔrumkpuru ekele Nchileke ekele.

Jonu

Jonu 1

Okfu, ghōru madzū

- ¹Lẹ mbulembu bẹ Okfu Nchileke ono nōhawa. Okfu ono yẹle Nchileke nōhawa. Okfu ono aburu Nchileke.
- ²Onye ono bẹ yẹle Nchileke shihawa lẹ mbulembu nōduta.
- ³Ọ bụ l'ẹka iya bẹ Nchileke shi kee iphemiphe ọbule. Ẹ tọ dudu iphe lanu, e keru ekeke ọphu ẹka iya ẹ-ta adudu.
- ⁴Oo ya bẹ ndzū shi l'ẹka iya. Yọ buru ndzū ono, shi iya l'ẹka ono bẹ bụ iphoro, nọru ndiphe.
- ⁵Iphoro ono echi l'ẹkpuru-ọchi ono; ọphu ẹkpuru-ọchi ono ta dūbua ike sakputa iya.
- ⁶O nweru nwoke ọbu, Nchileke yeru t'ọ bya. Ẹpha iya bụ Jonu.
- ⁷Iphe ọ byaru bụ tẹ ya bya ekfua kẹ iphoro ono. Ọ byaru tẹ ya bya ekfuaru iya ọha; k'ọphu ẹphe a-nu ozi ono; kweta.
- ⁸Ẹ tọ kwa Jonu bụ iphoro ono. Iphe ọ byaru kwa tẹ ya bya akaru ẹphe ẹge iphoro ono du.
- ⁹Ọ bụ iphoro ono bẹ bụ ọgbodo iphoro; bụ iya bụ iphoro ono, byaru lẹ mgboko-a bya anoduru ndiphe kpmukpamu ono.
- ¹⁰Oo ya bụ lẹ Okfu Nchileke ono nōhawa lẹ mgboko-a. Ọ bụ l'ẹka iya bẹ Nchileke shi kee mgboko; obenu lẹ ndiphe ta madu onye ọ bụ.
- ¹¹Ọ byakfutaru ndu nk'iya; ndu nk'iya ajika l'ẹphe ta anatadu iya.
- ¹²Obenu l'iphe bụ ndu nataru iya nu; woru onwẹphe ye iya l'ẹka b'ọ sụakwaru t'ẹphe buru unwu Nchileke.
- ¹³Abubu ono, ẹphe bụ unwu Nchileke ono ta bukwa ẹge aamuje madzū b'a muru ẹphe; tọ bụ l'ọo ẹgu nwa meru; a mua ẹphe; ọphu ọ bukwa ẹge madzū ritaru iya l'obu. Onye muru ẹphe buakwa Nchileke.
- ¹⁴Ya ndono; Okfu ono abya aburu madzū; ayi l'iya ebua. Ayi gude ẹnya ayi phua ọdu-biribiri iya, bụ ọdu-biribiri ruberu iya nu; keshinu ọ bụ iya bụ Nwa nwoke lanu, Nna iya, bụ Nchileke mutaru. Iphe bụ ndzū iya bulephu eze-iphe-oma; me ire-lanu.
- ¹⁵Jonu abya ekfulahaa kẹ Nwatibe Nchileke ono; ara iya arara asuje: “Oo ya bụ onye ọbu, ya shi ekfuru unu okfu iya teke ono, ya suru unu: ‘Onye abya nu bẹ ka iya l'ishi ka iya l'okpa; kẹ l'ọ nōha-oduru b'a muderu yẹbe Jonu.’ ”
- ¹⁶Eze-iphe-oma nk'iya nyiberu anyibe. Yọ buru l'eze-iphe-oma iya ono bẹ ooshije emeru ayi eze-iphe-oma; mbu; o -megee; yo mekwasekwaphu kẹ etsushi iya tukobe iya.

¹⁷Nchileke shi l'eka Mósísu t̄aru ayi ekemu. Ophube eze-iphe-oma; m̄e ire-lanu eshikwanu l'eka Jis̄osu Kuráyísutu bya.

¹⁸E to nwekwa onye gudeje-wa ̄nya ph̄a Nchileke; gufu Nwa lanu ono ȳe Nchileke, bu Nna t̄gbaberu buru nanu ōgbodo aburu ono b̄e bu onye koshiru ayi ēge Nchileke du.

Ozi, J̄onu Baputizimu ezi

(Mát 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18)

¹⁹T̄o du iya bu; ndu Ju shi Jerúsalemu eyefu ndu achijeru Nchileke eja; m̄e ndu shi l'eri Lívayi ph̄e t'ephe je ajīa J̄onu onye ō bu. Ephe erua je ajīi iya J̄onu.

²⁰J̄onu eyelekwaruphu ephe onu. E t̄o j̄ikakwa l̄e ya te yeduru ephe onu l'iphe ephe j̄iru iya. O gbe kakwaru ephe hoo-haa: “L'e t̄o kwa ȳebedua, bu J̄onu b̄e bu Onye Ndz̄ota ōbu, Nchileke kweru ukwa iya l̄e ya e-zi t'̄o bya ōbu.”

²¹Ephe ajīi iya: “?Ȳo buhunuru onye b'ī bu??Bu nggu bu Eláyija?” Ȳo su ephe: “Wawa! L̄e ya ta abukwa Eláyija.” Ephe ajīipyabe iya ōdo: “?Bu nggubedua bu onye nkfuchiru Nchileke ōbu, ephe ele ̄nya iya ōbu too?” Ȳo sukwapu ephe: “Wawa!”

²²Ephe asu iya: “?Ȳo bukpoahunuru onye b'ī bu? Yeru ephe okfu l'eda t'ephe wolaaru ndu, ziru ephe.?Nanu ēge i kfūkpooru okfu ehu ngu ōbu?”

²³J̄onu asu ephe: “Oo ȳebedua bu onye ono, Azáya deru nk'íya l'ekwo; su: “ ‘Olu onye ono, echi mkpu l'echi-egu; su: Unu mee uzo, Nnajiufu e-shi t'̄o k̄furu ntumu.’ ”

²⁴Ya ndono; ndu ono, byaru ōji J̄onu ajīi ono kwa ndu Fárísii b̄e ziru ephe.

²⁵Ephe ajīi J̄onu: “O -buru l'e t'ī budu Kuráyísutu; t̄i bu Eláyija; t̄i bu onye nkfuchiru Nchileke;?nanuhunu ēge ō du; b̄e iime baputizimu?”

²⁶J̄onu asu ephe: “Iye! Ȳebedua bu mini b̄e ya gude eme baputizimu. Obenu l'o nweru onye unu l'íya t̄uko n̄odu, unu ta madu; bu iya bu onye ōbu, abya nu ōbu.

²⁷Onye ono, abya nu ono b̄e kakwa ȳebe J̄onu nshinu. O katabe iya nshinu; k'opu bu l̄e ya te dzukpoduanu k̄e t̄e ya furita efurita t̄oshia ya eri akp̄okpa iya.”

²⁸Eke iphe-a l'̄o ha mekotaru bu l̄e Bétani l'az̄u ̄nyimu J̄odanu az̄u iya opu, bu eke J̄onu shi emeshi ndiphe baputizimu.

Jis̄osu bu Nwat̄uru Nchileke

²⁹Ya ndono; yo be echile iya; J̄onu aph̄u Jis̄osu eke ooje abyakfuta iya; suwaphu: “Unu lekwa onye bu Nwat̄uru, shi l'eka Nchileke. O kwa ȳebedua meru onwiya Nwat̄uru, oo-gude chia eja gude nwefu iphe du eji, ndiphe meru.

³⁰L'̄o kwa iya bu onye ōbu, ya shi at̄uru unu onu iya ōbu: ‘L'o nweru onye abya nu, bu onye ka iya l'ishi ka iya l'okpa; k̄e l'̄o n̄oha-oduru b'a m̄uderu ȳebe J̄onu.’

³¹Ȳebedua l'onwiya te shikwa maru onye ōbu. Obenu l'̄o bu k'opu ndu Ízurelu a-maru iya b̄e ya byaru bya egude mini eme baputizimu.”

³²Jonu ekfukwaaphu iphe o gude ɛnya iya phu: “Lɛ ya phuru Ume Nchileke ɛke o shi l'imigwe du l'ɔ bu ndo; bya anodu iya l'ehu.

³³Yɛbedua, bu Jonu te shikwa maru iya; obu l'onye ono, ziru iya tɛ ya bya egude mini mee baputizimu ono suru iya: ‘O bu onye ono, ya a-phu Ume Nchileke; yo shi l'imigwe bya anodu iya l'ehu ono bu iya bu onye obu, e-gude Ume-du-Nso mee baputizimu obu!’

³⁴Nta-a bɛ ya gudewa ɛnya iya phu; l'ekfukwaphu l'oo ya bu Nwatibe Nchileke.”

Ndu mbu, etso Jisusu

³⁵Yo bekwa echile iya; Jonu yɛle ndu etsoje uzo iya umadzu ebo atuko vudo l'ɛke ono.

³⁶Yɔ phua Jisusu ɛke oosweta; su: “Unu lekwa Nwaturu obu, shi l'ɛka Nchileke obu.”

³⁷Umadzu ebo ono, etsoje iya nu ono anulephu iphe ono, o kfuru ono; paru Jonu haa; tsoru Jisusu.

³⁸Jisusu aghaa ɛnya; phu l'ɛphe etso iya; ji ɛphe: “?Bu ngunu bɛ unu achɔ?” ɛphe asu iya: “Rabayi;?bu awe bɛ iraduje?” Iphe Rabayi bu bu: O-zi-iphe.

³⁹Yɔ su ɛphe: “Unu byanu bya aphu iya.” Ya ndono; ɛphe etsoru iya je je aphu ɛke oraduje; ɛphe l'iya anofufuwaru mboku ono. Teke ono, ɛphe byaru ono bu l'oke-eswe urenyashi.

⁴⁰ɛpha onye lanu l'umadzu ebo ono, nuru okfu Jonu; gbatsoru Jisusu ono bu Anduru, bu nwunne Sáyimonu Pyita.

⁴¹Anduru eje achɔ-vukebewaphu nwunne iya; mbu Sáyimonu; su iya: “L'ɛphe phukwaru Mezaya obu.” Iphe Mezaya bu bu: Kuráyisutu, bu iya bu l'oo ya bu onye ono, Nchileke kweru ukwa iya ono.

⁴²Yo duta Sáyimonu dutashiaru Jisusu. Jisusu elee ya ɛnya; su iya: “O bu nggu bu Sáyimonu Jonu. Iphe aa-nodu eku ngu nta-a bu Kéfasu. Iphe Kéfasu bu bu Pyita.” Iphe Pyita bu bu: mkpuma.

Jisusu eku Fílipu yɛle Natániyelu

⁴³Yo be echile iya; Jisusu achita kɛ oje Gálili. Yɔ phua Fílipu; su iya: “T'o tsoru iya.”

⁴⁴Fílipu ono bu onye Bétusáyida; bukwaruphu lɛ Bétusáyida ono b'o shi mbu Anduru yɛle Pyita.

⁴⁵Fílipu ekwe iya hm; je acholahaa Natániyelu. Yɔ chɔ-vule iya phu bya asu iya: “L'ɛphe phukwaru onye obu, Mosisu deru okfu ehu iya l'ekwo ekemu; ndu nkfuchiru Nchileke edekwaa ya phu. Oo ya bu onye obu, bu Jisusu kɛ Názarɛtu, bu nwatibe Jósefu.”

⁴⁶Natániyelu aji iya: “?O nwekpooru iphe du mma, e-shi lɛ Názarɛtu?” Fílipu asu iya t'ɔ byanu bya egude ɛnya iya phu iya.

⁴⁷Jisọsu aphulephu Nataniyelu ẹke ooje l'abya; sù iya: “Ọwaa ọkpobe onye Ízurelu, ẹ-te nwedu ẹkworo.”

⁴⁸Nataniyelu asù iya: “?Nanù ẹge i meru maru iya?” Jisọsu asù iya: “Ya phuhawaru ngu ru teke ì nọ l'ukfu oshi figu phù; tẹmanu Fílipu abya ekua ngu.”

⁴⁹Nataniyelu asù iya: “Ọ bụ nggubedua bụ Nwatibe Nchileke ọbu! Ọ bụ nggu bụ Eze ndu Ízurelu!”

⁵⁰Jisọsu asù iya: “?Bù l'ọo lẹ ya sùru ngu lẹ ya phuru ngu l'ukfu oshi figu phù bẹ kpataru iphe i kwetaru. Ii-phukwaru iphe ọdo, ka ọwaa.”

⁵¹Sù iya: “Kamenu; tẹ ya karu ngu: l'unu a-phù igweli ẹke o gheru ọnu; unwu-ojozi Nchileke enyiba enyiba l'imigwe; l'enyizitakwaphu enyizita awù awù-kfuta yẹbe Abubu-Ndiphe.”

Jonu 2

Eeke nwanyi lẹ Kena

¹A nọlephu ujiku labù; yo be k'eto ya; yo nweru ẹke, eeke nwanyi lẹ Kéna Gálili. Nne Jisọsu anọdukwapu l'ẹke ono.

²Jisọsu yẹle ndu etsoje ọzo iya; b'e zikwaruphu t'ẹphe bya ome ẹswa-nwanyi ono; ẹphe atuko bya.

³Mẹe ẹswa-nwanyi ono agvulephu; nne Jisọsu abya asù iya: “Lẹ ndu-a te nwehekwa mée.”

⁴Jisọsu asù iya: “Nwanyi! Hanua ya. L'ògè teke ya e-me iphe ono, ẹnya dù ngu ono te erukwa-a.”

⁵Nne iya ono asù ndu akwa nri l'ulo ono: “Iphe, bụ iphe ọ sùru unu t'unu mee; unu mekwaa ya.”

⁶Yo nweru eze ite ọkpopya ishingu, e gude ọra kpushia, sugbaaru l'ẹke ono. Ọ bụ egbe ite ono bẹ ndu Ju egudeje eme nsọ kẹ ọsafu onwonye mmerushi. Iphe ejije ite ono nanù bụ ọkporo galonu; m'ọ kwanu ọkporo galonu l'iri.

⁷Jisọsu asù ndu ono, akwa nri-nwanyi ono: “Unu gude mini kujishia eze ite ono ekujishi l'ọ ha.” Ẹphe ekujishia ya; yo jigbaa gungu gungu.

⁸Yọ sù ẹphe: “Ngwaa; unu gbatawa iya ru je anu onye ishi ẹswa-nwanyi-a.” Ẹphe ekwe gbata iya je anu iya.

⁹Onye ishi ẹswa-nwanyi ono abya etsua ọnu lẹ mini ono, ghowaru mée ono; yo gbachia ya ẹnya ẹke egbe mée onanu shi. Ọ buphu ndu ono, l'akwa nri, bụ ẹphe kutaru mini ono bẹ maru ẹke o shi. Tọ dù iya bụ; yọ bya ekua nwoke ọphu alu nwanyi ọbu;

¹⁰sù iya: “Ibe ngu evujeodu ọzo pashia mée ọphu dù mma t'a nguodu. Teke mée nọtsulephu madzù l'ẹnya; teke ono; yọ pashia ayarabuku. Nggubedua gbe kpado mée ọphu dù mma byeye egbe nta-a!”

11Jisọsu meru iphe-ophulenya mbulembu iya ono ị Kéna Gálili gude koshi ọdu-biribiri nk'iya. Ndu etsoje ọzo iya ekweta nk'iya.

12E metsulephu iphe ono; Jisọsu yele nne iya; me unwanne iya ndu k'unwoke; me ndu etsoje ọzo iya atugbua jeshia Kapániyomu. Epe eje anọ nwa abali olemole l'eke ono.

Jisọsu achishi ndu ngho l'eze-ulo Nchileke

(Mát 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

13Yo rua teke Aji Esweta, ndu Ju duwa ntse; Jisọsu atugbua jeshia Jerúsalemu.

14Yo rua; je abahu l'eze-ulo Nchileke; bya aphua ndu, no l'eke ono ere eswi; me aturu; me ndo. Yo phukwaaphu ndu agbanwe okpoga; eke epe no l'eke ono agbanweshi okpoga l'eli okpokoro epe.

15Yo bya achita udo; meta echachi; gude iya chikashia epe l'epe ha; chikashia aturu epe; me eswi epe ono l'eze-ulo Nchileke ono; bya aghakashia ophu bu akpuru okpoga, ndu ono gude agbanweshi okpoga ono; nwuta okpokoro epe kpubetsua ifu l'ali.

16Yo bya abaaruru ndu ophu ere ndo mba; su epe: “Unu chishia iphe ono l'eke-a.?Bu onye ziru unu t'unu gude ulo Nna iya mee ulo aswa.”

17Enya agbarua ndu etsoje ọzo iya l'iphe ono, e deru l'ekwo okfu Nchileke ono, suru: “L'obu, ya yeru ulo ngu evukwa iya oku l'ehu.”

18Ya ndono; ndu Ju asu iya: “?Nanu iphe ii-meru koshi epe, epe e-gude maru l'iphe ono, i meru ono b'i meru l'oruberu iya.”

19Jisọsu eyeeru epe onu; su: “Unu chikposhia eze-ulo Nchileke-wa; o bu abali eto kpau be ya e-gude kpukwazi iya; yo du ege o duhawa.”

20Ndu Ju ono asu iya: “Ahaa!?! suru l'oo abali eto be ii-gude kpo-kwazi ulo-wa; mbu ulo ophu naru epe ukporo afa ugbo ebo l'afa ishingu b'i suru l'oo abali eto nkinyi be ii-gude kpuphu iya azu?”

21Obenu l'epe ta madu l'eze-ulo Nchileke ophu Jisọsu ekfuru be bu onwiya gedegede.

22Oo ya kparu iphe teke ono, o nwuhutsuaru, Nchileke meru iya; yo shi l'onwu teta nodu ndu ono be ndu etsoje ọzo iya nyataru l'o kfuhawaru epe iphe ono; epe ekweta iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; kwetakwaphu okfu ophu shi Jisọsu l'onu.

E to dudu onye Jisọsu ta amaru

23Teke ono, Jisọsu nokwadu ị Jerúsalemu, aagbakwadu Aji Esweta ono b'a dukpo igweligwe kweta nk'iya. Ishi iya aburu l'epe phuru iphe-ophulenya, o meshiru.

24Obenu ị Jisọsu te gudedu ire epe eka; okfu l'o makotaru ege onyemonye obule du.

²⁵È tọ bụdu kẹ t'a bya akolahaaru iya ẹge madzụ dụ; kẹle yẹbedua l'onwiya makotaru iphe nọ madzụ l'obu.

Jonu 3

Nikodimosu akpakfuta Jisosu

¹O nweru nwoke lanu, ẹpha iya bu Nikodimosu. Nikodimosu ono tso l'okpa ndu Farisii. O bukwaphu onye ishi ndu Ju.

²Yo be l'enyashi ujiku lanu; yo gbeshi byakfuta Jisosu; bya asu iya: "L'ephe makwaru-a li bu onye ezije mmamiphe; l'oo Nchileke ziru ngu ti bya. Ishi iya bu l'e t'o dudu madzu, e-meghe egbe iphe biribiri owaa, i meebe-e; a gufu le Nchileke yeru iya eya aka."

³Jisosu asu iya: "Kamenu; te ya karu unu: o -buru l'e ta mudu madzu odo be onye obu ta abyakwa bya aphu eke Nchileke bu eze."

⁴Nikodimosu asu iya: "?Nanu ege ee-shi mua madzu odo teke o kahwaru akahu??Oo-bahu nne iya l'epho je anodu t'a mua ya k'ugbo ebo to?"

⁵Jisosu asu iya: "Kamenu; te ya karu ngu: o -buru l'e t'e gudedu mini yele Ume-du-Nso mua madzu odo be onye ono ta abyakwa bya abahu l'eke Nchileke bu eze.

⁶Onye madzu muru; me iphe shi madzu l'eka tukokwa buru ke madzu. Iphe Ume-du-Nso muru; me iphe shi l'eka Ume-du-Nso atukokwanu buru ke Ume-du-Nso.

⁷T'e b'o dukwa ngu biribiri le ya suru l'a mufutaje unu odo.

⁸Pherephere anoduje ephe ala eke, du iya mma; nggu anulephu ukporo iya; obe ti makwa eke o shi eshishi; ti ma eke oophe ala. Ono kwa ege o du iphe bu onye Ume-du-Nso muru ndono."

⁹Nikodimosu asu iya: "?Nanukpoo ege ee-me te owaa mee?"

¹⁰Jisosu asu iya: "?I bu onye ezi iphe le Izurelu; iphe owaa te do ngu enya?"

¹¹Kamenu; te ya karu ngu: l'oo iphe ayi maru be ayi ekfuje; buru iphe ayi phuru l'enya be ayi atuje onu iya. Obenu l'unu te kwetadu iphe ayi ekfu.

¹²O -buru le ya kfuru unu iphe ke mgboko-a; unu te kweta iya;?nanukwanu ege unu e-shi kweta teke ya kfuru unu ege iphe ke imigwe du.

¹³È tọ dukwa onye bahujewaru l'imigwe; a gufu onye ono, shi l'imigwe bya ono; bu iya bu yẹbedua, bu Abubu-Ndiphe.

¹⁴O kwa ege ono, Mosisu gudeje mgboro wolia agwo ono, e gude ope kpua l'echi-egu ono; bu ege e wolifutaje Abubu-Ndiphe;

¹⁵ege bukwanu: onye woru onwiya ye iya l'eka; onye obu enweru ndzu gbururu jeye.

16“Lẹ Nchileke yenukaru ndiphe obu; yetaberu iya ẹphe; k'ophu ọ bu Nwa lanu, o nweru kpau b'o woru nu; k'ophu onye wokwanuru onwiya ye Nwa iya ono l'eka ta aladu l'iyi; yo nwechiaru ndzu gbururu jeye.

17Iphe Nchileke gude zi Nwatibe iya t'ọ bya lẹ mgboko ta bukwa t'ọ bya ekpee ndiphe ikpe. Iphe ọ byaru buchikwaa t'ọ buru l'eka iya bẹ ee-shi dzoo ndiphe.

18Onye no iya l'eka b'ẹ ta anmakwa ikpe; ọ bu l'onye te kwetadu woru onwiya ye iya l'eka b'a nmahaakwaruru ikpe; okfu l'onye ono te kwetadu ke Nwa lanu ono, bu Nwatibe Nchileke ono.

19Ege Nchileke e-bu ikpe ono bu l'iphoro ono byaru lẹ mgboko; ndiphe ajika iya; gbe hatachia ẹkpuru-ochi; ke l'oo ejo iphe bẹ ẹphe chiru eka ye.

20L'iphe bu onye eme ejo iphe bẹ akpoje iphoro ashi; onye ono te eshitajedu eke iphoro no; e -menyaa; ejo iphe obu, oomeebe lufuta iphe.

21Obenu l'onye eme ire-lanu alufutaje bya anodu l'eke iphoro no; k'ophu onyemonye obule a-phugbaru iya; maru l'iphe oome bẹ shi l'eka Nchileke.”

Jisosu yele Jonu Baputizimu

22E meebetsua; Jisosu yele ndu etsoje uto iya atugbua jeshia ali Judiya. Epe akpo ukfu l'eke ono; yoo meshi madzu baputizimu.

23Jonu l'onwiya emekwaphu baputizimu nk'iya lẹ Inonu. Inonu ono nonyabe Selimu ntse ntse. Yo nodu l'eke ono emeshi baputizimu; okfu lẹ mini tufuru epe ehu l'eke ono. Madzu awu awukfu iya l'eke ono; yoo meshi epe baputizimu.

24Teke ono abukwanuru teke e ta tuduaru Jonu chee lẹ mkporo.

25To du iya bu; ndu etsoje uto Jonu; epe l'onye Ju lanu atukfuru ego ke nsọ osafu onwonye mmerushi.

26Epe aphuta iya jekfuta Jonu; bya asu iya: “?I nyatakwaduru-a onye obu, nggu l'iya shi nodu l'azu Jodanu; mbu onye i shi atu onu iya-a? O kwa iya no l'eke-a nta-a eme baputizimu; madzu awu ejekfu iya-a.”

27Jonu asu epe: “E to dukwa onye nweru iphe ọ bya a-nata; e-ba bu iphe Nchileke nuru iya.

28Unubedua l'onwunu kabekwa buru ndu eto, nuru teke ya suru; l'e t'ọ kwa yebe Jonu bu Kurayisutu obu, bu onye Nchileke kweru ukwa iya; obu l'e ziru iya te ya vuru iya uto bya.

29O kwa nwata-okoro, eje olu nwanyi bẹ nwanyi ono, aabya oke nji ono noru. Onya nwata-okoro ono abyajekwa; o -vudo l'eke onya iya ono no anu iphe ookfu; ehu atso iya etu. O bu yebe Jonu bu onya Jisosu. Yo buru iphe ono meru iphe ehu atso iya ena atsofu iya l'ishi nta-a.

30Epha Jisosu kafutaje ode ude eje; ke yebe Jonu aka ola ali eje.”

Onye shi l'igwe bya

³¹“Onye ono, shi l'igwe bya ono bẹ bụ iya bụ onye kakọta nshinu l'a ha. Onye shi lẹ mgboko-a bụlephu kẹ mgboko-a; iphe ọonoduje ekfu abụleruphu kẹ ndu mgboko-a. Onye onanu shi l'imigwe bya ono bụ iya kakọta nshinu l'a ha.

³²Oo iphe ọ nuru lẹ nchi; phua l'enya bẹ ọonoduje ekfu; ọbe ẹ to nwedu onye kweru nata ozi iya.

³³Onye nataru ozi, oozi bẹ gude-wa ono kweta l'oo Nchileke bụ iya.

³⁴L'onye ono, Nchileke yeru ono bẹ bụ onye ekfu okfu, Nchileke kfuru. Ishi iya aburu lẹ Ume-du-Nso, Nchileke nuru iya b'ẹ to hatadu ahata nụ iya.

³⁵Nchileke, bụ Nna yeru Nwatibe iya ono obu; woru iphemiphe ọbule ye iya l'eka.

³⁶Onye wowaru onwiya ye Nwatibe iya ono l'eka bẹ nwewaru ndzu gbururu jeye. Obenu l'iphe, bụ onye ẹ ta nudururu Nwatibe Nchileke ono okfu bẹ ndzu te erubekwa eka. O bụ oke ẹhu-eghughu kẹ Nchileke bẹ a-nduwaru onye ọbu l'ehu gbururu jeyewaru.”

Jonu 4

Jisosu yele nwanyi Sameriya

¹Ndu Farisii abya anua lẹ ndu, awu etso Jisosu; yo meshi ẹphe baputizimu bẹ ka l'igwe karia ndu ọphu awu etso Jonu; yo meshi ẹphe baputizimu;

²e guderu l'ẹ to nwedu onye Jisosu gude eka iya mee baputizimu; gbahaa ndu etsoje uto iya emeje iya ẹphe.

³Jisosu anulephu iphe ada nụ lẹ kẹ baputizimu ono l'ẹke ndu Farisii no; gbeshi lẹ Judiya lashia azu lẹ Galili.

⁴Uzo, o shi eje Galili ono dabuharu Sameriya.

⁵Ya ndono; Jisosu ejenyaa; bya erua mkpukpu ndu Sameriya lanu, eekuje Sayika. Sayika ono nonyabe ali, Jekopu nuru nwatibe iya, bụ Josefu.

⁶O nwekwaruphu welu, Jekopu turu, no l'ẹke ono. Teke Jisosu ruru eke ono bụ l'enyanwu-ogvuru-l'ishi. Yo bya bya eru iya; ike ije agvu-wa iya. Yo bya anozita l'iku welu ono.

⁷Yo nweru nwanyi, byaru oseta mini lẹ welu ono. Nwanyi ono bụ onye Sameriya. Jisosu asu iya t'o kee ya nụ mini te ya ngua.

⁸Teke ono bẹ ndu etsoje uto iya jeru l'ime mkpukpu; okpata nri, ẹphe e-ri.

⁹Nwanyi Sameriya ono asu iya: “?Nanu ege o gude nggu aburu onye Ju l'ekfuru yebe onye Sameriya te ya kee ngu mini t'i ngua?” Iphe meru iphe nwanyi ono kfuru ege ono bụ lẹ ndu Ju; ẹphe lẹ ndu Sameriya te emegbadu iphe.

- 10**Jisọsu asụ iya: “Ha! Ndege ị -maru iphe-oma, Nchileke emejeru madzu; odumeka buru l'ị -maru onye obu, sụru ngu t'i kee ya nụ mini tẹ ya ngua; m'ọ buru nggubedua ge egbe ọọ ya; yo chebe ngu mini, anuje ndzụ t'ị ngua.”
- 11**Nwanyi ono asụ iya: “Ya sụru ege-a: ege ẹ ti nwekwanu iphe ii-gude seta mini; welu bu ọwaa, bu ọnya ruru ọkpa te ru-wa;?bu awe b'i shi nweru mini ọphu, anuje ndzụ obu?”
- 12**?Tị bya aka ochechoroche ayi Jékopu, bu iya turu ayi welu-wa; tuebẹ iya bya angua ya mini; unwu iya angua ya; elu iya angukwaa ya phụ?”
- 13**Jisọsu asụ iya: “L'iphe bu onye nguru mini lẹ welu-wa bẹ mini a-gukwa ọdo.
- 14**Obenu l'onye nguru mini ọphu ọ bu yebedua a-nụ iya ọya bẹ oo-bu ẹgu mini gbururu jeye. Lẹ mini ọphu ya a-nụ onye ono a-nọduwa iya ru l'ehu; buru nwogvu, a-nọdu amushi mini, anuje ndzụ gbururu jeye.”
- 15**Nwanyi ono asụ iya: “Byiko; nunu iya egbe mini onanu tẹ ya ngua; k'ọphu oo-bu iya ẹgu mini gbururu jeye; ya ahakwanua ogbatoshije eke-a lẹ ya abya okuta mini.”
- 16**Jisọsu asụ iya t'ọ je ekua nji iya tẹ yele iya yiru bya.
- 17**Nwanyi ono asụ iya: “Mẹ ya ta alukwa nji.” Jisọsu asụ iya: “I kfulu ire-lanụ; l'ị sụru l'ẹ tii ludu nji.
- 18**Iphe meru iphe ya sụru l'ọ bu ire-lanụ b'i kfulu bu l'ị lụwaru unwoke ise. Tẹmanu bẹ onye ọphu nggu l'ia bu nta-a ta bukpokwanu m'ọo nji ngu. Iphe i kfulu bu ire-lanụ.”
- 19**Nwanyi ono asụ iya: “Nta-a bẹ ya mawaru l'ị bu onye nkfuchiru Nchileke.
- 20**Nna ẹphe oche phẹ bẹ bu l'eli ugvu-a bẹ ẹphe shi anọduje abaru Nchileke ẹja. Unubedua, bu ndu Ju abya asụ l'ọ bulephu lẹ Jerúsalemu bẹ aa-nọduje abaru Nchileke ẹja.”
- 21**Jisọsu asụ iya: “Nwanyi; kwe nk'ia. L'oge eruakwa teke ẹ-tọ dūhedu onye a-nokwadu l'ugvu-a l'abaru Nchileke, bu Nna ẹja; ta anọ lẹ Jerúsalemu abaru iya ẹya.
- 22**Unubẹ ndu Samériya abaru iphe unu ta madu ẹja. Ọle ẹphebe ndu Ju bu iphe ẹphe maru bẹ ẹphe abaru ẹja; okfu lẹ ndzofuta bu lẹ ndu Ju b'ọ shi.
- 23**Obenu l'oge obu abyakwaa; mbukwa nta-a gededede; teke ndu abaru Nchileke, bu Nna ẹja ọkpobe abaru e-gude Ume-dụ-Nsọ; gude obu ẹphe l'ọ ha abaru iya ẹja ege ọ gbaru. L'ọ kwa egbe ndu dū ege ono bẹ bu ndu ọ dū Nchileke mma t'ẹphe bajeju iya ẹja.
- 24**Nchileke bu Ume. Ndu abaru iya ẹja gundefutaje Ume-dụ-Nsọ abaru iya ẹja ọgbodo abaru.”
- 25**Nwanyi ono asụ iya: “Ya makwaru-a lẹ Mezaya obu a-bya; bu iya bu onye eekuje Kuráýisutu. Teke ọ byaru bẹ ọo-tuko iphemiphe obule kọkotaru ẹphe.”
- 26**Jisọsu asụ iya: “M'ọ kwa yebedua, ekfu eyeru ngu nụ-wa bẹ bu Kuráýisutu obu.”

- 27** Ẹphe egude iya ekfu; ndu etsoje ọzo Jisọsu alata. Yo ji ẹphe ẹnya l'ẹphe bya aphua lẹ Jisọsu yẹe nwan yi ekfu okfu. Obenu l'ẹ to nwekwanu onye jiru nwan yi iphe ọcho? M'ọ kwanu ji Jisọsu iphe meru iphe ookfu eyeru iya?
- 28** Tọ dọ iya bọ; nwan yi ono agwọbe ite, ooku mini l'ẹke ono; gbagbua gbaba lẹ mkpukpu ono je echiku madzọ; sọ ẹphe:
- 29** “Unu byakpọduaphu bya aphu nwoke, kọshikotaru iya iphe, bọ iphe ya shi meta keshinu. Ya ta makwa? ọo-bọ iya bọ Kurá yisutu ọbu, Nchileke kweru ukwa lẹ ya e-zì t'ọ bya ọbu.”
- 30** Ẹphe eshi lẹ mkpukpu ono kọ-gbuhu wu-kfuta Jisọsu.
- 31** Nwan yi ono atugbutsulephu; ndu etsoje ọzo Jisọsu arọ Jisọsu t'ọ kabẹru ria nri!
- 32** Jisọsu asu ẹphe: “Lẹ ya nweru nri, ya eri, ẹphe ẹ-ta madu.”
- 33** Ya ndono; ndu etsoje ọzo iya akpakashilaha onwẹphe ishi; sọ: “?Oo-nwenua onye kabẹ wotaru iya nri tọo?”
- 34** Yọ sọ ẹphe: “Iphe bọ nri iya bọ tẹ ya mee iphe dọ onye ono, ziru iya nọ ono mma l'obu; mẹ tẹ ya mekota ozi, o ziru iya; mefu iya l'ishi.
- 35** ?Tọ bọdu unu anmajẹ ẹtu; sọ: ‘Mgbẹ ọ bọwa onwa ẹno; yo rua teke eegwotaje iphe e meberu l'ali.’ Obe ya ekfuru unu t'unu palikpoduaphu ẹnya gbua igo l'egu; phu ẹge iphe e meberu iya kashiwara akaka; dọwa kẹ akpata!
- 36** Onye akpata iphe ono akpata bẹ aakfujẹ ugwo ozi iya. Onye ono achikobe nebyi iphe a-nọdu ẹkalanu ngabẹru ndzọ gbururu jeye. Oo ya bọ k'ọphu ndu akọ iphe akọku; mẹ ndu ọphu akpata iya akpata a-tuko teko-o ẹswa nanu.
- 37** O bọ ẹke ono bẹ okfu ọbu, e kfuru reru; mbọ okfu ono, sọru: ‘L'onye lanu emebe emebe l'ali; onye ọphu l'akpata iya akpata.’
- 38** Ya ziru unu t'unu je akpata iphe e meberu l'egu ẹke unu te jedu ozi iya. O kwa ndu ọdo jeru ozi l'egu ono. O lẹ ọ kwa unubedua bẹ unu l'ẹphe gbawa mgbá eri uru iphe ẹphe seru akanya iya.”
- 39** Igweligwe ndu Samériya, shi lẹ mkpukpu ono abya bya eworu onwẹphe ye Jisọsu l'ẹka; okfu lẹ nwan yi ono sọru ẹphe: “L'ọ kọshikotaru iya iphe bọ iphe ya shi meta keshinu.”
- 40** Yo be teke ndu Samériya byakfutaru Jisọsu; ẹphe arọ ya t'ẹphe l'iya notanyafua. Yo kwe; ẹphe l'iya anọ abali ẹbo lẹ mkpukpu ono.
- 41** Ẹphe akafukpooru l'igwe gude kẹ okfu, shi iya l'onu kweta.
- 42** Ẹphe asu nwan yi ono: “L'ẹ tọ buhekwa iphe ọphu i kfuru kparu iphe ẹphe kwetaru. Iphe kparu iphe ẹphe kwetaru bukwa l'ẹphe gudewa nchị ẹphe nua; byakwaphu bya amawaru l'ọo oswi-okfu l'ọo onye ọwaa bọ onye ọbu, bọ iya bọ ọkpobe Onye Ndzọta ndu mgboko-a l'oswiya.”

Jisọsu agwọ nwatibe onye ishi

(Mát 8:5-13; Luk 7:10)

- ⁴³Yọ nọtsulephu abalị ẹbo l'ẹke ono; gbeshi; yọ buru iya oje Gálili.
- ⁴⁴Lẹ Jisọsu l'onwiya kfuhaakwaru: “L'onye nkfuchiru Nchileke b'ẹ ta akwabejekwa ugwu l'alị iya.”
- ⁴⁵Yo rua Gálili; ndu Gálili anata iya ọhuma; okfu l'ẹphebedua phukotaru iphemiphe ọbule, o mekotaru lẹ Jerúsalemu teke ono, a gbaru aji ono; kele ẹphebedua jekwaruphu lẹ Aji Esweta ono.
- ⁴⁶Yọ bya atugbua lashia azu lẹ Kéna, bu iya bu mkpukpu phu, o mejeru mini; yọ ghọ mee phu. Yo nweru onye ishi lanu lẹ ndu ishi ọvumentu, ẹhu ta dudu nwatibe iya mma lẹ Kapániyomu.
- ⁴⁷Nwoke ono anulephu lẹ Jisọsu shiwa lẹ Judíya bya Gálili; jekfushia ya je arọ ya; t'ọ byaruta bya emee nwatibe iya ke nwoke t'ẹhu du iya mma; l'ọ nọkwa dzedzee ndzu.
- ⁴⁸Ya ndono; Jisọsu asu iya: “Unu 'egudedu ẹnya unu phua iphe-ophulenyaa; me iphe-ophubama, dugbaa biribiri be unu te ekwetakwa.”
- ⁴⁹Nwoke ono asu iya: “Nwoke oma; byiko byaru t'ẹphe je; e menyaa; nwatibe iya ono anahu iya nwuhu.”
- ⁵⁰Jisọsu asu iya: “Tugbua lashia; lẹ nwatibe ngu a-noduru ngu-a ndzu.” Nwoke ono ekwelekwaphu okfu, Jisọsu kfuru iya tugbua; yọ buru iya alala.
- ⁵¹Yọ nọdukwadua l'uzo; ndu ejeru iya ozi abya iya ndzuta bya asu iya lẹ nwatibe iya ono korohuakwaru.
- ⁵²Yọ bya aji ẹphe egbe teke nwata ono duberu agbakerehu. Ẹphe asu iya: “L'ọ bulekwaphu l'orifu-nri eswe unyaphua be ẹhoku ono zehuru iya l'ẹhu.”
- ⁵³Nna nwata ono amawaruphu l'ọ bu oge teke ono gedegede be Jisọsu suru iya te ya la; lẹ: “Nwatibe iya a-noduru iya-a ndzu.” Tọ du iya bu; nwoke ono yele ndu ọlo iya abya eworu onwephe ye Jisọsu l'ẹka.
- ⁵⁴Onanu aburu iphe-ophulenyaa k'ẹbo, Jisọsu meru k'ophu o shi lẹ Judíya rua Gálili.

Jonu 5

Jisọsu agwọ nwangvuru, nọ l'iku okpuru

- ¹E meebetsua; yo be l'oge aji ndu Ju; Jisọsu atugbua jeshia Jerúsalemu.
- ²Lẹ Jerúsalemu ono b'o nweru nwa okpuru, nọ iya nu. Onu-uzo ẹke, eeshije abahu iya du ise. Iphe ndu Híburu eekuje okpuru ono bu Bétusáta. O nọ lẹ mgboro Onu-oguzo Aturu.

- ³Ndu iphe eme adu l'igwe zegbaaru l'eke ono: mbu ndu ishi; ndu ngvuru; me ndu ibe-ehu lanu nwuhutsuaru anwuhu. Epeh atuko zeshia l'eke ono; kwaberu teke mini ono atunga atunga;
- ⁴ke l'e ta anojedu ophu baru nwishi; ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajiufu ephezita l'okpuru ono bya atungaa mini ono atunga. Yoo buje; onye iphe eme, vuru uzo tsee okpa le mini ono teke ojozi-imigwe ono tungatsuaru iya; yo korohu l'iphe eme iya nu.
- ⁵Yo nweru nwoke lanu, no l'eke ono, nyawaru nnya ukporo afa l'afa iri l'esato.
- ⁶Jisosu abya aphua ya; maru l'o shiwa teke teru enya dabutaru l'eke ono; bya asu iya: “?O du ngu mma t'e mee ngu ti korohu to?”
- ⁷Nwoke ono, iphe eme ono asu iya: “Nwoke oma; o kwa le ya te nwedu madzu, bu onye a-kwota iya ye le mini ono teke a tungaru iya. Ke l'obuje teke ya a-nodu eme te ya ye iya okpa; onye odo evuwaru iya nu uzo.”
- ⁸Jisosu asu iya: “Gbeshi gwota utute ngu wata oje ije.”
- ⁹Teke ono teke onophu; nwoke ono akorohuwaphu; gwotawaphu utute iya; jelahaa ije. Mboku, iphe ono meru bu mboku otu-ume.
- ¹⁰Ya ndono; ndu Ju asu nwoke ono, e meru; yo korohu l'iphe, shi eme iya nu ono: “Ntanu kwa mboku otu-ume;?ti madu li dakawaru ekemu li pa utute ngu eje ege ono?”
- ¹¹Yo su epeh: “L'o kwa nwoke ono, meru iya; ya akorohu ono be suru iya: ‘Te ya gwota utute iya wata oje ije.’ ”
- ¹²Epeh aji iya: “?Bu egbe madzu ngunu be nwoke obu bu, suru ngu ti gwota utute ngu wata oje ije?”
- ¹³Ophu ka nu bu le nwoke ono, e meru; yo korohu ono ta mahedunu onye meru iya eya nu. Iphe kparu iya nu aburu le Jisosu byaru bya aphu ege a zaru l'igwe dzua l'eke ono; to nwehu pyofu.
- ¹⁴A nonyaa; Jisosu abya aphu nwoke ono odo l'eze-ulo Nchileke; su iya: “Lekwa; i korohuakwaru nta-a. Be eyehenuphu aka l'ome iphe du eji odo; e -menyaa; iphe odo, ka njo dakfuta ngu.”
- ¹⁵Nwoke ono atugbua; je akoru ndu Ju l'o bu Jisosu bu onye obu, meru iya; ya akorohu obu.
- ¹⁶O bu iphe ono kparu iphe ndu Ju chilahaaru nta Jisosu; okfu l'o bu mboku otu-ume b'o meru iphe ono.
- ¹⁷Ya ndono; Jisosu asu epeh: “Nna iya ejelekwa ozi ege ooje iya; yebdua l'eje kwaphu.”
- ¹⁸Iphe ono, Jisosu kuru ono emee ndu Ju akafukpooru ocho ege epeh e-shi gbu ya. Iphe kparu iphe epeh wataru ocho ishi iya ta abukwa l'o tururu nsu mboku otu-ume

ẹphe; ọphu ka ẹphe ẹhuka bukwa l'ọ gbe ekufuanu Nchileke “Nna iya”; bu iya bu le yele Nchileke ha ẹnya-nhamunha.

Ike ke Nwa ono

¹⁹Ya ndono; Jisosu asu ẹphe: “Kamenu; te ya karu unu: l'ẹ to nwekwa iphe Nwa ono egudeje ike ke ẹka iya eme l'onwiya, ẹ-ta budu iphe o phuru, Nna iya eme; ke l'ọ kwa iphe Nna eme; bukwaphu iphe Nwa emeje.

²⁰Nna be yeru Nwatibe iya obu; l'ekoshije iya iphemiphe obule, oome l'onwiya. Oo-koshifukwaa ya ru iphe ka owaa nshinu t'o mee; k'ọphu ọo-du unu biribiri.

²¹L'ọ bu ege ono, Nna emeje ndu, nwuhuru anwuhu; ẹphe eshi l'onwu teta gbeshi; yo nu ẹphe ndzu ono; bu ege Nwatibe Nchileke ono a-nu ndu du iya mma ndzu.

²²E to dukwa onye Nna ekpeje ikpe l'onwiya; k'ikpe b'o wookwaru ye Nwatibe iya ono l'eka;

²³k'ọphu ndiphe mgburumgburu a-kwabeje Nwa ono ugu ege ẹphe akwabeje Nna. Onye, ta akwabedu Nwa ono ugu ta akwabekwa Nna, bu iya bu onye ziru iya nu.

²⁴“Kamenu; te ya karu unu: iphe bu onye anu okfu iya bya ekweta k'onye ono, ziru iya te ya bya ono be nweru ndzu gbururu jeye. E to nwehedu l'onye ono evudo t'e kpee ya ikpe; o shiwa l'onwu baa le ndzu.

²⁵Kamenu; te ya karu unu: teke obu abyakwaa; mbu; l'ọ ruakwaru teke ndu nwuhuru anwuhu a-nu olu ke Nwatibe Nchileke ono. Iphe bu ndu nuru iya nu a-no ndzu.

²⁶Ke l'ọ bu ege ndzu shi Nna l'onwiya l'eka; bu ege Nna mekwaruphu te ndzu shi Nwa ono l'eka.

²⁷O nuru Nwatibe iya ono ike t'o kpeje ikpe; bua ikpe; ke l'ọo ya bu Abubu-Ndiphe.

²⁸T'owaa ba adukwa unu biribiri; l'oge abyaakwa teke iphe bu ndu ze l'ime ili l'ẹphe ha a-tuko nua olu iya;

²⁹shi l'ime ili lufuta. Ndu ọphu shi eme ohuma e-teta nweru ndzu. Ndu ọphu shi ye ẹka l'ejo iphe phu etetakwaphu t'e kpee ẹphe ikpe; nma ẹphe ikpe.”

Iphe ekoshi l'ike no Jisusu l'eka

³⁰“E to nwekwa iphe ya egudeje ike k'eka iya eme. O kwa ege Nchileke suru te ya kpee ikpe be ya ekpeje iya; ikpe iya aburu ikpe vudo nhamunha. Ishi iya bu le ya te ekpedu ege du iya mma l'obu. O bulephu ege o du onye ono, ziru iya nu ono mma l'obu be ya ekpeje.

³¹“O -buru le ya bya aghachi; wata ọtu onu onwiya; o kwa iya bu l'iphe obu, ya ekfu obu ta budu ire-lanu.

³²Obenu l'ọ nwekpooruru onye ọdo, bu iya a-tu onu iya; mbu l'ọphu ya tuberu nvo bu l'iphe onye ono e-kfu l'ehu iya be bu okpobe okfu.

³³Unu yeru ndu ozi t'ẹphe byakfuta Jonu; Jonu ekfuwaru unu k'okpuberu okfu ono.

- ³⁴Iphe ya ekfu ta bukwa le ya eme te madzu bya atulaha onu iya; iphe ya gude adzota okpa l'okfu ono, Jonu kfulu ono kwa k'ophu aa-dzota unu.
- ³⁵Jonu l'onwiya bu uruku, enwu enwunwu; l'eke jajaja. O shikwaa evu unu evuvu t'unu kpo okfu nwanshi; nodu l'iphoro iya; tetota eswa.
- ³⁶Iphe ya meshiru kakwa otu onu mu ma l'ophu Jonu turu. Ishi iya aburu l'ozi ono, Nna iya ziru iya te ya bya ejee jefu l'ishi ono; mbu ozi ono l'o ha, ya eje nta-a ono be atu onu iya: l'o bu-a Nna ziru iya te ya bya.
- ³⁷Nna iya ono, bu iya ziru iya ono bu onye atu onu iya. Unu ta nubukwaa olu Nna iya ono; t'o bu l'unu phujewaru iya; k'ophu unu maru ege o du.
- ³⁸Okfu ono, shi Nna iya l'onu ono ta kwata oswa buru unu eburu l'obu; okfu l'unu te ewoduru onwunu ye onye ono, o ziru t'o bya ono l'eka.
- ³⁹Unu anoduje enyocha iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; tubesu l'oo l'eke ono be unu e-shi nweru ndzu gbururu jeye. Ekwo okfu Nchileke ono tukokwa l'atu onu yebe Jisusu.
- ⁴⁰Obenu l'unu kwefuru ike l'unu ta abyakfutadu iya ege unu e-nweru ndzu.”
- ⁴¹“E to nwekwa teke ya ele enya te ndiphe jaa ya ajaja.
- ⁴²Obenu le ya makwaru l'unu te yeduru Nchileke obu.
- ⁴³O bu ike ke Nna iya be ya gude bya; unu ajika iya. O -buru l'onye odo gude ike ke eka iya bya; onye onanu be unu a-nata.
- ⁴⁴?Nanu ege unu e-mehunu woru onwunu ye yebe Jisusu l'eka; l'unube ndu abuje ibe unu -aja unu ajaja; yo tso unu ntumatu? Unu ta achu uzo, unu e-shi te Nchileke ono, bu Nchileke nwenkinyi iya ono jaa unu.
- ⁴⁵Unu ba arikuwa l'oo yebedua e-je edoo ege unu du l'ifu Nna iya. O kwaru Mosisu ono, bu iya bu onye obu, unu tukoberu obu obu be e-do ege unu du.
- ⁴⁶Ndege o -bu l'unu kweru ke Mosisu; unu gage kwetakwaphu ke yebedua; kele Mosisu dekwaru dekuta iya l'ekwo iya.
- ⁴⁷Obenu; keshinu ophu unu te kwetadu iphe Mosisu deru;?nanu ege unu e-shi kweta l'okfu ke yebe Jisusu.”

Jonu 6

Jisusu anu unu madzu iri l'ebo; l'ukporo madzu iri nri

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

- ¹E metsulephu; Jisusu atugbua dafu azu Eze Enyimu Galili azu iya ophu; bukwa iya phu bu Eze Enyimu Tayibéiyasu.
- ²Mkporo-oha awu etso iya l'eke ephe phuwaru iphe-ophulenya ono, o meshiru teke ono, o meshiru ndu iphe eme; ephe akorohukota ono.

³Jisọsu ekwelephu nwandoo bya enyihu ẹke ọbu, bu ọ-ka-l'ugvu ugvu; je adugaru anọdu yele ndu etsoje ọzo iya.

⁴Teke ono be Aji Esweta ndu Ju tųwaru l'ųkfu.

⁵Jisọsu abya apalia ẹnya; phų le mkporo-ọha awų abyakfuta iya. Yo ku Fılıpu; sų iya: “?Bu awe be ayi a-zųta buredi te ndu-wa ria nri?”

⁶Iphe meru iphe o kfuru iphe ono bulekwaphu t'ọ maru iphe Fılıpu e-me. Odumeka be yebedua makwaru-a iphe oo-me.

⁷Fılıpu asų iya: “Me buredi ųkporo pọngu te edzukwa; k'ọphu o rugbakpoo nų ẹphe ọnu ilile.”

⁸Onye lanų le ndu etsoje ọzo iya; mbų Ánduru, bu nwanne Sáyimonu Pyita asų iya:

⁹“O nwekwaru nwata nwoke, nọ l'ẹke-a, gude ishi buredi balı ise; me ẹma labų. Obenu;?bu ngunu b'ọ bu; le mkporo-ọha ọphu ha ẹge-a?”

¹⁰Jisọsu asų ẹphe: “Unu kfuru ẹphe t'ẹphe dųgagbaaru anọdu l'alı.” Iphe bu mkporo-ọha ono abya anọshia l'alı. Eke ono be unwu iru ẹwu hakwanu nshinu. Ndu bu iya unwoke le ndu ono rukwaru unu madzų iri l'ẹbo; l'ųkporo madzų iri.

¹¹Jisọsu abya achıta buredi ono; kelebebe Nchileke; bya ekeshiaru iya ọha ono, dọru l'alı ono. Yo bya ewota ọphube ẹma mekwaa ya phų ẹge ono. Onyenọnu eria ẹge ọ guru iya.

¹²ẹphe erijishibebe ẹpho l'ẹphe ha; yo sų ndu etsoje ọzo iya: “Ngwaa; unu tųtukobe ibiribe iya ọphu ẹphe riphodoru t'ẹ b'ọ dų ọphu a-la iyi.”

¹³ẹphe abya eshi ishi lanų tųtua unwu ibiribe ibiribe iya ọphu shi l'ishi buredi ise ono; tųtu-jia ya nkata-ivu iri l'ẹbo; mbų ọphu ndu ono riphodoru.

¹⁴Ndu ono aphulephu iphe-ọphulenyia ono, o meru ono; sų: “O kwaphų oswi-okfu l'ọ bu nwoke-wa bu onye nkfuchiru Nchileke ọbu, a-bya le mgboko-a.”

¹⁵Jisọsu amaru l'ẹphe abya iya egude t'e chibe iya eze k'ẹhuka; yo pyofu lashia azų l'ugvu-ugvu ono nwenkinyi iya.

Jisọsu eje ije l'eli mini

(Mát 14:22-33; Mak 6:45-52)

¹⁶Yo be l'urennyashi; ndu etsoje ọzo iya agbada l'eze ẹnymu;

¹⁷nyida l'ųgbo; kporu iya t'ẹphe tųa uswe lųfu jeshia Kapáníyọmu. A nọ jeye ọchi ekpua ẹhu; Jisọsu ta byakfutawa ẹphe.

¹⁸A nọnyaa; oke pherephere ephelaha; k'ọphu eze ẹnymu ono wataru ọtu akpara atųshi iya ike; eyii awata ememe l'eze ẹnymu ono.

¹⁹ẹphe akpo-wa ųgbo iphe ha l'ọ bu manyıru ẹto; l'ejewa le ke ẹno ya teke ẹphe phuru Jisọsu ẹke ooje l'eli mini l'eze ẹnymu ono; eje abyakfuta ẹphe l'ųgbo ono; meji atọfu ẹphe.

²⁰Yọ sụ ẹphe: “Unu ba atsushi egvu; ọ kwa yẹbedua!”

²¹Yọ bụru l'ọ kfulu ẹge ono meru iphe o lulahaaru ẹphe l'obu t'ẹphe bya edubata iya l'ugbo ono. E gude iya ekfu; ugbo ẹphe etsubewaphu l'ọnu ẹke, ẹphe eje.

A dụ igwe achọ Jisọsu

²²Yọ be echile iya; mkporo-ọha ono, nọ l'azụ eze ẹnyimu ono azụ iya ọphu ono aphua l'ọ bụ ugbo lanu likwaduraa l'ẹke ono. Ẹphe amakwaruphu lẹ Jisọsu te tsodu ndu etsoje ọzo iya bahu l'ugbo; l'ọ bụ ndu etsoje ọzo iya bẹ tugburu nụ nkinyi ẹphe.

²³Obenu l'ọ nwekwaruphu igweligwe ugbo ọdo, shitsua Tayibériyasu bya etsuru l'iku ẹke ono, ẹphe nọdu taa buredi lẹ Nnajiufu keleberu Nchileke ekele ono.

²⁴Oha ono amalẹruphu lẹ Jisọsu ta nọdu l'ẹke ono; ndu etsoje ọzo iya ta nọ iya; ẹphe adzuta ugbo nk'ẹphe jeshia Kapániyomu ọcho Jisọsu.

Jisọsu bụ nri, anụ ndzụ

²⁵Ẹphe abya achọ-vu iya l'azụ eze ẹnyimu ono azụ iya ọphu; jị iya: “?Buhunu teke ole b'i byaru ẹke-a?”

²⁶Jisọsu asụ ẹphe: “Kamenu; tẹ ya karu unu: l'iphe meru iphe unu achọ-phe iya nta-a ta bukwa l'ọo l'unu phuru iphe iphe-ophulenyia, ya meru ekoshi. Iphe meru iphe unu achọ-phe iya; kwa lẹ ya nuru unu buredi; unu ataa; ẹpho adugbaa unu mma.

²⁷Unu be esegbushihe onwunu l'akanya nri, ala iyi. Unu sechia akanya nri ọphu a-nọduje anụ unu ndzụ gbururu jeye. Nri onanu bụ Abubu-Ndiphe a-nụ iya unu. Ishi iya aburu l'ọo yẹbe Abubu-Ndiphe bẹ Nchileke, bụ Nna meru t'e shi iya l'ẹka; phụ ike, ekoshi l'ọo iphe ono bẹ Nna gude sụ tẹ ya bya.”

²⁸Ẹphe abya ajị iya: “?Bụ ngunu bẹ ẹphe e-me t'ọ bụru iya bụ l'ẹphe ejeje ozi Nchileke?”

²⁹Yọ sụ ẹphe: “Iphe bụ ozi Nchileke bụ t'unu woru onwunu ye onye ono, Nchileke ziru t'ọ bya ono l'ẹka.”

³⁰Ya ndono; ẹphe asụ iya: “?Bụ iphe-ophulenyia, dụ idagha bẹ ii-me koshi ẹphe; k'ọphu ẹphe e-gude ẹnya ẹphe phụ; kweta woru onwẹphe ye ngu l'ẹka ọbu??Nanu iphe ii-me ọbu?”

³¹Lẹ teke ndiche bẹ nna ẹphe oche phe rikwaru mana teke ono, ẹphe nọ l'echi-ẹgu ono; bụ iya bụ iphe ọbu, e deru ẹkwọ okfu Nchileke; sụ: ‘L'ọ nuru ẹphe nri, shi l'imigwe t'ẹphe ria.’ ”

³²Jisọsu asụ ẹphe: “Kamenu; tẹ ya karu unu: nri onanu, Nna iya shi l'ẹka Mosisu nụ unu ono bukwa nri ọphu shi lẹ mgboko-a. Ọ kwa nri ọphu Nna iya egudeje ẹka iya nụ unu bẹ bụ ọgbodo nri ọphu shi l'imigwe.

³³L'ọ kwa onye ono, shi l'imigwe bya ono bẹ bụ nri ọbu, Nchileke anuje ọbu. Ọ bụ onye ono anuje ndiphe ndzụ.”

³⁴Ẹphe asụ iya: “Nnajiufu; nujenu ẹphe egbe nri onanu tekenteke.”

- ³⁵Jisọsu asụ ẹphe: “L’ọ kwa yẹbedua gẹdegede bụ nri ono, anụ ndzụ ono. Onye abyakfuta iya nụ bẹ ẹgu ta aguhakwa ọdo. Ọdo aburu l’onye woru onwiya ye iya l’ẹka bẹ mini ta aguhedu ọdo.
- ³⁶Ole ya kfuakwaru iya unu l’unu phụwaru iya; obenu l’unu te kwedu woru onwunu ye iya l’ẹka.
- ³⁷Obenu l’iphe bụ ndu Nna iya yeru iya l’ẹka a-byakfutakota iya. Onye bụkwanu onye byakfutaru iya nụ b’ẹ te nwedu lẹ ya achifu iya.
- ³⁸Iphe ọbu bụ lẹ ya shi l’imigwe bya. Iphe ya byaru ta kwa tẹ ya bya emee uche-obu nk’iya. Ọ kwa uche-obu kẹ onye ono, ziru iya abyabya ono bẹ ya byaru ememe.
- ³⁹Iphe bụ uche-obu onye ono, ziru iya nụ ono bụ t’ẹ b’ọ dū ndu ono l’ẹphe ha, o yeru iya l’ẹka ono, a-nahụ iya tufahu; mbụkwa m’ọ bụ onye lanụ; gbahaa tẹ ya mee ẹphe t’ẹphe tuko l’ẹphe ha teta nọdu ndzụ mbọku ikperazụ ono.
- ⁴⁰Ishi iya bụ l’iphe dū Nna iya mma bụ t’onyemonye ọbule, phuru Nwatibe iya ono; woru onwiya ye iya l’ẹka; nweru ndzụ gbururu jeye. Ya emekwaaphu onye ọbu t’o shi l’onwu teta nọdu ndzụ mbọku ikperazụ ono.”
- ⁴¹Ya ndono; ndu Ju ataderu iya nwurinwuri l’ẹke ono; ẹke ẹhu eghu ẹphe eghughu; okfu l’ọ sụru: “L’ọo yẹbedua l’onwiya bụ nri ọbu, shi l’imigwe bya ọbu.”
- ⁴²Ẹphe asụ: “?Tọ bụdunua nwoke-wa bụ Jisọsu, bụ nwatibe Jófẹfu; mbụ onye ẹphe majiru nna iya; mẹ nne iya ẹnya??Nanụ ẹge o shi bya asụ nta-a lẹ ya shi l’imigwe bya?”
- ⁴³Yọ sụ ẹphe: “Unu ba atahẹ nwurinwuri l’ime onwunu;
- ⁴⁴l’ẹ to nwedu onye a-byakfuta iya nụ; a gufu l’ọo Nna iya ono, ziru iya nụ ono bẹ kuritaru iya onye ọbu. Yẹbedua l’onwiya agbe teke ono mee onye ọbu; yo shi l’onwu teta nọdu ndzụ mbọku ikperazụ ono.
- ⁴⁵Ndu nkfuchiru Nchileke dekwaru l’ẹkwo; sụ: ‘L’ọ bụ Nchileke e-zì onyemonye ọbule iphe.’ L’iphe bụ onye nuru kẹ Nna ono; bya anọdu Nna ono l’ẹka; mụta ẹka iya; ono onye a-byakfuta yẹbe Jisọsu.
- ⁴⁶Iphe ya ekfu ta bụkwa l’o nweru onye phujewaru Nna ono; gbahakwaa onye ono, shi l’ẹka Nchileke bya ono. Ọo yẹbedua bụ onye phujewaru iya nụ.
- ⁴⁷Kamenu; tẹ ya karu unu: l’onye woru onwiya ye iya l’ẹka bẹ nweru ndzụ gbururu jeye.
- ⁴⁸Ọ kwa yẹbedua, bụ Jisọsu bụ nri, anuje ndzụ.
- ⁴⁹Nna unu oche phe bẹ riru mana l’echi-ẹgu; nwụshihulee.
- ⁵⁰Obenu lẹ nri ọwaa, shi l’imigwe-wa bẹ bụ nri ọphu anuje ndzụ; mbụ nri ọphu onye riru iya nụ ta anwuhedu anwuhu.

⁵¹Ọ kwa yẹbe Jisọsu bụ nri, nọ ndzụ, shi l'imigwe bya. Iphe bụ onye riru nri ono a-nọ ndzụ gbururu jeye ịe tutu yoyo. Nri ono, ya a-nụ ono bụ anụ-ẹhu iya. Ya e-woru iya nụ l'okfu ẹhu ndu mgboko-a kpamukpamu; k'ọphu bụ: onye riru iya nụ; yọ nọdu ndzụ.”

⁵²Ndu Ju awata ntụtego; jilaha: “?Nanụ ẹge nwoke ọwaa e-me nụ ẹphe anụ-ẹhu iya t'ẹphe taa?”

⁵³Jisọsu asụ ẹphe: “Kamenu; tẹ ya karu unu: ọ -buru l'unu ta tadu anụ-ẹhu Abubu-Ndiphe; ngua mee ya bẹ unu te enwekwa ndzụ l'ime onwunu.

⁵⁴Iphe bụ onye atakwanu anụ-ẹhu yẹbe Jisọsu; l'angu mee ya bẹ nwewaru ndzụ gbururu jeye. Ọ bụ onye ono bẹ ya e-me t'o shi l'onwu teta nọdu ndzụ mbọku ikperazu ono.

⁵⁵Ishi iya bụ l'anụ-ẹhu iya kwata buru ọgbodo nri eriri; mee ya abukwaruphu ọgbodo iphe-angungu.

⁵⁶Onye eri anụ-ẹhu iya; l'angukwaphu mee ya nọwa iya l'ime; yẹbedua anọdu onye ono l'ime.

⁵⁷Ọ bụ Nna ono, bụ iya bụ ishi ndzụ ono bẹ ziru iya tẹ ya bya. Yọ buru iya bẹ ya gude nọdu ndzụ. Ọ kwaphu ẹge ono bẹ iphe bụ onye taru anụ-ẹhu yẹbe Jisọsu e-gude iya nọdu ndzụ.

⁵⁸Ọo ya bụ l'ono bụ nri ono, shi l'imigwe bya ono. Ẹ tọ bukwa egbe nri ọphu ochechoroche unu phe rieberu; nwushihulee. Iphe bụ onye riru nri ọwaa a-nọwaru ndzụ gbururu jeye ịe tutu yoyo.”

⁵⁹Iphe ono bụ iphe Jisọsu tuko kfushikota teke oozi iphe l'ulo-ndzuko ndu Ju ịe Kapaniyomu.

Okfu ndzụ gbururu jeye

⁶⁰Ya ndono; igweligwe ndu etso Jisọsu anulephu ọwaa; sụ: “Haa! Okfu ọwaa atakwa era ịe nchi. Ẹ tọ bukwa iphe anunu.”

⁶¹Jisọsu amalẹru-a; l'ẹ b'ọ dū onye kọru iya ẹya nū; ịe ndu etso iya nū ata nwurinwuri ke okfu ono. Yọ sụ ẹphe: “?Bụ iphe ono, ya kfuru unu ono eghu unu eghughu tọo?”

⁶²?Nanụ ẹge ọo-dū mẹ unu phua Abubu-Ndiphe; yọ kwaseru ala imeli ẹke o shi nọduhawa?

⁶³Ọ kwa Ume Nchileke bẹ anuje ndzụ. Ọphu bụ anụ-ẹhu madzụ bẹ bukwa iphe mmanu, ẹ-te nwedu ọphu ọ yi. Okfu ono, ya shi kfushitaru unu ono bẹ bukwa ume; bukwaruphu ndzụ.

⁶⁴Obenu; m'o nwekwaru l'unu ha-a ndu ọphu ẹ-te woduru onwẹphe ye iya l'eka.” Iphe kparu iya nū bụ ịe Jisọsu shiru ịe mbulembu maru ndu ọphu ọbu, ẹ-te ekwedu woru onwẹphe ye iya l'eka; makwaruphu onye ọphu e-mekochaa deru iya ye.

⁶⁵Yọ sụ: “Ọo ya bụ iphe ya gude sụ unu l'ẹ to nwedu onye a-byakfutaghe iya nù; ẹ-ba bụ l'ọo Nna b'o shi l'ẹka.”

⁶⁶Yo kfutsulephu ẹge ono; igweligwe ndu ono, shi etso iya nù ono atsuphushia azụ; ẹphe tee tsojehe iya ejephe.

⁶⁷Jisọsu asụ ụmadzu iri l'ẹbo ono, etsoje ụzo iya ono: “Unubedua;?unu e-je iya ije agha??Unu alakwaphu azụ tọo?”

⁶⁸Sáyimonu Pyita asụ iya: “Nnajiufu;?bụ onye ole ọdo bẹ ẹphe a-lakfube? Ọo nggubedua gude okfu, anuje ndzụ gbururu jeye.

⁶⁹Ẹphe ekwetaakwa; bya amakwaruphu l'ọo nggu bụ onye ono, dū nsọ, shi l'ẹka Nchileke ono.”

⁷⁰Jisọsu asụ ẹphe: “?Tọ dū yẹbedua fọtaru unubẹ ụmadzu iri l'ẹbo-wa. Obenu l'onye lanụ l'ime unu gbe bụwaru nù Obutuswe?”

⁷¹Onye ookfu iya ele ẹnya aburu Júdasu, bụ nwatibe Sáyimonu Isukáryotu; kẹ l'ọ bụ Júdasu bụ onye e-mekochaa deru iya ye; e gudekwaru l'ọ bụ onye lanụ l'ụmadzu iri l'ẹbo ono, etsoje ụzo iya ono.

Jọnu 7

Jisọsu yẹle unwunne iya pẹ

¹E meebelephu; Jisọsu ejephelaha lẹ Gálili; tọ dū iya t'o je ojephe lẹ Judíya; kẹle ndu Ju, nọ ẹke ono achọ ishi iya l'ẹnya-mee.

²Teke ono bẹ aji ndu Ju tūwaru l'ukfu; bụ iya bụ Aji Mkpù.

³Ya ndono; unwunne iya asụ iya: “T'o gbeshikwaphu l'ẹke-a jeshia Judíya; k'ọphu ndu etsoje ụzo iya a-phụ eze iphe dū biribiri oome.

⁴L'ẹ to nwekwa onye anọduje edomi iphe oome edomi; m'ọ -buru l'onye ọbu eme tẹ ọha maru iya. Wo iya: Keshinu ị tūkowa egbe eze iphe dū ẹge ono emeshi; menua tẹ ndu mgboko magbaru ngu.”

⁵Iphe ọbu bụ lẹ ndu ọphu bụ unwunne iya l'onwẹphe te kwetakpoduanu nk'iya.

⁶Ya ndono; Jisọsu asụ ẹphe: “L'oge nk'iya te erukwa-a. Obenu l'unubedua ta dudu teke unu gbeshiru, unu te jedu.

⁷Ndu mgboko tẹ nwekwa l'ẹphe akpọo unu ashị. Obenu lẹ yẹbedua bẹ ẹphe kpọru ashị. Iphe meru iphe ẹphe kpọru iya ashị bụ lẹ ya anọduje ekfuru iya ẹphe hoo-haa l'ọ bulephu ẹjo iphe bẹ ẹphe eyeje ẹka.

⁸Unu tūgbua jeshia l'aji, unu eje; lẹ yẹbedua b'ẹ tọ gbakwaa l'oje l'aji ọbu. Ishi iya aburu l'oge teke ya e-me iphe ono, ẹnya dū unu ono ta agbadua.”

⁹Yo kfuebe ẹge ono; kwaa lẹ Gálili l'ẹke ono.

Jisọsu nọ lẹ Aji Mkpù

- ¹⁰Unwunne iya egbeshitsulephu jeshia l'aji ono; Jisosu epyota epyota jekwushia ephe.
- ¹¹Ndu Ju etsoru achokashi iya l'eke ono, aagba aji ono l'ajigbaa: “?Nanuhunu iya??Nanuhunu iya?”
- ¹²Ephe adzu-phelephu taphatapha iya l'eke ono, e jiru ejiji ono. Yo nweru ndu suru: “L'o kwa okpobe madzu.” Ndu ophu asu: “Iye-e! L'o bu eduphu b'o gbe eduphuje madzu.”
- ¹³Obenu l'ephe gude otu-egvu ndu Ju; to nwehunu onye duru ike kfufua ya ekfufu; k'ophu aa-nu iya.
- ¹⁴Yo rulephu l'echi aji ono; Jisosu abaa l'eze-ulo Nchileke je ezilaha iphe.
- ¹⁵Yo du ndu Ju biribiri. Ephe asu: “?Nanu ege nwoke-wa meru matabe ekwo ege-a; l'e b'o tubua okpa l'eke aamuje ekwo le phuu?”
- ¹⁶Yo su ephe: “Iphe ya ezi ta bukwa iya b'o shi l'eka. Onye o shi l'eka be bukwa Nchileke ono, ziru iya nu ono.
- ¹⁷Onye ogu t'o mee iphe bu uche-obu Nchileke a-makwaa me iphe-a, ya ezi-a:?o shi Nchileke l'eka; to o ike k'onwiya be ya gude ezi iya.
- ¹⁸Onye gude ike k'onwiya ekfu be bukwa onwiya be oome t'a jaa ajaja. Obenu l'iphe bu onye eme t'onye ono, ziru iya nu ono jaa ya ajaja; bukwa onye koshiru l'o gbaru t'e gude ire iya eka; to nwe eke ntujo no iya l'ehu.
- ¹⁹?To budu Mosisu doberu unu ekemu; to du unu l'unu ha, onye emeje iphe ekemu ono kfuru??Bukpo ngunu kparu iphe unu ach'o ishi yebe Jisosu?”
- ²⁰Oha ono asu iya: “L'o kwa ogvu guderu ngu!?Bu onye ach'o ishi ngu obu?”
- ²¹Jisosu asu ephe: “Mgb'e o bukwadu-a akpuru iphe lanu be ya meru mboku otu-ume; unu avoru oku ghua eh.
- ²²O kwa-a le Mosisu suru: a -mujee nwata nwoke; o -nolephu abali esaa; k'esato iya t'e bua ya utsu. Unu ebu iya ephe: ebu iya m'o -ruhuru; o buru mboku otu-ume; e guderu l'e to budu Mosisu be wataru iya nu; l'o bukpooru ochechoroche unu phe wataru iya.
- ²³O -buru l'iphe unu ebuje madzu utsu mboku otu-ume bu k'ophu unu te emebyidu ekemu Mosisu;?buhunu ngunu meru iphe unu voru oku ghua eh; okfu le ya meru nwoke, eh e-ta dudu mma; yo korohu mboku otu-ume.
- ²⁴Ophu t'unu haa ole madzu enya l'ifu ekpe iya ikpe. Unu kpeje ikpe nhamunha.”

Oo Jisosu bu Kuráyisutu obu

- ²⁵Ya ndono; yo nweru ndu Jerúsalemu haru; su: “?To budunua nwoke obu, aachokashi t'e gude gbua obu ndo-o

²⁶gbe bya anodu asa ege-a l'edzudzu oha-a; a chiru enya yeru iya; to nwe onye wotaru iya eya nu. ?O -bu le ndu achijeru Nchileke eja mawaru l'oo ya bu Kuráýisutu obu, Nchileke kweru ukwa iya obu to?

²⁷Me teke Kuráýisutu obu a-bya b'e to nwekwa onye a-ma eke o shi bya. Obenu le nwoke owaa be ayi kabekwa maru eke o shi.”

²⁸Ya ndono; Jisosu ezinyaa iphe l'eze-ulo Nchileke ono; raaru iya ephe arara; su: “?Unu makporu nu onye ya bu amama ophu??Unu makporu-a eke ya shi eshishi? E to bukwa ike k'eka iya be ya gude bya. Onye ono, bu iya ziru iya te ya bya ono bukwa onye ire-lanu; obu l'unu ta madu onye ono.

²⁹Oo yebedua maru onye obu; okfu l'oo eke o no be ya shi bya. Yo buru iya ziru iya te ya bya.”

³⁰Ephe achode ege ephe e-shi gude iya; obe e to nwe du onye suru iya eka; ke l'oge nk'iya te erudia.

³¹Obenu le ndu shi le mkporo-oha ono kweta nk'iya kwata halee nshinu. Ephe asu: “Teke Kuráýisutu obu byaru;?oo-mefua iphe-ophuleny, a-dakata ophu nwoke-wa shi keshinu teke-wa meta.”

Eeye ndu nche t'ephe je egude Jisosu

³²Ndu Farisii abya anua taba-taba, mkporo-oha ono toko adzu le ke Jisosu. Ya ndono; ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Farisii abya eyefu ndu nche t'ephe je egude Jisosu.

³³To du iya bu; Jisosu asu: “L'o kwa te ye le unu nofua nwanshii; ya alakfushia onye ono, ziru iya te ya bya ono.

³⁴Unu a-cho iya nta choo ya imo; unu ta acho-vu iya; ophu 'o bukwanu l'eke ya no be unu ha ke abyabya.”

³⁵Ndu Ju ono ajilahaa onwephe: “?Bunua awe be nwoke-wa atu egomunggo k'alala, ephe ta acho-vughedu iya obu??O kwako k'oje Girisu, bu eke ndu Ju gbackashihuru je eburu; mbu te ya je eke ono je ozi ndu Girisu iphe to?

³⁶?Bukpoo ngunu b'o bu mbu iphe ono, o kfuru ono: ‘L'unu a-cho iya nta choo ya imo; unu ta aphu iya.’ Odo aburu: ‘L'eke ya no; be unu ta hadu k'abyabya?’ ”

Mini, anuje ndzu

³⁷Yo be mboku okpufu l'aji ono; bukwanu iya bu mboku, kakota mkpa l'aji ono; Jisosu egbeshi raa ya tororo wo: “O -buru l'o nweru onye mini agu; te onye obu byakfuta iya bya anguta ogbodo mini.

³⁸L'onye woru onwiya ye yebe Jisosu l'eka be iphe ono, e deru l'ekwo okfu Nchileke ono e-rekwa l'ehu iya, suru: ‘L'oo l'ime ehuru onye ono be nggele ono, atsoshi mini, anuje ndzu ono a-nodu.’ ”

³⁹Ọ bụ kẹ Ume-dụ-Nsọ bẹ Jisọsu gude kfu iphe ono, o kfu ono; bụ iya bụ Ume-dụ-Nsọ, ndu woru onwẹphe ye iya l'ẹka a-nata. Iphe ọbu aburu l'ẹ ta nūdua ẹphe Ume-dụ-Nsọ teke ono; okfu lẹ Jisọsu bẹ Nchileke te wolidua dobe l'ẹke ọdu-biribiri yẹbe Nchileke nọ l'imigwe.

Ndu ọha eke onwẹphe ẹbo

⁴⁰Uphodu lẹ ndu ono anulephu iphe ono, o kfu ono; sụ: “Ha! Ọ kwa nwoke-a bụ onye nkfuchiru Nchileke ọbu, ẹphe ele ẹnya iya ọbu l'oswiya.”

⁴¹Yo nweru ndu ọphu sụru: “L'ọo ya bụ Kuráyisutu ọbu, Nchileke kweru ụkwa iya lẹ ya e-zi t'ọ bya ọbu.” Obenu l'o nwekwanuru ndu ọphu, sụru: “?Bunu-a lẹ Gálili bẹ Kuráyisutu ọbu e-shi bya ọo?”

⁴²L'ẹkwo okfu Nchileke sụkwaru lẹ Kuráyisutu ọbu bụ l'eri Dévidi bẹ oo-shi. L'ọo lẹ Bétulehemu bẹ aa-mụ iya, bụ iya bụ mkpukpu, Dévidi shi buru gẹdege.

⁴³Tọ dụ iya bụ; ndu ono egude okfu ẹhu Jisọsu ono kee onwẹphe ẹbo.

⁴⁴Yo nweru ndu ọphu choru ụzo, ẹphe e-shi gude iya l'ẹke ono; ọbu l'ẹ to nwedu onye sụru iya ẹka.

Ndu ishi ndu Ju; bụ e-kwe-lẹ-te-kwe

⁴⁵Ndu nche ono, ẹphe ziru ozi ono alaphuta azụ lakfuta ndu ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono; mẹ ndu Fárisii ono, bụ ẹphe ziru ẹphe ozi ono. Ẹphe erua; ndu ono, ziru ẹphe ozi ono aji ẹphe: “?Bụ ngunu kparu iphe unu ta kpụtahedu iya?”

⁴⁶Ndu nche ono asụ ẹphe: “Ha-o! L'ẹphe ta phubukwaa onye ekfu l'ọ bụ nwoke onanu.”

⁴⁷Ndu Fárisii aji ẹphe: “?O duswefukwaaruphu unubedua ọo?”

⁴⁸?Akọ kojeru unu l'o nweru onye ishi ẹphe; m'ọ bụ onye Fárisii, wojewaru onwiya ye iya l'ẹka ọo?

⁴⁹A bya abya l'igwe ọha-wa, bụ ekemu Mósisu bẹ ẹphe ta madu-a bẹ Nchileke tųakwaru onu.”

⁵⁰Ya ndono; Nikodímọsu, bụ onye lanu lẹ ndu Fárisii, bukwa iya phụ bụ onye phụ, jekfujeru Jisọsu phụ asụ ẹphe:

⁵¹“E -tsode iphe ekemu ẹphe kfu; bẹ ẹphe ta anmakwa madzụ ikpe; l'ẹphe 'ẹ be vuoduru ụzo nuta okfu, shi onye ọbu l'onu; maru iphe ọbu, o meru ọbu.”

⁵²Ẹphe asụ iya: “Nggubedua;?i bụfua onye Gálili ọo? Jenu je eleghee ẹnya eleghe l'ẹkwo okfu Nchileke; nggu aphụ l'ẹ to nwedu onye nkfuchiru Nchileke, e-shi lẹ Gálili.”

⁵³Ẹphe awukahu; onyenonu alashia nk'iya.

Jonu 8

Nwanyi, e guderu l'ẹke oori ogori

- ¹Yẹbedua, bụ Jisọsu atugbua jeshia Ugwu Olivu.
- ²Yo rulephu l'onmewa utsu echile iya; yọ laphu azu l'eze-ulo Nchileke. A du l'igwe zakoo bya ado-pee ya mgburumburu. Yọ bya adugaru anodu; zilahaa epe iphe.
- ³Ya ndono; ndu ezije ekemu; me ndu Farisii akpuru nwanyi, epe guderu l'ẹke oori ogori kpukfuta iya; kputa iya bya edobe epe l'ifu l'ẹke ono.
- ⁴Epe asu Jisọsu: “O-zi-iphe! Nwanyi-a be epe jebudoru l'ẹke oori ogori.
- ⁵L'ekemu epe; be Mosisu suru t'e gudeje mkpuma tugbua onye a phuru, eme egbe iphe-a.?Nanu ege o du ngu t'e mee ya?”
- ⁶Iphe ono, epe ekfu ono bukwa eregede okfu be epe agbaru iya t'epe maru:?o nweru iphe epe e-gude gude iya; su l'oo ono bu ophu o meru. Jisọsu abya etsukfuru etsukfuru; gude mkpushi-eka delaha iphe l'ali.
- ⁷Epe ajinyaa ya aji; jinyaa ya aji; yo gbeshi su epe: “O -buru l'o nweru l'unu ha eke-a; onye ophu te mebua iphe du eji; t'onye obu vuru uzo wota mkpuma tua nwanyi-a.”
- ⁸Yọ bya etsukfuru odo; gudekwa mkpushi-eka delaha iphe l'ali.
- ⁹Epe anulephu onanu; gbakashihulaha nanu nanu. Epe eshi le ndu ophu bu ogurennya alufu jeye teke o buwa-a Jisọsu be epe haru nkinyi iya yele nwanyi ono, vudo iya l'uzo ifu ono.
- ¹⁰Jisọsu abya apashia; su iya: “Nwanyi;?nanuhunu epe??To nwehedu onye vudo nu te ya nmaa ngu ikpe obu?”
- ¹¹Nwanyi asu iya: “E to nwehekwa; Nnajiufu.” Jisọsu asu iya: “Ahaa! Yẹbedua ta anmakwa ngu phu ikpe. Tugbua lasha; obu; be emehkwa iphe du eji odo.”

Jisọsu bu iphoro ke ndiphe

- ¹²Jisọsu ekfuru nu epe odo wo: “Oo yẹbedua bu iphoro ke ndiphe; iphe bu onye etso iya nu be ta byadu bya eje ije l'ekpuru-ochi; gbaha iphoro be a-no iya l'ehu.”
- ¹³Ndu Farisii asu iya: “Oghoo! Nta-a be nggubedua atu onu onwongu. Iphe ono, iikfu ono te nwekwa ophu bu ire-lanu.”
- ¹⁴Jisọsu asu epe: “Wawa; ya -atukpoonu m'oo onu onwiya be iphe ya ekfu bukotakwa ire-lanu; kele ya maru eke ya shi; makwaruphu eke ya ala. Obe unubedua ta madu eke ya shi; unu ta ama eke ya ala.
- ¹⁵Unu ekpeje ikpe l'o bu madzu. Yẹbedua ta dukwa onye ya ekpe ikpe.
- ¹⁶Temanu; o -bukpooru nu le ya ekpe ikpe be ikpe nk'iya bukwa ikpe, du maa. Ishi iya bu l'e to budu yẹbedua nwenkinyi iya ekpe ikpe ono. O bu Nna iya ono, bu onye ziru iya te ya bya ono be bu onye yee ya ekpe iya.
- ¹⁷L'e dekwaru l'ekwo ekemu unu; su l'umadzu ebo -agbakpo-wa ekebe be iphe ono bunuphu oswi-okfu.

¹⁸Ya atukwa onu onwiya; Nna iya ono, bu iya ziru iya te ya bya ono atukwaphu iya phu.”

¹⁹Ephe aji iya: “?Nanu Nna ngu obu?” Jisosu asu ephe: “Unu ta makwa yebe Jisosu; unu ta ama Nna iya. Ndege o -buru l'unu maru yebedua; unu gega amakwaruphu Nna iya.”

²⁰Okfu ono be Jisosu no l'eke aakwakobeje okpoga, a nuru Nchileke kfushia teke o no l'ime eze-ulo Nchileke ono ezi iphe; ophu o dudu onye suru iya eka k'egude; okfu l'oge teke ee-gude iya te erudia.

Unu ta abyadu eke ya ala

²¹Jisosu asu ephe odo: “Ya a-la; unu a-cho iya nta cho ya imo; unu ta acho-vu iya. Unu evuru iphe du eji, unu meru l'ishi ege unu vu iya; nwushihu. Eke obu, ya ala obu be unu ta hakwa ke abyabya.”

²²Ya ndono; ndu Ju asu: “Owaa, o suru: ‘L'eke ya ala be ephe ta sudu ke abyabya-a;’?oo-kabe eje okfugbu onwiya too.”

²³Yo su ephe: “Unubedua shi l'eke laru ali; obu le yebedua shi l'imeli. Unubedua bu ndu ke mgboko-a; obenu le yebedua ta budu onye ke mgboko-a.

²⁴Ya suru unu l'oo ya meru iphe unu e-vuru iphe du eji, unu meru; unu evuru iya l'ishi ege unu vu iya; nwushihu; mbu yo buru ege ono be unu a-noduwaru l'iphe du eji unu obu; nwushihu; a gufulephu l'unu byaru bya ekweta l'oo ya bu ‘Onye ono, ya suru le ya bu ono.’ ”

²⁵Ephe aji iya: “?Bu onye bi bu?” Yo su ephe: “O bu iphe ono, ya shikpelephu le mbulembu kfutaru unu ono be ya bu.

²⁶O nweru igweligwe iphe ya e-kfu kfukuta unu; mekwaphu igweligwe iphe ya e-kpe unu ikpe iya. Obe onye ono, ziru iya nu ono be bu onye ire-lanu; temanu b'o bu iphe ya nutaru onye ono, ziru iya nu ono l'onu be ya araje arara te ndiphe na.”

²⁷Ndu ono ta ma l'oo Nchileke, bu Nna be ookfu ekfuturu.

²⁸Jisosu asu ephe: “Teke unu wolileruphu Abubu-Ndiphe kpopyabe l'oshi-osweru be unu a-ma teke ono l'oo ya bu ‘Onye ono, ya suru le ya bu ono;’ l'o bulephu iphe Nna ziru iya be ya anoduje ekfu.

²⁹Temanu me onye ono, ziru iya nu ono ta habukwaa ya nkinyi iya. O nokwaa swiru iya; ke l'o bulephu iphe du Nna iya ono mma l'obu be ya anoduje eme tekenteke.”

³⁰Igweligwe ndu nuru teke Jisosu ekfu okfu ono ekweta nk'ia.

Ohu le amadu

³¹To du iya bu; Jisosu asu ndu Ju ono, kwetaru nk'ia ono: “O -buru l'unu kwetaru l'emekpelephu iphe ya ekfu be unu buakwa okpobe ndu etsoje uzo iya.

³²Unu a-makwanuru okpobe okfu ono; yo buru okpobe okfu ono a-tofu unu l'egbu; mee t'unu ba abuhe ohu.”

- 33 Ɛphe asu iya: “Me Ɛphe shikwa l'eri Ɛbirihamu; ophu o buɗu l'o nweru Ɛphe onye bujeru ohu. ?Buhunu ole bu ke l'aa-to Ɛphe l'egbu; mee t'Ɛphe ba buhe ohu.”
- 34 Jisosu asu Ɛphe: “Kamenu; te ya karu unu: l'iphe bu onye eme iphe du eji be bu ohu ke iphe du eji.
- 35 Ohu te ebujeekwaruru l'ulo nnajiufu iya gbururu jeye. O kwa nwa, a muru amumu l'ufu ebuje iya gbururu jeye.
- 36 Oo ya bu; o -buru le Nwa ono be mewaru t'unu ba buhe ohu; bunu iya bu l'a towaru unu l'egbu okpobe atoto.
- 37 Ya makwaru-a l'unu shi l'eri Ɛbirihamu; ole unu emelee t'unu gbua ya; okfu l'unu te kwedu te okfu iya ree unu ire l'ehu.
- 38 Iphe ya ekfu okfu iya bu iphe ya gude-wa enya iya phua l'eke Nna no. Iphe unubedua eme aburu iphe unu nuru l'onu nna unu.”
- 39 Ɛphe asu iya: “M'o kwa Ɛbirihamu bu nna Ɛphe.” Jisosu asu Ɛphe: “Ndege unu bu unwu Ɛbirihamu; me unu emenu-a iphe Ɛbirihamu meru.
- 40 Obenu le nta-a be unu achọ ege unu e-shi gbua ya; mbu yebe onye bu ire-lanu, ya nuru Nchileke l'onu be ya kfuru unu. E to bukwa egbe iphe du ege ono be Ɛbirihamu meru.
- 41 O bu iphe nna unu meru be unu eme.” Ɛphe asu iya: “E ta gbatakwa Ɛphe l'okpara. M'o kwa Nna lanu be Ɛphe nweru, bu iya bu Nchileke.”
- 42 Yo su Ɛphe: “Ndege o bu Nchileke bu Nna unu; unu gage yeru yebe Jisosu obu; ke l'o bu eke Nchileke no be ya shi bya. Ya ta nonyakwaa bya egude ike k'onwiya bya. O kwa Nchileke ziru iya te ya bya.
- 43 ?Nanu ege e meru be iphe ya ekfu te edojedu unu enya. Iphe kparu iya nu bu l'unu te kwetadu l'unu a-nu okfu iya.
- 44 Unu bu unwu Obutuswe. Yo buru Obutuswe ono bu nna unu. Iphe du unu mma l'obu bu t'unu mee iphe du nna unu ono mma l'obu. O shikpolephu le mbulembu butaru mgbugbu-madzu. Eka iya ta dubua l'ire-lanu; okfu l'ome ire-lanu ta nodu ya l'ehu. Teke o dzuru ejo-ire be ookfulekwaphu iphe ruberu egbe onye o bu. Ishi iya aburu l'o bu onye ejo-ire. Yo bukwaru iya phu bu nna ejo-ire l'onwiya.
- 45 Obenu le yebe Jisosu ekfuje ire-lanu. Oo ya meru iphe unu te kwetadu nk'iya.
- 46 ?O nweru l'unu ha onye e-gbeshi; su l'owaa bu iphe du eji, ya mejeru ndo-o? Teke bu l'oo ire-lanu be ya ekfu; ?bu ngunu kparu iphe unu te kwedu le nk'iya bu iya.
- 47 Onye bu Nchileke bu Nna iya anoduje anu okfu Nchileke. Iphe kpataru unu ta anuje okfu Nchileke; bu l'unu ta buɗu unwu Nchileke.”

Jisosu yele Ɛbirihamu

⁴⁸Ndu Ju ono asụ Jisọsu: “?Ị riru l'ọ bụ ẹphe ekfuswe mẹ ẹphe -sụ l'ị bụ onye Samériya; ọgvu eburu ngu l'ẹhu?”

⁴⁹Jisọsu asụ ẹphe: “E to nwekwa ọgvu, bu iya l'ẹhu. Ọ kwa Nna iya bẹ ya akwabẹ ugvu; unubẹdua ta akwabẹ yẹbe Jisọsu ugvu;

⁵⁰l'ẹ-ba bụ lẹ ya achọ t'a jaa ya ajaja. O nweru onye lanụ ọdo nkinyi iya, achọ t'a jaa yẹbe Jisọsu ajaja. Ọ bụ onye ono e-kpe ikpe.

⁵¹Kamenu; tẹ ya karu unu: iphe bụ onye eme iphe ya ekfu; onye ono ta abyadụ bya anwuhu anwuhu gbururu jeye.”

⁵²Ndu Ju asụ iya: “Nta-a bẹ ẹphe makpọoru l'ogvu bu ngu l'ẹhu l'oswiya. Ébirihamu nọkpokwaaru nta; nọo imo; meebe nwuhule. Ege ono b'ọ dukota iphe bụ ndu nkfuchiru Nchileke. Nggubedua abya asụ ẹphe: ‘L'iphe bụ onye eme okfu ngu ta abyadụ bya anwuhu anwuhu gbururu jeye lẹ tutu yoyo.’

⁵³?I bya aka nna ẹphe Ébirihamu ẹkuku, mekocharu nwuhu anwuhu tọo? Ndu nkfuchiru Nchileke anwushihukotakwaphu.?Bụ onye bẹ iisukpọoru l'ị bụ?”

⁵⁴Jisọsu asụ ẹphe: “Ọ -buru l'oo tẹ ya bya ajalaha onwiya ajaja mẹ ajaja, ya aja onwiya tẹ ge nwekwa iphe ọo-ga buru. Ọ bụ Nna iya ono, unu sụru l'oo Nchileke unu ono ajajẹ iya ajaja.

⁵⁵Yẹbedua maru iya. Obenu l'unubẹdua ta amakwanụ iya. Ndege ọ buru lẹ ya ta madu iya; m'ọ buru ẹjo-ire bẹ ya adzu l'ọ bụ unubẹdua. Obenu lẹ ya maru iya; l'emeje iphe o kfulu.

⁵⁶Onye iche unu; mbụ Ébirihamu bẹ ẹhu tsọru ẹna l'o gude ẹnya iya phua mbọku, yẹbe Jisọsu a-bya lẹ mgboko-a. Ọ phuru iya; ẹhu atsọo ya ẹna.”

⁵⁷Ndu Ju asụ iya: “?Ege tii nọ-rudua ukporo afa ẹbo l'afa iri-wa; b'i gbe phuwanu Ébirihamu?”

⁵⁸Jisọsu asụ ẹphe: “Kamenu; tẹ ya karu unu: m'a byakwa bya amụ Ébirihamu; ya anọduhawa.”

⁵⁹Ya ndono; ẹphe akpakọo mkpuma t'ẹphe tụa ya. Yo domia onwiya; shi l'eze-ulo Nchileke ono lufu.

Jonu 9

Nwoke, ishi shi l'ẹpho aphụ ụzo

¹Jisọsu ejekwaru ẹke ooje; bya aphua nwoke, shi ọtsu ishi l'ẹpho nne iya.

²Ndu etsoje ụzo iya ajị iya: “?Bụ onye ole meru iphe dụ ẹji: ?bụ nwoke meru iphe dụ ẹji; t'ọ bụ ndu muru iya nụ, kparu iphe a bya amụ iya; yọ tsuwa ishi?”

³Jisọsu asụ ẹphe: “L'ẹ tọ bukwa l'oo lẹ nwoke-a meru iphe dụ ẹji; t'ọ bụ l'oo ndu muru iya nụ kparu iya ọotsu ishi. Iphe kparu iya nụ bụ t'e gbe shi lẹ ishi ono, ọotsu ono; phụ ege ike Nchileke reberu ire l'ẹhu iya.

⁴Ayi jefutaje ozi ke onye ono, bu iya ziru yebe Jisusu ono teke iphoro dukwadu. L'enyasi abyaakwa; teke e to nwedu onye hakwadu k'oje ozi.

⁵Le nta-a ya nokwadia le mgboko-a be ya bukwa iphoro ke ndu mgboko-a."

⁶Yo kfutsua ege ono; bya agbushi onu-mini l'ali; bya egude onu-mini ono gwotota nwiphe epoto tee nwoke ono l'enya;

⁷su iya: "Tugbua je aswaa ifu ngu l'okpuru Sayilowamu." Iphe Sayilowamu bu bu "Onye e ziru". To du iya bu; nwoke ono atugbua jeshia je aswaa ifu l'okpuru ono; latashiaazu; l'aphuwa uzo.

⁸Ndu obutobu ephe; me ndu shi aphuje iya l'eke ooro arọ ajilahaa; su: "?To budunu-a nwoke-a, shi anọduje arọ arọ-o ndo-o?"

⁹Ndu ahara su l'o kwa iya phu. Ndu asu: "Wawa; le to bukwa iya; l'o kwa onye yeru iya nu." Nwoke ono asu l'o kwa-a yebedua.

¹⁰Ephe aji iya ege e meru b'o phulahaaru uzo?

¹¹Yo su ephe: "L'o kwa nwoke obu, eeku Jisusu be gwototaruru epoto tee ya l'enya phe ebo; wo iya: 'Te ya tugbua je aswaa ifu l'okpuru Sayilowamu.' Ya ndono; ya atugbua je aswaa ifu; watawaphu ophu uzo."

¹²Ephe aji iya eke Jisusu obu no. Yo su ephe le ya ta makwa.

Ndu Farisii aji nwoke ishi ono aji

¹³Ephe eduta nwoke ono, shi atsụ ishi ono dukfuta ndu Farisii.

¹⁴Mboku ono, Jisusu metotaruru epoto tee nwoke ono l'enya; yo phulahaaru uzo ono bu mboku otu-ume.

¹⁵Ndu Farisii abya ajikwa iya odo ege e shikpooru b'o phuderu uzo. Yo su ephe: "L'o teru iya epoto l'enya phe ebo; ya eje aswaa ifu; wata ophu uzo."

¹⁶Ndu Farisii ahara; su: "Le nwoke ono te shikwa l'eka Nchileke. Odumeka;?nanu ege e meru t'o dobeje nso, no le mboku otu-ume." Ndu ophu asu: "Iyèè!?Nanukpoo ege onye eme iphe du eji e-me emekota egbe iphe-ophulenya, dugbaa ege ono?" Olu ephe agbaa iche iche; ephe ekee onwephe ebo.

¹⁷A nonyakwaa; ndu Farisii abya aji nwoke ono odo; su iya: "Yeedu onu.?Nanu iphe jiri le ke nwoke ono; keshinu o mewaru ngu; nggu aphu uzo?" Yo su ephe: "L'o bu onye nkfuchiru Nchileke b'o bu."

¹⁸Ndu Ju ono te kwe le nwoke ono shi atsụ ishi; e mewa iya; yo wata ophu uzo nta-a. A nonyaa; ephe eje ekua ndu muru nwoke ono, e meru: yo phulahaaru uzo ono; ji ephe:

¹⁹"?Bu onye owaa bu nwatibe unu obu, unu shi su l'a bya mu; yo tsuwa ishi-a??Nanu ege e meru b'o bya aphulahaaru uzo nta-a?"

²⁰Ndu muru nwoke ono asu: "L'ephe makwaru-a l'onye owaa bu nwatibe ephe; makwaru-a l'o shi otsu ishi l'epho nne iya.

²¹Obenu l'ẹge e shiru; yọ bya aphude ọzo nta-a bẹ ẹphe ta makwa; ọphu tọ bukwanu l'ẹphe gbe maru onye ọbu, meru t'ọ wata ọphu ọzo ọbu. Unu jikwaa ya; l'ẹ tọ buhekwa nwata. Unu jì iya; yẹbedua e-kfuwaru l'ọnu iya.”

²²Iphe, meru iphe ndu mọru nwoke ono gude kfua ẹge ono bụ l'ẹphe atsụ ndu Ju egvu; okfu lẹ ndu Ju kfuhawaru iya kepyaa ya akụ l'o -nweru onye gude ọnu kfua l'edzudzu ọha l'ọo Jisọsu bụ Kuráiyisutu ọbu; ẹphe ebufu onye ọbu t'ẹ b'ọ batajẹhe l'ulo-ndzuko ẹphe.

²³Ọ bụ iya meru iphe ndu mọru nwoke ono sọru: “T'ẹphe jikwaa ya; l'ẹ tọ buhekwa nwata nshii.”

²⁴Tọ dọ iya bụ; ẹphe abyakwa bya eku nwoke ono, shi atsụ ishì ono k'ugbo ẹbo; sù iya: “Kwabẹ Nchileke nkinyi iya ugvu; nggu ekfuaru ẹphe ire-lanu; l'ẹphebedua l'onwẹphe marua lẹ nwoke ono bụ ẹjo madzụ.”

²⁵Yọ sù ẹphe: “Ọ -bọru lẹ nwoke ono bụ ẹjo madzụ bẹ ya ta makwa. Obenu l'iphe lanu, ya ka ogude ẹka bụ lẹ ya shi atsụ ishì; ọle nta-a bẹ ya aphụwa ọzo.”

²⁶Ẹphe aji iya: “?Nanu ẹge ọ mọru nggu l'iya??Nanu ẹge o meru ngu, meru; nggu awata ọphu ọzo?”

²⁷Yọ sù ẹphe: “L'ọ kwa-a iphe lanu-wa, ya kfuhawaru unu; unu ta ngaru iya nchì-wa.?Bù ngunu kparu iphe unu eme t'unu nufua ya ọdo??Tọ dọ unu t'unu bọru ndu etsoje ọzo iya tọo?”

²⁸Ẹphe awọpyabe iya iphu; wo iya: “Bukwaru onye etsoje ọzo iya nggubedua. Ẹphebedua kwa ọzo kẹ Mosisu bẹ ẹphe etso.

²⁹L'ọo Mosisu bẹ ẹphe maru, Nchileke kfuru okfu nù; obenu lẹ nwoke ọwaa bẹ ẹphe ta makwa ẹke o shi.”

³⁰Nwoke ono, shi atsụ ishì ono ebua; jì ẹphe: “?Yọ bọru ngunu? Ọwaa dọkwa iya biribiri! Unu ta madu ẹke o shi; ọle o mekwaru iya; ya aphụ ọzo.

³¹Iphe doru ẹnya bụ lẹ Nchileke ta angajeduru ndu eme iphe dọ ẹji nchì. Obenu l'onye abaru Nchileke ẹja; l'eme uche-ọbu iya; bẹ ọngajeru nchì.

³²Lẹ keshinu mgboko dọberu b'ẹ tọ dọbukwaa onye nujeru l'o nweru onye meru onye a bya bya amu; yọo tsuwa ishì; yọ wata ọphu ọzo.

³³Ndege nwoke-a te eshiru Nchileke l'ẹka m'ẹ tọ dọkwa iphe ọ gẹga dọ ike ememe.”

³⁴Ẹphe avuaru iya pyii; wo iya: “?Iime t'i zia ẹphe ngunu; lẹ nggube onye ngupyaberu ome iphe dọ ẹji l'era?” Ẹphe achifu iya.

Ọtso ishì kẹ ndu Fárisii

³⁵Jisọsu anu l'ẹphe chifuwaru nwoke ono; bya eje achọ-vu iya; jì iya: “?I kweru kẹ Abubu-Ndiphe?”

³⁶Nwoke ono asụ Jisọsu: “?Bụ onye bụ Abụbu-Ndiphe? Kanuru iya ẹya; k'ọphu ya e-kweta nk'ia!”

³⁷Jisọsu asụ iya: “I gudeekwa ẹnya ngu phua ya; e bebekpoonu; yọ buru iya ekfu anu ngu nta-a.”

³⁸Nwoke ono asụ iya: “Owoo! Nnajiufu; ya kwetaakwaru;” bya ebua ifu l'ali; baaru iya eja.

³⁹Jisọsu asụ iya: “Iphe, meru iphe ya byaru ẹ mgboko bụ ẹ ya kpee ikpe; k'ọphu ndu atsu ishi a-wata ọphu ụzo; ndu ọphu aphụ ụzo awata ọtsu ishi.”

⁴⁰Ndu Fárisii, haru nonyabe iya nụ; anukota okfu ono; bya aji iya: “?Iikfu l'ẹphebedua atsufukwaaphu ishi ọo ngunu?”

⁴¹Jisọsu asụ ẹphe: “Ndege unu atsu ishi m'ẹ ọ dukwa iphe du eji, gega no unu l'ehu. Obenu ẹ keshinu unu suru l'unu aphụ ụzo be unu vukwaphu iphe du eji unu l'ishi ege unu vu iya.”

Jonu 10

Onye eche aturu

¹Jisọsu asụ ẹphe: “Kamenu; ẹ ya karu unu: onye ẹ-te shidu l'onu ụzo bahu l'odu-aturu; onye ono -shia ibyiya ọdo nyiba iya enyiba; kamenu onye ono bụ onye iphura; buru onye ana nfu.

²Obenu onye shiru onu ụzo bahu l'ẹke, aachibaje aturu; onye ono bụ onye eche aturu ono.

³Ọo onye ono be onye eche ẹke ono, aachibaje aturu ono aguhajeru ụzo; buru onye eche aturu ono be aturu ono anuje olu iya. Ookuje aturu nk'ia epha l'ehu l'ehu; chita iya; l'eduzi iya ụzo.

⁴Teke ọ chifutabeleruphu aturu nk'ia; yo vutaru iya ụzo; aturu ono l'ọ ha awu etso iya; ke l'ọ maru olu iya.

⁵Ẹ too kwekwa etso onye ọdo. Ọ -phua onye ọdo; yo gbe agbaru iya ọso; okfu l'ẹ to madu olu ndu shi uswe.”

⁶Ono aburu etu; Jisọsu anmaaru iya ẹphe. Obenu l'ẹ to dodu ẹphe ẹnya; mbu iphe ookfu.

Jisọsu; onye obu-oma, eche aturu

⁷Ọ du iya bu; Jisọsu asụ ẹphe ọdo: “Kamenu; ẹ ya karu unu: l'oo yebedua bu onu-ụzo ẹke, aachibaje aturu.

⁸Iphe bu ndu vu iya ụzo bya bukota ndu iphura; buru ndu abali-d'egvu. Obenu l'aturu ono ta ngaduru ẹphe nchi.”

⁹Oo yẹbedua bụ ọnu-uzo ono. Onye shiru iya bahụ bẹ aa-dzofutakwa. Onye ono e-shi iya bata; shikwa iya phụ lufu; phua ẹke ọo-ta nri ẹge aturu aphuje.

¹⁰Iphe onye iphura abyaje bụ tẹ ya zita iphe; gbushia egbushi; mę tẹ ya laa iphe l'iyi. Obenu l'iphe yẹbedua byadoru bụ k'ophu aturu ono e-nweru ndzụ; nwee ya nweru k'etsutsu iya.

¹¹“Oo yẹbedua bụ onye obu-oma ọbu, eche aturu ọbu. Onye obu-oma eche aturu egudeje ke aturu iya ono tũa ishi ndzụ iya.

¹²Onye ophu e butaru ebuta apajeru aturu ono haa; gbalaa teke ọ phuru ẹke agụ abya; okfu l'ẹ tọ bụdu iya bụ onye eche aturu ono; tọ bụ iya nwe iya. Agụ ono -ruta; yọ abya akfupyabe aturu ono; chikashia ya.

¹³Onye ono, e butaru ebuta ono agbalaje; okfu l'ọ bulephu ebuta b'e butaru iya. Ẹ tọ kpadu ishi aturu ono.”

¹⁴“Oo yẹbedua bụ onye obu-oma ono, eche aturu ono. Ya maru ndu ophu bụ nk'iya; ndu ophu bụ nk'iya amaru iya.

¹⁵Ọ kwaphu ẹge ono bẹ Nna iya maru iya; yẹbedua amaru Nna iya. Ya egudeje ke aturu iya ono tũa ishi ndzụ iya.

¹⁶Ya nwekwaruphu aturu ọdo, ẹ-te tsodu ndu ọwaa. Ya jefutajekwa je achitafua ya; yọ tuko anụ olu iya. Ọo ya bụ; yọ tuko nmagbabe buru ikpo aturu lanu; nweru onye lanu, a-nodu eche iya nu.

¹⁷“Iphe meru iphe Nna iya yeru iya obu bụ okfu lẹ ya turu ishi ndzụ iya; k'ophu ya a-nataphu ndzụ iya ọbu azu ọdo.

¹⁸Ẹ to nwekwa onye nafuru iya ẹya. Ọ kwa yẹbedua chiru obu iya; tũa ishi ndzụ iya ọbu. Ọo yẹbedua b'ọ nọ l'ẹka tẹ ya tũa ya; bukwaru iya phụ b'ọ nọ l'ẹka tẹ ya nataphu iya azu ọdo. O bụ iphe ono bẹ Nna iya ziru iya tẹ ya mee.”

¹⁹Ndu Ju egudekwaphu okfu ono, Jisusu kfuru ono kejaa onwephe ẹbo.

²⁰Igweligwe ephe asu: “L'ọ kwa ogvu bu iya l'ehu. L'ifu bohukwaru iya.?Bụ ngunu meru iphe unu ngaberu nchi l'iphe ono, ookfu ono?”

²¹Ndu ophu asu: “L'okfu ọwaa, o kfushi-wa ta bukwa okfu onye ogvu bu l'ehu.?Unu phujeru ẹke ogvu duru ike mee onye atsụ ishi; t'ọ wata ophu uzo ọdo?”

Ndu Ju ajika Jisusu

²²Yo be l'oge, eemeje eswe-iphe lẹ Jerúsalemu; bụ iya bụ eswe-iphe, e gude anyata teke e megeru eze-ulo Nchileke; goru iya ye Nchileke l'ẹka. Teke ono bụ oge oyi atsujе nshinu.

²³Yọ buru l'oge winta; Jisusu l'akpappe l'eze-ulo Nchileke; l'ẹke iya ke Ọnu-oguzo Sólomonu.

- ²⁴Tọ dọ iya bụ; ndu Ju abya adọ-phae ya mgburumgburu; ji iya: “?Bụkpohunua a nọ-beru inobe agha bẹ ii-me t'obu be ekohuru ẹphe ekoru? Kfunuru ẹphe hoo-haa:?Bụ nggu bụ Kuráyisutu obu tọo?”
- ²⁵Jisọsu asụ ẹphe: “Ya kfuhaakwaru iya unu; ọbe unu te kwetadu. Iphe bụ ozi ono, ya eje ono, bụ ozi ono, Nna ziru iya tẹ ya jee ono bụkotakwa iphe agbaru iya ekebe.
- ²⁶Obenu l'unu te kwetadu; okfu l'unu ta ayidu lẹ ndu ọphu bụ aturu kẹ yẹbe Jisọsu.
- ²⁷Aturu nk'iya anọduje anụ olu iya. Ya maru iya; yọ nọduje awụ etso iya.
- ²⁸Ya anuje iya ndzụ gbururu jeye; to nwe l'ọ laa l'iyi; tọ dọ onye ha kẹ t'ọ nafu iya ẹya l'ẹka.
- ²⁹Nna iya ono, bụ iya woru iya ye iya l'ẹka ono bẹ kakota iphemiphe ọbule nshinu; ọphu 'ọ dudu onye a-dụ ike nafu iya Nna iya l'ẹka.
- ³⁰Yẹbedua yẹle Nna iya bụ nanu.”
- ³¹Ya ndono; ndu Ju akpakokwaa mkpuma k'ugbo ẹbo t'ẹphe tugbua ya.
- ³²Jisọsu asụ ẹphe: “Ya koshiakwaru unu igweligwe ozi, dọ mma, shi iya l'ẹka.?Bụkpohunua ole l'iphe ono, ya meshiru ono bẹ unu e-gude tugbu iya lẹ mkpuma?”
- ³³Ndu Ju asụ iya: “E tọ kwa k'ozi, dọ mma, i jeru bẹ ẹphe eme t'ẹphe tugbua ngu lẹ mkpuma. Iphe meru iphe ẹphe eme t'ẹphe tugbua ngu lẹ mkpuma kwa l'iikfubyishi ẹpha Nchileke; l'ẹke ọ bụ nggube madzụ mmanu bẹ wotaru onwongu mebe Nchileke.”
- ³⁴Jisọsu asụ ẹphe: “?T'e dedu iya edede l'ẹkwo ekemu lẹ Nchileke sọru: ‘L'unu bụtsua 'nchí l'ẹhu l'ẹhu.’
- ³⁵Ayi makwaru l'iphe ẹkwo okfu Nchileke kfu te enwedu echikpo. Ọ -buru lẹ Nchileke kuru ndu ono, o yeru okfu iya l'ẹka ono 'nchí l'ẹhu l'ẹhu;
- ³⁶?o meru imagha bẹ unu sọru l'ọo ekfurushi bẹ ya ekfurushi ẹpha Nchileke; okfu lẹ ya sọru: ‘L'ọo yẹbedua bụ Nwatibe Nchileke.’ Mbụ; ọ kwa Nchileke ono fọtaru iya; zi iya tẹ ya bya lẹ mgboko.
- ³⁷Ọ -buru l'iphe-a, ya emegbaa-wa te shidu l'ẹka Nna iya; unu be kwetakpohekwa nk'iya.
- ³⁸Obenu lẹ teke ọ bụkwanu l'ọ bụ iphe shi l'ẹka Nna iya bẹ ya emegbaa-wa; unu kwetakpoonu l'iphemiphe ọbule ono, ya emegbaa ono shia l'ẹka Nna iya; m'o -ruhuru; unu 'ekwetakpodua nọ kẹ yẹbe Jisọsu. Unu -kweta; ọo ya bụ; yo doo unu ẹnya: unu amaru lẹ Nna nọ iya l'ime; yẹbedua anọdu Nna l'ime.”
- ³⁹Ẹphe awụ-lihukwa ọdo t'ẹphe kpachia ya l'ẹke ono; yọ nyifu ẹphe l'ẹka.
- ⁴⁰Yọ tugbukwaa ọdo je adaghaa Jọdanu; lufu azu iya ọphu; rua ẹke ono, Jonu shi anọduje emeshi baputizimu l'odungu ono; nọdu l'ẹke ono.

⁴¹A dụ l'igwe wụ-kfuta iya. Ẹphe ekfutsua: “Lẹ Jọnu te mekwa iphe dụ biribiri; ọbu l'iphe bụ iphe o kfuru l'ẹhu nwoke-a bụkotakwa oswi-okfu.”

⁴²A dụ l'igwe kweta nk'iya l'ẹke ono.

Jọnu 11

Anwụhu Lázarusu

¹O nweru nwoke lanụ, aza Lázarusu, bụ onye Bétani; ẹhu ta dụ iya mma. Bétani bụ iya bụ mkpukpu, Méri yẹle nwunne iya kẹ nwanyi, bụ Mátá bu.

²Méri ọwaa bụ iya bụ nwanyi ono, wotajeru manụ-mbeleke, eshi kwẹkwekwe bya etee Nnajiufu, bụ Jisọsu l'ọkpa labụ; gude ẹgbushi fucha ya ẹya ono. Ọ bụ nwunne iya kẹ nwoke, bụ Lázarusu; bẹ iphe eme ọbu.

³Ya ndono; unwanne iya ndu k'unwanyi ono ezia ozi t'e je ekfuru Jisọsu l'ọnya iya-a, o yeru obu-wa bẹ ẹhu ta adukwa mma.

⁴Jisọsu anụle iya phụ; sụ: “L'ẹhu ọwaa bẹ yẹle ishi Lázarusu ta ayikwa. L'iphe meru iphe oome kwa k'ọphu ee-gude iya kwabẹ Nchileke ugvu; shikwa iya phụ jaa Nwatibe Nchileke ono ajaja.”

⁵Jisọsu yeru Mátá; mẹ nwunne iya kẹ nwanyi; mẹ Lázarusu obu nshinu.

⁶Ya ndono; Jisọsu anutsulephu l'ome-l'ẹhu guderu Lázarusu; yọ kpọo ụkfu; nọfua abalị ẹbo l'ẹke ono, ọ nọ ono.

⁷E metsua; yọ sụ ndu etsoje ụzo iya: “Unu gbeshi t'ẹphe la azụ lẹ Judíya.”

⁸Ndu etsoje ụzo iya asụ iya: “M'ọ buwokwaa bẹ ndu Ju shi ese t'ẹphe gude mkpuma tugbuwa ngu;?bụ iya b'i sụru lẹ ii-la azụ l'ẹke ono ọdo?”

⁹Jisọsu asụ ẹphe: “?Tọ bụdunua awa iri l'ẹbo bẹ nọ l'eswe ujiku lanụ? Iphe bụ onye eje ije l'eswe ta akpakotajekwa iphe daa; kẹ l'onye ono gude iphoro kẹ mgboko aphụ ụzo.

¹⁰Obenu l'ọ -bụru l'enyashi bẹ madzụ eje ije bẹ onye ọbu akpakotaje iphe daa; okfu l'ẹ to nwedu iphoro, nọ iya l'ẹhu.”

¹¹Yo kfuebelephu ẹge ono; wo ẹphe: “Ọnya ẹphe; mbụ Lázarusu bẹ mgbenya tsuakwaru; ọle ya e-jewa tẹ ya je etee ya lẹ mgbenya ono.”

¹²Ndu etsoje ụzo iya asụ iya: “Nnajiufu; ọ -bụru l'ọo mgbenya bẹ ooku b'ọ bụakwa iya akorohu teke o tehuru.”

¹³Ẹphe gbe tubesu l'ọo mgbenya bẹ ookfu okfu iya. Obenu l'iphe Jisọsu ekfu teke ono bụ l'ọ nwụhuwaru.

¹⁴Ya ndono; Jisọsu abya ekfujaaru iya ẹphe ekfuja: “Lẹ Lázarusu nwụhuakwaru.

¹⁵L'ọ kwa l'okfu ẹhu unu b'ọ gude ẹhu atsọ iya ẹna; lẹ ya ta nọdu l'ẹke ono. Ọ bụ iphe ono e-me t'unu kweta nk'iya. Unu tugbuwa t'ẹphe jekfu iya.”

¹⁶Tómosu, bú onye eekuje “Ejima” asụ ndu ẹphe l'iya tuko etso ụzo Jisọsu: “T'ẹphe tсорu Nnajiufu je; k'ophu ẹphe l'iya a-nwuhukota l'eka lanu.”

Jisọsu l'onwiya bú oteta-l'onwu; búru ndzụ

- ¹⁷Tọ dú iya bú; Jisọsu abyaruta bya aphua ị Lázarusu gbe nọwanu abali ẹno l'ime ili.
- ¹⁸Bétani bẹ nonyabekwaa Jerúsalemu ntse. O dúlephu iphe ha l'ọ bú manyiru ẹbo; m'e-shi Jerúsalemu.
- ¹⁹Oo ya meru iphe ndu Ju dú igweligwe wuru bya okporu Mátá yẹle Méri ifu ke nwunne ẹphe ono, nwuhuru nu ono.
- ²⁰Mátá anulephu ị Jisọsu abya; gbakfube iya. Méri yẹbedua adugaruru anodu l'ulo.
- ²¹Mátá abya asụ Jisọsu: “Nnajiufu; ndege ị nọ l'ẹke-a; mẹ nwunne ayi nwoke-a ta ga nwuhukwa.
- ²²Ole jeyekwa m'oo nta-a bẹ ya makwarua ị ẹ to nwedu iphe ị sụru Nchileke t'o meeru ngu, ẹ to mederu ngu.”
- ²³Jisọsu asụ iya: “Lẹ nwunne ngu ke nwoke e-tetakwaa nọdu ndzụ.”
- ²⁴Mátá asụ iya: “Ya makwarua l'oo-teta odo nọdu ndzụ teke iphe bú madzụ kpamukpamu e-shi l'onwu tetakota nọdu ndzụ ị mbọku ikperazụ.”
- ²⁵Jisọsu asụ iya: “O kwa yẹbedua, bú Jisọsu bú onye emeje ndu nwuhuru anwuhu; ẹphe eshi l'onwu teta; ya anụ ẹphe ndzụ. Iphe bú onye woru onwiya ye iya l'eka a-nọdu ndzụ; m'o -ruhuru; onye obu nwuhu anwuhu.
- ²⁶Iphe, bú onye nọ ndzụ; wowaru onwiya ye iya l'eka te nwekwa l'ọ nwuhu anwuhu gbururu jeye. I kwetaru l'okfu iya ono; tẹ ti kwetadu?”
- ²⁷Mátá asụ iya: “Iyee! Nnajiufu; ya kwetakwaru-a l'ọ bú nggu bú Kuráyisutu obu, bú Nwatibe Nchileke ono, bú iya bú onye obu, a-bya ị mgboko-a.”

Enya-mini agbakahụ Jisọsu l'anya

- ²⁸Mátá ekfutsulephu ẹge ono; tugbua je ekuchi nwunne iya; mbụ Méri ekuchi; tọo nwehu sụ iya: “O-zi-iphe nọkwa l'ẹke-a; l'ookukwa ngu oku.”
- ²⁹Méri anule iya phụ; kwolihuwaphu jekfushia Jisọsu.
- ³⁰Teke ono bẹ Jisọsu ta batakwaa l'ime mkpukpu ono. O búkwadua l'ẹke ono, Mátá jekfuru iya ono b'ọ nọ.
- ³¹Ndu Ju ono, ẹphe ị Méri nọ l'ulo; ẹphe ayọru iya ke nwunne iya ono aphulephu ẹge o zilihuru lufushia etezi; wu-lihu tсорu iya; l'ẹke ẹphe tubesu ị oojewa l'ili; tẹ ya je anodu l'ẹke ono raa ẹkwa.
- ³²Ya ndono; Méri abyaruta ẹke Jisọsu nọ. Aphuphu, o phụ Jisọsu; dawa iya phụ l'iku okpa; sụ iya: “Nnajiufu; ndege ị nọhawa l'ẹke-a; mẹ nwunne iya ke nwoke-a ta ga nwuhukwa.”

³³Jisọsu aphulephu Méri ẹke ọora ẹkwa; me ndu Ju ono, tso iya nu ono ẹke ẹphe tųkokwaruphu ara ẹkwa; yo rua ya l'ẹhu; mbu kfubekpoo ọswa rua ya l'ime meji.

³⁴Yọ ji ẹphe: “?Bụ awe be unu liru iya?” Ẹphe asu iya: “Nnajiufu; byanu bya aphu iya.”

³⁵Enya-mini agbakahuwaphu Jisọsu l'anya.

³⁶Ya ndono; ndu Ju asu: “Nsho! Unu lekpoduanu ẹge o yeberu Lázarọsu obu.”

³⁷Yo nweru ndu ophu haru; su: “?Bụ iya bu le nwoke-wa, bu iya meru onye ishi; yo phulaha uzo-wa ta ge emedunua Lázarọsu t'e b'o nwuhushi to?”

Lázarọsu tetaru; ọdu ndzu

³⁸Yo rua Jisọsu l'ẹhu ọdo; yo tugbua jeshia l'ili l'ẹke ono, e liru Lázarọsu ono. Ili ono be bu oga b'e gude eze mkpuma bechia onu iya.

³⁹Jisọsu asu ẹphe: “T'ẹphe nwufu-eze mkpuma ono.” Ya ndono; Mátá, bu nwunne nwoke ono, nwuhuru anwuhu ono asu iya: “Nnajiufu; me ọo-ọdukwa eshiwa nshi. Ntanu kweekwa iya abali eno k'ophu e liru iya.”

⁴⁰Jisọsu asu iya: “?Ya ta shadunu ngu-a l'i -kweta b'ii-gude enya ngu phu ẹge Nchileke e-gude koshi ẹge ya du-be biribiri.”

⁴¹To du iya bu; ẹphe abya enwufu mkpuma ono; Jisọsu abya apalia enya imeli; su: “Nna; ya ekele ngu ekele; okfu l'i nuwaru olu iya!”

⁴²Ya makwarua l'e to nweddu teke e ti nujeddu olu iya. Obenu l'o bu ndu-a, vudotsua l'ẹke-a be ya gude okfu ẹhu ẹphe ekfu okfu-a; k'ophu ẹphe e-kweta l'ọo nggu ziru iya te ya bya.”

⁴³Yo kfuebelephu ẹge ono; bya arashia ya ike; su: “Lázarọsu; lufuta!”

⁴⁴Nwoke ono, nwuhuru anwuhu ono alufuta ye mbacha, e gude kegbabetsua ya ẹka m'okpa; ọwaa ẹkwa-odzu, e gude phuchia ya ifu. Jisọsu asu ẹphe: “Unu toshia ya iphe ono; haa ya t'o tugbua.”

Idzu ishi Jisọsu

(Mát 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵Igweligwe ndu Ju ono, ẹphe le Méri yi ono aphua iphe ono, Jisọsu meru ono; kweta nk'iya.

⁴⁶Obenu l'o nweru ndu ophu haru jekfube ndu Fárisii je akọoru ẹphe iphe Jisọsu meru.

⁴⁷Ya ndono; ndu ishi ndu achijeru Nchileke aja; me ndu Fárisii akpokoo ndu ogo ikpe, etsoje ẹphe ekpe ikpe; su ẹphe: “?Bụ ngunu be ẹphe e-mekpoo? Le nwoke-wa emekwa igweligwe iphe-ophulanya.

⁴⁸Ẹphe -haa ya t'o meru iya tugbua be iphe bu madzu phuu a-tųkokwa kweta nk'iya; ndu Rómu abya atuko eze-ulo ẹphe-wa tsupyashia; lua mba ẹphe-wa kpamu.”

- ⁴⁹Obenu l'onye lanu l'ephe, epha iya bu Káyafasu, bu iya bu eze onye ishi ndu achijeru Nchileke eja k'afa onanu suru ephe: “L'e to nwekwa iphe unu maru le phuu.
- ⁵⁰?Unu ta madu l'o ka mma t'onye lanu nwu-chiaru oha; karia te ndu ali-a l'ephe ha buru kpurupyata?”
- ⁵¹Okfu ono bukwa iya-a b'o shi onu bu l'oswiya; obu l'e to kwa iya gude ike k'onwiya kfu ya. Obenu le keshinu ophu o bu iya bu eze onye ishi ndu achijeru Nchileke eja k'afa onanu b'o phuru le Jisosu e-mekochaa nwu-chiaru oha onwu.
- ⁵²E to bulekwa mba ono nwenkinyi be oo-nwu-chiru. O kwaphu ege ono; be oo-chikobe unwu Nchileke ono, gbakashihuru; dzuru mgboko ono; t'ephe buru nanu.
- ⁵³Dube mboku ono kwaseru; ndu Ju eshibekpelephu idzu ege ee-shi kpaphua Jisosu.
- ⁵⁴To du iya bu; Jisosu akpabuhu l'edzudzu oha eke ndu Ju no. Yo shi l'eke ono tugbua jeshia ali obu, nonyabe echi-egu; je abahu le mkpukpu, eeku je Ifuremu. Yo laa eke ono je anodu ye le ndu etsoje uzo iya.
- ⁵⁵Teke ono be Aji Esweta ndu Ju tuwaru l'ukfu. Igweligwe ndu shigbaa l'ali ndu Ju atuko jeshia Jerusalemu t'ephe je emeodu nsu ke osafu onwonye mmerushi; temanu a bahude l'aji ono.
- ⁵⁶Ephe atuko l'elephe enya Jisosu. Ephe edzukoo l'eze-ulo Nchileke; l'ajitsua ibe ephe: “?Ege ephebedua arikpoo ya? Mbú;?oo-bya l'aji-a to?”
- ⁵⁷Ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Farisii ekfuhawa iya kepyia ya aku: “L'o -nweru onye maru eke o no; t'onye obu bya agbaaru ephe ama t'ephe je egude iya.”

Jonu 12

Aakwabé Jisosu ugvu le Bétani

(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)

- ¹Yo wudu-waa abali ishingu t'e kpuba le Aji Esweta ono; Jisosu ejeshia Bétani. Bétani bu mkpukpu, Lazarosu bu; bu iya bu nwoke ono, o mejeru; yo shi l'onwu teta nodu ndzu ono.
- ²Jisosu erua eke ono; ephe eshiaru iya ite ebyee. Yo buru Mata be bu onye ophu akwashu nri; Lazarosu yebedua etsoru le ndu ephe le Jisosu tukoru eri nri ono.
- ³Ya ndono; Meri egbeshi je ewota akpamu obu, o no mbu manu-mbeleke, e gude nadu, guru egugu mee. Manu ono be aazu l'oke aswa. Yo wota iya bya etee Jisosu l'okpa; gude egbushi, no iya l'ishi efucha iya eya. Mkpo manu ono atuko ulo ono gvua kfurukfuru.
- ⁴To du iya bu; Judasu Isukariyotu, bu onye lanu le ndu etsoje uzo iya, bu iya bu onye obu, e-mekochaa deru iya ye obu; atufulephu onu; su:

⁵“?Bunua ngunu meru iphe ẹ te redu ẹgiri manu-a erere; reta iya ukporo pongu le pongu iri; woru okpoga iya keeru ndu ukpa?”

⁶Iphe meru iphe o kfulu iya kwa l'ọ bu onye iphura. Ọ bu iya egudeje ẹda, ẹphe eyeje okpoga. Yoo yeje ẹka l'ẹda ono gbeta iya iphe.

⁷Jisosu asu iya: “Sefu nwanyi-a onu l'ẹhu. Haa ya t'ọ kwakọbe iphe o gude ngaberu mboku, ee-li yẹbe Jisosu.

⁸Ndu ukpa be unu l'ẹphe no tekenteke. Obenu le yẹbedua be unu l'iya ta anodu tekenteke.”

Idzu ke t'e gbua Lázarosu

⁹Yo be teke igweligwe ndu Ju nuru le Jisosu nowa le Bétani; ẹphe awuru jeshia ẹke ono. E to bulekwa k'ẹhu Jisosu be ẹphe gude je kpu. Ẹphe jekwaruphu ophu Lázarosu, bu iya bu onye ono, Jisosu meru: yo shi l'onwu teta nodu ndzu ono.

¹⁰Ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja achia idzu l'ẹphe e-gbukwaphu Lázarosu.

¹¹Ishi iya aburu l'ọ bu okfu ẹhu iya be igweligwe ndu Ju anashihu ndu ishi ẹphe; agbakashihu ejgbaa okweta ke Jisosu.

Jisosu abahu Jerúsalemu

(Mát 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹²Yo be echile iya; igweligwe ndu ono, byaru ogba Aji Esweta ono anua le Jisosu abya Jerúsalemu.

¹³Ẹphe achitagbaa ekwo-igu; wu-lihu bya iya ndzuta; l'atu okokooko asuje: “Ajaja bu ke Nchileke-o! Onye a goru onu-oma nu b'ọ bu; mbu onye ono, Nnajiufu, bu Nchileke ziru t'ọ bya ono. Te Nchileke goru onu-oma nu Eze ndu Izurelu!”

¹⁴Ya ndono; Jisosu abya aphua nwa nkakfu-igara bya adugaru l'eli iya; bu iya bu ẹge e deru iya l'ekwo okfu Nchileke; su:

¹⁵“Unube ndu Zayonu; unu ba atsushi egvu; le nta-a be eze unu dugaru l'eli nwa nkakfu-igara abya.”

¹⁶Iphe ono adukota ndu etsoje uzo iya wujiwuji le nchi l'odungu. Obenu l'ọ bya ebelephu teke ono, Nchileke kubataru Jisosu l'imigwe; kwabe iya eze ugvu ono; ẹphe egbe bya anyata teke ono l'ekwo okfu Nchileke kfulu iphe ono. Mbu; ẹphe egbe mehawaru iya nu iphe ono, ekwo okfu Nchileke kfulu ono.

¹⁷Teke ono, Jisosu kuru Lázarosu; mee ya; yo nodu ndzu odo; shi l'ẹke, e liru iya lufuta ono b'a ha l'igweligwe nodu l'ẹke ono. Yo buru igweligwe ndu ono, no l'ẹke ono be je ekfukashiaru ndu odo iphe ono, meru nu ono.

¹⁸Oo ya kparu iphe mkporo-oha zafuru bya iya ndzuta. Ẹphe nuhawaru l'oo Jisosu be meru iphe ono, du biribiri ono.

¹⁹Ndu Fárisii l'asuje ibe ephe: “Unu lewaru l'iphe ayi ese te enwekwa ishi. Unu phụwaru ege ndu mgboko l'ophu zehuru etso iya.”

Ndu Girísu, haru achọ Jisọsu

²⁰Ndu Girísu haru yiru le ndu ono, jeru obaru Nchileke eja le Jerúsalemu teke ono, aagba aji ono.

²¹Ephe abya awukfuta Fílipu. Fílipu bu onye Betusáyida, bu mkpukpu no le Gálili. Ephe asu iya: “Nwoke;?nanu ege ephe e-me t'ephe le Jisosu phụ?”

²²Fílipu eje ekfuru iya Ánduru. Ánduru yele Fílipu ayiru je ekfuru iya Jisosu.

²³Jisosu asu ephe: “Iyaa! O ruakwaru mbu teke aa-phu Abubu-Ndiphe l'odu-biribiri iya.

²⁴Kamenu; te ya karu unu: l'o kwa ege akpuru witu adalahuje l'alí rehu ewa; bu ege yebedua nwuhufutaje. O -buru le ya ta nwuhudu; be ya dulekwaa nanu l'o bu akpuru witu lanu. Obenu le ya -nwuhu; ya adu l'o bu akpuru witu lanu ono, mekocharu vuta; bya amishia nebyi ono; bu iya bu l'igweligwe madzu e-shi iya l'eka nweru ndzu ophungu.

²⁵Onye yeru obu le ndzu iya etufaje iya etufa. Obenu l'onye ndzu iya du ashí le mgboko-a be e-gude iya gbata ndzu gbururu jeye.

²⁶Onye o du t'o buru onye ejeru iya ozi; t'onye obu bya etsoru iya; k'ophu bu eke ya no t'o bukwaruphu eke ono be onye ono, ejeru iya ozi ono a-nođu. Onye bu onye ejeru iya ozi be Nna iya a-kwabẹ ugvu.”

Jisosu ekfu k'anwuhu iya

²⁷Jisosu asu: “Nta-a be okpoma awakwa iya awawa.?Bu ngunu be ya e-kfu??Bu te ya su: ‘Nna dzonua ya nta-a’? Tuswekwa! L'eke o bu iphe-a, abya ememe l'oge nta-wa be ya gude bya.

²⁸Byiko; Nna menua t'a phu odu-biribiri epha ngu!” Ya ndono; olu eshiwaphu l'imigwe; su: “Ya mehaakwaru; a phu odu-biribiri ono. Ya e-mefukwaa t'a phu iya odo.”

²⁹Mkporo-oha ono, vudo l'eke ono anua olu ono; su: “L'o kwa igwe deru edede!” Ndu asu: “L'o kwa ojozi-imigwe kfuru yeru iya.”

³⁰Jisosu asu ephe: “O kwa l'okfu ehụ k'unubedua be olu ono gude daa; e to bukwa l'okfu ehụ ke yebedua b'e kfuturu iya.

³¹O kwa nta-a be bu teke Nchileke e-kpe ndu mgboko-a ikpe. O kwa nta-a be aabya ochikpo ike k'onye ono, bu iya bu ishi, achí ndu mgboko-a ono.

³²Teke ono, ee-shi l'alí wolia yebe Jisosu eli ono be ya a-tuko madzu kpamukpamu duta t'ephe tsoru iya.”

³³O kfuru iya ege ono gude koshi ege ya e-shi nwuhu.

³⁴Oha ono asụ iya: “L'ẹphe nụwaru iphe e deru l'ẹkwo ekemu: ị Kuráýisutu ọbu a-nọ gbururu jeye.?Nanuhunu ẹge e gude; nggu asụ ị Abụbu-Ndiphe nwuhufutaje?Bụkpohunua onye bụ Abụbu-Ndiphe ọbu?”

³⁵Jisọsu asụ ẹphe: “L'iphoro ono bụfukwaa nwanshị b'ọo-nọfuaru unu. Unu ịoshinuphu ije nta-a, iphoro ono nọkwadurua unu; tẹ bẹ ọchi ba agbakfu unu. L'onye eje ije l'ẹkpuru-ọchi ta amajekwa ẹke, ọoda-kpu l'eshi.

³⁶Ophu t'unu kweta k'iphoro ono teke iphoro ono nọkwadua swiru unu; ẹge unu a-buru ndu bu l'ẹke iphoro nọ.”

Ndu Ju bụ e-kwe-ị-te-kwe

Jisọsu ekfuebelephu iphe ono; tugbua je edomia onwiya t'ẹphe ba phụ iya.

³⁷O bụ oswi-okfu ị Jisọsu mekotaru igweligwe iphe dụ biribiri l'ifu ẹphe; ọbu l'ẹphe te kwetadu l'ọo ya bụ onye ọbu, Nchileke ziru t'ọ bya ọbu;

³⁸k'ophu iphe ono, Azáya, bụ onye nkfuchiru Nchileke kfuru ono e-rekota ẹge o kfuru iya; sụ: “Nnajiufu;?bụ onye kwetaru ozi, ayi ziru? ?Bụ onye b'e meru t'ọ maru l'ẹka Nnajiufu dụ iya?”

³⁹Oo ya meru iphe ẹphe te kwetadu; kele Azáya kfukwaruphu ọdo; sụ:

⁴⁰“Lẹ Nchileke mewaru ẹphe; ẹphe atsulahaa ishì; mekwaaphu ẹphe; obu anmaa ẹphe kpungu! E menyaa; ẹphe egude ẹnya ẹphe phụa ụzo; ọriri erua ẹphe alị; ẹphe agbanwee lakfutashia ya tẹ ya mee t'ẹphe ka mma.”

⁴¹O bụ Jisọsu bẹ Azáya ekfu okfu iya ono; ke l'ọ phuhawaruru ọdu-biribiri iya.

⁴²Obenu l'a dulee l'igwe kweta l'ọo ya bụ onye ọbu, Nchileke ziru t'ọ bya ọbu; mbụ jeyekpo ị ndu ishi. O bụlephu l'ẹphe ta dudu ike kfufuta iya; ke l'ẹphe atsukwanu ndu Fárisii egvu; e menyakwaa; e bufu ẹphe t'ẹphe ba abatajẹhe l'ụlo-ndzuko.

⁴³Iphe ọbu bụ l'ẹphe ka oye ẹnya l'ajaja ophu ndiphe aja ẹphe; karia ajaja ophu Nchileke ga aja ẹphe.

Okfu, Jisọsu kfuru e-kpe madzụ ikpe

⁴⁴Jisọsu araa ya arara: “L'onye woru onwiya ye yẹbe Jisọsu l'ẹka ta bụkwa yẹbe Jisọsu bẹ onye ọbu woru onwiya ye l'ẹka. O kwa onye ono, ziru iya tẹ ya bya ono bẹ onye ọbu woru onwiya ye l'ẹka.

⁴⁵Onye phuru iya nụ bẹ phụakwaru onye ono, ziru iya tẹ ya bya ono.

⁴⁶Lẹ yẹbedua byaru tẹ ya bụru iphoro l'eli mgboko-a; k'ophu bụkwanu: onye woru onwiya ye iya l'ẹka; t'onye ono ba anọduhe l'ẹkpuru-ọchi.

⁴⁷Onye anụ iphe ya ekfu; too me iya ememe bẹ ya te ekpekwa ikpe; kele ya ta byakwa tẹ ya kpee ndiphe ikpe. Iphe ya byachiaru bụkwa tẹ ya dzoo ndiphe.

⁴⁸Onye jikaru iya nụ; jika ọnata iphe ya ekfu bẹ nwekwaru onye e-kpe iya ikpe. O bụ okfu ono, ya kfuru ono bẹ bụ onye e-kpe iya ikpe mbọku ikperazụ!

⁴⁹Ishi iya aburu l'ẹ tọ bọdu ike kẹ ẹka iya bẹ ya gude ekfu. Ọ bụ Nna ono, bụ iya ziru iya tẹ ya bya ono bẹ bụ onye karu iya iphe ya e-kfu; mẹ ẹge ya e-kfu iya.

⁵⁰Ya makwaruphu l'iphe ono, ọ sọru tẹ ya kfu ono anuje ndzụ gbururu jeye. Ọo ya bụ l'iphe bụ iphe ya ekfu bẹ bụlephu iphe Nna sọru tẹ ya kfu bẹ ya ekfu.”

Jonu 13

Jisọsu akwọ ndu etsoje ọzo iya ọkpa

¹Yo rua mbọku nchi-ta-abọhu iya a-bụ mbọku ọbahu lẹ Aji Esweta ono; Jisọsu amawaru l'ògè nk'ia eruwa, bụ iya bụ teke ya e-gbeshi lẹ mgboko-a lakfushia Nna iya. Jisọsu shikpelephu l'odungu yetaru ndu, bụ ndu nk'ia lẹ mgboko-a obu; mbụ yeeru iya ẹphe gbururu jeye l'ikperazu.

²Ya ndono; yo be teke Jisọsu yẹle ndu etsoje ọzo iya tukuroru nọdu l'eri nri-enyashi. Obutuswe yehawaruru Júdasu Isukáryotu, bụ nwatibe Sáymonu ọriri l'ọkpoma t'ọ deru Jisọsu ye ndu ọhogu iya l'ẹka.

³Jisọsu amakwaruphu lẹ Nna iya bẹ yekotaru iya iphemiphe ọbule l'ẹka; makwaruphu l'ọo l'ẹka Nchileke bẹ ya shi bya; bukwaruphu Nchileke bẹ ya alakfube;

⁴kwe gbeshi l'ẹke ono, ọ nọ l'eri nri-enyashi ono; yefu uwe ugwehu iya wushi; bya achita anuma ọghu-ẹhu kee onwiya l'ukfu.

⁵Yọ bya ekuru mini ye lẹ gbangugbangu ọghu-ẹhu; wata ọkwocha ndu etsoje ọzo iya ọkpa; gude anuma ọghu-ẹhu ono, o keru l'ukfu ono efucha ẹphe mini l'ọkpa.

⁶Yọ bya abyaruta ẹke Sáymonu Pyita nọ; Pyita asụ iya: “Tuswekwa! Nnajiufu;?buchia nggubedua gbe abya iya ọkwo ọkpa?”

⁷Jisọsu asụ iya: “Iphe ya eme b'ẹ tị makwa nta-a. Ọ kwaa l'e -megee bẹ oo-do ngu-a enya.”

⁸Pyita asụ iya: “E jekwa ephopho. Ẹ tị kwọkwa yẹbedua ọkpa lẹ phuu!” Jisọsu asụ iya: “Lẹ ya akwọdu ngu ọkpa ono bẹ nggu l'ia e-bukahukwa.”

⁹Sáymonu Pyita asụ iya: “Nnajiufu; ọ -duakwa ẹge ono; ba akwọkwa iya ọkpa nkinyi iya. Kwọkwaa ya ẹka; nggu asaa ya ishi.”

¹⁰Jisọsu asụ iya: “L'onye ghwaru ẹhu bẹ mkpa ọghu ẹhu ọdo ta duhekwaru. Ọ bụ ọkpa bẹ onye ọbu akwoje; keshinu ẹ to nwedu ẹke inyi dekuru iya l'ẹhu lẹ phuu. Unubedua achakotakwa degedege; ọle ẹ tọ buebekwa unu l'unu ha.”

¹¹Iphe Jisọsu gude sụ l'ẹ tọ buebedu l'ẹphe ha bụ l'ọ maru onye ọphu e-mekochaa deru iya ye.

¹²Ya ndono; yọ kwọchabebelephu ẹphe ọkpa ono; bya achita uwe ugwehu iya yee ẹge o yehawaru iya; je anọdu l'ẹke, o shi nọduhawa. Yọ jì ẹphe: “?Unu makpooru iphe ono, ya meru unu ono?”

- 13**Unu anọduje eku iya O-zi-iphe; l'eku iya Nnajiufu. Yọ bụkwarua oswi-okfu; kẹ l'ọ bụ iphe ya bụ ndono.
- 14**Oo ya bụ; ọ -bụru l'ọo yẹbedua, bụ Nnajiufu; bụru O-zi-iphe bẹ gbe kwọchaa unu ọkpa; ọo ya bụ l'ọ gbaru t'unu kwoje ibe unu ọkpa ẹge ono, ya kwọru iya unu ono.
- 15**L'ọ kwa iphe, unu e-letaje ẹnya eme bẹ ya meru koshi unu ono; k'ophu unubedua e-mejekwa iya phụ ẹge ono, ya meru iya unu ono.
- 16**Kamenu; tẹ ya karu unu: lẹ nwozi ta akajekwa onye nwe iya nụ; tọ bụkwanu l'onye e ziru ozi akajẹ onye ziru iya ẹya nụ.
- 17**Unu makọtaru-a iphe-a l'ọ ha. Ọ -bụru l'unu tuko iya eme ememe bẹ Nchileke a-goru unu onu.
- 18**“E tọ kwa unu l'unu ha bẹ ya ekfuru. Ya makwarua ẹge ndu, ya fọtaru dọ. Obenu l'iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke mefutaje ẹge e deru iya: ‘L'onye riru nri iya gbe bya emede iya iphe a-tsuru iya nụ.’
- 19**Ya ekfukwaru iya unu nta-a, ẹ to medua; ẹge bụ teke o mederu; unu ekweta l'ọo ya bụ ‘Onye ono’.
- 20**Kamenu; tẹ ya karu unu: l'onye bụ onye nataru onye ya ziru ozi; nataakwaru yẹbedua. Onye bụ onye nataru yẹbedua nataakwaruphu onye ọphu ziru yẹbedua tẹ ya bya.”

Jisọsu ekfu l'ee-deru iya ye

(Mát 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

- 21**Jisọsu ekfuebelephu iphe ono l'ọ ha; ọkpoma echia ya taa. Yọ sụ ẹphe: “Kamenu; tẹ ya karu unu: l'onye lanu l'unu ha e-deru iya ye ndu achị nta iya l'ẹka.”
- 22**Ndu ono, etsoje ọzo iya ono abya elegba onwẹphe ẹnya; l'ẹke egbe okfu ono gbachiru ẹphe ẹnya; ẹphe ta ma onye ọphu bụ onye ookfuru ekfuru.
- 23**Onye lanu lẹ ndu etsoje ọzo iya, bụ iya bụ onye ọphu Jisọsu katsua oyeru obu bẹ nonyabekwanu iya ntse teke ono.
- 24**Sáyimonu Pyita ajibuaru onye ono ẹnya; sụ iya t'ọ jjedu iya onye ookfuru.
- 25**Onye ono akafua ononyabe Jisọsu ntse; sụ iya: “Nnajiufu;?bụ onye bẹ iikfu ele ẹnya?”
- 26**Jisọsu asụ iya: “L'ọ kwa onye onanu, ya a-nụ awawa buredi, ya tsutaru l'iphe-a, eeri nri-a bẹ bụ onye ọbu.” Yọ bya etsutawaphu awawa buredi ono; woru iya nụ Júdasu, bụ nwatibe Sáyimonu Isukáryotu.
- 27**Júdasu ataẹbelephu buredi ono; Sétanu epheba iya l'ẹhu. Jisọsu asụ iya: “Ngwaa! Iphe, bụ iphe iibya ememe; mee ya ẹgwegwa.”
- 28**To nwe l'ẹphe ha l'eri nri ono, maru iphe kparu iya okfu okfu ono.

²⁹Ndu ariá lẹ keshinu ọ́phu ọ́ bụ́ Júdasu egudeje ẹ́kpa okpoga ẹ́phe; bẹ́ iphe Jisọ́su ekfuru iya bụ́ t'ọ́ zútatsua iphe ẹ́phe e-gude eme kẹ́ aji ọ́bu; m'ọ́ kwanu l'iphe Jisọ́su ekfuru Júdasu bụ́ t'ọ́ nù ndu ụ́kpa iphe.

³⁰Ya ndono; yọ́ natatsùlephu awawa buredi ono; tų́gbuwaphu; lų́fushia. Yọ́ bų́warunu enyashi.

Ekemu ọ́phungu

³¹Ya ndono; Júdasu alų́futsulephu; Jisọ́su asụ́: “Ọ́ bụ́ nta-a b'e koshiru ọ́du-biribiri kẹ́ Abų́bu-Ndiphe. Ọ́ kwaphu l'ẹ́ka iya b'e shi aphụ́ ọ́du-biribiri kẹ́ Nchileke.

³²Ọ́o ya bụ́; ọ́ -bų́ru lẹ́ Abų́bu-Ndiphe meru t'a phụ́ ọ́du-biribiri kẹ́ Nchileke; ọ́ kwaphụ́ ẹ́ge ono bẹ́ yẹ́bedua, bụ́ Nchileke e-mekwaphu t'e shi iya l'ẹ́ka phụ́ ọ́du-biribiri kẹ́ Abų́bu-Ndiphe; mbų́kwaa nta-a nta-a.

³³Unwu iya yẹ́le unu ta anọ́hekwa ọ́phu baru nwishi. Unu a-chọ́kashilaha ya; ọ́lobu iphe ya kfuru ndu Ju bẹ́ ya ekfuru unu nta-a: ‘L'ẹ́ke ya eje bẹ́ unu ta ahakwa kẹ́ t'unu bya.’

³⁴Ekemu ọ́phungu bẹ́ ya atų́ru unu! Unu yeru ibe unu obu; mbų́; t'ọ́ bų́lekwaruphu ẹ́ge ya yeru unu obu bẹ́ unu e-yeru iya ibe unu.

³⁵Ọ́ bụ́ obu ono, unu e-yeru ibe unu ono bẹ́ ndu ọ́do e-shi maru l'unu bụ́ ndu etsoje ụ́zo iya.”

Jisọ́su ekfu lẹ́ Pyita a-gbado iya

(Mát 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶Sáyı́monu Pyita aji iya: “Nnajiufu;?bų́ awe bẹ́ jıla ọ́bu?” Jisọ́su asụ́ iya: “L'ẹ́ke ya ala b'ẹ́ tji dų́kwa ike tsoru iya ala nta-a. Ọ́ kwa alakfuta bẹ́ ii-mekochaa lakfuta iya l'ẹ́ke ono.”

³⁷Pyita asụ́ iya: “?Bų́ ngunu mekwanuru iphe ya ta adų́du ike tsoru ngu nta-a? Mẹ́ ya e-swekwa ẹ́nya lẹ́ ndzų́ iya l'okfu ẹ́hu ngu.”

³⁸Jisọ́su asụ́ iya: “?I sų́ru l'ii-sweghe ẹ́nya lẹ́ ndzų́ ngu l'okfu ẹ́hu iya? Kamenu; tẹ́ ya karu ngu: tẹ́manu tẹ́ oke-ọ́ku nchi-abọ́hu raa ọ́ra b'ị́ tų́akwaru ẹ́go ugbo ẹ́to l'ẹ́ tị́ madu onye ya bų́.”

Jọ́nu 14

Ọ́o Jisọ́su bų́ ụ́zo, e shi alakfu Nna

¹Jisọ́su asụ́ ẹ́phe: “T'ọ́kpoma ba awakwa unu awawa. Unu woru onwunu ye Nchileke l'ẹ́ka; unu ewokwaruphu onwunu ye yẹ́bedua l'ẹ́ka.

²L'ufu Nna iya bẹ́ ụ́lo, eebu ebubu ha l'igwe. Ndege ẹ́ -tọ́ dų́ru ẹ́ge ono;?nanų́hunu ẹ́ge ya g'e-me sų́ unu lẹ́ ya ejeru unu omeru ẹ́ke unu e-buru.

³Teke ya jeru je emeeberu unu ẹ́ke ọ́bu bẹ́ ya a-bya ọ́do; bya eduta unu yeru onwiya; k'ọ́phu bụ́: ẹ́ke ya bu bẹ́ unu e-bukwaruphu.

⁴Unu mawaru ẹke ya ala; bya amakwaruphu ọzo, ya shi ala iya.”

⁵Tómosu asu iya: “Nnajiufu; me ẹphe ta makwa ẹke obu, ọila obu.?Nanu ẹge ẹphe meru maru ọzo, e shi ala ẹke obu?”

⁶Jisosu asu iya: “L'oo yebe Jisosu l'onwiya bu ọzo ono; buru okpobe okfu ono; bya aburu ndzu ono. E to nwekwa onye l'abyakfuta Nna, ẹ-ta budu l'eka yebe Jisosu be onye obu e-shi.

⁷Nta-a, unu maru iya-a be unu a-makwaruphu Nna iya. Dube nta-a be unu mawaru Nna; bya aphwakwa iya.”

⁸Filipu asu iya: “Nnajiufu; koshi nu ẹphe Nna obu; ẹge obu a-la ẹphe l'oru iya.”

⁹Jisosu asu iya: “Filipu; keshinu teke-wa be unu l'iya shi noduta; ti ma iya. Onye phwaru yebedua phakwaru Nna.?Nanuhunu ẹge e meru; nggu asu te ya koshi unu Nna obu?”

¹⁰?Ti kwetadu le yebedua no Nna l'ime; Nna anodu yebedua l'ime? Okfu, ya ekfujeru unu ta bukwa ike ke aka iya be ya egudeje ekfu iya. O bu Nna ono, bu iya l'ime ono eshije iya l'ime eje ozi iya.

¹¹O bulephu t'unu kweta le ya no Nna l'ime; Nna anodu yebedua l'ime. O - dukpoduanu; unu egude k'iphe ono, ya emeshi ono kweta okfu iya.

¹²Kamenu; te ya karu unu: l'iphe bu onye no yebe Jisosu l'eka a-dukwapu ike mee iphe-a, ya emeshi-wa. Onye obu a-kakpokwaaruu ome ophu kariru owaa; ke le yebedua alakfuwa Nna.

¹³Iphe bukpo iphe unu shi l'eka iya su te Nna meeru unu; be ya e-meru unu; k'opu ee-shi l'eka Nwa; pu odu-biribiri ke Nna.

¹⁴O -nwekpooru iphe unu shi iya l'eka su te ya meeru unu; be ya e-meru unu.”

Ukwa Ume-du-Nso

¹⁵“O -buru l'unu yeru iya obu; unu mekotaje ekemu, ya turu unu.

¹⁶Ya e-kfuru Nna; yo nu unu Agbarike odo, a-noduwaru swiru unu gbururu jeye le tutu yoyo.

¹⁷Agbarike ono, Nna a-nu unu ono bu Ume-du-Nso; bu iya bu Ume k'ire-lanu; bu onye ndiphe ta abyadu bya anata; okfu l'ephe ta aphudu iya; ẹphe ta ma iya. Obenu l'unubedua maru iya; ke l'o bu ebubu l'ime unu. O bu ẹge ono be oo-noduwaru l'ime unu tugburu.

¹⁸“Ya ta ahakwa unu aka. Ya a-byakfutakwaa unu.

¹⁹O phoduru nwanshi nta-a; ndiphe ta apuhe iya odo. Obenu l'unubedua a-phu iya. Keshinu ya no ndzu be unubedua a-nokwapu ndzu.

²⁰Mboku ono be unu a-ma le ya no Nna iya l'ime; unubedua anodu yebedua l'ime; yebedua anodukwapu unu l'ime.

- ²¹“Ọ bụ onye maru ekemu ono, ya tūru ono; l'emekwaa ya phụ ememe bụ onye yeru iya obu. Onye yeru iya obu bẹ Nna iya e-yekwaruphu obu. Yẹbedua l'onwiya e-yekwaru onye ọphu obu; woru onwiya koshi onye ọbu.”
- ²²Tọ dū iya bụ; Júdasu; ẹ tọ bụkwa Júdasu Isukáriyọtu; asụ iya: “Nnajiufu;?nanụ ẹge ii-shi koshi ẹphe onwongu; tọo l'ọo ndiphe bẹ ii-koshi onwongu ọbu tọo?”
- ²³Jisọsu asụ iya: “Onye yeru iya obu emeje iphe ya ekfu. Nna iya eyeru iya obu. Yẹbedua yẹle Nna iya abyakfuta onye ọbu; ẹphe l'iya eburu eburu.
- ²⁴Onye te yeduru iya obu te emejedu iphe ya ekfu. Ọdo bụ l'okfu-wa, unu anụ-wa ta bụkwa okfu iya. Ọ kwa okfu Nna ono, bụ iya bụ onye ziru iya nū ono.
- ²⁵“Ya kfukotaakwaru unu iphe-a l'ọ ha kpamu nta-a, unu l'iya nọkwadu.
- ²⁶Obenu lẹ Agbarike ono, bụ iya bụ Ume-dụ-Nsọ ono, Nna e-shi iya l'ẹka zitaru unu ono e-zikotawaru unu iphemiphe ọbule; nyatakwaruphu unu iphemiphe ọbule, ya kfuhawaru unu.
- ²⁷“Ọ bụ ẹhu-agu bẹ ya aharu unu. Ọ kwa ẹhu-agu nk'iya bẹ ya anụ unu. Ẹ tọ kwa egbe ẹhu-agu, ndiphe anuje bẹ ya anụ unu. T'obu ba awakwa unu awawa; ọphu unu atsukwa egvu.
- ²⁸Unu nūwaru teke ya sūru unu: ‘Lẹ ya alawaa; ọbu le ya a-byakfutakwaa unu ọdo.’ Ndege unu yeru iya obu; unu gẹga anọdu ete ẹswa lẹ ya alakfube Nna; kele Nna ono ka yẹbedua.
- ²⁹Nta-a bẹ ya tūkookwa iphemiphe ọbule dojashiaru unu male teke oo-mede; k'ọphu bụ: teke o mederu t'unu kweta.
- ³⁰Ya te ekfuhekwaru unu okfu ogologo ọdo; ke l'onye ono, bụ iya bụ ishi, achị ndu mgboko-a ono abya-wa. Ọ bụ;?bụ ngūnu b'o me iya.
- ³¹Ndiphe mafutaje lẹ ya yeru Nna obu. Ọ bụ iya kparu iphe ya anọduje eme iphemiphe ọbule ẹge o ziru iya ẹya.” Yo kfuebe ẹge ono; sụ ẹphe: “Ngwaa; unu gbeshi t'ẹphe lufu l'ẹke-a.”

Jọnu 15

Jisọsu bụ ọkpobe oshi vayinu

- ¹Jisọsu asụ ẹphe: “Ọ bụ yẹbedua, bụ ọkpobe oshi vayinu ono. Nna iya aburu onye eletaje mgbo vayinu ono ẹnya.
- ²Iphe bụ ẹkali, kfutaru iya l'ẹhu, ẹ-ta amijedu nebyi bẹ ọokwafuje. Ẹkali ndu ọphu amije nebyi bẹ ọkochaje akocha; k'ọphu ọo-dū mma; kafuaru amimi.
- ³Okfu ono, ya kfuru nū unu ono bẹ mewaru unu; unu adu-gewa mma.
- ⁴Unu nọdu iya l'ẹhu; tẹ ya nọdukwaphu unu l'ẹhu. Ọ bụ ẹge ẹkali-oshi vayinu ta amighedu nebyi k'ẹka iya; ẹ-ba bụ l'ọ kfutaru l'oshi vayinu; bụkwaphu ẹge unu te eyeghedu nebyi; ẹ-ba bụ l'unu l'iya tūgbaberu buru nanu.

⁵“Oo yẹbedua bụ oshi vayinu obu; unubedua aburu ekali iya. Onye ophu no yẹbedua l'ehu; ya anodu onye obu l'ehu; onye ono bu onye a-mi nebyi mishikpoo ya ike; ke l'e to nwekwa iphe unu a-du ike eme le phuruphuru me yele unu 'abudu nanu.

⁶Iphe bu onye e-ta anopyabedu iya l'ehu be ee-tufa etufa l'o bu ekali-oshi, a kwafuru akwafu; yo kpoo nku. Egbe ekali ophu du ege ono b'aa-chita chiru ye l'oku; oku ekepyashia ya.

⁷O -buru l'unu anopyabe iya l'ehu; okfu iya eburu unu eburu l'ehu b'e to nwekwa iphe du unu mma, unu suru t'e meeru unu, e te emeduru unu.

⁸Owaa bu ege ee-shi koshi odu-biribiri ke Nna iya: mbu t'unu mia nebyi mishikpoo ya ike; shi ege ono koshi l'unu bu ndu etsoje uzo iya.

⁹O bu ege Nna yeru iya obu bu ege ya yeru unu. Unu nopyabelekwaphu l'obu ono, ya yeru unu ono.

¹⁰O -buru l'unu eme iphemiphe obule, ya kfuru unu t'unu meje be unu a-nopyabekwaa le n-yemobu nk'ia; mbu ege ono, yebedua mekotaru iphe bu iphe Nna iya suru iya te ya mee; nopyabe le n-yemobu ke Nna iya ono.

¹¹“Iphe-a l'o ha be ya tukookwa kfukotaru unu; k'ophu eh-otso-ena nk'ia a-buru nk'unu; odo bu t'ehu-otso-ena unu dzua edzudzu.

¹²Owaa bu iphe ya aturu unu ekemu iya; su: t'unu yeru ibe unu obu ege ya yeru unu obu.

¹³E to nwekwa egbe obu odo, madzu e-yeru ibe iya, ka owaa: le madzu gude ke okfu eh ndu onya iya; swee enya le ndzu iya; kweta anwuhu.

¹⁴Unu bugba ndu onya iya; me unu emee iphemiphe obule, ya kfuru t'unu meje.

¹⁵Ya te ekuhekwa unu unwu-ozu iya phe odo; le nwozi ta amajekwa iphe nnajiufu iya eme. Obenu le ya kuwaru unu ndu onya iya phe; okfu l'iphemiphe obule, ya nutaru l'onu Nna iya be ya mekotawaru t'unu maru.

¹⁶E to bukwa unubedua fotaru iya. O gbe bukwaru yebedua fotaru unu dobe iche; k'ophu unu a-du l'o bu oshi-omi; mia nebyi, a-no gbururu jeye. Oo ya bu; iphe bu iphe unu shi iya l'eka su te Nna nu unu; be oo-nu unu.

¹⁷Owaa bu ekemu, ya atu anu unu: unu yeru ibe unu obu.”

Okpo-ashi ke ndiphe

¹⁸“Ndu mgboko -kpoo unu ash; unu nyatakwa l'ephe vuhaoduru uzo kpoo yebedua ash; be ephe kpoderu iya unu.

¹⁹Ndege unu bu ndu ke mgboko-a me ndu mgboko eyekwarua unu obu; l'unu bu ndu nk'ephe. Obenu le ya fotaru unu le mgboko-a dobe iche; unu ta abuhe nk'ephe. Oo ya meru iphe ephe kporu unu ash;.

²⁰Unu nyatakwa okfu ono, ya kfuru unu ono: ‘Lẹ nwozi ta akajekwa nnajiufu iya.’ Ọ bụ ẹge ẹphe kparu yẹbedua ẹhu bụ ẹge ẹphe a-kpa unu. Ọ -bụru l'ẹphe te medu iphe ya kfuru bẹ ẹphe te emekwa iphe unu ekfu.

²¹Obenu l'iphe ono l'ọ ha bẹ ẹphe a-tụko emekota unu; okfu l'unu bụ nk'iya; ẹphe ta ma onye ono, ya shi l'ẹka bya ono.

²²Ndege ọ -bụru lẹ ya ta byaru bya ekfuaru ẹphe okfu; m'ẹ tọ ga abukwa ẹphe ome iphe dụ ẹji. Obenu lẹ nta-a, ya byawaru-wa b'ẹ tọ duhekwa iphe ẹphe e-gude gofu ke iphe dụ ẹji, ẹphe meru.

²³Iphe bụ onye ya dụ ashi bẹ Nna yẹbe Jisọsu dukwaphu ashi.

²⁴Ndege ọ -bụru lẹ ya ta nọdudu ẹphe l'ifu mekota iphe ono, ẹ-ta dudu onye ọdo, a-dụ ike mee ya ono; m'ẹ tọ ga abukwa ẹphe ome iphe dụ ẹji. Obenu lẹ nta-a bẹ ẹphe gude ẹnya ẹphe phukota iphemiphe ọbule ono, ya meshiru ono; kpọo ya ashi; kpokwaaphu Nna iya ashi.

²⁵Iphe ono vuru ẹge e deru iya l'ekwo ekemu: ‘L'ẹphe kporu iya ashi; l'ẹ-ba dụ iphe, ya meru ẹphe.’

²⁶“Ya e-shi Nna iya l'ẹka zia Agbarike ono; yọ lakfuta unu. Agbarike ono bẹ bụ Ume-dụ-Nsọ, bụ iya bụ Ume ire-lanụ ọphu shi Nna iya l'ẹka. Ọ -byalephu; yo kfua okfu ẹhu yẹbe Jisọsu yeru unu.

²⁷Unubedua l'onwunu bụfukwaaphu ndu a-nọdu ekfu iphe unu gude ẹnya unu phua lẹ ke yẹbe Jisọsu; okfu lẹ ya l'unu shikpelephu lẹ mbulembu nọduta.

Jọnu 16

¹“Ya kfushikotaakwaru unu iphe-a; k'ọphu ẹ te emedu unu t'unu shiswee ọzo.

²Ndu Ju e-bufukwa unu t'unu ba abatajẹhe l'ulo-ndzuko ẹphe. Teke ọbu abyaakwa; teke bụ: onye gbujeru unu; yọo rinu lẹ ya ejeru Nchileke ozi.

³Iphe, kparu iphe ẹphe a-nọdu eme iya ẹge ono bụ l'ẹphe ta madu Nna; ẹphe ta ma yẹbedua, bụ Jisọsu.

⁴Ole ya tükookwa iphe-a l'ọ ha kfuaru unu; k'ọphu bụ: teke ono -rulephu; unu anyatajẹ lẹ ya kfuhawaru iya unu.”

Ozi, Ume-dụ-Nsọ ejeje

“Iphe-a bẹ ya te kfuhaakwaru unu l'odungu; okfu lẹ ya nọkwadua swiru unu.

⁵Nta-a bẹ ya alakfuwa onye ono, bụ iya ziru iya tẹ ya bya ono. Obenu l'ẹ tọ dudu l'unu ha onye ajijekpoo ya ẹke ya ala.

⁶Yo gbe bụru lẹ ya kfuru unu iphe-a l'ọ ha bẹ ẹhu gbe ru-shihu unu.

⁷Ole tẹ ya mekwaa ya t'o doo unu ẹnya; l'o gbe kakwaru unu mma lẹ ya laru. L'ọ -buru lẹ ya ta aladu bẹ Agbarike ono ta abyakfutakwa unu. Obenu lẹ ya -lalephu ẹke ono bẹ ya e-zi iya t'ọ byakfuta unu.

⁸O -byalephu bẹ oo-koshi ndiphe l'ẹ tọ bọdu iphe ẹphe arị l'iphe dọ ẹji bọ; b'ọ bọ; koshi ẹphe l'ẹ tọ bọdu iphe ẹphe riru l'ọ bọ; mbọ odobe-ẹka-ndoo; b'ọ bọ; koshikwaphu ẹphe l'ẹ tọ bọdu iphe ẹphe riru l'ikpe Nchileke bọ; b'ọ bọ. Yo shi ẹge ono koshi ẹphe l'ikpe nmaru ẹphe.

⁹Oo-koshi ẹphe l'ẹphe meru iphe dọ ẹji; okfu l'ẹphe te woduru onwẹphe ye yẹbe Jisọsu l'ẹka;

¹⁰koshi ẹphe iphe bọ odobe-ẹka-ndoo kẹ Nchileke; kẹ l'ọo lẹ ya doberu ẹka ndoo meru iphe ya alakfube Nna; unu ta abya l'aphu iya ọdo.

¹¹Yo koshikwaphu ẹphe iphe ikpe Nchileke bọ; okfu l'onye ono, achi mgboko-a ono b'e kpewaru ikpe.

¹²“Okfu, ya gage ekfuru unu dukpokwaa l'igwe. Olobu; ya -kfueberu iya unu; bẹ ọo-paarun unu l'igwe nta-a.

¹³Teke Ume-dọ-Nsọ, bọ iya bọ Ume ire-lanọ ono byaleruphu bẹ ọo-tuko iphe bọ okpobe okfu ono l'ọ ha kpọ-zikotaru unu ọzo iya; okfu l'ẹ tọ bọdu ike kẹ ẹka iya bẹ oo-gude ekfu. O bọlephu iphe o gude nchi iya nua bẹ oo-kfuje. Yo kfukwaaruphu unu iphe e-me nọ l'uzo ifu.

¹⁴O bọ yẹbedua e-koshi unu ọdu-biribiri kẹ yẹbe Jisọsu; kẹ l'oo-wota iphe o nuru iya l'onu bya akọoru unu.

¹⁵Iphemiphe ọbule, bọ kẹ Nna bukota kẹ yẹbe Jisọsu. Oo ya meru iphe ya suru l'oo-wota iphe o nuru yẹbe Jisọsu l'onu bya akọoru unu.”

Ndu raru ẹkwa; a-chi ọchi

¹⁶“O wuduoduru nwanshi; unu ta aphuhe iya. A -nọkwaphu nwanshi; unu aphukwaa ya phu ọdo.”

¹⁷Ndu etsoje ọzo iya aharu jilaha onwẹphe: “?Bọ egbe okfu ngunu bẹ ookfuru ẹphe ẹge ọwaa? O gbe sọ: ‘L'o wuduoduru nwanshi; unu ta aphuhe iya. A -nọkwaaphu nwanshi; unu aphukwaa ya phu ọdo;’ byakwaphu bya asu: ‘Ya alakfube Nna.’ ”

¹⁸Ẹphe asu: “?Bukpohunua ole bọ kẹ: ‘L'o wuduoduru nwanshi?’ Ẹphe ta makwa iphe ookfu.”

¹⁹Jisọsu amaru l'ẹphe abya iya oji aji; ji ẹphe: “?Unu aji onwunu kẹ iphe-a, ya shi kfua: ‘L'o wuduoduru nwanshi; unu ta phuhe iya. A -nọkwaaphu nwanshi; unu aphukwaa ya phu ọdo’?”

²⁰Kamenu; tẹ ya karu unu: l'unu a-ra ẹkwa; gua aphu. Ole ndiphe bẹ ẹhu a-nodu atso ẹna. Unu a-tso aphu; ọbu l'aphu unu ono a-ghokwaru unu onu-ochi.

²¹O bụ teke ime eme nwanyi bę ọonoduje ahụ iya ọku; okfu lę teke oo-je iphe-ehuka nk'ia ruwaru. Obenu lę teke ọ mufutaleruphu nwata obu; nwanyi ono azahashia iphe-ehuka ono, shi swiru iya nū ono; telahaa eswa lę ya edobe akọ lę mgboko-a.

²²O kwaphu ege ọ dū unu ndono: nta-a bę unu nọ l'aphu. Obenu l'ujiku lanu bę yele unu a-phukwaa ọdo. Teke ono bę unu a-mu onu-ochi; to nwe onye a-nafukwadu unu ehu-otso-ena unu.

²³“O -rulephu teke ono b'e to duhekwa iphe unu aji iya aji iya. Kamenu; te ya karu unu: l'iphe bu iphe unu shi l'eka iya su te Nna nu unu; bę ọo-nu unu.

²⁴E to dubukwaa iphe unu shi iya l'eka su t'a nu unu byeyekwaa nta-a. Unu kfuru Nchileke t'ọ nu unu iphe mkpa iya duru unu; ọo-nu iya unu. Ọo ya bu k'ophu ehu-otso-ena unu e-dzu edzudzu.”

Jisosu meekwaru mgboko eriri

²⁵“Ya gudewa etu-okfu etu-okfu kfuaru unu iphe-a. Ooruakwa teke ya te egudehedu etu ekfuru unu okfu; mbu ya atogbojeru unu okfu ke Nna iya ono t'ọ daburu ifu.

²⁶O -rulephu teke ono bę unu ee-gude epha iya; su te Nna nu unu iphe, mkpa iya duru unu. Ya ta sukwa lę ya e-gude k'okfu ehu unu kfuru yeru iya.

²⁷Ishi iya bu lę Nna l'onwiya yeru unu obu; okfu l'unu yeru yebedua obu bya ekweta lę ya shi l'eke Nchileke nọ bya.

²⁸Ya shi l'eke Nna nọ byatashia lę mgboko-a. Nta-a bę ya ahawa mgboko-a alakfube Nna.”

²⁹To du iya bu; ndu etsoje uto iya asu: “Aa-o! Mgbę nta-a b'i tuko-wa iphemiphe obule towashiaru ephe atowashi; e ti kfuhedu iya l'etu etu ege iikfuje.

³⁰Nta-a bę ephe maru l'i makotaru iphemiphe obule. E to gbahekwa ke t'o nweru onye a-bya ajide ngu njikponu. L'oo ya meru iphe ephe kwetaru l'i shi l'eke Nchileke nọ bya.”

³¹Jisosu aji ephe: “?Unu kwetawaru nta-a?

³²Teke obu abyaakwa; mbu l'o ruakwaru eruru teke aa-chikashi unu nanu nanu; onyenonu alaa nk'ia; unu ahaa ya. Obenu lę ya ta anodukwa nkinyi iya; kele Nna nọ swiru iya.

³³Ya kfuakwaru unu iphe-a; k'ophu ehu a-du unu agu; me unu l'ia -tugbabe buru nanu. Unu e-jekwa iphe-ehuka lę mgboko-a; olobu t'unu nwekwaru iya obu. Ya meekwaru mgboko-a eriri; turu okokoko kpua ya.”

Jonu 17

Jisosu ekfu anu Nchileke

- ¹Jisosu ekfugelephu okfu ono; bya apalia ifu imeli; ele ɛnya l'igweli; sɔ: “Nna; teke ɔbu ruakwaru. Menua tɛ ndiphe phɔ ɔdu-biribiri kɛ Nwatibe ngu; k'ɔphu Nwatibe ngu ono e-mekwaphu tɛ ndiphe phɔ ɔdu-biribiri nke ngu.
- ²Ɔ bɔ nggu nɔru iya ike; ya kakɔta iphe bɔ madzɔ kpamukpamu; k'ɔphu ɔo-nɔje ndu ono, i yeru iya l'ɛka ono ndzɔ gbururu jeye.
- ³Ndzɔ gbururu jeye ɔbu abɔru t'ɛphe maru ngu; mbɔ nggɔbe onye, bɔ nggu nwenkinyi ngu bɔ ɔkpobe Nchileke kpɔ. Ɛphe amakwarɔphu Jisosu Kuráyisutu, bɔ iya bɔ onye ono, bɔ nggu ziru iya t'ɔ bya ono.
- ⁴Ya nɔkwa lɛ mgboko-a; koshi ndiphe ɔdu-biribiri nke ngu; keshinu ya jedzuwaru ozi, i sɔru tɛ ya bya ejee ejedzu.
- ⁵Nna; menua tɛ ya nɔdu l'ɔdu-biribiri ono, ya shihawa nɔdu l'ifu ngu ono nta-a; mbɔ l'ɔdu-biribiri, nggu l'iya shiru lɛ mgboko ta dɔbedua nɔduta.
- ⁶“Ya meekwaru ndu ono, i fɔtaru lɛ mgboko-a ye iya l'ɛka ono t'ɛphe maru ngu. Ɔ bɔ nggɔbedua nwehawa ɛphe. Yɔ bɔru nggu yeru iya ɛphe l'ɛka. Ɛphe mekotaakwaru okfu ngu.
- ⁷Nta-a bɛ ɛphe mawaru l'iphemiphe ɔbule, i nɔru iya shi ngu l'ɛka;
- ⁸okfu lɛ ya ziwaru ɛphe ozi ono, i ziru iya ono. Ɛphe anatawa iya; makwarɔphu l'ɔo ire-lanɔ; l'ɔ bɔ l'ɛke i nɔ bɛ ya shi bya; bya ekwetakwaphu l'ɔo nggu ziru iya tɛ ya bya.
- ⁹“Ya ekfu anɔ ngu l'okfu ɛhu ɛphe. Ɛ tɔ bɔkwa ndiphe bɛ ya ekfu anɔ ngu l'okfu ɛhu ɛphe. Ɔ kwa ndu ono, i yeru iya l'ɛka ono bɛ ya ekfu nk'ɛphe; okfu l'ɛphe bɔ nke ngu.
- ¹⁰Iphe bɔ iphe bɔ nk'iya bɔkwaphu nke ngu. Iphe bɔ iphe ɔphu bɔ nke ngu abɔru nk'iya. Ɔ kwa ɛphe ekoshi ɔdu-biribiri nk'iya.
- ¹¹Lekwa lɛ nta-a bɛ ya alakfutaakwa ngu. Ya ta anɔhekwa lɛ mgboko; ɔbu l'ɛphebedua nɔkwadua lɛ mgboko. Nna, dɔ nsɔ; gude ike ono, nɔ l'ɛpha ngu ono kwakɔbe ɛphe; mbɔ ɛpha ngu ono, i nɔru iya ono; k'ɔphu ɛphe a-bɔru nanɔ ɛge nggu l'iya bɔ nanɔ.
- ¹²Teke ono, ya shi nɔdu swiru ɛphe ono bɔkwa ike, nɔ l'ɛpha ngu ono, i nɔru iya ono bɛ ya shi gude kwakɔbe ɛphe. Ya cheekwaru ɛphe; tɔ dɔ m'ɔ bɔ onye lanɔ, phuhuru ephuhu; a gɔfukwa onye lanɔ ɔphu bɔ onye ɔphu kɔru ɔgu eyifu. Nkiya adɔkwanu ɛge ono; k'ɔphu iphe e deru l'ɛkwo okfu Nchileke e-rekota.
- ¹³Obenu lɛ nta-a bɛ ya alakfutawa ngu. Iphe-a l'ɔ ha bɛ ya tɔkowa ekfushi nta-a, ya nɔkwadua lɛ mgboko; k'ɔphu ɛphe e-nweru ɛhu-ɔtso-ɛna nk'iya l'obu ɛphe; nweru iya t'ɔ dzua ɛphe edzudzu l'ɛhu.
- ¹⁴Ya kfuwaru ɛphe okfu, shi ngu l'onu; ndiphe akpɔo ɛphe ashɔ; okfu l'ɛphe ta bɔdu ndu kɛ mgboko ɔwaa; ɛge yɛbedua l'onwiya ta bɔdu kɛ mgboko.

¹⁵Ya te ekfukwa anụ ngu t'i wofu ẹphe ị mgboko; gbahaa t'ị kwakọbe ẹphe; t'ẹphe ba adalahụba l'ẹka ẹjo Onye ono; mbụ Obutuswe.

¹⁶Ọ bụkwaphu ẹge yẹbedua ta bụdu onye kẹ mgboko ọwaa bụ ẹge ẹphebedua ta bụdu ndu kẹ mgboko ọwaa.

¹⁷Okfu ngu bụ ọkpobe okfu; gudenu ọkpobe okfu nke ngu ono mee ẹphe t'ẹphe bụru nke ngu.

¹⁸Ọ bụkwaphu ẹge i ziru iya tẹ ya bya ị mgboko bụ ẹge ya ezikwaphu ẹphe t'ẹphe je ị mgboko.

¹⁹Ọ kwa l'okfu ẹhu ẹphe; bẹ ya gude onwiya chĩa ẹja; ẹge ee-shi t'ẹphebedua bụru ndu nke ngu ọgbodo abụru.

²⁰“E tọ bụkwa l'okfu ẹhu ndu ọwaa nkinyi ẹphe; bẹ ya ekfu anụ ngu. Ya ekfukwaphu anụ ngu l'okfu ẹhu iphe bụ ndu, nuru ozi-oma ono, ẹphe ezi ono; woru onwẹphe ye yẹbedua l'ẹka.

²¹Ya ekfukwaphu anụ ngu t'i mee t'ẹphe bụru nanụ l'ẹphe ha. Nna; t'ọ bụleruphu ẹge nggụbedua, bụ Nna nọ iya l'ẹhu; yẹbedua anọdu ngu l'ẹhu bụ ẹge ẹphe a-nọdu ayi l'ẹhu bụru nanụ; k'ọphu ndiphe e-kweta l'ọ bụ nggu ziru iya tẹ ya bya.

²²Ọdu-biribiri ono, ị nuru iya ono bẹ ya wookwaruphu ye ẹphe l'ẹka; k'ọphu ẹphe a-bụru nanụ ẹge nggu l'iya bụ nanụ.

²³Ya -nọdu ẹphe l'ime; nggụbedua anọdu iya l'ime; ọo ya bụ; ẹphe a-bụ-gheeru nanụ ọgbodo abụru; k'ọphu ndiphe a-ma l'ọo nggu ziru iya; makwaruphu l'ọ bụ ẹge i yeru iya obu bụ ẹge i yeru ẹphe.

²⁴“Nna; i wowaru ẹphe ye iya l'ẹka. Iphe ya ekfu abụru t'ọ bụru ẹke ya nọ bẹ ẹphe a-nọkwaphu. Ọo ya bụ k'ọphu ẹphe e-gude ẹnya ẹphe phụ ọdu-biribiri nk'iya; mbụ ọdu-biribiri, ị nuru iya; okfu l'i yeru iya obu b'e kederu mgboko.

²⁵Nggụbe Nna, bụ onye doberu ẹka ndoo; ndiphe ta makwa ngu. Obenu ị yẹbedua makwaru ngu-a; ndu-a amaakwaru l'ọo nggu ziru iya tẹ ya bya.

²⁶Ya mewaru; ẹphe amaru ngu. Ya e-mekwaphu t'ẹphe magheeru ngu amaghe; k'ọphu obu ono, i yeru iya ono a-nọdu ẹphe l'ẹhu; yẹbedua anọdukwaphu ẹphe l'ẹhu.”

Jọnu 18

¹Jisọsu ekfuebetsua nụ Nchileke yele ndu etsoje ọzo iya ayiru tughua je adafu azu nwa nggele Kídironu. Yo nweru mgbabu, nọ l'azu nggele ono azu iya ọphu. Jisọsu yele ndu etsoje ọzo iya awuba ị mgbabu ono.

²Júdasu, bụ iya bụ onye ọbu, e-deru iya ye ọbu bẹ mahaakwaruphu ẹke ono; kẹle Jisọsu yele ndu etsoje ọzo iya edzukojuhawa l'ẹke ono tekenteke.

Aakpụta Jisọsu

(Mát 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

³Tò dù iya bụ; Júdasu egbeshi byatashia ẹke ono. Ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mę ndu Fárisii eyeru iya ndu soja ndu Rómu; bya eyeru iya ndu nche eze-ulo Nchileke; ẹphe l'iya atuko yiru. Ẹphe achigbaaru urọku; chiru itsu-ọku; mę ngwa-ogu gude abya.

⁴Jisọsu amahawaru iphe abya iya ememe; gbeshi jeshia ẹphe ndzuta; je aji ẹphe: “?Bụ onye bę unu acho?”

⁵Ẹphe asụ iya: “L'ọ bụ Jisọsu; ophu Názaretu.” Jisọsu asụ ẹphe: “L'ọ kwa yẹbedua bụ iya.” Júdasu, bụ iya bụ onye obu, e-deru iya ye obu bę ẹphe l'iya vudokwaa l'ẹke ono.

⁶Teke ono, Jisọsu suleruphu ẹphe: “L'ọ kwa yẹbedua bụ iya ono” bę ẹphe tsoru nyikunyiku laa azu; je adashia l'alị.

⁷Yọ jì ẹphe ọdo: “?Bụ onye bę unu acho?” Ẹphe asụ iya: “L'ọ bụ Jisọsu; ophu Názaretu.”

⁸Jisọsu asụ ẹphe: “Ya suru unu l'ọo yẹbedua bụ iya. O -buru l'ọo ya bę unu acho; ọo ya bụ tẹ ndu owaa tugbunua lashia.”

⁹Ono aburu k'ophu okfu, shi iya l'onu e-rekota, o kfuru; sụ: “Nna; ẹ tọ dukwa m'ọ bụ onye lanu, puhuru nụ lẹ ndu ono, i yeru iya l'ẹka ono.”

¹⁰Ya ndono; Sáyimonu Pyita eturu mma. Yọ mĩa mma ono; gbua ohu eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; kwata iya nchị ẹka-utara. Ẹpha ohu ono bụ Málukosu.

¹¹Jisọsu asụ Pyita: “Mírú mma ngu ye l'obo. ?Iiri lẹ ya ta angu-ghedu iphe-angungu, nọ l'okoro iphe-ẹhuka ono, Nna iya nuru iya ono?”

Aakpụ Jisọsu akpukfu Ánasu

¹²Ya ndono; ndu soja ono; mę onye ishi ẹphe; mę ndu nche ndu Ju egude Jisọsu; woru iya kee.

¹³Ẹphe evuru ụzo kpụta iya kpukfube Ánasu. Ánasu bụ iya bụ nna nyee Káyafasu. Yọ bukwanuru Káyafasu bụ eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja k'afa onanu.

¹⁴O bukwapu Káyafasu owaa bụ onye ono, kfujeru ndu Ju l'ọ ka mma t'onye lanu nwụ-chiaru ọha onwu ono.

Pyita ago; lẹ ya ta madu Jisọsu

(Mát 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵Sáyimonu Pyita etsokwapu Jisọsu; mękwaphu onye ọdo, yi lẹ ndu etsoje ụzo Jisọsu. Onye ono, etsoje ụzo Jisọsu ono bę eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja mahawaru. Oo ya meru iphe o tsoru Jisọsu bahụ l'ulo-ikpe l'ogbodufu eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono.

¹⁶Pyita evudo l'ogbodufu l'onu-uzo ulo-ikpe ono. Onye ophunanu, etsoje ụzo Jisọsu phụ etso iya bahụ l'ulo-ikpe ono; bụ iya bụ onye ono, eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja mahawaru ono. Onye ono alufuta je ekfuru nụ nwata mgboke, bụ iya eche onu-uzo ono nche. Yọ haa ya; yo duta Pyita dubata.

¹⁷Nwata mgboko ono, eche onu-uzo ono asu Pyita: “?Ti yidunua le ndu etsoje nwoke-wa, e guderu-wa?” Pyita asu iya: “Tuswekwa; e to kwa iya.”

¹⁸Ndu eezije ozi; me ndu nche egude icheku mekwawa oku; vudo gbaa ya mgburumburu; l'anya iya; ke l'oyi atsukwa nu. Pyita abya evudonyabe ephe l'ege aka l'oku.

Ánasu aji Jisosu aji

(Mát 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹Ya ndono; eze onye ishi ndu achijeru Nchileke eja abya aji Jisosu ke ndu etsoje uzo iya; me k'iphe onoduje ezi.

²⁰Jisosu asu iya: “Ya tukowaru iphe ono l'o ha rawaru ndiphe tororo. Iphe ono, ya ziru ono l'o ha be ya nodu l'ulo-ndzuko ndu Ju; me l'eze-ulo Nchileke, bu eke ndu Ju edzukobeje zia. E to dukwa iphe ya kfujeru l'edomi.

²¹?Bu ke ngunu b'i gude aji ya aji? Jinu ndu nuru iphe ya kfuru; l'ephe marua iphe ya kfuru ephe.”

²²Jisosu ekfulephu ege ono; onye lanu le ndu nche ono, vudonyabe iya nu agbakpowaphu onwiya byiaru iya eya l'ishi nchi; su iya: “?I marua l'oo eze onye ishi ndu achijeru Nchileke eja be jigbakushi okfu ege ono?”

²³Jisosu asu: “O -buru l'o nweru ejo okfu, ya kfuru; kfunuaru iya edzudzu oha-a. O -bukwanuru l'iphe ya kfuru bua ire-lanu;?nanu ege e meru; nggu echi iya aka?”

²⁴Jisosu anodukwaphu l'eri ono, e keru iya ono; Ánasu asu t'a kpu-jeru iya Káyafasu, bu iya bu eze onye ishi ndu achijeru Nchileke eja.

Pyita atu ego odo; le ya ta madu Jisosu

(Mát 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵Sáyimonu Pyita evudokwaphu l'iku oku ono; l'ege aka l'oku. A nonyaa; ephe asu iya: “?Ti yidunua le ndu etsoje uzo nwoke-wa?” Pyita agoo; su: “Tuswekwa; e to kwa iya.”

²⁶Onye lanu le ndu ejeru eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke eja ono ozi, bu abubu nwoke ono, Pyita kwataru nchi ono aji Pyita; su iya: “?Ya ta phudunua nggu l'iya l'ime mgbabu phu?”

²⁷Pyita agokwaaphu odo. Teke ono teke onophu; oke-oku arawaphu ora.

Jisosu no l'ifu Páyleti

(Mát 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

²⁸Ya ndono; ephe akpufuta Jisosu l'ulo Káyafasu; kpuru iya jeshia l'ufu-eze govano, bu onye Rómu; l'achi eke ono. Yo buleruphu oswi nchi-abohu. Obenu le ndu Ju te kwedu obahu l'ufu-eze govano; l'eke ephe eme t'ephe ba turu nsó; k'ophu ephe a-yiru le ndu e-ri iphe Aji Esweta ono.

- ²⁹Ya ndono; Páyileti alufuta; jekfushia ephe l'etezi je aji ephe: “?Bụ ngunu bu iphe unu suru le nwoke-a meru?”
- ³⁰Ephe asu iya: “L'ephe ta ga kpatakwaru ngu nwoke-a; ndege e to nweru ejo iphe o meru.”
- ³¹Páyileti asu ephe: “Unu kputa iya unubedua je ekpee ya ikpe ege unu ekpeje l'ome-l'ali unu.” Ndu Ju asu iya: “M'a tukwaru ephe ekemu t'ephe ba akfugbujeshi madzu.”
- ³²Iphe ono aburu k'ophu iphe Jisosu kfururu erekota; bu iya bu iphe ono, o kfururu; gude kaa egbe anwuhu, ya a-nwuhu ono.
- ³³Páyileti abya abahu l'ulo-ikpe ono odo; bya ekua Jisosu; su iya: “?Bụ nggubedua bu Eze ndu Ju?”
- ³⁴Jisosu aji iya: “?Bụ nggubedua tutaru otu-oma aji iya aji ono; to ndu odo koru ngu l'oo iphe ya kfururu ndono?”
- ³⁵Páyileti asu iya: “?Ya bu onye Ju??To budu ndu ali ngu; me ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja be kpuru ngu bya anu iya??Bụ ngunu b'i meru?”
- ³⁶Jisosu asu iya: “Abubu, ya bu eze te shikwa le mgboko-a. Ndege abubu, ya bu eze shi le mgboko-a; me ndu etsoje uzo iya awota ogo; k'ophu e ta ga akpuduru iya nu ndu Ju. Obenu l'abubu, ya bu eze te shidu le mgboko-a.”
- ³⁷Páyileti asu iya: “Ha!?Bụ iya bu l'i bu eze to?” Jisosu asu iya: “O kwa nggu b'o shi onu. O kwa te ya buru eze b'e gude mua ya; buru iya be ya gude bya mgboko; k'ophu ya e-koshi ndiphe iphe bu okpobe okfu. Iphe bu ndu etso okpobe okfu ono anoduje anu olu iya.”
- ³⁸Páyileti aji iya: “?Bukpo ngunu bu okpobe okfu?”

Eekpe Jisosu nkfugbu

(Mat 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Ya ndono; Páyileti ekfuebe ege ono; lufushia etezi je asu ndu Ju ono odo: “L'e to dukwa ejo iphe, ya phuru, o meru.

- ³⁹Obenu; keshinu ome-l'ali unu bu te ya tufujeru unu onye mkporo lanu t'o laa; m'a gbadalephu Aji Esweta;?o du unu te ya haaru unu Eze ndu Ju?”
- ⁴⁰Ephe aswo-lihu; su: “Waawa. E to budu onye owaa; o bu Barabasu b'ii-haru ephe t'o la!” Barabasu obu, ephe suru t'a haaru ephe obu; bukwa onye anaje nfu.

Jonu 19

- ¹To du iya bu; Páyileti abya akpata Jisosu; su t'e chia ya echachi.
- ²Ndu soja egude ogvu kpaa okpu-eze; kpube iya l'ishi; bya achita uwe-nlokpururu, eke uswuswe yee ya.

³Ɛphe abyakfuta iya l'ekfushi: “Ɛphe ekele ngu-o; nggũbe Eze ndu Ju!” Ɛphe echikwa iya phũ ẹka.

⁴Páyileti alufutakwaphu ọdo bya asũ ẹphe: “Unu lekwa ẹ ya a-kpufutakwaru unu nwoke-wa; t'unu maru l'ẹ tọ dudu ẹjo iphe ya phũru, o meru.”

⁵Ya ndono; Jisosu alufutashia; kpuru okpu-eze ono, e gude ogvu kpaano; yekwaaphu uwe-nlọkpuru uswuswe ono. Páyileti asũ ẹphe: “Unu lekwa nwoke obu ndo-ọ.”

⁶Ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu nche aphũ l'iya phũ; chishia mkpu; sũ: “Kpopyabe iya l'oshi-osweru! Kpopyabe iya l'oshi-osweru!” Páyileti asũ ẹphe: “Unubedua; unu kpũta iya je akpopyabe iya l'oshi-osweru. Ẹ yebedua ta dukwa ẹjo iphe ya phũru, o meru.”

⁷Ndu Ju asũ iya: “Ẹ keshinu o gude onu iya sũ l'ọo ya bũ Nwatibe Nchileke obu; bukwa t'a kfugbua ya; l'ọ kwa ẹge ekemu ẹphe kfuru ndono.”

⁸Páyileti anubebe iphe shi ẹphe l'onu; kafuaru ọtsu egvu.

⁹Yọ bya abahushia ọdo l'eze-ulo ono; bya aji Jisosu: “?I bunua onye awe?” Jisosu te yeru iya onu.

¹⁰Yọ sũ iya: “?Tii yeduru iya onu??O doru ngu-a ẹnya l'ọo yebedua be oore l'onu iya? Ya -sũ t'a ha ngu; a haa ngu. Ya -sũ t'a kfugbua ngu; a kpopyabe ngu l'oshi-osweru.”

¹¹Jisosu asũ iya: “E ti gage nwekwa egbe ike onanu l'ẹke ya no; ndege ẹ tọ buru ẹ Nchileke, bu l'imigwe nũru ngu iya. Ọo ya bũ l'iphe dũ ẹji k'onye ono, deru iya ye ngu l'ẹka ono be kakwa nke ngu nshinu.”

¹²Páyileti anulephu okfu ono; chode ọzo, ya e-shi haa ya t'ọ laa. Obenu ẹ ndu Ju ono chiru mkpu; sũ iya: “I -haa nwoke-a t'ọ laa; a maru l'ẹ ti tsohekwa ẹ ndu k'eze, bũ Síza!”

¹³Páyileti anutsulephu iphe ono l'ọ ha; dufuta Jisosu etezi; bya adugaru l'aba-ikpe, no l'ẹke obu, eekuje: “Onuno Mkpuma.” Iphe eekuje iya l'okfu Hiburũ bũ Gábata.

¹⁴Yo rudelephu l'ẹnyanwu-ogvuru-l'ishi ẹ mbọku nchi-abọhu a-bũru mbọku obahu ẹ Aji Esweta ono; Páyileti asũ ndu Ju: “Unu lekwa eze unu.”

¹⁵Ɛphe echishia: “Kfugbua ya! Kfugbua ya! Kpopyabe iya l'oshi-osweru!” Páyileti aji ẹphe: “?Unu ekfu te ya kpopyabe eze unu l'oshi-osweru tọ?” Ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja asũ iya: “Ɛphe te nwekwa eze ọdo; a gufu eze, bũ Síza.”

¹⁶Ya ndono; Páyileti akpũru Jisosu nũ ndu soja t'ẹphe je akpopyabe iya l'oshi-osweru.

Aakpopyabe Jisosu l'oshi-osweru

(Mát 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷Tọ dũ iya bũ; ẹphe akpũta Jisosu; ẹphe l'iya ayiru tugbua. Yọ buru iya vu oshi-osweru iya; vua ya jeye l'ẹke obu, eekuje Okpokoro Ishi. Iphe eekuje ẹke ono l'okfu Hiburũ bũ Gọlugóta.

18Yọ bụru l'ẹke ono bẹ ẹphe kpopyaberu iya l'oshi-osweru. Ẹphe kpopyabekwaruphu unwoke labu ọdo l'ẹke ono: onye lanu l'ẹka iya ọwaa; onye ọphu l'ẹka iya ọphu. Jisosu anodu ẹphe l'echilabu.

19Páyileti abya edee iphe kfube l'oshi-osweru ono. Iphe, o deru bu: “JISOSU; ONYE NÁZARETU; EZE NDU JU.”

20Igweligwe ndu Ju agua iphe ono, Páyileti deru kfube l'oshi-osweru ono; ke l'ẹke ono, a kpopyaberu Jisosu ono te tedu ẹnya le mkpukpu ono. Iphe ono, e deru ono b'e deru l'okfu Híburu; me l'okfu Látinu; me l'okfu Giríku.

21Ya ndono; ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu Ju eje asu Páyileti: “T'ẹ b'o deshi l'ọ bu ‘Eze ndu Ju.’ T'o dechia ‘Le nwoke-a suru l'oo yebedua bu Eze ndu Ju.’ ”

22Páyileti asu ẹphe: “L'iphe ya deru bẹ ya deekwaru.”

23Ndu soja ono akpopyabetsua Jisosu l'oshi-osweru ono; bya achita uwe iya; kee ya ọzo ẹno. Onyenonu le ndu soja ono ahata ọzo lanu. Ẹphe abya achitakwaphu uwe ime ẹhu iya. Ono, bu uwe ime ẹhu ono b'e shi l'imeli kpa mkpalanu ẹge ono jeye l'uzo ali. E to nwe du ẹke a gbagbaberu iya agbagbabe m'oo ẹkalanu.

24Ndu soja ono asu ibe ẹphe: “T'ẹphe ba alakakwa iya alaka; t'ẹphe tuchia ya ẹnwa; maru onye ọo-laru.” Iphe ono aburu k'ọphu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke e-ree, e deru; su: “L'ẹphe kekashiru uwe iya l'ime onwẹphe. Ọphube iphe ya eyeje l'ime ẹhu; bẹ ẹphe turu ẹnwa; t'ẹphe maru onye a-chita iya nu.” O bu iphe ndu soja ono meru ndono.

25Ndu vudonyabe oshi-osweru Jisosu ono teke ono bu nne iya; me nwunne nne iya ke nwanyi; me Méri, bu nyee Kulópasu; me Méri ke Mágudala.

26Jisosu aphulephu nne iya; me onye ono, etsoje ọzo iya, o yeru obu ono ẹke ẹphe vudonyabe ẹke ono; su iya: “Nwanyi; lekwa nwatibe ngu ke nwoke.”

27Yọ sukwapu onye ono, etsoje ọzo iya ono: “Lekwa nne ngu.” Shitakpelephu mboku ono; onye ono, etsoje ọzo Jisosu ono eduta Méri lashia nk'ia yele iya eje eburu.

Anwuhu Jisosu

(Mát 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

28Onanu emebetsua; Jisosu amaru l'iphemiphe obule gvukotawaru; yo su: “Le mini agu iya.” Iphe ono abukwaruphu k'ọphu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke e-rekota ẹge e deru iya.

29Yo nweru ite, suru l'ẹke ono, mee vayinu, shihuru uka jiru iya ejiji. Ẹphe ewota ẹgwo-ncha tsee le mee ono, shihuru uka ono; bya ewota iya tsebe l'onunu ẹkali-oshi isopu; machiaru iya t'o rua ya l'onu.

30Jisosu angutalephu mee ono, shihuru uka ono; su: “O gvwaru!” Yo tua ishi kpokongu; tubua ume.

Aanmafu Jisosu mgberemeku

³¹E meebetsua; ndu Ju arọ Páyileti t'ephe je akụ-kwoshia ndu ono, a kpopyaberu l'oshi-osweru ono ọkpa; ege aa-patsushi ephe; vufu. Iphe kparu iya nū aburu lẹ mbọku ono bụ mbọku, nchi-abọhu iya a-buru mbọku ọtu-ume; ephe emekwanu t'odzu ba akpogbaaru l'oshi-osweru lẹ mbọku ọtu-ume; keshinu ọphu mbọku ọtu-ume onanu bụ mbọku ọtu-ume ọphu dū iche l'aji ephe ono.

³²Ya ndono; ndu soja ono abya akụ-kwoshia onye k'ivuzo ọkpa; kukwoshikwaaphu onye ọphu; bụ iya bụ ndu ono, a tukoru ephe lẹ Jisosu kpopyabe l'oshi-osweru ono.

³³Ephe erua eke Jisosu no; phua l'o gbe nwuhuhawaru. Ephe ahaa ya; ephe ta kukwoshihe yebedua ọkpa.

³⁴Obenu l'onye soja lanu wotaru arwa; sua ya lẹ mgberemeke. Teke onophu; mee yele mini agbaa eghirigha; shi l'onya arwa ono l'awushi patapata.

³⁵O kwa onye phuru teke iphemiphe obule-a mekotaru be kfuru ege o du. Iphe ono, o kfuru ono bukotakwa ire-lanu. Yebedua l'onwiya makwarua l'oo ire-lanu mbu iphe ya ekfu. Oo ya bu t'unubedua kwetakwaphu.

³⁶Iphe ono l'o ha mekotaru; k'ophu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke e-re, e deru; su: "L'e to dukwa okpu iya m'oo nanu, ejihu ejihu."

³⁷O nwekwaruphu eke odo, e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: "L'ephe e-gude enya ephe lee onye ono, ephe suru arwa ono."

Eeli Jisusu

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸E metsua; Josefu, bu onye Arimatiya ejekfube Páyileti; je arọ ya te ya pata odzu Jisusu. Páyileti ekweta t'o pata iya. Ya ndono; yo je apatsuta iya pata pafu. Josefu bukwapu onye etso uzo Jisusu; obu l'ootso iya lẹ mpya; l'eke ootsu ndu Ju egvu.

³⁹Nikodimosu abyakwaphu. Nikodimosu bu iya bu nwoke phu, byakfutajeru Jisusu l'enyashi phu. Ya ndono; yo byatashia; gude meru, a gwakoberu alozu. Manu ono eshi mkpo nshinu. E -wota manu ono tukobe l'igwe, aatuje era iphe be era iya hakwa l'o bu era ekpa unu labu.

⁴⁰Ephe eje apatsuta odzu Jisusu; bya egude ekwa ocha, bu ekwa-odzu yele manu ono, eshi kwekwekwe ono gude kwaa ya; bu iya bu ege ndu Ju akwaje odzu l'ome-l'ali ephe.

⁴¹L'eke ono, ephe kpopyaberu Jisusu l'oshi-osweru ono b'o nweru mgbabu, nonyabe iya nu. O nweru ili, du l'o bu ogba, a waru k'ophungu lẹ mgbabu ono. Ili ono b'e te libua odzu odo.

⁴²Ya ndono; ephe apata Jisusu je eye l'eke ono; keshinu mboku ono buwa mboku nchi-abohu iya a-buru mboku ọtu-ume; ili ono anodufua ntse l'eke ono.

Jonu 20

Jisusu shi l'onwu eteta

(Mát 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹Yo rua l'utsu mbòku Sonde lẹ nchi-abòhu òkwadu gerigeri; Méri kẹ Mágudala abyatashia l'ili ono teke òchi òkwadua; bya aphua lẹ mkpuma ono, e gude bechia ònu ili ono b'e swifuwaru.

²Yo gude ọso gbakfu Sáyimonu Pyita; mẹ onye ọphunanu, etsojekwaphu ọzo Jisọsu, Jisọsu yeru obu phụ; je asụ ẹphe: “L'a pafuakwaru Nnajiufu l'ili ono; tọ bụ l'ẹphe maru ẹke a togboru iya.”

³Pyita yele onye onanu, etsojekwaphu ọzo Jisọsu ono egbeshi; tųgbua jeshia l'ili ono.

⁴Ẹphe ẹbo atuko gude ọso; ọbu l'onye onanu, etsojekwaphu ọzo Jisọsu ono gbagharu Pyita; vuru iya ọzo gbarua ili ono.

⁵Yọ bya efurita efurita; nyoo ime ili ono; phua ẹkwa ọcha ono, e shi gude kwaa Jisọsu ono; l'ẹke ọ wushiru l'ẹke ono. Obenu l'ẹ tọ bahudu l'ime ili ono.

⁶Tọ dù iya bụ; Sáyimonu Pyita etsowa iya-a l'azu; rua bya abahụ l'ime ili ono; bya aphua ẹkwa ọcha ono ẹge ọ wushiru;

⁷mẹ ẹkwa ono, e shi gude phuchia ya ishi ono. Ẹkwa onanu yele ẹkwa ọcha phụ ta wushikwaru l'ekalanu. A phukowanu ẹkwa onanu, shi òdu iya l'ishi phụ aphuko; dobe iche.

⁸Tọ dù iya bụ; onye ono, etsojekwaphu ọzo Jisọsu, vuru ọzo gbarua ili ono abya abahukwaphu; bya egude ẹnya iya phua; kweta.

⁹Byeye teke ono b'ẹ to gbe edokwa-a ẹphe ẹnya; mbụ iphe ono, e deru l'ekwo okfu Nchileke, sùru lẹ Jisọsu shifutaje l'ònwu teta òdu ndzụ ono.

¹⁰Tọ dù iya bụ; umadzu labụ ono, etsoje ọzo Jisọsu ono atųgbua; onyenonu alashia nk'ia.

Jisọsu ekoshi onwiya Méri kẹ Mágudala

(Mát 28:9-10; Mak 16:9-11)

¹¹Méri evudo l'iku ili ono; ara ẹkwa. Yọ ranyaa ẹkwa; bya efurita efurita; nyoo ime ili ono;

¹²bya aphua ojozi-imigwe labụ, yeru uwe ọcha; dugaru l'ẹke ono, e shi nyobe odzu Jisọsu ono: onye lanu adugaru l'uzo ishi; onye ọphu adugaru l'uzo ọkpa.

¹³Ẹphe aji iya: “Nwanyi;?bụ ngunu be jiraru?” Yọ sù ẹphe: “L'ẹphe pataru odzu Nnajiufu iya; ya ta ma ẹke ẹphe pataru iya; togbu.”

¹⁴Ekfukfu, ookfukwadu iya-a; yọ ghachiwaphu; phua Jisọsu ẹke o vudo. Obenu l'ẹ tọ madu l'ọo Jisọsu.

¹⁵Jisọsu asụ iya: “Nwanyi;?bụ ngunu be jiraru;?bụ onye be jicho?” Méri edobenu l'ọo onye eche mgbabu ono; sù iya: “Ọ -bùru nggu pataru iya; byiko; tunuru iya ònu ẹke i paru iya je atogbo; tẹ ya je apata iya.”

¹⁶Jisọsu ekuwa iya phụ: “Méri!” Méri abya aghachi; gude okfu Híburu sụ iya: “Rabónayi;” bụ iya bụ O-zi-iphe.

¹⁷Jisọsu asụ iya: “T'ẹka ngu bẹ erukwa iya l'ẹhu; lẹ ya ta alarukwaa l'imigwe jekfube Nna iya. Olobu; tugbua je ekfuru unwunna iya phe lẹ ya alawa l'imigwe alakfube onye ono, bụ Nna iya; buru Nna unu ono; mbụ iya bụ onye ono, bụ Nchileke iya; bya abukwaruphu Nchileke unu ono.”

¹⁸Ya ndono; Méri ke Mágudala ejekfube ndu ono, etsoje ụzo Jisọsu ono; sụ ẹphe: “Lẹ ya gudeekwa ẹnya iya ẹphe ẹbo phụ Nnajiufu; l'ọ kwa iya ziru ozi ono.”

Jisọsu ekoshi onwiya; ndu etsoje iya nụ

(Mát 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹Yo be l'urennyashi mbọku mbụ l'idzu, bụ iya bụ mbọku Sonde; ndu etsoje ụzo iya aswo-chishikota iphe l'ulo, ẹphe dokoberu; l'ẹke ẹphe atsụ ndu Ju egvu. A bya ele ẹnya; Jisọsu anọduwa l'ẹke ono; kele ẹphe; sụ ẹphe: “T'ẹhu dukwa unu agu.”

²⁰Yo keletsua ẹphe; bya ekoshi ẹphe ẹka iya ẹphe ẹbo; koshikwaphu ẹphe mgberemẹku iya. Ẹhu atsọo ndu etsoje ụzo iya ẹnna teke ono, ẹphe phuru Nnajiufu ono.

²¹Yọ sụ ẹphe ọdo: “T'ẹhu dukwa unu agu. O bụ ẹge Nna iya ziru iya; ya abya-wa; bụ ẹge ya ezi unu t'unu je.”

²²Yo kfutsua ẹge ono; bya atushi ẹphe Ume; sụ ẹphe: “Unu nata Ume-du-Nso.

²³Iphe, bụ onye unu guru nvụ l'iphe dụ ẹji, o meru bẹ Nchileke guakwaruphu nvụ. Onye unu ta guduru nvụ l'iphe dụ ẹji, o meru bẹ Nchileke ta agukwaru nvụ.”

Tómosu; ọ-phụ-l'ẹnnya-o-kwe

²⁴Ya ndono; Tómosu ọphu eekuje Ejima ta nọ l'ẹke ono teke ono, Jisọsu byaru ono. Tómosu yikwa l'umadzu iri l'ẹbo ono, etsoje ụzo Jisọsu ono.

²⁵Tọ dụ iya bụ; e meebetsua; ndu ọphunanu, ẹphe l'iya etsojekwaphu ụzo Jisọsu phụ asụ iya: “L'ẹphe phụakwaru Nnajiufu ọbu.” Tómosu asụ ẹphe: “Lẹ ya te ekwetakwa; gbahaa lẹ ya gude ẹnya iya phụ ichii nturu ono l'ọbechere-ẹka iya; mbụ rụa mkpushi-ẹka iya l'ẹnnya nturu ono l'ẹka iya; pyokwaaphu ẹka iya lẹ mgberemẹku iya. O dudu bẹ ya te ekwetakwa.”

²⁶Ya ndono; a nọlephu abalị ẹsato; ndu etsoje ụzo iya edzokokwaa ọdo l'ulo; ẹphe lẹ Tómosu. A tuko ulo swo-chishia aswo-chishi. Jisọsu abyale-ẹ bya evudo ẹphe l'echi; kele ẹphe ekele; sụ ẹphe: “T'ẹhu dukwa unu agu.”

²⁷Yo kfuebe ẹge ono; bya asụ Tómosu: “Ngwaa; rụa ya mkpushi-ẹka ngu l'ẹka; nggu emee ya ẹka lẹ mgberemẹku. Tómosu; ba abuhe e-kwe-lẹ-te-kwe. Kwetaje.”

²⁸Tómosu asụ iya: “Nnajiufu mu; mbụ Nchileke mu!”

²⁹Jisọsu asụ iya: “?Bụ okfu l'ị phuru iya kparu iphe i kwetaru? Onu-oma bụ ke ndu ẹ-ta phudu iya nụ; kwetale-e.”

Iphe e dedoru ẹkwo-a

³⁰Jisọsu meshikwaruphu igweligwe iphe ọdo, dughbaa biribiri, ẹ t'e dedu l'ẹkwo-a; l'ifu ndu etsoje ọzo iya.

³¹Obenu ẹ ndu ọwaa, e deru-wa; b'e deru; k'ophu unu e-kweta l'ọo Jisọsu bu Kuráyisutu ọbu, Nchileke kweru ọkwa iya ọbu, bu iya bu Nwatibe Nchileke; me t'unu woru onwunu ye iya l'ẹka; k'ophu unu e-shi iya l'ẹka nweru ndzu.

Jonu 21

Jisọsu ekoshi onwiya ọmadzu ẹsaa ẹ ndu etsoje ọzo iya

¹E metsua; Jisọsu ewofuaru onwiya koshi ndu etsoje ọzo iya l'iku Eze Ẹnyimu Tayibériyasu. Ọwaa ẹge o meru:

²Ẹ Sáyimonu Pyita yele Tómosu, ọphu eekuje Ejima; me Natániyelu ke Kéna ẹ Gálili; me unwu Zébedi ẹphe ẹbo; mefua ọmadzu ẹbo ọdo ẹ ndu etsoje ọzo Jisọsu tuko ọdu l'ẹkalanu.

³Sáyimonu Pyita asu ẹphe: “Yẹbedua ejeekwa ogbu ẹma.” Ẹphe asu iya l'ẹphe e-tsokwa iya. Ẹphe egbeshi; je awuba l'ugbo; tugbua. Obenu l'enyashi ono b'ẹ to nwedu m'ọ bu ọba, ẹphe pyaru ishi.

⁴Nchi abohudelephu; Jisọsu abya evudo l'onu-mini ono. Obenu ẹ ndu etsoje ọzo iya ta madu l'ọ bu iya.

⁵Yọ su ẹphe: “Unwu mu;?o nweru iphe unu gbutaru?” Ẹphe asu iya l'ẹ to dukwa.

⁶Yọ su ẹphe: “Unu ghaa ntofu unu l'uzo ẹka-utara ugbo ono; gbuta ẹma.” Ẹphe abya aghaa ntofu ono; ẹphe ta du ike kpubata iya l'ugbo; l'ẹke ẹma, ẹphe gburu kfube ọsua ha igwe.

⁷Ya ndono; onye onanu etsoje ọzo Jisọsu, Jisọsu yeru obu ono asu Pyita: “L'ọ kwa Nnajiufu!” Sáyimonu Pyita anulephu l'ọ bu Nnajiufu; chita uwe iya yekebe; l'ẹke o shi yeshia ya; buru ẹ mini ono voo; gvufushia.

⁸Ndu etsoje ọzo iya ndu ọphu akwaa l'ugbo ono; akpu ntofu ono, ẹma jiru tungu ono akpufuta eli nggodo; l'ẹke ẹphe ta ọhedu ote-ẹnya l'eli nggodo. Ẹphe ọwa iya-a ntse ntse iphe ha l'ọ bu ọkporo ntụ-ọkpa iche iche ugbo ise.

⁹Ẹphe enyifutalephu nggodo; phua ọku, e gude icheku mekwaa l'ẹke ono. Ẹphe aphua ẹma, daburu l'ọku ono; phukwaaphu buredi.

¹⁰Jisọsu asu ẹphe: “Unu hata ẹma ọbu, unu gburu ọbu gude bya.”

¹¹Sáyimonu Pyita eje abahukwa l'ugbo ono; je akpufuta ntofu ono eli nggodo. Iphe jiru iya nu abuleruphu okporokpo okporokpo ẹma. Ẹma, ọ iya nu l'ọ ha tuko du ọkporo ẹma ẹsaa l'ẹma iri l'ẹto. E gudekwaru l'ẹma, ọ ẹ ntofu ono ha nshinu; ntofu ono ta dukwa m'ọ ẹke ọ taru kingu.

¹²Jisọsu asu ẹphe: “Unu bya akpọo uchi.” To nwe ndu ono, etsoje ọzo iya ono onye turu iya ama k'oji iya onye ọ bu; l'ẹke ẹphe tuko mawaru l'ọ bu Nnajiufu.

¹³Jisọsu abya ewota buredi ono nu ẹphe; nufukwaaphu ẹphe ẹma ono.

¹⁴Ekoshi ono, o koshiru ẹphe onwiya ono kweekwa ugbo ẹto, o woru onwiya koshi ndu etsoje ọzo iya l'o shitsua l'onwu teta ndu ndzu.

Jisọsu yẹle Pyita

¹⁵Ẹphe eriebe ọkpuchi ono; Jisọsu eku Sáyimonu Pyita: “Sáyimonu; nwatibe Jọnu;?i ka iya oyeru obu karia ẹge ndu ọwaa l'ẹphe ha yeru iya?” Pyita asu iya: “Iyee; Nnajiufu; i mawaru ẹ ya yeru ngu obu.” Jisọsu asu iya: “Nuje unwu aturu iya nri.”

¹⁶Yọ bya eku iya k'ugbo ẹbo; su iya: “Sáyimonu; nwatibe Jọnu;?i yeru iya obu?” Pyita asu iya: “Iyee; Nnajiufu; i mawaru ẹ ya yeru ngu obu.” Jisọsu asu iya: “Letaje aturu iya ẹnya.”

¹⁷Yọ byakwaphu bya ekua ya k'ugbo ẹto; su: “Sáyimonu; nwatibe Jọnu;?i yeru iya obu?” Ẹhu adalephu Pyita koo; kele Jisọsu jiru iya k'ugbo ẹto;?m'o yeru iya obu? Yọ su iya: “Nnajiufu; nggubedua l'onwongu makotaru iphemiphe ọbule; i maru ẹ ya yeru ngu obu.” Jisọsu asu iya: “Nuje aturu iya nri.”

¹⁸Su iya: “Kamenu; te ya karu ngu: ẹ teke ọ bu ngu l'ikoro b'ọ bu nggu egbeshije; wota ẹkwa ngu weru; lobe jeshia ẹke, du ngu mma. Obenu ẹ teke i kahuleruphu be ii-chili ẹka ngu ẹphe ẹbo; onye ọdo abya ewebe ngu ẹkwa; duta ngu jeshia ẹke ta dudu ngu k'ejeje.”

¹⁹Okfu ono b'o kfulu gude koshi egbe onwu, Pyita a-nwu; gude koshi ọdu-biribiri Nchileke. Jisọsu ekfuebe ẹge ono; su Pyita t'o tso ru iya.

Jisọsu yẹle onye ọphunanu, etsojekwaphu ọzo iya phu

²⁰Pyita abya aghaa ẹnya; phu onye ọphunanu, etsojekwaphu ọzo Jisọsu, Jisọsu yeru obu phu; l'ẹke ootso ẹphe. Ọ bu iya bu onye ono, nonyabe Jisọsu teke ono, ẹphe eri nri-enyashi phu; bu iya jiru iya; su: “Nnajiufu;?bu onye bu onye ọbu, e-deru ngu ye ọbu?”

²¹Pyita aphu l'iya phu; su Jisọsu: “Nnajiufu;?nanu ẹge ke onye ọwaa du?”

²²Jisọsu asu iya: “Ọ -buru l'ọ bu uche-obu yẹbe Jisọsu l'ọo-ndu ndzu jeye teke ya a-bya ọdo;?nke ngu bu ole. Ọ bulephu t'i tso ru yẹbe Jisọsu.”

²³Ya ndono; unwunna ekfulahaa iphe ono, o kfulu ono; l'onye onanu, etsojekwaphu ọzo Jisọsu ono ta anwuhedu anwuhu. Obenu l'iphe Jisọsu kfulu ta bukwa l'ẹ to nwuhedu anwuhu. Iphe o kfulu bu: “Ọ -buru uche-obu yẹbe Jisọsu l'ọo-ndu ndzu jeye teke ya a-bya ọdo;?nke ngu bu ole.”

²⁴Ọ bu onye ono, etsojekwaphu ọzo Jisọsu ono bu iya bu onye ekfu iphe o gude ẹnya iya phu l'iphe-a l'ọ ha. Ọ kwa iya phu deru iphemiphe ọbule-a. Ayi maru l'iphe o kfulu bukota ire-lanu.

Mkpọ-chi ishi iya

²⁵O nwekwaruru igweligwe iphe ọdo, Jisọsu meshiru. Ege ọ dọ mu bụ ị ndege e jeru t'a tuko iya l'ọ ha dekota l'ekwo nanu nanu; me mgboko-a l'oha ta ge edzukwa odobe ekwo, e dekotaru iya.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 1

¹Onye-ukfu-l'oha, bu Tiyoofilosu; ekwo, mu vu uzo deeru ngu be mu deru iphe bu iphe Jisosu meru; me iphe bu iphe o ziru l'o ha shitakpo le mbu;

²jeye teke Nchileke wobaru iya l'imigwe. O byaru bya ala l'imigwe; yo shi l'eka Ume-du-Nso karu ndu ono, o fotaru t'ephe buru ndu ishi-ozu iya ono iphe ephe e-me.

³O jeru iphe-ehuka; bya anwuhu; nwuhutsua; bya eteta nodu ndzu. Yo bya anoo ukporo abali labu. L'ime ukporo abali labu ono b'o woru onwiya koshi t'ephe maru le ya no ndzu. O koshibetaru ephe onwiya; k'ophu e-to nwedu ephe onye atu ego ke wo:?a maru m'o noo ndzu. Ephe gude enya ephe phua ya; yo kfuaru ephe ege Nchileke, bu eze e-shi medzua iphe o watawaru ememe.

⁴Yo nweru teke ephe l'iya nokobe; yo su ephe: "Unu ba alufukwa le Jerusalemu. Unu nodukwa kwaberu iphe ono, Nna suru le ya a-nu ono, bu iya bu iphe-oma-wa, ya kfuuru unu-wa.

⁵Le Jonu gude mini mee baputizimu; o bu l'a -nolephu nwa abali olemole nta-a be ee-gude Ume Nchileke mee unu baputizimu."

⁶Ya ndono; ndu ishi-ozu ono edzukobelephu ephe le Jisosu; ephe aji iya: "Nnajiufu;?o gbawaru teke ji-nuphu ndu Izurelu ali-eze ephe obu azu too?"

⁷Jisosu asu ephe: "Le to gbadu unu l'oma mboku obu me teke obu, Nna iya gudewa aka iya tua l'onwiya.

⁸Obenu le Ume-du-Nso a-bya unu l'ehu; mee unu; unu esihu ike; k'ophu unu e-je Jerusalemu; jee Judiya; jee Sameriya; jekotakpoo ekemeke obule le mgboko gbaa mgburumburu; je ekfua iphe unu phuru, meru l'ehu iya."

Jisosu ala l'imigwe

(Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)

⁹Yo kfugetsulephu ege ono; ephe atuko ele iya enya; Nchileke ewolia ya; urukpu eworu iya domia.

¹⁰Ephe evudo elekwadua enya l'akpamigwe l'eke ono l'o mihugetsuaru ono; unwoke labu, yeru uwe ocha abya evudonyabe ephe;

¹¹su ephe: "Unube unwoke Galili;?bu ngunu meru iphe unu vudo ele akpamigwe. Jisosu ono, e dufuru l'eke, unu no lashia l'imigwe ono be buhukwaphu ege ono, unu ele iya; yo bahu l'imigwe ono bu ege oo-gude bya odo."

Onye e gude edochi enya Judasu

¹²To du iya bu; ephe eshi l'ugvu ono, eekuje Olivu ono latashia Jerusalemu. Ugvu ono be du iphe ha l'o bu mkpirikpi manyiru; m'e -shi le Jerusalemu.

¹³Ɛphe erulephu Jerúsalemu; bahushia l'ime ɔlo k'eli eli; shi le k'alì laa le k'eli iya, bu iya bu eke epehe nokpoo anono. Ndu ono bu: Pyita; Jonu; Jémusu; Ánduru; Fílipu; Tómosu; Batólomiyu; Mátiyu; Jémusu Álufiyosu; owaa Sáyimonu, onye adzo t'alì ndu Ju noduru ndu Ju; mefua Júdasu, bu nwatibe Jémusu.

¹⁴Ɛphe l'unwanyi nokwaphu l'eke ono; mekwaphu Méri, bu iya bu nne Jisosu; me unwunne Jisosu kwaphu. Ɛphe atuko l'ephe ha je anodu l'ekalanu; gude obu lanu ekfu anu Nchileke.

¹⁵Yo be ujiku lanu l'ephe dzukoberu ege ono; epehe rukwaru ukporo ishingu l'eke ono; Pyita egbeshi; su epehe:

¹⁶“Unwunna mu; iphe ono, e dehawaru l'ekwo okfu Nchileke l'oo-me ono rekotaakwaru; bu iya bu iphe ono, Ume-du-Nso shihawa l'onu Dévidi kfua le ke Júdasu ono; bu iya bu onye ono, du ndu byaru bya egude Jisosu ono.

¹⁷Júdasu ono b'e shi guru yeru ayi; yo shi yiru l'oje ozi-wa, ayi eje-wa.”

¹⁸O gude okpoga, a kfuru iya l'ejo iphe o meru; zua ali. Yo metsua daa; sugbua onwiya; epho agbafuhu iya; akurepho iya l'o ha ekposhihu.

¹⁹Iphe bu ndu Jerúsalemu mgburumgburu anukota iphe ono, meru nu ono. Ɛphe eworu ali ono gua Akeludama l'okfu-ali epehe, bu iya bu “Egu-mee.”

²⁰“L'e dekwaru l'ekwo Egvu-Oma; su: ‘T'egbara kfu kwaa l'ufu iya; t'e b'o dukwa onye e-bu iya ebubu.’ E dekwaaphu; su: ‘T'onye odo no-chikwaa enya iya l'oje ozi, o shi eje.’

²¹“Oo ya bu l'aa-fota onye lanu t'o tsoru ayi. T'onye ono bukwaru onye tsohawaru ayi jekota ekemeke obule, ayi le Nnajiufu, bu Jisosu jekpooru;

²²tsube teke Jonu shi eme baputizimu jeye mboku, e dufuru Jisosu ono l'eke ayi no kuba l'imigwe. Onye ono e-tsoru l'ekfu iphe ayi phuru le ke Nnajiufu, bu Jisosu; bu iya bu l'o shi l'onwu teta nodu ndzu.”

²³Ya ndono; epehe abya akfube umadzu ebo: Joséfu, ophu eeku je Basábasu, epha etushi iya bu Jósutosu; owaa onye odo, eeku je Matáyasu.

²⁴Ɛphe abya ekfuru nu Nchileke; su: “Nggube Nnajiufu; nggube onye maru obu onyemonye obule; koshi epehe onye ophu i fotaru l'ime umadzu ebo-wa

²⁵t'o no-chia enya Júdasu; buru onye ishi-ozu; meje iphe ono, Júdasu haru; lashia eke gbaru iya nu ono.”

²⁶Ɛphe eworu enwa tua; yo daaru Matáyasu. E woru iya yekobe le ndu ishi-ozu iri le nanu ono.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 2

Abyabya Ume Nchileke

¹Yo be mboku aji Péntikosutu gedegede; epehe atuko l'ephe ha dzukobe l'ekalanu.

²E ji ekfua; ẹphuphu, shi l'imigwe ederu kfukakfuka l'ọ bu ẹphuphu oke pherephere bya ejilephu ọlo ono, ẹphe ọọru ono ejiji.

³Ẹphe apha iphe dutsua l'ọ bu ire-ọku, jakashiru ajakashi; kekashia onwiya bya anodutsua ẹphe l'ishi l'ẹhu l'ẹhu.

⁴Ume Nchileke eji ẹphe ẹhu l'ẹphe ha. Ẹphe aghaa okfu-alì ẹphe; gudegbaa okfu-alì ọdo kfulahaa okfu ẹge Ume Nchileke ono meru t'ẹphe kfua.

⁵Ya ndono; yo nweru ndu Ju, jiru Jerúsalemu; mbu ndu Ju, Nchileke duru le nsọ, shigbaa le mba, no le mgboko mgburumburu.

⁶Ikpetuma ndu ono anulephu ẹphuphu ono; gbakodzua. Yo kpoo onyemonye obule okfu; l'ẹke onyemonye obule nuru ẹke eekfu okfu-alì iya.

⁷Yo du ẹphe biribiri; ji ẹphe ẹnya. Ẹphe ajilahaa; su: "Ndu-a, ekfu okfu-a;?ẹphe ta budunua ndu Gálili too.

⁸?Nanu ẹge e meru be ayi anutsua okfu-alì ayi l'ẹhu l'ẹhu?

⁹Mbu okfu ayibe ndu Pátíya; ndu Mídiya; ndu Ílamu; ndu shi Mesopotémiya; ndu shi Judíya; ndu shi Kapadósiya; ndu Póntusu; ndu shi Éshiya;

¹⁰mekpo ayibe ndu shi Firíjiya; me Pamfiliya; me ayibe ndu shigbakpo Íjiputu; me ndu shi Sayiríni, no l'alì Líbiya; jeyekpo le ndu byaru abyabya, shi Rómu;

¹¹me ndu Ju; ndu amu ẹka ndu Ju; ndu Kirítu; me ndu Arébiya. Ayi atuko anutsua ẹke ẹphe gude okfu-alì ayi ekfu okfu eze iphe, Nchileke emeebe."

¹²Yo du ẹphe biribiri; ji ẹphe ẹnya. Ẹphe ajitsua ibe ẹphe: "?Bu ngunu be egbe iphe owaa bukpo?"

¹³Yo nweru ndu gude mgbonu su l'oo me emetsua ẹphe l'ẹnya.

Pyita asa okfu

¹⁴Ya ndono; Pyita egbeshi yele ndu ishi-ozì ophu ẹphe iri le nanu bya evudo. Pyita abya awata iya; raa ya arara; su: "Ndu Judíya ibe mu; me iphe, bu ndu bu le Jerúsalemu mgburumburu; unu gebekwa-o! Unu ngabekwa nchi l'iphe-a, ya abya ekfukfu-wa-o:

¹⁵Ndu-a ta ngukwa mee, bu iya bu iphe unu ari.?To budu nta-a be ẹnyanwu agbakota?

¹⁶Iphe owaa gbe bukwaru iphe ono, onye nkfuchiru Nchileke; mbu Jówelu kfuru teke ndiche; su:

¹⁷" 'L'owaa bu iphe Nchileke kfuru: L'o -rua l'oge ikperazu; be ya a-wushiru ndiphe mgburumburu Ume iya. Unwu unu ndu k'unwoke; me ndu k'unwanyi e-kfuchiru Nchileke. Unwu-okorobyu unu a-phu aphu; ndu k'ogurennya aru nro.

¹⁸Iye! Teke ono be ya a-wushi Ume iya ono: wushi iya unwoke; me unwanyi, ejeru iya ozi. Ẹphebedua ekfuchilahaaru Nchileke.

- 19**Ya e-meshi iphe-ophulenyaa l'akpamigwe; meshia iphe du biribiri le mgboko. Aaphu mee; owaa oku; me urukpu enwuru-oku.
- 20**Enyanwu a-gbahu tsabalangu; onwa ekelahaa lo bu mee; temanu Eswe ke Nnajiufu eruta, bu iya bu eze mboku ono, a-du biribiri ono.
- 21**Iphe bu onye rakuru Nnajiufu; be oo-dzofuta.'
- 22**"Unube ndu Izurelu; o kwa Jisusu ke Nazaretu ono bu nwoke ono, Nchileke shi l'iphe-ophulenyaa; me iphe jiru enya, dugbaa biribiri, Nchileke gude iya meshia l'ifu unu ono mee t'o doo unu enya loo yebe Nchileke ziru iya. Iphe ono lo ha be unu makotaru ohuma lonwunu.
- 23**Obenu l'a kpuru iya nu unu; unu eshi l'eka ndu e-ta madu ekemu kpopyabe iya l'oshi-osweru; woru iya gbua. Iphe ono aburu iphe Nchileke mahawaru amama bya achia ya achichi dobe.
- 24**Obenu le Nchileke tofuwaru iya l'egbu, onwu shi kee ya; bya emee; yo shi lonwu teta nodu ndzu; ke lonwu ta dudu ike lopyabe iya.
- 25**Le Devidi kfukwaru ke Jisusu; su: " 'Le ya aphuje Nnajiufu iya tekenteke. Tekenteke bo no iya l'eka-utara t'e bo du iphe e-me iya nu.
- 26**O bu iya kparu iphe okpoma atso iya ena; ya agu egvu; l'ete eswa. Ya maru le ya -nwuhutsua; be ii-dobe iya ndzu odo.
- 27**Ya maru l'e tji hadu iya l'ali-maa. E tji hadu onye nke ngu, i yeru obu t'o rehu erehu.
- 28**I koshiwaru iya uzo ndzu. Ii-me t'ehu tsoo ya ena; kele nggu l'iya bu.'
- 29**"Unwunna iya; ya a-toqboru unu ke nna ephe oche, bu Devidi eba. E to bulekwa l'owuhuru anwuhu nwenkinyi; obenu l'e liru iya elili. Ili iya nokwaa l'eka-a byeye nta-a.
- 30**Obenu l'o shi buru onye nkfuchiru Nchileke. O maru le Nchileke kweru iya ukwa; riru angu yeru iya eya: le ya e-shi l'awa iya fota onye a-no-chi iya l'okwa-eze iya.
- 31**O phuru iphe Nchileke e-mekochaa mee; kfuwa le Kurayisutu e-shi lonwu teta nodu ndzu, bu iya bu teke ono, o suru: 'L'e to hadu iya l'ali-maa; anu-ehu iya te rehu erehu.'
- 32**Nchileke mewaru Jisusu ono; yo shi lonwu teta nodu ndzu, bu iya bu owaa, ayi tukoru atu onu iya-a.
- 33**Oo ya bu le Nchileke woliru iya eli woru dobe l'eka-utara iya. O natakwaru Umedu-Nso l'eka Nna, bu iphe-oma, Nchileke kweru ukwa iya. Iphe-a, unu phuru-wa; me iphe-a, unu anu le nchi-wa bukwa iphe-oma ono, bu iya bu Ume iya ono, o wushiru ayi ono.
- 34**E to bukwa Devidi be laru l'imigwe lonwiya; le yebdua lonwiya sukwaru: 'Le Nchileke suru Nnajiufu yebe Devidi: Nodu iya l'eka-utara
- 35**jeye teke ya e-me ndu ohogu ngu t'ephe buru iphe ii-dzopyabe l'okpa.'

³⁶“Oo ya bu; t'o doo Ízurelu mgburumgburu ɛnya lɛ Nchileke mewaru Jisosu ono, unu kpopyaberu l'oshi-osweru ono t'ọ buru Nnajiufu; buru Kuráiyisutu, bu iya bu Onye Ndzota ono.”

³⁷Ya ndono; ɛphe anɔtsu l'iya phu; yo rua ɛphe l'anu; ɛhu adaa ɛphe koo. ɛphe asu Pyita; mɛ ndu ishi-ozu ọphu: “Unwunna ayi;?bu ngunu bɛ ayi e-me?”

³⁸Pyita asu ɛphe: “Unu taa onwunu ɔta iphe du eji, unu meru; ghaa umere lakfuta Nchileke; t'e gude ɛpha Jisosu Kuráiyisutu mee unu bapuzizimu l'unu ha l'ɛhu l'ɛhu tɛ Nchileke guaru unu nvu l'iphe du eji ono, unu meru ono; unu anata iphe-oma, bu iya bu Ume-du-Nso.

³⁹L'iphe ono bɛ Nchileke kwekwaru ukwa iya lɛ ya e-meru iya unu; meeru iya unwu unu; meeru iya iphe bu ndu nokwadu ote-ɛnya; mɛ iphe bu ndu Nnajiufu, bu Nchileke ayi e-ku.”

⁴⁰Pyita ekfuebe ege ono bya ekfukwaaphu igweligwe okfu odo kfushia ya ike; bya anmaaru ɛphe okwa; su: “Ophu t'unu dzoo onwunu l'ogbo-wa, ala l'iyi-wa.”

⁴¹Tọ du iya bu; ɛphe adu l'igweligwe nata ozu-oma ono; kweta; e mee ɛphe bapuzizimu. Mboku ono bɛ iphe ruru unu madzu ugbo esaa l'ukporo madzu iri bya ayiru lɛ ndu kwetaru nu.

Umere ndu chochi odungu

⁴²ɛphe akfube ọswa yeru ɛhu mkpuzumkpuru l'onu iphe, ndu ishi-ozu ono ezi ɛphe; l'atukoje nokobe l'ọ bu unwunne lanu; gbaru mgba eri Nri Nnajiufu; ekfu anu Nchileke.

⁴³Onyemonye obule atsulahaa egvu. Ndu ishi-ozu ono emetsua iphe-ophulenyia; mɛ iphe du biribiri l'igweligwe.

⁴⁴Iphe bu ndu woru onwɛphe ye Jisosu l'eka l'ɛphe ha atuko gbaru mgba l'iphemiphe obule, ɛphe nweru enweru.

⁴⁵ɛphe ereshikota ɛku ɛphe; mɛ iphe bu iphe ɛphe nweru enweru; keeru onyemonye obule l'ege mkpa haru onye.

⁴⁶Mboku-mboku; ɛphe atuko tugbabe nanu je anodu l'eze-ulo Nchileke. ɛphe atukoje gbaru mgba eri Nri Nnajiufu l'ufu l'ufu; gudekwaphu ɛhu-otso-ena; mɛ obu iphoru eri iphe bu iphe ɛphe eri eriri.

⁴⁷ɛphe ekelekpelephu Nchileke ekele; buru ndu no ndiphe mgburumgburu l'obu. Nnajiufu l'eyekwaru ɛphe ndu, o dzoru k'ophungu mboku-mboku.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 3

Onye ngvuru eje ije

¹Yo be ujiku lanu; Pyita yele Jonu ayiru ejewa eze-ulo Nchileke l'oke-eswe urenyashi nolephu l'ifu, bu iya bu teke eekfuje anu Nchileke.

²Yo nweru nwoke, shi k'ophu a mụru iya dabutaru ngvuru, aapa eje odobe l'onu eke eeshije abata, eeku “Onu-uzo Egiri”. Nwoke ono be aapataje mboku-mboku bya edobe l'onu-uzo ono t'o roje ndu, abahu l'eze-ulo Nchileke ono iphe.

³Yo phulephu Pyita yele Jonu; eke ephe abata l'eze-ulo ono; rokwaaphu ephe iphe.

⁴Pyita yele Jonu eworu enya dabẹ iya. A nonyaa; Pyita asu iya: “Lee ayi enya!”

⁵Yo lelaaha ephe enya; tubesu l'o nweru iphe ephe abya iya anunu.

⁶Pyita asu iya: “Ya te nwekwa okpoga; obu l'ophu ya nweru be ya a-nu ngu;” su iya: “L'ike ke Jisusu Kurayisutu, bu onye Nazaretu; gbeshi nta-a jelaha ije.”

⁷Yo lota nwoke ono l'eka-utara; lo-lia ya eli. E ji ekfu owaa; okpa iya ephe ebo; me nkwo iya atuko tushihu iya.

⁸Yo kfu-lihu; vudo evudo; jelaha ije; tsoru ephe bahu l'eze-ulo Nchileke ono. Yoo kfu-phe; ete eswa; l'etushi Nchileke epha.

⁹Onyemonye obule aphua ya eke oojephe; l'etushi Nchileke epha;

¹⁰hubetsuwa iya phu ama: l'oo ya bu onye-wa, shi nodu le Onu-uzo Egiri l'eze-ulo Nchileke l'arọ arọ-wa. Yo du ephe biribiri; ji ephe enya; mbu iphe ono, e meru iya ono.

Pyita asa okfu l'eze-ulo Nchileke

¹¹Ndu ono l'ephe ha aphulephu ege ogba-tso Pyita yele Jonu l'ekemeke obule; ephe awuru bya adoru; nodu ele iya l'onu-ulo ophu eekuje “Onu-uzo Solomonu”. Yo kfu be oswa du ephe biribiri.

¹²Pyita aphulephu ndu ono; su ephe: “Unube ndu Izurelu;?bu ngunu meru iphe iphe-a du unu biribiri.?Bu ngunu meru iphe unu ele ephe enya; yo gbe du l'o bu ike k'eka ephe; be ephe gude mee te nwoke-wa jee ije; o dudu buru l'oo k'ege ephe bu-tabẹ ndu akwaberu Nchileke ugu.

¹³O kwa Nchileke ke nna ephe oche phe; mbu Nchileke ono, bu Nchileke ke Ebirhamu; buru Nchileke ke Ayizaku; bya aburu Nchileke ke Jekopu ono be gude-wa iphe-a, meru nu-wa; koshi odu-biribiri ke Nwatibe iya, bu Jisusu. Mbu onye ono, unu kpuru ye l'eka ndu Romu; bya ajikakwa iya phu l'ifu Payeri ono. Payeri ekpebuhawa le ya a-ha iya t'o la.

¹⁴Unu ajika onye ono, du nsọ; buru onye doberu eka ndoo ono. Yo gbe buchiaru onye ophu gburu ochi be unu suru t'a haaru unu t'o la.

¹⁵Unu eshi ege ono gbua onye gude ndu. Obenu le Nchileke meru t'o shi l'onwu teta nodu ndu; bu iya bu oswi-okfu-wa, ayi agbaru odzori-wa.

¹⁶Nwoke-wa, unu phuru-wa; mbu onye-wa, unu maru-wa bukwa ike ke Jisusu ono; be meru iya; yo du mma; okfu l'ephe kweru l'ike no l'epha iya. Mbu; o bu ekweta, shi l'eka Jisusu be meru nwoke-wa l'ifu unu l'unu ha-wa; yo dzua oke ege-a.

- ¹⁷“Ndibe ayi; ya marua l'iphe meru iphe unu lẹ ndu ishi unu meru Jisọsu ẹge ono bẹ shitaru lẹ 'amagama unu.
- ¹⁸Nchileke eshi l'ẹke ono mee iphe o kfulu l'ọnu ndu nkfuluru iya l'ẹphe ha teke ndiche; sù lẹ Onye Ndzọta ono, o kweru ụkwa iya ono e-je iphe-ẹhuka.
- ¹⁹Ọo ya bụ; t'unu taa onwunu ụta iphe dụ ẹji, unu meru; ghaa umere. Unu laphuta azụ lakfuta Nchileke t'o fuchafu unu iphe dụ ẹji, unu meshiru;
- ²⁰k'ọphu ẹhu-agu e-shikwaphu l'ẹka Nnajiufu byakfuta unu; m'o zilephu Onye Ndzọta ono, ọ fọtahawaru unu ono. Onye ono bụ Jisọsu.
- ²¹Ọo-nọdu l'imigwe jeye teke Nchileke e-me iphemiphe ọbule; t'ọ dụ ẹge o shi dụ; mbụ iya bụ iphe ono, Nchileke shi l'ọnu ndu nkfuluru iya kfuluru ayi teke ndiche ono.
- ²²Mosisu kfulupokwaaru; sù: ‘Lẹ Nnajiufu, bụ Nchileke bẹ e-shi l'unwunna unu zia onye nkfuluru Nchileke ẹge o ziru yẹbedua. Onye ono bẹ unu a-nujeru okfu l'iphemiphe ọbule, o kfulu.
- ²³Onye ẹ-ta ngabeduru onye nkfuluru ono nchị bẹ ee-bufu ebufu l'ẹke ndibe Nchileke nọ; mee t'ọ laa l'iyi.’
- ²⁴Iphe bụ ndu nkfuluru Nchileke l'ẹphe ha; shitakpo lẹ Sámuwelu je akpaa lẹ ndu ọphu etso iya nù l'ẹphe ha bẹ tuko kfulokota okfu iphe-a, eme nta-wa.
- ²⁵Iphe ono, Nchileke shi l'ọnu ndu nkfuluru iya sù l'oo-me ono bẹ bụ unu b'o gude kfulu ya; okfu l'ọo unu bụ unwu ndiche unu, Nchileke kweru ụkwa teke ono, ọ sùru Ẹbirihamu: ‘Ọ bụ l'eri ngu bẹ ya e-shi gọoru mgboko mgburumgburu ọnu.’
- ²⁶Nchileke yeru onye ẹjeru iya ozi, bụ Jisọsu; sù t'o vuru ụzo byakfuta unu bya agọoru unu ọnu-oma; bụ iya bụ l'oo-me unu l'ẹhu l'ẹhu t'unu ghaaru ẹjo iphe ono, unu eme ono azu.”

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 4

Pyita asa okfu l'ifu ndu ishi ndu Ju

- ¹Ẹphe akpukwaduru-a okfu ono, ẹphe ekfulu ndu Ju ono l'ọnu; ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu Sádusii; mẹ onye ishi ọgbogu eze-ulo Nchileke awukfuta ẹphe.
- ²Ẹhu eghulaha ẹphe eghughu; okfu l'umadzu ẹbo ono, ezi iphe ono l'ara iya arara; lẹ keshinu Jisọsu tetaru nọdu ndzụ bẹ ee-mekochaa shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ.
- ³Ẹphe akpụta ẹphe je atuchishia; kẹle nchi jihuwaru. Ẹphe anọo jeye lẹ nchi-ta-abọhu iya.
- ⁴Obenu l'igweligwe ndu, nuru ozi Pyita pẹ ono woru onwẹphe ye Jisọsu l'ẹka. Ndu, bụ unwoke lẹ ndu ono bẹ rukwaru unu madzụ ugbo iri l'ẹbo lẹ ụkporo madzụ iri.
- ⁵Yo be lẹ nchi-ta-abọhu iya; ndu ishi ndu Ju; ndu bụ ọgurennya ẹphe; mẹ ndu ezije ekemu abya edzukoo lẹ Jerúsalemu.

⁶Nwoke, eeku Ánasu, bú eze onye ishi ndu achijeru Nchileke eja nõkwaphu l'ẹke ono; me Káyafasu; me Jõnu; me Ałeguzánda; mewaru iphe bú ndu shigbaa l'eri ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja.

⁷Ephe abya akpuru ndu ishi-ozu ono dobe ephe l'ifu; jilaha ephe ike onye ephe gude eme iphemiphe obule ono; me onye ziru iya ephe.

⁸Ume Nchileke abya eji Pyita ẹhu; yõ sụ ephe: “Unube ndu ishi; me ndu bú ogurennya Ízurelu;

⁹teke bú l'iphe unu ekpe ephe ikpe iya ntanu bú k'iphe, dụ mma, ephe meru onye nõ l'iphe-ẹhuka; bú iya bú ẹge e gude mee nwoke ngvuru-wa t'o jee ije;

¹⁰tõ dụ iya bú t'unube ndu nõ l'ẹke-a; me iphe bú ndu Ízurelu mgburumgburu makwaru l'õ bú ike ke Jisõsu Kuráyisutu ke Názaretu be meru iphe nwoke-wa dụwa mma; vudo unu l'ifu ẹge-a. Jisõsu bú onye ono, unu kpopyaberu l'oshi-osweru l'onwunu ono; Nchileke emegekwanu-a bya emee ya; yo shi l'onwu teta nõdu ndzụ.

¹¹Õ bú Jisõsu ono b'e deru nk'iya l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ: ‘L'õ mkpuma ono, unube ndu akpụ ụlo jikaru ono; bú iya mekocharu bya aburu itso, gude ụlo ono.’

¹²Ẹ to nwekwa onye odo, a-dụ ike dzõta ayi; gbahaa Jisõsu Kuráyisutu nkinyi iya. Ophu tõ dukwa ephe onye odo le mkpuli igwe owaa, Nchileke meru t'a maru, bú ephe, a-dụ ike dzõta madzụ; gbahaa ke Jisõsu ono nkinyi iya.”

¹³Ephe anubelephu ẹge Pyita yele Jõnu asa okfu ono kpaa kpaa; l'ẹke ephe bukwa madzụ mmanu, ẹ-ta búdu l'ephe guru ẹkwo; yo ji ephe enya. Enya eje agbarua ephe le Pyita phe be ephe le Jisõsu shi ayi.

¹⁴Yõ kpõ ephe okfu; l'ẹke nwoke obu, e meru t'õ dụ mma obu vudokwaa l'ẹke ono.

¹⁵Ephe asụ Pyita phe t'ephe lufu l'ulo-ikpe ono t'ephe chia idzu. Ephe alufulephu; ephe awata ochi idzu.

¹⁶Ephe asụ: “?Bú ngunu be ephe e-me ndu-a? Iphe bú Jerúsalemu mgburumgburu makõtaakwaru l'õ ephe; be Nchileke shi l'ẹka; mee te nwoke-wa korõhu. Ẹ te egbe atudu iya ẹgo.

¹⁷Iphe ephe e-me t'a haa okfukashi iphe-a l'alì Ju bú t'ephe yeshia ephe egvu ike: t'ephe be ekfukwa ke Jisõsu ono odo.”

¹⁸Ephe ekua Pyita phe; bya anmashiaru ephe okwa ike t'ephe be ephotabahkwaa ke Jisõsu; m'õ kwanu gude ephe iya zia iphe l'edzudzu ohodo.

¹⁹Pyita yele Jõnu asụ ephe: “Unu ghanua hata: ?Bú ole ka mma l'ifu Nchileke: ?bú t'ayi nujeru Nchileke okfu; tõ t'ayi nujeru unubedua okfu.

²⁰L'ephe ta ahakwa okfu iphe ephe phuru l'enya bya anua ya le nchi.”

²¹Ephe abya akfube oswa yeshia Pyita phe egvu ike; paru ephe haa; ephe atugbua. Tõ dụ iphe ephe maru, ephe a-dzõbe okpa hua ephe ahuhù; kele ndiphe aja Nchileke ajaja k'iphe ono, meru nu ono;

²²okfu lẹ nwoke ono, e gude ọzo, ọ biribiri mee; ọ ọ mma ono bẹ nọwaru iphe, kariru ọkporo afa ugbo ẹbo.

Ndu kẹ Nchileke ekfu anụ Nchileke; t'ọ nụ ẹphe ike

²³A halephu Pyita phe; ẹphe atugbua jekfushia ndu, ẹphe l'ẹphe ayije; je akokotaru ẹphe iphemiphe ọbule ono, ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu bu ọgurennya kfulu ẹphe ono.

²⁴Ẹphe anubele iya phu; bya egude obu lanu kfube ọsua kfulu nu Nchileke; su iya: “Nnajiufu, bu Ọkaribe-Kakota-Nu. Ọ bu nggu doberu igwe; dobe ali; dobe eze enyimu; mẹ iphe, bu l'ime iya.

²⁵Nggube onye gude ike Ume-du-Nso mee onyiche ẹphe, bu Dévidi, bu onye shi ejeru ngu ozi; yo dee l'ekwo; su: ‘?Bu ngunu meru iphe ẹhu eghu iphe bu mbakeshi eghughu? ?Nanu ẹge ọ du; bẹ ndiphe achi ẹjo idzu, ẹ-te nweudu ishi?’

²⁶Ndu eze, achi mgboko akwakobe onwephe k'ogu; Ndu ishi edzokokwaphu t'ẹphe kposhia iphe kẹ Nnajiufu ayi; mẹ k'onye ono, ọ fọtaru ono; mbu Jisusu.’

²⁷Ọ bu oswi-okfu lẹ Hérodu; Pónchosu Páyileti; ẹphe lẹ ndu ọhodo; mẹ ndu Ízurelu dzukoru lẹ Jerúsalemu; chia idzu t'ẹphe tso Nwatibe ngu ono, du nsọ ono ọgu; mbu Jisusu ono, i teru manụ ono.

²⁸Obenu l'iphe ono tuko buru t'ẹphe mee iphe i chihawaru l'idzu l'ọo ẹge ono bẹ ee-me iya.

²⁹Nta-a; Nnajiufu! Lewaru egbe onwu, ẹphe anmashiru ayi. Yenu ayibe ndu ejeru ngu ozi ike l'ẹhu t'ayi ba atsujeshi egvu lẹ phuu k'okfu okfu ngu ono.

³⁰Yeta nu ẹka; mee ndu iphe eme t'ẹphe ka mma; mẹ t'ayi gude ẹpha Jisusu, bu Nwatibe ngu, du nsọ; meshia iphe-ophulenya; mẹ iphe-ophubama, dugbaa biribiri.”

³¹Ẹphe ekfugelephu nu Nchileke; ẹke ono, ẹphe nọ ono atuko nmahu jijiji. Ume Nchileke abya eji ẹphe ẹhu; ẹphe abya akwata ọsua zilahaa ozi-oma Nchileke; ẹphe ta tsuhe egvu.

Ndu kẹ Nchileke gba mgba l'iphe ẹphe

³²Tọ du iya bu; ndu ono, kweru l'ọo Jisusu bu Nnajiufu ẹphe ono l'ẹphe ha atuko tugbabe buru nanu. Obu ẹphe aburu nanu. To nwe onye ọphu asujekwadu l'iphe ya nweru bu kẹ ẹka iya. Iphemiphe ọbule bẹ ẹphe tuko tugbabe gbaru mgba.

³³Ndu ishi-ozu egude ike asa iya l'edzudzu ọha t'o doo madzu enya lẹ Nnajiufu, bu Jisusu shiwa l'onwu teta nodu ndu. Nchileke akfubekpoo ọsua emeru ẹphe eze-ipe-oma, ha nshinu l'ẹphe ha.

³⁴Iphe bu l'ẹphe ha aphukota iphe mkpa iya duru ẹphe; l'ẹke ndu, nweru ali; m'ọ bu ulo reshiru iya; chitakota okpoga, ẹphe retaru iya

³⁵chita-shiaru ndu ishi-ozu ono. Ẹphe ewotaje iya keeru onyemonye ọbule l'ẹge mkpa iya ha.

³⁶Ọ bụ ẹge ọ dụ ndono, kparu iphe Jósefu mekwaruphu nk'iya ẹge ono. Jósefu ono bụ onye Lívayi, a mụru lẹ Sáyipuroso. Ndu ishi-ozí gúru iya Bánabasu; bụ iya bụ onye anuje onye ọdo ọkpú-íkike.

³⁷Yẹbedua bẹ woru alí, o nweru ree; bya achíta okpoga iya nùkóta ndu ishi-ozí.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 5

Ananáyasu yẹle Safáyira

¹Ya ndono; nwoke lanu, eeku Ananáyasu yẹle nyee ya, bụ Safáyira abya erekwaaphu alí nk'ẹphe.

²Ananáyasu ahaphodo aswa alí ono dobe; nyee ya amakwarua. Yọ chíta-shiaru ndu ishi-ozí uwudu iya; bya asụ ẹphe l'owaa kwa mkpakọ iphe ẹphe retaru l'alí ẹphe ndo-ọ.

³Ya ndono; Pyita asụ iya: “Ananáyasu;?ngunu kparu iphe i kweru tẹ Sétanu bata ngu l'obu bya emee t'í dzụaru Ume-dụ-Nsọ ẹjo-ire; mbụ t'í kweta haphodo okpoga, i retaru l'alí ngu ono?”

⁴Teke ono, ẹ ti shidu ree alí ono;?tọ bụdu nke ngu b'ọ bụ tọ? L'i retsuaru iya;?tọ bukwapu nggu bẹ okpoga iya nọ l'ẹka; bụru nggu maru iphe, dụ ngu mma, í ga e-gude iya mee??Bụ ngunu meru iphe i kweru t'egbe iphe ono bata ngu l'obu? Ẹ tọ bukwa madzụ b'í dzụru ẹjo-ire. Ọ kwa Nchileke.”

⁵Anunu, Ananáyasu anụ iphe ono; yọ ngabuhu daa gbaa; nwuhu. Iphe bụ ndu nuru iya nù atsulahaa egvu.

⁶Unwu-okorọbya awụ-lihu bya akwaa ya; pafu; pata iya je elia.

⁷A nọlephu iphe, ha l'ọ bụ awa ẹto; nyee ya abata; tọ mawa iphe meru nù.

⁸Pyita asụ iya: “?Buphu iphe nggu lẹ nji ngu retaru l'alí unu ndo-ọ?” Yọ sụ iya: “Iye; l'ọ kwa iya ndono.”

⁹Pyita asụ iya: “?Ngunu kparu iphe nggu lẹ nji ngu chiru idzu t'unu data Ume Nchileke adata? Lekwa ndu jeru oli nji ngu ẹge ẹphe abata l'onu-uzo. Ọo ẹphe a-pafufukwaa ngu phụ.”

¹⁰Ekfukfu, ookfukwadu iya-a; nwanyi ono angabuhukwapu daa gbaa l'iku ọkpa Pyita l'ẹke ono; nwuhu. Unwu-okorọbya ono erutashia; yọ nwuhuwanu. Ẹphe apata iya je elinyabe nji iya.

¹¹Iphe bụ ndu chọchi mgburumgburu; męwaru ndu ọdo, bụ ndu nuru iphe ono atsujee egvu ẹge-a; nmahu ruuruu.

Ndu ishi-ozí akafuaru omeshi iphe-ophulenyá

¹²Ndu ishi-ozí ono emeshiaru ẹphe igweligwe iphe-ophulenyá; mę iphe-ohubama, dughbaa biribiri l'ẹke ono. Ndu ono, kweru kẹ Nnajiufu ono l'ẹphe ha atughbabe nanu je anokobe l'ekalanu lẹ Onu-uzo Sólomonu l'eze-ulo Nchileke.

¹³To nwe ndu ẹ-ta yìdu l'ogbo ono, jeru ọtu ama kẹ otsoru ẹphe; e gudekwaru l'iphe ẹphe eme kfube ọswa dọ ẹphe ugwu l'ẹnya.

¹⁴Obenu l'igweligwe madzọ byaleru-a bya eworu onwẹphe ye Nnajiufu l'ẹka: unwoke mẹ ụnwanyi.

¹⁵Ẹphe egude k'iphe ono, ndu ishi-ozì eme ono; pashia ndu iphe eme je edobegbaa l'iku esu-uzo; nyobegbaa ẹphe l'oshi-azẹ; mẹ l'utute; k'ọphu ọo-buru: Pyita -swetade tẹ nwonyonyo iya haru rua ẹphe l'ẹhu.

¹⁶Igweligwe ndu, shi lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu, nonyabetsua Jerúsalemu agbakodzua; patatsuaru ẹphe ndu nk'ẹphe, iphe eme; mẹ ndu ọgwu bu l'ẹhu. E mee; ẹphe adukota mma.

Aakpa ndu ishi-ozì ẹhu ọdokwa

¹⁷Eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu etsoje iya nọ, bu iya bu ndu tso l'ogbo ndu Sádusii abya iya ọwaa mbu ijimẹnya.

¹⁸Ẹphe atuta ndu ishi-ozì ono je achiru ye lẹ mkporo.

¹⁹Yo be l'enyashi; ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiufu abya aguhashia ọzo ọlo-mkporo ono; bahu je edufuta ndu ishi-ozì ono; bya asu ẹphe:

²⁰“Unu je evudo l'ime eze-ọlo Nchileke; kfuaru ndiphe okfu ndzọ, shi l'ẹka Kuráyisutu.”

²¹Ndu ishi-ozì ono ekwe iya. Yo be l'utsu iya; ẹphe eje anodu l'eze-ọlo Nchileke; wata ozì iphe. Ya ndono; eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mẹ ndu etsoje iya nọ; abya ekukoo iphe bu ndu ọgbo ikpe ono l'ẹphe ha; mbu iphe bu ndu ishi ndu Ízurelu t'ẹphe chia idzu. Ẹphe ezia t'e je akpufuta ndu ishi-ozì ono lẹ mkporo; kputaru ẹphe.

²²Ndu ono, e ziru ono erua; ẹphe ta phuhe ẹphe l'ọlo-mkporo ono. Ẹphe alaphushia azu; je asu ndu ikpe ono:

²³“L'ẹphe shikwa rua; a tuchia ọlo-mkporo atuchi; tuchikpoo ya gbagbaradingu; ndu nche anodu l'onu ọlo-mkporo ono eche nche. Ẹphe abya atuhaa ọzo; to nwe onye ẹphe phuru l'ime iya.”

²⁴Onye ishi ndu ọgbogu eze-ọlo Nchileke ono; mẹ ndu ishi, achijeru Nchileke ẹja anu iphe ono; yo ji ẹphe ẹnya. Ẹphe arilahaa iphe e-me nọ.

²⁵Nwoke lanu agbabata bya asu: “?Unu marua l'unwoke ono, unu tuchiru lẹ mkporo ono be nọ l'eze-ọlo Nchileke ezi ndu nọ l'ẹke ono iphe?”

²⁶Onye ishi ndu soja ono eduta ndu soja iya; ẹphe l'iya ayiru je achita ndu ishi-ozì ono; chi-phuta azu. Ẹphe te gudekwa ike chita ẹphe; kẹ l'ẹphe atsu egwu: e -menyaa; ndiphe egude mkpuma tugbushia ẹphe.

²⁷Ẹphe akputa ndu ishi-ozì ono bya edobe l'ifu ndzuko ndu ọgbo ikpe ono. Eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono ajilahaa ẹphe aji; su ẹphe:

28“?O kwa l'ephe nmaru unu okwa nmashiaru iya unu ike t'unu be egudehe epha nwoke ono zia iphe odo? Unu egude iphe ono, unu ezi ono zigbaru Jerúsalemu. Iphe unu emelephu bu t'unu tukobe ephe ochi nwoke ono l'ishi.”

29Pyita phe asu ephe: “O kwa iphe Nchileke suru t'ephe mee be ephe e-meje. E to kwa ophu madzu kfulu.

30O kwa Nchileke ke nna ephe oche phe be meru te Jisosu shi l'onwu teta nodu ndzu l'unu kpopyabetsuaru iya l'oshi-osweru; yo nwuhu.

31Nchileke ewolia ya dobe l'eka-utara iya; mee ya Nnajioha me Onye Ndzota; k'ophu oo-shi ege ono koshi ndu Izurelu uzo, ephe e-shi taa onwephe uta iphe du eji, ephe meru; ghaa umere lakfuta Nchileke to guaru ephe nvu l'iphe du eji, ephe meshiru.

32O kwa iphe ono be ephe atu onu iya. O kwa phu ege ono be Ume-du-Nso ophu Nchileke anuje onye emeje iphe o kfulu atukwaphu onu iya.”

33Ndu ikpe ono anutsule iya phu; voru oku ghua ehu; su l'ephe e-gbushi ndu ishi-ozu ono.

34Onye lanu l'ime ephe, eeku Gameliyelu egbeshi to yee onu. Gameliyelu ono tso l'okpa ndu Farisii; bukwaruphu onye ezije ekemu; mbu onye ndiphe akwaberu ugu. Yo su ta chita ndu ishi-ozu ono chifu ogbodufu.

35A chifutsua ephe ogbodufu; yo su ndu ikpe ono: “Unube ndu Izurelu! Unu gebe-o! Unu kwabekwa enya l'iphe unu abya ome ndu-wa.

36L'unu marua l'o nwehawaru teke nwoke, eeku Tiyudasu suseru le ya bu onye ha nshinu. Ndu ruru unu madzu etsolaha ya. E gbu ya. Ndu ono, shi etso iya nu ono agbakashihu. Ogbo ono, o wataru ono alaa.

37E meebe; teke phu, a gujeru ugu phu; Judasu, bu onye Galili alufutakwa; zakotkwaphu ndu ophu tsolahaaru iya nu. E gbukwaa ya phu; ndu ono, shi etso iya nu ono atuko gbakashihu.

38O bu ege ono be ke ndu-a abya adudu nta-a. Te ya kfulu unu: te b'o dukwa iphe unu e-me ndu-a. Unu pakwaru ephe haa. O -buru l'iphe-a, ephe eme-wa be shi l'eka madzu be oo-lakwaa.

39Teke bukwanu l'oo Nchileke b'o shi l'eka be unu ta akposhi-ghakwa iphe ephe eme. L'o -shi Nchileke l'eka be unu e-mekochakwaa gbe bya amaru l'oo Nchileke l'onwiya be unu etso ugu!”

40Ndu ikpe ono ekwe; mee iphe Gameliyelu kfulu. Ephe eku ndu ishi-ozu ono; chia ephe iphe; bya asu ephe te b'o duhekwa mboku, ephe e-gudekwadu epha Jisosu ekfu okfu odo. Ephe emeebe; paru ephe haa.

41Ndu ishi-ozu ono eshi l'ifu ndzuko ndu ogbo ikpe ono lufuta; ehu atsoshi ephe le Nchileke guru ephe le ndu du mma ke oje iphe-ehuka l'okfu ehu Jisosu.

⁴²Éphe ta ha ozi iphe l'eze-ulo Nchileke; me l'ufu l'ufu mboku-mboku; l'ara ozi-oma ono arara: l'oo Jisusu bu Onye Ndzota obu, Nchileke kweru ukwa iya obu.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 6

Aafota umadzu esaa t'ephe yeru ndu ishi-ozu eka

¹A nonyaa; le ndu etsoje uzo Jisusu aka nshinu akaka eje; ndu Ju, bu ndu ophu okfu-alì ephe bu Giriku awata ogushiru ndu Ju ophu okfu-alì ephe bu Hìburu aphu. Iphe kparu iya nu aburu le mboku-mboku be oobuje: a -wata oke nri; ta akpadu ishi unwanyi nk'ephe; ndu ophu maa tufuru.

²Ndu ishi-ozu ono ephe iri l'ebo abya eku ndu etsoje uzo Jisusu l'ephe ha; su ephe: "L'e to dukwa mma t'ephe gude okfu iphe eeri l'onu haa ozi ozi Nchileke.

³Oo ya bu; unwunna; unu fota umadzu esaa l'ime unu; t'ayi ye ephe okfu nri-a l'eka. Ndu obu a-bu ndu, madzu amaru eka oma; buru ndu Ume-du-Nso jiru eh; bukwaruphu ndu maru mmamiphe.

⁴Éphebedua, bu ndu ishi-ozu l'onwephe anodulephu l'okfu anu Nchileke; me l'ozu ozi-oma."

⁵Éphe azukota gberegbedem l'iphe ono, ndu ishi-ozu suru t'e mee ono. A bya afota Sutivinu, bu nwoke, kweru ke Nnajiufu okpobe ekwekwe, Ume-du-Nso jikwaruphu eh; bya afota Filipu; Porokorosu; Nikeno; Tayimonu; Pamenasu; me Nikolasu, onye Antiyoku, bu onye ohodo, meru onwiya onye Ju.

⁶Ndu ono, etsoje uzo Jisusu ono abya eduta ephe byakfuta ndu ishi-ozu. Ephe abya ebyibe ephe eka l'ishi; kfuru nu Nchileke l'okfu eh ephe.

⁷A kabakporu onu okfu Nchileke l'ekemeke obule. Ndu etso uzo Jisusu le Jerusalemu akfubekpoo oswa l'aka nshinu akaka eje. Igweligwe ndu achijeru Nchileke eja ekweta ozi-oma ono; bya eworu onwephe ye Nnajiufu l'eka.

Aakputa Sutivinu

⁸Sutivinu ono aburu onye Nchileke emeru eze-iphe-oma; gude iya l'eme ire; k'ophu oomeje eze iphe-ophulanya, du biribiri l'ifu ndiphe.

⁹Ya ndono; yo nweru ndu shi l'ulo-ndzuko ndu Ju. Ndu ono be nweru teke ephe shi buru ohu. Eke ephe shitsua bu Sayirini; Aleguzandiriya; Silisiya; me Eshiya. To du iya bu; ephe abyakfutashia Sutivinu; ephe l'iya awata ntutego.

¹⁰Obenu le Ume Nchileke nuru Sutivinu mmamiphe; k'ophu oobuje teke o yeru onu; to nwehedu onye amajekwadu iphe oo-kfu.

¹¹Éphe eje ebuta madzu; kfu ephe ugwo t'ephe suje: "L'ephe nuru eke Sutivinu ekfurushi Mosisu ye Nchileke."

¹²Éphe eshi ege ono kpalia ndiphe; me ndu bu ogurenanya ndu Ju; me ndu ezije ekemu. Ephe abya akputa Sutivinu kpu-jeru ndu ndzuko ogbo ikpe;

¹³je eduta ndu byaru bya agbalahaa ya ekebe; l'ebo iya ibo: “Lẹ nwoke-wa ta dukpokwaa teke ẹ ọọ nojeru ekfubyishi eze-ulo-wa, du nsọ-wa; me ekemu Mosisu.

¹⁴L'ẹphe nukwaru ẹke o sọru ẹ Jisusu-wa, bu onye Nazaretu-wa e-mekochaa lakashia eze-ulo-wa; gbanweshikota ome-l'ali ẹphe, shi l'eka Mosisu.”

¹⁵Iphe bu ndu no l'ulo-ikpe ono atuko dabẹ Sutivinu ẹnya l'ifu. Ifu egbu l'iya phụ oswi ke nwijnwii l'ọ bu ifu ojozi-imigwe.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 7

Ọnu, Sutivinu eye

¹Eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja aji Sutivinu: “?Dukwanuphu;?bu iphe ndu-a kfulu bu iphe meru nu?”

²Sutivinu asu ẹphe: “Ndu nke mu; unu gebekpoduaphu-o! Lẹ Nchileke ophu gbaru t'aatukoje kwabẹ iya ugu meru t'onychi ayi, bu Ebirhamu phua ya. Teke ono be Ebirhamu bukwadua ẹ Mesopotemiya. Ẹ to ladua Haranu.

³Ya ndono; Nchileke asu t'ọ haa ali iya; haa unwunna iya; tugbua jeshia ali, ya e-koshi iya.

⁴Yọ haa ali Kaludiya; tugbua jeshia je eburu ẹ Haranu. Nna iya anwuhulephu; Nchileke emee ya; yọ bya eburu l'ali-a, unu bu ntanu-a.

⁵Ẹ to nwekwa ali ono ophu Nchileke nuru iya t'ọ buru nk'iya teke ono; mbuko m'ọ bu ali, ha l'ọ bu ntụ-okpa lanu. Obenu ẹ Nchileke kweru iya ukwa ẹ ya a-nu iya ẹya t'ọ buru nk'iya; buru ke nwanwanwaranwa iya. Teke Nchileke kfulu Ebirhamu iphe-a be Ebirhamu te gbe amutakwaa nwa.

⁶Nchileke sọru Ebirhamu: ‘L'awa iya e-mekochakwaa laa ali ọdo je aburu ohu. Unu afa mgburumburu; be ee-mee ẹphe aphu.

⁷Ọ bu ẹ ndu ono, gbaru ẹphe ohu ono; be ya a-hu àhùhù. Ẹphe eshikwa nu l'ali ono lufuta; bya abaaruu iya ẹja l'ẹke-a.’

⁸Nchileke abya ekwe Ebirhamu ukwa; bya edobe ome-l'ali ke obu utsu t'ọ buru iphe-ohubama k'iphe ono, o kweru ukwa iya ono. Ya ndono; Ebirhamu abya amuta Ayizaku. Ayizaku anolephu abali esaa; yo be k'esato iya; yo bua ya ugu. O kwaphu ẹge ono be Ayizaku buru Jekopu. Yọ bukwaruphu ẹge ono be Jekopu bukwaru iya phụ ochechoroche ayi phe; ẹphe iri l'ẹbo.

⁹“Ochechoroche ayi phe ono egude ẹnya-kfurukfulu; ree Josefu ndu Ijiputu. Obenu ẹ Nchileke nodu swiru Josefu ohuma ohuma;

¹⁰dzokota iya l'iphe-ehuka iya l'ọ ha; bya anu iya umere oma; me mmamiphe ẹ k'onye eze ndu Ijiputu, bu iya bu Fero. Fero emee Josefu; yọ buru iya bu onye achikota ali Ijiputu l'ophu; bukwaru iya phụ bu ishi l'iphe bu ufu Fero l'oha.

- 11“**A** nonyaa; ejo-egu abya abya l'ali Íjiputu mgburumburu; me l'ali Kénanu. Iphe ono aburu eze iphe-ehuka. Ochechoroche ayi phe te nwehe iphe epe e-ri.
- 12**A** nonyaa; Jékoṗu abya anua le nri no le Íjiputu; bya ezi ochechoroche ayi phe t'ephe jee. Yo buru ejeje k'odungu ndono.
- 13**Yo** be le k'ugbo ebo; Jósefu emee t'ephe maru le ya bu nwunne epe. Fero eshikwaphu ege ono maru ndu ufu Jósefu.
- 14**To** du iya bu; Jósefu abya ezia ozi t'e je asu nna iya; mbu Jékoṗu t'o lata Íjiputu yele ndibe iya l'ephe ha, bu ndu kpakoru du ukporo madzu ugbo eto l'umadzu iri ise.
- 15**To** du iya bu; Jékoṗu alaa Íjiputu, bu iya bu eke yele ochechoroche ayi buru jeye epe anwushihu.
- 16**E** vukotaru odzu epe laa Shékemu je elia l'ili, Ébirihamu gudehawa okpoga iya zuta ndu ikfu Hamo le Shékemu l'eke ono.
- 17“**Yo** rudelephu teke ono, Nchileke e-meru Ébirihamu iphe ono, o kweru iya ukwa iya ono; ndibe ayi, bu le Íjiputu azuwanu ha l'o bu ngunu.
- 18**A** nonyaa; onye eze odo, e-ta madu onye Jósefu bu achilahaa ndu Íjiputu.
- 19**Yo** gbáláháárú ndibe ayi ono ejo eregede; wata ome nna ayi oche phe aphu; k'ophu o turu epe ekemu t'e tufajee nwegbu teke a muru iya; k'ophu e too nodudu ndzu.
- 20“**O** bu teke ono b'a muru Mosisu. Mosisu aburu egiri nwata, du mma l'ifu Nchileke. E hee ya l'ime ulo ime ulo onwa eto.
- 21**Yo** be teke a pataru iya je edobe; gbado iya; nwatibe Fero ke nwanyi eje eheta iya; hee ya; hefuta. Yo buru nwatibe iya.
- 22**E** zikota iya iphe, bu ekwo, amuje amumu le Íjiputu teke ono. Yo shi ege ono buru eze madzu l'okfu-onu; me l'iphe, eeme l'eka.
- 23“**Mosisu** anolephu ukporo afa labu; rilahaa le ya e-je aja ndu ali iya, bu iya bu ndu Ízurelu.
- 24**Yo** phua onye lanu l'eka onye Íjiputu eme iya eji. Yo jekfu epe; je agbalahaaru onye ke Ízurelu odzori. Yo gude okfu iphe ono chigbulekwaphu onye ke Íjiputu ono l'eka ono; shi ege ono melata ugwo iphe o meru onye Ízurelu ono.
- 25**Mosisu** etubesu le ndu nk'iya a-maru le Nchileke e-mekochaa shi l'eka iya mee t'ephe nweru onwephe. Obenu l'e to dodu epe enya.
- 26**Yo** be echile iya; yo phua eke ndu Ízurelu labu alu ogu; jeshia te ya je egboo epe; doshiaru epe iphe adaru epe. Yo su epe: ‘Unu gebe!?’Unu ta madu l'unu bu unwunne lanu?Ngunu meru iphe unu eme t'unu meka onwunu iphe?’
- 27“**Onye** onanu, achu okfu ono enwufu Mosisu; su iya: ‘?Bu onye meru ngu onye ishi; me onye ikpe epe?’
- 28?To bu l'i mewa t'i gbua ya ege i gburu onye Íjiputu unyaphua?’

- 29**Mósisu anulephu iphe ono; gbaful l'alì Íjiputu; gbalaa; je eburu l'alì Mídiya. Yò nõdu l'ẹke ono mụta unwegirima ẹbo.
- 30**“A nõlephu ukporo afa labu; Mósisu aphua ojozi Nchileke l'echi-ẹgu Uguv Sáyinayi. Ojozi ono nõkwanu l'ọku, enwu l'iru.
- 31**Mósisu ele iya ẹnya; yò dọ iya biribiri. Yo jekfubedele iya phụ tẹ ya je amaru iphe o bu; nua olu Nnajiufu l'ọku ono. Olu ono asu iya:
- 32**‘Oo yẹbedua bu Nchileke kẹ nna ngu oche phẹ; bu iya bu Nchileke kẹ Ébirihamu; buru Nchileke kẹ Áyizaku; bya aburu Nchileke kẹ Jékọpu.’ Mósisu awata ọtsu egvu; tọ tọhe ama ole ẹnya l'ẹke ono ọdo.
- 33**“Ya ndono; Nnajiufu asu iya: ‘T'o yefu akpọkpa iya; l'ẹke ono, oovudo ono; bẹ bukwa alì, dọ nsọ.
- 34**Ya lewaru ẹnya; phụ egbe aphụ, eeme ndibe iya lẹ Íjiputu. Ya nwaru ude, ẹphe atsu; byaakwanua tẹ ya dzọ ẹphe. Ngwaa; bya tẹ ya zi ngu t'i je Íjiputu.’
- 35**“Yò bukwaru-a Mósisu-a, ndu Ízurelu jikaru; jì iya onye meru iya onye ishi; mẹ onye ikpe ẹphe-wa. Nchileke shi l'ẹka ojozi iya, Mósisu phuru l'iru, enwu ọku; fọta iya; zi ya t'o je aburu onye ishi; mẹ onye a-gbafula ẹphe.
- 36**Mósisu emeshia iphe-ophulenyà, dugbaa biribiri lẹ Íjiputu bya eshi lẹ Íjiputu ono dufuta ẹphe; bya emeshikwaaphu iphe-ophulenyà, dugbaa biribiri lẹ Eze Ẹnyimu Uswe; mẹ l'echi-ẹgu, ẹphe nõru ukporo afa ugbo ẹbo.
- 37**“O kwa iya bu Mósisu ono, suru ndu Ízurelu: ‘Lẹ Nchileke e-shikwa l'unu zifu onye nkfuchiru iya; ẹge-a, o ziru Iya-a.’
- 38**Yò buru Mósisu ono bẹ nõ-chiru ẹnya ndu Ízurelu teke ono, ẹphe dzukoru lẹ Uguv Sáyinayi l'echi-ẹgu ono. Oo ya shi anatajẹ iphe ojozi-imigwe ono, byakfutaru iya l'ugvu ono shi ekfujẹ; kfuaru ochechoroche ayi phẹ. Oo ya shi l'ẹka Nchileke; nata okfu ono, anu ndu ono kfuaru ayi.
- 39**“Obenu lẹ ndiche ayi phẹ nyilerua nchì ẹphe manụ l'iphe ono; jìka iya. Yò dọ ẹphe t'a sù l'ẹphe gbe laphu azu lẹ Íjiputu;
- 40**sù Éronu: ‘T'o metaru ẹphe nte, e-vutaru ẹphe ọzo. Lẹ Mósisu-a, bu iya shi lẹ Íjiputu dufuta ẹphe-wa; bẹ ta mahedu ẹge o jeru iya.’
- 41**O bu teke ono bẹ ẹphe kpuru ntekpẹ, dọ l'ọ bu nweswi; wata iya agwagwa. Ẹphe awata ogworu iphe ono ẹja; l'emeru iya ẹswà; mbu iphe, bu ẹphebedua gude ẹka ẹphe kpua ya.
- 42**Tọ dọ iya bu; Nchileke ewofu ẹphe ẹnya; ẹphe awata ọgwa mkpo-kpodo, nõgbaa l'igwe, bu iya bu iphe, e deru l'ẹkwo ndu nkfuchiru Nchileke lẹ Nchileke suru: ‘Ukporo afa labu; bẹ unu gbushiru anu gude gwaa nte l'echi-ẹgu. ?O nweru ophu unu gude gwaa yẹbedua.

43?Tọ bụdu ụlo nte Mólèku; bẹ unu vutaru; bya evuta mkpọ-kpodo, unu kpuru; yọ du l'ọ bụ kẹ nte Réfanu? Iphe ono bụ iphe unu gude ẹka unu meshia; t'unu baje ru iya ẹja. Oo ya kparu iphe ya a-chịta unu chighaa Bábyilonu.'

44“Ndiche ayi pẹ shi nweru ụlo-ékwà ndzuko, ẹpẹ shi egvubeje l'iphe, bụ ẹke ẹpẹ jeberu l'echi-egu ono. Yọ bụru ụlo-ékwà ndzuko ono, ekoshije lẹ Nchileke nọ-a swiru ẹpẹ. E meru ụlo-ékwà ono ẹge Nchileke sụru Mósisu t'e mee ya, bukwanu iya bụ egbe iya ọpẹhu o koshihawaru iya.

45Ndiche ayi pẹ eworu ụlo-ékwà-dụ-nsọ ono; ye ọgbo ọpẹhu etso ẹpẹ l'ẹka. Ọgbo onanu agwota iya; tsoru Jóshuwa je anaa ndu mbakeshi alị ẹpẹ; mbụ alị, Nchileke l'onwiya chishihawaru ndu bu iya nụ. Ụlo-ékwà-dụ-nsọ ono anọdu l'ẹke ono jeye l'ogbo kẹ Dévidi.

46Dévidi aburu onye yẹle Nchileke dū lẹ mma. Yọ sụ Nchileke t'ọ haa tẹ ya kparu yẹbe Nchileke kẹ Jékọpu ụlo.

47E mekochaa; yọ bụru Sólomọnu kpuru Nchileke ụlo ono.

48“Obenu lẹ Nchileke, bụ Okaribe-Kakọta-Nụ te ebujedu l'ụlo, madzụ gude ẹka kpua, bụ iya bụ iphe Azáya, bụ onye nkfuchiru Nchileke, kfuru sụ lẹ Nchileke sụru:

49“ ‘Igwe bụ aba-eze iya; eliphe aburu oshi-ọdzobe-ọkpa iya. ?Bụ egbe ụlo ngunu bẹ unu a-kpuru iya? ?Bụ egbe awe bẹ ya a-nọduje iya tuta ume ọbu?

50?Tọ bụdu yẹbedua gude ẹka iya mee iphe ono l'ọ ha?’

51“Unubẹ ndu ẹjo ọkpoma-wa; unubẹ ndu-wa, l'adagbu okfu Nchileke lẹ nkichi-wa; unubẹ ndu, kpọ-chiru obu; kpọ-chia nchị t'unu ba nụ ozi Nchileke; l'ajikakwaphu Ume-dụ-Nsọ ẹge ndiche unu jikaru iya.

52?O nweru ndu nkfuchiru Nchileke m'ọ bụ onye lanu, ndiche unu ẹ-ta kpadu ẹhu? Ndu ọpẹhu Nchileke ziru ozi bẹ ẹpẹ gbukotaru egbugbu; mbụ ndu bụ ẹpẹ raru iya arara teke ono; l'onye lanu ono nwenkinyi, bụ iya doberu ẹka ndoo ono e-mekochakwaa bya. Yo be nta-a; yọ bya abya; unu ederu iya ye; woru iya gbua.

53O bụ unu bẹ Nchileke shi l'ẹka unwu ojozi-imigwe iya tūaru ekemu iya; unu ta ngaru ekemu ono nchị.”

Aatugbu Sutivinu lẹ mkpuma

54Ndu ọgbo ikpe ono anọdu anu okfu ono; yọ ta ẹpẹ era lẹ nchị. Ẹpẹ atagbaa ikireze; l'ẹke ẹhu egbu ẹpẹ egbughu.

55Obenu lẹ Ume-dụ-Nsọ bya eji Sutivinu ẹhu; yọ palia ẹnya lee l'imeli; phua ogbu nwjinwii kẹ Nchileke; phukwaaphu Jisusu l'ẹke o vudo Nchileke l'ẹka-utara.

56Yọ sụ ẹpẹ: “Unu phukpoduaphu imigwe ẹge o gheru onu; Abubu-Ndiphe evudo l'uzo ẹka-utara Nchileke!”

57Ẹpẹ echishia mkpu; gude mkpushi-ẹka swọ-chishia nchị ẹpẹ; wụ-lihu ugbo lanu; je azugude Sutivinu;

⁵⁸kpụta iya kpụfu lẹ mkpụkpu ono t'ephe je atugbuwa ya lẹ mkpuma. Ndu, eje iya atugbu achiru uwe ephe wushiru nwoke, eeku Sọlu.

⁵⁹Ephe awata iya ọtu mkpuma ono; yo kua Nchileke; sụ iya: “Nnajiufu, bụ Jisọsu; natakwa ndzụ mu!”

⁶⁰Yo byishi ikpere; chia mkpu; sụ: “Nnajiufu; ba agụkwaru ẹjo iphe-a, ephe eme iya-a yeru ephe.” Yo kfuebe ẹge ono; ike agvụ iya.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 8

¹Sọlu eshi ekwe l'ishi l'ishi teke e shi egbu Sutivinu.

Sọlu akpa chọchi ẹhu

Ya ndono; e shiwaphu mbọku ono gẹdegede wata ọkpashi chọchi, nọ lẹ Jerúsalemu ẹhu ike. A chikashibebe ndu ono, kweru nụ ono l'ephe ha; gufukwa ndu ọphu bụ ndu ishi-ozhi. Ephe agbakashihu dzuru alị Judiya; mę alị Sameriya.

²Uphodu lẹ ndu, Nchileke duru lẹ nsọ abya araa ẹkwa Sutivinu rashia ya ike; pata iya je elia.

³Sọlu ekebekpelephu ẹhu tẹ ya chikaa chọchi ọbu; bya etsoru l'ejephe l'ufu l'ufu; l'akpuko unwany; mę unwoke eye l'ulo-mkporo.

Ozi-oma eru Sameriya

⁴Tọ dọ iya bụ; ndu ono, kweru nụ ono, a chikashiru; ephe edzuru ẹkemeke ọbule ono ezilee ozi-oma kẹ Jisọsu.

⁵Filipu ejeshia Sameriya je ekfukashiaru ndu ẹke ono l'ọo Jisọsu bụ Onye Ndzọta ono, Nchileke kweru ụkwa iya ono.

⁶Ndu ẹke ono anulephu iphe ookfu bya aphukwaaphu iphe dọ biribiri oomeshi; gebekotaru iya nchi.

⁷Ephe aphua ẹke ọgvu echitsua oke mkpu alufutatsua l'ẹhu ndu o bu l'ẹhu; phukwaaphu l'igweligwe ndu ibe-ẹhu ephe nwuhutsuaru anwuhu; mę ndu ngvuru b'e mekotaru: ẹhu adu ephe mma.

⁸Ehu-otso-ena kẹ iphe ono edzuru mkpukpu ono.

⁹Yo nweru nwoke lanu, epha iya bụ Sáyimonu, bu lẹ mkpukpu ono, anọduje eme amamanshi. Yoo nọduje eme iphe dugbaa ndu Sameriya biribiri; sụ l'ẹ to nwehedu onye ha l'ọ bụ iya.

¹⁰Ndu mkpukpu ono l'ephe ha; azafuje l'awu awu-kfuta iya: nwata mę ọgurenya; sụ: “L'ọo ya bụ ike Nchileke ono, eekuje Eze Ike ono.”

¹¹O shi-wa teke teru etete meta amamanshi; k'ọphu onyemonye ọbule tuko gube-wa iya ọkpobe madzụ.

¹²Ya ndono; Fílipu abyalephu bya ezia ephe ozi-oma ke l'oo Nchileke bu eze; me ke l'oo Jisosu bu Onye Ndzota ono; ephe ekweta woru onwephe ye Jisosu l'eka. A bya emeshia ephe baputizimu: unwanyi me unwoke.

¹³Sáyimonu l'onwiya ekwetakwaphu. E mekwaa ya phu baputizimu; yo nolahaa Fílipu ntse-ntse. Yoo ghechajewaa onu nwandoo teke o phuru eze iphe-ophulenyaa, dugbaa biribiri, Fílipu emeshi.

¹⁴Ndu ishi-ozii, no Jerúsalemu anaa le ndu Samériya natawaru okfu Nchileke. Ephe ezi Pyita ye le Jonu t'ephe je eke ono.

¹⁵Ephe abyaruta bya ekfuru nu Nchileke te ndu ono, yewaru onwephe l'eka Jisosu ono nata Ume-du-Nso.

¹⁶Kele teke ono be bukwadua l'epha Nnajiufu, bu Jisosu b'e meru ephe baputizimu; to du-wa onye ophu natawaru Ume-du-Nso.

¹⁷Ya ndono; Pyita ye le Jonu abya ebyibe ephe eka; ephe anata Ume-du-Nso ono.

¹⁸Sáyimonu aphua l'ephe nataru Ume Nchileke le ndu ishi-ozii ono byibetsuaru ephe eka ono; bya ekwe Pyita ye le Jonu okpoga;

¹⁹su: "T'ephe menua te ya nweru egbe ike ono; k'ophu oo-buje: onye ya byibejeru eka; yo nata Ume-du-Nso."

²⁰Pyita asu iya: "Nggwu l'okpoga ngu lakwaa l'iyi. ?I tubesu l'ii-zuta iphe Nchileke nuru ke mmakanu azuta?"

²¹E ti yikwa l'ozii-wa; ke l'okpoma ngu ta dudu mma l'ifu Nchileke.

²²Taa onwongu uta ejo oriri ngu ono; kfuru nu Nchileke t'a maru; ?oo-guru ngu nvu k'ejo oriri ono, i riru ono.

²³Le ya maru l'o bu enya-kfurukfuru jiru ngu ehu; ome ejo iphe ekewa ngu egbu."

²⁴Sáyimonu asu Pyita phe: "Byiko; unu kfuru nu Nchileke t'e b'o du iphe ono, unu kfuru ono ophu e-me iya nu."

²⁵Ya ndono; Pyita ye le Jonu akotsulephu ako iphe Jisosu meru; ziebe ozi-oma Nchileke l'eka ono; laphushia azu le Jerúsalemu. Teke ephe ala be ephe tsoru ezi ozi-oma ono le mkpukpu le mkpukpu le Samériya.

Fílipu ye le onye Itiyópiya

²⁶Ojozi Nnajiufu abyakfuta Fílipu bya asu iya: "Kwakobe jeshia uzo ohuda. Tugbua l'i -lufu uzo ono, shi le Jerúsalemu dabua echi-egu jeshia Gáza ono."

²⁷Fílipu akwakota; yo buru iya ejeje. Yo rulephu esu-uzo ono; phua onye Itiyópiya, kfubekpo buru oke amadu. Nwoke ono b'a haru aháhá. Yo buru iya eletaru Kandési, bu eze-nwanyi Itiyópiya enya l'eku iya. O shi jee obaru Nchileke eja le Jerúsalemu.

²⁸Yo nodu l'ugbo-inya agba ala; l'agu okfu Nchileke l'ekwo, Azáya, bu onye nkfuchiru Nchileke deru.

- ²⁹Ume Nchileke asụ Fílipu t'o je l'ụgbo-inya ono je anonyabe iya.
- ³⁰Fílipu ejenyabe iya ntse bya anụa ẹke ọogu ẹkwo Azáya; jì iya: “?O doru ngu-a enya mbụ iphe ịigu?”
- ³¹Nwoke ono asụ iya: “?Nanu ẹge oo-shi doo ya enya m'o nwedụ onye akpọziru iya eya?” Sụ Fílipu t'o nyibata tẹ yẹle iya nọdu l'ime ụgbo-inya ono.
- ³²Ẹke ono, ọogu l'ẹkwo okfu Nchileke ono bụ ẹke ono, Azáya deru; sụ: “Onye ono du l'ọ bụ nwaturu, aakpụ eje egbugbu; Ọ nọ nwandoo l'ọ bụ nwaturu, eebyishi ẹji; To kfu m'oo akpuru okfu lanụ.
- ³³E meru iya iphe-iphere; Nmaa ya ikpe ịnyigirinyi. ?Bụ onye a-tukota ọnu ẹge awa iya gbaru; L'ẹke a gbakwofuru ndzụ iya agbakwofu lẹ mgboko.”
- ³⁴Nwoke ono aji Fílipu; sụ iya: “Byiko;?bụ onye bẹ onye nkfuchiru Nchileke ono ekfuru??Ookfu okfu ẹhu onwiya; tẹ ookfu okfu ẹhu onye ọdo?”
- ³⁵Fílipu awata iya ozi iphe; shiwaphu l'iphe ono, ọogu ono wata iya ozi ozi-oma ke Jisọsu.
- ³⁶Ẹphe ejenyaa; bya erua ẹke mini nọ. Nwoke ono asụ Fílipu: “?Tọ bụdu mini ndo-ọ??Bụ ngunu kparu iphe ẹ tii medu iya baputizimu l'ẹke-a?”
- ³⁷Fílipu asụ iya: “I -gudewaa obu ngu l'ọ ha kweta bẹ ee-mekwa ngu-a baputizimu.” Yọ sụ iya: “Iye-o! Ya kwetawaru l'ọo Jisọsu Kurájisutu bụ Nwatibe Nchileke.”
- ³⁸Nwoke ono asụ onye anga ụgbo-inya ono t'o vudo. Yọ bya evudo. Fílipu yẹle nwoke ono ayíru je eruba lẹ mini. Fílipu emee ya baputizimu.
- ³⁹Ẹphe erufutalephu lẹ mini ono; Ume Nchileke emee Fílipu; yo mihu; nwoke ono ta phuhe iya ọdo. Onye Itiyópiya ono atugbua jeshia iphe ooje; ẹhu atsoshi iya ẹna.
- ⁴⁰Ẹke a phuru Fílipu ọdo abụwaruru lẹ Azótọsu. Yoo je; l'ekfukashi okfu Nchileke l'ekemeke ọbule, o swetakpooru jeye yo rua Sizaríya.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 9

Jisọsu afuru Sọlu l'ụzo Damásukọsu

(Ndu 22:4-16; 26:12-18)

- ¹Sọlu anọdukwaduru l'eyeshi ndu etso ụzo Jisọsu egvu ike; l'eseshikwa iya phụ ike tẹ ya gbushia ẹphe. Yọ tugbua jekfu eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja;
- ²je asụ iya t'o deru ẹkwo nụ iya, ya e-koshije l'ulo-ndzuko ndu Ju teke ya ruru Damásukọsu; k'ophu bụ; ya -phua onye etsoje Ụzo Nnajiufu l'ẹke ono; ya akpụta iya kpuru bya Jerúsalemu: m'ọ bụ nwoke m'ọ bụ nwanyi.
- ³Yọ tugbua; byadẹlephu oru Damásukọsu; iphoro, shi l'imigwe achalephu vji; chaphee ya mgburumgburu.

- ⁴Yọ daa l'alì mbụ Sọlu; bya anụa olu, sụru iya: “Sọlu! Sọlu!?Bụ ngunu meru iphe ìikpa iya ẹhu?”
- ⁵Sọlu aji iya: “?Bụ onye b'ì bụ; Nnajiufu?” Olu ono asụ iya: “L'ọo ya bụ Jisọsu, bụ onye-wa, ìikpa ẹhu-wa.
- ⁶Gbeshi; bahụ lẹ mkpukpu ono; aa-karu ngu-a iphe ii-me.”
- ⁷Yọ kpokpoo ndu ẹphe lẹ Sọlu yi okfu; kẹ l'ẹphe anụ olu ono; ẹphe ẹ-ba phuhunu onye ekfu iya nụ.
- ⁸Sọlu egbeshi bya amụsaa ẹnya; ọphu ọophuhedu ụzo. Ẹphe egude iya ẹka; duru iya duba lẹ Damásukọsu.
- ⁹Yọ nọkota abalì ẹto phuu; tọ phụ ụzo; to ri nri; to nwe iphe-angungu, shiru iya ọnu.
- ¹⁰Yo nweru onye etsoje ụzo Jisọsu, bu lẹ Damásukọsu, aza Ananáyasu. Yọ phua àphù; Nnajiufu abyakfuta iya; bya asụ iya: “Ananáyasu!” Yọ za iya: “Owe; Nnajiufu.”
- ¹¹Yọ sụ iya: “Kwakọbe jeshia l'ụzo ono, eekuje Ụzo-Vudo-Ntumu ono. I -rua l'ụlo Júdasu; nggu ajia aji onye Tásọsu, eeku Sọlu. Ọ nọ l'ẹke ono ekfu anụ Nchileke;
- ¹²bya aphua àphù; phua nwoke, eeku Ananáyasu ẹke ọ byaru bya ebyibe iya ẹka l'ishi; k'ọphu ọo-wata ọphu ụzo.”
- ¹³Ananáyasu asụ iya: “Nnajiufu; a dụwa l'igwe kfuaru iya okfu nwoke ono; kfukotaru iya ẹjo iphe, o meru ndu nke ngu lẹ Jerúsalemu.
- ¹⁴A sụru lẹ ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja ziru iya t'ọ bya bya akputa iphe, bụ onye sụru l'ọo nggu bụ Nnajiufu iya.”
- ¹⁵Nnajiufu asụ iya: “T'ọ jeru; l'ọo yẹbedua ọtaru Sọlu t'ọ jeeru iya ozi; mee tẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju; mẹ iphe bụ ndu bụ eze; mękpọ ndu Ízurelu maru onye ya bụ.
- ¹⁶Lẹ ya e-koshi iya iphe-ẹhuka, oo-jekota l'okfu ẹka iya.”
- ¹⁷Tọ dụ iya bụ; Ananáyasu atugbua bya erua; bya abahụ l'ụlo ọbu; bya ebyibe Sọlu ẹka; sụ iya: “Nwunne iya Sọlu; l'ọ kwa Nnajiufu, bụ Jisọsu bẹ sụru tẹ ya bya. Ọ bụ Jisọsu ono bụ onye koshiru ngu onwiya l'ụzo teke i shi abya ẹke-a. Ọ sụru tẹ ya bya emee t'ì phulahaa ụzo ọdo; mẹ t'ì nata Ume-dụ-Nsọ.”
- ¹⁸Teke ono teke onophu; iphe dụ l'ọ bụ ẹkiri eshi Sọlu l'ẹnya phẹ ẹbo daa; yọ wata ọphu ụzo. Yo gbeshi; e mee ya baputizimu.
- ¹⁹Yọ bya eria nri; ike adụ iya.

Sọlu ekfu okfu Nchileke lẹ Damásukọsu

Sọlu yẹle ndu etsoje ụzo Jisọsu anọo nwa abalì olemole lẹ Damásukọsu.

- ²⁰Yọ wata ojephe l'ụlo-ndzuko ndu Ju; l'ekfuru ẹphe l'ọo Jisọsu bụ Nwatibe Nchileke ono.

²¹Yọ dọ ndu nọru iya nọ biribiri. Ẹphe asu: “?Tọ bọdunua nwoke-wa bẹ shi egbushi ndu sọru l'ọo Jisọsu bọ Nnajiufu ẹphe-wa lẹ Jerúsalemu? Iphe o gude bya ẹke-a kwa tẹ ya bya akpọtatsua ẹphe kpọ-jeru ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja.”

²²Sọlu ekfulee okfu Nchileke ekfushi iya ike atugbu. Yoo koshi l'ọo Jisọsu bọ Onye Ndzọta ono, Nchileke kweru ukwa iya ono; l'eyetsuaru iya ẹphe l'anya iya l'anya iya iphe kparu iphe o dọ ẹge ono; k'ọphu ndu Ju, nọ lẹ Damásukọsu te nwehedu ọnu-okfu.

²³A nọkpowaru-o; jeye ndu Ju abya achia idzu kẹ ogbu Sọlu.

²⁴Ẹphe awata oche nche: eswe l'enyashi l'obu-edukfu mkpukpu ono ẹge ee-shi phua Sọlu; gbua. Obenu l'ama bya agbaaru iya.

²⁵Yo be l'enyashi; ndu ọnya Sọlu eworu iya ye lẹ nkata, a turu eri; pyoo ya l'enu ọzo, e buru l'upho-mkpuma mkpukpu ono; e shi ẹke ono pazita iya.

Sọlu ala azọ lẹ Jerúsalemu

²⁶Sọlu atugbua bya erua Jerúsalemu; jeshia tẹ ya jekfube ndu etsoje ọzo Jisọsu. Ẹphe atuko tsuhu Sọlu egvu; kẹ l'ẹphe te kwedu l'ọ bọwa onye etsoje ọzo Jisọsu.

²⁷Ya ndono; Bánabasu abya eyeta ẹka; duru iya jekfushia ndu ishi; bya akọoru ẹphe ẹge Sọlu shi phua Nnajiufu l'esu-ọzo; kọkwaaruphu ẹphe ẹge Nnajiufu l'onwiya shi kfuru yeru Sọlu. Yọ bya atuaru ẹphe ọnu ẹge Sọlu gude wata okfushi okfu ike lẹ Damásukọsu lẹ kẹ Jisọsu.

²⁸Tọ dọ iya bọ; ndu ishi-ozu ono ekweta t'ọ jeje ẹge dọ iya mma lẹ Jerúsalemu. Yo gude ẹpha Nnajiufu l'ekfukashi okfu Nchileke; yọ da kpaa kpaa.

²⁹Yẹle ndu Ju, atsọ Giriku elijeru lẹ ntutego. A nonyaa; ẹphe eselahaa t'ẹphe gbua ya.

³⁰Ndu kẹ chọchi abya anua ya; duta Sọlu dufu Sizaria; bya eyeru iya ẹka; yo jeshia Tásọsu.

³¹Yọ buru iya bọ lẹ nchi adu chọchi ndoo; kẹ nwa teke ono; bọ iya bọ ndu ọphu nọkota lẹ Judia; mẹ Gálili; mẹ Saméria. Chọchi l'evu; l'aka oshihu ike ẹje. Ẹphe emekpelephu uche-obu Nchileke. Ume-dọ-Nsọ l'eyekwaru ẹphe madzọ; obu l'aka ẹphe oshihu ike.

Pyita ẹje Lída yẹle Jọpa

³²Pyita etsoru ẹkemeke ọbule l'ẹje. Yo be ujiku lanu; yo jeshia tẹ yẹle ndu kẹ Nchileke, bu lẹ Lída jia.

³³Yo rua ẹke ono; bya aphua nwoke, eeku Eniyasu, iphe lonwuru ibe-ẹhu lanu; k'ọphu o turu iya ye l'ulo; yọ nọwa afa ẹsato; to gbeshibua egbeshi.

³⁴Pyita eku iya: “Eniyasu! Gbeshi; lẹ Jisọsu mewaru t'i ka mma. Shi l'ẹke ono, iize ono lufuta.” Iniyasu egbeshiwaphu.

³⁵Iphe bọ ndu bu lẹ Lída; mẹ lẹ Sheronu aphua lẹ Iniyasu bẹ dọwa mma; l'ejephe; ẹphe ekweta l'ọo Jisọsu bọ Nnajiufu ẹphe.

³⁶Le Jópa b'o nweru nwanyi, bu onye ke Kuráýisutu. Mkpuru-mkpuru be onoduje eme ohuma; l'eyekwaruphu ndu e-te nwedu ege ephe maru iya onwephe eka. Epha nwanyi ono bu Tabyíta, bu iya bu "Dókasu" l'okfu Giríku; m'ò bu umoro.

³⁷A nonyaa l'ogege ono; iphe awata iya ememe. Yò nwuhu. A bya aghuebe iya ehu; je enyobe iya l'ime ulo k'eli eli.

³⁸Ya ndono; ndu etsoje uzo Jisosu, bu le Jópa anua le Pyita be no le Lída, dukwaa ntse le Jópa ono. Tò du iya bu; ephe ezi umadzu labu t'ephe je ekua Pyita egwegwa.

³⁹Pyita akwakobewaphu; tsoru ephe. Yo rua; e duru iya nyihu ime ulo k'eli eli. Unwanyi, nji ephe e-ta nohedu ado-pee Pyita mgburumburu; tuko ara eka; l'ekoshitsua ya uwe, nwanyi ono kwashiru teke o no ndzu.

⁴⁰Pyita achikashia ephe l'eke ono; bya ebyishi ikpere; kfuru nu Nchileke. Yò bya aghaa enya lee odzu ono; bya asu: "Tabyíta; gbesi!" Yò musaa enya; phulephu Pyita; gbesi dugaru adugaru.

⁴¹Pyita abya aloa iya l'eka; yeri iya eka; yo vudo evudo. Pyita abya ekua ndu chochi l'ephe ha; me unwanyi ono, nji ephe e-ta nohedu ono; bya eduru Tabyíta nu ephe le ndzu.

⁴²E kfugbaru iphe ono, meru nu ono le Jópa mgburumburu. A du igwe kweta l'oo Jisosu be bu Nnajiufu.

⁴³Pyita eburu l'ulo Sáýimonu; noo anono le Jópa. Sáýimonu ono bukwanu onye emekwaje akpo-anu t'ò du k'ophu ee-gude iya eme nka.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 10

Pyita ejekfu Koníliyosu

¹O nweru onye ishi ndu soja, bu le Sizariya, epha iya bu Koníliyosu. Koníliyosu bu onye ishi soja ndu Rómu, achí ndu soja ukporo ise le "Ogbo-amí ndu Ítali."

²Koníliyosu ono bu onye akwabeje Nchileke ugu. Yele ndibe iya l'ephe ha be Nchileke duru le nsò. Ndu Ju, e-te nwedu ege ephe maru iya onwephe; be onoduje anu iphe nshinu. O kwaphu ege ono be onoduje ekfu anu Nchileke tekenteke.

³Yo be ujiku lanu l'enyanwu gbufuwaru l'ishi; yo phua aphu; elekpo ojozi-imigwe, shi l'eka Nchileke dachangu l'eke o bataru bya ekua ya: "Koníliyosu!"

⁴Koníliyosu egude otu-egvu bya elee ojozi-imigwe ono enya; za iya: "Owe-e!?Bukwa ole Nnajiufu?" Ojozi-imigwe ono asu iya: "Nchileke nukwaru ekfukfu, iikfuje anu iya; bya anataakwaphu iphe-oma ono, iimeshije ono. Nchileke nyatawaru ngu.

⁵Ye madzu t'ephe je Jópa je ekua nwoke lanu, aza Sáýimonu, iphe eeku je iya bu Pyita.

⁶O shi eshishi bya; nodu l'ulo nwoke akanya akpo-anu, eeku Sáýimonu. O buphu le mgoro eze enyimu."

- ⁷Ojozi-imigwe ono, shi ekfu anụ iya ono atụgbulephu; Koníliyosu ekua ndu ejeru iya ozi umadzu ẹbo bya eyeru ẹphe onye soja lanụ. Onye soja ono bukwapu onye Nchileke duru le nsọ. O yi le ndu katsua onokube Koníliyosu ntse ejeru iya ozi.
- ⁸Koníliyosu abya akọberu ẹphe iphe meru nụ; bya ezifu ẹphe t'ẹphe jeshia Jọpa. Ẹphe atụgbua jeshia.
- ⁹Yo rua nchi-ta-abọhu iya teke ndu ozi ono abyawa oru Jọpa; Pyita enyihu eli okpotsu ulo ono l'echi oke-eswe; jeshia okfuru nụ Nchileke.
- ¹⁰A nonyaa; ẹgu agulaha ya. Yọ dụ iya t'a sụ le ya riwaru nri. Nri eshikwaduru l'ọku. Ya ndono; yọ dụ iya l'ọ bu mgbenya jipyaberu iya ẹnya.
- ¹¹Yọ phua ẹge imigwe gheru onu; phua iphe, shi l'igwe ala l'alị; mbụ iphe dụ l'ọ bu ẹkwà, ha nshinu, e gude l'ishishi iya phẹ ẹno ewozita l'alị.
- ¹²L'ime ẹkwà ono b'ẹ to nwedu egbe anụ, nweru okpa ẹno, nọ le mgboko-a, ẹ-ta nọru iya nụ; to nwe anụ, akpụ l'alị, ẹ-ta nọru iya nụ; to nwe egbe nwenu, ẹphe l'eli, ẹ-ta nọru iya nụ.
- ¹³Yọ nua olu, sụru iya: “Pyita; ngwa; gbeshi gbua; ria!”
- ¹⁴Pyita asụ iya: “Nnajiufu; wawakwa; kẹ le ya te ribukwaa iphe ẹ-ta gbadu k'eriri; m'ọ bukwanu iphe, aasọ nsọ.”
- ¹⁵Olu ono asukwa iya phụ: “Ba adukwa teke ii-sụ l'iphe Nchileke sụru t'ẹ b'a soshi nsọ be aasọ nsọ.”
- ¹⁶Iphe ono emelephu ẹge ono ugbo ẹto. E meebe; e wolia ya woba l'imigwe.
- ¹⁷Pyita arilaha iphe àphù ono, o phuru ono bu. Yọ gbachia ya ẹnya. Yọ buru teke ono be ndu ono, Koníliyosu ziru ono chọ-vuru ẹke ophu bu ulo Sáyimonu; vudowa l'onu-uzo.
- ¹⁸Ẹphe ekua oku; ji me Sáyimonu ophu eekuje Pyita nọ ẹke ono.
- ¹⁹Pyita anọdukwadua l'ari iphe àphù phụ bu; Ume Nchileke asụ iya: “L'ọ nwekwaru umadzu ẹto, achọ ngu nụ.
- ²⁰Gbeshilekwaphu nyizita; je tsoru ẹphe. Be ejekwa obo obu ẹbo; l'ọ kwa yẹbedua ziru t'ẹphe bya.”
- ²¹Pyita enyifuta je asụ ẹphe: “L'ọ kwa yẹbedua be unu achọ obu: ?Unu byaru ngunu?”
- ²²Ẹphe asụ iya: “L'ọ kwa Koníliyosu, bu onye ishi soja ndu Rómu, achị ukporo ndu soja ise be ziru ẹphe t'ẹphe bya. O bu onye obu-oma; buru onye akwabeje Nchileke ugu. O bu onye ndu Ju eyeru ugu nshinu nshinu. Ojozi-imigwe sụru iya t'ọ zia t'ị bya l'ulo iya; k'ophu ọo-nụ okfu, ii-kfu.”
- ²³Pyita abya eduta ẹphe; ẹphe eje aradu aradu. Yo be le nchi-ta-abọhu iya; yo gbeshi tsoru ẹphe. Unwunna, bu le Jọpa ahakwaruphu tsoru iya.

²⁴Yo be mbọku ọphu tso iya nū; yo rua Sizaríya, bú ẹke Kọnìliyosu yẹ l'abubu iya l'ẹphe ha; mẹ ndu ọnyà iya, o ziru t'ẹphe bya nọ echeru Pyita.

²⁵Pyita erutalephu l'ulo ono; Kọnìliyosu agbakfu iya; buru iya pẹ l'ifu; kele iya ekele.

²⁶Pyita akpu-lia ya; sù iya t'o gbeshi egbeshi; lẹ ya búa madzù ẹge ọ bú.

²⁷Pyita egudewaru okfu ekfuru Kọnìliyosu; ẹphe abahù l'ime ọlo Kọnìliyosu, bú ẹke Pyita phùru igwe ọha, dọru iya nū.

²⁸Yọ sù ẹphe: “L'unubẹdua marua l'onwunu l'ọ dọ lẹ nsọ l'ome-l'ali ẹphebe ndu Ju; t'onye Ju kpakfu onye ẹ-ta bọdu onye Ju; m'ọ kwanu t'o nweru iphe yele onye ẹ-ta bọdu onye Ju a-nọdu emegba. Obenu lẹ Nchileke koshiwaru iya t'ẹ b'o nwekwa onye ya a-soje nsọ; ọphu too nwe onye ya a-suje l'ẹ t'ọ gbadu kẹ tẹ ya denyi iya ẹka.

²⁹Ọ kwa iya meru iphe ya te jekpodua ọkpa ishi iphe, eekuru iya; ya egbeshilekwaphu tsoru ndu, unu ziru t'ẹphe bya iya ekuku. Iphe ya aji nta-a aburu: “Bú ngunu bẹ unu ekuru iya?”

³⁰Kọnìliyosu asù iya: “L'ọ bu egbe nta-a nwaraswaphu-a; l'oke-eswe urenyashi nọlephu l'ifu bẹ ya nọ l'ulo iya; ekfu anù Nchileke. Ya bya ele ẹnya; onye yeru uwe, chakotaru pemu-pemu evudowa iya l'ifu.

³¹Yo ku iya: ‘Kọnìliyosu!’ Ya aza iya. Yọ sù iya: ‘Lẹ Nchileke nọakwaru iphe mu anọduje ekfu anù iya. L'ọ nyatawaru iphe-ọma, mu emeje.

³²Wo tẹ mu ye madzù t'e je ekua Sáyimonu ọphu eekuje Pyita t'ọ bya. O shi eshishi bya; nọdu l'ulo Sáyimonu onye akanya akpo-anu, bu l'iku eze ẹnimu.’

³³Tọ dọ iya bú; ya eyelekwaphu madzù teke onophu t'a bya ekua ngu. Nngu emekwaa ọhuma ẹge-a, ị byaru-wa. Nta-a bẹ ẹphe nọkotaakwa l'ifu Nchileke; ngabẹ nchị t'ẹphe nua iphe Nchileke suru t'i kfuru ẹphe.”

Ọnu, Pyita eyeru Kọnìliyosu

³⁴Ya ndono; Pyita awata oye ọnu; sù: “Lẹ nta-a b'o dowaru iya ẹnya lẹ Nchileke ta akpọdu mkpọcha l'ẹke madzù nọ.

³⁵Ẹ too kfudu lẹ madzù shi l'ali ọwaa; ọ dudu buru ali ọphu. Iphe bú onye atsu iya egvu; l'emeje iphe-ọma bẹ dọ-wa iya mma. Onye ono b'ọ natawaru.

³⁶Nchileke ziru ndu Ízurelù ozi; bya eshi l'ẹka Jisọsu Kuráyisutu zia ẹphe ozi-ọma k'ẹhu-agu. Ọ bú Kuráyisutu ono bú iya bú Nnajiufu onyemonye ọbule.

³⁷Unu mawaru iphe, wataru ememe lẹ Gálili jeye yo medzuru Judíya mgburumgburu lẹ Jọnu zitsuaru ozi kẹ baputizimu.

³⁸Unu nọwaru kẹ Jisọsu, bú onye Názaretu: ẹge Nchileke meru: Ume-dọ-Nsọ eji iya ẹhu; bya emee; ike adọ iya; k'ọphu ọ tọkoru ẹkemeke ọbule jekota; l'eme iphe dọ mma; l'atọfuje iphe bú onye Sétanu keru ẹgbu; mee ya; yọ dọ mma; okfu lẹ Nchileke nọ swiru iya.

³⁹Ephebedua gudekota ɛnya ephe phụ iphe Jisọsu meru lẹ Jerúsalemu; mẹ l'alị ndu Ju mgburumburu. Ndu Ju akputa iya kpopyabe l'oshi-osweru; yọ nwụhu.

⁴⁰Obenu lẹ Nchileke meru; yo shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ l'ọ nọtsuaru abalị ẹto l'ili. Yọ bya emee t'o koshi onwiya lẹ ya nọ ndzụ.

⁴¹E tọ bukwa madzụ kpamukpamu b'o koshiru onwiya. O bụlekwaphu ephebedua, l'atụ ọnu iya-a; mbụ ephebe ndu Nchileke fọtahawaru afọta b'o koshiru onwiya. Ephe l'iya nọkpooru ria nri; ngua iphe-angungu lẹ Nchileke metsuaru t'o shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ ono.

⁴²O ziru ephe t'ephe je ezia ozi-oma ono t'o rudzuru onyemonye ọbule. Sụ t'ephe je araaru iya ndiphe arara; l'ọ bụ iya bẹ Nchileke meru onye e-kpe ndu, nọ ndzụ; mẹ ndu, nwụhuru anwụhu ikpe.

⁴³Ndu nkfuchiru Nchileke l'ephe ha kfuru iya. Ephe suru l'iphe bụ onye woru onwiya ye iya l'eka bẹ Nchileke e-gude k'epha iya gwaru nvụ l'iphe dọ ẹji, onye ọbu meru.”

Nchileke anụ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju Ume-dụ-Nsọ

⁴⁴Pyita akpukwadurua okfu ono l'ọnu ekfu; Ume Nchileke abya ejikota iphe bụ ndu anụ okfu ono ẹhu.

⁴⁵Yọ kpọo ndu kẹ Kuráyisutu ono, ephe lẹ Pyita yị ono okfu; lẹ Nchileke nụkwaruphu ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju Ume-dụ-Nsọ.

⁴⁶Kẹ l'ephe nuru ẹke ephe ghatsuaru okfu-alị ephe; gudetsua okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi ephe ekfu okfu; aja Nchileke ajaja. Pyita asụ:

⁴⁷“Keshinu ndu-wa natawaru Ume Nchileke ẹge ephebedua nataru-a;?buhunu ngunu a-kpọshi t'ẹ b'e me ephe baputizimu.”

⁴⁸Yọ sụ t'ẹ gude epha Jisọsu Kuráyisutu meshia ephe baputizimu. E meebe; ephe arọọ ya t'ephe l'iya nọfua nwa abalị olemole.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 11

Iphe meru lẹ Sizariya

¹Ndu ishi-ozii; mẹ unwunna, nọ lẹ Judiya mgburumburu anụ lẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju nataru okfu Nchileke.

²Pyita alaphulephu azụ lẹ Jerúsalemu; ndu Ju awata iya ọta ọta;

³ji iya: “?Bụ ngunu meru iphe i jeru kẹ ndu akpapyi tẹ nggu l'ephe rigba nri?”

⁴Pyita eshilephu l'ishi kọkotaru ephe iphe meru nụ l'ọ ha nanụ nanụ; sụ ephe:

⁵“Lẹ ya nọ lẹ Jọpa l'ekfu anụ Nchileke. A nọnyaa; yo gbe dọ l'ọ bụ mgbenya jipyaberu iya ɛnya. Ya phụa àphù; phụa ẹkwa, ha ọsa, e gude l'ishishi iya phẹ ẹno shi l'imigwe apazita l'alị. Ẹkwa ono abyaruta l'iya phụ ntse bya evudo.

⁶Ya abya elezita iya ɛnya ɔhuma; phukota iphe bukpo anu, nweru okpa eno; mekpoo iphe, bu anu-egu-egbudu; mekpoo iphe bu anu, akpu l'ali; mekpoo iphe bu unwenu, ephe l'eli.

⁷Ya anua olu, suru iya: 'Pyita! Ngwaa; gbeshi gbua iphe ono ria!'

⁸Ya asu iya: 'Nnajiufu; wawakwa; le ya te erikwa. L'iphe e-ta gbadu k'eriri; m'o kwanu iphe aaso nsu te shibukwaa ya onu.'

⁹Okfu ono, shi l'imigwe ono asu iya: 'Ba adukwa teke ii-su l'iphe Nchileke suru t'e b'a asoshi nsu be aaso nsu.'

¹⁰Iphe ono emee ege ono ugbo eto. E meebe; e wolihu iphe ono woba l'imigwe.

¹¹Teke ono kwaphu be umadzu eto, e shi le Sizaríya zia t'ephe bya ekua ya byarutaleruphu l'ulo, ya no.

¹²Ume Nchileke asu iya te ya tsolekwaruphu ephe; te ya be ejekwa obo obu ebo. Unwunna-wa, no l'eke-a ephe ishingu etsoru iya je Sizaríya obu; ephe atuko bahu l'ulo Koníliyosu.

¹³Koníliyosu akooru ephe le ya phuru ojozi-imigwe, bya evudo l'ime ulo iya. Ojozi ono asu iya t'o ye madzu t'e je ekuaru iya nwoke, aza Sáyimonu, iphe eeku je iya bu Pyita.

¹⁴Su iya le Pyita ono e-kfuru iya okfu, Nchileke, e-gude dzofuta ye ndibe iya.

¹⁵Ya ndono; ya abya abyaruta bya awatalephu okfu okfu; Ume-du-Nsu abya eji ephe ehu ege ono, o jiru iya ephebedua le mbu ono.

¹⁶Ya anyata le Nnajiufu suru: 'Le Jonu gude mini mee baputizimu; obu l'ephebedua ee-gude Ume-du-Nsu mee ya.'

¹⁷O doru enya le Nchileke nuru ndu e-ta budu ndu Ju iphe ono, o nuru ephebedua, bu ndu Ju teke ono, ephe nataru Jisosu Kuráyisutu l'oo ya bu Nnajiufu ephe ono. Oo ya bu;?bu onye be ya bu ke te ya akposhi iphe Nchileke eme."

¹⁸Ya ndono; ephe anutsule iya phu; tabuhu Pyita uta bya awata okele Nchileke ekele teke ono; su: "L'oo ya bu le Nchileke hakwaruphu ndu e-ta budu ndu Ju uzo t'ephe taa onwephe uta iphe du eji, ephe meru; gbanwee umere; nata ndzu ophungu."

Aawata Chochi le Antiyoku

¹⁹Ndu a chikashiru le mkpamehu, a kparu ndu chochi teke ono, e gburu Sutívinu ono agbakashihu jeshia Finíshiya; me Sáyipurosú jeyekpo le Antiyoku. Yo bu leruphu ndu Ju nwenkinyi be ephe ezi ozi-oma ono teke ono.

²⁰Obenu le ndu chochi ono, ndu ophu shi Sáyipurosú; me Sayiríni tugburu je je ekfukashiaru ndu e-ta budu ndu Ju, bugbaa l'eke ono ozi-oma ke Nnajiufu, bu Jisosu.

²¹Nchileke eyeru ephe eka; a du igweligwe kweta l'oo Jisosu bu Nnajiufu.

²²E kfukashia ke ekwekwe ono; k'ophu o ruru ndu chochi Jerúsalemu le nchi. Ndu chochi Jerúsalemu eye Bánabasu t'o je Ántiyoku.

²³Yo rua je aphua egbe eze-iphe-oma, Nchileke emeru ndu ono. Ehu atsoo ya ena. Yo su epe t'ephe gudekpelekwaphu ire-lanu nodushia ike l'eka Nnajiufu ege epe tberu l'obu epe;

²⁴kele Bánabasu ono bukwanu okpobe madzu. Ume-du-Nso jiru iya ehu; yo gude obu iya l'o ha kweta ke Nchileke. Ya ndono; Nnajiufu akafua oyekwa ndu ha l'igwe le chochi.

²⁵E meebe; Bánabasu atugbua jeshia ocho Solu le Taso.

²⁶Yo bya aphua ya; duta iya byatashia Ántiyoku. Epe ebo ono anoo mkpurophu afa l'eke ono; epe le ndu chochi anodu; epe ezikota igweligwe madzu ozi-oma ono. O kwa le Ántiyoku b'e vutsukpo uzo kua ndu etso uzo Jisosu "ndu ke Kuráiyisutu".

²⁷Teke ono b'o nweru ndu nkfuchiru Nchileke, shi le Jerúsalemu bya Ántiyoku.

²⁸Onye lanu be epha iya bu Agabosu. Agabosu egbeshi gude ike Ume Nchileke su l'ejo-egu abyakwa le mgboko mgburumburu. Ejo egu ono emekochaa bya abyaa teke Kulodiyosu bu eze ali ono.

²⁹Ndu ke Kuráiyisutu ono achia idzu t'onyenonu tua iphe ege ike iya beru t'e wolaaru unwunna, bu ndu ophu bu le Judiya.

³⁰Epe emee ya ege ono. E woru iphe obu, a tutaru obu nu Bánabasu yele Solu; epe ewolaaru ndu, e meru ogurennya chochi.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 12

Eegbu Jémusu; atuchi Pyita

¹Yo buru teke ono be eze, bu Hérodu haru dabé ndu chochi eka; k'ophu oo-kpufu epe mbeke.

²Yo gude Jémusu, bu nwunne Jonu; buta iya ishi.

³Yo bya aphua l'egbugbu, ya gburu nwoke ono be du ndu Ju mma; yo gundefua Pyita. Teke o guderu Pyita bu l'ephe agba Aji Buredi, e te kodu ekoko.

⁴Yo gude Pyita; tua ya mkporo. A bya eye ndu soja iri l'ishingu t'ephe duje eno-eno l'eché iya nche. Iphe Hérodu shi ari bu l'oo teke a gbaeberu aji ono; ya akpufutaru iya oha.

⁵Ya ndono; Pyita anodu l'ulo-mkporo; ndu chochi ekfukpelephu anu Nchileke l'okfu ehu iya.

Ojosi-imigwe, shi l'eka Nnajiufu adzo Pyita le mkporo

⁶Yo be l'enyashi, bu nchi -bohu; a kpuru Pyita kpufutaru oha; Pyita anodu eku mgbenya; ndu soja labu anoru iya ye l'echilabu; l'eche iya nche. E woru mkpakobe labu ye iya l'eka. Ndu soja anodugbaa l'eche nche l'onu-uzo oka-mkporo ono.

⁷A bya ele enya; ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajiufu evudowa l'eke ono, Pyita no ono. Ulo-mkporo ono mgburumburu achakotalephu ke phoo. Ojozi-imigwe ono abya enwua Pyita eka; tee ya; wo iya: "Ngwaa; tehu!" Mkpakobe ono, e yeru Pyita l'eka labu ono agbabushihu; dashia l'ali.

⁸Ojozi-imigwe ono asu iya: "Ngwaa; chita uwe ngu yee; nggu eye akpokpa ngu egwegwa." Pyita abya emee ege e kfuru iya. Ojozi-imigwe ono asu iya: "Chita ukpo ngu tuphua onwongu; tso iya azu."

⁹Pyita etsoru iya; ephe eshi l'ulo-mkporo ono lufushia. Pyita ta ma l'iphe ono, ojozi ono eme ono be bu iphe, meru ememe. Yo tubesu l'o bu no be ya aru.

¹⁰Ephe abya esweta ndu nche ke ivuzo; bya esweta ndu ke ebo; gbururu jeye: ephe ejerua onu-uzo, eeshije abata le mkpukpu ono. Eke ono b'e gude ibo-igwe guchia onu iya; ugu-nggamgbo ono aguhaa l'onwiya; ephe abya esweta; tugbua. Ephe etsoru mgbadamgba lanu l'ime mkpukpu ono. Ya ndono; a bya ele enya; ojozi-imigwe ono emihuwanu; paru Pyita haa nkinyi iya.

¹¹Pyita egbe bya amaru iphe, shi eme nu teke ono. Yo su: "L'oo nta-a b'o doru iya enya l'iphe-a be bu iphe eme le madzu. L'o bu Nnajiufu be yeru ojozi-imigwe iya; yo bya adzo ya l'eka Herodu; dzoo ya l'eka iphemiphe obule, ndu Ju shi aru l'ephe e-me iya."

¹²Yo maleruphu eke o no; tugbua teke ono jeshia ke Meri phe, bu iya bu nne Jonu Maku. A du l'igwe dzua l'eke ono; l'ekfu anu Nchileke.

¹³Pyita abya akua eka l'ibo. Nwata mgboko obu, yele madzu bu agbaru jeshia omaru onye obu. Epha nwata mgboko ono bu Roda.

¹⁴Yo nua olu Pyita; ehuru atsuo ya ntumatu; k'ophu bu l'e to gbe guhahedu nu ulo obu. Yo gbe gbaphu azu je echiaru ephe mkpu: l'o kwa Pyita be vudo l'onu uzo ono.

¹⁵Ephe asu iya: "?Bu ugu eme ngu too?" Yoo kfushilee iphe ookfu ike. Ephe asu l'oo-me buru l'oo ojozi-imigwe Pyita.

¹⁶Pyita l'akukwaphu eka ege oku iya. E meebe; ephe aguhaa uzo ono. Yo du ephe biribiri l'ephe phuru iya.

¹⁷Yo meeru ephe eka popopo t'ephe dobekwa onu ndo; ngaberu iya nchi. Yo bya eshi ishi lanu koru ephe ege Nnajiufu shi dufuta iya le mkporo ono. Yo su ephe t'ephe koru iya Jemusuu; me ndu ophu bu unwunna. Yo kfutsua ege ono tugbua jeshia ibiyia odo.

¹⁸Yo be l'utsu; yo ji ndu soja ono, no le nche ono enya ege Pyita jekpooru iya. Ephe agbakashilaha kata kata kata ege ephe e-me iya.

¹⁹Hérodu asụ t'a chọ Pyita. A chọ ya nta; chọ ya imo; ta phụ iya. Yọ jibe ndu nche ono aji; bya ezi t'e je ebutatsua ephe ishi. E metsua; Hérodu eshi lẹ Judíya jeshia Sizaríya; je anọta l'ẹke ono.

Hérodu erehu lẹ ndụ

²⁰A nonyaa; okfu adaaru Hérodu yele ndu Táya; mę ndu Sayídonu. Hérodu avọru oku ghua ẹhu. Ephe afoo madzụ; woru ephe ye t'e je arọ Hérodu. Ephe evuru ụzo je arọbutaodu Bulásutosu, bu iya bu onye eleta ẹnya l'ufu-eze; be ephe jekfuru eze teke ono je arọ ya t'e doshia okfu ono; okfu l'ọ bu l'alị ẹke ọ bu eze b'e shi ewotaru ndu ndu-ephe nri eriri.

²¹Yo be mbọku, Hérodu yeru okfu ono; yọ bya eyee uwe eze iya; bya asugaru l'abaeze iya; wata okfu l'eyeru ndu ono.

²²Ephe atua uzu; wo: “E to buhekwa madzụ mmakanu ekfu okfu-wa-o! O buakwa iya bu nchi-o!”

²³Teke ono teke onophu; ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajiufu abya echitakpelephu Hérodu tua gbaa; okfu l'ọ haru; e wota ugvu, gbaru t'a kwabe yebe Nchileke nwenkinyi iya gbe akwabe yebedua. Ehonwu abya eripyabe iya; yọ nwuhu.

²⁴Okfu Nchileke akakporu abarahụ dzuru ekemeke obule; a kakporu ọdu l'igwe kweta ke Nnajiufu.

Aafọta Bánabasu yele Sọlu t'ephe je ozi-oma

²⁵Bánabasu yele Sọlu ejeebe ozi, e ziru ephe; shi lẹ Jerúsalemu laphushia azu lẹ Ántiyọku. Ephe eduta Jọnu Maku; ephe l'iya ayiru.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 13

¹Lẹ chọchi, nọ lẹ Ántiyọku b'o nweru ndu nkfuchiru Nchileke, nọ iya nọ; mę ndu ezije okfu Nchileke. Epha ephe bu Bánabasu; mę Símiyọnu, onye epha etushi iya bu Náyiya, bu iya bu Nwuji; mę Lúsiyọsu, bu onye Sayiríni; mę Sọlu; mę Manéyenu, onye bu yele Hérodu, bu eze b'e hefutaru l'ufu lanu.

²Yo be ujiku lanu, ephe nokobe; l'abaru Nchileke eja; aswi aswisi ekfu anu iya; Ume-du-Nso asu ephe: “Unu fofuru iya Bánabasu yele Sọlu t'ephe je jeeru iya ozi, ya kuru ephe t'ephe jeeru iya.”

³Ephe abya aswi-gee aswisi ono; kfu nọ Nchileke bya bya ebyibe ephe eka; bya ezifu ephe t'ephe je.

Iphe meru lẹ Sáyipurosu

⁴Keshinu ọ bu Ume-du-Nso ziru Bánabasu yele Sọlu t'ephe jeeru iya ozi; ephe atugbua jeshia Selúsiya je abahu l'ugbo-mini; jeshia ikfuli Sáyipurosu.

⁵Ephe ejerua Sálamis; bya ekfu ke Nchileke l'ulo-ndzuko ndu Ju, nogbaa l'ẹke ono. Ephe lẹ Jọnu Maku ayikwaruphu t'ooyejeru ephe eka.

⁶Èphe atùgbua kwasèru ikfuli ono jeye: èphe abya erua Páfòsu. L'èke ono bè èphe phùru onye Ju, eme amamanshi; sùkwaphu lè ya ekfuchiru Nchileke. Èpha iya bù Ba-Jisòsu.

⁷Yèlè ò-chì-òha, achì ikfuli ono eshikwanu ònya. Èpha ò-chì-òha ono bù Séjìyosu Pòlosu. Ò-chì-òha ono bè bù nwoke, kwata maru iphe nshinu. Yò bya ekua Bánabasu yèlè Sòlu; okfu l'ò dù iya tẹ ya nua okfu Nchileke. Èphe abyakfutashia ya.

⁸Ya ndono; Ba-Jisòsu eselaha tẹ ya kposhia iphe Sòlu phẹ byaru; èke tọ dùdu iya t'eze nwoke ono kwe kẹ Nchileke. Iphe eekuje Ba-Jisòsu l'okfu Giriku bù Élimasu, bù iya bù onye amamanshi.

⁹Ya ndono; Ume-dù-Nsò abya eji Sòlu èhu. Èpha òdo, eekujekwaphu Sòlu bù Pòlu. Pòlu abya áphùbe onye amamanshi ono ènya;

¹⁰sù iya: “Nggùbe nwatibe Obutuswe-a! Nggùbe onye anòduje emebyishi iphemiphe òbule, dù mma emebyishi! È to nwedu egbe ùgho, è tì ghòdu; to nwe egbe èregede, è tì gbadu.?Bù teke ole b'ìi-hakpòo ogude èjo-ire ekfubyishi òkpobe okfu kẹ Nchileke?”

¹¹Nta-a bè Nchileke e-byi ngu èka. Tsube nta-a bè ìi-watalephu òtsu ìshì. Yò buru ège ono bè ìi-tsù iya nòo nwabalì olemole.” Teke onophu; ènya agbawa iya phù tsùbalangu. Yo bukulaha ebuku; cholaha onye e-gude iya èka.

¹²Ò-chì-òha ono aphua iphe ono, meru nù ono; woru onwiya ye Nnajiufu, bù Jisòsu l'èka; kẹ l'iphe kẹ Jisòsu ono, e ziru iya ono bè dùru iya biribiri.

Iphe, meru lè Ántiyòku Pyisídiya

¹³Pòlu phẹ abya abahù l'ugbo lè Páfòsu; jeshia Péga, bù mkpùkpù, nò lè Pamfiliya. Èphe erua èke ono; Jónu Maku aparu èphe haa; laphushia azù lè Jerúsalemu.

¹⁴Èphe eshi lè Péga tùgbua jeshia Ántiyòku Pyisídiya. Yo be mbòku òtu-ume; èphe abahùshia l'ùlo-ndzuko ndu Ju; je adùgaru anòdu.

¹⁵A gùebe iphe aagù agùgu, shi l'èkwo ekemu Mòsisu; mè òphu shi l'èkwo ndu nkfuchiru Nchileke; ndu ishi ùlo-ndzuko ono asù t'e kfuru Pòlu phẹ: “Ndibe ayi; ò - buru l'o nweru iphe, unu e-kfu gude dù ndu-wa, nò l'èke-a ike; unu kfu ya-o.”

¹⁶Ya ndono; Pòlu egbeshi; bya apaliaru èphe èka t'èphe nòdu nwandoo. Yò sù èphe: “Unubẹ ndu Ízurelu ibe iya; mè ndu è-ta bùdu ndu Ju; unubẹ ndu Nchileke dùru lè nsò.

¹⁷Nchileke kẹ ndu-wa, bù ndu Ízurelu-a; bè fòtaru ndiche èphe; mee èphe; èphe aha l'igwe teke èphe shi buru ndu mbyamubya l'alì Íjiputu. Nchileke gude eze ike nk'iya dufuta èphe l'alì Íjiputu.

¹⁸Yò takpèlephu nshi; dua èphe ùkpòro afa ugbo èbo l'èchi-ègu.

¹⁹Yò lua; lufu mba èsaa l'alì Kénanu; bya ewota ndibe iya dochia èke ono, ndu ono shi buru ono.

- ²⁰ Ɛphe abya ebua l'ali ono unu afa l'ukporo afa labu l'afa iri. “Yo bya eyelahaaru Ɛphe ndu ikpe jeye l'ogbo ke onye nkfuchiru iya, bu Samuwelu.
- ²¹ Yo be teke a nonyaaru; yo du Ɛphe t'a su l'Ɛphe nweru eze; Nchileke abya afotaruru Ɛphe Solu, bu iya bu nwatibe Kishu, shi l'eri Benjaminu t'o buru eze Ɛphe. Yo buru eze ono; chia Ɛphe ukporo afa ugbo Ɛbo.
- ²² Nchileke ewofulephu onye onanu; bya afota Dévidi t'o buru eze Ɛphe. Nchileke kfuru okfu Ɛhu Dévidi; su: ‘L'oo Dévidi, bu nwatibe Jesi bu onye no iya l'obu; onye emekota iphemiphe obule, ya tuberu.’
- ²³ “O bu o-shi-l'eri Dévidi ono, bu iya bu Jisusu be Nchileke meru Onye Ndzota ke ndu Izurelu, bukwanu iya bu iphe Nchileke kweru ukwa iya.
- ²⁴ Temanu Jisusu abya be Jonu vuhawaru uzo raaru iya ndu Izurelu mgburumgburu arara t'Ɛphe taa onwephe uta iphe du eji, Ɛphe meru; ghaa umere lakfuta Nchileke t'e mee Ɛphe baputizimu.
- ²⁵ Yo rudelephu teke Jonu abyawa ojege ozi iya; yo su Ɛphe: ‘?Bu onye be unu tubesu le ya bu? E to kwa yebedua bu onye ono, unu ele enya iya ono. Obenu l'onye onanu emekochaa tso iya l'azu; mbu onye ya te dzukpoduanu ke te ya tofu eri akpokpa, o yeru l'okpa.’
- ²⁶ “Unwunna iya; unube ndu, shi l'eri Ebirihamu; me ndu e-ta budu ndu Ju, no l'eke-a; unube ndu ophu Nchileke duru le nsu: O bu unu l'Ɛphe; be Nchileke ziru ozi ono t'e zia l'oo Jisusu adzo ndzu.
- ²⁷ Ndu bu le Jerusalemu; me ndu ishi Ɛphe ta makpokwaanu l'oo Jisusu bu Onye Ndzota ono. E to dokpoduanu Ɛphe enya; mbu okfu, ndu nkfuchiru Nchileke, aaguru Ɛphe iphe bu mboku otu-ume, mutaru amuta. E meebe; Ɛphe egbe mee nu t'iphe ndu nkfuchiru Nchileke ono kfuru rekota ege e kfuru iya; bu iya bu teke Ɛphe kperu Jisusu nkfugbu.
- ²⁸ Ɛphe asu te Páyileti haa t'e gbua ya; l'e-ba bu l'o nweru iphe, Ɛphe maru, Ɛphe a-su l'oo iphe kparu iphe e gude egbu iya.
- ²⁹ Ɛphe emeebelephu iphemiphe obule, ekwo okfu Nchileke kfuru le nk'iya; bya eshi l'oshi-osweru ono pazita iya; lia.
- ³⁰ Obenu le Nchileke meru t'o shi l'onwu teta nodu ndzu.
- ³¹ E meebe; yo woru onwiya koshi ndu Ɛphe l'iya shi le Galili yiri jee Jerusalemu. O koshiru Ɛphe onwiya abali olemole. Nta-a be Ɛphe vudotsua ekfuru ndu Izurelu iphe Ɛphe phu-butaru le ke nk'iya.
- ³² Iphe Ɛphe byaru bu t'Ɛphe bya akooru unu ozi-oma ono, bu iya bu l'iphe ono, Nchileke kweru ndiche Ɛphe ukwa iya ono
- ³³ b'o meekwaru Ɛphebe o-shi-l'eri Ɛphe teke ono, o meru Jisusu; yo shi l'onwu teta nodu ndzu ono. Yo buru iphe ono bu iphe e deru le Egvu-oma k'ebo; su: “ ‘I bu Nwatibe iya ke nwoke; tsube ntanu; be ya buwa Nna, muru ngu nu.’

- ³⁴Nchileke kfukwaruphu lẹ k'oshi l'onwu mee ya t'o teta ndzu t'ẹ b'ọ nwuhuhe anwuhu; ọphu ọ buru k'orehu erehu; sụ: “ ‘Ya e-meru unu iphe-oma ono, du nsọ, ẹ-ta aruhudu aruhu ono, ya kweru Dévidi ukwa iya ono.’ ”
- ³⁵Oo ya meru iphe o kfukwaruphu l'ẹke ọdo; sụ: “ ‘E tii kwedu t'onye nke ngu, i yeru obu rehu erehu.’ ”
- ³⁶“Iphe ono ta bukwa Dévidi b'e k'futuru iya; kele Dévidi meru uche-obu Nchileke l'ogbo nk'iya. Yọ bya anwuhu; e lia ya l'ẹke, e liru nna ayi oche phe; yọ ndu l'ẹke ono rehu.
- ³⁷Obenu l'onye ono, Nchileke meru; yo shi l'onwu teta ndzu ono te rehudu erehu.
- ³⁸“T'o dokwaa unu ẹnya; unwunna mu; l'oo Jisusu ono be Nchileke shi l'eka iya to-fuaru unu ọzo, unu e-shi t'ọ gwaru unu nvu l'iphe du eji, unu meru.
- ³⁹L'ekemu Mosisu ta dukwa ike mee unu t'unu buru ndu doberu eka ndoo l'ifu Nchileke. Obenu lẹ teke unu gudewa obu unu l'ọ ha woru onwunu ye Jisusu ono l'eka be Nchileke a-gukotaru unu nvu l'iphe bu iphe du eji, unu meru.
- ⁴⁰Oo ya bu; t'unu letakwa ẹnya tẹ iphe ono, ndu nkfuchiru Nchileke k'furu ono be me unu. Lẹ ẹphe sukwaru:
- ⁴¹“ ‘Unu nenu; unube ndu ono, akpo Nchileke ebo-ebo l'afu ono; T'o jikwa unu ẹnya; t'unu laa l'iyi; ke l'iphe ya e-me l'ogbo unu-a be unu ta byadu bya ekweta l'ọ bu oswi-okfu; m'o -ruhuru e k'fuaru iya unu.’ ”
- ⁴²Polu yele Bánabasu alufudelephu l'ulo-ndzuko ono; ndu ono arọ ẹphe t'ẹphe lafukwaa azu mboku ọtu-ume ọphu tso iya nu; bya akofuaru ẹphe iphe ono.
- ⁴³Ndu ono agbakashihulephu; ndu Ju; me ndu ọhodo, meru onwephe ndu Ju etsoru Polu yele Bánabasu phe. Polu phe ekfushiaru iya ẹphe ike; t'ẹphe ba ahakwa eze-iphe-oma, Nchileke meru ẹphe.
- ⁴⁴Yo be mboku ọtu-ume ọdo; yo phodu nwanshi me iphe bu mkpukpu ono phuu awufutakota bya l'ulo-ndzuko ono onu okfu Nchileke.
- ⁴⁵Ndu Ju aphulephu igwe ọha ono; jilahaaru ẹphe ijimanya; wata onashi iphe Polu ezi anashi; l'ephu iya iphu.
- ⁴⁶Polu me Bánabasu awata iya okfushi ike; mbu ẹphe ta tsu egvu. ẹphe asu: “Oo unubedua, bu ndu Ju b'ọ gbaru ke t'e vuru ọzo zia ozi-oma-wa. Obenu lẹ keshinu unu jikaru iya; unu te kwe l'unu du k'onwe ndzu gbururu jeye be ayi a-ha unu; cheeru ndu ẹ-ta budu ndu Ju ifu nta-a.
- ⁴⁷L'ọ kwa iphe ono bu iphe Nnajiufu ọtaru ayi; zia ayi teke ono, ọ suru: “ ‘Ya ọtaru unu t'unu buru iphoro ke ndu ẹ-ta budu ndu Ju. T'unu gude ozi ono, Nchileke e-shi dzofuta ndiphe ono jegbaru mgboko.’ ”

⁴⁸Ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju anụa ya; ẹhu atsọo ẹphe ẹna; ẹphe ajalaha ozi-oma ke Nnajiufu, bụ Jisosu ajaja. Ndu ono, Nchileke gūhawaru le ndu e-nwe ndzụ gburruru jeye ono abya ekweta ke Kuráyisutu; woru onwephe ye iya l'eka.

⁴⁹Ozi-oma ke Nnajiufu edzuru ekemeke obule l'uswe iya ono.

⁵⁰Ndu Ju akpalia unwanyi, ẹ-ta bụdu ndu Ju, bụ ndu nweru ẹnya le mkpukpu ono; bukwaruphu ndu amụ ẹka ndu Ju. Ndu Ju ono akpalia unwanyi ono; me ndu bụ ishi le mkpukpu ono; l'eyeshiru ẹphe oku t'ẹphe chifu Pọlu phe. Ẹphe awata okpa Pọlu yele Bánabasu ẹhu; chifu ẹphe l'alị ono.

⁵¹Ndu ishi-ozu ono ajishiaru ẹphe udzu-ẹja, nọ ẹphe l'okpa; tugbua; yọ buru ẹphe oje Ayikóniyomu.

⁵²Ẹhu atsọo ndu ke Kuráyisutu, nọ le Ántiyọku ẹna. Ume-du-Nsọ ejikota ẹphe ẹhu.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 14

Iphe, meru le Ayikóniyomu

¹A bya erua le Ayikóniyomu; Pọlu yele Bánabasu abya abahuwaphu l'ulo-ndzuko ndu Ju; je ekfutakpoo okfu ono; k'ophu igweligwe ndu Ju me ndu Girisu kwetaru woru onwephe ye Kuráyisutu l'eka.

²Obenu le ndu Ju onanu, ẹ-te kwetadu nụ ono; jeru je akpalia ndu ophu ẹ-ta bụdu ndu Ju; l'eyeshiru ẹphe oku; k'ophu ẹphe kporu unwunna ono ashị.

³E meebe; ndu ishi-ozu ono anodu l'ẹke ono; kpo okfu ogologo. Ẹphe anodu l'eka Nnajiufu; asa nk'ia kpaa kpaa. Nnajiufu emee te ike ome iphe-ophulenya; me iphe-ophubama, dugbaa biribiri du ẹphe; shi ẹge ono koshi l'iphe ono, ẹphe ezi le k'eze-iphe-oma iya ono buphu ire-lanụ.

⁴Ndu mkpukpu ono ekee onwephe ẹbo: ndu asu l'oo ke ndu Ju bụ iya; ndu asu l'oo ke ndu ishi-ozu ono bụ iya.

⁵Ndu ono, ẹ-ta bụdu ndu Ju ono; ẹphe le ndu ophu bụ ndu Ju; me ndu ishi ẹphe achia idzu t'ẹphe ripyabe ndu ishi-ozu ono; tugbushia ẹphe le mkpuma.

⁶Ya ndono; ama abya agbaaru ndu ishi-ozu ono; ẹphe agbalaa jeshia Lisutura; me Dẹbi, bụ mkpukpu labu, notsua le Layikóniya; mewaru ndu odo, bunyabetsua ẹphe.

⁷Ẹke ono be ẹphe je anodu l'ezi ozi-oma ono.

Iphe, meru le Lisutura; me Dabe

⁸Le Lisutura b'o nweru nwoke lanu, iphe lonwushiru okpa phe ẹbo. Yọ buleruphu ngvuru keshinu nne muru iya. To jebua ije; yọ buleruphu anodu be onoduje.

⁹Yọ nodukpelephu l'ẹke o nọ; ngabe nchi l'iphe Pọlu ekfu. Ya ndono; Pọlu aphulephu l'o kwetawaru k'ophu ee-me iya t'o ka mma l'iphe, eme iya nụ; yọ bya adabe nwoke ono ẹnya l'ifu;

¹⁰ƙfushia okfu ike; sù iya: “Gbeshi; vudo evudo l'òkpa ngu!” Nwoke ono akfulihu; tsoru ẹkemeke ọbule dzo-phelaha.

¹¹Ikpetuma ndu ono aphaḷephu iphe Pọlu meru; gude okfu-alì ẹphe, bụ iya bụ okfu ndu Layikóniya chilaha o-ji-l'ẹka-togbo: “L'ò kwa oke agwa, doberu ẹphe; bẹ ghoshiru madzù byakfuta ẹphe!”

¹²Ẹphe asù ẹ Bánabasu bụ oke agwa, eekuje Zeyúsu; Pọlu aburu agwa ophu eekuje Hémisu; keshinu ọ bụ iya ekfu okfu.

¹³Ya ndono; onye agwajẹ Zeyúsu eshi l'eze-ulo agwa ono, nọfuru anọfu iche ẹ mkpukpu ono chita oke-eswi yele igu-oshi; byatashia l'obu-edukfu mkpukpu ono te yele igwe oha ono gbua; gude chiaru ndu ishi-ozì ono ẹja.

¹⁴Bánabasu yele Pọlu anulephu iphe ẹphe abya ememe; lajahutsua uwe ẹphe ẹbo; gbachia gbakfube igwe-oha ono; je adajahu ẹphe l'echi; chia mkpu; sù:

¹⁵“Ndu-ayi;?bù ngunu bẹ unu eme ẹge ono.?Unu ta madu l'ẹphe bụ madzù ẹge unu bụ. Iphe ẹphe byaru bụ t'ẹphe zia unu ozi-oma; t'ẹphe mee unu t'unu tuko agwa ono, ẹ-te nwedù iphe, ọ bụ ono haa; byakfuta Nchileke, nọ ndzù; mbù Nchileke, bụ iya meru igwe; mee alì; bya edobe eze ẹnyimu; mẹ iphemiphe ọbule, bu iya nù.

¹⁶Ẹ mbù b'ò haru ndiphe; ẹphe eshi ọzo, dù ẹphe mma.

¹⁷Obenu l'oogudejeele iphe dù mma, oome koshi onye ya bụ. Oochijeru unu mini. Iphe unu meberu l'alì bẹ oomeje t'ò yee nebyi l'oge iya. Oonu-jije unu ẹpho; l'emeje t'obu atso unu ẹna.”

¹⁸Ndu ishi-ozì ono ekfutsuaru ẹphe ẹge ono; yọ bulerua k'ẹhuka bẹ ẹphe gude lọ-de mkpukpu ono t'ẹphe be ẹjehe ọchi ẹja ono, ẹphe tumberu k'achìchi ono.

¹⁹E gudekwadua ono ekfu; ndu Ju, shi Ántiyọku Pyisídiya; mẹ Ayikóniyomu abyaruta; bya ekfuta ikpetuma ndu ono yeru onwẹphe; ẹphe awata ọtu Pọlu mkpuma. Ẹphe atua ya mkpuma ono jeye ẹphe etubesu l'ò nwuhuwaru. Ẹphe abya akpua ya wuruwuru; kpufu ẹ mkpukpu ono.

²⁰Obenu ẹ ndu kẹ Kuráyisutu byaru bya anọ-phe ya mgburumburu; yọ gbeshi; ẹphe alashia azù l'ime mkpukpu ono. Yo be ẹ nchi-ta-abọhu iya yele Bánabasu ayiru jeshia Débi.

Pọlu pẹ alaphu azù ẹ Ántiyọku Siríya

²¹Pọlu yele Bánabasu ezia ozi-oma kẹ Nchileke nshinu ẹ Dabi. Ẹphe ekfubuta ndu ha igwe; ẹphe etsolaha ọzo Jisọsu. Ẹphe atugbua teke ono laphu azù ẹ Lísutura; shiwaru ẹke ono lufuta Ayikóniyomu; shikwaphu ẹ Ayikóniyomu lufuta Ántiyọku Pyisídiya.

²²Ẹphe eje je emee te ọkpoma shihu ndu kẹ Kuráyisutu, nọ l'ẹke ono ike. Ẹphe abya eye ẹphe ọkpukpu-ikike t'ẹphe nọdushia ike l'iphe ono, ẹphe kwetaru ono. Iphe, bụ ẹkemeke ọbule, ẹphe jeru; ẹphe ezi ndu ono t'ẹphe makwaru l'ayi jefutaje igweligwe iphe-ẹhuka tẹmanu ayi abahù l'ẹke Nchileke bụ eze.

²³Ḑphe abya afotagbaa madzu; meshia Ḑphe ndu bu ogurennya le chochi le chochi. Ḑphe abya aswia aswisi; kfuru nu Nchileke; bya eworu Ḑphe ye l'eka Nchileke, bu iya bu onye Ḑphe kweru l'oo ya bu Nnajiufu Ḑphe.

²⁴Ḑphe ejeebetsua Pyisidiya; shi iya jeshia Pamfiliya.

²⁵Ḑphe abya ekfuebetsua okfu ke Nchileke ono le Pega; jeshia Ataliya.

²⁶Ḑphe eshi eke ono jeshia Antiyoku, bu iya bu eke ono, e yeoduru Ḑphe l'eka Nchileke t'oomejeru Ḑphe eze-iphe-oma l'oje ozi ono, Ḑphe jefuru nta-a ono.

²⁷Ya ndono; Ḑphe erua Antiyoku; bya achikobe ndu chochi l'ekalanu; koru Ḑphe iphemiphe obule, Nchileke gude Ḑphe mee; koru Ḑphe ege Nchileke shi gahaaru ndu e-ta budu ndu Ju uzo t'Ḑphe kweta nk'iya.

²⁸Polu me Banabasu; Ḑphe le ndu ke Kurayisutu anoo anono l'eke ono.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 15

Ndzuko Jerusalemu

¹O nweru ndu shi le Judiya bya awata ozi unwunna ono: "L'o -budu l'Ḑphe buru utsu ege ekemu Mosisu kfuru; b'e to nwekwa l'a dzofuta Ḑphe."

²Ḑphe le Polu phe atukfuru ntutego. Polu yele Banabasu abalaha; su l'iphe, Ḑphe ekfu bu ejo-ire. A nonyaa; a bya achia idzu su le Polu; me Banabasu; me ndu ke Kurayisutu, haru nodu le Antiyoku e-je Jerusalemu je ekfuru ndu ishi-ozu; me ndu e meru ogurennya chochi iphe ono, ada nu ono.

³Ya ndono; ndu chochi abyanu bya ezi Ḑphe; Ḑphe ejeshia. L'Ḑphe shi eje be Ḑphe shiru Finishiya; lufuta Sameriya jeshia. Ḑphe ekfukashi iya l'ekemeke obule ege ndu e-ta budu ndu Ju shi ghakobe bya ekwetawa l'oo Jisusu bu Nnajiufu. Ozi ono atsokota unwunna ena nshinu.

⁴Polu phe erua Jerusalemu; ndu chochi; me ndu ishi-ozu; me ndu e meru ogurennya chochi akfube oswa natakpo Ḑphe ogbodo anata. Ḑphe abya akokotaru Ḑphe iphe, Nchileke gude Ḑphe mee.

⁵Ndu bu ndu okpa Farisii, haru buwaru ndu ke Kurayisutu teke ono egbeshi; su: "Le ndu ono, e-ta budu ndu Ju ono bufutajekwaphu utsu; e zia Ḑphe l'Ḑphe mefutajekwaphu ekemu, Mosisu turu."

⁶Ndu ishi-ozu; me ndu e meru ogurennya chochi abya edzukobe t'e kfu okfu ono.

⁷E kfunyakpele iya phu; tukashinyaa ya; Pyita egbeshi; su Ḑphe: "Unwunna iya;?o kwa l'unu marua le teke tewaru enya be Nchileke fotajeru iya te ya je ezia ndu e-ta budu ndu Ju ozi-oma ono t'Ḑphe nu; kweta l'oo Jisusu bu Nnajiufu Ḑphe.

⁸Nchileke, bu iya maru okpoma madzu koshiru ayi le ya nataru Ḑphe; okfu l'o nuru Ḑphe Ume-du-Nso ege o nuru ayibedua.

⁹O bụ iphe ayi bụ bẹ ẹphe bụkwaphu l'ifu Nchileke. Ishi iya aburu l'ọ safuwaru ẹphe iphe dū ẹji, ẹphe meru; okfu l'ẹphe wotawaru onwẹphe ye iya l'ẹka.

¹⁰Nta-a;?bụ ngunu meru iphe unu eme t'unu data Nchileke; sụ l'ọo t'ẹphe meje iphe ekemu kfuru. Ome ẹge ono bụkwa ivu ẹra bẹ unu ebo ẹphe; mbụ ivu ẹra, ayi ẹ-ta dudu ike vughee; ọpflu nna ayi oche pẹ ta dūkwaphu ike vughee ya.

¹¹Wawakwa-o! Ayi kwetaru lẹ Nnajiufu ayi, bụ Jisusu e-gude k'eze-iphe-oma iya dzofuta ayi. Yọ bụkwaruphu ẹge ọo-dzọ ẹphe ndono.”

¹²Igwe ọha ono adaa rigbidingu; ngabẹ nchị. Pọlu yẹle Bánabasu akọlahaa iphe-ophulenyā; mẹ iphe-ọhubama, dūgbaa biribiri, Nchileke gude ẹphe meshiaru ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju.

¹³Ẹphe akọebe l'iya pflu; Jémusu egbeshi; sụ ẹphe: “Unwunna iya; unu ngabekwa nchị l'iphe-a, ya abya ekfukfu-wa.

¹⁴Lẹ Sáyimonu Pyita kowaru ayi ẹge Nchileke meru teke o beberu fotalahaa ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju t'ẹphe bụru ndu nk'iya.

¹⁵Iphe ndu nkfuchiru Nchileke kfuru yẹle okfu Pyita ono eje adakota; buleruphu iphe lanu; bụ iya bụ ẹge e deru iya l'ekwo okfu Nchileke:

¹⁶“Lẹ Nnajiufu suru: ‘E -meebe; bẹ ya a-lata; bya akpukwaa ọlo Dévidi ono, daru adada ono. Ya e-gude mkpokpo ọzo-ọlo ono kpukwazi iya ọdo;

¹⁷k'ophu ndu ophu wafuru nū a-watakwanu ọcho ọzo kẹ Nnajiufu; bụ iya bụ iphe bụ mbakeshi, ya kukotaru t'ẹphe bya aburu nk'iya. Ono iphe Nnajiufu ekfu; yẹbedua, meru;

¹⁸a mahawaru iphe ono l'ọ ha teke teru etete.’

¹⁹“Oo ya bụ l'onu, yẹbe Jémusu eye bụ t'ayi be ejekwa ome iphe a-tsu ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju, abya otso Nchileke l'ẹhu; kẹ t'ayi sụ t'ẹphe tukoje iphe ekemu kfuru mekotaje.

²⁰T'ayi gbe dechia ekwo nū ẹphe t'ẹphe be erijekwa iphe a gwaru nte; kẹ l'e merushiru iya emerushi; ophu tọ dūkwa onye yẹle onye ẹ tọ ludu alulu a-zẹ azẹe-nwoke-yee-nwanyi. Ẹphe ta atajẹ anu, a swi-gburu aswi-gbu. Ẹphe t'erije mee iphe.

²¹L'ekemu Mosisu b'e shiwa teke teru ẹnya guta l'ulo-ndzuko. Ẹ to nwedu mboku ọtu-ume, sweru esweswe, ẹ ta aguru iya. Ẹge ono b'aanoduje ara iya arara lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu.”

Ẹkwo, e deru nū ndu kẹ Kuráyisutu, ẹ-ta bụdu ndu Ju

²²Ya ndono; ndu ishi-ozu; mẹ ndu e meru ọgurennya chochi; mękpo ndu chochi l'ophu abya achia idzu; haru madzu fota yeru Pọlu yẹle Bánabasu t'ẹphe je Ántiyọku. Ndu ẹphe fọtaru bụ: Júdasu, eekuje Basábasu; mẹ Sáyilasu. Ụmadzu ẹbo ono tuko yiru lẹ ndu ishi lẹ chochi.

²³A bya edee ẹkwo nū ẹphe. Iphe, e deru bụ: “Ayibe ndu ishi-ozì; mę ndu, e meru ọgurenya chọchi, bụ ụnwunna unu ekele unu ekele l'unu ha unubẹ ụnwunna, ẹ-ta bụdu ndu Ju, nọ lẹ Ántiyọku; mę lẹ Siríya; mę lẹ Silísiya.

²⁴Ayi nūru l'o nweru ndu shi l'ogbo ayi-wa bya egude okfu-ọnu agbaghashi unu obu t'ẹhu be egvuru unu egvuru. Ẹ to nwekwa ayi, onye ziru ẹphe t'ẹphe bya ome ẹge ono.

²⁵Ọ bụ iya meru iphe ayi gude obu lanụ chĩa idzu; sụ l'ayi a-fọta madzụ; zi t'ẹphe byakfuta unu. Ndu ẹphe lẹ ndu ono, a fọtaru ono a-yì bụ Bánabasu yẹle Pọlu, bụkwanu ndu ẹgiri ọnya ayi pẹ.

²⁶Bánabasu yẹle Pọlu bụ ndu ono, tųwaru ndzụ ẹphe l'okfu ẹhu Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráyisutu ono.

²⁷Ayi yeru Júdasu yẹle Sáyilasu t'ẹphe bya l'onwẹphe; gudewaru ọnu kfuaru unu iphe-a, ayi deru edede-wa.

²⁸Lẹ Ume-dụ-Nsọ bẹ koshiwaru iya ayi t'ayi be ebohe unu ivu ọdo; gbahalephu ishi okfu-a, bụ iya bụ:

²⁹T'unu be erijekwa iphe, a gwaru nte; ọphu unu 'erijekwa mee iphe; unu ta ataje anụ, a swi-gburu aswi-gbu; too nwe onye e-jekfufe nwanyi, ẹ ta bụdu nyee ya. Unu -mewa iya ẹge ono; bẹ ọo-duru unu lẹ mma. Unu buru kẹ nta-a.”

³⁰A sụ ndu ono, e ziru ozi ono t'ẹphe jeshia. Ẹphe atụgbua; bya erua Ántiyọku; bya achikobe ndu chọchi ono l'ẹkalanu; woru ẹkwo ono nū ẹphe.

³¹Ẹphe agutsulephu ẹkwo ono; ẹhu atsoshilaha ẹphe ẹna k'ozì ono, meru t'ẹphe zua ume ono.

³²Júdasu; mę Sáyilasu, bụtsukwaaphu ndu nkfuchiru Nchileke l'onwẹphe abya ekfuaru ụnwunna ono okfu; nọo anọno; adụ ẹphe ike t'obu shihu ẹphe ike; emekwaphu tẹ ekwekwe, ẹphe kweru kẹ Kuráyisutu kafua oshihu ike.

³³⁻³⁴Ẹphe anọnyaa l'ẹke ono; ụnwunna ono edufu ẹphe; sụ ẹphe t'ẹphe tọwaru ẹhu. Ẹphe atụgbua laphushia azụ lẹ Jerúsalemu lakfushia ndu ziru ẹphe ozi.

³⁵Pọlu yẹle Bánabasu eje akwaa lẹ Ántiyọku; l'ezi okfu Nnajiufu; ara iya arara; ẹphe lẹ ndu ọdo.

Pọlu mę Bánabasu aswịkahu

³⁶Yo be ujiku lanụ; Pọlu asụ Bánabasu: “T'ẹphe laphu azụ l'iphe bụ mkpukpu ono, ẹphe mewaru t'a nua okfu Nnajiufu ono; je agbaphetsua ụnwunna ono; shi ẹge ono makwanuru ẹge ẹphe eme ala.”

³⁷Bánabasu asụ t'ẹphe duta Jọnu Maku t'ẹphe l'iya yiru.

³⁸Pọlu asụ l'ọ ka mma t'ẹphe be edutahe onye ono, gbalarunu l'ẹphe nọ lẹ Pamfiliya ẹphe l'iya; t'o tsohe ẹphe jefu ozi ono.

³⁹Èphe atùta-be iya ègo; k'òphu a nònyaaru; èphe aswìkahu; shia iche iche. Bánabasu eduta Maku jeshia Sáyipuròsu.

⁴⁰Pòlu eduta Sáyilasù tughua. Ùnwunna eworu èphe ye l'èka Nchileke tẹ Nchileke mejeru èphe eze-iphe-oma.

⁴¹Pòlu ejekota Siríya; mẹ Silísiya; l'eme t'obu shihu ndu chòchi, nògbaa l'ibiyi ono ike.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 16

Tímoti etso Pòlu; mẹ Sáyilasù

¹Pòlu phẹ abya ejerua Dèbi mẹ Lísutura. Yo nweru onye kẹ Kuráyisutu, bu l'èke ono. Èpha iya bụ Tímoti. Tímoti bụ nwanyi Ju mụru iya. Nwanyi ono bụkwaphu onye woru onwiya ye Kuráyisutu l'èka. Nna Tímoti bụ onye Girísu.

²Ònu awùkoru ùnwunna, bu lẹ Lísutura; mẹ ndu òphu bu lẹ Ayikóniyomu lẹ Tímoti bụ òkpobe madzụ.

³Pòlu asụ lẹ ya e-duta Tímoti tẹ yẹle iya yìru. Yo duta iya bya ebua ya útsù. Iphe kparu iphe o buru iya ugvu bụ l'iphe bụ ndu Ju, bukota l'èke ono mawaru lẹ nna Tímoti bụ onye Girísu.

⁴E meebe; èphe l'iya ayìru tughua. Iphe bụ mkpùkpù, èphe swetaru; èphe akòkotaru ndu kẹ Kuráyisutu idzu ono, ndu ishi-ozì; mẹ ndu, e meru ògurennya chòchi chìru lẹ Jerúsalemu ono. Èphe ekfujeru èphe t'èphe meje iphe ono, a chìru l'idzu ono.

⁵Tọ dụ iya bụ; e mee chòchi ono l'ò ha; yò kabaa oshihu ike l'ekwekwe, èphe kweru kẹ Kuráyisutu; l'akakwaru l'igwe mbòku-mbòku.

Àphù, Pòlu aphù lẹ Túrowasu

⁶Èphe esee t'èphe bahù lẹ Èshiya; kfuà okfu Nchileke l'èke ono; Ume-dù-Nsọ te kwe. Èphe ekwe je adabua alì Firíjiya; mẹ Galéshiya.

⁷Èphe erua Mísiya; see t'èphe bahù lẹ Bitíniya; Ume Jisòsu te kwe.

⁸Èphe eje adabua alì Mísiya jeshia Túrowasu.

⁹Yo be l'enyashi l'èphe ruru Túrowasu; Pòlu aphù àphù; phù onye Masedóniya. Yò bya evudo Pòlu l'ifu; sù iya: “Byiko; dabunua byatashia Masedóniya bya eyeru èphe èka.”

¹⁰Pòlu aphù-gelephu àphù ono; ayi akwakòbewaphu teke ono teke ono; yò buru ayi oje Masedóniya; okfu l'ò dowaru ayi enya lẹ Nchileke eku ayi t'ayi bya ezia èphe ozi-oma kẹ Nchileke l'èke ono.

Lidiya anata Jisòsu t'ò buru Nnajiufu iya lẹ Fílipayi

¹¹Tọ dụ iya bụ; ayi egude ùgbo shi lẹ Túrowasu tughua je akpòghaa jeshia Sámoturesu; shiwaru èke ono kporu bahù lẹ Niyápolisù lẹ nchi-ta-abòhu iya.

¹²Ayi eshi lẹ Niyápolisu gude ọkpa bamiwaru l'ime Fílipayi, bụ iya bụ ishi alí Masedóniya. Ọ kwaphụ lẹ mkpụkpu ono bẹ ndu shi Rómu bu. Ayi anọo nwabalí olemole lẹ mkpụkpu ono.

¹³Yo be mbọku ọtu-ume; ayi eswee obu-edukfu mkpụkpu ono jeshia l'iku ẹnyimu. Ẹke ono bẹ ayi tubesu l'ọ bụ ẹke ndu Ju edzukobeje ekfu anụ Nchileke. Ayi erua bya anọzita; wata okfuru ụnwanyi, dzukoberu l'ẹke ono okfu Nchileke.

¹⁴Onye lanụ l'ụnwanyi ono, nuru okfu ayi ono bẹ bụ Lidíya. Lidíya ono bụ onye Tayitáyira. Ọogba ngho ẹkwa uswe. Ọ bụ nwanyi, ẹ-ta bụdu onye Ju; obu lẹ Nchileke duru iya lẹ nsọ. Nnajiufu, bụ Nchileke abya ekpuhaa ya obu; yọ ngabẹ nchị l'iphe Pọlu ekfu.

¹⁵E mee yẹle ndibe iya baputizimu. Yọ su: “T'ayi bata nụ bya anọta lẹ nk'iya; m'ọ - buruphu l'ayi kwewaru lẹ ya bụ-wa onye nataru Jisọsu ọgbodo anata t'ọ buru Nnajiufu iya.” Yọ ronyaa ayi; ayi ekwe jeshia.

Pọlu nọ lẹ mkpọro lẹ Fílipayi

¹⁶Yo be ujiku lanụ; ayi eje-wa ẹke aanọduje ekfu anụ Nchileke. Ayi aphụ nwata mgbọko, bụ ohu. Nwata mgbọko ono bẹ ọgvu bu l'ẹhu; k'ọphu ọohajeru akọ iphe e-me teke ọdo. Yo gude ọgba ẹja ono kfubekpo l'akparu ndu nwe iya nụ okpoga nshinu.

¹⁷Yo tsolahaa ayi lẹ Pọlu; l'echi mkpu asuje: “Lẹ ndu-wa bụkwa ndu, ejeru Ọkaribe-Kakọta-Nụ ozi-o! Ẹphe akọru unu ụzo, ee-shi dzofuta unu-o!”

¹⁸Mbọku-mbọku; yoo kfukwaphu iphe ono. A nonyaa; iphe ono, ookfu ono aka ọdu Pọlu ashị; k'ọphu ẹ tọ dūhedu ike ọta nshi. Pọlu aghachiwaphu; sụ ọgvu ono: “Ya gude ẹpha Jisọsu, bụ Kuráyisutu; sụ ngu t'ị lufu nwata ono l'ẹhu!” Ekfukfu, ookfukwadu iya-a; ọgvu ono alufuwaphu nwata ono l'ẹhu teke onophu.

¹⁹Ndu, nwe nwata mgbọko ono aphulephu l'ọgvu ono lufuwaru iya l'ẹhu; k'ọphu ẹ tọo kpataheduru ẹphe okpoga; ẹphe egude Pọlu yẹle Sáyilasụ; kpuru ẹphe kpufu aswa; kpukfu ndu ikpe;

²⁰bụ iya bụ ndu ikpe Rómu; je asụ ẹphe: “Lẹ ndu-wa bụ ndu Ju, byaru ẹphe ọkpataru okfu lẹ mkpụkpu.

²¹Ẹphe ezi ome-l'alí, ẹ-ta bụdu ekemu alí ẹphebe ndu Rómu. Ọphu ọ bụdu l'ẹphe etso ome-l'alí, dū ẹge ono.”

²²Igwe-ọha ndu ono awụ-lihu wukputa Pọlu phẹ t'ẹphe nua ẹphe aphụ. Ndu ikpe ono asụ t'a labashia uwe Pọlu mẹ Sáyilasụ; chia ẹphe iphe.

²³E chiebe ẹphe ẹchachi ono kpachaa ẹphe akpacha; nwuru ẹphe nwuba l'ulo-mkpọro. A sụ onye eche ulo-mkpọro ono t'ọ tuchikwaa ẹphe ọhuma ọhuma l'ulo-mkpọro ono.

²⁴Onye echeje ulo-mkpọro ono egudenu kẹ l'e kfuru ẹge ono woru ẹphe ye l'ime ime ulo-mkpọro ono; bya eworu ẹphe ọkpa pyoshia l'enu oshi, a tufushiru ụzo.

- ²⁵Echi-abali ekelephu ẹbo; Pọlu mẹ Sáyilasu anọdu ekfu anụ Nchileke; agụkwaphu egvu anụ iya. Ndu ẹphe l'ẹphe nọ l'ụlo-mkpọro l'ẹke ono anọdu ngaberu ẹphe nchị.
- ²⁶A bya ele ẹnya; alị anmalahaa jijiji; nmaa nmaa jeye lẹ ntọ-l'alị ụlo-mkpọro ono. E gudekwadu iya-a ekfu; ibo ụlo-mkpọro ono agụhashikota gheru ọnu. Mkpọro, a tūru onyemonye ọbule aphushihukota.
- ²⁷Onye ono, eche ụlo-mkpọro ono etehu bya elee ẹnya; ụlo-mkpọro ono agụhashiwani ghetsuaru ọnu. Yo tubesu lẹ ndu, nọkota l'ụlo-mkpọro ono gbalagewaru. Yọ mja mma iya sawangụ tẹ ya gbua onwiya.
- ²⁸Pọlu arashia; sụ iya: “Be emekwa! Ba adukwa iphe ii-me onwongu; l'ẹphe nọkotakwaa l'ẹke-a!”
- ²⁹Onye ono, eche ụlo-mkpọro ono asụ t'a mụtaedu ọku. Yo gude ẹhu-anmanma; ẹke ọotsu egvu gbachia je adaa gbaragadangu l'iku ọkpa Pọlu yele Sáyilasu.
- ³⁰Yọ bya edufuta ẹphe bya asụ ẹphe: “Ndu mu;?bụ ngunu bẹ ya e-me t'a dzofuta iya?”
- ³¹Pọlu phẹ asụ iya: “Ọ bụ t'i woru onwongu ye Jisọsu, bụ Nnajiufu l'ẹka tẹ Nchileke dzọo nggu lẹ ndibe ngu l'unu ha.”
- ³²Pọlu phẹ abya ekfuaru iya kẹ Nnajiufu; kfukwaaru iya phụ ndu nọkota l'ụlo iya l'ẹphe ha.
- ³³Onye eche ụlo-mkpọro ono abya eduta ẹphe teke ono kwaphu l'enyashi ono je asachaa ẹphe ọnya l'ẹke ono, e chibashiru ẹphe ẹhu ono. E meebe; e mee yele ndibe iya baputizimu l'enyashi ono kwaphu.
- ³⁴Yo duta Pọlu; mẹ Sáyilasu lashia nk'iya je anụ ẹphe nri; ẹphe eria. Ẹhu atsọo yele ndibe iya ẹna; kele nta-a bẹ ẹphe byawaru bya amaru Nchileke ono, bụ iya bụ ọgbodo Nchileke ono.
- ³⁵Yo be l'utsu; ndu ikpe Rómu ono ezia ndu ọgbogu ẹphe t'ẹphe je ezia t'a haa Pọlu phẹ t'ẹphe laa.
- ³⁶Onye eche ụlo-mkpọro ono abya ezia ya Pọlu; sụ iya: “Lẹ ndu ishi sụkwaru t'a haa nggu lẹ Sáyilasu t'unu laa. Unu tọkpolekwaphu nwehu lashia nta-a l'odoo.”
- ³⁷Obenu lẹ Pọlu sụru ndu ọgbogu ono: “M'ẹ te jekwa ẹphe okpe ikpe t'ọ ka mma l'ikpe nmaru ẹphe; e chia ẹphe iphe l'edzudzu ọha; l'ẹke ẹphe bukwa ndu Rómu; nwuru ẹphe ye l'ụlo-mkpọro. Nta-a bẹ ẹphe sụru t'ẹphe laa lẹ mpya. Ono t'emedu ẹphe! T'ẹphe bya l'onwẹphe bya atufu ẹphe.”
- ³⁸Ndu ọgbogu ono eje ekfuru ndu ikpe ono ẹge ono. Egvu erua ẹphe l'ẹhu l'ẹphe nuru lẹ Pọlu yele Sáyilasu bụ ndu Rómu.
- ³⁹Ẹphe eje je arọo Pọlu phẹ arọo. E metsua; ẹphe edufuta ẹphe l'ụlo-mkpọro ono bya arọo ẹphe t'ẹphe lufuru ẹphe lẹ mkpukpu ono.

⁴⁰Pọlu yẹle Sáyilasu alufuta l'ulo-mkpọro ono bya ejeshia kẹ Lidíya. Yọ bọru l'ẹke ono bẹ ẹphe jekfuru unwanna je eyeshitsuaru ẹphe oku t'obu shihu ẹphe ike; yọ bọru ẹphe atugbu.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 17

Iphe, meru lẹ Tesalonáyika

¹Pọlu yẹle Sáyilasu atugbua ije; je adabua Amfípolisu; mẹ Apolóniya. Ẹphe abahụ lẹ Tesalonáyika ẹke ọlo-ndzuko ndu Ju nọ.

²Pọlu abya ejee l'ulo-ndzuko ono, bụ iya bụ ẹge oomejehawa. Yọ dukfube jee ya oge ọtu-ume ẹto. Yo gude iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke asaru ẹphe okfu;

³bya emee okfu Nchileke t'o doo ẹphe ẹnya; koshi ẹphe lẹ Onye Ndzọta ono, e deru l'ọo-bya ono, bụ iya bụ Kuráyisutu bẹ jefutaje iphe-ẹhuka; nwuhu; lẹ Nchileke mefutaje iya t'o shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ. Yọ sụ ẹphe: “L'ọo Jisọsu-wa, ya ekfuru unu okfu iya-a bẹ bụ Onye Ndzọta ono, Nchileke kweru ụkwa iya ono.”

⁴Yo nweru ndu ọphu Pọlu yẹle Sáyilasu haru kfubuta; ẹphe alaarụ ẹphe. Yo nwekwaruphu igweligwe ndu Girísu, Nchileke dọru lẹ nsọ; mẹ igweligwe unwanyi, a maru ẹpha ẹphe, ẹphe kfutakwaruphu yeru onwẹphe.

⁵Obenu lẹ ndu Ju wataru ẹphe ojiru ijimẹnya. Ẹphe eje achita ndu bụ mbuko-mbuko madzụ l'aswa; bya agbaa ọgbo. Ẹphe abya akpaka mkpukpu ono; mkpukpu agbalahaa gharaghara. Ẹphe ezeru gidigidi zeba lẹ kẹ Jésonu; ẹke ẹphe achọ Pọlu yẹle Sáyilasu t'ẹphe kpufutaru ẹphe ọha.

⁶Ẹphe ta phụ ẹphe; ẹphe ekwe kpụta Jésonu; bya ahakwaruphu unwanna ayi ọdo kpụta yeru iya. Ẹphe akpuru ẹphe kpụ-jeru ndu ikpe mkpukpu je asụ ẹphe: “Lẹ ndu-wa, tuko mgboko agha ishi-okfuru-a; bẹ byarutaakwaru ẹke-a;

⁷Jésonu edubata ẹphe nk'iya. Ekemu eze, bụ Síza bẹ ndu ono l'ẹphe ha tükookwa chikpoo; sụ l'o nweru eze ọdo, nonu, ẹpha iya bụ Jisọsu.”

⁸Ẹhu agbangahu ndu ọha; mẹ ndu ikpe mkpukpu ono l'ẹphe nuru iphe ono.

⁹A bya egbe Jésonu yẹle ndu ono, e guderu ono okpoga, ẹphe a-sube; bukwanu teke ẹ to nwehedu shikongu ọdo, ẹphe meru lẹ mkpukpu ono; a chilataru ẹphe okpoga ẹphe azụ. Ẹphe abya asube okpoga ono; a haa ẹphe; ẹphe alashia.

Iphe, meru lẹ Beríya

¹⁰Yo be l'enyashi; unwanna ono emelephu ẹgwegwa; dufu Pọlu yẹle Sáyilasu; sụ t'ẹphe jeshia Beríya. Ẹphe erua Beríya; bya ejeshia l'ulo-ndzuko ndu Ju.

¹¹Ndu ẹke ono aka onwe obu iphoro karia ndu Tesalonáyika. Yọo gụ ẹphe onu ozi-oma ono. Mbọku-mbọku; ẹphe agụ ẹkwo okfu Nchileke t'ẹphe maru: iphe, Pọlu phe ekfu: ọ bụ oswi-okfu.

¹²Tọ dụ iya bụ; a dụ l'igwe kweta l'ọo Jisọsu bụ Nnajiufu je akpaa l'igweligwe unwanyi Girísu, a maru ẹpha ẹphe; mẹ ndu k'unwoke.

¹³Ndu Ju, bu lẹ Tesalonáyika abya anua lẹ Pọlu eziakwa okfu Nchileke lẹ Beríya; byatashia l'ẹke ono t'ẹphe bya agbaghashia ọha ono obu. Ẹphe abya eyeshiaru ọha ono oku; woru ẹphe kpalia.

¹⁴Unwunna ono edufukebewaphu Pọlu t'o rua iku eze ẹnyimu. Yọ bụwaru-a Sáyilasụ mẹ Tímoti kwaru lẹ Beríya.

¹⁵Ndu, edube Pọlu eduraa ya Átensu; laphushia azu lẹ Beríya. Pọlu asu ẹphe tẹ Sáyilasụ mẹ Tímoti byakfutakwa iya ẹgwegwa.

Iphe, meru lẹ Átensu

¹⁶Pọlu anodu lẹ Átensu chelaha Sáyilasụ yẹle Tímoti. Yọ phua ẹge agwa tuko mkpukpu ono naru. Yọ hushilaa ya oku ike l'okpoma.

¹⁷Ẹphe lẹ ndu Ju; mẹ ndu Girísu, amụ ẹka ndu Ju anoduje l'ulo-ndzuko ndu Ju l'ekfu kẹ Nchileke. Yoo jejekwaphu aswa mboku-mboku; yẹle nwa ndu ophu o phuru l'ẹke ono ekfukwaphu kẹ Nchileke.

¹⁸Yo be ujiku lanu; yọ daru Pọlu yẹle ndu ezi mmamiphe, shi l'ogbo, eeku Epikuríya mẹ Sutóyiku, byaru onu iphe ookfu. Ndu aji: “?Bukwa ole bẹ owaa, ẹ-te nwedu iphe o maru-wa ekfu?” Ndu asu: “L'ọ dukwa l'o nweru agwa ndu odo, otu onu iya.” Iphe meru iphe ẹphe ekfu ẹge ono bu lẹ Pọlu ekfu kẹ Jisusu mẹ k'oshi l'onwu teta nodu ndzu.

¹⁹Ẹphe eduta Pọlu dufutashia ya l'ugvu ogbo Ariyópagosu; bya asu iya: “L'ọ du ẹphe t'ẹphe maru iphe ophungu owaa, iikfu okfu iya-a.

²⁰L'iphe ẹphe nuru, iikfu bẹ bugbaa ẹphe nchi ophungu. L'ọ du ẹphe t'ẹphe maru iphe o bu.”

²¹Iphe meru iphe ẹphe ekfu ẹge ono bu lẹ ndu Átensu mgburumgburu mękpo ndu mbyamumba, bu iya nu ta duhedu iphe odo, ẹphe ejeje odo; gbahaa t'ẹphe nua iphe ophungu; mẹ t'ẹphe kfua iphe ophungu, eme nu.

²²Ya ndono; Pọlu abya evudo l'ifu ndu ogbo Ariyópagosu ono; su ẹphe: “Átensu; unu gebekwa-o! Ya phuru l'unu yenukaru ẹhu l'agwa.

²³Lẹ teke ya ejephe lẹ mkpukpu-wa bẹ ya phutsuaru ẹnya agwa unu. Ya phukwaruphu ẹnya agwa ophu e deru; su: ‘Owaa bu k'agwa ophu ẹ-ta madu ẹpha iya.’ Onye ono, unu abaru aja; l'unu ẹ-ba ama iya ono bu onye obu, ya ekfuru unu okfu iya obu.

²⁴“Oo ya bu Nchileke, bu iya meru mgboko; mee iphemiphe obule, no l'ime iya. Oo ya bu Nnajiufu igwe mẹ alị. Ẹ too bujekwa l'ulo, madzu gude ẹka kpua.

²⁵Ophu mkpa iphe, madzu e-jeta nu iya ta dukwaru iya; kẹ l'ọ bu iya anu ndzu; l'anu ume; l'anu madzu iphemiphe obule.

²⁶O bu Nchileke lanu ono meru onye ivuzo; bya eshi l'onye lanu ono mee iphe bu ohamoha, nokota lẹ mgboko mgburumgburu. O bu iya tubuhawaru teke ẹphe a-nọ-bebe; tubuhaakwaphu ẹke okè alị ẹphe a-kpa.

²⁷Iphe, meru iphe Nchileke meru iphemiphe ọbule ono ẹge ono bu k'ọphu ndiphe a-cho iya cho-vu iya; me ẹphe -raa ẹka iya; keshinu Nchileke te nwedu onye o no ote-nya l'ayi ha; mbu m'oo onye lanu.

²⁸Kele “ ‘Oo ya gude ndzu ayi; buru iya meru iphe ayi ejephe ẹge-a; buru iya meru iphe ayi no anono ophu.’ O dua l'o bu owaa, ndu wataru k'ife guru; su: “ ‘L'ayi tuko buru unwu iya.’”

²⁹“Keshinu ayi tuko buru unwu Nchileke; t'ayi ba ariekwa le Nchileke du l'o bu iphe, e gude ope wua; m'o bukwanu iphe, a kpuru l'ura; odumeka buru iphe e gude oshi pyia. Oriri madzu te rukwa l'ẹge Nchileke gbaru; ophu o buru k'ogude ome nka ekoshi ẹge o gbaru.

³⁰Nchileke leswetaakwaru teke e te shidu maru iya. Nta-a b'o suru t'onnyemonye ọbule, no l'ẹke o no taa onwiya uta iphe du eji, o meru; ghaa umere lakfuta iya.

³¹L'o dobekwaru mboku, oo-kpe ndiphe mgburumburu ikpe nhamunha. Onye oo-gude kpee ikpe ono bu nwoke obu, o fotaru l'onwiya. Iphe o gude mee t'onnyenonu maru l'iphe ono e-mekota ẹge ya tuberu bu l'o meru t'onnye ono shi l'onwu teta nodu ndzu odo.”

³²Polu ekfutalephu ke oshi l'onwu teta nodu ndzu ono; ẹphe ahara tulahaaru iya mgbonu. Yo nwekwaruphu ndu ophu suru: “T'ẹphe bya teke odo t'o kfufua onanu.”

³³Polu aparu ẹphe haa; yo buru iya atugbu.

³⁴Yo nweru ndu tsoru iya nu; kweta l'oo Jisosu bu Nnajiufu ẹphe. Dayonisiyosu, onye gba l'ogbo Ariyopagosu yi le ndu ono, kwetaru nu ono; me nwanyi, aha Damarisu; mewaru ndu odo.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 18

Iphe, meru le Korintu

¹E meebe; Polu eshi le Atensu jeshia Korintu.

²Yo rua eke ono; phua onye Ju, eeku Akwila. Eke a no mua Akwila amumu bu le Pontusu. Yele nyee ya; mbu Pyirisila shikwadia Itali laa Korintu teke ono; okfu l'eze, bu Kulodiyosu suru t'iphe bu ndu Ju mgburumburu gbeshi le Itali. Polu ejee t'ẹphe l'iya jia.

³Yo rua; ẹphe l'iya anodu; yo tsoru ẹphe jelahawaru ozi okwe ẹkwa; ke l'o bu okwe ẹkwa, eegudeje eme ulo-ekwa be ẹphe gude buru. Polu l'onwiya bukwapu onye ekweje ẹkwa.

⁴Yoo jeje l'ulo-ndzuko ndu Ju mboku otu-ume, sweru esweswe t'ẹphe wata okfu ke Nchileke. Yoo me te ya kfuta ndu Ju; me ndu Girisu yeru Jisosu.

⁵Sayilasu yele Timoti eshi le Masedoniya latsulephu; Polu efupyabe ifu l'okfu ke Nchileke mboku-mboku. Yoo koshi ndu Ju l'oo Jisosu bu Onye Ndzota ono, Nchileke kweru ukwa iya ono.

⁶Teke ẹphe jikaru; kfulahaaru iya ẹjo okfu; yọ jia uwe iya kpaphungu; sù ẹphe: “Eka iya swoo; okpa iya swoo. T'ochi unu tukokwaru unu l'ishi. Nta-a buakwa ndu ẹ-ta budu ndu Ju bẹ ya e-jekfufe.”

⁷Yọ paru ẹphe haa; je eburu lẹ kẹ onye Girísu, eeku Tíshọsu Jọsutosu. Tíshọsu ono bụ onye Nchileke duru lẹ nsọ. Ufu iya nonyabe ọlo ndu Ju.

⁸Onye ishi ọlo-ndzuko ono, bụ Kirísupọsu bẹ yẹle ndibe iya kwetawaru l'ọo Jisọsu bụ Nnajiufu ẹphe. A hakwaphu igweligwe lẹ Kórintu nua kẹ Jisọsu ono; wowaru onwẹphe ye Jisọsu l'ẹka; e mee ẹphe baputizimu.

⁹Yo be l'enyashi ujiku lanu; Pọlu aphua àphù; Jisọsu asu iya: “Pọlu; ba atsukwa egvu! Kfukwaphu iphe iikfu. Ba adukwa teke ịi-ha iya.

¹⁰Ya nokwaa swiru ngu. E to nwekwa onye a-furu ngu nu; meka ngu iphe; l'a dukwa l'igwe mbu ndu, bu ndu nk'ia lẹ mkpukpu-wa.”

¹¹Pọlu anọo lẹ mkpukpu ono afa lanu l'onwa ishingu; zikota ndu ẹke ono okfu Nchileke.

¹²Yọ buru teke Gáliyo bụ onye ishi, achi Akáya bẹ ndu Ju bya anokobe gbakọ ẹka gude Pọlu kpuru jeshia kọtu.

¹³Ẹphe asu lẹ Pọlu eme t'o mee ndu ndu-ẹphe t'ẹphe baje ru Nchileke ẹja l'uzo, ẹ-ta budu ẹge ekemu kfu.

¹⁴Pọlu ejeshia oye onu; Gáliyo asu ndu Ju ono: “Ndege iphe-a bụ okfu kẹ l'e mesweru; ọ dudu buru l'ọo l'e meru ẹjo iphe; mẹ ya asu: Iyee! L'ọ dua mma tẹ ya yeeru unubẹ ndu Ju onu.

¹⁵Obenu lẹ keshinu iphe unu adzo bụ k'ẹpha; mẹ okfu-onu; mẹ ekemu unu; unu jekwa je edoshia ya l'onwunu. Ya te ekpejekwa egbe ikpe ono.”

¹⁶Ya ndono; yọ chishia ẹphe l'ọlo-ikpe ono.

¹⁷Ẹphe egude Sósutenisu, bụ onye ishi ọlo-ndzuko ndu Ju ono; tsua ya iphe l'ifu ọlo-ikpe ono. Gáliyo te yeru ẹphe onu.

Pọlu alaphu azu lẹ Ántiyọku

¹⁸Pọlu yẹle unwunna anọlephu lẹ Kórintu abali olemole; yọ paru ẹphe haa yẹle Pyirisila mẹ Akwila ayiru bahu l'ugbo; jeshia Siriya l'ọo kpushi-getsuaru ishi lẹ Kenkiria; okfu l'iphe o kweru Nchileke ukwa iya b'o mewaru.

¹⁹Ẹphe abya erua Éfesosu; Pọlu ahaa Pyirisila mẹ Akwila l'ẹke ono; bahushia l'ọlo-ndzuko; yẹle ndu Ju awata okfu kẹ Nchileke.

²⁰Ẹphe arọo ya t'ẹphe l'ia nonyafua; to kwe.

²¹Yọ tugbudelephu; sù ẹphe lẹ ya a-byakwaa ọdo; m'ọ -buru uche-obu Nchileke. Yọ bahu l'ugbo lẹ Éfesosu; tugbua.

²²Yo rulephu Sizaríya; bya egude ọkpa jeshia Jerúsalemu; je ekele ndu chọchi ẹke ono. Yo shiwaru ọzo eli eli jeshia Ántiyọku.

²³Yọ nọlephu nwanshị lẹ Ántiyọku; gwolia ọdo. Yo je eshia alị Galéshiya mẹ Firíjiya; eme t'obu kafua ndu kẹ Kuráiyisutu l'ibiyia ono oshihu ike.

Apólosu nọ lẹ Éfesọsu; mẹ Kórintu

²⁴O nweru onye Ju, ẹpha iya bụ Apólosu, a mụru lẹ Alẹguzándiriya, byaru Éfesọsu. O maru okfu okfu; bya amaru iphe, e deru l'ẹkwo okfu Nchileke mashia ya ike.

²⁵E ziru iya kẹ Ụzo Nnajiufu; yoo nọduje evukpoo ya evuvu okfuru ndu ọdo kẹ Jisọsu ono; l'ezikwa iya phụ ezizi. Ọjikojekpoo kẹ Jisọsu tọo l'ọkpa iya l'ọkpa iya. Obenu l'ẹke ọ maberu; bẹ bụlephu kẹ baputizimu ọphu Ọnu shi emeje.

²⁶Yo kfulahaa kẹ Nchileke l'ulo-ndzuko ndu Ju l'ẹ-ba tsu egvu. Pyirisíla yẹle Akwíla anua iphe ookfu; bya eduru iya laa nk'ẹphe je akafua ya ozimata Ụzo kẹ Nnajiufu.

²⁷Apólosu asụ lẹ ya e-je Akáya. Ụnwunna, nọ lẹ Éfesọsu asụ l'ọ dukwa mma nshinu. Ẹphe abya ederu ẹkwo nụ iya tẹ ndu kẹ Kuráiyisutu, nọ l'ẹke ono nata iya ọhuma. Yo rua; kfube ọswa yeru ẹphe ẹka nshinu; mbụ ndu shi l'eze-iphe-oma, Nchileke eme kweta l'ọo Jisọsu bụ Nnajiufu ẹphe.

²⁸Yoo tukputaje ndu Ju lẹ ntutego l'edzudzu ọha; l'egudeje iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke ekoshi ẹphe ọhuma ọhuma l'ọo Jisọsu bụ Onye Ndzota ono, Nchileke kweru ukwa iya ono. Mbụ yoo kfukputaje ẹphe; k'ọphu ẹ to nweduru onye amajekwadu ọnu, oo-ye.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 19

Pọlu nọ lẹ Éfesọsu

¹Teke ono, Apólosu nọ lẹ Kórintu ono bẹ Pọlu kwaseru shia ọzo ẹnyanwu-arịba; lufuwaru Éfesọsu. Yo rua ẹke ono bya ahara phua ndu etso ọzo Jisọsu.

²Yọ jị ẹphe: “?Unu nataru Ume-dụ-Nsọ teke ono, unu kwetaru l'ọo Jisọsu bụ Nnajiufu unu ono?” Ẹphe asụ iya: “Wawa; l'ẹphe ta anubukpokwaanu l'o nweru iphe aza Ume-dụ-Nsọ.”

³Yọ jị ẹphe: “?Bụ egbe baputizimu ngunu b'e meru unu?” Ẹphe asụ iya l'ọo baputizimu kẹ Ọnu.

⁴Pọlu asụ ẹphe: “Lẹ Ọnu shikwa emeje baputizimu t'e gude koshi lẹ madzụ bẹ tawaru onwiya uta iphe dụ ẹji, o meru; ghawa umere lakfuta Nchileke. Iphe ọdo, o shi ekfufuaru ndu Ju bụ t'ẹphe woru onwẹphe ye onye ono, abya nụ ono l'ẹka, bụ iya bụ Jisọsu.”

⁵Ẹphe anutsua iphe ono, Pọlu kfuru ono; e gude ẹpha Nnajiufu, bụ Jisọsu mee ẹphe baputizimu.

⁶Polu abya ebyibe ephe eka; Ume-du-Nso abya eji ephe ehu. Ephe aghaa okfu-ali ephe; kfulahaa l'okfu, Ume-du-Nso ekoshi ephe; bya awatakwaphu okfuchiru Nchileke.

⁷Ndu ono rukwaru umadzu iri l'ebo.

⁸Polu anokota onwa eto mgburumburu; kfukota ke Nchileke l'e ba tsu egvu l'ulo-ndzuko ndu Ju. Ephe l'iya anodu adzo okfu ono. Yoo noduje eme t'o doo ephe enya l'ozi-oma ke eke ono, Nchileke bu eze ono bu okpobe okfu.

⁹Obenu le ndu ono haru kpo-chia nchi; ephe te kweta iphe Polu ekfu. Ephe awatawaphu okfubyishi Uzo ke Nnajiufu ekfubyishi l'eke ono. Polu aparu ephe haa; duta ndu ke Kurayisutu ono; yo buru iya atugbu. Mboku-mboku; yo je asa okfu l'ulo, eedzukoje k'omu iphe le ke Tiranosu.

¹⁰Yo mee ya ege ono afa labu; k'ophu bu l'iphe bu ndu, bu l'ali Eshiya: ndu Ju; me ndu Girisu nukotaru okfu Nnajiufu, bu Nchileke.

Unwu Sukiva

¹¹Nchileke eshi l'eka Polu emeshi iphe-ophulanya, e-te mejehaadu nu;

¹²k'ophu oobuje: e -shi iya l'ehu wota akachifu; m'o bu mpete ekwa odo je eke ndu iphe eme no; iphe-ememe obu alaa; ogvu, bu ephe l'ehu alufukota.

¹³Yo nwekwaruphu ndu Ju, tsoru ejephe; l'achishitsua ogvu, bugbaa madzu l'ehu. Ephe eseje t'ephe gude epha Jisusu l'eme iya. Ephe asuje ogvu ono: "Le ya gude epha Jisusu, bu onye ono, Polu ekfu okfu iya ono ekfuru ngu t'i lufu."

¹⁴Yo nweru nwoke Ju lanu, bu eze onye ishi ndu achijeru Nchileke eja, aza Sukiva. Nwoke ono mutaru unwegirima unwoke esaa. Yo be ujiku lanu; unwegirima ono esekwaphu t'ephe gude epha Jisusu chifu ogvu l'o bu ndu ophunanu.

¹⁵Ogvu ono, ephe eme t'ephe chifu ono asu ephe: "Jisusu be ya maru; bya amaru Polu. Unubedu;?unu bu ndu ole?"

¹⁶Onye ono, ogvu bu l'ehu ono egude ejo okpehu, no iya nu tso ephe ugu; mee ephe esaa ono eriri; mbu mekatsua ephe iphe; gbabekota ephe otu. Ephe eshi l'ulo ono gbalashia.

¹⁷Ndu Ju me ndu e-ta budu ndu Ju, bukota le Efesusu anua iphe ono; tsulahaa egvu. A kwabelahaa epha Nnajiufu, bu Jisusu ogbodo ugu.

¹⁸Igweligwe ndu, bu ndu wowaru onwephe ye Kurayisutu l'eka awuru bya bya akoshilahaa iphe ephe shi emeje; bya egbukatsua oswi, ephe shi kegbaaru ndu odo.

¹⁹Ndu amamanshi achita ekwo, ephe shi egudeje eme iya chikobe l'ekalanu; kpo ya oku l'ifu oha. A bya edzee iphe aswa ekwo ono bu; yo buru ukporo ekpa-ego iri l'ekpa-ego iri.

²⁰E shi ege ono; okfu Nchileke ekoshi ege oorebe ire; kafua ejegbaru; kafukwaaphu oshihu ike eje.

Utsu ada lẹ́ Éfesòsu

- 21**Iphe ono emeebelephu; Ume-dù-Nsò emee Pòlu; yo kfu ya kepyaa ya akù; lẹ́ ya jefutaje Masedóniya; mẹ́ Akáya; shi iya jeshiwaru Jerúsalemu. Yò sù lẹ́ ya -jeebe ẹ́ke ono bẹ́ ya e-jekwaphu Rómu.
- 22**Yò bya ezi ndu, eyejeru iya ẹ́ka ọ́madzu ẹ́bo, bụ́ iya bụ́ Tímoti yẹ́le Ẹ́rásutosu t'ẹ́phe vuru iya ọ́zo je Masedóniya. Yẹ́bedua anọ́nyafua lẹ́ Ẹ́shiya.
- 23**Teke ono bẹ́ mkpaka, ha nshinu bataru lẹ́ Éfesòsu; l'okfu Ọ́zo kẹ́ Nnajiufu ono.
- 24**Ishi iya aburu l'o nweru onye akpù ọ́zu, eme nka nshinu, egudeje mkpọ́la-ọ́cha akpùshi ọ́nwu iphe, adugbajee l'ọ́ bụ́ eze-ọ́lo eze-nwanyi ndu Éfesòsu, ẹ́pha iya bụ́ Atémisu. Ẹ́pha onye ọ́zu ono bụ́ Dimítiriýosu. Yẹ́le ndu akpùshijeru iya iphe ono egude iya akpa okpoga, dù egvu.
- 25**Yò bya ekukobe ndu ono l'ẹ́kalanu; mẹ́ iphe bụ́ ndu ọ́zu ibe iya l'ẹ́phe ha; sù ẹ́phe: “Ndu mu; unu marua l'ọ́o iphe-a, ẹ́phe eme-wa bẹ́ ẹ́phe gude aba.
- 26**?Ọ́ kwa l'unu gude-e nchị́ unu l'anụ́; gude ẹ́nya unu l'ele iphe nwoke-a, bụ́ Pòlu-a eme? Ọ́ sùru l'agwa, madzù gude ẹ́ka dobe ta bụ́du iya lẹ́ phuu. Nta-a b'o gude-wa ẹ́ge ono kfuta ndu ha igweligwe lẹ́ Éfesòsu yeru onwiya; yò phọ́du m'o jegbaru alí Ẹ́shiya mgburumgburu.
- 27**Iphe dù ẹ́ji, nọ́ iya nù bụ́ l'ozí-wa, ẹ́phe eje-wa a-zalahaa ẹ́jo ẹ́pha; eze-ọ́lo eze-nwanyi te nwehe iphe ọ́o-bukwadu. Ọ́do aburu l'eze-nwanyi ono, alí Ẹ́shiya; mẹ́ mgboko mgburumgburu abaru ẹ́ja ono bẹ́ aa-gbado.”
- 28**Ikpetuma ndu ono anọ́nyalephu iphe ono, ookfu ono; ẹ́hu agbanwuhu ẹ́phe ọ́ku l'ẹ́hu-eghughu. Ẹ́phe arashia: “Atémisu Éfesòsu bụ́ eze agwa-o!”
- 29**Utsu awata adada lẹ́ mkpùkpù ono. Ẹ́phe edzükobewaphu ẹ́gwegwa; gude Gáyosu; mẹ́ Arisutákosu, bụ́ ndu Masedóniya labù, ẹ́phe lẹ́ Pòlu ayije; kpuru ẹ́phe kpufuru ọ́ha l'ẹ́ke ọ́ha edzukoje.
- 30**Pòlu l'onwiya ejeshia tẹ́ ya jekfu ikpetuma ndu ono; ndu kẹ́ Kuráýisutu te kwe.
- 31**Ndu nweru ẹ́nya lẹ́ Ẹ́shiya, bụ́ ndu ọ́nyà iya ezia ozi t'e je ezia Pòlu; sù iya: “Byiko t'ẹ́ b'o tükwa ọ́kpa atùtu l'ẹ́ke ono, eedzukoje ono.”
- 32**Kele teke ono bẹ́ utsu ono adakpẹ́lephu gidigidi lẹ́ ndzuko ono. Ndu ara kẹ́ nne ẹ́phe; ndu ara kẹ́ nna ẹ́phe; l'ẹ́ke ọ́ phọ́duru mẹ́ ẹ́ge ẹ́phe ha kuru l'ẹ́ke ono ta ma ishi iphe ẹ́phe gbafuta-turu; ẹ́phe ta ma iphe, ada nù.
- 33**E tubesu l'ọ́o Alẹ́guzánda akpa iphe ono; okfu lẹ́ ndu Ju fọ́futaru iya; nwuru iya ye l'ifu ikpetuma ndu ono. Alẹ́guzánda apalia ẹ́ka t'e gebekwa tẹ́ ya dofu iya onwiya.
- 34**Ẹ́phe aphùlephu l'ọ́ bụ́ onye Ju; l'ẹ́phe ha atùko gude olu lanù ralahaa: “Atémisu Éfesòsu bụ́ eze agwa! Atémisu Éfesòsu bụ́ eze agwa!” Ẹ́phe aralẹ́phu iphe ono mkpùtuma lanù-o jeye iphe ha l'ọ́ bụ́ awa labù eswe-e.

³⁵E meebe; onye seketiri obodo ono ekebe ẹhu mee; a rabua iphe ono. Yọ sù ẹphe: “Éfesọsu-u! Ẹ to nwedu onye ẹ-ta madu l'ọo Éfesọsu bụ mkpụkpu, nwe eze-ulo Atémisu; bụru ẹphe abaru eze mkpuma ono, gbaru iche, shi l'igwe daa ono ẹja.

³⁶Ẹ to nwedu onye a-sù l'ọo ẹjire. Ọo ya bụ; t'unu daa ashị-o! Unu be emehkwa l'ọ bụ ndu ẹ-te nwedu egomunggo.

³⁷Unu kpụtawaru ndu-a bya ẹke-a; l'ẹ ba bụ l'ẹphe zitaru iphe l'eze-ulo eze-nwanyi; to dọ ẹjo okfu, ẹphe kfuru iya.

³⁸Ọ -bụru lẹ Dimítiriyọsu mẹ ndu, ẹjeru iya ozi nweru ndu, ẹphe sùru l'o nweru iphe ẹphe meru; mbọku ikpe kọtu nọlephu anọno; temanu bẹ ndu achị mkpụkpu nọkwaphu anọno l'ẹke ono. T'ẹphe je ẹke ono je ekfua ya!

³⁹Teke bụkwanu l'o nweru iphe ọdo, unu ekfu; unu ekfua ya teke mkpụkpu dzuru ẹge ẹphe edzuje.

⁴⁰L'ọgu, nọru ayi nta-a bụkwa l'aa-sù l'ọo ayi kparu utsu ntanụ-a; l'ẹ-ba bụ l'o nweru ishi iphe bụkwanu: e -kude ayi; t'ayi gude iya kpefu onwayi l'egbe mkpu ọwaa, a gbaru ẹge-a.”

⁴¹Yo kfuebe iphe ono; sù ẹphe t'ẹphe laa-o. Ẹphe awụkahu lashia.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 20

Iphe, meru lẹ Masedóniya; mẹ lẹ Girísu

¹Utsu ono adazitalephu; Pọlu abya ekukobe ndu kẹ Kuráyisutu; bya adua ẹphe ike t'ẹphe ba atsukwa egvu. Yo kelebebe ẹphe; yọ bụru iya oje Masedóniya.

²Yọ tuko ẹke ono l'ọ ha jekota; kfushiaru ẹphe iphe dọ l'igweligwe; gude dọ ẹphe ike. E meebe; yo jeshia Girísu.

³Yọ nọo l'ẹke ono ọnwa ẹto. A nọnyaa; yọ kwakọta jeshia t'ọ bahu l'ugbo; jeshia alí Siríya. Obenu lẹ keshinu ndu Ju chiru idzu l'ẹphe l'iya e-me l'uzo bẹ yẹbedua chitakwaruphu lẹ ya a-laphu azu je je eshia Masedóniya; lashia.

⁴Ndu, ẹphe l'iya yi l'ije ono bụ Sopéta, bụ nwatibe Pírosu onye Beríya; Arisutákọsu; mẹ Sekúndosu. Ndu onanu bụ ndu Tesalonáyika. Ndu ọdo bụ Gáyọsu onye Dẹbe; Tíkikọsu mẹ Tirófimosu. Ndu onanu bụ ndu Éshiya. Onye ọdo bụ Tímoti.

⁵Ndu ono evuru ọzo je anọdu lẹ Túrowasu l'eche iya.

⁶A gbaebe Aji Buredi, ẹ te kodu ekoko; ayi abahu l'ugbo lẹ Fílipayi; tugbua. A nọlephu abalı ise; ayi abyakfuta ẹphe lẹ Túrowasu. E rua ẹke ono; ayi abya anọo abalı esaa l'ẹke ono.

Ejeje ikperazu, Pọlu eje Túrowasu

⁷Yo be lẹ mbọku mbụ l'idzu; ayi edzukobe t'ayi ria Nri-enyashi Nnajiufu. Pọlu awataru ẹphe okfuru okfu; kẹ l'ọokwakokwanu k'ọla echile iya. Yo kfulephu okfu ẹge ono-o jeye echi-abalı ekee ẹbo.

⁸Urọku hakwa l'igwe l'ime ọlo k'eli eli ẹke ayi dzuru.

⁹Nwata okoro lanu, aza Yútíkọsu adugaru adugaru l'onu windo. Pọlu ekfunyalephu okfu ono; mgbenya erolaha Yútíkọsu. A nonyaa; mgbenya ono atsu iya ogbodo atsutsu. Yo shi le mkpo-kfu ọlo-eli ono le k'eto ya ono ngabuhu; bya awaa onwiya l'ali. E jeshia ya apali; yo nwuhuwa.

¹⁰Pọlu abya enyizita; bya adakobe iya; nmapyabe iya onwiya; gbakua ya ẹka; su: “Unu ba aragbushihe onwunu; l'ọ nowa ndzu.”

¹¹Yo tugbua laphu azu; je awajaa buredi ono kee; ephe ataa. Yo kfulahaaru ephe okfu odo; kfua ya jeye nchi aboju; yo buru iya alala.

¹²Ephe eduta nwokorobyia ono le ndzu. Yo buru iphe e gude dua ephe ike te okpoma shihu ephe ike.

Pọlu shi le Túrowasu eje Milítọsu

¹³Ayi atugbua bya abahu l'ugbo-mini; kporu jeshia Ásọsu t'ayi kpoa Pọlu l'ẹke ono; l'ẹke o sukwanuru t'ayi gude ugbo-mini byakfuta iya; le ya e-gudewaru okpa lufuta ẹke ono.

¹⁴Yo byakfuta ayi le Ásọsu; ayi akpoa iya l'ugbo tugbua jeye ayi erua Mitilini.

¹⁵Ayi eshi ẹke ono tugbua; yo be le nchi-ta-aboju iya; ayi eshi l'ẹke ono gude ugbo swee mgboro Kiyosu. Yo be echile iya; ayi akpo-rua Sámọsu. Nchi abya aboju tsobe echile iya ono; ayi akpo-rua Milétusu;

¹⁶okfu le Pọlu kfuhawaru le ya e-swe Éfesosu esweswe te ya be eje okpo ukfu le Éshiya. Yo du iya okoku; l'ẹke oome te ya kebe ẹhu jerua Jerúsalemu temanu yo rua mboku Péntikosutu.

Pọlu ekfuru ndu Éfesosu; t'ephe nokwa ohuma

¹⁷Pọlu anodu le Milétusu zia nzi t'e je ezia ndu e meru ogurennya le chochi Éfesosu t'ephe bya t'ephe l'iya phu.

¹⁸Ephe erua; Pọlu asu ephe: “L'unubedua l'onwunu marua ẹge ya shi emeje teke ono, unu l'iya no ono; keshinu ya byaru ali Éshiya.

¹⁹Ya wozitaru onwiya ali ejeru Nnajiufu ozi. Ya gude enya-mini; gude iphe-ehuka, byakfutakotaru iya nu, shiebe l'ejo idzu, ndu Ju achiru iya eje ozi ono.

²⁰Unu marua l'e to nwedu iphe bu k'uzo ono, Nchileke e-shi dzoo unu ono, ya e-ta togboduru unu eba. E to nwekwa ẹke ya kfuchiru iya unu ekfuchi m'o bu ekalanu. Ya raru iya unu arara; zia ya unu ezizi l'edzudzu oha me le nk'unu l'ufu l'ufu.

²¹Ya nmaru ndu Ju; me ndu e-ta budu ndu Ju okwa; su t'ephe taa onwephe uta iphe du eji, ephe meru; ghaa umere; lakfuta Nchileke bya ekweta l'oo Jisosu bu Nnajiufu ephe.

²²Nta-a be ya e-mekwa ẹge Ume-du-Nso ziru iya. Ya e-je Jerúsalemu; l'e-bo bukwa le ya maru iphe, e-me iya nu l'ẹke ono.

- ²³L'oo l'iphe ya mameruphu bu le Ume Nchileke emeje iya le mkpukpu le mkpukpu; ya apuha le mkporo; me iphe-ehuka, ha nshinu no l'eche iya le Jerusalemu.
- ²⁴Obenu le to nwekwanu iphe ya guberu ndzu iya. O bunu te ya jefukpoonu ozi iya l'ishi; mbu te ya jefubebe ozi ono, Nnajiufu, bu Jisusu ziru iya te ya jee ono, bu iya bu te ya kfukashiaru ndiphe ozi-oma le Nchileke a-phuru ephe imiko.
- ²⁵“Nta-a be ya mawaru l'unube ndu ono, ya tsoru jephee; zia ozi-oma l'oo Nchileke bu eze ono ta aphubahekwa ya odo.
- ²⁶Oo ya kparu iphe ya ekfuru unu; su: o -nweru unu onye laru l'iyi be aka yebe Polu ta duhekwa iya.
- ²⁷Le ya tukookwa iphemiphe obule, Nchileke tuberu togboru unu eba. E to dukwa ophu ya kpuchiru unu ekpuchi m'oo nanu.
- ²⁸Unu letakwa onwunu enya. Unu eletakwaphu unwu aturu ono, Ume-du-Nso yeru unu l'eka ono enya. Unu buru ndu, azu ndu chochi; mbu chochi, Nchileke gude mee, Nwatibe iya lokaru l'oshi-osweru mee t'o buru nk'iya.
- ²⁹Ya maru le ya -tugbutsulephu be ndu ejo nzizi a-wubata l'o bu ejo agu; bya achikashia unu to nwekwa ege ee-me t'ephe be byi aka l'igwe aturu ono.
- ³⁰O nweru teke aa-nonyaa; ndu, shikwaa l'ime unu awata odzu ejo-ire. Ephe e-gude iya ege ono; melahaa t'ephe rata ndu kweru ke Kurayisutu t'ephe tsoru aka ephe.
- ³¹Oo ya bu; t'unu kwabekwa enya. Unu nyatajekwa le ya kfube oswa gude enya-mini; kebe ehume unu t'unu tsoru uzo, vudo nhamunha. Ya ziru iya unu l'ehu l'ehu: eswe l'enyashi afa eto phuu.
- ³²“Nta-a be ya eye unu l'eka Nchileke. Ya ziwaru unu ozi-oma ke eze-iphe-oma, Nchileke meru ndiphe. O bu ozi-oma ono be e-che unu; buru iya a-du ike l'emetse unu emetse; bukwaru iya phu a-nodu eme t'unu le ndu odo, bu ndu ke Nchileke gbaru mgba l'iphe ono, Nchileke doberu ndu nk'iya ono.
- ³³E to nwekwa onye yebe Polu suseru t'o nu iya afu; m'o bu penu; m'o bu uwe.
- ³⁴Unu marua l'o bu aka iya-wa ephe ebo be ya gude seta iphe, bu iphe mkpa iya duru iya; me iphe, bu iphe mkpa iya duru ndu yele iya yi.
- ³⁵Ya gudewa ege ono koshi unu l'ayi a-noduje ejeshi ozi ike; k'ophu ayi e-gude ege ono yeru ndu e-ta dudu ege ephe maru iya onwephe aka. T'ayi nyatajekwa iphe ono, Jisusu, bu Nnajiufu kfuru l'onwiya ono; su: 'L'onu ophu a goru nu onye anu anunu kakwa k'onye ophu anata anata.' ”
- ³⁶Polu ekfuebe iphe ono; byishi ikpere yele ndu ono l'ephe ha; kfuru nu Nchileke.
- ³⁷Yo byade atugbu; ephe atuko wata ekwa; je arukota iya; michata iya ishi-uga.
- ³⁸Yo buru iphe ono, o kfuru l'ephe ta aphuhedu iya odo ono be katsukpo ephe oru l'ehu. Ephe eduru iya jeshia l'ugbo-mini.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 21

Pọlu eje Jerúsalemu

- ¹Ayi ekfutsuaru ẹphe l'ayi alawaa; bya abahụ l'ugbo; kpọlephu nhamunha ẹge ono jeye ayi alufuta ẹ Kọsu. Yo be ẹ nchi-ta-abọhu iya; ayi akpọ-rua Ródu. Ayi eshi ẹke ono kpọru jeshia Pátara.
- ²Ayi erua; bya aphụa ugbo-mini, eswe eje Finíshiya; bahụ iya; tugbua.
- ³Ayi akporulephu ẹke ayi elewa Sáyipurosu ẹnaya; bya ejiru Sáyipurosu ono ye l'uzo ẹka-ibyita; kpọru jeshia Siríya. Ayi abyarutalephu Táya, bụ iya bụ ẹke aabya ogwoshi iphe, ugbo-mini ono vu; ayi enyishia;
- ⁴chọ ndu ẹ Kuráyisutu l'ẹke ono. Ayi aphụa ẹphe; ayi l'ẹphe anọ abalị ẹsaa. Ume Nchileke emee; ẹphe aphụa iphe, e-me Pọlu ẹ Jerúsalemu; bya anmaaru iya ọkwa t'ẹ b'o jekwa.
- ⁵Ayi anọlephu abalị ẹsaa l'ẹke ono; tugbua jeshia iphe ayi eje. Ẹphe l'ẹphe ha; mbụ jeye l'unyomu ẹphe; mẹ unwegirima ẹphe awuru tsoru ayi jeye ayi awufutabebe ẹ Táya. Ayi awufutabebelephu; bya atuko byishi ikpere l'alị l'onu-ẹka eze ẹnimu ono; kfuru nụ Nchileke.
- ⁶Ẹphe edufutsua ayi; ayịbedua abahụ l'ugbo; ẹphebedua awuru lashia ibyiya nk'ẹphe.
- ⁷Ayi eshi ẹ Táya l'ẹke ono kpọru tugbua; bya akpọbata l'alị Tọleméyisu, bụ ẹke ayi nọ-buhuru l'ugbo l'ije ayi ono. Ayi abya eje ekelebebe unwunna; ayi l'ẹphe anọ ujiku ophu l'ẹke ono.
- ⁸Yo be ẹ nchi-ta-abọhu iya; ayi egude ọkpa tugbua bya erua Sizaríya. Ayi erua bya abahụ l'ufu Fílipu, bụ onye l'ezi ozi-oma; ayi l'ẹphe anọdu. Fílipu yị l'unwoke ẹsaa phụ, a fọtaru t'ẹphe yeje ẹka phụ.
- ⁹Ọ mụtaru unwu-mgboko ẹno, ẹ-ta lụdua nji. Unwu-mgboko ono ẹphe ẹno tuko ekfuchiru Nchileke.
- ¹⁰Ayi anọkpoo abalị olemole l'ẹke ono. Ayi anonyaa; nwoke lanụ, ẹpha iya bụ Ágabosu eshi Judíya bya. Ágabosu ono bụ onye nkfuchiru Nchileke.
- ¹¹Yọ byakfuta ayi bya ewota akpọ, Pọlu ekebudoje uwe iya; kegbabe onwiya ẹka; mẹ ọkpa; bya asụ: “Lẹ Ume-dụ-Nsọ sụru: ‘L'onye nwe akpọ-wa bẹ ndu Ju e-ke ẹge-a ẹ Jerúsalemu; kpọru iya nụ ndu ẹ-ta madụ Nchileke.’ ”
- ¹²Ayi anụ-getsua ya; ayi ẹ ndu, nọ l'ẹke ono awata ọro Pọlu t'ẹ b'o jeshi Jerúsalemu.
- ¹³Yọ sụ: “?Ẹkwa ọwaa, unu ara ọwaa bụ ẹ ngunu? Mẹ unu gbe eyekwa iya obu-ote. Ya kwakọbeekwaru ogude ẹhu ẹ Nnajiufu, bụ Jisọsu nwuhu ẹ Jerúsalemu; ẹ tọ buledua t'ẹ kee ya ẹgbu kpurumu.”
- ¹⁴Ayi ekfua nta kfua imo; to kwebata. Ayi aparu iya haa; sụ: “T'iphe nọ Nnajiufu l'uche mee.”

¹⁵Ayi anonyaa l'ẹke ono; bya akwakọbe jeshia Jerúsalemu.

¹⁶Unwunna, nọ ẹ Sizaríya aharu tso ru ayi. Ẹphe edua ayi durua ufu onye ayi eje onodu nk'iya, ẹpha iya bụ Menésonu. Menésonu ono bụ onye Sáyipurosu, shiwa l'odungu bụru onye ẹ Kuráyisutu.

Pọlu eje oji Jémusu

¹⁷Ayi erua Jerúsalemu; unwunna anatakpọo ayi okpobe anata.

¹⁸Yo be ẹ nchi-ta-abọhu iya; ayi ẹ Pọlu ayiko jeshia t'ayi ẹ Jémusu jia. Ayi eshi rua; ndu e meru ogurenya chochi egbe dzukotawa l'ẹke ono.

¹⁹Pọlu ajiebe ẹphe; bya eshi ishi lanu kọkotaru ẹphe iphe Nchileke gude ozi, ya jeru ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju meeru ẹphe.

²⁰Ẹphe anutsulephu iphe ono, o kfulu ono; bya atuko kele Nchileke ekele. Ẹphe asu Pọlu t'o lewaru ẹge ẹphe du l'ẹke-a. “Su iya l'ikpetuma ndu Ju be kwetaakwaru l'oo Jisosu bụ Nnajiufu ẹphe. O kwaphu ẹge ono be oovu ẹphe ẹhu; mbu ekemu, shi l'eka Mosisu.

²¹E kfuwaru ẹphe ẹ iizi ndu Ju mgburumgburu, bugbaa l'alì odo t'ẹphe gwọbe ekemu, shi l'eka Mosisu; t'ẹphe be ebujeshi unwegirima ẹphe utsu; ẹphe t'etshe ome-l'alì ndu Ju.

²²?Nanu ẹge ee-me iya nta-a; kele ndu Ju nujekwa l'i latawaru.”

²³Ẹphe asu iya: “Iphe ii-me bu: l'o nweru umadzu eno, kweru Nchileke ukwa l'ẹphe e-doberu iya onwẹphe nsọ: ba kpụ ishi; ba ngu mee. To du iya bu; ndu ono abya atubuwa teke ẹphe e-meshi iphe ono.

²⁴Teke obu, ẹphe tuburu obu eruakwanua. O kwa t'i je etsoru ẹphe mee nsọ, tso iya nu. Nngu akfufuaru ẹphe ugwo iphe, iphe ono e-phu ẹphe; k'ophu ẹphe akpshikwanu ishi. Onyemonye obule amakwanuru l'iphemiphe obule ono, a tuko ekfu ẹ iime ono be bukota ejo-ire. Ẹphe amaru ẹ nggubedua l'onwongu atukojekwaa ẹge ekemu Mosisu kfulu emekota.

²⁵O -buru ẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju, bu-wa ndu wowaru onwẹphe ye Kuráyisutu l'eka be ayi chihannarua idzu; dawa ekwo-ozì zilaaru ẹphe; su ẹphe t'ẹphe be erijeshi iphe, a gwaru nte. Ẹphe ta ataje mee iphe. Ẹphe ta ataje anu, a swi-gburu aswi-gbu. Ophu too nwe onye yele onye ẹ too ludu alulu a-zeje aze-nwoke-ye-nwanyì.”

²⁶Ya ndono; Pọlu abyanu bya eduta umadzu eno ono yeru onwiya. Yo be ẹ nchi-ta-abọhu iya; ẹphe l'iya eje emee nsọ ono l'eze-ulo Nchileke. Ẹphe eshi ẹge ono mee; a makotaru l'a -nofu abali esaa be yele ndu ophu e-gude iphe bya t'a chiaru ẹphe eja l'ehu l'ehu ẹge gbaru nu.

E guderu Pọlu l'eze-ulo Nchileke

²⁷Abali esaa ono l'agvwa; yo be ujiku lanu; ndu Ju, shi Eshiya aharu phua Pọlu l'ime eze-ulo Nchileke. Ẹphe akpalia igweligwe madzu l'ẹke ono; yeshiaru ẹphe oku; ẹphe abya egude Pọlu;

²⁸chishia mkpu; sù: “Ízurelu; o-ji-l'eka-togbo-o; unu gbaru bya-o! Unu bya eyeta ẹka-o! Owaa nwoke-wa, tsoru ẹkemeke ọbule ejephe; l'ezi iphe; ekfubyishi ndibe ayi; ezibyishi ekemu Mósísu; ekfubyishikwaphu eze-ulo Nchileke-wa-o! Ọphu ka njo bu l'o dutaru ndu ẹ-ta budu ndu Ju dubata l'eze-ulo Nchileke; shi ẹge ono merushia ẹke dudu Nchileke le nsọ.”

²⁹Iphe meru iphe ẹphe ekfu ẹge ono bu l'ẹphe phujeru ẹke Pọlu yele onye Ẹfesọsu, ẹpha iya bu Tirófimosu yi ejephe le Jerúsalemu. Ẹphe etubesu le Pọlu du nwoke ono bahu l'eze-ulo Nchileke.

³⁰Mkpukpu agbalahaa gharaghara. Ẹphe agbako-dzua; bya akputa Pọlu kpufuta iya l'ime eze-ulo Nchileke guchishikebe onu-uzo eze-ulo Nchileke ono teke onophu.

³¹Ẹphe emekwadia t'ẹphe gbua Pọlu; yo ruwaphu eze onye ishi soja ndu Rómu, l'achi ẹke ono le nchi l'utsu ada le Jerúsalemu.

³²Eze onye ishi ono achita-kebewaphu ndu ishi soja; me ndu soja ẹphe ẹgwegwa; gbakfushia ndu ono. Ẹphe aphulephu eze onye ishi soja ono yele ndu soja ono; tsubuhu Pọlu iphe.

³³Eze onye ishi soja ono abya ejekfu Pọlu je egude iya; bya asu t'a tua ya mkpakobe labu. Yo jide teke ono: “?Bu onye b'o bu??Bu ngunu b'o meru?”

³⁴Ndu echi l'o meru owaa; ndu echi l'o meru ophu. Ẹphe ekfuphelephu iphe ẹ-te dodu enya; k'ophu onye ishi ndu soja ono ta mahedu iphe bu l'oo iphe meru nu ndo-wa. Yo su te ndu soja kpuba Pọlu le mbareke ndu soja.

³⁵Ẹphe akpuru iya rua ẹke, eeshije abata mbareke ono; pata iya apata; ẹke mkpukpu ono ede igidi t'ẹphe gbua ya.

³⁶Ẹphe eze gidigidi etso iya l'azu; l'echi: “Chigbua ya! Chigbua ya!”

Pọlu eme t'o dzoo onwiya

³⁷Ẹphe ejeshia t'ẹphe paba Pọlu le mbareke ndu soja ono; yo su eze onye ishi ndu soja ono: “?Te ya kfuwaru iya ru iphe?” Eze onye ishi ndu soja ono asu iya: “Inhi!?I gbe maru okfu Giriku?”

³⁸?Bu iya bu l'e to budu nggu bu ophu Ijiputu ono, kpaworua ogu; chita unu ndu mgbugbu-madzú iri chiba l'echi-egu; ẹphe eje anodu-wa??To budu nggu?”

³⁹Pọlu asu iya: “Wawa; le ya bukwa onye Ju, a muru l'ali Silisiya gedegede. Ya shikwa Tásosu, bu mkpukpu nweru enya. Byiko; te ya kfururu nu ndu-wa!”

⁴⁰Eze onye ishi ndu soja ono ekweta t'o yee onu. Pọlu abya evudo le mkpo-kobe ẹke eeshije enyiba l'ulo; bya achiliaru ikpetuma ndu ono ẹka t'ẹphe gebe te ya yee onu. Ẹphe adalephu rigbidingu; Pọlu egude okfu Híburu kfulahaaru ẹphe okfu:

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 22

¹“Unube ụnwunna iya; me nna iya phe: unu ngabe nchi te ya dofu onwiya iphe-a l'ifu unu-o!”

²Ephe anua l'ookfu okfu Hiburu; to nwehe onye mekwaduru m'oo pyimu. Polu awata oye onu l'okfu ono; su ephe:

³“Le ya bu onye Ju, a muru le Tásosu Silísiya. Eke ya no vufuta bu le Jerúsalemu l'eke-a. Onye ziru iya ekwo bu Gaméliyelu. O kfube oswa zishia ya ekemu ndiche ephe ike. O kwa ege oovu unu ehu; mbu iphe ke Nchileke ntanu-a bu ege o shi evu iya.

⁴Ndu etso Uzo Nnajiufu ono be ya shi akpashi ehu ike; mbu shi egbutsujee ephe egbugbu. Ya shi egudeje unwoke ephe me unwanyi ephe; tua ephe mkporo.

⁵Eze onye ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu bu ogurenya ogbo ikpe unu l'ephe ha be a-gbakwa ekebe l'iphe-a, ya ekfu-wa bu oswi-okfu. Ya jeru je anata ephe ekwo, e deru nu unwunna ephe ndu Ju, bu le Damásukosu; bya ejeshia eke ono te ya gudekota ndu kweru ke Jisosu tua ephe mkporo; kpata bya le Jerúsalemu t'a hua ephe ahuhù.”

Ege ndzu Polu gude gbanwee

⁶“Ya ndono; ya atugbua; rudelephu Damásukosu l'enyawu abyawa ogvuru l'ishi; iphoro eshi l'igwe; bya enwua oswi ke viii; nwuphee ya mgburumgburu.

⁷Ya adaa l'ali; nua olu, eku iya nu; su: ‘Solu! Solu!?Bu ngunu meru iphe iikpa iya ehu?’

⁸“Ya aji iya: ‘?Bu onye b'i bu; Nnajiufu?’ “Yo su iya: ‘L'oo yebedua bu Jisosu ke Nazaretu-wa, iikpa ehu-wa.’

⁹Ndu yele iya yi aphukota iphoro ono. Obenu l'ephe ta ndu okfu ono, onye ono ekfu anu iya ono.

¹⁰“Ya aji iya: ‘Nnajiufu;?bu ngunu be ya e-me?’ “Yo su iya: ‘Te ya gbeshi bahu Damásukosu. Ya -rua eke ono; be aa-koru iya-a iphemiphe obule, Nchileke suru l'ii-meru iya.’

¹¹Iphoro ono emee; ya atsulahaa ishi. Ndu yele iya yi akpuru iya l'eka; ephe abahu le Damásukosu.

¹²“Ephe erua eke ono; yo nweru nwoke, epha iya bu Ananýasu, Nchileke duru le nsò. Oomekota iphe ekemu kfuru; buru onye ndu Ju, bukota l'eke ono akwaberu ugu.

¹³Yo byakfuta iya bya evudonyabe iya; su iya: ‘Solu nwunne iya; ngwa; wata ophu uzo odo!’ Teke onophu; ya awatawaphu ophu uzo; bya aphua ya.

¹⁴Yo su iya: ‘Le Nchileke ndiche ephe; be fotawaru yebe Polu te ya maru iphe, no yebe Nchileke l'uche; te ya phua onye ono, bu iya nwenkinyi iya doberu eka ndoo ono; bya anua iphe ookfu l'onwiya.

¹⁵L'iphe meru iphe o du ege ono bu le ya a-gbaru iya odzori l'ifu ndiphe mgburumburu; kfuaru onyemonye obule iphe ono, ya phuru ono; me ophu ya nuru.

¹⁶Nta-a bu;?bu ngunu odo be ya ngaberu. Wo te ya gbeshi t'e mee ya baputizimu; safu iya iphe du eji, ya meru; me ya kfua le ya natawaru Jisosu; t'o buru Nnajiufu iya.'

Nchileke ezi Pọlu t'o je ezia ndu e-ta budu ndu Ju ozi-oma

¹⁷“Ya ndono; ya alaphushia azu le Jerusalemu. Ya anodu l'eze-ulo Nchileke eke ya ekfu anu Nchileke; phua aphu;

¹⁸phua Nnajiufu; yo su iya: ‘Te ya mee egwegwa lufu le Jerusalemu; kele ndu eke-a ta angakwa nchi l'iphe iikfu k'ehu iya.’

¹⁹Ya asu iya: ‘Nnajiufu; ephe makotaru ohuma ohuma ege ya shi ejeje l'ime ulo-ndzuko ndu Ju je atua ndu, woru onwephe ye ngu l'eka mkporo; su t'e chia ephe iphe.

²⁰Teke e gburu onye ekebe ngu, bu Sutivinu be ya nokwa l'eke ono; zua mgbede l'egbugbu, e gburu iya du mma. Yo buru yebedua, bu Pọlu no swiru uwe ndu, je je atugbua ya nu.’

²¹Nnajiufu asu iya te ya tugbua l'ije iya; le ya e-zi yebe Pọlu eke teru enya te ya jekfu ndu e-ta budu ndu Ju.”

Pọlu me eze onye ishi soja

²²Ndu ono adakpelephu nwanshi; gebe nchi l'iphe Pọlu ekfu; jeye yo kfulephu ke ndu e-ta budu ndu Ju ono; ephe aswo-lihu; su: “Unu wofu iya! Unu wofu iya! Unu gbua ya! Unu gbua ya! E to bukwa onye gbaru k'ono ndzu!”

²³Ephe atu wowowo; gude uwe ephe l'ekpoka udzu agha l'imeli; eke ehu egbu ephe eghughu.

²⁴Eze onye ishi ndu soja ono asu te ndu soja kpuba Pọlu le mbareke ndu soja l'eke ono. Yo su ephe t'ephe chia ya echachi t'a maru:?'m'oo-kfu iphe kparu iphe ndu Ju adaji ege ono.

²⁵A bya ekeebe Pọlu egbu t'e chia ya echachi ono; yo su onye ishi ndu soja lanu, vudo l'eke ono: “Ekemu ndu Rómu;?o suru t'eechijee onye Rómu iphe l'e be ekpe iya ikpe; maru iphe o meru?”

²⁶Onye ishi soja ono anua ya bya ejekfube eze onye ishi ndu soja ono; je asu iya: “?I marua iphe jibya ememe??I marua le nwoke-wa bu onye Rómu?”

²⁷Eze onye ishi ndu soja ono abya ejekfushia Pọlu; je aji iya: “?I bu onye Rómu l'oswiya?” Pọlu asu iya: “Iye.”

²⁸Eze onye ishi ndu soja ono asu le ya kfuwaru oke okpoga be ya buderu onye Rómu. Pọlu asu iya: “Obekwanu l'a muru yebedua gedegede; ya aburu onye Rómu.”

²⁹Ndu ono, shi abya oji Pọlu aji ono ebuhaa ya eka. Eze onye ishi ndu soja ono atsulahaa egvu l'o nuru le Pọlu bu onye Rómu. Yo buru nwa Rómu b'o turu mkpakobe.

Pọlu nọ l'ifu ọgbo ikpe ndu Ju

³⁰Yọ be lẹ nchi-ta-abọhu iya; eze onye ishi ndu soja ono asụ t'a tọfu Pọlu mkpakọbe. Yọ bya ezia tẹ ndu ishi achijeru Nchileke ẹja; mę ndu ọgbo ikpe ndu Ju l'ephe ha dzukota. Ẹphe edzukotalephu; yọ duta Pọlu bya edobe ẹphe l'ifu. Iphe ọochokpoo aburu t'ọ maru ishi iphe kparu iphe ndu Ju guderu Pọlu.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 23

¹Pọlu abya atakobe ndu ọgbo ikpe ono ẹnya l'ifu; sụ ẹphe: “Ụnwunna iya; ẹ to nwekpodua iphe ya maru, ya mejeru byeye nta-a, bụ iphe ya a-sụ l'ọ bụ iya awa iya obu l'ifu Nchileke.”

²Ya ndono; Ananáyasu, bụ eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja agbalihulephu sụ tẹ ndu vudonyabe Pọlu chia ya ẹka l'ọnu.

³Pọlu asụ iya: “Ọ kwaphu ẹge ono bẹ Nchileke e-chi ngu iphe nggube oshi-ẹpoto ono, e teru ndzu l'eli iya ono. Nta-a; b'ị nọ l'ẹke-a eme t'i gude ekemu kpee ya ikpe; l'emebyikwaphu ekemu ọbu emebyi; keshinu ị sụru t'e chia ya iphe.”

⁴Ndu vudonyabe Pọlu asụ iya: “Chaa!?!Tị madu l'ọo eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja bẹ ịiko ọnu ẹge ono?”

⁵Pọlu asụ: “Aa; wakwa ẹka-l'alị; ụnwunna iya. Ya te shikwa maru l'ọ bụ iya bụ eze onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja. L'e dekwaru l'ẹkwo okfu Nchileke; su: ‘T'ẹ b'ị kfukwaru ndu achị ndibe unu ẹjo okfu.’ ”

⁶Tọ dụ iya bụ; Pọlu amawaruphu lẹ ndzuko ndu ọgbo ikpe ono dụ ụzo ẹbo: l'ogbo ndu Sádusii nọ iya; ọgbo ndu Fárisii anọdu iya. Yọ rashja: “Ụnwunna iya; ya yikwa l'ogbo ndu Fárisii. Ndu mụru iya nụ eshikwaphu l'ogbo ndu Fárisii. Iphe e gude ekpe iya ikpe bukwa lẹ ya ele ẹnya lẹ ndu nwuhuru anwuhu bẹ Nchileke e-me ujiku lanụ t'ephe teta nọdu ndzụ.”

⁷Ekfutsuta, ookfutsuta iphe ono; ndu ọgbo kẹ Fárisii; mę ndu ọgbo kẹ Sádusii awata ọswo ụswo. Ọgbo ikpe ono ekekahu onwephe ẹbo;

⁸kẹle ndu kẹ Sádusii sụru lẹ Nchileke t'emedu ndu nwuhuru anwuhu t'ephe teta nọdu ndzụ ọdo; sụ l'ụnwu ojozi-imigwe ta nọdu; to nwe ndu ọdo, ẹ te egudejedu ẹnya phua, nonu. Obenu lẹ ndu kẹ Fárisii tuko iphe ono kwetakota.

⁹Ndu ọphu atulee wọwowo aka nshinu eje. Ndu ezije ekemu; ndu ọphu bụ ọgbo kẹ ndu Fárisii aharu gbeshi ekfushi iya ike: “L'ẹ to nwedu iphe dụ ẹji, ẹphe maru, nwoke-wa meru!?!A maru bụ maa; tọo ojozi-imigwe kfujewaru nụ iya?”

¹⁰A nonyaa; ụswo ọbu akaria ẹka; k'ọphu eze onye ishi ndu soja ono tubesu l'ephe alakashiwa Pọlu nanụ nanụ. Yọ sụ tẹ ndu soja iya ye ishi je akpufuta Pọlu; kpubata lẹ mbareke ndu soja ọdo.

11Yo be l'enyashi iya; Nnajiufu, bu Jisosu abya evudonyabe Pọlu; su iya: “Gudekpelekwa iya phu ege iigude iya; Pọlu! O kwa ege i gbaru ọdzori iya le Jerúsalemu l'ẹke-a bu ege i jefutaje je agbaaru iya ẹya le Rómu.”

Aachị idzu ishi Pọlu

12Nchi abohulephu; ndu Ju abya edzukobe; ria nte l'ephe te eridu nri; to nwe iphe ephe a-ngu; ẹ ba bu l'ephe gburu Pọlu.

13Ephe karikwaru ukporo madzu labu; mbu ndu ono, chiru idzu ono.

14Ephe abyakfutashia ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; me ndu bu ogurenya ndu Ju; bya asu ephe: “Ephe riakwaru nte l'ephe ta akpadu nri l'onu; ophu ephe 'etsudu okoro l'onu; ẹ ba bu l'ephe gburu Pọlu.

15Oo ya bu; t'unu le ndu ogbo ikpe zia eze onye ishi ndu soja Rómu t'o dutaru unu Pọlu. Unu mee ya t'o tubesu l'unu eme t'unu jifua ya aji. Ephe a-kwabee; gbu ya l'uzo temanu yo rua eke-a.”

16Ya ndono; nwata okorobyia lanu, bu nwunne Pọlu ke nwanyi be muru iya nu anua kejo idzu ono; kwe bahu le mbareke l'ẹke ono je ekfuaru iya Pọlu.

17Pọlu abya ekua onye ishi ndu soja lanu; su iya: “T'o duta onye-wa jekfu eze onye ishi ndu soja. L'o nweru iphe, oo-kfuru iya.”

18Onye ishi ndu soja ono eduta iya jekfushia eze onye ishi ndu soja ono; je asu iya: “L'o bu onye mkporo ono; mbu Pọlu; be kuru iya nu; su t'e dutaru ngu nwokorobyia-a; l'o nweru iphe du mkpa, oo-kfuru ngu.”

19Eze onye ishi ndu soja ono abya eduta iya je anodu iche; jia ya l'edomi: “?Nanu ege o du?”

20Yo su iya: “Le ndu Ju chiru idzu l'ephe a-su ngu t'i duta Pọlu dufutaru ndu ogbo ikpe echile; le ndzuko ogbo ikpe achọ t'ephe jifua ya aji.

21Olobu; ba angakwa nchi; l'o nwekwaru ndu, kariru ukporo unwoke labu, e-ke l'uzo; kwaberu iya. Ephe riakwaru nte l'ephe te eridu nri; to nwe iphe ephe a-ngu; ẹ ba bu l'ephe gburu Pọlu. Nta-a be ephe kwabeekwaru akwabe; t'ephe nua olu ngu le ee-duta iya-a bya.”

22Eze onye ishi ndu soja ono asu nwata-okoro ono t'e b'o dukwa onye oo-kfuru le ya dowaru iya ẹya; su iya t'o lawaru. Yo lashia.

Eedu Pọlu edujeru nnajioha, bu Filikusu

23Eze onye ishi ndu soja ono abya ekua ndu ishi soja iya ebo; su ephe: “Unu guta ukporo ndu soja iri; unu agutakwaphu ukporo ndu inya eto le ndu inya iri; me ukporo ndu arwa iri odo, bu ndu a-chiru ara. Unu kwakobe ephe k'oje Sizaríya l'ori nri-enyashi ntanu-a.

24Unu hakwaruphu inya mekwaaru Pọlu, oo-nodu agba t'unu duru iya je anu nnajioha, bu Filikusu le chiriri werere.”

- ²⁵Eze onye ishi ndu soja ono abya edee ẹkwo; sù:
- ²⁶“Kulòdiyosu Lísiyasu ede iya anù Nnajiòha, bụ Fílikusu. Ya ekele ngu.
- ²⁷L'òò bụ ndu Ju guderu nwoke-wa l'eme t'ẹphe gbua ya. A nọnyaa; ama abya agbaaru iya l'òò bụ nwa Rómu. Ya egude ndu soja iya je anafù iya ẹphe.
- ²⁸Ya emelaha te ya maru iphe o meru, kparu iphe ẹphe guderu iya. Ya eduru iya jekfu ndzuko ndu ọgbo ikpe ẹphe.
- ²⁹Ya aphaa l'iphe o meru ta bụdu iphe dū kẹ t'a kfu-gbua ya akfu-gbu; ọphu ọ dukpoduanu kẹ t'a tūa ya mkpọro. Iphe ẹphe ekfu l'o meru bụ okfu kẹ ekemu alì ndu Ju.
- ³⁰Ya anụa lẹ ndu Ju chiru idzu t'ẹphe gbua ya l'uzo; sù t'e gude iya byakfuta ngu-wa. Ya asù ndu ọbu, ekfu iphe o meru ọbu t'ẹphe byakfuta ngu bya ekfu iya l'ifu ngu.”
- ³¹Ndu soja ono abya emee ẹge e ziru ẹphe. Ẹphe egude Pọlu jee l'enyashi ono jeye lẹ Antipátirisu.
- ³²Yo be echile iya; ndu soja ndu ọphu gude ọkpa alaphushia azụ lẹ mbareke. Ndu onanu, gude inya ono eduru iya jeshia.
- ³³Ẹphe eduraa ya Sizaríya; bya eworu ẹkwo ono nù gọvano; duru Pọlu ye iya l'ẹka.
- ³⁴Gọvano agubebe ẹkwo ono; bya ajì Pọlu ẹke, a mụru iya. Yọ nulephu l'òò bụ onye Silísiya;
- ³⁵sù iya: “L'ii-yewaru ọnu teke ndu ebo ngu ibo rutaru.” Yọ sù t'e je edobe Pọlu l'ufu-eze Hérodu; che iya nche.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 24

Ibo, eebo Pọlu

- ¹A nọlephu abalì ise; Ananáyasu, bụ eze onye ishi ndu achijeru Nchileke eja; me l'uphodu ndu bụ ọgurennya l'ọgbo ikpe ndu Ju; ẹphe l'onye lọya, aza Tẹtálosu ayíru jeshia Sizaríya. Ẹphe erua; bya atuko iphe ẹphe sùru lẹ Pọlu meru dokotaru gọvano Fílikusu.
- ²A bya ekua Pọlu; Tẹtálosu awata okfu iphe, ẹphe sùru l'o meru; sù: “Onye-ukfu-l'òha, bụ Fílikusu. Ọ bụ ẹge i doberu ẹka achì ayi meru iphe nchì dū ayi ndo. Ọ bụ ẹnya, ì kwaru meru iphe a gbanweshitsuaru iphemiphe ọbule ono, a gbanweshiru ono t'òò duru ayi lẹ mma.
- ³Ayi ekele ngu ekele l'ẹkemeke ọbule kẹ iphemiphe ọbule ono, i meru ayi ono.
- ⁴Ya te ejekwaru ngu ru okfuru ogologo okfu. Iphe ya arọ ngu; byiko; bukwa t'i kweru nua iphe-a, ẹphe abyaru ngu ekfuru-wa. Ẹphe e-gbulekwaru ngu iya phụ mkpirikpi.

⁵Nwoke-wa bẹ ẹphe phụwaru l'ọ bụ onye emeje t'ejo iphe tsa nwunne. Ọokpaje utsu l'iphe bụ ẹke ndu Ju nọ lẹ mgboko mgburumgburu. Ọo yẹbedua bụ ishi ndu ẹjo ọgbo ono, bụ ọgbo ndu Názaretu.

⁶O seru ẹge ya e-shi merushia eze-ulo Nchileke; ayi egude iya t'ayi kpee ya ikpe l'ẹge ekemu-alì ayi kfulu.

⁷Obenu l'eze onye ishi ndu soja, bụ Lìsiyasu bya eye iya ẹka; gude ike nata iya ayi;

⁸sù tẹ ayìbe ndu, guderu iya nù bya l'ifu ngu. I -jìà ya ajì bẹ ìi-phụwaru iphe ọbu, ayi ekfuru ngu l'o meru ọbu.”

⁹Ndu Ju ọphunanu eye iya ẹka; sù l'iphe Tẹtálosu kfulu bukota oswi-okfu.

Pọlu edofu onwiya l'ifu Fílikusu

¹⁰Govano abya epheeru Pọlu ẹka t'ọ watawaru oye onu. Pọlu asù iya: “Lẹ ya marua l'i shiwa keshinu afa olemole ọphu sweru nù nọduta l'ishi ikpe l'alì-a. Ọo ya meru iphe ẹhu beberu atso iya ẹna tẹ ya dofu onwiya l'ifu ngu.

¹¹Ẹ tọ karikwaa abalì iri l'ẹbo, ya jeru Jerúsalemu ọbaru Nchileke ẹja. Jìkwaa ẹphe t'a maeduru: ?bù iya ẹjo-ire.

¹²Ndu Ju te nwekwa teke ẹphe phuru l'o nweru onye yẹle iya atù ntutego; to nwe ẹke, ẹphe phuru, ya kparu utsu, ada l'ime eze-ulo Nchileke; m'ọ bụ l'ulo-ndzuko ẹphe; odudu buru l'ime mkpukpu.

¹³Qodo bukpoonu t'ẹphe koshi l'ibo ono, ẹphe boshiru iya ono nweru ọphu bụ oswi-okfu.

¹⁴Ọphu ya kweru bụ lẹ ya abaru Nchileke ndiche ayi phẹ ẹja lẹ Ụzo Nnajiufu ono, ẹphe ekuje ẹjo ọgbo ono. Ya tükokwaruphu iphemiphe ọbule, e deru l'ẹkwo ekemu Mósìsù; mẹ l'ẹkwo ndu nkfuchiru Nchileke kweta.

¹⁵Q kwa iphe ndu-wa ele ẹnya iya bẹ ya elekwaphu ẹnya iya, bụ iya bụ lẹ Nchileke e-mekochaa mee onyemonye ọbule t'o shi l'ọnwu teta nọdu ndzù: mẹ ndu ọma; mẹ ndu ẹjo iphe.

¹⁶Yọ buru iphe ono bẹ ya ekebeje ẹhu eme t'obu ba nma iya ikpe l'ifu Nchileke; mẹ l'ifu madzù.

¹⁷“Tọ dù iya bụ; ya anọebe afa olemole l'ẹke ọdo; bya alata alì iya tẹ ya wolataru ndu alì iya okpoga, eegude eyeru ẹphe ẹka; mẹkwaphu tẹ ya bya egwooru Nchileke ngweja.

¹⁸Q kwa lẹ ya metsuaru nsọ, tso ngweja ono bẹ ndu Ju, haru shi Éshiya lata phuru iya l'ogbodufu eze-ulo Nchileke l'ẹke ono. Ẹ to nwekwa ndu ẹphe l'iya yì; to nwe utsu, ya kpatsuru lẹ mkpukpu.

¹⁹Q kwa ndu Ju ono, shi Éshiya ono b'ọ gbaru t'ẹphe bya l'ifu ngu l'ẹke-a; bya ekfu-a iphe ẹphe sùru lẹ ya meru ọbu; m'o -nweru iphe ẹphe e-kfu.

²⁰Odo bu tẹ ndu-wa, nọ l'ẹke-a kfunua ẹjo iphe obu, ẹphe phuru ya meru, bukpo iphe e gega nma iya ikpe teke ono, a jiru iya aji l'ifu ndzuko ndu ogbo ikpe ẹphe ono;

²¹gbahakwaa iphe lanu ono, ya nokwa-a l'ifu ndzuko ndu ogbo ikpe ono kfushia ike; su: 'L'iphe unu gude ekpe iya ikpe ntanu-a bukwa le ya kweru le Nchileke e-mekochaa mee ndu nwuhuru anwuhu t'ẹphe shi l'onwu teta nodu ndzu.' "

²²Tọ du iya bu; keshinu Filikusu makotawaru ke Uzo Nnajiufu ono ohuma; yo su t'ẹphe la; le ya e-kpe ikpe ono teke eze onye ishi ndu soja, bu Lisiyasu byaleruphu.

²³Yo su tẹ onye ishi soja ndu Rómu, Pọlu nọ l'ẹka letakwa iya enya ohuma. Olobu; t'ọ hakwaa ya t'ọ tusaru eh; tẹ ndu onyà iya byaje t'ẹphe l'iya jia; t'ẹphe jejeru iya iphe bu mkpa iya.

Pọlu ekfu okfu l'ifu Filikusu; me Durusila, bu nyee ya

²⁴A nolephu abali olemole; Filikusu eduru nyee ya, bu Durusila, bu nwanyi Ju byatashia. Yo bya ezi; e je ekua Pọlu. ẹphe angaberu iya nchi; yo kfulahaa k'oworu onwonye ye l'ẹka Kurayisutu, bu Jisosu.

²⁵Pọlu ekfukwadia okfu ke odobe ẹka ndoo; ke okpadeje onwonye; me ke mboku ikpe, abya nu; Filikusu atsulahaa egvu. Yo su iya t'o jewaru ke nta-a; le ya e-ku iya-a odo teke uto du iya.

²⁶Iphe o shi ari bu le Pọlu a-nu iya ẹka-azu. Yo buru iya meru iphe oboje: nta-a nta-a; yo kua Pọlu t'ẹphe bo uja.

²⁷A nolephu afa labu; Filikusu alufu l'okwa iya; nwoke odo, ẹpha iya bu Poshosu Fesutosu abya anochia enya iya. Filikusu aparu Pọlu haa l'ulo-mkporo; l'ẹke oome t'o mee iphe du ndu Ju mma.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 25

Pọlu ekfu l'ọo eze ndu Rómu e-kpe ikpe iya

¹A nolephu abali ẹto k'ophu Fesutosu lakfutaru ndu ono, o bu nnajioha ẹphe ono; yo shi le Sizaríya jeshia Jerúsalemu.

²E rua ẹke ono; ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; me ndu ishi ndu Ju abya ekfulahaaru iya iphe ẹphe suru le Pọlu meru. ẹphe arọo ya;

³t'o meeru ẹphe iphe-oma, bu iya bu t'o mee tẹ Pọlu lata azu le Jerúsalemu. ẹphe achikwanu idzu ono t'ẹphe kee l'uzo; gbua Pọlu.

⁴Obenu le Fesutosu suru ẹphe le Pọlu nokwa le mkporo le Sizaríya. "Le yebedua, bu Fesutosu habewaa nwanshi; ya alaphushia azu l'ẹke ono.

⁵Tẹ ndu ishi unu tsoru iya je Sizaríya; o -buru l'o nweru iphe du ẹji, o meru; t'ẹphe bya ekfua ya l'ẹke ono."

⁶ẹphe le Fesutosu anọo iphe dzuru abali esato m'ọ bu abali iri l'ẹke ono b'ọ laderu Sizaríya. Yo be le nchi-ta-abohu iya; yo je anodu l'ulo-ikpe; bya asu t'e dubata Pọlu.

⁷Pọlu abatalephu; ndu Ju, shi Jerúsalemu abya akpọ-pee ya mgburumgburu; kfushilaha igweligwe akpamara, epe sụru l'o meshiru. Ophu tọ dọ ophu epe duru ike koshi l'ọ bụ oswi-okfu m'ọo nanu.

⁸Pọlu abya edolaha te ya dofu onwiya; sụ: “L'e to nwekwa teke ya kfuswejeru ekemu ndu Ju; ophu ọ dukwa teke ya kfuswejeru eze-ulo Nchileke; ọ dudu buru Síza.”

⁹Fésutosu emelaha te ya mee iphe dọ ndu Ju mma; bya asụ Pọlu: “?Ọ dọ ngu mma t'i je Jerúsalemu t'e kpee ngu ikpe iphe-a, epe sụru l'i meru-wa l'ifu mu l'eke ono?”

¹⁰Pọlu asụ iya: “Le ya vudo-wa l'ifu ogbo ikpe k'eze ndu Rómu, bukwanu iya bụ eke gbaru t'e kpee ya ikpe. Nggubedua l'onwongu maru l'e to nwedu ejo iphe ya meru ndu Ju.

¹¹Kele ndege ya meru ejo iphe; metakwanu iphe gbaru ke t'e kpee ya nkfugbu; me ya asụ: ?ya atsuhunu egvu anwuhu. Obenu le teke iphe epe sụru le ya meru ta budo oswi-okfu; b'e to nwekwa onye ha ke te ya kpuru iya nu epe. Iphe ya kfuru bụ te ikpe iya laa l'ifu Síza.”

¹²Tọ dọ iya bụ; Fésutosu yele ndu ogbo ikpe ono efogbatsua ishi; yọ sụ Pọlu: “Le keshinu i sụru te ikpe ngu laa l'ifu Síza; bukwa l'ifu Síza ono be ii-je.”

Pọlu nọ l'ifu Agirípa; me Baníisu

¹³Yo be ujiku lanu; onye eze, epha iya bụ Agirípa; me nwunne iya ke nwanyi, epha iya bụ Baníisu abya Sizariya t'ephe kele Fésutosu.

¹⁴Epe anolephu abali olemole l'eke ono; Fésutosu abya eworu ke Pọlu kọoru Agirípa. Yọ sụ iya: “L'o nweru nwoke, Filikusu haru iya l'ulo-mkpọro.

¹⁵Teke ya jeru Jerúsalemu; be ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja; me ndu bụ ogurennya ogbo ikpe epe kfulahaaru iya ejo iphe epe sụru l'o meshiru. Epe asụ te ya nmaa ya ikpe.

¹⁶“Ya asụ epe l'e tọ bukwa ome-l'ali ndu Rómu t'a kpuru onye bulephu ibo be ebo iya; nu; l'e-ba bụ le yele ndu odaru epe l'iya nọ ifu l'ifu t'o doo enya; mbu iphe obu, a sụru l'o meru obu.

¹⁷Yo be mboku, epe dzuru l'eke-a; ya te jekpohee okpo ukfu. Ya ejeshiwaphu l'ulo-ikpe ono le nchi-ta-abohu iya; sụ t'e je edubata nwoke obu.

¹⁸Ndu, ebo iya ibo egbeshi; tọ dọ ejo iphe, ya shi arí l'o meru, nweru ophu epe sụru l'o meru.

¹⁹Iphe epe kfuleruphu aburu okfu uzo, epe abajeru Nchileke eja; me ke onye obu, a sụru l'epha iya bụ Jisosu, nwuhwaru nu; obenu le Pọlu sụru l'ọ nọ ndzu.

²⁰Ya ta ma iphe ya e-me l'okfu, dọ ege ono. Ya ajia Pọlu te ya maru: ?ọ dọ iya mma t'o jee Jerúsalemu t'e kpee ya ikpe iphe epe sụru l'o meru obu l'eke ono?

²¹Pọlu ajika; sụ t'e che iya nche jeye teke eze, bụ Síza e-kpe iya ikpe. Ya ekwe; sụ t'e che iya nche jeye teke ya e-zi iya t'o jekfu eze, bụ Síza obu.”

²²Agírípa asụ Fésutosu: “Ọ dukwa iya t'a sụ ị ya nuru olu nwoke-wa l'onwiya kwaphu.” Fésutosu asụ iya t'ọ haa; echile bẹ ọo-nụ-a olu iya.

²³Yo be nchi-ta-abọhu iya; Agírípa yẹle Baníisu abya akwakpẹlephu onwẹphe ọgbodo ngwa ndu eze. Ẹphe abya abahụ l'ulo-ikpe ono ẹphe l'eze ndu ishi soja; mẹ ndu, a maru ẹpha ẹphe ị mkpukpu ono. Fésutosu abya ezi teke ono t'e je eduta Pọlu dubata.

²⁴Fésutosu awata okfu; sụ: “Ọnyibe, bụ Agírípa; mẹ unubẹ ndu, nọkota l'ẹke-a; unu lekwa nwoke-wa, iphe bụ ndu Ju mgburumgburu: ndu ọphu nọ l'ẹke-a; mẹ ndu ọphu nọ ị Jerúsalemu tukuroru echi ichi iya-a. Ẹphe echi mkpu sụ t'ẹ b'ọ nọduhe ndzụ.

²⁵Obenu l'ẹ to nwedu iphe ya phuru, o meru, bukwanu iphe du kẹ t'e gude kpee ya nkfugbu. Keshinu o gude ọnu iya sụ tẹ ikpe iya la l'ifu eze, bụ Siza; bẹ ya sukwaru ị ya e-zi t'e dulaaru iya Siza ọbu.

²⁶Obenu ị ya ta madu iphe bụ iphe, ya e-deru eze, bụ Siza l'ekwo l'ọo iphe o meru ndo-ọ. Ọ kwa iphe kparu iphe ya dufutaru iya unu ndono; dufutaru ngu iya nggubedua gededede; Eze Agírípa; k'ọphu ọo-bukwanuru: e -leebe ẹnya l'ikpe-a; ya amakwanuru iphe ya e-de.

²⁷L'ọ dukwa yẹbedua l'ọ bụ umere onye eswe; mbụ mẹ ya -sụ t'e duru onye mkporo je; ị ya ẹ-be koshi iphe a sụru l'ọo iphe o meru.”

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 26

Pọlu edofu onwiya l'ifu Agírípa

¹Agírípa abya asụ Pọlu: “A haakwaru nta-a t'i doo nke ngu; ị -makwaru iphe ii-do; dokwaa ya.” Pọlu abya apalia ẹka; kele iya ekele; bya awata edodo; sụ:

²“Eze, bụ Agírípa; ẹhu atso iya ẹna l'i kweru tẹ ya vudo ngu l'ifu; kfu okfu; dofu onwiya ntanụ-a l'iphemiphe ọbule, ndu Ju sụru ị ya eme.

³Iphe ẹhu atso iya ẹna bụ l'ị maru ome-l'alị ndu Ju ọhuma; bya amaru iphe ẹphe anọduje adzokashi. Byiko; ngabekpelekwaphu nchị ọhuma l'iphe-a, ya abya ekfukfu-wa.

⁴“Iphe bụ ndu Ju mgburumgburu makotaru ẹge ndzụ iya du shitakpoo teke ya bụ nwata; kele ya shilephu l'odungu buru l'alị iya mẹ ị Jerúsalemu.

⁵Ẹphe makwaruphu; m'ọ -bukpooru nụ l'ẹphe e-kweta gbaa ekebe iya; ị ya shilephu l'odungu gbaru l'ogbo ono, katsukpo otube nvo l'ekemu Nchileke ayi ono, bụ iya bụ ogbo kẹ ndu Fárisii.

⁶Nta-a bẹ ya vudo l'ẹke-a; eekpe iya ikpe; okfu ị ya ele ẹnya iphe ono, Nchileke kweru nna ayi oche phẹ ukwa ị ya e-me ono.

⁷Ọo iphe ono, o kweru ukwa iya ono bẹ ikfu iri l'ẹbo ndibe ayi phẹ elekpoo ẹnya iya; gude ẹhu-anmanma iya abaru Nchileke ẹja: eswe l'enyashi. Nta-a Ọnyibe; bẹ ndu Ju sụru ị ya mesweeru; okfu ị ya ele ẹnya iphe lanu ono.

⁸?Bụ ngunu kparu iphe ọotsu unube ndu Ju l'ehu okweta le Nchileke e-me ndu, nwuhuru anwuhu t'ephe shi l'onwu teta ndu ndu?

⁹“Yebedua l'onwiya shikwaphu tubesu le ndege o nweru iphe ya e-me; gude mebyia iphemiphe obule, lakporu le ke epha Jisosu, bu onye Nazaretu me ya emekwaa ya.

¹⁰Ono bu iphe ya meru le Jerusalemu. Ya jeru je anata ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja ekwo, ekoshi l'oo ephe ziru iya. Ya eje akputatsua igweligwe ndu ke Kurayisutu; tushia ephe mkporo. Teke e kperu ephe nkfugbu; ya azua mgbede l'o dua mma t'a kfugbua ephe.

¹¹Ugbo olemole be ya zitsuaru; e chia ephe iphe l'iphe bu ulo-ndzuko ndu Ju; ege ee-shi t'ephe su l'ephe te kwetahedu iphe ono, ephe kwetaru ono. Ephe shi du-tabe iya eji; k'ophu bu le ya shi egbeshije jeshia ali odo je ephe egude.”

Polu akọ ege ndu iya shi gbanwee

¹²“Yo buru iphe ono meru iphe ya tugburu jeshia Damasukosu. Ndu ishi ndu achijeru Nchileke eja ekwe te ya je; yo buru ephe be ya gbaberu okpa je.

¹³Ya ndono; Onyibe; yo buru l'echi oke-eswe le ya no l'uzo be ya phuru iphoro, ka enyanwu, no l'akpamigwe ogbu nwii. Yo no-pee ye le ndu ye l'iya yi mgburumburu.

¹⁴Ayi adakota gbaragadangu gbaragadangu l'ali. Ya anua olu, e gude okfu Arameyiku eku iya: ‘Solu! Solu!’ Bu ngunu meru iphe ikpa iya eh? O kwa onwongu be iimebata. Ishi iya aburu l'o dukwaphu l'o bu eswi, emeka onwiya iphe; l'eke oogba achu le mkpirikpi-oshi, onye nwe iya nu gude achu iya.’

¹⁵Ya aji iya: ‘?Bu onye bi bu; Nnajiufu?’ Nnajiufu asu iya: ‘L'oo ya bu Jisosu, onye ya akpa eh.’

¹⁶Wo mu: ‘Te mu gbeshi vudo evudo. Iphe kparu iphe ya abyakfuta mu bu te ya gua mu le ndu ejeru iya ozi. Su te mu je ekfukashiaru ndu odo iphe-a, mu phuru le ke nk'iya ntanu-a; odo bu iphe ya e-koshi mu l'uzo ifu.

¹⁷Ya a-dzofuta mu l'eka ndu Izurelu; me l'eka ndu e-ta budu ndu Ju, bu iya bu ndu ya ezi mu te mu je ali ephe.

¹⁸Mu e-je emee t'ephe musaa enya; k'ophu ephe e-shi l'ochi lufuta bata l'iphoro; me k'ophu ephe e-shi l'eka Setanu lufuta byakfuta Nchileke. Oo ya bu; ephe -kwelephu l'oo ya bu Nnajiufu ephe; Nchileke aguaru ephe nvu l'iphe du eji, ephe meru; guru ephe yekobe le ndu ophu o fotaruru t'ephe buru ndibe iya.’ ”

Polu ekfu k'ozu iya

¹⁹“Ya ndono; ngube Eze, bu Agiripa; ya ta jikakwa ome iphe ono, ya nuru ono teke ono, ya phuru aphu ono, shi l'imigwe ono.

²⁰Ya vu uzo jee Damasukosu; be ya jederu Jerusalemu; me ali Judiya mgburumburu be ya bya adzobe jeshia ali ke ndu e-ta budu ndu Ju. Ishi iya aburu te ya karu ephe

t'èphe taa onwèphe ụta iphe ò òji, èphe meshiru; ghaa umere lakfuta Nchileke. Sù èphe t'èphe meje iphe, e-koshi l'èphe mewaru ège ono l'oswiya.

21Ò kwa iya kparu iphe ndu Ju guderu iya l'èke ya ò ò l'eze-ulo Nchileke; ese t'èphe gbua ya.

22Obenu lè Nchileke eyekpelekwaru iya phù èka byeye ntanu-a. Ò kwa iya kparu iphe ya bya evudo l'èke-a; l'agba ekebe t'onymonye obule nua ya: nwata mè ogurennya; ya te ekfu iphe odo; gbahaa iphe ono, Mòsisu mè ndu nkfuchiru Nchileke kfuru sù l'oo-me ono.

23Èphe sùru lè Onye Ndzota ono, Nchileke kweru ukwa iya ono jefutaje iphe-èhuka. E -meebe; yò buru iya a-bu onye Nchileke e-vuru ụzo mee t'o shi l'onwu teta òdu ndu; bya ekfukashiaru ndu Ju mè ndu è-ta budu ndu Ju l'oo ya bu iphoru, Nchileke e-shi dzota èphe.”

Ònu, Agirípa eye

24Pòlu edonyalephu iphe ono; Fésutosu arangarahu; sù iya: “Pòlu; ò bu ogvu eme ngu! Ò bu oke èkwo, ì gùru agba ngu ishi gharaghara!”

25Pòlu asù Fésutosu: “Onye-ukfu-l'oha; ogvu te emekwa iya. Iphe ya ekfu dokwaru iya enya; bya abukwaruphu oswi-okfu.

26?Tò budu Agirípa ndo-o! Iphe-a, ya ekfu-wa b'ò makotahaakwaru ohuma. Ya ekfukwaru iya phù unu hoo haa; kè l'o dokpooru yèbe Pòlu enya l'è to nwedu iphe ono ophu è tò nuhaadua; keshinu è to nwedu ophu e meru l'edomi.

27Nggube Eze, bu Agirípa: ?I kwetaru iphe ndu nkfuchiru Nchileke kfuru? Ya makwaru-a l'i kwetaru!”

28Agirípa asù Pòlu: “?I tubesu l'ò buwaphu ège ono bè ii-kfutakebewa iya phù tẹ ya buru onye kè Kuráyisutu?”

29Pòlu asù iya: “M'ò bu nta-a-o; m'ò bu l'oo ò òdu-o; iphe ya ekfu anu Nchileke bu tẹ nggu lè ndu-wa, òkota l'èke-a, anu iphe-a, ya ekfu ntanu-a buru iphe ya bu; kpachikwa kè mkpakobe-wa, a turu iya-a.”

30Yo kfuebelephu ège ono; eze, bu Agirípa; govano; mè eze-nwanyi, bu Baníisu atuko wu-lihu wufu.

31Èphe alufulephu tuko kfulahaaru ibe èphe lè nwoke ono te metakwa iphe okfu k'oje mkporo; ophu ò buru kè akfugbu.

32Agirípa asù Fésutosu: “Ndege nwoke-wa ta suwaru tẹ ikpe iya laa l'ifu Síza; mè aaga ahakwa iya t'ò la.”

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 27

Pòlu ò ò l'ugbo-mini eje Rómu

¹Yo be teke a chiru iya; yò wùkoo l'ayi a-nò l'ugbo eje Ítali; e woru Pòlu yèle ndu mkpòro òdo ye Júliyòsu, bù onye ishi ndu soja Rómu, l'achi ùkporo ndu soja ise l'èka. Onye ono bù onye ishi ndu Ogbò soja Ogósutosu.

²Ayi atùko baa l'ugbo-mini, shi Adaramítiyòmu l'abya oje òdu ugbo-mini, nògbaa lè nkupe-nkupe mini alì Éshiya. O nwekwaruphu nwoke Masedóniya, a muru lè Tesalonáyika, èpha iya bù Arisutákòsu, ayi l'iya tùko nòdu l'ugbo ono; tughua.

³Yo be lè nchi-ta-abòhu iya; ayi erua Sayidónu. E rua èke ono; Júliyòsu ekweta tẹ Pòlu je ekeletsua ndu ònyà iya phẹ; k'òphu ephe a-nùtsua ya ùnwu iphe bù mkpa iya.

⁴Ayi eshikwa l'èke ono tughua òdo. Phèrèphèrè eshi ayi ishifu. Yò buru iya meru iphe ayi tughuru kwaseru ùzo ènyanwu-ahata l'ùzo ikfuli Sáyipuròsu ibyiya òphu phèrèphèrè t'ephèdu.

⁵Ayi egude ugbo ono dabua mini Silísiya; mẹ Pamfiliya; bya abata l'òdu ugbo Máyira lè Lísiya.

⁶E rua èke ono; onye ishi soja ono apha ugbo-mini, shi Alèguzándiriya l'eje Ítali. Yò chiru ayi ye iya.

⁷Ayi atòkpelephu nwèhu abalì olemole; gude iya l'eje. Yò tsùkpoo ayi l'èhu bẹ ayi ruru iku Náydòsu. Phèrèphèrè te kwehekpo t'ayi shia ono. Ayi agozia; shia ùzo ikfuli Kirítu l'ifu iya kẹ Saamóni.

⁸Oshi mgboro Saamóni ono atsùkpoo ayi l'èhu. Ayi abya ekebekpoo èhu bẹ ayi ruru èke, eeku Odu Ugbo-òma. Èke ono bẹ dùwa ntse lè Lasíya.

⁹Ayi eshi ège ono nò anòno l'èke ono; k'òphu ayi nòru jeye teke ije-ugbo atsujè l'èhu. Ayi abya anò-swetakwaphu teke ndu Ízurelu emeje ome-l'alì òswi aswìswi. Tò dù iya bù; Pòlu anmaaru ndu ugbo ono; mẹ ndu soja ephe òkwa; sù ephe:

¹⁰“Ndu mu; iphe ya phuru bù l'ije-ugbo ayi-wa e-mekochaa dù èhuka nshinu. È tò bùlekwa l'ivu, nò l'ugbo-wa; mẹ ugbo l'onwiya a-la l'iyi; ayìbedua a-lòkwa ishi ayi alòlo.”

¹¹Yò bùlerua iphe onye ishi ugbo; mẹ onye nwe ugbo kfuru bẹ onye ishi ndu soja ono nuru. È tò kfùbeduru òswa yee ònu l'òkfu kẹ Pòlu.

¹²Keshinu òdu ugbo-mini ono ta bùdu èke aa-nò-ghe l'oge winta; ònu aka awùko: t'è shi l'èke ono tughua; t'a maru: mẹ ephe a-dù ike kpòrua Fínikusu? Fínikusu bù òdu ugbo-mini, nò lè Kirítu. Èke eeshije bahu l'òdu ugbo-mini ono dù èbo: nanu nò foo ònu l'è gude ala ùzo èka-ùtara; m'a -nòdu; chebe ifu l'ùzo ènyanwu-arìba; òphu anòdu foo ònu l'è gude ala ùzo èka-ibyita. Yò buru èke ono; bẹ ephe a-nò-ghe teke ono, oke oyi atsujè ono.

Oke phèrèphèrè abyakfuta ephe l'èchi eze ènyimu

¹³Phèrèphèrè eshi l'ùzo òhuda wata ophe nwanshì nwanshì; ephe arìya l'ephe a-dù ike mekota iya ège ephe tùberu. Ephe alò-lita òngu; chee l'ugbo ono wata òkpo mgboro mgboro Kirítu.

- 14**A nọlephu nwanshị; oke pherephere, shi l'uzo ishi-eli abyatashia.
- 15**Oke pherephere ono aturu ugbo ono tugbua; to kwehe shia ibiyia ono, pherephere shi abya ono. Ayi ta mahe ege ayi e-me iya. Ayi apaakwaduru iya phụ haa te pherephere ono paru ayi tugbua.
- 16**Ayi eswedelephu l'iku nwa ikfuli Káwuda; pherephere t'epheshihe ike ege o shi ephe. Ayi ekeshikpoo ẹhu kpuru nwugbo ke nshii, eeligbabeje l'eze ugbo chee l'eze ugbo ono.
- 17**A kpubatatsulephu nwugbo nshii ye l'ugbo-mini ono; ephe abya egude eri kee ugbo-mini ono mgburumgburu; mbụ kee ya; yo shihu dingu dingu. Ephe atsulahaa egvu; wo:?a maru ugbo ono te ejedunu je eliru l'eveve mini Líbiya. Ephe aọ-zita ẹkwa-ugbo ono; ugbo ono atọo ẹhu jelahaa.
- 18**Oke pherephere ono ephekwapu k'ẹhuka ẹhuka; l'akwanga ayi; k'ọphu a wataru ọchishi ivu, nọ l'ugbo ono etufashi le mini le nchi-ta-abọhu mbọku ono.
- 19**Yo be le mbọku ke ẹto ya; ephe egude ẹka ephe l'onwephe mishilahaa iphe e gude mee ugbo ono etufashi le mini.
- 20**A nọo abali olemole; ayi te gude ẹnya ayi phụ ẹnyanwu; m'ọ bu mkpọ-kpodo. Oke pherephere ono te kwe adazita. Yo mee k'ọphu ayi ta arihedu ke ndzu ọdo.
- 21**Ephe anọo anono; to nwe iphe ephe riru. Tọ du iya bu; Pọlu egbeshi bya ejekfube ephe je asu ephe: “Ndu mu; ndege unu kweru nk'iya; haa ọlufuta le Kiritu me ayi ta ge tufashikwa iphemiphe ọbule-a, ayi tufashiru-wa; me iphe-a, mebyishihuru nu-wa.
- 22**Nta-a be ya arọ unu t'obu shihu unu ike. E to nwekwa m'ọo onye lanu, ishi iya ephe iya; ọ bulephu ugbo-wa a-la l'iyi.
- 23**L'enyashi-wa, sweru nu-wa be ojozi Nchileke; mbụ Nchileke ọphu ya bu nk'iya; buru iya be ya ejeru ozi byakfutaru iya;
- 24**bya asu iya: 'Pọlu; ba atsushi egvu; l'i jefutaje je evudo l'ifu Síza. Ọdo bu le Nchileke e-gudekwaphu okfu ẹhu nggube Pọlu dzọo iphe bu ndu nggu l'ephe nọ l'ugbo-wa l'ephe ha.'
- 25**Qo ya bu; ndu mu; t'obu shihu unu ike. O dokpooru iya ẹnya le Nchileke e-mekota iphe ono ege e kfuru iya ẹya l'ọ ha.
- 26**Obenu l'o nweru ikfuli, ugbo-wa e-je anguru.”
- 27**Ya ndono; yo be l'enyashi ke abali iri l'eno ya; oke pherephere ono apakwapu ayi akwase le mini Mediterenianu ono. Yo rudelephu echi-abali; ndu ugbo ono asu l'ọ dukwa l'ali duwa ayi ntse.
- 28**A bya eworu ọnyi libe l'eri; chee le mini ono; tya ya. Ogvu mini ono aburu iphe du l'ọ bu ukporo ntụ-ẹka. A nonyakwaaphu; bya atọo ọnyi ono ọdo; yo buwarua ntụ-ẹka iri l'ise.

²⁹Ephe atsulahaa egvu l'ugbo ono e-je ekwoo onwiya l'eze mkpuma; rikashihu. Ephe achita ongu-ugbo eno l'azu ugbo ono; ye le mini; yo lo-gude ugbo ono. Ephe ayolahaa te nchi bohukebe.

³⁰Ndu ugbo ono emelahaa t'ephe paru ugbo ono haa; kfulashihu le mini. Ephe aparu ugbo ke nshii phu ye le mini. Ephe emee ege ono t'e tubesu l'ephe eje oshi ifu eze ugbo ono ye ongu-ugbo phu le mini.

³¹Polu asuwaphu onye ishi soja ono; le ndu ugbo ono -kfulukwa be unu laakwaru.

³²Ndu soja ono abya ebufu eri nwugbo nshii ono; mini apata iya kwaseru.

³³Nchi abyawa abohu; Polu arolahaa ephe t'ephe kaberu ria nri; su ephe: "Nta-a be unu nowaru abali iri l'eno; to nwe iphe unu riru.

³⁴Byiko; unu riaru nri te ike du unu; le to nwekwa m'o bu egbushi, no unu l'ishi, etufahu nu."

³⁵Yo kfuebe ege ono; bya ewota buredi; kele Nchileke ekele l'ifu ephe l'ephe ha; washia ya; wata atata.

³⁶Ephe abya enweru iya obu teke ono; rikota nri l'ephe ha.

³⁷Iphe ayi du nodu l'ugbo ono bu ukporo madzu ugbo iri l'eto l'umadzu iri l'ishingu.

³⁸Onyemonye obule eritsulephu nri; a pashia ereshi, e vu l'ugbo ono tushia le mini t'ugbo ono du nphe.

Ugbo-mini etsukposhihu

³⁹Nchi abohulephu; ndu ugbo ono ta mahe uswe iya ophu ephe no anono. Iphe ephe maru bulephu l'ali duwa ephe ogbata ntse. Ephe aphua eke mini gwọ-jiru agwọ-ji; phua l'eke ono be ali duwa bachara bachara l'onu-eka ono. Ephe asu t'ephe maru: ephe e-meghe t'ugbo ono je eliru l'eveve l'iku mini ono.

⁴⁰Ephe egbubushia eri, gudetsua ongu-ugbo ono; hakota iya le mini; bya atoshia okpukpu, e gude kegbabetsua eyari, eegudeje ago-zi ugbo ono ifu teke ono kwaphu. Ephe abya aphulia ekwa, no l'eli oshi, no l'ifu ugbo ono; k'ophu pherephere awatakwanu onwu ugbo ono. Ephe atokpelephu ehu ago-zi iya ifu jeye yo lashia l'ibiyia onanu, mini gwọ-jiru agwọ-ji ono.

⁴¹Obenu l'ugbo ono gbabaru l'ikpo eveve, no l'ime mini ono; ishi iya eje eliru l'eke ono; k'ophu ugbo ono kwaru l'eke ono. Oke eyii-mini ono etsukposhia azu ugbo ono yogiriyogiri.

⁴²Ndu soja ono arilahaa k'ogbushi ndu mkporo ono t'e b'o du onye ophu e-gvufu nu; nahu gbalaa.

⁴³Obenu l'onye ishi ndu soja ono emenu t'o dzoo ishi Polu. Yo su iphe bu ndu, maru ogvu mini t'ephe kfulu; vuru uzo gvufu eli nggodo;

⁴⁴te ndu ophu gudegbaa eka l'ekpete ugbo ono me l'ibiribe oshi ugbo ono; gude iya gvufuta. Yo buru ege ayi meru gvufukota ndono; to nwehe ayi onye iphe mekwaduru.

Ozi, Ndu Ishi-Ozi Jeru 28

Iphe, meru le Móluta

- ¹Ayi egvufutatsulephu eli nggodo; bya amaru l'ikfuli ono bu Móluta be eeku iya.
- ²Ndu eke ono aphuaru ayi imiko nshinu. Epe abya akpoberu ayi oku t'ayi nyaru; l'eke igwe achikwanu mini; oyi atsu.
- ³Polu erubata nwa nku; eye l'oku ono; agwo eshiwa iya phu wufuta; l'okpomoku oku ono ruru iya l'ehu. Yo wufuta bya atakfuru Polu l'eka.
- ⁴Ndu eke ono aphua ege ejo agwo ono takfuru Polu l'eka; l'atu eregede; epe ekfulahaa; su: "Le nwoke-wa gbukwaru ochi. Mini b'o gvuwaru gvufuta; obu l'ali te edobekwa iya ndzu."
- ⁵Obenu le Polu phelerua eka kpaling; pheta agwo ono chee l'oku; to nwekpoonu eke o mekaru Polu iphe le phuu.
- ⁶Epe achiru enya ye; ele teke eka ono e-ko Polu ekoko; m'o bu teke oo-behu daa gbaa; nwuhu; to nwe. A nonyaa; epe aphua l'e to nwe du iphe meru iya nu; epe aghawa iya nu; su le Polu bu oke agwa.
- ⁷Nwoke, achikfuli ono; be ali iya noru bya asukfuru l'eke ono. Epha nwoke ono bu Pubulusu. Pubulusu abya egbobe eka nata ayi; bya achita ayi jeshia nk'iya; je akwaaru ayi ebyee abali eto.
- ⁸Ayi eshi rua; nna iya azewaru l'ehu-oku; me l'epho-atsutsu. Polu abya abahu l'ime ulo iya; bya ekfuru nu Nchileke; bya ebyibe iya eka; mee ya; yo duwaphu mma.
- ⁹Ya ndono; iphe ono emeebelephu; iphe bu ndu iphe emetsua l'ikfuli ono awuru byatashia; e mee epe; epe adukota mma.
- ¹⁰Epe anyako ayi iphe nshinu; shi ege ono kwabe ayi ugu. Yo rua l'ayi byaderu atugbu; epe egwotakotakpelephu iphe bu mkpa ayi; yejiaru ayi l'ugbo.

Polu phe shi Móluta eje Rómu

- ¹¹Ayi anotsua onwa eto l'eke ono; tsoru ugbo, shi Aleguzándiriya tugbua. Ugbo ono; be eeku je "Unwu Ejima". Ugbo ono; be nokotawaru oge winta ono l'odu-ugbo ndu ikfuli ono.
- ¹²Ayi abya erua Sáyrakusu; bya anoo l'eke ono abali eto.
- ¹³Ayi eshi eke ono kpolephu mgburumgburu mgburumgburu jeye ayi erua Ríjiyomu. Yo be le nchi-ta-abohu iya; pherephere eshi ayi l'uzo azu phelaha. Yo be nwarechi iya; ayi erua Putiyóli.

¹⁴Yo nweru ndu kẹ Kuráiyisutu, ayi phuru l'ẹke ono. Ẹphe arọo ayi t'ayi l'ẹphe nọ abali ẹsaa; ayi ekweta; nọo ẹge ono. E meebe; ayi atugbua jeshia Rómu.

¹⁵Ndu kẹ Kuráiyisutu lẹ Rómu bú ọwaa nuhawaru l'ayi abya; byatashia ayi ndzuta; byarutatsuaru aswa Ápyiyosu; mẹ mkpukpu, eeku “Ụlo-nri-ẹto”. Pọlu aphua ẹphe; bya ekele Nchileke; obu aka iya oshihu ike.

Pọlu nọ lẹ Rómu ekfu okfu Nchileke

¹⁶Ayi abya erua Rómu; a paru Pọlu haa; yo buru l'onwiya. E ye onye soja; yoo che iya nche.

¹⁷A nọlephu abali ẹto; Pọlu abya ekua ndu bú ndu ishi ndu Ju ndzuko. Ẹphe edzulephu; yọ sụ ẹphe: “Unwunna iya; a turu iya mkporo lẹ Jerúsalemu; kpuru iya nu ndu Rómu; l'ẹ-be nwe iphe ya meru ndibe ayi; to nwe iphe ya mebyiru l'ome-l'ali, shi le nna ayi oche phẹ.

¹⁸Ndu Rómu ajiebe iya aji; bya emelaha t'ẹphe haa ya; l'ẹke ẹphe phuru l'ẹ to nwe iphe ya metaru k'akfugbu.

¹⁹Ndu Ju ajika; e nwupyabe iya k'ehuka; ya asụ l'ikpe iya a-la l'ifu eze nnajioha; l'ẹ bo nwe iphe ya e-bebekpo sụ l'oo iphe ndibe ayi meru iya.

²⁰Ọ bú iya meru iphe ya kuru unu; kẹ l'ọ dụ iya tẹ yẹle unu kfugba. Iphe kparu iphe unu phuru iya lẹ mkporo-a, a turu iya l'ẹka-wa kwa lẹ ya ele ẹnya onye ono, ayibe ndu Ju ele ẹnya iya ono.”

²¹Ẹphe asụ iya: “L'ẹ tọ dukwa ẹkwo, e shi lẹ Judiya detaru ẹphe, ekfu okfu ẹhu ngu. Ọphu tọ dukwa nwanna ayi, byaru bya ekfua okfu ẹhu ngu k'ẹji; ọ dudu buru l'o nweru iphe dụ ẹji, i meru.

²²Ọogukwa ẹphe t'ẹphe nua olu ngu; okfu l'ẹphe maru l'ẹkemeke ọbule bẹ eekfulephu l'ogbo-wa, iigba-wa ta dudu mma.”

²³Ẹphe atuaru Pọlu onu mbọku, ẹphe e-dzu. Yo be mbọku ono; ẹphe akfube ọswa zaa l'igwe bya ẹke Pọlu nọ. Pọlu eshi l'utsu kooru ẹphe iphe ya phuru, bú iya bú ẹge Nchileke shiwa ekoshi l'oo yẹbe Nchileke bú eze. Yọ kọo ya t'o doo ẹphe ẹnya ọhuma; kọ-jia ya nchi. Yo gude iphe, e deru l'ẹkwo ekemu Mosisu mẹ l'ẹkwo ndu nkfuchiru Nchileke mee tẹ ya kfuta ẹphe yeru Jisọsu.

²⁴Yo nweru ndu ọphu gude iphe ookfu kweta l'oo Jisọsu bú Nnajiufu ẹphe; nweru ndu ẹ-te kwedu nụ.

²⁵Ẹphe egude k'iphe ono kekashia onwẹphe iche l'iche. Ẹphe abyade atugbu; Pọlu asụ ẹphe: “Aa; iphe-a, Ume-dụ-Nsọ shi l'onu onye nkfuchiru Nchileke, bú Azaya kfuaru ndiche unu phẹ-wa bukwa oswi-okfu.

²⁶“Ọ sọru: “ ‘Je ekfuru ndu-wa l'ẹphe a-nga nchi nta; ngaa ya imo; to nwe iphe e-do ẹphe ẹnya. Ẹphe elee ẹnya nta; lee imo; to nwe iphe ẹphe aphụ.

²⁷Okfu l'ephe kpọ-chiwaru obu; swọ-chi-wa nchi; tanyibe ɛnya; Ọbiyanu mę ephe egudee ɛnya phu; gude nchi ephe nua; obu ephe emee t'o doo ephe ɛnya; m'ephe aghakọbekwaa byakfuta iya tẹ ya dzọo ephe.' ”

²⁸Pọlu asu ephe: “Iphe unu a-maru bu l'ozi-oma ndzọta ono, Nchileke kweru ukwa iya ono b'o ziwaru t'e ezia ndu ẹ-ta budu ndu Ju. E zia ya ephe; ephe anatawa iya.” Ono kwa olu Pọlu.

²⁹Yo kfuebe ẹge ono; ndu Ju ono atulaha ẹgo l'ime onwephe; wukashihu.

³⁰Pọlu ajita ọlo buru; akfu ugwo iya. Yo bua l'ẹke ono afa labu; l'anataje iphe bu onye byaru iya ajiji.

³¹Yoo kfu ẹge Nchileke shi ekoshi l'ọo yẹbe Nchileke bu eze; l'ezikwaphu iphemiphe obule le ke Nnajiufu, bu Jisusu Kuráyisutu. Yoo sa iya ẹge du iya mma; ọo tsu egvu; to nwe onye akpọshije iya ẹya nu.

Rómu

Rómu 1

- ¹Ekwo-ozí ọwaa shi l'ẹka mube Pọlu, bú onye ejeru Kuráyisutu Jisọsu ozi. Ọ bú Nchileke kuru mu tẹ mu búru onye ishi-ozí iya ono, rewaru nọ ono.
- ²Ozi-ọma ono bú iphe Nchileke shihawa l'ọnu ndu nkfuchiru nk'íya kwee ụkwa iya teke teruru etete; bya edekwaa ya phụ edede l'ẹkwo okfu Nchileke.
- ³Ozi-ọma ono bú kẹ Nwatibe iya, bú iya bú Nnajiufu ayi Jisọsu Kuráyisutu. A -bya lẹ kẹ madzụ, ọ bú; bú l'a mọru iya; yọ búru o-shi-l'eri Dévidi.
- ⁴A -bya lẹ kẹ Nchileke, ọ bú; bú lẹ Nchileke shi l'ike ọphu o gude mee ya; yo shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ ekoshi l'ọ bú Nwatibe iya.
- ⁵Ọ bú iya bẹ Nchileke shi l'ẹka meeru mu eze-iphe-ọma kẹ tẹ mu búru onye ishi-ozí; duru ndu, shi l'iphe bú mbakeshi duba l'uzo, ẹphe e-shi kweta; meje iphe, e deru l'ẹkwo okfu Nchileke;
- ⁶mbụ jeye l'unu bẹ ndu Rómu, bú ndu Nchileke kuru t'unu búru kẹ Jisọsu Kuráyisutu.
- ⁷Ọo ya bú lẹ mu ede ẹkwo-wa anụ unu l'unu ha lẹ Rómu; mbụ unubẹ ndu Nchileke yeru obu bya ekua unu t'unu búru ndibe iya: Tẹ Nchileke, bú Nna; mẹ Nnajiufu, bú Jisọsu Kuráyisutu meeru unu eze-iphe-ọma; yo mekwaaphu t'unu búru l'ẹhu-agu.

Pọlu ekfu k'oje Rómu

- ⁸Iphe bú ivuzọ bú lẹ mu shi Jisọsu Kuráyisutu l'ẹka ekeleru unu Nchileke l'unu ha; okfu l'e kfuwaru k'ekwekwe, unu kweru kẹ Nchileke kfudzuru iya eliphe mgburumgburu.
- ⁹L'ọ kwa Nchileke maru lẹ mu anọduje ekfuru iya okfu ẹhu unu: eswe l'enyashi teke mu ekfu anụ iya. Ọ bú Nchileke ono bẹ mu gude obu mu l'ọ ha ejeru ozi kẹ òzì ozi-ọma kẹ Nwatibe iya ono; mbụ Jisọsu.
- ¹⁰Mu anọduje ekfu anụ iya t'o gude obu-ọma iya mee tẹ mu kabẹ kpata ụzo bya agbaphee unu nta-a.
- ¹¹L'ọ kfubekpokwaa ọswa agushi mu agugu ike; tẹ mu l'unu phụ ẹge mu e-me t'iphe-ọma, shi Ume-dụ-Nsọ l'ẹka rube unu ẹka. Ọo ya bú; mu eshi l'abyabya ono, mu a-bya ono mee t'obu shihu unu ike.
- ¹²Iphe, mu ekfu bú l'ekwekwe, unu kweru e-me t'obu shihu mu ike; ekwekwe nke mu emekwaaphu t'obu shihu unu ike. Ọo ya bú; ayi eshi ẹge ono yeru onwayi ẹka.
- ¹³Iphe unu a-maru; ụnwunna mu; bú l'ọonoduje agụ mu tekenteke tẹ mu bya agbaphee unu. Obenu lẹ keshinu teke ono byeye nta-a b'o nweleruphu iphe akpọshije mu abyabya. Mu atụ-buje lẹ mu a-bya ẹge mu a-haru ndu ndu-unu kfubutaru Kuráyisutu ẹge-a mu ekfukwa iya phụ lẹ mba ọdo, ẹ-ta búdu ndu Ju-wa.

¹⁴Mu jikwa onyemonye ọbule ụgwo ozi-oma ono. Mu ji iya ndu eme mbeke; jiru iya ndu eme imọswa imọswa. Mu ji iya ndu maru ẹkwo; jiru iya ndu ẹ-ta madu ẹkwo.

¹⁵Ọ bu iya kparu iphe ọogu mu agugu te mu bya ezikwaaphu unube ndu ọphu no le Rómu.

Ike ọphu Nchileke gude adzo ndiphe

¹⁶L'iphere ozi-oma ono, mu ezi ono ta adukwa mu. Ọ kwa ozi-oma ono bu ike ọphu Nchileke gude adzo iphe bu ndu woru onwephe ye Kuráyisutu l'eka. O gude iya vuru ụzo adzo ndu Ju; ndu ẹ-ta budu ndu Ju etsota ephe.

¹⁷L'ọ kwa ozi-oma ono; be Nchileke gude ekoshi ege ndiphe e-shi dobe eka ndoo l'ifu iya. Ege ndiphe e-shi dobe eka ndoo ono; te nwekwa iphe ọdo; gbahaa oworu onwonye ye Kuráyisutu l'eka; kwe nk'iya; shi l'odungu jeye le ikperazu. Bu iya bu ege e deru iya l'ekwo okfu Nchileke; su: "L'onye woru onwiya ye Nchileke l'eka; shi ege ono dobe eka ndoo a-dzukwaru."

Madzu kpoo-gbaa; be ikpe Nchileke nmaru

¹⁸Iphe Nchileke e-gude oke ẹhu-eghughu iya mee ndiphe b'o shi l'imigwe koshiwa; mbu oke ẹhu-eghughu le ndiphe kporu yebe Nchileke ẹbo-ẹbo l'afu; l'eme ejo ememe. Ephe gude ejo ememe, ephe eme arushi okpobe okfu ono arushi. Mbu le Nchileke a-gwa ephe ọchi;

¹⁹okfu l'iphe ke Nchileke, gbaru madzu l'amama be doru ephe ẹnya ọhuma; kele Nchileke koshiru iya ephe l'onwiya.

²⁰Keshinu teke Nchileke meru mgboko be madzu shikwa l'iphe Nchileke meshiru; maru egbe onye Nchileke bu, bu iya bu l'e te egudejedu ẹnya phu iya. Ọ bu oswi-okfu l'e te egudejedu ẹnya phu iya; obu le madzu gudewa uche-obu iya maru l'ike iya, nyiberu anyibe ta agvudu agvugvu; temanu bu l'ọ bu yebedua gedegede bu Nchileke. Oo ya bu l'ephe ta agofughedu.

²¹Le madzu machacharua le Nchileke no; l'ọ gbaru te aakwabeje iya ugu; keleje iya ekele. Obenu l'ephe ta akwabedu iya ugu l'ọ bu Nchileke; ọphu ephe ekelejedu iya ekele iphe oome. Iphe gbe mechia nu; bu l'egomunggo sweshihuru ephe; oriri ephe abwaru iphe mmanu. To nwehe iphe edojekwadu ephe ẹnya; obu agbahawa ephe tsabalangu.

²²Ephe gude ke l'ephe suru l'ephe maru iphe; gbe akakporu ọburu ndu eswe.

²³Ephe woru ugu, e gega kwabe Nchileke ono, a-no gburu jeyewaru ono tutehu atutehu; bya bya abalahaaru ntekpe eja; mbu ntekpe, a pyigbaaru; yo du l'ọ bu madzu, ẹ-ta dudu teke ọo-no-be; ọdo bu; yo duphu l'ọ bu nwenu, ephe l'eli; ọdo bu anu; ọdo bu agwo.

²⁴Oo ya kparu iphe Nchileke paru ephe haa t'ephe melahaa ejo ememe, bu iphe agu obu ephe; ephe awata ome ejo ememe, rehuru erehu; ephe le madzu ibe ephe awata ogude ẹhu ephe eme onwephe ejo ememe.

²⁵Madzu adube obaru iphe Nchileke keru ekeke eja; akwabe iya ugvu; gbe haa Nchileke ono, meshiru iya nu ono; mbu onye o gbaru ke t'ayi tuje epha gbururu jeye le tutu yoyo. Ono kwa ege o du. Oo ya bu le madzu woru iphe bu oswi-okfu ke Nchileke ye l'azu; gbe kweta iphe ophu bu ejo-ire.

²⁶Yo buru iphe ono kparu iphe Nchileke paru madzu haa; epe awata oji tototo; eme iphe, du ideyideyi. Ke t'unwanyi hajee ojekfu unwoke, bu iphe Nchileke gude kee epe; wata ojekfu unwanyi ibe epe!

²⁷O kwaphu ege ono be unwoke haru ojekfu unwanyi, bu iphe gbaru epe; egu ojekfu unwoke ibe epe anoduje enwu epe raphuraphu l'o bu oku l'ehu. Nwoke yele nwoke ibe iya awata azeze. Epe adubenu ophu uru, gbaru epebe ndu egomunggo sweshihuru l'ehu epe.

²⁸Keshinu ndiphe te kwedu omaru iphe bu okpobe okfu ke Nchileke; Nchileke aparu epe haa; epe arilaha oriri, e-te nwedu ishi; melaha epe, e-ta gbadu epe l'ememe.

²⁹Ophu o dudu egbe ejo ememe; me iphe e-te vudodu nhamunha, epe te medu; k'ophu o tsuboru epe ehuru etsubo ebushihu ebushihu. Epe ajitsua tototo t'epe naa iphe, e-ta budu nk'epe; edoberu ibe epe okpoma nshi. Enya-kfurukfuru akaria epe eka l'ehu; epe egbu ochi; esephe okfu; l'agho-pe ugho; buru ndu ejo-obu; l'asu asu.

³⁰Epe ekfujeru ibe epe ejo okfu-azu; buru ndu Nchileke du ashi; l'egudeje obu-okfu eme ibe epe ejo iphe-iphere; buru ndu eku onwephe ekuku; l'asa nsasa. O bulephu ege ee-me mee ejo iphe be epe anoduje ari; ophu epe 'ekwejedu ome iphe nne me nna epe kfu.

³¹Epe bu ndu, ewotaje iphe du mma gube iya ejo iphe; epe azua gbururu l'ejo iphe bu iphe du mma; ophu o dudu iphe epe kweru ukwa iya, epe emeje. Epe te nwedu obu-oma l'eke ibe epe no; too du onye epe aphujeru imiko.

³²Ndu machacharua l'obu epe iphe bu uche-obu Nchileke; maru le ndu eme ege ono be Nchileke e-kpe nkfugbu, bu iphe gbaru epe. Epe machacharua ege ono l'emekwa iya phu. E to bulekwa l'epe eme iya l'onwephe; epe gbe azujekwa gbururu le ndu, eme ege ono eme ohuma.

Rómu 2

Ikpe Nchileke nmaru onyemonye obule

¹Oo ya kparu iphe mu suru l'e tii gofukwa nggube onye ophu anma onye odo ikpe l'obu; m'o -ruhuru; i buru egbe onye ngunu. O bu iphe ono, iikfu l'ime obu ngu l'onye odo meru eji; su l'ikpe iya nmaru iya ono be nggubedua gudekwaphu onu ngu anmakwaphu onwongu ikpe iya; kele nggubedua, ekpe ikpe emekwaphu iphe ono, iinma onye odo ikpe iya ono l'onwongu gedegede.

²Ii-sukwa mu ru: L'iphe ayi maru bu l'ege Nchileke gude ekpe ikpe l'anma ndu, eme ege ono ikpe be vudo nhamunha.

- ³Okishi-oma!?! tubesu lẹ teke ñnmaje ndu eme egbe iphe ono ikpe; gbe l'emekwa iya phụ l'onwongu;?i tubesu l'ìi-nahụ ikpe kẹ Nchileke tọo.
- ⁴?T'i wotaru eze àgù ono, ha nshinu, Nchileke eme ono akpọ ẹbo-ẹbo l'afu??Iiri lẹ Nchileke bụ onye eswe; kẹ l'ọobuje; madzụ -mee ẹjo iphe l'o meru iya; yọ parụ iya haa; l'ata nshi nshinu? Tì madụ l'iphe kparu iphe Nchileke anọduje emeru ngu àgù àgù bụ l'oome t'ì taa onwongu ụta iphe dụ ẹji, iime; ghaa umere lakfuta iya.
- ⁵Obenu lẹ nta-a b'i nweru ẹjo ọkpoma; kwefu ike; k'ophu àgù, Nchileke eme te emedu ngu t'ì taa onwongu ụta. Ọo ya bụ lẹ iime t'iphe-ẹhuka nke ngu ka nshinu mbọku ikpe ono, Nchileke e-koshi oke ẹhu-eghughu iya; mẹ ẹge ikpe nk'iya dụ, bụ iya bụ ikpe iya ono, vudo nhamunha ono.
- ⁶Mbọku ono bẹ Nchileke e-bukwa onyemonye ọbule nggo l'ẹge gbaru iphe o meru.
- ⁷Ndu taru nshi nọdu eme iphe dụ mma; kebe ẹhu achọ tẹ Nchileke jaa ẹphe ajaja; kwabẹ ẹphe ugvu bẹ ọo-nụ ndzụ gbururu jeye; mbụ ndu keberu ẹhu achọ ndzụ ọphu ẹphe a-nọdu, ẹphe ta anwuhuhedu anwuhu.
- ⁸Obenu lẹ ndu ono, bụ ndu kwefuru ike ono; mbụ ndu ono, ẹ-ta ngadụ nchị l'ọkpuberu okfu ono; mbụ ndu gbe bụru iphe ẹphe etso bụ iphe ẹ-te vudodu nhamunha; ndu ono bẹ Nchileke a-zube oke ẹhu-eghughu iya ono, ha nshinu ono.
- ⁹Iphe bụ ndu, eme ẹjo iphe bẹ oke ọtsu-egvu a-byakfuta; Nchileke emee; ẹphe ejee iphe-ẹhuka. Oo-vuru ụzo nukushi iya ndu Ju; tẹmanu ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju etsota iya.
- ¹⁰Obenu l'iphe bụ onye eme iphe dụ mma l'ifu Nchileke bẹ Nchileke a-ja ajaja; kwabẹ iya ugvu; bya emee; ẹhu adụ iya agu gbururu jeye lẹ tutu yoyo. Oo-vuru ụzo meeru iya ndu Ju; tẹmanu ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju etsota iya.
- ¹¹Kẹle Nchileke ta adudu onye oole ẹnya l'ifu.
- ¹²Iphe, bụ onye ẹ-ta madụ ekemu Mosisu; mee iphe dụ ẹji bẹ Nchileke a-nma ikpe; ẹphe a-laa l'iyi m'o -ruhuru; ẹphe ta ma ekemu. Iphe bukwanu ndu Ju, bụ ndu maru ekemu gbe emelee iphe dụ ẹji bẹ Nchileke e-gudekwaphu ekemu ono nmaa ikpe.
- ¹³L'ẹ tọ bukwa ndu anuje ekemu lẹ nchị bẹ bụ ndu doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke; ọ kwa ndu eme iphe ekemu kfuru bụ ndu Nchileke a-gụ lẹ ndu doberu ẹka ndoo.
- ¹⁴Lẹ teke ọ bụ lẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju, bụ iya bụ ndu ẹ-ta madụ ekemu Mosisu bẹ egudeje uche ẹphe eme iphe ekemu kfuru; tọ dụ iya bunu l'ẹphe ekoshi l'ẹphe maru iphe gbaru ẹphe l'ememe; m'o -ruhuru; ẹphe ta ma ekemu Mosisu.
- ¹⁵Umere ẹphe ekoshi l'iphe ekemu kfuru bẹ Nchileke dewaru l'obu ẹphe. Tẹmanu bẹ egomunggo ẹphe anọdujekwaphu ekoshi iya ẹphe; keshinu ọphu ọriri ẹphe anọduje anma ẹphe ikpe; l'ahajekwaruphu aharu ẹphe enge l'ugbo lanu ono.
- ¹⁶Mbọku ono, Nchileke e-kpe ikpe ono b'oo-shi Kuráyisutu l'ẹka kpee madzụ ikpe iphe madzụ asumije l'egomunggo. Ọ bụ iphe ozi-oma ono, mu anọduje ezi unu ono kfuru ndono.

Ndu Ju; ẹphe l'ekemu Mosisu

- 17**A bya l'ẹhu nggubedua, bu onye Ju: iitu onwongu onye Ju bya eworu obu ye l'ome ekemu unu; bya egude ọnodu nggu ẹ Nchileke asa nsasa.
- 18**I maru iphe bu uche-obu Nchileke; ekemu iya ekoshije ngu iphe gbaru ngu l'ememe; me iphe ẹ-ta gbadu ngu l'ememe.
- 19**I makahawaru l'i bu onye edu ndu ishi; bukwaruphu iphoro ke ndu ophu no l'ochi.
- 20**Nggubedua aburu onye akpoziru ndu eme eswe uto bya aburu onye ezi ndu du l'o bu unwegirima iphe. O doru ngu enya l'i maru ekemu Nchileke, bu iya b'i shi tuko okpobe iphe gbaru madzu l'amama ẹ ke Nchileke tuko maebekotaru.
- 21**Oo ya bu; keshinu ophu inoduje ezi ndu odo iphe;?bu ngunu kparu iphe ẹ tii zidu onwongu nggubedua. Nggube onye ara iya arara t'e b'e ezijeshi iphura;?tii zikwanu iphura nggubedua.
- 22**Nggube onye ekfu t'e b'e erijeshi ogori;?tii rikwanu ogori nggubedua? Nggube onye ono, agburu nte tuphee;?tii jejekwanu ozita iphe e doberu l'eze-ulo, a kpugbaaru nte l'iphura?
- 23**Nggube onye ono, asa nsasa ẹ Nchileke turu ekemu doberu ngu ono;?tii nodujekwanu emebyishi ekemu obu emebyishi; gude iya eme Nchileke iphe-iphere?
- 24**L'e dekwaru l'ekwo okfu Nchileke; su: "Ndu ohodo, bu iya bu ndu ẹ-ta budu ndu Ju ekfubyishi Nchileke; yo buru umere unube ndu Ju kparu iya."
- 25**Uru nokwa l'obu utsu bu oswi-okfu; obu l'o kwaphu m'o -buru l'iimejee iphe ekemu kfuru. O -buru ẹ inoduje emebyi ekemu emebyi be nggu l'onye ẹ-te budu utsu zekwaa l'oshi lanu.
- 26**O kwaphu ege ono b'o du onye ẹ-te budu utsu. Teke onye ẹ-te budu utsu emewa iphe ekemu kfuru be Nchileke a-gukwa iya phu l'onye buru utsu.
- 27**Oo ya bu ẹ ndu ono, ẹ-ta budu ndu Ju; ẹphe te bu utsu ono a-nma unu ikpe; unubedua, bu ndu Ju; nweru ekemu, e deru l'ekwo; bya ebua utsu; gbe l'emebyikwaphu ekemu obu emebyi.
- 28**Le madzu bu onye Ju ta bukwa l'oo l'a bu iya l'enya ndiphe. Obu utsu ta bu ophu e buru l'anu ẹhu, eegude enya ele.
- 29**Okpobe onye Ju kwa onye bu iya nu l'ime onwiya. Obu utsu ophu bu iya nu ta bukwa ophu e buru; okfu l'oo iphe e deru l'ekwo ekemu te eebuje. Obu utsu ophu bu iya nu kwa ophu e buru l'ime okpoma onwonye; mbu ophu Ume Nchileke buru madzu l'ime okpoma onye obu. Egbe onye ono ta bukwa madzu ajaje iya ajaja; o kwa Nchileke be ajaje iya nu.

Romu 3

- ¹?Bukwanu ngunu be onye Ju gude ka onye e-ta budu onye Ju mma??Nanukwanu uru, no l'obu utsu?
- ²Uru kwatakpokwaa nodu iya nshinu. E to dukpokwa uzo, uru e-ta noru iya. K'odungu kpoedua bu l'o bu ndu Ju be Nchileke woru okfu, o kfu ru ye l'eka.
- ³A makwarua l'ephe haru buru ndu e-ta gbadu t'e gude ire ephe eka teke ono. Obekwanu;?a ge egude l'ephe du ege ono; su le Nchileke be te evudoshijedu ike l'iphe o kfu ru too?
- ⁴Tuswekwa! T'e koshichikwaa le Nchileke bu onye ire-lanu ege o bu iya; m'o -ruhuru; l'aa-su le madzu mgburumburu bukota ndu ntuphu-ire. Oo ya bu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: "O bu okfu ngu; Nchileke; be ee-shi koshi li bu onye vudo nhamunha. E to dudu teke e kuru ngu ikpe t'e bi kpefu."
- ⁵Teke o bukwanu l'o bu ba agba ke t'e gude ire ayi eka emeje t'a phu ege Nchileke evudoshibeje ike l'iphe o kfu ru;?buhunu ngunu be ayi e-kfu??Ay i a-su le Nchileke meru iphe e-te vudodu nhamunha l'o zuberu ndiphe oke ehu-eghughu iya too? Aji, mu aji nta-a be mu ajikwa ege madzu odo ajije.
- ⁶?Ay i a-su le Nchileke meru iphe e-te vudodu nhamunha too? Tuswekwa! O -bu l'o du ege ono;?nanu ege Nchileke g'eshihunu ekpe ndiphe ikpe.
- ⁷Iphe mu ekfu bu: teke o bu l'ayi bu ndu ntuphu-ire; yo buru ntuphu-ire ono gbe emeje t'a ka omaru le Nchileke bu onye ire-lanu; jaa ya ajaja;?ngunu kparu iphe Nchileke a-nmakwadu ayi ikpe l'ayi eme eji?
- ⁸?Bu ngunu kparu iphe ayi ta asudu t'ayi mewaru ejo iphe tugburu ege ee-shi te k'oma lufuta? O nweru ndu ahajeru ekfurushi mu nu; l'ebo mu ibo; le mu suru t'e meje ejo iphe; ege k'oma e-shi iya lufuta. Ikpe, Nchileke a-nma ndu ono be oo-nma ephe l'o ruberu iya.

Ikpe nmaru onyemonye

- ⁹?Nta-a-e! Onodu ayibe ndu Ju;?o ka ke ndu e-ta budu ndu Ju mma too? Wawakwa! Ayi ta kakpokwaa ephe mma le phuu. Iphe ayi koshiru bu l'ayibe ndu Ju; me ndu e-ta budu ndu Ju be tuko buru ndu ejo iphe pyitaru l'ekpiri.
- ¹⁰Oo ya bu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: "L'e to dudu m'oo onye lanu, doberu eka ndoo l'ifu Nchileke.
- ¹¹To du m'oo bu onye lanu, nweru egomunggo; To du m'oo bu onye lanu, eseje te ya maru Nchileke.
- ¹²Onyemonye obule ghawaru Nchileke azu; Ephe l'ephe ha yifuwaru. E to dudu ephe onye eme iphe du mma mbukwa m'oo onye lanu.
- ¹³Okfu, eshije ephe l'onu anoduje eshi nshi l'o bu ili, gheru onu. Yo buru ire ephe; be ephe gudeje eduphushi ibe ephe. Okfu, shi ephe l'onu egbu madzu egbugbu l'o bu era ejo agwo.

- ¹⁴Iphe jiru ephe onu bu ophu iphu yele okfu, e gude okpoma nshì ekfu.
- ¹⁵Ogbu madzu te enwedu iphe ephe guberu iya; Mbù l'ephe akwabeje akwabe iya.
- ¹⁶Uzo, ephe shiru abujeru kpurupyata. Umere ephe aburu aphu tsuru ndu odo.
- ¹⁷Ephe ta madu iphe emeje te nchi du ndoo;
- ¹⁸ophu ephe atsukpoduanu Nchileke egvu le phuu.”
- ¹⁹Ophu ka ayi odo enya bu l'iphe bu iphe, e deru l'ekwo ekemu Nchileke be bu ndu a turu ekemu ono nu b'e gude ehu ephe dee ya. Oo ya bu k'ophu e to nwedu onye a-gofu nu; t'onu buru onyemonye obule shikpirikidingu. Odo bu t'onyemonye obule shi ege ono buru onye ikpe nmaru l'ifu Nchileke.
- ²⁰Ishi iya bu l'e to dukwa onye a-su le ya e-shi l'ome iphe ekemu kfuru buru onye doberu aka ndoo l'ifu Nchileke; keshinu iphe ekemu emeje bu l'oomeje te madzu maru le ya mewaru iphe du eji.

Odobe-eka-ndoo, shi l'ekweta

- ²¹Obenu le nta-a be iphe ono, ekwo ekemu; me ndu nkfuchiru Nchileke kfuru ono meekwaru. Nchileke meekwaru iphe gbaru yebe onye doberu aka ndoo. O koshiwaru ege ndiphe e-shi dobe aka ndoo. E to buhedu ekemu b'o gude eme iya.
- ²²Oogujewa ndiphe le ndu doberu aka ndoo l'ifu iya; m'o -buru-a l'ephe woru onwephe ye Jisusu Kurayisutu l'eka nkinyi iya. Iphe bu onye wowaru onwiya ye Kurayisutu l'eka be ooguje l'onye doberu aka ndoo. E to nwedu onye oogufuje m'o bu onye lanu;
- ²³okfu l'onyemonye obule mewaru iphe du eji; shi ege ono nafu onwiya ugu, du biribiri, Nchileke meru t'o kwabe iya.
- ²⁴Obenu le Nchileke gudewa obu-imiko meeru onyemonye obule eze-iphe-oma; nata ephe t'ephe buru ndu doberu aka ndoo. Iphe ono abuleruphu iphe-oma, Nchileke meru ayi. Uzo, o shi buru iphe-oma, Nchileke meru ayi bu le Nchileke shiwa l'eka Kurayisutu gbata ayi l'eka iphe du eji, topyitaru ayi l'ekpiri.
- ²⁵Nchileke koshiru Kurayisutu l'edzudzu oha t'o buru eja, safuru iphe du eji, ndiphe meru. Yo buru mee, Kurayisutu lokaru teke ono, o nwuhuru ono be Nchileke egudje guaru madzu nvu l'iphe du eji, o meru; mbukwa ndu wowaru onwephe ye Kurayisutu l'eka. Nchileke shi ege ono mee te ya koshi le ya bu onye doberu aka ndoo. Teke ndiche shi abuje; onye meru iphe du eji; Nchileke atalee nshi; to yedu l'iya-a onu.
- ²⁶Obenu le nta-a be ookoshi ege ooshije mee ndiphe t'ephe buru ndu doberu aka ndoo; kele yebdua l'onwiya eme te ya koshi le ya doberu aka ndoo; bya abukwaruphu onye emeje iphe bu ndu wowaru onwephe ye Kurayisutu l'eka l'ephe ha; t'ephe buru ndu doberu aka ndoo l'ifu iya.

²⁷?O nwekwaduru onye nweru iphe oo-gude asa nsasa l'ifu Nchileke nta-a ọtọ? Ẹ to nwekwa.?Yọ bụru ngunu??Bụ iphe-oma, ayi metaru l'onwayi bẹ Nchileke ele ọtọ? Wawakwa! Ọ kwa oworu onwayi ye Kuráýisutu l'ẹka bẹ oole kpụu.

²⁸L'iphe ayi maru nkinyi iya bụ lẹ Nchileke agujekwaphu madzụ l'onye doberu ẹka ndoo nkinyi iya; m'ọ -bụru l'onye ono woru onwiya ye Kuráýisutu l'ẹka. Ẹ ọtọ bụkwa lẹ madzụ eme iphe ekemu kfulu.

²⁹Nchileke;?ọ bụ Nchileke kẹ ndu Ju nkinyi iya ọtọ??Tọ bụhedu Nchileke kẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju ọtọ? Wawakwa; ọ bụkwaphu Nchileke kẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju.

³⁰Ọ kwa Nchileke lanụ bẹ nonu. Yọ bụru Nchileke lanụ ono aguje ndu Ju, woru onwẹphe ye Kuráýisutu l'ẹka lẹ ndu doberu ẹka ndoo; bụkwaru iya phụ aguje ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju, wokwaruphu onwẹphe ye Kuráýisutu l'ẹka lẹ ndu doberu ẹka ndoo.

³¹Ayi -sụ l'ọ bụphu oye onwonye Kuráýisutu l'ẹka nkinyi iya bẹ Nchileke ele;?bunu iya bụ l'ẹ to nwehedu iphe ayi guberu ekemu ọbu? Tụswekwa; iphe ayi eme gbe bụkwaru tẹ ekemu vuru ọgbodo ire.

Rómu 4

Iphe leta; mee kẹ Ébirihamu

¹?Nanụ ẹge ọ mụru nna ayi oche, bụ Ébirihamu?

²Lẹ teke ọ bụ l'ọo iphe-oma, Ébirihamu metaru kparu iphe Nchileke guru iya l'onye doberu ẹka ndoo l'ifu iya; m'o nweru iphe ọ ga egude asa nsasa. Obenu l'ẹ to nwekwanu iphe o gude asa nsasa l'ifu Nchileke.

³Ọo ya bụ iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ: “Lẹ Ébirihamu woru onwiya ye Nchileke l'ẹka. Nchileke aguaru iya ẹya l'onye doberu ẹka ndoo.”

⁴Onye jeru ozi b'ẹ ta asujekwa l'iphe, a nuru iya l'ozi ono bụ iphe ẹwoma; gbahaa l'ọ bụ ugwo, gbaru iya nụ b'a kfulu iya.

⁵Obenu lẹ teke o nweru onye woru onwiya ye Nchileke l'ẹka; onye ọbu ta tukobehe obu l'ọo iphe-oma, ya gude ẹka iya meta bẹ Nchileke e-gude gua ya l'onye doberu ẹka ndoo bẹ Nchileke e-gudekwa-a kẹ l'onye ono woru onwiya ye iya l'ẹka gua ya l'onye doberu ẹka ndoo; mbụ Nchileke ono, emeje ndu meru iphe dụ ẹji t'ẹphe bụru ndu doberu ẹka ndoo ono.

⁶Ọ kwaphu iphe dụ ẹge ono bẹ Dévidi dzọberu ọkpa ekfu teke ono, o kfulu k'ọnu-oma ọphu a ọru ndu doberu ẹka ndoo; l'ẹ-ba bụ l'ọ bụ ndu gude ẹka ẹphe meta tẹ Nchileke nata ẹphe.

⁷Ọ sụru: “Ọnu-oma bụ kẹ ndu Nchileke guru nvụ l'iphe ẹphe mesweru; mbụ ndu Nchileke safukotawaru iphe dụ ẹji, ẹphe meru.

⁸Ọnu-oma bụ k'onye Nnajiufu ẹ-ta gukoduru iphe dụ ẹji, o meru.”

⁹?Bùlephu ndu buru útsù nkinyi ẹphe; bẹ Nchileke ekfu l'ẹke-a t'onu-oma buru nk'ẹphe??Tẹ ndu akpapyi yi iya-a? Ayi kfuhawaru; su: “Lẹ Ébirihamu woru onwiya ye Nchileke l'ẹka; Nchileke aguaru iya ẹya l'odobẹ ẹka ndoo.”

¹⁰?Bù teke ole b'ọ guru iya ẹya??Ọ guru iya teke ẹ too budua útsù; t'ọ bù l'o butsuaru útsù? Ọ gụ-oduru iya l'onye doberu ẹka ndoo b'o buderu útsù.

¹¹Útsù ono, o buru ono aburu iphe-ọhubama, koshiru lẹ Nchileke gụ-oduru iya l'onye doberu ẹka ndoo; ke l'o woru onwiya ye Nchileke l'ẹka b'o buderu útsù; k'ọphu Ébirihamu a-buru nna k'iphe bù ndu woru onwẹphe ye Nchileke l'ẹka; ndu Nchileke guru lẹ ndu doberu ẹka ndoo l'ẹ-ba bù l'ẹphe buhaoduru útsù.

¹²Ọ bụkwaphu nna ndu buru útsù. Obenu l'ẹ tọ bụkwa nna ẹphe; ke l'ẹphe buru útsù. Iphe meru iphe ọ bù nna ẹphe bù l'ẹphe tsoru ẹka nna ayi Ébirihamu, woru onwiya ye Nchileke l'ẹka b'o buderu útsù.

Ọphu bù ishi bù ekweta

¹³Nchileke kweru Ébirihamu yẹle awa iya ụkwa iphe; sù ẹphe l'ọ bù ẹphe e-nweru mgboko. Nchileke te kwekwanu Ébirihamu ụkwa iphe ono; okfu l'o meru iphe ekemu kfulu. Ọ kwa okfu l'o woru onwiya ye Nchileke l'ẹka; Nchileke agua ya l'onye doberu ẹka ndoo.

¹⁴Ndege ọ bụlephu ndu eme iphe ekemu kfulu bẹ e-nweru mgboko ono, Nchileke kweru ụkwa iya ono; mẹ oworu onwonye ye Nchileke l'ẹka aburu iphe mmakanu; mẹ ụkwa iphe Nchileke kweru ta ge evukwanu ire.

¹⁵L'iphe ekemu emeje bụlephu l'ọokpataje tẹ Nchileke zube ndiphe oke ẹhu-eghughu iya. L'ọ kwa teke a maru l'ekemu nọ b'a maru lẹ eemesweje iphe ekemu kfulu.

¹⁶Ọo ya kparu iphe iphe ono, Nchileke kweru ụkwa iya ono bù iphe, shi l'oworu onwonye ye iya l'ẹka; ẹge ee-shi t'ọ buru iphe shi l'eze-iphe-oma, oome. Ọo ya bù; e shi ẹge ono; ụkwa iphe ono aburu iphe Nchileke kweshiru ike doberu iphe bù ndu awa Ébirihamu. Ẹ tọ bụlekwaphu ndu emeje iphe ekemu kfulu nkinyi iya. Nchileke dobekwaru iya phụ iphe bù ndu woru onwẹphe ye Nchileke l'ẹka l'ọ bù Ébirihamu. L'ọ kwa Ébirihamu bù nna ayibe ndu woru onwayi ye Nchileke l'ẹka l'ayi ha kpakparakpamu.

¹⁷Bù iya bù iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke; sù lẹ Nchileke sùru: “Ya mewaru ngu nna k'igwe mba.” Ọo ya bù lẹ Ébirihamu bù nna ayi l'ifu Nchileke, bù onye o yeru onwiya l'ẹka; mbù Nchileke, emeje ndu, nwuhuru anwuhu t'ẹphe nọdu ndzụ ọdo; l'emejekwaphu iphe ẹ-te shihaadua nọdu nù t'ọ bya anọdu.

¹⁸Ébirihamu woru onwiya ye Nchileke l'ẹka; bya anọdu ele ẹnya iphe teke ẹ-ta dudu ẹke ọ dzọberu ọkpa ele ẹnya iya. Tọ dọ iya bù; yọ buru nna k'igwe mba; bù iya bù iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke; sù: “L'awa ngu a-hatabe l'igwe l'ọ bù mkpọ-kpodo, nọ l'igwe.”

¹⁹Teke ono bẹ Ébirihamu nọkwaru iphe ruru ụkporo afa ise k'ọphu a muru iya. Ọ maru lẹ ya ta aduhedu ike oye ime. Obenu l'ẹ to nwedu teke o yenyaaaru onwiya l'ẹka

Nchileke; kpọlahaa l'ọhu l'ọhu; okfu ịe ya kawaru nka ịkpahu alịkpahu; ẹhu ta nọhe iya ndzụ; m'ọ bu t'ọ jekpoonu ọri ke nyee ya, bu Séra, ọ maru l'ẹ tọo tsudu ime.

²⁰ Ẹ to nwedu teke obu gbajeru iya ẹbo l'iphe Nchileke kweru iya ukwa iya; ke l'ẹ tọ dudu teke ẹ to kwedu ke Nchileke kweshia ya ike. Ọ kwaberu Nchileke ugwu; bya akafua oyeshi onwiya ike l'eka Nchileke.

²¹ Ọ dokporu iya ẹnya ọgbodo edodo ịe Nchileke a-du ike mekotakpo iphe o kweru iya ukwa iya.

²² Ọo ya kparu iphe Nchileke guru iya eyeye ono, o woru onwiya ye yẹbe Nchileke l'eka ono l'odobe-eka-ndo.

²³ Ẹ tọ bukwa l'okfu ẹka Ébirhamu nkinyi iya b'e gude dee iphe ono, e deru; su: “L'ọ guru iya eya.”

²⁴ Ọ kwa l'okfu ẹka ayibedua b'e gudekwaphu dee ya; mbu ayibe ndu, Nchileke e-mekochaa gua ịe ndu doberu ẹka ndoo; bu iya bu ayibe ndu woru onwayi ye Nchileke l'eka; mbu Nchileke ono, bu onye meru Nnajiufu ayi, bu Jisosu; yo shi l'onwu teta nọdu ndzụ ono.

²⁵ Jisosu ono be Nchileke haru; yo gude onwiya gwoo eja; nwuhu; k'ophu oo-nwefu ayi iphe du eji, ayi meru. Nchileke abya emee ya; yo shi l'onwu teta nọdu ndzụ; ege ee-shi te ya gua ayi ịe ndu doberu ẹka ndoo.

Rómu 5

Ọdu-ịe-mma onye ịe Nchileke

¹ Ọo ya bu ịe Nchileke guwaru ayi ịe ndu doberu ẹka ndoo; okfu l'ayi woru onwayi ye iya l'eka. Nta-a be ayi shi-wa l'eka Nnajiufu ayi, bu Jisosu Kuráiyisutu; ẹhu adu ayi agu l'onodu ayi ịe Nchileke.

² Ọ bu Jisosu Kuráiyisutu ono shi l'eyeye, ayi yeru iya onwayi l'eka duba ayi l'eze-iphe-oma ọwananu, ayi gude nọdu ndzụ-wa. Ẹhu anọduje atso ayi ẹnà l'ayi ele ẹnà l'ayi ịe Nchileke e-mekochaa gbaru mgba l'ọdu-biribiri iya.

³ Ẹ tọ bulekwa onanu nwenkinyi iya be ẹhu anọduje atso ayi ẹnà ya. Ẹhu anọdujekwaphu atso ayi ẹnà teke ayi eje iphe-ẹhuka; okfu l'ayi mawaru l'ọ bu l'iphe-ẹhuka be ayi eshije mta ọta-nshi.

⁴ Yọ buru ọta-nshi emeje t'ayi shihu ike teke aadata ayi.

⁵ Ọphu ole-ẹnà-iphe ono, ayi ele ono te emebyijekwa ayi ifu. Ege e meru too mebyije ayi ifu bu ịe Nchileke l'onwiya mewaru t'ayi maru l'ime obu ayi ege ya yeberu ayi obu. Uzo, o shi mee t'ayi maru bu l'ọ nuru ayi Ume-du-Nso. Yọ buru Ume-du-Nso ono emeje t'ayi maru n-yemobu Nchileke ono.

⁶ L'ọ bukwaduru teke ẹ tọ dudu ike, nọ ayi k'ome iphe du mma l'ifu Nchileke be Kuráiyisutu byaru bya anwu-chiaru ndu eme ejo iphe onwu. Iphe ono aburu teke Nchileke tuberu b'o meru.

¹⁸Oo ya bu l'ọ bu ẹge emeswe lanu, Adamu mesweru kparu iphe Nchileke nmakotaru onyemonye obule ikpe; bukwaphu ẹge Nchileke shi l'odobe-eka-ndoo Kuráiyisutu mee te ikpe laaru onyemonye obule t'ephe nodu ndzu.

¹⁹Ke l'ọ bu ẹge nwoke lanu meru iphe Nchileke suru t'e b'o meshi; e shi ẹge ono; Nchileke anmakota madzu kparamukpamu ikpe; bukwaphu ẹge e shi l'eka onye lanu phu, meru iphe Nchileke suru t'o mee phu; Nchileke agua igweligwe madzu le ndu doberu eka ndoo l'ifu iya.

²⁰Iphe kparu iphe e metsuaru tua ekemu bukwa t'a kafua omaru ẹge iphe du eji habe nshinu. Obenu l'ọ bu teke a ka omaru ẹge iphe du eji habe nshinu; eze-iphe-oma ke Nchileke akfube oswa kafukwaaphu nshinu.

²¹O bu onwu be iphe du eji shi ekoshi ẹge ya eretabe ire. O kwaphu ẹge ono be eze-iphe-oma ke Nchileke shi l'odobe-eka-ndoo ekoshi ẹge ya eretabe ire. Yo buru odobe-eka-ndoo ono, shi l'eka Nnajiufu ayi; mbu Jisusu Kuráiyisutu ono edu ayi eduba le ndzu gbururu jeye.

Rómu 6

¹?Bu awe be ayi a-sube iya ishi nta-a??Ayí a-noduje eme iphe du eji; k'ophu eze-iphe-oma ke Nchileke a-ka nshinu to?

²Tuswekwa! E to dukwa ẹge ono. L'a -bya l'ome iphe du eji be ayi nwuhwakwaru anwuhu l'eke o no.?Nanuhunu ẹge iphe du eji e-shi gudekwadu ndzu ayi?

³E shiwa le baputizimu tugbabe ayi le Kuráiyisutu Jisusu nanu.?Unu ta madu l'ọ bu baputizimu ono tugbaberu ayi l'anwuhu ono, o nwuhuru ono?

⁴Le teke ono, e meru ayi baputizimu ono be ayi l'iya tukookwa nwuhu; a toko ayi l'iya likota. Oo ya bu l'ọ bu ẹge ono, Kuráiyisutu gude akpabiri ike ke Nna; shi l'onwu teta nodu ndzu odo ono; bukwaphu ẹge ayi a-du ike nodu ndzu ophungu.

⁵O -buru l'ayi le Kuráiyisutu tugbaberu buru nanu l'anwuhu, du l'ọ bu ophu o nwuhuru; o bunu iya bu le Nchileke e-mekwaphu t'ayi toko shi l'onwu teta ẹge ono, o meru iya; ayi l'iya anodu ndzu ophungu ono.

⁶Ophu ayi maru ndo-o: bu l'e wotaru akahu iphe ayi shi buru toko yele Kuráiyisutu kpopyabe l'oshi-osweru. Oo ya bukwanu k'ophu ee-mebyi ike ke ejo-obu ono, ayi shi nweru teke ono, bulephu iphe du eji shi zua ayi unwu l'ehu ono; ẹge ayi ta abuhedu ohu k'iphe du eji.

⁷L'ọ kwa teke madzu nwuhuru bu teke o nahuru ome iphe du eji.

⁸O -buru l'ayi le Kuráiyisutu tugbabewaru nwuhu be ayi maru l'ayi l'iya a-tukokwaphu nodu ndzu.

⁹L'iphe doru ayi enya bu le keshinu Nchileke meru te Kuráiyisutu shi l'onwu teta nodu ndzu b'e to nwuhuhedu anwuhu odo. Onwu ta hadu ke t'ọ ka iya ike odo.

¹⁰Anwuhu ophu o nwuhuru b'ọ nwuhuru ugbo lanu kpu; k'ophu oo-gude iya mekputa iphe du eji. Ndzụ ophu o no nta-a aburu te yele Nchileke buru nanu jeyewaru.

¹¹O kwaphu ege ono be unu a-guje onwunu l'unu buwa ndu nwuhuru anwuhu l'eke iphe du eji no. Obenu le keshinu unu le Kurayisutu Jisosu tugbabewaru buru nanu be bu-wa Nchileke be unu noduru ndzu.

¹²Unu be kwekwa te iphe du eji buru iya a-nodu achi unu l'o bu eze l'ehu unu owaa, bu eh u ophu a-nwuhu anwuhu-wa; k'ophu oo-meje unu t'unu mee iphe du eji, agu unu.

¹³Unu be kwekwa wota iphe, no unu l'ehu; m'o -ruhuru; o ha nwanshi ihagha haaru iphe du eji t'o buru iphe, oo-gude ejekfu iphe vudo nhamunha ogu. Iphe unu e-mechia bu t'unu wotabebe onwunu haaru Nchileke; l'unu buwa ndu shi l'onwu teta lufuta bya anodu ndzu. Oo ya bu k'ophu Nchileke e-gude unu alu ogu iphe vudo nhamunha.

¹⁴Iphe du eji ta akahedu unu ike; keshinu ophu ekemu te kehedu unu egbu; kele nta-a be Nchileke gudewa eze-iphe-oma iya toshia unu l'egbu ekemu ono.

Obu ohu ke odobe-eka-ndoo

¹⁵Nta-a;?o bu l'ayi a-noduwaru eme iphe du eji okfu l'eze-iphe-oma ke Nchileke toshiwaru ayi; ekemu te kehe ayi egbu to? Tuswekwa!

¹⁶Unu ta mahaadu le teke unu woru onwunu togboru madzu; melahaa iphe onye obu kfulu l'o bu ohu iya; be unu bu-wa ohu iya. Teke o bu l'unu woru onwunu togboru iphe du eji; buru ohu iya; bunu iya bu l'unu a-nwuhu anwuhu, bu iphe tso iphe du eji. Teke bukwanu l'unu woru onwunu tupyabe l'onu iphe Nchileke kfulu; oo ya bu l'ogu unu le ndu doberu eka ndoo l'ifu iya.

¹⁷O nweru teke unu shi buru ohu iphe du eji. Obenu le mu ekele Nchileke ekele; le nta-a be unu gudewa obu unu l'o ha eme iphe bu okpobe okfu ono ege e ziru iya unu.

¹⁸Keshinu a towaru unu l'egbu, iphe du eji shi kee unu; be unu buwa ohu k'odobe-ekando.

¹⁹Mu gudekwa eh u ohu; me Nnajiufu anmaru unu etu okfu-a; odumeka be iphe mu ekfu te edokwa unu enya. Teke odungu be unu shi woru onwunu togboru ejo umere, rehuru erehu; me ome iphe e-te vudodu nhamunha ege ee-shi t'iphe du eji kakporu nshinu. O bukwapu ege ono be unu e-wotakota onwunu l'o ha tupyabe l'ome iphe vudo nhamunha ege ee-shi te ndzu unu bukotar ke Nchileke.

²⁰Teke unu shi buru ohu k'iphe du eji bukwa iphe ono, du eji ono shi buru nnajiufu unu. E to bukwa odobe-eka-ndoo.

²¹?Buhunu egbe uru ngunu be unu ritaru l'ejo iphe ono, unu shi eme ono; mbu iphe ono, iphere iya nonyaaru bya adu unu nta-a ono? L'eke ishi iya tsuberu bukwa l'anwuhu.

²²Obenu le nta-a b'a towaru unu l'egbu ono, iphe du eji shi kee unu ono; unu abuwaru ohu ke Nchileke. Uru, unu ritaru iya aburu le ndzu unu bukotawa ke Nchileke. Eke o jeberu aburu le ndzu gbururu jeye.

²³L'ugwo, iphe dụ ẹji akfuje madzụ kwa ọnwu. Iphe-oma, Nchileke anuje abụkwanuru ndzụ gbururu jeye ophu shi l'eka Jisosu Kuráýisutu, bụ Nnajiufu ayi.

Rómu 7

Ẹtu iphe emeje nù l'alùlu

¹Unwunna mu; ọ kwa unu bẹ mu ekfuru nta-a; unubẹ ndu tũko maru ekemu. Unu ta madu l'ọ bụ teke madzụ nọ ndzụ; bẹ ekemu vu ire l'ẹhu iya; onye ọbu nwụhuwaru; k'ekemu alaa?

²Unu gudenu nwanyi, alù nji gee ya. Nwanyi, alù nji nọfutaje l'eka nji iya jeye teke nji iya ọbu l'a-nọ-bebe. Nji iya ono nwụhuwa; b'ọ nweekwa onwiya. Ekemu ono, shi lopyabe iya l'eka nji iya ono te vuhekwa ire l'ẹke ọ nọ.

³Bụ iya bụ; ọ -buru l'ọ je aluru nji ọdo teke nji iya nọkwadua ndzụ; a sụ l'ọ bụ ogori bẹ oori. Teke bụkwanu lẹ nji iya nwụhuwaru; ọ bụ teke ono b'ọ bụ nwanyi, ee-keghe nji ọdo. Ekemu ta lopyabehekwa iya. E tọ bụhedu iya ori ogori teke o je je aluru nji ọdo.

⁴Ọ kwa ẹge ono b'ọ dụ l'ẹhu unu; ụnwunna mu. Ọ bụ ekemu shi buru nji unu. Obenu l'unu lẹ Kuráýisutu tũgbabewaru nwụhu. Ọo ya bụ lẹ keshinu ophu unu nwụhuwaru bẹ ekemu ta bụhedu nji unu. E to nwehedu iphe unu l'iya jikwadu ọdo. E metsua; unu abya anọdu ndzụ ọdo teke ono, Kuráýisutu tetaru nọdu ndzụ ono. Nta-a bẹ bụwa onye ono, shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ ono bụ nji unu; k'ophu ayi a-nọdu ndzụ, vudo nhamunha; meje iphe dụ Nchileke mma.

⁵Lẹ teke ono, ayi shi nọdukwadu ndzụ ono, ayi shi eme ẹge ọ guru ayi ono bẹ ẹgu ẹjo iphe ono meru ayi t'ayi meje iphe dụ ẹji. Yọ buru ekemu meru t'ẹgu ome iphe ono, dụ ẹji ono nwu ayi taphutaphu l'ẹhu. Iphe tso ome iphe ono, dụ ẹji ono abụkwanuru anwụhu.

⁶Obenu lẹ nta-a; bẹ Nchileke mewaru ayi t'ẹ b'ọ duhe iphe ayi l'ekemu e-nwegbabe lẹ phuu. Ayi nwụhuwaru; nahụ iphe ono, shi kee ayi ẹgbu ono. Ọo ya bụ l'ayi etsowa ụzo ndzụ ophungu, ophu shi l'eka Ume-dụ-Nsọ; ejeru Nchileke ozi. Ayi te etsohedu akahụ ụzo ono, bụ iya bụ ekemu ono, e deru l'ekwo ono; gude eje iya.

Ekemu; mę iphe dụ ẹji

⁷?Bụ ngunu bẹ ayi e-kfu nta-a??Ayí a-sụ l'ekemu l'onwiya bụ iphe dụ ẹji tọ? Tụswekwa! Ayi te ekfukwa ẹge ono. Obenu lẹ mu tẹ ga madu iphe bụ iphe dụ ẹji; ndẹge ekemu ta nọ. Mu tẹ ga ma iphe bụ ijimęnya; ndẹge ekemu ta sụ: "T'ẹ b'i jikwa ijimęnya."

⁸Iphe dụ ẹji eshinu l'ekemu ono, sụru t'ẹ b'i jishi ijimęnya ono kpata ụzo; shi iya kpatsushia mu iphe bụ ẹgu ẹjo iphe, dụ iche iche. Kele ẹke ekemu ta nọdu bẹ iphe dụ ẹji bụkwa iphe nwụhuru anwụhu.

⁹Ọ nweru teke mu shi nọdu; mu ta ma k'ekemu ono, sụru t'ẹ b'e jijeshi ijimęnya ono. Tọ dụ iya bụ; k'ekemu ono abyalephu ẹge-a; iphe dụ ẹji eteta jakerehu;

¹⁰ekemu ono ekpeekwanua mu nkfugbu. Ekemu ono gēdegede; mbu ekemu, ga ge koshi mu uto ndzu gbururu jeye egbe kpee mu nkfugbu.

¹¹Okfu l'iphe du eji kpataru; uto gude ekemu ono gho-gbua mu; shi l'ekemu ono; woru mu gbua.

¹²Oo ya bu l'ekemu lo ha shi Nchileke l'eka; iphe ono, e deru l'ekemu ono eshikwaphu Nchileke l'eka; buru iphe vudo nhamunha; bya adu mma.

¹³?Bu iya bu loo iphe ono, du mma ono gbe kpataru mu onwu-wa to? Tuswekwa; e to bukwa iya. O bu iphe du eji gude iphe ono, du mma ono kpataru mu onwu; ege ee-shi te iphe du eji buru iphe aa-phu lo bu iphe du eji. Yo buru iya bu le Nchileke shi l'iphe e deru l'ekemu eme t'iphe du eji koshikota onwiya ege yebe iphe du eji du-be eji.

Uzo iphe labu, akpa enya l'ehu madzu

¹⁴Iphe ayi maru bu l'ekemu shi l'eka Ume Nchileke; obenu le mu bu madzu mmakanu, bu iya bu onye, iphe du eji gbaru ege aagbaje ohu.

¹⁵Umere mu l'onwomu agbachije mu enya; okfu le mu te emejedu iphe du mu ke te mu mee. Iphe mu emejechia bu iphe du mu ashị ememe.

¹⁶O -buru l'iphe mu gbe emeje bu iphe, mu marua le to dudu mu mma; oo ya bu lookoshi le mu kweru l'ekemu du mma.

¹⁷Oo ya bunu l'e -kfude iya ekfukfu b'e to bukwa mbedua l'eme iphe ono, du mu ashị ono. Iphe eme iya nu bu iphe ono, du eji, buwa mu ebubu l'ehu ono.

¹⁸L'iphe mu maru bu le to nwekpodua iphe du mma, no mu l'obu le phuu; bu iya bu l'obu egbe onye mu shi buru teke mu shi anoduje eme ejo iphe aguebe mu nu. Mu eseje te mu mee iphe du mma, du mu ke ememe; obu le mu ta adujedu ike mee ya.

¹⁹Okfu le mu t'emejedu iphe du mma, du mu t'a su le mu meru iya. O bulephu ejo iphe ono, e-ta dudu mu te mu mee ya ono be mu emeje.

²⁰O -buru l'iphe mu anoduje eme; gbe buru iphe e-ta dudu mu mma; oo ya bu l'e -kfude iya ekfukfu; b'e to budu mbedua l'eme iya. Iphe eme iya nu bu ejo iphe ono, buwa mu ebubu l'ehu ono.

²¹Oo ya bu le mu shi ege ono; maru lo bu ege-a be iphe ke mgboko-a du; lo bu teke mu eme te mu mee iphe du mma; yo bu leruphu ejo iya akpataje mu uto l'ehu.

²²L'ime onwomu; be ekemu ke Nchileke aduebejekpokwaa mu mma l'obu; l'atsọ mu ena.

²³Obenu le mu phuru ekemu odo, dukpokwaaru iche, anoduje adzo uto l'ehu mu. Ekemu onanu be yele ekemu ophu du mu mma l'egomunggo anoduje adzo uto. Ekemu onanu, bu ekemu odo ono atuje mu mkporo; kpuru mu kpee iphe du eji, bu ophu ekemu, otujeru mu kpu mu le ndzu.

²⁴Nshòbukwaa mu nshò! Bù onye a-dzò mu l'egbe ọ́nodu ọ́waa, mu nọ́ nta-a, búwa anwùhu-wa?

²⁵Mu ekele Nchileke ekele. Mu shi l'ẹ́ka Jisọ́su Kuráýisutu, bú Nnajiufu ayi, bú iya dzọ́ru mu l'ọ́nodu ono ekele Nchileke ekele. Ọ́o ya bú lẹ́ mbẹ́dua l'uche-obu mu kwa ohu k'ekemu, shi l'ẹ́ka Nchileke bẹ́ mu bú. Obenu l'obu kẹ́ egbe onye ono, mu shi búru ono kwa ohu kẹ́ ekemu kẹ́ iphe dọ́ ejí bẹ́ mu bú.

Rómu 8

Ume, anụ ndzụ ọ́phungu

¹Ọ́o ya bú lẹ́ nta-a b'ẹ́ to nwehekwa ikpe, Nchileke anmakwadụ́ ndu, ẹ́phe lẹ́ Kuráýisutu tų́gbaberu búru nanụ́.

²L'ekemu ọ́phu Ume Nchileke aturu unu nta-a bú ike, eshije l'ẹ́ka Kuráýisutu Jisọ́su duru madzụ́ bahụ́ l'uzo ndzụ́. Yọ́ búru ike ono tọ́fuwaru unu l'ike k'ekemu, bú iya eshije l'iphe dọ́ ejí duru madzụ́ bahụ́ l'anwùhu.

³Iphe ekemu ta dọ́du ike mee; okfu lẹ́ madzụ́ ta adų́jedu ike mee ẹ́ge ekemu kfuru bẹ́ Nchileke mewaru. O yewaru Nwatibe iya; yọ́ bya aburu madzụ́; nweru anụ́-ẹ́hu, iphe dọ́ ejí anọ́duje akpa ọ́zo l'ọ́ bú anụ́-ẹ́hu nk'ayi; bya eworu onwiya chia eja; nwefu iphe dọ́ ejí, ayi meru; shi ẹ́ge ono mebyia ike k'iphe dọ́ ejí ono. Nchileke eshi l'ẹ́hu ono, Kuráýisutu nweru ono nma iphe dọ́ ejí ikpe.

⁴Iphe, kparu iphe Nchileke meru iphe ono bú k'ọ́phu ayi a-dọ́ ike meebe iphe ono, vudo nhamunha, ekemu kfuru ono. Lẹ́ nta-a búwa Ume Nchileke edu ayi lẹ́ ndzụ́ ayi; tọ́ búhedu ọ́bu egbe madzụ́ ono, ayi shi búru teke ayi shi anọ́duje eme ejo iphe, aguebe ayi ono edu ayi.

⁵Ndu eme iphe egbe madzụ́ ọ́bu, ẹ́phe shi búru sụ́ru t'ẹ́phe mee búlephu ẹ́ge ẹ́phe e-me mee iphe dọ́ ẹ́phe mma bẹ́ ẹ́phe anọ́duje ese. Ndu emekwanu iphe Ume-dụ́-Nsọ́ sụ́ru t'ẹ́phe mee aburu iphe dọ́ Nchileke mma bẹ́ ẹ́phe anọ́duje ese.

⁶L'ose anya k'ome iphe dọ́ Ume-dụ́-Nsọ́ mma búkwa ndzụ́; búru ẹ́hu-agu. Ose anya k'iphe agụ́ obu egbe madzụ́ ono, ayi shi búru teke ono, ayi shi anọ́duje eme ejo iphe, aguebe ayi ono abụ́kwanuru ọ́nwu bú uru, eeritaje iya.

⁷Yọ́ búru iya meru iphe onye búlephu iphe, agụ́ iya nụ́ bẹ́ ọ́onoduje ese ẹ́za iya; abụ́je ọ́hogu Nchileke. Ẹ́ too mejedu iphe ekemu Nchileke kfuru; mbụ́ l'ẹ́ tọ́ dújekwa ike eme iya ememe ophu.

⁸Ndu emeje iphe aguebe obu ẹ́phe ta abyakwa bya a-dọ́ ike ome iphe dọ́ Nchileke mma.

⁹Obenu l'unubẹ́dua te emejedu uche unu. Ọ́ búwa iphe Ume-dụ́-Nsọ́ ekfu bẹ́ unu eme; mbụ́kwa m'ọ́ -búru-a lẹ́ Ume kẹ́ Nchileke buphu ebubu l'ime unu. Iphe bú onye ẹ́-te nwedu Ume ono, Kuráýisutu anụ́ ono l'ẹ́hu iya ta búkwa onye nk'iya.

¹⁰A makwarua l'unu a-nwuhu; okfu l'unu mewaru iphe du eji. Obenu; o -buru le Ume ke Kuráyisutu bu unu ebubu l'ehu be Ume ono buakwa unu ndzu; okfu le Nchileke guwaru unu le ndu doberu aka ndoo.

¹¹Teke o bu le Ume ke Nchileke ono, meru te Jisusu shi l'onwu teta nodu ndzu ono bu l'ime unu; oo ya bu le yebedua ono, meru te Kuráyisutu Jisusu shi l'onwu teta nodu ndzu ono e-mekwaphu t'ehu unu ono, bu ophu a-nwuhu anwuhu ono nodu ndzu. Nchileke e-shi le Ume-du-Nso ono, bu unu l'ehu ono mee iphe ono.

¹²Oo ya bu; unwunna mu; o nweru iphe gbaru ayi l'ememe. Obenu l'iphe ono, gbaru ayi l'ememe ono ta buakwa t'ayi meje iphe, agu egbe obu phu, ayi shi nweru phu.

¹³Le teke unu eme iphe shigbaa l'uche-obu unu ono be unu a-nwuhukwa anwuhu. Obenu le teke unu shi l'eka ke Ume-du-Nso kpagbua umere ono, shigbaa l'uche-obu unu ono; t'o buru iphe nwuhuru anwuhu; k'ophu unu a-nodu ndzu.

¹⁴L'o kwa ndu kweru te Ume-du-Nso buru onye edu ephe; be bu unwu Nchileke.

¹⁵Le Ume-du-Nso, Nchileke nuru unu ta buakwa Ume, e-me t'unu buru ohu l'ifu Nchileke; m'o bu t'o mee t'unu gbe bya atsulahaa Nchileke egvu odo. Iphe Ume ono gbe emeje bu l'ooomeje t'unu buru unwu Nchileke. Keshinu Ume ono bu ayi ebubu l'ehu be ayi ekuje Nchileke "Nna; Nna."

¹⁶O bu Ume Nchileke ono be emeje t'o doo ayi enya l'obu ayi l'ayi buwa-a ke Nchileke.

¹⁷Oo ya bu l'o -buru l'ayi buwa unwu iya; o bu iya bu l'ayi buwa ndu Nchileke a-nu iphe o kweru unwu iya ukwa iya. Oo-nu ayi iphe ono, o nuwaru Kuráyisutu ono. O -buru-a l'ayi le Kuráyisutu tugbaberu eje iphe-ehuka be Nchileke e-mekochakwaa mee t'ayi gbaru mgba l'odu-biribiri ke Kuráyisutu.

Odu-biribiri ophu no l'ifu

¹⁸Iphe doru mu enya bu l'iphe-ehuka owananu, ayi eje nta-a te dzukpoduanu ke t'e wota iya turu yeru egbe odu-biribiri, Nchileke e-mekochaa woru ayi dobe.

¹⁹Iphemiphe obule, Nchileke keru ekeke be ehuru anma anmanma te ya phu-kebe teke Nchileke e-koshi unwu iya l'odu-biribiri ono.

²⁰Okfu l'iphemiphe obule ono, Nchileke keru ekeke ono be Nchileke turu onu t'o tuko buru iphe laru l'iyi. E to buakwa iphemiphe obule, Nchileke keru ekeke meru iphe du eji l'onwiya. O kwa iphe tso ikpe, Nchileke nmaru madzu le madzu mesweru. Obenu le Nchileke mekwaruphu te iphemiphe obule ono, o keru ekeke ono; lekwaphu enya

²¹l'ujiku lanu; be ya a-goshi onu ono, ya turu iya t'o rekarashihu ono. Teke ono be oome t'iphemiphe obule ba abuhuru ohu k'iphe du eji; yo bu-chiaru odu-biribiri k'unwu Nchileke.

²²Iphe ayi maru bu le byeyekwaa nta-a; be iphemiphe obule, Nchileke keru ekeke atsugbakwaa ude l'o bu nwanyi, ime eme.

²³È tọ bụlekwa iphe Nchileke keru ekeke nkinyi iya. Ayịbedua l'onwayi, bụ ndu nwewaru Ume Nchileke; mbụ Ume, Nchileke yeru ayi l'èhu gude ekoshi lẹ ya e-mekochaa meeru ayi iphe ono, ya kweru ayi ukwa iya ono; atsukwaphu ude; ege ono ayi ele ẹnaya lẹ Nchileke e-koshi l'ọ nataru ayi l'èke ọ nọ t'ayi buru unwu iya ono, bụ iya bụ teke Nchileke a-gbata ẹhu ayi l'ọ hà.

²⁴Nchileke dzofutawaru ayi; ọbu l'adzota ono bẹ ayi elekwadu ẹnaya teke oo-dzu oke. Ndege ọ -buru l'ayi natawuru iphe, ayi ele ẹnaya iya; m'ẹ tọ ga adukwa iphe ayi ga anọdu elekwadu ẹnaya iya.?Bụ onye lejeru ẹnaya iphe o gbe natawa?

²⁵Teke bụ l'ayi ta natadua iphe, ayi ele ẹnaya iya; ọo ya bụ l'ayi a-ta nshi; nọdukwaphu ele ẹnaya iphe ọbu.

²⁶Ọ kwaphu ege ono bẹ Ume Nchileke anọduje eyeru ayi ẹka; okfu l'ike ta adudu ayi k'ota nshi; l'ẹ b'ọ bụ l'ayi maru ege eekfuje anụ Nchileke ege gbaru ayi. Ọo ya bụ l'ọo Ume-dụ-Nsọ l'onwiya egudeje ude ọphu bụlephu yẹbedua maru iphe o kfulu gude ekfu anuru ayi Nchileke.

²⁷Ọ bụ Nchileke, bụ yẹbedua enyoje ime obu madzụ bẹ mawaru iphe bụ uche-obu ke Ume-dụ-Nsọ; okfu lẹ Ume-dụ-Nsọ anọduje ekfu anuru ẹphe Nchileke; mbụ ndu nk'ia l'ẹge ọ dụ Nchileke mma.

²⁸Ayi maru l'iphe bụ iphe, eme l'èhu ndu yeru Nchileke obu anọduje eme l'ẹge ọo-duru ẹphe lẹ mma; mbụ ndu Nchileke kuru ege ọ tūberu.

²⁹Ishi iya bụ lẹ Nchileke mahawaru ndu nk'ia tẹmanu bẹ mgboko dūbederu; bya afotahawa ẹphe t'ẹphe buru ndu a-dụ ege Nwatibe iya dū; tẹ Nwatibe iya ono buru ọgurennya m'a gudekwanu unwunna iya l'ọphu.

³⁰Ọ bụ ndu, Nchileke fọtahawaru b'ọ kuru. Yọ buru ndu ono, o kuru ono b'ọ guru lẹ ndu doberu ẹka ndoo. Yọ buru ndu ono, ọ guru lẹ ndu, doberu ẹka ndoo ono b'ọ doberu l'ọdu-biribiri iya.

N-yemobu Nchileke l'èhu ayi

³¹?Nanụ ege ayi e-dobe ọnu yee l'iphemiphe ọbule ono nta-a? Ọ -buru lẹ Nchileke agbaru ayi ọdzori;?bụ onye e-meghe ayi ngunu.

³²Nchileke ta kfulukwekwa Nwatibe iya ẹka. O duru iya ye t'ọ bya anwụ-chiaru ayi l'ayi ha ọnwu. Keshinu ọphu Nchileke shi ege ono; nụ ayi Nwatibe iya ono;?bụ egbe iphe ngunu b'ẹ to shidu l'ẹka Nwatibe iya ono nụ ayi ke mmanụ.

³³?Bụ onye bẹ dzuru ke oku ndu, Nchileke fọtaru afota ikpe? È to nwekwa. Ke l'ọ bụ Nchileke l'onwiya gbe me-wa t'ikpe ba nma ẹphe.

³⁴?Bụ onye bẹ dzuru k'onma ẹphe ikpe? È to nwekwa. Ke l'ọo Kuráýisutu Jisọsu l'onwiya bụ onye gude okfu ẹhu ẹphe nwuhu. Ọphu tọ bụlekwa onanu nkinyi iya: o shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ je anọdu l'ẹka-utara Nchileke ekfu anuru ayi Nchileke.

³⁵?O nwekpooru iphe a-kposhighe tẹ Kuráýisutu be eyeheru ayi obu??Bụ oje iphe-ẹhuka??Tọo bụ oke mkpa??Bụ ome madzụ kpakpawowo??Tọo ẹgu ememe??Tọo ba

phụ iphe owe l'ukfu??Tọọ iphe ọlo ishi onwonye ałọlo??Tọọ l'e gbugburu ayi lẹ mma bẹ e-meghe iya nụ?

³⁶Ọ ọdụ l'ọ bụ iphe, e deru l'ekwo okfu Nchileke; sụ: “Ọ bụ l'okfu ẹhu ngu; b'ẹ to nwedu mbọku, anwuhu ta anọdujedu achi ayi. Aanọduje eme ayi l'ọ bụ aturu, a chitaru eje egbugbu.”

³⁷Ephoru ephopho! Iphe ono l'ọ ha e-mekota; ọbu l'ayi eshije l'eka onye ono, yeru ayi obu ono shihu ike; mekputakota iya.

³⁸L'ophu doru mu ọnya bụ lẹ anwuhu ta tsudu iya; ndzụ ta tsụ iya; tọ tsụ iya mbu unwu ojozi-imigwe; unwu ẹjọ maa ta tsụ iya. Iphe, bụ iphe eme nta-a; mę ophu e-mekochaa mee l'uzo ifu ta fụ iya; to nwe iphe, bụ ike ọdo, furu iya nụ.

³⁹Igwe ta fukwa iya; alị ta fụ iya. To nwe iphe, bụ iphe Nchileke keru ekeke, ha ke ọkposhi tẹ Nchileke be eyeheru ayi obu, o shi l'eka Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráýisutu yeru ayi.

Rómu 9

Nchileke; mę ndu ọ fọtaru

¹Iphe mu ekfu bukwa oswi-okfu. Mu bukwa onye ke Kuráýisutu; mu ta adzuka ẹjọ-ire. Ume-dụ-Nsọ bu mu ebubu l'ime obu; l'emeje t'obu mu maru iphe gbaru iya nụ ọhuma. Ọ bụ obu mu ono meru t'o doo mu ọnya lẹ mu ta adzudu ẹjọ-ire.

²Aphụ jiru mu obu. Ophu o nwedu teke ẹ tọọ nọdujedu atsu mu l'ehu; k'ophu ooruje mu l'anụ mee;

³mę mu nyata ndu nke mu, mu l'ephẹ bụ mee lanụ. Ọduje mu t'a sụ lẹ mu bụ onye Nchileke turu onu tẹ mu lẹ Kuráýisutu ba atugbabehe; m'ọ -buru l'ọo iphe a-dzo ephẹ.

⁴Ọ bụ ephẹ bụ unwu Ízurelu; buru ephẹ; bẹ Nchileke fọtaru t'ephẹ buru unwu iya. Ọ bụ ephẹ b'ọ koshiru ọdu-biribiri iya. Ọ bụ ephẹ b'ọ kweshiru ukwa iphe tukobe lẹ ndzụ, ephẹ l'iya gbaru; buru ephẹ b'ọ turu ekemu nụ. Yọ buru ephẹ b'ọ koshiru ege ephẹ a-bajeru iya ẹja; buru ephẹ b'ọ nuru iphe o kweshiru ephẹ ukwa iya.

⁵Ọ bụ ephẹ bụ awa ochechoroche ayi phẹ; Kuráýisutu aburu eri ephẹ m'a -bya l'abubu ophu ọ bụ madzụ. T'e tujee Nchileke, kangokotaru iphemiphe ọbule epha gbururu jeye lẹ tutu yoyo. Ono kwa ege ọ du.

⁶Iphe mu ekfu ta bukwa l'iphe ono, Nchileke kfuru ono bẹ buwa iphe mmakanu; ke l'ẹ tọ buẹbekwa ndu, shi lẹ Ízurelu bụ ọgbodo ndu Ízurelu.

⁷Ẹ tọ buẹbekwa ephẹ l'ephẹ ha bụ ọgbodo unwu Ébirihamu; okfu l'ephẹ shi l'awa iya. Lẹ Nchileke sukwaru Ébirihamu: “L'ọ kwa ndu, shi l'eri Áyizaku kpuu bẹ bụ ndu a-buru unwu ngu.”

⁸Iphe, iphe ono ekoshi bụ l'ẹ tọ bụdu iphe bụ ndu, a muru amumu mmakanu bẹ bụ unwu Nchileke. Ọ bụ ndu, Nchileke kweru Ébirihamu ukwa l'ọo-muta bụ ndu, aagu l'ọgbodo unwu Ébirihamu.

⁹L'ège Nchileke gude kwee Ébirihamu ụkwa iphe ono bu l'ọ sụru iya: “Elenu akele be ya a-bya agbaphee ngu; Séra amụta nwata nwoke.”

¹⁰È tọ bụlekwa onanu nkinyi iya. Ọ kwaphu ege ọ du l'èhu ụnwu Ribéka ephe ẹbo ndono. Ephe shi le nna lanu, bu iya bu Áyizaku, bu ochechoroche ayi.

¹¹⁻¹²Yọ bụkwanuru ege ee-shi t'afọta, Nchileke fọtaru onye lanu buleruphu ege ọ tubehawaru l'uche iya; meru iphe ọ sụru Ribéka: “Onye ke ọgurennya l'ụnwu ngu ono a-nọduje ejeru onye ke nwata ozi.” Iphe ono b'ọ kfuru b'a mụderu ephe amumu; mbu teke e ta dudu iphe egirima ono dzuwaru ememe; ophu aa-su l'ephe meru ohuma; m'ọ bu l'ephe meru eji. Ọo ya bu le ndu ophu Nchileke fọtaru bulephu ege ọ tüberu l'uche iya. È tọ bụkwa ke l'ọ bu ohuma, ephe metaru l'onwephe.

¹³Bu iya bu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; su le Nchileke sụru: “Jéko bu be ya yeru obu; Iso be ya kporu ashi.”

¹⁴?Nanu ege ayi e-ye iya onu nta-a??Ayí a-su le Nchileke te emedu iphe vudo nhamunha too? Ejepho!

¹⁵Ke l'ọ sụru Mosisu: “O -nweru onye ọ du yebe Nchileke te ya meeru obu-oma; ya emeeru iya eya. Teke o nweru onye du iya te ya phuru imiko; ya aphuru iya eya.”

¹⁶Ọo ya bu l'ọ bulephu obu-imiko be Nchileke egudeje afota madzu. È tọ bụkwa uche-obu madzu; m'ọ bu l'ọ bu iphe madzu metaru l'ike k'eka iya be ọogu.

¹⁷L'ekwo okfu Nchileke kfukwaru su le Nchileke sụru Fero: “Iphe, kparu iphe ya meru ngu eze bulekwaphu te ya gude ngu koshi ege ike iya ha; ọdo bu k'ophu ndiphe mgburumburu e-shi ege ono maru onye ya bu.”

¹⁸Ọo ya bu le Nchileke emejeru madzu ege yebe Nchileke tüberu l'uche iya. O nweru ndu ophujeru imiko; nweru ndu, ọokpo-chije ọkpoma ephe.

Èhu-eghughu; me obu-imiko ke Nchileke

¹⁹A makwaru-a l'onye lanu l'ime unu e-gbeshi jia mu; su: “O -buru l'ọ du ege ono;?bu ngunu mehunuru be Nchileke atajekwaphu madzu uta? Nchileke -tubewa l'oo iphe ya e-me ndo-ọ;?bu onye tsukwaduru iya akposhi?”

²⁰Obenu; nggube madzu mmanu ophu suru l'iphe Nchileke meru ta dudu mma;?iitu onwongu ngunu? Ite, a kpuru l'ura ta ajjekwa onye kpuru iya nu: “?O meru imagha b'i gude kpa ya ege-a, i kpuru iya-a?”

²¹?Tọ budu ọ-kpu-ite maru ege oo-me ura iya? Ọ -du iya t'o gude uzo ura lanu ono kpa ite labu: te nanu buru ite, ama mma, ee-yeje iphe a zuru l'oke aswa; ophu aburu ite, ee-yeje iphe ọdo;?toto kpudu iya?

²²?Bu ngunu be ii-kfu; m'ọ -buru l'oo Nchileke eme ege ono? O nweru ndu Nchileke meru te ya gude koshi oke èhu-eghughu iya me ege ike iya habe. A makwaru le ndu ono gbawaru ege ọ ge gudewa oke èhu-eghughu iya mebyia ephe; obu le otaru ephe nshi nshinu.

²³O nwekwaruphu ndu ophu Nchileke gude eme te ya koshi l'odu-biribiri nk'iya te nwedu etu. Ndu onanu b'ọ phuru imiko; bu iya bu ndu ono, o tubuhawaru l'ephe l'iya a-gbaru l'odu-biribiri iya ono.

²⁴Yọ buru ayibedua bu ndu onanu, o phuru imiko ono. E to bulekwaale ndu Ju b'o shi fota ayi nwenkinyi; o shikwaphu le ndu ohodo, e-ta budu ndu Ju fota ayi.

²⁵Yọ buru iphe ono b'o kfuru l'ekwo Hosaya; su: "Le ndu ono, e-te shidu buru ndu nk'iya ono; be ya e-ku 'ndu nk'iya.' Nwanyi ono, ya te shidu yeru obu ono; be ya e-ku 'o-ri-eku iya.'

²⁶Yọ buru l'eke ono, a noduru; su ephe l'ephe ta abudu ndu nk'iya ono; be aa-nodu kua ephe 'unwu Nchileke, no ndzu.' "

²⁷Azaya, bu onye nkfuchiru Nchileke chikwaruphu mkpu ehuru ndu Izurelu; su: "Le to nwedu m'o -ruhuru; unwu Izurelu ha l'igweligwe l'o bu eja, no l'ali; o kwa nwa ndu e-ta badu ishi be aa-dzofuta.

²⁸Onanu aburu kele Nnajiufu e-mekota iphemiphe obule, o kfuru ndiphe. Oo-mekotakpoo ya egwegwa; mee ya ohuma ohuma ege oo-du."

²⁹O dukwaa l'o bu iphe Azaya kfuhawaru temanu b'o mederu. O suru: "Ndege Nnajiufu ayi; mbu Okaribe-Kakota-Ike te kwedu t'awa ayi chihu; me ayi agvu l'o bu Sodomu; mbu m'o mee ayi iphe o meru Gomora."

Ukfu, adu ndu Izurelu l'okpa

³⁰Nta-a;?bu awe be ayi a-subekwanu iya ishi? Eke ayi a-sube iya ishi bu le ndu ono, e-ta budu ndu Ju; ephe te shi l'ese te Nchileke gua ephe le ndu doberu eka ndoo ono be Nchileke guwaru le ndu doberu eka ndoo l'ifu iya; okfu l'ephe woru onwephe ye Kurayisutu l'eka.

³¹Obenu le ndu Izurelu, bu ndu keberu ehuru eme iphe ekemu kfuru ege ee-shi te Nchileke gua ephe le ndu doberu eka ndoo ta dudu ike mekota iya.

³²?Bukwanu ngunu kparu iya? Iphe kparu iya nu bu l'ephe te sedu te Nchileke gude ke l'ephe woru onwephe ye iya l'eka; gua ephe le ndu doberu eka ndoo. Ephe gbe gudechia iphe ephe gude ike eka ephe meta ese iya. Yọ buru l'eke ono be mkpuma ono kporu ephe ukfu;

³³bu iya bu iphe ono, e deru l'ekwo okfu Nchileke; su le Nchileke suru: "Unu phududuphu! Ya wowaru mkpuma, a-nodu adu ndiphe ukfu ngube le Zayonu; mbu oke mkpuma, ephe e-vukotaje daa; Obenu l'onye woru onwiya ye onye ono l'eka; ta byadu bya akwa izimana." O bu mkpuma ono be ephe vukotaru; yọ buru ukfu du ephe l'okpa.

Rómu 10

¹Unwunna mu; iphe du mu mma l'obu; buru iphe mu anoduje ekfu anu Nchileke t'o meeru iya ndu ali mu, bu iya bu ndu Ju bu t'o dzofuta ephe.

²L'ophu dokpooru mu ɛnya bụ l'oovu ɛphe ɛhu t'ɛphe meje uche-obu Nchileke. Ono bɛ mu agbakpooru ɛphe ɔdzori iya. Obenu l'ɛge ɛphe gude eme iya bɛ ɛphe te gudedu ɔgbodo mmamiphe eme iya.

³Keshinu ɛphe ta amadu ɛge Nchileke eshije mee madzụ t'ọ bụru onye doberu ɛka ndoo; bɛ iphe ɛphe achọ bụ obuta ɔba k'ɛka ɛphe; shi ɛge ono meta tɛ Nchileke gua ɛphe lɛ ndu doberu ɛka ndoo. ɛphe eshi ɛge ono jika omeje iphe bụ uche-obu Nchileke.

⁴Lɛ Kuráýisutu bɛ meekwaru tɛ ekemu ba abuhe ọzo, Nchileke shi agu madzụ l'onye doberu ɛka ndoo; k'ophu iphe bụ ndu, wokwanuru onwɛphe ye Kuráýisutu l'ɛka a-buru ndu, Nchileke a-gu lɛ ndu doberu ɛka ndoo.

Ndzofuta bụ k'onyemonye

⁵Owaa bụ ɛge Mósísu deru kɛ ndu eme tɛ Nchileke gua ɛphe lɛ ndu doberu ɛka ndoo; okfu l'ɛphe eme iphe ekemu kfulu: Ọ sụru l'iphe, bụ onye eme iphe ekemu kfulu e-shikwa iya nọdu ndzụ.

⁶Obenu l'owaa bụ iphe, e deru lɛ k'uzo, Nchileke e-shi gua ndu woru onwɛphe ye Kuráýisutu l'ɛka lɛ ndu doberu ɛka ndoo l'ifu iya. E deru; sụ: “Ba dukwa teke ii-je ọri wo:?Bụ onye a-du ike laa l'imigwe; mbụ je ekuzita Kuráýisutu?”

⁷Ophu tọo dukwa teke ii-je ọri; sụ:?Bụ onye a-bahụ l'alị-maa; mbụ shi iya kufuta Kuráýisutu?”

⁸?Bụ ngunu b'e deru? Iphe e deru bụ: “L'okfu Nchileke nọ ngu ntse. Ọo ya bụ iphe iikpu l'onu; bụru iya bɛ ii-nọduje ari l'okpoma.” Ọo ya bụ ozi-oma ono, ayi ezi ono; bụ iya bụ l'onye Nchileke nataru bụ onye woru onwiya ye Kuráýisutu l'ɛka.

⁹Teke ọ bụ l'i gude onu ngu kfula ya kfulu ya ike l'ɛke ndu ọdo nọ l'oo Jisusu bụ Nnajiufu ọbu; bya egude okpoma ngu l'ọ ha kweta lɛ Nchileke meru iya; yo shi l'onwu teta nọdu ndzụ; bɛ Jisusu a-dzota ngu.

¹⁰Onye gude obu iya l'ọ ha woru onwiya ye Kuráýisutu l'ɛka bɛ Nchileke a-gu l'onye doberu ɛka ndoo. Onye gude onu iya kfulu iya l'edzudu ọha; bɛ Kuráýisutu a-dzota.

¹¹L'e dekwaru l'ekwo okfu Nchileke; sụ: “L'iphe bụ onye woru onwiya ye iya l'ɛka ta abyakwa bya akwa izimana.”

¹²Ẹ to nwehekwa mkpocha, nọ iya nụ: l'onye owaa bụ onye Ju; onye ophu ta bụ onye Ju ta duhekwa; kɛ l'ọ bụhukwaphu Nnajiufu lanu ono bụ Nnajiufu ɛphe l'ɛphe ha. Yoo nọduje emeru iphe bụ ndu ekfu anu iya nụ eze-iphe-oma, kfulu ọswa ha nshinu.

¹³Kɛ l'e dekwaruphu; sụ: “L'iphe bụ onye akpo-ku ɛpha Nnajiufu bɛ ọo-dzota.”

¹⁴Obenu;?nanu ɛge ɛphe e-shikwanu akpo-ku iya; l'ɛphe be vuoduru ọzo woru onwɛphe ye iya l'ɛka??Nanu ɛge ɛphe e-shi woru onwɛphe ye iya l'ɛka; l'ɛphe ba nubua ɛke eekfu okfu iya??Nanukwanu ɛge ɛphe e-shi nua ɛke eekfu okfu iya; m'ọ - bụru l'ɛ to nwedu ndu ezi ozi-oma?

15?Nanukwanu ege ndu, ezi ozi-oma e-shi je ozi-oma m'ọ -buru l'ẹ te zidu ẹphe t'ẹphe je iya ezizi? Ọ kwa iya meru iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ: “Iphe ẹhu atsokwanu ẹphe kẹ ndu ono, byaru ozi ozi-oma ono.”

16Obenu l'ẹ tọ buebedu ndu e ziru ozi-oma ono l'ẹphe ha bẹ kwetaru iya nū. Kẹle Azáya kfukwaru; sụ: “Nnajiufu;?buhunu onye bẹ kweru okweta iphe ọ nuru ayi l'onu?”

17Oo ya bụ l'oworu onwonye ye Kuráýisutu l'ẹka bẹ shi l'onuta ozi-oma. Ozi-oma ono bukwanu ozi-oma, shi l'okfu kẹ Kuráýisutu.

18A bya l'ẹhu ndu Ízurelu; mu aji; sụ:?Bụ anunu bẹ ẹphe ta nudu ozi-oma ono tọ? Wawakwa! Ẹphe nuchachakwaaru iya-a; l'iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke sukwaru: “Ndu ozi-oma ono rakwaru okfu Nchileke arara; a nugaru olu ẹphe l'ẹkemeke obule lẹ mgboko.”

19Iphe mu aji ọdo aburu:?Bụ ẹnya bẹ ozi-oma ono te shidu doo ndu Ízurelu tọ? Wawakwa! K'odungu bụ lẹ Mosisu l'onwiya; bẹ yewaru onu l'iphe ono, mu jiru ono l'ẹke o deru lẹ Nchileke suru: “Yẹbe Nchileke e-gude mba, ẹ-ta budu ogbodo mba meru okopho ye unu l'ẹhu. Ya egude mba, eme eswe kpatsua unu ẹhu-eghughu.”

20Azáya akafua ya ru okfushi ike; teke ọ raru iya tororo lẹ Nchileke suru: “O gbe buru nū ndu ẹ-te shidu achọ yẹbe Nchileke; bẹ phuru iya nū. Yọ buru ndu ẹ-te shidu aji aji iya bẹ ya koshiru onwiya.”

21Yo bekwanu l'ẹhu kẹ ndu Ízurelu; yọ sụ: “L'ẹ to nwedu teke ya ta amachijedu ẹka tẹ ndu jikaru iphe ya ekfu; kwefuru iya ike laphuta azu byakfuta iya.”

Rómu 11

Nchileke ta jika-gekwa ndu Ízurelu l'ẹphe ha

1Oo ya bẹ mu ajikwaphu; ọdo sụ:?Bụ ajika bẹ Nchileke jikawaru ndu nk'iya tọ? Tuswekwa! Ẹ tọ jikakwa ẹphe. Mbẹdua l'onwomu bukwa onye Ízurelu; mu shikwa l'eri Ébirihamu; bya abukwaruphu onye ikfu Bénjaminu.

2Nchileke ta jikakwa ndu nk'iya, bụ ndu o vu ọzo fọtahawa.?Unu ta amadu iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke; mbụ ege Eláyija gude chia Nchileke ichi-ẹhu ndu Ízurelu. Ọ suru Nchileke:

3“Nnajiufu; i phuru l'ẹphe gbugewaru ndu ekfuchiru ngu nū; bya atuko ẹnya-ngweja ngu nwukposhibebe. Ọ buwa-a yẹbedua nwenkinyi iya; bẹ phoduru nū; ẹphe esekwaphu t'ẹphe gbufua ya.”

4Obenu;?bụ ngunu bẹ Nchileke kfuru iya? Ọ suru iya: “Eláyija;?tị madu lẹ ya doberu unu madzu iri l'esa l'ukporo madzu iri, bụ ndu ẹ-te wotabua ikpere byishiru Balu l'ẹphe abaru iya ẹja.”

5Ọ kwaphu ege ono b'ọ du nta-a. O nwekwarua nwa ndu Nchileke gudelephu k'eze-ipe-oma, oome haru fota.

⁶Nchileke gudelephu k'eze-iphe-oma, oome fota epe. E to budu k'iphe epe gude ike k'eka epe meta b'o gude fota epe. Ndege o gude k'iphe epe shi l'ike k'eka epe meta fota epe; me eze-iphe-oma ke Nchileke ta ga abhekwa eze-iphe-oma.

⁷?Bu awe be ayi a-sube okfu ono ishi nta-a? Eke ayi a-sube iya ishi bu l'e to bubedu ndu Izurelu l'ephe ha be phuru uzo iphe epe acho. O bulephu ndu ono, Nchileke fotaruru ono be bu ndu o ruberu aka. Ndu ophu l'ephe ha be Nchileke woru nchi kpo-chishia; kpo-chishia obu epe;

⁸bu iya bu iphe, e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: "Le Nchileke nuru epe egomunggo, e-te edzudu edzudu; nu epe enya; k'ophu epe ta aphudu uzo; nu epe nchi; k'ophu e-to nweduru iphe epe e-gude iya anu; mbu byeyekwa nta-a."

⁹Devidi edekwaaphu; su: "Te nri, epe doberu k'eriri; ghokwaa onya-ekobe; hata epe; anu, epe gburu k'ogwa Nchileke aburu onya; nmata epe.

¹⁰Te enya kpukwaa epe ishi. Te ekwebe nyajikwaa epe ebo; gbururu jeyewaru."

¹¹Oo ya be mu aji odo; su: Ndu Izurelu;?epe kpakotaru iphe k'ophu epe darukpooru ali; epe ta duhe ike gbeshi odo too? Tuswekwa! E to dukwa ege ono. O bu okpa, epe hasweru kparu iphe Nchileke wataru odzofuta ndu e-ta budu ndu Ju; k'ophu eeshikwanu ege ono te ndu Izurelu wataru epe okoru okopho.

¹²O bu emeswe, ndu Ju mesweru kparu iphe; uru kwata gbaaru ndiphe mgburumburu. Iyi, yitaru ndu Ju abukwaruphu uru; gbaaru ndu e-ta budu ndu Ju. Oo ya bu l'uru ge egbe kakpokwaa nshinu okpobe akaka; ndege ndu Izurelu l'ephe ha laphutakotaru azu byakfuta Nchileke.

Ndzota kwaa ke ndu ohodo

¹³Nta-a bukwa unube ndu e-ta budu ndu Ju be mu ekfu eyeru. Mu eme te unu maru le Nchileke mewaru mu onye ishi-ozu t'o buru mbedua a-noduje ezi ndu e-ta budu ndu Ju ozu-oma ono. Keshinu o du ege ono be ozu ono anoduje eme t'ehu ats'o mu ena.

¹⁴K'ophu bu: Nchileke -kwe; mu egudeje iya eme te ndu ali mu ono wataru unu okoru okopho; te mu shi ege ono haru epe dzota.

¹⁵L'o kwa teke ono, epe jikaru Nchileke ono be Nchileke gbe mee te ye ndiphe bya adu le mma.?Bu ngunu e-mekwanu me Nchileke natalephu epe odo? Iphe e-me nu bu ndu nwuhuru anwuhu e-eshe l'onwu teta nodu ndzu odo.

¹⁶Obenu l'ophu unu a-maru bu l'e -wotawa iphe odungu, a wataru l'ishu buredu gude chiaru Nchileke eja; be ishi buredu ono l'ophu bukotaakwa nk'iya. O kwaphu ege ono b'o du l'oshi. Teke bu l'ogvu iya bu ke Nchileke; be ekali iya l'o ha bukotaakwaphu nk'iya.

¹⁷Ndu Ju du l'o bu oshi olivu ufu, a haru ekali iya kwashia. Unubedua, e-ta budu ndu Ju du l'o bu ekali-oshi olivu egu, e wotaru bya edekfube l'eke a kwafuru ekali iya k'ufu phu; yo shi eke ono dzota. Nta-a be unu shi-wa l'ogvu olivu onanu, bu k'ufu ono l'amita mini; gude nodu ndzu.

¹⁸Oo ya bu; t'unu be jekwa ọsu l'ẹ to nwedu iphe ẹkali ọphunanu, a kwashiru akwashi phu bu. Mbụ;?bu ke ngunu be unu e-gude eku onwunu ekuku? Unu nyatakwa l'ẹ to budu unu gude ọgvu oshi ono; l'ọ buchia ọgvu oshi ono be gude unubedua.

¹⁹Ii-sukwaru: “L'a kwafuwaru ẹkali-oshi ono; k'ọphu aa-nyapyabe unubedua.”

²⁰Ono kwaa oswi-okfu! Obenu l'iphe kparu iphe a kwafuru ẹphe kwa l'ẹphe te woduru onwephe ye Kuráyisutu l'ẹka. Unubedua abya adzua; vudoshia ike; okfu l'unu woru onwunu ye iya l'ẹka. Oo ya bu t'unu ba anodukwa etse etsetse iya. O kwa t'unu gbe kwaberu onwunu ẹnya.

²¹Nchileke ta hakwa ndu Ju, bu ẹphe du l'ọ bu ọkpobe ẹkali-oshi phu, shi l'ufu phu ke mmanu.?Buchia nggubedua; be ọo-ha ọo?

²²O bu ẹge ono; be ii-gudewaru maru le Nchileke emeje odoo; makwaruphu l'oomeje madzu iphe kpangangu. O meru ndu jikaru iya nu iphe-kpangangu; l'emekwanuru nggubedua odoo; mbukwa teke i kweru ọpyabe l'odoo obu, oomeru ngu obu. Odumeka be ọo-kwafukwa ngu phu ẹge o kwafuru ndu ọphu.

²³O -buru le ndu ke Ju haru ojika eze-iphe-oma ono; be Nchileke e-wolekwarua ẹphe dobephu azu l'ẹke ẹphe shi ọdu; le Nchileke a-dukwa ike dobephu ẹphe azu l'ẹke ẹphe shi ọduhawa.

²⁴Unu lewaru. Unube ndu, ẹ-ta budu ndu Ju du l'ọ bu ẹkali-oshi olivu ẹgu. A bya akwata unu l'ẹke ono je edekfube l'oshi olivu ufu phu; mbu yo buru iphe e meru ẹge e te emejehaadu iya. Ndu Ju adukwanu l'ọ bu ẹkali-oshi olivu ufu phu. Oo ya bu l'oo-gbe karu Nchileke ntse owota ẹkali ono, o shi kwafu akwafu ono dekfube l'oshi, o shi ọduhawa.

Obu-imiko Nchileke bu k'onnyemonye

²⁵Unwunna mu; o nweru ọgbodo iphe, unu ta mahaada, mu eme t'unu maru; k'ọphu unu te ejejedu ori l'unu manukaru iphe. Iphe unu a-maru bu l'ẹ to bukwa ẹge ọkpoma nmaru ndu Ízurelu kpungu nta-a bu ẹge ọo-nmawa iya ru ẹphe jeyewaru. Teke ẹjo ọkpoma ẹphe ono a-ọ-bebe bukwa teke ndu ẹ-ta budu ndu Ju, Nchileke ọtaru l'a-tuko laphutabebewa azu lakfuta iya.

²⁶Oo ya bu; teke ono; a tukowaru iphe bu Ízurelu l'ẹphe haa; dzoo; bu iya bu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: “Onye Ndzota e-shi le Záyonu bya. Oo-wofukota unwu Jekopu ẹjo iphe, ẹphe shi eme l'ẹhu.”

²⁷Nchileke asu: “L'ọo ọwaa bu ọgba-ndzu, e-shi iya l'ẹka: Ya a-gukotaru ẹphe nvu l'iphe du ẹji, ẹphe meru.”

²⁸A -bya le ke ozi-oma ono; gbe bukwaru iphe kweru unu; l'ẹphe bu ọhogu Nchileke; okfu l'ẹphe jikaru ozi-oma ono. Obenu l'a -bya le ke afota, Nchileke ọtaru ndu Ju be ẹphe buakwa ndu, Nchileke yeru obu; shita l'okfu ẹhu ndiche ayi phe.

²⁹Le Nchileke ta agbanwejekwa iphe o rihawaru k'ememe l'ẹhu ndu o ọtaru t'ẹphe buru ndu nk'ia; mbu ndu o ọtaru bya emeeru ẹphe iphe-oma.

³⁰L'unubẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju shi bụru ndu, ẹ-te kwedu ome iphe Nchileke kfuru. Obenu lẹ nta-a bẹ Nchileke phuru unu imiko; okfu lẹ ndu Ju te ekwejedu ome iphe o kfuru.

³¹O kwaphu ẹge ono b'ọ dū ndu Ju. Nta-a bẹ ẹphe te kwekwaphu ome iphe Nchileke kfuru ẹge ee-shi tẹ Nchileke phuru ẹphe imiko ẹge ọ phuru unu.

³²Oo ya bụ lẹ Nchileke haru onyemonye ọbule ọzo t'ẹphe be kweshi ome iphe o kfuru; k'ọphu ya a-phuru onyemonye ọbule imiko.

Ọdu-biribiri Nchileke

³³Ha-oo! Ẹge Nchileke dū-be biribiri! Ẹ to nwekwa onye maru ẹge ọo-tụ-be ọnu ẹge ọ kwata-beru ẹnya; ọphu mmamiphe iya 'enwekwaphu ẹtu. Ẹ to nwekwa onye ha kẹ ọmaebe iphe ọ tūberu; ọphu 'ọ dūkwa onye ha k'okoshi ọzo, Nchileke eshije eme iphe iya!

³⁴O dūa l'ọ bụ iphe okfu Nchileke kfuru; sụ: “?Bụ onye maru uche-obu Nnajiufu? ?Bụ onye sūjeru iya l'ọo iphe oo-me ndo-ọ?”

³⁵?Bụ onye nūjeru iya iphe; k'ọphu ọo-sū t'ọ k'fukwaa ya ọgwo iya?”

³⁶Oo ya keru iphemiphe ọbule. Yọ bụru iya bẹ iphemiphe ọbule shi l'ẹka iya nọdu; bụkwaru iya phū bẹ iphemiphe ọbule nọ-turu. T'ugvu bụru kẹ Nchileke gbururu jeye lẹ tutu yoyo. Ono kwa ẹge ọ dū.

Rómu 12

Ọno ndzụ l'ọjeru Nchileke ozi

¹Oo ya bụ; ọnwunna mu; keshinu ọphu Nchileke aphuru ayi imiko ẹge ono bẹ mu aro unu t'unu woru onwunu nū Nchileke ọgbodo anunu. Unu bụru iphe, nọ ndzụ, unu gude achiuru Nchileke ẹja; mbụ iphe unu doberu Nchileke nsọ bya aburu ọphu dū Nchileke mma. Ono bụ iphe bụ ọkpobe ọbaru Nchileke ẹja ndono; bụru ono bụ iphe gbaru iya nū.

²Unu be kwehekwa t'e nwuru unu ye t'unu meje ẹge ọnwu eliphe eme. Iphe unu e-mejechia bụ t'unu haaru Nchileke onwunu tẹ Nchileke gbanwejee obu unu; t'uche unu bụru iphe ọphungu; k'ọphu unu a-duje ike maru iphe, bụ uche-obu Nchileke; bụ iya bụ iphe dū iya mma; bụru iphe ọ nataru; bya aburu iya bụ iphe dūeberu mma.

³Iphe mu gude ekfuru unu iphe-a; bụkwa lẹ Nchileke mewaru mu eze-iphe-oma. Mu ekfuru unu l'unu ha t'unu ba arijekwaru onwunu ẹge unu ta ahadu. Iphe unu e-mejechia bụ t'unu zijee obu l'alị; maru iphe unu ari. Nchileke nūwaru onyemonye ọbule òkè iphe-oma, shi l'ekwekwe, onye ọbu kweru nk'iya. O kwa iphe e-koshije onyemonye ọbule iphe ọo-nọduje ariuru onwiya ndono.

⁴L'ọ kwa ẹge ọ dū l'ẹhu madzụ ndono; l'ugwehu lanu emokashijekwa ibe-ẹhu l'igweligwe; tuko emegbaa iphe dū iche iche.

⁵O kwaphu ẹge ono bẹ ayi dū l'igweligwe. Obenu l'ayi shikwa l'atugbabe, ayi lẹ Kuráýisutu tugbaberu buru ugwehu lanu. Nta-a; bẹ ayi dū l'ọ bụ ibe-ẹhu iche l'iche; onyenonu; yoo me t'ibe-ẹhu ibe iya dzua oke.

⁶Ayi nwegbaaru iphe-oma, Nchileke meru nū ayi l'ẹhu l'ẹhu; onye l'ẹge eze-iphe-oma nk'iya ha. Nta-a bụ t'ayi gudeje iya mee iphemiphe obule ẹge gbaru nū. Teke ọ bụ l'o nweru onye Nchileke meru iphe-oma t'o kfuchijeru yẹbe Nchileke; t'onye ono kfujekwa iya ẹge o koshiru iya ẹya l'ekwekwe, o kweru.

⁷Teke ọ bụ onye Nchileke meru iphe-oma k'ojeru chochi ozi; t'onye ono yekwaru chochi ẹka. Teke ọ bụ onye Nchileke guru l'ozi iphe ezizi; t'onye ono zijekwa iya.

⁸Teke ọ bụ onye o yeru l'odu madzu ike; t'onye ono dujekwa madzu ike. T'onye anu ibe iya iphe; nujekwa iya l'obu iphoro. T'onye no l'ishi; keshijekwaa ẹhu jeshi ozi ike. T'onye aphuru onye odo imiko phujekwa iya l'ẹhu-otso-ena.

⁹Yejekwaru madzu ibe ngu obu ogbodo eyeru. Bujeru uba yeru ejo iphe; nggu akweshia ẹka ike l'ome iphe bụ iphe-oma.

¹⁰T'onyenonu yejeru ibe iya obu ogbodo eyeru gude koshije l'unu tuko buru unwunna lanu.

¹¹T'onyenonu kajekwa okwabe ibe iya ugu. Hakwaa te Ume-du-Nso meje ngu ire l'ẹhu ẹge oo-me t'ojeru Nnajiufu ozi vuje ngu evuvu l'obu.

¹²T'iphe ono, unu ele enya iya ono meje t'ẹhu tso unu ena. Unu atakwaphu nshi teke unu eje iphe-ehuka. Unu ba atugbekwa ẹka l'okfu anu Nchileke.

¹³Unu yejeru ibe unu, unu l'ephe tuko buru ndu ke Nchileke ẹka le mkpa, noru ephe. Unu keshijekwa ẹhu kwaa ebyee, byaru unu.

¹⁴Unu gojeru onu-oma nu ndu, akpa unu ẹhu. Unu asuje Nchileke t'o meeru ephe ohuma; t'e b'o tuphukwa ephe l'onu.

¹⁵Teke ndu odo eme eswa; unu tsokwaru ephe mee eswa. Teke ndu odo ara ekwa; unu tsokwaru ephe raa ekwa.

¹⁶T'uche unu l'ibe unu bujekwaru nanu. Unu be edobejekwa onwunu ẹge unu ta ahadu. Iphe unu e-gbe mejechia; bu t'unu le ndu enya laru megbaje. Unu ba abujekwa nwomaru-omachaa.

¹⁷Unu be egudejekwa ejo iphe kfu madzu ugwo ejo iphe onye obu meru unu; gbahaa t'unu kebeje ẹhu mee iphe onyemonye obule maru l'oo iphe, du mma.

¹⁸Unu kebeje ẹhu seje mee t'unu l'onyemonye obule nodu le nchi-odu-ndoo l'iphe bu iphe unubedua l'onwunu eme.

¹⁹Ndu, mu yeru obu; unu ba agwatajekwa ugwo iphe, e meru unu. Unu hajekwaa te Nchileke gude oke ẹhu-eghughu iya melata onye obu. L'e dekwaru l'ekwo okfu Nchileke; su le Nchileke suru: "L'oo yẹbe Nchileke nwe ke emelata; bukwaru iya phu a-kfu ugwo. Ono bu iphe Nchileke kfuru ndono."

²⁰Ọ buchia iphe, unu e-meje bụ: teke ọ bụ l'onye nggu l'iya nọ l'okfu bẹ ẹgu agu; nū iya nri t'o ria. Teke mini agu iya; nū iya mini t'ọ ngua. Lẹ teke iime iya ẹge ono bẹ bụ iphere bẹ iimeta ekpu iya l'ishi; k'ophu ọo-hụ iya ọku l'ẹhu.

²¹Unu be ekwejekwa tẹ ẹjo iphe mekputa unu. Unu gudejechia iphe-oma lua ẹjo iya.

Rómu 13

Ọnuru gọvumentị okfu

¹T'onyemonye ọbule mejekwa iphe ndu gọvu-mentị sụru t'e meje. L'ẹ to nwekwa gọvumentị, byajeru bya aburu gọvumentị m'ọ -bụdu l'ọ shi Nchileke l'ẹka. L'ọ kwa Nchileke bẹ yeru ndu ọphu nọ iya nū nta-a.

²Ọo ya bụ; l'onye ekwefuru gọvumentị íkè bụkwa ndu ishi, Nchileke yeru bẹ onye ono ekwefuru íkè. Ndu emekwanu ẹge ono bụkwa ikpe bẹ ẹphe eseta ekpu onwẹphe.

³Lẹ ndu eme iphe vudo nhamunha t'atsujekwa ndu gọvumentị egvu. Ndu atsuje ndu ishi egvu bụkwa ndu eme ẹjo iphe. Teke bụ l'ọ dū ngu t'ẹ b'ì tsushi onye ishi, achì nū egvu; ọo ya bụ t'ì mejenu iphe vudo nhamunha; ẹge onye ishi, achì nū a-ja ngu ajaja k'iphe i meru.

⁴L'onye ishi, achì nū bụkwa nwozi Nchileke. Iphe ooje aburu iphe a-duru ngu lẹ mma. Obenu lẹ teke i mekwanuru iphe ẹ-ta dudu mma; tsukwaa ya egvu; l'ẹ t'e yekwa iya t'ọ hụje madzụ àhùhù kẹ mmakanu. Ọ bụ nwozi Nchileke; bụru onye àhù ndu eme ẹjo iphe àhùhù gude ekoshi oke ẹhu-eghughu kẹ Nchileke.

⁵Ọo ya kparu iphe unu e-meje iphe gọvumentị kfuru. Ẹ tọ bụlekwa ẹge ee-shi t'unu gbalaaru oke ẹhu-eghughu Nchileke; ọ bụkwaphu t'unu meje iphe unu maru l'ime obu unu l'ọ gbaru unu l'ememe.

⁶Ọo ya kparu iphe unu a-kfuje akiriko mbeke. Lẹ ndu gọvumentị kwa Nchileke bẹ ẹphe ejeru ozi; ẹphe anọduje ese t'ẹphe jee ya ẹge ọ gbaru.

⁷Ọo ya kparu iphe unu e-mejeru ẹphe iphe ruberu ẹphe. Onye o ruberu t'a turu akiriko nū; unu turu akiriko nū iya. Onye o ruberu t'a turu utu nū; unu turu utu nū iya. Onye o ruberu t'e yeru ẹso; unu yeru iya ẹso. Onye o ruberu t'a kwabẹ ugvu; unu kwabẹ iya ugvu. Ọo ya bụ; t'unu mejeru onyemonye ọbule iphe ruberu iya nū.

Oyeru madzụ ibe ngu obu

⁸T'ẹ b'ọ dukwa ugwo ọdo, unu e-jijeru madzụ; gbahaa ugwo iphe lanu ono, unu ji ono, bụ iya bụ t'unu yeru ibe unu obu. Onye yeru ibe iya obu mekotaakwaru iphe, ekemu Nchileke sụru t'e meje.

⁹L'ẹke iphe bụ ekemu l'ọ ha; bụ iya bụ: be erikwa ogori; be egbukwa ọchi; be ezikwa oshi; be ejijekwa ijimenya; mewaru unwu ekemu ọdo, yigbaa ya nū; ekemu ono l'ọ ha je edzekfua ishi l'ekemu lanu-a, bụ iya bụ: “T'ì yeru madzụ ibe ngu obu ẹge i yeru onwongu.”

¹⁰Onye yeru madzụ ibe iya obu te emejekwa onye obu ẹjọ iphe. Ọo ya kparu iphe n-yemobu bụ omeebe iphe ekemu kfuru.

Kwakọbe k'abyabya Kuráýisutu

¹¹Iphe mefiaru iphe unu a-tụkoje iphemiphe ọbule ono eme bụ l'ẹge nta-a gbaru; mbụ l'ọ ruwaru teke unu e-shi ị mgbenya tehu. Ishi iya bụ ị nta-a bẹ teke aa-dzọta ayi kaakwa ntse ma l'ẹge o shi tebe ọnya dube l'odungu teke ono, ayi woru onwayi ye Kuráýisutu l'eka ono.

¹²Abali kehakwaruru ẹbo; nchi-abọhu duakwa ntse. Ọo ya bụ; unu t'ayi gwọbenu iphe eeme l'ochi; kwaa onwayi ngwa-ọgu ọphu ayi e-gude alu ọgu l'iphoro.

¹³T'ayi watanu ome umere, gbaru ayi l'ememe l'iphoro k'eswe. T'ayi haa ori l'angu-sweshi onwayi ifu; me ọngunuka mee. T'ayi haa ome ke nwanyi; me ome ke nwoke; mekpọ ẹjọ umere ọdo. Ayi ahakwaaphu osephe okfu; haa ijimanya.

¹⁴Iphe unu e-gbe mee bụ t'unu tükokpelephu umere Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráýisutu mekotaje l'ọ ha. Unu ba ahakwaru obu egbe madzụ ono, unu shi buru ono uzo; k'ophu unu te emejedu ẹjọ iphe, agu iya nu.

Rómu 14

Ba aturushije ibe ngu

¹Unu kwejekwa nabata onye kwetawaru l'ọo Jisọsu Kuráýisutu bụ Nnajiufu iya; ekwekwe iya te shihuwa ike. Ọlobu t'unu l'iya be ejejekwa ọtu ẹgo l'iphe ọ sụru l'ọo ọwaa bụ ẹge ọ dū iya.

²O nweru ndu ẹ-ta dudu iphe ẹphe asọ nsọ eriri. Obenu l'onye ọphu kwetawaru nu; to shihuwa ike l'ekwekwe, o kweru phu atsukwanu egvu: e menyakwaa; ya eria ya; yo buru iya ome iphe dū ẹji. Iphe oorije nwenkinyi abuleruphu mkpekwo-ophe.

³Ọo ya bụ t'onye ono, ẹ-ta dudu iphe ọoso nsọ eriri ono ba akpokwa onye ọphu ẹbo-ẹbo l'afu l'ẹ too ridu ẹge ya eri. Ọphu t'onye ọphu bulephu mkpekwo-ophe bẹ oorije phu ba aturushijekwa onye ọphu ẹ-te nwedu iphe ọoso nsọ eriri phu. Ishi iya bụ ị Nchileke nataakwaruphu yebedua.

⁴?Bụ onye b'i bụ; ke t'ọ buru onye ejeru onye ọdo ozi bẹ ịturushi. Ọ bụ Nnajiufu iya a-nma iya ikpe l'ooome ẹji; m'ọ bụ l'ooome ọhuma. Obekwanu l'ọo-nodu eme iya-a ọhuma; kele Nnajiufu iya bẹ sụru l'ooome iya-a ọhuma; t'o meru tųburu.

⁵O nweru onye a-fota eswe ujiku lanu dobe ị mbọku ono kakota iya ndu ọphu mkpa; nweru onye a-nodu ari l'ẹ to nwedu eswe mbọku ọphu ka ibe iya mkpa. T'onyenonu vudoshia ike l'ọphu o vudo.

⁶Onye riru l'ọ nweru mbọku ọphu ka ibe iya; eme iya gude l'akwabe Nnajiufu ugvu. Onye ẹ-ta dudu iphe ọoso nsọ eriri; eri iya gude l'akwabe Nnajiufu ugvu. Ke l'ookelejeodu Nnajiufu ekele; temanu yo ride iya. Onye ọphu nweru iphe ọphu ọosuje

lẹ ya te eridu; eme iya gude akwabẹ Nnajiufu ugvu; l'ekelejekwaphu Nchileke ekele kẹ nwa ndu ọphu, oorije.

⁷Ẹ to nwekwa l'ayi ha onye nọ ndzụ, nọ-turu iya onwiya; to nwe onye anwuhu anwuhu, anwuhu-turu iya onwiya.

⁸Ayi -nọdu ndzụ bukwa Nnajiufu bẹ ayi nọ-turu iya. Teke ayi nwuhuru anwuhu; kwaphu Nnajiufu bẹ ayi anwuhu alakfube. Ọo ya bụ l'ayi bụ kẹ Nnajiufu: mẹ ayi -nọdu; mẹ ayi -nwuhuru anwuhu.

⁹Kẹle Kuráyisutu nwuhu-getsuaru bya anọdu ndzụ; k'ọphu ọo-buru Nnajiufu ndu, nwuhuru anwuhu; mẹ kẹ ndu, nọ ndzụ.

¹⁰Okishi-oma;?nanu ege e meru; bẹ iiturushi nwanna ngu??O meru imagha; bẹ iikpo iya ẹbo-ẹbo l'afu??Ti madu l'ayi e-mekochaa l'ayi ha vudokota Nchileke l'ifu; onye bụ iya l'e-kpekota ayi ikpe?

¹¹L'e dekwaru l'ekwo okfu Nchileke; sụ: “Lẹ Nchileke suru: Kamenu; l'iphe bụ madzụ e-mekochaa byishiru iya ikpere. Iphe, bụ madzụ e-gude ọnu iya kfu l'ọo ya bụ Nchileke.”

¹²Ọo ya bụ l'onyemonye ọbule a-nọdu Nchileke l'ifu doo edo ẹhu onwiya.

Be emekwa t'onye ọdo daa

¹³Ọo ya bụ t'ayi ba aturushijeshi ibe ayi. Ọ buchia t'ayi tuko tubua t'ayi ba abujeru ukfu dū ibe ayi l'okpa; m'ọ -bụ meta iphe e-me t'o mee iphe dū ẹji.

¹⁴Keshinu mu lẹ Nnajiufu, bụ Jisosu tugbabewaru buru nanu bẹ ọphu dokpooru mu ẹnya ọgbodo edodo bụ l'ẹ to nwehedu iphe eeri eriri, mu asokwadu nsọ. Teke bukwanu l'ọ nweru onye suru l'iphe, dū ege-a bẹ ya asọ nsọ; ọo ya bụ; iphe ono aburu iphe aasọ nsọ l'ẹhu k'onye onanu.

¹⁵Teke ọ bụ l'i gude iphe iiri l'ọnu mekata nwanna ngu; ọo ya bụ l'ẹ tii mehedu iphe ekoshi l'i yeru iya obu. Ọo ya bụ t'iphe, iiri l'ọnu ba akpatakwa tẹ nwanna ngu ono, Kuráyisutu nwu-chiru ọnwu ono laa l'iyi.

¹⁶T'iphe ono, i suru l'ọ bụ iphe, dū ngu mma ono be evutakwa ẹjo ẹpha.

¹⁷L'iphe bụ lẹ Nchileke bụ eze ta bukwa eriri; mẹ angungu. Iphe bụ lẹ Nchileke bụ eze bukwa odobe-ẹka-ndoo; nchi-ọdu-ndo; mẹ ẹhu-otso-ena ọphu shi l'ẹka Ume-dụ-Nsọ.

¹⁸Iphe bụ onye ejeru Kuráyisutu ozi l'uzo, dū ege ono eme iphe dū Nchileke mma; l'emekwaphu iphe dū ndiphe mma.

¹⁹Ọo ya bụ t'ayi tubelephu l'ome iphe ono, emeje tẹ nchi dū ndoo ono; mbu iphe a-nọduje eme t'ibe ayi vudoshia ike l'ekwekwe, ẹphe kweru kẹ Nchileke.

²⁰Be egudekwa k'iphe eeri l'ọnu mebyia iphe Nchileke eme. Ẹ to nwekwa iphe eeri eriri, ọphu aasọ nsọ l'ifu Nchileke. Obenu l'iphe ta dudu mma bụ tẹ madzụ mee tẹ ndu ọdo shi l'iphe o riru l'ọnu mee iphe dū ẹji.

²¹O kakwa mma t'ẹ b'i tashi anu; tii ngu mee; to dukpo iphe ii-je ememe, bu iphe e-gbe mee te nwanna ngu mee iphe du eji.

²²Iphe i kweru; iphe i kweru le ke iphe ono, e kfushiru ono; t'o bulekwaruphu iphe noduru nggu le Nchileke. Onu-oma kwa k'onnye meru iphe o riru l'o du mma k'ememe; to du teke obu iya ata iya uta l'a -maruru me ya te me iya ege ono.

²³Obenu le teke bu l'obu madzu ata iya uta l'iphe oobyia eriri; oo ya bu le Nchileke a-nma iya ikpe teke o riru iya; okfu l'iphe oome ta budu ege o du iya l'obu be oome iya. Iphemiphe obule, madzu eme; okpoma iya ta azuru iya mgbede l'o du mma b'o bukwa onye obu ome iphe du eji.

Rómu 15

Ọmuta ẹka Kuráýisutu

¹Ayibe ndu ophu kwetawaru ke Nchileke; obu eshihuwa ayi ike a-noduje ataru ndu ophu ekwekwe epe e-te shihudua ike nshi; l'eyeru epe eka l'eke, atsu epe l'ehu. T'ayi be emejelekwaphu ehu ayi ehu ayi.

²O gbe buru te onyenonu l'ayi ha meje iphe du nwanna iya mma; mbu iphe a-duru iya le mma. Oo ya bu k'ophu obu a-kakwanu iya oshihu ike l'iphe ke Nchileke.

³Le Kuráýisutu ta bukwa ehu iya ehu iya b'o shi emeje. Iphe meru nu bulephu iphe ono, e deru l'ekwo okfu Nchileke le ke ehu iya ono: "L'iphe bu ejo iphe e kfuru ngu bukwa yebedua vutaru onu iya."

⁴L'iphemiphe obule, e deru teke ndiche b'e dekwaru t'o zia ayi iphe. Oozije ayi ota-nshi; l'adu ayi ike; k'ophu ayi a-nodu ele enya iphe Nchileke kweru ayi ukwa iya.

⁵Te Nchileke ono, bu iya emeje te ayi ata nshi; l'adujekwaphu ayi ike ono mee t'unu gude ome umere Kuráýisutu Jisosu t'obu buru unu nanu.

⁶Oo ya bu k'ophu unu a-tuko l'unu ha tugbabe gude obu lanu; gudekwaphu olu lanu aja Nchileke ajaja; mbu Nchileke, bu iya bu Nna ke Nnajiufu ayi Jisosu Kuráýisutu.

Ozi-oma bu ke madzu mgburumburu

⁷Oo ya bu; t'o shije unu l'obu t'unu l'ibe unu tugbabe ege Kuráýisutu hakwaruphu; unu l'iya atugbabe. O kwa ege ono be unu e-meje; k'ophu aa-jakwanu Nchileke ajaja.

⁸L'iphe, mu ekfu bu le Kuráýisutu byaru bya aburu nwozi ndu Ju; ege ee-shi t'o mee t'iphe ono, Nchileke kweshiru ndiche ayi phe ukwa iya ono rekota. Yo shi ege ono koshi le Nchileke bu onye ire-lanu, emeje iphe o kfuru.

⁹Iphe odo, o byakwaruphu bu k'ophu ndu e-ta budu ndu Ju a-ja Nchileke ajaja l'o phunukaru epe imiko; bu iya bu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke: "L'oo ya meru iphe ya e-tu ngu epha l'eke iphe, bu mbakeshi no. Ya e-gude epha ngu gua egvu; jaa ngu ajaja."

¹⁰E dekwaruphu; sù “T'unubẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju; Unu lẹ ndu Nchileke fọtaru tükokwa tee ẹswa!”

¹¹A sùkwaphu ọdo: “Unubẹ mbakeshi; unu jaa Nnajiufu ajaja l'unu ha. Unubẹ ndiphe l'unu ha; unu tua ya ẹpha!”

¹²Azáya abyakwaphu bya ekfua; sù: “L'o-shi-l'eri Jesi a-bya! Ọ bụ iya a-bya aburu ishi kẹ iphe bụ mbakeshi. Yọ bụru iya; bẹ ẹphe a-chiru ẹnya tupyoo.”

¹³Tẹ Nchileke, onye bụ iya emeje t'ayi lee ẹnya iphe, o kweru ụkwa iya; mee tẹ ẹhu-ẹna unu dzua oke; yo mekwaaphu t'ẹhu-agu bụru nk'unu l'unu ha; okfu l'unu kweru nk'iya. Ọo ya bụ k'ọphu unu e-gude ike kẹ Ume-dụ-Nsọ kakpọoru ole ẹnya iphe ono, Nchileke kweru ụkwa iya ono.

Iphe kparu iphe Pọlu deru ẹkwo-wa ẹge-a

¹⁴Unwunna mu; unubẹdua bẹ mu makwaru majia unu ẹnya l'iphe unu maru bụlephu ome iphe kfube ọswa dụ mma; l'unu maru iphe bụ uche-obu Nchileke ọkpobe amaru; k'ọphu unu dzuwaru ọkpoziru ibe unu ụzo.

¹⁵Obenu l'o nwekwaru nwiphe mu eme tẹ mu haru nyataru unu. Yọ bụru iya meru iphe iphe mu ederu unu l'ẹkwo-wa ahajẹru ada ike-ike ike-ike. Mu deru iya ẹge ono; mu ta tsụ egvu; okfu lẹ Nchileke kwabẹru mu ugvu, ha nshinu;

¹⁶mee tẹ mu bụru nwozi Kuráýisutu Jisọsu l'ejeru ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju ozi. Mu eje ozi l'ọ bụ onye achiru Nchileke ẹja l'ozi-oma ono, shi l'ẹka Nchileke ono. Ọo ya bụ k'ọphu ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju a-bụkwanuru ẹja, Nchileke a-nata; bụkwaruphu iphe Ume-dụ-Nsọ e-me t'ọ bụru iphe e doberu Nchileke nsọ.

¹⁷Ọo ya bụ lẹ mu a-nọdu etu onwomu ẹpha k'ozi, mu ejeru Nchileke; keshinu mu lẹ Kuráýisutu tųgbabewaru bụru nanu.

¹⁸Ẹ to nwekwa iphe, mu atụ ama ekfukfu; gbahaa iphe ono, Kuráýisutu gbe shi mu l'ẹka mee ono, bụ iya bụ l'o meru tẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju bya aburu ndu, eme iphe Nchileke kfuru. Iphe ono bẹ Kuráýisutu gude okfu-ọnu mu; mẹ iphe mu eme ememe mee; yọ dụ ẹge ono.

¹⁹O gudekwaphu ike kẹ ome iphe-ọphulenyia, dųgbaa biribiri; mẹ ike kẹ Ume-dụ-Nsọ mee ya. Ọo ya kparu iphe mu anọdujelephu ara ozi-oma kẹ Kuráýisutu ono arara l'ẹkemeke ọbule: shita lẹ Jerúsalemu jeye lẹ Ilírikumu.

²⁰Yọ bụleruphu iphe lanu, anọduje evu mu evuvu l'obu bụ oje okfu okfu Nchileke. Obenu l'ẹ tọ bụkwa tẹ mu je iya ekfukfu l'ẹke a mahawaru kẹ Kuráýisutu; tẹ mu be egbe gbeshi je akpụlahaa ọlo l'eli ọkpa-ọlo, onye ọdo watahawaru.

²¹Ọ dua l'ọ bụ iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke: “Lẹ ndu, ẹ te kfubuaru nk'iya e-gude ẹnya ẹphe phụ iya. Ndu ẹ-ta núbua kẹ nk'iya bẹ kẹ nk'iya ono e-do ẹnya.”

Pọlu e-je tẹ yẹle ndu Rómu jia

²²Ọ bụ iphe ono kposhihawaru mu ugbo olemole tẹ mu ba abya ndu-unu.

²³Obenu lẹ nta-a bẹ keshinu mu jeebewaru iphe gbaru mu l'ejeje l'ibiyi ọwaa; bya anọwa afa olemole, mu shi seta ẹge mu e-me tẹ mu bya tẹ mu l'unu jia

²⁴bẹ mu ariḳwa lẹ mu e-meghe iya nta-a. Mu ari lẹ mu a-bata mẹ mu jedelephu Supénu. Mu l'unu kpọtsua ụkfu nwanshì t'obu shia mu ike; unu eyetaru mu ẹka l'ije mu ọbu.

²⁵Ọ -buru kẹ nta-a bukwa ndu kẹ Nchileke, nọ lẹ Jerúsalemu bẹ mu gude iphe ewojeru t'ẹphe mee ẹke atsụ ẹphe l'anụ.

²⁶Lẹ ndu kẹ Kuráýisutu, nọ lẹ Masedóniya; mẹ Akáya chíru idzu; tụa iphe t'a nụ ndu kẹ Nchileke, nọ lẹ Jerúsalemu, ẹ-te nwedu ẹge ọ haru ẹphe.

²⁷Ẹphe chíkpooru obu ẹphe; nụ iphe ono. Tẹmanu b'e -jedekpoo ya ekfukfu bẹ unu marua l'ọ dū-wa l'ọ bụ ụgwo; ẹphe ejiru iya ndu kẹ Nchileke, nọ lẹ Jerúsalemu. Lẹ teke ọ bụ lẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju tso gbaru mgba l'iphe-ọma ono, shi l'ẹka Ume-dụ-Nsọ ono, Kuráýisutu meru; nụ ndu Ju ono; ọo ya bụ l'ọ gbaru t'ẹphe gudeje ẹku ọphu ẹphe kpataru akpata gude yeru ndu Ju ono ẹka.

²⁸Teke mu jegeleruphu ozi ono; nụ-gee ẹphe okpoga ono, a tataru ono; yọ buru mu oje Supénu; mu eshiwaru ono bata teke ono.

²⁹Ọphu mu maru bụ lẹ teke mu byaru bẹ mu e-me t'iphe-ọma, shi l'ẹka Kuráýisutu dzua edzudzu l'ẹke unu nọ.

³⁰Unwunna mu; mu arọ unu t'unu gude kẹ ẹhu Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráýisutu; ọwaa n-yemobu ọphu shi Ume-dụ-Nsọ l'ẹka gude lụ-edede mu ọgu ono; kfuje nụ Nchileke l'okfu ẹhu mu:

³¹tẹ Nchileke be ekwe tẹ ndu, jikaru ozi-ọma ono l'alì Judíya fúaru mu l'uzo; ọdo bụ t'iphe mu gude eje dukwaphu ndu kẹ Nchileke, nọ lẹ Jerúsalemu mma anata.

³²Ọo ya bụ; ọ -buru uche-obu Nchileke bẹ mu e-gude ẹhu-ẹna byakfuta unu tẹ mu l'unu nọta; k'ọphu ọo-buwa mu ru ọtuta ume.

³³Tẹ Nchileke, bụ iya emeje t'ẹhu dū ayi agu swikwaru unu. Ono kwa ẹge ọ dū.

Rómu 16

Pọlu ekeletsua ndu ọ maru l'ẹhu l'ẹhu

¹Mu eme t'unu maru nwanna ayi nwanyi, bụ Fíbi; onye ejeru chọchi, nọ lẹ Kenkiríya ozi.

²Unu gude okfu ẹka Nnajiufu ayi nata iya ọgbodo anata l'ẹge ọ gbaru ndu kẹ Nchileke. Unu eyeru iya ẹka l'iphe bụ iphe mkpa iya dūru iya l'ẹke unu nọ; l'ọ yekpookwaru ndu l'igwe ẹka jeyekpokwa lẹ mbẹdua l'ishi onwomu.

³Unu keleru mu Pyirisíla yẹle Akwíla; ndu ayi l'ẹphe tukuru ejeru Kuráýisutu Jisọsu ozi;

⁴ndu gude okfu ẹhu mu; lọo ishi ẹphe alọlo. Ẹ tọ bulekwa mbẹdua nwenkinyi mu ekele ẹphe ekele k'iphe ẹphe meru mu. Iphe bu chọchi, nọ l'alị ndu ẹ-ta budu ndu Ju mgburumburu ekelekwaphu ẹphe.

⁵Ọ kwaphu ẹge ono bẹ unu e-keleru mu chọchi ono, edzukoje l'ulo ẹphe ono. Unu kelekwaru mu phụ Epenítosu, bu ọkpobe ọnya mu, mu yeru obu. Ọo ya bu onye vukotakpo ọzo woru onwiya ye Kuráyisutu l'ẹka lẹ Éshiya.

⁶Unu kelekwaru mu phụ Méri; onye jeru unu ozi jeshia ya ike.

⁷Unu ekelekwaru mu phụ Andurónikosu yele Júniyasu; mbụ ndu mu l'ẹphe bu ndu Ju lanu; bya aburu ndu mu l'ẹphe shi tuko nodu lẹ mkporo. Ẹphe bu ndu kfubekpo ọswa duru onyemonye ọbule lẹ nsọ; m'a -bya l'ẹke ndu ishi-ozu nọ; temanu bẹ ẹphe vu mu ọzo buru ke Kuráyisutu.

⁸Unu kelekwaru mu phụ Ámpuliyatosu; mbụ ọnya mu, nọ mu l'obu; onye mu l'iya tuko nodu Nnajiufu l'ẹka.

⁹Unu ekelekwaphu Ubánosu; onye ayi l'iya tuko ejeru Kuráyisutu ozi; mekwaphu onye ono, mu yeru obu ono; mbụ Sutákisu.

¹⁰Unu ekelekwaphu Apélisu; onye gudewa umere iya koshi lẹ ya vudoshi ike l'ekwekwe, o kweru ke Kuráyisutu. Unu ekelekwaphu ndibe Arisutóbulosu.

¹¹Unu ekelekwaphu Heródiyónu; onye mu l'iya tuko buru ndu Ju. Unu ekelekwaphu ndu bu lẹ ke Nasísosu, bu ndu nọwa l'ẹka Nnajiufu.

¹²Unu kelekwaphu Tirayifina yele Tirayifósa, bu ndu ejeru Kuráyisutu ozi ejeshikpoo ya ike. Unu kelekwaru mu phụ onye mu yeru obu, bu Pésisu; mbụ onye jewaru Kuráyisutu ozi jeshikwaa ya phụ ike.

¹³Unu ekelekwaphu Rúfosu, bu onye ono, gbaru iche l'ojeshi ozi ke Nnajiufu ike ono. Unu kelekwaru mu phụ nne iya; mbụ nne iya ono, dühukwaphu l'ọ bu nne nke mu ono.

¹⁴Unu kelekwaru mu phụ Asínkiritosu yele Fulégonu; me Hémisu; Páturobasu; Hémasu; mekpowaru unwunna ọdo, ẹphe l'ẹphe tuko nodukota l'ẹke ono.

¹⁵Unu kelekwaru mu phụ Fílológosu; me Júliya; me Níriyosu yele nwanne iya ke nwanzi; me Olímpasu; mekpowaru iphe bu ndu ke Nchileke, ẹphe l'ẹphe nọ l'ẹke ono.

¹⁶Unu kelekwa ibe unu ekele; nmata ẹphe akpa. Ndu ke Kuráyisutu, nọkota l'iphe bu chọchi l'ọ ha ekekota unu ekele.

Ọkwa ikperazu

¹⁷Unwunna mu; mu arọkwa unu aroro t'unu letakwa ẹnya me l'ogvù ndu ono, anọduje eme te ékwò nodu ono; mbụ ndu egudeje ẹge ono akpakashi iphe, ndu chọchi kweru l'ọ bu ọkpobe okfu akpakashi. Iphe ẹphe anọduje eme bẹ yele iphe ono, e ziru unu ono ta adagbajekwa. Unu bukwaru uba yeru ẹphe.

¹⁸Lẹ ndu, eme ẹge ono ta bukwa Nnajiufu ayi, bu Kuráýisutu be ẹphe ejeru ozi. O kwa iphe ẹkpiri iya du ẹphe; be ẹphe ejeru iya. Ẹphe ekfuje okfu; tee ya manu; gude ire-gorogorogoro edusweshi ndu ẹ-ta madu iphe bu ẹjo iphe uto.

¹⁹Ẹ to nwedu onye ẹ-ta nuwaru ẹge unu shi ekoshibe iphe ozi-oma ono kfuru l'ememe, unu eme iya. Yo buru iphe ono kparu iphe ẹhu anoduje atso mu ẹna. Obenu l'ọ du mu t'a su t'unu gudeje mmamiphe majeru iphe bu iphe du mma; sefuje ẹka l'iphe ẹ-ta dudu mma.

²⁰Nchileke, bu iya bu onye nchi-odu-ndoo shi l'ẹka; e-mekwa ẹgwegwa mebyia ike ke Sétanu. Oo ya bu teke ono; Nchileke emee t'unu fupyaa Sétanu l'okpa. Tẹ Nnajiufu ayi, bu Jisosu Kuráýisutu mekwaaru unu eze-iphe-oma.

²¹Tímoti, mu l'iya tuko eje ozi ekelekwaphu unu. Lúsiyosu yele Jésonu; me Sosípeta phe, bu ndu ayi l'ẹphe tuko buru ndu Ju ekelekwaphu unu.

²²Mbedua, bu Teshiyosu ekelekwaphu unu. O bu mbedua ederu Polu ẹkwo-ozí-wa; bya aburu onye unu l'iya shi l'ẹka Kuráýisutu tugbabe buru nanu.

²³Gáyosu-a, mu bu l'ufu iya-a; mbu onye bu le nk'iya be chochi l'ophu edzukoje; ekelekwaphu unu. O kwaphu ẹge ono be Ẹrásutosu; mbu onye owaa, bu iya edobejeru oha okpoga-wa ekelekwaphu unu yele nwanna ayi, bu Kwotosu.

²⁴Tẹ Nnajiufu ayi, bu Jisosu Kuráýisutu meeru unu l'unu ha eze-iphe-oma.

Polu aja Nchileke ajaja; gude iya l'akpo-chi ozi-wa ishi

²⁵T'ayi jaa Nchileke ajaja; l'oo ya a-du ike mee t'unu vudoshia ike l'ekwekwe, unu kweru nk'iya. Yo buru ozi-oma ono, mu ezi ono be oogudeje eme t'unu vudoshia ike; mbu ozi-oma ono, ekfu ke Jisosu Kuráýisutu; l'ekoshikwaphu iphe ono, Nchileke shi l'odungu teke ẹ ta madu domita edomi ono.

²⁶Yo buru iphe ono b'o gbe bya emee nta-a t'a maru. Nta-a be okpobe okfu ono shiwa l'iphe ndu nkfuchiru Nchileke deru lufuta iphe; a makotaru iya. Nta-a be Nchileke ono, ẹ-ta dudu teke aa-su l'o shi; to du teke aa-su l'oo-no-bebe ono; ziwaru: e mewa okpobe okfu ono; iphe bu mbakeshi amakotaru iya; k'ophu ee-kweta ekweta; l'anuru iya okfu.

²⁷T'e shi l'ẹka Jisosu Kuráýisutu jaa Nchileke ajaja; mbu Nchileke lanu ono, bu yebedua nkinyi iya bu Nchileke; bukwaru iya phu nwe ke mmamiphe ono. T'a jaa ya ajaja gbururu jeye le tutu yoyo. Ono kwa ẹge o du.

1 Kórintu

1 Kórintu 1

¹Èkwo-ozì ọwaa shì l'èka mbèdua, bụ Pọlu; mubè onye onò, Kuráiyisutu Jisọsu kuru; mee tẹ mu bụru onye ishi-ozì iya onò. Ekuku onò, o kuru mu onò aburu iphe, bụ uche-obu Nchileke. Onye mu l'iya gba mgba ede èkwo-wa bụ nwanna ayi Sósutenisu.

²Ndu ayi edejeru iya bụ chọchi kẹ Nchileke, bụ ndu ọphu nọ lẹ Kórintu. Ayi gude iya ekele unubè ndu Nchileke doberu iche t'unu bụru ndu dụ nsọ; okfu l'unu lẹ Kuráiyisutu Jisọsu tughaberu bụru nanu. Ayi edekwa iya phụ anụ iphe bụ ndu nọ l'èkemeke ọbule; mbụ iphe bụ ndu abajeru Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráiyisutu ẹja. Jisọsu onò bụ Nnajiufu ẹphe; bya abukwaruphu Nnajiufu k'ayịbedua.

³Tẹ Nchileke, bụ Nna; mẹ Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráiyisutu meeru unu eze-iphe-oma; yo mekwaaphu t'unu buru l'èhu-agu.

Ekele kẹ iphe-oma, shì l'èka Kuráiyisutu

⁴Mu anọduje ekeleru unu Nchileke ekele k'eze-iphe-oma, o shì l'èka Kuráiyisutu Jisọsu meeru unu.

⁵L'unu lẹ Kuráiyisutu tughaberu bụru nanu; unu eshi ẹge onò báhú; bụru eze l'iphemiphe ọbule, shì iya l'èka. Unu atuko okfu-ọnu makotaru; tuko mmamiphe makotaru.

⁶Ozi kẹ Kuráiyisutu onò b'e mewaru; yo noshia unu ike ọkpobe anoshi l'obu;

⁷k'ọphu bụ l'ẹ tọ dudu iphe bụ iphe Ume Nchileke anụ anunu m'ọo nanu, nweru ọphu dudu unu ọko ẹge onò unu eche teke Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráiyisutu a-la azu; koshi onwiya l'ọdu-biribiri iya onò.

⁸Jisọsu onò e-me unu t'unu vudoshia ike; shihu dundu dundu jeye l'ikperazu. Ọo ya bụ; t'ẹ b'ọ dụ ẹke aa-ta unu ọta mbọku onò, Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráiyisutu e-kpe ikpe onò.

⁹Nchileke evudoshije ike l'iphe o kfu. Yo bụru Nchileke onò bẹ kuru unu t'unu lẹ Nwatibe iya, bụ Jisọsu Kuráiyisutu bụru nanu; gbaru mgba l'iphemiphe ọbule; mbụ onye onò, bụhukwaphu Nnajiufu ayi onò.

Ékwò, nọ lẹ Chọchi

¹⁰Ọ kwa Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráiyisutu bẹ mu nọ l'èka; l'arọ unubè unwunna ayi; t'olu bụru unu nanu l'iphemiphe ọbule. Ọo ya bụ t'unu ba awata okworu onwunu ékwò. Unu tughabekwa ọkpobe atugba bụru nanu. T'oriri bụru unu nanu; idzu aburu unu nanu.

¹¹L'iphe onò, mu gude ekfu onò; unwunna mu; bukwa lẹ ndibe Kulóyi byakwaru bya akọru mu iya; kojaaru mu iya akoja; l'unu kwaru lẹ ntutego.

¹²Mbụ l'iphe mu ekfu bụ l'a sụru l'unu anọduje adzọ ọnya. Onye ọphu asụ: “Lẹ ya bụ kẹ Pọlu;” onye ọphu asụ: “Lẹ ya bụ kẹ Apólosu;” onye ọphu asụ: “Lẹ ya bụ kẹ Pyita;” onye ọphu asụ: “Lẹ ya bụ kẹ Kuráýisutu.”

¹³?E gbe kekashiwanu Kuráýisutu ekekashi tọo.?Bụ mubẹ Pọlu bẹ gude k'ẹhu unu nwụhu l'oshi-osweru; tọo Kuráýisutu. Mbụ;?bunua ẹpha kẹ mbedua, bụ Pọlu b'e gude mee unu baputizimu.

¹⁴Mu ekele Nchileke ekele lẹ ndege ẹ tọ bụru Kirísuposu yẹle Gáyosu nkinyi ẹphe; mę mu asụ l'ẹ tọ dudu l'unu ha; onye mu gude ẹka mu mee baputizimu; m'oo onye lanu.

¹⁵Oo ya bụ; t'ẹ b'ọ dụ onye a-sụ l'e gude ẹpha mu mee ya baputizimu tẹ mu bụru nnajiufu iya.

¹⁶Ahaa; ndu, mu mefuaru baputizimu bụ Sutẹfanasu yẹle ndibe iya. Ẹ to dokwa mu ẹnya l'o nwenarua onye ọdo, mu meru baputizimu ọdo; m'a -gufu ndu onanu.

¹⁷Ẹ tọ bukwa ome baputizimu bẹ Kuráýisutu yeru mu tẹ mu bya emeje. Iphe o ziru mu tẹ mu bya emeje bukwa tẹ mu bya ezije ndiphe ozi-oma ono. Tẹ mu be egudekwa okfu, ekoshi mmamiphe ndiphe ezi iya; e menyakwaa; ọ tunyia irè, nọ l'anwụhu, Kuráýisutu nwụhuru l'oshi-osweru.

Kuráýisutu bụ ike; bụru mmamiphe, shi l'ẹka Nchileke

¹⁸L'okfu kẹ anwụhu Kuráýisutu l'oshi-osweru ono bẹ bukwa iphe éswè l'ẹnya ndu, ala iyi. Obenu l'ayibẹ ndu aadzọfuta adzọfuta b'ọ bụ ike, shi l'ẹka Nchileke.

¹⁹Iphe ọbu bụ l'e deru iya edede l'ekwo okfu Nchileke; lẹ Nchileke sụru: “Mmamiphe ndu maru iphe; bẹ ya e-mebyishi. Ya emee ẹnya, ndu kwaru ẹnya kwaru t'ọ bụru iphe mmakanu.”

²⁰Mbụ;?buhunu awe bẹ ndu mmamiphe nọ nta-a??Bụ awe bẹ ndu maru oke ẹkwo nọ nta-a??Bụ awe bẹ ndu maru okfu lẹ mgboko-a nọ? Nchileke meekwaru tẹ mmamiphe, ndiphe maru bụru iphe éswè.

²¹A makwaru-a lẹ Nchileke meru madzụ; k'ọphu madzụ e-shi lẹ mmamiphe, ọ nuru iya; maru iya; ọbu lẹ madzụ gude lẹ ya manukaru mmamiphe; gwọbe ogude mmamiphe ono maru Nchileke. Oo ya kpataru; Nchileke asụ lẹ ya e-shi l'iphe ono, ndu maru iphe sụru l'ọ bụ iphe éswè ono, bụ iya bụ ozi-oma kẹ anwụhu ono, Kuráýisutu nwụhuru l'oshi-osweru ono, ayi ezi ono; gude iya dzọo madzụ. Onye bụ onye nataru ozi-oma ono bẹ Nchileke dzọtawaru.

²²Lẹ ndu Ju bụ iphe-ophulenyia bẹ ẹphe sụru t'e meru koshi ẹphe. Ophube ndu Girísu aburu mmamiphe bẹ ẹphe achọ.

²³Obenu l'ozi, ayi ezi bụ l'a kpopyaberu Kuráýisutu l'oshi-osweru. Ono aburu iphe adu ndu Ju ukfu l'okpa; bya aburu iphe-éswè l'ẹnya ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju.

²⁴Obenu lẹ ndu Nchileke kuru; mbụ ndu Ju; mę ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju bẹ Kuráýisutu ono bụ ike Nchileke; bya abukwaruphu mmamiphe, shi l'ẹka Nchileke.

²⁵L'iphe Nchileke eme, ɖɔ l'ò bụ iphe éswè; gbe kakwa mmamiphe ndiphe nshinu. Iphe ọphu ɖɔ l'ò bụ aruhu bẹ Nchileke ruhuru akakwaphu unwu-eliphe ike.

Ège Nchileke emeje iphe iya

²⁶Ọo ya bụ; unwunna mu; unu nyatajẹkwa iphe unu shi buru temanu Nchileke ekua unu. Unu te shikwa ha l'igwe maru iphe l'ò bụ ège ndiphe, maru ẹkwo amajeru. Unu te shi ha l'igwe nweru ẹnya; ndu ọphu ndu oke amadu muru ta ba nwishi.

²⁷Obenu lẹ Nchileke fotalerua iphe, du éswè éswè l'ẹnya ndiphe; gude iya mee t'iphere gude ndu maru iphe. Yọ bya afotakwaphu iphe ruhuru aruhuru l'ẹnya ndiphe; gude iya mee ndu, agburu-ẹhu nọ iphe-iphere.

²⁸Nchileke fotarua iphe ẹnya iya laru l'eliphe; mbu iphe ndiphe ta gubedu iphe; mbu iphe ẹphe suru l'ẹ tọ dudu iphe ọ bụ; gude iya turua iphe, ndiphe riru l'ò bụ ọkpobe iphe; mee ya t'ẹ b'ọ du iphe ọo-bu.

²⁹Ọo ya bụ t'ẹ b'o nwe akpuru onye lanu, a-saghe nsasa l'ifu Nchileke.

³⁰Obenu l'unubedua bẹ Nchileke mewaru; unu lẹ Kuráýisutu Jisọsu atugbabewa buru nanu. Yọ byakwaphu bya emee Kuráýisutu; yọ buru mmamiphe kẹ ayibedua. Ọ kwa iya b'o shi l'eka; yọ buru iya bụ l'ayi bụ ndu doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke. Ayi shi l'eka iya buru ndibe Nchileke; bya aburu ndu, ọ gbataru l'iphe du eji, pyitaru ayi l'ẹkpiri.

³¹Ọ bụ iya bụ l'ò laru l'iphe ẹkwo okfu Nchileke kfuru; sụ: “T'onye ọ du t'ọ saje nsasa; t'onye ono saje nsasa k'iphe Nnajiufu meru.”

1 Kórintu 2

Kuráýisutu l'oshi-osweru

¹Unwunna ayi; teke ọdungu ono, mu byakfutaru unu; bya unu ozi ozi-oma kẹ Nchileke ono, dokpooru ẹnya l'ò bụ ọkpobe okfu ono bẹ mu te gudekwa ire-oma zia ya unu. Mu ta bya unu okoshi lẹ mu muru ẹkwo; buru nwa ọ-maru-omachata.

²Ishi iya aburu lẹ mu kfuwaru iya kepyaa ya aku; lẹ mu te emetakpodua umere l'ẹke unu nọ l'ò nweru iphe mu maru; gbahaa Jisọsu Kuráýisutu nwenkinyi; bụ iya bụ onye a kpoypyaberu l'oshi-osweru.

³Ọdo bụ lẹ teke ono, mu l'unu shi nodu ono bẹ ike te shidu du mu. Mu shi atsushikpo egvu ike; ẹhu eshi anmakwa mu phu anmanma.

⁴Iphe mu kfuru ekfukfu; mẹ ozi, mu ziru ezizi ta budu iphe mu gude ire-oma k'ọphu manukaru nu kfu; ẹge ee-shi t'ẹ kweta iya. Iphe gbe mee nu bụ lẹ mu koshiru unu l'ò bụ Ume Nchileke yele ike kẹ Nchileke l'ere ire l'okfu ono;

⁵k'ọphu ekwekwe, unu kweru kẹ Kuráýisutu te eshidu lẹ mmamiphe kẹ madzu; gbahaa t'ọ gbe shi l'ike kẹ Nchileke.

Mmamiphe Nchileke

⁶Oobujekwa; mu lẹ ndu kanwūwaru ẹhu l'iphe kẹ Ume Nchileke ekfu; mu egude mmamiphe ekfu eyeru ẹphe. Ọle ẹ tọ kwa egbe mmamiphe ọphu shi l'ẹka ndiphe; ọphu ọ bukwa mmamiphe ọphu shi l'ẹka ndu, ike nọ, l'achi mgboko-a. Ẹphebedua; bẹ Nchileke emewa ike ẹphe t'ọ buru iphe mmakanu.

⁷Mmamiphe ọphu mu egudeje ekfu bukwa mmamiphe ọphu Nchileke shi domia edomi, bu mmamiphe ọphu o meru tẹ ndiphe ba ma. Mmamiphe ono aburu lẹ tẹmanu tẹ Nchileke mee mgboko b'ọ tubuhakpowaruru l'ayi l'iya a-gbaru mgba l'odu-biribiri iya.

⁸Ẹ tọ dukwa ndu achi ndiphe mgburumgburu m'ọ bu onye lanu, maru mmamiphe ono. Ndege ọ bu l'ẹphe maru iya; mẹ ẹphe tẹ ga kpopyabekwa Nnajiufu ono l'oshi-osweru; mbu Nnajiufu ono yele Nchileke gba mgba l'odu-biribiri iya ono.

⁹Obenu l'iphe ono, e deru l'ekwo okfu Nchileke suru: “L'iphe ẹnya ta phubua; ọphu nchi 'anubua ya; tọ bu l'egomunggo ri-vujewaru iya: bu iya bẹ Nchileke kwakoberu ndu yeru iya obu.”

¹⁰Nchileke shi l'ẹka Ume nk'iya koshi ayi iphe ono, o shi domia edomi ono. L'unu maru lẹ Ume Nchileke avofutaje iphemiphe obule, bu iphe e domiru edomi; je akpaa l'idzu, Nchileke chiriru l'ime obu iya dobe kẹ ememe.

¹¹?Bu onye maru iphe nọ ibe iya l'obu??Tọ budu onyenonu maru iphe nọ l'obu nk'iya? Ọ kwaphu ẹge ono b'ẹ tọ dudu onye maru iphe, nọ Nchileke l'uche; gufu Ume Nchileke.

¹²Ẹ tọ bukwa ume ndiphe bẹ ayi nataru; ọ kwa Ume, shi Nchileke l'ẹka bẹ ayi nataru; bu iya bu Ume, e-mekwanu t'ayi makotaru iphe-oma, Nchileke meshiru ayi.

¹³Oo ya bu l'ẹ tọ bukwa okfu, e gude mmamiphe ndiphe zia ayi bẹ ayi egudeje ekfu iphe ono. Iphe ayi egudeje ekfu iya bukwa okfu, Ume Nchileke ziru ayi. Oo ya bu l'ayi ewojeru okpobe okfu, shi Ume Nchileke l'ẹka akoru ndu, Ume Nchileke bu l'ẹhu; t'o doo ẹphe ẹnya.

¹⁴Madzu mmakanu, Ume Nchileke te budu l'ẹhu ta anatajekwa iphe shi Ume Nchileke l'ẹka. Kẹ l'iphe ono aduje iya éswè éswè l'ẹnya. Ẹ too dojedu iya ẹnya; t'ọ bya bya amaru uru iya; m'ọ -budu lẹ Ume Nchileke, nọ iya l'ẹhu eyeru iya ẹka.

¹⁵Obenu l'onye Ume Nchileke bu l'ẹhu amajeru uru iphemiphe obule; maru iphe yebedua l'eme; ọphu madzu mmakanu ta adujekwanu ike maru iphe onye ono eme.

¹⁶Bu iya bu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: “?Bu onye maru uche-obu Nnajiufu, bu Nchileke; k'ọphu oo-kokwanu ru iya ẹya?” Obekwanu l'ayibedua nweru uche-obu kẹ Kurájisutu, bu iya emeje t'ayi ri oriri ẹge ori.

1 Kórintu 3

Ndu ejeru Nchileke ozi

- ¹Unwunna mu; mu te kfughekwaru unu okfu, eekfuru ndu Ume Nchileke bu l'ehu. Le keshinu unu dukwadia l'ọ bu ndu etso ọzo ke ndu mgboko-a be mu kfuru unu okfu, eekfuru ndu bukwa dia nwaswa l'iphe ke Kuráiyisutu.
- ²Oo ya kparu iphe mu cheru unu era; mu ta nu unu nri; ke l'unu te shidu dzukwanua eriri iya. Mbụ jeyekwa m'ọo nta-a be unu te edzukpokwaanu eriri iya.
- ³Ke l'unu emekwadia umere ndiphe. Le keshinu unu ejikwadia ijimanya; l'adzokwadia enya; bu nu iya ekoshi l'unu etsokwadia ọzo ke ndu mgboko-a; l'unu emekwadia umere ndiphe.
- ⁴Le teke onye owaa suru: “Le yebedia bu ke Polu;” onye ophu asu le yebedia kwa ke Apólosu;?unu ta madu l'unu emekwadia umere l'ọ bu ndu, Ume Nchileke te budu l'ehu?
- ⁵Mbụ; Apólosu obu;?ọ bu onye? Tọo Polu;?ọ bu onye? E to nwekwa iphe odo, ayi bu; gbahaa ndu ejeru Nchileke ozi; ndu koshiru unu ọzo, unu shiru bya eworu onwunu ye Jisosu l'eka. L'ayi ha nwegbaarụ iphe Nnajiufu suru t'ayi meje l'ehu l'ehu.
- ⁶Iphe ayi meru du l'ọ bu ege-a, aakuje akpuru oshi-wa. Mbedia be kuru akpuru oshi ono akuku. Yo fuebe; Apólosu agbaa ya mini. Obenu l'ọ bukwanu Nchileke bu onye meru t'o vua evuvu.
- ⁷Onye kuru akpuru oshi ono akuku; me onye gbaru iya mini te nwekwa iphe o kfube buru aburu. K'onye ophu bu iphe kwa ke Nchileke, bu iya meru iya t'o vua evuvu.
- ⁸L'onye, aku iphe akuku; me onye, agba iya mini tukokwa buru ozi lanu be ephe eje. Obenu l'ephe ha l'ehu l'ehu be Nchileke e-bu nggo: onye l'ege ozi iya gbaru.
- ⁹L'ọ kwa Nchileke be ayi l'iya tuko gbaru mgbala eje ozi ono. Unubedia adu l'ọ bu eke Nchileke koru okfu. Unu dukwaphu l'ọ bu ọlo, Nchileke akpu akpukpu.
- ¹⁰Mu gude iphe-oma ono, Nchileke yeru mu l'eka te mu gude jeeru iya ozi ono; mee iphe onye manukaru okpu ọlo emeje. Mu turu okpa-ọlo; onye odo akpukwanu ọlo obu akpukpu. Obenu; t'onye akpu ege okpu letakwa enya; maru iphe, okpu l'eli okpa-ọlo obu.
- ¹¹Le Nchileke be gudeekwa eka iya tua okpa-ọlo obu. O kwa Jisosu Kuráiyisutu bu okpa-ọlo ono. E to nwekwa onye ha k'osweta okpa-ọlo ono, Nchileke tawaru l'onwiya ono; je atua okpa-ọlo odo.
- ¹²E -rua l'eli okpa-ọlo ono b'o nweru ndu e-gude mkpola-ododo l'akpu iya; ndu egude mkpola-ocha; ndu egude mkpuma, aazu l'oke aswa. Yo nwekwaruphu ndu bu oshi be ephe e-gude akpu nk'ephe; ndu e-gude eta; ndu abururu ekete be ephe e-gude akpu nk'ephe.
- ¹³Obenu l'onyenonu be a-marua ege iphe o gude kpua nk'iya bu-beru okpobe iphe mboku ikpe ono, Nchileke e-woru iya tua eba ono. L'oku, a-dzu mboku ono be bu: o -dzuebe; a phu ozi, onyenonu jeru ifu. Oku ono a-dzu iya; daa ya; koshikwanu ege o gbaru.

- ¹⁴Onye ọku ẹ-te kedu iphe o gude kpua ọlo l'eli ọkpa-ọlo ono; onye ono bẹ Nchileke e-bu nggo.
- ¹⁵Onye ọku kekwanuru nk'iya; yọ laaru iya l'iyi. Ọbe yẹbedua l'ishi onwiya bẹ aadzọfutakwaa. Obenu l'adzọfuta nk'iya a-duwaa l'ọ bụ onye a lọfutaru l'ọku enwunwu.
- ¹⁶?Unu ta madu l'unu bụ eze-ọlo Nchileke; lẹ Ume Nchileke bu unu ebubu l'ẹhu tọo?
- ¹⁷Onye emebi eze-ọlo Nchileke emebi bẹ Nchileke e-mebyikwaphu. L'eze-ọlo Nchileke dukwa nsọ; unubedua l'onwunu abukwanuru eze-ọlo iya obu.
- ¹⁸Tẹ b'o nwekwa l'unu ha, onye e-meje onwiya iphuruphuru-ẹnya. T'onye arị lẹ ya maru iphe l'ogbo ọwaa hakwaa egbe ọriri ono; bya aburu onye eswe; k'ophu ọo-buru onye maru iphe ọgbodo amaru.
- ¹⁹L'iphe ndiphe guberu mmamiphe lẹ mgboko-a bẹ bukwa iphe eswe l'ẹnya Nchileke. L'e deru iya edede l'ekwo okfu Nchileke; sụ: “L'ọ bụ Nchileke bẹ anmataje ndu, kwaru ẹnya l'ẹnya, ẹphe kwaru.”
- ²⁰A bya edekwaa ya phu l'ekwo okfu Nchileke; sụ: “Nnajiufu makwaru-a l'egomunggo ndu, maru iphe bụ iphe iphòró.”
- ²¹Ọo ya bụ; t'ẹ b'o nwekwa onye e-gudeje madu asa nsasa. L'e -kfudekpoo ya ekfufu bẹ iphemiphe obule tukokwa buru iphe unu iphe unu:
- ²²m'ọ bụ Pọlu; m'ọ bụ Apólosu; m'ọ bụ Pyita; m'ọ bụ mgboko mkpurophu; m'ẹ ndu; m'ẹ onwu; iphe eme nta-a; m'ẹ iphe e-me l'uzo ifu. Iphemiphe obule ono tuko bukotaru iphe unu.
- ²³Unubedua atukokwanu buru iphe kẹ Kuráýisutu; Kuráýisutu aburu kẹ Nchileke.

1 Kórintu 4

Iphe ndu ishi-ozí kẹ Kuráýisutu ekoshi ayi

- ¹Unu be dobejekwa ayi l'ayi -bụ ndu ọdo; gbahaa ndu ozi kẹ Kuráýisutu; ndu Nchileke yeru t'ẹphe letaje ẹnya l'okfu Nchileke ono, bụ okfu ophu Nchileke shi domia edomi ono.
- ²Ẹ to nwekwa iphe ọdo, nọ onye eleta ozi ẹnya l'ẹka ememe; gbahaa t'ọ buru onye gbaru tẹ Nnajiufu iya gude ire iya ẹka.
- ³Mu ta akpakwa ishi l'unu ege mu ngge; m'ọ kwanu lẹ madu kperu mu ikpe k'ozí, mu jeru. Bebekpoonu: mbedua l'ishi onwomu ta dukpokwaanu teke mu sụjeru l'ọo ẹge-a bẹ mu du.
- ⁴Kẹ l'ẹ to nwekwa iphe mu phuru onwomu l'ẹhu, bụ iphe mu a-sụ l'ọ bụ ẹke ono bẹ bụ ẹke, mu shisweru ọzo. Ọle ẹ tọ bukwa ono koshiru lẹ mu kpefuwaru. Ọ bụ Nnajiufu bụ onye e-kpe mu ikpe.
- ⁵Ọo ya bụ t'unu ba dushi onye unu a-nọdu anmawa ikpe; l'ẹ b'o ruwa teke aa-nma ikpe. Ikpe bụ teke Nnajiufu byaru; yo kpee ya. Ono bụ teke oo-wofuta iphe e shi

domia edomi l'èkpuru-ochi; bya edobe l'iphoro. Yò bya eworu idzu, madzù chìru l'òkpoma iya k'ememe woru t̄a ẹ̀ba. Ono b̄u teke Nchileke a-ja onyemonye ajaja, ruberu iya n̄u.

⁶Unwunna mu; ọ kwa ẹge ee-shi t'o doo unu ẹnya bẹ meru iphe mu wotaru iphemiphe ọbule ono dobe l'ẹhu mu lẹ Apólosu. Mu gude ẹhu mu lẹ Apólosu nmaaru unu ẹtu t'ọ b̄uru l'unu am̄ta iphe l'iphe ono, e kfuru; s̄u: “Unu be emeghatajekwa iphe, e deru l'èkwo okfu Nchileke.” T'ẹ b'ọ dukwa unu l'unu ha, onye e-gudeje onye lan̄u eku onwiya; woru onye ọphu mee jolajola.

⁷Ọo ya meru iphe mu aji; s̄u: ?B̄ukpo nḡunu b'i gude kangoo onye ọdo?? B̄u nḡunu b'i nweru, ẹ-ta b̄udu iphe Nchileke n̄uru ngu? Ọ -b̄ukwanuru l'ọ b̄ua Nchileke n̄uru ngu iya; ?b̄u nḡunu meru iphe i gbe gude iya eku onwongu; l'ẹ t̄o b̄uhedu iphe, a n̄uru ngu an̄unu?

⁸Ẹpho gbe jikotawanu unu! ?Unu gbe nwekotawarunu iphemiphe ọbule! Unu gbe b̄ukotawarunu ndu eze; aȳibedua ta b̄u! Ọ dukwa-a mma; l'ọ gbe dukwa mu n̄u t'a s̄u l'unu b̄ukotawa eze. Ndege unu b̄ukotawa eze; m̄e ayi abya t'ayi l'unu t̄uko b̄uru eze; nweru ẹnya.

⁹Obenu l'ọ dukwa mu l'aȳibedua, b̄u ndu ishi-ozì Kuráýisutu bẹ Nchileke woru dobe l'ikperazu. Ayi n̄owa l'ọ b̄u ndu, e doberu kẹ akfugbu l'edzudzu ọha; mb̄u t'ayi b̄uru iphe mgboko mgburumgburu, b̄u iya b̄u ndiphe; m̄e un̄wu ojozi-imigwe a-byajẹ oleta eleta.

¹⁰Ayi gude k'okfu ẹhu Kuráýisutu b̄uru ndu eswe. Unub̄edua eshikwanu l'ẹka Kuráýisutu b̄uru ndu maru iphe. Ayi b̄u ndu ọvo ta n̄odu; obenu l'unub̄edua bẹ ike n̄o. Ayi b̄u ndu a t̄uru jolajola; ọbu l'unub̄edua b'a kwab̄eru ugvu.

¹¹Ẹgu an̄odujekwa aḡu ayi; mb̄ukwa byeye nta-a. Mini an̄oduje aḡu ayi; ayi ewe nkaraba iphe; eebo ayi gbingu gbingu; ayi etsoru ẹkemeke ọbule aghaphe; ayi te nwe ufu;

¹²ayi egbe gude ẹka ayi ese akanya ẹge ayi e-meje an̄u onwayi nri. Teke madz̄u t̄uru ayi ọnu; ayi aḡoru ọnu-ọma n̄u onye ọbu. A -kpaay ayi ẹhu; ayi atagbua ya lẹ nshi.

¹³Teke e kfubyishiru ẹpha ayi ekfubyishi; ayi egude olu odoo kfuru n̄u onye ọbu. Ayi gbe bya ad̄ukwa ndiphe l'ọ b̄u ikp̄ozu; mb̄u iphe d̄u ideyideyi, e gude ẹza zafu l'ẹkemeke ọbule. Ọ kwa iphe ayi b̄u ndiphe l'ẹnya ndono byeyekwaa eswe, d̄u g'ọo ntan̄u.

¹⁴Iphe mu gude ederu unu iphe-a ta b̄ukwa t̄e mu mee t'iphere gude unu. Iphe mu gbe emechia b̄ukwa t̄e mu mee unu t'unu tsoru ọzo, vudo nham̄nha; l'unu kwa un̄wu mu, mu yeru obu.

¹⁵L'ẹ to nwekwa m'ọ -ruhuru unu nweru un̄ukurunu ndu eleta unu ẹnya l'uzo kẹ Kuráýisutu; nna unu ta dukwa l'igwe. Ọ kwa mb̄edua b̄u nna unu, n̄uru unu ndz̄u, shi l'ẹka Kuráýisutu; keshinu ọ b̄u mb̄edua byaru bya ezia unu ozi-ọma ono.

¹⁶Ọ kwa iya meru iphe mu ar̄o unu: Byiko; t'unu letaru umere mu.

¹⁷Ọ kwa iya kparu iphe mu ziru Tímoti t'ọ byakfuta unu. Tímoti ono bẹ keshinu ọ bu mu ziru iya otso ọzo Nnajiufu b'ọ bụwa nwa mu, mu yeru obu. Tímoti ono koshiwaru lẹ ya gbaru tẹ mu gude ire iya ẹka. Ọo ya bụ t'ọ byakfuta unu bya akafua onyataru unu ẹge mu egudeje etso ọzo kẹ Kuráyisutu ono; mbụ ẹge mu ezije iya l'iphe bụ chọchi kpmukpamu l'ekemeke ọbule.

¹⁸Ọ nweru l'unu ha ndu ọphu wataru oku onwẹphe ekuku; tubesu lẹ mu ta alahedu azu abya unu agbaphe.

¹⁹Obenu l'ẹ ta anohedu ọdu; mu abyakfuta unu; mẹ Nchileke -kwenu. Teke ono bẹ mu e-gude ẹnya mu ele iphe ndu ono, eku onwẹphe ekuku ono a-dukpo ike mee; tọ bụ l'ẹphe bụ ọ-pa-ọnu-'a-pa-ẹka.

²⁰Iphe bụ lẹ Nchileke bụ eze ta bukwa okfu, eekfu l'ọnu; ọ kwa iphe gude ike ere ire.

²¹?Bụ ole bẹ unu hataru??Bụ tẹ mu gude ẹchachi byakfuta unu??Tọ tẹ mu gude obu iphoro byakfuta unu lẹ nchị ndo?

1 Kórintu 5

Uru-alị, haru nọdu lẹ chọchi

¹Mu anukwa l'unubẹ ndu chọchi haru arụ alị. Mbụ l'ẹjo uru-alị, unu haru arụ dụ-tabe ẹji; k'ọphu bụ lẹ ndu ẹ-ta madu ekemu Nchileke ta atukpodua ya nụ ama ememe. Kẹ tẹ mu nua lẹ nwoke edutaje nyee nna iya doberu onwiya l'ulo iya l'ọ bụ nwanyi, ọolu alulu.

²Mbụ; unu egbe gudekwa iya rụ l'eku onwunu ekuku.?Unu ta madu l'ọ gbaru t'unu gbe daa ẹhu iphe unu meru. Mbụ; t'unu bufukwa onye ono, meru iphe ono l'ẹke unu nọ.

³Ọ bụ oswi-okfu lẹ mu l'unu ta nọdu l'ifu l'ifu. Obenu l'obu mu nọkwaa l'ẹke unu nọ. Ọo ya kparu iphe mu gude ike kẹ Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráyisutu nma onye ono, meru ahuma ono ikpe; lẹ mụ nọ l'ẹke ono.

⁴Unu -gude ẹpha kẹ Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu nọkobe; obu mu etsokwaruphu unu nọdu l'ẹke ono; ike kẹ Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu anodukwa iya phụ;

⁵ono bụ teke unu e-woru onye ono ye Sétanu l'ẹka t'o mebyia ugwehu iya; k'ọphu Nchileke a-dzofuta ndzụ iya mbọku Eswe kẹ Nnajiufu ayi.

⁶Ekuku ono, unu eku onwunu ono ta dukwa mma.?Unu ta madu l'ọo nwa-ọchi-l'ẹka iphe shihuru ọka, ekoliye buredi bẹ ekoliye ishi buredi mkpurophu?

⁷Unu tọ nwehu sashia akahụ iphe ekoje-buredi ono, bụ iya bụ iphe dụ ẹji; k'ọphu unu a-dụ l'ọ bụ buredi ọphungu; bya adu mma. L'ọ bụ ẹge ono bẹ Kuráyisutu meru unu t'unu dụ keshinu teke ono, ọ safuru unu iphe dụ ẹji, unu meru ono, bụ iya bụ teke ono, o woru onwiya mee nwaturu Aji Esweta; gude chiaru ayi Nchileke ẹja ono.

⁸Ọo ya bụ; t'ayi wata ọgba aji ono ẹge ọ gbaru nta-a, bụ iya bụ t'ayi be egudekwa buredi ọphu akahụ iphe ekoje-buredi nọ, bụ iya bụ ejo iphe; mẹ nshiruma; gude agba

iya. Unu t'ayi gude buredi ophu iphe ekoje-buredi e-ta nodu, bu iya bu ndzu, ekworo e-ta nodu; me ire-lanu gude gbaa ya.

⁹Mu dehaakwaru unu ekwo; su t'unu le ndu eme ke nwanyi me ndu eme ke nwoke be emegbajekwa.

¹⁰Ndu mu ekfuru ta bukwa ndu ta madu Nchileke; l'eme egbe iphe ono; m'o bukwanu ndu enya-kfurukfuru; m'o bu ndu ana nfu; m'o bukwanu ndu agwa nte. Ndu onanu be unu -jeshiaru epe ezeru bulekwaphu t'unu gbeshi; lufu le mgboko-a tengu!

¹¹Iphe mu shi ekfu bukwa t'unu bujeru uba yeru onye kuru onwiya nwanna; gbe l'eme ke nwanyi; m'o bukwanu l'oome ke nwoke; m'o bu l'o bu onye enya-kfurukfuru; m'o bukwanu l'o bu onye agwa nte; odo bu l'o bu onye ekfujeru ibe iya okfu-azu; m'o bukwanu l'o bu onye angunuka mee; m'o bu onye ana nfu. T'unu l'egbe onye ono be erigbakwa nri.

¹²O -buru ke ndu e-ta madu Jisosu; nke mu bu ole k'okpe epe ikpe? O kwa Nchileke e-kpe epe ikpe. Ndu ophu gbaru t'unu kpee epe ikpe kwa ndu ophu ya le ndu chochi.

¹³Ndu ophu l'ephe ha; kwa Nchileke e-kpe epe ikpe. L'ekwo okfu Nchileke sukwaru: "T'e chigbukwaa njo l'igbo, o beru; te odo be ebehe iya."

1 Kórintu 6

Ogbaru unwunna ekwo

¹?Nanu ege e meru; yoo buje teke o bu l'o nweru nwanna l'ime unu, okfu adaru yele ibe iya; yo gbe paru iya jekfushia ndu e-ta madu Nchileke t'ephe kpeshia??Nanu ege e meru; epe te gbe apajejeru iya ndu ke Nchileke ibe epe t'ephe kpeshia?

²Too?l'unu ta madu l'oo unube ndu ke Nchileke be bu ndu e-mekochaa kpee ndiphe kpmukpamu ikpe? O du mma; keshinu o bu unu e-mekochaa kpee ndiphe kpmukpamu ikpe;?unu ta kabedu dzua t'unu kpeshia unwu ibiribe okfu ono too?

³?Unu ta madu l'oo ayibedua e-mekochaa kpee unwu ojozi-imigwe ikpe? Yo buchiarunu okfu k'eliphe owaa be unu t'adudu ike kpeshia.

⁴O -buru l'egbe okfu ono daru unu;?bu ngunu kparu iphe unu apataje iya je odoru ndu e-ta dudu iphe unube chochi guberu epe?

⁵Iphe mu gude ekfu iphe-a bukwa t'iphere iya du unu.?To nwekpodua; m'o bu onye lanu l'unu ha, maru iphe; k'ophu oo-doshijeru unube unwunna ono okfu, adaru unu too?

⁶Yo gbe abujeru: nwanna -gbeshi; yo je agbaaru nwanna iya ekwo l'ifu ndu e-ta madu Nchileke.

⁷Ogba ekwo ono, unu anoduje agbaru ibe unu ono bukwa iphe du eji be unu anoduje emeta ekpu onwunu l'ishi.?Bu iya bu l'unu ta adudu ike tagbua ejo iphe e mekataru

unu lẹ nshi ọtọ??Tọ kachidua mma l'ọ gbe buru unubedua be onye ọdo gude ugho emegbuta?

⁸Unubedua l'onwunu egbe emeje ibe unu eji; gude ugho emegbuta ibe unu l'eke ibe unu ono buhukwaphu nwanna unu gedegede!

⁹?Unu ta madu lẹ ndu ẹ-te dobedu ẹka ndoo be ọzo ta ọduru l'eke Nchileke bu eze? Unu be ekwenuphu t'e duswee unu ọzo. Ndu uru-alị; ndu agwa nte; ndu eri ogori; me unwoke, ejekfuje unwoke ibe ẹphe azee-nwoke-yee-nwanyi; ndu ono be ọzo ta ọkwaru l'eke Nchileke bu eze.

¹⁰Ndu iphura; ndu ẹnya-kfurukfuru; ndu angunuka mee; ndu ekfuru madzu okfu-azu; me ndu ana nfu ta dukwa m'ọ bu onye lanu l'ẹphe ha, a-bahu l'eke Nchileke bu eze.

¹¹Yọ bukwaru-a ẹge ono be unu shi haru emegbaa. Obenu lẹ Kuráyisutu safuwaru unu iphe du eji, unu meru; bya emee unu ndu ke Nchileke, duru Nchileke iche. Ọ bu l'eka Nnajiufu, bu Jisosu Kuráyisutu; me l'eka Ume-du-Nso; be Nchileke shi gwa unu lẹ ndu doberu ẹka ndoo l'ifu iya.

Èhu ngu l'ọ ha bu ke Nchileke

¹²Ọ nweru onye a-su l'a hawaru iya ọzo te ya meje ẹge du iya mma. Ọ bua ẹge ọ du; obu l'ẹ to kwa iphemiphe obule be bu: i -mee ya; yo duru ngu lẹ mma. A haru mu ọzo te mu meje iphemiphe obule ẹge du mu mma; obu lẹ mu t'ekwekwa t'o nweru iphe ewota mu mee te mu du l'ọ bu ohu iya.

¹³A nonyaa; onye lanu asu: “?Ọ kwa l'e meru nri t'ọ laje l'ẹpho; bya emekwaaphu ẹpho t'e rije nri ye iya?” Ọ dua ẹge ono; obenu lẹ Nchileke e-mekochaa tuko ọzo iphe labu ono mebyishia. L'iphe, meru iphe Nchileke meru ẹhu madzu ta bukwa t'oruje uru-alị. Ọ kwa Nnajiufu, bu Jisosu b'o meru iya doberu; Nnajiufu l'onwiya abukwaruphu Nnajiufu k'ẹhu madzu.

¹⁴Ọ bu Nchileke kuliru Nnajiufu; yo shi l'onwu teta ọdu ndzu. Ọ bukwapu ẹge ono b'oo-gude ike iya kulia ayibedua.

¹⁵?Ọ du l'unu ta madu l'ugwehu unu bu ibe-ẹhu Kuráyisutu ọtọ??Nanu ẹge mu e-gbe wota ibe-ẹhu Kuráyisutu je eworu yegbabe l'ẹhu nwanyi okpara? Tuswekwa!

¹⁶?Tọ bu l'unu ta madu l'onye nwoke, jeru yele nwanyi okpara azee be wotawaru ẹhu iya je atugbabe lẹ ke nwanyi okpara obu; ẹphe aburu onye lanu? Iphe obu bu l'e dekwaru iya edede l'ekwo okfu Nchileke; su: “L'ẹphe ẹbo l'a-buru onye lanu.”

¹⁷Obenu l'onye yee Nnajiufu, bu Jisosu tugbabekpooru buru nanu be yele Jisosu ono buakwaphu nanu lẹ Ume Nchileke.

¹⁸Ndu mu; unu buru uba yeru uru-alị. Iphe bu iphe du eji ọdo, eemekpoo ememe ta dukwa ophu emebyi anu-ẹhu madzu. Obenu l'onye aru uru-alị; be bukwa anu-ẹhu iya be oomerushi emerushi.

¹⁹?Unu ta madu l'ugwehu unu bu eze-ulo, du nsọ ke Ume-du-Nsọ ono, bu l'ime unu ono; mbu Ume-du-Nsọ ono, unu nataru l'eka Nchileke ono? Oo ya kparu iphe e to buhedu unu nwe onwunu.

²⁰Unu buwa aswa, Kurayisutu zuru azuzu. Oo ya bu t'unu gude ugwehu unu kwabe Nchileke ugvu.

1 Kórintu 7

A bya le k'olu nwanyi

¹A bya abya le k'iphe ono, unu deru mu ekwo iya ono. Onu, mu eye bukwa l'o dukwaa mma te nwoke be ejeshi olu nwanyi.

²Obekwanu l'o bu te nwoke ba awata ome ke nwanyi; meru iphe mu ekfu; su: te nwoke, nonu lujee nwanyi. Nwanyi, nonu eje alua nji.

³Te nwoke lajeru nyee ya l'ulo ege gbaru nu; keshinu oolu iya alulu. Ege ono be nwanyi a-lajeru nji iya l'ulo ege gbaru nu; l'o kwanu iya bu nji iya.

⁴Le nwanyi, aalu alulu ta bukwa iya nwe ehuru iya. O kwa nwoke nwe ehuru nyee ya. Ege ono b'e to bukwaphu nwoke nwe ehuru nk'iya. O kwa nwanyi nwe ehuru nji iya.

⁵Te nwoke ba ajikajekwa nyee ya azee; ophu nwanyi ajikajekwa nji iya azee; gufukwa l'unu chiru iya achichi t'unu haa onwunu ke nwa teke ono; k'ophu unu e-woru obu unu l'o ha dobe; l'ekfu anu Nchileke ogbodo ekfukfu. Olobu; teke obu, unu tuburu k'okfu anu Nchileke obu gvulephu; unu watakwa azee odo; e menyaa; Setanu nwuru unu ye l'ome iphe du eji; okfu l'unu ta adujedu ike kpade onwunu.

⁶Obenu l'iphe-a, mu ekfuru unu-wa bukwa le mu kwetaru t'o du ege ono; e to bukwa l'o bu ekemu, a turu atutu dobe edobe.

⁷E -kfudekpoo ya ekfukfu be iphe dukpoonu mbedua mma bukwa te madzu kpmukpamu nodukota ege-a, mu no-wa. Obenu l'onyenonu nwegbaaru iphe-oma, du iche, Nchileke yeru iya l'eka: onye nk'iya a-du ege-a; onye nk'iya a-duwaru ege odo.

⁸A bya le ke ndu e-ta aludu nji; me ndu ta aludu nwanyi; me unwanyi ophu nji ephe ta nohedu: ndu onanu be iphe mu ekfuru ephe bu l'o karu ephe mma t'ephe nodulephu: t'ephe be ejehe olu nji; nwoke te ejehe olu nwanyi; t'ephe tuko nodu ege-a, mu no-wa.

⁹Obenu; o -buru l'ephe ta adudu ike kpade onwephe; te nwoke lukwaa nwanyi; nwanyi ejekwa je aluru nji. Le ono kalekwaphu mma ma le madzu ata nshi atakworu eze l'iphe agushi iya ike.

¹⁰Ndu ophu aluwa nji; me ndu ophu aluwa nwanyi be mu aturu ekemu. Obenu l'e to bukwa mbedua l'atu iya; o kwa Nnajiufu ayi, bu Jisosu. O suru te nwanyi, luru nji ba ahakwa nji iya.

¹¹Teke bukwanu l'o hawaru iyaahaha; te nwanyi obu kwakwaa ege ono: t'e b'o jehekwa olu nji odo. Odumeka t'o laphu azu le k'akahu nji iya te yele iya doshia; sukwapu te nwoke ba adukwa teke oo-chifu nyee ya.

¹²A bya lẹ kẹ ndu ọphunanu bẹ bụ mu ekfu iya; ẹ tọ bụhekwa Nnajiufu. Teke ọ bụ l'onye kẹ Kuráýisutu alụ nwanyi, ẹ-te kwedu kẹ Kuráýisutu; tẹ nwoke ọbu ba achífukwa iya; m'ọ -bụru lẹ nwanyi ọbu kweru-a lẹ yele iya a-nọdu alua.

¹³M'ọ bụkwanu l'ọo nwanyi, kweru kẹ Kuráýisutu; alụ nwoke, ẹ-te kwedu kẹ Kuráýisutu: tẹ nwanyi ọbu be egbeshikwa lẹ kẹ nji iya ọbu; m'ọ -bụru lẹ nwoke ono kweru-a lẹ yele iya a-nọdu alua.

¹⁴Lẹ nwoke, ẹ-te kwedu kẹ Kuráýisutu; l'alụ nwanyi, kweru kẹ Kuráýisutu; bẹ shiakwa l'ẹka nyee ya bụru kẹ Nchileke. Ọ kwaphu ege ono bẹ nwanyi, ẹ-te kwedu kẹ Kuráýisutu; l'alụ nwoke, kweru kẹ Kuráýisutu; shiakwaphu l'ẹka nji iya bụru kẹ Nchileke. Ndege ẹ tọ -duru ege ono; mẹ ụnwu unu aburu ndu aasọ nsọ. Obekwanu l'ẹge ọ dọ nta-a; bẹ ẹphe dọakwa nsọ.

¹⁵Ọlobu; teke bụ lẹ nwanyi ono, ẹ-te kwedu kẹ Kuráýisutu ono b'ọ dọ t'ọ gbeshi lẹ kẹ nji iya ono, woru onwiya ye Kuráýisutu l'ẹka ono; m'ọ kwanu l'ọo nwoke b'ọ dọ t'ọ chifu nyee ya; okfu lẹ nyee ya ọbu woru onwiya ye Kuráýisutu l'ẹka; t'onye ono mekwaa ege ọ dọ iya mma l'ọkpoma. Ọ -dụwa ege ono bẹ bụ iya bụ l'onye ọphu wowaru onwiya ye Kuráýisutu l'ẹka; mbụ nwanyi; m'ọ bụ nwoke b'ẹ te eyebutakwa eyebuta ome iphe; keshinu ọ bụ t'ẹhu dọ ayi agu bẹ Nchileke kuru ayi oku iya.

¹⁶Nggube nwanyi, wowaru onwongu ye Kuráýisutu l'ẹka;?i meru imagha maru lẹ nji ngu te eshifudua ngu l'ẹka woru onwiya ye Kuráýisutu l'ẹka? Ọ kwaphu ege ono b'ọ dọ nggube nwoke, wowaru onwongu ye Kuráýisutu l'ẹka;?i meru imagha maru lẹ nyee ngu te eshidu ngu l'ẹka wofuaru onwiya ye Kuráýisutu l'ẹka?

T'onyenonu nọdu l'ẹge Nchileke doberu iya

¹⁷Ọ bụlephu t'onyenonu mejelephu iphe Nnajiufu, bụ Nchileke keru nọ iya t'ọ meje; mejekwa iya phụ ege Nchileke sọru t'ọ meje iya teke ono, o kuru iya ono. Ono bụ ekemu, mu atụ edoberu iphe bụ chọchi l'ẹkemeke ọbule.

¹⁸Iphe mu ekfu bụ t'onye gudewa ome-l'alị ndu Ju bua útsù b'ọ byaderu bya aburu onye kẹ Kuráýisutu; be ejehekwa ọyo ọshi iya. T'onye byaru bya aburu onye kẹ Kuráýisutu teke ọ bụkwadu akpapyi; be ejehekwa iya ebubu.

¹⁹Kẹ l'e buru útsù; te bu; te nwekwa iphe ọ bụ l'ifu Nchileke. Ọphu bụ iya nọ bụ t'e meje iphe Nchileke sọru t'e meje.

²⁰Ọo ya bụ t'onyenonu dulephu ege ọ dọ teke Nchileke kuru iya.

²¹Teke ọ bụ l'ị bụ ohu teke Nchileke kuru ngu; ba ayọhekwa ọshi; karikwaa l'ị maru ụzo, ii-shi gbaa onwongu; nggu emenua ya; nweru onwongu.

²²L'onye Nchileke kuru teke onye ọbu bụ ohu; yọ bya yele Kuráýisutu abya atugbabe; t'onye ono nyatakwa lẹ Nnajiufu tọfuwaru iya l'ẹgbu, iphe dọ eji keru iya. Ege ono bẹ onye ta bụdu ohu teke Nchileke kuru iya byaru bya aburu ohu Nnajiufu, bụ Jisọsu.

²³Unu bụkwa aswa, Kuráýisutu zuru azuzu. Ọo ya bụ; unu ba alahẹkwa azụ je aburu ohu kẹ ndu mgboko-a.

²⁴Unwunna mu; byiko; t'onyenonu dulekwaphu ege o du teke Nchileke kuru iya. T'onyenonu nopyabekwa l'atugbabe, yele Nchileke tugbaberu.

Ndu e-ta aludu nji; me ndu e-ta aludu nwanyi

²⁵A bya l'ehu k'unwanyi, e-ta ludu nji; me unwoke, e-ta ludu nwanyi; e to nwekwa ekemu, mu a-su le Nnajiufu turu doberu unu. Obenu le mu e-ye onu, gbaru mu nu; keshinu e shiwa l'imiko ophu Nchileke aphuru mu; mu aburu onye koshiwaru le mu gbaru ke t'e gude ire mu aka.

²⁶L'iphe mu arikuwa bu l'ege iphe-otsu-l'ehu habe nshinu nta-a be iphe kakwa mma bukwa t'onyenonu noduleruphu onwiya ege o no.

²⁷Teke bu le iiluwa nwanyi; ba sukwa l'e ti luhedu. Teke bukwanu l'e ti ludua nwanyi; be ejehekwa okpa ishi k'alulu.

²⁸Ole e to bukwa ome iphe du eji; m'i -je alua nwanyi. Teke bukwanu le nwamgboko jeru je aluru nji; e to bukwa iya phu ome iphe du eji. Iphe mu ekfu bu le ndu alu nwanyi; me unwanyi, alu nji be tukwa iphe-otsu-l'anu ke mgboko owaa l'ukfu. Ophu to dukwanu mu t'unu dalahu l'iphe-otsu-l'anu, ha ege ono.

²⁹Mbu; iphe mu ekfu ndo-o; unwunna mu; bu l'uboku agvukwa. Shita nta-a tugburu: te ndu, alu nwanyi metajekpooru l'ephe ta ludu.

³⁰Te ndu ophu atso aphu metajekpooru l'e to nwedu iphe atsu ephe l'ehu. Ndu ophu ehuru atso ena emetajekpooru l'ehu te shidu atso ephe ena. Te ndu nweru aswa, ephe azu metajekpooru l'e to nwedu iphe ephe azu.

³¹Te ndu emekpo iphe ephe eme le mgboko-a metajekpooru l'e to dudu iphe iphe ono bu. Le mgboko-a; mbu ege-a, o du-wa ta duhekwa teke oo-no-bebe.

³²Iphe mu eme te mu karu unu bu t'unu haa oyo-phe oshi. L'iphe nwoke ta ludu nwanyi ekfuje bulephu ege ya e-me jeeru Nnajiufu, bu Jisosu ozi; bu iya bu ege ya e-me meje iphe atso Jisosu ena l'okpoma.

³³Obenu l'onye alu nwanyi be iphe onoduje ayu oshi iya bu iphe ke mgboko; bu iya bu ege ya e-me meje iphe atso nyee ya ena l'okpoma.

³⁴Yo shi ege ono; chita uzo iphe labu l'ari. Ege ono be nwanyi, e-ta aludu nji; me nwamgboko, e-ta alubua nji du: iphe ephe yeru ehuru bukwapu ege ephe e-me jeeru Nnajiufu ozi; ege ephe e-me woru ehuru ephe m'oriri ephe nwebe Nchileke; t'ehu ephe m'oriri ephe l'o ha buru nk'iya. Obenu le nwanyi, alu nji be iphe ooyo oshi iya bu iphe ke mgboko-a; bu iya bu ege ya e-me mee iphe atso nji iya ena l'okpoma.

³⁵Iphe, meru iphe mu tuko iphe-a l'ekfushi bukwa le mu eme te mu yeru unu aka. Mu te emekwa te mu nashia unu iphe. Iphe mu gbe eme bukwa te mu mee t'unu meje iphe du nhamunha, gbaru unu l'ememe; t'e b'o nwe iphe a-nafuje unu egomunggo l'oje ozi Nchileke ono.

³⁶Teke bu le nwoke lubutsuaru nwanyi; yo nonyaa; du iya le ya t'emedu umere ege o gbaru l'eke nwanyi ono no; mbu; o -buru l'onye ono ta dudu ike kpadekota onwiya;

t'onye obu mekwaa ege du iya mma; t'onye ono jekwa t'e kee ya nwanyi ono. E to bukwa iya ome iphe du eji.

³⁷Obenu; onye obu shihuru ike; yo ribua ya l'obu iya; kfuwa ya kfushia ya ike l'e to gbadua teke ephe a-lu; m'o -buru l'o maru l'e to tsudu iya l'ehu; le ya a-dua ike kpade onwiya; e to dukwa eji me nwoke ono -su l'e to gbadua teke ya e-je t'e kee ya nwanyi ono. Onye ono mekwaru iphe du mma.

³⁸Bu iya bu l'onye jeru; e kee ya nwanyi, o lubuhawaru alubu be mekwaru ohuma. Onye hakwanuru nk'iya; kakwaru ome ohuma.

Nwanyi, nji iya e-ta anohedu

³⁹Nwanyi, alu nji be nji iya nwekwa enwenwe; me nji iya -nudukwada ndzu. Mboku, a nonyaaru; nji iya nwuhu; dube mboku ono b'e to duhekwa iphe gude iya nu t'e b'o je olu onye odo. Obenu; t'o lukwaa onye ke Kurayisutu.

⁴⁰Obenu l'ehu ga ka iya otso ena; m'o -buru l'o haru olu nji odo. O kwa ege mube Polu yeru onu ndono. Mu arikwa le Ume Nchileke bukwa mu phu l'ehu.

1 Kórintu 8

K'ori iphe, a gwaru nte

¹Onu, mu eye le k'iphe a gwaru nte bu l'a makwaru-a l'unu suru l'ayi tuko maru iphe. Iphe omaru iphe ege ono, unu suru l'unu maru ono emeje bu l'oomeje madzu te ooku onwiya ekuku. Obenu le n-yemobu anoduje emeli chochi emeli.

²O -nweru onye arije le ya maru iphe be onye ono ta amarukwaa iphe ege o gbaru iya l'amama.

³Obekwanu l'onye yeru Nchileke obu be Nchileke makwaru-a.

⁴A bya abya le ke ori iphe e meru nte; iphe bebekpo doo ayi enya bu l'e to dudu iphe bu iphe aagwa agwagwa, nweru iphe o bu le phuu; mbu l'oo okoropho iphe mmakanu b'o bukota. Ayi makwaruphu l'e to nwedu Nchileke odo, nonu; gufu Nchileke lanu ono nwenkinyi;

⁵m'o -ruhuduru o nweru igweligwe iphe, no l'igwe me le mgboko, bugbaa iphe ephebaje l'iphe; relahaa ire; a wataru iya obaru aja. E -kfude iya ekfuku be iphe e doberu edobe; l'abaru aja hakwa l'igweligwe. Iphe aasugbajee l'o bu uwa madzu ahakwaphu l'igwe.

⁶Obekwanu l'iphe, doru ayibedua enya bu le Nchileke bu Nchileke lanu kpuu; bu iya bu Nna, iphemiphe obule shikota l'eka; buru iya be ayi noru ndzu. O kwaphu Nnajiufu lanu kpuu no; bu iya bu Jisusu Kurayisutu: onye bu iya be Nchileke shi l'eka iya kekota iphemiphe obule; yo bukwanuru iya be ayi shi l'eka nodu ndzu.

⁷Obenu l'unu maru l'e to budu madzu l'o ha maaberu iphe ege ono. L'o nweru ndu gudekwada ome-l'ali ephe; k'ophu oobuje: ephe -eri iphe e meru nte nta-a; uche ephe anudukwadu iya: l'o bu iphe e meru nte. Ephe arilahaa le nri ono, ephe riru ono be

merushiwaru obu ẹphe. E shi ẹge ono; obu ẹphe adu l'ọ bu iphe e merushiru emerushi l'ifu Nchileke; keshinu obu ẹphe anọdujekwadua ekfuru ẹphe l'iphe ono, ẹphe meru ono ta dudu mma. Iphe kparu iya nu aburu l'okpuberu okfu ono, ẹphe maru ono te shihudua ẹphe ike l'obu.

⁸Ọbe ẹ to bukwa nri e-me t'ayi ka ononyabe Nchileke ntse.?Mẹ ayi riru iya-o;?mẹ ayi te ri iya-o; ayi ta akakwa ẹji; ọphu ayi ta akakwa mma l'ifu Nchileke.

⁹Ọ bulephu t'unu kwabe ẹnya l'iphe unu eme; maru t'unubedua, ọkpobe okfu, unu maru shihuwaru ike l'obu be eduru ndu ọphu ọkpobe okfu ono te shihudua ike l'obu ye t'ẹphe dalahu l'ome iphe du ẹji.

¹⁰T'e wota iya le nggube onye maru iphe be no l'ulo nte; l'eri iphe e meru nte; nggu adugakwadurua l'eri iya; onye ọkpobe okfu ono te shihudua ike l'obu ejebudo ngu;?ti madu l'i gbe eyeru iya okpu-ikike t'o je eye onwiya l'ori iphe ono, e meru nte ono?

¹¹Onye ono, ọkpobe okfu ono te shihudu ike l'obu ono eshi l'iphe nggubedua maru ono; laaru onwiya l'iyi; mbu nwanna ono, Kuráyisutu nwuhuru l'okfu ẹhu iya ono.

¹²Ọo ya bu le teke unu meru ẹge ono be unu meswewaru unwunna unu; okfu l'unu mekatawaru ẹphe l'obu; l'ẹke ọkpobe okfu ono te shihudua ẹphe ike l'obu. Ọ kwa iya phu bu l'unu shiwa l'ẹhu unwunna unu ono meswee Kuráyisutu.

¹³Ọo ya kparu iphe mu suru: ọ -buru l'oo iphe eeri l'onu; a-kpata te nwanna mu mee iphe du ẹji; mu ebuchilephu ke ota anu kparamu. T'e b'ọ bu mu; be nwanna mu e-shi l'eka; wata ome iphe du ẹji.

1 Kórintu 9

Pọlu jikaru iphe ruberu iya nu

¹?O nweru madzu, bu iya atujeru mu iphe mu e-me to?Mu ta budu onye ishi-ozu to?Mu te gudedu ẹnya mu phu Nnajiufu ayi ono; mbu Jisosu? Mbu;?to budu unu bu iphe ekoshi le mu jeru Nnajiufu ozi; okfu l'unu l'iya tugbabewaru buru nanu?

²Ọ -buru le ndu odo ta gubedu mu onye ishi-ozu Jisosu; mu aburu iya nu l'ẹke ọphu unu no. Ọ bu unubedua bu iphe-ohubama, ekoshi le mu bu onye ishi-ozu Nnajiufu; ke l'unu byawaru bya aburu ndu ẹphe le Nnajiufu tugbaberu buru nanu.

³Qwaa iphe mu asajeru nu ndu asuje l'iphe Pọlu eme ta budu iya:

⁴Mu asuje ẹphe:?To rubedu mu t'a nuje mu nri; me iphe aangụ angungu k'ozu, mu eje to?

⁵Mbu?to gbadu mu te mu eme ẹge ndu ishi-ozu odo emetsua; mbu ome l'ọ bu unwunne Nnajiufu phe; me Pyita phe?Mbu; luta nwanyi, etso uzo ke Kuráyisutu; dujeru eje iphe bu ẹke mu eje.

⁶?To bulephu mu le Banabasu kpuu; be sefutaje akanya nri ayi?

⁷?Akọ kojeru unu l'onye soja, eje ọgu; bukwa iya phụ akfụ onwiya ụgwo??T'ako kojeru unu l'o nweru onye kụbejeru vayinu; to de ọnu l'akpuru, shi iya nụ??T'a kojeru unu lẹ madzụ doberu aturu; to riswebua iphe shi l'aturu ono?

⁸?O dū unu lẹ mu ekfu iphe-a l'ọ bụ iphe ndiphe ekfufe tọo? Wawakwa! O kwa iphe ekemu kfukwaruphu ndono.

⁹L'e dekwaru iya l'ekwo ekemu, Nchileke turu nū Mosisu; sụ: “Unu be ekechijekwa eswi ọnu teke ọodzoshiru unu witu unu.”?O dū unu l'ọ bụ eswi bẹ Nchileke ayọ ọshi iya ege ono tọo?

¹⁰Wawakwa! O kwa okfu ẹhu ayi b'ọ kfube ekfu ono? O kwa ayi b'e deturu iphe ono. L'unu marua l'onye akọ ọkọri anọduje akọ iya; l'ele ẹnya l'iphe oo-rita iya. Onye echishi ẹswa l'iphe ọ kọru akọko a-nọdujekwaphu echishi iya; dobe ẹnya l'iphe oo-rita iya.

¹¹Teke ọ buru l'ayi kwaru iphe-oma, shi l'eka Ume Nchileke l'ime unu l'ọ bụ ẹga-wa, aakuje akpuru iphe l'egu-wa;?o kariru ayi ẹka mẹ ayi -shi unu l'eka kpatajẹ iphe eele ẹnya; ria; nọdu ndzụ?

¹²Keshinu ọphu unu ekweje l'o ruberu ndu ọdo t'ẹphe rita unu iphe l'eka;?tọ kachiduaru ayịbedua erube t'ayi shi unu l'eka rita tọo? O rubekpokwaaru ayi; ọle ayi ta túbukwaa ya ama. O bụ-chikwa-a nshi; bẹ ayi anọduje atagbu iphemiphe ọbule; ege ee-me t'ayi be gbe atuchi ụzo ozi-oma ke Kuráyisutu atuchi.

¹³?Unu ta madụ lẹ ndu eje ozi l'eze-ulo Nchileke bẹ Nchileke suru t'ẹphe rijee nri, shi l'eze-ulo l'ẹke ono. Ndu eche ẹnya-ngweja Nchileke eketajekwa iphe e gude chjaru Nchileke eja l'ẹnya-ngweja ono.

¹⁴O kwaphu ege ono bẹ Nnajiufu turu iya l'ekemu; sụ tẹ ndu ezi ozi-oma rijee iphe, shi l'ozí-oma ono, ẹphe ezi ono.

¹⁵Obenu lẹ mu ta jibukwa-a unu aji iphe dū ege ono. Ophu tọ bukwa l'ekwo-wa, mu ederu unu-wa bụ lẹ mu suru l'iphe ono ruberu mu nta-a. O kachikwaa mu mma lẹ mu nwuhuru anwuhu; m'o be ke tẹ mu kwe t'o nweru onye e-me tẹ nsasa ono, mu asa ono bya aburu mkpokoro okfu.

¹⁶Unu maru l'iphe mu anọduje asa nsasa iya ta bukwa lẹ mu ezi ozi-oma ono. Ọzì ozi-oma ono bụ iphe mu mefutaje. Nshobukwaa mu nshọ m'ọ -buru lẹ mu te ezidu iya.

¹⁷Ndege ọ -buru lẹ mu ezi ozi-oma ono; yọ buru ozi, mu ziru onwomu; mẹ mu elede ẹnya obunggo, ruberu mu nū. Obenu lẹ mu eje iya l'ọ bụ ozi, Nchileke yeru mu l'eka. Mu eje iya egbe iya ọwaa ohu ejeje ozi, Nnajiufu iya ziru iya-a.

¹⁸?Bụ ngunu bẹ bụ mu obunggo iya nta-a? Iphe bụ mu obunggo iya bụ lẹ mu a-nọdu ezi ozi-oma ono ke mmanu; mu ta ana aswa iya, bụ iphe, gbaru mu nū l'ozí ono.

Ome iphemiphe ọbule l'okfu ozi-oma ono

¹⁹A makwaru-a l'ẹ to nwedu madzu, bu iya atujeru mu iphe mu eje; to nwe onye mu bu ohu iya. Obenu ẹ mu gudewa ẹka mu mebe onwomu ohu onyemonye ọbule; ẹge ee-shi ẹ mu gude ozi-oma ono kafua okfubutaru Kuráýisutu igweligwe madzu.

²⁰L'ọobuje teke mu ẹ ndu Ju nọ; mu awata ome umere ndu Ju; ẹge ee-shi ẹ mu kfubutaru Kuráýisutu ndu Ju. Ẹ tọ bukwa ekemu Mósísu bẹ mu gude buru. Ọle ọobuje teke mu ẹ ndu gude ekemu Mósísu buru nọ; mu awata ome l'ọ bu onye gude ekemu Mósísu buru; ẹge ee-shi ẹ mu kfubutaru Kuráýisutu ndu ono, gude ekemu buru ono.

²¹Ẹge ono b'ọ dukwaphu: teke mu ẹ ndu ẹ ta madu k'ekemu Mósísu nọ; mu ahakwanua k'ekemu; ẹge ee-shi ẹ mu kfubutaru Kuráýisutu ndu ẹ-ta madu k'ekemu Mósísu. Iphe ono ta bukwa ẹ mu te etsodu ekemu Nchileke. Ishi iya kwa l'ọo ekemu ẹ Kuráýisutu bẹ mu kfuẹbe gude buru.

²²Teke mu ẹ ndu ọkpobe okfu, ẹphe maru te shihudu ike l'obu nọ; mu eme l'ọ bu onye ọkpobe okfu ono te shihudu ike l'obu; ẹge ee-shi ẹ mu kfubutaru Kuráýisutu ndu ono. Ọo ya bu l'iphe bu iphe onyemonye ọbule sọru ẹ ya bu; mu abukwaruphu iphe ọbu; ẹge ee-shi l'iphe bu ọzo, mu a-du ike; haru ndiphe kfubutaru Kuráýisutu t'ọ dzofuta ẹphe.

²³Iphe ono, mu emekota ono bu k'ozi-oma ono bẹ mu gude eme iya; ẹge ee-shi ẹ mu tsoru gbaru mgba l'iphe-oma, nọ iya nu.

²⁴?Unu ta mahaada l'ọobuje: a -tuko agba ọso; iphe bu ndu atụ ego ọso ono atuko agba iya. Ọlobu onye lanu nwenkinyi emekochajee nata obunggo ọso ọbu. Ọo ya bu t'unu kebe ẹhu l'ọso ono; k'ọphu unu a-buru ndu a-nata obunggo iya.

²⁵Onyemonye ọbule, akwakọ k'otu ntutego ọso ekebeje ẹhu akpade onwiya l'iphe bu iphe oome ememe. Ishi iya bu k'ọphu ọo-nata obunggo, tso l'ọso ono; mbu obunggo, ẹ-ta akpọdu ukfu; yo mebyihu. Obenu l'ayibedua, bu ndu etso ọzo Kuráýisutu akpadeje onwayi ẹge ayi a-nata obunggo ọphu a-nọ gbururu jeye.

²⁶Ọo ya kparu iphe mu agba ọso ono ẹ mu gbarua ishi ẹke a tuburu. Yọ bukwaruphu iphe ono meru; mu te etsu ẹka l'ọ bu onye etsu ẹka ẹ pherephere.

²⁷O gbe buru onwomu bẹ mu anọduje etsu iya l'etsushi iya ike; k'ọphu mu a-kpade onwomu ọgbodo akpade t'ẹ b'ọ bu: mu -kfutatsua ndu ọdo yeru Kuráýisutu; mu egbe buru onye ọphu Nchileke e-mekochaa jika ajika.

1 Kórintu 10

Ọnma ọkwa

¹Unwunna mu; iphe mu eme bu t'unu nyatakwa ẹge ọ muru nna ayi oche phe. Unu nyatakwa l'ẹphe l'ẹphe ha bẹ nokotaru ẹ mkpuli urukpu ono. Ẹphe l'ẹphe ha jekotaru ije l'alí ọkponku ono; swee eze ẹnnyimu ono.

²Ẹphe l'ẹphe ha bẹ Nchileke gude urukpu ono; me eze ẹnnyimu ono mee baputizimu; t'ẹphe buru ndu etso Mósísu.

- ³Èphe l'èphe ha rikotaru egbe nri lanu ono, shi l'imigwe ono;
- ⁴ngukotakwaphu mini ono, shi l'èka Ume Nchileke ono. Unu marua l'èphe nguru mini, shi lè Mkpuma ono, è ta phudu l'ènya ono. Mkpuma ono bu iya bu Kuráýisutu. Yò buru Mkpuma ono bè tsoru èphe ono.
- ⁵Obenu l'e metsukwaaru; ndu ophu meru iphe è-ta dudu Nchileke mma l'òkpoma l'ime èphe aka l'igwe. Ndu onanu bè dakotaru odaleba l'echi-egu teke ono.
- ⁶Iphemiphe obule ono tukokwa buru iphe alo ayi èka lè nchi: t'ayi kwaa ènya; t'egu ome ejo iphe ba agushi ayi ège o guru ndu onanu.
- ⁷Unu t'ayi ba agwakwa nte ège èphe haru gwaa teke ndiche ono; bu iya b'e deru l'èkwo okfu Nchileke; su: “Lè Ízurelu doru l'eri; l'angu; nonyaa; wu-lihu; telahaa egvu.”
- ⁸Unu t'ayi be eyekwa èka l'uru-ali ège èphe shi haru ye; e meebetsua; ukporo unu madzu labu; unu madzu iri esaa l'ukporo madzu iri anwushihu l'ujiku lanu.
- ⁹Unu t'ayi be ejekwa odata Nnajiufu adata, bu ège èphe haru data iya teke ndiche ono; agwo atagbushia èphe.
- ¹⁰Unu t'ayi ba agujekwa aphu ège èphe haru gua; Ojozi-imigwe, mgbugbu-madzu eshi Nchileke l'èka bya eworu èphe gbushia.
- ¹¹Iphe ono l'ò ha mekotaru l'èhu èphe t'ò buru iphe e gude anmaru ayi okwa. A bya edeshia ya edeshi l'èkwo t'ò buru iphe e gude ezi ayi iphe; l'unu marua l'ogbo owaa, ayi no nta-wa bu teke iphemiphe obule a-gvu.
- ¹²Oo ya bu t'onye ari lè ya vudoshiwa ike; vudokwa kwabè ènya; e -menyakwaa; o daa.
- ¹³È to nwekwa iphe byawaru t'ò nwuru unu ye l'ome iphe du eji, è-ta budu egbe iya ophu abyakfutajekwaphu ndu odo. Obenu lè Nchileke bu onye evudoshije ike l'iphe o kfu. È too kwedu t'e nwuru unu ye l'ome iphe du eji; nwughata iya ège ike ota-nshi unu beru. O gbe buru teke eenwu unu eye l'ome ejo iphe; bè ookoshikwaphu unu uzo, unu e-shi nahu; du ike tagbua ya lè nshi.
- ¹⁴Oo ya bu; ndu mu yeru obu; unu haa kè ogwa iphe aagwa agwagwa.
- ¹⁵O kwa okfu, eekfujeru ndu nweru egomunggo bè mu ekfu unu. Unu gudewaru ènya unu lee l'iphe ono, mu ekfu ono.
- ¹⁶Okoro ono, ayi egudeje angu iphe l'anyata nri Nnajiufu; mè ayi kelebebe Nchileke ekele iya ono;?tò budu mee Kuráýisutu bè ayi gba mgba l'okoro ono tò? Tò buredi ono, ayi awashije ata ono;?tò budu èhu Kuráýisutu bè ayi tukokwaphu gbaru mgba ono?
- ¹⁷Keshinu o bu buredi lanu ono bè nonu; ayi tukokwa buru èhu lanu; m'o -ruhuduru ayi hakpoò l'igwe ihagha; keshinu ayi tuko gbaru mgba ata buredi lanu ono.

¹⁸Unu lewaru iphe ndu Ízurelu emeje: Lẹ ndu Ízurelu atajekwa anu ono, e gude chiaru Nchileke eja l'enyangweja iya ono. Iphe bu ndu taru iphe ono, a nuru Nchileke ono; shiakwa l'atata ono, ephe taru iya ono, ephe le Nchileke atugbabe buru nanu.

¹⁹?Unu maru iphe mu eme te mu kfu l'eke ono??Unu tubesu l'iphe mu ekfu bu l'iphe aagwa agwagwa; m'o kwanu iphe a tushiru iya nweru iphe o bu too?

²⁰Wawakwa! Iphe mu ekfu bu l'iphe ephe agwaje mbu ndu ta budu ndu Ízurelu bu ogvu be ephe agwajeru iya. E to bukwa Nchileke be ephe agwajeru iya. Ophu mu te ekwekwanu t'unu l'ogvu tugbabe buru nanu.

²¹Unu ta ahakwa ke t'unu angu iphe shi l'okoro ke Nnajiufu; l'angukwaphu ophu shi l'okoro k'ogvu. O kwaphu ege ono be unu ta ahadu ke t'unu eri nri l'okpokoro Nnajiufu; l'erikwaphu nri l'okpokoro k'ogvu.

²²?To ayi e-gbe l'akpatsu Nnajiufu okopho too??O du unu l'ayi ka Nchileke ike too?

Ome iphe l'ogvu nwunne ngu

²³Unu suru l'a haru onyemonye obule t'o meje iphe du iya mma. Ono kwaa oswi-okfu. Obekwanu l'e to bukwa iphemiphe obule bu: e -mee ya; yo duru onye obu le mma. A haru onyenonu t'omeje iphemiphe obule ege du iya mma; obenu l'e to budu iphemiphe obule be emeli chochi emeli.

²⁴T'e b'o nwekwa onye a-noduje elelephu enya iphe a-duru iya le mma. T'onyenonu choje-chia iphe a-duru ibe iya le mma.

²⁵Iphe bukpo anu, eere l'aswa, i zuru; taje ya. T'anu, i zuru l'aswa ba abukwa iphe e-me t'i wata owaa obu; k'ophu ii-wata okpa ishi eke o shi.

²⁶L'e dekwaru l'ekwo okfu Nchileke; su: "Le mgboko mgburumgburu; me iphemiphe obule, no iya nu be bukotakwa ke Nchileke."

²⁷Teke onye e-te kwedu ke Kurayisutu kuru ngu oku nri; nggu ekweta l'ii-je; teke i ruru; rilekwaphu iphe bu iphe, e gwofutaru ngu t'i ria: Be ekwekwa t'iphe ono wata ngu owaa obu; k'ophu ii-wata okpocha mkpocha ke eke o shi.

²⁸Obenu le teke bu l'o nweru onye vuwaru uzo su ngu: "L'iphe-a bukwa iphe a gwaru nte;" be erikwa iphe obu; ma l'ogvu onye ono, kfuru ngu iya nu ono; ma l'ogvu obu onma ikpe.

²⁹Obu onma ikpe, mu ekfu kwa ke onye ono, kfuru ngu iya nu ono. E to bukwa nke ngu. Obenu l'e to bukwa obu ke onye odo a-nodu anma mbdua ikpe ke te mu ba atusashiru ehu.

³⁰O -buru le mu ekeleje Nchileke ekele; ria nri mu;?nanuhunu ege e meru; yo buru iphe ono, mu keleru Nchileke ekele; ria ono be ee-gbe agburu mu tuppee?

³¹Oo ya bu;?me unu riru nri-o;?me unu nguru iphe aangu angungu-o; iphe unu eme iphe unu eme; unu meje iya t'o buru iphe unu gude aja Nchileke ajaja.

³²Unu ba abukwa ukfu; du onye odo l'okpa:?m'o bu onye Ju;?m'o bu onye e-ta budu onye Ju;?m'o bukwanu chochi ke Nchileke.

³³T'o bulekwaphu ege ono, mu emeje ono be unu e-meje; mbu ege mu anoduje eme te mu mee iphemiphe obule t'o du onyemonye obule mma l'obu. Mu ta achojekwa iphe a-duru mu le mma; gbahaa iphe a-duru igweligwe ndu odo le mma ege ee-shi t'a dzofuta ephe.

1 Kórintu 11

¹Oo ya bu; t'unu meje umere mu; ege mu emeje umere ke Kuráiyisutu.

K'oke iphe l'ishi; abaru Nchileke eja

²Mu anoduje aja unu ajaja l'unu anyataje mu tekenteke; bya egudeshikwaaphu eka ike l'iphe ono, mu byaru bya ezia ya unu ono.

³Obenu l'iphe mu eme t'unu makwaruphu bu l'o bu Kuráiyisutu bu ishi ke iphe bu onye nwoke; nwoke bukwanu ishi ke nwanyi, oolu alulu. Yo buru Nchileke bu ishi ke Kuráiyisutu.

⁴Onye bu nwoke ekfu anu Nchileke l'eke aabaru Nchileke eja; m'o bukwanu l'ookfuchiru Nchileke; kpuru okpu l'ishi; onye ono emechishikwa Kuráiyisutu ifu.

⁵O -bukwanuru l'onye ke nwanyi ekfu anu Nchileke; m'o bukwanu l'ookfuchiru Nchileke; to kechi iphe l'ishi; nwanyi obu bukwa nji iya be oomechishi ifu. Nwanyi ono yele nwanyi, kpushiru ishi akpushi bulephu iphe lanu.

⁶Teke bu le nwanyi te ekechidu iphe l'ishi; t'o kpashinua ya akpashi? Obenu le keshinu o bu iphe-iphere ke te nwanyi kpashia egbushi akpashi; m'o bukwanu t'o kpushia ya akpushi; oo ya bu t'unwanyi kechijee iphe l'egbushi.

⁷Le nwoke b'e to gbakwa t'o nweru iphe oo-gude kpuchia ishi iya; keshinu Nchileke meru iya t'o yeru yebedua; yo buru iya ekoshi ege Nchileke du-be biribiri. Obenu le nwanyi bulephu onye ekoshi ege nwoke du-be biribiri.

⁸Unu nyatakwa l'e to bukwa nwoke be Nchileke gude iphe, shi l'ehu nwanyi mee; o gbe bukwaru nwanyi b'o gude iphe, shi l'ehu nwoke mee.

⁹Ophu to bukwa ogvu nwanyi b'o gude mee nwoke; o bu ogvu nwoke b'o gude mee nwanyi.

¹⁰Oo ya meru iphe nwanyi e-kechije iphe l'ishi; gude koshi l'oo nji iya nwe iya; odo aburu l'ogvu unwu ojozi-imigwe.

¹¹Olobu; ege o du ege o du; m'e to dukwa iphe nwanyi bu; m'e -wofu nwoke; ophu to dukwa iphe nwoke bu; m'e -wofu nwanyi l'atugbabe ono, ayi le Kuráiyisutu tugbaberu ono.

¹²Q kwa iphe shi l'ehu nwoke be Nchileke gude mee nwanyi; yo bukwanuru nwanyi be amuje nwoke. Obenu l'ephe ebo shikota Nchileke l'eka, bu iya keru iphemiphe obule.

¹³Unu lewa iya ru enya l'onwunu;?o gbaru ke te nwanyi noduje l'eke aabaru Nchileke eja; ekfu anu Nchileke; l'e b'o kechi iphe l'ishi too.

¹⁴?Unu ta madu l'ege madzu gbaru b'o bu ome onwonye iphe-iphere; me nwoke -haa egbushi; yo ruba iya l'onu?

¹⁵Obenu le teke nwanyi nweru egbushi ogologo b'o bu-chiaru iya iphe o gude ama mma. Egbushi ogologo be Nchileke nuru nwanyi t'o buru iphe e-kpuchije iya ishi.

¹⁶Teke bu l'o nweru onye atu iya ego l'e to dudu ege ono; iphe lanu, mu ekfu bu l'ayi te nwekwa ome-l'ali odo, ayi gude abaru Nchileke eja; ophu chochi ke Nchileke te nwehekwapu.

Nri-enyashi Nnajiufu

¹⁷Iphe owaa, mu abya ekfukfu-wa be mu ta ajakwa unu ajaja iya. Ishi iya aburu l'edzuko, unube chochi edzukoje be abuje: o be ke t'o gbe yeta eka; yo gbe l'akpachishi ndu odo uzo akpachishi.

¹⁸E -bebekpoo ya l'odungu bu le mu nuwaru l'unu anoduje abo onwunu ebo; mbu; o dukwa mu l'iphe ono haru buru ire-lanu.

¹⁹Mu makwaru-a l'o bu oswi-okfu l'e to nwedu ege ee-me t'olu unu ba aharu gbaa iche iche. Oo ya bukwanu ege aa-majeru ndu ophu eme iphe gbaru l'ememe.

²⁰Teke ono, unu edzukobeje ono ta bukwa nri-enyashi Nnajiufu be unu erije;

²¹keshinu oobuje: unu -gbeshi; onyenonu apata nri nk'iya l'eri; l'angu. E -ritsua ya; egu agulee ndu oo-nodu agu; mee l'atsu ndu ophu oo-nodu atsu.

²²Ha!?Unu te nwedu ulo, unu a-noduje l'ufu ria nri obu too??Too bukpelephu chochi ke Nchileke be unu akpo ebo-ebo l'afu; eme ndu ophu e-te nwedu ege o haru ephe iphe-iphere??Bu ngunu be mu e-kfukpooru nu unu??Mu a-nodu etu unu epha iya too? Wawakwa! Mu te etukwa.

²³Iphe ono, mu ziru unu ono bukwa Nnajiufu l'onwiya kfuru mu iya; le yebedua, bu Jisosu wotaru buredi l'enyashi mboku ono, e deru iya ye ono;

²⁴bya ekelebeetsua Nchileke; bya eworu buredi ono washia; bya asu: "Owaa bu ugwehu iya, ya gude chia eja l'okfu eka unu. Unu meje iya; gude nyata iya."

²⁵Ege ono b'o wotakaruphu okoro ono l'e ritsuaru nri-enyashi ono bya asu: "Okoro-wa ekoshi ogba-ndzu ophungu, shi l'eka Nchileke, bu iya bu ogba-ndzu, o gude mee yebe Jisosu; mee t'o vuru ire. Iphe bu teke unu nguru iya; unu egudeje iya nyata iya."

²⁶Iphe bu teke unu riru nri-wa; ngua l'okoro-wa be unu ekfukashiakwa k'anwuhu, Nnajiufu nwuhuru l'oshi-osweru gbururu jeye teke Nnajiufu obu a-bya odo.

²⁷Oo ya bu; iphe bu onye taru buredi ono; m'ọ bu l'ọ nguru mee, shi l'okoro ke Nnajiufu; l'uzo iya e-ba du nhamunha; onye ono be Nchileke a-nma ikpe l'ọ meru ahuma gbua ugwehu Nnajiufu jeye le mee ya.

²⁸Oo ya bu te madzu tuje-odukwa onwiya ghachaa; temanu yo taa buredi ono; ngua iphe ono, shi l'okoro ono.

²⁹L'onye eri; l'angu; l'e b'ọ letaodu enya; makahu iphe ugwehu Kurayisutu bu; l'eritakwa ikpe ekpu onwiya; l'angutakwaphu ikpe ekpu onwiya.

³⁰O kwa iphe ono kparu iphe ehu tsuru igweligwe unu ume; ndu aze l'iphe-ememe; ndu be onwu haru gbushiwanu.

³¹Obenu le teke ayi vuwaru uzo kpee onwayi okpobe ikpe; oo ya bu le Nchileke te ekpehedu ayi ikpe; hua ayi ahuhu ege ono.

³²Obenu le teke bukwanu le Nnajiufu kperu ayi ikpe; kpetsua ya; bya a hua ayi ahuhu; iphe oome iya bukwa t'e b'ọ chigbabehe ayi le ndiphe; tuko nma ayi ikpe.

³³Oo ya bu; unwunna mu; teke unu edzukobe ke nri Nnajiufu ono; unu noduje cheodu ibe unu.

³⁴O -buru l'ọ nweru unu onye egu agu; t'onye ono riodu nri l'ufu. Ono bu iphe unu emeje ndono; e menyaa; Nchileke nma unu ikpe k'edzukobe, unu edzukobeje. Yo buru ege k'onanu du ndono. A bya le k'iphe ndu ophu nanu; ono buwaru mu -bya; mu eyefua ya onu.

1 Kórintu 12

Iphe-oma, shigbaa l'eka Ume-du-Nso

¹A bya abya le ke iphe-oma, shigbaa l'eka Ume-du-Nso; unwunna mu; be mu emekwa t'ọ doo unu enya.

²Unu manaru le teke unu te shidu kwe ke Kurayisutu be unu shikwa maru ege onodu unu shi du. Teke ono bu ogvu be unu shi nodu l'eka; yo lo-phe unu alo-phe; iphe bu teke o guderu unu; yo deta unu deru nu ntেকে, bu iphe e-te kfudu okfu.

³O kwa iya kparu iphe mu eme t'ọ doo unu enya l'e to nwekwa onye bu onye gude Ume Nchileke l'ekfu okfu, l'a-su: “Te Jisusu bukwaru onye vu onu;” to nwe onye a-du ike kfu l'oswiya le Jisusu bu Nnajiufu; gbahaa l'ọ gude Ume-du-Nso ekfu iya.

⁴Iphe-oma, shi l'eka Ume-du-Nso dukwa iche l'iche. Obenu l'ọ kwa Ume lanu kpuu bu Ume anukota iphe-oma ono.

⁵Ege ono be uzo, e shi ejeru Nnajiufu ozi dukwaphu iche iche. Obenu l'ọ Nnajiufu lanu ono b'a tuko ejeru ozi obu.

⁶Ike, Nchileke eyeje madzu l'ehu t'ọ gude meje iphe dukwa iche iche. Obenu l'ọ kwa Nchileke lanu emekotaje ike ono t'oo re ire l'ehu iphe bu onye o yeru iya l'ehu.

⁷Nchileke shi l'eka onyemonye obule l'ehu l'ehu ekoshi ege ike Ume-du-Nso erebe ire t'o buru iphe a-baru onyemonye obule uru.

⁸Onye lanu be Ume-du-Nso ono eyeje ike l'ehu; k'ophu oo-kfuje okfu, ekoshi le Nchileke nuru iya mmamiphe. Yo ye onye odo ike l'ehu; k'ophu oo-kfuje okfu, ekoshi l'o maru Nchileke ogbodo amaru. Yo bukwaru-a Ume-du-Nso lanu ono.

⁹Yo bya eye onye odo ike l'ehu; ike k'okweta ke Nchileke; gude iya l'eme iphe dugbaa biribiri. Yo bukwarua Ume-du-Nso lanu ono. B'o bya eye onye ophu ike l'ehu k'omeje onye iphe-ememe eme t'o korohu; bukpelekwaphu Ume-du-Nso lanu ono.

¹⁰B'o bya eye onye odo ike l'ehu ke omeje iphe-ophulenyaa; bya eye onye odo ike l'ehu k'okfuje okfu, ekoshi ozi, Nchileke ziru; bya eye onye odo ike l'ehu k'okokahuje iphe shi l'eka Ume-du-Nso; me ophu, e-te shidu l'eka iya. B'o bya eye onye odo ike l'ehu k'oghaje okfu-ali iya; kfulahaa l'okfu, Ume-du-Nso ekoshi iya; bya eye onye odo ike l'ehu k'okoje iphe, iphe eekfu l'okfu, Ume-du-Nso ono koshiru bu.

¹¹Yo bukwarua Ume-du-Nso lanu tuko anakota iphemiphe obule ono. Oomejeru onyemonye obule iphe-oma, du iche iche ege o turu obu iya ama l'oo-me iya.

Ugwehu lanu yele iphe motagbaaru iya nu

¹²Le chochi ke Kurayisutu dukwa l'o bu ugwehu lanu. Ugwehu madzu emokashijekwa ibe-ehu igweligwe. A makwaru-a l'o mokashiru ibe-ehu igweligwe l'oswiya; obu l'o bulekwa ugwehu lanu ege o bu iya.

¹³Ayi l'ayi ha:?m'i bu onye Ju:?m'i budu onye Ju:?m'i bu ohu:?m'i bu amadu; Ume-du-Nso tukokwaphu ayi tugbabe; ayi aburu ugwehu lanu teke ayi meru baputizimu; tuko gbaru mgbala le Ume-du-Nso ono, bu iya be eyeje ayi ike l'ehu ono.

¹⁴L'ugwehu l'onwiya ta kpukokwa ophu. O mokashikwaru ibe-ehu l'igweligwe.

¹⁵O -buru l'okpa a-su: le keshinu ya ta budu eka be ya ta bukwa iphe motaru l'ugwehu;?bu ono kposhiru iya oburu iphe motaru l'ugwehu to?

¹⁶Nchi -su: le keshinu ya ta budu enya be ya ta bukwa iphe motaru l'ugwehu;?bu ono kposhiru iya oburu iphe motaru l'ugwehu to?

¹⁷Ndege ugwehu l'ophu tuko buru enya lanu;?bu ngunu b'a ge egudeje anu iphe? Ndege o buru l'ugwehu l'ophu tuko buru nchi lanu;?bu awe b'a ge egudeje anu nshishi iphe?

¹⁸Obenu l'ege o meru bu le Nchileke meru ugwehu madzu bya emokashia ya ibe-ehu ibe-ehu ege du iya mma.

¹⁹Ndege iphemiphe obule ono tuko kpukokota ophu; me ugwehu ta ga nokwa.

²⁰Obenu le nta-a; b'o mokashiru ibe-ehu igweligwe. Yo tukokwa-a buru ugwehu lanu.

²¹Oo ya bu l'e to nwekwa teke enya e-gbe gbeshi su eka:?I garu iya le ngunu? Ophu to nwekwa teke ishi e-gbe gbeshi su okpa:?I garu iya le ngunu?

- ²²Ege ọ dū bụ l'ọ gbe bụkwaru nū ibe-ẹhu ayi ibyiya onanu, gbaru l'ọ bụ iya bẹ ẹnya iya katsua alala ono; bẹ gbe yihukwaru-a l'iphe aga mkpa.
- ²³Ibe-ẹhu ayi ibyiya onanu, ayi riru l'ẹ tọ gbadu kẹ ọkwabe ugvu ono; bẹ ayi akwajẹ ngwa; akwabẹ iya ugvu, dū iche. Ibyiya ono, ayi akwachi akwachi ono; bẹ ayi gbe akajenu oleta ẹnya;
- ²⁴mbụ letakpoo ya egbe ẹnya ọphu mkpa iya ta dūduru ibyiya ọdo. Obenu lẹ Nchileke wolerua ẹhu madzū dzekfua nanū ẹge ono; bya eworu ugvu, ha nshinu kwabẹ ibe-ẹhu ibyiya onanu, ẹ-ta akwabedu ugvu ọhuma ono.
- ²⁵Ọ kwanu iya bụ k'ọphu ibe-ẹhu yẹ ibe-ẹhu ibe iya te ejedu ọkpa ẹnya; gbahaa t'ẹphe tukoje leta ibe ẹphe ẹnya.
- ²⁶Teke iphe-ẹhuka byakfutaru ibe-ẹhu lanū; yọ byakfutakwaphu iphe bụ ẹhu phuu. Teke bụ l'a kwaberu ibe-ẹhu lanū ugvu; ẹhu l'ọ ha etegbaru ẹswa iya.
- ²⁷Ọ kwa unubẹ chọchi bụ ugwehu Kuráýisutu; onyemonye ọbule l'ẹhu l'ẹhu aburu ibe-ẹhu, motaru iya nū.
- ²⁸Nchileke abya ekoshi onyemonye ọbule iphe ọo-nọdu eme. O vuru ọzo fọta ndu ọphu bụ ndu ishi-ozii; bya afọta ndu ọphu; ẹphe aburu ndu ekfuchiru iya nū. Yo gbeshi ọdo; bya afọta ndu k'eto; ẹphe aburu ndu a-nọdu ezi iphe; b'ọ bya afotakwaphu ndu ọphu, o yeru ike l'ẹhu t'ẹphe meje ndu iphe eme t'ẹphe koroju; bya afọta ndu a-nọdu eyeje ẹka; bya afọta ndu a-nọdu akpo-zijeru chọchi ọzo; me ndu a-ghajẹ okfu-alị ẹphe; kfulahaa l'okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi ẹphe.
- ²⁹Ẹ tọ bụkwa chọchi l'ọphu bụkota ndu ishi-ozii; ọphu ẹphe 'abukotakwa ndu nkfuchiru Nchileke; m'ọ bụ ndu ezi iphe. Ẹ tọ bụkwa ọha nwekotaru ike k'ome iphe-ophulenyaa.
- ³⁰Ọphu 'ọ bụkwa ọha bẹ Nchileke yeeberu ike l'ẹhu k'ome onye iphe eme t'ọ koroju; tọ bụ ọha aghaẹbeje okfu-alị ẹphe; kfulahaa l'okfu, Ume-dụ-Nsọ koshiru ẹphe; tọ bụ ọha aduje ike ọko iphe iphe eekfu l'okfu, Ume-dụ-Nsọ ono koshiru.
- ³¹T'onyenonu yeru ẹhu l'ose ẹge ya e-me meje iphe ono ọphu ka ọga mkpa. Obenu lẹ nta-a; bẹ mu e-koshi unu ọzo ọphu bụ iya kakọta.

1 Kórintu 13

N-yemobu

¹Ẹ to nwekwa me mu aghajẹ okfu-alị mu; gude iphe bụ okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshije madzū l'ekfu okfu; mbụ gudetsua gude okfu unwu ojozi-imigwe l'ekfu; n-yemobu - ruhu mu l'ẹhu bẹ mu azujilekwaa l'ọ bu mkpokpo nggogo m'ọ bụkwanu eze mgbirigba, azu yogoroyogoro.

²Ẹ to nwekwa me Ume Nchileke yetsuaru mu ike l'ẹhu tẹ mu kfuje okfu, ekoshi ozi, Nchileke ziru; mbụ; mu abya amaru Nchileke ọkpobe amaru; bya amakotakpooru iphemiphe ọbule, o shi domia edomi; bya akwatakpo kweta kẹ Nchileke ono kweshia

ya ike; k'ophu bu: mu -sụ ugwu t'ọ fọta l'ẹke, ọ nọ je anọdu l'ẹke ọdo; yọ fọta; mu -kwetakotakpokwaa kẹ Nchileke ẹge ono; mu te yeru madzụ ibe mu obu b'ẹ to nwekwa iphe mu bu.

³E to nwekwa mę mu wotakotaru iphe mu nweru enweru l'ọ ha mee iphe-ọma; bya ekwetakpokwaa kwe woru onwomu nụ t'a kpoo oku; mu te yeru madzụ ibe mu obu; ẹ tọ dukwa uru, mu ritaru iya.

⁴N-yemobu emeje madzụ t'ọ ta nshi l'iphemiphe ọbule, dagbaru yele onye ono, o yeru obu ono. Yọ buru oyeru ndu ọdo obu emeje madzụ t'ọ nweru obu-ọma. Ọ bu n-yemobu emeje tẹ madzụ be ejiru onye o yeru obu ijimęnya. Onye yeru ndu ọdo obu te ekudu onwiya ekuku; too tu onwiya oke ẹpha.

⁵Oyeru ndu ọdo obu emeje tẹ madzụ be eme iphe ẹ-ta dudu mma l'ęnya. Yọ bukwaru iya phụ emeje madzụ t'ẹ b'ọ bu onye-ọnwà. Onye yeru ndu ọdo obu ta makwa k'obu-oku; tọ ma k'odo iphe l'okpoma.

⁶Onye yeru madzụ ibe iya obu te etejekwa ẹswa l'iphe ẹ-te vudodu nhamunha. Ọ buchia iphe vudo nhamunha b'ọ teje ẹswa iya.

⁷Onye yeru madzụ obu ta aswijedu uswi l'iphe bu iphe onye ono meru iya. Yọ buru oyeru ndu ọdo obu emeje tẹ madzụ kweta lẹ k'oma l'iphe bu iphe byaru nụ. Oyeru madzụ obu emejkwaphu tẹ madzụ le ęnya lẹ k'oma l'iphemiphe ọbule. Oyeru madzụ obu emejkwaphu madzụ t'ọ vudoshia ike l'iphe bu ẹge iphe obu dukpo.

⁸N-yemobu a-nọdukwa gbururu jeye. Ike k'okfu okfu, ekoshi ozi, Nchileke ziru e-mekochaa gvụ. Ẹge ono bẹ k'ogha okfu-alị madzụ; kfulahaa l'okfu, Ume-dụ-Nso ekoshi e-mekochaa gvụ. Ọ kwaphu ẹge ono bẹ ọmaru Nchileke okpobe amaru a-gvukwaphu.

⁹Amama, ayi maru Nchileke nta-a peheru. Ekfuchita, ayi ekfuchitaru iya nta-a epehu.

¹⁰Obenu lẹ teke iphe ophu dzuru oke byaru; bẹ ndu ophu pehuru epehu ta anọhedu.

¹¹Teke mu shi buru nwata bẹ mu shi ekfuje l'ọ bu unwegirima; shi nweru egomunggo unwegirima; shi arije ọriri unwegirima. Mu abya aburu onye bu ọgurenya; tuko umere ęgirima gwọbe.

¹²Lẹ nta-a bẹ ayi gudekwa onyo aphụ iphe ono l'ọ ha inyoki-inyoki. O -rua teke ono bẹ ayi lẹ Kuráyisutu a-phugba onwayi ifu l'ifu. Nta-a bẹ mu maru iphemiphe ọbule ẹka lanụ ẹka lanụ. O -rua teke ono bẹ mu a-makotaru iphemiphe ọbule okpobe amama; ẹge Nchileke makotaru mbędua nta-a.

¹³Ọo ya bu l'uzo iphe ẹto, a-nọdu nụ bu: ekwekwe; ole-ęnya-iphe; mę n-yemobu. Iphe ono ẹphe ẹto te nwedu l'ọ gvụ. Ọ bu l'ophu katsukpo nụ bu n-yemobu.

1 Kórintu 14

Oyefua ọnu l'iphe-ọma, shi l'ẹka Ume-dụ-Nso

- ¹Qo ya meru iphe mu ekfuru unu; sụ: T'unu keshia ẹhu yeru madzụ ibe unu obu. Olobu; t'iphe-oma ono, dū iche l'iche, shigbaa l'ẹka Ume-dụ-Nsọ ono gushijekwa unu ike. Ketekete k'iphe-oma k'okfuje okfu, ekoshi ozi, Nchileke ziru.
- ²L'onye gharu okfu-alị iya; kfulahaa l'okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi iya ta bukwa madzụ bẹ ookfu anụ; ọ kwa Nchileke bẹ ookfu anụ. Ẹ to nwekwa onye ọdo, ookfu anụ; keshinu ẹ to nwedu onye maru iphe ookfu. O gude Ume Nchileke ekfu iphe Nchileke shi domia edomi.
- ³Obenu l'onye ekfu okfu, ekoshi ozi, Nchileke ziru bẹ bụ madzụ bẹ ookfu anụ. O shi ẹge ono emeli onyemonye ọbule emeli; l'eyeshiru ẹphe ọku: t'obu shihu ẹphe ike; l'adukwaphu ẹphe ike.
- ⁴Onye gharu okfu-alị iya; kfulahaa l'okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi iya bukwa onwiya bẹ oomeli. Obenu l'onye ọphu ekfuje okfu, ekoshi ozi, Nchileke ziru iya bẹ bụ chọchi bẹ oomeli emeli.
- ⁵Iphe gęga dū mu mma bụ t'iphe bụ l'unu ha ghajęe okfu-alị unu; kfulahaa l'okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi unu. Obenu l'ọ ga ka mu ru mma l'unu ekfuchiru Nchileke. L'onye ekfuchiru Nchileke kapyabekwa onye gharu okfu-alị iya; kfulahaa okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi iya; gbahakwaa l'ọ nweru onye nọ l'ẹke ono, duru ike ọko iphe ookfu, bukwanu k'ọphu okfu ono a-buru iphe emeli chọchi emeli.
- ⁶Unwunna mu; mu -byakfuta unu bya aghaa okfu-alị mu; kfulahaa l'okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi mu;?nanu uru, unu e-rita iya? Unu ta anukwa iya; gbahakwa lę mu byaru bya ekoshibebe unu iphe ọphungu, shi l'ẹka Nchileke; ọdo bụ lę mu byaru bya ezilaha unu ọmaru Nchileke ọgbodo amaru; m'ọ bukwanu lę mu byaru bya ekfulahaaru unu okfu, ekoshi ozi, Nchileke ziru mu; m'ọ bụ lę mu bya awata ozi unu iphe Nchileke kfulu.
- ⁷Unu lewaru iphe dū l'ọ bụ opu; m'ọ bụ ogumogu, ẹ ta budu madzụ. Unu marua l'ẹ to nwedu onye ama iphe ookfu; gufu l'ọ dafutaru ọda ọhuma.
- ⁸Teke bụ l'onye egbuje ọpyoku ọgu te egbufudu iya ẹge eegbuje iya t'a maru l'ọgu abya;?bụ onye a-kwakọbe kę ọgu?
- ⁹Qo ya bụ l'ọ bụ ẹge ono b'ọ dukwaphu l'ẹhu unu. Teke bụ l'unu gharu okfu-alị unu; kfulahaa l'okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi unu; mbụ; unu ekfu okfu, ẹ-ta kfubedu dofu madzụ ęnya;?nanu ẹge madzụ e-shihunu maru iphe eekfu??Unu ta madu l'okfu, unu ekfu a-tuko buru ọgba egbe eye l'ęgbudu?
- ¹⁰Ẹ ta atukwa iya ęgo l'okfu-alị, dugbaa iche iche jiru lę mgboko-a. Obenu l'ẹ to nwedu m'ọo nanu, te edojedu ndu ekfu iya nụ ęnya.
- ¹¹Q -buru lę mu ta anudu okfu-alị ọbu; bunu iya bụ lę mu bụ ọha-ntsu l'ęnya onye ekfu iya nụ; onye ekfu iya nụ aburu mbedua ọha-ntsu.
- ¹²Ẹge ono b'ọ dū l'ẹhu unu: Keshinu iphe-oma, shi l'ẹka Ume-dụ-Nsọ agushi unu ike; unu keshia ẹhu t'ọ ha unu nshinu l'ẹhu; k'ọphu ọo-bukwanuru iphe-oma, a-kfubeje ọswa emeli chọchi emeli.

- 13Oo ya bu; t'onye aghaje okfu-alì iya; kfulahaa l'okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi iya; kfujekwaruphu nù Nchileke t'ọ nù iya ike, oo-gudeje kọo ya; t'a maru iphe ookfu.
- 14Lẹ teke mu gharu okfu-alì mu; gude okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi mu; ekfu anụ Nchileke bẹ bukwa obu mu ekfu anụ Nchileke; egomunggo mu ta yikwa iya.
- 15?Bukwanu ngunu ọdo gbaru mu l'ememe? Iphe mu e-me bu ẹ mu e-gude Ume Nchileke, bu mu l'obu; bya egudekwaphu egomunggo mu ekfu anụ Nchileke. Mu e-gude Ume Nchileke, bu mu l'obu; bya egudekwaphu egomunggo mu; agụ egvu anụ Nchileke.
- 16Ọ -bụru l'i gude Ume-dụ-Nsọ, bu ngu l'obu ekele Nchileke ekele;?nanuhunu ẹge onye ọdo, nọ l'ẹke ono, ẹ-ta madu okfu, i gude ekele Nchileke ekele e-me kwee: “Ono kwa ẹge ọ du;” m'ọ -madu iphe iikfu?
- 17Onye onanu b'ẹ too melikwa emeli; m'o -ruhuru; ekele, iikele Nchileke atsokpoo oswi kẹ rengerenge.
- 18Mu ekele Nchileke ekele ẹ mbedua l'onwomu kakota unu oghaje okfu-alì mu; kfulahaa l'okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi mu.
- 19Obenu l'o be kẹ tẹ mu nodu l'ẹke chochi dzukoberu; ghaa okfu-alì mu; gude okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi; kfuwa unukurunu okfu; mu ahatachia ogude egomunggo mu kfuwa nwakpuru okfu ise, nweru ishi; k'ophu mu e-gudekwanu iya zia ndu ọdo iphe.
- 20Unwunna mu; unu ba ariekwa oriri l'ọ bu unwegirima nshii. A -bya ẹ kẹ ome ẹjo iphe; unu dukwa l'ọ bu nwaswa. Teke e ruru l'egomunggo; unu enweru egomunggo ndu bu ogurenya.
- 21L'e dekwaru l'ekwo ekemu Nchileke; ẹ Nnajiufu, bu Nchileke sụru: “Ya e-gude okfu-alì ọdo; gude okfu ndu oha-ntsụ; kfuru yeru ndu-wa. Olobu;?ephe gbe angaru iya nchi.” Ono iphe Nnajiufu ekfu ndono.
- 22Oo ya bu l'ogha okfu-alì onye; kfulahaa l'okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi bu iphe e meru t'ọ bụru iphe a-dụ ndu te kwedu kẹ Kuráýisutu l'ọ bu iphe-ohubama; ẹ tọ bukwa kẹ ndu kẹ Kuráýisutu. L'okfu okfu, ekoshi ozi, Nchileke ziru ta bukwa kẹ ndu te kwetadu kẹ Kuráýisutu; ọ bukwa kẹ ndu kwetaru nù.
- 23Oo ya bu; teke bu ẹ chochi mkpurophu dzukoberu; onyemonye obule atuko ghaa okfu-alì iya; kfulahaa l'okfu, Ume-dụ-Nsọ ekoshi; a nonyaa; onye shi eshishi abatashia; m'ọ bu onye te kwedu kẹ Kuráýisutu abyakfuta unu;?ndu ono ta asuleduphu l'ọo ogvu eme unu?
- 24Obenu; ọ -bụru l'onyemonye obule ekfuchiru Nchileke; onye ẹ-te kwedu kẹ Kuráýisutu; m'ọ bu onye ọdo, shi eshishi bata;?tì madu l'iphe ono, eekfushi ono a-awahụ iya obu; yọ kpọ-phu egomunggo azu; bya amaru ẹ ya bu ẹjo madzụ.
- 25Iphe ono, ọonu ono atuko iphe, ọ riru l'egomunggo vọ-lishia avọ-lishi. Yọ bụru pẹ l'alì; wata obaru Nchileke aja; watakwaphu okfu; sụ: “Ọ bu oswi-okfu l'unu ẹ Nchileke nọ phụ l'eka-o!”

Iphe eeme ememe lẹ Chọchi

- 26** Ụnwunna mu;?ọ ụ unu l'ọ ụ nḡunu ẹ mu ekfu ono? Iphe mu ekfu ụ: teke unube chọchi dzukobejeru; onye egude Egvu-oma; onye egude okfu Nchileke l'ezi iphe; onye ekoshi unu iphe ọphungu, shi l'ẹka Nchileke; onye aghaa okfu-alị iya; kfulahaa l'okfu, Ume-ụ-Nsọ ekoshi iya; ọdo ụ; onye akọ iphe okfu ono ụ. T'onye, emekpo iphe oome mee ya t'ọ ụru iphe ee-gude melia unu emeli.
- 27** Ọ -ụru l'ọ nweru ndu agha okfu-alị ẹphe; ekfu l'okfu, Ume-ụ-Nsọ ekoshi; t'ọ ụru-a nwumadzu ẹbo m'ọ ụ ẹto nwenkinyi. Ọlobu; t'ẹphe hajekwa iya ahaha: onye -kfutsuje; onye ekfua; onye lanu l'ime unu akọ iphe okfu ono ụ.
- 28** Ọ -ụru l'ẹ to nwedu onye nọ l'ẹke ono, a-kọ-ghe iphe okfu ono ụ; t'ẹphe tukokwa dobe ọnu ndo; tẹ onyenonu kfujelephu nụ onwiya; kfukwaphu nụ Nchileke.
- 29** Tẹ ndu ekfu okfu, ekoshi ozi, Nchileke ziru ụjekwa ẹbo; m'ọ ụ ẹto; ndu ọphu eleghee iphe ẹphe kfuru ẹnya eleghe.
- 30** Teke ọ ụkwanu l'onye ọdo, nọ lẹ ndzuko l'ẹke ono ẹ Ume-ụ-Nsọ koshiru iphe shi iya l'uche; tẹ onye k'odungu ụ, shi ekfu okfu ụ dakwaa ashị.
- 31** Ọ ụkwa mma t'unu l'unu ha kfuchijeru Nchileke. Ọle t'a ahajẹ iya ahaha; k'ọphu onyemonye ọbule e-shi iya mụta iphe; e shi iya yeshiru onyemonye ọbule ọku t'obu shihu iya ike.
- 32** Onye Ume-ụ-Nsọ nuru iphe-oma k'okfuje okfu, ekoshi ozi, Nchileke ziru adujekwaa ike kpade onwiya teke ookfu iya.
- 33** Lẹ Nchileke ta ụkwa Nchileke mkpaka. Ọ kwa Nchileke ẹhu-agu.
- 34** A bya l'ẹke unwanyi nọ; unu meje ẹge iphe ụ chọchi ọdo, ụ chọchi Nchileke emeje, ụ iya ụ t'unwanyi dajekwaa kfunḡu mẹ chọchi -dzukobe. Unwanyi b'ẹ te kwekwa t'ẹphe yejee ọnu l'okfu l'ẹke chọchi dzuru. T'ẹphe gbe wozitajechia onwẹphe alị; kẹ l'ọ ụ ẹge ẹkwo okfu Nchileke kfuru iya ndono.
- 35** Ọ -ụru l'ọ nweru iphe ụ ẹphe kẹ t'ẹphe kpata ishi iya; teke ẹphe ruru ufu; ẹphe akpata iya nji ẹphe. L'ọ kwa iphe-iphere t'unwanyi vudoje l'ẹke chọchi dzuru edzudzu; kfua okfu.
- 36** Mbụ;?unu tubesu l'ọ l'ẹka unu ẹ okfu Nchileke shi tọ??T'unu ari l'ọ unu beberu nụ-sweru okfu Nchileke tọ?
- 37** Onye ari lẹ ya ụ onye nkfuchiru Nchileke; m'ọ ụ lẹ ya nataru iphe-oma, shi l'ẹka Ume Nchileke; t'ọ doo onye ono ẹnya l'iphe-a l'ọ ha, mu deru nụ unu-wa ụ ekemu, shi l'ẹka Nchileke.
- 38** Onye ẹ-ta agubedu iphe-a l'ọ ha iphe; t'ẹ ba agubekwaphu onye ọbu iphe.
- 39** Ọo ya ụ; unwanna mu; t'ọ gujekwa unu ẹgu okfuchiru Nchileke; ọphu unu 'akposhikwa ọgha okfu-alị onye; kfulahaa l'okfu, Ume-ụ-Nsọ ekoshi.
- 40** Ege ọ ụ ụlephu t'e meje iphemiphe ọbule ẹge ọ gbaru; mẹ l'oruberu iya.

1 Kórintu 15

Oshi l'ónwu teta kẹ Kuráyisutu

¹Unwunna ayi; nta-a bẹ mu eme tẹ mu nyatafuaru unu kẹ ozi-oma ono, mu zihawaru unu ono. Ozi-oma ono bẹ unu nataru. Yọ bọru iya meru iphe unu vudoshi ike l'ekwekwe, unu kweru kẹ Kuráyisutu.

²Ọ kwa ozi-oma ono, mu ziru unu ono; bẹ Kuráyisutu gude dzofuta unu; mbukwa mẹ unu -gudeshia ya ike ẹge mu ziru iya unu; gufukwa l'ekwekwe unu, kweru bẹ bụ ekwekwe mmakanu.

³Iphe ono, katsua mkpa, e yeru mu l'eka, mu ziru unu ono; bukwaruphu iphe e dehawaru l'ekwo okfu Nchileke l'oo ẹge o du ndono; bụ lẹ Kuráyisutu nwuhuru l'okfu iphe du eji, ayi meshiru.

⁴L'o nwuhutsuaru; e lia ya. Yọ noo abali labu; yo be k'eto ya; Nchileke ekulia ya. Yọ bukpelekwaruphu ẹge e dehawaru iya l'ekwo okfu Nchileke.

⁵L'o woru onwiya koshi Pyita; Pyita egude enya iya phu iya. E metsua; yo woru onwiya koshi ndu ishi-ozi iri l'ebo ono; ephebedua egudekwaphu enya ephe phu iya.

⁶E metsua; yo wokwaruphu onwiya koshi unwunna ayi; ndu ghataru unu madzu l'ukporo ugbo ise; l'ugbo lanu; ephe egudekota enya ephe phu iya. O nwekwaru ndu ophu haru nwuhuwa nu lẹ ndu ono. O bụ lẹ ndu ophu nokwadua ndzu nta-a kakwa l'igwe.

⁷E metsua; yo bya eworu onwiya koshi Jemus; b'o bya eworu onwiya koshi ndu ophunanu, bukwapu ndu ishi-ozi ono l'ephe ha.

⁸Yo be l'ikperazu iya; yo bya eworu onwiya koshi mu; mu egude enya mu phu iya. Mbẹdua bẹ unu marua l'onye ishi-ozi nke mu b'a tsuru mu atsutsu. Yo gbe du l'o bu owaa, aasuje lẹ nwata b'a muru l'ẹ b'o ka akaka.

⁹Iphe obu bu l'o bu mbẹdua bẹ enya mu katsua alala l'iphe bu ndu ishi-ozi Jisosu l'ephe ha; mbu lẹ mu ta agbakpoduanu kẹ tẹ eeku mu onye yi lẹ ndu ishi-ozi Jisosu. Ishi iya aburu lẹ mu shi akpa chochi kẹ Nchileke ehu.

¹⁰Obenu lẹ Nchileke gude eze-iphe-oma nk'ia; mee mu; mu aburu onye mu bu ntanu. E tọ bukwa l'eze-iphe-oma ono, Nchileke meru mu ono bu iphe e-te vudu ire. Mu gbekwa bya akakota ndu ishi-ozi ndu ophu l'ephe ha ojeshi ozi ike. A makwaru-a l'ẹ tọ budu mbẹdua eme iya l'onwomu; l'o bu ike kẹ Nchileke l'ere mu ire l'ehu.

¹¹Oo ya bu;?m'o bu mu ziru unu ozi ono;?m'o bu ephebedua; o kwa iphe lanu bẹ ayi tuko ezi; bya aburu iphe lanu ono bẹ unu kweru.

Oshi l'ónwu teta nk'ayi

¹²Keshinu ozi ono, ayi ezi ono bu lẹ Nchileke mewaru Kuráyisutu; yo shi l'ónwu teta nodu ndzu;?nanuhunu ẹge e meru; unu aharu su lẹ Nchileke te emedu ndu nwuhuru anwuhu t'ephe shi l'ónwu teta nodu ndzu odo?

- 13**Ọ -bụru l'ọ bụ oswi-okfu ị Nchileke te emedu ndu nwuhuru anwuhu t'ephe teta ndu ndzu ọdo; ọo ya bụ ị Nchileke te medu Kuráiyisutu t'o shi l'ọnwu teta ndu ndzu.
- 14**Ọ -bukwanuru ị Nchileke te medu Kuráiyisutu t'o shi l'ọnwu teta ndu ndzu; ọo ya bụ l'iphe ono, ayi pata ezi ono bẹ bụ iphe mmakanu. Ekwekwe, unu kweru ke Kuráiyisutu abukwaruphu iphe mmakanu.
- 15**Ẹ tọ bulekwa iphe mmakanu kpu. Ookoshikwaphu l'ayi ágbà Nchileke ire; keshinu ayi ekfu ị Nchileke meru Kuráiyisutu; yo shi l'ọnwu teta ndu ndzu. E -metsunua; ọphu Nchileke emehedu ndu nwuhuru anwuhu t'ephe shi l'ọnwu teta ndu ndzu l'oswiya; ọo ya bụ l'ayi adzu ejo-ire.
- 16**Le teke ọ bụ ị Nchileke te emedu ndu nwuhuru anwuhu t'ephe shi l'ọnwu teta ndu ndzu; ọ bunu iya bụ ị Nchileke te mekwaphu Kuráiyisutu t'o shi l'ọnwu teta ndu ndzu.
- 17**Teke ọ bukwanu ị Nchileke te medu Kuráiyisutu t'o shi l'ọnwu teta ndu ndzu ọdo; ọo ya bụ l'ekweta, unu kwetaru ke Kuráiyisutu bụ iphe ìphòró; iphe dụ eji, unu megbaaru anodukwada unu l'ehu ege ọ nọ iya unu.
- 18**Ọo ya bụ ị ndu ono, ephe ị Kuráiyisutu tugbaberu buru nanu bẹ ephe nwuhuderu ono bẹ lawaru l'iyi.
- 19**Teke bụ l'ọ bụ ị ndzu ọwaa, ayi nọ nta-wa nkinyi iya bụ eke ayi elebebe enya iphe Kuráiyisutu e-meru ayi; ọo ya bụ l'ayi bụ ndu, gbaru ke t'a katsuaru ayi okuru nsho ị mgboko-a.
- 20**Obenu l'ẹ tọ dudu ege ono. Iphe bụ ire-lanu bụ ị Nchileke meru Kuráiyisutu; yo shi l'ọnwu teta ndu ndzu. Yọ buru iya bụ onye odungu, Nchileke meru; yo shi l'ọnwu teta ndu ndzu; gude iya ekoshi ayi l'oo oswi-okfu ị ya e-mekochaa mee tẹ ndu nwuhuru anwuhu teta ndu ndzu.
- 21**Ọ kwa ege ono, ọnwu shi l'eka nwoke lanu bya abarahu ono bukwaphu ege ono bẹ oteta l'ọnwu nweru ndzu ọphungu shikwaphu l'eka nwoke lanu.
- 22**L'ọ kwa ege madzu kpamukpamu anwuhuje; okfu l'ephe shi l'ehu Ádamu; bukwaphu ege ono bẹ iphe bụ ndu ephe ị Kuráiyisutu tugbaberu buru nanu e-teta nweru ndzu ọphungu.
- 23**Obenu l'onymonye obule bẹ Nchileke e-me t'o teta ndu ndzu m'o -rubele iya phu; Kuráiyisutu, bụ iya bụ onye odungu-wa bẹ bụ ivuzo; ndu bụ ndu nk'iya etsota iya teke ọo-bya.
- 24**E -metsua; yo rua teke ikperazu, bụ teke Kuráiyisutu e-woru ike, o gude buru eze; ye Nchileke, bụ Nna l'eka; teke ono bẹ oo-me tẹ ike iphe bụ ọ-chi-oha; me ọ-nọ-l'oke-okwa; me ike o-gude-ike phe l'ephe ha dakota.
- 25**Okfu ị Kuráiyisutu bífutaje eze, achị mgboko-a gbururu jeye teke ọo-dzopyabe iphe bụ ndu ohogu iya l'okpa.

- 26** Ohogu k'ikperazu, oo-mebyi irè iya bụ anwuhu.
- 27** L'e dekwaru l'ekwo okfu Nchileke; sụ: “Lẹ Nchileke mewaru t'ọ dzopyabe iphemiphe obule l'okpa.” Ophu doru enya aburu lẹ Nchileke gufuru onwiya l'iphemiphe obule ono, o meru tẹ Kuráýisutu dzopyabe l'okpa ono.
- 28** O bụ teke Nwa kẹ Nchileke bulephu ishi iphemiphe obule bẹ oo-woru onwiya ye l'eka Nchileke ono, meru t'ọ buru ishi iphemiphe obule ono; k'ophu Nchileke a-buru mkpakọ ishi iphemiphe obule.
- 29** Odumeka; mu asụ: ?ee-mekwanu ndu ono imagha; bụ iya bụ ndu e meru baputizimu l'okfu ehu ndu nwuhuru anwuhu?? Bụ ngunu bẹ ephe ele enya iya? O -buru l'ọ bụ oswi-okfu mbụ iphe eekfu lẹ Nchileke te emedu ndu nwuhuru anwuhu t'ephe teta nọdu ndzụ; ?bụ kẹ ngunu b'e gudekwanu eme baputizimu l'okfu ndu ono?
- 30** ?Bụ ngunu meru iphe ayi anọduje alọ ishi ayi alọlo tekenteke?
- 31** Unwunna mu; ọ kwa ekuku, mu egudeje unu eku onwomu kẹ atugbabe, ayi l'unu tugbaberu lẹ Kuráýisutu; meru iphe mu ekfu iphe-a; sụ lẹ mu ebegejekwaru anwuhu ebegeru l'onu mbọku-mbọku.
- 32** ?Bụ ngunu bụ uru, mu ritakpooru iya? E -kfudekpoo ya l'ọ bụ iphe meru l'ehu madzụ bẹ mu sụru: ?bụ ngunu bụ uru, mu ritakpooru iya; ege mu l'anwuhu luru ọgu lẹ Efesosu l'ọ bụ onye ye l'anụ-egu-egbudu luru ọgu-a?? Nanụ uru iya m'ọ -buru lẹ Nchileke t'emekochadua mee ndu nwuhuru anwuhu t'ephe teta nọdu ndzụ ọdo? O bụ iya bụ t'ọ laa l'iphe aanmajẹ l'etu; sụ: “T'ayi watawaru ori; l'angu ege dū ayi mma; teke o beru echile; ayi anwushihuwaru.”
- 33** Unu be ekwekwa t'e duswee unu ọzo. A sụkwaru l'ejo ọyi emebyije umere oma.
- 34** Ophu tẹ ifu doo unu edodo; t'unu haa ome ejo iphe. Mu ekfukwa ọwaa tẹ mu kfuru iphere ye unu l'ifu: L'o nwekwaru l'unu ha ndu ophu e-ta makpọduanu Nchileke lẹ phuu.

Èhu ophu ee-gude shi l'onwu teta

- 35** O nweru onye a-nonyaa nù; yọ jì: ?Nanukpoo ege Nchileke e-shi mee tẹ ndu nwuhuru anwuhu teta nọdu ndzụ?? Bụ egbe ugwehu, dū idagha bẹ onye obu e-gude lufuta?
- 36** Nggube adukputa! ?Tị madu l'iphe i kọru l'alị t'erutajedu ọdo; m'ọ bụdu l'o vuoduru ọzo rehu ẹwa.
- 37** Unu lewaru oshi-omi. E tọ kwa ege ọdu teke o vufutaru; bụ ege ọduje; ayi akua ya. Iphe ayi akuje bukwa akpuru iya; mbụ; dū l'ọ bụ akpuru akpe; m'ọ bụ akpuru iphe ọdo, dūgbaa iche l'iche.
- 38** Obenu lẹ Nchileke egudeje ẹka iya meru ugbugba nū iya ege dulephu yebe Nchileke mma l'obu. Oonuje akpuru iphemiphe obule ugbugba, gbaru iya nū.

³⁹L'unu maru l'anụ-ẹhu iphemiphe ọbule ta bụebedu iphe lanụ. Madzụ nweru akpẹhu nk'ia; anụ enweru akpẹhu nk'ia; nwenu enweru akpẹhu nk'ia; ẹma enweru nk'ia.

⁴⁰Iphe nọ l'imigwe nweru ụgbugba nk'ia. Iphe nọ l'alị enweru ụgbugba nk'ia. Obe biribiri ke ụgbugba iphe nọ l'imigwe be dū iche; biribiri k'ụgbugba iphe ọphu nọ l'alị adukwaphu iche.

⁴¹Enyanwu nweru biribiri nk'ia iche; biribiri ke ọnwa adū iche; biribiri ke mkpọ-kpodo adukwaphu iche. Biribiri ke mkpọ-kpodo bụ l'o nweru ọphu akajẹ ibe iya ekeke.

⁴²Ọ bụ ẹge ono be ọo-dū teke Nchileke e-me ndu nwuhuru anwuhu t'ephe shi l'onwu teta nọdu ndzụ. Ehu madzụ dū l'ọ bụ akpuru iphe a kuru l'alị. Ọ bụ iphe e-rehu erehu. Obe teke Nchileke e-me ẹhu ono t'o shi l'onwu teta nọdu ndzụ ọhungu be ọo-buru iphe ta abyahedu bya erehu erehu ọdo.

⁴³Ehu madzụ, e liru elili be ike ta nọhedu; temanu b'ọ dukwaphu oyi. Ọphu Nchileke e-me t'o teta e-nweru agburu-ẹhu; bya aburu ẹgiri iya, dū biribiri.

⁴⁴Teke e liru iya b'ọ bụ iphe shi nweru ndzụ k'unwu-eliphe. Teke Nchileke e-me t'o teta b'ọo-buru iphe nweru ndzụ, bụ ke Ume Nchileke. O nweru ẹhu ọphu nweru ndzụ, bụ k'unwu-eliphe. Obenu l'o nwekwaruphu ẹhu ọphu nweru ndzụ, bụ ke Ume Nchileke.

⁴⁵L'e dekwaru l'ekwo okfu Nchileke; sụ: “Lẹ Nchileke meru onye ivuzọ, bụ Ádamu t'ọ buru madzụ, nọ ndzụ.” Yọ bya emee Ádamu ke ikperazu-a, bụ iya bụ Kuráýisutu t'ọ buru Ume, anụ ndzụ.

⁴⁶E tọ bukwa ụgbugba, shi l'imigwe evujeru ụzo. Ọ kwa ụgbugba k'eliphe evujeru ụzo; ke imigwe etsota iya.

⁴⁷Ádamu ke mbụ be Nchileke gude ẹja, shi l'alị mee. Ádamu k'ẹbo shikwanu l'imigwe.

⁴⁸Madzụ kpamukpamu nweru ẹhu, dū l'ọ bụ ke Ádamu ọphu e gude ẹja, shi l'alị mee. Obenu lẹ ndu bụ ke Ádamu ọphu shi l'imigwe e-nweru ẹhu, dū l'ọ bụ nk'ia, bụ iya bụ ẹhu ọphu shi l'imigwe.

⁴⁹Ọ bulephu ẹge ayi yeru onye ono, Nchileke gude ẹja, shi l'alị mee ono; bukwapu ẹge ayi e-yeru onye ono, shi l'imigwe ono.

Teke Kuráýisutu a-bya ọdo

⁵⁰Unwunna mu; iphe mu ekfu abya bụ: L'iphe nweru anụ-ẹhu me mee ta abahukwa l'ẹke Nchileke bụ eze. Ọphu iphe erehuje erehu ta anojekwa gbururu jeye.

⁵¹Unu kpaa iphe lẹ nchị tẹ mu kọoru unu iphe Nchileke shi domia edomi: Ayi l'ayi ha t'anwushihukotakwa; a tuko ayi gbanweshikota.

⁵²Mbụ l'a bya ele ẹnya be Nchileke gbanwekotawaru ayi; m'e -gbulephu ụpyoku ikperazu ono. E -gbulephu ụpyoku ono; be Nchileke e-me ndu nwuhuru anwuhu

t'ephe tetakota ndzu odo; k'ophu ephe ta abyahedu bya anwuhu anwuhu odo; yo gbanwekotakwaphu ayibedua.

⁵³Iphe unu a-maru bu l'ugwehu owaa, e-rehu erehu-wa chitafutajekwa ugwehu ophungu, e-te erehudu erehu yee onwiya l'o bu uwe. Ugwehu owaa, a-nwuhu anwuhu-a chitafutajekwaphu ugwehu ophu bu 'anwuhu anwuhu yee onwiya l'o bu uwe.

⁵⁴Teke ugwehu-wa, e-rehu erehu-wa chitaleruphu ugwehu ophu e-te erehudu erehu yee onwiya; ugwehu owaa, a-nwuhu anwuhu-wa achita ophu e-ta anwuhudu anwuhu yee onwiya. O bu teke ono be iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke e-re ege e deru iya. O suru: "Le Nchileke mekputawaru anwuhu; lee ya."

⁵⁵"Nggube anwuhu; ?nanuhunu ike obu, iigudeje eme madzu eriri obu? Mbu;?nanuhunu irè ngu obu?"

⁵⁶Iphe anwuhu gude eme ire bu iphe du eji; ike k'iphe du eji eshikwanu l'ekemu.

⁵⁷Olobu; t'ayi kelekwa Nchileke ekele; yebedua, meru t'ayi shi l'eka Nnajiufu ayi, bu Jisosu Kuráýisutu emekota iphemiphe obule ono eriri.

⁵⁸Unwunna mu, mu yeru obu; unu vudokwa vudoshia ike; unu be kwekwa t'e mee unu t'unu tengaa etenga. T'eka unu kangojekwa l'ojeru Nnajiufu ozi, nyiberu anyibe tekenteke; keshinu unu maru l'akanya, unu gude ike ke Jisosu l'ese ta abudu unu nsegbu-akanya.

1 Kórintu 16

Okpoga, e gude eyeru ndu ke Kuráýisutu eka

¹A bya le ke okpoga ono, unu gude obu-oma unu anu ndu ke Nchileke, bu le Jerúsalemu ono. Iphe mu ekfu bu t'unu meje iya ege ono, mu ziru chochi, nogbaa le Galéshiya t'ephe meje ono.

²Iphe bu chochi, sweru esweswe t'onyenonu wofutaje iphe l'ege eka ruru iya; kwakobe iche; t'e b'o bu teke mu byaru; temanu unu egbe nakolahaa ya teke ono.

³Teke mu byaleruphu; mu edee ekwo ye l'iphe ono, unu nuru ono woru nu ndu, unu a-fota t'ephe wolaa ya Jerúsalemu.

⁴Teke o bu l'o gbaru k'ophu mu e-je; mu l'ephe ayiru jeshia.

Iphe Pölu riru k'ememe

⁵Mu a-kpakfutakwaa unu teke mu shilephu Masedóniya; le mu arikwa k'oshita uzo eke ono.

⁶O nweru ege o-o-du; mu l'unu anotarú nshinu me mu -byalephu. Odumeka; mu anokpoonu oge winta; ege unu e-du mu ije; te mu je iphe, bu eke, mu eje.

⁷Le ke nta-a, mu eswe esweswe-wa b'e to dukwa mu t'a su le mu l'unu phuru. Mu ari le mu -byalephu be mu l'unu a-no nwodu; m'o -bunuru uche-obu Nnajiufu.

⁸Ọbe mu a-nọ ị Ẹ́fesọsu gbururu jeye l'aji Péntikọsutu.

⁹Ị Nchileke gụhwaru mu ọzo ọhuma tẹ mu jee ozi, oye ẹka jeshia ya ike; e gudekwaru ị ndu eme t'ephe kpọshia mu iya akpọshi ha igwe.

Tímoti yẹle Apólosu

¹⁰Teke Tímoti byaru; unu letakwa ẹnya mee ya t'ọ túsaru ẹhu l'ẹhu unu. L'unu marua l'oojeru Nnajiufu ozi ẹge mbedua eje.

¹¹Ọo ya bụ t'unu be emekwa iya l'ọ bụ onye ẹ ta gụbedu iphe. Teke ọ lataderu; unu edua ya ije t'ọ lata l'ẹhu-agu; ị mu elekwa ẹnya iya ị yẹle unwanna ayi ndu ọphunanu a-yi lata.

¹²Ọ bụru kẹ Apólosu, bụkwaphu onye ono, ayi l'iya tükokwaphu ejeru Nnajiufu ozi ono; mu kfushikwaru iya ẹya ike tẹ yẹle unwanna ayi ndu ọphunanu tükọ yiru bya ajia unu; ọbe ẹ tọ dudu iya t'ọ bya nta-a. Obenu l'ọo-byakwaa teke ọzo dụ iya.

Okfu, Pọlu gude akpọchi iya ishi

¹³Unu kwabejekwa ẹnya; unu evudoshikwaa ike l'ekwekwe, unu kweru kẹ Kuráýisutu; unu mejekwa iphe-nwoke l'iphe bụ iphe unu eme ememe; tẹ Nchileke mekwaa unu t'unu shihu ike; vudoshia ike.

¹⁴Unu gudeje n-yemobu me iphemiphe ọbule, unu eme ememe.

¹⁵Unu maru l'ọ bụ Sutéfanasu yẹle ndibe iya bẹ bụ ndu e vutsukpoo ọzo kfubuta yeru Kuráýisutu ị Akáya; ephe afọtawa onwephe dobe; sụ l'ephe a-nọdujelephu eyeru ndu kẹ Nchileke ẹka.

¹⁶Iphe mu ekfuru unu bụ t'ọ bụru egbe ndu ono bẹ unu e-meje iphe ephe kfuru. Ege ono bẹ unu e-meje k'iphe bụ kẹ ndu ephe l'ephe gba mgba eje ozi; l'esekwaphu akanya kẹ chọchi.

¹⁷Ẹhu atso mu ẹna l'abyabya, Sutéfanasu yẹle Fochunétosu; mẹ Akáyikọsu byaru ẹka; kẹ l'abyabya, ephe byaru duma mu l'ọ bụ unubedua byaru.

¹⁸Ẹphe mewaru t'ẹhu ka mu ogvuru egvuru; kakwaphu unubedua ogvuru egvuru. Egbe ndu dụ ẹge ono bẹ a-dujekwaru unu ị nsọ.

¹⁹Ndu chọchi Ẹshiya ajikwaphu unu. Akwíla yẹle Pyirisíla; mẹ ndu chọchi, edzukobeje l'ulo ephe gudekpokwa obu ephe l'aji unu; mbụ unubẹ ndu unu l'ephe tųgbaberu ị Kuráýisutu bụru nanu.

²⁰Iphe bụ unwanna ayi pẹ ajikotakwaphu unu. Unu keje ibe unu ekele; nmata ephe akpa.

Ekele ọphu shi l'ẹka Pọlu gẹdegede

²¹Ekele ọwaa bụkwa mbedua gẹdegede gude ẹka mu ede iya; sụ: Ị mubẹ Pọlu ekele unu ekele.

²²Onye ẹ-te yeduru Nnajiufu obu; tẹ onye ono bụkwaru onye Nchileke tūphuru l'onu.
“Marana ta.”

²³Tẹ Nnajiufu, bụ Jisọsu meeru unu eze-iphe-oma.

²⁴Mu yekotaru unu obu l'unu ha; okfu l'ayi l'unu tuko tūgbabe ẹ Kuráyisutu Jisọsu bụru nanu.

2 Kórintu

2 Kórintu 1

¹Ekwo-ozí ọwaa shi l'ẹka mbẹdua, bụ Pọlu; mubẹ onye ono, Nchileke kuru; mee mu tẹ mu buru onye ishi-ozí Kuráýisutu Jisọsu. Onye mu l'iya gba mgba ede ẹkwo-wa bụ nwanna ayi Tímoti. Ndu ayi ede iya anụ bụ chọchi Nchileke lẹ Kórintu; mẹ iphe bụ ndu kẹ Nchileke, nọ lẹ Akáya gbaa mgburumgburu.

²Ayi asụ tẹ Nchileke, bụ Nna ayi yẹle Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráýisutu meeru unu eze-iphe-oma; mekwaaphu t'unu buru l'ẹhu-agu.

Pọlu ekele Nchileke ekele

³Unu t'ayi kele onye ono, bụ Nchileke; bukwaruphu Nna kẹ Nnajiufu ayi Jisọsu Kuráýisutu ono ekele. Ọ bụ iya bụ Nna ọphu obu-imiko nk'iya nyịberu anyịbe; bya aburu Nchileke, aduje madzụ ike ẹka ẹbo-ẹbo.

⁴Ọ bụ iya bụ onye aduje ayi ike l'iphe bụ iphe-ẹhuka, ayi ejekpoo ejeje; k'ọphu ayi adujekwanu ike ọdu ndu ọdo, eje iphe-ẹhuka ike; m'o -ruhuru; iphe-ẹhuka ẹphe ọdu idagha. Ayi egudekwanu ike ono, Nchileke adu ayi ono gude ọdu ndu ọdo.

⁵Ọ kwa ẹge ayi yị l'iphe-ẹhuka ono, nyịberu anyịbe, Kuráýisutu jeru ono bụ ẹge ayi yikwaphu l'ike ono, nyịberu anyịbe, Kuráýisutu adu ayi ono.

⁶Ọ -buru l'ayi eje iphe-ẹhuka; unu makwaru l'iphe-ẹhuka ono, ayi eje ono bẹ bukwa ẹge ee-shi tẹ Nchileke ọdu unu ike; bukwaruphu ẹge Nchileke e-shi dzọta unu. Teke bụ lẹ Nchileke adukwanu ayi ike; ọo ya bụ l'ono bụ iphe unu e-gude t'obu shihu unu ike teke unu a-nọdu ata nshi; l'eje iphe-ẹhuka ono, ayi eje ono.

⁷Ọobuje ayi -nyata unu; ayi asụ l'ayi maru l'unu e-vudoshia ike. Iphe ayi arije iya ẹge ono bụ l'ayi marua l'ọ bụ-a ẹge unu yị l'iphe-ẹhuka, ayi eje; bụ ẹge unu yikwaphu l'ike ono, Kuráýisutu adu ayi ono.

⁸Unwunna ayi; iphe ayi eme t'unu maru bẹ bukwa k'iphe-ẹhuka, ayi jeru lẹ Éshiya. Ẹhu, a kparu ayi b'a kpatbekwaru ayi; k'ọphu ọ du l'e boru ayi ivu, nyikworu ayi olu. Ọ tsuta-bekwaru ayi l'ẹhu; k'ọphu ayi ẹ-te shidu rikwadia l'ayi e-mekochaa nọdukwadu ndzụ ọdo.

⁹Mbụ; l'ayi shi rikwaa l'e kpewaru ayi nkfugbu. Obenu l'iphe ono shikwa buru iphe eme t'ayi ba anọdu arị l'ọ bụ ayi a-du ike dzọta onwayi; gbahaa t'ayi woru onwayi ye Nchileke l'ẹka, bụ iya bụ Nchileke, egudeje ike; mee t'onye nwuhuru anwuhu shi l'onwu teta nọdu ndzụ.

¹⁰Ọ dzọtaru ayi l'ẹjo ọgu ono, gage eri ayi ishi ono. Ọ kwaphu ẹge ono bẹ ọo-nọduje adzọ ayi. Ọo ya bụ ẹke ayi ewojeru ẹnya tupyoo l'ọo-dzọta ayi ọdo.

¹¹Unubẹdua; unu yekwaruphu ayi ẹka; kfuje nuru ayi Nchileke. Ọo ya bụ k'ọphu aadukwanu l'igwe ekele Nchileke ekele k'ẹhu ayi; ekele iya k'eze-iphe-oma, o meru ayi; l'ọ nwaru olu igweligwe ndu ekfu anụ iya nụ.

Pọlu agbanwe iphe, ọ tọberu k'ememe

- ¹²Obu ayi meru t'o doo ayi ẹnya l'ẹ ta atujodu umere ayi atujo; ntuphu-ire ta dọ iya; ketekete m'a -bya l'ẹhu ayi l'unu. Umere ayi daburu adaburu l'ifu Nchileke. Ono aburu iphe ayi gude eku onwayi k'iche. Ẹ tọ bukwa lẹ mmamiphe kẹ madzọ b'o shi; ọ kwa eze-iphe-oma, Nchileke eme.
- ¹³Iphe ayi ederu unu kwa iphe unu a-dọ ike guta; maru iphe o kfuru. Mu elekwa ẹnya l'oo-mekochaa dokota unu ẹnya ohuma;
- ¹⁴mbu iphe ono, ẹ-te dofubebedu unu ẹnya nta-a ono. Unu amaru lẹ mbọku Eswe kẹ Nnajiufu ayi, bu Jisosu ono bẹ oo-nwe iphe unu a-dzọbe okpa gude ayi asa nsasa; ayibedua enwekwaruphu iphe ayi a-dzọbe okpa gude unubedua l'asakwaphu nsasa.
- ¹⁵O doru mu ẹnya l'unu gude ayi asa nsasa; bukwanu iya meru iphe mu sọru lẹ mu a-byaodu bya ajia unu; k'ophu abyabya mu a-buru uru gbaaru unu ọzo labu.
- ¹⁶Ije mu bu lẹ mu e-shi l'ibya nk'unu jee Masedonia. Mu -lade alala; mu abatafua odo; k'ophu unu e-duwa mu ru ije tẹ mu jeshia Judia.
- ¹⁷?Unu tubesu lẹ mu shi agha onwomu aghagha teke ono, mu shi tẹbe ije mu ẹge ono??T'unu riru lẹ mu ekfuje iphe nke mu l'ọ bu ndiphe? L'ọ kwa ndiphe asuje: "Iye;" sukwaphu: "Wawa" l'ugbo lanu ono.
- ¹⁸Tuswekwa! Ọ kwa ẹge Nchileke l'onwiya bu onye gbaru t'e gude ire iya ẹka; bu ẹge iphe mu ekfu gbaru t'e gude iya ẹka. Mbụ lẹ mu -sụ: "Iye" b'ọ bu "Iye". Mu -sụ: "Wawa" b'ọ bu "Wawa".
- ¹⁹Lẹ Jisosu Kurayisutu ono, bu Nwatibe Nchileke, Sayilasu kfuru unu okfu iya; Timoti ekfuaru iya unu; mbedua l'ishi onwomu ekfukwaaru iya phu unu ono ta bukwa ogharu-o-ghachi; mbu onye bu: ọ -sụ: "Iye"; yo sukwaphu: "Wawa" l'ugbo lanu ono. Iphe o gbe buru kwa lẹ Kurayisutu ono -sụwa: "Iye" bẹ oomeje iphe o kfuru.
- ²⁰Oo ya bu lẹ Nchileke shi l'ẹhu Kurayisutu ono emeebekota iphemiphe obule, yẹbe Nchileke kweru ukwa iya. Oo ya kparu iphe ayi eshije iya l'ẹka sụ l'ono kwa ẹge ọ du, bu iya bu "Amen"; k'ophu ee-shi ẹge ono kwabẹ Nchileke ugvu.
- ²¹Ọ kwa Nchileke bu onye emeje t'ayi l'unu tuko shi Kurayisutu l'ẹka vudoshia ike; bukwaru iya phu fotaru ayi.
- ²²O meru ayi iphe-ohubama; koshi l'ayi bu ndu nk'ia bya eworu Ume-du-Nso nk'ia ye ayi l'okpoma t'ọ buru itumo iphe oo-mekochaa meeru ayi.
- ²³Ọ bu Nchileke; bẹ bu ekebe mu; m'ọ -budu ire-lanu bẹ mu ekfu-a. L'iphe kparu iphe mu haru oya Korintu bulekwaphu tẹ mu ba abaru unu mbà nshinu kẹ nwa teke ono.
- ²⁴Ayi te emekwa t'ayi tubujeeru unu iphe unu e-kweta; keshinu unu vudoshi ike l'ekwekwe, unu kweru kẹ Kurayisutu. Iphe ayi shiberu ite iya gbe bukwaru t'ayi tuko mee t'ẹhu kafua unu otsoshi ẹna ike.

2 Kórintu 2

¹Oo ya kparu iphe mu gude obu mu l'ọ ha sụ ị mu ta abyadu ndu-unu; bya unu ọkpa-tsu aphụ ọdo.

²L'ọ -buru ị mu akpatsu unu aphụ ọdo;?bukwanu onye a-ọdu eme t'ẹhu tsoje mu ẹna; gbahaa ndu ono, mu kpatsuru aphụ ono?

³Oo ya kparu iphe mu deru unu ẹkwo ono; t'ẹ b'ọ bụ teke mu byaru; ndu gage e-me t'ẹhu tsoo mu ẹna; egbe kpatsua mu aphụ. L'iphe doru mu ẹnya bụ ị teke unu mewaru t'ẹhu tsoo mu ẹna bẹ ẹhu a-tsokwaphu unubedua ẹna.

⁴Teke mu shi ede ẹkwo ono b'o shikwa atsụ mu l'ẹhu; k'ophu ẹhu te shidu buru mu ẹhu. Mbụ l'aphụ jiru mu obu; mu egude ẹnya-mini l'ede iya. Mu te dekwa iya tẹ mu kpatsua unu aphụ. Iphe mu gude dee ya bụ-chikwaa t'ọ buru iphe e-me t'unu maru ị mu yeru unu obu nshinu.

Ọguru onye a hụru àhùhù nvụ

⁵Ọ -buru l'o nweru l'unu ha onye mewaru onye ọdo egbe iphe aphụ ono; unu makwaru l'ẹ tọ bukwa mu b'o meru iya. Ọ kwa unubedua l'unu ha b'o meru iya. Ọbe mu te jedu iya rụ ekfunuka. Ọ bụlephu l'iphe mu ekfu bụ l'o wuduru m'ọ bụwaru unu l'unu ha b'o meru iphe aphụ ono.

⁶Onye ono bẹ mu ekfukwa l'àhùhù ono, unu ha l'igwe hùà ya ono duakwa mma; t'ẹ b'a hùhekwa iya ọdo.

⁷Iphe unu e-gbe mechia nta-a bụ t'unu ghakọbe ọaru iya nvụ; ọya ya ike; e menyaa; aphụ akaria ya ẹka; ẹhu anyihu iya nkọ.

⁸Oo ya bụ; byiko; iphe unu e-me nta-a bụ t'unu mee ya; k'ophu ọo-maru l'unu yeru iya obu.

⁹L'iphe mu shi ederu unu l'ẹkwo phụ kwa tẹ mu dataedu unu; maru: unu emeje-e iphe, bụ iphe, mu sụru t'unu mee.

¹⁰L'iphe bụ onye unu ọguru nvụ l'iphe o mesweru bẹ mbedua l'ishi onwomu ọakwaru nvụ. Iphe bụ iphe mu ọguru madzụ nvụ ya; mbụ m'o -nwekwaru iphe mu ọguru nvụ ya bẹ bukwa l'okfu ẹhu unu bẹ mu nọ l'ifu Kuráýisutu ọya ya.

¹¹Oo ya bụ k'ophu ee-shi ẹge ono kèchia Sétanu ọzo t'ẹ b'o mehe ayi eriri; keshinu ayi majiwaru ẹregede iya ẹnya.

Teke Pọlu nọ ị Túrowasu

¹²Ị teke ono, mu jeruru Túrowasu je araa ozi-oma ọ Kuráýisutu ono bẹ mu ruru je aphụ ị Kuráýisutu bọwaru mu ọzo tẹ mu jeeru iya ozi ono.

¹³Obenu ị mu ruru; ẹhu te gvukpooru mu egvuru; ọle mu ruru; mu t'aphụ nwanna ayi Táýitọsu l'ẹke ono. Ya ndono; mu aparu ẹphe haa; yọ buru mu oje Masedóniya.

Otso Kuráýisutu atụ okokooko

¹⁴Mu etu Nchileke ẹpha; yẹbedua, shiwa l'iphe ono, Kuráýisutu meru ono; buru onye aturu ayi okokooko; k'ophu bụ: iphe bụ ẹke ayi jeru; e shi l'ẹhu ayi maru onye yẹbe

Nchileke bụ. Ọdo bụ k'ophu ozi-oma ono e-gvu ekemeke obule kfurukfuru l'ọ bụ iphe mkpọ iya eshi kwẹkwẹkwe.

¹⁵E -kfudekpoo ya ekfukfu; mu asụ l'ayi dū l'ọ bụ iphe, eshi mkpọ, bụ iya bụ lẹ kẹ ozi-oma ono; kẹle mkpọ ono shikotaru kwẹkwẹkwe jeye l'ẹke ndu Kuráýisutu adzọta adzọta nọ; jeyekwaphu l'ẹke ndu ophu ala l'iyi nọ. Iphe ono aburu l'ifu Nchileke bẹ ayi dū ẹge ono.

¹⁶L'ẹhu kẹ ndu ophu ala l'iyi bẹ mkpọ ozi-oma ono arukwa ẹpho. O bekwanu l'ẹhu kẹ ndu ophu Kuráýisutu adzọta adzọta b'ọ bụ mkpọ iphe emeje tẹ ndzụ nọdu. Ọo ya bụ;?bụ onye ha k'oje egbe ozi ophu dū ẹge ono?

¹⁷Ayi te egudekwa ozi-oma ono agba ngho, bụ iphe igweligwe ndu ọdo gude okfu Nchileke eme. Ayịbedua, Nchileke ziru-wa egudeje obu iphoro ekfu okfu ono l'ifu Nchileke, bụ iya bụ iphe gbaru ndu ejeru Kuráýisutu ozi l'ememe. Ayi te emekwa t'ayi gude iya rita uru.

2 Kórintu 3

Akahụ ekemu; mę ekemu ophungu

¹Ọ dū unu l'ayi watawaru oja onwayi ajaja ọdo tọo??Bụ t'e dee ẹkwo l'ayi bụ ndu ire-lanụ nū ayi t'ayi nū unu ẹge ndu ọdo anuje unu tọo??Tọ bụ t'ayi sū unu t'unu nū ayi ẹkwo, ekoshi l'ayi bụ ndu ire-lanụ t'ayi paru ẹge ndu ọdo apajeru tọo?

²Ẹ tọ dukwa ẹge ono. Ọ kwa unubedua l'onwunu bụ ẹkwo, e deru nū ayi. Ẹkwo onanu b'e deru ye ayi l'okpoma; t'onyenonu guje iya t'o doo ya ẹnya.

³Ọ kwa t'unu koshije l'unu bụ ẹkwo ophu Kuráýisutu deru nū ayi t'ayi pajeru. Ẹkwo ophu ta bukwa mini-ẹkwo b'e gude dee ya. Iphe e gude dee ya kwa Ume, shi l'ẹka Nchileke; mbukwa Nchileke ophu nọ ndzụ. Ẹke e deru iya ta bukwa lẹ mkpuma, dū l'ọ bụ ekwekwerekwe. Ẹke e deru iya bukwa l'obu madzụ.

⁴Iphe meru iphe ayi ekfu ẹge ono bụ lẹ Kuráýisutu mewaru t'ayi gudeje ire Nchileke ẹka.

⁵Iphe-a, mu ekfu-wa ta bukwa l'o nweru ike, nọ ayi l'ẹhu, bụ ike k'ẹka ayi, bụ iphe ayi e-gude ekfu l'ayi dzuru edzudzu oje egbe ozi ono. Ike, ayi nweru bukwa Nchileke b'o shi l'ẹka;

⁶yẹbedua, bụ iya meru ayi t'ayi dzua ome t'a maru k'ogba-ndzụ ophungu iya. Ẹ tọ bukwa ekemu ophu e deru l'ẹkwo bẹ ọonu ayi nta-a. Ọ kwa Ume-dụ-Nsọ nk'iya bẹ ọonu ayi. Ishi iya aburu l'ekemu ophu, e deru l'ẹkwo egbukwa madzụ; obenu lẹ Ume Nchileke anuje ndzụ.

⁷Ekemu ndiche ono b'e byiru l'eli mkpuma, dū l'ọ bụ ekwekwerekwe. A gufukpokwaaru l'ekemu ono; bẹ Nchileke tūru; gude koshi l'onymonye obule nwuhufutaje anwuhu; okfu l'ẹ te mehedu iphe ekemu ono kfulu; ono bẹ dukpooru iche. Obenu l'a nuleruphu ekemu ono; ọcha-vii kẹ Nchileke achaa vii; k'ophu ndu

Ízurelu ta dudu ike lee Mosisu enya l'ifu. Ocha-vii ono, charu nu ono metsukwaaruru chihu echihu.

⁸O -buru l'uzo k'ekemu ono shi l'ocha-vii ophu du ege ono;?buchia uzo ono, bu uzo ke Ume-du-Nso ono t'akafuuaru ogbu nwijnwii; mbu uzo ono, bu: e -shia ya; e nweru ndzu gbururu jeye ono.

⁹O -buru l'uzo ke ekwekwe ono, meru Nchileke t'o kpee ndiphe nkfugbu ono be egbu nwijnwii ege ono;?buchia uzo ke Ume-du-Nso ono, eme ndiphe t'ephe buru ndu doberu eka ndoo l'ifu Nchileke ono t'akafuuaru ogbu nwijnwii?

¹⁰Oo ya bu l'e -kfude iya ekfukfu; mu asu l'ocha-vii ke odungu phu te nwehedu iphe o bu l'eke ocha-vii ke nta-a no. Ocha-vii ke nta-a ono bu ocha-vii, nyiberu anyibe.

¹¹O -buru l'uzo k'ekemu ono, bu o-nota-o-chihu ono; gbe chaa vii ege ono; oo ya bu le ke Ume-du-Nso; a-karu ocha vii. Ishi iya aburu le nk'iya a-nokwanu jeyewaru.

¹²To du iya bu le keshinu enya nowa ayi l'egbe iphe, du ege ono be ayi evudoshije ike; asa okfu uzo ke Ume-du-Nso ono asasa.

¹³Ayi ta dukwa l'o bu Mosisu, shi achitaje ulari-ifu; phuchia onwiya te ndu Izurelu ba phu iya ifu; jeye teke ocha-vii ono a-to nwehu nyihu.

¹⁴Ophu to bukwa l'ephe ta phudu iya. Nchileke kwechikwaruphu ephe enya; okfu l'oobuje: ephe agukpowa ekwo akahu ogba-ndzu ono; mbukwa byeyekwa-a ntanu-a; yo du l'e gude egbe ulari ono kwechikwaaphu ephe ifu t'ephe ba ma iphe ephe agu. O bulephu otugbabe onwonye le Kurayisutu nkinyi iya be a-phufu-ghe ulari ono.

¹⁵Mbu byeyekwa ntanu-a; be oobuje; ephe agu ekwo ekemu Mosisu ono; egomunggo ekwechikwaaphu ephe ege ono.

¹⁶Obenu l'o dua l'o bu ege ekwo okfu Nchileke kfuru ke Mosisu; su: "L'oobuje teke o gharu Nnajiufu ifu; ulari-ifu ono aphufu."

¹⁷O bu Nnajiufu ono bu Ume-du-Nso. O bu eke Ume-du-Nso ke Nnajiufu ono no be ndu no iya nu a-buru ndu a tofuru l'egbu.

¹⁸Ayibe ndu ono l'ayi ha, bu ndu e-ta dudu iphe phuchiru ayi ifu ono; teke ayi ele ocha-vii ke Nchileke enya; yo gbanwee ayi; k'ophu ayi a-buru ndu du l'o bu onye ono, ayi ele enya ono. Teke ono; ocha-vii ke Nchileke eshi ege ono aka nshinu eje le ndzu ayi. Yo buru onye o shi l'eka bu Nnajiufu ono, bu Ume-du-Nso ono l'onwiya.

2 Kórintu 4

Ayi du l'o bu ite-ura

¹Oo ya bu; keshinu Nchileke phuru ayi imiko; bya eworu ozi ono ye ayi l'eka be ike ta byakwa bya agvu ayi l'ejeje iya.

²Iphe ayi jikaru bu iphe, bu iphe-iphere; mbu iphe eeme l'edomi. Eka ayi ta dukwa l'eregede; ayi te ewotaje iphe e-ta budu okfu Nchileke gwakobe l'okfu Nchileke. Iphe

ayi emeje bu l'ayi ekfuje okpobe okfu ono; togbo iya eba. Ayi anoduje l'ifu Nchileke eme ege ono; k'ophu onyenonu e-gude ege ono shi l'obu iya; maru egbe ndu ayi bu.

³L'o -buru l'ozi-oma ono, ayi ezi ono b'e gude iphe kwechia ekwechi; o kwa l'enya ndu ala l'iyi b'e kwechiru iya.

⁴Sétanu, bu iya l'achi mgboko-a be wookwaru eka pyichia ndu, bu e-kwe-le-te-kwe l'egomunggo; k'ophu oo-me t'ephe ba phu iphoro ono, shi l'ozi-oma ono, echi phachaphacha ono; bu iya bu iphoro ono, ekoshi o-gbu-nwii-nwii ke Kuráiyisutu ono. Yo buru le Kuráiyisutu ono b'e gbe phua Nchileke l'onwiya.

⁵Oo ya bu l'e to bukwa onwayi be ayi anoduje ekfu t'a maru. Onye ayi ekfu t'a maru bukwa Kuráiyisutu Jisosu; mbu t'a maru l'oo ya bu Nnajiufu; ayibedua l'onwayi aburu ndu ejeru unu ozi l'okfu ehu Jisosu.

⁶O kwa Nchileke ono, suru t'iphoro shi l'ochi nwua phoo ono; bukwaphu Nchileke, meru t'iphoro iya nwukwaaphu l'ime obu ayi. Oo ya bu ege ndiphe a-maru odu-biribiri ke Nchileke ono, bu iya bu odu-biribiri ono, shi l'ifu Kuráiyisutu egbu nwijnwii ono.

⁷Ayi dulephu l'o bu ite, e gude ura kpua. Nchileke eworu iphe ono, vu oke aswa ono; bu iya bu iphoro iya ono woru dee l'ime ayi. Ishi iya aburu t'a phua l'ike iya ono, nyiberu anyibe ono te shidu ayi l'eka; l'oo yebedua b'o shi l'eka.

⁸Aanoduje eme ayi iphe otu-l'ehu tekenteke l'ekemeke obule. Obenu l'e to bukwa l'aakpapyaje ayi ishi. A nonyaa; iphe atsulahaa ayi l'ehu; k'ophu ayi ta amajehedu iphe ayi e-me; obu l'okpoma eshijulee ayi ike.

⁹Aakpaje ayi ehu; obu le Nchileke te ebuhajekwanu ayi eka. Eechitsuje ayi l'ali; obu l'e te echigbujedu ayi echigbu.

¹⁰Mboku-mboku be ayi ejeje iphe-ehuka ono, Kuráiyisutu jeru teke ono, oobya anwuhu ono; k'ophu aa-phu ndzu ke Jisosu l'ehu ayi.

¹¹E to dudu teke ayi e-te ebejeduru ebegeru l'onu anwuhu l'okfu ehu Jisosu. Oo ya bu k'ophu aa-phu ndzu, shi l'eka Jisosu l'ehu owaa, a-nwuhu anwuhu-wa.

¹²Oo ya bu l'onwu no swiru ayi; ndzu eshikwanu l'onwu ono swiru unu.

¹³L'ekwo okfu Nchileke b'e deru; su: "Le mu woru onwomu ye Nchileke l'eka. Oo ya meru iphe mu ekfu okfu iya." O bu l'ayi kweru ke Nchileke ege ono meru iphe ayi ekfukwaphu okfu iya.

¹⁴Ishi iya bu l'ayi maru le Nchileke ono, meru te Nnajiufu, bu Jisosu shi l'onwu teta nodu ndzu ono e-mekwaphu t'ayi shi l'onwu teta nodu ndzu; okfu l'ayi le Jisosu tugbaberu buru nanu. Teke ono; yo toko ayi l'unu duta bya edobe l'ifu iya.

¹⁵Iphe ono l'o ha toko buru l'okfu ehu unu; k'ophu eze-iphe-oma ke Nchileke a-kafua oru igweligwe madzu eka. Eze-iphe-oma ono e-me t'a ka l'igwe ekele Nchileke ekele; shikwaphu ege ono kwabe iya ugvu.

Ufu ayi no l'eke Nchileke no

¹⁶Oo ya bu l'ike ta abyakpɔdua l'agvu ayi l'ozi ono. E gudekwaru l'ehu ayi egbedawa egbeda; l'abyawa anwushihu; obenu le ndzu ophungu ono, Nchileke nuru ayi ono; be oonoduje eme; yo ka odu ophungu ophungu mboku-mboku.

¹⁷Ishi iya aburu le nwa iphe-ehuka-wa, ayi eje, e-ta dudu eke oo-no-bebe-wa; e-mekochaa wotaru ayi ugvu, ka l'ugvu, e-ta abyadu bya agvu agvugvu.

¹⁸Iphe obu bu l'eke ayi chiru obu tupyoo; ta budu l'iphe enya ele. O gbe buru l'iphe enya e-te eledu. L'iphe enya ele ta dukwa eke oo-no-bebe. Obenu l'iphe ophu e te gudedu enya ele; a-noje gbururu jeye.

2 Kórintu 5

¹Le ayi marua le teke a fokataru nwa mkpu-wa, ayi bu l'eliphe-a; mbu ugwehu ayi-a be ayi nwekwaru-a ugwehu ophungu, bu iya bu ufu odo, Nchileke kwataru ayi. Ulo k'eke ono ta bukwa eka b'e gude kpua ya. O bu ulo ophu ayi a-nwaru l'imigwe gbururu jeye.

²Le mgboko-a be ayi anodujelekwaphu atsu tungu tungu jeye teke ayi a-no-bebe. Iphe egu iya anoduje agu ayi aburu teke Nchileke e-me t'ayi wota ugwehu ophungu ono, Nchileke e-shi l'imigwe nu ayi ono; yee l'o bu uwe.

³Ayi -yewa ugwehu ophungu ono l'o bu uwe be ayi ta aduhedu l'ayi gba otu l'ifu ke Nchileke.

⁴Le teke ayi nokwadu l'ime ugwehu-wa, ayi nweru nta-a be ayi atsukwa tungu tungu; yo gbe du l'ayi vu ivu era. E to bukwa l'o du ayi t'e yefu ayi ugwehu-wa, ayi nweru nta-a. Iphe egu iya agu ayi kwa t'e gbe yekwasefua ayi odo l'eli iya, bu iya bu ugwehu ophungu ono. Oo ya bu; ugwehu ophungu ono eshi ege ono lee owaa, e-mekochaa nwuhu anwuhu-wa.

⁵O kwa Nchileke l'onwiya be bu onye kwakobewaru ayi ke ututuru agbanwe-wa; ke l'o nuru ayi Ume-du-Nso; gude koshi ayi l'iphe ono, ya kweru ukwa iya ono be ya e-me.

⁶O bu iphe ono meru iphe obu eshihuje ayi ike tekenteke; okfu l'ayi maru le teke ayi nokwadu ndzu l'ugwehu owaa be ayi nokwadu Nnajiufu ote-enya.

⁷Iphe ayi gude buru bukwa l'ayi woru onwayi ye Nchileke l'eka; e to bukwa ke l'ayi gudewa enya ayi phu iya.

⁸Obu kfube oswa shihu ayi ike. O gega kakwa ayi mma t'ayi gbe paru ugwehu owaa haa; lakfube Nnajiufu ono je eburu eburu le nk'iya.

⁹Oo ya bu l'iphe ayi tuberu bu t'ayi meje iphe du Nnajiufu ono mma l'obu: ?me ayi no le nk'iya ono; ?me ayi no le mgboko l'eke-a.

¹⁰L'ayi byafutajekwa bya evudo l'ifu Kurayisutu teke oo-kpe ikpe; k'ophu onyenonu a-nata iphe, ruberu iya nu: ?m'o bu k'oma; ?m'o bu k'aji iya. Onyenonu a-nata ugwo iphe o meru teke o no ndzu le mgboko-a.

E shi Kuráýisutu l'ẹka; eshita Nchileke ọnya

- 11** Ọ kwa l'ayi atsu Nnajiufu egvu; okfu l'ayi maru l'oo ya e-kpe ikpe ono; meru iphe ayi anọduje eme t'ayi kfuta ndiphe yeru iya. Obenu l'ọ bu Nchileke makotaru ẹge ayi gbaeberu; mu arikwaphu l'unubedua l'onwunu gudekwaa obu unu maru ẹge ayi gbaru.
- 12** Ayi te emekwa t'a ayi jakposhia onwayi l'ifu unu ọdo. Iphe ayi gbe eme bukwa t'ayi koshi unu iphe kparu iphe unu e-gudeje ayi l'eku onwunu ekuku; k'ophu unu a-majeru ọnu, unu e-yeru ndu ono, egudeje ẹge madzu gbaru l'eli ẹhu asa nsasa; gbe haa ẹge ẹphe gbaru l'ime obu ẹphe ono.
- 13** ?Unu riru l'ifu swehuru ayi to? Ọ -buru ẹge ọ du ndono be iphe ayi ekfu bukwa l'okfu ẹhu ke Nchileke.?T'ọ bu l'ifu dua ayi npho to? Ọ -buru l'ifu dua ayi npho; unu amaru l'oo okfu ẹhu unu be ayi ekfu.
- 14** L'iphe bu iya egudeje ayi l'eme ẹge-a, ayi eme-wa bukwa obu ophu Kuráýisutu yeru ayi. L'iphe, kfubekpoo oswa doo ayi ẹnya ogbodo edodo bu l'oo onye lanu nwuhuru l'okfu ẹhu oha. Ọo ya bu l'oo oha nwuhuru.
- 15** Ọ nwu-chiru oha kpamukpamu onwu; te ndu, no ndzu ba anphe ndzu ono no-doru iya onwephe. Ọ buchia t'ephe nodu ndzu no-doru iya onye ono, nwu-chiru ẹphe onwu; e meebe; Nchileke emee ya; yo shi l'onwu teta nodu ndzu ono.
- 16** Shita nta-a b'e to duhekwa onye ayi elekwadu ẹnya, ndiphe eleje madzu temanu ayi amaru ẹge onye obu gbaru. E to nwekwa me ayi shi lee Kuráýisutu ẹnya, ndiphe eleje madzu; maru ẹge ọ gbaru; nta-a be ayi t'elehekwa iya ẹge ono.
- 17** Ọo ya bu l'iphe bu onye yele Kuráýisutu tugbabewaru buru nanu be buwa onye Nchileke keru k'ophungu. E to buhekwa onye o shi buru b'ọ bukwadua. Nta-a b'ọ buakwa onye ophungu.
- 18** Iphe-a l'ọ ha bukota Nchileke b'o shi l'ẹka. Nchileke shi l'ẹka Kuráýisutu mee; yebe Nchileke elebuhu ayi ẹnya l'ayi bu ohogu iya; gbe mee ayi t'ayi buru ndu ọnya iya. Yo bya eworu ozi k'ome te ndu ọdo bukwaruphu ndu ọnya iya ye ayi l'ẹka.
- 19** Ọo ya bu le Nchileke shi l'ẹka Kuráýisutu; lebuhu ndiphe mgburumgburu ẹnya l'ephe bu ohogu iya. Ophu to gukoheru ẹphe iphe du eji, ẹphe anọduje eme iya. Yo bya ezikwaaphu ayi ozi ono t'ayi woru iya zia ẹphe; t'ephe shi ẹge ono buru ndu ọnya iya.
- 20** Ọo ya bu l'ayi bu ndu no-chiru ẹnya Kuráýisutu; Nchileke eshi ayi l'ẹka arọ ndiphe aroro. Ayi no l'ozori Kuráýisutu arọ unu; su: Unu kwe te Nchileke nata unu t'unu buru ọnya iya!
- 21** Kuráýisutu te mebukwaa iphe du eji. Ọ bu Nchileke meru iya; yo vuta iphe du eji ayi l'okfu ẹhu ayi; k'ophu ayi e-shi yebe Kuráýisutu l'ẹka tuko bya aburu ndu doberu ẹka ndoo ẹge Nchileke l'onwiya doberu ẹka ndoo.

2 Kórintu 6

¹Ayi arọkwa unu aroro; ayibe ndu ayi le Nchileke gba mgba eje ozi-wa; su: keshinu unu natawaru eze-iphe-oma ono, Nchileke eme ono; unu be emekwa iya t'o buru iphe mmakanu.

²Le Nchileke sukwaru: "Le teke gbaru l'onga nchi; be ya ngaberu unu nchi. Yo rua mboku ndzota; ya adzota unu." Unu gebekpoduaphu te mu karu unu: o kwa nta-a b'o gbaru l'onata eze-iphe-oma ophu Nchileke eme. O kwa ntanu bu mboku, gbaru t'a dzota unu.

Oje iphe-ehuka; l'okfu ozi-oma ono

³E to dukwa onye o du ayi t'a su l'o kfubyishiru ozi, ayi eje ekfubyishi. O bu iya meru iphe ayi t'emedu t'o nweru onye a-su l'umere ayi gbe buru ukfu du iya l'okpa.

⁴Iphe ayi emejechia bu l'ayi egudeje iphe bu iphe byakfutaru ayi ekoshi l'ayi bu ndu ejeru Nchileke ozi. Ayi ataje nshi me iphe otsu-l'ehu -byaru ayi; odo bu me oke mkpa byaru ayi; m'o bu l'aakpa ayi eh;

⁵me teke echi ayi iphe; l'atu ayi mkporo; l'aku utsu ekpu ayi. Ayi ejegbu onwayi l'ozi; ayi t'edobe ishi l'oshi; l'aze egu.

⁶Ege ayi egudeje ekoshi l'ayi bu ndu ozi ke Nchileke bu l'ome te ekworo ba no le ndzu ayi; odo bu l'okoshi l'ayi maru Nchileke. Ayi ataje nshi; nweru obu-oma. Ayi shi l'ike, Ume-du-Nso anu ekoshi iya; shi l'oyeru ndu odo obu; mbu n-yemobu ophu e-ta budu l'eli onu b'o shi l'ekoshi iya.

⁷Ayi shikwaphu l'okfu ire-lanu; me l'ike, shi l'eka Nchileke ekoshi iya. Ngwa-ogu, ayi akwaje onwayi; gude alu ogu; gudekwa iya phu adzo onwayi l'ogu bu ome iphe vudo nhamunha l'ifu Nchileke.

⁸Ayi anoduje ekoshikwaphu l'ayi ejeru Nchileke ozi teke aakwabe ayi ugu me teke eepu ayi iphu; l'ekoshi iya teke eekfubyishi ayi ekfubyishi; l'ekoshikwa iya phu teke eekfu l'ayi eme ohuma. O nweru ndu eme ayi l'ayi -bu ndu ejo-ire; nweru ndu kweru l'ayi bu ndu ire-lanu.

⁹O nweru ndu suru l'ephe ta madu iphe ayi aru l'obu; yo nwekwaruru ndu ophu maru iphe ayi aru. Ayi anoduje anwuhu anwuhu; obe unu elewaa l'ayi nolee ndzu. E chijekpoo ayi iphe nshinu; obu le Nchileke t'ekwejedu t'e chigbua ayi echigbu.

¹⁰E mejekpoo t'aphu ji ayi obu; obenu l'e to nwedu teke eh t'anoduje atso ayi. Ayi bu ndu ukpa; obu l'ayi emejelee igweligwe ndu odo; ephe enweru iphe. Odudje l'e to dudu iphe ayi nweru; obu le to dukwanu iphe ayi e-te nwedu.

¹¹Unube ndu onya ayi phe le Korintu; ayi kfujaakwaru unu iphemiphe obule ekfuja; bya eyeru unu obu yeshiaru iya unu ike.

¹²Ayi ta kpo-chikwaru unu obu; o kwa unubedua gbe kpo-chiaru ayi obu.

¹³Nta-a be mu ekfukwaru unu okfu, nna ekfujeru unwu iya; su: t'unu yeru ayi obu yeshiaru iya ayi ike ege ono, ayi yeru unu obu yeshiaru iya unu ike ono.

Ozelarụ iphe, dị Nchileke ẹjị

¹⁴Unu lẹ ndu ẹ-te kwedu kẹ Nchileke ba atugbabejekwa. Mbụ;?nanụ ẹge ndu doberu ẹka ndoo; ẹphe lẹ ndu ẹjọ iphe e-shi buru ẹhu??Nanụ ẹge iphoro yẹle ọchi e-shi buru nanụ?

¹⁵Kuráyisutu yẹle Obutuswe ta agbakwa mgba chia idzu; mee iphe lanụ. Ọo ya bụ;?buhunu ngunu bẹ onye kweru kẹ Nchileke yẹle onye ẹ-te kwedu kẹ Nchileke gba mgba?

¹⁶?Nanụ ẹge ee-shi wota eze-ulo Nchileke yẹ l'ulo nte dogbabe l'ekalanu? Ọ kwa ayi bụ eze-ulo Nchileke; mbụ Nchileke ọphu nọ ndzụ. Lẹ Nchileke kfukwaru iya l'onwiya; sụ: “Ya e-buru eburu l'ime ẹphe; ttoru ẹphe eje ẹke ẹphe eje. Ya a-buru Nchileke ẹphe; ẹphebedua aburu ndibe iya.”

¹⁷Ọo ya meru iphe Nchileke kfukwaruphu; sụ: “Unu fofuta onwunu l'ẹke ẹphe nọ; bya anọdu iche. Unu be ebyijekwa ẹka l'iphe e merushiru emerushi k'ọphu ya a-nataru unu;

¹⁸unu aburu unwu iya: ndu k'unwoke; mẹ ndu k'unwanyị. Yẹbedua aburu nna unu. Ono iphe Nnajiufu, bụ Ọkaribe-Kakota-Ike ekfu ndono.”

2 Kórintu 7

¹Ndu mu; keshinu Nchileke kweru ayi ukwa iphe, dị ẹge-a; bukwa t'ayi safukota onwayi iphe bụ iphe emeruje ugwehu mẹ obu madzụ. Unu t'ayi tsuje Nchileke egvu. Unu t'ayi kebe ẹhu dobeje onwayi iche; buru kẹ Nchileke ọkpobe abubu; meje iphe ọ sụru t'ayi me.

Ẹhu-otso ẹna kẹ Pọlu

²Unu gudenu obu iphoro mee t'ayi maru l'ayi nokwadia unu l'obu. Ẹ to nwekwa l'unu ha, onye ayi meswewaru; tọ dị onye ayi dephuru; ọphu ọ dukwa unu onye ayi gudeje ughu mee iphe ẹ-te vudodu nhamunha.

³Iphe-a, mu ekfu-wa ta bukwa lẹ mu aturushi unu aturushi; keshinu mu kfuhawaru unu l'unu nokwa ayi l'obu nshinu. Ayi l'unu bukwa nanụ;?mẹ ayi nọ ndzụ-o;?mẹ ayi nwuhuru anwuhu-o.

⁴Mu ta atsujekwa egvu okfuru unu okfu l'ifu. Mu egudeje unu asa nsasa. Ayi nọ l'iphe-ehuka; ọle unu aduje mu ike. Mbụ l'ọobuje; mu nyata unu; ẹhu atsoo mu ẹna nshinu.

⁵Lẹ teke ayi bataru Masedóniya bẹ ẹhu te gvuhekwaru ayi egvuru. Aakpapelephu ayi ẹhu ẹhu l'ekemeke ọbule. Iphe bụ ekemeke ọbule abuleruphu okfu okfu; ayi awapelephu obu.

⁶Obenu lẹ Nchileke ono, bụ onye aduje onye aphụ tsuru ono ike bẹ gude-wa abyabya, Táyitọsu byaru gude ọda ayi ike.

⁷Ẹ tọ bụlekwaa abyabya iya nkinyi iya. Ẹge ọ kọru ayi l'ẹge unu gude ọya ya ike; yikwaphu l'iphe ọduru ayibedua ike. O kfulu ayi l'ogushi unu ike te mu l'unu phu; l'unu kwaru izimana okpobe akwakwa l'iphe unu meru; ọdo aburu l'unu agbajeru mu ọdzori nshinu. Onanu be mekpoo t'ehu kafukpoo mu ru ọtso ẹna nta-a.

⁸L'ẹ to nwekwa m'o meru t'aphu ji unu obu mbu ekwo-ozu-wa, mu deru-wa; mu ta atakwa onwomu uta le mu deru iya. Teke mu ga ata onwomu uta kwa teke mu phuru le mu gude iya mee t'aphu ji unu obu; m'o -ruhuru; ọ buleruphu ke nwa teke ono.

⁹Obenu le nta-a be ehu atsokwa mu ẹna. Ehu-otso-ẹna mu ta bukwa l'oo le mu meru; unu agu aphu. Ehu-otso-ẹna mu bukwa l'aphu ono mewaru; unu ataa onwunu uta iphe du eji, unu meru. Egbe aphu onanu be bukwa aphu ophu meru t'unu mee iphe du Nchileke mma. Oo ya bu l'ẹ to nwedu iphe ayi mekataru unu.

¹⁰L'ọ -buru l'a taru madzu uta; uta ono -mee onye ono; yo gude nggumaphu iya mee iphe du Nchileke mma; be aphu e-me t'onye ono taa onwiya uta iphe du eji, o meru; ghaa umere lakfuta Nchileke. Onye ono ta akwahedu izimana le ya taru onwiya uta iphe du eji iya. E shi ege ono; Nchileke adzota onye ono. Obekwanu; ọ -buru le madzu b'a taru uta; yo gulahaa aphu; ehu eghulahaa ya eghughu; onye ono e-shikwa ege ono laa l'iyi.

¹¹Unu lewaru iphe ogo aphu ono, du Nchileke mma ono meru. Unu lewaru ege unu yetaberu ehu l'ome t'a maru l'unu doberu aka ndoo l'ifu Nchileke. Unu lewaru ege iphe meru nu nwu-beru unu oku l'ehu. Unu lewaru ege unu atsu-be egvu iphe e-me nu. Unu lewaru ege oogu-be unu agugu t'unu phu mu. Unu lewaru ege oolube unu l'obu t'unu gbaaru mu ọdzori. Unu lewaru ege ọ du-be unu t'unu hua onye ono, mesweru nu ono ahuhu! L'ime iphe ono l'ọ ha be unu koshiru l'ẹ to nwedu eke o teru unu.

¹²Oo ya bu l'edede, mu deru ekwo ono ta bukwa l'okfu aka onye ophu mesweru nu; too bu l'okfu aka onye ophu e mesweru emeswe. Iphe mu deturu iya bukwa t'o mee t'unu maru ege unu a-gbaberu ayi ọdzori l'ifu Nchileke.

¹³Oo ya bu l'oodu ayi ike. A -gufukpoo ike ophu unu duru ayi; ehu kafukpokwaaru ayi le Tayitosu otso ẹna l'unu tuko l'unu ha mee ya; ehu egvuru iya egvuru.

¹⁴Le mu tukwaru Tayitosu onu unu; gude unu saa nsasa. E megee; yo buleruphu ege ono, mu kfulu ono bu ege ọ du; unu te mechi mu ifu. E to dudu teke ayi te kfuluru unu oswi-okfu. O kwaphu ege ono be iphe ayi tuko kfulotarun Tayitosu k'ehu unu bu oswi-okfu.

¹⁵O bu iya kparu iphe n-yemobu iya l'eke unu no akabajeru oshihu ike teke ọ nyataru ege unu l'unu ha atukoje eme iphe mu suru t'unu mee; me ege unu gude otso-egvu; me ehu-anmanma nata iya.

¹⁶Nta-a be ehu atsokpoo mu ẹna atsoshi mu iya ike le mu gude ire unu aka ogbodo egude l'iphemiphe obule.

2 Kórintu 8

Ọnu iphe kẹ ndu kẹ Kuráýisutu

- ¹Iphe ayi eme t'unu maru; unwunna mu; bu k'eze-iphe-oma, Nchileke meshiru le chochi, noḡbaa le Masedóniya.
- ²L'eze iphe-ehuka, dakfutaru ephe kwatakwa; data ephe okpobe adata. Obenu l'ehu tsoru ephe ena tsoshia ya ephe ike; k'ophu ephe járù ẹka àjàjà; jagharu iya ẹka; nu Nchileke iphe; l'ẹke ephe gbe akpakwa ukpa akpashi iya ike.
- ³Ẹge mu e-kfubele iya phu bu l'ephe nuru ẹge ẹka ephe beru; mbu; gbe nuanu nuḡhata ẹge ono. Ephe tukpooru obu ephe ama
- ⁴arọ ayi aroshi ayi ike t'ayi kweru t'ephe le ndu kẹ Kuráýisutu odo gbaru mgba nuje iphe t'e gude gbataru ndu kẹ Nchileke, no le Jerúsalemu.
- ⁵Ephe meberu iphe ono ẹge ayi e-ta rivubua l'egomunggo. Ephe vuoduru uzo gbeshi bya eworu onwephe ye Nnajiufu l'ẹka; be ephe bya egbeshi; wokwaruphu onwephe ye ayi l'ẹka, bukwanu iya bu ẹge o du Nchileke mma.
- ⁶Oo ya kparu iphe ayi roru Táýitosu, bu iya gbuberu ishi oje ozi ono; t'o mekpelekwaphu iphe oome; t'o yekwaru unu ẹka t'unu jefu ozi ono, unu eje ono l'ishi; mbu ozi ono, unu eje k'iphe-oma ono.
- ⁷Iphe, bu iphe unu nweru enweru be unu nwekwaru nwegharu iya ẹka: ekwekwe be unu kweru kwegharu iya ẹka; okfu Nchileke be unu ekfu ekfugaru iya ẹka; maru kẹ Nchileke magharu iya ẹka; bya ekebe ehú eye ẹka; bya eyekwaruphu ayi obu yeshia ya ike. Oo ya bu; unu nukwaphu nuḡharu iya ẹka t'e gude eje ozi ono, eeje k'iphe-oma ono.
- ⁸Iphe mu ekfu ta bukwa l'o bu atukfube be mu atukfube iya unu. Iphe mu eme bu te mu koshi unu ẹge oogu-be ndu odo egu t'ephe yeta ẹka; shikwanu ẹge ono mee unu t'unu koshi l'obu ophu unu yeru bua ogbodo eyeye be unu yeru iya.
- ⁹Okfu l'unubedua makwarua eze-iphe-oma, Nnajiufu ayi Jisosu Kuráýisutu meru: l'a makwaru-a le Kuráýisutu nweru iphe nshinu; obu l'o woleru-a onwiya mee onye ukpa l'okfu ehú unu. Iphe o meru iya aburu k'ophu oo-shita l'oburu onye ukpa ono; mee t'unu nweru iphe nshinu.
- ¹⁰Ọnu, mu eye l'okfu ono bu l'o karu unu mma nta-a t'unu mefufu iphe ono, unu wataru akaphua ono l'ishi; l'e to bukewaa l'oo unubedua vu uzo chia idzu iya; o kwaphu unubedua vu uzo wata iya ememe.
- ¹¹Unu kebekwa ehú gudekpele iya phu ẹge ono gbururu jeye teke unu e-meebe iya. O kwaphu ẹge o phuru unu aphuphu l'ehu teke unu wataru iya ememe; bu ẹge emefufu iya a-nodu aphu unu l'ehu. T'iphe unu gude eme iya bukewaruphu ẹge ẹka beru unu.
- ¹²Le teke bu l'oggu ngu agugu onu Nchileke iphe be Nchileke a-natakwa iphe i nuru iya ogbodo anata. Nchileke atujé iphe onyemonye obule nuru iya l'ẹge ẹka beru onye obu. E to tukwa iya l'ẹge onye ono e-te nwedu.

¹³Iphe mu ekfu ta bukwa l'oo te mu pata ivu ndu odo bo unu t'unu vuru; ephebedua evuru le nphe.

¹⁴Obenu le keshinu ophu unu ka ndu onanu onwe iphe ke nwa nta-a; kwa iphe, ka mma; bu t'unu gbataru ephe le mkpa, kparu ephe. Teke mkpa kpakwanuru unu; ephebedua -nweru nshinu; ephe agbataru unu. Oo ya bu l'eka-utara akwo eka-ibyita; eka-ibyita akwo eka-utara l'enya-nhamunha.

¹⁵Yo buru iya bu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: "Le onye kpotaru nshinu; te kpoghatadu; ophu onye kpotaru nwanshi; 'ekpopetakwanu."

Táyitòsu; mē ndu yēe iya yi

¹⁶Ayi ekele Nchileke ekele; okfu l'o kwaphu ege ono, ophu ayi l'obu t'ayi yeru unu eka ono; bu ege ophukwaphu Táyitòsu.

¹⁷E to bulekwa l'o nataru aroro, ayi roru iya nkinyi iya; ophukwa iya phu l'ehu oye eka nshinu, meru iphe o bu iya chileruphu obu iya; le ya a-byakfuta unu.

¹⁸Ayi eyeru iya nwanna ayi nwoke te yele iya yiru. Nwanna ayi nwoke ono bu onye aakfubekpoo oswa akwabe uguv l'iphe bu chochi le chochi ha. Yo buru ege o gudekwanu ezi ozi-oma ono kparu iya.

¹⁹A -gufukpooru onanu; o bu chochi le chochi ha fotar iya; woru iya ye su t'o tsoje ayi je ozi ono, ayi gude agbataru unwanu ayi ono. Ayi egude ozi ono akwabe Nnajiufu uguv; gudekwa iya phu ekoshi l'o du ayi t'ayi yeta eka.

²⁰Ayi tokwaru nwehu zia obu l'ali; k'ophu e too nwehu eke aa-ta ayi uta ege ayi gude eme k'iphe-oma ono, nyiberu anyibe, e yeru ayi l'eka ono.

²¹L'iphe ayi tuberu k'ememe bukwa t'ayi mejee iphe du uguv l'enya: e to bulekwa ophu du uguv l'enya Nnajiufu be ayi emeje nkinyi iya; o kwa t'o bukwaruphu iphe du uguv l'enya ndiphe.

²²Temanu be ayi eyekwaphu nwanna ayi odo t'ephe l'iya yiru bya. Nwanna ayi onanu be ayi adajekwa tekenteke; maru l'iphe agu iya nu bulephu ege ya e-me eye eka. Nta-a b'o kafukpoo ya ru ovu l'ehu te ya yeru unu eka; okfu l'o gude ire unu eka ke ba ma g'ee-me iya.

²³A bya le Táyitòsu be mu suru l'oo ya bu mu onye ebo, bu iya bu onye mu l'iya tuko eje ozi-oma ono; gude eyeru unu eka-wa. Unwanu ayi ophunanu, ephe l'iya yi phu; bukwanu ephe bu ndu ophu no-chiru enya chochi le chochi ha; bukwaruphu ephe akwabe Kurájisutu uguv.

²⁴Unu koshi kwa ephe l'unu yeru ephe obu okpobe eyeye; k'ophu iphe, bu chochi le chochi ha a-makwanu le nsasa, ayi egudeje unu asa be bu-a l'oruberu iya.

2 Kórintu 9

Ome iphe-oma

¹Mu te ejheduru oderu unu ẹkwo k'iche k'iphe unu a-nu ndu ke Nchileke ophu no le Jerúsalemu.

²L'o doru mu-a enya l'oogu-a unu agugu t'unu yeta ẹka. Mu gude-wa unu asa nsasa l'ifu ndu Masedóniya. Mu suru ephe l'unube unwunna ayi le Akáya kwakobekwaru k'oye ẹka keshinu akaphu-a. Aphuphu ono, ophu unu l'ehu t'unu yeta ẹka ono be phoduru m'o kpalikota ephebedua l'ephe ha t'ephe yeta ẹka.

³Iphe kparu iphe mu suru t'unwunna-wa bya bu te nsasa ono, ayi egudeje unu asa ono ba buru iphe mmakanu. O buchia t'o du ege ono, mu kfuru ono: l'unu kwakobekwaru k'oyeta ẹka.

⁴Odumeka; o -buru le mu le ndu Masedóniya haru yiru bya bya aphua l'e to dudu ege unu kwakoberu; o kwa iya bu l'iphere a-buru nk'ayi; okfu le mu suwaru l'unu kwakobewaru ohuma;?bu onye ejeru okfu k'iphere nk'unu.

⁵Oo ya kparu iphe mu suru l'o du mma t'unwunna-wa vuru mu uzo byaodu nk'unu; bya evuru uzo kwakobe iphe ono, unu kweru ukwa anunu ono. Oo ya bu t'a maru l'unu gude obu unu l'o ha anu iya; l'e ta tukfubedu iya unu atukfube.

Ome o-me-l'uko

⁶Iphe unu a-nyatajelephu ndo-o: Bu l'onye meberu iphe, ha nwanshi l'ali akpatajekwaphu iphe, ha nwanshi. Onye mebekwanuru iphe, ha nshinu akpatajekwanu iphe, ha nshinu.

⁷T'onyenonu nulephu l'ege o chiru l'obu iya. T'e b'o dukwa onye a-nu ophu bu: o -nutsule iya phu; yo gbe bya atalahaa onwiya uta. Ophu t'e b'o dukwa onye a-nodu anu iya: l'o bu utu, ya tufutaje. L'o kwa onye gude ehú-otso-ena nu be Nchileke eyejeru obu.

⁸Unu makwaru l'oo Nchileke a-du ike meeru unu iphe-oma megharu iya ẹka; mbu k'ophu unu e-nwekotajeru iphe bu iphe mkpa iya duru unu; unu abyakwaphu bya enweru iphe nwegharu iya ẹka; k'ophu unu e-gude iya eme iphe, bu iphe-oma.

⁹Oo ya bu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: "L'oojaje ẹka ajaja nu ndu ukpa iphe; Iphe-oma nk'iya aburu 'agvugvu."

¹⁰O bu Nchileke, bu iya anuje onye ako iphe l'ali iphe oomebeje iya; nukwa iya phu nri, oorije be bukwaphu onye a-nu unu iphe mkpa iya duru unu, unu e-mebe. O bu iya bu onye e-me t'iphe unu meberu l'ali mehu; k'ophu unu a-kafua enwenwe; gude iya kafuaru ome iphe-oma ono, unu eme ono.

¹¹Oo-me unu t'unu nweru iphe okpobe enweru. Unu eshi iya l'eme iphe-oma tekenteke; k'ophu aa-du l'igwe l'ekele Nchileke ekele k'iphe-oma ono, unu shi ayi l'eka meeru ephe ono.

¹²L'ozi-wa, unu eje-wa ta bulekwa mkpa ke ndu ke Nchileke b'oome nkinyi iya; oomefukwaaphu t'a du l'igwe ekele Nchileke ekele; ekelegharu iya ẹka.

¹³Ọ kwa iphe ono, unu eme ono e-koshi egbe ndu unu bu. Ọo ya bu; a du l'igwe jaa Nchileke ajaja. Ishi iya bu l'ẹ to bulekwa t'unu gude iphe ono, unu meru ono koshi l'unu kwetawaru k'ozì-oma Kuráýisutu ono; unu ekoshikwaphu l'unu emeje iphe ozi-oma ono kfuru. Mbù iya bu l'unu ajájé ẹka ọkpobe ajaja mee iphe-oma ẹge ẹka beru unu; unu eshi ẹge ono; unu l'ephebedua agbaru mgba l'iphe unu nweru enweru.

¹⁴Ọo ya bu l'ephe e-gude obu ephe ekfu anu Nchileke l'okfu ẹhu unu; yoo gu ephe agugu t'unu l'ephe phu; okfu l'eze-iphe-oma ke Nchileke nyiberu anyibe l'ẹhu unu.

¹⁵Unu t'ayi kejeje Nchileke ekele ke iphe-oma iya; mbu iphe-oma ono, etu iya e-ta dudu ono.

2 Kórintu 10

Pọlu agbaru ozi iya ọdzori

¹Nta-a bukwa mube Pọlu gedegede arọ unu aroro owaa. A suru l'obuje: mu -nodu unu l'ifu; mu atsu egvu ẹge mu e-me kfuru unu okfu. Mu -nodulephu ote-ẹnya; ike okfu adu mu. Mu gude odoo; gudekwaphu obu-oma ke Kuráýisutu arọ unu aroro su:

²Unu be emekwa te mu gude olu-ike kfulaaharu unu okfu teke mu byaru. L'ẹ ta atukwa iya ẹgo ke wo:?a maru mu e-kfuru ndu ono, suru l'ayi emephelephu ẹhu ayi ẹhu ayi ono okfu ike.

³A makwaru-a l'ayi bu le mgboko-a; obu l'ayi ta alukwa ọgu ẹge ndu mgboko alu.

⁴Ngwa-ọgu, ayi gude alu ọgu nk'ayi ta bukwa ngwa-ọgu ke ndu mgboko-a. Ọ bu ngwa-ọgu, shi l'ẹka Nchileke; bya abukwaruphu ngwa-ọgu ophu shihuru ẹjo ike. Ọ bu ngwa-ọgu ophu e gude emebyi iphe bu ẹke ohogu Nchileke domiru obu agburu-ẹhu iya. Ọo ya be ayi gude emebyi ntutego, e-te nwedu ishi.

⁵Buru iya be ayi gude emebyishi ke oku onwonye ono, e gude ato-chishi uto t'e b'a ma Nchileke ono. Iphe bu oriri, madzu aru aru be ayi aluje; mee ya t'o du ẹge Kuráýisutu suru t'o du.

⁶Nta-a be ayi kwabekwaru akwabe ohu iphe, bu ndu, bu 'anu-le-nchi ahuhu; me unu -wata ome iphe, a suru t'unu meje.

⁷Iphe unu l'iya eme kwa l'unu t'eleghejedu ẹnya l'iphe eleghe. Ọ -buru l'o nweru unu onye aru l'oo yebedua nwenkinyi iya bu ke Kuráýisutu; t'onye ono ru-phukwa oriri azu; maru l'o bu ẹge ya bu ke Kuráýisutu bu ẹge ayibedua bu iya.

⁸L'ophu unu e-bebekpo maru bu l'ẹ to dukwa mu iphere; m'o -ruhuru; mu kfube oswa gudenuka ike ono, Nnajiufu yeru ayi l'ẹka ono asa nsasa. Iphe ono b'o yekwaru ayi l'ẹka t'ayi gude melia unu emeli. E to nukwa iya ayi t'o buru iphe ayi e-gude mebyia unu emebyi.

⁹Ọo ya bu iphe mu ekfu su t'unu ba arukwa le mu gude ekwo-ozì mu eme te mu yee unu egvu.

¹⁰O nwekwaru onye gbe sụ: “L'ekwo-ozì, Pọlu ede adanukajekwa kpaa kpaa; buru okfu, eru madzụ l'ehu. Teke ayi l'ia nọlephu l'ifu l'ifu ege-a; yo gbe buru tsutokongu; okfu iya tee nwehe iphe ọo-bụ.”

¹¹T'o dokwaa egbe onye ono ọnya l'ọ kwa iphe mu deru l'ekwo-ozì teke mu l'unu ta nọdu; bụ iphe mu e-me l'eka teke mu l'unu nọlephu.

¹²Ophu ayi ẹ-ta atudu ama ememe bụ t'ayi wota onwayi je agukobe ọ ndu ono, anọduje atụ ọnu onwephe ono. Odo bụ t'ayi je ọsu l'ayi l'ephe atụ. O bụ ephebedua eme eswe; ephebedua egudeje ibe ephe átù onwephe; gude ibe ephe eleta ege ephe ha.

¹³Obenu l'ayibedua t'atujedu ọnu onwayi tughata iya ege Nchileke tų-buru; sụ t'ayi rua. Ayi atų-bejelephu ọnu onwayi l'ege gbaru ozi, Nchileke doberu ayi t'ayi jee. Ozi ono bẹ ọphu ayi eje l'eke unu nọ tųkokwa yiru.

¹⁴Ayi ta atukwa ọnu iphe ayi meru tųgharu iya ẹka; keshinu ayi gudewa ozi-oma Kuráýisutu ono rutsuwa eke unu nọ gedegede; yo buru ayi bụ ndu vu ọzo gude ozi-oma ono byakfuta unu.

¹⁵Oo ya bụ l'ayibedua t'atujedu ọnu onwayi tughata iya ege Nchileke tų-buru; sụ t'ayi rua. Ayi te egudejekwa ozi, ndu ọdo jeru; asa nsasa. Iphe ayi gbe ele ọnya iya; bụ t'ọ buru l'unu a-ka okweshi ekwekwe ike eje; ayi akafuaru oje ozi, ha nshinu l'eke unu nọ; kẹ l'ayi anọdujelephu eme iya ege Nchileke suru t'ayi merua ya.

¹⁶Oo ya bụ k'ọphu ayi e-zi ozi-oma ono ziswetatsua ya mkpukpu unu; zikwaru iya ru kwaseru. Oo ya bụ t'ayi ba anọdujekwa nụ asa nsasa ozi, onye ọdo jehawaru l'eka iya nk'ia.

¹⁷Ekwo okfu Nchileke sukwaru: “T'onye asa nsasa; gudejekwa iphe Nnajiufu meru l'asa iya.”

¹⁸L'ẹ tọ bukwa onye atų ọnu onwiya bẹ aagubeje iphe. Onye aagubeje iphe bukwa onye Nnajiufu atų ọnu iya.

2 Kórintu 11

Ndu, ẹ-ta bụdu ọkpobe ndu ishi-ozì

¹Byiko; unu byibekwa eka l'okpoma tẹ mu kabekpo kfu l'ọ bụ onye egomunggo swehuru. Mu makwaru-a l'unu a-taru mu-a nshi.

²Lẹ mu ekokwaru unu okopho l'ọ bụ ege-a, Nchileke ekoje-wa. Ishi iya aburu l'unu du mu l'ọ bụ nwamgboko, nwoke ta chikahubua okpa; mbụ nwamgboko, doberu onwiya ọgà; mbụ nwamgboko, mu doberu kẹ oke nji; mbukwa k'oke iya onye lanu kpekpekpe, bụ iya bụ Kuráýisutu.

³Obenu ọ mu anọduje atụ egvu: ?mẹ t'a gbaghashidua nụ unu obu; merushia uche unu; ukfu, unu kweru ọ Kuráýisutu e-ria mpere. O kwa ege ono; bẹ agwo meru; gude egedede duphua Ívu.

⁴Ishi iya aburu l'unu egudeje ehu-otso-ena kwe k'onye byaru bya awataru unu okfuru ke Jisosu odo, e-ta budu ophu ayi kfuru unu okfu iya; unu ekwekwaphu nata ume odo, du iche l'ophu unu natahawaru; bya ekweta ozi-oma odo, du iche l'ophu unu kwetahawaru.

⁵L'iphe mu arikwa bu l'e to bukwa mbedua be enya mu gbe bya aka alala ma le ndu ono, ezi unu ozi-oma ono, etu onwephe o-ka-l'ike phe ono.

⁶O -buru le mu ta madu ege eekfuje okfu; mu amaru nu Nchileke okpobe amaru. Ayi shiwa l'uzo, du iche iche koshi iya unu.

⁷?O gbe buru iphe du eji be mu meru le mu wozitaru onwomu ali ege ee-shi te Nchileke wolia unu eli; l'e b'o nwe iphe mu suru t'unu kfu mu l'ozi-oma Nchileke, mu byaru bya ezia unu. Ono;?o gbe buru iphe du eji; mu emee ya to?

⁸Teke mu jeru ozi le ndu-unu; bukwa chochi odo shi akfuje mu ugwo. O gbe dukwa le mu shi ana ephe nfu ege ee-shi te mu yeru unu aka.

⁹E to dukwa unu, onye mu kfuchijeru nchi t'o yeru mu aka me mkpa -byaru mu teke ono, mu no l'ibiyia nk'unu ono. Ishi iya aburu l'unwunna ayi ndu ophu shi Masedoniya wotakotaru mu iphe bu iphe mkpa iya kparu mu. O kwa ege mu te shidu buru ivu era noduru unu teke ono bu ege mu ta abudu iya le mgbe l'ifu.

¹⁰Mu gude okpobe oswi-okfu ke Kurayisutu, no mu l'ehu ekwe ukwa l'e to nwekwa madu nwigbaleke-oma, a muru l'ali Akaya, ha k'ome te nsasa-wa, mu asa-wa buru iphe mmakanu.

¹¹?Nanu ege e meru be mu yederu onu ege ono??O bu le mu te yeduru unu obu to? A-o! O kwaphu Nchileke maru le mu yeru-a unu obu.

¹²Mu ta ahakwa ome iphe mu gude l'eka eme nta-a. Oo ya bu k'ophu mu e-mekwanu ndu ozi ophunanu t'e b'o nwehe eke ephe a-gbabe okpa eku onwephe ekuku; su l'o bukwaphu ege ayi ese akanya ozi-oma bu ege ephe ese iya.

¹³?Unu ta madu le ndu onanu ta kfubedu oswa buru okpobe ndu ishi-ozu Kurayisutu? Ephe bu ndu gude ugho eje ozi. Ephe ewojeru onwephe mee t'a suje l'ephe bu okpobe ndu ishi-ozu Kurayisutu.

¹⁴E to buhedu iphe dukwadu biribiri; keshinu Setanu ewojeruru onwiya mee t'e tubesu le ya bu ojozi, Nchileke yeru t'o shi l'ocha-vii l'imigwe bya.

¹⁵Oo ya bu l'e to buhedu iphe du biribiri le ndu ejeru Setanu ozi woru onwephe mee t'e tubesu l'ephe bu ndu ejeru Nchileke ozi. Teke o ruru mboku ikperazu be Nchileke a-gwa ephe ochi iphe ephe meru.

Iphe-ehuka, Polu eje

¹⁶Te mu lakpookwaaru azu l'okfu ivuzo: t'e b'o dukwa onye a-rije l'oo egomunggo swehuru mu. O -buru l'unu ari l'oo egomunggo be swehuru mu nu; unu hakpookwaru te mu kfunyafua l'o bu onye egomunggo swehuru; k'ophu mu a-kabe saa nwa nsasa.

- 17**Obenu l'iphe-a, mu ekfu nta-a bẹ mu makwaru-a l'ẹ tọ bụdu Nnajiufu sụru tẹ mu kfua ya. Mu -salahaa nsasa bẹ mu asakwa iya l'ọ bụ onye egomunggo swehuru.
- 18**Obenu ẹ keshinu ndiphe egudeje iphe kẹ mgboko-a asa nsasa bẹ mbẹdua a-sakwaphu nsasa nke mu.
- 19**?Tọ bụhedu okfu l'unu manụkaru iphe kparu iphe unu egudeje ẹhu-ọtso-ẹna haa ndu egomunggo swehuru t'unu l'ẹphe nọdu.
- 20**Unu atajęlee nshi nọ-kirishia; teke a nọnyaaru; onye lanu abya eworu unu mee nwohu iya; onye ọdo abya anọdu; tuko iphe unu nweru riebe; onye ọdo abya erigota unu ejo erigota; onye ọdo abya anwuphelahaa unu ẹnya; onye ọphu abya echia unu ẹka l'ishi-nchi.
- 21**Ha! O gbe dukwa mu iphere ekfukfu; ẹ mbẹdua te nwekwa teke mu a-du ike ome unu egbe iphe du ẹge ono. Obenu l'agha: ọwaa, mu abya ekfukfu-wa bukwa okfu, du l'ọ bụ kẹ onye egomunggo swehuru. E -kfudekpoo ya ekfukfu; mu asu l'iphe bụ iphe ndu ọdo turu ama gude asa nsasa bẹ mbẹdua gudekwaphu asa nsasa nke mu.
- 22**Ọ -buru ẹ ndu ono bụ ndu Hibururu; gberegbede: mbẹdua bukwapu onye Hibururu. Teke bụ l'ẹphe bụ unu Ịzurelu; gberegbede: mbẹdua bukwapu onye Ịzurelu. Teke bụ l'ẹphe shi l'eri Ẹbirihamu; mbẹdua shikwapu l'eri Ẹbirihamu.
- 23**?Ẹphe bụ ndu ejeru Kuráyisutu ozi tọ??Bụ onanu bẹ mu te gbe kadu ẹphe abubu? Nta-a bẹ mu ekfukpookwa l'ọ bụ onye ọgvu guderu. Mu kakwa iya ẹphe abubu; ẹge-a, mu gbe ka ẹphe oje ozi Kuráyisutu-wa; bya aka ẹphe oje mkporo njeto; a kakwa mu phu ochi iphe nchito. Ọphu tọ dukwa teke mu e-te bujeduru ebugeru l'onu anwuhu l'okfu ozi ono.
- 24**Ugbo ise bẹ ndu Ju chiwaru mu ukporo onu ẹchachi l'onu ẹchachi iri-ẹ-tete ẹphe ono.
- 25**Ndu kẹ Rómu abya echiwa mu iphe ugbo ẹto; a kpawa mkpuma tua mu tugbuphoda mu-a ndu nwanshi ugbo lanu. Ugbo ẹto; bẹ mu nọwa l'ugbo-mini; yo kpua. Yo nweru ọphu mu nọru ujiku ọphu: eswe l'enyashi ẹ mini.
- 26**L'igweligwe ije ono, mu jewaru ono bẹ mu lowaru ishi mu alọlo l'utso, gbaru nu; lọo ishi mu alọlo l'ẹka ndu abali-d'egvu; mę l'ẹka ndu Ju ibe mu; mę l'ẹka ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju. Mu ejewa iphe mini pharu mu l'eze l'obodo; mę l'echi-egu; mę l'echi eze ẹnyimu; mę l'ẹka ndu ẹ-ta bụdu ọkpobe ndu kẹ Kuráyisutu.
- 27**Mu jewaru ozi, du ẹhuka gbuta ẹphuru phee. Ugbo olemole; bẹ mu jewaru iphe mu te dobedu ishi l'oshi. Egu guwaru mu; ẹkpiri akpo-wa mu nkụ. Mu jewaru ọphu mu zeru ẹgu; nọ l'oyi; mu te nwe iphe owe l'ukfu.
- 28**?Mu ele ole agu? Obenu l'o nwekpeleruphu iphe anọduje akpo mu mgbenya mboku-mboku. Iphe ono bụ ẹ mu anọdujekpelephu agba mgbamuche iphe bụ chochi kẹ Kuráyisutu l'ẹphe ha.

²⁹Ọobuje; ike -gvu onye ọdo; yọ bụhukwaruphu mbèdua b'ọ gvuru. Teke bụ l'ọ nweru onye dalahuru l'ome iphe dị eji; yọ hụkwa mu phụ ọku l'obu.

³⁰Ọ -buru lẹ mu safutaje nsasa; iphe mu e-gude asa iya bụkwa iphe ekoshi ege ike gvụ-beru mu.

³¹Ọ kwa Nchileke, bụ Nna kẹ Nnajiufu ono, bụ Jisọsu ono bẹ bụ onye maru l'iphe-a, mu ekfu-wa te nwedu ọphu bụ ejo-ire. Tẹ ekele bụkwaru nk'iya gbururu jeye lẹ tutu yoyo.

³²Lẹ teke mu nọ lẹ Damásukọsu bẹ gọvano bụ iya nọ-chiru ọnya Arítasu, bụ eze ndu ono; woru ndu soja ye t'ephe nọchia obu-edukfu ono; k'ọphu ee-gude mu.

³³Tọ dị iya bụ; e woru mu ye l'ime nkata; pyoo mu l'enu ọzo, nọ l'eli ọpho-mkpuma, e gude kpụ-pheta obodo ono mgburumgburu; mu eshi eke ono nahụ iya; gbalaa.

2 Kórintu 12

Iphe Nchileke koshiru Pọlu l'àphù

¹A makwarua l'ẹ to nwedu iphe eerita l'ọsa nsasa; ọbu lẹ mu safutajekwa iya phụ. Nta-a bẹ mu a-wata okfu kẹ ọphu àphù; mẹ iphemiphe ọbule, Nnajiufu koshiru mu.

²Ọ nweru nwoke lanu, mu maru, bụ onye kẹ Kuráyisutu, Nchileke dzuchataru; yo jerua imigwe lẹ mkpọ-kfu mkpọ-kfu iya k'eto. A nọkwaru afa iri l'eno k'ọphu iphe ono meru. Obenu lẹ mu ta mahedu: o -jeru eke ono l'oswiya; tọo phuru iya l'àphù. Ọ bụlephu Nchileke nwenkinyi iya maru ege ọ muru.

³Ọ bụlephu l'ọ doru mu ọnya lẹ nwoke ono bẹ mu maru lẹ Nchileke dzuchataru; worua ya ogbodufu Nchileke. Obenu lẹ mu ta makwa: ọ jeru-a l'onwiya; tọo àphù b'ọ phuru. Ọ kwa Nchileke nwenkinyi iya maru.

⁴Nwoke ono nọ l'ẹke ono nükota iphe ọ nuru, kpọru madzụ okfu; mbụ iphe Nchileke te kwedu tẹ madzụ gude ọnu kfu.

⁵Ọo ya bụ lẹ nwoke ono bẹ mu e-gude asa nsasa. Obenu lẹ mu te egudedu onwomu asa nsasa; gbahalephu lẹ mu asa nsasa l'ike gvuru mu.

⁶Ndege mu jeru ọsa nsasa k'onwomu; mẹ mu tẹ ga abụkwa onye egomunggo swehuru; okfu l'iphe mu gage e-kfu ga abụlephu oswi-okfu bẹ mu ga anọdu ekfu. Obenu lẹ mu te ejedu ọsa nsasa; lẹ teke mu jederu ọsa nsasa b'ọ nweru ndu a-wata ọri lẹ mu ka nshinu karia iphe ephe phuru mu l'ẹhu; mẹ iphe ephe nuru, mu kfu.

⁷Nchileke koshinukaru mu iphe, dughaa oke biribiri. Ọ bụ iya kpataru iphe Nchileke loru iphe ọ loru ye mu l'ẹhu. Iphe ono aburu mgbaji-ogu; kwaa mu l'ẹhu; k'ọphu mu te ejejedu oku onwomu ekuku. Iphe ono anọdu l'ọ bụ ọwaa, aa-sụ l'ọo ojozi Sétanu byaru bya etsua mu iphe; gọ-zita mu tẹ mu be ejeje oku onwomu ekuku k'iphe ono, mu phuru l'ọnya; bya anua lẹ nchị ono.

⁸Iphe ono bẹ mu kfuwaru nụ Nchileke ugbo ẹto; sụ iya t'ọ mee t'iphe ono paru mu haa.

⁹Iphe Nchileke ekfujeru mu aburu: “T'eze-iphe-oma, ya meru mu dzujeeru mu. Le teke irè kẹ yẹbe Nchileke akajẹ mu nshinu l'ẹhu bụ teke ike ta nọdu mu.” Yọ bụru iya bụ l'ẹhu atso mu ẹna lẹ mu gude l'ike ta nọdu mu asa nsasa; ẹge ee-shi tẹ ike kẹ Kuráýisutu ree mu irè l'ẹhu.

¹⁰Oo ya bẹ mu suru l'ike ono, gvuru mu nụ ono bẹ dụwa mu mma. Iphe-iphere, eeme mu; mẹ iphe ọtsu-l'ẹhu; mẹ mkpamehu; mẹ iphe-ẹhuka, anọduje emekota mu l'okfu ẹhu Kuráýisutu bẹ dụwa mu mma. O bụ teke ike ta nọdu mu; bẹ ike nk'ia akajẹ mu ome irè l'ẹhu.

Pọlu agba mgbamuche ndu Kórintu

¹¹Nta-a bẹ mu meekwaru l'ọ bụ onye egomunggo swehuru. O lẹ ọ kwa unubedua kparu iya. L'iphe gbaru unu l'ememe bụ l'unu ga anọdu etu mu ẹpha. L'a makwarua l'ẹ to nwedu iphe mu bụ; ọbu l'ẹ tọ bụkwa mu; bẹ ẹnya mu kachia alala l'ẹka ndu ono, ezi unu ozi-oma ono; mbụ ndu ono, etu onwẹphe ọ-ka-l'ike phẹ ono.

¹²Mu taru nshi meshia iphe-ophulenyia; mẹ iphe-ohubama, dụgbaa biribiri; bya emeshikwaaphu iphe ọdo, kpọru ọtukota onu iya, ekoshi ike Nchileke l'ẹke unu nọ. Iphe ono abụkotaru iphe mu gude koshi unu lẹ mu bụ oswi onye ishi-ozi Kuráýisutu.

¹³?O nweru ụzo ọdo, mu gbe ka ome chọchi ọdo ohuma, mu t'emeduru unu??Bulephu lẹ mu ta sudu unu t'unu kfu mu ụgwo? A-oo! Owaa kwa ẹka-l'ali-o; keshinu ono gbe bụwaru ẹji; mu emee ya unu.

¹⁴Owaa kweekwa ugbo ẹto, mu jikoberu k'obyia ndu-unu. Mu -bya bẹ mu t'asukwa t'unu kfu mu ụgwo; l'iphe mu achọ abya ta bụkwa okpoga unu. O kwa unubedua l'onwunu bẹ mu achọ abya. E tọ bụkwa ẹgirima akpatajẹ ẹku doberu ndu muru ẹphe; ọ bụchikwaa nne lẹ nna akpatajẹ ẹku doberu unwu ẹphe.

¹⁵Mu e-gudekpelekwaphu ọkpobe ẹhu-otso-ena mephushiaru unu iphe mu nweru; tịa ishi onwomu ẹge ee-shi t'ọ duru unu lẹ mma.?Unu e-gbe yepeteru mu obu; m'ọ -buru lẹ mu kafu unu oyeru obu tọ?

¹⁶O nwekwaru-a unu ndu ọphu haru kwe lẹ mu te shidu bụru unu ivu ẹra. Obenu l'ọ nwekwaruru ndu ekfu lẹ mu shi agbanuka ẹregede; l'ọ bụ ụgho bẹ mu gude hata unu l'ọ bụ onye hataru iphe l'onya.

¹⁷?Nanukpoo ẹge ọbu??O nwekpooru iphe bụ ndu ono, mu ziru t'ẹphe byakfuta unu ono, onye ọphu mu gbe shi l'ẹka iya ria unu uru?

¹⁸Mu rọru Táýitọsu t'ọ bya; bya asụ tẹ nwanna ayi ọphu tsoru iya.?O nweru iphe unu a-sụ lẹ Táýitọsu byaru bya erita unu??Tọ buleduphu umere lanụ bẹ mu l'ia eme;?t'ẹ tọ buleduphu ọkpà lanụ bẹ mu l'ia etso?

¹⁹?Tọ unu shi keshinu ono rita l'iphe ayi anọduje eme bụ ẹge ayi e-meje bya edofu onwayi l'ifu unu tọ? Wawakwa. Iphe ayi anọduje ekfu bẹ ayi ekfuje maru l'ayi ekfu iya l'ifu Nchileke; ọdo bụ l'ayi lẹ Kuráýisutu tughaberu bụru nanu. Oo ya bụ; ndu-mu, ayi yeru obu; iphemiphe ọbule, ayi anọdujekpo eme bẹ ayi anọdujekwa eme t'ayi gude iya mefuta unu.

⁹Oo ya bụ l'èhu anọduje atso ayi ẹna; m'ọ buru l'ike ta nọdu ayi; unubèdua eshihukwanu ike. Ọo ya kparu iphe ayi anọduje ekfufua l'anụ Nchileke t'o mee t'onodu unu ka mma.

¹⁰Mu ede iphe-a nta-a, mu l'unu ta nọdu-wa; l'ẹke ono; k'ọphu mu te ejedu ogude ike ono, Nnajiufu yeru mu l'ẹka ono mee unu iphe ọnwú-ọnwú teke mu byaru. Ọo ya bụ tẹ mu be egude ike ono, o yeru mu l'ẹka k'ogude melia unu emeli ono gbe hùlahaa unu àhùhù.

Ekele mkpọ-chi ishi iya

¹¹Nta-a ụnwunna mu; unu nọkwa ọhuma. Unu lakwa azụ l'ọnodu, dọebe mma. Unu ngabejekwa nchị l'iphe mu ekfu. T'oriri unu bụkwaru nanu; unu eburu l'èhu-agu. Ọo ya bụ tẹ Nchileke ono, yeru ayi obu ono, bụ iya emeje t'ayi buru l'èhu-agu ono swikwaru unu eswiru.

¹²Unu keleje ibe unu ekele; nmata ẹphe akpa.

¹³Iphe bụ ndu kẹ Nchileke l'ibiyi ọwaa ekelekwaphu unu.

¹⁴T'eze-iphe-oma kẹ Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráysutu; obu ọphu Nchileke eyejeru ndibe iya; mẹ ike ono, Ume-dụ-Nsọ meru t'unu gbaru mgba ono; dzukotakwa oke l'èhu unu l'unu ha.

Galéshiya

Galéshiya 1

¹Ekwo-ozí-wa shi l'èka mbèdua, bú Pòlu, bú onye e meru tẹ mu búru onye ishi-ozí Jisòsu Kuráyisutu. È tọ búkwa madzú meru mu iya; òphu ò búkwa madzú b'ò shi l'èka. Ndu o shi l'èka kwa Jisòsu Kuráyisutu; mẹ Nchileke, bú Nna, bú iya bú onye meru tẹ Jisòsu Kuráyisutu shi l'ònwu teta òdu ndzú.

²Unwunna ayi, mu l'èphe ò l'èke-a bẹ mu l'èphe tuko ekele iphe bú chọchi, ò lẹ Galéshiya ekele.

³Iphe mu anọduje ekfu anụ Nchileke, bú Nna; mẹ Nnajiufu, bú Jisòsu Kuráyisutu bú t'èphe meeru unu eze-iphe-oma; mekwaaphu t'èhu dụ unu agu.

⁴Ọ bú Kuráyisutu ono gude onwiya chia eja; nwuhu; shi ẹge ono safu ayi iphe dụ eji, ayi meshiru; ẹge ee-shi t'ọ dzofuta ayi lẹ mgboko-a, iphe dụ eji jiru ejiji-wa. Iphe ono aburu uche-obu Nna ayi, bú Nchileke b'ò meru ono.

⁵T'a jaa Nchileke ajaja gbururu jeye lẹ tutu yoyo. Ono kwa ẹge ọ dụ.

Ozi-oma lanụ kpụ; bẹ ònu

⁶Iphe ọwaa dukwa mu biribiri l'ọ bú Nchileke ono, kuru unu tẹ Kuráyisutu shi l'eze-iphe-oma ono, o meru unu dzofuta unu ono b'ẹ ta òdu òphu baru ishi; unu egbe agbakutawaru nụ Nchileke ono azụ; gbe aghawanu ifu l'ozí-oma ọdo, gbaru iche.

⁷E -kfude iya ekfukfu b'ẹ to nwekwa ozi-oma ọdo, ònu. Obenu l'ò nweru ndu agbaghashi unu obu agbaghashi; mbụ ndu ese t'èphe gbanwee ozi-oma kẹ Kuráyisutu ono.

⁸A-o! Ọ -búru l'ọo ayibedua; m'ọ bú l'ọo ojozi, shi l'imigwe byaru bya ezilahaa unu ozi-oma òphu yẹle ono, ayi ziru unu ono ta dakọtadu; tẹ Nchileke tų-phukwaa ya l'ònu.

⁹Ọ kwa iphe ayi kfuhawaru bẹ mu ekfu ọdo nta-a; sụ: Ọ -nweru onye ezi unu ozi-oma òphu yẹle ono, ayi ziru unu ono ta dakọtadu; tẹ Nchileke tų-phukwaa onye ọbu l'ònu.

¹⁰?Ọ dụ unu lẹ mu eme tẹ mu kfu iphe atso ndiphe ẹna lẹ nchị tọ??T'ọ dụ unu lẹ mu eme tẹ ndiphe sụ lẹ mu bú onye oma? Wawakwa. Iphe mu eme tẹ mu meje búkwa iphe a-dụ Nchileke mma. Ndege ọ búru lẹ mu eme tẹ ndiphe sụ lẹ mu bú onye oma; mẹ mu ta ga abukwa nwozi Kuráyisutu.

Ège Pòlu shi búru onye ishi-ozí

¹¹Iphe unu a-maru; ùnwunna mu; bú l'ozí-oma òphu mu ezije ta búkwa l'uche-obu madzú b'ò shi.

¹²Ishi iya aburu l'ẹ tọ búdu madzú b'ò shi l'èka; òphu madzú 'ezidu mu iya ezizi. Ọ bú Jisòsu Kuráyisutu koshiru mu onwiya bya eworu ozi-oma ono ye mu l'èka.

¹³Unu n̄hawaru-a ẹge ndz̄u mu shi d̄u teke mu shi eme ome-l'al̄i, ndu Ju egudeje abaru Nchileke ẹja; n̄wa ẹge mu kparu ch̄ochi k̄e Nchileke ẹhu; mb̄u shi see ẹge mu e-shi mebyia ya l̄e mkpurophu.

¹⁴Mu shi etsokotakpolephu ekemu ndu Ju ono ọhuma ẹge a t̄uru iya. Mu tsokpooru ekemu ono tsotabe iya k'ophu mu kak̄ota iya igweligwe ndu mu l'ephe b̄u ọgbo etsotso; ẹge ono b̄e ome ome-l'al̄i ndiche ayi ph̄e shi an̄oduje evu mu ẹhu; l'evushi mu iya ike.

¹⁵Obenu l̄e Nchileke f̄otahawaru mu ru t̄emanu b'a m̄uderu mu; bya egude eze-iphe-oma iya kua mu l'ẹge ọ ch̄oru;

¹⁶koshi mu Nwa iya ono; k'ophu mu a-ra k̄e Nwa iya ono arara t̄e ndu ẹ-ta b̄udu ndu Ju n̄a ya. Teke iphe ono meru ta d̄ukwa madz̄u, kfu ẹka k̄furu ọkpa, mu ch̄i-koshiru idzu iya.

¹⁷Ophu mu 'ejekwa Jerúsalemu k̄e t̄e mu jekfu ndu vuru mu ọzo b̄uru ndu ishi-oz̄i-wa je ẹphe ọkpata ishi. Iphe mu meru b̄u l̄e mu gbe t̄ugbua bahushia Ar̄eb̄iya bya eshi ẹke ono laphushia az̄u l̄e Damásuk̄osu.

¹⁸A n̄olephu afa ẹto; mu at̄ugbua jeshia Jerúsalemu t̄e mu je amaru onye b̄u Pyita. Mu eshi rua; mu l'iya an̄o abal̄i iri l'ise.

¹⁹Obenu l'ẹ t̄o d̄ukwa ndu ishi-oz̄i ndu ọphu, mu ph̄uru; gbahaa J̄emus̄u, b̄u nwunne Nnajiufu ayi.

²⁰Ọ b̄u Nchileke n̄w̄enkinyi iya maru l'iphemiphe ọbule-a, mu n̄o iya l'ifu ederu unu-wa ta d̄udu ọphu b̄u ẹjo-ire b̄e mu adz̄u.

²¹T̄o d̄u iya b̄u; mu at̄ugbua; ȳo b̄uru mu oje al̄i Sir̄iya; meebe bya ejee Sil̄isiya.

²²Ẹge-a, mu ekfu-wa ta d̄ukwaa m'ọo iphe b̄u ch̄ochi Kur̄á̄yisutu l̄e Jud̄iya, mawaru onye mu b̄u.

²³Iphe ẹphe an̄olephu l̄e nch̄i l̄e nch̄i b̄u l'a s̄uru: “L'onye ono, shi eme ẹphe kpakpawowo ono b̄e arakwa ozi-oma k̄e t'e kweta k̄e Kur̄á̄yisutu arara; mb̄u ekwekwe ono, o shi eme t'o mebyia emebyi ono.”

²⁴Ọo ya kparu iphe ẹphe ekele Nchileke ekele; l'okfu ẹhu mu.

Galéshiya 2

P̄olu ejekfu ndu ishi-oz̄i ọphu

¹A n̄olephu afa iri l'eno; mu l̄e Bánabasu alashia az̄u l̄e Jerúsalemu. Mu eduta Tá̄yit̄osu; mu l'iya aȳiru.

²Iphe kparu iphe mu jeru ẹke ono b̄u l'ọo Nchileke koshiru mu iya; s̄u t̄e mu je. Mu ekweta jeshia. Mu l̄e ndu ono, b̄u ndu ishi ono abya an̄o ndzuko k̄e iche. Mu abya eworu ozi-oma ono, mu ziru ndu ẹ-ta b̄udu Ju ono t̄ogboru ẹphe ẹba; k'ophu akanya, mu sehawaru; m̄e ọphu mu ese nta-a ta b̄uduru mu k̄e mmakan̄u. Ẹphe az̄ua gb̄ururu.

³È to nwekwa onye ẹphe yebutaru t'o bua útsù. Mbù jeyekwa ẹ Táyítósu-a, ẹ-ta bụdu onye Ju, mu l'iya yi-wa te nwekwa onye yebutaru iya sù l'o bufutaje útsù.

⁴E guderu l'o nwekwaru-a ndu sùru t'ẹphe bua ya ugvu; ndu ono bụ ndu pyabataru nù; l'eme l'ẹphe -bù ndu kẹ Kuráýisutu; 'a ma l'ẹphe ta bụdu; l'oo ngge bẹ ẹphe byaru egege t'ẹphe bya bya egeta ẹge ayi gbakutaberu ekemu azu; okfu l'ayi bụ ndu kẹ Kuráýisutu. Iphe ẹphe shi achọ ụzo iya bụ ẹge ẹphe e-me mee ayi t'ayi tsojelephu iphe ekemu ẹphe kfulu ẹge ohu anọduje eme iphe onye gbaru iya nù kfulu.

⁵Ole ayi te kwekwa haaru ẹphe ụzo; m'ọ bụ ugbo lanu; ẹge ee-shi t'ayi kwakọberu unu iphe ono, bụ okpobe okfu ono; mbù ozi-oma ono.

⁶Obenu ẹ ndu ophu a sùru l'ẹphe bụ ndu ishi obo; mbù; iphe mu gude ekfu ẹge-a kwa ẹ mu ta akpadu ishi iphe ẹphe bụ; kẹle Nchileke te eledu madzù ẹnya l'ifu. Ndu ono, a sùru l'ẹphe bụ ishi ono ta dukwa iphe odo, ẹphe sùru tẹ mu yefua l'ozima ono.

⁷Iphe gbe mee nù bụ l'ẹphe phuru ẹ Nchileke wowaru ozi-oma ono ye mu l'eka tẹ mu je zia ya ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju; ẹge ono, o yekwaru iya phù Pyita l'eka t'o je ezia ya ndu Ju ono.

⁸Kẹ l'oo ẹge ike kẹ Nchileke meru irè l'ẹhu Pyita; t'ọ bụru onye ishi-ozima; zia ndu Ju ozi-oma ono; bụ ẹge ike kẹ Nchileke meru mu irè l'ẹhu; mu aburu onye ishi-ozima; zia ya ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju.

⁹Tọ dọ iya bụ; Jémusu; mẹ Pyita; mẹ Jonu, bụ ndu ono, a sùru l'oo ẹphe bụ ndu ishi, gudeshi chọchi-wa ike ono abya amaru l'oo Nchileke yeru mu ozi-oma ono l'eka. Ẹphe azua mgbede; bya ekwe mu ẹ Bánabasu l'eka; bya ekweta l'ayi l'ẹphe a-tuko buru nanu. Ayi l'ẹphe abya atukokwaphu zua gbururu ẹ mu ẹ Bánabasu a-nodu ezi ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju ozi-oma ono; t'ẹphebedua zije iya ndu Ju.

¹⁰Iphe lanu, ẹphe sùru t'ayi mee bụ t'ayi nyatajẹkwa ndu chọchi, akpa ukpa. Onanu be mu kebekpooru ẹhu eme.

Mba, Pọlu baru Pyita ẹ Ántiyọku

¹¹Yo be ẹ Pyita byaru Ántiyọku; mu evudo iya l'ifu baaru iya mbà l'edzudzu oha; kẹ l'o nweru iphe o meru, teru iya nù.

¹²Ẹ teke odungukpo bẹ Pyita yele ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju shi erigbaje nri. E meebe; yo be ẹ ndu, ẹphe ẹ Jémusu nọ byakfotaleru iya phù; yo bufu onwiya; sù ẹ yele ndu ono, ẹ-ta bụdu ndu Ju ono te erigbahedu nri. Ishi iya aburu ẹ Pyita atsù ndu Ju ono, sùru l'oniyemonye obule bufutaje útsù ono egvu.

¹³Unwunna ayi ndu Ju ndu ophu abya eyefua ẹka l'obu-ote Pyita phe ono. Mbù lufu ẹ Bánabasu bẹ ẹphe jítakwaruphu; yo tsoru ẹphe bukwaruphu ndu obu-ote obo.

¹⁴Yo be teke mu byaru bya egude ẹnya mu phù; l'ẹphe tee tsodu ozi-oma ono ẹ nhamunha iya; mu evudo l'ifu ndu chọchi l'ẹphe ha; sù Pyita: "T'o lewaru ẹge yẹbedua, bụ onye Ju gbe eme umere l'ọ bụ onye ẹ-ta bụdu onye Ju;?nanuhunu ẹge oome yebuta ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju t'ẹphe tsoje ekemu ndu Ju?"

Ekweta kp̄u a-dz̄o ndu Ju; dz̄o ndu ọhodo

¹⁵Ọ b̄u oswi-okfu l'ayịbedua b'a m̄uru; ayi ab̄uru ndu Ju; ayi ta b̄u ndu ẹ-ta mad̄u ekemu Nchileke;

¹⁶obekwanu l'ayi marua l'ẹ t̄o b̄udu ome iphe a t̄uru l'ekemu emeje mad̄u t'ọ b̄uru onye doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke. Onye doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke nwenkinyi b̄ulekwaphu onye woru onwiya ye Jis̄osu Kuráyisutu l'ẹka. Ọo ya b̄u l'ayịbedua wowaru onwayi ye Jis̄osu Kuráyisutu l'ẹka ẹge ayi a-b̄uru ndu doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke; okfu l'ayi kwetaru k̄e Jis̄osu Kuráyisutu; ẹ t̄o b̄ukwa okfu l'ayi eme iphe a t̄uru l'ekemu. L'ẹ t̄o d̄ukwa onye Nchileke aḡu l'onye doberu ẹka ndoo; okfu l'onye ono eme iphe a t̄uru l'ekemu.

¹⁷Keshinu ọphu ayịbe ndu Ju eme t'ayi l̄e Kuráyisutu t̄ugbabe b̄uru nan̄u; k'ọphu oo-me t'ayi b̄uru ndu doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke; ọo ya b̄u l'ayi kweru l'ayi b̄uhukwaphu ndu eme iphe d̄u ẹji l'ọ b̄u ndu ẹ-ta mad̄u ekemu Nchileke. Teke b̄u l'ọ b̄u ẹge ono b'ọ d̄u;?ọ f̄utaru l̄e Kuráyisutu eme t'iphe d̄u ẹji kaf̄ua nshinu t̄o? Wawakwa!

¹⁸Ọ -b̄uru l̄e mad̄u vuru ụzo mee ya t'ọ doo ẹn̄ya l'ẹ t̄o b̄uhedu ome iphe a t̄uru l'ekemu emeje t̄e Nchileke ḡua mad̄u l'onye doberu ẹka ndoo; bya ala az̄u wata iya ememe b̄e onye ono b̄ukwa onye emebyi ekemu emebyi.

¹⁹Mu gudeekwa k'otso ekemu bya aph̄ua l̄e mu nw̄uhuwaru anw̄uhu; l'ekemu gbuwaru mu egbugbu. Mu abyaakwan̄u bya eswee ya ẹn̄ya ẹge ee-shi t̄e mu n̄oduru Nchileke nd̄u.

²⁰A kp̄opyabewaru mu l̄e Kuráyisutu l'oshi-osweru. Ọo ya b̄u l'ẹ t̄o b̄uhewa mb̄edua n̄o nd̄u. Ọ b̄ukwa Kuráyisutu n̄o mu nd̄u l'ẹhu. Nd̄u ọphu mu n̄o nta-a b̄ukwa okfu l̄e mu woru onwomu ye Nwatibe Nchileke l'ẹka kparu iphe mu n̄o iya; mb̄u Nwatibe Nchileke ono, b̄u onye yeru mu obu; woru nd̄u iya t̄ua l'okfu ẹhu mu ono.

²¹Mu ta aj̄ikakwa eze-iphe-oma Nchileke. Ndege ọ -b̄uru l'ọo shita l'ome ekemu b̄e mad̄u e-shi b̄uru onye doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke; m'ọ b̄uru iya b̄u l'anw̄uhu, Kuráyisutu nw̄uhuru ta ge enwekwa ishi.

Galéshiya 3

Ekweta; ȳele ekemu

¹Ọwaa ẹge eswe nk'unu hakwanu; unub̄e ndu Galéshiya!?B̄u onye kab̄e raa unu ẹka l'ifu ẹge ọwaa??T̄o b̄udunua unu b̄e mu t̄uko k̄e anw̄uhu Jis̄osu Kuráyisutu l'oshi-osweru t̄ogboru ẹba-wa.

²Iphe lan̄u, mu aj̄i unu b̄u:~B̄u iphe ekemu kfuru b̄e unu meoduru b̄e unu nataderu Ume-d̄u-Ns̄o ono, unu nataru ono t̄o? Wawakwa! Unu nataru Ume-d̄u-Ns̄o; k̄e l'unu n̄uru ozi-oma k̄e Kuráyisutu ono bya eworu onwunu ye iya l'ẹka.

³?Nanu ẹge e meru b̄e unu gbe bya ab̄uwaru n̄u ndu eswe ẹge ono? L'odungu b̄e unu gude Ume k̄e Nchileke d̄ube otso Kuráyisutu.?B̄uhunu nḡunu meru iphe unu paru

Ume Nchileke ono haa; gbe dobesu l'oo ike nk'unu be unu e-gude tsokota Kuráyisutu obu?

⁴Iphemiphe obule ono, unu gude enya unu phukota ono;?o bu ke mmakanu too? E to dukwa mu l'o bu ke mmakanu.

⁵?O kwa le Nchileke anoduje anu unu Ume-du-Nso iya; l'emeshi iphe-ophulanya l'eka unu no.?Oojikoje iphe ono eme; okfu l'unu eme iphe ekemu kfuru; t'o bu-a l'oo l'unu nuru ozi-oma ono bya eworu onwunu ye Kuráyisutu l'eka?

⁶Unu lewaru iphe ekwo okfu Nchileke kfuru le ke Ebirhamu. O suru: "Le Ebirhamu woru onwiya ye Nchileke l'eka; Nchileke aguaru iya eya l'odobe-eka-ndo."

⁷Oo ya bu l'unu elewa iya-a l'oo ndu, kweru iphe Nchileke kfuru be bu unu Ebirhamu.

⁸Ekwo okfu Nchileke mehawaru t'a maru le Nchileke e-me ndu e-ta budu ndu Ju t'ephe buru ndu doberu eka ndoo; m'o -buru l'ephe woru onwephe ye iya l'eka. Nchileke vuhawa uzo zia Ebirhamu ozi-oma ono; su iya: "L'oo l'eka iya be ya e-shi gooru ndiphe mgburumgburu onu."

⁹Oo ya bu le keshinu Ebirhamu woru onwiya ye Nchileke l'eka; Nchileke agooru iya onu; bukwapu ege ono be Nchileke a-goru onu-oma nu iphe bu ndu woru onwephe ye iya l'eka.

¹⁰Iphe bu ndu yeru ehu l'ome iphe a turu l'ekemu; mbu ndu, suru l'oo otso ekemu a-dzofuta ephe; be bukwa ndu vu onu. Kele e deru l'ekwo ekemu; su: "L'onye ta tukodu iphe bu iphe, e deru l'ekwo ekemu l'o ha eme bukwa onye vu onu."

¹¹Iphe lanu, doru enya ohuma bu l'e to dudu onye a-du ike gude otso ekemu ono buru onye doberu eka ndoo l'ifu Nchileke. Okfu l'e deru; su: "L'onye woru onwiya ye Nchileke l'eka; shi ege ono dobe eka ndoo a-dzukwaru."

¹²Obenu l'ome iphe a turu l'ekemu yele oworu onwonye ye Nchileke l'eka ta dukwa iphe ephe ji; okfu l'e dekwaruphu l'ekwo; su: "Le ndu emeje iphe, bu iphe ekemu kfuru l'o ha e-shikwapu ege ono nodu ndu."

¹³Kuráyisutu gbafutaru ayi le mburonu, ekemu meru; ayi evuru; keshinu o vuchitaru ayi mburonu ono, ga ge gbu ayi ono; ke l'ekwo okfu Nchileke sukwaru: "L'iphe bu onye a kfugburu l'eli oshi bukwa onye laru le mburonu."

¹⁴Kuráyisutu laru le mburonu ono ege ee-shi te eze-iphe-oma, Nchileke suru le ya e-meru Ebirhamu shi l'eka ke Kuráyisutu Jisosu rua ndu e-ta budu ndu Ju eka. Ayibedua e-shikwapu l'ekwekwe, ayi kweru ke Kuráyisutu nata Ume ono, Nchileke kwehawaru ukwa le ya a-nu ayi ono.

Ekemu; yele ukwa, Nchileke kweru

¹⁵Unwunna mu; te mu gudekwa iphe ayi emeje nmaaru unu etu owaa: Madzu -kee ekpe; dee ya edede l'ekwo; bya abyaa ya eka; b'e to dukwa onye emebyije iya nu; ophu o dukwa onye eyekwaje iya iphe. Mbu; a makwaru-a l'oo ekpe, madzu keru.

16 O kwa Ébirihamu yele “o-shi-l’eri iya” bẹ Nchileke kweru ukwa iphe. E tọ sukwa iya l’oo “yele ndu, bu o-shi-l’eri iya phe;” t’e shi ege ono maru l’oo igwe madzu. O suru l’oo yele “o-shi-l’eri iya”, bu iya bu l’oo onye lanu, bukwanu iya bu Kuráýisutu.

17 Mbu l’iphe mu ekfu bu l’ogba-ndzu ono, shi l’eka Nchileke ono bẹ Nchileke kweru ukwa iphe kweshia ya ike le ya e-me iphe iya kfulu. Ekemu, a no-oduru unu afa l’ukporo afa iri k’ophu Nchileke kwetsuaru ukwa ono temanu bẹ ekemu ono byaru; te emebyighekwa ukwa iphe ono, Nchileke kweru ono. E to mekwa ukwa ono, Nchileke kweru ono t’o buru ke mmakanu.

18 Ndege o buru l’oo t’e meodu iphe a turu l’ekemu temanu Nchileke emee iphe o kweru ukwa iya; m’e tọ ga abuhakwa ke l’o kweru ukwa iphe b’o gude eme iya. Obenu le Nchileke nuru Ébirihamu iphe, o kweru iya ukwa iya; okfu l’o kwewaru iya ukwa iya.

19 ?Buhunu ngunu b’a tu-turu ekemu? Iphe a tu-turu ekemu bu t’o koshi iphe ome ejo iphe bu. A turu iya; okfu l’oo-nođu jeye teke o-shi-l’eri Ébirihamu ono a-bya; bu iya bu onye ono, Nchileke kweru ukwa iphe doberu ono. Oo Nchileke turu ekemu ono bya eshi l’eka ndu ojozi-imigwe woru iya nu onye eto, bu Mosisu, no-chiru enya madzu t’o taru iya ndiphe.

20 L’o kwa teke a du ebo eme iphe bẹ aachojе onye-eto. Obekwanu l’onye lanu -ekwe ukwa iphe bẹ mkpa onye k’eto ono ta duhekwa. Yo buru Nchileke bu onye lanu ono.

21 ?Bu iya bu l’ekemu e-chikpo iphe ono, Nchileke kweru ukwa iya tọ? Wawakwa! Kele ndege o nweru ekemu, a turu, l’anu ndzu; me odobe-eka-ndoo eshikwanu l’ome iphe a turu l’ekemu.

22 Obenu l’ekwo okfu Nchileke ekoshi le ndiphe mgburumburu bẹ iphe du eji nmapyitawaru l’ekpiri. Iphe kparu iphe ookoshi iya ege ono; bu k’ophu iphe ono, Nchileke kweru ukwa le ya e-meru onye woru onwiya ye Kuráýisutu l’eka ono abuleruphu ndu woru onwephe ye Kuráýisutu l’eka kpuu bẹ oo-meru iya.

23 Teke Nchileke taa guhaduaru ayi uzo t’ayi woru onwayi ye Kuráýisutu l’eka bẹ ekemu shikwa tuchia ayi l’o bu ndu a tuchiru l’oka-mkporo jeye teke Nchileke koshiru ayi uzo t’ayi woru onwayi ye Kuráýisutu l’eka.

24 Oo ya bu l’ekemu shi edu ayi uzo l’o bu onye eleta egirima enya; dua ayi ege ono jeye Kuráýisutu abya; k’ophu ayi a-buru ndu Nchileke guru le ndu doberu eka ndoo; okfu l’ayi woru onwayi ye Nchileke l’eka.

25 Nta-a, Nchileke guhawaru ayi uzo t’ayi kweta ke Kuráýisutu-wa bẹ ayi ta nohekwa l’eka onye ono, eleta ayi ono, bu iya bu ekemu.

26 Oo ya bu le keshinu unu wowaru onwunu ye Kuráýisutu l’eka; unu l’iya atugbabe-wa buru nanu bẹ unu bukotawa unwu Nchileke;

27 kele teke ono, e meru unu baputizimu; unu le Kuráýisutu atugbabe ono b’e -kfude iya ekfukfu; a su l’unu wowaru ndzu Kuráýisutu yee onwunu l’o bu onye yeru uwe.

²⁸Mkpocha ke l'onye owaa bu onye Ju; onye ophu ta bu onye Ju ta duhekwa. Ophu 'o duhekwa mbu mkpocha ke l'onye owaa bu ohu; onye ophu aburu amadu. Ophu l'onye owaa bu nwoke; onye ophu aburu nwanyi ta duhekwapu; ke l'unu l'unu ha shi-wa l'eka Kurayisutu tugbabe buru nanu.

²⁹Oo ya bu; o -buru l'unu buwa ndu ke Kurayisutu be unu buwa o-shi-l'eri Ebirhamu; bu iya bu ndu iphe ono, Nchileke kweru Ebirhamu ukwa iya ono ruberu.

Galéshiya 4

¹Owaa iphe, mu e-gude koshi unu iphe, mu ekfu: L'onye bu iya e-mekochaa ria iphe nna iya be teke o bu nwata be bukwa ege eeme ohu be anoduje eme iya. A makwaru-a l'oo ya nwe iphemiphe obule;

²Obu le teke ono, o bukwadu nwata ono be oonweje onye gude iya nu, bu iya bu onye e-mefuta iya nu. Yo nwekwaruphu onye a-nodu eleta iphe, o nweru enya jeye teke ono, nna iya kfu ru su l'ono bu teke nwata ono dzuru ogwota iphe iya ono.

³O bu ege ono b'o du l'eka nk'ayi. Teke ayi te shidu maru iphe be ogvu imigwe, achigbaa mgboko-a shi eme ayi ohu ephe.

⁴Yo bya erua teke gbaru nu; Nchileke ezi Nwa iya t'o bya. Yo bya aburu madzu; nwanyi amua ya. Yo buru iphe ekemu suru te ndu Ju meje be oomeje;

⁵t'o shi ege ono gbata ndu ekemu keru egbu; k'ophu Nchileke a-nata ayi l'o bu unwu iya.

⁶Yo buru okfu l'unu buwa unwu iya meru iphe Nchileke woru Ume ke Nwa iya ye ayi l'obu; mbu Ume ophu emeje ayi t'ayi l'eku Nchileke: "Nna! Nna!"

⁷Oo ya bu l'e shi l'eka Nchileke; unu ta buhe ohu; unu abuwarunu unwu Nchileke. Keshinu unu buwa unwu Nchileke; bu nu iya bu l'unu yi-wa le ndu e-ri iphe ono, Nchileke doberu unwu iya ono.

Polu agba mgbamuche ndu Galéshiya

⁸Le mbu; teke unu te shidu maru Nchileke be unu shi bugbaaru ohu k'iphe e-ta budu Nchileke.

⁹Yo be nta-a, unu byawaru bya amaru Nchileke-wa; waawa; te mu gbe kfu ya ege-a: o buchia nta-a, Nchileke mawaru unu-wa be mu suru: ?nanuhunu ege e meru: unu egbe ghakobe ala azu alakfu ogvu ono, shi achitsua unu, e-ta dudu ike, no iya nu ono?? Bu ngunu meru iphe unu eme t'unu lashia azu je aburu ohu ephe odo?

¹⁰Unu anyataje uboku; me onwa; me oge teke iphe meru; me afa; dobegbaa ya iche; unu etubesu l'unu -emewa iya ege ono; Nchileke asu l'unu eme iya ohuma.

¹¹Mu awakwaru unu obu; le mu ta madu: ozi ono, mu jeru l'ishi unu ono; ?to budu mu nu ke mmakanu.

12 Ụnwunna mu; mu arọ unu t'unu duru ẹge mu d; kele mbedua dūwa ẹge unu d. E to dukwa iphe d ẹji, unu meru mu.

13 Unu marua l'ọo teke ẹhu ẹ-ta dudu mu mma be mu byaru bya ezia unu ozi-oma ono l'odungu.

14 E gudekwaru l'iphe, shi eme mu n ụ shi buru unu eze iphe-adata; unu ta kpokwa mu ashi; unu ta jika mu. Unu gbe metabekwaru mu ohuma le mu -bu ojozi-imigwe; m'o bu le mu -bu Kuráyisutu Jisosu l'onwiya.

15?Unu meru ẹhu ono, shi tsoo unu ẹna l'okfu ẹhu mu teke ono imagha? Ke le mu maru l'ẹ ta atudu iya ego; le ndege o buru le ee-meghe iya teke ono; m'o gbe buru ke t'unu swoshia akpuru ẹnya nk'unu chee mu.

16?Mu gbe buwaru n ụ onye okfu unu nta-a; okfu le mu ekfuru unu iphe bu oswi-okfu to?

17 Ndu ono be oovukwa evuvu t'ephe kfuta unu yeru onwephe. Olobu t'unu makwaru l'iphe ephe gude eme iya ta adukwa mma. Ephe emekwa t'ephe chibuta unu t'unu gbafu mu l'ehu; tsoru ephe.

18 Ogba-tso ndu odo ta dukwa ẹji; olobu; t'unu gbatsojekwaru ndu obu m'o -buru l'ephe ekfu iphe d mma. Unu mejekwa ẹge ono tekenteke; t'ẹ b'o bulekwapu teke mu l'unu no.

19 Unwu mu! Mu nokwa l'iphe-ehuka l'okfu ẹhu unu nta-a; l'o bu nwanyi, ime eme. Yo buru ẹge ono be mu a-no iya jeye teke unu a-du ẹge Kuráyisutu d.

20 O dule mu phu t'a su le mu l'unu no nta-a; me mu amakwanuru ẹge mu ge edobe onu ekfuru unu okfu. Nta-a b'o jiru mu ẹnya ẹge mu e-mekpo ke ẹhu unu!

Etu ẹhu Héga yele Séra

21 Unube ndu onoduje agu mbu ome iphe ekemu kfuru; unu kaeduru mu:?unu ta ndu iphe ekemu kfuru to?

22 Ke l'e dekwaru su le Ebirihamu mutaru egirima unwoke labu. Onye lanu bu nwanyi, bu ohu mutaru iya ẹya; onye ophu bu nwanyi ophu, bu amadu mutaru iya ẹya.

23 Onye onanu, bu ohu muru iya ono b'a tsutaru ime iya; to nwe ukwa, Nchileke kweru swibe l'ehu iya ke iche. Onye onanu, shi l'eka nwanyi ophu bu amadu phu b'a tsutaru ime iya; okfu le Nchileke kweru ukwa l'aa-mu iya.

24 Bu iya bu okfu; me etu iya. Unwanyi labu ono, bugbaa nne ephe ono no-chiru ẹnya ogba-ndzu labu, shi l'eka Nchileke. Onye ophu bu Héga no-chiru ẹnya iphe ono, Nchileke kweru ukwa iya l'ogba-ndzu, shi l'eli Ugvu Sáyinayi, bu iya bu l'eke o turu ekemu n Mosisu. Epha nwanyi ono bu Héga, bukwaphu epha Ugvu Sáyinayi ono. Unwu nk'iya b'a muru t'ephe buru ohu.

25 Ugvu Sáyinayi ono no l'ali Arébiya. Yo buru Arébiya bu eke unwu nwanwa ke Héga bu. O bu ẹge Héga, bu iya bu nwanyi ophu bu ohu phu no-chiru ẹnya Ugvu

Sáyinayi bú ẹ́gẹ̀ ọ̀ nọ́-chiru ẹńyá Jerúsalemu ntau-a; kẹ́lẹ̀ Jerúsalemu, bú iya bú ufu ndu Ju; mẹ́ ndu nọ́ iya nù bẹ́ ekemu mewaru; ẹ́phẹ̀ atùkọ̀ búru ohu.

²⁶Obenu lẹ̀ Jerúsalemu kẹ̀ Nchileke, bú iya bú Jerúsalemu ọ́phu nọ́ l'ímigwe ta búdu ohu. Ọ̀ bú yẹ̀bedua bú nne ayi.

²⁷Kẹ̀ l'e deru l'ẹ̀kwo okfu Nchileke; sù: “T'ẹ̀hu tsọ́o ngu ẹná nggùbẹ̀ nwanyi, keru ekeru, ẹ̀-ta tsùbua ime! Gude ẹ̀hu-ọ̀tso-ẹná tee ẹ̀swa; nggùbẹ̀ nwanyi, ẹ̀-ta madù ọ̀hoku ude nwanyi, ime eme; kẹ́lẹ̀ nwanyi ọ́phu e shi gbẹ̀eru azù phù; a-zù azùzu karia nwanyi ọ́phu yẹ̀lẹ̀ nji iya bu ebubu.”

²⁸Unwunna mu; unubẹ̀dua búakwaphu unwu Nchileke ẹ́gẹ̀ Áyizaku bú iya. Ọ̀ bú ẹ́gẹ̀ Nchileke kweru ọ̀kwa l'aa-mù Áyizaku tẹ́manu a mọ́a ya; bú ẹ́gẹ̀ o kwekwaruphu ọ̀kwa l'unu a-búru unwu iya tẹ́manu bẹ́ unu bya abúru iya.

²⁹Ọ̀ búakwaphu ẹ́gẹ̀ ọ̀ dù teke ono bú ẹ́gẹ̀ ọ̀ dù nta-a. Teke ono bẹ́ onye onanu, a tsùtaru ime iya l'ọ̀ bú kẹ̀ ndu ọ̀do phù shi anọ́duje akpa onye ọ́phunanu, ndzù iya shi l'ẹ̀ka Ume Nchileke phù ẹ̀hu. Yọ́ búru ẹ́gẹ̀ ọ̀ dù nta-a ndono.

³⁰Obenu;?bù ngunu bẹ́ ẹ̀kwo okfu Nchileke kfuru? Ọ̀ sùru: “Chífukwa ohu yẹ̀lẹ̀ nwa iya. Nwa, shi l'ohu bẹ́ yẹ̀lẹ̀ nwa, amadù mọ́ru ta agbakwaru mgba eke iphe nna ẹ́phẹ̀.”

³¹Ọ̀o ya bú; unwunna mu; ayi ta búkwa unwu, ohu mọ́ru; ayi búkwa unwu kẹ̀ nwanyi ọ́phu bú amadù.

Galéshiya 5

Unu be ekwekwa; t'e mee unu ohu ọdo

¹Kuráyisutu tọ́okwaru ayi l'ẹ́gbu; sù t'ayi ba abùhe ohu. Ọ̀o ya bú t'unu vudoshia ike. Unu be ekwekwa t'o nweru onye e-gude ekemu mee unu t'unu búru ohu ọ̀do.

²Tẹ́ mubẹ́ Pọ́lu kakwaru iya unu: ọ̀ -búru l'ọ̀ bú obu útsù bẹ́ unu gude eme t'unu búru ndu doberu ẹ̀ka ndoo l'ifu Nchileke; ọ̀o ya búnu l'abyabya, Kuráyisutu byaru ta dùdu uru, ọ̀ baru unu.

³Tẹ́ mu kasakwaa onyemonye ọ̀bule, búru útsù ẹnù-nchì. T'onye búru útsù ẹ́gẹ̀ ee-shi tẹ́ Nchileke guá ya l'onye doberu ẹ̀ka ndoo nyatakwa l'ọ̀ dobefutaje iphe bú iphe ekemu kfuru l'ọ̀ ha.

⁴Unubẹ́ ndu eme tẹ́ Nchileke guá unu lẹ́ ndu doberu ẹ̀ka ndoo; okfu l'unu eme iphe ekemu kfuru; unu bufuakwaru onwunu l'ẹ̀ke Kuráyisutu nọ́. Unu nashìakwaru onwunu eze-iphe-ọ́ma kẹ́ Nchileke.

⁵A -bya l'ayìbedua bẹ́ iphe ayi dzọ́beru ọ̀kpa ele ẹńyá iya eleshi iya ike lẹ́ Nchileke agù ayi lẹ́ ndu doberu ẹ̀ka ndoo l'ifu iya búkwa l'ayi nataru Ume-dù-Nsọ́; okfu l'ayi woru onwayi ye Kuráyisutu l'ẹ̀ka.

⁶Kẹ̀ l'onye yẹ̀lẹ̀ Kuráyisutu Jisọ́su túbabẹ̀ru búru nanù b'ẹ́ te ekfuhẹ́kwa kẹ́ l'e búru útsù; ọ́phu bú l'ẹ́ te búdu. Iphe eekfu bú k'oworu onwonye ye Kuráyisutu l'ẹ̀ka; mbù okweta kẹ́ Kuráyisutu ọ́phu ayi shi l'obu, ayi yeru ibe ayi ekoshi.

⁷Unu shikwa etsokotahawa ụzo ono ọhuma.?Buhunu onye kposhiru unu t'unu ba anoduhe eme iphe bu okpobe okfu ono nta-a?

⁸Ophu doru mu enya bu l'ẹ to budu Nchileke-wa, bu iya keru unu-wa be gbe nodu le mkposhi ono t'unu be emehe okpobe okfu ono.

⁹A nmaru etu; su l'ọ bua nwa-ochi-l'eka iphe ekoje-buredi l'ekolije ishi buredi l'ophu.

¹⁰Obenu l'atugbabe, ayi l'unu tugbaberu le Nnajiufu be meekwaru t'obu shihu mu ike l'eke unu no; l'unu a-laa azu tsochata ụzo; wata ori iphe mu arị. L'onye obu onye obu; mbu onye ono, gbaghashiru unu obu ono be Nchileke a-nmakwa ikpe.

¹¹Obenu: unwunna mu; o -buru l'oo t'e buje utsu be mu ezikwadu; l'ara iya arara;?buhunu ole bu ke te aakpakwadu mu ehụ? O buru ege ono b'ọ du; me arara, mu ara le Nchileke a-gulephu ayi le ndu doberu eka ndoo; okfu le Kurayisutu nwuhuru l'oshi-osweru ta ga dukwa onye o ga abujeru iphe eghughu.

¹²Teke bu le ke obu utsu aphunuka ndu ono, agbaghashi unu obu ono l'ehu; t'ephe jenu je ahashia onwepheahaha.

¹³Ke l'unubedua; unwunna mu; b'e kuru t'unu buru ndu a toru l'egbu. A makwarua l'a towaru unu l'egbu. Obenu l'agha: unu ba ahahekwa onwunu t'iphe anoduje agu unu agugu; me iphe unu arị l'okpoma bya ekee unu egbu odo. Iphe unu e-me gbe buru t'onymonye obule yeru ibe iya obu; k'ophu unu a-noduje eyeru ibe unu eka.

¹⁴Ishi iya aburu l'ekemu ono l'ọ ha tukokwa kparoru l'okfu lanu; bu iya bu: "Yeru madzu ibe ngu obu ege i yeru onwongu."

¹⁵Obenu le teke o bu l'unu gbe anoduje eme l'ọ bu anu-egu-egbudu, e-te yeduru ibe iya obu; gbe l'atakashi ibe unu era; anmabushi ibe unu anu; ha! Unu kwabekwa enya; unu atuko ibe unu taebe; gvụ.

Ume Nchileke; me ejo iphe aguebe madzu

¹⁶Ole mbedua suru t'unu hakwaa Ume Nchileke tookoshije unu ụzo. Oo ya bu ege unu e-te emejedu ejo iphe aguebe unu.

¹⁷L'iphe aguebe madzu be ta adujekwa Ume Nchileke mma. Ophu iphe agu Ume Nchileke ta adujekwanu uche ke madzu mma. Iphe kparu iya nu bu l'uzo iphe labu ono be duru onwephe l'okfu. Yo buru iya kparu iphe unu ta adujedu ike mee iphe du mma, unu riru k'ememe.

¹⁸Obenu le teke o bu Ume Nchileke ekoshije unu ụzo; oo ya bu l'ekemu te ekehedu unu egbu.

¹⁹Iphe shigbaa l'uche madzu doru enya: mbu?ti phudu uru-ali;?ti phudu ejo umere, rehuru erehu;?ti phudu iphere ogvu l'ifu;

²⁰ogwa iphe aagwa agwagwa; ogwo ogvu; osephe okfu; olu ogu; ijimenya; obu-oku; oke-enya; okekashi onwonye akpa iche iche;

²¹enya-kfurukfuru; ongunuka m̄e; ori l'angusweshi onwonye ifu; m̄waru egbe iphe d̄u ̄ge ono. O b̄u egbe iphe shigbaa l'uche madz̄u ndono. T̄e mu l̄okwaa unu ̄ka l̄e nch̄i ̄ge mu l̄ohawaru iya unu: ndu eme ̄ge ono ta abyakwa bya abah̄u l'̄eke Nchileke b̄u eze.

²²Obekwanu l'iphe shigbaa l̄e Ume Nchileke b̄u: n-yemobu; ̄hu-̄ena; nch̄i-̄odu-ndo; ̄ota-nshi; ome odo; ome ̄huma; ovudoshi ike l'iphe e kfu; r̄u;

²³ome agu; m̄e ̄kpade onwonye. E to nwekwa ekemu, a t̄uru s̄u l'onye meru iphe d̄ugbaa ̄ge ono b̄e aa-nma ikpe.

²⁴Ndu bukwanu ndu k̄e Kur̄áýisutu Jis̄osu kp̄opyabewaru ejo iphe agugbaa uche ̄phe; m̄e ejo umere ̄phu shigbaa ̄phe l'uche l'oshi-osweru.

²⁵Nchileke shiwa l'̄eka Ume nk'iya; n̄u ayi ndz̄u ̄phungu. Oo ya b̄u; unu t'ayi han̄a t̄e Ume ono koshije ayi ̄zo.

²⁶Unu t'ayi be emejelephu iphe ̄ge ee-shi t'a jaa ayi ajaja; ayi te emeje iphe e-ghu ibe ayi eghughu; ̄phu ayi ejjekwaru ibe ayi ijim̄enya.

Gal̄eshiya 6

Oku -k̄ota madz̄u

¹Unwunna mu; teke b̄u l'o nweru onye ̄ka guderu l'̄eke oome iphe ̄-ta d̄udu mma; unu koshinu l'̄oo Ume Nchileke edu unu; zia obu al̄i dulata iya az̄u l'̄uzo, vudo nham̄unha. Obenu; t̄e onyemonye ̄bule letakwa onwiya ̄nya t'̄e b'e nwufuaru iya ye l'ome iphe d̄u ̄ji.

²T'onyen̄onu gbataj̄eru ibe iya l'iphe ats̄u iya l'̄hu; k'̄phu unu e-gude ̄ge ono mekotaje ekemu, Kur̄áýisutu t̄uru.

³L'onye r̄iru l̄e ya b̄u iphe; l'̄eke ̄ t̄o d̄udu iphe ̄ b̄u; onye ono kwa onwiya b̄e oome eswe.

⁴O kwa t'onyen̄onu letajeodu onwiya ̄nya; maru ̄ge umere iya gbaru. Teke i maru ̄ge umere ngu gbaru; nggu ewotaje iphe i meru t̄uru yeru umere, gbaru ngu l'ememe. Oo ya b̄u l'̄e t̄ii jeheduru owota iphe i meru at̄uru eyeru k̄e onye ̄do.

⁵Ishi iya ab̄uru l'onyen̄onu e-vukwaru iphe o shi emeebe l̄e mgboko-a bya l'ifu Nchileke.

⁶T'onye eezi ozi-̄oma k̄e Kur̄áýisutu ono n̄jekwa onye ezi iya ̄ya n̄u iphe d̄u mma, o nweru.

⁷Unu be ekwekwa t'e duphua unu ̄zo; l̄e Nchileke ta ab̄ukwa onye ̄sw̄e. O kwa iphe b̄u iphe onye kuru b̄e ̄owotaje akpuru iya.

⁸L'onye eme ejo iphe agu uche iya b̄e a-lakwa l'iyi. Obenu l'onye eme iphe Ume Nchileke ziru iya b̄e Nchileke a-n̄u ndz̄u gbururu jeye.

⁹Oo ya bụ tẹ ike ba agvukwa ayi l'ome ọhuma; okfu l'ayi e-mekochaa ria uru iya teke ọ gbaleruphu; mę ayi -gudekpele iya phụ ege ayi gude iya.

¹⁰Oo ya bụ; t'ayi mejeru onyemonye ọbule ọhuma nta-a, ụzo duru ayi k'ememe iya. Ndu, ayi a-katsujekpooru omeru ọhuma ono bụ ndu, ayi l'ephe tuko buru ndu onu ọlo lanu; okfu l'ayi l'ephe tuko-wa woru onwayi ye Kuráýisutu l'eka.

Ekele mkpọ-chi ishi iya

¹¹Nta-a bę mu gudekpoo eka mu gędegede ederu unu ekwo ọbu.?Unu ta phudu ege akpuru okfu, mu gude ede iya haję kakporo kakporo.

¹²Ọ kwa ndu eme t'a jaa ephe ajaja kę iphe ephe suru l'e mefutaje l'eli ehu bụ ndu eyebutaje unu t'unu bua utsu. Iphe ephe gude eme iya bụ tẹ ndu Ju ba kpa ephe ehu. Ephe maru lę ndu Ju ga ga akpa ephe ehu; ndęge ephe kweru l'ọ bulephu Kuráýisutu ono, nwuhuru l'oshi-osweru ono a-dzofuta ephe.

¹³Ndu ọbu, bukpooru nụ utsu ọbu e-ba bụ l'ephe emejekwanu iphe ekemu kfulu. Iphe meru iphe ọogu ephe t'ephe mee unu t'unu bua utsu bukwa k'ophu ephe a-sashilaha nsasa l'ephe meru; unu emee onwunu iphe-ohubama l'anu-ehu.

¹⁴A bya lę mbedua; mu ta ahakwa kę ọsa nsasa l'iphe ọdo; gbahaa k'oshi-osweru Nnajiufu ayi, bụ Jisosu Kuráýisutu. Lę keshinu ophu ọ nwuhuru l'oshi-osweru bę iphe kę mgboko-a ta duhekwa iphe ọ bụ mu; temanu bę mbedua dukwaphu l'ọ bụ onye nwuhuru anwuhu l'ęke iphe kę mgboko-a nọ.

¹⁵Kę l'e buru utsu; te bu; te nwekwa iphe ọ bụ. Iphe bụ iya nụ nwenkinyi bụ ọburu onye Nchileke keru k'ophungu.

¹⁶Tę Nchileke mee t'ehu du iphe bụ ndu etsoje ụzo iya ono, mu koshiru unu ono agu; yọ phukwaaruphu ephe imiko. Ọ bụ ephe bụ okpobe ndu Izurelu kę Nchileke.

¹⁷Dube ntanu; t'ę b'ọ dukwa onye e-kfuchibaa mu nchi ọdo. Ichii iphe ọwaa, mu vu l'ehu ege-a bę bukwa iphe-ohubama, ekoshi lę mu bụ ohu Jisosu.

¹⁸Unwunna mu; tę Nnajiufu ayi, bụ Jisosu Kuráýisutu mekwaaru unu eze-iphe-oma l'unu ha. Ono kwa ege ọ du.

Éfesosu

Éfesosu 1

¹Qwaa bu ẹkwo-ozì, mubẹ Pọlu ede. Mu bu onye Nchileke fọtaru; mee mu tẹ mu buru onye ishi-ozì Kuráyisutu Jisọsu. Mu ede iya anụ ndu kẹ Nchileke, bu lẹ Éfesosu; mbụ ndu kweru kẹ Kuráyisutu Jisọsu; ẹphe l'iya atụgbabe buru nanu.

²Tẹ Nchileke, bu Nna; mẹ Nnajiufu, bu Jisọsu Kuráyisutu meeru unu eze-iphe-oma; mekwaaphu t'ẹhu dụ unu agu.

Ọnu-oma, shi l'ẹka Kuráyisutu

³T'ajaja buru kẹ Nchileke; mbụ Nchileke ono, bu iya bu Nna kẹ Nnajiufu ayi Jisọsu Kuráyisutu ono. Ọ bu l'ẹka Kuráyisutu ono bẹ ọnu-oma, dụ l'iche iche ọphu shi l'imigwe shi rube ayi ẹka.

⁴Tẹmanu Nchileke emee mgboko b'o vuhawa ụzo shi l'atụgbabe, ayi lẹ Kuráyisutu tūgbaberu fọta ayi t'ayi buru ndu nk'iya; k'ọphu ayi a-bu ndu, dụ nsọ; buru ndu, ẹ-te nwedu ẹkworo l'ifu iya.

⁵Ọ bu okfu l'o yeru ayi obu; meru iphe ọ chihawaru iya achichi dobe: lẹ ya e-shi l'ẹka Jisọsu Kuráyisutu; nata ayi yeru onwiya t'ayi buru unwu iya. Ọ bu ẹge ono b'ọ dūhawa Nchileke mma l'obu; bukwaruphu ẹge ọ tūberu tẹ ya mee ya ndono;

⁶k'ọphu aa-ja iya ajaja kẹ ụdugburuku eze-iphe-oma nk'iya ono, dụ biribiri, ọ nuru ayi kẹ mmakanu ono; mbụ ayibe ndu ayi lẹ Nwa iya ono, o yeru obu ono tūgbaberu buru nanu.

⁷Ọ bu mee ono, Kuráyisutu lọkaru l'okfu ẹka ayi ono b'o gude gbata ayi. Yọ bukwaru iya phụ bu lẹ Nchileke agụaru ayi nvu l'iphe dụ ẹji, ayi meru. Eze-iphe-oma ono aburu iphe-oma, kfube ọswa ha nshinu b'o meru ayi ono;

⁸mbụ eze-iphe-oma ọphu ọ kfube jaa ẹka ọgbodo ajaja meeru ayi.

⁹Ọ mekwaruphu t'ayi maru iphe; nweru ọkpobe egomunggo; k'ọphu iphe oome e-doje ayi ẹnya; bu iya bu l'o meru; ayi abya amaru iphe ono, shi buru iphe o domiru edomi, bu iphe ọ kwakọbehawaru t'o shi l'ẹka Kuráyisutu medzua.

¹⁰Iphe ono, Nchileke tūberu lẹ ya e-me teke gbaru nu ono bẹ bu l'ọo-chigbabekota iphe bu iphe, o keru ekeke l'ọ ha; bu iya bu iphemiphe ọbule, nọ l'igwe; mẹ ọphu nọ l'alì. Yọ bya ewota Kuráyisutu mee ishi iya.

¹¹Ọ bu Kuráyisutu bẹ ayi l'iya tūgbaberu. Yọ buru iya meru t'ayi yiru l'iphe ono, o kweru ndu nk'iya ụkwa iya ono. Ọo ya kparu iphe Nchileke emekotaje iphemiphe ọbule ẹge ọ tubuhawaru iya; mee ya ẹge bu uche-obu iya. Ọ bu Nchileke ono vuhawa ụzo fọtahawa ayi.

¹²Ọo ya bu t'ayibedua, bu ndu ọphu vuhawa ụzo leta ẹnya Kuráyisutu gudeje umere ayi l'ọ ha koshi ẹge biribiri Nchileke habe nshinu.

¹³Ege ono b'ọ dukwaphu unubẹdua, bụ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju. Lẹ teke unu nuleruphu ọkpobe ozi-oma ono, e ziru unu lẹ Nchileke dzofutawaru unu ono bẹ unu kwetaru ke Kuráiyisutu; Nchileke egude Ume-dụ-Nsọ, o kweru ukwa iya mee unu iphe-ohubama; gude koshi l'ọo ya nwe unu.

¹⁴Ọ bụ Ume-dụ-Nsọ ono ekoshi l'ayi a-natakwa iphe ono, Nchileke kweru ndu nk'iya ukwa iya ono, bụ iphe ayi a-nata teke Nchileke a-gbafuta ndu nk'iya; gbafutagekpo ephe ohuma ohuma. T'ayi jaa ọdu-biribiri Nchileke ajaja!

Pọlu ekfu anụ Nchileke

¹⁵Ọ bụ iphe ono bẹ meru iphe mu ta habua okele Nchileke ekele mkpulumkpuru; shitakpooru teke ono, mu nuru l'unu woru onwunu ye Nnajiufu ayi, bụ Jisosu l'eka ono; mę lẹ ke obu, unu yekotaru ndu ke Nchileke l'ephe ha.

¹⁶Mu ekeleje Nchileke ekele; ekfu anụ iya l'okfu ẹka unu tekenteke:

¹⁷tẹ Nchileke ono, bụ Nchileke ke Nnajiufu ayi Jisosu Kuráiyisutu; bụ iya bụ Nna ono, bụ ọ-ka-lẹ-biribiri ono nụ unu Ume-dụ-Nsọ, bụ iya e-me t'unu maru mmamiphe; yo koshikwaphu unu Nchileke; k'ophu unu a-maru iya.

¹⁸Mu ekfujekwaru iya phụ t'o mee obu unu t'ọ phụ iphoro nk'iya; k'ophu unu a-maru iphe ono, o kuru unu t'unu le ẹnya iya ono; makwaruphu ẹge eze iphe ophu o kweru ndu nk'iya ukwa iya habe l'uru;

¹⁹mę ẹge ike nk'iya ono, ẹ-te nwedụ ẹtu ono emebe ire l'ẹhu ayibe ndu kweru ke Kuráiyisutu. Ike ono, eme ire, bu ayi l'ẹhu ono bẹ bukwa iphe lanu ye eze ike iya ono,

²⁰o gude mee Kuráiyisutu t'o shi l'onwu teta ndu; woru iya dobe l'eka-utara iya; bụ iya bụ okwá, a kwaberu iya ugwu l'imigwe.

²¹Ọ bụ Kuráiyisutu bụ ishi l'ẹke ono. Ọ kakota iphe, bụ ọ-chi-oha imigwe l'ephe ha; mę ndu ekfu iphe emenu l'ephe ha l'imigwe; mę iphe, bụ ndu, bụ ephe; bę ike no l'eka l'imigwe; męwaru nnajioha imigwe l'ephe ha. Ọ kakwaphu iphe bụ ndu bụ onyibe nshinu; mbụ onyibe k'eliphe-a; mę k'eliphe ophu abya nụ.

²²Nchileke meru tẹ Kuráiyisutu tuko iphemiphe obule dzopyabe l'okpa; woru yebe Kuráiyisutu ono nụ chochi t'ọ bụru chochi ishi l'iphemiphe obule.

²³Ọ kwa chochi bụ ugwehu Kuráiyisutu. Yọ bụru lẹ chochi bę iphe ke Kuráiyisutu dzuru edzudzu. Yọ bukwanuru lẹ Kuráiyisutu bę iphemiphe obule ke Nchileke dzuru edzudzu.

Éfesosu 2

Oshi l'anwuhu; bata lẹ ndzu

¹O nweru teke unu shi bụru ndu nwuhuru anwuhu; okfu l'unu te shidu anuru Nchileke okfu; unu eshi emephe iphe dụ eji.

²Teke ono; bẹ unu shi etso ẹka ndiphe. Unu shi anọduje eme iphe epherephere kfuru, bu iya bu onye ishi ophu achi l'ephekerephe; mbu ogvu ono, emeje te madzu kwefuru Nchileke ike ono.

³Ayi l'ayi ha tukokwaa shi du l'o epebedua. Ayi shi tsoru emephe ejo iphe, shi ayi le mee. Iphe ayi emeje abuleruphu iphe du ayi mma l'ehu; me iphe du ayi mma l'uche. Ayibedua shikwaa buru ndu oke ehu-eghughu ke Nchileke dakfufutaje l'o bu ndu ophunanu.

⁴Obenu l'obu-imiko ke Nchileke kariru akari. O yeru ayi obu yegharu iya ayi ẹka.

⁵Ayi shi l'emeswe, ayi mesweru Nchileke buru ndu nwuhuru anwuhu. Obenu le Nchileke mewaru; ayi le Kurayisutu atuko bya anodu ndzu. Unu nyatakwa l'o bu eze-iphe-oma ke Nchileke b'o gude dzofuta unu.

⁶Ayi le Kurayisutu Jisosu tugbaberu buru nanu; Nchileke emee t'ayi teta nodu ndzu; k'ophu ayi l'iya a-tuko achi l'imigwe.

⁷Iphe kparu iphe o meru iya ege ono bu t'o gude iya koshi ogbo ophu no l'ifu eze-iphe-oma iya, nyiberu anyibe; koshikwaphu ege obu-oma iya, shi l'eka Kurayisutu Jisosu habe ayi nshinu l'ehu.

⁸O bu eze-iphe-oma ke Nchileke b'o gude dzota unu. Adzota ono, a dzotaru unu ono shi l'ekwekwe, unu kweru ke Kurayisutu. E to nwekwa iphe odo, unu eyekwadu iya odo. Adzota ono ta budu obunggo ke iphe unu seru akanya iya. O bulephu iphe-oma, Nchileke meru unu ewoma.

⁹E to nwekwa iphe bu iphe unu e-gude l'asa nsasa k'egbe iphe unu meru.

¹⁰O bu Nchileke keru ayi. O shi l'eka Kurayisutu Jisosu kee ayi; k'ophu ayi a-noduje eje okpobe ozi, du mma ophu o kwakobehawaru ayi t'ayi jeje.

Aabu nanu l'ime Kurayisutu

¹¹Oo ya bu; unube ndu e-ta budu ndu Ju; unu nyatakwa iphe unu shi buru teke ohazu. Ndu Ju ekuje unu "ndu akpapyi;" l'eku onwephe "ndu, buru utsu" gude iya l'ekoshi l'ephe bu ndu ke Nchileke. Ole utsu, ephe buru bulephu iphe madzu egudeje ẹka ebu l'eli ehu.

¹²Unu nyatakwa le teke ono be unu te shidu nodu Kurayisutu l'eka. Unu shi buru ndu ohodo, e-te tsodu le ndu Izurelu. O bu ndu Izurelu ono; be Nchileke fotararu t'ephe buru ndu nk'iya. Eka unu te shidu du l'iphe bu ukwa ono, Nchileke kweshiru ndu nk'iya ono; to nwe iphe unu shi ele enya iya le mgboko-a. Unu ta ma onye Nchileke bu.

¹³Obenu le nta-a be unube ndu ono, shi nodu Nchileke ote-enya ono be Nchileke shiwa l'atugbabe, unu le Kurayisutu tugbaberu buru nanu; kurita unu ntse ntse; Kurayisutu egude mee, o lokaru l'oshi-osweru swafu iphe du eji, unu meshiru.

¹⁴Kurayisutu l'onwiya be bu ehu-agu nk'ayi; yebedua, meru; ayibe ndu Ju; me ndu e-ta budu ndu Ju aburu nanu. To du iya bu; yo shi l'anwuhu, o nwuhuru; nwukpofu ndumashi ono, du l'o bu upho-mkpuma ophu nonu; buru ohogu noduru ayi l'unu ono.

¹⁵Kuráýisutu meru tẹ ekemu ndu Ju; mẹ unwu nsọ nsọ; mẹ ome-l'alì, tso iya nù be erehe ire. Iphe Nchileke eme bụ k'ophu mba labụ ono a-bya abụru ndu lanụ k'ophungu; t'ephe l'iya tughabe bụru nanụ; t'o shi ẹge ono mee tẹ nchị dū ndo;

¹⁶mẹ tẹ Kuráýisutu shikwaphu l'anwuhu ono, ọ nwuhuru l'oshi-osweru ono; chikpoo ndumashi ono; shikwaphu l'anwuhu kẹ oshi-osweru ono; mee mba labụ ono t'ephe bụru nanụ; k'ophu oo-dulata ephe azụ dukfuta Nchileke.

¹⁷Ọo ya meru iphe Kuráýisutu byaru bya ezidzuru madzụ kpamukpamu ozi-oma kẹ ẹhu-agu ono; zia ya unubẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju, bụ iya bụ unubẹ ndu shi nọdu Nchileke ote-ẹnya; zikwaa ya phụ ndu Ju, bụ ndu ophu shi nọdu iya ntse ntse.

¹⁸Ọ bụ l'ẹka Kuráýisutu bẹ ayi l'ayi ha shi; mbụ ayibe ndu Ju; mẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju bya abụru ndu aduje ike gude Ume-dụ-Nsọ lanụ bya evudo Nna ono l'ifu.

¹⁹Ọ bụ iya bụ l'unubẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju ta bụhekwa ndu alala; unu ta bụhe mbyamumba. Nta-a bẹ unu bụwa ndu ephe lẹ ndibe Nchileke tuko bụru ndu a mụru l'ekalanu; unu tükowa bụru ndu onu-ulo Nchileke.

²⁰Nta-a bẹ Nchileke gudeekwa unubedua akpuli ulo iya ophu ndu ishi-ozì; mẹ ndu shi nkfuchiru Nchileke toru ntọ-l'alì iya. Yọ bụru Kuráýisutu Jisọsu l'onwiya bụ itso, gude ulo ono.

²¹Ọ bụ Kuráýisutu ono bụ onye gudekota ulo ono l'ọ ha; gudeshia ya ike; bụru iya emeje t'o vaa evuvu bụru eze-ulo, e doberu Nnajiufu nsọ.

²²Unubẹ ndu ophu unu l'iya tughaberu bụru nanụ bẹ ọokpulekwaphu unu lẹ ndu ophunanu l'ọ bụ ulo; t'unu bụru eze-ulo ẹke, Ume Nchileke a-bya eburu eburu.

Éfesọsu 3

Ozi, Pọlu ejeru ndu ọhodo

¹Ọ bụ iphe ono meru iphe mu anọduje ekfu anụ Nchileke mubẹ Pọlu, bụ onye nọru Kuráýisutu Jisọsu lẹ mkpọro l'ishi unubẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju.

²O doru mu ẹnya l'unu a-nuhawa lẹ Nchileke shiwa l'ome eze-iphe-oma iya ono; ye mu ozi-wa l'ẹka tẹ mu jee; t'ọ duru unu lẹ mma.

³Nchileke woru iphe o shi domia edomi tọgboru mu ẹba tẹ mu maru iya. Mu tsọtahaakwaru onu l'okfu ono l'odungu; ọbu lẹ mu gburu iya mkpirikpi.

⁴Unu -gulephu iphe mu dehawaru l'ekwo bẹ unu a-marua ẹge o dotaberu mu ẹnya mbụ iphe kẹ Kuráýisutu ono, Nchileke shi domia edomi ono.

⁵Teke ndiche bẹ Nchileke te shikwa emeje tẹ ndiphe maru iphe nk'iya ono, o shi domia edomi ono. Obenu lẹ nta-a bẹ Nchileke shiwa l'ẹka Ume-dụ-Nsọ iya tọgbo iya ẹba; k'ophu ndu ọ fọtaru dobe iche; mbụ ndu ishi-ozì iya; mẹ ndu ekfuchiru iya nù a-marua iphe ono.

⁶Iphe ono, o shi domia edomi ono bu l'ọ bu ndu ẹ-ta budu ndu Ju be ẹphe le ndu Ju gba mgba l'ọnu-ọma ọphu shi l'ẹka Nchileke. Ẹphe tuko dzekfua l'ẹhu onye lanu; tuko yiwaru l'ukwa iphe Nchileke shi l'ẹka Kuráýisutu kwee. Yọ buru ozi-ọma ono meru t'ayi maru iya nta-a.

⁷Ọ bu ozi-ọma ono be mu ese akanya iya. Yọ buru Nchileke fọtaru mu te mu jeje ozi-ọma ono. Onanu aburu eze-iphe-ọma, Nchileke meru mu ẹwoma. Yo shi ẹge ono koshi mu ẹge ike iya retaberu mu ire l'ẹhu.

⁸L'iphe bu ndu ẹnya ẹphe laru le ndu ke Nchileke be bu mu b'ọ katsua alala. Yọ bulerua mbẹdua be Nchileke gbe meeru eze-iphe-ọma ke te mu buru onye e-tsoru ọhamoha; ekfukashiru mba, ẹ-ta budu ndu Ju k'eze-iphe-ọma ono, shi l'ẹka Kuráýisutu, paaru nshinu; k'ọphu bu l'ọriri madzọ te erudu l'ẹge ọ ha.

⁹Ọ bu mu b'o ziru te mu mee te ndiphe kpamukpamu phu ẹge Nchileke eshije eme iphe ọ tuberu. Nchileke, bu iya tuko iphemiphe ọbule kee chihawaru iphe ono achichi dobe b'o kederu mgboko. Obenu l'o shiru keshinu teke ono domita iya edomi.

¹⁰Yọ buru nta-a be Nchileke shi l'ẹka chọchi mee te ndu bu ọ-chi-ọha imigwe; me ndu ekfu iphe emenu, no l'imigwe maru ẹge mmamiphe ke Nchileke gbakotabeberu.

¹¹Nchileke tuko iphemiphe ọbule ono mekota ẹge ọ rihawaru iya ru l'ede-nwede l'ọ bu ẹge ono be ya e-me iya. Yọ buru onye o shi l'ẹka mee ya bu Nnajiufu ayi, bu Kuráýisutu Jisọsu.

¹²Ọ bu Jisọsu ono bu onye ayi kweru nk'iya; ayi l'iya atugbabe buru nanu; k'ọphu ote ta anohedu ayi l'obu; ayi enwewaru ọnu-okfu; ayi ta atsohe ẹnya ọbya ovudo Nchileke l'ifu.

¹³Oo ya be mu arọ unu; byiko; t'unu be egudekwa ke iphe-ẹhuka-wa, mu eje l'okfu ẹhu unu-wa; t'obu jihu unu oyi le ke Kuráýisutu. Ọ bukotakwa iphe e-wotaru unu ugvu.

Obu, Kuráýisutu yeru ayi

¹⁴Ọ bu iphe ono meru iphe mu ebyishije ikpere l'alị ekfu anu Nchileke, bu Nna;

¹⁵mbu onye bu l'ẹka iya be iphe bu ikfu l'ikfu, no l'imigwe; me l'eliphe shi gbube ishi ndzọ ẹphe.

¹⁶Mu anoduje ekfu anu Nchileke t'o shi l'odu-biribiri iya, nyiberu anyibe; shi l'ẹka ke Ume-du-Nsọ iya nu unu ike; k'ọphu obu e-shihu unu ike.

¹⁷Mu ekfujekwaphu anu Nchileke te Kuráýisutu kwata ufu; buru eburu l'ime obu unu; keshinu unu kwetawaru nk'iya. Mu ekfujekwaphu anu Nchileke te n-yemobu unu mee unu t'unu shihu ike; loyabe unu ẹge ogvu-oshi alopyabeje oshi, gvuru egvuru t'o shihu ike; me te n-yemobu unu ono mekwaaphu unu t'unu shihu ike ẹge ntọ-l'alị ọlo emeje ọlo t'o shihu ike.

¹⁸Ege unu lẹ ndu kẹ Nchileke l'ẹphe ha a-duje ike t'o doo unu ẹnya ọhuma mbu ẹge adzota, Kuráyisutu dzotaru unu hatabe ọsa-ọsa; hatabe ogologo; hatabe l'eli; me ẹge o duta-be ogvu;

¹⁹me t'unu makwaruphu lẹ n-yemobu kẹ Kuráyisutu hanuka nshinu. A makwaru-a l'ẹ to dudu teke o nweru onye a-makotaru iya nu; k'ophu aa-tukowaru ẹge Nchileke gbaru phukota l'ehu unu.

²⁰T'ajaja buru kẹ Nchileke ono, emeje meghata ẹge ayi aduje ike su t'o meeru ayi; mbu mee mee ophu ayi ta ri-vudu l'egomunggo;

²¹t'e shi l'eka chochi kwabe iya ugvu; shikwaphu l'eka Kuráyisutu Jisosu tuje iya epha gbururu jeye lẹ tutu yoyo! Ono kwa ẹge o du.

Éfesosu 4

Ndu kẹ Kuráyisutu bu nanu

¹O bu iphe ono kparu iphe mbedua, bu onye no lẹ mkporo; okfu lẹ mu ejeru Nnajiufu ozi arọ unu t'unube ndu kẹ Nchileke nodu ndu; meje iphe Nchileke tuberu teke ono, o fotaru unu ono.

²Unu wozitaje onwunu ali; unu emeje agu; buru ndu anwagbuje iphe l'obu. Unu nwagbuje iphe ibe unu meru unu l'obu; shi ẹge ono koshi ẹge unu yeberu ibe unu obu.

³Unu keshijee ẹhu t'unu ba aha oburu nanu ono, Ume kẹ Nchileke meru t'unu buru ono. Te Nchileke mee te nchi du unu ndo; t'unu l'ibe unu buru nanu ẹge unu bu iya.

⁴Keshinu ayi toko nata Ume-du-Nso lanu be ayi tukokwaphu buru ugwehu lanu. O bukwapu ẹge ono b'o bu iphe lanu be Nchileke kuru ayi t'ayi le ẹnya iya.

⁵O bu Nnajiufu lanu be ayi nweru; buru ekwekwe lanu be ayi kweru; bukwaruphu bapuzimu lanu be nonu.

⁶O bu Nchileke lanu no; onye bu iya bu Nna ayi l'ayi ha; bya aburu iya no-ngokotaru; gudekota onyemonye obule eje ozi iya; bya eburu l'ime ayi l'ayi ha.

⁷Onyemonye obule l'ime ayi be Nchileke mewaru eze-iphe-oma. Yo buru ẹge Kuráyisutu gude kee ya bu ẹge a natagbaaru iya.

⁸O dua l'o bu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: "Le teke o gbeshiru lasha l'imigwe b'o dutaru igweligwe ndu o lutaru l'ogu kpuaru onwiya. O nuru madzu iphe ewoma."

⁹Bu ngunu b'o bu mbu "l'o gbeshiru lasha l'imigwe." Iphe o bu bu l'o vuru uto shiodu l'igwe nyizita ali; bu iya bu l'ime ime ali ke nggodo owaa.

¹⁰Oo ya bu l'oo onye lanu ono, nyizitaru nu ono bukwa iya phu be nyihuru nu; toko imigwe l'o ha nyighaa; k'ophu o tukoru ekemeke obule ghakota.

¹¹O bu iya bu onye "nuru madzu iphe ewoma". Iphe ewoma iya ono bu l'o gutaru madzu t'ẹphe haru buru ndu ishi-ozu; guta ndu odo t'ẹphe buru ndu nkfuchiru

Nchileke; gūta ndu ọdo t'ẹphe buru ndu e-jeje ozi ozi-oma; gūta ndu ọdo t'ẹphe buru ndu a-nọduje eleta chọchi ẹnya; bya agutakwaphu ndu ọdo t'ẹphe buru ndu a-nọduje ezi okfu Nchileke.

¹²Iphe meru iphe o meru iya ẹge ono bu t'o shi ẹphe l'ẹka; mee ndu ke Nchileke k'ophu ẹphe a-du ike jeeru Kuráýisutu ozi-wa; me k'ophu ugwehu Kuráýisutu ono, bu iya bu chọchi e-tsefuta etsefuta.

¹³Yọ buru ẹge ono b'oo-du jeye teke ayi a-tuko buru ndu tugbaberu buru nanu; okfu l'ayi tuko kweta ke Nwatibe Nchileke; me ke l'ayi tukokwaphu majia ya ẹnya. O bu iphe e-me t'ayi bukwaruphu ndu e-tsefuta; buru mkpurophu madzu lanu, dzuru oke ndono.

¹⁴Iphe, bu iphe meru te Kuráýisutu dzua oke; e-mekwaphu t'ayi dzua oke; k'ophu ayi ta abuhedu unwegirima, bu ndu uphere-onu ndu ejo nzizi a-nọduje atuphe nwa-nkata-eweji l'o bu ugbo be eyii-mini atunga atunga l'echi ẹnyimu. Onye vughawaru ẹge ono be ndu ejo nzizi te eduphuhekwa; mbu ndu ejo nzizi, egudeje ẹgedede me ugho eduphu ndu ọdo ọzo.

¹⁵Iphe ayibedua e-gbe meje bu t'ayi kfujee ire-lanu; yeru ibe ayi obu gude ẹge ono evu evuvu l'iphe kpamukpamu; evukfube Kuráýisutu; yebedua, bu iya bu ishi ayi.

¹⁶Oo ya emeje t'ugwehu ono l'o ha dzekfutsua le nkwo iya le nkwo iya; buru nanu. Teke ono be ugwehu l'ophu a-tuko evu evuvu; shihu ike; keshinu iphe bu iphe e meru; yo nodu l'ehu tuko-wa emegbaa ẹge gbaru nu. O bu ẹge ono be oo-du l'ehu Kuráýisutu me ndu ke Nchileke -yeru ibe ẹphe obu.

Ndzu ophungu shi l'ẹka Kuráýisutu

¹⁷Oo Nnajiufu be ziru mu te mu kfua ya kfushia ya ike; te ndzu unu ba aduhekwa l'o bu ke ndu e-ta madu Nchileke; mbu ndu egomunggo swehuru;

¹⁸oriri ẹphe agbakota tsabalangu. ẹphe te enwekwa nke le ndzu ono, Nchileke anuje ono. Iphe kparu iya nu aburu l'ẹphe kpo-chiru nchi; to nwe iphe ẹphe maru le ke Nchileke obu.

¹⁹Iphere gvwaru ẹphe l'ifu; ẹphe ewowaru onwephe togboru umere, rehuru erehu; wata ome mkpakomkpako iphe ọdo, ruhuru aruhu; k'ophu ẹphe ajitsua tototo ala l'oru uru-ali, dutsua iche l'iche.

²⁰E to bukwa egbe iphe ono bu iphe unu mutaru l'ẹka Kuráýisutu.

²¹Ophu doru ẹnya bu l'unu nuwaru ke nk'iya; e zikwaaphu unu iphe, bu okpobe okfu, no l'ehu Jisosu ono; keshinu unu l'iya tugbabewaru buru nanu.

²²Oo ya bu t'unu haa akahu umere ono, unu shi anọduje eme teke ono, unu te shidu buru ndu ke Kuráýisutu ono. O bu akahu umere ono be ẹgu iya meru unu; unu ta ma l'o bu onwunu be unu aghoru ugho; bukwaru iya phu emeje; unu alaa l'iyi.

²³Te Nchileke mee okpoma unu; me uche unu t'o buru k'ophungu.

- ²⁴Unu yekwase umere ophungu ono l'ọ bụ onye yeru uwe; bụ iya bụ umere ophu Nchileke meru; yo yeru umere nk'iya. Egbe umere ono ekoshije onwiya l'okpuberu ndzụ, vudo nhamunha; bya adụ Nchileke mma.
- ²⁵Oo ya bụ; unu haa ọdzu-phe ẹjo-ire. T'onyenonu kfujeru ibe iya ire-lanụ; okfu l'ayi bukota ndu lanụ; likfuru l'ugwehu Kuráýisutu.
- ²⁶Teke bụ l'ẹhu ghutaru unu eghughu; unu be ekwekwa t'ẹhu-eghughu ono mee t'unu mee iphe dụ ẹji. Unu be ekwekwa t'ẹhu ghua unu eghughu jeye t'enyawu riba.
- ²⁷Unu ba ahakwaru Sétanu ụzo l'ẹhu unu.
- ²⁸T'onye ezi iphura haa ya ezizi; gude ẹka iya setaje iphe l'ụzo, vudo nhamunha; shi ẹge ono setaje iphe oo-gude yeru ndu ọdo, mkpa nọru ẹka.
- ²⁹Unu be ekfujekwaru ibe unu ẹjo okfu. O bụ-chikwaa okfu oma bụ iphe e-shije unu l'onu; bụ iya bụ egbe okfu ophu emeli madzụ emeli; l'akwọkwaphu ndu nuru iya nụ lẹ mkpa.
- ³⁰Unu be emekwa Ume-dụ-Nsọ iphe ọo-dzurobe adzurobe. O bụ Ume-dụ-Nsọ ono be Nchileke gude mee unu iphe-ohubama; l'ọo ya nwe unu. Oo ya bụ iphe Nchileke gude ekoshi unu lẹ mbọku ono, Nchileke a-gbafuta unu ono nọphu abya.
- ³¹Unu tükokpoo k'ota ifu kọngukongu; obu-ọku; mę ẹhu-eghughu paru haa. Unu ahaa ọra-chije ibe unu nchi; haa okfubyishi ibe unu. Unu be edobejekwaru ibe unu iphe l'obu; m'o -ruhuru; ngunu mee.
- ³²O buchia t'unu mejeru ibe unu odo; phujeru ẹphe imiko. Unu agujeeru ibe unu nvu; egbe iya ono, Nchileke shiwa l'ẹka Kuráýisutu gwaru unu ono.

Éfesosu 5

Umere, gbaru ndu kẹ Kuráýisutu

- ¹Oo ya bụ; keshinu ophu unu buwa ẹgirima, Nchileke yeru obu; unu muje umere iya t'unu dụ ẹge o dụ.
- ²Tẹ ndzụ unu l'ọ ha koshije l'unu yeru ibe unu obu ẹge ono, Kuráýisutu yeru ayi obu; swee ẹnya lẹ ndzụ iya l'okfu ẹhu ayi; woru onwiya chjaru Nchileke ẹja, dụ Nchileke mma ono.
- ³Keshinu unu buwa ndu kẹ Nchileke b'ẹ tọ gbahekwa t'unu ye ẹka l'uru-ali; mę l'iphe bụ ẹjo umere, rehuru erehu; m'ọ bụ l'ogvu ẹnya-kfukurufuru. T'ẹ b'o nwekwa ẹjo iphe ono, unu e-jejekpo ophota l'ẹpha l'ẹke unu nọ.
- ⁴T'ẹ b'o nwekwa teke unu e-kfuje okfu, rehuru erehu; m'ọ bụ kfuje tükpotukpotukpo okfu; m'ọ -bụ t'unu tujẹ ẹjo ntụ-okfu. Iphe ono te nwekwa ophu gbaru unu l'ememe. Iphe unu e-mejehia bụ t'unu gbe keleje Nchileke ekele.

- ⁵Unu t̄be nv̄o l'owaa: l'ẹ to nwekwa onye aru uru-alị; m'ọ bu onye eme umere, rehuru erehu; m'ọ bu onye ẹn̄ya-kfurukfuru, byaru bya a-bah̄u l'ẹke Kurá̄yisutu m̄ Nchileke bu eze; k̄e l'onye ẹn̄ya-kfurukfuru b̄e dukwaa eji l'ọ bu onye agwa nte.
- ⁶Unu be ekwekwa t'ọ nweru onye e-gude mkp̄okoro okfu; duphua unu. Ọ kwa iphemiphe ọbule ono akpataj̄e t̄e Nchileke z̄ube ndu ẹ-ta an̄duru iya okfu oke ẹhu-eghughu iya.
- ⁷Ọo ya bu t'unu l̄e ndu d̄u ẹge ono be emegbajekwa iphe l̄e phuu.
- ⁸Unub̄dua shikwaa n̄odugbaa l'ẹkpuru-ọchi. Obenu l̄e nta-a, unu l̄e Nnajiufu bya atugbabewa buru nanu-wa b̄e unu n̄okwa l'iphoro ono. Ọo ya bu t'unu meje umere, e-koshi l'unu n̄o l'iphoro ono.
- ⁹L'iphe iphoro akpataj̄e bu umere ọma; odobe-ẹka-ndoo; m̄e ire-lanu.
- ¹⁰Unu kebe ẹhu m̄ta ome iphe atso Nchileke ẹn̄a.
- ¹¹Unu be etsokwa ndu ono; l'eme iphe ẹ-ta badu uru; mb̄u iphe ndu n̄o l'ọchi emeje. Unu gbe wofutaje iphe ẹphe eme; t̄aru ẹphe jalangu l'ifu.
- ¹²Iphe ono, ẹphe an̄duje emeebe l'edomi ono b̄e dukpokwaa eji; k'ọphu iphere iya te ekwekpodua n̄u t'e je iya ephota l̄e phuu.
- ¹³Teke e wofutakotawaru iphe l'iphoro b'a phukotawaru ụdudu iphe ọbu;
- ¹⁴k̄e l'iphe bu iphe e wofutakpowaru iphoro b̄e buwa iphoro l'onwiya. Ọo ya meru iphe aasuje: “Tehu; m̄uru ẹn̄ya nggube edzu mgbenya. Shi l'anw̄uhu, i nw̄uhuru teta; gbeshi; t̄e Kurá̄yisutu buru iphoro; chiaru ngu l'ọ bu anw̄u.”
- ¹⁵Ọo ya bu; t'unu kwakwaa ẹn̄ya l'egbe umere, unu a-n̄duje eme nta-a. Unu meje l'ọ bu ndu maru iphe; be mehe l'ọ bu ndu ẹ-ta madu iphe.
- ¹⁶Teke o nweru nw̄uzo, unu kpatajeru k'ome iphe d̄u mma; unu ba ahajekwa iya t'ọ laa l'iyi; l'iphe d̄u eji paakwaru apaa l̄e mgboko nta-a.
- ¹⁷Unu ba abukwa ndu eswe. Unu sejee; maru iphe d̄u Nnajiufu mma t'unu mee.
- ¹⁸Unu ba angujekwa m̄e; k'ọphu ọo-tsu unu atsutsu. L̄e m̄e emejekwa madzu; yọ zahaa onwiya. Ọ bu iphe unu e-gbe mee bu t'unu kwe t'ọ buru Ume-d̄u-Nso e-jije unu ẹhu.
- ¹⁹Unu gudeje Egvu-ọma; egvu ekele; m̄e egvu ọdowaru, shitsua Ume-d̄u-Nso l'ẹka gudeje k̄furu ibe unu okfu, e-meje t'obu shihu ẹphe ike. Unu gujeru Nnajiufu egvu ekele; gujekwaru iya ph̄u Egvu-ọma. Unu gudejekwaphu obu unu l'ọ ha keleje iya ekele.
- ²⁰Unu gudeje ẹpha Nnajiufu ayi, bu Jis̄osu Kurá̄yisutu keleje Nchileke, bu Nna ekele k'iphemiphe ọbule tekenteke.

Umere, gbaru nwoke yele nyee ya

- ²¹Unu wozitaje onwunu alì l'èke ibe unu nọ; gude koshi l'unu kwabèru Kuráýisutu ugvu.
- ²²Unubè ụnwanyi; unu wozitaje onwunu alì l'èke ndu bụ nji unu nọ; gude koshi l'unu wozitaru onwunu alì l'èke Nnajiufu, bụ Kuráýisutu nọ.
- ²³Ishi iya bụ l'ọ kwa nwoke bụ ishi kẹ nyee ya; ẹge ono ọ bụ Kuráýisutu bụ ishi kẹ chọchi ono. Ọ bụ Kuráýisutu bụ Onye Ndzọta k'ugwèhu iya ono; mbụ chọchi.
- ²⁴Ọ bụ ẹge chọchi wozitaru onwiya alì l'èke Kuráýisutu nọ; bụ ẹge ụnwanyi e-wozitaje onwèphe alì l'èke nji ẹphe nọ l'iphemiphe ọbule.
- ²⁵Unubè unwoke; unu yeru nyee unu obu ẹge Kuráýisutu yeru chọchi obu; woru ndzu iya nù l'okfu ẹka chọchi.
- ²⁶Iphe, meru iphe o meru iya ẹge ono bụ: o -gudetsua mini; mẹ okfu-ọnu iya saghee chọchi t'ọ dụ mma; yo gude iya mee ya t'ọ duru Nchileke iche;
- ²⁷k'ọphu oo-kulataru onwiya chọchi l'ọ bụ nwanyi, eje ọlu nji; mbụ nwanyi, ama mma; to nwe ẹkworo, nọ iya l'èhu; èhu ta dụ iya ẹlikfuta ẹlikfuta; m'ọ bụ egbe iphe ọdo, dụ ẹge ono; mbụ t'ọ bụru onye duru Nchileke iche; t'ọ nwe ẹke ụta nọ iya l'èhu lẹ phuu.
- ²⁸Ọ bụ ẹge ono bẹ unwoke e-yejeru nyee ẹphe obu ẹge ẹphe yeru onwèphe. Nwoke, yeru nyee ya obu bụ onwiya b'ọ yeru iya.
- ²⁹È to nwekwa onye kpojeru onwiya ashì. Iphe o gbe emeje bụ l'ọonoduje anụ onwiya nri; eleta onwiya ẹnya. Ọ bụ ẹge ono bẹ Kuráýisutu anọduje emeru chọchi;
- ³⁰kẹ l'ayi bụgbaa iphe motagbaaru iya l'èhu.
- ³¹Ishi iya aburu l'e deru iya l'èkwo okfu Nchileke; sụ: “Ọ bụ iphe ono kparu iphe nwoke a-ha nna iya; haa nne iya; je yẹle nyee ya atụgbabe; ẹphe ẹbo ono abya aburu onye lanu.”
- ³²Iphe ono, Nchileke shi domia edomi ono, e deru l'èke-a ono bụkwa ọkpobe katakpu iphe. Iphe mu phuru l'èke ono bụ l'ookfu kẹ Kuráýisutu yẹe chọchi.
- ³³Ège ono bẹ ookfukwaruphu unu l'èhu l'èhu; bụ iya bụ lẹ onyenonu yefutajeru nyee ya obu ẹge o yeru onwiya; nwanyi, nonu ekoshije lẹ nji iya duru iya lẹ nsọ.

Éfesọsu 6

Umere, gbaru ụnwegirima; mẹ ndu mụru ẹphe

- ¹Unubè ẹgirima; ọ bụ iphe gbaru unu; mbụ t'unu nujeru ndu mụru unu okfu; l'ọ kwa uche-obu Nchileke t'unu meje iya ẹge ono.
- ²“Kwabeje nna ngu; mẹ nne ngu ugvu;” bụ ekemu ọdungu, Nchileke kweru ụkwa obunggo tukobe. Obunggo ọbu, Nchileke kweru ụkwa iya ọbu bụ:
- ³“k'ọphu iphemiphe ọbule a-duru ngu lẹ mma; nggu akakwaaphu nka lẹ mgboko-a.”

⁴Unubẹ ndu bụ nna; unu be emejekwa ẹgirima unu iphe, e-ghu ẹphe eghughu. Unu gbe hùje ẹphe àhùhù l'uzo kẹ Kuráýisutu; kpọ-zijeru ẹphe ụzo; shi ẹge ono zufuta ẹphe.

Umere, gbaru ndu bụ ohu; mę Nnajiufu ẹphe

⁵Unubẹ ndu, bụ ohu; unu gude ọtsu-egvu; mę ọkwabe-ugvu nujeru nnajiufu unu kẹ mgboko-a okfu. Unu wofutaje obu; mee iphe, ẹphe ziru unu; l'ò bụ Kuráýisutu bẹ unu emeru iya.

⁶T'ẹ b'ò bụlekwaphu teke ẹphe ele unu ẹnya bẹ unu e-jeje ozi; ẹge ee-shi t'ẹphe jaa unu ajaja. Iphe unu e-meje bụ t'unu gudeje ọkpoma unu l'ò ha; meje iphe nọ Nchileke l'uche, bụ iya bụ iphe gbaru ndu, bụ ohu kẹ Kuráýisutu.

⁷T'ẹhu tsojekwa unu ẹna t'unu je ozi unu; l'ò bụ Nnajiufu, bụ Jisọsu bẹ unu ejeru iya.

⁸Unu nyatakwa lẹ Nnajiufu e-bu onyenonu nggo iphe dụ mma, o meru:?m'ì bụ ohu;?m'ì bụ amadụ.

⁹Unubẹ ndu, bụ nnajiufu; unu mejekwaru ohu unu ọhuma ẹge ono kwaphu. Unu ahaa ẹphe ọnma-pheru ọnwu. Unu nyatakwa l'unu l'ohu unu bụ Nnajiufu lanụ ono, bu l'imigwe ono bẹ nwe unu. Yẹbedua te emekwa ele madzụ ẹnya l'ifu.

Ngwa-ọgu, Nchileke anuje

¹⁰Iphe mu gude akpochi iya ishi bụ t'unu noshia ike l'atugbabe, unu lẹ Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráýisutu tųgbaberu; k'ophu ike iya ono, nyiberu anyibẹ ono e-me unu t'unu shihu ike.

¹¹Unu wotakota ngwa-ọgu ọphu shi l'ẹka Nchileke kwaa onwunu; k'ophu unu a-dukwanu ike vudoshia ike; lua ejo ẹregede kẹ Obutuswe.

¹²L'ẹ tọ bụkwa madzụ mmakanụ bẹ ayi l'ẹphe alụ. Ndu ayi l'ẹphe alụ bụkwa ndu ọ-chi-ọha imigwe; mę ndu ekfu iphe eme nù l'imigwe; mę ndu imigwe, nwe mgboko, bụ k'ẹkpuru-ochi ọwaa; me ikpetuma ndu soja, nọkota l'imigwe.

¹³Qo ya bụ t'unu chilikota ngwa-ọgu, shi l'ẹka Nchileke nta-a; k'ophu bụ teke ejo ụboku ono byaleruphu; t'unu dụ ike vudo vudoshia ike; t'ò mụaru unu l'iya. Teke unu l'iya lụkpooru iya jeye l'ishi; t'unu vudolee l'ẹke, unu vudo.

¹⁴Qo ya bụ t'unu rụkota ẹhu ọhuma. Unu woru ire-lanụ kee onwunu l'ò bụ onye gude akpọ-buleti kebuta uwe iya l'ukfu. Unu eworu odobe-ẹka-ndoo kpua onwunu l'ò bụ uwe-ígwè ndu l'ẹje ọgu.

¹⁵Unu gudeshia ozi-oma kẹ ẹhu-agu ono ike t'ò bụru akpọkpa, unu yeru tẹ ẹturu ba lo unu.

¹⁶Unu gundefukwaaphu ekwekwe, unu kweru kẹ Jisọsu t'ò bụru iphe unu e-gbobeje gude l'ezeru onwunu; gude iya nashia akfụ ono, ejo onye ono, bụ Obutuswe agba unu ono; mbụ akfụ ono, enwu ọku, shi l'ẹka Sétanu ono.

¹⁷Unu nata adzota ophu Nchileke dzotaru unu t'ọ buru okpu-ígwè, unu e-kpuru l'ishi. Unu anatakwapu okfu Nchileke t'ọ buru ogu-mbeke, Ume Nchileke yeru unu l'eka.

¹⁸L'iphemiphe obule ono be unu a-noduje ekfuru Nchileke t'o yeru unu eka. Unu kfujekpelekwaphu nu Nchileke tekenteke ege Ume-du-Nso edu unu. Oo ya bu t'unu mujeru enya mkpurumkpuru. Unu kfujekwaphu nu Nchileke l'okfu eka ndu nk'iya.

¹⁹Unu kfujekwaruphu nu Nchileke l'okfu eka mu: te Nchileke ye mu okfu l'onu teke mu ghelijeru onu k'okfu okfu; te mu ba atsuje egvu okfu katakpu iphe ono, ozi-oma meru t'ayi maru ono.

²⁰O bu l'okfu ozi-oma ono be mu bu onye Kuráyisutu yeru te mu nochia enya iya; 'e gudekwaru le nta-a be mu no le mkporo. Oo ya bu iphe mu ekfu; su t'unu kfuje nu Nchileke: te mu kaa obu; saje ozi-oma ono ege gbaru mu te mu saa ya.

Ekele mkpo-chi ishi iya

²¹Mu mawaru le oo-du unu t'unu maru ege mu du; me ege mu eme ala nta-a. Nwanna ayi Tikikosu, ayi yeru obu; mbu onye e gude ire iya eka l'ozi ke Kuráyisutu; e-kfuwaruru unu iphemiphe obule; k'ophu unu a-ma ege mu eme ala.

²²O bu iphe meru iphe mu ezi iya t'ọ byakfuta unu ndono; k'ophu oo-koru unu ege ayi du; obu eshikwanua unu ike.

²³Te Nchileke, bu Nna; me Nnajiufu, bu Jisosu Kuráyisutu mee t'ehu du ndu nk'iya agu; mekwaaphu t'ephe yeru ibe ephe obu; me t'ephe kweta nk'iya.

²⁴Te Nchileke meeru madzu kpamukpamu eze-iphe-oma; mbu iphe bu ndu yeru Nnajiufu ayi, bu Jisosu Kuráyisutu obu; yeru iya eya gbururu jeye.

Fílipayi

Fílipayi 1

¹Ọ bụ mbedua, bụ Pọlu; mu ịe Tímoti, bụ ndu ejeru Kuráiyisutu Jisọsu ozi ede ẹkwoozi ọwaa. Ndu ayi ede iya anụ bụ ndu ke Nchileke ono, bu ịe Fílipayi l'ephe ha ono; mbu ndu ono, ephe ịe Kuráiyisutu tugbaberu buru nanu ono; me ndu ishi chochi ephe; me ndu ejeru chochi ephe ozi.

²Tẹ Nchileke, bụ Nna ayi; me Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráiyisutu meeru unu eze-iphe-oma; mekwaaphu t'unu buru l'ehu-agu.

Pọlu ekfu anụ Nchileke l'okfu ẹhu ndu Fílipayi

³Mu anọdujelephu ekeleru unu Nchileke ono, mu ejeru ozi ono ekele iphe bụ tekenteke, mu ari ọriri unu.

⁴Iphe bụ teke mu ekfu anụ Nchileke l'okfu ẹhu unu be mu egudeje ẹhu-otso-ena ekfu anụ iya.

⁵Iphe obu bụ ịe keshinu mboku ono, unu nuru ozi-oma ono be unu shikpelephu yetataru mu ẹka l'ora ozi-oma ono arara: t'a nugaru iya gbururu byeye nta-a.

⁶Iphe lanu, dooru mu enya ohuma bụ ịe Nchileke ono, bụ iya bụ onye wataru ome iphe-oma ono l'ime unu ono e-gudekpelekwa iya phu ege ono jeye teke oo-mefu iya l'ishi ịe mboku ono, Jisọsu Kuráiyisutu a-bya ono.

⁷Ọ bụ egbe ọriri, mu arijeru unu ndono. Yo buru iphe gbaru mu l'ememe ndono; keshinu ophu unu no mu l'obu. Okfu l'unu l'unu ha be ayi l'unu tuko gbaru mgba l'eze-iphe-oma ono, Nchileke emeru mu ịe mkporo-a, mu no nta-a; ayi l'unu atukokwaphu gbaru mgba l'eze-iphe-oma ke ogbaru ozi-oma ono odzori; bya agbakwaruphu mgba l'eze-iphe-oma ke omeje iya t'o shihu ike.

⁸Ọ kwa Nchileke be bụ onye maru l'oo oswi-okfu be mu ekfu: l'obu unu l'unu ha du mu. Obu unu ono, du mu nu ono be bukwa l'obu ophu Kuráiyisutu Jisọsu l'onwiya yeru ayi b'o shi.

⁹Iphe mu anọduje ekfu anuru unu Nchileke bụ t'o mee t'obu ono, unu yeru ibe unu ono kaje nshinu akaka akaka eje; me t'unu kafua omaru Nchileke ogbodo amaru; unu amakwaruphu iphe gbaru unu l'ememe l'ifu Nchileke; t'o dokota unu enya.

¹⁰Oo ya bụ ege unu a-du ike fotaje iphe du mma; mee; k'ophu bụ: mboku ono, Kuráiyisutu e-kpe ndiphe ikpe ono -rulephu; yoo lewaru l'unu doberu onwunu ogà; ẹ to duhedu iphe oo-ta unu uta iya.

¹¹Yoo lekwaphu l'umere, unu shikpo meta ịe ndzu unu l'ọ ha bukota umere, vudo nhamunha, shi l'eka Jisọsu Kuráiyisutu. Ọ bụ umere ono e-me te ndiphe kwabe Nchileke ugvu; jaa ya ajaja.

Ogude ndzu onye ekoshi l'a no-turu Kuráiyisutu ndzu

- 12**Iphe mu eme t'unu maru; unwunna mu; bu l'iphe-a, byakfutaru mu nu-a be gbe kakwaru ome t'ozu-oma ono kafia odzuru mgboko;
- 13**ke l'iphe bu ndu soja, eche nche le ke onye eze; mewaru iphe bu ndu odo be tukowa makotaru nta-a l'oo okfu le mu ejeru Kuráyisutu ozi b'e gude tua mu mkporo.
- 14**Nta-a b'o phodukwaru me iphe bu unwunna, bu ndu wowaru onwephe ye Kuráyisutu l'eka l'ephe ha; aburu Kuráyisutu ono be ephe atu ume atukobe. Mbu yo bukwaru mkporo-a, a turu mu-wa be kparu iya nu. Obu ka ephe oshihu ike nta-a; katabe iya; k'ophu ephe kafia ora ozi-oma ono arara; to nwe onye ephe atsu egvu.
- 15**A makwaru-a l'o nweru ndu gude ekwo; l'ezi ozi-oma ke Kuráyisutu ono l'o -bu iphe, eeme l'okfu. Obenu l'o nwekwaru-a ndu ophu gude obu iphoro ezi iya.
- 16**Ndu onanu, gude obu iphoro ezi iya ono be gude ke l'ephe yeru Kuráyisutu obu; ezi iya. Okfu l'ephe maru l'oo ya be kuru mu nu; te mu bya agbajeru ozi-oma ono odzori.
- 17**Ndu ophu ezi ozi-oma ono l'o -bu iphe aakpa enya phu te gudekwa obu iphoro ezi iya. Iphe ephe emelephu bu t'iphe-ehuka, mu eje le mkporo-a, mu no-wa gbe karu nshinu.
- 18**Olobu;?mu eyeru ephe onu. Mbu;?m'e -gude obu iphoro ekfu iya-o;?m'o bu l'o nweru iphe no ndu ekfu iya nu l'okpoma; ephe ekfu iya; iphe o bu iphe o bu; t'e kfu ya nu t'e shi ege ono mee te okfu ehuru Kuráyisutu dzuru mgboko. O kwa iphe ono e-me mu; ehuru atso mu ena; atso iya l'eje.
- 19**Okfu le mu maru le keshinu ophu unu anoduje ekfu anu Nchileke l'okfu ehuru mu; temanu be Ume ke Jisosu Kuráyisutu anodujekwaphu eyeru mu eka be mu maru l'ee-mekochaa haa mu.
- 20**L'iphe mu dobekpooru enya; dobeshia ya ike; bukwaruphu iphe mu ele enya iya bu l'iphe bu ege o du be mu ta abyadu bya emeru iphe-iphere nu onwomu l'iphe bu iphe mu eme ememe. Iphe mu e-gbe shia obu ike l'eme; mbu l'emekpole iya phu nta-a ege ono, mu shihawa meta iya ono; bu le mu e-gude ndzu mu; kwabe Kuráyisutu ugvu;?m'o bu mu le ndzu;?m'o bu mu l'onwu.
- 21**L'ehu nke mu bukwa: mu -nodu ndzu; mu egudenuphu ndzu mu ekoshi l'oo Kuráyisutu be mu no-turu iya. Teke bu l'oo anwuhu be mu nwuhuru be gbe bukwaru uru gbaaru mu.
- 22**Obenu le teke bu le mu -no ndzu le mgboko-a be mu a-kakwa ojetaru Kuráyisutu ozi. Oo ya bu le mu ta madu ophu mu a-hata.
- 23**Uzo iphe labu ono be mu vudo l'echi; yo toko alo mu ibe eka ebo-ebo. Obenu l'ophu agu mu agushi mu ike bu te mu lakfube Kuráyisutu te mu l'iya nodu. Onanu ka mu mma ugbo olemole.
- 24**Obenu l'o kwa l'okfu ehuru nk'unu b'o kfubekpo karu unu mma te mu nodu ndzu; swiru unu.

²⁵Keshinu ọphu iphe ono doru mu ẹnya bẹ mu maru lẹ mu a-nọdu-a ndzu; swiru unu l'unu ha; yetajeru unu ẹka t'ẹhu-otso-ẹna unu kafua nshinu; bu iya bu ẹhu-otso-ẹna, shi l'eworu, unu woru onwunu ye Kuráýisutu l'ẹka.

²⁶Oo ya bukwanu; teke mu l'unu nọlephu; unu akafuaru onwe iphe unu a-gbabe ọkpa gude mu anga; keshinu mu l'unu tuko buru ndu ẹphe lẹ Kuráýisutu tugbaberu buru nanu.

²⁷Iphe lanu ọphu bu ọkpobe iya aburu t'unu mejekwaphu umere, gbaru onye anu ozi-oma Kuráýisutu ono; k'ọphu bukwanu teke mu du ike bya nk'unu; m'ọ bu lẹ mu ta duhedu ike abyabya; mu anulee ọtu-ọnu unu: l'unu vudoshia ike; uche aburu unu nanu. Mu a-nukwaphu l'unu gude obu lanu ehe onwunu; l'ese ke ekwekwe ono, unu kweru ono, bu l'ozima ono b'o shi.

²⁸Unu be kwekwa t'o nweru iphe ndu okfu unu e-gude eye unu egvu lẹ phuu. Onanu bebpokwa buru iphe e-koshi ẹphe l'ọ ẹphebedua e-mekochaa laa l'iyi; unubedua aburu ndu aa-dzota. Yo buru Nchileke a-tuko iya mekota.

²⁹L'unubedua be Nchileke mewaru eze-iphe-oma. Eze-iphe-oma ono ta bulekwa ta t'unu woru onwunu ye Kuráýisutu l'ẹka. O bukwapu t'unu gude k'okfu ẹhu iya jee iphe-ehuka.

³⁰Nta-a be mu l'unu gbaakwa mgba alu ọgu ono, mu shihawa alu ono, bukwa iya phu be mu alu nta-a. Teke ono, mu shi alu iya ono be unu gude ẹnya unu phua ya; ọle nta-a be unu anuwa iya lẹ nchi.

Filipayi 2

Omuta ẹka Kuráýisutu

¹Oo ya bu; eworu ono, unu woru onwunu ye Kuráýisutu l'ẹka ono;?o meru; obu eshihu unu ike too? Obu ono, o yeru unu ono;?oodeje unu ike? Unu lẹ Ume-du-Nso;?unu tugbaberu-a buru nanu too??Unu anodejee emeru ibe unu obu-oma; l'aphukwaruphu ẹphe imiko?

²Oo ya bu t'unu mee t'ẹhu-otso-ẹna mu dzua oke. Ege unu e-shi mee ya bu te egomunggo buru unu nanu; n-yemobu unu aburu nanu; obu unu; me uche unu abukwaruphu nanu.

³Unu ba akpajekwa ẹnya l'iphemiphe obule, unu eme ememe. Unu te ekuje onwunu iphe unu ta hadu l'ọ bu iya. Unu wozitaje onwunu ali l'eke ibe unu no; k'ọphu onyenonu e-wotaje iya l'onye ọdo ka iya.

⁴Tẹ b'ọ dukwa l'unu ha, onye bulephu t'ọ duru iya lẹ mma be ọo-nodeje achọ nkinyi iya. T'onyenonu chojekwa iphe a-duru ndu ọdo lẹ mma.

⁵T'uche unu yele ke Kuráýisutu Jisusu bujeleruphu iphe lanu.

⁶Lẹ Jisọsu shikpelephu ẹ mbu du l'ọ bu Nchileke. Adudu ono, ọ du l'ọ bu Nchileke ono te nwekwa teke ọ rijeru ẹ yele Nchileke ha; m'ọ kwanu l'ọ iphe ya te eswefukwadu ẹnya.

⁷Iphe o mechiary bu l'ọ chiru obu iya; swee ẹnya l'onodu iya; bya aburu nwozi; a mua ya. Yọ buru madzu; bya anoo ndzu ẹ mgboko-a l'ọ bu ayibedua.

⁸Yọ nọaru Nchileke okfu; wozita onwiya alẹ. Yọ nu-taberu iya okfu ono; k'ophu o kwetaru; nwuhu; Bu iya bu anwuhu ono, ọ nwuhuru l'oshi-osweru ono.

⁹Oo ya meru iphe Nchileke wolikwanuru iya oreke-imeli: Yọ kakota iphemiphe obule. Yọ bya anu iya epha, kakota nu l'iphe bu epha;

¹⁰k'ophu iphemiphe obule, no l'imigwe; ophu no ẹ mgboko-a; me ophu no ẹ mkpuli alẹ a-buru: epe -nulephu epha iya ono; epe ebyishi ikpere; baaru iya eja;

¹¹me k'ophu madzu kpmukpamu e-kfu l'edzudzu oha l'ọ Jisọsu Kuráyisutu bu Nnajiufu; shi ege ono kwabe Nchileke, bu Nna ugu.

Ọbu iphoro l'ochi mgboko-a

¹²Oo ya bu; ndu mu yeru obu; teke ono, mu l'unu shi nodu ono be unu shi anujeleru mu phu okfu. T'e b'ọ bulekwaphu teke mu l'unu no be unu a-nujeru mu okfu nkinyi iya. Unu kafukwaaru mu ru onuru okfu nta-a, mu no unu ote-ẹnya-wa. Unu gude otsu-egvu; me ehu-anmanma; kebe ehu meje t'adzodo ono, Nchileke dzoru unu ono ba bu iphe mmakanu.

¹³L'ọ kwa Nchileke be bu onye ereshi ire ike l'ehu unu. Oo ya emeje t'unu chia idzu ome iphe du iya mma l'obu; bukwaru iya phu emeje t'unu du ike mekota iya ege ọ tuberu.

¹⁴Iphemiphe obule, unu eme ememe; unu ba agujekwa aphu eme iya; unu ta alojeru ntutego ye iya;

¹⁵k'ophu unu a-bu ndu e-te nwedu iphe uta, aa-phuta unu l'ehu. Unu aburu ndu obu iphoro; bukwaruphu unwu Nchileke; ndu e-ta dudu iphe epe gude merushia onwephe l'ejo ogbo-wa, egomunggo swehuru-wa. Ogbo-wa be egomunggo swehuru; epe adu-tabe eji; k'ophu epe atso age. T'ọ buru ege mkpo-kpodo anoduje echi l'enyashi; bu ege unu a-bu iphoro; l'echiru ndiphe ẹ mgboko-a;

¹⁶me unu -gude okfu ono, anu ndzu ono ewokfube epe. Unu -emewa ege ono; oo ya bu ẹ mu nwewaru iphe mu e-gude eku onwomu mboku ono, Kuráyisutu a-bya odo ono; keshinu ophu oso ono, mu gbaeberu ẹ mu ezi ozi-oma ono ta buhedu mu oso iphoro; akanya ono, mu seeberu ono ta buhe mu nsegbu akanya.

¹⁷Mu vudo l'ifu Nchileke nta-a l'ọ bu onye achiru Nchileke eja; gude eworu, unu woru onwunu ye Nchileke l'eka; mee t'ọ buru eja, mu achu anu Nchileke. E to dukwa m'ọ -ruhuru e je ewota mee mu; gbashifua l'eli eja ono; mbu; ọ -buru ẹ mu a-nwuhufua anwuhu l'okfu ehu unu; be ehu a-nodulekwaa atso mu ena; mu l'unu atukolee ete eswa.

18T'ò bụkwaruphu ẹge ono bẹ ẹhu a-nòdu atso unu ẹna; unu etsoru mu tee ẹswa.

Tímoti; mẹ Epafurodáyitòsu

19Mu arikwa lẹ mu ta anòhedu anòno nta-a; mu ezi Tímoti t'ò bya agbaphee unu. Mu wookwaru iphe ono ye Nnajiufu, bụ Jisòsu l'ẹka; lẹ mu e-zi iya t'ò bya; k'òphu oo-je; lakfuta mu; bya akòoru mu ẹge unu eme ala; shi ẹge ono ọda mu ike.

20E to nwehekwa onye ọdo, mu nweru, ọdu l'ò bụ Tímoti, bụ onye ọriri ẹhu unu echije ẹhu.

21Ndu ọphu l'ẹphe ha bụlekwaphu ọriri ẹhu ẹphe echije ẹphe ẹhu; ẹphe ta ari- vujehakwa iphe ọphu bụwa kẹ Jisòsu Kuráyisutu l'ọriri.

22Obenu lẹ Tímoti bẹ unu mawaru-a l'ò koshiwaru lẹ ya bụ onye gbaru t'e gude ire iya ẹka. Unu mawaru-a ẹge o shi tsopheta mu l'ò bụ ẹge nwata anòduje etsophe nna iya. Ege ono b'ò shi tsota mu; l'eyeru mu ẹka l'ozì ozi-oma-wa.

23Oo ya bẹ mu ari lẹ mu e-zi Tímoti nk'unu ẹgwegwa-a; mẹ mu -malẹruphu ẹge oo- mekochaa mọaru mu.

24Tẹmanu bẹ mu gudekwaphu Nnajiufu ẹka lẹ mu ta anòhedu ọdu; mu abya agbaphee unu l'ishi onwomu.

25Mu rikwaruphu l'ẹ to nwedu ọzo ọdo, mu e-shi iya ọdo; gbahaa tẹ mu zi nwanna ayi Epafurodáyitòsu t'ò byakfuta unu. Epafurodáyitòsu bụkwaphu onye mu l'iya tuko eje ozi; bụkwaruphu onye mu l'iya tukurò alu ọgu ẹhu Kuráyisutu; bụkwaru iya phu bụ onye ono, unu ziru t'ò wotaru mu iphe ono, mkpa iya shi ọdu mu ono.

26Mu e-zi iya t'ò bya nk'unu t'unu l'iya jia; okfu l'obu unu l'unu ha bẹ shiwa teke teru ẹnya ọda iya; mbu; yo shiwa teke teru ẹnya tsuta iya l'ẹhu; l'e kfuru unu l'ẹhu te shidu ọdu iya mma.

27O shikpokwaa daburu l'iphe-ememe l'oswiya; mbu iphe-ememe, phoduru nwa gengu: m'ò gbua ya. Obe Nchileke phuru iya imiko. E to bulekwaa ya b'ò phuru imiko ono nwenkinyi iya. O phukwaru iya phu mbedua; o buru abu mẹ aphu atso mu ntoto.

28Oo ya bụ l'ò gbe ka mbedua ohe uhere tẹ mu zikebe iya t'ò bya t'unu l'iya jia; k'òphu ẹhu a-tsokwanu unu ẹna l'unu gude ẹnya unu phua ya ọdo; mbedua agbabuhukwanu mgbamuiche iya agbabuhu.

29Oo ya bu; t'unu gudekwa ẹhu-otso-ẹna gbobe ẹka labu; nata iya l'ò bụ nwanna, unu l'iya mẹ Nnajiufu tukurò tugbabe buru nanu. Unu akwabeje ndu ọdu l'ò bụ iya ugu;

30l'ò phodukwaru nwanshi mẹ ishi iya abaa l'ojeru Kuráyisutu ozi. Yo swee ẹnya lẹ ndzu iya; l'emere mu iphe unu gega anòdu emeru mu ndege unu te buru ote-ẹnya.

Fílipayi 3

Ọkpobe odobe-ẹka-ndoo

¹Èke mu a-sùberu iya unu ishi; ùnwunna mu; abùru t'unu teje ẹsua l'unu lẹ Nnajiufu tũgbaberu bũru nanũ. Odephu iphe mu dehawaru azu ta atsũkwa mu l'anũ. Mu e-dephu iya azu. Ishi iya abùru l'oo-me t'unu kafua ogude ẹka l'iphe ono, mu kfuhawaru unu ono.

²Unu zelajekwaru ndu ono, ezije ejo iphe ono; mbũ ndu ono, bugbaa nkũta-iphura phe ono; mbũ ndu ono, ezije t'e gude iphe bua anũ-ẹhu; sũ l'oo egbe ugvu, madzũ bufutaje ndono.

³Iphe mu gude ekfu iphe ono bũ l'oo ayibedua bẹ buru ọkpobe útsù; mbũ ayibe ndu ọphu gude Ume-dũ-Nsọ l'abaru Nchileke ẹja. Ayi anọduje aja Kuráyisutu Jisọsu ajaja kẹ iphe o meru ayi; mbũ; ẹ tọ bũkwa l'ayi edobeje obu l'oo egbe madzũ, ayi bũ bẹ a-dzọ ayi.

⁴Ndege o keru ama t'a sũ l'oo egbe madzũ, onye bũ l'adzọtaje iya; mẹ mu asũ l'ọ bũ mbẹdua gage enwe iphe mu a-dzọbe ọkpa; sũ l'oo egbe madzũ, mu bũ bẹ a-dzọ mu nũ. Ọ -bũru l'o nweru onye arị lẹ ya nweru iphe ya a-dzọbe ọkpa; dobe obu l'oo egbe madzũ, ya bũ a-dzọ iya bẹ mbẹdua kakwa onye ọbu enwenwe iya.

⁵Okfu lẹ mu nọleruphu abalị ẹsaa k'ọphu a mũru mu; kẹ ẹsato iya; e bua mu útsù. A mũru mu; mu abùru nwa Ízurelu gẹdegedede. Ikfu, mu shi bũ ikfu Bénjaminu. Mu bũ onye Híburu; mbũ ọkpobe nwa, ndu Híburu mũru. A -bya lẹ k'odobe ekemu ndu Ju bẹ mbẹdua l'onwomu shi bũru onye Fárisii.

⁶Teke a byaru l'iphe bũ iya shi kakọta mu ọphú l'obu; mu asũ l'iphe mu shi eme, shi kakọta mu ọphú l'obu bũ lẹ mu bũ onye shi achị nta chọchi. A -bya lẹ k'iphe ono, bũ iphe ekemu kfuru; sũ l'oo onye meru iya nũ; onye ono abùru onye doberu ẹka ndoo ono b'ẹ to nwekwa ọphu aata mu ọta l'oo ọphu mu mesweru.

⁷Obekwanu l'iphemiphe ọbule ono, bũ iphe mu shi anọduje arị l'oo iphe a-baru mu uru ono bẹ mu gudeekwa okfu ẹhu Kuráyisutu swefukota ẹnya; gũru iya ye l'iphe bũ mu ọ-la-l'iyi.

⁸È tọ bũlekwa ono nkinyi iya. Iphemiphe ọbule ọdo bẹ mu tũko gũkota; yọ bũru mu ọ-la-l'iyi. Ishi iya abùru l'uru, ọphu nyiberu ọtu ọnu iya bẹ rubewaru mu ẹka; bũ iya bũ lẹ Kuráyisutu Jisọsu ono, bũ Nnajiufu mu ono bẹ mu mawaru majia ya ẹnya. Ọ bũ l'okfu ẹhu iya bẹ mu gude swekota ẹnya l'iphemiphe ọbule, mu nweru enweru; t'ọ bũru iphe iyi yitaru. Iphemiphe ọbule ono dũkotawa mu l'ọ bũ ntu-ekpofu l'ẹnya; k'ọphu ọo-bũlephu Kuráyisutu bẹ bũ uru, mu e-rita nkinyi iya;

⁹mẹ k'ọphu mu e-koshikwanu lẹ mu l'iya kwataakwanua tũgbabe ọgbodo atũgbabe bũru nanũ. Ọo ya bũ l'iphe mu eme ta bũkwa tẹ mu meje t'a sũ lẹ mu bũ onye doberu ẹka ndoo; mbũ egbe odobe-ẹka-ndoo ọphu bũ l'ome iphe ekemu kfuru b'o shi. Odobe-ẹka-ndoo ọphu mu ekoshi lẹ mu doberu nta-a bũ ọphu shi l'ewota, mu wotaru onwomu ye Kuráyisutu l'ẹka. Yọ bũru onanu bũ odobe-ẹka-ndoo ọphu shi Nchileke l'ẹka. Ọ bũlekwapu ndu woru onwẹphe ye iya l'ẹka bẹ ọoguje lẹ ndu doberu ẹka ndoo.

¹⁰Iphe meru iphe mu swekotaru ɛnya l'iphe ono, mu nweru ono l'ọ ha; guru iya ye l'iphe iyi yitaru bu k'ọphu mu a-maru Kuráýisutu; maru ike ono, o gude shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ ono; me te mu le Kuráýisutu tuko gbaru mgba l'iphe-ehuka ono, ooje ono; me te Nchileke mee mu te mu du l'ọ bu Kuráýisutu l'anwuhu ono, ọ nwuhuru ono;

¹¹k'ọphu Nchileke e-meru mu iphe mu ele ɛnya iya: mbu mee mu te mu shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ.

Ọgba ọso ala l'ẹke, a tumberu

¹²Iphe mu ekfu ta bukwa l'ọ ruwaru mu ẹka; ọdudu buru le mu dukotabebewa mma. Obenu l'iphe mu anọduje eseshi ike; bu te mu nata obunggo ọso, mu gbaru; okfu le Kuráýisutu Jisosu natawaru mu; mee mu te mu buru nk'iya.

¹³Unwunna mu; mu te ekfukwa le mu natawaru obunggo ọso ono. Obenu l'ọ bu iphe lanu; be mu emeje: mu atukoje iphe ọphu mu ghawaru ye l'azu; zahashia; kebekpelephu ehụ agba agbakfube ọphu no mu l'uzo ifu.

¹⁴Mu anọduje ese; te mu gbafulu ọso ono l'ishi; k'ọphu mu a-nata obunggo, tso iya nu. Obunggo ono bu ndzụ gbururu jeye ono, Nchileke shi l'ẹka Kuráýisutu Jisosu; kua mu te mu bya anata ono.

¹⁵Oo ya bu; t'iphe bu ndu, agu onwephe eye le ndu tsefutawaru l'ɛnya Nchileke; t'ọ bulekwaruphu iphe ono, mu arị ono be ephe a-nọduje arị. Ọ -buru l'ọ nweru ege ọ bya adu; unu aharu arị iphe ọdo be Nchileke e-koshikwa iya-a unu; yo doo unu ɛnya.

¹⁶Oo ya bu; unu t'ayi tsolekwaruphu ọzo ono, ayi shihawa tsota ono; mbu ọzo, bu iya be ayi tsoru gbabewa ọso ono ẹke, ayi gbaberu iya nta-a.

¹⁷Unwunna mu; unu tuko l'unu ha meje ege mu eme. Ayi ekoshikwa unu iphe unu emeje. Unu tuko l'unu ha muta umere ndu ono, eme iphe ono, ayi ekoshi unu ono.

¹⁸Mu kfuhaakwaru unu iphe-a ugbo olemole; nta-a be mu gudekwa ɛnya-mini ekfuphuru iya unu azu; su: l'ọ nwekwaru igweligwe ndu umere ephe ekoshi l'ephe bu ohogu oshi-osweru ke Kuráýisutu.

¹⁹Ege ọo-muru ephe bu l'ephe a-lakota l'iyi. Iphe ephe abaru eja bu iphe a-la ephe l'epho. Yọ buru iphe-iphere iya ga aduje ephe; be ephe egudeje eku onwephe ekuku. Yọ buleluphu l'iphe ke mgboko-a be ephe woru obu tukobe.

²⁰A -bya abya l'ayibedua be eze-ufu ayi nokwa l'imigwe. Ọ bu l'ẹke ono be Onye Ndzota ono, ayi ele ɛnya iya eleshi iya ike ono e-shi bya; bu iya bu Nnajiufu ayi, bu Jisosu Kuráýisutu.

²¹Oo ya bu onye a-gbanwe ugwehu ayi owaa, e-te nwehu iphe ọ bu-wa; mee ya t'ọ du l'ọ bu ugwehu nk'iya, l'egbu nwijnwii. Ike, oo-gude mee ya bu ike ono, o gude mekota iphemiphe obule; ephe atuko nọdu iya le mkpuli ono.

Filipayi 4

Ọdu, Pọlu adu ndu ke Kuráýisutu

¹Unwunna mu, mu yeru obu; ọo ya meru iphe mu sūru unu t'unu vudoshia ike l'atūgbabe, unu lẹ Nnajiufu tūgbaberu b̄uru nan̄u. Obu unu egbukwa mu egbugbu. Ọ b̄u unu emeje; ẹhu atso mu ẹna; b̄ukwaruphu unub̄edua b̄e b̄u iphe ekoshi lẹ mu mekputawaru. Mu yeru unu obu nshinu.

²Mu arọ unwunna lab̄u ono, b̄u iya b̄u Yuwódiya yẹle Síntiki t'obu b̄uru ẹphe nan̄u; keshinu ẹphe lẹ Nnajiufu tūgbaberu b̄uru nan̄u.

³Mu arọkwaphu ngḡubedua, b̄u ọgbodo ọnya mu, mu lẹ nggu t̄ukoru eje egbe ozi lan̄u ono; s̄u t'i yejeru unwanyi ono ẹka t'ẹphe meje iphe ono, mu s̄uru t'ẹphe me ono. Lẹ mu l'ẹphe t̄ukokwa eseshi akanya ozikashi ozi-oma ono ike; m̄e Kelémenti; m̄ewaru ndu ọdo, b̄utsua ndu, ayi l'ẹphe eje ozi ono, b̄u ndu ẹpha ẹphe n̄okota l'ẹkwo, Nchileke deshuru ẹpha ndu, a-n̄o ndz̄u gbururu jeye.

⁴T'ẹhu tsojekpelekwaphu unu ẹna l'unu lẹ Nnajiufu tūgbaberu b̄uru nan̄u. Tẹ mu kfufukwaa ya ph̄u ọdo: t'ẹhu tsojekpelekwaphu unu ẹna.

⁵Unu gudeje umere unu koshi ndiphe l'unu b̄u ndu obu-oma. Nnajiufu n̄okwa ntse.

⁶T'ẹ b'ọ d̄ukwa iphe, unu e-je ọchi obu l'ẹka. Iphe unu e-mejehia b̄u t'unu kfujeru n̄u Nchileke; kajeru iya iphemiphe ọbule, mkpa iya d̄uru unu. Teke unu ekfu an̄u iya; unu etukwa iya ph̄u ẹpha.

⁷Ọo ya b̄u; ẹhu-agu kẹ Nchileke, b̄u iphe kariru ẹge madz̄u e-gude uche maru iya aburu iphe e-wota obu unu; m̄e uche unu; kwachia l'atūgbabe, unu lẹ Kuráýisutu tūgbaberu b̄uru nan̄u.

⁸Ẹke mu e-jebile iya ph̄u; unwunna mu; b̄u: t'iphe e-shitajelephu unu l'uche b̄uru ọriri kẹ iphe ono, b̄ukota ọkpobe okfu ono; m̄e iphe b̄u iphe gbaru kẹ t'e yeru iya ugvu; m̄e iphe b̄u iphe vudo nhamunha; m̄e iphe b̄u iphe ẹ te merudu emeru; m̄e iphe d̄u mma l'ẹnya; m̄e iphe b̄u iphe ọnu w̄ukoru l'ọ d̄ukota mma; m̄e iphe b̄u iphe, d̄u ugvu; m̄e iphe b̄u iphe aaja ajaja.

⁹Unu meje iphemiphe ọbule ono, mu ziru unu ono; m̄e ọphu unu m̄utaru mu l'ẹka; m̄e iphemiphe ọbule ono, unu n̄uru mu l'ọnu ono; m̄e ọphu unu gude ẹnya unu ph̄ua l'ẹhu mu. Ọo ya b̄u; Nchileke ono, emeje t'unu buru l'ẹhu-agu ono; eswikwanuru unu eswiru.

Pọlu etu ndu Fílipayi ẹpha; k'ọhuma, ẹphe meru iya

¹⁰Tẹ Nnajiufu lebukwaa ẹka; lẹ nta-a b̄e unu bya bya emewaru mu ọhuma, koshiru mu ọdo l'unu nyatakp̄okwaduru mu-a keshinu ime teke ono. Unu ta maduru iphe ẹhu atso mu. Iphe mu ekfu ta b̄ukwa l'unu ta an̄odujedu ekfu okfu ẹhu mu. O gbe b̄ukwaru ọzo te shidu aduje unu t'unu mee ya l'ẹka.

¹¹Iphe mu ekfu ta b̄ukwa l'o nweru iphe ọko iya d̄uru mu; lẹ mb̄edua m̄utaakwaru t'iphe mu nweru: ẹge ọ ha ẹge ọ ha; dzujeeru mu; m'o -ruhuduru ọ d̄u mu ọdagha.

¹²Mu maru ẹge aabujeru onye ẹjo-ẹka; maru ẹge aabujeru onye ẹka n̄o. Iphe b̄u ẹke mu n̄o; ẹke mu n̄o; b̄e iphemiphe ọbule ono mewaru mu; to nwehe iphe abujekwadu

mu ɛnya-aphapha: mbu le mu rijiru epho; odudu buru le mu ze egu;?mu nweru iphe-o;?me mu te nwe-o; mu ano-kirishilekwaa.

¹³E to dudu iphe mu ta adudu ike eme; ke l'oo Kuráyisutu bu onye emeje te ike k'ememe iya du mu.

¹⁴Obenu le teke ono, mu no l'iphe-ehuka ono be unu nweru obu-oma l'eke mu no; yetaru mu eka.

¹⁵Temanu be unube ndu Filipayi l'onwunu maru le teke mu watakporu ozi ozi-oma ono l'odungu; mbu teke ono, mu shi le Masedoniya lufuta ono b'e to nwedu chochi odo, mu l'ephe tugbaberu nanu odo; gbahaa unubedua nwenkinyi unu. O bu unubedua nwenkinyi unu bu ndu shi anuje mu iphe; bukwaruphu unu bu ndu shi anataje iphe shi mu l'eka.

¹⁶Mbu je akpaa le teke mu shi nodu le Tesalonayika be unu shi emejeru mu mkpa mu; me mkpa -byaru mu; mbu; e to bulekwa ugbo lanu be unu meru mu iya nkinyi iya.

¹⁷E to bukwa iphe ono, unu anuje mu ono bu iphe mu ele ɛnya iya. Iphe mu gbe ele ɛnya iya kwa t'uru byaru unu berebere; bu iya bu t'unu kafia oshihu ike l'eworu ono, unu woru onwunu ye Kuráyisutu l'eka ono.

¹⁸Mu natawaru iphemiphe obule ono, unu nuru Epafurodayitosu t'o wotaru mu ono. Iphe ono, unu nuru mu ono be unu nukwaru mu nugaru mu iya eka. Oo-dzukupkwaa iphe mu eme iya; tsufu etsufu. Iphe ono, unu nuru mu ono du l'o bu ngweja, eshi kwekwekwe, mkpo iya ekpo tu alakfube Nchileke. Mkpo iya ono atso Nchileke ena; yo gbobe eka labu; nata iya ohuma.

¹⁹Nchileke ono, mu ejeru ozi ono a-nukota unu iphemiphe obule, mkpa iya duru unu. O bu l'eka Kuráyisutu Jisusu be ooshije hata iphe nu ayi; mbu iphe ono, o nweru ono, bu odu-biribiri iya, kariru otukota onu iya ono; woru nu ayi.

²⁰T'o buru Nchileke ono, bu iya bu Nna ayi ono be ajaja a-bu nk'iya gbururu jeye le tutu yoyo. Ono kwa ege o du.

Ekele mkpo-chi ishi iya

²¹Unu jiaru mu iphe bu ndu ke Nchileke l'ehu l'ehu; mbu ndu ono, epe le Kuráyisutu Jisusu tugbaberu buru nanu ono. Unwunna ayi, ndu ophu mu l'ephe no l'eke-a ajikwaphu unu.

²²Iphe bu ndu ke Nchileke, no l'eke-a l'ephe ha ajikwaphu unu; ketekete ke ndu ejeru eze, bu Siza ozi.

²³Te Nnajiufu, bu Jisusu Kuráyisutu meeru unu eze-iphe-oma l'unu ha.

Kolósi

Kolósi 1

¹Owaa bu ekwo-ozí, mube Polu ede. Mu bu onye Nchileke fotaru; mee mu te mu buru onye ishi-ozí Kuráiyisutu Jisusu. Onye mu l'íya gba mgba ede íya bu nwanna ayi, bu Timoti.

²Ndu ayi ede íya anu bu ndu ke Nchileke; ndu ophu no le Kolósi; mbu unwunna ayi ndu ophu woru onwephe ye Kuráiyisutu l'eka; ephe l'íya atugbabewa buru nanu. Te Nchileke, bu Nna ayi meeru unu eze-iphe-oma; yo mekwaaphu t'unu buru l'ehu-agu.

Okfu anu Nchileke; l'etu íya epha

³Ayi anodujelekwaphu etu Nchileke epha, bu íya bu Nna ke Nnajiufu ayi, bu Jisusu Kuráiyisutu teke ayi ekfu anu íya l'okfu ehú unu.

⁴Iphe kparu íya nu bu l'ayi nuwaru k'ekwekwe, unu kweru ke Kuráiyisutu; nodu íya l'eka; unu l'íya atugbabe buru nanu. Ayi abya anukwaaphu l'unu yeru ndu ke Nchileke l'ephe ha obu.

⁵Ekwekwe ono, unu kweru ke Kuráiyisutu ono; me obu ono, unu yeru ndu odo ono be gbaberu okpa l'iphe ono, unu ele enya íya ono. Iphe obu, unu ele enya íya obu bu iphe ono, Nchileke kwakoberu unu l'imigwe ono. Yo buru iphe ono, o kwakoberu unu l'imigwe ono be bu iphe obu, e meru; unu amaru teke ono, a byaru bya ezia unu ozi-oma ono, bu okpobe okfu ono.

⁶Ozi-oma ono erekwa ire l'ekemeke obule; bya atukokwaphu mgboko jegbaru. Yo buru ege ono bu ege o jegbaru l'eke unu no; l'ere ire le ndzu unu keshinu mboku, unu nuru íya; yo doo unu enya ohuma; mbu iphe eze-iphe-oma Nchileke ono bu.

⁷O bu Epafurasu, bu onye ayi yeru obu; onye ayi l'íya tuko eje egbe ozi lanu-a be bu onye ziru unu ozi-oma ono. Epafurasu ono bu onye koshiwaru le ya bu onye e gude ire íya eka l'ojeru Kuráiyisutu ozi. Yo buru íya no-chiru enya ayi l'ibiyi nk'unu;

⁸temanu b'o bukwa íya phu kfuru ayi k'obu ono, Ume-du-Nso meru; unu eyeru ibe unu ono.

⁹Oo ya meru iphe ayi ta tu-gbejedu eka l'okfu anu Nchileke l'okfu ehú unu keshinu teke ono, ayi nuru l'unu wowaru onwunu ye Kuráiyisutu l'eka ono. Ayi anoduje ekfu anu Nchileke t'o mee unu t'unu makotajeru iphe bu uche-obu íya; me t'o shi l'eka Ume-du-Nso nukwaphu unu mmamiphe ophu e-meje t'uche-obu íya doo unu enya.

¹⁰Oo ya bukwanu k'ophu unu a-nodu emeje umere, e-mekwanu te ndzu unu l'o ha buru iphe unu e-gude akwabe Nchileke ugvu; unu emekwaphu iphe du Nchileke mma l'iphemiphe obule, unu eme ememe. Unu eshi ege ono meje iphe bu iphe-oma tekenteke; kakwaphu oma onye Nchileke bu.

¹¹Ayi anodujekwaphu ekfu anu Nchileke su t'o gude ike íya ono, du biribiri ono; mee unu t'unu shihu ike ogbodo eshihu; k'ophu unu a-duje ike gude ota-nshi nwejeru obu l'iphemiphe obule, byaru unu.

¹²Ayi ekfuje anụ iya sụ t'o mee t'unu gudejekwaphu ẹhu-otso-ena tuje Nchileke, bụ Nna ẹpha l'iphemiphe ọbule ono. Okfu l'ọ bụ iya bụ onye meru; unu aburu ndu gbaru tẹ unu lẹ ndu nk'ia gbaru mgba l'iphe ọ kwakoberu ndu nk'ia l'ẹke ono, bụ iphoro nokota iya ono, bụ iya bụ ẹke Nchileke bụ eze.

¹³Okfu l'ọ dzofutawaru ayi l'ẹke ẹkpuru-ochi nweru ike; bya ewota ayi je edobe l'ẹke Nwa iya ono, o yeru obu ono bụ eze.

¹⁴Nchileke shi l'ẹka Nwa iya ono gbata ayi; bya agukwaaruphu ayi nvụ l'iphe dū ẹji, ayi meshiru.

Kuráýisutu bụ Ọkaribe-Kakọta-Nụ

¹⁵Ọ bụ Kuráýisutu bẹ koshiru ayi egbe onye Nchileke bụ; mbụ Nchileke ono, ẹ te egudejedu ẹnya phụ ono. Ọ bụ Kuráýisutu ono bẹ Nchileke doberu l'onodu, kakọta nshinu l'iphe bụ iphemiphe ọbule, o meru ememe. Kuráýisutu ono bẹ nọha-oduru bẹ Nchileke meshideru iphemiphe ọbule.

¹⁶Yọ buru l'ẹka iya bẹ Nchileke shi mekota iphe bụ iphemiphe ọbule, bụ ọphu nọ l'imigwe; mę ọphu nọ lẹ mgboko: ọphu eegudeje ẹnya phụ; mę ọphu ẹ te egudejedu ẹnya aphụ; mbụ ndu eze ojozi-imigwe; mę ndu bụ nnajiọha; mę ndu bụ eze l'ẹphe ha; mę ndu ọphu ekfu iphe eme nụ, nokota l'imigwe. Ọ bụ yẹbedua, bụ Kuráýisutu ono bẹ Nchileke shi l'ẹka iya; mee iphemiphe ọbule; buru iya b'o meru iya doberu.

¹⁷Yẹbedua l'onwiya vukota iphemiphe ọbule ọzo nọduhawa. Yọ bukwaruphu ike nk'ia b'o gude mee iphemiphe ọbule, Nchileke meru ememe; yọ nọdukota l'ẹke Nchileke doberu iya.

¹⁸Oo ya bụ ishi; kpọ-kfuru l'ugwehu iya ono; mbụ chọchi. Ọ bụ iya bụ ẹke ndzụ k'ugwehu ono futaru. Yọ bukwaru iya phụ bụ onye ivuzọ, Nchileke vutsukpo ọzo mee; yo shi l'onwu teta nọdu ndzụ; k'ọphu ọo-bụ iya e-wota onodu mbụ l'iphemiphe ọbule, Nchileke meru ememe.

¹⁹Ọ bụ Nchileke bẹ chiru iya l'obu iya; mee t'ọ buru l'ẹhu Nwa iya bẹ aa-phukota iphe yẹbe Nchileke bụ;

²⁰mę t'ọ bukwaruphu l'ẹka Nwa iya ono bẹ ya e-shi mee tẹ yẹle iphemiphe ọbule dū lẹ mma. Nchileke eshi ẹge ono gude mee ono, Nwa iya lọkaru teke ono, ọ nwuhuru l'oshi-osweru ono mee tẹ okfu ba duheru yẹbe Nchileke; mę iphemiphe ọbule, o meru ememe. Mbụ l'ọ bụ l'ẹka Nwa iya ono bẹ ya e-shi mee iphemiphe ọbule, nọ l'imigwe; mę ọphu nọ lẹ mgboko tẹ yẹle yẹbe Nchileke dū lẹ mma.

²¹Unubedua yikwaphu lẹ ndu ẹphe lẹ Nchileke dū lẹ mma obu. Okfu l'o nwekwaruphu teke unubedua shi anọduje eme umere, koshiru l'unu ta madu Nchileke. Yọ buru ẹjo iphe unu shi anọduje arị l'oriri; l'eme iya ememe bẹ shi mee unu; unu aburu ọhogu Nchileke.

²²Obenu lẹ nta-a bẹ Nchileke shiwa lẹ ndzụ, Nwa iya shi nọdu l'eliphe-a; mę anwuhu, ọ nwuhuru; mee t'unu l'ia dū lẹ mma; k'ọphu Nwa iya ono e-duta unu; unu aburu ndu

duru Nchileke iche, ẹ-ta dudu ẹke aata unu uta; ophu unu 'abudu ndu aamaru ẹjo ẹka; gbururu jeye; yo duta unu bya akfube l'ifu Nchileke ono.

²³Obenu l'iphe unu mefutaje bu l'unu e-kweshilekwaphu ike l'iphe unu kweru; shihu ike l'o bu ẹge-a okpa-ulo emeje ulo; yo shihu ike-wa. Unu be ekwekwe t'o nweru onye a-bya emee unu t'unu wofu obu l'iphe ono, unu ele ẹnya iya ono. Mbụ iphe ono, unu shi l'ozi-oma ono, unu nuru ono dube ele ẹnya iya ono. Ozi-oma ono, unu nuru ono be bukwa iya-a bu ozi-oma ophu e zigbakotaru mgboko mgburumgburu; yo bukwaru iya phụ be Nchileke ziru mbedua, bu Polu te mu je ezia ya ndu odo.

Ozi, Polu ejeru Chochi

²⁴Nta-a be ẹhu atsokpoo mu ẹna; ke l'oo okfu ẹhu unu be mu gude eje iphe-ẹhuka-wa. L'o kwa iphe-ẹhuka-wa, mu eje nta-wa be mu gude eyeta ẹka; eme t'o dzua edzudzu mbụ iphe ophu phodukwaduru l'iphe-ẹhuka ono, Kuráýisutu gude okfu ẹhu ugwehu iya; mbụ chochi jee ono.

²⁵O bu Nchileke ono, bu onye fotaru mu nu te mu buru nwozi chochi ono be ziru mu ozi-wa te mu zia unu. Ozi obu, o ziru mu obu bu te mu mee unu t'unu tuko iphe ya kfuru makotaru;

²⁶mu emekwaaphu t'a maru iphe ono, Nchileke tumberu le ya e-me ono. Iphe ono b'o shi domia edomi; k'ophu ẹ to nwebua onye majeru iya nu keshinu ophu o keru mgboko-a. Obenu l'o bya erua nta-a; yo bya ekoshi iya ndu ophu bu ndu nk'ia; ẹphe amaru iya.

²⁷Nchileke be chihawaru iya achichi dobe: l'oo ndu bu ndu nk'ia be ya e-koshi iphe ono, ya shi domia edomi ono. L'oo ẹphe; be ya e-koshi iya t'ẹphe maru iya. T'ẹphe maru iphe ono, kporu otukota onu iya; bya adu biribiri; bu iya bu iphe o tumberu le ya e-meru iphe bu mba, no le mgboko-a. Iphe obu, o shi domia edomi obu bu le Kuráýisutu bu ebubu l'ime obu unu. Yo buru Kuráýisutu ono emeje t'ayi woru ẹnya tupyoo l'ayi le Nchileke a-gbaru mgba l'odu-biribiri iya.

²⁸O bu okfu ẹhu Kuráýisutu ono be ayi anoduje ara arara t'onymonye obule nua ya. Ayi anoduje alo onymonye obule ẹka le nchi; gude mmamiphe l'ezi onymonye iphe; k'ophu ayi e-shi ẹge ono duta onymonye obule t'o buru onye dube mma bya l'ifu Kuráýisutu.

²⁹O bu iya meru iphe mu anoduje alibashi; kebe ẹhu eme ẹge mu e-shi te mu jeebe ozi ono, Nchileke ziru mu ono. Ike, mu egudeje eje iya be bu ike ono, Kuráýisutu eyeje mu l'ehu ono. Oo ya bu ike, ere mu ire l'ehu.

Kolosi 2

¹Iphe mu eme t'unu maru bu ẹge mu alibashi-be l'okfu ẹhu unu. O kwaphu ẹge ono be mu alibashi l'okfu ẹhu chochi, no le Layodisiya; mewaru iphe bu ndu odo, ifu mu l'ẹphe ta kpoğbabuaru.

²Iphe mu gude eme iya ẹge ono bu k'ophu obu e-shihu ẹphe ike; me k'ophu obu, ẹphe yeru ibe ẹphe e-me t'ẹphe buru nanu. Oo ya bu t'ẹphe bya amaẹbekpooru okpobe okfu ono; shi ẹge ono phuebe uru, nyiberu anyibe, no l'omaru okpobe okfu ono. Oo ya bu; e shi ẹge ono; iphe ono, Nchileke shi domia edomi ono edoo ẹphe ẹnya ohuma. Iphe obu, Nchileke shi domia edomi obu bu Kuráýisutu l'onwiya.

³O bu yebedua, bu Kuráýisutu ono be Nchileke eshije l'eka iya mee te madzu maẹberu iphe bu mmamiphe l'oh ha; makotabebekwaruphu iphe ono, bu okpobe okfu ono l'oh ha. Iphe ono bugbaa iphe yebe Nchileke domiru edomi l'ime Kuráýisutu ono.

⁴Iphe mu gude ekfu iphe-a bu k'ophu e too nwe du onye e-gude ire-machamacha duswee unu uzo.

⁵A makwarua le mu ta nodu l'eke ono, unu no ono; obu l'oh kwa l'eke ono, unu no ono be obu mu no. Ehu atsokwa mu phu ena le mu phuru ẹge unu swikoberu onwunu nanu; me ẹge unu gude buru 'e-nwuribe-enwuribe l'eyeye, unu yeru onwunu Kuráýisutu l'eka.

Kuráýisutu bu ishi

⁶Oo ya bu; keshinu unu natawaru Kuráýisutu Jisosu; yo buru Nnajiufu unu; t'unu l'iya tugbabelekwaphu buru nanu kwaseru.

⁷T'oh bule kwaruphu ẹge oshi agbabeje ogvu l'ime ali; bu ẹge unu a-gbabe ogvu l'ime Kuráýisutu. T'oh buru Kuráýisutu a-bu okpa-ulo, unu a-nodu akpu ndzu unu ẹge aakpuje ulo; unu akafua okweshi ike l'iphe ono, e ziru unu ono. Unu egudejekwaphu obu unu l'oh ha keleje Nchileke ekele; ekelegharu iya eka.

⁸Unu kwabekwa ẹnya t'e b'oh nwe onye e-gude mmamiphe nwa oh-maruhomachata; me ugho, e-te nwe du ishi; bya eduswee unu uzo l'okpuberu okfu ono. Iphe ono bukota iphe shi l'iphe ndiphe ezi; me iphe shi l'eka ogvu-imigwe, achi mgboko-a. E to bukwa Kuráýisutu b'oh shi l'eka.

⁹Okfu l'oh bu l'ehu Kuráýisutu ono, byaru bya aburu madzu ono; be Nchileke l'onwiya byaru bya edzua oke; ekoshikota onye ya bu.

¹⁰Nchileke shi-wa l'eka Kuráýisutu ono, unu l'iya tugbaberu buru nanu ono; mee te ndzu unu dzua oke. Yo buru Kuráýisutu ono bu onye ishi, kakota iphe bu ndu bu eze imigwe l'ẹphe ha; bya akakotakwaphu ndu ekfu iphe emenu l'imigwe.

¹¹O kwa teke ono, unu l'iya bya atugbabe buru nanu ono b'e buru unu utsu; mbu utsu ophu e-ta budu eka b'e gude bua ya. O bu Kuráýisutu l'onwiya bu onye buru iya unu. Utsu ono, o buru unu ono be bukwa ugwehu unu l'ophu b'oh yefuru unu l'oh bu onye yefuru uwe; mbu ugwehu unu ono, iphe du eji shi faa kutukutu ono.

¹²Le teke ono, e meru unu baputizimu ono b'a tukookwa unu le Kuráýisutu likota elili. Temanu be Nchileke bya atukokwaphu unu l'iya mee; unu atuko shi l'onwu teta nodu ndzu. Iphe kparu iya nu aburu l'unu dakoberu ike ono, no Nchileke ono; bu iya bu ike ono, o gude mee Kuráýisutu: yo shi l'onwu teta nodu ndzu ono.

13O nweru teke unu shi dụ l'unu nwuhuru anwuhu; okfu l'unu mesweru Nchileke; me okfu l'unu te shidu buhawa utsu ophu shi l'eka Kuráiyisutu. Obenu le nta-a be Nchileke byawaru bya emee; unu le Kuráiyisutu atuko ndu ndzu; yo gukotaru ayi nvu l'iphe bu iphe dụ eji, ayi meru l'ọ ha.

14O tukowa iphe ono, e deru l'ekwo, bu iya bu iphe ekoshi l'ayi dakakotawaru iphe ekemu ono, o turu ono kfu fuchakota. Mbụ fuchakota iphe ono, e deru ono, shi dụwa l'ọ bu ugwo; topyita ayi l'ekpiri l'ayi ha ono. Nchileke emeebe; bya akpakọ iphe ono kpmukpamu kpopyabe l'oshi-osweru; gude ege ono mee ya; yo rebuhu ire. E to nwehedu l'o ree ire ọdo jeyewaru.

15O bu teke ono, Kuráiyisutu nwuhuru l'oshi-osweru ono b'o chikporu ike iphe bu ndu eze, nokota l'imigwe l'ephe ha; me ike ke ndu ekfu iphe emenu l'imigwe; kputa ephe le ndzu; kputa ephe l'edzuzu oha; yebdua atua okokooko teke ono le k'emekputa ono, o mekputaru ephe ono.

16Oo ya bu; t'e b'o nwekwa onye a-bya anodu akpocha-pheru unu mkpocha l'iphe unu eri eriri; me l'iphe unu angu angungu. Odo bu t'e b'o nwekwa onye a-bya bya akpochalahaaru unu mkpocha l'ọ ọwaa bu eswe-iphe, unu e-meje; t'unu dobekwa mboku ophu meje eswe-iphe; odudu buru l'ọ ophu be ee-rije le Aji Onwa Ophungu; m'ọ bu ke iphe unu e-meje mboku ọtu-ume.

17Ekemu ndu Ju ono l'ọ ha, e shi tua le ke iphemiphe obule ono be shi dukota l'ọ bu nwonyonyo iphe e-mekochaa bya l'uzo ifu. Obenu l'ophu bu okpobe iya bu Kuráiyisutu.

18Oo ya bu t'unu be ekwekwa t'o nweru onye a-bya akposhia unu onata obunggo ono, Nchileke a-nu unu ono. Unu be ekwekwa te ndu ono, onoduje atso ena t'ephe meje t'a su l'ephe wozitaru onwephe ali ono nafu unu obunggo Nchileke. Ephe anoduje ekfu te aabajeru unwu ojozi-imigwe eja; su l'iphe ephe dzoberu okpa ekfu iya bu aphu, ephe phuru. Egbe ndu ono anodujelephu eku onwephe iphe ephe ta hadu l'ọ bu iya. Yo buleruphu mkpokoro egomunggo, e-te nwehu ishi be ephe anoduje ari.

19Ephe ta anyatajedu l'o nweru onye bu ishi chochi. L'ọ bu Kuráiyisutu bu ishi chochi; chochi aburu ugwehu. Unu manaru l'ugwehu l'ọ ha dzekfuru le nkwo iya le nkwo iya je akpaa l'akwara, nokota l'ehu; ehue edzekfua buru nanu. Yo buru ishi emeje ugwehu ono; yoo vu evuvu ege Nchileke tuberu. Yo buru ege o dụ l'ehu Kuráiyisutu ye chochi ndono.

Anwuhu; me ono ndu onye le Kuráiyisutu

20Keshinu unu le Kuráiyisutu tuko nwuhukotawa be Nchileke bofuakwaru unu l'iphe ogvu, shi l'imigwe ezi; mbu ogvu ophu bu iya achikota mgboko-a.?Bu ngunu meru iphe unu emekwada l'ọ bu ndu bukwada ndu mgboko-a??Bu ngunu meru iphe unu emekwada iphe o kfu; mbu ekemu ono, suru:

21“Be ebyikwa eka le nri owaa.” “Be edekwa onu l'owaa.” “Be edenyikwa eka l'ophu.”

²²Iphe bụ ekemu ono l'ọ ha bę bụlekwaphu iphe madzụ gude ęka ezilephu. L'iphe eeri eriri bụkwa e -riebewa iya b'ọ gvuchawaru.

²³E -kfudekpoo ya ekfukfu bę iphe ono, ęphe ezi ono abujekwa: ęphe -ezi iya; yọ dų l'oo-me tę madzụ nweru mmamiphe. Obenu l'iphe ęphe anọduje ezi bụlephu iphe shi l'uche-obu kę madzụ, bụ iya bụ iphe ono, ęphe anọduje ezi; sụ tę aabajeru unwu ojozi-imigwe eja; ọdo bụ onanu, ęphe anọdujekwaphu eme t'a sụje l'ęphe wozitaru onwęphe ali; mę aphu, ęphe anọduje anụ ugwehu ęphe. Obenu l'iphemiphe ọbule ono te nwekwa ọphu eyejeru ęphe ęka t'ęphe kpadeghee onwęphe t'ęgu ejo iphe ba agujeshi ęphe.

Kọlọsi 3

¹Keshinu Nchileke mewaru: unu lę Kuráýisutu atụko shi l'onwu teta nọdu ndzụ; unu anọdu-wa ndzụ ọphungu; unu watanụ ọcho ęge unu e-me t'iphe ono, nọ l'imigwe ono rube unu ęka; mbụ iphe nọ l'imigwe l'ęke ono, Kuráýisutu nọ l'ęka-utara Nchileke ono.

²Unu woru ọriri unu dobe l'iphe nọ l'eli l'ęke ono; unu be ewokwaru iya dobe l'iphe nọ lę mgboko l'ęke-a.

³Ishi iya aburu l'ọ dųwa l'unu nwuhuru anwuhu. Ndzụ unu b'e wowaru domia l'ęka Kuráýisutu l'ime Nchileke.

⁴Ọ bụ Kuráýisutu bę bụ ọgbodo ndzụ ayi l'ayi ha. Teke ono, Kuráýisutu a-bya ọdo ono bę unu e-tsokwa iya phụ bya. Unu l'iya agbakwaruphu mgbá l'ọdu-biribiri nk'iya.

Ndzụ unu teke ono; mę ndzụ unu nta-a

⁵Ọo ya bụ t'unu pyi-gbushia iphe, bụ iphe kę mgboko-a ọphu nọkwadua unu ndzụ l'ęhu; bụ iya bụ: uru-ali; umere, rehuru erehu; ęgu ejo iphe; ijimęnya; mę ęnya-kfụrukfuru. Ishi iya bụ l'ęnya-kfụrukfuru dulekwaphu eji l'è wòtaru iphe ọdo dochia ęnya Nchileke l'obu madzụ.

⁶Ọ bụ iphemiphe ọbule ono e-me tę oke ęhu-ęghughu kę Nchileke dakfu ndu ę-ta anụduru iya okfu.

⁷Ọ nwekwaruphu teke unubędua shi emetsua iphe ono l'ọ ha. Ọ bụ teke ono, unu shi eme iya ono bę bụ teke ọbu, iphemiphe ọbule ono shi gude ndzụ unu eme ęge dų iya mma.

⁸Obenu lę nta-a, unu bụwa ndu kę Kuráýisutu-wa bę unu a-hakọta iphe ono l'ọ ha. Unu haa ęhu-ęghughu; haa ọkpoma-ọku. Unu be edobejekwaru madzụ ibe unu iphe l'obu; unu ahaa ọphuje madzụ iphu. Tę okfu erehu be eshijekwa unu l'onu.

⁹Unu ba adzujekwaru ibe unu ejo-ire; keshinu unu hakọtawaru akahụ umere ono yęle ejo ememe, tso iya nụ.

¹⁰Ọo ya bụ t'unu yee umere ọphungu ono l'ọ bụ onye yeru uwe. Ọ kwa Nchileke ono, nuru unu umere ọphungu ono; a-nọdu eme unu t'unu kafua ọburu ndu o meru

k'ophungu. Oo ya bu t'unu makotaru onye Nchileke bu; matabe iya; k'ophu unu akafuaru odu ege o du kwaseru.

¹¹Keshinu o duwa ege ono b'e ta akpahewa ishi ke l'onye ophu bu onye Ju; onye ophu ta bu. Ta akpahewa ishi ke l'e buru ugwu; te bu. Te ekfuhe ke l'onye ophu bu onye alala; onye ophu aburu onye imoswa. Te ekfuhe ke l'onye ophu bu ohu; onye ophu aburu amadu. E to nwehekwa iphe ono ophu aakpakwadu ishi iya. O buwa Kurayisutu bu mkpako-le-nphuko. O buwa ebubu l'ime obu unu l'unu hakota.

¹²Unubedua buwa unwu Nchileke. O yeru unu obu; fota unu t'unu buru ndu nk'ia. Oo ya meru iphe unu a-phujeru madzu ibe unu imiko; mejeru madzu iphe-oma. Unu wozitaje onwunu ali; unu emeje odo; taju iphe nshi. Unu chita iphe ono l'o ha yee onwunu l'o bu onye yeru uwe.

¹³Ibe unu -mee unu eji; unu atagbujee ya le nshi. Teke bu le madzu meru unu iphe unu a-ta iya uta; unu aguaru iya nvu. Le Nnajiufu guakwaru unu nvu l'iphe du eji, unu meru. Oo ya bu t'unu gujekwaaru ndu odo nvu teke epe mesweru unu.

¹⁴Ophu katsukpo nu l'iphemiphe obule ono bu t'unu yeru ibe unu obu. T'obu ono, unu yeru ibe unu ono swikobe unu; mee unu t'unu tugbabe buru nanu ogbodo aburu.

¹⁵T'ehu-agu ophu shi l'eka Kurayisutu buru iya a-no unu l'obu; l'eduzi unu uzo. Okfu l'o bu eh-agu ono kparu iphe Nchileke kukoberu unu t'unu bya aburu ugwehu lanu. Unu kejeje Nchileke ekele k'onanu.

¹⁶Unu kwe t'ozi ono, shi Kurayisutu l'onu ono bya eburu unu eburu l'obu; dzua ya oke. Unu yejeru ibe unu eka; mee t'ozi ono kafia epe odo enya. Unu gudeje mmamiphe, Nchileke nu ru unu yeru epe eka. Unu egudejekwa iya phu alo epe eka le nchi. Unu gujee Egvu-oma nu Nchileke; me egvu ekele; me egvu mmakanu odo, shikota Ume-du-Nso l'eka. Unu gude obu unu l'o ha mekota iphemiphe obule ono; shi ege ono kejeje Nchileke ekele.

¹⁷Iphe bu iphe unu eme ememe; me ophu unu ekfu ekfukfu; unu gudeje epha Nnajiufu, bu Jisosu Kurayisutu eme iya. Unu shijelephu Kurayisutu l'eka l'ekele Nchileke, bu Nna ekele.

Umere, ee-meje l'ufu ndu ke Kurayisutu

¹⁸Unube unwany; unu wozitaje onwunu ali l'eke ndu bu nji unu no; bu iya bu iphe gbaru ndu etso uzo Nnajiufu l'ememe.

¹⁹Unube unwoke; unu yeru nyee unu obu. Unu be emegbukwa epe emegbu.

²⁰Unube unwegirima; unu nujeru nne le nna unu okfu l'iphemiphe obule, epe ekfuru unu. L'o kwa iphe du Nnajiufu mma ndono.

²¹Unube ndu ophu bu nna; unu be emejekwa unwu unu iphe eh e-ghu epe eghughu; e menyaa; obu dah epe ajilakpa.

²²Unube ndu ophu bu ohu; unu nujeru ndu bu Nnajiufu unu ke mgboko-a okfu l'iphemiphe obule, epe kfuru unu. Unu ba asujekwa l'o bu teke epe ele unu enya be

unu e-jeje ozi; k'ophu ephe a-jaje unu ajaja. Unu gudeje obu iphoro ejeru ephe ozi. Iphe unu e-gude eme iya ege ono bu le Nchileke duru unu le nsọ.

²³Iphe, bu iphe e zijeru unu ememe; unu fubeje ifu mee iphe obu; nyata l'ọ bu Nnajiufu ayi be unu emeru iya. Unu be emekwa l'ọ bu madzu mmakanu be unu emeru iya.

²⁴Unu nyataje l'ọo Nchileke be e-bu unu nggo iya; bu iya bu le Nnajiufu a-nu unu iphe ono, o kwetaru ndu nk'iya ukwa iya ono. L'ọ kwa Kuráýisutu be bu ogbodo Nnajiufu, unu ejeru ozi.

²⁵Obenu l'onye yeru eka l'ejo iphe be Nchileke a-kfukwa ugwo ophu gbaru iya nu; m'o -ruhuru; onye obu buru egbe onye ngunu. Le yebedua, bu Nchileke ta dukwa onye oole enya l'ifu.

Kólósi 4

¹Unube ndu bu nnajiufu, nweru ohu; unu mejekwaru ohu unu nhamunha; me iphe ruberu ephe. Unu nyatajeka l'unubedua nwekwaruphu onye bu iya bu Nnajiufu unu, bu l'imigwe.

Iphe unu e-meje

²Unu ba atugbejekwa eka l'okfu anu Nchileke. Unu kwabejekwa enya; te ike ba agvu unu teke unu ekfu anu iya. Unu ekelejekwa iya phu ekele teke unu ekfu anu iya.

³Unu kfujekwaruphu nu iya l'okfu ehu ayi. Unu kfujeru iya t'ọ gūhaaru ayi ọzo ọhuma t'ayi zijee ozi-oma ono; mbu t'ayi zije iphe ono, Nchileke shi domia edomi, bu iya bu Kuráýisutu l'onwiya. O kwa k'ozí-oma kparu iphe mu no le mkporo nta-a.

⁴Unu kfujekwaruphu nu iya t'o mee mu te mu du ike kfujee t'o doo ndiphe enya l'ege o gbaru mu l'ekfukfu iya.

⁵Unu meje umere l'ọ bu ndu maru iphe, gbaru ephe l'eke ndu e-ta budu ndu ke Kuráýisutu no. Unu gudejekwa ọzo, noru unu zije ozi-oma ono; unu ba ahajekwa ọzo obu t'ọ laa ke mmakanu.

⁶T'okfu unu gujee egugu; yoo tsoje l'ọ bu iphe unu tsuru; k'ophu oo-heje ndu unu ekfuru iya uhare t'ephe gebejeru unu nchi. Unubedua amajekwanuru ege unu e-yejeru onyenonu onu l'aji, o jiru unu.

Ekele mkpo-chi ishi iya

⁷Nwanna ayi Tikikosu, bu onye ayi yeru obu e-kfuru unu iphemiphe obule; k'ophu unu a-mawaruru onodu mu. Tikikosu bu onye koshiwaru le ya gbaru ke t'e gude ire iya eka. Yo bukwaruphu onye mu l'iya toko ejeru Nnajiufu ozi ono.

⁸Mu ziwaru Tikikosu ono t'ọ bya akoru unu ege ayi eme emechi; me t'ọ bya emekwaaphu te obu shihu unu ike.

- ⁹Onye yele iya a-yi teke ọo-bya bu Onésimosu, bu onye ayi yeru obu; bukwaruphu onye koshiwaru le ya gbaru ke t'e gude ire iya aka; mbu Onésimosu k'ufu unu. Epe ebo ono a-kowaruru unu ege iphemiphe obule du l'ibiyia owaa.
- ¹⁰Arisutakosu, bu onye mu l'iya tuko nodu le mkporo ajikwaphu unu. Yoo jikwaphu unu mbu Maku, bu nwa nwanna nna Banabasu. E zihakwaru nzi ehuru iya; yo rua unu le nchi. Teke o shitaru uzo iya nk'unu; unu koshikwa iya l'ehuru atsọ unu ena l'ọ byaru.
- ¹¹Jisusu onanu, epha etushi iya bu Jósutosu ono ajikwaphu unu. O bu umadzu eto ono be bukwađu ndu Ju, tso mu eje ozi ono, ayi eje; gude ekoshi l'ọo Nchileke bu eze ono. O bu epe be anoduje adu mu ike.
- ¹²Oojikwaphu unu mbu Epafurasu ke ufu unu. Yebedua be bukwađu onye ejeru Kurayisutu Jisusu ozi. Oogudeje obu iya l'ọ ha fube ifu l'okfu anu Nchileke l'okfu ehuru unu; l'ekfushi iya ike te Nchileke mee unu t'unu ba akpoje laa azu. Yo mekwaaphu t'unu maru umere, gbaru onye ke Kurayisutu ogbodo amaru. Yo mekwaaphu t'o heje unu uhuru ome iphe bu uche-obu Nchileke.
- ¹³Mbedua ekfukpo l'onwomu le osekpo akanya ehuru unu l'eseshi iya ike l'okfu anu Nchileke ono. O kwaphu ege ono be ooseshi akanya ono ike l'okfu anu Nchileke l'okfu ehuru ndu Layodisiya; me l'ehuru ndu Hiyerapolisu.
- ¹⁴Onye dokinta ono, ayi yeru obu ono; mbu Luku ajikwaphu unu. Yoo jikwaphu unu; mbu Dimasu.
- ¹⁵Unu jikwaaruphu ayi unwunna ayi phe ono, no le Layodisiya ono. Unu ajikwaaruphu ayi Nimfa; me chochi ono, edzukobeje le nk'iya ono.
- ¹⁶Teke unu gutsuaru ekwo-ozu-wa; unu mekwaa t'o rua ndu Layodisiya aka; k'ophu epebedua a-gukwa iya phuru. Unu agukwaaphu ekwo-ozu onanu, shi Layodisiya ono.
- ¹⁷Unu zia Akiposu le mu suru t'o keshikwaa ehuru jekota ozi ono, e ziru iya t'o jee l'ozu ono, ayi ejeru Nnajiufu ono.
- ¹⁸O bu mbedua, bu Polu gude aka mu ede owaa nta-a gude l'ekele unu. Unu ba azahajekwa le mu no le mkporo. Te Nchileke meeru unu eze-ipe-oma.

1 Tesalonáyika

1 Tesalonáyika 1

¹Ekwo-ozí ọwaa shi l'ẹka mbẹdua, bụ Ọlu alaru chọchi Tesalonáyika, bụ ndu ke Nchileke, bụ Nna; bya abụkwaruphu ndu ke Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráyisutu. Ndu mu l'ẹphe gbakọru ẹka ede iya bụ Siluvánọsu yẹle Tímoti. Tẹ Nchileke meeru unu eze-íphe-ọma; yo mekwaaphu t'unu buru l'ẹhu-agu.

Umere ndu Tesalonáyika; mę ekweta ẹphe

²Tekenteke ayi ekfu anụ Nchileke; bẹ ayi anyatajẹ unu; ekele iya ekele l'okfu ẹka unu l'unu ha.

³Tekenteke bẹ ayi anyatajẹ unu l'ifu Nchileke, bụ Nna ayi; mbụ nyata ẹge unu gudewa ozi, unu jeru iya; koshi l'unu kweshiru ike l'íphe unu kweru; mę ẹge unu gudewa osheshi akanya ike; koshi l'unu yeru iya obu; mę ẹge unu gude ọta-nshi; koshi l'unu eleshi ẹnya mbọku ono, Nnajiufu ayi Jisọsu Kuráyisutu a-bya ọdo ono ike.

⁴Unwunna ayi; ayi makwaru-a lẹ Nchileke yeru unu obu; bya afọta unu t'unu buru ndu nk'ia.

⁵Iphe ọbu bụ l'ayi byaru bya ezia unu ozi-ọma ono; tọ bụ okfu-ọnu nkinyi iya bẹ ayi gude zia ya unu. Nchileke bẹ shikwa iya phụ koshi unu l'ike iya ereshi ire ike. Ume Nchileke ono bẹ yeru ayi ẹka; ayi adụ ike mee; unu amaru ọgbodo amaru l'íphe ayi ezi unu bụ oswi-okfu. Umere, ayi meru teke ayi l'unu nọ mewaruru; unu amaru egbe ndu ayi bụ. O kwa ẹge ọo-duru unu lẹ mma meru; ayi emee egbe umere ono.

⁶Tọ dụ iya bụ; unu abya awata ọmu umere ayi; yọ bụwaruru unu ọmu umere Nnajiufu. Ọphu unu te gudekwaru l'unu eje iphe-ẹhuka teke eezi unu ozi-ọma ono; unu egudelee ẹhu-ọto-ẹna ọphu shi Ume-dụ-Nsọ l'ẹka; nata ozi ono.

⁷Ọo ya meru iphe unu bya aburu ndu, iphe bụ ndu ọphu wowaru onwẹphe ye Kuráyisutu l'ẹka lẹ Masedóniya; mę lẹ Akáya byaru bya awata ọmu ẹka ẹphe.

⁸E tọ bụlekwa l'ozí-ọma ke Nnajiufu ono, unu ezi ono bẹ dzuru Masedóniya; mę Akáya nkinyi iya. E woru, unu woru onwunu ye Nchileke l'ẹka bẹ ngakọtaakwaru ẹkemeke ọbule; k'ọphu ẹ to nwehedu onye ayi a-bya akọlahaaru iya akọru k'iche.

⁹Iphe bụ ẹke ayi jeru bẹ aanọduje ekfugbaa k'ẹge unu gude meshiaru ayi teke ono, ayi byaru ndu-unu ono. Ẹphe akọkwaaphu ẹge unu gude sefukotawa ẹka l'ogwa iphe aagwa agwagwa; bya aghachiwaru Nchileke ifu; jelahaaru ọkpobe Nchileke ono, nọ ndzụ ono ozi;

¹⁰bya awatakwapu ole ẹnya Nwa iya ono, e-shi l'imigwe bya ono; mbụ nwa iya ono, bụ Jisọsu ono, o meru; yo shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ ono. Ọo ya bụ onye a-dzọ ayi l'oke ẹhu-eghughu ke Nchileke; mbụ l'oke ẹhu-eghughu ono, Nchileke a-zube ndu eme iphe dụ ẹji mbọku ikpe ono.

1 Tesalonáyika 2

Ozi, Pọlu jeru lẹ Tesalonáyika

- ¹Unwunna ayi; unubẹdua l'onwunu marua l'akpakfuta ono, ayi kpakfutajeru unu ono ta bukwa ke mmakanu.
- ²Unu makwaru-a egbe iphe-ehuka, ayi jeeberu lẹ Filipayi; makwaruphu ege e gude mee ayi iphe-iphere l'ẹke ono. Obenu lẹ Nchileke ayi melekwaru-a obu ayi; yo shihu ike; k'ophu ayi byakwaduru bya ezia unu ozi-oma Nchileke ono; ayi te dze lẹ ndu mkpo-byi do-pheru ayi mgburumgburu.
- ³Teke ono, ayi arọ unu t'unu bya aburu ndu ke Kuráyisutu ono be iphe no ayi l'okpoma; ayi arọ unu ta bukwa t'ayi bya eduphua unu eduphu; to bu l'o nweru ejo iphe ayi vu l'okpoma; to bu l'oo t'ayi bya egude igho haru unu ghota.
- ⁴Iphe ayi gbe emeje bu l'ayi ekfuje iphe bu uche-obu Nchileke; okfu lẹ yebedua be lewaru ayi enya; maru l'ayi koshiwaru l'ọ gbaru ke t'o gude ire ayi eka; bya eworu ozi-oma ono ye ayi l'eka. Ayi te ekfukwa t'ọ tsoje madzu ena lẹ nchi; gbahaa t'ayi kfujee ya ege oo-du Nchileke mma, bu iya bu onye ono, eletaje ime obu ayi; maru iphe ayi arị ono.
- ⁵Unu makwaru-a l'ẹ to nwekpodua teke ayi gude ire-machamacha kfuru yeru unu teke ono, ayi byaru nk'unu ono; ayi te me umere l'à sùrù l'oo iphe ayi ta budu be ayi suru l'ayi bu; ege ee-shi t'unu nu ayi iphe. O kwaphu Nchileke a-haru ayi enge iphe-a, ayi ekfu-wa.
- ⁶E to nwekwa onye ayi meru k'ophu oo-ja ayi ajaja. Ayi te mekwa t'unu jaa ayi ajaja; ayi te me te ndu odo jaa ayi ajaja.
- ⁷Lẹ keshinu ayi bu ndu ishi-ozi Kuráyisutu b'ọ gbakwaru ke t'ayi su t'unu vuta mkpa ehu ayi; obenu l'ayi melekwaru-a unu agu teke ono, ayi no lẹ nk'unu ono. Mbụ l'ayi dukpooru unu agu ege nwanyi, eleta unwu iya enya adujeru ephe agu.
- ⁸Ayi yeru unu obu nshinu. Oo ya meru iphe ayi chiru iya; su l'ẹ to buledua ozi-oma ono, shi Nchileke l'eka ono be ayi l'unu gba mgba; ndzu ayi be ayi l'unu gbakwaphu mgba. Iphe obu aburu l'unu nonuka ayi l'obu.
- ⁹Unwunna ayi; unu nyatajekwa ege ayi seshiberu akanya ike; jeta ozi; ike agvu ayi. Teke ono, ayi ezi unu ozi-oma ono, shi l'eka Nchileke ono be ayi jeru ozi: eswe; l'enyasi; jeta nri, ayi e-ri; t'e b'ọ du onye ayi a-buru ivu era noduru.
- ¹⁰Unubẹdua a-nodukpoo aharu ayi enge. Ege ono kwaphu be Nchileke a-nodu aharu iya ayi. Umere, ayi shi emejeru unube ndu kwetaru l'ozi-oma ono be gukwaru egugu; vudo nhamunha. E to nwekwa eke ayi metaru iphe aa-ta ayi uta.
- ¹¹Unu makotaru l'oo ege nna anoduje ehe unwu iya; bu ege ayi shi ehe unu l'ehu l'ehu.
- ¹²Ayi mewaru unu; obu eshihu unu ike. Ayi aduwa unu ike; kfuwa iya kfushiaru iya unu ike t'unu meje umere, du Nchileke mma. Oo Nchileke ono be kuru unu t'unu bya abata l'ẹke ya bu eze; mekwaphu t'unu l'iya gbaru mgba nweru odu-biribiri nk'iya.

¹³Iphe meru iphe ayi ta atugbejedu ẹka l'okele Nchileke ekele teke ayi ekfu anu iya bu le teke unu nuru okfu Nchileke ono, ayi bya ezia unu ono be unu gbobeleruphu ẹka labu; nata iya. Unu ta natakwa iya; kua ya okfu madzu. Unu nataru iya l'ọ -bu okfu Nchileke; mbu yo bukwaru okfu Nchileke bu iphe o bu. L'ọ kwa Nchileke ono l'ere ire l'ime unube ndu nataru ozi-oma ono.

¹⁴Unwunna ayi; o bu iphe ono, shi mbaru unu ono be bu iphe shi mbaru chochi ke Nchileke, bu ndu ephe le Kuráyisutu tugbaberu buru nanu l'alí Judíya. O bulephu ege ndu alí unu eme unu kpakpawowo bu ege ndu alí ephebe ndu Ju shi eme iya ephebedua.

¹⁵O bu ndu Ju ono be bu ndu gburu Nnajiufu; mbu Jisosu; gbua ndu nkfuchiru Nchileke; bya achia ayibedua chifu ayi l'alí ephe. Ephe egude ege ono meta iphe ta du du Nchileke mma swibe onwephe; bya aburu ogu, nuru madzu kpamukpamu.

¹⁶Ege ephe shi buru ogu ono bu l'ephe te kwedu t'ayi zia ndu e-ta budu ndu Ju ozi-oma ono; k'ophu Nchileke a-dzo ndu ono, e-ta budu ndu Ju ono. E to nwekpodua teke ephe te emetajedu iphe du eji; yo wo ephe l'ekpiri. Obenu l'oke ehu-eghughu ke Nchileke be mekochaaru dakfukwanu ephe.

Ọogu Pọlu t'o je ajja ndu Tesalonáyika

¹⁷A bya abya l'ehu nk'ayi; unwunna ayi; o teekwaru enya; k'ophu ayi l'unu phu-beru. O bu oswi-okfu l'o tewaru enya ifu ayi l'unu kpoberu; obenu l'obu ayi nokwaa l'eke unu no. Obu unu duta-beru ayi; k'ophu ayi shiwa teke teru enya seta ege ayi e-me t'ayi l'unu phu odo.

¹⁸Ayi seekwaru ege ayi e-me kpakfuta unu; mbu le mbedua, bu Pọlu l'onwomu be seekwaru abyabya ugbo olemole; obu le Sétanu akposhije iya ayi.

¹⁹?O nwekpooru ege o du, e-ta budu unu nkinyi iya be bu ndu ayi chiru ẹka nyanwua; buru unu e-me t'ehu tsoo ayi ena. O bu unu l'a-bu obunggo, ayi e-gude l'eku onwayi l'ifu Nnajiufu ayi, bu Jisosu teke ono, oo-bya odo ono.

²⁰Oo unubedua be bu iphe ee-gude jaa ayi ajaja; bukwaruphu unu bu ehu-otso-ena nk'ayi.

1 Tesalonáyika 3

¹Ya ndono; a nonyaa; ayi ta duhe ike tagbua ya le nshi; ayi achipyaa ya l'ọ ka ayi mma ayibedua t'ayi kwaa le Átensu;

²gbe zia nwanna ayi Tímoti. Yebedua bukwapu onye ayi l'iya tukoru ejeru Nchileke ozi; mbu ozi k'ozi-oma ke Kuráyisutu. Ayi ziru iya t'ọ bya emee t'unu vudoshia ike l'iphe unu kweru; yo mekwaaphu t'obu shihu unu ike;

³k'ophu e too nwedu m'ọ bu onye lanu l'unu ha, e-gude k'ehu-wa, aakpa unu-wa kpọlaa azu. Unubedua l'onwunu makwaru-a l'ehu ono, aakpaebeje ayi ono be bukotakwa iphe Nchileke makotahawaru l'oo ege oo-muru ayi.

⁴Mbụ; mę ayi kfukwaru iya unu l'òdunngu teke ono, ayi nọ lę nk'unu ono l'aa-kpakwa ayi ęhu. Unu elewaa l'ò dųwa ęge ono ọbu; yọ buru iphe unu tųko makọtahawaru.

⁵Oo ya meru iphe mu nọdunyaaru; to kwe tę mu tagbukota iya lę nshi; mu ezi Tímoti t'ọ bya amaru ęge unu vudoshibe ike l'ekwekwe, unu kweru kę Nchileke. O bų egvu bę mu tsuhuru; sų:ʔa maru o-nwuru-oye ono; mbų Sétanu te nwuakwarunu unu ye t'unu buhaa ekwekwe ono; akanya ono, ayi seru l'okfu ęhu unu ono abųru akanya ọ-la-l'iyi.

⁶Obenu lę nta-a bę Tímoti shiwa l'ęke unu nọ lawaa; lakfuta ayi; bya ezia ayi ozi, dų mma: l'ekwekwe unu shihuru-a ike; unu eyekwaruphu ibe unu obu. O kọkwaruphu ayi l'unu anọduje achiru ayi idzu ọma; kọoru ayi l'obu ayi dų unu nshinu ęge ono obu nk'unu dųkwaphu ayi ono.

⁷Unwunna ayi; ọ bų okfu l'unu vudoshi ike l'ekwekwe, unu kweru kę Nchileke kparu iphe obu eshijuje ayi ike l'iphe bų iphe-ęhuka, ayi eje; mę ęhu, aakpaębe ayi.

⁸L'ọ kwa nta-a bę ndzų byaru ayi l'ikoro; keshinu ọphu unu vudoshi ike l'atųgbabe, unu lę Nnajiufu tųgbaberu.

⁹Mbų;ʔnanųkpo ęge ayi e-bebe wata okele Nchileke ekele ęhu unu; mę k'ęhu ono, o meru; yọo tsọ ayi ęna l'ifu yębe Nchileke l'okfu ęhu unu ono?

¹⁰Ayi egudejekwaphu obu ayi l'ọ ha ekfu anų iya: eswe l'enyashi; ekfushiru iya ike t'o mee t'ayi l'unu phų; t'ayi mee ęke ekwekwe unu t'eshihudua ike; t'o shihu ike.

¹¹Nta-a bų tę Nchileke, bų Nna ayi l'onwiya; mę Nnajiufu ayi, bų Jisọsu bọoru ayi ųzo, ayi e-shi abya unu agbaphe.

¹²Tę Nnajiufu mekwaaphu t'unu kafųa oyeru ibe unu obu; mbų t'unu kfųbe ọswa yeru ibe unu obu ọkpobe eyeye; mbų yee ya kę 'ama-ęge-e-me iya. Yọ bųkwaruphu ęge ono bę unu e-yeru iya iphe bų madzų phuu. O kwa ęge ono bę ayi bedua yeru iya unu.

¹³Oo ya bų k'ọphu oo-me t'obu shihu unu ike; unu evudo l'ifu Nchileke, bų Nna ayi; buru ndu dųkota mma; too nwe ęke aa-ta unu ųta teke ono, Nnajiufu ayi, bų Jisọsu yęle ndu nk'iya a-yiru bya ono.

1 Tesalonáyika 4

Umere, dų Nchileke mma

¹Unwunna ayi; iphe ọdo, tsofua ya nų bų: l'iphe unu mųtaru l'ęka ayi bųkwa ęge unu e-shi gude ndzų unu eme iphe dų Nchileke mma. Tęmanu b'ọ bųlekwaphu iphe ono, dų Nchileke mma ono bę unu emekwaphu. Nta-a bę ayi gudekwa ępha Nnajiufu, bų Jisọsu arọ unu; ekfushiru iya unu ike t'unu kafųaru ome iphe dų Nchileke mma l'eje.

²L'unu mawaru-a ọkwa, ayi shi l'ęka Nnajiufu, bų Jisọsu nmaaru unu; koshi unu ęge unu e-meje umere.

³L'iphe dų Nchileke mma t'unu meje bų tę ndzų unu l'ọ ha bųkotaru nk'iya; mbų t'unu sefu ęka l'ome kę nwanyi.

- ⁴Odo bu: unube unwoke; t'onyenonu maru ege oo-shi lua nwanyi l'uzo, vudo nhamunha, bu iya bu l'ege o du Nchileke mma; me ege ugvu e-tso onye obu.
- ⁵T'e b'o bukwa egu ojekfu nwanyi a-lotaje unu; unu eje alua nwanyi ege ndu e-ta budu ndu Ju; mbu ndu e-ta madu Nchileke aluje.
- ⁶Le ke olu nwanyi-a, ayi ekfu-wa bukwa t'e b'o du onye e-meswe ibe iya; ophu 'o dukwa onye e-megbuta ibe iya. Ayi kfuhaakwaru iya unu; rua ya unu aruru le nchi l'onye eme egbe iphe ono be Nnajiufu a-gwakwa ochi.
- ⁷Le Nchileke te kukwa ayi t'ayi bya emerushije onwayi emerushi. Iphe o kuru ayi bukwa te ndu ayi buru iphe ayi e-gude kwabe iya ugvu.
- ⁸Oo ya bu l'iphe bu onye jikaru iphe ono, ayi ezi ono ta bukwa madu b'o jikaru; o kwa Nchileke b'o jikaru; mbu Nchileke ono, anuje unu Ume-du-Nso iya ono.
- ⁹A bya abya le k'oyeru unwunna obu: onanu ta bukwa iphe aa-bya awata oderu unu l'ekwo; l'unubedua l'onwunu be Nchileke l'onwiya zikwaru ege unu e-yejeru ibe unu obu.
- ¹⁰Mbu; yo bulekwaruphu ege e ziru iya unu; be unu shi meta iya. Mbu l'unu yeru iphe bu unwunna ayi, nokota le Masedoniya mgburumburu obu. Obenu l'ayi ekfushikwaru iya phu unu ike unwunna ayi t'unu kafukwaaru ome ege ono l'eje.
- ¹¹Unu kebejelekwaphu ehu buru l'odoo. Unu ekebejelekwaphu ehu lepyabe enya l'ozi nk'unu. Unu egudeje eka unu seta iphe unu e-gude buru; bukwa iya-a bu iphe ayi kfuwaru unu-wa.
- ¹²O bu umere ono be unu a-noduje eme; bukwaru iya phu bu umere, gbaru unu l'eke ndu e-ta budu ndu ke Kurayisutu no; k'ophu epe a-kwabeje unu ugvu; too nwekwanu onye unu a-su: l'o -budu iya be unu te emekwa mkpa, noru unu.

Abyabya, Nnajiufu a-bya odo

- ¹³Unwunna ayi; iphe ayi eme t'unu maru bu okfu ehu ndu nwuhuru anwuhu; k'ophu unu ta agudu aphu iya l'o bu ndu e-te eledu enya l'ephe le Kurayisutu e-mekochaa nodu.
- ¹⁴Ayi kwetaru kweshia ike le Jisosu be nwuhuru nu; meebe teta nodu ndu. Ege ono be ayi kwetakwaruphu le Nchileke e-shi Jisosu l'eka; mee te ndu, wooduru onwephe ye Jisosu l'eka temanu be epe nwuhuderu; t'ephe le Jisosu tuko teta nodu ndu; epe etsoru iya bya.
- ¹⁵Iphe ayi ekfuru unu bu ozi, shi Nnajiufu l'onu: l'ayibedua, bu ndu ophu a-nokwadia ndu teke ono, Nnajiufu a-bya odo ono te evukwaru ndu ophu nwuhuhawaru nu uzo.
- ¹⁶Ishi iya aburu le Nnajiufu l'onwiya e-shikwa l'imigwe alazita l'ali; l'echi mkpu ugu. Eze onye ishi ojozi Nchileke a-nodu eku oku; l'egbukwaphu upyoku Nchileke. Oo ya bu; ndu ono, wooduru onwephe ye Kurayisutu l'eka be epe nwuhuderu ono evuru uzo teta; nodukota ndu.

¹⁷Ephe -tetabebelephu; tɛmanu Nchileke adzuchata ayibedua, bu ndu ophu nokwadu ndzu teke ono; ayi l'ephe abya atuko nmagbabe nodu l'ime urukpu; jekfushia Nnajiufu, bu Jisosu l'ephekerephe; k'ophu ayi le Nnajiufu a-noduwaru.

¹⁸Oo ya bu; t'unu gude okfu-a dua ibe unu ike.

1 Tesalonáyika 5

Kwabɛru abyabya kɛ Nnajiufu

¹Unwunna ayi; ɛ to buhekwaru iphe aa-bya edederu unu l'ekwo su unu l'oo teke obu ndo; o du du l'oo mboku obu, iphemiphe obule ono e-mekota ndo-o.

²L'unubedua makwarua le Eswe ke Nnajiufu a-tukwa madzu l'ukfu ege ono, onye iphura atuje madzu l'enyashi ono.

³L'o kwa teke ndiphe suru: "Ha! Le mgboko dukwa agu; o buakwa t'onyenonu tusaru ehu; wata oje ege du iya mma;" ono bu teke bu: a bya ele enya; iyi aburu pheraketengu. O bu ege ozeda eku nwata aphushihujeru nwanyi, du ime; bu ege iyi obu a-phushihu: ephe atuko yifukota; too nwe m'oo onye lanu, a-wafu nu.

⁴Obenu l'unubedua ta nokwa l'ekpuru-ochi; unwunna ayi; ke te mboku ono, Nnajiufu a-bya ono tu unu l'ukfu l'o bu abyabya onye iphura.

⁵L'unubedua be bukwa l'eke iphoro no; me l'eke bu eswe. Ayi ta bukwa ndu bu l'ime enyashi no; ayi ta bu ndu bu l'ekpuru-ochi.

⁶Oo ya bu; keshinu o duwa ege ono; t'ayi be kukwaru mgbenya ege ndu ophu ekutsua; t'ayi gbe muchikwaaru enya; t'enya doo ayi edodo.

⁷Ndu eku mgbenya bu l'enyashi be ephe ekuje iya; buru l'enyashi be ndu anguje mee; l'akpo kulakula anguje iya.

⁸Obenu le keshinu ayibedua bu ndu bu l'eke bu eswe; t'enya donua ayi edodo; te ekwekwe, ayi kweru yele obu, ayi yeru ibe ayi buru uwe-igwe, ayi e-yeje; mbu uwe-igwe, e-gbochitaje ayi okpoma. T'adzota ono, ayi ele enya iya le Nchileke a-dzota ayi ono buru iya a-bu okpu-igwe, ayi e-kpuru.

⁹Nchileke ta tukwa ayi eka; t'ayi buru ndu ya a-zube oke ehu-eghughu iya; gbahaa t'ayi bya te ya shi l'eka Nnajiufu ayi, bu Jisosu Kurayisutu; dzoo ayi;

¹⁰mbu Jisosu ono, nwu-chiru ayi onwu ono; k'ophu bu: e meebe; ayi l'iya atuko nodu ndzu: me ayi -no ndzu; me ayi -nwuhuru anwuhu teke oo-bya.

¹¹Oo ya bu; t'unu meje t'obu shihu ibe unu ike; unu eyekwaruphu ibe unu eka t'ephe vudoshia ike l'ekwekwe, ephe kweru; bu nu iya-a bu iphe-a, unu eme-wa.

Iphe unu e-meje

¹²Ayi aru unu; unwunna ayi; t'unu yejeru iphe bu ndu ono, ese akanya ehu unu ono ugu; mbu ndu ono, bu ephe bu ndu, Nnajiufu fotaruru t'ephe buru ndu ishi unu; bukwaruphu ndu a-nodu akpo-ziru unu uzo ono.

- ¹³Unu egudekwaphu k'ozu ono, ephe ejeru unu ono; l'eyeru ephe eso; yekwaruphu ephe obu ogbodo eyeru; unu l'ibe unu eburu l'ehu-agu.
- ¹⁴Ayi arokwaphu unu; unwunna ayi t'unu lojee ndu enyiru ozi eka le nchi. Ndu ophu obu e-te gvuduru egvuru be unu e-meje t'obu shihu ike. Unu eyejeru ndu ekwekwe ephe te shihudu ike eka t'ephe kweshia ike. Unu ataje nshi l'eke onyemonye obule no.
- ¹⁵Unu akwabekwa enya t'e b'o nwe l'unu ha, onye e-gude ejo iphe gwata ugwo ejo iphe madzu meru iya; gbahaa t'iphe unu a-nodujelephu achọ ọzo iya buru ege unu e-shi mejeeru ibe unu ohuma; mekwaaru iya phu iphe bu madzu kpamukpamu.
- ¹⁶T'ehu tsojekpelekwaphu unu ena tekenteke.
- ¹⁷Unu ba atugbejekwa eka l'okfu anu Nchileke mkpurumkpuru.
- ¹⁸Unu keleje Nchileke ekele l'iphemiphe obule, amuru unu: m'o -ruhuru; o du idagha. Ono kwa iphe Nchileke achọ unu l'eka unubedua ndono.
- ¹⁹Unu ba akposhijekwa Ume-du-Nso iphe oome.
- ²⁰Unu ba akpojekwa iya ebo-ebo l'afu; mbu okfu, ekoshi ozi, Ume-du-Nso ziru.
- ²¹Olobu; t'unu datajekwa iphemiphe obule adata; fota iphe ophu du mma; gudepyabeshia ya eka ike.
- ²²Unu sefukota eka l'iphemiphe obule, bu ejo iphe; m'o -ruhuru; o du idagha.

Ekele mkpo-chi ishi iya

- ²³Te Nchileke, bu iya emeje t'ayi buru l'ehu-agu; mee unu t'unu buru ndu nk'ia ogbodo aburu. T'o dobe ndzu unu kpamukpamu; mbu me uche unu; m'obu unu; m'ehu unu; t'o dobe iya ege ono t'e b'o du eke uta a-du iya jeye teke Nnajiufu ayi, bu Jisusu Kurayisutu a-bya odo.
- ²⁴Iphe ono be bu iphe oo-mekota l'o ha; okfu l'oo ya kuru unu; bukwaruphu onye evudoshije ike l'iphe o kfu.
- ²⁵Unwunna ayi; unu kfujekwaruphu nu Nchileke l'okfu ehuru ayibedua.
- ²⁶Unu kelekwa iphe bu unwunna ayi l'ephe ha; nmata ephe akpa.
- ²⁷Unu gukwaa ekwo-ozu-wa; t'o rukota iphe bu unwunna l'ephe ha nchi; Nnajiufu anukwaa iphe-a, mu ekfu-wa.
- ²⁸Te Nnajiufu ayi, bu Jisusu Kurayisutu meeru unu eze-iphe-oma l'unu ha.

2 Tesalonáyika

2 Tesalonáyika 1

¹Èkwò-òzì ọwaa shi l'ẹka mbẹdua, bụ Ọlù alarụ chọchi Tesalonáyika, bụ ndu kẹ Nchileke, bụ Nna ayi; mę Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráyisutu. Ndu mu l'ẹphe gbakọru ẹka ede iya bụ Sulivánọsu; mę Tímoti.

²Tẹ Nchileke, bụ Nna; mę Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráyisutu meeru unu eze-iphe-oma; mekwaaphu t'unu buru l'ẹhu-agu.

Ikpe, Kuráyisutu e-kpe teke ọ byaru

³Unwunna ayi; ọ dukwa l'ọ bụ ụgwò; ayi ejiru iya; mbụ l'ayi anọdujelephu ekeleru unu Nchileke ekele; okfu l'ọ bụ iphe gbaru ayi l'ememe. Iphe ọbu bụ l'ekwekwe, unu kweru kẹ Nchileke bẹ eshihulephu ike ọgbodo eshihu eje; obu, unu yeru ibe unu l'ẹhu l'ẹhu akakwaphu nshinu eje ejeje.

⁴Ọ bụ iya meru iphe ayịbedua l'onwayi egudeje unu asa nsasa l'iphe bụ chọchi Nchileke. Ishi nsasa ayi aburu l'unu richiru obu; kwelekwaphu l'iphe unu kweru: l'ẹge ono, eeme unu kpakpawowo ono; mę l'iphe-ẹhuka ono, unu eje ono.

⁵Ono aburu iphe unu e-gudekwanu ẹka mawaruru nta-a l'ọo oswi-okfu; lẹ Nchileke ekpeje ikpe nhamunha. Ọ bụ iphemiphe ọbule ono, amutsuaru unu ono e-me; unu adu kẹ ọbahu l'ẹke Nchileke bụ eze, bụ iya bụ iphe ọbu, unu anwu ọnwu iya ọbu.

⁶Nchileke bẹ bụ onye emeje iphe nhamunha; mbụ l'iphe bụ ndu ono, meru; unu eje iphe-ẹhuka ono l'ẹphe ha bẹ oo-mekwaphu t'ẹphe jee iphe-ẹhuka.

⁷Unubẹdua ọbu, aakpa ẹhu nta-a bẹ oo-me; unu enweru onwunu. Yọ bukwaruphu ẹge ono b'oo-me ayịbedua. Teke oo-me iphe ono bẹ bụ teke Nnajiufu e-shilephu l'imigwe bya yẹle unwu ojozi-imigwe iya ono, bụ ẹphe e-koshi ẹge ike iya hatabe nshinu ono.

⁸Oo-gude ọku, ere raphuraphu; shi l'imigwe bya bya agwaa ndu ẹ-ta madu Nchileke ọchi; mę ndu ẹ-te emedu iphe ozi-oma k'ẹhu Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu kfuru.

⁹Ọchi ọbu, aa-gwa ẹphe ọbu bụ l'ee-bufu ẹphe l'ifu Nchileke; je edobe ẹphe l'ẹke ẹphe a-nọdu laa l'iyi jeye lẹ tutu yoyo. Ẹke ono bẹ ẹphe a-nọdu; ẹphe ta abyadu bya aphukwadu Nnajiufu ayi ẹnya ọdo; ẹphe ta aphuhe ọdu-biribiri iya; mę ike iya.

¹⁰Ono bụ iphe e-me mbọku ono, ọo-bya ono; k'ọphu ndu nk'iya; mbụ ndu kwehawaru nk'iya a-kwabẹ iya ugvu; jakwaa ya phụ ajaja. Unubẹdua l'onwunu bẹ a-nọdukwaphu l'ẹke ono, ndu nk'iya nọ ono; okfu l'unu kwetaru ozi ono, ayi byaru bya ezia unu ono.

¹¹Ọo ya meru iphe ayi anọdujelephu ekfu anu Nchileke l'okfu ẹka unu; tẹ Nchileke ayi ono mee unu t'unu du kẹ ọnodu ndzu ono, o kuru unu oku iya ono; mę t'o gude ike nk'iya; mee t'unu du ike mejee iphe du mma, agu unu agugu ememe; yo mekwaaphu t'o dzua okè mbụ ndzu ono, unu nọ ono; okfu l'unu kweru nk'iya.

¹²Ọo ya bụ k'ọphu ee-shi l'ẹka unu; kwabẹ ẹpha Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu ugvu; Nchileke eshikwanu l'ẹka Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu kwabẹ unubẹdua ugvu. Iphemiphe

obule ono bẹ Nchileke e-shikota l'eze-iphe-oma iya; mẹ kẹ Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráýisutu mekota.

2 Tesalonáyika 2

Ọ-chị-nta Kuráýisutu

¹A bya abya nta-a lẹ kẹ abyabya kẹ Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráýisutu; mẹ kẹ edzuko, ayi e-dzuko; jekfu iya t'ayi l'iya tughabe buru nanu bẹ ayi arokwa unu; unwunna ayi;

²t'ẹ b'o jekwa otso unu l'ẹhu; ophu obu 'awatakebekwa unu ote etete; okfu l'a suru unu lẹ Eswe kẹ Nnajiufu gbe ruwa. Unu be eyekwa onu; mbu m'o -ruhuduru: o nweru onye byaru bya asu unu l'oo iphe Ume-du-Nso kfuru iya bẹ ya ekfu; odudu buru l'okwa iphe madzu kfuru iya bẹ ya ekfu; odudu buru l'e deru iya l'ekwo-ozu, a suru l'oo ayibedua deru iya.

³Unu be ekwekwa lẹ phuu t'o nweru onye e-duphu unu uzo; lẹ mboku ono ta abyakwa jeye teke o bya-oduru mbu teke ono, ndiphe e-kwefuru Nchileke ikè ono; mẹ teke o byaoduru mbu Nwa-o-mebyi-ekemu ono, bụ iya bụ onye ono, lafutaje l'iyi ono.

⁴Ọ -byalephu bẹ oo-su l'okwa buru kẹ yeke iphe bụ iphe ndiphe ekukpo “nchi”; mẹ iphe bụ iphe ndiphe abaru eja. Oo-woru onwiya doke lẹ ya kakota iphemiphe obule nshinu. Oo-jetsubuaru je asugabe onwiya l'eze-ulo Nchileke; su l'oo yebedua bụ Nchileke l'onwiya.

⁵?Unu ta nyatahedu lẹ mu kfuhawaru iya unu teke mu l'unu no?

⁶Unubedua l'onwunu makwaru-a iphe akposhi iya abyabya nta-a. Oo ya bụ lẹ Nwa-o-mebyi-ekemu ono a-byalephu teke o gbaru iya l'abyabya.

⁷Ike ono, ẹ ta phudu l'enya, bụ ike kẹ Nwa-o-mebyi-ekemu ono ereekwanua ire nta-a. Obenu lẹ yebedua t'abyakwa bya abya jeye teke onye ono, sedokwaduru iya nu ono atochiru iya.

⁸Oo ya bụ l'okwa bụ teke ono bẹ Nwa-o-mebyi-ekemu ono a-bya; a phugbaru iya; Nnajiufu, bụ Jisọsu egude uphere-onu iya gbua ya. Yo buru nwijnwii ono, Nnajiufu anodu egbu teke oo-bya ono bẹ bụ mkpakọ iphe e-me Nwa-o-mebyi-ekemu ono; yo buru kpurupyata.

⁹Abyabya, Nwa-o-mebyi-ekemu ono a-bya bẹ bukwa l'ike kẹ Sétanu bẹ oo-shi; yo bya egude ugho meshilaha iphe-ophulanya; mẹ iphe-ophubama, dugbaa biribiri.

¹⁰Yo gude iphe bụ ejo ugho obu-iwe eduphushi ndu ono, buwa ndu ephe l'iya a-la l'iyi ono. Iphe meru iphe ephe a-laa l'iyi ono bukwa l'ephe jikaru oyeru okpobe okfu ono obu, bukwanu iya gega dzokwanu ephe ono.

¹¹Oo ya meru iphe Nchileke haru ephe; ephe eshisweshia uzo; shiswee ya k'ophu o bulephu iphe ta budu okpobe okfu bẹ ephe ekwetaje l'okwa bụ okpobe okfu.

¹²Eke o wukoru aburu l'iphe bụ ndu ono, ẹ-te kwetadu okpobe okfu ono; buchiaru ejo iphe ka ephe otso ena ono bẹ Nchileke a-nmakota ikpe.

Nchileke fọtaru unu; t'ọ dzọta unu

¹³Unwunna ayi; Nnajiufu yekwaru unu obu. Ọ dukwa l'ọ bu ugwo; ayi ejiru iya; bu iya bu l'ayi a-nọdujekpelephu ekele Nchileke ekele l'okfu ẹhu unu; okfu l'o vuhaodururu ọzo fọta unu tẹmanu b'o mederu mgboko; k'ọphu ọo-dzọfuta unu; mbu; oo-shikwa l'ẹka Ume-dụ-Nsọ ono, ere ire l'ẹhu unu ono; mẹ ekwekwe ono, unu kweru ọkpobe okfu ono; dzọo unu.

¹⁴Ono bu iphe o shi l'ẹka ozi-oma ono, ayi ziru unu ono kua unu oku iya; tẹ unu lẹ Nnajiufu ayi, bu Jisọsu Kuráyisutu gbaru mgba nweru ọdu-biribiri iya.

¹⁵Ọo ya bu; unwunna ayi; unu vudo vudoshia ike; gudeshia ọkpobe okfu ono, ayi ziru unu ono ike: mẹ ayi -gude ọnu kfuaru iya unu; mẹ ayi -deru iya edede l'ẹkwo-ozi nọ unu.

¹⁶Nchileke, bu Nna ayi bẹ koshiwaru ayi lẹ ya yeru ayi obu. O shi l'eze-iphe-oma ono, o meru unu ono ọdu unu ike; shiwaru ẹge ono mee t'obu shihu unu ike gbururu jeye lẹ tutu yoyo. Yọ bya emekwaaphu; ayi amaru ọgbodo amaru lẹ Nchileke bẹ a-nọ ayi iphe ono, ayi ele ẹnya iya ono. Tẹ Nchileke ono yẹle Nnajiufu ayi, bu Jisọsu Kuráyisutu

¹⁷mee t'obu shihu unu ike; mekwaaphu unu t'unu ọdu ike ome iphe ọdu mma, unu emekpo ememe; kfuje okfu, ọdu mma l'ọnu.

2 Tesalonáyika 3

Unu kfujeru nọ Nchileke l'okfu ẹhu ayi

¹Unwunna ayi; ẹke, ayi a-sube iya ishi bu t'unu kfujeru nọ Nchileke l'okfu ẹhu ayi: t'o mee t'ozi-oma kẹ Nnajiufu kafu ọbarahu abarahu dzuru ẹkemeke ọbule ẹgwegwa; a kwabejekwaphu ozi-oma ono ugu; ẹge ono, unu akwabeje iya ono.

²Unu ekfukwaruphu nọ Nchileke t'ọ dzọo ayi l'ẹka ndu iwe; mẹ l'ẹka ndu ẹjo madzọ; okfu l'ẹ tọ bubedu ndiphe mgburumgburu bẹ kweru k'ozi-oma ono.

³Obenu lẹ Nnajiufu bu onye evudoshije ike l'iphe o kfuru. Ọo ya bu onye e-me t'unu shihu ike; tẹ ẹka O-me-njọ ono be ru unu l'ẹhu.

⁴Obenu l'ayibedua bẹ Nnajiufu mewaru; ayi ta awaheru unu obu. O doru ayi ẹnya l'unu eme-e iphe ayi sọru unu t'unu meje; mbu l'unu e-meru iya tųgbuwaruru.

⁵Tẹ Nnajiufu duzia unu ọzo; k'ọphu unu a-kafu ọnodu eyeru Nchileke obu eje l'ifu; mẹ k'ọphu ọta-nshi unu a-bu ọphu shi l'ẹka Kuráyisutu.

Madzọ jefutaje ozi

⁶Unwunna ayi; iphe ayi gude ẹpha Nnajiufu, bu Jisọsu Kuráyisutu ekfuru unu nta-a bu: t'unu bujeru ọba yeru iphe bu nwanna, ẹniru ozi nọ; yọ jika ome iphemiphe ọbule ono, ayi ziru unu t'unu meje ono.

⁷Iphe ọbu bu l'unubedua marua l'unu mufutaje umere ayi; l'eme ẹge ayi shi eme. Ayi te shikwa buru ndu ẹniru ozi teke ayi l'unu shi nọdu.

⁸M'ẹ to nwekwa onye ayi natajeru iphe ria ke ẹwoma. Iphe ayi gbe emeje bu l'ayi ejetaje ozi: eswe l'enyashi jeye; ike labu agvu ayi; k'ophu e too nweddu l'unu ha, onye ophu ayi a-pata mkpa ehu ayi je ebo t'o buru iya ivu era.

⁹Iphe kparu iphe ayi shi eme iya ege ono ta bukwa l'e to gbadu ke t'ayi bo unu mkpa ehu ayi. Iphe kparu iphe ayi meru iya bukwa t'ayi gude umere ayi koshi unu iphe unu e-letaje enya eme.

¹⁰Mbu jeyekpokwa le teke ayi shi nodu le nk'unu be ayi kfuhaakwaru unu iphe-a; kfushia ya ike; su unu: "T'e b'e ewojekwaru nri nu onye enyiru-ozi."

¹¹Iphe ayi gude ekfu iphe-a bu l'ayi nuwaru l'o nweru l'unu ha ndu ophu bu ndu enyiru ozi; ndu bulephu o-jeru-okfu-e-te-kudu-ephe; to nwe iphe odo, ephe emeje.

¹²Ndu du ege ono be ayi gudekwa epha Nnajiufu, bu Jisusu Kurayisutu ekfuru ephe; alo ephe eka le nchi; su t'ephe dobekwaphu onwephe ndo; seje akanya ehu ephe; seta iphe ephe e-gude buru.

¹³Obenu; unwunna ayi; te ike ba agvukwa unu l'ome iphe du mma.

¹⁴Teke bu l'o nweru onye jikaru le ya te emedu iphemiphe obule ono, ayi deru l'ekwo-ozi-a ono; unu hubelekwaphu onye obu ama; bufu iya; t'e b'o nwekpokwaa iphe unu l'ia e-je emegba; k'ophu iphere a-du iya.

¹⁵Olobu; unu be mekwa iya l'a -suru l'o bu onye okfu unu. Unu lojee ya eka le nchi; l'oo nwanna unu b'o bu.

Mkpọ-chi ishi ekwo-ozi-wa

¹⁶Te Nnajiufu l'onwiya, bu iya be ehu-agu eshije l'eka; mee t'ehu dujekpelephu unu agu; t'o mejekpelekwaphu t'ehu du unu agu ono mkpurumkpuru l'iphe bu iphe byaru nu. Te Nnajiufu nodu swiru unu l'unu ha.

¹⁷O bu mbedua, bu Polu gedegede gude eka mu ede ekele-wa. O buakwa ege mu edeje iya edede. Oo ya be unu e-gudeje hube iphe bu ekwo-ozi, mu deru ama.

¹⁸Te Nnajiufu ayi, bu Jisusu Kurayisutu meeru unu l'unu ha eze-iphe-oma.

1 Tímoti

1 Tímoti 1

¹Ekwo-ozí-wa shi l'ẹka mbedua, bú Pọlu; mbụ mubẹ onye ishi-ozí Kuráýisutu Jisọsu. O bú Nchileke ono, bú onye adzoje ayi ono; mẹ Kuráýisutu Jisọsu ono, bú onye ono, ayi ele ẹnya iya ono bẹ ziru mu tẹ mu buru onye ishi-ozí ono.

²Onye mu ede ekwo-wa anụ bú nggubedua, bú Tímoti, dụwa l'ọ bú nwatibe mu; okfu l'ọo mu; bẹ dutaru ngu nụ; nggu abya ekweta l'ọo Kuráýisutu Jisọsu bú Nnajiufu. Tẹ Nchileke, bú Nna; mẹ Nnajiufu, bú Kuráýisutu Jisọsu meeru ngu eze-iphe-oma; yọ phụaru ngu imiko; mekwaaphu t'ẹhu dụ ngu agu.

Aalọ ndu ẹjo nzizi ẹka lẹ nchi

³Teke ono, mu shi eje Masedóniya ono bẹ mu kfukwaru ngu; byiko; t'í nọdukpelekwaphu lẹ Éfesọsu. L'ọ nwekwaru ndu nọ l'ẹke ono ezi iphe tuko bukotaru ẹjo-ire. Oo ya bú iphe obu, mu ekfu t'í nọdu l'ẹke ono gbọ-chijee ẹphe nchi; t'ẹphe be zishi iphe ẹ-ta bụdu okpobe okfu ono.

⁴Nggu ekfukwaruphu ẹphe t'ẹphe ba anọjehe akọ-phe mkpọkoro akọ-ife ndu Ju; mẹ ọgushi ndzekfu-ndzekfu ẹpha ndiche; mbụ ẹpha, ẹ-ta agvujedu agvugvu. Egbe iphe ono bẹ bulekwaphu ntutego bẹ okpataje. E too yejekwaru madzụ ẹka t'ẹphe mee iphe, Nchileke tumberu t'ẹphe mee; bú iya bú iphe ayi shi l'ozí-oma ono, ayi kwetaru ono maru.

⁵Iphe kparu iphe mu nmaru ngu okwa ono bẹ bukwa k'ophu ndu kẹ Kuráýisutu e-yeru ibe ẹphe obu. Obu ono, ẹphe e-yeru ibe ẹphe ono aburu n-yemobu ophu e gude obu iphoro yee; bya egude obu ophu mawaru iphe, gbaru iya l'ememe; mẹ okweta kẹ Nchileke ọgbodo ekweta yee ya.

⁶O nweru ndu hawaru shiswee okpobe ọzo ono; chebe ifu ichefu; shiwaru ẹge ono wata okfuphe mkpọkoro okfu.

⁷Ndu ono bẹ ọogu agugu t'ẹphe buru ndu ezi ekemu Nchileke; l'ẹ-ba bú l'iphe ono, ẹphe ekfu ono doru ẹphe ẹnya; e guderu l'ẹphe arí l'ẹphe maru iya.

⁸Ayịbedua l'ayi ha bẹ tükokwa makotawaru l'ekemu Nchileke bẹ dụ mma m'ọ -buru l'eetsokwa iya ẹge ọ gbaru t'e tsoje iya.

⁹Iphe ophu dokwanuru ẹnya aburu l'ẹ tọ bukwa ndu doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke bẹ Nchileke gude k'ẹhu ẹphe tụa ekemu ono. Ndu o gbe tụa ya doberu bukwa ndu emebyi ekemu ono emebyi; tųaru iya ndu ekwefuru iya ikẹ; tųaru iya ndu, eme iphe dụ ẹji; l'akpọ Nchileke ẹbo-ẹbo l'afu; tųaru iya ndu ẹ-te tsodu ọzo Nchileke; tųaru iya ndu ẹ-te nwedu iphe ophu bú kẹ Nchileke m'ọo nanu, ẹphe doberu nsọ; tųaru iya ndu egbuje nne lẹ nna ẹphe; tųaru iya ndu mgbugbu-madzụ l'ẹphe ha.

¹⁰A tųaru iya doberu ndu uru-alí; mẹ unwoke, ejekfuje unwoke ibe ẹphe azẹe-nwoke-yee-nwanyi; bya atụa ya doberu ndu apajẹ madzụ l'iphura. A tųaru iya doberu ndu adzujẹ ẹjo-ire; mẹ ndu aguje ẹnwa tukobe onwẹphe l'ishi l'iphe ẹphe mechacharu-a;

bya atua ya doberu iphe bu ndu emeebe iphe ono, bu iphe adaka okpobe okfu ono, e ziru unu ono adaka. O bu egbe ndu a turu ekemu ono doberu ndono.

¹¹Okpobe okfu ono, e ziru unu ono be shi l'ozima ono, Jisusu Kurayisutu yeru mu l'eka ono. Ozi-oma ono abukwanuru ozi-oma k'odu-biribiri ke Nchileke ono, bu Nchileke, daberu mma; dzukota oke l'ime onwiya ono.

Polu etu Nchileke epha

¹²Mu etu Nnajiufu ayi, bu Kurayisutu Jisusu epha. Oo ya be bu onye meru; mu adu ike oje ozi-wa, mu eje-wa. Mu etu iya epha ono; okfu l'o lewaru enya; phua le mu du k'ophu ya e-gude ire mu eka; fota mu te mu jeeru iya ozi ono.

¹³A makwaru-a le mu shi anoduje ekfurushi Jisusu Kurayisutu ekfurushi l'odungu; shi anoduje achi nta iya; shikwaphu eme iya iphe-iphere. Obenu le Nchileke be phulekwaru mu-a imiko; okfu l'iphe ono, mu shi eme ono be mu shi eme l'oma-ama. Mu te shidu kwetawa teke ono l'oo Jisusu bu Nnajiufu.

¹⁴To du iya bu le Nnajiufu ayi, bu Jisusu Kurayisutu ono abya aphuaru mu imiko, nyiberu otu onu iya. Yo mee mu; mu abya ekweta l'oo yebedua bu Nnajiufu; mekwaa mu phu; mu abya eyeru ndu odo obu. Onanu aburu iphe oomejeru iphe bu ndu epha l'iya tugbaberu buru nanu.

¹⁵Okfu-a be bukwa okpobe okfu, ophu gbaru te ndiphe mgburumgburu gbobe eka labu nata iya: le Jisusu Kurayisutu be byaru le mgboko-a te ya bya adzo ndu eme iphe du eji. Yo buru mbedua be bu onye pataru ishi ome iphe du eji ono.

¹⁶O bu iya meru iphe Jisusu Kurayisutu phuru mu imiko; mee t'o buru l'ehu mu; be ya e-shi koshi ndu odo ege ota-nshi nk'iya habe nshinu. Oo ya bu le Jisusu Kurayisutu be gude ehhu mu ekoshi ndu odo le ya a-dzolee epha; nu epha ndzu gbururu jeye; m'o - ruhuru; iphe du eji, epha meru du eji idagha; m'o -buru-a l'ephe woru onwephe ye iya l'eka.

¹⁷Te ndiphe kwabe Nchileke ugvu; epha ajaa ya ajaja; mbu Nchileke ono, bu eze; yo buru ege ono, o bu eze ono b'oo-buru iya jeyewaru. Oo ya bu Nchileke lanu, nonu nwenkinyi iya; buru Nchileke ophu e-ta anwuhujedu anwuhu; te egudeje enya phu iya. T'a kwabeje iya ugvu; jaa ya ajaja gbururu jeye le tutu yoyo. Ono kwa ege o du.

¹⁸Timoti; o kwa nggubedua, duwa l'o bu nwatibe mu; be mu ekfushi iphe-a eye l'eka. Iphe mu gude ekfuru ngu iya ege ono bu te mu nyataru ngu iphe ono, ndu nkfuchiru Nchileke kfuru l'ehu ngu ono. T'iphe ono, epha kfuru ono mee obu ngu t'o shihu ike; k'ophu oo-nweeru iphe ii-gude aluru Nchileke ogo ono, jiluru iya ono.

¹⁹Kwekpelekwaphu ke Kurayisutu; t'iphemiphe obule, iime bujelekwaruphu iphe obu ngu maru ohuma l'oo iphe gbaru iya l'ememe. O nwekwaru ndu machacharu-a iphe gbaru epha l'ememe; jika iya ememe. Yo buru iya meru; ekwekwe obu, epha kweru ke Kurayisutu obu eje avua onwiya l'akpaà.

²⁰Ndu haru yiru lẹ ndu ono bẹ bu Hayimeníyosu; mẹ Alẹguzánda. Mu wookwaru ẹphe ye Sétanu l'ẹka t'ọ nua ẹphe aphu; k'ọphu ẹphe a-mụtakwanu l'ẹ tọ dudu mma mbu okfurushi Nchileke.

1 Tímoti 2

Obaru Nchileke ẹja lẹ Chọchi

¹Iphe ọdungu, mu ekfu ekfushi iya ike bu: t'e kfujeru nu Nchileke t'ọ gbaaru ndu ọdo mkpu; kfujekwaruphu nu iya t'o mejeeru ẹphe iphe mkpa iya duru ẹphe. T'e kfujekwaruphu nu iya l'okfu ẹka iphe bu madzu kparamukpamu; kejejekwa iya phu ekele.

²T'e kfujeru nu Nchileke l'ẹka ndu eze; mẹwaru iphe bu ndu ishi, achi nu. Oo ya bu k'ọphu nchi a-du ayi ndo; ayi eburu l'ẹhu-agu; mẹ k'ọphu ayi a-nọduje anuru Nchileke okfu; eyeru iya ugvu; mẹ k'ọphu ayi a-nọduje eme umere, gbaru ayi l'iphemiphe ọbule, ayi eme ememe.

³Ọ bu ono bu iphe du mma; bukwaru iya phu bu iphe atso Nchileke ẹna; mbu Nchileke ono, bu iya bu onye ono, adzoje ayi ono.

⁴Ọ du Nchileke mma te ya dzofuta iphe bu madzu kparamukpamu; dukwa iya phu t'a su l'iphe bu madzu kparamukpamu byakotaru bya amaru iphe ono, bu okpobe okfu ono.

⁵Ishi iya aburu l'ọ bu Nchileke lanu nwenkinyi be nonu. Yo bukwaruphu onye lanu nwenkinyi be no le mgbaku Nchileke yele madzu. Onye ono bu Kuráyisutu Jisosu, buhukwaphu madzu l'onwiya.

⁶Jisosu ono woru onwiya chjaru Nchileke ẹja l'okfu ẹhu madzu kpogbaa; k'ọphu ọo-gbata ndiphe mgburumburu. Iphe ono aburu iphe meleruphu teke Nchileke l'onwiya suru l'ọo teke oo-me; shi ẹge ono koshi l'ọ bu uche iya te ya dzoo ndiphe l'ẹphe ha.

⁷Oo ya meru iphe o fotaru mu; mee mu te mu buru onye ishi-ozu iya; k'ọphu mu e-gude ozu-oma ono je araa ya arara l'alí ndu ẹ-ta budu ndu Ju; mu araa ya arara; zia ya ezizi; k'ọphu ẹphe e-kweta okpobe okfu ono. O kwa oswi-okfu be mu ekfu-wa. Mu ta adzukwa iya ejo-ire.

⁸Iphe du mu mma bu t'unwoke kfujekpelephu nu Nchileke l'ekemeke ọbule, ẹphe no. T'ẹphe chilihujẹ ẹka ẹphe; gude obu iphoro ekfu anu Nchileke. T'ẹhu be eghujekwa ẹphe eghughu; obu ta agbaje ẹphe ẹbo teke ẹphe -ekfu anu Nchileke.

⁹A bya abya l'unwanyi; iphe du mu mma bu te nwanyi rijee oriri; maru egbe uwe oo-ye l'ẹhu. Te nwanyi yeje uwe, gbaru iya nu. T'iphe ẹphe e-gudeje emema onwẹphe buru iphe e-koshi l'ẹphe doberu onwẹphe ọgà; l'akpadeje onwẹphe. T'ẹ b'ọ bukwa omekwa ẹgbushi t'ọ buru iya bu iphe ẹnya a-noje eje. T'unwanyi be egudejekwa mkpola-ododo; mẹ akà emema onwẹphe. Ẹphe t'eyeje uwe, erenuka ire gude akwa onwẹphe ngwa.

¹⁰Iphe unwanyi e-gbe mejee bu: t'ẹphe meje iphe-oma, bukwanu iya bu iphe gbaru ndu suru le Nchileke duru ẹphe le nsọ l'ememe.

- ¹¹T'ụnwanyi wozitaje onwephe alì ọgbodo ewozita; nọduje nwangijingiji muje iphe, eezi ephe.
- ¹²Mu te ekwekwa t'ụnwanyi zije iphe. Mu te ekwe t'o nweru nwanyi, a-nọdu aturu nwoke iphe ọo-nọdu emeje. T'ephe nọdujelekwaphu nwandoo.
- ¹³L'ọ kwa Ádamu; bẹ Nchileke vu ụzo mee; b'o mederu Ívu.
- ¹⁴Iphe ọdo bu l'ẹ tọ bukwa Ádamu bẹ Sétanu ghoru ugho; ọ kwa ọphube nwanyi b'ọ ghoru iya; mee ya; yo mebyia ekemu, Nchileke turu.
- ¹⁵Obenu l'iphe Nchileke e-gude dzoo ụnwanyi bu omushi unwu; m'ọ -bukpowaru l'ephe vudoshi ike l'ekwekwe, ephe kweru ke Kuráyisutu; yekwaruphu ndu ọdo obu; buru ndu ke Nchileke okpobe abubu; bya edobekwaphu onwephe ọgà.

1 Tímoti 3

Kẹ ndu ishi Chochi

- ¹Iphe ono, e kfulu ono bukwa okpobe okfu, suru: L'ọ -buru l'ọ nweru onye enya du te ya buru onye ishi chochi; onye ono kwa okpobe ozi, du mma be agu iya nu.
- ²Onye ishi chochi be bufutajekwa onye e ta amaduru ejo eka. O bufutaje onye alu nwanyi lanu kpụ; bukwaruphu onye akpadeje onwiya akpade. O bufutaje onye nweru uche. O mefutaje umere, gbaru onye ishi chochi. T'onye obu bukwaru onye ooheje uhuru okwaru onye bataru nk'ia ebyee. O bufutaje onye a-du ike ezi ndu ọdo iphe.
- ³T'onye ono ba abukwa onye angunuka mee; to bu onye eme ehuka. T'onye ono buchiaru onye eme odo; onye ta aswojedu uswo. Onye obu bufutajekwa onye e-te yedu enya l'okpoga.
- ⁴Onye ono bufutajekwa onye a-du ike leta ufu iya enya ohuma; bukwaruphu onye egirima iya anuru okfu; l'akwabekwa iya phu ugu.
- ⁵Lẹ teke bu lẹ madzu ta dudu ike ọ buru ishi l'ufu iya;?nanuhunu ege onye obu e-me du ike buru onye eleta chochi ke Nchileke enya?
- ⁶T'onye ono ba abukwa onye bu-wokwadia b'ọ bya aburu onye ke Nchileke; k'ophu onye obu ta awatadu otse etsetse; shi ege ono; Nchileke anma iya ikpe ege ọ nmaru iya Sétanu, bu iya bu Obutuswe.
- ⁷Onye ishi chochi a-bukwaruphu onye e-te vudu ejo epha l'ẹke ndu e-ta budu ndu chochi no; ọo ya bu t'ẹ b'ọ nwekwanu onye a-sujekpo l'ọ phuru ejo iphe onye chochi meru; te Sétanu, bu Obutuswe be egudebua ya hata onye ishi chochi l'onya.

Ndu ejeru Chochi ozi

- ⁸Ndu ejeru chochi ozi be bufutajekwa ndu eeyejeru ugu; ndu bu: ephe -kfu okfu; a maru l'ephe kfuwaru uche-obu ephe. T'ephe ba abukwa ndu ngunukaru mee; ephe ta bu ndu anoduje achọ uru l'uzo, e-ta dudu mma.

⁹T'èphe gude obu èphe l'ò ha gudepyabe òkpobe okfu ono, èphe kwetaru ono, bu òkpobe okfu ono, Nchileke koshiru ayi ono. T'obu ba awajèkwa èphe awawa.

¹⁰T'e vujeodukwaru ụzo data èphe adata. Teke a datatsuaru èphe; to nwe èke, onu òru èphe èbo; tẹmanu unu eyewaru èphe t'èphe jejeru chọchi ozi òbu.

¹¹Tẹ nyee onye ejeru chọchi ozi bukwaru onye aakwabèru ugvu. T'ò bukwaru nwanyi è-ta asudu asu; bukwaruphu onye akpadeje onwiya akpade. T'ò buru onye koshiru lẹ ya gbaru t'e gude ire iya èka l'iphemiphe òbule, oome.

¹²T'onye ejeru chọchi ozi bukwaru nwanyi lanu kpau b'òo-nòdu alu. T'ò bukwaru onye aduje ike oleta unwu iya; mẹ ufu iya enya òhuma.

¹³L'ò -buru lẹ ndu ejeru chọchi ozi bẹ kfube oswa ejeghe iya ejeghe b'ò gbakwaru t'a kwabèje èphe ugvu, ha nshinu. Èphe adujekwanu ike shia obu ike; asa iphe ono, ayi kweru ono kpaa kpaa; mbu iphe ono, ayi kweru l'ayi lẹ Kuráyisutu tugbaberu buru nanu ono.

Iphe Nchileke shi domia edomi

¹⁴Mu arikwa lẹ mu ta anòhedu anono nta-a; mu abyakfuta ngu.

¹⁵Obenu lẹ mu edekwanuru ngu ekwo-ozi-wa; kele mu ta madu ège oo-me; yo nweru iphe a-kpata; mu akpofua ukfu. Iphe meru iphe mu ederu ngu iya bu t'i gude iya maru iphe gbaru ndu kẹ Nchileke l'ememe. Chọchi b'i manaru l'òo ya bu ufu Nchileke; mbu Nchileke ono, nò ndzu ono. O kwa ège itso yele ukfu ulo egudeje ulo; bu ège chọchi gude òkpobe okfu ono.

¹⁶A tuko kwetakota l'òkpuberu okfu ono, Nchileke shi domia edomi ono; mbu òkpobe okfu ono, kfube oswa ha nshinu ogbodo ahaha ono. Nchileke koshiru iya ayi; ayi ekwetawa iya. Òkpobe okfu obu bẹ suru: Lẹ Jisusu bẹ byaru lẹ mgboko-a bya aburu madzu; Ume Nchileke ekoshi l'ò bu onye doberu èka ndoo. Unwu ojozi-imigwe egudewa enya èphe phu iya. E kfukotaru iphe bu mbakeshi okfu èhu iya. Ndiphe ekweta nk'iya. Nchileke abya ekuta iya kuba l'imigwe; bya akwabè iya ugvu, ka ugvu.

1 Tímoti 4

Ndu èjo nzizi

¹Ume Nchileke bẹ ekfuru iya ayi t'ò gaa ayi enu-nchi òhuma; l'ò -rudelephu l'oge ikperazu b'ò nweru ndu e-wota òkpobe okfu ono, ayi kwetaru ono dochi; wata onga nchi l'iphe ndu, ogvu, bu èphe l'èhu eduphu eduphu ekfu; èphe awata otso iphe ogvu ono ezi.

²Ndu ono, etso iphe ogvu ezi ono bẹ ahaje tẹ ndu bu o-kfuru-iche-eme-iche phẹ gude èjo-ire, èphe anòduje adzushi edusweshi èphe. Ndu èjo-ire ono bẹ obu èphe ta amajèhekwa iphe gbaru iya l'ememe; èke o duwa lẹ Sétanu wowaru mkpurukpu-ìgwè, òku nò gude mee èphe iphe-òhubama l'òriri èphe; gude koshi l'òo ya nwe èphe.

³Ndu, du ège ono bẹ iphe èphe anòduje ezi bu l'è tọ dudu mma t'a lujee nwanyi; l'ekfukwaphu l'ò nweru egbe nri ophu è-ta dudu mma tẹ madzu rije iya. Obenu l'ò

kwa-a Nchileke bẹ meru nri ono t'e riye iya eriri; mbụ tẹ ndu ono, kweru l'ọo Nchileke bụ Nchileke ẹphe ono riye iya; mẹ ẹphe -kelewa iya ekele iya; mbụkwa ndu ono, byawaru bya amaru ọkpobe okfu ono.

⁴Iphemiphe ọbule, bụ iphe Nchileke meru bẹ dukotakwa mma kẹ eriri. Ẹ to nwekwa ọphu gbaru kẹ t'ayi jikaje iya ajika. Ọ kwa iphe ayi e-meje bụ t'ayi rijekwaa iphemiphe ọbule; m'ọ -buru-a l'ayi kelewaru Nchileke ekele iya.

⁵Iphe ọbu bụ l'okfu Nchileke; mẹ ekfukfu ono, e kfuru nụ Nchileke ono bẹ mewaru iya; yọ dụ nsọ l'ifu Nchileke.

Ọkpobe onye ozi Kuráýisutu

⁶Teke i wotaru iphe-a, e kfukotaru ngu-wa; kfuaru iphe bụ unwunna l'ẹphe ha bẹ bukwa iya bụ l'i bụ onye ejeru Kuráýisutu ozi; eje iya ọgbodo ejeje. Ọo ya bụ; l'ii-koshi l'ọo okfu Nchileke ono, i kwetaru ono; mẹ ọkpobe iphe ono, e ziru ngu ono, i shikpelephu tsota ono bẹ bụ nri, i gude azụ onwongu.

⁷Ba angabejekwa nchị lẹ mkpọkoro akọ-ife, ẹ-te nweddu oswi-okfu, nọ iya nụ lẹ phuu; mbụ akọ tuko bukotaru iphe mmakanu. Iphe ii-gbe mee bụ t'i hùje onwongu àhùhù; k'ọphu ii-shi ẹge ono nọdu ndzụ, dụ Nchileke mma.

⁸O nweru ndu anọduje àhù ugwehu ẹphe àhùhù; k'ọphu ẹphe e-shihu ike. Àhùhù ọphu aahù ugwehu bẹ uru nọkwa-a. Ọ kwa l'uru, nọ iya nụ ta haduru nshinu. Obenu l'ọphu uru, nọ iya nụ gbaru mgburumgburu bụ lẹ madzụ hùrù obu iya àhùhù; k'ọphu obu iya a-nọduje etso Nchileke. Ishi iya abukwanuru lẹ Nchileke kweru ukwa iya; lẹ ndu eme ẹge ono bẹ ya e-meru eze-iphe-oma lẹ ndzụ ọphu ẹphe nọ nta-a; meeru iya ẹphe lẹ ndzụ ọphu ẹphe a-nọ l'uzo ifu.

⁹Okfu ono bẹ bụ okfu, e gude ẹka, gbaru t'onnyemonye ọbule gbobe ẹka labu nata iya.

¹⁰Ọo ya meru iphe ayi ekebeje ẹhu ese akanya iya eseshi iya ike; okfu l'ayi ele ẹnya Nchileke ono, nọ ndzụ ono; mbụ Nchileke ono, bụ yẹbedua bụ Onye Ndzota kẹ ndiphe kparamukpamu ono; ketekete kẹ ndu woru onwephe ye iya l'ẹka.

¹¹Kfuaru ẹphe iphe ono kfushiaru iya ẹphe ike; nggu ezikwaa ya phụ ẹphe ezizi.

¹²Be ekwekwa t'o nweru onye a-nwuphe ngu ẹnya; okfu l'i bukwa du nwata. Iphe ii-gbe mee bụ t'i meje umere, a-nọdu ekoshi ndu ọdo ẹge ẹphe a-nọdu emeje iphe ono, iizi ẹphe ono; mękpo iphe iime ememe. Nggu emeje umere, a-nọdu ekoshi ndu ọdo ẹge ẹphe e-shije yeru ibe ẹphe obu ẹge nggubedua yeru ẹphe. Umere ngu emekwaaphu t'ẹphe kweta kẹ Nchileke ẹge nggubedua kwetaru. Ẹphe edobejekwaphu onwephe ọgà ẹge i doberu onwongu.

¹³Iphe ii-nọdujekpelephu eme jeye teke mu a-bya bukwa: t'i gujeru chọchi ẹkwo okfu Nchileke; nggu emeje t'obu shihu ẹphe ike; nggu atowashijekwaruphu ẹphe okfu Nchileke t'o doo ẹphe ẹnya.

¹⁴Ba akwaswekwaru ẹnya l'iphe-oma ono, Nchileke meru ngu teke ono, ndu nkfuchiru Nchileke gude ike, Nchileke nuru ẹphe kfuchiaru iya ono; mbụ teke ono, ndu e meru ọgurenaya chọchi byiberu ngu ẹka l'ishi ono.

¹⁵Kebekpelekwaphu ẹhu meje iphe ono; nggu efupyabe ifu; meje iya ọhuma; k'ọphu onyemonye ọbule a-phụ ẹge iijekpelephu l'ifu l'ifu.

¹⁶Kwabẹkwaru umere ngu ẹnya; nggu akwabẹkwaruphu ẹnya l'iphe ono, iizi ndu ọdo ono. Mejelekwaphu iphe ono ẹge ono; kẹ l'i -mewa iya ẹge ono; nggu adzọo onwongu ndzụ; dzọo ndu anọduje eme iphe iikfu ndzụ.

1 Tímoti 5

¹Ba abajẹkwaru nwoke ọgurennya mba. Iphe ii-meje bụ t'ị tojee nwehu kfuru yeru iya; l'ọ -bù iya bụ nna ngu. Nggu emejeru unwu-okorọbya; l'èphè -bù unwunne ngu.

²Unwanyi ọgurennya bẹ ii-mejeru; l'èphè -bù nne ngu. Nggu emejekwaruphu unwu-mgboko; l'èphè -bù unwunne ngu. Dobebukwaa onwongu ọgà l'ẹke, ẹphe nọ.

Unwanyi, maa tufuru

³Kwabejekwa unwanyi, maa tufuru ugvu. Nggu eletaje ẹphe ẹnya; m'ọ -buru l'unwanyi ono te nwehedu ẹge ẹphe maru iya onwephe lẹ phuu.

⁴Teke bụ lẹ nwanyi, nji iya ta nọhedu nweru nwa; ọdudu buru nwa-nwa; tẹ ẹgirima ono mụta l'ọo ẹphebedua e-vukpooduaru ụzo leta ndu ufu ẹphe ẹnya. L'ọ kwa iphe gbaru ndu kẹ Nchileke ndono. Ọo ya bụ; ẹphe eshi ẹge ono melataru ndu mụru ẹphe ọhuma, ndu ono, mụru ẹphe ono meru ẹphe. Ọ bụ ono bụ iphe dụ mma l'ifu Nchileke.

⁵Ọlobu tẹ nwanyi, nji iya ta nọhedu, ẹ-te nwehedu ẹge ọ maru iya onwiya lẹ phuu; to nwe onye eleta iya ẹnya; bukwaru Nchileke b'ọo-nọduje ele ẹnya l'ẹka. Tẹ nwanyi ono ba atugbejekwa ẹka l'okfu anụ Nchileke: eswe l'ẹnyashi. Iphe ọo-nọduje ekfuru Nchileke bụ t'ọ kwọo ya lẹ mkpa.

⁶Obenu lẹ nwanyi, nji iya ta nọhedu ọphu anọdujelephu emelephu iphe bataru iya l'obu bẹ nwuhwakwaru anwuhu l'ẹke ọ nọ ndzụ.

⁷Ọ bụ iphe ii-kfuru ẹphe ndono; mbụ kfua ya kwata kfushiaru iya ẹphe ike; k'ọphu ẹphe a-nọdu eme umere, gbaru ẹphe. Ọo ya bụ t'ẹ b'o nwe ẹke aa-phuta ẹphe ọru.

⁸Teke bụ l'ọ nweru onye haru ndu ẹphe l'iya bụ; too leta ẹphe ẹnya; ketekete ndu ọphu bụ ndu ọlo iya gẹdegede bẹ onye ono ekoshikwa lẹ ya te kwedu kẹ Kuráýisutu; mbụ; onye ẹ-te kwedu kẹ Kuráýisutu bẹ gbe kakwa iya nụ mma.

⁹Teke ịi-nọdu edeshi ẹpha unwanyi, maa turu; be edebukwaa ẹpha ndu ọphu ẹ-ta anọ-rudua ụkporo afa ugbo ẹto; k'ọphu a mụru ẹphe. Onye ii-deje ẹpha iya bukwa onye bụ nwoke lanụ nwenkinyi b'ọ lujeru.

¹⁰Tẹ nwanyi, ii-de ẹpha iya l'ẹkwo bukwaru nwanyi, ọnu wukoru l'ome ọhuma nk'iya. T'ọ bukwaru nwanyi, zufutawaru unwu iya ọhuma; buru nwanyi, bụ ọ-kwa-ẹbyee; bukwaruphu nwanyi, gudewa mini kwọchawa ndu kẹ Nchileke ọkpa; buru nwanyi, yewaru ndu eje iphe-ẹhuka ẹka; bukwaruphu onye wowaru onwiya yekota l'ome iphe bụ iphe-ọma mgburumgburu.

¹¹Be edebukwaa ẹpha ụnwanyi, maa tufuru; mbụ ndu ọphu bụkwadu ụnwanyi ọgbangga. Ishi iya aburu l'ọobuje teke ẹgu iphe aguje ẹphe gütaleruphu ẹphe; ẹphe agbẹru Kuráýisutu azụ; chọde ẹge ẹphe e-me je aluru nji ọdo.

¹²Ẹphe -mee ya ẹge ono; kwa iya bụ lẹ Nchileke a-nma ẹphe ikpe; okfu l'ẹphe te mehedu iphe ono, ẹphe kweru Kuráýisutu ụkwa iya l'ọdungu ono.

¹³Iphe ọdo aburu l'ụnwanyi, nji ẹphe ta nọhedu; mbụ ndu ọphu bụkwadu ụnwanyi ọgbangga anonyajee; ẹnyiru atua ẹphe ẹkwa l'ishi; ẹphe etsoru kpuphelahaa l'ulo l'ulo. Ọphu ka ẹji aburu l'ẹphe etsojeru edophe kwẹkweekwee; buru o-jeru-okfu-ẹ-te-kudu-ẹphe. Ẹge ono bẹ ẹphe anọduje ekfukwaphu iphe ẹ-ta gbadu ẹphe l'ekfukfu.

¹⁴Ọ kwa iya meru iphe mu sụru tẹ ụnwanyi, maa tufuru; mbụ ndu ọphu bụkwadu ụnwanyi ọgbangga je alutsuaru nji ọdo; mụshia ụnwu; leta ụlo ẹphe ẹnya. Ọo ya bụ k'ọphu onye ọgu ayi ono te enwedu iphe ọo-phụ ayi l'ẹhu; gude ekfubyishi ayi.

¹⁵Ọ nwekwaru-a ụnwanyi ono, nji ẹphe ta nọhedu ono ndu ọphu gbe hawanu otso Kuráýisutu; ghakọbe tsolahaa Sétanu.

¹⁶Ọo ya bụ; ọ -buru l'o nweru nwanyi, kweru kẹ Kuráýisutu, nweru abubu iya onye ọphu maa tufuru; tẹ nwanyi ọbu letakwa nwanyi ono ẹnya. Tẹ nwanyi ọbu ba apatakwa mkpa ẹhu nwanyi onanu, maa tufuru ono bya ebo chọchi. T'ọ bụlekwaruphu ụnwanyi, nji ẹphe ta nọhedu, bụ ndu ọphu ẹ-te nwehedu ẹge ẹphe maru iya onwẹphe lẹ phuu; bẹ chọchi a-nọduje eleta ẹnya.

Ndu e meru ọgurennya Chọchi

¹⁷Iphe gbaru l'ememe bụ t'a kwabeje ndu e meru ọgurennya chọchi ugwu ọkpobe akwabe; mbukwa ndu ọphu ejeru chọchi ozi ọhuma; ketekete kẹ ndu ono, keberu ẹhu l'ara okfu Nchileke arara; ezikwa iya phụ ezizi ono.

¹⁸L'e dekwaru iya l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ: “Unu be ekechijekwa eswi ọnu teke ọodzoshiru unu witu unu.” Bya asukwaphu: “Onye eje ozi bẹ gbakwaru kẹ ọnataje ugwo ozi, ooje.”

¹⁹Ọ -buru l'o nweru onye sụru l'onye e meru ọgurennya chọchi bẹ meru ẹji; be eyekwaru onye ọbu ọnu; gbahakwaa l'a -dụ ẹbo; m'ọ bụ ẹto agba iya ekebe l'o meru-a iphe ọbu l'oswiya.

²⁰Ndu ọphu, bụ ndu eme iphe dụ ẹji; bẹ ii-bajeru mbà l'edzudzu ọha. Ọo ya bụ k'ọphu ndu ọphunanu a-tsuhukwanu egwu ome iphe dụ ẹji.

²¹Mu ekfuru ngu iya ekfushiru ngu iya ike; mbụ; Nchileke mẹ Kuráýisutu; mẹ ụnwu ojozi-imigwe ono, ọ fọtaru ono anukwa iya-a; sụ t'i tükokwa iphe bụ iphe-a, mu sụru ngu t'i meje-wa l'ọ ha mekotaje. Ba anmajekwa madzụ ikpe teke nggubedua ta maghedua iphe onye ọbu meru; ọphu to nwekwa iphe ii-leje madzụ ẹnya l'ifu eme.

²²Riodujekwa iya ariri temanu nggu ebyibe madzụ ẹka l'ishi; be emejekwa iya gburugburu. T'ẹka ngu ba adukwa l'iphe dụ ẹji, ndu ọdo eme. Dobelekwapu onwongu ọgà.

²³T'ẹ b'ọ bụlekwaphu mini nkinyi iya; bẹ ịi-nguje. Ngụtajekwa męe nwanshi; l'ògvù ẹpho ngu ono; mę l'ẹhu-ba-dụ-mma ono, anọduje eme ngu tekenteke ono.

²⁴O nweru ndu iphe dụ ẹji, ẹphe eme bụ iphe dụ ẹji ọphu a tuko elewa-a l'ẹnya; mbụ; o gbekwa dụwanu l'a -suru l'iphe dụ ẹji, ẹphe eme ọbu gbe vuwaru ẹphe ụzo eje tẹ Nchileke nmaa ẹphe ikpe. Yo nwekwaruphu ndu ọphu abuje: a -nọnya-odu; tẹmanu iphe dụ ẹji, ẹphe eme avọ-lishihu.

²⁵O kwaphu ẹge ono b'ọ dụ ome ọhuma. O nweru ọhuma, madzụ emeje; yọ bụru ọhuma ọphu a tuko elewa-a l'ẹnya. Teke bụ l'o nwekwanuru ọhuma, e meru, ẹ ta phudu l'odungu; a -nọnyakwaaphu; yọ tuko vọ-lishi.

1 Tímoti 6

Ndu, bụ ohu

¹T'iphe bụ ndu bụ ohu gubeje nnajiufu, nwe ẹphe lẹ ndu gbaru t'a kwabeje ugu. Oo ya bụ k'ọphu ẹ te ewotadu ẹpha Nchileke; mę iphe ono, ayi ezi ono gwọo lẹ ntụ.

²T'ohu ndu ọphu nnajiufu ẹphe bụ ndu kweru kẹ Kuráýisutu be engejekwa nnajiufu ẹphe ẹka l'ishi; l'ẹphe tükokwa bụru unwunna lanụ. Iphe ẹphe e-mejechia bụ t'ẹphe gbe kakpọoruru ẹphe ojeru ozi ejeshi iya ike; keshinu onye nweru ohu; bya ekwe kẹ Kuráýisutu maru lẹ Nchileke yeru iya obu; yọo nọduje emeru ohu iya ọhuma; gude ebu iya nggo ozi iya ono, oojeshiru iya ike ono. Tímoti; ọ bụ iphe ono bẹ ịi-nọduje ezi ẹphe. Nggụ anmashijeeru ẹphe ọkwa iya ike t'ẹphe meje iya.

Ẹjo nzizi; mę ọkpobe ẹku

³Teke o nweru onye ọdo, bya ezide iphe ọdo, gbaru iche; onye ọbu te kwe l'okfu kẹ Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráýisutu bụ okfu, anụ ọkpobe ndzụ; mbụ; onye ọbu -jìkafua iphe ono, ayi ziru lẹ kẹ ẹge ee-shi etso Nchileke ono;

⁴onye ono bẹ ekukwa onwiya ekuku; l'ẹ b'o nwe iphe ọ maru. Iphe yẹ l'onye ono eme bukwa ntutego; mę ọba-phe mbà okfu, ẹ-te nwedu ishi; okfu, bulephu iphe ọokpataje bụ ẹkwò; madzụ yẹe madzụ ọdzo ẹnya; okfurushi madzụ; ole madzụ ẹjo ẹnya;

⁵mę onodujeru madzụ l'ẹjo oshi. Ndu, dụ ẹge ono bụ ndu egomunggo dahụwaru ajilakpa; bukwaruphu ndu ẹ-ta mahedu ọkpobe okfu ono. Ẹphe anọduje arị l'otso Nchileke bụ ụzo, ẹphe e-shi rita uru.

⁶Mbụ; yọ bukwaru-a oswi-okfu. Madzụ eritajekwa uru, ha nshinu m'oo -tso Nchileke. Obenu l'ọ kwa m'ọ -bụru l'iphe onye ọbu nweru: ẹge ọ ha ẹge ọ ha edzujeru iya.

⁷L'ẹ to nwekwa iphe ayi gude bya mgboko-a; ọ kwaphu ẹge ono b'ẹ to nwedu iphe ayi e-gude shi lẹ mgboko-a ala.

⁸Oo ya bụ; ayi -nwewaru nri; bya enweru uwe oye l'ẹhu; t'o dzujeeru ayi.

⁹Obenu lẹ ndu anọduje achọ ẹge ee-shi t'ẹphe kpaa ẹku bẹ ẹjo iphe ono, ẹphe anọduje achọ ono enwujeru ye l'ome iphe dụ ẹji. Yọ bụru iphe ono abujeru ọnya; hata ẹphe.

Igweligwe ejo iphe agụ ẹphe t̄kọkwa buru iphe mmakanu; buru iya bu iphe e-buta ẹphe anu hube l'oku; lota ẹphe lo-mia l'ẹke ẹphe a-nodu mebyihu; lakota l'iyi.

¹⁰L'ọ kwa oye ẹnya l'okpoga be bu ẹke iphemiphe obule, bu ejo iphe futaru. O nwekwaru ndu bu okfu l'ẹphe acho okpoga be ẹphe gudewa iya ru shiswewaru uzo; haa ekwekwe, ẹphe kweru ke Kuráýisutu. Yo bukwaru iya phu meru; ẹphe egbe shi ẹge ono gude ẹka ẹphe kpataru onwẹphe iphe-ẹhuka, ha l'igweligwe.

Iphe Tímoti e-meje

¹¹Obenu l'agha: nggubedua, bu onye ke Nchileke-wa; zelajekwaaru egbe iphe ono l'ọ ha. Keshia ẹhu seje t'i buru onye doberu ẹka ndoo; nggu esekwaphu t'i buru onye akwabeje Nchileke ugvu. Te ẹka shikwaa ngu ike l'ekwekwe ono, i kweru ke Kuráýisutu ono; nggu eyeru ndu ọdo obu. Tajekwaru iphe nshi; nggu adukwaphu agu.

¹²Dulekwaphu l'ọ bu onye maru ọgba ọso; mbu; keshikpelekwaphu ẹhu gbaje ọso-amama ono; bu iya bu ọso, gbaru onye kweru ke Kuráýisutu. Kebe ẹhu gbaje iya; k'ophu ii-gbaru ẹke a tuburu t'a gbarua; nata obunggo ọso ono, bu iya bu ndzu gbururu jeye. O bu ke ndzu gbururu jeye ono be Nchileke kuru ngu t'i bya enweru teke ono, i vudo l'ifu igwe ọha raa ya tororo; l'i kwetaru okpobe okfu ke Kuráýisutu ono.

¹³Oo l'ifu Nchileke ono, bu Nchileke ophu anuje iphemiphe obule ndzu; me l'ifu ke Kuráýisutu ono, vudo l'ifu Páyileti gbaaru okpobe okfu ono ekebe ono; ọo l'ifu ẹphe; be mu no l'ekfu iya ekfushiru ngu iya ike su:

¹⁴t'i t̄kojelekwaphu iphe mu kfuru ngu l'ọ ha meje. T'ẹ b'ọ dukwa ẹke ii-tsoswe iya m'ọo ẹkalanu; k'ophu ẹ too nwedu ẹke aa-ta ngu uta jeye teke Nnajiufu ayi, bu Jisosu Kuráýisutu a-bya ọdo.

¹⁵O -rulephu teke gbaru nu be Nchileke e-me t'a phugbaru Kuráýisutu obu; mbu Nchileke ono, dueberu mma; dzukota oke l'ime onwiya; buru yebedua nwenkinyi iya bu Nnajioha; buru Eze, kakota iphe bu ndu eze; buru Nnajiufu, kakota iphe bu ndu bu nnajiufu.

¹⁶Oo ya nkinyi iya bu onye ẹ-ta byadu bya anwuhu anwuhu. Eke o bu be iphoro, no iya nu te ekwejekwa te madzu jenyabe iya ntse. E to nwekwa madzu nwigbaleke-oma, gudejewa ẹnya phu iya; ophu to nwekwa onye byaru bya a-phu iya. T'ọ buru iya be ndiphe a-kwabeje ugvu; ike ono, bu 'o-nwe-agvugvu ono aburu nk'ia. Ono kwa ẹge o du.

¹⁷A bya le ke ndu nweru iphe l'eli mgboko-a: iphe ii-kfuru ẹphe kfushiaru iya ẹphe ike bu t'ẹphe be egudekwa iya eku onwẹphe ekuku; ophu ẹphe 'edobejekwa obu l'iphe ono, ẹ-te nwedu ẹge ọo-no-bebe ono. T'ẹphe dobechia obu ẹphe le Nchileke ono, bu o-me-l'uko ono. Nchileke anukotaje ayi iphemiphe obule; nu ayi k'etsubo iya; ẹge oo-me t'ẹhu tsomahu ayi.

¹⁸Te ndu nweru iphe meje iphe du mma; mbu t'ẹphe mejekpoo iphe du mma tekenteke; t'ẹphe buru o-me-l'uko; yoo heje ẹphe uhere t'ẹphe le ndu ọdo gbaru mgba l'iphe ẹphe nweru.

19O bụ teke ẹphe eme ẹge ono; bụ iya bụ l'ẹphe e-nweru ọkpobe iphe. Ishi iya aburu l'ẹphe e-shi ẹge ono kpata ọgbodo iphe kuberu onwẹphe; mbụ ọgbodo iphe ọphu a-nduru ẹphe jeyewaru l'uzo ifu. Oo ya bụ k'ọphu bụ teke o ruleruphu; ẹphe anata ndzụ ono, bụ ọkpobe ndzụ ono.

20Byiko Tímoti; kwabelekwaruphu iphe ono, e yeru ngu l'ẹka ono ẹnya. Nggụ eletaje ẹnya t'ẹ b'i kfuje mkpọkoro okfu, bụ iphe eswe; tii tu-pheje mkpọkoro ntutego, bụ iphe madzụ ahajeru sụ l'ọ bụ mmamiphe; l'ẹ b'ọ bụ mmamiphe.

21O nweru ndu anọduje arị l'ẹphe maru mmamiphe; ẹphe egude ẹge ono phua ụzo l'ekwekwe ono, ayi kweru ono. Tẹ Nchileke meeru unu eze-iphe-oma.

2 Tímoti

2 Tímoti 1

¹Ekwo-ozí-wa shi l'ẹka mbedua, bu Pọlu; mube onye Nchileke kuru; mee te mu buru onye ishi-ozí Kuráýisutu Jisọsu. O bu Nchileke ono be ziru mu te mu je ekfuaru ndiphe ke okpobe ndzu ono, o kweru ukwa iya le ya e-shi l'ẹka Kuráýisutu Jisọsu nu ayi ono.

²Onye mu ede iya anu bu nggubedua, bu Tímoti ono, mu yeru obu ono; mbu nggube onye ono, duwa l'ọ bu nwa mu ono. Te Nchileke, bu Nna; me Nnajiufu ayi, bu Kuráýisutu Jisọsu meeru ngu eze-iphe-oma; yo phuru ngu imiko; mekwaaphu t'ehu du ngu agu.

Pọlu etu Nchileke epha; l'adukwaphu Tímoti ike

³Mu etu Nchileke epha; yebedua ono, mu gude obu iphoro ejeru ozi ege nna mu oche phe jeru iya eya; obu ta awa mu awawa. Iphe bu teke mu ekfu anu Nchileke: eswe l'enyashi be mu anyataje tua ya epha l'okfu ehu ngu.

⁴Tímoti; mu nyatakwaru-a enya-mini ono, gbakahuru ngu l'enya ono. Yo buru iya meru iphe obu ngu egbu mu egbugbu. Mbu; l'ọ kfube agushi mu ike te mu le nggu phufua ọdo; k'ophu ehu-otso-ena e-jikwanu mu okpoma.

⁵Mu anyatajeka okpobe ekwekwe ono, i kweru ke Nnajiufu ayi ono. Ekwekwe ono be nne ngu oche; mbu Lóyisu; me nne ngu; mbu Yunáýisu vuhaodu ngu ru uzo kweta. Yo dokwaa mu phu enya l'ọ kwaphu ege ono be nggubedua kwetaru.

⁶O kwa iya meru iphe mu anyataru ngu iya; su t'i mekwaa iphe-oma ono t'o reje ire; bu iya bu iphe-oma ono, Nchileke shi l'ẹka ono, mu byiberu ngu l'ishi ono; nu ngu teke ono, mu kfuru nu Nchileke l'okfu eka ngu ono.

⁷Le Ume-du-Nso ono, Nchileke nuru ayi ono ta bukwa Ume, emeje t'ayi atsu egvu. Ume-du-Nso, o nuru ayi bu ophu anuje ayi ike; Ume, emeje t'ayi yeru ibe ayi obu; bya aburu Ume, emeje t'ayi du ike kpade onwayi.

⁸Oo ya bu; t'e b'ọ dukwa ngu iphere okfuru ndiphe l'i bu ke Nnajiufu ayi. Ophu iphere mbedua, e gude okfu ehu iya tu mkporo-a 'adujekwa ngu. Iphe ii-gbe mee bu t'i jee okè iphe-ehuka nke ngu l'iphe-ehuka ono, ayi eje l'okfu ozi-oma ono. Nchileke be emekwa ngu-a te ike ejeje iya du ngu.

⁹O bu Nchileke ono bu onye dzoru ayi; kua ayi t'ayi bya aburu ndu nk'iya. Ishi iya ta bukwa l'ọ ke iphe-oma, ayi metaru l'onwayi. Ishi iya bulekwapu l'ọ bu iphe o tubehawaru l'ọ bu ege ono be ya e-me iya. O bulekwapu eze-iphe-oma, o meru ayi. Eze-iphe-oma ono b'o shihaakwaru l'ẹka Kuráýisutu Jisọsu mehaodururu ayi; be yebe Nchileke mederu mgboko-a.

¹⁰Obenu le nta-a b'ọ bya emee; a phugbaru eze-iphe-oma ono; okfu le Kuráýisutu Jisọsu ono, bu Onye Ndzota ayi ono be byawaru l'eli mgboko-a; bya emebiwa ike ke

anwuhu. Nta-a b'o shiwa l'ozì-oma ono mee tẹ ndzu ono lufuta iphorò; mbu; ndzu ono, bu: a -nòduwa iya; ta anwuhuhe anwuhu ono.

¹¹Ọ kwa Nchileke ono bẹ fọtaru mu tẹ mu buru onye a-nòdu ara ozi-oma ono arara; buru onye ishi-ozì iya; bya abukwaruphu onye ezi iya ezizi.

¹²Ọ kwa iphe ono kparu iphe mu ejekota iphe-ehuka-wa, mu eje-wa; ophu to gbe bukwa l'iphere iya aduje mu. Ishi iya aburu lẹ mu maru onye mu woru onwomu ye l'eka; yo doo mu ẹnya ohuma l'oo-du ike kwakobe iphe ono, o yeru mu l'eka ono jeye mboku ikpe ono.

¹³Tsotakpelekwaphu okpobe okfu ono, i nuru mu l'onu ono t'ọ buru iya a-nòduje akpoziru ngu ọzo ege ii-shije ekfu okfu. Gudekpelekwaphu ekwekwe ono, i kweru ke Kuráiyisutu ono; mẹ obu ono, i yeru ndu ọdo ono ege iigude iya. Iphe ono bẹ tükokwa buru iphe shikota l'atugbabe ono, ayi lẹ Kuráiyisutu Jisosu tugbaberu buru nanu ono.

¹⁴Kwabelekwaphu ẹnya l'okpuberu okfu ono, Ume-du-Nso yeru ngu l'eka ono. Ọ kwa Ume-du-Nso ono, bu ayi l'ime ono e-me ngu; nggu adu ike letakota iya ẹnya.

¹⁵Mgbẹ i marua lẹ ndu ke Éshiya, mu l'ephe ayije eje ozi-a bẹ gbadowaru mu nu l'ephe ha; gbakashihu; mbu jeye lẹ Fáyigelosu; mẹ Hemójinizu.

¹⁶Tẹ Nnajiufu phuru ndibe Onesiforosu imiko; okfu l'ọ bu iya shi anòduje adu mu ike; iphere mu ta du iya ege-a, mu nọ lẹ mkporo-a.

¹⁷Teke o rutaru Rómu; b'ọ wataru mu achocho jeye teke ọ phuru mu.

¹⁸Tẹ Nnajiufu yetabukwaaru iya eka; tẹ Nchileke phuru iya ru imiko mboku ikpe ono. Nngubedua l'onwongu bẹ marua ege o yetaberu mu eka lẹ Éfesosu.

2 Tímoti 2

Okpobe onye alu ọgu ẹhu Kuráiyisutu

¹Ọo ya bu; nggubedua bu nwa mu; kwekwa tẹ Nchileke mee ngu t'i gude eze-iphe-oma ono, shi l'eka Kuráiyisutu Jisosu ono shihu ike.

²I nuwaru-a iphemiphe obule ono, mu kfuru l'edzudzu oha ono. Woru iya ye l'eka ndu koshiwaru l'ephe gbaru t'e gude ire ephe eka, bukwanu ndu a-du ike zikwaa ya phuru ndu ọdo.

³Jekwaa okè iphe-ehuka nke ngu l'okfu ẹhu Kuráiyisutu Jisosu, bu iphe gbaru okpobe onye alu ọgu ẹhu Kuráiyisutu ono.

⁴E to nwekwa onye soja, nọ l'eke ọgu shihuru ike, ekweje t'oriri k'ẹhu iya loru iya ye l'ome iphe ndu e-ta budu ndu soja eme. Iphe onoduje ese bu tẹ ya mee iphe a-nòdu atsọ onye ishi, deru epha iya l'ekwo ẹnà.

⁵Ọdo aburu l'onye agba ọso b'ẹ te ebujekwa nggo k'onye katsua agbagba l'oso ono; m'ọ -budu l'o mekotaru iphe a suru l'onye agba ọso ono mefutaje.

⁶Ọ bụ onye akọ okfu; l'eseshi akanya ike bẹ gbaru kẹ t'o vujeru ụzo ria iphe shi l'okfu ọbu.

⁷Rilekwaphu iphemiphe ọbule ono, mu ekfu ono ariri; lẹ Nnajiufu e-yekwaru ngu-a ẹka; mee t'iphe ono l'ọ ha dokota ngu ọnya.

⁸Nyatakwa Jisọsu Kuráýisutu ono, Nchileke meru; yo shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ ono. Ọ bụ l'eri Dévidi bẹ Jisọsu ono shi. Yọ buru iphe ono bụ iphe ozi-oma ono, mu ezi ono ekfu.

⁹Ọ bụ okfu lẹ mu ezi ozi-oma ono; meru iphe mu eje iphe-ẹhuka-wa, mu eje-wa; mbụ; l'a tutsuwaru; tawa mu mkpakọbe lẹ mù -bụ onye metaru ẹjo iphe. Ọlobu; a -tutsua mu iya;?a tughunuru iya ozi-oma ono tọ? Wawakwa! Ẹ to nwekwa onye ha k'otu ozi-oma ono mkpakọbe.

¹⁰Ọ bụ iphe ono meru iphe mu gude k'okfu ẹhu ndu ono, Nchileke ọtaru ono l'atagbukota iphemiphe ọbule ono lẹ nshi; k'ọphu Nchileke e-shi l'ẹka Kuráýisutu dzokwaaphu ẹphe; shi ẹge ono nụ ẹphe ndzụ, dū biribiri, ẹ-ta agvudu agvugvu.

¹¹Okfu-a bẹ bukwa okfu, e gude ẹka, sụru: “L'ọ -buru l'ayi lẹ Kuráýisutu; bẹ tukururu nwuhukota; bẹ ayi l'iya a-tukokwaphu nọdukota ndzụ.

¹²Ọ -buru l'ayi atagbukotaje iphemiphe ọbule lẹ nshi; bẹ ayi lẹ Jisọsu a-tukokwaphu buru eze. Ọ -buru l'ayi sụru l'ayi ta madu onye ọ bụ; b'ọo-sukwaphu lẹ ya ta madu ndu ayi bụ.

¹³Ọ -buru l'ayi te evudoshijedu ike l'iphe ayi kfuru; bẹ yẹbedua evudoshijekwa ike l'iphe o kfuru; kẹle ẹ tọ gbanwejedu iphe o kfuru.”

Onye e kweru l'oojema ozi ejema

¹⁴Nyatajeru ẹphe iphemiphe ọbule ono; nggu anọduje l'ifu Nchileke kfuru iya ẹphe kfushiaru iya ẹphe ike; t'ẹphe ba anọdujekwa abaphe mbà l'okfu, ẹ-te nwedu ishi. Ẹ to nwekwa uru, nọ iya nū. Ọ bulekwaa emebyi bẹ oomebyije ndu anū iya nū.

¹⁵Keshia ẹhu koshije ẹphe lẹ Nchileke datawaru ngu; gua ngu l'ị bụ onye gbaru kẹ t'ị jejeru iya ozi; l'ị bụ nwozi, iphere ozi, ooje ta dudu; buru onye anọduje ezima ọkpobe okfu ono ezima; l'ewotaje iya tọgbo; yọ daburu ifu.

¹⁶Nggu ezelajee t'ẹ b'i tsojeshi ekfu mkpokoro okfu, bụ iphe ẹswè. Ishi iya aburu l'egbe okfu ono e-me; ndu anū iya nū alalaha azu-azu; ẹphe te eyeheru Nchileke ugu.

¹⁷Iphe ẹphe ezi aduje l'ọ bụ ẹjo ọnya, anọduje aba l'atabushi anū. Ndu tso lẹ ndu ono bụ Hayimeniyosu; me Filitosu.

¹⁸Ẹphe hawaru otso ọkpobe okfu ono; sụ lẹ ndu nwuhuru anwuhu gbe shiwa l'ọnwu teta nọdu ndzụ. Ẹphe egude ẹge ono; nweru ndu ọphu ẹphe haru enwunga enwunga; shi ẹge ono nwufu ẹphe l'ekwekwe, ẹphe kweru kẹ Nchileke.

¹⁹Obenu lẹ ntọ-l'alì ọ̀lo ono, shihuru ike ono, Nchileke tọru ono bẹ bụkwanu 'enwuribe-enwuribe. Iphe-ọhubama, Nchileke deru lẹ ntọ-l'alì ọ̀lo ono bụ: “Nnajiufu maru ndu bụ ndu nk'ia.” Iphe ọdo, o dekwaru iya phụ bụ: “T'iphe bụ onye sọru lẹ ya bụ kẹ Nnajiufu sefukwa ẹka l'ome ejo iphe.”

²⁰L'eze-ọ̀lo, ha nshinu ta bụlekwaphu ite, dọ iche iche, e gude mkpọla-ododo yẹle ope, aswa iya ha nshinu kpushia ba anọje iya nọ kpọ. Iphe a pyishiru l'oshi; mẹ ophu a kpushiru l'ura anọjekwa iya phụ. Ndu bụ iphe aajajẹ ajaja; ndu aburu iphe e gude eme iphe mmakanu.

²¹Oo ya bụ; ọ -buru l'o nweru onye safukotaru onwiya ejo iphe ono, mu gushiru ono; ọ kwa iya bụ l'onye ọbu dọwa l'ọ bụ ite ono, aajajẹ ajaja ono; mbu l'onye ọbu bẹ bụkotawa kẹ Nnajiufu; l'agaru Nnajiufu ono ọkpobe mkpa; buru onye e doberu kwabẹ; t'ọ dọ ike ojeru Nchileke iphe bụ ọkpobe ozi, eejeru iya ejeru.

²²Oo ya bụ; gbalajẹru ẹgu ome ejo iphe ono, anọduje agu unwu-okorọbya ono. Iphe ii-mejechia bụ t'i keshia ẹhu meje t'i buru onye doberu ẹka ndoo; kwetakpelekwaphu kẹ Kuráyisutu ono, i kwetaru ono. Nggụ eyeru ndu ọdo obu; nggu lẹ madzọ eburu lẹ nchi ndo. Ọ bụ iphe ono bẹ nggu lẹ ndu ono, egudeje obu iphoro akwaku Nnajiufu ono a-tụkoje eme.

²³Be eyejekwa onu lẹ ntutego ẹswè, bụ iphe ẹ-te nwedu ishi. L'i makwaru-a l'egbe iphe ono bẹ bụlephu uswo bẹ ọokpa-tsuje.

²⁴Lẹ nwozi kẹ Nnajiufu bụfutaje onye ẹ-ta aswojedu uswo; onye emeru onyemonye ọbule odo; onye maru ẹge eezije iphe; buru onye atagbuje iphe lẹ nshi teke e meru iya eji.

²⁵Ọ bụfutaje onye ewozitaje onwiya ali; l'akpo-ziru ndu agbajẹ iya agbagba-okfu ọzo. L'o nwekwaru ẹge oo-me; Nchileke eyeru ẹphe ẹka; ẹphe ataa onwẹphe ọta ejo iphe ẹphe ono; lakfuta iya; bya amakotaru ọkpobe okfu ono.

²⁶Teke ono; ẹnya abya ephohu ẹphe; ẹphe anahu ọnya ono, Obutuswe hataru ẹphe ono, bụ iya shi mee ẹphe; ẹphe eme iphe bụ uche-obu kẹ Obutuswe ono.

2 Tímoti 3

Umere ndiphe l'oge ikperazọ

¹Iphe lanu, ii-maru bụ l'o -rulephu l'oge ikperazọ bẹ ọkpobe iphe-ẹhuka a-byakwa.

²Teke ono bẹ ndiphe a-bulephu onyenonu: yọ buru onwiya bẹ oo-yeru obu nwenkinyi; ẹphe aburu ndu nchamenya okpoga; buru e-te-aja-onwẹphe; kulahaa onwẹphe ekuku; ndu anọduje ephu ndu ọdo iphu; ọ-karia nne lẹ nna ẹphe ẹka; o-ri-tọ-ma phe; buru ndu ẹ-te nwedu iphe adujeru ẹphe lẹ nsọ.

³Ẹphe a-buru ndu madzọ dọ ashi; ndu iphe ta agvujedu l'obu; ndu nkfurushi; ndu obu-oku; ndu eme igiri l'ọ bụ anu-ẹgu-ẹgbudu; buru ndu iphe dọ mma aduje ashi.

⁴Èphe a-bùru o-nwuru-oye-phè; ekfu-ba-nù-phè; ndu anòduje eku onwèphe iphe èphe ta hadu l'ò bù iya; ndu ka oye obu l'iphe atso èphe èna; paru oyeru Nchileke obu haa.

⁵Èphe anòduje eme l'èphè -bù ndu kwetaru kè Nchileke; obu l'èphe te ekwetajedu lè Nchileke ere ire. Byiko; bukwaru ùba yeru ndu dù ège ono.

⁶Ò bù ndu dù ège ono ahajèru abaphe l'ùlo l'ùlo; edusweshi ùnwanyi, è-te nwedu egomunggo; mbù ùnwanyi, metashiwaru èjo iphe; yò kwòwaru èphe èhu. Iphe alophe egbe ùnwanyi ono abùru ègu èjo iphe, dùgbaa iche iche, anòduje agù èphe.

⁷Egbe ùnwanyi ono bè òonoduje ehe uhèrè t'èphe mùta iphe; obu l'èphe t'abyakwanù bya adù ike tapyabè atapyabè; maru òkpobe okfu ono ògbodo amaru.

⁸Ndu ono, anòduje edusweshi ùnwanyi ono bè nò-chiru òkpobe okfu ono ùzo l'ò bù ège Jánèsu yèlè Jámberisu nò-chiru iya Mòsisu teke ndiche. Ndu ono, anòduje edusweshi ùnwanyi ono bè egomunggo èphe dahùwaru ajilakpa; ekwekwe, èphe kweru kè Nchileke abùru ekwekwe, daru l'èba l'ènya kè Nchileke.

⁹Obenu lè ndu ono te nwedu èke èphe èjèbè; ndiphe aphùkota l'èphe bù ndu eswe; bù iya bù ège madzù kpamukpamu phùkotaru lè Jánèsu; mè Jámberisu bè bù ndu eswe.

Iphe Pòlu gude akpòchi èkwò-òzi-wa ishi

¹⁰Obenu lè nggùbedua bè tsowaru iphe mu ezi; l'emewa umere mu. Yò bukwaruphu iphe mu tùberu lè ndzù mu; bè bù iphe ì wòpyaberu; yò bùru iphe ì tùberu lè ndzù nke ngu. Yò bùru iphe mu kwetaru; b'ì kwetakwaruphu. Ì phùkwaruphu ège mu atajeru iphe nshi; phùkwaaphu ège mu yetaberu ndu òdo obu; mè ège mu angagbutabeje iphe l'òbu.

¹¹Ì makwaru-a k'èhu ono, a kparu mu ono; mè iphe-èhuka ono, mu jeeberu ono l'ò ha, bù iya bù iphe tùko dakfukota mu lè Àntiyòku; Ayikóniyomu; mè lè Lísutura. Egbe iphe-èhuka, mu jeeberu ta dùkwa k'ekfukfu! Obenu lè Nnajiufu bè dzòkotalekwaru mu-a l'iphemiphe òbule ono.

¹²Mbù l'iphe bù ndu òogukpo t'èphe lè Kuráýisutu Jisòsu tùgbabe bùru nanù t'èphe nòdu ndzù, dù Nchileke mma bè aa-kpakòtakwaphu èhu.

¹³Obenu lè ndu bù èjo madzù; mè ndu anòduje aghò ùgho l'èphe ha bè a-nòdulekwaphu aka èji akaka akaka l'ome èjo iphe, èphe eme; shi ège ono edusweshi ndu òdo; ndu òdo edusweshikwaphu èphebedua.

¹⁴Òlobu; nggùbedua l'onwongu; vudoshilekwaphu ike l'òkpuberu okfu ono, e ziru ngu ono, bù iya bù iphe ì kwetaru; okfu l'ì makòtaru ndu bù èphe ziru ngu iya.

¹⁵Nggù anyatakwaphù l'ì shikpelephu lè dèdèedee; makòtaru iphe e deru l'èkwò okfu Nchileke. Ò bù iphe ono, e deru l'èkwò okfu Nchileke ono bè a-dù ike mee ngu t'ì maru mmamiphe; k'òphu Nchileke e-shi l'ekwekwe, ì kweru kè Kuráýisutu Jisòsu dzòo ngu.

¹⁶Iphe, bù iphe e deru l'èkwò okfu Nchileke bè shikota l'èka Ume Nchileke. Mkpa iya dù k'ogudeje iya zia òkpobe okfu ono; mè k'ogudeje iya koshi madzù èke, o meru iphe

dụ ẹji; mẹ k'ogudeje iya kpọ-zia madzụ egomunggo; mẹ k'ogudeje iya zụfuta madzụ tẹ onye ọbu bụru onye doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke;

¹⁷k'ophu onye kẹ Nchileke e-dzu oke; kwabẹ akwabẹ k'ojeru Nchileke iphe bụ ọkpobe ozi, nọru iya nụ.

2 Tímoti 4

¹Nyatakwa lẹ Kuráýisutu Jisọsu ono, bụ iya e-kpe ndu, nọ ndzụ; mẹ ndu, nwuhuru anwuhu ikpe ono bẹ a-bya ọdo ujiku lanụ; bya ekoshi l'ọo ya bụ eze. Ọo ya bụ; mu nọokwa l'ifu Nchileke yẹle ifu Kuráýisutu Jisọsu ono ekfuru ngu iya ekfushiru ngu iya ike

²t'i rajẹ ozi-oma Nchileke ono arara;?m'ọ -dụ ndu ịiraru iya ntse anunu-o;?m'ọ -bụ l'ẹ tọ dudu iya ẹphe-o. Letajelekwaphu ozi ngu ẹnya. Koshije madzụ ẹke onye ọbu mesweru; bajeru onye meru ẹji mba. Gudejekwa ọta-nshi mee t'obu shihu ẹphe ike; ọphu ị hajekwa ẹphe ozi iphe.

³Ishi iya bụ l'o nweru teke ndiphe e-mekochaa ịkalahaa ọkpobe okfu ono, ayi ezi ono. Yọ buleruphu ẹgu ẹjo iphe, agu ẹphe; bẹ ẹphe a-gbatsoru. Ẹphe achikoo ndu ọdo t'ẹphe bya ezije ẹphe iphe, atso ẹphe ẹna lẹ nchi.

⁴Ẹphe te ekwehedu ochebe nchi l'okpuberu okfu ono. Yọ bụru ọphu ẹphe e-chebe nchi bụ akọ-ife.

⁵Ọle; tẹ nggubedua kpadejekwa onwongu l'iphemiphe ọbule. Iphe-ẹhuka -byaru ngu; taaru iya nshi. T'ozì, a-noduru ngu nù bụru ọra ozi-oma ono arara. Jeje ozi, gbaru ngu nù; l'ị bukwa nwozi Nchileke.

⁶Lẹ mbedua bẹ ndzụ mu dukwa l'ọ bụ ẹjà, mu achiebewa achiebe. Iphe mu ekfu bụ l'ọ gbawaru mu l'alala.

⁷Mu mewaru ike mu l'oso ono. Mu gbaruwaru ẹke, a tuburu. Mu vudoshiwa ike l'ekwekwe ono, mu kweru kẹ Kuráýisutu ono.

⁸Iphe phoduru nù nta-a aburu tẹ Nchileke bua mu nggo, o dobehawaru kwaberu mu lẹ k'oso ono; mbụ lẹ Nnajiufu ono, bụ onye ekpeje ikpe nhamunha ono bẹ a-gu mu l'onye doberu ẹka ndoo mboku ikpe ono. Ẹ tọ bukwa mbedua nkinyi mu; bẹ oo-bu nggo ono; oo-bukotakwa iya phụ iphe bụ ndu gude obu ẹphe l'ọ ha ngaberu abyabya iya.

Ozi, Pọlu ziru Tímoti k'iche

⁹Malẹkwaruphu ẹge ii-me byakfuta mu ẹgwegwa.

¹⁰Lẹ Dímasu bẹ haakwaru mu nù tugbua; okfu l'iphe kẹ mgboko-wa bẹ ka iya lẹ mkpa; karia Nchileke. Ọ tugbuwaru jeshia Tesalonáyika. Kérésensu bẹ jeru Galéshiya; Táýtọsu eje Dalumésha.

¹¹Nta-a bukwa Luku nkinyi iya bẹ nọ swiru mu nù. Tẹ nggu lẹ Maku yikwaru teke ịi-bya; lẹ mkpa iya dukwaru mu t'ọ bya eyejeru mu ẹka.

¹²Tíkikọsu bẹ mu zikwaru Éfesọsu.

¹³I -byade; chitakwaru mu uwe-ukpo mu phụ, mu haru lẹ kẹ Káposu lẹ Túrowasu phụ. Nnggu achitakwaru mu phụ iphe bụ ẹkwo phụ l'ọ ha; ketekete ndu onanu, e gude akpo anụ mee ono.

¹⁴Alẹguzánda, ophu akpu ụzu bẹ mekwaru mu ẹjo iphe ẹ-ta adudu kẹ ekfukfu. Oo Nnajiufu bẹ a-kfukota iya ụgwo iphe o meru.

¹⁵Zelakwaaru iya nggubedua l'onwongu; l'ọ kfubekpokwaa oswa no-chia ozi-wa, ayi eje-wa anọ-chi.

¹⁶Égọ odungu ono, mu vudo l'ulo-ikpe gọo ono b'ẹ to nwekwa m'ọ bụ onye lanụ, gbaru yeru mu nụ. Iphe bụ madzụ kpamukpamu tükolekwaphu buhaa mu ẹka. Tẹ Nchileke; byiko; ba agukwaru iya ẹphe l'ọo ẹjo iphe; ẹphe emee ya.

¹⁷O bụ Nnajiufu bụ onye vudonyabe mu nụ; l'eyeru mu okpu-ikike; k'ophu mu e-zikota ozi ono l'ọ ha tẹ ndiphe mgburumgburu nugaru iya. O kwa iya bụ onye nafutaru mu l'ẹjo onodu.

¹⁸O kwaphu Nnajiufu ono bẹ a-nafuta mu l'iphe bụ ẹjo iphe l'ọ ha; dua mu gubalangu je edobe l'ẹke, o bụ eze l'imigwe. T'ajaja buru nk'ia gbururu jeye lẹ tutu yoyo! Ono kwa ẹge o dọ.

Ekele mkpọ-chi ishi iya

¹⁹Jiaru mu Pyirisíla yele Akwíla; mẹ ndibe Onesíforosu.

²⁰Erásutosu bẹ kwakwaru lẹ Kórintu. Tirófimosu bẹ mu hakwaru lẹ Milétusu; okfu l'ẹhu ta dudu iya mma.

²¹Keshikwaa ẹhu byaodu temanu winta afua. Yúbulosu ajikwa ngu phụ. Yọo jikwa ngu phụ mbụ Púdensu; mẹ Láyinọsu; mẹ Kulódiya; mẹwaru unwunna ayi ndu ophunanu l'ẹphe ha.

²²Tẹ Nnajiufu chee ngu ndzụ. Nchileke emeeru unu l'unu ha eze-iphe-oma.

Táyitọsu

Táyitọsu 1

¹Ekwo-ozí ọwaa shi l'ẹka mbedua, bú Pọlu, bú onye ejeru Nchileke ozi; bukwaruphu onye ishi-ozí Jisọsu Kuráyisutu. Nchileke fọtaru mu; bya ezia mu tẹ mu mee tẹ ndu ono, ọ fọtaru, wowaru onwẹphe ye iya iya l'ẹka ono kabaa oshihu ike; mu emekwaaphu t'ẹphe maru iphe bú ọkpobe okfu kẹ Nchileke;

²okfu l'ayi tuko ele ẹnya ndzụ gbururu jeye ono. Ndzụ gbururu jeye ono bẹ Nchileke, bú onye ẹ-ta adzujedu ẹjo-ire kfuhaodururu lẹ ya a-nụ ayi; tẹmanu bẹ mgboko dúbederu.

³Yo be teke gbalẹru nụ; Nchileke, bú Onye Ndzọta ayi emee t'e shi l'ozí-ọma iya; maru ndzụ ono, o kweru ụkwa iya ono. Ozi-ọma iya ono b'o woru ye mu l'ẹka; tẹ mu tọwashiaru iya ndiphe t'o doo ẹphe ẹnya.

⁴Mu ede ẹkwo-wa anụ ngu nggube Táyitọsu, bú ọgbodo nwa mu; okfu l'i kwetaru ẹge mu kwetaru: l'ọo Jisọsu bú Nnajiufu. Tẹ Nchileke, bú Nna; mẹ Kuráyisutu Jisọsu, bú Onye Ndzọta ayi meeru ngu eze-iphe-ọma; mekwaaphu t'ẹhu dụ ngu agu.

Ozi Táyitọsu lẹ Kirítu

⁵Iphe kparu iphe mu haru ngu lẹ Kirítu bú t'i mefufu iphe phoduru nụ; nggu aguta ndu a-buru ndu ọgurennya chọchi lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu ẹge ono, mu kfuhawaru ngu iya ono.

⁶Tẹ ndu, ii-guta bukwaru ndu ẹ-te mejedu iphe aa-ta ẹphe uta; ndu alụ-gbaa nwanyi nanu nanu nwenkinyi. Ẹphe a-buru ndu unwegirima ẹphe wowaru onwẹphe ye Kuráyisutu l'ẹka; ndu ẹ ta amaduru unwegirima ẹphe ẹjo ẹka l'ẹphe eme gaphugaphugaphu; ẹphe ta bú ndu bú 'anuma-anuma.

⁷L'onye ishi chọchi bufutajekwa onye ẹ-te emedu iphe aa-ta iya uta; keshinu ọ bú onye ishi, eleta ozi Nchileke ẹnya. Ọ bufutajekwaphu onye ẹ-ta bụdu ọ-chia-o-kele-onwiya; onye obu-ọku; onye angunuka mẹ; onye eme ẹhuka; onye ẹkpiri ogude ụgho eri madzụ uru aduje.

⁸Onye ọbu bufutajechia ọ-kwa-ẹbyee; onye yeru obu l'iphe dụ mma; onye nweru egomunggo; onye doberu ẹka ndoo; onye umere iya ekoshi l'ọ bú onye duru Nchileke iche; buru onye akpadeje onwiya akpade.

⁹Ọ bufutaje onye vudoshi ike l'okfu ono, a maru l'ọ gbaru k'ogude ẹka ẹge e ziru iya ẹya ono; k'ọphu ọo-dụ ike gude ozi ọkpobe okfu ono, eezi ezizi ono dọa ndu ọdo ike ọgbodo adùdù; k'ọphu ọo-dụ ike gudeje iya koshi ndu jikaru iphe oozi ẹke e jeberu; ụzo akpọ-swehu ẹphe.

¹⁰L'ọ nwekwaru igweligwe ndu, bú o-kwefuru-íkè phẹ; mbụ ndu gude mkpokoro okfu; mẹ ụgho l'aghota ndu ọdo; ketekete kẹ ndu Ju, byawaru bya aburu ndu kẹ Kuráyisutu.

¹¹T'a gbọ-bujekwaru okfu ye egbe ndu ono l'onu; kẹ l'ẹphe egudeje ozi iphe, ẹphe ta ge ezidu; agbaghashi ufu ndiphe; ẹge ee-shi t'ẹphe rita uru; mbu ndu iphere gvuru l'ifu.

¹²L'onye lanu ẹ ndu Kiritu, bu onye ẹphe suru l'o bu onye agbaje ẹja sukwaru: “Le ndu Kiritu shikwa l'odungu buleruphu atukporoku; ẹjo anu-egu-egbudu phe; ndu enyiru, ẹkpiri egbu egbugbu.”

¹³Iphe ono, nwoke ono kfuru ono aburu okpobe okfu. Oo ya bu; bashiaru ẹphe mbà ike; te ekweta, ẹphe kwetaru buru okpobe ekweta;

¹⁴t'ẹphe ba angabehe nchi l'ako-ife ndu Ju; me l'ekemu, ndu jikaru okpobe okfu ono turu l'onwephe.

¹⁵Ndu obu guru iphoro l'ifu Nchileke be anoduje edo nsọ. Obenu ẹ ndu merushiru onwephe emerushi; mbu ndu ẹ-te kwedu kẹ Kurayisutu te nwekwa iphe ẹphe edo nsọ. Uche ẹphe ruhuwaru aruhu; ẹjo iphe ta awahe ẹphe obu.

¹⁶Ẹphe anoduje ekfu l'ẹphe maru Nchileke; obu l'ẹphe egudeje umere ẹphe ekoshi l'ẹphe ta madu iya. Ẹphe bu ndu aakpofu akpofu; ndu ẹ-ta nuduru madzu okfu; bya abukwaruphu 'o-ga-ẹ-mkpa, ẹ-te nwedu iphe du mma, ẹphe duru ike ememe.

Táyitọsu 2

Okpobe okfu, eezi ezizi

¹Obenu; nggubedua l'onwongu: te iphe iizi ye l'okpuberu okfu ono, eezi ezizi, anuje okpobe ndzu ono dakotakwa.

²Zia unwoke ndu ophu ka obu nwogurenaya t'iphe ẹphe eme dojekwaa ẹphe enya. T'ẹphe meje umere, koshiru l'o gbaru t'e yejeru ẹphe ugvu; ẹphe akpadeje onwephe akpade. T'ekwekwe, ẹphe kweru kẹ Kurayisutu; me n-yemobu ẹphe; me ota-nshi ẹphe buru okpobe iya.

³Nggw ekfukwaruphu unwanyi ndu ophu ka obu nwogurenaya t'ẹphe meje umere, ekoshi ẹ Nchileke duru ẹphe ẹ nsọ. T'ẹphe ba asujekwa asu; ẹphe ta bu ndu anguruma. Iphe, ẹphe e-mejehia bu t'ẹphe gbe zije iphe du mma.

⁴Oo ya bu k'ophu ẹphe e-shi ẹge ono; zua unwanyi ndu ophu bukwadu unwanyi ogbanga t'ẹphe yejeru nji ẹphe; me ẹgirima ẹphe obu.

⁵Ẹphe eshikwaphu ẹge ono; zua ẹphe t'ẹphe nweru egomunggo; dobe onwephe ogà; kwakobeje ulo ẹphe; buru ndu obu-oma; l'anuru nji ẹphe okfu; t'e shi ẹge ono t'e b'e gude okfu ẹhu ẹphe mee okfu Nchileke iphe-mmanu.

⁶O kwaphu ẹge ono be ii-kfuru unwu-okorobyia t'ẹphe kpadeje onwephe.

⁷Mee onwongu; k'ophu ii-buru onye ee-letaje enya; l'ome umere oma. Teke iizi iphe; nggw agbanwujee ifu; gude ire-lanu zije iya ogbodo ezizi.

⁸Kfuje okfu, nweru ishi; mbu okfu, ẹ ta avochadu avocha; nggu eshi ẹge ono mee ndu okfu ngu iphe-iphere; k'ophu ẹphe ta amadu ejo iphe ẹphe e-gude ekfurushi ayi.

⁹Kfujeru ndu ophu bu ohu t'ẹphe nujeru ndu gbaru ẹphe nu okfu; t'iphe bu iphe ẹphe eme ememe bujeru iphe a-du nnajiufu ẹphe mma l'okpoma. T'ẹphe ba agbajekwa ẹphe okfu;

¹⁰ẹphe te emeje ẹka-ntubu. O bu t'ẹphe koshijechia l'ẹphe bu ndu gbaru t'e gude ire ẹphe ẹka ogbodo egude l'iphemiphe obule. Oo ya bu k'ophu ee-shi l'umere ẹphe l'o ha; melia iphe eezi ezizi ke Nchileke, bu Onye Ndzota ayi ono.

¹¹Le Nchileke koshiakwaru eze-iphe-oma iya; bu iya bu eze-iphe-oma, o du iya t'o gude dzota onyemonye obule.

¹²Eze-iphe-oma ono be ezi ayi ẹge ayi e-shi haa onodu ndzu, ugvu Nchileke ta nodu; me ẹge ayi e-shi nahu ẹgu ejo iphe ke mgboko. Eze-iphe-oma ono ezikwaphu ayi ẹge ayi e-shije kpade onwayi; buru ndu doberu ẹka ndoo; yejeru Nchileke ugvu le mgboko-a.

¹³Ayi nookwa kwaberu mboku ẹhu-otso-ena ono, bu iya bu iphe ono, ayi ele ẹnya iya ono. O bu mboku ono e-koshi odu-biribiri ke Okaribe, bu Nchileke ono, bu Onye Ndzota ayi ono; bu iya bu Jisusu Kurayisutu.

¹⁴O bu Jisusu Kurayisutu ono be bu onye woru onwiya chiaru Nchileke ẹja l'okfu ẹka ayi; k'ophu oo-shi ẹge ono gbata ayi l'eka iphe du eji; me t'o sachaa obu ayi t'ayi buru ndu nk'ia; mee ayi ndibe iya; t'ayi buru ndu ome iphe du mma a-noduje anma ẹhu anmanma.

¹⁵Tuko iphe ono kfushia; nggu egude iya kasaa madzu ẹnu-nchi; nggu egudekwa iya phu koshije madzu ẹke o mesweru; t'i dulata iya azu. T'e b'o dukwa onye e-me ngu l'e to nwedu iphe i bu.

Táyitọsu 3

Umere, gbaru ndu ke Kurayisutu

¹Nyatajeru ẹphe t'ẹphe noduje ndu ishi, achi nu; me ndu ekfu iphe eme nu l'eka. ẹphe anujeru ẹphe okfu; buru ndu kwakoberu onwẹphe k'oje iphe bu ozi, buhuru ẹsa.

²T'e b'o nwekwa onye ẹphe e-kfujeru ejo okfu; ẹphe ta swoje uswo. T'ẹphe gbe buchiaru ndu obu-oma; l'emeru onyemonye obule odoo.

³L'ayi bedua l'onwayi nwekwaru teke ayi shi buru ndu eswe; ndu ẹ-te nwedu onye ẹphe anuru okfu; ndu e dusweru ọzo ke Kurayisutu; ndu shi buru ohu ẹgu ejo iphe anoduje agugbaa madzu; me ohu ẹkpiri iphe dugbaa iche iche. Iphe ayi shi eshibeje ite iya mboku-mboku abuleruphu ejo oriri; me ogvu ẹnya-kfurukfuru. Ayi shi buru ndu du ndu odo ashi; madzu ibe ayi adukwaphu ayi ashi.

⁴Obe o bya ebe teke Nchileke, bu Onye Ndzota ayi koshiru ayi obu-oma iya me ẹge o yeberu ayi obu;

⁵yọ dzọta ayi. Adzọta ono ta bukwa l'ọo iphe ayi metaru l'oma; ọ bụlephu imiko, ọophuru ayi. Adzọta ono shi l'asasa, ọ saru obu ayi; tẹ Ume-dụ-Nsọ mee ayi t'ayi bụru ndu a mụru ọdo; mekwaaphu ndzụ ayi t'ọ bụru ndzụ ophungu.

⁶Nchileke shi l'ẹka Jisọsu Kuráýisutu, bụ Onye Ndzọta ayi; kwatakpo nụ ayi Ume-dụ-Nsọ ono nshinu nshinu;

⁷t'ayi bụru ndu o gude eze-iphe-oma nk'iya gụa lẹ ndu doberu ẹka ndoo l'ifu iya; me ndu e-nweru òkè lẹ ndzụ gbururu jeye, bụ iphe ayi ele ẹnya iya.

⁸Okfu-a bụ okfu, e gude ẹka. Iphe mu eme tẹ mu karu ngu bụ t'i kfu ya; kfushia ya ike; k'ophu ndu ophu wowaru onwephe ye Nchileke l'ẹka e-yeru ẹhu l'ome iphe du mma. Iphe-a bukota iphe buhuru ẹsa okpobe ebuhu; bya abukwaruphu iphe akwò madzụ lẹ mkpa.

⁹Obenu l'agha: zelaaru ntutego, ẹ-te nwedu ishi. Zelaaru ọtu ẹgo ndzekfu-ndzekfu ẹpha, shi lẹ ndiche; me ọswo-phe uswo; jeye me ọba-phe mbà k'iphe shi l'ekemu. Egbe ntutego ono bukota iphe ẹ-te nwedu iphe ọ bụ; to nwe iphe eerita iya.

¹⁰Tẹ nggu l'onye ebukataje ndu ophu oo-bukata lẹ chọchi be nwekwa iphe nggu l'iya e-megbakwadu m'ì -nmawaru iya okwa iya ugbo lanu; gaa lẹ k'ẹbo; to kwe.

¹¹Makwaru l'egbe onye ono gbajohuakwaru agbajohu. Oomewa iphe du eji; makwaru l'ime obu iya lẹ ya bụwa onye ikpe nmaru.

Ekele mkpọ-chi ishi iya

¹²Mu -zilephu Átemasu; m'ọ bụ Tikikọsu t'ọ bya; keshikwaa ẹhu; byakfuta mu lẹ Nikópolisu ẹgwegwa; l'ọ kwa l'ẹke ono; bẹ mu tuburu lẹ mu a-nọ l'oge winta-wa, aabya abahu-wa.

¹³Keshikwaa ẹhu yeru Zinasu, bụ onye loya; me Apólosu ẹka; t'ephe tugbua ije ephe. Nukwa ephe iphe bụ iphe mkpa iya duru ephe; t'ẹ b'o nwe iphe ọko iya a-duru ephe.

¹⁴Mee unwunna ayi t'ephe mụta oje ozi, du mma; k'ophu ee-shije iya dzọo madzụ lẹ mkpa, kparu iya nụ. Ephe 'emedu iya ẹge ono; t'ephe makwaru l'ozi ephe obu te nwekwa iphe ọ bụ.

¹⁵Iphe bụ ndu mu l'ephe nọ l'ẹke-a ekele ngu. Kelekota ndu yeru ayi obu, bụ ndu ayi l'ephe tuko kwetakota kẹ Nnajiufu. Tẹ Nchileke meeru unu eze-iphe-oma l'unu ha.

Fayilímọnu

Fayilímọnu 1

¹Ọ bụ mbẹdua, bụ Pọlu, bụ onye e gude okfu ẹhu Kuráýisutu Jisọsu tua mkpọro bẹ mu lẹ nwanna ayi, bụ Tímoti gba mgba ede ẹkwo-ozí-wa. Onye ayi ede iya anụ bụ nggube onye ono, ayi yeru obu ono; mbụ Fayilímọnu; nggube onye ayi lẹ nggu tuko ejeru Kuráýisutu ozi.

²Ndu ayi edekwa iya phụ anụ bụ Akwiya, bụ nwunne ayi nwanyi; mẹ Akíposu, ayi l'iya tuko alụ ọgu ẹhu Kuráýisutu; mẹ iphe bụ chọchi ono, edzukobeje l'ulo ngu ono.

³Tẹ Nchileke, bụ Nna ayi; mẹ Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráýisutu meeru unu eze-iphe-oma; mekwaaphu t'unu buru l'ẹhu-agu.

Pọlu ekele Nchileke ekele; l'okfu ẹhu Fayilímọnu

⁴Mu anọduje etu Nchileke ono, mu ejeru ozi ono ẹpha: t'o lee ẹka l'iphe bụ teke mu ekfu anụ iya l'okfu ẹhu ngu.

⁵Iphe obu bukwa lẹ mu anụ l'i yekotaru ndu kẹ Nchileke obu l'ẹphe ha; l'anukwaphu l'i wotaru onwongu ye Nnajiufu, bụ Jisọsu l'ẹka.

⁶Iphe mu anọduje ekfu anụ Nchileke bụ t'o mee t'i gude anọno ono, i nọ l'ẹka Nnajiufu ono; mee tẹ nggu lẹ ndu ọdo tughabe buru nanụ ọkpobe abubu; mbụ iphe bụ ndu ono, wotakwaruphu onwẹphe ye Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráýisutu l'ẹka ono. Ọo ya bụ; nggu eshikwanu ẹge ono kafuuru ọma iphe bụ iphe-oma, gbaru ayi l'ememe; k'ophu a-anọdu akwabe Kuráýisutu ugu.

⁷Nwanna mu; obu ono, i yeru ndu kẹ Nchileke ono kwa iya katsukpo ome t'ẹhu tso mu ẹna. O mekwaruphu; obu aka mu oshihu ike. Iphe, kparu iya nụ aburu l'ọo l'ẹka ngu b'e shi; ẹhu awata ovo ndu kẹ Nchileke ọku.

Pọlu arọ Fayilímọnu arọ; l'okfu ẹhu Onésimosu

⁸Ọo ya meru iphe mu arọ ngu arọro; 'e gudekwaru l'ọ gbaru-a kẹ tẹ mu kfujeru ngu ẹge onu ha mu; okfu lẹ mu bụ kẹ Kuráýisutu; mbụ tẹ mu gude olu ike kajeru ngu iphe gbaru ngu l'ememe.

⁹Ọbe l'ọ bụ n-yemobu ono kparu iphe mu a-nodunuphu l'arọ ngu arọro; m'o be kẹ tẹ mu gude olu ike kfuru ngu okfu ono. Ọ kwa mbẹdua, bụ Pọlu, bụwa nwoke ọgurenaya; nọdu lẹ mkpọro nta-a; okfu lẹ mu ejeru Kuráýisutu ozi arọ ngu iphe ono.

¹⁰Ọ kwa arọ ẹhu Onésimosu bẹ mu arọ ngu ono. Onésimosu ono bẹ duakwa l'ọ bụ nwatibe mu; kẹ l'ọ bụ mu; bẹ kfutaru iya yeru Kuráýisutu. Ọ kwa lẹ mkpọro l'ẹke-a bẹ mu nọdu kfuta iya yeru Kuráýisutu ọbu.

¹¹L'odungu b'o shi buru 'ọ-ga-lẹ-mkpa kẹ madzụ Obenu lẹ nta-a bẹ ọogawaru ngu mkpa; agakwaruphu mbẹdua.

¹²Nta-a bẹ mu edufuakwa iya t'ọ lata azụ lẹ nke ngu. Ọ bukpokwa onye nọ mu l'obu nshinu. Ọ nọ-tabe mu l'obu; k'ophu ọ dụwa l'ọ bụ mbẹdua l'onwomu alakfuta ngu.

13Mu shikwa rĩa lẹ mu a-ha iya tẹ mu l'iya nõdu l'ẹke-a; k'ọphu ọo-nõdu emeru mu iphe ị ga nõdu emeru mu lẹ mu nõ lẹ mkpọro-a, mu nõ-a; okfu lẹ mu ezi ozi-oma Nchileke.

14Mu ariẹbe iya ẹge ono; bya asụ: wawa; lẹ mu te esededu iya tẹ mu l'iya nõdu; l'ẹ-ba bụ lẹ mu kfuru ngu iya t'i kweta; t'ẹ b'ọ dọ l'e guderu ngu egude; nggu eme iphe-oma, yẹle ẹhu ngu a-dọ l'okfu. Ọ -bụru nggubedua tọru obu ngu ama emeru mu iphe-oma; onanu akalephu mma l'ọo l'obu ngu b'o shi.

15Mu -jeshia ekfukfu; mu asụ l'o gbe dọ l'agbafu, ọ gbafuru lẹ nke ngu kẹ nwa teke ono bẹ bụ ẹge nggu l'iya e-mekochaa bupyabewaru jeye.

16A makwaru-a l'ọ bụ ohu; ọbu l'ẹ tọ buhekwa ohu k'ẹge ono nta-a. Ọ kaakwa ohu mma. Nta-a b'ọ buakwa nwanna ayi, ayi yeru obu; ketekete kẹ mbẹdua. Nggubedua a-kakwa iya ru oyeru obu; keshinu ọphu ọ bụ madzọ ibe ngu; bya abukwaruphu onye yẹle Nnajiufu tugbabewaru bọru nanu.

17Ọ bụ iphe ono meru iphe mu sọru ngu: ọ -bųruphu l'i wotaru mu lẹ mu bụ onye nggu l'iya tuko ejeru Kuráýisutu ozi; nata iya ọkpobe anata ẹge ị ga anata mu ndege ọ -bųru l'ọo mu byaru.

18Teke bụ l'o nweru iphe dọ ẹji, o meru ngu; ọdudu bųru l'o -nweru ụgwọ, o ji ngu; tuko iya bo mu.

19Ọ bụ mbẹdua a-kfụ ngu iya. Ọ kwa mbẹdua, bụ Pọlu bẹ gude ẹka mu ede iphe-a; sọ t'i haa: lẹ mu a-kfụ ngu iya-a. Mu te ejekwaru ngu ru okfuru l'i ji mu ụgwọ; mbụ l'i ji mu ụgwọ ndzọ ngu l'ọ ha.

20Iye-o; iphe mu ekfu nwanna mu; byiko; bụ t'i yeru mu ru ẹka. Lẹ keshinu ayi tuko bųru ndu kweru kẹ Nnajiufu; meeru tẹ meji nmakfuru mu anmakfuru; keshinu ayi lẹ Kuráýisutu tugbaberu bųru nanu.

21Iphe mu gude ederu ngu ẹkwo-wa kwa lẹ mu maru l'ii-meru mu-a iphe mu sọru t'i meeru mu; mbụ meru k'etsutsu iya ye iya.

22Iphe ọdo, mu ekfufua bụ t'i kwakọbekwaru mu ẹke, mu a-nõdu; lẹ mu arikwá lẹ Nchileke e-mekwaru-a unu iphe ono, unu ekfu anu iya ono. Mbụ l'oo-mekwaa tẹ mu bya; k'ọphu mu l'unu a-phụ.

Ekele mkpọ-chi ishi iya

23Epáfurasu ajikwa ngu phụ. Mu l'iya bẹ tükokwa nõdu lẹ mkpọro l'ẹke-a l'okfu ẹhu Kuráýisutu Jisọsu.

24Ephe ajikwa ngu phụ mbụ Maku yẹle Arisutákosu; mẹ Dímasu; mẹ Luku. Ndu ono bẹ mu l'ephe tuko nõdu l'ẹke-a ejeru Nchileke ozi.

25Tẹ Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráýisutu meeru unu eze-iphe-oma.

Híburu

Híburu 1

Nchileke shi l'ọnu Nwa iya kfu okfu

¹Lẹ teke ọhazu bẹ Nchileke shi l'uzo, dụ iche iche zia ndu ekfuchiru iya nụ; ẹphe ekfuru nụ ndiche ayi phẹ ugbo olemole.

²Yo be nta-a, bụwa oge ikperazu-wa; yọ bụru onye bụ Nwa iya b'o gude kfuru nụ ayi. Ọ bụ l'ẹka Nwa iya ono b'o shi mee mgboko mgburumgburu. Yọ fọtakwaphu Nwa iya ono; sụ l'ọo ya bụ ishi k'iphemiphe ọbule.

³Nwatibe iya ono egbu nwjii; shi ẹge ono ekoshi l'ọ bụkwaphu ẹge ono; bẹ Nchileke egbu nwjii. I -phụwa Nwatibe iya ono; b'ị phụwaru Nchileke. Okfu, Nwatibe iya ono kfuru ereshi ire ike. Yọ bụru ire ono, okfu iya ere ono; b'o gude gudekota mgboko mgburumgburu. Ọ safutsuaru ndiphe iphe dụ eji, ẹphe meru; gbeshi je adugaru anọdu l'imigwe l'ẹka-utara Nchileke, bụ iya bụ onye kakọta ike.

Nwa ono ka ojozi-imigwe

⁴Nwa ono bẹ Nchileke meru; yọ nyibekota iphe bụ unwu ojozi-imigwe. Yọ bụkwaruphu ẹge ono bẹ ẹpha, Nchileke guru iya, bụ iya bụ Nwa kẹ Nchileke kangokwaruphu ẹpha k'iphe bụ unwu ojozi-imigwe.

⁵Lẹ Nchileke te nwekwa ojozi-imigwe ọphu ọ sụjeru: “Ọ bụ nggu bụ Nwa iya; tsube ntanu; bẹ ya bụakwa Nna ngu.” Ọphu 'onwekwa ojozi-imigwe, ọ sụjeru: “Ya a-buru ngu Nna; nggubedua aburu iya nwa.” Ọ bụlekwaphu kẹ Jisosu; bẹ Nchileke kfujeru ẹge ono.

⁶Tẹmanu; teke Nchileke abya ọsu ọkpara iya ono t'ọ bata lẹ mgboko; b'ọ sụru: “T'iphe bụ unwu-ojozi Nchileke l'ẹphe ha bajẹkwaru iya eja.”

⁷A bya l'ẹka k'unwu ojozi-imigwe; bẹ iphe Nchileke kfuru bụ: “Ya mewaru unwu ojozi-imigwe iya; ẹphe adugbaa l'ọ bụ pherephere; bụru ndu ozi, dugbaa l'ọ bụ ọku, enwu raphuraphu.”

⁸A bya lẹ kẹ Nwa iya ọbu; Nchileke asụ: “Ya sụru ngu nggube Nchileke: Ọ bụ ẹge i bụ eze nta-a bẹ ii-buru iya gbururu jeye lẹ tutu yoyo. Ii-dobe ẹka ngu ndo; l'achi ẹke i bụ eze.

⁹Iphe vudo nhamunha dụ ngu mma. Iphe ẹ-te vudodu nhamunha adu ngu ashị. Ọ bụ iya meru iphe Nchileke ono, bụ Nchileke ngu ono fọtaru ngu; bya akwabẹ ngu ugu; mee: ẹhu atso ngu ẹna; Mbụ ugu; mẹ ẹhu-otso-ẹna ọphu ka k'ibe ngu phẹ.”

¹⁰Nchileke abyakwa bya ekua ya “Nnajiufu”; sụ: “Lẹ mbulembu kpọoru; bụ nggube Nnajiufu keru alị; kee iphemiphe ọbule, nọ iya nụ. Nggu abya egude ẹka ngu kee igwe; mẹ iphemiphe ọbule, nọ iya nụ.

¹¹Iphe iphemiphe ọbule ono e-mekochaa yifukota. Obenu lẹ nggubedua a-nọlee ẹge i nọ. Iphe iphemiphe ọbule ono e-mekochaa kashihu l'ọ bụ uwe.

¹²Teke ono; nggu aphukoo ya aphuko; phufu l'ọ bu onye phufuru ukpo. A bya agbanwee ya. Obenu le nggubedua bu onye i bu; be ii-buru; buru iya jeye le tutu yoyo.”

¹³?Nanu ojozi-imigwe ophu Nchileke suseru: “Nodu iya l'eka-utara jeye teke ya e-mendu ohogu ngu t'ephe buru iphe ii-dzopyabe l'okpa.”

¹⁴Unwu ojozi-imigwe;?ephe ta tukodu buru ndu ojozi, e ta aphudu l'enya, ejegbaaru Nchileke ozi; bya aburu ndu Nchileke yeru t'ephe bya eyeru ndu oo-mekochaa dzota eka.

Hiburu 2

Ndzota, paru apaa

¹Oo ya meru iphe ayi yefutaje ehuru l'okfu ono, ayi nuru ono; t'ayi ba akponyaa galagala; kpofo.

²O -buru l'ozi ono, unwu ojozi-imigwe zihawaru ono be meru t'a maru l'okfu ono du ire; iphe bu onye kwefuru ikè; jika iya; eshiwa l'ajika ono jee n-nawere, bu iphe gbaru ephe;

³?nanu ege ayibedua e-shi nahu ikpe iya; m'ọ -buru l'e to nwedu iphe ayi guberu eze ndzofuta ono. Ndzofuta ono bu Nnajiufu l'onwiya be vu uzo kfu okfu iya; ndu nuru iya eya l'onu abya ekepyiaru iya ayi aku.

⁴Nchileke l'onwiya koshikwaruphu l'ọ bu oswi-okfu teke ono, o gude ike iya meshia iphe-ohubama, dugbaa biribiri; bya eworu iphe-oma, shigbaa l'eka Ume-du-Nso keshikwaaruphu ndu kweru nk'ia ege o du iya mma l'uche te ya kee ya.

Jisusu ekoshi uzo ndzota

⁵L'e to bukwa unwu ojozi-imigwe be Nchileke meru t'ephe bugbaaru ishi le mgboko ono, e-mekochaa byanu ono, bu iya bu mgboko ono, ayi ekfu okfu iya ono.

⁶Iphe Nchileke mechiaru be dunua l'ọ bu iphe e kfuru l'ekwo okfu iya; su: “Nggube Nchileke; ?bu ngunu; be madzu bu ke ti riye oriri ehuru iya. ?Bu ngunu b'ọ bu ke ti letaje iya enya.

⁷I meru iya; yo laa ali l'eke unwu ojozi-imigwe no. O bu l'e to ladu ali ono ophu baru nwishi. I kwaberu iya ugwu; bya emee ya; yo nweru enya l'ọ bu onye eze.

⁸Nggu abya emee ya; yo dzopyabekota iphemiphe obule, i keru ekeke l'okpa.” Keshinu o meru madzu; yo dzopyabekota iphemiphe obule l'okpa; bunu iya bu l'e to nwedu m'ọ bu iphe lanu, o gufuru. Obenu le nta-a b'e ta phudua ege madzu shi buru ishi iphemiphe obule.

⁹O buchia Jisusu be ayi phuru le Nchileke meru: yo laa ali l'eke unwu ojozi-imigwe no; obule e to ladu ali obu no odu. Iphe meru iphe o laru ali ono aburu ege oo-shita l'eze-iphe-oma ophu Nchileke eme; nwuhu l'okfu ehuru onyemonye obule. Ayi phuru

iya ẹge Nchileke kwaberu iya ugvu; bya emee ya; yo nweru ẹnya l'ọ bu ẹge eemeje onye eze t'o nweru ẹnya; okfu l'ọ jeru iphe-ẹhuka; nwuhu.

¹⁰Iphemiphe ọbule shi l'ẹka Nchileke; yọ buru iya bu ishi k'iphemiphe ọbule. Yọ buru yẹbedua, bu Nchileke b'ọ gbaru l'oshi l'iphe-ẹhuka, Jisọsu jeru; mee t'iphe gbaru onye ishi, ekoshi ndiphe ọzo ndzofuta dzugbaa ọkè l'ẹhu iya. Ọo ya bu ẹge Jisọsu ono, ekoshije ndiphe ọzo, ya e-shi dzota ẹphe ono e-shikwaphu l'iphe-ẹhuka ono, o jeru ono; mee ndu ha l'igweligwe t'ẹphe buru ndu kẹ Nchileke; ndu ẹphe lẹ Nchileke a-tuko egbu nwii.

¹¹L'ọ kwa yẹbedua, bu Jisọsu emeje tẹ madzọ ẹbebe mma l'ifu Nchileke. Ndu ono, o meru t'ẹphe ẹbebe mma ono bẹ ẹphe l'iya tukurwaru shi lẹ nna lanu ono. Ọo ya meru iphe-iphere ta adujedu iya oku ẹphe unwunna iya.

¹²Ọ sukwaru: “Lẹ ya e-me t'unwunna iya maru nggube Nchileke; Ya e-vudo l'ẹke ndu nke ngu dzuru; tua ngu ẹpha.”

¹³Yọ sukwaphu: “Ọo Nchileke bẹ ya e-woru onwiya ye l'ẹka.” Yọ sukwaphu ọdo: “Ọ kwa iya ndo-ọ no l'ẹke-a yele unwegirima ono, Nchileke nuru iya ono.”

¹⁴Keshinu unwegirima ono bugbaa madzọ, kfu ẹka kfu ọkpa bẹ Jisọsu gbeshileruphu; bya aburu madzọ ẹge ẹphe bu. Ishi iya aburu k'ophu oo-shi l'anwuhu ono, ọ nwuhuru ono; mebyia ike kẹ Obutuswe, bu Sétanu; keshinu ọ bu Sétanu ono bẹ shihawa butaru ike, anwuhu gude ere ire.

¹⁵Jisọsu eshi l'anwuhu ono, ọ nwuhuru ono; to ẹphe l'ẹgbu; mbu ndu ono, shi keshinu ẹphe lufutaru eliphe noduta l'ẹphe bu ohu; okfu l'ẹphe atsu egvu anwuhu.

¹⁶Iphe doru ẹnya bu l'ẹ to budu unwu ojozi-imigwe b'ọ byaru tẹ ya yeru ẹka. Ọ bu o-shi-l'eri Ébirihamu phẹ b'ọ byaru tẹ ya yeru ẹka, bu iya bu ẹge ẹkwo okfu Nchileke kfu.

¹⁷Ọo ya meru iphe ọ bu iphe ruberu iya erube l'ọ byafutaje bya aburu madzọ ẹge unwunna iya bu l'iphemiphe ọbule; k'ophu oo-shi ẹge ono buru onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja, bu onye obu-imiko; bukwaruphu onye e gude ire iya ẹka l'iphemiphe ọbule, oomeru Nchileke. E shikwanu ẹge ono tẹ Nchileke guaru ndiphe nvu l'iphe du eji, ẹphe meru l'ọ ha.

¹⁸Yẹbedua l'onwiya bẹ jewaru iphe-ẹhuka; yọ bukwaru iya phu iphe-adata. Ọo ya meru iphe ọduje ike yeru ndu iphe-adata byakfutaru nta-a ẹka.

Híburu 3

Jisọsu kakwa Mosisu

¹Ọo ya bu; unwunna mu, bu ndu Nchileke kukwaruphu t'unu buru ndu nk'iya; unu rijekponua oriri kẹ Jisọsu ono, bu onye ishi-ozí; me onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; m'a -bya l'iphe ono, ayi suru l'ọ bu ọkpobe okfu ono.

²Lẹ yẹbedua koshilekwaruphu Nchileke ono, fọtaru iya t'ọ buru onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja ono lẹ ya bu onye gbaru t'e gude ire iya ẹka. Yọ bukwaruphu ẹge ono bẹ Mosisu koshikwaruphu Nchileke lẹ ya gbaru t'e gude ire iya ẹka l'ozu, o jeru ndu Ízurelu l'ẹphe ha; mbu ndu Ízurelu, bu ẹphe bu ndu onu ọlo Nchileke.

³O bu ẹge ono, aakajẹ ọkwabe onye kpuru ọlo ugwu mẹ l'ọlo ọbu, ọ kpuru ọbu bu ẹge ọ gbaru t'a ka oja Jisosu ajaja mẹ lẹ Mosisu.

⁴A makwaru-a l'ẹ to nwedu ọlo, ẹ-ta budu madzu kpuru iya; obenu l'ọo Nchileke bu onye mekwanuru iphemiphe ọbule.

⁵Mosisu bulekwaphu nwozi kpu. O koshiru Nchileke lẹ ya gbaru kẹ t'e gude ire iya ẹka l'ozu, o jeru ndu Ízurelu l'ẹphe ha; mbu ndu onu ọlo Nchileke. Yọ buru iya koshiru iphe Nchileke mekocharu mee l'uzo ifu.

⁶A byakwanu lẹ Kuráyisutu: yọ buru iya bu Nwa, eleta ọlo Nna iya ẹnya. Nna iya ono bu Nchileke. Yo koshikwaphu Nchileke lẹ ya gbaru t'e gude ire iya ẹka. Yọ bukwanuru ayibedua bu ndu onu ọlo iya ọbu; m'ọ -bukwaru l'okpoma shihuru ayi ike; ayi edobe obu l'iphe ono, ayi ele ẹnya iya ono.

Nchileke e-me tẹ ndu nk'ia tuta ume

⁷Ume-du-Nso kfukwaru; su: “Teke unu nuru olu Nchileke ntanu ọwaa;

⁸Unu ba akpo-chikwa obu ẹge ndiche unu phe shi kpo-chia ya teke ono, ẹphe kwefuru Nchileke ikẹ l'echi-egu ono; mbu teke ono, ẹphe shi anọduje adata Nchileke adata ono.

⁹O bu l'ẹke ono; bẹ ndiche unu phe nodu; data iya adata; ngee ya okpa l'ishi; l'ẹke ẹphe phukwaru-a iphe ya meshiru l'ime ukporo afa labu.

¹⁰Yọ buru iya meru iphe ndu ogbo ono kpatsuru iya iwe. Ya asu nu: ‘L'ẹphe ari-sweje oriri ari-swe; l'ẹphe te ekwedua shia ọzo, ya suru t'ẹphe shia.’

¹¹Yọ buru iya bu l'ẹphe akpatsua ya oke ẹhu-eghughu. Ya eribua ya; su: ‘L'ẹphe ta abyadu bya abata l'ẹke yele ẹphe a-nodu tuta ume.’ ”

¹²Oo ya bu; unwunna mu; unu kwabekwaru onwunu ẹnya t'ẹ b'o nwe onye a-bu onye ẹjo okpoma l'unu; too nwe onye a-bu onye te ekwetajedu iphe Nchileke ekfu; k'ophu onye ono ta ahadu otso Nchileke ono, bu Nchileke, no ndzu ono.

¹³Iphe unu a-nodu emechia bu t'unu kfushijeru ibe unu okfu ike mboku-mboku, e kukpooru “Ntanu” t'ẹphe haa iphe du ẹji; t'ẹ b'o nwe onye iphe du ẹji e-duphu; kpo-chia ya obu; t'ẹ b'o nu olu Nchileke.

¹⁴L'ayi tukokwa buru ndu kẹ Kuráyisutu, bu ndu ẹphe lẹ Kuráyisutu a-tuko gbaru mgba l'iphe kẹ Kuráyisutu m'ọ -buru l'ayi vudoshikpelephu ike l'iphe ono, ayi shi l'odungu dobe okpoma ono jeye l'ikperazu.

¹⁵Keshinu e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: “Ntanu owaa; teke unu nuru olu Nchileke; Unu ba akpo-chikwa obu ege ndiche unu phe shi kpo-chia ya teke ono, epe kwefuru iya ikè ono.”

¹⁶?Bu ndu ole be nuebetsuaru olu Nchileke; bya ekwefuru iya ikè??To buhedu ndu ono, Mosisu dufutaru l'ali Ijiputu ono?

¹⁷?Bu ndu ole be kpatsukpeleruphu Nchileke ehu-eghughu ukporo afa labu??To budu ndu meru iphe du eji; meebe; nwushihukota l'echi-egu?

¹⁸?Bu ndu ole b'o riburu angu l'ephe ta abyadu bya abata l'eke epe l'iya a-nodu tuta ume? O bu ndu ono, e-te kwedu ome iphe o kfuono.

¹⁹Oo ya bunu l'ayi phwaru l'iphe kparu iphe e to kwedu t'ephe bata t'ephe l'iya tuta ume bu l'ephe te kwedu; mee ege o kfuono.

Hiburu 4

¹Oo ya bu le keshinu Nchileke kwewaru ayi ukwa l'ayi a-bahu l'eke ayi l'iya a-nodu tuta ume; bunu iya bu t'ayi tsuje egvu; kwabe enya; t'e b'o nwe onye aa-su l'o metaru iphe a-kpata t'e b'o ru eke ono.

²L'o kwaphu ege ono, ndiche ono, Mosisu duru uzo l'echi-egu nuru ozi-oma kele Nchileke eme te ya dzota epe ono bu ege ayibedua nuru iya nta-a. Obenu l'okfu ono, epe nuru ono te nwedu uru, o baru epe. Ishi iya aburu l'ephe nuberu ukwa, Nchileke kweru; bya emee l'ephe ta ndu iya.

³L'o bulekwaphu teke ayi nuru ozi Nchileke ono; kweta be ayi a-bahu l'eke ono, ayi l'iya a-nodu tuta ume ono. L'o kfukwaru ke ndu e-te kwedu ome iphe o kfuono; su: “Epe kpatsuru iya oke ehu-eghughu; Ya eribua ya; su: ‘L'ephe ta abyadu bya abahu l'eke epe l'iya a-nodu tuta ume.’ ” Yo kfua ya ege ono l'eke ozi iya gbe gvhaakwanu l'o metsuaru mgboko. Ayi maru l'o shi teke ono kwabetaru t'a bahu l'eke ono.

⁴L'o nwekwaru eke o kfuono kfukuta mboku k'esaa l'ekwo okfu Nchileke; su: “Yo be le mboku k'esaa; Nchileke atuta ume k'iphemiphe obule, o keru.”

⁵Obenu l'o kfukwaruphu l'ekalanu ono; su: “Epe ta abyadu bya abahu l'eke epe l'iya a-nodu tuta ume.”

⁶Keshinu ndu vuru uzo nua ozi-oma le Nchileke eme te ya dzofuta epe ta bahudu l'eke ono; okfu l'ephe te kwedu; mee ege Nchileke kfuono; bunu iya bu l'uzo nokwada l'eke ono; k'ophu oo-nwe ndu a-bahu iya nu.

⁷Oo ya meru iphe Nchileke gbeshikwaru; bya eworu mboku odo dobe, bu iya bu “Ntanu”. A bya anokpoo anono; l'abahu ono ruhutsuaru; be Nchileke shi l'onu onye eze epe ke ndiche; mbu Dévidi; kfua okfu iya l'eke ono, e kfuhawaru ono; su: “Ntanu owaa; teke unu nuru olu Nchileke; Unu ba akpo-chikwa obu.”

⁸L'e to bukwa ali Izurelu phu, Joshuwa du epe bahu teke ndiche phu be ookfu okfu iya. Ndege o buru le Joshuwa duwa epe bahu l'eke obu, epe le Nchileke a-nodu tuta

ume ọbu, Nchileke ekfu okfu iya ọbu; mę Nchileke ta ge ekfuhekwa k'odobе mbọku ọdo.

⁹Ọo ya bụ l'iphe ono, Nchileke kfuru ono ekoshi lę teke ndu nk'iya a-bahụ l'ęke ono, ęphe lę Nchileke a-nọdu; tuta ume ono abyakwadụ abyabya; mbụ ọtuta ume ọphu ęphe a-tuta ọgbodo atuta l'ifu iya.

¹⁰L'iphe bụ onye bahuru l'ęke ono, onye lę Nchileke a-nọdu tuta ume ono bę a-tuta ume iphe bụ ozi, o shi eje l'ọ ha; ęge Nchileke tutakwaruphu ume lę mbọku, kwe iya ęsaa, o ketsuaru mgboko.

¹¹Ọo ya bụ; t'ayi kebe ęhu bahụ l'ęke yele ndu nk'iya a-nọdu tuta ume ono. T'ę b'ọ nwekwa l'ayi ha onye e-je okwefuru Nchileke ike ęge ndu Ízurelu kwefuru iya teke ndiche phụ; ęphe ta bahuhe.

¹²L'okfu Nchileke nọkwa ndzụ; l'ere ire. Ọ kakwa ogu-mbeke, atsụ nkọ ifu labụ ọtsu nkọ. Ọotsushi nkọ ike; k'ọphu ọosujaje madzụ; sụ-rua mgbaku ọkpu yele ọmi-ọkpu; mbụ sụ-rutsua ęke obu madzụ nọ; uche iya anọdu iya. Ọovofutaje iphe madzụ arị arịri jeyekpo l'ęge madzụ gbaru l'ime obu iya.

¹³Ọphu to nwe iphe nọ lę mgboko, nweru ọphu Nchileke ę-ta phudu. Iphemiphe ọbule, nọ lę mgboko bę gbakọta ọtu; daburu ęba l'ifu Nchileke. Yọ buru Nchileke ono bụ onye ayi vudofutaje l'ifu iya; kọshikota iphe ayi meru.

Jisọsu bụ Ọkaribe lę ndu ishi, achijeru Nchileke ęja

¹⁴Ọo ya bụ; unu t'ayi kwata gudeshia iphe ono, ayi sụru l'ọ bụ ọkpobe okfu ono ike; ke l'ayi nweru ọkaribe onye ishi ndu achijeru Nchileke ęja; onye tuko igwe l'ọphu swekota; je anọduru l'imigwe l'ęke Nchileke l'onwiya nọ. Onye ono bụ Jisọsu, bụ Nwatibe Nchileke.

¹⁵Eze onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke ęja ono, ayi nweru ono ta bukwa onye ę-ta madu ęke atsụ ayi l'ęhu; m'o -tee ayi. Onye ayi nweru bụ onye iphe-adata, dughaa iche l'iche byakfutawaru teke ọ nọ lę mgboko. Iphe adata byakfutawaru iya ęge ono, ọobyakfutaje ayi ono; ọphu to me iphe dọ eji.

¹⁶Ọo ya bụ; t'ayi buhaa onwayi ęka jerua l'ifu aba-eze Nchileke, bụ ęke ọonoje emeru ayi eze-iphe-ọma; k'ọphu ọo-phuru ayi imiko; meeru ayi eze-iphe-ọma; yeru ayi ęka mę mkpa -byaru ayi.

Híburu 5

¹L'iphe bụ onye ishi ndu achijeru Nchileke ęja l'ęphe ha bukwa madzụ edzukobeje; shi l'ime onwęphe; fọta iya; woru iya mee onye a-nọdujeru ọha l'ifu Nchileke. Iphe ęphe afọtaje iya bụ ęge ee-shi t'ọ nuje Nchileke iphe madzụ nuru iya; gwojekwaruphu Nchileke ngweja k'iphe dọ eji, ęphe meru.

²Yębedua egudaje obu eguda; etso ndu eshiswe ọzo; okfu l'ęphe bụ ndu ę-ta madu iphe; keshinu yębedua l'onwiya ahajękwaruphu meswee teke eenwu iya eye t'ọ mee iphe dọ eji.

³Keshinu yēbedua bukwapu onye emeswejenu b'ọ chifutajenuruphu Nchileke ẹja k'iphe ọdu ẹji, yēbedua l'onwiya meru, bu iya bu ẹge ono, ọochijekwapu ẹja l'okfu ẹhu ọha ono; mbu ndu meru iphe ọdu ẹji.

⁴Iphe ọdo bu: l'ẹ to nwekwa onye egbeshije; fota onwiya; kwabẹ onwiya uguv k'ọburu onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja. O bu onye Nchileke l'onwiya fọtaru abujeru iya, bu iya bu ẹge o fọtaru Éronu teke ndiche.

⁵O kwaphu ẹge ono b'ẹ to budu Kuráyisutu gbeshileruphu; kwabẹ onwiya uguv k'ome onwiya onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja. Iphe meru nu buchia lẹ Nchileke suru iya: “O bu nggu bu Nwa iya; tsube ntanu; bẹ ya buakwa Nna ngu.”

⁶Yọ byakwa bya ekfua l'ẹke ọdo; su: “Ii-buru onye achijeru Nchileke ẹja gbururu jeye lẹ tutu yoyo, ẹge Melikizedeku bu iya.”

⁷Teke Jisusu shi buru l'eliphe ọwaa b'o shi anọduje akwa ẹkwa akwashi ẹnya-mini; gude ekfu anu Nchileke; l'arọ iya; mbu Nchileke, bu onye bu iya a-du ike dzofuta ayi l'ẹka anwuhu. Yo kfua nu iya; Nchileke anua olu iya; keshinu ọphu o bu onye ewozitaje onwiya ali; kwabẹ Nchileke uguv.

⁸A makwaru-a l'ọ bu Nwa Nchileke; ọbu l'ọ bu iphe-ẹhuka, o jekotaru b'o gude mta iphe o bu mbu ome iphe Nchileke suru t'e meje.

⁹Yọ buru lẹ Jisusu ono tuko-oduru ẹge Nchileke tūberu medzukota b'ọ bya aburu onye adzotaje iphe bu ndu eme iphe o kfuru; ẹphe aburu ndu o dzotaru gbururu jeyewaru;

¹⁰keshinu ọphu Nchileke bya afotawa iya; mee ya onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja gbururu jeye lẹ tutu yoyo; ẹge Melikizedeku bu iya.

Ọnma ọkwa lẹ k'ọla azu

¹¹O nweru igweligwe iphe ayi gage kfu phota iphe ọwananu; ọle ọotsu l'ẹhu ẹge ee-shi kọoru iya unu. Ishi iya aburu l'iphe te edojedu unu ẹnya ẹgwegwa.

¹²Obenu l'e -kfudekpoo ya ekfukfu nta-a b'ọ gbaakwaru k'ọphu unu ga buwa ndu ezi ndu ọdo iphe. Obenu l'unu gbe la azu bya aburu ndu gbaru k'ọphu aa-nọduje ezi unu iphe gbaru kẹ t'unu mahawaru iya l'okfu Nchileke. Unu dukwadu l'ọ bu unwegirima, eeche ẹra. Yọ buru unubẹ ndu gbaru kẹ t'unu buwaru ndu bu ọgurennya, eriwa nri.

¹³Onye eechekwadu ẹra bukwa nwata. E to kwadua ẹnya; k'ọphu ọo-ma iphe ọdu ẹji; me iphe ọdu mma.

¹⁴Obenu lẹ nri bu kẹ ndu buwa ọgurennya; ndu a zufutawaru ẹphe amawaru iphe; k'ọphu bu: ẹphe -lee iphe ẹnya; ẹphe amaru: ọdu mma; ọto ọdu ẹji?

Hibururu 6

¹Oo ya bu t'ayi haa umere unwegirima l'ozi ono, e ziru ayi lẹ kẹ Kuráyisutu ono; wata ọmu iphe e-me t'ayi buru ọgurennya; wofu obu l'ori l'ọo iphe, ayi metaru bẹ Nchileke e-gude dzoo ayi;

- ²mbụ iphe dị l'ọ bụ k'ome baputizimu; kẹ obyibe madzụ ẹka l'ishi; kẹ l'onyemonye ọbule e-mekochaa shi l'onwu teta; mẹ k'ikpe, Nchileke e-kpe ndiphe mbọku ikperazu.
- ³Unu t'ayi kwaseru l'omu iphe e-me t'ayi bụru ọgurennya, ozi ono doru ọnya. Ndu ophunanu bẹ ayi e-mekochakwaa mee; m'ọ -bụru l'ọ dị Nchileke mma t'ayi mee ya.
- ⁴Nanụ ẹge ee-shi mee onye shi etsohawa iphoro kẹ Nchileke; nonyaa; haa ya; t'ọ latakwadu azụ? Onye ono bẹ shiwa bụru iphoro kẹ Nchileke shi edu iya. Yọ bya anatawa iphe-oma, shi l'ẹka Nchileke; bya ayiru lẹ ndu gba mgba lẹ Ume-dụ-Nso.
- ⁵Onye ono machacharu-a l'okfu Nchileke dị mma; tẹmanu b'ọ gudekwaphu ẹhu iya; phụ ẹge ike kẹ mgboko ophu abyanụ erebe ire.
- ⁶Yọ tuko iphe ono maẹbekotaru; bya agbakutaru Nchileke azụ. Ẹka ta gakwa iya ẹge onye ono e-mekwadu taa onwiya uta; latakwadu azụ ọdo; byakfuta Nchileke; keshinu ophu o lebeziwaru ọnya akpopyabe Nwatibe Nchileke l'oshi-osweru ọdo; eme iya iphe-iphere l'edzudzu oha.
- ⁷Alị, amịchataje mini, igwe achijeru iya tekenteke; l'egudejekwa iya phụ eme t'iphe a kuru iya baaru ndu kuru iya nū uru bẹ Nchileke a-gokwaru onu-oma nū.
- ⁸Obenu l'alị ophu bụlephu ẹwu-ogvu yẹ ọgarama-mbo bẹ efuje iya nū bẹ bụ mkpokoro alị. Alị onanu phoduru nwanshi; Nchileke atụ iya onu. Ee-mekochaa; yọ bụru ọku a-dzụfu iya.
- ⁹Ndu mu yeru obu; ayi ekfukwa-a ẹge-a bụ oswi-okfu; ọbu l'ayi makwaru-a l'unu e-tisoru-a ụzo ophu ka mma, e-me tẹ Nchileke dzofuta unu.
- ¹⁰Lẹ Nchileke te nwekwa onye oomeje iphe l'uzo, ẹ-ta bụdu lẹ nhamunha iya. Ẹ tọo zahakwa ozi, unu jeru; tọo zaha ẹge unu gude yehawaru unwunna ẹka; mẹ ophu unu eyekwaphu nta-a. Iphe ono tuko ekoshi l'unu yeru iya obu.
- ¹¹Iphe agụ ayi bụ t'onyemonye ọbule l'unu ha meje koshi ẹge kẹ Nchileke aphụ-be iya l'ẹhu; t'onyemonye ọbule meje iya ẹge ono jeye l'ikperazu; ẹge iphe unu ele ọnya iya erua unu ẹka.
- ¹²Iphe ayi ese bụkwa t'unu ba bụru ndu ọnyiru. Unu mụtachia umere ndu ono, gude ekwekwe, ẹphe kweru okfu Nchileke; mẹ nshi, ẹphe ata; nata iphe ono, Nchileke kwegbaaru ụkwa iya ono.

Ụkwa kẹ Nchileke kwa kamenu

- ¹³Teke ono, Nchileke kweru Ẹbirihamu ụkwa iphe ono bẹ bụkwa onwiya b'ọ gude riaru iya angụ iya. O gude onwiya ria angụ ono; okfu l'ẹ to nwehedu onye ọdo, kafua ya nshinu, ọo-ga egude ria ya.
- ¹⁴Ya ndono; yọ sụ Ẹbirihamu: “Ya a-goru ngu onu-oma; bya emee t'unwu ngu kfube ọswa ha l'igwe.”
- ¹⁵E meebe; Ẹbirihamu ataa nshi; yọ bụru iya bụ l'ọ taa nshi ono tata iphe-oma ono, Nchileke kweru iya ụkwa iya ono.

¹⁶Onye eri angụ bụ ẹpha onye ka iya nshinu bẹ oogudeje ria ya; ẹmanu bẹ ọobuje: a - guwaru ẹnwa ye l'okfu, ndiphe ekfukpo ekfukfu; k'ẹgo ebuhu.

¹⁷Ọ kwaphu ẹge ono bẹ Nchileke shi eme t'o doo ẹphe ẹnwa; mbụ ndu ono, a-nata iphe ono, o kweru ụkwa iya ono: l'ẹ to nwedu ẹ ya agbanwee iphe ya tumberu k'ememe. Yọ buru iya meru iphe o riru angụ ye l'ụkwa iphe ono, o kweru ono.

¹⁸Nchileke kweru ayi ụkwa iphe; bya eria angụ ye iya. Ụzo iphe labụ ono bụtsua iphe ta agbanwejedu agbanwe; bụkwaruphu iphe Nchileke ta byadu bya adzuru ẹjo-ire ye. Ọo ya bụ ẹge obu e-shihu ayi ike; ayibe ndu gbakfutaru iya nū t'ọ dzọo ayi; t'ayi be ẹje ọbo obu ẹbo kẹ wo: ?a maru: ?oo-nua ayi iphe ono, ayi ele ẹnwa iya ono.

¹⁹Iphe ono, ayi ele ẹnwa iya ono emeje t'obu nguru ayi anguru. Iphe ono, ayi ele ẹnwa iya ono wotaru ayi lipyabe l'ẹke Nchileke nọ l'onwiya; k'ophu ee-shi ẹge ono mee: t'ayi bahụ l'ime ime eze-ulo iya ono, bụ iya bụ ẹke Nchileke l'onwiya nọ l'imigwe.

²⁰Ọ bụ Jisọsu bụ onye vuru ụzo bahụ l'ẹke ono l'okfu ẹhu ayi; okfu l'ọo ya bụwa onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja. Yọ buru iphe ọo-buru ndono gbururu jeye ẹ tutu yoyo, bụ iya bụ ẹge Melikizedeku bụ iya.

Hibururu 7

Melikizedeku bụ eze; buru onye achijeru Nchileke ẹja

¹Melikizedeku ono, ayi ekfuru ono shi buru eze ndu Salemu teke ndiche; bya aburu onye achijeru Nchileke ẹja; mbụ Nchileke, bụ Ọkaribe-Kakota-Nu. Teke ono, Ẹbirihamu pẹ shi ọgu, ẹphe gbushiru ndu eze l'alata ono bẹ Melikizedeku ono jeru iya ndzuta. Yẹle iya edzudalephu; yọ gọru ọnu-oma nū Ẹbirihamu.

²Ẹbirihamu abya eworu iphemiphe ọbule, ọ lutaru l'ọgu; kee ụzo iri; nū iya ụzo lanu. A -kọdekpo ẹpha Melikizedeku bẹ iphe kẹ mbụ, ọ bụ bụ: “Onye eze, doberu ẹka ndoo.” Iphe ọdo, ẹpha iya bụ bụ: “Onye eze ẹhu-agu;” keshinu ọ bụ eze ndu Salemu. Iphe Salemu bụ abukwanuru: “Ẹhu-agu”.

³Melikizedeku te nwedu nne; to nwe nna; to nwe ikfu, o shi eshishi. A bya ele ẹnwa; yọ nọduwa. Ẹ ta mudu iya amumu; tọ nwuhu anwuhu. Ọo ya bụ l'ọ duwa l'ọ bụ Nwatibe Nchileke; kẹ l'ọ bụwa onye achijeru Nchileke ẹja gbururu jeye ẹ tutu yoyo.

⁴Unu lewaru ẹge Melikizedeku ono bụta-be oke madzu. Ọ bụta-be oke madzu k'ophu o gbe buru yẹbedua bẹ Ẹbirihamu ono, bụ ya bụ onyiche ayi ono gbe kee iphe ọ lutaru l'ọgu ụzo iri; woru ụzo lanu nū iya.

⁵Ọ kwa ndu achijeru Nchileke ẹja; mbụ ndu shi l'awa Lívayi nwenkinyi bẹ ekemu Mosisu sụru tẹ ndu Ízurelu kejee iphe ẹphe ụzo iri; woru ụzo lanu nū ẹphe. Yọ buru ẹphe; bẹ ekemu kfuru sụ t'ẹphe natajẹ unwunne ẹphe iphe ono; mbụ ẹke ẹphe l'ẹphe gbe tükokwa buru unwu Ẹbirihamu.

⁶Obenu ẹ Melikizedeku ta bụdu o-shi-l'eri Lívayi. Ẹbirihamu ono egbe wolerua iphe o nweru; kee ụzo iri; woru ụzo lanu nū iya. Melikizedeku abya agọru ọnu-oma nū Ẹbirihamu; mbụ Ẹbirihamu ono, bụ onye Nchileke kweshiru ụkwa iphe ono.

- ⁷E ta tudu ẹgo kẹ t'a maru: onye ago ọnu-oma;?ọ ka onye ọogoru iya nshinu toọ?
- ⁸A -bya l'ẹhu ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono; mbụ ndu ono, shi l'awa Lívayi ono; unu aphụ l'ọ bụ ndu e-mekochaa nwụhu anwụhu bẹ anatajẹ ụzo lanụ l'ụzo iri ono. Teke a byakwanuru l'ẹhu kẹ Melikizedeku; unu aphụ l'ọ bụ onye ẹkwo okfu Nchileke kfuwaru l'ẹ to nwụhudu anwụhu bẹ nataru iya nụ.
- ⁹E -jeshia ya ekfukfu; a phụ lẹ teke ono, Ébirihamu keru iphe iya ụzo iri; nụ Melikizedeku ụzo lanụ ono; bẹ bụwa Lívayi ono, unwu iya anatajẹ utu nta-a ono; bẹ shi l'ẹka Ébirihamu nukwa iya phụ Melikizedeku.
- ¹⁰A makwaru-a lẹ Lívayi b'ẹ ta mukpoduanu teke ono. Obenu l'ọ nọwa l'ẹhu ochechoroche iya ono; mbụ Ébirihamu teke ono, Ébirihamu keru iphe iya ụzo iri; nụ Melikizedeku ụzo lanụ ono.
- ¹¹Ọ kwa lẹ ndu achijeru Nchileke ẹja; mbụ ndu shi l'awa Lívayi nọ bẹ Nchileke turu ekemu iya; nụ ndu Ízurelu. Obenu l'ozi ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono jeru ta dudu ike mee t'iphe Nchileke tumberu lẹ k'ẹge ndiphe e-meje bata l'ẹke ya nọ medzua ẹge ọ tumberu iya. Ndege ọ -buru l'ozi, ẹphe jeru duru ike mee iphe ono; mẹ ta ge ejehekwa okfu okfu onye ọdo, a-chijeru Nchileke ẹja ọdo, bụ iya bụ Kuráýisutu. Onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹja ono te shikwa l'ọkpa Ẹronu, bụ iya bụ l'awa Lívayi. Ọo ya bụ l'ẹ te ge ejehedu okfu okfu onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; mbụ onye ọphu dụ l'ọ bụ Melikizedeku.
- ¹²Obenu lẹ teke Nchileke gbanwewaru ndu achijeru iya ẹja; bya afọo ndu ọdo, a-chijeru iya ẹja; mbụ ndu yele ndu ọphunanu ẹ-ta gbahedu; ọo ya bụ l'ọ gbanwefutaje ekemu phụ, ọ tūhawaru phụ.
- ¹³Nnajiufu ayi, bụ Kuráýisutu, bụ iya bụ onye eekfukpo okfu iya-a bẹ shikwa l'ikfu ọdo iche; ọphu to nwe onye ikfu ẹphe, jejeru ozi k'ọchiru Nchileke ẹja l'ẹnya-ngweja Nchileke.
- ¹⁴A makwaru-a l'a muru iya; yọ buru onye ikfu Júda; to nwe teke Mósísu photajeru Júda teke o kfuru okfu kẹ ndu achijeru Nchileke ẹja.

Onye ọdo, achijeru Nchileke ẹja l'ọ bụ Melikizedeku

- ¹⁵L'ozi, ndu achijeru Nchileke ẹja, shi l'eri Lívayi jeru ta dukwa ike mee t'iphe Nchileke tumberu lẹ k'ẹge ndiphe e-meje bata l'ẹke ya nọ medzua ẹge ọ tumberu iya. Ọo ya meru; yọ kafua odo ẹnya teke ono, onye ọdo ono, achijeru Nchileke ẹja ono lufutaru; bụ iya bụ onye ọphu dụ l'ọ bụ Melikizedeku.
- ¹⁶Abubu ọphu ọ bụ onye achijeru Nchileke ẹja nk'ia ta buhekwa nsọ nsọ; mẹ ekemu ekemu, madzụ tushiru dobe b'o gude buru iya. Ọ kwa ike kẹ ndzụ gbururu jeye ọphu ọ nọ b'o gude buru onye achijeru Nchileke ẹja.
- ¹⁷L'iphe ono b'e dekwaru l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ: “Íi-buru onye achijeru Nchileke ẹja gbururu jeye lẹ tutu yoyo, bụ iya bụ ẹge Melikizedeku bụ iya.”

- ¹⁸Ekemu phụ, Nchileke t̄hawaru phụ b̄ Nchileke nwuchiakwaru; okfu l'ẹ too redu ire; bya aburu mkpokpo iphe.
- ¹⁹Iphe o gude d̄ ẹge ono b̄ l'ekemu M̄osisu ono te nwedu onye ọ d̄uru ike mee t'ọ d̄ube mma l'ifu Nchileke. Nta-a b̄ ayi elewa ẹn̄ya iphe ka mma. Yọ b̄uru iphe ono, ka mma ono, ayi ele ẹn̄ya iya ono b̄ ayi shiwa ejekfube Nchileke ntse.
- ²⁰Iphe ọdo, tso iya n̄ b̄ l̄ Nchileke rikwaruphu anḡu ye iya. Ndu ọphunanu b'e meru ndu achijeru Nchileke ẹja; k'ori anḡu ta n̄o iya.
- ²¹Obenu l̄ Jis̄osu b̄ Nchileke meru onye achijeru Nchileke ẹja; bya eribua ya teke ono, ọ s̄uru iya: “Nnajiufu ribuakwaru iya; ọphu ya ta agbanwekwa iphe ya t̄beru k'ememe. Ịi-b̄uru onye achijeru Nchileke ẹja jeyewaru.”
- ²²Yọ b̄uru anḡu ono, Nchileke riru ono meru Jis̄osu; yọ b̄uru onye Nchileke gude koshi l'ogba-ndz̄u ọwaa, ya riru anḡu ye-wa ka akah̄u iya ph̄u mma.
- ²³Iphe ọdo b̄ l̄ ndu achijeru Nchileke ẹja, b̄ ndu ọphu shi l'eri L̄ivayi ha igweligwe. Ọobuje onye ọphu a f̄otar̄u; yọ bya ejee ozi k'ochiru Nchileke ẹja ono jeye; yọ kah̄u. Onye ọdo abya an̄-chikwaa ya ph̄u; okfu l'anw̄uhu te ekwejedu t'e jee ozi ono kwas̄waruru.
- ²⁴Obenu l̄ Jis̄osu b̄kpelephu onye achijeru Nchileke ẹja b̄ushia ya ike; okfu l̄ ȳbedua a-n̄owaru gbururu jeye.
- ²⁵Yọ b̄uru iphe ono meru iphe ọduje ike dz̄o ndu shi iya l'ẹka byakfuta Nchileke; mb̄u dz̄o ẹphe t'ẹphe n̄odu ndz̄u gbururu jeye. Iphe ono b̄ ọduje ike mee; okfu l̄ ȳbedua n̄owa ndz̄u gbururu jeye; l'ekfu an̄ Nchileke l'okfu ẹka ẹphe.
- ²⁶Ọo ya b̄ l'ọo Jis̄osu b̄ onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja, b̄ iya b̄ egbe onye achijeru Nchileke ẹja, b̄ onye ọphu mkpa iya d̄uru ayi. Ọ b̄ onye d̄u iche l'ifu Nchileke. Ụta ta n̄odu iya l'ẹhu; to nwe iphe d̄u ẹji, o mejeru. Nchileke shi l'ẹke ndu emeje iphe du ẹji n̄o; f̄ofuta iya iche; bya ewota iya doghakota iphe b̄ igweli l'ọ ha.
- ²⁷Ndu ọphunanu, b̄ ndu ishi ndu achijeru Nchileke ẹja, b̄ ndu shi l'eri L̄ivayi ph̄u shi an̄duje ach̄i ẹja mb̄oku-mb̄oku. Ẹphe shi an̄duje ach̄i ẹja ono k'iphe d̄u ẹji, ẹphe meru; l'ach̄i-tukwaru iya ph̄u ọha l'ọphu. Obenu l̄ Jis̄osu b̄ mkpa iya ta d̄uduru k̄ t'ọ ch̄ia ẹja k'onwiya l'ọ b̄ ẹphebedua. Ọ ch̄iru nk'iya ugbo lan̄u; sefu ẹka: ugbo lan̄u ono b̄ ọphu o gude onwiya ch̄ia.
- ²⁸Ekemu k̄ M̄osisu b̄kwa madz̄u mmakan̄u b'ọ s̄uru t'ẹphe b̄uru ndu ishi, a-chijeru Nchileke ẹja; mb̄u madz̄u mmakan̄u, ahajeru meswee l'onw̄ephe. Obenu l'a n̄onyaar̄u; Nchileke abya eria anḡu ph̄u; shi ẹge ono nwuchi ekemu ono; bya af̄ota Nwa Nchileke; mee ya onye ishi ndu achijeru ȳbe Nchileke ẹja. Ȳbedua, b̄ Nwa Nchileke ono b̄ medzuwaru iphemiphe ọbule l̄ k'ẹge ndiphe e-meje bata l'ẹke Nchileke n̄o ẹge Nchileke t̄beru iya. Iphe ono b'o medzuwaru ẹge ọo-d̄u gbururu jeye l̄ tutu yoyo.

Hibur̄u 8

Jisọsu bụ onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja nk'ayi

- ¹Iphe bụ ishi iphe ono, ayi ekfu ono bụ l'ayi nweru egbe onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja ọphu, bụ iya bụ Kuráýisutu; onye ọphu nọ anọno l'imigwe l'eka-utara aba-eze Okaribe-Kakota-Nụ.
- ²Yẹbedua ẹje ozi k'ochiru Nchileke ẹja nk'iya l'ẹke Nchileke nọ gẹdegede, bụ iya bụ l'eze-ulo Nchileke ọphu nọ l'imigwe. Ulo onanu ta bụdu madzụ gude ẹka mee ya. O bürú Nchileke l'onwiya meru iya.
- ³Nchileke fọtaru iphe bụ ndu ishi ndu achijeru iya ẹja; t'ẹphe nuje iya iphe ndiphe nuru iya; ọdo bụ t'ẹphe chijekwaru iya phụ ẹja. Oo ya bunu l'ọ gbaru t'o nweru iphe onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja nk'ayi, bụ iya bụ Kuráýisutu e-gudenu chjaru Nchileke ẹja.
- ⁴Ndege Kuráýisutu ono nọ lẹ mgboko-a; mę ta g'e kwekpokwaanu t'ọ buri onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja; keshinu ndu achijeru Nchileke ẹja kę mgboko-a achijeru iya ẹya l'ẹge a turu iya l'ekemu ndu Ju.
- ⁵Iphe ẹphe emeje l'ẹke aachijeru Nchileke ẹja kę mgboko-a bukwa iphe yeru ọphu onye ishi ndu ono, achijeru Nchileke ẹja nk'ayi ono eme l'imigwe. Kę mgboko-a bukwa nwonyonyo iya nk'iya l'imigwe. Lę teke Mosisu shi eme t'ọ kpọbe ulo-ekwà ono, e shi achijeru Nchileke ẹja ono teke ndiche bę Nchileke sukwaru iya: “Nyatakwa; mekota ulo ono t'ọ dulephu ẹge ono, ya turu ngu onu iya l'eli uguvono.”
- ⁶Obenu l'ẹge ọ dọ nta-a bę Nchileke ziwaru Jisọsu oje ozi kę ọchijeru Nchileke ẹja; mbụ ozi ọphu ọkwa iya kfube ọswa ka nshinu ma lę kę ndu ọphunanu, bulephu ndu achijeru Nchileke ẹja phụ. O kwaphu ẹge ono bę ọgba-ndzụ ọphu shi iya l'eka, o gude jigbabe Nchileke; mę madzụ kfube ọswa ka akahụ iya phụ mma; keshinu ọphu o shi l'ọgba-ndzụ ọwaa; kwee ayi ukwa iphe ka mma ma l'ọphu o shi l'ọphunanu kwee.
- ⁷Ndege ọ -bụ l'uta ta nọdu l'ọgba-ndzụ kę ọdungu phụ; m'ę tọ ge ejekwa iya edocha; k'ọphu oo-je ọgba ndzụ ọdo.
- ⁸Obenu lę Nchileke taru ndu nk'iya uta teke ndiche ono; sụ ẹphe: “L'o nwekwaru-a teke aa-nonyaa; yẹbedua yele ndu Ízurelu; mę ikfu Júda agbaa ndzụ ọphu a-buru k'ọphungu.
- ⁹Ono ta aduhedu l'ọ bụ ndzụ ọphu yele ndiche ẹphe gbaru teke ono, ya kpọtaru ẹphe l'eka; kpufuta lę Íjiputu ono. L'e mekochakwaaru; ẹphe emebyia ndzụ, ẹphe l'iya gbaru. Yọ buri iya meru iphe ya te yeheduru ẹphe onu.” Ono iphe Nnajiufu ekfu ndono.
- ¹⁰Nnajiufu asukwaphu: “Owaa bụ ndzụ yele ndu onu-ulo Ízurelu a-gba m'o -rulephu teke ono: Ekemu iya bę ya a-tushi; ye ẹphe l'egomunggo; dee ya ode ekwo l'obu ẹphe; k'ọphu ẹphe a-majeru iphe ya suru t'ẹphe mee. Ya a-buru Nchileke ẹphe; ẹphe aburu ndibe iya.

¹¹E to nwehedu onye ejekwadu ozi ibe iya; m'ò bụ zilaha nwunne iya t'ò 'Maru Nnajiufu.' Ishi iya aburu l'ephe l'ephe ha; a-tukowa maru iya; mbụ iphe bụ ege ephe ha: nwata l'ogurennya.

¹²Ya a-phuru ephe imiko l'emeswe, ephe mesweshiru iya; To nwehe le ya anyatakwadụ iphe dū eji, ephe meshiru iya odo."

¹³Keshinu ophu Nchileke kweshiru ukwa iphe ophu dū ege ono l'ogba-ndzụ ophu bụ k'ophungu; bunu iphe o bụ bụ le k'odungu phụ b'o wowaru nwuchi l'ò bụ iphe kahwaru akahụ. Tēmanu bē iphe bụ iphe kahwaru akahụ; tsuwa ume te nwekwa ege oo-no-bebe; yo chihu.

Hibururu 9

¹Ndzụ odungu ono, Nchileke yele ndu nk'iya gbaru ono nwekwaru nsò nsò, eedoje teke aaburu Nchileke eja; bya enwekwaruphu ụlo, madzụ gude eka mee, aanoduje teke aachiru Nchileke eja.

²Ulo ono, aachijeru Nchileke eja ono b'e gude ekwa mee. L'ulo ono bē eze ime ulo labu nò. K'odungu b'e kuru Eke-dụ-Nsò. Iphe e shi edobeje l'ime iya bụ iphe aatukobejgbaa uròku; teburu; mē buredi, dūru Nchileke nsò.

³A -bya l'ime ulo ono k'ēbo: bụ iphe e gude tubuta iya bụ ekwa. Iphe eekuje eke onanu bụ Eke-Kakota-odu-Nsò.

⁴Iphe anoje iya nū bụ enya-ngweja insensu. Iphe e gude mee enya-ngweja insensu ono bụ mkpola-ododo. Okpoko Ogba-ndzụ Nchileke nokwa iya phụ. E gudekwaphu mkpola-ododo wukota okpoko ono mgburumburu. Iphe nò l'okpoko ono bụ ite, a wuru le mkpola-ododo. Iphe nò l'ime ite ono aburu mana. Mgboro Eronu nokwa iya phụ; mbụ mgboro ono, e gbutaru dobe; yò wata oru iru; wata otu igu; wata amimi ono. Iphe odo, nòfukwaa ya phụ bụ ekwekwerekwe mkpuma labu, Nchileke deru ekemu iri ono.

⁵Iphe nò l'eli okpoko ono aburu unwu ojozi-imigwe labu, eekuje Cherobimu, ekoshije le Nchileke nò l'ēke ono. Ephe eworu eba ephe sakaa; gude gbochita eke ono, Nchileke aphujeru ndu nk'iya imiko; guaru ephe nvu l'iphe dū eji, ephe meru ono. O bụ l'ē tō budo nta-a bē mu a-bya akolahaaru unu ege eke ono gbaru nanu nanu.

⁶Yò buru eke ono, e meru ege ono bē ndu achijeru Nchileke eja abahuje l'ime ime ulo ke odungu ono mboku-mboku; je ejee ozi k'ochiru Nchileke eja, gbaru ephe.

⁷A bya l'ime ulo k'ēbo phụ: bulephu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja nwenkinyi iya abahuje iya. Abahu ono, oobahuje iya ono bukwa ugbo lanu kpau l'afa. Ophu tō byakwa bya abahu iya obu; m'o -gudedu mee, oo-gude chia eja ehu onwiya; nwefu iphe dū eji, o meru; mekwaphu mee ophu oo-gude chia eja; nwefu iphe dū eji ophu ndu ke Nchileke meshiru; l'amagu ama.

⁸Iphe Ume-dụ-Nsọ gude iphe ono eme t'o doo ọnya bụ ị keshinu ọke ono, madzụ gude ọka mee, aachijeru Nchileke ọja ono nọkwadua b'ẹ ta gụhadua Ẹke-Kakọta-ọdu-Nsọ tẹ onyemonye ọbule bahu.

⁹Ẹke ono, aachijeru Nchileke ọja ono bẹ dukwa ụdudu ọtu, ekoshi iphe eme nta-a, bụ iya bụ l'iphemiphe ọbule, a nuru Nchileke; mę iphe bụ ọja, a chiru iya ta ahadu kę mee t'obu onye abaru Nchileke ọja haa ya ọnma ikpe.

¹⁰Iphemiphe ọbule ono, e gude abaru Nchileke ọja ono bukota iphe kę mgboko-a b'e gude eme iya. Ọ tuko buru nsọ nsọ, eedogbaa ala ị kę nri; mę k'iphe aangụ angungu; mękpọ kę nsọ nsọ, nọ l'osashi iphe e gudegbaa mee k'ọba ọja ono. Ọ tuko buleruphu nsọ nsọ kę mgboko-a, Nchileke suru t'e tsoje jeye teke ya e-koshi ụzo ọphungu, ee-shije abaru iya ọja.

¹¹Obenu ị nta-a bẹ Kuráýisutu byawaru bya aburu onye ishi ndu achijeru Nchileke ọja; mbụ onye ishi ndu achijeru Nchileke ọja l'uzo ono, ka mma, Nchileke koshiwaru nta-a. Ẹke o jeru ozi k'ochiru Nchileke ọja nk'iya kakwa nshinu; bya abukwaruphu ọke Nchileke ka ogude mee t'iphe ya tüberu ị k'ọdzota ndiphe medzua l'ẹge ya tüberu iya. Ẹke ono ta nọdu ị mgboko ọwaa; keshinu ẹ-tọ budu ọke madzụ gude ọka mee.

¹²Ọ kwa ugbo lanụ nwenkinyi bẹ Kuráýisutu bahuru ị Ẹke-Kakọta-ọdu-Nsọ ono. Ẹ to gudekwa mee egbu; m'ọ bụ k'eswi; bahu; je ọchiru Nchileke ọja. Ọ kwa mee nk'iya b'o gude je achiaru Nchileke ọja l'okfu ọhu ayi; shi ẹge ono gbata ayi l'ọka iphe dụ ẹji; k'ọphu ayi a-buru ndu a tọru l'egbu gbururu jeye ị tutu yoyo.

¹³L'odungu bẹ ọobuje e -wotawa mee egbu; m'ọ bụ mee eswi; m'ọ bụ ntụ ada-eswi, a kpọru ọku; woru pheaphee ndu mebyiru nsọ ekemu; yo mee ndu ọbu; ẹphe adụ mma l'ẹge nsọ, tso ekemu ẹphe gude dụ.

¹⁴Keshinu ọphu ọ dụ ẹge ono l'oswiya bẹ mee kę Kuráýisutu a-kafukwaaru ore ire. Kuráýisutu ono shi l'ọka Ume Nchileke ono, a-nọ jeyewaru ono woru onwiya chiru Nchileke ọja, ẹ-te nwedu ọke ntujo nọ iya. Mee nk'iya ono a-kafukwaaru ọsacha obu ayi t'ọ dụ mma l'ifu Nchileke; k'ọphu ayi a-hakwanu ome iphe Nchileke e-kperu ayi nkfugbu; gbe letachia ọnya l'ozu Nchileke, bụ Nchileke, nọ ndzụ.

¹⁵Yọ buru iphe ono meru iphe ọ bụ Kuráýisutu jigbabekota Nchileke yẹle madzụ l'ogba-ndzụ ọphungu ono. Ọo ya bụ ẹge ndu Nchileke fọtaru e-shikwanu l'ọka Kuráýisutu; nọdu ndzụ ọphungu ono, Nchileke kweru ukwa iya ono gbururu jeyewaru. Iphe meru iphe ẹphe a-nọdu ndzụ ọphungu bụ ị Kuráýisutu nwuhuwaru; shi ẹge ono gbata ẹphe l'iphe dụ ẹji, ẹphe meeberu teke ono, ọgba-ndzụ kę ọdungu phụ, shi l'ọka Nchileke phụ shi erekwadu ire.

¹⁶Ukwa, Nchileke kweru tukobe l'ogba-ndzụ nk'iya dukwa l'ọ bụ ekpe, e keru ekeke. L'ọobujekwa e -kee ekpe bẹ aavojeedukwa iya t'a maru: onye keru ekpe ọbu;?ọ nwuhuwaru; tẹmanu yo nweru ẹge ee-me iphe iya ọbu.

¹⁷L'ekpe, madzụ keru te evujekwa ire teke onye keru iya nụ nọkwadua ndzụ. Teke ooreje ire kwa mę onye ọbu nwuhulephu.

- ¹⁸Oo ya meru iphe ọ bụ mee b'e gude mee ọgba-ndzụ ọdungu phụ; yo relahaa ire.
- ¹⁹Iphe ọdungu bụ ị Mósísu kfuru ndu Ízurelu iphe bụ nsọ nsọ, nọtsua l'ekemu ono l'ọ ha. Yo gbeshi; bya ewota oshi isopu yee eji aturu; eji aturu ono be eemeje yoo ke uswuswe. Yọ bya ewota iya tsee ị mee unwu eswi nshii; me mee egħu; bya atsekwaaw ya phụ ị mini; bya egude iya phegbaru l'ekwo, e deru ekemu ono; bya ephegbakwaru iya phụ iphe bụ ndu ono l'ephe ha.
- ²⁰Teke ọo-nọdu ephe iya; yo kfushi: “Owaa bụ mee, ekoshi ị ndzụ, unu ị Nchileke gbaru vuwa ire; mbụ ọgba-ndzụ ono, o shi koshi unu iphe unu e-me; ege yebedua e-mekwanu iphe ya kfuru ono.”
- ²¹Yọ bukwaruphu ege ono be Mósísu meru; bya eworu mee ono phegbaru l'ulo ono, e gude ekwa mee ono, bụ iya bụ ulo ono, aanọduje chīaru Nchileke eja ono; bya ephegbakwaru iya phụ l'iphe bụ iphe, e gude abaru Nchileke eja.
- ²²Mbụ; e -tsodekpoo ya ege ekemu dū; b'ọ phodukwaru nwanshī me iphemiphe ọbule abukotaru mee be eegudeje mee ya t'ọ safu; dū mma. Tọ bñhenu l'ee-gbe gvaru madzū nvū l'iphe dū eji, o meru; m'ọ bñdu l'o nweru iphe e gburu; lōkaa mee ya.

Eja Kuráýisutu enwefuje iphe dū eji, e meru

- ²³Ọ bụ iphe gbaru l'ememe t'e shi l'uzo nsọ nsọ ono; lōka-odu mee ono; mee te iphemiphe ọbule ono, tuko buru iphe yeru ọkpobe iya ọphu nọ l'imigwe phụ; buru iphe gbufuru egbufu; dū mma. Obenu l'okpuberu iphe ono, nọ l'imigwe ono bụ iphe gbaru iya nū bụ ngweja ọphu tuko kakota ọphu eegbuje anū; gude chīa mma.
- ²⁴L'ẹke Kuráýisutu bahuru ta bukwa eke aachijeru Nchileke eja, ọphu bụ madzū gude eka mee ya; mbụ eke yeru ọkpobe iya phụ. Eke ọ bahuru bụ l'imigwe gededede, bụ iya bụ eke ọ nọ l'ifu Nchileke; ekfu okfu ehu ayi.
- ²⁵Onye ishi ndu achijeru Nchileke eja ke ndu Ju egudeje mee, e-ta bñdu ke yebe onye ishi ono; bahū ị Eke-Kakota-odu-Nsọ afa l'afa; je ọchi eja. Obenu ị Kuráýisutu ta bahūdu l'ẹke ono iphe ka ugbo lanū. Ọ bụ ugbo lanū nwenkinyi b'ọ bahuru iya; woru onwiya chīa eja.
- ²⁶Ndege o jeshiaru ọchi eja ono: ọ -chitsua ya t'ọ chikwazi iya ọdo; m'o jee iphe-ehuka k'o-jetsua-o-jekwazi; keshinu teke Nchileke keru mgboko. Obekwanu l'iphe o gbe mee bụ l'ọ gbadeleruphu ị mgboko abyawa agvugvu; te Nchileke kpee ndiphe ikpe; yọ bya bya ejee iphe-ehuka ono ugbo lanū; sefu eka; woru onwiya chīaru ayi eja; nwūhu; shi ege ono safu iphe dū eji, ayi meru l'ọ ha.
- ²⁷Iphe nōru onyemonye ọbule bụ l'onyemonye ọbule nwūhufutaje anwūhu ugbo lanū. Ọ -nwūhutsulephu; iphe ọdo, e-tso iya nū bụ ị Nchileke e-kpe iya ikpe.
- ²⁸Ọ kwaphu ege ono be Kuráýisutu gude onwiya chīa eja ugbo lanū nwenkinyi; nwūhu; k'ọphu oo-shi ege ono; nwefu iphe dū eji, igwe oha meru. Oo-mekochakwaa bya k'ugbo ebo; obenu l'ọ -byalephu k'ugbo ebo ono b'e tọ byatuhekwaru iya iphe dū eji; iphe ọobyā buakwa t'ọ bya dzota ndu eche iya nū.

Híburu 10

¹Ekemu ndu Ju bu iphe du l'ọ bu nwinyokinyoki nwonyonyo iphe du mma, Nchileke tüberu, ya e-me l'uzo ifu. Ekemu ono te ekoshibejebejekwa iphemiphe ọbule ono, Nchileke e-mekochaa mee l'uzo ifu ono. Ndu etso iphe a turu l'ekemu ono abyaje bya achiaru Nchileke eja afa l'afa. Epe -byatsua; epe abyakwaphu ọdo ọchi egbe eja lanu ono. Oo ya kparu iphe ekemu ono ta abyadu bya a-du ike mee te ndu etso iya nu buru ndu doberu eka ndoo l'ifu Nchileke. Oo-me imagha mee ya; l'eke epe gbe abyaje ọchi eja obu afa l'afa: a -chitsua; a chikwazikwa iya phu ọdo?

²Ndege ndu ono, achijeru Nchileke eja ono shi-wa l'ochi eja ono; gbuchafu ugbo lanu; buwaru ndu doberu eka ndoo l'ifu Nchileke; me epe ahawa ọwa-phe obu iphe du eji, epe meru; hakwanu ọchi eja anu Nchileke.

³Obenu l'iphe emeje nu bu l'oo eja ono, epe anoduje achi ono emeje t'epe nyata iphe du eji epe afa l'afa.

⁴Le mee eswi; me mee egbu ta ahakwa k'osafu iphe du eji, madzu emeebe.

⁵Yo buru iphe ono kparu iphe teke Kuráyisutu abya le mgboko b'ọ suru Nchileke: “E tii ledu enya t'e wota iphe gbu; gude chiaru ngu eja; m'ọ bu t'e gworu iphe nu ngu. Iphe i gbe mechia aburu l'i meru iya; ya aburu madzu; nweru ehu ophu ya e-wota gude chiaru ngu eja.

⁶Ngweja-ukfuru; me ngweja iphe-eji; te nwekwa ophu i choru.

⁷Tọ du iya bu; ya asu: ‘Oo yebedua ndo-ọ; Nchileke: ya byawaru te ya mee iphe bu uche-obu ngu: te ya mee ege e deru nk'iya l'ekwo ekemu.’ ”

⁸Iphe ono, o kfuru ono b'o vuru uzo; su: “Iphe e wotaru; gude chiaru ngu eja; eja, a chiru; nu ngu; jeye le ngweja-ukfuru; me ngweja iphe-eji; iphe ono l'ọ ha te nwe du ophu iile enya iya; to nwe ophu jiru ngu epho.” O bu iphe o kfuru ndono; e guderu l'aja ono l'ọ ha be aachikpelekwaphu l'ege a turu ekemu; su t'a chije iya.

⁹Yo kfuebe ege ono; bya asu: “Oo yebedua ndo-ọ; Nchileke; ya byawaru te ya mee iphe bu uche-obu ngu.” Tọ du iya bu; Nchileke abya atuko akahu ngweja dochi; bya eworu eja ke Kuráyisutu dochia enya iya.

¹⁰O bu okfu le Jisusu Kuráyisutu meru iphe ono, bu uche-obu Nchileke t'o mee ono; meru iphe ayi bu ndu o safuru iphe du eji, ayi meshiru. Iphe du eji, ayi meshiru b'ọ safuru teke ono, o gude onwiya chia eja ugbo lanu; sefu eka ono.

¹¹A -bya l'ogba-ndzu k'odungu be iphe bu onye achiru Nchileke eja evudoje; eje ozi k'ochiru Nchileke eja mboku-mboku. Egbe eja, o chihawaru; yo chikwatakwa iya phu ọdo tekenteke. Obenu l'egbe eja ono ta abyadu bya a-du ike safu iphe du eji.

¹²Kuráyisutu abyakwanu bya achi nk'iya; chia ugbo eja lanu; safu iphe du eji. Onanu aburu eja, o chiru, a-noduwaru ere ire jeyewaru. Yo chiebe iya; bya eje ano-zita l'eka-utara Nchileke.

¹³Yọ buru ẹke ono bẹ ọo-nọdu jeye teke Nchileke e-woru ndu ọhogu kẹ yẹbe Kuráiyisutu mee t'ẹphe buru iphe ọo-dzọpyabe l'ọkpa.

¹⁴Tọ dọ iya bụ; yo shi ẹge ono buru ugbo ẹja lanu b'ọ chiru; gude iya mee tẹ ndu ọ safuru iphe dọ ẹji, ẹphe meshiru buru ndu doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke gbururu jeye lẹ tutu yoyo.

¹⁵Lẹ Ume-dụ-Nsọ koshikwaruphu ayi l'iphe ono bụ oswi-okfu; okfu l'o vuru ọzo; sụ:

¹⁶“Owaa bụ ndzụ, Nnajiufu kfuru lẹ yẹle unwu Ízurelu a-gba; mẹ mbọku ono - rulephu, bụ ẹge Nnajiufu kfuru. Ekemu iya bẹ ya a-tụ; yetsua ẹphe l'ọkpoma. Ya e-de iya ẹge eedeje ẹkwo l'egomunggo ẹphe.”

¹⁷Yo gbeshikwa ọdo bya asụ: “Lẹ ya ta abyahedu bya anyatakwa iphe dọ ẹji, ẹphe meshikotaru; mẹ ẹjo iphe, ẹphe mekotaru.”

¹⁸Oo ya bụ lẹ teke ọ bụ lẹ Nchileke gwaru ndu nk'iya nvu l'iphemiphe ọbule ono; bẹ mkpa ọchi ẹja k'osafu iphe dọ ẹji ta duhekwa.

Ọkpirita Nchileke ntse

¹⁹Nta-a; unwunna mu; keshinu ọphu ayi buhawaru onwayi ẹka k'oshi lẹ mee, Jisọsu bahu lẹ Ẹke-Kakọta-ọdu-Nsọ ono;

²⁰b'ọ gudeekwa ugwehu iya; guhaaru ayi ọzo ọphungu ọphu anu ndzụ. Yọ buru ugwehu iya ono nọ ọnodu ẹkwa ono, eegechitaje ẹke eeshije abahu Ẹke-Kakọta-ọdu-Nsọ. Ẹkwa ono meeberu; lajahu ẹbo; shi ẹge ono ekoshi l'anwuhu, Kuráiyisutu nwuhuru guhawaru ayi ọzo t'ayi bahu l'ẹke ono, Nchileke nọ ono.

²¹Ayi nweru onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja, bụ iya bẹ eze-ulo Nchileke nọ l'ẹka. Keshinu ayi nweru onye ishi ndu achijeru Nchileke ẹja, dọ ẹge ono; onye bụ iya bẹ ndu onu ọlo Nchileke nọ l'ẹka;

²²bunu iya bụ t'ayi gude obu ayi l'ọ ha; mbu obu, kweshikpooru ike lẹ Nchileke a-nata ayi; gude kpirita iya ntse-ntse. Lẹ Jisọsu gudeekwa mee ya; phebbaru l'obu ayi; k'ọphu bụ l'ẹ to nwehedu m'ọ bụ akpuru iphe lanu, dọ ẹji, a-nọdu awajekwa ayi ọkpoma. Ayi duakwa l'ọ bụ ndu o gude mini, doru edodo saa.

²³Unu t'ayi kwata gudeshia iphe ono, ayi suru l'ayi ele ẹnya iya ono ike; t'ayi ba atuhe onwayi nwa-nkata-ẹweji l'iphe ono, ayi ele ẹnya iya ono; lẹ Nchileke yẹbedua, kweru ayi ukwa iphe ono evudoshijekwa ike l'iphe o kfuru.

²⁴Unu t'ayi yejeru ẹhu l'iphe a-duru ibe ayi lẹ mma; k'ọphu ayi e-meje ndu ọdo t'ẹphe yejeru ibe ẹphe obu; mẹ t'ẹphe meje iphe dọ mma.

²⁵Unu t'ayi ba ahakwa odzukobeje l'ekalanu ono, ayi edzukobeje ono. Unu t'ayi ba ahakwa iya; wata agbala. L'o nwekwaru ndu, hawaru mee ya; yọ dọwa l'ọ bụ ozi; nọduru ẹphe; l'ẹphe a-nọdu agbalaje tekenteke. Unu t'ayi be emeshi ẹge ono. Iphe ayi e-gbe emeje bụ t'ayi meje tẹ ọkpoma shihu ibe ayi ike; ketekete ẹge-a unu phuru lẹ Eswe kẹ Nnajiufu duakwa ntse-a.

- ²⁶Mbụ: nta-a, ayi mawaru iphe bụ ọkpobe okfu ono; bya elebezi ọnya eme iphe dū ẹji b'ẹ to nwehekwa ngweja, asafukwadu iphe dū ẹji, ayi meru.
- ²⁷O gbe buru iphe lanu, nonu nwenkinyi bụ ọtsu-egvu k'iphe e-me nu, bụ iya bụ egvu ikpe Nchileke. L'ọ kwa ẹjo ọku ono, eme ọnari ono bẹ bụ ọku ọphu e-mebyishi iphe bụ ndu kwefuru Nchileke ike.
- ²⁸Ọobujekwa madzụ -daka ekemu Mosisu; a -dụwa ẹbo; m'ọ bụ ẹto gbaa ya ekebe; a nma iya ikpe; woru onye ọbu megbua. Ẹ ta phujekwaru iya imiko.
- ²⁹Ọ -buru l'eemegbuje onye dakaru ekemu Mosisu emegbu; unu lewaru ẹge ọo-dū onye kporu Nwatibe Nchileke ẹbo-ẹbo l'afu. Onye ono bẹ Nchileke a-kafukwaaru ọgwa ọchi; mbụ onye wotaru mee Nwa Nchileke; mee iphe mmakanu; mbụ mee ono, Kurayisutu gude mee tẹ ọgba-ndzụ Nchileke yele madzụ vuru ire ono; l'ẹke ọ bukwapu mee ono b'o gude sachaa onye ọbu; t'onye ọbu buru onye dubebe mma l'ifu Nchileke. Onye kporu Nwa Nchileke ẹbo-ẹbo l'afu buakwa Ume-dụ-Nso, emejeru ayi eze-iphe-oma bẹ ọogwo l'ẹja. Egbe onye ono bẹ Nchileke a-kakpokwaaru ọgwa ọchi.
- ³⁰L'ayi makwaru onye ono, kfuru; sụ: “L'ọo yẹbedua e-melata; buru iya bẹ ọkfu ugwo nọ l'ẹka.” Yọ sukwapu ọdo: “L'ọo yẹbe Nnajiufu e-kpe ndibe iya ikpe.”
- ³¹Mbụ l'onye Nchileke ono, nọ ndzụ ono nmaru ikpe buakwa ẹjo iphe byaru iya.
- ³²Unu nyatakwa ẹge o shi dūru unu lẹ mbulembu teke ono, unu phuru iphoru ke Nchileke ono. Unu nyatakwa ẹge unu gude jee iphe-ẹhuka, ha igweligwe; unu atalee nshi; unu te kwe t'iphe ono kapyabẹ unu ẹka.
- ³³O nwetsukwaaru teke e shi achije unu ọchi; mee unu iphe-iphere l'edzudzu ọha; nweru teke shi abuje: a -kpadu unubedua egbe ẹhu ono; unu asụ l'unu nọduwa ọhuma; l'unu lẹ ndu ọphu aakpa iya a-tuko jee iphe-ẹhuka ọbu.
- ³⁴Unu aphụ-tabejeru ndu, nọ lẹ mkporo l'ọ -bụ unu nọ lẹ mkporo ọbu. Aanakọtaje unu iphe unu nweru lẹ mgboko; unu egudelee ẹhu-otso-ena; tagbua ya lẹ nshi; okfu l'unu maru l'unu nweruru iphe ọdo, kafua mma, bụ iphe ọphu a-nọduwaru gbururu jeye.
- ³⁵Ọo ya bụ; t'okpoma shihulekwaphu unu ike ẹge o shihuru iya unu. T'obu ba agbakwa unu ẹbo; lẹ Nchileke e-mekochakwaa kfu unu ugwo iya l'iphe ha nshinu.
- ³⁶Iphe mkpa iya dūru unu bụ ọta-nshi; k'ọphu unu e-mejekwanu iphe bụ uche-ọbu Nchileke; shi ẹge ono nata iphe o kweru ukwa iya.
- ³⁷L'ọ dukwaa l'ọ bụ ẹkwo okfu Nchileke, sụru: “L'ọ phoduakwarua nwanshi; onye ono, byafutaje nu ono abya. Ẹ tọ kpohekwa ukfu.
- ³⁸L'onye woru onwiya ye Nchileke l'ẹka; shi ẹge ono dobe ẹka ndoo a-dzukwaru. Ọ -buru l'onye ono tsulalaru azu; b'ẹ tọ dukwa yebe Nchileke mma l'obu.”
- ³⁹Obekwanu l'ayi ta budu ndu ọphu tsularu azu, a-la l'iyi. Ayi bụ-chia ndu ọphu kwetaru nu; woru onwayi ye iya l'ẹka; ẹge ee-shi t'ọ dzoo ayi; t'ayi nweru ndzụ gbururu jeye.

Híburu 11

Iphe okweta kẹ Nchileke bú

- ¹Iphe ono, bú ekweta ono bú ogudeshi ẹka ike l'iphe madzú ele ẹnya iya; bya amakpọoru l'iphe ono, ẹ ta phudu l'ẹnya ono nọphu l'oswiya.
- ²Ndiche ayi phe bú l'ẹphe kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe ẹphe bú ndu Nchileke sọru l'ẹphe meru ọhuma.
- ³Ọ bú ekweta, ayi kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe o doru ayi ẹnya lẹ mgboko-a bú okfu, Nchileke kfuru l'ọnu b'o gude mee ya; mbú l'iphemiphe ọbule-a, ẹnya elegbaa-wa bú okfu, Nchileke kfuru l'ọnu b'o shi; mbú okfu, e kfuru l'ọnu, ẹ ta phudu l'ẹnya.
- ⁴Ọ bú ekweta, Ébẹlu kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe ọ chíru Nchileke ẹja, ka kẹ Kenu, bú nwunne iya. Yọ búru ekweta ono meru iphe Nchileke nataru ẹja ono, ọ chíru iya ono; gude koshi l'ọ bú onye doberu ẹka ndoo l'ifu yẹbe Nchileke. Yọ búru ekweta, Ébẹlu kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe iphe o meru ezilee ayi iphe byeye nta-a; l'ọ nwuhutsuaru.
- ⁵Ọ bú ekweta, Ínọku kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe ọ nọkwaduru ndzú; Nchileke abya ewolita iya t'ẹ b'ọ nwuhushi anwuhu lẹ phuu; to nwehe onye phuru iya nù; kẹle Nchileke woliwaru iya. Ẹkwo okfu Nchileke sọru lẹ Ínọku shi emeje iphe dú Nchileke mma l'obu; b'o wolideru iya woba l'imigwe.
- ⁶L'ẹ to nwekwa onye a-dú ike ome iphe dú Nchileke mma l'obu; m'ọ -búdu l'onye ọbu kwetaoduru lẹ Nchileke nọ. L'onye akpíríta Nchileke ntse vufutajeodukwa ọzo kweta lẹ Nchileke nọ; kwetakwaphu l'oobuje ndu achọ iya nù nggo.
- ⁷Ọ bú ekweta, Nówa kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe ọ ngabẹru nchí teke Nchileke nmaru iya ọkwa iphe e-mekochaa mee nù, bú iya bú iphe ẹ to gudedua ẹnya iya phú. Yo mee iphe Nchileke kfuru: kúa eze ọgbo, Nchileke gude dzọo yẹ ndibe iya ndzú. Yo shi ẹge ono koshi madzú l'umere ndiphe dú ẹji. Yọ búru ekweta ono meru iphe Nchileke gọru iya l'onye doberu ẹka ndoo; kẹle Nchileke aguje ndu kwetaru nk'iya lẹ ndu doberu ẹka ndoo.
- ⁸Ọ bú ekweta, Ébirihamu kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe o meru ẹge Nchileke kfuru teke o kuru iya. Yọ tųgbua; lufu jeshia alí, Nchileke kweru iya ọkwa lẹ ya a-nù iya t'ọ búru nk'iya. Ébirihamu shi l'alí iya tųgbua ije; l'ẹ b'ọ ma ẹke ooje.
- ⁹Ọ bú ekweta, o kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe o je eburu l'alí ono, Nchileke kweru iya ọkwa iya ono. Yo búru iya l'ọ bú onye laru iya alala. Ọlo, yẹ Áyizaku; mẹ Jéọpu shi ebuje abuleruphu ọlo, e gude ẹkwa mee. Ẹphebedua bẹ Nchileke kwekwaruphu ọkwa iphe lanu ono, o kweru Ébirihamu ono.
- ¹⁰L'iphe Ébirihamu ele ẹnya iya bú eze obodo ono, a tọru ntọ-l'alí iya k'ophungu, oo-nwewaruru gburruru jeye ono; mbú eze obodo ọphu bú Nchileke gude ẹka iya túa ẹge ọo-du; bya egude ẹka iya kpua ya l'onwiya.

11Yọ bụru ekweta, Séra l'onwiya kwetaru ke Nchileke; mekwaruphu; yọ bụru yẹbe nwanyị, nọru; tọ tsụbua ime jeye yọ nọghaa teke gbaru iya l'otsuta ime be Nchileke meleru-a; yọ tsuta ime. Ishi iya aburu l'o doberu Nchileke l'onye evudoshije ike l'iphe o kweru ukwa iya.

12Yọ bụru iphe ono meru iphe o bu nwoke lanu ono; mbu Ebirhamu mekocharu buru nna, muru igwe oha; le nwoke ophu shi kahwa akahu; mbu duwa l'o bu onye nwuhuru anwuhu. Unwu iya emeebe; bya ajaa ajaja; l'o bu mkpo-kpodo, no l'igwe; mbu l'o bu eveve mgbogidi enyimu; buru 'aguta aguta.

13Iphe bu ndu ono, a gushikotaru ono gudeshi aka ike l'iphe ono, Nchileke kweru ephe ukwa iya ono jeye ephe anwushihu. Iphe ono, Nchileke kwegbaaru ephe ukwa iya ono te rukwa ephe aka l'ephe nokwadu ndzu. Obenu l'ephe phukotaru iphe ono, nokwadu ote-enya ono; bya etee eswa iya. Ephe ekweta l'ephe l'ephe bu mbyamumba; bya aburu ndu kpafutaru uri le mgboko.

14Ndu ekfu ege ono bu iphe ephe ekoshi bu l'ephe achokwadu ali, e-mekochaa buru nk'ephe achochu.

15Ndege obu obodo phu, ephe shi lufuta phu shi aduje ephe; me ephe acholahaazuzo; laphushia azu.

16Obenu l'eke enya du ephe bu l'obodo ophu ka mma, bu iya bu obodo ophu no l'imigwe. Yọ buri iya meru iphe-iphere te emedu Nchileke l'ephe kuru iya Nchileke ephe; okfu l'o kwakoberu ephe obodo ke imigwe.

17O bu ekweta, Ebirhamu kwetaru ke Nchileke; meru iphe o dutaru nwatibe iya; mbu Ayizaku t'o je egbua; gude charu Nchileke aja teke ono, Nchileke mejeru te ya data iya ono. Yọ buri Ebirhamu ono, Nchileke kweru ukwa le ya a-nu iya nwata ono; be gbeshiru nu duta nwa nanu iya ono jeshia ochiru Nchileke aja.

18Nchileke kweru Ebirhamu ukwa: "L'oo Ayizaku be oo-shi mushia unwu nwanwanwanwanwa." Yọ buri nwa lanu ono; mbu Ayizaku be Ebirhamu dutaru; gude jeshia ochiru Nchileke aja.

19Iphe Ebirhamu phuru abuleruphu le Nchileke a-dua ike mee Ayizaku t'o shi l'onwu teta nodu ndzu; bunu iya bu l'e -kfude iya ekfufu be Ayizaku duwa l'o bu onye shi l'onwu teta nodu ndzu; keshinu o mekocharu; tsoru Ebirhamu lata azu.

20O bu ekweta, Ayizaku kwetaru ke Nchileke; meru iphe o goru onu-oma nu Jekopu yee Iso; bya ekwetakwaphu l'onu ono, ya goru ono e-rekota ege ya goru iya.

21O bu ekweta, Jekopu kwetaru ke Nchileke; meru iphe o goru onu-oma nu unwu Josefu l'ehu l'ehu; b'o nwuhuderu. Yo vudo evudo; woru mgboro iya tsube l'ali; fozita l'eli iya; baaru Nchileke aja l'ogogo onu-oma ono.

22O bu ekweta, Josefu kwetaru ke Nchileke; meru iphe temanu yọ nwuhude b'o kfuru le ndu Izurelu e-mekochaa shi l'ali Ijiputu wufu; lashia ali, Nchileke kweru ephe ukwa iya. Yọ bya ekoshikwaphu ephe ege ephe e-me okpu iya teke ephe wufuderu.

23Ọ bụ ekweta, nne lẹ nna Mósísu kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe ẹphe domiru Mósísu ọnwá ẹto l'a mụtsuaru iya; okfu l'ẹphe leri iya ẹnya; yọ bụru nwata, dọ ugwu; ẹphe ta tsu egwu omebyi ekemu, eze ndu Íjiputu turu sù t'e gbujee iphe bụ nwata nwoke, onye Ju mụru k'ophungu.

24Ọ bụ ekweta, Mósísu kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe teke o vufutaru b'ọ jikaru t'e b'e kujehé iya nwatibe nwa-nwanyi eze ndu Íjiputu.

25Ọ hataru otsoru unwu Nchileke; jee iphe-ẹhuka; ma l'ọnodu l'ẹhu-ọtso-ẹna; eme iphe dọ ẹji; mbụ ẹhu-ọtso-ẹna ophu ẹ-te nwedu ẹke ọono-bebe.

26Iphe ọ kwẹru ẹka bụ l'ọ -bụru l'aakpa iya ẹhu l'okfu ẹka Onye Ndzọta ono, Nchileke kweru ụkwa iya l'ọo-bya lẹ mgboko ono b'ọ ka iya mma ma lẹ ya nwekotaru ẹku, nọ l'alí Íjiputu mgburumburu. Ishi iya aburu l'ẹnya dọ iya l'obunggo ophu nọ l'uzo ifu.

27Yọ bụru ekweta, Mósísu kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe ọ haru Íjiputu; tugba; to tsu egwu l'ẹhu e-ghu eze ndu Íjiputu ono eghughu. Yo tsua ẹka l'ọkpoma; nọ-kirishia; l'à sùrù l'o gude ẹnya iya phụ Nchileke; l'ẹ-ba bụ lẹ Nchileke bụ onye eegudeje ẹnya phụ.

28Ọ bụ ekweta, Mósísu kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe o gbuberu ishi kẹ Ají Esweta teke ono, ọ sùru ndu Ízurelu l'ẹphe ha t'ẹphe woru mee nwaturu phebbaa l'iphe bụ ọnu ibo ẹphe; tẹ onye mgbugbu-madzụ, byaru ogbushi ndu bụ ọkpara ndu Íjiputu ba dọ ọkpara kẹ ndu Ízurelu, oo-gbu.

29Ọ bụ ekweta, ndu Ízurelu kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe ẹphe wulahuru l'echi Eze Ẹnyimu Uswe; eje l'ogbodali l'ọ bụ onye eje l'echi esu-uzo. Ndu Íjiputu ejeshia esweswe; mini erigbushikota ẹphe.

30Ọ bụ ekweta, ndu Ízurelu kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe ọpho-mkpuma, e gude kpụ-pee Jéríko mgburumburu daru lẹ ndu Ízurelu jephetsuaru iya mgburumburu abalí ẹsaa.

31Ọ bụ ekweta, nwanyi ọkpara ono; mbụ Réhabu kwetaru kẹ Nchileke; meru iphe a haru iya; ta tukohe yele ndu kwefuru Nchileke ike gbushia; okfu l'o domiru ndu Ízurelu ono, byaru ngge lẹ Jéríko ono; shi ẹge ono dzọo ẹphe.

32?Mu e-le ole agụ??Bụ teke ole bẹ mu a-nọdu gushiwaru Gídiyọnu phẹ; mẹ Béraku; Sámusínú; Jéfuta; mękpọ Dévidi phẹ; Sámuwelu; męwaru ndu nkfuchiru Nchileke??Teke ole bẹ mu a-nọdu kọkota akọ ẹge ẹphe kwetaberu kẹ Nchileke?

33Ọ bụ ekweta, ẹphe kwetaru kẹ Nchileke bẹ meru iphe ẹphe tsoru mbakeshi ọgu; lụkota ẹphe kpamu. Yọ bụru ekweta ono bẹ ẹphe shi egudeje eme ndu alí ẹphe t'ẹphe meje iphe vudo nhamunha; gude iya phua ẹge Nchileke shi meeru ẹphe iphe o kweru ẹphe ụkwa iya; gude iya mekwaaphu agụ, gage egbu ẹphe; to nwe ophu dọru ike kúhaa ọnu akúhaa;

34bya egude iya dzọ-nyia ọku, ada ririri; bya egude iya nahụ ndu gude ogu-mbeke achí ẹphe k'egbugbu. Ẹphe shi bụru ndu ike ta nọdu; e metsukwanua; ẹphe abya aburu

ndu ike nọ. Ẹphe shi bụru ọ-karia-ẹka l'ọgu; k'ọphu ẹphe shi achije ndu ọhodo nanu nanu.

³⁵Unwanyi, kwetaru nu phuru ndibe ẹphe, nwushihuru nu l'ẹphe shi l'onwu tetagbaa nọdu ndzu. O nweru ndu ọphu e meru l'iwe jeye ẹphe anwushihu. Ẹphe ahata; l'o be ke t'ẹphe jika Nchileke ẹge ee-shi t'a haa ẹphe t'ẹphe gbalaa; t'e gbuchikwaa ẹphe t'ẹphe nwushihu. Iphe kparu iya nu bu l'ẹphe ele ẹnya le Nchileke e-mekochaa mee t'ẹphe teta nọdu ndzu ọphu ka mma.

³⁶O nweru ndu ọphu a jaru ewena; chia ẹphe iphe; nweru ndu ọphu a turu mkpakobe; chita ẹphe je eye le mkporo.

³⁷O nweru ndu ọphu a tugbushiru le mkpuma; nweru ndu ọphu e kwobuhuru ẹbo; nweru ndu ọphu e gude mma gbushia. Ẹphe eshi etsojeru aghaphelephu; iphe ẹphe shi eyeje l'ẹhu aburu akpo egu. Ẹphe kparu ukpa; a kpa ẹphe ẹhu; mee ẹphe; ẹphe ejee iphe-ẹhuka.

³⁸Mgboko duta-be eji k'ọphu bu l'e to gbadu k'ọphu ẹphe a-nokota iya. Ẹphe shi anọduje aghaphe l'echi-egu, e te budu ebubu; me l'ẹke eze ugu nọgbaa. Ẹphe eshi ebuje l'ogba me l'enu.

³⁹Ndu-wa tukokwa buri ndu ekwo okfu Nchileke ekoshi l'ẹphe bu ndu Nchileke suru l'ẹphe shi eme ọhuma. Yo buri ekweta, ẹphe kwetaru ke Nchileke ono kparu iya. Ẹphe anọ-o jeye; iphe ono, Nchileke kweru ukwa iya ono te rukwa ẹphe ẹka.

⁴⁰Iphe meru iphe o du ẹge ono bu le Nchileke achiru ayi idzu, ọphu ka mma. Iphe o tureru bu l'oo-wota ayi l'ẹphe tugbabe; mee ayi ugbo lanu t'ayi tuko buri ndu dzuru oke; duebe mma l'ifu iya.

Hibururu 12

Nchileke ehe ayi l'ọ bu nna

¹A bya l'ẹhu k'ayibedua; iphe bu ndu ono tukookwaru nọ-pheru ayi mgburumburu l'ọ bu onye urukpu nọ-pheru mgburumburu. Ẹphe tuko eme t'ayi maru iphe okweta ke Nchileke ono bu. Oo ya bu t'ayi hakwaa iphe bu iphe alola ayi azu; haa iphe bu iphe du eji ono, e-te kwedu ayi oha ẹka ono. T'ayi byibe ẹka l'okpoma; maa oso-amama ono, noru ayi ono;

²tubekpelephu Jisusu ẹnya; agba oso ono; l'oo ya bu onye ivuzo oso k'okweta ke Nchileke ono; buri iya e-me t'ayi gbaa ya; gbafu iya l'ishi. Yebedua mawaru ẹhu-otso-ena, Nchileke doberu iya. Yo buri iphe ono meru iphe o kwetaru; jee iphe-ẹhuka jeye; a kpopyabe iya l'oshi-osweru; yo nwuhu; ọphu iphe-iphere, e shi l'egbe anwuhu ono, o nwuhuru ono mee ya te nwe iphe o bu iya. Nta-a b'o jewaru je adugaru l'ekata-utara aba-eze Nchileke.

³Unu rijekponua ke Jisusu ono, tuko iphe-ẹhuka ono jeebe ono. O tuko ejo ememe, ndu eme iphe du eji meru iya; me ejo okfu, ẹphe kfuru iya dagbukota le nkichi. Unu nyataje iya; k'ọphu ike ta agvudu unu. Odo bu t'unu ba su l'unu ta agbahedu oso ono.

⁴L'ogu, unu l'iphe dụ ẹji alù bẹ unu ta alurukwaa; k'ophu unu a-lù iya jeye; e gbushia unu egbushi.

⁵?Unu zahawaru okfu ono, Nchileke kfulu, o gude mee t'obu shihu unu ike l'unu bụ unwu iya ono tọo? O sọru: “Nwa mu; ba arikwa l'ahùhù, Nnajiufu ahù ngu te nwedu iphe o bụ; ophu i gudekwa l'ọ baru ngu mba; wata ọla azu-azu.

⁶L'ọ kwa onye Nnajiufu yeru obu bẹ ọohùje ahùhù; buru onye ọ nataru t'ọ buru nwa iya; bẹ oochije ẹchachi.”

⁷Oo ya bụ; teke Nchileke ahù unu ahùhù; unu tajakwa nshi; l'ahùhù ono bukwa ahùhù, nna ahùje nwa iya t'ọ maru iphe. O kwa ahùhù, Nchileke ahù unu ndono; okfu l'unu bụ unwu iya.?Unu phujeru nwa, nna iya ẹ-ta hùdu ahùhù t'ọ maru iphe?

⁸Teke ọ bụ lẹ Nchileke ta ahùdu unu ahùhù t'unu maru iphe ege ọohù unwu iya ọdo; ọo ya bụ l'unu ta abudu ọkpobe unwu iya. Unu bụ ndu a gbataru l'okpara.

⁹Oobuje teke ndu bụ nna ayi kẹ mgboko-a echi ayi ẹchachi; ayi eyeleru-a ẹphe ugvu.?Buchia Nna ayi ophu bu l'imigwe bẹ ayi ta akafuduaru oworu onwayi nù; shi ege ono nweru ndzụ.

¹⁰Ndu bụ nna ayi kẹ mgboko-a ahùta-bejelephu ayi ahùhù nwa afa olemole ege dụ ẹphe mma. Obenu lẹ Nchileke ahùje ayi ahùhù; k'ophu ọo-duru ayi lẹ mma; t'ayi duebe mma l'ọ bụ yẹbedua.

¹¹Oobuje teke aahù ayi ahùhù t'ayi maru iphe; yoo hụ ayi ọku teke ono; ẹhu ta atso ayi ẹna. Ndu, a hùrù ahùhù; hùta; ẹphe amaru iphe; emetsujekwaa buru ndu eme ọhuma; bukwaruphu ndu ẹhu emetsujee dụ agu.

Ọnma ọkwa

¹²Oo ya bụ; unu vudoshia ike l'ekwekwe ono, unu kweru kẹ Nchileke ono. L'ọ duakwa l'ẹka tsushiru unu ume; dụwa l'okpa afu unu kwẹkwẹkwè. Unu lochia ẹka ono, tsushiru unu ume ono alochi; unu emee okpa ono, afu unu kwẹkwẹkwè ono t'ọ shihutsua unu ike.

¹³Unu tuko iphe bụ iphe a-nochi unu ọzo; wofu; k'ophu unu tee medu tẹ ndu ọphunanu, dụwa l'ọ bụ ndu okpa nwushihuru anwushihu phụ paru okfu Nchileke ono haa. L'ọ kwa l'ọzo, vudo nhamunha bẹ okpa, nwuhuru anwuhu e-teta.

¹⁴Unu kebe ẹhu meje iphe e-me t'unu l'onnyemonye ọbule ọdu lẹ nchi ọdu-ndo; buru ndu dụ nsọ; l'onye ta adudu nsọ ta abyakwa bya aphụ Nchileke.

¹⁵Iphe unu a-kwaberu ẹnya bụ t'ẹ b'o nwe onye a-gbakutaru eze-iphe-oma kẹ Nchileke azu. Unu eletakwaphu ẹnya t'ẹ b'o nwe onye a-bya adu l'ọ bụ ọgbaragba-oshi, atso ile; kpoftuta l'ẹke unu no; bya aghaswashilaha unu ẹhu; shi ege ono merushia igwe ọha.

¹⁶Unu letakwa ẹnya t'ẹ b'o nwe onye a-ọdu eme kẹ nwanyi; too nwe onye a-ọduje elegbu iphe kẹ Nchileke l'ẹnya l'ọ bụ Íso. Lẹ Íso gudekwa ọji tototo kẹ nri; kweta tẹ nwunne iya buwaruru okpara, yẹbedua, bụ Íso shi buru; l'okfu tẹ ya ria ugbo nri lanu.

¹⁷L'unu manarua l'e metsuaru; yo cholahaa te nna iya gooru iya onu-oma. A su iya l'o gbawaru iya lazu; okfu l'e to nwehedu ege oo-shikwadu mekwaa iphe o mebyihawaru emebi. Yo gude enya-mini; choo onu-oma nna iya ono; to nwehe.

¹⁸Eke unu byaru ta bukwa Ugwu Sáyinayi, unu e-byi eka l'o bu ndu Ízurelu teke ono, Nchileke turu ephe ekemu ono. E to bukwa l'oku ono, enwu raphuraphu ono be unu byaru; to bu l'ochi ono; m'o bu eke ono gbahuru tsabalangu ono. E to bukwa l'eze pherephere ono;

¹⁹to bu oda upyoku ono; m'o bu olu ono, daru l'o bu egbe-igwe ono be unu nuru. Le teke ndu Ízurelu nuru olu ono be ephe rokwaru t'e b'o kfuhekwa odo.

²⁰Ishi iya aburu l'ekemu, Nchileke turu be ephe suru l'o kariru ephe eka; bu iya bu ekemu ono, suru: "L'e to nwedu m'o -ruhuru; o buru anu be ehu iya chiru l'eze uguvono; t'a tugbua ya le mkpuma."

²¹Iphe ephe phuru l'eke ono dunuka biribiri; k'ophu Mosisu suru: "Le ya atsushikwa egvu ike; k'ophu ehu anma iya anmanma." E to bukwa egbe eke ono be unu byaru.

²²Eke unu gbe bya bukwa Ugwu Záyonu; mbu obodo ke Nchileke; Nchileke ophu no ndzu. Eke unu byaru bukwa obodo ophu epha iya bu Jerúsalemu ophu no l'imigwe; unu byakfutaru unwu ojozi-imigwe ophu bu 'aguta-aguta.

²³Eke unu byaru bukwa eke unwu Nchileke, o dobekotaru l'onodu ndu bu okpara dzukoberu; ehu atso ephe ena; mbu ndu e deru epha ephe l'ekwo l'imigwe. Unu byakfutakwaru Nchileke; onye bu iya e-kpe onyemonye obule ikpe. Ndu unu byakfutaru bu ndu nwuhuhawaru nu, doberu eka ndoo; ndu Nchileke meru t'ephe dufubebe mma l'ifu iya.

²⁴Onye unu byakfutaru bukwa Jisusu; onye bu iya jigbabe Nchileke yele madzu l'ogba-ndzu ophungu ono. Unu byakfutakwaphu mee ono, o lokaru l'oshi-osweru ono, bu mee ophu ekoshi iphe ophu ka ke Ebelu mma.

²⁵Oo ya bu t'unu kwabenuphu enya t'unu ba ajika ongaberu onye ono, ekfu okfu ono nchi. Le keshinu ndiche ayi phe ta nahudu ikpe Nchileke; okfu l'ephe ta ngadu nchi l'iphe ono, a loru ephe eka le nchi le mgboko-a ono be ayibedua ta anahukwa; m'o -buru l'ayi jikaru onye ono, no l'imigwe, alo ayi eka le nchi ono.

²⁶Teke ndiche ono be olu iya nmakotaru eliphe mgburumgburu jijiji; obenu le nta-a b'o kfuwaru: "L'oo ugbo lanu be ya a-nmafua eliphe jijiji; nmakota nmaa imigwe."

²⁷Nchileke suru: "L'o bufua ugbo lanu." Ugbo lanu ono, o kfuru ono koshiru l'iphe ono, o meeberu ono be oo-mekota t'o nmaa jijiji; yo wofu iya. Oo ya bu k'ophu ophu ta nmadu jijiji a-no du.

²⁸Oo ya bu t'ayi keleje Nchileke ekele; okfu l'o nuwaru ayi eke o bu eze; mbu eke te nwedu iphe ha k'onma iya jijiji. T'ayi keleje iya; gude odu-biribiri iya; wozita onwayi ali; kwabeje iya uguvono;

²⁹le Nchileke ayi bukwa oku, te nwedu iphe odzu-phodoje.

Híburu 13

Ome iphe dị Nchileke mma

- ¹Unu ba ahakwa oyeru ibe unu obu ono, bu iya bu obu ono, unu gude okfu l'unu shiwa l'eka Kuráyisutu buru unwunna; yeru ibe unu ono.
- ²Unu ba azahakwa okwajeru ndu byaru abyabya ebyee okpobe akwakwa. L'o nwekwaru ndu gudetsu-a l'ephe akwaru ndu byaru abyabya ebyee; kwaaru unwu ojozi-imigwe ebyee; ephe ta ma.
- ³Unu nyatajekwa ndu mkporo; t'o dujekwa unu l'o bu unu no le mkporo obu. Unu nyatajekwa ndu eje iphe-ehuka; t'o dujekwa unu l'o bu unu eje iphe-ehuka obu.
- ⁴Te ndu alu alulu mejekwa alulu, ephe; k'ophu oo-buru iphe e-te nweddu onye a-nodu amaru iya ejo eka. Te nwoke yeke nyee ya ba adukwa onye ophu e-ri ogori; shi ege ono merushia onwephe. Le nwoke, eme ke nwanyi; m'o bu nwanyi, eme ke nwoke; me ndu eri ogori be Nchileke a-nmakwa ikpe.
- ⁵Unu be eyenukakwa enya l'okpoga. T'iphe unu nweru dzujukwaaru unu. Le Nchileke kfuakwaru iya l'onwiya; su: "Le ya ta ahakwa ngu eka; ya te ebuhaa ngu eka."
- ⁶Oo ya bu; unu t'ayi kfushijenu okfu-a ike; kfuje iya l'e-ba atsua egvu: "L'o kwa Nnajiufu bu onye eyeru mu eka; to nwe le mu atsua egvu. ?Bu onye e-me mu ngunu."
- ⁷Unu nyataje ndu ono, vu uzo koshi unu uzo ono; bu iya bu ndu ono, ziru unu ozi-oma Nchileke ono. T'egomunggo rukwaa unu ali; t'unu nyata ege ephe shi anoduje eme teke ephe no ndzu; jeye ephe anwuhu. T'ekwekwe, unu kweru ke Nchileke dukwa l'o bu nk'ephe.
- ⁸Jisosu Kuráyisutu bu onye ono, o bu ono b'o bu unyaphua; ya b'o bu ntanu; ya bu oo-bu gbururu jeye le tutu yoyo. E too gbanwejeddu agbanwe.
- ⁹Unu be ekwekwa t'iphe eezi ezizi, dutsua iche iche shi uswe bya akpobyia unu uzo. O du mma t'ayi gude eze-iphe-oma, Nchileke eme; t'obu shihu ayi ike. Ome nsu nsu nri, eeri eriri te emekwa t'obu shihu ayi ike; l'e to nwebukwaa onye tsojeru iya ege ono, o yejeru eka.
- ¹⁰Ayi nweru enya-ngweja Nchileke; mbu ophu ndu achikwaduru Nchileke eja l'ulo, e gude ekwa mee; ta hadu ke ria iphe shi iya nu.
- ¹¹Onye, bu onye ishi ndu achijeru Nchileke eja; egudeje mee anu bahu le Eke-Kakota-odu-Nso t'ephe gude iya chia eja; nwe fu iphe du eji. Obenu l'anu ono, e gbuwaru egbugbu ono; be eewotaje lufu l'odu ndu Izurelu; je akpo ya oku.
- ¹²O bu iphe ono meru iphe Jisosu nokwaruphu l'azu mkpukpu; jee iphe-ehuka; nwuhu; ege ee-shi t'o gude mee ya; safu iphe du eji, ndiphe meru.
- ¹³Oo ya bu; unu t'ayi jekfube iya l'azu mkpukpu; t'a tuko ayi l'iya mee iphe-iphere.
- ¹⁴L'e to nwekwa obodo, ayi nweru le mgboko-a, bu obodo ophu a-noduwaru jeye. O buchia iphe meru nu bu l'ayi achu obodo ophu abya nu.

¹⁵Oo ya bu; t'ẹ b'o nwekwa teke ayi a-hajẹ otushi Nchileke ẹpha. Tẹ otushi ẹpha ono buru ẹja, ayi shi Jisọsu l'ẹka achi anu iya. O bu ẹpha ono, ayi etushi iya ono a-bu iphe shi ayi l'onu, ekoshi l'ayi buwa ndu nk'ia.

¹⁶Unu ba ahakwa ome iphe du mma; unu taa ha ogudeje iphe unu nweru eyeru ibe unu ẹka; l'o kwa egbe ngweja ono bu ophu du Nchileke mma.

¹⁷Unu meje iphe ndu ishi unu suru t'unu mee; m'o -ruhuru; ootsu unu l'ẹhu ememe. L'o kwa ndu ono, bu ndu ishi ono be anoduje eche ndzu unu; keshinu ẹphe e-mekochaa vudo l'ifu Nchileke; doo ege ẹphe jetaberu ozi ẹhu unu. Teke unu emewa iphe ẹphe suru t'unu meje be ẹphe e-gude ẹhu-otso-ena; jee ozi ẹphe ono. Odumeka be ẹphe a-nodukwa atsụ ude l'ime obu ẹphe; eme iya. Ono te nwekwa uru, unu erita iya.

¹⁸Unu kfujekwa nuru ayi Nchileke. Ophu ayi makporu bu l'obu ta awadu ayi awawa; to nwe teke ẹ to buleduphu t'ayi mee iphe du mma l'iphemiphe obule, ayi eme be ayi eshibeje ite iya.

¹⁹Iphe mu aroshikpoo unu ike; unwunna mu; bu t'unu kfuje nu Nchileke; te Nchileke kwe te mu byakfuta unu egwegwa.

Okfu anu Nchileke

²⁰Tẹ Nchileke ono, bu iya emeje t'ẹhu du agu ono; yekwaru unu ẹka. Oo ya meru te Nnajiufu ayi Jisọsu Kuráiyisutu shi l'onwu teta nodu ndzu; bu iya bu onye shi l'anwuhu, o nwuhuru buru eze onye eche ayi ege eecheje aturu. Yo buru mee, o lokaru teke ono, o nwuhuru ono b'o gude mee ukwa ono, Nchileke kweru tukobe l'ogba-ndzu yele madzu ono t'o vuru ire jeyewaru.

²¹Tẹ Nchileke ono mee t'unu nweru iphemiphe obule, bu iphe du mma; t'unu meje uche-obu iya. Tẹ Nchileke shikwaphu l'ẹka Jisọsu Kuráiyisutu mee iphe du iya mma l'obu ayi. Tẹ ajaja buru ke Kuráiyisutu gbururu jeye le tutu yoyo! Ono kwa ege o du.

Okfu, eegude akpochi iya ishi

²²O kwa aroro be mu aro unu; unwunna mu; su t'unu takwaa nshi; nu ozi-wa; l'ekwo-wa, mu deru unu-wa ta dukwa ogologo. Oo ya bu t'o mee t'obu shia unu ike.

²³Iphe mu eme t'unu maru bu le nwanna ayi Timoti, e shi tuchia le mkporo b'a haakwaru. O -byanu egwegwa be mu l'iya a-yiru-a teke mu a-bya unu agbaphe.

²⁴Unu kelekotaru mu iphe bu ndu ishi unu; me iphe bu ndu ke Nchileke. Unwunna ayi ndu Itali ekelekwaphu unu.

²⁵Tẹ Nchileke meeru unu eze-iphe-oma l'unu ha.

Jémusu

Jémusu 1

¹Mbèdua, bụ Jémusu, bụ nwozi kẹ Nchileke; mę nwozi kẹ Nnajiufu, bụ Jisọsu Kuráýisutu ekele ndu kẹ Nchileke, dzuru mgboko ekele.

Ekwekwe; mę mmamiphe

²Unwunna mu; teke iphe dụ l'ọga l'ọga byaru tẹ ya data unu; unu wotaje iya t'ọ bụru iphe ote ẹswa;

³kẹ l'unu mawaru l'a -data unu adata kẹ ekwekwe, unu kweru bẹ unu e-shi iya mụta ọtaru iphe nshi.

⁴Unu takpẹlephu nshi tafụ iya l'ishi; ẹge unu a-dụebe mma; dzukwaaphu oke ẹge ẹ tọ dudu iphe a-phọdu unu l'ẹhu.

⁵O -nweru l'unu ha onye mmamiphe pehuru; t'onye ono sụ Nchileke t'ọ nụ iya mmamiphe. Ọo-nụ iya ẹya; kẹle Nchileke bụ o-me-l'uko; l'egudeje obu iphoro anụ onyemonye ọbule iphe ọ sụru t'ọ nụ iya.

⁶Ọlobu; t'onye ono kwetakwa l'iphe ookfu tẹ Nchileke nụ iya bẹ ọo-nụ iya. T'obu ba agbakwa iya ẹbo; l'onye obu agba ẹbo duka l'ọ bụ akpara-mini eze ẹnyimu, bụ pherephere anọduje atunga iya. Ọ -turu iya jee ifu; yọ turu iya laa azu.

⁷T'egbe onye ono ba arikwa l'ọ nweru iphe ya a-nata l'ẹka Nnajiufu;

⁸kẹ l'onye egomunggo agba ẹbo te evudoshijekwa ike l'iphe bụ iphe oome ememe.

Ụkpa; mę ẹku

⁹Tẹ nwanna, akpa ụkpa saje nsasa k'emeli, Nchileke meliru iya.

¹⁰T'onye ọphu bụ oke amadụ sajekwaphu nsasa mę Nchileke -meda iya. Okfu l'onye ono e-rifu l'ọ bụ igu oshi;

¹¹kẹ l'ọobuje: ẹnyanwu -haa; wata ochishi ike; ẹwu anwua kpa; igu iya erishihu. Mma iya agvụ. Ono bụ ẹge oke amadụ a-gbabuhukwaphu l'ẹke ọono lẹ mgbaphe.

Adata yẹle onwu eye

¹²Ọnu-oma bụ k'onye taru nshi teke iphe-adata dakfutaru iya; okfu lẹ teke a datatsuaru iya; tọ da; bẹ aa-nụ iya ndzụ, bụ obunggo, Nchileke sụru lẹ ya e-bu ndu, yeru iya obu.

¹³Ọo ya bụ; onye iphe-adata dakfutaru; ome ẹjo iphe -wata iya agugu; t'onye ono ba asukwa l'ọo Nchileke enwu iya eye tẹ ya mee ẹjo iphe. L'ẹ tọ duka onye Nchileke enwuje eye t'ọ mee ẹjo iphe; tọ dụ onye enwu Nchileke eye t'ọ mee ẹjo iphe.

¹⁴Ọ bụ ome ẹjo iphe, agụ madzụ edetaje onye ọbu ye; ẹjo iphe ono anmata iya l'onya.

¹⁵Teke ẹgu ẹjo iphe ono tsutaru ime; yọ mụa iphe dụ ẹji. Iphe dụ ẹji ono -kalẹphu; yọ mụa anwuhu.

¹⁶Unwunna mu, mu yeru obu; unu be eshiswekwa ụzo.

¹⁷Iphe, bu iphe, aanu anunu, du mma; me iphe ewoma, e-te nwedu ntupo bukwa l'imigwe b'o shikota. O shi l'eka Nna, meshiru iphoro, no l'imigwe; bu iya bu Nna ophu e-te chinyajedua echichi; nyihu l'o bu enyanwu; k'ophu aa-su l'o -nyihu be ochi a-gbaa.

¹⁸O chiru obu iya; gude okfu ono, bu okpobe okfu ono mua ayi t'ayi buru ndu odungu l'iphe bu iphe o keru ekeke.

Onu-iphe-le-nchi; me ememe iya

¹⁹Unwunna mu, mu yeru obu; unu nyatakwa owaa: T'onyenonu bukwaru onye egebejeodu nchi; t'iphe eekfu doo ya enya; temanu yo yede iya onu. T'onye ono ba abukwa onye obu-oku;

²⁰ke l'iphe eeme l'ehu-eghughu ta bukwa iphe vudo nhamunha l'ifu Nchileke.

²¹Oo ya bu; unu shi ishi lanu tufu onwunu iphe bu umere, du oyi; me iphe bu iphe ashi, unu eme; zia obu l'ali nata okfu ono, a kwaru l'ime okpoma unu l'o bu onye kuru akpuru iphe ono. O kwa okfu ono a-du ike dzofuta unu.

²²Olobu: unu bukwaru ndu eme okfu ono ememe; unu ba abukwaru ndu anu iya anunu nkinyi iya; l'ono bukwa ome onwunu eswe.

²³L'onye anulephu okfu ono; too me iya ememe yekwaru nwoke, eleje ege ifu gbaru iya l'onyo;

²⁴o -lege l'iya phu; yo paru iya togbo lufushia; zahaakwaphu ege ya shi gbaa.

²⁵Obenu l'onye enyoje ekemu ono, e-te nwedu ntujo ono; mbu ekemu ono, emeje t'e nweru onwonye ono; o -fuberu iya ifu tekenteke; ophu 'o budu o-nutsua-o-no-kirishia; o -buru onye emeje iya ememe; onye ono be Nchileke e-gude k'iphe oome gooru onu.

²⁶Onye ari le ya bu onye ke Nchileke l'e boro taje ire iya era; onye ono bukwa eswe be oome onwiya. Onye ono be ke Nchileke ophu oome bukwa iphe mmanu.

²⁷Obenu l'onye ke Nchileke ophu Nchileke, bu Nna kweru l'o bu okpobe iya; buru ophu e te merudu emeru bu: okwo ndu a toru ogbe le mkpa; oyeru unwanyi, mma tufuru eka; owaa osefu eka l'ejo iphe ke mgboko.

Jemus 2

Onma okwa ke obo madzu ebo

¹Unwunna mu; t'unubedua, bu ndu kweru ke Nnajiufu ayi, bu Jisosu Kurayisutu; mbu Nnajiufu, du biribiri; unu ba abojekwa madzu ebo.

²T'a -su l'umadzu ebo bataru le ndzuko unu; onye lanu bu oke amadu, gba echi-mkpola; bya akwaa onwiya bugebe; onye ophu aburu onye ukpa; yee nkaraba uwe.

³Teke unu ka ọkwabe onye ọphu kwaru ngwa phụ ugvu; sụ iya: “T’ọ tọkwa ẹhu;” bya ekoshi iya oshi ọo-nọdu; bya asụ onye k’ụkpa phụ: “T’o vudo l’ẹke ono;” m’ọ kwanu: “T’ọ bya anọdu l’alị l’iku ọkpa mu ẹke-a;”

⁴tọ dụ iya bụ l’ikpe nmaru unu; kẹ l’unu abọwa madzụ ẹbo l’ime onwunu; bya egude ẹjo ọkpoma ekpe ikpe.

⁵Unu gebeduduphu nchị; unwunna mu, mu yeru obu: tọ bụdunua ndu ụkpa lẹ mgboko-a bẹ Nchileke fọtaru t’ephe bụru ndu e-shi l’ekwekwe, ephe kweru; nweru iphe l’ifu Nchileke; bụkwaruphu ndu e-nweru ẹke ọ bụ eze, bụ iphe ọ sụru lẹ ya a-nu ndu yeru iya obu-a?

⁶Obenu l’ẹ to nwedu iphe unu guberu ndu ụkpa. Tọ bụdunua ndu oke amadụ anọduje akpa unu ẹhu-a?? Tọ bụdunua ephe akpujeru unu je edobe l’ifu ndu ikpe-e!

⁷Tọ bụdunua ephe anọduje ekfubyishi ẹgiri ẹpha ono, unu aza ono ekfubyishi?

⁸Teke unu emewa ekemu ono, shi l’ẹka Nchileke, bụ eze ono; bẹ unu emewa ọhuma, bụ iya bụ ekemu ono, nọ l’ẹkwo okfu Nchileke ono, sụru: “T’i yeru madzụ ibe ngu obu ẹge i yeru onwongu.”

⁹Obenu l’ọ -bụru l’unu aboje madzụ ẹbo bẹ unu emekwa ẹjo iphe; ekemu anmakwaphu unu ikpe l’ọ bụ ndu mebyiru ekemu.

¹⁰L’onye mekotaru iphe ekemu ono kfuru l’ọ ha; mephodo iya nanụ bẹ ikpe nmaakwaru l’o mebyikotawaru ekemu ono l’ọ ha.

¹¹L’ọ bụkwaphu onye ono, sụru t’ẹ b’i rishi ogori; sụru t’ẹ b’i gbushi ọchi. Ọ -bụru l’ẹ tii ridu ogori; l’egbu ọchi; b’i bụakwa onye emebyi ekemu.

¹²Ọo ya bụ t’unu kfuje okfu; unu emeje umere l’ọ bụ ndu, ee-mekochaa gude ekemu ono, emeje t’e nweru onwonye ono kpee ikpe.

¹³L’onye ta aphuduru ibe iya imiko bẹ Nchileke ta aphukwaru imiko mbọku ono, oo-kpe ikpe ono. Obenu l’onye aphujeru madzụ imiko ta atsuhedu ikpe Nchileke egvu.

Iphe bụ l’e kweru kẹ Nchileke

¹⁴Unwunna mu; nanukpo uru, ọo-baru onye sụru lẹ ya kweru kẹ Nchileke; ọphu ookoshidu iya l’umere iya? Egbe ekwekwe ono; ọo-dzofuta iya tọo?

¹⁵Ọ -bụru lẹ nwanna ngu kẹ nwoke m’ọ bụ kẹ nwanyi bẹ agbawa-a ọtu; tọ phụ nri kpua akpo;

¹⁶onye lanụ l’ime unu asụ iya: “T’ọ tọkwa ẹhu-o! T’ọ laa je anyaru ọku; rijia ẹpho”; l’ẹ b’ọ nụ iya iphe bụ mkpa ẹhu iya; bụ egbe uru ngunu bẹ nọkpoo l’egbe iphe ono?

¹⁷Ọ bụ ẹge ono bẹ ekwekwe dụ. Ekwekwe, e kweru kẹ Nchileke; ọphu eekoshidu iya l’umere bẹ bụkwa iphe nwuhuru anwuhu l’onwiya.

¹⁸T’e wota iya l’o -nweru onye sụru mu: “L’onye ọwaa kwekwaru kẹ Nchileke; umere k’onye ọphunanu adu ugvu;” iphe mu e-kfuru iya bụ: “T’o koshiedu mu ekwekwe, o

kweru kẹ Nchileke; m'o -koshidu mu iya l'umere iya. Mbèdua e-gudekwanu umere mu koshi iya lẹ mu kweru kẹ Nchileke.”

¹⁹I kweru lẹ Nchileke bụ Nchileke lanu; nggu emekwaa oħuma. O kwa ege ono bẹ ogvu kwegbaaru; gude iya nmagbaru ruuru.

²⁰Olobu; nggube onye mmanu-a;?iimekpo t'a karu ngu akaru l'ekwekwe, e kweru kẹ Nchileke; ophu eekoshidu iya l'umere bụ iphe iphòró tọo?

²¹?Nanu ege onye iche ayi; mbụ Ébirihamu gude buru onye doberu eka ndoo l'ifu Nchileke? O shi l'iphe o meru. L'o gude Áyizaku, bụ nwa iya je egbugbu tẹ ya gude chiaru Nchileke eja l'enya-ngweja.

²²?Unu ta phudu ege ekwekwe, o kweru kẹ Nchileke yele ememe iya dagbaru? Ekwekwe, o kweru bẹ iphe ono, o meru ono koshiru l'ekwekwe ono dzuru oke.

²³Oo ya bụ ege iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke eree, e deru; sụ: “Lẹ Ébirihamu kweru kẹ Nchileke; Nchileke aguaru iya eya l'odobe-eka-ndo; gua ya onya yebe Nchileke.”

²⁴Unu phukwa l'oo l'umere madzụ b'e gude agu iya l'onye doberu eka ndoo; e to bukwa ekwekwe nwenkinyi iya.

²⁵O kwaphu ege kẹ nwanyi okpara ono; mbụ Réhabu dū ndono. O kwaphu umere iya kpataru iphe Nchileke guru iya l'onye doberu eka ndoo; kẹ l'o kweru t'ephe bata mbụ ndu Ju, e ziru ozi; bya eyeru ephe eka; ephe eshia ụzo odo laa.

²⁶Oo ya bụ l'oo ege madzụ, ume ta nodu bụ iphe nwuhuru anwuhu bụ ege ekwekwe, e kweru kẹ Nchileke; ophu eekoshidu iya l'umere bukwaphu iphe, nwuhuru anwuhu.

Jémusu 3

Ire bụ ogu

¹Unwunna mu; unu ba adukwa l'igwe buru ndu ezije iphe. L'unu marua lẹ ayibedua, ezije iphe-a bẹ Nchileke a-kakwa okpeshi ikpe ike.

²Ayi l'ayi ha eshisweje ụzo l'igweligwe. O kwa onye te kfuswebua okfu bẹ dūberu mma. O bụ egbe onye ono akpadekotaje onwiya.

³O -buru l'ayi egudeje igwe onu-inya; gagbabe inya onu t'o meje iphe ayi suru t'o mee bẹ ayi eshije ege ono alọ-zì inya obu t'o shia eke ayi tūberu.

⁴Odo bụ ugbo-mini, bụ pherephere anoduje eme iya; yoo gba. Unu lewaru ege o habe nshinu; yò buru oke pherephere anoduje apa iya l'eje; ole o kwa nwa bakpabakpa eku-ugbo bẹ eegudeje anga iya t'o shia eke onye ishi, anga iya nū gōberu.

⁵O kwaphu ege ono bẹ ire bụ nwiphe nshiji, motaru madzụ l'ehu. Ole onoduje etu onwiya ikpa.?Unu phuru ege egbudu habe nshinu l'echi-egu? Obenu l'oo akpuru ichechoku lanu adzujẹ obotegu.

⁶Ire bụ akpuru ichechọku. Ire nọchiru ọnya iphe bụ ẹjo iphe, nọ ị mgboko-a l'ẹhu ayi. Ire ekfurushije ugwehu madzụ mgburumgburu; l'alotajekwaphu oku alị-maa; tsobe ị ndzụ madzụ; yọ dzua ya dzufu. O shijelephu teke a muru onye ono dzua jeye teke ọo-nọ-bebe.

⁷È tọ dudu egbe anụ-egu-egbudu; m'ọ bụ nwenu; odumeka buru unwu anụ, awu awuwu l'alị; m'ọ bukwanu unwu iphe, bu ị mini, ẹ ta ago-tajeghedu agota; yo buru l'ufu; tọ dukwa nū ọphu ẹ ta gotawaru; yo buru l'ufu.

⁸Obenu l'ire ta dudu madzụ, tsuru iya agota. O bụ ẹjo iphe ẹ-te kwedu ogude ẹka; tẹmanu b'ọ dū l'ọ bụ ẹzẹ ẹjo agwo, ẹ-tee dobejedu onye ọ taru ndzụ.

⁹O kwa ire ono bẹ ayi gude aja Nchileke ono, bụ Nna bya aburu Nnajiufu ono ajaja. O kwa iya phụ bẹ ayi gude atụ ibe ayi onu; mbukwa madzụ ọphu Nchileke meru; yọ dū l'ọ bụ yebe Nchileke.

¹⁰O bụ onu ono kwaphu bẹ ọgo onu-oma shi; mburonu eshikwa iya phụ. Unwunna mu; ẹ tọ bukwa ẹge ono b'ọ gbaru t'ọ dū.

¹¹?Akọ kojeru unu ị nggele lanu atsofutaje mini, atso utso-mini; bya atsofutakwaphu mini, atso age l'ugbo lanu?

¹²Unwunna mu;?unu phujeru ẹke uchokoro miru akpuru igbogo??T'unu phujeru ẹke ube miru uchokoro? Ono kwaphu ẹge ẹ te ekutadu mini, atso utso-mini ị mmaswi.

Mmamiphe, shi l'imigwe

¹³?O nweru onye ọ dū l'ọ maru mmamiphe; nweru egomunggo l'unu ha? T'onye ono koshiedu iya l'ome umere oma yele ome agù, shi ị mmamiphe.

¹⁴Teke bukwanu l'ọo ijimanya jiru unu obu; obu aburu unu age; unu aburu ndu mkpamanya; unu be ejekwa otu onwunu ẹpha kẹ mmamiphe; kẹ l'ọ bụ ẹjo-ire bẹ unu gude mebyia okpobe okfu ono.

¹⁵Egbe mmamiphe ono te eshikwa l'imigwe; ọ kwa mmamiphe ndiphe. È to shikwa Ume Nchileke l'ẹka; ọ kwa mmamiphe, shi Sétanu l'ẹka.

¹⁶Iphe obu bụ l'ọo ẹke ijimanya; mẹ mkpamanya nọ bẹ mkpaka nokwaphu; tọ dū egbe ẹjo iphe ta nọru iya nū.

¹⁷Obenu ị mmamiphe ọphu shi l'imigwe bẹ dū iche. Mmamiphe ono bẹ onye nweru iya nū dūeberu mma; l'eme odo; l'eme onu-utso; l'ekweje t'a chia iphe l'idzu. Onye ono aphuru madzụ imiko; nweru umere oma l'ẹke madzụ nọ. È tọo kpochajedu mkpocha; ọphu l'ọ bụdu okfuru-iche-eme-iche.

¹⁸Akpuru ndu, edokwa edokwa amitaje bụ ndzụ, vudo nhamunha l'ifu Nchileke.

Jémusu 4

Oshita ndiphe ọnya

- ¹?Bụ awe be ọba-phe mbà yele osephe okfu shigbaa unu? Eke ephe shigbaa unu bu l'iphe egu iya alofu unu ogvu ekpiri.?Tọ du iya bu iphe, unu eya alaji l'ehu unu?
- ²Qobuje teke iphe agu unu; eka te eru iya unu; unu egude ke iphe ono gbua ochi; jia ijimanya: nkata te enwe okfu. Unu awata ose okfu; balahaa mba. Iphe agu unu; be unu ta aphujedu uto iya; okfu l'unu ta asujedu Nchileke t'o nu iya unu.
- ³Unu asuje t'a nu unu iphe; ta nu iya unu; ke l'iphe, unu vu l'obu gude arọ iya bu ejo oriri; ege unu ee-shi mee ehu unu ehu unu.
- ⁴Unube ndu-a, e te gudedu ire ephe eka l'o bu unwanyi, eri ogori-a!?Unu ta madu l'onye eshita iphe-otso-ena ke mgboko-a onya be buwa ohogu Nchileke? Oo ya bu l'iphe bu onye hataru te yele ndiphe l'eshi onya emekwa onwiya ohogu Nchileke.
- ⁵?T'unu arije l'iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke bu ke mmakanu to? Bu iya bu ophu suru: "Le Nchileke eko okopho ume ono, o yeru t'o buru l'ime ayi ono."
- ⁶Obenu le ndu e gude ire ephe eka be Nchileke anuje iphe-oma, ka nshinu. Oo ya kparu iphe ekwo okfu Nchileke suru: "Le Nchileke akfuchije ndu eku onwephe ekuku uto. Ndu ophu wozitaru onwephe ali; be oomejeru eze-iphe-oma."
- ⁷Oo ya bu t'unu wota onwunu ye Nchileke l'eka. Unu kfuchia Obutuswe uto; unu aphu l'oo-gbaru unu oso.
- ⁸Unu byakfuta Nchileke ntse; unu aphu l'oo-byakfutakwaphu unu ntse. Unu kwoo onwunu eka unube ndu ejo iphe. Unu mekwaa obu unu t'o du Nchileke mma unube ndu obu agba ebo.
- ⁹T'o rua unu l'ehu; t'aphu ji unu obu. Unu kwaa ekwa; te nchichochochi buru unu aphu; ehu-ena aburu unu iphere.
- ¹⁰Unu wozita onwunu ali l'ifu Nchileke; oo-gude eka iya woliam unu eli.

Aanma okwa k'okfurushi nwanna

- ¹¹Unwunna mu; unu be ekfurushijekwa ibe unu; onye ekfubyishi nwanna iya; m'o kwanu onye gude obu iya l'anma nwanna iya ikpe be bukwa ekemu be ookfubyishi; bukwaruphu ekemu l'onwiya b'o gbe ekpe ikpe. I -kpedekwanu ekemu ikpe; oo ya bu l'e tii mehedu iphe ekemu ono kfuru; gbahaa l'i buwa onye ikpe.
- ¹²O bu onye lanu nkinyi iya bu onye atuje ekemu; buru iya nkinyi iya bu onye ikpe. O bu iya nkinyi iya aduje ike dzofuta; buru iya aduje ike mebyia.?Bu onye be iirije li bu; nggube, onye anma ibe ngu ikpe?

Aanma okwa ke nsasa

- ¹³Unu ngabe nchi unube ndu asuje: "Le ntanu m'o bu echile be unu e-je mkpukpu, du egaphu; noo l'eke ono mkpurophu afa; gbaa ngho; rita uru."
- ¹⁴Obenu l'unu ta makwa ege echile a-du.?Bu ngunu be ndzu unu bu? Ndzu unu dukwa l'o bu enwuru-oku, ekpolihuje; kpua tuu; a -nolephu nwanshi; yo phukashihu.

¹⁵Iphe gbe gbaa t'unu kfujee bu: “O -buru uche-obu Nchileke be ayi a-nodu ndzu; gbaaru owaa; gbaaru ophu.”

¹⁶Obenu owaa be unu gbe etse etsetse; l'asashi nsasa. Unu ta madu l'egbe ekuku ono l'o ha bu ejo iphe.

¹⁷Oo ya bu; l'iphe bu onye machacharu-a iphe, du mma, gbaru iya l'ememe; to me iya b'o buakwa onye obu ome iphe du eji.

Jémusu 5

Okwa, aanmaru ndu nweru iphe

¹A bya abya nta-a le ke unube ndu nweru iphe. Unu ngabe nchi. Unu kwashia enyaminini; unu echia mkpu k'ejo aphu, a-byaru unu.

²Eku unu l'o ha be buakwa iphe reshihuru ereshihu. Ngwa unu; be nra ripyashigeekwaru.

³Okpoga unu; me mkpola unu gbaakwaru egba. O bu egba iya ono e-vudo agba unu ekebe. Oo-kepyashi anu-ehu unu l'o bu oku. Nta-a be unu kparu eku kuberu onwunu l'ikperazu-wa.

⁴Ndu, jeru unu ozi l'egu be unu gudewa ugho kpamia ugwo, unu ga akfu ephe. Aphu, ephe agu be ruakwaru l'igwe; mkpu ke ndu, kpataru unu iphe unu meberu l'ali be ngashiwaru Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike nchi angashi.

⁵Unu buwa le mgboko-a; tusaru ehu; l'eriphe ova ova; emephelephu iphe charu unu l'okpoma. Unu riwaru; gbaa ebà l'o bu anu-ebà; chaa too; kwaberu mboku, ee-gbu unu.

⁶Unu nmaru onye, doberu eka ndoo ikpe; woru iya gbua; to yeru unu onu.

Ota-nshi; me okfu anu Nchileke

⁷Unwunna mu; oo ya bu t'unu takpelekwaphu nshi jeye teke Nnajiufu a-bya. Unu phuwaru ege onye koru okfu ataje nshi; kwaberu iphe o meberu l'ali. Ootaje nshi; ngaberu mini odungu. Yo taa nshi jeye l'uboku ephefu.

⁸Unubedua; unu takwaphu nshi; obu eshihu unu ike. Ishi iya aburu le teke Nnajiufu a-bya duakwa ntse.

⁹Unwunna mu; unu ba agujekwaru ibe unu aphu ege Nchileke e-te ekpedu unu ikpe. Unu lekwa l'onye ikpe nokwa ntse.

¹⁰Unwunna mu; unu nyatajekwa ndu nkfuchiru Nchileke, shi gude epha Nnajiufu ayi kfua okfu. Unu gude ephe; muta otaru iphe-ehuka nshi.

¹¹Unu eleenua: o kwa ndu taru nshi be ayi ekuje ndu a goru onu-oma nu. Unu nuwaru ota-nshi ke Jobu; unu anukwaaphu ege Nnajiufu gude kfua ya ugwo l'ikperazu. Le Nnajiufu bu onye obu-imiko; bukwaruphu o-gba-mkpu.

- ¹²Ophu katsuanu; unwunna mu; bu t'unu be erijekwa angu. Ophu o dukwa iphe odo, unu e-gude ria angu: m'o bu igwe; m'o bu ali. Teke unu suru: "Iye" t'o bukwaru: iye. Teke unu suru: "Wawa" t'o bukwaru: wawa; k'ophu Nchileke ta anmadu unu ikpe.
- ¹³?O nweru l'unu ha, onye eje iphe-ehuka? T'onye obu kfuru nu Nchileke.?O nweru l'unu ha onye ehuh atso ena? T'onye obu gua egvu; gude jaa Nchileke ajaja.
- ¹⁴?O nweru l'unu ha, onye iphe-ememe eme? T'onye obu kukoo ndu, e meru ogurennya chochi t'ephe bya ekfuru nu Nchileke l'ifu iya. T'ephe gude epha Nnajiufu wua ya manu l'ishi.
- ¹⁵L'okfu, e kfuru nu Nchileke; bya ekweta l'oo-me be a-dzotakwa onye iphe-ememe eme; Nnajiufu e-me; yo gbakerehu. Teke bu l'o meru iphe du eji be aa-guru iya eya nvu.
- ¹⁶Oo ya bu; unu koshijeeru ibe unu iphe du eji, unu meru. Unu kfujekwaruphu nu Nchileke l'okfu ehuh ibe unu; ege ee-me t'ehuh du unu mma. Okfu, onye doberu eka ndoo kfuru nu Nchileke be erejekwa; takposhia ali.
- ¹⁷Elayija;?to budu madzu, kfu eka kfuru okpa ege ayibedua kfu? O kfuru nu Nchileke kfushia ya ike; su t'igwe b'egeda mini l'ali. Ke mini aburu kperengu afa eto l'onwa ishingu.
- ¹⁸Yo bya ekfuru nu Nchileke odo; igwe abya enwushi mini; iphe a kuru l'ali awata amishi odo.
- ¹⁹Unwunna mu; o -nweru l'unu ha onye shisweru uzo l'okpuberu okfu ono; onye odo edulata iya azu l'uzo, vudo nhamunha;
- ²⁰t'onye ono maru l'onye dulataru onye meru iphe du eji azu t'e b'o shishi ejo uzo; onye ono, shisweru uzo ono be aa-dzofuta obu iya l'eka onwu; gukwaaru iya nvu l'igweligwe iphe du eji.

1 Pyita

1 Pyita 1

¹Ekwo-ozí-wa bẹ shi l'ẹka mbedua, bu Pyita, bu onye ishi-ozí Jisosu Kuráiyisutu. Ndu mu ede iya anu bu unube ndu Ju ono l'unu ha, a chikashiru l'alí unu; unu agbakashihu laa ohodo je eburu ono. Ndu je eburu le Póntusu; ndu eje eburu le Galéshiya; Kapadósiya; Éshiya me le Bitíniya.

²Mbu unube ndu, Nchileke, bu Nna fotaru; mee unu; unu aburu ndu nk'iya. Nchileke fotaru unu; okfu l'o bebehaduru l'odungu maru l'unu a-buru ndu nk'iya. Yo bya ezi Ume-du-Nso; yo mee unu; unu aburu nk'iya; k'ophu unu a-nodu anujeru Jisosu Kuráiyisutu okfu; me k'ophu Jisosu ono e-gude mee ya safukota unu iphe, bu iphe du eji, unu meshiru l'o ha. Te Nchileke mee t'eze-iphe-oma nk'iya rube unu ẹka; rube iya unu k'anyinyi iya. Yo mekwaaphu t'unu buru l'ehu-agu ogbodo eburu.

Ole enya ndzu gbururu jeye

³Unu t'ayi jaa Nchileke ajaja. Oo ya bu Nna ke Nnajiufu ayi Jisosu Kuráiyisutu! O phwaru ayi imiko, nyiberu anyibe. O mewaru Jisosu Kuráiyisutu; yo shi l'onwu teta nodu ndzu; shi ege ono mua ayi odo. Nta-a be ayi elewa enya ndzu ophungu, ayi a-no gbururu jeye le tutu yoyo.

⁴Ayi elekwaphu enya l'ayi l'unu e-mekochaa toko gbaru mgba nweru iphe-oma, Nchileke doberu unu l'imigwe; mbu iphe-oma ophu e-ta hadu ke rehu erehu; to ha ke mebyihu emebyihu; to ha ke kahụ akahụ.

⁵O bu okfu l'unu woru onwunu ye Jisosu l'eka meru iphe oogudeje ike iya akwachi unu t'e b'o nwe iphe e-me unu jeye teke oo-koshi unu le ya dzotahawaruru unu. Yo bukwanuru l'ikperazu be oo-koshi iya unu obu.

⁶Ono bebekpo buru iphe unu a-nodu ete eswa iya; a makwaru-a l'unu jefutaje iphe-ehuka, dutsua iche iche, bu iphe a-data unu adata. Obenu l'ono bua ke nwa nta-a; e to dukwa ege oo-no-bebe.

⁷Iphe kparu iphe unu jefutaje iphe-ehuka ono bu t'e gude iya maru l'ekwekwe, unu kweru ke Kuráiyisutu ta budu ekwekwe nggogo. Unu lewaru mkpola-ododo. Mkpola-ododo bu iphe vu oke aswa. Obenu l'o mebyihujekwanu emebyihu. Yo bulekwaru-a l'oku b'aahuje iya; gude data iya t'a maru:to bua okpobe iya t'e to budu? O kwaphu ege ono be aa-data ekwekwe, unu kweru t'a maru:to bu okpobe ekwekwe; t'o bu ekwekwe nggogo. Ekwekwe ono be unu manaru-a l'aswa iya ka aswa mkpola nshinu. A -datatsua ya; o -buru okpobe ekwekwe be unu kweru; a jaa unu ajaja; mee t'unu gbufu chalahaa l'o bu iphoro, shi Nchileke l'eka; a kwabekwaphu unu ugvu. Yo buru mboku ono, Jisosu Kuráiyisutu a-bya ono b'oo-dukota ege ono.

⁸Unu yeru Jisosu obu l'e-ba bu l'unu gudejewa enya unu phu iya. Unu ewotawa onwunu ye iya l'eka; l'e-ba bu l'unu gude enya unu ele iya nta-a. Oo ya meru iphe unu e-te eswa; tee eswa, etu iya e-ta dudu;

⁹ke l'unu eritawa uru, nọ l'ekweta, unu kwetaru, bu iya bu le Kuráýisutu a-dzofuta unu.

¹⁰Le ndu nkfuchiru Nchileke kfuakwaru ke adzota ono, Nchileke a-dzota unu ono. Epe shi to nwehu ese t'o doo epe enya; t'ephe maru ege ke adzodozono, Nchileke kweru ukwa iya ono e-shi ree; me t'ephe makwaruphu egbe teke obu, oo-re obu.

¹¹Epe seru t'ephe maru ogè teke iphe ono e-re; maru ege oo-shi ree; mbu iphe ono, Ume Kuráýisutu, bu epe l'ehu shi ama eka ala ono; tsube l'iphe-ehuka, Kuráýisutu e-je; jeye l'ugvu, Nchileke a-kwabè iya teke o jetsuaru iphe-ehuka ono.

¹²Nchileke abya emee ndu nkfuchiru iya ono; epe amaru l'ozi ono, ya ziru epe ono ta budu ozi ehuphe; l'oo unubedua b'e ziru iya epe t'ephe bya ezia. Unu shiakwa l'eka ndu ozi ono, bu epe bya ezia ya unu ono maru iya nta-a. Epe byaru bya egude ike ke Ume-du-Nso zia ya unu. Ume-du-Nso ono bu Nchileke be shi l'imigwe ye iya epe l'ehu. Ozi ono, e ziru unu ono be agutsukwaa agu unwu ojozi-imigwe. Yo du epe t'a su l'o nweru ege ee-me t'o doo epe enya.

Umere, du Nchileke mma

¹³Oo ya bu t'unu mee obu unu t'o kwabe akwabe l'o bu onye liru onwiya anuma l'ukfu; unu kpadeje onwunu akpade; unu elekwaphu enya eze-iphe-oma ono, Nchileke e-meru unu teke ono, Jisusu Kuráýisutu e-koshilephu onwiya ono.

¹⁴Teke unu te shidu maru okpobe okfu ono be bu egu ejo iphe, shi anoduje agu unu shi kpuru unu l'eka. Keshinu ophu unu bu-wa ndu anuru Nchileke okfu; unu be kwehekwa t'egu ejo iphe ono kpukwaduru unu ege ono, o shihawa kpuru unu ono.

¹⁵Iphe unu e-gbe mee bu t'unu shi l'iphemiphe obule, unu eme koshi l'unu du nsọ; le Nchileke ono, bu iya kuru unu ono dukwa nsọ.

¹⁶L'e dekwaru l'ekwo okfu Nchileke; su le Nchileke suru: "Unu bukwaru ndu du nsọ; le yebedua, bu Nchileke be dukwa nsọ."

¹⁷Oobuje teke unu ekfu anu Nchileke; unu eku iya Nna; mbu Nchileke ono, bu iya ekpeje onyemonye obule ikpe l'ege iphe onye obu meru du du-chi ono. E too kpekwa ikpe nk'ia ele madzu enya l'ifu. Oo ya bu t'unu gude ndzu unu l'o ha tsuje iya egvu le mgboko owaa, a byaru abyabya-a.

¹⁸Unu marua iphe o phuru Nchileke t'o gbata unu l'eka ejo umere ono, mkpa iya e-ta dudu ono; mbu umere ono, unu mutaru l'eka ndu ono, muru unu ono. Iphe o gude kfu aswa ishi unu; gbata unu ta bukwa iphe emebyihuje emebyihu l'o bu mkpola-ocha m'o bu mkpola-ododo.

¹⁹Iphe o gude gbata unu bukwa mee ono, vu oke aswa ono, bu iya bu mee Kuráýisutu. Kuráýisutu du l'o bu nwaturu, e gude agba eja, e-te nwe du eke uta no iya l'ehu; ekworo ta no iya eya.

²⁰Ọ bụ iphe ono bę Nchileke gude fọta iya. Ọ fọtaha-oduru iya ru; bę yębe Nchileke mederu mgboko. Yọ bya erua l'oge ikperazu-wa; yo gude okfu ęhu unu koshi iya ndiphe.

²¹Ọ bụ Kuráýisutu ono bę unu shi l'ęka iya woru onwunu ye Nchileke l'ęka; mbụ Nchileke ono, bụ iya meru iya; yo shi l'ọnwu teta nọdu ndzu; bukwaru iya phu kwaberu iya uguvono shi l'imigwe ono. Ọo ya bụ l'unu nọwa Nchileke l'ęka; elekwaphu ęnya l'ọo ya a-dzo unu.

²²Unu anọduje eme iphe okpobe okfu ono kfuru. Unu shiwa ęge ono safukota iphe bụ iphe dụ ęji lę ndzụ unu; k'ophu unu yewaru ụnwunna unu obu. Obu ono, unu yeru ụnwunna unu ono ta bụlekwa iwe-l'obu; ọchi-l'ọnu-eze. Unu ba ahakwa oyeru ibe unu obu. Unu kebeje ęhu gude obu unu l'ọ ha yeru ibe unu obu.

²³Ishi iya aburu lę Nchileke mụwaru unu ọdo; bya anụwa unu ndzụ ọphungu. Ndzụ, unu nọ nta-a te shikwa l'ęka ndu mụru unu, bụ ọ-nọta-ọ-laa. Ndzụ unu nta-a shiwa Nchileke, bụ ojejoje l'ęka. Ndzụ ono bụ l'okfu-ọnu Nchileke b'ọ shi. Okfu-ọnu Nchileke bụ okfu, nọ ndzụ; buru ęge ono bę ọo-nọ iya jeye lę tutu yoyo.

²⁴Ọo ya meru iphe ękwo okfu Nchileke sụru: “Madzụ l'ọo ha dụ l'ọ bụ ęwu. Mma ke madzụ adụ l'ọ bụ igu, ęwu ono tsushiru. Ęwu ono -kpọwa nkụ; igu iya ono erishihu; dashia.

²⁵Obenu l'okfu Nnajiufu a-nọ gbururu jeye lę tutu yoyo.” Ọ bụ okfu ono bụ ozi-oma ono, a bya ezia unu ono.

1 Pyita 2

Mkpuma, nọ ndzụ; mę Mba, dụ nsọ

¹Ọo ya bụ t'unu sefukota ęka l'iphe bụ ęjo iphe l'ọ ha. T'ę b'ọ nwehekwa unu onye a-dzuję ęjo-ire; unu ta abuhe o-kfuru-iche-eme-iche phe; unu haa ęnya-kfukurufuru; unu ahakwaaphu okfubyishi madzụ ibe unu.

²T'ọ buru ęge ęgu ęra anọduje agụ ụnwęgirima, a mụru k'ophungu bụ ęge ęgu okfu Nchileke a-nọduje agụ unu; mbụ okfu Nchileke ono, ę te merushidu emerushi ono; k'ophu unu e-vu; vukfuta ndzofuta unu.

³Ọ bụ iya bụ iphe ọbu, e deru l'ękwo okfu Nchileke; sụ: “L'unu lę Nnajiufu bę megbawaru iphe; unu aphụwa l'ọ bụnuka onye obu-oma.”

⁴Unu byakfuta Nnajiufu ono. Ọ bụ iya bụ mkpuma, nọ ndzụ, Nchileke gude tịa ọkpa-ulo iya. Mkpuma ono, nọ ndzụ ono bę ndiphe fofuru tufaa l'ọ bụ 'ọ-ga-lę-mkpa. Ọlobu; unu lewaru! L'ęnya Nchileke b'ọ gbe bukwaru iya b'ọ fọtaru kwabę iya uguvono.

⁵Unu dulephu l'ọ bụ mkpuma, nọ ndzụ, e gude akpu ulo; jeru byakfuta iya tę Ume Nchileke gude unu kpua eze-ulo Nchileke ono, ọokpu ono. Tę Jisosu Kuráýisutu l'onwiya mee unu t'unu buru ndu achijeru Nchileke ęja; t'unu buru ndu a-nọduje anụ Nchileke ngweja, dụ iya mma.

⁶L'e dekwaru l'ekwo okfu Nchileke; sụ lẹ Nchileke kfulu okfu ẹhu Kuráýisutu; sụ: “Lekwa; lẹ ya fọtaakwaru mkpuma lanụ, dụ iya ugwu. Mkpuma ono bẹ ya egvube t'ọ buru itso, guderu iya Záyonu. Iphe bụ onye dakoberu mkpuma ono te nwedu l'ọo-kwaa izimana.”

⁷Ọ kwa l'ẹhu kẹ unubẹdua, wowaru onwunu ye Kuráýisutu l'ẹka bẹ mkpuma ono bụ iphe aakwabẹ ugwu. Obenu; l'ẹhu kẹ ndu ọphu ẹ-te kwedu woru onwẹphe ye Kuráýisutu l'ẹka; bẹ “Mkpuma ono, ndu akpụ ọlo jikaru ono; bụ iya mekocharu bya aburu itso, gude ọlo ono.”

⁸L'ekwo okfu Nchileke b'e dekwaruphu; sụ: “Lẹ mkpuma ono bukwa mkpuma, anọduje adu ndiphe ukfu; bukwaruphu mkpuma, a-buru ẹphe e -vukota; a daa.” Iphe akpa iphe ọo-nọduje adu ẹphe ukfu bụ l'ẹphe te ekwetadu okfu Nchileke. Ọ bụ iya meru iphe ọ dufutaje ẹphe ukfu ẹge ono.

⁹Obenu l'unubẹdua bụ ndu Nchileke gude ẹka iya fọta. Ọ bụ unubẹdua bụ ndu achijeru Nchileke ẹja; mbụ Nchileke ono, bụ eze ono. Ọ bụ unu bụ mba, dụ nsọ; mbụ ndu Nchileke fọtaru; mee ndu nk'iya gẹdegede; k'ọphu unu e-me t'a maru l'iphemiphe ọbule, Nchileke meshiru bẹ bụ iphe gbaru tẹ ndiphe kwabẹ iya ugwu iya; mbụ Nchileke ono, bụ iya kuru unu kufuta unu l'ọchi; bya ekuru unu ye l'iphoro nk'iya ono, dụ biribiri ono.

¹⁰Ọ nweru teke ẹ to nwedu iphe unu shi buru. Obenu lẹ nta-a bẹ unu buakwa ndu kẹ Nchileke. Ọ nweru teke unu te shidu maru ẹge Nchileke bụ-tabe onye obu-imiko. Obenu lẹ nta-a b'ọ koshiwaru unu obu-imiko iya ọbu; unu apụ-wa iya.

Umere ndu, Kuráýisutu tọru l'ẹgbu

¹¹Ndu mu yeru obu; unu bukwa ndu laru alala lẹ mgboko-a; unu byakwaru iya abyabya. Ọ kwa iya meru iphe mu ekfulu iya unu ekfushiru iya unu ike; sụ unu byiko; t'unu ba apakwaru onwunu tọboru ẹgu ẹjo iphe dụ iche l'iche, anọduje agu madzu agugu ememe. Ọ bụ ndzụ ọphungu ono, Nchileke nuru unu ono bẹ ẹgu ẹjo iphe ono anọduje etso ọgu.

¹²Unu mejeru ndu ẹ-te kwetadua kẹ Nchileke umere oma; k'ọphu bụ; o -nweru m'ọ bụ teke ẹphe jederu okfu l'unu bụ ndu eme ẹji; ẹphe elewaa ẹge umere unu dụ-be mma. Ẹphe egudewa iya ru jaa Nchileke ajaja mbọku ono, Nchileke a-bya ẹphe okpe ikpe ono.

¹³Unu be ekwefujekwa ikè ome iphe, bụ iphe gọvumentị, achị nụ sụru t'e mee. Unu gudeje kẹ l'unu yeru Nnajiufu obu me iya. Ọ -buru l'ọo eze, bụ iya bụ ishi kpoo-gbaa nweru iphe ọ sụru t'e mee; unu mejekwaa ya.

¹⁴Teke ọ bụ l'ọo ndu gọvano iya nweru iphe ẹphe sụru t'e mee; unu mekwaa ya. Lẹ ndu ono bukwa ndu o yeru t'ẹphe hùjée ndu eme ẹji àhùhù; ẹphe ajakwaaphu ndu ọphu eme iphe dụ mma ajaja l'edzudzu ọha. Unu ba ajikajekwa l'unu te emedu iphe ẹphe kfulu.

¹⁵Okfu l'ọ bụ iphe dị Nchileke mma l'obu t'unu gude umere ọma, unu eme; mechishia eswe eswe ono, ndu ẹ-ta madu iphe anọduje ekfu ono.

¹⁶Kuráýisutu bẹ tóshiakwaru unu l'ẹgbu. Obenu l'ẹ tọ bụkwa l'a tọfuru unu l'ẹgbu; unu enweru onwunu a-kpata iphe unu e-woru onwunu tọgboru ome iphe dị ẹji. Iphe unu e-gbe mee bụkwa t'unu meje umere, gbaru ndu ejeru Nchileke ozi.

¹⁷Unu kwabeje onyemonye ọbule ugvu. Unu yejeru iphe bụ unwunna, unu l'ẹphe kweru kẹ Kuráýisutu obu. Unu tsuje Nchileke egvu; unu akwabeje onye bụ eze ugvu.

Iphe-ẹhuka, Kuráýisutu jeru; bụ ayi iphe-leta-mee

¹⁸Unubẹ ndu ejeru madzụ ozi; unu wozitaje onwunu alị l'ẹke ndu bụ nnajiufu unu nọ; kwabeje ẹphe ugvu; unu emeje iphe bụ iphe ẹphe ziru unu ememe. T'ẹ b'ọ bụlekwa onye ọphu nnajiufu iya nweru obu-ọma; duru iya agu b'a-nọduje akwabe iya ugvu nwenkinyi. T'onye ọphu nnajiufu iya duru ẹhuka kwabejekwa iya phụ ugvu.

¹⁹Nchileke bẹ ẹhu atsojekwa ẹna teke unu gude l'unu bụ ndu nk'ia richia obu eje iphe-ẹhuka; mbụ iphe-ẹhuka inyigirinyi, e meru unu; unu eje.

²⁰Mbụ; m'ẹ tọ gbakwa kẹ t'a jaa unu ajaja l'unu richiru obu eje iphe-ẹhuka teke eechi unu iphe l'iphe unu meru-a ẹji. Ọ kwa teke unu meru iphe dị mma; eechi unu iphe iya; unu -richia obu teke ono: iya-a! Ẹhu atso Nchileke ẹna.

²¹Okfu l'ọ bụ oje iphe-ẹhuka; mbụ egbe iya ọphu dị Nchileke mma bẹ Nchileke kuru unu oku iya. Lẹ Kuráýisutu l'onwiya bẹ gudekwaphu okfu ẹhu unu jee iphe-ẹhuka; yo shi ẹge ono; bụwaru iphe-leta-mee b'ọ meru doberu unu; k'ọphu unu a-mụtakwanu umere iya.

²²Ọ kwa iya bụ iphe ọbu, e dehawaruru l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ: “L'ẹ to nwekwa-a iphe dị ẹji, o mejeru; t'ọ bụ l'ọ dzujeru ẹjo-ire.”

²³E phuakwaru iya iphu; ọbu l'ẹ to phulatabukwaa. O jeru iphe-ẹhuka; ọbu l'ẹ to nwedụ onye o chijeru ẹka l'iri-ise. Iphe o gbe mee bụ l'ọ woru onwiya ye Nchileke l'ẹka; mbụ Nchileke ono, bụ onye ọphu ikpe nk'ia bụ ikpe, dị maa ono.

²⁴Kuráýisutu l'onwiya bẹ vutaru iphe dị ẹji, ayi meru l'ọ hakọta l'ẹhu iya teke ono, a kpopyaberu iya l'oshi-osweru ono; k'ọphu ayi a-dụ l'ọ bụ ndu nwuhuru anwuhu l'ẹke ome iphe dị ẹji nọ; tẹ ndzụ, ayi a-nọ bụ-chiaru iphe a-nọdu ekoshi l'ayi bụwa ndu Nchileke guru lẹ ndu doberu ẹka ndoo l'ifu iya. Ọ bụ uswiru ẹchachi ono, e chiru iya ono bẹ Nchileke gude mee t'unu korohe.

²⁵L'unu shikwa agha ririri l'ọ bụ aturu, phuru ụzo; ọbu lẹ nta-a bẹ unu latawaru azụ byakfuta onye ono, eche unu l'ọ bụ aturu, bụkwa iya phụ bụ onye eleta ndzụ unu ẹnya ono.

1 Pyita 3

Umere, gbaru ndu alụ alụ

¹Ège ono kwaphu; unubèdua, bù unwanyi, alùtsua nji; unu wozitaje onwunu alì l'èke ndu bù nji unu nọ; k'òphu bukwanu teke bù l'o nweru nji unu phè ono, bù ndu è-ta angabejedu nchì l'okfu Nchileke; èphe -phùkwanua umere, unu eme; èphe abya emelaha okfu, Nchileke kfuru. Yò bukwanuru umere unu ono e-me; èphe abya emelaha okfu ono, Nchileke kfuru ono; m'o -ruhuru; to nwekpoonu okfu, unu kfuru nù èphe;

²ke l'èphe e-gudewaru ènya èphe ele umere, è-ta dùdu èke ùta nọ iya, unu eme eyeru èphe; okfu l'unu atsù Nchileke egvu.

³T'iphe òriri iya e-chije unu èhu ba abùkwa ège unu e-shi memaa onwunu emema t'unu ma mma. T'iphe unu e-fujeru l'òriri iya ba abùkwa ège unu e-me swengashia ègbushi unu; mè ège unu e-shi gude unwu iphe e gude mkpòla meshia; mèwaru iphe dùtsua ège ono, bùgbaa iphe vu oke aswa gude emema onwunu; òphu 'ò bukwa ège unu e-shi eye uwe, vu oke aswa.

⁴T'iphe òriri iya e-chijechia unu èhu bukwaru ège unu e-shi mee obu unu t'ò dù mma; k'òphu ime obu ono, è te egudejedu ènya phàa ono a-nòdu ama mma; mbù mma òphu ta byadù l'ala alala jeyewaru. Mma ono bù ome odo; mè oji obu oyi. Iphe ono l'ò ha bè tükokwa bùru iphe vu oke aswa l'ifu Nchileke;

⁵ke l'ò bù ège ono bè unwanyi shi egudeje eme mma nk'èphe teke ndiche. Èphe shi ewojeru onwèphe doberu Nchileke iche. Mbù l'ò bùlephu Nchileke bè èphe shi anòduje ele ènya l'èka. Èphe shi ewozitaje onwèphe alì l'èke nji èphe nọ.

⁶Ò bù ège ono bè Séra wozitaru onwiya alì l'èke Ébirihamu nọ. Yò bùru iphe ono meru iphe o shi emeje iphe Ébirihamu kfuru; l'akwabè iya ugvu; shi ekuje iya nnajiufu. Unubèdua bùakwa òkpobe unwu Séra; m'ò -bùru l'unu emee iphe dù mma; unu te ekwejehe t'o nweru iphe a-nòdu eyejekwadu unu egvu.

⁷Unubè ndu òphu bù unwoke, alùtsua nwanyi; unu mejekwaruphu unyomu unu umere, dù mma; unu l'èphe abùru èhu l'alùlu, unu alù. Unu mejeeru èphe umere, dù mma; keshinu unu marua l'unwanyi bè ùvo ta nòdu l'ò bù unwoke. Unu leta èphe ènya; mejeeru èphe iphe mkpa iya dùru èphe. Unu kwabeje èphe ugvu, gbaru èphe. Okfu l'ò bù unu l'èphe a-tùko shi l'èka Nchileke gbaru mgba nata eze-iphe-òma ono, bù iya bù ndzù tutu yoyo ono. Unu tükò meje umere, dù ège ono; k'òphu umere unu ta anòchidu unu ùzo t'unu be ekfushiru nù Nchileke.

Ome madzù t'o jee iphe-èhuka ìnyigirinyi

⁸Èke mu a-sùchi okfu mu ono ishi bù t'egomunggo unu bùru nanù; t'iphe-èhuka, byaru ibe unu rujee unu l'èhu ège o ruru iya onye òbu, ò byaru. Unu eyekwaruphu ibe unu obu; l'unu tükokwa bùru ndibe Nchileke; unu bùru ndu obu-imiko; unu abùru ndu ewozitaje onwunu alì l'èke ibe unu nọ.

⁹Madzù -meje unu èjo iphe; unu be egudejekwa èjo iphe gwata onye òbu ùgwo iya. E -phujee unu iphu; unu be ephulatakwa. Iphe unu e-mejechia bù t'unu gbe gojeru ònu-òma nù onye òbu; l'iphe Nchileke kuru unu oku iya kwa tẹ ya gòru ònu-òma nù unu.

¹⁰L'ekwo okfu Nchileke b'e dekwaru; sụ: “Iphe bụ onye ọogu t'ọ kaa nka; mbọku-mbọku aburu iya k'oma; t'onye ọphu be egudenuphu ire iya tū ikpoki; ọphu ọodzujekwa ẹjo-ire.

¹¹T'onye ono ghaaru ẹjo iphe azụ; watachia ome iphe dū mma. Yo kebe ẹhu choje iphe bụ: o -mee ya; nchị adū ndo; Ọ -phua iphe ọbu; t'ẹ b'ọ tugbekwa iya ẹka.

¹²Lẹ Nnajiufu, bụ Nchileke anọdujelekwa eleta ndu doberu ẹka ndoo ẹnya; ngabekwaphu nchị l'iphe ẹphe ekfuru iya teke ẹphe ekfu anụ iya. Obenu lẹ ndu ẹjo iya ono; bẹ ọoghajeru azụ.”

¹³Nta-a-e! Nanukpoo onye e-mekata unu m'ọ -buru l'oohe unu uhere ome iphe vudo nhamunha?

¹⁴Mbụ; ọ -buru-a l'unu eme iphe vudo nhamunha; meru iphe aapakfuta unu iphe-ẹhuka; unu be eyekwa ọnu; lẹ Nchileke a-gokwaru-a unu ọnu. Unu ba atsujekwa madzụ egvu; ọphu obu 'awajekwa unu mini.

¹⁵Iphe unu e-gbe meje bụ t'unu gudeje obu unu l'ọ ha kwabẹ Kuráýisutu, bụ Nnajiufu unu ugvu; gude koshi l'ọ bụ iya bụ Nnajiufu unu ọbu. Unu kwabẹje akwabẹ tekenteke; 'amakwaru ama o -nweru onye jiru unu iphe ono, unu ele ẹnya iya ono: t'unu yeeru iya ọkpobe ọnu; koshi iya iphe kparu iphe unu ele ẹnya iphe ono, unu ele ẹnya iya ono.

¹⁶Teke unu eyeru onye ọbu ọnu ono; unu zijekwaa obu l'alị yeeru iya ẹya; unu emekwaphu ekoshi ẹphe lẹ Nchileke duru unu lẹ nsọ. Unu meje iya ẹge ono; k'ọphu obu ta awajedu unu awawa; k'ọphu bukwanu: o -nweru ndu ekfuru unu ẹjo okfu; unu egudekwanu umere ọma ono, unubẹ ndu kẹ Kuráýisutu eme ono meru iphere kpua ndu ọbu.

¹⁷L'ọ kakwa mma tẹ madzụ jee iphe-ẹhuka; okfu l'ooome iphe dū mma; m'ọ -buru l'ọ bụ ẹge ono bẹ dū Nchileke mma; karia l'ọ bụ ẹjo iphe onye ọbu meru bẹ ọonwu ọnwu iya.

¹⁸Unu nyatakwa iphe meru l'ẹhu Kuráýisutu. Yẹbedua bẹ jekwaru iphe-ẹhuka. Ọ bụ iphe dū ẹji, ndiphe eme bẹ kpataru iphe o jeru iphe-ẹhuka jeye yọ nwuhu. Anwuhu ono b'ọ nwuhuru ugbo lanu; sefu ẹka. Yẹbe onye ono, doberu ẹka ndoo ono anwu-chiaru ndu ẹ-te dobedu ẹka ndoo ọnwu; k'ọphu oo-duta ayi dukfuta Nchileke. Ndiphe bẹ gburu ugwehu mmakanu, bụ iya bụ ugwehu Kuráýisutu. Obekwanu lẹ Ume Nchileke meru Ume iya; yọ nọdu ndzụ.

¹⁹Yọ buru Ume kẹ Nchileke ono b'o gude bahushia lẹ ndu maa jekfube ndu maa ono, a tuchiru lẹ mkporo ono; je ekfuaru ẹphe okfu Nchileke.

²⁰Lẹ teke ndiche ono, Nówa kuru eze ugbo ono bẹ ndu kẹ teke ono jikakwaru ọngabe nchị l'iphe Nchileke ekfu; Nchileke ataa nshi ngakotaru ẹphe; tọ dū; jeye teke ọ nonyaaru; haa mini t'o rigbushia ẹphe. M'ọ bulekwapu nwa ndu ẹ-ta badu nwishi bẹ bahuru l'eze ugbo ono. ẹphe dū umadzu ẹsato nwenkinyi bahu iya. Nchileke eshi lẹ mini ono, ugbo ese eli l'eli iya ono; dzoo ẹphe.

²¹Mini ono bẹ ụdudu mini, e gude eme baputizimu. Baputizimu-wa, a nmaru l'etu-wa ta adujekwa ike safu ayi inyi, nọ ayi l'ehu; ọ bụlekwaphu l'ayi egudeje iya aro Nchileke t'ọ sachaa obu ayi t'ẹ b'ọ nọdu awa ayi awawa. Yọ bụru l'eteta, Kuráyisutu tetaru nọdu ndzụ bẹ ooshije dzọo ayi.

²²Yo tetatsua ono; lashia l'imigwe je anọdu l'eka-utara Nchileke, bụ Nna. Ọ bụ l'ẹke ono b'ọ nọdu bụru eze; l'achị iphe bụ ojozi-imigwe l'ephe ha; mę iphemiphe ọbule, ike nọ l'eka; mę iphe bụ ndu ishi l'imigwe.

1 Pyita 4

Ndzụ ọphungu

¹Kuráyisutu bẹ jeru iphe-ehuka teke ọ nọ lẹ mgboko. Ọo ya bụ t'ọ bụlekwaphu ege kẹ iphe-ehuka ụ Kuráyisutu bụ ege ọo-duje unu; mbụ t'unu kwakọbekwa k'oje iphe-ehuka unubedua. L'ẹ to nwekwa onye jeebejeru egbe iphe-ehuka ono lẹ mgboko-a, jekwadu je awata ome ẹjo iphe ọdo.

²Ọo ya bụ t'unu watalekwaphu ome iphe bụ uche-obu Nchileke; unu egudekpele iya phụ ege ono tųgbua kẹ nwa nta-a, unu nọkwadua lẹ mgboko-a; haa otso ẹgu ẹjo iphe, a-guebe ndiphe.

³Unu lewaru egbe teke unu shi meta iphe ndiphe ono, ẹ-ta madu Nchileke ono eme. Nta-a bẹ unu metashiakwaru iya. Lẹ keshinu teke ono bẹ unu shi nọduta ndzụ; unu te nwe iphere. Unu eshi woru onwunu tųgboru iphe bụ ẹgu ome ẹjo iphe, agụ unu; mbụ; unu eshi angunuka mę; shi eri l'angu-sweshi onwunu ifu; shi tsokpeleruphu ẹkemeke ọbule achọ-phe ẹke unu a-ngu mę; l'agwaphelephu iphe bụ iphe aagwa agwagwa; mę ọgvu, bụ iphe, ụ Nchileke ashị.

⁴Nta-a b'ọ gbekwa bya adụ ndu ono, ẹ-ta madu Nchileke ono biribiri l'unu te etsojehedu ẹphe emephe ẹjo ememe ono; unu te etsojehe ẹphe nọdu ndzụ ọ-la-l'iyi ono nta-a. Ọo ya emeje ẹphe ekfubyishi unu.

⁵Obenu lẹ mbọku, Nchileke e-kpe ikpe abyakwaa. Ọ bụ mbọku ono bẹ ẹphe a-bya evudo Nchileke l'ifu; gude ọnu ẹphe; shi ishi lanụ dokotaru iya iphe ẹphe meru lẹ mgboko-a; mbụ Nchileke ono, gbe kwakọbehawa k'okpe ndu nwuhuru anwuhu; mę ndu nọ ndzụ ikpe ono.

⁶Ọ kwa iya meru iphe Kuráyisutu jeru je zia ndu nwuhuru anwuhu ozi-oma ono. Ọ bụ oswi-okfu l'ephe nwuhuru anwuhu; ọbu lẹ Kuráyisutu bẹ jeleru-a je ezia ẹphe ozi-oma; okfu l'anwuhu ono, ẹphe nwuhuru ono bụkwa ikpe, Nchileke nmaru madzụ kpamụkpamu. Iphe meru iphe o je ezia ẹphe ozi-oma ono bụ lẹ Nchileke bẹ meru t'a maeduru: ẹphe a-nata ozi-oma ono; nweru egbe ndzụ ọphu yẹbedua, bụ Nchileke nweru?

Gude iphe-oma, Nchileke meru ngu jeeru iya ozi

⁷Teke mgboko-a; mę iphemiphe ọbule, nọ iya nọ a-gvụ bę duakwa ntse. Oo ya bu t'unu kpadejekwa onwunu; ęnya edo unu edodo; k'ọphu unu a-duje ike okfu anu Nchileke.

⁸Ọphu, bukwanu iya ka; aburu t'unu yejeru ibe unu obu ọkpobe eyeye. L'egbe n-yemobu ono emejekwa t'a guaru madzụ nvụ l'igweligwe iphe dọ ęji, o meshiru.

⁹Unu kwajęeru ibe unu ębyee. Ọlobu t'unu be egudejekwa nggumaphu akwa iya.

¹⁰Keshinu ọphu Nchileke mewaru unu eze-iphe-oma, dọ iche iche; nutsukwaaphu unu iphe-oma l'ęhu l'ęhu; ọ kwa iya bu t'onyenonu l'unu ha wota iphe-oma, ọphu Nchileke nuru iya gude mee iphe a-garu ibe iya lę mkpa. Ọ kwa teke unu eme iya ęge ono bę bu iya bu l'unu bu ọkpobe ndu letaru ęnya l'iphe-oma, Nchileke nuru unu.

¹¹O -nweru onye ekfu okfu; t'onye ọbu kfuje l'iya phụ l'a -suru l'ọo Nchileke l'onwiya ekfu iya. O -nweru onye l'eyetaru ndu ọdo ęka; t'onye ọbu yejeru madzụ ęka nshinu l'ęge Nchileke nọ-taberu iya ike; k'ọphu ee-shikwanu l'iphe bu iphe ayi eme ememe; ndiphe eshi l'ęka Jisọsu Kuráýisutu kwabę Nchileke ugvu; mbụ Jisọsu Kuráýisutu ono, eze ike, ha nshinu bu nk'iya ono. Yọ bukwaru iya phụ b'ọ gbaru t'a kwabę ugvu gbururu jeye lę tutu yoyo! Ono kwa ęge ọ dọ.

Iphe-ęhuka, ndu kę Kuráýisutu eje

¹²Ndu mu yeru obu; t'ęjo iphe-ęhuka ono, abyakfutaje unu ono ba adujekwa unu biribiri. Egbe oke iphe-ęhuka ono bukwa iphe e gude eme t'a maru: unu noshirua ike l'ęka Nchileke. Unu ba arijekwa l'iphe-ęhuka ono, byakfutaru unu ono bę bu iphe ętu iya ta dudu. E tọ kwa unu bu obebe.

¹³Iphe unu e-gbe mee bu t'ęhu tsoje unu ęna l'unu tuko gbaru mgba eje egbe iphe-ęhuka ono, Kuráýisutu jeru ono. E -mekochakwanua; t'ęhu kfube ọswa tsoo unu ęna; tsoşhikpoo ya unu ike mboku ono, Nchileke e-koshi ọdu-biribiri Kuráýisutu ono; mbụ unu akfube ọswa gude obu unu l'ọ ha tee ęswa.

¹⁴T'ęhu tsoje unu ęna teke ndiphe ekfutoshi unu; okfu l'unu bu ndu kę Kuráýisutu. Ishi iya bu l'ọ bu teke unu eje egbe iphe-ęhuka ono bę Ume Nchileke ono, bu iya emeje t'unu gbaru mgba l'ọdu-biribiri Nchileke ono a-nopyabewaru unu l'ęhu jeyewaru.

¹⁵Ọlobu t'ę b'o nwekwa l'unu ha, onye e-je iphe-ęhuka; okfu l'onye ọbu gburu madzụ; ọ dudu buru l'o zitaru iphura; ọ dudu buru l'ọo ęjo iphe ọdo, onye ọbu meru bę ọonwu ọonwu iya; ọ dudu buru okfu l'onye ọbu bu onye okfu. T'egbe iphe-ęhuka, dọ ęge ono ba abyakfutakwa unu.

¹⁶O gbe -buru teke bu l'unu eje iphe-ęhuka; okfu l'ọo l'unu bu ndu kę Kuráýisutu; t'iphere iya ba adukwa unu. Iphe unu e-me bu t'unu kelejehia Nchileke ekele; l'ọo ępha Kuráýisutu bę eeku unu.

¹⁷Lę teke Nchileke e-kpe ndiphe ikpe bę ruakwaru nọ. Ọ kwa ndu ọphu bu ndibe Nchileke b'oo-vu ọzo dabę iya l'ęhu. Ọ -buru l'ọ bu ayibedua bę Nchileke a-dube okpe ikpe ono; nanukpo ęge ọo-du ndu ono, jikaru okfu Nchileke ono?

¹⁸L'e dekwaru l'ekwo okfu Nchileke; su: “O -buru l'ege Nchileke e-me dzota onye doberu eka ndoo; du l'o bu iphe, e shiru l'oku; ?nanu ege oo-muru ndu, e-ta tsudu Nchileke egvu; mewaru ndu ophu, e-ta nuduru iya okfu?”

¹⁹Oo ya bu t'iphe bu ndu eje iphe-ehuka l'ege o du Nchileke t'ephe jee ya; mejekwa umere oma; ephe eworu ndzu ephe ye Nchileke l'eka; mbu Nchileke ono, bu iya keru ephe; bukwaruphu onye evudoshije ike l'iphe o kfulu ono.

1 Pyita 5

Oleta ndu Chochi enya

¹Iphe-a, mu abya ekfukfu-wa buakwa ndu e meru ogurennya chochi be mu ekfu eyeru. Le mbedua, bu Pyita be bukwapu onye e meru ogurennya chochi ege e meru unubedua. A gufukpooru ono; mbedua be gudekwaphu enya mu phukota iphe-ehuka ono, Kurayisutu jeru ono kpakparakpamu. Mu abukwaruphu onye yi le ndu, ephe le Kurayisutu a-gbaru mgba nweru odu-biribiri Kurayisutu, bu iphe Nchileke e-me t'a phugbaru teke e-te tehedu enya.

²Unu letakwa ephe enya ege ono, onye eche aturu eletaje aturu iya enya ono. Unu melekwa iya phu t'o buru iphe shi unu l'obu. Unu be emekwa iya l'o bu iphe e yebutaru unu eyebuta t'unu mee. Unu woru obu unu l'o ha ye l'oje ozi ono; unu ba anodukwa eje iya dobe enya l'uru, unu e-rita iya. Ono buakwa iphe-iphere.

³Unu be emekwa ndu ono, Nchileke yeru unu l'eka ono l'a -suru l'ephe bu ohu, unu gbaru agbagba; unubedua aburu ndu nwe ephe. T'umere unu buru iphe ephe e-letaje enya eme ephebedua.

⁴Oo ya bukwanu; teke Kurayisutu ono, bu iya bu ishi le ndu eche aturu ono a-bya ekoshi onwiya; yo nu unu ndzu gbururu jeye; mbu obunggo, du biribiri, e-te nwe du l'o mebyihu emebyihu.

⁵Ege ono be mu ekfukwaruphu unube ndu ophu ephe eleta enya. Unu wozitaje onwunu ali l'eke ndu ono, e meru ogurennya chochi ono no. Iphe mu e-kfuleruphu unu l'unu ha bu t'iphemiphe obule, unu eme koshijekwa l'unu ewozitaje onwunu ali l'eke ibe unu no; t'unu yejeru ibe unu ugvu; unu eyejekwaruphu ibe unu eka. L'ekwo okfu Nchileke sukwaru: “Le Nchileke ajikaje ndu eku onwephe ekuku. Ndu ophu wozitaru onwephe ali; be oomejeru eze-ipe-oma.”

⁶Oo ya bu t'unu wozita onwunu ali l'ifu Nchileke, onye bu iya bu Okaribe-Kakota-Ike; k'ophu oo-woli unu eli teke gbaru nu.

⁷Unu tukoje iphemiphe obule, atsu unu l'ehu ye Nchileke l'eka; l'enya iya ta alufujekwa alufu l'eke unu no.

⁸T'enya rua onyemonye obule ali; unu cheje nche. L'onye ohogu unu; mbu Setanu tsokwaru aghaphe; ede ekiri l'o bu agu; achu onye oo-labushi alabushi; taa.

⁹Unu be ekwekwa haaru iya ụzo; unu vudoshia ike l'ekwekwe, unu kweru ke Nchileke; l'unu makwaru-a l'unwunna unu l'ephe ha le mgboko-a be tukokwaphu eje egbe iphe-ehuka ono.

¹⁰O bu Nchileke ono l'onwiya bu onye iphe bu eze-iphe-oma l'o ha shikota l'eka. O bu iya kuru unu t'unu le Kuráyisutu tugbabe buru nanu. T'unu l'iya toko nodukota l'ekalanu, bu eke odu-biribiri iya ono, ta agvujedu agvugvu ono no. Oo ya bu le teke unu jeleruphu iphe-ehuka ono nwanshi; yebedua l'onwiya emee unu; unu aduebe mma. Oo-me unu; unu eshihu ike; mekwaaphu unu; unu akafia ovudoshi ike le ke Kuráyisutu, unu kweru.

¹¹T'iphe bu ike buru nk'iya gbururu jeye le tutu yoyo. Ono kwa ege o du.

Ekele mkpo-chi ishi iya

¹²O kwa nwakpuru okfu olemole be mu gude deeru unu ekwo-ozwa. O kwa Sulivansu, bu nwanna ayi, mu maru l'o bu onye e gude ire iya eka be gude eka iya deeru mu ekwo-ozwa. Mu ederu iya unu; gude iya adu unu ike; emekwaphu te mu gude iya kfuru unu l'iphemiphe obule ono be tukokwa buru eze-iphe-oma, shi l'eka Nchileke. Unu vudoshia ike l'eze-iphe-oma ono.

¹³Ndu ke Nchileke, no le Babylonu; mbu ndu chochi ke eke ono, bu ndu Nchileke fotakwaruphu ege o fotaru unubedua ajikwaphu unu. Maku, bu nwa mu ajikwaphu unu.

¹⁴Unu kelekwa ibe unu ekele; gude n-yemobu nmata ephe akpa. Te Nchileke mee t'unube ndu unu le Kuráyisutu tugbaberu buru nanu l'unu ha buru l'ehu-agu.

2 Pyita

2 Pyita 1

¹Ekwo-ozí-wa shi l'ẹka mbẹdua, bụ Sáyimonu Pyita. Mu bụ onye ejeru Jisọsu Kuráyisutu ozi; bya abụkwaruphu onye ishi-ozí iya. Ndu mu ede iya anụ bụ unubẹ ndu ono, kwetaru woru onwunu ye Nchileke l'ẹka ẹge ono, ayịbedua kwetakwaruphu ono. Ekwekwe ono, ayi l'ayi ha kwetaru ono bẹ shi Jisọsu Kuráyisutu l'ẹka. Jisọsu Kuráyisutu ono bụ Nchileke; bya abụkwaruphu Onye Ndzọta ayi. Ọ kwa l'ọ nwenukaru obu-ọma; meru iphe o kwetaru t'ayi l'unu tuko kwetakota nk'iya ẹnyanhamunha.

²Mu ekfukwaru Nchileke t'ọ mee t'unu kafua ọmaru yẹbe Nchileke; yo mekwaaphu t'unu kafua ọmaru Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu ọgbodo amaru eje. T'eze-iphe-ọma; mę ẹhu-agu, shi iya l'ẹka rubekwa unu ẹka; yo rubekwa iya k'etsushi iya.

Nchileke kuru unu; fọta unu

³Ayi maru Nnajiufu ono; maghee ya amaghe; mbụ onye ono, bụ iya kuru ayi t'ayi bya t'ayi l'iya gbaru mgba l'ọdu-biribiri iya; mę l'iphe-ọma ono, ọonoduje eme ono. Ọ bụ amama ono, ayi maru iya ono bẹ Nchileke shi gude eze ike nk'iya; nụ ayi iphe bụ iphe mkpa iya duru ayi l'ọ ha; t'ayi gude nọduru iya ndzụ; l'emekwaphu umere, ekoshi l'ayi akwabe iya ugvu.

⁴Ọ bụ eze ike iya ono b'ọ gudekwaphu kweshia ayi ụkwa iphe, dukota mma ọgbodo adudu; mbụ ụkwa iphe kariru ọtu ọnu iya. Ọo ya bụ k'ọphu unu e-gudekwanu k'ụkwa iphemiphe ọbule ono, o kweshiru ayi ono ghaaru omebyishi onwonye ono, ndu mgboko-a emebyishi onwephe ono azụ. Ishi iya aburu l'ephe eyeebeje ọnu l'egu ẹjo iphe anọduje agu ẹphe. Unu gudekwaphu k'iphe ono, o kweshiru unu ụkwa iya ono t'unu lẹ Nchileke gbaru mgba meje umere ọma ono, oome ono.

⁵Ọo ya bụ t'unu kebeje ẹhu see t'unu meje umere ọma yekwa l'ekwekwe, unu kweru kẹ Nchileke. Iphe, unu e-yekwa l'umere ọma ono aburu ọmu t'iphe dojee unu ẹnya.

⁶Iphe, unu e-yekwa lẹ k'iphe-odo-ẹnya aburu t'unu kpadeje onwunu. Iphe, unu e-yekwa l'ọkpade onwonye aburu ọtaru iphe nshi. Iphe unu e-yekwa l'ọtaru iphe nshi aburu t'unu kwabeje Nchileke ugvu.

⁷Iphe, unu e-yekwa l'ọkwabe Nchileke ugvu aburu oyeru unwunna, unu l'ephe tuko ye onwunu l'ẹka Kuráyisutu obu. Iphe, unu e-yekwa l'oyeru unwunna obu aburu t'unu yeru onyemonye ọbule obu.

⁸Ọ -buru l'egbe umere ono bẹ unu hawaru t'ọ buru ọra, raru unu; bẹ unu ta abụhekwa 'ọ-ga-lẹ-mkpa. Yo gbe mee t'amama, unu maru Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráyisutu ka unu ore irè l'ẹhu.

⁹Teke bukwanu l'ọ nweru onye woru onwiya ye Kuráyisutu l'ẹka; iphe ono kpamukpamu t'erubewa iya ẹka; onye ono dukwa l'ọ bụ onye ishi; mbụ l'onye ọbu ta aphudu ọzo. Onye ono bẹ gbekwanu zahawanu l'ọo Jisọsu bẹ safukotaru iya iphe du

ẹji ono, o metakotaru kpube onwiya teke ono, ẹ too woduaru onwiya ye Kuráýisutu l'ẹka ono.

10Oo ya bu; unwunna mu; o kwa unu bu ndu Nchileke kuru; fota unu; bya emee unu; t'unu buru unwu iya. O bu iya kparu iphe unu e-kebeje ẹhu eme t'unu gude umere unu ekoshi l'unu buphu unwu iya obu l'oswiya; le teke unu emewa iphe ono l'o ha be ẹ-to nwehekwa l'unu eshiswee ọzo.

11O -buru l'unu emewa iya ẹge ono b'ẹ to duhekwa iphe a-no-chighe unu ọzo t'unu ba abahushi l'ẹke Nnajiufu, bu Jisosu Kuráýisutu bu eze gbururu jeye; mbu Jisosu Kuráýisutu ono, bu iya bu Onye Ndzota ayi ono.

12O kwa iya kparu iphe mu eme te mu nyatajekpeleruphu unu iphemiphe obule ono; ẹ guderu l'unu makotawaru iya; bya evudoshiwa ike l'okpuberu okfu ono, e ziru unu ono.

13Mu ari l'o ka mma te mu nyatakotaru unu iphemiphe obule ono nta-a, mu nokwadu-a ndzu-wa; gude iya yeshiru unu oku.

14Ishi iya aburu le mu marua l'oge nka-ezekuna mu eruwa; bu iya bu ẹge Nnajiufu, bu Jisosu Kuráýisutu koshiru mu.

15Mu e-keshikpelephu ẹhu anyataru iya unu; k'ophu bu l'unu ta azahahedu iya azaha; mbu je akpaa le teke mu ta nohedu.

Ugву, Nchileke kwaberu Kuráýisutu

16Le teke ayi ziru unu k'ike Jisosu Kuráýisutu, bu Nnajiufu ayi; mbu iya bu ike ono, oo-gude bya odo ono; b'ẹ to bukwa ako-ife, madzu ritaru l'oriri iya; be ayi koru unu. Ayibedua gudekpokwaa enya ayi phua odu-biribiri iya.

17Ayi l'iya tukoru nodu l'ẹke ono teke Nchileke kwaberu iya ugву; bya anu iya odu-biribiri, du egvu; teke olu, shi l'odu-biribiri ophu kakota nu suru: "Owaa bu Nwata iya ke nwoke, ya yeru iya obu. Oomeje; ẹhu atso iya ena."

18Ayibedua nukwaru olu ono, shi l'imigwe kfu iphe ono; ke l'ayi tsokwanu nodu l'ugву ono, du nsọ ono.

19O kwa iya kparu iphe ayi kafuuru okweshi ike; l'iphemiphe obule ono, ndu nkfuchiru Nchileke kfuhawaru ono be bukota okpobe okfu l'o ha. Unu ngabejekwa nchi; mee iphe ẹphe kfuru; l'o butukwaa ya phu bu l'unu eme ohuma. Iphe obu bu l'ozi ẹphe ono be bu iphoro; nodu le mgboko-a, iphe du ẹji meru; yo gbahukota oswi ke tsabalangu-wa. Iphoro ono a-nodulephu jeye nchi abohu; Kuráýisutu abya odo. Kuráýisutu ono a-dulephu l'o bu mkpo-kpodo nchi-abohu, anoduje echi pamupamu le gerigeri nchi-abohu. Oo-me; iphoro iya ono angakota unu obu.

20Obenu l'ophu katsukpo nu, bu ophu unu e-bebekpoodu maru bu l'ẹ to dudu onye a-du ike gude uche k'eka iya maru iphe iphe ono, ndu nkfuchiru Nchileke deru l'ekwo okfu Nchileke ono bu.

²¹Ishi iya aburu l'ozì ono, ndu nkfuchìru Nchìleke shì anòduje ezi teke ndìche ono ta bụdu iphe ẹphe rịtaleruphu l'uche ẹphe. Ọ bụ Ume-dụ-Nsọ edu ẹphe; ẹphe ekfua okfu, shì l'ẹka Nchìleke.

2 Pyita 2

Ndu ẹjọ nzìzì

¹Lẹ teke ndìche b'ọ nwejehaakwaru ndu sùru l'ẹphe bụ ndu nkfuchìru Nchìleke l'ẹke ndu Ízurelu nọ; l'ẹphe ẹ-ba bụ iya. Ọ kwaphu ẹge ono b'ọ dụ nta-a. O nwekwaru ndu a-nòdu l'ẹke unu nọ; sù l'ẹphe bụ ndu ezi ọkpobe okfu ono; l'ẹphe ẹ-ba bụ iya. Yọ bụru ọkpobe okfu ono bẹ ẹphe gude ẹregede gwakọbe iya ẹjọ-ìre. Iphe bụ onye -kwetaru ẹjọ-ìre ono; yo mee onye ọbu: yọ laa l'iyì. Ndu ẹjọ-ìre ono a-jìkatsuaru jìka Nnajiufu ayì, bụ Jisọsu, bụ iya gbafutaru ẹphe l'ẹka iphe dụ ẹjì ono, ẹphe shì eme ono. Ọ bụ iphe ono meru iphe, iphe dụ ẹjì, ẹphe meshìru a-tukoru ẹphe l'ishì; ẹphe alaa l'iyì ẹgwegwa.

²Ikpetuma madzù e-mekochaa tsolahaa ẹphe; melahaa ẹjọ ememe. Yọ bụru iphe ẹphe a-nòdu emeebetsua bẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu kẹ Nchìleke e-gude wata okfubyìshì ọkpobe okfu ono, bụ iya bụ ụzo kẹ Nchìleke ono, ayì etso ono ekfubyìshì.

³Ndu ono, anòduje ezi unu iphe ẹ-ta bụdu ọkpobe okfu ono bẹ bụlekwaphu ẹkpìrì okpoga bẹ eshitaje ẹphe ifu. Ẹphe -gbeshì; ẹphe atùko ẹjọ-ìre, nọ lẹ mgboko dzùshì wùshìru unu. Ẹphe eshì ẹge ono; ghọta unu l'ugho; ria unu ọkpobe okpoga. Obenu l'ẹ ta anòhekwa ọphu baru nwìshì; Nchìleke anma egbe ndu ono ikpe. Ishì iya aburu lẹ Nchìleke kfuhawaru iya rù teke ndìche l'iphe ono, bụ iya e-gbu ẹphe ono t'ekujekwa mgbenya.

⁴Unu nyatakwa iphe Nchìleke meru teke ndìche. Lẹ Nchìleke ta ahakwa ụnwu ojọzì-imìgwe, meru iya iphe dụ ẹjì t'ẹphe rìru iya. Ọ tųru ẹphe chee l'ọku alì-maa. Ẹke ono b'a tųru ẹphe mkpọro dobe l'ẹke, ọchì gbaru tsùbalangu t'ẹphe nọdu ngaberu mbọku ikpe.

⁵Ọ kwaphu ẹge ono bẹ Nchìleke ta hadu ndu ono, meru iya ẹjọ iphe teke ndìche ono t'ẹphe rìgharu iya; gbahaa l'ọ gude utso bya atùko ụnwu elìphe rìgbushì; okfu l'ẹphe te yeduru yẹbe Nchìleke ugvu. Ndu ọ dzọfutaru abùleruphu Nówà yẹ l'umadzu ẹsaa ọdo kpù. Nówà ono raru iya ndìphe arara t'ẹphe nųjeru Nchìleke okfu.

⁶Nchìleke abyakwaphu bya anma Sódomu mẹ Gómóra ikpe; mee ya; ọku adzùfukota iya; yọ bụru ntù; chìhu lẹ mgboko. Iphemìphe ọbule ono bẹ Nchìleke meru; gude koshì ndu ẹ-ta akwabẹdu Nchìleke ugvu egbe iphe ya e-me ẹphe.

⁷Yọ bùleruphu nwoke lanù; mbù Lọtu bẹ Nchìleke dzọru l'alì ono, ndu eme ẹjọ ememe bu ono. Lọtu ono bụ onye doberu ẹka ndoo l'ìfu Nchìleke. Umere ono, rehuru erehu, ndu alì ono shì anòduje eme ono eshì akpoje iya mgbenya.

⁸Ẹ to nwedu mbọku, mųtaru amųta, nwoke ono te shìru aphųrushìje ẹnya; anųghashì nchì l'ẹjọ ememe, ndu ono shì anòduje emeebe; k'ọphu bụ l'ẹjọ ememe, o shì egudeje

enya phua; me ophu o shi anuje le nchi shi anoduje ahushi iya oku ike l'obu; ke l'o bu onye e-ta dudu eke, aata iya uta.

⁹Ono ekoshi le Nnajiufu marua ege ooshije dzoo ndu, woru onwephe ye iya l'eka; e ege o shi yeru ephe eka; t'ephe nahu iphe-ehuka, byakfutaru ephe. O makwaruphu ege oo-shije tuchia ndu eme iphe du eji l'eke ephe a-nodu jeye mboku ikpe; t'a nua ephe aphu.

¹⁰Iphe ephe anoduje achu bu t'ephe mee iphe, bu iphe, egu iya enwu ephe raphuraphu l'ehu; gude merushia onwephe. Ndu ejo nzizi ono agbabeje okpa l'ali; l'eku onwephe ebyi; buru ndu e-ta atsujedu egvu okfubyishi ndu ono, e ta aphujedu l'enya l'o-gbu-nwii-nwii imigwe ono.

¹¹Unwu ojozi-imigwe kakwa ndu ono ike ogbodo akaka; kakwaphu ephe onweru Ume. Obenu l'ephe te ejejekwa je anodu l'ifu Nchileke ekfurushi ephe; l'ephe meru eji.

¹²Iphe bu ndu ono, anoduje ezi iphe e-ta budu okpobe okfu ono dulephu l'o bu anu-egu-egbudu, e-te nwekpodua egomunggo le phuu. Amumu, a mushiru iya le mgboko-a bu t'o bya anodu t'a haje iya l'onya; gbua. O bu iphe e-te dodu ephe enya be ephe egudeje ekfubyishi ekfubyishi. Yo buru ege eegbuje anu-egu-egbudu; bu ege ee-gbu ephe; ephe alaa l'iyi.

¹³Ono aburu uru, ephe e-rita l'ejo iphe ono, ephe yeru eka ono ndono. L'echi oke-eswe labu be ephe anodujelee eme t'ephe ria iphe ono, egu iya enwu ephe raphuraphu l'ehu ono; iphere taa du ephe. Ephe eme iya; yo tso ephe. Ephe bukwa iphere noduru unu; m'o -buru l'unu a-haje ephe t'unu l'ephe tuko eri nri teke unu dokoberu eri nri. Ephe -nodu; ephe ajakposhi unu; unu ta amaru l'ephe aghoru unu ugho.

¹⁴Oobuje; ephe -gude enya phu nwanyi; yoo gu ephe t'a su l'ephe le nwanyi obu zewaru. E to dudu teke egu ome ejo iphe agu-bujuje ephe agu-buhu. Nta-a nta-a; ephe edetawa ndu ophu e-ta noshidu ike l'iphe ephe kweru; ephe adaaru ephe l'onya. Iphe doru ephe enya bulephu ege ephe e-shi kpa okpoga. Ono be ephe metawaru; yo ria ephe ari ehu. Obekwanu le Nchileke tuwaru ephe onu.

¹⁵Ephe paru okpobe uzo ono, vudo nhamunha ono haa; l'agha ririri. Ephe emewa egbe umere, Belamu, bu onye nkfuchiru Nchileke meru teke ndiche. Belamu ono bu nwatibe Bosoru. Iphe Belamu shi yeru enya teke o no bulephu okpoga. O yetaberu okpoga enya; k'ophu bu l'o shi abuje: o -phuchachaa iphe du eji; o -mawaru l'okpoga e-ru iya eka me ya -mee ya; yo jelee je emee ya: te ya chita okpoga ria.

¹⁶Nchileke abya abaaru iya mbà iphe ono, oome ono; l'o kwa iphe du eji be oome; l'e to kwedu anuru yebe Nchileke okfu; to nwe ishi. A nonyaa; nkakfu-igara, a machacharu-a l'e too kfujedu okfu; ekfua okfu l'o bu madzu; t'e gude kposhia onye nkfuchiru Nchileke ono ome umere onye ogvu ono, ocho uzo ememe ono.

¹⁷Ndu ono, ezi iphe e-ta budu okpobe okfu ono bu 'o-ga-le-mkpa be ephe bu. Ephe du l'o bu nwogvu, mini tahuru. Ephe adukwaphu l'o bu egbe iya owaa, abuje: igwe -ruebe eruru k'ochi mini; pherephere ephekashia ya-a. Nchileke be nmaakwaru ephe ikpe.

Èke òpè a-nòdu bè gbaru tsùbalangu. Yò buru òpè b'a kwakòberu èke ono, gbaru tsùbalangu ono.

¹⁸Èpè anòdujelephu ekfu l'ò bú òpè katsùa amama; l'ò bú òpè katsùa amama. Okfu, shi òpè l'ònu abùjeru mkpòkoro okfu. Èpè egudeje iphe ono, ègu iya enwu òpè raphuraphu l'èhu, riwaru òpè arì l'èhu ono gbaa ònya; hata ndu ono, bughokwadia bè òpè nahuru ndiphe ono, eshiswe ọzo, òpè l'òpè shi buru iphe lanu ono.

¹⁹Èpè ekweje òpè ọkwa: l'onye emewa iphe òpè ezi búlephu iphe, dù onye ọbu mma bè ọo-nòduje eme. Obenu l'èpèbedua l'ishi onwèpè te gbe búkwa l'òpè nwe onwèpè. Èpèbedua bú ohu umere, rehuru erehu ono, òpè anòduje eme ono. Kè l'ò bú iphe eme madzù eriri bè onye ọbu bú ohu iya.

²⁰Ndu ono nwekwaru-a teke òpè shi maru Nnajiufu ayi, bú Jisùsu Kuráyisutu ọgbodo amaru; bú iya bú Onye Ndzòta ayi ono. Mbù; òpè te eshihe èjo ọzo ono, emerushije unwu eliphe emerushi ono. A nonyalephu; èjo umere ono, òpè shi hawa ememe ono; ala azù bya eria òpè arì l'èhu ọdo; ka òpè ike; mee òpè eriri. Ọ kwa iya bú l'ònodu onye ono abya aka èji; karia ège ọ dùhawa l'òdungu.

²¹Mbù l'agha: ọ ga kakwaru onye ono mma l'è tò mabùkpoonu ọzo, bú: madzù -shia ya; Nchileke agù ya l'onye doberu èka ndoo; karia l'onye ono matsùaru ọzo kè Nchileke; meebe bya ala azù; haa omeje ekemu ono, Nchileke túru iya ono.

²²Ọ kwa iya bú l'iphe ono, aanmajè l'ètu ono bè reru l'èhu onye ọbu; mbù ètu ono, aanmajè; sù: “Lè madzù bú nkùta laru azù l'ènwa iya.” Ètu ọdo abùru: “Èzi, a ghugeeru èhu; yo je agwọo onwiya l'èpoto.” Ọ bú ège ono bè ndu ono dù.

2 Pyita 3

Ọboku kè Nnajiufu

¹Ndu mu yeru obu; ọwaa ekweekwa èkwo-ozì èbo, mu dewaru nù unu. L'ime èkwo-ozì labù ono bè mu dewaru; gude yeshiru unu ọkù; nyataru unu t'unu riye ọriri iphemiphe ọbule ono, e ziru unu ono.

²Unu nyatajèkwa okfu ono, ndu nkfuchiru Nchileke kfuru lè teke ndiche ono; mbù ndu ono, dù nsò ono. Unu anyatakwapù iphe ono, Nnajiufu, bú Onye Ndzòta shi l'èka ndu ishi-ozì iya zia unu ono.

³Iphe, e-bebekpoodu doo unu ènya bú lè tẹmanu tẹ mgboko-a gvù; b'o nwekwaru ndu e-mekochaa buru ndu è-ta adujedu ike kpade onwèpè l'ègu èjo iphe, enwu òpè raphuraphu l'èhu. Iphe òpè a-nòduje eme bú l'òpè a-nòduje aja unu ewena.

⁴Èpè ekfushi: “L'òpè etukwa lè Jisùsu kweru unu ọkwa lè ya a-bya ọdo.?Nanùhunù iya ọbu nta-a? Nna òpè oche phè nwùshihukotaakwaru l'òpè ha; tò byakwa. Iphemiphe ọbule adulekwaa ège ọ dù keshinu Nchileke keru mgboko byeye nta-a; è tò òkwa iphe gbanwejeru nù.?Ngunu mehunuru iphe è tò byahèdu ọbu?”

⁵Ndu ono bẹ lebezichacharua ẹnya jịka jinyia ẹnya l'ephe ta arịdu ọriri iphe ono, Nchileke meru teke ndiche ono. L'ọ bụlekwaphu okfu, Nchileke kfulu l'onu kpụu b'ọ gude mee igwe; mę alị. Alị shi lę mini bya anọdu; yọ bụru mini ono meru iphe a nọ ndzụ lę mgboko.

⁶Odo aburu lę Nchileke meru; igwe achia mini; rigbushikota iphe shi nọdu lę mgboko ọphu shi nọdu teke ono; yọ bụru kpurupyata.

⁷Igwe ọwaa, ayi nọ lę mkpuli iya-a; mę alị ọwaa, ayi dzọberu ọkpa-a bę bụkwa Nchileke ono bę gude okfu-ọnu iya sede iya t'ọ nọdu jeye mbọku ọku e-kepyashi iya. Mbọku ono, ọku e-ke iya ono bụ mbọku oke ikpe Nchileke. Ọ bụ mbọku ono bę aanna ndu ẹ-ta anọduru iya okfu ikpe; mee ephe; ephe aburu kpurupyata.

⁸Obenu l'agha; ndu mu yeru obu; o nweru iphe lanu, unu a-tube nvo. Iphe obu bụ lę Nnajiufu ono ta dukwa l'ọ bụ ayibedua. L'ẹnya nk'iya bę ujiku lanu dukwa iya-a l'ọ bụ unukurunu afa; unukurunu afa adu iya l'ọ bụ ujiku lanu.

⁹Iphe ndiphe ahajeru ari bụ lę Nnajiufu anonukawa anono; l'abyabya ono, o kweru ukwa lę ya a-bya ono b'ę tọ byahedu. Obenu l'ę tọ dudu ege ono. Iphe o kweru ukwa iya b'ọ mefutajekwa. Iphe kparu iphe ę tọ byadua keshinu ono bę bụkwa nshi b'ọ taru unu. E tọ dudu onye du iya t'ọ laa l'iyi. Iphe du iya mma bụ t'onyemonye obule taa onwiya uta iphe du eji, o meru; ghaa umere lakfuta yębe Nchileke.

¹⁰Iphe e-dolephu unu ẹnya bụ lę Eswe kę Nnajiufu a-tukwa madzụ l'ukfu l'ọ bụ abyabya onye iphura. Mbọku ono bę igwe e-deru girigirigiri; mihi. Iphemiphe obule, nokota l'igwe: mkpo-kpodo; mę onwa; mę ẹnyanwu bę ọku e-kekota. Mgboko kparamkparamu mę akanya, ndiphe seru kube l'ime iya bę ọku e-kepyashikota.

¹¹Qo ya bụ; keshinu unu mawaru l'iphemiphe obule, nokota lę mgboko-a bukota iphe ọku e-kepyashikota; unu kwabekwaruphu onwunu ẹnya; meje umere, gbaru unu l'ememe. Unu nujeru Nchileke okfu; unu eworu ndzụ unu l'ọ ha ye iya l'eka; t'ọ bukotaru nk'iya.

¹²Unu chileruphu ẹnya ye l'uzo; ngaberu mbọku, Nchileke a-bya emebyia mgboko-a. Unu gude okpoma unu l'ọ ha; kebe ehụ; l'ejeru Nchileke ozi; tę mbọku ono byakebe egwegwa. Mbọku ono bę Nchileke a-tu ọku l'igwe; okpomoku a-kari eka; k'ophu iphe bụ mkpo-kpodo; mę onwa; mę ẹnyanwu a-dazeshihukota.

¹³Obenu lę Nchileke kwekwaru ayi ukwa lę ya e-mefuta igwe ophungu; mę mgboko ophungu eke buphu ndu doberu eka ndoo l'ifu yębe Nchileke bụ ndu e-buru iya nu nwenkinyi. Yọ bụru mgboko ophungu ono bę ayi ele ẹnya iya obu.

¹⁴Qo ya bụ; ndu mu yeru obu; keshinu unu ele ẹnya mbọku ono; unu keshijekwa ehụ; mee t'unu duebe mma; t'ę b'ọ nwe iphe aa-ta unu uta iya l'ifu Nchileke. Unu lę Nchileke adu lę mma.

¹⁵Unu nyatakwa l'iphe meru iphe Nchileke atakwadu nshi; ngabekwadu; to mebyiwa mgboko bụ l'oomekwadu tę ya haaru unu uzo t'unu bya tę ya dzoo unu. Ọ kwaphu

iphe ono bẹ nwanna ayi Pọlu, ayi yeru obu dehaakwaruphu unu l'ekwo-ozi, o detaru unu. Yọ buru Nchileke bẹ nuru iya mmamiphe, o gude dee ya.

16L'iphe bụ ekwo-ozi, o deru l'ọ ha bẹ o kfukotakwaru okfu iphe-a, e-mekochaa mee nu-wa l'iphe bụ eke o kfulu okfu gbaa okpa l'iphe-a. Iphe ono, Pọlu deshuru ono nwekwaru ndu ophu te edofujedu madzụ ọnya. Yọ buru iphe ono kparu iphe ndu e-ta madu iphe; mbu ndu e-te vudoshidu ike l'ekwekwe, ephe kweru ke Nchileke ewojeru iya ghaa igharafu, buhukwaa ege ephe aghashije igweligwe iphe odo, e deru l'ekwo okfu Nchileke. Yọ buru ege ono bẹ ephe eshije; gude eka ephe; meta o-la-l'iyi tukobe onwephe l'ishi.

17Oo ya bu; ndu mu yeru obu; keshinu ophu unu vuwa uto makotaru iphemiphe obule ono; unu kwabekwaru onwunu ọnya te ndu ejo-uboku ono be eduswe unu; t'ephe be eme t'unu kweta l'ejo-ire ono, ephe anoduje adzushi ono bẹ bu okpobe okfu. T'ephe be eme t'okpa chifu unu; t'unu lufu l'okpuberu okfu ono, unu vudo vudoshia ike ono; zahaa okpobe okfu ono, unu kwetaru ono.

18Iphe unu e-mechia bu t'unu maru Nnajiufu ayi, bu Jisosu Kurayisutu, bu iya bu Onye Ndzota ayi. Unu akafua ya omaru okpobe amaru l'eje. Unu amuta umere iya; k'ophu unu a-du ege o du. O kwa yebedua nwenkinyi bu onye aa-nodu akwabẹ ugvu mboku-mboku gbururu jeye le tutu yoyo. Ono kwa ege o du.

1 Jónu

1 Jónu 1

Okfu, bú ndzú shi l'ẹka Nchileke

¹Iphe ayi ede l'ẹkwo-ozí-wa búkwa k'onye ono, ẹpha iya bú Okfu Nchileke, bú iya bú ké okfu ono, bú ndzú, shi l'ẹka Nchileke ono. Okfu ono, anuje ndzú ono bẹ shikpoo lẹ mbùlembu nọduta. Ayi nùkpooru iya lẹ nchì; bya egudewa ẹnya ayi phụ iya; gbua ya igo; bya ebyikwaa ya phụ ẹka.

²Onye ono, bú ndzú ono bẹ Nchileke meru; e gude ẹnya phụ ya; ayìbedua aphụwa iya. Yọ búru iya bẹ ayi aturu unu onu iya-a. Mbụ; l'iphe ayi akọru unu bú ké ndzú gbururu jeye ono. Ndzú ono bẹ yẹle Nchileke, bú Nna shihakpowa nọduta. Nchileke abya ekoshi iya ayi; mee; ayi amaru iya.

³Ọ bú iphe ono, ayi phuru l'ẹnya; bya anụa lẹ nchì ono bẹ ayi akọkwaruphu unu-wa: t'ayi l'unu tųgbabe onwayi. Atųgbabe ono bú atųgbabe ọphu ayi lẹ Nchileke, bú Nna; mẹ Nwa iya, bú Jisọsu Kuráyisutu tųgbaberu.

⁴Iphe ayi gude ederu unu iphe-a aburu k'ọphu ẹhu a-tso ayi l'unu ẹna; tsofu iya l'ishi.

Nchileke bú iphoro, ngaru ẹgu

⁵Ọ bú ozi, ayi nuru yẹbedua, bú Kuráyisutu l'onu bẹ ayi akọru unu-wa: bú iya bú lẹ Nchileke bú iphoro; ọchi ta nọdu iya lẹ phuu.

⁶Teke ayi sọru l'ayi l'iya tųgbaberu onwayi; l'ẹke ayi nọkwadu l'ọchi búkwa ẹjo-ire bẹ ayi adzú; ọphu ayi te emedu ire-lanu.

⁷Obenu lẹ teke ayi bú l'iphoro ẹge yẹbedua nọ l'iphoro; ọo ya bú l'ayi l'ibe ayi tųgbaberu; mee Jisọsu, bú iya bú Nwa Nchileke asafúkotaje ayi iphe dọ ẹji, ayi meru l'ọ ha.

⁸Teke ayi sọru l'ayi te medu iphe dọ ẹji búkwa onwayi bẹ ayi eme eswe; ọkpobe okfu ono ta anọ ayi l'ẹhu.

⁹Teke búkwanu l'ayi kọshiru iphe dọ ẹji, ayi meshiru bẹ ọo-guru ayi nvụ l'iphe dọ ẹji ono l'ọ ha; bya asafúkota ayi iphe bú ẹjo umere, ayi eme; keshinu ọphu ọ bú onye evudoshije ike l'iphe o kweru ụkwa iya; bya abúkwaruphu onye doberu ẹka ndoo.

¹⁰Teke ayi sọru l'ayi te medu iphe dọ ẹji bẹ ayi mewaru iya onye ntuphu-ire; okfu iya ta nọ ayi l'ẹhu.

1 Jónu 2

Kuráyisutu bú ọ-kwo ayi lẹ mkpa

¹Unwegirima mu; iphe-a kpamụkpamu bẹ mu edekwaru unu t'unu be emeje iphe dọ ẹji. Teke búkwanu l'ọ -nweru onye meru iphe dọ ẹji bẹ ayi nwekwaru-a onye ekfuchiru ayi l'ifu Nna ayi. Onye ono bú Jisọsu Kuráyisutu, bú onye doberu ẹka ndoo.

²Jisọsu ono woru onwiya chĩa ẹja ọha; gude nwefu iphe dụ ẹji, ayi meru; jeye mẹ iphe dụ ẹji ọphu ndiphe mgburumgburu meru; ẹ tọ bụlekwa ọphu ayịbedua meru nwenkinyi iya.

³Ọ -bụru l'ayi emeje iphe Nchileke tūru ekemu t'e meje; ọo ya bụ; yo doo ayi ẹnya l'ayi maru onye ọ bụ mbụ Nchileke.

⁴Onye sūru lẹ ya maru Nchileke; ọphu oomedu iphe Nchileke tūru l'ekemu t'e meje; onye ono bụkwa onye ntuphu-ire; ọkpobe okfu ta nọ iya l'ẹhu.

⁵Obenu l'onye emeje iphe Nchileke kfuru bẹ bụ onye yeru iya obu; yekpooru iya ẹya; yefu iya l'ishi. Ọ bụ iphe ono bụ iphe e-me t'ayi maru l'ayi l'iya tūgbaberu buri nanu.

⁶Onye sūru lẹ yele Nchileke tūgbabewaru b'ọ gbaru t'ọ nọdu egbe ndzū ono, Jisọsu shi nọdu ono.

Ekemu Ọphungu

⁷Ndu ọnya mu, nọ mu l'obu; ekemu-wa, mu ederu unu-wa ta bụhekwa ekemu ọphungu. Ọ kwa akahụ ekemu, unu shikpo lẹ mbulembu nweru. Akahụ ekemu ono bụ ozi, unu nūhawaru.

⁸Obenu l'e -kfude iya ekfukfu; mu asụ lẹ mu edekwaru-a unu ekemu ọphungu. Tọ bụdu ekemu ọphungu bẹ mu ederu unu l'ẹke ọkpobe okfu ono b'e gbe elewa l'ẹhu Kuráiyisutu mẹ l'ẹhu unubedua; okfu l'ọchi agvūwa agvūgvu; ọgbodo iphoro egbe shiwa unu l'ẹhu byawa bya anọdu.

⁹Onye sūru lẹ ya nọ l'iphoro ono; nwanna iya adukwadu iya-a ashị bẹ bụkwa l'ẹkpuru-ọchi b'ọ nọkwadua byeye nta-a.

¹⁰Onye yeru nwanna iya obu; nọ l'iphoro ono; tọ dụ iphe oomeje, bụ iphe e-me t'onye ọdo dalahụ l'ome iphe dụ ẹji.

¹¹Obenu l'onye nwanna iya dukwadu ashị; onye ono bụ l'ẹkpuru-ọchi b'ọ nọ; l'ejelephu ntsutso ntsutso l'ime ẹkpuru-ọchi ono; tọ ma ẹke o cheberu ifu; okfu l'ọchi ono meru; ẹnya agbakota iya tsūbalangu.

¹²Mu ede ẹkwo-wa anụ unubẹ ndu bụ unwegirima; okfu lẹ Nchileke gudewa k'ẹhu Jisọsu; guaru unu nvu l'iphe dụ ẹji, unu meshiru.

¹³Mu ede ẹkwo-wa anụ unubẹ ndu bụ nna; okfu l'unu maru onye ono, shiru lẹ mbulembu nọduta ono. Mu edekwa iya phụ anụ unubẹ ndu bụ unwu-okorọbya; ke l'unu mekputawaru ẹjo onye ono, bụ Obutuswe.

¹⁴Mu ede iya anụ unubẹ unwegirima; okfu l'unu maru Nna ono. Mu ede iya anụ unubẹ ndu bụ nna; okfu l'unu maru onye ono, shiru lẹ mbulembu nọduta ono. Mu ede iya anụ unubẹ unwu-okorọbya; okfu l'unu shihuru ike; okfu Nchileke eburu unu eburu l'ẹhu; unu emekputawa ẹjo onye ono; mbụ Obutuswe.

¹⁵Unu be eyekwaru mgboko-a obu; unu tee yeru iya iphe nọ l'ime iya. Onye yeru mgboko-a obu te yekwaru Nchileke, bụ Nna obu.

¹⁶Ishi iya bu l'iphe bu iphe no le mgboko-a kparamkpamu, bu iya bu egu ejo iphe, agugbaa madzu; me egu k'onweru iphemiphe obule, enya phuru; jeyekpo me oku onwonye o-ka-l'ike l'iphe ke mgboko-a; iphe ono l'o ha te nwekwa ophu shi l'eka Nna. O shikotakwa le mgboko.

¹⁷Mgboko-wa; me iphe no iya nu, bu iphe agugbaa madzu tukokwa abyawa ephushihukota. Obenu l'onye eme iphe bu uche-obu Nchileke be a-nodu ndzu gbururu jeye le tutu yoyo.

Q-chi-nta Kuráiyisutu

¹⁸Unwu mu; teke ikperazu abyaakwa. Unu nuhaakwaru le Q-chi-nta Kuráiyisutu a-bya; mbu l'e -kfude iya ekfukfu be igweligwe ndu-achi-nta Kuráiyisutu byaakwaru. Oo ya meru iphe ayi maru le nta-a bu-wa teke ikperazu.

¹⁹Ndu ono be ayi l'ephe shikwa noduhawa. Ephe anonyaa bya alufushia. Obenu l'e to dukwa teke ephe bujeru ayi. Ndege ephe buru ayi; me ayi l'ephe anodukwaa. Obenu l'ephe lufuru; k'ophu oo-buru iphe doru enya l'e to dudu l'ephe ha m'o bu onye lanu, bu ayi.

²⁰Obenu l'unubedua be Kuráiyisutu yewaru Ume-du-Nso l'ehu; unu amakotaru iphe bu okpobe okfu ono.

²¹Iphe mu gude ederu unu ekwo-wa ta bukwa l'unu ta madu okpobe okfu ono. Iphe mu gude ede iya gbe bukwaru l'unu maru okpobe okfu ono; makwaruphu l'ejo-ire; m'o -ruhuru; o du idagha ta budu l'okpuberu okfu be ooshije.

²²?Buhunu onye bu onye obu, pataru ishi ke ejo-ire, e-ta budu onye te ekwetadu l'oo Jisosu bu Kuráiyisutu obu, Nchileke kweru ukwa iya obu? O bu onye bu Q-chi-nta Kuráiyisutu ndono; mbu onye ono, jikaru Nna; jika Nwa ono.

²³Ishi iya aburu l'iphe bu onye jikaru Nwa; jikaakwaru Nna. Obenu l'onye kwetaru ke Nwa be woakwaruphu onwiya tugbabe l'ehu Nna.

²⁴A bya l'unubedua; iphe mu ekfu bu t'ozi ono, unu nuwaru shitakpo le mbulembu ono noshilekwaphu unu ike l'okpoma; t'unu gudeshia ya ike. O -buru l'iphe ono, unu nuru shitakpo le mbulembu ono be noshiru-a unu ike l'okpoma; oo ya bu; unu le Nwa; me Nna atugbabe buru nanu ege unu tugbaberu iya kwaseru.

²⁵Owaa bu iphe Kuráiyisutu kweru ayi ukwa iya: bu iya bu ndzu gbururu jeye.

²⁶Ono bukwa ke ndu eme t'ephe mee unu iphuruphuru-enya; duswee unu uzo l'iphe ke Kuráiyisutu be mu deru unu ono.

²⁷Obenu l'unubedua be Nchileke yewaru Ume-du-Nso nk'ia l'ehu. Mkpa onye odo, e-zi unu iphe ta aduhekwaru unu; keshinu ophu Ume ono ezikota unu iphemiphe obule; iphe ono, oozu ono aburu okpobe okfu; to nwe ejo-ire, no iya nu. Oo ya bu; t'unu le Kuráiyisutu tugbabekwa buru nanu ege unu tugbaberu iya kwaseru. O kwa iphe Ume ono ziru ndono.

²⁸Unwu mu; unu l'iya tugbabekwa buru nanu ege unu bu iya; k'ophu bu teke o koshileruphu onwiya; t'obu shihu ayi ike; t'ayi be egude iphere; tsuhu egvu teke onodu abya.

²⁹Teke bu l'unu maru le Nchileke bu onye doberu aka ndoo; t'o dokwaaphu unu enya l'onymonye obule, eme iphe nhamunha be bu nwa, Nchileke muru.

1 Jonu 3

Ayi bu unwu Nchileke

¹Unu phwaru ege Nchileke, bu Nna yetaberu ayi obu ke t'o kua ayi unwu iya; yo bukwaru iphe ayi bu ndono. Iphe kparu iphe ndiphe ta madu ayi bu l'ephe ta madu Nchileke.

²Ndu onya mu; nta-a be ayi buakwa unwu Nchileke. Obenu l'iphe ayi e-mekochaa buru te gbe alufutakwaa. Iphe ayi maru bulekwaphu le teke Kurayisutu byaleruphu be ayi a-du ege o du; keshinu o bulephu ege o du be ayi a-phu iya.

³Oo ya bu; onye no Kurayisutu l'eka; ele enya abyabya iya ono a-bujeru onye obu guru iphoro; le Jisusu obu l'onwiya be bukwu onye obu guru iphoro.

⁴Iphe bu onye meru iphe du eji be ikpe nmaakwaru l'o mebyiru ekemu Nchileke; ke l'ome iphe du eji be bu omebyi ekemu Nchileke.

⁵Unu marua l'o bu Kurayisutu obu byaru t'o bya ewofu madzu iphe du eji, o meshiru l'ehu; yebedua l'onwiya te nwekwa nu iphe du eji, no iya l'ehu.

⁶E to nwekwa onye yele Kurayisutu tugbaberu buru nanu, emejekwadu iphe du eji; ophu to dukwa onye emeje iphe du eji, phujewaru iya nu; k'ophu o buru k'omaru iya amaru.

⁷Unwu mu; unu be kwekwa t'o nweru onye e-me unu iphuruphuru-enya; duswee unu uzo l'iphe ke Kurayisutu. L'iphe bu onye eme iphe nhamunha be bukwu onye doberu aka ndoo ege Kurayisutu doberu.

⁸Onye eme iphe du eji bukwu ke Obutuswe; kele Obutuswe shikpooru le mbulembu omeswe Nchileke. Iphe Nwatibe Nchileke byaturu bukwu t'o mebyia iphe Obutuswe eme emebyi.

⁹Iphe bu onye Nchileke muru te emejhekwa iphe du eji; okfu le Ume Nchileke erewa iya ire l'ehu; to nwe ege oo-shi l'emekwadu iphe du eji; keshinu o buwa Nchileke muru iya.

¹⁰Owaa ege ee-shi maru ndu bu unwu Nchileke; me ndu bu unwu ke Obutuswe: iphe bu onye e-te emedu iphe nhamunha te shikwa le Nchileke; ophu onye e-te yeduru nwanna iya obu te shikwaphu le Nchileke.

Oyeru ibe onye obu

- 11**Unu makwaru l'ozì-oma ono, e shi lẹ mbụlembu zita unu ono bu t'ayi yeru ibe ayi obu.
- 12**T'ayi ba adukwa l'ọ bu Kenu. Lẹ Kenu nọkwa l'ẹka ejo onye ono; mbụ Obutuswe; gbua nwunne iya.?Bu ngunu kparu iphe o gburu nwunne iya? Iphe kparu iya nụ bu lẹ Kenu bẹ umere iya dụ eji; umere kẹ nwunne iya aburu umere, vudo nhamunha.
- 13**Unwunna mu; t'ẹ b'ọ dukwa unu biribiri l'unu dụ ndiphe ashi.
- 14**Iphe ayi e-bebekpodua maru bu l'ayi shi nwuhu anwuhu; obu l'ayi shiwa l'onwu ono lufuta; bahu lẹ ndzu. Iphe kparu iphe ayi maru l'ọ bu ege ọ dụ ndono bu l'ayi yeru unwunna ayi, ndu ayi l'ephe tuko kweta kẹ Nchileke obu. Onye ẹ-te yeduru madzu ibe iya obu nwuhukwaru anwuhu ege ọ nwuhuru.
- 15**Iphe bu onye nwanna iya dụ ashi buakwa ọchì b'o gburu. Unu manarua l'onye gburu ọchì bẹ ndzu gbururu jeye ta anodu l'ehu.
- 16**Owaa ege ayi shi maru iphe bu n-yemobu ndo-ọ: lẹ Kuráyisutu haru t'e gbua ya; l'okfu ehú ayi. Oo ya bu l'ayi bedua b'o rubekwaruphu ohaje t'e gbua ayi; l'okfu ehú onye ayi l'iya tuko nodu Nchileke l'eka.
- 17**Obenu lẹ teke bu l'o nweru onye ẹku kẹ mgboko-a byaru; yọ phukwaa l'onye yele iya tuko nodu Nchileke l'eka bẹ mkpa byaru; o be kẹ t'ọ gbaaru iya mkpu; yo woru ẹnya kugbabe;?nanukpoo iphe egbe onye ono a-gbabe okpa; sụ lẹ ya yeru Nchileke obu?
- 18**Unwu mu; t'ayi be egudejelekwaphu onu nkinyi iya ekfu l'ayi yeru ibe ayi obu. T'ayi gudeje umere; koshi l'onye owaa bẹ ayi yeru obu l'oswiya.

T'ayi shihu ike l'ifu Nchileke

- 19**Ayi -mee ege ono; ọo ya bu; ayi egude iya maru l'ayi shi-a lẹ Nchileke ono, bu okpobe okfu l'onwiya ono. Yọ buwaru iya ru bẹ ayi e-gude mee t'obu kafuaru ayi oshihu ike l'ifu Nchileke;
- 20**m'o -nweru teke obu awa ayi awawa; kẹle Nchileke kakwa obu ayi nshinu; bya abukwaruphu onye maru iphemiphe obule.
- 21**Ndu onya mu, nọ mu l'obu; ọ -buru l'obu ta awajedu ayi awawa; ọo ya bu l'ayi ta atshedu egvu l'ifu Nchileke.
- 22**Iphe bu iphe ayi suru t'ọ nụ ayi bẹ ayi anatajẹ l'eka iya; okfu l'ayi emeje ekemu, ọ turu; l'emeje iphe dụ iya mma.
- 23**Ekemu ono, Nchileke turu t'ayi meje ono bu t'ayi woru onwayi ye Nwa iya ono l'eka; mbụ Jisosu Kuráyisutu; mẹ t'ayi yeru ibe ayi obu. Ono bu ekemu ọ turu ayi; sụ t'ayi meje.
- 24**Iphe, bu onye emeje iphe Nchileke kfuru bẹ buakwa l'ime Nchileke; Nchileke ebukwaruphu l'ime iya. Iphe ayi egudeje maru lẹ Nchileke bu l'ime ayi bu Ume iya ono, ọ nuru ayi ono.

1 Jõnu 4

Dataodujeodu Ume õbu

¹Ndu õnya mu; ẽ tõ buebekwa ndu sũru lẽ Ume Nchileke bu ẽphe l'ẽhu a-buje; ẽphe -kfu okfu; unu ekweta l'õ bu oswi-okfu. Unu dataodujekwa iya adata t'unu maru: Ume õbu;?o shia lẽ Nchileke? L'o nwekwaru ndu wufutaru; dzuru mgboko nta-a. Iphe ndu ono anõduje ekfu abukotajelephu ẽjo-ire; ẽphe asũ l'ẽphe ekfuchiru Nchileke.

²Owaa ẽge unu e-gudeje maru Ume õphu shi l'ẽka Nchileke ndõ-õ: Iphe bu onye kfuru l'edzudzu õha; sũ lẽ Kuráýisutu Jisõsu byaruphu bya abũru madzũ l'oswiya lẽ mgboko-a; unu maru lẽ Ume, bu onye ono l'ẽhu bũ Ume, shi l'ẽka Nchileke.

³Iphe bu onye ẽ-te ekwejedu ekfu lẽ Jisõsu Kuráýisutu byaru-a bya aburuphu madzũ l'oswiya lẽ mgboko-a; unu maru lẽ Ume, bu onye ono l'ẽhu te shidu Nchileke l'ẽka. Ume, bu onye ono l'ẽhu bu ume k'onye ono, bu Ọ-chĩ-nta Kuráýisutu ono. Unu nuhaakwaru l'oo-mekochaa bya. Ọ byaakwaru. Mbũ; ọ nõokwa lẽ mgboko anõno.

⁴Obenu; unwu mu; unubẽdua shikwa lẽ Nchileke. Ndu ono, gude ugho sũ l'ẽphe ekfuchiru Nchileke ono bẽ unu mekputaakwaru. Ishi iya abũru lẽ Ume Nchileke õphu bu unu l'ẽhu bẽ kakwa ume kẽ Ọ-chĩ-nta Kuráýisutu ono, bu iya achĩ mgboko-a ẽkuku.

⁵Ndu ono, anõduje aghõ-phe ugho l'ẽphe ekfuchiru Nchileke ono bẽ shikwa lẽ mgboko-a. Ọo ya bu l'iphe ẽphe anõduje ekfu bẽ shi l'egomunggo ndu kẽ mgboko-a. Yõ bũru iya meru iphe ndiphe ekweje lẽ nk'ẽphe bu iya.

⁶Ayĩbedua bukwa kẽ Nchileke. Yõ bũru ndu maru Nchileke bu ndu ekweje lẽ nk'ayi bu iya. Ndu ẽ-ta bũdu kẽ Nchileke te ekwejekwa lẽ nk'ayi bu iya. Ọ kwa ẽge ono bẽ ayi eshije amakahũ Ume õphu bu onye ekfu ọkpobe okfu l'ẽhu yẽle õphu bu onye adzũ ẽjo-ire l'ẽhu.

Nchileke bũ n-yemobu

⁷Ndu õnya mu; unu t'ayi tũko yeru ibe ayi obu; lẽ n-yemobu shikwa l'ẽka Nchileke; tẽmanu bẽ onye yeru ibe iya obu bẽ bukwa onye Nchileke mũru; bya abukwaruphu onye maru Nchileke.

⁸Onye te yeduru ibe iya obu ta makwa Nchileke; kẽle Nchileke bukwa n-yemobu l'onwiya.

⁹Ège Nchileke gude koshi ayi ẽge ya yetaberu ayi obu bu l'o ziru Nwa lanũ, ọ mũru t'õ bya lẽ mgboko-a; k'õphu ayi e-shi iya l'ẽka nõdu ndzũ.

¹⁰Èke n-yemobu owaa gude dũ iche bu l'ẽ tõ bũdu ayĩbedua yeru Nchileke obu; ọ bũchia Nchileke bẽ koshiru l'õo yẽbedua yeru ayi obu. Ège o gude koshi iya bu l'o ziru Nwa iya t'õ bya eworu onwiya chia ẽja õha; gude nwefu iphe dũ ẽji, ayi meru.

¹¹Ndu õnya mu; keshinu Nchileke yeberu ayi obu ẽge ono b'õ gbakwaru t'onnyemoye õbule yegbaarũ ibe iya obu.

¹²Nchileke ta d̄ubukwaa onye phujewaru iya n̄u. Obenu l'ayi -yewaru ibe ayi obu; ọo ya b̄u; Nchileke ebukwanuru ayi eburu l'ẹhu; n-yemobu Nchileke edzukwaaphu ayi oke l'ẹhu.

¹³Lẹ Nchileke n̄uru ayi Ume nk'ia ḡedegede. Yọ b̄uru Ume iya ono, ọ n̄uru ayi ono meru iphe ayi maru lẹ Nchileke bu ebubu l'ime ayi; ayịbedua ebukwaruphu l'ime iya.

¹⁴Ayi gudeekwa ẹn̄ya ayi ph̄u; bya ekfuwaru iya onyemonye ọbule: lẹ Nna yeru Nwatibe iya t'ọ bya ab̄uru Onye Ndzọta, adzoje ndiphe.

¹⁵Ọo ya b̄u l'iphe, b̄u onye d̄uwaru ike vudo l'edzudzu ọha; kfuia lẹ Jisọsu b̄u Nwatibe Nchileke b'a maleruphu lẹ Nchileke buwa iya ebubu l'ẹhu; onye ọbu ebukwaruphu Nchileke l'ẹhu.

¹⁶Ayi maakwaru lẹ Nchileke yeru ayi obu; ayi abya ewowaru onwayi ye iya l'ẹka; okfu l'ayi kwetaru l'o yeruphu ayi obu l'oswiya. Nchileke b̄ukwa n-yemobu l'onwiya. Ọo ya b̄u l'onye gude n-yemobu buru b̄e bu-wa ebubu l'ime Nchileke; Nchileke ebukwaruphu l'ime onye ọbu.

¹⁷Iphe e-koshi lẹ n-yemobu dzuru edzudzu l'ẹhu ayi b̄u l'obu e-shihu ayi ike mb̄oku ikpe ono. Ishi iya ab̄uru l'ọ b̄u ẹge ndz̄u Kuráýisutu d̄u b̄u ẹge ndz̄u ayi d̄ukwaphu lẹ mgboko-a.

¹⁸Onye yeru onye ọdo obu ta atsujekwa iya egvu. N-yemobu ọphu b̄u ọgbodo iya achifuje-chikwa iphe b̄u ọtsu-egvu l'ọ ha. Okfu lẹ madz̄u -emewa iphe; l'ats̄u egvu b'ọ mawaru l'aa-h̄u iya àh̄h̄h̄. Ọo ya b̄u l'onye ono b̄e obu ọphu o yeru te dzudu edzudzu.

¹⁹Ayi yeru Nchileke obu; okfu lẹ yẹbedua vuoduru ọzo yeru ayi obu.

²⁰Ọ -b̄uru lẹ madz̄u b̄e nwanna iya d̄u ash̄i; l'ẹke onye ọbu s̄ukwaru lẹ ya yeru Nchileke obu b̄e b̄ukwa ẹjo-ire b̄e onye ọbu adz̄u. ?Nan̄u ẹge ọ b̄u onye yele iya b̄u nwanna, b̄u onye oole ẹn̄ya b'ẹ to yeduru obu; yo gbe b̄uru Nchileke, ẹ tọ ph̄udu b̄e oo-gbe yeru obu?

²¹Jisọsu yẹbedua l'onwiya t̄ukwaru ekemu-wa s̄u t'onye yeru Nchileke obu yekwaruphu nwanna iya obu.

1 J̄onu 5

Okokooko, ayi at̄u ekpu iphe mgboko

¹Iphe b̄u onye kwetaru l'ọo Jisọsu b̄u Onye Ndzọta ọbu, Nchileke kweru ọkwa iya lẹ ya e-zi t'ọ bya ọbu; b̄ukwa nwa Nchileke. Ọdo b̄u l'iphe, b̄u onye yeru onye m̄uru nwa obu; at̄ukojekwa onye ọbu yele nwa iya ono yekotaru obu.

²Ayi -yeru Nchileke obu; l'eme ekemu, ọ t̄uru; ọo ya b̄u; ayi amaru l'ayi yeru ọnwu Nchileke obu.

³L'iphe e-koshije l'ayi yeru Nchileke obu b̄ukwa omeje iphe b̄u iphe Nchileke t̄uru l'ekemu; s̄u t'e meje. Iphe ọ t̄uru l'ekemu iya ono ta b̄ukwa l'ọotsu l'ẹhu ememe.

⁴Iphe bụ onye Nchileke mụru emekputaje iphe ke mgboko; ka iya ike. Yọ bụru okfu l'ayi wowaru onwayi ye Nchileke l'eka; meru iphe ayi mekputawaru iphe mgboko; tūru okokooko kpua ya.

⁵?Bụ onye dū idagha atuje okokooko kpua iphe mgboko? O bụ onye kwetaru l'ọ Jisọsu bụ Nwatibe Nchileke?

Ọgbaru Jisọsu ekebe

⁶O kwa Jisọsu Kuráiyisutu bụ onye ono, byaru nū ono. Teke o byaru b'o gude mini; gude mee. E tọ bụlekwaphu mini kpūu b'o gude bya; o gude mini; gude mee bya. Onye ekoshi l'iphe ono bụ oswi-okfu bụ Ume Nchileke; ke l'ọ bụ Ume Nchileke l'onwiya bụ oswi-okfu ono.

⁷Oo ya bụ l'ephe dū ẹto agbaru Jisọsu ekebe:

⁸bụ iya bụ Ume Nchileke; ọwaa mini; ọwaa mee. Ekebe ephe ẹto ono awukolephu nanu.

⁹Yọ bụru ẹge Nchileke shi ekoshi le Jisọsu bụ Nwa iya ndono. Ayi ekwetaje ekebe, madzụ agba. Ekebe ke Nchileke gbe kakwaru oshihu ike.

¹⁰Oo ya bụ l'iphe bụ onye kwetaru ke Nwatibe Nchileke ono be ekebe iya ono nọwa l'okpoma. Onye e-te kwetadu ke Nchileke ono be meekwaru Nchileke onye ntuphu-ire; okfu l'e to kwetadu l'iphe Nchileke ekfu le ke Nwa iya ono bụ oswi-okfu.

¹¹Ekebe ono be bụ le Nchileke nuru ayi ndzụ gbururu jeye; ndzụ ono aburu l'ehu Nwa iya ono b'o shi.

¹²Onye yele Nwatibe Nchileke ono tugbaberu buri nanu; nweekwaru ndzụ ono. Onye yele Nwatibe Nchileke ono ta tugbabeđu buri nanu; te nwekwa ndzụ ono.

Ndzụ gbururu jeye

¹³Iphe-a, mu ede-wa bukwa unubedu, woru onwunu ye Nwatibe Nchileke ono l'eka be mu ederu iya: t'unu makwanuru l'unu nwewaru ndzụ gbururu jeye ono.

¹⁴Obu eshihujе ayi ike l'ifu Nchileke; ke l'oonuje olu ayi; m'ọ -buri-a l'iphe ayi suru t'ọ nū ayi be ayi kfuru ẹge o bụ uche-obu iya.

¹⁵Oo ya bụ le keshinu ayi maru l'oonuje olu ayi l'iphe bụ iphe ayi suru t'ọ nū ayi be ayi manarua l'ayi natawaru iphe obu, ayi suru t'ọ nū ayi obu.

¹⁶O -nweru onye phuru nwanna iya l'eke oome iphe dū eji; mbu egbe iphe dū eji ophu ta budu: e -mee ya; yo gbua onye meru iya nū; t'onye ono kfukwaru nū Nchileke l'okfu ehu nwanna iya ono; te Nchileke woru ndzụ nū nwanna iya ono, meru iphe dū eji ono. O nwekwaru iphe dū eji ophu bụ: e -mee ya; yo gbua onye meru iya nū. Mu ta sukwa t'e kfuye nū Nchileke l'egbe iphe dū eji onanu.

¹⁷Iphe bụ iphe e meru l'uzo, e-ta budu nhamunha iya buakwa iphe dū eji. Obenu l'o nwekwaru iphe dū eji ophu ta budu: e -mee ya; yo gbua onye meru iya nū.

18 Ayi mawaru l'iphe, bu onye Nchileke mawaru te emejedu iphe du eji. Iphe emeje nu bu le Jisusu, bu iya bu Nwa Nchileke anoduje eleta onye ono enya; t'ejo onye ono; mbu Obutuswe be ebyi iya aka.

19 Ayi maakwaru l'ayi bu ke Nchileke; le ndiphe mgburumgburu be ejo onye ono; mbu Obutuswe turu gbirimu; swechia.

20 Ophu ayi maru bu le Nwatibe Nchileke ono byaru; bya emee t'enya sahu ayi; k'ophu ayi byaru bya amaru onye ono, bu iya bu okpobe Nchileke ono. Onye ono, bu okpobe Nchileke ono be ayi l'iya tugbaberu buru nanu, bu iya bu Jisusu Kurayisutu. O bu yebedua l'onwiya bu okpobe Nchileke ono; buru iya bu ndzu gbururu jeye ono.

21 Unwu mu; unu be ekwekwa t'o nweru iphe unu a-haje t'o bya anochia enya Nchileke l'ime okpoma unu.

2 Jónu

2 Jónu 1

¹Ekwo-ozí ọwaa shi l'ẹka mubẹ onye e meru ọgurennya chọchi. Onye mu ede iya anu bu eze-nwanyi ono, Nchileke ọtaru ono yẹ ndibe iya. Eze-nwanyi ono yẹ ndibe iya bẹ mu yeru obu; okfu lẹ mu l'ẹphe tukurwa bya amaru ọkpobe okfu ono. E tọ kwa mbẹdua nkinyi mu yeru ẹphe obu ọbu. Iphe bu ndu mawaru ọkpobe okfu ono bẹ yekotakaruphu ẹphe obu.

²Iphe kparu iphe ayi yeru iya obu ẹge ono bu l'ọkpuberu okfu ono buwa ayi ebubu l'ẹhu. Yọ buru ẹge ono bẹ oo-buwaruru; swiru ayi gbururu jeye lẹ tutu yoyo.

³Tẹ Nchileke, bu Nna yẹle Nwa iya; mbu Jisosu Kuráiyisutu meeru ayi eze-iphe-oma; phuru ayi imiko; mee tẹ nchi du ayi ndo; t'ayi gude ire-lanu; me n-yemobu tugbabe buru nanu ẹge ayi tugbaberu.

Ọkpobe okfu; me n-yemobu

⁴Ehu tsoru mu ẹna nshinu lẹ mu haru phua ndibe ngu ndu ọphu eme ọkpobe okfu ono ẹge Nna suru t'ayi meje iya.

⁵Nta-a bu iphe mu arọ nggube eze-nwanyi bu t'ayi yeru ibe ayi obu. E tọ bukwa lẹ mu ederu ngu ekemu ọphungu; gbahaa ono, ayi natahawaru shitakpooru lẹ mbulembu ono, bu iya bu t'ayi yeru ibe ayi obu.

⁶Iphe bu n-yemobu ndo-ọ: bu t'iphe ayi e-mejekpelephu jeye teke ayi a-no-bebe ndzu lẹ mgboko-a bujeleruphu iphe Nchileke suru t'e meje. Iphe ọbu, Nchileke suru t'e meje ọbu abulekwaruphu ekemu ono, unu shi l'odungu nuta ono, bu iya bu t'unu yeru ibe unu obu.

⁷Ndu egudeje ẹgedede; duswee madzu ọzo wufutaakwaru dzuru ekemeke ọbule lẹ mgboko; mbu ndu jikaru lẹ Jisosu byaruphu bya aburu madzu l'oswiya lẹ mgboko-a. O bu egbe onye ono egudeje ẹgedede; duswee madzu ọzo; buru egbe onye ono bu O-chi-nta Kuráiyisutu ọbu.

⁸Iphe unu a-kwabeleruphu ẹnya iya bu t'unu be eme t'iphe ono, unu jeru ozi iya ono nahu unu tufahu ke mmakanu. Unu kwaberu onwunu ẹnya; k'ọphu unu a-natadzu obunggo unu anatadzu.

⁹Iphe bu onye l'eme iphe ọdo l'atukobe l'ọphu Kuráiyisutu ziru; too me iya ẹge o ziru iya; onye ono ta bukwa onye yẹle Nchileke tugbaberu buru nanu. Onye emekwanu iphe ono, Kuráiyisutu ziru ono; l'emele iya phu ẹge o ziru iya; onye ono bẹ yẹle Nchileke; me Nwa iya, bu Jisosu tugbaberu buru nanu.

¹⁰O -nweru onye byakfutaru unu; ọphu 'ọ budu iphe ono, e ziru ayi ono b'o gude bya; unu be ekwekwa t'o yeru unu ishi l'ulo; unu ba ajjekpokwaa ya nu m'ọ bu: ?i duphu mma?

¹¹L'onye aji iya?i duphu mma? bẹ yẹle iya dukwa ẹbo; gbaru l'ejo iphe oome.

¹²Mu nweru igweligwe iphe mu gage ederu unu. Obenu l'ẹ tọ bụdu ẹkwo yẹle mini-ẹkwo bẹ mu e-gude dekotaru iya unu. Iphe mu gbe arị bụ ẹ mu e-gbe kpakfuta unu; ayi l'unu ekfugbawaru l'ifu l'ifu; k'ophu ẹhu a-tsokwanu ayi ẹna; tsọfu iya ayi l'ishi.

¹³Unwegirima nwanna ngu nwanyi, bụ onye Nchileke fọtaru ekelekwā ngu phụ.

3 Jonu

3 Jonu 1

¹Ekwo-ozí ọwaa shi l'ẹka mubẹ onye e meru ọgurenya chọchi. Onye mu ede iya anu bu onye ono, mu yeru obu ono, bu iya bu Gáyọsu; okfu lẹ mu l'iya tukurawu bya amaru okpobe okfu ono.

²Onya mu; mu ekfujekwa anu Nchileke t'o mekwaa t'iphemiphe obule duru ngu lẹ mma; yo mekwaaphu t'ọ buru ẹhu-ba-du-mma nwenkinyi bu iphe uko iya a-duje ngu; mbu ege mu mawaru-a l'ogbodo ndzu ngu ono, no l'ime obu ngu ono be ẹhu dukwaphu mma.

³Ehu tsoru mu ẹna nshinu teke o nweru unwunna, byaru bya akọoru mu l'i vudoshikwaduru-a ike l'okpuberu okfu ono; ndzu ngu l'ọ ha abukotaleruphu ndzu ire-lanu.

⁴E to nwekwa iphe ọdo, a-kajefua mu ome t'ehu tso mu ẹna; t'a gufu lẹ mu nuru l'unwu mu; be ndzu ẹphe bukotalephu ndzu ire-lanu.

Aaja Gáyọsu ajaja

⁵Onya mu; iikoshijekwa l'ọ gbaru t'e gude ire ngu ẹka l'iphe iimekpooru unwunna ayi; mbukpo jeye me unwunna, byaru abyabya.

⁶Epe koru chochi-wa ke n-yemobu nke ngu. Byiko; yejekwaru ẹphe ẹka teke ẹphe gbeshiru ije ẹphe. Mejekpelekwaruphu ẹphe iphe jiru Nchileke ẹpho.

⁷Lẹ keshinu ẹphe gbeshiru ije k'okfu ẹhu Kuráýisutu b'ẹ to nwekwa iphe ẹphe kwejewaru nata l'ẹka ndu ẹ-ta budu ndu ke Kuráýisutu.

⁸Oo ya bu lẹ ndu du ege ono be gbaru t'ayi yejeru ẹka; t'ọ buru iya bu l'ayi l'ẹphe tuko gbaru mgba l'eje ozi ke okpobe okfu ono.

Dayótirifisu; me Dimítiriyosu

⁹O nweru nwekwo-ozí, mu deru nu chochi; obu lẹ Dayótirifisu, bu onye woru onwiya dobe l'ishi te eyeduru mu onu.

¹⁰Oo ya bu lẹ mu -bya be mu e-wofuta iphe oomeebe, bu iya bu mkpokoro okfu, eshije iya l'onu, oogudeje adzushi ejo-ire ekpu ayi. Onanu te dzu iya; yo gbeshi ọdo; bya ajika t'unwunna ba abya t'ẹphe lẹ ndu chochi ji; bya akposhikwaphu unwunna t'ẹphe lẹ ndu chochi ba ji; bya ebufu ẹphe lẹ chochi.

¹¹Onya mu; ba mukwa ẹka ejo iphe; mukwaa ẹka iphe-oma. O kwa onye eme ohuma bu ke Nchileke. Onye eme eji ta phubukwaa Nchileke.

¹²Dimítiriyosu be onu wukoru l'ome-ohuma nk'iya. O kwaphu ege ono be okpobe okfu ono l'onwiya aja iya; ayibedua l'onwayi l'ajakwa iya phu. Unubedua marua l'ajaja, ayi aja iya be bukwa oswi-okfu.

Ekele mkpo-chi ishi iya

13Iphe, mu ga e-de hakwa l'igwe; obu l'ẹ tọ budu mkpishi-ẹkwo; mẹ mini-ẹkwo bẹ mu e-gude dekotaru ngu iya.

14Mu arikwa ẹ mu ta anohedu ophu baru ishi; mu akpakfuta ngu; mu ẹ nggu ekfugbawaru l'ifu l'ifu.

15T'ẹhu dukwa ngu agu.

Ọnyà ngu pẹ ajikwa ngu phụ. Jikwaaruphu ayi ndu ọnyà ayi pẹ l'ẹhu l'ẹhu-o.

Judu

Judu 1

¹Èkwo-ozì-wa shì l'èka mbèdua, bụ Judu; onye ejeru Jisọsu Kuráýisutu ozi; bụkwaruphu nwanne Jémusu. Ndu mu ede iya anụ bụ iphe bụ unubè ndu ono, Nchileke kuru; mee unu; unu aburu ndu nk'ia ono. Nchileke ono, bụ Nna ono bè yeru unu obu; unu abụkwaruphu ndu, Jisọsu Kuráýisutu kwakọberu t'è b'ọ dū iphe e-me unu; t'unu nọdu ngabèru abyabya kè yèbè Jisọsu Kuráýisutu ono.

²Tè Nchileke phụkwaaru unu imiko; yo mee t'èhu dū unu agu; yo yekwaruphu unu obu. T'ọ tūko iphe ono meeru unu; mbụ meeru iya unu k'etsutsu iya.

Ndu èjo nzizi

³Ndu ọnya mu, nọ mu l'obu; iphe ivuzọ, mu shì rịa lè mu e-deru unu l'èkwo-ozì-wa bụ k'adzọdzo ono, Nchileke dzọru ayi l'ayi ha; gude koshi lè ya yeru ayi obu ono. Obenu lè mu byaru bya arì-phu ọriri azu; sù l'ọ nweru iphe ọdo, kachia mkpa, mu e-deru unu. Iphe ono, kachia mkpa ono bụ tè mu rọ-chia unu; rọshia unu ike t'unu bya awata ọgbaru ọkpobe okfu ono, Nchileke ziru ndu nk'ia ono ọdzori. Mbụ ọkpobe okfu ono, Nchileke ziru t'ayi kweta; sù t'è b'ọ dūkwa onye e-wofu iya iphe ewofu; tọo dū onye e-yekwa iya iphe eyekwa ono.

⁴Iphe mu gude ekfu iya bụ l'ọ haru nweru ndu è-ta akwabèdu Nchileke ugu. Egbe ndu ono tọru nwèhu pyabata l'èke unu nọ; l'è ba ma. Èphe anọduje ezi l'ọ dua mma tè madzụ meje umere, rehuru erehu; keshinu ọphu Nchileke bụ onye emeje eze-iphe-oma. Èphe ajikaje Jisọsu Kuráýisutu ono, bụ iya bụ Nnajiufu ayi nkinyi iya ono; bya abụkwaru iya phụ nkinyi iya bụ onye gude ndzụ ayi. Lè teke ndiche b'e dehaakwaru iya rụ l'èkwo okfu Nchileke; sù: Lè Nchileke a-nma èphe ikpe iphe ono, èphe meru ono.

⁵Iphemiphe ọbule ono kpamụkpamu bè unu makọtakpooru ọhuma ọhuma; ọbu l'iphe mu emelephu tè mu nyataru unu bụ lè teke ndiche bè Nnajiufu dzọkwaru ndu nk'ia teke ono, èphe shì buru l'alì Íjiputu ono. O meru; èphe awufuta l'alì ono. O dzọebekwaru èphe ono; ọbu l'e meebekwaru; yo gbushilee ndu ọphu è-te kwedu woru onwèphe ye iya l'èka.

⁶Unu nyatakwa ège ọ dakfuru unwu ojozi-imigwe ono l'èphe ha, bụ ndu ọphu kwefuru ike l'èphe ta anọpyabedu l'èke Nchileke doberu èphe t'èphe chije. Èphe jikakwaruphu l'èphe te ebuduru l'èke Nchileke sùru t'èphe buru l'imigwe. Unwu ojozi-imigwe ono l'èphe ha bè Nchileke tūakwaru mkpọro mgbe-'agvụ-agvụ. O chíru èphe ye l'èkpuru-ọchi èke gbahuru èjo tsabalangu. Yọ buru èke ono bè èphe a-nọdu jeye l'oke ọboku ono; mbụ mbọku ono, Nchileke a-nma èphe ikpe.

⁷Unu nyatakwapụ ège ọ dakfuru Sódomu mè Gómóra; mèwaru iphe bụ obodo obodo, èphe l'èphe naru ọnu ègu. Ndu ono l'èphe ha woru onwèphe ye l'ome kè nwanyi; mèwaru iphe ọdo, anyi ishi èdzu. Nchileke kpọkwaru èphe ọku; yọ buru ège ono b'ọo-nụ èphe aphụ jeye lè tutu yoyo. Iphe ono aburu iphe Nchileke gude alọ ndiphe kpamụkpamu èka lè nchì.

⁸Ọ kwaphu ẹge ono b'ọ dụ ndu ono, ezi ẹjo-ire ono. Ẹphe aroje nro, emeje; ẹphe emerushia onwẹphe emerushi. Ndu, nọ l'ishi aduje ẹphe ashị. Ndu ono, ẹ ta aphudu l'anya l'ogbu nwịnwii imigwe ono bẹ ẹphe anọduje ekfubyishi ekfubyishi.

⁹Ekfubyishi ono, ẹphe ekfubyishi ndu ono ta dukwa m'ọ bu Màyikelu, bu onye ishi unwu-ojozi l'imigwe, turu iya ama k'ememe. Mbụ lẹ teke ono, Màyikelu yele Sétanu atụ ego onye a-pata odzu Mósisu ono bẹ Màyikelu ta tukwa iya ama k'ophu Sétanu iphu. Iphe o kfuleruphu Sétanu bukwa: “T'ọ buru Nchileke a-baru ngu mba!”

¹⁰Obenu lẹ ndu ono bu iphe ẹ-te dodu ẹphe ẹnya bẹ ẹphe anọduje ekfubyishi. Ẹphe dụ l'ọ bu anu-egu-egbudu, ẹ-te nwedu egomunggo, bulephu iphe agụ iya nụ bẹ oomaje; yọ buleruphu iphe ono bẹ oomeje. Ọ bu iphe agụ ẹphe; bẹ ẹphe anọduje eme. Yọ buru iya e-gbu ẹphe.

¹¹Nshobukwaa ẹphe! Ọ bu ẹjo ọzo ono, Kenu tsoru teke ndiche ono bẹ ẹphe etsokwaphu; mbụ iphe ono, o meru, kparu iphe o gburu nwunne iya ono. Ndu owaa bukwa nchamenya okpoga bẹ kparu iphe ẹphe shisweru ọzo ono, vudo nhamunha ono. Ẹphe emelaha iphe ono, Bélamu meru teke ndiche ono. Yọ bukwaruphu ẹge Kóra kwefuru Nchileke íkè; bu ẹge ẹphe wataru ememe. Ẹphe a-lakwanu l'iyi ẹge o laru.

¹²Ọobuje: ẹphe -bya anonyabe unu l'eri nri l'ẹke unu dokoberu; tugbabe nri eri gude ekoshi l'unu yeru onwunu obu; ẹphe aburu iphe-iphere noduru unu. Iphere ta adujedu ẹphe l'ọ bulephu onwẹphe; bẹ ẹphe letaru ẹnya. Ẹphe dụ l'ọ bu urukpu, pherephere phekashiru; egbe iya owaa bu: igwe -ruebetsua eruru; pherephere ephekashia ya; igwe ta achihe mini obu. Ẹphe dụ l'ọ bu oshi-omi, ẹ-ta amijedu nebyi teke gbaru iya nụ. Egbe ndu ono bẹ onwu gbuwaru l'ono-ndzu. Ẹ tọ buledua ugbo anwuhu lanu bẹ ẹphe nwuhuru; kẹ l'e fefuwaru ẹphe tufaa ege-a, eefufuje oshi-wa.

¹³Ẹphe dukwaphu l'ọ bu eyii-mini, ha nshinu, atụ l'eze ẹnyimu. Ishi iya aburu l'aaphukotaje ẹjo umere ono, rehuru erehu, ẹphe eme ono; l'ọ bu ẹke uphu-mini tselihuru. Ẹphe adu l'ọ bu mkpo-kpodo, phuru ọzo. Obenu l'ẹke Nchileke kwakoberu ẹphe bukwanu tsabalangu ẹke agba ẹjo ochi. Yọ buru ẹke ono bẹ ẹphe a-nodu jeye lẹ tutu yoyo.

¹⁴Ọ kwa Ínọku bu onye ogbo k'esaa l'eri Ádamu. Ínọku bẹ Nchileke kfukwaru lẹ ndu ono a-byakwa. Ọo ya kparu iphe Ínọku deru; su: “Unu lenu! Nnajiufu bẹ yele ndu nk'iya, bu 'aguta aguta, shi l'imigwe a-yiru bya;

¹⁵bya ekpee ndiphe l'ẹphe ha ikpe. Oo-koshikota iphe bu ndu ono, ẹ-ta madu Nchileke ono iphemiphe obule, ẹphe meru, bu iphe dụ ẹji. Yo gude emeswe ono, ẹphe mesweru iya ono nma ẹphe ikpe; l'ẹphe ta akwabedu iya ugu; bya anmakwaphu ẹphe ikpe k'iphe bu ẹjo okfu, ẹphe gude kfubyishia ẹpha iya!”

¹⁶Ndu ono abuje: iphe -byaru ẹphe; ẹphe awata ogu aphu; l'ata Nchileke uta. Ẹphe eworu onwẹphe togboru egu ẹjo iphe, aguebe ẹphe. Iphe eshije ẹphe l'onu abuleruphu oja onwonye mkpokoro ajaja. Ẹphe -phuwa l'o nweru uru, ẹphe e-rita madzu l'eka; ẹphe awata ojakposhi onye obu.

Ọkwa kẹ ovudoshi ike

¹⁷Ọlobu; ndu ọnya mu; iphe mu eme t'unu maru bu t'unu nyatajẹlephu iphemiphe ọbule ono, ndu ishi-ozì Nnajiufu ayi Jisọsu Kuráýisutu vuhawa ọzo kfiaru unu ono.

¹⁸Mbu iphe ono, ẹphe shi anọduje aguru unu ọgu egvu ono, bu iya bu: “L'o -rudelephu teke mgboko-a a-gvụ; b'o nwetsuaru ndu a-nọdu aja unu ewena. Iphe ẹphe a-nọdu awogo ẹka iya; bu ẹge ẹphe e-shi mee iphe ẹgu iya enwu ẹphe raphuraphu l'ẹhu; mbu iphe ẹgu iya agụ ẹphe; okfu l'ẹphe ta akwabedu Nchileke ugvu.”

¹⁹Ndu eme ẹge ono; bu ẹphe akpataje t'ogbo bua onwẹphe ẹbo; wata ọkpa iche iche. Ọ kwa ẹgu iphe, nọ lẹ mgboko-a, l'agụ ẹphe; bẹ kpụ ẹphe l'ẹka; ẹ tọ bukwa Ume-dụ-Nsọ gude ndzụ ẹphe.

²⁰Ọlobu; ndu ọnya mu; unu vudoshikwaa ike l'ekwekwe ono, dọ iche, unu kweru ono; mbu ekwekwe ono, shi Nchileke l'ẹka ono. Unu gude ekwekwe ono vuje evuvu. Unu hajee tẹ Ume-dụ-Nsọ koshije unu ẹge unu e-kfufe anu Nchileke.

²¹Unu nọpyabelekwaphu lẹ n-yemobu ono, Nchileke yeru unu ono. Unu anọdukwapu ngaberu Nnajiufu, bu Jisọsu Kuráýisutu t'ọ phuaru unu imiko; mekwaaphu t'unu nọdu ndzụ gbururu jeye.

²²Unu phujekwaaru ndu obu agbakwadu ẹbo imiko.

²³Egbe ndu ono bẹ unu e-yetajeru ẹka; lọfuta ẹphe l'ọku. Unu aphujekwaaruphu ẹphe imiko; mbu ndu ono, bu ẹjo iphe, agụ ẹphe; bẹ gude ndzụ ẹphe ono. Ọlobu; unu ba akwaswejekwaru ẹphe ẹnya teke unu aphuru ẹphe imiko ọbu. Unu kpojekwaa iphemiphe ọbule, bu nk'ẹphe ashi; mbu je akpaa l'uwe, ẹphe yewaru l'ẹhu; bu iya bu iphe ẹphe emekpo ememe, bu iphe ẹjo ọriri ẹphe ono merushiwaru emerushi.

T'a jaa Nchileke ajaja

²⁴T'ayi tua Nchileke ẹpha; mbu onye ono, bu iya; bẹ iphe bu ike kpakọru l'ẹka ono. Ọ bu iya bu onye aduje ike mee t'unu ba ada; bukwaru iya phu e-me t'ẹ b'ọ dọ iphe aa-ta unu uta iya teke oo-kuta unu dobe l'ọdu-biribiri iya, bu ẹke ẹhu a-nọdu atsowaru unu ẹna.

²⁵T'ayi tua ya ẹpha; l'ọ bu iya nkinyi iya; bẹ bu Nchileke; buru l'ẹka Nnajiufu ayi, bu Jisọsu Kuráýisutu; bẹ oo-shi dzoo ayi. T'ọdu-biribiri; ọburu Ọkaribe-Kakota-Nu; ike; ọbu ishi, ọ buha-oduru temanu; bẹ mgboko bya anọdu; buru nk'iya nta-a; bukwaruphu nk'iya jeye lẹ tutu yoyo. Ono kwa ẹge ọ dọ.

Àphù

Àphù 1

¹Iphe e deru l'ekwo-wa; bu iphe Jisosu Kuráiyisutu koshiru ndu ejeru Nchileke ozi. O bu Nchileke; be wotaru iphe-a, o shi domishia edomi-wa; koshi Jisosu Kuráiyisutu; k'ophu Jisosu ono e-mekwanu te ndu ono, ejeru Nchileke ozi ono maru iphe e-ta anohedu ophu, baru nwishi nta-a; yo mee. To du iya bu le Jisosu Kuráiyisutu ezi ojozi-imigwe iya; t'o je ekoshikota Jonu, bu onye ejeru iya ozi iphe ono; yo mee te Jonu tuko iya maru.

²O bu iphe, bu iphe, Jonu phuru b'o tuko l'o ha kfushibebe-wa. Yo buru l'ekwo-wa l'eka; be Jonu tuko okfu ono, Nchileke kfuono dekota. Iphe ono l'o ha bukota okpobe okfu, Jisosu Kuráiyisutu ono koshikotaru iya.

³Onu-oma bu k'iphe bu onye agu ekwo-wa, e deru okfu-a, e kfuchiru Nchileke-wa. Onu-oma aburu ke ndu nuru iya nu; ngabe nchi; eme iya ememe. Le teke iphemiphe obule-a, aabya ekfukfu-wa e-me duakwa ntse.

Jonu ekele Chochi esaa

⁴O bu mbedua, bu Jonu be ekele unube chochi esaa ono, nokota l'ali Eshiya ono ekele. T'eze-iphe-oma; me eh-agu, shi l'eka Nchileke tsokwa unu. Mbú Nchileke ono bu onye no ndzu nta-a; buru onye shihawa noduta temanu mgboko adube; bukwaruphu onye ono, abya nu ono. T'eze-iphe-oma, shi iya l'eka; mekwaphu ophu shi l'eka Ume esaa ono, anoduje l'ifu aba-eze ono buru nk'unu jeyewaru.

⁵Eze-iphe-oma; me eh-agu ono shikwaphu l'eka Jisosu Kuráiyisutu, bu onye evudoshije ike l'iphemiphe obule, ookfuru ayi. O bu iya bu onye odungu, Nchileke meru; yo shi l'onwu teta nodu ndzu; bukwaru iya phu be bu onye achi iphe bu ndu bu eze l'eliphe-a. O yeru ayi obu. Yo buru obu ono, o yeru ayi ono meru iphe o nwuchiru ayi onwu, ayi gega nwu. Yo bukwaruphu mee ya b'o gude toshia ayi egbu ono, iphe du eji shi kee ayi ono.

⁶Yo bya emee ayi; ayi aburu eze; k'ophu ayi a-bu ndu achijeru Nchileke eja; l'jekwaruphu Nchileke, bu Nna iya ozi. T'ajaja; me ike buru ke Jisosu Kuráiyisutu gbururu jeye le tutu yoyo! Ono kwa ege o du.

⁷Unu lekwaphu l'o nokwa l'urukpu l'abya. Iphe, bu madzu kpamukpamu e-gudekota enya ephe phu iya. Iphe bu ndu ono, turu iya arwa ono a-phukwa iya phu. Iphe, bu ndu, nokota le mgboko-a a-ra ejo ekwa; l'eke meji a-tofu ephe m'o -byalephu. O bu iphe e-me nu ndono! Ono kwa ege o du.

⁸Nnajiufu, bu Nchileke; buru iya bu Okaribe-Kakota-Ike; mbu onye ono, no ndzu nta-a; buru iya bu onye shihawa noduta temanu be mgboko duberu; buru iya bu onye ono, abya nu ono. O bu Nchileke ono be suru: "L'oo ya bu Onye Ivuzo bya aburu Onye Ikperazu."

Jonu aphu Jisosu l'aphu

⁹Ọ bụ mbedua bụ Ọnu, bụ nwanna unu. Mu bụ onye mu l'unu tuko buru nanu le Jisosu. O bụ iya meru iphe mu l'unu atukoje ejekota iphe bụ iphe-ehuka-wa, ayi ejewa. Mu l'unu atukojekwaphu ataru iphe nshi; yo bukwaruphu ege ono be ayi a-tuko gbaru mgba nweru mgboko ophungu ono, e-shi Nchileke l'eka ono. L'o nweru teke obu, a kpuleru mu je edobe le Ikwfuli Patumosu. Ishi iya aburu le mu ara okfu Nchileke arara; yefuaru le mu anoduje ekfuru ndiphe ke okpobe iphe ono, Jisosu Kurayisutu koshiru mu ono.

¹⁰Yo be mboku Chochi; Ume Nchileke abya eji mu ehụ. Mu awata ophu aphu; bya anua olu obu, adalephu igiri-igiri l'o bu upyoku l'uzo azu mu.

¹¹Olu ono asu mu: “Ọnu! Te mu tukokwa iphemiphe obule-a, mu abya aphuphu-a dekota l'ekwo. Mu -debe iya; te mu zilaaru iya uzo chochi esaa-wa, ya abya agushi-wa. Wo te mu zilaaru iya chochi Efesusu; chochi Sumena; chochi Pégamomu; chochi Tayitayira; chochi Sádisu; chochi Filadélufiya; mekwaphu chochi Layodisiya.”

¹²Mu abya aghaa enya te mu phuedu onye ono, ekfu eyeru mu ono; phua uroku esaa. Uroku esaa ono be bu mkpola-ododo b'e gude mekota iya.

¹³L'echi uroku esaa ono b'o nweru onye vudo iya nu, dulephu l'o bu madzu. Uwe, o yeru bu uwe-nlokpuru, akpa iya l'okpurukpu-okpa. O gudekwaphu akpo-buleti, e meru le mkpola-ododo kebuta uwe iya ono l'ume.

¹⁴Egbushi, no iya l'ishi be achalephu degedege l'o bu eji aturu, maru ocha ucha; mbu chatakpokwaa l'o bu eberugo. Ophu bu enya iya achalephu l'o bu ire-oku, enwu enwunwu.

¹⁵Okpa iya ephe ebo enwulephu zij l'o bu mkpuru-igwe, ama mma, a huru l'o-tata-kfukfu oku jeye yo chaa achacha; mbu hua ya jeye yo gbuchafu. Olu iya adalephu l'o bu ephuphu eze mini, l'atso gbudugbudu teke o kfuru okfu.

¹⁶L'eka-utara iya b'o chi mkpo-kpodo esaa. Ogu-mbeke, atsu nko ifu labu eshi iya l'onu lufuta. Ifu onye ono be egbulephu oswi ke nwiiwii l'o bu enyanwu teke enyanwu laru l'echi-ishi.

¹⁷Mu aphule iya phu; daa kpube ifu l'iku okpa iya; dabuleruphu l'o bu onye nwuhuru anwuhu. Yo bya ebyibe mu eka-utara iya; su mu: “Te mu ba atsushi egvu; l'o kwa yebedua bu Onye Ivuzo bya aburu Onye Ikperazu.

¹⁸O kwa yebedua bu onye no ndzu gbururu jeye. Abyabya, ya byaru l'odungu bukwa te ya nwuhu anwuhu. Ya anwuhuakwanua obu. Ole; te mu lekwa: le nta-a be ya nokwa ndzu gbururu jeye. O kwa iya gude ire-igodo, eegudeje tuhaa eke onwu no; me ire-igodo, eegudeje tuhaa ali-maa.

¹⁹Wo l'iphe mu e-me nta-a bu te mu dee iphemiphe obule-a, mu phwaru-wa l'ekwo. Mu -debe iya; temanu mu edee iphe ophu ekoshi ege iphe du nta-a; temanu mu abyakwaphu bya edee iphe ophu e-mekwanu l'uzo ifu.

²⁰A bya abya le mkpo-kpodo esaa-wa, ya chi l'eka-utara-wa; me uroku esaa ono, e gude mkpola-ododo mee ono; ono be ya abya te ya karu mu iphe o no-chiru enya iya.

Lẹ mkpọ-kpodo ẹsaa ono bẹ nọ-chiru ẹnya ụnwu ojozi-imigwe; mbụ ụnwu ojozi-imigwe, anọduje eletagbaa chọchi ẹsaa ono ẹnya. Urọku ẹsaa ono bẹ nọ-chiru ẹnya chọchi ẹsaa ono.

Àphù 2

Ozi, e ziru Chọchi Éfesọsu

¹“Iphe mu e-de l'ekwo nụ ojozi-imigwe, eleta chọchi Éfesọsu ẹnya bụ: Ọwaa bụ ozi, onye ono, chị mkpọ-kpodo ẹsaa l'ẹka-utara ono ziru; mbụ onye ono, ejephe l'echi urọku ẹsaa ono, e gude mkpọla-ododo mee ono.

²Lẹ ya makọtakwaru-a iphemiphe ọbule, unu emeje l'ọ ha. Ya makwaru-a ẹge unu jeshiberu ozi ike; mę ẹge unu tataberu iphe nshi. Ya makwaru-a l'unu te ekwejedu tẹ ndu ẹjo madzụ shita ẹke unu nọ. Unu datakọtawaru iphe bụ ndu ono, sụru l'ephe bụ ndu ishi-ozu; l'ephe ẹ-ba bụ iya ono. Unu abya amaru l'ephe ta abudu iya; l'ephe bụ ndu ntuphu-ire.

³Ya makwaru-a l'unu atajeru iphe nshi; l'unu jewaru iphe-ẹhuka, ha nshinu l'okfu ẹka iya; unu ta la azu.

⁴Obenu l'o nweru ọru, ya phutaru unu l'ehu. Ọru ọbu, unu vu ọbu bụ l'ẹ tọ bụhedu ẹge unu shi yeberu iya obu l'odungu bụ ẹge unu yeru iya ẹya nta-a.

⁵Ọ kwa iya phụ bụ; t'unu nyatakwa ẹke unu jeberu; ụzo akpọ-swehu unu. Unu takwaaphu onwunu uta iphe dụ ẹji, unu meru; ghaa umere lakfuta Nchileke; bya emelaha iphe ono, unu shihawa eme l'odungu ono. Ọdumeka bẹ ya a-byakfutakwa unu. Ya -byakwanu; ya ewofu urọku nk'unu l'ẹke ọ nọ; gbahalekwaphu l'unu taru onwunu uta.

⁶Obenu l'iphe ya aja unu ajaja iya bụ l'ẹjo iphe ono, ẹphe eme; mbụ ndu ọgbo Níkolasu ono bẹ unu kpọru ashị. Yọ bukwaruphu ẹge yẹbedua kpọru iya ashị ndono.

⁷T'onye nweru ẹnu-nchị ngabekwaphu nchị; nua iphe-a, Ume Nchileke ekfuru iphe bụ chọchi lẹ chọchi ha-wa! Ọ kwa onye luru ọgu ono; mekputa; bẹ ya e-kwe t'ọ wọta akpuru oshi ono, emeje t'a nọdu ndzụ ono ria; mbụ oshi ono, gvuru l'ogbodufu Nchileke ono.

Ozi, e ziru Chọchi Suména

⁸“Iphe mu e-de l'ekwo nụ ojozi-imigwe, eleta chọchi Suména ẹnya bụ: Ọwaa bụ ozi, onye ono, bụ iya bụ Onye Ivuzọ; bụru Onye Ikperazu ono ziru; mbụ onye ono, abyabya, ọ byaru l'odungu bụ tẹ ya nwuhu; nwuhutsua; bya anọdu ndzụ ọdo ono.

⁹Ya makwaru-a l'unu eje iphe-ẹhuka; makwaru-a l'unu akpa ụkpa. Ọbu l'e -kfude iya ekfufu; bẹ unu nwekwaru iphe ọkpobe enwenwe l'imigwe. Ya makwaru-a kẹ ekfubyishi ono, ndu ẹjo-ire ono, sụru l'ephe bụ ndu Ju; l'ephe ẹ-ba bụ iya ono anọduje ekfubyishi unu. Ndu dụ ẹge ono ta bukwa ndu Ju lẹ phuu. Iphe ẹphe bụ kwa ndzuko ndu abajeru Sétanu ẹja.

¹⁰Unu abyakwa oje iphe-ehuka nta-a. Olobu; unu ba atsukwa egvu. Unu lekwa le Obutuswe abyaakwa t'ò haru unu chita je atushia mkporo; k'ophu aa-data unu. Adata obu, aa-data unu obu bu l'unu e-je iphe-ehuka abali iri mkpurophu. Olobu; unu nodukpelekwaphu yebedua l'eka ege unu no iya noshia ya eya ike; mbukwa m'o -ruhuru; ee-meta unu iphe-ehuka obu jeye ishi unu abaa ya. Unu nodukpelekwa iya phu l'eka ege unu no iya eya; e -meebe be ya e-kpubekwa unu okpu-eze, ekoshi l'unu mekputawaru. Okpu-eze ono bu ndzu gbururu jeye.

¹¹T'onye nweru enu-nchi ngabekwa nchi; nua iphe-a, Ume Nchileke ekfuru iphe bu chochi le chochi ha-wa! O kwa onye luru ogo ono; mekputa bu onye e te ekwedu t'onwu k'ugbo ebo ono gbua.

Ozi, e ziru Chochi Pégamomu

¹²“Iphe mu e-de l'ekwo nu ojozi-imigwe, eleta chochi Pégamomu enya bu: Owaa bu ozi, onye ono, gude ogu-mbeke ono, atsu nkò ifu labu ono ziru.

¹³Ya makwaru-a eke unu bu; mbu l'unu bu l'eke ono, Sétanu achi ono. Obenu l'unu anodujekpelephu ekfu tekenteke l'edzudzu oha l'oo mbedua bu Nnajiufu ophu unubedua maru. Ophu unu ta lufutabua ya l'eka m'oo ugbo lanu; mbu jeye me teke ono, e gburu Antipas; okfu l'o vudo l'edzudzu oha; kfu l'oo mbedua be ya no l'eka ono. Antipas eshi ege ono koshi le ya bu onye gbaru ke te ya gude ire iya eka; mbu yo bukwaru l'ifu unu; be iphe ono meru l'eke ono, Sétanu bu ebubu ono.

¹⁴Obenu l'o nwekwaru unwu iphe olemole, bu oru, ya phutaru unu l'ehu. O nwekwaru ndu, unu l'ephe no l'eke ono; l'eme ejo iphe ephe mutaru l'eka Bélamu. O kwa Bélamu ono be ziru eze, bu Bélaku teke ndiche ono ege oo-shi duphua unwu Izurelu uzo; duru ephe ye l'ome ejo iphe. Yo mee unwu Izurelu; ephe erilahaa iphe a gbaru eja; mekwaaphu ephe; ephe awata ofarushi onwephe; ephe l'unwanyi.

¹⁵O kwaphu ege ono b'o nweru unu; ndu ophu amu iphe ono, ndu ogo Níkolasu ezi ono. Ndu ogo Níkolasu ono bukwapu ndu eme ejo iphe l'ò bu Bélamu.

¹⁶O kwa iya bu t'unu taa onwunu uta iphe du eji, unu meru; ghaa umere lakfuta Nchileke; sefu eka l'ejo iphe ono l'ò ha. Odumeka be ya a-byakfutakwa unu egwegwa; bya egude ogu-mbeke ono, shi iya l'onu ono bya etso ndu ono, eme ejo iphe ono ogo.

¹⁷T'onye nweru enu-nchi ngabekwa nchi; nua iphe-a, Ume Nchileke ekfuru iphe bu chochi le chochi ha-wa! O kwa onye luru ogo ono; mekputa; be ya a-haru nri ono, Nchileke domiru edomi l'imigwe ono nu. Nri ono bu mana be eekuje iya. Ya a-nukwaphu onye ono mkpuma ocha, e deru epha ophungu. Epha ono te nwedu onye odo, ama iya nu; gbahaa onye obu, a nuru iya nkinyi iya.

Ozi, e ziru Chochi Tayitáyira

¹⁸“Iphe mu e-de l'ekwo nu ojozi-imigwe, eleta chochi Tayitáyira enya bu: Owaa bu ozi, Nwatibe Nchileke ono ziru; mbu onye ono, enya iya dulephu l'ò bu ire-oku,

enwu enwunwu ono; mbụ onye ono, ọkpa iya phẹ ẹbo enwulephu zii l'ọ bu mkpụrụkpụ-ígwè, ama mma, e fucharu efucha; yo gbuchafu egbuchafu ono.

¹⁹Ya makotakwaru-a iphemiphe ọbule, unu anọduje eme l'ọ ha; maru ẹge unu gude yeberu ndu ọdo obu. Ya makwaruphu l'unu nọkwadu iya-a l'ẹka ẹge unu nọ iya; makwaruphu ẹge unu gude ejeshiberu iya ozi ike; mę ẹge unu gude atatabe nshi. Ya makwaru-a l'iphe ọphu unu eme nta-a bę danyikotaru iphe ọphu unu shi eme l'odungu.

²⁰Obenu l'o nweru ọru, ya phutaru unu l'ẹhu. Ọru ọbu, unu vu ọbu bu l'unu haru nwanyi ono; mbụ Jézebelu; yọ nọdu unu l'ẹhu. L'ẹjo nwanyi ono bę asuje lę ya ekfuchiru Nchileke; ọbu l'iphe oozi ndu ejeru mu ozi bụlephu ẹjo-ire. Yọ bụru iphe ono, oozi ono bę oogudeje ederu ẹphe eye; t'ẹphe wata ọfarushi onwephe; ẹphe l'unwanyi. Yo gudekwa iya phụ eme ẹphe t'ẹphe riye iphe a gbaru ẹja.

²¹Ya hakpọoru iya; yọ nọo ọdu; ẹge ee-shi t'ọ taa onwiya ụta iphe dụ ẹji, oome; ghaa umere lakfuta Nchileke. Obenu l'ẹ to kwedu taa onwiya ụta; haa uru-alị ono, ọoru ono.

²²Unu lekwa lę ya abyaakwa tę ya turu iya chee l'ulo. Ndu ono, ejekfufe iya azęe ono bę ya e-me t'ẹphe jee oke iphe-ẹhuka, ha nshinu; gbahakwaa l'ẹphe taru onwephe ụta iphe dụ ẹji, ẹphe eme; haa otso nwanyi ono.

²³Unwu iya l'ẹphe ha bę ya e-chigbushikota kpakparakpamu. Ọ kwanu iya bu k'ọphu iphe bu chọchi lę chọchi ha a-makwanuru l'ọo mbedua bę bu onye ono, enyochaje uche-obu madzu; nyochaa ọkpoma iya; maru iphe nọ iya l'egomunggo ono. Ya a-nukotagekpoo unu l'unu ha l'onye l'onye iphe gbaru unu l'ẹhu l'ẹhu. Onyemonye ọbule bę ya a-nụ iphe l'ẹge iphe o metaru dụ dụ-chi.

²⁴A bya abya l'unubę ndu ọphu bukwaphu lę Tayitáyira: unubedua te kwekwa tsoru l'ẹjo iphe ono, ndu ono ezi ono. Unubedua bukwa ndu ọphu ẹ-ta madu iphe ono, o nweru ndu ahajeru sụ l'ọo iphe e domigbaaru edomi l'ẹhu Sétanu ono. Unubedua te nwehekwa iphe ọdo, ya a-sukwadu t'unu mee.

²⁵Obenu l'ẹge ọ dụ ẹge ọ dụ; unu gudeshikpelekwa iya phụ ike; mbụ iphemiphe ọbule ono, bu nk'unu ono jeye teke ya a-bya ọdo.

²⁶Ọ kwa onye luru ọgu ono; mekputa; l'anuru iya okfu l'ozi ono jeye l'ikperazu; bę ya e-ye ike l'ẹka t'ọ bụru ishi; l'achi iphe bu mbakeshi.

²⁷Ọ bu ẹge Nna iya yeru iya ike l'ẹka; bu ẹge ya eyekwa phụ ẹphe ike l'ẹka. Ẹphe e-gude mgboro-ígwè; chia iphe bu mbakeshi ẹge eze achije mkpukpu iya; ẹphe emee mba ono l'ẹphe ha; ẹphe adu l'ọ bu ite-ura, e tsuru yogiriyogiri.

²⁸Ndu ono, ya yeru ike l'ẹka ono bę ya a-nufukwaaphu Mkpọ-kpodo nchi-abọhu.

²⁹T'onye nweru ẹnu-nchi ngabekwa nchi; nua iphe-a, Ume Nchileke ekfuru chọchi lę chọchi ha-wa!

Àphù 3

Ozi, e ziru Chọchi Sádísu

¹“Iphe mu e-de l'ekwo nū ojozi-imigwe, eleta chọchi Sádísu ẹnya bụ: Ọwaa bụ ozi, onye ono, bụ iya gude Ume ẹsaa ono, shi Nchileke l'eka ono; mę mkpọ-kpodo ẹsaa phụ ziru. Ya makwaru-a iphe bụ iphe unu emeje l'ọ ha. Lẹ aanọdujeru eku unu ndu nọ ndzụ; obenu l'unu bụ ndu nwuhuru anwuhu.

²Ọ phọduakwaru-a nwanshị nta-a; iphe ọbu, unu nweru ọbu anwunyahughee ẹnya. Ọo ya bụ t'unu lutehukwaphu muru ẹnya; kwaberu iya ẹnya; k'ophu ọ-ọ-jakerehu. Ya dataakwaru unu; phụwa l'iphemiphe ọbule, unu eme ta dudu ọphu unu metabewaru ẹge gbaru nū l'ifu Nchileke.

³Ọo ya bụ t'unu nyatajekwaphu ozi-oma ono, unu nuru lẹ nchị unu; kwetakwaphu ono. Unu vudoshikwaaphu ike l'iphe ozi-oma ono ekfu. Unu atakwaaphu onwunu uta iphe dū eji, unu eme; ghaa umere lakfuta Nchileke. Ọ -bukwaru l'unu te elutehudu muru ẹnya bẹ ya a-tukwa unu l'ukfu; mbụ byalephu l'ọ bụ onye iphura, ẹ-te nwedu onye amajẹ teke ọobya. Ọo ya bụ l'unu ta abyadu bya ama egbe teke ọbu, ya a-byakfuta unu ọbu.

⁴Obenu l'ọ nwekwaru-a umadzu olemole, unu l'ephe nọ lẹ Sádísu l'ẹke ono, e-te merushidu onwephe. Ọ bụ ndu ono e-ye uwe ọcha; yẹbedua yele ephe eburu eburu; okfu l'ọ bụ iphe ruberu ephe ndono.

⁵Ọ kwa onye luru ọgu ono; mekputa; bẹ Nchileke e-ye uwe ọcha ono. Onye ono bẹ ya ta abyakwa bya efuchafu ẹpha iya l'ekwo ẹke e deshiru ẹpha ndu a-nọ ndzụ gbururu jeye. Ya e-vudo l'ifu Nna iya; mę l'ifu unwu-ojozi Nna iya ono, nọ l'imigwe ono raa ya arara: l'onye ono bẹ bukwa onye nọ iya l'eka.

⁶T'onye nweru ẹnu-nchị ngabekwa nchị; nua iphe-a, Ume Nchileke ekfuru chọchi lẹ chọchi ha-wa!

Ozi, e ziru Chọchi Filadélufiya

⁷“Iphe mu e-de l'ekwo nū ojozi-imigwe, eleta chọchi Filadélufiya ẹnya bụ: Ọwaa bụ ozi, onye ono, dū nsọ; mbụ onye ono, bụ iya bụ ọkpobe onye ire-lanu ono ziru. Onye ono bụ iya gude ire-igodo eze, bụ Dévidi; mbụ onye bụ iya abuje: ọ -guhawa ụzo; to nwehedu onye ọdo, hakwadu k'aguchi iya. Teke bụ l'ọo aguchi b'ọ guchiru iya; to nwehedu onye ọdo, a-guha iya nū.

⁸Ya makwaru-a iphemiphe ọbule, unu eme l'ọ ha. Unu lekwa lẹ ya guhaakwaru ụzo gheberu unu ọnu. Ẹ to nwekwa onye ha kẹ aguchi iya. Ya makwaru-a l'ike ta hadu unu nshinu. Obekwanu l'unu vudoshilekwaphu ike l'okfu ono, ya kfuru ono; l'emekwa iya phụ ememe; unu ta tubua ẹgo l'unu ta bụdu ndu nk'iya.

⁹Unu lekwa ndu ono, bụ ọgbo, abajeru Sétanu ẹja ono; mbụ ndu ono, egudeje ẹjo-ire sụ l'ephe bụ ndu Ju; l'ephe ẹ-ba bụ iya ono. Ndu ono bẹ ya e-me: ephe abya ebyishi ikpere l'ifu unu; baaru unu ẹja. Ọ bụ ẹge ono bẹ ya e-shi mee; ephe amaru lẹ ya yeru unu obu.

¹⁰L'ò nwekwaru iphe-ẹhuka a-dakfuta ndu bu l'eliphe mgburumgburu. Iphe-ẹhuka ono a-datakọta madzụ kpamụkpamu. Teke iphe-ẹhuka ono byaru bẹ ya a-kwachikwa-a unu t'ẹ b'ò nwe iphe e-me unu. Ishi iya aburu l'unu doberu obu l'iphe ono, ya ziru unu ono, bụ iya bụ t'unu vudoshia ike; unu atajeru iphemiphe ọbule nshi.

¹¹Ya ta anọhekwa ọphu baru nwishi nta-a; ya abya. Unu gudesikwaa iphe ono, bụ nk'unu ono ike; k'ọphu ẹ too nwedu onye a-nyichata unu okpu-eze ono, bụ iya bụ ndzụ gbururu jeye ono, Nchileke e-gude bua unu nggo ono.

¹²Ọ kwa onye luru ọgu ono; mekputa; bẹ ya e-me t'ọ dụ l'ọ bụ itso lanụ l'itso, gude eze-ulo Nchileke iya. Yọ buru l'ẹke ono bẹ onye ọbu a-nọduwaru jeye lẹ tutu yoyo. Ya abya edee onye ọbu ẹpha Nchileke iya ono l'atatifu; dekwaa ya phụ ẹpha obodo ke Nchileke iya ono, bụ iya bụ Jerúsalemu ọphungu ono. Obodo ono bụ l'imigwe l'ẹke Nchileke iya ono nọ bẹ oo-shi bya. Ya abya edefukwaaphu ẹpha ọphungu ke yẹbedua l'atatifu onye ono.

¹³T'onye nweru ẹnu-nchị ngabekwa nchị; nua iphe-a, Ume Nchileke ekfuru chọchi lẹ chọchi ha-wa!

Ozi, e ziru Chọchi Layodisiya

¹⁴“Iphe mu e-de l'ekwo nụ ojozi-imigwe, eleta chọchi Layodisiya ẹnya bụ: Ọwaa bụ ozi, o ziru mbụ onye ono, ẹpha iya bụ: ‘Ono kwa ẹge ọ dụ’ ono; mbụ onye ono, gbaru t'e gude ire iya ẹka l'iphemiphe ọbule, ookfu ono; buru iya bụ onye kfuru ayi ọkpobe okfu Nchileke; bukwaru iya phụ bụ onye iphemiphe ọbule, Nchileke keru lẹ mgboko-a shi l'eka.

¹⁵Ya makotakwaru-a iphe bụ iphe unu eme l'ọ ha. Ya makwaru-a l'unu te kfukahudu ibyiya ọphu unu vudo; t'a maru iya. L'unu te gudedu obu unu l'ọ ha etso iya; unu te kfukahukwanu l'unu ta bụdu ndu nk'iya. Obenu l'ọ dukwanu iya t'a sụ l'unu nọlephu lẹ nanụ: l'unu gude obu unu l'ọ ha etso iya; ọphu bụ l'unu ta bụdu ndu nk'iya.

¹⁶Ọo ya bụ; keshinu unu te vudodu l'unu gude obu unu l'ọ ha etso iya; unu te vudo l'unu ta bụdu ndu nk'iya bẹ ya a-jikakwa unu tengu.

¹⁷Unu anọduje asa nsasa l'unu nweru iphe; l'iphe ekwebukwaaru unu; to nwe iphe ụko iya duru unu. Ọlobu; nshọ unu; unu ta maduru l'unu dụ k'oyoru ọshi; ke l'unu akpa ụkpa; l'atsụ ishi; agba ọtu.

¹⁸Ọo ya bụ l'okwa, ya anmaru unu bụ t'unu byachia bya azuta iya mkpola-ododo, a nụwaru anùnù l'oku; k'ọphu oo-me t'unu buru ndu nweru iphe. Unu abyakwaphu bya anmata iya uwe ọcha yeje; t'unu ba agbahe ọtu. Unu azutakwa iya phụ ọgvu-ẹnya; tee l'ẹnya unu ono; wata ọphu ụzo.

¹⁹L'ọ kwa iphe bụ ndu ya yeru obu bẹ ya abajeru mba; hua ẹphe àhùhù t'ẹphe maru iphe. Ọo ya bụ; unu guderu obu unu l'ọ ha meje ẹge ono, ya kfuru unu ono; unu ataa onwunu uta iphe dụ ẹji, unu eme; ghaa umere lakfuta Nchileke.

²⁰Unu lekwa! Ya vudokwa l'onu ọ̀lo; akụ ẹka l'ibo. Onye -nuru olu iya; gụhaaru iya ọ̀lo; ya abata yele onye ọbu erigba nri: onye eria k'ibe iya; onye eria k'ibe iya.

²¹Ọ kwa onye luru ọgu ono; mekputa; bẹ ya e-kwe t'ọ nonyabe iya l'aba-eze iya; bu iya bu ẹge-a, ya luru ọgu; yebedua; mekputa; bya anonyabe-wa Nna iya l'aba-eze nk'ia-a.

²²T'onye nweru ẹnu-nchi ngabekwa nchi; nua iphe-a, Ume Nchileke ekfuru chochi le chochi ha-wa!"

Àphù 4

Ọbaru Nchileke ẹja l'imigwe

¹Tọ du iya bu; onanu emebelephu; mu abyakwa bya elee ẹnya; phua ọzo, gheru onu l'imigwe. Olu ono, kfuhawaru yeru mu l'odungu ono; mbu olu ono, ada l'ọ bu upyoku ono asu mu: "Tẹ mu nyibata l'eli ẹke-a tẹ ya koshi mu iphe mefutaje nu l'uzo ifu."

²E ji ekfu-wa; Ume Nchileke abya ejile mu phu ẹhu. Mu abya elee ẹnya; yo nweru aba-eze, no l'imigwe l'ẹke ono. Yo nwekwaruphu onye dugaru iya nu.

³Onye ọbu, dugaru l'aba-eze ọbu bẹ ifu egbulephu murumuru l'ọ bu mkpuma ọbu, vu oke aswa, iphoro iya te ekwejedu t'e lee ya ẹnya. Iphe eekuje mkpuma ono bu jasupà. Ifu onye ono achakwa vii l'ọ bu egbe mkpuma ọbu, ereshikwaphu ire ike, ekeje uswuswe, eekuje kanilyànù. Iphe no-pheru aba-eze ono mgburumburu bu evu-mini, eekwaphu onyingu-onyingu l'ọ bu egbe mkpuma ọbu, vu oke aswa, eeku iya bu emèràlùdù.

⁴O nweru ukporo aba-eze l'aba-eze ẹno ọdo, no-pheru aba-eze ono mgburumburu. Ndu bu ọgurennya adu ukporo l'ẹno dugatsuaru l'aba-eze ono. Ephe eyekota uwe ọcha, achagbaa pemu-pemu l'ẹhu l'ẹhu; kputsuaru okpu-eze l'ishi. Okpu-eze ono l'ọ ha bẹ bukota mkpola-ododo b'e gude meshia ya.

⁵Ebemu-igwe eshi l'aba-eze ono l'eku oswi ke meremu! Meremu! Igwe l'ede edede; agba agbagba; atụ egbe-igwe. Itsoku itsoku ọzo ẹsaa anodugbaa l'ifu aba-eze ono; l'enwu oku; bu iya bu Ume ẹsaa ono, shi l'ẹka Nchileke ono.

⁶Iphe ọdo, nofukwaaphu l'ifu aba-eze ono bu iphe ọbu, du l'ọ bu eze ẹnyimu. Eze ẹnyimu ono bẹ aphu ọzo l'ọ bu iphe e gude onyo mee. O nweru ọzo iphe ẹno, nogbaa ndzu, no l'echi aba-eze ono. Iphe ono abya ano-phakwaaphu aba-eze ono mgburumburu. Iphe ẹno ọbu bẹ tuko ekemeke ọbule l'iphe bu ẹhu iya mokashia ẹnya: ifu l'azu.

⁷Kẹ ọdungu l'iphe ẹno ono, nogbaa ndzu ono bẹ dulephu l'ọ bu agu. Kẹ ẹbo adulephu l'ọ bu oke-eswi. K'eto nweleruphu ifu l'ọ bu madzu. Ophu kwe iya ẹno bẹ ifu nk'ia dulephu l'ọ bu ugo, ephe ephephe.

⁸Iphe ono, nogbaa ndzu ono; ephe ẹno bẹ nwetsuaru ẹbà ishingū ishingū l'ẹhu l'ẹhu. O kwaphu ẹge ono bẹ ẹnya tukoru ephe ẹhu dzuru; mbu jeye le mkpuli ẹbà iya ono. Eswe l'enyashi bẹ ephe anokotaje l'egvu; l'agu: "Ọ du nsọ; ọ du nsọ; ọ du nsọ; mbu

Nnajiufu ono, bu Nchileke, bu iya bu Okaribe-Kakota-Ike. O bu iya bu Nchileke ono, shikpelephu noduta; buru iya no nta-a; buru iya bu onye ono, abya nu ono.”

⁹Iphe ono, nogbaa ndzu ono ephe eno agukpelephu egvu; aja onye ono, no ndzu gbururu jeye ono, bu iya dugaru l'aba-eze ono ajaja. Ephe agukwa iya phu gude akwabe iya ugvu; gude iya etu iya epha. Yoo buje; ephe gulephu egvu ono;

¹⁰Ophube ukporo ndu bu ogurennya le ndu bu ogurennya eno ono adashia; kpubetsua ifu l'ali l'ifu onye ono, no l'aba-eze ono; mbu onye ono, bu iya no ndzu gbururu jeye ono; l'abaru iya eja. Ephe abya ekpushia okpu-eze ephe dobegbaa l'ifu aba-eze ono; l'agu egvu; asuje:

¹¹“O bu nggu bu Nnajiufu ayi; buru nggu bu Nchileke ayi! O bu nggu be iphe bu ajaja; ugvu; me ike bu nke ngu. Ishi iya aburu l'oo nggu keru iphemiphe obule; buru l'o bu uche-obu ngu t'ephe nodu; meru iphe ephe no; buru iphe e keru ekeke dobe.”

Àphù 5

Nwaturu ono; me ekwo, a gworu agwogwo

¹To du iya bu; mu abya aphua l'o nweru ekwo, a gworu agwogwo, o pa l'eka mbu onye ono, dugaru l'aba-eze ono. Ekwo ono b'e deru iphe: ifu me azu. A gworo ya agwogwo; gude iphe-ohubama esaa nyachishia ya.

²Mu aphua ojozi-imigwe lanu, e yeru ike, ha nshinu l'eka; eke oora iya arara arashi iya ike; asuje: “?Bu onye bu onye lefuru onwiya enya le ya gbaru k'onnyashi iphe-ohubama ono, e gude nyachishia ekwo ono, a gworu agwogwo ono;?onye a-bya anyashia ya; phushia ya?”

³To nwe m'o bu onye lanu l'imigwe; me le mgboko; m'o bu l'ime ali, duru ike phushia ekwo ono, a gworu agwogwo ono; ophu o buru ke lee enya l'ime iya.

⁴Mu awata ora ekwa; rashia ya ike; ke l'e to nwedu onye a phuru, gbaru k'ophushi ekwo ono; ophu o buru ke ole enya l'ime iya.

⁵To du iya bu; onye lanu le ndu bu ogurennya ono asu mu: “Te mu ba arashi ekwa.” Wo mu: “Te mu lekwa; l'onye ono, epha iya bu Agu, shi l'ikfu Jüda ono, bu iya bu Oshi-l'eri Dévidi be lukwaru ogo ono; mekputawa. O kwa iya bu onye a-du ike nyashia iphe-ohubama esaa ono, e gude nyachishia ekwo ono; woru iya phushia.”

⁶To du iya bu; mu abya aphua Nwaturu ono l'eke o vudo le mgbaku aba-eze ono yele iphe ono, nogbaa ndzu ono ephe eno. Yo vudokpelephu l'ifu ukporo ndu bu ogurennya le ndu bu ogurennya eno ono. Nwaturu ono be dukpelephu l'e gbujehawaru iya ru egbugbu; gude chia eja. Nwaturu ono be furu mpo esaa; mokwaaphu enya esaa, bu iphe no-chigbaaru enya Ume esaa Nchileke; mbu Ume esaa, Nchileke zikashikotawaru t'ephe dzuru eliphe mgburumburu.

⁷Nwaturu ono atugbua jekfube onye ono, dugaru l'aba-eze ono; bya anata iya ekwo ono, a gworu agwogwo, o pa l'eka-utara ono.

⁸Yo wotalephu ẹkwo ono; iphe ono, nọgbaa ndzụ ono ẹphe ẹno; mę ụkporo ndu bu ọgurennya lẹ ndu bu ọgurennya ẹno ono abya abụkotaru Nwaturu ono pẹe l'ifu; baaru iya ẹja. Ndu bu ọgurennya ono apatsuaru eze une l'ẹhu l'ẹhu; mę eze efere, e gude mkpọla-ododo kputsua. Iphe nọgbaa l'efere ono bu ịnsensu. Ẹnwuru-ọku ịnsensu ono nọ-chiru ẹnya ekfukfu ono, ụnwu Nchileke anọduje ekfu anụ yẹbe Nchileke ono.

⁹Ya ndono; ndu bu ọgurennya ono agụkpelephu egvu ọphungu asuje: “Ọ bu nggu gbaru k'owota ẹkwo ono; nyashia ya iphe-ọhubama ono, e gude nyachishia ya ono. E gburu ngu egbugbu; nggu egudewa mee ngu gbataru Nchileke madzụ; mbụ ndu shigbaa l'iphe, bu ikfu, du l'iche iche; iphe bu okfu-alị ndu, du iche iche; mkpukpu lẹ mkpukpu ha; mę iphe bu mbakeshi phuu.

¹⁰I mewaru ẹphe; ẹphe abụgbaaru eze; mekwaaphu ẹphe; ẹphe abụgbaaru ndu achijeru Nchileke ayi ẹja. Yọ buru ẹphe a-nọdu achị mgboko.”

¹¹Ya ndono; mu abya aphua ụnwu ojozi-imigwe, ha l'igwe. Mu anụkwaaphu olu ẹphe. Ụnwu ojozi-imigwe ono karikwaru ụnukurunu ugbo olemole; mbụ l'ẹphe hakpoo l'igwe; k'ọphu ẹ to nwedu onye ha kẹ guta ẹphe l'ọgu. Ẹphe atuko l'ẹphe ha; ẹphe l'iphe ono, nọgbaa ndzụ ono ẹphe ẹno; mę ndu bu ọgurennya ono; dọ-pee aba-eze ono mgburumgburu.

¹²Ẹphe azụ egvu azushi iya ike; asuje: “Nwaturu ono, e gburu; gude chia ẹja ono gbakwaru t'iphe, bu ike; iphe, bu mmamiphe; iphe, bu ẹku; ugvu; iphe bu ajaja; ọdu-biribiri; mę ọnu-oma buru nk'iya!”

¹³Mu anua ẹke iphe bu iphe Nchileke keru ekeke dobe l'imigwe; mę ọphu o keru dobe l'eliphe; mę ọphu o keru dobe l'ime alị; mę ọphu o keru dobe l'eze ẹnyimu tukoru azu egvu asuje: “T'iphe bu ọnu-oma; ugvu; ajaja; ọbu ishi k'iphemiphe ọbule bụkotaru k'onye ono, dugaru l'aba-eze ono; mę Nwaturu ono gbururu jeye lẹ tutu yoyo!”

¹⁴Iphe ono, nọgbaa ndzụ ono ẹphe ẹno atuko zua: “Ono kwa ẹge ọ du-o!” Ụkporo ndu bu ọgurennya lẹ ndu bu ọgurennya ẹno ono abụkotaru pẹe; kpube ifu; baaru onye ono, dugaru l'aba-eze ono; mę Nwaturu ono ẹja.

Àphù 6

Iphe-ọhubama, e gude nyachishia ẹkwo ono

¹Tọ du iya bu; mu aphua teke Nwaturu ono bya bya anyafu k'odungu l'uzo iphe-ọhubama ẹsaa ono, e gude nyachishia ẹkwo ono. Mu anua ẹge nanu l'uzo iphe ẹno ono, nọgbaa ndzụ ono gude olu, daru l'ọ bu egbe-igwe; sụ: “Ngwaa!”

²Mu abya elee ẹnya; phua inya ọcha. Onye agba inya ono aparu uta, eegudeje agba akfu. Onye ono b'e kpuberu okpu-eze l'ishi. Yọ dugaru l'eli inya ono gbachia; yọ buru iya oje ọgu. Yo jeshia ọlu ndu ọhogu iya ẹge ọolujehawa ẹphe.

³Nwaturu ono abyakwa bya anyafu iphe-ọhubama k'ẹbo l'uzo iphe-ọhubama ẹsaa ono, e gude nyachishia ẹkwo ono. Mu anua ẹge k'ẹbo l'uzo iphe ẹno ono, nọgbaa ndzụ ono suru: “Ngwaa!”

- ⁴Ịnya ọdo alufutakwa. Yọ buru ịnya, eke uswuswe l'ọ bụ ọku. Onye dugaru l'eli iya b'a paru ogu-mbeke, ha nshinu p̄e. E zi iya t'ọ je emee t̄e ndiphe tsoje ibe ēphe ọgu; gbushije ibe ēphe; k'ophu ēhu-agu ta abyah̄edu bya an̄dukwađu l'eliphe.
- ⁵Nwaturu ono abyakwa bya anyafu iphe-ohubama k'eto l'iphe-ohubama ono. Mu anua ege k'eto l'iphe eno ono, n̄gbaa ndzu ono s̄uru: “Ngwaa!” Mu abya elee enya; phua ịnya ojingu. Onye dugaru l'eli iya aparu iphe eegudeje eme t'a maru ege era iphe beru.
- ⁶Mu anua iphe dulephu l'ọ bụ olu madzu l'echilabu ụzo iphe eno ono, n̄gbaa ndzu ono. Yoo s̄uje: “L'iphe e-retabe ire; k'ophu bụ l̄e nji, e gude aswa ozi ujiku lanu gota bulephu onye lanu nwenkinyi b'oo-ji ēpho. Echa, e gude aswa ozi ujiku lanu wuta aburu umadzu eto kp̄uu b'oo-ji ēpho. O bulephu t'e b'e mebyikwa manū yele m̄e emebyi!”
- ⁷Nwaturu ono abyakwa bya anyafu iphe-ohubama ono k'eno ya. Mu anua eke iphe ono, n̄gbaa ndzu ono k'eno s̄uru: “Ngwaa!”
- ⁸Mu abya elee enya; phua ịnya, nwaru anwanwa l'ọ bụ odzu. Onye dugaru l'eli iya aburu Anwuhu gedegede. Iphe etso iya l'azu aburu Al̄i-maa. A bya ek̄e eliphe ụzo eno; woru ụzo lanu ye ēphe l'eka t'ephe gude ogu-mbeke; m̄e ejo-egu; m̄e mgbonwu; m̄e ejo anu-egu-egbudu gbushia ēphe.
- ⁹Tọ du iya bụ; Nwaturu ono abya anyafu iphe-ohubama ono k'ise. Mu aphua enyanngweja Nchileke l'eke ono. Iphe jiru mkpuli eke ono, aachijeru Nchileke eja ono aburu maa ndu ono, e gburu l'ike ono; okfu l'ephe kwetaru iphe okfu Nchileke k̄furu; m̄e okfu l'ephe shi an̄duje eme ekoshi l'ephe bụ k̄e Nchileke.
- ¹⁰Ēphe atuko l'ephe ha l'ara iya arashi iya ike; s̄u: “Nnajiufu-e! O bụ nggu bụ onye du ns̄o; buru nggu bụ onye emeje iphe ege i k̄furu iya.?Nanu ege aa-n̄o-tabe; t̄emanu nggu ekpe-e ndu bu l'eliphe ikpe; gwata ēphe ugwo egbugbu-wa, ēphe gbushiru ēphewa?”
- ¹¹Tọ du iya bụ; a bya ekeshikotaru ēphe uwe-nl̄okpuru, a chagbaa pemu-pemu l'ehu l'ehu; bya asu ēphe: “T'ephe n̄oduru tuta ume, ēphe atuta. Ēphe ataa nshi; ngabefua nwanishi; l'ephe tee dzukwaa.” Wo ēphe: “T'ephe t̄utakpelephu ume ono jeye teke ēphe e-dzu edzudzu; t̄emanu. L'ọ kwa ege ono, e gbushiru ēphebedua ono bụ ege e gbufutajekwaphu igweligwe ndu ọdo l'eliphe; mbu ndu ono, buk̄waphu un̄wunna ēphe; l'ejeru Nchileke ozi ege ono, ēphebedua jeru iya eya ono.”
- ¹²Mu aphua teke ọ nyafuru iphe-ohubama ono k'ishingu. Al̄i awata onma jijiji anmashi iya ike. Enyanwu ejikputa; jihu k̄e hunyihunyi l'ọ bụ uwe-aphu. Onwa l'ophu agho; kekota rob̄ongu l'ọ bụ mee.
- ¹³Mkp̄o-kpodo, n̄o l'igwe adashi l'ọ bụ oshi figu, erishihu akpuru, e-ta kadu akaka teke oke ph̄erephere ēphe; l'anma iya yikayika.
- ¹⁴Igwe agw̄olephu l'ọ bụ utute; gw̄ofu; a ph̄u-beru iya. A tuko iphe bụ ugu; m̄e ikfuli, n̄o nu wofu l'eke, o shi n̄odugbaa.

¹⁵Ya ndono; iphe bu ndu eze ke eliphe; ndu oke amadu phe; ndu ishi soja; ndu nweru iphe; ndu okpehu no; mepko onyemonye obule: ohu me amadu atuko l'ephe ha je edomishia onwephe l'ogba; me le mgbaku mkpuma, nogbaa l'eke ugvu no.

¹⁶Ephe echikutsua ugvu ono; me eze mkpuma ono: "T'o zee zepyabe ephe; domia ephe t'onye ono, dugaru l'aba-eze ono ba phu ephe; me te Nwaturu ono ba azube ephe oke ehueghughu iya.

¹⁷Ishi iya aburu le mboku oke ehueghughu onye ono, dugaru l'aba-eze ono; me ke Nwaturu ono a-dakfuta ndiphe be ruwaru nu. ?Bu onye ha k'okpofu iya l'ifu nta-a?"

Àphù 7

Ndu, e meru iphe-ohubama l'atatifu

¹E meebelephu; mu abya aphua ojozi-imigwe eno ege ephe vudo l'uzo eke ali jeberu; igwe ejebe uzo eno. Ojozi ono ephe eno alo-gudetsua pherephere, eshije l'uzo eke ono; te b'o phehe le mgboko. To nwehe pherephere, ephe le mgboko; too phe l'ali; too phe le mini; too phe l'oshi.

²Mu abya aphua ojozi-imigwe odo; l'eke o shi l'uzo enyanwu-ahata ephe abya. Ojozi ono be gude iphe shi l'eka Nchileke ono, no ndzu ono; mbu iphe eegudeje eme iphe-ohubama l'ehu. Yo bya araa ya arara rashia ya ike; asuje ojozi eno phu, Nchileke ziru t'ephe je emebyishia ali; mebyishia mini phu;

³su ephe: "T'ephe be emebyiodukwa ali; m'o bu mini; m'o bu oshi. Iphe odungu, ephe e-vuoduru uzo mee bukwa t'ephe meodu iphe bu ndu ejeru Nchileke ayi ozi iphe-ohubama l'atatifu."

⁴A koo umadzu ole, e meru iphe-ohubama Nchileke ono; mu anua ya. Ephe du ukporo unu madzu ugbo iri l'esato. Ndu ono shikota l'iphe bu ikfu unwu Izurelu iche l'iche.

⁵Ndu e meru iphe-ohubama ono l'ikfu ke Juda du ukporo unu l'unu iri. Ndu k'ikfu Rubenu du ukporo unu l'unu iri. Ndu k'ikfu Gadu du ukporo unu l'unu iri.

⁶Ndu k'ikfu Asha du ukporo unu l'unu iri. Ndu k'ikfu Nafutali du ukporo unu l'unu iri. Ndu k'ikfu Manase du ukporo unu l'unu iri.

⁷Ndu k'ikfu Simiyonu du ukporo unu l'unu iri. Ndu k'ikfu Livayi du ukporo unu l'unu iri. Ndu k'ikfu Isaka du ukporo unu l'unu iri.

⁸Ndu k'ikfu Zebulun du ukporo unu l'unu iri. Ndu k'ikfu Josefu du ukporo unu l'unu iri. Ndu k'ikfu Benjaminu du ukporo unu l'unu iri.

Ikpoto ndu odo, bu 'aguta aguta

⁹E meebe; mu abya elee enya; phua ikpoto ndu, nmaru ekfurekfu; k'ophu bu le to nwedu onye, ha ke guta ephe l'ogu. Ndu ono bu ndu shikota l'iphe bu mbakeshi; shi l'iphe, bu ikfu l'ikfu, nonu; shi l'iphe bu mkpukpu le mkpukpu; me l'iphe bu okfu-ali, du iche l'iche le mgboko. Ephe atuko l'ephe ha yekota uwe-nlokpuru, acha ucha; vudokota l'ifu aba-eze ono; me l'ifu Nwaturu ono; patsuaru igu l'eka.

¹⁰Èphe atũko ara iya arara arashi iya ike; asuje: “Adzọdzo ono, a dzọru ayi ono bũkwa l'ẹka Nchileke ayi b'o shi; mbũ Nchileke ono, bũ iya dũgaru l'aba-eze ono. Adzọdzo ono eshikwaphu l'ẹka Nwaturu ono.”

¹¹Ojozi-imigwe ono l'èphe ha atũko bya adọ-pee aba-eze ono mgburumgburu; dọ-pee ndu bũ ọgurennya ono mgburumgburu; dọ-phekwaaphu iphe ẹno ono, nogbaa ndzũ ono mgburumgburu. Ụnwu ojozi-imigwe ono l'èphe ha abya abũru pẹ l'ifu aba-eze ono; baaru Nchileke ẹja;

¹²asuje: “Ono kwa ẹge ọ dũ! T'iphe bũ ọnu-ọma, aago agogo; mẹ ajaja; mẹ mmamiphe; mẹ ekele; mẹ ùgvù; mẹ ike; mẹ agburu-ẹhu bũru kẹ Nchileke ayi gbururu jeye lẹ tutu yoyo. Ono kwa ẹge ọ dũ!”

¹³Ya ndono; onye lanũ lẹ ndu bũ ọgurennya ono aji mu: “?Ọ dũ mu l'ọ bũ ndu ole bẹ ndu ono, e yetsuaru uwe-nlọkpuru, acha ụcha ono bũ??Ọ dũ mu l'ọ bũ awe bẹ èphe shi?”

¹⁴Mu asũ iya: “Nwoke ọma; mẹ mu ta makwa. Sũ iya t'ọ kanũru mu ndu èphe bũ.” Yọ sũ mu: “Ndu-wa bũkwa ndu ono, shi l'ẹjo oke iphe-ẹhuka ono lufuta. Èphe gude-wa mee Nwaturu ono, shi l'ẹka Nchileke ono saa uwe-nlọkpuru èphe ono; yọo cha ẹge ono.

¹⁵Ọo ya meru iphe èphe vudo l'ifu aba-eze Nchileke; l'abaru iya ẹja eswe l'enyashi l'ime eze-ulo iya. Yọ bũru onye ono, dũgaru l'aba-eze ono bẹ anonyabeje èphe; l'eche èphe; t'ẹ b'o nwe iphe e-me èphe.

¹⁶Ègu ta abyahedu bya agũkwadu èphe; mini ta agũhe èphe. Anwũ ta abyahẹkwa bya echi èphe ọdo; to nwehe okpomọku iphe ọdo, byakwadu bya ekpo èphe.

¹⁷Ishi iya abũru lẹ Nwaturu ono, nọ l'echi aba-eze ono a-nọdu eleta èphe ẹnya l'ọ bũ onye eche atũru, letaru atũru iya ẹnya. Oo-dujeru èphe je ẹke mini, anũje ndzũ futaru. Nchileke a-tũko iphe, bũ ẹnya-mini, nọ èphe l'ẹnya fuchaa.”

Àphù 8

Iphe-ọhubama k'ẹsaa, e gude nyachishia ẹkwo ono

¹Tọ dũ iya bũ; Nwaturu ono anyafulephu iphe-ọhubama ono kẹ ẹsaa, e gude nyachishia ẹkwo ono; ẹkemeke ọbule l'imigwe adakọta shikongu; bũru rigbidingu jeye iphe ha l'ọ bũ nkere-ẹbo awa lanũ.

²Ya ndono; mu abya aphũa ojozi-imigwe ẹsaa ono, evudoje l'ifu Nchileke ono. A bya achẹ èphe ụpyoku ẹsaa.

³Ojozi-imigwe ọdo abyatashia ẹke ono; byade; gude efere, e gude mkpọla-ododo mee. Yọ bũru l'efere ono bẹ aakpoje ínsensu ọku. Ojozi-imigwe ono abya evudo l'ẹnyanngweja Nchileke ono. Ẹnya-ngweja ínsensu ono dulephu l'ọ bũ okpokoro, e gude mkpọla-ododo mee. Tọ dũ iya bũ; a bya anũ ojozi-imigwe ono ínsensu, ha nshinu t'ọ gwakọbe ẹnwuru-ọku iya l'ekfukfu ono, ndu kẹ Nchileke anọduje ekfu anũ Nchileke ono t'ọ tũko kpolihu kpoo tũ kpokfube Nchileke.

⁴Tọ ụy iya ụy; ẹnwuru-ọku ínsensu ono; mę ekfukfu ono, ndu kę Nchileke ekfufe anu Nchileke ono ekpolihu; shi ojozi-imigwe ono l'ęka kpoo tų lakfushia Nchileke.

⁵Ya ndono; ojozi-imigwe ono ewota efere ono; bya eshi l'ęnya-ngweja Nchileke ono vọ-jia ya ọku; woru iya tų l'eliphe. Mgboko aswọkobe; igwe l'ede edede; l'agba agbagba; l'atų egbe-igwe; ebemu-igwe l'eku oswi kę męremu męremu; alı l'anma jijiji.

Ụpyoku

⁶Ya ndono; ojozi-imigwe ęsaa ono, chı ụpyoku ęsaa ono abya akwakọbe k'ogbu ụpyoku ęphe.

⁷Ojozi-imigwe kę ọdungu abya egbuga ụpyoku nk'ia. Aka-mini; mę ọku, a gwakọberu mee awatawaphu achichi l'ọ ụy mini l'eliphe. Ọku ękẹe eliphe ụzo ęto; kepyashia ụzo lanu; bya ękẹe oshi ụzo ęto; kepyashia ụzo lanu; bya atuko iphe ụy ęwu onyingu kepyashikota.

⁸Ojozi-imigwe k'ębo abya egbuga ụpyoku nk'ia. A bya aparu iphe ọbu, ụy l'ọ ụy eze ugu, ha nshinu, enwu ọku raphuraphu chee l'eze ęnyimu, nọkota l'eliphe. Eze ęnyimu ękẹe ụzo ęto; ụzo lanu abukotaru mee.

⁹Iphe, ụy iphe, nọ ndu, bu lę mini ękẹe ụzo ęto; ụzo lanu anwushihukota. Ugbomini ękẹe ụzo ęto; ụzo lanu emebyishihukota.

¹⁰Ojozi-imigwe k'ęto abya egbuga ụpyoku nk'ia. Eze mkpọ-kpodo, enwu raphuraphu l'ọ ụy ọku itu-ọku eshi l'imigwe bya adaa; kẹlęphu iphe ụy mini l'ọ ha; mę iphe ụy ọgba-mini ụzo ęto; daa l'uzo lanu.

¹¹Ępha mkpọ-kpodo ono ụy “Age”. Mini, nọ lę mgboko ękẹe ụzo ęto; ụzo lanu awata ọtso ile l'ọ ụy age. Ikpetuma ndu ngutaru mini ono, ụy ndu nọ lę mgboko anwushikota. Ishi iya aburu lę mini ono atso ile.

¹²Ojozi-imigwe k'ęno abya egbuga ụpyoku nk'ia. E kẹe ęnyanwu ụzo ęto; chia ụzo lanu iphe. Bya ękẹe ọnwa ụzo ęto; chia ụzo lanu iphe. Bya ękẹe mkpọ-kpodo ụzo ęto; chia ụzo lanu iphe; k'ophu ụzo lanu l'iphoro ęphe gbahuru ọchi. Eswe ękẹe ụzo ęto; iphoro ta nọhe l'uzo lanu. Yọ bukwaruphu ęge ono b'ọ dakfuru ęnyashi; mbu yo kẹe ęto; ụzo lanu akafukpooru ọgba ọchi.

¹³Mu abya elee ęnya; phua ugo lanu; ęke oophe l'akpamigwe. Ugo ono ara iya arara l'arashi iya ike; asuje: “Nshọ unwu-eliphe! Nshọ unwu-eliphe! Aphu atsuru ndu bu lę mgboko teke ojozi-imigwe ęto ono, phoduru nu ono e-gbufua ụpyoku ophu ęphe abya egbugu!”

Àphù 9

¹Tọ ụy iya ụy; ojozi-imigwe k'ise abya egbuga ụpyoku nk'ia. Mu aphua mkpọ-kpodo, shihawa l'imigwe daa lę mgboko. E woru ire-igodo, eegudeje tųhaa ęke eeshije enyiba l'ime Iduma Maa nu iya.

- ²Mkpọ-kpodo ono abya atūhaa ẹke eeshije nyiba lẹ Iduma Maa ono. Iduma ono awata okpo ẹnwuru-ọku; l'ò bú ẹke a kpọberu ọ-tata-kfukfu ọku. Ẹnwuru-ọku ono emee ẹnyanwu; mẹ akpamigwe; yọ gbaa tsùbalangu.
- ³Ya ndono; igube eshi l'ẹnwuru-ọku ono zelihi; zeba l'eliphe. Igube ono b'e meru t'ọ dū ike meje iphe ahụ ọku l'ọ bú onye akpị gbaru.
- ⁴A sù igube ono t'ẹ b'o nwekwa iphe oo-me ẹwu, nọ l'eliphe; too mebyi oshi; ọphu o nwekwa iphe futaru l'alị, mkpẹkwo nọ, oo-mebyi. Lẹ ndu ọo-nọdu anụ aphụ bukwapu ndiphe ono, ẹ te medu iphe-ọhubama Nchileke l'atatifu ono.
- ⁵Igube ono b'e ziru t'ọ nua ndiphe aphụ ọnwa ise. Ọlobu t'ẹ b'o nwekwa onye oo-gbu egbugbu. Obenu l'ejo ẹhu, ọo-kpa ndiphe bẹ e-selephu ẹphe esese ẹge akpị eseje onye ọ gbaru.
- ⁶L'ime ọnwa ise ono bẹ ndiphe a-chọ anwuhu; ẹphe ta aphụ iya. Ẹgu t'ẹphe nwushihu a-nọdu agụ ẹphe; obenu lẹ anwuhu phehuwaru; gbalaa.
- ⁷Igube ono bẹ dutsulephu l'ọ bú inya, a kwawaru ngwa k'oje ọgu. Iphe nọsua ya l'ishi bẹ dutsua l'ọ bú okpu-eze, e gude mkpọla-ododo mee. Ifu iya adutsua l'ọ bú ifu madzụ.
- ⁸Ẹgbushi, nọ iya l'ishi bẹ hatsulephu ogologo-ogologo l'ọ bú ẹgbushi unwanyi. Eze, nọ iya l'onu adutsulephu l'ọ bú eze agụ.
- ⁹O yeshiru iphe l'ume; gude gbobudo obu iya l'ọ bú uwe-ígwè, ndu eje ọgu eyeje gude gbobudo ọkpoma. Igidi, o gude ẹbà iya ede dulephu l'ọ bú ọda igweligwe ugbo-inya; mẹ igweligwe inya kpụ eje ọgu.
- ¹⁰Igube ono bẹ nwetsukwaaru ọde, oogudeje agba agbagba l'ọ bú akpị. Ẹke ike nọ iya, bú iya bú ike ono, oo-gude nua madzụ aphụ ọnwa ise ono aburu l'ọde iya ono; b'ọ kpakọru.
- ¹¹Onye eze ẹphe aburu ojozi-imigwe ono, bú iya bẹ Iduma Maa ono nọ l'ẹka. Ẹpha ojozi-imigwe ono l'okfu Híburu bú Abádonu; l'okfu Giríku b'ọ bú Apóliyonu, bú iya bú Onye mgbugbu-madzụ.
- ¹²Ya ndono; ẹjo iphe-ẹhuka kẹ ọdungu eswee; yọ phọdukwaru ọzo ẹjo iphe-ẹhuka labụ ọdo.
- ¹³Tọ dū iya bú; ojozi-imigwe kẹ ishingu abya egbua ọpyoku nk'iya. Mu anua olu, shi l'ẹnya-ngweja Nchileke ono, e gude mkpọla-ododo mee ono. Okfu ono b'e kfuru l'ishi iya ọwaa; kfu ya l'ishi iya ọphu; kfu ya l'ishi iya ọphu; kfu ya l'ishi iya ọphu: ọzo ẹno l'ẹnya ẹke ono. A tuko nukota iya ugbo lanu. Ẹnya ẹke ono abuleruphu l'ifu Nchileke gẹdegede b'ọ nọ.
- ¹⁴Olu ono asu ojozi-imigwe k'ishingu ono, bú iya gude ọpyoku ono: “T'ọ tọshikota ojozi ẹno ono, e keru ẹgbu dobe l'iku Eze Ẹnyimu Yufurétisu ono.”
- ¹⁵Ya ndono; a paru ojozi ẹno ono wehakota. Iphe e meru ẹphe doberu bú k'ọphu ẹphe e-mee iphe ono, a suru t'ẹphe mee ono l'oge teke ono gẹdegede; mbụ l'awa ono

gèdegede; lẹ mbọku ono gèdegede; l'ọnwá ono gèdegede; mẹ l'afa ono gèdegede. Iphe a sùru t'ẹphe mee bú t'ẹphe kèè ndiphe ọzo ẹto; tuko ọzo lanu gbushikota.

16A sù mu lẹ ndu soja ophu agba inya bẹ dú ọkporo miliyonu iri.

17Ya ndono; mu aphua ndu, agba inya l'aphu ono; bya aphua inya, ẹphe agbatsua. Uwe-igwè, ndu ono yetsuaru l'obu bẹ ekegbaa l'ọ bú ọku; l'ekekwapu onyingu-onyingu; l'ekekwapu ododo-ododo. Inya ono bẹ ishi iya dutsulephu l'ọ bú ishi agu. Ọku, enwu raphuraphu; mẹ ẹnwuru-ọku; mẹ nshi-egbe eshi iya l'onu awushi.

18Yọ buru ọzo mgbonwu ẹto ono, bú iya bú ọku; ẹnwuru-ọku; mẹ nshi-egbe b'e gude kèè ndiphe ẹto; tuko ọzo lanu gbushikota.

19Ẹke ike notsua inya ono bú l'onu; mẹ lẹ mgbodzu. Mgbodzu adukota iya l'ọ bú agwo bya enwegbaaru ishi. Yọ buru ishi ono bẹ oogudeje emeru madzu ẹhu.

20Obenu lẹ ndiphe ta takwa onwẹphe uta iphe dú eji, ẹphe eme; mbu nwa ndu ophu mgbonwu ono gbuphodoru. Ẹphe ta ghakwa umere; lakfuta Nchileke. Ẹphe ta ha ome ejo iphe, ẹphe eme; ẹphe ta ha obaru ogvu; mẹ iphe a pyiru apyipyi eja; mbu iphe ẹphe gudetsua mkpola-ododo; mẹ mkpola-ocha; mẹ ope; mẹ mkpuma; mẹ oshi mee. Mbu iphe tuko buru iphe ẹ-ta aphudu ọzo; to nẹ iphe lẹ nchi; too je ije.

21Ophu ẹphe 'atakwa nu onwẹphe uta ejo iphe ono; ghaa umere lakfuta Nchileke; ophu ẹphe 'ahakwa ogbu ochi; ẹphe ta ha oto nshi; ẹphe ta ha ofarushi onwẹphe ẹphe l'unwanyi; ẹphe ta ha ozi iphura.

Àphù 10

Ojozi-imigwe, gude nwa ẹkwo, a gworu agwogwo

1Tọ dú iya bú; mu abya aphua ojozi-imigwe odo, e yeru ike, ha nshinu l'ẹhu; yo shi l'imigwe alazita lẹ mgboko; urukpu agbaphee ya mgburumburu. Evu-mini agbaphee ya l'ishi. Ifu acha l'iya phu pemu-pemu l'ọ bú ẹnyanwu. Okpa iya phe ẹbo adukota l'ọ bú ọku, enwu enwunwu; mbu ọku, kpuru nmororo l'ọ bú ogwodogwo oshi, ha l'ọ bú ngunu.

2Iphe o gude l'eka aburu nwa ẹkwo, a gworu agwogwo; obu l'a phushiwaru iya aphushi. Yo woru okpa eka-utara iya dzobe l'eli eze ẹnimu; woru k'eka-ibyita dzobe l'eli nggodo.

3Yọ bya araa ya arara rashia ya ike. Ora iya adulephu l'ọ bú ekiri agu. Yọ ralephu ora ono; egbe-igwe esaa ono eyelahaaru iya onu.

4Mu emekwadia tẹ mu dee iphe egbe-igwe esaa ono kfuru; mu anua olu, shi l'imigwe; su: "T'ẹ b'ọ dukwa onye mu e-kfuru iphe, ọzo egbe-igwe esaa ono kfuru; ophu o dukwa ophu mu e-de edede."

5Ya ndono; ojozi-imigwe ono, mu phuru ono, dzoberu okpa lanu l'eze ẹnimu; dzobe nanu l'eli nggodo ono abya apalia eka-utara iya imeli;

⁶gude ẹpha Nchileke ono, nọ ndzụ gbururu jeye ono ria angụ; mbụ Nchileke ono, bụ iya meru igwe mę iphemiphe ọbule, nọ iya nụ; mee eliphe mę iphemiphe ọbule, nọ iya nụ; mee eze ẹnyimu mę iphemiphe ọbule, nọ iya nụ. Yọ buru ẹpha Nchileke ono b'ọ gude ria angụ; sụ: “O ruwaru teke Nchileke e-me iphe ọ tọberu; l'ẹ to nwehekwa ke ọkpokwadu ụkfu.

⁷Ọ kwa teke ojozi-imigwe k'ẹsaa ono gbuwaru ụpyoku nk'iya bę Nchileke e-medzukota iphe ono, ọ chihawaruru dobe l'obu iya ono; mbụ ẹge o kfukotaru iya ndu shi ejeru iya ozi, bụ ndu ekfuchiru iya nụ lę ya e-me.”

⁸Tọ dụ iya bụ; olu ono, shihawa l'imigwe kfuru yeru mu ono; abyakwa bya ekfuru yeru mu ọdo; sụ mu: “Tę mu je anata nwẹkwo ono, a phushiru aphushi, o gude; mbụ ojozi-imigwe ono, dzọberu ọkpa lanụ l'eli eze ẹnyimu; dzọbe ọphu l'eli nggodo ono.”

⁹Ya ndono; mu atugbua; jekfube ojozi-imigwe ono je asụ iya t'ọ nụ mu nwẹkwo ono. Yọ sụ mu: “Tę mu nata iya taa. Lę mu -taębe iya; bę ọo-tsokwa mu ile jeye l'akurepho. Obenu lę teke mu ata iya b'ọo-nọdukwa atsọ mu l'ọ bụ manụ-ẹngu l'ọnu.”

¹⁰Mu abya anata iya ẹkwo ono; taa. Teke mu ata iya bę ọotsole mu phụ l'ọ bụ manụ-ẹngu l'ọnu. Mu elebale iya phụ ọhu ẹpho; yọ tsọo mu ile jeye l'akurepho.

¹¹Ya ndono; yo nweru onye sụru mu: “Lę mu kfuchifutajeru Nchileke l'iphe bụ mbakeshi; ndu ekfu okfu, dụ iche iche; ikfu l'ikfu ha; mę lę ndu eze ndu eze.”

Àphù 11

Ụmadzu labụ, ara okfu Nchileke arara

¹Ya ndono; a bya eworu gbarara oshi, eegudeje atọ iphe nụ mu; sụ mu: “Tę mu gbeshi je atọ iphe l'eze-ulo Nchileke; mę ime ẹke ono, e doberu ẹnya-ngweja Nchileke ono; mu agua ndu anọduje iya l'abaru Nchileke ẹja ọgu.

²Ọlobu; tę mu ba atokwa l'echi ogbodufu ono, nọ-pheru eze-ulo ono mgburumgburu ono; l'ono b'e doberu iphe bụ mbakeshi. Ẹphe egude ọkpa dzọo obodo ono, dụ nsọ ono pyakapyaka ụkporo ọnwa labụ l'ọnwa labụ.

³Ono bụ teke ya e-zi ụmadzu labụ, a-nọdu ekfuchiru iya nụ. Ụmadzu labụ ono e-yegbaa uwe-aphụ. Yọ buru unu abalị ẹto l'ụkporo abalị ẹto bę ẹphe e-gude zikota ozi, Nchileke ziru ẹphe.”

⁴Ụmadzu labụ ono bę bụ oshi olivu labụ ono; mę urọku labụ ono, gvuru Nnajiufu ono, nwe mgboko ono l'ifu.

⁵O -nweru onye jeru tę ya meka ẹphe iphe; ọku eshi ẹphe l'ọnu lufuta; bya eworu onye ọbu yęle ndu ẹphe l'iya achị ẹjo idzu lanụ kegbushia; mbụ ndu ono, bụwa ọhogu ẹphe ono. Iphe bụ onye jeru tę ya meka ẹphe iphe b'ẹ ta ahakwa t'ẹ be kegbu iya l'ọku, shi ẹphe l'ọnu.

⁶E yekwaruphu ẹphe ike l'ẹka; t'ẹphe guchia akpamigwe; k'ọphu bụ lę mini ta achịdu l'alị teke ono, ẹphe ekfuchikwaduru Nchileke ono. E yekwaruphu ụmadzu labụ ono

ike; t'ephe duje ike mee mini; t'ò buru mee; mē t'ephe gudejekwaphu iphe-ememe, du ephe mma gbujje ndiphe mgbonwu ege du ephe mma.

⁷Ephe -ziebelephu ozi ono, Nchileke ziru ephe t'ephe bya ezia ono be ejo anu-egu-egbudu obu e-shi l'ime Iduma Maa ono lufuta bya etso umadzu ebo ono ogu. Oo-mekputa ephe; woru ephe gbushia.

⁸Odzu ephe awushiru le mbaduzo eze obodo ono, bu eke a kpopyaberu Nnajiufu ephe l'oshi-osweru. Epha mkpukpu, e gude anma etu ehu obodo ono bu Sodomu m'ò bu Ijiputu.

⁹Odzu umadzu labu ono b'e te ekwekwa t'e lia. Ndu shi l'iphe bu mba; me l'ikfu, du iche iche; me ndu ekfu okfu-ali, du iche iche; me iphe bu mbakeshi a-wukotaru bya aphu odzu ono. Yo buru ege aa-phi odzu ono ndono abali eto le mkpirikpi iya.

¹⁰Iphe bu ndu bu le mgboko-a be ehu a-nodu atso ena l'e gburu umadzu labu ono. Ephe abya agbaa aji iya; gwoo iphe jeeru ibe ephe l'aji; okfu l'e gburu umadzu labu ono, ekfuchiru Nchileke ono; mbu ndu ono, shi akpa ndu mgboko ehu nshinu ono.

¹¹Ya ndono; le mu aphu aphu ono be mu phuru l'a notsuleruphu abali eto le mkpirikpi iya ono; Nchileke aturu ume-ndzu ye umadzu labu ono l'ehu; ephe eteta; gbeshi nodu ndzu odo. Iphe bu ndu phuru ephe atsulahaa egvu atsushi iya ike.

¹²To du iya bu; umadzu labu ono anua olu-oku, e shi l'imigwe kua kushia ya ike; su: "Unu bata l'eka-a!" Ndu ohogu ephe ono ele ephe enya; ephe anodu l'urukpu; bahu l'imigwe.

¹³Teke onophu; ali awata onma jijiji. Obodo ono ekèè uzo iri; uzo lanu eyifukota. Ndu ali-onma-jijiji ono gburu du unu madzu iri esaa l'ukporo madzu iri. Meji agbabuhu ndu ophu phoduru nu; ephe awata oja Nchileke ke imigwe ajaja.

¹⁴Ejo iphe-ehuka k'ebò ono agaa. Olobu; unu lekwa; l'ophu kwe iya eto habekwaa; yo phushihu.

Upyoku ke esaa

¹⁵Ya ndono; ojozi-imigwe k'esaa abya egbua upyoku nk'iya. Olu, du l'igwe awata ekfushi l'imigwe l'asuje: "L'oo nta-a be ike ke obu eze le mgboko bu ke Nchileke ayi; me ke Kurayisutu iya ono. Oo-buru eze; chia gbururu jeye le tutu yoyo!"

¹⁶Ukporo ndu bu ogurennya le ndu bu ogurennya eno ono, nogbaa l'aba-eze ephe l'ifu Nchileke ono adagbaa kfube ifu; baaru Nchileke eja.

¹⁷Ephe agulahaa egvu; asuje: "Ephe ekele ngu ekele Nnajiufu, bu Nchileke, bu Okaribe-Kakota-Ike. Nggube Nchileke, no ndzu nta-a; shihawa noduta temanu; be mgboko dubederu. Ephe ekele ngu; ke l'i gudewa ike ngu ono, paru eka ono l'achi.

¹⁸Iphe bu mbakeshi kwefuwaru ngu ikè; Yo ruwaru mbu teke ii-gude oke ehu-eghughu ngu; kpee ndu nwuhuru anwuhu ikpe; me teke ii-bu ndu ozi ngu l'ephe ha nggo ozi, ephe jeru ngu; Mbu ndu ekfuchiru ngu nu; ndu nke ngu l'ephe ha; me iphe

bụ ndu ị duru ịe nsọ l'ephe ha: onye ukfu l'onye nta. Teke ii-mebyishi ndu ono, emebyishi mgboko ono ruakwaru!”

¹⁹Ya ndono; a bya agụhaa eze-ulo Nchileke ono, nọ l'imigwe ono. A phua Okpoko Ogba-ndzu ono, shi Nchileke l'eka ono l'ime eze-ulo ono. Igwe l'eku ebemu oswi ke meremu meremu; l'agba agbagba; ede edede; atụ egbe-igwe. Alị awata onma jijiji. Oke aka-mini adashi.

Àphù 12

Nwanyị ono yẹ ẹjọ agiyi ono

¹Tọ dū iya bụ; a nọnyaa; eze iphe-ohubama awata ome l'imigwe. Yo nweru nwanyi obu, yeru ẹnyanwu ẹge eeyeje uwe. Yo vudo l'eli onwa; kpuru mkpọ-kpodo iri l'ẹbo l'ishi l'ọ bụ onye kpu okpu-eze.

²Nwanyị ono bẹ abyawa ezeda. Ime l'emeshi iya ike; k'ophu bụ l'ọora ẹkwa.

³Iphe-ohubama ọdo awata ome l'imigwe. Yọ buru ẹjọ agiyi bẹ lufutaru nū. Eze ẹjọ agiyi ono l'eke uswuswe. O nweru ishi ẹsaa; fua mpo iri; kputsuaru okpu-eze l'ishi iya ono ephe ẹsaa l'ẹhu l'ẹhu.

⁴Yo gude ọdzu iya kèè mkpọ-kpodo, nọ l'igwe ụzo ẹto; chikoshia ụzo lanu; yọ kuru l'alị. Yọ bya evudo nwanyi ono, abya ezeda ono l'ifu; k'ophu bụ: o bebe ezedakwada; tẹ ya pata nwata iya lee.

⁵Nwanyị ono abya ezeda; mụa nwata-nwoke, bụ iya e-mekochaa buru eze; gude mgboro-ígwè chia iphe bụ mbakeshi ẹge eze achije mkpukpu iya. Tọ dū iya bụ; a bya adzuchata nwata ono; gude iya wokfube Nchileke l'aba-eze iya.

⁶Nwanyị ono agbalaa; gbaba l'echi-egu. L'echi-egu ono bẹ Nchileke memahawaru iya ẹke oo-buru t'e leta iya ẹnya; l'anu iya nri jeye teke unu abali ẹto l'ukporo abali ẹto e-swe.

⁷Iphe ono emeebelephu; ọgu adaa l'imigwe l'ẹke ono. Máyikelu; mę ndu ojozi iya etso ẹjọ agiyi ono ọgu. Eze ẹjọ agiyi ono yele ndu ojozi nk'iya awota ephe ọgu.

⁸Máyikelu phe emekputa ẹjọ agiyi ono yele ndu ojozi iya. To nwehe ẹke e kweru t'ephe nọdu l'imigwe.

⁹A chifu ẹjọ agiyi ono l'imigwe. O kwa ẹjọ agiyi ono bẹ bụ agwọ ndiche phu. O bụ iya bụ Obutuswe m'ọ bụ Sétanu, bụ iya anọduje eduphushi ndiphe kpamukpamu. A chifu iya l'imigwe l'ẹke ono; chidata iya ịe mgboko yele ndu ojozi iya l'ephe ha.

¹⁰Mu anua mkpu, eechi l'imigwe echishi iya ike; asuje: “O mụakwaru: Nchileke dzọokwaru ayi obu-o! Nchileke koshiakwaru nta-a l'ọo ya l'achi iphemiphe obule. Le Eze ono, Nchileke ziru; yọ bya ono, bụ iya bụ Kuráysutu bẹ koshiakwaru ike iya nta-a. A chifuwaru onye mgbamu ono, shi anọduje edophe edo unwunna ayi l'ifu Nchileke: eswe l'enyashi; l'ekfuru iya l'onye ophu meswekwaru; onye ophu emeswee ono.

¹¹Iphe ụnwunna ayi p̄he gude mekputa Sétanu b̄ mee Nwaturu ono; m̄e arara ono, ẹp̄he evudoje l'edzudzu ọha ara ọkpobe okfu k̄e Nchileke ono. Ishi iya aburu l'ẹp̄he sweru ẹnya l̄e ndz̄u; s̄u l'ọ -buru anw̄uhu; ẹp̄he anw̄uhu iya.

¹²Oo ya b̄u; t'imigwe tee ẹswa! T̄e ndu bu iya n̄u tekwaaphu ẹswa! Ọlobu; nsh̄obukwanua ngḡube eliphe l'ọ ha; nsh̄oo ngḡube eze ẹnyimu; okfu l̄e Obutuswe gudewa ẹhu-eghughu byakfuta unu; keshinu ọ mawaru l'oge iya nk'iya d̄uwa tso-kengu.”

¹³Eze ẹjo agiyi ono aph̄ulephu l'e shiwa l'imigwe ch̄idata iya l'eliphe; ȳo ch̄ilahaa nta nwanyi ono, m̄uru nwata nwoke ono.

¹⁴A bya ach̄ee nwanyi ono ẹb̄a eze ugo: ẹka lab̄u t'o gude p̄hehu; nah̄u ẹjo agiyi ono; lashia l'echi-egu ẹke o bu; je ebua l'ẹke ono; t'a z̄ua ya afa ẹto l̄e mkpirikpi iya. To nwehe ip̄he agw̄o ono jekwaduru iya ememe.

¹⁵T̄o d̄u iya b̄u; agw̄o ono awata ọgbo mini l'onu; mini ono atso l'ọ b̄u eze nggele. Ip̄he oome aburu t̄e mini ono b̄uru utso; kpota nwanyi ono.

¹⁶Al̄i eyeru nwanyi ono ẹka; ghechaa ọnu; t̄uko mini ono, ẹjo agiyi ono gb̄oru ono nḡukota.

¹⁷Ẹhu eghulahaa ẹjo agiyi ono eghughu; l'okfu ẹhu nwanyi ono. Ȳo t̄ugbua jekfushia ụnwu nwanyi ono ndu ọphu wuduru n̄u ọgu. Ndu ọbu, o je etso ọgu ọbu b̄ukwanu ndu doberu obu; l'eme ip̄he Nchileke s̄uru t'ẹp̄he meje; m̄e ndu vudoshi ike l'ọkpuberu okfu ono, Jis̄osu meru; a maru ono.

¹⁸Ya ndono; ẹjo agiyi ono at̄ugbua je evudo l̄e mgbogidi eze ẹnyimu.

Àph̄ù 13

Ẹjo an̄u-egu-egbudu lab̄u

¹Ya ndono; mu abya aph̄ua ẹjo an̄u-egu-egbudu, shi l'eze ẹnyimu ono l̄ufuta. Ẹjo an̄u-egu-egbudu ono furu mpo iri; nweru ishi ẹsaa. Yo kpuru okpu-eze l̄e mpo iya ono l'ẹhu l'ẹhu; ẹp̄he iri. L'ishi iya ono l'ọ ha b'e dekotaru ẹpha, ekfubyishi Nchileke ekfubyishi.

²Ẹjo an̄u-egu-egbudu ono, mu ph̄uru ono d̄ulephu l'ọ b̄u oduma. Ọkpa iya d̄u l'ọ b̄u ọkpa biye. Ọnu iya ad̄u l'ọ b̄u k'agu. Eze ẹjo agiyi ph̄u abya eworu ike k̄e ȳebedua ye ẹjo an̄u-egu-egbudu ono, shi l̄e mini ono l'ẹka; bya an̄ukwa iya ph̄u aba-eze iya; s̄u iya t'o mejelephu ip̄he d̄u iya mma.

³Ishi ẹjo an̄u-egu-egbudu ono nan̄u b̄e ichii ọnya, e gburu iya b̄e teke e gburu iya ẹya b'ọ ga anw̄uhukwa. Obenu l'ọnya ono kp̄ohuwaru iya. Ẹjo an̄u-egu-egbudu ono ad̄u ndiphe mgburumgburu biribiri; ẹp̄he etsolahaa ya.

⁴Ndiphe abalahaaru ẹjo agiyi ono ẹja; okfu l'o wowaru ike iya ye ẹjo an̄u-egu-egbudu ono l'ẹka. Ẹp̄he abakwaruphu ẹjo an̄u-egu-egbudu ono ẹja asuje: “?Nan̄u onye ọdo, d̄u l'ọ b̄u ẹjo an̄u-egu-egbudu-a.?Nan̄u onye a-d̄u ike kp̄ofu iya l'ifu k'otso iya ọgu.”

⁵A haa ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu ono t'o kfuje ẹge ọnu ha iya. Yọo jakpọshi onwiya; gude ẹge ono ekfubyishi Nchileke ekfubyishi. A hakwaaru iya phụ ẹhu t'o meje iphe dụ iya k'ememe l'ime ụkporo ọnwa labụ l'ọnwa ẹbo.

⁶Yọ wata ophu Nchileke iphu; l'ekfubyishi ẹpha Nchileke ekfubyishi; ekfubyishikwaphu ẹke Nchileke bu ebubu; męwaru ndu bu l'imigwe.

⁷Nchileke ahaa ya; t'o tso ndu kę yẹbe Nchileke ọgu; mekputa ẹphe. A nụ iya ike t'iphe bụ ikfu l'ikfu ha; iphe bụ mbakeshi; iphe bụ ndu okfu-alị, dụ l'iche iche; mę ndiphe l'ẹphe ha; yoo meje ẹphe; t'ẹphe meje iphe ọ sụru t'ẹphe mee.

⁸Iphe bụ ndu, bu l'eliphe mgburumgburu a-nọdu abaru ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu ono ẹja; mbụ ndu ẹ te dedu ẹpha ẹphe l'ẹkwo Nwaturu ono, e gburu l'okfu ẹka ọha ono; bụ iya bụ ẹkwo ono, e deshuru ẹpha ndu a-nọ ndzụ gburruru jeye ono bę a-nọdu abaru iya ẹja ono.

⁹T'onye nweru ẹnu-nchị nua ya.

¹⁰Iphe bụ onye Nchileke tųwaru ẹka l'aa-tų mkpọro b'a tųfu-taje mkpọro. Iphe bụ onye ọ tųwaru ẹka l'ee-gbu lę mma; b'e gbufutaje lę mma. Ọ kwa iya bụ l'ụnwu Nchileke koshifutaje l'ẹphe bụ ndu ata nshi; nọdu Nchileke l'ẹka ẹge ẹphe nọ iya ẹya noshia ya ike.

¹¹Tọ dụ iya bụ; mu abya aphua ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu ọdo, shi l'ime alị mifuta. Yẹbedua furu mpo labụ l'ọ bụ kę nwaturu; olu iya adụ l'ọ bụ kę ẹjo agiyi.

¹²Yọ bya egude ike ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu phụ; melahaa iphe bụ ẹge dụ iya mma l'ifu ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu kę ọdungu phụ. Yọ bya emee; ndiphe abalahaaru ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu k'ọdungu phụ ẹja; mbụ anụ onanu, ọnya, e shi gbua ya l'ishi gage gbu iya; ọbu l'ọ kpọhuhawaru iya.

¹³Ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu k'ẹbo ono emeshilephu eze iphe-ophulenyaa. Mbụ yoo meebeje ọku; yo shi l'igwe bya adaa l'alị l'ifu ndiphe.

¹⁴Yo gude eze iphe-ophulenyaa ono, a haru iya t'o meje l'ifu ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu k'ọdungu phụ duphushia iphe bụ madzụ kpamụkpamu lę mgboko. Yọ sụ ndiphe t'ẹphe kpua ntẹkpe, dulephu l'ọ bụ ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu k'ọdungu phụ; bajeru iya ẹja; mbụ ntẹkpe, dụ l'ọ bụ ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu phụ, e gburu ẹjo ọnya l'ishi; yọ nyaa ya phụ.

¹⁵A bya ekwe t'ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu k'ẹbo ono tųru ume-ndzụ ye ntẹkpe ono, a kpuru, dulephu l'ọ bụ ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu k'ọdungu phụ l'ẹhu; t'ọ nọdu ndzụ; dụ ike l'ekfu okfu. Yo mee; e gbushikota ndu ẹ-te kwedu baaru yẹbe ntẹkpe ono, a kpuru; yọ dụ l'ọ bụ ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu ono ẹja.

¹⁶Ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu k'ẹbo ono eyebuta iphe bụ madzụ kpamụkpamu: onye ha nshinu mę onye ha nwanshi; onye nweru iphe mę onye ẹ-te nwedu iphe; ohu mę amadu; e mekota ẹphe iphe-ophubama l'ẹka-utara; m'ọ bụ l'atatifu;

¹⁷k'ophu ẹ to nwedu onye a-zu aswa; to nwe onye e-re aswa erere; gbahaa l'onye obu b'e meru iphe-ohubama k'ejo anu-egu-egbudu ono. Iphe-ohubama ono be bu epha ejo anu-egu-egbudu ono; m'o bukwanu ogu, no onodu epha iya obu.

¹⁸O bu eke-a be gbaru te madzu koshi le ya nweru mmamiphe. T'onye nweru egomunggo je aria ugu epha ejo anu-egu-egbudu ono jeye teke oo-maru iphe ogu ono bu; okfu l'ogu ono bukwapu epha madzu. Ugu obu bu "666", bu iya bu unu l'ukporo ugbo iri l'eto l'ishingu.

Àphù 14

Egvu, ndu a gbataru azu

¹Ya ndono; mu abya elee enya; phua Nwaturu ono l'eke o vudo le Ugvu Zayonu. Ndu vudonyabe iya nu l'eke ono du ukporo unu madzu ugbo iri l'esato; bu ndu e deru epha Nwaturu ono; me epha ke Nna iya l'atatifu.

²Mu abya anua okfu, a no l'imigwe kfu. Olu ono adalephu l'o bu eke eze mini aphu gbudugbudu; l'adakwapu l'o bu eke igwe ede edede; l'atu egbe-igwe. Yoo dakwapu l'o bu eke ndu akpoje une chigbaa eze une; l'akpo.

³Igweligwe ndu ono be vudo l'ifu aba-eze phu; me l'ifu iphe ono, nogbaa ndzu ono epe eno; me l'ifu ndu bu ogurennya ono; agu egvu ophungu ono. To nwe onye odo, duru ike omuta egvu ono; a gufulephu ukporo unu umadzu iri l'esato ono, bu ndu ono, a gbataru l'eliphe ono.

⁴Ndu ono bu ndu e te emerubua onwephe emeru l'ehu nwanyi; ndu doberu onwephe oga l'o bu nwamgboko, nwoke ta chikahubua okpa. O bu epe bu ndu bulephu Nwaturu ono be epe anoduje awu etso; l'eje iphe, bu eke ooje. Ndu ono bu ndu a gbafutaru l'eke ndiphe no; mee epe: epe adu l'o bu eja, a chiru nu Nchileke yele Nwaturu ono.

⁵Epe bu ndu e-te nwedu onye a-su l'ephe dzujeru ejo-ire; to nwe iphe, a ta epe uta iya.

Unwu ojozi-imigwe eto

⁶To du iya bu; mu abya aphua ojozi-imigwe odo, ephekwanu oreke-imeli. Yo gude ozi-oma ono, a-no gbururu jeye le tutu yoyo ono te ya je ezia ndiphe mgburumgburu; bu iya bu iphe bu mbakeshi le mgboko; iphe, bu ikfu l'ikfu ha; iphe, bu ndu ekfu iphe bu okfu-ali, du iche iche, no le mgboko-a; me iphe bu ndu, nokota le mgboko.

⁷Ojozi-imigwe ono ara iya arara arashi iya ike; asuje: "Unu tsujekwa Nchileke egvu! Unu akwabejekwa iya ugvu; le teke oo-kpe ikpe ruakwaru! Unu bajekwaru Nchileke eja; okfu l'o bu iya meru igweli; mee ali; mee eze enyimu; mekwaaphu iphe bu ogba-mini!"

⁸Ojozi-imigwe odo, kwe iya ebo ephetsoru k'odungu phu; l'asuje: "Obodo ono, a maru epha iya ono; mbu Babylonu be ike gvakwaru. Ike gvakwaru Babylonu ono, bu

iya cheru iphe bu mbakeshi mee k'omerushi onwonye le nwanyi; shi iya kpakota oke ehu-eghughu, Nchileke!”

⁹Ojozi-imigwe odo, kwe ndu ophunanu eto epheru tsoru ephe; l'arakwa iya phu arashi iya ike; asuje: “Onye abaru ejo anu-egu-egbudu phu eja; me ntekepe ono, a kpuru; yo du lo bu iya ono; me onye kweru t'e mee ya iphe-ohubama l'atatifu; odudu buru l'eka;

¹⁰onye obu be Nchileke a-nmakwa ikpe. Iphe-ehuka, onye obu e-je yele ikpe, aa-nma iya e-tsule iya phu pyaapyaa lo bu onye nguru mee, e ta gwadu mini. Onye ono ta byadu bya a-nahu oke ehu-eghughu ke Nchileke! Ee-gude oku, ere raphuraphu me nshi-egbe; nua onye obu aphu l'ifu unwu ojozi-imigwe, du nso; me l'ifu Nwaturu ono.

¹¹Oku ono, ee-gude nua ephe aphu ono be enwuru-oku iya a-nodulephu ekpo tututu; kpuchia nanu; limobe ala l'imeli gbururu jeye le tutu yoyo. Ndu ono b'e ta byakpoda bya aha t'ephe tuta ume m'oo ugbo lanu: eswe l'enyashi; mbu ndu ono, abajeru ejo anu-egu-egbudu ono eja; abakwaru iya phu ntekepe ono, a kpuru; yo du lo bu iya ono; me iphe bu onye kweru; e mee ya iphe-ohubama ono, ekoshi epha ejo anu-egu-egbudu ono.”

¹²O kwa iya bu l'unwu Nchileke koshifutaje l'ephe bu ndu ata nshi; mbu ndu emeje iphe Nchileke kfuru; me ndu no Jisusu l'eka.

¹³Mu abya anua okfu, a no l'imigwe kfu; su: “Te mu dee iphe-a l'ekwo: Onu-oma bu ke ndu a-nwuhu shita nta-a tugburu; mbu ndu a-nwuhu nu; okfu l'ephe woru onwephe ye Nnajiufu l'eka.” Ume Nchileke analita iya; su: “Oo ya-a! O bu ege o du ndono! Ehu a-nodu atso ephe ena l'oswiya; okfu l'ozi, ephe jeru be ephe jefuwaru l'ishi; l'atutawa ume. Yo buru ege ono be ee-bukwanu ephe nggo ozi ono, ephe jeru ono.”

Aakpata ndiphe lo bu onye akpata iphe e meberu l'ali

¹⁴Ya ndono; mu abya elee enya; phua urukpu ocha. Mu aphua onye dugaru anodu l'urukpu ocha ono. Onye ono, dugaru iya nu ono adulephu lo bu madzu; kpuru okpu-eze, e gude mkpola-ododo mee; bya apakwaruphu mma, atsu nko l'eka.

¹⁵Ojozi-imigwe odo eshi l'eze-ulo Nchileke lufuta; bya araku onye ono, dugaru l'eli urukpu ocha ono; su iya: “Wota mma ngu ono kpatakota iphe e meberu l'ali; lo gbaakwaru teke aa-kpata iya. Ishi iya aburu l'iphe e meberu le mgboko be chashiakwarunu; gbawa teke aa-kpata iya!”

¹⁶To du iya bu; onye ono, dugaru l'eli urukpu ono abya ewota mma iya ono tua l'eliphe. Mma ono akpaa ndiphe ege aakpaje iphe e meberu l'ali.

¹⁷Yo nwekwaruphu ojozi-imigwe odo, shikwaphu l'eze-ulo Nchileke ono, no l'imigwe ono lufuta. Yebdua egudekwaphu mma, atsu nko.

¹⁸Ojozi-imigwe odo eshikwaphu l'enya-ngweja Nchileke ono; lufuta. Yebdua aburu ojozi-imigwe ophu e ziru t'o gude oku mebyia mgboko. Yo kua ojozi-imigwe ophunanu, gude mma, atsu nko phu oku; kushia ya eya ike; su iya: “Gude mma ngu ono, atsu nko ono byibushikota nebyi vayinu ono, no le mgbo vayinu, tuko mgboko dzuru ono; le nebyi iya chashikotaakwaru!”

¹⁹Tọ dọ iya bụ l'ojosi-imigwe ono ewota mma iya ono taa l'eliphe. Mma ono atuko nebyi vayinu ghebushikota; bya achiru iya ye lẹ phorokoto eke aadzoshije mee l'akpuru vayinu. Iphe ono aburu etu, ekoshi oke ehu-eghughu Nchileke.

²⁰A bya adzoshibebe mee l'akpuru vayinu ono l'eke aadzoshije iya l'azu mkpukpu; mee ono aburu mee madzu. Mee ono atsoo l'obu nggele tugburu iphe ruru ukporo manyiru iri. Yo byakwaaphu utso; hatabe ogvu k'ophu bu l'oo-wo inya l'olu me inya - ruba iya.

Àphù 15

Ụnwu ojosi-imigwe; me mgbonwu esaa

¹Ya ndono; mu abya aphua iphe-ohubama, du biribiri odo, eme l'imigwe. Iphe ono bu le mu phuru ojosi-imigwe esaa, gude uzo mgbonwu esaa. Mgbonwu ono be bu ejo iphe-ehuka ke ikperazu, Nchileke e-wokfuta ndiphe. Teke uzo mgbonwu esaa ono gvuleruphu; oke ehu-eghughu Nchileke agvu.

²Mu aphukwaaphu iphe du l'o bu eze enyimu, egbu ngerengere, e woru onyo yele oku, enwu enwunwu gwakobe. Mu aphukwaaphu ndu lwaru ogu; mekputawa ejo anu-egu-egbudu ono yele ntেকে ono, a kpuru; yo du l'o bu iya ono. Ndu ono abukwaruphu ndu jikaru l'ephe ta akwabedu ogu ono, nochiru enya epha ejo anu-egu-egbudu ono ugvu. Ephe evudonyabe eze enyimu ono, du l'o bu onyo ono; pagbaaru eze une, Nchileke nuru ephe l'eka.

³Ephe ebyi egvu Mosisu, bu nwozi Nchileke; me egvu ke Nwaturu ono; asuje: "O bu nggu; Nchileke; bu Okaribe-Kakota-Ike. Oru ngu du egvu; du biribiri! O bu nggu bu eze k'iphe bu mbakeshi. Uzo ngu vudo nhamunha; buru okpobe uzo; nggube Eze ojejeje.

⁴Nnajiufu;?bu onye bu onye a-su le ya ta atudu ngu egvu? ?Bu onye ha k'ogheli onu; su le ya ta akwabedu epha ngu ugvu? O bu nggubedua nwenkinyi ngu bu onye du nsọ. Iphe bu mbakeshi a-bya abaaru ngu eja. Ishi iya aburu le madzu kparamkparamu; be phukotawaru l'iphemiphe obule, iime be vudo nhamunha."

⁵E meebe; mu abya elee enya; phua eze-ulo Nchileke l'imigwe; l'eka a guharu ime iya aguha. Mbụ ime eke ono, ụlo ono, e gude ekwa mee, bu Nchileke b'o shi l'eka ono no; bu iya bu ụlo-ekwa ono, no-chiru enya ogba-ndzu ono, shi Nchileke l'eka ono.

⁶Ụnwu ojosi-imigwe esaa ono, bu ephe gude mgbonwu esaa ono eshi l'eze-ulo Nchileke ono lufuta; yegbaa uwe ocha, achatsua biribiri. Ephe egude akpo-buleti, e meru le mkpola-ododo kebudotsua uwe ono l'ume.

⁷Ya ndono; onye lanu l'iphe eno ono, nogbaa ndzu ono abya eworu efere esaa, e meru le mkpola-ododo nu ojosi esaa ono. Iphe jiru efere ono aburu oke ehu-eghughu Nchileke; mbu Nchileke ono, no ndzu gbururu jeye ono.

⁸Enwuru-ọku ekposhilephu; ji ọlọ ono pyimu; okfu l'ọdu-biribiri Nchileke mę ike iya bę nọ l'ẹke ono. To nwe onye duru ike ọbahu l'ọlọ ono jeye teke ọzo mgbonwu ẹsaa ono, ojozi-imigwe ẹsaa phu gude phu gvụ-oduru.

Àphù 16

Efere ẹsaa, e yejishiru oke ẹhu-eghughu Nchileke

¹Tọ dọ iya bụ; mu anụa olu, e shi l'eze-ọlọ Nchileke ono chia l'e chiru mkpu; sụ ojozi-imigwe ẹsaa ono: “Unu je ewota ẹjo iphe-ẹhuka ono, shi l'oke ẹhu-eghughu Nchileke ono; mbụ ẹjo iphe-ẹhuka ono, nọ l'efere ẹsaa ono; je awushikota lẹ mgboko mgburumgburu!”

²Ojozi-imigwe kẹ ọdungu abya atugbua; je awushi ẹjo iphe-ẹhuka ọphu nọ l'efere nk'ia lẹ mgboko. Ejo ọnya, eme ẹjo ẹhuka abalahaa iphe bụ ndu ono, e meru iphe-ọhubama k'ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu ono; mę ndu abaru ntekpe ono, a kpuru, dulephu l'ọ bụ ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu ono eja.

³Ojozi-imigwe k'ẹbo abya atugbua; je awushi ẹjo iphe-ẹhuka ọphu nọ l'efere nk'ia l'eze ẹnyimu. Mini, nọ l'eze ẹnyimu aghọ mee; dulephu l'ọ bụ mee onye nwuhuru anwuhu. Iphe bụ iphe nọ ndzụ l'ime mini anwushihukota.

⁴Ojozi-imigwe k'ẹto atugbua; je awushi ẹjo iphe-ẹhuka ọphu nọ l'efere nk'ia lẹ nggele; mę iphe bụ ọgba-mini l'ọ ha. Mini aghọ; bukotaruu mee.

⁵Mu anụa ẹke ojozi-imigwe, bụ iya eche iphe bụ mini nche; suru: “Nggube Nchileke, dọ nso! Mbụ nggube onye ono, nonu; buru onye nọhawa nụ; bę mgboko dūbederu. Ikpe-wa, i nmaru ndiphe-a; bę koshiru l'i bụ onye ekpeje ikpe nhamunha!

⁶Lẹ ndu ono, bụ ẹphe gbushiru ndu nke ngu; bya egbushia ndu ekfuchiru ngu l'ifu ẹphe ono; mbụ gbushia ẹphe; lọkaa mee ẹphe ono b'i nukwaruphu mee t'ẹphe ngua. Iphe ono, i meru ndiphe ono aburu iphe gbaru ẹphe ndono!”

⁷Ya ndono; mu anụa olu, shi l'ẹnya-ngweja Nchileke; sụ: “Ono kwa ẹge ọ dọ-o! Nnajiufu, bụ Nchileke bę bukwa iya bụ Okaribe-Kakota-Ike-o! L'ikpe, i kperu ndiphe bę bulephu okpobe ikpe; bukwaruphu ikpe, dọ maa.”

⁸Tọ dọ iya bụ; ojozi-imigwe k'ẹno abya atugbua; je awushi ẹjo iphe-ẹhuka ọphu nọ l'efere nk'ia l'ẹnyanwu. E mee ẹnyanwu; okpomoku iya erebushilaha madzụ anụ; k'ọphu oomeje anụ madzụ; yọ dọ l'ọ bụ iphe a huberu l'ọku.

⁹Ejo okpomoku ono erebushi ndiphe anụ. Ndiphe awata ọko Nchileke ọnu; mbụ yẹbedua, kweru t'egbe ẹjo iphe-ẹhuka ono byakfuta ẹphe. Ọphu ẹphe 'atakwanu onwẹphe uta; k'ọphu ẹphe a-ghaa umere lakfuta Nchileke; bya akwabeje iya ugvu.

¹⁰Ojozi-imigwe k'ise abya atugbua; je awushi ẹjo iphe-ẹhuka ọphu nọ l'efere nk'ia l'aba-eze ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu ono. Ọchi aburu bę; gbachishikota iphe bụ ndu kwetaru t'ẹjo anụ-ẹgu-ẹgbudu ono buru eze ẹphe. Ndiphe awata ọta kpukpurukpu k'ẹjo iphe-ẹhuka ono, ẹphe eje ono.

¹¹Ephe awata ophu Nchileke imigwe iphu ke iphe ono, aphugbaa ephe uphu ono; me k'ejo onya ono, aba ephe ono. Obenu l'ephe ta takwanu onwephe uta; paru ejo iphe ephe eme haa; lakfuta Nchileke.

¹²To du iya bu; ojozi-imigwe ke ishingu abya atugbua; je awushi ejo iphe-ehuka ophu no l'efere nk'iya le Eze Enyimu Yufuretisu. Eze Enyimu ono atashihukota; esu-uzo abya a-nodu iya; k'ophu ndu eze, shi l'uzo enyanwu-ahata e-sweje iya.

¹³Mu abya aphua ogvu eto, dutsua l'o bu ewo; eke oolufutagbaa. Nanu eshi ejo agiyi ono l'onu lufuta; nanu eshi ejo anu-egu-egbudu ono l'onu lufuta; nanu eshi onye ono, gude ugho edusweshi ndiphe uzo ono l'onu lufuta; mbu onye ono, adzu ejo-ire; su le ya bu onye nkfuchiru Nchileke ono. Ogvu ono, dutsua l'o bu ewo ono eshikota ephe l'onu lufutagbaa.

¹⁴Ogvu eto ono be shikota l'eka Setanu. O bu ogvu, emegbaa iphe-ophulanya. Yo jekfubekota iphe bu ndu eze ndiphe l'ephe ha; je achikobe ephe t'ephe dzukobe l'ekalanu ke ogu; kwaberu mboku ono, Nchileke ono, bu iya bu Okaribe-Kakota-Ike ono a-bya ekoshi ndiphe onye ya bu.

¹⁵Jisusu sukwaru: "Unu lekwa; l'o kwa ege abyabya onye iphura atuje madzu l'ukfu; bu ege ya a-tu unu l'ukfu! Onu-oma bu k'onye mu enya; kwakobe uwe iya; k'ophu e to gbaduru otu mboku ono; iphere aburu nk'iya!"

¹⁶Ya ndono; ogvu eto ono, shi l'eka Setanu ono abya emee ndu eze ke mgboko-a l'ephe ha; ephe abya akpakota l'eka obu, eekuje Amagedonu l'okfu Hibururu.

¹⁷Ojozi-imigwe k'esaa abya atugbua; je awushi ejo iphe-ehuka ophu no l'efere nk'iya le pherephere. Yo nweru olu, shi l'aba-eze ono, no l'ime eze-ulo Nchileke ono chia mkpu; su: "E mewaru iya!"

¹⁸Ebemu-igwe ekulaha oswi ke meremu meremu! Igwe l'ede edede; latu egbe-igwe; l'agbakwaphu agbagba. Ali l'anma jijiji egbe iya ophu ta nmabua keshinu Nchileke keru madzu.

¹⁹Obodo ono, a maru epha iya ono; mbu Babylonu etsukahu uzo eto. Iphe bu obodo odo, nokota le mgboko adakashihu; yifu. Nchileke anyata obodo ono, a maru epha iya ono; mbu Babylonu; bya agbee ya mee l'okoro, e yejiru oke ehu-eghughu ke yebe Nchileke eyeji; bu iya bu ikpe, o nmaru iya.

²⁰Iphe bu ikfuli, nonu emishihukota. Iphe bu ugvu, nonu te nwehe ophu a phukwaduru.

²¹Eze aka-mini, anyitsua era l'o bu mkpuma, eegwe uswe eshigbaa l'igweli ala berebere l'ali; atugbushi ndiphe. Ndiphe ebulahaaru Nchileke onu; okfu l'eze aka-mini ono anu ephe aphu. Ishi iya aburu l'iphe-ehuka, aka-mini ono pakfutaru ephe kporu ege aa-nodu atu onu iya.

Aphu 17

Eze nwanyi okpara ono

¹Tọ dọ iya bụ; ojozi lanụ l'ojosi-imigwe ọsaa phụ, shi gude efere oke ọhu-eghughu ọsaa phụ abyakfuta mu; bya asụ mu: “Tẹ mu bya tẹ ya je ekoshi mu ẹge ee-shi nmaa eze nwanyi ọkpara ono ikpe, bụ iya bụ obodo ono, nọ l'ẹke ono ngele zaru l'igwe ono.

²Lẹ ndu eze, achi mgboko bẹ ẹphe l'iya zekotaakwaru. L'iphe bụ ọru-ali, ndiphe mgburumburu ẹphe l'obodo ono rukotaru bẹ atsukwa ẹphe atsutsu l'ọ bụ mee.”

³Ume Nchileke abyakwa bya eji mu ọhu pyimu. Ojozi-imigwe ono abya eduta mu jeshia l'echi-egu. Eke ono bẹ mu phuru nwanyi, dugaru l'eli ẹjo anụ-egu-egbudu ọbu, eke uswuswe. L'ẹhu ẹjo anụ-egu-egbudu ono l'ọ ha b'e deshiru ẹpha, ekfubyishi Nchileke ekfubyishi. Ejo anụ-egu-egbudu ono bẹ nweru ishi ọsaa; nweru mpo iri.

⁴Ngwa, nwanyi ono kwaru aburu kpowula kpowula uwe uswe. Iphe, o gude memaa onwiya aburu iphe, e meru lẹ mkpola-ododo. Echi-ẹka iya; mę mgbubu-olu iya bụ ndu ọphu vugbaa oke aswa. Iphe ọ pa l'ẹka aburu okoro, e gude mkpola-ododo mee. Iphe jiru okoro ono aburu ẹjo ahuma; mę iphe dọ ideyideyi, shi l'ọru-ali, nwanyi ono arube.

⁵A bya edee ya ẹpha l'atatifu gedegede. Epha ono bụ ẹpha, ẹ to nwedu onye mahawaru iya nụ. Owaa ẹge e deru iya: “Bábyilonu ono, a maru amaru ono; bụ iya bụ nne iphe bụ ndu agba ọkpara; mę iphe bụ ndu eme ahuma lẹ mgboko.”

⁶Mu abya elee ọnya; phua ẹge nwanyi ono ngukotsuaru mee madzụ; yoo me iya l'ọnya. Ndu ọ nguru mee ẹphe bụ ndu kẹ Nchileke ono, e gburu l'ike; okfu l'ẹphe kwere l'ọo Jisusu bụ Nnajiufu ẹphe ono. Mu aphua eze nwanyi ọkpara ono; yọ dukpoo mu biribiri nshinu.

⁷Ojozi-imigwe ono asụ mu: “?Ngunu meru iphe ọ dọ mu biribiri? Wo mu tẹ mu gebe tẹ ya karu mu iphe nọ lẹ nwanyi ono, ẹ-ta bụdu madzụ l'ọ ha maru iya; mękpo k'ẹjo anụ-egu-egbudu ono, nweru ishi ọsaa; mę mpo iri ono, bụ iya pa iya ono.

⁸Ejo anụ-egu-egbudu ono, mu phuru ono bẹ shikwa nọdu ndzụ; ọbu l'ẹ tọ nọhekwa ndzụ nta-a. O wuduakwaru-a nwanshi nta-a; yo shi lẹ Iduma Maa ono lufuta; bya alaa l'iyi. Ndu ono, bu l'eliphe ono, ẹ te dedu ẹpha ẹphe l'ekwo, e deshiru ẹpha ndu a-nọ ndzụ gbururu jeye keshinu Nchileke meru mgboko ono; bẹ ọo-dukota biribiri teke ẹphe phuleruphu ẹjo anụ-egu-egbudu ono. Iphe ọbu aburu l'o shi nọdu ndzụ; tọ nọhe iya nta-a. Obenu l'oo-mekochakwaa nọdu ndzụ ọdo.

⁹“Onanu aburu iphe gbaru tẹ madzụ koshi lẹ ya nweru egomunggo; l'arije iphe ariri t'o doo ya ọnya. Ishi ọsaa ono bẹ nọ-chiru ọnya ugwu ọsaa, nwanyi ono dugaru adugaru l'eli iya.

¹⁰Iphe ọdo, ọ nọ-chifuaru ọnya iya bụ ndu eze ọsaa. Umadzu ise lẹ ndu eze ọsaa ono ta nọhekwa. Onye lanụ l'ime ẹphe bẹ nọkwadua; onye lanụ ta alufutadua. Ọ -lufutalephu bẹ aa-ha iya t'ọ nọdu kpoo ukfu nwanshi.

¹¹A bya abya l'ejo anụ-egu-egbudu ono, shi nọdu ndzụ; tọ nọhe iya nta-a ono: yẹbedua bẹ bụ onye eze k'esato. Olee yele ndu eze esaa ophunanu bẹ nọkwaa l'oshi lanu; mbu l'oo-mekochakwaa laa l'iyi.

¹²“Mpo iri ono, mu phuru ono bẹ nọ-chiru ọnya ndu eze iri, bukwanu ndu eze, ẹ te ezidua t'ephe bya achilahaa ndiphe. Ee-me ephe l'ejo anụ-egu-egbudu ono tẹ ike nọdu ephe nshinu; k'opu ephe l'ejo anụ-egu-egbudu ono a-gbaru mgbā; buru eze; chia ndiphe nwawa lanu kpau.

¹³Ndu eze ono bẹ obu ephe a-bukotaje nanu. Ephe ewota ike ephe; mę abubu ono, ephe bu eze ono ye ejo anụ-egu-egbudu ono l'eka.

¹⁴Ephe atuko l'ephe ha; idzu aburu ephe nanu; ephe etso Nwaturu Nchileke phu ogu. Obenu le Nwaturu ono e-mekputa ephe. Ishi iya aburu le Nwaturu Nchileke bẹ bu iya bu Nnajiufu, kakota iphe bu ndu bu nnajiufu ike; bukwaruphu Eze, kakota iphe bu ndu bu ndu eze ike. Iphe bu ndu ono, Nchileke kuru; fota ono; mbu ndu ono, nopyaberu iya l'eka ono e-mekputakwaphu ephe.”

¹⁵Ya ndono; ojozi-imigwe ono asu mu: “?Mu phwaru mini ono, nwanyi okpara ono dugaru adugaru ono? Mini ono bẹ nọ-chiru ọnya iphe bu mkpukpu; nọ-chia ọnya igweligwe madzu; nọ-chia ọnya iphe bu mbakeshi; bya anọ-chia ọnya ndu shi l'iphe bukota okfu-alu ndu, du iche iche, nọ le mgboko.

¹⁶Ejo anụ-egu-egbudu ono; mę mpo iri ono, mu phuru ono bẹ bu ndu nwanyi okpara ono du ashi. Ephe a-natakotakpoo ya iphe o nweru enweru l'o ha; yo gbaru otu daburu. Ephe eria anu iya; gude oku kepyashia ya ekepyashi.

¹⁷Iphe obu aburu l'oo Nchileke bẹ yeru ephe egbe oriri ono l'okpoma; t'o guje ephe agugu t'ephe medzukota iphe Nchileke tuberu, bu iya bu tẹ ndu ono gbako eka; t'okpoma buru ephe nanu. K'opu ephe e-wota abubu ono, ephe bu eze ono ye ejo anụ-egu-egbudu ono l'eka; t'o buru eze; gude eka ike chije ephe jeye teke iphe Nchileke kfuru e-rekota.

¹⁸“Nwanyi ono, mu phuru ono bẹ bu iya bu obodo ono, a maru epha iya ono; mbu obodo ono, bu iya achikota iphe bu ndu eze ndiphe mgburumburu ono.”

Àphù 18

Ike gvwaru Bábyilonu

¹E metsua; mu abya aphua ojozi-imigwe odo, shi l'imigwe phezita. Ojozi-imigwe onanu bẹ Nchileke yeru ike, ha nshinu l'eka. Ojozi-imigwe onanu enwua vaa-a; mee eliphe mgburumburu; yo chi phoo phoo.

²Yo raa ya arara rashia ya ike; su: “Ike gvwaru Bábyilonu! Ike gvwaru Bábyilonu! Obodo ono, a maru epha iya ono; mbu Bábyilonu bẹ ike gvwaru nta-a. Bábyilonu buakwa eke mkpako iphe bu Obutuswe l'o ha laru je eburu. O buakwa eke unwu-ojozi Sétanu l'ephe ha kpakoru; mę eke iphe bu unwenu ejo ora; mę unwenu, dukota ndiphe ashi kpakoru l'ephe ha.

³Ishi iya aburu l'iphe bu mbakeshi le mgboko nguwaru mee ya ono, bu iya bu uru-ali ono, nwanyi ono aru ono. Temanu be yele ndu eze, achi ndiphe zekotawaru. Iphe bu ndu agba ikike ngho le mgboko-a mgburumburu be shiakwa l'eku ono, nwanyi ono nweru, kporu otukota onu iya ono bahu; bugbaaru eze.”

⁴To du iya bu; mu anua olu odo, shi l'imigwe asuje: “Ndu nke mu; unu lufutakwa nwanyi ono; mbu Babylonu l'ehu; t'unu be eje eye eka l'ejo iphe ono, oome ono; Odumeka be unu l'iya a-gbakwaru mgba le mgbonwu, a-byakfuta iya nu.

⁵L'ejo iphe o meru kukwaru l'ikpo; ha l'eli l'o bu ugvu, je etsu ishi l'igwe. Nchileke nyatakwaru-a ejo iphe iya l'o ha.

⁶T'e mee ya ege o meru ndu odo; kfu ya ugwo iya nkfulabu. T'e gude mee, atsu atsutsu l'o bu nk'iya ugbo labu gbajiaru iya okoro, o gude gbee ndu odo mee t'o ngua.

⁷T'a gwaa ya ochi; nua ya aphu, ha l'o bu odu-biribiri, o nuru onwiya; me k'oburu ova ova. Onoduje apali onwiya: ‘L'oo ya bu eze-nwanyi; le ya ta budu nwanyi, maa tufuru; ya ta abya l'ede onu l'aphu!’

⁸Oo ya meru iphe o bu ujiku lanu be mgbonwu ono, toko nodu ngaberu iya ono a-byakfuta iya; bu iya bu: ejo iphe-ememe; aphu; me ejo-egu. O bu oku e-kegbu iya; ke l'o bu Nnajiufu, bu Nchileke; mbu onye ike iya paru apaa; bu iya nmaru iya ikpe.”

⁹Oo ya bu le ndu eze ndiphe ono, bu ndu ono, ephe l'iya shi azeje ono; me ndu ono, ephe l'iya atukoje emegbaa ejo iphe agu ephe ono; ndu ono be a-ra ekwa iya. Aphu e-ji ephe okpoma; l'okfu eka iya teke ephe phuleruphu ege enwuru-oku kpolihuru l'obodo ono; eke oku adzupyashi iya.

¹⁰Ephe e-vudoru ote-enya; ele iphe amuru obodo ono; l'eke ephe a-nodukwanu atsu egvu, aphu, aanu obodo ono. Ephe evudoru ote-enya asuje: “Te njo gbakwa egbudu! Iphe owaa ta dukwa k'ekfukfu. M'oo nggube Babylonu, bu obodo, a maru epha ngu; bya a makotaru l'i bu obodo, shihuru ike be buwaphu awa lanu b'e gude nma ngu ikpe; nggu aburu kpurupyata ege-a, i bu iya-a!”

¹¹Ndu agba ikike ngho l'eliphe a-rakwaphu ejo ekwa nk'ephe; gua aphu obodo ono; okfu l'e to nwehedu onye a-zukwadu ngwa-aswa ephe.

¹²E to nwehedu onye a-zuje ephe mkpola-ododo ephe; me mkpola-ocha ephe; to nwehe onye a-zuje ogbu murumuru mkpuma ephe, bu mkpuma, vugbaa oke aswa; mewaru mgbubu-olu ephe. To nwehe onye a-zuje ephe ekwa ocha ephe; me ekwa uswe ephe; me gebere gebere iya ndu ophu eere oke aswa; me uvara-nggidi uswe ephe; mewaru unwu oshi ephe, eshije mkpo, bu iphe ephe erekota erere; metsua iphe e gude eze-enyi meshia; metsua iphe e gude oshi, vu oke aswa mee; metsua ophu e meru l'opu; ophu e meru l'igwe; me ophu e meru le mkpuma mabulu.

¹³Me mkpekwo sinamonu; unwu iphe odo, eshi mkpo; insensu; meeru; furakinsensu; mee; me manu, eeri iphe; ntu akpe, e tsuru etsutsu; akpe l'onwiya; eswi; aturu; inya; me turoku, e gude inya akpu; me ohu; mbu madzu gedegede.

14Ndu ngho ono a-suje obodo ono: “Ha! Nta-a be iphe bu akpuru oshi ono, shi anoduje agu ngu agugu ono be te nwehekwa ophu nonu. Eku ono, i shi kpaaku beru onwongu ono be yifuakwaru nta-a. Iphemiphe obule, atsoje ngu ena; buru iphe ama ngu mma gvuakwaru; ophu to bukwa li bya bya aphukwadu iya odo!”

15Ndu ngho ono, shi agbataje ngho iphemiphe obule; je eree l'obodo ono; rita iya uru, ha nshinu ono be e-vudotsua ya ote-nya ote-nya; l'eke ephe a-nodu atsụ egvu-aphu ono, aanu obodo ono. Ephe a-ra ejo ekwa; gua aphu; asuje:

16“Te njo gbakwa egbudu! Iphe owaa ta dukwa k'ekfukfu! M'oo nggube eze obodo ono, a maru epha ngu ono, shi eyeje uwe ocha; nmaru ekwa uswe; me uvara-nggidi uswe; gude iya kwamaa onwongu akwama; byakwaphu bya egude iphe e meru le mkpola memaa onwongu emema; woru echi, ere ire doo l'eka; woru mgububu doo onwongu l'olu

17be buwaphu awa lanu kpuu b'e gude mekota eku ngu ono l'o ha; yo buru iphe iyi yitaru ege-a, o yitaru iya-a!” Iphe bu ndu ishi ugbo-mini l'ephe ha; ndu egudeje ugbo eje iphe; ndu anga ugbo; me ndu egudeje ugbo tsoru eze enyimu agba ngho l'ephe ha eje evudotsua ote-nya ote-nya;

18ele enwuru-oku obodo ono nya. Ephe echia mkpu; asuje: “L'e to nwebukwaa obodo odo, dejeru ude, a maberu epha iya ege a maru obodo-a!”

19Ephe ekpota eja kpua onwephe l'ishi; l'echi mkpu; ara ekwa; agu aphu; asuje: “Te njo gbakwa egbudu! Iphe owaa ta dukwa k'ekfukfu. I su l'oo obodo-a, a maru epha iya-a be du ege-a? Mbụ nggube obodo-a, bu eku ono, i kparu, kporu otukota onu iya ono be iphe bu ndu nweru ugbo-mini egudeje agba oke ngho shikota ngu l'eka bahu. M'o buwaphu awa lanu kpuu b'e gude mee ya; yo buru kpurupyata ege-wa, o bu iya-a.”

20Ndu bu l'imigwe; unu teje eswa l'obodo ono, a maru epha iya ono yifuwaru. Unu teje eswa unube ndu bu ndu ke Nchileke; me ndu ishi-ozu; me ndu ekfuchiru Nchileke. Unu teje eswa; le Nchileke be nmawaru iya ikpe ejo iphe ono, o meru unu ono!

21Ya ndono; ojozi-imigwe lanu, agburu-ehu no abya apalia eze mkpuma obu, ha nshinu l'o bu o-ji-l'eka mkpuma; pata iya chee l'eze enyimu; su: “Ono ege ee-gude agburu-ehu; pata obodo ono, a maru epha iya ono; mbu Babylonu chee l'eke, to nwedu onye a-phukwadu iya odo.

22E to nwekwa onye bya anukwadu oda nkwa; m'o bu nukwada eke aagu egvu; m'o bu eke aaphu opu-inya; m'o bu upyoku le nggube obodo ono odo le phuruphurukpoo. E to nwehekwa onye eme nka, nweru ophu, a bya aphukwadu l'ime ngu odo. To buhe l'aa-nukwadu oda ikwe-nri l'ime ngu odo.

23E to nwehekwa l'iphoro oku uruku enwukwada jaa l'ime ngu odo. Uzere ke l'eeke nwanyi nji; odudu buru l'a lutaru nwanyi be ta byahekwa bya eme l'ime ngu odo. Ishi iya aburu l'o bu ndu ono, shi buru l'ime ngu agba ngho ono be bu ephe shi buru ndu nweru nya l'eliphe-a. Nggue egudewa ogwu; duphushikota iphe bu madzu l'iphe bu mbakeshi mgburumgburu!”

²⁴Yọ bụru lẹ Bábyilonu b'a phuru mee ndu nkfuchiru Nchileke; mę mee ndu ọdo, bụ ndu kẹ Nchileke; mękpo mee iphe bụ ndu ono, e gburu egbugbu l'eliphe l'ephe ha ono.

Àphù 19

¹Onanu emetsulephu; mu anụa iphe ọdo, ada l'imigwe. Yọo dalephu l'ọ bụ olu-egvu, a dū igwe agụ. Egvu, ephe agụ aburu: “T'ajaja bụru kẹ Nchileke. L'adzọdzo, a dzọru ayi; bukwa iya b'o shi l'eka. Ọo ya b'ọ gbaru kẹ t'ayi kwabẹ ugvu, kakọta ugvu. Ọ bụ yẹbe Nchileke ono bẹ kakọta iphemiphe ọbule ike.

²L'ikpe, ọ nmaru ndiphe b'ọ nmakwaru l'o-ruberu-iyā; bụru ikpe, dū maa. Ọ nmaru eze nwanyi ọkpara phū ikpe; mbū nwanyi ono, gude ọkpara, ọogba; mee unwu eliphe l'ephe ha; ephe aburu kpurupyata phū. Nchileke bẹ gwataakwaru iya ugwo mee ndu kẹ Nchileke ono, o gbushiru ono, bụ iya bụ ndu ono, ọchi ephe tukoru iya l'ishi ono.”

³Ephe abyakwa bya azua egvu ọdo; sụ: “T'ajaja bụru kẹ Nchileke-o! Enwuru-ọku obodo ono, ọku adzū ono bẹ ekpo tūu; ala l'imeli. Yọ bụru ẹge ono b'oo-kpo jeye lẹ tutu yoyo.”

⁴Ukporo ndu bụ ọgurenya lẹ ndu bụ ọgurenya ẹno phū; mę iphe ono, nọgbaa ndzū ono ephe ẹno adatsua kfupyabe ifu; baaru Nchileke ẹja; mbū Nchileke ono, nọ l'aba-eze ono. Ephe asụ: “Ono kwa ẹge ọ dū! T'ajaja bụru kẹ Nchileke-o!”

Ome ẹswa-nwanyi ọphungu

⁵Ya ndono; yo nweru olu, shi l'aba-eze ono chia mkpu; sụ: “Unubẹ ndu ejeru Nchileke ozi l'unu ha; unu jaa Nchileke ajaja! Unu kele iya ekele; unubẹ ndu atsū iya egvu: onye ukfu l'onye nta!”

⁶Tọ dū iya bụ; mu abya anụa olu-egvu, a dū l'igwe agụ. Olu-egvu ephe ono adalephu l'ọ bụ ẹphuphu eze mini, aphū wọwowo. Yọo dakwaphu l'ọ bụ ẹphuphu igweli, agba agbagba. Iphe ephe agụ aburu: “T'ajaja bụru kẹ Nchileke! Nnajiufu ayi, bụ Nchileke ono, bụ Ọkaribe-Kakọta-Ike ono bẹ koshiakwaru l'ọo ya bụ eze, achikota iphemiphe ọbule nta-a!

⁷T'ẹhu tsoo ayi ẹna; t'ayi tee ẹswa teshia ya ike; t'ayi jaa ya ajaja kẹ ọdu-biribiri iya! Lẹ nta-a bẹ onye ono, bụ Nwaturu Nchileke ono b'o ruakwaru l'olu nwanyi. Nwanyi ọbu, ọobyā alūlu ọbu bẹ kwaakwaru onwiya ngwa ngaberu iya.

⁸Nchileke kwewaru tẹ nwanyi ono yee uwe ọcha, acha pemu-pemu, ẹ-te nwedu ẹke e meruru iya emeru.” Uwe ọcha ono bụ umere, vudo nhamunha, unwu Nchileke eme.

⁹Tọ dū iya bụ; ojozi-imigwe ono asụ mu: “Tẹ mu dee iphe-a l'ekwo: Onu-oma bụ kẹ ndu e kuru t'ephe tsoru lẹ nri ẹswa-nwanyi ono, Nwaturu Nchileke eje alūlu ono.” Yo kfuebe ẹge ono; bya asukwaphu: “Okfu ono kwa Nchileke gude onu iya kfua ya; Nchileke ta bukwa onye adzujẹ ẹjo-ire.”

¹⁰Tọ dū iya bụ; mu abya aburu pẹ l'ifu ojozi-imigwe ono; gashia tẹ mu baaru iya ẹja. Yọ sụ mu: “Wawakwa! Tẹ mu be ejekwa ememe! L'ọ kwa ẹge mbẹdua; mu l'unwunna mu phẹ bụ ndu ejeru Nchileke ozi bụ ẹge yẹbedua bukwapu onye ejeru

Nchileke ozi; mbụ ụnwunna mu ono, bụ ẹphe; bẹ Jisọsu koshiru ọkpobe okfu nk'ia ono. Bachiaru Nchileke ẹja!" L'ọkpuberu okfu ono, Jisọsu koshiru ayi ono bẹ bụkwa l'ẹka Ume Nchileke b'o shi; mbụ Ume Nchileke ono, bụ iya emeje tẹ madzu kfuchijeru Nchileke ono.

Onye dugaru l'eli inya ọcha

¹¹Mu abya aphua ẹke imigwe kpuharu; gheru onu; bya aphua inya ọcha, nọ iya nū. Yo nweru onye dugaru l'eli inya ono. Ẹpha onye ono, dugaru l'eli inya ọcha ono aburu: "O-me-g'o-kfuru"; bya abukwaruphu "Ọkpobe Okfu". Yoo kpeje ikpe lẹ nhamunha iya; l'alukwaphu ọgu l'uzo, dū nhamunha.

¹²Iphoro ẹnaya iya dulephu l'ọ bụ iphoro ọku, enwu enwunwu. Yo kpuru okpu-eze, ha igwe l'ishi iya. O nwekwaruphu ẹpha, e deshuru iya l'ẹhu. Ẹpha ono te nwedu onye odo, maru iya nū; gbahalephu yebedua nwenkinyi iya.

¹³Uwe nlokpuru, o yeru b'a tseru lẹ mee. Ẹpha onye ono aburu "Okfu Nchileke ono".

¹⁴Iphe bụ ndu soja imigwe abya egude uwe ọcha, acha pemu-pemu; to nwe ẹke e meruru iya emeru; kwaa onwephe ngwa. Ẹphe atuko l'ẹphe ha nodu l'eli inya ọcha; l'awu etso onye ono, dugaru l'eli inya ọcha ono.

¹⁵Iphe eshije onye ono l'onu lufuta bụ ọgu-mbeke, atsu nkọ, bụ iphe oo-gude lua iphe bụ mbakeshi lẹ mgboko. Yọ bya aburu eze ẹphe; gude mgboro-igwè achi ẹphe ẹge eze achije mkpukpu iya-a. Ọo ya a-dzoshi mee vayinu l'ẹke ono, aadzoshije mee l'akpuru vayinu ono. Iphe ono aburu etu, ekoshi eze oke ẹhu-eghughu kẹ Nchileke, bụ Okaribe-Kakota-Ike.

¹⁶E dee ẹpha l'uwe, o yeru; dekwa ya ẹya phu l'utakfu. Ẹpha iya ono bụ: "Eze, kakota ndu eze; mę Nnajiufu, kakota ndu bụ nnajiufu."

¹⁷Ya ndono; mu abya aphua ojozi-imigwe, vudo l'enyanywu. Yo chia mkpu chishia ya ike; gude kukoo iphe bụ unwenu, ephe l'akpamigwe; su ẹphe: "Unu phee bya edzukota; t'unu ria orimori, daru unu; orimori, bụ l'ẹka Nchileke b'o shi.

¹⁸Unu bya avukaa anu ndu eze; anu ndu ishi soja; anu ndu soja; anu inya; anu ndu agba iya nū; mę anu ndiphe mgburumburu: ohu mę amadu; onye ukfu l'onye nta."

¹⁹Mu abya aphua ẹjo anu-egu-egbudu ono; mę ndu eze ndiphe mgburumburu ẹge ẹphe chitawaru ndu soja ẹphe chikobe l'ekalanu; kẹ t'ẹphe bya etso onye ono, dugaru l'eli inya ọcha ono ọgu yele ndu soja iya.

²⁰A kpua ẹjo anu-egu-egbudu ono lẹ ndzu; kpukwaaphu onye ono, egudeje ugho edusweshi ndiphe; l'adzu ẹjo-ire lẹ ya bụ onye nkfuchiru Nchileke; l'ẹ b'ọ bụ iya ono. Ọ bụ iya bụ onye ono, shi anoduje ẹjo anu-egu-egbudu ono l'ifu; emeshi iphe-ophulanya, bụ iya bụ iphe ono, o gude ghota ndu ono, kweru t'e mee ẹphe iphe-ophubama k'ẹjo anu-egu-egbudu ono; mę ndu ono, shi abaru ntekpe ono, a kpuru; yọ dū l'ọ bụ anu ono ẹja. A kpukwaruphu; kpua onye ugho ono, adzuje ẹjo-ire; su lẹ ya ekfuchiru Nchileke ono yele ẹjo anu-egu-egbudu ono lẹ ndzu je achiru ye l'eze-iduma, bụ ọku nshi-egbe l'enwu iya taphutaphu.

²¹Onye ono, dugaru l'eli inya ocha ono abya egude ogu-mbeke ono, shi iya l'onu alufuta ono; gude tuko ndu ophu phoduru nu gbushikota. Iphe bu unwenu, no le mgboko-a edzukoo; bya avua anu ephe avuvu; rijishia ephe.

Àphù 20

Ụnu afa labụ; l'ụkporo afa iri

¹Tọ dū iya bụ; mu abya aphua ojozi-imigwe, shi l'imigwe abya. Yo gude ire-igodo, eegudeje atuha onu Iduma Maa ono l'eka; chikwaruphu eze gwogirigwo.

²Yọ bya azulephu ejo agiyi ono gbirimu, bụ iya bụ agwo teke ndiche ono, bukwa iya phụ bụ Obutuswe; bya aburu Sétanu ono. Ojozi-imigwe ono abya azude iya; kee ya egbu. Egbu ono, e keru iya ono be bụ ege ono b'oo-no iya unu afa labụ l'ụkporo afa iri.

³Ojozi-imigwe ono aparu iya chee l'ime Iduma Maa ono. Yo chetsua ya; bya eworu iya guchia; woru iya tuchia; k'ophu e to nwedu onye ha k'atuhaa iya. Oo ya bụ t'e b'o dumphushihe ndiphe odo jeye teke unu afa labụ l'ụkporo afa iri ono e-swe. Teke unu afa labụ l'ụkporo afa iri ono swetsuaru; a tuhaa ya t'o tusaru ehu nwanshi.

⁴Ya ndono; mu abya aphutsua aba-eze aba-eze; me ndu dugagbaaru iya nu. Ndu ono, dugagbaaru iya nu ono be bụ ndu, a fotaru t'ephe kpee ikpe. Mu aphua maa ndu e butatsuaru ishi; okfu l'ephe vudo l'edzudzu oha; kfu l'oo Jisosu bu Nnajiufu; mekwaphu okfu l'ephe shi anoduje ara okfu Nchileke arara. O bu ephebedua bu ndu e-te kwetadu baaru ejo anu-egu-egbudu phụ eja; ephe te kwe baaru ntekpe iya ono, a kpuru; yo dū l'ọ bụ yebe ejo anu-egu-egbudu ono eja; ophu ephe 'ekwekwaphu t'e mee ephe iphe-ohubama k'ejo anu-egu-egbudu ono l'atatifu; m'ọ bukwanu t'e mee ya ephe l'eka. Ephe tetatsuaru nodu ndzu odo; ephe le Kuráyisutu atuko buwaru eze; chia unu afa labụ l'ụkporo afa iri.

⁵Eteta onanu, ndu ono, e bufutsuaru ishi tetaru ono aburu eteta k'odungu, Nchileke meru; madzu eteta nodu ndzu. Ndu ophu, phoduru nu le ndu ono, nwuhuru anwuhu ono te nwekwa onye ophu tetaru nu jeye unu afa labụ l'ụkporo afa iri ono agvu.

⁶Onu-oma bu k'onye ono, e-tso le ndu odungu ono, Nchileke e-me; ephe eshi l'onwu teta nodu ndzu ono. Iphe obu aburu le ndu ono b'a fotaru t'ephe le Nchileke buru l'ekalanu. Ndu ono be onwu n-nwulabu te enwedu iphe oome ephe. O bu ephe aburu ndu achijeru Nchileke eja; me ndu achijeru Kuráyisutu eja. Ephe le Kuráyisutu a-tuko buru eze; gbaru mba chia mgboko unu afa labụ l'ụkporo afa iri.

Eemekputa Sétanu

⁷Teke unu afa labụ l'ụkporo afa iri ono gvuleruphu; a tofu Sétanu l'egbu ono; paru iya haa. Yo lufuta le mkporo ono, a turu iya ono.

⁸Yo shi eke ono byatashikwaa bya eduphushilahaa iphe bu mbakeshi, no le mgboko mgburumgburu, bu iya bu Gogu yele Mego. Yo chikobe ephe l'ekalanu t'ephe kwakobe k'ogu. Ndu bu: a -gua ephe ogu; ephe ahalephu l'ọ bu eveve mgbogidi enyimu.

⁹Ya ndono; mu anọdukwapu l'aphù ono; phua ẹge ndu ono adzogbaa kporomu; kporomu ẹ phorokoto mgboko; je anọ-pee ẹke ono, ndu ke Nchileke ọru ono mgburumburu; nọ-phekwaaphu obodo ono, Nchileke yeru obu ono. Obenu l'ọku shilephu l'imigwe nwua ke phoo; bya eworu ẹphe kegbushia.

¹⁰A bya ewota Obutuswe ono, bu iya anọduje eduphushi ẹphe ono; chee l'eze-iduma ono, bu ọku nshì-egbe enwule iya phu taphutaphu ono, bu iya bu ẹke ẹjo anu-egu-egbudu phu; me onye ẹjo-ire phu, suru ẹ ya ekfuchiru Nchileke phu nọ. Yọ buru ẹke ono be ẹphe a-nọdu; a nua ẹphe chikikfuu: eswe l'enyashi gbururu jeye ẹ tutu yoyo.

Ikpe Ikperazu

¹¹Tọ du iya bu; mu abya aphua eze aba-eze ocha; phukwaaphu onye dugaru iya nu. Ali yele igwe afota oso shi iya l'ifu gbafu; gbalaa; to nwehe ẹke ali yee igwe ono a-nọdu.

¹²Mu aphukwaaphu iphe bu ndu nwuhuru anwuhu: onye ukfu l'onye nta; ẹke ẹphe vudogbaa l'ifu aba-eze ono. Yo nweru ekwo, e kpuhagbaaru ekpuha. Ekwo ono b'e deshuru iphe bu iphe onyemonye obule mejekpooru ẹ mgboko-a. A byakwaphu bya ekpuhaa ekwo odo. Onanu; mbu ekwo b'e deshuru ẹpha ndu a-nọdu ndu gbururu jeye. Yọ buru iphe e deru l'ekwo ono b'e gude ekpe ndu nwuhuru anwuhu ikpe l'ẹge iphe onyemonye obule meru du.

¹³Eze Enyimu abya achifuta iphe bu ndu mini rijekpooru. Anwuhu yee ali-maa abya achifuta iphe bu ndu onwu gbujekpooru. A tuko ẹphe l'ẹphe ha kpee ikpe: onyemonyenonu l'ẹge gbaru iphe o meru.

¹⁴A bya ewota anwuhu yee ali-maa chiru ye l'eze-iduma ono, ọku enwu taphutaphu ono. Yọ buru iduma ono, ọku enwu taphutaphu ono be bu onwu n-nwulabu.

¹⁵Iphe bu onye ẹ ta phudu ẹpha iya l'ekwo ono, e deshuru ẹpha ndu a-nọdu ndu gbururu jeye ono b'e cheru l'eze-iduma ono, ọku enwu taphutaphu ono.

Àphù 21

Imigwe ophungu yele mgboko ophungu

¹Tọ du iya bu; mu abya aphua igwe ophungu yele ali ophungu; ke l'igwe ophu shihawa nọdu ta nọhedu; ali ophu shihawa nọdu ta nọhe. Eze Enyimu ta nọhe.

²Mu abya aphua Obodo ono, du nsọ ono, bu iya bu Jerúsalemu ophungu l'ẹke o shi l'imigwe l'ẹke Nchileke nọ l'alazita. E memakpele iya phu l'ọ bu nwanyi, aabya oke nji k'ophungu; mbu nwanyi, a kwawaru ngwa ẹge ọo-du te yele nji iya yiru.

³Mu anua olu, a nọ l'aba-eze ono chia ochi mkpu; su: “Owaa ufu Nchileke ndo-ọ! Nta-a be Nchileke byaakwaru onodu swiru madzu eswiru. Nta-a buakwa ẹke madzu bu bu ẹke Nchileke e-buru; madzu aburu ndibe iya. Nchileke l'onwiya e-swiru ẹphe eswiru; buru Nchileke ẹphe.

⁴Oo-fuchagekpo ephe enya-mini l'enya. Onwu ta anohedu odo; ophu otso-aphu ta anohu. E ta arahedu ekwa odo; to nwehe iphe ome madzu ehuka, a-nokwadu nu; okfu l'iphemiphe obule ono, shi nodukota nu ono gvwaru."

⁵To du iya bu; onye ono, dugaru l'aba-eze ono asu: "Lekwa! Le nta-a be ya emekwa iphemiphe obule to bukotaruru iphe ophungu!" Yo sukwa mu phu: "Te mu toko okfu ono dee lekwo; ke lo bukota okpobe okfu; bukwaruphu okfu, gbaru ke te gude iya aka."

⁶Yo sukwa mu phu: "L'e meekwaru iya. O kwa yebe Nchileke bu Onye Ivuzo; buru iya bu Onye Ikperazu; bu iya bu loo ya bu ogbube ishi iphemiphe obule; buru iya bu eke iphemiphe obule jeberu. Iphe bu onye mini agu be ya e-chebe mini ke mmanu. Eke mini obu, ya e-chebe onye obu shi bukwa l'eke mini, anu ndzu gbururu jeye futaru.

⁷O kwa onye luru ugu ono; mekputa; be yebe Nchileke e-meru iphe-oma-wa: Iphe-oma obu bu le Ya a-buru Nchileke onye ono; onye ono aburu nwa ke yebe Nchileke.

⁸"Obenu l'ophube ndu ono, atsu egvu enya ono; ndu ono, e-te evudoshijedu ike l'iphe ephe kfuru ono; ndu ono, tsonyaaru Nchileke; tsuphu azu ono; ndu ono, egbu madzu ono; ndu ono, eme ke nwanyi ono; ndu ono, ato nshi ono; ndu ono, agwa nte ono; ndu ono, adzufe ejo-ire ono; ndu ono l'ephe ha be iphe nodu swiru ephe bu eze-iduma ono, oku; me nshi-egbe enwu taphutaphu ono; bu iya bu onwu n-nwulabu."

Jerúsalemu ophungu

⁹To du iya bu; ojozi-imigwe lanu l'ime ojozi esaa ono, shi gude efere esaa ono, uzo mgbonwu esaa ikperazu phu no phu abyakfuta mu bya asu mu: "Te mu bya te ya koshi mu nwanyi ophungu obu, abya ola nji k'ophungu obu, bu iya bu nyee Nwaturu Nchileke ono."

¹⁰Ume Nchileke abya ejile mu phu eh. Ojozi-imigwe ono eduta mu; je enyihu ephekerephe eze ugu obu, ha l'eli lo bu ngunu; je ekoshi mu obodo ono, du nsu ono, bu iya bu Jerúsalemu; l'eke o shi l'imigwe eke Nchileke no alazita l'ali.

¹¹O-gbu-nwii-nwii ke Nchileke emee ya; yo chakotalephu oswi ke pemu-pemu. Iphoro iya achakotalephu pemu-pemu lo bu ke mkpuma obu, bu iya be aswa katsua; mbu iphoro iya adulephu lo bu ke mkpuma obu, eke uswuswe, aza jasupa. Mkpuma ono anoduje aphu onyo; l'ama mma.

¹²Obodo ono b'e gude upho-mkpuma kpu-pheta mgburumgburu. Upho-mkpuma ono ahalephu l'eli okpobeahaha. E bua ya onu-uzo iri l'ebo. E ye unwu ojozi-imigwe iri l'ebo t'ephe cheje onu-uzo ono nche. L'onu-uzo iri l'ebo ono b'e degbaaru epha ikfu iri l'ebo ono, no le Izurelu ono l'ehu l'ehu.

¹³Yoo duje onu-uzo eto eto l'uswe iya lanu. Ophu cheru ifu l'ibiyia ke enyanwu-ahata b'e buru onu-uzo eto; bua onu-uzo eto l'ophu cheru ifu l'uzo enyanwu-ariba; bua onu-uzo eto l'ophu cheru ifu l'uzo isheli; bua ebua onu-uzo eto l'ophu cheru ifu l'uzo ohuda.

- 14**Yọ bọru mkpuma iri l'ẹbo; b'e gude ọpa-ali ọpho-mkpuma ono mgburumburu. Mkpuma ono ẹphe iri l'ẹbo b'e deshiru ẹpha ndu ishi-oziri iri l'ẹbo; bọ iya bọ ndu ishi-oziri Nwaturu Nchileke ono.
- 15**Ojozi-imigwe ono, shi ekfu eyeru mu nọ ono bẹ gude iphe e meru lẹ mkpọla-ododo, dọ ogologo. Iphe ono, dọ ogologo ono bẹ eegudeje atọ iphe. Ojozi-imigwe ono emekwanu tẹ ya bya atọ obodo ono; maru ẹge ogologo iya yẹle ọsa iya ha.
- 16**Yọ ọkwaaphu ọnu-uzo ono; mẹwaru ọpho-mkpuma ono, e gude kpọ-pheta iya mgburumburu ono. Obodo ono bẹ nweru mgberemẹku ẹno, halephu ẹnya-nhamunha. Ojozi-imigwe ono abya egude iphe ono, dọ ogologo ono; tọ obodo ono. Ogologo obodo; l'usa iya; mẹ l'eli iya ahalephu ẹnya-nhamunha. Ogologo iya ono dọ ọnu manyiru ugbo ẹto l'ukporo manyiru iri l'ise.
- 17**Yọ byakwaphu bya atọ ọpho-mkpuma iya; igbi iya adọ ukporo ntọ-ọkpa labọ lẹ ntọ-ọkpa ẹsato l'ẹge madzọ atọje iphe. Yọ bọru ẹge ono bẹ ojozi-imigwe ono tọru iya.
- 18**Iphe e gude kpọ ọpho-mkpuma ono; bọ mkpuma jásùpà. Ọphube obodo ono l'onwiya b'e gude mkpọla-ododo mee; yoo gbu ngerengere l'ọ bọ onyo.
- 19**Ọphube ọkpa-ali iya b'e gudetsua mkpuma, dutsua iche iche, egbukwaphu ngerengere; l'reshi ire ike gude memaa; yoo ma ntumatu. Mkpuma ono kẹ ọdungu bọ jásùpà k'ẹbo bọ sáfàya k'ẹto bọ ágètù k'ẹno bọ émèrálùdù
- 20**k'ise aburu ọnikùsù k'ishingu bọ kàneliyanù k'ẹsaa aburu kirísòlàyitù k'ẹsato aburu bérilù kẹ tete aburu tópazù k'iri aburu kirísòpùràsù k'iri lẹ nanu bọ jásintù k'iri l'ẹbo bọ àmitisùtù.
- 21**Ọnu-uzo iri l'ẹbo ono aburu mgbubu iri l'ẹbo, vu oke aswa b'e gude mee ya. Ọgunngamgbo, e yeshiru iya ẹphe iri l'ẹbo l'ẹhu l'ẹhu abukotaru mgbubu lanu b'e gude mee ya. Ogborogbo-uzo uzo, nọ l'ime obodo ono aburu ọkpobe mkpọla b'e gude mee ya. Yoo gbu ngerengere l'ọ bọ onyo.
- 22**Mu ta phukwa eze-ulo Nchileke l'obodo ono. Iphe kparu iphe ẹ to nweddu eze-ulo Nchileke, nọ iya nọ bọ lẹ Nnajiufu, bọ Nchileke, bọ iya bọ Ọkaribe-Kakọta-Ike yẹle Nwaturu ono bọwa eze-ulo Nchileke k'obodo ono.
- 23**Obodo ono bẹ mkpa ẹnyanwu mẹ ọnwa ta dọhekwa. Ishi iya aburu l'o-gbu-nwiji-nwiji Nchileke bẹ echiwa l'ime iya; Nwaturu Nchileke ono aburu iphoro, e gude aphu uzo.
- 24**Ọ bọ iphoro, shi l'obodo ono bẹ iphe bọ mbakeshi e-gude nọdu ndzọ. Iphe bọ ndu eze, nọkota lẹ mgboko e-vuko ọdu-biribiri ẹphe; vubata l'obodo ono.
- 25**Ọnu-uzo obodo ono e-ghekotajeru ọnu tekenteke; kẹ l'enyashi ta anọdu l'ẹke ono.
- 26**Iphe bọ mbakeshi a-tuko ọdu-biribiri ẹphe, nweru enweru vuta bya akube l'obodo ono; ẹphe akwabẹ obodo ono ugvu.
- 27**Obenu l'ẹ to nwekwanu ẹjo iphe, a-dọ ike bahu l'obodo ono. Onye eme ahuma; m'ọ bọ onye ẹjo-ire b'ẹ te ekwekwa t'ọ bahu iya. Ndu a-bahu iya nọ nwenkinyi

bulekwaphu ndu, Nchileke deru epha epe l'ekwo Nwaturu ono, bukwanu eke ono, e deshiru epha ndu a-no ndzu gbururu jeye ono.

Àphù 22

¹Tò dù iya bù; ojozi-imigwe ono abyakwaphu bya ekoshi mu nggele obu, bù iya bù mini obu, anuje ndzu gbururu jeye obu. Mini ono edoo risanguu; l'aphu onyo. Yò buru eke mini ono shi atsofuta bù l'aba-eze Nchileke yeke ke Nwaturu ono.

²Mini ono atsokpelephu l'echi esu-uzo obodo ono. Oshi ono, anuje ndzu gbururu jeye ono egvugbaaru l'iku nggele ono eka labu. Ugbo iri l'ebo be oshi ono amije nebyi, du iche iche afa l'afa. Omije iya l'onwa l'onwa. Yò buru mkpekwo oshi ono be aakpataje gude mebe iphe bù mbakeshi ogvu l'iphe eme epe; epe adu mma.

³E to nwedu iphe Nchileke buru onu nu, byakwadu bya anodu l'obodo ono. Iphe a-nodu l'obodo ono bù aba-eze Nchileke me ke Nwaturu ono. Ndu ejeru iya ozi a-nodu abaru iya eja.

⁴Ndu ono, ejeru iya ozi ono a-phuje iya ifu l'ifu. Epha iya be ee-detsua epe l'atatifu.

⁵Enyashi ta anohedu. Mkpa iphoro k'uroku; m'o bù k'enyanwu ta aduhekwaru epe odo; okfu le Nnajiufu, bù Nchileke a-buru epe iphoro. Epebedua a-buru eze; chia gbururu jeye le tutu yoyo.

Abyabya Jisosu

⁶Ya ndono; ojozi-imigwe ono asu mu: “Okfu-a l'o ha bukotakwa okpobe okfu; buru okfu, gbaru ke t'e gude iya eka. Le Nnajiufu, bù iya bù Nchileke ono, anuje ndu ono, ekfuchiru iya nu Ume iya ono; be ziakwaru ojozi-imigwe t'o bya ekoshi ndu ejeru Nnajiufu ono ozi iphe e ta anohedu ophu baru nwishi nta-a; yo mee.”

⁷Jisosu sukwaru: “Lekwa-a. Le ya abykwa nta-a. Onu-oma bù k'onye emeje iphemiphe obule-a, e deru l'ekwo-wa, e deshiru iphe, bù iphe-a, e kfuru kfuchiaru yebe Jisosu Kuráyisutu-wa.”

⁸O bù mbedua, bù Jonu gedegede bù onye gude nchi mu nukota iphe-a l'o ha; bya egude enya mu phukota iya. Mu anube l'iya phu le nchi; phube l'iya phu l'enya; buru ojozi-imigwe ono, koshiru mu iphe ono pee l'ifu, te mu baaru iya eja.

⁹Yò su mu: “Wawakwa! Te mu be ejekwa ememe! Su mu: m'o kwa ege mbedua mu l'unwunna mu bù ndu ejeru Nchileke ozi be bukwapu ege yebedua bù onye ejeru Nchileke ozi; mbu unwunna mu bukwa ndu ono, ekfuchiru Nchileke; me ndu odo, bù ndu emeje iphe ekwo-wa kfuru. Wo mu l'o bù Nchileke be mu a-bachiaru eja!”

¹⁰Jisosu asu mu: “T'e b'o nwekwa okfu-a l'o ha, e deshiru l'ekwo-wa m'oo nanu ophu mu e-domi edomi. Le teke iphe-a l'o ha e-mekota be dukwa ntse.

¹¹Su t'iphe bù onye eme ejo iphe; kwelekwaphu eka l'ejo iphe oome. T'onye umere iya eshi nshi; kwelekwaphu eka l'ejo umere, eshi nshi, oome. Te ndu ophu doberu eka

ndoo l'ifu Nchileke; kwèlekwa iya phụ ẹka ẹge ono tųgburu. Onye ọphu doberu onwiya nsọ; edobelekwapu onwiya nsọ ẹge o doberu iya tųgburu.”

12“Unu lekwa! Lẹ yẹbe Jisọsu abyaakwa nta-a nta-a! Ya -byadẹ bẹ ya e-gude obunggo, ya e-bu onyenonu l'ẹge iphe o meru du.”

13Ọ bụ yẹbedua bụ Álufa; bụru Oméga; mbụ l'ọo ya bụ Onye Ivuzọ; bụru Onye Ikperazu. Ọ bụ iya bụ ogbube ishi k'iphemiphe ọbule; bụru iya bụ ẹke iphemiphe ọbule jeberu.

14“Onu-oma bụ kẹ ndu asajẹ uwe-nlọkpuru ẹphe; yọo cha pemu-pemu. L'ọ kwa ndu ono bẹ ee-kwe t'ẹphe ria akpuru, oshi ono, anuje ndzụ gbururu jeye ono mītaru. Yọ bụru ndu ono bẹ ee-kwe t'ẹphe shi l'ọnu-uzo; bahụ l'ime obodo ono, Nchileke nọ ono.

15Obenu lẹ ndu ono, bụ nkuta uru-alị ono; ndu nshi; ndu ono, afarushi onwẹphe ẹphe l'unwanyi ono; ndu mgbugbu-madzụ; ndu agwa nte; ndu ntumatu; ndu ono l'ẹphe ha ta abyadụ bya abahụ l'obodo ono. Ọo l'azụ iya bẹ ẹphe a-nodu.

16“L'ọo yẹbedua, bụ Jisọsu gèdegede bẹ ziru ojozi-imigwe iya t'ọ bya emee t'unube chọchi makotaru iphemiphe ọbule-a. Ya bụ o-shi-l'eri Dévidi; bya eshikwapu l'awa iya. Ya bukwapu Mkpọ-kpodo nchi-abọhu ono, anọduje eke papapa ono.”

17Ume Nchileke yẹle nwanyi ọphungu ono tųkoru l'ekfu; sụ: “Bya-o!” T'iphe bụ onye nuru iphe-a; sụ: “Bya-o!” T'onye ẹgu-mini agụ byakwa! T'onye ọ du t'ọ bya byakwa t'e kee ya ẹya kẹ mmakanụ t'ọ ngua. Ọ bụ mini ono anuje ndzụ gbururu jeye.

Ekele mkpọ-chi ishi iya

18Mbèdua, bụ Jonu alọ iphe bụ onye anụ okfu-a, e dekotaru l'ẹkwo-wa ẹka lẹ nchi; mbụ l'ẹkwo-wa, e deru iphemiphe ọbule, e kfuru kfuchiaru Nchileke-wa. Iphe bụ onye yekwaru iphe l'iphe-a, e deru l'ẹkwo-wa bẹ Nchileke e-yekwakwaruphu iphe l'iphe bụ ẹjo iphe-ẹhuka, e kfukotaru okfu iya l'ẹkwo-wa; tųko iya byabẹ onye ọbu l'ishi.

19Teke bụ l'o nweru onye wofuru iphe l'ẹkwo-wa, e deru iphemiphe ọbule-a, e kfuchiru Nchileke-wa bẹ Nchileke e-wofukwapu ókè iphe onye ono l'akpuru, ọ mītaru; mbụ oshi ono, anuje ndzụ gbururu jeye ono, bụ iya bụ oshi ono, e kfuru okfu iya l'ẹkwo-wa ono; bya ewofukwapu ókè iphe k'onye ọbu l'obodo ono, du nsọ ono, bukwapu iphe e kfuru okfu iya l'ẹkwo-wa.

20Ọ bụ onye ono, meru t'a maru iphemiphe ọbule-a, bụ ọkpobe okfu-a bẹ suru: “Iyee! Ya abyaa lẹ ntse ntse-e.” Ono kwa ẹge ọ du. “Byiko bya; Nnajiufu, bụ Jisọsu!”

21Tẹ Nnajiufu, bụ Jisọsu meeru unu eze-iphe-oma l'unu ha. Ono kwa ẹge ọ du.

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer “não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR” (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: “e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações” (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira

2021, Vitória/ES - Brasil